ERONYMUS

—

VITAE

ATRUM

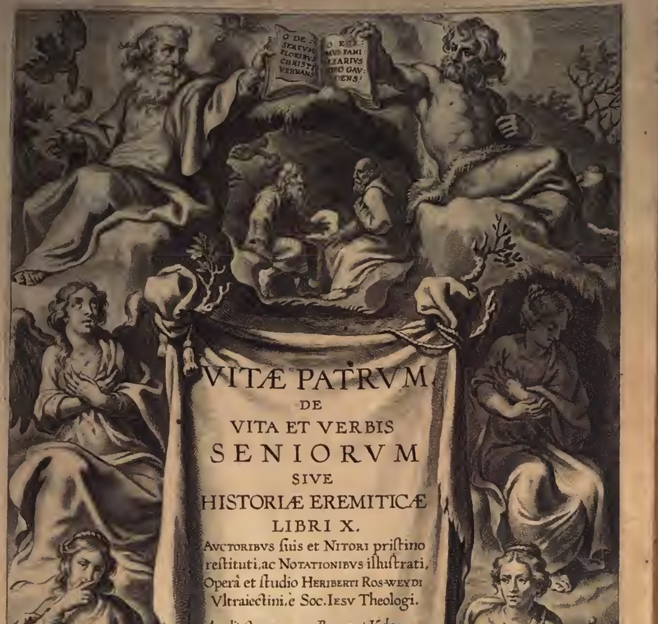
VITT. EMANUELE

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
32 G
7

2G
7

14. 32 G. I

VITAE PATRVM.

VITÆ PATRVM DE VITA ET VERBIS SENIORVM SIVE HISTORIÆ EREMITICÆ LIBRI X.

AVCTORIBVS ſuis et NITORI priſtino reſtituti, ac NOTATIONIBVS illuſtrati, Operâ et ſtudio HERIBERTI ROS-WEYDI Vltraiectini, è Soc. IESV Theologi.

Accedit ONOMASTICON Rerum et Verborum difficiliorum, cum multiplici INDICE, etiam CONCIONATORIO.

Editio ſecunda variè aucta et illuſtrata.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ANTVERPIÆ
EX OFFICINA PLANTINIANA
M.DC.XXVIII.

Cum priuilegijs Cæſareo et Principum Belgarum.

DE
VITIS PATRVM
EARVMQ. RECOGNITIONE
AD

R^{dum} admodum Dominum ac Patrem

ANTONIVM DE WINGHE
ABBATEM LAETIENSEM
ORDINIS S. BENEDICTI

ET

RELIGIOSVM EIVS COETVM

HERIBERTI ROSWEYDI

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

PROOEMIVM.

ANNVS iam agitur quartus, ex quo mihi prouinciam hanc, admodum R^{de} Domine, VITAS-PATRVM recognoſcendi impoſuiſti, omnem operam quà à libris quà à ſumptibus, vt olim Euagrius in Syriæ eremo Vitas ſanctorum Patrum non minùs calamo quàm vitâ exprimenti Hieronymo, idemtidem ſponderis. Exſtimulabat Te copioſus, quem ex hoc libro cuiuſque religioſum animum conſequi poſſe cenſebas, fructus. Ego primùm detrectare, cauſſari quòd alio

opere diſtinerer, ſuggerere de Baronij legendis reliquijs, quem ſciebam eo olim animo fuiſſe, vt eam ornaret prouinciam: ideóque Romæ inquirendum eſſe, ſi quæ fortè ornamenta reliquerit.

Primo igitur quoque tempore Romam cogitans, per Illuſtrem & R^dum^ admodum Dominum Moronatum ſancti Michaëlis in Galliâ abbatem, etiam Ill^mi^ Cardinalis Perronij accedentibus auſpicijs, à Baronianorum ſtudiorum conſcijs inquiris, ſi quid ſubſidij ad hanc rem præſtantiſſimus Annalium ſcriptor reliquerit. Reſponſum verò hoc Româ accipitur: Verum quidem eſt, ad inſtantiam « multorum piorum fratrum fuiſſe animum Illu- « ſtr^mo^ Cardinali Baronio S. M. amplificare & ſcribe- « re in librum VITAS-PATRVM, quod & promiſit « in aliquibus ſuis libris: ſed huc vſque operi non « adhibuerat manum, quia ſtudia ſua aliò direxit. « Præceperat quidem in eum finem Procuratori « Ordinis Caſſinenſis, vt ſcriberet ad duo vel tria « principalia monaſteria ſui Ordinis, & inquireret « an haberi poſſent libri impreſſi vel manuſcripti, « qui tangerent hanc materiam: & ſi benè memini, « etiam Illmo Cardinali Sappatæ ſupplicauit, vt in « Hiſpaniam ſcriberet pro ſimili inquiſitione. Et « exiſtimabat aliquid ſe etiam reperturum in Biblio- « thecâ Vaticanâ: ſed præuentus morte exſequi « non potuit pium ſuum deſiderium. Domi non in- « ueni niſi vnum librum VITAS-PATRVM, im- « preſ-

Epiſtol. Rom. ad Cardin. Perron.

„preſſum Lugduni anno M. D. XXII. tam mendo-
„ſum, vt vix poſſit intelligi. Hæc cauſſa eſt, cur Ill^mæ
„Dominationi Veſtræ nequeam ſatisfacere, ſicut
„ipſa cupit, & ſicut ego libenter & cum omni reue-
„rentiâ facerem, ſi mihi eſſet integrum. Si quis ſit
„qui manum adhibere velit huic operi, & operam
„ſuam impendere vt perfectum reddat hoc opus,
„rem præſtabit gratiſſimam Deo Opt. Max. & vti-
„liſſimam omnibus religioſis volentibus piè viuere.

Hoc habito reſponſo, cùm viderem hanc prouinciam mihi integram relictam, quam à me adornari optabas, omnibus alijs ſtudijs ſepoſitis, in vnam hanc rem incubui. Et quidem tria mihi potiſſimùm in hac recognitione præſtanda eſſe ſentiebam.

PRIMO, vt quoniam ab auctoribus omnis libris auctoritas, in eos non perfunctoriè inquirerem. Quod quâ curâ præſtiterim, tum manuductione librorum ſcriptorum, tum hiſtoriæ variæ monitu, docebunt proximè ſequentia Prolegomena.

SECVNDO, vt textus prodiret genuinus, nullis interſperſus gloſſematis, nullo ſubditicio adornatus fuco. Nempe ramenta auri è venis ſuis ſinceriora exeunt, quàm à fornace aurificis mixtione neſcio quâ ſubinde adulterata. Quam in rem manuſcriptos vndique codices non è Belgio tantùm, ſed etiam ex Germaniâ euocaui, quorum catalogum Prolegomeno XXIV. reperies. Quæſiui & editiones

quas nanciſci potui vetuſtiſſimas: imò me propè omnes ſeu recentiores ſeu vetuſtas nactum eſſe vix dubitem aſſerere. Certè ad XIX. diuerſa exemplaria indagaui & inſpexi; quæ locis & annis aſsignatis Prolegomenon XVII. ſuggeret. His fretus ſubſidijs manuſcripta cum impreſsis inprimis comparaui, nunc manuſcripta cum manuſcriptis, nunc impreſſa cum impreſsis quoque committens.

TERTIO, vt ſicubi verbum aliquod difficile occurreret, ſicubi ritus aliquis rarior dubium teneret Lectorem, ſicubi hiſtoria perplexa ſenſum turbaret; difficultatem explicatione tollerem, raritatem ſimilium adductione notiorem facerem, perplexitatem collatis inter ſe hiſtoricis euoluerem: omnibus denique locis tenebroſis, quantum mihi domeſtica ſuggerebat facula, lucem inferrem.

Baron. Notat. in Martyr. Roman. 17. Ian.

Quia verò memineram Baronium hiſce PATRVM VITIS iam olim benè voluiſſe, quidquid ex eius ſcriptis ad has Vitas illuſtrandas colligere potui, ſuis locis eius verbis dedi. & vel eo nomine libuit magno viro parentare.

Habes, admodum R^de^ Domine Prælate, inſtituti mei rationem: habes VITAS PATRVM tantopere deſideratas. Quas Tibi tuóque cœtui imputabit poſteritas, quòd fauore ſumptúque veſtro, veſte nunc prodeant cultiore.

Sed nulláſne ſollemni præfatorum more, laudum Tibi tuóque cœtui licebit hîc laureas texere?

Non

Non permittis; Deo domeſticóque ſat glorioſus teſte. Suſtinere igitur me calamum à tuis tuorúmq; „laudibus iubes, ne affectus, inquis, tuus erga nos „transferat te ſupra rei veritatem. Ego verò, etſi de affectu teſtari poſſim, nihil me extra verum de Te tuiſque ſentire; ne tamen in limine, quod aiunt, ad inobedientiæ lubricum offendam, iuſſis pareo. *Epiſt. Abbatis VVangbij ad Herib.*

Nihil dicam de religiònis, quo flagras, ſtudio; nihil de paupertatis, quo gaudes, amore; nihil de pietatis, quo in Deum exæſtuas, ardore; nihil de præclaro tuorum regimine, quibus non verbis magis quàm exemplo præis; nihil denique (de quo tamen ego copioſiſſimè loqui, tu libentiſſimè audire poſſes) de ſingulari tuo in minimam Societatem noſtram affectu, quem animus tunicáque non minùs noſtratem, quàm religioſa REGVLAE DISCRETIONE PRAECIPVAE obſeruantia, & maforte Benedictinum facit. Nihil igitur de tuis laudibus dicam, quòd hæc laudum flabella ſemper flagella exiſtimaſti. *Greg. l. 2. Dial. c. 36*

Sed nec Te pro merito conuenire licebit, religioſe cœtus LAETIENSIS, qui diſciplinâ veſtrâ repræſtatis nobis Tabennam Pachomij, Ammonis Nitriam, Macarij Sceten? Quos enim non vna LAETIA virtutum manipulos exhibuit ſub BLOSIO? quibus non charitatis pyropis exſplenduit ſub DOVLLETIO? quo non effulſit religionis decore ſub LE-FRANCQVIO? Quiſquis profectò VI-

TAS-

TAS-PATRVM leget, dum Aegypti perambulans ſolitudines, Paulos, Antonios, Paphnutios luſtrat; dum Palæſtinæ deſerta peruadens, Hilariones, Heſychas, Epiphanios inuiſit; dum Syriæ rupes antráque perreptans, Ephræmos, Aphraates, Iulianos viſitat; is LAETIAM oculis, LAETIAM animo, LAETIAM adoret veſtigijs. Ibi magnorum illorum virorum imitatores, quorum ſacra in religioſorum animis viget memoria, Abbates inueniet. Quibus ne WINGHIVM non minùs virtutum quàm dignitatis ſucceſſorem accenſeam, eius non patitur modeſtia. Quare eum poſteris, non ſuſpectis mortuorum cenſoribus, laudandum relinquo.

Fruere intereà, admodum R[de] D. Prælate, cum religioſo tuo cœtu hoc ſumptibus tuis elimato de VITIS PATRVM tomo. Cui ſi alter quandoque tomus accedat, qui omnia Patrum aſcetica ſcripta vno velut faſce comprehendat, haberes quidquid ad veterum aſceſim requiri poſſit. Quò enim hic liber ad mores efformandos exemplis præit, alter docendo manuduceret. Sed quia ſcriptum memini: Cœpit IESVS facere & docere; hic nunc factorum liber præcurrat. *Act. 1.*

Quòd ſi ſolito fauore ſtudia mea perrexeris proſequi, & ſacræ hiſtoriæ amantes è ſuis ſinguli prouincijs SANCTORVM VITAS pergant ſubmittere; dabo operam, vt illæ quoque ſimili modo recenſitæ ſubſequantur.

NO-

NOVA ADLOCVTIO.

HÆC vota mea erant anno M. DC. XV. quando ex vmbrà ad Solem auſpicijs Veſtris VITÆ PATRVM typis Moretianis prodibant. Et iam SANCTORVM reliquorum Hiſtoriæ me accingebam, cùm ecce tibi prodijt nonnemo Eccleſiæ hoſtis, cui neceſſariò occurrendum fuit. Relictis igitur SANCTORVM armarijs ad SANCITORVM armamentaria me conuerti.

Et poſt tres debellatos hoſtes, poſt Hiſtoriam Eccleſiaſticam & nonnulla alia patriæ data, cùm iam VITAS SANCTORVM in manus reſumerem, & IANVARIVS pluteum premeret, vt ad prælum adornaretur; interpellor ab accuratiſſimo Typographo mihique amiciſſimo Balthaſare Moreto, qui aſſerebat VITAS PATRVM poſci, identidemque repoſci. Huic igitur operi rurſus me impendi, & hos æſtiuos menſes correctioni & editioni dedi, adiutus ſingularibus Tuis obſeruationibus, bonarum ſpongiarum plenis.

Gratas porrò nunc, vti olim, has veterum Patrum melotas denuò expumicatas, in piorum Auctorum domeſticum tuum cimiliarchium venturas, ſpem facit certam præclara illa Tua ſedulitas, quam in elucidando & ornando BLOSIO, parente LÆTIENSIVM optimo, non laboribus non ſumptibus parcens adhibes, donec tandem nouâ amictus ſyntheſi poſt haſce VITAS, his ipſis D. Moreti amici tui typis, publico animarum bono, in lucem veniat. quod vt citò fiat, omnes vouemus.

Intereà, Admodum R[de] Domine, redit ad Te Tuamque LÆTIENSIVM coronam, quâ meritò gloriari potes, liber hic laborque denuò deſudatus; qui priſcus, qui nouus Tuus eſt totus, Tuus ære libraque, mancupio Tuus. Tantùm oro atque obteſtor, vt precibus apud Deum Opt. Max. quibus vales, velis obtinere, vt hæc nou-antiqua editio, ad æmulandam ſanctorum Patrum virtutem in omni religioſo cœtu, toto orbe terrarum fecundior apparere poſſit.

IN-

INDEX LIBRORVM.

LIBER PRIMVS

Auctore D. HIERONYMO & alijs varijs.

LIBER SECVNDVS

Auctore RVFFINO Aquileienſi presbytero.

LIBER TERTIVS

Auctore RVFFINO Aquileienſi presbytero.

LIBER QVARTVS

Auctoribus SEVERO SVLPITIO & IOANNE CASSIANO.

LIBER QVINTVS

Auctore GRAECO incerto,
Interprete PELAGIO S. R. E. diacono.

LIBER SEXTVS

Auctore GRAECO incerto,
Interprete IOANNE S. R. E. ſubdiacono.

LIBER SEPTIMVS

Auctore GRAECO incerto,
Interprete PASCHASIO S. R. E. diacono.

LIBER OCTAVVS

Auctore PALLADIO Helenopoleos epiſcopo,
Interprete GENTIANO HERVETO.

LIBER NONVS

Auctore THEODORETO Cyri epiſcopo,
Interprete GENTIANO HERVETO.

LIBER DECIMVS

Auctore IOANNE MOSCHO,
Interprete AMBROSIO CAMALDVLENSI.

APPENDIX

HERACLIDIS PARADISVS, incerto, ſed veteri interprete.
PALLADII LAVSIACA, incerto, ſed veteri interprete.
ÆGYPTIORVM PATRVM SENTENTIAE, auct. GRAECO incerto,
Interprete MARTINO Dumienſi epiſcopo.

IN VITAS PATRVM PROLEGOMENA XXVI.

BENEVOLO LECTORI S.

NE *offendare, Lector, ſi ſtilus quandoque rudior, ſi phraſis occurrat in Vitis Patrum & Verbis Seniorum incomptior: rem ipſam appende, non verba; fructum lege, non folia; florem carpe: ne volaticos deſidera pappos. Præclarè magna Eccleſiæ lumina; S. Hieronymus:* In loquendo ſimplicitatem excuſabit ſanctimoniæ magnitudo. *S. Auguſtinus:* Bonorum ingeniorum inſignis eſt indoles, in verbis verum amare, non verba. Quid enim prodeſt clauis aurea, ſi aperire quod volumus non poteſt? aut quid obeſt lignea, ſi hoc poteſt, quando nihil quærimus, niſi patere quod clauſum eſt? *Quibus egregiè ſuccinit Ill^mus^ Cardinalis Baronius:* Sicut effoſſum informe aurum & rude eò carius eſſe ſolet, quòd nihil videatur alterius metalli habere commixtum: ita egregia monumenta ſuâ ipſius vetuſtate atque ſimplicitate micantia, quibus res potiùs quàm verba in pretio eſſe ſolent, gratiora planè erunt atque iucundiora quouis ſcripto recentioris auctoris, quibuſcumque eloquentiæ phaleris exornato. Quidquid enim obducitur fuco atque pigmentis, ſuſpectum redditur; pulchriorque eniteſcit ipsâ ſuâ puritate ſimplicitas, quæ quòd mentiri neſciat, omne quamuis ad ornatum compoſitum velamentum abhorret.

Hieron. ep. 101. ad Pammach.

Auguſtin. lib. 4. de Doctrinâ Chriſt. cap. 11.

Baronius tom. 3. anno 356.

Ego verò ita mecum ratiocinari ſoleo: Qui hæc legent, vel in Latinitatis adyta penetrarunt, vel ante Latinitatis portas etiam-

num exercentur & ſuſpirant: prioribus non oberit ſtilus minùs Latinus, cum ipſis domi ſuppetat, vnde Latiniorem depromant: poſteriores hic incunabula ſua quandoque reperient, nec ipſi linguâ minùs prompti erubeſcent ad tertiata & velut offenſantis linguæ fragmine dimidiata verba. Equidem ſolidum aurum, licet terrulentâ obductum face, caryoticis vilium Kalendarum ſtrenis ſemper prætuli; venuſtis quidem ſpecie, frontéq́; diuitias mentientibus, ſed tenui tamen tantum auri illitis aſpergine, & hoc fuco domeſticam tegentibus paupertatem.

Ne mirere quoque, Lector, VITAS PATRVM *toties euſas, recuſas, & per tot doctorum virorum tranſiſſe manus, nec nitori tamen ſuo priſtino hactenus redditas. Sed enim conſiderari opto, quod monet D. Auguſtinus: Nempe ſumus,* tamquam minuſcularij vectigalium conductores, vel tamquam opifices in vico argentario, vbi vnum vaſculum, vt perfectum exeat, per multos artifices tranſit, cùm ab vno perfecto perfici poſſit. Sed aliter non putatum eſt operantium multitudini conſulendum, niſi vt ſingulas artis partes citò ac facilè diſcerent ſinguli, ne omnes in arte vnâ tardè & difficilè cogerentur eſſe perfecti. Aug. lib. 7. de C. D. cap. 4.

Ita plerumque euenit in libris recenſendis. Non ab vno aliquo, non à duobus, ſed à pluribus ſæpè res vna perficitur; cùm hic in antiquariorum præſtantiam inquirit, vt typographorum caſtiget vitia; iſte ordinis & rerum maiorem rationem habet, ille hiſtoriæ. Ita multorum collatâ manu, prout quemque genius ducit, prodit tandem aliquid accuratum.

Quod vt de editione hac ſpondere non audeam, ita Lectorem inuitare non vereor, vt editionem hanc cum aliis editionibus conferat, & arbiter ſedeat operæ à ſingulis præſtitæ.

Quæ mihi ſubſidia fuerint, tum à libris MS. tum ab editis; quid alij quoque præſtiterint, qui ante me hac decurrêre orbitâ, ediſſeram ordine, ſi priùs de horum librorum Inſcriptione, Auctoribus, Interpretibus, Auctoritate (quæ ſollemnia ferè præambula ſunt) non omnino perfunctoriè diſſeruero.

PRO-

PROLEGOMENON I.

Quæ horum librorum inſcriptio.

DICO Primò, Vt nunc paſſim, ita iam olim libri hi, (vel certè eorũ pars) inſcripti fuêre VITÆ PATRVM.

1. Gelaſius PP. in Concilio anno Chriſti cccc.xciv. cum LXX. epiſcopis Romæ habito delectum habuit eccleſiaſticorum librorum, decretumque condidit, quod habetur in Decreto Gratiani diſt. xv. cap. *Sancta Romana Eccleſia.* in quo iſta habet: VITAS PATRVM, *Pauli, Antony, Hilarionis, & omnium eremitarum, quas tamen vir beatus ſcripſit* HIERONYMVS, *cum omni honore ſuſcipimus.*

2. Gennadius de Illuſtr. Eccleſiæ Scriptor. cap. XI. in Euagrio monacho: *Cuius etiam liber, qui attitulatur* VITAE PATRVM, *velut continentiſſimi & eruditiſſimi viri mentionem facit.* Et cap. XLI. de Petronio Bononienſi epiſcopo: *Scripſiſſe putatur* VITAS PATRVM *monachorum Ægypti.*

3. Paſchaſius S. R. E. diaconus prologo ſuo in librum, quem de Vitis Patrum rogatu Martini Dumienſis abbatis Latinitati donauit: VITAS PATRVM *ſanctorum, Græcorum (vt cetera) facundiâ ſtudioſè conſcriptas, iuſſus à te, ſanctiſſime pater, in Latinum transferre ſermonem.*

4. Caſſiodorus Inſtit. diuin. lect. cap. XXXII. VITAS PATRVM, *confeſſiones fidelium, paſſiones martyrum legite conſtanter; quas inter alia in epiſtolâ Hieronymi ad Chromatium & Heliodorum proculdubiò reperitis, qui per totum orbem terrarum floruère, vt ſancta imitatio vos prouocans, ad cæleſtia regna perducat.*

5. S Benedictus in Regulâ ſuâ cap. XLII. *Monachi omni tempore, ſiue ieiuny ſiue prandÿ fuerit, mox vt ſurrexerint à cœnâ, ſedeant omnes in vnum, & legat vnus Collationes vel* VITAS PATRVM, *aut certè aliquid quod ædificet audientes.*

6. Gregorius Turonenſis lib. I. de Vitâ Patrum ſui ſæculi, in Leobardo recluſo cap. XII. cui tentatio cellulam relinquendi inceſſerat: *Ego verò ſuſpirans non minimo dolore increpare hominem cœpi, aſſerens diaboli eſſe calliditatem, libroſq; ei, &* VITAS PATRVM, *ac inſtitutionem monachorum, vel quales qui recluduntur eſſe debeant, vel cum quali cautelâ monachos viuere oporteat, abſcedens ab eo direxi. Quibus relectis non ſolum cogitationem prauam à ſe diſcuſſit, verùm etiam tanto ſenſum acumine erudiuit, vt miraremur facundiam locutionis eius.*

7. Georgius Alexandrinus in Vitâ S Ioannis Chryſoſtomi c. XXII. Εἶτ᾽ ἐν ταῖς συντυχίαις αὐτοῦ ΒΙΟΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ καὶ ἀναχωρητῶν, καὶ

τὴν τούτων πολιτείαν καὶ ἀρετὴν ἐξηγεῖτο, ὥστε ἐκ τῶν τοιούτων ῥημάτων πολλοὺς κατανύττεσθαι καὶ πλῆθος δακρύων καταφέρειν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, ποθῆσαί τε καὶ τὸν μονήρη βίον μετελθεῖν, καὶ ἀποτάξασθαι τῆς τύρβης καὶ συγχύσεως τοῦ βίου. *Porrò in ſuis familiaribus colloquiis ſubinde commeminit* VITAE SANCTORVM PATRVM *& anachoretarum, eorúmque conuerſationis ac virtutis, ita vt eiuſmodi ſermonibus compungerentur non pauci, ita vt ex eorum oculis vberrimæ elicerentur ac defluerent lacrymæ, & ingenti deſiderio caperentur ſolitariam exercendi vitam, & extremum vale dicendi turbulentæ confuſioni vitæ huius.*

8. Fulbertus Carnotenſis epiſc. ep. LXXIX. *Mitto tibi Cyprianum, Porphyrium, &* VITAS-PATRVM *cum Pſalterio, vt petiſti.* & in fine libri poſt hymnum de Natiuitate Chriſti & Epiphaniâ: *In* VITIS PATRVM *veterum quiddam legi iucundum.* vbi rhythmicè recenſet Ioannis Parui ſeu Breuis hiſtoriolam, qui inſtar Angeli agere deſiderabat nihil operans, quod habes apud Ruffin. lib. III. n. 56. & Pelagium libell. x. num. 27.

DICO Secundò: Quidam ex his libris inſcripti quandoque fuêre, VERBA SENIORVM.

Ita Beda Martyrologio ſuo XIX. Iulij: *Apud Thebaidam S. Patris noſtri Arſenij, de quo in* VERBIS SENIORVM *refertur, quia propter redundationem lacrymarum tergendarum ſudarium ſemper in ſinu vel in manu habuerit.* Eadem apud Vſuardum, Rabanum, Adonem, Notkerum. Deſumpta ſunt autem ex lib. III. Ruffini num. 163. & Pelagij libello III. n. I.

Originem tituli huius credo eſſe ex crebrâ VERBI mentione in hiſce libris. Apud Ruffinum lib. III. Vitarum Patrum num. 130. *Quod* VERBVM *antequam quieſcam, ſerò ex cordis mei recenſeo veritate.* Apud Pelagium libro v. Vitarum Patrum libello III. n. 2. *Dic mihi aliquod* VERBVM. Et n. 9. *Rogabant autem eum ſenes, vt faceret* VERBVM *ad fratres. &* num. 24. *Abba dic mihi aliquod* VERBVM. & libello v. n. 13. *Oſtende charitatem, abba, & dic mihi* VERBVM. & num. 32. *Audiui enim quia dixerit abbas Paſtor, ſed & alij fratres hoc* VERBVM. libello VI. num. 5. *Dicens quodam* VERBO, *quod memoriæ dignum eſt commendari.* num. 12. *Dic mihi vnum* VERBVM. & apud Ioannem libro VI. Vitarum Patrum libello III. n. 4. *Dic fratribus* VERBVM *ædificationis, pater.* & alibi paſſim.

Sanè iam olim profanis auctoribus *verbum* pro axiomate vel breui ſententiâ, qualia hæc Patrum verba ſunt, vſurpatum. Terentius Andriâ Act. I. Scen. v. *Miſeram me, quod verbum audio?* vbi Donatus: *Verbum pro ἀξίωμα more ſuo poſuit.* Ibidem Act. II. Scen. v. *Verum illud verbum eſt, vulgò quod dici ſolet.* vbi Donatus: *id eſt, prouerbium*

&

[illegible] *ſententia. & ſic veteres verbum pro ſententiâ.* Idem Eunucho Act. I. [illegible] II. *Utinam iſtuc verbum.* Donatus: *Et iſtuc verbum, pro totâ ſententia. Verbum pro dicto. Sed proprie ἀξίωμα, id eſt ſententia vel enuntiatio, quæ vno ligatur & aſtringitur verbo, verbum à veteribus dicebatur.* Ibidem *Victus vno verbo quàm citò.* Donatus: *Verbum dictum intelligas, quod verbo complectitur, & completæ ſententiæ pronuntiationem, quod ἀξίωμα nominabatur.* Idem Eunucho Act. IV. Scen. V. *Verbum hercle hoc.* Donatus: *Verbum, prouerbium.* Idem Adelph. Act. V. Scena VIII. *Non meum illud verbum facio.* Donatus: *Verbum pro ἀξιώματι poſuit, quod vno ſtringitur verbo. Ergo verbum breuis ſententia, verbum dixit veram ſententiam. Nam verba eſſe à veritate dicta, teſtatur Varro.*

Quæ alij *Verba,* Caſſianus SCITA vocat libro V. Inſtit. cap. XXIV. *Cùm de Syriæ partibus* SENIORVM SCITA *diſcere cupientes, Ægypti prouinciam petiſſemus.*

Dicebantur etiam SENTENTIAE. Pelagius libello XI. n. 20. *Loquar de* VERBIS *&* SENTENTIIS *Seniorum.*

Quandoque SERMONES. Pelagius libello IV. n. 1. *Sedentes in naui loquebantur* SERMONEM *Patrum.* Et apud Caſſianum Collat. I. cap. I. habes SERMONEM *ædificationis.*

Subinde RESPONSA. Paſchaſius cap. XLIV. in fine: *Hæc ſapientium & ſpiritualium* RESPONSA *Patrum.* & Sigebertus de illuſtr. Eccleſiæ Scriptor. cap. CXVIII. INTERROGATIONES & RESPONSIONES.

Item APOPHTHEGMATA. Petronius Bononienſis epiſcopus apud Alphonſum Ciacconem tractatu de S. Hieronymi Cardinalitio, vt mox citabitur Prolegomeno IV. §. VII. & nuper in Bibliothecâ Patrum tomo IX. in II. & III. editione, Liber quintus & ſextus VITARVM PATRVM hoc nomine editus eſt. Quin & Prologus Prati ſpiritualis, ſeu noui Paradiſi, qui Pariſijs Græcè editus eſt anno M.DC.IV. ex codicibus Vaticanis & V. C. Franciſci Oliuarij, eum librum continere ait διηγήματά τε καὶ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ὁσίων καὶ δικαίων καὶ φιλοχρίστων πατέρων τε καὶ ἀδελφῶν: *narrationes ac ſcitè dicta ſeu* APOPHTHEGMATA, *ſacrorum, iuſtorum, Chriſtiq; amantium Patrum & Fratrum.*

Nonnumquam GESTA SENVM. Ioannes Moſchus Prati ſpiritualis cap. LV. *Dedit mihi librum ad legendum, in quo* GESTA SENVM *ſcripta erant.* In Græco eſt: ΒΙΒΛΙΟΝ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΝ. Ita quoque nominatur apud Dorotheum in Doctrinis.

Dicti quandoque hi libri ſunt ΠΑΤΕΡΙΚΟΝ ſeu ΠΑΤΡΙΚΟΝ. Ita hîc pòſt habes Prolegomeno XII. de Paradiſo Ioannis Moſchi. Et alia quoque MS. vidi, quæ ΠΑΤΡΙΚΟΝ pro titulo habent.

QVAERET hîc Primò Criticus quiſpiam, quæ inſcriptio ſit potior, VITA ne, an VITAE? Non hanc mouerem quęſtionem, niſi iam olim de ea quæſitum legiſſem apud Gregorium Turonenſem. Illę igitur Præfatione in librum ſuum de VITA Patrum, qui liber agit de quibuſdam ſæculi ſui ſanctis viris, *Quæritur*, inquit, *à quibuſdam, vtrùm* VITA SANCTORVM *an* VITAE *dicere debeamus, Aulus Gellius autem & complures alij Grammaticorum* VITAS *dicere voluerunt. Nam Plinius auctor in tertio artis Grammaticæ libro ait:* VITAS *antiqui cuiuſcumque noſtrûm dixerunt: ſed Grammatici pluralem non putant habere* VITAM. *Unde manifeſtius eſt, rectiùs dici* VITAM PATRVM *quàm* VITAS: *quia cùm ſit diuerſitas meritorum virtutúmque, vna tantum omnes vita corporis alit in mundo.*

Pro Gregorio quis adducere poſſit, quod habet Soſipater Chariſius lib. II. Inſtit. Gram. cap. de Interiectione: *Vita Deûm immortalium. Cato ſenex. vbi Statilius Maximus, ἐκφώνησις, inquit, ἀρχαική, ὡς τὸ ποποι. Cùm enim Cato de pluribus loqueretur,* VITA *potiùs dixit quàm* VITAE. Sic Flauius Vopiſcus in Carino: *Maximè cùm vel viuorum principum* VITA *non ſine reprehenſione dicatur.*

Olim tamen obtinuit tam apud profanos, quàm eccleſiaſticos ſcriptores, vt VITAE dicerentur. Virgil. IV. Georg.

Quemque ſibi teneras naſcentem arceſſere vitas.

Idem VI. Æneid. de Minoë:

——*Vitasq́; & crimina dicit.*

Et eodem libro:

Inde hominum pecudumq́; genus vitæq́; volantum.

Rurſus libro eodem:

Et ni docta comes tenui ſine corpore vitas
Admoneat volitare. ——

Cicero de Nat. Deor. lib. I. *Deus hominum commoda vitasq́; tuetur.* Idem de Amicit. *Serpit per omnium vitas amicitia.* Terentius Adelph. Act. III. Scen. III.

Inſpicere tamquam in ſpeculum in vitas omnium
Iubeo, atque ex aliis ſumere exemplum ſibi.

Capitolinus in Macrino: *Vitæ illorum principum, ſeu tyrannorum, ſiue Cæſarum, qui non diu imperauerunt, in obſcuro latent.* Et mox: *Sed eius, qui vitas aliorum ſcribere orditur, officium eſt dignâ cognitione perſcribere.* Lampridius in Alexand. Seuero: *Vitas principum bonorum verſibus ſcripſit.* D. Auguſtinus de Ciuit. libro XXII. cap. XXIX. *Vnde diſcernimus à non viuentibus corpora, niſi corpora ſimul vitasq́; videamus?* Sidonius libro IV. epiſt. XIV. *quia Chriſto res humanas vitasq́; medicaturo, putrium conſcientiarum cultro ſqualens vlcus aperimus.* Accedunt

authoritates præcedentis concluſionis, vbi & ipſe Gregorius Vitas PATRVM, quas hîc præ manibus habemus, ita vocat, quòd communione vulgatiſſimæ eſſent.

QVÆRET Secundò religioſior alius, num PATRVM nomen nimis ambitioſum ſit, nec ab religioſis & eremitis vel vſurpandum promiſcuè vel admittendum? Hieronymus libro II. in epiſt. ad Galatas in explanatione commatis huius, *Miſit Deus ſpiritum Filij ſui in corda noſtra clamantem, Abba, Pater*, creditur improbaſſe piam monachorum conſuetudinem, qui præfectos ſuos honoris gratiâ *Abbates* ac *Patres* appellant: præter hoc autem, etiam iuramenti ius Chriſtianis videtur ademiſſe. habet enim eo loci verba huiuſmodi: *Cùm autem Abba, Pater, Hebræo Syroq́; ſermone dicatur, & Dominus noſter in Euangelio præcipiat, nullum Patrem vocandum niſi Deum: neſcio quâ licentia in monaſterijs vel vocemus hoc nomine alios, vel vocari nos acquieſcamus. Et certè ipſe præcepit hoc, qui dixerat, non eſſe iurandum. Si non iuramus, ne Patrem quidem quempiam nominemus. Si de Patre interpretabimur aliter: & de iurando aliter ſentire cogemur.* Hæc ille. Gal.4. Matth.23.

Sed reſpondet Sixtus Senenſis lib. VI. Bibliothecæ Sanctæ, Annotat. CCLXXIX. Arbitror, ait, hanc periodum à ſeditioſulo quopiam monacho in fronte paginæ deſcriptam, & inde poſteà ab oſcitantibus librariis in contextum tranſlatam. Nec me falli, argumento ſunt quæ Hieronymus ſententiâ planè contrariâ, & ex profeſſo ſcripſit libro quarto in Matthæum; vbi inquirens, quomodo intelligendum ſit illud Seruatoris mandatum, *Nolite vocari magiſtri, & patrem nolite vocare vobis ſuper terram*, &c. ſic ait: *Quæritur, quare aduerſus hoc præceptum, doctorem Gentium Apoſtolus ſe eſſe dixerit: aut quomodo vulgato ſermone, maximè in Palæſtinâ & Ægypti monaſterijs, ſe inuicem Patres vocant? quod ſic ſoluitur: Aliud eſt naturâ eſſe patrem vel magiſtrum, aliud indulgentiâ: nos ſi hominem patrem vocamus, honorem ætati deferimus, non auctorem noſtræ oſtendimus vitæ. Magiſter quoque dicitur ex conſortio veri magiſtri. Et ne infinita replicem, quomodo vnus per naturam Deus, & vnus Filius non præiudicat ceteris, ne per adoptionem dij vocentur, & filij: ita & vnus Pater & Magiſter non præiudicat aliis, vt abuſiuè appellentur patres & magiſtri.* Hactenus ex diuo Hieronymo Sixtus. Matth.23. v.8.9.

In eamdem quoque ſententiam diuus Auguſtinus Collatione Carthaginenſi tertiâ, capite CCXLII. *Honorificentiæ cauſâ Patres appellamus eos, qui nos vel tempore vel meritis præceſſerunt. Aliud eſt cùm quærimus ad fidem quem habeamus patrem. Nam illud honoris eſt, vt quotidie ſenibus dicamus, pater: quotidie etiam quibuſdam non nobiſcum in vnâ eccleſiâ, nec in iiſdem Sacramentis conſtitutis dicimus, frater.*

Gen. 19. *ter. Sodomitis etiam dixit Lot, frater: vtique ad leniendum eorum animoſitatem, non ad cognitam fraternitatem, & quaſi vnius hereditate conſortium. Tollantur ergo iſta. diſtinguamus vocabula, quæ hominibus propter honorem debentur, & vocabulum quod propter ſalutem requirimus.*

Sed & alibi S. Hieronymus anachoretarum principes Patres vocat epiſt. XXII. ad Euſtochium: *Macarius, Pambo, Iſidorus, quos Patres vocant.* Cyrillus etiam Alexandrinus epiſtolam, quam miſit ad presbyteros & diaconos, quæ habetur in Actis Synodi Epheſinę parte I. cap. II. ſimul inſcripſit, Πατράσι μοναχοῖς. *Patribus monachis.*

QVAERET Tertiò fortaſſe curioſulus aliquis, vnde in pleriſque libris editis quaſi recto caſu, vel ἀκλίτως ſeu indeclinabiliter VITAS-PATRVM inſcribatur? ita quidem editio Veneta anno M.D.VIII. in fronte pro titulo præfert. Reſpondeo, Videri poſſit ortum ex primis quibuſdam editionibus, in quibus cùm nullum libro frontiſpicium præfigatur, ſed initium appellationis ducatur; vel à prologo, qui in Norimbergenſi anno M.CCCC.LXXVIII. ſic habet: *Incipit prologus ſancti Hieronymi presbyteri in libros vitas-patrum*; vel à regiſtro, vt in Germanicis incerti loci, anno M.CCCC.LXXXIII. & M.CCCC.LXXXV. *In antiquorum Patrum Vitas, à B. Hieronymo conſcriptas regiſtrum*: factum videtur, vt poſteriores editores, VITAS-PATRVM, ἀκλίτως, ſeu inflexibiliter ceperint. Certè prima omnium editio, nullo certo anno, loco, typographo conſignata aliter habet: *Incipit præfatio B. Hieronymi presbyteri in primum librum de Vitâ ſanctorum Patrum.* Vt non immeritò Galenus VVeſtcapellus catecheſi CCXXV. aſſerat ſe neſcire, quâ Grammaticâ liber hic inſcribatur VITAS-PATRVM.

Sed non acceptam occaſionem ex primis editionibus librum eum vocandi & inſcribendi VITAS-PATRVM, vel inde patet, quòd conſtet antiquam fuiſſe appellationem VITAS-PATRVM, etiam ante impreſſionem. Clarum id ex VITAS-FRATRVM, quarum auctores hinc ſuum titulum videntur hauſiſſe & adumbraſſe. Et quidem diuerſus à diuerſis eo titulo liber eſt inſignitus. Humbertus V. Magiſter Generalis Ordinis D. Dominici, dicitur VITAS-FRATRVM ſui Ordinis compoſuiſſe, vt habet frater Theodoricus de Apoldiâ epiſtolâ præfatoriâ ante Vitam S. Dominici v. Auguſti. Nondum vidi eum librum prodiiſſe eo auctore. Habeo penes me MSS. VITAS-FRATRVM Ordinis D. Dominici, auctore Gerardo de Fracheto Dominicano, qui eum librum ſcripſit iuſſu Humberti Generalis V. anno M.CC.LX. Citat & eum Antonius Senenſis in Bibliothecâ Scriptorum ſui Ordinis. Quia igitur auſpiciis Humberti eum librum ſcripſit Gerardus, & quia Humbertus ipſe præfatur, ipſi Humberto eum fortaſſe tribuit Theodoricus. Nunc verò, cùm Vitas has ſecun-

dò

[illegible]mitto, prodijt is liber Duaci apud Balthaſarem Belle-[illegible] DC. XIX.

[illegible] quoque de Saxoniâ Ordinis fratrum Eremitarum S. Au-[illegible]m [illegible]mpoſuit, quem VITAS-FRATRVM inſcripſit, edi-[illegible] R[illegible]mę anno M.D.LXXXVII. curante Auguſtino Fiuizanio, [illegible] Ordinis religioſo, Apoſtolici palatij ſacriſtâ, cũ Notis M. An-[illegible] M[illegible]ei Salernitani. Ioſephus Pamphilus epiſcopus Signinus in C[illegible] Ordinis Eremitarũ S. Auguſtini citat ex Vitis illis initium *S[illegible]lis pulchritudinis*. quod initium nunc in editis non comparet. Forte [illegible]lim eo initio præfatio fuit præfixa, quæ nunc deeſt.

Accedit etiam, vetuſtos quoſdam MSS. titulum præferre VITAS-PATRVM. Ita liber Vedaſtinus ante annos ſupra DCCC. ſcriptus litteris, vt vocant, capitalibus.

Sed quâ Grammaticâ, vel quâ occaſione liber ille ita inſcriptus? D. Georgius Colueneriu, M. N. Academiæ Duacenæ Cancellarius exiſtimabat, vetuſtiſſimo more ad Græcorum imitationem librum primò dictum & inſcriptum, LIBER VITAS-PATRVM, pro LIBER VITAE PATRVM, id eſt, liber qui continet Vitam Patrum; vt *Vitas* ſit genitiuus ſingularis, vt familias in paterfamilias. Deinde LIBER omiſſum eſſe, ſimpliciterque dictum VITAS-PATRVM. Ego verò neſcio an quiſpiam hanc antiquitatis formâ in poſterioribus ſæculis ſit admiſſurus. Certè Ioannes Deſpauterius lib. II. Commentariorum Grammaticorum, in primâ declinatione ait: Liber VITAS-PATRVM ſic non dicitur, ſed VITAE-PATRVM: legi VITAS-PATRVM, &c.

Hadrianus Courten noſter, Belgiique noſtri in Grammaticæ palæſtrâ alter Palæmon, exiſtimat imperitiam ſcriptoris ex his verbis VITA S. PATRVM feciſſe VITAS-PATRVM, probabili in primis faciliique coniecturâ.

Mihi verò occurrebat huius appellationis originem profluxiſſe ex veterum citatione, qui ita ferè librum hunc citant, licet verbo addito, vt patet hîc in primâ concluſione, vbi Gelaſius ait, VITAS PATRVM *cum omni honore ſuſcipimus*. Gennadius: *Petronius ſcripſiſſe putatur* VITAS-PATRVM. Paſchaſius: VITAS-PATRVM *iuſſus in Latinum transferre ſermonem*. Caſſiodorus: VITAS PATRVM *procul dubio reperitis*. S. Benedictus: *Legat vnus* VITAS-PATRVM. Gregorius Turonenſis: VITAS-PATRVM *abſcedens ab eo direxi*. Hinc igitur, quia toties apud auctores legebant quidam VITAS-PATRVM, eam appellationem *τεχνικῶς* libro indidêre. Satis autem conſtat ex Gennadio ſuprà citato, librum hunc olim rectè in recto inſcriptum VITAE PATRVM. Ita enim ille cap. XI. in Euagrio: *Cuius etiam liber, qui attitulatur* VITAE PATRVM, *velut continentiſſimi & eruditiſſimi viri mentionem facit*.

PRO-

PROLEGOMENON II.

Qui horum librorum auctores.

HIC verò cardo totius rei vertitur. Vt enim monetæ non tantùm à pondere, ſed & ab effigie ſuus eſt valor; ita & libri pretium non tantùm à mole, ſed & ab auctore æſtimatur.

Quòd ſi auctor quandoque latet, tunc inueſtigare conabimur interpretem; qui ſi antiquus, ſi doctus, ſi probus, non magnopere de auctore laborabimus. Cur enim quod iudicioſus interpres ſuo dignum ſtilo calamóve iudicauit, non vel ipſius fide recipiamus?

Quia verò multi hîc libri ſunt, à diuerſis auctoribus conſcripti, & de quibuſdam perplexiſſima res eſt, de ſingulis libris inquiram ſingulis Prolegomenis.

PROLEGOMENON III.

Quis primi libri auctor?

DICO, PRIMI libri auctores varij ſunt: quidam certi, quidam dubij, quidam incerti.

Certi auctores, ſuarum ſinguli Vitarum, ſunt

I. D. HIERONYMVS, auctor Vitarum aliquot, vt *Pauli* primi eremitæ, *Hilarionis* anachoretæ, *Malchi* monachi captiui, *Fabiolæ*, *Paulæ*, *Marcellæ* Romanarum viduarum.

II. S. ATHANASIVS epiſcopus Alexandrinus, auctor Vitæ *ſancti Antonij*.

III. PAPHNVTIVS, auctor Vitæ *S. Onuphrij* eremitæ.

IV. S. EPHRAEM Syrus, auctor Vitæ *S. Abrahæ* eremitæ, & *Mariæ* eius neptis.

V. AMPHILOCHIVS Iconienſis epiſcopus, auctor Vitæ *D. Baſilij* Cæſareæ Cappadociæ epiſcopi.

VI. ANTONIVS auctor Vitæ *S. Simeonis Stylitæ*.

VII. LEONTIVS Neapolis Cypriorum inſulæ epiſcopus, auctor Vitæ *S. Ioannis Eleémoſynary* patriarchæ Alexandrini.

VIII. IOANNES DAMASCENVS auctor Vitæ *SS. Barlaam & Joſaphat*.

IX. IACOBVS diaconus Edeſſenus, auctor Vitæ *S. Pelagiæ*.

X. SOPHRONIVS, patriarcha Ieroſolymitanus, auctor Vitæ *S. Mariæ Ægyptiacæ*.

Dubius

Dubius vnus eſt THEOPHILVS, auctor Vitæ *Macary* Romani. Nam quod Baronius Not. ad Martyrolog. Rom. 11. Ianuarij ait, Macarij Romani Vitam, quæ eſt in Vitis Patrum, ſcriptam per Theophilum, neſcio an illi ſit tribuenda. Habetur quidem nomen Theophili initio Vitæ Macarij, ſed & nomina duorum ſociorum adiunctorum, Sergij & Hygini. Et quod narratur, omnium narratur nomine, vt non procliue ſit definire, quis eorum trium hanc de Macario narrationem in ſcripta retulerit.

Imò Gratianus in Decreto XXVII. q. II. cap. XXVI. Hieronymi nomine, Macarij è thalamo fugam citat; quod non aliunde quàm ex hac Macarij Vitâ videtur hauſiſſe.

Quod verò Hieronymi nomine citauerit, id errore communi factum, quo Vitæ-patrum omnes vulgò Hieronymo fuêre tributæ. cuius erroris occaſionem & originem, vide infrà Prolegom. IV. §. VIII.

Incerti auctores ſunt reliquarum Vitarum, quæ primo libro continentur.

Sed interpellat hîc D. Conſtantinus Caietanus, qui in Apologiâ ſuâ pro Ioanne Gerſen, S. Euphroſynæ Vitæ certum videtur velle adſignare auctorem, & quidem hæreticum. quod equidem vnde hauſerit neſcio; certè nullius nomen prodit auctoris. Qui vbi proditus fuerit, examinabitur eius conditio. Et quid obſtaret, etiamſi auctor hæreticus eſſet, Vitam ab eo deſcriptam ſinceram eſſe? Facile cuique eſt ἀσεραχεῖν.

PROLEGOMENON IV.

Quis ſecundi libri auctor.

DE hoc potiſſimùm libro quæſtio eſt. Hic enim ille eſt, quem veteres plerique, dum VITAS PATRVM citant, intelligunt. Quod colligere eſt tum ex D. Hieronymo epiſt. ad Cteſiphontem aduerſus Pelagian. vbi ait, *Ioannem in ipſius libri poni principio*, quem hîc primum reperies; tum ex Gennadio de Illuſtr. Eccle. ſcript. cap. XL. qui aſſerit librum, *qui attitulatur* VITAE PATRVM, *velut continentiſſimi & eruditiſſimi viri* (Euagrij) *mentionem facere*; qui libri huius cap. XXVII. occurrit.

Tam variæ pugnanteſque de auctore huius libri (niſi velimus à ſingulis diuerſos libros ſcriptos vel interpolatos) ſententiæ ſunt, vt operæpretium ſit eas in paragraphos partiri, vt ſingularum momenta appareant, & iuſtâ iudicij trutinâ expendi poſſint. Auſpicabor à Græcis.

§. I.

§. I. *Auctorem videri Timotheum epiſc. Alexandrinum.*

SOZOMENVS lib. VI. cap. XXIX. hiſt. Eccl. cùm de Apollone, qui in Thebaide vixerat, egiſſet, addit: Ἀλλ' οἵα μὲν ἀγωγῇ ἐχρῆτο, καὶ ἡλίκων τῶν θείων καὶ παραδόξων πραγμάτων ποιητὴς, ἱστορεῖ ΤΙΜΟΘΕΟΣ ὁ τὴν Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίαν ἐπιτροπεύσας εὖ μάλα, αὐτοῦ καὶ πολλῶν ὧν ἐπεμνήσθην, καὶ ἄλλων δοκίμων μοναχῶν τοὺς βίους διεξελθών. *Sed quænam fuerit eius diſciplinæ ratio, & quanta quamq; diuina fecerit miracula,* TIMOTHEVS *eccleſiæ Alexandrinæ antiſtes accuratè narrat: qui non illius modò, ſed aliorum etiam complurium, de quibus facta eſt à me mentio, Vitas litteris perſecutus eſt.* Atqui capite præcedenti mentio facta monachorum Ioannis, Or, Amon, Beni, Theonæ, Copri, Helle, Eliæ, Apellis, Iſidori, Serapionis, Dioſcori, & Eulogij, quorum omnium Vitæ in hoc ſecundo VITARVM PATRVM libro habentur.

Equidem, qui Timotheum libri huius auctorem faceret, nondum legi; viſum tamen mihi fuit id, quod de eo habet Sozomenus, in medium producere, vt doctiorum iudicio perpendi poſſit. Mihi certè omnino vero ſimile fit, pleraſque libri huius Vitas ex Timotheo adumbratas. Apollonis ſanè Vita, quam Timotheus dicitur εὖ μάλα ſeu *accuratè* ſcripſiſſe, hoc libro cap. VII. accuratè perſcriptam habes Apollonij nomine. Extat quidem eodem modo apud Palladium Lauſiac. hiſt. cap. LII. ſed omnino alter ab altero habet, recentior fortè à vetuſtiore; quamquam ætate potiùs ſuppares ſunt.

§. II. *Auctorem videri Palladium Galatam Helenopoleos epiſcopum.*

GALENVS VVeſtcapellius catech. CCXV. vbi refutat hiſtoriolam de Macario, qui dicitur è nuptiis fugiſſe, Palladium huius libri auctorem videtur facere. ait enim: *Ne in illo quidem fictitio libro, qui inſcribitur, neſcio quâ Grammaticâ, Vitaſ-patrum, quidquam deprehendi; vbi Palladius, vtrique Macario familiariter notus, longè alia refert.*

Equidem quòd Palladius, vel quiſquis libri huius eſt auctor, vtrique Macario familiariter notus fuerit, in hoc libro, ſeu Vitis Patrum non dicitur; ſed in ipsâ Palladij Lauſiacâ hiſtoriâ profitetur Palladius, ſe Macario Alexandrino conuixiſſe.

Sed vt Galenum errore liberem, non de Macario Ægyptio vel Alexandrino (vt Galenus videtur exiſtimaſſe) narratur ea hiſtoriola; ſed de Macario Romano, cuius vitam primo libro hîc reperies: habetur quoque ea de Macarij è thalamo fugâ narratio in Decreto 27. q. 2. cap. 26. Scripſit.

Quia tamen & in hoc libro, & in Lauſiacâ hiſtoriâ, eadem ferè non

non tantùm de vtroque Macario, ſed & de aliis pleriſque omnibus habentur, non inanis omnino ſuſpicio eſt, vel auctorem huius libri à Palladio, vel hunc ab illo, vel vtrumque à tertio quopiam, ordine tantùm mutato, quibuſdam detractis vel additis, ſua mutuatos.

Eſt quidem nonnulla in narratione diuerſitas, ſed ea perparua. Nam in hoc libro cap. I. quod de Ioanne eſt, narrat auctor ſe cum ſeptem fratribus Ioannem acceſſiſſe: in Lauſiacâ autem hiſtoriâ narrat auctor, quòd ſolus Ioannem conuenerit, & pòſt fratribus ſuis ſocijs de eo indicauerit, qui deinde ad eum profecti ſunt, ex quorum narrat ore, quæ præter ea quàm ipſe viderat de Ioanne refert. Vide Prolegomeno XIV. in interprete VIII. libri.

Equidem in vetuſtiſſimo quodam libello manuſcripto Collegij noſtri Brugenſis, quo variæ Sanctorum Vitæ continentur, atque inter ceteras Abrahæ eremitæ, præmittitur ei Vitæ præfatio, *Benedictus Deus*, & cum hoc titulo: *Incipit Prologus Palladij viri doctiſſimi de Vitis Ægyptiorum Patrum*, quæ quidem præfatio hîc huic ſecundo libro præfigitur.

§. III. *Auctorem videri Heraclidem Bithyniæ epiſcopum.*

QVI hoc diſertè aſſereret, præter Geſnerum inueni neminem. Ita enim ille Bibliothecæ ſuæ Tom. III. tit. VII. p. I. *Heraclidus hiſtoria non alia puto, quàm de Vitis Patrum.*

Trithemius Catal. Eccl. Script. aſſerit, Heraclidem monachum de Vitâ & côuerſatione ſanctorum Patrum ſcripſiſſe: *Heraclides*, inquit, *monachus, vir moribus ſanctus, & diuinarum Scripturarum eruditione inſignis, ſanctorum Patrum anachoretarum, ac monachorum diligentiſſimus inquiſitor & imitator, qui velut argumentoſa apis de ſingulorum conuerſatione flores virtutum in alueolum pectoris ſui conferens, mel ſpiritalis dulcedinis procreauit; ſcripſit inter alia ad ædificationem legentium opus inſigne*, DE VITA ET CONVERSATIONE SS. PATRVM *in eremo, vel in cœnobijs degentium ſub regulâ, cuius titulus eſt*, PARADISVS, *librum I. Claruit temporibus Gratiani Imp. anno Domini* CCC.LXXX.

Prodijt hic liber Pariſijs, ex Officinâ Bellouiſianâ apud Ioannem Paruum, anno Domini M.D.IV. curâ Iacobi Fabri Stapulenſis, qui hęc de eo habet in pręfatione ad Lectorem: *Ex opere ipſo agnoſci poteſt, quòd Alexandrinus, quòd Chriſti ſuccenſus amore, inter deſerta & antra ferarum pauperiem ſecutus; quòd Bithyniæ (ipſo quidem inuito ac reclamante) totius populi ſuffragio in epiſcopum ſuffectus.* Vide plura de eo apud Petrum in Catalogo SS. libro XI. cap. LXXXVII.

Baronius anno CCC.LXXXVIII. Heraclidis *Paradiſum* eumdem facit cum *Lauſiacâ hiſtoriâ* Palladij. Sanè eadem vtrobique reperias.

De vtroque igitur idem eſto iudicium, quoad libri huius auctorem.

Idem ante Baronium ſenſerat Aloyſius Lipomanus epiſcopus Veronenſis, Tomo III. de Vitis Sanctorum, qui editionem Heraclidis, nonnullâ interpolatione adhibitâ (de quâ vide Prolegomeno XIV. vbi agitur de interprete VIII. libri, cuius auctor eſt Palladius) Palladij nomine Tomo illi III. inſeruit. Qui porrò diſcutiendum ſibi operæ pretium arbitratus eſt, vnde factum ſit, vt ementito vero huius libri auctore (vt ipſe exiſtimat) ſub titulo PARADISI HERACLIDIS in lucem emerſerit.

Idque primùm, inquit, menti occurrit, Pariſinum typographum iſtius commenti parẽtem exſtitiſſe. Cùm enim legiſſet is, per D. Hieronymum in procemio Dialogorum contra Pelagianos fuiſſe ſcriptum, *Palladium, ſeruilis nequitiæ virum, Origenis hæreſim inſtaurare:* diuum quoque Epiphanium in epiſtolâ ad Ioannem epiſcopum Ieroſolymitanum aſſerentem, *Palladium Galatam, qui olim ſibi fuerat charus, Origenis hæreſim prædicare & docere*; veritus eſt bonus impreſſor, ne, ſi librum ſub auctoris nomine euulgaret, is ſtatim ab initio, vt ab hæretico homine conſcriptus, exploderetur. Cogitauit igitur (meo iudicio) ſtropham illam, vt de PALLADIO PARADISVM faceret, cuius perfacilis inuerſio videbatur, & tamquam ab alio compoſitum volumen edidit, quo doctos viros ad eius emptionem faciliùs animaret. Ita quidem Aloyſius.

Cuius ſanè viri doctiſſimi ſtudium atque induſtriam obſcura quęque perueſtigandi vti laudamus, ita hîc coniecturæ felicitatem probare non poſſumus. Verè enim typographus librum eum HERACLIDIS nomine prænotatum inuenit, & titulo PARADISI inſignitum. Ita enim MS. præfert quem inſpexi, & iam olim à Vincentio Beluacenſi in Speculo hiſtoriali libro XVII. à capite LXIV. aduſq; XCIX. & Petro à Natalibus in Catalogo Sanctorum libro XI cap. LXXXVII. eo nomine tituloque adductus eſt. Quin & veteribus PARADISVS notus fuit. Photius enim Bibliothecæ ſuæ Codice CXCVIII. libri meminit, qui inſcriptus eſt NEON ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΟΝ, id eſt, NOVVS PARADISVS, quod de *Limonario*, ſeu *Prato ſpirituali* Ioannis Moſchi intelligi, declaratur ſequenti Codice CXCIX. Vnde facile colligere eſt, ſi NOVVS aliquis PARADISVS eſt, & VETEREM aliquem fuiſſe, quem non alium ab hoc noſtro fuiſſe liceat exiſtimare.

HERACLIDES quoque, monachus quidam tempore Macariorum notus fuit, vt conſtat ex Nicephoro lib. IX. cap. XIV. Quin & Synodus ad Quercum habita, apud Photium Codice LIX. de cauſsâ Ioannis Chryſoſtomi, Heraclidis cuiuſdã meminit: vbi poſt primum & ſecundum accuſationum à Ioanne diacono propoſitarum caput exami-

c[illegible]tum ſubditur: *Deinde cœperunt de Heraclide & Palladio Helenopolis epiſcopus agere.* Diciturque Heraclides fuiſſe Origeniſta, & à Chryſoſtomo Epheſiorum epiſcopus ordinatus. Ijdem coniunguntur articulo ſecundo in libello ab Acacio eidem Synodo contra Chryſoſtomum oblato. Fuſiùs de eo in Vitâ S. Chryſoſtomi per Georgium Alexandrinum; qui ait eum in *ſolitudine degiſſe ſolitarium.*

Valdè ſuſpicor Palladium, vt tertiò ex Herueti verſione auctior prodijt, ex varijs auctoribus eſſe concinnatum. Nam ſi Palladij primam editionem inſpicias, vix tertiam eorum partem in eâ inuenias, quæ in poſtremâ habentur. Inde prodijt Heraclidis titulo inſtructior aliquantò primâ illa editione Palladij, minùs tamen locuples quàm poſtrema. Suſpicionis meæ fundus eſt, duplex præfatio apud Palladium, vna Heraclidis, altera ipſius Palladij; vt facilè fieri potuerit, alterum alterius librum ſuo interſeruiſſe. Sanè dictum, quod habetur lib. v. de Vitis Patrum libello x. §. LXVII. nomine Palladij, idem habetur in epiſtolâ Heraclidis Cappadociæ epiſcopi ad Lauſum præpoſitum, ipſius Heraclidis nomine: quæ epiſtola Lauſiacæ hiſtoriæ præmittitur. De variâ Palladij editione vide Prolegomeno XIV. vbi de interprete VIII. libri agitur.

Nec mirum hîc videri debet, à diuerſis, mutato nonnihil ordine, nunc imminuta, nunc auctiora eadem prodijſſe. nam & in alijs hîc adiunctis libris idem factitatum reperies. Quæ enim libro III. & VII. habentur, eadem ferè omnia libro V. & VI. reperies; qui tamen libri ſinguli, vt ſingularem ſuum habent interpretem, ita & ſingulares auctores habuiſſe omnino mihi perſuadeo, quinto & ſexto fortaſſe exceptis, qui vterque eumdem Græcum auctorem videtur habuiſſe, vt colligitur ex Photio; atque in hac editione tantùm diuiſi ſunt ob diuerſos interpretes. Vide Prolegomenon vltimũ, Animaduerſione IV.

§. IV. *Auctorem videri Euagrium epiſcopum Antiochenum.*

TRITHEMIVS Catalogo Script. Eccleſ. Euagrium epiſcopum Antiochenum Vitę Patrum primum auctorem facit: *Euagrius,* inquit, *monachus & diſcipulus S. Macarij Ægyptij, & poſteà epiſcopus Antiochenus, vir vndecumque doctiſſimus, & tam ſæcularibus quàm diuinis ſcripturis eruditus, Græco & Latino peritus eloquio, etiam in epiſcopatu prioris vitæ auſteritatem cuſtodiens, tantæ abſtinentiæ fuit, vt miraculo haberetur. Hic primus* VITAM SS. PATRVM *ſcriptis commendauit.* quæ eadem iiſdem pænè verbis repetit Sixtus Senenſis Bibliothecæ ſanctæ libro IV.

Quod ſanè vnde hauſerint, ſuſpicari non poſſum; cùm nullus veterum, meâ quidem ſcientiâ, huic auctori eas Vitas aſſerat. Fors ijs im-

poſiti Euagrij nomen, quod Vitę S. Antonij pręfigitur, quam è Græco D. Athanaſij fonte, in Romanũ ſolum Euagrius ille Antiochenus (vt ad Vitam S. Antonij dicemus) deduxit. Quia igitur Euagrius huius Vitæ, quæ ceteris Patrum Vitis adiungitur, & fortè in nonnullis MSS. præmittitur, interpres fuit, exiſtimauerit Trithemius atq; Sixtus, etiam reliquarum Vitarum vel interpretem vel auctorem eſſe.

Labitur porro Sixtus cum Trithemio, dum Euagrios duos in vnum conflant. Diſtinctus enim eſt Euagrius Epiſcopus Antiochenus ab Euagrio monacho & diſcipulo S. Macarij Ægyptij.

Delrius noſter Parte tertiâ Syntag. Trag. in Octauiam Senecæ Actu IV. pag. DLII. occaſione Vitæ S. Antonij ab Euagrio hoc Antiocheno in Latium traductæ, in quâ locum quemdam reſtituit, agit porrò de alio huius opere, nõdum, vt exiſtimabat, edito: quod hîc excutiendum. *Euagrius*, inquit, *diaconus Theodoſij ſenioris tempore vixit: & tres libros De Vitâ ſanctorum monachorum, quos in Ægypto vidit, conſcripſit, quos vidi Burdegalæ in Bibliothecâ Collegij Societatis* IESV, *perantiquis characteribus, in membranis deſcriptos; ſatis eleganti, licet rudi ſtilo. In quorum libro* III. *ſe à Narbonâ in Ægyptum nauigaſſe ſcribit, & Bethlehemi D. Hieronymum conueniſſe. dignus ſcriptor, qui lucem aliquando adſpiciat, alius ab illo, cuius feruntur à nonnullis Patrum Vitæ.*

Sed facilè imponere potuit Delrio titulus Euagrij, vt exiſtimarit alium hunc librum eſſe ab editis Patrum Vitis, quę D. Hieronymum in fronte præferunt. Quòd ſi membranas eas cum editis libris contuliſſet, deprehendiſſet ſtatim non alias ijs hiſtorias, ſed eaſipſas Patrum Vitas contineri: nec vt librum à libro, ita auctorem ab auctore diſtinxiſſet. Huius rei indicium primùm cepi ex ipſis Delrij verbis, cùm ait: *In quorum libro* III. *ſe à Narbonâ in Ægyptum nauigaſſe ſcribit, & Bethlehemi D. Hieronymum conueniſſe.* quæ ipſiſſima narratio habetur in vulgaris Patrum Vitis; quæque hîc reperies libro IV. cap. I. & II. deſumptaque ſunt ex Seuero Sulpitio Dial. I. cap. II. & III. Accedit monitio Poſſeuini noſtri in Apparatu Sacro, qui in MS. illo Burdegalenſi haberi ait omnia, quemadmodum in editione Vitarum Patrum, quæ D. Hieronymo tribuuntur, Lugduni apud Iacobum Huguetanum anno Domini M. D. XV. atque in eamdem ſententiam ad me perſcripſit noſter Fronto Ducæus Burdegalenſis, αὐτόπτης.

§. V. *Auctorem videri Euagrium Ponticum.*

GESNERVS in Bibliothecâ ſuâ, & Georgius Wicelius epiſtolâ nuncupatoriâ ante hiſtoriam ſuam Diuorum, & Ioannes Molanus cap. XIII. in Tractatu de Martyrologijs, & paſſim in Annotat. ad Martyrologium Vſuardi, cẽſuêre Euagrium Ponticum aucto-

rem eſſe VITARVM PATRVM. Cuius ſententiæ quoq; videtur fuiſſe Eraſmus, cùm Notat. ad epiſtolam D. Hieronymi ad Cteſiphontem, Ruffinum libri huius interpretem ſtatuit, quem Euagrij pleraque opera interpretatum eſſe aſſerit D. Hieronymus.

Quin & Cæſar Baronius Notat. ad Martyrolog. Rom. XVII. Ianuarij, vbi de S. Antonio, poſt relata verba Gelaſij ex Decreto, d. XV. VITAS PATRVM, *Pauli, Antonij, Hilarionis, & omnium eremitarum, quas tamen vir beatiſſimus deſcripſit* HIERONYMVS, *cum omni honore ſuſcipimus:* hæc ſubdit: Eâ eſt vſus cautelâ Gelaſius, quoniam & EVAGRIVS PONTICVS ſcripſit VITAS PATRVM, & miſcuit Origeniſtas nonnullos, quos idem Hieronymus notat ſcribens ad Cteſiphontem. Et paſſim Euagrij nomine eas Vitas citat tum in Martyrologio, tum in Annalibus. In Martyrologio quidem XV. Ianuarij Notatione ad Iſidorum; & XVII. Ianuarij Notat. ad S. Antonium; & XXVII. Martij Notat. ad Ioannem eremitam. In Annalibus verò anno Chriſti I. & anno CCC.XCIII. & anno CCCXCIV. & aliis locis.

Poſſeuinus quoque in Apparatu Sacro in Euagrio, ait exiſtimari eum Vitas Patrum compoſuiſſe, hoc eſt, primam earum partem (citat ex vulgatiſſimâ, quam ſecundam voco, editione) ab initio Prologi: *Benedictus Deus qui vult omnes*, vſque ad caput: *De periculis in eremo*, quod præcedit Vitam S. Pauli.

Sed & Aloyſius Lipomanus, præfatione ante Palladium quem repræſentat tomo III. de Vitis Sanctorum, loco illo D. Hieronymi inductus, exiſtimauit ab Euagrio librum quaſi de monachis conſcriptum, qui tamen non exprimit, an huius eum libri auctorem cenſeat; imò ſentire videtur eum Euagrij librum iam non exſtare.

Videamus nunc, quibus hæc ſententia, quæ Euagrium Ponticum libri huius auctorem facit, argumentis niti poſſit.

I. Non aliud videtur Baronius ſententiæ ſuæ argumentum habuiſſe, quàm illam D. Hieronymi epiſtolam ad Cteſiphontem, aduerſus Pelagianos, quæ libri cuiuſdam de Monachis ſeu Patrum Vitis, mentionem facit. Reſpondeo: Non ritè eam intellectam à Baronio mox oſtendam, vbi Ruffinum illarum Vitarum auctorem (vel certè interpretem) ex ipſomet diui Hieronymi loco clariſſimè probabo.

II. Pro ſententiâ Baronij adducere quis poſſet Honorium, de Illuſtribus Eccleſiæ Scriptoribus, cap. XL. vbi ita habet: *Euagrius monachus, ſupradicti Macarij* (Ægyptij) *familiaris diſcipulus, diuinâ & humanâ litteraturâ inſignis, ſcripſit multa neceſſaria monachis, ſcilicet* VITAM PATRVM, *& Aduerſum octo principalium vitiorum ſuggeſtiones.* Reſpondeo: Omnino vereor, ne limi aliquid contraxerit hic ri-

uulus, qui in fonte ſuo fluit puriùs. Ita enim Gennadius cap. xi. ex quo ſua corriuare ſolitus eſt Honorius: *Euagrius monachus, ſupradicti Macarij (Ægyptij) diſcipulus, diuinâ atque humanâ litteraturâ inſignis, cuius etiam liber, qui attitulatur* VITAE PATRVM, *velut continentiſſimi & eruditiſſimi viri mentionem facit, ſcripſit multa monachis neceſſaria: ex quibus iſta ſunt, Aduerſus octo principalium vitiorum ſuggeſtiones.*

Nec exiſtimo quemquam hîc facilè dubitaturum, potiórne Gennadio an Honorio fides ſit adhibenda, cùm ipſe Gennadius ibidem aſſerat, ſe pleraque Græca Euagrij in Latinum ſermonem tranſtuliſſe. Non abſimilem Honorij vel errorem vel corruptionem vide initio libri II. Notatione ad veterum de Ruffino Elogia.

Omitto, quòd in hoc ſecundo libro de Vitis Patrum cap. XXVII. exſtet Vita Euagrij, *tamquam continentiſſimi & eruditiſſimi viri*, vt eam ibi haberi aſſerit Gennadius. Nam eius eo in libro *ſpiritualium rerum ſcientia, & incredibilis abſtinentia* commendatur, quam non eſt ſimile vero Euagrium ipſum de ſe hiſtoriam texuiſſe.

III. Quòd ſi manuſcripti quidam libri Euagrium præferunt, vt ille, de quo diximus, Burdegalenſis, & qualem eſſe audio Pariſiis apud C. V. Nicolaum Fabrum, non magnopere mouere debet. Duplici enim hoc cauſſâ fieri potuit: tum ex Vitâ S. Antonij, quę Patrum Vitis plerumque præmittitur, cui Euagrij tamquam interpretis titulus præfigitur, qui & alijs ſequentibus pòſt adhæſit; tum ex D. Hieronymi ad Cteſiphontem epiſtolâ malè intellectâ, de quâ paulò pòſt in Ruffino dicemus.

IV. Locum inuenio in Socrate lib. IV. c. XXIII. edit. Gr. & c. XVIII. edit. Lat. qui in hanc ſententiam adferri poſſet. Ita enim capitis titulus concipitur: *Περὶ τοῦ ἁγίου μονάζοντος Ἀμμοῦ, καὶ ἑτέρων ἁγίων ἀνδρῶν κατάλογος ἐκ τῆς Εὐαγρίου συγγραφῆς: De ſancto Ammun monacho, & alijs viris ſanctis catalogus, ex Euagrij libro.* Verùm in hoc capite tractatur de Ammone, Didymo, Piore, Iſidoro, Pambone, Petiro, Macarijs duobus, de quibus etiam agitur in hoc ſecundo de Vitis Patrum libro. Si igitur illa apud Socratem deſumpta ſunt ex libro Euagrij, vt titulus capitis præfert, videntur & hæc in Vitis Patrum ex eius libro deſumpta. Reſpondeo: Hæſi hîc primo gradu, nec videbam quî me ab hac pedicâ expedirem; vbi tamen caput totum perlegi, e veſtigiò expeditus fui.

Nam Socrates initio capitis agit quidem de iſtis Patribus, ſed nullam in textu mentionem facit, vnde ea deſumpſerit. Poſt medium capitis ſubiungit quædam de Vitâ Euagrij & eius ſcriptis, inter quæ nullum numeratur quod diſertè Vitas Patrum complexũ fuerit. Inde ait opportunũ eſſe tempus, *pauca ex illis, quæ ſunt ab eo de monachis cõmemo-*

memorata, huic ſermoni attexendi. Recenſet autem ibi quædam Didactica ex libro, qui *Monachus* ſeu *De vitâ in actione poſitâ* inſcribitur: item quædam ex libro, qui *Gnoſticus* ſeu *Scientiâ præditus* dicitur. Et nihil eorum in hoc libro, de cuius auctore controuertimus, reperitur. Nicephorus quoque lib. XI. cap. XLII. enumerat ſcripta Euagrij, & nihil de Patrum Vitis habet, & cap. XLIII. citat quædam ex libro de *Monachis* & *Gnoſticis*: ſed nihil eorum in hoc libro comparet.

Quare quod titulus capitis habet, *ex Euagrij libro*, referendum eſt non ad totum caput, ſed ad ea quæ textus expreſſis verbis monet ex Euagrij libro deſumpta, *Monacho* ſcilicet & *Gnoſtico*. Et epigraphe capitum ſæpè non valdè diſtincta; quia plerumque non ab auctore, ſed à librario aliquo concinnatur. Sic Petrus Gillius Boſphori Thracij lib. II. cap. X. clarè deprehendit elenchos capitum hiſtoriæ Sozomeni ab inſcito homine factos. Nam quod clarè in textu eſt lib. II. cap. III. de *Michaelio*, illud in Heſtijs eſſe ille ἐλεγχόπαις dicit eſſe in *Soſthenio*, quod Gillius ait ampliùs duodeuiginti ſtadijs inde remotum. Pro *Soſthenio* apud Stephanum de vrbibus in Γυναικόπολις eſt Λεωσθένιον.

Ne quis porrò Lectoris animo ſcrupulus inſideat vel ob Baronij, vel aliorum auctoritatem, VITAS PATRVM Euagrio Pontico aſſentium, ſubijciam hîc librorum Euagrij Catalogum, vt is exſtat apud Socratem, Suidam, Nicephorum, Gennadium.

Ita igitur Socrates ſuprà: Τούτῳ καὶ βιβλία ἄγαν σπουδαῖα συγγέγραπται. ὧν τὸ μὲν Μοναχὸς, ἢ περὶ πρακτικῆς ἐπιγέγραπται, τὸ δὲ Γνοστικὸς ἢ πρὸς τὸν καταξιωθέντα γνώσεως (lege ex Suidâ ἢ περὶ τῶν καταξιωθέντων γνώσεως) κεφάλαια δὲ αὐτοῦ πεντήκοντα. τὸ δὲ, Ἀντιρρητικὸς ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν πρὸς τοὺς πειράζοντας δαίμονας, ἐν ὀκτὼ διῃρημένον μέρεσι, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὀκτὼ λογισμῶν. καὶ ἑξακόσια προγνωστικὰ προβλήματα ἔτι μὴν καὶ στιχηρὰ δύο, ἓν πρὸς τοὺς ἐν κοινοβίοις ἢ ἐν συνοδίαις μοναχοὺς· καὶ ἓν πρὸς τὴν παρθένον: *Libri ab illo accuratè conſcripti, quorum vnus Monachus, ſiue de viuendi ratione quæ in agendo cernitur: alter Gnoſticus, ſiue ſcientiâ præditus dicendus ſit, in quo ſunt capita quinquaginta: alter Antirrheticus, id eſt, aduerſus dæmones tentantes confutatio, ex Sacris litteris collecta, inq́; octo partes diuiſa, numero octo cogitationum mentis noſtræ aptè reſpondentia. Sexcenta præterea problemata de rerum præſenſione futurarum. His accedunt duo carminum libri: vnus ad monachos, qui in cœnobijs & conuentibus ætatem degunt: alter ad virginem.* Quæ eadem ad verbum habes apud Suidam in Μακάριος, & apud Nicephorum lib. XI. cap. XLII.

Gennadius verò de Illuſtribus Eccleſiæ Scriptoribus cap. XI. *Euagrius monachus ſupradicti Macarij* (Ægyptij) *familiaris diſcipulus, diuinâ atque humanâ litteraturâ inſignis. Cuius etiam liber qui attitulatur* VITAE PATRVM, *velut continentiſſimi & eruditiſſimi viri*

 mentio-

mentionem facit, ſcripſit multa monachis neceſſaria, ex quibus iſta ſunt:

Aduerſum octo principalium vitiorum ſuggeſtiones, quas aut primus aduertit, aut inter primos didicit, octo ex SS. Scripturarum teſtimonijs *oppoſuit* libros: *ad ſimilitudinem videlicet Domini, qui tentatori ſuo ſemper Scripturarum teſtimonijs obuiauit, ita vt vnaquæque ſpecies vel diaboli, vel vitiatæ naturæ ſuggeſtionum contra ſe haberet teſtimonia. Quod opus eadem ſimplicitate, quâ in Græco inueni, iuſſus in Latinum tranſtuli.*

Compoſuit & anachoretis ſimpliciter viuentibus librum centum ſententiarum, *per capitula digeſtum.*

Et eruditis ac ſtudioſis quinquaginta ſententiarum, *quem ego Latinum primus feci. Nam ſuperiorem olim tranſlatum, quia vitiatum per tempus & confuſum vidi, partim reinterpretando, partim emendando, auctoris veritati reſtitui.*

Compoſuit & cœnobitis & ſynoditis doctrinam aptam vitæ communis.

Et ad virgines Deo ſacratas libellũ competentem religioni & ſexui.

Edidit & paucas ſententiolas, *valdè obſcuras & (vt ipſe in his ait) ſolis monachorum cordibus cognoſcibiles. Quas ſimiliter ego Latinis edidi.*

Non hîc adfero, quæ de eodem habet Honorius Catalogo ſuo de Illuſtr. Eccleſiæ Scriptor. qui Gennadium exſcribere ſolitus, idque ſubinde mutilatè, vt monui hîc argumento ſecundo.

Si Euagrius alicubi tractaſſet de Vitis Patrum in aliquo librorum ab auctoribus citatis aſſignatorum, valdè ſimile vero eſt, quòd hoc præſtitiſſet in libro *De Monachis*; nam titulus ille in eam rem maximè quadrat; reliqui enim aliud promittere videntur, quàm Vitas Patrum, videlicet didactica quædam, & ſententias. Sed nihil vitarum in libro *De Monachis* fuiſſe, colligi poteſt ex reliquijs apud Socratem & Nicephorum, quæ tantùm morales quaſdam inſtructiones & ſententias continent, quas ſuo loco verbis Euagrij dabimus, vbi eædem illæ ſententiæ apud aliorum librorum de vitis Patrum interpretem Euagrij ſe nomine prodent.

§. VI. *Auctorem videri Ioannem Ieroſolymit. epiſc.*

HENRICVS Grauius notis ad epiſtolam D. Hieronymi ad Cteſiphontem, cùm dicit hunc librum non eſſe Hieronymi vel Ioannis Ieroſolymitani, videtur innuere, fuiſſe aliquos in eâ ſententiâ, vt exiſtimauerint Ioannem Ieroſolymitanum harum Vitarum eſſe auctorem.

Qui hoc ſentirent, non legi: quare nec rationes eorum diuinare poſſum. fors inducti fuêre in eam opinionem de Ioanne, quia hîc libro IV. cap. XXXV. auctor de Theodoro abbate dicit: *Meq́; me*

voci-

[illegible]s *nomine dixit: Quanti, inquit, ô Ioannes, de Deo loquuntur?* [illegible] Ioannem exiſtimauerint quorumdam librorum de Vitis Patrum auctorem. Quòd autem Ieroſolymitanum hic potiùs, quàm [illegible] alium intellexerint, ea cauſſa eſſe potuit, quòd liber quidam de aſceticis circumferatur Ioannis Ieroſolymitani nomine, qui eis ſuſpicionem ingenerare potuit eumdem eſſe cum eo, cuius libro illo quarto fit mentio.

Sed nec libri illius quarti, nec huius ſecundi auctor eſt Ioannes Ieroſolymitanus. Quæ enim habentur libro I V. cap. X X X V. deſumpta ſunt ex Ioanne Caſſiano lib. v. Inſtitut. cap. X X X V. ex quo & Seuero Sulpitio totus ille liber contextus eſt, vt ibi oſtendam. Vnde & MS. Lætienſis maior quarto libro Ioannem Caſſianum præfigit.

§. V I I. *Auctorem videri Petronium Bonon. epiſc.*

GENNADIVS (non Hieronymus, vt non rectè apud Antoninum part. I I. tit. X I. cap. X I. §. v.) de Illuſtr. Eccleſiæ Scriptor. cap. XLI. Petronium Bononiæ epiſcopum libri huius auctorem ſuo tempore exiſtimatum refert: *Petronius*, ait, *Bononienſis eccleſiæ epiſcopus, vir ſanctæ vitæ, & monachorum ſtudijs ab adoleſcentiâ exercitatus, ſcripſiſſe putatur* VITAS PATRVM *monachorum Ægypti, quas velut ſpeculum ac normam profeſſionis ſuæ monachi amplectuntur.* Similia habet Honorius Auguſtodunenſis epiſcopus, Vincentius Beluacenſis in Speculo Hiſtoriali lib. X X. cap. X X V. Mombritius tom. I I. de Vitis SS. & Trithemius in Catalogo Illuſtr. Eccleſiæ Scriptorum.

Nec aliunde quàm ex Gennadio exiſtimo deprompta, quæ habentur in Vitâ S. Petronij I V. Octobr. Petri Galeſinij induſtriâ concinnatâ, vt ipſe fatetur Notationibus ſuis ad Martyrologium, licet Sigonij nomine apud Surium tomo v. exſtet: *Itaque in Ægyptum venit, vbi in intimam eremum penetrans, ſingulorum colloquio vti non deſtitit, quoad planè cognouit ſancta eorum vitæ inſtituta. Inde domum reuerſus illam diſciplinam tam vehementer amauit, vt litterarum monumentis tradiderit* MONACHORVM VITAS, *quas religioſè conſcriptas valdeq́; probatas ijdem monachi amplexi ſunt, quaſi certas quaſdam regulas, in quibus maximè eluceret omnis optima monaſtici inſtituti ſui ratio.* Si tamen hæc ex veteribus monumentis adumbrata ſunt, non ex Gennadio, erit hoc ſecundum pro hac ſententiâ teſtimonium.

Quia tamen Gennadius ait, *putatur ſcripſiſſe*, non omnino certum eſt eum VITAS PATRVM ſcripſiſſe. Et vt aliquas ſcripſerit, certè has ab eo non eſſe ſcriptas, euidenti D. Hieronymi teſtimonio firmari poteſt, qui eas alteri adſcribit, vti clarum fiet §. x.

Et quidem Alphonſus Ciacco tractatu De D. Hieronymi Cardinalitio

nalitio hæc citat ex MS. tractatu Petronij De ſelectis SS. Patrum Apophthegmatis: *Hieronymus vir in omni doctrinarum genere abſolutiſſimus, S. R. E. preſbyter Cardinalis, cùm ab æmulis ſuis accuſaretur, ex voluminibus Origenis innumera in ſua tranſtuliſſe opera, dixit: Laus, quæ debet Origeni offerri, maxima eſt: & cùm illum in meis operibus imitatus ſum, illum imitari propoſui, quem nobis & omnibus prudentibus placere minimè vereor.* Quæ verba cùm in hoc libro non exſtent, certum eſt alium aliquem librum de Vitis & Apophthegmatibus Patrum ſcripſiſſe S. Petronium. Quem varijs litteris ex Italiâ euocatum nondum nanciſci potui.

§. VIII. *Auctorem videri D. Hieronymum.*

ITA quidem editiones pleræque omnes in fronte præferunt. Et videri poſſunt ijs nec auctores, nec adſtipulatores defuiſſe.

1. Gelaſius Rom. PP. in Concilio Romano, de quo ſup. Prolegom. 1. Decreto de libris authenticis, ait: *Item* VITAS PATRVM *Pauli, Antonij, Hilarionis, & omnium eremitarum, quas tamen vir beatus ſcripſit Hieronymus, cum omni honore ſuſcipimus.* Quibus quidem verbis inſinuare videtur Gelaſius, etiam aliorum aliquot eremitarum Vitas ab Hieronymo fuiſſe conſcriptas. Vetus quoq; Vita D. Hieronymi MS. *Plerumque eremitarum Patrumq; Vitas inſignium veraciſſimo eloquio texuit hiſtorijs.* Reſpondeo, Gelaſium tantùm aſſerere, ſe omni cum honore omnium eremitarũ Vitas, quas ſcripſit B. Hieronymus ſuſcipere: non tamen inde neceſſariò deduci poteſt, eum omnium eremitarum Vitas ſcripſiſſe. Scripſit pręter enumeratas diſertis nominibus, (exceptâ illâ *Antonij*, quæ ex verſione Euagrij Antiocheni eſt, vt videre eſt in Notationibus ad eam Vitam) Vitam *Malchi* captiui monachi, fors & aliorum quorumdam, de quibus nunc liquidè non conſtat. Quare rectè in veteri illâ Vitâ dicitur ſcripſiſſe *Patrum Vitas inſignium, qualis Paulus, Hilarion, Malchus*, &c.

Fors editoribus à Gelaſio data eſt occaſio, vt hactenus Hieronymi potiſſimùm titulũ Vitis Patrum præfixerint. Cui & illa accedere potuit, quòd in MSS. quibuſdam præmiſſa fuerit Vita quædam certò ab Hieronymo conſcripta, & pòſt idem Hieronymi nomen reliquis ſequentibus libris applicuerint, vt de Euagrio Antiocheno hoc ipſo IV. Prolegomeno §. IV. diximus. Sanè in MS. Lætienſi minore primò ponitur Hilarionis Vita per D. Hieronymum cõſcripta, inde Vitę Patrum, ſeu liber hic ſecundus cum duobus ſequentibus ſubnectitur.

Vel certè non abſonũ erit dicere, Gelaſium cenſuiſſe Vitas Patrum ab Hieronymo compoſitas, cùm iam olim ea opinio videatur inualuiſſe. Certè Gręci hunc ſecundum librum è Latio in Gręciam dedu-

xerunt

xerunt Hieronymi nomine; cuius partem Græcam nuper accepi Venetiis: & in Auguſtanâ quoque Bibliothecâ quoddam Ἀσμήνεως de Vitis Patrum fragmentum exſtat Græcè Hieronymi titulo. Quod non aliâ ratione contigiſſe exiſtimo, quàm quòd libri eius auctor incertus eſſet, cui quiſque pro captu ſuo auctoris nomen præfixit.

II. Caſſianus præfatione in libros Inſtitutionum ad Caſtorem epiſcopum, inter reliquas excuſationis cauſſas, ob quas minùs promptè ſe onus ſcribendi monachorum inſtituta ſuſcipere exponit, ait: *Hæc accedit, quòd ſuper hac re, viri & vitâ nobiles, & ſermone ſcientiáq; præclari, multa iam opuſcula deſudarunt, ſanctum Baſilium & Hieronymum dico, aliosq; nonnullos: quorum anterior ſciſcitantibus fratribus ſuper diuerſis inſtitutis vel quæſtionibus, non ſolum facundo, verùm etiam diuinarum Scripturarum teſtimonijs copioſo ſermone reſpondit: alius verò non ſolum ſuo elucubratos ingenio edidit libros, verùm etiam Græcâ linguâ digeſtos, in Latinum vertit eloquium.* Ex cuius teſtimonio videtur colligi poſſe, Hieronymum de Vitis Patrum ſcripſiſſe. Reſpondeo, rectè quidem ex Caſſiano colligi, D. Hieronymum quædam monachorum inſtituta & vitas ſuis ſcriptis attigiſſe, ſeu Latino ea ſtylo conſcripſerit, ſeu è Græco verterit: huius tamen libri eum auctorem eſſe, nullo modo colligi poteſt.

III. Caſſiodorus Inſtit. diuin. lect. cap. XXXII. ſic ait: VITAS-PATRVM, *confeſſiones fidelium, paſſiones martyrum legite conſtanter, quas inter alia in epiſtolâ Hieronymi ad Chromatium & Heliodorum deſtinatâ proculdubio reperitis, qui per totum orbem terrarum floruêre, vt ſancta imitatio vos prouocans ad cæleſtia regna perducat.* Reſpondeo, exſtare eam epiſtolã Hieronymi nomine initio Martyrologij Vſuardi, ſed nulla ibi mentio Vitarum Patrum. Vt nullo modo inde colligi poſſit, Hieronymum vel harum Vitarum vel aliarum auctorem eſſe. Tantùm epiſtola ea reſpicit Martyrologium, quod Hieronymi nomine poſt epiſtolam eam tunc exſtabat. Quodque nunc recèns nactus ſum ex Bibliothecâ Epternacenſi, ſanè vetuſtiſſimum, ante DCCCC. annos, id eſt ſancti VVillibrordi tempora ſcriptum. *Quas* igitur eo loco non refert remotiſſimum *Vitas-Patrum*, ſed tantùm duo ſequentia, *confeſſiones fidelium*, & *paſſiones martyrum*; quorum breuiſſima in Martyrologio illo memoria, ſeu potiùs nomenclatio exſtat.

IV. Gratianus in Decreto parte II. cauſſâ XXVII. quæſt. II. cap. XXVI. poſt recitata verba Nicolai I. ad Carolum Regem, quibus decernit *non licere, niſi ex conſenſu vtriuſque coniugis, vota continentiæ ſuſcipere*; ſubdit gloſſam, *licere, quando tantùm ſunt deſponſati.* probatque: *Vt enim refert B. Hieronymus, Macarius præcipuus inter Chriſti eremitas,*

cele-

celebrato nuptiarum conuiuio, cùm veſperè thalamum eſſet ingreſſurus, ex vrbe egrediens, tranſmarina petyt, & eremi ſolitudinem ſibi elegit. Quod in Vitâ Macarij Romani inuenitur, quæ habetur nunc quidem libro primo de Vitis-Patrum: olim fortè libro ſecundo annexa fuit, vbi de aliis duobus Macarijs agitur. Reſpondeo, Gratianum fortaſſis occaſionem ſumpſiſſe Vitam Macarij tribuendi Hieronymo, quòd exiſtimaret omnes Vitas-Patrum ab Hieronymo conſcriptas, inductus duabus rationibus, quas iam primo argumento proximè dedimus.

v. Trithemius quoque in Catalogo Eccl. Script. Vitas Patrum Hieronymo tribuit. Et ne quis exiſtimet de alijs eũ Vitis loqui, quàm vulgatis, quæ Hieronymi nomine circumferuntur; earum præfationem inchoare ait, *Benedictus Deus*, à quâ & vulgatæ illæ initium ducunt. Reſpondeo: Impoſuit Trithemio vulgata editio; nam in MSS. alij auctores aſſignantur, vti partim vidimus, partim viſuri ſumus.

vi. Iacobus Faber Stapulenſis, præfatione ad Lectorem, quam Heraclidis Paradiſo Pariſijs edito, de quo ſuprà §. iii. præfixit, aſſerit ſe à quodam ſuorum monitum, quòd non ritè in epiſtolâ dedicatoriâ Vitas Patrum Hieronymo abiudicaſſet, quas Hieronymus ipſe à ſe ſcriptas agnoſceret: quem enim alium certiorem quàm ipſum teſtem deſideremus? Nam in Regulâ ſanctimonialium, quam ſcripſit ad Euſtochium & reliquas virgines, cap. x. ita ſcribit: *Dum igitur per eremorum antra ſeptem annis ſanctos Patres degentes ibidem in terris, velut in cælis Angelos aſſiſtentes aſſiduo labore itineris, arduiſq; viuendi incommodis, ceteriſq; innumeris calamitatibus peragrando viſitarem, de* QVORVM VITA *moribúſque mirificis, quæ luculenter ipſe perſpexi, libellum compegi, qui vobis ſit vt lucerna in candelabro, ad meditationem religionis & vitæ.* Quo quidem teſtimonio perſuaſum eſt Fabro, Hieronymum quoque de Vitâ & moribus ſanctorum Patrum librum ſcripſiſſe, qui nunc deſideretur: nec enim inde ſequi ſuſtinebat, eum librum, qui vulgò titulo VITARVM PATRVM increbuit, ab Hieronymo conſcriptum eſſe. Primò, quia Hieronymus ipſe alium earum auctorem euidentiſſimis indicijs deſignat, vti pòſt videbimus. Secundò, quia ex Vitâ Ioannis, quæ primo loco ponitur, diſcimus eum, qui librum conſcripſit, presbyterum non fuiſſe, ſed ſolùm diaconum; non ſenem, ſed iuuenem: Hieronymum autem cùm deſerta petijt, & presbyterum fuiſſe, & ætate ſenem, nullus fortè dubitat. Ita quidem Faber.

Sed vt rectè Vitas has ab Hieronymo negat eſſe profectas, ita non ſatis circumſpectè citato teſtimonio ſibi paſſus eſt perſuaderi, ab Hieronymo quoque Vitas Patrum, etſi alias à vulgatis fuiſſe conſcriptas; cùm Regulæ illæ ſanctimonialium à prudentioribus viris ab opere Hiero-

Hieronymiano iam pridem ſint ablegatæ,& in calcem reiectę,velut ab Hieronymi genio alienæ.

Scripſit quidem Hieronymus epiſtolam ad Euſtochium, quæ eſt ordine XXII. de cuſtodiendâ virginitate, in quâ quædam attingit de monachorum generibus, & eorum regulâ atque inſtituto. Sed nullum inde indicium colligi poteſt, quòd Hieronymus vel Regulæ illius vulgatæ in calce operum eius reiectæ,vel libri huius auctor ſit.

Quin imò Hieronymum huius libri auctorem non eſſe, ex ipſo Hieronymo euincitur, vt §. X. videbimus. Quî enim Hieronymus, quos ipſe detexit eſſe hæreticos, & aſſerit in Concilio epiſcoporum damnatos,in litteras mitteret,& tamquam ſanctos commendaret?

Nec illa Fabri aſſertio ſat ſolida, quâ pertendit Hieronymum & presbyterum fuiſſe & ſenem, cùm ad Syriæ ſe recepit eremum. Imò nec ſenex nec presbyter tunc erat. Vide hîc initio primi libri Hieronymi peregrinationem, & quæ in Lege Talionis Tabulâ V. pro Baronio contra Caſaubonum diſputaui.

§. IX. *Auctorem videri Poſtumianum monachum.*

INVENIO in quibuſdam manuſcriptis, vti Aquicinctino, Lætienſi maiore,& Camberonenſi, hunc ſecundum librum vnà cum quarto adſcribi Poſtumiano monacho.Eum titulum etiam quædam editio præferre dicitur. Nihil de eo legi quod hanc opinionem ſtabilire poſſit.

Non inanem prorſus ſuſpicionem exiſtimo, ſi quis dicat ortum hunc titulum ex Seuero Sulpitio, qui in Dialogis ſuis Poſtumianum ex Oriente poſt triennalem peregrinationem reducem, multa de monachorum & eremitarum vitâ ac inſtituto narrantem introducit: *Poſtumianus*, inquit initio Dialogi primi, *ab Oriente, quò ſe ante triennium patriam relinquens contulerat, regreſſus*, &c. Nam quæ hîc libri quarti prioribus aliquot capitibus habentur, ea omnia compendio ſublecta ſunt ex primo Seueri Dialogo, in quo Poſtumianus narrator introducitur.

§. X. *Auctorem eſſe Ruffinum Aquileienſem preſbyterum.*

PRIMVS, quod ſciam, è recentioribus librum hunc Ruffino ſaltem vt interpreti (nam Euagrium quoque huius libri auctorem facere videtur) vindicauit Iacobus Faber Stapulenſis præfatione ad Paradiſum Heraclidis,nixus D.Hieronymi auctoritate,qui in epiſtolâ ad Cteſiphontem contra Pelagianos, ita de Euagrio & Ruffino ſcribit: *Euagrius*, inquit, *Ponticus Hyperborita, qui ſcribit ad virgines, ſcribit ad monachos, ſcribit ad eam, cuius nomen nigredinis* (Melaniam

innuit nominis ſignificatu) *teſtatur & perfidiæ tenebras, edidit librum & ſententias περὶ ἀπαθείας (quam nos impaſſibilitatem vel imperturbationem poſſumus dicere) quando numquam animus vllo perturbationis vitio commouetur; &, vt ſimpliciter dicam, vel ſaxum vel Deus eſt. Huius libros per Orientem Græcos, & interpretante diſcipulo eius Ruffino Latinos plerique in Occidente lectitant.*

Qui librum quoque ſcripſit quaſi de monachis, multoſque in eo enumerat, qui numquam fuerunt; &, quos fuiſſe ſcribit, Origeniſtas ab epiſcopis damnatos eſſe non dubium eſt; Ammonium videlicet, & Euſebium, & Euthymium, & ipſum Euagrium, Or quoque & Iſidorum, & multos alios, quos dinumerare tædium eſt, & iuxta illud Lucretij:

Ac veluti pueris, abſinthia tetra medentes,
Cùm dare conantur, priùs oras pocula circum
Contingunt dulci mellis flauoque liquore,

ita ille vnum Ioannem in ipſius libri poſuit principio, quem & Catholicum, & ſanctum fuiſſe non dubium eſt, vt per illius occaſionem ceteros, quos poſuerat, hæreticos Eccleſiæ introduceret.

Audiſti D. Hieronymum, Lector; quid nunc de huius libri auctore cenſes, in quo omnium iſtorum qui enumerantur fit mentio?

Vide igitur num alij cum Baronio ſint lapſi, quòd exiſtimarint hęc verba, *qui librum quoque ſcripſit quaſi de monachis*, de Euagrio intelligenda. Sed de Ruffino intelligi debere, cuius nomen proximè præceſſit, manifeſtum eſt argumentis ſequentibus.

I. Quia ſubdit D. Hieronymus, quòd ille qui librum de monachis ſcripſit, in eo enumerat *& ipſum Euagrium*; videlicet cuius iam antè mentio facta. Nec ſimile vero, vt iam ſuprà §. v. dixi, ſuomet ſe ornaſſe præconio Euagrium, & ſuam quoque aliorum Vitis immiſcuiſſe. Quod fortè animaduertens Marianus Victorius Hieronymi ſcholiaſtes, exiſtimauit ſecundo hoc loco alterius Euagrij diſtinctam ab Hyperboritâ mentionem fieri. Sed de Hyperboritâ ſecundo quoque loco intelligendum D. Hieronymum, nimiſquàm manifeſtum eſſe quiſque deprehendet.

II. Quia immediatè poſt verba hîc ex D. Hieronymo reddita ſubiungit idem D. Hieronymus: *Illam autem temeritatem, imò inſaniam eius quis digno poſſit explicare ſermone, quòd librum Xyſti Pythagoræi, hominis abſque Chriſto atque ethnici, immutato nomine, Sixti martyris, & Romanæ Eccleſiæ epiſcopi prænotauit?* quod non de Euagrio, ſed de Ruffino dicitur, qui Xyſti Pythagoræi librũ titulo Sixti martyris edidit, vt clarum eſt ex alijs D. Hieronymi locis, vt in XXII. cap. Ierem. vbi eum nomine Grunnij perſtringit, & in cap. XVIII. Ezech. item ex Auguſtino lib. II. Retractat. cap. XL. (qui deceptus antè li-

bro

bro D. nat. & grat. cap. LXIV. Sixti Pontificis nomine allegarat) & ex ipſâ Ruffini epiſtolâ ad Apronianum, quam interpretationi Enchiridij Sixti præfixit.

III. Quia ſimilem fraudem ſubnectit hîc D. Hieronymus de ſuppoſititio Pamphilo in defenſione Origenis: *Fecerat*, ait, *hoc & in ſancti Pamphili martyris nomine, vt librum primum ſex librorum defenſionis Origenis, Euſebij Cæſarienſis, quem fuiſſe Arianum nemo eſt qui neſciat, nomine Pamphili martyris prænotaret.* Atqui à Ruffino eam fraudem confutam, nimiſquam notum. Meminit eiuſdem fraudis D. Hieronymus Apol. I. aduerſus Ruffin. lib. II. & epiſt. LXV. ad Pam. & Ocean. & in cap. XVIII. Ezech. & dial. adu. Pelagianos, quam nondum detexerat D. Hieronymus, cùm ſcriberet Catalogum Script. Eccleſ. vt patet eiuſdem cap. LXXV. in Pamphilo.

Vnum hoc D. Hieronymi teſtimonium ſufficere iudico, vt liber hic Ruffino aſſeratur. Omitto ſuffragari MSS. complures, vt Audomarenſem notæ optimæ, & à vetuſtâ manu, quo præcipuè in recenſendis his libris vſus ſum; vt alios quos vidiſſe ſe aſſerit Henricus Grauius, Notis ad epiſt. D. Hieronymi ad Cteſiphontem, de quâ iam actum.

Neſcio an & Ruffinus ipſe videri poſſit inſinuare ſe huius libri auctorem vel interpretem eſſe. Nam cap. XXIX. libri huius ſecundi, vbi de Macario Alexandrino agit, addit: *Sed & multa, vt diximus, alia de operibus S. Macarij Alexandrini mirabilia feruntur, ex quibus nonnulla in* XI. *libro Eccleſ. hiſt. inſerta qui requirit inueniet.* In quo libro XI. videlicet poſteriore ex duobus, ab ipſomet Ruffino ad Euſebij Eccleſiaſticam hiſtoriam (quam è Græco verterat) additis, cap. IV. habentur quædam de Macario Alexandrino, quæ hoc libro ſecundo de Vitis Patrum deſunt; quorum primum eſt de cæco reluminato, qui puluere ex cellâ Macarij deterſo, & aquâ putei quo bibere ſolitus erat macerato, oculos inunxit; ſecundum verò de leænæ catulis viſu donatis, ad quæ ipſa mirabilia capite illo XXIX. libri ſecundi de Vitis Patrum videtur Lectorem remittere.

Equidem Vitas Patrum ſcriptas eſſe poſt libros illos hiſtoriæ Eccleſiaſticæ à Ruffino, partim tranſlatos, partim compoſitos, ipſe eiuſdem libri XI. cap. iam dicto manifeſtè declarat, ſubdit enim: *Verùm ſi ſingulorum mirabilium geſta proſequi velimus, excludimur à propoſitâ breuitate, maximè cùm narrationem proprij operis mereantur.* Quod ipſum poſteà præſtitiſſe, librum hunc è Græco textu concinnando, D. Hieronymi teſtificatione didicimus.

QVAERES, Vnde tam incertus, etiam iam olim, huius libri auctor fuit? Reſpondeo: Quia auctor nomen ſuum ſuppreſſit, vti & inter-

pres: cuius nomen non niſi D. Hieronymi & paucorum MSS. indicio nouimus.

Cur autem Ruffinus nomen ſuum ſuppreſſerit, exiſtimo duas rationes aſſignari poſſe. Primò: Cùm enim, referente Hieronymo epiſt. ad Cteſiphontem, conſtet nonnullos Origeniſtas hîc immixtos, non auſus fuit eum librum nomine ſuo extrudere & venditare Ruffinus, quòd ipſe de hæreſi eâ ſuſpectus erat. Vt igitur liber hic ſine vllo in limine offendiculo reciperetur, præfationem quidem præfixit, ſed nomen ſubticuit. Eodem modo nomen ſuum ſuppreſſit in editione tranſlationis librorum Origenis περὶ ἀρχῶν, quod Hieronymus indicat epiſt. LXVI. ad Ruffinum: *Præfatiuncula librorum περὶ ἀρχῶν ad me miſſa eſt, quam ex ſtilo intellexi tuam eſſe.*

Secundò, Quia Ruffinus huius libri non tàm auctor (vt iam dixi) quàm interpres eſt; ideoque noluit eum ſuo nomini arrogare. Cùm enim ferè omnia quæ hoc libro narrantur (vno capite de Oxyryncho excepto) habeantur apud Palladium & Heraclidem; veriſimile mihi fit, Palladium vel Heraclidem vel alium aliquem hæc Græcè edidiſſe, ſuppreſſo nomine, quæ Ruffinus vertit. Quæ pòſt Palladius auctiora edidit ſuo nomine præfixo, & *Hiſtoriã Lauſiacam* inſcripſit.

Hæc nunc ſufficiant de quæſtione hac perplexâ. R. P. Georgius Garnefelt Carthuſiæ Colonienſis alumnus, & Bibliothecarius, ſtudijs meis impensè fauens, in Appendice ſuâ ad Elucidationes ſacras Imaginum Eremitarum, operosè inquirit de auctoribus Vitarum Patrum, volens me ſubleuare, vel errantem in viam reducere. Contendit maximè, Hieronymum in epiſtolâ ad Cteſiphontem, cùm ait, *qui librum quoque ſcripſit quaſi de Monachis*, intelligendum de Euagrio, non de Ruffino. Nihil hîc addo. Iudicioſus lector textum tantùm inſpiciat, quem hîc antè dedi, & iudicet: cuiuſuis iudicio ſecurus ſtabo. Et qui meminerit non ſemel me ſcripſiſſe Ruffinum potiùs interpretem quàm auctorem eſſe, contorta ab amicâ manu tela euadet omnia. Nolo hîc vmbonẽ opponere amico beneuolo, vel tela in amicũ pectus retorquere. Nam & ipſe tandem cùm omnia excuſſit, Euagrio eum librum abrogat, & incertum eius auctorem ſtatuit. Quod à mente meâ non abhorret, cùm Ruffinum ſaltẽ eius interpretem aſſeruerim. Certè Ruffini hîc manũ acceſſiſſe, qui perpensè Hieronymi illam ad Cteſiphontem epiſtolã legerit, dubitare non poterit.

§. XI. *Auctorem videri* VALERIVM *Aſturicenſem archipresbyterum.*

ATQVE de auctoribus hiſce iam ita diſquiſiueram, cùm ecce ex Hiſpaniâ mittit ad me Tractatulum ſuum de auctoribus Vitarum

Patrum R. P. Chriſtophorus de Caſtro, ſacræ Scripturæ in Salmanticenſi Academia Profeſſor, in quo inter alia ſcribit in hæc verba: Mihi aliquando in mentem veniebat, eſſétne auctor libri VALERIVS Aſturicenſis archipresbyter, in cuius ſcripta caſu incidi, cum in Bibliotheca eccleſiæ Toletanæ aliqua euoluerem MSS. vbi vidi iuſtum quoddam volumen Gothicis litteris ſcriptum, cuius titulus erat, VITAE PATRVM ORIENTALIVM, ſine auctore. Quod tamen in eius præfatione ſcriptum à Valerio Aſturicenſi archipresbytero, Æra DCCCCXL. hoc eſt anno Domini DCCCCII. Exordiebatur autem à Vita Ioannis, de quo liber Euagrij (*veriùs Ruffini, vt iam probaui*) ſed multo longiore. Deinde habebat multas Vitas Patrum, longè diuerſorum ab ijs qui referuntur communiter in Vitis Patrum, quam ob rem omnem meam ſuſpicionem abieci. Hactenus Caſtrius noſter.

Omnino occaſio ſuſpicandi erat, cùm nomen illud præfatio præferret. Sed certiſſimũ nobis de auctore vel interprete huius ſecundi libri ex D. Hieronymo ſuppetit teſtimonium. Quin, quòd liber ille Toletanus dicatur ſcriptus à Valerio, non ſtatim inde ſequitur, eum eius libri auctorem eſſe. Multi ſcriptores ſuum nomen præfigunt vel poſtponunt libris, quos exſcripſerunt, etſi non compoſuerint, quod ignorare non poteſt, qui vel paucos libros MSS. oculis luſtrauit. Cùm autem liber ille Toletanus dicatur continere *multas Vitas Patrum longè diuerſorum ab his*, potuit Valerius ille nouam Collectionem Vitarum Patrum inſtituiſſe.

PROLEGOMENON V.

Quis tertij libri auctor?

EDITI hîc libri pergunt erroris funem nectere, & D. Hieronymum auctorem faciunt: ſed ſtilus ſatis arguit eius non eſſe, licet tria vltima capita ex eius epiſtolis deſumpta ſint, quæ auctorem ſuum venuſtate dictionis produnt.

Nihil ſubſidij ad auctorem indagandum à MSS. libris hîc habeo. Nullius enim hîc nomen conſtanter præfigitur. Vel enim qui præcedenti libro & ſequenti Euagrium aut Poſtumianum inſcribunt, hunc ſine inſcriptione medium tranſire permittunt; vel ſi eoſdem auctores etiam huic inſcribunt, erroneè faciunt, vt de præcedente libro iam docui. Quòd ſi eum, qui præcedenti libro inſcribitur, etiam huius & ſequentis libri auctorem eſſe volunt, nullum ius potius Euagrio & Poſtumiano, quàm Ruffino, cùm & huius nomen in MSS. quibuſdam præcedenti libro præſcribatur.

Quid igitur? nullúſne hîc certus auctor indagari poterit? Equidem

dem euenit mihi, quod olim D. Hieronymo in re non abſimili: cui cùm Præfatio librorum περὶ ἀρχῶν Origenis offerretur nullo præfixo titulo, ex ſtilo deprehendit Ruffini eſſe, vt ipſe teſtatur epiſt. LXVI. ad eumdem Ruffinum. Si idem hodie mihi, obtuſioris licet naris, contigiſſe dixero, fortaſſe non omnino errauero. Sed veſtigia huius indaginis, certa ſatis, niſi me fallo, nunc aſſignabo.

Cùm accuratè huius & præcedentis libri Præfationem inter ſe conferrem, deprehendi non ſtili tantùm paritatem, ſed duo prætereà, quæ me auctoris, vel certè interpretis, certiorem fecerunt.

I. Ruffinus Pręfatione libri præcedentis hæc habet in commendationem monachorum: *Vt dubitari non debeat, eorum meritis adhuc ſtare mundum.* Ad quem eumdem locum auctor reſpiciens, & ſibi quaſi epiphonematicè reſpondens, Prologum huius ſecundi libri ita auſpicatur: *Verè mundum quis dubitet meritis ſtare ſanctorum?*

II. Ruffinus præfatione eadem præcedentis libri quædam adumbrauit ex Procemio Palladij in Lauſiacam hiſtoriam: in huius verò libri Prologo ex Palladij epiſtolâ ad Lauſum, quæ Procemio ſubnectitur, tranſcribit, quæ locis ſuis collata & notata inuenies.

Quare cùm vna Præfatio alterã reſpiciat, ad eamq; alludat, & vtraque ex eodẽ fonte ortum habeat, pariq; ſtili decurrat alueo, exiſtimo ſatis probabiliter, vtriuſque Præfationis & libri eumdem auctorem vel interpretem poſſe ſtatui. Vnde & librum hunc Ruffino inſcripſi.

PROLEGOMENON VI.

Quis quarti libri auctor?

DICO: QVARTVS liber ex SEVERO SVLPITIO & IOANNE CASSIANO eſt concinnatus.

Sunt enim tantùm excerpta quædam ex eorum libris, verbis pænè eiſdem. Loca ſingula, vnde deſumpta ſunt, ad ſingula capita annotauimus.

QVIS autem ea concinnauerit, non habeo certò dicere. Videamus tamen, an & hîc felici indagine poſſimus ad concinnatoris peruenire cubilia. Quòd ſi non omnino peruenerimus, iucundum ſaltem erit, preſſa legiſſe veſtigia.

Scio Gennadium de Script. Eccl. cap. LXIII. tradere, EVCHERIVM Lugdunenſis eccleſiæ presbyterum, quædam Caſſiani opuſcula lato tenſa ſermone, anguſto verbi reſoluiſſe tramite, & in vnum volumen coëgiſſe.

Scio Caſſiodorum Inſtit. diuin. cap. XXIX. affirmare, VICTOREM quemdam Afrum, Martyritanum epiſcopum, Caſſiani de inſtitutione

ac monachorum dicta purgaſſe, & quæ minùs erant, addidiſſe, non ſine palmari laude.

Sed an hic liber, quem habemus prę manibus, vel libri aliqua pars, alteri eorum tribuenda ſit, non auſim affirmare. At præſtat hic ipſa Gennadij Caſſiodorique verba ſubiungere, vt Lector videat, ſi quid certi de concinnatore hoc diſcernere poſſit.

Gennadius igitur hæc de EVCHERIO: *Sed & S. Caßiani quædam opuſcula, lato tenſa ſermone, idem* EVCHERIVS *anguſto verbi reſoluens tramite, in vnum coegit volumen.* Hæc Gennadius, inquit Baronius Annali CCCCXXXIII. eiuſdem (Pelagianæ) farinæ cum Caſſiano: qui ne diceret, erroribus confutatis Eucherium expurgando contraxiſſe opera Caſſiani, latum ſermonem circumcidiſſe prætexuit. Ita ille.

Quòd ſi Eucherius huius, quod hoc libro quarto damus, compendij eſt auctor, eum & ſcalpello vſum & forcipe, nunc venam incidendo, noxiumque ſanguinem extrahendo, nunc luxurians capillitium circumcidendo, meritò dixeris. Nam ita ſanus, ita conciſus hic Caſſianus eſt, vt nullo Pelagianæ præſidentiæ nimio feruore vena micet, nullis prolixitatis cincinnis exuberet faſtidioſa facundia. Equidem non video, cur non poſſit tribui Eucherio hæc ex Caſſiano concinnatio.

Niſi fortaſſe quiſpiam obſtare velit, quòd hoc eodem compendio per Seueri vineta itur, quæ & ipſa putatoriâ cæduntur falce. Ita quidem librum hunc quartum & editi & MSS. ex Seuero & Caſſiano, tacitis tamen nominibus, adornatum exhibent. Non deſunt tamen MSS. vti Camberonenſis, qui librum hunc quartum ex ſolo Caſſiano habeat expreſſum; omiſſis illis, quæ ex Seuero paſſim præmittuntur. Atque ita Eucherio hæc epitome tribui poſſe videri poſſit.

Accedit Petri Damiani non omnino vero abſimile teſtimonium lib. v. epiſt. XIX. *Quod ſi vobis dubium videtur, ſaltem veſtrarum partium teſtimonio aurem accommodate: legite Collationes Patrum, quas Eucherius Lugdunenſis epiſcopus elimato ſermone abbreuiare ſtuduit; & ſi nobis credere non vultis, ſaltem illius litteræ credite.* Agit ibi de veſtitu monachorum Damianus, de quo in hoc Seueri & Caſſiani compendio habes cap. XV.

Quia tamen editi omnes & pleriq; MSS. librum hunc ex vtroque contractum repræſentant, videndum, an quod habet Caſſiodorus Diuin. inſtit. cap. XXIX. de VICTORE quodam Afro, huc facere poſſit: *Caßiani*, inquit, *dicta* VICTOR *Martyritanus epiſcopus Afer ita Domino iuuante purgauit, & quæ minus erant addidit, vt ei rerum iſtarum palma meritò conferatur: quem inter alia de Africæ parti-*

bus citò nobis credimus eſſe dirigendum. Fortè enim additio hæc intelligi poteſt de Seueri epitome, quæ hîc Caſſiani epitomæ adiuncta eſt. Niſi quædam addiderit ijs quæ purgauit, id eſt, antidotum contra veneni intimationem, quod ſcriptis ſuis ſparſim inſerebat Caſſianus, appoſuerit.

Baronius ſuprà exiſtimat, Caſſiodorum ſpe fruſtratum non accepiſſe quod ex Africâ exſpectabat. Siquidem Ado Viennenſis epiſcopus in Chronico anno CCCCXXV. ab ipſo Caſſiodoro id operis, vt Caſſianum corrigeret, elaboratum affirmat, dum ait: *Opera illius à Catholicis cautiſſimè legenda, maximè de libero arbitrio & gratiâ: ſed & Encratitarum hæreſi incautiùs fauit. Errores illius Caſſiodorus Rauennatum ſenator purgare volens, non ad plenum omni ex parte potuit.*

Quis nunc horum excerptorum auctor ſtatui poſſit, malo in medio relinquere, quàm temerè quid aſſerere.

Petrus Ciacconius Præfatione ad Lectorem Caſſiani, refert, in Vaticanâ Bibliothecâ Collationes aliquot, & octo poſtremos libros Inſtitutionum in Græcam linguam conuerſos eſſe, ſed in compendium potiùs redactos, quàm integrè conuerſos, quem eâ de re differentem legere quiſque poteſt.

PROLEGOMENON VII.

Quis quinti libri auctor?

DICO: QVINTI libri auctor incertus.

I. Quia Sigebertus de Illuſtr. Eccleſiæ Scriptor. in Pelagio cap. CXVI. librum eum vocat, DE VITA ET DOCTRINA ET PERFECTIONE SS. PATRVM, nec auctoris nomen exprimit.

II. Quia etiam in Photij Bibliothecâ Cod. CXCVIII. ſine auctoris nomine citatur, Ἀνεγνώσθη ΑΝΔΡΩΝ ΑΓΙΩΝ ΒΙΒΛΟΣ, *Lectus eſt* SS. VIRORVM LIBER. Eumdem enim Græcum eſſe, cum eo quem nos Latinè habemus, eo loco manifeſtabo.

Margarinus de la Bigne Catalogo ſeu Indice Chronologico in Bibliothecam Patrum ſæculo V. exiſtimat Euagrium auctorē eſſe operis, quod ipſe tomo IX. ſecundæ editionis edidit hoc titulo: *SS. Ægyptiorum anachoretarum Apophthegmata*, quæ eadem ſunt cum libro hoc V. Pelagio interprete, & VI. Ioanne interprete. Ratio eius eſt, quòd Nicephorus Eccleſ. hiſt. libro XI. cap. XLIII. citet ex Euagrij operibus multa de Patrum dictis, quæ occurrunt in opere iſto iam dicto.

Sed vereor, vt labatur Margarinus.

I. Quia etſi quædam in his libris reperiantur quæ Nicephorus ex Eua-

Euagrij operibus citat, non reperiuntur eo modo, quaſi Euagrius ea ipſe referat librum velut conſcribens, ſed potiùs ex Euagrio citantur.

Vt quod Nicephorus citat ex libro *Practico* Euagrij ſenis cuiuſdam ſcitum de aridiore diætâ, habes hîc libello I. Pelagij num. 4. *Dixit abbas Euagrius, Quia dicebant quidam Patrum.* Quòd ſi Euagrius huius libelli auctor eſſet, non diceret, *Dixit abbas Euagrius.*

Ibidem num. 5. *Iterùm dixit* (ſcilicet *Euagrius*) *Nuntiata eſt cuidam monacho mors patris*, quod etiam ex Euagrio citat Nicephorus ſuprà.

Et libello VI. num. 5. *Dixit abbas Euagrius fuiſſe quemdam fratrem qui nihil habuit in ſubſtantiâ ſuâ, niſi tantùm Euangelium*; quæ etiam ex Euagrij *Practico* citat Nicephorus ſuprà.

II. Quædam, quæ citat Nicephorus ex Euagrij libris, hîc non reperiuntur. Vt, quod citat ex libro *Gnoſtico* eius de Gregorio iuſto, dè quatuor virtutibus Cardinalibus, de Serapione, de mente ſpiritali cognitione imbutâ, de Didymo, de prouidentiâ & iudicio, de Baſilio, quòd ſcientia meditatione augetur, de Athanaſio, de menſâ Moyſis.

III. Quia varij citantur auctores Euagrio poſteriores, vt Ioannes Caſſianus, Cyrillus Alexandrinus, & alij nonnulli, quos Lector ipſe deprehendet.

Non inutile erit hîc addere, quæ hac ipsâ de re notauit Fr. Ioannes Maria Braſichellenſis, ſacri Palatij Apoſtolici Magiſter, in Indice librorum expurgandorum, ad tomum IX. Bibliothecę Patrum, vbi agitur *de anachoretarum Apophthegmatis*, vbi ita commentatur: De auctore, & interprete huius operis variè ambigitur: auctorem quidam, & inter eos Margarinus in Chronologico auctorem huius Bibliothecæ Indice, exiſtimāt fuiſſe Euagrium Ponticum, cuius certum eſt eſſe librum VITAS-PATRVM, cui hic Apophthegmatum ſemper annectitur. Gennadius in Catalogo hæc de Euagrio habet: *Compoſuit de anachoretis ſimpliciter viuentibus librum centum ſententiarum, quem ego Latinum primus feci. Nam ſuperiorem olim tranſlatum, quia vitiatum per tempus & confuſum vidi; partim reinterpretando, partim emendando auctoris veritati reſtitui.* Hæc Gennadius. Equidem etſi velimus multas eſſe ſententias in hoc opere ex Euagrij collectione acceptas: at ſunt hîc plus quàm DC. & cùm hoc opere fiat mentio Theophili Alexandrini, Ioannis Caſſiani, Cyrilli Alexandrini iam defunctorum: certum eſt, Euagrium Ponticum, tametſi teſte Gennadio longâ ætate vixerit, non potuiſſe S. Cyrillo eſſe ſuperſtitem: ob quam etiam rationem exploratum eſt, ſanctum Hieronymum non eſſe horum Apophthegmatum interpretē. Nominantur interpretes Pelagius S.R.E. diaconus, & Ioannes eiuſdem S.R.E. ſubdiaconus. De

qui-

quibus agit Sigebertus de Vir.illuſtr.cap.CXVI.& CXVII. Hactenus Magiſter ſacri Palatij.

Qui vt rectè hos libros Euagrio auctori & Hieronymo interpreti abiudicat, ita minùs rectè certum eſſe ait, librum VITAS-PATRVM eſſe Euagrij,cùm potiùs certò conſtet eius non eſſe. Vide dicta Prolegomeno IV.§.V.

PROLEGOMENON VIII.

Quis ſexti libri auctor?

DICO: SEXTI libri auctor incertus.

Primò,Quia Sigebertus de Illuſtr.Eccleſiæ Scriptor.in Ioanne cap.CXVII. librum eum vocat DE VITA ET DOCTRINA PATRVM, nec auctoris nomen exprimit.

Secundò, Quia Photius in Bibliothecâ Cod.CXCVIII. quem proximo Prolegomeno citaui, hunc librum priori annectit; quare idem de hoc ferendum iudicium quod de priore.

AT OCCVRRES: Ioannes Damaſcenus in libro, qui inſcribitur, *De iis qui cum fide exceſſerunt ex hac vitâ*, refert de Macario hiſtoriam, qui ex mortui hominis cranio ſciſcitatus eſt de eius ſtatu, eamq́ue citat ex *Palladij Lauſiacâ hiſtoriâ*. Atqui hæc eadem hiſtoria reperitur libro hoc ſexto, libello tertio Ioannis, num. 16. vt & huius libri ſexti auctor videatur fuiſſe ipſe Palladius. Reſpondeo: Ita quidem,hoc argumento motus,cenſuit Gentianus Heruetus,in præfatione verſionis ſuæ Palladianæ,qui eam hiſtoriam haberi ait libro IV.qui *Doctrina Patrum* inſcribitur, cap. *De exemplis & doctrinâ vitæ ſpiritualis*(ita concipitur & inſcriptio & caput in editione Colonienſi,quę librum ſextum & quintum vno libro comprehendit) qui liber idem eſt cum hoc ſexto libro.

Quòd ſi id minùs placeret,exiſtimabat eam hiſtoriam fuiſſe in *Lauſiacâ hiſtoriâ* tempore Damaſceni, & poſteà ab hæretico aliquo malitioſè ſublatam. Quod eum dixiſſe credo, quòd huic hominum generi omnes hæ ſpirituum apparitiones meræ ſunt fabulæ, quiq́ue ægrè ferunt vel minimam ſuffragiorum pro animabus defunctorum memoriam exſtare.

Gen.26. Equidem non abhorret ab hæretico genio,cum Philiſthęis puteos Iſraël obſtruere, ne aliquod inde mortalibus accedat refrigerium. Certè cùm Palladius tertiò prodierit, & ex poſtremâ editione conſtet, primò decurtatum, inde nonnihil interpolatum prodiiſſe, vti pleniùs declarabitur Prolegomeno XIV. vbi agitur dé octaui libri, cuius Palladius auctor eſt,interprete, exiſtimari poteſt nec tertiò integer

[illegible] poſuiſſe, quandoquidem ea de Macario narratio, quam olim Damaſcenus in *Lauſiaca hiſtoria* legerat, ne in hac quidem tertiâ editione hodie reperiatur.

Atque huic opinioni, quàm priori, accedo libentiùs, quâ tam libri quinti quàm ſexti, qui pro vno libro hactenus fuere circumlati, quòd in eo narrationem eam ſit reperire, Palladius auctor creditur.

Accedo autem libentiùs:

Primò, Quia liber ille quintus & ſextus à nullo, quod ſciã, *Lauſiaca hiſtoria* dicitur, in quâ tamen eam ſe legiſſe profitetur Damaſcenus.

Secundò, Quia in libro quinto, libello x. n. 67. inter reliqua Seniorum dicta habetur dictum quoque Palladij. Vnde colligere eſt, librum illum non à Palladio, ſed ab alio aliquo fuiſſe concinnatum.

PROLEGOMENON IX.

Quis ſeptimi libri auctor?

DICO: SEPTIMI libri auctor incertus.

Vocat eum librum Sigebertus de Illuſtr. Eccleſiæ Scriptor. cap. CXVIII. INTERROGATIONES ET RESPONSIONES SS. ÆGYPTIORVM PATRVM, nec auctoris meminit. Et ipſe Paſchaſius interpres capite XLIV. in fine abſolutè pronuntiat: *Hæc ſapientium & ſpiritualium* RESPONSA *Patrum*, nullâ auctoris notione.

PROLEGOMENON X.

Quis octaui libri auctor?

DICO: OCTAVI libri auctor eſt PALLADIVS Helenopoleos epiſcopus, diciturque LAVSIACA HISTORIA.

Clarum hoc ſatis ex Socrate lib. IV. cap. XXIII. cuius verba exprimam. Alia quædam vide in Elogiis ad eum librum. Ait igitur: Εἰ δέ τις βούλοιτο τὰ περὶ αὐτῶν μανθάνειν ὧν τε ἐποίησαν, ὧν τε ἔπραξαν, καὶ ὧν πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀκουσάντων ἐφθέγξαντο, ὅπως τε αὐτοῖς τὰ θηρία ὑπήκουον, πεπόνηται ΠΑΛΛΑΔΙΩι τῷ μοναχῷ ἴδιον μονόβιβλον, ὃς Εὐαγρίου μὲν ἦν μαθητής. πάντα δὲ ἀκριβῶς περὶ αὐτῶν διεξῆλθεν. ἐν ᾧ καὶ γυναικῶν ἐφάμιλλον τοῖς προειρημένοις ἀνδράσιν ἐπανελομένων βίον, μνήμην πεποίηται: *Quapropter ſi quis ſtudio ducitur accuratè cognoſcendi, quas res geſſerint, quo pacto ſe in vitâ exercuerint, quæ ad audientium vtilitatem locuti fuerint, quomodo beſtiæ illis obtemperarint, legat librum à* PALLADIO *monacho, qui Euagrij fuit diſcipulus, ſeparatim de illis editum. Nam omnia quæ ad eos ſpectant, in eo ſunt accuratè explicata. In*

quo

quo etiam de mulieribus, quæ parem viuendi rationem cum viris ſuprà dictis excolebant, ſermo ſuſceptus eſt. Ex quo Tripartita hiſtoria lib. VIII. cap. I. & Nicephorus lib. XI. cap. XLIV.

Cùm autem tres ſint diuerſæ Palladij editiones diuerſis interpretibus, quæ earum videatur germanior, vide Prolegomeno XIV. vbi de interpretibus.

PROLEGOMENON XI.

Quis noni libri auctor?

DICO: NONI libri auctor eſt THEODORETVS Cyri epiſcopus, vocaturque ΦΙΛΟΘΕΟΣ ſeu ΘΕΟΦΙΛΗΣ. Teſtatur hoc ipſe epiſtolâ LXXXII. ad Euſebium Ancyræ epiſcopum: *Myſticum etiam ſcripſimus librum, & de prouidentiâ alia, & ad interrogationes magorum alia, & de* VITIS SANCTORVM, *& præter hæc alia multa.* Cuius libri nomine PHILOTHEI paſſim meminit ipſe in hiſt. Eccleſ.

Nicephorus lib. XIV. cap. LIV. vbi inter alia de Theodoreti ſcriptis agit, *Et rurſum*, inquit, ΦΙΛΟΘΕΟΣ, *hoc eſt*, DEI-AMANTIVM HISTORIA, *in quâ inſtitutum eorum, qui ætate ſuâ vitam ſanctè tranſegerunt, perſequitur.*

PROLEGOMENON XII.

Quis decimi libri auctor?

DICO: DECIMI libri auctor eſt IOANNES MOSCHVS, & inſcribitur SOPHRONII LIMONARIVM, ſeu PRATVM SPIRITVALE, ſeu NOVVS PARADISVS.

I. Ipſe nomen ſuum exprimit cap. LXXVII. *Dixit mihi Sophronius: Verè, abba Ioannes, hodie nihil vltrà ſtudeamus.*

II. Photius Bibliothecæ ſuæ Cod. CIC. plenius nomen & diuerſum libri titulum exhibet: Ἀνεγνώσθη βιβλίον, τέσσαρσι καὶ τριακοσίοις διηγήμασι περιειλημμένον. περὶ τὴν ἀσκητικὴν δὲ καὶ οὗτος τὰ μάλιστα συντελεῖ ἐς πολιτείαν τὰ αὐτὰ πως πραγματευόμενον τῷ προειρημένῳ. πλὴν ὅτι τῶν μεταγενεστέρων ἀνδρῶν ἔργα τε καὶ πράξεις ἀξιοζηλώτους ἀναγράφει. Ἐκ γὰρ ἐκεῖθεν τῶν μέχρι τῆς Ἡρακλείου ἀρχῆς καὶ ἐπιπλέον διαπρεψάντων ἀρεταῖς, ἐπέρχεται τοὺς βίους. ΛΕΙΜΩΝΑ δὲ καλεῖν ἐπιδίδωσιν ὁ συνταξάμενος ὄνομα τὸ βιβλίον. τινὲς δὲ αὐτὸ καὶ ΝΕΟΝ ὀνομάζουσι ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΟΝ (manuſcripti quidam ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΝ, qui ad marginem manuſcripti Margunij vocatur ΠΑΤΕΡΙΚΟΝ) ὁ δὲ συντεταχὼς ΙΩΑΝΝΗΣ μὲν ὄνομα αὐτῷ, ἐξ ἐπικλήσεως δὲ ἐλέγετο ὁ τοῦ ΜΟΣΧΟΥ, ὃς ἀπετάξατο μὲν ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Θεοδοσίου μονῇ, εἶτα συνδιέτρεψε

τοῖς

τε κατὰ τὸν Ἰορδάνην ἀνὰ τὴν ἔρημον ἀσκουμένοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ νέᾳ Λαύρᾳ τοῦ μεγάλου Σάββα διαθλοῦσιν. Ἐντεῦθεν δὲ τά τε τῆς Ἀντιοχείας κλίματα, καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου, καὶ τὴν περὶ αὐτὴν ἔρημον, καὶ μέχρις Ὀάσεως ἐπελθών, καὶ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀνδρῶν ἀριστείας συναγηοχώς· τὰ μὲν ὄψει, τὰ δὲ καὶ νεαζούσῃ ἀκοῇ. διὰ τὴν αὐτὴν δ' αἰτίαν καὶ νήσοις ἱστορησάμενος, ἐν τῷ πρὸς τὴν Ῥώμην διάπλῳ, ἐκεῖσέ τε τὰ παραπλήσια διερευνησάμενος, καὶ μαθών, τὸ παρὸν σύνταγμα γράφει, καὶ προσφωνεῖ ΣΩΦΡΟΝΙῼ ἢ ΣΩΦΡΟΝᾼ τῷ οἰκείῳ μαθητῇ, καὶ ἐγχειρίζει αὐτῷ τοῦτο, τὴν τοῦ βίου μέλλουσαν ἐφίστασθαι πρὸς τὰ ἀμείνονα προστεθεαμένος μεταβολήν. Πλὴν δὲ ἁπάντων τὸ χρήσιμον ὁ συνετὸς καὶ θεοφιλὴς ἀνὴρ δρεπόμενος οὐκ ἂν τῶν συντεταγμένων κόρον καταγνοίη: *Lectus eſt liber quatuor & trecentis conſtans narrationibus. Hic quoque monaſticæ potiſſimùm vitæ conducit, eamdemq́; fere cum ſuperiore* (SANCTORVM VIRORVM LIBRO, vt Photius indigetat, quem hîc ſuprà quinto & ſexto libro diuiſum habes) *pertractat, niſi quòd eorum virorum dicta factaq́; imitatione digna colligit, qui pòſt inſecuti ſunt. Vitas etenim narrat eorum, qui iam inde vſque ad Heraclij imperium & deinceps virtute magis claruerunt.* PRATVM *autem titulum libro indidit auctor, quam &* PARADISVM NOVVM *quidam appellant. Scriptor eius* IOANNES *quidam* MOSCHI *cognomento, qui in B. Theodoſij primùm monaſterio ſæculum valere iubens, cum ijs deinde monachis conuixit, qui in deſerto ad Iordanem exercebantur, quiq́; nouâ in Laurâ magni Sabæ certabant. Unde rurſum ad Antiochiæ regiones & Alexandri vrbem, proximámque eremum, ad Oaſim vſque delatus, multorum magnorúmque virorum res præclarè geſtas aggregauit, quas partim oculis ipſe ſpectauit, partim recenti tunc auditione didicit. Eadem porrò de cauſsâ cùm etiam inſulas Romam verſus nauigans luſtraſſet, hiſce ſimilibus ibi quoque conquiſitis & cognitis, hoc opus conſcripſit, quod dedicat* SOPHRONIO *ſeu* SOPHRONAE *diſcipulo ſuo, eidémque hoc ipſum offert, cùm iam animo præciperet inſtare vitæ huius in meliorem commutationem. Ceterùm ex his omnibus induſtrius quiſque & Dei amans, fructum capiens, numquam huius ſcripti nimiam prolixitatem accuſarit.* Quæ Photius cõpendio excerpſit ex Elogio auctoris, nunc hac ſecundâ Moretianâ editione, eius libro ex MS. Græcis præfixo.

III. Secunda Nicæna Synodus, quæ VII. eſt ordine inter Generales, Actione IV. ita habet: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ἐκ τοῦ ΛΕΙΜΟΝΑΡΙΟΥ. Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ Αἰλιώτης, ὅτι ἦν τις ἔγκλειστος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀγωνιστὴς πάνυ, &c. *Eiuſdem patris noſtri* SOPHRONII *ex libro* PRATO. *Dicebat abbas Theodorus Æliota, Quia quidã incluſus erat in monte Oliuarum, valdè certator,* &c. Vbi totum caput XLV. quod in hoc libro habetur, Græcè exprimitur. Quod idem repetitur Actione V. vbi & alia duo exempla ex eodem Limonario citantur.

D IV. Ioan-

IV. Ioannes Diaconus lib. I. cap. XLV. Vitæ S. Gregorij Magni: *Nihilominùs ex libro, qui à Græcis* ΛΕΙΜΩΝ *dicitur, à Latinis verò intelligitur* CAMPVS *vel* PRATVM, *præceptor meus inter alia toto orbe iam diffamata miracula interpretatus eſt.*

V. Ioannes Damaſcenus, in fine primi libri, quem pro imaginibus ſcripſit, teſtimonium ex hoc libro adducit, hoc titulo: Ἐκ τοῦ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΥ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων. *Ex* PARVO PRATO *ſancti patris noſtri* SOPHRONII *archiepiſcopi Ieroſolymorum.*

VI. Nicephorus lib. VIII. cap. XLI. *Multam quoque & vtilem de ijs* (monachis) *hiſtoriam Sophronius Ieroſolymitanus nobis reliquit,* PRATI & NOVI PARADISI *titulo, ſcripto ei indito.*

QVAERES, Quî hic liber nunc Sophronio patriarchæ Ieroſolymorum inſcribatur, vti à ſecundâ Nicænâ Synodo, & Ioanne Damaſceno; nunc Ioanni Moſcho ſeu Euirato ad Sophronium ſophiſtam? Reſpondet Aloyſius Lipomanus epiſcopus Veronenſis, qui primus hunc librum edi curauit, quem Apoſtolica Bibliotheca ſuppeditauit anno M. D. LVIII: Scriptor libri prorſus IOANNES anachoreta fuit. Id tibi ex capite LXXVII. voluminis ipſius liquidò conſtare poterit. Photius quoque hunc ipſum auctorem libri IOANNEM MOSCHVM (natione fortaſſe) fuiſſe aſſerit, cuius cognomen interpres Latinus forſan EVIRATVM reddidit.

Verùm SOPHRONIO his de cauſſis attribuitur: *Vel*, quia ad ipſum per chariſſimum ſocium inſcribitur, quemadmodum & Rhetorica Ciceronis ad Herennium, & eiuſdem ad Atticum epiſtolæ, *Ad Herennium* & *Ad Atticum* libri appellantur: ſic *Sophronij liber* hic dicatur, quia ad Sophronium dirigitur. Atque ex eo maximè, quòd ad vſum illius in primis conſcriptus eſt. Namque auctor ipſe in epiſtolâ quam libro præmittit, fatetur ſe ex hoc prato coronam Sophronio contexuiſſe, ac per eum alijs deinceps obtuliſſe.

Seu, quia in hoc libro dicta & geſta ipſius Sophronij pro maiori parte continentur. Nam is totius itineris libri huius auctoris fuit indiuiduus comes; & quæcumque ambobus ambulantibus occurrerunt, vel quærentibus reſponderi contigit, diligentiſſimè deſcripta ſunt. Quare etiam hæc verba ſæpiſſimè iterata videbis: *Venimus ego & dominus meus Sophronius ſophiſta ad abbatem* talem, &c. Et ideò ſemper etiam plurali locutione vtitur, dicens: *Perreximus, acceſſimus, vidimus, narrauit nobis ſenex monaſterij dux.* Per quæ omnia conſpici datur, ſcriptorem numquam ſolum fuiſſe in his quæ narrat perquirendis. Sicut ergo Platonis *Phædrus, Timæus, Gorgias,* & *Parmenides,* & Tullij liber de ſenectute *Cato Maior* inſcribuntur à perſo-

nis,

ni, quæ ibi colloquentes & diſputantes inducuntur; quid obſtabit huic libro, quin Sophronij dicatur, cùm in eo is ambulans, viſitans, operans, interrogans & reſpondens vbique ferè aſſeratur?

Aut demum ex illâ cauſsâ Sophronio adſcribitur, quoniam vnà cum Ioanne prædicto conſcriptor (vt ita dicam) fortè eiuſdem libri fuit. Lege huius voluminis caput LXXVII. & in eius principio ita ſcriptum reperies: *Ego & dominus meus Sophronius perreximus ad philoſophi Stephani domum doctrinæ gratiâ:* &c. Deinde in fine eiuſdem capitis hoc modo ſcriptum legitur: *Iſta cùm audiuimus, innuit mihi dominus meus Sophronius, & receſſimus, & dixit mihi: Verè, abba Ioannes, hodie nihil vltrà ſtudeamus; ſatis enim ædificati ſumus. Hæc ergo ſcripſimus, vt & vos pariter ædificemini.*

Vnâ ergo ex his rationibus, ſeu potiùs omnibus ſimul accedentibus, iure meritoque liber iſte Sophronij nomine inſcriptus videtur.

DICES: In hoc libro Sophronius hic non appellatur Ieroſolymorum patriarcha, ſed ſophiſta. Reſpondet idem Aloyſius: Vocabulum hoc non in malam olim partem, ſicut fit modò paſſim, ſed in bonam accipiebatur: nec aliud deſignabat, quàm ſapientem & prudentem hominem, qualis fuit & Libanius ille, ad quem multæ Magni Baſilij epiſtolæ directę fuerunt, ipſum maximis præconijs efferentes. Potuit ergo vir iſte priùs & monachus eſſe, & ſophiſta nuncupari: inde verò ad ſanctam Ieroſolymorum ſedem aſſumi, ex quâ, tamquam digniori loco, poſteà denominationem acceperit.

PETES: Quo tempore viri hi qui librum conſcripſerunt claruerint? Reſpondet idem, qui ſuprà; Id pro certo non habetur. Verùm cùm Magni Gregorij Romani Pontificis, huius nominis primi, factum narrent, & ſynchronorum Cæſarum, videlicet Anaſtaſij, Tiberij, Mauritij, & Zenonis mentionem faciant, & in ſextâ Synodo hic liber adducatur, coniecturâ aſſequi poſſumus, circa annum Domini ſexcenteſimum illum fuiſſe conſcriptum.

Porrò, ad commendationem huius libri tandem Aloyſius Lipomanus præfatur: Liber hic, amice Lector, quem tibi legendum exhibemus, PRATVM SPIRITVALE nominatur, ex Græco Latinus per doctum virum AMBROSIVM CAMALDVLENSEM monachum redditus, quem adhuc typis excuſum, non niſi vernaculâ, atque eâ Italicâ linguâ habuimus.

Tantâ autem ſpiritualium floſculorum amœnitate refertus eſt, vt in paradiſi deliciis ortus eſſe videatur. In eo ſiquidem antiquorum monachorũ, & aliorum Patrum Deo ex intimis præcordijs ſeruientium redolet vitæ ſplendor, regularis diſciplinæ obſeruantia, pudici-

tiæ & continentiæ norma, victus & veſtitus parſimonia, contra hæreticos inuicta conſtantia, in ieiunijs, vigilijs & orationibus aſſidua perſeuerantia, & erga Dominum Ieſum Chriſtum eximius & inæſtimabilis amor: quin etiam admirabilia quædam, ac Spiritu ſancto plena reſponſa, quæ legentium mentes ſpirituali quadam dulcedine perfundunt: ſanctarum denique mulierum inuicta fides, caſtitas incomparabilis, & felix earum in Deo conſummatio.

O ſi tales modò inueniremus milites Chriſto ſeruientes, quàm illuſtris, quàm ſplendida, quàm decora eſſet Eccleſiæ noſtræ facies? quam adeò deiectam & obſoletam, ac ſupra pelles Salomonis, atque Moyſi Æthiopiſſam (prô dolor!) denigratam conſpicimus.

Lege ergo lubenti animo, & fide certâ opus iſtud, candide Lector, cuius exemplum ex apoſtolicâ Bibliothecâ accepimus: & ita mores & vitam tuam ad eius lectionem compone, vt talium tantorumque virorum, quos hîc deſcriptos inuenies, dignus ęmulator exiſtas, poſtmodum verò eorum conſortio in æternâ beatitudine feliciter adiungare. Quod tibi & mihi Dominus præſtare dignetur, & omnibus qui Dominum Ieſum diligunt in ſinceritate. Vale.

PROLEGOMENON XIII.

Quâ linguâ libri hi ſcripti?

DICO: Plerique libri omnes Græcè ſcripti ſunt. Patebit mox, aſſignatis eorum interpretibus. Equidem cùm Patres illi pænè omnes in Oriente nati ſint, celebreſque vixerint; non mirum ab Orientis hominibus, Græcis maximè qui ſcribendi facultate pollebant, monachorum quibus conuixerant acta poſteris eſſe tranſmiſſa.

In PRIMO libro, qui miſcellus eſt, inter varios auctores ſolus eſt D. HIERONYMVS, qui Latinè, quod quidem conſtet, ſcripſerit.

SECVNDVM & TERTIVM ſcriptum eſſe à RVFFINO, partim ex D. Hieronymo, partim ex MSS. partim ex probabili coniecturâ aſſeruimus.

An verò is ex Græco tranſtulerit, incertum. D. Hieronymus videtur innuere à Ruffino ipſo compoſitũ, epiſtolâ ſuprà citatâ. ait enim: *Qui librum quoq; ſcripſit quaſi de monachis*. quod tamen de libro ſecundo tantùm capiendum, vt conſtat ex Patrum nominibus, quę D. Hieronymus ex illo Ruffini libro exprimit, qui ſuo tempore circumferebatur, quorum Vitæ in ſecundo tantùm libro reperiuntur.

QVARTVS liber cùm ex SEVERO SVLPITIO & IOANNE CASSIANO ſit concinnatus, non magnopere dubitandum, quin à Latino auctore

a... ea concinnatio facta ſit: maximè cùm verbis auctorum con-...tor plerumque vtatur.

Q*VINTI* & S*EXTI* libri Græcum auctorem eſſe, conſtat ex Photij Bibliothecâ Cod. CXCVIII. qui eos Græcè legit, & ſtili *perſpicuitatem* collaudat.

S*EPTIMI* libri Græcum auctorem eſſe, indicat ipſe interpres Paſchaſius.

O*CTAVI* libri Græcus auctor eſt P*ALLADIVS*, vt clarum eſt ex Socrate, Prolegomeno x.

N*ONI* libri auctor eſt T*HEODORETVS*, vt ſuprà vidimus, quem Græcum fuiſſe nimiſquam notum.

D*ECIMI* libri auctor eſt I*OANNES* M*OSCHVS*, quem Græcè ſcripſiſſe teſtatur Photius Bibliothecæ Cod. CIC. hæcque de eius ſtilo habet: Ἡ δὲ τοῦ λόγου ἑρμηνεία εἰς τὸ ταπεινότερον τοῦ προτέρου, καὶ ἀμαθέστερον ἀποκλίνει: *Operis autem huius dictio, magis quàm præcedentis* (videlicet quinti & ſexti libri hîc) *ad humiliorem ac rudiorē vergit ſtilum.*

PROLEGOMENON XIV.

Qui horum librorum interpretes?

DICO: Varij ſunt horum librorum interpretes.

In P*RIMO* libro hi noti occurrunt interpretes.

I. E*VAGRIVS* epiſcopus Antiochenus, interpres Vitæ *S. Antonij* monachi. Vide ad eam Vitam Præludia.

II. D*IONYSIVS* E*XIGVVS* interpres Vitæ *S. Pachomij*. Conſule Præludia Vitæ illi præmiſſa.

III. V*RSVS* S. R. E. ſubdiaconus, interpres Vitæ *S. Baſilij* Cæſarienſis epiſcopi. De *Vrſo* vide Notationes ad eam Vitam n. 3.

IV. G*ERARDVS* V*OSSIVS* interpres Vitæ *S. Ephram.*

V. A*NASTASIVS* S. R. E. Bibliothecarius, interpres Vitæ *S. Ioannis Eleemoſynarij*, patriarchę Alexandrini. Vide ad eam Vitā Prælud.

VI. I*ACOBVS* B*ILLIVS* interpres Vitæ *SS. Barlaam & Ioſaphat.*

VII. E*VSTOCHIVS* interpres Vitæ *S. Pelagiæ.*

VIII. P*AVLVS* Neapolis eccleſiæ diaconus, interpres Vitæ *B. Mariæ Ægyptiacæ.*

Melchior Goldaſtus tom. I. Rerum Alemannicarum parte II. Notis ad Hepidanum de Vitâ S. Wiboradæ exiſtimat Vitam *S. Eugeniæ* verſam à R*VFFINO*. Sed vnde hoc depromp ſerit, equidem neſcio. Poſſeuinus in Apparatu Sacro ait, Vitam *S. Eugeniæ* ſcriptam ab A*MBROSIO* C*AMALDVLENSI* abbate. an verſam vult? certè plura alia Vitas Patrum ſpectantia idem auctor eodem teſte vertit.

SECVNDVS, TERTIVS, & QVARTVS libri ſcripti ſunt Latinè, vel certè de verſione non conſtat. vel potiùs: QVARTVS certò ſcriptus Latinè, de prioribus duobus dubiū. Vide dicta Prolegom. IV. V. & VI.

QVINTI libri interpres eſt PELAGIVS S. R. E. diaconus.

Ita conſtanter MSS. Sigebertus de Illuſtr. Eccleſiæ Scriptoribus, cap. CXVI. *Pelagius diaconus Romanæ Eccleſiæ tranſtulit de Græco in Latinum, de Vitâ & doctrinâ, & de perfectione ſanctorum Patrum libros XVI. ſcilicet de Profectu monachorum lib. I. de Quiete, I. de Compunctione, I. de Continentiâ, I. Contra fornicationem, I. Quòd monachus nihil debeat poſſidere, I. Quòd nihil per oſtentationem fieri debeat, I. De patientiâ & fortitudine, I. Quòd non oporteat iudicare quemquam, I. Quòd oportet ſobriè viuere, I. Quòd ſine intermiſſione & ſobriè oportet orare, I. de Humilitate, I. de Pœnitentiâ, I. de Charitate, I. de Prouidentiâ ſeu Contemplatione, I.*

SEXTI libri interpres eſt IOANNES S. R. E. ſubdiaconus.

Ita omnes MSS. Sigebertus ſuprà cap. CXVII. *Ioannes ſubdiaconus tranſtulit de Græco in Latinum de Vitâ & doctrinâ Patrum librum I.*

Quòd verò ait Sigebertus à Ioanne tranſlatum è Græco in Latinum *librum vnum*, cùm tamen quatuor libellos tranſtulerit, potuit hoc contigiſſe quòd ipſe in MS. inciderit, qui libellos illos ſine titulo indiſtinctos connectebat. vel *librum vnum* capit, qui quatuor libellos continet.

ADVERTE; Quis autem *Pelagius* hic, quis *Ioannes* fuerit, meritò quæri poteſt. R. P. Georgius Garnefelt, libro ſuprà citato, cenſet Pelagium hunc antè S. R. E. diaconum, cùm hunc librum verteret, pòſt fuiſſe Romanum Pontificem ab anno Domini DLV. vſque ad annum DLIX. Ad quod ſentiendum, inquit, duo me impellunt, I. quòd fuerit linguæ Græcæ peritiſſimus; 2. quòd varias legationes obierit ad Eccleſiam Orientalem, de quibus nemo dubitabit, qui conſulere voluerit Baronium ab anno DXXXVIII. ad annum DLV. Id igitur perſuaſum mihi habeo, hunc Pelagium in hiſce legationibus incidiſſe in eum librum Græcum, de quo Photius meminit in Bibliothecâ Cod. CXCVIII. & hunc ſecum Romam comportaſſe, ibidemque tranſtuliſſe. At verò cùm hanc verſionem perduxiſſet vſque ad libelli ſeu partis XVIII. cap. XVI. (vt eſt in primâ editione) mox alijs negotijs præpeditus, ſeu potiùs Romanâ ſede gubernandâ oneratus, reliquum verſionis opus videtur impoſuiſſe *Joanni ſubdiacono*, quem arbitror eumdem eſſe, qui Pelagio in Romanæ Eccleſiæ primatu ſucceſſit. Ita conijcio & opinor: ſi quid alij certius attulerint probauerintque, lubens acquieſcam. Hactenus ille.

SEPTIMI libri interpres eſt PASCHASIVS S. R. E. diaconus, qui Mar-

Martini Dumienſis abbatis rogatu eum Latinitate donauit.

Ita diſertè Præfatio libro illi præfixa præfert. Teſtatur quoque Sigebertus ſuprà cap. CXVIII. *Martinus epiſcopus tranſtulit per manum Paſchaſij diaconi interrogationes & reſponſiones plurimas ſanctorum Ægyptiorum Patrum in Dumienſi cœnobio.*

ADVERTE hîc Primò, duos fuiſſe Paſchaſios diaconos his temporibus pænè ſuppares (nam Paſchaſius Ratbertus duobus ſæculis poſterior in hunc cenſum venire non poteſt) vtrumque ſcriptis clarum. *Primus* eſt Paſchaſius S.R.E.diaconus,*cuius rectiſsimi* (ait S. Gregorius lib. IV. Dialog. cap. XL.) *& luculenti de S. Spiritu libri exſtant*: quique, eodem teſte, *temporibus Symmachi Apoſtolicæ Sedis præſulis defunctus eſt.* Sedit autem Symmachus ab anno CCCCXCIX. ad annum DXV. Huius etiam meminit Sigebertus de Illuſtr. Eccl. Scriptor. cap. XVII. & alij poſteriores. Hic idem eſt, ad quem Eugippius presbyter Vitam S. Seuerini Noricorum Apoſtoli à ſe conſcriptam tranſmiſit, eiuſque cenſuræ ſubiecit. Nam nomen, tempus, locus, & ſacra functio id docent, ait Baronius tomo VI. Annalium ad annum CCCCXCVI. Cui reſpondit idem Paſchaſius: quam epiſtolam Baronius ibidem exhibet. Eam hîc Prolegomeno XXV. inuenies. *Secundus* eſt Paſchaſius diaconus monaſterij Dumienſis in Galliciâ, qui ſuum librum de Vitis Patrum, qui in hac editione ſeptimus eſt, dedicauit Martino presbytero & abbati Dumienſi; cuius Martini obitum Gregorius Turonenſis lib. V. Hiſt. Franc. cap. XXXVII. anno V. Childeberti iunioris ſtatuit, cui Baronius tomo VII. Annalium annum DLXXXIII. adſignat.

ADVERTE Secundò, Iiſdem quoque temporibus duos fuiſſe Eugippios: *Vnus* abbas, qui ſcripſit *ad quemdam Paſchaſium diaconem de vitâ S. monachi Seuerini, & claruit poſt conſulatum Importuni iunioris Anaſtaſio Imperatore regnante*, vt ait Iſidorus de Illuſtr. Eccleſiæ Scriptor. cap. XIII. Claruit igitur hic etiam poſt annum DIX. in quem conſulatus Importuni ſeu Opportuni incidit. Nam in epiſtolâ ſuâ S. Seuerini Vitæ præmiſsâ ait ſe ſcribere biennio poſt conſulatum Importuni. *Alius* etiam abbas, *qui defflorauit libros S. Auguſtini Epiſcopi Hipponenſis, fuitque tempore ſecundi Pelagij, & Imperatoris Tiberij Conſtantini*, vt ſcribit Sigebertus de Illuſtr. Eccleſiæ Scriptor. cap. XXXIX. floruit igitur ille circa annum DLXXX.

Ex his nunc facilè colligi poteſt (quod etiam amiciſſimo Garneſeltio in mentem venerat) poſteriorem Paſchaſium interpretem eſſe libri ſeptimi; in eum enim ſæculum Martini Dumienſis, cui ſuam verſionem inſcribit, quadrat. Stylus quoque eius non adſurgit ad prioris Paſchaſij ſtylum. Huic priori potiùs tribuenda tranſlatio *Paradiſi Heraclidis.* de quo Prolegomeno XXV. Qui & S.R.E. diaco-

nus fuit, vti habemus teſtimonio S. Gregorij ſuprà. Poſterior etiam diaconus fuit in cœnobio Dumienſi, ſed dubito an etiam S.R.E. Vereor enim ne ex confuſione duorum Paſchaſiorum, poſteriori titulus quoque prioris adhæſerit. Atque ita impreſſum. quod mutare nondum ſum auſus.

OCTAVI libri, qui à PALLADIO Græcè ſcriptus, interpres eſt GENTIANVS HERVETVS, Canonicus Rhemenſis, qui præclaram operam præſtitit in hoc interpretandi genere.

ADVERTE, hîc tres diuerſas eſſe PALLADII editiones diuerſis interpretibus.

Prima eſt, quæ prodijt ipſo Typographiæ tirocinio in primâ editione VITARVM PATRVM, vbi nullus certus interpres aſſignatur. Hic liber in ſequentibus editionibus Vitarum Patrum omiſſus eſt, ſed anno M.D.XLVII. rurſus eam in ſuâ editione, quæ Coloniæ lucem vidit apud Iaſparem Gennepæum, reuocauit F. Theodoricus Loher à Stratis Carthuſianus.

Secunda eſt, quæ prodijt Pariſijs apud Ioannem Paruum an. M.D.IV. curatore Iacobo Fabro Stapulenſi. Sed hęc alium titulum (inſcribitur enim PARADISVS HERACLIDIS) præfert; & alium, incertum pariter exhibet interpretem, quæ eadem Palladij præfixo titulo poſteà prodijt Venetijs anno Domini M.D.LIV. tom. III. de Vitis Sanctorum per Aloyſium Lipomanum collectis. Curauit autem hanc editionem operâ Franciſci Torres conferri cum MS. exemplari Palladij, quod Venetijs eſt in Bibliothecâ Cardinalis Beſſarionis, qui, vt ait Lipomanus, *à capite ad calcem vſque vtroque collato volumine, hunc eumdem prorſus cum illo reperit, paucis quibuſdam, ijſq; perexigui momenti, immutatis. Titulus etiam diſcrepabat, & nuncupatoria epiſtola, quæ non ab Heraclide Alexandrino, ſed à Palladio Cappadociæ epiſcopo, licet in vtroque volumine ad Lauſum ſcripta videretur. His igitur paucis locellis correctis, & ad emendatiſſimum codicem,* vt exiſtimabat Lipomanus, *redactis*, librum illum tomo III. de Vitis Sanctorum inſeruit.

Tertia eſt, quam hîc damus, quamq; ſuo ſtilo è Græco textu adornauit HISTORIAE LAVSIACAE titulo GENTIANVS HERVETVS, & Pariſijs vulgauit Bernardus Turriſanus anno M. D. LV. quæ rurſus prodijt ibidem apud Guilielmum Chaudierium anno M.D.LXX. Annotationibus quibuſdam marginalibus per Fr. Thomam Beauxamis Carmelitam Doctorem Theologum illuſtrata; quæ inſuper Laurentij Barrenſis Scholijs aucta, Hiſtoriæ Chriſtianæ veterum Patrum inſerta eſt Pariſijs apud Michaëlem Sonnium, anno M.D.LXXXIII. item tomo VII. Bibliothecæ SS. Patrum.

Quòd ſi quis & quartam Palladij editionem venari velit, non magnope-

gnopere ei laborandum erit. Inueniet enim Ruffinum, vetuſtiſſimum Palladij interpretem, ſi vera eſt coniectura quam Prolegomeno IV. §. II. & X. expreſſimus.

QVAERES, quæ ex his ſit germana PALLADII hiſtoria? Reſpondeo: Videtur illa, quam Heruetus edidit. Nam Socrates lib. IV. cap. XVIII. ait ſe ſuperſedere SS. Patrum Vitas deſcribere, quòd id Palladius abundè pręſtiterit: & opus eius certâ notâ deſignat, quòd in eâ agatur tam de mulieribus quàm viris. Πάντα δὲ ἀκριβῶς περὶ αὐτῶν διεξῆλθεν. ἐν ᾧ καὶ γυναικῶν ἐφάμιλλον τοῖς προειρημένοις ἀνδράσιν ἐπανελομένων βίον, μνήμην πεποίηται: *Omnia, quæ ad eos ſpectant, in eo ſunt accuratè explicata. In quo etiam de mulieribus, quæ parem viuendi rationem cum viris ſuprà dictis excolebant, ſermo ſuſceptus eſt.* Atqui tam de mulieribus quàm viris habes in Heruetinâ editione pleniùs, cùm in alijs editionibus perparum de mulieribus tractetur. Vide ſuprà Prolegomenon IV. §. III.

NONI libri interpres eſt idem GENTIANVS HERVETVS, quæ cum ſuperioris libri interpretatione vnà prodit.

Aloyſius Lipomanus tomo II. de Vitis Sanctorum anno M.D.LIII. Venetijs edito, inſeri curauit hunc Theodoreti librum, interprete Alberico Longo Salentino, quem à viro docto Tridenti nactus fuerat.

DECIMI libri interpres eſt AMBROSIVS CAMALDVLENSIS abbas. Ita enim in apoſtolicâ Bibliothecâ ſe inueniſſe teſtatur Aloyſius Præfatione ad Lectorem, qui primus eum edi curauit tomo VII. de Vitis Sanctorum.

DICES: IOANNES DIACONVS, poſteà Romanus Pontifex, in quarto libro, quem de B. Gregorij Vitâ ſcripſit, dum cap. LXIII. voluminis huius mentionem facit, recēſendo mirabile eiuſdem ſanctiſſimi Pontificis factum, ſe interpretem profitetur. Ait enim: *Sed ne ſolis verbis tanti Præſulis humilitas inculcari credatur, ſupereſt vt ex Græcorum relationibus à me nuper interpretatis eadem Patris humilitas viuis operibus demonſtretur, in quibus videlicet ita refertur: Enarrauit nobis abbas Ioannes Perſa, ſanctus & venerandus vir exiſtens, de Magno Gregorio beatiſſimo Papâ Romano, dicens: Quoniam iui Romam ad adorandos loculos ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli: & vnâ dierum, cùm ſtarem in medio ciuitatis, video Papam Gregorium per me tranſiturum, & cogitaui me mittere ante eum. Cum ergo appropinquaſſet mihi Papa, videns quia pergerem, vt mitterem me ante eum; ſicut coram Deo dico, fratres, primus miſit ſe ante me ſuper terram: & non antè ſurrexit, quàm ego prior ſurgerem, & amplexatus me cum magnâ humilitate tribuit mihi per manum numiſmata tria, & iuſſit mihi dari caſulam & neceſſitates meas omnes. Glorificaui ergo Deum, qui donauit ei talem humili-*

militatem circa omnes, & eleëmoſynam, & charitatem. Quam eamdem hiſtoriam inuenies hîc cap. CLI. Reſpondeo, inueniri quidem eam eo loco, ſed verbis alijs, vt duplicem interpretem liceat agnoſcere.

Verùm interpres iſte non fuit IOANNES DIACONVS, ſed eius præceptor, vt ipſe clarè exprimit lib. II. cap. XLV. Vitæ S. Gregorij: ait enim: *Ex libro qui à Græcis* ΛΕΙΜΩΝ *dicitur, à Latinis verò intelligitur* CAMPVS *vel* PRATVM, *præceptor meus inter alia toto orbe iam diffamata miracula interpretatus eſt, mihi ſcribens*, &c. Quare rectè in pleriſque editionibus eſt, *ex Græcorum relationibus ad me nuper interpretatis*; non *à me*, vt non rectè citatur ante Pratum ſpirituale editionis Colonienſis quod ex officinâ Birckmannicâ prodijt.

ADVERTE, librum hunc hodie in CCXIX. capita dumtaxat diſtinctum legi, cùm olim pluribus conſtiterit, vt teſtatur Photius Bibliothecæ ſuæ Cod. CIC. Καὶ τὰ διηγήματα δὲ οὐχὶ τὸν ἴσον ἀριθμὸν ἐν πᾶσιν εὑρήσεις τοῖς βιβλίοις διασεσωσμένα· ἀλλ᾽ ἐν τισι καὶ εἰς δύο καὶ τεσσαράκοντα, καὶ τριακοσίοις διηπλωμένα: *Narrationum adhæc non eumdem ſeruatum numerum in omnibus libris deprehendas, cùm in quibuſdam ad duo & quadraginta ſupra trecentas ſeſe extendant.* Dixerat autem initio, *quatuor & trecentis conſtare narrationibus.*

Cuius varietatis duplicem rationem ſubiungit: Τοῦτο μὲν ἐνίων κεφαλαίων ἐπὶ διαιρέσει τοῦ ἀριθμοῦ συναυξομένου. τοῦτο δὲ καὶ διηγημάτων ἐστιν, ὧν παρενθήκη: *Contingit id vel ex capitum quorumdam diuiſione, vel certè aliorum interiectione adaucto numero.*

PROLEGOMENON XV.

Quæ horum librorum auctoritas?

DE auctoritate horum librorum exiſtimo non facilè dubitaturos, qui Prolegomena priora legerint, in quibus viri aliquot religione ſpectati, pietate illuſtres, doctrinâ conſpicui, partem harum Vitarum vel compoſuêre ipſi, vel è Græco in Latinam linguam transferri curauêre, vti S. Martinus Dumienſis abbas; vel earum lectionem religioſis ſuis commendarunt, vti S. Benedictus, Caſſiodorus, & Gregorius Turonenſis; vel earum partem pro authenticis ſcripturis iam à multis retrò ſæculis diſertè recepêre, vti Pontifex Gelaſius.

Accedit quòd plerique omnes auctores nota referunt, quæ ipſi ſuis ſpectauerunt oculis, vel à fide dignis teſtibus hauſerunt. Hieronymus enim, Ruffinus, Caſſianus, Palladius, Poſtumianus apud Seuerum, Theodoretus, Moſchus, Patribus illis vel annis aliquot conuixêre, vel eorum loca religioſâ peregrinatione obierunt.

Iam

Iam verò Caſſiodorus diuin. Inſtit. cap. XXXII. quod commonitionem continet abbatis Chalcedonij & Gerontij, congregationique monachorum, excitat eos ad diligentem lectionem VITARVM PATRVM: *Quapropter*, inquit, *deſideranter introite myſteria Domini, vt ſequentibus iter indicare poſſitis, quia magnæ verecundiæ pondus eſt, habere quod legas, & ignorare quod doceas. Et ideò futuræ beatitudinis memores*, VITAS PATRVM, *confeſſiones fidelium, paſſiones martyrum legite conſtanter.*

Enimuerò cùm ex Græcis fontibus pleraque ſint hauſta, etſi non omnino conſtet de quorumdam fontium origine, qui eos tamen in Latinos alueos deduxêre, fuêre viri graues, & eccleſiaſticâ fulgentes dignitate, è cardineo Patrum ordine diaconi duo, Pelagius & Paſchaſius, vnus Ioannes ſubdiaconus. Qui cùm verſati fuerint in oculis Pontificis, cuius vnius eſt de fontibus aquæ viuæ, & de ciſternis quæ continere non valent aquas, ferre iudicium, non video quid de eorum germanitate ſit dubitandum. Ierem. 2.

Quòd ſi alios viros graues deſideres, qui Vitarum PP. teſtimonijs vſi ſunt, præter ea quę ſuis ſubinde locis notâtur, hęc nunc occurrunt.

I. Gratianus in Decreti III. parte diſt. III. de Conſecr. cap. XVI. citat quædam ex dictis S. Apollonij, de ieiunio quartæ & ſextæ feriæ, quæ ad verbum inuenies hîc lib. II. apud Ruffin. cap. VII.

II. Burchardus lib. XIX. Decretorum, qui eſt de Pœnitentiâ, citat quatuor apophthegmata ex Vitis Patrum ſeu Verbis ſeniorum. Nam quod capite LII. habet, deſumptum eſt ex Ruffino lib. III. n. 103. quod capite LIII. deſumptum eſt ex eodem libro n. 131. quod capite LIV. eſt deſumptum ex libro eodem n. 137. quod capite LV. deſumptum eſt ex eodem libro num. 141.

III. Dorotheus abbas in Doctrinis quas ad fratres habuit, multa ex his libris citat. Vt Doctrinâ primâ citat quædam, quę habentur lib. III. Ruffini n. 144. & Pelagij libello XIV. n. 16. Doctrinâ ſecundâ citat quod habetur apud eumdem Ruffinum libro eodem n. 129. & Pelagium libello XV. n. 3. Doctrinâ quintâ citat quod habetur apud eumdem Ruffinum libro eodem n. 61. & Pelagium libello XVIII. num. 9. & Paſchaſium cap. I. n. 8. Ibidem citat de Agathone, quod habet Ruffinus lib. III. n. 161. & Pelagius libello II. num. 2. Doctrinâ ſextâ citat quod habetur apud eumdem Ruffinum lib. III. n. 137. & Pelagium libello IX. n. 3. Doctrinâ ſeptimâ adducit id, quod habet Ruffinus libro III. n. 51. Pelagius libello IV. num. 59. Sed & apud eumdem Dorotheum alióſque plura loca ex his libris deſumpta eſſe notare eſt.

DICES Primò: Gelaſius PP. ſuprà Prolegomeno I. eas tantùm Vitas eremitarum cum omni honore ſuſcipit, quas ſcripſit B. Hierony-

ronymus: at multæ aliæ his immixtæ ſunt, quarum conſtat B. Hieronymum non eſſe auctorem. Reſpondeo, eum quidem diſertè recipere Vitas à B. Hieronymo conſcriptas, ſed non ideò reijcere alias. Imò videri poſſit Gelaſius exiſtimaſſe Hieronymum plures Vitas ſcripſiſſe, præterquam *Pauli, Antonij, Hilarionis*, quarum diſertè meminit, quaſque ſuſcipit tamquam authenticas ſcriptas à B. Hieronymo. Nam cùm addit: *Et omnium eremitarum*, hunc librum Vitarum Patrum reſpicere videtur, qui Hieronymi eſſe iam tunc vulgò ferebatur. Quod intelligo maximè de ſecundo libro, quem etiam apud Græcos Hieronymi nomine circumferri, iam ſuprà monui Prolegomeno IV. §. VIII.

Nec mirum quòd Gelaſius ſecundi libri auctorem exiſtimauerit S. Hieronymum, (licet alius nunc eius auctor vel ipſo atteſtante Hieronymo agnoſcatur) cùm etiam Vitæ *S. Antonij* auctorem faciat S. Hieronymum, quam tamen ab Athanaſio Græcè conſcriptam, ab Euagrio Antiocheno Latinitati donatam certò nunc conſtat. Vide dicenda ad Vitam S. Antonij in Præludijs, Notatione 4.

DICES Secundò contra auctoritatem libri ſecundi auctore Ruffino: B. Hieronymus epiſtolâ ad Cteſiphontem contra Pelagianos, grauiter in Ruffinum inuehitur, quòd Origeniſtas quoſdã Vitis iſtis inſeruerit: quem locum expreſſum habes ſuprà Prolegomeno IV. §. X. Theophilus quoque ſcribens ad Epiphanium, dum eccleſiæ præſidet Alexandrinæ, in epiſtolâ LXVII. apud Hieronymum gloriatur, *quòd Eccleſia Chriſti egredientes de cauernis ſuis Origenis colubros Euangelico enſe truncauit, & ſecundum Nitriæ monachorum agmen contagione peſtiferâ liberauit.* & infrà, *Didici*, ait, *quòd calumniatores veræ fidei Ammonius, Euſebius, & Euthymius nouo pro hæreſi furore bacchantes Conſtantinopolim nauigarint.* De quâ re certum facit Hieronymum Epiphanius epiſtolâ LXXIII. & Theophilus ipſe Alexandrinus epiſtolâ LXIX. & LXXII. ipſeque pro re tam feliciter confectâ Theophilo gratulatur epiſtolis LXX. LXXI. Et epiſtolâ LXI. ad Pammachium aduerſus errores Ioannis Ieroſolymitani prope finem, agens de Ioannis epiſtolâ: *Iſte*, ait, *Iſidorus, qui in cælum tuis laudibus tollitur, idipſum infamatur Alexandriæ, quod tu Ieroſolymis.* Atqui quatuor hi Ammonius, Euſebius, Euthymius, & Iſidorus hoc libro occurrunt.

Reſpondeo, eam partem, vbi Origeniſtas illos indicio B. Hieronymi detegemus, minimam harum Vitarum eſſe. Et potuerint ijdem certo tempore Origenis errore fuiſſe infecti, pòſt tamen reſipuiſſe: maximè cùm eorum quidam in Græcorum Menæis compareant, & ab alijs viris ſanctis fuerint laudati.

Equidem in libello Acacij, apud Photium Cod. CLIX. aduerſus Chry-

Chryſoſtomum Synodo ad Quercum habitæ oblato, ſecundū hunc articulum inuenio. *Quod B. Epiphanius propter Origeniſtas Ammonium, Euthymium* (non ritè apud Baronium, vertente Federico Metio, ex corrupto, vt apparet, codice, *Eutychium*) *Euſebium, & Heraclidem, & Palladium noluit cum Chryſoſtomo communicare*. Meminit autem Hieronymus epiſtolâ illâ ad Cteſiphontem *Ammonij* & *Euſebij* quos Origeniſtas fuiſſe aſſerit. Vt igitur ex Synodo illâ diſcimus, eos non caruiſſe ſuſpicione Origeniani erroris; ita pariter docemur, non omnino liquidam fuiſſe ſuſpicionem, ſi Chryſoſtomus vir vtique doctiſſimus atque ſanctiſſimus cum ijs communicauerit.

Nec omnino ſine auctore dixi, potuiſſe monachos, antè Origeniſtas, poſt reſipuiſſe. Audi Sozomenum lib. VIII. cap. XVII. Ἐνταῦθα δὲ συνελθὼν Θεόφιλος ἅμα τοῖς ἄλλοις ἐπισκόποις, περὶ μὲν τῶν Ὠριγένους βιβλίων οὐδὲν ἐπεμνημόνευσε· τοὺς δὲ ἀπὸ Σκήτεως μοναχοὺς εἰς μετάνοιαν ἐκάλει, μήτε μνησικακεῖν, μήτε κακῶς ποιεῖν ὑποσχόμενος. ἐπιβοώντων δὲ τοῖς συγγνώμην αἰτεῖν τῶν Θεοφίλου σπουδαστῶν, καὶ προσποιουμένων τὴν σύνοδον ἱκετεύειν ὑπὲρ αὐτῶν, ταραχθέντες οἱ μοναχοὶ καὶ τὸ χρῆναι νομίσαντες πολλῶν ἐπισκόπων προκαθημένων τὸ δὴ σύνηθες αὐτοῖς λέγειν καὶ ἀδικῶνται συγχώρησον ἔφασαν. Θεοφίλου δὲ ἑτοίμως σπεισαμένου, καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτοῖς ἀποδόντος, διελύθη τῶν παρὰ Σκήτιν ἀδικημάτων ἡ ἐξέτασις, ὅπερ οἶμαι οὐκ ἂν συνέβη, εἰ συμπαρῆσαν τοῖς ἄλλοις μοναχοῖς Διόσκορός τε καὶ Ἀμμώνιος. ὁ μὲν γὰρ ἤδη πρότερον τελευτήσας, ἐτάφη ἐν τῇ Μωκίου τοῦ μάρτυρος ἐπωνύμῳ ἐκκλησίᾳ. Ἀμμώνιος δὲ ἔναγχος τῆς συνόδου παρασκευαζομένης, ἐμαλακίσθη τὸ σῶμα. περαιωθεὶς δὲ εἰς Δρῦν, χαλεπώτερον ὑπὸ τῆς νόσου διετέθη. καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ τελευτᾷ τὸν βίον, καὶ πρὸς τῶν πλησίον μοναχῶν, ἔνθα δὴ κεῖται, λαμπρᾶς ἠξιώθη ταφῆς. ὁ δὲ Θεόφιλος ὡς ἐπύθετο, λέγεται δακρῦσαι καὶ εἰς πάντας εἰπεῖν, ὡς οὐδεὶς εἴη τῶν κατ᾽ αὐτὸν μοναχὸς οἷος Ἀμμώνιος, εἰ καὶ αὐτῷ ταραχῆς αἴτιος ἐγένετο: *Hoc loco Theophilus vna cum ceteris epiſcopis conueniens, de libris Origenis nullam quidem mentionem fecit; ſed Scetenſes iſtos monachos ad pœnitentiam inuitauit, pollicitus ſe neque iniuriæ acceptæ fore memorem, neque mali quidquam eſſe facturum. Cùm igitur ſuis clamoribus illos vrgerent fautores Theophili, vt veniam peterent, & interim ſimularent ſynodum pro ipſis ſupplicare: monachi perturbati, atque hoc planè fieri oportere rati, multis epiſcopis præſidentibus, illud ſcilicet, quod ipſis dicere ſolemne eſt, Etiamſi iniuriam fecerimus, ignoſce, inquiunt. Theophilo igitur illos promptè in gratiam ſimul & in communionem recipiente, ſoluta eſt cognitio, quæ aduerſus Scetenſes iſtos inſtituta fuerat: quod opinor non ita ſucceſſiſſet, ſi vnà cum reliquis monachis Dioſcorus & Ammonius adſuiſſent. Nam Dioſcorus iam anteà mortuus, in templo Mocij martyris eſt ſepultus. Ammonius autem modò cùm ſynodus conuocaretur, corpore languere cœpit:*

& poſtquam ad Quercum traiecisſet, morbo grauius correptus fuit ac non multo pòſt finiuit vitam, & apud vicinos monachos, vbi etiam iacet, ſplendidam ſepulturam ſortitus fuit. Theophilus tandem vbi id intellexiſſet, illacrymaſſe fertur, ac dixiſſe, Quòd inter vniuerſos monachos ſuos talis non eſſet, qualis fuiſſet Ammonius, etiamſi ipſi turbarum cauſa fuiſſet auctor. Vnde diſcimus res horum monachorum planè perplexas fuiſſe. Sanè Georgius Alexandrin. in Vitâ Chryſoſtomi ait Ammonium & Dioſcorum vitâ functos ſplendidè ſepultos, & miraculis claruiſſe.

Quidquid ſit, maneat inconcuſſum D. Hieronymi teſtimonium, & eius monitione cautiùs horum paucorum dicta excipiamus. Quamquam nihil in his occurrit, quod ſiniſtrè ſonet, exceptâ vnâ fortè Euagrij ſententiâ de impaſſibilitate, cui ſuo loco opportunum antidotum appoſuimus.

Chriſtophorus Caſtrius noſter ita huic ex Hieronymo teſtimonio ſatisfieri poſſe cēſebat, vt ex Hiſpaniâ ad me ſcripſit. Primum, inquit, præmittendum eſt, Theophili Alexandrini, & Epiphanij Cyprij tempore motam fuiſſe quæſtionem de Dei naturâ, vtrùm eſſet ſpiritualis, an membris corporeis conſtans. Nam ſimpliciores & præcipuè monachi corporeum eſſe cenſebant. Vnde & hæretici Anthropomorphitæ dicti ſunt: & hi quidem auerſabantur Origenem, quòd Deum ſpiritum eſſe doceret: ſapientiores autem, vt omnes Catholici, ſpiritum eſſe prædicabant. Quare quòd hac in re cum Origene ſentirent, ſimplices illi tamquam Origeniſtas, hanc ſolam ob cauſſam exoſos habebāt. Hinc factum, vt ſanctum Epiphanium in omnibus Catholicè ſentientē Theophilus Alexandriæ epiſcopus Anthropomorphitarum hæreſis inſimularit, vt referunt Socrates lib. VI. cap. IX. Sozomenus lib. VIII. cap. XIV. & Nicephorus lib. XIII. cap. XII. vt etiam Ioannes Ieroſolymitanus Epiphanio, vt ait Hieronymus epiſtolâ LXI. ad Pammachium aduerſus errores Ioannis Ieroſolymitani: imò Ruffinus eamdem hæreſim obiecit Hieronymo, Inuectiu. lib. I.

Contrà verò, qui Origeni infenſiores erant, eos qui eius lectioni vacabant, Catholicos alioquin, de hæreſibus Origenis accuſabant, vt Epiphanius Theophilum, & deinceps Chryſoſtomum, & monachos qui cum illis communicabant. Atque de hac re nonnihil inſinuat D. Hieronymus in epiſtolâ LXII. ad Theophilum aduerſum Ioannem Ieroſolymitanum: in epiſtolâ quoque LXVIII. & LXX. ad Theophilum, dum illi dicit: *Oſtendiſti, quòd hucuſque taciturnitas diſpenſatio fuit, non conſenſus: liberè enim Reuerentiæ tuæ loquor. Dolebamus te nimiùm eſſe patientem, & ignorantes magiſtri gubernacula, geſtiebamus in interitum perditorum.* Sanè ſuſpicioni dederat occaſionem, quod Origeni conſentiret, & ipſe eſſet Originiſta. Hoc prætextu Orige-

niſta-

n[illegible]rum, eadẽ quâ Chryſoſtomum ſimulatione, quatuor monachos L[illegible]gos montis Nitriæ, quòd ab eo receſſiſſent; quòd eius mores non probarent, inſectatus eſt, etiam coacto exercitu Anthropomorphitarum, in quibus erat monachorum phalanx non parua zelo percita. quos tamen fugiẽtes excepit Ioannes Chryſoſtomus & defendit, monito etiam Innocentio I. Pontifice, qui increpauit Theophilum: & ille tandem pœnitentiâ ductus, monachos illos Longos ſibi reconciliauit tamquam fideles & probos. Scribunt hanc hiſtoriam fuſiſſimè omnes hiſtorici Græci, Georgius Alexandrinus archiepiſcopus in Vitâ S. Chryſoſtomi, Palladius in Dialogo, Socrates, Sozomenus, Simeon Metaphraſtes, Leo Imperator in Oratione, Caſſiodorus, Sulpitius, Iſidorus Peluſiota, Nicephorus, quorum teſtimonia referre non vacat. Hi omnes commendabant monachos illos, quos hæreticos putauit Hieronymus à Theophilo deceptus. Hactenus Caſtrius noſter. de quâ totâ hiſtoriâ vide Baronium tomo v. anno Chriſti CCCC.

DICES Tertiò contra auctoritatem libri quarti, auctore Caſſiano: In Decreto diſtinct. xv. Caſſiani opuſcula cenſentur inter apocrypha.

Reſpondeo cum Aloyſio Lipomano to. VIII. de Vitis Sanctorum, Romæ edito anno M. D. LX. Præfatione ante Excerpta ex Caſſiano, tantùm prohibita eſſe ob vnam potiſſimùm Collationem tertiam abbatis Cheremonis de protectione Dei; quod ex B. Proſpero colligere eſt libello contra Collatorem, in quo hominem hunc notat de gratiâ Dei & libero arbitrio quædam temerariè ac contra ſanctæ Eccleſiæ definitiones ſentientem, locum iam citatum adducens. Cuius etiam ſententiæ fuiſſe videtur Ioannes Trithemius. Quod vt quis credat faciliùs, adduci is poteſt præclarorum virorum auctoritate, miræ cùm eruditionis tum ſanctitatis; qui Caſſiani opera & legerunt intrepidè, & ad ſuorum ſcriptorum fidem confirmandam adduxerunt in medium, atque ſuis etiam diſcipulis legenda mandauerunt. Ex his fuêre D. Benedictus, Caſſiodorus, Climacus, Bernardus, B. Dominicus, D. Thomas Aquinas, alijque quos in Elogijs dedimus.

Adde, quòd in his Sanctorum Vitis non de eccleſiaſticis dogmatibus fiat diſputatio, ſed de iuſtorum moribus, conuerſatione & exemplis tãtùm agatur. Igitur, quâ in parte bonus eſt, admiſſus fuit; in quâ malus (ea autem eſt ſupradicta Collatio de protectione Dei) reiectus eſt. Sic & de Origenis libris feciſſe videtur ſancta mater Eccleſia. Nam exploſis περὶ ἀρχῶν & alijs nonnullis eiuſdẽ opuſculis, cetera ſine offenſione legi videmus & audimus, & (quod magis mirêre) contra hæreticorum inſanias adducere non veremur. Ita Lipomanus.

Simile non abſimili in re iudicium iam olim fuit Theophili Alexandrini epiſcopi, de quo apud Socratem lib. VI. cap. XV. Ηὔξητο ἢ τὸ

κατ' αὐτοῦ μῖσος, τοῦ αὖθις αὐτὸν μηδὲν ὑποστειλάμενον, τὰ Ὠριγένους ἀσκεῖσθαι βιβλία. ἐρωτηθεὶς οὖν ὑπό τινος πῶς ἃ ἀπεκήρυξε, ταῦτα ἀσπάζεται πάλιν, ταῦτα ἀπεκρίνατο, τὰ Ὠριγένους ἔοικε βιβλία λειμῶνι πάντων ἀνθέων. εἴ τι οὖν ἐν αὐτοῖς ἐφεύρω καλὸν, τοῦτο δρέπομαι· εἰ δέ τί μοι ἀκανθῶδες φανείη, τοῦτο ὡς κεντοῦν ὑπερβαίνω: *Odium contra illum inde etiam creuit, quòd libros Origenis ſtudioſè legere non vereretur. Rogatus igitur à quodam, cur libros, quos condemnauerat, de integro amplexaretur? Reſpondit, libros Origenis ſimiles eſſe prato omnibus florum generibus referto. Idcircò, inquit, ſi quid reperio in illis boni, illud decerpo; ſin ſpinoſi quidquam, hoc vtpote aculeis pungens, miſſum facio.*

Nec aliter iudicauit D. Hieronymus epiſtolâ LXXVI. ad Tranquillum ſcribens: *Quia meæ paruitatis quæris ſententiam, vtrùm ſecundùm fratrem Fauſtinum penitùs reſpuendus ſit* (Origenes) *an ſecundùm quoſdam legendus ex parte: ego Origenem propter eruditionem ſic interdum legendum arbitror, quomodo Tertullianum, Nouatum, Arnobium, Apollinarium, & nonnullo eccleſiaſticos Scriptores, Græcos pariter & Latinos; vt bona eorum diligamus, vitemuſq́, contraria, iuxta Apoſtolum dicen-*
1.Theſſ.5. *tem: Omnia probate, quod bonum eſt tenete. Ceterùm qui vel in amorem eius nimium, vel in odium ſtomachi ſui prauitate ducuntur, videntur mihi*
Iſaiæ 5. *illi maledicto prophetico ſubiacere: Væ his qui dicunt bonum malum, & malum bonum; qui faciunt amarum dulce, & dulce amarum. Nec enim propter doctrinam eius praua ſuſcipienda ſunt dogmata; nec propter dogmatum prauitatem, ſi quos commentarios in Scripturas ſanctas vtiles edidit, penitus reſpuendi ſunt.* qui in fine hæc ſubiungit: *Quòd ſi contentioſum inter ſe amatores eius & obtrectatores funem duxerint, vt nihil medium appetant, nec ſeruent modum; ſed totum aut probent, aut improbent; libentiùs piam ruſticitatem, quàm doctam blaſphemiam eligam.*

DICES quartò contra auctoritatem libri octaui, auctore Palladio: Palladius hic Origeniſta fuit. Reſpondet Aloyſius Lipomanus tomo III. de Vitis Sanctorum: Quòd is fuerit Origeniſta néene, ad propoſitum, quo hic liber ſcriptus eſt, parum facit. Nam non dogmata fidei in eo, ſed ſanctorum Vitæ deſcribuntur, & (vt de Euſebio Cæſarienſi epiſcopo, qui & ipſe Origenis fautor fuit, ait B. Papa Gelaſius) *Propter rerum ſingularem notitiam, quæ ad inſtructionem pertinet, non videtur renuendus*, præſertim cùm (vt ingenij noſtri imbecillitas videre potuit) nihil hîc non pium, non Chriſtianam redolens puritatem legatur. Approbamus igitur opus, ſcriptorem autem Dei iudicio, coram quo ille ſtat, reſeruamus. Nam dubia pro certis aſſerere, nimis temerarium nobis videtur. Ita Aloyſius.

DICES quintò cum eodem Aloyſio ſuprà contra eumdem librum: Verùm aliud quoddam in hoc opere ſeſe offert, quod nos magis ſollicitos

licitus reddit. Diuus Hieronymus, cuius in Eccleſiâ tanta eſt auctoritas, quantam omnes ſcimus, in epiſtolâ quam ad Cteſiphontem ſcripſit, ſugillans Euagrium Ponticum *(imò, Ruffinum, vt Prolegom. IV. § X. docui)* Hyperboritam, qui librum ſcripſit quaſi de monachis, obiicit ei, multos in eo libro enumeratos, qui numquam fuerint, & quos fuiſſe ſcribit Origeniſtas, & ab epiſcopis damnatos aſſerit; volenſque apertiùs, qui hi eſſent, indicare, ſubiungit: *Ammonium videlicet, & Euſebium, & Euthymium, & ipſum Euagrium, Or quoque & Iſidorum, & multos alios, quos enumerare tædium eſt.* At hi ſex, quorum in mentionem incidimus, etiam in hoc Palladij opere interſeruntur, eorumque Vitæ accuratè deſcriptæ reperiuntur. Quid igitur ad hæc dicemus? ſuſcipiemúſne viros, qui à tanto Patre de hæreſi damnati affirmantur? Reſpondet idem Aloyſius: Hæremus certè hoc in loco, Lector candidiſſime. Etſi illud reſpondere poſſumus, librum dumtaxat Euagrij *(imò Ruffini, vt iam dixi,)* non autem Palladij per D. Hieronymum fuiſſe damnatum. Aut illos profectò eoſdem non eſſe, qui & ab Euagrio & à Palladio commemorantur, ſed omnino alios. Contigit enim (teſte ipſo etiam D. Hieronymo & Gennadio de Viris illuſtribus) complures ſanctos Patres, necnon monachos & anachoretas, eiuſdem fuiſſe nominis, vt in plurimis Macarijs, Paulis, Ioannibus, Iſidoris, Euagrijs videre licet.

At ſi hæc reſponſio tibi non ſatisfacit, nihil nobis dicendum ſupereſt, niſi vt his ſex dimiſſis alios legere ne graueris. Longè enim abſit, vt nos, qui toto vitæ noſtræ tempore contra hæreticos deſudauimus, velimus nunc hæreticos homines in Eccleſiam introducere.

Quamquam ſi ex prædictis ſex viris nonnulli D. Antonij diſcipuli fuerunt, ſi aliqui D. Baſilij, & Gregorij Nazianzeni alumni, ſi ſummâ omnes vitæ honeſtate præditi, & diuinis chariſmatibus inſigniti, ſi miraculis clari, & optimo fine conſummati, vix adduci poſſumus, vt credamus hos illos eſſe, quos D. Hieronymus hæreſeos à Patribus damnatos aſſerit, & non prorſus alios.

Ego vt quod ſentio liberè fatear, poſtquam librum hunc Palladij ad Lauſum à ſanctiſſimo pariterque doctiſſimo viro, Eccleſię columnâ, Ioanne Damaſceno, in ſermone illo aureo, *Defunctos viuorum beneficiis iuuari*, inſcripto, tantopere commendatum vidi, abſque vllo conſcientiæ ſcrupulo totum opus bis terque perlegi, eaque lectione cùm mirificè ſum delectatus, tum verò flagranti quodam cæleſtium rerum deſiderio totus exarſi. Tu tamen, quod probabilius, & tibi tutius videtur, ſequere.

Hactenus doctiſſimus & grauiſſimus vir Aloyſius, qui Concilio Tridentino cum alijs duobus collegis (vt ipſe exprimit epiſtolâ dedi-

catoriâ ſecundi tomi, Venetijs impreſſi M. D. LIII. de Vitis Sanctorum, ad Iulium Papam III.) præfuit.

DICES ſextò, contra Vitas omnes in genere, Epiſtola Hadriani I. Papæ ad Carolum Regem, quâ confutat oppugnantes ſecundam Synodum Nicænam, cap. XVII. in Actione V. hoc oppugnantium argumentum citat: *Quòd illi libri, Vitæ Patrum, quorum auctores ignorantur, non prorſus idonei ſint ad teſtimonia danda, & ad hæc, quæ in contentionem veniunt, confirmanda.* Reſpondet Hadrianus Papa: *Vitæ Patrum ſine probabilibus auctoribus minimè in Eccleſia leguntur. Nam ab orthodoxis titulatæ & ſuſcipiuntur, & leguntur. Magis enim paſſiones ſanctorum Martyrum ſacri canones cenſuerunt, vt liceat eas etiam in Eccleſia legi, cùm anniuerſarij dies eorum celebrantur.* Aliud igitur eſt ita authenticum eſſe, vt in Eccleſiâ legatur, aliud vt à Catholicis recipiatur & legatur. Quamquã non tam ibi Pontifex agat de his Vitis Patrum eremitarum, quàm de omnium aliorum Patrum Vitis, quæ ſine probati auctoris nomine non facilè recipiebantur in Eccleſiæ lectiones.

DICES ſeptimò, Melchior Canus libro II. cap. VI. de locis Theologicis, acer cumprimis librorum cenſor, Gelaſij teſtimonio eorum impudentiam retundit, qui harum rerum auctorem B. Hieronymum peruulgarunt, quas nemo niſi rudis & elinguis ederet. Reſpondeo: Nec nos B. Hieronymo Vitas eas omnes arrogamus; & pleraſq; rudiore filo textas, ſi Stridonenſia multitia inſpiciantur, non diffitemur. Si Canus plura voluit, nobis D. Benedicti, Caſſiodori, Gregorij Turonenſis, aliorumque auctoritas potior.

DICES octauò, Galenus Weſtcapellius Catech. CCXV. librum fictitium vocat, qui inſcribitur, neſcit quâ Grammaticâ, Vitaſpatrum. Reſpondeo, Non vult Galenus librum hunc ita fictitium, quaſi omnino fictus ſit; ſed tantùm ita vocat ratione D. Hieronymi, cuius titulum præfert, cùm eius non ſit, ſed fictitio & adſcititio eius nomine venditetur. Quod ad Grammaticam attinet, quâ dictum ſit VITASPATRVM, vide Prolegomenon I.

PROLEGOMENON XVI.

Quæ horum librorum vtilitas?

Ex his fontibus ſuos Benedictus, Caſſiodorus, Martinus Dumienſis, Dominicus, alijque religioſæ familiæ ductores irrigauêre hortulos. Sed illuſtre, quod de Antonij Vitâ in Occidentem illatâ narrat D. Auguſtinus, cùm duo Agentes in rebus, relictis ſponſis, vitam elegerunt ſolitariam; quod & hîc
Lib. 8. Cōfeſſ. cap. 6. legiſſe non erit inutile: *Ortus eſt ſermo, ipſo* (Potitiano) *narrãte de Antonio*

Ægyptio monacho, cuius nomen excellenter clarebat apud ſeruos tuos, autem vſque in illam horam latebat. Quod ille vbi comperit, immoratus eſt in eo ſermone, inſinuans tantum virum ignorantibus, & admirans eamdem noſtram ignorantiam. Stupebamus autem audientes tam recenti memoriâ, & propè noſtris temporibus teſtatiſſima mirabilia tua in fide recta & Catholicâ eccleſiâ. Omnes mirabamur: & nos, quia tam magna erant; & ille, quia inaudita nobis erant.

Inde ſermo eius deuolutus eſt ad monaſteriorum greges & mores ſuaueolentiæ tuæ, & vbera deſerta eremi, quorum nos nihil ſciebamus. Et erat monaſterium Mediolani plenum bonis fratribus extra vrbis mœnia ſub Ambroſio nutritore, & non noueramus. Pertendebat ille, & loquebatur adhuc, & nos intenti tacebamus. Varia monaſteria tempore Auguſtini. Monaſterium Mediolani ab Ambr. inſtitutum.

Vnde incidit, vt diceret, neſcio quando ſe & tres alios contubernales ſuos, nimirum apud Treuiros, cùm Imperator pomeridiano Circenſium ſpectaculo teneretur, exiſſe deambulatum in hortos muris contiguos, atque illic vt fortè combinati ſpatiabantur, vnum ſecum ſeorſum, & alios duos itidem ſeorſum, pariterq́; digreſſos: ſed illos vagabundòs irruiſſe in quamdam caſam, vbi habitabant quidam ſerui tui ſpiritu pauperes, qualium eſt regnum Math. 5.
cœlorum, & inueniſſe ibi codicem in quo ſcripta erat Vita ſancti Antonij. Quam legere cœpit vnus eorum, & mirari, & accendi, & inter legendum meditari arripere talem vitam, & relictâ militiâ ſæculari ſeruire tibi. Erat autem ex eis quos dicunt Agentes in rebus.

Tunc ſubitò repletus amore ſancto, & ſobrio pudore iratus ſibi, coniecit oculos in amicũ, & ait illi: Dic, quæſo te, omnibus iſtis laboribus noſtris quò ambimus peruenire? quid quærimus? cuius rei cauſſâ militamus? Maiórne eſſe poterit ſpes noſtra in palatio, quàm vt amici Imperatoris ſimus? Et ibi quid non fragile plenumq́; periculis? Et per quot pericula peruenitur ad grandius periculum? & quamdiu iſtud erit? Amicus autem Dei, ſi voluero, ecce nunc fio. Dixit hoc, & turgidus parturitione nouæ vitæ, reddidit oculos paginis, & legebat, & mutabatur intus, vbi tu videbas, & exuebatur mundo mens eius, vt mox apparuit. Namque dum legit & voluit fluctus cordis ſui, infremuit aliquando & diſcreuit, decreuitq́; meliora; iámque tuus ait amico ſuo: Ego iam abrupi me ab illâ ſpe noſtrâ, & Deo ſeruire ſtatui, & hoc ex horâ hac in hoc loco aggredior: te ſi piget imitari, noli aduerſari. Reſpondit ille, adhærere ſe ſocio tantæ mercedis, tantæq́; militiæ. Et ambo iam tui ædificabant turrim, ſumptu idoneo relinquendi omnia ſua, & ſequendi te.

Tum Potitianus & qui cum eo per alias horti partes deambulabant, quærentes eos, deuenerunt in eumdem locum, & inuenientes admonuerunt vt redirent, quoniam declinaſſet dies. At illi narrato placito & propoſito ſuo, quoquo modo in eis talis voluntas orta eſſet atque firmata, petiuerunt,

 runt,

runt, ne ſibi moleſti eſſent ſi adiungi recuſarent. Iſti autem nihilo mutati à priſtinis, fleuerunt ſe tamen, vt dicebat, atque illis piè congratulati ſunt, & commendauerunt ſe orationibus eorum, & trahentes cor in terrâ, abierunt in palatium. Illi autem affigentes cor cælo, manſerunt in caſâ. Et ambo habebant ſponſas. quæ poſteaquam hoc audierunt, dicauerunt etiam ipſæ virginitatem tibi. Narrabat hæc Potitianus.

Quæ quidem lectio vti Agentibus in rebus profuit, ita hæc repetita narratio Auguſtini animum ad meliora ſtimulauit. ſubdit enim: *Tu autem, Domine, inter verba eius retorquebas me ad meipſum, auferens me à dorſo meo vbi me poſueram, dum nollem me attendere, & cõſtituebas me ante faciem meam, vt viderem quàm turpis eſſem, quàm diſtortus & ſordidus, maculoſus & vlceroſus: & videbam & horrebam, & quò à me fugerem non erat. Et ſi conabar à me auertere aſpectum, narrabat ille quod narrabat, & tu me rurſus opponebas mihi, & impingebas me in oculos meos, vt inuenirem iniquitatem meam & odiſſem. Noueram eam, ſed diſſimulabam, & conniuebam, & obliuiſcebar. Tunc verò quantò ardentiùs amabam illos de quibus audiebam ſalubres affectus, quòd ſe totos tibi ſanandos dederant, tantò execrabiliùs me comparatum eis oderam.*

Lib. 8. Cõfeſſ. cap. 7

Sed iam antè vrbi innotuerat Antonij Vita, felici Athanaſij Romam appulſu, qui eiuſdem adhuc viuentis notitiam & pręclara dicta factaque Romanis expoſuit. quod vitæ genus ad omnes euangelicæ perfectionis numeros attemperatum, etiam nobiliſſimę Romanæ feminæ conſectari cœperunt. Tradit enim hæc de his S. Hieronymus: *Nulla eo tempore nobilium feminarum nouerat Roma propoſitum monachorum; nec audebat propter rei nouitatem, ignominioſum (vt tunc putabatur) & vile in populis nomen aſſumere. Hæc* (Marcella) *ab Alexandrinis priùs ſacerdotibus, Papaq́ Athanaſio, & poſteà Petro, qui perſecutionem Arianæ hæreſeos declinantes, quaſi ad tutiſſimum communionis ſuæ portum, Romam confugerant, vitam B. Antonij adhuc tunc viuentis, monaſteriorúmque in Thebaide Pachomij, & virginum ac viduarum didicit diſciplinam; nec erubuit profiteri, quod Chriſto placere cognouerat.*

Hier. ad Princip. epiſt. 16.

Hæc illa Occidentis felicia germina vel ab vno ex Oriente delato ſemine propagata. Fulgentius quoque in Meridie conſtitutus Vitas Patrum legens, ad eorum imitationem exarſit, vt habetur Vitæ eius cap. XII. *B. Fulgentius Ægyptiorum monachorum* VITAS *admirabiles legens, Inſtitutionum ſimul atque Collationum ſpiritali meditatione ſuccenſus, memoratas terras nauigio petere ſtatuit, duabus videlicet ex cauſſis; vt vel ibi depoſito nomine abbatis, ſub regulâ viueret in humilitate, vel diſtrictioris abſtinentiæ legibus ſubderetur.* Sed & Moſchus in Oriente conſtitutus refert, ſenem quemdam, qui prope loca Iorda-

Moſch. cap. 212.

nis

nis moratus fuerat, lecto exemplo de patientiâ ſenis (quod habetur in Pelagio libello XVI. num. 13.) qui latrones inſecutus etiam marſupium offerebat, quod auferre neglexerant, ad eiuſdem facti æmulationem fuiſſe incitatum; additque: *Delectabatur ſenex ille eâ* (Vitarum Patrum) *potiſſimùm lectione, ita vt eſſet illi ſemper in ore, & in corde, vnde & ex eâ maximum virtutis fructum acquiſiuit.*

Quin verò tota Hiſpania iam olim tanti hunc librum fecit, vt in vſum communem, cùm iam lingua Latina ijs in regionibus exoleſceret, eum in Arabicam transferri curarit vnà cum Sacris litteris; probè intelligens quantus hinc fructus ad animos in omnem pietatem incitandos exundaret. Teſtatur id Helcca Archiepiſcopus Cęſarauguſtanus circa annum DCCCLX. in Additionibus ad Chronica Dextri & Maximi. *Sacræ,* inquit, *Scripturæ Arabicè tranſlatæ à presbyteris Catholicis habentur, & cum ſcholijs circumferuntur; præcipuè nouum Teſtamentum, Epiſtolæ Pauli, Apocalypſis S. Ioannis, & liber* DE VITIS-PATRVM, *& hiſtoria Latina Fl. Lucij Dextri, M. Maximi, & aliorum, & Chronicon Euſebij, & libri de Ciuitate Dei S. Auguſtini, propterea quòd iam lingua Latina euaneſcebat.*

Plura adduci poſſent ad horum librorum meritum & vtilitatem affirmandam; ſed quibus hæc non ſatisfaciunt, quid tandem?

PROLEGOMENON XVII.

De variis horum librorum editionibus Latinis.

NON hîc agimus de octauo, nono & decimo libro, qui hac tantùm editione nunc Vitis Patrum accedunt; ſed de reliquis, qui plerique omnes in vulgatis Patrum Vitis locum obtinuêre.

Editionum, quas quidem nanciſci licuit, hunc habe indiculum.

Prima editio, in folio, abſque libri inſcriptione, nomine typographi, loco & anno editionis, typis valdè informibus. quæ ita inchoatur: *Incipit præfatio.*

Secunda, in folio, abſque libri inſcriptione, nomine typographi, loco & anno editionis. cuius initium: *Incipit prologus.*

Tertia, in folio, abſque libri inſcriptione, nomine typographi, loco & anno editionis. quæ incipit: *Prologus in fructuoſum.*

Quarta, Norimbergenſis in folio maximo, per Antonium Coburger, anno M. CD. LXXVIII.

Quinta, Norimbergenſis in folio minore, per Antonium Coburger, anno M. CD. LXXXIII.

Sexta,

Sexta, Germanica, vt videtur, in folio, incerto loco & typographo, anno M.CD.LXXXIII.

Septima, Veneta in quarto, per Octauianum Scotum Modoëtienſem, anno M.CD.LXXXIII.

Octaua, Germanica, vt videtur, incerto loco & typographo, in folio, anno M.CD.LXXXV.

Nona, Lugdunenſis in quarto, per Nicolaum Wolff de Lutreâ, & venumdatur à Iacobo Huguetano, anno M.D.II.

Decima, Lugdunenſis in quarto, per Iannot de Campis, anno M.D.VII.

Vndecima, Veneta in quarto, per Bonetum Locatellum, anno M.D.VIII.

Duodecima, Lugdunenſis in quarto, per Stephanum Balam, anno M.D.IX.

Decimatertia, Lugdunenſis in quarto, per Iacobum Sachon, anno M.D.XII.

Decimaquarta, Veneta in quarto, apud Nicolaum de Francofurdiâ, anno M.D.XII.

Decimaquinta, Lugdunenſis in quarto, per Iacobum Mijt, anno M.D.XV.

Decimaſexta, Lugdunenſis, eadem formâ, per Iacobum Mareſchal, anno M.D.XX.

Decimaſeptima, Lugdunenſis, eadem formâ, per Antonium Vincentium, anno M.D.XXXVII.

Decimaoctaua, Colonienſis in folio, per Gaſparem Gennepęum, anno M.D.XLVII.

Decimanona, Colonienſis in folio, per eumdem, an. M.D.XLVIII. niſi hæc eadem ſit cum priore, mutato tantùm titulo & anno, vt indicabo Prolegomeno XX.

Vigeſima, Complutenſis in quarto, apud Ioannem Gratianum, anno M.D.XCVI.

Triplicem autem inter has editiones varietatem inuenio, quam diſtinctis Prolegomenis ob oculos ſtatuam, vt appareat, quid quiſque varians editor in ſuâ adornandâ Spartâ præſtiterit, & ne quis turbetur, ſi à varijs variè has Vitas citatas inueniat.

PRO-

PROLEGOMENON XVIII.

De primâ omnium, quod ſciam, editione Latinâ.

PRIMA omnium, quod ſciam, EDITIO, eſt in folio, abſque libri inſcriptione ſeu titulo, abſque typographi nomine, loco, & anno editionis; typis planè rudibus: quæ omnia arguunt, librum hunc editum in ipsâ typographiæ infantiâ, cùm plerumque omnia illa præmiſſa omitti ſolebant, & nondum elegantiorum typorum vſus eſſet.

Initium libri ſic habet: *Incipit præfatio beati Hieronymi preſbyteri, in primum librum de Vitâ ſanctorum Patrum.* Deinde: *Benedictus Deus*, &c. Deſinit totus liber in Marino monacho, cuius initium eſt: *Erat quidam ſæcularis.* finis: *vbi vſque modò Chriſtus orationibus ſanctæ Virginis multa facit mirabilia, ad laudem & gloriam nominis ſui, qui cum Patre*, &c.

Conſtat autem hæc editio omnino v. libris.

Primus liber incipit à Prologo (qui B. Hieronymo tribuitur, vti & totus is liber) *Benedictus Deus*, &c. Deinde à Vitâ S. Ioannis abbatis: *Primum igitur tamquam verum fundamentum.* Finit hic liber in ſeptem periculis itineris: quod caput ita inchoatur: *In aliis quoque quamplurimis locis.* clauditur: *qui nos de tantis periculis liberauit, & tanta in nobis oſtendit mirabilia, ipſi gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.*

Secundus liber incipit à Prologo: *Verè mundum quis dubitet meritis ſtare Sanctorum*, &c. Inde ſequitur dictum primum, *Quidam ſanctorum Patrum ſeniorum, interrogantibus ſe monachis de cauſsâ abſtinentiæ*, &c. Finit in dicto Syncleticæ de infirmitate: *quia interiori homini noſtro ſanitas inde creſcit.*

Tertius liber incipit à Prologo Palladij epiſcopi: *Multa quidem & varia diuerſis temporibus à diuerſis conſcripta*, &c. inde ſequitur caput primum, *Cùm primùm ad Alexandriam perrexiſſem*, &c. ſecundum caput: *Beatus autem Iſidorus*, &c. Finit in dicto abbatis Siſoi: *Ignoſce mi frater, quia nondum factus ſum monachus.* Inde ſubnectitur velut appendix *narratio quadam de ſancto Macario*, quæ eſt de dæmone noctu ad oſtium cellulæ eius pulſante: cuius initium eſt: *Confirmatum eſt nobis de eo ab his, qui de ore eius audierunt*, &c. finis: *& accedentium ad altare vel indignitas eum, vel merita non laterent.*

Quartus liber ita inchoatur: *Incipit argumentum in librum quartum de verbis & exemplis SS. Patrum eremitarum, cuius principium Pelagius S. R. E. diaconus, extrema verò Ioannes ſubdiaconus de Græco tranſtulit in Latinum, ad inſtructionem vitæ monachorum.* Sequitur:

Cùm

Cùm omnis præfatio textum opportunè præueniens, &c. vbi dicitur liber hic *diuiſus in decem & nouem partes.* Prima autem pars eſt *De profectu monachi.* incipit: *Ad profectum conuerſationis quidā frater peruenire cupiens.* Decimanona & vltima pars, *Exempla monaſticæ conuerſationis.* incipit: *Duo quidam Patres rogauerunt Deum.* finit: *ſic erit & animæ.* additur: *Finitur liber quartus Vitaſpatrum.* inde ſubnectitur: *Hæc ſunt verba ſeptem quæ miſit abbas Moyſes abbati Paſtori, in quibus continetur conſummata virtus & perfectio monachi.* Primum eſt, *Quia debet homo quaſi mortuus eſſe.* Septimum eſt, *Interrogat eum iterum frater, dicens: Ecce homo cadit ſeruum ſuum.* finit: *modico tempore eſt labor, & in ſempiternum eſt requies.*

Quintus liber inchoatur: *Incipit Prologus in quintum librum Vitaſpatrum.* Initium Prologi eſt: *Licet ab exordio conſcriptionis noſtræ.* deinde: *Incipit liber quintus de conuerſatione & inſtitutione ſanctorum Patrum.* Initium textus eſt: *Replicans ſenex quidam beneficia per humanitatem Chriſti nobis exhibita.* finis textus eſt: *at ille cognouit quia iuſta ſunt iudicia Dei.* inde ſubiungitur: *De S. Marino monacho*, incipiendo: *Erat quidam ſæcularis.* finit: *vbi vſque modò Chriſtus orationibus ſanctæ Virginis multa facit mirabilia, ad laudem & gloriam nominis ſui, qui cum Patre & Spiritu ſancto regnat Deus per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.*

Atque vt aliquid de tempore huius editionis inueſtigem, hoc certò affirmare poſſe videor, editum hunc librum ſaltem ante annum LXXI. poſt M. CD. Nam Dionyſius Carthuſianus De quatuor nouiſſimis artic. 52. narrat hiſtoriam Macarij de cranio ſacerdotis gentilis inuento, eamque citat ex libro IV. Vitarum Patrum, quæ in hac primâ editione libro IV. habetur. Obijt autem ipſe, teſte Trithemio in Catalogo illuſtrium virorum, eo ipſo anno. Imò & ante ann. LXIX. poſt M. CCCC. editionem eam curatam, colligere eſt ex MS. Cortracenſi monaſterij Sion. qui liber verbotenus cum impreſſo hoc conuenit, vt appareat ex eo exſcriptum. In eius autem MS. fine habetur: *Completus in domo ſororum beatæ Catharinæ de monte Sinai, vulgariter nuncupato De Sion, in Curtraco, anno Domini* M. CCCC. LXIX. *menſis Nouembris die* XVII. *ipſo feſto beati Niniani epiſcopi & confeſſoris.*

Atque hæc prima editio, eâ formâ & ordine quo eam deſcripſi, tertiò typis fuit ſubmiſſa, quas omnes tres editiones primo loco ſuggerit catalogus editionum iam Prolegomeno XVII. datus. Poſteriores tamen duæ editiones ſummaria capitum adiecêre & interſeruêre, quæ in harum trium primâ omnium deſiderantur.

PRO-

PROLEGOMENON XIX.

De ſecundâ editione Latinâ quæ à primâ variat.

SECVNDA EDITIO (neſcio an planè ſecunda, certè ea, quæ à primâ variat) eſt Norimbergenſis anno M.CD.LXXVIII. quę ita in fine habet: *Anno Chriſti natiuitatis* M. CD. LXXVIII. *Nonas verò Maij, ob beatorum Patrum profectum Vitam eremitarum degentium, geſta quorum haud immeritò memoriter ſunt commendanda, Opus (Vitaſpatrum appellatum) inſigne à quamplurimis excerptum codicibus, per ſacrarum Scripturarum viros admodum peritiſsimos ornatum, in oppido Nornbergenſi per Antonium Coburger oppidi præfati incolam, quàm comptè impreſſum, finit feliciter.*

Nulla quoque huic editioni præfigitur inſcriptio ſeu titulus, ſed initium ſumitur à præfatione, quâ ille, qui primus ordinem primæ editionis immutauit, facti ſui rationem reddit. Ait igitur:

Ne occaſione ſtili in hoc opere obſeruati, quiſquam legentium aut audientium offendiculum patiatur, quia non per omnia procedit, vti anteà huius materiæ exemplaria perſpexit, facilè veniam dabit, poſtquam multorum diuerſitatem confuſam intuetur.

Eapropter idipſum in quatuor partes diuiſas differenteſq́ diſtinxi, in cuius primâ collegi in vnum hiſtorialia. In parte ſecundâ libellos & doctrinalia. In parte tertiâ de regulari obſeruantiâ. Et finali parte de laude & virtutum efficaciâ. Ita ſanè vt pars prima per hiſtorias, ſecunda per libellos & §. pars tertia per rubricas, & quarta per rubricarum capitula diſtinguatur.

Et vt clarior notitia tabulæ ſuper eo habeatur, primum numerum foliis connumeraui, adiectas verò quatuor tantummodo litteras, quatuor columnis foliorum deputaui: ita vt ſi verſale fuerit, remiſſa quærat in primâ medietate columnæ; ſi verò cõmunis minórve littera fuerit, in alterâ medietate.

Hæc exordio præſentis operis, ad generalem eius notitiam ſufficit præmiſiſſe, ad cuius complementum me promoueat illa, quæ omnium eſt artifex, ſapientia increata, in ſæculum ſæculi benedicta, Amen.

Quæ hîc præfationis auctor de tabulâ ſuâ dicit, intelligi non poſſunt, niſi ipſa editio inſpiciatur. à quâ tabulâ video omnes poſteriores editiones, quæ tamen eumdem libri ordinem habent, variare.

Hoc igitur ſeruat hîc editor in tabulâ ſuâ:

Primò poſt rem, quæ ordine alphabetico in tabulâ exprimitur, deſignat litteris numeralibus folij numerum.

Secundò vtitur quatuor litteris maioribus, ſeu capitalibus, (quas in præfatione *verſale* vocat, an quòd initium verſus ijs ſoleat ſcribi?) A. B.C.

B. C. D. & quatuor minoribus a. b. c. d. Has poſt folij numerum in tabula affigit pro ratione quatuor columnarum, quibus quodque folium conſtat. Et quidem priori medietati cuiuſque columnæ ſeruiunt maiores litteræ, ita vt A ſeruiat priori medietati primæ columnæ, B ſecundæ, C tertiæ, D quartæ. Poſteriori autem medietati cuiuſque columnæ ſeruiunt minores litteræ a. b. c. d. pari tenore, vt iam dictum eſt de maioribus.

Hæc dicenda fuerunt, tum ne quis cauſſaretur minùs me accuratè primam variationem expreſſiſſe; tum quia poſteriores huius generis editiones, vel præfationem hanc omittunt, vt editiones incerti loci anno M. CCCC. LXXXIII. & M. CCCC. LXXXV. quæ in tabulâ non vtuntur quatuor illis maiuſculis & minuſculis litteris, ſed poſt foliorum numerum totius alphabeti litteras affigunt, quas & in textu exprimunt; vel præfationẽ certè decurtant, vt editio Veneta an. M. D. VIII. & Lugdunenſis anni M. D. XXXVI. quæ verba illa, *adiectas verò*, &c. vſque ad, *hæc exordio*, &c. omittunt, tabulamque ſuam dirigunt per folia tantùm, ſine vllis additis litteris, quod poſteà ſeruarunt ceteræ editiones.

Conſtat autem hæc editio, vt iam dictum, quatuor partibus.

PRIMA PARS habet initium: *Incipit Prologus S. Hieronymi, Cardinalis preſbyteri, in libros Vitaſpatrum ſanctorum Ægyptiorum, etiam eorum qui in Scithiâ, Thebaidâ, atque Meſopotamiâ morati ſunt; non ſolùm quos oculis vidit, maximoq; labore conſpexit, verùm & quàm plura à fide dignis relata conſcripſit notabili diligentiâ. Denique aliorum etiam authenticorum libellos fideliter è Græco in Latinum tranſtulit; & ab alijs tranſlata pro ſui perfectione huic operi inſeruit.* Inde ſequitur: *Benedictus Deus*, &c. mox, *Primum igitur tamquam verè fundamentum*, &c. vt ſuprà in primâ editione, eodemque modo finitur.

Sed hæc editio in primâ parte hæc prætereà habet:

Vita S. Pauli primi eremitæ.	*Vita S. Euſraxiæ virginis.*
Vita S. Antonij.	*Vita ſerui Dei, Macarij Romani.*
Vita S. Hilarionis.	*Vita S. Poſthumij.*
Vita Malchi captiui.	*Vita S. Onuphrij eremitæ.*
Vita S. Pauli Simplicis.	*Vita B. Abrahæ eremitæ.*
Vita S. Paulæ.	*Vita B. Pachomij abbatis.*
Vita S. Pelagiæ.	*De Chriſtiano monacho.*
Vita B. Mariæ Ægyptiacæ.	*Vita S. Ioannis Eleemoſynarij.*
Vita S. Marinæ virginis.	*Vita S. Eugeniæ virginis.*
Vita S. Euphroſynæ.	*Vita S. Baſilij epiſcopi.*
Vita S. Frontonij abbatis.	*Vita S. Patris Ephram.*

Vita S. Simeonis eremitæ, qui in columnâ ſtetit.

Atque ita finis imponitur primæ parti.

Secun-

SECVNDA PARS incipit à Regiſtro ſecundi libri ſanctorum Patrum, quæ alijs omnibus editionibus hoc quidem loco deeſt, exceptâ Venetianâ anni M.D.VIII. In Lugdunenſi M.D.XXXVI. ponitur Regiſtrum hîc initio totius libri poſt indicem generalem; in Complutenſi anno M.D.XCVI. in fine totius libri poſt indicem generalem. Inde ſequitur Prologus: *Verè mundum quis dubitet*, &c. mox: *Incipiunt adhortationes ſanctorum Patrum, profectioneſq́, monachorum, ceteri quoque ſubſequentes libri; quos de Græco in Latinum tranſtulit S. Hieronymus Cardinalis presbyter.* Editio Lugdunenſis habet *profeſſiones* loco *profectiones*. Inde ſequitur § primus: *Quidam ſanctorum Patrum ſeniorum, interrogantibus ſe monachis de cauſſâ abſtinentiæ*, &c. & ſubſequuntur vſque ad ducentos & ſeptem paragraphi. Inde ſubijciuntur varij libelli, numero viginti, qui in primâ editione vocantur nouemdecim partes, vbi deeſt vnus, qui hîc decimusſextus eſt *De pœnitentiâ.* ſed prima editio eum mixtum habet cum libello ſeptimô, qui eſt *De patientiâ*, vt & hic decimusſextus in Pariſienſi editione inſcribitur. Pòſt ſubditur: *Incipiunt ſeptem capitula, quæ miſit abbas Moyſes abbati Pimenio, & qui cuſtodierit ea, liberabitur à pœnâ*, &c. vt in primâ editione: ſed poſt ſeptimum ſequuntur hîc triginta duo variorum Patrum dicta, finiunturque in hoc paragrapho ſeu numero qui incipit: *Erat quidam in cœnobio iam ſenex probatiſſimus monachus.* finit; *qui protegit omnes in ſinceritate & veritate ſibi ſeruientes.*

TERTIA PARS hoc habet principium: *Incipit tertia pars libri Vitaſpatrum, videlicet de Regulâ vel conuerſatione Ægyptiorum monachorum, & eorum qui degunt apud Palæſtinam vel Meſopotamiam.* Prologus: *Frequenter ac ſæpiùs à me, fratres, flagitatis.* Capitulum primum: *Ante hoc triennium.* Conſtat hæc pars capitulis LV. quorum vltimum eſt: *Quodam autem tempore quidam duo philoſophi, audientes famam B. Antonij*, &c.

QVARTA PARS hoc modo inchoatur: *Incipit Prologus S. Paſchaſij, ad exhortationem ſanctorum Patrum tam Græcorum quàm Ægyptiorum.* Initium prologi: *Domino venerabili Patri, Martino presbytero, & abbati.* Inde titulus initij textus: *Incipit liber exhortationum, & primò contra gaſtrimargiam, ad euitandum gulæ deſiderium.* textus initium: *Quidam frater, quemadmodum in cellâ propriâ degere deberet.* Conſtat autem tota hæc pars titulis XLVI. quorum vltimus eſt *De meditationibus anachoretarum.* Inde ſubnectitur opuſculum *De laude & effectu virtutum.*

Hanc editionem, ſiue huius editionis ordinem, pòſt ad verbum propè expreſſêre omnes ſequentes (quas ſuprà Prolegomeno XVII. exhibui) Colonienſi exceptâ, de quâ mox.

Et quidem omnes editiones Lugdunenſes præferunt epiſtolam dedicatoriam Celſi Hugonis Diſſuti, in vtroque Iure Doctoris, Cabilonenſis Canonici, qua R^{do} in Chriſto Patri & Domino D. Ioanni de Ponpeto Iurium celeberrimo Doctori, Cabilonenſique epiſcopo, ac abbatialis monaſterij S. Petri prope muros Cabilonenſes Commendatario, adminiſtratoriq; ac perpetuo operæ ſuæ pretium exponit in volumine hoc edolando: *Tantu*, inquit, *erat mendis refertum, in hoc vt antiqui vix libri veſtigia comperiat quiſpiam. Pro enim dictionibus, alia etiam diuerſa poſitæ dictiones, ſenſum D. Hieronymi peruertebant. Nec deerant pro alijs ſyllabæ, proq; veris diuerſa ſeu impreſſorum incuriâ correctorúmve inertiâ prætermiſſa elementa vim dictionis ac ſenſum permutantia. Hoc tandem, ſed vt prius quàm vetuſtiſſimo adhibito exemplari, tantis exterſum mendis.* cuius conatum Lectori conſiderandum relinquo.

PROLEGOMENON XX.

De tertiâ editione Latinâ, quæ ab vtraque priore variat.

TERTIA EDITIO, varians eſt Colonienſis anno M.D.XLVII. quæ primò prodijt hoc titulo: *Prototypon veteris Eccleſiæ, continens Vitas, geſta, dictáque ſanctorum Dei amicorum vtriuſque ſexus, auctore ſeu rhapſodo S. Hieronymo partim, partim alijs atque alijs, Coloniæ per Gaſparem Gennepæum.*

Adornauit hanc editionem frater Theodoricus Loher à Stratis, Carthuſiæ aulæ Mariæ in Buxiâ Prior ac Prouincialis viſitator, eamq; dedicauit R^{mo} & Illmo Principi Othoni S. R. E. Cardinali, epiſcopo Auguſtano, quem in epiſtolâ ſuâ dedicatoriâ, quam Ratiſponæ anno M.D.XLVI. ſcripſit, de ſuâ in hoc libro recenſendo operâ edocet.

Vitas Patrum ego ex antiquis & fide dignis exemplaribus manuſcriptis octo aut decem ſimul collatis, non exiguo labore vtcumque recognoui, & ei integritati reſtituiſſe me puto, quâ vel Hieronymo, Athanaſio, Leontio, Amphilogio, Anthero, Nicephoro, Euagrio, Petronio, Eutropio, Heraclide, & id genus alijs ſanctis Patribus ſcriptum non ambigitur.

Deinde in certum ordinem quoad fieri potuit, iuxta ſeriem & rationem temporum digeſſi, vt Lector ſtatim cognoſcat, quo quiſque Patrum tempore per gratiam Dei in hoc illuxerit mundo; aut potiùs, quo tempore gratia Dei luxerit in illorum ſingulis. Non ſolùm autem de viris, ſed etiam de claris & ſanctis mulieribus, narrationis huius ſeriem inſtitui.

Secundò verò hæc eadem editio eodem loco, & apud eumdem typographum, iiſdem typis prodijt anno M. D. XLVIII. qui priori proximus, hac inſcriptione: *Vitæ ſanctorum Patrum, veteris Catholicæ atque apoſtolicæ Eccleſiæ dicta, geſtaq; inſignia & admiranda excellen-*

aliquot Dei amicorum vtriuſque ſexus complectentes, auctore Hieronymo partim, partimq; alijs atque alijs quos verſâ pagella noſſe ...u. Accepta & approbata ab Eccleſiâ Catholicâ ante annos plus mil- ...nquaginta.

At... huic editioni nouam epiſtolam dedicatoriam præmiſit, ...auit Auguſtæ XII. Kal. Feb. anno M. D. XLVIII. ad Reu. in ...o Patrem ac Dominum D. Henricum, abbatem inſignis cœ- ... ordinis D. Benedicti in Wiblinghen Conſtantienſis diœceſis, ... operæ ſuæ præſtitæ hanc rationem reddit:

Vitas Patrum modò à plus mille erroribus qui paſſim intercurrebant, ...tuſtiſſima pariter ac diuerſa exemplaria repurgauimus. Nam multa ſunt reſtaurata, pleraque adiecta, nonnulla adempta, omnia denique adeo ad amuſſim examinata, vt non modò renouatus, ſed penè renatus tantus theſaurus (haud ſine graui tamen labore) ab omnibus pijs meritò excipi poſſit. Addidimus prætereà nouum quemdam ordinem ac nouum indicem qui ſemper durabit. Nullis ſanè laboribus pepercimus, quò iſtud tam inſigne opus prodire poſſet emunctius ac terſius quàm hactenus.

Equidem an editio hæc ſecunda Colonienſis planè noua ſit, an verò titulus tantùm mutatus, quòd *Prototypi* nomen minùs notum eſſet, affirmare non poſſum. certè ſecundæ editionis folia & typi cum prioris editionis folijs ac typis planè quadrant: omiſſa tantùm hic eſt paraphraſis Caſſiani & Climaci, quæ priori editioni in calce adiuncta erat, & eorum loco ſubſtituta eſt *Vita Barlaam* & *Ioſaphat.*

Quidquid ſit, non dubito multum laboris inſumptum à viro optimo in veteribus exemplaribus caſtigandis.

Conſtat autem hæc editio libris quinque, vti & prima editio; ſed ordine multùm immutato, & quibuſdam ex ſecundâ editione, & aliunde additis.

Primus liber conſtat tribus partibus, quarum prima eſt de ſanctis viris; ſecunda, de ſanctis mulieribus: quæ vtraque pars permixta & conflata eſt ex libro primo Ruffini (qui eſt ordine ſecundus in noſtrâ editione) & alijs Viris, quæ in ſecundâ editione poſt librum primum Ruffini ſubnectuntur; quibus prætereà interſerit Vitam *Epicteti* & *Aſtionis*, *Fabiolæ*, & *Marcellæ*. Tertia pars continet excerpta ex Seuero Sulpitio, & Ioanne Caſſiano.

Secundus liber continet *ſanctorum Patrum Vitas, verba, doctrinas, & exhortationes*, qui eſt liber tertius Ruffini in noſtrâ editione.

Tertius liber eſt Palladij, iſque ex antiquâ verſione, vti eam habet prima editio.

Quartus liber eſt, quem Pelagius S. R. E. diaconus, & Ioannes eiuſdem ſubdiaconus è Græco verterunt.

Quintus liber eſt breuiorum ſententiarum, vti & quintus eſt in primâ editione. Eidem adiungitur liber Paſchaſij abbatis: inde Vita ſanctorum *Barlaam* eremitæ, ac *Ioſaphat*.

PROLEGOMENON XXI.

De quartâ hac editione Latinâ, quæ cum tribus præcedentibus editionibus partim conſentit, partim diſſentit.

POST omnes editiones iam enumeratas (quæ etſi typorum varietate ad XIX. vel XX. inſpexerim, ad tria tamen genera, vt ſuprà monui, referri poſſunt) ſuccedit nunc quarta hæc editio, quæ & libris aliquot auctior, & auctorum ſtilo ad manuſcripta exemplaria reformato correctior prodit. Conſtat autem decem potiſſimùm libris.

PRIMVS liber varias continet PATRVM VITAS, tam virorum quàm mulierum, qui aſceticam excoluêre, ſatis fusè ab auctoribus conſcriptas; Virorum quidem XVI.

S. Pauli primi eremitæ.	*S. Simeonis Stylitæ.*
S. Antonij abbatis.	*S. Ioannis Eleemoſynarij.*
S. Hilarionis monachi.	*SS. Epicteti presbyteri & Aſtionis monachi.*
S. Malchi, captiui monachi.	*S. Macarij Romani, serui Dei, qui inuentus eſt iuxta Paradiſum.*
S. Onuphrij eremitæ.	*B. Poſthumij, patris quinque millium monachorum.*
S. Pachomij abbatis Tabennen.	*S. Frontonij abbatis.*
S. Abraham eremitæ.	*SS. Barlaam & Ioſaphat.*
S. Baſilij, Cæſareæ Cappadociæ archiepiſcopi.	
S. Ephræm Syri, diac. Edeſſæ.	

Mulierum verò XI.

S. Eugeniæ virginis ac martyris.	*S. Pelagiæ meretricis.*
S. Euphraſiæ virginis.	*S. Mariæ Ægyptiacæ meretricis.*
S. Euphroſynæ virginis.	*S. Marinæ virginis.*
S. Mariæ meretricis, neptis Abrahæ eremitæ.	*B. Fabiolæ.*
S. Thaiſis meretricis.	*S. Paulæ Romanæ viduæ.*
	S. Marcellæ viduæ.

Potuiſſent plures Vitæ vtriuſque ſexus addi, qui in eodem viuendi inſtituto ſe exercuit; ſed & liber excreuiſſet nimiùm, & extra propoſitum meum abijſſem, quo ſuſcepi vulgatas Patrum Vitas, quæ multorum olim manibus fuêre circumlatæ, recenſere, & nitori ſuo priſtino reſtituere.

Librum hunc primum D. HIERONYMO presbytero potiſſimùm inſcripſi, tum quòd Hieronymus potiores in eo partes ageret, qui vnus

v... plures tum virorum tum mulierum Vitas conſcripſit, quàm ... alius; tum vt quàm minimè ab inueteratâ, quę multorum etiam v...rum animos occupauit, opinione recederem, quâ D. Hieronymus Vitarum Patrum auctor creditus fuit. Dedi igitur hoc libro primo, quidquid ferè Hieronymus in eo genere præſtitit.

Ne quem tamen titulus falleret, non ſoli HIERONYMO inſcripſi, ... ET ALIIS VARIIS, quorum nomina ſingulæ ſibi Vitæ præferunt, quarum quidem auctores indagare potuimus. Anonymæ Vitæ ... loco ſint, quo eas olim Patres eſſe cenſuerunt, qui & eas legerunt, & ex ijs virtutum exempla expreſſerunt, licet inter receptas in Eccleſia lectiones referri vetuerint.

SECVNDVS liber continet PATRVM VITAS breuiori ſtilo comprehenſas, qui RVFFINVM Aquileienſem presbyterum agnoſcit auctorem, vel interpretem; & XXXIII. capitibus abſoluitur.

TERTIVS liber comprehendit non tam Vitas, quàm VERBA SENIORVM eodem RVFFINO auctore, vel interprete. Conſtat autem paragraphis ſeu numeris 220.

QVARTVS liber ex SEVERO SVLPITIO & IOANNE CASSIANO conflatus & concinnatus, illius quidem Dialogis, huius verò Inſtitutionibus & Collationibus, varia cótinet Patrum exempla & monita; conſtatque capitibus LV.

QVINTVS liber auctore GRAECO quidem incerto, certo tamen interprete PELAGIO S.R.E. diacono, VERBA SENIORVM complectitur, XVIII. libellis comprehenſa:

Quorum primus eſt *De Profectu Patrum*; conſtatque paragraphis ſeu numeris 23.

II. *De Quiete*, numerorum 16

III. *De Compunctione*, numerorum 27.

IV. *De Continentia*, numerorum 70.

V. *De Fornicatione*, numerorum 41.

VI. *De eo, quòd monachus nihil debeat poſſidere*, numerorum 22.

VII. *De Patientiâ ſeu Fortitudine*, numerorum 47.

VIII. *De eo, quòd nihil per oſtenſionem fieri debeat*, numerorum 24.

IX. *De eo, quòd non oporteat iudicare quemquam*, numeror. 12.

X. *De Diſcretione*, numerorum 115.

XI. *De eo, quod oporteat ſobriè viuere*, numerorum 54.

XII. *De eo, quòd ſine intermiſſione & ſobriè debet orari*, numer. 15.

XIII. *De eo, quòd oporteat hoſpitalem eſſe, & miſericordem in hilaritate*, numerorum 15.

XIV. *De Obedientiâ*, numerorum 19.

XV. *De Humilitate*, numerorum 89.

xvi. *De Patientiâ*, numerorum 19.

xvii. *De Charitate*, numerorum 25.

xviii. *De Prouidentiâ ſiue Contemplatione*, numerorum 20.

SEXTVS liber auctore GRAECO quoque incerto, certo tamen interprete IOANNE S.R.E. ſubdiacono, etiam VERBA SENIORVM exſequitur libellis iv.

Quorum primus eſt *De Prouidentiâ ſiue Contemplatione*, eſtque pars vltimi libelli præcedentis. Conſtat autem numeris 17.

ii. *De ſanctis ſenioribus, qui ſigna faciebant*, numer. 17.

iii. *De conuerſatione optimâ diuerſorum ſanctorum*, num. 18.

iv. *Septem capitula verborum, quæ miſit abbas Moyſes abbati Pœmenio: & qui cuſtodierit ea, liberabitur à pœnâ*, conſtátque num. 37.

SEPTIMVS liber auctorem habet GRAECVM incertum, certum interpretem Latinum PASCHASIVM S.R.E. diaconum. Continet autem VERBA SENIORVM in locos communes digeſta, abſoluiturque capitibus XLIV.

Atque quæ hactenus enumerauimus, prioribus editionibus variè diſperſa pro cuiuſque concinnatoris captu prodiêre, quæ vulgato Vitarum PP. libro fuêre cõprehenſa. nunc ſequentia prætereà accedunt.

OCTAVVS liber certum auctorem agnoſcit Græcum, PALLADIVM Helenopoleos epiſcopum, certum quoque Latinum interpretem GENTIANVM HERVETVM. Continet autem breues Patrum Vitas, & quarumdam feminarum aſcetriarum, in Lauſi præpoſiti gratiam in vnum volumen congeſtas, vnde LAVSIACAE HISTORIAE nomen obtinuit. abſoluitur capitibus CLI.

NONVS liber Dei-amantium hiſtoriam virorum pariter ac mulierum complectitur, quæ PHILOTHEVS, ſeu THEOPHILES dicitur, certo auctore Græco, THEODORETO Cypri epiſcopo, certo quoque Latino interprete GENTIANO HERVETO. conſtatque capitibus XXX.

DECIMVS liber auctorem Græcum habet IOANNEM MOSCHVM, interpretem Latinum AMBROSIVM CAMALDVLENSEM, & nomen obtinuit PRATI SPIRITVALIS, quòd variis Sanctorum floribus niteat. comprehendit autem capita omnino CCXIX.

Poſt decem hos de Vitis Patrum & Verbis Seniorum libros accedit APPENDIX: quæ quia eadem pænè omnia continet prioribus libris comprehenſa, ideò eam in calcem libri reiici, & minore charactere exprimi curaui. Placuit autem hanc Appendicem ſubnectere, quòd non ingratam rem me antiquarijs facturum exiſtimarem, ſi veteres Palladij interpretes producerem, vt & textus varietas vel conformitas appareret, & ſtili quoque antiquitas repræſentaretur. Continentur autem Appendice hæc ſequentia:

HERA-

HERACLIDIS Paradiſus, incerto ſed veteri interprete, capitibus LVIII.
PALLADII Lauſiaca, incerto ſed veteri interprete, capitibus XX.
ÆGYPTIORVM PATRVM SENTENTIÆ, auctore GRAECO incerto, interprete MARTINO Dumienſi epiſcopo. Conſtant numeris 119.

PROLEGOMENON XXII.

Quid quæque editio peculiare & diuerſum ab aliis habeat?

VT res hæc clarè ob oculos ponatur, ſtatui quamque editionem inter ſe comparare. Et ne confuſio detur, per paragraphos comparationes diſtinguam.

§. 1. *Comparatio primæ & ſecundæ editionis.*

PRIMA editio quinque conſtans libris hæc habet peculiaria & diuerſa à ſecundâ editione:

Primò, Totum *librum tertium*, ſeu *Palladij Lauſiacam*, incerto ſed veteri interprete.

Secundò, In *libro quarto* habet præfationem, quæ ſecundæ editioni deeſt. Ne quis eam deſideret, ecce hîc habe: *Cùm omnis præfatio textum opportunè præueniens, aut ſequentis materiæ prædicit qualitatem, aut defenſatum ſui commendet auctorem: tum verò præſentis libri ſeriem proprio contingit hac de cauſâ prologo indigere, quia ſpeciales quaſdam virtutes, quaſi pretioſos lapides, paſſim proponens, vtilitatem ſuam toto in corpore lectoris oculis probatur offerre. Decem quippe & nouem diuiſus in partes, diſtinctas licet videatur habere virtutes, attamen dum occaſione vnius plerumque virtutes ceteræ promiſcuè commendantur, colliſis inter ſe vnionibus, hoc eſt, collatis ad inuicem virtutibus, gemmarum ſpiritualium immortalis claritas ſeſe reuerberans, mutuati luminis detrimenta non nouit.*

Tertiò, Totum *librum quintum*, qui cõtinet *De cæleſti Ægyptiorum Patrum conuerſatione breuiores ſententias*. Quamquam hæ ſententiæ in ſecundâ editione per varios libros ſparſæ habeantur, vt ex ijs nihil in ea deſideretur præter ſolam præfationem, quam hîc repræſento:

Licet ab exordio conſcriptionis noſtræ voluntas nobis fuerit, omnia quæ de conuerſatione ſanctorum Patrum ſcire potuimus, quatuor libris comprehendere; poſtmodum tamen conſiderantes ſingula, quintum ſuperaddimus, ne fortè legentibus aut librorum quantitas, aut ſententiarum diſpliceret continuata numeroſitas. Cùm enim in toto voluminis huius corpore breuium ſententiarum tanta ſit copia, vt eas prolixæ ſententiæ addecimare vix poſſint; habito nobiſcum rationis iudicio, arbitrati ſumus hoc modo laborem noſtrum lectoris atque auditoris gratiæ commendandum. Siquidem

dem & breues & longæ ſententiæ per quatuor anteriores libros mixtim releuandi cauſsâ faſtidij ponerentur, collectâ verò ſententiolarum plurimâ parte in vnum libellum, quaſi minutiæ quædam, & gemmarum fragmina in maſſam aliquam conflarentur. Sententiolas autem dicimus, quantum ad numerum dictionum. Ceterùm quædam inueniuntur in eis quantò verbis breuiores, tantò ſenſibus fortiores. adeò vt ſi quis eas profuſius exponere quærat, totus ſibi adeſſe neceſſariò debeat. Sanè nobis aliter diſponentibus, à Domino factum eſſe credimus, vt Ægyptiorum Patrum, cæleſtis conuerſatio legalium librorum numero ſignaretur, quos ipſe Dominus de poteſtate Ægypti, id eſt tenebrarum, eripuit, & in cordibus eorum Euangelicæ legis decreta Spiritus ſancti ſtilo conſcripſit. Horum ergo intuentes exitum conuerſationis, fidem, propoſitum imitemur & ſtudium, vt ſocij paßionum effecti, conſortes efficiamur & præmâ.

In nullo manuſcripto eam præfationem inueni, vti nec *Breuiores ſententias*, quibus ea præfatio præmittitur: quare exiſtimo à primo concinnatore Vitarum Patrum, quiſquis ille ſit, eas ſententias ex reliquis libris excerptas, quod ipſa præfatio loquitur.

Secunda editio quatuor conſtans partibus, hæc propria habet, quæ in primâ deſiderantur:

Primò, *Vitas illas in primâ parte*, quas Prolegomeno XIX. nominatim dedi, exceptâ Vitâ *Marinæ* ſeu *Marini*, quam prima editio habet in fine quinti libri.

Secundò, Totam *tertiam partem*, quam ex *Seuero* & *Caßiano* excerptam eſſe docui in hac quartâ noſtrâ editione.

Tertiò, Totam *quartam partem*, id eſt, *librum Paſchaſij*, & opuſculum *De laude & effectu virtutum*.

§. II. *Comparatio primæ & tertiæ editionis.*

PRIMA editio nihil peculiare continet, quod non & in tertiâ reperiatur.

Tertia verò editio hæc à primâ diuerſa habet in primo libro, quæ tribus conſtat partibus. peculiaria habet in primâ & ſecundâ parte:

Primò, omnes *Vitas illas*, quas & ſecunda editio habet poſt Vitas à Ruffino conſcriptas: quibus addit Vitam *Epicteti* & *Aſtionis*; necnon *De muliere Vercellenſi ſepties ictâ*, auctore *D. Hieronymo* & in fine quinti libri, Vitam *Barlaam & Ioſaphat*. Peculiarem etiam habet totam *tertiam partem*, quæ continet Excerpta ex *Seuero* & *Caſſiano*.

Secundò, In quinto libro peculiarem habet librum *Paſchaſij*.

§. III. *Comparatio primæ & quartæ editionis.*

PRIMA editio nihil habet, quod non in quartâ hac noſtrâ reperitur, excepta *Præfatione* quam libro ſuo quarto (qui apud nos quintus eſt) præfigit. quam iam paulò antè hîc expreſſi. excepto item libro v. primæ editionis, qui breuioribus conſtat ſententijs. Eæ tamen ſententiæ omnes alijs libris quartæ editionis intermixtæ occurrunt.

Quarta editio hæc diſtincta à primâ habet,

I. Totum *primum librum*, qui varijs Vitis Sanctorum conſtat, excepta Vita *S. Marinæ*, quæ in primâ editione in calce v. libri reperitur.

II. Totum *librum quartũ*, qui ex *Seuero* & *Caſsiano* conflatus eſt.

III. Totum *librum ſeptimum*, interprete *Paſchaſio*.

IV. Totum *librum octauum*, ſeu *Palladij Lauſiacam*.

V. Totum *librum nonum*, ſeu *Theodoreti Philotheum*.

VI. Totum *librum decimũ*, ſeu *Ioannis Moſchi Pratum ſpirituale*.

VII. Ex Appendice *Heraclidis Paradiſum*, & *Ægyptiorum Patrum ſententias*, interprete *Martino Dumienſi*.

§. IV. *Comparatio ſecundæ & tertiæ editionis.*

SECVNDA editio in fine habet Opuſculum *De laude & effectu virtutum*, quod deeſt tertiæ editioni.

TERTIA editio hæc particularia continet, quæ in ſecundâ deſiderantur,

Primò, Vitã *Epicteti & Aſtionis*, & Vitam *Barlaam & Ioſaphat*, & Vitas *Fabiolæ & Marcellæ*. Itẽ *Epiſtolas S. Antonij*, & *Epiſtolã Macarij*, & *Miraculum aliquod S. Antonij* è Germanico in Latinum trãſlatũ. Necnon *de muliere Vercellenſi ſepties ictâ*, auctore *D. Hieronymo*.

Secundò, Totum *tertium librum*, quæ eſt *Lauſiaca Palladij* ex veteri interpretatione.

Tertiò, Partem *libri quinti*, eam videlicet, in quâ continentur *Breuiores ſententiæ*.

§. V. *Comparatio ſecundæ & quartæ editionis.*

SECVNDA editio nihil ſingulare habet, quod non in quartâ repeřiatur. Omiſi tantùm ex primâ parte Vitam *S. Chriſtiani* Cenomanenſis, quæ nihil ad Vitas Patrum Ægyptiorum & Orientalium facit, & neſcio quomodo inter has Vitas irrepſerit. Ne quis tamen eam deſideret, ecciſtam:

VITA CHRISTIANI MONACHI.

QVIDAM Cenomanenſis, nomine Chriſtianus, iuuenis conuerſus ingreſſus eſt eremitorium quoddam in archiepiſcopatu Turonenſi, quod

quod dicitur Caſtinetum: vbi cùm fortiter tentaretur a carne ſua, affligebat ſe in Quadrageſimâ ieiunans & abſtinens ſe ab omni potu præter vnum diem in ſeptimanâ. In hieme ſtabat veſtitus in aquâ frigidâ vſque ad collum, diſciplinam ſibi dabat vſquequo virgæ dirumperentur. Qui cùm quadam die hoc faceret, & ſe cecidiſſet vſque ad ſanguinem, audiuit vocem à parte Occidentis dicentem: Nihil prodeſt tibi quod facis, iſte Deus quem inclamas, non dabit tibi quod petis: ſed conuertere ad me, & auxiliabor tibi. Quod ille audiens intellexit vocem eſſe inimici. Et cùm oraſſet Deum vt auxiliaretur ſibi contra tentationes, propoſuit aggredi peregrinationẽ ad diuerſos Sanctos, vt ita finiret vitam ſuam peregrinando. Et cùm diu hoc cogitaſſet, accepto baculo egreſſus eſt nudis pedibus. Et cùm veniſſet ante quamdam eccleſiam, flexis genibus rogauit Deum vt daret ei bonum conſilium. Vix ab oratione ſurrexerat, & ecce ſenſit fœtorem magnum, per quod intellexit diabolum aſtantem, qui ei ſuggerebat relinquere habitum religionis & locum ſuum. & gratias agens Domino de tali ſigno, reuerſus eſt ad fratres ſuos. Hic aliquando in feſto ſancti Stephani dormiebat ad matutinas. Et cùm legeretur illa lectio, vbi legitur: Et lapidauerunt Stephanum; expergefactus ad hoc verbum, reprehendit ſe de ſomnolentiâ, dicens: Væ mihi, quia ſic dormio ad obſequium Dei. Iſte ſanctus non dormiebat quando lapidabatur, & pro perſecutoribus orabat: & ego miſer debueram rogare iſtum ſanctum martyrem vt oret pro me. Et poſt hoc cœpit intentiſſimè vigilare, & rogare ſanctum Stephanum vt oraret pro ſe. In craſtino cùm eſſet in refectorio, antequam aliquid guſtaret, venit vox ad eum, dicens: Tu intendis ad terrenas eſcas, & non cogitas de glorioſo protomartyre qui orat pro te. Tunc aperti ſunt oculi eius, & leuans oculos in cœlum, vidit martyrem orantem pro ſe, ſicut vox ei dixerat. Quod cùm dixiſſet, ſtatim ſurrexit & petiyt locum ſecretum in quo oraret, & dixit: Sancte Stephane, quas tibi gratias agam de tanto beneficio tuo? nihil habeo proprium quod tibi dem; ſed tamen hoc do tibi quod amodo pro amore tui non induar lineis, ſed laneis tantùm: quod & fecit. Hic cùm poſteà moneret ceteros, vt in bono propoſito perſiſterent, narrabat, dicens: Eram aliquando in Caſtineto iacens in lecto pleno paleis in ſolario quodam, & cùm vellem repauſare, ſentiebam neſcio quid quod ſe mouebat ſub renibus meis. Dixi quoque hoc magiſtro meo: ſed illa motio non quieuit. Quadam autem die inſpirante mihi Domino, cœpi euertere paleam lecti mei, & euerſâ paleâ cùm nil inuenirem, leuaui vnum de aſſeribus ſolariy, ſub quo inueni vnũ pedulem, & in eodẽ magnam maſſam denariorum. Quos cùm inueniſſem, relictis illis cucurri ad magiſtrum noſtrum, & confeſſus ſum quid inueniſſem. Ille iuſsit mihi vt referrem illos ad ſe. Quod cùm feciſſem, omnes fratres iuſsit congregari: qui omnes excommunicauerunt illum qui hoc fecerat. Quod cùm audiſſet carpentarius quidam, dixit

ſe

[illegible] *. & petiuit veniam, humiliter correctionem promittens. Ma-* [illegible] *indulſit ei, & iniunxit ei pœnitentiam. Sed denarios male ac-* [illegible] *retinere noluit, imò diuiſit eos pauperibus & egentibus.* quæ de- [illegible] ſunt ex Speculo Hiſtoriali Vincentij lib. xxix. cap. xi. qui ea [illegible] Helinando. Idem cap. xii. tradit quomodo Chriſtianus iſte [illegible] erit ad Ordinem Ciſtercienſem. Vixit autem circa annum 1160.

Continet præterea ſecunda editio in calce libri *epiſtolam Macarij*, & Opuſculum *De laude & effectu virtutum*. quæ quia didactica ſunt, nec propriè ad Vitas vel Verba Seniorum ſpectant, rectiùs reſeruantur alteri Aſceticorum tomo, qui omnia Patrum aſcetica & didactica ſcripta comprehendat.

Quarta editio hæc diſtincta à ſecundâ habet:

Primo, In *primo libro*, Vitam *S. Ephræm* diſtinctam ab hactenus vulgata; & Vitam *Epicteti* & *Aſtionis*, & Vitam *Barlaam* & *Ioſaphat*.

Secundo, Totum *librum octauum*, ſeu *Palladij Lauſiacam*.

Tertio, Totum *librum nonum*, ſeu *Theodoreti Philotheum*.

Quartò, Totum *librum decimum*, ſeu *Ioan. Moſchi Pratũ ſpirituale*.

Quinto, Totam *Appendicem*.

§. VI. *Comparatio tertiæ & quartæ editionis.*

TERTIA editio nihil peculiare diuerſum à quartâ habet præter Vitam *Chriſtiani* Cenomanenſis, quam iam dixi nihil huc facere; & *de muliere ſepties ictâ*, auctore D. *Hieronymo*, quæ etiam huc non ſpectat, & *Sententias breuiores*, quas etiam dixi ſparſim in alijs quartæ editionis libris occurrere: & *epiſtolas S. Antonij*, & *epiſtolam Macarij*, quæ reſeruantur alteri Aſceſeos didacticæ tomo. Habet præterea *miraculum aliquod S. Antonij* ex Germanico in Latinum tranſlatum. quod neſcio vnde promptum ſit, nec qua fide.

QVARTA editio hæc diſtincta à tertia habet:

Primò, In *primo libro* Vitam *S. Ephræm*, diſtinctam ab eâ quæ hactenus in alijs editionibus fuit.

Secundò, Totum *librum octauum*, ſeu *Palladij Lauſiacam*, auctiorem quam habeat tertia editio, ex recẽti verſione Gentiani Herueti.

Tertiò, Totum *librum nonum*, ſeu *Theodoreti Philotheum*.

Quartò, Totum *librum decimum*, ſeu *Ioan. Moſchi Pratũ ſpirituale*.

Quintò, Ex Appendice, *Paradiſum Heraclidis*, & *Ægyptiorum Patrum ſententias*, interprete *Martino* Dumienſi epiſcopo.

Accedunt præterea, quæ omnibus alijs editionibus deſunt, *Prolegomena, Præludia, Notationes, Onomaſticon*, & *varij variarum rerum Indices*.

PROLEGOMENON XXIII.

De variis editionibus vulgatâ variaꝗ; linguâ.

ITALICA editio in folio, Venetijs anno M. CD. LXXVI. apud Antonium Bartholomæi. Conſtat autem hæc editio ſex libris. Libri planè miſcelli ſunt, inſertis etiam quibuſdam Vitis, quæ in nullâ editione Latinâ Vitarum Patrum comparent.

Primus liber auctorem præfert S. *Hieronymum*. ſed pleraque ſunt aliorum auctorum, maximè *Ruffini*, ex ſecundo hîc libro.

Secundus liber *Eradium* monachum agnoſcit. Eſt *Paradiſus Heraclidis*, cuius nomen in *Eradium* deprauatum fuiſſe exiſtimo.

Tertius liber tribuitur *Ioanni* monacho Ieroſolymitano.

Quartus liber aſcribitur *Leontio* Neapoleos Cypri epiſcopo. Eſt Vita *Ioannis Eleemoſynarij*, ab eo conſcripta, cui aliæ aliquot adduntur.

Quintus liber inſcribitur *Theophilo*, *Sergio*, & *Elchino*. Eſt Vita *Macarij Romani* ijs auctoribus, cui & alia quædam ſubnectuntur.

Sextus liber auctorem habet *Ioannem Euiratum*. Eſt *Pratum ſpirituale Ioannis Moſchi*.

Rurſus ITALICA hæc editio iterata fuit in quarto cum figuris, nouo interprete Ioanne Mario Verdizotto, Venetijs ex typographiâ de i Guerra, M. D. LXXXIX.

GALLICA editio in folio, cum figuris, interprete anonymo, Pariſijs anno M. CD. XCIV. apud Ioannem du Pré. Expreſſa eſt ex ſecundâ editione Latinâ. Quare quidquid dixi Prolegomeno XIX. continere ſecundam editionem Latinam, etiam hæc Gallica continet. vnde facile eſt ex Prolegomeno XXII. vbi Latinas editiones inter ſe & cum hac quartâ comparaui, diſpicere quî hæc Gallica cum noſtrâ quartâ Latinâ conueniat.

Alia editio GALLICA in paruo folio ſeu magno quarto cum figuris, Pariſijs ſine indicio anni vel typographi. Planè cum præcedente conuenit, & fors eâ prior eſt.

Alia editio GALLICA in quarto cum figuris, interprete recentiore anonymo, Pariſijs apud Guilielmum Chaudiere, anno M. DC. V. Expreſſa eſt hæc ex tertiâ editione Latinâ, continetque tantùm *quatuor* libros, omiſſo toto *quinto* libro, & *Paſchaſio*, qui poſt *quartum* additur in Latino textu.

Alia GALLICA editio in octauo, interprete M. Iacobo Gaultier, Pariſijs apud Guilielmum de la Noue, anno M. DC. VI. Continet *primum*

num & *ſecundum* librum iuxta exemplar ſecundæ editionis Latinæ.

FLANDRICA editio in folio paruo, ſine indicio loci, per Petrum van Os, anno M.CD.XC. Conſtat tribus partibus variè diſpoſitis & mixtis Continet tantùm ex noſtro libro *primo*,

Vitam *Pauli*, *S. Hilarionis*, *Malchi*, *Onuphrij*, *Abrahæ* eremitæ, *Simeonis* Stylitæ, *Thaiſis* meretricis, *Marinæ*.

Librum *ſecundum*.

In tertiâ parte continet varia exempla & dicta ex varijs libris excerpta. Hæc editio etſi nullum loci indicium præferat, exiſtimo tamen Svvollæ impreſſum, quòd librum viderim Flandricum *de Bono vniuerſali*, ſeu *librum Apum*, impreſſum Svvollæ, ann. M. CD. LXXXVIII. apud Petrum van Os, qui & huius libri de Vitis Patrum Flandricè typographus eſt. vtrique libro idem inſigne affigebatur.

Alia editio FLANDRICA in folio paruo, Delphis apud Henricum Eckert van Homberch, anno M.CD.XCVIII. Conſtat tribus partibus, vti prior editio.

Alia editio FLANDRICA in folio paruo, Leydæ apud Ioannem Seuerſoen, anno M.D.XI. ſequitur priores editiones.

GERMANICA editio in folio cum figuris. Conuenit ferè cum Flandricâ editione.

ANGLICANA editio in folio cum figuris, interprete Guilielmo Capton VVeſtmonaſterienſi, VVeſtmonaſterij apud VVijnkijn dē VVorde, anno M. CD. XCV. iuxta exemplar Gallicum impreſſum Lugduni anno M. CD. LXXXVI. Eam editionem Lugdunenſem Gallicam non vidi, ſed ex Anglicani codicis ordine video eamdem eſſe cum alijs editionibus Latinis Lugdunenſibus. Quare editio Anglicana comprehendit omnia, quæ dixi ſuprà Prolegomeno XIX. comprehendere ſecundam editionem. Vnde ex Prolegomeno XXII. vbi editiones omnes Latinas cum hac quartâ noſtrâ contuli, facilè eſt videre, quomodo hæc Anglicana editio cum hac noſtrâ conueniat. Nactus ſum hunc codicem ex Carthuſiâ Mechlinienſi, admodum R.D. Priore promptiſſimè ſuppeditante.

PROLEGOMENON XXIV.

De manuſcriptis libris, quibus ad quartam hanc editionem adornandam ſum vſus.

PRIMA mihi cura fuit, ne quid temerè in textu mutarem: nihil magnopere ingenio, nihil blandientibus in ſpeciem coniecturis dedi. Primum mihi à manuſcriptis ſubſidium fuit, etiam è Germaniâ euocatis, vnde mihi quinque exem-

plaria ſubmiſit R. P. Iacobus Gretzerus noſter. Secundum à vetuſtiſſimis editionibus. Tertium, rariſſimè tamen, à coniecturâ, non remotâ tamen eâ, ſed propinquâ. Cùm autem decem libros demus Vitarum Patrum, quorum tres poſteriores nunc primùm accedunt ex interpretatione recentiorum, qui vixêre Patrum memoriâ; non eſt, quòd omnium librorum manuſcripta exemplaria exſpectes. Eorum igitur tantùm librorum manuſcripta exſpecta exemplaria, qui iam olim tranſlati fuêre, quales ſeptem priores, quique hactenus titulo Vitarum Patrum impreſſi ſunt.

Manuſcriptorum quibus vſus ſum, ecciſte catalogus, quem do iuxta vetuſtatem characteris, quantum quidem mihi colligere licuit, vel ex anno adſcripto, vel ex charactere. Sciunt antiquarij, aliquod ſæculi indicium à characteris genere ſumi. Cito autem eos referendo ad editionem hanc quartam.

MS. Vedastinvs, è celeberrimo S. Vedaſti monaſterio membranaceus in folio, vetuſtiſſimâ manu, quippe characteribus capitalibus conſcriptus. Deſcriptus hic erat rogatu abbatis Nomedij, qui eum baſilicæ S. Medardi obtulerat. vnde Sueſſione, vbi inſignis S. Medardi baſilica, librum hunc profectum auguror. Titulus autem libri hic erat: *Liber ſermonum vel adhortationis Patrum ad profectum monachorum.* Liber autem hic MS. tantùm continet ex libro noſtro *quinto libellos* xv. & finit in numero 26. libelli xv. quare non habet integrè quæ vertit Pelagius. Finis totius libri erat: *Explicit liber quod vocatur Vitaſ-Patrum ad profectum monachorum ſiue imitatores eorum.* Vix dubium mihi, ante annos dccc. librum hunc conſcriptum. Ex Nomedij ætate res certior ſtatui poterit.

MS. S. Floriani, in folio, membranâ, vetuſtiſſimus, ante annos prope dccc. ſcriptus. Ita enim in fine habet: *Hic liber fuit inchoatus in Huniâ in exercitu anno Domini* dccc. xviiii. iv. *Non. Iuny, & perfinitus apud S. Florianum* 11. *Id. Septembr. inebà.* xvma. An vltimum hoc eſt *Indict.* xv? Rectiùs diuinaueris, *in hebdomadâ* xvmâ, id eſt, quintâ decimâ. Atque ita Auentinus loco mox citando olim legit, cùm litteræ nondum ita euanuiſſent. Continet ex libro *primo*,

Vitam *Pauli, Antonij, Hilarionis,* & *Malchi.*

Librum *ſecundum.*

Ex libro *quinto* nonnulla hoc titulo: *Incipiunt adhortationes ſanctorum Patrum, perfectiones monachorum, quas de Græco in Latinum tranſtulit B. Hieronymus.*

Librum *ſeptimum.*

Ex Appendice, *Ægyptiorum Patrum ſententias*, hoc titulo: *Interrogationes vel Reſponſiones Ægyptiorum Patrum, quas de Græco in*

[illegible] Jeſuiti [illegible]

[illegible] A [illegible] Annalium [illegible] c [illegible] Dalmatis, [illegible] H [illegible] [illegible] quod a [illegible] [illegible] ſunt [illegible] P [illegible] in [illegible] D. [illegible] [illegible] ad pr [illegible] [illegible] po [illegible] S [illegible] ſcribit, [illegible] mo [illegible] M [illegible] Ba- [illegible] a V [illegible] bu [illegible], ſed anno [illegible] xxx. ſe eum ibi [illegible] autem tranſlatum eſſe Mon [illegible] ium ad Bi- [illegible] Duc [illegible] cum q [illegible] m alijs libris. Ita Hundius. Irre- [illegible] Ordinis Benedict. ab admodum R [illegible] D. Au- [illegible] natum, cùm liber ille ſcriptus dicitur an- [illegible] XVIII. [illegible] DC [illegible] XVIIII. oportuit.

MS. [illegible] LSTA [illegible] NSIS, Collegij noſtri in folio, membranâ, [illegible]. Co [illegible] net librum *ſecundum, tertium, quartum.*

MS. A [illegible] NI [illegible] VS è celeberrimo S. Amandi cœnobio, à vetuſtâ [illegible] *H [illegible] aclidis Paradiſum* continebat, ſed mutilum. ad cuius [illegible] m p [illegible] cula in Appendice recognoui.

MS. A [illegible] OMAR [illegible] NS [illegible] S ex eccleſiâ collegiatâ S. Audomari, vetu- [illegible] mè perfectus, qui maximo mihi ad hanc recognitionem [illegible] to fuit, tum quòd plures libros contineret, tum quod egre- [illegible] ſſet. Continebat autem ex *libro primo*

[illegible] *S. Antonij* per *S. Athanaſium*, interprete *Euagrio.*

V [illegible] *S. Hilarionis* auctore *S. Hieronymo.*

V tam *Ma* [illegible] monachi captiui per eumdem.

V [illegible] *Ab* [illegible] *eremitæ* per *B. Ephrem.*

V [illegible] *B Frontonij.*

V [illegible] *Mariæ puellæ.*

L [illegible] *ſecundum*, hoc initio: *Incipit præfat* [illegible] *o Ruf* [illegible] *de Vitâ mo-* [illegible] *n.* B [illegible] E [illegible] ICTVS, &c.

[illegible] *ter* [illegible] *m* per paragraphos ſeu numer [illegible] s 207.

[illegible] *qu* [illegible], [illegible] ptis primis XIV. capitibu [illegible] quæ ex S [illegible] ro [illegible] rpt [illegible] a enim [illegible] rant.

L [illegible] *tum* [illegible] s titulus eſt: *Incipiunt adhorta* [illegible] *iones* [illegible] *o-* [illegible] *verſ* [illegible] *ſiue mon* [illegible] *chorum, quas* [illegible] *G* [illegible] *o in Latin* [illegible] [illegible] *Hieronymus presbyter.* manifeſto erro [illegible]. N [illegible] m [illegible] liber

[illegible] fi [illegible] in [illegible] q [illegible] vl [illegible] ſt, [illegible] *q* [illegible] *aco in* [illegible] *nſt* [illegible] *us diaco-* [illegible] *ab* [illegible] *deorſ m J* [illegible] *nesſ* [illegible].

[illegible] *Ioann* S.R.E. [illegible].

MS. [illegible] inſigni abbatia S. Petri apud [illegible] [illegible] na, [illegible] notæ.

[illegible] ex libro [illegible] Vitas

[illegible] *uli, An*[illegible]*y,* [illegible]*, Ma*[illegible]*, Pac*[illegible]*om*[illegible]*, Abrahæ,* [illegible] *S*[illegible]*, E*[illegible] *Mar*[illegible]*ti,* Abra[illegible]*, Pelagi*[illegible]*, Mariæ Ægyptiacæ, Marinæ.*

Librum *ſ*[illegible]*um, quintum, ſextum.*

MS. Gemblacensis, ex vetuſtâ abbatiâ S. Petri, Ord[illegible] S. Benedicti in oppido Gemblacenſi apud N[illegible]cum, in qua[illegible], membranæ[illegible], charactere vetuſto.

Continebat tantùm ex libro *primo* Vitas

S. Pachomij, S. Baſilij, Ioannis Eleemoſynarij, Mariæ Ægyptiacæ.

MS. Crispinianus, ex monaſterio Ordinis S. Benedicti apud Valentianas, in folio, membranâ, vetuſtâ manu. Continebat ex libro *primo* Vitas

S. Pauli, S. Antonij, S. Hilarionis, Malchi, Ioannis Eleemoſynarij, Frontonij, Paulæ, S. Marinæ.

Totum librum *ſecundum*. Totum librum *quintum*.
Totum librum *quartum*. Totum librum *ſextum*.

MS. Aquicinctinus, ex cœnobio Ordinis S. Benedicti apud Duacum, in membranâ, bonæ notæ, in folio. Exhibebat hic manuſcriptus ex libro *primo* Vitas

S. Pauli, S. Antonij, S. Hilarionis, Malchi, S. Ioannis Eleemoſynarij, S. Euphroſynæ virginis, *Mariæ* neptis Abrahæ, *Pelagiæ* meretricis, *Mariæ Ægyptiacæ, Paulæ.*

Exhibebat præterea *librum ſecundum*, hoc titulo: *Incipiunt actus SS. Patrum à Poſthumiano monacho editi & ad Fidoſum miſſi.*

Librum *tertium*, qui ibi conſtat paragraphis ſeu numeris 112.

Librum *quartum* [illegible]tio. *Incipit liber Poſthumiani de geſtis ſanctorum Patrum.* V[illegible] occaſio nata ſit *Poſthumiano* aliquos libros inſcribendi, vide d[illegible] ſupra Prolegomeno IV. §. IX.

MS. Laetiensis maior ex formatiſſimo ad Regulam S. Benedicti [illegible] ſub patrocinio S. Lamberti monaſterio in folio, pergameno, bonæ [illegible]. Continet autem ex libro *primo* Vitas

S. [illegible] primi eremitæ. *S. Malchi,* captiui monachi.
S. A[illegible]. *S. Simeonis Stylitæ.*
S. Hilarionis. *S. Ioannis Elemoſynarij.*

S. Fron-

S. Frontonij, quam *Hieronymo* tribuit. *S. Mariæ Ægyptiacæ.*
S. Euphroſynæ. *S. Marinæ.*
S. Pelagiæ meretricis. *S. Paulæ.*

Librum *ſecundum*, qui à MS. hoc *Poſthumiano* monacho aſcribitur, & dicitur ad *Phydoſum* miſſus.

Ex libro *tertio*, tantùm num. 24. qui eidem *Poſthumiano* tribuitur.

Librum *quartum*, qui *Ioanni Caſſiano* aſſignatur.

Librum *quintum*. Titulus autem hic eſt: *Incipiunt capitula libri S. Hieronymi de Vitâ & actibus SS. Patrum eremitarum, tranſlatus ab eo de Græco ſtilo in Latinum.* In medio verò libelli XVI. (qui verè XVIII. eſt. ſed duo libelli XIII. *de Hoſpitalitate*, & XIV. *de Obedientia* in hoc MS. ſunt omiſſi) habetur: *Hucuſque Hieronymus de Græco in Latinum dicitur tranſtuliſſe, ſiue vt plerique autumant, Pelagius diaconus Romanæ Eccleſiæ. Inde Ioannes ſubdiaconus, quatuor diſtinguens libris idem opus.*

Librum *ſextum*.

MS. LAETIENSIS MINOR, in quarto, pergameno, notæ non inferioris à priore. qui liber olim fuit S. Michaëlis in Sarto.

Continet hic liber ex libro *primo*,

Vitam *S. Pauli* primi eremitæ, auctore *D. Hieronymo.*

Vitam *S. Hilarionis*, auctore eodem.

Vitam ſeu Pœnitentiam *Thaidis*, ſeu *Thaiſis.*

Librum *ſecundum*, *tertium*, *quartum.*

MS. BONAE-SPEI, ex abbatiâ eiuſdem nominis, Ordinis Præmonſtratenſis, apud Binchium Hannoniæ oppidum, in quarto, formâ oblongâ, pergameno, charactere bono & vetere. Continet varia tantùm fragmenta ex variis hinc inde libris excerpta, ex libro II. & III. *Ruffini*, item ex aliquot libellis *Pelagij* & *Ioannis.*

MS. MORETIANVS, in folio, pergameno, non valdè quidem vetuſtus, ſed plurima continẽs, quem mihi D. Moreti filij ſuppeditarũt.

Continebat ex libro *primo* Vitas

Pauli, Antonij, Hilarionis, Malchi, Pachomij, Abrahæ, Ioannis Eleemoſynarij, Frontonij, quam *Hieronymo* aſcribit, *Euphroſynæ, Mariæ* neptis Abrahæ, *Thaiſis* meretricis, *Pelagiæ* meretricis, *Mariæ Ægyptiacæ, Marinæ, Paulæ.*

Librum *ſecundum*, quem aſcribit *Poſthumiano* monacho, & dicitur ad *Phydoſum* miſſus.

Librum *tertium*, qui etiam *Poſthumiano* aſcribitur, & ad *Phydoſum* mittitur.

Librum *quartum*, quem tribuit *Ioanni Caſſiano.*

Librum *quintum*, quem de Græco in Latinum ab *Hieronymo* presbyte-

ſbytero tranſlatum aſſerit. In fine tamen libri XVIII. ait, *ſiue vt pleriq; e autumant, tranſtulit de Græco in Latinum Pelagius diaconus S.R.E.*

Librum *ſextum*, quem *Ioanni* S.R.E. ſubdiacono aſcribit.

Ex Appendice, *Heraclidis Paradiſum*, integrum: ſed eum aſcribit *Paſchaſio*, vel *Palladio* diacono. Ita titulum concipit: *Incipit epiſtola Paſchaſij ſiue Pallady diaconi ad Eugippium presbyterum in libro, qui vocatur Paradiſus de miraculis ſanctorum Patrum & Vitâ eorum.* Vide Prolegomenon XXV.

MS. S. IACOBI fratris Domini in Inſulâ, vbi eſt abbatia Ordinis S. Benedicti Leodij, in folio, pergameno, ſcriptus anno Domini M.CCC.XII.

Continet ex libro *primo* Vitas

S. Pauli primi eremitæ, & *Malchi.*

Librum *ſecundum*, *quintum*, *ſextum.*

Ex eadem abbatiâ habui libellum in octauo, chartaceum, in quo erat Vita *S. Onuphrij*, recenti manu. Diſtinctus hic erat ſtilus à vulgatâ Onuphrij Vitâ, vulgatum tamen ſtilum retinui.

MS. CAMBERONENSIS, ex abbatiâ S. Mariæ de Camberone Ordinis S. Bernardi apud Athum, in membrana, folio, recentiore manu. Continebat ex libro *primo* Vitas

S. Pauli, S. Antonij, S. Hilarionis, Malchi, Ioannis Eleëmoſynarij, Paulæ.

Librum *ſecundum* hoc titulo: *Incipiunt actus SS. Patrum à Poſthumiano monacho editi, & ad Fidoſum miſſi.*

Librum *tertium*. nulli certo auctori hic inſcribitur.

Librum *quartum*, qui *Poſthumiano* tribuitur.

MS CLAROMARESCANVS, ex abbatiâ S. Mariæ de Claromareſco, iuxta Audomarum, Ordinis S. Bernardi, in folio, membranâ, charactere bono, ſed non valdè veteri.

Continebat ex libro *primo* Vitas

Thaiſis meretricis, *Mariæ Ægyptiacæ*, *Marinæ* puellæ.

Librum *ſecundum* nulli auctori inſcriptum.

Librum *tertium* etiam anonymum.

Librum *quartum* ſimiliter anonymum.

MS. S. MARIAE Bibrach in Germaniâ, in membranâ, folio, charactere vtcumque vetuſto. Continebat ex libro *primo* Vitas

Pauli, Antonij, Hilarionis, Malchi, Frontini, Thaiſis meretricis.

Totum librum *ſecundum.*

Totum librum *ſeptimum Paſchaſij.*

Et quædam alia mixta ex varijs libris.

MS. REBDORFFIENSIS in quarto, pergameno, charactere ſatis recenti. Continet ex libro *primo* Vitas

Pauli

Pauli, Hilarionis, Malchi Simeonis Stylitæ, Euphroſynæ.
Librum *ſecundum*, quem tribuit *S. Hieronymo.*
Librum *tertium* & *quartum.*
MS. S. PETRI IN MVNSTER, folio, pergameno, recentiore charactere. Continet tantùm excerpta quædam ex Vitis Patrum.
Ex libro *primo* Vitas *Pauli, Antonij, Hilarionis.*
Quædam ex libro *ſecundo* & *ſeptimo.*
MSS. INSVLENSES duo membranacei Cl. viri, mihiq́ue amiciſſimi, Tuſſani Deſ-barbieux, in folio, non valdè vetuſti, quorum alter continebat
Ex libro *primo* tantùm Vitam *Mariæ Ægyptiacæ*, *Mariæ neptis Abrahæ, Pelagiæ* meretricis, & *Thaiſis* meretricis.
Ex *Appendice* ſolùm *Heraclidis Paradiſum.*
Alter verò, ex libro *primo* tantùm vitam *S. Marinæ* virginis, & *S. Paulæ* viduæ.
Totum librum *quintum* Pelagij S.R.E. diaconi.
Totum librum *ſextum* Ioannis S.R.E. ſubdiaconi.
MS. S. SEPVLCRI MAIOR, ex monaſterio S. Sepulcri, quod Cameraci eſt, Ordinis S. Benedicti, in folio, chartaceus, recenti manu.
Continet ex libro *primo* Vitas,
Malchi monachi captiui auctore *D. Hieronymo*, *S. Euphroſynæ, Thaidis* meretricis, *Mariæ Ægyptiacæ, Marinæ* virginis.
Librum *ſecundum*, quem tribuit *Palladio*, aitq́ue ab *Hieronymo* de Græco in Latinum conuerſum.
Librum *tertium*. Librum *quartum.*
Ex libro *quinto*, qui octodecim libellis conſtat, habet tantùm ſine vllâ libellorum diſtinctione numeros 240. vocanturq́ue *Admonitiones ſanctorum Patrum de diuerſo genere virtutum, quas Pelagius diaconus Eccleſiæ Romanæ de Græco in Latinum tranſtulit.*
MS. S. SEPVLCRI MINOR, in membranâ, in quarto, manu quoque recenti.
Complectitur autem ex libro *primo* Vitas
Malchi, monachi captiui, *Frontonij*, *S. Marinæ.*
Librum *ſecundum*, quem tribuit *D. Hieronymo.*
Librum *quintum*, qui inſcribitur: *Adhortationes ſanctorum Patrum, perfectioneſq́ue monachorum, quas de Græco in Latinum tranſtulit B. Hieronymus presbyter.* Rectiùs in fine libri decimioctaui: *Huc-uſque de Græco in Latinum tranſtulit Pelagius diaconus Eccleſiæ Romanæ, & abhinc deinceps Ioannes ſubdiaconus.*
Librum *ſextum.*
MS. CARTHVSIANORVM noſtræ Dominæ de Gratiâ prope

Bruxellas, in folio, ſcriptus in membranâ anno Chriſti M.CCCC.LX. Kal.Decembris, per Fr.Petrum VVeins.

Continet ex *primo libro* Vitas

Pauli primi eremitæ, auctore *D.Hieronymo*; *Antonij*, auctore *Athanaſio*, interprete *Euagrio*; *S. Hilarionis*, auctore *D.Hieronymo*; *Malchi* captiui monachi, auctore eodem; *S.Pachomij*, *Abrahæ* monachi & eremitæ, *Simeonis Stylitæ*, *Macarij Romani*, *Frontonij*, *S.Euphroſynæ* virginis, *Thaiſis* meretricis, *Pelagiæ* meretricis, *Mariæ Ægyptiacæ*, *Marinæ* virginis, *Paulæ*.

Librum *ſecundum*.

Librum *quintum*. Deerat quidem ſuo ordine libellus decimusſextus *De Pœnitentiâ*, ſed in manuſcripto comprehendebatur ſub libello ſeptimo qui eſt *De Patientiâ*, quo titulo in nonnullis manuſcriptis etiam liber XVI. inſcribitur.

Librum *ſextum*.

Hic autē titulus *libro ſexto & quinto* præfigebatur: *De verbis Seniorū ſanctorum Patrum. quod opus de Græco in Latinum tranſtulit Pelagius diaconus Eccleſiæ Romanæ, extremā partē Joannes ſubdiaconus tranſtulit.*

MS.RVRAEMVNDANVS, ex Collegio noſtro Ruræmundæ in pergameno, in folio, à recenti manu.

Conſtat quinque libris, vti prima editio. Ex quâ, quòd pauca typographiæ infantiâ imprimerentur exemplaria, videtur exſcriptus. In fine has præterea Vitas complectitur:

Pauli primi eremitæ, *S. Antonij*, *Hilarionis*, *Malchi*, *Pachomij*, *Abrahæ*, *Frontonij*, *Barlaam* & *Joſaphat*, *Thaidis* meretricis, *Pelagiæ* meretricis, *Mariæ Ægyptiacæ*, *Paulæ*.

MS.SIONIVS, monaſterij religioſarum de Sion, ordinis S. Auguſtini Cortraci, in folio, chartâ, charactere recentiore, ſcriptus anno M.CD.LXIX. Conuenit planè cum primâ editione, ex eaque deſcriptum non dubito. In fine has Patrum Vitas addit:

S.Antonij, *S.Pachomij*, *Epicteti* & *Aſtionis*.

Atque hæc dicta ſint de manuſcriptis libris, qui integros quoſdam libros vel magnam librorum partem ex ijs, quos damus, comprehenderunt: nam ſubinde & alia manuſcripta citamus, quæ vel vnam Vitam aliquam, vel ſimile quid huc ſpectans tantùm habent, vti inuenies Bertinianum apud Audomaropolim, Laurentianum apud Leodium, Brugenſe Societatis noſtræ, & ſi quæ alia.

Præter hæc manuſcripta Latina, nonnulla quoque Græca nactus ſum, è quibus Latina ſunt expreſſa; ſed pauca, eaque ſatis imperfecta, quæ ſubinde ad lucem citata inuenies. Nam alia quædam ſeriùs ad manus meas peruenêre.

PRO-

PROLEGOMENON XXV.

De Appendice ad Vitas Patrum.

PLACVIT hanc Appendicem reliquis de Patrum Vitâ libris iungere, tum ob vetuſtatem interpretum, tum vt lux ſubinde locis dubijs ex interpretationis varietate affulgeat, tum etiam quòd quædam, etſi paucula, hæc Appendix contineat quæ in prioribus non ſit reperire.

Continet autem hæc Appendix tria opuſcula, *Heraclidis Paradiſum, & Palladij Lauſiacam*, ex veteri vtrumque interpretatione, de quibus vide dicta Prolegomeno IV. § III. & Prolegomeno XIV.

Quem hic damus *Paradiſum* nomine *Heraclidis*, in manuſcripto Moretano inſcribitur, *Paſchaſij ſiue Palladij diaconi ad Eugippium presbyterum, in libro, qui vocatur Paradiſus de miraculis ſanctorum Patrum & Vita eorum.* cui titulo ſubiungitur hæc epiſtola:

DOMINO SVO SEMPERQVE KARISSIMO PRESBYTERO PASCHASIVS DIACONVS.

FRATER *in Chriſto kariſſime, dum nos peritiæ tuæ facundiâ & otij felicitate perpendens, amaritudines occupationéſque multiplices peccatorum retractare contemnis, pudoris iacturam dilectionis contemplatione ſuſtineo. Direxiſti commemoratorium cui nihil poſſit adiicere facundia peritorum; & opus quod Eccleſiæ poſſit vniuerſitas recenſere, breui reſeraſti compendio, dum beati Seuerini finitimas Pannoniorum prouincias incolentis, Vitam moreſque venerabiles explicaſti, & quæ per illum diuina virtus eſt operata miracula, diuturna manſura temporibus tradidiſti memoriæ poſterorum. Neſciunt facta priorum præterire cum ſæculo, vt omnes præſentem habeant, & ſecum quodammodo ſentiant commorari, quibus eum relatio peruexerit lectionis. Et ideo quia tu hæc quæ à me narranda poſcebas, elocutus es ſimplicius, explicaſti facilius, nihil adiiciendum labori veſtro ſtudio noſtro credidimus. Siquidem aliter audita narramus, aliter experta depromimus; famulis virtutes magiſtrorum diſcipulis exponuntur; quæ ſuggeruntur credenti, conuerſatione docentur. Diuinis chariſmatibus inſpiratus, ſcis fidelium deuotorum mentibus excolendis quantum geſta Sanctorum vtilitatis impertiant, quantum feruoris attribuant, quantum puritatis infundant, de quare apoſtolicæ vocis auctoritas latius innoteſcens, Forma, inquit, eſtote gregi; & beatus Paulus Timotheo præcepit, Forma eſto fidelibus. Vnde idem Apoſtolus iuſtorum catalogum ſummâ breuitate contexuit, ab Abel inci-*

1.Pet.5. 1.Tim.4. Heb.11.

[illegible] narrar[illegible] [illegible]imus [illegible], mori[illegible] [illegible]s ſ[illegible]us hered[illegible]-r[illegible] [illegible]um e[illegible] [illegible]minus admir[illegible] cel[illegible]s e[illegible]ti, ar[illegible] pro [illegible]ernis [illegible] feruore c[illegible]. Ne pater[illegible]os, ſi[illegible] [illegible] fr[illegible] m[illegible]a[illegible]ſ[illegible] p[illegible]um, [illegible]ta[illegible] arma[illegible] pr[illegible] r[illegible], c[illegible]ra ſacrilega ſuperare[illegible], [illegible]ſ[illegible]e dem[illegible]as [illegible] t[illegible]ue d[illegible]r[illegible], ciuilemque coron[illegible] [illegible]us de orat[illegible]m per[illegible]n[illegible]us, [illegible] d[illegible] p[illegible]a prouiderent. Vnde & nos ornamentu[illegible] [illegible]ſti quid-d[illegible] fiat r[illegible]m[illegible] ſterio prou[illegible]deri[illegible] aud[illegible]us, n[illegible] quo[illegible] [illegible]edo, [illegible] [illegible]us [illegible]f[illegible]it clarior [illegible]ta ma[illegible]r[illegible]m ſ[illegible]d quod [illegible]mum [illegible] r[illegible] p[illegible]-rimorum v[illegible]xi[illegible]a trophæorum habere conueniat. Non enim vera virtus ex-cluditur numeroſitate virtutum, ſed optatis exceſſibus eatenus ampliatur.

Inde [illegible]q[illegible]ebatur. *Prologus primus Paſchaſij ſiue Palladij diaconi ad Lauſum epiſcopum. In hoc libro,*&c. Inde *Secundus Prologus: Multi qui-dem multos* Inde caput primum Paradiſi: *Cùm primùm Alexandriam.*

Similem codicem MS. cum his titulis & præfationibus inuenit Vezelij in Heduis, apud nobiliſſimum eius loci abbatem Erardum Rupefortium, amiciſſimus mihi Lucas Holſtenius, vti per litteras me monuit, ſi fortè vſui eſſet ad ſecundam hanc Moretianam edi-tionem adornandam. Parem quoque codicem eodem ordine di[illegible]-ſtum ſubmiſit Cl. D. Tuſſanus Deſ-barbieux, de quo monui Prole-gomeno xxiv.

Equidem *Paſchaſio* huic, qui Eugippij tempore vixit, liber hic velut auctori tribui non poteſt, cùm auctor in hoc libro interloquens certò vixerit ſæculo S. Hieronymi, & Patrum magnâ ex parte, quo-rum Vitam deſcribit. Quare rectè additum *ſiue Palladij*; verè enim Palladius, vel Heraclides, vel quiſpiam alius eorum æqualis, huius Paradiſi auctor eſt.

An igitur *Paſchaſius* hic dicendus eſt vetus huius Paradiſi inter-pres? Nec hoc affirmare habeo. Certè nihil tale inſinuat hæc Paſcha-ſij ad Eugippium miſſa epiſtola. Imo epiſtola hæc potiùs præfigenda eſt Vitæ S Seuerini Noricorum apoſtoli. & pridem anno M D. XCV. eam Vitæ S. Seuerini præfixit doctiſſimus ſcholiaſtes Marcus Velſe-rus: Epiſtola autem Eugippij, cui Paſchaſius hîc reſpondet, exſtat tomo ſexto Antiquarum lectionum paginâ 455. Si aliunde probari poſſit Paſchaſium hunc interpretem eſſe huius Paradiſi, ei poſt[illegible] inſcribatur ea interpretatio. Equidem viri docti interpretatio eſt, nec ſtylus multum abludit a ſtylo vitæ S. Seuerini Ego ob hanc epiſto-lam [illegible]to præfixam, non [illegible]s fui ei interpretationem aſſe-rere. De Paſchaſio hoc plura vide Prolegomeno x[illegible].

Con-

Continet prætereà *Ægyptiorum Patrum ſententias*, interprete *Martino Dumienſi epiſcopo*, quas ex codice Bibliothecæ Toletanæ excerptas, ex Hiſpaniâ ad me tranſmiſit R.P. Chriſtophorus à Caſtro, Sacrarum litterarum in Collegio noſtro Salmanticenſi Profeſſor. Quas etiam reperi in codice peruetuſto S. Floriani, è Germaniâ mihi ſuppeditato.

Martini Dumienſis epiſcopi varij meminêre auctores. Iſidorus libro de Illuſtribus Eccleſię Scriptoribus cap. XXII. Sigebertus in ſimili Scriptorum catalogo cap. XIX. & CXVIII. Fuit hic abbas & epiſcopus, qui Dumienſe in Gallæciâ monaſterium conſtruxit, poſteà epiſcopus Braccarenſis, cuius fit honorifica mentio in Concilio Toletano decimo, cap. VII. ex Concilio Valentino, & in Synodo Braccarenſi primâ, Ærâ D.XCVIII. & in ſecundâ, Ærâ DC.X. quibus præfuit. Curauit ille quidem nonnulla ex Græco verti per alios: ita enim Sigebertus ſuprà cap. CVIII. *Martinus epiſcopus tranſtulit per manus Paſchaſij diaconi Interrogationes & Reſponſiones plurimas ſanctorum Ægyptiorum Patrum in Dumienſi cœnobio.* Quæ Paſchaſius eius iuſſu tranſtulit, habes libro ſeptimo. Fors idem Paſchaſius & hæc eius rogatu tranſtulit. Quia tamen Martini nomine in duobus manuſcriptis inueniuntur, & ipſe aſſerit ſe Collectionem Orientalium Canonum emendaſſe, & ad Græcum textum rurſus contuliſſe (quæ habetur in tomis Conciliorum poſt Concilium Lucenſe II.) potuit ipſe è Græco & hæc tranſtuliſſe. quare eius nomine in Appendice dedi.

PROLEGOMENON XXVI.

Varia monita ad Lectorem huius editionis.

ADVERTE primò, Primam mihi curam fuiſſe, vt textum cuiuſque auctoris perquam fideliſſimè ex fide veterum codicum exprimerem, ſeruatis phraſibus etiam minùs vſitatis, nec valdè ſemper Latinis, vt & illæ ſæculum auctoris ſui proderent.

ADVERTE ſecundò, Orthographiæ eam ſeruatam rationem, quam Typographus optimam iudicauit. Quorumdam tamen propriorum nominum diuerſas ſubinde Orthographias reperies, ſed apud diuerſos interpretes, vt nunc *Scete*, nunc *Scithi*, nunc *Pœmenius*, nunc *Pimenius*, & ſimilia aliquot alia. Quæ plerumque ſua interpretibus reliqui, quòd ſinguli fortè diuerſimodè nomina illa in Græco exemplari ſcripta inuenerint.

ADVERTE tertiò, Ne ſæpiùs quarumdam difficultatum & verborum

borum rariorum ratio reddenda eſſet, quòd varijs locis eadem occurrerent, contentus breui in Notationibus explicatione, ad Onomaſticon porrò remiſi, in quo pleniùs de ijs agitur. In quo etiam nonnulla reperies, quorum nullum in Notationibus datum indicium.

Adverte quartò, Mirandum non eſſe, ſi compluſcula eadem in diuerſis libris, variato tantùm ſtilo, reperias. Euenit hoc, quod olim diuerſi eremum obiêre, & Vitas dictaque Patrum vel coràm vel ab alijs excepêre. Quiſque quod vidit vel audiuit, in commentarium retulit. Accedit, quòd quidam aliorum ſcrinia compilarunt, & prætereà quædam ex ſuis quoque armariolis adiunxêre. Dedimus igitur omnia prout apud diuerſos auctores & interpretes inuenimus, vt ſuus cuique conſtaret labor, & plurium teſtificatione plus quoque Patrum dictis accederet auctoritatis. Vide quæ de hac conuenientiâ diximus Prolegomeno IV. §. III.

Adverte quintò, Sicubi ea auctorum conuenientia occurrat, in margine ferè notaui ſingulorum loca, vt ſe mutuò illuſtrarent. Qualem in multis reperies inter librum ſecundum Ruffini, Palladium Herueti, Heraclidis Paradiſum, & Palladium ex veteri interpretatione. Ruffinum & Palladium Herueti inter ſe commiſi: Paradiſum Heraclidis per Palladium Herueti illuſtraui: Palladium ex veteri interpretatione cum Heraclidis Paradiſo comparaui. Multa quoque eadem reperies in libro III. Ruffini, Pelagio, Ioanne, Paſchaſio, quorum concordiam in margine notatam inuenies.

Adverte ſextò: Vt compendio conuenientiam illam citarem, cùm nouem poſteriores libri, in quibus eiuſdem rei repetita narratio maximè occurrit, vel auctorem certum habeant vel interpretem, vbi auctor certus eſt, eum citaui; vbi de eo minùs conſtat, interpretis nomen margini appoſui. verbi gratiâ, quæ paria occurrunt libris ſecundo, tertio, qui RVFFINVM agnoſcunt vel auctorem vel interpretem; quarto, qui excerpta habet ex SEVERO SVLPITIO & IOANNE CASSIANO; octauo, qui PALLADIVM; nono, qui THEODORETVM; decimo, qui IOANNEM MOSCHVM repræſentant auctores; tantùm in margine cito auctorum nomina cum capitibus vel numeris, prout cuiuſque liber vel per capita vel per numeros digeſtus hîc reperitur. Rurſus verò cùm in margine citandi ſunt liber quintus, ſextus, ſeptimus, qui Græcis auctoribus incertis circumferuntur, certos tamen habent interpretes, cùm quintus citandus eſt, cito PELAGIVM; cùm ſextus, IOANNEM; cùm ſeptimus, PASCHASIVM; quorum ſinguli ſuorum ſingulorum librorum ſunt interpretes. Quia verò PELAGIVS & IOANNES librum quiſque ſuum in varios libellos

los diſtinctum habet, dum eos in margine cito, libellorum ſimul ordinem cum dictorum numero in margine aſſigno.

Adverte ſeptimò, In Chorographiæ ſtudioſi gratiam, tabulam nos curaſſe concinnari manſionum & expeditionum eremitarum. & quia maximè Ægyptus & Syria & Palæſtina ab eremitis fuit exculta, particularem quoque earum delineationem habes, quòd in generali tabulâ particularis locorum diſtinctio ſeruari non poſſet. Tabulam eam proximum folium exhibebit.

Adverte octauò, Me nunc hoc anno M. DC. XXVII. cùm prima editio Moretiana anni M. DC. XV. diſtracta eſſet, vti & Lugdunenſis Galliæ, rurſus rogatu D. Balthaſaris Moreti Vitas-patrvm recenſuiſſe; maximè textum *octaui libri* per *Palladium*, & *noni* per *Joannem Moſchum*, qui antè Græcè non prodierant. Nunc Græca eorum editio Pariſienſis varios interpretum errores detexit, & multis tenebroſis locis facem præluxit. *Notationes* quoque ſubinde auxi, & imprimis *Onomaſticon*, quòd id multorum votum eſſet, maximè religioſorum, quibus non ſuppetit librorum copia, nec vſum Lexicographorum & Criticorum habent, qui rem antiquariam tractant. Acceſſere quoque *tres* noui *Indices*, vnus *Sacrarum Scripturarum*, alter *Concionum*, & tertius *Auctorum in Notationibus adductorum*; quos reliquis antè datis inſertos vel ſubſertos inuenies.

Adverte nonò, Etſi aliæ nonnullæ vitæ Eremitarum Orientalium hinc inde typis editæ ſint, & plures ex MSS erui poſſint: quia tamen inſtitutum meum non fuit omnium Eremitarum vitas conquirere, & in vnum faſcem colligere; ſed tantùm decantatiſſimum Vitarvm Patrvm librum, qui ante centum annos toties cuſus recuſúſque fuit, recenſere & illuſtrare; ſtudiò abſtinui à reliquis indagandis. Is enim labor nouum facilè tomum extundere poſſet. Mihi nunc ſatis fuit SS. Patrum inſiſtere veſtigijs, qui has vitas olim & legerunt & commendarunt.

Ego verò te, mi Lector, non vnis votis rogatum velim, vt Deum mihi tuis precibus propitium facere digneris, vti ea quæ his libris tractantur vel ex parte aliquâ moribus vitaque exprimere poſſim; ne ſim planè velut æs ſonans & cymbalum tinniens. Ita tibi Deus, eremitarum ſuffragantibus meritis, fauorem omnem opemque adſpiret. Viue, vale, mei apud Deum memor.

S. BENEDICTVS *Regulæ ſuæ capite vltimo:*

COLLATIONES PATRVM ET INSTITVTA

ET VITÆ EORVM

ET REGVLA S. P. N. BASILII

QVID ALIVD SVNT

NISI BENE VIVENTIVM ET OBEDIENTIVM

MONACHORVM EXEMPLA.

ET

INSTRVMENTA VIRTVTVM?

CHO-

CHOROGRAPHIA
PARTICVLARIS
MANSIONVM EREMITICARVM
IN ÆGYPTO, SYRIA,
ET PALÆSTINA.
SEPTENTRIO
MERIDIES
OCCIDENS
MARIS
MEDITERRANEI
PARS.
Mare Ægyptium.
Mare Parthenium.
MARE PALÆSTINVM.
CY PRVS
SY RI A.
ARABIÆ DESERTÆ PARS.
ARABIA
PETRÆA.
Saraceni.
Montana Arabiæ foelicis.
Scetis et Scitis regio.
HEPTANOMIA quæ et ARCADIA.
ÆGYPTVS.
THEBAIS quæ et ÆGYPTVS SVPERIOR.
Lyb. Ægyptij.
Blemmij.
Ægyptij Ichthyophagi aliter Arabici.
SINVS MARIS RVBRI
Græcis vocatur
Ptolomæo dicti Erythræum ARABICI
Alexandria
Memphis
Babylon
Heliopolis
Tanis
Pelusium
Pithom
Ramesse
Ethan
Elim
Mons Sinai
Pharan
Berenice
Syene
Coptos emporium
Ptolemais Hermij
Antinous
Cynopolis
Heracleopolis
Hermopolis
Tentyra
Abydus
Muthis
Damascus
Tripolis
Botris
Berytus
Sidon
Tyrus
Abyla
Gadara
Palmyra
Orthosia
Bostra
Medaua
Amitha
Moca
Petra
Montes Seir seu Idumææ
Thauna
Scala milliariorum
huius chorographiæ
particularis.
Vnum milliare vnius horæ.
FRAN. HARÆVS
delineavit.

OCCIDENS.
ORIENS.
SEPTEN TRIO.
CHOROGRAPHIA GENERALIS MANSIONVM ET EXPEDITIONVM EREMITICARVM.
Confinia Numidiæ
Confinia Garamanticum.
AFRICA.
Barcitæ ſeu Barcæi.
CYRE NAICA.
MARMARICA.
Hammoniaca regio.
Oaſis parua.
Oaſis deſertum.
Oaſis magna.
Marices.
LYBIÆ PARS.
ÆGYP TVS.
Alexandria
Arab. Ægyptij.
SINVS MARIS RVBRI Ptolomæo Arabici
ARABIÆ confinia.
MARE MEDI TERRANEVM.
Mare Ionium.
SICILIA
Roma
SINVS ADRIATICVS.
ILLYRICVM.
Dalmatia
Epirus.
MACE DO NIA.
Theſſalia.
GRÆCIA.
Pelo-ponneſus
Pannoniæ pars.
MARE ÆGEVM.
CRETA
THRACIA.
Getarum et Scythiæ confinia.
PONTVS EVXINVS nunc Mare Maiore.
ASIA
LYDIA.
GALATIA.
CAPPADOCIA.
CILICIA.
ARMENIA MINOR.
SYRIA.
CYPRVS
ARMENIA MAIOR.
MESOPOTAMIA.
MEDIA
BABYLONIA.
Chaldæa.
ASSYRIA
Parthia.
IBERIA.
ALBANIA.
SARMATIÆ PARS quæ nunc Tartaria.
TARS MARIS HYRCANI ſeu Caſpij vulgo de Sala
Scala milliariorum huius chorographiæ generalis.

DE
VITIS PATRVM
LIBER PRIMVS,

AVCTORE

DIVO HIERONYMO

PRESBYTERO,

ET

ALIIS VARIIS.

PRAELVDIA
AD
LIBRVM PRIMVM.

LECTORI.

QVIA D. Hieronymus hoc libro primo ſæpè interloquitur, idémque, arctioris vitæ incenſus deſiderio, eremitas olim inuiſit, inq; eremo annos aliquot vixit; placuit hic breui ſynopſi, viæ vitæq; eius periodos, quæ peregrinationes eius ſpectant, oculis ſubijcere; ad nonullam eorum lucem, quæ lecturus es. Quos ex Ill^mi Cardinalis Baronij laudatiſſimis Annalibus concinnaui, vt magno Duce D. Hieronymi conſecteris veſtigia.

DIVI HIERONYMI PEREGRINATIO.

DIVI HIERONYMI PRIMORDIA ET PROFECTIO GALLICANA.

NATVS eſt Stridone, oppido in Dalmatiâ, honeſtis quidem parentibus, & ſubſtantijs haud infimis, quas poſteà pro ædificatione monaſterij per Paulinianum fratrem diſtraxit [a]: non enim de ſeipſo, ſed de voluptuoſis clericis atque monachis, ex perſonâ tamen ſuâ illa ait [b]: *Natus in paupere domo & in tugurio ruſticano, qui vix milio & cibario pane rugientem ſaturare poteram ventrem, nunc ſimilam & mella faſtidio*, &c.

A.C. ccc. XLII. Baronius Tomo 3. ad annum 372. [a] Hier epiſt. 26. [b] Hier. ep. 2.

Bonoſum habuit collactaneum [c], & cum eodem coaluit in liberalibus diſciplinis, prædiuite adoleſcente: à puero enim excolendus bonis litteris traditus eſt præceptori; de quo ipſe: [d] *Memini me puerum curſitaſſe per cellulas ſeruulorum, diem feriatum duxiſſe luſibus, & ad Orbilium ſæuientem, de auiæ ſinu tractum eſſe captiuum.*

[c] Hier ep. 41. [d] Hieron. Apolog. aduerſ Ruffin.

Romam veniens cum eodem ipſius gentili Bonoſo, Donatum audiuit; ipſum enim ſuum nominat [e] præceptorem. tum, vt ipſe tradit [f], ſcholaſtico more luſit in controuerſijs declamandis. ibi adultâ ætate ſacro baptiſmo initiatus [g] eſt: quo ſuſcepto, paulò ſolutiorem vitam, quam geſſerat, continuò emendauit: nam priori

[e] Hieron in Chron. anno 20 Conſtantij. [f] Hier lib 1 cont. Pelag. & in ep. ad Gal cap 2. [g] Hier. ep. 17.

a Hier. Apolog. pro lib. adu. Iouin. *b Hieron. in Ezech.* *c Hier. ep. 22*

priori amiſſâ corporis integritate, ſecundam, quam vocat continentiam poſt Baptiſmum ſeruauit immaculatam [a] totus pijs officijs deditus vnà cum eiuſdem inſtituti ſodalibus, ſingulis diebus Dominicis (vt ipſe tradit [b]) inuiſebat in ſubterraneis cœmeterijs reliquias ſanctorum Martyrum: nihilque ceteris diebus otij ſibi relinquens, totus erat in deſcribendis libris: ſic enim bibliothecam Romæ ſummo ſtudio atque labore ſibi confeciſſe teſtatur.

Hier. ep. 6. & 41.

In Gallias poſt hæc peregrinatus cum ipſo Bonoſo, eadem ſiti librorum, Treueris S. Hilarij libros de Synodis manu ſuâ deſcripſit; alioſque ibi poſitus antiquos codices, vſus operâ amicorum atque inter alios Florentij, deſcribendos curauit.

PROFECTIO SYRIACA POST VARIAS ORBIS PROVINCIAS LVSTRATAS.

A. C. ccclxx. Baron. ad ann. 372. *Hier. ep. 41 42. 43. 44.*

CONTIGIT autem poſt hæc, vt qui ſemel peregrinari cœperat, proficiſci quoque in Orientem, in animum induxerit; id quidem cùm eruditionis, tum etiam religionis causâ; vt ex his, quæ geſſit, inſpicere licet. Porrò peregrinationis eius, quæ remanent, veſtigia aſſectantes, dicimus eum cum Bonoſo comite è Gallijs reuertentem, [2] Aquileiam perueniſſe, conſediſſeque ibi aliquo temporis ſpatio, fruiturus conſortio ſanctiſſimorum virorum, nimirum S. Valeriani eius ciuitatis poſt Fortunatianum epiſcopi, Heliodori, Nepotiani, Ruffini, Chromatij, Iouini, Euſebij, Bonoſi, Florentij, Nicææ ſubdiaconi, Chryſogoni monachi: ad quos omnes, intimæ neceſſitudinis teſtes, eiuſdem Hieronymi litteræ extant.

Hier. ep. 41 *Hier. ep. 37 & 41.*

Horum igitur ſuauiſſimâ conſuetudine aliquantiſper detentus eſt S. Hieronymus Aquileiæ; cùm inde diſcedere cogitur, neſcio quo improuiſo rerum euentu, vt ipſe, ex eremo ad Ruffinum ſcribens, teſtatur verbis illis; *Poſtquam me à tuo latere ſubitus turbo conuulſit, poſtquam glutino charitatis hærentem impia diſtraxit auulſio*, &c. tunc Aquileiâ recedens, in Dalmatiam, patrium ſolum, veniens, ſororem iuuenculam, ætatis lubrico lapſam, primùm viro maximè pio Iuliano, qui eam ad meliorem frugem reſtituit, deinde etiam per litteras Chromatio commendauit.

Quando autem contigerit, vt ipſe ſic monaſticæ vitæ arripuerit inſtitutum, diligenti rerum ac temporum diſcuſſione perueſtigandum eſt. Ceterùm, quòd in re dubiâ & incertâ verſemur, nitendum eſt coniecturis, alijſque argumentis, quantumlibet videri poſſint à longè petita: ſic enim ſæpè accidit, per anguſtas rimulas perſpicere, quæ indagatur ſollicitè veritas.

Marian. Victor in vit. S. Hier. *Hier. ep. 4.*

At, quod ad hanc rem pertinet, haud aſſentiri poſſumus affirmanti, Hieronymum cum Ruffino atque collegis, itineris ſocijs, primùm Ieroſolymam petijſſe, indè verò inter ſe diuiſos, Ruffinum in Ægyptum, Hieronymum autem in diuerſas prouincias peregrinationem inſtituiſſe, atque illinc deſerta Syriæ petijſſe. Nam Ruffinum Româ receſſiſſe cum Melaniâ, profectumque in Ægyptum, indeque Ieroſolymam perueniſſe, cùm iam S. Hieronymus in Syriâ monachus degeret; tum quæ ſuperiùs dicta ſunt, tum quæ dicentur inferiùs, perſpicuè demonſtrabunt. Ex peregrinatione verò ipſius Hieronymi, à ſe deſcriptâ, poſſumus pariter intelligere, tempus ipſius ex Occidente in Orientem migrationis: ad Ruffinum enim, cùm ille iam perueniſſet in Ægyptum, ex eremo Syriæ ſcribit, ſe primò profectum in Thraciam, inde in Pontum atque Bithyniam, poſteà in Galatiam & Cappadociam, deinde per Ciliciam in Syriam deſcendiſſe,

d[illegible], vbi conſ[illegible]dit in ſolitudine monachus. Hæc totius eius eſt peregrinationis [illegible]du, vna cum [illegible]diſſimis comitibus, [2] Euagrio presbytero Antiocheno, In[illegible]tio, Helio ſoro, &c, vt ait, cum Hylâ S. Melanij famulo.

[illegible] igitur reperiamus, Euagrium indiuiduum comitem fuiſſe S. Hierony- Peregrinatio Hieron. & Euagrij eadem.
mi: æquè etiam cum eo Hieronymum peregrinatum ex Occidente in Cappadociam, par eſt credere; cum de ſe tradat ipſe Hieronymus, cum eo profectum e[illegible] in Cappadociam. Hæc igitur vt aſſeramus, eadem certè Hieronymi atque Euagrij in Cappadociam peregrinatio perſuadet. huncque ipſum Euagrium, de quo S. Baſilius meminit, eumdem eſſe cum Euagrio, Hieronymi ſocio atque Baſil. ep. 8.
[illegible]e, cum nomen, tum munus presbyterij, tum patria, nempe Antiochia, necnon locus ipſe, vnde venit, nimirum ex Italiâ, æquè demonſtrant: cumdemque Euagrium illum eſſe, qui egregiam nauauerat operam Mediolani aduerſus Auxentium, de quo, ad vnum ex comitibus Innocentium, antè Hiero- Hier. ep. 49
nymus ſcripſerat, nos ſuo loco retulimus.

Quando autem acciderit Euagrium ad S. Baſilium in Cappadociam perueniſſe, ex eadem Baſilij epiſtolâ poſſumus intelligere: quâ, antequam de Euagrio faciat mentionem, de vehementi morbo, in quem tunc inciderat, agit, cùm ait: *Quinquaginta his diebus æger decubui, quibus mihi ſedulò adfuit dilectus & om-* Baſil. ep. 8.
nium ſtudioſiſſimus frater noſter & cooperator Elpidius. Multùm enim febre conſumptus, penuriâ nutrientis materiæ, aridâ hac carne, ceu lucernarum papyro, circumdatus, marcidâ longâque ægritudine laboraui: antiquum vulnus huic accedens, à cibis me abſtraxit, oculis ſomnum ademit, tandem morti & vitæ confinem me effecit, tantum viuere permittens, quantum ad dolorem ſentiendum opus eſt. Hæc & alia plura de eadem corporis infirmitate Baſilius, quam ei contigiſſe ſuperiùs diximus anno, quo Anno 369. & 370.
creatus eſt Cæſareæ epiſcopus, qui numeratur Domini CCCLXX. quo pariter diximus Hyeronymum, cum eodem Euagrio & alijs ſocijs, deueniſſe in Syriam; inde verò eiuſdem prouinciæ deſerta petijſſe, non ante (meâ ſententiâ) annum Domini trecenteſimum ſeptuageſimum primum: quod quidem & inſinuare videntur citatæ eiuſdem ſuperiùs litteræ ad Ruffinum. Ex his igitur indu- Hier. ep. 4.
cimur, vt credamus, præſentem annum eſſe ſecundum, eius in eremo incolatus.

Cùm autem primùm in Syriam venit, ibi cum Euagrio Antiocheno, in viâ A. C. CCCLXXI.
comite, Antiochiæ conſedit. Erat Euagrius prædiues ac nobilis, dominuſque Baron. ad ann. 372.
villæ, Maronia dictæ; vbi aliquando agens Hieronymus cum Euagrio, nactus Quid Hieronymus Antiochiæ.
ibi ſanctiſſimum illum Malchum monachum, totius vitæ ipſius curſum, quam poſteà factus ſenex conſcripſit, accepit: teſtatur id quidem Hieronymus ipſe, cùm ait: *Maronia triginta ferè millibus ab Antiochiâ, vrbe Syriæ, haud grandis ad* Hieron. in vitâ Malchi.
Orientem diſtat viculus: hic, poſt multos vel dominos vel patronos, dum ego adoleſcentulus morarer in Syriâ, [3] *ad Papæ Euagrij, neceſſarij mei, poſſeſſionem deuolutus eſt: quem idcircò nunc nominaui, vt oſtenderem, vnde noſſem, quod ſcripturus ſum.* Poſt verò deſcriptam egregiè vitam Malchi, iſta ad poſtremum: *Hæc*, inquit, *mihi ſenex Malchus adoleſcentulo retulit, hæc ego vobis narraui ſenex, & caſtis hiſtoriam caſtitatis expono.* quo planè Malchi exemplo, & aliorum plurimorum monachorum, quibus (vt vidimus) Syria tunc florebat, incaluit cor eius ad conſectandum vitæ monaſticæ inſtitutum: cùm & [4] ad Theodoſium, magni nominis virum, & alios præclaros anachoretas litteras dedit, petens eorum precibus ſolui vinculis ſæculi; vbi hæc inter alia: *Nunc veſtrum eſt, vt voluntatem ſequatur effectus: meum eſt, vt velim: obſecrationum veſtrarum eſt, vt, quod velim, & poſſim.* Hier. ep. 38

Inter hæc temporis ſpatia, cùm, quid eſſet decernendum de ſtatu ſuo, Deum ſeruoſque Dei ita conſuleret, agens Antiochiæ docentem audiuit Apollinarem,

de quo ipſe ad Pammachium: *Apollinarem Laodicenum audiui Antiochiæ frequenter & colui; & cùm me in ſanctis Scripturis erudiret, numquam illius contentioſum ſuper ſenſu dogma ſuſcepi.* hæc ipſe. Porrò cùm (vt ſuperiùs dictum eſt) Apollinaris nondum perfectè cognitus neque damnatus eſſet, licenter docebat, audiebaturque licentiùs.

Hieron. cultor eremi factus. De loco verò, à ſancto Hieronymo in Syriæ ſolitudine, ad habitandum delecto, ad Chromatium ſcribens, ita ipſe meminit: *In eâ parte delatæ ſunt* (tuæ ſcilicet litteræ) *quæ inter Syros & Sarracenos vaſtum limitem ducit.* Hier.ep 43. Hier.ep.6. Eadem habet ad Florentium. Hier.præf. in Abdiam. Chalcidis prouinciæ ea erat (vt alibi ipſe teſtatur) ſolitudo.

Fuere eius comites Innocentius atque Hylas, acceſſitque poſteà Heliodorus. Hier ep.41. 43. His omnibus Euagrius Antiochenus cuncta neceſſaria miniſtrabat; quin & eius Hier.ep.6. impenſis Hieronymo ad ſcribendos libros ſuppeditati ſunt antiquarij: illis enim ſe ibi abundaſſe teſtatur: eiuſdemque Euagrij operâ, litteræ, quæ diuerſis ex locis Antiochiam adferebantur, eidem reddebantur; viciſſimque ad alios mittendas, ab ipſo ille accipiebat.

Hier.ep.41. Hier.ep.1. 37. Sed rebus in hunc modum probè diſpoſitis, illud funeſtum in primis accidit, vt dulciſſimo comite Innocentio morte extincto priuaretur, Heliodoruſque Hier.ep.3. Hier ep.37. 41. citò receſſerit, ſpe tamen redeundi: ipſe verò crebris laboraret corporis infirmitatibus. quod ſæpè queritur ad diuerſos amicos ſcribens.

Quas inſuper præter hæc paſſus ſit impugnationes dæmonum, & quæ eum exercuerint prælia carnis, hîc retexam ex eiuſdem epiſtolâ ad Euſtochium: Hier.ep.22. *O quoties ego ipſe in eremo conſtitutus, & in illâ vaſtâ ſolitudine, quæ exuſta ſolis ardoribus, horridum monachis præſtat habitaculum, putabam me Romanis intereſſe delicijs! Sedebam ſolus, qui amaritudine plenus eram: horrebant ſacco membra deformia, & ſqualida cutis ſitum Æthiopicæ carnis obduxerat: quotidie lacrymæ, quotidie gemitus; & ſi quando repugnantem ſomnus imminens oppreſſiſſet, nuda humo vix oſſa hærentia collidebam. De cibis verò & potu taceo, cùm etiam languentes monachi aquâ frigidâ vtantur, & coctum aliquid accepiſſe, luxuria ſit. Ille igitur ego, qui ob gehennæ metum tali me carcere ipſe damnaueram, ſcorpionum tantùm ſocius & ferarum, ſæpè choris intereram puellarum: pallebant ora ieiunijs, & mens deſiderijs æſtuabat in frigido corpore, & ante hominem * ſua iam carne præmortuum ſola libidinum incendia bulliebant. Itaque omni auxilio deſtitutus, ad Ieſu iacebam pedes, rigabam lacrymis, crine tergebam, & repugnantem carnem hebdomadarum inediâ ſubiugabam. Non erubeſco confiteri infelicitatis meæ miſeriam; quin potiùs plango, me non eſſe, quod fuerim. Memini me clamantem, diem crebrò iunxiſſe cum nocte, nec priùs à pectoris ceſſaſſe verberibus, quàm rediret, Domino increpante, tranquillitas. Ipſam quoque cellulam meam, quaſi cogitationum mearum conſciam, pertimeſcebam; & mihimet iratus & rigidus, ſolus deſerta penetrabam: & ſicubi concaua vallium, aſpera montium, rupium prærupta cernebam; ibi meæ orationis locus, ibi illud miſerrimæ carnis ergaſtulum: &, vt ipſe teſtis eſt Dominus, poſt multas lacrymas, poſt cælo inhærentes oculos, nonnumquam videbar mihi* Cant.1. *intereſſe agminibus Angelorum; & lætus gaudenſque dicebam: Poſt te in odorem vnguentorum tuorum cucurrimus.* hactenus ipſe.

Hier. quæ ſit paſſus in eremo.

*leg. ſuum, iam carne præmortuâ

Verùm non ieiunia ſolùm, aliaſque afflictiones, ad carnis impetus infrænandos, adhibebat, ſed & iuge ſtudium litterarum: vnde ipſe ad Ruſticum ſcribens Hier.ep.4. hæc ait: *Dum eſſem iuuenis, & ſolitudinis me deſerta vallarent, incentiua vitiorum, ardoremque naturæ ferre non poteram: quem cùm crebris ieiunijs frangerem, mens tamen cogitationibus æſtuabat: ad quam edomandam, cuidam fratri, qui ex Hebræis crediderat, me in diſciplinam dedi, vt poſt Quintiliani acumina, Ciceronis fluuios, grauitatémque Frontonis, & lenitatem Plinij, alphabetum diſcerem, & ſtridentia anhelantiaque*

Hieron. in eremo vacat litteris Hebraicis.

que verba meditarer. Quid ibi laboris inſumſerim, quid ſuſtinuerim difficultatis, quoties deſperauerim, quoties ceſſauerim, & contentione diſcendi rurſus inceperim, teſtis conſcientia, tam mea, qui paſſus ſum; quàm eorum, qui mecum duxerunt vitam. & gratias ago Deo meo, quòd de amaro ſemine litterarum dulces fructus carpo. hæc ipſe.

Ex multis verò ærumnis, quibus ibi grauiter afflictatus eſt, illæ quidem ſibi maximæ viſæ ſunt, quòd Occidentalis ipſe homo, collegis parùm cognitus, ſuſpectæ illis fidei haberetur. Nam eamdem prorſus calumniam, quam Paulinus epiſcopus Antiochenus (vt vidimus ex Epiphanio atque Theodoreto) paſſus eſt à Vitale primùm, ac deinde à Flauiano, cùm ab eis Sabellianus appellaretur, pati cogitur S. Hieronymus in Syriæ ſolitudine apud Chalcidem in eremo agens, quod communicaret cum eodem Paulino, à Meletij, puto, ſtudioſis exagitatus; nominatus & ipſe ab ijſdem Sabellianus, adeoque vexatus, vt coactus fuerit inde recedere. Tradit hæc omnia ipſe ſcribens ad Marcum presbyterum [1] Chalcidenſem.

Baron ad ann 372. & 378. Hieron. calumniam paſſus in eremo. *Hier ep 77.*

PROFECTIO PRIMA IEROSOLYMITANA.

QVO autem profectus ſit ipſe egreſſus ex Syriæ eremo: certè quidem Ieroſolymam antè abijſſe, quàm Romam veniret ad Damaſum, ex ipſius aſſertione probatur, dum in præfatione ad Paulinum in Didymi commentarium de Spiritu ſancto, recedens tunc Româ poſt obitum Damaſi, ſe poſtliminiò Ieroſolymam reuerſum affirmat: & in epiſtolâ Ad Aſellam, quam Româ egreſſus, nauem conſcenſurus conſcripſit, ait: *Ora autem, vt de Babylone Ieroſolymam regrediar.* quibus intelligas iam antè ipſum Ieroſolymis verſatum fuiſſe, quàm Romam veniret ad Damaſum. Quantum verò temporis Ieroſolymis manſerit, haud ſatis liquet.

A C CCCLXXVIII. *Baron. ad eum annū.* *Hier ep. 99.*

PROFECTIO CONSTANTINOPOLITANA.

GREGORII Nazianzeni famâ permotus, impulſuſque S. Hieronymus, vnà cum collegâ Vincentio, è Syriâ, tam longinquo terrarum ſpatio, contulit ſe Conſtantinopolim. Quantum autem temporis contigerit Hieronymum apud Gregorium Conſtantinopoli commorari, exactiùs inquiramus, ex conſignatâ ab ipſo ſuperiùs eius ſcriptionis chronographiâ, cùm teſtatur ſe illa ſcripſiſſe, Gregorio ipſo iam facto Conſtantinopolitano epiſcopo. contigit id poſt annum ſequentem.

A.C. CCCLXXIX. *Baron ad eum annū.* Hier venit Conſtantinopol. ad Gregoriū Nazianz.

Quòd inſuper ſe ibi Gregorium Nyſſenum cognouiſſe teſtetur, quem tempore indictę Conſtantinopolitanę Synodi illuc cum alijs epiſcopis contigit proficiſci: ex his, inquam (ſi à præſenti anno numeres) inuenies Hieronymum tribus fermè annis Conſtantinopoli audiſſe Gregorium. Ipſe verò de Gregorio Nyſſeno ita meminit: *Gregorius, Nyſſenus epiſcopus, frater Baſilij Cæſarienſis, ante paucos annos, mihi & Gregorio Nazianzeno contra Eunomium legit libros, &c.*

Gregorius Nyſſenus innoteſcit Hieronymo. *Hieron de Script. Eccleſ in Gregor. Nyſſen.*

PROFECTIO ROMANA.

TRECENTESIMVS octogeſimus ſecundus Domini annus, conſulatu Syagrij ſecundo cum collegâ Antonio annotatur: quo Romæ Concilium celebratum eſt, ex epiſcopis diuerſarum prouinciarum, nempe Orientis, aliarumque Catholici orbis regionum.

A.C. CCCLXXXII. *Baron ad eū annum.*

S. Hieronymus ad Principiam ſcribens tradit, ſe quoque tum Romam ex Oriente veniſſe, cum ijſdem ſanctis epiſcopis; nam ait de S. Marcellâ: *Denique cùm & me Romam, cum ſanctis Pontificibus Paulino & Epiphanio, Eccleſiaſtica traxiſ-*

Hier ep 61.

ſet neceſſitas, &c. Indicat his ſanè verbis Hieronymus, ſe vocatum à Damaſo.

Sed quòd ait veniſſe Romam cum iiſdem nominatis epiſcopis, haud puto intelligendum, eum Antiochiâ vnà cum Paulino ſoluiſſe, vel cum Epiphanio è Cypro inſulâ. Nam cùm ipſius ſententiâ, vt dictum eſt ſuperiùs, conſtet ipſum apud Gregorium Nazianzenum permanſiſſe Conſtantinopoli vſque ad tempus, quo idem Gregorius epiſcopatum eius eccleſiæ conſecutus eſt; planè apparet, eum non ante pręteritum annum receſſiſſe Conſtantinopoli: quem quidem haud exiſtimo Antiochiam reuerſum eſſe, vt cum Paulino & Epiphanio ſe Romam conferret; ſed Damaſi monitum litteris, venturum Romam, iter per Græciam ſuſcepiſſe, eoque tempore Athenas adire voluiſſe. ipſum namque petiiſſe

Hieron. in Zachar. cap. 12. Athenas, verba hæc in Commentariis in Zachariam fidem faciunt: *In arce*, inquit, *Athenienſium iuxta ſimulacrum Mineruæ, vidi ſphæram æream grauiſſimi ponderis, quam ego pro imbecillitate corpuſculi mouere vix potui. Cùm quærerem quidnam ſibi vellet: reſponſum eſt ab vrbis eius cultoribus, athletarum in illâ maſſâ fortitudinem comprobari, nec priùs ad agonem quemquam deſcendere, quàm ex leuatione ponderis ſciatur, quis cui debeat comparari.* hæc ipſe. Sic igitur, qui Conſtantinopoli recedens per Gręciam in Italiam venit, iiſdem epiſcopis eodem tempore vocatis Romam venientibus potuit occurriſſe. veniſſe creditur & ipſe vocatus à Damaſo Papâ, qui eo in reſponſionibus Synodalibus vteretur. Contigiſſe autem videtur ipſius Hieronymi & aliorum epiſcoporum Romam aduentus autumnali tempore: nam cùm ad Aſellam ſcribens dicat, ſe propè triennium Romæ manſiſſe, minimè tamen abſoluiſſe; rurſumque eiuſdem Hieronymi in Apologiâ aduerſus Ruffinum aſſertione certum ſit, ipſum menſe Auguſto Româ profectum; certè quidem ipſum hoc anno, autumnali (vt dictum eſt) tempore, vel hieme Romam veniſſe oportuit.

PROFECTIO SECVNDA IEROSOLIMYTANA.

A. C. ccclxxxv. Baron. ad eũ annum. Siricius Papa eligitur.

ANNI trecenteſimi octogeſimi quinti exordio, nempe pridie Idus Ianuarii, cùm vacaſſet ſedes poſt obitum Damaſi triginta & vno diebus, Siricius Romanus ex patre Tiburtio in eius locum ſubrogatus eſt.

Cùm autem non, vt Damaſus fecerat, Siricius Papa in conſcribendis eiuſmodi litteris, Hieronymi operâ vteretur, neque eum, vt ille, quod par erat, amplecteretur atque foueret: mox Pontificis Romani deſtitutus præſidio, idem Hieronymus acerbiſſimos pati cœpit perſecutores; illos ſcilicet clericos, quorum mores improbos ſcriptis editis ſugillaſſet. Quamobrem vt ſe à concitato turbi-

Hieron. recedit ab Vrbe. ne liberaret, tranquillum cogitans portum, nempe tutam Ieroſolymæ manſionem, illuc nauigaturus, hoc anno ab Vrbe recedens, nauim conſcenſurus, ad Romanum portum ſe contulit. Id quidem hoc anno factum eſſe, ex eo perſpi-

Hier. ep. 99. cuum redditur: cùm enim ipſe teſtetur, ſe pænè triennium Romæ manſiſſe, pariterque poſt obitum Damaſi receſſiſſe; conſtetque ex his quæ ſuperiùs dicta ſunt, veniſſe Romam ſub conſulatu Antonii & Syagrii, anno Domini trecenteſimo octogeſimo ſecundo; ipſum hoc anno ab Vrbe oportuit receſſiſſe. Præſenti

Hier. lib. 2. aduer. Ruffinum igitur anno, Auguſti menſe, ad Romanum portum ſe conferens, nauem conſcendit, prout ipſe ſatis apertè demonſtrat in Apologiâ aduerſus Ruffinum.

Porrò qui fuerint ipſius Hieronymi in nauigatione comites, & quando ſolue-

Hier. Apolog. aduerſ. Ruffinum. rit è portu, idem ipſe in Apologiâ aduerſus Ruffinum his verbis deſcribit: *Vis noſſe profectionis meæ de vrbe ordinem? narrabo breuiter. Menſe Auguſto, flantibus Eteſiis, cum ſancto Vincentio presbytero, & adoleſcente fratre* (Paulinianus hic erat, quem vltimo loco natum, Romæ dum eſſet, ad ſe vt veniret accerſiuit) *& aliis*

monachis,

[illegible] commoraretur, nauim in Romano portu ſecurus aſcendi, [illegible] rum ſequentiâ proſequente. veni [illegible] ium: in Scyllæo littore paulu- [illegible], vetere didici fabulas, & præcipitem fallacis Vlyſſis curſum, & Sirena- [illegible], in- ſtabilem Charybdis voraginem. Cumque mihi accolæ illius loci multa [illegible] rentque conſilium, vt non ad Protei columnas, ſed ad Ionæ portum nauiga- [illegible] ſugientium & turbatorum, hunc ſecuri hominis eſſe curſum; malui per Maleas [illegible] Cycladis Cyprum pergere: vbi ſuſceptus a venerabili epiſcopo Epiphanio, [illegible] gloriaris, veni Antiochiam, vbi fruitus ſum communione pontificis [illegible] Paulini, & deductus ab eo, mediâ hieme & frigore grauiſſimo, intraui [illegible] am. Vidi multa miracula; & quæ priùs ad me fama pertulerat, oculorum iudicio [illegible] aui. hactenus Hieronymus de ſuo aduentu Ieroſolymam.

PEREGRINATIO ÆGYPTIACA.

CVM igitur Ieroſolymam S. Hieronymus aduenisſet mediâ hieme, haud *A.C. ccc. lxxxvi.*
d[illegible] ibi [illegible]otatus; profectus verò eſt poſteà in Ægyptum, diſcendi cu- *Baron. ad*
pi[illegible] pellectus. Nam licet orbis pęnè totius magiſter extitiſſet, cùm eum iam *eũ annum.*
p[illegible] etiam Damaſus Papa conſulere conſueuiſſet, cuius nomine ad conſulta-
tiones epiſcoporum reſcribens, omnes fermè eccleſias docuiſſet; ibi tamen Di-
dym[illegible] in Alexandrinum conueniens, ipſi ſe tradidit, vt diſcipulum, ſacris litteris
i[illegible] ndum. teſtatur id ipſe ad Pammachium ſcribens his verbis: *Iam canis* *Hier. ep. 65*
ſpargebat caput, & magiſtrum potiùs quàm diſcipulum decebat: perrexi tamen Alex-
andriam: audiui Didymum, & in multis ei gratias ago: quod neſciui, didici: quod ſcie-
bam, illo docente non perdidi. atque alibi ad eumdem: *Cùm eſſem Alexandriæ, vidi* *Hieron.*
Didymum, & eum frequenter adiui, virum ſui temporis eruditiſſimum: rogauique eum, *proœm. in*
vt, quod Origenes non fecerat, ipſe compleret, & ſcriberet in Oſee commentarios: qui *Oſeam.*
tres libros me petente dictauit, quinque quoque alios in Zachariam. hactenus ad Pam-
machium. Et ad ſanctam Paulam: *Denique nuper ob hanc vel maximè cauſam Alex-* *Hieron. in*
andriam perrexi, vt viderem Didymum, & ab eo in ſcripturis omnibus, quæ habebam *proœm. l. 4. Comment.*
dubia, ſciſcitarer. hæc ad Paulam: quibus cùm nullam mentionem habeat, quòd *in epiſt. ad Epheſ.*
eam comitatus fuerit peregrinantem in Ægyptum; nec alibi, cùm de eiuſdem
Paulæ profectione in eamdem prouinciam agit, ſe illi comitem inhæſiſſe dicat; *Hier. ep. 27*
planè coniecturâ ducimur, Hieronymum nequaquam cum eâ peregrinationem
illam ſuſcepiſſe. Ceterùm ad modicum temporis ſpatium, nempe triginta tan-
tùm diebus commoratum eſſe Hieronymum Alexandriæ, Ruffinus exprobrat
in inuectiuâ: ſed an verè, ipſe ſcit.

Ceterùm qui aliquantiſper Didymum auditurus Alexandriæ conſedit, ante-
quam rediret in Palæſtinam, Ægypti monaſteria peragrauit: de quibus ipſe: *Hier. Apolog. aduerſ.*
Contendi Ægyptum, luſtraui monaſteria Nitriæ, & inter ſanctorum choros aſpides la- *Ruffinum.*
tere perſpexi. per aſpides enim ſe ſignificaſſe Origeniſtas, ipſemet aliàs ſæpè de-
clarat; ſed nos de his ſuo loco pluribus.

At quid poſteà egerit, mox ſubdit: *Protinus concito gradu Bethlehem meam re-*
uerſus ſum, vbi adoraui præſepe & incunabula Saluatoris. Vidi quoque famoſiſſimum
lacum: nec me inerti tradidi otio, ſed multa didici, quæ antè neſciebam. At quænam iſta?
alibi declarat his verbis poſt recenſitum reditum ex Ægyto in Palæſtinam: *Hier. ep. 65*
Putabant me homines poſt auditum Didymum finem feciſſe diſcendi: veni rurſum
Ieroſolymam & Bethleem: quo labore, quo pretio Barrabanum nocturnum habui præce-
ptorem? timebat enim Iudæos, & mihi alterum exhibebat Nicodemum. hæc ipſe.

NOTA-

NOTATIO.

Eccleſia Aquileienſis florentiſſima.

1 AQVILEIAM PERVENISSE.] *Summâ quidem laude (ait Baronius anno Chriſti* CCCLXXII.*) florebat tunc Aquilcienſis eccleſia, vbi extincto Fortunatiano epiſcopo, Arianæ ſectæ fautore, eam Arianorum labe fœdatam, Valerianus vir ſanctiſſimus, ab omni prorſus im-*
Hier.ep.43 *pietatis fæce purgauit, vt idem S. Hieronymus tradit; adſcitiſque ad officia eccleſiaſtica viris optimis ac eruditis ſic claruit, vt de eis ipſe*
Hieron in Chron an. 11. Valent. Hier.ep.43 *Hieronymus in Chronico ita dignè meminerit:* Aquileienſes clerici, quaſi chorus beatorum habentur. *per quos omne* Ariani quondam dogmatis virus excluſum eſt. *Sed & quòd, qui ibi erant clerici, eſſent & monachi, hoc præconio ex ijſdem tres potiſſimùm*
Hieron in Chron an. 13. Valent *laudantur in Chronico, cùm ait:* * Florentius, Bonoſus, & Ruffinus, inſignes monachi habentur: ex quibus Florentius tam miſericors in egenos fuit, vt vulgò Pater pauperum nominatus eſſet. *Ab hoc adiutum Heliodorum in Orientem peregrinationem confeciſſe, eiuſq́; expenſis Hieronymum complures libros exſcribendos curaſſe, eiuſdem litteræ*
* Florentinus,
Hier.ep.5.6 *ad eumdem datæ ſignificant: quibus rurſus eiuſdem viri miſericordia erga pauperes commendatur, illis potiſſimùm verbis:* Prætermitto innumerabiles, quibus Chriſtum ſuſtentaſti, pauiſti, veſtiſti, viſitaſti, &c.

2. EVAGRIO PRESBYTERO ANTIOCHENO.] *At quod primùm (notat Baronius anno Chriſti* CCCLXXII.*) ad Euagrium Antiochenum ſpectat, hunc inſigniter eruditum diximus iam ſuperiùs temporibus Iuliani Apoſtatæ, eumq́; vnà cum S. Euſebio, epiſcopo Vercellenſi, in Occidentem veniſſe: idq́; teſtificatione S. Baſilij, de eo ita teſtantis in epiſtolâ*
Baſil. ep.8. *ad Euſebium Samoſatenum, vbi ait ipſum redeuntem ex Italiâ ad ſe litteras attuliſſe.*

3. AD PAPÆ EVAGRII.] *Baronius anno Chriſti* CCCLXXII. *Nominat Hieronymus Euagrium Papam, quòd cùm ipſe ſenex ea ſcriberet, iam ipſe Euagrius factus fuerat (vt ſuo loco dicemus) epiſcopus Antiochenus. Qui pòſt anno Chriſti* CCCLXXXIX. *Theodoſij ſenioris* XI. *ait eumdem Euagrium factum epiſcopum Antiochenum, ex Theodoreto libro* V. *cap.* XXIII. *Socrate lib.* V. *cap.* XV. *Sozomen. lib.* VII. *cap.* XV. *Ambroſio epiſt.* LXXVIII. *quem idem Baronius ait ſaltem perueniſſe ad annum* XIV. *Theodoſij ex ipſo Hieronymi catalogo, De illuſtribus Eccleſiæ ſcriptoribus, cap. vltimo.*

4. AD THEODOSIVM, MAGNI NOMINIS VIRVM.] *Quod autem ad Theodoſium (monet Baronius ad annum Chriſti* CCCLXXII.*) anachoretam ſpectat, cuius precibus adiutus S. Hieronymus monaſticæ vitæ arduum inſtitutum animo ardenti arripuit; idem ille eſt, qui hoc tempore in ijs regionibus egregiâ claruit ſanctitate. cuius res præclarè geſtas Theo-* Theodoret. in Philoth.
doretus conſcripſit: eumq́; patriâ Antiochenum, eò ſanctitatis perueniſſe tradit, vt nau- cap. 10.
tæ, eius nomine inuocato, tempeſtatem maris ingruentem ſedarent: quem Antiochiæ defunctum affirmat, ſepulturaq́; ſanctorum honorificè tumulatum.

5. CHALCIDENSEM.] *Vt habet vetus exemplar, non* Celedenſem: *degebat enim ipſe, vt dictum eſt, in Syriæ ſolitudine Chalcidenſi. ita Baronius ad annum Chriſti* CCCLXXVIII. *Sed alij libri* Celedenſem *præferunt, vti apud eumdem occurrit epiſtola* LXXIX. *Annianus* Celedenſis *pſeudodiaconus.*

SOLI DEO HONOR ET GLORIA

INDEX

INDEX VITARVM LIBRI PRIMI DE VITIS PATRVM

Vitæ virorum.

SANCTI PAVLI *primi eremitæ, auctore* D. HIERONYMO *preſbytero.* 10. Ian.
S. ANTONII *abbatis, auctore* S. ATHANASIO, *epiſcopo Alexandrino; interprete* EVAGRIO, *preſbytero Antiocheno.* 17. Ian.
S. HILARIONIS *monachi, auctore* D. HIERONYMO *preſbytero.* 21. Octob.
S. MALCHI, *captiui monachi, auctore* D. HIERONYMO *presb.* 21. Octob.
S. ONVPHRII *eremitæ, auctore* PAPHNVTIO *abbate, interprete anonymo.* 12. Iunij.
S. PACHOMII, *abbatis Tabennenſis, auctore Græco incerto, interprete* DIONYSIO EXIGVO, *abbate Romano.* 14. Maij.
S. ABRAHAE *eremitæ, auctore* S. EPHRAEM *archidiacono, interprete anonymo.* 16. Mart.
S. BASILII, *Cæſareæ Cappadociæ archiepiſcopi, auctore* AMPHILOCHIO *Iconienſi epiſcopo, interprete* VRSO S. R. E. *ſubdiacono.* 1. Ian.
S. EPHRAEM *Syri, diaconi Edeſſæ, auct. Græco incerto, interp.* GERARDO VOSSIO 1. Febr.
S. SIMEONIS STYLITAE, *auctore* ANTONIO *eius diſcipulo.* 5. Ian.
S. IOANNIS ELEEMOSYNARII, *auctore* LEONTIO, *Neapoleos Cyprorum epiſcopo, interprete* ANASTASIO S. R. E. *Bibliothecario.* 23. Ian.
SS. EPICTETI *presbyteri, &* ASTIONIS *monachi, auctore incerto.* 8. Iulij.
S. MACARII ROMANI, *ſerui Dei, qui inuentus eſt iuxta Paradiſum, auctoribus* THEOPHILO, SERGIO, & HYGINO. 23. Octob.
B. POSTHVMII, *patris quinque millium monachorum, incerto auctore.*
S. FRONTONII *abbatis, incerto auctore.* 14 Apr.
SS. BARLAAM & IOSAPHAT, *auctore* IOANNE DAMASCENO, *interprete* IACOBO BILLIO. 27. Nou.

Vitæ mulierum.

S. EVGENIAE *virginis ac martyris, auctore incerto.* 25. Decẽb.
S. EVPHRASIAE *virginis, auctore incerto.* 13. Mart
S. EVPHROSYNAE *virginis, auctore incerto.* 1. Ian.
S. MARIAE *meretricis, neptis* ABRAHAE *eremitæ, auctore* S. EPHRAEM *archidiacono, interprete anonymo.* 29. Octob.
S. THAISIS *meretricis, auctore incerto.* 8. Octob.
S. PELAGIAE *meretricis, auctore* IACOBO *diacono, interprete* EVSTOCHIO. 8. Octob.
S. MARIAE ÆGYPTIACAE *meretricis, auctore* SOPHRONIO *Ieroſolymitano epiſcopo, interprete* PAVLO *diacono ſanctæ Neapoleos eccleſiæ.* 2. Apr.
S. MARINAE *virginis, auctore incerto.* 12 Febr.
B. FABIOLAE, *auctore* D. HIERONYNO *presbytero.*
S. PAVLAE ROMANAE *viduæ, auctore* D. HIERONYMO *presbytero.* 26. Ian.
S. MARCELLAE *viduæ, auctore* D. HIERONYMO *presbytero.* 31. Ian.

Hiero-

Hieronymus epiſtolâ 1. ad Heliodorum
de laude Eremi.

O DESERTVM
FLORIBVS CHRISTI VERNANS!
O SOLITVDO
IN QVA
ILLI NASCVNTVR LAPIDES
DE QVIBVS IN APOCALYPSI
CIVITAS MAGNI REGIS
EXTRVITVR!
O EREMVS
FAMILIARIVS DEO GAVDENS!

PRÆLVDIA
IN VITAM
SANCTI PAVLI
PRIMI EREMITAE
SIVE
DE HOC IPSO PAVLO
EIVSQVE VITA
TESTIMONIA.

GELASIVS *diſt.* XV.*cap. Sancta Romana Eccleſia.*

VITAS PATRVM, PAVLI, ANTONII, HILARIONIS, & omnium eremitarum, quas tamen vir beatus ſcripſit HIERONYMVS. cum omni honore ſuſcipimus.

HIERONYMVS *in Chronico anno* XIX.*Conſtantij Iunioris.*

ANTONIVS monachus, centeſimoquinto ætatis anno, in eremo moritur; ſolitus multis ad ſe venientibus, de [1] PAVLO quodam THEBAEO, miræ beatitudinis viro, referre complura: cuius [2] nos exitum breui libello explicauimus.

Idem epiſt. XXI. *ad Paulum Concordienſem.*

Miſimus interím te tibi, id eſt, [3] Panlo ſeni PAVLVM ſeniorem; in quo propter ſimpliciores quoſque, multùm [4] in deiiciendo ſermone laborauimus. Sed neſcio, quomodo, etiamſi aquâ plena ſit, tamen [5] eumdem odorem lagena ſeruat, quo, dum rudis eſſet, imbuta eſt.

Idem Catal. illuſtr. Eccleſiæ Script. cap. CXXXV.

Scripſi vitam PAVLI monachi.

[6] *Idem epiſt.* XXII. *ad Euſtochium.*

Huius vitæ auctor PAVLVS, illuſtrator ANTONIVS, & vt ad ſuperiora conſcendam, princeps IOANNES BAPTISTA.

Idem epiſt. XXVII. *ad Euſtochium.*

Paula ſola, ſi dici poteſt, & incomitata, ad eremum ANTONIORVM atque PAVLORVM pergere geſtiebat.

PAVLINVS *prologo vitæ S. Ambroſij*, IV. *Aprilis.*

Hortaris, venerabilis Pater Auguſtine, vt ſicut beati viri, ATHANASIVS epiſcopus, & HIERONYMVS presbyter, ſtilo proſecuti ſunt vitam Sanctorum PAVLI & ANTONII, in eremo poſitorum, &c.

SIDONIVS *carmine* XVI. *Euchariſtico ad* FAVSTVM.

Nunc vocat in tunicâ nudus te ANTONIVS illâ,
Quam fecit palmæ folijs manus alma MAGISTRI.

NOTATIO.

1. PAVLO] *Pauli primi eremitæ natiuitas & obitus, quia nullis Conſulibus vel Imperatorum annis aſsignata habětur, inueſtiganda ſunt ex ætate Antonij, vt rectè monuit Illuſtriſs. Baronius: Antonij verò natalem diem & mortualem, expreſſum habemus in Chronico Euſebij & Hieronymi, certis Impp. annis. quibus Chriſti annos ex poſtremâ Pontaci & Scaligeri editione adiungam, qui à poſterioribus ſunt appoſiti, cùm in MS. vetuſtis deſint.*

Illud antè moneo, Baronium vitiosâ editione Euſebij vſum, quæ Antonij obitum ponit anno XXI. *Conſtantij iunioris. Quare ſequar Manuſcr. codicem Amandinum Euſebij, quo vtor, ab annis* M. *ſcriptum capitalibus litteris, quod indicium antiquitatis eſt. cum quo Pontaci & Scaligeri editio hoc quidem loco conſpirat. Vitioſam eam editionem eſſe, quâ vſus eſt Baronius, probabo fuſiùs ad vitam S. Antonij.*

Antonij igitur natalis dies in eo aſsignatur anno I. *Decij Imp. quem Pontacus ſtatuit Chriſti* CCLIV. *Scaliger* CCLII. *mortualis verò anno* XIX. *Conſtantij iunioris, quem Pontacus ſtatuit Chriſti* CCCLIX. *Scaliger* CCCLVII. *Cumq; hoc poſteriore loco in Chronico dicatur Antonius* CV. *ætatis ſuæ anno obiiſſe, iuſtè tantum inter* I. *annum Decij &* XIX. *Conſtantij iunioris intercedit.*

Et quidem hac ratione iuxta calculum Pontaci & Scaligeri, I. *annus Decij non annumeratur inter annos ætatis Antonij. Aliàs enim* CVI. *anni ætati Antonij tribuerentur. Qui tamen annumerandus ſit* I. *annus Decij, & non niſi* CV. *anni inde ad* XIX. *Conſtantij iunioris annum exſurgant, dicam ad vitam Antonij.*

Iam verò, cùm in vitâ Pauli dicatur Antonius fuiſſe XC. *cùm Paulum inuiſit, quo ipſo tempore Paulus obiit* CXIII. *exiſtens annorum, vt in eadem vitâ habetur; & Antonius vixerit* CV. *annos vt iam dictum; ſequitur Antonium ſuperuixiſſe Paulo annis* XV.

Pauli igitur obitus ſtatuendus eſt XV. *annis ante mortem Antonij. Cùm autem Antonius obierit anno* XIX. *Conſtantij ſeu Chriſti* CCCLIX. *ſecundùm Pontacum, vel* CCCLVII. *ſecundùm Scaligerum, manifeſtè deducitur Paulum obiiſſe anno* IV. *Conſtantij, qui eſt Chriſti* CCCXLIV. *putatione Pontaci, vel* CCCXLII. *putatione Scaligeri.*

Vnde natalis Pauli ſtatuendus eſt VII. *anno Alexandri Imp. qui eſt annus Chriſti* CCXXXI. *iuxta Pontacum, vel* CCXXIX. *iuxta Scaligerum.*

Ergo V. *anno Gordiani, qui eſt Chriſti* CCXLV. *ſecundùm Pontacum, vel* CCXLIII. *ſecundùm Scaligerum, agebat Paulus annum* XV. *qui annorum circiter* XV. *dicitur fuiſſe ab Hieronymo, cùm poſt mortem parentum relictus eſt heres.*

Cùm verò Hieronymus dicat in eius vitâ, eum ſeceſsiſſe in villam remotiorem, cùm perſecutionis procella detonaret, *ſcilicet Decij & Valeriani, de quibus apud eum præcedit; ſi ad* I. *annum Decij fugam Pauli referas, qui eſt* CCLIV. *ſecundùm Pontacum, vel* CCLII. *ſecundùm Scaligerum, ſequitur tunc Paulum fuiſſe annorum* XXIV.

Cæſar certè Baronius (vt in Notationibus ad hanc vitam fuſiùs) Pauli fugam I. *Decij anno ponit, cui parallelum facit Chriſti annum* CCLIII. *eiuſdem verò obitum ſtatuit anno* VII. *Conſtantij, Chriſti verò* CCCXLIII. *Sed inemendatum, vt dixi, ſecutus eſt Euſebij codicem, in anno mortis Antonij, quem fundum ſuæ ſtructuræ ſtatuit; quo labefactato corruere reliqua neceſſe eſt.*

Mirus Florarij ſanctorum MS. calculus, quod Pauli obitum ad Chriſti annum CCCLV. *refert: mirabilior verò Theodorici Loher à Stratis, qui Colonienſem editionem Vitarum Patrum curauit. Ille enim ad finem vitæ Pauli annotauit, obiiſſe eum circa annum Domini* CCLXXXVII. *qui erroneum eum calculum à Petro in Catalogo SS. lib.* II. *cap.* LX. *accepit.*

2. NOS] *Baronius tom.* III. *anno Chriſti* CCCXLIII. *Conſtantij & Conſtantis Impp.* VII. *Cuius* (Pauli) *quidem vitæ hiſtoria, diuina proni-*

prudentia b[illegible] ne con ſultum voluit, vt à ſancto Hieronymo ſcriberetur, viro ab omni fabularum commento longiſſimè abhorrente, & qui [illegible] ſibi exploratiſſima, ſtilo ſuo, perpetuæ memoriæ potuerit conſecraſſe; cùm præſertim ſui ſæculi res geſtas conſcribens, à quouis prudente mendacij redargui valuiſſet, atque à quolibet è vulgo homine pariter derideri; & qui ſciret ſe aduerſarios emunctæ naris habere, quamlibet, leuiſſimam licet, occaſionem captantes ipſius ſcripta carpendi.

At (quod dolendum eſt) quæ tot ſuccedentia ſibi ſæcula aſsiduâ lectione probarunt, & venerata ſunt ſcripta, effugere minimè potuerunt noſtri temporis Hagiomachos Ariſtarchos, ex Hippocentauro atque Fauno, quorum in eius vita Actis mentio habetur, ducentes argumentum, totum id, quod ſcribitur, ludicrum eſſe commentum. Hactenus Baronius.

Qui autem illi Hagiomachi ſint, qui vitam hanc commentum eſſe cenſuerint ludicrum, ob memoriam in eâ Hippocentauri atque Fauni, mihi inexploratum eſt. Imò verò ludicrum eorum argumentum eſſe, patebit Notatione ad eum locum. Aliâ ratione Eraſmus & Magdeburgenſes Centuriatores, luſiſſe in hac vitâ volunt S. Hieronymum: de quo mox.

3. Pavlo seni Pavlvm seniorem.] *Nam Paulus Concordienſis centenarius tantùm erat, vt eâdem epiſtolâ exprimitur:* Ecce iam centenus ætatis circulus voluitur. *Paulus verò, primus eremita, centum & tredecim annorum, vt habetur in eius vitâ. De Paulo Concordienſi idem D. Hieronymus de illuſtr. Eccleſ. ſcript. cap.* LIII. *in Tertulliano:* Vidi ego quemdam Paulum Concordiæ, quod oppidum Italiæ eſt, ſenem, *&c. De eodem fortè D. Hieronymus epiſt.* VI. *ad Florentium:* Scripſit mihi & quidam de patriâ ſupradicti fratris Ruffini, Paulus ſenex, Tertulliani ſui codicem apud eum eſſe, *&c.*

An ludi citra hoc ſcriptum.

4. In deiiciendo sermone.] *Mirus Nouatorum genius, qui volunt Hieronymum non verſatum hic seriò, ſed luſiſſe exercendi ingenij cauſâ. Ita ex Eraſmo Magdeburgenſes centur.* IV. *cap.* X. *Quos vel hic ſolus locus refutet: quo teſtatur, ſe tantum abfuiſſe ab eo, vt Rhetorum more ſtilum hic ſuum exerceret & extolleret, vt ex induſtriâ potiùs eum, in ſimpliciorum gratiam, conatus ſit deiicere*

Quibus egregiè annectit Alanus Copus, vir eruditiſſimus, dial. II. *cap.* XIV. *At iſti, inquit, potiùs noui ex Magdeburgo Rhetores, nimiùm in rebus ſeriis ludunt, & orbi nefariè hic illudunt. Atque ô ſtultum & hebetem Gelaſium, qui inter Vitas Patrum hanc hiſtoriam ex Hieronymi auctoritate, non ioco, ſed ſeriò, ponit. quæ tamen incredibilis ſtupiditas (ſi iſtos tam acutos diſputatores audiamus) non in Gelaſio ſolùm, ſed in totâ Græcâ atque Latinâ Eccleſiâ hactenus locum habuit. quo quid vanius dici aut fingi poteſt?*

Gel. in c. Sixti.

Quod, vt omnem aliunde auctoritatem ſeponamus, ipſa narrationis ſeries, & ea præſertim clauſula quæ narrationem terminat, perſpicuè demonſtrat. Obſecro, *inquit*, quicumque hæc legis, vt Hieronymi peccatoris memineris, cui ſi Dominus optionem daret, multò magis eligeret tunicam Pauli cum meritis eius, quàm Regum purpuram cum regnis ſuis. *An hæc ludentis oratoris videntur? pauca certè iſta verba non paucas plagas Magdeburgenſibus inferunt, vt vel propter ea totam hiſtoriæ fidem labefactatam cuperent. Ecce enim memoriam & preces pro defuncto, ecce monachi veſtem ſummo loco habitam; ecce demum monachorum merita (quos cum eorum meritis, quæ nec in eis, nec in quoquam ſancto vlla eſſe dicunt, odioſiſſimè iſti exagitant) totis regnis ab Hieronymo præpoſita.*

Hieron. in fine vitæ Pauli.

Qui ſi nihil aliud, quàm periculosâ quadam Rhetoricâ, de tanto Patre, & tam ſeriis rebus ludat, tantâque vafricie ſub hiſtoriæ titulo fabulam concinnet; non iam dignus eſt, cuius quiſquam apud Deum reminiſcatur, ſed quem omnes potiùs boni ab eo ita illuſi exſecrentur.

Sed benè eſt, & res omnino in tuto, neque noſtrâ defenſione opus habet. Hieronymus enim quaſi prauidiſſet, Magdeburgenſes iſtos olim orituros, & ſe & Paulum ſuum, atque Hilarionem quoque, contra iſtorum ineptias & calumnias defendit. Maledicorum, *inquit*, voces contemnimus, qui olim detrahentes Paulo meo, nunc forſitan detrahent & Hilarioni; illum ſolitudinis calumniati, huic obiicientes frequentiam: vt, qui ſemper latuit, non fuiſſe; qui à multis viſus eſt, vilis exiſtimetur. Fecerunt hoc & maiores eorum quondam Phariſæi, quibus nec Ioannis eremus ac ieiunium, neque Domini Saluatoris turbæ, cibi, potuſque placuerunt. Verùm deſtinato operi imponam manum, & Scyllæos canes obturatâ aure tranſibo.

Hier. præf. vitæ Hilar.

5. Evmdem odorem lagena servat.] *Eâdem phraſi & ſimilitudine ſæpiùs vtitur D. Hieronymus: vt epiſt.* VII. *ad Lætam:* Recens teſta diu & ſaporem retinet, & odorem, quo primùm imbuta eſt. *Idem l.* I. *Apolog. aduerſus Ruffinum:* Si litteras didiciſſes, oleret teſta ingenioli tui, quo ſemel fuiſſet imbuta. *Et in cap.* I. *ad Epheſios:* Qualiſque fuerit liquor, qui nouæ teſtæ infuſus eſt, talem diu teſta & odorem retinet, & ſaporem. *Expreſſum eſt ex illo Horat. ep.* XI.

Quo ſemel eſt imbuta; recẽs ſeruabit odorẽ
Teſta diu. ——

6. QVAM FECIT PALMÆ FOLIIS.] *Hieronymus in eius vitâ cap.* v. Cibum & veſtimentum ei palma præbebat. *& cap.* x. contextis palmarum folijs veſtiebatur. *& cap.*XIII. quam in ſportarum modum, de palmæ folijs ipſe ſibi contexuerat. *quam poſtmodum pius heres Antonius ex inteſtati bonis poſſedit, vt habes cap.*XIII.

Cur pauci veterum Pauli Thebai meminerint.

QVAERET *hic aliquis, cur tam pauci veterum Pauli Thebæi meminerint? Reſpondeo, quia totam pene ætatem in eremo vixit, ignotus omnibus, ſibi Deóque tantùm natus. De quo non niſi Antonij relatu pauca quædam cognita.* Nam quomodo in mediâ ætate vixerit, aut quas ſatanæ pertulerit inſidias, nulli hominum compertum habetur, *vt ait Hieronymus in Prologo ad hanc vitam. Quare ipſe de principio tantùm & fine Pauli pauca ſe ſcripturum profitetur, quòd ea res ad ſuam vſque ætatem omiſſa fuerat. Quam cauſſam quoque fuiſſe exiſtimo, cur Hieronymi aduerſarij iam olim, vt antè vidimus, de Paulo hoc Thebæo dubitauerint, exiſtimantes eum non fuiſſe, qui ſemper in ſolitudine vixerit, & cuius proinde nulli, præter vnum Hieronymum meminiſſent.*

An Hieron. de Paulo primò ſcripſerit.

Vnde colligi quoque poteſt, D. Hieronymum Pauli eremitæ geſta, poſterorum memoriæ primum ſcriptis prodidiſſe. Nam etſi in Bauaricâ Bibliothecâ quædam Græcè exſtent, quæ cum Hieronymianis conueniunt, paucis exceptis, quæ Hieronymus intermixta habet; ea tamen exiſtimarim ex Latino Hieronymi textu pòſt tranſlata. Quòd ſi ea Hieronymi ætate exſtitiſſent, ipſéque ea vidiſſet, eorum vtique meminiſſet; nec dixiſſet, de Antonio tam Græco quàm Romano ſtilo diligenter memoriæ traditum; *de Paulo verò, quòd res omiſſa eſt.*

Exiſtimo autem Hieronymum hæc ſua de Paulo ex Amathâ & Macario Antonij diſcipulis didiciſſe, qui illi indicarunt Paulum Thebæum principem rei eremiticæ fuiſſe.

Quando Hi[...] vitã Pa[...] ſcripſerit.

Quando verò Hieronymus vitam Pauli in litteras retulerit, neſcio an alicunde colligi poſſit. Ex prologo huius vitæ colligitur eam ſcriptam, cùm adhuc Amathas & Macarius, diſcipuli Antonij, in viuis erant. Ait enim de iis: Etiam nunc affirmant. *Quod ſi lectio veterum editionum & quorumdam manuſcriptorum librorum vera eſt cap.* v. *huius vitæ, videtur in Syriæ eremo eam ſcripſiſſe. Ita enim habet eo capite:* In eâ parte eremi, quæ iuxta Syriam Saracenis iungitur, & vidiſſe me monachos & videre. *quamquam iſtud,* & videre, *abeſt à quibuſdam MS. & recentioribus editionibus.*

VITA

[1]VITA
SANCTI PAVLI
[3]PRIMI EREMITÆ
AVCTORE
DIVO HIERONYMO
PRESBYTERO.

PROLOGVS.

Monachorum origo.

INTER multos ſæpè dubitatum eſt,[4] à quo potiſſimum monachorũ eremus habitari cœpta ſit. Quidam enim altiùs repetentes, [5] à beato Eliâ & Ioanne ſumpſere principium. *A b Elia & Ioanne* Quorum & Elias plus nobis propheta videtur fuiſſe, quàm monachus; & Ioannes antè prophetare cœpiſſe, quàm natus eſt. Alij autem (in quam etiam opinionem vulgus omne conſentit) aſſerunt Antonium huius propoſiti caput: *Ab Antonio.* quod ex parte verum eſt. Non enim tam ipſe ante omnes fuit, quàm ab eo omnium incitata ſunt ſtudia. [6] Amathas verò & Macarius, diſcipuli Antonij,[7] quorum ſuperior corpus magiſtri ſepeliuit, etiam nunc affirmant, Paulum quemdam Thebæum, [8] principem iſtius rei fuiſſe. *A Paulo Thebæo.* Quod, non tam nomine quàm opinione, nos quoque comprobamus. Nonnulli & hæc & alia, prout voluntas tulit, iactitant:[9] ſubterraneo ſpecu crinitum calcaneo tenus hominem; & multa, quæ perſequi otioſum eſt, incredibilia fingentes. Quorum quia impudens mendacium fuit, ne refellenda quidem ſententia videtur.

Igitur [10] quia de Antonio, tam Græco quàm Romano ſtylo, diligenter traditum eſt, pauca de Pauli principio & fine ſcribere diſpoſui: magis, quia res omiſſa fuit, quàm fretus ingenio. Quomodo autem in media ætate vixerit, aut quas ſatanæ pertulerit inſidias, nulli hominum compertum habetur.

VITA.

[11]SVB Decio & Valeriano perſecutoribus, [12] quo tempore [13] Cornelius Romæ, [14] Cyprianus Carthagine felici cruore damnati ſunt, [15] multas apud Aegyptum & [16] Thebaidam eccleſias tempeſtas ſæua populata eſt. *Cap. I. Cornelius Papa Mar. Cyprianus Epiſcopus Martyr.* Voti tunc Chriſtianis erat, pro Chriſti nomine gladio percuti. Verùm [17] hoſtis callidus tarda ad mortem ſupplicia conquirens, animas cupiebat iugulare, non corpora. Et, vt ipſe (qui ab eo paſſus eſt) Cyprianus ait,[18] *volentibus mori, non permittebatur occidi.* *Cyp. ep. 53* Cuius vt crudelitas notior fiat, duo memoriæ causâ exempla ſubiecimus.

[19] Perſeuerantem itaque quemdam in fide martyrem, & [20] inter eculeos laminaſque victorem,[21] iuſſit melle perungi, & ſub ardentiſſimo ſole, religatis poſt tergum manibus, reſupinari: ſcilicet vt muſcarũ aculeis cederet, qui [22] ignitas ſartagines ante ſuperaſſet. *Cap. II. Martyr melle perunctus muſcis expoſitus.*

[23] Alium iuuenili ætate florenté, in amœniſſimos hortulos præcepit abduci: ibique inter candentia lilia & rubentes roſas, cum leni murmure aquarum iuxtà ſerperet riuus, & molli ſibilo arborum folia ventus præſtringeret, ſuper extructum plumis lectum reſupinari iuſſit: & , ne ſe inde poſſet excutere, blandis ſerico nexibus irretitum relinqui. *Cap. III. Inexpugnabilis Martyris caſtitas.* Quò cum, recedentibus cunctis, meretrix ſpecioſa veniſſet, cœpit delicatis ſtringere colla complexibus: & , quod dictu quoque ſceluſ eſt, manibus attrectare virilia; vt corpore in libidinem concitato, ſe victrix impudica ſuperiaceret. Quid ageret miles Chriſti, & quò ſe conferret, neſciebat. Quem tormenta non vicerant, ſuperaret voluptas?

Tandem cælitus inſpirat[illegible], præciſam morſu li guam, in oſc lentis ſe faciem expuit: ac ſic lihdiu f[illegible], ſuccedens doloris magnitudo ſi e iuit.

CAP. IV. Pauli eruditio.

[24] Per idem ergo tempus, quo talia gerebantur, [25] apud inferiorem Thebaidam, cum ſorore iam viro traditâ, poſt mortem amborum parentum, in hereditate locupleti Paulus relictus eſt, annorum circiter quindecim, litteris tam Græcis quàm Ægyptiacis apprimè eruditus, manſueti animi, Deum valdè amans. Et cum perſecutionis procella detonaret, [26] in villam remotiorem & ſecretiorem ſeceſſit. Verùm

Aen. 3.

— quid non mortalia pectora cogis,
Auri ſacra fames? —

Periclitatur à proditione affinis.

ſororis maritus cœpit prudere velle, quem celare debuerat. Non illum vxoris lacrymæ, non communio ſanguinis, non ſpectans cuncta ex alto Deus ab ſcelere reuocabat. [27] Ad hæc inſtabat crudelitas, quæ pietatem videbatur imitari. Quod vbi prudentiſſimus adoleſcens intellexit, ad montium deſerta

Deſertum petit.

confugiens, dum perſecutionis finem præſtolaretur, [28] neceſſitatem in voluntatem vertit: ac paulatim progrediens, rurſuſque tantumdem, atque hoc idem ſæpiùs faciens, tandem reperit ſaxeum montem, ad cuius radicem haud procul erat grandis ſpelunca, quæ lapide claudebatur. Quo remoto, vt eſt cupiditas hominum occulta cognoſcere, auidius explorans, animaduertit intus grande veſtibulum, quod aperto deſuper cælo, patulis diffuſa ramis vetus palma contexerat, fontem lucidiſſimum oſtendens, cuius riuum tantummodò foras erumpentem, ſtatim modico foramine eadem, quę genuerat, aquas terra ſorbebat. Erant prætereà per exeſum montē non pauca habitacula, in quibus [29] ſcalpræ, etiam incudes & mallei, quibus

Officina vetus monetaria.

pecunia olim ſignata, viſebantur. Hunc locum Ægyptiorum litteræ ferunt [30] furtiuæ monetæ officinam fuiſſe, eâ tempeſtate, quâ Cleopatræ iunctus Antonius eſt.

CAP. V. Diuinitus oblatum habitaculum ingreditur.

[31] Igitur adamato (quaſi quod à Deo ſibi offerretur) habitaculo, omnem ibidem in orationibus & ſolitudine duxit ætatem: [32] cibum & veſtimentū ei palma præbebat. Quod ne cui impoſſibile videatur, IESVM teſtor & ſanctos Angelos eius, in eâ eremi parte, [33] quæ iuxta Syriam Saracenis iungitur, vidiſſe me monachos, de quibus vnus triginta iam per annos clauſus, hordeaceo

Abſtinentia & ciborum delectus.

pane, & lutulentâ aquâ vixit. Alter in ciſternâ veteri (quam gentili ſermone [34] Syri cubam vocant) [35] quinque caricis per ſingulos dies ſuſtentabatur. Hæc igitur incredibilia eſſe videbuntur his, qui non crediderint,

Mat. 9.

quia omnia poſſibilia ſunt credentibus.

CAP. VI.

Sed vt ad id redeam, vnde digreſſus ſum, cùm iam centum tredecim annos beatus Paulus vitam cæleſtem in terris ageret, & nonagenarius in aliâ ſolitudine moraretur Antonius (vt ipſe aſſerere ſolebat) hæc in mentem eius cogitatio incidit, nullum vltra ſe perfectum monachum in eremo conſediſſe. At illi per noctem quieſcēti reuelatum eſt, eſſe alium interiùs, multò ſe meliorem, ad quem viſendum deberet properare. Ilicò erumpente luce, venerabilis ſenex [36] infir-

Antonius ad Paulum properat.

mos artus baculo regente ſuſtentans, cœpit ire velle, quò neſciebat. Et iam media dies, coquente deſupèr ſole, feruebat: nec tamen à cœpto itinere abducebatur, dicens: Credo in Deum meum, quòd ſeruum ſuum, quem mihi promiſit, oſtendet. Nec plura his, conſpicit hominem equo mixtum, cui opinio poëtarum [37] Hippocentauro vocabulum indidit. Quo viſo, [38] ſalutaris impreſſione

Crucis ſigno armat frontem viſo Hippocentauro.

ſigni armat frontem. Et, Heus tu, inquit, quâ nam in parte hîc ſeruus Dei habitat? At ille barbarum neſcio quid infrendens, & frangens potiùs verba quàm proloquens, [39] inter horrentia ora ſetis blandum quæſiuit eloquium, & dextræ manus protenſione cupitum indicat iter: & ſic patentes campos volucri tranſmittens fugâ, ex oculis mirantis euanuit. [40] Verùm hæc vtrùm diabolus ad terrendum eum ſimulauerit, an, vt ſolet, eremus monſtroſorum ferax animalium, iſtam quoque gignat beſtiam, incertum habemus.

CAP. VII.

Stupens itaque Antonius, & de eo, quod viderat, ſecum voluens, vlteriùs progreditur. Nec mora: inter ſaxoſam conuallem haud grandem homunculum videt, aduncis naribus, fronte cornibus aſperatâ: cuius extrema pars corporis, in caprarum pedes deſinebat. Infractuſque & hoc Antonius ſpe-

Scutum fidei Satyro opponit. Ephes. 6.

ctaculo, ſcutum fidei & loricam ſpei bonus præliator arripuit. Nihilominùs memoratum animal, palmarum fructus eidem ad viaticum, quaſi pacis obſides, offerebat. Quo cognito, gradum preſſit Antonius: & quiſnam eſſet interrogās, hoc ab eo reſponſum accepit: Mortalis ego ſum, & vnus ex accolis eremi, quos vario deluſa errore gentilitas, [41] Faunos Satyroſque & Incubos vo-

Satyrus in Deum profitetur ſe credere.

cans, colit. Legatione fungor gregis mei. Precamur, vt pro nobis communem Deum deprecens, quem pro ſalute mundi veniſſe cognouimus, & in vniuerſam terram exijt

Pſal. 18.

ſonus eius. Talia eo loquente, longæuus viator vbertim faciem lacrymis rigabat, quas magnitudo lætitiæ indices cordis effuderat. Gaudebat quippe de Chriſti gloriâ, & de interitu ſatanæ: ſimulque admirans, quòd eius poſſet intelligere ſermonem, & ba-

culo

cubito humum percutiens, aiebat: Væ tibi, Alexandria, quæ pro Deo portenta veneraris: væ tibi, ciuitas meretrix, in quam totius orbis dæmonia confluxere. Quid nunc dictura es? Beſtiæ Chriſtum loquuntur, & tu pro Deo portenta veneraris. Necdum verba compleuerat, & quaſi pennigero volatu petulcum animal aufugit. Hoc, ne cuiquam ob incredulitatem ſcrupulum moueat, ſub rege [42] Conſtantio, vniuerſo mundo teſte, defenditur. Nam Alexandriam iſtiuſmodi homo viuus perductus, magnum populo ſpectaculum præbuit: & poſteà cadauer exanime, ne calore æſtatis diſſiparetur, ſale infuſum Antiochiam, vt ab Imperatore videretur, allatum eſt.

Alexandria [illegible]

[illegible]

Cap. VIII.

Sed vt propoſitum perſequar, Antonius cœptam regionem pergebat, ferarum tantum veſtigia intuens, & eremi latam vaſtitatem: quid ageret, quò verteret gradum, neſciebat. Iam altera effluxerat dies: reſtabat vnum, vt deſeri ſe à Chriſto non poſſe confideret. Pernox ſecundas in oratione exigit tenebras, & dubia adhuc luce procul intuetur lupam ſitis ardoribus anhelantem, ad radicem montis irrepere. Quam ſecutus oculis, & iuxta ſpeluncam, cum fera abiiſſet, accedens, cœpit intrò aſpicere, nihil curioſitate proficiente, tenebris arcentibus viſum. Verùm, vt Scriptura ait, perfecta dilectio foras mittit timorem, ſuſpenſo gradu & anhelitu temperato, callidus explorator ingreſſus: ac paulatim progrediens, ſæpiuſque ſubſiſtens, ſonum aure captabat. Tandem per cęcæ noctis horrorem procul lumen intuitus, dum auidius properat, offenſo pede in lapidem, ſtrepitum concitabat. Poſt cuius ſonitum beatus Paulus oſtium, quod patebat, occludens ſerà obfirmauit. Tunc verò Antonius præ foribus corruens, vſque ad ſextam & eo amplius horam aditum precabatur, dicens: Qui ſim, vnde, cur venerim, noſti. Scio me non mereri conſpectum tuum: tamen, niſi videro, non recedam. Qui beſtias recipis, hominem cur repellis? Quæſiui, & inueni: pulſo, vt aperiatur mihi. Quòd ſi non impetro, hîc moriar ante poſtes tuos. certe ſepelies vel cadauer meum.

1. Ioann. 4.

Paulus ſe [illegible] [illegible]

Matth. 7.

2. Aeneid. *Talia perſtabat memorãs, fixúſque manebat.*

6. Aeneid. *Ad quem reſponſum paucis ita reddidit heros:*

Nemo ſic petit, vt minetur; nemo cum lacrymis iniuriam facit: & miraris ſi non recipiam, cùm moriturus adueneris? Sic arridens Paulus patefecit ingreſſum. Quo aperto, dum in mutuos miſcerentur amplexus, proprijs ſe ſalutauere nominibus. gratiæ Domino in commune referuntur. [43] Et poſt ſanctum oſculum, reſidens Paulus cum Antonio, ita exorſus eſt: En, quem tanto labore quæſiſti, putridis ſenectute membris operit inculta canities. En, vides hominem, puluerem mox futurum. Verùm quia charitas omnia ſuſtinet, narra mihi quæſo, quomodo ſe habeat hominum genus, an in antiquis vrbibus noua tecta conſurgant, quo mundus regatur imperio, an ſuperſint aliqui, qui dæmonum errore rapiantur.

[illegible] ſe ſalutant [illegible] [illegible]

1. Cor. 13

Inter has ſermocinationes, ſuſpiciunt alitem coruum in ramo arboris conſediſſe. Qui inde leniter ſubuolans, integrũ panem ante mirantium ora depoſuit. Poſt cuius abſceſſum, Eia, inquit Paulus, Dominus nobis prandium miſit, verè pius, verè miſericors. Sexaginta iam anni ſunt, quòd accipio dimidij ſemper panis fragmentum: verùm ad aduentum tuum, militibus ſuis Chriſtus duplicauit annonam. Igitur Domino gratiarum actione celebratâ, ſuper vitrei fontis marginem vterque conſedit. Hic verò, quis frangeret panem, oborta contentio pænè diem duxit in veſperum. Paulus more cogebat hoſpitij, Antonius iure refellebat ætatis. Tandem conſilij fuit, vt apprehenſo è regione pane, dum ad ſe quiſque nititur, pars cuique ſua remaneret in manibus. Dehinc paululum aquæ iu fonte prono ore libarunt: & immolantes Deo ſacrificium laudis, noctem tranſegere vigilijs.

Cap. IX.

Coruus panem adfert Paulo.

Certamen humilitatis.

Cumque iam eſſet terræ redditus dies, beatus Paulus ad Antonium ſic locutus eſt: Olim te, frater, in iſtis regionibus habitare ſciebam, olim te conſeruum meum mihi promiſerat Dominus. Sed quia iam dormitionis tempus aduenit, & (quòd ſemper cupiebam diſſolui & eſſe cum Chriſto) peracto curſu, ſupereſt mihi corona iuſtitię; tu miſſus es à Domino, qui humo corpuſculum tegas, [44] imò terram terræ reddas. His Antonius auditis, flens & gemens, ne ſe deſereret, atque vt comitem talis itineris acciperet, precabatur. Et ille, Non debes, inquit, quærere quæ tua ſunt, ſed quæ aliena. Expedit quidem tibi, ſarcinâ carnis abiectâ, Agnum ſequi: ſed & ceteris expedit fratribus, vt tuo adhuc inſtituantur exemplo. Quamobrem perge quæſo, niſi moleſtum eſt: & [45] pallium, quod tibi Athanaſius Epiſcopus dedit, ad obuoluendum corpuſculum meum defer. Hoc autem beatus Paulus rogauit, non quòd magnopere curaret, vtrùm tectum putreſceret cadauer, an nudum: quippe qui tanto temporis ſpatio contextis palmarum folijs veſtiebatur: [46] ſed vt à ſe recedenti mœror ſuæ mortis leuaretur.

Cap. X.

Mortem ſuã Paulus prædicit.

Philip. 1.

2. Tim. 4.

Athanaſ. epiſc. pallium Antonio dediſſe, Paulus ſpiritu nouit.

Stupefactus ergo Antonius, quòd de Athanaſio & de pallio eius audierat, quaſi Chriſtum in Paulo videns, & in pectore eius Deum

Cap. XI.

Chriſtum in Paulo veneratur Antonius.

Deum venerans, vltrà reſpondere nihil auſus eſt: ſed cum ſilentio lacrymans, [47] oſculatis eius oculis manibuſque, [48] ad monaſterium, quod poſteà à Saracenis occupatum eſt, regrediebatur. Neque verò greſſus ſequebantur animum: ſed quamuis corpus, inane ieiunijs, ſeniles etiam anni fregerant, tamen animo vincebat ætatem. Tandem fatigatus & anhelus, ad habitaculum ſuum, confecto itinere, peruenit. Cui cùm duo diſcipuli, qui ei longo iam tempore miniſtrare conſueuerant, occurriſſent, dicentes: Vbi tam diu moratus es, pater? reſpondit: Væ mihi peccatori, qui falſum monachi nomen fero. Vidi Eliam, vidi Ioannem in deſerto, & verè in paradiſo Paulum vidi. Et ſic ore compreſſo, manu verberans pectus, ex cellulâ pallium protulit. Rogantibuſque diſcipulis, vt pleniùs quidnam rei eſſet exponeret, ait: Tempus loquendi, & tempus tacendi. Tunc egreſſus foras, & ne modicum quidem cibi ſumens, per viam, quâ venerat, regreſſus eſt: illum ſitiens, illum videre deſiderans, illum oculis ac mente contemplans. Timebat enim, quod euenit, ne ſe abſente, Chriſto debitum ſpiritum redderet.

Monaſterium Antonij à Saracenis occupatum.

Eccl. 3.

CAP. XII.

Antonius animam Pauli videt in cælum conſcendere.

Cumque iam dies illuxiſſet alia, & trium horarum ſpatio viam remeauiſſet, vidit inter angelorum cateruas, & inter prophetarum & apoſtolorum choros niueo candore Paulum fulgentem in ſublime conſcendere. Et ſtatim in faciem procidens, [49] ſabulum capiti ſuperiaciebat, plorans atque eiulans aiebat: Cur me Paule dimittis? cur abis inſalutatus? tam tardè notus, tam citò recedis? Referebat poſteà beatus Antonius, tantâ ſe velocitate, quod reliquum erat viæ, cucurriſſe, vt inſtar auis peruolaſſet. Nec immeritò. Nam introgreſſus ſpeluncam [50] vidit genibus complicatis, erectâ ceruice, extenſiſque manibus in altum, corpus exanime: ac primùm & ipſe, viuere eum credens, pariter orabat. Poſtquam verò nulla, vt ſolebat, ſuſpiria precantis audiuit, in flebile oſculum ruens, intellexit quòd etiam cadauer ſancti viri, Deum, cui omnia viuunt, officioſo geſtu precaretur.

Iconiſma Pauli defuncti.

CAP. XIII.

Chriſtiana traditio cantandi hymnos & pſalmos in funere.

Igitur obuoluto & prolato foras corpore, [51] hymnos quoque & pſalmos ex Chriſtiana traditione decantans: contriſtabatur Antonius, quòd ſarculum, quo terram foderet, non haberet; fluctuanſque vario mentis æſtu, & ſecum multa reputans, dicebat: Si ad monaſterium reuertar, tridui iter eſt: ſi hic maneam, nihil vltrà proficiam. Moriar ergo, vt dignũ eſt; & iuxta bellatorem tuum ruens, extremum, Chriſte, halitum fundam. Talia eo animo voluente, ecce [52] leones duo ex interioris eremi parte currentes, volantibus per colla iubis, ferebantur. Quibus adſpectis, primò exhorruit: ruſuſque ad Deum mentem referens, quaſi columbas videret, manſit intrepidus. Et illi quidẽ directo curſu ad cadauer beati ſenis ſubſtiterunt, adulantibuſque caudis, circa eius pedes accubuere, fremitu ingenti rugientes; prorſus, vt intelligeret eos plangere, quomodo poterant. Deinde haud procul cœperunt humũ pedibus ſcalpere, arenamque certatim egerentes, vnius hominis capacem locum effodere: & ſtatim quaſi mercedem pro opere poſtulantes, cum motu aurium, ceruice deiectâ, ad Antoniũ perrexerunt, manus eius pedeſque lingentes. At ille animaduertit benedictionem eos à ſe precari. Nec mora, in laudationem Chriſti effuſus, quòd muta quoque animalia Deum eſſe ſentirent, ait: Domine, ſine cuius nutu nec folium arboris defluit, nec vnus paſſerum ad terram cadit: da illis ſicut tu ſcis. Et manu annuens, vt abirent, imperauit. Cumque illi receſſiſſent, ſancti corporis onere ſeniles curuauit humeros: & depoſito eo in foſſam, deſuper humũ congregans, [53] tumulum ex more compoſuit. Poſtquam autem dies illuxit alia, ne quid pius heres [54] ex inteſtati bonis non poſſideret, tunicam eius ſibi vendicauit, quam in ſportarum modum de palmæ folijs ſibi ipſe contexuerat. Ac ſic ad monaſterium reuerſus, diſcipulis ex ordine cuncta replicauit: diebuſque ſolennibus Paſchæ & Pentecoſtes ſemper Pauli tunicâ veſtitus eſt.

Sepultura Pauli miraculo curata.

Antonius muta animalia benedicit.

Matth. 10

Tumulus mortuo ex more compoſitus.

Antonius diebus ſolennibus Paſcha & Pentecoſtes tunicâ Pauli veſtiebatur.

CAP. XIV.

Libet in fine opuſculi interrogare eos, [55] qui patrimonia ſua ignorant, qui domos marmoribus veſtiunt, [56] qui vno filio villarum inſuunt pretia, huic ſeni nudo quid vmquam defuerit. Vos gemmâ bibitis, [57] ille naturæ concauis manibus ſatisfecit: vos in tunicis aurum texitis, ille ne viliſſimum quidem habuit indumentum mancipij veſtri. Sed è contrario, illi quidem pauperculo paradiſus patet; vos auratos gehenna ſuſcipiet: ille veſtem Chriſti, nudus licet, tamen ſeruauit; vos veſtiti ſericis, indumentum Chriſti perdidiſtis. Paulus viliſſimo puluere coopertus, iacet reſurrecturus in gloriam; vos operoſa ſepulcra premunt, cum veſtris opibus arſuros. Parcite, quæſo, vobis; parcite ſaltem diuitijs, quas amatis. Cur & mortuos veſtros [58] auratis obuoluitis veſtibus? Cur ambitio inter luctus lacrymaſque non ceſſat? An cadauera diuitum niſi in ſerico putreſcere neſciunt?

Obſecro, quicumque hæc legis, vt [59] Hieronymi peccatoris memineris: cui ſi Dominus optionem daret, multò magis eligeret [60] tunicam Pauli cum meritis eius, [61] quàm Regum purpuram cum regnis ſuis.

Palma Pauli tunica cum meritis, Regũ purpurâ potior cum regnis.

NOTA-

NOTATIO.

1 VITA] *Eraſmus ait tantam in exemplaribus fuiſſe varietatem, vt appareat D. Hieronymum ſæpius idem argumentum aliis tractaſſe verbis; aut aiunt exercendæ copiæ cauſa hoc feciſſe. Ego vero tantam varietatem non inuenio, nec in impreſſis, nec in manuſcriptis exemplaribus. Quædam ſubinde verba mutata inueni librariorum vel incuriâ vel audaciâ. Sed vetuſtiſſimam ſemper lectionem expreſſi.*

2. SANCTI PAVLI] *Martyrologium Romanum x. Ianuarij:* In Thebaide natalis beati Pauli, primi eremitæ, qui à ſextodecimo ætatis ſuæ anno vſque ad centeſimum decimum tertium ſolus in eremo permanſit. Cuius animam inter Apoſtolorum & Prophetarum choros ad cælum ferri ab Angelis S. Antonius vidit. Eius autem dies feſtus XVIII. Kal Februarij celebratur. *Nihil de hoc in Menologio. Menæa breue vitæ compendium habent xv. Ianuarij.*

De eo pariacum Martyrologio Romano habet Beda, Vſuardus, Rhabanus, Ado, Notkerus, præter clauſulam de feſto XVIII. Kal. Februarij celebrato. Pauli etiam meminit Hieron ep.XIII. ad Paulinum, Caſſianus collat. XVIII. cap. V. & VI. S. Aldelmus de laud. virgin. lib. I. cap XXXI. Iſidorus lib. II. de Offic. cap. XV. Vincentius Specul. hiſtor. lib XI. cap. LXXXVI. & duobus ſequentib. Antoninus Chronic. parte II. tit. XV. cap. III. Petrus Equilinus in Catalogo Sanctorum lib. II. cap. IX.

Quòd vero Petrus Galeſinius, ſuis ad Martyrolog. Rom. Notationibus x. Ianuarij ait, huius Pauli meminiſſe Caſſiodorum lib. I. cap. XI. Tripart. Hiſt. & Heraclidem multis locis, omnino labitur. Eo enim loco Caſſiodorus ex Sozomeno Pauli Simplicis meminit. Heraclides verò non Pauli primi eremitæ, ſed etiã Pauli Simplicis, & aliorum Paulorum mentionem facit.

3. PRIMI EREMITÆ] *Rodolphus Hoſpinianus de Orig. Monach. lib. II. cap I. Piamon, inquit, abbas apud Caſſianum Collat. XVIII. cap. IV. eos anachoretas, id eſt, ſeceſſores vocat, qui priùs in cœnobijs inſtituti, ſolitudinis elegere ſecreta. Similia habet libro V. Inſtit. cap. XXXVI. Sed dum, ſubdit hæreticus, auctores horum primos ſcribit Collat. XVIII. cap. VI. vel Paulum quemdam Thebæum, vel Antonium Ægyptium, facile erroris conuincitur Piamon, cùm neuter horum prius in cœnobiis inſtitutus fuerit.*

Sed ineptit hæreticus, nullam non ſanctis viris obtrectandi occaſionem captans. Non enim vult Piamon omnes omnino anachoretas ex cœnobijs produſſe, ſed ſuo tempore ex fecundiſſima cœnobiorum radice ſanctorum etiam anachoretarum poſt hac flores fructuſque prolatos eſſe; id eſt, cœnobia fuiſſe anachoretarum ſeminaria: licet Paulus & Antonius, huius profeſſionis principes, non e cœnobijs, ſed è domo paternâ, quiſque peculiari ratione, ad eremum prouolarit.

Prolog. 4. A QVO POTISSIMVM MONACHORVM EREMVS HABITARE COEPTA SIT.] *Varia de primo eremi habitatore opinio, quæ iam à pleriſque aſceticorum, ſcriptoribus excuſſa. Vide Bellarminum tom. II. Controuerſ. II gener. lib. II. de Monachis cap. XXXIX. quod eſt de Eremitis. vbi & hæreticorum calumnias contra hunc ordinem & ſtatum egregiè refutat.*

Quod hic D. Hieronymus ſubdit, de Ioanne, Paulo, & Antonio, habet & ep. XXII. ad Euſtochiũ: Huius vitæ auctor Paulus illuſtrator Antonius; &, vt ad ſuperiora conſcendã, princeps Ioannes Baptiſta fuit.

5. A BEATO ELIA ET IOANNE] *Huius opinionis crebra apud ſanctos Patres & hiſtoricos mentio. Baſilius epiſt. ad Chilonem:* Ἐν τούτῳ τὸ ὄρος τὸ Κάρμηλον, ἐν ᾧ Ἠλίας ἐνδιατρίβων τῷ Θεῷ εὐηρέστησεν, &c. Ἐνταῦθ' ἡ ἔρημος, ἐν ᾗ ὁ μακάριος Ἰωάννης ἀκρίδας τρώγων, μετάνοιαν τοῖς ἀνθρώποις ἐκήρυξεν. Hic mons celeber, Carmelus, in quo Elias demoratus perplacuit Deo, &c. Hic ſita eremus eſt, in quâ B. Ioannes, eſitans locuſtas, formulam pœnitentiæ hominibus perficiundæ, ſuâ prædicatione præſcripſit & euulgauit. *Gregorius Nazianzenus Orat. V. ſeu Apologet. poſt reditum ex fugâ,* Ἠλίου ἐνενόουν τὸν Κάρμηλον, καὶ Ἰωάννου τὴν ἔρημον. Eliæ Carmelum animo agitabam, & Ioannis deſertum. *Idem de iiſdem Orat. XXV. Ioannes Chryſoſtomus homil. LXIX. in Matth. veſtium inter monachos vſum ad Eliæ, Eliſei & Ioannis Baptiſtæ exemplum refert. Theophylactus in cap. I. Lucæ:* Ἐν δυνάμει καὶ πνεύματι Ἠλίου ἦλθεν ὁ Ἰωάννης, διότι ἐρημίτης ἦν καὶ αὐτὸς, καὶ λιτοδίαιτος. In virtute ac ſpiritu Eliæ venit Ioannes, eò quòd eremita fuit etiam ipſe, & frugalis vitæ. *Caſſianus Collat. XVIII. cap. VI.* Vaſtos eremi receſſus penetrare non timeant, ad imitationem ſcilicet Ioannis Baptiſtæ, qui in eremo totâ permanſit ætate: Eliæ quoque & Eliſei, &c. *Vita Pachomij cap I.* Antonius magni Eliæ atque Eliſei, necnon & ſancti Ioannis Baptiſtæ æmulator exiſtens. *Sozomenus libro I. capite XII.* Ταύτης δὲ τῆς ἀρίστης φιλοσοφίας ἦρξατο μὲν, ὥς τινες λέγουσιν, Ἠλίας ὁ προφήτης, καὶ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής. Hanc præclaram viuendi rationem primus, vti quidam memorant, inſtituit propheta Elias, & Ioannes Baptiſta. *Idem apud Niceph lib. VIII. cap. XXXIX.*

De Eliâ, Hieron. epiſt. XIII ad Paulinum: Noſter princeps Elias, noſter Eliſeus, noſtri duces filij Prophetarum, qui habitabant in agris & ſolitudinibus, & faciebant ſibi tabernacula iuxta fluenta Iordanis. 4. Reg. 6.

De Ioanne, Chryſoſtomus homil. I. in Marcum: Sicut ſacerdotum principes ſunt ſacerdotes Apoſtoli, ſic monachorum princeps Ioannes Baptiſta eſt. *Et apud eumdem hom. de Ioanne Baptiſtâ:* Conſiderate, monachi, dignitatem veſtram. Ioannes veſtri princeps eſt dogmatis; ipſe monachus ſtatim vt natus, in eremo viuit, in eremo nutritur. *& Hieronymus epiſt. XXII. ad Euſtochium, cuius verba ante dedi.*

De vtroque, ſolitariam vitam agente, idem Hieronymus in cap. VII. Michææ; & Iſidorus lib. II. c. XV. de Diu. offic.

6. AMATHAS VERO ET MACARIVS DISCIPVLI ANTONII.] *Tres fuere celebres S. Antonij diſcipuli, de quibus D. Hieronymus in Chron. anno XIX. Conſtantij imperij; Chriſti CCCLXVII. ſecundùm Scaligerum, vel CCCLIX. ſecundùm Pentacum:* Sarmata, Amathas, & Macarius, diſcipuli Antonij inſignes habentur. *Sed & Amathæ & Macarij meminit Palladius Hiſtoria Lauſiaca cap. XXV. Porrò Macarius hic Antonij diſcipulus videtur fuiſſe Macarius Alexandrinus, de quo Palladius cap. XX. narrat mirandum quid, quod coram Antonio contigit. quem ait fuiſſe quoque presbyterum Cellarum, vti alterum Ægy-*

Ægyptium Macarium, presbyterum Scetes, de quibus plura lib. II. hic. Quare non rectè Petrus in Catal. lib. II. cap. XXV & LXXXI. Macarium Ægyptium facit Antonij diſcipulum.

7. QVORVM SVPERIOR MAGISTRI CORPVS SEPELIVIT.] Intelligit, opinor, Hieronymus Amatham: ille enim ſuperior, ſeu preceſſor Macarij, in hac Hieronymi narratione. Quare miror in vitâ ſancti Poſthumij eſſe cap. VII. infra: Macario, de quo ſæpè diximus corpus ſepeliſſe magiſtri. Niſi quis vocem, ſuperior, ad proximum referri velit, qui eſt Macarius. Ita nullus diſſenſus erit. Palladius cap. XXV. vtriuſque Antonij ſepulturæ tribuit: Cùm ergo veniſſem ad eius monaſterium, quod eſt propter fluuium, in quo ſedebant eius diſcipuli Macarius & Amathas, qui eum etiam, cùm dormiiſſet, ſepelierunt.

8. PRINCIPEM ISTIVS REI FVISSE, QVOD NON TAM NOMINE QVAM OPINIONE.] Hic codices mirè variant. quidam habent: principem iſtius rei fuiſſe. quod non tam opinione, quàm nomine. alij: principem iſtius rei, non tantùm nominis fuiſſe. quam opinionem. nonnulli: principem iſtius rei fuiſſe, ſed non nominis. quam opinionem. quæ varietas haud dubiè nata ex ſenſus difficultate. Receptior lectio eſt, quam in textu expreſſi.

De cuius etiam ſenſu diſſenſio eſt. Matthæus Galenus VVeſtcapellius cap. IV. Orig. monaſtic. exiſtimat D. Hieronymum dicere, Paulum Thebæum eremiticæ vitæ principem fuiſſe, quod non tam nomine (puta Amathæ & Macarij diſcipulorum S. Antonij, qui id affirmabant) quàm opinione, nos quoque probamus. Mihi videtur genuinus D. Hieronymi ſenſus eſſe, quod opinione & ſententiâ ſuâ Paulus princeps eremiticæ vitæ fuerit, non tantùm nomine; id eſt, quod verè eremiticæ vitæ princeps fuerit Paulus, non tantum ita vulgò (ſeu verè ſeu falsò) nominetur.

9. SVBTERRANEO SPECV CRINITVM CASCANIO TENVI HOMINEM.] Talis deſcribitur S. Macarius Romanus hic poſt in eius vitâ cap. XV. capilli capitis totum viri corpus operuerunt. Sed ille S. Paulo Thebæo poſterior: quia vixit poſt imperium Iuliani, vt habetur in eius vitâ. quamquam, cum tunc valde ſenex fuerit, quod indicant cani inſtar niuis, potuit fuiſſe coæuus S. Paulo. Talis capillitio & S. Onuphrius, infra in eius vitâ c. II. tanta capillorum prolixitas erat, vt corpus illius, ipſorum diffuſione tegeretur. Hic etiam S. Paulo fuit poſterior. cuius & probata vita. Quare ad aliam aliquam de fictitio eremitâ fabulam D. Hieronymus hic reſpexerit.

10. QVIA DE ANTONIO, TAM GRÆCO QVAM ROMANO STILO] S. Antonij vitam Græcè ſcripſit S. Athanaſius, Latinè Euagrius Antiochenus, vt poſt fusè videndum.

Cap. 1. 11. SVB DECIO ET VALERIANO PERSECVTORIBVS] Baronius anno Chriſti CCLIII. Decij primo. Cùm ſub Decio & Valeriano Hieronymus Paulum dicat factum extorrem, eâ de cauſâ Valerianum appoſuit, quod Decio in Perſas proficiſcente, vt dicemus, Valerianus Romæ Principis vicem ageret, & Chriſtianos edictis exagitaret.

Idem eodem anno. Hoc item primo imperij ſui anno Decius, comparato exercitu bellum ſuſcepturus aduerſus Perſas, reliquit Romæ Valerianum, cui ex Senatus Trebell. in Valeriano. conſulto (vt tradit Trebellius) ſummam contulit poteſtatem: ſic enim illi cenſuram tribuit, vt addiderit & legum ſcribendarum facultatem. indeque accidit, vt in edictis nominis inſcriberentur Decij atque Valeriani. quorum nominibus extat edictum de perſecutione aduerſus Chriſtianos in Actis S. Mercurij martyris, licet & Auguſti nomen Valeriano legatur additum. quod tamen potius additum poſtea, quam tunc inſcriptum putamus.

Idem eodem anno. Quamobrem actum eſt, vt ſuo etiam nomine (Valeriani) inſcriberentur leges, & in Chriſtianos promulgarentur edicta; adeo, vt eadem perſecutio vtriuſque nomine, nempe Decij & Valeriani cenſeretur, eoque nomine perſeueraret in poſterum; quòd eo ſemel eorum, qui iuſtiſſimi ac ſanctiſſimi haberentur, perſecutio nobilitata nominum titulo, quò religioſior ac iuſtior haberetur, eo licentius graſſaretur in Eccleſiam Chriſti.

Ex his igitur complures tricæ atque ambages ſoluuntur, dum plerique martyres in perſecutione Decij & Valeriani vnà paſſi eſſe leguntur; quos conſtat non ſimul eodem, ſed diuerſo tempore imperaſſe; & quod nonnulli, quos perſpicuum eſt paſſos eſſe ſub Decio, iidem ſub Valeriano martyrium pariter exegiſſe traduntur: & quos ſuſtulit Valeriani perſecutio, iidem ſub Decio & Valeriano paſſi legantur. Hæc qui non conſiderat, innumeris ſe ac planè inſolubilibus implicet erroribus neceſſe eſt, feraturque per denſa, atque multiplicibus viarum anfractibus diſtineatur. Vide & eumdem Baronium ad Martyrologium Romanum X Auguſti.

12. QVO TEMPORE CORNELIVS ROMÆ, CYPRIANVS CARTHAGINE.] Baronius anno Chriſti CCLIII. Decij I. Quod ait (Hieronymus) tunc Paulum deſerta petiiſſe, cum Cornelius Romæ & Cyprianus Carthagine ſubiere martyrium, ſic intelligendum eſt, eadem perſecutione vrgente Paulum ſeceſſiſſe, quâ Cornelius & Cyprianus martyrio ſublati ſunt. Nam licet non ſimul regnarint Decius atque Valerianus, fueritque breui aliquo pacis interſtitio ea perſecutio interrupta; tamen quod iiſdem edictis, quibus promulgata, etiam continuata, ac iterum repetita fuerit, vna eademque cenſetur; ac Decij pariter & Valeriani nomine dicta.

13. CORNELIVS ROMÆ] Cornelij Papæ memoria in Martyrologio Romano XIV. Septembris: Romæ viâ Appiâ beati Cornelij Papæ & martyris, &c. quem Baronius in Annalibus anno Chriſti CCLV. Galli & Voluſiani Impp. II. coronatum martyrio aſſerit.

14. CYPRIANVS CARTHAGINE.] Et huius celebris memoria in Martyrologio Romano XIV. Septembris: In Africâ paſſio ſancti Cypriani, epiſcopi Carthaginienſis, &c. quem martyrij laureâ decoratum ponit Baronius anno Chriſti CCLXI.

15. MVLTAS APVD ÆGYPTVM ET THEBAIDAM ECCLESIAS TEMPESTAS SÆVA POPVLATA EST.] Lege apud Euſebium lib. VI. cap. XXXIII. & XXXIV. epiſtolam Dionyſij epiſcopi Alexandrini, quâ tempeſtatis huius procellas in eccleſiam Alexandrinam accumulat. quas fuſiùs explicatas habes apud Baronium anno Chriſti CCLIII Decij I.

16. THEBAIDAM.] Solemnis Hieronymo & ſuprà eius terminatio, Thebaidæ, pro Thebais. ſic in vitâ ſancti Sebaſtiani XX. Ianuarij Perſida pro Perſis. Vide infra Onomaſticon.

17. HOSTIS CALLIDVS TARDA AD MORTEM SVPPLICIA CONQVIRENS.] Cyprianus epiſt. VIII. de hac perſecutione Deciana: Tormenta veniunt, & tormenta ſine fine tortoris, ſine exitu damnationis, ſine ſolatio mortis: tormenta, quæ ad coronam non facilè dimittant; ſed tam diu torqueant, quàm diu deiiciant, niſi ſi aliquis diuinâ dignatione

[illegible] inter iſta tormenta profecerit, [illegible] on [illegible] ſupplicij, ſed velo [illegible] *eſt ergo* [illegible] *ſem*-[illegible] [illegible] ad ſubitum, ſed len-[illegible] [illegible] tur, vt martyrij labor [illegible] [illegible]. quo nò fuerat inter moras [illegible]

[illegible] MORI NON PERMITTEBATVR [illegible] *eſt* [illegible] 1. *ad Fortunatum &* [illegible] non animi infirmita-te [illegible] in p[illegible]o [illegible] illos, per iube-[illegible], co[illegible] ellionis ſuæ coronam non [illegible] max me, cùm cupientibus mo-ri [illegible] ſed tam diu feſſos [illegible] diu non fide, quæ inu-[illegible] vincere, ſed carnem, quæ infirma eſt, [illegible]

[illegible] PERANTEM ITAQVE IN FIDE MAR-[illegible] *Huius* [illegible] *quentis memoria Martyris ex-*[illegible] *Romanis* XXVIII. *Iuly*, [illegible] *Hieronymi loco adumbratis. de quibus*, *Hie*[illegible] *quoque primo*, *Baronius anno Christi* [illegible] *Decy* 1

[illegible] CVLEO LAMINASQVE VICTORAM] *De tormentis his conſule Onomaſticon.*

21 IVS[illegible] ILLE PERVNGI. *Huius ſupplicy exemplum* [illegible] *graphicum deſcriptionem habes apud Apuleium* [illegible] VIII. Arreptum ſeruulum nu-di[illegible] ſimiliter alligauit ar-bori [illegible] ipſos in [illegible] o cariosò ſtipite inhabi-ta[illegible] formicarum nidificia bulliebant, & vltrò citroque commeabāt multiiuga ſcaturigine. Quæ ſimul dulcem ac mellitum corporis nidorem per-ſenſ[illegible], p[illegible] quidem ſed numeroſis & conti-nuis morſiunculis [illegible] nitus inhærentes, per longi temporis cruciatum, ita carnibus atque ipſis viſce-ribus abeſ[illegible], homine conſumpto, membra nuda-runt, vt oſſa tamen viduata pulpis, nitore nimio candentia, funeſtæ cohærerent arbori. *Re*[illegible] *hunc quidam* [illegible] *de quo in Onomaſtico.*

22. IGNITAS SARTAGINES.] *Crebra ſartaginum mentio in Actis Martyrum. Loca plura antorum ſuggeret Onomaſticon.*

Cap. III. 2[illegible]. ALIVM IVVENILI ÆTATE FLORENTEM.] *Ni-cephorus lib* VII. *cap*. XIII *ſimile* (*ſi non idem*) *exem-plum de aſcete quodam habet in perſecutione Diocletia-ni. Simile quoque habet Petrus in Catalogo SS. li-bro* VIII. *cap*. LXX. XII. *Sept. de Nicetâ Nicomedia paſſo tempore Maximiani, qui multa alia de eodem attexit, in quibus quædam mira, nec facilè omnibus probanda. Inde Marulus deſumpſit, quæ habet lib.* V. *cap*. V. *vbi* [illegible] *à Notatore adiectum* XXIV. *Iuly ex Martyrolog. Vſuardi. Nec enim eo die de hoc Ni-cetâ agitur, ſed de aliâ virgine & martyre, ſociâ Aquilia, de quibus in Actis S. Chriſtophori.*

Cap. IV. 24. PER IDEM ERGO TEMPVS QVO TALIA GE-REBANTVR] *Baronius anno Chriſti* CCLIII. *Decy Imperatoris* 1. *Ceterum ex Hieronymi ſententia* [illegible] *hoc ipſo Decy perſecutionis exordio*

Hier. in vit. Pauli. *Paulum* [illegible] *exterrem, eius auctoritate perſpicue declarabimus. Cum enim dicit Paulum* CXIII. *egiſſe ætatis annum quo,eum inuiſente Antonio, ex hac vitâ deceſſit; cum Antonius tum nonagenarius eſſet; quem*

Hier. in Chron. [illegible] *ann.* CV. *cumque eiuſdem Hierony-mi teſtimonio id affirmantis in Chronico, habeatur* [illegible] *Antonium anno* XXI *Conſtantij, atque Pau-lo* [illegible] *annos* XV. [illegible] *Paulum obiiſſe, anno* VI. [illegible] *abſoluto, & ſeptimo ineunte, ſic*

enumeratur Chriſti annus CCCXLIII. *quâ ratione, cum* (*vt* [illegible]) [illegible] *anno, quo Paulus* [illegible] CXIII *an-nos natus; neceſſe eſt affirmare, hoc ipſo anno* CCLIII. *ipſum fu*[illegible] *ætatis annorum* XXIII.

Tantum igitur abeſt (*ſubdit idem Baronius*) [illegible] *poſt hæc Paulus ſub Valeriano ſolitudinem petierit, vt, ſi quis affirmare velit, eum* XV *annos natum* (*vt* [illegible] *per* [illegible] *S. Hieronymi ſententiam interpretantur*) *in eremum ce*[illegible] *ſſe, dicere opus ſit, non ſub Decio & Valeriano, ſed ſub* [illegible] *rdiano, quo tempore pax ſumma in Eccleſia era*[illegible] *hoc eſſe.*

Quamobrem ætas illa Pauli annorum XV. *non ad tempus, quo* [illegible] *ſolitudinem, referenda eſt; ſed quod tot annos tunc natus erat, cum parentibus ſuis orbatus. id que manifeſte* [illegible] *voluit Hierony-mum illis verbis*: Poſt [illegible] ortem amborum paren-tum, in hereditate locupleti Paulus relictus eſt an-norum circiter XV. *& quod proximè dixerat*, per il-lud tempus quo talia gerebantur, *ad ea eſſe referen-dum, quæ ſubdit*: cùm perſecutionis procella deto-naret. *Quæ ſane verba, ſi alio accipias ſenſu, Hierony-mum ſibi ipſi repugnantem atque mendacem* (*quod no-ſtis eſt dictu*) *de numero annorum Pauli in eremum ſe-cedentis efficias.*

Sic igitur ex eiuſdem S. Hieronymi ſententiâ, præ-ſtat dicere, ipſum annum agentem XV. *parentibus eſſe orbatum; hoc que anno eius ætatis* XXIII. *ipſo primo per-ſecutionis impetu exturbatum, rus paternum prius, in-deque confugiſſe in longè poſitos montes, nullumque opportuna ſibi ad inſtitutum paratam ſpeluncam, quod ſuperfuit vitæ* [illegible] *ſque ad annum* CXIII. *incognitum permanſiſſe.*

Præclarè quidem Baronius ita ex Antony ætate, quam Hieronymus in Chronico expreſſit, Pauli quo-que ætatem collegit, ſed dolemus Hiſtoricum præſtan-tiſſimum depravato Chronici codice vſum, vt iam antè dixi. Quare tota hæc Baron. ana annorum deductio, ad iam ſupra dicta in Præludijs ad hanc vitam exigen-da eſt.

Qui XVI. *ætatis anno Paulum exterrem factum volunt, id eſt, poſt* XV. *ætatis annos expletos, ſuffraga-tores habent omnes Martyrologos, quos ſuperiùs cita-uimus: qui mente vnanimi, conſonâ voce, hunc de Paulo Hieronymi locum ita videntur percepiſſe & explicaſſe.*

25. APVD INFERIOREM THEBAIDAM.] *De du-plici Thebaidâ, in Onomaſtico.*

26. IN VILLAM REMOTIOREM ET SECRETIO-REM SECESSIT.] *Epiſtola Dionyſij Alexandrini Epiſcopi, ad Fabium Antiochenum, apud Euſebium lib.* VI. *cap*. XXXIV. *de hac Deciana perſecutionis pro-cellâ.* [illegible] Fratres ergo deflectere è viâ, & in loca ſeparata ac ſolitaria ſe ſubducere. *Idem ibidem*: [illegible] Quid attinet percenſere multitudinem eorum, qui in ſolitudine & montibus vagi errantesque, fame, ſiti, frigore, morbis, latronibus, beſtijs interiere expoſiti? *Contigit hoc iuxta Baronium anno Chriſti* CCLIII. *Decy Imp.* 1.

27. AD HÆC INSTABAT CRVDELITAS, QVÆ PIE-TATEM VIDEBATVR IMITARI.] *Henricus Gra-uius, diligens Hieronymi lector, eiuſque phraſium col-lector, aut alias lege.* Aderat, initabat, crudelitate quaſi pietate vtebatur *Ita & MS. plures. Quâ lo-quendi formulâ vſus eſt L. Florus lib.* III. *c.* V. Ado-rat, initabat; ſæuitiâ quaſi virtute vtebatur.

Quod

Quod ad [illegible] Hieronymi attinet, vult Christianos [illegible] exagitatos, & prætextu religionis in eos [illegible], vt [illegible] ad [illegible] velut ad [illegible], [illegible]. Ita [illegible] lib. I. vitæ S. Sebastiani: Iſt . eſt, quæ vos, ô caſtiſſimæ coniuges beatorum, per pietatis colorem, impietatem martyrum mentibus feciſtis [illegible]. *Gregorius Nyſſenus in vita Greg. Thaumaturgi* XVII. *Nouemb.* ἄλλοι δὲ [illegible] τοῖς [illegible] τῶν πιστῶν [illegible], [illegible] γίνοιντο [illegible] πραγμάτων, [illegible] σχήματι τῆς εὐσεβείας, [illegible] τῆς [illegible]. Alij autem poſſeſſionibus fidelium inhiantes, vt rebus eorum potirentur, ſub prætextu pietatis vexabant & exagitabant eos, qui fidem amplectebantur. *Non aliter Paulus a ſororio exagitatus eſt. Quod & S. Aldelmus lib. I. de laud. Virgin. cap.* XXXI *expreſſit:* Paulus itidem inclytus & Patrum celeberrimus, qui à pellaci genero, cæcæ cupidinis philargyriâ deceptο, contra iura naturæ proditus & publicatus. *ita locus ille ex peruetuſto codice MS. Collegij noſtri Antuerpienſis legendus. Acta MS S. Gorgonij M. tempore Diocletiani:* Pater quidem filium, frater fratrem, ſi illius ſectæ inueniretur, velut inimicum manifeſtâ inquiſitione prodebat: & ideò quiſque, prout poterat, ſe in ſpeluncis aut latibulis abſcondebat.

Quam crudele autem fuerit edictum Decij, prodit Dionyſius Epiſcopus Alexandrinus, apud Euſebium lib. VI. *cap.* XXXIV. Καὶ δὴ καὶ παρῆν τὸ πρόσταγμα, αὐτὸ σχεδὸν ἐκεῖνο, οἷον τὸ προρρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν παρὰ βραχὺ τὸ φοβερώτατον, ὡς, εἰ δυνατὸν, σκανδαλίσαι καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Nam Decij edictum erat iam diuulgatum, illudque tale profectò videbatur, quale Dominus prædixerat futurum, in quo terribiliſſima illa eius propemodum explebatur ſententia, nimirum Electos (ſi poſſibile eſſet) in errorem inductos fore. *Prodit quoque Nyſſenus loco iam citato. Habes edictum Decij, quod & crudelitatem & pietatem eam ſpirat, in vitâ S. Mercurij martyris apud Metaphraſtem* XXIV. *Nouembris.*

28 NECESSITATEM IN VOLVNTATEM VERTIT.] *Caßianus collat.* XVIII. *cap.* VI. Cuius profeſſionis (*anachoreſeos*) principes hos, quos paulò antè memorauimus, ſanctum videlicet Paulum & Antonium, nouimus extitiſſe. qui non, vt quidam, puſillanimitatis cauſsâ, vel impatientiæ morbo, ſed deſiderio ſublimioris profectus, contemplationiſque diuinæ, ſolitudinis ſecreta ſectati ſunt; licet eorum prior, neceſſitatis obtentu, dum tempore perſecutionis, affinium ſuorum deuitat inſidias, eremum penetraſſe dicatur.

29. SCALPRÆ, ETIAM INCVDES ET MALLEI.] *Ita vetuſtiſſimus MS. S. Floriani. Nempe exprimit tria præcipua cudendæ monetæ inſtrumenta ibidem inuenta.* De ſcalpris *vide Onomaſticon.*

30. FVRTIVÆ MONETÆ OFFICINAM.] *Ad eumdem vſum paratum fuiſſe putarim, inquit Eraſmus, quod hodie Cumis oſtenditur antrum Sibyllæ.*

Cap. v. 31. IGITVR ADAMATO, QVASI A DEO SIBI OFFERRETVR, HABITACVLO.] *In vitâ Antonij cap.* XXIV Hunc Antonius locum, quaſi à Deo ſibi offerretur, amplexus eſt.

32. CIBVM ET VESTIMENTVM EI PALMA PRÆBEBAT.] *Nempe ex fructu dactylorum cibus, ex hirſutis arboris frondibus veſtis.*

33. QVÆ IVXTA SYRIAM SARACENIS IVNGITVR.] *Crebra huius eremi mentio apud D. Hieronymum Epiſt.* VI. *ad Florentium*: In eâ mihi parte eremi commoranti, quæ iuxta Syriam Saracenis iungitur. *Epiſt.* XLIII. *ad Chromatium, Iouinum & Euſebium:* Nam poſtquam, ſancto Euagrio tranſmittente, in eâ ad me eremi parte delatæ ſunt, quæ inter Syros & Saracenos vaſtum limitem ducit. *Epiſt.* LVII. *ad Damaſum.* Et quia pro meis [illegible]oribus ad eam ſolitudinem commigraui, quæ Syriam iuncto Barbariæ fine diſterminat. *Epiſt.* LVIII. *ad eumdem:* Chriſti veſtem in Romanâ vrbe ſuſcipiens, nunc barbaro Syriæ limite teneor. *In vitâ Malchi cap.* IV. Solitudo, per quam Saraceni incertis ſedibus huc atque illuc ſemper vagantur. *Videſis in Onomaſtico,* Eremus.

34. SYRI CVBAM VOCANT.] *Grauius legit gubam. Nam Syriacè guba, inquit, ciſternam ſignificat. Hieronymus in cap.* VI. *Ieremiæ:* Hoc autem Latinus lector intelligat, vt ſemel dixiſſe ſufficiat: lacum, non ſtagnum ſonare, iuxta Græcos, ſed ciſternam: quæ ſermone Syro & Hebraico, gebe appellatur. *Sed facile inter ſe* g *&* c *commeant. Vide Onomaſticon.* λάκκος גבא

35. QVINQVE CARICIS.] Id eſt ficubus ſiccis *addunt quidam in textu. Infra in vitâ S. Hilarionis c.* III. Herbarum ergo ſucco, & paucis caricis, poſt triduum vel quatriduum deficientem animam ſuſtentabat. *Conſulendum Onomaſticon.*

36. INFIRMOS ARTVS BACVLO REGENTE SVSTENTANS.] *Hieronymus in cap.* I. *Amos:* Ne vltimæ quidem ætatis homines, qui trementes artus baculo regente ſuſtentent. *Idem in cap.* VIII. *Zachariæ:* Vt nullo hoſte remanente, vſque ad vltimam ætatem, in vtroque ſexu ſenilis ætas perueniat, & trementes artus baculo regente ſuſtentent. Cap. vi.

37. HIPPOCENTAVRO.] *Ipſe Hieronymus explicat,* hominem equo mixtum. *Vide Onomaſt.*

38. SALVTARIS IMPRESSIONE SIGNI ARMAT FRONTEM.] *Vel Antonij exemplo, frontem crucis ſigno armare, diſce hæretice. Vide* Crux *in Onomaſt.*

39. INTER HORRENTIA ORA SETIS.] *Eraſmus ait, hunc locum diuerſum haberi in exemplaribus, nec vllam lectionem ſibi facere ſatis. video aliquos libros habere* ſenis, *aliquos* ſetis. *quod poſterius rectum. Vult enim Hieronymus ipſum Hippocentaurum inter ora ſua horrentia ſetis blandum quæſiſſe eloquium, id eſt, conatum blande reſpondere, etſi ora horrerent ſetis; ideoque barbarum quid potiùs ſonare nata, ſeu frangere verba, & fragore quodam promere. Nam ſi de ſene Antonio intelligeretur, dixiſſet,* allogium; *non vero* eloquium.

40. VERVM HÆC, VTRVM DIABOLVS. [*Cuius fruſtrà, inquit Baronius anno Chriſti* CCCXLIII. *exigitur fides, qui de his dubitans, quidnam fuerit, num ſpectrum, an monſtrum, liberaſſe voluit fidem ſuam.*

Ceterùm, nec inſulſa, nec inanis fuit ipſius dubitatio, an Ægyptus, monſtrorum ferax, eiuſmodi quoque ex duabus ſpeciebus mixtum animal genuiſſe potuerit. Quamuis enim, quod de Ixione atque Centauris Poetæ cecinerunt, figmentum eſſe non eſt qui dubitet; & ſecundum Celſum, de exhibendo Centauro vana ſponſio habeatur, cùm inquit: Si ita ſtipulatus fuero, te ſiſte; &, ni ſteteris, Hippocentaurum dari; *nec ſit, qui exigat à naturâ Centauros, tamquam ſpeciem animalis; tamen eiuſmodi eamdem interdum peperiſſe monſtra, quis neget? nam ſic Plinius:* Claudius Cæſar ſcribit, Hippocentaurum in Theſſaliâ natum, eodem die interijſſe: & nos principatu eius allatum illi ex Ægypto in melle vidimus. *in melle, inquam; quod eius virtutis ſit, vt computreſcere corpora non ſinat. Et ſic in melle marinum hominem, ab* Aug. de ciuit. Dei. l. 18. c. 13 L. 97. ff. de verb. oblig. Plin. lib. 7. cap. 3.

ultimâ Mauritania ad Hiſpanias allatum teſtatur Alex. ab Alexandro, ſolida fides auctor. Quem qui

Alex. ab Alex. lib. [illegible] cap. 8. legerit de Tritonibus, diuerſis in locis ſuo ſæculo viſis [illegible], iiſdemque vultu hominem præ ſe ferentibus, corpore prorſus humano, abſoluta ſimilitudine pubetenus, poſtremis in piſcem deſinentibus, haud dubitabit in terris poſſe reperiri, quæ maris quoque producunt; cùm hominis habitatio ſit potiùs terra, quam mare: ex enim admixtione cum iumento poſſint eiuſmodi concipi monſtra ac generari.

Cap. VII. 41 FAVNOS, SATYROSQVE, ET INCVBOS.] Eſt frequens de Faunis apud antiquos hiſtoricos, ſubdit idem Baronius eodem anno (vt Poetarum fabulas miſſas faciamus) certaque mentio. Inter quos Plinius

Plin. lib. 5. cap. 8. cum dicat, præter effigiem nihil in eis eſſe moris humani; cuncta hæc, quæ accidiſſe Antonio à Hieronymo enarrantur, miraculo eueniſſe, dicendum eſt, vt de multis aliis animalibus, rationis licet expertibus, ſæpè legitur; ea, veluti humano intellectu prædita, ac Dei nutu reddita penè rationabilia, qualia ſolent homines, exhibuiſſe ſanctis viris miniſteria. vt (ne à Paulo recedamus, de coruo contigit, qui cùm diebus ſingulis per tot annorum curricula, dimidium panis eidem Paulo afferre ſoleret, aduentu tamen Antonij (quod in admiratione fuit) integrum attulit, quo reficeretur vterque. Qui plura de his deſiderat, conſulat Onomaſticon.

42. CONSTANTIO.] Ita legendum: non Conſtantino, vt pleriquе libri habent. Nicephorus l. IX. c. XIX. agens de tractu Orientis & Meridiei, & vario animalium in iiſdem locis genere: Quarum (ſimiarum) permultæ etiam ad nos delatæ hoc manifeſtò declarant. Ex quibus eſt etiam is qui dicitur Pan, capite, vultu, & cornibus capră referens; & ab ilibus item deorſum verſum caprinis pedibus inſiſtens; ventre autẽ, pectore & manibus mera ſimia: quem tum quoque Indorũ Rex Conſtantio miſit. Quòd ſanè animal ad tempus aliquod, cùm ferretur in caueâ, propter feritatem incluſum vixit. Vbi verò mortuum eſt, aromatibus condierunt exenteratum qui ferebant, & inſolitæ formæ oſtendendæ gratiâ Conſtantinopolim ſeruatum pertulerunt. Videntur autẽ mihi animal hoc olim vidiſſe Græci, eoſque inſolentiâ adſpectus exterritos, Deum ſibi cõſtituiſſe: cùm ſolenne hoc illis eſſet, vt quæ fidem excellerent, ea in Deos referrent. Id quod in Satyro quoque ab eis eſt factum, qui & ipſe ſimia eſt.

Cap. VIII. 43. ET POST SANCTVM OSCVLVM.] Ex Apoſtolico videlicet vſu. Rom. XVI. 1. Corinth. XVI. 11. Corinth. XIII. 1. Theſſ. V. 1. Petri V. Vide Onomaſticon.

Cap. X. 44. IMMO TERRÆ TERRAM REDDAS.] Cicero Tuſcul. qq. lib. III. ex Euripide: Reddenda terræ eſt terra. verba ſunt Amphiaraï ad matrem Archemori mœrentem, quæ etiam habes apud Plutarchum in conſolatione ad Apollonium. Fortunatus lib. IV. epitaphio XXVII. Euphraſiæ: Terræ terra redit, ſed ſpiritus aſtra recepit. Ita legendum, non dedit, vel edit.

45. PALLIVM, &c. AD OBVOLVENDVM CORPVSCVLVM MEVM DEFER.] Vide in Onomaſtico, Funus: vbi de hoc ritu, linteo vel pallio obuoluendi cadauera.

46. SED VT A SE RECEDENDI MOEROR SVÆ MORTIS LEVARETVR.] Baronius anno Chriſti CCCXLIII non ideo tantùm pallium à Paulo expetitum opinatur, ſed quod, qui prophetico ſpiritu Athanaſium nouerat, & (quod leuiſſimum videbatur) pallium donatum Antonio intellexerat; de ipſo etiam ſummos illos tot annis exantlatos pro Catholica fide labores, exilia, fugam, ærumnas, innumeráſque alias moleſtias minimè ignoraret: quamobrem ſic Athanaſij pallium potiùs, quàm aliud alterius hominis tegumentum expoſcere ab Antonio viſus eſt, vt eo ſaltem communicationis ſymbolo, & propenſionis animi erga Athanaſium ſignificaret, ſe plurimi facere hominem, quem tot pro fide ſuſcepta certamina illuſtraſſent, ac proinde omnibus innoteſceret, à tanto viro probari fidem, quam Athanaſius tam acriter ſtrenuéque propugnaret. Quod quidem haud videbatur mediocris eſſe momenti, ad erigendos titubantium animos, & roborandos illos, qui ſolidi in fide perſtarent. Siquidem tanti facere ſolet populus illuſtrium monachorum de fide Catholica teſtimonium, vt Ariani hoc ſentientes, mentiri non ſint veriti, magnum Antonium eadem de fide ſecum vnà ſentire: adeò, vt eam ob cauſſam ipſi opus fuerit, relictâ intimâ eremi ſolitudine, Alexandriam vſque deſcendere, & de Catholicâ fide, quam coleret, publicè, nè populus laboraret, ſpecimen edere. Affirmat id ſanè Athanaſius in vitâ ipſius.

47. OSCVLATIS EIVS OCVLIS, MANIBVSQVE.] Obuia paſſim manuum oſcula, non item oculorum. Et ex veneratione, & ex affectu libari ſolita hæc oſcula. de quibus copioſius in Onomaſtico. Cap. XI.

48. AD MONASTERIVM, QVOD POSTEA A SARACENIS OCCVPATVM EST.] Contigit hoc anno XX Conſtantij, Chriſti CCCLVIII. Hieronymus in Chronico: Saraceni, in monaſterium B. Antonij irruentes, Sarmatam interfecerunt. Cuius memoria eſt in Mart. Rom. XI. Octobr. In Thebaide S. Sarmatæ, diſcipuli B. Antonij, qui à Saracenis pro Chriſto necatus eſt.

49. SABVLVM CAPITI SVPERIACIEBAT.] Solenne in luctu & mœrore, cinere, puluere, arenâ caput aſpergere. frequens eius in Sacris litteris memoria. Vide Onomaſticon.

50. VIDIT GENVBVS COMPLICATIS.] Orantium ſolennis is geſtus, qui ab hæreticorum conciliabulis planè exulat. Vide Onomaſticon. Cap. XII.

51. HYMNOS QVOQVE ET PSALMOS EX CHRISTIANA TRADITIONE DECANTANS.] Et hic ſolennis funeris apud Chriſtianos ritus. de quo in Onomaſtico. Cap. XIII.

52. LEONES DVO.] Simile leonum obſequium habes in vitâ S. Onuphrij infrà, cap. vlt.

53. TVMVLVM EX MORE COMPOSVIT.] Hieronymus epiſt XLIX. ad Innocentium: Clerici, quibus id officij erat, cruentum linteo cadauer obuoluunt, & foſſam humum lapidibus conſtruentes, ex more tumulum parant. Intelligit per clericos, copiatas ſeu laboratores, quibus corpora mortuorum humandi cura incumbebat. Rhenanus exiſtimat clericorum hic mentionem fieri ob Pſalmos decantandos. qui etſi decantati in funere ex veterum more, adiuncta tamen ſuadent hic copiatas intelligi, qui olim cleri quædam pars. Vide Onomaſticon.

54. EX INTESTATI BONIS] Arguté. quod enim extremè pauper teſtamentum condat, & quid cui relinquat.

55. QVI PATRIMONIA SVA IGNORANT.] Nempe, quia vt Ouidius ait lib. XIII. Metamorph.

Pauperis eſt numerare pecus.

& Horatius lib. 1. epiſt. VI.

Exilis domus eſt, vbi non & multa ſuperſunt,
Et dominum fallunt, & proſunt furibus. ——

56. QVI VNO FILO VILLARVM INSVVNT PRETIA.] Ex Tertulliano expreſſum lib. de habitu muliebri cap. IX. Vno lino decies ſeſtertiûm inſeritur, ſaltus & inſulas vna ceruix fert.

57. ILLE CONCAVIS MANIBVS MATVRÆ SATISFECIT.] Idem de Diogene habet Laertius lib. VI. & Cap. XIV

Hieronymus l. II. *contra Iouinianum* c. IX. Quodam verò tempore habens ad potandum caucum ligneum, vidit puerum manu concauâ bibere *Ita legendum ex manuſc. peroptimo Collegij noſtri Louanienſis, non* cauum. *quare κοῖλον ξύλινον Mariani Victorij hic locum non habet. In Laertio pro* cauco ligneo *eſt κοτύλη. Occurrit* cauci *vox & in vitâ S. Abraha eremita, cap.* III. *de quo poſt.*

58. AVRATIS OBVOLVITIS VESTIBVS.] *De veſtitu mortuorum Gretzerus noſter lib.* I. *de fun Chriſt. cap* V. *& Kirchmannus lib.* I. *c.* X. *de fun. Rom. Quod hîc ſuggillat Hieronymus diuitum corpora auratis veſtibus & ſerico inuolucra, ex merito & religione tributum hoc ſanctis viris, & martyribus. S. Athanaſius in vitâ S. Antonij, cap.* LVI. Mos Aegyptiis eſt, nobilium, & præcipuè beatorum martyrum corpora linteamine obuoluere. *Vide ad eam vitam.*

59. HIERONYMI PECCATORIS.] *Ita ſæpe Patres humilitatis affectu ſe inſcribere & ſubſcribere ſolitì. Vide Onomaſticon.*

60. TVNICAM PAVLI CVM MERITIS EIVS.] *Agnoſce, heretice, fidelium ex ſanctis operibus merita: & qui D. Hieronymum legis, æſtimas; fidem quoque eius, ad animæ ſalutem imbibe. Diſce Sanctorum reliquias, veſtes æſtimare. Gregorius Nazianzenus Orat.* XXV. *Καὶ ἡ μηλωτὴ Ἐλισσαίου πλείω δυνηθεῖσα, ἢ τὰ σηρῶν νήματα, ἢ ὁ ζωσθεὶς εἰς ἐσθῆτα χρυσός.* Et Eliſæi melote, quæ plus virium habuit, quàm fila ſerica, & aurum veſtibus per vim aſſutum. *Ioannes Chryſoſtomus homil.* II. *ad populum Antiochenum, vbi ait Regem diuitem Eliâ paupere indiguiſſe: Οὕτω λαμπροτέρα ἡ πορφυρὶς ὁ μηλωτὴ ἦν, καὶ τῶν βασιλικῶν αὐλῶν τὸ σπήλαιον τοῦ δικαίου* Adeò ſplendidior trabea erat melote, & regalibus aulis iuſti ſpelunca. *Ita Theodoſius Senuphij monachi ſuperhumerale & baculum, galeæ lanceæque ſuæ prætulit. Acta Cyri & Ioannis apud Metaphraſten* XXXI. *Ianuarij*. Munit caput ſuperhumerali, quauis galeâ tutius, baculo autem munit dexteram, lanceâ longè validius, & hac ratione confidens fore, vt hoſtibus videretur terribilior, quàm olim (vt aiunt) clauâ Hercules. *Similia apud Glycam parte* IV. *Annal.*

61. QVAM REGVM PVRPVRAM CVM REGNIS SVIS] *Ita manuſcripti, & editiones vetuſtiores. Recentiores ſubſtituêre* cum pœnis ſuis. *neſcio an auctoribus libris.*

IN VITAM
BEATI ANTONII
PRÆLVDIA.

ILLVSTRIVM VIRORVM DE BEATO ANTONIO ELOGIA.

HIERONYMVS *de illuſtr. Eccl. ſcript. cap.* LXXXVIII.

ANTONIVS monachus, cuius vitam ATHANASIVS Alexandrinæ vrbis epiſcopus inſigni volumine proſecutus eſt, miſit Ægyptiacè ad diuerſa monaſteria Apoſtolici ſenſus ſermoniſque *Epiſtolas ſeptem*, quæ in Græcam linguam tranſlatæ ſunt: quarum præcipua eſt *ad Arſenoitas*. Floruit ſub Conſtantino & filiis eius regnantibus. Vixit annos centum quinque.

Idem in Chronico [1] *anno* XIX. *Conſtantij.*

ANTONIVS monachus centeſimo & quinto ætatis anno in eremo moritur, &c.

GELASIVS D. XV. *cap. Sancta Romana Eccleſia.*

VITAS PATRVM, PAVLI, ANTONII, HILARIONIS, & omnium eremitarum, quas tamen vir beatus ſcripſit HIERONYMVS, cum omni honore ſuſcipimus.

HONO-

[illegible] LXXX[illegible]

[illegible] vitam ATHAN[illegible] inſigni volumine [illegible] ad diuerſa monaſteria, Apoſtolico ſenſu & [illegible].

TRITHEMIVS *de* [illegible] *Eccl*

ANT[illegible] & abbas, natione Ægyptius, [illegible], [illegible] præconia laudum [illegible] perſonare [illegible], multis [illegible] formam præbuit: qui et [illegible] non didicit in diui[illegible] adeo [illegible] fuit, vt multi Doctorum [illegible] præſtare [illegible] pro libris, intellectum & ſenſum pro litteris, [illegible]. Dictauit Ægyptiaco ſermone ad diuerſa cœno[illegible], A[illegible] atque ſermonis [a] *varias Epiſtolas.* E quibus extat inſignis [illegible] *epiſt.* [illegible] *Ad alia cœnobia epiſt. 6.* Eius vitam B. ATHANASIVS [illegible] Alexandrinus inſigni volumine, Græco ſermone deſcripſit. Cla[illegible] Conſtantino Magno, & filiis eius regnantibus, Anno Domini [illegible] multis coruſcans miraculis.

DE SANCTO ATHANASIO VITÆ HVIVS SCRIPTORE.

MENAEA *Græcorum* XVII. *Ianuarii in vita* ANTONII.

Ὁ δὲ βίος αὐτοῦ συνεγράφη ὑπὸ τοῦ μεγάλου ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας.

VITA ANTONII conſcripta eſt à magno ATHANASIO epiſcopo Alexandrino.

GREGORIVS NAZIANZ. *Oratione* XXI. *in laudem* S. ATHANASII.

Πάντα μὲν οὖν τὰ ἐκείνου (τοῦ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ) λέγειν τε καὶ θαυμάζειν, μακρότερον ἂν εἴη τυχὸν, ἢ κατὰ τὴν παροῦσαν ὁρμὴν τοῦ λόγου· καὶ ἱστορίας ἔργον, οὐκ εὐφημίας· ἃ κᾀμοὶ παραδοῦναι γραφῇ παίδευμά τε καὶ ἥδυσμα τοῖς εἰς ὕστερον, εὐχῆς ἔργον ἐμοί, ὥσπερ ὁ ἐκεῖνος ANTΩNIOY τοῦ θείου βίον συνέγραψε, τοῦ μοναδικοῦ βίου νομοθεσίαν ἐν πλάσματι διηγήσεως.

Atque omnem quidem illius (ATHANASII) vitam ſermone proſequi ac laudibus efferre longius fortaſſe fuerit, quàm orationis inſtitutum ferat; atque hiſtoriæ opus fuerit, non encomij: quam etiam, vt poſteris documento atque oblectationi futuram, proprio ſcripto mandare cum primis optarem; quemadmodum ipſe D. ANTONII vitam conſcripſit, cùm vitæ monaſticæ leges ſub narrationis ſpecie promulgaret.

EPHRAEM *ſerm. aſcet. in illud:* Attende tibi ipſi, *cap.* X. *ſiue, Serm.* X. *De moderatione riſus.*

Cuiuſmodi S. ANTONIVS exſtitit, quemadmodum & S. ATHANASIVS archiepiſcopus meminit in vitâ, quam de eo conſcripſit.

PALLADIVS *hiſtor. Lauſiac. cap.* VIII *in Ammone.*

Hoc autem miraculum (*quomodo Ammon vltra Lycum flumium diuinitus tranſlatus ſit*) narrauit B. ATHANASIVS Alexandriæ epiſcopus, ſcribens in vita ANTONII.

Auctor vitæ S. PACHOMII, *interprete* DIONYSIO EXIGVO, *cap.* I.

CVI ANTONIO, ſanctus ATHANASIVS Alexandrinæ ciuitatis antiſtes, proprio libello teſtimonium præbuit; dignus ſane relator conuerſationis ANTONII, qui inuitatus ſupplicatione Fratrum, vitam eius pro multorum commoditate perſcriberet, & æmulandum cum viris ſpiritalibus exhiberet.

SOCRATES *Eccl. hiſtor. lib.* I. *cap.* XVII.

Ὁποῖος ἦν ἐπὶ τῶν αὐτῶν χρόνων καὶ ὁ μοναχὸς ΑΝΤΩΝΙΟΣ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Αἰγύπτου, ὡς φανερῶς τοῖς δαίμοσιν ἀντεπάλαιεν, ἐφωράσας αὐτῶν τὰς ἀστεχνίας καὶ τοὺς ἄθλους, καὶ ὅπως πολλὰ ἐποίει τεράστια, περιττὸν λέγειν ἡμᾶς. Ἔφθασε γὰρ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ὁ Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος, μονόβιβλον εἰς τὸν αὐτοῦ βίον ἐκθέμενος.

Quali vitâ & moribus ANTONIVS monachus in ſolitudine Ægypti eiſdem fuerit temporibus, quomodo cum dæmonibus palam & aperte dimicarit, illorum aſtutias & callidas pugnas deprehenderit, multa prodigia & miracula ediderit; quoniam ab ATHANASIO Alexandriæ epiſcopo in libro ſeparatim de eius vitâ conſcripto iam pridem expoſitum eſt, eadem nos commemorare, planè videtur ſuperuacaneum.

Idem lib. IV. *cap.* XVIII. *Eccl. hiſt.*

Τούτου τοῦ Ἀμμοῦν τὴν ψυχὴν μετὰ θάνατον, ἀναλαμβανομένην ὑπὸ ἀγγέλων, ὁ κατ' αὐτὸν βιώσας ΑΝΤΩΝΙΟΣ ἐθεάσατο. ὥς φησιν ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ.

Huius Ammonis animam poſt mortem ab angelis in cælum ſublatam, ANTONIVS, qui eiſdem vixit temporibus, vidit: quemadmodum ab ATHANASIO Alexandriæ epiſcopo in eius vitâ commemoratum eſt.

NICEPHORVS *lib.* VIII. *cap.* XL.

Verùm hæc, tamquam guſtus quidam, & exigua imago ANTONII vitæ & inſtituti ſint expoſita, vt ex his vniuerſam eius, qualis fuerit, philoſophiam colligamus. Quam rebus omnibus optimus ATHANASIVS, cui etiam fuit chariſſimus, copioſè memoriæ poſteritatis litteris mandauit; certaminibus eius contra dæmones, & artibus, quas aduerſus illos adinuenit, aliiſque vitæ prodigiis & rebus quibuſvis conſcriptis: vt liber is monaſtici inſtituti ceu finis quidam eſſet.

HIERONYMVS *Catal. Illuſtr. Eccleſ. ſcript. cap.* LXXXVIII.

ANTONIVS monachus, cuius vitam ATHANASIVS Alexandrinæ vrbis epiſcopus, inſigni volumine proſecutus eſt.

Idem ibidem cap. LXXXVII.

Fertur ATHANASII hiſtoria, ANTONII monachi vitam continens.

RVFFINVS *lib* I. *hiſt. Eccl. cap.* VIII.

De virtutibus ANTONII, atque inſtitutis & ſobrietate mentis, vt in ſolitudine vitam degens, vſus ſolummodò ſit conſortio beſtiarum, & de dæmonibus crebros agens triumphos, placuerit Deo ſupra cunctos mortales, vtque inſtitutionis ſuæ preclara vſque in hodiernum monachis exempla reliquerit, volentem me aliqua exponere ille libellus excluſit, qui ab ATHANASIO ſcriptus, etiam Latino ſermone editus eſt.

PAVLINVS *Prologo vitæ S. Ambroſii* IV. *Aprilis.*

Hortaris, venerabilis Pater Auguſtine, vt ſicut beati viri, ATHANASIVS epiſcopus & Hieronymus presbyter, ſtilo proſecuti ſunt vitam ſanctorum PAVLI & ANTONII in eremo poſitorum, &c.

DE

DE EVAGRIO PRESBYTERO VITÆ HVIVS INTERPRETE.

HIERONYMVS *Catal. illuſtr. Eccl. ſcript. cap.* CXXV.

EVAGRIVS Antiochiæ epiſcopus, acris ac feruentis ingenij, cùm adhuc eſſet presbyter, diuerſarum hypotheſeon tractatus mihi legit, quos necdum edidit. Vitam quoque B. ANTONII de Græco ATHANASII in ſermonem noſtrum tranſtulit.

Similia habet HONORIVS *cap.* CXXV. *de illuſtr. Eccl. ſcript.*

NOTATIO.

Disquiſitio de anno natiuitatis & obitus Antonij.

1. ANNO XIX. CONSTANTII.] *Ita rectiſſimè Euſebij Chronicon manuſcriptum Amandinum, ita Pontaci & Scaligeri editio.*

Baronius tom. II. *anno Decij* I. *(quem ipſe Chriſti annum ſtatuit* CCLIII.*) inueſtigans Pauli ad eremum fugam ex Antonij obitu, aſſerit ex Chronico Euſebij & Hieronymi, Antonium obiiſſe anno* XXI. *iunioris Conſtantij; cui Conſtantij anno ipſe poſt in Annalibus tom.* III. *in annorum ſerie, à Chriſto aſſignat annum* CCCLVII. *Quod occaſione inueſtigandi ætatem Hilarionis repetit tom.* IV. *ad annum Chriſti* CCCLXXII. *Idem tamen tomo* III. *anno Chriſti* CCCLVIII. *Conſtantij* XXII. *Antonij obitum collocat. Quod cur fecerit potuerit, mox inquiram.*

Deprauato Chronici codice vſum Baronium, ſupra dixi, ad vitam S. Pauli, quod nunc fuſiùs probandum.

Vulgata Chronici Euſebiani editio, quo vſus Baronius, ponit Antonij natalem I. *anno Decij, Chriſti* CCLIV. *& obitum eiuſdem anno* XXI. *Conſtantij iunioris, Chriſti* CCCLXI. *Cùm autem ex eodem vulgari Chronico, poſteriore hoc loco, conſtet Antonium obiiſſe ætatis anno* CV. *certum eſt vel natalem Antonij, vel mortualem eiuſdem diem malè aſſignari in eâ editione, cùm à Chriſti anno* CCLIV. *quo ponit natum Antonium, ad annum* CCCLXI. *quo eumdem ponit denatum, intercurrant anni* CVII. *Quòd ſi duos annos addas, & eum videlicet quo natus eſt, & eum quo denatus Antonius, (qui tamen addendi videntur, cùm dicatur* CV. *anno ætatis mortuus Antonius, non autem poſt* CV. *annum) exſurgent anni* CIX. *cùm tantùm* CV. *anni, quot Antonius vixit, deberent intercurrere vel exſurgere.*

Verus annus natiuitatis & obitus Antonij.

Rectiſſimè igitur in MS. Euſebio Amandino, vt ad vitam Pauli dixi, Antonij natiuitas conſignatur anno I. *Decij, obitus verò anno* XIX. *Conſtantij iunioris Imp. atque ita iuſti* CV. *anni, quibus Antonius vixit, exſurgunt. Nec aliter lectum in Euſebio, tempore Gregorij Turonenſis. Nam ita ille libro* I. *cap.* XXXVIII. *hiſtor. Franc.* XIX. Conſtantij iunioris anno, Antonius monachus tranſijt, CV. ætatis anno *Ita MS. Trudonenſis, cùm in vulgatis malè ſit* C. *Sed & Vincentius Spec. hiſt. lib.* XIV. *cap.* XIV. *ex eodem Euſebij Chronico, Antonij obitum* XIX. *Conſtantij iunioris anno ponit. Quare de Antonij obitu in vulgato Euſebio metachroniſmus eſt duorum annorum, ſi ab annis ætatis Antonij & annum natiuitatis & annum obitus excludas; vel metachroniſmus eſt* IV. *annorum, ſi & natiuitatis & obitus annos numero annorum ætatis eius comprehendas.*

Miratus ſum ſanè Baronium, quòd, cùm tomo II. *anno* I. *Decij, agens de Pauli eremitæ fugâ, ibidem aſſerat ex Chronico Euſebij (deprauato, vt diximus) Antonium obiiſſe anno* XXI. *Conſtantij iunioris; tamen tomo* III. *anno* XXII. *eiuſdem Conſtantij, obitum Antonij ponat. Cuius rei rationem dum inueſtigo, non aliam reperio, quàm quòd fortaſſè Baronius tomo* II. *annum* I. *Decij, quo natus Antonius, annis ætatis eiuſdem annumerauerit; atque ita ab anno* I. *Decij aduſque Conſtantij iunioris annum* XXI. *cum ſimul includendo, putatione Baronianâ iuſti exurgunt anni* CV. *quæ ſuprema fuit ætas Antonij. Tomo verò* III. *videtur annum* I. *Decij non annumeraſſe annis ætatis Antonij, ſed* I. *annum ætatis Antonij, à* II. *Deciani imperij anno inchoaſſe, quare & obitum Antonij ad* XXII. *annum Conſtantij iunioris eodem* III. *tomo prorogauit.*

Quod verò dixi, rectiſſimè in MS. Euſebio Amandino natiuitatem Antonij conſignari anno I. *Decij, obitum verò* XIX. *Conſtantij iunioris, atque ita iuſtos* CV. *annos ætatis Antonij exſurgere, ita intellige: quia cùm vulgatæ editiones (etiam correctiores Pontaci & Scaligeri) inter* XX. *annum Diocletiani &* I. *Conſtantini, duos annos ſtatuant, eóſque Galerio tribuant; Amandinus codex vnum tantùm annum intermedium ſtatuit, vulgatúmque de Galerio paragraphum omittit. Qui etſi admittatur, eiúſque imperio duo anni tribuantur ante* I. *annum Conſtantini, non neceſſe erit, duos annos intermedios ponere inter annum* XX. *Diocletiani &* I. *Conſtantini: ſed primus annus Galerij concurrere poteſt cum* XX. *Diocletiani, quippe cùm Diocletianus* XX. *an-*

na imperij ſui II. *Kal. Maij ſe imperio abdicarit, indeque* I. *annum ſui imperij Galerius ordiri potuit.*

Inter 20. annū Diocletiani & 1 Conſtantini tantum vnum annum debet intercedere.

Et quidem non niſi vnum annum debere intercedere inter XX *annum Diocletiani &* I. *Conſtantini, probatur; Tum ex ipſiuſmet Euſebij Chronica, quod* XIX. *Diocletiani anno diſertè habet:* Quarto anno perſecutionis Conſtantinus regnare orſus. *Atqui cùm* XIX. *Diocletiani anno perſecutio orta ſit, ſi ei addas eiuſdem* XX. *& vnum intermedium inter* XX. *annum Diocletiani &* I. *Conſtantini; quid reſtat, niſi vt* I. *annus Conſtantini,* IV. *ſit perſecutionis? Tum ex Paſſione ſeu Actis ſanctorum patrum Metrophanis & Alexandri apud Photium in Biblioth. cod.* CCLVI. *vbi dicitur:* Τρίτον δ' ἤδη τότε ἦν ἔτος τοῦ καθ' ἡμῶν διωγμοῦ, ἐν ᾧ καὶ Κωνστάντιος πρὸς τὴν ἄφθαρτον βασιλείαν, τὴν ἐπίγειον ἠμείψατο. Tertius tunc agebatur annus perſecutionis in Chriſtianos excitatæ, quo Conſtantius cum æterno regno caducum commutauit. *atqui ſi duos annos intermedios ponas inter annum* XX. *Diocletiani &* I. *Conſtantini, non iam* tertio *perſecutionis anno Conſtantius obierit, ſed* quarto: *vt ex modo initâ temporis ratione manifeſtum eſt. Tum ex Olympiadibus aſſignatis in MS. Euſebio Amandino. Nam primus annus Olympiadis* CCLXXI. *conſignatur* XX. *anno Diocletiani, ſecundus anno intermedio inter* XX. *Diocletiani &* I. *Conſtantini, tertius* I. *anno Conſtantini. vnde clarum euadit, Euſebium non niſi vnum annum inter* XX. *Diocletiani &* I. *Conſtantini collocaſſe.*

Sufficiant hæc pro modo Notationum: quæ omnino dicenda fuere ad rite ſubducendum numerum annorum ætatis Antonij.

Scripta Antonij.

[1] VARIAS EPISTOLAS.] *Septem enumerat hîc ipſe Trithemius, & vnam ait ſcriptam* ad Arſenoitas; *quod verum eſt, eáque nomine habetur ſecunda in editione Colonienſi. Hieronymus quoque vnius tantùm, tamquam præcipuæ,* ad Arſenoitas *meminit. Quare non rectè apud Poſſeuinum eſt,* omnes ſeptem epiſtolas ſcriptas ad Arſenoitas. *quod etiam malè titulo præferunt in Bibliothecâ ſanctorum Patrum.*

Earum interpres.

Harum epiſtolarum non eſt ex Græca interpres Symphorianus Champerius, vt eſt apud Poſſeuinum, ſed Valerius Sarraſius, Symphoriano editionem procurante.

Non eſt auctor Meliſſæ.

Quòd verò Poſſeuinus in Apparatu ſacro in Antonio *citat ex Trithemio,* Scripſit quoque celebre opus duorum librorum, quod Meliſſa, id eſt Apicula, nominatur, *atque Trithemium errare libi; verè labitur, ſi ita ſcripſit. Sed in Trithemio ea verba non inuenio. Suſpicor hæc verbis Trithemij addita à Margarino de la Bigne in primâ editione Bibliothecæ SS. Patrum, qui libros illos Antonij Meliſſæ, nomine Antonij Magni ediderat. Sed error correctus tomo* V *Bibliothecæ ſanctorum Patrum ſecundæ editionis.*

[1] ATHANASIO.] *Vita S. Antonij auctorem eſſe Athanaſium, nullus dubitare poterit, qui elogia præmiſſa legerit. Et Græcè quidem nunc recens prodijt anno* M.DC.XI. *Auguſtæ Vindelicorum, curante Dauide Hœſchelio; qui & interpretationem ſuam, & notas quaſdam, Græcum maximè ſpectantes textum, adiecit.*

Athanaſius auctor vitæ Antonij

Athanaſio eam aſſerit Bellarminus noſter tom II. *Contr.* II. *l.* II. *de Monachis, cap.* IV.

Primò, quia eſt reuera inſigne volumen, vt Hieronymus dicit fuiſſe librum illum Athanaſij.

Secundò, quia continet plurima illa miracula, quorum meminit Auguſtinus lib. VIII. *Confeſſ. cap* VI.

Tertiò, quia recenſet hiſtoriam illam de animâ Ammonis, quam Palladius cap VIII. *& Socrates lib* IV. *cap.* XVIII. *ex libro Athanaſij de vitâ Antonij referunt.*

Quibus addi poſſunt & alia non minùs certa teſtimonia.

Primò, certiſſimum teſtimonium B. Ephræm ſuggerit, qui ex hac vitâ nomine Athanaſij duo loca ad verbum citat, quæ vide in Notat. capite XXIII. *&* LX. *Idem quoque in epiſt. ad Ioannem monachum breui Antonij vitæ anacephalæoſi (quæ ſingula in hac vita habentur) Monachos ad communem vitam hortatur.*

Secundò, æquè certum indicium ſuppeditat auctor vitæ S. Pachomij, quam iam olim Dionyſius Exiguus interpretatus eſt, qui Athanaſij nomine mentionem facit Ammonis & Theodori, qui in hac Antonij vitâ occurrunt.

Tertiò, Damaſcenus orat. I. *de Imaginibus ex hac vitâ locum citat, quem hîc habes c.* LVII. *vti catena MS. in Lucam ex Græcis Patribus collecta, quæ exſtat in Bibliothecâ Palatinâ, referente Felckmanno.*

Quid quaſi teſtatius, ad auctori alicui librum aſſerendum, adduci poteſt? Sunt tamen hæretici, qui ſubdubitare non verentur, an hæc, quæ hîc exhibetur, vita, ſit ab Athanaſio ſcripta. Ita Magdeburgenſes Centur. IV. *cap.* X *pag.* 1306. *nullâ tamen vel ratione vel coniectura vel auctoritate additâ. Dubitat & Petrus Felckmannus Coranaus, qui nuper Athanaſij Græcolatinæ editioni præfuit.*

Sed non inſolens, dubitare hæreticos, vbi quid eorum palato minùs arridet, vti in hac vitâ præclara monachiſmi ſignique Crucis teſtimonia. Verùm præfractior, & magis effrons incedit Rodolphus Hoſpinianus de orig. Monach. lib. III. *cap.* I. *& cum eo Abrahamus Scultetus Medull. Theolog. Patrum parte* II. *qui auſi ſuere aſſerere ſcriptum hoc, quod hodie ſub Athanaſij nomine circumfertur, nullam prorſus fidem mereri, imò inſulſi hominis commentum eſſe: qui paribus his argumentis inſtant, ita vt alter alterum exſcripſerit.*

Soluuntur argumenta hæreticorum.

Primò, nuper enim admodum ad reliqua Athanaſij opera ſcriptum hoc adiectum eſt. Græcè enim non reperitur, nec in Baſileenſi, nec in Anglicana, nec in aliis codicibus. Reſpondeo, ſcriptum hoc in ipſis typographiæ cunabulis Athanaſij nomine impreſſum fuiſſe Latinè in Vitis Patrum: & paſſim in MS. libris, iiſq. vetuſtiſſimis inueniri.

uenini. cuius textus Græcus anno M.DC.XI. *Auguſtæ Vindelicorum prodijt ex eiuſdem ciuitatis bibliothecâ, curante Dauide Hœſchelio, vt iam dixi. qui & ex Anglicano codice Henrici Sauilij variantes lectiones adiecit.*

Secundò, non reperiuntur in hoc ſcripto vitæ monaſticæ leges, quas Nazianzenus ſcribit Athanaſium ſuo narrationis prætextu promulgare voluiſſe. Reſpondeo, Sanctorum vita (*vt ait S. Ambroſ. lib. de S. Ioſeph, c. 1.*) ceteris norma viuendi eſt. *& Hieron. epiſt. 11. ad Nepot. de vitâ Heliod.* Normamque vitæ eius, exemplum habere virtutum. *Idem ep. XV. ad Marcellam de Aſellæ vitâ:* Conuerſationem illius perfectæ vitæ normam arbitrentur. *Et ne ab ipſo Antonio diſcedamus:* Ἔστι γὰρ μοναχοῖς ἱκανὸς χαρακτὴρ πρὸς ἄσκησιν ὁ Ἀντωνίου βίος. Perfecta eſt ſiquidem ad virtutem via, Antoniũ ſcire, quis fuerit, *vt ait Athanaſius in huius vitæ præfatione. Nec paucas S. Antonius monaſticas leges, exhortationibus ſuis, quæ in hac vitâ habentur, exprimit. Quòd ſi Hoſpinianus, vel Sculteus, vel alius quiuis Caluiniſta, ex vitæ huius præſcripto vitam ſuam componeret, næ ille monaſticis legibus egregiè obſecutus diceretur.*

Tertiò, cùm auctor ſcripti huius demonſtrare conatur, Antonium Chriſtum in omni vitæ ſuæ curſu imitatum fuiſſe, ita pueriliter & ridiculè de eo fabulatur, vt nihil cum iudicio eum legiſſe in Athanaſio meritò dici queat. Reſpondeo, non mirum, hoc à Caluinianis hominibus aſſeri, cùm de eius ſortis hominibus, ſerò licet inſipientiam ſuam recognoſcentibus, & ſanctis ipſis iam olim dictum ſit: Hi ſunt quos habuimus
Sap. 5. aliquando in deriſum, & in ſimilitudinem improperij. Nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam.

Quartò, falſus hic auctor dicit Antonium indoctum fuiſſe, & litterarum imperitum: *cùm alij contrà aſſerant* cauſſidicum *fuiſſe, &* valdè doctum. *Reſpondeo,* Et indoctus *fuit, &* doctus *Antonius: indoctus quidem, id eſt, litterarum imperitus; doctus verò Dei dono, & ſagacitate animi. quod habet in vitâ per Athanaſium. Nam cap. 1. dicitur quòd non paſſus ſit* ſe litteris erudiri, *ergo rectè* litterarum imperitus *dicitur, &* indoctus, *id eſt, non doctus literas, qui tamen apud eumdem capite* XXXVIII. *dicitur* à Deo doctus, *ſeu* Θεοδίδακτος. *Quod vtrumque de eo teſtatur D. Auguſtinus Prolog. lib. 1. de doctrinâ Chriſtianâ:* Antonius, *inquit,* ſine vllâ ſcientiâ litterarum Scripturas diuinas & memoriter audiendo tenuiſſe, & prudenter cogitando intellexiſſe prædicatur.

Quod verò cauſſidicum *aiunt fuiſſe Antonium; ſanè cauſſidicus fuerit, ſed* ex eorum numero, qui æternam vitam accipiunt, & efficiuntur cauſſidici ſanctitatis: *vt de S. Tiburtio habetur in vita S. Sebaſtiani lib. 1.*

Mirum profectò mihi viſum, Antonium ab aliquibus cauſſidicum *dici, vt citat vterque hæreticus loco iam citato, nullo addito auctore. Quod cùm diu quæſiſſem, tandem in Hoſpiniano lib. 11. de Monachatu cap.* III. *video citari Suidam ad hoc propoſitum. Quare eum adeo. Ille verò non Antonij noſtri meminit, qui ortus fuit in Ægypto in vico Comâ iuxta Heracleam, vt habet Sozom. lib. 1. cap* XIII. *& Niceph. lib.* VIII. *cap.* XL. *ſed Antonij cuiuſdam Alexandrini, qui Alexandriæ & Byzantij ſororis cauſſam egit, quique ipſius Suidæ ætate vixit. ait enim:* Ἐγὼ γοῦν καὶ αὐτὸς ὁμολογῶ τῷ ἀνδρὶ μεγίστην ἀτεχνῶς τὴν χάριν, ἣν ἀμείψασθαι αὐτὸν εὔχομαι τοὺς θεοὺς ἐν μακάρων νήσοις ἤδη συζῆν ἠξιωμένον. Atque ego etiam plurimum illi me debere fateor: atque vt Dij gratiam illi in beatorum inſulis referant, quorum contubernio fruitur, precor. *vel potiùs alterius ethnici auctoris tempore, ex quo Suidas illa de eo excerpſit: nam* Deos precari, *ethniciſmus eſt. Quare quòd de eo ibidem ait,* Γάζαν ἀπέφηνεν ἱεροτέραν πολλῷ μᾶλλον, ἢ πρότερον ἦν, Gazam multò auguſtiorem fecit, quàm priùs fuerat; *alludit, opinor, ad Gazenſia ſacra, ſeu Marnæ idolum. quare & præcedit de animo eius conformato* πρὸς θεοῦ θεραπείαν τήν τε δημοτελῆ καὶ ἀπορρητοτέραν, ad Dei cultum tam vulgarem, quàm arcanum; *Dei, inquam, Marnæ ſeu Iouis pluuij, qui maximè Gazæ cultus, vt habetur in vitâ S. Porphyrij apud Metaphr.* XXVI. *Febr.*

Vides, Lector, quid de emedullatâ illâ medullâ Sculteti, quid de monachatu ſeu mœchatu Hoſpiniani tibi promittere debeas, cùm tam friuola contra receptiſſimam vitam, contra vetuſtos Patres, contra ipſam vetuſtatem producunt argumenta. Sed diſplicuit videlicet reliquiarum cultus, *qui ex hac vitâ luculenter probatur, ideóque Scultetus cap.* XVI. *Syntheſis doctr. B. Athanaſij, hanc Antonij vitam commentitij auctoris ſcriptum vocat.*

Firmum igitur fixúmque ſit, Athanaſium huius vitæ auctorem eſſe. An verò & finem vitæ huic attexuerit, dubitatur. *An Athanaſ. etiam auctor finis vitæ Antonij.*

Baronius anno Chriſti CCCXLIII. *Iulij Papæ* VII. *Conſtantij & Conſtãtis Impp.* VII. *Quod, ait, in vitâ Antonij ab Athanaſio conſcriptâ, de congreſſu Pauli cum eo nulla penitùs mentio habeatur, inde accidit, quòd (vt eodem Hieronymo auctore dictum eſt) Athanaſius res geſtas Antonij, ipſo adhuc viuente, ſcriptis commendauit, eáſque Romam detulit ante biennium, cùm à Iulio Papâ vocatus eſt, quo tempore hæc de Paulo nondum acciderant. Poſteà verò, multis prætermiſſis, appoſitus eſt eius obitus; ſed an ab eodem Athanaſio, haud aſſerere auderem. Idem ſentit Poſſeuinus in Apparatu ſacro in* Antonio. Baron. anno Chriſti 340 ex Hier. ep. 16.

Ego verò nullum dubitationi locum inuenio, quò minùs Athanaſius finem vitæ huic attexuerit; nec inueniſſent, credo, Baronius & Poſſeuinus, ſi præfationis Athanaſij in hanc vitam fuiſſent memores. Ita enim ille ad peregrinos fratres: Quoniam igitur exegiſtis à me, vt vobis ſcriberem de conuerſatione beati Antonij, volentibus diſcere, quemadmodum cœperit, quive fuerit ante ſanctum propoſitum, qualem etiam habuerit terminum vitæ.

ANTONIVS.

Cur Athanaſius non meminerit Pauli.

Cur verò non meminerit Athanaſius congreſſus Antonij cum Paulo, non aliam cauſam inuenio, quàm quod non omnia Antonij geſta referat, vnde peregrinas fratres monet, vt exiſtiment ſe minima audiſſe de maximis. *cùm ob portitoris literarum feſtinationem non potuerit monachos euocare*, vt pleniùs aliquid addiſcens munera maiora tranſmitteret.

Quando verò contigerit Athanaſium ſcribere vitam Antonij, eamque Romam deferre, quoniam eius rei nunc aliqua mentio facta eſt, partò inueſtigemus.

Quando & quomodo Athanaſ vitam Antonij Romam detulerit.

Baronius anno Chriſti CCCXL. *Iulij Papæ* IV. *Conſtantini, Conſtantij & Conſtantis Imperat.* IV. *Quàm verò, inquit, proficuus fuerit Athanaſij Romam acceſſus, vel ex eo patet intelligi, quod in Vrbem inuexerit ipſe primus Aegyptiarum monachorum inſtitutionem, vitámque admirandam Antonij Magni, licet adhuc viuentis, à ſe conſcriptam detulerit: quod vitæ genus ad omnes Euangelicæ perfectionis numeros attemperatum, etiam nobiliſſimæ Romanæ feminæ conſectari cœperunt. tradit enim hæc de his S. Hieronymus.* Nulla eo tempore nobilium feminarum nouerat Romæ propoſitum monachorum, nec audebat propter rei nouitatem, ignominioſum (vt tunc putabatur) & vile in populis nomen aſſumere. Hæc (*Marcella ſcilicet*) ab Alexandrinis prius ſacerdotibus, Papáque Athanaſio, & poſteà Petro, qui perſecutionem Arianæ hæreſeos declinantes, quaſi ad tutiſſimum communionis ſuæ portum, Romam confugerant, vitam beati Antonij, tunc adhuc viuentis, monaſteriorúmque in Thebaide Pachomij, & virginum ac viduarum didicit diſciplinam: nec erubuit profiteri, quod Chriſto placere cognouerat. *Hactenus ex Hieronymo Baronius.*

Hieron. ep 16. ad Princip.

Ex quibus quidem elucet, Athanaſij quoque operâ Marcellam de vitâ Antonij didiciſſe, non tamen, quòd Athanaſius tunc Antonij vitam à ſe deſcriptam Romam detulerit; quam ipſius teſtificatione iam vidimus, poſt mortem demum Antonij ad peregrinos fratres fuiſſe perſcriptam.

Præſtitit igitur Romæ Athanaſius, quod ante eum Alexandrini ſacerdotes, quódque poſt eum Petrus Alexandrinus primùm presbyter, deinde epiſcopus præſtitere; vt quæ coràm in Aegypto & Thebaide, vel viderant vel audierant de Antonio & Pachomio tunc adhuc viuentibus, ea Romanis enarrarent. Si quis breuiculis quædam ab iis comprehenſa tunc velit, ne memoriâ exciderent, per me licet: modò Athanaſio ipſi fidem habeamus, quòd poſt mortem demum Antonij, rogatu peregrinorum fratrum, vitam eius deſcripſerit.

An verò anno Chriſti CCCXL. *Athanaſius Romæ Marcellam viduam de vitâ Antonij docuerit, exiſtimo non omnino certum eſſe. Nam cùm Baronius tom. V. anno Chriſti* CCCCX. *ſtatuat Marcellæ obitum, valdè longæuam eam oportuit fuiſſe, quippe nonagenariam, ſi eam ſtatuamus* XX. *annorum, cum Athanaſius primùm Romam venit anno* CCCXL. *Quæ ætas ſi Marcellæ competit, poteſt dicto anno Chriſti* CCCXL. *de Antonio ex Athanaſio inaudiſſe.*

Quod ſi minor ætas Marcellæ tribuenda, cùm Athanaſius ſæpiùs Romam venerit, videlicet anno Chriſti CCCXL. *deinde* CCCXLII. *demum* CCCXLIX. *poteſt poſtremo hoc anno Marcella de Antonio didiciſſe ex Athanaſio.*

Pergit Baronius occaſione ſancti Antonij & Marcellæ, hæc contra monachorum hoſtes ſubnectere: At quibuſnam perſuaſa, inquit, eiuſmodi vitæ inſtitutum Deo gratum eſſe Marcella ſenſit, niſi ex innumeris penè miraculis, Apoſtolicis planè ſignis, atque virtutibus, quas cum Antonium tum alios, ætiuno illis calculo ſuffragante, aſſiduè operari cognouit? Erat quidem in Oriente ſummum illud viuendi genus inſtar Eliæ ac Ioannis Baptiſtæ cunctis hominibus etiam ethnicis & Imperatoribus ipſis venerandum, ſed & impijs quoque hæreticis reuerendum, atque adeò cæleſtibus ciuibus admirandum; vtpote qui ſe in terris conciues habere lætantes, cum eiſdem tamquam gentilibus ſuis amicè aſſiduò verſarentur. Factúmque feliciter eſt, vt Athanaſio propalante inferretur, ac pariter coleretur in Vrbe ſublime illud viuendi genus, cuius in montibus atque deſertis locis tantum cernebantur impreſſa veſtigia: nec detrectauit vniuerſus Chriſtianus orbis in Occidente ſectari, quod ſciret in Eccleſiâ Romanâ ſuſceptum: quæ hæc omnia accepta fert Athanaſio; cùm alioqui non defuerint (quod dictum eſt ſuperiùs) perſecutionis retrò temporibus, cum in Vrbe, tum alijs quoque in locis monachi: illos dixerim qui in ſimilitudinem Pauli atque Antonij à perſecutoribus fugientium, eadem ex cauſâ in cryptis, antris, iugis montium, vallíumque conuexis receſſibus deliteſcentes, inſtar Eliæ à facie Achab & Ieſabel fugientis, Deum propenſiùs colerent: adeò vt licet monachi nomen viſum ſit Vrbi nouum, res tamen ipſa vetus, ſed in tanta Eccleſiæ pace legibus quibuſdam exculta, fecundiori germine propagata.

Baron. anno 340.

Excellens ſtudium monaſticæ diſciplinæ.

Nomen nouum, res vetus.

Donatiſtæ hæretici, ijdem & Circumcelliones dicti, qui his ipſis temporibus aduerſus Catholicos graſſabantur in Africâ, primi auſi ſunt, non de re ipsâ, ſed de nomine à pijs quærere & dicere (inquit S. Auguſtinus) conſueuerunt: Quid ſibi vult nomen monachorum? *& inferiùs:* Nobis dicunt: Oſtendite vbi ſcriptum ſit nomen monachorum? *Reſpondit poſt alia ad hæc ipſe:* Quare ergo & nos non appellemus monachos, cùm dicat Pſalmus: Ecce quàm bonum & quàm iucundum habitare fratres in vnum? *μόνος* enim vnus dicitur, & non vnus quomodocumque: nam & in turbâ vnus eſt, ſed vnà cum multis vnus dici poteſt, *μόνος* non poteſt, id eſt ſolus: *μόνος* enim vnus ſolus eſt. Qui ergo ſic viuunt in vnum, vt vnum hominem faciant, vt ſit illis verè quod ſcriptum eſt: Vna anima, & cor vnum; multa corpora, ſed non multæ animæ; rectè dicitur *μόνος*, id eſt vnus ſolus. *& paulo poſt:* Meritò inſultant nomini vnitatis, qui ſe ab vnitate præ-

August. in Pſal. 132.

Pſal. 132.

Act. 4.

[illegible] nomen [illegible] te [illegible] Dona- [illegible] *a quorum partibus* [illegible] *mo ſæculo Mona-* [illegible] *ex tantur; & quorum nam* [illegible] *tur* [illegible] *eorum ſciſſen-* [illegible] *quam illi planè vnius,* [illegible] *nomini inſultarent* [illegible] *vnitate Catholica deſ-* [illegible] *apo*[illegible]*tâ, nempe quòd ab* [illegible] *obſeruantię turpi*[illegible] [illegible] *fuerunt, qui primo* [illegible] *fundamenta omnium hæreſum, quæ hoc* [illegible] *runt. At non hæc tantùm ex par-* [illegible] *petere quam Donatiſtæ,* [illegible] *qui non ſicut illi de nomine* [illegible] *cum Catholicis quæſtionem, ſed rem* [illegible] *acerbiſſimo odio inſectati: verùm* [illegible] *non verbis tantùm, ſed rebus* [illegible] *in monaſteria tum viro-rum tum ſacrarum virginum, vbicumque per* [illegible] *fuerint, & debacchari* [illegible]*, etiam quadruplo deteriores illis ha-*[illegible] *terum quod ad alias res ſpectat,* [illegible] *quo*[illegible] *Sacramentary Donatiſtis conferri* [illegible]*, paucis quibuſdam exceptis, in* [illegible] *omnibus cum Eccleſiâ Catholicâ con-ſen*[illegible].

[illegible] AGRI[illegible].] *Sæpiùs Hieronymus* EVA-G[illegible] *nunc* [illegible] *presbyteri, nunc vt ſibi chariſſi-mi,* [illegible] *meminit. Vide eum epiſt.* V. & VI *ad Florentium epiſt.* XLI. *ad Ruffinum. ep*[illegible] X[illegible]X. *ad Innocentium epiſtol.* XLIII. *ad Chromatium, Iouinum, & Euſebium. item in* [illegible] *Mal*[illegible] *monachi captiui, c.*[illegible]*. & in Chronico Euſeby anno* II. *Aureliani Imperatoris, Chri-ſti* [illegible] LXXIII. *vbi eum ex familiâ Pompeiani Ducis, cognomento Franci, qui Zenobiam deui-cit, or*[illegible] *em ducere aſſeuerat.*

Au Eua-grius vitæ huius in-terpres ſit, an vero Hierony-mus. *Euagrium vitæ huius interpretem eſſe, clarè aſſerit D. Hieronymus, vt vidimus in Elogio. cui conſentiunt omnia MS. exemplaria, quæ Euagry nomen huic vitæ præfigunt.*

[illegible] *defuere tamen, qui Hieronymo hanc verſionem vel ſcriptionem tribuant. Hilarion enim* [illegible]*, Monachus Caſſinenſis, præfa-tione ante* [illegible] *Dorothei Latinè à ſe con-uerſum, ait,* Hieronymum Antonij monachi vitam ita tranſtuliſſe, vt nihil in ea deſit ex ſenſu, cum multa deſint ex verbis. *Ioannes quoque Grynæus præfatione Orthodoxographia ait* V[illegible]m Antonij γραφικῶς Hieronymus de[illegible].

[illegible] *maiorem cui*[illegible] *dubitationem inijcere p*[illegible] *Ba*[illegible]*, qui aliquam ſuæ opinionis ratio-nem a*[illegible] *videtur. nam Notat. ad Martyro-log. Rom*[illegible] VII. *Iam poſtquam egit de Actis An-tony ex Athanaſio in Latinum ſermonem ab Eu*[illegible] *in*[illegible] *conuerſis, ait.* Præſtitit hoc ipſum [illegible]onymus, poſtulâte Pammachio, vt ipſe profitetur in [illegible]dem ſcri-bens epiſt[illegible] de Opt[illegible] [illegible]dam eſſe putamus quæ h[illegible]betur præ mani[illegible]. *Idem tom*[illegible]I. *Annal. anno* [illegible] CC[illegible]LVIII *ex D. Hieronymi epiſtola* [illegible] *deducit eum ex Græco vertiſſe vitam* [illegible] *Antonii.*

Le[illegible] *epiſtolam* [illegible] *quam citat Baro-nius* [illegible]*, nec tale quid,* [illegible]*, de-prehendi. Sed impoſuit, vt video,* [illegible] *multitudo lectione* [illegible] *non benè perlectus Hierony-mus.* [illegible] *enim D. Hieronymus* [illegible] *ones ſuas, quibus non verba verbis,* [illegible] *ſententias ſententiis exprimebat, exemplo Ciceronis de* [illegible] [illegible] *Euſebij Chronicon ante* [illegible] *annos* [illegible] *aſſeruit; ne vel E.*[illegible] *tantùm, vel ſua ſolius niti* [illegible] *auctoritate, ad-dit & alterius (Euagry ſcilicet, quem tamen non nominat) viri* [illegible] *ſuo clari teſtimonium.* Verùm, ne meorum, *in* [illegible], ſcriptorum parua ſit auctoritas, quamquam hoc tantum probare voluerim me ſemper ab adoleſcentiâ non verba, ſed ſententias tranſtuliſſe: qualis ſuper hoc genere præfatiuncula ſit in libro, quo B. Antonij vita deſcribitur, (*ſcilicet ab Eua-grio Antiocheno, vt ipſe teſtatur in Catal. Il-luſtr. Eccleſ. ſcriptor. cap.* CXXV.) ipſius lectione cognoſce. *Et ſubdit eam præfatiunculam, quæ huic ipſi vitæ præfigitur.* Ex aliâ in aliam lin-guam expreſſa ad verbum tranſlatio, ſenſum operit, & veluti læto gramine ſata ſtrangulat. Dum enim caſibus & figuris ſeruit oratio, quod breui poterat indicari ſermone, longo ambitu circumacta vix explicat. Hoc igitur ego vitans, ita B. Antonium te petente tranſ-poſui, vt nihil deſit ex ſenſu, cùm aliquid de-ſit ex verbis. Alij ſyllabas aucupentur & litte-ras, tu quære ſententiam.

Euagrius eſt huius vitæ inter-pres.

Vides, Lector, quid Baronium in errorem traxerit. Hæc enim verba, Hoc igitur ego vi-tans, *&c. non Hieronymi ſunt ad Pammachium, ſed Euagry ad Innocentium, vt hic habes in præ-fatiunculâ vitæ Antony præmiſſâ. cuius aucto-ritate ſuas quoque verſiones tuetur Hieronymus. Si enim hæc præfatio D. Hieronymi eſſet, non dixiſſet ſuprà:* Verùm, ne meorum ſcripto-rum parua ſit auctoritas: *quibus inſinuat ſe al-terius au*[illegible] *adnocaturum.*

Adde, quod in Prologo ad vitam Pauli pri-mi eremitæ Hieronymus ait. Quia de Antonio tam Græco quàm Romano ſtilo diligenter proditum eſt. *quaſi alij prodiderint, non ipſe.*

Hæc fuſiùs aliquanto deduxi, ne temerè vide-rer à viro magno recedere. Maneat igitur Eua-grius Antiochenus vitæ huius interpres.

Reſponde-tur obie-ctioni Gelaſij. DICES, *Gelaſius decret. de libr. authent. & apocr. d.* 15. *videtur aſſerere etiam Antony vi-tam a D. Hieronymo ſcriptam. Ait enim:* Vitas Patrum Pauli, Antonij, Hilarionis, & om-nium Eremitarum, quas tamen vir beatiſſi-mus deſcripſit Hieronymus, cum omni ho-nore ſuſcipimus.

Baronius Notat. ad Martyrologium Roma-

num

num XVII. *Ianuarij, ex Hieronymi epiſt* CI. *non ritè intellectâ, vt iam demonſtraui, exiſtimauit factum, vt Geláſius dixerit Hieronymum non tam* vertiſſe *quàm* ſcripſiſſe *Antonij vitam*, quia non verba verbis, ſed ſententias reddiderit ſententijs. *quod ipſum repetit tomo* III. *Annal. anno Chriſti* CCCLVIII.

Poſſeuinus Apparatu ſacro, in Antonio, *etſi cum Baronio exiſtimet, vitam Antonij à D. Hieronymo quoque Latinitati donatam, aliam tamen cauſſam aſſignat, cur Gelaſius dicat eum* ſcripſiſſe (*non autem*, vertiſſe) *vitam S. Antonij. Non, inquit, ſolùm quia ſententias ſententijs reddidit, vt quidam (Baronius) exiſtimauit, verùm etiam quia integriorem emiſit. Antonij enim Aegyptij Magni, adhuc ſuperſtitis, cùm Athanaſius vitam ſcriberet, factum eſt, vt eorum, quæ ſubſecuta ſunt, prætermiſſa ſint aliqua, vt & Antonij obitus, incertum ſit, num adtextus ſit deinceps ab Athanaſio, quem Romam attuliſſe res ab Antonio geſtas ante biennium eius mortis (intellige hîc Poſſeuinum de morte Pauli) nempe à Iulio Pont. Maximo vocatum, Hieronymus narrat. Ac proinde haud mirandum, ſi hic in vitâ Pauli narret, quæ Athanaſius omiſit, de dæmone in hippocentauri ſpecie, de Antonij congreſſu cum Paulo, de coruo panem adferente, de pallio, quod Antonio largitus fuerat Athanaſius, & ſi qua eiuſmodi ſunt alia. Hactenus Poſſeuinus.*

Ego verò, vt Euagrium vitam vertiſſe Antonij clarè ſatis, niſi me fallit opinio, probaui, quod ab Hieronymo quoque factum, non æquè probatum eſt; ita videri alicui poſſit Gelaſius, cùm vitam Pauli & Antonij ab Hieronymo ait deſcriptam, reſpexiſſe ad Pauli vitam. in quâ tanta propè Antonij, quàm Pauli ſit mentio. Et ſanè Græca huius vitæ inſcriptio in Bibliothecâ Bauaricâ vtrumque præfert. ita enim habet: Διήγησις τοῦ ἁγίου Παύλου Θηβαίου, καὶ Ἀντωνίου Αἰγυπτίου. Enarratio de S. Paulo Thebæo, & Antonio Ægyptio.

Niſi quis fortè Euagrium, Græcum hominem, & Hieronymo coniunctiſſimum, ſtudiorúmque eius patronum, in vertendâ Antonij vitâ, Hieronymi operâ vſum eſſe velit, ſuáque cenſoriæ Hieronymi virgulæ ſubieciſſe. Certè intermicant neſcio quæ Hieronymiani ſtili ſtricturæ.

Quamquam dicere quis poſſit, Euagrio, etſi Antiocheno homini, Latinam dictionem æquè atque Græcam familiarem fuiſſe, quippe qui originem ducat à Pompeiano duce, cognomento Franco, vt habet Hieronymus in Chronico, quod ſuprà citauimus: quem Latinum hominem fuiſſe vero eſt ſimile.

Quidquid demum ſit, exiſtimo pleraſque Patrum vitas ſine auctoris & interpretis nomine olim circumlatas, vnde tam varia de auctoribus Vitarum Patrum opinio orta fuit, vt vidimus ſuprà in Prolegomenis generalibus. Quin hanc ipſam Antonij vitam citans D. Hieronymus epiſtolâ illâ CI. *cap.* II. *ſeque interpretis præfatiunculâ defendens, non meminit nominis interpretis. Vnde fortaſſis hæc Antonij quoque vita inter Pauli & Hilarionis vitas olim deſcripta, occaſionem dedit Gelaſio exiſtimandi, Hieronymum quoque vitæ Antonij auctorem eſſe, qui duarum aliarum auctor eſt.*

SOLI DEO HONOR ET GLORIA

VITA

VITA B. ANTONII ABBATIS 17. IAN.

AVCTORE S. ATHANASIO EP. ALEXANDR.

INTERPRETE EVAGRIO PRESBYTERO ANTIOCHENO.

EVAGRII AD [1] INNOCENTIVM PROLOGVS.

Presbyter Euagrius Innocentio chariſſimo filio in Domino ſalutem.

EX aliâ in aliam linguam ad verbum expreſſa tranſlatio, ſenſus operit, & veluti lętum gramen ſata ſtrangulat. Dum enim caſibus & figuris ſeruit oratio, quod breui poterat indicari ſermone, longo ambitu circumacta vix explicat. Hoc igitur ego vitans, vitam B. Antonij, te petente, ita tranſpoſui, vt nihil deſit ex ſenſu, cùm aliquid deſit ex verbis. Alij ſyllabas aucupentur & litteras, tu quære ſententiam.

ATHANASII EPISC. ALEXANDR. PRAEFATIO.

Athanaſius Epiſcopus ad peregrinos fratres.

OPTIMVM, *fratres, iniiſtis certamen; aut æquari Ægypti monachis, aut ſuperare nitentes virtutis inſtantiâ. Etenim apud vos iam plurima ſunt monaſteria: monachorum quoque nomen eſt celebre: & hanc voluntatem veſtram iuſtè quiſque mirabitur: orantibuſque vobis optatum Deus tribuet effectum. Quoniam igitur exegiſtis à me, vt vobis ſcriberem de conuerſatione beati Antonij, volentibus diſcere, quemadmodum cœperit, quíve fuerit ante ſanctum propoſitum, qualem etiam habuerit terminum vitæ, & ſi vera ſint ea, quæ de ipſo fama diſperſit, vt ad eius æmulationem atque exemplum vos inſtituere poſſitis. magná cum lætitiâ ſuſcepi veſtræ charitatis imperium. Etenim mihi [2] ingens lucrum eſt atque vtilitas hoc ipſum, quòd recordor Antonij: & vos cum admiratione audientes, ſcio eius propoſitum cupere ſectari: perfecta eſt ſiquidem ad virtutem via, Antonium ſcire quis fuerit.* Antonij recordatio lucrum eſt Athanaſio.

Ergo vt breuiter dicam, & omnibus, quæ de eo referentium ſermo iactauit, credite, & minima vos exiſtimate audiſſe de maximis: quia non ambigo, nec eos omnia potuiſſe Vita Antonij perfecta ad virtutem via.

cogno-

cognoſcere, cùm & ego rogatus à vobis, quantacumque per epiſtolam ſignificauero, non æqualia ſim eius meritis narraturus. Sed & vos omnes hinc nauigantes ſtudioſè percontamini, quò ſingulis, quæ norunt, referentibus, congrua dignáque tanti nominis relatio compleatur. Diſponebam itaque poſt lectionem litterarum veſtrarum aliquos ad me monachos inuitare, & maximè eos, qui crebrò ad eum ire conſueuerant: vt pleniùs aliquid addiſcens, munera vobis maiora tranſmitterem. Sed quoniam & nauigationis tempora labebantur, & litterarum portitor vehementiſſimè feſtinabat, ideò ea, quæ & ipſe noueram ([3] frequenter enim eum viſitaui) & [4] quæ ab eo didici, qui ad præbendam

Teſtatiſſima vita huius hiſtoria.

ei aquam non paululum temporis cum eo fecit, dilectioni veſtræ indicare properaui: vtrobique curam veritatis habens, vt neque plus aliquis audiens, miraculorum congeſtionem non credat, nec rurſum meritis eius inferiora cognoſcens, non putet dignum eſſe miraculo pro tanti nominis viro.

CAP. I. [5]

Antonij genus & patria.

ANTONIVS nobilibus religioſiſque parentibus natus, [6] in Ægypto oriundus fuit, tantâ ſuorum nutritus curâ, vt nihil aliud præter parentes domumque cognoſceret.

Sancta pueritia.

Et cùm iam puer eſſet, [7] nun ſe litteris erudiri, non ineptis infantium iungi paſſus eſt fabulis: ſed Dei deſiderio flagrans, ſecundùm quod ſcriptum

Gen. 25.

eſt, [8] innocenter habitabat domi. Ad eccleſiam quoque cum parentibus ſæpè conueniens, nec infantum laſciuias, nec puerorum negligentiam ſectabatur: ſed tantùm ea quæ legebantur auſcultans, vtilitatem præceptorum vitæ inſtitutione ſeruabat; non ſuis, vt ſolet illa ætas, pro varijs & delicatis cibis vmquam tædio fuit; non eſcæ mollioris blandimenta ſectatus eſt; his ſolùm, quæ dabantur, contentus nihil ampliùs requiſiuit.

CAP. II.

Poſt mortem autem parentum, annorum circiter decem & octo ſeu viginti, cum ſorore admodum paruulâ derelictus, & domus & ſororis honeſtam curam gerebat. Necdum verò ſex fluxerant menſes, quibus

Frequens in eccleſiâ.

ad eccleſiam (vt ſolebat) accurrens, recordabatur quomodo & apoſtoli, omnibus

Matth. 19.

ſpretis, ſecuti fuiſſent Saluatorem: & multi,

Actor. 4.

vt legitur in Actis apoſtolorum, facultatibus ſuis venditis, pretia ad pedes eorum detuliſſent egentibus partienda, quæve aut

Coloſſ. 1.

quanta ſpes iiſdem repoſita eſſet in cælis. Talia ſecum voluens, intrauit eccleſiam, [9] & accidit vt tunc euangelium legeretur, in quo

Attentus auditor.

Dominus dicit ad diuitem: Si vis perfectus eſſe, vade, vende omnia tua quæcumque ha-

Matth. 19.

bes, & da pauperibus, & veni ſequere me, & habebis theſaurum in cælo. Quo audito, quaſi diuinitus huiuſmodi ante memoriam concepiſſet, & veluti propter ſe hæc eſſet Scriptura recitata, ad ſe Dominicum traxit imperium: ſtatimque regreſſus, poſſeſſiones quas habebat vendidit.

Vendit poſſeſſiones ſuas.

[10] Aruræ autē erant ei trecentæ vberes, & valdè optimæ, quas vicinis largitus eſt: ne in aliquo aut ſibi, aut ſorori moleſtia gigneretur. Cetera verò, quæ in mobilibus poſſidebat, vniuerſa vendidit: & aggregato non exiguo pretio, indigentibus dedit, paucis tamen ob ſororem reſeruatis, quæ & ſexu & ætate videbatur infirmior.

CAP. III.

Rurſus autem eccleſiam ingreſſus, cùm audiſſet Dominum in euangelio dicentem:

Matth. 6.

Nolite cogitare de craſtino, reliquam quoque portionem pauperibus diſtribuit; neque ſe verſari paſſus eſt domi, ſed ſorore fidelibus ac notis virginibus commendatâ, vt earum nutriretur exemplo, ipſe iam omnibus ſæculi vinculis liber, aſperum atque arduum arripuit inſtitutum.

Facultatibus & ſæculo renuntiat.

Necdum autem tam crebra erant in Ægypto monaſteria: neque omnino quiſquam auiam ſolitudinem nouerat: ſed quicumque in Chriſti ſeruitute ſibimetipſi prodeſſe cupiebat, non longè à ſuâ villulâ ſeparatus inſtituebatur. Erat igitur in agello vicino ſenex quidam, vitam ſolitariam à primâ ſectatus ætate: hunc Antonius cùm vidiſſet, æmulatus eſt ad bonum.

Meliores æmulatur.

Et primò quidem incipiens etiam ipſe, in locis paululùm à villâ remotioribus manebat: exinde autem, ſi quem vigilantem in hoc ſtudio compererat, procedens, quærebat vt apis prudentiſſima: nec ad habitaculum ſuum antè remeabat, niſi eius, quem cupiebat, frueretur aſpectibus: & ſic, tamquam munere mellis acceptu, abibat ad ſua. Tali ibidem inſtitutus exordio, cùm per dies ſingulos ita animum ruburaret, vt nec opum paternarum, nec ſuorum meminiſſet affinium, omne etiam deſiderium & ſollicitudinem erga id, quod cœperat, exerceret, operabatur manibus

Operatur manibus.

ſuis, ſciens ſcriptum eſſe: Qui non operatur, non manducet.

2. Theſſ. 3.

Mercedem tamen operis ſui, pretio panis excepto, egentibus largieba-

[illegible]gebatur. Orabat frequenter: quippe qui didicerat, quod oporteret ſine intermiſſione Dominum orare.

Auditum etiam Scripturarũ ita ſtudium commendabat, vt nihil ex eius animo laberetur: ſed vniuerſa Domini præcepta cuſtodiens,[11] memoriam pro libris haberet. Sic ſanè vitam inſtituens, ab vniuerſis fratribus puro diligebatur affectu: & omnibus, ad quos ſtudio diſcendi pergebat, obediens, propriè ſingulorum gratias hauriebat: huius continentiam, iucunditatem illius ſectabatur: illius lenitatem, illius vigilantiam, alterius legendi æmulabatur induſtriam: iſtum ieiunantem, illum humi quieſcentem mirabatur: alterius patientiam, alterius manſuetudinem prædicabat. Omnium quoque vicariam erga ſe retinens charitatem, atque vniuerſis virtutum partibus irrigatus, ad ſedem propriam regrediebatur. Ibi ſecum vniuerſa pertractans, omnium in ſe bona nitebatur exprimere. Neque vero aduerſum coæuos aliquando mouebatur, ſed ea tantummodo flamma egregio viro creſcebat in pectore, ne ſecundus cuiquam in prædictis operibus inueniretur. Et hoc ita faciebat, vt cùm omnes gloriâ anteiret, omnibus tamen charus eſſet. Nam & vicini & monachi, ad quos ſæpe veniebat, Antonium videntes, Deicolam nuncupabant: indulciſquè naturæ vocabulis,[12] quidam vt filium, alij vt fratrem diligebant.

Cap. IV.

Dum hæc gereret Antonius, quibus omnium in ſe prouocaret affectum, inimicus nominis Chriſtiani diabolus, impatienter ferens tantas in adoleſcente virtutes, veteranis eum aggreſſus eſt fraudibus. Et primo quidem tentans, ſi quo modo poſſet ab arrepto eum inſtituto detrahere, immittebat ei memoriam poſſeſſionum, ſororis defenſionem, generis nobilitatem, amorem rerum, fluxam ſæculi gloriam, eſcæ variam delectationem, & reliqua vitæ remiſſioris blandimenta; poſtremò virtutis arduum finem, & maximum perueniendi laborem, necnon & corporis fragilitatem ſuggerebat, & ætatis ſpatij prolixa: prorſus maximam ei cogitationum caliginem ſuſcitabat, volens eum à recto propoſito reuocare.

Poſtquam autem diabolus orationibus eius ad Deum, per paſſionis fidem ſe intellexit elidi, conſueta aduerſum omnes adoleſcentes arma arripiens, nocturnis eum inquietabat illecebris. Et primùm noctibus infeſta multitudine & horribili metu ſonitus eum exagitare conabatur. Per dies etiam tam apertis in eum telis irruebat, vt nullus ambigeret, quin Antonius contra diabolum dimicaret. Nam & ille cogitationes ſordidas conabatur inſerere: & hic eas oratu ſubmouebat aſſiduo. Ille titillabat ſenſus naturali carnis ardore: hic fide, vigilijs, & ieiunijs corpus omne vallabat. Ille per noctes in pulchræ mulieris vertebatur ornatum, nulla omittens figmenta laſciuiæ: hic vltrices gehennæ flammas & dolorem vermium recordans, ingeſtæ ſibi libidini opponebat.

Vigilijs & ieiunijs corpus omne vallat.

[13] Ille lubricum adoleſcentiæ iter, & ad ruinam facile proponebat: hic æterna futuri iudicij tormenta conſiderans, illæſam animæ puritatem per tentamenta ſeruabat. Iſta autem omni ad confuſionem diaboli fiebant: qui cùm ſimilem ſe Deo fieri poſſe exiſtimabat, nunc ab adoleſcente vt miſerrimus deludebatur: & qui contra carnem & ſanguinem ſæuiebat, ab homine, qui carnem portabat, eliſus eſt. Adiuuabat enim ſeruum ſuum Dominus, qui noſtri gratiâ carnem ſuſcipiens, victoriam corpori contra diabolum largitus eſt: vt ſingulis ita certantibus, Apoſtolicum liceret proferre ſermonem: Non autem ego, ſed gratia Dei, quæ mecum eſt. 1. Cor. 15.

Illecebras carnis memoriâ nouiſſimorum vincit.

Poſtremò cùm nec hoc argumento deſtruere poſſet Antonium draco teterrimus, & videret ſe ſemper ab eius cogitationibus repelli, ſecundùm quod ſcriptum eſt, ſtridens dentibus & eiulans: qualis eſt, talis meritò apparebat & vultu: puer horridus atque niger, ad eius ſe genua prouoluens, humanâ voce flebat, dicens: Multos ſeduxi, plurimos decepi: nunc autem vt a cæteris ſanctis, ita & tuo ſum labore ſuperatus. Quem cùm interrogaret Antonius, quiſnam eſſet, qui talia loqueretur, ait: Ego ſum fornicationis amicus, ego multimoda aduerſum omnes adoleſcentes turpitudinis arma ſuſcepi:[14] hinc & ſpiritus fornicationis vocor. Quantos pudicè viuere diſponentes, fefelli? quot tenuiter incipientes, ad ſordes priſtinas redire perſuaſi? Ego ſum, propter quem Propheta lapſos increpat, dicẽs: Spiritu fornicationis ſeducti eſtis: & reuerà per me & illi fuerant ſupplantati. Ego ſum, qui te ipſum ſæpe tentaui, & ſemper repulſus ſum. Cùm hoc Chriſti miles audiſſet, gratias agens Deo, & largiore aduerſus inimicum confortatus audaciâ, ait: Multùm ergo deſpicabilis, multumq́ue contemptibilis es: nam & obſcuritas tua & ætas, infirmarum ſigna ſunt rerum. Nulla mihi iam de te cura eſt. Dominus mihi adiutor eſt, & ego exultabo ſuper inimicos meos. Et ſtatim ad vocem cantantis, phantaſma, quod videbatur, euanuit.

Matt. 9.

Tetrâ ſpecie ſpiritum fornicationis videt.

Oſeæ 4.

Pſal. 117.

Cap. V.

Prima Antonij contra diabolum victoria.

Hæc autem Antonij contra diabolum fuit prima victoria, imò virtus in Antonio Saluatoris: qui peccatum in carne condemnauit,

nauit, vt iuſtificatio legis in nobis comple-
Rom.8. retur: qui non ſecundum carnem ambula-
mus, ſed ſecundum ſpiritum. Sed neque An-
tonio ſecuritatẽ dedit hic vnus triumphus,
nec diabolo ſemel fractæ defecere vires.
1.Pet.5. Nam & iſte, vt leo rugiens, quærebat aditum
per quem poſſet irrumpere: & ille Scriptu-
Epheſ.6. rarum doctus eloquio, multas eſſe dæmo-
num captiones, ſolerti propoſitum labore
ſeruabat; conſiderans, quia poſſet ſatanas in
carnis colluctatione ſuperatus, nouarum ad-
uerſus ſe artium machinas acriùs commo-
1.Cor.9. uere. Idcircò magis ac magis ſubiugabat
corpus ſuum, ne victor aliorum, in aliis vin-
ceretur. Diſponens igitur duriori ſe vitæ le-
Conſuetudinem tolerantia in naturam vertit. ge conſtringere, [15] cùm omnes infatigabi-
lem adoleſcentis mirarentur inſtãtiam, ſan-
ctum toleranter ferebat laborem, quia vo-
luntariæ ſeruitutis longum in Dei opere ſtu-
dium, conſuetudinem in naturam verterat.

CAP. VI. *Inedia, vigilia, & orationes Antonij.* Inediæ autem & vigiliarum in tantum pa-
tiens erat, vt incredulitatem viribus vince-
ret. Pernoctabat in oratione ſæpiſſimè, ede-
bat ſemel in die poſt ſolis occaſum, non-
numquam biduo triduoque ſic permanens,
quartâ demum die reficiebatur. Sumebat
Victus eius, panis, ſal, aqua. vero panem & ſal, potumque aquæ perpar-
uum. De carnibus verò & vino tacere me-
lius puto, quàm quidquam dicere: quando
nec apud plurimos quidem monachorum,
iſtiuſmodi aliquid reperiatur. Quieti autem
Lectus eius iuncus & cilicium. membra concedens, iunco contexto atque
cilicio vtebatur. Nonnumquam etiam ſu-
per nudam humum iacebat, vnguẽta peni-
tùs repudians. Dicebat enim, minime poſſe
vtentium, & præcipuè iuuenum corpora
roborari, ſi olei eſſent lenitate mollita: opor-
tere verò aſperos carni labores imperari, ſe-
cundùm Apoſtoli præceptum, dicentis:
2.Cor.12. Quando infirmor, tunc fortior ſum. Affe-
rebatque ſenſum animi ſic poſſe reuiuiſce-
re, ſi corporis fuiſſet impetus fatigatus. Vn-
Merita non tempore ſed amore penſanda. de nec temporũ longitudine laborum me-
rita penſabat, ſed amore & famulatu ſpon-
taneo ſemper, tamquam in principiis con-
ſtitutus, ad profectum diuini metus deſide-
rium concitabat. Nouiſque cupiens augeri
præterita, ſuprà memorati Doctoris ſermo-
Philip.3. num recordabatur, qui ait: Præterita obli-
uiſcens, & in futurum conualeſcens. Me-
3.Reg.18. minerat quoque Eliæ prophetæ dicentis: Vi-
uit Dominus, cui adſto hodie ante ipſum:
Elia ſe exemplo exſtimulat. & differebat, cur, hodie, eſſet appoſitum,
quia non computabat Elias præteritum
tempus: ſed tamquam quotidie in certami-
ne conſtitutus, talem ſe præbere cupiebat,
qualem ſciebat dignum Dei eſſe conſpecti-
bus, purum corde, & paratum obedire vo-
luntati eius.

Igitur ſanctus Antonius ſecum reputans, CAP. VII.
oportere Dei famulum ex inſtituto magni
Eliæ exemplum capere, & ad illud ſpecu-
lum vitam ſuam debere componere: ad ſe-
pulchra non longè à villâ conſtituta ſeceſ-
ſit, vni de cognitis mandans, vt ſtatutis die-
bus ſibi alimenta deferret. [16] Et cum in vnâ
memoriâ ſuprà dictus frater eum clauſiſſet,
ſolus ibidem morabatur. Metuens ergo
diabolus, ne acceſſu temporis eremum
quoque habitari faceret, ita eum aggregatis
ſatellitibus ſuis, varia cæde lacerauit, vt do- *Atrociſſimè verberatur à dæmonibus.*
loris magnitudo & motum auferret & vo-
cem. Nam & ipſe poſteà ſæpè referebat,
vulnera fuiſſe tam grauia, vt vniuerſa homi-
num tormenta ſuperarent: ſed Dei proui-
dentia, quæ numquam in ſe ſperantibus
deeſt, conſeruauit eum.

Alio die is, quem ſuprà diximus, frater
aduenit, cibos deferens aſſuetos: atque eum
iacentem in terrâ ſemimortuum, fractis fo- *Semimortuus ad villulam reportatur.*
ribus, inuenit. Quem impoſitum humeris,
ad villulæ domicilium reportauit. Quo au-
dito, ingens vicinorum atque affinium mul-
titudo concurrens, triſte in medio poſiti fu-
neris reddebat officium. Etiam mediâ no-
ctis parte tranſgreſſâ, grauis peruigiles om-
nium oculos vicerat ſopor. Tum Antonius
animâ paululùm redeunte ſuſpirans, eleua-
uit caput: ceteris verò altâ quiete proſtratis,
eum, à quo delatus fuerat, vigilare conſpe-
xit: eumque nutu aduocans, obſecrauit, vt
nullo penitùs excitato, ad priſtinum ſe re-
ferret habitaculum.

Relatus ergo, iuxta conſuetudinem ſolus CAP. VIII.
iterùm permanebat: & ſtare quidem pro- *Relatus ad eremum dæmonibus exprobrat.*
pter recentes plagas non poterat, orans verò
proſtratus, poſt orationem clarâ voce dice-
bat: Ecce hic ſum ego Antonius, non fugio
veſtra certamina: etiamſi maiora faciatis,
nullus me ſeparabit à charitate Chriſti. Pſal- Rom.8.
lebatque dicens: Si conſiſtant aduerſum me Pſal.26.
caſtra, non timebit cor meum. Talia eo di-
cente, bonorum hoſtis diabolus, admiratus
quòd poſt tot verbera fuiſſet auſus reuerti,
congregatis canibus ſuis, & proprio ſe furo-
re dilanians, Videtis, ait, quia nec ſpiritu
fornicationis, nec corporis doloribus ſupe-
ratus, inſuper audacter laceſſit nos. Omnia
arma corripite, acriùs à nobis impugnandus
eſt. Sentiat, ſentiat. Debet ſcire, quos pro-
uocet. Dixit, & ad hortantis vocem audien-
tium turba conſenſit, quia innumeras dia-
bolus habet artes nocendi. Sonitus igitur re-
pentinus increpuit, ita vt loco funditus agi- *Varia dæmonum procacium terriculamenta.*
tato, & parietibus patefactis, multifaria dæ-
monum exinde turba ſe effunderet: nam &
beſtiarum & ſerpentium formas induentes,
omnem protinus locum repleuere phan-
taſiis

caſis leonum, taurorum, luporum, aſpidum, ſerpentium, ſcorpionum, necnon & pardorum atque vrſorum. Et hæc ſingula ſecundum ſuam fremebant naturam. Rugiebat leo, occidere volens: taurus mugitu & cornibus minabatur: ſerpens ſibilo perſonabat: luporum impetus ingerebantur: [17] pardus diſcoloriter auctoris ſui calliditates varias indicabat. Truces omnium vultus, & vocis horridæ dirus auditus. Antonius flagellatus atque confoſſus, ſentiebat quidem aſperiores corporis dolores, ſed imperterritus durabat mente peruigili. Et licet gemitum vulnera carnis exprimerent, ſenſu tamen idem permanens, quaſi de inimicis luderet, loquebatur: Si virium aliquid haberetis, ſufficeret vnus ad prælium: ſed quoniam Domino vos eneruante frangimini, multitudine tentatis inferre terrores, cùm hoc ipſum infirmitatis indicium ſit, quòd irrationabilium induitis formas beſtiarum. Ruſumque confidens, aiebat: Si quid valetis, ſi vobis in me poteſtatem Dominus dedit, ecce præſtò ſum: deuorate conceſſum. Si verò non poteſtis, cur fruſtrà nitimini? Signum enim crucis & fides ad Dominum, inexpugnabilis nobis murus eſt. Multa contra ſanctũ Antonium minantes, fremebant dentibus ſuis, quòd nullus eorum tentamenta conſequeretur effectus, ſed maximè è contrario gigneretur illuſio.

Signũ crucis & fides ad Dominũ, murus inexpugnabilis.

Cap. 12.

[18] Non oblitus Ieſus colluctationis ſerui ſui, eidem protector factus eſt. Deniq; cùm eleuaret oculos, vidit deſuper culmen aperiri, & deductis tenebris, radium ad ſe lucis influere. Poſt cuius ſplendoris aduentum nec dæmonum aliquis apparuit, & corporis dolor exiẽplò deletus eſt. Ædificium quoque, quod paulò antè diſſolutum fuerat, inſtauratum eſt. Ilicò præſentiam Domini intellexit Antonius, & ex intimo pectore trahens longa ſuſpiria, ad lumen, quod ei apparuerat, loquebatur, dicens: Vbi eras bone Ieſu? vbi eras? Quare non à principio affuiſti, vt ſanares vulnera mea? Et vox ad eum facta eſt, dicens: Antoni, hic eram, ſed expectabam videre certamen tuum. Nunc autem, quia dimicando viriliter non ceſſiſti, ſemper auxiliabor tibi, & faciam te in omni orbe nominari. His auditis, exurgens, intantum roboratus, orabat, vt intelligeret ſe plus recepiſſe tunc virium, quàm antè perdiderat. Erat autem tunc Antonius annos natus triginta quinque.

Cæleſti viſione recreatur.

Antonius annorũ 35.

Cap.

Petit eremum.

Exinde cùm voluntate promptâ per merita religioſa ſuccreſceret, vadens ad ſupradictum ſenem, precabatur vt in deſerto habitarent pariter. Cauſante illo ſenile æuum & rei nouitatem, ſolus contendit ad montem, & eremi adhuc monachis ignotæ, vitæ rupto metu, viam conatus eſt pandere. Sed nec tunc ceſſauit infatigabilis aduerſarius: nam impedire eius propoſitum volens, argenteum diſcum in itinere proiecit: quo viſo, Antonius callidi artificis agnouit aſtutiam: ſtanſque intrepidus, & diſcum toruis intuens oculis, doli auctorem in phantaſmate obiurgabat argenti, talia ſecum reputans: Vnde hic in deſerto diſcus? auium hoc iter eſt, nulla ſunt veſtigia commeantium; lapſus de ſarcinâ, præ magnitudine latere non potuit: ſed & qui perdiderat reuerſus, ob ſolitudinem locorum, inueniſſet profectò, quod fuerat. Hoc artificium, diabole, tuum eſt: non impedies voluntatem meam, argentum tuum tecum ſit in perditionem. Hæc illo dicente, diſcus vt fumus à facie ignis euanuit.

Diſco obiecto tentatur.

Cap. 11.

Dehinc non vt antè in phantaſmate, ſed ingentem auri maſſam iacentem in itinere conſpexit. Verùm hanc vtrùm diabolus ſimulauerit, an ad Antonium comprobandum, quia nec veris opibus ineſcaretur, virtus cæleſtis oſtenderit, ignoratur. hoc tamen agnouimus, quia quod viſum eſt, aurum fuit. At ille magnitudinem admiratus radiantis metalli, rapido curſu, quaſi quoddam vitaret incendium, ad montem vſque perrexit, ibique flumine tranſuadato, inuenit caſtellum deſertum, plenum (ob tempus & ſolitudinem) venenatorum animalium, in quo ſe conſtituens nouus hoſpes habitauit. Statim ad eius aduentum ingens turba ſerpentium, quaſi perſecutorem paſſa, profugit. At ille obſtructo lapidibus introitu, panes menſium ſex, vt [19] Thebæis mos eſt, ſecum recondens (nam crebrò per annum incorrupti durare ſolent) necnon & exiguum habens aquæ, ſolitarius perdurabat: nuſquam inde procedens, numquam aliquem ſuſcipiens, intantum vt cùm bis in anno per tectum deſuper panes acciperet, nullum cum deferentibus haberet alloquium.

Fugit auri conſpectũ.

Ad mõtem primum ſeceſſit.

Cap. 12.

Multis igitur, videndi eum deſiderio & ſtudio requirendi, ante oſtium eius pernoctantibus, audiebantur vt vulgi voces aduerſum Antonium, tumultuſque dicentium: Quid te noſtris ingeris habitaculis? quid tibi & deſerto? Abſcede à finibus alienis, non potes hic habitare, non noſtras inſidias ſuſtinere. Et primò quidem, qui foris erant, exiſtimabant aliquos homines ſcalis appoſitis introiſſe, ibique contendere. Poſtquam autem per cauernas introſpicientes, nullum viderunt, dæmones intellexerunt contra eum contendere: & nimio metu perterriti, Antonij auxilium flagitabant. At ille

A dæmonibus infeſtatur.

oſtio propinquans ad conſolandos fratres, ne timerent, atque ut inde recederent, precabatur: trepidantibuſque, aſſerebat cunctis a dæmonibus incuti metum. Signate vos, inquiens, & abite ſecuri, ipſoſque ſemetipſos [illegible] de[illegible]. Itaque illi reuertebantur, hic [illegible] nec lassatus, nec umquam in certamine laſſabatur. Accedentium autem augmenta profectuum, vel debilitas repugnantium, maximum eius contentioni leuamen addiderant, & eius animo conſtantiam ſuggerebant. Rurſuſque ad eremum venientibus turbis, [20] quæ iam mortuum eum ſe exiſtimauerant reperturos: ille pſallebat intrinſecus: Exurgat Deus, & diſſipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facie eius. Sicut deficit fumus, deficiant: vt liqueſcit cera à facie ignis, ita pereant peccatores à facie Dei. & iterùm: Omnes gentes circumdederunt me, & in nomine Domini vindicaui in eis.

Signatione Crucis contra metum dæmonum ſuadet.

Pſal. 67.

Pſal. 117.

Cap. XIII. *Viginti annis ſolitariè vixit.*

Sic Antonius annis viginti ſolitariè tranſactis, atque ab hominum ſegregatus conſpectibus perdurauit. Cùm ergo multorum & propoſitum imitari cupientium, & notorum multitudo ad eum cócurreret, [21] necnon & patientium infinita ſe caterua conglomeraret, tandem pæne iam per vim foribus euulſis, [22] quaſi ex aliquo cæleſti adytu conſecratus apparuit. Obſtupuerunt vniuerſi & oris gratiam & corporis dignitatem, quod [23] nec per quietem intumuerat, nec ieiuniis, dæmonumque certamine faciem eius pallor obſederat: ſed è contrario, quaſi nihil temporis exegiſſet, antiquus membrorum decor perſeuerauit. Prô quanto miraculo! quæ in illo animi puritas fuit? Numquam hilaritate nimiâ reſolutus in riſum eſt, numquam recordatione peccati triſtitiâ ora contraxit, non magnis ſtupentium ſe elatus eſt laudibus. Nihil in illo indecens ſolitudo, nihil aſperum quotidiana cum hoſtibus bella contulerant: ſed téperata mens æquali ad cuncta ferebatur examine. Plurimos igitur ab immundis ſpiritibus & infirmitatibus variis, Dei gratia per Antonium liberauit. Sermo eius ſale conditus conſolabatur mœſtos, docebat inſcios, concordabat iratos, omnibus ſuadens nihil amori Chriſti antepunendum. Proponebatque ante oculos bonorum magnitudinem futurorum, & Dei clementiam, & beneficia retexebat indulta, quòd proprio filio ſuo non pepercerit Deus, ſed pro noſtrâ omnium ſalute eum tradiderit. Nec mora, plura audientium corda ad humanarum rerum contemptum hæc eius ſuaſit oratio. & habitandæ eremi iſtud eius exordium fuit.

Idem corporis poſt longas macerationes decor.

Dæmoniacos & infirmos curat.

Sermo eius ſale conditus.

Rom. 8.

Cap. XIV.

Quid ſane & [24] in Arſinoitarum oppido geſtum ſit, non tranſibo ſilentio. Nam cum fratres vellet inuiſere, & [illegible] riuulum fluminis Nili, qui crocodilis & multis ſæuis fluminis beſtiis plenus erat, tranſuadare eſſet neceſſe: tam [illegible] cum comitibus ſuis tranſiuit [illegible], quam inde redibat incolumis. Ru[illegible]ſuſque in priſtinis laboribus perſeuerans, multos magiſterio ſuo fratres confirmauit, ita vt breui tempore [25] plurima fierent monaſteria. Nouos antiquoſque monachos pro ætate vel tempore, paterno moderabatur affectu.

Per crocodilos [illegible]

Monaſteria extruit.

Cap. XV.

Quadam autem die cùm ſanctus Antonius a congregatis fratribus rogaretur, vt eis inſtitutoria largiretur præcepta, cu prophetica fiducia exaltans vocé, aiebat: [27] Ad omnem quidem mandatorum diſciplinam Scripturas poſſe ſufficere: ſed & hoc optimum fore, ſi mutuis ſe inuicem fratres ſermonibus conſolarentur. Et vos ergo, inquit, vt patri referte, quæ noſtis: & ego, quæ per longam ætatem conſecutus ſum, quaſi filiis indicabo. Hoc ſit autem primum cunctis in commune mandatum, nullum in arrepti propoſiti vigore laſſeſcere, ſed quaſi incipientem augere ſemper debere quod cœperit, præſertim cum humanę vitę ſpatia æternitati comparata, breuiſſima ſint ac parua. [illegible]a exorſus, paululùm ſiluit: & admiratus nimiam Dei largitatem, rurſus adiecit, dicens: In præſenti hac vitâ æqualia ſunt pro rerum commutatione commercia, nec maiora recipit ab emente qui vendit. Promiſſio autem vitæ ſempiternæ vili pretio comparatur. Scriptum eſt enim: Dies vitæ noſtræ ſeptuaginta anni: [28] ſi autem multum, octoginta: quidquid reliquũ eſt, labor & dolor eſt. Quádo ergo octoginta, aut centum, vt multú, annis laborantes, in Dei opere vixerimus, non pari tempore regnaturi ſumus in futuro: ſed pro annis prædictis, omnium nobis ſæculorum regna tribuentur. Nó terram hereditabimus, ſed cęlum: corpus quoque corruptum relinquentes, idipſum cum incorruptione recipiemus. Ergo, filioli, non vos aut tædium defatiget, aut vanæ gloriæ delectet ambitio: Non ſunt enim condignæ paſſiones huius temporis, ad ſuperuenturam gloriam quæ reuelabitur in nobis.

Inſtitutionis præcepta diſcipulis tradit.

Clerio ſancti Antonij ad diſcipulos.

Vili pretio vita æterna comparatur.

Pſal. 89.

Rom. 8.

Nemo, cùm deſpexerit mundum, reliquiſſe ſe arbitretur ingentia: quia omnis terra ad infinitatem comparata cælorum, breuis ac parua eſt. Si ergo nec vniuerſo orbi renuntiantes, dignum aliquid habitaculis poſſumus compenſare cæleſtibus, ſe vnuſquiſque conſideret, & ſtatim intelliget, paruis aruis & parietibus vel modicâ auri portione contemptâ, nec gloriari ſe debere, quaſi magna dimiſerit; nec tæd[illegible]re, quaſi parua

Breuis terra cælo comparata.

parua ſit recepturus. Vt enim contemnit ali-
quis vnam æream drachmam, ad drachmas
centum aureas conquirendas: ita etiam, qui
totius orbis dominium dereliquit, centu-
plum de melioribus præmiis in ſublimi ſede
recipiet. Ad ſummum, illud perſpicere de-
bemus, quod etſi noſtras velimus retentare
diuitias, lege mortis ab ipſis deuellamur in-
Eccle. 5. uiti, ſicut in libro Eccleſiaſtis ſcriptum eſt.
[30] Cur ergo non facimus de neceſſitate vir-
De neceſſitate faciendo virtus. tutem? Cur non ad lucranda regna cæleſtia
vltro relinquimus, quod lucis iſtius fine per-
dendum eſt? Nihil eorum curæ ſit Chriſtia-
nis, quæ ſecum auferre non poſſunt: illud
potius debemus expetere, quod nos ducat
ad cælum: ſapientiam ſcilicet, caſtitatem,
iuſtitiam, virtutem, ſenſum peruigilem, pau-
pertatem curam, fidem in Chriſto robuſtam,
animum iræ victorem, hoſpitalitatem. Hæc
Luc. 14. ſectantes, manſionem nobis in terra quieto-
rum, ſecundum Euangelium, præparabi-
mus. Conſideremus Domini eſſe nos famu-
los, & ſeruitutem debere ei, à quo creati ſu-
mus. Vt enim ſeruus præteriti gratiâ famu-
latus, præſens aut futurum non contemnit
imperium, nec audet aſſerere, quòd ex labo-
re tranſacto inſtantis operis habere debeat
libertatem, ſed iugi ſtudio (vt in Euangelio
Lucæ 12. ſcriptum eſt) eamdem ſemper exhibet ſer-
uitutem, vt & Domino placere poſſit, & ne
metum luctetur & verbera: ſic & nos diui-
nis congruit parêre præceptis, ſcientes quòd
Vt quiſque inuentus fuerit, ita eſt iudicandus. æquus ille retributor, in quo quemque inue-
nerit, in eo ſit iudicaturus, quod propheticâ
per Ezechielem voce teſtatur. Nam & infe-
lix Iudas propter vnius noctis impietatem,
Ezech. 33. omni præteriti temporis labore priuatus eſt.
Idcircò tenendus eſt continuus inſtituti ri-
gor, habentibus Deum auxiliatorem, ſicut
Rom. 8. ſcriptum eſt: Quia omni proponenti bo-
num Deus cooperatur.

Ad inertiam autem calcandam, Apoſtoli
1 Cor. 15. præcepta replicemus, quibus ſe mori quoti-
Vitæ incertitudo recolenda contra inertiam. die teſtabatur: ſimiliter & nos humanę con-
ditionis vitam ancipitem retractantes, non
peccabimus. Cum enim excitati à ſomno,
ad veſperam nos peruenire dubitemus, &
quieti corpora concedentes, de lucis non
confidamus aduentu, & vbique naturæ ac
vitæ incertæ memores, Dei nos intelliga-
mus prouidentiâ gubernari; hoc modo non
delinquemus, aut aliquâ fragili cupiditate
raptabimur: ſed nec iraſcemur quidem ad-
uerſus aliquem, nec terrenos congregare
theſauros ambiemus: quin potiùs metu quo-
tidiani receſſus, & ſeiungendi corporis iugi
meditatione, omnia caduca calcabimus.
Ceſſabit mulierum amor, libidinis extin-
guetur incendium, inuicem nobis debita

noſtra donabimus, ante oculos ſemper ha-
bentes vltimæ retributionis aduentum: quia
maior formido iudicij & pœnarum timor
horridus, ſimul & [31] lubricæ carnis incen-
tiua diſſoluit, [32] & ruentem animam quaſi
ex aliquâ rupe ſuſtentat. Ideoque precor vt Philipp. 3
ad finem propoſiti omni labore tendamus.
Nemo poſt tergum reſpiciens Lot imitetur Gen. 19.
vxorem, præſertim cùm Dominus dixerit,
nullum ponentem manum ſuper aratrum Lucæ 9.
& reſpicientem retrorſum, dignum eſſe re-
gno cælorum. Reſpicere autem retrorſum Quid reſpicere retrò.
nihil aliud eſt, quàm in eo pœnitere quod
cœperis, & mundanis rurſus deſideriis ob-
ligari.

Nolite, quæſo, virtutis tamquam impoſ-
ſibile nomen pauere, nec peregrinum vobis
aut procul poſitum videatur hoc ſtudium,
[33] quod ex noſtro pendet arbitrio. [34] huius
operis homini inſerta natura eſt, & eiuſmo-
di res eſt, quæ noſtram tantummodò expe-
ctat voluntatem. [35] Græci ſtudia tranſma-
rina ſectentur, & in alieno orbe conſtitutos,
inanium litterarũ quærant magiſtros: [36] no-
bis verò nulla proficiſcendi, nulla transfre-
tandi fluctus neceſſitas imminet: in omni
ſede terrarum conſtituta ſunt regna cælo-
rum. Vnde & Dominus in Euangelio ait:
Regnum Dei intra vos eſt: virtus quæ in Lucæ 17.
nobis eſt, mentem tantùm requirit huma-
nam. Cui enim dubium eſt, quia naturalis Naturalis animæ puritas fons virtutum.
animę puritas, ſi nullâ fuerit extrinſecus ſor-
de polluta, fons ſit & origo omnium virtu-
tum? Bonam eam neceſſe eſt creauerit bo-
nus Creator. Quòd ſi fortè cunctabimur,
audiamus Ieſum filium Naue populo di-
centem: Rectum facite cor veſtrum ad Do- Ioſue 24.
minum Deum Iſraël. Nec Ioannes diſſo-
nam tulit de virtute ſententiam, prædicans:
Rectas facite ſemitas eius. Siquidem hoc eſt Lucæ 3.
rectam eſſe animam, cùm eius principalis
integritas nullâ vitiorum labe maculatur: ſi
naturam mutauerit, peruerſa tunc dicitur:
ſi bona conditio ſeruetur, & virtus eſt. Ani-
mam noſtram commendauit nobis Domi-
nus: ſeruemus depoſitum, quale accepimus.
Nemo cauſari poteſt extrinſecus ſitũ, quod
in ſe naſcitur: facturam ſuam, qui fecit, ag-
noſcat: opus ſuum inueniat, vt creauit. Suf-
ficit nobis naturalis ornatus: ne deturpes
homo, quod tibi largitio diuina conceſſit.
Opera Dei immutare velle, polluere eſt.

Illud etiam ſollicitè prouidere debemus, Ira tyrannica ſuperanda.
vt tyrannicam irę ſuperemus inſaniam: quia
ſcriptum eſt: Iracundia viri iuſtitiam Dei Iac. 1.
non operatur. Et iterum: Deſiderium con- Ibid.
cupiſcens parit peccatũ, quo perfecto, mors
gignitur. Diuinæ vocis præceptum eſt, vt
iugi cuſtodiâ tueamur animam noſtram, Prou. 4.

ANTONIVS.

quia exercitatos ad ſupplantandũ habemus inimicos, dæmones ſcilicet, contra quos nobis, ſecundum Apoſtolicam cõteſtationem, pugna ſine intermiſſione eſt. At enim: Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus principatus & poteſtates huius mundi, aduerſus ſpiritalia nequitiæ in cæleſtibus. Ingens eorum turba iſtum peruolat aërem, non procul a nobis hoſtium caterua diſcurrit. Et diuerſitatem quidem eorum non eſt meæ paruitatis exponere, ſed hanc maioribus concedo rationem. Quod autem in promptu eſt, & ignorare non expedit, dolos ſcilicet eorum aduerſum nos compoſitos breuiter indicabo.

Epheſ. 6.

Dæmones non naturâ, ſed ſuo vitio mali.

Hoc primùm debemus mentibus affigere, [17] nihil Deum feciſſe quod malum eſt, nec ab eius inſtitutione dæmonum cœpiſſe principia: peruerſitas iſta, non naturæ, ſed voluntatis eſt vitium. Boni etenim, vtpote à Deo conditi, ex proprio mentis arbitrio ad terras ruère de cælis: ibique in cœni ſordibus volutari, gentilitatis impias conſtituêre culturas: & nunc de nobis torquentur inuidià, atq; vniuerſa mala commouere nõ ceſſant, ne priſtinis eorũ ſedibus ſuccedamus.

Diuerſa dæmonum nequitia.

[18] Diuerſa autem eorum & partita nequitia eſt. Quidam enim ad ſummum nocendi verticem peruenere, alij ex comparatione peiorum videntur eſſe leniores: atque omnes pro poſſibilitate virium, diuerſa contra ſingulas cauſas ſumpſere certamina. Idcircò neceſſarium eſt, donum ſpirituum diſcernẽdorum à Domino petere, vt poſſimus, tam fraudes eorum quàm ſtudia peruidentes, aduerſus diſparem pugnam vnum Dominicæ crucis eleuare vexillum. Hoc munere Paulus accepto, docebat dicens: Non enim eius ignoramus aſtutias. Ad cuius exemplum etiam nos oportet ex his quæ paſſi ſumus, mutuis nos inuicem inſtruere ſermonibus.

1. Cor. 12.

Matth. 12.

Crucis vexillum.

2. Cor. 2.

Peculiare dæmonum odium contra monachos & virgines.

Hoſtile illis contra omnes Chriſtianos, maximè verò contra monachos & virgines Chriſti, odium eſt. Eorum ſemitis laqueos prætendunt, eorum mentes impiis atq; obſcœnis cogitationibus nituntur euertere: ſed nihil vobis in hoc terroris incutiant. Fidelium enim orationibus atq; ieiuniis ad Dominum, ſtatim corruunt: nec tamen ſi paululùm ceſſauerint, prorſus plenam putetis eſſe victoriam. Solent etiam ſaucij grauiùs aſſurgere, & mutatâ arte pugnandi, cùm in cogitatione nihil egerint, pauoribus terrent, aſſumentes nunc mulierũ, nunc beſtiarum, nunc ſerpentium formas, necnon & ingentia quædam corpora, & vſque ad tectum domus porrectum caput, infinitas ſpecies & militum cateruas. Quæ omnia [39] ad primum quodque crucis ſignum euaneſcunt. His quoque agnitis fallaciarum modis, incipiunt præſagire, & futurorum dierum euentus velle prædicere. Cumque & in his contempti fuerint, ipſum iam ſuæ nequitiæ principem ac totius mali ſummitatem, ad ſubſidium ſui certaminis vocant.

Præſtigia dæmonum ad crucis ſignum euaneſcunt.

CAP. XVI.

Crebrò denique Antonius talem à ſe viſum diabolum aſſerebat, qualem & beatus Iob, Domino reuelante, cognouerat. Oculi eius ac ſi ſpecies luciferi, ex ore eius procedunt lampades incenſæ. Crines quoque incendij ſparguntur, & ex naribus eius fumus egreditur, quaſi fornacis æſtuantis ardore carbonum. Anima eius vt pruna, flamma verò ex ore eius glomeratur. Cum huiuſmodi terroribus viſus eſt princeps dæmonum, inquit Antonius, & ingentia ſæpè, vt dixi, promittens, impietatis ſuæ defuit linguâ magniloquâ. de quâ Dominus triumphauit, ad Iob dicens: Arbitratur enim ferrum vt paleas, æramentum vt lignum putridum, maria vt terram, tartarum profundi tamquam captiuum æſtimauit, abyſſum vt deambulatorium. Per Prophetam quoque increpat, dicens: Perſequens comprehendam, & omnem orbem terrarum manu meâ vt nidum obtinebo, & vt oua derelicta auferam. Sic iniquus funereas euomens voces, benè viuentium aliquos frequenter illaquear, ſed nos nec eius pollicitationibus credere, nec minas formidare debemus: fallit enim frequenter, nihilque verum promittit. Nam ſi non mendacia cuncta loqueretur, quomodo talia & tam infinita promittens, [40] hamo crucis vt draco aduncatus à Domino eſt, & capiſtro ligatus vt iumentum, & quaſi mancipium fugitiuum vinctus circulo, & armillâ labia perforatus, nullum omnino fidelium deuorare permittitur? [41] Nunc miſerabilis vt paſſer, ad ludum irretitus à Chriſto eſt, nunc comites ſuos quaſi ſcorpiones & ſerpẽtes, calcaneo Chriſtianorum ſubſtratos gemit. Ille qui vniuerſa maria à ſe deleta plaudebat, ille qui orbem terratum manu ſuâ teneri pollicebatur, ecce à vobis vincitur, ecce me aduerſum ſe prohibere non poteſt diſputantem. Contemnenda eſt, filioli, penitus cum inanibus verbis ſuperba iactantia: fulgor ille, qui lucere ſe ſimulat, non veri ſplendor eſt luminis: ſed, quibus arſurus eſt, indicat flammas. Nam dicto citiùs recedens, ſuarum ſecum refert ſimulacra pœnarum.

Iob 41.

Ibid.

Exodi 15.

Iſaiæ 10.

Non dæmonis minæ timendæ, non pollicitationibus eius credendum.

Iob 40.

Dæmon à Chriſto vt paſſer irretitum.

Solent etiam cum modulatione nonnumquam apparentes pſallere, proh nefas! ad hæc & impuro ore ſacra Scripturarum eloquia meditatur. Frequenter enim legentibus nobis, quaſi Echo ad extrema verba reſpon-

reſpondent. Dormientes quoque excitant ad orandum, vt totius noctis ſomnum eripiant: pleroſque etiam, dum ſe in monachorum nobilium habitu transferunt, monachos coërcent, & priſtina, quibus conſcij ſunt, peccata imputant: ſed ſpernendæ ſunt eorum increpationes, & admonitiones ieiunandi, vigiliarum quoque fraudulenta ſuggeſtio. Ob id enim familiares nobis ſpecies aſſumunt, vt affinitate virtutum nocentes, facilius virus interſiciât, & innocentes quoſque per ſpeciem honeſtatis elidant. Impoſſibile poſtea durumque hoc ſtudium prędicant, vt dum oneroſum eſſe videtur quod cœptum eſt, ex deſperatione tædium, & ex tædio ſuccedat ignauia. Idcircò Propheta miſſus à Domino, luctuoſa denuntians, ſublimi voce dicebat: *Habac. 2.* Væ qui potat proximum ſuũ ſubuerſione turbidâ. Huiuſmodi enim exhortamenta, deprauatoria ſunt itineris, quod ducit ad cælum. Idcircò cùm veniſſet Dominus ad terras, & vera de eo dæmones inuiti prædicarent *Luc. 4.* (verè enim dicebant: Tu es Chriſtus Filius Dei viui) vociferantium ora claudebat, qui vinctas hominum linguas ſoluebat, ne cum præconio veri peruerſitatis venena miſcerent: *Nec vera dicentibus dæmoni credendum.* & vt nos eius exemplo, etiamſi profutura ſuaderent, in nullo his commodaremus aſſenſum: quia profectò non congruit nos poſt libertatem à Domino conceſſam, & Scripturarum præcepta vitalia, à diabolo viuendi capere conſilia, qui ſuum deſerens ordinem, ſacrum Chriſti temerauit imperium. Propterea etiam Dominus eum de Scripturis loquentem iubebat tacere, quia peccatori dicit Deus: *Pſal. 49.* Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Omnia dæmones ſimulant, colloquuntur ſæpè cum fratribus, ſæpe cum turbâ inconditos excitant ſonitus, manus apprehendunt, ſibilant, inſipienter cachinnant, vt vel in puncto peccati Chriſtianum pectus introëant. Cumque ab vniuerſis fuerint repulſi, ad extremum debilitatem ſuam lamentatione teſtantur. Et Dominus quidem quaſi Deus, & ſuæ conſcius maieſtatis, obmuteſcere his imperabat: nos autem veſtigiis Sanctorum inhærentes, eamdem gradiamur viam, qui memoratas ſubtiliùs fallacias peruidentes, canebant: *Pſal. 38.* Cùm cõſiſteret aduerſum me peccator, obmutui, & humiliatus ſum, & ſilui à bonis. Et iterùm: *Pſal. 37.* Ego verò tamquam ſurdus non audiebã, & ſicut mutus non aperiens os ſuum: & factus ſum vt homo non audiens. Chriſtus ſilentium vt Dominus imperauit, nos diabolo nihil credamus, & vincemus. Si orare compellunt, ſi ieiunia ſuadent, non ex eorum nos monitis, ſed ex noſtrâ conſuetudine id agamus. Denique etiam ſi irruentes, *ANTONIVS.* mortem nobis intentare videantur, ridendi potiùs ſunt quàm timendi: quia cùm ſint debiles, minantur cuncta, nec faciunt. Equidem de iſtis iam tranſitoriè me dixiſſe memini, tamen eadem nunc explicanda ſunt latiùs, quia non mediocrem affert repetitio cautelam.

[42] Adueniente Domino deſtructus eſt inimicus, & omne penitùs eius robur elanguit. *Diaboli vires aduentu Chriſti debilitata.* Propter quod priſtinæ virtutis memor, quaſi tyrannus iam ſeneſcens, cum ruiſſe ſe videat, in perniciem graſſatur humanam: nec tamen poteſt firmum Deo pectus, cogitationum & ceterarum fraudum arte peruertere. Nam luce clarius eſt, quoniam aduerſarij noſtri, cùm nec humanâ carne ſint ſepti, vt cauſari valeant, idcircò nos à ſe non poſſe ſuperari: [43] quia clauſo oſtio interiore, intrare non valeant. Et reuerà ſi fuiſſent hoc fragili corpore colligati, obſeruato introitu, iiſdem negaretur acceſſus. Cùm autem (vt diximus) hoc impedimento ſint liberi, & obſtructa penetrent, atque in omni licenter volitent aëre, manifeſtum ẽſt, ob eneruationem eorum, permanere eccleſiæ corpus illæſum. Denique ſatellites impij cum principe ſuo diabolo, quem Saluator in Euangelio *Ioan. 8.* homicidam & patrẽ malitiæ ab initio fuiſſe firmat, nobis aduerſum ſe dimicantibus fortiter, nullo modo ceſſiſſent, ſi poteſtas eorum non fuiſſet ablata. Nam ſi mentior, cur nobis ſatanas parcis, qui vbique diſcurris? Cur qui nullo clauderis loco, aduerſum te bene viuentium & diſputantium non potes labefactare conſtantiam?

Sed fortaſſe nos diligis, quos quotidie conaris obruere: *Diabolo chariſſimũ, lædere repugnantes.* aut credibile eſt te eſſe bonitatis magiſtrum, & fauere magis optimis, quàm nocere? Et quid tam charum tibi eſſe poteſt, quàm lædere, maximè eos, qui tuis ſceleribus viriliter repugnant, ſecundùm quod ſcriptum eſt: *Eccli. 1.* Quia abominatio eſt pietas peccatori. Quis tam ſecundum ad malitiam poſſidet pectus? quis tam meditatas implere conatur inſidias? Scimus te impuriſſimum cadauer: ſcimus quia idcircò viuimus Chriſtiani, & cõtra te nobis eſt ſecura congreſſio, quia infirmatus es à Domino. *Imbecillitas diaboli.* Ideò de tuis confoderis iaculis, quia minationem tuam non ſequitur effectus: quòd ſi fallimur, cur cum terrore ſimulato, cur magnitudine corporum noſtram aggrederis fidem? Si voluntatem ſequitur poſſibilitas, tantùm tibi velle ſufficiat. Is enim potentiæ mos eſt, non extranea fallaciæ adiumenta conquirere, ſed ſuâ virtute implere quod cupiat. At nunc [44] dum theatrali mutatione formarum, quaſi rudem infantiam ſcenicâ

niteris ſimulatione deludere, exhauſtas vires manifeſtiùs probas. Numquidnam verus *4 Reg. 19.* ille angelus contra Aſſyrios miſſus à Domino, aut populorum egurt ſocietate, aut ſonitus quæſiuit, aut plauſus: & non potiùs tacitam exercens poteſtatem, centum octogintaquinque millia hoſtium, ſermone velociùs, iuxta iubentis Domini proſtrauit imperium? Vos ergo cùm fragiles ſitis viribus, perpetuus vos conſequitur interitus.

CAP. XVII.

At dicet aliquis: Cur diabolus egrediens, *Iob 1.* beati Iob omnem in ruinam impulit domum? cur eius opibus penitus diſſipatis, parietum quoque fundamenta ſubuertens, vnum numeroſæ ſobolis coaceruauit ſepul- *Ibid. 2.* chrum? cur ipſum ad extremum diri vulneris nouitate percuſſit? Qui hoc opponit, audiat è diuerſo: non diabolum potuiſſe hoc, ſed Dominum, à quo poteſtas aduerſum nos dupliciter datur: vel ad gloriam, ſi probamur; vel ad pœnam, ſi delinquimus. *Tentatio vel ad gloriam, vel ad pœnam.* quin potiùs ex hoc animaduertat, ne contra vnum quidem hominem diabolum quidquam potuiſſe, ſi non poteſtatem accepiſſet à Domino. Nullus enim, quod ſuæ ditionis eſt, ab alio deprecatur. Sed quid Iob memoro, quem nec expetitum potuit vincere? ſed nec contra iumenta quidem eius, nec contra oues ſuas, ſine conceſſu Dei proprium robur exercuit. Sic etiam in Euangelio ſcri- *Matth. 8.* ptum eſt: Dæmones autem rogabant eum, dicentes: Si eiicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum. Quomodo igitur, qui porcorum expetunt mortes, imaginem Dei hominem, & tam charum Conditori animal ſuo valebunt iure peruertere?

Quibus ſatanas ſuperetur armis. [45] Magna, dilectiſſimi, aduerſum dæmones arma ſunt, vita ſincera, & intemerata ad Deum fides. Credite mihi experto: pertimeſcit ſatanas rectè viuentium vigilias, orationes, ieiunia, manſuetudinem, voluntariam paupertatem, vanæ gloriæ contemptum, humilitatem, miſericordiam, iræ dominatum, & præcipue purum cor erga Chriſti amorem. Nouit teterrimus coluber, ex præcepto Domini ſub iuſtorum ſe iacere veſtigiis, qui ait: Ecce dedi vobis poteſtatem *Lucæ 10.* calcare ſuper ſerpentes & ſcorpiones, & ſuper omnem virtutem inimici.

Non magni facienda dæmonũ diuinatio. Si autem & diuinationem ſe habere ſimulantes, venturos fratres nuntiauerint, & adfuerint quos venire prædixerant, nec ſic fides eſt commodanda mendacibus: ubi id enim præceſſere venientes, vt credulitas ſibi pareretur ex nuntio, & poſteà aditus ex credulitate fallaciæ. Verùm in hoc nullum Chriſtiano debet eſſe miraculum, cùm non tantùm, qui leuitate naturæ per cuncta diſcurrunt, valeant peruenire gradientes; ſed homines quoque equorum velocitate præuecti, nuntiant adfuturos. Non enim ea, quæ nondum fieri cœpta ſunt, referunt, quia *Dan. 13.* Deus ſolus conſcius eſt futurorum: ſed quorum conſpiciunt in actu initium, eorum ſibi *Solus Deus futurorum conſcius.* tamquam fures apud ignarus vendicant notionem. Nam quantos nunc putatis, qui poſſint velocitate puerili iſtum cœtum noſtroſque contra ſe ſermones, ante relatum alicuius hic poſiti, longè manentibus indicare? Hoc quod dico vobis, perſpicuum fieri poteſt exemplis. Si quis à Thebaide aut alicuius regionis oppido cœperit proficiſci, & *Pernicitate dæmones futura prædicunt.* hunc dæmones viderint in itinere ambulantem, pernicitate memoratâ poſſunt prædicere venientem. [46] Ita & de Nili inundatione ſolenni, cùm multas in Æthiopiâ viderint pluuias, è quibus fluuius intumeſcẽs, vltra alueum effluere conſueuit, præcurrentes ad Ægyptum, nuntiant amnis aduentum. Hoc autem & homines, ſi illis celeritatis eſſet tanta natura, facilè nuntiarent. Vt enim ſpeculator beati Dauid ad verticem *2 Reg. 18.* loci celſioris adſcendens, prior, quàm hi qui in terrâ erant, proſpiciens venientes, non quædam incerta de futuris, ſed de his, qui venire cœperant, nuntiabat: ſic & dæmones curâ peruigili omnia conſiderantes, rapido curſu ſibi inuicem nuntiant. Sed ſi fortè contigerit, vt Dei nutu ad finem cœpta non veniant: hoc eſt, ſi aut viator è mediâ regrediatur viâ, aut ſuſpenſæ nubibus aquæ ad altum cęli cardinem deferantur, tunc decipientium vnà cum credentibus error aperitur. Hæc gentilitatis fuere principia, his *Origo oraculorum dæmonum.* præſagitorum dolis apud delubra dæmonum quondam credebantur oracula: quæ aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti [47] indicto ſibi ſilentio, obmutuerunt, ſuoſque perdidere captiuos. Quis (rogo) aut medicum ex obſeruatione morborum, cùm animę æſtuantis incendium de venarum pulſu, leui digitorum ſcrutatur attactu, diuinam arbitratur habere notitiam? Quis gubernatorem nauigationis ſuæ viam inter cæli ſidera requirentem maieſtatis honore veneratur? Quis agricolam de aridis æſtatis feruoribus, aut de hiemali aquarum largitate vel frigore diſputantem, non potiùs experientiâ laudat, quàm Dei conſecrat nomine?

Verùm, vt concedamus pauliſper vera dęmones nuntiare, reſpondete mihi, quis fructus eſt noſſe ventura? Nũquid aut ſciens hæc aliquando laudatus, aut punitus eſt neſciens? In hoc vnuſquiſque ſibi præparat, ſeu tormenta, ſeu gloriam, ſi vel negligat Scripturarum mandata, vel faciat. Nullus ob id noſtrûm hanc arripuit vitam, vt habeat præſcientiam futurorũ: ſed vt præceptis Do-

mini

[illegible] de ſer- [illegible] quæ veniunt, [illegible], nec inſtitutioni- [illegible] e mercedem, cum [illegible] nam contra diabo- [illegible] Domino poſtul[illegible]e. Sed [illegible] t alluſitat, vt fu- [illegible] m cor: quia cre- [illegible] , ſi in c[illegible] perſecu- [illegible] ia nata eſt, plus ſuæ [illegible] one. Talis erat anima Eli- [illegible] tas virtutes faciebar.

[illegible] cetera v[illegible]bis dæmonum ex- [illegible] Sol[illegible]t nocte venientes, [illegible] fingere, laudare ſtudium, mi- [illegible] futura præmia pollice- [illegible] videritis, tam vos quàm do- [illegible] as crucis armate ſignaculo, & con[illegible]m ſoluentur in nihilum: quia me- tu[illegible]phæum in quo Saluator aëreas ex[illegible] po[illegible]ſtates, eas fecit oſtentui. Su- [illegible] etiam varijs ſimulationibus membra torquere, & noſtris procaciter offerre ſe vi- ſi[illegible]us, vt mentem pauore, & corpus horrore concutiant. Sed & in hoc fides Deo tuta fu- g[illegible]te[illegible] quaſi infirma ludibria.

N[illegible]n e[illegible]t autem difficilis [45] bonorum ſpi- ritu[illegible]lorumque diſcretio, quæ ſic Deo [illegible]te panditur. Sanctorum angelorum [illegible]is & trãquillus aſpectus eſt, quia non conte[illegible]dunt neque clamant, neque audiet aliquis vocem eorum: verùm tacitè leniter- que properantes, gaudium, exultationem, fiduciam pectoribus infundunt. ſiquidem cum illi[illegible] eſt Dominus, qui eſt fons & origo lætitiæ. Tunc mens noſtra non turbida, ſed lenis & placida angelorum luce radiatur: tunc anima cæleſtium præmiorum audita- te flagrans, effracto (ſi poſſet) humani cor- poris domicilio, & mẽbris exonerata mor- talibus, cum his, quos videt abire, feſtinat ad cælum. Horum tanta benignitas eſt, vt ſi quis pro conditione fragilitatis humanæ, miro fuerit eorum fulgore perterritus, om- nem continuò ex corde auferant metum. Ita Gabriel cum Zachariæ loqueretur in templo, & angeli cum diuinũ Virginis par- tum paſtoribus nuntiarent, & qui Dominici corporis agebant excubias, ſecuris viden- tium ſe mentibus oſtendentes, ne metuerẽt, imperabant. Metus enim non tantum ex pauore animi, quantum ex magnarum re- rum ſæpe incutitur aſpectu. Peſſimorũ ve- r[illegible], ſonitu[illegible] horridi, ſordidi co- gitat[illegible], plauſus motuſq; indiſcipli[illegible]atorum adole[illegible]tum vel latronum: e quibus con- fe[illegible]im [illegible]mor animæ, ſenſibus torpor incuti- tur, odium Chriſtianorum, monachorum mœror & tædium, ſuorum recordatio, me- tus mo[illegible], cupi[illegible] ne[illegible]l[illegible]ſſ[illegible]do vi[illegible]- tis, cordis hebetat[illegible]. Si [illegible]tur poſt timorem horrore conceptum, ſucce[illegible]rit gaudium, & ad Deum fiducia atque ineffabilis chari- tas, veniſſe ſciamus au[illegible] q[illegible]ia ſecuri[illegible]s animę, p[illegible]eſtatis indic[illegible]um eſt. Sic namque & Abrah[illegible]m p[illegible]triarcha videns Deum, gauiſus e[illegible]t: & Ioannes cum Mariam superueniſſe ſentiret, quæ in [illegible] ventris ho- ſpitio vniuerſitatis geſtabat parentem, exul- tauit needum natus in gaudium. Si autem incuſſa formido permanſerit, hoſtis eſt qui videtur: quoniam nec refouere nouit, vt Gabriel pauentem Virginem ne timeat, iu- bet: & ſicuti paſtores nuntio conſolati ſunt. quinimò pauorem duplicat, & vſque ad pro- fundam impietatis foueam, vt ſibi homines proſternantur, impellit. Exinde miſera gen- tilitas, Dominicæ interdictionis ignara, fal- sò dæmones deos opinata eſt. Chriſtiano- rum autem populos his fallacijs irretiri non paſſus eſt Dominus, qui diabolum in Euan- gelio audacter ſibi principatum omnium præſumentem repulit, dicens: Vade retrò ſa- tana. Scriptum eſt enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſeruies. Horum verborum etiam nobis licentia eſt tributa: quia idcirco locutus eſt talia, vt ſimilitudo tentamentorum auctoris noſtri frangeretur eloquijs.

Illud quoque, mei chariſſimi, admoneo, vt vitæ magis ſit vobis, quàm ſignorum ſol- licitudo. Nullus ex vobis hæc faciens, aut ipſe ſuperbiâ intumeſcat, aut deſpiciat eos qui facere non poſſunt. Conuerſationem magis ſcrutamini ſingulorum: in hac vità & imitari vos quæ perfecta ſunt, conuenit, & implere quæ deſunt. Nam ſigna facere non eſt noſtræ paruitatis, ſed Domini pote- ſtatis, qui ad diſcipulos gloriantes, in Euan- gelio ait: Ne gaudeatis quia dæmones vo- bis ſubiecti ſunt, ſed quod nomina veſtra ſcripta ſunt in cælis. Nominum enim in li- bro vitæ conſcriptio, teſtimonium eſt virtu- tis & meriti: expulſio autem ſatanæ, largitio Saluatoris eſt. Vnde his, qui non in vitæ la- boribus, ſed in prodigijs exultabunt, dicen- tibus: Nonne in nomine tuo dæmonia eie- cimus, & in nomine tuo virtutes multas fe- cimus? reſpondebit Dominus. Amen dico vobis, non noui vos: diſcedite à me ope- rarij iniquitatis. Non enim nouit Dominus vias impiorum. Hoc ergo magnopere poſtu- lemus, vt donum ſpirituum diſcernendo- rum mereamur accipere: quo, ſecundum ſententiam Scripturarum, omni ſpiritui non credamus.

Volueram quidem iam finire ſermonem, & ſilentio premere quæcumque meæ acci- derant

Margin notes:

[illegible] (beside "cetera vobis dæmonum")

[illegible] (beside "Non est autem difficilis")

Bonorum tranquillus aſpectus. (beside "aliquis vocem eorum")

Lucæ 1. (beside "Ita Gabriel")

Matth. 28 (beside "templo")

[illegible] (beside "rerum ſæpe incutitur")

Securitas animæ eſt præſentis maieſtatis indicium. (beside "& ad Deum fiducia")

Ioan. 8. (beside "namque & Abraham")

Lucæ 1. (beside "Deum, gauiſus eſt")

Permanens formido hoſtis indicium. (beside "tauit needum natus")

Lucæ 1. (beside "Gabriel pauentem")

Ibid. (beside "bet: & ſicuti paſtores")

Matth. 4. (beside "præſumentem repulit")

Deut. 6. & 10. (beside "tana. Scriptum eſt")

CAP. XIX. (beside "Illud quoque")

Bona vita cura magis habenda, quam miraculorum. (beside "vt vitæ magis")

Lucæ 10. (beside "gelio ait")

Matth. 7. (beside "tibus: Nonne")

1. Ioan. 4. (beside "ſententiam Scripturarum")

CAP. XX. (beside "Volueram quidem")

derant paruitati: ſed ne putetis me fruſtra commemoraſſe, quæ euenire non poſſent, idcirco (licet inſipiens fiam, tamen Dominus, qui ſecretæ mentis eſt inſpector, nouit non me cauſâ iactantię, ſed veſtri gratiâ profectus hoc facere, pauca replicabo de pluri-

S Antonius vt à ſe dæmonum tentationes repulerit.

mis. Quoties me nimiis laudibus efferre conati ſunt, cùm à me in nomine Domini [10] maledicta reciperent? quoties augmenta Nili fluminis futura dixerűt, cùm à me audirent: Et hoc ad veſtram quid pertinet curam? quoties minitantes vt milites armati, ſcorpionibus, equis, beluis, & variis ſerpentibus circumdederunt me, & domum, in quâ eram, repleuerunt, cùm ego è contrà

Pſal. 19.

pſallerem: Hi in curribus & hi in equis, nos autem in nomine Domini Dei noſtri magnificabimur. & ſtatim miſericordiâ Chriſti fugabantur. Quodam autem tempore cum ingenti luce venientes, dixerunt: Venimus, Antoni, noſtrum tibi præbere fulgorem. Et ego clauſis oculis, quia lucem diaboli dedignabar aſpicere, orabam, & dicto citiùs impiorum lumen extinguebatur. Poſt menſes autem paucos, cum coram me pſallerent, & de Scripturis ſibimet ſermocinarentur, ego tamquam ſurdus nő audiebam. [11] Commouerunt aliquando monaſterium meum, & ego mente immobili Dominum deprecabar. Sæpè ſtrepitus, ſæpè ſaltationes, ſæpè ſibilos ingeſſerunt: & me pſallente, ſonus eorum in voces flebiles vertebatur.

Creditiſne, filioli, quod dicturus ſum vobis? Vidi aliquãdo diabolum excelſum corpore, qui ſe Dei virtutem & prouidentiam auſus eſt dicere, & ait ad me: Quid vis, vt à

Inſputatus dæmon ad Chriſti nomen euaneſcit.

me tibi donetur, Antoni? At ego [12] ſputaculum maximum in os eius ingeminans, totum me in eum Chriſti nomine armatus, ingeſſi: & ſtatim ille procerus aſpectu inter medias manus exoleuit. Ieiunanti etiam mihi viſus eſt vt monachus: & panes offerens, his ſermonibus ſuadebat vt veſcerer, & huic aliquid indulgerem corpuſculo: Et tu, inquit, homo es, & humanâ fragilitate circumdaris: labor paululùm conquieſcat, ne ægritudo ſubripiat. Ilicò luridam faciem ſerpentis agnoui: & cùm ad conſueta Chriſti munimenta confugerem, tamquam per feneſtram fumus laberetur, euanuit. Auri quoque decipulâ mihi in deſerto frequen-

Antonius ſæpè à dæmonibus verberatus.

ter tetendit: quod ideò offerebat, vt aut viſu irretiret me, aut tactu commacularet. Sæpè quoque me à dæmonibus non denego verberatum. Canebam autem ſic: Nullus

Rom. 8.

me ſeparabit à charitate Chriſti. Ad cuius vocis auditum, in ſe inuicem defurentes, non meo, ſed Domini fugabantur imperio,

Lucæ 10.

qui ait: Vidi ſatanam quaſi fulgur cadentem de cælo. Hæc ergo, filioli, Apoſtolici memor eloquij, in me transformaui, vt propoſitum veſtrum nec dæmonum terror, nec aliqua laſſitudo diſſolueret.

Sed quoniam ob veſtram vtilitatem multa memorando, inſipiens factus ſum; & huius rei vobis impertiri cupio notioně, quam veram eſſe nullus ambigat audientium. Pulſauit aliquando dæmon monaſterij oſtium: egrediens, video hominem enormi ſublimitate, porrectum caput vſque ad cęlum. Cùm ab hoc, quiſnam eſſet, inquirerem, ait: Ego ſum ſatanas. Et ego: Quid, inquam, hîc quęris? reſpondit: Cur mihi fruſtrà imputant monachi? cur mihi omnes Chriſtianorum populi maledicűt? Et ego: Iuſtè faciunt: tuis enim frequěter moleſtantur inſidiis. At ille ait: Nihil ego facio, ſed ipſi ſe inuicem turbant. Nam ego miſerabilis factus ſum. Rogo: Nónne legiſti: Quia defecerunt inimici

Pſal. 9.

frameæ in finem, & ciuitates eorum deſtruxiſti? En nullum iam habeo locum, nullam poſſideo ciuitatě, iam mihi nulla ſunt arma: per omnes nationes cunctaſque prouincias Chriſti perſonat nomen: ſolitudines quoque monachorum ſtipantur choris. Ipſi ſe, quæſo, tueantur, & me ſine cauſsâ non lacerent. Tunc ego Dei gratiam cum alacritate miratus, ſic ad eum locutus ſum: Non tuæ veritati, quæ nulla eſt, tam nouam & tam inauditam adſcribo ſententiam. Nam cùm fallaciæ caput ſis, hoc ſine mendacio coactus es confiteri. Verè enim Ieſus tuas funditus ſubruit vires, & honore nudatus angelico, volutaris in ſordibus. Vix dum verba compleueram, & ille ſublimis aſpectu Saluatoris nominatione deiectus eſt.

Potentiam Chriſti vel inuitus confitetur dæmon.

Ad Ieſu nomen ſuperbus dæmon deiicitur.

Quæ ergo iam, ô filioli, poterit reſidere cunctatio? quæ trepidatio manebit vlteriùs? Quis nos eorum turbo poterit conuellere? Securæ ſint animæ ſingulorum: non ſibi fingat vana cogitatio vana diſcrimina: non aliquis timeat à diabolo ſublatum ad præcipitia ſe poſſe deferri. Pellatur omnis anxietas: Dominus enim, qui noſtros proſtrauit ini-

Ioan. 14.

micos, manens, vt promiſit, in nobis, à variis nos ſatanæ muniuit incurſibus. En ipſe diabolus, qui huiuſmodi cum ſuis ſatellitibus exercet aſtutias, nihil ſe poſſe contra Chriſtianos fatetur.

Iam curæ Chriſtianorum & monachorum ſit, ne per eorum inertiam vires dæmonibus præbeantur. Nam quales nos & noſtras repererint cogitationes, tales ſe nobis præſtare conſueuerunt. Et ſi quod in pectoribus malæ mentis & pauoris ſemen inuenerint, quaſi latrones, qui deſerta obtinent loca, cœptos cumulant timores, & crudeliter imminětes, infelicem puniunt animam.

Si au-

[illegible] alacres fueri mus in Domino, & [illegible] cupido nos ſuccendit, [illegible] omnia manibus Dei committamus, [illegible] dæmonum ad expugnandum [illegible] accedere: magis enim, cùm munita in Chriſto corda conſpexerint, confuſi teterrentur. Ita & Iob firmatum in Domino diabolus refugit: & infeliciſſimum Iudam [illegible] atum fide, vinculis captiuitatis innexuit. Vna eſt ergo ratio vincendi [illegible], lætitia ſpiritualis, & animæ Dominum ſemper cogitantis iugis recordatio: quæ dæmonum ludos quaſi fumum expellens, perſequetur aduerſarios potiùs quàm timebit. Non eſt enim neſcius ſatanas ignium futurorum, & æſtuantis gehennæ copioſa nouit incendia.

[illegible] Domini recordatio.

Sed vt mea iam claudatur oratio, illud in finem commemoro: Cùm aliqua ſe vobis obtulerit viſio, audacter requirite, quis ſit ille, & vnde venerit: & ſine morâ, ſi ſanctorum fuerit reuelatio, angelicâ conſolatione timor vertetur in gaudium. Si verò diaboli fuerit oblata tentatio, fidelis animæ percunctationibus euaneſcet: quia maximum eſt ſecuritatis indicium, interrogare quiſnam eſt & vnde. Sic & Naue filius auxiliatorem ſuum interrogando cognouit: nec Danielem percontantem latêre potuit inimicus.

[illegible] *Ioſue 5.* *Dan. 10.*

Poſtquam Antonius dicendi finem fecit, lætantibus cunctis, in aliis virtutis cupido exardeſcebat, in aliis infirma refouebatur fides, ex aliorum mentibus falſæ opiniones pellebantur, ex aliorum ſenſibus inanium terrorum pellebatur acceſio: ſimulque vniuerſi, cùm iam dæmonum inſidias contemnerent, mirabantur in Antonio tantam gratiam ſpirituum diſcernendorum, quam Domino tribuente perceperat.

CAP. XXI.

Erant igitur in monte [53] monaſteria tamquã tabernacula, plena diuinis choris pſallentium, legentium, orantium: tantumque ieiunandi & vigiliarũ ardorem cunctorum mentibus ſermo eius afflauerat, vt futuræ ſpei auiditate, ad charitatem mutuam & miſericordias indigentibus exhibendas iugi ſtudio laborarent: qui infinitam regionem quamdam, & oppidum à mundanâ conuerſatione ſeiunctum, plenum pietatis & iuſtitiæ videbantur incolere. Quis tantum monachorum agmen adſpiciens, quis virilem illum concordiæ cœtũ cernens, in quo nullus nocens, nulla detractio ſuſurronis, ſed multitudo abſtinentium & certamen officiorum erat, non in hanc ſtatim erumperet vocem? Quàm bonæ domus tuæ Iacob, tabernacula tua Iſraël tamquam nemora obumbrantia, tãquam paradiſus ſuper fluuios, tamquam tabernacula quæ fixa ſunt à Domino, tamquam cedri circa aquas!

Encomium monaſteriorum. *Iob 39.* *Virtutes diſcipulorum Antonij.* *Num. 24.*

CAP. XXII.

Dum hæc ita geruntur, quibus indies beatæ vitæ ſtudium creſceret, Antonius manſionum in cælo poſitarum recordans, & præſentis vitæ deſpiciens vanitatem, quaſi parua eſſent quæcumque iam geſſerat, ſeparatus à fratribus inſtituebatur. Cumque eum ſiue cibum ſiue ſomnum indulgere corpuſculo, aut alias naturę neceſſitates, cogeret humana conditio: miro afficiebatur pudore, quòd tantam animæ libertatem modici carnis termini coërcerêt. Nam frequẽter cum fratribus ſedens, à cibo cui fuerat appoſitus, memoriâ eſcæ ſpiritualis abſtrahebatur. Edebat tamen, vtpote homo, ſæpe ſolus, ſæpè cum fratribus. Et cùm hæc mira (vt prædixi) ageret, cum confuſione animæ adhibendam magnopere corpori diligentiam perſuadebat, dicens, nec corpus eſſe penitus enecandum, ne operatio contra voluntatem Creatoris diſſolueretur: & & ob id omne ſtudium animæ conferendum, ne vitiis ſuperata corporeis, ad ęternas inferni tenebras truderetur; quinimò indultum ſibi in carne imperium vindicans, domicilium ſuum, vt apoſtolus Paulus, ad tertium cælum ſubleuaret. Aſſerebatque hoc à Saluatore præceptum, in quo ait: Nolite ſolliciti eſſe animæ veſtræ quid manducetis aut quid bibatis, nec corpori quid veſtiamini, quia hæc gentes quærunt: veſter autem Pater nouit quòd indigetis his omnibus. Quærite ergo primùm regnum Dei & iuſtitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis.

S. Antonius viuit ſeparatim. *Cum pudore corporis neceſſitatibus ſeruit.* *2. Cor. 12.* *Matth. 6.*

CAP. XXIII.

His rebus tranſactis, [54] cùm perſecutio impiiſſima Maximiani furore veſano vaſtaret Eccleſiam, ſanctis quoque martyribus Alexandriam perductis, relicto & ipſe monaſterio ſecutus eſt futuras Chriſti victimas, dicens: Pergamus ad glorioſos fratrũ triumphos, vt aut ipſi congrediamur, aut ſpectemus alios præliantes. Et amore quidem iam martyr erat, ſed cùm tradere ſe vltrò non valeret, & ſociari confeſſoribus in metallis vel in carceribus conſtitutis; magnâ cum libertate & curâ ingrediens ad iudicem, exhortabatur, ne terrore impiorum ſubacti, Dominum negarent. Iamque ſententiâ coronatos exultans, quaſi ipſe viciſſet, vſque ad locũ felicis ſanguinis proſequebatur. Quãobrem motus iudex, ob Antonij ſociorumque eius conſtantiam, præcepit nullum penitùs monachorũ aut obſeruare iudicium, aut in ciuitate verſari. Et ceteris quidem omnibus in illâ die placuit abſcondi: Antonius autem impauidus, neglecto perſecutoris imperio, [55] lauit ependyten ſuum. Et aliâ die ſtans in quodam eminenti loco,

Perſecutio Maximiani. *Deſiderio martyr martyres confirmat.*

[56] can-

Flagrat cupiditate martyrij.

[56] candente præcinctus veſte, procedentem iudicem ſuo prouocabat adſpectu, flagrans cupiditate martyrij: oſtendebatque nobis, contemptorem pœnarū & mortis in Chriſtianis animum perſeuerare debere, intantum, vt contriſtaretur; quia volenti pati pro Dei nomine, martyrium non dabatur. Sed Dominus qui ſuo gregi parcebat, magiſtrum ſeruauit Antonium: vt inſtitutum (ſicuti factum eſt) monachorum non ſolum oratione eius, ſed & cōſpectibus firmaretur. Numquam tamen a ſanctorum confeſſorum veſtigijs ſeparatus eſt, quin anxia circa eos curā & charitatis vinculis colligatus, magis carcerem patiebatur excluſus. Poſtquam autem perſecutionis turbo defluxerat, & beato [57] epiſcupo Petro iam ob martyrij gloriam coronato, ad priſtinum monaſterium regreſſus, quotidianum fidei ac conſcientiæ martyrium merebatur, [58] aciunibus ſe ieiunijs vigilijſque conficiens: veſtimento cilicinu intrinſecus, deſuper pellicio vtebatur, numquam corpus lauans, numquam pedibus ſordes abluens, niſi cùm per aquas tranſire neceſſitas compuliſſet. Nullus denique Antonij corpus nudum, antequam moreretur, vmquam vidit.

Ieiunia, vigilia, & veſtis Antonij cilicinā & pellis.

CAP. XXIV.

Martinianus militū præpoſitus.

Quodam autem tempore, cùm ab omnium ſe amouiſſet oculis, & clauſu monaſterio neminem omnino ſuſciperet, [59] Martinianus militum præpoſitus, cuius filia immundi ſpiritus infeſtationibus quatiebatur, pulſans oſtium obſecrabat, vt ſuo pignori ſubueniret, & exiens, Deum pro filia precaretur. Tum ille aperire quidem minimè voluit: proſpiciens verò deſuper ait: O homo, quid meum poſcis auxilium? mortalis & ego ſum, & tuæ ſocius fragilitatis: ſi autem credis in Chriſtum, cui deſeruio, vade & ſecundùm fidem tuam ora Deum, & ſanabitur filia tua. Confeſtim ille credens abijt: & inuocato Ieſu, filiam reduxit incolumem. Multa & alia mirabilia per illum Dominus operatus eſt, & meritò: qui enim promiſit in Euangelio, Petite, & dabitur vobis; inuento qui eius gratiam mereretur accipere, ſuam potentiam non negauit. Nam plures vexatorum ante monaſterium eius, clauſo introitu, dormientes, fidelibus per eum ad Chriſtum precibus curabantur. Hæc illi multitudo venientium, deſideratam ſolitudinem auferens, tædio fuit.

Dæmoniaca ſanatur Ieſu nomine inuocato.

Matth. 7.

Metuens itaq; ne ſignorum copioſa conceſſio aut ſuos animos extolleret, aut alios plus de ſe, quam videbant in ipſo, cogeret æſtimare, ad ſuperiorem Thebaidem pergere cogitauit, vbi nullus eum agnoſceret. Et à fratribus acceptis panibus, ſedebat ſuper fluuinis ripam, tranſitum nauis obſeruans. Illo talia cogitante, vox ad eum deſuper facta eſt, dicens: Antoni, quo pergis, & quare? At ille intrepide, quaſi conſuetam vocem loquentis agnoſceret, reſpondit: Quoniam non ſinunt me quieſcere populi, idcircò ad ſuperiorem Thebaidem ire optimum duxi, præcipue, quia ea exigor, quæ virtutem meæ puſillanimitatis excedunt. Et vox ad illum ait: Si ad Thebaidem vadas, & [60] ad paſtoralia (vt cogitas) pergas, maiorem ac duplicem ſuſtinebis laborem. Si autem vere quieſcere cupis, vade nunc ad interius deſertum. Cumque Antonius diceret, Quis mihi locum iſtum poterit oſtendere? ignarus enim ſum locorum: confeſtim ei qui loquebatur, Saracenus indicauit, qui mercandi gratiā ad Ægyptum venire conſueuerant. His appropinquans Antonius, rogauit vt ſe pariter abducerent in deſertum. Nullus obniſus eſt, ſed tamquam à Deo miſſum comitem ſuſcipientes, amplexi ſunt eius ſocietatem.

Metu gloriæ & honoris fugā adornat

Diuinitus ad interius deſertum mittitur.

Tribus autem diebus & noctibus itinere confectu, [61] inuenit montem valdè excelſum, ad cuius radices fons aquę dulcis labebatur, & campus haud magnus totum ambiens montem, qui palmis perpaucis, & his neglectis, conſitus erat. Hunc Antonius locum, quaſi à Deo ſibi offerretur, amplexus eſt. Is enim erat, quem ſibi ad fluminis ripam ſedenti, qui loquebatur, oſtenderat. Et primò quidem accipiens à comitibus panes, ſolus remanſit in monte, nullo alio cum eodem cōuerſante. Quaſi propriam enim domum agnoſcens, habebat locum illum. Saraceni quoque vidētes eius fiduciam, optato per eum tranſitu, panes eidem cum lætitiā deferebāt: necnon palmarum, licet mediocri, attamen aliquanto ſolatio refouebatur.

Antonius ad montem ſecundum ſe recepit.

CAP. XXV.

Antonius victum ſibi manibus parat.

Exinde cùm fratres agnito loco, tamquam ad patrem filij, ſollicite alimēta tranſmitterent: videns Antonius, quòd ob ſuum refrigerium multis oneroſus labor indiceretur; & parcens etiam in hoc monachis, rogauit vnum de aduenientibus, [62] vt ſarculum ſibi, bis acutum cum frumento deferret. Quibus allatis circumiens montem, haud grandem culturæ aptum reperit locum, ad quem deriuata aqua deſuper poterat influere; ibique ſeminauit: atque exinde annuum ſibi panem laborans, gaudebat, quòd ſine cuiuſquam moleſtia ex proprijs manibus viueret in deſerto. Sed cùm rurſus etiam illuc quidam venire cœpiſſent, miſertus eſt laſſitudini eorum, & olus in paruo terræ ceſpite coluit, vt poſt aſperum iter aliquo venientes ſolatiu refouerentur. Hoc fratrum refrigerium & paruulam meſſem beſtiæ, propter aquas illuc conuenientes, de-

paſtæ

[illegible] voces apprehendens [illegible]. Cum multitudinis, nihil a me [illegible], & in nomine Domini ite huc [illegible] dicens. Quis non credit, post [illegible] timentes, numquam illuc beſtias appropinquaſſe. Sic An-[illegible] montium & deſerti in-[illegible] capiti, [illegible] etiam dedito, in-[illegible] vix precibus extor-[illegible] & legumen & oleum, quod [illegible] dignaretur accipere, & ſenili modicum laxaret ætati.

[illegible] quanta ibi conuerſans exper-[illegible] vere, ſecundum quod ſcriptum [illegible] aduerſus carnem & ſanguinem [illegible] tem, ſed aduerſus princi-[illegible] ab his, qui ad eum ingre-[illegible], agnouimus. Illi enim tumultus & voces populi, armorumque ſonitus, prorſus plenum montem dæmonum multitudi-[illegible] referebant: ipſum etiam quaſi [illegible] inimicos palàm reſiſtentem & fortiter colluctantem. Qui tamen & aduenien-[illegible] reſouebat hortatu, & flexis genibus, [illegible] quoque orationum omnem ſatanæ pro[illegible]nebat exercitum. Admiratione plane dignum eſt, in tam immani ſolitudine, vnum hominem nec dæmonum quotidianas expauiſſe congreſſiones, nec tantarum beſtiarum, quadrupedum ſiue reptilium, diuerſæ ceſſiſſe feritati. Iuſte Dauid cecinit: Qui confidunt in Domino, ſicut mons Sion non commouebitur in æternum. Immobilem & tranquillam retinens animi firmitatem, & dæmones fugabat, & feras (ſicut ſcriptum eſt) ſecum pacificabat. Sed & diabolus, vt ſupra dictus Propheta ait, obſeruans eum, frendebat dentibus ſuis: & ille Saluatoris auxilio, ab vniuerſis tutus perſeuerabat inſidijs. Quadam ergo nocte cum peruigil Antonius obſecraret Dominum, tantos in monaſterium eius beſtiarum greges coaceruauit, vt omnes eremi [63] beluas circum ſe adſpiceret. Quæ cum rictu oris morſum corpori minitarentur, intellexit hoſtis aſtutias, dixitque: Si à Domino in me vobis eſt tributa licentia, deuorate conceſſum: ſi autem dæmonum huc veniſtis impulſu, quantocyus abite, quia Chriſti famulus ſum. Ita factum eſt, & cum iubentis voce omnis beſtiarum multitudo, quaſi maieſtatis verbere cæderetur, aufugit.

Ephe. 6.

[illegible] proſternit.

Pſal. 124.

Iob. 5.

Pſalm. 63.

Dæmonum impulſu a beluis impetitur.

Cap. XXVI. Non multi poſt hæc fluxerant dies, & alia oritur cum eodem hoſte certatio. Operiute illo (nam ſemper, vt venientibus pro his quæ ſibi detulerant, aliquod munuſculum rependeret, laborabat) traxit quidam ſportellæ, quam texebat, [64] tricigam ſiue funiculum. Ad cuius motum exurgens, vidit beſtiam pubetenus humanam faciem præferentem, quæ exinde in aſinum ſinebatur. Poſt cuius adſpectum, vexillum crucis in fronte ſua pingens, hoc tantum ait: Chriſti ſeruus ſum, ſi ad me miſſa es, non fugio. Nullum in medio ſpatium, & ſtatim informe prodigium dicto ocyus cum ſatellitum turbà fugit, & in medio curſu ruens extinctum eſt. Illa autem exploſi mors atque necati prodigij, dæmonum erat communis interitus: qui omni ſtudio laborantes, Antonium à deſerto deducere non valuerunt. Mirandis plus miranda ſuccedunt.

Semper munus, aliquod beneficijs [illegible] rependit.

Contra monſtroſam beſtiã cruce frontem ſignat.

Ca. XXVII. Non grande poſt iſta tempus exceſſerat, & tantarum victoriarum homo fratrum precibus vincitur. A monachis enim rogatus, vt eos dignaretur inuiſere, vnà cum his profectus eſt, impoſitis camelo aquâ & panibus: quia nuſquam, præter monaſterij locum ex quo hauſerant, potabilis aqua per arentem viam reperiebatur. Verùm in medio itinere bibendi ſubſidia defecerunt. Ardor nimius, æſtus intolerabilis, mortem cuncta minitantur. Circumeunt, & quærunt ſaltem collectam pluuijs lacunam: nihil prorſus remedij, nihil occurrit penitùs ad ſalutem. Camelus quaſi periturus & ipſe æſtuãs dimittitur, æſtuantis pectus exuritur, & ſitis deſperatione ferueſcit. Mouit ſenem fratrum ſecum commune diſcrimen, & vehementiſſime contriſtatus ingemuit. De hinc ad ſolita precum auxilia confugiens, paululùm ab eis ſeceſſit: ibique genibus fixis, ſupplices manus tetendit ad Dominum. Nec mora; & ad primas rogantis lacrymas, in orationis loco fons ebulliens erupit, ibique extincta ſitis, & arctia membra refecta ſunt, & plenis viribus inuentum potãt camelum. Ita enim caſu euenerat, vt camelus errans per eremum, dum funiculum trahit, in quodam lapide eiuſdem alligatione funiculi teneretur. Tandem confecto itinere ad monachos, qui inuitauerant, peruenit. Tunc verò quaſi patri omnes obuiàm occurrerũt, & honorifico ſalutatu in oſcula eius & amplexus certatim ruunt. Propoſito ferventi gaudet Antonius: & lætantibus de aduentu ſuo cunctis, [65] quaſi xenia de monte portans, ſpiritualia impartitur alimenta. Laudat veterum ſtudia, hortator nouorum. Sororem quoque iam vetulam virginem videns, & aliarum puellarum magiſtram, mirâ exultatione ſuſtollitur. Exinde, quaſi diu abeſſet ab eremo, rurſum feſtinauit ad montem.

Fratres, eorum victus precibus, inuiſit.

Fons erumpit ad eius preces.

Soror Antonij, puellarum magiſtra.

Ca. XXVIII. Plurimis iam ad illum venientibus, cùm etiam vexati à dæmonibus, malo neceſſitatis coacti, auderent deſerta penetrare: quos ille conſolans, & monachis in commune præcipiens, aiebat: Credite in Ieſum fideliter:

ter:ment[illegible] quibus, [illegible]
Prou. 24. ab in[illegible] iuxta [illegible]
quia d[illegible] latio [illegible]
tr s: odir [illegible] operte [illegible],
pſi[illegible]
Sanctorum memoria eſt ad virtutem incitamentum. dara [illegible]
geſtoru quæ [illegible] quiq [illegible]
pli ine[illegible],
refrænet a [illegible] Suadebat [illegible]
tatione retinendam Ap[illegible],
1. Theſ. 4. quo ait [illegible] occidat ſuper iracundiam
veſtram. Non tantum [illegible] tem ſuper iracundiam
ſolem occidere non debere interpretabatur,
ſed & ſuper omnia delicta hominum.
[illegible] vnquam [illegible]
aut in nocte luna, aut in die ſol, teſtes abſcederent.
Illus quoque admonebat præcepti
1. Cor. 13. memores eſſe, quod dicit de [illegible] iudicate
Examen actorum diei ac noctis. voſmetipſos, & probate: vt rationem diei
noctiſque facientes, ſi in ſe delictum deprehendiſſent,
peccare deſiſterent. ſin autem
nullus error decepiſſet, perſeuerantes inſtarent
potius incepto, quam arrogantia tumidi
aut alios contemnerent, aut ſibi iuſtitiam
vendicarent, iuxta prædicti Doctoris eloquium
1. Cor. 4. dicentis: Nolite iudicare ante tempus:
Rom. 2. magis debere eos Chriſti, cui ſoli occulta
Prou. 14. & 16. patent, reſeruare iudicio. Multas eſſe
(vt ſcriptum eſt) vias, quæ videntur hominibus
iuſtæ, ſed fines earum ad profundum
reſpicere inferni: ſæpè noſtra non poſſe nos
Fugiendum temerarium iudicium. intelligere peccata, ſæpè falli in ratione geſtorum:
aliud eſſe Dei cuncta cernentis iudicium,
qui non ex ſuperficie corporum, ſed
ex mentium iudicat arcanis. Æquum autem
Gal. 6. eſſe nos nobis compati, & inuicem onera
noſtra portare: vt conceſſo examine Saluaton,
proprias conſcientias noſmetipſos iudicantes
intueremur.

Necnon dicebat, magnam autem eſſe ad virtutem
viam, ſi ſinguli vel obſeruarent quod
gererent, vel vniuerſas mentium cogitationes
fratribus referrent. Non enim poſſe aliquem
peccare, cum relaturus eſſet ad alium
quæcumque peccaſſet, & ſubire pudorem,
in publicum turpia proferendi. Denique
nullum peccantem, coram alio audere peccare:
etiamſi peccet, tamen teſtem vitare
peccati, mentiri magis, & negare, & vetus
delictum nouo inficiandi augere delicto.
Igitur quaſi ſub oculis, aiebat, noſtris, & cogitatu
confundimur & actu, ſi omnia referenda
faciamus: multò autem magis, ſi peccata
Delicta libello notanda. noſtra fideliter deſcribentes digeramus
in ordinem. Tunc verò annotatio delictorum
fratrum videbitur oculis.[66] Si timebimus
peccati ceras conſcias, ipſi nos arguent
apices. & quomodo meretricibus membra
[illegible], confunduntur ad præſentiam ce-

terorum [illegible] & no[illegible] ad [illegible] tera
ſi hæc [illegible]. Hanc [illegible]
viam & [illegible],
nic[illegible] d[illegible] T[illegible]-
[illegible] hoſtam [illegible] & ve[illegible]-
[illegible] &
parentibus [illegible], [illegible] eorum
Domino per A[illegible]. Numquam
tamen aut de [illegible] tate [illegible]-
rum eſt inflatus ad gloriam, aut [illegible]
de [illegible] ad [illegible] temporibus murmurauit:
Antonius eodem per vita & animo magis a [illegible] imperanimo & [illegible]
manens, gratias Deo referebat, ſuadens occupatis,
vt [illegible] exaltarent,
pat[illegible] ferrent. Non enim Antonii aut
cuiuſquam hominum omnino hanc eſſe
medicinam, ſed Dei ſolius: qui & quibus
vellet, & quo vellet tempore daret ſanitatem.
Ita conſolatione ſua & vexatos æquanimiter
ferre tentationem, & iam liberatos,
non ſibi, ſed Deo gratias referre docebat.

Fronto dæmoniacus liberatur. Fronto autem quidam, vir ex Palæſtina, CAP. [illegible]
qui infeſtiſſimo dæmonio vexabatur, [illegible]
& linguam eius laniabat dentibus, & oculorum
nitebatur lumen extinguere) peruenit
ad montem, rogabat [illegible] beatum ſenem vt
pro ſe Dominum rogaret. orauit Antonius,
dixitque ad eum: Vade, & curaberis. Illi
incredulo ſibi, & violenter ibidem contra
præceptum remoranti, eadem geminabat
Antonius, dicens: Hic curari non potens:
egredere, & calcarâ Ægypto ſtatim te miſericordia
Chriſti conſequetur. Tandem credidit,
& profectus eſt: ac viſâ Ægypto, ſecundum
profeſſionem ſenis, quam ei Dominus
oranti reuelauerat, infeſtatio ceſſauit
inimici.

Virgo verò quædam, quæ de [67] Buſiris Tripolitanæ CAP. LIX.
regionis ciuitate ibidem erat, inauditis
ac flebilibus morbis laborabat. Etenim
narium purgamenta, oculorum lacrymæ,
aurium putridus humor in terram cadens
confeſtim in vermes vertebantur. Augebat
calamitatem corpus paralyſi diſſolutum,
oculos quoque peruerſos contra naturam
habens. Hanc parentes eius deferrent, cum
ad Antonium monachos ire didiciſſent, credentes
in Domino, qui per tenacem ſanguinis
fluxum in Euangelio tactu fimbriæ ſtare Matth. 9.
præceperat, rogauerunt, vt miſerabilem filiæ
comitatum ſuſciperent. Illis renitentibus
eam vſque ad Antonium perducere, remanſere
parentes eius foris cum filia debili apud
beatum confeſſorem & monachum [68] Paphnutium, *Paphnutius monachus & confeſſor.*
qui effoſſis pro Chriſto oculis
ſub Maximino perſecutore, tali [69] dehoneſtamento
corporis [illegible] ſ[illegible]ri[illegible]
tur. Peruenerunt [illegible] ad Antonium monachi.
cumque de morbo puellæ referre
diſpo-

[illegible] urri [illegible] [illegible] Ro[illegible] [illegible] priorious [illegible] fi- [illegible] [illegible] ſi non eſt [illegible] [illegible] Nullus debet ad [illegible] [illegible] ſed [illegible] [illegible] vbique [illegible] [illegible] dixit [illegible] [illegible] & [illegible] à petiſ [illegible] pre- [illegible] eſt.& [illegible] ad Dominum ora- [illegible] ſanitatis eius in- [illegible] verba [illegible] puellæ incolu- [illegible] ex[illegible] foras ad bea- [illegible] & [illegible] ſoſpitem, & pa- [illegible] erunt.

[illegible] multos autem poſt iſta dies, cùm [illegible] euntibus ad Antonium [illegible] fuiſſet, & vno ſi[illegible] mortuo, [illegible] mortem exſpectans: A[illegible] videns [illegible] celeriter ad ſe d[illegible] vocauit, qui forte ibidem [illegible] reperti. & feſtinatò præcepit, vt lage- nam aquæ aſſumentes, inuaderent iter, quod d[illegible] ad Æ[illegible]ptum, dixitque: Vnus e fratri- bus [illegible] a[illegible]bus modò migrauit ad I[illegible] al[illegible], ſi non ſuccurreritis, ad- d[illegible] hoc enim mihi nunc oranti reue- la[illegible] eſt. Se[illegible] & iuxta præceptum eius mona[illegible] ſtinantes, extinctum corpus in- [illegible]unt, terráque id operientes, alterum re- [illegible] iunxerunt comitatui. erat au[illegible] [illegible]um itineris vnius diei. Fortaſſe ali[illegible] [illegible]erat; cur non antequam moreretur, Antonius dixerit? incongruo prorſus Chriſt[illegible] argumento: quia non Antonij, ſed Dei iudicium fuit, qui & de recedente, quam [illegible] etiam tulit, & de ſitiente reuela[illegible] eſt. Hoc tantùm in Anto- n[illegible] eſt, quòd in monte remotiſſi- mo ſe[illegible], corde peruigili cuncta procul p[illegible] Domino indicante cognoſceret.

CA. XXXI *Videt Ammonis animam in cælum vehi.*

Alio rurſus in tempore cùm ſederet in monte, & oculos ſubitò tetendiſſet in cæ- lum, [illegible] neſcio quam animam, lætantibus [illegible] occ[illegible] in cælum pergere. [illegible] ſpectaculi [illegible] ſtupefactus, bea- tu[illegible] dixit [illegible] horum: orauitque vt ſi[illegible] pandereturi. Et ſta- tim vox ad eum facta eſt, inquiens iſtam eſſe [76] Am[illegible] monachi animam, qui Nitriæ m[illegible] Erat autem Ammon [illegible] gran- dæ[illegible] a pueritia vſque ad [illegible] vixerat. [77] Itinere [illegible] dierum, a Nitria, locus in [illegible] Antonius, diuidebatur. Videntem cum mo[illegible] ad [illegible]rantem, [illegible] v[illegible] deprecati ſunt, vt cauſam hila- [illegible]. Quoniam [illegible] Ammonem [illegible] propter frequentiam eius ad Antonium [illegible] & propter ſo- l[illegible]tatem [illegible]orum [illegible] a Domino ſigno- rum opn[illegible] nouerant.

Ammonis [illegible] prædicat.

Ruffin & Pallad ſuprà.

De quibus etiam hoc vnum dicendum eſt. N[illegible]ſſe ei fuit aliquando [72] flumen nomine L[illegible]um ſibi[illegible] aquis inundatum tranſuadere: rogauitque Theodorum, qui cum ipſo erat, vt paululum a ſuo [illegible]ta etur adſpectu, ne nuditatem corporis inuicem vterque conſpicerent. Receſſit Theodorus: nihilominùs ille ſeipſum cùm nudare vel- let, erubuit. Cogitantem autem eum, in al- teram ripam virtus diuina tranſpoſuit. Rur- ſuſque Theodorus, vir & ipſe Deo deuotus, tranſiens ad ſenem mirari cœpit, quod tam velociter fluuium tranſuadaſſet. Cumque nihil humoris in pedibus, nulla in veſtibus eius aquæ ſigna conſpiceret, rogauit eum, vt tam incredibilem tranſlationem quaſi filio pater exponeret. Nolente illo dicere quæ acciderant, amplexus eſt pedes eius, iura- uitque non ſe dimiſſurum, priuſquam ſibi id, quod celabat, referret. Videns ergo ſenex contentioſe vincere volentem fratrem, ex- egit viciſſim ab eo, vt nulli hoc ante ſuam mortem indicaret: atque ita confeſſus eſt ſe ſubitò in alteram ripam fuiſſe tranſpoſitum, neque omnino vndis impreſſiſſe veſtigia: Dominici corporis hoc tantummodò priui- legium aſſerens, & eorum quibus ipſe, vt apoſtolo Petro, donauerit, vt aquarum leui- tati humanum corpus inſiſteret. Matth. 14. Hæc au- tem Theodorus promiſſo tempore non di- xit, poſt eius mortem retulit.

Amor pudicitiæ miraculo ſeruatur.

Ammon vltra Lycũ ſicco veſtigio diuinitus tranſponitur.

Monachi verò, quibus dixerat Antonius de morte Ammonis, notauerunt diem: & venientibus de Nitriâ fratribus poſt dies tri- ginta, ſciſcitantes repererunt illo die illaque horâ dormiſſe Ammonem, quâ animam eius ferri ſenex viderat: vtrique igitur puri- tatem mentis in Antonio mirati ſunt, quo- modo rei tam longè geſtæ ſtatim ad eum fuiſſet perlata cognitio.

CA. XXXII *Polycratia virgo Antonio orante curatur.*

Archelaus quoque Comes, cùm eum in- ueniſſet [73] in exteriori monte, rogauit vt oraret pro [74] Polycratiâ, [75] quæ in Laodi- ceâ erat, admirabili & Chriſto deditâ vir- gine. Patiebatur enim peſſimos ſtomachi & lateris dolores, quos ieiunijs nimijs vigilijſ- que contraxerat, & erat penitùs toto debilis corpore. Orauitque Antonius: & diem, quo oratio fuerat facta, annotauit Archelaus. Redit Laodiceam, & inuenit virginem in- columem. Percontatus diem ſanitatis, repe- rit tempus medelæ eum annotatione con- gruere.

gruere. Et omnes admirati ſunt, agnoſcentes eo tempore illam à Domino fuiſſe à doloribus liberatam, quo orans Antonius pro ipſa bonitatem Saluatoris inuocauerat.

CA. XXXIV Sæpè etiam ad ſe venientium turbarum, ante dies & menſes, & cauſas prædixit & tempora. Nam quoſdam videndi eum tantùm deſiderium, alios imbecillitas, nonnullos obſeſſa à dæmonibus corpora pertrahebant: nemo tamen vmquam vexationem aut detrimentum laborioſi itineris conqueſtus eſt: regrediebantur omnes ſpiritali cibo pleni. At ille præcipiebat, non ſuæ laudi hanc admirationem ab eis applicari debere: ſed Domini, qui ſui notionem hominibus pro capacitate mortalitatis indulſerit.

Omnes ab Antonio læti regrediuntur.

CAP. XXXV Quodam autem tempore cùm exiſſet ad exteriora monaſteria, & rogatus eſſet a fratribus, vt in naui quadam cum monachis proficiſcentibus oraret: aſcendit, & ſolus ex omnibus odorem ſenſit teterrimum. Aſſerebant cuncti, piſcium ſalſorum & [76] tanchorum in naui poſitorum hunc eſſe putorem. At ille alterius rei fœtorem ſe ſentire affirmauit. Adhuc loquente illo, adoleſcens quidam poſſeſſus à dæmone, qui procidens juxta carinam ſe nauis abſconderat, repentè exclamauit. Quo ſtatim per Antonium in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti curato, intellexere vniuerſi, diaboli illum fuiſſe putorem.

Dæmonis fœtorem ſolus ſentit Antonius.

CA. XXXVI Alius quoque ad eum vir, inter ſuos nobilis, dæmonioſus adducitur, tantâ oppreſſus inſaniâ, vt non ſciret ſe eſſe apud Antonium, necnon & corporis ſui ſuperflua comederet. Quamobrem rogatus ſenex ab his, qui eum adduxerant, vt pro illo Dominum oraret, intantum iuuenis miſeriæ condoluit, vt totâ nocte peruigilans cum eo, aduerſus patientis inſaniam laboraret. Sed cùm iam luceſceret, & obſeſſus, impetu in Antonium facto, vehementer eum impuliſſet; iraſci cœperunt, qui eum adduxerant, cur ſeni feciſſet iniuriam. Quibus Antonius ait: Nolite alienam culpam iuueni miſero adſcribere: furor iſte obſidentis eſt, non obſeſſi. Idcircò autem in hanc proruit dolens hoſtis audaciam, quia Dominus ad aridam regionem ire eum iuſſit; & expulſi ſatanæ indicium, iſte aduerſum me impetus fuit. Nulla poſt verba mora: adoleſcens recepto ſenſu, & gratias agens Deo, & locum vbi eſſet, agnouit, & toto Antonium complexans deoſculatus eſt affectu.

Liberatur obſeſſus.

CAP. XXXVII. Innumera & alia iſtiuſmodi ſigna ſunt, quæ monachorum concordi ſæpe relatione cognouimus. Verùm non tantùm his adlubendus eſt ſtupor: quia multò plus, quæ ſequuntur, conditionem noſtræ fragilitatis excedunt. Horâ circiter nonâ, cùm ante cibum orare cœpiſſet, raptum ſe ſenſit in ſpiritu, & ab angelis in ſublime deferri: prohibentibus tranſitum aëris dæmonibus, cœperunt angeli contradicentes requirere, quæ eſſet cauſa reſiſtendi, nullas exiſtentibus in Antonio criminibus. Illis verò ab exordio natiuitatis replicare peccata nitentibus, calumnioſa angeli ora clauſerunt, dicentes, non debere eos à natiuitate eius delicta narrare, quæ iam Chriſti eſſent bonitate ſopita: ſi qua autem ſcirent ex eo tempore, [78] quo factus eſſet monachus, & Deo ſe conſecraſſet, licere proferri. Accuſabant dæmones multa procaciter mentientes: & cum deeſſent probamenta fallacibus, liber Antonio conſcenſus aperitur. Et ſtatim rediens in ſe, in eo loco, in quo ſtare cœperat, hoc ſe rurſum vidit eſſe quod fuerat. Tunc verò oblitus eſcæ, ex illâ horâ noctem gemitu ac lamentatione tranſegit, reputans ſecum humanorum hoſtium multitudinem, & colluctationem tanti exercitus, & laborioſum per aërem iter ad cælum, & hoc Apoſtoli dictum, quo ait: Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus principem poteſtatis huius aëris. qui ſciens aëreas poteſtates ob id ſemper tentare, luctari & contendere, ne nobis liber tranſitus eſſet ad cælum, hortabatur monens: Aſſumite arma Dei, vt poſſitis reſiſtere in die malâ: vt nihil mali habens quod de vobis dicere poſſit inimicus, confundatur. Nos autem Apoſtolici ſermonis recordemur, dicentis: Siue in corpore, ſiue extra corpus, neſcio: Deus ſcit. Et Paulus quidem vſque ad tertium cælum raptus eſt, ibique auditis verbis ineffabilibus, deſcendit: Antonius autem vſque ad aëreum ſublatus, poſt colluctationem liber apparuit.

Raptus in ſublime ab angelis ſ...ſtr... dæmonibus retentus.

Accuſatur procaciter à dæmonibus.

Epheſ. 6.

Ibidem.

Tit. 2.

2. Cor. 12.

CAP. XXXVIII. Habebat etiam iſtiuſmodi donum: Si cuius rei ſedens in monte ignarus fuiſſet, & eius ſecum inquireret notionem, oranti ei à Domino reuelabatur: & erat, ſecundùm quod ſcriptum eſt, à Deo doctus. Denique cùm à fratribus haberetur iſte tractatus, & ab eo ſedule ſciſcitarentur, quemadmodum ſe poſt corporis ſarcinam anima gereret, quive ei locus poſt exitum concederetur: proximâ nocte vox deſuper nomen eius inclamitans, ait: Antoni exurge, exi & vide. Qui exurgens, egreſſus eſt: ſciebat enim quibus reſpondere deberet. Et eleuatis ad cælum oculis, [79] vidit quemdam longum atque terribilem, caput vſque ad nubes attollentem: [80] vidit etiam pennatos quoſdam ſe eleuare cupientes ad cælum, atque illum extenſis manibus prohibere tranſgreſſum: è quibus alios apprehenſos elidebat ad terram,

Antonius Θεοδίδακτος.

Ioan. 6.

Iſa. 54.

Viſio S. Antonij de animarum poſt exitum ſtatu.

Pallad. cap. 27.

Paſch. c. 19 n. 4.

[illegible] ſpere [illegible] H[illegible] vſio [illegible] ſe ad me io [illegible]

[illegible] ceu [illegible] a[illegible]uum, [illegible] crete: nec [illegible] ſto ai ima oc- [illegible] præſertim cum [illegible] o & amorem mi- [illegible] boris oſten- [illegible] tâ conci- [illegible] tatem ere- [illegible] clericos [81] vſ- [illegible] um ante ſe orare com- [illegible] uoque atque presbyteris, [illegible] p[illegible]lus, [82] ad benedi- [illegible] Diacones ve-

Benedi- [illegible] 1[illegible] q[illegible] m v[illegible]tatis cauſa veniebant, [illegible] tio eorum eis præſentibus [illegible] ad [illegible]ndum Dominum ſibi præ- [illegible] non erubeſcens & ipſe diſcere. [illegible] & [illegible]terrogabat frequenter eos cum [illegible] & ſi aliquid ab eis neceſſarium [illegible] e fatebatur adiutum.

Cap. xx. [illegible] autem & in vultu magnam gra- [illegible] admirabile à Saluatore etiam hoc [illegible]us [illegible] perat. Si quis enim ignarus eius, [illegible] tudinem monachorum eum vi- d[illegible]eraſſet, nullo indicante, ceteris præ[illegible]lis, ad Antonium currebat, & ani- [illegible] n a noſcebat ex vultu, & per ſ[illegible], gratiam ſanctæ mentis [illegible]r. Nam ſemper hilarem faciem [illegible] quid oſtendebat ſe de cæleſtibus

Prou. 15. [illegible]te, ſicut Scriptura ait: Corde lætante u[illegible] floret: & in mœrore conſtitutus tri- ſtatu[illegible] Ir[illegible] & Iacob agnouit Laban ſocerum [illegible]dias ſi[illegible] machinantem, dicens ad

Gen. 31 fil[illegible] Non eſt facies patris veſtri ſicut [illegible] & [illegible]udiuſtertius. Sic Samuel agnouit

1. Reg. 16 [illegible]. Lætificatos enim habebat oculos, & de[illegible] candidos. Similiter agnoſce- ba[illegible] Antonius, quia ſemper eamdem fa- ciem i[illegible] pr[illegible]ſpera & aduerſa retinens, nec [illegible]dis ext[illegible]ebatur, [illegible]e fran[illegible]ebatur ad- [illegible] & vul[illegible] amabi[illegible], & in fide [illegible]te [illegible]lis.

Cap. xxi [illegible] ticorum ſe mi[illegible]cuit [illegible] aliquam eorum ſciens pra- [illegible] N[illegible] quam [illegible] hæ[illegible] a[illegible] [illegible] eſt, niſi tantum ea, quæ eos [illegible] ab iniqu[illegible]tis errore reuocar[illegible] d[illegible]uutu[illegible], talium amicitias atque ſermo- n[illegible] pe[illegible] c[illegible]at [illegible]. Si etiam Aria- n[illegible]s d[illegible], v[illegible]s d[illegible]ctet, nec iuxta e[illegible] cir[illegible] ac[illegible]cd[illegible]nd[illegible]. Nam cu[illegible] ve[illegible] quidam [illegible] Ariomanitæ, re- perta eorum poſt examinat[illegible] nem infide[illegible] ſima [illegible] aut [illegible] de monte, dicens, mult[illegible] d[illegible]t[illegible]riores horum eſſe ſe[illegible]es. [illegible] ntien[illegible]us [illegible] te[illegible] Arianis ali[illegible]uand[illegible]. [illegible] ita vt ſe credere ad- miratus eorum audaciam, & iuſ[illegible] doloris â commotus, [illegible]tuſque ab epiſcopis atque vniuerſis fratribus, [1] Alexandriam deſcen- dit [illegible]que Ariomanitas publico ſermone condemnauit, vltimam hanc eſſe hæreſim & præcurſorem Antichriſti affirmans præ- dicauitque in populo [illegible]m Dei, non fa- ctum, non ex nullis extantibus, ſed pro- prium, vnius cum Patre ſubſtantiæ: nec crea- tura potius, aut adoptio, aut appellatio vide- retur: impium eſſe dicens vel mente conci- pere: Erat quando non erat: cùm Verbum Dei Deus, qui eſt ſemper, Patri ſit coæter- nus, quia ex eo natus eſt Patre, qui ſemper eſt. Vnde aiebat: Cum Arianis vobis nulla ſit coniunctio. Quæ enim ſocietas luci ad tenebras? vos fideliter credentes, Chriſtia- ni eſtis: illi Verbum, id eſt Filium, qui ex Deo Patre eſt, creaturam docentes, nullo interuallo a Gentibus ſeparantur, qui ſer- uiunt creaturæ potius quàm Creatori, qui eſt benedictus in ſæcula. Ipſa, mihi credite, iraſcuntur elementa, & omnis contra Aria- num furorem, ſecundum Apoſtoli dictum, ingemiſcit creatura, quod ſibi Dominum ſuum, per quem omnia, & in quo omnia fa- cta ſunt, videat aggregari.

Hæreticos & ſchiſmaticos deuitat.

Hæreticorum ſermo ſerpente deterior.

Palàm damnat Arianos, vt Antichriſti præcurſores.

Rom. 1.

Elementa contra Arianiſmum ingemiſcunt.

Rom. 8.

Rom. 11.

Cap. xxii Hæc tanti viri prædicatio, exprimi non poteſt, quantum ad fidem populos robora- uerit. Lætabantur quippe hoſtilem & Chri- ſto inimicam hæreſim anathematizari ab Eccleſiæ columnâ. Nulla tunc ætas, nullus ſexus domi remanſit. Taceo de Chriſtianis: pagani quoque & ipſi idolorum ſacerdotes ad Dominicum imperium conuolabant, di- centes: Precamur vt videamus hominem Dei: quia hoc apud vniuerſos conſpicuum erant nomen Antonij. Ambiebant quoque ſaltem fimbriam veſtimenti eius attingere, multum ſibi & tactum prodeſſe credentes. Quot tunc diabolicâ obſidione & variis in- firmitatibus liberati? quot [illegible]ulacris erepta ſunt ſpo[illegible] q[illegible] etiam ab errore genti- lium retracti, noſtro iuncti ſunt gregi? Tanti certe, vt paucorum dierum ſpatio ex idolo-

Miraculis firmat fidem.

 rum

Multis Antonij in vrbe præſentia profuit.

rum ſuperſtitione conuerſio omnem per annum præcedentium vinceret turbam. Præterea cùm irruentem multitudinem comites repellere vellent, æſtimantes tædio illi conuentum populi fore; ille tranquillo animo dicebat: Numquid hic cœtus dæmonum maior eſt turbis? numquid obſequentium multitudo colluctatorum in monte noſtrorum cateruis eſt numeroſior?

CA. XLIII.

Accidit etiam, vt cùm eum redeuntem circa portam proſequeremur, a tergo quædam mulier clamitaret, dicens: Expecta homo Dei, filia mea atrociſſimo vexatur dæmonio. expecta obſecro, expecta, ne & ego corruens inteream. Hoc audito, mirabilis ſenex a nobis admonitus, volens tamen & ipſe, paululùm ſubſtitit. Cumque appropinquante muliere, puella iaceret exploſa, orauit tacitus Dominum Ieſum: & ad comminationem eius ſtatim ſpiritus impurus egreſſus eſt. Puella incolumis, populus in laudibus Dei, mater in gaudio fuit. Ipſe autem lætabatur, quia ad deſideratam ſolitudinem repedabat. Erat autem valdè ſapiens, & hoc in ſe mirabile habebat, quia cùm litteras non didiciſſet, ingenioſiſſimus & prudentiſſimus erat.

Dæmoniacam curat.

CAP. XLIV.

[87] Aliquando etenim Philoſophi duo gentiles venerunt ad eum, putantes Antonium ſe poſſe decipere. erat verò in ſuperiori monte. Quos cùm vidiſſet, paganos intellexit ex vultu: & procedens ad eos, [88] per interpretem ita cœpit loqui: Quare tam longe ad ſtultum hominem, ſapientes ſe vexare voluerunt? Illis dicentibus, non eſſe illum ſtultum, ſed & nimium ſapientem; vigilanter reſpondit: Si ad ſtultum veniſtis, ſuperfluus eſt labor veſter: ſi autem putatis me ſapientem eſſe, & ſapientiam habere, bonum eſt, vt imitemini quod probatis, quia bona conuenit imitari. Si ego ad vos veniſſem, vos imitarer: ſed quia vos ad me quaſi ad ſapientem veniſtis, eſtote, ſicut ego ſum, Chriſtiani. Abſceſſerunt Philoſophi, vtrumque mirantes, & acumen ingenij, & dæmonum expulſiones.

Argutum Antonij ad Philoſophos dictum.

CAP. XLV.

[89] Alios quoque ſimiliter mundi ſapientes, qui eum irridere cupiebant, quia litteras ignoraret, tali diſputatione colligauit, dicens: Reſpondete mihi, quid prius, ſenſus an literæ? & quid cuius exordium? Senſus ex litteris, an litteræ oriuntur ex ſenſu? Illis aſſerentibus, quia ſenſus eſſet auctor atque inuentor litterarum, ait: Igitur ſicui ſenſus incolumis eſt, hic litteras non requirit. Quis præſentium poſt hanc colluctationem non exclamauerit, cum obſtupuerint & ipſi qui victi ſunt, tantam in imperito litterarum ſagacitatem animi admirantes? Neque enim,

Scita eiuſdem contra Philoſophos ratiocinatio.

vt in ſolitudine & montibus verſatus, atque omnem ibidem exigens vitam, agreſtis & rigidus erat, ſed iucundus atque affabilis: ſermonem, ſecundum Apoſtoli præceptum, diuino conditum ſale proferebat, ita vt inuidiâ careret, & amore omnium potiretur. Coloſſ. 4.

Inter hæc, quaſi parum eſſet bis gentilitatem fuiſſe ſeparatam, & tertiò venerunt viri ad eum omnis ſæcularis prudentiæ nube cæcati, atque vniuerſis philoſophiæ ſtudijs artium ſuarum æſtimatione doctiſſimi. Hi cum rationem ab eo exigerent fidei, quam in Chriſto habemus, & niterentur argutâ ſophiſmatum interrogatione de diuina cruce eum illudere, in ſilentium paululùm voce compreſſa, primùm eorum miſeratus errorem eſt: deinde per interpretem, qui eius verba diligentiſſime in Græcum ſolebat exprimere ſermonem, ita exorſus eſt, dicens: Quid pulchrius eſt, quidve honeſtius, crucem colere, an adulteria, parricidium, vel inceſtum his aſſignare, quos colitis: cum in altero ſit contemptus mortis, inſigne virtutum; in altero turpis religio, obſcœnitatis magiſtra? Quid melius eſt dicere, quòd Dei Verbum manens vt erat, ob ſalutem noſtram humanum corpus aſſumpſerit, vt ſocietate mortalitatis nos eueheret ad cælum, participeſque naturæ cæleſtis efficeret: an, vt ipſi aſſeritis, [90] diuinæ mentis hauſtum, ad terrena veneranda caput ſubmittere, & pecudum atque ſerpentum formis cæleſte nomen includere? [91] Quo ore Chriſtianorum credulitatem audetis irridere, dicentium Chriſtum filium Dei ſine ſui detrimento, & cœpiſſe eſſe quod non erat, & manſiſſe quod fuerat: cùm ipſi animam de cæleſtibus detrahentes, non tantùm hominum ſed & ſerpentium & [92] pecudum ſoleatis ſepelire corporibus? Chriſtiana credulitas pro ſalute mundi Deum ſuum veniſſe teſtatur: vos verò innatam animam prædicantes, vltrò citroque transfertis. Chriſtiana fides, quæ omnipotentiam Dei clementiamque veneratur, conſequenter incarnationem dicit Deo fuiſſe poſſibilem, ita tamen, vt non euacuauerit dignatio dignitatem: vos qui animam ex ſplendidiſſimo Dei fonte manentem turpiter decidiſſe iactatis, qui mutabilem & conuertibilem eam poſt ſui diminutionem audetis aſſerere, iam illam quoque naturam dominam ſæculorum per animæ contumelias impiâ linguâ temeratis. Imago enim, quæ ſecundùm vos naturalem ſimilitudinem ſui retinet auctoris, cui vna eſt ex quo defluxit eademque ſubſtantia, humilitates proprias & iniurias cóſequenter ad ſuam originem remittit. Igitur animaduertite, contumelias animarum, ad patrem (vt appellatis) earum

CA. XLVI.

Reuincit Philoſophos de Cruce & Verbi incarnatione.

Ridet Pythagoream metempſychoſin.

[illegible] dādare [illegible] Dei noſtri hic nobis [illegible] hæc eſt religionis ob- [illegible] eſt crucem aut ali- [illegible] hominibus [illegible], quàm [illegible] Iſidis [illegible] Oſirim vagos incertoſque [illegible] Pudet, quæſo, vos inuidiarum [illegible] Typhonis [illegible] Saturni fugæ & de- [illegible] rum. Erube- [illegible] Iouis & inceſtum, cru- [illegible] & coitum mulierum ar- [illegible] Ille, ſicut veſtri fingunt poë- [illegible] immaniſſimæ libidinis [illegible] dedit in amore vagitus: ille [illegible] ipſe amator & pre- [illegible] ales [99] Ledæos periuit [illegible] in proprium ſæuiens ſexum, [illegible] puerum monſtris auibus polluit. Hæc vos creditis, hæc colitis, hæc ſunt veſtrorum ornamenta templorum. Æquo, deprecor, pro veſtra ſalute, noſtra dicta penſate [illegible]. Cuncta, an nihil credendum [illegible] Chriſtianis eſt? Si nihil, nec crucis quoque [illegible] detrahitis, nomen agnoſcitis. Si vniuerſa credenda ſunt, cur, cum in iiſdem libris crucis reſurrectio copuletur, paſſionem diuinam ſtolido laceratis eloquio, & non [illegible] iungitis cæcorum viſum, ſurdorum auditum, claudorum greſſum, lepræ emundationem, ſeruiens ambulanti Deo ſuo mare, dæmonum fugas, reſurrectionem mortuorum, & defunctorum ab inferis reditus? Hæc omnia Scripturis diuinis, quas interpolatis, inſerta ſunt, & iiſdem voluminibus continentur præconia maieſtatis, & mortis dedecora. Quamobrem odio, quo imbuti eſtis, abiecto, inuenietis ilicò, & Deum verum eſſe Ieſum, & ſalutis humanæ gratiâ [illegible] aſſumpſiſſe naturam.

CAP. XLVII. Veſtram tamen nobis, ſi non pudet, narrate religionem. Sed quas error infelix poterit referre culturas de tantâ rerum fœditate atque vecordiâ? niſi forte (vt audio) fabulas aſſeratis deorum veſtrorum, & obſcœnitates, & crudelitates, & vanitates, & mortes, [100] tegentes eas allegoricis velaminibus: [101] Liberæ raptum, terram; ſemiclaudum [102] Vulcanum & debilem, ignem; [103] Iunonem, aërem; [104] Apollinem, ſolem; [105] Dianam, lunam; [106] Neptunum, maria; & libidinum principem [107] Iouem, æthera interpretantes. Nec poſt hanc excuſationis procacitatem deum, ſed creaturas, contempto creatore ſuſcipitis. Quòd ſi pulchritudo vos elementorum ad ſuam traxit venerationem, modum fas erat cuſtodire; & oportebat mirari tantùm, nec colere; ne [illegible] veneratio creatoris eſſet iniuria.

Refutat allegorias gentilium fabularum.

Nam ſecundùm [illegible], quem vos ſequimini, rationem præpoſteram, & architecti honor migrauit ad domum, & medici ſcientia ad remedia conferetur, omnium quoque artificum merita vel laudes ad opera transferentur. Quid ad hæc dicitis, vt agnoſcamus quæ ſit crucis ridiculæ vobis ignominioſa confeſſio?

CAP. XLVIII. Hac diſputatione conuertentibus inter ſe philoſophis oculos, ſimulque muſſitantibus, ſubridens Antonius, rurſum per interpretem ait. [108] Prædutum namque cuncto videtur operi, quoties iuſto vniuerſæ rei tenore calcato, laboris merita factis magis quàm factoribus adſtruuntur. Elementa quidem, vt memoraui, ex ipſo conſpectu ſuam comprobant ſeruitutem. Sed quoniam vos obſeruatione dialecticâ neceſſaria, vt putatis, quæque colligitis, hoc quoque artificio etiam nos noſtram religionem compellitis affirmare. Reſpondete mihi: Cognitio Dei quemadmodum manifeſtiùs approbatur, per collectionem verborum, an per operationem fidei? [109] Et quid antiquius eſt, operatio fidei, an diſputatio per argumenta procedens? Illis reſpondentibus, firmiorem ſermonibus operationem eſſe, & hanc liquidam de Deo cognitionem: benè eos & ipſe dixiſſe conſenſit: quia operationem, quæ ex fide deſcendit, animi generat affectus, dialecticâ verò diſputatione ex artificio componentium ſumpſit oppoſitionis exordium. Cùm ergo, ait, operationem fidei animo ſitam quis habuerit, ſuperflua erit verborum compoſitio, per quam conceptam ſenſu noſtro credulitatem tentatis euellere, & tamen ſæpè noſtras explicare intelligentias non valetis. Ita ſolidiora ſunt mentis opera, quàm ſophiſmatum fraudulenta concluſio.

Cognitio Dei operatione approbatur.

CAP. XLIX. Nos Chriſtiani myſterium vitæ noſtræ non in ſapientiâ mundi habemus repoſitum, ſed in virtute fidei, quæ nobis à Deo tributa per Chriſtum eſt. Hanc orationis meæ veritatem, rerum, quæ quotidie geruntur, ordo commendat: nobis imperitis & litterarum veſtrarum ignaris ad Dei cognitionem eius ſolùm verba ſufficiunt. Ecce nos tot gentilitatis gregibus abſtracti, in vniuerſum orbem quotidie propagamur: vobis verò poſt aduentum Domini, nodoſæ ſophiſmatum defecerũt verſutiæ. Ecce nos ſimplicem Chriſti fidem docentes, idololatriam debellauimus, & per prædicationem ignominioſæ crucis, aurata templa ceciderunt. Vos, ſi poteſtis, oſtendite quibus contextione verborum gentilitatem Chriſto præponere ſuaſeritis. Per omnes tam terras verus Dei filius Chriſtus eſt agnitus. nihil eloquentia ſophiſmatum, nihil diſputatio philoſophiæ multitu-

Virtus crucis ex tribus geſtis expenditur.

titudini potuiſſe obeſſe credentium. Crucifixum nominis eius, & vniuerſi dæmones, quos vos vt deos colitis, refugiunt, atque ex obſeſſis corporibus ad primum Dominicæ crucis ſignum fugantur. Vbi ſunt illa fabulola oracula? ''' vbi Ægyptiorum incantationes? ''' quò magorum profecere carmina? Certè tūc vaſtata ſunt omnia, cum de ſuâ Cruce mundo Chriſtus intonuit. Nihilominùs vos, prętermiſſis debilitatorum cęteruis, glorioſam Ieſu mortem irridere conamini.

Gentilitas collapſa.

Illud autem quale eſt, quòd numquam infeſtatione regali concuſſa gentilitas, imò ſæculo chara & hominum præſidijs fulta, iam corruit. Nos famuli Chriſti quò plus premimur, eo magis aſſurgimus & floremus. Veſtra ſimulacra ornatis quondam ſepta parietibus, iam vetuſtate collapſa ſunt. Chriſti verò doctrina, quæ vobis ſtultitia videtur & ludus, licet tyrannica perſequentium principum tentamenta pertulerit, licet varijs ſit incurſata terroribus, nullo tamen terrarum orbe concluditur, nullo gentium barbararum fine prohibetur. Quando enim diuinæ ſcientiæ tantus ſplendor illuxit? Quando tot ſimul in ſe conuenere virtutes? ''' Continentia in matrimonio, virginitas in Eccleſiâ. Floret martyrum pro Domino ſuo glorioſa conſtantia: quorum omnium crux Chriſti principium eſt.

Vis doctrinæ Euangelicæ.

Cùm interim vos inter tantos virtutum choros ſyllogiſmorum retia tenditis, & veram rerum lucem tenebroſis conamini argumentationibus obuoluere: ecce nos, vt dixit Doctor noſter, non in gentili perſuaſione, ſed in fide apertiſſimâ ſuademus, quæ verborum affirmationem præuenire conſueuit. Adſunt quippe patientes à dæmonibus vexati. quos cùm in medium produxiſſet, verba repetiuit, dicens: Nunc vos collectionibus veſtris, & quo vultis malefico carmine deos veſtros, quos putatis, expellite: ſin autem non poteſtis, victas ſubmittite manus, & ad Chriſti trophæa confugite, & ſtatim Crucifixi credulitatem maieſtatis potentia proſequetur. Dixit, & inuocato nomine Ieſu, cùm vitale ſignum in ſacro numero Trinitatis preſſiſſet in frontibus vnà cum expulſis dæmonibus vana præſentium philoſophorum confutata ſapientia eſt. Expauerunt enim ſtupentes hominem, cui poſt tantum ingenium afflueret ſignorum diuina largitio. At ille vniuerſa Chriſto, qui curat, adſcribens, vſus eſt affatu reciproco, & ait: Nolite me putare his ſanitatem dediſſe: Chriſtus per ſeruos ſuos facit iſta miracula. Credite & vos, & videbitis, quia deuota Deo fides, non eloquentiæ vanus tumor talia ſigna mereatur. Confugite ad Crucifixi legem, noſque eius imitamini famulos, & hoc ſcientiæ fine contenti, nulla deinceps ſæcularis imprudentiæ argumenta quæratis. Hactenus Antonio dicente, miro philoſophi ſtupore perculſi, cum honorifico ſalutatu ab eo recedentes, multum eius ſibi latebantur profuiſſe conſpectum.

Fides firmata miraculis.

1. Cor. 2.

Sophiſtas prouocat ad electionem dæmonum.

Signo Crucis dæmoniacus liberatur.

CAP. I.

Hoc in eo viro mirabile eſt, vt hominem in extremo mundi limite conditum, & fauor principum, & omnis celebraret aula regalis. Nam & ''' Conſtantinus Auguſtus, & eius liberi Conſtans atque Conſtantius, talia cognoſcentes, crebro ad eum, quaſi ad patrem, miſſis litteris obſecrabant, vt reciprocis eos ſcriptis hilararet. At ille eiuſmodi manens, qualis & antequam litteræ ad eum venirent, fuerat; nec ſalutatione principum mouebatur, & tamquam non acceptis literis conuocatis monachis aiebat: Reges ſæculi epiſtolas ad nos miſerunt, quæ hic Chriſtianis adhibenda miratio eſt? Licet enim diuerſa ſit dignitas, attamen eadem naſcendi moriendique conditio eſt. Iſta ſunt veneratione omni percolenda, illa toto animi affectu retinenda ſunt, quod hominibus Deus legem ſcripſerit, quod per Filium ſuum proprijs eccleſias ditauerit eloquijs. Quæ monachis eſt ratio cum epiſtolis regum? cur accipiam literas, quibus conſueta neſciam reddere ſalutationis obſequia? Igitur rogatus ab vniuerſis fratribus vt Chriſtianos reges ſuis litteris refrigeraret, ne ſcilicet per ſilentium eius exaſperarentur, ad ſuſceptas epiſtolas conuenientia reſcripſit. Laudauit primùm, quòd Chriſtum colerent, deinde ſalutaria perſuaſit, ne magnam putarent regiam poteſtatem, ne præſentis carnis imperio tumentes, & ſe homines eſſe neſcirent, & iudicandos à Chriſto obliuiſcerentur: ad poſtremum, clementiæ circa ſubiectos & iuſtitiæ, curæ quoque inopum admonuit, atque vnum ſempiternum eſſe Regem omnium ſæculorum Ieſum Chriſtum epiſtolis teſtatus eſt. His principes ſuſceptis vehementiſſimè lætabantur. Sancta quoque apud cunctos Antonij flagrabat opinio, ita vt eius ſe filios cuperent nominari. Magna etenim cum aduenientibus affabilitas, omnium in ſe ſtudium conuerterat.

Conſtantinus & liberi eius ad Antonium ſcribunt.

Non magni facit Principum fauorem.

Salutaria Principibus reſcribit.

CAP. II.

Poſtquam ergo gentiles confutati, reges admoniti, fratres ab eo ſunt conſolatione releuati, '''4 ad interiorem montem, & ad rigorem ſolitum regreſſus eſt: ibique ſæpe cum introëuntibus deambulans ac reſidens ſtupebat, ſicuti in Daniele ſcriptum eſt: & intericctis horarum ſpatijs, conſequentia reſpondebat, vt intelligeretur aliqua reuelationis vidiſſe ſecreta. Nam & in monte poſitus, ea quæ in Ægypto longè gerebantur, præ-

Redit ad rigorem ſolitum.

Dan. 6.

præſentibus, [115] epiſcopo Serapione ibi conſedente ...

[116] Lamentabilis ſequitur viſio, & omni lamentatione plangenda. Cum enim fratribus circa ſe ſedentibus operaretur, intentis ſuper oculis in cælum, gemens atque ſuſpirans: & poſt aliquantum ſpatium reuerſus in ſe, tanto nimio dolore contremuit: & fletibus fixis genibus ante Dei vultum procidens orauit, vt clementiâ ſuâ futurum ſcelus auerteret. Succedunt orationi lacrymæ, metus ingens inuadit præſentes: obſecrant, vt tantæ calamitatis exponeret viſionem. Singultus occupant vocem, lingua fletibus præpeditur, & in medio conatu ſermo gemitu interrumpitur. Vix tamen cum vociferatione luctuoſa ait: Melius erat, ô filioli, impendens piaculum citâ morte lucrari. Sic incipiens rurſum lacrymis vincitur, & tota extra ſuſpiria tandem pectori commodans vocem, Magnum, inquit, quoddam & ſuperioribus ſeculis inauditum imminet nefas. Magno fides Catholica turbine ſubuertetur, & homines iumentis ſimiles Chriſti ſacra diripient. Vidi enim [117] altare Domini mulorum circumdatum multitudine, qui crebris calcium ictibus omnia diſſipabant. Hæc eſt cauſa gemituum meorum, quos audiſtis. Et facta eſt vox Domini dicens: Abominabitur altarium meum. nec mora, viſionem ſequitur effectus: [118] nam poſt annos duos ſæua Arianorum irrupit inſania. Tunc eccleſiarum fuerunt rapinæ, tunc diuinorum temeratio vaſorum, tunc pollutis ethnicorum manibus ſacra polluta ſunt miniſteria, tunc paganorum opificum præſidia aduerſus Chriſtum comparata [119] cum aſſumptione palmarum (quod idololatriæ apud Alexandriam inſigne eſt) ad eccleſiam pergere compellebantur Chriſtiani, vt Arianorum populi crederentur. Prô ſcelus! horret animus replicare, quæ geſta ſunt: virginum matronarumque ereptus pudor, ſanguis ouium Chriſti in Chriſti templo effuſus veneranda reſperſit altaria: baptiſterium pro voluntate gentilium pollutum eſt. Nihil defuit viſionis veritati, vt monſtrauit effectus, quòd calcitrantium multorum indiſciplinatio, Arianorum eſſet impietas.

Præuidet Eccleſiæ a ... ab Arianis.

Sed illam triſtitiam conſequentis reuelationis proſperitate ſolatus eſt, & ait: Nolite, filioli, mœrori vos penitus dare: vt enim iratus eſt Dominus, ſic rurſum miſerebitur, & ſuum citò Eccleſia recuperabit ornatum: eoſque, qui in perſecutionibus fidem Domini ſeruauerint, ſolito videbitis fulgore relucentes. Reuertentur ad foueas ſuas ſerpentes, & religio longius propagabitur: tantùm videte, ne fidei veſtræ ſinceritas Arianâ labe ſordeſcat. Non Apoſtolorum, ſed dæmonum & patris eorum diaboli iſta doctrina eſt: ob id per inſipientiam iumentorum, ſimilis pecudum eorum expreſſus eſt animus.

Prædicit poſt tempeſtatem afflictionis, ſerenitatem Eccleſiæ reſtituendam.

Hucuſque Antonius. Sed nos minimè conuenit diffidere, tam grande miraculum per hominem potuiſſe portendi. Saluatoris enim promiſſio eſt, ita dicentis: Si habueritis fidem vt granum ſinapis, dicetis huic monti, Transfer te, & transferetur, & nihil impoſſibile erit vobis. Et iterùm: Amen amen dico vobis, omne quod petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Petite & accipietis. Ipſe enim ſuis diſcipulis & vniuerſo credentium gregi nunc ſubiectionem dæmoniorum, nunc variarum infirmitatum pollicens curationem, aiebat: Gratis accepiſtis, gratis date. Numquid ſuæ virtutis imperio curabat Antonius? numquid ſuæ poſſibilitatis arbitrabatur eſſe, quod fecerat? [120] Orationibus, non præceptis dæmones morbique ceſſerunt, & ad Chriſti Dei noſtri nominationem ſemper vniuerſa perfecta ſunt. Nemo ſapientum ſanitatum admirationem adſcribat Antonio, ſed Domino Ieſu, qui ſolitam erga creaturas ſuas exhibens beneuolentiam, nunc quoque per electum famulum ſuum indulgenter exercuit. Antonius tantùm orabat, & ob vitæ eius merita cuncta Dominus largiebatur.

Cap. LXI. — *Matth. 17.* — *Ioan. 16.* — *Matth. 10.* — *Sancti viri orando, non imperando ſanant.* — *Ob Antonij merita cuncta Dominus largitur.*

Sæpe autem, & contra voluntatem, [121] ad exteriorem montem à fratribus perducebatur. Et cùm iudices, qui ad [122] interius archiſterium propter aſperitatem itineris, & ob ſequentium multitudinem, & horridam ſolitudinem ire non poterant, peruenirent, & quærerent vt eius fruerentur aſpectibus, nec impetrare poſſent, quia moleſtiſſimè ferebat vexationem diſcurſuum; ipſos catenatos, quos aut noxietas, aut vigor publicus conſtrinxerat, ad eum deſtinabant, ſcientes tales ab Antonio non poſſe contemni: quorum fletibus ſuperatus pertrahebatur ad exteriorem montem, agnoſcens laborem ſuum vtilem miſeris fore: ſuadebatque iudicibus, qui eum inuitauerant, vt in ſententiâ proferendâ, & odio & gratiæ, Dei timorem anteponerent; nec ignorare eos debere, quod ſcriptum eſt: Quocumque iudicio iudicaueritis, in eo iudicabitur de vobis: attamen inter medios ſermones charæ ſibi ſolitudinis recordabatur. Poſt coactam itaque præſentiam, quam ducis preces, &, quod verius eſt, miſerorum fletus extorſerat, poſt ſalutaria monita, poſt reorum commendationem, quorumdam etiam abſolutionem, poſtulanti duci, vt paulò largiùs eidem ſuam præſentiam indulgeret, ait non poſſe ſe diutiùs

Cap. LXII. — *Iudices monet, timorem Dei anteponendum odio & gratiæ.* — *Matth. 7.*

ibidem

Pelag. l. 1. n. 3.

Piſces extra aquam, monachus inter ſæculares.

...dem morari, grato vſus exemplo, quòd ſicuti piſces ab aqua extracti, mox in arenti terrâ morerentur, ita & monachos cum ſæcularibus retardantes, humanis ſtatim reſol... confabulationibus. Ob id ergo, inquit, conue...t vt piſces ad mare, ita nos ad montem feſtinemus, ne tardantibus nobis aliqua [113] propoſiti ſuccedat obliuio. Pro tantâ hominis ſapientiâ dux miratus, iuſtam de eo tulit veramque ſententiam, dicens: Verè iuſtum eſſe Dei famulum, nec in ruſtico homine potuiſſe tantam aliquando ineſſe ſapientiam, niſi diuino amore regeretur.

CAP. LIV.

Epiſtola Antonij ad Balacium Arianum.

[114] Præterea cùm Balacius, qui ſub Neſtorio præfecto Alexandriæ dux Ægypti fuit, homo Arianæ iniquitatis ſtudioſiſſimus fautor, ita Chriſti Eccleſiam perſequeretur, vt animo veſano virgines monachoſque nudatos verberaret in publico, ad eum Antonius litteras miſit, quarum iſta ſententia eſt: Video iram Dei venientem ſuper te, deſine perſequi Chriſtianos, ne te ira occupet, quæ proximum iam tibi minatur interitum. Legit infelix epiſtolam, & iriſit, atque in eam exſpuens proiecit in terram: portitores quoque multis afficiens iniurijs, Antonio talia renuntiari præcepit: Quoniam cura tibi tantopere monachorum eſt, etiam ad te meî vigoris tranſibit diſciplina. Sed confeſtim ſuminatorem oppreſſit ſupplicium, & poſt quinque dies os effrenatum vltio diuina compeſcuit. Egreditur enim [115] ad primam manſionem Alexandriæ, quæ appellatur Chæreum, cum ſupradicto Ægypti præfecto Neſtorio. vehuntur equis, quos inter omnes Balacius, cuius erant, manſuetiſſimos nutrierat. Cùm ergo pariter ſolitò ſibimet equi alluderent, mitior, quo Neſtorius vehebatur, morſu repentino Balacium decuſſit in terram, ac ſic in eum inhians, femora eius lacerauit atque corroſit, vt ſtatim relatus ad ciuitatem poſt tertium diem moreretur: vniuerſique agnoſcerent minarum ab Antônio prædictarum effectum quantocyus conſecutum, digno perſecutoris fine completo.

Protervus Balacius iuxta Antonij prædictionem punitur.

CAP. LV.

Antonius bonus Ægypti medicus.

Ceteros ad ſe venientes mirâ cum modeſtiâ Antonius admonebat, vt oblitâ ſæculi dignitate, remotioris vitæ beatitudinem appeterent. Si qui autem maiori poteſtate premebantur, nec poterant obtinere iuſtitiam, ita eos obnixè defendebat, vt ipſe pro illis pati videretur iniuriam. Multis vulis fuit præclari ſenis oratio: multi magnis diuitijs & altiori gradu militiæ derelicto, eius hærere curriculis cupiebant. Et vt infinita breui ſermone comprehendam, bonum Ægypto medicum Chriſtus indulſerat. Quis non triſtitiam apud Antonium mutauit in gaudium? quis non iram vertit in pacem? quis orbitatis luctum non ad eius temperauit aſpectum? quis non mœrore paupertatis, quo premebatur, abiecto, ſtatim & diuitum deſpexit opulentias, & in ſuâ lætatus eſt paupertate? quis poſt laſſitudinem monachus non eius vegetatus eſt hortamentis? qu... adoleſcens ſuccenſus ardoribus, non ex ei... admonitu pudicitiæ amator fuit? qu... is vex... tus à diabolo, ſine medelâ red... it? Q... ...mici cogitationibus diſtractus, non cæcâ tempeſtate ſopitâ, ſereno regreſſus eſt animo? Sciebat enim quo quiſque laboraret incommodo, & ex vitæ meritis diſcretionem ſpirituum agnoſcẽs, adhibebat morborum, prout erant vulnera, ſanitatem. Vnde effectum eſt, vt poſt eius doctrinam omnes diaboli panderentur inſidiæ. [116] Multæ quoque deſponſatæ puellæ, ad eius conſpectum ab ipſo pæne thalamo recedentes, in Eccleſiæ matris gremio conſederunt. Quid plura? Totius orbis homines ad eum confluebant, & vniuerſarum gentium varietas bellicoſiſſimum contra dæmones virum conſpicere geſtiebant. nullus ſe fruſtrà illuc veniſſe conqueſtus eſt: omnibus delectabile atque iucundum laboris commercium fuit. Fatigatio enim itineris emolumentum viatici reportabat, ſicut rei probauit effectus. Nam poſt reſolutionem eius, quaſi communi vulnere orbitatis excepto, proprium ſinguli parentem luxerunt.

...bant... ab Antonio pro... ita.

CAP. LVI.

Fratribus ſuam mortem prædicit anno ætatis 105.

Poſtrema Antonij monita.

Quis autem finis vitæ eius fuerit, dignum eſt & me commemorare, & vos cum deſiderio audire: quia & hoc in eo imitabile cunctis fuit. Iuxta conſuetudinem ad viſendos fratres qui in exteriori monte erant, venit, ibique à diuinâ prouidentiâ de ſuâ morte condiſcens, ita exorſus eſt: Vltimam, filioli, patris audite ſententiam, non enim arbitror, quòd in hoc ſæculo iterùm vos viſuri ſimus. Cogit conditio [117] naturæ, vt poſt centenarium numerum, quem annis quinque ſupergredior, iam reſoluar. Ita locutus, audientium pectora contriſtauit: gemitus lacrymæque dicta mœrentia cõſecutæ ſunt. Amplexabantur eum vniuerſi, quaſi iam de ſæculo receſſurum. At ille, tamquam aliena deſerens, ad propriam patriam profecturus, magnâ cum lætitia præcipiebat, deſidiam inſtituto non debere ſubrepere, ſed tamquam quotidie morituros, vt antè prædixerat, à ſordidis cogitationibus animam cuſtodire, & omnem æmulationem ad ſanctos quoſque conuertere: ad ſchiſmaticos verò ne propè quidem accedere. Scitis enim, aiebat, eorum antiquam peruerſitatem: neque cum Arianis communione iungamini, quia impietas eorum iam omnibus manifeſta eſt. His etiam illud addebat, nullum debere

Chri-

[illegible], [illegible] ſæculi videret poteſtates pro [illegible] & [1]8 Meletianorum pugna[illegible] Chriſti terntum diſcedere [illegible] illam eſſe defenſionem, [illegible] permanere poſſe phanta[illegible]. Quapropter, aiebat, [129] cuſtodienda eſt [illegible] in Chriſto, & patrum religioſa tra[illegible], [illegible] Scripturarum lectione & cre[illegible] s admonitu.

CAP. [illegible] [illegible], fratres cum vehemen[illegible] glorioſo patris cupien[illegible] decorem. Sed multas ob cauſas, [illegible] demonſtrabat, præcipue ta[illegible] præruptam Ægypti conſuetudi[illegible] xit. Mos etenim Ægyptijs eſt, [illegible] & præcipue beatorum martyrum corpora linteamine quidem obuoluere, & ſtudium funeri ſolitum non negare: [illegible] vero non abſcondere, ſed [131] ſuper le[illegible] domi poſita reſeruare. Hunc hono[illegible] ſceſtilis reddi, ni veteratæ conſue[illegible] vanitas tradidit. De hoc Antonius ſæpe & [illegible] epiſcopo deprecatus eſt, vt populos [illegible] conteſtatione corrigerent; & [illegible] viros [illegible] mulieres rigidius ipſe conue[illegible] dicens, nec licitum hoc eſſe, nec Deo placitum; quippe cum Patriarcharum & Prophetarum ſepulchra, quæ ad nos vſque perdurant, hæc facta conuincerent. Dominici quoque corporis exemplum oportere intueri iubebat, quod in ſepulchro poſitum, lapide vſque ad reſurrectionis diem tertium clauſum fuerit. atque his modis [132] vitium circa defunctos Ægypti, etiamſi ſancta eſſent corpora, coarguebat, dicens: Quid maius aut ſanctius corpore poteſt eſſe Dominico, quod iuxta conſuetudinem gentium ceterarum humo conditum eſſe ſcimus? Hæc utili perſuaſio multorum inſi[illegible] euellit errorem, & repoſitis in terrâ cadaueribus, Domino gratias pro bono magiſterio retulerunt. Metuens ergo conſuetudinem ſupradictam, ne eodem etiam circa ſe laberentur errore, celeriter valedicens monachis, qui confluxerant, ad amicum virtutis habitaculum repedauit.

CAP. LVIII Poſt menſes autem paucos, cùm non mediocre incommodum ſenilia membra turbaſſet, vocatis ad ſe [133] duobus fratribus, quos ibidem ante quindecim annos modico interuallo ſeiunctos inſtituerat, quique etiam ei iam ſeni cœperant miniſtrare, ait: Ego quidem, filioli, ſecundùm eloquia Scripturarum, patrum gradior viam: iam enim Dominus me inuitat, iam cupio videre cæleſtia. ſed vos, o viſcera mea, admoneo, ne tanti temporis laborem repente perdatis. Hodie vos religioſum ſtudium arripuiſſe arbitremini, & quaſi cœptæ voluntatis fortitudo ſic creſcat. Vanas dæmonum noſtis inſidias, vidiſtis eorum & impetus feroces, & vires effeminatas. Ieſum ſuſpirate, & credulitatem nominis eius veſtris figite mentibus, & à certâ fide vinuerſi dæmones fugabuntur. Mementote etiam admonitionum mearum & incertæ conditionis, vitam quotidie ancipitem retractate, & cæleſte vobis præmium ſine cunctamine tribuetur. Schiſmaticorum quoque & hæreticorum venena vitate, meumque circa eos odium ſectamini, quia Chriſti ſunt inimici. Scitis ipſi, quòd nullus mihi nec pacificus quidem ſermo cum eis aliquando fuerit, propter prauam eorum voluntatem, & pertinax contra Chriſtum bellum. In hoc autem magis eſtote ſolliciti, vt Domini præcepta ſeruetis, vt poſt mortem veſtram ſancti quique, quaſi amicos & notos, in æterna vos recipiant tabernacula. Hæc cogitate, hæc ſapite, hæc retexite: & ſi qua mei vobis cura, ſi qua patris memoria eſt, ſi mihi vicarium [134] repræſtatis affectum, nullus ad Ægyptum meas perferat reliquias, ne vano corpus honore ſeruetur, ne vituperati, vt noſtis, à me ritus etiam circa me ſeruentur obſequia. Huius enim rei gratiâ maximè huc ſum regreſſus. Vos igitur humo tegite, vos patris operite corpuſculum, & illud quoque ſenis veſtri cuſtodite mandatum: vt nemo præter veſtram dilectionem locum tumuli mei nouerit. Confido in Domino, quia neceſſario reſurrectionis tempore hoc corpuſculum reſurget incorruptum. [135] Veſtimentorum autem meorum ſit iſta diuiſio: Melotem & pallium tritum, cui ſuperiaceo, Athanaſio epiſcopo date, [136] quod mihi nouum ipſe detulerat. [137] Serapion epiſcopus aliam accipiat melotem: vos cilicinum habetote veſtimentum, & valere viſcera mea: Antonius enim migrat, & iam non erit in præſenti ſæculo vobiſcum.

CAP. LIX. Verba finierat, & oſculantibus ſe diſcipulis, extendens paululùm pedes, [138] mortem lætus aſpexit: ita vt ex hilaritate vultus eius, Angelorum ſanctorum, qui ad perferendam animam eius deſcenderant, præſentia noſceretur. hos intuens, tamquam amicos videret, animam exhalauit, & additus eſt patribus ſecundùm ordinem Scripturarum. [139] Seruauerunt mandata diſcipuli, inuolutum (vt præceperat) corpus humo operientes: & nemo interim vſque ad hanc diem, præter eos, vbi ſit conditum, nouit. Legatarius autem Antonij benedicti, qui tritum pallium cum melote imperio eius meruerat accipere, Antonium in Antonij muneribus amplectitur: & tamquam magnâ hereditate ditatus, [140] lætanter per veſti-

Ad Ieſu nomen dæmones horrent.

Vitandi ſchiſmatici & hæretici.

Lucæ 16.

Vetat pompam & gloriam funeris.

Teſtamentum Antonij.

Fidei confeſſores Antonius honorat muneribus.

Moritur Antonius lætus præſentibus Angelis.

Athanaſ. Antonium in Antonij muneribus amplecti tur.

Ioan. 19. Matt. 27.

Arguit [illegible] defunctorum [illegible] ſeruandis morem

Iob 23. 3. Reg. 2.

[illegible] ſtudium ſe primum [illegible].

S. Antonij extrema ad diſcipulos verba.

veſtimentum recordatur imaginem ſancti-tatis.

CAP. LX.

Hic Antonio vitæ terminus fuit, iſta principia meritorum: quæ licet parciori, vt prædixi, ſermone narrauerim, tamen ex his poteſtis aduertere, qualiter homo Dei à pueritia ad ſenectam vſque peruenerit: & quòd omni ſemper dubitatione calcatâ, nec languori, nec longæuæ quidquam ætati aliquando conceſſerit. magis autem [141] æqualitatem propoſiti tenens, nec veſtimentum mutauit, nec pedes lauit, nec eſcam ſectatus eſt molliorem: oculorum quoque aciem, & numerum dentium, licet paululùm ob ætatem viderentur attriti, necnon & pedum inceſſum, totius etiam corporis firmitatem, ita contra iura naturæ meritorum gratiâ cuſtodiuit, vt lautorum corporum, quæ balneis atque delicijs confouentur, hilarior eius caro videretur.

Antonius ſemper in propoſito æquabilis.

CAP. LXI.

Hoc etiam fratres, quòd per omnes prouincias amor eius famaque volitauit, [142] quē nec librorum diſſeminatorum oratio luculenta, nec mundanæ ſapientiæ diſputatio, nec nobilitas generis, nec opum infinita congeſtio commendauit; cui omnium ore eſt adſcribendum, niſi Chriſto, cuius hoc donum eſt? qui deuotos eius animos erga ſuam præuidens maieſtatem, hominem alio pænè orbe celatum, & inter tantas poſitum ſolitudines, Africæ, Hiſpaniæ, Gallijæ, Italiæ, Illyrico, ipſi etiam, [143] quæ vrbium caput eſt, Romæ, vt in exordio promiſerat, demonſtrauit. Creatoris eſt iſta benignitas, qui famulos ſuos, licet nolentes, nobilitare conſueuit, vt virtus poſſibilis nec extra humanam eſſe naturam ſanctorum doceatur exemplis, & ad beatæ vitæ imitationem, ex fructu laboris optimus quiſque impellatur.

Chriſti benignitas in ſeruos ſuos.

Longè latèque celebris Antonius.

Cur Deus ſanctos nobilitet.

CAP. LXII.

Hunc itaque fratribus librum magnopere perlegere curate: vt agnitâ fideli vitâ ſublimium Chriſtianorum & monachorum, ſciant, quòd Saluator noſter Ieſus Chriſtus glorificantes ſe glorificat, & ſeruientibus ſibimet, non tantùm regna cælorum, ſed etiam hic in ipſis montium ſecretis latère cupientibus, famæ tribuit nobilitatem: ſcilicet vt & ipſi fruantur laude meritorum, & ceteri eorum prouocentur exemplis. Si autem neceſſarium fuerit, & gentibus legite, vt vel ſic agnoſcant, quia Dominus noſter Ieſus Chriſtus non ſolùm eſt Deus, Dei Filius, ſed etiam his, qui eum ſollicitè colunt, & in eum fideliter credunt, hanc dedit poteſtatem; vt dæmones, quos illi deos eſſe arbitrantur, conculcent atque eijciant, deceptores ſcilicet hominum, & totius corruptionis artifices.

Vera virtus latère non poteſt.

EPILOGVS EVAGRII INTERPRETIS.

ITAQVE prudentes, qui legere voluerint hanc ſcripturam, obſecramus, vt dent veniam, ſi Græci ſermonis vim exprimere non potuimus, transferentes eum in Latinam linguam. licet contra noſtrum propoſitum hæc fecerimus. Sed non quaſi inuidentes nolebamus facere, ſed ſufficienter ſciens, quantam infirmitatem ſuſtinet Græcus ſermo tranſlatus in Latinitatem: tamen maluimus Græcum ſermonem hoc ſuſtinere, quàm fraudem pati eos lucri deifici, qui quomodocumque interpretatum Græcum ſermonem legere poſſint. Deus autem omnipotens, qui tanto viro cooperatus eſt ad facienda talia, & nobis cooperetur ad imitandum ipſum vel ex parte, vt in omnibus clarificetur nomen eius per magiſtrum, & hortatorem, & redemptorem, & Saluatorem noſtrum Ieſum Dominum cum Spiritu ſancto, cui eſt claritas & perpetua poteſtas in ſæcula ſæculorum.

NOTA-

[illegible] *Nomo Heracleotes* [illegible] *Aegypti* [illegible] *Heracleas* [illegible] *Hermopolis* [illegible] *Heracleopolis* [illegible] *Heracleo* [illegible] *immo* [illegible] *Heracleopolis* [illegible] *ſunt* [illegible] *Aegypti* [illegible] Phagitu [illegible] *Tertia* [illegible] v. [illegible] *Heraclea Pro-* [illegible] *in Nili inſula* [illegible] *Hera-* [illegible] *ſtepha-* [illegible] *videtur Antonius.*

Scaliger [illegible] Νομοῦ Ἡρακλεώτου [illegible] mo Heracleote. *ſed* [illegible] *Nicephorus lib.* VIII *cap* XL. [illegible] Ἡρακλεοῦς [illegible] Ἀρκάδων, [illegible] ortus eſt Arcadum, quæ apud Ægyptos eſt, Heracleæ.

Epiphanius Scholaſticus apud Caſſiodorum Trip. hiſt. lib. I. *cap* X [illegible] *ex Sozomeno vertit hunc locum:* Fuit autem Ægyptius genere, ortus in [illegible] vico, in [illegible] Heracleæ apud Ægyptios conſtituto [illegible] *Muſculus magis deprauauit:* Erat Aegyptius, genere nobili a pago natus Apocomá quem apud Aegyptios intemperantes Heracleam vocant. *quem vides ex* ἀπὸ Κωμᾶ *feciſſe* Ἀποκωμᾶ, *& pro* ἀκρασι *legiſſe* ἀκρατιν.

7. NON SE LITTERIS ERVDIRI.] *Infra capite* XLIII. Et hoc in ſe mirabile habebat, quia cùm literas non didiciſſet, ingenioſiſſimus & prudentiſſimus erat. *Sozomenus libro* I. *cap.* XIII. Γράμματα [illegible] ἐθαύμαζεν, ἀλλὰ τὸν ἀγαθὸν νοῦν ὡς πρεσβύτερον τῶν γραμμάτων, καὶ αὐτὸν τούτων εὑρετὴν ἐτίμα. Litteras neque nouit, neque magni æſtimauit, ſed bonam mentem, vt [illegible] anti quiorem, & earum inuentricem, laudibus [illegible] *Vide infra ad cap.* XLV. *Auguſtinus lib.* I *de doctr. Chriſt. in Prologo tradit Antonium* [illegible] θεοδίδακτον: *cui & ſimile exemplum ad.* [illegible] Nec propterea ſibi ab Antonio, ſancto & perfecto viro, Aegyptio monacho, inſultari debere, qui ſine vllâ ſcientiâ literarum Scripturas diuinas & memoriter audiendo tenuiſſe, & prudenter cogitando intellexiſſe prædicatur. Aut ab illo ſeruo barbaro Chriſtiano, de quo à grauiſſimis [illegible] digniſque viris [illegible] qui litteras quoque ipſas nullo docente homine, in plenam notitiam, orando vt ſibi reuelaretur, accepit, triduanis precibus impetrans, [illegible] oblatum, ſtupentibus qui aderant, legendo percurreret.

8 INNOCENTER HABITABAT DOMI.] *Græce* [illegible] ἐν τῷ οἰκίᾳ αὐτοῦ [illegible] *cap.* XXV. *verſ.* 27. [illegible] *quod* [illegible] vir ſimplex, h[illegible] *Lo* [illegible] ἁπλοῦς, ſimplex, [illegible] *Euagrius* [illegible] *Auguſtinus lib.* I. *Q.Q.* [illegible] 74. Quod Græce, [illegible]

[illegible] *Athanaſius* [illegible]

9. ET ACCIDIT VT CVM EVANGELIVM LEGERETVR] [illegible] *in Eccleſia* [illegible] *Horum* [illegible] cæleſtium, [illegible] *Pretium* [illegible] *Alone* [illegible] *Stephani audiens concionantem Fr. Reginaldum* [illegible] apertos, *Ordini D. Dominici* [illegible] *Vita Fratrum Prædicatorum parte* IV. [illegible] *Guerricus cum audiret legi in Eccleſia:* Factum eſt [illegible] vixit Adam, nongenti triginta anni, & mortuus eſt. Facti ſunt dies Enoch nongenti [illegible] anni, & mortuus eſt. *ſe quoque* [illegible] *eidem Ordini ſe conſecrauit: ibidem c.* XII. *Scholaris quidam Pariſiis audito Reſponſorio in vigiliis defunctorum:* Heu mihi Domine, quia peccaui nimis in vitâ meâ, quid faciam miſer, vbi fugiam, niſi ad te Deus meus? *in eamdem religioſam familiam ſe recepit: ibidem cap* X. *Quæ tria Dominicani Ordinis exempla habes etiam in Speculo exemplorum diſt.* VII. *ex.* XLVII. XLVIII XLIX. *S. Franciſcus cum ex Euangelio hæc verba in templo pronuntiari audiſſet.* Nolite poſſidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis veſtris; non peram in viâ, neque duas tunicas, neque calceamenta. *eam ſibi regulam velut Dei monitu, ſeruandam propoſuit. Nicolaus Tolentinas cum forte audiſſet Auguſtinianum concionatorem diſſerentem ſuper illo Ioannis dicto,* Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo ſunt, *mundi rebus renuntiauit: Vita eius cap* III *Septembris* X.

10. ARVRÆ AVTEM ERANT EI TRECENTÆ VBERES ET VALDE OPTIMÆ.] *Mirabitur hic quiſpiam nouitatem vocis, quæ hactenus hic numquam comparuit: ſed vbi veram eam ſcriptionem probauero, mirari deſinet.* Aruræ *eſt in manuſcriptis Aud. & Camb. In textu Græco:* Ἄρουραι [illegible] καὶ καλαὶ [illegible] Erant autem ei trecentæ palmæ vberes. *Quod qui primus ſubſtituerit veram lectionem repudiata, equidem neſcio: certe non oportuit. Prudenter Euagrius, interpres vetus, retinuit hic Græcam vocem aruræ, quam commode verti non poterat. Nec enim* ἄρουρα *hic campus eſt, vt Hoſchelio nouitio interpreti* [illegible] *ſed certum genus menſuræ agrorum apud Aegyptios Herodoto lib.* I. *cap.* V. [illegible] τὸ ἑκατὸν [illegible] *ſignificantes,* [illegible] *aruræ partem pinguis* [illegible] *terræ menſura* [illegible] *Fuſius de hoc in* [illegible]

11 MEMORIAE PRO LIBRIS [illegible] *natura rerum a* [illegible] *Socrates lib.* IV. [illegible]

[illegible]

Cap. XII.

Hæretici.

Anno

Gen. 5.

Matth. 10.

1. Ioan. 2.

[illegible], ὅ ἐπὶ [illegible] Ἀν- [illegible] Cui- [illegible] ſapientes [illegible] Antonium ac [illegible], [illegible] poſſet ſuſtentare, [illegible] rebatus [illegible] re- [illegible] phie, et natura re- [illegible], quæ quotieſcumque aut- [illegible] libros prius Dei legendos [illegible] liber [illegible] obuius, reatura [illegible] fa[illegible] ſemper ſuit familiaris. [illegible] m Dei, & opera ma- [illegible] certum.

[illegible] ALII VT FRA- [illegible] RANT. [illegible], dici quidam ha- [illegible] ed [illegible], aut fratrem: quod [illegible] in Ant[illegible], qui mox dicitur [illegible] et [illegible] pro ratione ætatis iſta natu- [illegible] ula indu gebat. Sic [illegible] apud Spartianum in [illegible]ano. Vbi verò primum illuxit, Senatum [illegible] ſtre [illegible] d nem in palatium venientem ad- [illegible] at [illegible] ue vnumquemque, vt erat ætas, vel pa- [illegible] parentem affatus blandiſſimè [illegible] Heraldus ad Tertull. Apolog. ca- pite XXXIX. pro patrem, [illegible] ſcribit fratrem. deceptus, [illegible], quod ex ſtomatis per parentem hic patrem in- [illegible] d parens hic eſt cognatus, vt ſæpe apud an- [illegible] ctores. Lampridius in Alexandro Seuero: [illegible] o ipſi milites iuuenem Imperatorem ama- bant vt fratrem, vt filium, vt parentem. Quod ait vt parentem, id eſt, vt cognatum, non verò vt patrem. [illegible] te enim iuuenis Imperator a militibus vel ætate parilibus vel ſuperioribus haberi poterat vt pater. Rectè Nerua parens habitus, quia ſenex. Auſonius,

Auſon. de Cæſaribus, Tetraſt. 13. Proximus extincto moderatur ſceptra tyranno,
[illegible] rua ſenex, Princeps nomine, mente parens.

Vide Onomaſticon.

Cap. IV. 13 ILLE LVBRICVM ADOLESCENTIÆ ITER] Proprium hoc ætatis eius epithetum. Ambroſius de obitu Valentiniani. Tanta enim fuit emendatio vitæ eius, in [illegible] io omnibus lubrico adoleſcentiæ tempore. Hieronymus ep. III. ad Ruſticum. Perfectæ quidem ætatis gradum ſcandere, ſed lubricum iter eſſe, per quod [illegible] gredieris. Idem epiſt. XLIII ad Chromatium: Scitis ipſi lubricum adoleſcentiæ iter.

14 HINC ET SPIRITVS FORNICATIONIS VOCOR.] Sic πνεῦμα πορνείας, ſpiritus fornicationis, Oſeæ IV. vt hic ſequitur. Palladius cap. LXXXVI. Ei (Euagrio) aliquando grauem exhibuit moleſtiam dæmon fornicationis. In Vitâ Hilarionis capite XVI Qui habebat collegam meum, amoris dæmonem. Venereæ autem cohortis princeps Aſmodæus, de quo Tobiæ cap. III. & VI. Serarius noſter copioſe. [illegible] os dæmones certis vitiis incumbentes, ab iiſque nomen ſortientes frequens apud Auctores aſce- t[illegible] o m[illegible] io. H[illegible] ſt cap. XV. Diuerſa autem eorum & parium nequitia [illegible] ſt. Caſſianus collat. VII capite [illegible] XI [illegible] uæ vo[illegible] abula non caſu, nec fortuitò indita ill[illegible] debemus accipere. Porro de variâ dæmonum di[illegible] ne [illegible] differentia, vide Gallicum libellum I[illegible] annis Maldonati noſtri nomine editum, [illegible] di- ſtin[illegible] ex nomine, ex naturâ, ex locis vbi verſantur, [illegible] quo dominantur, ex officiis imperandi & [illegible] c[illegible] tis quibus præſident.

Cap. V. 15. CVM OMNES INFATIGABILEM ADOLESCEN-

T[illegible] MIRARENTVR INSTANTIAM. Vſurpat [illegible] inſtantiam, [illegible] ſacris litt[illegible] vſurpatur 2. Cor. 11 Inſtantia me[illegible] [illegible] an[illegible] pro contentione [illegible], ſtudioque ma[illegible] an[illegible] in Præfatione ad hanc Vitam: aut ſuper te[illegible] tes virtuti [illegible] altant.

16. E[illegible] M IN VNA MEMORIA] Græcè μνῆμα. Cap. VII. paulo [illegible] ter [illegible] l. ſepulcrum. [illegible] Martyrum memoria [illegible] XXII de Ciu. Dei cap. VIII de rel[illegible] S.[illegible] A[illegible] eius mem[illegible] ria [illegible] veni[illegible] bat magnæ multitudinis concurſus & accurſus. [illegible] paſſim apud ſacros ſcriptores.

17 PARVVS DISCOLORITER. [illegible] ita MS[illegible]. Colon. C. VIII. editio, diſcolor [illegible] tergo. alij ſimp[illegible] er [illegible] color deeſt hoc de pardo in te[illegible] Græco.

18. NON OBLITVS IESVS.] [illegible] ens de Apparitionibus imperſonalibus Chriſti cap VI. adfert exempla Cap. IX. aliqua, quando auditus quidem, non autem viſus eſt Chriſtus. vt hic Antonij, quando vox ad eum facta eſt, dicens: Ego, Antoni, hic eram. Sic & cap 15. hic: Et facta eſt vox Domini, dicens: Abominabitur altarium meum. vide [illegible] XII. Auguſtinus in vitâ S. Claræ cap. XIV & VII. Martyr in vitâ S. Thomæ Aquinatis, auctore Ioanne Garzone.

19. VT THEBAIS MOS EST. Non dubito hic Cap. XI. per panes, qui per annum incorrupti durant, quos Thebæi ſibi recondunt intelligi paximates, ſeu buccellata. Suidas: Παξαμᾶς, ὁ δίπυρος ἄρτος. Paxamas, panis biſcoctus. Vide Onomaſticon noſtrum.

2[illegible]. QVÆ IAM MORTVVM IVM SE EXISTIMAVE- Cap. XII. RANT REPERTVROS.] Ita diſerti MSS. Sed Colonienſis editio & Surius, quidam pro quæ iam. quod credo ſubſtitutum, ut videretur in Priſciani regulas peccatum; quia ſequitur, reperturos.

21. NEC NON ET PATIENTIVM INFINITA SE Cap. XIII. CATERVA CONGLOMERARET.] Deeſt hoc in Græco. Infrà cap. XXXVI. de dæmonioſo: Aduerſus patientis inſaniam laboraret. Cape patientes, vel a morbis, vel a dæmonibus: nam mox ſequitur: Plurimos ab immundis ſpiritibus, & infirmitatibus variis liberauit. vbi Græcè: Πολλοὺς γοῦν [illegible] τὰ σώματα [illegible] Κύριος δι' αὐτοῦ [illegible]. Multorum itaque corpora ægrota Dominus per ipſum ſanauit; alios a dæmonibus impuris liberauit.

22. QVASI EX ALIQVO CÆLESTI ADITV CONSECRATVS APPARVIT] Græcè. Προῆλθεν ὁ Ἀντώνιος ὥσπερ ἔκ τινος ἀδύτου μεμυσταγωγημένος καὶ θεοφορούμενος. Quare quod Græcè ἄδυτον; Latine Euagrio eſt cæleſtis aditus.

2[illegible]. QVOD NEC PER QVIETEM INTVMVERAT.] Colonienſis editio, inquietem. In Græco tantum eſt, μήτε παχύν, neque obeſum. Corpora & quiete, ſiue dum non exercentur, intumeſcunt, & inquiete, ſiue [illegible].

24. IN ARSINOITARVM OPPIDO] Intelligit de Cap. XIV Arſinoe ſeu Crocodilorum oppido ad Nilum, in Nomo Arſinoite. Adiungit enim hic de crocodilis. Eſt & alia Arſinoe in Aegypto. Vide Onomaſticon.

25. RIVVLVM FLVMINIS NILI TRANSVADARE ESSET NECESSE.] Græce. Χρείας δὲ γενομένης [illegible] ἐκ τοῦ Ἀρσινοΐτου [illegible]. Neceſſitate vigente, vt Arſenoiticæ præfecturæ foſſam tranſiret. Vide Strabonem lib. XVII.

2[illegible] PLVRIMA FIERENT MONASTERIA.] Baronius tomo II [illegible] anno Chriſti C[illegible] XXVIII. & Ineſtra Papa XV. Conſtantin[illegible] [illegible] Cum[illegible] o, ut ex omni hominum genere ad Antonium tum ciuilium confluerent, & ab eodem ad contemptum ſæculi, & per-

 fecta

ſecta vita ſtudium arripiendum ſedulò monuit, idemq; viuendi genus & inſtitutum capeſſerent; complura
Cænobitica vita Antonius reſtitutor. *condidit monaſteria, cœnobiticaque ipſe primus vitæ iecit in eremo fundamenta: adeo vt cœnobitarum monachorum idem inſtitutor ſit habitus, vel potius reſtitutor, ſi Therapeutarum, qui in Ægypto ſub Marco primo Alexandrinorum Epiſcopo floruerunt, ratio aliqua*
Tomo 1. anno Chriſti 64. *habenda eſſe videatur, quos Chriſtianos fuiſſe, ſuo loco ſuperius perſpicuè demonſtrauimus.*

Porrò grauioribus perſecutionum procellis obortis, quibus non Chriſtiani tantùm ſimul agentes, & conuentus publicè celebrantes, ſed & latentes in penetralibus aliiſque latibulis quæſiti, abriperentur ad necem; intermitti illud cæleſte viuendi genus oportuit: quod S. Antonius non modò reſtituit, verum longè latèque in Chriſtianum orbem copioſiſſimo fœtu propagauit.

Monaſterio ab Antonio erecta. *Erant quidem ante Antonium, qui timore perſecutionis, ciuitatibus derelictis, ſiue ruri, ſiue in deſertis locis abditi, Angelis ſimilem vitam ducebant; quorum nonnullos ex Euſebio diximus fuiſſe martyrio coronatos. reperit & horum aliquos ipſemet Antonius, cum, vt illatam Eccleſiæ perſecutionem vitaret (vt dictum eſt) in deſertum locum receſſit, & ab vno illorum prima rudimenta monaſticæ inſtitutionis accepit: quæ perfecit delitèſcens in ſolitudine: cum poſteà diuino afflatus numine monachos in vnum collegit, & in diuerſa loca, tamquam in diuerſis aluearijs apum examina, diſtribuit, qui ſub eius diſciplina à ſeculi abdicatione ad monaſticam profeſſionem amplexandam fuerant perſuaſi. De quibus in hac Vita cap. XXI. &c.*

Quis igitur Antonium adeuntes ſeſe ſubiecêre diſcipuli, ex ijs alij in eiſdem cum illo monobus monaſticam exercuêre diſciplinam. alij verò eadem ex plantâ palmites ſuccedentes, & in diuerſis prouincijs complantantes, breui tempore factum eſt, nempe hoc ipſo ſeculo, vt repleuerint terrarum orbem tam ſanctâ propagine, nimirum Palæſtinam, Syriam, Aſiam minorem, Cappadociam, Pontum, Armeniam, Meſopotamiam, & Boreales regiones, vſque ad latrones Beſſos & Dacos; de quibus S. Paulinus hæc cecinit in reditu S. Ni-
Paulin. de reditu S. Nicetæ. *cetæ viri ſanctiſſimi, à quo accepit quod ſcribit:*

O vices rerum! benè verſa forma!
Inuij montes priùs & cruenti,
Nunc tegunt verſos monachi latrones
Pacis alumnos.
Sanguinis quondam, modò terra vitæ eſt;
Vertitur cælo pia vis latronum,
Et fauet Chriſtus ſuperâ occupanti
Regna rapinæ.
Mos vbi quondam fuerat ferarum,
Nunc ibi ritus viget Angelorum,
Et latet iuſtus, quibus ipſe latro
Vixit in antris, &c.

Sed & de Beſſis meminit S. Hieronymus, cùm ſcribens
Hier. ep. 3. *ad Heliodorum hæc ait:* Indus, Perſa, Gothus, Ægyptius philoſophantur. Beſſorum feritas, & pellitorum turba populorum, qui mortuorum quondam inferiis homines immolabant, ſtridorē ſuum in dulce Crucis fregerunt melos. *& ad Lætam:* De Indiâ, Perſide, Aethiopiâ, monachorum quotidie
Hier. ep. 7. turmas ſuſcipimus. *Eorum ſcilicet qui ad loca ſancta viſenda pietatis ergò ventitabant.*

Cap. XV. 27. AD OMNEM QVIDEM MANDATORVM DISCIPLINAM SCRIPTVRAS POSSE SVFFICERE.] *Quomodo Scriptura ſufficiens dicatur, agit Bellarminus tom. 1. Controu. 1. general. lib. IV. cap. IX. de verbo Dei non ſcripto, ad ſecundum argumentum.*

28. SI AVTEM MVLTVM.] *Ita hic MSS. & veteres editiones. Colonienſis:* Si autē in poteſtatibus. *Atque ita vulgatus noſter interpres Pſ. LXXXIX. ex Græco.* ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις. *Hieronymus epiſt. XXI. ad Paulam Concordienſem etiam citat* Si autem multum. *& epiſt. XXXIV. ad Iulianum:* Si autem amplius. *Vide eumdem ep. CXXXIX. ad Cyprianum, vbi etiam habet:* Si autem multū. *citatque ex LXX.* Si autem in potentatibus, *& ex Symmacho:* Contra opinionem.

29. VT IN LIBRO ECCLESIASTIS SCRIPTVM EST.] *Colonienſis editio hic in textu addit:* Quia neſcio homo quid ſit poſt eum in labore ſuo. *quod deeſt manuſcriptis & veteribus editionibus. Certum eſt, referri ad ſenſum Eccleſiaſtis II. vt in margine notatum eſt.*

30. CVR ERGO NON FACIMVS DE NECESSITATE VIRTVTEM.] *Prouerbialis vt apparet locutio, quam etiam Tertullianus frequentat. Vtitur B. Hieronymus ep. X. ad Furiam:* Arripe, quæſo occaſionem; & fac de neceſſitate virtutem. *Et Apolog. III. aduerſus Ruffinum.* Quin potiùs habeo gratiam, quòd facis de neceſſitate virtutem.

31. LVXVRIÆ CARNIS INCENTIVA.] *Frequens hoc incentiui vocabulum de carnis vitio. Hieronymus ep. IV. ad Ruſticum monachum:* Et adoleſcentiæ, imò pubertatis incentiua calcantem. *Idem in Iſaia cap. LVIII.* Corporis me ſuperauit ardor, adoleſcentiæ incentiua vicerunt. *Caſſianus Collat. II. c. XIII.* carnalibus incentiuis inquietati. *Sed idem nomen & alijs vitijs tribuunt. Vide Onomaſticon.*

32. ET RVENTEM ANIMAM QVASI EX ALIQVA RVPE SVSTENTAT.] *Græcè eſt* ἀνέχειν. erigit. *quod Euagrius interpres adagialiter, vt videtur, formulâ exprimit:* Quaſi ex aliquâ rupe ſuſtentat. *Sic Ammianus l. XXII. ait, quòd Euſebiū altè ſpirantem, & ſummo apud Imperatorem loco,* Adraſtia reluctantem, præcipitem tamquam è rupe quadam egit excelsâ.

33. QVOD EX NOSTRO PENDET ARBITRIO.] *Editiones:* Quod ex noſtro, Dei gratiâ præcedente, pendet arbitrio. *Quæ verba media quamuis abſint à textu Latino MS. & Græco impreſſo, tamen hic ex verâ Theologiâ intelligenda.*

34. HVIVS OPERIS HOMINI INSERTA NATVRA EST.] *Quomodo virtutis ſemina homini inſita ſint, explicant Scholaſtici. Vide Onomaſticon.*

35. GRÆCI STVDIA TRANSMARINA SECTANTVR.] *Facit ad hunc locum, quod habet Perſius Satyrâ VI.* ——— Et Beſtius vrget
Doctores Graios. ita fit, poſtquam ſapere vrbi
Cum pipere & palmis venit noſtrum hoc maris expers.

36. NOBIS VERO NVLLA PROFICISCENDI.] *Ex hoc loco Flaccus Illyricus Catalogo teſtium veritatis, verius vanitatis & falſitatis, lib. IV. & ex eo moderni hæretici improbant Peregrinationes. Sed prauè Antonij ſenſum detorquent. Negat Antonius peregrinationes ad Terram ſanctam vel aliò, ſimpliciter ad ſalutem eſſe neceſſarias. quis Catholicorum non vnà cum Antonio hoc negat? Scimus omnibus in terris regnum eſſe cælorum, Deum vbique præſentem. Sed cur Dei peculiaria munera certo loco præſtita non amplectamur? quæ cur illo loco potius quam alio præſtet, quis ab eo rationem exquirat? Præclarè Auguſtinus epiſt. CXXXVII.* Vbique quidem Deus eſt, & nullo continetur vel includitur loco, qui condidit omnia, & eum à veris adoratoribus in ſpiritu & veritate oportet adorari, vt in occulto exaudiens, in occulto etiam iuſtificet & coronet. Verumtamen ad iſta quæ hominibus viſibiliter nota ſunt, quis poteſt eius conſilium perſcrutari, quare in alijs

[illegible] in alijs non fiunt? [illegible] *quibus non* [illegible] *ſunt a &* [illegible]

[illegible] QVOD MALVM EST.] [illegible] *ſua* [illegible] [illegible] *de ori-* [illegible] *Arnobius lib.* 11. *contra* [illegible] *aduerſus Mar-* [illegible] N[illegible] a dubus d[illegible] [illegible] deli[illegible], & [illegible] & [illegible] pœnæ, ſuum [illegible] auctorem; malorum qui- [illegible] diabolum, malorum verò [illegible] Deum creatorem, vt illa pars [illegible], mala condentis iu- [illegible] *Caſſianum Col-* *lat.* VIII [illegible] *quod* [illegible] *malum creatum ſit.* [illegible] *ſimuli* [illegible] *Aduent.*: Quomodo lux Solis eſt communiter propoſita omnibus quibus [illegible] videndi: poteſt autem, ſi velit quiſpiam, [illegible]dens oculum ſeparari a dono lucis, non quòd Sol [illegible] fecerit tenebras, ſed quòd radij ſplen- dorem [illegible], tenebras ſua ſponte attraxerit: & quemadmodum ſi quis domum ſibi conſtruens, nullum [illegible] præbeat extrinſecùs, obſcuram do- mum efficit: ita nos quoque in naturâ habentes bonum & honeſtum, noſtro arbitratu innouamus quæ ſunt præter naturam, noſtrâ ſponte malorum experientiam, in boni & honeſti auerſione, electio- ne noſtra & inſtituto fabricantes. Malum enim extra propoſitum, propriâ ſubſtantiâ conſidera- tum, nullum eſt in rerum naturâ. Quidquid enim à Deo creatum eſt, bonum eſt; & omnia quæ fecit Deus, ſunt valdè bona.

[illegible] per Meta- phraſt. 14 Feb.

Gen. 1.

38 DIVERSA AVTEM EORVM ET PARTITA NE- QVITIA EST.] *Caſſianus Collat.* VII. *cap.* XVII. Hoc [illegible] debemus, non omnes dæmones vniuerſas hominibus inurere paſſiones, ſed vnicuique vitio certos ſpiritus incubare, & alios quidem immun- dis ijs ac libidinum ſordibus inquinari, *&c. & ea- dem Collat. c.* XX. Illud etiam nequaquam ignorare debemus, non eſſe omnes eiuſdem ferocitatis & deſiderij, ſed ne vnius quidem fortitudinis atque nequitiæ. *De quo idem fuſiùs eadem Collat. c.* XXXII. *vbi dicit*: Tot eſſe in immundis ſpiritibus, quot in hominibus ſtudia, non dubiè comprobatur. *Vide Auguſtinum libro* X *cap* XI. *de Ciu. Dei, de varijs dæmonum affectibus ex Porphyrio & Iamblico. Pal- ladius cap.* XIX. *&* XX. *in Macario Ægyptio*: Eſt enim ordo quoque dæmonum, qui dicitur igneus. Sunt enim dæmonum quoque, ſicut hominum differentiæ, non mutata eſſentiâ, verùm mente di- uerſà. *Vide dicta ad cap* IV. *num.* 14.

39. AD PRIMVM QVODQVE CRVCIS SIGNVM EVANESCVNT.] *Nota hæretice, ſigni Crucis efficaciam, cuius exempla manifeſta in hac Antonij vitâ habes etiam cap.* XVIII *& cap.* XXVI. *& capite* XLIX. *Plura de his in operoſis Gretzeri noſtri de Cruce libris. Vel ex hoc loco Flacci Illyrici redarguitur mendacium, qui in Catalogo teſtium veritatis libro* II. *non veri- tus eſt ſcribere*: Multa de Antonij lu[illegible] cum ſata- nâ lego: ſed nuſquam de aquâ benedictâ, Cruce, cerâ, & herbis ſacratis. *Nempe tam oculeus fuit Il- lyricus, vt cum varijs capitibus Antonius Crucis ef- ficaciam deprædicarit, eiuſque vexillum extulerit, ne vnum quidem perſpexerit.*

40. HAMO CRVCIS VT DRACO, AD[illegible] EST A DOMINO EST.] *Alludit ad Iobi cap.* [illegible] 20. An ex- trahere poteris [illegible] hamo? [illegible] *in Græco*: Ἄξεις ὁ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ, Dominus autem draconem in hamo. *Gregorius Nyſſenus orat.* 1. *de reſurrectione Domini, per hamum diuinitatem Christi quâ diabolus captus eſt, intelligit*: Dum inhians, *inquit*, ad carnis eſcam aſpirat, diuinitatis hamo transfixus eſt, at- que ita draco per hamum ductus eſt, vt ait Iob, qui per ſe quod [illegible], [illegible], Hamo, inquit, draconem duces. *Nec aliter Magnus Gre- gorius*: [illegible] ille hamo captus [illegible] in Re- demptore noſtro [illegible] per [illegible] eſcam cor- poris momordit, diuinitatis illum aculeus perfo- rauit. Quaſi hamus quippe fauces glutientis tenuit, dum in illo & eſca carnis patuit, quam deuorator appeteret; & diuinitas paſſionis tempore latuit, quæ necaret. *qui deinde huius hamo lineam per antiquorum propaginem tortam docet. Vide eumdem de hamo ad verſum Iobi præcedentem. S. Antonius hamo crucem comparat; Olympiodorus in Catena Græcorum clauos ei aptat*: Is enim, *ait*, carne ſuâ quaſi quadam eſcâ obiecta, clauis ſuis, quaſi hamis, piſcem captauit.

41. NVNC MISERABILIS VT PASSER AD LV- DVM IRRETITVS A CHRISTO EST. *Ex eodem Iobi capite deſumptum*: Numquid illudes ei quaſi aui, aut ligabis eum ancillis tuis? *Hoc queruntur dæmo- nes in vitâ S. Pachomij cap.* XLIX. Ex quo mirabilis incarnatio Chriſti facta eſt in terris, nos ſine viri- bus prorſus exiſtere cœpimus: ita vt ab his, qui credunt in nomine eius, illudamur vt paſſeres. *Apud Clementem libro* VIII. *Conſtit. Apoſtol. capi- te* VII. *in obſecratione pro energumenis, reſpicundo ad vim exorciſmorum*: Ὁ [illegible] *de ſpectis multis*. Qui dediſti nobis homicidam ſerpentem vinculis conſtrictum, ſicut paſſerem pueris. *Quam exorciſmi vim contra diabo- los, deos Gentilium, egregiè vrget Tertullianus Apo- log. cap.* XXIII. Subiecta eſt Chriſtianis diuinitas ve- ſtra. *& Cyprianus contra Demetrianum cap.* VI. Vi- debis nos rogari ab eis, quos tu rogas. *Auguſtinus in Pſalmum* CIII. *v.* 27. *de diabolo virtute Chriſti eneruato hunc verſiculum accipit*: Draco hic quem finxiſti ad illudendum ei. Iam tu illude draconi: ad hoc enim hic factus eſt draco. *de quâ illuſione conſule Magiſtr.* II. *ſent. diſt.* III. §. Ideoque. *Idem Auguſtinus ſerm.* CXCVI. *de Tempore, qui eſt in Do- minica prima poſt feſtum S. Trinitatis, aliâ ſimilitu- dine canis alligati diaboli impotentiam explicat*: Alli- gatus eſt tamquam canis innexus catenis, & nemi- nem poteſt mordere, niſi eum, qui ſe illi mortiferâ ſecuritate coniunxerit. Iam videte, fratres, quàm ſtultus eſt homo ille, quem canis in catenâ poſitus mordet. Tu te illi per voluntates & cupiditates ſæ- culi noli coniungere, & ille ad te non præſumit ac- cedere. Latrare poteſt, ſollicitare poteſt: mordere omnino non poteſt niſi volentem.

42. ADVENIENTE DOMINO DESTRVCTVS EST INIMICVS.] *Mox*: quia infirmatus es à Domino. *Infra in vitâ S. Pachomij cap* XLIX. Ex quo mirabi- lis incarnatio Chriſti facta eſt in terris, nos ſine vi- ribus prorſus exiſtere cœpimus. *Caſſianus Col- lat.* VII. *cap.* XXIII. Virtute Crucis etiam deſerta pe- netrante, & vbique eius gratiâ coruſcante, retuſa eſt nequitia dæmonum. *Vide dicta ad numerum præcedentem.*

43. QVIA CLAVSO OSTIO INTERIORE.] *In eâ opi- nione fuit aliquando Alexander ab Alexandro, vt ipſe*

refert Genial. dier. l. V c. XI. nullum videlicet à lemuribus periculum eſſe, oſtiis obſeratis. Sed quam eum ſua feſellerit opinio narrat ipſe eodem loco. Videſis Thyræum noſtrum de Locis infeſtis, parte III. cap. LX.

44. DVM THEATRALI MVTATIONE FORMARVM.] *Ob omnia ſimilitudine diuerſas dæmonũ ſpecies & apparitiones illuſtrat. Notus theatri ſcenæque mos, cùm qui diuerſam formam induit, perſonamque ſuſtinet.*

Cap. XVII. 45. MAGNA ADVERSVS DÆMONEM ARMA SVNT VITA SINCERA, ET INTEMERATA IN DEVM FIDES.] *Delrio noſter tom. III. Diſquiſ. Magic. libro VI. cap. II. ſect. III. q. III. agens de remediis ſupernaturalibus diuinis ſeu Eccleſiaſticis contra maleficia duo hæc remedia ponit.*

Primum, inquit, remedium in hoc genere VERA ET VIVA FIDES, *hoc eſt, charitate Dei & proximi valida. Hoc ſcutum nobis præfert & præbet D. Paulus* Ephes. 6. 1. Theſſ. 5. *ad Epheſios ſcribens: hanc loricam vt Theſſalonicenſes induant, vrget: hanc ſuis diſcipulis commendat magnus ille Antonius. Sic Cypriano mago dæmon reſpondit,* ſe Chriſti fide munitis nocere non poſſe. Nazianz. orat. in Cypr. Caſſian. collat. 8. cap. 18. *Sic apud Caſſianum duo philoſophi cùm dæmonum præſtigiis Antonium perturbare non poſſent, comprobarunt* magnam profeſſioni Chriſtianorum ineſſe virtutem. *Sic apud Cornelium Kampenſem libro III. de origine & ſitu Friſiæ cap. XXI.* Albarum nympharum præſtigiæ poſt agnitum ſincerum Dei Euangelium euanuerunt *in Friſia per chartam ſancti Odulphi de Trinitate ſcriptam, & per parœcias miſſam & lectam.*

Secundum eſt, VITA SINCERA. *De mandatorum Dei obſeruantia & vita innocentia, quam ſit efficax remedium, docere poſſunt D. Cyprianus ad Fortunatum de exhortatione Martyrii. Lactantius lib. II. capite XVI. & Ambroſius Anſbertus libro V. in Apocalyp. cap. XI.*

46. ITA ET DE NILI INVNDATIONE SOLLENNI.] *Infra cap. XX.* quoties augmenta Nili fluminis futura dixerunt. *De prædictione dæmonum vide Onomaſticon.*

47. INDICTO SIBI SILENTIO.] *Luce Euangelii coruſcante, idolorum defecere oracula. Prudentius Apoth. v. 503.*

Ex quo mortalem præſtrinxit Spiritus aluum,
Spiritus ille Dei, Deus; & ſe corpore Matris
Induit, atque hominem de virginitate creauit,
Delphica damnatis tacuerunt ſortibus antra.

Vide Euſebium de præparat. Euangel. lib. V c. VIII. qui Plutarchi librum citat de Oraculorum defectu. vide & Suidam in Auguſto, Niceph. lib. I. cap. XVII. Cedrenum in Compend. hiſt. Quo illud Iob cap. XL. v. 20 facere volunt interpretes: An extrahere poteris Leuiathan hamo, & fune ligabis linguam eius?

48. INTEGRITATE QVA NATA EST.] *Ita MS. & Græcus textus. Editi,* tenata.

Cap. XIIX. 49. BONORVM SPIRITVVM MALORVMQVE DISCRETIO.] *Delrio noſter tomo II. Diſquiſ. Magic. lib. IV. cap. I. q. III. ſect. VI. de indiciis petitis a reuelationum circumſtantiis ex hac Antonii doctrina docet, aduertendum an quæ initio mentem lætitia demulſerat, ea ſit poſtea in horrorem & mœrorem verſa. Item num qui cœpit a principio, ſenſim horror amotus non fuerit, ſed conſtans permanſerit. Duæ enim ſunt hæ reuelationum falſarum notæ. Sin autem initio quidem homo perturbetur, & horroris aliquid perſentiſcat, ſed poſtmodum hac moleſtia & anxietate animi detersâ, dulcedine quadam internâ perfundatur, ſignum eſſe diuinæ conſolationis. Cuius rei naturalis cauſſa eſſe videtur antipathia, quæ eſt homini cum dæmone homicidâ; & ſympathia, quæ homini cum Angelis intercedit.*

Ceterum documentum illud Antonii eſt accipiendum de vera internâ dulcedine, quæ ſemen ac deſiderium virtutum adfert & adauget, præcipue charitatis & humilitatis. Quam limitationem meritò beata Catharina Senenſis adiecit: quod confirmat atteſtatio B. Angelæ Fulginatis, ſibi ex viſione in animo manſiſſe vehementius deſiderium, cruciatus omnes & iniurias pro Deo ſuſtinendi.

50. MALEDICTA RECIPERENT.] *Verborum contumeliis & conuitiis inceſſere dæmones, ſanctis viris olim vſitatum. Sulpicius epiſt. ad Baſſulam de ſancto Martino:* Quid hic, inquit, adſtas cruenta beſtia? nihil in me, funeſte, reperies. *Etiam in exorciſmorum formulis conuitia adhibita. Prudentius Apotheoſi, verſu 474.* Cap. XX.

Intonat antiſtes Domini: Fuge callide ſerpens,
Exue te membris, & ſpiras ſolue latentes:
Mancipium Chriſti fur corruptiſſime vexas.

Vide Flagellum dæmonum exorciſmo IV. vbi larga conuitiorum ſeges. Etiam Ethnici diras imprecationibus dæmones excipiebant, & ita ſe pellere poſſe credebant. Ita Apollonius Tyanens apud Philoſtratum libro II. cap. II. Caucaſi iuga tranſiens, diabolicum phaſma conuitiis pepulit. De quo vide Thyræum noſtrum de Locis infeſtis, parte III. cap. LVI.

51. COMMOVERVNT ALIQVANDO MONASTERIVM MEVM.] *Crebra huius diabolicæ machinationis in Actis SS. memoria. Gregorius Nyſſenus in vita Gregorii Thaumaturgi de conclaui terræmotu concuſſo. Vita S. P. N. Ignatii libro I. cap. II. Ribadeneira auctore. De toto genere infeſtationis dæmonum vide Thyræum noſtrum de Locis infeſtis.*

52. SPVTACVLVM.] *Plerique editi* ſpectaculum, *malè. In Græco eſt:* ἐγὼ δὲ τότε μᾶλλον ἐνεφύσησα κατ' αὐτοῦ: cui ego tum magis inſufflaui. *Vbi quidam Græci codices habent,* ἀνεβόησα, inclamaui. *noſter interpres videtur legiſſe* ἐνέπτυσα, inſpui. *Dæmones & inſufflari, & exſufflari, & inſputari ſolitos. Vide Onomaſticon.*

53. MONASTERIA TAMQVAM TABERNACVLA PLENA DIVINIS CHORIS PSALLENTIVM.] *Ante cap. XX.* Solitudines quoque monachorum ſtipantur choris. *Quam illuſtrata eſſet Ægypti eremus ſanctorum monachorum claſſibus, S. Ioannes Chryſoſtomus narrat homil. VIII. in Matth. cap. II.* Cap. XXI.
Καὶ νῦν ἐλθὼν εἰς τὴν ἔρημον τῆς Αἰγύπτου, παραδείσου παντὸς βελτίω ταύτην ὄψει τὴν ἔρημον, καὶ χοροὺς ἀγγέλων μυρίους ἐν ἀνθρωπίνοις σχήμασι. Si quis nunc ad Ægypti veniat ſolitudines, paradiſo quouis omnem illam videbit ſereniorem dignioremque, & innumerabiles Angelorum cœtus in corporibus fulgere mortalibus. *Qui ibidem proſequitur & feminas hoc philoſophiæ genere excelluiſſe. Epiphanius quoque lib. III. hær. LXXX. contra Maſſalianos Martyrianos:* Καθὼς καὶ ἐν ἑκάστῳ μοναστηρίῳ, ἔν τε τῇ τῶν Αἰγυπτίων χώρᾳ, καὶ ἐν πάσαις χώραις οὕτω κέκτηνται ἐν ταῖς χερσὶν, ὡς ἡ μέλισσα ... Quemadmodum etiam in ſingulis monaſteriis, tum in Aegyptiorum regione, tum in aliis omnibus ſic laborant ad inſtitutam, velut apis in manibus quidem habens ceram opificii, in ore verò guttas mellis, cum propriâ hymniferâ voce vniuerſorum Dominum, iuxta proprium ſenſum laudat.

54. CVM

Cap.xxiii [illegible] CVM [illegible]VTIO IMPIISSIMA MAXIMINI.] [illegible] tom. III anno Chriſti CCCX. Eu[illegible] 1 [illegible] Conſtantini Imperat. v. ait [illegible] A[illegible] [illegible] has perſecutiones annu[illegible] tam [illegible] paſſus ſit incertum haberi. Iu[illegible] [illegible] virgo, de quâ Palladius in Lau[illegible] [illegible] Iſidoro, qui ab Antonio [illegible] cum Alexandriæ verſaretur, [illegible]

[illegible] LAVI[illegible] EPENDYTEN SVVM.] Addunt editiones [illegible] quod manuſcriptis deeſt. Proba [illegible] eſt [illegible]. Vide Onomaſticon.

[illegible] CANDENTE [illegible] INCTVS VESTE.] Baronius tom. II. [illegible] Chriſti CCLVI. Lucij Papæ [illegible] & V[illegible] Impp. III agens de nigra & alba [illegible], [illegible] quidem [illegible] fuiſſe reliquorum Chriſtianorum, poſteriorem verò Ægyptiorum. Nam, inquit, Clemens Alexandrinus, Chriſtianus Pædagogus, qui Ægyptios optimis moribus imbuere curauit, [illegible] ſuadet, vt fideles candidis ve[illegible]tur. Cuius quidem inſtitutione Chriſtianos [illegible] Ægypto candidis vſos eſſe veſtibus exiſtimamus. H[illegible] illud accidit, cum S. Antonius, martyrij [illegible] immenſo ardens deſiderio, vt cognoſceretur eſſe Chriſtianus, alba induit indumenta. Hactenus Baronius. Quanquam verius fortaſſe dixeris Antonium alba induiſſe veſtimenta, non vt cognoſceretur eſſe Chriſtianus, qui vel monachi habitu talis cognitus erat, [illegible] ad iudicem Ægyptijs alba indutis mixtus [illegible] procederet; quod monachis, qui pullâ veſte dignoſcebantur, cum ea eſſet interdictum, vt hoc ipſo capite habet. Illud certum, pullam veſtem monachorum fuiſſe. Apud Metaphraſtem v. Nouembris in vita Galaction is & Epiſtemes c. 11. de Honofrio monacho: Albâ veſte tegens monaſticam, erat animo verè monachus. Et cap. 9. Quorum vnus chorus habebat viros viſu honeſtos, & veſte nigrâ indutos, qui eſſe dicuntur, qui ſe à mundo ſeparant, id eſt, monachi. Syneſius epiſt. CXLVI. ad Ioannem monachicum inſtitutum arripientem: [Greek illegible] & pullam te lacernam induere narrat. Athanaſius lib. de Virgin. ſiue Aſceticâ, [Greek illegible]. Niger tibi ependytes. Clemens Alexandrinus Pædagogi libro II. cap. X. & libro III. cap. XI. Chriſtianos ad albam veſtem, relictis diuerſicoloribus, hortatur.

57. EPISCOPO PETRO IAM OB MARTYRII GLORIAM CORONATO.] Petri Alexandrini Epiſcopi & Martyris anniuerſaria memoria in Eccleſia Latinâ celebratur XXVI. Nouem. in Græcâ XXIV. eiuſdem. De coronâ, id eſt martyrio, vide Onomaſticon.

58. ACRIORIBVS SE IEIVNIIS VIGILIISQVE CONFICIENS.] Ad verbum periodum hanc ex hac vitâ Antonij Athanaſio auctore citat B. Ephræm ſerm. Aſcetico in illud: Attende tibi ipſi cap. X. Vbi quod in Græco Athanaſij eſt, & hic Latino textu deeſt, [Greek illegible], idque ad mortem vſque ſeruauit, geſtamen videlicet veſtis cilicina & pelliceæ, etiam Ephræm expreſſit, vt patet ex Latinâ Gerardi Voſſij interpretis verſione.

Cap.xxiv 59. MARTINIANVS MILITVM PRÆPOSITVS.] Sic apud Ammianum lib. XXVI. Petronius ex præpoſito Martenſium militum.

60. AD PASTORALIA.] Græcè [Greek illegible]. Hæſchius vertit, armenta boum. non rectè. Nam Bucola, vel Bucolia locus certus in Ægypto, vel apud Alexandriam iuxta mare ſub rupibus, vt in vitâ ſancti Marci poſt Abdiam anonymo auctore; vel alibi in Thebaide ſuperiore, vt ex hac vitâ videtur colligi. Vide Onomaſticon.

61 INVENIT MONTEM.] Secundus hic mons, ad quem ſeceſſit Antonius: cuius deſcriptio amplior extat capite XXVI. vitæ Hilarionis.

Cap xxv. 62. VT SARCVLVM SIBI, BIS-ACVTVM CVM FRVMENTO DEFERRET.] Ita diſtinguendus hic locus, vt impreſſi. Colonienſis editio, & Surius: vt ſarculum ſibi bis acutū cum frumento deferret. MS. Sarculum ſibi [illegible] bis acuto ferramento deferret. Græcè [Greek illegible]. ligonem, bipennem, & modicum frumenti. quare proba lectio cum diſtinctione, quam expreſſi. Non dubium eſt, bis-acutum hic abſolute poſitum pro bipenni. Nec enim aliud eſt bis-acuium ſeu bipennis, quam anceps ſecuris, ſeu ferramentum aliquod ruſticanum vtrimque incidens. In vitâ Frontonij infra cap. 1. Deferentéſque ad eremum ſecum parua olerum ſemina, & bis-acutos, paruoſque ſarculos. Vide Onomaſticon.

63. BELLVAS.] Græcè [Greek illegible], hyænas. Vide Onomaſticon.

Cap.xxvi 64. TRICINAM SIVE FVNICVLVM.] Græcè, [Greek illegible]. funiculum operis. Si quid de tricinâ inuenero, dicam in Onomaſtico. An trichina [Greek illegible], quaſi è pilis textus funiculus? Editi exhibent triciam, vel triciam. forte à tricis dicta tricina.

C.xxvii. 65. QVASI XENIA.] Græcè, [Greek illegible]. Ipſe quaſi viatica de monte ferens, ipſos ſpiritalibus muneratur ſermonibus. Quidam MSS. lib. habent exenia, vt & veteres editiones. Vide Onomaſticon. Sic Ambroſio initio exhortationis ad Virgines, apophoreta ſanctitatis.

C.xxviii 66. SI TIMEBIMVS PECCATI CERAS CONSCIAS] Ita rectè MSS. Colonienſis editio cum antiquioribus exhibet, maculas conſcientiæ, &c. Eamdem Antonij monitionem habet Sozomenus lib. I. c. XIII.

Cap.xxx. 67. BVSIRIS TRIPOLITANÆ REGIONIS.] Ægypti ciuitas eſt in Buſiritico Nomo regionis Tripolitanæ. Quod poſtremum rectè diſtinctionis cauſa additum; quia & alia ciuitas Buſiris in Ægypto, extra regionem Tripolitanam, quam volunt eamdem eſſe cum Thebis ſeu Dioſpoli magnâ, in Thebarum ſeu Dioſpolite Nomo.

68. PAPHNVTIVM.] Huius memoria celebris in Martyrologio Romano XI. Septemb. de quo Ruffinus lib. I. ſuæ hiſtoriæ cap. IV. & XVII. Socrates lib. I. capite VIII. Theodoretus libro I. cap. VII. Sozomenus libro I. cap. XXII. Nicephorus libro VIII. cap. XIV. & XIX. vbi ſuperiorem Thebarum Epiſcopum vocat. Idem de eo cap. XLIX. eodem libro. Eiuſdem quoque honorifica mentio in Actis Metrophanis & Alexandri apud Photium in Bibliothecâ Cod. CCLVI. De alijs varijs Paphnutijs vide hic Notation. ad Ruffin. libro II. cap. XIII.

Quæ ſequuntur: qui effoſſis pro Chriſto oculis ſub Maximiano perſecutore, tali dehoneſtamento corporis plurimùm gloriabatur, deſunt in Græco exemplari. Inſeruit ea interpres Euagrius, vt clarius ab alijs aliquot Paphnutijs diſtingueretur.

69. DEHONESTAMENTO.] Rarius verbum, ſæculo tamen eo & veteri quoque vſitatum. ſic hic c. XXXVII. probamentum. vide Onomaſticon. Veraca Martyrum gloria, vulneribus decorari, quæ ſæculo dehoneſtamenta ſunt. Illuſtre exemplum apud Nazianzenum Inuectiuâ II. in Iulianum.

C.xxxii. 70. AMMONIS MONACHI ANIMAM.] Etiam meminit Sozomenus lib. I. cap. XIV. Socrates lib. IV.

cap. XVIII. manuſcripti ferè ſemper Amon, non declinando, ſic & [illegible] ace Ἀμοῦν.

71 [illegible] QVOQVE DIERVM TREDECIM.] Credo locum Antonij, qui a Nitria XIII dierum itinere [illegible]at, intelligi [illegible] monte [illegible] ſecundo, in quo poſtremò ipſe habitauit. de quo ſupra cap. XXIV.

72. [illegible] LYCVM. Palladius capite [illegible] ait Lycum flumine [illegible] magno Nilo.

Cap. XXXIII. 73. IN EXTERIORI MONTE.] Infra cap. LVI qui in exteriori monte erant. Opponit exteriorem montem [illegible] & ſuperiori [illegible]. Ad interiorem montem regreſſus eſt. cap. XLIV. Erat in ſuperiori monte.

74. POLYCRATIA] Colonienſis editio & Surius addunt [illegible] lià. quod unde hauſerint, neſcio. deeſt M[illegible] Græcoque textu.

75 QVÆ IN LAODICEA ERAT.] [illegible] multæ ſint Laodiceæ, exiſtimo hanc Cæleſyriæ eſſe, quæ Aegypto, in qua Antonius verſabatur, vicinior.

C. XXXV. 76. TARICHORVM.] Ita M[illegible] & Græcus textus. Non recte Colonienſis editio caticarum: veteres editiones cum Surio caricarum. Nota veterum tarichopolia. Vide Onomaſticon.

Cap. XXXVII. 77. HORA CIRCITER NONA.] Horâ nonâ [illegible] reſignari ſolitum meminit nunc notum. Si quis plura deſiderat, conſulat Onomaſticum.

78. QVO FACTVS ESSET MONACHVS.] Ex hoc loco Bellarminus tomo IV. in Indicio de libro Concordiæ Lutheranorum, mendacio XIII. colligit aliquam inter Baptiſmum & monachorum religionem eſſe ſimilitudinem. quod ſicut in Baptiſmo remittitur omnis pœna peccatis debita; ita quoque in ſuſceptione vitæ monaſticæ fieri credibile eſt. quod ſane & ſanctorum Patrum teſtimonijs, & ſanctorum virorum exemplis, & Scholaſticorum doctrina egregie firmatur.

Et quidem ad Patrum auctoritatem quod attinet, Hieronymus epiſt. XXV. ita Paulam de obitu Bleſillæ filiæ ſolatur: Reuerà, inquit, ſi ſæculare deſiderium, & (quod Deus à ſuis auertat) delicias huius vitæ cogitantem mors immatura rapuiſſet, plangenda erat: nunc verò cùm propitio Christo, ante quatuor ferè menſes, ſecundo quodammodò ſe propoſiti Baptiſmo lauerit, & ita deinceps vixerit, vt calcato mundo ſemper monaſterium cogitauerit, non vereris ne tibi Saluator dicat: Iraſceris Paula, quia filia tua facta eſt filia mea? Eamdem vim habet etiam illa eiuſdem Hieronymi exhortatio ad Demetriadem, epiſt. VIII. Nunc, inquit, quia ſæculum reliquiſti, & ſecundo poſt Baptiſmum gradu iniſti pactum cum aduerſario tuo, dicens ei; Renuntio tibi diabole, & ſæculo tuo, & pompæ tuæ, & operibus tuis: ſerua fœdus quod pepigiſti. S. Bernardus Lib. de præcepto & diſpenſatione, non procul à fine, non ſolum id docet, ſed duplicem etiam à quibuſdam de hoc ipſo rogatus cauſſam adfert: Audite, inquit, & hoc vultis à me, vnde præ ceteris pœnitentiæ inſtitutis, monaſterialis diſciplina meruerit hanc prærogatiua, vt ſecundum Baptiſma nuncupetur.

2. Arbitror ob perfectam mundi renuntiationem, ac ſingularem excellentiam vitæ ſpiritualis, quâ præeminens vniuerſis humanæ vitæ generibus huiuſcemodi conuerſatio, profeſſores & amatores ſuos Angelis ſimiles, diſſimiles hominibus facit; imò diuinam in homine reformat imaginem, configurans nos Christo, inſtar Baptiſmi; & quaſi denuque ſecundò baptizamur, dum per id quòd mortificamus membra noſtra, quæ ſunt ſuper terram, rurſum Chriſtum induimus, complantati denuò ſimilitudini mortis eius.

Sed & quomodo in Baptiſmo eruimur de poteſtate tenebrarum, & in regnum transferimur charitatis æternæ; ita & in ſancti huius ſecundâ quadam regeneratione propoſiti, de tenebris æquè non vnius originalis, ſed multorum actualium delictorum, in lumen virtutum euadimus, redaptantes nobis illud Apoſtoli: Nox præceſſit, dies autem appropinquauit. 2. Rom. 13.

Atque hæc ex ſanctis Patribus nunc ſufficiant. Non deſunt quoque Sanctorum viſiones. Infra apud Ioannem Subdiaconum libello 1. de contempl. n. 9. Fuit quidam magnus inter præſidentes. Hic affirmabat dicens: Quia virtutem, quam vidi ſtare ſuper Baptiſma, vidi etiam ſuper veſtimentum monachi, quando accipit habitum ſpiritualem. Leontius Neapoleos inſulæ Cypri Epiſcopus in vitâ Simeonis Sali apud Metaphraſtem 1. Iulij narrat quomodo Simeon & Ioannes ſancto habitu velut regenerandi erant; & quantam ipſi primis ſeptem diebus in ſic regeneratio gloriam viderint. S. Anſelmus lib. De ſimilitud. cap. CXCI. narrat de Oſberno monacho, quomodo cum in extremis Angelus contra diabolum peccata ante ingreſſum religionis commiſſa obijcientem defenderit, quod ea fuerant profeſſione monaſticâ abolita. Vide & Annales Franciſc. de Chriſtophoro religioſo, & Angel. reſponſo.

Inter Scholaſticos conſulendus D. Thomas 2a. 2æ. q. CLXXXIX. artic. III. ad III. & in IV. Sent. diſtinct. IV q. III. art. III. quæſtiuncula III. ad III. vbi quod ex Vitiſ-Patrum verbis quoque exemplum non aſſignato loco citat, eſt illud ipſum quod iam ex Ioanne Subdiacono produxi, quod etiam producit Thomas VValdenſis tomo III. de Sacrament. Tit. IX. capite LXXI. quem vide egregie de hac re diſſerentem. Vide & Antoninum Summa parte III. Tit. XVI. capite III. §. III. & Paludanum in IV. diſt. XXXVIII. q. III. Silueſt. verb. Religio dub. XXIII. & Platum noſtrum lib. I. De bono ſtatus relig. c. XIII.

Quid nunc habent hæretici, quod tantorum Patrum auctoritati, quod teſtatiſſimis hiſtoriis, quod Scholaſticorum receptiſſimæ doctrinæ opponant?

Quod autem Philippus Melanchthon in lib. Concordiæ Lutheranorum affirmat, docere Catholicos, monaſticam vitam eſſe meliorem Baptiſmo, mendacium & quidem ſpiſſum eſt, vt ex iam dictis patet.

79. VIDIT QVEMDAM LONGVM ATQVE TERRIBILEM.] Viſionis huius meminit Palladius hiſt. Lauſiac. cap. XXVII narrante Cronio. Non valde abſimilis viſio in vitâ Macarij Romani c. IX. Apparuit nobis homo longâ ſtaturâ, quaſi centum cubitorum. Cap. XXXVIII.

80 VIDIT ETIAM PENNATOS QVOSDAM.] Idem apud Palladium loco iam citato. In vitâ Macarij Romani cap. XI. In campis autem ipſis volatilia multa, ſimilia auibus cæli. Quod vero attinet ad animas euolare & euadere in cælum cupientes, & ab Stygiis portentis impeditas, non vna ſimilis apud Auctores exſtat viſio. Eamdem hiſtoriam Athanaſij nomine ex hac Vitâ citatam habes Syntagmate de ſtatu dormientium, quod nuper poſt Viridarium ſuum SS. vulgauit Raderus noſter ex codice manuſcr. Boico & Auguſtano, qui Georgium Hamartolum, ſeu Georgium Logothetam præferebat: vt huius etiam teſtimonio vita hæc Antonij Athanaſio aſſeratur. In eodem Syntagmate narrat Ioannes Homologetes epiſt. ad Ioannem cubicularium: Infelicem animam è corpore iam expulſam quiſque in aëre ad ſe trahere rapereque conatur. Vide in eodem Syntagmate Cyrillum Magnum, & Martyrium Antiochenum.

81. Vi-

C. xxxix. 81 V[illegible] AD V[illegible]TIMVM GRADVM [illegible] *Hunc* [illegible] *in Ordine Clericorum* [illegible] *quod gradatim ad summum* [illegible] *ſui* [illegible] *I. Papæ epiſt. ad Himerium* [illegible] *p. IX. & X. & Gratianus* [illegible] *que allegat*: Poſtque ad D[illegible] gradum, [illegible] cipie primus continentiâ p[illegible] accedat. *Concilium Brac*[illegible] *cap XXXVIII*. L[illegible] per gradus eruditus [illegible] erit *Dionyſius I. Papa epiſt. I ad* [illegible] Ad hoc diuinæ diſpenſationis [illegible] dus & diuerſos conſtituit ordines eſſe d[illegible]ctos, [illegible]. *Et paſſim apud Auctores ſacros.*

82 AD BENEDIC[illegible]NDVM SE CAPVT SVBMITTE[illegible]. [illegible] *fuit* [illegible] *pietas, vt mag*[illegible] *Sacerdotum benedictionem peterent, & eam ſubmiſſo capite exciperent.* [illegible] *Onomaſticon.*

Cap. XI 83 MANI[illegible]HÆIS.] *Auguſtinus libro de hæreſibus ad* [illegible] *d vultdeum hær. XLVI.* In Græciâ diſcipuli eius [illegible] *fauentes* [illegible] vitantes nomen inſaniæ, quaſi doctiores, & eo ipſo mendaciores, geminatâ n litterâ, Mannichæum, quaſi manna fundentem appellarunt. *Idem lib. XIX. c. XXII. contra Fauſtum Manichæum, in pronuntiatione variatum docet*: Neque enim addidiſtis in parte priore nominis vnam litteram, vt agnoſceretur manna: ſed addidiſtis in poſteriore duas ſyllabas, non appellantes Mannichæum, ſed Manichæum. *id eſt, vt idem ibidem vertit* infanifuſorem.

84. ARIOMANITÆ.] *Ita MSS. Latini & Græci* [illegible] *impreſſus Colonienſis & Surius*, Arrionitæ, *vel* Arrionianitæ: *non rectè.*

85. MENTIENTIBVS AVTEM ARRIANIS] *Baronius tomo III. anno Chriſti CCCXLIII. Iulij Papæ VII. Conſtantij & Conſtantis VI. Tanti, inquit, facere ſolebat populus illuſtrium monachorum de fide Catholicâ teſtimonium, vt Ariani hoc ſentientes mentiri non ſint veriti, magnum Antonium eadem de fide ſecum vnâ ſentire, adeo vt eam ob cauſſam ipſi opus fuerit, relictâ intimâ eremi ſolitudine, Alexandriam vſque deſcendere, & de Catholicâ fide quam coleret, publicè, ne populus laberetur, ſpecimen edere, quem ſignis quoque ſequentibus confirmauit. Quando autem hæc contigerint, minime liquet. Hieronymus quoque de eadem S. Antonij profectione Alexandrinâ ad confutandos Arianos ad Caſtrutium ſcribit. Vocatum quoque eſſe ab eodem S. Athanaſio aliquando Alexandriam Abbatem Pæmenem, ſpectata ſanctitatis virum, habetur in Vitiſ Patrum. Hactenus Baronius.*

Hieron. epiſt. 33.

Vit. Patr. parte 2.

Quod ex Hieronymo hic citat Baronius, habetur hic libro II. Ruffini n. 218. Quod verò de Pæmene ait, vel eum [illegible] *vel Pæmenem eundem putauit cum Pammone. De Pammone hoc habes hic apud Ruffinum lib II. n. 164. quem eundem eſſe cum Pambone non cum Pæmene, colliges ex Pelagij libello III. n. 14. & libello XVII. n. 13. vbi eadem apophthegmata narrantur nomine Pambonis, quæ Ruffinus habet nomine Pammonis. Alius ab his Piammon ſeu Pyamimon, de quo hic apud Ruffinum lib I. cap. XXXI. qui Palladio cap LXXII. eſt Ammonas.*

86. ALEXANDRIAM DESCENDIT] *Cùm plurimæ ſint Alexandriæ, agitur hic de Ægyptiaca quæ* [illegible] Magna Alexandria *ad diſtinctionem aliarum d*[illegible].

C. XLIV. [illegible]. ALIQVANDO ETENIM PHILOSOPHI DVO.] *Baronius tomo III. anno Chriſti CCCXXVIII. Silueſtri Papæ XV.* [illegible] *Imp XXIII. Non Chriſtiani, inquit, colentes tantùm ſed & Gentiles* [illegible] *qui inter* [illegible] *cætera in Chriſtianam religionem oblatrare conſueuerant Philoſophi, Antonium* [illegible] *cum eo ſermones conferre cœperunt. Et* [illegible] *bant illitteratum hominem tam eximi*[illegible] *quaſi ſummum philoſophiæ verticem* [illegible]*et. Quod ſi* [illegible] *ex hoſtibus armatis, Cruci*[illegible] *ante partas, audire pergratum eſt, quanto iucundius* [illegible] *ab* [illegible] *armis hoſtes Chriſti inſuperabi*[illegible] *potentiâ Crucis penitus demonſtrare ſuperatos? Vide Caſſianum Collat. VIII. cap XVIII.*

88. PER INTERPRETEM.] *Ordinarius Antonij interpres videtur fuiſſe Iſaac, de quo diuus Hieronymus in vita S. Hilarionis, cap. XXV* Repertis ibi duobus fratribus Iſaac & Peluſiano, quorum Iſaac interpres Antonij fuerat. *Quandoque, vt res ferebat, alij eius fuere interpretes, vt Cronius apud Palladium cap XXVI. de actu cum S. Eulogio.*

89. ALIOS QVOQVE SIMILITER MVNDI SAPIENTES.] *Quomodo Antonius litteras ignorarit, vide ſupra ad c. I. n. 7. Huius hiſtoriolæ apponam Græca verba, vt cum ſcholio ad Syneſium conferri poſſit. Ita apparebit Syneſium memoriâ lapſum, & Ammoni Ægyptio tribuiſſe quod Ægyptio Antonio tribuendum erat; niſi Ἀμοῦν pro Ἀντώνιος ex compendio litterarum apud eum irrepſerit. Ita igitur Græca hic*: [illegible] Cap. XLV

[illegible]

Quæ ita vertit Euagrius: Alios quoque ſimiliter mundi ſapientes, qui eum irridere cupiebant, quia litteras ignoraret, tali diſputatione colligauit, dicens: Reſpondete mihi, quid prius; ſenſus, an litteræ? & quid cuiuſque exordium: ſenſúſne ex litteris, an litteræ oriuntur ex ſenſu? Illis aſſerentibus, quòd ſenſus eſſet auctor atque inuentor litterarum, ait: Igitur cui ſenſus incolumis eſt, hic litteras non requirit. *Syneſius verò in Dione ſeu de ipſius vitæ inſtituto, agens de ingeniâ quorumdam animis vi, vt ſine ſubſidio litterarum & ſcientiarum quæque tractare poſſint, ait*: [illegible] Qualis A[illegible]us Ægyptius, litterarum vſum non reppérit, ſed iudicauit. Tanta in eo erat mentis vis. *Ita vertit Petauius noſter. quamquam illud*, [illegible], *clariùs, & magis ad ſenſum hic vertas*, non acquiſiuit, *ſic* [illegible] *vſurpatur Demoſthenis Orat. contra Timocr. vt ibi exponit Vlpianus. Sic Donatus apud Terentium Eunucho Act. II. Scen. I.* inuenire *explicat* acquirere.

Scholion in manuſcripti Medicei codicis margine obſcura hæc Syneſij ita illuſtrat. [illegible] Cùm quidam eum interrogaret, ſi litteræ neceſſariæ eſſent? inquit. Si men[illegible]na eſt, quis litterarum vſus? hoc verò, quod hi[illegible] dicitur, [illegible]tterarum vſum non acquiſiuit, ſed iudicauit, ideò dicitur, quod ipſe non vſus ſit litter[illegible], ſed manifeſtauerit eos litteris indigere, quibus parum mentis obtigit, vt inde mentis defectum ſupplere & corrigere poſſint.

90 DIVINÆ MENTIS [illegible]VST[illegible]M. *Mox ait.* [illegible]mani ex ſplendidiſſimo D[illegible] fonte manantē. *Baronius* Cap. LVI.

nius tomo III. *anno Chriſti* CCCXXVIII. *Silueſtri Papæ* XV. *Conſtantini Imp.* XIII. *ait. Erant hi, vt apparet, Platonici Philoſophi, qui aiebant animam eſſe diuinæ mentis manantem atque ſubſtantiam. Vide Conimbricenſes noſtros ad Ariſtotelis libros de Animâ.*

91. QVARE CHRISTIANORVM CREDVLITATEM AVETIS IRRIDERE.] *Baronius ibidem: Argutè quidem retorquet illorum de Verbi incarnatione deriſionem: nam cùm vnam tantum Chriſtiani credant Dei incarnationem, & eamdem abſque Verbi aliquâ mutatione vel iniuriâ; illi vero, quot homines quotque beſtiæ vnquam fuerint, tot Dei factas eſſe fateri cogebantur incarnationes; cum dicerent animas diuinam eſſe ſubſtantiam, eaſdemque turpes fieri & ignominioſas, atque peccatis obnoxias.*

92. PECVDVM SOLEATIS SEPELIRE CORPORIBVS.] *Ridet Pythagoræam metempſychoſim. de quâ vide Conimbricenſes ad libros Ariſtotelis de Animâ.*

93. ISIDIS.] *Iſis notiſſima Ægyptiorum Dea. Nolo hic notiſſimas veterum fabulas veterum auctoritatibus firmare. Recentiorum omnium vnus exequentiſſime de iis agit Lilius Gregorius Giraldus in Deorum Gentilium hiſtoriâ: quem de Iſide videſis Syntagmate* XII.

94. OSIRIM.] *Oſiris Aegyptiis fuit Dionyſius ſeu Bacchus, frater & maritus Iſidis. Vide Giraldum Syntagmate* VIII.

95. TYPHONIS.] *Fuit Typhon Oſiridis frater, qui Oſiridem diſcerpſit. Giraldus ibidem.*

96. SATVRNI.] *Notiſſimus hic pſeudotheus. de quo Giraldus Syntagm.* IV.

97. IOVIS.] *De Iouis parricidio & inceſto paſſim Poetæ. Giraldus Syntagm.* II.

98. IN DANAES.] *Arnobius lib.* V. *&* VII.

99. LEDÆOS.] *Giraldus Syntagmate* V. *vbi de Caſtoribus ſeu Dioſcuris agit Ledâ genitis.*

C.XLVII. 100. TEGENTES EAS ALLEGORICIS VELAMINIBVS.] *Baronius tom.* III. *anno Chriſti* CCCXXVIII. *Silueſtri Papæ* XV. *Conſtantini Imp.* XIII. *ait: Et illa confutauit Antonius, quæ Philoſophi dicere potuiſſent de allegoriis, quibus iidem contegere ſolerent pudenda deorum, & cuncta referre ad cæleſtia corpora, & naturæ diuerſos motus: oſtendens magnâ affici ignominiâ Creatorem, ſi debitum ſibi honorem & gloriam, non ipſi, ſed impendant homines creaturis. Hactenus Baronius. Porrò de allegoricis deorum velaminibus agit Arnobius lib.* III. *&* V. *Clemens Recognit. lib.* X. *cap.* VIII. *Iulius Firmicus de errore Prof. Relig. Fulgentius Mythologiis. Auguſtinus de Ciu. Dei lib.* IV. *&* VII. *& ex recentioribus copioſè Natalis Comes lib. Mythologiarum.*

101. LIBERÆ RAPTVM TERRAM.] *Græcè:* τὴν ἁρπαγὴν Κόρης εἰς τὴν γῆν. *vt rectè Anglicanus codex Auguſtanum ſupplet. Variæ Latinæ editiones. quædam,* Librum raptum terram Proſerpinæ. *Colonienſis,* Liberum raptum terram Proſerpinæ. *Sed intelligitur hic de Proſerpinæ raptu, quæ & Libera dicta. vnde Proſerpinæ interpretamentum in textum irrepſit. Vide Ciceronem* VI *Verrinâ. Iulius Firmicus de error. Prof. Relig.* Proſerpinam verò Liberam dicentes. *Vide Auguſtinum lib.* IV. *de Ciu. Dei, cap.* X. *& libro* VII. *c.* XXIV. *& Giraldum Syntagm.* VI. *&* VIII.

102. VVLCANVM ET DEBILEM IGNEM.] *Veteres editiones:* Vulcanum & cibilem ignem, *manifeſto errore. Græcè:* Καὶ Ἥφαιστον χωλότητα εἰς τὸ πῦρ ἀλληγορεῖτε. Et Vulcani claudicationem allegoricè ignem explicatis, *cuius claudicationem duplici epitheto exprimit noſter:* Semiclaudum Vulcanum & debilem ignem. *Minutius Felix Octauio:* Vulcanus claudus deus & debilis. *Vide Auguſtinum lib.* VII *de Ciu. Dei cap.* XVI.

103. IVNONEM AEREM.] *Cicero lib.* II *de Nat. Deorum, Auguſtinus libro* IV. *de Ciuit. Dei cap.* X *& lib.* VII. *cap.* XVI.

104. APOLLINEM SOLEM.] *Auguſtinus lib.* VII. *de Ciu. Dei cap.* XVI.

105. DIANAM LVNAM.] *Auguſtinus lib.* VII. *de Ciu. Dei cap.* XVI.

106. NEPTVNVM MARIA.] *Auguſtinus lib.* IV. *de Ciu. Dei c.* X. *& lib* VII. *c.* XVI.

107. IOVEM ÆTHEREM.] *Cicero lib.* II. *de Nat. Deor. Auguſtinus libro* IV. *de Ciuitate Dei cap.* X. *& libro* VII. *cap* XVI.

108. PRÆDVRVM, &c.] *Tota hæc ſententia deeſt Græco, vſque ad* Elementa. C.XLVIII.

109. QVID ANTIQVIVS.] *Baronius tomo* III. *anno Chriſti* CCCXXVIII. *Silueſtri Papæ* XV. *Conſtantini Imp.* XIII. *Ab opere, inquit, & experimento ipſo, veræ fidei atque religionis probationem adducit, conſentientibus illis* (Philoſophis) *ipſa facta eſſe verbis potentiora.*

110. VBI ÆGYPTIORVM INCANTATIONES.] C.XLIX. *Exod.* VII. *v.* II. Fecerunt etiam ipſi per incantationes Ægyptiacas. *verſ* 22 Feceruntque ſimiliter malefici Aegyptiorum incantationibus ſuis.

111. QVO MAGORVM PROFECERE CARMINA.] *Ouidio Faſtorum libro* II. Magicum carmen. *Iuuenali Satyrâ* VI. *v.* 608. Magici cantus. *Columella libro* X. Cantus magici. *Prudentio* περὶ στεφάνων *hymno* V. *v.* 23. Magicum cantamen.

112. CONTINENTIA IN MATRIMONIO.] *Huius rei exempla aliquot exſtant in his libris de Vitis Patrum. ſed & aliæ Sanctorum vitæ alia ſuggerunt. quorum catalogum aliquem texam in Onomaſtico.*

113. CONSTANTINVS AVGVSTVS.] *Baronius tomo* III. *anno Chriſti* CCCXXVIII. *Silueſtri Papæ* XV. *Conſtantini Imp.* XXIII. *His, inquit, temporibus Antonii percelebris fama adeò percrebuerat, vt eſſet vbique terrarum diffuſa. Nam cùm Alexandria exiſteret (vt ex Dione diximus) totius Orbis emporium: quæ natio potuit ignoraſſe, quæ ibidem fuiſſent ore omnium peruulgata? Sed & quòd Conſtantinopolim eiuſdem fama peruaſit, & in ipſâ regiâ Conſtantini ſummo honore nomen Antonii haberetur, aliis quoque colendi vbique hominem ampliſſimus patuit omnibus aditus, vt habes hic in fine Vitæ cap.* LXI. *Antonii igitur virtutum vehementi famâ commotus, atque in omnibus perſuaſus Conſtantinus Imperator religioſiſſimus, atque filii eius Cæſares, ad eum pietatis ergò officii & amoris plenas litteras dedere, vt quem tam longè poſitum non liceret adſpicere, atque præſentem alloqui, internuntio litterarum inuiſerent, & cum eo pariter loquerentur.* Cap. L. Tomo I. ad annum Christi 64.

Baronius quoque anno Chriſti CCCXXXVI. *Marci Papæ* I. *Conſtantini Imp.* XXXI. *notat ex Sozom. libro* II. *cap.* XXIX. *Antonium perſæpè ad Conſtantinum Imp. ſcripſiſſe pro cauſſâ Athanaſii.*

114. AD INTERIOREM MONTEM.] *Suprà c.* XLVII. in ſuperiori monte *Interior ſeu ſuperior mons opponitur exteriori ſeu inferiori. Vide ſuprà cap.* XXXIII.

115. EPISCOPO SERAPIONI.] *Thmuеos hic fuit antiſtes, confeſſione celebris & ſcriptione. de quo D. Hieronymus in Catal. illuſtr. Eccl. Script. c.* XCIX. Serapion Θμούεως epiſcopus, qui ob elegantiam ingenii, cognomen Scholaſtici meruit, charus Antonii monachi, edidit aduerſus Manichæum egregium librum, & de Pſalmorum titulis alium, & ad diuer- Cap. LI.

[illegible]

118 [illegible]

[illegible]

Cap. [illegible]

[illegible] ... consideret virum, [illegible] ... quem [illegible] ... beatum [illegible] ... Pharus [illegible] ... Ariana pestis in- [illegible] ... Deo vi[illegible] que [illegible] oculos eius figurā [illegible]

[illegible]

[illegible] Arianis [illegible]

1[illegible] [illegible]

119 C[illegible] (QVOD IDOLOLATRIÆ [illegible] INSIGNE EST) AD F[illegible] COMPELLEBANTVR [illegible], ET ARIA[illegible] VM, [illegible] CR[illegible] [illegible] pa[illegible] vasa vt præcepta pagan[illegible] postulare [illegible] transpositum [illegible] ... vasa abripientes ea cum [illegible] Ethnice [illegible] ... Cæsar, quod [illegible] ob [illegible] quod s[illegible] m pro[illegible] præcedit. Potius dicas in Græco membrum hoc de Christianis de[illegible].

Quod parenthesi includitur (quod idolol[a]triæ apud Alexandr[illegible] insigne [e]st) valde verisimile est, esse glossema [illegible] interpre[tis].

Ethnicorum [illegible], seu palmas manu gestando templum ingred[illegible], pa[illegible] apud Athanas[ium] Ep. ad solitariam vitam agentes [illegible] Alius cum frondibus ingressus, & vt Ethnicos eas manu per ludibrium agitans, statim obortis tenebris, oculis cal[igauit].

Sed quomodo habiti sunt [Ar]iani, qui p[alm]as portarent, cum id sit signum idolol[atri]æ? Quia [illegible] Ariani Ethnicorum moribus se accommodabant, vt eos [illegible] contra Catholicos haberent. Apud Athanasium supra: [illegible] Idola igitur sua laudibus [illegible], dicebantque: Constantius Ethnicus factus est, & Ariani nostra agnoscunt. Mox de Arianis cum Ethnicis ad immolationem buccula propensis [illegible] Hæc irreligiosi Ariani, quia [illegible] in nostram ignominiam redundare, vna cum Ethnicis faciebant.

12[illegible] ORATIONIBVS NON PRÆCEPTIS [illegible] Christum non oratione, sed præcepto [illegible] Sanctos orationes [illegible] aliquando Christ[illegible] ... Cap. LII.

[illegible]

[illegible]

CAP. [illegible] [illegible]

[illegible] Theodoreti [illegible] tam [illegible] de [illegible] pat [illegible]

CAP. LIV [illegible]4. P[illegible]ÆT[illegible] BAL[illegible]S [illegible] *Eamdem* [illegible] *a Athan*[illegible] Antoni[illegible] al[illegible]ndo [illegible] Sed hoc [illegible] Siqu- [illegible] a Bal[illegible] ad [illegible] [illegible]

[illegible] *exhortat* [illegible] in mat[illegible] *quam mund*[illegible] *deder* [illegible] *ad P*[illegible] *Juli*[illegible] *de* [illegible] *Demetriad*[illegible] vel sex licet [illegible] fis habe[illegible] Christus, [illegible] magnum atque pr[illegible] est non [illegible] dignitate [illegible] his genere, [illegible] per [illegible] nubium [illegible] pagatura sublimem [illegible] sius quippe [illegible] posteri[illegible] tam [illegible] strem tam tam beare nuptias nesciendo, qu[illegible]m multi[illegible]licare pariendo: & in carne iam [illegible] vitam Angelorum, quàm ex carne numero[illegible] [illegible] Hæc est vber[illegible] felicitas, [illegible] ventre [illegible] sed corde [illegible] sed cælum orat[illegible] parturire.

CAP. [illegible] 127 QVEM ANN[illegible] INQVE SVP[illegible]DIOR. *Græce* [illegible] Ann[illegible] ferè sum certum & qu[illegible]que [illegible]

[illegible] MELETIANORV[illegible] *Theodoretum* [illegible] CVI[illegible] [illegible]

130. ET PRÆCIPVA BEATORVM MARTYRVM CORPORA LINTEAMINE QVIDEM OBVOLVERE.] *Prudent. in Hymno x. Cathemer. qui eſt de defunctis:*

Candore nitentia claro
Prætendere lintea mos eſt.

Et paſſim in Actis Martyrum. Vide Onomaſticon.

131. SVPER LECTVLOS DOMI POSITA RESERVARE.] *Vetus Aegyptiorum gentilium fuit conſuetudo, vt cadauera medicata domi ſeruarent. Cicero I. Tuſc.* Condiunt Ægyptij mortuos, & eos domi ſeruant. *Pomponius Mela lib. I. cap. IX.* Mortuos nec cremare nec fodere fas putant: verùm arte medicatos intra penetralia collocant. *Sextus philoſophus libro III Pyrrhon. hypotheſ. cap. XXIV.* Ægyptij inteſtina extrahentes condiunt defunctos, & ſecum ſuper terram habent.

Sed & mortuos ſuos menſis velut conuiuas adhibebant. Lucianus de luctu Ταριχεύει δὲ ὁ Αἰγύπτιος οὗτος ... *Condit mortuum Ægyptius. Atque hic quidem (rem à me viſam narro) deſiccatum cadauer conuiuam & compotorem adhibet. Silius Italicus libro XIII.*

——— Ægyptia tellus
Claudit odorato poſt funus ſtantia ſaxo
Corpora, & à menſis exſanguem haud ſeparat vmbram.

Vbi forte quis hæreat, quid hic ſit ſaxum odoratum; & legat, odorato ſucco. Corippus libro III. de funere Iuſtiniani Imp.

——— & odoro balſama ſucco
Tempus in æternum ſacrum ſeruantia corpus.

Sed non temere Silij lectionem ſollicitem. Capio igitur odoratum ſaxum de vnguento ipſo, cui corpus velut includitur, quodque vna cum corpore ipſo ſaxeſcit & lapideſcit, & velut æneum redditur, quæ Aegyptij Gabbaras vocant, vt habet mox citandus S. Auguſtinus ſermone CXX. de diuerſis, cap. XII. Vnde rectè Orientius in Commonitorio puluis ſolidans:

Non modò quæ tumulis benè condita ſaxa reſeruant,
Aut Arabum ſolidans puluis odorque tenet.

Ita rectè quoque Arabum pro atuum legit Sirmondus noſter ad Sidonium lib IX epiſt. XIII.

Daniel Heynſius in Crepundijs Silianis pro odorato ſaxo ſuſpicabatur legendum odoratâ taxo, *id eſt receptaculo è taxo fabrefacto, &* ... *vt loquuntur Herodotus. Claudius Dauſquerius ad Silium exiſtimat ſaxum odoratum dici, vel quia tale, vel quia cadauer odoribus differtum.*

Dignum notatu quod eſt apud Caſſianum Collat. XV. cap. III. ex relatione Neſterotis Abbatis, qui, cur Aegyptij cadauera conderent, & in editioribus cellulis conderent, hanc originem & cauſſam refert. Hunc Ægyptius morem Nili fluminis inuexit eluuies, vt quoniam vniuerſa terræ illius latitudo, inſtar immenſi pelagi, non paruo anni tempore ſolitâ aquarum eruptione contegitur, ita vt nulla tunc cuiquam viandi copia niſi lemborum tranſuectione tribuatur, corpora mortuorum pigmentis condita ſedulò, in editioribus cellulis recondantur.

132. VITIVM CIRCA DEFVNCTOS ÆGYPTI.] *Sanctorum Antonij & Athanaſij mentem, quantum ad locum hunc attinet, iam olim explicuit Damaſcenus, Orat. I. de Imagin.* Γέγραπται ... Ἀθανάσιος ... τοῦ ὁσίου ... τὸν ... οὐ γὰρ ... ἀλλ' ἐπὶ κλινῶν καὶ σκιμποδίων ἐτίθουν. *Scimus ſanctum Athanaſium Sanctorum reliquias, non in veniaco locandas, ſed humi condenda eſſe eo conſilio cenſuiſſe, vt abſurdum Aegyptiorum morem abrogaret, qui mortuos ſuos non ſub terrâ condebant, ſed in lectulis & ſcimpodiis collocabant. Sic Arſenius apud Ruffinum lib. III. n. 163 alloquens diſcipulos ſub interminatione diuini iudicij ait* Si alicui de meo corpuſculo aliquid velut reliquias dederitis. *quod apud Pelagium libello XV. n. 9. eſt:* Si permiſeritis cuiquam de corpore meo aliquid facere. *Subiungam & recentiorum explicationem.*

Baronius anno Christi CCCLVIII. Liberij Papæ XV. Conſtantij Imperatoris XXII. Ob quam etiam, inquit, cauſſam Antonius (ne ſcilicet æqualis Sanctis in terris honor ſibi impertiretur) antiquum illum in Aegypto morem inoliturum, & ad Chriſtianos propagatum, deteſtatus eſt; quo charorum corpora nequaquam ſepulturæ traderentur, ſed pollinctorum arte deſiccata, ita arida reddebantur, vt abſque corruptione integra ſeruarentur. qua ſic reddita quaſi ænea ab Aegyptius (vt auctor eſt Auguſtinus) Gabbaras dicebantur: id, inquam, adeo diſplicuit Antonio, vt nec Sanctorum cadaueribus id officium exhibendum eſſe diceret; cum exemplo corporis Chriſti, Sanctorum quoque corpora eſſent recondenda ſepulcro; quod præſtare Eccleſia Catholica conſueuit, vt Beatorum cadauera ſepulcris clauderet, ſed honorificentiſſimis tamen, nempe ſacris altaribus. Hactenus Baronius.

David Hœſchelius Notis ad hanc Vitam: Mirum (inquit vir magni nominis, & iudicio eruditiſſimus) ſi Antonius humationem prorſus eſſe neceſſariam abſolutè docuit: cùm profectò Ioſephus Geneſ. L. ſe non terrâ obrui, ſed loculo recondi, & ex Aegypto aliquando aſportari præceperit. Verius ergo Antonium hoc tantùm voluiſſe, mortuos longè rectius humo committi, quam, quod Aegyptij faciebant domi conditos aſſeruari; idque Patriarcharum & Chriſti exemplo confirmaſſe.

In deſcribendâ Aegyptiorum conditurâ multi ſunt. Herodotus lib. II. & Diodorus lib. I. ex quibus obſerues, cadauera olim domi ſubrecta in loculo ad parietem ſtatuta, quod Antonij ætate mutauerat. Athanaſius quippe diſertè ſcribit, lectulo impoſita conſueuiſſe. Credo, quo commodius menſæ accumberent. huc enim ineptiarum Aegyptius deſcenderat. Lucianus in De luctu, ſe bellos huius generis conuiuas & compotoribus interfuiſſe narrat, ſtantibus an cubantibus, non explicat. Paulo antiquior Silius libro XIII ſtantes habet ——— Aegyptia tellus
Claudit odorato poſt funus ſtantia ſaxo
Corpora. ———

Alia addi poterant, ſed hæc ſatis ſuperque euincunt, Antonium tantum ſtultitiam verius quam ſuperſtitionem ferre non debuiſſe.

Ex S. Auguſtino ſerm. de diuerſis CXX. qui eſt prior tractatus de reſurrectione mortuorum c. XII. nomen, quo cadauera ſic curata appellentur didicimus: Aegyptij ergo ſoli credunt reſurrectionem, quia diligenter curant cadauera mortuorum: morem enim habent ſiccare corpora, & quaſi ænea reddere, GABBARAS ea vocant. *Quæ mox irridens ſcribit:* Soli Aegyptij benè credunt reſurrectionem mortuorum ſuorum, aliorum verò Chriſtianorum ſpes in anguſto eſt. *oſtendunt, apud Chriſtianos morem, quantumuis vetitum, etiam poſt Antonium perſeueraſſe. Hactenus ὁ μεγαλώνυμος, καὶ ... Atque hactenus quoque ex ore calamoque magni*

 viri

vius Hæſchelius: quem virum magnum Marcum Velſerum II. virum PP. Auguſtanum eſſe, nullus dubito. adeo vir ille vbique doctrinæ ſuæ radijs ſe prodit.

Quare non improbat Antonius Reliquiarum obſeruationem & cultum, ſed Aegyptiam conſuetudinem, de quâ iam ſuprà ex Cicerone, Melâ, Sexto Empyrico, & alijs Auctoribus dictum. Vide Gretzerum noſtrum de ſun. Chriſt. lib. I. cap. VII. & Apolog. II. contra Lutheri Miſenum lib. II. cap. II.

C. LVIII. 133. DVOBVS FRATRIBVS.] *Intelligit, opinor, Amatham & Macarium, Antonij diſcipulos, quorum alter etiam Antonij corpus ſepeliuit: de quibus actum ad Prologum Vitæ S. Pauli, primi eremitæ. niſi fortè intelligantur Iſaac & Peluſianus, de quibus in Vitâ Hilarionis cap. XXV. quos ſtatim à morte Antonij Hilarion in monte inuenit:* Repertis ibi duobus fratribus Iſaac & Peluſiano, quorum Iſaac interpres Antonij fuerat.

134. REPRÆSTATIS AFFECTVM.] *Editi libri,* rependatis, *quod ſubdititium eſt. Proba & vera lectio,* repræſtatis, *nec vbique obuium verbũ. Habes in Pandectis Florentinis, lib. XIX. Tit. I. de action. empt. & vend. L. XLVII. Iulianus:* Ita vt ſi non integras (*mutetur*) repræſtauerit. *vbi vulgo:* Ita vt ſi non integras præſtiterit. *Item lib. XXXV. Tit. I. ad SC. Trebell. L. XXII. Mulier:* Decreuiſſe diuum Marcum ref rt fideicommiſſum eis repræſtandum. *Vtroque loco Cuiacius lib. III. Obſeruat. cap. XV. corrigebat,* repræſentauerit. *ſed lib. XIII. Obſeru. cap. XXXV. retractat ſuam correctionem, & retinet,* repræſtar.

135. VESTIMENTORVM AVTEM MEORVM SIT ISTA DIVISIO.] *Baronius tomo III. anno Chriſti CCCLVIII. Liberij Papæ VII. Conſtantij Imp. XXII. ait: Sed & qui fidem Catholicam ſuis tantopere commendauit, eius defenſores glorioſiſſimos Confeſſores voluit ſuis exuuijs honorare, dum ad teſtamentum fidei eiuſmodi appoſuit codicillum.*

136. QVOD NOVVM IPSE DETVLERAT.] *Baronius anno Chriſti CCCXXVIII. Silueſtri Papæ XV. Conſtantini Imp. XXIII. exiſtimat Athanaſium, cum tertius eius epiſcopatus annus agebatur, viſitaſſe eccleſias Aegypti, Alexandrinæ ſubiectas Eccleſiæ. Aſſerit porrò, quod tunc ſimul Antonium viſitauit, adeumque*
Hieron. in Vitâ Pauli. *benedictionis gratia duo pallia attulit, quorum altero (vt auctor eſt S. Hieronymus) Pauli primi eremitæ corpus, cum ex hac vita migraſſet, eius rogatu, ſcitinc allatum inuoluit: alterum idem Antonius moriens, eidem, qui dederat, Athanaſio, vltimo legauit elogio, dicens:* Meloten & pallium tritum, cui ſuperiaceo, Athanaſio epiſcopo date, quod nouum ipſe detulerat. *Cum verò illud ab eo ad ſe allatum, non miſſum, dicit, planè ſignificat, Athanaſium S. Antonium viſitaſſe; nec ipſum modo, ſed & monachos eius diſcipulos, eccleſias atque monaſteria in eremo poſita, epiſcopali munere perluſtraſſe.*

137 SERAPION EPISCOPVS.] *Thmuæos videlicet in Aegypto, vt iam dictum ad cap. LI.*

CAP. LIX. 138. MORTEM LÆTVS ASPEXIT.] *Baronius to. III. anno Chriſti CCCLVIII. Liberij Papæ VII. Conſtantij Imp. XXII. Hoc eodem, inquit, anno ſanctus ille toto orbi conſpicuus, Antonius Magnus, XVI. Kal. Febr. ex hac vitâ in cælum migrauit, cum iam quintum ſupra centeſimum vixiſſet annum. Hæc quidem cum Athanaſius tum Hieronymus affirmat in Chronico.*

Sed in emendato Chronico vſum Baronium, dixi in Preludiis ad hanc Vitam. Emendatum Chronicon obitum Antonij ponit anno XIX. Conſtantij, cui pro vario cuiuſque calculo varius Chriſti annus aſſignatur. Vide in dictis Preludiis.

139. SERVAVERVNT MANDATA DISCIPVLI.] *Baronius ſuprà: Sepultus eſt autem, ait, Antonius incognito loco, eâ nimirum ex cauſâ, quod id ipſemet præcepiſſet, vt S. Hieronymus teſtatur in Hilarione; ne ſcilicet Pergamius quidam, ipſius ſtudioſiſſimus, qui in illis locis ditiſſimus erat, ſublato ad villam ſuam Sancti corpore, Martyrium fabricaret: non enim tantis ſe meritis eſſe rebatur, vt æqualem Sanctis in terris honorem ſibi impertiri vellet.* Corpus loco ſepultum Antonium. Hier. in Vitâ Hilarion. c. 26.

Verùm quantumlibet id magnis conteſtationibus diſcipulos ſuos admonens fuerit conſecutus, vt corpus ſuum mandaretur occulto loco ſepulcro: haud tamen voluit prohibere, quin honoris Sanctis & Deo dilectis impertiri ſoliti particeps fieret, vt nempe natalis eius migrationis dies, ex antiquo Eccleſiæ more, peruigilio & ſacris ceteris ritibus coleretur. Nam de S. Hilarione ſcribit Hieronymus, quod cognito, licet longè abſens, Antonij obitu, illuc magno labore ſe contulit, eâ nimirum ex cauſâ, vt anniuerſariam illius dormitionis diem, eodem in quo defunctus erat loco, præmiſſis nocturnis vigiliis celebraret. quod pium officium cum ceteri in Aegypto Catholici, tum etiam vniuerſa Eccleſia Catholica præſtare hactenus non prætermiſit. Vide ad caput XXVI. Vitæ S. Hilarionis.

140. LÆTANTER PER VESTIMENTVM RECORDATVR IMAGINEM SANCTITATIS.] *In Vitâ S. Pauli primi eremitæ habes, quam grata Antonio fuerit palmea Pauli veſtis, omni Romanorum palmatâ potior. Nunc Athanaſius Antonij legatarius in exuuiis Antonij Antonium amplectitur.*

CAP. LX. 141. ÆQVALITATEM PROPOSITI TENENS.] *Sequentia omnia de integritate corporis S. Antonij habes ex hoc Athanaſij ſcripto expreſſa apud beatũ Ephrem ſuprà in Elogiis. Vbi Voſſius eius interpres videtur in vitioſum codicem incidiſſe, dum vertit:* aut ſi fortè pedes aquâ tingeret, *pro,* nec pedes lauit. *Omittitur quoque apud Ephram de* dentium numero *ad extremum vſque ſeruato.*

CAP. LXI. 142. QVEM NEC LIBRORVM DISSEMINATORVM ORATIO LVCVLENTA.] *Petrus Damianus libro VI. ep. XVII. ad Ariprandum monachum:* Antonius non rhetoricatur, ſed toto conſpicuus orbe, litteris, vt ita dicam, vitalibus legitur. *quem vide egregiè de ſtultè doctis, & ſapienter indoctis pertractantem.*

Baronius tomo III. anno Chriſti CCCLVIII. Liberij Papæ VII. Conſtantij Imp. XXII. ait: Licet de Antonio S. Athanaſius tradat, nequaquam eum claruiſſe ſcriptorum librorum memoriâ, multas tamen ex munere conſtat ſcripſiſſe epiſtolas, patriâ linguâ; ex quibus ſeptem in Græcum tranſlatas fuiſſe, auctor eſt S. Hieronymus. Vide Preludia ad hanc Vitam. Hieron. de Script. Eccleſ. c. 88.

143. QVÆ VRBIVM CAPVT EST ROMÆ.] *Vide aureolos Lipſij libros De magnitudine Romanâ.*

Atque hæc nunc ad Vitã S. Antonij dicta ſufficiant; cuius mortem etiam elementa ipſa clauſo cælo luxere, teſte Hieronymo: Porrò iam triennium erat, quòd clauſum cælum terras illas areſecerat; vt vulgò dicerent, Antonij mortem etiam elementa lugere. Hier. Vita Hilar. c. 31.

In Colonienſi editione poſt vitam Antonij additur exemplum de D. Antonij inſuperabili caſtitate, ex Germanico libro exceptum. quod quia in nullo manuſcripto libro repperi, & fabulam potius præfert, omittendum duxi.

Quem hic Epilogum Euagrij interpretis nomine habes, ſuggeſſit vnus è MS. quamquam vereor vt Euagrij nomen ægre tueri poſſit; maximè ſi cum Prologo comparetur.

VITA

VITA SANCTI HILARIONIS MONACHI AVCTORE DIVO HIERONYMO PRESBYTERO.

21. Oct.

PROLOGVS.

In ſanctis orationibus tuis memento mei, decus ac dignitas virginum [a] nonna [1] Aſella. Scripturus vitam B. Hilarionis, habitatorem eius inuoco Spiritum ſanctum, vt qui [illegible] virtutes largitus eſt, mihi ad narrandas eas ſe[illegible]nem [illegible]at; vt facta dictis exæquentur. [illegible] eorum, qui fecère virtutes (vt ait Criſpus) tanta habetur laus, quantum eas verbis potuère extollere præclara ingenia. [5] Alexander Magnus Macedo ([6] quem vel Dan. 8. æs, vel pard[illegible]m, vel hircum caprarum Da[niel] vocat) [c]um ad Achillis tumulum perue[niſſet]: F[el]icem te (ait) ô iuuenis, qui magno [fr]uens præcone meritorum, Homerum vi[delicet] ſignificans. Porrò mihi tanti ac talis viri conuerſatio vitáque dicenda eſt, vt Homerus quoque ſi adeſſet, vel inuideret materiæ, vel ſuccumberet.

Epiphanius Salaminus episcopus [illegible] Hilarionis familiaris. Quamquam enim [7] S. Epiphanius, Salaminæ Cypri epiſcopus, qui cum Hilarione plurimum verſatus eſt, laudem eius breui epiſtolâ ſcripſerit, quæ vulgò legitur, tamen aliud eſt locis communibus laudare defunctum, aliud defuncti proprias narrare virtutes. Vnde & nos fauore magis illius quàm iniuriâ cœptum ab eo opus aggredientes, maledicorum voces contemnimus, [8] qui olim detrahentes Paulo meo, nunc forte detrahent & Hilarioni: illum ſolitudinis calumniati, huic obijcientes frequentiam: vt qui ſemper latuit, non fuiſſe; qui à multis Matth. 11 viſus eſt, vilis exiſtimetur. Fecerunt hoc & maiores eorum quondam Phariſæi, quibus nec [illegible] eremus atque ieiunium, nec Domini Saluatoris turba, cibi potuſque placuêre. Verùm deſtinato operi imponam manum, & Scylleos canes obturatâ aure tranſibo. Opto vt in Chriſto permaneas, & memor in orationibus tuis ſis mei Virgo ſacratiſſima.

VITA.

Hilarion ortus vico [9] Thabathâ, qui circiter quinque millia à [10] Gazâ vrbe Palęſtinæ ad Auſtrum ſitus eſt: cùm haberet parentes idolis deditos, [11] roſa (vt dicitur) de ſpinis floruit. A quibus miſſus Alexandriam, Grammatico traditus eſt; ibique, quantum illa patiebatur ætas, magni ingenij & morum documenta præbuit; in breui charus omnibus, & loquendi arte gnarus. Quodque his maius eſt omnibus, credens in Dominum Ieſum, non circi furoribus, non arenæ ſanguine, non theatri luxuriâ delectabatur; ſed tota illi voluntas in Eccleſiæ erat congregatione.

Cap. I. *S. Hilarionis patria.* *Scholis traditur.* *Eccleſiam frequentat.*

Audiens autem tunc celebre nomen Antonij, quod per omnes Ægypti populos ferebatur, incenſus viſendi eius ſtudio, perrexit ad eremum. Et ſtatim vt eum vidit, mutato priſtino habitu, duobus ferè menſibus iuxta eum manſit, contemplans ordinem vitæ eius, morumque grauitatem. Quàm creber in oratione, quam humilis in ſuſcipiendis Fratribus, ſeuerus in corripiendis, alacer in exhortandis eſſet: & vt continentiam, cibique eius aſperitatem nulla vnquam infirmitas frangeret. Porrò frequentiam eorum, qui ad eum ob varias paſſiones & impetus dęmonum concurrebant, vltra non ferens, nec congruum eſſe dicens, pati in eremo populos ciuitatum, ſicque ſibi magis incipiendum eſſe, vt cœpiſſet Antonius, ill[u]m quaſi virum fortem vi[ctoriæ] præmia accipere, ſe needum militare cœpiſſe,

Cap. II. *Inuiſit Antonium, & duobus menſibus apud eum manet.* *Mutat habitum.*

piſſe, reuerſus eſt cum quibuſdam monachis ad patriam: & parentibus iam defunctis, partem ſubſtantiæ fratribus, partem pauperibus erogauit, nihil ſibi omnino reſeruans, & timens illud de Actibus Apoſtolorum, Ananiæ & Saphiræ vel exemplum, vel ſupplicium; maximeque Dominicæ ſententiæ memor, dicentis: Qui non renunciauerit omnibus quæ habet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Erat autem tunc annorum quindecim. Sic nudus & armatus in Chriſto, ſolitudinem, quæ in ſeptimo milliario à [12] Maiumâ Gazæ emporio per litus euntibus Ægyptum ad læuam flectitur, ingreſſus eſt. Cumque eſſent cruenta latrociniis loca, & propinqui amicique eius imminens periculum denuntiarent, contempſit mortem, vt mortem euaderet. Mirabantur omnes animum, mirabantur ætatem, niſi quòd flamma quædam pectoris, & ſcintillæ fidei in oculis relucebant. Læues erant genæ, delicatum corpus & tenue, & ad omnem iniuriam impatiens, quod leui vel frigore vel æſtu poſſet affligi.

Subſtātiam ſuā fratribus & pauperibus diuidit.

Act. 5. Lucæ 14.

Solitudinē petit.

Corporis habitudo.

CAP. III.

Igitur ſacco tantùm membra coopertus, [13] & pelliceum habens ependyten, quem illi beatus Antonius proficiſcenti dederat, ſagumque ruſticum, [14] inter mare & paludem, vaſta & terribili ſolitudine fruebatur, quindecim tantùm [15] caricas poſt ſolis occaſum comedens: & quia regio latrociniis, vt ſuprà iam dictum eſt, infamis erat, numquam in eodem loco homo commanſerat. Videns hoc diabolus, quid faceret, quò ſe verteret, torquebatur. Et qui antè gloriabatur, dicens: In cælum aſcendam, ſuper ſidera cæli ponam thronum meum, & ero ſimilis Altiſſimo: cernebat ſe vinci à puero, & priùs ab eo calcatum fuiſſe, quàm per ætatem peccare potuiſſet. Titillabat itaque ſenſus eius, & pubeſcenti corpori inſolita voluptatum incendia ſuggerebat. Cogebatur tirunculus Chriſti cogitare quod neſciebat, & eius rei animo pompam voluere, cuius experimenta non nouerat. Iratus itaque ſibi, & pectus pugnis verberans, quaſi cogitationes cæde manus poſſet excludere: Ego te, inquit, aſelle, faciam vt non calcitres, nec te hordeo alam, ſed paleis: fame te conficiam & ſiti, graui onerabo pondere, per æſtus indagabo & frigora, vt cibum potiùs quàm laſciuiam cogites. Herbarum ergo ſucco & paucis caricis poſt triduum vel quatriduum deficientem animam ſuſtentabat, orans frequenter & pſallens, & raſtro humum fodiens, vt ieiuniorum laborē labor operis duplicaret. Simulque [16] fiſcellas iunco texens, æmulabatur Ægyptiorum monachorum diſciplinam, & Apoſtoli ſententiam, dicentis: Qui autem non operatur, nec manducet: ſic attenuatus, & intantum exhauſto corpore, vt oſſibus vix hæreret.

Veſtes eius, ſaccus, pelliceum ependytes, ſagū ruſticum.

Iſa. 14.

Tentatur libidinibus.

Domat eas varius modis.

Poſt triduum vel quatriduū cibum ſumit.

Operatur manibus.

2. Theſſ. 3.

CAP. IV.

Quadam nocte cœpit infantum audire vagitus, balatus pecorum, mugitus boum, planctus quaſi muliercularum, leonum rugitus, murmur exercitus, & prorſus barbararum portenta vocum, vt antè ſonitu quam aſpectu territus cederet. Intellexit hæc dæmonum eſſe ludibria: & prouolutus genibus, Chriſti crucem ſignauit in fronte: taliquque armatus caſſide, & loricâ fidei circumdatus, iacens fortiùs præliabatur, quodammodò videre deſiderans, quos horrebat audire, & ſollicitis oculis huc illucque circumſpiciens: cùm interim ex improuiſo, ſplendente lunâ, cernit rhedam feruentibus equis ſuper ſe irruere: cumque inclamaſſet Ieſum, ante oculos eius repentino terræ hiatu pompa omnis abſorpta eſt. Tunc ille ait: Equum & aſcenſorem proiecit in mare. Et, Hi in curribus, & hi in equis; nos autem in nomine Dei noſtri magnificabimur. Multæ ſunt tentationes eius, & die noctuque variæ dæmonum inſidiæ; quas ſi omnes narrare velim, modum excedam voluminis. Quoties illi nudæ mulieres cubitanti, quoties eſurienti largiſſimæ apparuêre dapes? Interdum orantem lupus vlulans, & vulpecula ganniens tranſiliuit, pſallentique gladiatorum pugna ſpectaculum præbuit, & vnus quaſi interfectus, & ante pedes eius corruens, ſepulturam rogauit. Orauit ſemel fixo in terram capite, & vt natura fert hominum, abducta ab oratione mens neſcio quid aliud cogitabat: inſiliuit dorſo eius feſtinus [17] agitator; & latera calcibus, ceruicem flagello verberans, Eia, inquit, eia curre, cur dormitas? cachinnanſque deſuper, ſi defeciſſet, an hordeum vellet accipere, ſciſcitabatur.

Cruce Chriſti frontem ſignat contra dæmonum ludibria.

Ieſum inclamat.

Exodi 15. Pſal. 19.

CAP. V.

Igitur à ſexto decimo vſque ad vigeſimum ſuæ ætatis annum, æſtus & pluuias breui tuguriunculo declinauit, quod iunco & [18] carice texerat. Extructâ deinceps breui cellulâ, quæ vſque hodie permanet, latitudine pedum quatuor, altitudine pedum quinque, hoc eſt, ſtaturâ ſuâ humiliore; porrò longitudine paulò ampliore, quàm eius corpuſculum patiebatur, vt ſepulchrum potiùs quàm domum crederes. Capillum ſanè ſemel in anno Paſchæ die totondit, ſuper nudam humum ſtratumque iunceum vſque ad mortem cubitauit; ſaccum, quo ſemel fuerat indutus, numquam lauans, & ſuperfluum eſſe dicens, munditias in cilicio quærere. Nec mutauit alteram tunicam, niſi cùm prior penitus ſciſſa eſſet. Scripturas quo-

Tugurium culum eius.

Cellula eius amplitudo.

Cubile nuda humus & ſtratum iunceum.

Scripturas memoriter tenet.

quoque ſanctas memoriter tenens, poſt orationes & pſalmos, quaſi Deo præſente recitabat. Et quia longum eſt, per diuerſa tempora magnalia eius dicere; comprehendam breuiter, ante Lectoris oculos vitam eius pariter exponens, & deinceps ad narrandi ordinem regrediar.

Cap. VI.

[illegible]

A vigeſimoprimo itaque anno vſque ad vigeſimumſeptimum, tribus annis dimidium lentis ſextarium madefactum aquâ frigidâ comedit, & alijs tribus panem aridum cum ſale & aquâ. Porrò à vigeſimoſeptimo vſque ad trigeſimum, herbis agreſtibus, & virgultorum quorumdam radicibus crudis ſuſtentatus eſt. A trigeſimo autem primo vſque ad trigeſimumquintum, ſex vncias hordeacei panis, & coctum modice olus abſque oleo in cibo habuit. Sentiens autem caliginare oculos ſuos, & totum corpus [19] impetigine vri, & pumiceâ quadam ſcabredine contrahi, ad ſuperiorem victum adiecit oleum, & vſque ad ſexageſimum tertium vitæ ſuæ annum hoc continentiæ cucurrit gradu, nihil omnino extrinſecùs aut pomorum, aut leguminis, aut cuiuſlibet rei guſtans. Inde cum ſe videret corpore defatigatum, & propinquam putaret imminere mortem, à ſexageſimoquarto rurſus anno vſque ad octogeſimum pane abſtinuit, incredibili feruore mentis; vt eo tempore quaſi nouus accederet ad ſeruitutem Domini, quo cæteri ſolent remiſſiùs viuere. Fiebat autem ei de farinâ & comminuto olere ſorbitiuncula, cibo & potu vix quinque vncias appendentibus: ſicque complens ordinem vitæ, numquam ante ſolis occaſum, nec diebus feſtis, nec in grauiſſimâ valetudine ſoluit ieiunium.

Continuum ieiunium.

Cap. VII.

Sed iam tempus eſt vt ad ordinem reuertamur. Cùm habitaret adhuc in tuguriunculo annos natus decem & octo, latrones ad eum nocte venerunt, vel æſtimantes habere aliquid quod tollerent, vel in contemptum ſui reputantes fieri, ſi puer ſolitarius eorum impetus non pertimeſceret. Itaque inter mare & paludem à veſpere vſque ad ſolis ortum diſcurrentes, numquam locum cubilis eius inuenire potuerunt. Porrò clarâ luce reperto puero, quaſi per iocũ, Quid, inquiunt, faceres, ſi latrones ad te venirent? Quibus ille reſpondit: Nudus latrones non timet. Et illi: Certè, aiunt, occidi poteſt. Poſſum, inquit, poſſum: & ideò latrones non timeo, quia mori paratus ſum. Tunc admirati conſtantiam eius & fidem, confeſſi ſunt noctis errorem, cæcatoſque oculos, correctiorem deinceps vitam pollicentes.

Error latronum tota nocte.

Nudus latrones non timet.

Contemnit mortem adhuc puer.

C. VIII.

Viginti & duos iam in ſolitudine habebat annos, famâ tantùm notus omnibus, & per totas Palæſtinæ vulgatus vrbes, cùm interim mulier quædam [20] Eleutheropolitana cernens deſpectui ſe haberi à viro ob ſterilitatem (iam enim per annos quindecim nullos coniugij fructus dederat) prima irrumpere auſa eſt ad beatum Hilarionem, & nihil tale ſuſpicanti, repentè genibus eius aduoluta, Ignoſce, inquit, audaciæ, ignoſce neceſſitati meæ. Quid auertis oculos? quid rogantem fugis? Noli me mulierem aſpicere, ſed miſeram. Hic ſexus genuit Saluatorem. Non habent ſani opus medico, ſed qui malè habent. Tandem ſubſtitit, & poſt tantum temporis viſâ muliere, interrogauit cauſſas aduentus eius, ac fletuum. Et poſtquam didicit, leuatis ad cælum oculis, fidere eam iuſſit, euntemque lacrymis proſecutus, exacto anno vidit cum filio.

Marci 2.

Impetrat partum sterili.

Cap. IX.

Hoc ſignorum eius principium, maius aliud ſignum nobilitauit. [21] Ariſtænete Elpidij, qui poſteà Præfectus prætorio fuit, vxor, valdè nobilis inter ſuos, & inter Chriſtianos nobilior, reuertens cum marito & tribus liberis à beato Antonio, Gazæ propter eorum infirmitatem remorata eſt. Ibi enim ſiue ob corruptum aërem, ſiue (vt poſteà claruit) propter gloriam Hilarionis ſerui Dei, [22] hemitritæo pariter arrepti, omnes à Medicis deſperati ſunt. Iacebat vlulans mater, & quaſi inter tria filiorum diſcurrens cadauera, quem primum plangeret neſciebat. Agnito autem, quòd eſſet quidam monachus in vicinâ ſolitudine, oblita matronalis pompæ, tantũ ſe matrem nouerat: vadit comitata ancillulis & eunuchis, vixque ei à viro ſuo perſuaſum eſt, vt aſellũ ſedens pergeret. Ad quem cùm perueniſſet: Per Deum te, ait, Ieſum clementiſſimum Deum noſtrum, obteſtor, per Crucem eius & Sanguinem, vt reddas mihi tres filios, & glorificetur in vrbe gentilium nomen Domini Saluatoris, & ingrediatur ſeruus eius Gazam, & [23] Marnas corruat. Renuente illo, & dicente, numquam ſe egreſſum de cellulâ: nec habere conſuetudinem, vt non modò ciuitates, ſed ne villas quidem ingrederetur, proſtrauit ſe humo crebrò clamitans: Hilarion ſerue Dei, redde mihi liberos meos. Quos Antonius tenuit in Ægypto, à te ſeruentur in Syriâ. Flebant cuncti qui aderant, ſed & ipſe negans flebat. Quid multa? Non priùs mulier receſſit, quàm ille pollicitus eſt, ſe poſt ſolis occaſum Gazam introiturum. Quò poſtquam venit, ſingulorum lectulos & ardentia membra conſiderans, inuocauit Ieſum. Et, ô mira virtus, ſtatim quaſi de tribus fontibus ſudor pariter erupit: eâdem horâ acceperunt cibos, lugentemque matrem cognoſcentes, & benedicentes Deum, [24] Sancti

Tres pueros à Medicis desperatos sanat.

deoſculati ſunt manus. Quod poſtquam auditum eſt, & longè latéque percrebuit, certatim ad eum de Syriâ & Ægypto populi confluebant, ita vt multi crederent in Chriſtũ, & ſe monachos profiterentur. Needũ enim tunc monaſteria erant in Palæſtinâ, nec quiſquam monachum ante ſanctum Hilarionem in Syriâ nouerat. ille fundator & eruditor huius conuerſationis & ſtudij in hac prouinciâ primùm fuit. Habebat Dominus Ieſus in Ægypto ſenem Antonium: habebat in Paleſtinâ Hilarionem iuniorem.

Hilarion primus in Syriâ monaſteriorũ fundator.

CAP. X. Facidia viculus eſt [25] Rhinocoruræ, vrbis Ægypti. De hoc ergo vico decem iam annis cæca mulier adducta eſt ad beatum Hilarionem: oblataque ei à Fratribus (iam enim multi cum eo monachi erant) omnem ſubſtantiam ſe expendiſſe ait in Medicos. Cui Sanctus reſpondit: Si quæ in Medicos perdidiſti, dediſſes pauperibus, curaſſet te verus medicus Ieſus. Clamante autem illâ, & miſericordiam deprecante, exſpuit in oculos eius: ſtatimque Saluatoris exemplum virtus eadem ſecuta eſt ſanitatis.

Cæcæ mulieri viſum ſputo reſtituit. Marci 8. Ioan. 9.

CAP. XI. Auriga quoque Gazenſis in curru percuſſus à dæmone, totus obriguit, ita vt nec manus agitare, nec ceruicem poſſet reflectere. Delatus ergo in lecto, cùm ſolam linguam moueret ad preces, audit non priùs ſe poſſe ſanari, quàm crederet in Ieſum, & ſponderet arti priſtinæ renuntiaturum. Credidit, ſpopondit, ſanatus eſt, magiſque de animæ, quàm de corporis ſalute exultauit.

Aurigam percuſſum à dæmone ſanitati reſtituit.

CAP. XII. Præterea fortiſſimus iuuenis, nomine Marſitas, de territorio Ieroſolymæ, tantum ſibi plaudebat in viribus, vt quindecim frumenti modios diu longeque portaret: & hanc haberet palmam fortitudinis ſuæ, ſi aſinos vinceret. Hic afflatus peſſimo dæmone, non catenas, non compedes, non clauſtra oſtiorum integra patiebatur, multorum etiam naſum & aures mordicus amputauerat: horum pedes, illorum gulam fregerat; tantumque ſui terrorem omnibus incuſſerat, vt oneratus catenis & funibus in diuerſa nitentium, quaſi ferociſſimus taurus ad monaſterium pertraheretur: quem poſtquam Fratres vidêre, perterriti (erat enim miræ magnitudinis) nuntiauerunt Patri. Ille, ſicut ſedebat, iuſſit eum ad ſe pertrahi & dimitti. Solutoque, Inclina, ait, caput, & veni. Tremere ille miſer cœpit, & ceruicem flectere, nec aſpicere contrà auſus: omnique ferocitate depoſitâ, pedes ſedentis lambere cœpit. Adiuratus itaque & extortus dæmon qui iuuenem poſſederat, ſeptimâ die egreſſus eſt.

A Marſitâ dæmonem extorquet.

Adiuratio dæmonum vetus Eccleſiæ ritus.

CAP. XIII. Sed nec illud tacendum eſt, quòd Orion, vir primarius & ditiſſimus vrbis [26] Hailæ, quæ mari Rubro imminet, à legione poſſeſſus dæmonum, ad eum adductus eſt. Manus, ceruix, latera, pedes ferro onerati erant, furoriſque ſæuitiam torui oculi minabantur. Cumque deambularet Sanctus cum Fratribus, & de Scripturis neſcio quid interpretaretur, erupit ille de manibus ſe tenentium; & dum perueniſſet ad ſanctum Hilarionem, ſtatim amplexus eum poſt tergum, in ſublime leuauit. Clamor ingens ortus eſt ab omnibus: timebant enim, ne confecta ieiunijs membra collideret. Et Sanctus arridens: Sinite (inquit) & mihi meum palæſtritam dimittite. Ac ſic reflexâ ſuper humeros manu, caput eius tetigit, apprehenſoque crine, ante pedes adduxit, ſtringens è regione ambas manus eius, & plantas vtroque calcans pede, ſimulque ingeminans, Torquere, ait, dæmonum turba, torquere. Cumque ille eiularet, & reflexâ ceruice terram vertice tangeret: Domine, inquit, Ieſu, ô me miſerum, ſolue captiuum. Et vnum, & plures vincere tuum eſt. Rem loquor inauditam. Ex vno hominis ore diuerſæ voces, & confuſus populi clamor audiebatur. Curatus itaque & hic non poſt multum temporis, cum vxore & liberis venit ad monaſterium, plurima, quaſi gratiam redditurus, dona afferens. Cui Sanctus, Non legiſti, inquit, quid Giezi, quid Simon paſſi ſint: quorum alter accepit pretium, alter obtulit: ille, vt venderet gratiam Spiritus ſancti, hic vt mercaretur? Cumque Orion flens diceret: Accipe, & da pauperibus. Reſpondit: Tu meliùs tua potes diſtribuere, qui per vrbes ambulas, & noſti pauperes. Ego, qui mea reliqui, cur aliena appetam? Multis nomen pauperum, occaſio auaritiæ eſt: miſericordia artem non habet. Nemo meliùs erogat, quàm qui ſibi nihil reſeruat. Triſti autem & in arenis iacenti, Noli, inquit, contriſtari fili: quod facio, pro me & pro te facio. Si enim hæc accepero, & ego offendam Deum, & ad te legio reuertetur.

Legionem dæmonum ab Orione pellit. 4. Reg. 5. Act. 8. *Munera reſpuit.*

CAP. XIV. Quis verò poſſit ſilentio præterire, quod [27] Zananus Maiumites haud longè à monaſterio eius lapides ad ædificandum de orâ maris cædens, totus paralyſi ſolutus eſt, & ab operum ſocijs delatus ad Sanctum, ſtatim ad opus reuerſus eſt? Etenim littus, quod Palæſtinæ Ægyptoque prætenditur, per naturam molle, arenis in ſaxa dureſcentibus aſperatur: paulatimque cohærens ſibi, glareæ perdit tactum, cùm non perdat aſpectum.

Zananum Maiumitem paralyticum ſanat.

CAP. XV. Sed & Italicus, eiuſdem oppidi municeps, Chriſtianus, [28] aduerſum Gazenſem duumuirum, Marnæ idolo deditum, Circi equos curules nutriebat. Hoc ſiquidem in Romanis vrbibus iam exinde ſeruabatur à Romulo,

mulo, vt propter felicem Sabinarum raptum, [29] Conſo, quaſi conſiliorum Deo, quadrigæ ſepteno currant circuitu, & equos partis aduerſæ fregiſſe, victoriæ ſit. Hic itaque, æmulo ſuo habente maleficum, qui dæmonicis quibuſdam præcantationibus & huius præpediret equos, & illius incitaret ad curſum, venit ad beatum Hilarionem, & non tam aduerſarium lædi, quàm ſe defendi obſecrauit. Ineptum viſum eſt venerando ſeni, in huiuſcemodi nugis orationem perdere. Cumque ſubrideret & diceret: Cur enim non magis equorum pretium pro ſalute animæ tuæ pauperibus erogas? Ille reſpondit, functionem eſſe publicam, & hoc non tam ſe velle, quàm cogi: nec poſſe hominem Chriſtianum vti magicis artibus, ſed à ſeruo Chriſti potiùs auxilium petere, maximè contra Gazenſes aduerſarios Dei, non tam ſibi, quàm Eccleſiæ Chriſti inſultantes. Rogatus ergo à Fratribus, qui aderant, [30] ſcyphum fictilem, quo bibere conſueuerat, aquâ iuſſit impleri, eique tradi. Quem cùm accepiſſet Italicus, & ſtabulum, & equos, & aurigas ſuos, rhedam, carcerumque repagula aſperſit. Mira vulgi expectatio: nam & aduerſarius hoc ipſum irridens diffamauerat, & fautores Italici ſibi certam victoriam pollicentes exultabant. Igitur dato ſigno hi auolant, iſti præpediuntur. Sub horum curru rotæ feruent, illi præteruolantium terga vix cernunt. Clamor vulgi nimius attollitur, ita vt & inimici quoque ipſi concreparent, MARNAS VICTVS A CHRISTO EST. Porrò furentes aduerſarij Hilarionem maleficum Chriſtianorum ad ſupplicium poſcunt. Indubitata ergo victoria, & illis, & multis dehinc Circenſibus plurima fidei occaſio fuit.

Aqua ex ſcypho Hilarionis ſolutum maleficium.

CAP. XVI. Eiuſdem Gazenſis emporij oppido, virginem Dei vicinus iuuenis deperibat. Qui cùm frequenter tactu, iocis, nutibus, ſibilis, & ceteris huiuſmodi, quæ ſolent moriturae virginitatis eſſe principia, nihil profeciſſet, perrexit Memphim, vt confeſſo vulnere ſuo, magicis artibus rediret armatus ad virginem. Igitur poſt annum doctus abs Æſculapij vatibus, non remediantis animas, ſed perdentis, venit præſumptum animo ſtuprum geſtiens, & ſubter limen domus puellæ [31] tormenta quædam verborum, & portentoſas figuras ſculptas in æris Cyprij lamina defodit. Ilicò inſanire virgo, & amictu capitis abiecto, rotare crinem, ſtridere dentibus, inclamare nomen adoleſcentis. Magnitudo quippe amoris ſe in furorem verterat. Perducta ergo à parentibus ad monaſterium, ſeni traditur, vlulante ſtatim & confitente dæmone: Vim ſuſtinui, inuitus abductus ſum. quàm benè Memphis ſomnijs homines deludebam! O cruces, ô tormenta quæ patior! Exire me cogis, & ligatus ſubter limen licio & laminâ teneor. Non exeo, niſi me adoleſcens qui detinet, dimiſerit. Tunc ſenex: Grandis, ait, fortitudo tua, [32] qui licio & laminâ ſtrictus teneris. Dic, cur auſus es ingredi puellam Dei? [33] Vt ſeruarem, inquit, eam virginem. Tu, inquit, ſeruares, proditor caſtitatis? Cur non potiùs in eum, [34] qui te mittebat, es ingreſſus? Vt quid, reſpondit, intrarem in eum, qui habebat collegam meum, [35] amoris dæmonem? [36] Noluit autem Sanctus, antequam purgaret virginem, vel adoleſcentem, vel ſigna iubere perquiri, ne aut ſolutus incantationibus receſſiſſe dæmon videretur, aut ipſe ſermoni eius accommodaſſe fidem: aſſerens, ſemper fallaces eſſe dæmones, & ad ſimulandum eſſe callidos: ſed magis redditam ſanitati increpauit virginem, cur feciſſet talia, per quæ in eam dæmon intrare potuiſſet.

Tactus, ioci, nutus, ſibili, moriturae virginitatis principia.

Liberat virginem à maleficio.

CAP. XVII. Non ſolùm autem in Palæſtinâ, & in vicinis vrbibus Ægypti vel Syriæ, ſed etiam in longinquis prouincijs fama eius percrebuerat. Namque [37] candidatus Conſtantij Imperatoris, rutilus comâ, & candore corporis indicans prouinciam, (inter Saxones quippe & Alamannos gens eſt non tam lata, quam valida, apud Hiſtoricos Germania, nunc verò Francia vocatur) antiquo ab infantiâ poſſeſſus dæmone, qui noctibus eum vlulare, ingemiſcere, fremere dentibus compellebat, ſecretò ab Imperatore [38] euectionem petijt, cauſſam ei ſimpliciter indicans. Et acceptis [39] ad Conſularem quoque Palæſtinæ litteris, cum ingenti honore & comitatu Gazam deductus eſt. Qui cùm à [40] decurionibus illius loci quæſiſſet, vbi habitaret Hilarion monachus, territi Gazenſes, & putantes eum ab Imperatore miſſum, ad monaſterium adduxerunt: vt & honorem commendato exhiberent, & ſi quid ex præteritis iniurijs in Hilarionem eſſet offenſæ, nouo officio delerertur. Deambulabat tunc ſenex in arenis mollibus, & ſecum de pſalmis neſcio quid ſubmurmurabat. Videnſque tantam turbam venientem, ſubſtitit. Et reſalutatis omnibus, [41] manuque eis benedicens, poſt horam ceteros abire præcepit, illum verò cum ſeruis ſuis & apparitoribus remanere. Ex oculis enim eius & vultu, cur veniſſet, agnouerat. Statim ergo ad interrogationem Sancti ſuſpenſus homo, vix terram pedibus tangens, & immanè rugiens, Syro, quo interrogatus fuerat ſermone, reſpondit. Videres de ore barbaro, & qui Francam tantùm & Latinam linguam nouerat,

Francum Conſtantij candidatum à dæmonio expurgat.

Diabolus per obſeſſos diuerſo vtitur idiomate.

Syra ad purum verba reſonare, vt non ſtridor, non aſpiratio, non idioma aliquod Palæſtini deeſſet eloquij. Confeſſus eſt itaque immundus ſpiritus, quo in eum intraſſet ordine. Et vt interpretes eius intelligerent, qui Græcam tantùm & Latinam linguam nouerant, Græcè quoque eum interrogauit. Quo ſimiliter & in verba eadem reſpondente, multaſque incantationum occaſiones, & neceſſitates magicarum artium obtendente: Non curo, ait, quomodo intraueris, ſed vt exeas, in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti impero. Cumque curatus eſſet, ſimplicitate ruſticâ decem auri libras offerens, hordeaceum ab eo panem accepit, audiens quòd qui tali cibo alerentur, aurum pro luto ducerent.

Munera oblata reſpuit Hilarion.

C. XVIII. Parum eſt de hominibus loqui, bruta quoque animalia quotidie ad eum furentia pertrahebantur, in quibus [42] Bactriacum camelum enormis magnitudinis, qui iam multos obtriuerat, triginta & eo ampliùs viri diſtentum ſolidiſſimis funibus cum clamore adduxerunt. Sanguinei erant oculi, ſpumabat os, volubilis lingua turgebat, & ſuper omnem terrorem rugitus perſonabat immanis. Iuſſit igitur eum dimitti ſenex. Statim verò & qui adduxerant, & qui cum ſene erant, vſque ad vnum omnes diffugêre. Porrò ille ſolus perrexit obuiàm; & ſermone Syro, Non me, inquit, terres diabole tantâ mole corporeâ. Nam & in vulpeculâ, & in camelo vnus atque idem es. Et interim porrectâ ſtabat manu. Ad quem dum furens, & quaſi eum deuoratura belua perueniſſet, ſtatim corruit, ſubmiſſumque caput terræ coæquauit, mirantibus cunctis qui aderant, poſt tantam ferociam tantam ſubitò manſuetudinem. Docebat autem ſenex, hominum cauſsâ diabolum etiam iumenta corripere: & tanto eorum ardere odio, vt non ſolùm ipſos, ſed & ea quæ ipſorum eſſent, cuperet interire. Huiuſque rei proponebat exemplum, quòd antequam beatum Iob tentare permitteretur, omnem ſubſtantiam eius interfecerit. Nec mouere quempiam debere, quòd Domini iuſſione duo millia porcorum à dæmonibus interfecta ſunt: ſiquidem eos, qui viderant, non potuiſſe aliter credere, exiſſe de homine tantam dæmonum multitudinem, niſi grandis porcorum numerus, & quaſi à multis actus, pariter corruiſſet.

Camelum à dæmone exagitatum curat.

Cur iumenta diabolus corripiat.

Iob 1.

Lucæ 8. Marc. 5.

CAP XIX. Tempus me deficiet, ſi voluero vniuerſa ſigna, quæ ab eo perpetrata ſunt, dicere. In tantam enim à Domino fuerat eleuatus gloriam, vt beatus quoque Antonius audiens conuerſationẽ eius, ſcriberet ei, libentérque eius epiſtolas ſumeret. Et ſi quando de Syriæ partibus ad ſe languentes perrexiſſent, diceret eis: Quare vos tam longè vexare voluiſtis, cùm habeatis ibi filium meum Hilarionem? Exemplo itaque eius per totam Palæſtinam innumerabilia monaſteria eſſe cœperunt, & omnes ad eum monachi certatim cucurrêre. Quod ille cernens, laudabat Domini gratiam: & ad profectum animæ ſingulos cohortabatur, dicens, præterire figuram huius mundi, & illam eſſe veram vitam, quæ vitæ præſentis mercaretur incommodo. Volens autem exemplum eis dare & humilitatis, & officij, ſtatutis diebus ante vindemiam luſtrabat cellulas monachorum. Quod poſtquam cognitum eſt à fratribus, omnes ad eum confluebant: & comitati tali duce, circumibant monaſteria, habentes viaticum ſuum: quia interdum vſque ad duo millia hominum congregabantur. Sed & procedente tempore vnaquæque villa vicinis monachis ad ſuſceptionem Sanctorum gaudens cibos offerebat.

Antonius Hilarioni ſcribit.

Innumera monaſteria in Palæſtinâ.

1. Cor. 7.

Quantum autem fuerit in eo ſtudij, vt nullum fratrem quamuis humilem, quamuis pauperem præteriret, vel illud indicio eſt, quòd vadens in [43] deſertum Cades ad vnum de diſcipulis ſuis viſendum, cum infinito agmine monachorum peruenit [44] Eluſam, eo fortè die, quo anniuerſaria ſollemnitas omnem oppidi populum in templum Veneris congregauerat. [45] Colunt autem illam ob Luciferum, cuius cultui Saracenorum natio dedita eſt. Sed & ipſum oppidum ex magnâ parte ſemibarbarum eſſe, propter loci ſitum dicitur. Igitur audito quòd ſanctus Hilarion preteriret, (multos enim Saracenorum arreptos à dæmone frequenter curauerat) gregatim ei cum vxoribus & liberis obuiàm proceſſere, ſubmittentes colla, & voce Syrâ, Barech, id eſt, Benedic, inclamantes. Quos ille blandè humiliterque ſuſcipiens, obſecrabat, vt Deum magis quàm lapides colerent: ſimulque vbertim flebat, cælum ſpectans, & pollicens, ſi Chriſto crederent, ad eos ſe crebrò eſſe venturum. Mira Domini gratia: non priùs abire paſſi ſunt, [46] quam futuræ eccleſiæ lineam mitteret; & Sacerdos eorum, vt [47] erat coronatus, Chriſti ſigno denotaretur. Cap. xx.

Neminem fratrum præterit Hilarion.

Venerem colunt Saraceni.

Eluſamitæ Saraceni ab Hilarione benedictionem petunt, & conuertuntur.

Cap. xxi. Alio quoque anno cùm exiturus eſſet ad viſenda monaſteria, [48] & digereret in ſchedulâ, apud quos manere, quos in tranſitu viſitare deberet: ſcientes monachi quemdam de fratribus parciorem, ſimulque cupientes vitio eius mederi, rogabant vt apud eum maneret. Et ille: Quid, inquit, vultis & vobis iniuriam, & fratri vexationem facere? Quod poſtquam frater ille parcus audiuit, erubuit, & annitentibus cunctis, vix ab inuito

Monaſteria viſitat.

[illegible]impe[illegible], [illegible]uum quoque monaſterium in n[illegible]m ordine poneret. Poſt diem [illegible]um venerunt ad eum, cu[illegible] in vinea [58] quaſi villa eſſet alie[illegible] qui cum lapidibus & glebi[illegible]ndique vertigine accedentes d[illegible] vuæ manè omnes pro[illegible]den[illegible] ſene, & diſſimulante ſcire q[illegible] euenerat. Porro ſuſcepti ab alio mona[illegible]bus vocabulum eſt, debemus q[illegible] pat[illegible] re vocabulum [illegible] largi dicere[illegible] D[illegible]nicus erat dies, inuitabantur ab c[illegible]ſi in vineam, vt ante horam cibi vuar[illegible] laborem vix ſubleuarent. Et Sanctu[illegible] Maledictus, ait, qui priùs refectionem corporis, quàm animæ quæſierit. Orem[illegible], pſallamus, reddamus Domino officium, & ſic ad [illegible]enam properabitis. Com[illegible] itaque miniſterio, in ſublimi ſtans be[illegible]neæ, & ſuas ad paſcendum dimiſit oues. Erant autem qui veſcebantur, non [illegible] bus millibus. Cumque centum lagen[illegible] æſtimata fuiſſet integra adhuc vinea, poſt die[illegible] viginti trecentas fecit. Porrò ille pa[illegible] frater multò minùs ſolito colligens, e[illegible] id quod habuerat verſum in acetum ſerò doluit. Hoc multis fratribus ſenex antè futurum prædixerat.

[Margin: ...compotatio. — Vinea à ... multo benedicta ... ſuauior.]

C. XXI. Deteſtabatur autem præcipuè monachus, qui infidelitate quadam in futurum reſeruarent ſua, & diligentiam haberent vel ſumptuum, vel veſtitus, vel alicuius rei cum ſæculo tranſeuntis. Denique vnum de fra[illegible]ibus in quinto ferè à ſe milliario manentem, qu[illegible] comperer at hortuli ſui nimis cautum timidumque cuſtodem, & pauxillum habere nummorum, ab oculis abegerat. Qui volens ſibi reconciliari ſenem, frequenter veni[illegible]t ad fratres, & maximè ad Heſychium, quo i[illegible]e vehementiſſimè delectabatur. Q[illegible]adam igitur die ciceris faſcem vi[illegible]re[illegible], ſicut in herbis erat, detulit. Quem cum Heſychius poſuiſſet in menſa ad veſperum, exclamauit ſenex, ſe putorem eius ferre non poſſe, ſimulque, vnde eſſet, rogauit. Reſpondente autem He[illegible]chio, quòd frater q[illegible]dam primiti[illegible] agell[illegible] ſui fratribus detuliſſet: Non ſentis, inquit, putorem teterrimum, & in cicere fœ[illegible]re auaritiam? Mitte bubus, mitte brutis animalibus, & vide ſi comedant. Quod cùm ille iuxta præceptum in præſepe poſuiſſet, exterriti boues, & plus ſolito mugientes, ruptis vinculis in diuerſa fu[illegible]nt. Habebat enim ſenex hanc gratiá, vt ex odore corpo[illegible] veſtiumque, & earum re[illegible] quas qu[illegible]igerat, ſciret, cui dæmoni v[illegible] c[illegible]tio ſubiaceret.

[Margin: Amore & curæ monachus deteſtatur. — Heſychius Hilarionis charissimus. — Auaritia fœtor. — Ex putore demonum ... diſcernit Hilarion.]

C. XXIII. [illegible] ſexageſimotertio vitæ ſuæ anno cernen[illegible] grande monaſterium, & multitudinem fratrum ſecum habitantium, turbaſque eorum, qui diuerſis languoribus & [illegible] mundis ſpiritibus occupa[illegible] ad ſe deducebant, ita vt omni genere hominum ſolitudo per circuitum repleretur, flebat quoti[illegible]e, & i[illegible] credibili deſiderio conuerſ[illegible] nis [illegible] iq[illegible]æ recordabatur. Interrogatus à fratribus quid haberet, cur ſe conficeret, ait: Rurſum ad ſæculum redij, & recepi mercedem meam in vita meâ. Ecce omnis Palæſtina & vicinæ prouinciæ æſtimant me alicuius eſſe momenti, & ego ſub prætextu monaſterij ad di[illegible]tionem fratrum, villæ poſſeſſiones & ſupellectilem habeo. Seruabatur ergo intentè à fratribus, maximeque ab Heſychio, qui miro amore venerationi ſenis deditus erat.

[Margin: Dolet ſe honorari.]

C. XXIV. Cumque ita vixiſſet lugens biennium, Ariſtæneta illa, cuius ſupra fecimus mentionem, [13] Præfecti vxor, ſed nihil de Præfecti ambitu habens, venit ad eum, volens etiam ad Antonium pergere. Cui ille flens, Vellem, ait, ipſe quoque ire, ſi non carcere huius monaſterij clauſus tenerer, & ſi eundi fructus eſſet. Biduū enim hodie eſt, quòd totus mundus tali parente orbatus eſt. Credidit illa, & ſubſtitit. Et poſt paucos dies veniente nuntio, Antonij dormitionem audiuit.

[Margin: S. Antonij obitum ab ſenj denunti... diſcit.]

CAP. XXV. Mirentur alij ſigna eius & portenta quæ fecit, mirentur incredibilem abſtinentiam, ſcientiam, humilitatem: ego nihil ita ſtupeo, quàm gloriam illum & honorem calcare potuiſſe. Concurrebant epiſcopi, preſbyteri, clericorum & monachorum greges, matronæ quoque Chriſtianorum (grandis tentatio) & hinc inde ex vrbibus & agris vulgus ignobile; ſed & potentes viri & iudices, vt benedictum ab eo panem vel oleum acciperent. At ille nihil aliud niſi ſolitudinem meditabatur, intantum, vt quadam die proficiſci ſtatuerit: & adducto aſello (nimis quippe exeſus ieiunijs vix ingredi poterat) iter arripere conaretur. Quod cum percrebuiſſet, & quaſi vaſtitas & [58] exitium Palæſtinæ indiceretur, plus quàm decem millia hominum diuerſæ ætatis & ſexus, ad retinendum eum congregata ſunt. Immobilis ille ad preces, & bacillo arenas diſcutiens, loquebatur. [11] Fallacem Deum meum non facio: nec poſſum videre ſubuerſas Eccleſias: calcata Chriſti altaria, filiorum meorum ſanguinem. Vniuerſi autem qui aderant, intellig[illegible]bant reuelatum ei quiddam eſſe ſecreti, quod nollet confiteri: & nihilominus cuſtodiebant eum, ne proficiſceretur. Decreuit er[illegible], publicâ omnes voce c[illegible]teſtans, non cibi ſe, n[illegible]n potus quidquam ſumere, niſi dimitteretur. Et poſt ſeptem dies, inediæ tandem cauſâ [illegible]laxatus, ac valedicens plurimis, cu[illegible] infinito agmine pro-

[Margin: Gloriæ contemptor. — Benedicit panem & oleum. — Mala Eccleſiæ & ſuis tormenta prævidet. — Maioris ſolitudinis gratia alio migrat.]

proſequentium venit [53] Bethelam: vbi perſuaſis turbis vt reuerterentur, elegit quadraginta monachos, qui haberent viaticũ, & poſſent ieiunantes ingredi, id eſt, poſt ſolis occaſum cibum ſumere.[54] Quinto igitur die venit Peluſium, viſitatiſque Fratribus, qui in vicinâ eremo erant, & in loco, qui dicitur [55] Lychnos, morabantur, perrexit triduo ad caſtrum [56] Thebarum, vt videret [57] Dracontium epiſcopum & confeſſorem, qui ibi exulabat. Quo incredibiliter conſolato tanti viri præſentiâ, poſt aliud triduum multo labore [58] Babylonem peruenit, vt inuiſeret [59] Philocem epiſcopum & ipſum confeſſorem. Conſtantius enim Rex, Arianorum fauens hæreſi, vtrumque in ea loca deportauerat. Inde egrediens poſt biduum venit ad oppidum [60] Aphroditon: vbi conuento diacono [61] Baiſane, qui locaris [62] dromadibus camelis, ob aquæ in eremo penuriam conſueuerat euntes ad Antonium ducere, confeſſus eſt fratribus, inſtare diem dormitionis beati Antonij, & peruigilem noctem in ipſo quo defunctus fuerat loco, a ſe illi debere celebrari. Tribus igitur diebus per vaſtam & horribilem ſolitudinem, tandem ad montem altiſſimum peruenerunt, repertis ibi duobus monachis, [63] Iſaac & Peloſiano, quorum Iſaac interpres Antonij fuerat.

Dracontium & Philonem epiſcopos confeſſores honorat præſentiâ ſuâ.

Anniuerſarium Antonij diem peruigilio celebrat.

Iſaac interpres Antonij.

CAP. XXVI.

Et quia ſe præbet occaſio, & ad id loci venimus, dignum videtur breui ſermone habitaculum tanti viri deſcribere. Saxeus & ſublimis mons per mille circiter paſſus, ad radices ſuas aquas exprimit; quarum alias arenæ ebibunt, aliæ ad inferiora delapſæ, paulatim riuum efficiunt: ſuper quem ex vtraque ripâ palmæ innumerabiles, multum loco & amœnitatis & commodi tribuunt. Videres ſenem huc atque illuc cum diſcipulis beati Antonij diſcurrere. Hic, aiebant, pſallere, hic orare, hic operari, hic feſſus reſidere ſolitus erat. Has vites, has arbuſculas ipſe plantauit: illam areolam manibus ſuis ipſe compoſuit. Hanc piſcinam ad irrigandum hortulum multo ſudore fabricatus eſt. Iſtum ſarculum ad fodiendum terram pluribus annis habuit. Iacebat in ſtratu eius, & quaſi calens adhuc cubile deoſculabatur. Erat autem cellula non plus menſuræ per quadrum tenens, quam homo dormiens extendi poterat. Præterea in ſublimi montis vertice, quaſi per cochleam aſcendentibus arduo valde niſu, duæ eiuſdem menſuræ cellulæ viſebantur, in quibus venientium frequentiam, & diſcipulorum ſuorum contubernium fugiens, commoratus eſt. Verùm hæ in viuo exciſæ ſaxo, oſtia tantùm addita habebant. Poſtquam autem ad hortulum venerant: Videtis, inquit Iſaac, hoc pomarium arbuſculis conſitum, & oleribus virens? Ante hoc fermè triennium cum onagrorum grex hoc vaſtaret, vnum e ductoribus eorum ſtare iuſſit, baculoque tundens latera, Quare, inquit, comeditis quod non ſeminaſtis? Et exinde, exceptis aquis, ad quas potandas ventitabant, numquam eos nec arbuſculas, nec olera contigiſſe. Præterea rogabat ſenex, vt ſibi locum tumuli eius oſtenderent. Qui cùm ſeorſum eum abduxiſſent, vtrùm monſtrauerint, nec ne, ignoratur: cauſſam occultandi iuxta præceptum Antonij fuiſſe referentes, ne [64] Pergamius, qui in illis locis ditiſſimus erat, ſublato ad villam ſuam Sancti corpore, [65] martyrium fabricaret.

Domicilium S. Antonij.

Stratum Antonij oſculatur Hilarion.

Cellula Antonij ad humani corporis menſuram.

Onagri obediunt S. Antonio.

C. XXVII.

Igitur reuerſus Aphroditon, duobus ſecum tantùm retentis Fratribus, in vicinâ eremo moratus eſt: tantâ abſtinentiâ & ſilentio, vt tunc primùm ſe cœpiſſe Chriſto ſeruire diceret. Porrò iam triennium erat, quòd clauſum cælum terras illas areſecerat: vt vulgò dicerent, Antonij mortem etiam elementa lugere. Non latuit fama Hilarionis accolas quoque illius loci: & certatim virilis ac muliebris ſexus, ora luridi & attenuati fame, pluuias à ſeruo Chriſti, id eſt, à beati Antonij ſucceſſore deprecabantur. Quos ille cernens, mirè doluit: eleuatiſque in cælum oculis, & vtraſque in ſublime erigens palmas, ſtatim impetrauit quod rogauerat. Ecce autem ſitiens arenoſaque regio, poſtquam pluuijs irrigata eſt, tantam ſerpentum & venenatorum animalium ex improuiſo ebulliuit multitudinem, vt percuſſi innumerabiles, niſi ad Hilarionem concurriſſent, ſtatim interirent. Benedicto itaque oleo vniuerſi agricolæ atque paſtores tangentes vulnera, certam ſalutem reſumebant.

Triennio clauſum cælum lugere mortem S. Antonij.

Pluuiam impetrat S. Hilarion.

Oleo benedicto ſanat à ſerpente percuſſos.

C. XXVIII.

Videns etiam ibi ſe miris honoribus affici, perrexit Alexandriam, inde [66] ad vlteriorem Oaſim eremum tranſiturus. Et quia numquam, ex quo cœperat eſſe monachus, in vrbibus manſerat, diuertit ad quoſdam Fratres ſibi notos in [67] Bruchio, haud procul ab Alexandriâ: qui cùm miro gaudio ſuſcepiſſent ſenem, & iam vicina nox eſſet, repentè audiunt diſcipulos eius aſinum ſternere, illumque parare proficiſci. Itaque aduoluti pedibus eius, rogabant ne hoc faceret: & ante limen proſtrati, citiùs ſe mori, quàm tanto carere hoſpite teſtabantur. Quibus ille reſpondit: Idcircò abire feſtino, ne vobis moleſtiá generem. Certè ex poſterioribus cognoſcetis, non fruſtrà me ſubitò receſſiſſe. Igitur alterâ die [68] Gazenſes cum lictoribus Præfecti (nam pridie eum veniſſe cognouerant) intrantes monaſterium, cùm illum

Fugit, ne glorietur in clerum.

[illegible] minime inueniſſent, inuicem loquebantur: Nonne vera ſunt quæ audiuimus? [illegible] eſt, & futura cognoſcit. Vrbs enim [illegible], poſtquam profecto de Palæſtinâ Hilarione, Iulianus in imperium ſucceſſerat, [illegible] monaſterio eius, precibus ad Imperatorem datis, & Hilarionis & Heſychij [illegible] impetrauerat: amboque vt quærerentur, toto orbe ſcriptum erat. Egreſſus ergo de Bruchio, per inuiam ſolitudinem intrauit Oaſim: ibique anno plus minus exacto, quia illuc quoque ſui fama præuenerat, quaſi iam in Oriente latêre non poſſet, vbi multi illum & opinione & vultu nouerant, ad ſolas nauigare inſulas cogitabat: vt quem terra vulgauerat, ſaltem maria celarent.

C. XXIX. Eodem fermè tempore Hadrianus diſcipulus eius de Palæſtinâ ſuperuenit, dicens Iulianum occiſum, Chriſtianum Imperatorem regnare cœpiſſe, reuerti eum debere ad monaſterij ſui reliquias. Quod ille audiens deteſtatus eſt: & conducto camelo per vaſtam ſolitudinem peruenit [69] ad maritimam vrbem Libyę Paretonium: vbi Hadrianus infelix volens Palæſtinam reuerti, & priſtinam ſub nomine magiſtri quærens gloriam, multas ei fecit iniurias. Ad extremum, conuaſatis, quæ à fratribus ei miſſa detulerat, neſciente illo profectus eſt. Super hoc ſane quia alter locus referendi non eſt, hoc tantùm dixerim in terrorem eorum, qui magiſtros deſpiciunt, quòd poſt aliquantulum temporis computruerit morbo regio.

Hadrianus magiſtri contemptor peru morbo regio.

Cap. XXX. Habens igitur ſenex Zananum ſecum, aſcendit claſſem, quæ Siciliam nauigabat. Cumque venumdato Euangeliorum codice, quem manu ſuâ adoleſcens ſcripſerat, dare naulum diſponeret, in medio fermè Adriâ, naucleri filius arreptus à dæmone, clamare cœpit & dicere: Hilarion ſerue Dei, cur nobis per te & in pelago tutos eſſe non licet? Da mihi ſpatium donec ad terram veniam, ne hîc eiectus præcipiter in abyſſos. Cui ille: Si Deus meus, ait, tibi concedit vt maneas, mane. Sin autem ille te eiicit, quid mihi inuidiam facis, homini peccatori atque mendico? Hoc autem dicebat, ne nautæ & negotiatores, qui in naui erant, ſe, cum ad terram perueniſſent, proderent. Nec multò poſt purgatus eſt puer, patre fidem dante, & ceteris qui aderant, nulli ſe ſuper eius nomine locuturos. Ingreſſus autem Pachynum promontorium Siciliæ, obtulit nauclero Euangelium pro ſubuectione ſuâ & Zanani. Qui nolens accipere, maximè cum videret illos, excepto illo codice, & his quibus veſtiti

In Siciliam nauigat Hilarion.

Arreptitium nauclerj filium [illegible] purgat.

Euangelium pro naulo offert.

erant, amplius nihil habere, ad extremum iurat ſe non accepturum. Sed & ſenex aſſenſus eſt fiduciâ pauperis conſcientiæ, & in eo magis lætabatur, quòd nihil haberet ſæculi, & ab accolis illius loci mendicus putaretur. Porrò recogitans, ne negotiatores de Oriente venientes ſe notum facerent, ad mediterranea fugit loca, id eſt, vigeſimo à mari milliario, ibique in quodam deſerto agello, lignorum quotidie faſcem colligans, imponebat dorſo diſcipuli. Quo in proximâ villâ venumdato, & ſibi alimoniam, & his qui fortè ad eos veniebant, pauxillulum panis coëmebant.

Mediterranea Siciliæ petit Hilarion.

C. XXXI. Sed verè iuxta quod ſcriptum eſt, Non poteſt ciuitas latêre ſuper montem poſita. [70] Scutarius quidam cùm in baſilicâ beati Petri Romæ torqueretur, clamauit in eo immundus ſpiritus: Ante paucos dies Siciliam ingreſſus eſt Hilarion ſeruus Chriſti, & nemo eum nouit, & putat ſe eſſe ſecretum, ego vadam & prodam illum. Statimque cum ſeruulis ſuis aſcensâ in portu naue, appulſus eſt Pachynum, & ducente dæmone, ante tugurium ſenis ſe proſtrauit, illicoque curatus eſt.

Matth. 5.

A dæmone proditur.

Curat ſcutarium dæmoniacum.

Hoc initium ſignorum eius in Siciliâ, innumerabilem ad eum deinceps ægrotantium, ſed & religioſorum hominum adduxit multitudinem: intantum, vt de primoribus quidem, tumens morbo aquæ intercutis, eodem die, quo ad eum venerat, curatus ſit. Qui poſteà offerens ei infinita munera, audiuit dictum Saluatoris ad diſcipulos: Gratis accepiſtis, gratis date.

Tumentem aqua intercute ſanat.

Reijcit munera.

Matth. 10.

C. XXXII. Dum hæc ita geruntur in Siciliâ, [71] Heſychius diſcipulus eius, toto ſenem orbe quærebat, luſtrans littora, deſerta penetrans: & hanc tantùm habens fiduciam, quia vbicumque eſſet, diu latêre non poſſet. Tranſacto igitur iam triennio, audiuit [72] Methonę à quodam Iudæo, [73] vilia populis ſcruta vendente, prophetam Chriſtianorum apparuiſſe in Siciliâ, tanta miracula & ſigna facientem, vt de veteribus Sanctis putaretur. Interrogans itaque habitum eius, inceſſum, & linguam, maximeque ætatem, nihil diſcere potuit. Ille enim qui referebat, famam ad ſe veniſſe tantùm hominis teſtabatur. Ingreſſus igitur Adriam, proſpero curſu venit Pachynum, & in quadam curui littoris villulâ famam ſenis ſciſcitatus, conſonâ voce omnium cognouit vbi eſſet, quid ageret: nihil in eo ita cunctis admirantibus, quàm quòd poſt tanta ſigna atque miracula, ne fragmen quidem panis à quoquam in illis locis accepiſſet.

Heſychius Hilarionis diſcipulus.

Hilarion miranda ornatibus ob reiecta munera.

C. XXXIII. Et ne longum faciam, ſanctus vir Heſychius ad Magiſtri genua prouolutus, plantaſque

tiſque eius lacrymis rigans, tandem ab eo ſubleuatus, poſt bidui triduíque ſermonem audit à Zanano, non poſſe ſenem iam in illis habitare regionibus, ſed velle ad barbaras quaſdam pergere nationes, vbi & nomen & ſermo eius ignotus foret. Duxit itaque illum [74] ad Epidaurum Dalmatiæ oppidum, vbi paucis diebus in vicino agello manitans, non potuit abſcondi. Siquidem draco miræ magnitudinis, ex his quos gentili ſermone [75] boas vocant, eo quòd tam grandes ſint, vt boues glutire ſoleant, omnem latè vaſtabat prouinciam, & non ſolùm armenta & pecudes, ſed agricolas quoque & paſtores tractos ad ſe vi ſpiritus abſorbebat. Cui cùm pyram iuſſiſſet præparari, & oratione ad Christum miſſâ, [76] euocato præcepiſſet ſtruem lignorum ſcandere, ignem ſuppoſuit. Tum itaque cunctâ ſpectante plebe, immanem beſtiam concremauit. Vnde æſtuans, quid faceret, quò ſe verteret, aliam parabat fugam, & ſolitarius terram mente perluſtrans, mœrebat quòd tacente de ſe linguâ, miracula loquerentur.

In Dalmatiam tendit, vt lateat.

Boam draconem concremat.

Miracula Hilarionem produnt.

[77] Eâ tempeſtate terræmotu totius orbis, qui poſt Iuliani mortem accidit, maria egreſſa ſunt terminos ſuos: & quaſi rurſum Deus diluuium minaretur, vel in antiquum chaos redirent omnia, naues ad prærupta delatæ montium pependerunt. Quod cum viderent Epidauritani, frementes fluctus & vndarum moles, & montes gurgitum littoribus inferri, verentes, quod iam euenisse cernebant, ne oppidum funditus ſubuerteretur, egreſſi ſunt ad ſenem, & quaſi ad prœlium proficiſcentes, poſuerunt eum in littore. Qui cùm tria crucis ſigna pinxiſſet in [78] ſabulo, manuſque contrà tenderet, incredibile dictu eſt, in quantam altitudinem intumeſcens mare ante eum ſteterit: ac diu fremens, & quaſi ad obicem indignans, paulatim in ſemetipſum relapſum eſt. Hoc Epidaurus & omnis illa regio vſque hodie prædicat, matreſque docent liberos ſuos, ad memoriam in poſteros tranſmittendam. Verè illud, quod ad Apoſtolos dictum eſt: Si credideritis, dicetis huic monti: Tranſi in mare, & fiet: etiam iuxta litteram impleri poteſt, ſi tamen quis habuerit Apoſtolorum fidem, & talem qualem illis habendam Dominus imperauit. Quid enim intereſt, vtrùm mons deſcendat in mare, an immenſi vndarum montes repentè obriguerint, & ante ſenis tantùm pedes ſaxei, ex aliâ parte molliter fluxerint. Mirabatur omnis ciuitas, & magnitudo ſigni [79] Salonis quoque percrebuerat.

Tribus crucis ſignis in ſabulo pictis diluuium ab Epidauritanis auertit.

Matth. 17.

Quod intelligens ſenex, [80] in breui lembo clàm nocte fugit, & inuentâ poſt biduum onerariâ naui, perrexit Cyprum. Cumque inter Maleas & Cytheram piratæ, derelictâ claſſe in littore, quæ non antemnâ ſed conto regitur, [81] duobus haud paruis myoparonibus occurriſſent; denuò hinc inde fluctus verrente remige, omnes qui in naui erant trepidare, flere, diſcurrere, præparare contos, & quaſi non ſufficeret vnus nuntius, certatim ſeni piratas adeſſe dicebant. Quos ille procul intuens, ſubriſit. Et conuerſus ad diſcipulos, dixit: Modicæ, inquit, fidei, quare trepidatis? Numquid plures ſunt hi, quam Pharaonis exercitus? tamen omnes Deo volente ſubmerſi ſunt. Loquebatur; & nihilominùs ſpumantibus roſtris, hoſtiles imminebant carinæ, iactu tantùm lapidis medio. Stetit ergo in prorâ nauis, & porrectâ contra venientes manu, Hucuſque, ait, veniſſe ſufficiat. O mira rerum fides! ſtatim reſiluête nauiculæ, & impellentibus contrà remis ad puppim impetus redit. Mirabantur piratæ, poſt tergum ſe redire nolentes, totoque corporis niſu, vt ad nauigium peruenirent laborantes, velocius multò, quàm venerant, ad littus ferebantur.

Gloriam fugiens nauigat Cyprum.

C. xxxiv.

Matth. 8.

Extenſione manus piratarum naues repellit.

Prætermitto cetera, ne videar in narratione ſingulorum volumen extendere. Hoc ſolum dicam, quòd proſpero curſu inter Cycladas nauigans, hinc inde clamantium de vrbibus & vicis, & ad littora concurrentium, immundorum ſpirituum voces audiebat. Ingreſſus ergo [82] Paphum vrbem Cypri, nobilem carminibus poëtarum, quæ frequenti terræmotu lapſa, nunc ruinarum tantùm veſtigiis, quid olim fuerit, oſtendit, in ſecundo ab vrbe milliario habitabat ignobilis, gaudens vehementer quòd paucis diebus quietus viueret. Verùm non pleni viginti tranſiere dies, cùm per omnem illam inſulam quicumque immundos habebant ſpiritus clamare cœperunt, veniſſe Hilarionem ſeruum Chriſti, & ad eum ſe debere properare. Hoc [83] Salamina, hoc Curium, hoc Lapetha, & vrbes reliquæ conclamabant: pleriſque aſſerentibus, ſcire ſe quidem Hilarionem, & verè illum eſſe famulum Dei, ſed vbi eſſet ignorare. Intra triginta igitur nec multò ampliùs dies, ducenti fermè, tam viri quàm mulieres, ad eum congregati ſunt. Quos cùm vidiſſet, dolens quòd ſe non paterentur quieſcere, & quodammodò in vltionem ſui ſæuiens, tantâ eos orationum inſtantiâ flagellauit, vt quidam ſtatim, alij poſt biduum triduúmve, omnes verò intra vnam hebdomadam curarentur.

C. xxxv.

Secundo à Papho vrbis milliario quietus degit.

A dæmoniacis proditur.

Fermè ducentos dæmoniacos curat in inſulâ Papho.

Manens itaque biennio, & ſemper de fugâ cogitans, Heſychium ad ſe veris tempore

C. xxxvi.

[illegible], Palæſtinam ad ſalutationem [illegible], & [illegible] alterij [illegible] cineres viſe[illegible]. Q[illegible] reuertiſſet, cupienti ru[illegible] Ægyptum nauigare, hoc eſt, ad e[illegible], [84] [illegible] vocantur Bucolia, eò quòd nullus ibi Chriſtianorum eſſet, ſed barbara tantum & ferox natio, ſuaſit vt in ipſa ma[illegible] ad [illegible] locum ſecede[illegible]. Q[illegible] repperiſ[illegible] duodecim millibus à ma[illegible] procul inter ſecretos aſperoſque montes, & quò vix reptando manibus genubuſque poſſet aſcendi. Qui introgreſſus, contemplatus quidem eſt [illegible]bilem valdè & remotum locum, arboribus [illegible] circumdatum, habentem etiam aquas de ſupercilio collis irriguas, & hortulum peramœnum, & pomaria plurima, quorum tamen fructum numquam in cibum ſumpſit: iuxta quem erat antiquiſſimi templi ruina, ex quo (vt ipſe referebat, & eius [illegible] teſtantur) tam innumerabilium [illegible] & dies dæmonum voces reſonabant, vt exercitum crederes. Quo ille valde delectatus, quòd ſcilicet [85] antagoniſtas haberet in proximo, habitauit ibi per annos quinque: & ſæpè inuiſente ſe Heſychio, in hoc extremo iam vitæ ſuæ tempore refocillatus eſt, quòd propter aſperitatem difficultatemque loci, & Vmbrarum (vt ferebatur vulgò) multitudinem, aut nullus, aut rarus ad ſe vel poſſet vel auderet aſcendere.

Dæmonum [illegible] pulſis delectatur Hilarion.

CAP. XXXVII. Quodam autem die egreſſus hortulum, vidit hominem toto corpore paralyticum, iacentem ante fores. Interrogauitque Heſychium quiſnam eſſet, & quomodo fuiſſet adductus. Qui reſpondens, ait: Procuratorem eum fuiſſe villulæ, ad quem hortolus quoque, in quo ipſi erant, pertineret. Et ille collacrymans, tendenſque ad iacentem manum: Tibi, inquit, dico, In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti ſurge & ambula. Mira velocitas. Adhuc verba in ore loquentis voluebantur, & iam membra ſolidata ad ſtandum hominem ſurrigebant. Quod poſtquam auditum eſt, etiam difficultatem loci, & iter inuium plurimorum vicit neceſſitas: nihil per circuitum cunctis validiùs obſeruantibus, quàm ne quo modo elaberetur. Diſſeminauerat enim hoc de eo rumor, diu eum in eodem loco manere non poſſe. Quod tamen ille non leuitate quadam, aut pueriliſenſu victus faciebat, ſed honorem fugiens & importunitatem: ſemper enim ſilentium & vitam ignobilem deſiderabat.

Paralyticum erigit.

Cur ſedem frequenter mutarit.

CAP. XXXVIII. Igitur octogeſimo ætatis ſuæ anno, cùm abſens eſſet Heſychius, quaſi teſtamenti vice breuem manu propriâ ſcripſit epiſtolam, omnes diuitias ſuas ei dereliquens. Euangelium ſcilicet, & [86] tunicam ſacci[illegible]neam, cucullam, & palliolum. Nam miniſter eius ante paucos dies obierat. Venerunt itaque ad ægrotantem de Papho multi religioſi viri: & maximè quòd eum dixiſſe audierant, iam ſe ad Dominum migraturum, & de corporis vinculis liberandum. Sed & Conſtantia quædam ſancta femina, cuius generum & filiam vnctione olei de morte liberauerat: quos omnes adiurauit, vt ne puncto quidem horæ poſt mortem reſeruaretur, ſed ſtatim eum in eodem hortulo terrâ operirent, ſicut veſtitus erat in tunicâ cilicinâ, & cucullâ, & ſago ruſtico. Iamque modicus calor tepebat in corpore, nec præter ſenſum quidquam viui hominis ſupererat, & tamen apertis oculis loquebatur: [87] Egredere, quid times? egredere anima mea, quid dubitas? Septuaginta propè annis ſeruiſti Chriſto, & mortem times? In hæc verba exhalauit ſpiritum. Statimque humo obrutum, antè vrbi ſepultum quàm mortuum nuntiauerunt. Quod poſtquam Palæſtinæ ſanctus vir audiuit Heſychius, perrexit ad Cyprum, & ſimulans ſe velle habitare in eodem hortulo, vt diligentis cuſtodiæ ſuſpicionem accolis tolleret, cum ingenti vitæ ſuæ periculo poſt decem ferè menſes corpus eius furatus eſt. Quod Maiumam deferens, totis monachorum & oppidorum turbis proſequentibus, in antiquo monaſterio condidit, illæſâ tunicâ, cucullâ & pallio: [87] & toto corpore, quaſi adhuc viueret, integro: tantiſque fragrante odoribus, vt delibutum vnguentis putaretur.

Teſtamentum Hilarionis Euangelium, ſaccum, cuculla, palliolum.

Prædicit mortem.

Octogenarius moritur poſt LXX pene annorum in eremo ſeruitium.

Mortuum corpus perdurat integrum cum veſtibus, & odore fragrans.

CAP. XXXIX. Non mihi videtur in calce libri tacenda Conſtantiæ illius ſanctiſſimæ mulieris deuotio, quæ perlato ad ſe nuntio, quòd corpuſculum Hilarionis Palæſtinæ eſſet, ſtatim exanimata eſt; veram in ſeruum Dei dilectionem etiam morte comprobans. Erat enim ſolita peruigiles in ſepulchro eius noctes ducere, & quaſi cum præſente [88] ad adiuuandas orationes ſuas ſermocinari. Cernas vſque hodie miram inter Palæſtinos & Cyprios contentionem, his corpus Hilarionis, illis ſpiritum ſe habere certantibus. Et tamen in vtriſque locis magna quotidie ſigna fiunt, ſed magis in hortulo Cypri, forſitan quia plus illum locum dilexerit.

Conſtantia ad ſepulcrũ eius excubat. eo ablato exanimatur.

Inter Palæſtinos & Cyprios de corpore eius contentio.

NOTATIO.

1. HILARIONIS.] *Martyrologium Romanum* XXI. *Octobr.* In Cypro natalis S. Hilarionis Abbatis, cuius vitam virtutibus atque miraculis plenam S. Hieronymus ſcripſit. *Menologium Græcorum eodem die:* Commemoratio S. Patris noſtri Hilarionis. *De quo fuſiùs in Menæis eodem die. vbi* Μέγας, Magnus *nominatur, ad diſtinctionem puto alterum. Nam* IV. *Maij habetur Hilarion Thaumaturgus.* XXVIII. *Martij Hilarion Iunior, Abbas monaſterij Pelecetì.* VI. *Iunij Hilarion Iunior, Abbas Dalmatarum.*

De hoc noſtro Hieronymus epiſt. XIII. *ad Paulinum:* Beatus Hilarion cùm Palæſtinus eſſet, & in Paleſtinâ viueret, vno tantùm die vidit Ieroſolymam, vt nec contemnere loca ſancta propter vicinitatem, nec rurſus Dominum loco diuidere videretur. *Sozomenus quoque libro* V. *hiſtor. Eccleſiaſt. cap.* XIV. *ſcribit Alaphionem auum ſuum ab Hilarione Chriſti nomine inuocato a dæmonio liberatum. quod vtrumque Hieronymus hic in vitâ non attingit.*

De hoc eodem Hilarione Sozomenus libro III. *cap.* XIIII. *& lib.* V. *cap.* IX. *Nicephorus libro* IX. *cap.* XV. *& libro* X. *cap.* VIII. *& libro* XI. *cap.* XXIX. *De eodem breuiter Petrus Damianus lib.* VI *ep.* XVII. Hilarion Platones & Pythagoras proijcit, vnoque contentus Euangelio, in ſepulcrali ſe cellulæ antro concludit. ſed ecce dæmonibus imperat, quem philoſophorum ſtudia non exornauit.

Vitam hanc Hilarionis ex Latino textu Hieronymi in Græcam linguam tranſtuliſſe Sophronius, vt teſtatur ipſe Hieronymus Catalogo illuſtrium Eccleſiæ Scriptorum cap. CXXXIV. *Exſtat inter vitas Metaphraſtæ nomine editas a Lipomano Hilarionis Vita è Græco per Gentianum Heruetum tranſlata. Sed ea Sophronij nomen non præfert. Accepi eam Græcè Pariſijs beneficio Sirmondi noſtri, vbi nullus vel auctor vel interpres aſſignatur. Exiſtimo tamen eam eſſe, quam Sophronius ex Hieronymi textu vertit. Eodem enim ordine procedit; etſi in quibuſdam ſubinde variet, & quædam etiam addat.*

PROLOG. 2. NONNA.] *Hanc allocutionem ſeu ſalutationem ante Scripturas præmittunt veteres editiones, & quædam manuſcripta.* De Nonnâ *Vide Onomaſt.*

3. ASELLA.] *Ad Aſellam habes epiſtolam diuus Hieronymus tomo* II. *epiſt.* XCIX. *De eiuſdem laudibus habes apud eumdem tomo* I. *epiſt.* XV. *ad Marcellam. Eiuſdem quoque idem meminit tom.* III. *epiſtolâ* CXIV. *ad Principiam.*

4. EORVM ENIM QVI FECERE VIRTVTES, &c.] *Mira hic differentia tum editorum, tum manuſcriptorum. Quidam,* Huius namque conuerſatio & abſtinentia, ac præclara dona mirabilium, quæ operatus eſt (vt ait Criſpus) tanta ac talia habentur, quantum ea vel ex paruulis verbis potuêre extollere cuiuſcumque præclara ingenia. *alij vt expreſſi. Criſpus in Catilinario:* Eorum, qui ea fecêre, virtus tanta habetur, quantum verbis ea potuêre extollere præclara ingenia. *quem etiam æmulatur Flauius Vopiſcus in Probo:* Certum eſt, quòd Salluſtius Criſpus, quodque M. Cato & Gellius hiſtoricæ ſententiæ modo in litteras retulerunt: omnes omnium virtutes tantas eſſe, quantas videri eas voluerunt eorum ingenia, qui vniuſcuiuſque facta deſcripſerint.

5. ALEXANDER MAGNVS.] *Expreſſum ex Flauio Vopiſco in Probo: qui ſuperioribus ſubnectit:* Inde eſt quòd Alexander Magnus Macedo, cùm ad Achillis ſepulchrum veniſſet, grauiter ingemiſcens: Felicem te, inquit, iuuenis, qui talem præconem tuarum virtutum reperiſti; Homerum intelligi volens, qui Achillem tantum in virtutum ſtudio finxit, quantum ipſe valebat ingenio.

6. QVEM VEL ÆS, VEL PARDVM, VEL HIRCVM CAPRARVM.] *Ne mirere, Lector, de lectionis nouitate. Vetus eſt lectio, quam exhibeo, ex manuſcriptis deprompta, quæ æs, & non arietem, exhibent. Et vero ea lectio & Sacris litteris, & Hieronymianæ menti reſpondet.*

Nam quod habetur Danielis cap. II. *v.* 32. *de ſtatuâ:* Venter & femora ex ære. *& v.* 39. Regnum tertium aliud æreum; *Hieronymus in Commentario interpretatur de Alexandro & regno Macedonum.*

Quod vero habetur Danielis cap. VII. *v.* 6. Et ecce alia (*beſtia*) quaſi pardus. *idem Hieronymus de regno Macedonum interpretatur;* De quo, *inquit,* in ſtatuâ legimus; venter & femora eius ex ære.

Quod autem Daniel habet cap. VIII. *v.* 5. Ecce autem hircus caprarum veniebat ab Occidente, *angelus Gabriel interpretatur v.* 21. Hircus caprarum Rex Græcorum eſt. *& ibidem Hieronymus:* Hircus caprarum Alexander eſt Rex Græcorum.

Editores, quia ſequebatur de pardo & hirco, exiſtimarunt & tertium animal hic iungendum; quare æs in arietem verterunt. Sed Daniel & Hieronymus per arietem non Alexandrum Magnum, ſed Darium Regem Perſarum & Medorum intelligunt.

7. EPIPHANIVS.] *Huius epiſtola de laude Hilarionis hodie, quod ſciam, non exſtat. De hoc Sozomenus libro* VI. *cap.* XXXII. Ἐπιφάνιος δὲ ἀμφὶ Βησανδούκην μὲν κώμην, ὅθεν ἦν, νόμου Ἐλευθεροπολίτου ἐφιλοσόφησεν. Epiphanius autem circiter Beſanducem vicum, in Nomo Eleutheropolitano ſitum, vitam monaſticam exercuit. *Eadem apud Nicephorum lib.* XI. *capite* XXXIX. *De Epiphanio & Hilarione ſe inuicem viſentibus habes apophthegma apud Pelagium libell.* IV. *n.* 15.

8. QVI OLIM DETRAHENTES PAVLO MEO.] *Vide dicta ad Vitam Pauli in Prælud ijs n.* 4.

9. THABATHA.] *Veteres editiones* Thabacha. *MS. S. Floriani* Thauthac. *Sozomeno lib.* III *capite* XIV. Θαβαθὰ, *aliàs* Θαυατά. *Nicephoro libro* IX. *cap.* XV. Thabaſa. CAP. I.

10. GAZA.] *Palæſtinæ vrbs notiſſima.*

11. ROSA VT DICITVR DE SPINIS FLORVIT.] *Græcè eſt,* Ῥόδον ἐξ ἀκανθῶν τὸ τοῦ λόγου. *Prouerbialis forma. Ammianus lib.* XVI. *de Eutherio eunucho:* Sed inter vepres roſæ naſcuntur, & inter feras nonnullæ miteſcunt.

12. MAIVMA.] *Emporium Gazæ hic dicitur Hieronymo, quod Ptolemæo & Sozomeno libro* V. *capite* III. ἐπίνειον Γαζαίων, Gazæorum nauale, *in Palæſtinâ, viginti ſtadijs à Gazâ diſtans.* CAP. II.

13. ET PELLICEVM HABENS EPENDYTEN.] *In Vitâ Antonij cap.* XXIII. Lauit ependyten ſuum. CAP. III.

ſinum. *Vide ibi ad n. 55. Ioannes Andreas, epiſtolarum Hieronymi vetus editor, poſt ependyten in Vita Hilarionis addit*, & eracieſtem; *cuius loco apud Adonem in Martyrologio* xxi. *Octobris habes*, & tenacem. *De quibus inquiremus in Onomaſtico.*

14. INTER MARE ET PALVDEM VASTA SOLITVDINE.] *Sic & infra cap.* VII. *de latronibus inter mare & paludem diſcurrentibus. Plura de eremis & ſolitudinibus in Onomaſtico.*

15. CARICAS.] *Sunt caricæ Plinio libro* XIII. *cap.* V. *ex ficorum genere, quas Syria eſſe peculiares ait. Caſſianus Collat.* VIII. *cap.* I. caricas *inter eremitarum edulia refert. Supra in Vita S. Pauli eremitæ cap.* V. quinque caricas per dies ſuſtentabatur.

16. FISCELLAS.] *Manuſcripti quidam & veteres editiones addunt*, hoc eſt ſportellas. *ſit interpretationis voce. Eſt enim fiſcella viminea ſporta ad varium vſum.*

Cap. IV. 17. AGITATOR.] *Editi plerique*, gladiator. *Male. quod irrepſit, quia præceſſit de gladiatorum pugnâ. Cicero Academica* IV. Ego enim vt agitator callidus, priuſquam ad finem veniam, equos ſuſtinebo.

Cap. V. 18. CARICES.] *Editi quidam addunt*, id eſt, herbâ agreſti & ſpinoſâ, *quod haud dubiè ex marginali interpretamento in textum irrepſit. Eſt enim iunci genus acutis & duriſſimis, ſimile ſparto.*

Cap. VI. 19. IMPETIGINE] Impetigo *infectio eſt & aſperitas ſummæ cutis cum non leui pruritu. quæ Lucilio libro* XIX. *Satyr.* depetigo *dicitur. De remedijs contra eam vide Plinium lib.* XX. *cap.* XII. *& libro* XXII. *cap.* XXV. *& lib.* XXIII *in proœm. & cap.* VII.

Cap. VIII. 20. ELEVTHEROPOLITANA.] Eleutheropolis, *Palæſtinæ vrbs, inter Ieroſolymam & Aſcalonem, vtrimque ferè viginti duo millibus diſſita.*

Cap. IX. 21. ARISTÆNETA ELPIDII, QVI POSTEA PRÆFECTVS PRÆTORIO FVIT, VXOR.] *Infra cap.* XIIII. Ariſtæneta illa, cuius ſuprà fecimus mentionem, præfecti vxor. *De Elpidio Ammianus libro* XXI. Inter tot vrgentia Hermogene defuncto, ad præfecturam promouetur Elpidius, ortus in Paphlagoniâ, aſpectu vilis & linguâ, ſed ſimplicioris ingenij, incruentus & mitis.

22. HEMITRITÆO.] *Coloníenſis editio addit* (morbo videlicet imperfectæ febris tertianæ) *quod procul glosſema eſt. Frequens hoc Græcum vocabulum etiam apud Latinos ſcriptores. Vide Onomaſticon.*

23. ET MARNAS CORRVAT.] *Hieronymus epiſt.* VII. *ad Lætam:* Iam & Ægyptius Serapis Chriſtianus factus eſt. Marnas Gazæ luget incluſus, & euerſionem templi iugiter contremiſcit. *Idem in caput* XVII. *Iſaiæ:* Serapium Alexandriæ, & Marnæ templum Gazæ in eccleſias Domini ſurrexerunt.

24. SANCTI DEOSCVLATI SVNT MANVS] *Et manus & pedes ſanctorum virorum, martyrum, epiſcoporum, ſacerdotum oſculabantur olim Chriſtiani venerationis ergò. Vide Onomaſticon.*

Cap. X. 25. RHINOCORVRA.] *Hieronymus de locis Hebraicis:* Rhinocorura ciuitas Ægypti, cuius me-
Cap. XVII minit Iſaias. Sciendum autem, quòd hoc vocabulum in libris Hebraicis non habetur: ſed à LXX. Interpretibus propter notitiam loci additum eſt, quod in libro Hebraicorum nominum diximus. *Idem in caput* XXVII. *Iſaiæ:* Pro torrente Ægypti, LXX. Rhinocoruram tranſtulerunt, quod eſt oppidum in Ægypti Palæſtinæque confinio, non tam verba Scripturarum, quàm ſenſum verborum exprimentes.

26. HAILA.] *Vetus editio* Achile. *Hieronymus de locis Hebraicis:* Ailat in extremis finibus Palæ- Cap. XIII
ſtinæ iuncta Meridianæ ſolitudini, & mari Rubro: vnde ex Ægypto Iudiam, & inde ad Ægyptum nauigatur. Sedet autem ibi legio Romana cognomento Decima: & olim quidem Ailat à veteribus dicebatur, nunc verò appellatur Aila.

27. ZANANVS] *Ita hîc & cap.* XIX. *&* XXXIII. Cap. XIV.
monumentis ſcriptis, ita & Sophronius Græce apud Metaphraſtem. etſi Hernetus Gazanus *vertit & edidit, ſecutus, opinor, vulgatam lectionem Hieronymi. Sed* Zananum *habent MSS. vidimus.*

28. AD VIRAVIT GAZENSEM DVVMVIRVM.] Cap. XV.
Erant Duumuiri in municipijs inſtar Conſulum. Ad hos edito Circenſium ſpectabat, quæ refertur inter perſonalia munera libro I. *D. tit.* IV. *de muner. & honor. Leg.* I. *vbi habes*, equorum Circenſium ſpectacula. *Gaza autem municipium erat, vnde Hieronymus Italicum municipem vocat.*

29. CONSO QVASI CONSILIORVM DEO.] *Cyprianus lib. de Idolor. vanitate cap.* II. Conſus, quem Deum fraudis, velut conſiliorum Deum, coli Romulus voluit, poſtquam in raptum Sabinarum perfidia peruenit. *Idem libro de Spectaculis cap.* IV. Romulus Conſo quaſi conſilij Deo, ob rapiendas Sabinas, Circenſes primus conſecrauit *quæ expreſſa ſunt ex Tertulliani libro de Spectaculis cap.* V. Quamquam & Conſualia Romulo defendunt, quòd ea Conſo dicauerit, Deo (vt volunt) conſilij. *Auguſtinus libro* IV. *de C. D. cap.* XI. Ipſe ſit & Deus Conſus, præbendo conſilia. *Varro de L. L. libro* V. Conſualia dicta à Conſo, quòd tum feriæ publicæ ei Deo, & in Circo ad aram eius ab ſacerdotibus fiunt ludi illi, quibus virgines Sabinæ raptæ.

30. SCYPHVM FICTILEM.] *Iſaacus Caſaubonus ad Spartiani Iulianum poſt dicta quædam de* κατοπτρομαντείας *ſpeciebus* ὑδρομαντείᾳ, κυαθομαντείᾳ, *& alijs, Meraris ſunt, inquit, perſæpe antiquiſſimum monachum Hilarionem, conclamatiſſimæ virtutis virum, cùm in Chriſti nomine miraculum eſſet editurus, curioſorum hominum artes hoc genus eſſe aemulatum. Hiſtoriam narrat Hieronymus. Eadem in Græcorum Martyrologijs fuſe deſcripta. vnde hæc pauca hic deſcripſimus:* Ο᾽ δὲ Ἰταλικὸς τοὺς πιστοὺς [illegible], [illegible] καὶ αὐτοὶ μὴ [illegible] ἔχοντα τὸν Ἰταλικὸν *(Chriſtianus hic erat: qui in ludicro Circenſi victus à contrariâ factione, non equorum virtute, ſed magicis artibus, opem ab Hilarione ſibi petierat)* [illegible] τὸ ποτήριον ὕδατος, [illegible] εἰς χεῖρας τοῦ Ἰταλικοῦ [illegible]. [illegible] ἀμφοτέρους τοὺς ἵππους καὶ τὰς [illegible] [illegible] τῶν ἁρμάτων τοὺς ἀντιόχους [illegible] τοῦ ὕδατος [illegible] [illegible] ἰδὼν [illegible] Θεοῦ χάριν [illegible] τῷ Ἱλαρίωνι, αὐτίκα μὲν [illegible] ὕδατος, [illegible] ἵππους [illegible] πάντας· [illegible] [illegible] [illegible] ἀντιπάλους [illegible]. *Quis neget* κατοπτρομαντείας *his verbis deſcribi illam ſpeciem, quæ cum aquâ & cyatho perficiebatur? Hactenus Caſaubonus.*

Imo verò quis non neget, hîc vllam κατοπτρομαντείας *eſſe ſpeciem, cùm ea non niſi malo dæmone, maloque carmine & diabolicâ pactione perficiatur? Sed quem Græcè dedit locum Caſaubonus, ante Latinè ex Herueti verſione dabo:* Hilarion tenuerit eos, qui aderant (nam ipſi quoque rogabant, ne deſpiceret ſic

 affe-

affectum Italicum) iubet aquâ impleri poculum, in quo ipſe ſolitus erat bibere (erat autem teſtaceum) & poni in manus Italici. Id cùm ille accepiſſet, ſimul & equos & ſtabulum, quin etiam ipſos quoque aurigas cum curribus in aquâ purè aſpicit. erant autem omnes ligati præſtigijs aduerſariorum. Hoc cùm vidiſſet, & Deo egiſſet gratias & Hilarioni, ſtatim quidem domum reuertitur, illâ autem aquâ acceptâ, quos in poculo vidit equos impetitos, omnes aſpergit, deinde etiam venerandâ ſignat Crucis ſigura. Et ab illo quidem tempore victoria tranſit ad Italicum, ſummo autem dedecore afficiuntur aduerſarij. *Quis hic dæmon inuocatur? quod malum carmen occinitur? quæ diabolicæ fraudes adhibentur, vt Hilarion dici poſſit eorum hominum artes æmulatus? Fors erit, vt malè olim Caſaubonus prophetiam per Vrim & Thummim, quæ ex ſplendore lapidum Rationis colligebatur, ex multorum ſententiâ, ad ὑδρομαντείαν referat.*

Quid? Hilarion maleficio ſoluat dæmonum maleficia, qui hic apud D. Hieronymum cap. IV. contra dæmonum ludibria Chriſti crucem ſignauit in fronte? *Sed & ipſe Italicus proteſtatur apud Hilarionem, non eſſe Chriſtiani hominis, vti magicis artibus, atque ideò ad eum ſe confugiſſe: & ijs tamen vtatur Hilarion? Adde,* quòd noluit Sanctus antequam purgaret (*a dæmone*) virginem vel adoleſcentem, ſigna iubere perquiri, ne aut ſolis is incantationibus receſſiſſe dæmon videretur, aut ipſe ſermoni eius accommodaſſe fidem: *Et hic diabolo diabolum pellit.*

Non ita vere Chriſtiani, qui inimicâ potiùs ſcientiâ, quam ſociâ conſcientiâ dæmones pellere, maleficia ſe nere ſuent. Tertullianus libro de Animâ, capite LVII. Ratio fallaciæ (*magicæ*) ſolos non fugit Chriſtianos, qui ſpiritalia nequitiæ non quidem ſociâ conſcientiâ, ſed inimicâ ſcientiâ nouimus, nec inuitatoriâ operatione, ſed expugnatoriâ dominatione tractamus multiformem luem mentis humanæ, totius erroris artificem, ſalutis pariter animæque vaſtatorem. *Auguſtinus lib. x. de C. D. c* XXII. Verâ pietate homines Dei aëream poteſtatem, inimicam contrariamque pietati, exorcizando eijciunt, non placando: omnes tentationes aduerſitatiſque eius vincunt orando non ipſam, ſed ſuum Deum aduerſus ipſam. *& cap.* XXI. *ait:* Heroas martyres non ſupplicibus donis, ſed virtutibus diuinis Heram & aëreas poteſtates ſuperaſſe.

Sed maluit videlicet hæreticus Hilarionem videre maleficum quàm beneficum, apoſtaticum quam Apoſtolicum, malum Ethnicum quam bonum Chriſtianum. Mirum, ni & Chriſtum magum facturus ſit, qui ſputo curandis oculis vſus, quia creura veteris ſuperſtitionis in magicis deſpumatio.

Fuerit igitur aqua ſcyphi fictilis ab Hilarione vel Cruce ſignata & benedicta, quo modo benedictum ab eodem panem & oleum non vnus in medelam accepit, teſte D. Hieronymo; vel certe ab Hilarionis poculo, quo ipſe vti ſolitus, omnis aquæ vis: qualia exempla non pauca exſtant apud Hagiologos.

Ioannes Sanaro ad Carmen XXIII. *Sidonij, locum hunc Hieronymi de Hilarione adducens, notat, aquâ aſperſos equos, vt ſcilicet equi Neptuno ſacri aquâ Neptuno ſacrâ perfuſi, in Circo velociùs currerent. quod nollem viro magno excidiſſe. Quid enim? Vel aqua hac magicâ vi equos incitauit, aut naturali. Non magicâ; vt clarè contra Caſaubonum monſtraui: non naturali; nec enim irriſiſſet aduerſarius, & qui diabolum in Circenſi ſtudio conſulebat, non opinor idem naturale beneficium repudiaſſet. Imo quid neceſſe erat ſtabulum, rhedam, carcerumque repagula, & aurigas eadem aquâ aſpergere, quæ nihil ad equorum curſum conferebant? Fuit, fuit diuina vis aquæ ab Hilarione eiuſque poculo conſecratæ, quæ omne maleficium a ſtabulo, rheda, carceribus, aurigis, equis arcuit. Id hunc enim finem ſubſidium petebat Italicus. Nec communis aquæ ea vis. Vide Onomaſticon in* Aqua.

31. TORMENTA QVÆDAM VERBORVM, ET PORTENTOSAS FIGVRAS SCVLPTAS IN ÆRIS CYPRII LAMINA. *Aliquando ære, aliquando plumbo, ad verba & figuras inſculpendas vſi veneſici & magi. Tacitus Annal.* II. Reperiebantur ſolo ac parietibus erutæ humanorum corporum reliquiæ, carmina, & deuotiones, & nomen Germanici plumbeis tabulis inſculptum, ſemiuſti cineres, ac tabe obliti, aliaque maleficia. Cap. XII.

32. QVI LICIO ET LAMINA STRICTVS TENERIS.] *Ouid. lib.* I. *Amor. Eleg.* VIII.

Scit benè quid gramen, quid torto concita rhombo

Licia, quid valeat virus amantis equæ.

Simili arte apud Syneſium epiſt. CXXI. *ad Anaſtaſium hydrocomeam Vliſſes Polyphemo perſuadere conatus eſt, ſe Galateam ei conciliaturum.* Ἀλλ' ἐγώ τοι καὶ ἐπῳδὰς οἶδα, καὶ καταδέσμους, καὶ ἐρωτικὰς κατανάγκας, αἷς οὐκ εἰκὸς ἀντισχεῖν οὐδὲ μικρὸν χρόνον τὴν Γαλάτειαν. Etenim ego cantiones quaſdam ſcio, & nexus & amatorias illecebras, quibus vel tantillum Galatea reſiſtere non poteſt. *Atque has vocat artes prauas Ammianus libro* XXVIII. *quibus vſum Marinum cauſſarum defenſorem narrat:* Quem vt auſum Hiſpanillæ cuiuſdam artibus prauis adfectaſſe coniugium, tranſeunter iudiciorum fide diſcuſſâ, ſupplicio letali damnauit.

33. VT SERVAREM EAM.] *Vide Serarium noſtrum in cap.* VI. *Tobiæ, quæſtiuncula* I. *ad v.* 14. *ibique de Aſmodæo, quomodo in Græco textu dicatur* Satan amaſie.

34. QVI TE MITTEBAT.] *Vide Delrium noſtrum tom.* II *Diſquiſ. Magic. lib.* II. *parte* I. *q.* IV. *ſect.* VII. *vbi diſputat, an malefici poſſint & ſoleant alios demouere, & dæmone quaſi mancipare. Vide & Thyræum noſtrum parte* I. *Diſput. de dæmoniac. capite* XVI.

35. AMORIS DÆMONEM.] *Certis dæmones certis vitijs dominantur. infrà capite* XXII. Habebat enim ſenex hanc gratiam, vt ſciret cui dæmoni, vel cui vitio ſubiaceret. *Vita Antonij capite* IV. Hinc & ſpiritus fornicationis vocor. *Ibidem notata vide.*

36. NOLVIT AVTEM SANCTVS, &c.] *Hoc loco perſuaſus Ioannes Heſſels a Louanio Præfect. in librum* IV. *Sent. cenſuit non licere maleficij ſignum deſtruere, vt diabolus nocere deſinat. Sed receptior eſt contraria ſententia, quam fuſe probat Delrio noſter Diſquiſit. Magic. tomo* III. *libro* VI. *capite* II. *ſect.* I *q.* III. *qui ad exemplum illud S. Hilarionis reſpondet, dumtaxat probare, quod qui Hilarioni ſanctitate & dono miraculorum ſunt ſimiles, aut quando aliquod ſcandali vel ſuperſtitionis augendæ ſubeſt periculum, debeant id facere, quod ad maiorem Dei gloriam tendit, vt eſt, dæmonem oratione eijcere: non verò probat, quod eo periculo ceſſante, aut quando quis non eſt certus de dono miraculorum (vt hodie certe nulli ſunt in his partibus vbi fides propagata)*

[illegible] *in r[illegible]. M[illegible]* [illegible] *ne d mo[illegible] [illegible]o* [illegible] *d ne p[illegible]* [illegible] *me* [illegible] *r ſervaba-* [illegible] *ne vider t[illegible] ipſe* [illegible] *habuiſſe* [illegible] *abat a[illegible] ſe* [illegible] *pr[illegible]to. Q[illegible] ſe uno* [illegible] *t quis ſponte ingreſ-* [illegible] *cum [illegible]gendi vino [illegible]* [illegible]

CAP. [illegible] [illegible] CONSTANTII IMPERATO-R[illegible] *ſed hoc, opinor,* *le*[illegible] *um numero qui ob corporis pro-* [illegible] *am I[illegible] el gebantur. Vide* [illegible]

[illegible] N[illegible] M[illegible] *S[illegible]ni[illegible]cat* eiectio *curſus* *p*[illegible]*nem. An[illegible]ſtinus epiſt.* XV. Zeno-[illegible] ſus eſt & miſit nobis cu[illegible] cum[illegible]is. *Vide Onomaſticon.*

[illegible]ONS[illegible]LAREM. *Propriè loquitur. Nam P*[illegible] *provincia habebat* conſularem. *De quo* [illegible] *titiam Orientis.*

[illegible] [illegible]RIONIBVS.] *In municipijs & colonijs d[illegible] e[illegible]ilio publico praeerant, & ſua curia qua*[illegible] *erant. l. 1. C. de decurion. L.* XXXII. *qu*[illegible] *cuta incumbebant munia. Exiſtimo Con-*[illegible] *audidatum in praefectione ſua* decurionibus [illegible] *tum, qui alii manſionibus praeerant. L.* XII. [illegible] *Theod. de decur.*

4[illegible] MANVQVE EIS BENEDICENS.] *Infra ca-pite* XX. *Eluſates* Barech *id eſt*, Benedic *Hilarioni inclamabant. Non hominibus tantum, ſed & rebus inanimis Sanct[illegible] benedicebant. infrà hîc c.* XXI. In [illegible] blimi ſtans benedixit vineae. *cap.* XXV. Vt bene-dictum ab eo panem vel oleum acciperent. *& ca-pite* XXVII. Benedicto itaque oleo vniuerſi agri-colae atque paſtores tangentes vulnera, certam ſa-lutem [illegible]mebant.

CAP. XVIII. 4[illegible] BACTRIACVM CAMELVM.] *Alij* Bactrum.

CAP. XX. 4[illegible]. DESERTVM CADES.] *Pſalmo* XXVIII. C[illegible]utiet Dominus deſertum Cades. *Vide diuum Hieronymum in cap.* XLVII. *&* XLVIII. *Ezech.*

44 ELVSAM.] *Graecè,* Ἄλουσ. *Eſt* Eluſa *oppidum* [illegible] *a Ptolemaeo. alij ponunt in Palaeſtinâ* II. *alij in Pal[illegible]ina* I. *Alia eſt* Eluſa *Galliae Narbonenſis.*

45 [illegible]VNT AVTEM ILLAM OB LVCIFERVM.] *Hieronymus in cap.* V *Amos:* Luciferum hucuſque Sar[illegible] venerantur.

4[illegible] QVAM FVTVRAE ECCLESIAE LINEAM M[illegible]ERE[illegible].] Mittere lineam *adagialis ſpecie di-ctum V[illegible]lumi expreſſum ex Plauti Moſtellariâ. Sed ibi longe aliâ ſignificatione. Ne quid diſſimulem, ma-nuſcripti* [illegible] *veteres editiones habent* limitem mit-tere. *quae ſ[illegible] verior l[illegible]io a Finitoribus d ſumpta. De vtraque l[illegible]ione fuſius in Onomaſtico.*

47 VT ERAT CORONATVS.] *Ex veteri ſacri-ficantium ritu, quo ſacerdotes erant coronati. Tertul-lianus* [illegible] *ndam[illegible] cap.* X. Ipſae denique fores, ip[illegible] ſ[illegible] [illegible]ae, ipſi [illegible] & ſacerdotes co-rum c[illegible]antur. *Plin[illegible] lib* XVI *cap* IV Deorum honori[illegible] ſacrificantes *(coronam)* ſump[illegible]e, victimis [illegible] coronatis. *& libr* XXI. *cap.* [illegible] Inter ſacra [illegible] & bellicos honores coronis ſuum nomen vind[illegible]ibus.

CAP. XXI. 48. ET DIGIR[illegible]T IN SCHEDVLA.] *Siſte* [illegible] *d ſit* [illegible] *eſſionem Heroneis ex Graeco Me-t*[illegible] *aſtir vel Sophrony.* Cùm verò ad monaſte-rium [illegible] ac [illegible] eſt S[illegible] *He[illegible]* in [illegible] *M[illegible]* [illegible] ἀββᾶν τοῦ Σαι[illegible] [illegible] *h[illegible] L[illegible] H[illegible]* [illegible] *atum.* F[illegible] ſ[illegible] ed[illegible] S[illegible] *le-ctione.* [illegible] *cap.* XXX[illegible] *he[illegible] nat[illegible] a[illegible]* 8 [illegible] *I[illegible] c.* [illegible] *Hie-ronymus habet monachi nomen S[illegible] Sophronius* [illegible] in monaſterium [illegible].

49 QV[illegible] [illegible]A [illegible]T A[illegible]A.] *Colonien-ſis editio* [illegible].

CAP. XXIV. 5[illegible] PRAE[illegible] [illegible]R[illegible] *In ple[illegible]que MSS. deeſt* tunc. *q[illegible] addunt. Tamen vel ſubintel-ligendum id e[illegible], [illegible]tur* [illegible] *ex eo quod ſequitur,* ſed nihil de p[illegible] [illegible] habui; *quare tunc videtur praefecti[illegible] r[illegible]e. Quamquam ſi Ammia-num.* [illegible] *tempo[illegible] ſcriptorem audimus, tunc nondum erat praefectus E[illegible]. Potuit ergo Hiero-nymus eam praefecti* [illegible] *xorem* [illegible] *are per anticipatio-nem qu[illegible] poſt[illegible] pr[illegible] vxor f[illegible] Ariſtaeneta.*

CAP. XXV. 5[illegible] ET EXIT[illegible]M.] *Colonienſis editio.* & iuſti-tium *cum interpretatione,* Id eſt omnium rerum intermiſſionem, & quaſi pu[illegible]cum luctum. *pri-mo male lectum* iuſtitium *pro* exitium. *inde gloſſema quoque ſubſtituti verbi in textum irrepſit.*

5[illegible] FALLACEM DEVM MEVM NON FACIO.] *V[illegible] hac [illegible] lectatur hîc infrà cap.* XXVIII. *de Ethn[illegible] monaſt[illegible]um H[illegible] inuidentibus. De Hila-rione a Gazenſibus quae ita refert etiam Sozomenus libro* V. *cap.* IX. *Meminit eſſrenis audaciae Gazeo-rum tempore Iuliani Imp. Nazianzenus Inuectiuâ priore in Iulianum, quae eſt oratio ordine tertia, & Sozomenus libro* V. *cap.* VIII. *& Theodoretus li-bro* III *cap.* VI *Ambroſius epiſt.* XXVIII. Incenſae ſunt baſi[illegible] a Gazis tempore imperij Iuliani.

53. BETHELIAM.] *Varia hîc lectio, quae à ſcriptis, quae ab editis libris. Vetus editio habet* Bethirium. *quam expreſſè confirmat Sozomenus lib.* V. *cap.* XIV. *de parentibus ſuis loquens,* [illegible] Χριστιανοὶ [illegible] ἐν Βηθελέᾳ κώμῃ Γαζαίᾳ, primi Chriſtiani effecti in Bethelia, pago ditioni Gazenſium ſubiecto. *Idem libro* VI. *cap* XXXII. *agens de diſcipulis Hilarionis:* [illegible] [illegible] Νομοῦ Γαζαίου. Cir-ca B[illegible]heleam v[illegible]um in Nomo Gazei ſi[illegible] m tra-duxêre monaſt[illegible]am. *Idem Sozomenus priori loco ait, quod [illegible]tus* Bethelia, *id Graecis* Πάνθεον *eſſe.*

(5[illegible] QVINTO IGITVR DIE VENIT PELVSIVM.] Peluſium *eſt Aegypti urbs, ad Nili fluminis oſtium, quod ab eo Peluſiacum dicitur.*

55. LYCHNOS.] *Locus circa Peluſium. vetus edi-tio habet* Licho[illegible]os.

56. THEBATVM.] *Aliàs* Theubatum: *vetus edi-tio* Thenbaſton. *Locus eſt inferioris. Aegypti inter Peluſium & Babylonem, ubi Dracontius exulabat. Ortelius eumdem putat cum* Thaubaſio, *qui Antonino Ae[illegible] locus, circa Arabiae paludes. & cum* Thau-baſteo, *quod lib. Notitiar. in Auguſtamnicâ regione.*

57. DRACONTIVM.] *Meminit huius Athana-ſius Apol[illegible] de fu[illegible] à ſ[illegible], quem ait ab Arianis in exilium pulſum una cum multis al[illegible] collegis epiſco-pis. Quem Baronius anno Chriſti* [illegible]LVI. *Liberij Papae* V. *Conſtantij Imperator.* XX. *eumdem eſſe putat eius nominis virum, quem ex monach[illegible] [illegible] renuen-tem, ipſe Athanaſius ad[illegible] tamen, [illegible] ep[illegible] atus onus ſu[illegible]per[illegible]. Fuit Dracontius Ἐπισκοπεῖον [illegible], patriae H[illegible]mopol[illegible] ep[illegible]s, ut habet Athanaſius in epiſt. ad Antiochenſes.*

58. BABYLONEM.] *Ægypti hic ciuitas Babylon, apud Heracleoticum fluuium in Leontopole Thomi. Altera in Assyria Babylon.*

59. PHILONEM.] *Et huius apud Athanasium cum cætera Apologiæ mentio. Baronius ad annum proximè citatum ait, ex Hieronymi testificatione prodi, Hilarionem inuisisse Christi confessores (Dracontium & Philonem) anno qui sequitur Antonij obitum, qui contigit post sequentem annum, videlicet anno Christi CCCLVIII. quo Baronius Antonij obitum ponit. Quare Hilarion putatione Baroniana inuisisset hos confessores anno Christi CCCLIX.*

Sed omnino aliter temporum subducenda est ratio. Nam cum ex Præludijs ad Vitam Antonij pateat eum obijsse anno Constantij Imp. XIX. & ex Vita Hilarionis cap. XXVII. constet, non nisi triennio pæne elapso Hilarionem ad montem Antonij perrexisse, vt eius sibi diem natalem celebraret: nam eo capite dicitur, quod trien nium erat, quo clausum cælum terras arefecerat, vt vulgò diceretur, Antonij mortem etiam elementa lugere. *Atqui immediate Hilarion à monte Antonij redibat. Constat quoque ex Vitâ Hilarionis capite XXV. quod cum ad montem Antonij pergeret, confessores Philonem & Dracontium inuiserit; & dierum ibidem ratio, quos in itinere insumpsit, subducitur. Quare finitio anni XIX. Constantij, Christi CCCLV. Liberij Papæ IV. obijt Antonius, Hilarion dicendus est confessores illos inuisisse anno Constantij XXII. Christi CCCLVIII. sub finem videlicet eius anni, cùm iam XV. Ianuarij instaret natalis, ad quem celebrandum properabat.*

Incertus Auctor vitæ Athanasij varios cum Philone & Dracontio in exilium eiectos, post mortem Constantis Imp. cum Georgius pseudoepiscopus secundò Ecclesiam Alexandrinam inuaderet, commemorat. Καὶ γὰρ εὐθὺς ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Λιβύης, ἐξώρισαν μὲν ἐπισκόπους, Ἀμμώνιον, Μοῖν, Γάϊον, Φίλωνα, Ἑρμῆν, Πλήνιον, Ψενόσιριν, Λινάμμωνα, Ἀγάθωνα, Ἀγάμφον, Μάρκον, ἕτερον Ἀμμώνιον, καὶ Μάρκον, Δρακόντιον, Ἀδέλφιον, Ἀγαθόδωρον, καὶ πρεσβυτέρους Ἱέρακα καὶ Διόσκορον· καὶ οὕτω πικρῶς ἤλασαν, ὥστε τινὰς μὲν αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, τινὰς δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἀποθανεῖν. Etenim statim ex Ægypto & Libyâ expulerunt episcopos, Ammonium, Moëm, Caium, Philonem, Hermem, Plenium, Psenosirin, Linamonem, Agathonem, Agamphum, Marcum, alterum Ammonium, & Marcum, Dracontium, Adelphium, Agathenodorum, & presbyteros Hieracem & Dioscorum: & tam acerbè eos expulerunt, vt quidam eorum in itinere, quidam verò in ipsâ expulsione sint mortui. *Quæ desumpta sunt ex ipsius Athanasij Apologiâ de fugâ suâ; quæ etiam habes apud Metaphrastem de vita Athanasij, & apud Socratem libro II. cap. XXII. etsi nomina quædam apud diuersos diuersimodè legantur. Nam Athanasius habet* Μοῦιν *pro* Μοῖν, *&* Παλάμμωνα *pro* Λινάμμωνα, *vel* Λινάζωνα. *&* Ἀγαθὸν, Ἀνάγαμφον, *pro* Ἀγάθωνα Ἀγάμφον, Ἀθηνόδωρον *pro* Ἀγαθόδωρον.

Loca, in quæ singuli relegati sunt, habes apud Athanasium in epistolâ ad solitariam vitam agentes: Ἀμμώνιον εἰς τὴν ἄνω Ὄασιν· Μοῦιν δὲ καὶ Ψενόσιριν, καὶ Νειλάμμωνα, καὶ Πλῆνιν, καὶ Μάρκον, καὶ Ἀθηνόδωρον, εἰς τὴν Ἀμμωνιακήν, *&c.* Δρακόντιον μὲν ἐπίσκοπον εἰς τὰ ἔρημα περὶ τὸ Κλύσμα, Φίλωνα δὲ εἰς Βαβυλῶνα, Ἀδέλφιον εἰς Ψινάβλα τῆς Θηβαΐδος, Ἱέρακα δὲ καὶ Διόσκορον τοὺς πρεσβυτέρους εἰς Συήνην ἐξώρισαν. Ammonium in superiorem Oasim; Muim, Plenosirim, Nilammona, Plenem, Marcum, Athenodorum in Ammoniacam; Dracontium episcopum in solitudinem eam, quæ circa Clysma est, Philonem verò Babylonem; Adelphium in Psinablâ Thebaidis; Hieracem autem & Dioscorum presbyteros in Soienem, exilio relegarunt.

60. APHRODITON.] Aphrodites & Aphroditopolis *quadruplex in Ægypto vrbs in tertia Ægypti tabula apud Ortelium. vna iuxta Athribin in Delta; altera iuxta Nilum in Heptanomo; tertia iuxta Nilum in Thebaide; quarta apud Latopolim ad Nilum in Thebaide. Quæ hic intelligatur, dixi in Onomastico, vbi de eremo & monasterio Antonij.*

61. BAISANE.] *Huius memoria nondum mihi alibi occurrit.*

62. DROMADIBVS CAMELIS.] *Vetus editio,* dromedibus camelis. *Vide Onomasticon.*

63. ISAAC ET PELVSIANO.] *De his nihil dum repperi.*

64. NE PERGAMIVS.] *Occultari voluit Antonius corpus suum ex Christiana modestia & submissione, non ex contemptu reliquiarum, vt cauillantur hæretici. Notum quanta religione tunicam S. Pauli primi eremitæ sibi vindicarit. Vide dicta ad Vitam S. Pauli cap. XIV. & ad Vitam S. Antonij cap. LIX.* CAP. XXVI.

65. MARTYRIVM FABRICARET.] *Et sanctis Confessoribus & Martyribus ædes sacræ & Martyria exstructa. Habes hic de Confessore. de Martyribus Ammianus lib. XXII.* Cineres proiecit in mare: id metuens, vt clamabat, ne collectis supremis ædes ijs exstruerentur vt reliquis, qui deuiare à religione compulsi, pertulêre cruciabiles pœnas, adusque gloriosam mortem intemeratâ fide progressi, & nunc Martyres appellantur.

66. AD VLTERIOREM OASIM EREMVM.] *Habes apud Ptolomæum in Ægypto* Oasim magnam *& paruam. Sed variant hoc Hieronymi loco & manuscripti & editi libri. MS. S. Floriani:* Ad interius monasterium transiturus. *vetus editio:* Ad interius monasterium Oasin transiturus. CAP. XXVIII.

67. BRVCHIVM.] *Plerique editi libri* Brutium. *Est Bruchium locus circa Alexandriam Ægypti, doctorum & sanctorum virorum domicilium. Vide Onomasticon.*

68. GAZENSES CVM LICTORIBVS PRÆFECTI.] *Male quidam editi,* profecti. *Intelligit præfectum Palæstinæ, in qua Gaza, & lictores eius præfecti. Quæ autem hic breuiter narrat Hieronymus, paullò expressius habes apud Sophronium interpretem, vel Metaphrastem, qui auctores huius inquisitionis Arianos & Ethnicos facit:* Ἐπεὶ δὲ Κωνστάντιος μὲν ζωὴν τῇ ἀρχῇ κατέστρεψε καὶ τὸν βίον, Ἰουλιανὸς δὲ εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλικὸν εἰσπηδήσας ἀνεζωπύρωσε τὸ δίκην καὶ ἀνοχὴν Θεοῦ καὶ δόγματα ἀσεβείας, ἅπερ ἐκεῖνος κακῶς ἐτεκτήνατο. οἱ Γαζαῖοι ἔτι ζῶντος ἀρειανίζοντες ἔτι καὶ τὰ Ἑλληνικὰ τιμῶντες ὑπῆρχον κινοῦνται μείζονι θυμῷ καὶ συστήματι κατὰ τοῦ ὁσίου, καὶ πέμπουσί τινας τῶν ὁμοφρόνων πρὸς τὸ Βρούχιον ὥστε κακοῖς αὐτὸν ἐκεῖ περιβαλεῖν. οἱ δὲ ἀφικνούμενοι λύχνον κατὰ τὸ τοῦ λόγου, μάτην χανόν. Πάλαι γὰρ ἦν ὁ ὅσιος τῆς ἐπιβουλῆς προειδότος. καὶ πρὸς τὴν Λιβύην ὥσπερ ἤδη καὶ ἐγνωρίζομεν ἀφικόμενος. Ἐκεῖνοι δὲ τῆς αἰχμαλωσίας ἀποτυχόντες, εἰς μείζονά τε διαιρίονται τὴν μανίαν, καὶ ἀναστρέψαντες παροξύνουσι τὸν ἀσεβέστατον βασιλέα κελεύσαντα μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ τὸν ὁσίαν μονήν. καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας πολλὰ πρότερον τιμωρηθέντας ἀπελαθῆναι. Γραμμάτια δὲ καὶ Ἡσύχιον, ὅπου περ ἂν εὑρεθῶσι τὰ ζωγρηθέντα κελευσθέντας, εἶτα καὶ αὐτοὺς παραδοθῆναι θανάτῳ. Ἐλάνθανον δὲ, τὸ τοῦ λόγου, ἀετὸν διώκοντες εἰς νεφέλας· ἢ τὸ τοῦ θείου Παύλου, ἀέρα δέροντες ἢ ἐξελθόντες. Postquam autem Constantius quidem simul cum imperio vitam finijt, Iulianus verò cum summâ

[illegible] ... [illegible] hominis [illegible] at [illegible] ua & [illegible] go [illegible] in. Et m[illegible] t [illegible] eade q[illegible] ip[illegible] ſen- [illegible] Illi [illegible] pus hians [illegible] corum præui- [illegible], vt priu[illegible] [illegible] cedebus, ad maio- [illegible] ueil[illegible] ut eum, in- [illegible], vt ad fundamenta [illegible] ius monaſterium, & [illegible] ſupplicij, expelle- [illegible] & H[illegible] us, vbicumque [illegible], extremo deinde [illegible] N[illegible] bant verò ſe, vt dici- [illegible] equi[illegible] nubibus; aut, vt diuinus

1. Cor. 9. [illegible] m v[illegible] te, aut in cum iaculari. [illegible] iv. anno Christi CCCLXII. *Liberij* *P[illegible] Iuliani Imp.* II. *Quod, ait,* [illegible] *tanto ſtudio* *[illegible] necem expetiuiſſent ea potiſſimum* [illegible] *numerum quod idem S. Hilarion* *a[illegible] in [illegible] miracula edidiſſet, vno* *ex [illegible] in [illegible] ſtro facto perſpicuo, ab omnibus fuerat* *ac[illegible] Marnam Gazenſium deum eſſe ſupera-* *tum a [illegible]*

C[illegible] um adeo furens fuit Gazenſium in Chriſtia- *nos p[illegible] tantum Hilarion cogeretur ca-* *piare [illegible], ſed [illegible] omnes, qui degebant in eorum-* *dem [illegible] ditione, fuga pariter atque latebris* *ſibi conſulere [illegible] de maior[illegible] his hac*

Iouem. [illegible] *[illegible] ſeris commendauit:* Huius fugæ cum

Io. 5. & 14. abſ[illegible] es meorum maiorum, tum aui mei [illegible] s par- ticeps fuit, &c.

Cap. xxix. 69. AD MARITIMAM VRBEM LIBYÆ PARÆTONIVM. *Ægypti urbs. Florus libro* [illegible] *Paratonium & Peluſium duo cornua Æ[illegible] vocat.*

Cap. xxxi [illegible] SCVTARIVS QVIDAM.] *Græce,* nomine Sc[illegible] *[illegible] ea exiſtimo potius* ſcutarium *hic ab of-* *ficio* [illegible] *Suetonius Augusto cap.* LVI. Adfuit & clientibus ſicut ſcutario cuidam, euocato quondam ſuo.

Cap. xxxii 72. HESYCHIVS.] *Sozomenus libro* III. c. XIII. Hesycam *vocat. Sic & libro* VI. *cap.* XXXII. *Ἡσυ-χᾶς [illegible]* Hesy[illegible] nas eo ipſo in loco, in quo magiſter eius, vitam egit monaſticam. *Eadem apud Nicephorum libro* X[illegible]. *cap.* XXXIX.

73. METHONÆ.] *Methone eſt Meſſenia vrbs maritima in Peloponneſo.*

73. VILIA POPVLIS SCRVTA VENDENTE.] *Ex Horatio expreſſum Epiſtolarum libro* I. *ep.* VII. Vilia vendentem tunicato ſcruta popello.

Cap. xxxiii 74. AD EPIDAVRVM DALMATIÆ OPPIDVM.] *R[illegible]* Dalmatiæ *[illegible], quia & alia dicta Epidau-* *rus in Peloponneſo.*

7[illegible]. BOAS VOCANT.] *Iſidorus libro* XII. *Orig. cap.* IV. Boas anguis Italiæ immenſa mole, perſe-quitur greges armentorum & bubalos, & plurimo lacte irriguis vberibus ſe innectit, & ſugens interimit, [illegible] e inde à boum populatione Boas nomen accep[illegible] *[illegible] ne adumbrata ſunt partim ex Solino, par-* [illegible] VIII [illegible] bra Chelydris frequentiſſima eſt, & Boam gignit, quem anguem [illegible] onual fuit. C[illegible] p[illegible] [illegible] mo [illegible] [illegible] ſuſſe [illegible] [illegible] ta [illegible] & [illegible] tui [illegible] ca [illegible] vi queat. [illegible] pu[illegible] ti- [illegible] ederet [illegible] it. Diuo Claudio principe [illegible] Vati[illegible] ager [illegible] aluo [illegible] Boæ ſpectatus eſt [illegible] fans. *S[illegible] Plinium [illegible] cap.* [illegible] *pra-* *ſt[illegible]* [illegible] dem [illegible] Boæ, [illegible] cun[illegible] Diuo Claudio principe occiſæ, in Vaticano ſolidus in aluo ſpectatus eſt infans. Aluntur primo bubuli lactis ſucto, vnde nomen traxere. *Videndum an in illa Boas in Dalmatia [illegible] a boue ſerpentibus.* *Certe hic apud Hieronymum ſerpentem boam Dal-* *matiæ familiarem habes. De inſula Ammianus li-* *bro* XXII. Florentius contruſus eſt in [illegible] ſulam Dalmatiæ Boas. *Idem libro* XXVIII. eumque (*Hymetium*) ad Boas Dalmatiæ locum exterminaſſet. *Huc quoque miſſus Iouianus hæreticus L.* LIII. *C. Theod. de hæret.*

76 EVOCATO PRÆCIPISSET.] *Editi legunt:* euocato populo præcepiſſet. *ſed populo deeſt manuſcriptis Latinis & Græci[illegible] [illegible] ſerpentem ipſum euocatum.*

[illegible] EA TEMPESTATE TERRÆMOTV TOTIVS ORBIS.] *Hieronymus in Chronico anno Valentinia-* *ni* II. Terræmotu per totum orbem facto, mare littus egreditur, & Siciliæ multarumque inſularum vrbes & innumerabiles populos oppreſſit. *Idem in Iſaia cap.* XV. Audiui quemdam Areopolitem, ſed & omnis ciuitas teſtis eſt, motu terræ magno in meâ infantiâ, quando totius orbis littus tranſgreſſa ſunt maria, eâdem nocte muros illius corruiſſe. *Ammianus libro* XXVI. Hoc nouatore (*Procopio tyranno*) adhuc ſuperſtite, cuius actus multiplices docuimus & interitum, diem duodecimum Kalend. Auguſtas, Cos. Valentiniano primum cum fratre, horrendi tremores per omnem orbis ambitum graſſati ſunt ſubitò, quales nec fabulæ, nec veridicæ nobis antiquitates exponunt. *cuius tremoris effectus graphice ibi deſcribit Ammianus.*

78. IN SABVLO.] *Plinius libro* XVII. *capite* IV. Inuicem ſabulum album in Ticinenſi, multiſque in locis nigrum, itemque rubrum etiam pingui terræ permiſtum, infecundum eſt. *Dicitur etiam* ſabulo. *Columella libro* IV. *cap.* XXXIII. *de caſtaneis:* Sabulonem humidum vel refractum tophum non reſpuit.

79. SALONIS.] Salon *Dalmatarum nauale eſt Strabonis. Eſt & Salone Plinio vrbs & flumen Dalmatiæ.*

80. IN BREVI LEMBO.] *Quin non hæreat, legens apud Metaphraſtem ex verſione Hervetii,* Appulit Berbilimnon en portum Dalmatiæ. *Haſi, fateor, & vel ob eum locum Pari[illegible] Græcum textum è manuſcriptis reg[illegible] euocaui, in quibus.* [illegible] *qui non variat a verſione Hervetii, niſi quod habeat* Be[illegible]belimbon *pro Berbelimno. Vereor ut fruſtra quis portum hunc in Dalmatiâ quærat. Suſpicio enim [illegible] ronium, qui Latine Vitam ex Latino Hieronym[illegible] ræce expreſſ[illegible] t, [illegible] tc* ut lembo *Hie[illegible] e* Berbelimbon [illegible] *[illegible] te vanam coniectu[illegible] m[illegible] [illegible] lem interpre-* *tis Græci errorem habebis ad caput* XXI. *n.* 48. Cap. xxxiiii.

8 . DROMONES HAVD PARVIS MYOPARONIBVS.] *Apud Colonienſis editio* (myoparon genus nauigij eſt ad curſum & celeritatem paratum) *quod loco nomini myoparonum gloſſemati loco. Mira hic ie-ctio, quam MSS. præ ſe ferunt. Quidam MSS. myo*paronibus deſedio dromonem occuriſſent, denuo hinc inde fluctus vehementes, remiges. *Veſus editio:* myoparonibus de ſe dromone occurriſſent, denuo hinc inde fluctus veriente remige. *Fors* dromon *interpretatio eſt myoparones. Eſt enim dromon, nauis ad curſum expedita, quales ferè piraticæ. De* myoparone *plura in Onomaſtico.*

82. PAPHVM.] *Duplex Paphus in Cypro inſula*, Palæpaphos, *&* Neapapho. *Locus autem, in quo apud Paphum commoratus eſt Hilarion, Sozomeno libro* v. *cap* IX. *dicitur* Χάρβυες, Charbyris, *Tripartitæ libro* VI. *cap.* XII Charybdis, *Nicephoro libro* X. *cap.* VIII. Charybris.

CAP. XXXV 83. HOC SALAMINA, HOC CVRIVM, HOC LAPETHA.] *Tres hæ in Cypro vrbes. Alia Salamina & inſula & vrbs prope Peloponneſum. Aliud quoque Curium in Ætolis & Sabinis. Per Paphum autem quod præceſſit, & tres has ciuitates totam Cypri inſulam deſignat. Eſt Salamina ad Orientem, Curium ad Meridiem, Lapetha ad Septemtrionem, Paphus ad Occidentem.*

CA XXXVI 84. QVÆ VOCANTVR BVCOLIA.] *Veteres editiones* Bocholia. *alij citant* Bacholia. *Sed Græca hic eſt* Βουκόλια, *ut & ſuprà Vita S. Antonij cap.* XXIV. *vbi Euagrius vertit* Paſtoralia. *Vide ibi dicta ad n.* 60. *Plura in Onomaſtico.*

85. ANTAGONISTAS.] *Colonienſis editio addit* (aduerſarios certantis) *quod interpretamentum eſt prioris.*

CAP. XXXVIII. 86 TVNICAM SACCINEAM, CVCVLLAM, ET PALLIOLVM.] *Hoc Hilarionis legatum, & totus theſaurus. Ipſe mox ſepelire vult in* tunicâ cilicinâ, cucullâ, & ſago ruſtico. *Ne fallare, vt exiſtimes, Hilarionis, quia quædam legat, quædam in ſepulturam reſeruat, duplicia fuiſſe veſtimenta, vel feſtorum, vel munditiæ cauſâ. Non fuere. Conſtat ſupra cap.* v. *numquam veſtem mutaſſe, niſi cum prior penitus ſciſſa eſſet. Quare quæ nunc legat, recenti ipſi ceſſerant ex miniſtri morte, qui ante paucos dies obierat, vt hic habes.*

87. ET TOTO CORPORE, QVASI ADHVC VIVERET, INTEGRO.] *De incorruptis Sanctorum corporibus copioſe in Onomaſtico.*

CA. XXXIX 88. AD ADIVVANDAS ORATIONES SVAS.] *Diſce hæretice, Sanctorum orationibus fidelium orationes adiuuari. Auguſtinus libro* XX. *cap.* XXI. *contra Fauſtum Manichæum triplex commodum in Martyrum cultu agnoſcit:* Populus Chriſtianus memorias Martyrum religioſâ ſolemnitate concelebrat, & ad excitandam imitationem, & vt meritis eorum conſocietur, atque orationibus adiuuetur. *Chryſoſtomus libro de Babylâ martyre aduerſus Gentiles ex ſepulchris Martyrum non vnam quoque vtilitatem hauriri docet:* Εἰ γὰρ ὄψις τῆς λάρνακος εἰς τὴν ψυχὴν ἐμπίπτουσα, καταπλήττει τε αὐτὴν καὶ διανίστησι, καὶ εἰς αὐτὴν κειμένου συνδιαχεῖται, καὶ παρεστῶτος καὶ ὁρωμένου, οὕτως αὐτὴν διατίθησι. εἶτα προθυμίας πολλῆς ὁ τοῦτο παθὼν, πληρωθεὶς, καὶ ὥσπερ αὐτὸς ἐκεῖ ἀπηρτισμένος, οὕτως ἐκεῖθεν ἀπέρχεται). Complures enim aſpectus in animam inuadens ipſam percellit & exſuſcitat, ac perinde efficit, quaſi qui illic mortuus iacet, preces ſimul fundat, præſensque adeſſe cernatur: deinde fit, vt qui ſe hic affectum ſentit, mira alacritate geſtiens, animique prorſus quodammodo effectus, ita ex eo loco decedat. *Sanctorum igitur frequenta ſepulcra, Sanctorum venerare reliquias, Sanctorum orationes implora.*

Baronius tomo IV. *Annal. anno Chriſti* CCCLXXII. *Damaſi Papæ* VI. *Valentiniani & Valentis Impp.* IX. *Hoc ipſo, inquit, anno Hilarion præſtantiſſimus monachorum, poſt innumera miracula edita, clariſſimus ſanctitate ex hac vita migrauit anno ætatis ſuæ (vt teſtatur S. Hieronymus) octogeſimo. Ex cuius etiam teſtificatione colligitur, eumdem hoc ipſo anno ex hac vita diſceſſiſſe: ſiquidem ipſum tempore obitus Antonij Magni, qui contigit anno* XXI. *Conſtantij Imp.* (*hic eſt annus Domini* CCCLVIII) *egiſſe annum ætatis* LXV. *tradit: quibus ſi addas annos* XV. *vt peruenias ad* LXXX. *quo obijt, vtique deduces annos ætatis eius vſque ad præſentem* CCCLXXII. *Hactenus Baronius. Ex cuius putatione natalis dies Hilarionis ſtatuendus erit anno Chriſti* CCXCII. *huic enim numero ſi octoginta annos addas, quot eum annis vixiſſe aſſerit Hieronymus, efficientur ad mortualem eius diem anni* CCCLXXII. *Sed aliter annos Antonij numerandos eſſe, ad Præludia in Antonium monui.*

Quòd ſi breuem annorum Vitæ Hilarionis ſynopſim deſideras, ecciſtam ex hac ipſâ Vitâ exceptam.

XVI. *anno ætatis inchoante intrat eremum: manetque ibi ad annum* XX. *incluſiuè. Ita hic cap.* 5.

A XXI. *inchoante ad* XXVI. *ætatis annum incluſiuè, tenuiter victitat,* III. *annis in diem lentis ſextario,* III. *alijs pane arido cum ſale. Ita cap.* 6.

A XXVII. *inchoante ad* XXX. *ætatis annum incluſiuè herbis victitat. Cap. eodem.*

A XXXI. *inchoante ad* XXXV. *incluſiuè ſex vncias panis hordeacei in diem ſumit. Cap. eodem.*

A. XXXVI *inchoante ad* LXIII. *incluſiue victui oleum adijcit. Cap. eodem.*

A. LXIV. *inchoante ad* LXXX. *incluſiuè pane abſtinuit, ſicque compleuit vitæ ordinem. Cap. eod. &* 38.

Quibus omnibus ſubductis iuſtum efficies numerum octogenarium.

Sed & alia annorum ratio ex eadem vitâ colligi poteſt.

Anno XVI. *ætatis inchoante, ſeu* XV. *iam expleto intrat eremum. Cap.* 5.

Poſt XXII. *annos ſolitudinis ſterili Eleutheropolitanæ partum impetrat.*

LXIII. *ætatis anno de fugâ cogitat. Cap.* 23. *& poſt* II. *annos è Palæſtinâ diſcedit. Cap.* 24.

Poſt III. *annos à morte Antonij inuiſit locum Antonij. Cap.* 26. *&* 27.

Anno I. *manet Oaſi. Cap.* 28.

Fugit in Siciliam, ibi poſt III. *annos eum Heſychius inuenit. Cap.* 32.

Manet II. *annis Paphi in Cypro. Cap.* 36.

Manet V. *annis in monte. Cap. eodem.*

Quibus ſi annum I. *addas, quem varijs profectionibus impendit, conficies annos* LXXX. *quot eum vixiſſe teſtatur Hieronymus.*

VITA

VITA SANCTI MALCHI CAPTIVI MONACHI

21. Oct.

AVCTORE DIVO HIERONYMO PRESBYTERO.

PROLOGVS.

3 QVI nauali prælio dimicaturi ſunt, antè in portu & in tranquillo mari flectunt gubernacula, remos trahunt, ferreas manus & vncos præparant, diſpoſitumq́ue per tabulata militem, pendenti gradu, & labente veſtigio ſtare firmiter adſueſcunt; vt quod in ſimulacro pugnæ didicerint, in vero certamine non pertimeſcant. Ita & ego qui diu tacui (ſilere quippe me fecit, cui meus ſermo ſupplicium eſt) priùs exerceri cupio in paruo opere, & veluti quamdam rubiginem linguæ abſtergere, vt venire poſſim ad latiorem hiſtoriam. Scribere enim diſpoſui (ſi tamen vitam Dominus dederit, & ſi vituperatores mei ſaltem fugientem me & clauſum perſequi deſierint) ab aduentu Saluatoris vſque ad noſtram ætatem, id eſt, Apoſtolis vſque ad huius temporis fæcem, quomodo & per quos Chriſti Eccleſia nata ſit & adulta, [4] perſecutionibus creuerit, martyrijs coronata ſit: [5] & poſtquam ad Chriſtianos principes venerit, potentiâ quidem & diuitijs maior, ſed virtutibus minor facta ſit. Verùm hæc aliàs. Nunc quod imminet explicemus.

Hieronym. Eccleſiaſticam hiſtoriam ſcribere propoſuerat.

VITA.

Cap. I. 6 MARONIAS triginta fermè millibus ab Antiochiâ vrbe Syriæ, haud grandis ad Orientem diſtat viculus. Hic poſt multos vel dominos vel patronos, dum ego adoleſcentulus morarer in Syriâ, [7] ad Papæ Euagrij, neceſſarij mei, poſſeſſionem deuolutus eſt, quem idcircò nunc nominaui, vt oſtenderem, vnde noſſem quod ſcripturus ſum.

Hieronymo in Syriâ adoleſcentulus moratur.

Erat illic quidam ſenex nomine Malchus, quem nos Latinè Regem poſſumus dicere, Syrus natione & linguâ, [8] & vt reuerâ, eiuſdem loci indigena. Anus quoque in eius contubernio valdè decrepita, & iam morti proxima viſebatur, tam ſtudioſi ambo religionis, ſic eccleſiæ limen terentes, vt Zachariam & Eliſabeth de Euangelio crederes; niſi quòd Ioannes in medio non erat. De his cùm curioſè ab accolis quærerem, quænam eſſet eorum copula, matrimonij, an ſanguinis, an ſpiritus: omnes voce conſonâ, ſanctos & Deo placitos, & mira neſcio quæ reſpondebant. Quâ cupiditate illectus, adortus ſum hominem, & curioſiùs ſciſcitans rerum fidem, hæc ab eo accepi.

Malchus Syriacè Rex.
Syrus natione & linguâ.
Cum conſorte in templo frequens.
Lucæ 1.

Ego, inquit, mi nate; [9] Niſibeni agelli colonus, ſolus parentibus fui. Qui cùm me quaſi ſtirpem generis ſui, & heredem familiæ ad nuptias cogerent, monachum potiùs me velle eſſe reſpondi. Quantis pater minis, quantis mater blanditijs perſecuti ſint, vt pudicitiam perderem, hæc res ſola indicio eſt, quòd & domum & parentes fugi. Et quia ad Orientem ire non poteram propter vicinam Perſidem, & Romanorum militum cuſtodiam, ad Occidentem verti pedes, puſillum neſcio quid portans viatici, quod me ab inopiâ tantùm defenderet. Quid multa? Perueni tandem [10] ad eremum Chalcidos, [11] quæ inter Immas & Beræam magis ad Auſtrum ſita eſt. Ibi repertis monachis, eorum me magiſterio tradidi, manuum labore victum quæritans, laſciuiamque carnis refrænans ieiunijs.

Cap. II.
A nuptijs abhorret.
Parentes patriamq́, vita monaſtica deſiderio deſerit.
Fit monachus.

Poſt multos annos incidit mihi cogitatio, vt ad patriam pergerem; [12] vt dum aduiue-

Cap. III.

Redit in patriam tranſiens reclamante Abbate. uiueret mater, iam enim patrem mortuum audieram, ſolarer viduitatem eius, & exin de venumdatâ poſſeſſiunculâ, partem erogarem pauperibus, & ex parte monaſterium conſtruerem (quid erubeſco confiteri infidelitatem meam?) partem in ſumptuum meorum ſolatia reſeruarem. Clamare oecœpit Abbas meus, diaboli eſſe tentationem, & ſub honeſtæ rei occaſione, antiqui *Prou. 26.* hoſtis aſtunas. Hoc eſſe reuerti canem ad vomitum ſuum. Sic multos monachorum eſſe deceptos, numquam diabolum apertâ fronte ſe prodere. Proponebat mihi exempla de Scripturis quamplurima: inter quæ *Gen. 3.* illud initio, quòd Adam quoque & Euam ſpe diuinitatis ſupplantauerit. Et cùm perſuadere non poſſet, prouolutus genibus obſecrabat, ne ſe deſererem, ne me perderem, *Lucæ 9.* ne aratrum tenens, poſt tergum reſpicerem. Væ miſero mihi, vici peſſimâ victoriâ, reputans illum non meam vtilitatem, ſed *E monaſterio fugiens velut funus efferetur.* ſuum ſolatium quærere. Proſecutus ergo me de monaſterio, quaſi funus efferret, & ad extremum valedicens, Video te, ait, fili, ſatanæ cauterio notatum: non quæro cauſſas, excuſationes non recipio. Ouis quæ de ouili egreditur, lupi ſtatim morſibus patet.

Cap. IV. [13] De Berœâ Edeſſam pergentibus, [14] vicina eſt publico itineri ſolitudo, per quam Saraceni incertis ſemper ſedibus huc atque illuc vagantur. Quæ ſuſpicio frequentiam in illis locis viatorum congregat, vt imminens periculum auxilio mutuo declinetur. Erant in comitatu meo viri, feminæ, ſenes, iuuenes, paruuli, numero circiter ſeptuaginta. Et ecce ſubitò equorum camelorumque ſeſſores [15] Iſmaëlitæ irruerunt, *Ab Iſmaëlitis capitur.* crinitis vittatiſque capitibus, ac ſeminudo corpore, [16] pallia & latas callıculas trahentes: pendebant ex humero pharetræ, & laxos arcus vibrantes haſtilia longa portabant. Non enim ad pugnandum, ſed ad prædandum venerant. Rapimur, diſpergimur, in diuerſa diſtrahimur. Ego interim [17] longo poſtliminio hereditarius poſſeſſor, & ſerò mei conſilij pœnitens, cum al- *Cum alterius muliercula vnius heri fit ſeruus.* terius mulierculâ in vnius heri ſeruitutem ſortitus venio. Ducimur, imò portamur ſublimes in camelis, & per vaſtam eremum ſemper ruinam timentes, hæremus potiùs quàm ſedemus. Cibus ſemicrudæ carnes, & lac camelorum potui erat. Tandem grandi amne tranſmiſſo, peruenimus ad interio- *Dominam adorare cogitur.* rem ſolitudinem, vbi dominam eiuſque liberos ex more gentis adorare iuſſi, ceruices flectimus. Sic quaſi clauſus carcere, *Nudus incedit.* mutato habitu, id eſt nudus, ambulare diſco. Nam aëris quoque intemperies, nihil aliud præter pudicitiam velari patiebatur.

Paſcit oues domini ſui. Traduntur mihi paſcendæ oues, & in malorum comparatione hoc fruor ſolatio, quòd dominos meos & conſeruos rariùs video. Videbar mihi aliquid habere ſancti Iacob, *Gen. 29.* recordabar Moyſi, qui & ipſi in eremo *Exodi 3.* pecorum quondam fuêre paſtores. Veſcebar recenti caſeo & lacte. Orabam iugiter, canebam pſalmos, quos in monaſterio didiceram. Delectabat me captiuitas mea: agebamque Dei iudicio gratias, quòd monachum, quem in patriâ fueram perditurus, in eremo inueneram.

O nihil vmquam tutum apud diabo- *Cap. V.* lum! ô multiplices & ineffabiles eius inſidiæ! Sic quoque me latentem inuenit inuidia. Dominus videns gregem ſuum creſcere, nihilque in me deprehendens fraudulentiæ: ſciebam enim Apoſtolum præcepiſſe, dominis ſic quaſi Deo fideliter ſer- *Coloſſ. 3. Epheſ. 6.* uiendum, & volens me remunerari, quò fidum ſibi magis faceret, tradidit mihi il- *Cogitur conſeruam alterius coniugem in vxorem ducere.* lam conſeruam mecum aliquando captiuam. Et cùm eam refutarem, dicerem que me Chriſtianum, nec licere mihi vxorem viuentis accipere (ſiquidem captus nobiſcum vir eius, ab alio domino fuerat abductus) herus ille placabilis in furorem verſus, euaginato me cœpit petere gladio. Et niſi feſtinus brachio tenere mulierem præoccupaſſem, illicò fudiſſet ſanguinem. Iam venerat tenebroſior ſolito, & mihi nimiùm matura nox. Duco in ſpeluncam ſemirutam, nouam coniugem, [18] & pronubante nobis mœſtitiâ, vterque deteſtamur alterutrum, nec fatemur. Tunc verè ſenſi captiuitatem meam, proſtratuſque humi, monachum cœpi plangere, quem perdebam, dicens: Huccine miſer ſeruatus ſum? Ad hoc me mea ſcelera perduxerunt, incaneſcente iam capite, virgo maritus fierem? Quid prodeſt parentes, patriam, rem familiarem contempſiſſe pro Domino, ſi hoc facio, quod vt ne facerem, illa contempſi? niſi quòd fortè propterea hæc ſuſtineo, quia rurſum patriam deſideraui. Quid agimus anima? perimus an vincimus? Expectamus manum Domini, an proprio mucrone confodimur? Verte in te gladium, tua magis *Ne maculetur connubio, ſeipſum occidere conatur.* mors timenda eſt, quàm corporis. Habet & ſeruata pudicitia ſuum martyrium, iaceat inſepultus Chriſti teſtis in eremo, ipſe mihi ero perſecutor & martyr. Sic fatus, eduxi in tenebris quoque micantem gladium, & acumine contra me verſo, Vale, inquam, infelix mulier, habeto me martyrem potiùs quàm maritum. Tunc illa pedi- *Prohibet illum maritus.* bus meis prouoluta, Ego te, inquit, per Ieſum Chriſtum, per huius horæ neceſſitatem rogo, ne effundas ſanguinem tuum in ſangui-

ſanguinem meum. Vel ſi mori placet, in me primùm verte mucronem: ſic nobis potiùs coniuogamur. Etiam ſi vir meus ad me redierit, ſeruarem caſtitatem, quam me captiuitas docuit, vel interirem antequam perderem. Cur moreris, ne mihi iungaris? Ego morerer, ſi iungi velles. Habeto enim me coniugem pudicitiæ, & magis animæ copulam amato, quàm corporis. Credant domini maritum, Chriſtus nouerit fratrem. Facilè perſuademus nuptias, cùm nos viderint ſic amare. Fateor, obſtupui, & admiratus virtutem feminæ, coniugem plus amaui. Numquam tamen illius nudum corpus intuitus ſum, numquam carnem tetigi, timens in pace perdere, quod in prœlio ſeruaueram. Tranſeunt in tali matrimonio dies plurimi, amabiliores nos dominis fecerunt nuptiæ. Nulla fugæ ſuſpicio, interdum & menſe toto aberam fidus gregis paſtor per ſolitudinem.

Caſta anima in coniugio malcho corpus ſeruat.

Cap. VI. Poſt grande interuallum dum ſolus in eremo ſedeo, & præter cælum terramque nihil video, cœpi mecum tacitus voluere, & inter multa, monachorum contubernia recordari, maximeque vultus patris mei, qui me erudierat, tenuerat, perdiderat. Sicque cogitans, aſpicio formicarum gregem anguſto calle feruere, videres onera maiora quàm corpora. Aliæ herbarum quædam ſemina forcipe oris trahebant, aliæ egerebant humum de foueis, & aquarum meatus aggeribus excludebant. Illæ venturæ hiemis memores, ne madefacta humus in herbam horrea verteret, illata ſemina præcidebant. Hæ luctu celebri, [19] corpora defuncta portabant. Quodque magis mirum eſſet in tanto agmine, egrediens non obſtabat intrantibus, quin potiùs ſi quam vidiſſent ſub faſce & onere concidiſſe, ſuppoſitis humeris adiuuabant. Quid multa? Pulchrum mihi ſpectaculum dies illa præbuit. Vnde recordatus Salomonis, ad formicæ ſolertiam nos mittentis, & pigras mentes ſub tali exemplo ſuſcitantis, cœpi tædere captiuitatis, & monaſterij cellulas quærere, ac formicarum illarum ſollicitudinem deſiderare, vbi laboratur in medium; cumque nihil cuiuſquam proprium ſit, omnium omnia ſunt. Regreſſo ad cubile occurrit mihi mulier: triſtitiam animi vultu diſſimulare non potui. Rogat cur ita exanimatus ſim. Audit cauſſam, hortatur ad fugam: non aſpernatur. Peto ſilentium, fidem tribuit, [20] & iugi ſuſurrio inter ſpem & metum medij fluctuamus.

Priſtini fratres recordatur.

Prou. 6. formicarum induſtriam inſpicimus, fugam meditatur.

Cap. VII. Erant mihi in grege duo hirci miræ magnitudinis. Quibus occiſis, vtres facio, eorumque carnes viatico præparo. Et primo veſpere, putantibus dominis nos ſecretò cubitare, inuadimus iter, vtres & partem carnium portantes. Cumque perueniſſemus ad fluuium, nam decem millibus aberat, inflatis & aſcenſis vtribus, aquis nos credimus, paulatim pedibus ſubremigantes: vt deorſum nos flumine deferente, & multò longiùs quàm conſcenderamus, in alteram nos exponente ripam, veſtigium ſequentes perderent. Sed inter hæc madefactæ carnes, & ex parte lapſæ, vix tridui cibum pollicebantur. Bibimus vſque ad ſatietatem, futuræ nos ſiti præparantes. Currimus, poſt tergum ſemper aſpicimus, & magis noctibus promouemur, vel propter inſidias latè vagantium Saracenorum, vel propter ardorem ſolis nimium. Paueo miſer etiam referens, & iam ſecurus, toto tamen corpore perhorreſco.

Fugit cum muliere.

Cap. VIII. Poſt diem tertium, dubio aſpectu procul aſpicimus [21] duos camelos ſedentes venire concitè. Statimque mens mali præſaga, putare dominum, meditari mortem, ſolem cernere nigreſcentem. Dumque timemus, & veſtigijs per arenas nos proditos intelleximus, offertur ad dexteram ſpecus, longè ſub terrâ penetrans. Igitur timentes venenata animalia, (ſolent quippe viperæ, reguli, & ſcorpiones, ceteraque huiuſcemodi, feruorem ſolis declinantia, vmbras petere) intrauimus quidem ſpeluncam, ſed ſtatim in ipſo introitu ſiniſtræ nos foueæ credidimus, nequaquam vltrà progredientes, ne dum mortem fugimus, incurreremus in mortem. Illudque nobiſcum reputantes, ſi iuuat Dominus miſeros, habemus ſalutem: ſi deſpicit peccatores, habemus ſepulcrum. Quid putas fuiſſe nobis animi, quid terroris, cùm ante ſpecum haud procul ſtarent dominus & conſeruus, & veſtigio indice, iam ad latebras perueniſſent? O multò grauior expectata, quàm illata mors! Rurſus cum timore & labore lingua balbutit, & quaſi clamante domino, mutire non audeo. Mittit ſeruum, vt nos de ſpecu protrahat: ipſe camelos tenet, & euaginato gladio, noſtrum expectabat aduentum. Intereà tribus fermè vel quatuor cubitis introgreſſo famulo, nobis ex occulto tergum eius videntibus (nam oculorum iſtiuſmodi natura eſt, vt poſt ſolem vmbras intrantibus cæca ſint omnia) vox per antrum ſonat: Exite furciferi, exite miſeri, exite morituri. Quid ſtatis? quid moramini? Exite. Dominus vocat. Adhuc loquebatur, & ecce per tenebras aſpicimus leænam inuaſiſſe hominem, & gutture ſuffocato, cruentum intrò trahere. Ieſu bone, quid tunc terroris nobis, quid gaudij fuit? Spectabamus hoſtem

Inſequitur fugientes dominus.

Specum ſubit.

Miſſus ad extrahendum eos ſeruus à leænâ ſuffocatur.

ſtem noſtrum perire, domino neſciente. Qui cum videret illum moras facere, ſuſpicatus eſt duos vni reſiſtere. Sed & iram differre non valens, ſicut tenebat gladium, ad ſpeluneam venit, & clamore rabido ſerui increpans vecordiam, priùs à ferâ tentus eſt, quàm noſtras latebras præteriret. Quis hoc vmquam crederet, vt ante os noſtrum beſtia pro nobis dimicaret?

Dominus etiam ipſe à leanâ occiditur.

CAP. IX. Sublato autem illo metu, ſimilis ante oculos noſtros verſabatur interitus, niſi quòd tutiùs eſſet leænæ rabiem quàm iram hominum ſuſtinere. Pauemus intrinſecùs, & ne mouere quidem nos auſi, præſtolamur euentum rei, inter tanta pericula, [22] pudicitiæ tantùm conſcientiâ pro muro ſepti. Leæna inſidias cauens, & viſam ſe eſſe ſentiens, [23] apprehenſum mordicùs catulum maturina effert, nobiſq; cedit hoſpitio. Neque tamen ſatis creduli, ſtatim erumpimus, ſed expectantes diu, & egredi cogitantes, illius nobis ſemper figurabamus occurſum.

Pudicitiâ pro muro contra beſtiam ſepti.

CAP. X. Sub tali ergo terrore & illâ tranſactâ die, exiuimus ad veſperam, vidimuſque [24] camelos, quos ob nimiam velocitatem dromedarios vocant, præteritos cibos in ore voluere, & in aluum miſſos iterum retrahere. Quibus aſcenſis, & [25] nouâ ſitarciâ refocillati, decimo tandem die ad Romana per deſertum caſtra peruenimus. Oblatique tribuno, rem ordine pandimus, inde tranſmiſſi [26] ad Sabinianum Meſopotamiæ ducem, camelorum pretium accepimus. Et quia iam abbas ille meus dormierat in Domino, ad hæc delatus loca me monachis reddo, hanc trado virginibus, diligens eam vt ſororem, [27] non tamen ei me credens vt ſorori.

Camelos dromedarios aſcendunt. *Veniunt ad Romana caſtra.* *Iungit ſe rurſum monachis.* *Cauta dilectio.*

CAP. XI. Hæc mihi ſenex Malchus adoleſcentulo retulit. Hæc ego vobis narraui ſenex, & caſtis hiſtoriam caſtitatis expono. Virgines caſtitatem cuſtodire exhortor. Vos narrate poſteris, vt ſciant inter gladios & inter deſerta & beſtias, pudicitiam numquam eſſe captiuam: & hominem Chriſto deditum poſſe mori, non poſſe ſuperari.

Numquam captiua pudicitia.

NOTATIO.

1 MALCHI. *Martyrologium Romanum* XXI. *Octobr.* Maroniæ in Syriâ prope Antiochiam S. Malchi Monachi. *De Malcho quodam Menæa* XXIV. *Nouembris:*

Ὁ ἅγιος Μάλχος ἐν εἰρήνῃ τελειοῦται.
Οἱ ψυχοπομποὶ συγκατέπτησαν τότε
Ψυχὴν ἀπάξαι, Μάλχε, τὴν σὴν Κυρίῳ.

Sanctus Malchus in pace conſummat.
Angeli animarum ductores ſimul è cælo deuolarunt,
Vt animam tuam, Malche, ad Deum deducant.

An hic cum hoc noſtro idem ſit, dubito. Meminit Malchi *cuiuſdam Theodoretus lib.* IV. *hiſt. cap.* XXVI. *quem Baronius annali* CCCLXX. *putat eſſe eum, de quo agit Hieronymus. Non opinor. quia Malchus Theodoreti vixit in monte, qui imminet Antiochiæ; Malchus Hieronymi in vico Maronia triginta millibus ab Antiochiâ.*

Malchum *Syris* Regem *ſonare habes hic cap.* I. *Vide Onomaſticon.*

2. HIERONYMO.] *Verè Hieronymus huius Vitæ auctor. Ipſe in Catalogo Illuſtr. Eccleſiæ ſcrip. capite* CXXXV. *cum inter opera ſua recenſet. Quare quæ apud Metaphraſtem habetur tomo* VII. *Aloyſij Lipomani ex Græco per Gentianum Heruetum tranſlata, exiſtimo ante ex Hieronymi Latino textu in Græcum verſam.*

Magdeburgenſes Centuriatores Centur. IV. *c.* X. *Eraſmum ſecuti, volunt Hieronymum vitam Malchi prolixiori narratione conſcripſiſſe, exercendi ingenij magis cauſâ, quam recte, vt eſſet, ſimpliciter explicandi propoſito. Sed rectè eos ſuiſmet verbis capiat Alanus Copus dialogo* II. *cap.* XI. *Mirantur, inquit,* quòd tot hominis ſcelera priùs commemoranda, quàm damnanda cenſuerit *Hieronymus. In quâ iſte querela ſe produnt, ſuamque confitentur, & ſatis ſe intelligere, ſeriò & non Rhetoricâ exercitatione Hieronymum iſta agitaſſe. Alioqui quorſum illa contra Rhetorem in ficto argumento ludentem vociferatio? Hactenus Alanus: qui porrò quinque ſcelera, quæ Magdeburgenſes Malcho obijciunt, egregiè dialogo illo* II. *varijs capitibus refutat.*

3. QVI NAVALI PROELIO.] *Ambroſius libro* I. *Offic. cap.* X. Qui nauem in mari regere gubernaculis ſtudet, vel remis ducere, priùs in fluuio præludit. *Labitur Eraſmus, qui ex hac ſimilitudine exiſtimauit Hieronymum ſubſignificare, argumentum hoc non eſſe ſerium, ſed exercitandi ſtyli cauſâ ſumptum. Quaſi verò repugnet ſerium quid eſſe, & idem tamen aſſumi ad exercitandum ſtylum. Seriò cogitabat Hieronymus de hiſtoria Eccleſiaſtica compoſitione: quam vt pro dignitate tractare poſſet, maluit antè in paruo, vt inquit,* opere exercere, *quàm* ad latiorem hiſtoriam *perueniret; ſeriò vtique vtrobique rem acturus.* PROLOG.

MS. Audomarenſis initio huius capitis præmittebat hæc verba: Qui legis, imitare quod legis.

4. PERSECVTIONIBVS CREVERIT.] *Hieronymus epiſt.* LXII. *ad Theophilum aduerſus errores Ioannis Ieroſol.* Fundendo ſanguinem, & patiendo magis, quàm faciendo contumelias, Chriſti fundata eſt Eccleſia: perſecutionibus creuit, martyrijs coronata eſt.

5. ET POSTQVAM AD CHRISTIANOS PRINCIPES VENERIT (Eccleſia) POTENTIA QVIDEM ET DIVITIIS MAIOR, SED VIRTVTIBVS MINOR FACTA SIT.] *Heretici moderni auide hæc & ſimilia Hieronymi aliorumque Patrum loca arripiunt.*

Primo, vt Eccleſiæ ornatum & vaſa ſacra pretioſiora improbent, quos egregie repercutit Bellarminus noſter tomo II. *Contron. general.* IV. *libro* III *qui eſt De cultu Sanctorum cap.* VI. *vbi agit de ornatu tem-*

templorum. & tomo III. *Controu. generali* III. *quæ eſt de Euchariſtiâ, libro* II. *de Miſſâ cap.* XIV. *vbi agit de vaſis ſacris. Quò etiam facit in tempore dictum apophthegma S. Bonifacij, de quo habes de conſecr. diſt.* I. *cap.* XLIV. Bonifacius martyr & epiſcopus interrogatus, ſi liceret in vaſculis ligneis Sacramenta conficere, reſpondit: Quondam ſacerdotes aurei ligneis calicibus vtebantur: nunc è contrario, lignei ſacerdotes aureis vtuntur calicibus. *quod deſumptum eſt ex Concilio Triburienſi cap.* XVIII. *Monere videlicet voluit vir ſanctus vt aureas ſimul mentes ad altare ſacerdotes adferant. Imitatione quadam expreſſit hoc apophthegma Trithemius in Chronico ſuo Hirſaugienſi:* Veteres olim monachi cellas quidem, eccleſias, & alias manſiones habebant tenebroſas; ſed eorum corda erant lucida valdè in amore Dei omnipotentis, & in ſcientiâ diuinarum Scripturarum. Noſtri autem eccleſias, cellas, domoſque, & omnes manſiones iam lucidiſſimas fabricant; ſed corda eorum vitiis & deſidiâ plena, tenebroſa ſunt: quoniam nec Deum, ſicut debuerant, diligunt; nec lectionibus Scripturarum animum intendunt. Ita quoque cùm calices eſſent cuprei, ſacerdotes aurei fuerunt. hodie autem calices ſunt aurei, & cuprei ſacerdotes.

Secundò, vt clericorum diuitias inſectentur & improbent. Quâ in re ſequuntur veteres hæreticos, vt Arnaldum de Brixia, qui vixit an. Chriſti MCXXXIX. *tempore Conradi Regis Romanorum, qui dicebat (teſte Ottone Friſingenſi libro* II. *cap.* XX. *de geſtis Friderici Imp.)* Nec clericos proprietatem, nec epiſcopos regalia, nec monachos poſſeſſiones habentes, aliquâ ratione poſſe ſaluari. *Sequuntur & Ioannem VVicleſum, cuius in Concilio Conſtantienſi ſeſſione* VIII. *damnati hi ſunt articuli.* XXXII. Ditare clerum eſt contra regulam Chriſti. XXXIII. Silueſter & Conſtantinus errarunt Eccleſiam ditando. XXXIX. Imperator & ſæculares ſunt ſeducti à diabolo, vt Eccleſiam ditarent bonis temporalibus. *Sed rectè Ambroſius libro* VIII. *in capite* XIX. *Lucæ, non in diuitiis crimen, ſed in male vtentibus ponit:* Diſcant diuites non in facultatibus crimen hærere, ſed in ijs, qui vti neſciant facultatibus. Nam diuitiæ vt impedimenta ſunt improbis, ita bonis ſunt adiumenta virtutis.

Quòd ſi quis Iſaiæ vaticinium, ad Eccleſiã olim ſub Ethnicis Imperatoribus quaſi derelictam, pòſt Chriſtianorum Imperatorum tempore exaltatam retulerit,
Iſa. 60. *non omnino aberrabit:* Pro eo quòd fuiſti derelicta, & odio habita, & non erat qui per te tranſiret, ponam te in ſuperbiam ſæculorum, gaudium in generationem & generationem, & ſuges lac Gentium, & mamillâ Regum lactaberis, & ſcies, quia ego Dominus ſaluans te, & redemptor tuus fortis
Iſa. 49. Iacob. *Et illud eiuſdem:* Et erunt Reges nutricij tui, & Reginæ nutrices tuæ: vultu in terram demiſſo adorabunt te, & puluerem pedum tuorum lingent. *Vide epiſtolam Æneæ Siluij tum Cardinalis, poſteà Pij II. Pontificis, quæ inſcribitur* De moribus Germaniæ, *quâ refutat varias Martini Meir, qui Archiepiſcopo Moguntino Cancellarius fuit, calumnias contra curiam Romanam, probatque variis rationibus Romanos Præſules* diuites & potentes *eſſe oportere, ac potiſſimùm ad tria diuitias requiri.* I. Ad ſtatum honeſtum & dignitati conuenientem tenendum. II. Ad alendos pauperes, & eccleſias manu tenendas. III. Ad coërcendos malefactores, qui fidei ſinceritati officiunt.

6. MARONIAS] *Ita manuſcripti & vetus editio.* vulgò Maronia. *Ptolemæo nota Syriæ ciuitas* Μαρωνίας. *Hic viculus dicitur. Vide Onomaſticon.*

7. AD PAPÆ EVAGRII.] *Antiochiæ epiſcopus fuit Euagrius, Hieronymo perfamiliaris. de quo ipſe Catalogo illuſt. Eccleſiæ Scriptorum cap.* CXXV. *Vide dicta ad Præludia in Vitam S. Antonij n.* 4. *De Papæ nomine in Onomaſtico.*

8. ET, VT RABAR, EIVSDEM LOCI INDIGENA.] *Ita MS. & vetus editio. Colonienſis cum Eraſmo,* & retecit αὐτόχθων. *quod neſcio an Eraſmus ex ingenio, an ex MS. ſubſtituerit. H. Grauius dicit etiam in quibuſdam libris legi,* Thebattonis indigena. *Quidam MS. pro* rebar *habet* erat. *Sed vera lectio eſt quam dedi. Putabat quidem Hieronymus, Malchum, qui Maroniæ verſabatur, eiuſdem fuiſſe loci indigenam, ſed mox à Malcho docetur Niſibenum ſe eſſe. Labuntur cum Eraſmo Centuriatores Magdeburgenſes Cent.* IV. *cap.* X. *qui aiunt Malchum oriundum ex vico Maroniâ.*

9. MI NATE, NISIBENI AGELLI COLONVS.] *MS. S. Floriani:* Mi nate Niſiuelli agelli colonus. *MS. Audomarenſis:* Matheni ſibeni agello colonus, *quod coaluit ex* mi nate N:ſibeni. *Erit fortè quiſpiam, qui hinc* Mathe Niſibeni *exſculpat, & locum ita dictum in agro Niſibeno arioletur. Vulgò loco* Niſibeni *habetur* Maroniaci. *Apud Metaphraſten habetur* Seuerinia. Cap. II.

10. AD EREMVM CHALCIDOS.] *Eſt* Chalcis *vrbs Syriæ, in regione Chalcidicâ. Apud Ammianum Marcellinum libro* XXIV. *habes* Chalcida *Syriacam ciuitatem. Vide Onomaſticon.*

11. QVÆ INTER IMMAS ET BEROEAM.] *Ita legendum ex manuſcriptis. quidam manuſcripti habebant* Verœam, *ſolennis quorumdam veterum more, ponentium V. loco B. In editionibus veteribus erat,* quæ inter mimas & beroas. *In Colonienſi editione,* quæ inter Immam & Eſſam. *Abutar otio, ſi monſtroſas quorumdam manuſcriptorum & editorum librorum lectiones repræſentem. Et* Imæ *&* Berœa *in Syriâ, quæ huic loco quadrant. Vide Onomaſticon.*

12. VT DVM ADVIVERET MATER] *Ita manuſcriptus S. Floriani editi,* Et dum adhuc viueret mater. *Tertullianus de coronâ milit. cap.* VII. Porrò ſi quæ aliæ idolis faciant, ad dæmones pertinent, quantò magis quòd ipſa ſibi idola fecerunt, cùm aduiuerent. *vbi non rectè Latinius,* cùm adhuc viuerent, *reponit.* Cap. III.

13. DE BEROEA EDESSAM PERGENTIBVS.] *Ita rectè MSS. Malè Colonienſis editio:* De Beriâ ad Eſſam pergentibus. *Eſt* Berœa *hic Syriæ ciuitas, in Cyrrheſtica regione.* Edeſſa *quoque hic Syriæ eſt ciuitas.*

14. VICINA PVBLICO ITINERI SOLITVDO, PER QVAM SARACENI.] *Tenditur hæc latiſſima eremus ab Indiâ ad Mauritaniam vſque & Athlanticum Oceanum, vt ſcribit Hieronymus in caput* XXI. *Iſaiæ.*

15. ISMAELITÆ IRRVERVNT CRINITIS VITTATISQVE CAPITIBVS.] *Veteres editiones,* nudatiſque capitibus. *Sed benè MS cum editione Colonienſi,* vittatis. *varius gentium habitus. Tertullianus libro de velandis virginibus capite* X. Debebunt & ipſi aliqua ſibi inſignia defendere, aut pennas Garamantum, aut crobylos Barbarorum, aut cicadas Athenienſium, aut cirros Germanorum, aut ſtigmata Britonum. *Iſidorus libro* XIX. *Orig.*

*cap.*XXIII. Nonnullæ gentes non ſolùm in veſtibus, ſed in corpore aliqua ſibi propria quaſi inſignia vindicant. vt videmus cirros Germanorum, granos & cinnabar Gothorũ, ſtigmata Britonum. Circumcidunt quoque Iudæi præputia; pertundunt Arabes aures; flauent capitibus intextis Getæ; nitent Albani albentibus crinibus; Mauros habet terra nox corporum, Gallos candida euris; ſine equis inertes extant Alani; nec abeſt genti Pictorum nomen à corpore, quòd minutis opifex acus punctis expreſſos natiui graminis ſuccos includit, vt has ad ſui ſpecimen cicatrices ferat, pictis artubus maculoſa nobilitas.

16. PALLIA ET LATAS CALLICVLAS TRAHENTES] *Ita MS. S. Floriani. veteres editiones,* calligulas. *Colonienſis editio,* caligas. *Iſidorus libro* XIX. *Orig. c.*XXXIV. Caliculæ caligæ vel à callo pedum dictæ, vel quia ligantur. Nam ſocci non ligantur, ſed tantùm intromittuntur. *Notum, quàm frequenter olim g & c inter ſe commutarint. Vide Onomaſt.*

17. LONGO POSTLIMINIO.] *Feſtus:* Poſtliminium receptum, Galius Ælius in libro I. Significationum quæ ad Ius pertinent, ait eſſe eum, qui liber, ex quâ ciuitate in aliam abierat, in eamdem ciuitatem redit eo iure, quod conſtitutum eſt de Poſtliminiis. Item qui ſeruus à nobis in hoſtium poteſtatem peruenit, poſteà ad nos redit in eius poteſtatem, cuius anteà fuit, iure poſtliminij. *Propriè hic vſurpatur* poſtliminium *ab Hieronymo. Sæpè aliàs idem metaphoricè vſurpat. Vide Onomaſticon.*

CAP. V. 18. ET PRONVBANTE NOBIS MOESTITIA.] *Vetus editio* pronubente.

CAP. VI. 19 CORPORA DEFVNCTA PORTABANT.] *Plinius lib* XI. *cap.*XXX. *egregiè formicarum ſedulitatem deſcribit. inter cetera:* Sepeliuntur inter ſe viuentium ſolæ, præter hominem.

20. ET IVGI SVSVRRIO.] *Aliàs* ſuſurro. *Apud Iobum cap.*IV. *veteres Patres legunt,* & quaſi furtiuè ſuſcepit auris mea venas ſuſurrij eius.

CAP. VIII 21. DVOS CAMELOS SEDENTES.] *Vetus editio:* duos camelis ſedentes. *Colonienſis*, duos camelis inſidentes. *Sed lectio quam dedi, eſt ex MS. S. Floriani, & eſt locutio frequens mediæ ætati. Hieronymus ipſe ſuprà in Vitâ S. Hilarionis cap.*IX. aſinum ſedens. *ita ibi MSS. Aelius Spartianus in Hadriano:* Sederi equos in ciuitatibus non ſiuit. *Sic Marci cap.*XI. *de pullo aſinæ:* quem nemo adhuc ſedit hominum. *Ita citat Ambroſius lib.*IX. *in cap.*XX. *Lucæ, initiò. Vulgatus nunc,* ſuper quem, *&c. Idem lib.*IX. *in Lucam, initiò:* Et ideò pullus ſedetur aſinæ.

CAP. IX. 22. PVDICITIÆ TANTVM CONSCIENTIA PRO MVRO SEPTI.] *Verè pudicitiæ reuerentes ſunt beſtiæ. Non tantùm pudicis ſæpè non obſunt, ſed & eos tuentur. Illuſtre exemplum in Vitâ Chryſanthi & Dariæ* XXV. *Octobris, vbi Daria in lupanar detruſa à leone propugnata eſt. Et Thecla Martyrum fortiſſima maximéque pudica nunc leo, nunc leana non tantùm non obfuit, ſed & ſubſidio fuit. Vide Acta eius* XXIII. *Septembris. Frequens Hieronymo phraſis,* pro muro eſſe, *prouerbij ſpecie. Vide Onomaſticon.*

23. APPREHENSVM MORDICVS CATVLVM.] *Ita vetus editio, & manuſcripti. Colonienſis editio,* apprehenſos mordicus catulos. *Videri alicui poſſit non temerè numero ſingulari* catulum *poſitum. Sunt enim, qui ſemel tantum à leanâ partum edi velint, etiam ratione allatâ. Plinius libro* VIII. *cap.*XVI. Semel autem edi partum, lacerato vnguium acie vtero in enixu, vulgum crediddiſſe video. *Sed ſubdit ibidem Plinius diuerſam aliorum ſententiam:* Ariſtoteles diuerſa tradit, *&c.* Is ergo tradit leænam primo fetu parere quinque catulos, ac per annos ſingulos vno minùs: ab vno ſterileſcere. *Vnde ſi leana hic* catulum *non* catulos *extulit, fuerit hic vltimus leanæ partus.*

24. CAMELOS, QVOS OB NIMIAM VELOCITATEM DROMEDARIOS VOCANT.] *Vopiſcus Aureliano:* Victa igitur Zenobia cùm fugeret camelis, quos dromadas vocitant. CAP. X.

25. ET NOVA SITARCIA REFOCILLATI.] *Hæc vera ſcriptio & lectio. Quidam libri editi additâ interpretatione habent:* & nouâ ſitarciâ, id eſt, annonâ refocillati. *Occurrit hæc vox in Biblys. ſed variè à varijs ſcripta* I. *Reg. cap.*IX. Panes defecerunt de ſitarciis noſtris. *vbi* LXX *habent ἀγγεῖα,* vaſa. *Regia editio,* ſiſtartiis; *Louanienſis,* ciſtarciis; *Pariſienſis,* ſitarchiis. *ſed benè Romana* ſitarciis, *à* σῖτος *&* ἀρκεῖν annonam ſufficere. *Vox hæc Latinè vſurpata Apuleio Mileſiâ* II. *Auguſtino tom.* IX. *in Tractatu de Cantico nouo, Iſidoro libro* XX. *capite* IX. *Orig.* Sitarciæ nautarum ſunt, ab eo quòd ſitæ ſunt. *ſed verum etymon ex Græco dedimus.*

26. SABINIANVM MESOPOTAMIÆ DVCEM.] *Ita MSS. & veteres editiones. Colonienſis,* Sabinum; *Lugdunenſis,* Sabaudianum. *Sed rectum* Sabinianus. *quem tamen Ammianus libro* XVIII. *non Meſopotamiæ ducem, ſed Magiſtrum militiæ in Oriente & Meſopotamia ponit.* Rebus per Meſopotamiam in hunc ſtatum deductis, *&c.* ſtetit ſententia, vt Sabinianus vietus quidem ſenex & benè nummatus, ſed imbellis & ignauus, & ab impetrandâ magiſterij dignitate per obſcuritatem longè diſcretus, præficiendus Eois partibus mitteretur.

27. NON TAMEN ME EI CREDENS VT SORORI.] *Hieronymus epiſtolâ* II. *ad Nepotianum:* Hoſpitiolum tuum aut raró aut numquam mulierum pedes terant. Omnes puellas & virgines Chriſti aut æqualiter ignora, aut æqualiter dilige: ne ſub eodem tecto manſites, nec in præteritâ caſtitate confidas. Nec Sampſone fortior, nec Dauide ſanctior, nec Salomone potes eſſe ſapientior. Memento ſemper, quòd paradiſi colonum de poſſeſſione ſuâ mulier eiecerit. *Apud eumdem tom.*IX. *in Regulâ monacharum quæ inſcribitur Euſtochio & reliquis virginibus ficto Hieronymi nomine, c.*XVIII. Nihil periculoſius viro quàm mulier; nec mulieri quàm vir: vterque palea, vterque ignis. *Bernardus ſerm.*LXV. *in Cantica:* Cum feminâ ſemper eſſe, & non cognoſcere feminam, nónne plus eſt quàm mortuum ſuſcitare? Quod minus eſt, non potes; & quod maius eſt, vis credam tibi?

VITA SANCTI ONVPHRII EREMITAE

XII. IVN.

AVCTORE PAPHNVTIO ABBATE

INTERPRETE ANONYMO.

PROLOGVS *Interpretis anonymi.*

BEATI Onuphrij Vitam inter Græcorum commenta ſcriptam nuper repeti, vt quondam à venerabili ac prudentiſſimo viro, ſcilicet [3] Gregorio, ipſius geſta narrante, cognoui. Hanc Paphnutius, vir quoque ſanctiſſimus, Græco ſermone retexit ab exordio. Quem ego ſecutus, è Græco tranſtuli in Latinum, largiente Domino, vt eius probabilis vita ſecundùm vires meas manifeſtata, admirationem legentibus præbeat & imitationem. Non perpendite quæſo mei ſermonis ruſticitatem, ſed tanti laboris animo reuoluite longanimitatem: quam vir Deo plenus patienter ſuſtinuit, dum mundanæ vanitatis gloriam ſpreuit, & cæleſte regnum diſtrictè viuendo ſibimet hereditauit.

Gregorius huius Vitæ narrator.

Paphnutius auctor.

VITA.

BEATÆ memoriæ Paphnutius quædam cogitationum & actuum ſuorum ſecreta taliter reſerauit, dicens:

Cap. I. Quodam d[illegible] dum ego Paphnutius ſolus tacitu[illegible]que ſederem, cogitaui in corde meo, quid deſerta peterem, & vniuerſa loca ſanctorum monachorum, eorumque conuerſationis habitum luſtrarem, ac qualiter Deo miniſtrarent, conſiderarem. Vnde factum eſt, vt tacit[illegible] iter arriperem, & ad eremum cu[illegible]u deſiderabili properar[illegible]m. Panes itaque cum [illegible] exiguâ mecum portaui, ne deficerem in labore itinens cœpi. Quarto autem die peracto, alimenta quæ mecum ſumpſi defecerunt: meaque membra nullo victu refocillata vires perdiderunt. Moxque diuinâ illuſtrante gratiâ, mors imminens ablata eſt: aſſumptiſque viribus iter arripui, atque dies alios quatuor nihil guſtando peregi. His itaque completis nimiùm feſſus, humo proſtratus iacui velut mortuus. Extemplò quoque cæleſti ſolatus adiutorio, aſſiſtere mihi vidi virum, gloriâ mirabilem, ſplendore terribilem, pulchritudine laudabilem, magnitudine procerum, aſpectu præclarum. Quem vt adſpexi, vehementer obſtupui: ſed tamen ille vultu placido accedens, nunc manus, nunc labia mea tetigit, mihique vires potenter reſtaurauit. Continuò lætus ſurrexi, Deoque fauente, per ſolitudinem exinde decem & ſeptem dierum curſum direxi: quouſque ad locum, quem Dominus mihi famulo ſuo indigno prouidebat oſtendere, perueni: illic ab itineris labore ceſſaui.

Luſtrandi eremum cauſa perfert Paphnutius.

Roboratur diuinitus.

Ab Angelo vires eius reſtaurantur.

Ioannes libello 5. n. 16.

Igitur dum feſſus requieſcerem, & quàm [4] ægre profectus eſſem cogitarem: virum procul aſpectu terribilem vidi, in modum beſtiæ pilis vndique circumſeptum: cui tanta ſcilicet capillorum prolixitas erat, [5] vt corpus illius ipſorum diffuſione tegeretur. Pro veſtimento quoque folijs herbiſque vtebatur, quibus [6] ſubteriora renum tantummodò cingebat. Tali viſo homine, nimio perterritus ſum terrore, anxiatus vltrà quàm credi poteſt timore & admiratione: quoniam tam mira forma meis oculis nunquam fuit oſtenſa in humanâ ſpecie. Quid facerem ignoraui: ſed quantum valui, fugam perij, montemque propinquum concito curſu adſcendi: ibique tremefactus corrui, atque me ſub frondium denſitate à facie illius abſcondi, multa dans ſuſpiria. Cap. II.

Onuphrius totus hirſutus.

Defeci pænè ætate & labore abſtinentiæ. Hic verò dum me cernebat in monte iacentem, voce nimiâ clamauit, & dixit: Vir Dei, deſcende de monte. noli timere: ego enim ſum homo paſſibilis, tibi ſimilis. His itaque conſolatus verbis, mentem recepi, moxque deſcendi, & ad virum ſanctum perueni, atque pedibus eius me timidus proſtraui. Ille quoque me prohibens ante ſe iacere, Surge, inquit, ſurge: tu enim es Dei ſeruus, & vocaris Paphnutius, Sanctorum amicus. Statim ſurrexi: & quamuis feſſus, tamen lætus ante eum ſedi, iam feruenti deſiderio, quis ipſe, & qualis eius eſſet vita, cupiens dinoſcere, dicens: Ecce votum adimpleuit, qui me per hanc eremum direxit. En artus mei fatiſcentes aliquod ſentiunt ſolatium: ſed mens ſitibunda non adhuc inuenit refrigerium. Idcircò te, ſenior, corde deuoto deprecor, atque per illum, ob cuius amorem huius ſolitudinis deſerta habitas, te conteſtor, vt vnde ſis aut quomodo voceris, ſeu quando huc adueneris, apertis mihi verbis denunties. Et vir Dei recognoſcens, quàm libenti animo ſententiam ſui laboris audirem, dixit mihi:

Cognoſcit Paphnutiũ diuinitus.

CAP. III.

Quoniam te, frater dilecte, auidâ mente vitæ meæ longas ærumnas velle ſcire video, repetere me tibi non dubites has ab exordio. Ego, licet immeritus, vocor Onuphrius. & ecce non minùs ſunt quàm [7] ſeptuaginta anni, quòd in hoc deſerto laborioſè vixi. Cum feris conuerſatus ſum crebriùs, pro pane comedi iugiter herbarum fructus, in montibus & in ſpeluncis & in vallibus meum reclinaui miſerabile corpus. Tot annis neminem niſi te ſolùm adſpexi, alimentum à nullo hominum ſumpſi, [8] in monaſterio Hermopolim dicto nutritus, in prouinciâ Thebaidâ nominatâ: vbi ſimul pænè centum monachi degebãt. Porrò vita illorum talis extitit, vt more & actione æquanimiter omnes viuerent, & vno corde & vno ſpiritu, iugo ac diſciplinæ ſanctæ regulæ colla ſubmitterent, atque fluctus huius ſæculi omnino non formidarent. Quidquid vni placebat, cunctis placebat. Mente ſanctâ, fide purâ, charitate perfectâ ante Deum incedebant: cui die noctuque omni manſuetudine & patientiâ miniſtrare non ceſſabant. Tanta his erat taciturnitas cum abſtinentiâ, vt nullus auderet niſi cum iuſtâ interrogatione, vel recto reſponſo, reddere verbum. Ibi quoque pabulum ſanctæ doctrinæ ab adoleſcentiâ ſuſcepi: ibi regularis vitæ normam à fratribus didici, à quibus amabiliter diligebar: ab his, qualiter inſtituta mandatorum Dei ſeruare deberem, diligenter inſtruebar.

LXX. annis in eremo neminem vidit.

Erat è monaſterio Hermopolu, vbi centum erant monachi.

Quod vni, cunctis placebat.

Mira ibi taciturnitas.

CAP. IV.

Exemplo Eliæ & Baptiſtæ ad eremum incitatur.

Profectò vitam beati Patris noſtri Eliæ, venerabiles fratres meos audiui frequenter laudare, qui ſe in eremo in tantâ abſtinentiâ & oratione ſtuduit affligere, vt maximam virtutem à Domino meruiſſet accipere; & igneo curru tranſuectus, ſpiritus ſancti dona quæ habuerat, diſcipulo impartiri, ac adhuc longæuus ſenſo, mortis pœnam non videre. Inſuper ad exemplum, beatum Baptiſtam Ioannem protulerunt, qui in noui Teſtamenti ſerie clariſſimus effulſit, perque plurima annorum ſpatia diuino mancipatus officio, corpus ſuum macerauit, donec in Iordanis vndâ Redemptorem mundi baptizare dignus exiſteret, atque ipſum Dei Agnum eſſe, digito ſuo demonſtraret.

CAP. V.

Ego verò cùm talia eos recitantes audirem, dicebam illis: Quare, ſeniores mei, vitam & miracula eorum obſtupeſcitis? aut cur illorum facta tam aſſiduè commemoratis? An ſunt vobis fortiores, qui deſertum habitant, an leuiores? At illi reſpondentes, dixerunt: Fili, fortiores nobis ſunt, quia ſine adiutorio humano viuunt. Nos itaque alter ab altero conſpicimur, pariterque diuinum officium à nobis celebratur. Si quando cibum cupimus, paratum reperimus: ſi quando infirmitas, aut aliqua corporis imbecillitas irrepſerit, ſtatim cura fratrum cum omni ſollicitudine nos adiuuat. In ædificijs lucidè conſtructis habitamus, in quibus & ab æſtu ſolis cooperti ſumus, & ab inundatione pluuiæ, & à turbine venti ac tempeſtate manemus defenſi. Monachi verò, qui in deſerto ſunt, nihil conſolationis niſi à Deo recipiunt. Si quando anguſtias aut tribulationes perpeſſi fuerint, vel cum diabolo antiquo humani generis inimico pugnare cœperint, quis eis aſtat? à quo adiuuantur? Sed [9] quibus humanum deeſt ſolatium, conſtat eos habere diuinum. Et ſi eſuriunt, quis eis panem dabit? Si ſitiunt, quis eis aquam tribuit, vbi panis & aqua non eſt? Maximus labor in deſertis locis eſſe non dubitatur, vbi nihil neceſſarium reperitur. Primùm ergo, quando in ſolitudine definiunt habitare, in Dei timore certant firmiter ſtare. In fame & ſiti, in labore & paſſione corpora ſua cruciant: contra diabolicas inſidias viriliter dimicant: & vt vincant, contra tela nequiſſimi ignea gladijs ſpiritualibus pugnant. Antiquus etenim ille hoſtis, totius inuentor iniquitatis, ſtudet eos ſubuertere, & in conſortium malitiæ ſuæ implicare, atque de bonâ voluntate, quam inchoabant, retrahere; & mentes eorum mundanis voluptatibus iterùm irretire, vt in opere cœpto

Eremitarum vita fortior.

Commoda monaſteriorum.

Palæſtra eremitarum.

cœpto

Eremitas protegit Deus.

cœpto fatiſcant perſiſtere. Omnipotens ergo Deus, qui non derelinquit ſperantes in ſe, circumdat eos armis ſuæ potentiæ, vt hos incurſio ſatanæ non valeat proſternere, quos protegit celſitudo diuinæ miſericordię.

[illegible] Angelis.

Quapropter ad eos Angeli Dei iugiter mittuntur, ac per manus illorum quæcunque neceſſaria crebrius eis adminiſtrantur. Aquam de petrâ hauriunt, quod interpretatur Chriſtus. Scriptum eſt enim: Sancti

Iſa. 40

qui ſperant in Domino, habebunt fortitudinem, aſſument pennas vt aquilæ: volabunt, & non deficient; current, & greſſus eorum non labentur. Et alibi: [10] Qui ſitiunt, de ſuperno fonte condiuntur, & herbarum folia in ore eorum tanquam fauus mellis dulceſcunt. Si autem aliquando diabolus aduerſus eos colluctatur, protinus ſurgunt. manus ſuas ad Dominum expandunt, preces ante diuinam maieſtatem fideliter fundunt: mox auxilio cæleſti ſubleuantur, & doloſa iacula inimici penitùs deſtruuntur. Non intelligis, fili, qualiter in

Pſal. 9.

Pſalmo legitur: Quoniam non in finem obliuio erit pauperis, patientia pauperum

Pſal. 106.

non peribit in æternum? Et iterum: Exaudiuit eos Dominus in die tribulationis, & de omni anguſtia liberauit eos. Enimuerò

1. Cor. 3

vnuſquiſque propriam mercedem accipiet,

Prou. 28.

ſecundùm ſuum laborem. Beatus eſt enim vir, qui ſemper eſt pauidus, & voluntatem Dei in hac præſenti vitâ & fragili

Angeli ſanctis & iuſtis famulantur.

ſtudioſus agit. Certiſſimè ſcias, ô fili, quoniam Angeli Dei ſanctis ac iuſtis viris quotidie famulantur, atque virtute ſupernâ corpora & animæ illorum iugiter illuminantur.

Cap. VI.

Tali denique ratione ego pauper Onuphrius à ſanctiſſimis Patribus in meo monaſterio ſubtiliter inſtructus, cœpi tacitâ mente tractare, quàm glorioſâ felicitate perfruuntur in cælis, qui certamina laborioſa propter amorem Domini tolerarunt in terris: cor meum ardebat, mens mea deſiderabiliter feruebat mundi gaudia penitùs ſpernere, patriæ cæleſti totis viribus appropin-

Pſal. 72.

quare, ſicut Pſalmiſta edocet, dicens: Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam.

Cap. VII.

Dumque hæc ſollicitus excogitarem, nocte ſilenti concitus ſurrexi, paruum panem mecum detuli cum exiguis leguminibus, vt vix vſque in quartam diem ſufficeret: ſicque ſecundùm Dei diſpenſationem & eius pietatem profectus ſum, vt mihi oſtenderet meæ habitationis locum. Egrediente autem me de monaſterio in montana, veni in deſertum: cogitanſque vt manerem ibi, continuò lumen ſplendidum ante me, quaſi obuians mihi, vidi. Quo viſo, valde timui. Idcircò quoque putaui, me debere ad monaſterium regredi, vnde exiui. Extemplò autem de radio præclari luminis vir adſpectu pulcherrimus acceſſit ad me, & dixit mihi: Noli paueſcere, ego enim ſum Dei

Ab Angelo Cuſtode deducitur Onuphrius.

[11] Angelus, tibi ad cuſtodiendum ab ortu tuo prouidentiâ diuinâ deſtinatus, vt iubente Deo tecum manerem, & te in hanc eremum ducerem. Perfectus eſto, humilis incede coram Domino, cum gaudio labora, cor tuum in omni cuſtodiâ conſerua, viue ſine querelâ, in bono opere perſeuera. Ego verò te non derelinquam, donec animam tuam in præſentiam ſummæ maieſtatis offeram. Hæc locutus eſt mihi Angelus, iter inceptum mecum comitatus.

Cap. VIII

Pergebamus ita ſimul ſex milliaria vel ſeptem, & ad quamdam venimus ſpeluncam nimis decoram. Appropiaui, volens ſciſcitari, ſi fortè quiſpiam intus maneret. Secundùm conſuetudinem monachorum clamare cœpi, [12] benedictionem humillimè

Benedictionem ab eremitâ petit.

petij. Inde virum ſanctiſſimum exire vidi, quem proſtratus humo tenus adoraui. Ille verò manus ſuas mihi porrexit, de terrâ

Oſculo pacis ab eodem excipitur.

me eleuauit, [13] oſculum mihi pacis tribuit, atque dixit: Tu es enim frater meus, eremiticæ cooperator vitæ, ô fili ingredere. Deus tibi concedat, vt timor eius in te permaneat, opus tuum in illius conſpectu complaceat. Statim cum eo ſpecum introiui, dieſque plures apud illum pauſaui, opera eius cupiens diſcere, & ſolitariam habitationem curioſiùs inueſtigare: ipſe quoque vt meum deſiderium agnouit, conſilium honorabile mihi præbuit: ac qualiter inſidias diaboli ſuperare deberem, verbis charitatiuis gratanter patefecit. Tranſactis itaque quibuſdam diebus, talibus admonuit me verbis, dicens: Fili ſurge, mecum perge: interiora deſerti debes intrare, & in aliâ ſpe-

Ad interiora deſerti ducitur.

luncâ ſolus habitare: ibi ſi viriliter dimicas, omnia dæmoniorum tentamenta ſuperas. Idcircò verò Deus in hoc deſerto vult te probare, ſi mandatis eius fideliter velis obe-

Pſal. 110

dire. Fidelia omnia mandata eius, confirmata in ſæculum ſæculi, facta in veritate & æquitate. Vir autem ſanctus hæc dicens, ſurrexit: & mecum in interiora deſerti iter quatuor dierum perrexit. Quintâ verò die deuenimus in locum, qui [14] Calidiomea dicitur: ibi palmæ propinquæ erant. Tunc vir Dei inquit: Ecce fili, vide locum quem tibi Dominus præparauit ad manendum. Fuit autem ille mecum ſpatio triginta dierum, edocens me ſeruare [15] cautâ diligentiâ doctrinam Dei mandatorum. Quibus ita peractis, oratione ſuâ ſanctâ Domino

me commendauit: & ſeparatus à me, ad propria remeauit. Per ſingulos verò annos ſolitus erat me viſitare, ac quali induſtriâ & ſimplicitate deberem viuere, diuinis alloquiis non ceſſabat admonere.

Cap. IX. *Moritur Onuphrius [illegible].* Quodam autem tempore iuxta conſuetudinem ad me veniens, inter verba ſalutationis proſtratus in terram corruit: Dominoque remittens animam, obdormiuit. Quod cum viderem, nimis ſum contriſtatus: & deuolutus humi, lacrymis obortis vberrime fleui. Corpus eius mox accepi, & ſecus Calidiomeam terræ commendaui.

Cap. X. Dum autem ego Paphnutius à viro ſanctiſſimo Onuphrio, rationis huius loquelam audirem, inquam ad eum: Pater ſancte, laborem eſſe non modicum iam ſentio, quem pro nomine Chriſti tolerasti in hac eremo. Vir ſanctus reſpondit: Mihi frater crede dilectiſſime: in deſerto ſuſtinui, vt ſæpiùs putarem me morte ſuperari. [16] Abſpes etiam multoties vitæ, vt vix halitum in corpore ſentiré remanere. Per diem æſtu & igne ſolis ardẽtis vrebar, per noctem rore & pruinâ infectus, fame & ſiti defectus. *Multa oportet pati pro futurâ gloriâ.* O quanta & qualia paſſus ſum! Non ſufficit, neque quempiam decet plagas ac labores enarrare, quos homo moriturus pro Dei viuentis amore debet tolerare. *Sap. 10.* Reddet Dominus mercedem laborum Sanctorum ſuorum. cuius diuitiæ ſicut non augentur, ita nequaquam minuentur. Per quem enim famem, ſitim, frigus & æſtum, atque multigenarum cruciamenta moleſtiarum ſuſtinui, potens eſt cum diuitiis cæleſtibus inter Angelorum cateruas me conſolari: *Spernuntur corporalia accipit ſpiritualia.* alimenta verò ſpreui corporalia, vt dignus acciperem ſpiritalia. Sanctus enim Angelus *Quotidie panem & aquam ab Angelo accepit.* quotidie panem mihi offerebat, & aquam pro menſurâ miniſtrabat, vt corpus meum confortaretur, ne deficeret, & iugiter in laude Dei perſeuerarer. Arbores palmarum *Palmæ duodecies in anno fructificantes.* ibidem conſtitutæ erant, [17] quæ duodecies in anno dactylorum fructus germinabant. Quos per ſingulos dies colligens, pro pane edebam, mixtos herbarum foliis: & erant in ore meo tamquam fauus mellis. Nam in Euangelio legitur: Non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. *Matth. 4.* Frater Paphnuti, ſi implere ſtudes voluntatem Dei, omnia tibi neceſſaria præparantur ab eo. Vnde ipſa Veritas admonet, dicens: *Matth. 6.* Ne ſolliciti ſitis animæ veſtræ quid manducetis, aut quid bibatis, neque corpori veſtro quid induamini: ſcit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis. Quærite primùm regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis.

Cap. XI. Cumque hoc à beato viro Onuphrio intentius auſcultarem, mirans in ſermonibus & actibus ac laboribus illius, dixi: Pater benigne, [18] die Dominico vel Sabbato Communionem percipiebas ab aliquo? *Die Dominico ab Angelo Communionem accipit.* At ille reſpondens, ait: Omni die Dominico vel Sabbato Angelum Domini paratum inuenio, ſacroſanctum Corpus & Sanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti ſecum deferentem: de cuius manu mihi pretioſiſſima donantur munera, vitæque meæ ſalus perpetua. Verùm etiam omnes, qui vitam ſpiritalem ducunt in eremo monachi, tali participantur gaudio. *Item ſocij eremitæ.* Hi verò ſancti eremitæ, qui hanc ſolitudinem habitant, ſi fortaſſe aliquando videre hominem deſiderant, ilicò in cælum ab Angelo deportantur: *Qui & in cælum ſubinde rapiuntur.* viſionem illic animæ iuſtorum, fulgentium ſicut ſol in regno Patris eorum, ibi multitudinem contemplantur Angelorum, ſuaſque animas cœtibus mixtas beatorum. Quare omnes qui in agone contendunt, totâ mente, toto corde, totis viribus in bono opere feruent, quatenus gloriam cæleſtis patriæ cum Chriſto & cum Sanctis mereantur poſſidere. Iſta denique omnia, venerando Onuphrio narrante, cognoui [19] iuxta ſummitatem ipſius monticelli, vbi obuiauit mihi. Ita videlicet gaudium meum impletum eſt, vt omnem aduerſitatem, quam in itinere tuleram, traderem obliuioni.

Cap. XII. Credo, inquam, Pater, inter felices me deputari, quia videre te & opera tua egregia promerui. Verba tua nimis pulchra, omni dulcedine mellita, ita mei penetrant cordis intima, vt poſſim dicere cum Pſalmiſtâ: *Pſal. 118.* Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua, ſuper mel & fauum ori meo! Qui ait: Fili, mecum vade: locum meæ habitationis conſpice: parcamus paululum verbis. Continuò ſurrexit, præiuit: ſecutus ſum. Duxit me ſecum quaſi trium milliariorum iter: venimus Calidiomeam in ſpiritalem locum, arboribus palmarum grataner ornatum. *Orant pariter.* Ibi preces Domino fudimus: eiſque completis in terram ſedimus, in diuinis altercantes eloquiis. Sole iamiamque in occaſum verſo, vidi panem poſitum cum aquâ exiguâ. Vir etenim Dei ſentiens me fatigari, dixit mihi: Profectò fili, cerno te periclitari, niſi cibum capias. Surge ergo & comede. Cui inquam: *3. Reg. 17.* Viuit Dominus, & benedictus Dominus Deus meus, in cuius conſpectu erimus: non manduco, neque bibo, donec charitate purâ pariter cibum ſumimus. *Cibum ſimul ſumunt.* Igitur vix eum coëgi, vt faceret quod volui. Verumtamen vt meum agnouit deſiderium, panem fregit, tribuit mihi: manducauimus, & ſaturati ſumus: nobiſ-

nobiſque fragmenta ſuperfuerunt edentibus. Noctem illam inſomnem pæne duximus, diuiniſque laudibus immorati ſumus.

Cap. xiii. Onuphrius ... terra.

Mane facto, poſt horam orationis, videbam vultum eius pallore ita mutatū, & quid accideret quæſiui ab eo. Qui ait: Non expaueſcas frater Paphnuti, quoniam omnipotens Deus recto itinere in hanc ſolitudinem direxit te, vt honorificè ſepelias me, atque corpus meum commendes terræ. Hac etenim horâ anima carnis vinculis abſoluitur, atque ad creatorem ſuum in cæleſte regnum deportatur. Frater amantiſſime (ſcio namque deſiderium tuum) quando redieris in Ægyptum, memorare mei in præſentiâ fratrum tuorum, & in conſpectu omnium Chriſtum colentium. [20] Hæc eſt poſtulatio mea, quam impetraui à Domino Deo. Si quis oblationem ob amorem nominis mei ante conſpectum Domini noſtri Ieſu Chriſti, [21] & ad laudem eius immolat, ab omni tentatione diaboli, & à vinculo prauitatis humanæ liber exiſtit, atque cum ſanctis Angelis in regno cælorū æternæ hereditatis capax fiet. Si quis verò oblationem non valet offerre, vel præ inopiâ redimere, [22] is in nomine Domini & ad honorem illius eleēmoſynam pauperi tribuat, & ego orabo pro eo in conſpectu Dei, vt dignus in cæleſtibus vitâ ſupernâ perfrui valeat. Si quis neque oblationem, nec eleēmoſynam poteſt offerre, pro charitate meâ incenſum Domino Deo noſtro in odorem ſuauitatis accendat, & ego rogo pro eo, vt gaudium perenne poſſideat. Cui inquam: Pater mi, ne iraſcaris ſi loquar: Si incenſum nec quis habet, nec facultatis aliquid, [23] vnde Deum placare poteſt: vt tamen tuâ benedictione non careat, in quacumque tribulatione te inuocat? Tunc ille reſpondit: Si quis pauper in deſerto, vel in aliquo alio loco oblationem aut eleemoſynam ſeu incenſum non habeat ad immolandum, ſurgat, & manus ſuas ad Dominum extendat, ter Dominicam orationem, id eſt, Pater noſter, pro me cum intentâ mente, & in nomine ſanctæ Trinitatis pſallat. Ego verò pro ipſo ad Dominum intercedo, vt vitæ cæleſtis mereatur particeps fieri cum omnibus Sanctis Dei.

Liberatur ab omni tentatione, qui in memoriam Onuphrij ſacrificat.

Eleēmoſynam dat.

Thus offert.

Pater noſter recitat.

Cap. xiv. Iterùm dixi ad eum: Domine ſi dignus eſſem, aut ſi donis gratiæ tuæ mihi liceret, poſt obitum tuum locum iſtum libentiſſimè obtinerem. At ille ait: Nequaquam tibi fili conceditur, nec idcircò miſit te Deus in peregrinationem iſtius ſolitudinis, vt hîc obtineres locum habitationis: ſed vt cum iuſtis, qui in deſerto ſunt, graruleris, & intimare ea ſtudeas mundo, quæ cognouiſti in eremo. In Ægyptum perge: ibi eſto vſque ad finem vitæ tuæ, opus bonum perfice, & accipies coronam perpetuæ gloriæ.

Cap. xv. Lxx. annis vixit in eremo Onuphrius.

Hæc cùm homo Dei loqueretur, aduolutus ſum pedibus eius, dicens: Pater chare, ſcio enim quia quidquid petieris à Deo, dabit tibi Dominus propter immenſum laborem certaminis longiſſimi, quo corpus tuum afflixiſti ſeptuaginta annis pro nomine Domini: præbe ergo mihi munera tuæ ſanctæ benedictionis, quatenus tibi in virtute efficiar ſimilis, & tua interuentione ſpiritus meus dirigatur, & in futuro tecum participari merear. Qui mox econtrà reſpondens, protulit iſta: Paphnuti, ne contriſteris: petitio tua, tribuente Domino, erit ſtabilis. Sta in fide, viriliter age, oculos cum mente ad Deum erige, in mandatis corroborare, bonum facere impiger contende, & vitam æternam apprehende. Protegant te Angeli Dei, & conſeruent te ab omni conſilio prauitatis, vt purus ante Deum & immaculatus in die ſui examinis inueniaris. Poſt hæc ſurrexit, & ad Dominum lacrymans orauit, genua flexit, atq; ſubitò dixit, In manus tuas Deus commendo ſpiritum meum. Cumque hæc dixiſſet, lumen ſplendidum corpus eius obumbrauit, & in ipſius claritate luminis anima ſancta carne ſoluta eſt.

1. Cor. 16.

Moribundus luce cingitur.

Cap. xvi. Angelorum concentu anima Onuphrij in cælum defertur.

Repentè verò vocem Angelorum multorum audiui, laudantium Deum, & in diſceſſu ſanctiſſimæ animæ S. Onuphrij, [24] æthera ſcilicet Angelicis canticis reſonantia, gaudium ineffabile aſtris intulerunt, per quę cæleſtes exercitus animam militis inclyti cælis inuexerunt. Mox oculi mei fletu profluunt, interiora gemitus producunt, lacrymarum riui manarunt, planctus mei miſeri Paphnutij exuberant: illud flebilis planxi, quia quem vix inueni, diutiùs habere non potui. Deinde [25] tunicam meam per dimidium ſcidi, vnâ parte indutus ſum, in alteram collocaui corpus beatum, & ſepeliui illud in ſepulchro quod excifum erat de petrâ. Tunc videns me ſolum remanere, iterùm cœpi lugere. Ita mœrens ſurrexi, ſpecuſq; illius habitaculum intrare volui. Deniq; me adſtante, ipſa ſpelunca cecidit cum magnâ ruinâ, & palmæ radicitus erutæ ſimul procubuerūt. Cognoui itaq; ego Paphnutius, quia non eſſet voluntas Domini, me in loco illo habitare: ſeceſſi inde, in Ægyptū redij: ibiq; Eccleſiæ retuli quæ vidi & audiui.

Sepelit Onuphrium Paphnutius.

Spelunca & palmæ corruunt.

Sanctus igitur Onuphrius obijt menſe Iunio, die vndecimo, id eſt, tertio Idus eiuſdem menſis. Ibi beneficia eius pręſtantur vſque in præſentem diem: ad laudem & gloriam Dñi noſtri IESV Chriſti, cui eſt honor & poteſtas in ſæcula ſæculorum. Amen.

Obiit 11. Iunij.

NOTATIO.

ONVPHRII] *Apud Metaphraſtem* XI. *Iunij dicitur* Honophrius. *Martyrologium Romanum* XI. *Iunij*. In Aegypto ſancti Onuphrij anachoretæ, qui in vaſtâ eremo ſexaginta annos vitam religioſè peregit, & magnis virtutibus ac meritis clarus migrauit in cælum: cuius inſignia geſta Paphnutius abbas conſcripſit. *Menologium Græcorum eodem die*: Sancti Patris noſtri Onuphrij Ægyptij, qui cùm eſſet in cœnobio in vrbe Hermopoli Thebarum, & audiret de Eliæ prophetæ & Ioannis præcurſoris vitâ, egreſſus ex cœnobio habitauit eremum annos ſexaginta, hominem omnino non videns. vbi poſt admirabilem vitæ monaſticæ conuerſationem in cælum migrauit. quem magnus Paphnutius ſepeliuit. Cuius dies natalis celebratur XII. Iunij, in ſanctiſſimo eius oratorio, in monaſterio S. Alipij. *Eadem in Menæis, ſed quibuſdam additis, quæ non exſcribo, ne Notæ excreſcant.*

Alius eſt Onuphrius, cuius mentio extat apud Metaphraſtem in Actis SS. Galationis & Epiſtemis MM. V. Nouembris, quæ recitat Lipomanus tom. V. *& Surius tom.* VI. *Qui vixit eo tempore, quo Gentilium in Chriſtianos perſecutio ſæuiebat. Menologium ſub Decio eorum martyrium ponit. Vixit autem apud Emeſam Phœniciæ, quæ ad montem Libanum eſt. Non fuit ille ſegregatus ab hominum conſortio, vt noſter hic. Eius precibus Leucippe, antè ſterilis, prolem impetrauit Galationem.*

1. PAPHNVTIO.] *Varij fuêre Paphnutij, de quibus vide hic ad librum* II. *Ruffini cap.* XIII. *De Paphnutio confeſſore dixi ad Vitam S. Antonij capite* XXX. *n.* 68. *Acta hæc Paphnutio auctore (quo tamen Paphnutio, nondum mihi conſtat) habes etiam apud Metaphraſtem, ſed Timothei anachoretæ vitâ, & quibuſdam alijs intermixtis. quæ recitat Lipomanus tom* VI *& Surius tom.* III. *Iunij* XI. *Gentiano Herueto interprete. Sed & aliam interpretationem Actorum Onuphrij, quibus etiam intexta eſt Timothei anachoretæ vita, accepi ex monaſterio S. Iacobi Leodij. ſed vulgatam hactenus in Vitis Patrum malui nunc retinere: cuius quidem nullum MS. Latinum exemplar habui, ſed Græcum tamen textum è Boicâ Bibliothecâ accepi.*

PROLOG. 3. GREGORIO.] *Quis hic Gregorius ſit, nondum mihi liquet.*

CAP. II. 4. ÆGRE.] *Vetus editio*, peregrè. *Intelligit per hoc, vt opinor, procul: niſi fortè ibi legendum* perægrè. *Sanè peragrè ſe profectum viribus deficientibus, teſtatur ipſe capite præcedente.*

5. VT CORPVS ILLIVS IPSORVM DIFFVSIONE TEGERETVR.] *Hieronymus ſuprà Prologo in Vitam S. Pauli primi eremitæ:* Subterraneo ſpecu crinitum calcaneo tenus hominem. *In Vitâ Macarij Romani infrà cap.* XV. Capilli capitis totum viri corpus operuerunt.

6. SVBTERIORA RENVM.] *Intelligit pudenda tantùm folijs herbiſque velata.*

CAP. III. 7. SEPTVAGINTA ANNI.] *Ita vett. editiones cum Colonienſi. Martyrolog. Rom. Menologium Græcum, Menæa & Metaphraſtes habent* ſexaginta anni.

8. IN MONASTERIO HERMOPOLIM DICTO NVTRITVS, IN PROVINCIA THEBAIDA] *Græcè eſt:* Οἰκῶν, πρώην ἐν ἀβάγῃ μοναστηρίῳ Θηβαίων χώρας ἐπιλεγομένῳ τῷ ἐρημοπολίτῃ. Habitabã prius in abage monaſterio, regionis Thebaidis, quæ dicitur eremopolites. *Non dubium corruptum eſſe* ἐρημοπολίτῃ *pro* Ἑρμοπολίτῃ. *quomodo & in Menæis reſtituendum* ἐν Ἑρμουπόλει Θηβῶν, *pro* ἐρήμου πόλει. *Apud Metaphraſten eſt:* Habitaui autem anteà in ſancto monaſterio, quo nomine appellatur Eriti Hemepolitani Thebanorum regionis. *ſine dubio corruptè. Ex Herueti verſione* in ſancto monaſterio, *apparet eum reperiſſe in Græco* ἐν ἁγίῳ μοναστηρίῳ, *quomodo fortè ante legendum pro* ἐν ἀβάγῃ μοναστηρίῳ.

9. QVIBVS HVMANVM DEEST SOLATIVM, CONSTAT EOS HABERE DIVINVM.] *Hoc expertus eſt S. noſter Xauerius, qui cùm Romæ eſſet, humanum habebat ſolatium a ſocijs; at dum inter barbaros & feras ſolus verſatur, ad Deum confugit, qui mirificè eum gaudijs perfudit.* CAP. V.

10. QVI SITIVNT, DE SVPERNO FONTE CONDIVNTVR.] *Nondum mihi locus hic in Sacris litteris occurrit. Paulò aliter citat Metaphraſtes, & ex Iſaiâ ait deſumptum.*

11. ANGELVS TIBI AD CVSTODIENDVM AB ORTV TVO.] *Angeli Cuſtodis meminêre varij Patres. Hieronymus libro* III. *Comment. in Matth. capite* XVIII. Magna dignitas animarum, vt vnaquæque habeat ab ortu natiuitatis in cuſtodiam ſui Angelum delegatum. *Idem in c.* LXVI. *Iſaiæ*: Quòd autem vnuſquiſque noſtrûm habeat Angelos, multæ Scripturæ docent. E quibus illud eſt: Nolite contemnere vnum de minimis iſtis, quia Angeli eorum vident quotidie faciem Patris, qui eſt in cælis. & puellâ Rhode Petrum Apoſtolum nunciante, alij Angelum ipſius eſſe credebant. Si autem hoc de minimis dicitur, & de vno homine, quantò magis de omnibus ſanctis, & præcipuè de Apoſtolis, ſentiendum eſt? quorum Angeli quotidie vident faciem Patris, iuxta illud quod ſcriptum eſt: Circumdat Angelus Domini in circuitu timentium eum. & Iacob de ſe loquitur: Angelus qui liberauit me. Iſti ſunt, qui aſcendunt & deſcendunt ſuper Filium hominis. *Apud Auguſtinum libro Soliloquiorum cap.* XXXII. Facis Domine Angelos tuos ſpiritus propter me, quibus mandaſti, vt cuſtodiant me in omnibus vijs meis, ne fortè offendam ad lapidem pedem meum. Hi enim ſunt cuſtodes ſuper muros ciuitatis tuæ nouæ Ieruſalem. CAP. VII. Matth. 18. Act. 12. Pſal. 33. Gen. 48. Pſal. 130. Pſal. 90.

12. BENEDICTIONEM HVMILLIME PETII.] *Benè addit*, ſecundùm conſuetudinem monachorum. *Nihil frequentius in his Vitis, quàm vt aduentans hoſpes benedictionem ab hoſpite excipiente petat.*

13. OSCVLVM MIHI PACIS TRIBVIT] *Solent olim aduentantes excipere oſculo ij, apud quos diuertunt. Vide Onomaſticon.* C. VIII.

14. CALIDIOMEA.] *Non dubito, quin interpres in codicem Græcum deprauatum inciderit, &* Calidiomea *ortum ex* Καλύβη νέα, *vel ſimili. Certè Græcè hic eſt,* καλυβίῳ μικρῷ. *ſic & cap.* IX. Et ſecus Calidiomeam terræ commendaui. *vbi Græcè,* Καὶ κατεθέμην τὸ λείψανον αὐτοῦ πλησίον τῆς ἐμῆς καλύβης. & poſui reli-

[illegible] iuxta meam calybem ſiue tugurium. [illegible] Venimus Calidiomeam, in ſpiritalem locum, arboribus palmarum gratanter ornatum. *Græcè:* [illegible] Venimus ad cal[illegible] ſeu tugu[illegible] [illegible] lum, quod palmam iuxtà [illegible] hab[illegible]at.

15. CAVTA DILIGENTIA.] *Vetus editio:* cautem d[illegible]tatem.

Cap. x. 16. ABSPES ERAM.] *Ita rectè manuſcripti, & vetus editio: Colonienſis*, ab ſpe eram. *Dicitur* abſpes, vt exſpes.

17. QVÆ DVODECIES IN ANNO DACTYLORVM FRVCTVS GERMINABANT.] *Infra apud Ioannem libello III. n. II. nomine* Anonymi, *eadem res paulò [illegible] proponitur.* Inueni iſtam palmam afferentem mihi botryones duodecim dactylorum. P[illegible] ſingulos menſes adfert mihi vnum botryonem, qui mihi ſufficit triginta diebus, & poſt hunc maturatur alter.

Cap. xi. 18. [illegible] DOMINICO VEL SABBATO COMMVNIONEM PERCIPIEBAS.] *Aliqui libri*; & Sabbato. *Græcè eſt:* Πότε κοινωνεῖς, ἐν Σαββάτῳ ἢ Κυριακῇ; Quando communicas? Sabbato, an Dominico?

19. IVXTA SVMMITATEM IPSIVS MONTICELLI.] *Græcè:* [illegible] *Hoc tantùm loco mihi lectus* monticellus *à monte, pro monticulo.*

Cap. xii. 20. HÆC EST POSTVLATIO MEA.] *Singulare omnino Onuphrij priuilegium & apud Deum gratia. In Florario SS. MS. breue huius priuilegij compendium:* Migrauit à ſæculo anno ſalutis CCCLXX. Hic enim petiit & obtinuit à Domino, vt ſi quis memoriam eius fecerit ſeu oblationes, aut pauperes pauerit in nomine eius, aut memoriæ ſuæ librum ſcripſerit, dimittantur illi vniuerſa peccata. Et cùm anima exierit de corpore, erit munda à peccatis, quaſi modò genitus infans. *Priuilegia autem hæc, quia in quib[illegible] libris verba variant, ſanè ſemper intelligenda.*

21 ET AD LAVDEM EIVS.] *Ita eſt in editione Colonienſi. Veteribus deeſt.*

22. IS IN NOMINE DOMINI ET AD HONOREM ILLIVS ELEEMOSYNAM, &c.] *Ita editio Colonienſis. Vetus:* ille pro amore meo in nomine Domini eleëmoſynam.

23. VNDE DEVM PLACARE POTEST.] *Ita Colonienſis editio. Vetus:* Vnde te placare poteſt.

24. ÆTHERA SCILICET ANGELICIS CANTICIS RESONANTIA.] *Referetur quidem Æther inter Anomala maſculini generis plurali carentia, hic tamen eius neutrum plurale habes quod & alibi ex æthere & aere inuenies. Vide Onomaſticon.* Cap. xvi.

25. TVNICAM.] *Græcè* [illegible]. *Haud dubiè intelligitur* lebitonarium, *vt apud Metaphraſtem eſt. Quod & alibi hic occurrit. Vide Onomaſticon.*

26. DIE VNDECIMO.] *Ita omnes editiones. & Florarium SS. MS. Græcè tamen eſt* δωδεκάτῃ, duodecimo. *Atque ita Martyrologium Romanum, Menologium Græcum, & Menæa. Apud Metaphraſtem eſt:* Erat autem dies ſextus quidem decimus Pauen, nonus autem Iunij menſis apud Romanos. *Quod quomodo intelligendum ſit, vide in Onomaſtico in* Menſium Tabulâ.

Quòd Florarium SS. MS. annum obitus Onuphrij ponit CCCLXX. *neſcio vnde hauſerit.*

Manuſcriptus Leodienſis S. Iacobi vltimo capite habet de leonibus ſepulcrum vnguibus ſuis Onuphrio effodientibus, cuius mentionem feci ad Vitam S. Pauli primi eremitæ cap. XIII. *n.* 50. *Deeſt hoc huic Vitæ, & apud Metaphraſtem.*

NOTATIO.

ONVPHRII. *Apud Metaphraſtem* XI *Iunij dicitur* Honophrius *Martyrologium Romanum* XI. *Iunij* In Aegypto ſancti Onuphrij anachoretæ, qui in vaſtâ eremo ſexaginta annos vitam religioſè peregit, & magnis virtutibus ac meritis clarus migrauit in cælum: cuius inſignia geſta Paphnutius abbas conſcripſit. *Menologium Græcorum eodem die*: Sancti Patris noſtri Onuphrij Ægyptij, qui cùm eſſet in cœnobio in vrbe Hermopoli Thebarum, & audiret de Eliæ prophetæ & Ioannis præcurſoris vitâ, egreſſus ex cœnobio habitauit eremum annos ſexaginta, hominem omnino non videns. vbi poſt admirabilem vitæ monaſticæ conuerſationem in cælum migrauit. quem magnus Paphnutius ſepeliuit. Cuius dies natalis celebratur XII. Iunij, in ſanctiſſimo eius oratorio, in monaſterio S. Alipij. *Eadem in Menæis, ſed quibuſdam additis, quæ non exſcribo, ne Notæ excreſcant.*

Alius eſt Onuphrius, cuius mentio extat apud Metaphraſtem in Actis SS. Galationis & Epiſtemis MM. V. Nouembris quæ recitat Lipomanus tom. V. & Surius tom. VI. Qui vixit eo tempore, quo Gentilium in Chriſtianos perſecutio ſæuiebat. Menologium ſub Decio eorum martyrium ponit. Vixit autem apud Emeſam Phœniciæ, quæ ad montem Libanum eſt. Non fuit ille ſegregatus ab hominum conſortio, vt noſter hic. Eius precibus Leucippe, antè ſterilis, prolem impetrauit Galationem.

1. PAPHNVTIO.] *Varij fuêre Paphnutij, de quibus vide hic ad librum* II. *Ruffini cap* XIII. *De Paphnutio confeſſore dixi ad Vitam S. Antonij capite* XXX. *n.* 68. *Acta hæc Paphnutio auctore (quo tamen Paphnutio, nondum mihi conſtat) habes etiam apud Metaphraſtem, ſed Timothei anachoretæ vitâ, & quibuſdam alijs intermixtis. quæ recitat Lipomanus tom* VI. *& Surius tom.* III. *Iunij* XI. *Gentiano Herueto interprete. Sed & aliam interpretationem Actorum Onuphrij, quibus etiam intexta eſt Timothei anachoretæ vita, accepi ex monaſterio S. Iacobi Leodij. ſed vulgatam hactenus in Vitis Patrum malui nunc retinere: cuius quidem nullum MS. Latinum exemplar habui. ſed Græcum tamen textum e Boicâ Bibliothecâ accepi.*

PROLOG. 3. GREGORIO.] *Quis hic Gregorius ſit, nondum mihi liquet.*

CAP. II. 4. ÆGRE.] *Vetus editio*, peregrè. *Intelligit per hoc, vt opinor, procul: niſi fortè ibi legendum* peregrè. *Sane peragrè ſe profectum viribus deficientibus, teſtatur ipſe capite præcedente.*

5. VT CORPVS ILLIVS IPSORVM DIFFVSIONE TEGERETVR.] *Hieronymus ſuprà Prologo in Vitam S. Pauli primi eremitæ:* Subterraneo ſpecu crinitum calcaneo tenus hominem. *In Vitâ Macarij Romani infrà cap.* XV. Capilli capitis totum vniuerſum corpus operuerunt.

6. SVPERIORA RENVM.] *Intelligit pudenda tantum folijs herbiſque velata.*

CAP. III. 7. SEPTVAGINTA ANNI.] *Ita vett. editiones cum Colonienſi. Martyrolog. Rom. Menologium Græcum, Menæa & Metaphraſtes habent* ſexaginta anni.

8. IN MONASTERIO HERMOPOLIM DICTO NVTRITVS, IN PROVINCIA THEBAIDA] *Græcè eſt:* Ὤικουν πρότερον ἐν ἁγίῳ μοναστηρίῳ Θηβαΐδος χώρας ... καλούμενῳ Ἑρμοπόλει. Habitabā priùs in ſancto monaſterio, regionis Thebaidis, quæ dicitur eremopolite. *Non dubium corruptum eſſe* ἐρημοπόλιτε *pro* Ἑρμοπόλει. *quomodo & in Menæis reſtituendum* ἐν Ἑρμοπόλει Θηβαΐδος, *pro* ἐρημοπόλει. *Apud Metaphraſtem eſt:* Habitaui autem anteà in ſancto monaſterio, quod nomine appellatur Erici Hermepolitani Thebaeorum regionis. *ſine dubio corruptè. Ex Herueti verſione* in ſancto monaſterio, *apparet eum repperiſſe in Græco* ἐν ἁγίῳ μοναστηρίῳ, *quomodo fortè ante legendum pro* ἐν ἁγίῳ μοναστηρίῳ.

9. QVIBVS HVMANVM DEEST SOLATIVM, CONSTAT EOS HABERE DIVINVM.] *Hoc expertus eſt S. noſter Xauerius, qui cùm Romæ eſſet, humanum habebat ſolatium à ſocijs; at dum inter barbaros & feras ſolus verſatur, ad Deum confugit, qui mirificè eum gaudio perfudit.* Cap. V.

10. QVI SITIVNT, DE SVPERNO FONTE CONDIVNTVR.] *Nondum mihi locus hic in Sacris litteris occurrit. Paulò aliter citat Metaphraſtes, & ex Iſaiâ ait deſumptum.*

11. ANGELVS TIBI AD CVSTODIENDVM AB ORTV TVO.] *Angeli Cuſtodis meminêre varij Patres. Hieronymus libro* III. *Comment. in Matth capite* XVIII. Magna dignitas animarum, vt vnaquæque habeat ab ortu natiuitatis in cuſtodiam ſui Angelum delegatum. *Idem in c.* LXVI. *Iſaiæ*: Quòd autem vnuſquiſque noſtrûm habeat Angelos, multæ Scripturæ docent. E quibus illud eſt: Nolite contemnere vnum de minimis iſtis, quia Angeli eorum vident quotidie faciem Patris, qui eſt in cælis. & puellâ Rhode Petrum Apoſtolum nuntiante, alij Angelum ipſius eſſe credebant. Si autem hoc de minimis dicitur, & de vno homine, quantò magis de omnibus ſanctis, & præcipuè de Apoſtolis, ſentiendum eſt? quorum Angeli quotidie vident faciem Patris, iuxta illud quod ſcriptum eſt: Circumdat Angelus Domini in circuitu timentium eum. & Iacob de ſe loquitur: Angelus qui liberauit me. Iſti ſunt, qui aſcendunt & deſcendunt ſuper Filium hominis. *Apud Auguſtinum libro Soliloquiorum cap.* XXXII. Facis Domine Angelos tuos ſpiritus propter me, quibus mandaſti, vt cuſtodiant me in omnibus vijs meis, ne fortè offendam ad lapidem pedem meum. Hi enim ſunt cuſtodes ſuper muros ciuitatis tuæ nouæ Ieroſalem. Cap. VII. Matth. 18. Act. 12. Pſal. 33. Gen. 48. Pſal. 103. Pſal. 90.

12. BENEDICTIONEM HVMILLIME PETII.] *Benè addit*, ſecundùm conſuetudinem monachorum. *Nihil frequentius in his Vitis, quàm vt aduentans hoſpes benedictionem ab hoſpite excipiente petat.*

13. OSCVLVM MIHI PACIS TRIBVIT] *Solent olim aduentantes excipere oſculo ij, apud quos diuertunt. Vide Onomaſticon.* C. VIII.

14. CALIDIOMEA.] *Non dubito, quin interpres in codicem Græcum deprauatum inciderit, & Calidiomea ortum ex* Καλύβη ... *vel ſimili (Certè Græcè hîc eſt,* καλύβη ... *ſic & cap.* IX. Et ſecus Calidiomeam terræ commendaui. *vbi Græcè,* Καὶ κατέθηκα τὸ λείψανον αὐτοῦ ... & poſui reli-

reliqui [illegible] meam calybem ſiue tugurium. *& cap.xii.* Venimus Calidiomeam, in ſpiritalem locum, arboribus palmarum gratanter ornatum. *Græcè:* Κατηλθομεν καλύβην σπερμάτων ἔχουσαν καὶ φοίνικας. Venimus ad calybem ſeu tugurium maxime religioſum, quod palmam iuxtà conſiſtentem habebat.

15. CAVTA DILIGENTIA.] *Vetus editio:* cautem dignitatem.

Cap.x. 16. ABSPES ERAM.] *Ita rectè manuſcripti, & vetus editio: Colonienſis*, ab ſpe eram. *Dictum* abſpes, *vt* exſpes.

17. QVÆ DVODECIES IN ANNO DACTYLORVM FRVCTVS GERMINABANT.] *Infra apud Ioannem libello* III.*n.*II. *nomine* Anonymi, *eadem res paullò clarius proponitur.* Inueni iſtam palmam afferentem mihi botryones duodecim dactylorum. Per ſingulos menſes adfert mihi vnum botryonem, qui mihi ſufficit triginta diebus, & poſt hunc maturatur alter.

Cap.xi. 18. DIE DOMINICO VEL SABBATO COMMVNIONEM PERCIPIEBAS.] *Aliqui libri*; & Sabbato. *Græcè eſt*: Πόθεν κοινωνεῖς; ἐν Σαββάτῳ ἢ Κυριακῇ; Quando communicas? Sabbato, an Dominico?

19. IVXTA SVMMITATEM IPSIVS MONTICELLI.] *Græcè*: Ὑπὸ κάτωθεν τοῦ κορυφῆς τοῦ ὄρους. *Hoc tantum loco mihi lectus* monticellus *à monte, pro monticulo.*

Cap.xiii. 20. HÆC EST POSTVLATIO MEA.] *Singulare omnino Onuphrij priuilegium & apud Deum gratia. In Florario SS. MS. breue huius priuilegij compendium*: Migrauit à ſæculo anno ſalutis CCCLXX. Hic enim petiit & obtinuit à Domino, vt ſi quis memoriam eius fecerit ſeu oblationes, aut pauperes pauerit in nomine eius, aut memoriæ ſuæ librum ſcripſerit, dimittantur illi vniuerſa peccata. Et cùm anima exierit de corpore, erit munda à peccatis, quaſi modò genitus infans. *Priuilegia autem hæc, quia in quibuſdam libris verba variant, ſanè ſemper intelligenda.*

21. ET AD LAVDEM EIVS.] *Ita eſt in editione Colonienſi. Veteribus deeſt.*

22. IS IN NOMINE DOMINI ET AD HONOREM ILLIVS ELEEMOSYNAM, &c.] *Ita editio Colonienſis. Vetus*: ille pro amore meo in nomine Domini eleëmoſynam.

23. VNDE DEVM PLACARE POTEST.] *Ita Colonienſis editio. Vetus*: Vnde te placare poteſt.

24. ÆTHERA SCILICET ANGELICIS CANTICIS RESONANTIA.] *Refertur quidem Æther inter Anomala maſculini generis plurali carentia, hic tamen eius neutrum plurale habes. quod & alibi ex æthere & aere inuenies. Vide Onomaſticon.* Cap.xvi.

25. TVNICAM.] *Græcè* λεβιτωνάριον. *Haud dubiè intelligitur* lebitonarium, *vt apud Metaphraſtem eſt. Quod & alibi hic occurrit. Vide Onomaſticon.*

26. DIE VNDECIMO.] *Ita omnes editiones. & Florarium SS. MS. Græcè tamen eſt* δωδεκάτῃ, duodecimo. *Atque ita Martyrologium Romanum, Menologium Græcum, & Menæa. Apud Metaphraſtem eſt*: Erat autem dies ſextus quidem decimus Pauen, nonus autem Iunij menſis apud Romanos. *Quod quomodo intelligendum ſit, vide in Onomaſtico in* Menſium Tabulâ.

Quòd Florarium SS. MS. annum obitus Onuphrij ponit CCCLXX. *neſcio vnde hauſerit.*

Manuſcriptus Leodienſis S. Iacobi vltimo capite habet de leonibus ſepulcrum vnguibus ſuis Onuphrio effodientibus, cuius mentionem feci ad Vitam S. Pauli primi eremitæ cap. XIII.*n.*50. *Deeſt hoc huic Vitæ, & apud Metaphraſtem.*

SOLI DEO HONOR ET GLORIA

IN VITAM S. PACHOMII PRÆLVDIA.

ILLVSTRIVM VIRORVM DE SANCTO PACHOMIO ELOGIA.

SOZOMENVS *Hiſt. Eccl. lib.* III. *cap.* XIII.

ΑΧΩΜΙΟΣ ἀρχηγὸς ἐγένετο τῶν καλουμένων Ταβιννησιωτῶν. σχῆμα δὲ τούτοις ἦν καὶ πολιτεία ἔν τισι παρηλλαγμένη τῆς ἄλλης μοναχικῆς, πρὸς ἀρετὴν μέντοι ὁρῶσα, καὶ τὴν ψυχὴν προσεθίζουσα, τῶν ἐπὶ γῆς καταφρονεῖν. ὅπως δὲ ὁρῷν, ἵν' ἀμαρῶς ἐπὶ τὰ οὐράνια χωροίη, ἡνίκα τοῦ σώματος ἀπαλλαγείη, &c.

Pachomius Præſes fuit eorum, qui vocantur Tabiniſiotæ. Quibus quidem habitus erat & vitæ inſtitutio à reliquorum monachorum diſciplinâ in quibuſdam rebus diſcrepans, in virtutis contemplatione aciem mentis defigens: animum ſic tum ad rerum terrenarum deſpicientiam, tum ad cæleſtium indagationem excitans, vt cùm è corporis cuſtodiâ migraret, aditum ad cælum haberet perfacilem, &c.

GENNADIVS *de illuſtr. Eccleſ. Script. cap.* VII.

Pachumius monachus, vir tam in docendo quàm in ſigna faciendo Apoſtolicæ gratiæ, & fundator Aegypti cœnobiorum, Scripſit

[2] *Regulam* vtrique generi monachorum aptam, quam Angelo dictante perceperat. Scripſit &

Ad collegas præpoſituræ ſuæ [3] *epiſtolas*, in quibus alphabetum myſticis tectum ſacramentis, velut humanæ conſuetudinis excedens intelligentiam, clauſit, ſolis, credo, eorum gratiæ vel meritis manifeſtatum.

Vnam ad Abbatem Syrum. *Vnam ad Abbatem Cornelium.*

Ad omnium monaſteriorum Præpoſitos, vt in vnum antiquius monaſterium, quod linguâ Ægyptiacâ *Baum* vocatur, congregati, Paſchæ diem velut æternâ lege celebrent, *epiſtolam vnam.*

Similiter & ad diem Remiſſionis, quæ menſe Auguſto agitur, vt in vnum Præpoſiti congregarentur, *epiſtolam vnam.* Et

Ad Fratres, qui foras monaſterium miſſi fuerant operari, epiſtolam vnam.

TRI-

TRITHEMIVS *libro de Script. Eccleſ.*

BACHOMIVS abbas, & monachorum ſui temporis inſtitutor permagnificus, fundator multorum cœnobiorum, ac vir ſanctiſſimæ conuerſationis, multis in vitâ & poſt mortem coruſcans miraculis, cùm eſſet vir doctus, & in diuinis Scripturis eruditus, Scripſit ad ædificationem Fratrum multas epiſtolas, de quibus ſubiectæ referuntur:

Ad Cornelium abbatem epiſt. I.
Ad Syrum abbatem epiſt. I.
Ad Præpoſitos cœnobiorum epiſt. I.
Ad fratres operantes epiſt. I.
Regulam quoque monachorum lib. I.

Claruit ſub Valentiniano & Theodoſio principibus, anno CCCXC.

DE DIONYSIO EXIGVO HVIVS VITÆ INTERPRETE.

CASSIODORVS *Inſtit. diuin. cap.* XXIII.

DIONYSIVS monachus, Scytha natione, ſed moribus omnino Romanus, ut vtraque linguâ valdè doctiſſimus, reddens actionibus ſuis, quam in libris Domini legerat æquitatem: qui Scripturas diuinas tantâ curioſitate diſcuſſerat atque intellexerat, vt vndecumque interrogatus fuiſſet, paratum haberet competens ſine aliquâ dilatione reſponſum: qui mecum dialecticam legit, & in exemplo glorioſi magiſterij plurimos annos vitam ſuam præſtante Domino glorioſè tranſegit. Pudet me de conſorte dicere, quod in me nequeo reperire.

Fuit enim in illo cum ſapientiâ magna ſimplicitas, cum doctrinâ humilitas, cum facundiâ loquendi parcitas: vt in nullo ſe vel extremis famulis anteferret, cùm dignus eſſet Regum ſine dubitatione colloquiis. Interueniat pro nobis, qui nobiſcum orare conſueuerat: vt cuius hîc ſumus oratione ſuffulti, eius poſſimus nunc meritis adiuuari.

Qui petitus à Stephano epiſcopo Salonitano, ex Græcis exemplaribus [4] *Canones Eccleſiaſticos* moribus ſuis, vt erat planus atque diſertus, magnæ eloquentiæ luce compoſuit, quos hodie vſu celeberrimo Eccleſia Romana complectitur. Hos etiam oportet vos aſſiduè legere, ne videamini tam ſalutares Eccleſiaſticas Regulas culpabiliter ignorare.

Alia quoque [5] *multa ex Græco tranſtulit in Latinum*, quæ vtilitati poſſunt Eccleſiæ conuenire. Qui tantâ Latinitatis & Græcitatis peritiâ fungebatur, vt quoſcumque libros Græcos in manibus acciperet, Latinè ſine offenſione tranſcurreret, iterumque Latinos Attico ſermone relegeret, vt crederes hoc eſſe conſcriptum, quod os eius inoffensâ velocitate fundebat.

Longum eſt de illo viro cuncta retexere, qui inter reliquas virtutes hoc habuiſſe probatur eximium, vt cùm ſe totum Deo tradidiſſet, non aſpernaretur ſæcularium conuerſationibus intereſſe. Caſtus nimiùm, cùm alienas quotidie videret vxores; mitis, cùm ferè gentium veſano turbine pulſaretur. Fundebat lacrymas motus compunctione, cùm audiret garrula verba lætitiæ. Ieiunabat ſine exprobratione prandentium, & ideò conuiuiis gratanter intererat, vt inter corporales epulas inquiſitus, ſpiritales copias ſemper exhiberet. Quòd ſi tamen aliquando comederet, paruo quidem cibo, ſed tamen eſcis communibus vtebatur.

batur. Vnde ſummum genus æſtimo patientiæ, inter humanas eſſe delicias, & abſtinentiæ cuſtodire menſuram. Sed, vt bona mentis eius infucatâ laude referamus, erat totus Catholicus, totus paternis Regulis perſeueranter addictus, & quidquid poſſunt legentes per diuerſos quærere, in illius ſcientiâ cognoſcebatur poſſe fulgere. Cuius nomini aliqua praui homines calumnioſè nituntur ingerere, vnde ſua videantur errata aliquatenus excuſare. Sed ille iam ſæculi peruerſitate derelictâ, præſtante Domino, in Eccleſiæ pace ſepultus, inter Dei famulos credendus eſt habere conſortium.

V. BEDA *de ratione Temp. cap.* XLV.

Primi decemnouennalis circuli verſu temporum ordo præfigitur, quem Græci calculatores à Diocletiani principis annis obſeruauere: ſed Dionyſius, venerabilis abbas Romanæ vrbis, & vtriuſque linguæ, Græcæ videlicet & Latinæ, non ignobili præditus ſcientiâ, *Paſchales ſcribens circulos,* noluit eis (ſicut ipſe teſtatur) memoriam impij perſecutoris innectere, ſed magis elegit ab Incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti tempora prænotare, quatenus exordium ſpei noſtræ notius nobis exiſteret, & cauſſa reparationis humanæ, id eſt, Paſſio Redemptoris noſtri euidentiùs eluceret.

SIGEBERTVS *Catalogo illuſtr. Eccleſ. Script. cap.* XXVII.

DIONYSIVS, abbas Romanus, cognomento EXIGVVS, geminâ ſcientiâ Græcè & Latinè clarus, tranſtulit de Græco in Latinum [6] *Proterij Alexandrini epiſcopi ſcripta* ad Leonem Papam *de celebrando Paſcha* in anno Domini CCCCLV. Tranſtulit etiam de Græco in Latinum [7] *librum Gregorij Nyſſeni de conditione hominis*, & [8] *Vitam Pachomij Abbatis.* Scripſit & ipſe, poſt Cyrillum, *Cyclum quinque Cyclorum,* incipiens ab anno nati IESV CHRISTI DXXXII. qui eſt vltimus annus magni Cycli, qui eſt annorum DXXXII. ſemel exacti à natiuitate Chriſti, *&c.*

TRITHEMIVS *libro de Script. Eccleſ.*

DIONYSIVS, abbas Romanus, cognomento (vt fertur) EXIGVVS, vir certè ingenio & ſcientiâ magnus atque clariſſimus, in Scripturis ſanctis eruditus, & in diſciplinâ ſæcularium litterarum nobiliter doctus, Græco & Latino eloquio clarus, computiſta & calculator temporum egregius. Scripſit Latino ſermone nonnulla opuſcula, de quibus ego tantùm repperi ſubiecta,

Cyclum Paſchalem magnum annorum DXXXII. lib.1.

De ratione feſti Paſchatis lib.1. *Paſchatis feſti rationem.*

de [9] ceteris nihil repperi. Tranſtulit autem de Græco in Latinum

Vitam S. Pachomij abbatis.

Librum quoque Gregorij Emiſſeni de conditione hominis.

Et ſcripta Proterij Alexandrini epiſcopi [10] *ad Leonem Papam.*

[11] *Et quædam alia.*

Inchoauit autem Cyclum ſuum anno Domini DXXXII. qui fuit vltimus annus magni Cycli Paſchalis, qui ſemel exactus in eumdem ſemper reuertitur.

Claruit ergo ſub Iuſtiniano Imp. magno, anno Domini DXL.

IDEM *de viris Illuſt. Ord. S. Benedicti lib.* II. *cap.* IV.

DIONYSIVS, abbas Romanus, cognomento EXIGVI, vir in diuinis Scripturis valdè eruditus, & in ſæcularibus litteris peritiſſimus, calculator & Geometer inſignis, Græco & Latino inſtructus eloquio: qui doctrinæ ſuæ magnam apud veteres auctoritatem conſecutus, edidit non ſpernenda opuſcula, de quibus pauca ad meam notitiam peruenerunt:

De ratione Paſchæ librum.

Cyclum quoque magnum quingentorum triginta duorum annorum.

E[illegible]oles etiam nonnullas compoſuit.

De Græco in Latinum tranſtulit

Scri[illegible]ta Proterij Alexandrini ad Leonem Papam de Paſchâ celebrando.

E[illegible] librum Gregorij Emiſſeni de hominis conditione.

Vitam quoque ſancti Pachomij Latinam fecit.

Claruit anno Domini DLXX.

BARONIVS *Notat. ad Martyrol. Rom.* XIV. *Maij.*

PACHOMII præclaras res geſtas Græcè conſcriptas DIONYSIVS abbas Romanus, EXIGVVS cognomento, Latinè conuertit ante annos plus mille ac centum. Exſtat eius præfatio ante Vitam S. Pachomij: habes eam in primâ parte Vitæ SS. PP. capp. LIV. Miramur eam à Lipomano & Surio prætermiſſam: quæ, vt tanti viri ingenij laudatiſſimi monumentum, prætereunda non fuit: quali enim quantúſve ſanctitate & eruditione fuerit, conſule Caſſiodorum illi æqualem lib. Inſtit. ad lect. diuin.

NOTATIO.

1 PACHOMII.] *Martyrologium Rom.* XIV. *Maij:* In Ægypto S. Pachomij Abbatis, qui plurima in eâ regione monaſteria erexit, & Regulam Monachorum ſcripſit, quam Angelo dictante didicerat. *Menologium Græcum* XV. *Maij:* S.P.N. Pachomij Tabenneſiotæ. Fuit Pachomius ſanctus ex Thebaide inferioris Ægypti, Conſtantini Magni temporibus. Habuit autem parentes idolorum cultores: conuerſus autem ad Christi fidem Baptiſmum ſuſcepit, & monaſticam vitam amplexus ad eremum accurrit, vbi perfectam vitam aſſecutus, virtutibus & miraculis clarus, multos ſibi ſectatores effecit, vt antequam ex hac vitâ decederet, Monachorum, qui per illum effecti ſunt, mille & quadringentorum numerus effectus ſit. *Menæa etiam* XV. *Maij accuratiore compendia vitam eius comprehendunt. De hoc etiam Beda, Vſuardus, Rhabanus, Ado, Notkerus, qui ſua ex Gennadio, quæ habes in Elogijs, expreſſerunt.*

De hoc eodem Pachomio Palladius c. XXXVIII. *Sozom. libro* III. *cap.* XIII. *Niceph. lib.* IX. *capite* XIV. *Vincentius Spec. hiſtor. lib.* XVII. *capite* LXXXII. *& lib.* XVIII *cap.* XLVII. *Antonin. part.* II. *Tit.* XV *cap.* XI. §. 1. *Petrus Equilinus Epiſcopus in Catal. SS. lib.* IV. *c.* CLXXI.

Nomen Pachomij, Monachorumq́; ab eo inſtitutorum diſciplinam, Athanaſius primus in Vrbem aduexit, vt auctor eſt S. Hieronymus, ep. XVI. *ad Principiam*

De tempore eius obitus Sigebertus Miræi in Chronico anno VIII. *Arcadij & Honorij, quem Chriſti ſtatuit* CCCCV. *alijs editionibus ſequenti anno ponentibus:* Pachomius Abbas CX. annum agens, in virtutibus conſummatur.

Alius eſt Pachomius *confeſſor apud Heraclidem in Paradiſo, cap.* XI. *qui in Scete vixit; qui Palladio Lauſiaca hiſtoria cap.* XXIX. *dicitur* Pachon. *de quo Pachomio Petrus ſuprà libro* IV. *cap.* CLXXII.

Alius quoque Pachomius *epiſcopus & Martyr apud Euſebium libro* VIII. *Eccleſ. hiſt. cap.* XIV. *de quo Petrus ſuprà lib.* XI. *c.* XXXII.

2. REGVLAM.] *Regula huius aliquod breuiarium habes hic in Vitâ Pachomij cap.* XXII. *Integram eã primus, quod ſciam, edidit Achilles Statius Luſitanus, Romanis heredum Antonij Bladij typis, anno Domini* M. D. LXXV. *deinde anno* M. D. LXXXVIII. *Petrus Ciaccon eam correctiorem typis quoque Romanis dedit, & Caſtiana à ſe recenſita adiunxit.*

Ipſam Pachomij Regulam Aegyptiacè ſcriptam, tranſlatam in Græcum, Latinè reddidit S. Hieronymus, rogante Siluano monacho eo tempore, quo S. Paula ex hac luce migrauit, Honorio VI. *& Ariſtæneto Coſſ. anno Domini, iuxta Faſtos Onuphrij,* CCCCIV.

3. EPISTOLAS.] *Nulla harum epiſtolarum, quarũ quidem mihi notitia ſit, præter præliminares ante alia opuſcula, hodierna die exſtat.*

4. CANONES ECCLESIASTICOS.] *Prodiêre hi olim Canones Moguntiæ in folio, anno* M. D. XXV. *deinde Lutetiæ Pariſiorum in* 8. *anno* M. DC. IX. *in quâ poſteriori editione ex Bibliothecâ Nicolai Fabri habes ipſius Dionyſii epiſtolam ad Stephanum epiſcopum Salonitanum, quâ breuiter expreſſit, quidquid Canonum ipſe conuerterit ac ediderit.* Ac in primis quidem Canones

K Apo-

Apoſtolorum è Græco: deinde Regulas Nicænæ Synodi, & deinceps omnium Conciliorum, ſiue quæ anteà, ſiue quæ poſtmodum facta ſunt, vſq; ad Synodum CL. Pontificum, qui apud Conſtantinopolim conuenerunt, ſub ordine numerorum, id eſt à primo capitulo vſque ad CLXII. ſicut habentur in Græcâ auctoritate, digeſſimus. Tum ſancti Chalcedonenſis Concilij decreta ſubdentes, in his Græcorum Canonum finem eſſe declaramus. Ne quid prætereà notitiæ veſtræ credamur velle ſubtrahere, ſtatuta quoque Sardicenſis Concilij atque Africani, quæ Latinè ſunt edita, ſuis à nobis numeris cernuntur eſſe diſtincta.

5. MVLTA EX GRÆCO TRANSTVLIT IN LATINVM.] *Quæ illa ſint, quia Caßiodorus non exprimit, habes ea hîc partim apud Sigebertum, partim apud Trithemium.*

6. PROTERII.] *Scripta hæc, ſeu epiſtolæ ad Leonem Papam nunc non exſtant. Quot fuerint, & quid continuerint, clariùs explicant ſequentes Auctores. Sigebertus in Catalogo illuſtr. Eccleſiæ Scriptorum cap.* XXVI. Proterius Alexandrinus epiſcopus, ſcripſit & ipſe ad Leonem Papam, dubitantem de celebrando Paſchâ illius anni; qui cùm eſſet emboliſmalis, putabatur ab aliquibus eſſe communis. *Annus ille erat* CCCCLV. *vt hic habet Sigebertus in Dionyſio Exiguo. De eodem Proterio etiam Iſidorus Catalogo illuſtrium Eccleſiæ Scriptorum cap.* X. Proterius Alexandrinæ antiſtes Eccleſiæ, ſcripſit epiſtolas ad Leonem Romanæ Sedis epiſcopum, de feſtiuitate Paſchali. Hunc autem Leonis Auguſti temporibus Dioſcori hæretici ſucceſſores, auctore Timotheo, ſeditione factâ crudeliſſimè peremerunt, ipſumque Timotheum ſibi pro Alexandrino epiſcopo poſuerunt. *Trithemius Catalogo illuſtrium Eccl. Scriptorum:* Proterius epiſcopus Alexandrinus, vir tam in diuinis Scripturis, quàm in ſæcularibus litteris eruditiſſimus, Theologus & computiſta inſignis, quem Leonis Auguſti temporibus, ſucceſſores Dioſcori hæretici, ſeditione factâ auctore Timotheo crudeliter peremerunt, ipſumque Timotheum in locum eius pro Alexandrino epiſcopo idolum erexerunt. Scripſit inter cetera

Ad S. Leonem Papam de celebratione Paſchæ ep. III.

Ad Hilarium de eadem re ep. I. *Quantum ſanctius viſſa vita.*

Epiſtolas plures ad diuerſos.

Et quædam alia.

Claruit ſub Leone Imp. an. Dñi CCCCLX.

7. LIBRVM GREGORII NYSSENI DE CONDITIONE HOMINIS.] *Prodijt hic liber Dionyſio Exiguo interprete inter Nyſſeni opera ex Epiſcopii officinâ anno* M.D.LXII. *cui nõ eſt præfixa Ioannis Cononis epiſtola, quâ ſe interpretationem eam nonnihil emendaſſe quibuſdam in locis profitetur, idq; de fragmento Græco, vt exſtimauit Leuvenclauius. Alteri enim Nyſſeni libro ibidem ea epiſtola præfixa eſt. Deinde idem Leuvenclauius typis Ioannis Oporini Baſileæ anno* M.D.LXVII. *in* 8. *hunc eumdem Nyſſeni librum Græcolatinè è ſuâ verſione dedit. Non rectè apud Trithemium eſt* Emiſſeni *pro* Nyſſeni.

8. VITAM PACHOMII ABBATIS.] *Hæc eſt illa, quæ hactenus inter Vitas Patrum fuit circumlata. Eamdem ex Græco tranſtulit Gentianus Heruetus, quam habes apud Aloyſium Lipomanum tom.* VI. *de Vitis Sanctorum, & Laurentium Surium tomo* III. *quæ hac noſtrâ multò eſt auctior. de quâ vide hîc infrà poſt numerum* 11.

9. DE CETERIS.] *Exſtat in Bibliothecâ noſtrâ Louanienſi Dionyſij Exigui MS. epiſtola ad Eugypium monachum.*

Citatur & eiuſdem epiſtola ad Petronium epiſcopum apud Petauium in Epochâ annorum.

10. LEONEM PAPAM.] *Ex hoc Trithemii loco Genebrardus Chronologiæ ſuæ lib.* III. *exiſtimauit Dionyſium hunc vixiſſe tempore Leonis I. Papæ: quòd non ritè intelligens Trithemium, crederet Dionyſium librum ſuum, quem ex Proterio verterat, Leoni Papæ dedicaſſe. Non hoc vult Trithemius, ſed potiùs Dionyſium vertiſſe Proterij librum, quem ipſe Proterius Leoni Papæ miſerat. Ita enim ille & hic, & clariùs in Catalogo illuſt. Eccleſ. Scriptorum, in Proterio.* Scripſit *(Proterius)* inter cetera ad S. Leonem Papam de celebratione Paſchæ epiſtolas III.

Grauiùs labitur Leuvenclauius, qui Dionyſium Nyſſeni de opificio hominis interpretem exiſtimauit vixiſſe annis abhinc CCCC.

11. ET QVÆDAM ALIA.] *Inuenio, præter iam citata, Proclum CP. Græcolatinum, Dionyſio Exiguo interprete, cum præliminari eiuſdem epiſtolâ ad Felicianum & Paſtorem, quem edidit Ioannes Sichardus in Antidoto contra hæreſes in fol. Baſileæ apud Henricum Petrum anno* M.D.XXVIII. *quem pòſt Latinè tantùm Bibliothecæ PP. tomo* III. *inſeruit Margarinus de la Bigne.*

Habes in eodem Antidoto duas Cyrilli Alexandrini epiſtolas ad Succeſſum *epiſcopum Iſauriæ Diocæſarienſem* ex Dionyſij Exigui interpretatione, *cum eiuſdem præfatione ad Ioannem & Leontium; quarum epiſtolarum non meminère Auctores hîc citati, qui Catalogum illuſtr. Eccleſiæ Script. texuère.*

Louanii in Collegio noſtro eſt eiuſdem Dionyſij verſio MS. operis Nyſſeni de naturâ hominis.

Atque

Quis vita Pachomij auctor. *Atq; hactenus tum de Pachomio ipſo, tum de Vitæ eius interprete. Sed quis Vitæ eius auctor?*

Aloyſius Lipomanus tomo VI. *de Vitis Sanctorum, & Laurentius Surius tomo* III. *Vitam Pachomij Metaphraſtæ inſcribunt auctori. Sed longè vetuſtior huius Vitæ auctor indagandus eſt. Siquidem Metaphraſtes vixit circa annum* DCCCC. XXX. *Dionyſius verò Vitæ huius interpres circa annum* D. XXX.

Auctor Græcus, quiqui eſt, fuit ipſi Pachomio ſynchronus. Nam cap. X. *Vitæ huius ait ſe accepiſſe quæ ſcribit ab ijs qui Pachomio conuixêre.*

Metaphraſtes etſi ad verbum, vt à primo auctore Vita compoſita eſt, eam exprimat; multa tamen capita inſerta habet, quæ apud Dionyſium vetuſtum interpretem non comparent: qualia ſunt apud Metaphraſtem capita omnia à XL. *vſque ad* LVII. *incluſiuè; item à* LXXIII. *ad* LXXVIII. *incluſiuè; rurſus caput* LXXXV. *&* LXXXVI. *poſtremò* XC. *Vnde videtur Metaphraſtes in perfectiora exemplaria incidiſſe.*

VITA SANCTI PACHOMII ABBATIS TABENNENSIS

14. Maii

AVCTORE GRAECO INCERTO INTERPRETE DIONYSIO EXIGVO ABBATE ROMANO.

PROLOGVS DIONYSII EXIGVI INTERPRETIS.

[1] Dominæ venerandæ mihi, & in CHRISTO quoque magnificentiſſimæ DIONYSIVS EXIGVVS.

PIO *venerationis veſtræ propoſito, quâ valui facultate, reſpondi, ſancti Pachomij Vitam, ſicut in Græco reperta eſt, fide tranſlatoris exſoluens: in quâ re cùm diu me morantem veſtra compuliſſet auctoritas, integrum non erat, vt qui reus iam ſponſionis extiteram, promiſſa differrem, præſertim vobis, quæ votum potiùs quàm vires attendere conſueuiſtis. Plura namque per Chriſti gratiam legenda ſimul atque imitanda peragentes, auidâ voluntate beatorum Patrum cupitis inſtituta cognoſcere, quatenus eorum ſtudijs facta propria componentes, futuris ſæculis documentum diuini muneris ſingulare præſtetis: fatemini quippe, maximam vos operam dare virtutibus, quas diligitis in conuerſatione Sanctorum, quibus etiam illuſtrium operum qualitate cohæretis; quia virtutem nullus amat, niſi qui ſequitur, & ſimilitudo morum magnum profert coniunctionis indicium: ſicut è contrario vita diſpar grandis eſt & in ipſâ ſanguinis affinitate*

hoc ſignum gratiæ, quæ tibi à Chriſto collata eſt. Hinc itaque diuino inflammatus aſ[illegible] & ex di[illegible] [illegible] iaculo ſalubri vulne[illegible] [illegible] ſe diſciplinis atque inſtitutionib[illegible] diuinis ſubiugauit.

Cap. vi.

Palæmonē anachoretam adit.

Audiuit autem quemdam anachoretam, cui nomen erat [13] Palæmon, intra eremi ſecreta Domino ſeruientem: ad quem conſeſtim, cum eo cupiens habitare, perrexit, & pulſans oſtium cellulæ eius, precabatur ingreſſum. cui ſenex aliquãtulum pareſaciens ad eum, dixit: Quid vis? aut quem quæris? Erat enim ſeuero adſpectu, propter quòd multo tempore ſolitarius vitam rigidæ conuerſationis exegerat. Reſpondens autem Pachomius, ait: Deus me miſit ad te, vt monachus fiam. Cui ſenior: Non potes hîc, inquit, monachus fieri: non enim parua res agitur, ſi veri monachi cõuerſatio caſta penſetur: nam plures huc dudum venientes, affecti tædio, perſeuerantiæ non tenuêre virtutem. Et Pachomius: Non ſunt, inquit, æquales omnium mores. idcircò precor, vt me digneris excipere: & proceſſu temporis tam voluntatem meam, quàm poſſibilitatem pleniùs approbabis. Et ſenior ait: Iam tibi præfatus ſum, quòd hîc fieri monachus nullo modo poſſis. perge magis ad aliud monaſterium, & cùm tantiſper ibidem continentiæ operam dederis, tunc ad me regredere, teque ſine morâ ſuſcipiam. Verumtamen aduerte quod dico. Ego hîc, fili, ſatis frugaliter viuo. Nam nimis arduâ & duriſſimâ conuerſatione me caſtigo, nullius rei ciborum vtens, niſi tantùm panis & ſalis. oleo autem & vino in totum prorſus abſtineo. Vigilo dimidium noctis: quod ſpatium vel in oratione ſollẽni, vel in meditatione diuinæ lectionis inſumo: interdum quoque totam noctem duco peruigilem. Hæc autem audiens Pachomius, expauit: vt ſolent pueri magiſtrorum vereri præſentiam: ſed gratiâ Domini roboratus, omnem hunc laborem tolerare propoſuit, ſeniq́ue reſpondit: Credo in Domino Ieſu Chriſto, qui mihi fortitudinem patientiamq́ue præſtabit, vt dignus efficiar tuis adiutus precibus, in ſanctâ conuerſatione per omnia vitæ meæ curricula permanere.

Vt monachus fiat, [illegible] poſtulat.

Palæmonis abſtinentia, vigiliæ, preces.

Cap. vii.

Tunc ſanctus Palæmon ſpiritualibus oculis intuens Pachomij fidem, tandem pateſecit aditum; eumq́ue ſuſcipiens, [14] habitu monachi conſecrauit. Morabantur ergo ſimul, abſtinentiæ atque precibus operam dantes. Texebant quoque cilicia, & laborabant manibus ſuis, iuxta beatum Apoſtolum, non tantùm pro ſuâ refectione vel requie, ſed vt haberent vnde tribuerent neceſſitatem patientibus. in vigilijs etiam cùm nocturnas orationes celebrarent, ſi quando ſenior vidiſſet ſomno Pachomium premi, educens eum foras, arenam portare præcipiebat de loco ad alterum locum: & tali exercitio mentem eius grauatam ſomni põdere ſubleuabat, inſtruens ac formãs eum, vt ſollicitus eſſet in precibus, dicens ei: Labora Pachomi, & vigila. ne quando (quod abſit) ab hoc nũc incepto propoſito te amoueat is qui tentat, & inanis fiat labor noſter. Quæ cuncta Pachomius obedienter ac ſollicitè ſuſcipiens, ac de die in diem ſanctæ continentiæ profectibus creſcens, venerabilem ſenem nimis alacrem lætumq́ue reddebat, ita vt Chriſto ſemper pro conuerſatione eius gratias ageret.

Monachi habitu à Palæmone conſecratur Pachomius.

Ephe. 4.

Somnolentiam exercitio cum pellere docet.

Cap. viii.

Per idem tempus ſacratiſſimus dies Paſchalis aduenerat, & ait ad Pachomium ſenior: Quoniam cunctorum Chriſtianorum vniuerſalis eſt iſta feſtiuitas, nobis quoque para, quæ vſui noſtro ſunt congrua. Tunc ille promptus ad obtemperandum, id quod ſibi præceptum eſt impleuit: præter ſolitum namque paulum per accipiens olei, cum ſalibus tritis admiſcuit. [15] Lapſanas enim, id eſt, agreſtia olera, & herbas alias præter oleum conſueuerant edere. Cùm ergo præparaſſet, ait ad ſenem: Feci quod tua paternitas imperauit. Cumq́; poſt orationes beatus Palæmon acceſſiſſet ad menſam, vidiſſetq́ue olei apparatum cum ſalibus, fricans manibus frontem, & vbertim fundens lacrymas, ait: Dominus meus crucifixus eſt, & ego nunc oleum comedam? Cumq́ue rogaret eum Pachomius, vt modicum quid ex eo ſumeret, nullatenus acquieuit. Tunc pro more ſale & pane allato ad manducandum pariter cõſederunt. Quę ſenex Crucis Chriſti ſigno, ſicut conſueuerat, benedicens, cibum vterque ſumpſerunt, Domino gratias (vt par fuerat) humiliter exhibentes.

Paſcha dies feſtus vniuerſalis Chriſtianorum.

Lautiores cibi in Paſchate.

Ob memoriam paſſionis Chriſti oleo abſtinet Palæmon.

Menſam ſigno Crucis ſignandi antiquiſſimus mos.

Cap. ix.

Vnâ verò dierum, cùm vigilantes ſimul Palæmon & Pachomius accenderẽt ignem: quidam frater ſuperueniens, apud eos manere voluit. Qui cùm ſuſceptus eſſet, inter verba (vt fieri ſolet) erupit, & dixit: Si quis fidelis eſt ex vobis, ſtet ſuper hos carbones ignis, & orationem Dominicam ſenſim lenteq́ue pronuntiet. Quem beatus Palæmon intelligẽs ſuperbiæ tumore deceptum, commonuit dicens: Deſine frater ab hac inſaniâ, nec tale quid vlteriùs loquaris. qui correptione ſenis non ſolùm non profecit in melius, ſed plùs elatione mentis inflatus, ſuper ignem ſtare cœpit audacter, nullo ſibi penitùs imperante: eratq́ue conſpicere, quomodo cooperante inimico humani generis, & Domino permittente, nequaquam peruſtus fuerit ignis attactu. Hoc ipſum

Arrogantis monachi beſtialis ſaltus.

verò quod geſſit impune, ad augmentum profecit eius inſaniæ, ſecundùm quòd ſcriptum eſt: Ad prauos prauas vias mittit Dominus. Hoc itaque cùm fuiſſet factum, poſterâ die idem frater maturè proficiſcens, ac velut exprobrans eis, aiebat: Vbi eſt fides veſtra? Poſt non multum verò temporis cernens diabolus, eum ſibi per omnia mancipatum, & facilè ad quæ vellet facinora eum poſſe compellere, transfigurauit ſe in mulierem pulchram, ſplendidis veſtiſtus adornatam, & cœpit oſtium cellæ eius vehementer extundere. Qui cùm aperuiſſet, ait ei diabolus in habitum mulieris immutatus: Obſecro te, quia nimis à creditoribus vrgeor, & metuo ne me aliqua pericula comprehendant, recipias me in tuam cellulam, quoniam debitum ſoluere nequeo, quatenus per te ſalua facta, gratias referam; Deus enim me direxit ad te. Qui à cæcitate mentis penitùs obſcuratus, nec valens diſcernere quis eſſet, qui ſibi talia loqueretur, diabolum miſer in ſuum recepit exitium. Tunc hoſtis noſtræ ſubſtantiæ, videns eum ad omne ſcelus eſſe præcipitem, immiſit ei turpem concupiſcentiam. Qui mox ceſſit inimici ſuggeſtionibus: & eius, quaſi muliebres, petiuit amplexus. Quem ſpiritus immundus inuadens, eliſit atrociter: & reuolutus ſuper pauimentum, veluti mortuus diu multumque permanſit. Poſt aliquantos autem dies tandem in ſe reuerſus, & dementiæ propriæ ſerò pœnitens, ad ſanctum Palæmonem venit: & cum magno fletu quid ſibi accidiſſet expoſuit, vociferans & dicens: Agnoſco Pater, agnoſco, quòd ego cauſſa perditionis meæ exiſtam. Benè enim me commonere dignatus es, ſed ego infelix, qui te audire contempſi. Quapropter obſecro, vt me ſanctis orationibus tuis adiuuare digneris, ne ſub ingenti periculo conſtitutum diſcerpat inimicus & perimat. Cumque iſta cum lamentis proſequeretur & fletibus, & ſanctus Palæmon beatuſque Pachomius lacrymas pro eo funderent compatientis affectu: ſubitò correptus ab immundo ſpiritu, de conſpectu eorum proſilijt, & per deſerta diſcurrens agebatur infrenis. Peruenit autem [16] ad ciuitatem Panos nomine, ac deinceps in fornace balnei per amentiam ſeſe præcipitans, incendio protinus interijt.

Prou. 28. Eccli. 2. — Mulieris ſpecie dæmonem in cellā ſuam recipit. — A dæmone corripitur. — Miſerabilis eius interitus.

CAP. X.

Hæc audiens videnſque Pachomius, magis ac magis incubuit abſtinentiæ tenere menſuram: & cùm in omnibus, tum maximè in orationibus animum ſeruare peruigilem, iuxta illud quod ſcriptum eſt: Omni cuſtodiâ ſerua cor tuum. intantum, vt eum ſenex miraretur attonitus, quia non ſolùm conſuetam abſtinentiæ regulam alacer extrinſecus exequebatur, ſed etiam intrinſecus conſcientiam ſuam iuxta cæleſtium formam ſtudebat exigere puriſſimam, ſicut beatus Apoſtolus dicit: Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ: certus, ex hoc magnam ſibi in cæleſtibus parare mercedem. Nam & cùm diuinas Scripturas legeret, memoriæque mandaret, non id paſſim negligēterque faciebat, ſed vnumquodque præceptum ſolerter examinans, ac piâ mente pertractans, ſtudebat indies opere perficere, quæ memoriâ retentabat. Præcipuè verò humilitatis ac patientiæ munere, & erga Deum proximumque puriſſimâ dilectione præ multis nitebatur excellere. Hęc autem aliaque eius plurima didicimus à ſanctis hominibus Dei, qui ſimul cum eo multo tempore ſunt morati: quibus etiam vitæ ſpiritualis exempla contulerat, poſt lectionem diuinæ legis, ea quæ ad ædificationem animarum pertinent, diligenter exponens. Quæ quia multa ſunt, & vires noſtræ paruitatis excedunt, non omnia præſenti ſtylo perſcripſimus. Non enim ſumus idonei, tanti viri merita eloquio pari depromere.

Prou. 4. — Internum Pachomij perfectionis ſtudium. — 2. Cor. 1. — Attentio eius in legēdâ ſacra Scripturâ. — Potiſſimæ eius virtutes, humilitas, patientia, charitas. — Fides hiſtoriæ huius.

CAP. XI.

Igitur erga locum montis, vbi Sancti morabantur, plena ſpinis eremus adiacebat: ad quam ſæpe Pachomius veniens ligna legere, ſuper ſpinas nudis pedibus incedebat: & cùm infigerentur ei plurimæ, lætabatur, patienter ac fortiter ferens, recolens quòd Dominus noſter in cruce clauis fuerit dignanter affixus. Diligebat autem anachoreſim plurimùm, frequenter expetens ſolitudinem. & illic diu in oratione perſiſtens, Domino ſupplicabat, vt à tantis ſe fraudibus clementer eriperet.

Patientiam exercet. — Amat ſolitudinem.

CAP. XII.

Quodam verò tempore contigit, vt Pachomius procul à cellâ ſuâ progreſſus, veniret ad quędam vicum, cui nomen eſt [17] Tabennenſe, in quo tunc nullus penitus habitator exiſtebat. Vbi cùm pro more diutiùs in orationibus perduraret, vox ad eum cæliṫus delata eſt dicens: Mane hîc, ô Pachomi, & monaſterium conſtrue. Venturi ſunt namque ad te quamplurimi, tuâ cupientes inſtitutione proficere: quibus ducatum præſtabis, iuxta regulam quam monſtrauero tibi. Et protinus apparuit Angelus Domini, deferens ei tabulam, in quâ erat omnis forma inſtitutionis adſcripta, quâ docendi forent, quicumque ad eius magiſterij ſtudia perueniſſent. Quam regulam Tabennenſes hodieque cuſtodiūt, eodem cibo ſemper vtentes & habitu, ipſam quoque diſciplinam ſollicitâ circumſpectione ſeruantes. Nam monachi qui ibidem commanent, non ſolùm more, ſed & robore corporis & locorum

Diuinitus in Tabenna vico monaſterium extruere iubetur. — Regulam ab Angelo accipit. — Regula de vitâ & habitu monachorum.

ſitu

qui pro ſimilitudine mortalitatis noſtræ carne pateretur: eumque, qui habebat mortis imperium, ſuâ morte deſtrueret. Denique diuinitate ſuâ manens impaſſibilis, à corruptione atque interitu nos redemit, & à vinculis abſoluit inſolubilibus inferorum: perfectaque diſpenſatione noſtræ redemptionis, omnibus gentibus per lauacrum regenerationis peccatorum indulgentiam contulit, cunctoſque ad veram fidem per doctrinam Apoſtolicam confluentes, iuxta illud quod in Euangelio ait, Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, gremijs infinitæ pietatis ſuæ amplexus eſt. *Matth. 28.*

Igitur cum per vniuerſam terram Euangelij præconia coruſcarent, & plures in adoptionem filiorum per gratiam Chriſti concurrerent, inimicus humani generis vehementer exarſit: multoque ſeueriora tentationum prælia, quàm priùs ſeruis Dei excitauerat, niſus eſt commouere, ſuſpicatus infelix, quòd poſſet nobis iter indulgentiæ cæleſtis obſtruere. Sed hac ipsâ intentione ſuâ deceptus eſt & eliſus. Adiutorio namque diuini muneris, à fidelibus & vigilantibus vitium eius proteruntur inſidiæ, vt ipſi quidem confuſio, famulis autem Chriſti perennis gloria comparetur. Nam iuxta Domini permiſſionem, cùm ad examen patientiæ ac fidei eorum qui ſpiritualia bella prudenter exercent, pagani Imperatores exiſterent, & vbique contra Chriſtianos perſecutionis procella deſæuiret; multi apud Ægyptum Martyres ſancti per varia ſupplicia vſque ad mortem in Chriſti nomine perſtiterunt, & ſimul cum Petro Alexandrinæ ciuitatis epiſcopo, perpetuas coronas, & immortalia præmia ſunt adepti. *Diaboli in Chriſti aſſeclas odiū & inuidia.* *Eliditur conſtantiâ fidelium.* *Tyrannorū perſecutione Eccleſia creſcit.* *Petrus Alexandrinus martyr.*

Creſcebat autem indies fidelium multitudo, & per omnia loca mirabiliter augebatur: nec non eccleſiæ quàm plurimæ & Martyrum memoriæ conſtruebantur impenſiùs: monaſteria quoque frequentiſſima eorum, qui continentiæ ſtudentes, renuntiauerunt ſæculo, ſolitudinis ipſius ſecreta decorabant. Hi namque qui de Gentibus in Chriſto crediderant, conſiderantes Martyrum paſſiones, eorumque ſincerum circa Chriſtum confeſſionis affectum: cœperunt & ipſi per gratiam Domini Sanctorum vitam conuerſationemque ſectari, & huius inſtitutionis eſſe, vt etiam his illud aptaretur Apoſtoli: Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti, quibus non erat dignus mundus, in ſolitudinibus errantes & montibus, in ſpeluncis & cauernis terræ. Quietem denique ſolitudinis appetentes, gaudia propriæ ſalutis ac fidei diuino munere ſunt conſecuti, cæteriſque mox exempla ſublimioris vitæ iactationiſque præbuerunt. Omnibus enim terrenis exuti negotijs, adhuc morantes in corpore, Angelorum æmulati ſunt ſanctitatem: per quam faſtigia ſcandentes celſiſ virtutum, vltra admirationem emicuêre mortalium, ita vt in nullo prorſus antiquiſſimis Patribus inferiores exiſterent: æquiparantes etiam illorum merita, qui pro nomine Chriſti Ieſu Domini noſtri certauerunt vſque ad ſanguinem, inuiſibilium hoſtium molimina deſtruens, de quibus ait Apoſtolus: Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus principatus & poteſtates, contra mundi rectores tenebrarum harum, contra ſpiritalia nequitiæ in cæleſtibus. Quorum multiformes præcauentes incurſus, & caput ſerpentis antiqui fortiter conterentes, ſempiternis præmijs ſunt potiti, de quibus ſcriptum eſt: Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus diligentibus ſe. *Vita monaſtica orta SS. Paſſionum & Martyrum deſiderium.* *Hebr. 11.* *Anachoretarum æquale cum Martyribus meritū.* *Epheſ. 6.* *Iſa. 64.* *1. Cor. 2.*

VITA.

Erat per id tempus beati Antonij vita cunctis ad imitandum præclarè propoſita: qui magni Eliæ atque Eliſæi, necnon & ſancti Ioannis Baptiſtæ æmulator exiſtens, ſecreta interioris eremi ſtudio ſectatus eſt ſingulari, vitamque cæleſtium in terris geſſit amore virtutis. Cui ſanctus Athanaſius Alexandrinæ ciuitatis antiſtes, proprio ſtylo teſtimonium præbuit: dignus ſane relator conuerſationis Antonij, qui iuxta ſupplicationem fratrum, vitam eius pro multorum commoditate perſcriberet, & æmulandum eum viris ſpiritalibus exhiberet. In quo opere ſancti quoque Patris + Ammon meminit, à quo per Dei gratiam, primùm iacta ſunt fundamenta conuerſationis eorum fratrum, qui nunc in monte Nitriæ commorantur, necnon & Theodorum, ſanctum admodum virum, qui cum ſene præfato fuerat, idem nobis pontifex indicauit: quem ſingulari ac perfecto propoſito, & fide non fictâ Deo ſubditum, multiplicia retulit diaboli machinamenta ſuperaſſe. Igitur vbique diuinâ gratiâ copioſè diffuſâ, illud quod in Pſalmis ſcriptum canitur, declarauit expletum: Viſitaſti terram, & inebriaſti eam, multiplicaſti locupletare eam. Nam pro triſtitiâ & gemitu, gaudium prouenit & lætitia: & pro ſollicitudine atque miſeriâ, felicitas ſecuritaſque ſucceſſit. *CAP. I.* *B. Antonius, vitæ anachoreticæ prototypum.* *Vita eius ſcripta ab Athanaſio.* *Ammon Nitrienſium fratrū auctor.* *Theodorus Ammonis ſocius.* *Pſal. 64.*

Hinc itaque Patres monachorum, viri mirabiles, in vniuerſis propemodum regionibus

ſitu pra[illegible] longe diuerſi ſunt: & neceſſe e[illegible] ſtam quoque Regulã cuſtodire.

H[illegible] vocem Pachomius mentis [illegible]ernens, quam illi diuina gra[illegible] & [illegible]ta vitæ contulerant, agnouit ad ſe [illegible], Regulaſq́; valdè mirabiles [illegible]. Tunc reuerſus ad venerabilem [illegible] Palæmonem, retulit quemadmodum voce ſit diuinà commonitus, obſecrãs, vt [illegible] pariter veniret ad locum, quò poſſent Domini mandata explere. Qui nolens [illegible] quo contriſtare, vtpote chariſſi[illegible]m, precibus eius ilicò paruit, atq; [illegible] villam cum eo peruenit, mo[illegible]q[illegible] ibi cellulam conſtruentes, lætabantur in Domino, promiſſionum eius beneficia præſtolantes. Poſt aliquantum verò réſpons ait Palæmon ad Pachomium: Quoniam certo gratiam à Deo tibi collatam, & deinceps illic permanere diſponis; veni, ſtatuamus inter nos pactum, vt non diuidamur ab [illegible]ucem, ſed quamdiu in hac luce verſamur, viſitatione nos conſolemur aſſiduà. Vtriſque placuit hæc pactio, quam omni tempore vitæ ſuæ tam beatus ſenex quàm beatus Pachomius ſollicitiùs ſunt executi.

Pergunt Tabennam ambo.

pac[illegible] ſint.

CAP. XIII. Inter hæc venerabilis idem Palæmon dolore plenus, qui ex nimià continentià illi prouenerat, toto corpore graui cœpit ægritudinis incommodo laborare. Nam ſumebat eſcam, potu ſæpiùs abſtinens: item ſolummodò bibebat, nihil cibi percipiens. Rogatus igitur ab aliquibus fratribus, qui ad eum gratià viſitationis aduenerant, ne penitùs corpus debile frangeret, ſed ei aliquantulum ſolatij pateretur impendi, tandem ceſſit orantibus, vt victu congruo attenuata membra refoueret. Sed non hoc diutiùs pertulit. Nam grauiores ſolito dolores ſplenis expertus, relictà ciborum inſolentià, ad antiquum victum ſine dilatione reuertitur, dicens: Si Martyres Chriſti alij per fruſta lacerati, alij capite cæſi, nonnulli etiam ignibus ſunt cremati, & tamen vſque ad finem fortiter pro fide tolerauerunt: cur ego patientiæ præmia, paruis cedens doloribus, impatienter abijciam, & deſiderio vitæ præſentis, afflictiones momentaneas inaniter expaueſcam? Denique ſuadentibus acquieui cibos inſolitos ſumere, qui mihi dolores auxerunt potius, quàm vllam requiem præſtiterunt. Recurram igitur ad priſca remedia, & continentiæ ſubſidia non relinquam, in quibus eſt (vt ego certus ſum) omnis poſt Deum requies & vera lætitia. Non enim propter homines hæc arma ſuſcepi, ſed ob amorem Chriſti his certare diſpoſui. Sic ita[illegible]e viriliter agens, intra menſem dierum v[illegible]o languore conſumptus eſt. Ad quem Pachomius veniens, fouebat eum vt patrem, deoſculans pedes eius, atque complectens: & veluti valefaciens, ſic eum videbatur affari. Venerabilis autem ſenex, omni virtutum gratià cumulatus, & plenus dierum, ſicut ſcriptum eſt, quieuit in pace. Tunc ſanctus Pachomius corpus eius ſepeliuit: cuius anima ſuſcepta choris Angelicis, ad cælos euecta eſt. quo peracto, Pachomius ad proprium diuerſorium reuertitur.

Morbo corripitur Palæmon.

Valde pr[illegible] abſti[illegible] ad [illegible].

Exemplo ſe Martyrum confirmat.

In continẽtiâ omnis poſt Deum [requies].

Iob. 42.

Moritur Palæmon.

CAP. XIV. Et non poſt multum temporis, germanus eius, Ioannes nomine, cuncta de illo comperiens, venit ad eum. Quem cùm vidiſſet, gauiſus eſt plurimùm. nam ex quo baptizatus in Chriſtum crediderat, & ſolitariam vitam elegerat, nullum ſuorum viderat propinquorum. Igitur Ioannes, vt verè Pachomij frater, imitator eius effectus, cum eo permanſit, vnum habentes idemq́ue propoſitum, eumdémque circa Deum dilectionis affectum. Et quia in lege Dei diebus meditabantur ac noctibus, nullis terrenorum negotiorum curis eorum animi deprimebantur. Nam etſi quidquã ſupererat illis ex his, quæ ſuis manibus operabantur, id continuò diſtribuebant egentibus, vt iuxta præceptum Domini Ieſu Chriſti de craſtino minimè cogitarent. In tantum vero veſtimentorum penuriâ ſeſe conſtrinxerant, vt numquam lebitone alio vterentur, niſi cùm indumenti ſordes neceſſitas coëgiſſet eluere.[18] Lebiton autem linea veſtis erat, inſtar colobij, quâ monachi vtuntur hodiéque per Thebaidam & Ægyptum. Sed beatus Pachomius ad humiliandum corpus proprium, induebat ſe plerumque cilicio.

Venit ad Pachomiũ germanus Ioannes.

Et ſe adiungit.

Ex reſiduo operum ſubueniunt pauperibus.

Matth. 6.

Vnicâ vtũtur veſte.

Cilicium ad humiliandum corpus.

Et per annos quindecim, poſt illos ingentes ſudores atque labores eximios vigiliarum & abſtinentiæ, non iacens ſomnum capiebat noctibus, ſed in medio cellulæ ſuæ reſidens: adeò, vt nec dorſum ſaltem parieti pro ſuſtentatione reclinaret. Cumq́ue nimis ex hoc affligeretur, ferebat tamen æquanimiter hunc laborem, ſpe quodammodò prælibans illam requiem, quæ ſibi parabatur in cælis. Plurimorum namque patrum conſiderans inſtituta, dabat ſemper operam, cum proprio fratre ad maiora virtutis augmenta conſurgere. Operabantur etiam ſedilia, & vnuſquiſque ſicut poterat, ita viuebat, cum ſummà ſcilicet humilitate & patientià, & fide non fictâ.

Somnum in medio cellæ ſedens capit Pachomius.

CAP. XV. Inter hæc Pachomius iterùm diuinitus admonetur pro Regulis, quibus deberent inſtitui, qui erant per eum Domino credituri: cœpitq́ue cum germano ſuo habitaculum, in quo manebant, capacius reddere, & ædificijs ampliare quamplurimis, eorum (vt diximus) gratià, qui ſæculo renuntian-

Monaſteriũ ſepta dilatat Pachomius.

tiantes, ad ſeruiendum Chriſto erant ſine dubitatione venturi: [29] quatenus eſſent ſpatia digna membrorum, in quibus eorum poſſit recipi multitudo. Cùm ergo ſanctus Pachomius in maius, vt dictum eſt, locorum ambitus extenderet, & monaſterij membra dilataret, idem frater eius ſolitudinem atque anachoreſim cogitans, habitaculi diligebat anguſtias: & nimiùm indignè ferens, erat enim natu maior, ait beato Pachomio: Deſine ab hac intentione tuâ: quid agis rem ſuperfluam, inaniter temetipſum dilatare contendens? Qui cùm hæc audiſſet, grauiter quidem tulit, quòd inſolitam audiſſet iniuriam: verumtamen nihil omnino ei reſpondit, ſed manſuetè ſuſtinens, ſeſe continuit. Conſequenti verò nocte ad inferiora domus deſcendens, cuius aliquam partem ipſe conſtruxerat, proſtrauit ſe in orationem: cœpitque flere vehementer, ac dicere: Væ mihi, quia prudentia carnis adhuc in me ſibi vendicat locum. Adhuc enim ſecundùm carnem ambulo, ſicut nuper expertus ſum. Tantæ namque conuerſationis inſtituta ſuſcipiens, æquum non eſt, vt me modò impatientia præcipitet, modò mœror vexet, modò furor exagitet, quamuis iure ac meritò videar iraſci. Miſerere mei Domine, ne peream, ne diaboli deceptus fraude ſuccumbam. Si enim me tua gratia deſeruerit, & aliquam in me partem ſuorum actuum reperierit inimicus, duriſſimæ eius ſeruitutis ſubijciar, quia ſcriptum eſt: A quo quis ſuperatur, huic & ſeruus addicitur. Et iterum ſcriptum eſt: Si totam legem quis impleuerit, offendat autem in vno, factus eſt omnium reus. Credo Domine, quòd miſerationes tuæ multæ ſunt: quæ me nullis meritis ſubnixum adiuuabunt, viamque ſanctorum tuorum per te illuminatus ingrediar: & in anteriora me ſemper extendens, obliuiſcar ea quæ retrò ſunt. Sic enim famulorum tuorum chorus, qui tibi à ſæculo placuit, tuo protectus auxilio, diaboli vitauit incurſus, longè lateque pro multorum ſalute mirabili decore reſplenduit. Ego autem, Domine, quomodo alios docere tentabo, quos per me ad monachorum propoſitum vocare dignaberis; cùm nec paſſiones carnis, quæ aduerſus animam militant, ante deuicerim, nec legem tuam immaculatâ mente ſeruauerim? Sed confido, Chriſte, quòd tua mihi virtus in omnibus ſemper aſſiſtat: eaque geram, quæ tuis conſpectibus placeant. Remitte clementiſſime Deus, remitte precor omnia peccata mea, & cor meum tuâ iugiter inſpectione purifica. Hæc igitur cum lacrymis Domino confitebatur & fletibus, totâ nocte peruigil in oratione conſiſtens: & præ nimietate ſudoris atque lacrymarum (nam tempus erat æſtatis) ita pauimentum vbi orauerat humectum reddidit, vt fuſa illic aqua crederetur. Conſueuerat autem ſtans in oratione manus expandere, quas per aliquot horarum ſpatia minimè colligebat: ſed extenſione diuturnâ, veluti cruci confixum corpus retinebat immobile, & ſic animũ ſuum ad vigilandum in precibus excitabat. Et quamuis eſſet in omni virtutum genere præpotens, incredibili tamen humilitate & mirâ manſuetudine cum ſuo germano cohabitans, eum per omnia ſuſtinebat. Qui non poſt multum temporis, vitæ præſentis curſum impleuit. Cuius funus debito curauit honore Pachomius. Nam totam noctem ſuper eius cadauer pſalmis egit hymniſque peruigilem: & animam quidem eius Domino commendauit, cui & ipſe crediderat, corpus verò ſollicitè reddidit ſepulturæ.

Reprehenſus à fratre manſuetè ſe continet.

Humiliat ſe coram Domino variis animi motibus agitatum.

2. Pet. 2.

Iac. 2.

Philip 3.

Antequam alios doceat, paſſiones carnis domitas optat.

Orans ſtando in formã crucis manus expandit.

Funus fratris peruigilio, pſalmis, hymniſque proſequitur.

CAP. XVI.

Tunc infatigabilis Pachomius arctâ & ſingulari conuerſatione ſemetipſum affligens, ſtudebat integrum ſe atque immaculatum in omnibus exhibere. Si quando namque eum cogitatio pulſaſſet illicita, mox eam diuino munere repellebat, atque in timore Domini perſeuerabat affixus, æternarum memor pœnarum, & dolorum ſine fine manentium, ignis ſcilicet illius inextinguibilis, & vermis nunquam omnino morientis. Cùm his itaque Pachomius modis & ab illicitis abſtineret, & ad meliora proficeret: dilatandi monaſteria curam gerebat immodicam pro ſuſceptione multorum; cui diabolus vehementer cœpit obſiſtere, ſtridenſque ſuper eum dentibus, [30] veluti ſingularis ferus, tentationes ei varias excitabat, ſi forſan aduerſus eum fraudis ſuæ reperiſſet ingreſſum. Sed hic ſcuto fidei communitus, vigilanter inimici declinabat inſidias, ſanctas Scripturas memoriâ retinens atque decantans.

Aeternarũ memoriâ pœnarum noxias cogitationes pellit.

CAP. XVII.

Quadam verò die, cùm Pachomius ſupplicaret Domino, & genua vellet in oratione curuare, ante conſpectum eius dæmonum præſtigijs lacus apparuit. Huiuſcemodi namque figuras inanes atque ſuperfluas, hoſtis humani generis ſemper exhibere feſtinabat, vt aliquâ ſubreptione vel fraude mens orantis à propriâ intentione diſtracta, preces Domino puriſſimas offerre nõ poſſet. Pachomius ergo dæmonũ machinas, Chriſto reuelante cognoſcens, pariterque deſpiciens, maxima fidei capiebat augmenta; hos quidem conſtanter arguens, Deum verò ſolitâ gratiarum actione benedicens.

Dæmonum variæ tentationes & præſtigia.

Conſueuerat quoque ſanctus vir procul à mo-

à monaſterio ſuo cauſsâ orationis ad loca remotiora deſcendere. Qui cum exinde reuerteretur, immundi ſpiritus illudentes, frequenter enim facto velut ordine præcedebant, exhortantes alter alterum, quaſi ante iudicem directis agminibus, ac dicentes: Date locum homini Dei. Pachomius autem ſpe Chriſti Redemptoris armatus, ſpernebat eorum ridiculoſa figmenta, & ac ſi canum latratus ineptiſſimos deputabat. Qui magnam viri conſiderantes inſtantiam, quòd in nullo prorſus tantis luctaminibus frangeretur, irruunt ſuper eum magno cuneo conglobati: & circumdantes eius habitaculum, viſi ſunt illud à fundamento conuellere, ita vt putaret ſanctus, locum penitùs fuiſſe collapſum. Qui manens intrepidus, conſuetam citharam ſpiritalis plectri modulatione pulſabat, ingenti voce decantans: Deus noſter refugium & virtus, adiutor in tribulationibus, quæ inuenerunt nos nimis: propterea non timebimus dum turbabitur terra. Quo pſallente, protinus eſt facta tranquillitas, & impetus inimicorum velut fumus euanuit: paululùm quidem recedentes, vt canes, qui cùm fatigati fuerint, ad præſens videntur abſcedere, ſed impudentes poſteà reuertuntur: nam cùm idem ſanctus poſt orationes ad opus ſolitum conſediſſet, inſtar galli gallinacei nimiæ magnitudinis coram eo viſus eſt inimicus, crebras iterans voces, & clamores inconditas excitans: deinde inſiliens in eum, ſuis velut vnguibus fœdè lacerauit. Qui ſigno Crucis frontem ſuam muniens, [11] exufflauit in eum, moxque fugatus eſt. Intelligebat enim cunctas inimici verſutias: & timore diuino præditus, illuſiones eius pro nihilo computabat. Vnde frequenter ab eo laceſſitus, in nullo laceſſere poterat: ſed tamquam turris inexpugnabilis, patientiſſimus ad omnia certamina perdurabat.

Nituntur dæmones Pachomii habitaculũ euertere.

Pſal. 45.

Ad Pſalmi cantum inſtar fumi euaneſcũt.

Crucis ſigno frontẽ muniens dæmonem pellit.

Rurſus alio tempore cohortes dæmonum, tali genere phantaſmatis ſanctum Dei famulum tentare moliuntur. Plures enim conuenientes in vnum, arboris folium coram eo magnis funibus colligare videbantur, & ſummo conamine trahere, dextrâ læuaque ductis ordinibus: ac ſeſe mutuò cohortantes, ſic inſiſtere nitebantur, ac ſi magni lapidis mouerent pondus immenſum. Hoc autem nequiſſimi ſpiritus idcircò faciebant, vt mentem eius, ſi poſſent, in riſum fortè reſoluerent, & inuenirent vnde illi exprobrarent. Quorum Pachomius impudentiam cernens, ingemuit: atque ad Dominum ſolitis precibus conuolauit, ſtatimque virtute Chriſti totus eorum cuneus eſt ad nihilum redactus.

Frequenter enim cùm reſideret ad menſam, Deoque gratias ageret, apparebant illi in habitu pulcherrimarum mulierum, ſpecie differentium, & procaci ac fœdâ nuditate conſpicuæ, eidem aſtare videbantur, & ex appoſitis velle contingere. Sed athleta fortiſſimus, quamuis ſentiret ex hoc ipſo moleſtiam, tamen exteriores oculos claudens, & interiores ad Dominum reſerans, eorum molimina proterebat. Aderat enim miſericors Dominus, qui etiam nunc contritis ac rectis corde cunctis adeſſe dignatur, & dicit: Nolite timere: ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi: ſuumque fidelem famulum ſeruabat in omnibus.

Dæmones mulierum effigie ei apparent.

Matth. 28.

Cap. XIII.

Aliâ quoque vice, cùm idem ſanctus grauibus diaboli moleſtijs vrgeretur, ſic ab eo eſt crudeliter cæſus, vt à veſperâ vſque manè, totum corpus multis eſſet verberibus exaratum. Et quamquam doloribus cruciaretur immanibus, nullâ tamen deſperatione penitùs frangebatur: ſed memor erat Domini, qui ſeruos ſuos non deſerit in tentatione. Tunc quidam monachus, [12] Apollo nomine, gratiâ viſendi venit ad eum. Cui Pachomius loquens ea quæ pertinent ad ſalutem, inſidias diaboli multiformes eſſe pronuntians, cœpit etiam illa quæ circa ſe gerebantur exponere: quantaque ſibi per eorum acerbitates illata eſſent verbera, recenſere. Ad quem monachus ait: Viriliter age, & confortetur cor tuum, venerabilis Pater. Sciens enim diabolus, quia ſi te ſuis cedentem conflictibus vicerit, conſequenter etiam nos, qui pro virium poſſibilitate certaminum tuorum ſectatores exiſtimus, quique maxima per te capimus exempla virtutum, perfacilè ſuperabit: idcircò te vehementer impugnare non deſinit. Sed tu Domini protectione munitus, impetum eius fortiter excipe: ne, quod abſit, & pro nobis cogaris reddere rationem. Nam ſi tu, qui nobis gratiâ diuinâ prælatus es, aliquâ deſidiâ ceſſeris, multis occaſionem ruinæ cauſſamque præſtabis. Hæc audiens Pachomius, grandes accepit vires aduerſus dæmonum inſidias: & glorificans Deum de fratris præſentiâ, precabatur eum, ne ſe deſereret. Exinde memoratus Apollo ſæpè veniebat ad ſenem. Qui poſt aliquantum temporis, dum ſolitò Pachomium viſitans, paucis cum eo diebus remoratus eſſet, validâ infirmitate correptus, humanis rebus exceſſit: iuxta votum ſenis dies ſuos perfectâ conuerſatione conſummans. Sepelitur itaque ſanctis manibus, pſalmis ab eo & hymnis & canticis ſpiritalibus ex more celebratis.

Cæditur crudeliſſimè.

Ab Apollone monacho roboratur.

Apollonii funus pſalmis, hymnis & canticis celebrat.

Tan-

CAP. XIX. *Fiduciâ in Deum ſerpentes illæſus calcat.* Tantam verò poſt hæc fiduciam beatus Pachomius apud Dominum acquiſierat, & ita ſpe diuinâ magnificus habebatur, vt ſæpenumerò calcaret ſerpentes & ſcorpiones, & per omnia maneret illæſus: necnon *Crocodilorum mini-ſteriosflu-mina tranat.* crocodili, ſiquando neceſſitas fluuium tranſire compelleret, eum cum ſummâ ſubiectione portabant, exponentes eum ad locum quocumque præcepiſſet. Super his ergo Deo gratias referens, quòd ab vniuerſis inimici fraudibus ſeruaretur illæſus, orabat, dicens: Benedictus es Domine Deus patrum noſtrorum, qui non deſpexiſti humilitatem meam, neque ſiuiſti me nimis infirmum decipi vel illudi fraude diaboli; ſed miſericorditer ignorantiæ meæ diſcutiens tenebras, docuiſti me facere voluntatem tuam. Nam cùm puſillus eſſem & abiectus, ac vitæ meæ penitùs neſcius, timoris tui ſenſum mihi largitus es: vt tenebras exteriores & ſupplicia æterna deuitans, te veram lucem gaudiumque perenne cognoſcerem.

CAP. XX. Cùm ergo ſe videret aſſiduâ dæmonis impugnatione pulſari, tamquam fortiſſimus athleta nimis alacer pro vitæ ſanctitate certabat, poſtulans à Domino, vt ſi fieri *Inſomniam à Deo poſtulat.* poſſet, quòd modum humanæ fragilitatis excederet, neceſſitatem ſomni ſuperaret: *Ruff. l. 3. n. 35.* quatenus diebus ac noctibus vigilans, aduerſariorum machinamenta deſtrueret, ſicut *Pſal. 17.* ſcriptum eſt: Perſequar inimicos meos, & comprehendam illos: & non conuertar, donec deficiant. Affligam illos, nec poterunt ſtare: cadent ſub pedibus meis, & præcinxiſti me virtute ad bellum. Poſtquam verò hæc petitio eius, quantum conditio permiſit humana, completa eſt, inuiſibilem hoſtem tamquam videns ſuſtinuit, in *Quid Pachomius precabatur aſſiduè.* eloquiis cæleſtibus ſe perſeueranter exercens. Preces autem eius inceſſabiles erant, vt Domini voluntas in omnibus impleretur.

CAP. XXI. Quodam autem tempore, cùm Pacho- *Apparet ei Angelus.* mius vigilaret in oratione, apparuit illi Angelus Domini, dicens: Voluntas Domini eſt, ô Pachomi, vt ei purâ mente deſeruiens, multitudinem congreges monachorum, & iuxta formam quæ tibi oſtenſa eſt, cunctos inſtituas, ac Deo exhibere contendas. [23] Acceperat enim dudum tabulam, in quâ erant hæc adnotata:

CAP. XXII. Singulis iuxta vires ſuas edere concedas *Regula Pachomio ab Angelo data.* & bibere: & pro modo veſcentium, laborare compellas: & neque comedere modeſtè, neque ieiunare prohibeas. *Victus.* Validioribus quidem, & comedentibus, validiora opera: leuiora verò infirmioribus & abſtinentibus imponas.

Habitatio. Facies autem diuerſas cellulas, & ternos per vnam cellulam manere conſtituas. Omnium verò cibus in vno loco paretur, atque conſumatur.

Induantur autem noctibus [24] lebitones lineos, præcincti lumbos: habeantque ſinguli [25] melotem, id eſt, caprinam pellem confectam albam, ſine quâ neque comedant, neque dormiant. *Veſtitus.*

Accedentes tamen ad Communionem Sacramentorum Chriſti, & cingulos ſoluant, & melotem deponant, cucullis vtentes tantummodò. *Commun.*

Hoc etiam præceptum erat, vt iuxta numerum elementorum & Græcarum litterarum, XXIV. monachorum turmæ conſtituerentur, ita vt ſingulis turmis imponerentur ſingularum nomina litterarum, id eſt, ab α, & deinceps vſque ad ω, vt cùm interrogaret archimandritam de aliquo in multitudine tantâ, facili reſponſione cognoſceret. Verbi gratiâ: cùm diceret, qualiter eſſet α, vel ζ, [26] & rurſus λ, vel ρ, vel σ, proprio quodam ſigno nominis litteræ, vniuſcuiuſque turmę mores exprimeret, ſimplicioribus & innocentioribus ι, nomen imponens, difficilioribus autem & tortuoſis, ξ, competenter accommodans: ita vt pro modo conuerſationis & propoſiti, ſingulis turmis litterarum elementa concinerent, ſolis ſpiritalibus hæc ipſa, quæ ſignificarent, ſcire valentibus. *Turmarum diſtributio.*

Sed & hoc in illâ tabulâ ferebatur adſcriptum, vt peregrinus alterius monaſterij, ſi veniret habens habitum diuerſum, nullus cum eo comederet, excepto eo qui iter agens, id obſeruare non poſſet. *Hoſpites.*

Qui verò ſemel ad hoc intraret monaſterium, vt ibi iugiter permaneret, per tres annos à ſtudiis ſacratioribus arceretur: operaretur tantùm opera ſua ſimpliciter, & ita poſt triennium ſtadium certaminis introiret. *Nouitij.*

[27] Cùm autem comederent, capita ſua cucullis operirent, ne frater fratrem videret manducantem: & vt nullus comedens loqueretur, nec præter menſam ſuos alibi circumferret aſpectus. *Refectio.*

[28] Necnon ab Angelo, qui cum Pachomio loquebatur, hoc quoque conſtitutum eſt, vt diurnæ orationes XII. fierent, & veſpertinæ XII. & nocturnæ XII. *Oratio.*

Cumque Pachomius diceret, paucas orationes eſſe, reſpondit Angelus: Has conſtitui, quas poſſent infirmiores abſque labore perficere: ceterùm qui perfecti ſunt, hac lege non indigent. Apud ſe namque in propriis conſtituti cellulis, orare non deſinunt, qui puritate mentis & diuinâ contemplatione paſcuntur.

Cumque hoc dixiſſet, nuntius cæleſtis abſceſſit: & Pachomius ſolitè Deo gratias refe-

[illegible] de v[illegible]e certus e[illegible] redditus [illegible] reu[illegible]tione cognouerat. [illegible] [illegible] cunctos, qui per pœnitentiæ [illegible] erationibus offerebant: quos [illegible] post long[illegible]m conuerſationis experimen[illegible] monachorum cœtibus aggrega[illegible]s [illegible] mundi illecebras fugere, [illegible] ſemper inſtitutionibus inhærere, [illegible] a[illegible]ones, vt generaliter mona[illegible] [illegible] mundo re[illegible]untiet, deinde iu[illegible] [illegible] ge[illegible]um præceptum parentibus [illegible], & ad poſtremum ſibimetipſi, vt ita [illegible] [illegible] crucem ſuam, & Chriſti veſti[illegible] [illegible] da ſectari.

Luc. 14.

[illegible] vi[illegible]ue beati ſenis admonitione for[illegible], [illegible]uctus pœnitentiæ digniſſimos affe[illegible]ant, maxi[illegible]e conſiderantes, eum iam ætate deſ[illegible]m, infatigabili ſtudio ſpiritalis [illegible] propoſitum. Non ſolum nam[illegible] [illegible] regulæ ſubdiderat, ſed & to[illegible]s monaſter[illegible] ſollicitudinem curamque portabat, vltra vires omnibus ſeruire con[illegible]dens. Ad horam namque conuiuij ipſe p[illegible]aba menſam fratribus, & ſolita ex[illegible]h[illegible]at officia. Nec non in hortulis ſerebat o[illegible]a, quæ ſuis manibus irrigabat. Si [illegible]m monaſterij pulſaſſet oſtium, [illegible] es occurrentes, promptè reſponſa [illegible]bat. Infirmis autem diebus obſequebatur & noctibus: &[illegible]io his omnibus exemplum ſe maximum ſuis diſcipulis offerebat. Quapropter hi qui nuper ad Domini ſeruitium veniebant, alacriores ad omnia pietatis officia reddebantur: quos tamen beatus ſenex, quia talium ſollicitudinum munus adhuc obuiare non poterant, ſecuros eſſe ab vniuerſis diſtentionibus admonebat, dicens: In quo vocati eſtis fratres, viriliter in eo perſiſtite, pſalmos dicite, libros alios, & præcipuè ſanctum Euangelium, memoriâ retinete. Sic enim ſeruientes Domino, & iuxta mandata eius inuicem diligentes, vos quidem eritis perfecti; meum verò ſpiritum per omnia refouebitis, præſertim ſi cæleſtia præcepta fueritis ſollicitiùs executi.

Miniſtrat ardens.

Pſalmos & Euangelia ſemper commendat.

Cap. xxiii. Erant autem tres hi viri, qui primitus ad Pachomium conuenerant: quorum iſta ſunt nomina, Pſeothesſus, Surus, & Obſis. quibus Dei verbum Pachomius frequenter inſinuans, multùm eos iuuerat, & ad æmulationem ſpiritualis operis incitauerat. Qui etiam contemplantes, vitam [illegible]is ſpecimen eſſe virtutis, nimis admirabantur, dicentes: Errant valde, qui putant homines exinde [illegible] à natiuitate parentum, quodam priuilegio beatos exiſtere, vt arbitrij libertas adimatur, & peccatores per pœnitentiam [illegible]n poſſint operam dare virtutibus. Ecce enim man[illegible]ſtiſſi[illegible]iam in hoc venerabili patre Pachomio Domini conſ[illegible]m [illegible] largitatem, qui cùm de parentib[illegible] ſit gentilibus & profanis, ad tantam [illegible]titudinem diuini cultus ſe extendit, vt omnia Chriſti mandata perficeret. Vnde cert[illegible]m eſt, & ex nob[illegible] quicumque voluerint, adiuuante Dei gratia, normam ſancti viri poſſe ſubſequi, ſicut & ipſe perfectiſſimum patrum æmulatus eſt ſanctitatem. Denique quid eſt aliud, quod in Euangelio ſcriptum eſt, dicente Chriſto: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos: niſi vt iniqua proiicientes onera, quæ deprimunt genus humanum, bono incommutabili ſine detrectatione iungamur? Et ideò perſeueremus vſque in finem cum hoc ſene, vt conglorificari cum ipſo in illâ perenni beatitudine mereamur: nam rectè nos inſtruit ad omnia, non ſol[illegible]m verbo, ſed etiam, quod eſt efficacius, proprio mirabiliter informat exemplo. Tunc accedentes ad ſanctum Pachomium, dicunt ei: Pater venerabilis, cur ſolus monaſterij ſollicitudinem ſuſtines? Quibus ille reſpondit: Nemo iugum ſubitò iumentis imponens, laborare compellit, & tanto premit onere, quo ſub faſce deficiant: ſed paullatim aſſueſcit ea, leuioribus exercens antè ponderibus, vſque dum valeant, & opportunè poſſint ad opera grauiora conſurgere. Eodem modo nos quoque conuenit menſuram ipſam, quâ nos menſus eſt Chriſtus, ſic agere vobiſcum, vt de veſtrâ per omnia gaudeamus firmitate. Clementiſſimus autem Deus, qui numquam preces humilitatis meæ deſpicit, corda veſtra in ſuâ diſciplinâ corroboret, vt omne opus bonum perficere cum patientiâ & longanimitate poſſitis, ſanctorum patrum veſtigia ſubſequentes: vt ſinceram ac Deo placitam conuerſationem veſtram videntes, alij ad Chriſti ſeruitium veniant, curamque monaſterij patris æquo labore ſuſtentent.

Tres primi Pachomij diſcipuli Pſeotheſſus, Surus, & Obſis.

Liberum arbitrium aſſeruntur.

Quid poſſit diuina gratia adiuuante.

Matth. 11.

Exempli efficacia.

Cap. xxiv Regulas igitur eis quas acceperat, tradidit: ſcilicet vt haberent moderatum cibum, viliſſimum veſtitum, ſomnum etiam competentem. Vnde factum eſt, vt iuxta voluntatem Domini, qui omnes homines conuocat ad ſalutem, cunctaque bonorum incrementa largitur, ad ſenem plurimi conuolarent, volentes pariter commorari: inter quos erat Pecuſius, & Cornelius, Paulus quoque, & Pachomius alter, & Ioannes, qui omnes immac[illegible]m fidem beati patris & doctri[illegible]am [illegible]tiferam libenter amplexi ſunt. Statuitque, vt hi qui poterant, monaſterij ſuſciperent curam: & ita in breui multiplicatus eſt monachorum numerus.

Regula monaſtica.

1. Tim. 2.

Pecuſius, Cornelius, Paulus, Pachomius, Ioannes, alij eius diſcipuli.

rus.

Eucharistia cæleſte myſterium.

rus. Proinde cum ſolemnitas ex more depo[illegible], vt myſteriorum cæleſtium partici[illegible]s, ex proximis viculis preſbyteros [illegible]abant, qui eis feſtiuitatem lætitiæ [ſp]iritalis implerent. Non enim patiebatur [illegible] idem ſenex inter eos eſſe quempiam, qui clericatus offi[c]io fungeretur. Dicebat enim, multò melius eſſe atque commodius monachis, non ſolum nullius prorſus honoris quærere primatus & gloriæ, verùm etiam occaſiones huiuſcemodi de cœnobiis amputare, quoniam frequenter hinc inter fratres contentiones & æmulationes inutiles naſcerentur. Sicut enim ſcintilla ignis cùm in meſſem ceciderit, non cito reſtinguitur, & interdum totius anni fructus exurit: ita cogitatio feralis ambitus, ſi in mentes irrepſerit monachorum, vt vel primi cupiant eſſe, vel clerici, niſi citò ſuggeſtionis huius ardorem de ſuo corde pepulerint, ilicò perdent continentiam multis laboribus acquiſitam. Oporret ergo cum omni manſuetudine & puritate communicantes Chriſti eccleſijs clericos venerari, quia hoc expedit monachis, nullas autem religioſas appetere dignitates. Si verò reperimus aliquos ex monachis iam pridem clericos ab epiſcopis ordinatos, amplectamur eorum miniſterium: quia & in veteri Teſtamento non omne vulgus ſacrum præſumebat officium, ſed hi tantùm, qui erant de tribu Leui, ad hæc obſequia naſcebantur. Si quando autem extraneus frater aduenerit, de quo certum eſt, quòd ſacerdotij fungatur officio: non exprobremus ei, tamquam qui ſacra iura peruaſerit, & his ſe miniſterijs inſolenter ingeſſerit. Quo modo namque hoc de eo ſuſpicabimur, quem nos ad celebranda cæleſtia Sacramenta eiuxiùs obſecremus? Imò magis vt patrem, & nobis in hac re obedientem, plus honorare nos conuenit, vtpote qui Sanctorũ veſtigia ſectetur, & illibatum Deo munus offerre non deſinat, maximè ſi conuerſatio eius expectata cunctis eſt & probata. Si verò, quod abſit, in aliquo delicto putatur eſſe collapſus, de eo nos iudicare non poſſumus. Deus enim iudex iuſtus, conſtituit epiſcopos ſuper eos iudices, qui beatorum Apoſtolorum ſucceſſores & imitatores exiſtunt, qui poſſunt ſpiritali examine diſcere negotia ſingulorum, & æq[uum] de eis ferre iudi[ci]um. Nos autem compatia[m]ur ex imo p[e]ctore talibus: quia & miſe[ri]cordes nos Dom[inus] eſſe commonet, [c]ui ſupplicare iu[gite]r oportet, ne nos in aliqua[m] t[e]ntatione[m] [pa]tiatur indu[ci]. Hæc à memorato patre non ſolùm dicebantur [illegible], ſed & cum o[mni] ſollicitudine ſeruabantur. Si quando denique veniſſet ad eum

Non patiebatur ſuos ſacerdotio initiari.

Ambitus quam perniicioſa ſit monachis, pulchrâ ſimilitudine declarat.

Sacerdotes ab epiſcopo ordinati.

In honore eos haberi iubet.

Delinquentium iudicium ordinario commiſit.

Matth. 6.

clericus, qui ſub eius Regulâ vellet viuere, dignitati eius honorem reddebat eccleſiæ debitum: ille verò monachorum ſeruire inſtitutis, tamquam patri ſe multâ humilitate ſubdebat.

Omnes autem Chriſti famulos beatus Pachomius adeò diligebat, vt eis ſemper compareretur paterno affectu. Senibus etiam & ægrotantibus, necnon & paruulis, miſericordiæ opera proprijs manibus ingerebat, præ ceteris eorum mentes munimine ſpiritali corroborans. Cumque in fide & in opere multi proficerent, & magnus fratrum numerus augeretur, omnes propemodum ſatagebant æmulatores eſſe virtutis. Conſtituit igitur ex eis[1] præpoſitos, qui ſibi ad lucrandas animas, quæ ad eum quotidie confluebant, adiutores exiſterent. Plurimis enim (ſicut dictum eſt) ad eum venientibus, & multiplicitet in opere ſpiritali creſcentibus, magna quædam conuerſationis eorum videbatur eſſe diuerſitas. Quibus ſenex iuxta datam ſibi diuinitus Regulam, gratiâ Chriſti ſe per omnia moderante, pro viribus & ingenijs ſingulorum menſuras & formas operum cuſtodire cenſebat: alijs quidem, vt labore manuum victum quærerent, alijs, vt fratrum occuparentur obſequijs, nec iiſdem cunctis temporibus veſcerentur, ſed vnuſquiſque pro labore ſuo vel ſtudio, continentiæ moderamina retineret. Sollicitudinem verò totius diſpenſationis erga fratres atque peregrinos, eiſdem commiſit, qui ſe in ordine ſequebantur. Vniuerſos autem monachos promptos eſſe ad obedientiam commonebat, vt hoc compendio facile perfectionis apprehenderent celſa faſtigia, cordaque ſua in timore Chriſti diligenter excolerent. ſic enim Deo potiùs quàm ſibi viuerent, dum fructus obedientiæ ſupplices exhiberent. Hic autem pater venerabilis, quamuis eſſet ſpiritalibus actibus occupatus, ſi quando tamen acciderat, vt abeſſet is cui monaſterij curam commiſerat, ſic adimplebat omnia ſolus, velut omnium famulus. Et hoc agebat ſine aliquâ oſtentatione vel iactantia, quæ magnas ſpiritalium virorum ſolet euacuare virtutes. Nam ſummâ mentis humilitate cunctos ædificabat in Domino, vtiliter vniuerſa diſpenſans. Omnia quoque monaſteria ſollicitè circuibat, vſque dum rurſus ad eoſdem filios ſuos paterno repedaret affectu. Quos inueniens in opere Dei ſollicite vigilare, gaudebat, multumque profectuum eorum lætabatur augmentis.

[Q]uodam verò tempore, videns aliquos mediocres homines in vicinis locis, dum paſ[ce]rent pecora, à communione Sacramentorum Chriſti abſtinere, nec diuinorum ſrui lectione

CAP. [illegible]

Pa[illegible]

Pr[illegible]

Erat in regendo prudentia.

Obedientiam commendat.

Supplet aliorum officium.

Iactantia virtutes euacuat.

CAP. XVI

Zelus animarum.

le[illegible] voluminum, qui per omne Sabbatum atque Dominicum ſolemniter vbique recitantur, iniit conſilium cum S. [10] Aprione Tentyrorum epiſcopo, vt in vico eorum iam pæne deſerto conſtrueretur eccleſia, ad quam conuenirent, & myſteria diuina perciperet. Quod vbi factum eſt, cùm needum eſſent ordinati clerici, qui ſolemnia plebi peragerent, ipſe ad horam conuentus eccleſiæ cum monachis occurrebat, ſalutiferas plebi paginas relegens: quia, vt dixi, nôdum ibidê lectores fuerant conſtituti, nec alij clerici, qui miniſteria ſacra celebrarent. Quàm diu ergo presbyter & reliquus ordo clericorum aberat, Pachomius veniebat, & ſic alacriter ac inuerecunde lectoris implebat officium, & ita mentis ac corporis oculos habebat intentos, vt videntes eum populi, non hominem, ſed Dei Angelum crederent. Vnde plures inſtitutione eius ab errore conuerſi, facti ſunt Christiani. Erat enim circa proximi charitatem valde perfectus, & intantum miſericors, vt ſi quando vidiſſet aliquos diaboli fraude deceptos, eoſque non verum Deum colere, ſed vanis inſeruire ſimulacris, ſuper eorum perditione ingemiſceret fortiter, & vbertim lacrymas pro eorum ſalute funderet.

Apud Tentyrorum epiſcopum. — *Lectoris officium fungitur.*

C. XXVII. [11] Per idem tempus Alexandrinæ eccleſiæ ſanctus epiſcopus Athanaſius præerat, vir omni virtute mirabilis. Qui cùm ſolemniter ſuperioris Thebaidæ circuiret eccleſias, & ſalutari doctrinâ in fide Chriſti plebem inſtitueret, accidit vt ad loca Tabennenſium nauigio perueniret. Quod vbi Pachomius agnouit, ſtatim cum vniuerſis monachis in eius properauit occurſum: omneſque gaudentes & exultantes, cum pſalmis & hymnis ſummum Chriſti ſuſcepère pontificem: & erat ingens multitudo fratrum, qui de eius aduētu lætabantur in Domino. Pachomius verò non ſe oſtendebat antiſtiti memorato, ſed ex induſtriâ ſubtrahens ſe, in monachorum turmis occuluit, ex hac videlicet cauſâ, quòd antefatus Tentyrorum epiſcopus de eo ſanctum Athanaſium ſæpiùs exorabat, virum dicens eſſe mirabilem, & vere famulum Dei, quem ad honorem ſacerdotij digniſſimè promoueret. Id ergo ſciens Pachomius, non ei ſe manifeſtè monſtrauit, inter monachorum agmina deliteſcens, vſque dum idem præteriret epiſcopus, quem intantum venerabatur, vt nullum præſtantiorem ipſis temporibus hominem diceret. Comperetat enim ſanctam vitam eius, & perſecutiones innumeras, quas ab Arrianis pro Chriſti pertulerat confeſſione: charitatem quoque, quam erga vniuerſos, & maximè monachos, exhibebat, intento mirabatur animo, cumque toto cordis affectu venerabatur. Nec ſolum hunc diligebat ardentiùs, ſed & omnes rectæ fidei viros, ſummo ſtudio præferebat. Hæreticos autem deteſtabatur plurimû, & maxime Origenem, velut blaſphemum ac perfidum, vehementer horrebat: qui præuius Arrij Meletijque declaratus, ſub [32] Heraclâ venerabili Alexandrinæ ciuitatis epiſcopo, de eccleſiâ pulſus eſt, quique ſacræ Scripturæ dogmatibus exoſa atque deteſtanda, quæ nonnullorum corda ſubuerterent, expoſitionibus ſuis admiſcuit. & ſicuti ſolent, qui venena temperant, amaritudinem melle contegere; ſic iſte proprij virus erroris, cæleſtiû verborum dulcedine liniens, exitioſa rudibus dogmata propinauit. Quapropter vniuerſos fratres ſollicitiùs admonebat, vt non ſolùm ipſi [33] Origenis commenta non legerent, ſed neque legentibus quidem aurem penitùs admouerent. Vnde fertur aliquando reperiſſe volumen eius, & in aquas miſiſſe continuò, teſtatus his verbis: Niſi ſcirem nomen Dei in eo eſſe conſcriptum, omnes garrulitates blaſphemiarum eius ignibus concremaſſem. Adeò rectæ fidei erat amator, æmulatorque veritatis. Sicut autem inimicis eccleſiæ odio aduerſabatur hoſtili, ita Catholicorum probabatur adgaudere profectibus, & ipſum Chriſtum redemptorem omnium, ſe in ſacerdotibus eius in Eccleſiæ throno teſtabatur cernere. Si quando verò fratrem detrahentem cuiquâ pro quolibet negotio cognouiſſet, non ſolùm non credebat ei, ſed etiam auertens ſe mox ab eo, veluti à facie ſerpentis concitus abſcedebat, illud Pſalmographi frequenter inſinuans: Detrahentem proximo ſuo occultè, hunc perſequebar. Nullus (aiebat) bonus de ore ſuo profert quidquam mali, nec ſanctis patribus venenato ore prorſus obloquitur. De quâ re multis quidem Scripturis, Dei monſtrabat indignantis offenſam, præcipuè tamen Mariæ proferebat exemplum, quæ mox vt aduerſus Moyſen querelas obtrectationis effudit, perfuſa leprâ, diuinum iudicium vitare non potuit. Hæc docens, vtilitatem maximam audientibus conferebat.

S. Athanaſius Tabennam venit. — *Pachomius monachis comitatus eum cum pſalmis & hymnis ſuſcipit.* — *Pachomij humilitas.* — *Pachomij de Athanaſio iudicium.* — *Hæretici omnes maximéque Origenem deteſtatur.* — *Vitandi hæreticorum libri.* — *Libros Origenis aquis mergit.* — *Chriſtum in ſacerdotibus ſe cernere profitetur.* — *Detrahêtes auerſatur. Pſal. 100.* — Num. 12.

C. XXVIII. Comperit autem germana ſoror eius, inſtitutionem ſenis præclaram atque ſublimem: cupienſque videre eum, ad monaſterium eius aduenit. Quod vbi agnouit Pachomius, huiuſcemodi reſponſum ei per oſtiarium direxit: Ecce ſoror audiſti de me quòd viuam & incolumis exiſtam: perge igitur in pace, nec contriſteris quòd te non videam corporalibus oculis. Quòd ſi volueris hanc conuerſationem ſequi, quam teneo, vt poſſis apud Dominum miſericordiam reperire,

Ruff. l. 3. n. 34. habet hoc de ſorore Theodori. — *Sororem videre renuit.*

pe[...]e, cogita tecum diligenter & tracta: & ſi cogn[o]uero, hoc ſanctum [c]ordi tuo ſediſſe propoſitum, præcipiam fratribus meis vt tibi procul ædificent manſionem, in qua cum diſciplina verecundiaque perſiſtas. Nec dubito quòd alias exemplo tuo Dominus aduocabit, quæ tecum maneant, & per te mercantur ſalutis æternæ inuenire ſubſidium. Nullam namque requiem in hoc corpore mortis habere poterit homo, niſi qui pijs operibus Deo placuerit. Hæc audiens ſoror eius, fleuit amare: & compuncta diuinitus, ad exhortationem ſaluberrimam mox appulit animum, ſeque Chriſto ſeruire profeſſa eſt. Hanc ergo mentem germanæ ſuæ Pachomius agnoſcens, Deo gratias egit, qui ei promptam largitus eſt voluntatem: & protinus religioſioribus imperat fratribus, vt ei procul à ſe monaſterium conſtruant. Quod vbi factum eſt, & illa ſecundùm timorẽ Dei vitam duceret: conuenerunt ad eam aliæ plurimæ, & breui tempore magnæ multitudinis mater effecta eſt. Quas inſtruens & docens, vt corà cupiditatibus carnalibus abſtrahentes, ad cęleſtia & manſura ſemper attollerent, ipſa & viuendo pariter & loquendo ſalutis eis itinera demonſtrabat. Sanctus autem Pachomius cuidam Petro, ætate iam grandæuo, & venerandâ ſenectute conſpicuo, præcepit, vt interdum famulas Dei viſitaret, & ſanctâ exhortatione ſuſtolleret. Habebat enim cum mortificatione paſſionum omnium, etiam ſermonem (ſicut ſcriptum eſt) ſale conditum, eratque oculis mentis & corporis valdè caſtiſſimus, qui ſæpenumerò virginibus Chriſti de ſanctis Scripturis loquebatur, & inſinuabat ea quæ pertinent ad ſalutem. Pachomius verò deſcripſit eis Regulas, quibus vtentes, iugiter conuerſationis ſuę momenta dirigerent. Exceptis enim melotis, quas feminæ non habent, omnis inſtitutionis earum forma monachis probabatur eſſe conſimilis. Si quis autem de fratribus habebat in monaſterio feminarum propinquam aliquam vel ſororem, eamque viſitare voluiſſet, mittebatur cum eo vnus ex ſenioribus probatæ vitæ: & primùm quidem videbat eam, quæ ſororibus præerat: & deinde ſub eius præſentia & aliarum quæ erant prouectioris ętatis, ſororem ſuam vel proximam frater cum omni pudore & gratiâ ſanctitatis cernebat, nihil ei deferens, nec prorſus ab eâ quidquam accipiens. Non enim proprium quid habebant, quod ſibi mutuo largirentur: eratque ſatis vtriſque, ſolum viſitationis officium, memoriaque futurorum cum ſpe felicitatis æternæ. Si quando verò vel ad ſtructuram, vel ad aliam rem feminæ monachis indigerent, eligebantur magnæ conuerſationis viri, qui fratribus ad quæſita præeſſent officia: & cum timore Domini laborantes, refectionis hora reuertebantur ad monaſterium, cauentes apud eas quidquam cibi potuſque percipere.

Nulla hominum requies niſi in pijs operibus.

Soror Pachomij fit monacha.

Iubet ei monaſterium extrui.

Multæ ſe ei adiungunt.

Petrum ſenem eis præficit Viſitatorem.

Coloſſ. 4.

Regulam eis ſcribit Pachomius.

Feminæ non vtuntur melotis.

Viſitant propinquas ſuas fratres ſine ſocio.

Nil proprium habent.

Xenia nec dant nec accipiunt.

Vna vero Regula iam virorum quàm feminarum hodieque perdurat, niſi quòd feminæ melotis (vt diximus) minime vtuntur. Quòd ſi defuncta eſſet virgo, curantes funus eius reliquæ, cunctaque quæ ad ſepulturam pertinent, adimplentes, deferebant vſque ad ripam fluminis, quod vtraque monaſteria diuidit, pſalmos ex more canentes. Tunc tranſeuntes monachi cum ramis palmarum & oliuarum frondibus, pſallentes tranſuehebant eam, & in ſepulcris ſuis cum hilaritate condebant.

Vna Regula viri & feminæ. Pallad. c. 39.

Pſalmis, ramis palmarum & oliuarum in funere.

Hæc talis ac tanta conuerſatio longè lateque crebreſcens, ſanctique Pachomij nomen vbique perueniens, vniuerſos ad agendas Deo gratias excitabat. Non pauci quoque contemnentes huius mundi negotia, ſingularem monachorum conuerſationem & ſpiritalia ſtudia diligebant: inter quos & [14] Theodorus, adoleſcens annorum fermè xiiij. Chriſtianis ortus parentibus, & ſecundùm ſæculum valdè claris, hoc modo conuerſus eſt. [15] Vndecimo die menſis Tibi, id eſt, octauo Id. Ian. quædam apud Ægyptum celebratur ex more feſtiuitas. Cernens itaque domum ſuam nimis amplam ac ſplendidam, ac bonis omnibus abundantem, per Dei gratiam corde compunctus, talia ſecum cœpit voluere: Quid tibi prodent infelix Theodore, ſi totum mundum lucratus fueris, & temporalibus vtens vſquequaque delicijs, ab illis æternis bonis & immortalibus excludaris? Nullus enim poteſt & præſentibus delicijs perfrui, & perennis gloriæ præmia promereri. Super his ergo fortiter ingemiſcens, penetralia ſuæ domus ingreſſus eſt: & procidens in faciem ſuam, cum lacrymis ait: Omnipotens Deus, qui occultorum es cognitor: tu ſcis quia nihil horum quæ ſunt in hoc ſæculo, amori tuo præpono. Propter quod obſecro te miſericors, vt in voluntate tuâ me dirigas, illuminans animam meam miſeram, ne in æternæ mortis contenebrata peccatis obdormiat, ſed redempta tuo munere, per omnia te collaudet atque glorificet. Hæc eo orante, venit mater illius, & inuenit oculos eius plenos lacrymis, & ait: Quis te contriſtauit, chariſſime fili, vt ſequeſtreris à nobis? Nam ſolliciti ac dolentes vbique te quærebamus, vt nobiſcum pariter epulareris. Qui reſpondit: Perge, quæſo, mater, & cibum ſume, quia ego nunc manducare non poſſum. Nec acquieuit precibus eius, vt cum eâ comederet:

Et

C. xxix.

Theodori nobilis adoleſcentis admiranda conuerſio.

Matth. 16.

Qui præſentibus delicijs fruuntur, non promerentur æterna.

Abſtinentia [illegible] Et [illegible] ad [illegible] ambularet vt literas diſceret, [illegible] vſque ad veſperam. Frequenter autem & biduana ieiunia tranſigebat, [illegible] omnibus pretioſis & delicatioribus cibis abſtinens, ſeſque ad perfe[illegible]am,quantum ęt is illa patiebatur, [illegible]. Cœpit itaque ſecum tractare, [illegible] monaſterium expeteret, [illegible] Regulæ manciparet. Et deſerens omnia quæ [illegible], quoſdam religioſos viros reperit, optima inſtitutione viuentes: [illegible]que cum eis, in Domini timore [illegible].

Cap. XXX. Quodam verò tempore contigit, vt poſt orationem veſpertinam,cùm monachi reſediſſent,& diuina conſuete meditarentur eloquia, vnus ex eis diſputans, audiente quoque Theodoro, tabernaculũ veteris Teſtamenti & ſancta ſanctorum ad nouos referret populos, ad circumciſionem ſcilicet atque præputium,dicens quod exterius tabernaculum figuram gereret prioris populi Iudæorum, interius autem, quod eſt ſancta ſanctorum,vocationem præſignaret omnium gentium, quæ & ſacratioris aditus meruiſſet acceſſum, & maiorum myſteriorum particeps extitiſſet.pro hoſtiis enim animalium,& pro arcâ in quâ erat manna,& virga Aaron quæ fronduerat, & tabulæ teſtamenti:pro thuribulo quoque & menſâ & candelabro ac propitiatorio, Deus Verbo nobis in ſuâ incarnatione clementer apparuit,& illuminauit nos lumine ſuæ pręſentiæ:noſtrorumque *Pro mannâ corpus Domini [illegible].* factus eſt propitiatio peccatorum, & pro mannâ corpus propriũ largitus eſt ad edendum. Hæc cùm monachis qui præſentes aderant,idem frater religioſè diſſereret,addidit dicens: Hanc interpretationem à ſancto patre noſtro Pachomio didici, qui in Tabenneníi monaſterio monachos primitus congregauit: cum quibus indies Domino auxiliante,profeci. Et credo,quia tanti viri recordatus ſum,peccata mea remittentur vniuerſa. Audiens iſta Theodorus,accenſus eſt *Recordatione Pachomij [illegible] Theodorus [illegible].* animo, & intra ſemetipſum precatus eſt,dicens: Domine Deus, ſi talis eſt vir iuſtus in terris,dignum me fac,vt eum videam, & ſequens veſtigia eius, vniuerſa mandata perficiam: ſaluus quoque factus, bona tua, quæ diligentibus te promiſiſti, promerear. Hæc dicens cum lacrymis, vincebatur amore diuino fortiter ſauciatus. Poſt aliquot autem *Pecuſius ſenex.* dies venit ad eos quidam venerabilis vir, Pecuſius nomine, longæuâ ſenectute decoratus, vt viſitaret fratres: ſimulque qualiter agerent,ſcire deſiderás. Quem valdè Theodorus precabatur, vt ſe comitem ſuſciperet, & ad ſanctum Pachomium perducere dignaretur. Qui nihil differens, eum ſecum gratanter aſſumpſit. Cumque perueniſſent ad locum,Theodorus adorauit Dominum, dicens: Benedictus es Domine,qui ſic celeriter orationem peccatoris audiſti:& ſicut abs te popoſceram, deſiderium meum complere dignatus es. Accedens ergo ad oſtium monaſterij,mox vt vidit Pachomium, cœpit flere præ gaudio. Ad quem venerabilis *Venit ad Pachomiũ Theodorus.* pater ait: Noli fili mi plangere, quia & ego homo peccator ſum,licet Dei opus aggreſſus ſim:& hæc dicens,introduxit eum in monaſterium. Qui cum fratrum multitudinem *Fit monachus S. Pachomij.* vidiſſet, illuminatus mente, circa diuinum cultum pio zelo vehementer incaluit, ac proceſſu temporis magna in virtutibus incrementa percepit. Erat enim largitate diuini muneris præditus,& in operibus bonis ac verbis multum prudens:& humilitate atque contritione cordis valdè mirabilis, in ieiuniis ſedulus, in vigiliis intentus, in oratione ſollicitus, numquam penitùs omittens, quò *Maiora ſemper gratiæ munera ſectatur.* minùs ſpiritalis gratiæ maiora munera ſectaretur. Conſolabatur autem plurimos mœrore depreſſos:& eos qui aliquo peccato deuiauerant,admonitione humili atque beneuolâ corrigebat.

Cap. XXXI. Denique tam præclaram ac fulgentem conuerſationem eius Pachomius cernens, ſatis eum dilexit, & in corde ſuo conſeruit. Audiens autem mater eius, quòd apud beatum Pachomium moraretur, ad eum protinus aduolat, ſecum deferens epiſcoporum *Venit ad Pachomiũ mater Theodori.* ſcripta, quæ pręcipiebant,vt ei ſuus filius redderetur. Hanc ergo ſuſceperunt virgines in *Repetit filium.* monaſterio, quod à virorum, vt ſuprà dictum eſt,haud procul aberat: quæ mox mittit epiſtolas ſancto Pachomio, ſimiliter ob- *Ruffin. l.3.n.34.* ſecrans,vt filium proprium videre permitteret. Tunc aduocans Theodorum Pachomius,ait ad eum: Comperi fili, quòd huc mater tua venerit,& te videre deſideret: ecce nobis & epiſcoporum literas attulit. Pergens itaque ſatisfacito matri, maximè propter ſanctos pontifices, qui nobis per eam dignari ſunt ſcripta dirigere. Reſpondit *Theodorus ſecum diſceptat, an ſine offenſione matrem videre poſſit.* Theodorus: Priùs me venerabilis pater certum facito,quòd poſt tantam ſpiritalium rerum cognitionem,ſi videro eam, non dabo inde rationē Domino in die iudicij:& quod præcipis faciam. Hanc enim iuxta mandatum Chriſti cum toto mundo deſerui. Et quomodo eam in offenſionem fratrũ nunc audebo conſpicere? Nam ſi priùs ante manifeſtationem tantæ gratiæ, filij Leui paren- *Exodi 32. Deut. 33. Leuit. 21.* tes proprios ignorarunt,vt iuſtificationes lęgis implerent: quantò magis ego, qui tanti muneris particeps factus ſum, parentes non debeo diuinæ præponere charitati, dicente Domino in Euágelio: Qui diligit patrem aut *Matth. 10.*

matrem ſuper me, non eſt me dignus? Dicit ei [illegible]chomius: Si probas id tib[illegible] non expedire, fi[illegible] mi, non te co[illegible]o. Hoc autem eorum eſt, qui perfecte renuntiant hu[illegible] mundo, & ſe[illegible] ſibi pe[illegible]itu[illegible] a[illegible]ant. Oportet enim

Sæcularis conuerſatio fugienda monachis.

[illegible]hos, inutiles & ſæculares ſalutationes [illegible] d[illegible]ugere: & his, qui membra Chr[illegible] ſu[illegible] [illegible] mente ſociari. Si quis [illegible]ſſione quadam ſæculi captus, dicit: [illegible]s caro [illegible] ſunt, eos diligere debeo:

2. Pet. 2.

[illegible] beatum Pet[illegible]um Apoſtolum prædicantem. A quo quis ſuperatur, huic & ſeruus [illegible]itur. Qui ergo vincitur amore carnis, ſeruus ſine dubio eſt carnis.

Renuit videre matrem Theodorus.

Cumque non acquieuiſſet Theodorus matri ſe præſentare, decreuit & illa in ipſo monaſterio cum Chriſti permanere virginibus, hæc apud ſe pertractans: Si voluntatis Domini fuerit, inter alios ſaltem monachos videbo eum: & propter hanc occaſionem, meam quoque lucrabor animam, dum in hac ſancta conuerſatione permanſero.

Conuertitur Theodori mater.

Conſtat igitur, eos qui rigorem pro nomine Chriſti, non pro vanâ laude cuſtodiunt, plurimas vtilitatis causâ virtutes ceteris adhibere, licet videantur ad breue tempus nonnullos offendere.

C. XXXII.

Igitur ſicut huius ſtudium ad æmulationem eorum qui meliora cupiunt imitari, protulimus: ita negligentias aliquorum, iuſtum credimus intimari, ad cautelam eorum qui iſta lecturi ſunt. Quidam monachi

Coloſſ. 3.

ſecundum carnem viuentes, nec veterem hominem curantes exuere, ſanctum Pachomium fortiter affligebant: frequenter itaque ſalutaribus eos monitis alloquens, nullum penitùs profectum eorum ſentiebat. Vnde triſtis & anxius, Domino pro eis ſupplicabat impenſiùs, dicens:

Leuit. 19.

Dominator Domine, tu præcepiſti nobis diligere proximos vt noſipſos.

Matth. 19.

Quia ergo ſecreta cordis mei agnoſcis, obſecro, ne me clamantem ad te pro eorum ſalute deſpicias: ſed miſertus eorum, da illis timorem tuum, vt diuinam tuam potentiam cognoſcentes, in veritate tibi deſeruiant, ſpe promiſſionum tuarum per omnia roborati: quia nimis affligitur anima mea pro eis, & omnes ſenſus mei turbantur vſquequaque.

Orat pro dyſcolis monachis Pachomius.

Hæc dicens, ſiluit. Poſt aliquot verò dies videns quòd nec per orationem meliores effecti ſunt, iterùm ſtans ad orationem, pro eis Domino ſupplicauit: & quaſdam priuatas ac proprias Regulas eis orandi atque viuendi tradidit, vt ſaltem quaſi ſerui ſtatuta complentes, paulatim conſueſcerent ad filiorum munus affectionis induſtriâ peruenire. Qui cernentes ſe poſt concupiſcentias ſuas ire non poſſe, præſentiamque ſancti Pachomij formidantes, ſpiritu timoris, non illius caſti, decepti ſunt: & abierunt retrò poſt ſatanam, conuerſationem eius admirabilem non ferentes.

Vocationem ſuam deſerunt quidam.

His itaque recedentibus, grex v[illegible]uerſus in ſui ſtatus integritate permanſit, magis ac magis ad incrementa virtutum aſſurgens: ſicuti ſolent in agris optima frumenta lætius effloreſcere, cùm [illegible]uerint ab eis zizania radicitus amputata. Hæc autem retu[illegible], volens oſtendere, quia ſi[illegible]ut [illegible] obeſt hominibus ſæculo deditis, ſi ſe tradiderint monachorum inſtitutis; ita nihil vtilitatis affert monachis profeſſio venerabilis, ſi negligentes exiſtunt: ſed nec oratio paterna, nec condeſcenſio eos poterit adiuuare torpentes.

N[illegible] de[illegible] [illegible] grati[illegible] nae pro[illegible]feſſio.

Confeſſor intereà Dionyſius presbyter & œconomus, id eſt, diſpenſator Eccleſię Tentyrorum, amiciſſimus ſancti Pachomij, comperit ab aliquibus, quòd ex alijs monaſterijs ad eum venientibus, non concedat eum ſuis fratribus veſci: ſed eos ſequeſtrato loco iuxta monaſterij fores excipiat.

D[illegible] pr[illegible] [illegible] repr[illegible] q[illegible] [illegible] exciperet.

Contriſtatus itaque plurimùm ſuper hac re, venit ad eum: & increpantis potiùs aſſumens animum, quàm monentis, aiebat: Non rectè facis abba, charitatem fratribus debitam non æqualiter omnibus exhibens. Qui correctionem eius cum multâ longanimitate patientiaque ſuſcipiens, ita reſpondit: Nouit Dominus propoſitum meum, & paterna tua cognoſcit affectio, quòd numquam cuiuſlibet animam cupiam contriſtari, ne dicam ſpernere.

Pachomius ſe reddit ſoli Pachomius.

Quomodo igitur hoc auderem agere, vt meum contra me Dominum prouocans irritarem, qui manifeſtè teſtatur in Euangelio dicens: Quamdiu feciſtis vni ex minimis fratribus meis, mihi feciſtis?

Matth. 25.

Accipe itaque ſatisfactionem meam venerabilis pater, quia non velut vitans atque ſpernens eos qui huc veniunt, hoc quod aſſeris, facio: ſed quia in cœnobio congregationem ſuſcepi plurimos qui nuper conuerſi ſunt, & diuerſos eorum mores eſſe cognoſco. Nonnullos autem noui intantum ipſius conuerſationis ignaros, vt nec monachorum habitum nouerint. Inter quos ſunt paruuli, tantâ ſimplicitate viuentes, vt nec dexteram valeant ſcire neque ſiniſtram.

Etiam pueri erant monachi.

Idcircò credidi eſſe commodius, vt superuenientes fratres ſeorſum ſuſciperentur, in honore maximo conſtituti. Hinc ergo non æſtimo patribus vel fratribus qui ad nos diuertunt, vllam contumeliam fieri, ſed magis debitam reuerentiam commodari: præſertim cùm ſtatutis horis ad reddendum nobiſcum Deo vota ſua conueniant, & poſt hoc ſinguli ad loca deſtinata concurrant, quieti operam dantes, me ſecundum Deum ſollicitiùs vſibus

eorum

[illegible] ad te. H[illegible]ens [illegible] quòd [illegible] Pachomi[illegible] statione, [illegible] ad [illegible].

C [illegible] in eadem Ten[illegible], [illegible] arat fluxu san[illegible] te tam prolixo tem[illegible]. Hæc audiens Pachomium [illegible] conuersatione [illegible] per [illegible] Dionysium presbyte[illegible] charissimum, rogat [illegible] & quasi per occasionem necessariam ad se Pachomium conuo[illegible] precibus mulieris flexus, hoc agere [illegible]atur. Cum ergo venisset Pachomius ad ecclesiam, & post orationem Dionysium [illegible], iuxta eum protinus assedit. Dumque loquerentur ad inuicem, mulier fiducia fidei roborata, credensque dicens Christo. Confide filia, fides tua saluam te fecit: post tergum eius latenter accessit, & cucullum, quod operiebat caput eius, tremens attigit: statimque sanata est.

Matth. 9. Et procidens in faciem suam, adorauit Dominum, glorificans eius clementiam, quòd tanta per seruos suos beneficia credentibus conferret. Tunc sanctus vir Dionysius factum sciens, benedixit mulieri, & protinus ad sua repedauit.

C.XXXIV. Aliquando verò necessitas exegit, vt sepis munimine monasterium vallaretur: in quo opere laborantibus fratribus, ipse lætus ferebat maximum auxilium.

Post aliquantos autem dies monachus quidam presbyter, multorum fratrum pater existens, qui solitus erat sanctum Pachomium crebrò visitare, venit ad eum cum vno fratre, propter contentionem quæ in monasterio orta fuerat, ex hac videlicet caussâ: Is ipse frater, qui cum eo peruenerat, molestus erat ei nimiùm, clericatus desiderans dignitatem: quem sciens indignum tali munere, diuerso modo ne hoc ipsum fieret, differebat. Et cùm ampliùs importunitatem eius ferre non posset, venit ad sanctum Pachomium, cuncta quæ negotij erant eidem pandens, certus quòd ipse solus contentiones huiusmodi posset absoluere. Qui cùm caussam penitùs cognouisset, ait presbytero: Nunne ad hoc venisti, vt per me cognosceres Domini voluntatem? Audi ergo me, & da ei quod postulat, nihil in hac parte desperans. Fortassis enim per hoc officium liberabitur anima eius de captiuitate diaboli. Sæpè namque contingit, vt homo malus affectus beneficiis, ad bonos se [illegible] mores. Desiderium namque

Prudentiâ [illegible] cleric[illegible] desideran[illegible] seruat Pachomius.

[illegible] procedat re[illegible] ad [illegible] prouo[illegible], [illegible] non vsque ad [illegible] corporis prolapsæ [illegible], vt possint [illegible] virtutibus. Nos ergo frater hoc agere decet quod Deo placet. Sic enim dilectio eius in nobis esse probatur, si consolatiamur alterutrum. Hoc accepto responso, senior fecit quod sibi fuerat imperatum. Sed frater ille voti compos effectus, ad [illegible] Pachomium reuersus est, [illegible] mente [illegible] atque compunctus, & cadens in faciem confitebatur dicens: O homo Dei, multùm sublimatus es à Deo, qui discernens ea quæ pertinent ad salutem, malum in bono vicisti. Si ergo non fuisses erga me mitis atque longanimis, sed aliquid in me rigidum protulisses: ab hoc discedens habitu, à Deo prorsus alienus efficerer. Nunc autem benedictus tu Domino, per quem anima mea salua facta est. Tunc alleuans eum de terrâ venerabilis senex, hortabatur sedulò, vt vitam sumeret congruam dignitati, ne quando negligens, perpetua in futuro tormenta sentiret. Et osculatus eum, dimisit in pace: quem etiam vsque ad fores monasterij prosecutus est.

Honores quandoque mores in melius mutant.

Clementiæ fructus.

C.XXXVI. Adhuc autem sancto Pachomio ibidem stante, ecce vir à longè festinus veniens, ad eius vestigia prouoluitur, obsecrans vt filiam suam à dæmonio vexatam, per Christi gratiam curare dignaretur. Quo relicto præ foribus ingressus, ipse tale ei responsum per ostiarium dirigit: Non est nobis consuetudo cum mulieribus loqui: sed si quid habes ex vestimentis eius, mitte nobis, quod in nomine Domini benedicentes, tibi protinus remittam: & credimus in Christo, quòd filia tua isto modo ab inimici liberetur incursu. Cumque tunica puellæ sancto fuisset allata, seuerè nimis intuitus ait: Non est eius iste vestitus. Affirmante verò patre atque dicente eius esse, respondit ei: Et ego noui quod eius sit: sed virginitatem suam Deo dedicans, non seruauit sanctimoniæ puritatem: propter hoc eius inspiciens tunicam, & intelligens castitatem suam minimè custodisse, non eius esse testatus sum. Spondeat itaque tibi in conspectu Domini deinceps viuere continenter, & propitiabitur ei Christus, sanamque restituet. Pater igitur indignans & mœtens, filiam suam perscrutatus est: & sic esse, vt sanctus Pachomius dixerat, puellæ confessione cognouit. Quæ cum iuramento pollicita fuisset, numquam se talia gerere velle, pro eâ vir beatus Domino supplicauit, benedicensque oleum misit. Quo peruncta, sine morâ curata est, & glorificabat Dominum iugiter, quòd non solùm dæmone, sed

Non est monachis consuetudo cum mulieribus loqui. Benedictio vestimentorum.

Nouit occulta aliorum peccata Pachomius.

Virgo contra votum impudica à dæmonio vexatur.

Oleo benedicto sanatur.

etiam deteſtabili conuerſatione caruiſſet, & in reliquum continentiæ ſe ſtudiis per Chriſti mancipaſſet auxilium.

C. XXXVII. Tali igitur opinione de ſancto viro vbique currente, alius nihilominus, qui filium ſuum à dæmonio poſſeſſum, ſine intermiſſione deflebat, nec eum perducere poterat ad monaſterium, genu nixus ſupplicabat Pachomio, vt pro eo precaretur omnipotentiam Chriſti. Qui cùm oraſſet, dedit ei benedictum panem: ſollicite præcipiens, vt ante cibum ex eo paululum ſemper energumenus ſumeret. Cumque eſuriſſet filius eius, ex ipſo pane particulam ei tradidit: ſed non permiſit immundus ſpiritus, vt ex inde omnino guſtaret: ex aliis autem panibus, qui erant appoſiti, manus ſuas impleuit, cœpitque comedere. Pater ergo benedictum panem per fruſta comminuens, in interioribus palmarum, ſublatis exinde oſſibus, immiſit: & has ei tantummodò palmas appoſuit, vt neſciens id quod factum eſt, benedictionem percipere mereretur. Quas adaperiens, ille fruſta quæ iniecta fuerant, proiiciebat: & ipſas execratus palmas, nihil penitus eſcæ volebat accipere. Cumque pater eum ſine cibo manere diebus plurimis compuliſſet, fame coactus, ex benedicto pane percepit: ac protinus ſomno detentus, à maligno ſpiritu liberatus eſt. Quem ſecum pater ad ſancti Pachomij veſtigia perduxit, laudans & glorificans Deum, qui per ſeruos ſuos operatur magnalia & glorioſa, quorum non eſt numerus. Alias quoque ſanitates plurimas in virtute ſancti Spiritus vir beatiſſimus faciens, non extollebatur, nec vmquam cor eius elatum eſt. habebat autem hanc à Domino gratiam, vt idem ſemper & æqualis eſſet in omnibus, animumque in diſciplinâ Domini ſollicitum retineret. Et ſi quando poſcens aliquid à Domino, petitionis ſuæ non conſequeretur effectum, non contriſtabatur omnino, ſed patientiſſimè ſuſtinebat, ſciens hoc expedire vel ſibi vel omnibus, quidquid diuina miſericordia cenſuiſſet: quia frequenter intentione ſincerâ videmur poſtulare contraria, quæ Domini bonitas cùm non concedit, præſtare dignatur: & tunc potiùs clementer exaudit, cùm vota noſtræ ignorantiæ nocte velata, non perficit.

Dæmon panem benedictum auerſatur.

Benedicto pane dæmoniacus liberatur.

Pachomius in omnibus idem ſemper & æqualis.

A Deo quandoque ſe non exaudiri patienter fert.

CAP. XXXVIII. Quidam denique iuuenis, Siluanus nomine, de ſcenâ conuerſus, ad ſanctum Pachomium venit, volens in eius monaſterio commorari. Qui cùm ſuſceptus eſſet, infectus peruerſâ conſuetudine ſæculi, nullis diſciplinæ regulis poterat coërceri: ſalutémque propriam negligens, dies ſuos vanitatibus priſtinis atque ridiculis occupabat: adeò vt nonnullos ex fratribus euerteret, & ad ſtudium ſimile commoueret. Quod plurimi non ferentes, ſancto Pachomio ſuggerunt, vt eum de monaſterio pelli præciperet. Ad quam rem non eis annuit, ſed æquanimiter ferens, admonuit præfatum fratrem, vt ſe corrigeret, & antiquæ conuerſationi renuntiaret. Pro quo etiam iugiter Domino ſupplicabat, vt ei compunctionem cordis, ſolitâ pietatis abundantia largiretur. Cumque memoratus iuuenis in propriâ perſiſteret prauitate, & alijs exemplum perditionis oſtenderet: ad poſtremum viſum eſt omnibus, vt à ſanctâ congregatione velut indigniſſimus arceretur. Sed beatus Pachomius hoc idem credidit differendum. Quem etiam mitiſſimâ atque ſapientiſſima correptione conueniens, & cæleſtibus erudiens inſtitutis, ita diuino timore ſuccendit, & ſic anima eius futurorum fide compuncta eſt, vt ſe deinceps abſtinere non poſſet à lacrymis. Emendatus itaque per omnia, magnum ceteris documentum conuerſionis exhibuit. In omni namque loco & in omni operatione flebat iugiter: & nec tunc quidem, cùm cibum inter fratres caperet, à lamentatione ceſſabat. Quæ res etiam permouit multos ex monachis, qui & dixerunt: Tandem à planctu te cohibe, nec tantâ quæſumus afflictione deiicias. Qui reſpondit: Conor quidem, ſicut iubetis, à lacrymis temperare, nec poſſum. Pectus enim meum veluti quædam flamma comburens, quietum me eſſe non ſinit. Rurſum ipſi dixerunt: Apud te in ſecreto tuo, vel certè in orationibus plangito: cùm verò conuenimus ad menſam, cibum ſumere debes, & à fletibus abſtinere. Nam poſſibile eſt, animam & ſine iſtis exterioribus lacrymis ſemper in compunctione perſiſtere: quia plures è fratribus videntes te flentem, manducare non poſſunt. Et cogebant eum fateri, cur ita ſe ſuis dilueret fletibus. Tunc ait ad eos: Non vultis vt plangam, cùm videam me foueri multis obſequiis ſanctorum fratrum: quorum & puluis pedum mihi venerandus eſt, nec eis me conferre dignum prorſus exiſtimo. Non ergo plangam, quòd homo de ſcenâ multis peccatis obnoxius, officia tanta percipiam? Timeo valdè, ne ſicut Dathan & Abiron, me quoque profanum hiatu ſuo terra deglutiat. Illi namque impijs auſibus manibuſque pollutis ſancta ſibimet vſurpare tentauerunt: ego verò poſt tantam cognitionem diuini muneris, animæ meę ſalutem deſidioſâ conuerſatione neglexi. Ideò quippe iſta recolens, non erubeſco flere coram omnibus: quia multa facinora mea eſſe cognoſco, quæ iugibus lacrymarum fontibus debeam expiare.

Negligit ſalutem ſuam Siluanus.

Patienter eum fert Pachomius.

Perſeuerantem in prauâ vita corripit.

Compungitur Siluanus.

[illegible] fletui indulget.

Raris aſſiduis fletus profunda humilitas.

Num. 16.

piare. [illegible] ipſum miſeram animã meam per [illegible] diſtunderem, nihil facerem [illegible]: q[illegible] nullũ pro factis meis in præſe[illegible] u[illegible] p[illegible] um reperire ſupplicium.

Cumque per dies ſingulos idem frater ad meliora proficeret, omneſq́; propemodum in humilitate ſuperaret, ita de eo ſanctus Pachomius cœpit coram omnibus dicere: Teſtor vos fratres ac filij coram Deo & ſanctis eius Angelis, quia ex quo cœnobium hoc fundatum eſt, nullum de fratribus qui me[illegible] ſunt vel fuerunt, humilitatem meam ſecutum eſſe cognoſco, niſi vnum tantummodo. Quo fratres audito, nonnulli putabant hunc vnum eſſe Theodorum, alij Petronium, alij verò Orſeſium. Cúmque rogaret Theodorus eum, vt quis ille eſſet depromeret: & ſanctus vir indicare differret, rurſus eum Theodorus vehemẽter vrgebat. alij quoque maiores ex fratribus plurimùm precabantur, vt diceret quis eſſet, cui teſtimonium tale perhiberet. Tunc reſpondit Pachomius: Si ſcirem enim de quo dicturus ſum, vanæ gloriæ ſtimulis incitari, numquam eum oſtenderem: ſed quia procul dubiò credo, quod per Chriſti gratiam quantum laudis ei acceſſerit, tantum ipſe munus humilitatis acquiret; idcircò vt eum poſſitis imitari, ſine metu palàm beatificare non deſino. Tu quidem Theodore, & quicumque tui ſunt ſimiles, fortiter in monaſterio certantes, [17] diabolum vinxiſtis vt paſſerem, & ſub veſtris pedibus alliſiſtis eum, per Dei gratiam conculcantes vt puluerem: ſed ſi (quod abſit) neglexeritis in aliquo, conſurgens is qui ſub veſtigiis veſtris eſt, aduerſus vos graui furore bacchabitur. Iuuenis autem Siluanus, quem dudum propter negligentiam de monaſterio pellere volebatis, ita proſtrauit inimicum, & a ſuis ſenſibus effugauit, vt nuſquam coram eo compareat: altáque humilitate eum per omnia ſuperauit. Et vos quidem fratres habentes opera iuſtitiæ, in his quæ geſſiſtis, glorioſi confiditis: hic autem quantò fortiùs pugnat, tantò ſe deteriorem omnibus iudicat, ex tota mente totáque virtute inutilem ſe reprobumq́ue pronuntians. Ideò denique & lacrymas habet in promptu, quia ſemetipſum nimis humiliat & inclinat, nec alicuius momenti quod geſſerit, exiſtimat. Diabolum autem nil ita reddit inualidum, ſicut humilitas de corde puro, cui tamen correctionis opera probantur adiuncta. Sic itaque viriliter antefatus iuuenis Siluanus per octo annorum curricula Deo militans, curſum vitæ ſuæ finiuit in pace. De cuius exitu teſtatus eſt beatus Pachomius, quòd multitudo ſanctorum Angelorum cum magnâ lætitiâ ſumentes animam eius, velut electam hoſtiam Chriſti conſpectibus obtulerunt.

Eodem tempore [18] Panos ciuitatis epiſcopus, Varus nomine, per omnia venerabilis ac Deo deditus, tectæque fidei feruentiſſimus amator exiſtens, audita diſpoſitionem conuerſationis Pachomij. Quem miſſis epiſtulis euocauit, plurimis verbis exorans, vt etiam circa ciuitatem eius monaſteria optata conſtrueret. Cúmque multis ex cauſis precibus acquieuiſſet epiſcopi, dum properat ad eum, iuſtum credidit, vt per iter omnia monaſteria quæ ab eo curabantur, inuiſeret. Et cum vni ex ipſis monaſterijs propinquaſſet, cuiuſdam fratris occurrit exequijs, qui vitam ſuam negligenter conſumpſerat. Fratres autem ipſius monaſterij funus proſequebantur honorificè, pſalmos ſolitos concinentes, præcedentibus quoque defuncti parentibus ac propinquis. Qui cùm vidiſſent Pachomium, feretrum continuò depoſuerunt, vt tam pro mortuo quàm pro ſe Domino ſupplicaret. Qui mox vt orationem debitam Deo perſoluit, conuerſus ad fratres ait: Deſinite pſallere. Præcepítque defuncti veſtimenta ſplendida, quibus indutus erat, auferri: quæ coram omnibus fecit exuri, & ita cadauer efferri iuſſit, ac præter aliquam pſalmodiam ſepeliri. Igitur fratres cum parentibus eius, & vniuerſis qui tunc aderant, nouum genus ſpectaculi contuentes, & obſtupefacti nimium, precabantur ſenem, vt conſuetam ſuper eum pſalmodiam celebrari permitteret. Quibus cum non acquieuiſſet, cœperunt parentes defuncti, culpantes eum, dicere: Quid eſt hoc ſpectaculum nouum? Quis mortui non miſereatur, licet ſit inimicus? Sufficiens per ſe eſt ipſa calamitas. Noli, quæſumus, infeſte mortuo, quod nec beluæ facerent, nec tuam condecet penitùs ſanctitatem. Nam & nos hinc notamur maximo opprobrio, aliaque quamplurima ſuſpicionum probra naſcuntur. Vtinam numquam ad hunc locum veniſſemus, vtinam nec iſte monachus fuiſſet effectus: non hunc æternum dolorem nobis infligeret. Rogamus ergo, vt ſolitam pſalmodiam defuncto reſtituas. Qui reſpondens ait: Verè fratres ac filij, plus vobis præſentis mortui miſereor, intantum vt vobis de viſibili re ac temporali curantibus, ego de inuiſibili eius ſubſtantiâ ſollicitudinem geram, & idcircò hæc erga eum fieri decernam. Et vos quidem maiores illi dolores per hunc honorem, quem putatis, acquiritis: [19] ego autem quantulamcumq; ei requiem vel ſatisfactionem per hanc iniuriam præparo. Propter quod non curo pro hoc exanimi

Ab Angelis in cælum eius anima deportatur. CAP. XXXIV.

A Varo Panos epiſcopo ad monaſteria in eius diœceſi extruenda euocatur Pachomius.

Monaſteria viſitat.

Defuncti veſtimenta ſplendida iubet exuri.

Honores quos defuncti exhibetis eo dolores ei cedunt.

Diabolus velut paſſer a ſanctis monachis vinci dicitur.

Siluanus humilitate diabolum ſuperauit.

Humilitate diabolus maximè fugatur.

Moritur Siluanus.

animi corpuſculo, ſed pro immortali eius animâ ſatago, quæ & hanc carnem rurſus in reſurrectione receptura eſt incorruptam & integram. Alias autem ſi hoc quod vultis, annuero, veluti placens hominibus iudicabor: atque vt ad præſens vobis ſatisfeciſſe videar, id diſpicio, quod ei prodeſſe poterit in futuro. Fons enim bonitatis Deus noſter exiſtens, occaſiones quærit, per quas opulenta ſuper nos data pietatis ſuæ effundat, remittatque nobis peccata, non ſolùm in hoc ſæculo, ſed etiam in futuro. Nam cùm dicat in Euangelio, qui blaſphemauerit in Spiritum ſanctum, non remittetur ei, neque in hoc ſæculo, neque in futuro; dat indubitanter intelligi, quòd ſunt quædam delicta, quæ poſſunt & poſt hanc vitam, ſi pro eis ſupplicetur, ignoſci. Nos ergo quos dignos iudicauit Chriſti potentia diuinæ ſuæ diſpenſationis exercere medicinam, ſi non vnicuique congruens adiutorium proferamus, profectò veluti contemptores æſtimabimur, & audiemus illud quod ſcriptum eſt in prophetiâ: Videte contemptores & admiramini, & diſperdimini. Et ideò, quæſo, ſinite defunctum à propriis malis aliquatenus exui, & quantulamcumque requiem in illo futuro examine promereri. Sepelite ergo eum ſine pſalmis, vt dixi. Potens eſt enim Deus benignus & clemens, multumque miſericors, pro ſupplicatione noſtræ paruitatis eum in æternam ſuam requiem collocare. Hæc cùm dixiſſet, abierunt, & ſecundùm quod venerabilis pater præceperat, eum in monte, vbi erant parata monumenta, ſepelire curauerunt.

Peccata etiam in futuro ſæculo remittuntur.

Matth. 12.

Humiliatione & contemptu expiatur defunctus.

Act. 13. Habac. 1.

Supplicatio pro defunctis.

CAP. XL.

Moratus eſt autem ſanctus ibidem cum monachis duobus diebus, docebatque in primis ſingulos timorem Domini, deinde qualiter aduerſus diabolum dimicare deberent, & inſidias eius per Chriſti poſſent declinare gratiam.

Tunc nuntiatur ei, quòd frater quidam de Chinoboſciorum monaſterio graui infirmitate detentus, benedictionem precis eius vltimam poſtularet. Hæc audiens homo Dei, confeſtim ſecutus eſt eos, qui hæc ſibi retulerant. Cumque concitus proficiſceretur, & duobus vel tribus millibus abeſſet à monaſterio quod petebat, audiuit ſuauiſſimam vocem in aëre perſonantem: ſuſpicienſque vidit ipſius fratris animam veloci curſu ab Angelis Domini laudantibus ad beatam vitam perennemque ſuſtolli. Comites autem Pachomij cùm neque vocem audirent, nec quidquam ſentirent penitùs, ſed tantummodò cernerent eum ad Orientem diu ſuſpicere, dicunt ei: Cur ſtetiſti pater? Properemus, vt poſſimus occurrere. Qui reſpondit: Fruſtrà iam currimus: hoc enim eſt quod diu conſidero, quemadmodum frater ipſe ad gaudia perpetua deducatur. Quem cùm rogarent, vt eis exponeret quomodo vidiſſet animam: quantum poterant audire, narrauit eis ex his quæ ipſe conſpexerat. Quidam igitur ex his euntes ad memoratum monaſterium, & diligenter inquirentes quâ horâ frater ille dormiſſet: ea quæ à ſancto didicerant viro, vera omnia cognouerunt. Hæc autem retulimus duabus ex cauſſis: primùm, volentes oſtendere, beatum ſenem nimiùm fuiſſe perſpicaciſſimum, gratiamque poſſediſſe propheticam, ac longè poſita intellectualibus oculis præuidiſſe: deinde, vt tales ſemper imitantes, malorũ conſortia ſollicitè vitaremus. Et de his quidem nobis hactenus dicta ſufficiant.

Frater moribundus benedictionem à Pachomio petit.

Pachomius videt animam eius ab Angelis in cælum tolli.

Gratiam prophetiæ habuit Pachomius.

CAP. XLI.

Sanctus ergo Pachomius ad anteſatum epiſcopum cum ſuis monachis veniens, ab eo in ſummâ veneratione ſuſceptus eſt. Nam feſtiuitatem maximam in eius celebrauit aduentu, deditque ei loca vbi ſperata monaſteria conderet, ſicut dudũ per ſcripta rogauerat: quæ etiam venerabilis vir cum alacritate conſtruxit. Et cùm maceriæ munimen in circuitu duceret, ne quis facilè poſſet irrumpere: quidam peſtilentes homines, quos diaboli cæcauit inuidia, nocte venientes, quæ constructa fuerant, deſtruebant. Sed non in longum malignitatis eorum pœna dilata eſt. Nam cùm ſenex diſcipulos ſuos ad tolerantiam commoneret, & illi nequiſſimi iuxta conſuetudinem conueniſſent, vt facinorum ſuorum cœpta perficerent: ab Angelo Domini protinus exuſti ſunt, & velut cera à facie ignis ad nihilum ſunt redacti. Fratres ergo velociter vniuerſum conſummauerunt ædificium: in quo beatus Pachomius conſtituit monachos, religioſos viros, quibus Samuelem præpoſuit, hilarem virum, & dono frugalitatis eximium. Quia verò prædicta monaſteria in ſuburbano fuerant inſtituta, idem ſanctus ibi voluit manere diutiùs, vſque dũ hi quos ordinauerat, Chriſti munere firmarentur.

Suſcipitur honorificè à Varo epiſcopo.

Monaſteria extruit.

Viui ab Angelo exuruntur deſtructores.

Samuelem præficit.

CAP. XLII.

Intereà philoſophus quidam ciuitatis ipſius, auditâ ſeruorum Dei opinione, venit ad eos, ſcire volens quid eſſent, quidve profiterentur: & videns aliquos ex monachis, ait ad eos: Vocate mihi patrem veſtrum, quia de rebus neceſſarijs cum eo diſputaturus ſum. Cùm cognouiſſet autem ſanctus vir, quia philoſophus eſſet, mittit ad eum Cornelium & Theodorum, præcipiens eis, vt ad ea quæ ſciſcitauerit, prudenti reſponſione ſatisfacerent. Egreſſus igitur ad eum, philoſophus ait: Multus ad nos ſermo delatus eſt, quòd ſapientiæ geratis ſtudium, & iuxta

Venit ad viros Dei philoſophus.

iuxta [illegible] veſtram, quietem diligentis [illegible], ſemper etiam prudenter his qui propoſuerit aliquid ſatisfacere videamini: & ideo [illegible], vos interrogare diſpoſui. Cui Theodorus: Profer, ait, quod vis. Et philoſophus: Habes, inquit, tu mecum [illegible], vt quæ fuerint quæſita, diſſolues? Cui Theodorus reſpondit: Exprime iam quod intendis. Tunc philoſophus ait: Quis non natus, mortuus eſt? Quis rurſum natus, à morte ſubtractus eſt? Quis autem, cùm ſit mortuus, non eſt fœtore corruptus? Et ait Theodorus: Non grandis, inquit, hæc propoſitio tua ô philoſophe: nam facilè quod inquiris ſoluam. Quis non natus, mortuus eſt, habetur Adam protoplaſtus. Qui verò natus eſt, nec tamen mortuus eſt, extitit Enoch: qui Deo placuit, atque tranſlatus eſt. Qui mortuus eſt autem, nec fœtore vllo corruptus, vxor eſt Loth: quæ conuerſa in ſtatuam ſalis, quæ vſque nunc in eo habitu pro incredulorum perdurat exemplo. Et ideo conſilium do tibi, ô philoſophe, vt has ineptas propoſitiones tuas & inanes deſerens quæſtiones, ad verũ Deum quem colimus, te ſine dilatione conuertas, remiſſionemque peccatorum tuorum pro æternâ ſalute percipias. Ad hæc philoſophus obſtupefactus, nihil inquiſiuit vlterius: ſed diſcedens, acumen viri, reſponſionemque tam celerem paratamque miratus eſt.

Gen. 19.

C. XLIII. Proinde Pachomius in iiſdem monaſteriis nuper extinctis, diebus plurimis immoratus eſt. Exinde profectus eſt, atque ad aliud monaſterium, quod ſub eius erat ditione, peruenit. Quem cùm fratres omnes, in occurſum eius properantes, ſummâ veneratione ſuſciperent, infantulus quidam de ipſâ congregatione, qui inter alios occurrerat, clamare cœpit ac dicere: Verè, pater, ex quo hinc ambulaſti, nullus nobis olera nec legumen aliquod coxit. Ad quem ſanctus gratâ mente reſpondit: Non contriſteris fili mi: ego iam coquam. Ingreſſuſque monaſterium, poſt orationem venit ad coquinam: & inueniens fratrem qui coquinæ præerat, pſiathos (id eſt, tegetes) operantem, quas mattas vulgus appellat, ait ad eum: Dic mihi frater, quantum temporis habes, ex quo non coxiſti fratribus olera vel legumina? Qui reſpondit: Sunt ferè duo menſes. Et ſanctus Pachomius ait: Quare contra præceptum facere voluiſti, vt tanta fratrum negligeretur vtilitas? Qui ſub humili ſatisfactione reſpondit: Optaueram quidem, venerabilis pater, quotidie implere miniſterium meum: ſed quia quidquid coquebam, non conſumebatur à fratribus, quia omnes abſtinent: (ſoli quippe pueri aliquid coctura percipiunt) ne tanto labore parata proiicerentur expenſæ: propterea pulmentum non coxi. At ne otioſus eſſem, 40 pſiathos cum fratribus texere, ſciens victum de his qui mihi deputati ſunt, ad opus huiuſcemodi poſſe ſufficere, vt paruas eſcas, id eſt, oliuas & herbulas ad refectionem fratribus pararet. Hæc audiens Pachomius: Et quot ſunt, inquit, pſiachi, quos te feciſſe dixiſti? Qui reſpondit: Quingenti. Et ille: Defer, inquit, huc omnes, vt videam. Qui cum fuiſſent allati, protinus eos igne ſuppoſito iuſſit exuri. Tunc ait illis: Sicut vos traditam vobis erga diſpenſationem fratrum Regulam deſpexiſtis, ſic ego paſſim labores veſtros incendio concremaui: quatenus cognoſcatis, quàm pernicioſum ſit, patrum inſtituta conuellere, quæ pro animarum ſalute prouiſa ſunt. An ignoratis, quòd glorioſum ſit ſemper, abſtinere præſentibus? Nam ſi quis ab eâ re, quæ in eius eſt poteſtate, diuinâ conſideratione ſe continet, magnum conſequitur à Domino præmium. Ab eâ verò re, cuius vtendi licentiam non habet, quadam noſcitur neceſſitate cohiberi: & ideò propter abſtinentiam coactam atque inutilem, fruſtrà videtur expectare mercedem. Denique cum plures eſcæ appoſitæ fuerint, ſi fratres parciùs his vtuntur propter Deum, tunc apud Deum ſibi maximam ſpem reponunt. De cibis autem quos non vident, nec eis ad percipiendum facultas vlla tribuitur, quomodo pro parſimoniâ præmium conceditur? Ideoque propter exiguos ſumptus tanta fratrum non debuit intermitti commoditas.

Inobedientia punitio.

Meritorium eſt abſtinere ab appoſitis.

CAP. XLIV. Hæc cùm loqueretur ad eos, & ſufficienter eorum delicta corriperet: oſtiarius ad eum feſtinus ingreſſus eſt, magnos viros & anachoretas egregios indicans aduenisse, qui eum videre deſiderarent. Quos ilicò iuſſit intrare, debitaque reuerentia ſalutans eos, poſt orationem per fratrum ducebat cellulas, & omnia eis monaſterij loca monſtrabat. Qui rogauerunt ſenem, vt cum eo de quibus cuperent rebus, ſecretò loquerentur. Tunc verò duxit eos ſeorſum, ſeditque cum eis. Illis autem de rebus abditis atque arcanis altiùs diſputantibus, cœpit ſanctus Pachomius odorem ſentire teterrimum. Videbat enim eos exculto ſatis vti ſermone, & in Scripturis ſanctis paratos exiſtere: nec poterat de intolerantiâ fœtoris aliquid vel cogitare, vel dicere. Vbi ergo de diuinis eloquijs diutiùs diſputarent, & hora nona iam refectionis tempus indiceret, ſurgentes ipſi, mox abire voluerunt. Quos ſanctus vir enixius orabat, vt cibum pariter ſumerent. Qui noluerunt penitus acquieſcere, dicentes feſtinare ſe ante occaſum ſolis ad

Pachomius ex fœtore præſentium hæreſim perſenſit.

ad propria remeare. Et vale dicentes ei, ſine mora [illegible] ſecuti ſunt. Tu[illegible] [illegible] Pachomius volens c[illegible] cauſſam [illegible] agnoſcere, in orati[illegible] proſternitur, e[illegible]rans Dominum, q[illegible] [illegible]bi quales eſſent, pandere dignaretur. moxque cognouit quòd impietatis eorum dogmata, q[illegible]us probabantur imbuti, tantam perniciem de eorum cordibus exhalarent. Nec mora, viros ipſos inſequitur, & apprehenſis ait: Vnum volo vos interrogare ſermonem. Qui dixerunt: Interroga. Numquid, ait, Origenis commenta legiſtis? Qui negantes, dixerunt: Nequaquam. Quibus ait: Ecce conteſtor vos coram Domino, quòd omnis homo qui legit Origenem, & conſentit his quæ prauè diſſeruit, in profunda perueniet inferorum, hereditaſque eius erunt vermes & exteriores tenebræ, quibus iniquorum animæ ſine fine punientur. En ego, quod mihi manifeſtatum eſt à Domino, vobis ſollicitè nuntiaui. ex hoc innocens ero: vos videritis, ſi ea quæ ſunt recta, reſpueritis. Quòd ſi mihi vultis acquieſcere, Deoque placere per omnia, cunctos Origenis libros in flumen mergite, ne ab illis votipſi mergamini. Hæc dicens, diſceſſit ab eis. & rediens ad exercitium ſolitæ virtutis, reperit fratres in oratione conſiſtere, cum quibus alacriter hymnos cantilenæ ſpiritalis explicuit.

Legentibus Origenem eiq; adhærentibus inferni pœnas denuntiat.

CAP. XLV. Monachis igitur ad veſcendum conuenientibus, venerabilis ſenex in cellulam, vbi conſueuerat ſupplicare Domino, ſe recepit, & obſerans oſtium, orabat intentè, memor viſionis quam aliquando conſpexerat: & obſecrabat Dominum, quatenus ei declararet ſtatum monachorum qui futurus eſſet, vel quid poſt eius obitum in tantâ congregatione contingeret: & ab horâ nonâ vſque ad illud tempus, quo frater qui nocturnis orationibus præerat, vocem mitteret, & ad preces ſolitas excitaret, inſtantiam ſuæ ſupplicationis extendit. Cumque precaretur attentiùs, ſubitò circa mediam noctem viſionem cernit, quæ eum iuxta petitionem propriam, de ſtatu poſterorum ſuorum plenius edoceret. Nam monaſteria ſua vehementiùs dilatando, nonnulloſque piè victuros & continenter agnouit, necglecturos etiam plurimos didicit, ſuamque ſalutem penitùs eſſe perdituros. Vidit ergo, ſicut ipſe narrauit, multitudinem monachorum in valle quadam profundâ ſatis atque caliginosâ conſiſtere: & alios exinde velle conſcendere, nec valere quia occurrebant ex aduerſo ſibi, nec inuicem dinoſcere poterant, nec de profundo illo & tenebroſo loco prorſus emergere: alios autem fruſtrà conatos, præ laſſitudine ruere atque ad inferos

De ſtatu futuro ſuorum diuinitus edocetur.

peruenire, alios iacentes, miſerabili ac l[illegible] c[illegible] voce deflere nonnullos [illegible] max[illegible]o labore conſcendere, quibu[illegible] [illegible] pro[illegible]s occurrebat [illegible] c[illegible] ferebat Deo gratias q[illegible] dere per[illegible]. [illegible] Pachomius [illegible], quæ no[illegible] e[illegible] eue[illegible] a tempo[illegible] bu[illegible] cæcitatemque mentis eorum q[illegible] futuri ſunt, & errorem cordis, bonorum [illegible] def[illegible] in valde doluit: maximè vero, quod præpoſiti tunc ne[illegible]ntes ac deſides forent, nec in Deo conſiderent, ſed concord[illegible] [illegible]cordiose vterentur, placentes ſtultæ [illegible]tudini, & oſtentantes habitu[illegible] mon[illegible]horum, nullaque bona opera præfere[illegible] [illegible]me[illegible] tem peſſimis primatum tenent[illegible], ipſumque nomen ſanctæ co[illegible] ignorantibus, neceſſe eſt æmulatione[illegible] [illegible]c iurgia generari, & quis prælat[illegible] maior ſit, ambitioſâ lite contendere. & reprobari quidem bonos, ac malos eligi nec probitate morum, ſed antiquitate vel ordine vnumquemque velle ceteris anteferri. vnde neque aliqua bonis viris loquendi fiducia ſub[illegible]rit pro vtilitate communi, ſed erunt in ſilentio & quiete, aut certè ſub colore honeſtatis, magnis perſecutionibus affligentur. Et quid eſt opus ſingula recenſere, cùm omnia penè quæ ſunt regulis ſubnixa diurnis, humanis commutabuntur illecebris? Tunc Pachomius exclamauit ad Dominum, cum lacrymis dicens: Omnipotens Deus, ſi ſic erit, vt quid permiſiſti cœnobia iſta conſtitui? Si enim in tempore nouiſſimo, quicumque fratribus præerunt, peruerſi futuri ſunt, quales erunt illi qui ſub eorum regimine verſabuntur? Cæcus enim ſi cæco ducatum præbet, vterque in foueam cadit. Heu me, quia fruſtrà & ſuperuacuè laboraui. Memento Domine ſtudiorum meorum, quæ tuo munere perfeciſti: memento famulorum tuorum, qui tibi totâ mente deſeruiunt: memento teſtamenti tui, quod vſque ad conſummationem ſæculi à tuis promiſiſti cuſtodiri cultoribus. Tu noſti Domine, quia ex quo ſuſcepi hunc habitum monachi, nimis humiliatus ſum in conſpectu tuo, numquam ſatiatus ſum pane, & aquâ, vel quahbet creaturâ aliâ quam feciſti.

Hæc eo dicente, vox ad eum facta eſt, dicens: Ne glorieris Pachomi, cùm ſis homo, & indigeas miſericordiâ: quia cuncta quæ condidi, meâ miſeratione ſubſiſtunt. Qui confeſtim proſtratus in terrâ, miſericordiam Domini poſtulabat, dicens: Omnipotens Deus, veniant mihi miſerationes tuæ, & viuam: & ne auferas miſericordias tuas à me, quia miſericordia & veritas tua ſemper ſuſceperunt me. Scio enim ego Domine, quia nutant

[illegible] prin[illegible] ſura.

Præpoſiti non antiquitate morum probitate eligendi.

Cum Deo orationem expoſtulat.

Matth.

Tantum ſeſe humiliauit, ut numquam ſatiatus fuerit.

[illegible] & claudicant vniuerſa ſine protectione tuæ auxilio. Hæc cùm dixiſſet, aſtiterunt [illegible] eum Angeli lucis: & iuuenis in medio eorum, ineffabili pulchritudine atque claritate reſplendens, qui inſtar ſolis ex ſe fulgoris radios emittebat, habens ſuper caput coronam ſpineam. Et leuantes à terrâ Pachomium Angeli, dicunt ei: Quoniam petiſti à Domino miſericordiam, ecce venit tibi miſericordia tua, Deus gloriæ Ieſus Chriſtus Filius Dei Patris vnigenitus, qui miſſus eſt in hunc mundum, & pro ſalute generis humani crucifixus eſt, ſpineam ferens in capite coronam. Et Pachomius ait: Oro Domine, numquid ego te crucifixi? Et Dominus placidior ait ad eum: Non tu quidem crucifixiſti me, ſed parentes tui. Verumtamen animæquior eſto, & confortetur cor tuum, quia poſteritas tua manebit in ſæculum, nec vſque in finem mundi deficiet: ipſique qui poſt te futuri ſunt, de profundâ illa caligine liberabuntur, quotquot vixerint abſtinenter, & curam ſalutis propriæ geſſerint. Modò namque qui præſentiâ tuâ ſe continent, tuarum ſequentes exempla virtutum, maximâ gratiæ luce reſplendent: poſt te verò, qui in huius ſæculi caligine fuerint immorati, quia prudenter intelligent quæ petenda ſunt, quæve fugienda: & ſpontaneâ voluntate nullo humanitus vtentes exemplo, de tantis exierint tenebris, omnemque iuſtitiam ſectantes, æternam vitam toto corde dilexerint: amen dico tibi, quia cum iſtis erunt, qui nunc tecum in ſummâ continentiâ & ſanctitate præclari ſunt, eamdemque ſalutem ac requiem ſortientur. Hæc dicens Dominus, adſcendit in cælum. Sic autem illuſtratus aër eſt, vt ſplendor lucis illius non poſſit humanis ſermonibus explicari.

C. XLVI. Tunc S. Pachomius ſuper his quæ ſibi oſtenſa ſunt, vehementer admirans, ad nocturnam ſynaxim eum vniuerſâ fraternitate conuenit. Et officio ſancto ſolemniter adimpleto, cuncti monachi iuxta conſuetudinem coram ſene ad audiendum verbum Dei conſtiterunt. Qui aperiens os ſuum, docebat eos, dicens: Filioli mei, quantacumque vobis eſt virtus atque poſſibilitas, pro ſalute veſtrâ certate fortiter, & aduerſus armatum hoſtem viriliter dimicate: priùs quàm veniat tempus, quo noſmetipſos, ſi tamen inertes fuerimus ac deſides, miſerabili lamentatione plangamus. Non negligamus dies noſtros, quos largitus eſt nobis Dominus: ſed operemur in eis cum omni alacritate virtutem. Dico enim vobis, quoniam ſi ſciretis quanta ſanctis in cæleſtibus bona parata ſunt, & quæ tormenta maneant eus, qui à virtutis itinere deuiauerunt, cognitaque veritate, non in eâ dignè verſati ſunt, ſumptibus vtique viribus æterna ſupplicia vitantes hereditatem illam beatam, quæ Dei famulis promiſſa eſt, feſtinaretis adipiſci: quam nemo, niſi malus ac perditus, fugit ac negligit: quia quid amittat, penitus neſcit: quem iam iamque reſipiſcere oportet, & terrenis abſolui cupiditatibus, vt mala præterita deflendo iugiter, indulgentiam Domini conſequatur, & ſic ad meliora conuerſus, iter ſuum dirigat, quatenus in exitu vitæ lætus exiſtens, ad cęleſtem Regem eum magnâ laude perueniat: quando terreſtre hoc habitaculum deſerens anima, ad cognitionem ſuæ ſubſtantiæ properat: quando cæleſtibus ſociata virtutibus, ad Patrem luminum peruenire feſtinat. Quid extollitur homo per vanam gloriam? Quid erigitur pulnis? Quid ſuperbit terra & cinis? Plangamus nuſipſos potius dum tempus habemus: ne cùm fuerit expleta ſingulis terminata dilatio, tunc inueniamur tempus pœnitentiæ expoſcere, quando iam accipere non meremur. In hac enim vitâ nobis peccata deflere permiſſum eſt: in inferno autem, ſicut à ſancto Dauid prophetâ didicimus, quis confitebitur Deo? Nimis anima illa probatur infelix, & omni lacrymarum fonte plangenda, quæ ſæculo renuntians, iterùm ſæculi actibus implicatur: & inutilibus dudum curis exuta, rurſum redit ad duræ ſeruitutis obſequia. Et ideò, chariſſimi fratres, ab hoc inſtabili mundo, & poſt paululum tranſituro, perpetuam beatamque vitam nobis non patiamur auferri. Vereor autem, & totus penitùs intremiſco, ne carnis noſtræ parentes vſi ſæculi rebus, & vitæ præſentis occupati negotijs, qui putabant nos deſeruiſſe mundi mala, & ab hinc iam vitâ frui perpetuâ, ſuo nos iudicio condemnent, dicentes nobis: Quomodo laſſati eſtis in ſemitis veſtris, tantis ubſeſſi miſerus? Ex veſtrâ namque tam magnâ triſtitiâ, nobis etiam mœror acceſſit, & pœnis noſtris veſter ignis adiectus eſt. Rami quippe noſtri facti ſunt inutiles: nec fructus, quos in flore monſtrauerunt, ediderunt. Sed & illud propheticum ne nobis ingerant, expaueſco: Ideò in deprædationem venerunt dilecti, facti ſunt abominabiles, & corona capitis eorum ſublata eſt. Ciuitates ad Auſtrum ſitæ, clauſæ ſunt: nec eſt qui aperiat eas. Tollatur enim impius, ne videat gloriam Dei. Hæc cogitantes, fratres mei, totis certemus viribus, ne ab hoſte ſuperemur. Ille ſemper inſiſtit vt perimat: nos ſolliciré vigilemus, ne (quod abſit) eius fraude perimamur.

Ante omnia præ oculis habeamus vltimum

Eccli. 10.

Pſal. 6.

Sap. 5.

Ierem. 13.

Iſa. 26. ſecundùm Septuag.

Diem mortis tibi formamque ſupplicia ſemper præ oculis habenda.

mum diem, & momentis ſingulis æternorum dolorum ſupplicia formidemus. His enim cauſſis anima ſe conſueuit agnoſcere, corpuſque proprium ieiunijs ac vigilijs deprimens, ipſa in mœrore luctuque continuo perſeuerat, donec Spiritus ſancti calore ſuccenſa, ſupernæ contemplationis mercatur auxilium: & à contagijs exſoluta terrenis, diuinis iugiter exſatietur alloquijs. Aliàs etiam qui ſemper hæc cogitat, puritatem mentis obtinet, humilitatem cordis acquirit: vanam gloriam reſpuit: omni ſæculari prudentiâ carere contendit. Philoſophetur ergo, chariſſimi fratres, anima ſpiritalis quotidie aduerſus craſſam carnis ſuæ materiam: omniq́ue circumſpectione cum eâ taliter agat, quatenus ad meliora ſibi conſentiat. Et cùm veſpere peruenitur ad ſtratum, ſingulis membris corporis ſui dicat: Donec ſimul ſumus, obedite mihi ſuadenti quæ recta ſunt, mecumque Domino cum alacritate ſeruite. Manibus quoque ſuis dicat: Veniet tempus, quando iactantia veſtra ceſſabit, quando pugillus adminiſtrator iracundiæ, non erit, quando palmæ, quæ ad rapinas extenſæ ſunt, conquieſcent. Pedibus dicat: Erit quando ad iniquitatem nun valebitis prorſus excurrere, quando prauitatis itinera non poteritis intrare. Cuncta quoque membra ſua ſimiliter alloquatur, & dicat eis: Antequam mors nos ab inuicem dirimat, & ſeparatio quæ per peccatum primi hominis accidit, impleatur: certemus fortiter, ſtemus perſeueranter, viriliter dimicemus, ſine torpore atque pigritiâ Domino ſeruiamus, vſque dum rurſus adueniat, & temporales abſtergens ſudores noſtros, ad immortalia nos regna perducat. Fundite lacrymas oculi, demonſtra caro tuam nobilem ſeruitutem, collabora mecum in precibus, quibus Deo confiteor: ne, cùm requieſcere vis atque dormire, perpetua nobis cruciamenta conquiras. Et ideò vigila ſemper in operibus tuis: quia ſi te ſobriè geſſeris, bonorum tibi retributio copioſa proueniet. Quòd ſi neglexeris, tormentorum genera miſeranda te ſuccident: & tunc audietur vlulatus animæ deflentis ad corpus: Heu me, quia colligata ſum tibi, & propter te pœnam perpetuæ condemnationis excipio. Si hæc intra nos aſſiduè retractemus, efficiemur verè templum Domini, & Spiritus ſanctus habitabit in nobis, nec vlla nos ſatanæ potent vlteriùs circumuenire verſutia. Super decem millia quoque pædagogorum magiſtrorumque doctrinam, timor Domini per cogitationes huiuſcemodi nos erudiet, prudenteſque cuſtodiet: & quæcumque forſitan humano ſenſu non valemus attingere, hæc nobis Spiritus ſanctus inſpirabit. Nam quid oremus, vt beatus ait Apoſtolus, ſicut oportet, neſcimus: ſed ipſe Spiritus poſtulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Erant quidem & alia plurima quæ diceremus: ſed ne vos multùm laborare cogamus, hunc terminum ſermonibus noſtris imponimus. Deus pacis & gratiæ confirmet vos, atque corroboret in timore ſuo, fratres, Amen. Hæc dicens, ſine morâ ſurrexit, & commendans eos Domino, profectus eſt.

Animæ ad corpus & membra colloquium aſceticum.

1. Cor. 4.

Timor Domini optimus virtutum magiſter ac pædagogus.

Rom. 8.

C. XLVII. *Tabennam redit.*

Cumque pergeret ad monaſterium, cui cognomen erat Tabennenſe, cum Theodoro & Cornelio, ceteriſque quamplurimis fratribus, ſubſtitit parumper in itinere, velut interrogans aliquem de quodam ſecreto negotio: & cognouit in ſpiritu, vnum de mandatis quæ præfixerat in monaſterio, fuiſſe neglectum. Præceperat enim fratribus, qui in piſturiâ arte laborabant, vt ſi quando facerent oblationes, nihil loquerentur ſuperuacuum, ſed apud ſemetipſos ſalutaria meditarentur eloquia. Vocauit ergo Theodorum, qui ipſius monaſterij curam gerebat, & dicit ei: Vade ſecretò, & ſollicitiùs inquire, quid fratres ſerò, cùm oblationes facerent, ſunt locuti: & quidquid deprehenderis, ad me referre curabis. Qui pergens, diligenter inueſtigauit omnia: & ea, quæ didicit, ſancto Pachomio nuntiauit. Qui dixit: Num exiſtimant fratres, quòd traditiones quas eis dedimus ſeruandas, humanæ ſint: & neſciunt, quòd pro contemptu etiam minimi mandati, magna pericula negligentes maneant? Nónne VII. diebus Iſraël ſilentium circa Iericuntinam ciuitatem concorditer tenuit, deinde tempore cóſtituto totus populus exclamans ciuitatem protinus cepit: & ita præceptum Dei, quamquam datum per hominem, nullâ diſſimulatione contempſit? Nunc ergo vel deinceps monachi præcepta noſtra cuſtodiant, vt hoc eis peccatum negligentiæ remittatur: ſiquidem & noſipſi, quæ alijs indicimus, omni ſollicitudine cuſtodimus.

Oblationum panem ſilentio fieri iubet.

Silentij violationem abſens cognoſcit.

Contemptus etiam minimi mandati periculoſus.

Tunc ingreſſus monaſterium, poſt orationem venit ad fratres, qui pſiathos operabantur, ſedenſque cum eis, cœpit & ipſe texere. Tranſiens autem puerulus, qui conſtitutus erat ad obſequium eius, [41] qui ſeptimanam faciebat, intendit texentem beatum Pachomium, & dicit ei: Non benè pater operaris, alio modo abbas Theodorus intexit. Et mox ſurgens ait ad puerum: Oſtende mihi fili quomodo texere debeam. Et cùm didiciſſet ab eo, ſedit rurſus ad opus ſuum, mente tranquillus, & in hoc facto

A puero reprehenſus, mattas texere diſcit.

facto ſi[illegible] ipſum comprimens. N[illegible]m ſi ſe u[illegible] quantulumcumque [illegible]et, n[illegible] quaſi pueri monitis acquie[illegible] increpaſſet eum, quod vltra [illegible] præſumeret.

C. [illegible]

A[lio] vero tempore, cùm ſe remouiſſet a[b] omni conſpectu, & in ſecreto ſuo moraretur, introiuit ad eum diabolus habitu ſimulato, & ex aduerſo conſiſtens: Aue, inquit Pachomi. Ego ſum Chriſtus, & venio ad te fidelem amicum meum. Tunc ipſe, reuelante ſibi Spiritu ſancto, viſionem [in]tuens inimici, cogitabat intra ſe, atque dicebat: Aduentus Chriſti tranquillus eſt, & viſio eius omni timore libera, & gaudio plena eſt: protinus enim & humanæ cogitationes abeunt, & deſideria æterna ſuccedunt: ego autem nunc turbatus, varijs cogitationibus æſtuo. Et continuò ſurgens, & Chriſti ſigno ſe muniens, extendit manus ſuas vt ipſum comprehenderet. Et exſufflans in eum dixit: Diſcede à me diabole, quia maledictus es tu, & viſio tua, & artes inſidiarum tuarum: nec habes locum apud famulos Dei: & factus veluti puluis, cellulam eius moleſtiſſimo fœtore compleuit, ita vt ipſum corrumperet aërem, voce magnâ proclamans: Modò te luctatus eſſem, & ſub meam poteſtatem redegiſſem, ſed præcelſa eſt virtus Chriſti: ideò deludor à vobis in omnibus. Verumtamen quantum poſſum, vos impugnare non deſinam: oportet enim me opus meum ſine intermiſſione complere. Pachomius ergo confortatus Spiritu ſancto, confitebatur Domino, gratias ei agens de miris erga ſe beneficiis atque muneribus.

Apparet [illegible] dæmon [illegible]. Qualis [illegible] Chriſti ad[uentus], & [illegible] gaudio [illegible]. Munit ſe ſigno crucis. Recedit cum fœtore & clamore dæmon.

C. xxix.

In hoc etiam monaſterio quadam nocte cum Theodoro deambulans, ſubitò procul intuitus eſt grandem phantaſiam, multâ ſeductione compoſitam. Erat enim in habitu mulieris, excedens omnem humanam pulchritudinem, ita vt formæ eius expoſitio & viſus exponi non poſſet. hanc videns etiam Theodorus, turbatus eſt valde, & vultus eius immutatus eſt. Quem venerabilis ſenex videns nimiùm formidare; Confide in Domino, ait, ô Theodore, nec aliquatenus expaueſcas. Hæc dicens, ſtetit in oratione, ſupplicans Domino, vt ſtupenda illa phantaſia diuinæ maieſtatis præſentiâ ſolueretur. Cumque ſimul orarent, cœpit illa proxima fieri, quam præcedebat plurima dæmonum multitudo. Cùm ergo preces ſuas Pachomius explicaſſet, illa veniens, ait ad eos: Quid ſuperfluè laboratis, dum contra me nihil agere poteſtis? Ego namque poteſtatem accepi à Domino, tentare quos volo. Et interrogauit eam Pachomius, dicens: Quid vis eſſe, vel vnde venis, aut quem tentare tu quæris? Quæ ait. Ego ſum diaboli virtus, & mihi eſt caterua dæmonum tota ſubiecta. Ego ſum quæ ſancta lumina in terram præcipito, & caligine mortiferæ voluptatis inuoluo. Ego Iudam quoque decepi, & ab Apoſtolatus deieci faſtigio. Et te igitur, ô Pachomi, expetiui à Domino, & impugnare non ceſſo: nec poſſum amplius opprobria dæmonum ſuſtinere, quòd vniuerſis impugnationibus ac prælijs meis ſuperiorem te eſſe demonſtraueris. Nullus enim me, ſicut tu, ſine viribus reddidit. Nam iuuenibus & ſenibus, necnon & pueris doctrina tua me ſubdidit: & vt ab eis penitus conculcer, effecit: tantum congregans contra me exercitum monachorum, & muro inexpugnabili Dei timore circumdans ita, vt miniſtri mei non valeant ex vobis quemquam ſuâ multiplici fraude ſeducere. Hæc autem nobis omnia contingunt propter verbum Dei, factum hominem: qui vobis poteſtatem tribuit, noſtram proculcare virtutem. Et Pachomius ait: Quid igitur? Me ſolum, ſicut dixiſti, tentare veniſti, an non alios? Et te, ait, & qui tui ſunt ſimiles. Iterùm ſanctus vir interrogauit eam, dicens: Ergo & Theodorum? Illa reſpondit: Et Theodorum expetiui, & poteſtatem accepi tentare vos: ſed appropinquare vobis penitùs nequeo. Et interrogantibus eam, cur non poſſet id agere, reſpondit: Si vobiſcum pugnauero, non parua vobis vtilitatum commoda miniſtrabo, maximè tibi, ô Pachomi, qui ad tantam celſitudinem perueniſti, vt corporeis oculis gloriam Domini dignus ſis habitus intueri. Sed numquid in perpetuum cum tuis monachis habitabis, quos nunc & orationibus protegis, & exhortatione corroboras? Erit tempus poſt obitum tuum, quando inter eos, prout libuerit, debacchabor, & agam de his quæcumque placuerint mihi. Tu namque facis vt nunc à tantâ monachorum congregatione conculcer. Et ſanctus vir: Nónne ſcis, inquit, infelix, quòd forſitan poſt nos meliores erunt, qui Chriſto ſincerâ voluntate ſeruientes, eos qui ad diſciplinam Domini confugerint, & doctrinis ſpiritalibus imbuant, & piis exemplis ædificent. Noui, ait illa, quòd contra caput tuum modò mentitus ſis. Tunc Pachomius ait: Tu mendacij principatum geris, nam præſcire nihil omnino præuales. Hoc enim ſolius Dei eſt, & maieſtatis eius ac potentiæ propium, cuncta prænoſcere. Quæ reſpondit: Secundùm præſcientiam quidem, vt dicis, penitus nihil noui, coniiciendo ta-

Rurſum ei apparet dæmon pulcherrimæ mulieris ſpecie. Loquitur cum dæmone Pachomius, variaque ex eo ſciſcitatur. Doctrina Pachomij dæmon ſubditur. Timor Dei murus inexpugnabilis. Chriſti incarnatio vires dæmonum infregit. Pachomius gloriam Domini corporeis oculis vidit. Ignorat futura contingentia ſuâ cauſſâ dæmon.

men plurima cognoſco. Et ſancto Pachomio ſciſcitante, quomodo coniiciat, ait illa: Ex præcedentibus quæ ſunt ventura, conſidero. Et vir ſanctus ait ad eam: Quomodo conijcere poſſis, exprime. Et illa: Omnis, inquit, rei principium proceſſu temporis ad conſtitutum tendit augmentum, deinde ad detrimentum diuergit. Sic ergo & in hac diuinâ vocatione coniicio, quæ inter initia ſua cæleſti roborata præſidio, ſignis & prodigiis, variiſque virtutibus creuit. Cum igitur ſeneſcere cœperit, à propriis minuetur incrementis, aut temporis diuturnitate laſſeſcens, aut negligentiæ torpore deficiens, tunc aduerſus huiuſcemodi potero præualere. Sed & nunc opus meum eſt, ſupplantare quos poſſum, magniſque viros tentare non deſino. Cui Pachomius ait: Si, vt dicis, magnos viros tentare non deſinis, propriumque opus tuum animarum perditionem eſſe profeſſa es, vtpote quæ cunctos excellis in malitiâ dæmones: dic, quomodo nunc aduerſus Dei famulos non potes præualere? Et illa: Iam tibi, inquit, ante prædixi, ex quo mirabilis incarnatio Chriſti facta eſt in terris, nos ſine viribus prorſus exiſtere cœpimus: ita vt ab his qui credunt in nomine eius, illudimur vt paſſeres. Verumtamen etſi infirmi ſumus redditi, non vſque adeò gerimus otia, vt non quos poſſumus, decipere moliamur. Numquam quippe quieſcimus aduerſari generi veſtro, ſerentes malas cogitationes in animabus eorum, qui contra nos decertare contendunt. Et ſi nobis titillantibus annuere eos ex parte aliquid ſenſerimus, tunc amplius nequiſſimas cogitationes immittimus, & diuerſarum voluptatum incendia miniſtramus: & ita præliantes acerrimè, ſubintramus eos, noſtræque pleniùs poteſtati ſubiicimus. Si verò viderimus ea quæ ſuggeruntur à nobis, eos è contrario non ſolum non ſuſcipere, verùm nec libenter attendere, fideque quæ in Chriſto eſt, vigilanter & ſobriè ſe munire, ſicut fumus diſſipatur in aëre, ſic ab eorum cordibus pellimur & fugamur. Non omnibus etiam viribus noſtris permittimur cum omni homine congredi; quia non omnes poſſunt noſtros impetus ſuſtinere. Nam ſi concederetur nobis paſſim contra omnes noſtrâ fortitudine depugnare, multos poſſemus, qui nunc tuo fouentur labore, decipere. Sed quid agimus? quia iuuantur precibus tuis, & virtute atque potentiâ Crucifixi muniuntur. Tunc ſanctus Pachomius voce magnâ cum gemitu dixit ad eam: O indomitabilis nequitia veſtra, quæ numquam aduerſus genus humanum ſæuire deſiſtit, donec iterùm diuina virtus, id eſt, Dei Filius de cælo adueniens, ex integro vos conſumat & perdat. Hæc dicens, increpauit cateruam dæmonum ſub nomine Chriſti. Quæ mox diſſipata eſt, & ad nihilum diſſoluta.

Modus quo futura per coniecturã cognoſcit dæmon.

A naturali & frequenti rerum euentu argumentatur.

Proprium opus dæmonis animarum perditio.

Incarnatio Chriſti vires ademit diabolo.

Modus, quo pijs inſidiantur dæmon.

Non permittit Deus dæmoni quemlibet quomodolibet tentare.

Mane autem facto, conuocans Pachomius omnes fratres, qui vel ſanctitate vitæ, vel antiquitate temporis præcedebant, expoſuit eis cuncta quæ viderat atque audierat à malignis ſpiritibus. Inſinuauit etiam per epiſtolas ſuas abſentibus, muniens eos diſciplinâ atque timore Domini, & inſtruens prouidenter, vt in nullo prorſus phantaſiis dæmonum cedant, nec inſidiarum multiformium præſtigia extimeſcant. Qui videntes & audientes quæ per diuinam gratiam ab eo miracula gerebantur, corroborati atque ſolidati fide, cum omni alacritate laborem continentiæ ſufferebant.

Cap.

Intereà alicuius fratris, qui patientiæ ſenis æmulus & imitator erat, cùm ſtaret ad orationem, percuſſit ſcorpius pedem: & adeò virus infudit, vt vſque ad cor eius dolor excurreret, & ſpiritum paulo minus exhalaret. Qui licet ſit affectus extremo cruciatu, non tamen ſe commouit à loco ſuo, donec finiretur oratio: pro quo ſtatim Pachomius preces Chriſto fudit, & priſtinæ ſanitati reſtituit.

Ictus à ſcorpione quidam oratione perſeuerat.

Orante Pachomio ſanatur.

Cap. LI.

Theodoro quoque grauis paſſio capitis inflicta, dolores acerrimos excitabat. Qui cùm rogaret Pachomium, vt eum ſuis releuaret orationibus, ait ad eum: Putaſne, fili, quòd alicui contingat dolor, aut paſſio, aut aliquid huiuſmodi ſine permiſſione Dei? Idcircò in dolore ſuſtine, & in humilitate tuâ patientiam habe: & quando voluerit Dominus, conferet tibi ſoſpitatem. Quòd ſi te diutiùs probare dignatur, eſto gratus, vt fuit perfectiſſimus & patientiſſimus Iob, qui multas tribulationum & cruciatuum tentationes excipiens, Dominum benedicebat. Et ſicut ille, tu quoque pro doloribus tuis maiorem requiem à Chriſto percipies. Bona quidem eſt abſtinentia, & in oratione perſeuerantia: tamen infirmus magis præmium adipiſcitur, cùm longanimis & patiens inuenitur. Et quia nobis de magnanimis viris ſermo proceſſit, neceſſarium reor, vnius adhuc viri tolerantiam, quæ cunctam laudem tranſcendit humanam, proferre in medium pro vtilitate multorum.

In infirmitate Dominus benedicendus.

Patientia in ægritudine omnium maxima.

Cap. LII.

Zachæus quidam monachus, poſt longa continentiæ tempora, regio morbo correptus, ſequeſtratam à fratribus habuit cellulam, totâ vitâ ſuâ pane tantùm & ſale contentus. Semper autem pſiathios operabatur: tantamque contritionem propter Dominum ſuſtinebat, vt ſæpenumerò funiculos

Zachæus totâ vitâ pane & ſale contentus.

Lædit manus assiduo labore.

culos intorquens, compungerentur manus eius, & ſanguinis guttæ effluerent: intantum, vt ex ipſo opere magna viri tolerantia monſtraretur. In tantâ igitur infirmitate corporis conſtitutus, numquam fratrum collectam deſeruit: ſed ad explendas omnes diuinas orationes, ſollicite conuolauit, adeo vt numquam dormiret interdiu. Conſueuerat autem per ſingulas noctes, priuſquam caperet ſomnum, quædam de Scripturis ſanctis meditari: totaque membra ſua Chriſti ſignaculo muniens, glorificabat iugiter Dominum, & ita paululùm quieſcebat. Deinde circa noctis medium ſurgens, vſque ad matutinas orationes alacer permanebat. Huius aliquando manus quidam frater inſpiciens, operis nimietate atque violentiâ fortiter ſauciatas, & reſperſas ſanguine, dicit ei: Quid ita pater duriſſimo labore te diſcrucias, maxime tali infirmitate depreſſus? An fortè metuis, ne apud Deum contrahas offenſam, vel otij crimen incurras, ſi non ſedulò fueris operatus? Scit Dominus quid pateris, & quia nemo tantis tribulationibus afflictus, vllum valet opus attingere: præcipuè tu, qui nullâ neceſſitate conſtringeris. Nam ſi peregrinis poſt Deum ſufficientiam pauperibuſque largimur, quantò magis tibi tanto patri cum deuotione maximâ ſeruiemus? Ad quem ille reſpondit: Impoſſibile eſt mihi non operari. Et frater ait: Si hoc, inquit, tibi placet, ſaltem manus tuas oleo perunge: ne tantum ſanguinem profluentes in labore deficiant. Qui conſilio eius acquieſcens, fecit quod hortatus eſt eum: & intantum vulneratæ manus eius grauatæ ſunt, vt nequaquam poſſet ferre cruciatus. Ad quem viſendum beatus Pachomius veniens, cauſſamque cognoſcens, ait ei: Putabas frater quòd te oleum poſſet iuuare? Quis enim te coëgit ita ſedulò laborare, vt ſub prætextu operis, in hoc viſibili oleo magis quàm in Deo ſpem tuam poneres? Aut numquid impoſſibile eſt Deo ſanare te? Aut ignorat ægritudines ſingulorum, noſtriſque commonitionibus indiget? vel deſpicit nos qui eſt naturâ miſericors? Sed vtilitatem conſiderans animarum noſtrarum, ſinit ad momentum nos pati triſtitiam, vt tolerantiæ perpetua præmia largiatur. Super ipſum igitur omnem curam noſtram ſollicitudinemque iactemus: & quando voluerit, vel quomodo iudicauerit, ipſe terminum doloribus noſtris benignus imponet. Qui reſpondens, ait: Ignoſce mihi, venerabilis pater, & ora pro me Dominum, vt & hoc mihi delictum remittere pro ſuâ pietate dignetur.

Cubiturus [illegible] ſignat ſe cruce.

Medicinâ læſa manus deterius augetur.

Aſſeuerabant etiam plurimi de hoc ſene, quòd per annum integrum ſe defleuit, poſt biduanum ieiunium parum cibi percipiens. Hunc S. Pachomius monachis proponebat, velut exemplum bonorum operum, firmamentumque virtutum. Ad quem etiam eos qui erant in mœrore poſiti, dirigebat: quia habebat & conſolatorium verbum, ſicut nullus alius. Qui vſque ad finem fortiter decertans in ſenectute ſanctâ, pro doloribus tantis æterna ſolatia recepturus, ad cæleſtia regna tranſiuit.

Biduanum ieiunium.

Moritur Zachæus monachus.

C. LIII.

Certus itaque Pachomius, quòd talentum ſibi creditum numquam prorſus abſconderat, ſed omnibus præerogans, & hunc & alios quamplures perfectæ conuerſationis ad Chriſtum ante præmiſerat, diem feſtum lætâ mente celebrabat ſuper tantis ac talibus fructibus à Domino ſibi conceſſis, de quibus noſter hic ſermo diu productus eſt, Deo gratias referens. Poſt beatiſſimum verò Paſchalis feſti diem, multis fratribus ad Dominum præmiſſis, ad poſtremum ipſe quoque S. Pachomius infirmatus eſt: & miniſtrabat ei Theodorus, cuius ſæpè meminimus. Et quamuis eſſet toto corpore nimis attenuatus ac debilis, faciem tamen habebat hilarem atque fulgentem, ita vt ex hoc quoque videntibus piæ mentis ac ſinceriſſimæ conſcientiæ ſuæ monſtraret indicia. Ante duos ergo dies ſanctæ dormitionis ſuæ, conuocans vniuerſos fratres, ait ad eos: Ego quidem, chariſſimi, viam patrum ſecurus ingredior: nam video me à Domino protinus euocari. Vos ergo mementote verborum, quæ à me frequenter audiſtis: & vigilantes in precibus, ſobrij eſtote in operibus veſtris. Nulla ſit vobis coniunctio cum ſectatoribus Meletij, vel Arrij, vel Origenis, ſeu ceteris Chriſti præceptis aduerſantibus. Cum illis autem conuerſamini, qui Dominum metuunt, & poſſunt prodeſſe vobis conuerſatione ſanctâ, & animabus veſtris ſpiritualia præſtare ſolatia. Ego namque iam delibor, & tempus meæ reſolutionis inſtat. Eligite igitur ex vobis fratrem, me præſente, qui poſt Deum præſit omnibus, curamque veſtrarum gerat animarum. Quantum verò meâ diſcretione perpendo, Petronium ego ad hoc opus idoneum iudico: veſtrûm autem eſt, quod expedit vobis, eligere. Receperunt ergo & in hoc obedientiſſimi filij conſilium patris. Erat enim Petronius potens in fide, humilis in conuerſatione, intellectu prudentiſſimus, bonis moribus, diſcretione perfectus. Pro quo precem Domino ſanctus Pachomius fudit: quia & ipſum in monaſterio, cognomento Chinoboſciorum ægrotare compererat. Cui, licet abſenti,

Infirmatur Pachomius.

Hilaris facies puræ mentis indicium.

Hæreticorum conſortia vitanda monet.

2. Tim. 4.

Iubet Prælatum ſe præſente eligi.

Petronium nominat ipſe.

cunctam fraternitatem commendauit in Domino, mittens ad eum protinus vt veniret. Et ſignaculo Chriſti ſe muniens, atque Angelum lucis qui fuerat ad ſe directus, adſpectu intuens hilari, ſanctam reddidit animam, [44] quarto decimo die menſis Pachon, ſecundum Ægyptios, quod eſt iuxta Romanos, ad ſeptimum diem Iduum Maiarum.

Moriturus ſignaculo Chriſti ſe muniens.

Moritur Angelo conſpecto Pachomius.

Cuius venerabile corpuſculum diſcipuli eius, ſicut decebat pro more curantes, totam noctem ſuper illud duxêre peruigilem, pſalmos hymnoſque canentes: ſequenti verò die ſepelierunt eum in monte, vbi fuerat conſtitutum. Illi autem qui miſſi erant ad ſanctum Petronium, eum deduxerunt, adhuc infirmitate ipſâ laborantem. Qui paucis diebus totam fraternitatem gubernans, & hic in pace defunctus eſt, relinquens poſt ſe virum iuſtum & acceptum Deo, [45] Orſeſium nomine.

Vigiliæ, Pſalmi & hymni funebres.

Moritur Petronius.

Petronio Orſeſius ſuccedit.

Cap. XLV. Hæc igitur nos ex multis eorum meritis deſcripſimus pauca, & ex magnis parua digeſſimus, non vt illis honor aliquis præſtaretur: nec enim fas eſt, eos indigere præconiis, quibus ſufficiens eſt æterna laus & indeficiens gloria, quam coram Chriſto & ſanctis Angelis eius adepti ſunt, & pleniùs eum ſuis corporibus in reſurrectione omnium conſequentur. Fulgebunt enim ſicut ſol in regno Dei, qui glorificantes ſe glorificare teſtatus eſt: ſed & nos æmulatores eorum pro noſtris efficiamur viribus, eùm vitas eorum præclariſſimas agnoſcentes, eas imitari Chriſto donante contendimus, precibus ſemper adiuti beatorum patrum, Patriarcharum, Prophetarum, Apoſtolorum, Martyrum, omniumque Sanctorum, per quos omnipotens & clemens Deus noſter, beata & coæterna & conſubſtantialis & inſeparabilis Trinitas, Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus, glorificatur iugiter & collaudatur: quia ipſi debetur omnis laus & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

Matth. 13. 1. Reg. 2.

Admonitio à Sanctorum precibus.

NOTATIO.

1 Prolog. DOMINÆ.] *Totus hic Prologus interpretis deeſt editioni Colonienſi. Habetur in MSS. & veteribus editionibus. ſed in editionibus non rectè eſt* Domine, *tanquam ſi viro alicui primario hæc Vita inſcriberetur. Imò verò vel ipſa dedicatio & constructio* Dominæ *legendum ſuadent, vt habent manuſcripti S. Laurentij Leodij & Gemblacenſis.*

Sed quæ hæc Domina? *Difficile eſt diuinare. Suſpicor tamen Gallam indicari, Symmachi Conſulis & Patricij filiam, claris ortam natalibus, & religione præſtantem, quæ Dionyſij huius Exigui tempore vixit Romæ in monaſterio ad S. Petri eccleſiam. Ducor duobus ſequentium numerorum argumentis, quibus Symmachi delatores, & eiuſdem glorioſum pro Chriſto martyrium deſignantur.*

Galla huius celebris memoria in Martyrologio Romano, v. Octobris: Romæ S. Gallæ viduæ, filiæ Symmachi Conſulis, quæ viro ſuo defuncto, apud eccleſiam B. Petri multis annis, orationi, eleëmoſynis, ieiuniis, aliiſque ſanctis operibus intenta permanſit: cuius feliciſſimum tranſitum ſanctus Gregorius Papa deſcripſit. *Quamquam de die obitus ſanctæ Gallæ diſceptat Arnoldus VVion Ligni vitæ parte* II. *libro* III. *ad diem* VI. *Aprilis, quo eius obitum contigiſſe ex S. Gregorio probat. & v. Octobris potiùs diem Tranſlationis vel Commemorationis eius eſſe pertendit.*

De eâ S. Gregorius libro IV. *Dial. capite* XIII. Gothorum namque temporibus Galla, huius vrbis nobiliſſima puella, Symmachi Conſulis atque Patricij filia, intra adoleſcentiæ tempora marito tradita, in vnius anni ſpatio eius eſt morte viduata, & ad Petri Apoſtoli eccleſiam monaſterio ſe tradidit, *&c. Ex hoc ceteri recentiores ſua deſumpſere. Petrus in Catalogo SS. lib.* IX. *c.* XXV. *Trithemius de Viris illuſt. Ord. S. Benedicti lib.* III. *cap.* XLI.

Scripſit quoque Fulgentius egregiam ad Gallam de conſolatione ſuper morte mariti, & ſtatu viduarum epiſtolam, in quâ inter cetera: Diſce igitur tu quoque nihil de nobilitate generis aſſignare. & licet auo, patre, ſocero, marito Conſulibus pridem fueris inter ſæculares illuſtris, nunc in eo te illuſtrem fieri cognoſce, in quo tibi virtus humilitatis accreſcit. *vbi etiam ſe ad Probam ſororem eius (quia videlicet in eodem monaſterio vtæ ſorores viuebant) ſcripturum aſſerit:* Diſpoſuimus etiam (ſi Dominus voluerit, & ſi vixerimus) ad ſororem tuam, ſanctam Chriſti virginem Probam, quam Dominus hoc tempore præcipuum in vrbe Româ dare dignatus eſt virginitatis & humilitatis exemplar, de ieiunio & oratione aliquid ſcribere. *Quo tempore etiam Eugypius ad Probam virginem ſcripſit librum Theſaurorum ex Auguſtino, vt teſtatur Caſſiodorus Diuin. lect. cap.* XXIII.

Alia eſt, opinor, Galla ſenior, Q. Aurelij Symmachi ſenioris Conſ. ordinarij & Præfecti vrbis neptis, cuius ipſe meminit libro VI. *epiſt.* XXXII. *quamque nepoticulam ſuam vocat.*

Alia quoque Galla, Eucherij, poſt Lugdunenſis Epiſcopi, vxor, cuius dum de Eucherio agit, meminit Ado in Martyrologio XVI. *Nouembr. & Petrus in Catalogo SS. libro* X. *cap.* LXVII.

Alia eſt, de cuius ſepulcro agit Gregorius Turonenſis de gloriâ Confeſſ. cap. XXXVI. *quæ ſepulta fuit in eccleſiâ S. Venerandi in Aruerniâ: quam Baronius in Martyrologio eamdem cum priore putauit. Sed ea incluſa fuit Lugduni, hæc in Aruerniâ ſepulta.*

Aliæ item Galla vidua cum filiâ Simpliciolâ, quas S. Auguſtinus laudat epiſtolâ CIII. *quæ in Africâ vixerunt.*

a. QVOD HVIVSMODI PESTES.] *Statim infert:* Tales expertus vir beatus, atque glorioſus genitor veſter, Dominus meus. *Intelligit, opinor,* dela-

 PACHOMIVS.

delatores Symmachi & Boetij, de quibus ita Procopius lib. 1. de Bello Gothico. Σύμμαχός τε καὶ Βοέτιος ὁ τούτου γαμβρὸς, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Symmachus, & huius gener Boëtius, a ſuis maioribus generis nobilitatem adepti, inter Romanos & ſenatorios viros principes erant, & Conſulatus vtrique dignitate perfuncti, philoſophiæ ſuper ceteros, & æquitati ſtuduerunt, multiſque tam ciuium quàm externorum inopiæ ſuccurrendo ſaluti fuêre. Hi poſtquam ad ingentem gloriam euasêre, deterrimos quoſque in ſui inuidiam concitarunt. Nam his calumniatoribus Theodoricus Rex perſuaſus, Symmachum Boëtiumque, perinde ac rebus nouis ſtudentes, occidit, eorumque bona omnia publicauit. *Meminit & delatorum ſuorum Boetius lib. 1. Conſol. Philoſ. Proſ. IV. Symmachi & Boetij iuſſu Theodorici occiſorum mentionem facit Anaſtaſius Bibliothecarius in Vitis Pontificum in Ioanne I. & Paulus Diaconus Hiſtoria miſcella libro XV.*

3. GENITOR VESTER.] *Fuerit hic Q. Aurelius Memmius Symmachus Exconſul ordinarius & Patricius, ad quem exſtat epiſtola Ennodij libro VII. epiſt. XXV. cuius etiam lib. VIII. epiſt. XXVIII. idem meminit. Theodoricus quoque Rex eidem ſcribit apud Caſſiodorum libro II. epiſt. XIV. & lib. IV. epiſt. VI. & LI. Euſdem apud eundem mentio inter Senatores, quibus examen Prætextati & Baſilij, qui magia arceſſebantur, demandatum lib. IV. ep. XXII. Meminit & Symmachi Hormiſda Papa ep. XXXVII. & LXVI. quas habes inter decretales Pontificum epiſtolas.*

Intelligi autem hic a Dionyſio Symmachum, Gallæ genitorem, qui martyrium pro Chriſto ſuſtinuit, videtur colligi ex verbis ſequentibus: Non ſolùm patienter & fortiter inſectationes eorum ſemper pro iuſtitiâ pertulit, ſed etiam feliciter pro veritate (quæ Chriſtus eſt) conſtanter atque ſublimiter totius mundi aduerſa ſuperauit.

Cap. I. 4. AMMON.] *Habes de eo & Theodoro apud Athanaſium in Vitâ Antonij cap. XXXII. In veteribus editionibus deeſt hic integra linea poſt* fundamenta, *videlicet;* conuerſationis eorum fratrum, qui nunc in monte Nitriæ commorantur.

Cap. IV. 5. CONSTANTINO POST PERSECVTIONEM IN IMPERIO PERDVRANTE.] *Ita MSS. & veteres editiones. In Colonienſi deeſt* poſt perſecutionem; *& male ibi* properante *pro* perdurante. *Intellige de perſecutione Diocletiani & Maximiani, quæ durauit decem annis, vt eſt apud Euſebium libro VIII capite XXXVII. Hiſt. Eccleſiaſt. & in Chronico. Incepit ea perſecutio XIX. anno Diocletiani, & durauit ad annum VI. Conſtantini (iuſtius enim ita annorum denarius exurgit) quo Maxentius occiſus, vt habet incorruptum Euſebij Chronicon Amandinum manuſcriptum, & Pontaci & Scaligeri editum. Reſt igitur* poſt perſecutionem, *ſcilicet Diocletiani & Maximiani. Nam licet illi ſecundo perſecutionis anno purpuram depoſuerint, vt habet Euſebij Chronicon; eorum tamen nomine ſæuiebat perſecutio per ſequentes Imperatores & Cæſares, qui tamen omnes extincti intra illud decennium. Nam Seuerus Cæſar primo anno Conſtantini interfectus eſt. Galerius Maximianus III. Conſtantini, Maximinus IV. eiuſdem anno moriuntur. Maxentius VI. Conſtantini anno ſuperatus occubuit. ipſe Herculius Maximianus II. Conſtantini anno occiſus. Ita annos hos digerit Euſebij MS. Chronicon Amandinum cui Hieronymus multa, vt fatetur in præfatione, inſeruit. Vt mirum non ſit, ſi de morte Maximini Chronicon diſſentiat ab Euſebij hiſtoriâ Eccleſiaſticâ, qui libro IX. c. VIII. Maximini mortem refert poſt mortem Maxentij.* ὁ δ' ἀνὰ [illegible] ὀλίγον χρόνον. Orientis (*tyrannus Maximinus*) non longo tempore poſt illius (*Maxentij*) occaſum in vitâ manens. *Et Baronius Maximini mortem adfert ad IX. annum Conſtantini. Quidquid ſit, poſt Maxentij necem ceſſauit perſecutio. Nam etſi Maximinum poſt Maxentium vixiſſe ponamus cum Euſebio in hiſtoriâ ſuâ Eccleſiaſticâ, idem tamen eodem loco teſtatur, quod edictum pro Chriſtianis dederit. Et licet vſque ad Conſtantini annum X. vixerit Diocletianus, quia tamen Imperio priuatus viuebat, ceſſauit, vt dixi, perſecutio VI. anno Conſtantini. Vide Baronium tomo III. ad annum VII. Conſtantini.*

6. TYRANNVM MAXENTIVM.] *Nulli haſtenus editi libri tyranni nomen expreſſere. Expreſſit manuſcriptus S. Laurentij. Etiam tyranni nomine abſolutè poſito Prudentius libro I contra Symmachum v. 435. intellexit Maxentium:*

Muluius exceptū Tiberina in ſtagna tyrannum
Præcipitans.

Baronius anno Chriſti CCCXVI. Silueſtri Papæ III. Conſtantini Imp. XI. quia in vulgatis haſtenus tyranni nomen deſuit, referebat ad Licinium. Sed Maxentium intelligendum, vt manuſcriptus iam citatus præfert, probatur: quia hic poſt dicetur, quod Conſtantinus iuſſit tirones abſolui. *Non vno integro igitur anno durauerit bellum, quo tirones militauerint ſi, dum adhuc tirones exiſterent, militiâ ſoluti ſint: cum tirocinium vno tantum anno duret, vt mox dicturus ſum. Iam vero bellum contra Maxentium non durauit vno anno; contra Licinium verò annis aliquot.*

Pachomium bello Maxentiano non Liciniano militaſſe, manifeſte deducitur ex ipſius vitâ Pachomij, & Euſebij ac Sigeberti Chronico. Nam cum cap. IV. Vita Pachomij dicatur ipſe Pachomius fuiſſe XX. annorum cum in tirocinium aſcriptus eſt, & in Sigeberti Chronico dicatur Pachomius annum agens CX. in virtutibus conſummatus, ſeu obiiſſe, & anno obitus eius ibidem annus CCCCV. Chriſti aſſignetur; bellum verò Maxentianum in Euſebij Chronico notetur anno Chriſti CCCXV iuſte colliges annos XC. inter annum Chriſti CCCXV. (quo bello Maxentiano Pachomius tiro exiſtens annorum XX. militauit) & annum Chriſti CCCV. (quo ipſe obiit.) Iam ſi addas XX. annos, quot natus erat, cum relatus eſt in numerum tironum, recte ſtatues eum annorum CX. obiiſſe. Et per conſequens natalis eius ſtatui poterit anno Chriſti CCCXCV. qui eſt VIII. annus imperij Diocletiani.

7. PRÆCEPTA REGALIA CVCVRRERVNT.] *Baronius anno Chriſti CCCXVI. Silueſtri Papæ III. Conſtantini Imp. XI. Hic ille, inquit, planè annus eſſe videtur, quo, dum ad ſequens prælium Licinius vbique delectum haberi iuberet, & tirones deſcribi, in Ægypto inter alios magnus ille Pachomius, tunc adhuc Ethnicus, militiæ aſcriptus eſt.*

Poſſet ex Baronij mente, qui Pachomium meruiſſe

vult æra ſub Licinio, huc referri, quod habet Zoſimus libro II. hiſtoriæ ſuæ, vbi agit de bellico Licinij apparatu: Διέπεμπεν ἀγγέλους κατὰ τὰ ἔθνη: Dimiſit ad nationes hincinde nuntios.

Sed non rectè Baronium colligere, ipſe textus euincit. qui clarè inſinuat, Conſtantini præcepta regalia cucurriſſe, eumque iuſſiſſe tironum delectum agi. ita enim habet: Itaque Conſtantino poſt perſecutionem in Imperio perdurante & contra tyrannum gerente prælium, præcepta regalia cucurrerunt, vt lectiſſimi quique iuuenum ad tirocinij militiam vbique tenerentur. *Nec enim hic Licinius tyranni titulo afficeretur, & ibidem vocarentur eiuſdem* regalia præcepta.

Vix dubito, Baronio occaſionem fuiſſe referendi hunc tironum delectum ad Licinium, quod Licinio Ægyptus parebat, vt inſinuat Sozomenus libro I. cap. XI. & Zoſimus libro II. Quomodo enim Conſtantinus delectum iuſſiſſet agi in prouinciâ aduerſarij ſui? Rectè quidem ita Baronius ſubduxiſſet, modò hic ageretur de bello Liciniano contra Conſtantinum. Sed cùm iam probauerimus, agi hic de bello contra Maxentium, & verba de tironum delectu modò data, à Conſtantino eum indictum clare ſignificent; etſi Aegyptus Licinio ceſſiſſet & pareret, quia tamen bello contra Maxentium Licinius cum Conſtantino conſpirabat, potuit delectus vtriuſque nomine in Aegypto fuiſſe indictus.

8. Ad tirocinii militiam vbiqve tenerentvr] *Ita quandoque opus fuit, vt milites & tirones in ſubitario delectu, ne refugerent, teneri & prehendi debuerint. Liuius libro III.* Quemcumque lictor iuſſu Conſulis prehendiſſet, Tribunus mitti iubebat. *Vide Lipſium de Militiâ Romanâ libro I. Dialog. IV.*

9. Ad civitatem qvamdam.] *Metaphraſtes habet,* oppidum quoddam Thebarum.

Baronius anno Chriſti CCCXVI. Silueſtri Papæ III. Conſtantini Imp. XI. Haud otioſum, inquit, erit locum perſcrutari, in quo Pachomius, Chriſtianorum ibi agentium admiratus collatam in gentiles etiam homines charitatem pariter ac pietatem, Chriſtianæ religionis concepit affectum, qui velut ſemen diligenter excultum, in ingentem arborem excreuit.

Thebarum ciuitatem vnam illam fuiſſe cùm ſcribat auctor (Metaphraſtes) in mentem reuoco, eamque ciuitatem exiſtimo, quæ Oxyrynchus dicta, diuerſis ſanctorum virorum ac mulierum, pro ſtatus cuiuſque diuerſitate, claſſibus abundabat; quæque erat ſanctiſſimorum virorum aſylum, & collectio ciuium beatorum: quorum præclariſſimæ virtutes, cùm in omnibus actionibus elucerent, in ſuſcipiendis tamen hoſpitibus, ſolis inſtar radiorum adeò effulgebant, vt etiam gentiles homines in maximam ſui admirationem adducerent, & ad capeſſendum Chriſtianam fidem, eorum animos prouocarent. (Margin: Euagrius in Vitis SS. Patrū, cap. 5.)

Ita quidem Baronius: qui Thebarum ciuitatem *idem exiſtimat atque* Thebaidis ciuitatem; *quod neſcio an omnino hic admittendum ſit. Quidquid ſit, Oxyrynchum non eſſe eam ciuitatem, ad quam venerit, quamque tranſierit Pachomius, vel inde probari poteſt:*

Primò, quòd dicatur naui veſperâ vrgente ad ciuitatem delatus: *atqui Oxyrynchus procul à mari & à Nilo diſtat: diciturque Ptolomæo Oxyrynchitis Nomi* μέσον μητρόπολις mediterranea metropolis.

Secundò, quod dicatur ad peregrina tranſuectus *perueniſſe ad ciuitatem Thebarum: atqui Oxyrynchus in Thebaide eſt, ex quâ prouinciâ Pachomius oriundus, & militiæ adſcriptus eſt.*

Baronio duæ cauſſæ fuere, ob quas de Oxyrynchο cogitauerit, eamque exiſtimauerit ciuitatem, ad quam Pachomius appulerit.

Primo, quod Metaphraſtes dicat fuiſſe oppidum quoddam Thebarum. *Sed inde non poſſe colligi Oxyrynchum, iam dixi.*

Secundo, quod Euagrius (imò Ruffinus, vt in Prolegomenis docui) in Vitis SS. Patrum cap. V paria quædam habeat de Chriſtianorum benignitate & hoſpitalitate, quæ dicit ſe ſuo tempore Oxyrynchi expertum, cum iis, quæ olim Pachomius ait ſe inueniſſe in Thebarum quadam ciuitate. Sed non inferiora beneficentiæ officia à Chriſtianis etiam aliis locis præſtita, & quidem Pachomij ætate, narrat Euſebius libro IX. cap. VII. vt non potior ratio ſit de Oxyrynchο quam aliâ aliquâ ciuitate cogitandi. Ruff. hic lib. 2. c. 5 de Vit. PP.

Quare exiſtimo, cùm multæ Thebæ ſint, vnam Thebarum ciuitatem fuiſſe, ad quam ex Thebaide & Aegypto ſoluens cum reliquis tironibus, & ad Conſtantinum properans peruenerit Pachomius, & eam Chriſtianorum expertus fuerit charitatem.

10. Videntes tirones arctivs cvstodiri.] *Metaphraſtes:* cùm ciues vidiſſent eos in ſatis tutâ eſſe cuſtodiâ. *ex veteri Romano ritu, quo tironibus cuſtodes dati. Seruius ad lib. VII. Æneid.* Ante vrbem pueri. Romani anno XVII. militabant, quo etiam ſolo ſub cuſtodibus agebant. *Cicero in Cæliana:* Nobis quidem olim annus erat vnus ad cohibendum brachium togâ conſtitutus, vt exercitatione ludoque campeſtri tunicati vteremur; eademque erat, ſi ſtatim mereri ſtipendia cœperamus, caſtrenſis ratio ac militaris. *Plautus Moſtellariâ, Act. I. Scen. II.*

Ad legionem cùm itant, adminiculū eis danunt
Tum aliquem cognatum ſuum.
Eatenus abeunt à fabris.
Vnum vbi emeritum eſt ſtipendium, igitur tum
Specimen cernitur quò eueniat ædificatio.

11 Chinoboscivm.] *Non rectè in veteri editione* Cynoboſtium. *& cap. LIII.* Thynoboſtium. *Hic infrà cap. XL.* Frater quidam de Chinoboſciorum monaſterio. *& cap. LIII.* quia & ipſum in monaſterio, cognomento Chinoboſciorum, ægrotare compererat. Χηνοβοσκία Chenoboſcia *vrbs eſt Thebaidos, ita fortè dicta, quòd ibi* anſeres paſceren. *Vide Onomaſticon.* Cap. v.

12. Et in mellis.] *Ita in primitiuâ Eccleſiâ baptizati mellis & lactis dulcedinem guſtabant. Tertullianus de coronâ militis cap. III. agens de Baptiſmi cærimoniis, poſtquam iam de Baptiſmo ipſo egit.* Inde ſuſcepti lactis & mellis concordiam prægustamus. *Idem libro I. contra Marcionem, cap. XIV. agens de deo Marcionis, qui alias creaturam Dei reſpuens, in ſuis ſacramentis tamen eam non reſpuebat, ſed Eccleſiæ ritus æmulabatur:* Sed ille quidem vſque nunc nec aquam reprobauit creatoris, quâ ſuos abluit; nec oleum, quo ſuos vngit; nec mellis & lactis ſocietatem, quâ ſuos infantat. *B. Agnes, teſte Ambroſio ſerm. XC. dicebat:* Lac & mel ex ore eius ſuſcepi.

Hieronymus aduerſus Luciferianos c. IV. ex Traditione in Eccleſiis hoc obſeruari docet, ſimulque myſterium explicat, vt ſcilicet recens baptizati meminerint, ſe inſtar infantium eſſe. Nam & multa, *inquit,* alia, quæ per traditionem in Eccleſiis obſeruantur,

uantur, ad charitatem ſibi ſcripta legi vſurpauerunt, vel in lauacro ter caput mergitare; deinde exinde os lactis & mellis prægustare concordiam ad infantiæ ſignificationem. *Infantum autem propria eſt innocentia. Vnde Clemens Alexandrinus libr. I. Pædag. cap. VI viros innocentes & iuſtos ab Homero dici* γαλακτοφάγων, lacte veſcentes, *animaduertit.*

Originem huius rei exiſtimo manaſſe ex illo Exod. III. Educam de terrâ illâ in terram bonam & ſpatioſam, in terram quæ fluit lacte & melle. *quod Clemens Alexand. ſup. ad catecheſin perfectam refert.*

Aliam nec valde abſimilem conſuetudinem notat Hieronymus fuiſſe in Occidentis Eccleſiis, vt videlicet recens Chriſto renati vinum & lac deguſtarent, quo rationale lac & ſapientiam deſiderare diſcerent. Quod originem ex illo Iſaiæ LV. traxit: Venite, emite abſque argento, & abſque vllâ commutatione vinum & lac. *In quem locum ita ſcribit Hieronymus:* Quod vinum miſcuit & Sapientia in cratere ſuo, omnes ſtultos ſæculi, mundique ſapientiam non habentes prouocans ad bibendum. Et non ſolùm vinum emimus, ſed & lac: quod ſignificat innocentiam paruulorum. qui mos ac typus in Occidentis Eccleſiis hodie vſque ſeruatur: vt renatis in Chriſto vinum lacque tribuatur. De quo lacte di-

1. Cor. 3. cebat & Paulus: Lac vobis potum dedi, non ſoli-

1. Pet. 2. dum cibum. Et Petrus: Quaſi modò nati paruuli rationale lac deſiderate. vnde & Moyſes vinum & lac in Chriſti intelligens paſſione, myſtico

Gen. 49. ſermone teſtatur: Grauioſi oculi eius à vino, & candidi dentes eius à lacte.

Sanctum iam per Baptiſmum renati inſtar infantium ſint, rectè ſuprà dixit Tertullianus, Eccleſiam lactis & mellis ſocietate ſuos infantare. Et Paulinus epiſt. XII. ſacro tinctos fonte, infantes *vocat:*

Inde parens ſacro ducit de fonte ſacerdos
Infantes niueo corpore, corde, habitu.

vnde hodieque in Eccleſiâ Catholicâ, Dominicâ in Albis, dum baptizati olim albam veſtem deponebant, canitur: Quaſi modò geniti infantes rationabile ſine dolo lac concupiſcite.

Cap. VI. 13. PALÆMON] *Huius memoria exſtat in Martyrologio Romano XI. Ianuary:* In Thebaide S. Palæmonis abbatis, magiſtri S. Pachomij.

Cap. VII. 14. HABITV MONACHI CONSECRAVIT.] *Aduerte hæretice, quanta fuerit olim ſacra monachorum veſtis reuerentia, vt eâ laici Religioni conſecrarentur. Vide de initiatione & conſecratione monachi apud Dionyſium Areopagitam Eccleſiaſt. hierarchiæ c. VI. vbi inter cetera habes* veſtis mutationem, *dum quis in monachum conſecratur. Tertullianus libro de velandis virginibus cap. III.* O ſacrilegæ manus, quæ dicatum Deo habitum detrahere potuerunt. *Hieron. ep. XV. ad Marcellam:* Tunicam fuſciorem induta ſe repentè Domino conſecrauit.

Cap. VIII. 15. LAPSANAS ENIM ID EST AGRESTIA OLERA.] *Ita editi omnes & MSS. Solent quandoque Auctores etiam in textu verborum difficiliorum explicationem adiungere, quod videtur hic factum. Caſſianus libro IV. Inſtit. cap. XI* Illud quoque arduum atque ſublime genus continentiæ ſimiliter prætermittens, in quâ ſummæ reputantur deliciæ, ſi herba ſale condita, quam lapſanium vocant, aquâ dilutâ, ad refectionem fratribus apponatur. *Idem libro eodem cap. XXII.* Apud quos lecta ſingulis menſibus porrorum folia, lapſania, ſal frictum, oliuæ, piſciculi minuti ſaliti, quos illi mænidia vocant, ſumma voluptas eſt. *Vide prouerbium,* Lapſanâ viuere, *de tenui & paupere victu. Dioſcorides libro II. capite CXLII* λαμψάνην *vocat.*

Cap. IX. 16. AD CIVITATEM PANOS.] Panos *Aegypti vrbs eſt in Thebaide, quæ* Πανόπολις *Ptolomæo; quam &* Chemnim *dictam volunt.*

Cap. XII. 17. TABENNENSE.] *Caſſianus libro IV. Inſt. cap. I.* Quædam ſcilicet de Ægyptiorum, quædam de Tabennenſiotarum regulis admiſcentes; quorum eſt in Thebaide cœnobium, quanto numero populoſius cunctis, tanto conuerſationis rigore diſtrictius. Siquidem in eo pluſquam quinque millia fratrum ſub vno abbate reguntur.

Cap. XIV. 18. LEBITONE] *Quid lebiton ſit, ipſe hic explicat:* Lebiton, *inquit,* linea veſtis erat, inſtar colobij, quâ monachi vtuntur hodieque per Thebaidam & Ægyptum. *Hic infrà cap XXII. in Regulâ Pachomij:* Induantur autem noctibus lebitones lineos. *Hieronymus præfatione in Regulam S. Pachomij* lebitonarium *vocat:* Nihil habeat in cellulis præter pſiathium, & duo lebitonaria (quod Ægyptius monachis genus veſtimenti eſt ſine manicis) *Iſidorus lib. XIX Orig. cap. XXII.* Lebitonarium eſt colobium ſine manicis, quali monachi Ægyptij vtuntur. *Vide Onomaſticon.*

De colobio Caſſianus libro I. Inſtit. cap. V. Colobiis quoque lineis induti, quæ vix ad cubitorum ima pertingunt. *Quid autem diuerſus hic monachorum, qui ſub Regulâ Pachomij viuebant, habitus deſignet, vide apud Sozomenum lib. III. c. XIV. & infra in Onomaſtico*

Cap. XV. 19. QVATENVS ESSENT SPATIA DIGNA MEMBRORVM.] *Mox:* Et monaſterij membra dilataret. *Notum verbum, ſed non omnis eius ſignificatio æquè nota. Veteres* Membrum *pro parte ædium vel cubiculo vſurpabant. Plinius libro II. epiſt. XVII.* Cubiculo adhæret dormitorium membrum, tranſitu interiacente. *Idem libro V. epiſt. VI.* Multa in hac membra. *Columella libro I. cap. VI.* membra villæ *in tres partes,* vrbanam, ruſticam, & fructuariam *diuidit. Sidonius libro II. epiſt. II.* effecit membrum benè frigidum. *Caſſiodorus in Pſalmum* CXLVIII. Dicimus vnum eſſe palatium, quod multis membris, multis ſpatiis ambiatur. *Occurrit etiam aliquoties apud IC. veteres.*

Cap. XVI. 20. VELVTI SINGVLARIS FERVS.] *Habetur Pſalmo* LXXIX. ſingularis ferus. *vbi in Græco eſt,* μονιὸς ἄγριος. *Intelligitur de certo aprini generis animante. Vide Onomaſticon.*

Cap. XVII. 21. EXSVFFLAVIT IN EVM] *Infrà cap. XLVIII.* Et exſufflans in eum dixit. *Dæmones ab vſque primitiuâ Eccleſiâ ad hanc ætatem exſufflari ſoliti. Vide Onomaſticon.*

Cap. XIX. 22. APOLLO.] *Varij fuêre Apollines, vel Apollonii, vel Apollonij monachi. Quis hic fuerit, difficile eſt diſtinctè dicere.*

Cap. XX. 23. ACCEPERAT ENIM DVDVM TABVLAM.] *De Regulâ illa, quam in tabulâ ſcriptam ab Angelo accepit, habes hic ſuprà cap. XII in textu. De Regulâ eadem vide in Præludiis ad hanc Vitam n. 2. Accepit videlicet Pachomius veluti alter Moyſes, in deſerto diuinas leges, quibus ſuos ad vitam in terris perfectam beatamque ducendam imbueret.*

Cap. XXII. 24. LEBITONES LINEOS.] *Vide hic ſuprà ad caput XIV. n. 18.*

25. ET MELOTEM.] *Et hic rurſus explicatio obſcurioris vocis in textu apponitur,* id eſt, caprinam pellem. *Hieronymus præfatione in Regulam S. Pachomij:*

chomij: Et caprinam pelliculam quam meloten vocant. *Caſſianus libro* I. *Inſtit.c.* V. Vltimus eſt habitus eorum pellis caprina, quæ melotes vel pera appellatur.

26. ET RVRSVS Α VEL Ρ VEL Σ.] *Ita conſtanter MSS. Colonienſis editio:* & rurſus: Saluta ε ρ vel σ. *Sic in Palladio cap.* XXXVIII. Saluta ρ. *Quidam manuſcripti ad longum omnia nomina exprimunt:* Et rurſus, lapda, ro, vel ſimma. *Ita MS. Gemblacenſis. In manuſcripto S. Laurentij eſt:* & rurſus lanta, ro, vel ſimma. *Sozomenus lib.* III. *Eccleſ. hiſt. c.* XIII. *ait in Tabulâ Pachomij, quam ab Angelo accepit, ſcriptum fuiſſe:* Πίνακα δὲ τῆς συνουσίας εἰς εἰκοσιτέσσαρα τάγματα διελεῖν, καὶ ἐπονομάσαι ταῦτα τοῖς Ἑλλήνων στοιχείοις, καὶ ὅπως ἔχει ἕκαστον καὶ ἦθος ἑκάστῳ τάγματι τὴν προσηγορίαν ἡρμόσθαι, ἵνα τοὺς ἁπλουστέρους μὲν ι ἀποκαλοῦντας, σκολιοὺς δὲ ζ ἢ ξ, καὶ ἄλλους ἄλλως, καθὼς ἐπιλαμβάνειν ἀναλογίας πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ γράμματος τὴν προαίρεσιν τοῦ τάγματος. Poſtremò vt totus conuentus in quatuor & viginti claſſes diſtribueretur, & ſingulæ ſingulis litteris Græcis vocarentur, verbi gratia, vt ſimpliciores vocarentur α vel ι, vt vafri ζ vel ξ: vt alij aliarum litterarum nominibus appellarentur, quemadmodum forma litteræ rationem vitæ claſſis cuiuſque aptè videretur exprimere.

27. CVM AVTEM COMEDERENT. CAPITA SVA CVCVLLIS OPERIRENT.] *Caſſianus libro* IV. *Inſtit. cap.* XVII. *de Aegyptijs monachis, & maximè Tabenneſiotis:* Tantaque veſcentibus eis ſilentij huius diſciplina ſeruatur, vt cucullis vltra oculorum palpebras demiſſis, ne ſcilicet liber adſpectus habeat curioſiùs copiam euagandi, nihil amplius intueantur, quàm menſam, & appoſitos in eâ vel quos in eâ capiunt cibos.

28. NECNON AB ANGELO, &c. VT DIVRNÆ ORATIONES XII. &c.] *Caßianus libro* II. *Inſtit. capite* IV. *meminit duodenarij Pſalmorum numeri, tam in veſpertinis, quàm in nocturnis ſolemnitatibus custoditi:* Qui, *inquit,* intemeratus nunc vſque perdurat, quia non humanâ adinuentione ſtatutus à ſenioribus affirmatur, ſed cælitus Angeli magiſterio patribus fuiſſe delatus. *Vide infrà Palladium capite* XXXVIII.

CAP. XXV. 29. PRÆPOSITOS.] *Hieronymus præfatione in Regulam S. Pachomij:* Qui (*Tabennenſes monachi*) habent per ſingula monaſteria patres & diſpenſatores, & hebdomadarios, ac miniſtros, & ſingularum domorum præpoſitos.

CAP. XXVI 30. APRIONE TENTYRORVM EPISCOPO.] *Colonienſis editio pro* Aprione *habet* Pycerio. *Nomen* Aprionis *occurrit in Inſcriptionibus antiquis apud Gruterum pag.* DCXCV.

P. LIVIO ARTICVLO
APRIO PATER L. D. AB
HEREDIBVS.

Occurrit etiam in iis Aprius. *Apud Athanaſium Apolog.* II. *de fugâ ſuâ pag.* DCXVIII. *eſt* Saprion *epiſcopus. & ibidem pag.* DXCVI. *eſt* Aprianus *inter epiſcopos, qui ſubſcripsêre Sardicenſi Concilio.*

C. XXVII. 31. PER IDEM TEMPVS.] *Baronius tomo* III. *anno Chriſti* CCCXXVIII. *Silueſtri Papæ* XV. *Conſtantini Imp.* XXIII. *Hoc, inquit, anno Athanaſius, qui ante ſuperiorem annum creatus epiſcopus Alexandrinus, mox laceßitus Meletianorum calumniis, conuenientibus Euſebianis, anno proximo elapſo (vt vidimus) laborantibus iis pro reſtitutione Arij Alexandriam, in præſentem vſque annum dire exagitatus eſt; repulſis his, perſuaſoque Conſtantino, tandem quieuit, nactuſque nunc primùm hoſce tranquillitatis dies Alcyonios diutius exſpectatos, vt ſuſceptum epiſcopale munus, vti par erat, obiret; quod magis ſibi neceſſarium viſum eſt, opus aggreditur, perdifficile quidem, nempe vt vniuerſam eamdemque ampliſſimam Alexandrinæ Eccleſiæ ſubiectam perluſtrando diœceſim, quod hæreſis & ſchiſma, prauique mores in Eccleſia corrupiſſent, vigilantißimo ſtudio reſtauraret, reſtitueretque in eis fidem & pacem exulem, moreſque corruptos Eccleſiaſticâ diſciplinâ componeret, &c. Huius quidem peregrinationis ex epiſcopali ſuſcepta munere ipſe meminit, &c.*

Cum igitur S. Athanaſius cunctas ex officio viſitaret Eccleſias, non in ciuitatibus tantùm, oppidis atque vicis poſitas, ſed & quæ in ſolitudinibus deſertiſque locis penes ſanctos monachos erant, inuiſit; & viſitatione eadem ad monaſterium S. Pachomij peruenit. Athanas. Apol. 2.

Qui igitur anno primo belli Liciniani Pachomius natus erat annos XX *eo anno ſcilicet; qui Dorianis numeratur (ſicut dictum eſt ſuperiùs)* CCCXVI. *erat hoc anno ætatis annorum* XXXII. *habens monaſticæ inſtitutionis annos* XII. *Quamobrem quod ipſe in Actis illis ſenex ſit dictus, veneratione potius quam ætate ſic nominatus apparet, vtpote quòd pater multorum monachorum effectus erat, qui & ipſi egregiâ floruerunt ſanctitate. Hactenus Baronius.*

Sed Pachomij anni reformandi ſunt ad iam dicta ſuperius cap. IV. *n.* 6. *vbi probauimus Pachomium bello Maxentiano militaſſe, quod geſtum eſt anno Chriſti* CCCXII. *vnde hoc anno* CCCXXVIII. *(quo enim exiſtimat Baronius ab Athanaſio viſitatum) fuerit annorum* XXXVI.

32. HERACLA.] *Fuit hic Alexandrinæ ciuitatis epiſcopus, de quo Euſebius in Chronico anno* VIII. *Alexandri Imp.* Alexandrinæ Eccleſiæ XII. epiſcopus ordinatur Heraclas annis XVI. *Euſdem meminit Euſebius libro* VI. *capite* XII. XIV. XXIV. *&* XXVIII. *Eccleſiaſt. hiſtor. Exſtat huius memoria in Martyrologio Romano* XIV. *Iulij:* Alexandriæ S. Heraclæ antiſtitis, ob cuius celeberrimam opinionem Africanus hiſtoriographus memorat ſe Alexandriam ad eum viſendum properaſſe.

33. ORIGENIS COMMENTA.] *Infra cap.* XLV. Quòd ſi mihi vultis acquieſcere, Deoque placere per omnia, cunctos Origenis libros in flumen mergite, ne ab illis voſipſi mergamini.

Baronius anno Christi CCCCII. *Anaſtaſij Papæ* V. *Arcadij & Honorij Impp* VIII. *de eodem quoque, ait, Origenis* περὶ ἀρχῶν, *errorum fonte, puto intelligendum, quod reperitur in geſtis B. Pachomij, ipſum execratum eſſe monachos legentes libros Origenis. Circumferebantur enim libri illi* περὶ ἀρχῶν *per Ægypti monaſteria, qui auctoritate Didymi eos notationibus illuſtrantis apud nonnullos magno erant in pretio. vnde & factum eſt, vt idem Pachomius, ex hac vitâ migraturus, quaſi teſtamento Origenis errores damnatos reliquerit. quod poſterius in hac Vitâ habes capite* LIII.

34. THEODORVS.] *De eo Gennadius in Catalogo illuſtrium Eccleſiæ Scriptorum capite* VIII. Theodorus presbyter, ſucceſſor gratiæ & præpoſituræ ſupradicti abbatis Pachumij, ſcripſit ad alia monaſteria ſanctarum Scripturarum ſermone digeſtas, in quibus tamen frequenter meminit magiſtri & inſtitutoris ſui Pachumij, ac doctrinæ eius ac vitæ proponit exempla, quæ ille vt doceret Angelo adminiſtrante didicerat: ſimul & hortatur permanendum in propoſito cordis & ſtudij, & C. XXII.

redire in concordiam & vnitatem eos, qui poſt abbatis obitum diſceſſione factâ, à cœtu ſemetipſos abſciderant vnitatis: ſunt autem huius exhortationis epiſtolæ tres.

Theodori huius memoria agitur in Græcâ Eccleſiâ xv. *Maij, vt habet Menologium Græcum*: Eodem die Theodori ſanctificati. Hic beatus Theodorus cùm Dei legem meditatus eſſet, caſtiſſimo animo totus purus effectus, & vas vtile ac ſanctificatum oſtenſum eſt, ſupergrediens viſibilium rerum ſenſum, cum ſancto Pachomio, & contubernio & moribus coniunctus; & verè dignus, qui Sanctificatus appellaretur; quippe qui miraculorum operatione diues factus eſt. Cùm igitur tam benè vitam egiſſet, in ſummâ ſenectute migrauit ad Dominum. *Quæ etiam habes, quibuſdam additis, in Græcorum Menæis, vbi* xvi. *Maij dies eius feſtus notatur. vt error in Menologium irrepſiſſe videatur, vbi* xvi. *dies Maij omittitur; qui ſignandus erat, & Theodoro aſcribendus. Eiuſdem mentio eſt in Menæis in Vitâ S. Pachomij* xv. *Maij, vbi dicitur etiam* ὁ ἡγιασμένος, ſanctificatus.

35. VNDECIMO DIE MENSIS TYBI, ID EST, OCTAVO ID. IANVAR.] *Ne mirere vndecimum diem Tybi menſis Aegyptiorum reſpondere diei ſexto Ianuarij Romanorum menſis, ſeu* VIII. *Iduum Ianuariarum. Nam Ægyptij menſem ſuum Tybi auſpicabantur ſexto Kalendarum Ianuariarum, ſeu* XXVII. *Decembris. Iam verò à* XXVII. *Decembris ad ſextum Ianuarij habes* XI. *dies. Vide in Onomaſtico* Menſium Tabulam.

Cap. xxx. 36. ET CREDO QVIA TANTI VIRI RECORDATVS SVM.] *Ita Athanaſius memoriæ S. Antonij multum tribuit. Suprà in præfatione ad eius Vitam:* Etenim mihi ingens lucrum eſt atque vtilitas hoc ipſum quòd recordor Antonij. *Ex Sanctorum memoriâ triplex in ſe deſiderium agnoſcit Bernardus ſerm.* v. *in feſto omnium Sanctorum*: Planè quòd eorum memoriam veneramur, noſtra intereſt, non ipſorum. Vultis ſcire quantum intereſt noſtra? Ego in me, fateor, ex hac recordatione ſentio deſiderium vehemens inflammari, & deſiderium triplex. *Reliqua apud eum vide.*

37. DIABOLVM VINXISTIS VT PASSEREM.] *Ipſe diabolus infrà cap.* XLIX. *ſuam infirmitatem & captiuitatem fatetur*: Ex quo mirabilis incarnatio Chriſti facta eſt in terris, nos ſine viribus prorſus exiſtere cœpimus: ita vt ab his, qui credunt in nomine eius, illudamur vt paſſeres. *Simile habet ſuprà Athanaſius in Vitâ S. Antonij cap.* XVI. *Aliam & contrariam de illuſione paſſeris, quâ diabolus peccatores prauâ conſuetudine vinctos tenet, vſque illudit, hiſtoriolam & ſimilitudinem habet Edinerus in Vitâ S. Anſelmi libro* II. *cuius dies feſtus occurrit* XXI. *Aprilis*: Aliâ vice conſpexit puerum cum auiculâ in viâ ludentem, quæ auis pedem filo annexam habens, ſæpè, cùm laxiùs ire permittebatur, fugâ ſibi conſulere cupiens, auolare nitebatur. At puer filum manu tenens, retractam vſque ad ſe deiiciebat: & hoc ingens gaudium illi erat. Factum eſt id frequentiùs. Quod pater aſpiciens, miſeræ condoluit aui, ac vt rupto filo libertati redderetur, optauit. Et ecce filum rumpitur, auis auolat, puer plorat, pater exultat. Et vocans nobis: Conſideraſtis, inquit, iocum pueri? & confeſſis conſideraſſe, ait: Simili conſideratione iocatur diabolus cum multis hominibus, quos ſuis laqueis irretitos pro ſuâ voluntate in diuerſa vitia pertrahit. Sunt enim quidam, vt verbi gratiâ dicam, aut auaritiæ, aut luxuriæ, & ſimilium flammis ſuccenſi, & ex magnâ conſuetudine illis addicti. His contingit aliquando, vt ſua facta conſiderent, defleant, ſeque amodò à talibus ceſſaturos ſibi promittant. En more auis ſe volare liberos autumant. Sed quia prauo vſu irretiti ab hoſte tenentur volantes, in eadem vitia deiiciuntur. Fitque hoc ſæpiùs, nec omnimodis liberantur, niſi magno conatu per reſpectum gratiæ Dei, filum prauæ conſuetudinis dirumpatur. *Quod etiam habes apud Anſelmum lib. de Similitudinibus cap.* CLXXXIX. *& Antoninum tom.* II. *Chronic. tit.* XVI. *cap.* XI. *§.* II. *paullò explicatiùs.*

38. PANOS CIVITATIS EPISCOPVS, VARVS NOMINE.] *Apud Metaphraſtem eſt cap.* LXII. Ciuitatis epiſcopus nomine Panuarius. *quod haud dubiè ex* Panos *&* Varus *deprauatum.* C. XXXIX.

39. EGO AVTEM QVANTVLAMCVMQVE EI REQVIEM VEL SATISFACTIONEM.] *Apud D. Gregorium libro* IV. *Dialog. cap.* L. *inquirit Petrus, An proſit animabus mortuorum, ſi corpora in eccleſiâ ſint ſepulta? Reſpondet diuus Gregorius*: Quos grauia peccata non deprimunt, hoc prodeſt mortuis, ſi in eccleſiâ ſepeliantur, quòd eorum proximi, quoties ad eadem loca ſacra conueniunt, ſuorum, quorum ſepulcra conſpiciunt, recordantur, & pro eis preces Domino fundunt. Nam quos peccata grauia deprimunt, non ad abſolutionem potiùs quàm ad maiorem damnationis cumulum, eorum corpora in eccleſiis ponuntur. *Quod poſterius membrum tribus ſequentibus capitibus per exempla probat. Totum eum locum expreſſum habes in reſponſione Nicolai I. Pontificis ad conſulta Bulgarorum cap.* XCIX.

Quo modo autem obſit malis ſacra ſepultura, explicat idem Gregorius cap. LIII. *dicens:* Ex quâ re, Petre, collige, quia his, quos peccata grauia deprimunt, ſi in ſacro loco ſepeliri ſe faciant, reſtat vt etiam de ſuâ præſumptione iudicentur, quatenus eos ſacra loca non liberent, ſed etiam culpa temeritatis accuſet.

Quo modo etiam D. Thomas in Supplemento q. LXXI. *art.* XI. *ad* V. *reſpondens priori loco Gregorij ait:* quòd ſepultura in ſacro loco, impio defuncto non nocet, niſi quatenus hanc ſepulturam ſibi indignam propter humanam gloriam procurauit. *quem vide eâ quæſtione egregiè diſputantem, vtrùm cultus exequiarum defunctis proſint.*

Atque ad horum ſanctorum Doctorum mentem, mens quoque Pachomij reuocanda eſt. Huc etiam referri poteſt, quod habet Ioannes infrà libello I. *qui eſt de* Prouidentiâ *n.* 13. *vbi Niliopoli diues damnatus honorificè ſepelitur, vt qui parum boni viuens in hoc ſæculo fecerat, parum quoque boni in hoc ſæculo reciperet. contrà verò Eremita ſanctus à belluis comeditur, quia parum culpæ in hac vitâ contraxerat, quæ ita expiabatur.*

40. PSIATHOS.] *Infrà cap.* XLVII. Venit ad fratres, qui pſiathos operabantur. *& cap.* LII. Semper autem pſiathios operabatur. *Sunt autem* pſiathi, pſiathij, *&* pſiathia *mattulæ. Ridiculè quædam editiones* ciathos *habent. Occurrit ſæpè hæc vox in his Patrum Vitis. Vide Onomaſticon.* C. XLIII.

41. QVI SEPTIMANAM FACIEBAT.] *Dicebatur hic* hebdomadarius, *cui* miniſter, *vti & hic, adiungebatur. Hieronymus præfatione in Regulam ſancti Pachomij:* Habent per ſingula monaſteria C. XLVII.

patres,

patres, & diſpenſatores, & hebdomadarios, ac miniſtros.

C.xlviii. 42. Ego svm Christvs.] *Simili fraude apparuit S. Martino, vt eſt apud Seuerum Sulpitium de Vitâ S. Martini, cap.* xxv.

Cap.xlix 43. Illvdamvr vt passeres.] *Vide dicta ſuprà ad Vitam S. Antony cap.* xvi.*n.*41.

Cap.liii. 44. Qvarto decimo die mensis Pachon, secvndvm Ægyptios, qvi est ivxta Romanos ad septimvm diem Idvvm Maiarvm.] *In veteri editione pro* Pachon *eſt* Chon. *Sed rectum eſt* Pachon, *vt habent manuſcripti, qui notus eſt menſis apud Aegyptios. Rectè autem dies Aegypty menſis aſſignatus reſpondet diei menſis Romani ibidem poſiti. Siquidem primus dies Pachon incipit iuxta Romanos* xxvi. *die menſis Aprilis: quare dies* xiv. *menſis Pachon reſpondet ſeptimo Iduum Maiarum ſeu* ix. *May: nam à* xxv. *die Aprilis vſque ad* ix. *Maij ſunt dies* xiv. *Vide in Onomaſtico* Tabulam menſium.

45. Orsesivm nomine.] *De eo Gennadius in Catalogo illuſtrium Eccleſiæ Scriptorum cap.* ix. *quem ipſe Orieſieſim vocat:* Orieſieſis monachus, amborum, id eſt Pachumij & Theodori collega, vir in ſanctis Scripturis ad perfectum inſtructus, compoſuit librum diuino condîtum ſale, totiuſque monaſticæ diſciplinæ inſtrumentis conſtructum; & vt ſimpliciter dicam, in quo totum pænè vetus & nouum Teſtamentum compendioſis diſſertionibus, iuxta monachorum dumtaxat neceſſitatem, inuenitur expoſitum: quem tamen vice teſtamenti prope diem obitus ſui fratribus obtulit. *In Regulâ Pachomij per Achillem Statium editâ vocatur* Orſieſius: *occurrit apud Pelagium infrà libello* xi. *n.* 37. *& libello* xv. *n.* 51. Orſiſius. *Orieſis Regulas de inſtitutis monaſticis habes tomo* v. *Bibl. PP.*

VITA

16. Mar.

SANCTI [1] ABRAHÆ EREMITAE

AVCTORE S. [2] EPHRAEM DIACONO.

[3] INTERPRETE ANONYMO.

PROLOGVS AVCTORIS.

Fratres mei, cupio vobis enarrare conuerſationem bonam perfecti atque admirabilis viri Abrahæ, quam ſic inchoauit, vt in conſummatione eius gloriam perpetuam mereretur. Sed pauco admirandam & luculentam de eo hiſtoriam texere, cùm imaginem virtutum eius conſidero. Ecce enim conuerſatio quidem viri perfecta eſt & optima, ego verò infirmus & ruſticus. Equidem imago virtutis eius admiranda ac ſplendida: colores autem verborum quibus depingenda eſt, admodum triſtes ac tetri ſunt. Attamen licet imperitus, vel ex parte tentabo, quamquam comprehendere perfectè non valeam, enarrabo tamen, inquantum ſufficio de eodem viro diſſerere: quoniam qui ſecundus Abraham meruit nuncupari, non facilè humano ore poteſt referri. Extitit enim noſtris temporibus, Angelicam vitam in terris agens. Acquiſiuit autem patientiam, quaſi adamas fortiſſimus, per quam cæleſtem gloriam adipiſci meruit. Et quia à iuuentute caſtitatis pudicitiam conſeruauit, templum ſancti Spiritus factus eſt, tamquam ſanctificatum vas: & ita ſemetipſum exhibuit Deo, vt eum habitatorem in mentis ſuæ hoſpitio haberet.

Abraham eremita, ſecundus Abraham.

Caſtitatem à puero ſeruauit.

VITA.

Cap. I. Hic itaque beatus Abraham habuit parentes valdè locupletes, qui eum tenerè ac ſupra modum diligentes, ita vt etiam affectum humanum eorum dilectio tranſſcenderet, [4] deſponſauerunt ei puellam adhuc in pueritiâ conſtituto, expectantes ac deſiderantes in aliquâ eum dignitate ſæculari proficere. Sed hic longè aliter ſentiens, in ipſo primo adoleſcentiæ gradu eccleſiarum conuenticula iugiter frequentabat: & quæcumque ibi ex diuinis Scripturis recitabantur, aurem libenter accommodans audiebat, & in cordis ſui memoriam ita recondeconde-

Sponſalia etiam puer contrahit.

Adoleſcens eccleſiam frequentat.

Verbi Dei ſtudioſus.

[illegible] pax [illegible] a- [illegible] co- [illegible], [illegible] nt [illegible] (mot) [illegible] s [illegible] p[illegible] tenue- [illegible] lum mo[illegible] eorum ingem [illegible] ferem, pudoris verecundia [illegible] ac [illegible] p[illegible] ercur. Cùm [illegible] die ſepti- [illegible] tenderet, repente quaſi lux [illegible] rde[illegible] s diuina gratia refulſit, q[illegible]m vel iri decem quemdam ſui voti [illegible] ens, dicò exiit, & ſecutus eſt, & ab [illegible] ditur.

Tr[illegible] autem fere millibus procul à do[illegible] cellulam vacantem reperit: vbi ſe con[illegible]uens, & glorificans Deum cum ingenti lætitiâ permanebat: ſtuporem verò maximum, tam parentibus ſuis quàm vicinis de hoc facto incuſſerat. Qui exeuntes, in diuerſa diſperſi, vbique Dei hominem requirebant. Poſt dies autem decem & ſeptem in memoratâ cellulâ eum orantem repererunt. Beatus autem vir, cum eos ſtupore perculſos adſpiceret: Quid me, inquit, vos admirantes adſpicitis? Glorificate potiùs miſericordiſſimum Deum, qui me ex cœno iniquitatum mearum eripuit: & orate pro me, vt iugum hoc ſuauiſſimum, ſub quo me indignum ſuſcipere dignatus eſt Dominus, vſque in finem valeam baiulare, conuerſationemque meam beneplacitam ſecundùm voluntatem eius, poſſim in omnibus coaptare. Qui cùm omnes eum audientes, reſpondiſſent Amen, deprecatus eſt eos, ne ei vellent crebro moleſtiam obtentu viſitationis inferre. Quibus recedentibus, aditum cellulæ ſuæ obſtruxit: & concludens ſemetipſum intrinſecus, paruiſſimum feneſtræ foramen reliquit, per quod alimenta die conſuetâ reciperet.

Aditum cellulæ obſtruit.

Itaque mentem eius remotam à turbulentis interpellationibus, diuina gratia illuſtrabat: proficienſque quotidie in optimâ conuerſatione, primum quaſi fundamentum vitæ ſuæ continentiam poſſidebat: necnon vigilijs & orationibus, cum fletu & humilitate atque charitate, ſtudebat. Cumque per omnem locum de eo ſancta opinio diuulgaretur, cuncti audientes, ad videndum eum, & vt ædificarentur ab eo, vndique confluebant. Sermo quoque ei ſapientiæ ac ſcientiæ & conſolationis a Deo affluenter datus eſt, qui in mentibus audientium quaſi luminare lucidiſſimum radiabat.

Continentia [illegible] fundamentum. *Ad eum undique concurſus.* *Sapientia affluens.*

CAP. III. Cont[illegible] tem [illegible] duodec[illegible] no tenun[illegible] potens [illegible] ex hac vitâ recedens, au[illegible] ei copio[illegible] prædiaque n[illegible] ent q[illegible] [illegible] har[illegible] [illegible] us [illegible] pupi[illegible] o[illegible]um [illegible] mungi, ne plus orationibus impedimentum, huius rei gratia gigneretur. [illegible]um hoc feciſſet, ſecurus animo & mente quietâ permanſit. Hoc enim bono viro m[illegible] ſtudium erat, vt cor eius [illegible] terren[illegible] [illegible]: & ideo [illegible] nihil aliud poſſidebat, excepto vili ſago, vn[illegible] & tunica cilicinâ quâ vtebatur. Caucum quoque permodicum, in quo edere ſeu bibere ſolitus erat, habebat: necnon & vnum pſiathium, in quo cubitare conſueuerat. Cum his autem omnibus humilitatem ſupra modum, & charitatem ad omnes æqualiter poſſidebat: nec proponebat in honore locupletum pauperi; nec principem ſubiecto, vel nobilem ignobili præferebat: ſed omnes ſimiliter diligens, honorabat vniuerſos, ſine cuiuſquam acceptione perſonæ. Nec aliquando quemquam procacitèr increpabat, ſed erat ſermo eius charitate & ſuauitate conditus. Quis audiens eius eloquium, ſatiari potuit aliquando de his, quæ aliquando ex ſermonis eius dulcedine proferebantur? vel quis vultum illius, ſanctitatis imaginem præferentem, reſpiciens, non magis videndi eum ſæpiùs deſiderium ſumpſit? In omni tempore, abſtinentiæ ſuæ regulam quam ſemel arripuit, non mutauit: quinquaginta annos inſtitutum proprium, omni alacritate compleuit, & ob nimium amorem ac deſiderium quod habebat in Chriſto, omne æuum temporis illius, quaſi dies pauciſſimos reputabat: & tutus rigor acerrimæ conuerſationis eius, apud eum pro nihilo videbatur.

Hæreditatem opulentam in pauperes diſtribui curat. *Veſtis eius ſagum & cilicium.* *Supellex caucus & pſiathium.* *Æqualiter erga omnes afficitur.* *Sermo eius ſuauitate conditus.* *Vultus ſanctitatis imago.* *Quinquaginta annis in inſtituto perſeuerat.*

CAP. IV. Erat autem haud procul ab vrbe illa vicus admodum ſpatioſus ac magnus, in quo vniuerſi pariter à minimo vſque ad maximum pagani crudeliſſimi exiſtebant: quos ab idolorum cultu nullus omnino valebat auertere. Nonnulli quidem presbyteri & diaconi, in hoc ipſum illic ordinati & directi ab epiſcopo, ſine vllo ſalutis eorum fructu recedebant, nequaquam afflictionis ferentes laborem: quia non ſolum non ſuaderi, & ad conſenſum animus eorum ferox non poterat flecti, verùm etiam perſecutiones in eos, qui ſe monebant, ac ſeditiones vehementiſſimas concitabant. Sed turba nihilominus monachorum ſemel atque iterum adire nitentes, nihil penitus pro conuerſione eorum agere potuerunt. Porrò vnâ die reſidens cum clericis ſuis epiſcopus, beatiſſimi huius viri habuit mentionem, dixitque ad eos: Ego talem virum tempori-

Gentiles crudeles, & idololatriæ impenſe dediti, Euangelium reſpuunt.

bu[illegible]cis videre non pot[illegible], ita in omni[illegible] operibus [illegible] pe[illegible], & ſic c[illegible] ctis virtutibus ad[illegible]m, in quo elegit Deus habitare, [illegible] nunc ſanctiſſimus Abraham. Reſpondentes autem clerici, verum eſſe eum Dei famulum monachumque perfectum affirmabant. Et epiſcopus: Volo, inquit, eum in vico illo Gentilium ordinare presbyterum: poteſt enim eos patientiâ ac [illegible]a charitate ad Deum conuertere. Et conſurgens protinus, ad cellulam ſancti viri cum ſuis proficiſcitur clericis. Cumque ſalutaſſet eum, ſtatimque de Gentilibus vici illius inſinuat, vt ad eos ob ſalutem eorum pergeret, rogans. Qui cum audiſſet, triſtis vehementer effectus, ait ad epiſcopum: Quæſo, inquit, pater ſanctiſſime, permitte mihi vt meas iniquitates defleam, neque huiuſmodi negotium infirmo & exiguo exiſtenti iniungas. Ad quem rurſus epiſcopus dixit: Per Dei gratiam, inquit, potens es: ne velis ergo in hac bonâ obedientia fieri cunctabundus. Cui vir beatus iterum reſpondens, dixit: Obſecro ſanctitatem tuam, vt me mala mea plangere permittas. Et ait ad eum epiſcopus: Ecce totum mundum & quæ in eo ſunt reliquiſti, & vitam crucifixam amplexatus es: attamen cùm hæc vniuerſa compleueris, agnoſce te obedientiam, quæ cunctis virtutibus eminet, non habere. Hæc ille cùm audiſſet, cœpit flere amarè, dicens ad eum: Quid ſum ego, canis mortuus? & quæ eſt vita mea, quoniam talia de me, ô ſanctiſſime pater, iudicaſti? Cui ait epiſcopus: Ecce hic reſidens, tuam ſolummodò ſalutem acquiris: ibi autem plurimi per te, diuinâ gratiâ operante, ſaluandi ſunt, quoſcumque ad Dominum Deum conuerteris. Conſidera itaque vnde ampliorem mercedem habeas: vtrùm, ſi teipſum ſaluans ſolùm, an ſi plurimos tecum ad ſalutem adduxeris. Tunc beatus vir Dei flens, ait: Fiat voluntas Domini: verumtamen propter obedientiam, quocumque iuſſeris, pergam.

Patientiâ & charitate Gentiles conuertendi.

Reluctanti Abrahæ epiſcopus officium prædicationis iniungit.

Obedientia virtutum omnium eminentiſſima.

1. Reg. 24.

CAP. V.

Educens ergo eum de cellulâ in ciuitatem ilicò introduxit: ibique [10] per impoſitionem manus presbyter ordinatus, ſtatim ad vicum paganorum ſine morâ dirigitur. Quòd dum S. Abraham pergeret, precabatur Dominum, dicens: Clementiſſime ac benigniſſime Deus, reſpice infirmitatem meam, gratiamque tuam cæleſtem ad meum præſidium dirige, vt glorificetur nomen tuum ſanctum. Perueniens autem ad vicum, videnſque omnes in inſaniâ idololatriæ vehementer eſſe detentos, ex imo pectore ingemiſcens, grauiter fleuit: & eleuans oculos ſuos ad cælum, dixit: Tu ſolus qui ſine peccato es Deus, ne deſpicias [illegible] opera m[illegible] tuorum. [illegible] ſeſtinanter [illegible] e direxit nun[illegible] m ciuitatem [illegible] amicum [illegible]m ch[illegible]m ſibi, vt pecuniam ex reliquijs partim o[illegible] ſui afferret. Quam eum accepiſſet, inter paucos dies conſtruxit eccleſiam. Et velut ſponſam optimam, multo eam mirificoque decorauit ornatu. Attamen dum ædificaretur, quotidie homo Dei per media ſimulacra Gentilium tranſiens, nihil penitus loquebatur, niſi in corde ſuo orabat ſolummodo, gemituſque cum fletu mittebat ad Dominum. Poſtquam verò eccleſia eſt conſummata, quaſi munus quoddam eum multis lacrymis obtulit Deo, ibi genibus poſitis, has preces ſupplicites in ſuâ oratione profudit: Tu, inquiens, omnipotens Fili Dei viui, qui totum mundum errons depreſſum caligine, ad cognitionem luminis tui per tuam præſentiam deduxiſti, hunc quoque populum tuum diſperſum congrega in ſinum eccleſiæ tuæ, & illumina oculos mentis eorum, vt reſpuentes ſimulacrorum culturam, te ſolum amatorem hominum ac benignum Deum cognoſcant.

Ordinatur presbyter per impoſitionem manus epiſcopi.

E[illegible] ſtru[illegible].

Orat pro Gentilium conuerſione.

Cumque hanc orationem finiſſet, continuò egreſſus ab eccleſiâ, perrexit ad templum Gentilium, araſque eorum & ſimulacra manibus ſuis euertit atque deſtruxit. Quod factum cùm cerneret turba Gentilium, quaſi agreſtes feræ inſiliunt, eumque laceratum multis verberibus fugauerunt. Ipſe autem clàm nocte in eccleſia reſidens, plagarum ſuarum lacerationem non curans, ſed tantummodò cum fletibus ac gemitibus, vt ſalui fierent, Dominum precabatur. Facto autem manè aduenientes pagani, inueniunt hominem Dei orantem: & nimio ſtupore perculſi, quaſi [11] enei quidam effecti ſunt. Vnde & ad eccleſiam quotidie veniebant, non tamen orationis gratiâ, ſed vt oculis ſuis eccleſiæ contemplantes ornatum ac pulchritudinem, delectarentur. Cœpit itaque quadam die vir beatus Abraham deprecari eos, vt agnoſcerent Deum. Illi verò ſæuiores effecti, fuſtibus eum quaſi lapidem quemdam atque exanimem ceciderunt: & deinde pedibus eius fune ligatis, extra vicum traxerunt, lapidibus obruentes: mortuumque eum arbitrantes, ſemineccem reliquerunt.

Aras Gentilium deſtruit.

Grauiter verberatur.

Capiuntur eccleſiæ ornatu Gentiles.

Rurſus à Gentilibus crudeliſſimè cæditur. Semineci relinquitur.

Mediâ autem nocte in ſemetipſum reuerſus, cœpit flere vehementiſſimè, ac dicere: Vt quid Domine deſpexiſti humilitatem meam, & quare faciem tuam auertis à me? & cur repellis animam meam, & deſpexiſti Domine opera manuum tuarum? Et nunc Domine reſpice ſuper ſeruum tuum, & exaudi deprecationem meam, & corrobora me:

Rurſus orat pro conuerſione.

[illegible] iuus a vinculis d[illegible] bo-
li, [illegible], vt [illegible]cant [illegible]
[illegible] non [illegible] Deus.
D[illegible] b oratione, intrauit in
v[illegible] que eccleſiam, Domino
P[illegible] Ruſus autem facto dilu-
[illegible] uenientes viderunt eum. & ſtupefacti
[illegible] veri, nulli habentes vi-
[illegible] cor[illegible], acerrimis illum tor-
[illegible] terque conficiunt: & ſolitò
[illegible] ligatum, extra vicum traxerunt.

CAP. VI. H[illegible] autem cum per triennium patere-
t[illegible] ſi verus adamas tolerabiliter perdu-
r[illegible] tot tantiſque inſectationum tri-
[illegible]bus ceſſit: ſed cum cæderetur, cùm
[illegible]etur, cum perſecutiones pateretur,
c[illegible]pidaretur, cum fame & ſiti labora-
r[illegible], in omnibus his quæ ei acciderant, num-
quam ad iracundiam prouocatus, num-
quam ad indignationem commotus eſt: numquam puſillanimitate diſtabuit, num-
quam tædio fatigatus eſt: ſed cum aſpera
omnia pateretur, magis ac magis amor eius in eos & charitas augebatur. modò admo-
nebat, modò blandiebatur, modò blandi-
mentis ſuauiſſimi eloquij leniebat. Et qui-
dem ſeniores, veluti patres rogabat; iuue-
nes, vt fratres; adoleſcentes, vt filios: cùm
econtrariò ab eis ſubſannaretur, irrideretur,
atque mille opprobria pateretur.

Creſcit ſemper ſeruum Dei [illegible].

CAP. VII. Quadam igitur die habitatores vici illius
congregati, nimioque ſtupore mirantes ac
perterriti, adinuicem colloquentes: Cerni-
us, inquiunt, tam magnam patientiam viri,
& ineffabilem circa nos charitatem: quo-
modo in tantis tribulationibus, quas ei in-
tulimus, nequaquam ex hoc loco diſceſſe-
rit, neque alicui noſtrûm maluoi verbum
locutus ſit, neque auerſus eſt à nobis, ſed
cum gaudio magno ſuſtinuent vniuerſa.
Vnde niſi eſſet (vt aſſerit) Deus verus quem
prædicat, & regnum & paradiſus, vltio quo-
que malorum, non hanc tribulationem pa-
teretur inaniter. Illud etiam conſideran-
dum, quoniam deos noſtros, cùm eſſet ſo-
lus, euertit: & in nullo eum lædere value-
runt. Vere ſeruus Dei eſt homo hic, & cun-
cta vera ſunt quæ de eo fama diſpergit. Ve-
nite itaque, credamus in Deum quem præ-
dicat. Et hæc inter ſe colloquentes, pariter
omnes in eccleſiam pergunt, clamantes
atque dicentes: Gloria Deo cæleſti, qui mi-
ſit famulum ſuum, vt nos ab errore ſaluaret.

Perterriti [illegible] Gentiles.

CAP. IIX. Tunc beatus homo Dei hæc videns, læti-
tia ingenti repletus eſt, & facies eius quaſi
ros matutinus mutata eſt. aperienſque os
ſuum, ait ad eos: Patres mei, fratres ac filij,
venite, demus gloriam Deo, qui illuminare
dignatus eſt oculos mentis veſtræ, vt eum
poſſi[illegible]oſc[illegible] & percipite ſignaculum
vitæ vt pu[illegible] emini ab im[illegible]und[illegible] idolo-
rum. & credite ex toto corde & animo,
quòd vnus ſit Deus cæli & terræ & omnium
quæ in eis ſunt, ſine initio, inenarrabilis &
incomprehenſibilis, dator luminis, & ama-
tor ac redemptor hominum, terribilis ac
ſuauis; & in Filium eius vnigenitum, qui eſt
ſapientia eius; & in Spiritum ſanctum, qui
viuificat omnia: vt cæleſtes ex terrenis effe-
cti, vitam cæleſtem poſſitis adipiſci. Reſpon-
dentes autem vniuerſi, dixerunt: Ita pater
noſter, ita dux vitæ noſtræ: quemadmodum
denuntias nobis & doces, ita credimus &
faciemus. Et confeſtim ſanctus Abraham
aſſumens ſacrum Baptiſma, baptizauit eos
in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, à
minimo vſque ad maximum. Erant autem
vſque ad mille animas. Deinde per ſingu-
los dies diuinas Scripturas eis legebat, do-
cebat eos de regno Dei, de paradiſi delicijs,
de gehennæ ſupplicijs, de iuſtitia, de fide &
charitate. Illi verò, ſicut bona terra percipit
ſemen bonum, & affert fructum, aliud cen-
teſimum, aliud ſexageſimum, aliud trigeſi-
mum: ita verba eius libentiſſimè audientes,
atque in timore Domini proficientes, fru-
ctus largiſſimos afferebant. In conſpectu
autem eorum quaſi Angelus Dei videba-
tur, & quaſi quædam ædificij ligatura. Sic
enim charitas eorum circa ipſum erat per
doctrinam ſermonis dulciſſimi, vt ex hoc
Deum credere viderentur.

Omnes baptizantur.

Matth. 13.

Inſtar Angeli habetur.

CAP. IX. Completo igitur anno poſtquam credi-
derunt, vir beatus Abraham non ceſſabat
diebus ſingulis verbum eis Domini prædi-
care. At vbi eorum ſtudium circa Deum fi-
demque firmiſſimam vidit, & quòd erga
eum nimia eſſent charitate connexi, & ho-
norem ſibi maximum exhiberent: verens
ne obtentu eorum, abſtinentiæ ſuæ regulam
deſtruere cogeretur, & quocumque modo
mens eius terrenis curis aſtringeretur; con-
ſurgens in medio noctis, hanc orationem
fudiſſe fertur ad Dominum: Tu ſolus ſine
peccato Deus, qui cum ſis ſanctus, requie-
ſcis in ſanctis: qui ſolus amator es hominum
ac miſericors Dominus, qui mentis oculos
huius multitudinis illuminaſti: qui eos ab
aduerſarij vinculis abſoluiſti, qui implicatos
eos ab ſimulacrorum erroribus conuerti-
ſti, & tuæ cognitionis ei ſcientiam tribuiſti:
quæſo Domine, vt vſque in finem regere
eos & conſeruare digneris, & auxilium
tuum gregi huic optimo, quem poſſidere
voluiſti, perpetuum copioſumque clemen-
ter impartias: & quaſi muro validiſſimo eos
gratiâ bonitatis tuæ circumdes, & cor eo-
rum ſemper illumines, vt ea quæ ſunt tibi

Prædicat verbum Dei Neophytis.

Abrahæ oratio.

placita perficientes, æternam vitam percipere mereantur: mihi quoque infirmiſſimo adminiculum tribuas, neque reputes in peccatum, quod ab eis feſtino diſcedere. Tu enim noſti, vniuerſorum cognitor, quod te ſolum deſidero, & te mihi Dominum eſſe cognoſco. Conſummataque oratione diſcedens, tertiò conſignauit vicum Chriſti ſignaculo: abijtque latenter in alium locum, & quibus potuit latebris occultauit.

Benedicens vico à ſe conuerſo clàm inde diſcedit.

CAP. X. Manè autem ſolito more ad eccleſiam turbæ conueniunt. Cumque eum minime reperiſſent, maximo ſtupore percuſſi, & quaſi errantes oues, diuerſis locis paſtorem proprium perquirebant: nomenque vlulantes cum lacrymis inclamant. Cum autem diutiſſime perquirendo eum inuenire non poſſent, nimio mœrore deiecti, confeſtim, quod eis acciderat, pergentes epiſcopo nuntiauerunt. Qui cum hoc agnouiſſet, ipſe quoque admodum triſtis effectus, ſtatim plurimos ad requirendum Dei hominem deſtinauit, maximè ob conſolationem gregis eius, eò quod cerneret eos flebiliter contriſtari. Cumque ab omnibus tamquam lapis pretioſiſſimus quæreretur, & prorſus inueniri non poſſet: habito conſilio cum clericis ſuis, epiſcopus memoratum vicum ingreditur, cœpitque ad eos conſolatorium proferre ſermonem: & dolorem maximum, quem de diſceſſu hominis Dei conceperant, blandâ prædicatione lenire. Cernens autem in fide Chriſti eos firmiſſimos, elegit ex eis viros probabiles, quos preſbyteros ac diaconos lectoreſque conſtituit. Audiens vero hoc ſanctiſſimus Abraham, vehementer gauiſus eſt: & glorificans Deum, dixit: Quid retribuam tibi Domine Deus meus, benigniſſime Pater, atque amator hominum ſuauiſſime, pro omnibus quæ retribuiſti mihi: Honorifico & glorifico diſpenſationem tuam. Tunc continuò ad priſtinam cellulam reuertitur. Fecit igitur alteram extrinſecus cellulam, & ſemetipſum magnâ cum lætitiâ in interiore concluſit. O miraculum, chariſſimi, laudibus plenum & gloriæ ſempiternæ! In tantis namque afflictionibus, quas in ſæpe dicto vico perpeſſus eſt, numquam abſtinentiæ ſuæ regulam fregit, neque in dexteram vel ſiniſtram ab eâ diuertit. Gloria & magnificentia Deo, qui ei talem tolerantiam tribuit, quâ & alios poſſit conuertere, & ſui propoſiti gratiam cuſtodire.

Studioſè ab omnibus quæritur.

Reuertitur ad cellam ſuam.

CAP. XI. Cernens autem diabolus bonorum hominum æmulus, quod tantas in eum tribulationum moleſtias excitans, non in deſidiam Dei hominem trahere, non in aliquo mentem viri Dei valuiſſet a Domino ſeparare: & quod maius eſt, ſicut aurum in fornace, preſſuris fulgentior redderetur, atque in maiorem patientiam & alacritatem charitatis proficeret: vehementer irritatus & acriter efferatus, aduerſus eum cum magna phantaſia aduenit, vt ſaltem ſic ei pauorem incutiens, decipere eum poſſet ac fallere.

Armatus cum dæmon.

CAP. XII. Igitur cum ſtaret in medio noctis ac pſalleret, repente lux copioſa veluti ſolis, in cella eius refulſit, & vox quaſi cuiuſdam multitudinis audita eſt, dicens: Beatus es Abraham; vere beatus es & fidelis, nulluſque ſicut tu in omni conuerſatione inuentus eſt, qui omnes voluntates in eas expleſti. Protinus autem vir ſanctus dolum maligni cognoſcens, exaltauit vocem ſuam, ac dixit: Obſcuritas tua tecum ſit in perditionem, ô plene dolo atque fallaciâ. ego enim homo peccator ſum, habens tamen ſpei præſidia, per gratiam Dei in nullo tuas inſidias pertimeſcam. Neque enim plurimæ phantaſiæ pauorem mihi incutiunt. Nomen ſiquidem Domini mei & Saluatoris Ieſu Chriſti, quem dilexi & diligo, mihi validiſſimus murus eſt, in quo te increpo immunde canis, ac ter miſerande. Et dicente eo hæc, confeſtim vt fumus ab oculis eius euanuit. Sanctus autem Dei famulus cum multâ alacritate tranquilloque animo benedicebat Dominum, quaſi qui nullam phantaſiam vidiſſet.

Benedicens eum decipere conatur.

Dæmonis laudes contemnit.

Nominis IESV prolato fugatur dæmon.

CAP. XIII. Rurſus verò poſt dies paucos orante eo noctu, tenens ſecurim diabolus, cellulam eius conabatur euertere. Et cum iam putaretur perforaſſe eam, voce magnâ clamauit & dixit: Feſtinate amici mei, feſtinate celeriter: atque introeuntes, vitam eius violenter eripite. Ait autem contra eum beatus Abraham: Omnes gentes circumdederunt me, & in nomine Domini vindicabor in eis. At ille protinus cùm hanc vocem audiſſet, euanuit; cella autem beati viri integra atque illæſa permanſit.

Securi cellam eius diffringere tentat.

Pſal. 117.

CAP. XIV. Item poſt paucos dies cùm mediâ nocte pſalleret, pſiathium ſuum, ſuper quod conſiſtebat, cœpit vehemens flamma comburere. Tunc ille intrepidus ignem conculcans, dicebat: Super aſpidem & regulum ambulabo, leonem & draconem conculcabo: & omnem virtutem inimici, in nomine Domini mei Ieſu Chriſti, qui mihi præbet auxilium, ſuperabo. Diffugiens itaque ſatanas, voce magnâ proclamabat: Ego te, inquiens, mala morte deuincam, inueniamque artes, quibus te conteram, qui me nunc quaſi contemptibilem reputas.

Ignem à dæmone immiſſum calcat illæſus.

Pſal. 90.

CAP. XV. Quadam die igitur cibum eo ſumente, transfiguratus dæmon in habitu adoleſcentis, cellulam eius ingreditur, & appropinquans,

Adoleſcentis ſpecie iterum ei apparet.

quam, crucem eius nitebatur euertere. Vir autem Dei manu illud retinens, manducabat intrepidus. Tunc exiliens diabolus, aliam phantaſiam repentè confingit: & ecce quaſi candelabrum ſtatuens ante eum, & lucernam deſuper ardentem, ore polluto ac

Pſal.118. fœtido Pſalmos cantabat voce magna: Beati, inquiens, in viâ immaculati, qui ambulant in lege Domini. Cumque ex eodem Pſalmo verba plurima cecinisset, nullum ei ſermonem ſanctus ille reſpondit: donec cibum ſolitum percepiſſet. Poſtquam verò dè menſa ſurrexit, cum omni conſtantia ait ad eum: Canis immunde & ter miſerande, atque infirmiſſime & mendaciſſime: ſi noſti quòd beati ſunt, cur eis moleſtus es? Nam beati ſunt reuerà omnes, qui ex toto corde diligunt Deum. Reſpondens autem diabolus, ait: Idcircò illis infeſtus ſum, vt ſuperem eos, vt ab omni opere bono præpediti, meis facinoribus ſocientur. Cui vir beatus ita reſpondit: Non tibi bene ſit maledicte, vt quempiam timentium Deum ſuperare vel impedire præualeas: niſi fortè eos, qui tibi ſimiles exiſtentes, à Deo propriâ voluntate diſcedunt. Illos vincis ac fallis, quoniam Deus non eſt in eis. Ab his autem qui diligunt Deum, tamquam fumus à vento, exhaleſcis ac deficis. Vna ſiquidem eorum

Orationis vis contra dæmonem. oratio ſic te perſequitur ac deturbat, quemadmodum puluis à vento inſectatus diſpergitur. Viuit autem Deus meus, qui eſt benedictus in ſæcula, qui eſt gloriatio mea, quia non te pertimeſcam, etiam ſi omni tempore hic conſtiteris. Sic autem pro nihilo te ſpernam, veluti ſi vnus catulus contritus ab aliquo contemnatur. Hæc eo dicente, confeſtim ille (vt ſolebat) euanuit.

CAP. XVI. Rurſus poſt dies quinque, cùm pſalmodiam ſuam noctis tempore conſummaſſet, aliud phantaſiæ argumentum ab inimico confingitur. Ecce enim quaſi turba plurima cernitur aduenisse: & velut trahentes inuicem, cum clamoribus ſe mutuò cohortantur, vt homo Dei in foueam proijceretur.

Pſal.117. Quos circumſpiciens vir beatus, Circumdederunt me, inquit, ſicut apes fauum, & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis, & in nomine Domini vindicabor in eis. Tunc ſatanas exclamans, ait: Heu heu me, quid tibi de cetero faciam neſcio. Ecce enim me in omnibus victum ac ſuperatum intelligo, & vniuerſas vires meas eſſe deſpectas, & me vndique conculcatum. Verumtamen nec ſic quidem à te aliquando diſcedam, donec ſuperans, humilem te mihique ſubiectum faciam. Vir autem Dei ait ad eum: Anathema tibi & omni virtuti tuæ, pollutiſſime dæmon: gloria autem & honor Domino ſoli ſancto ac ſapienti Deo, qui nobis dilectoribus ſuis te tradidit conculcandum. & idcircò verſutias tuas ſubſannamus atque contemnimus. Agnoſce itaque infirmiſſime atque infeliciſſime dæmon, quia nos neque te, neque tuas pertimeſcimus phantaſias.

Per multum autem tempus diuerſis argumentis ac machinis contra virum fortiſſimum dimicans, non quiuit cogitationibus eius ſolidiſſimis, ſaltem pauorem certans incutere. Magis autem præliando, alacritatem in eo & charitatem apud Deum maximam ſuſcitabat. Diligens namque Deum ex toto animo, & conuerſationem ſuam ſecundum voluntatem eius inſtituens, affluenter gratiam diuinam promeruit: & propterea non valebat diabolus lædere eum. Perſeueranter namque pulſauerat, vt ei theſauri diuinæ gratiæ panderentur. Cumque patefactus fuiſſet ingreſſus, tres ſibi inde pretioſiſſimos lapides ſumpſit, fidem, ſpem, & charitatem, quibus in eo perfectè ac firmiter virtutes reliquæ ornabantur. Texens quoque pretioſiſſimam coronam bonis operibus, Regi regum Domino, a quo munus acceperat, offerebat. Quis enim ſic ex toto corde Deum & proximum tamquam ſeipſum dilexit? Aut quis ita laborantibus compatiebatur & miſericors exiſtebat? Quem aliquando monachum audiens bene conuerſari, non pro eo deprecatus eſt Dominum, vt liber ab omnibus diaboli laqueis ſeruaretur, & curſum vitæ ſuæ inculpabiliter conſummaret? Aut quem peccatorem vel impium audiens, pro eo, vt ſaluaretur, cum lacrymis diebus ac noctibus Dominum non poſtulabat? Et in omni tempore inſtitutionis ſuæ non præteriuit eum ſine lacrymis dies. Labia ſua non ſoluebat facilè in riſum. Non appropinquauit oleum corpuſculo eius, facies, vel etiam pedes, à die conuerſionis ſuæ numquam diluti ſunt. Sic namque ſe exhibebat, tamquam quotidie moriturum.

CAP. XVII. Imperterritus aduerſus dæmonis terriculamenta perſtat. — *Fides, ſpes, charitas tres lapides pretioſi.* — *Corona bonorum operum.* — *Lucæ 10.* — *Faciem pedeſque numquam lauit.*

O verè, fratres, glorioſum miraculum, in tanti abſtinentia, iugibuſque vigilijs, fletibus mixtis,[13] chameunijs quoque & contritione corporis numquam omnino laſſatus eſt, numquam infirmatus ſegnitiâ obtorpuit, numquam tædio fatigatus eſt: ſed veluti eſuriens quiſquam aut ſitiens, ſic ille auiditate quadam ſuſtinens omnia, numquam ſui propoſiti potuit mens eius dulcedine ſatiari. Erat autem adſpectus eius quaſi flos quidam immarceſcibilis, atque in facie eius puritas animi noſcebatur. Sed & totum corpuſculum eius, quaſi nihil egiſſet, validum ac robuſtum apparuit, vtpote qui diuinâ gratiâ in omnibus frueretur, & iucunditate

CAP. XVIII. — *Animi puritas ex facie noſcebatur.*

ſpiritalis lætitiæ potiretur. In horâ namque dormitionis ſuæ ita ſplendidiſſimus vultu apparebat, quaſi qui nequaquam vitæ ſuæ tempus in abſtinentiâ peregiſſet. Sed & aliud in eo per diſpenſationem miraculum geſtum eſt. In omnibus ſiquidem quinquaginta annis abſtinentiæ ſuæ, veſtem cilicinam, quâ indutus fuerat, non mutauit. Quinquaginta annorum veſtem non mutauit.

Reliqua de Vitâ Abrahæ & eius nepte, vide infrà inter Vitas Feminarum.

NOTATIO.

1 ABRAHÆ.] *Memoria huius habetur in Eccleſiaſticis tabulis. Ita enim Martyrologium Romanum* XVI. *Martij:* In Syriâ S. Abrahæ eremitæ, cuius res geſtas beatus Ephraim diaconus conſcripſit. *Menologium Græcorum* XXIX. *Octobris:* Natalis S. Patris noſtri Abrahami. *Fuſius eodem die in Menæis, vbi & Maria neptis eius iungitur.*

2. EPHRAIM.] *Auctor hic Actorum S. Abrahæ, vt MSS. præferunt, & editio Colonienſis: quæ etiam hoc auctore habes apud Lipomanum tomo* II. *qui ea ex Vitis Patrum editionis Colonienſis deſumpſit. Nam quæ in alijs editionibus habentur, in fine decurtata ſunt. Deſunt enim tria vltima capita poſt Vitam Mariæ neptis Abrahæ, quæ ibidem huic iuncta eſt. Meminit eiuſdem idem Ephraim in libello, qui* Teſtamentum Ephraim *inſcribitur.*

Metaphraſtes quoque eiuſdem res geſtas fuſius enarrauit, quas habes apud Lipomanum tomo VI. *& Surium tomo* II.

Meminit de Abrahamo S. Ephraim diſcipulo Sozomenus libro III. *cap.* XV. *& Nicephorus lib.* IX. *capite* XVI.

3. INTERPRETE ANONYMO.] *Eadem hæc Acta ex nouâ Gerardi Voſſij interpretatione prodiere his proximè elapſis annis, inter opera beati Ephraim tomo* III.

CAP. I. 4. DESPONSAVERVNT EI PVELLAM ADHVC IN PVERITIA CONSTITVTO.] *Saltem ſeptennes eſſe oportebat, vt contraherent ſponſalia, vt notat Barnabas Briſſonius de ritu nuptiarum. Modeſtinus IC. lib.* IV. *differentiarum L. In ſponſal. D. De ritu nupt.* In ſponſalibus contrahendis ætas contrahentium definita non eſt, vt in matrimonijs. Quapropter à primordio ætatis ſponſalia effici poſſunt; ſi modò id fieri ab vtraque perſonâ intelligatur, id eſt, ſi non ſint minores, quàm ſeptem annorum. *quæ verba certam nominatim ſponſalibus contrahendis præſcriptam ætatem non fuiſſe ſignificant.*

Quanquam quod ad legis Papiæ præmia attinet, ea demum ſponſalia probari admittique Auguſtus conſtituit, quibus biennio poſt iuſtæ ac legitimæ nuptiæ accedere poſſent. vt proinde minores natu decem annorum virgines fruſtra ſponſæ haberentur. Cuius rei conſtituendæ cauſſa fuit, quod ſponſaliorum obtentu, quæ ad exitum & effectum breui perduci per ſponſarum immaturam ætatem non poterant, Legis fraudem fieri animaduertiſſet. Dio libro LIIII. *in Actis anni* DCCXXXVI. ὡς δ' ὃν ᾔσθετό τινας βρέφη ἐγγυωμένους, καὶ τὰς μὲν τιμὰς τῶν γεγαμηκότων καρπουμένους, τὸ δὲ ἔργον αὐτῶν μὴ παρεχομένους, προσέταξε μηδεμίαν ἐγγύην ἰσχύειν μεθ' ἣν οὐ δυοῖν ἐτοῖν διελθόντοιν γαμοῦσί τις· τοῦτ' ἔστι δεκέτιν πάντως ἐγγυᾶσθαι. τοῦ γε καρποῦσθαι αὐτῶν ἀπολαύοντα. δώδεκα γὰρ ταῖς κόραις ἔτη ἐς τὴν τοῦ γάμου ὥραν ἐντελῆ, καθάπερ εἶπον, νομίζεται. *Quæ verba ita Briſſonius reddidit, quod ea ab interprete Xylandro minus fideliter & planè verſa eſſent:* Quoniam autem quidam infantes puellas deſpondentes præmijs quidem coniugum fruebantur, ceterùm effectum rei & coniugum opus non præſtabant; ea ſponſalia vires nullas habere conſtituit, poſt quæ duobus tranſactis annis ſponſa duci minimè poſſet: hoc eſt vt omnino decennis virgo deſponderetur, ſiquidem ex eâ commodi quid ſponſus capere vellet. Duodecimo namque anno virgo matura viro, & nubilis, vt iam antè dixi, exiſtimatur. *Quæ addiecit etiam iiſdem penè verbis Zonaras tom.* II *Annalium, & mentem Dionis clare proponit. Hoc ipſum ſtrictim tangit Suetonius Auguſti cap.* XXXIV. Cumque etiam immaturitate ſponſarum, & matrimoniorum crebrâ mutatione vim Legis eludi ſentiret, tempus ſponſas habendi coarctauit. *Quò pertinet Caij locus L. pen. D. De ſponſal. quem ex eius lib.* I. *ad L. Iuliam & Papiam Pandectarum concinnatores delibarunt:* Sæpè iuſtæ ac neceſſariæ cauſſæ non ſolùm annum vel biennium, ſed etiam triennium aut quadriennium, & vlteriùs trahunt ſponſalia: veluti valetudo ſponſi ſponſæve, vel mortes parentum, aut capitalia crimina, aut longiores peregrinationes, quæ ex neceſſitate fiunt. *Vide etiam Cuiacium libro* XVI. *Obſeruat. cap.* XXXV.

5. PROPINQVABILE.] *Aliàs,* propinqui habile. *Tunc delendum,* memorati parentes.

6. DIE SEPTIMO.] *Ita MS. Audomarenſis, & Metaphraſtes. Deeſt impreſſis. Exprimitur hic ritus quarumdam gentium ſeptem diebus nuptias celebrantium: Gen.* XXIX. *v.* 27. *de nuptijs Iacob & Liæ:* Imple hebdomadam dierum huius copulæ. *Iudicum* XIV. *v.* 12. Quòd ſi ſolueritis mihi intra ſeptem dies conuiuij. *& v.* 17. Septem igitur diebus conuiuij flebat ante eum. *Tobiæ* VIII. *v.* 23. Adiurauit Raguel Tobiam, vt duas hebdomadas moraretur apud ſe. *Nempe, ait Serarius noſter, epulum nuptiale in decimum quartum diem porrigitur, propter duplicatam ſcilicet lætitiam ob nuptias & dæmonium illud expulſum. Auguſtinus q.* LXXXIX. *in Geneſim:* Quòd ait, Conſumma ſeptimanam iſtius; ad nuptiarum celebrationem pertinet, quæ ſeptem diebus celebrari ſolent. *Hieronymus Tradit. in Geneſ.* Dicitur ei à ſocero Laban, vt ſeptem dies pro nuptijs prioris ſororis expleat. *Obtinuit is mos apud Orientales, & apud Iudæos etiamnum ſeruatur. Ex hac Vitâ colligitur etiam, viguiſſe apud Ægyptios.*

7. CAVCVM.] *Ita MS. Audomarenſis: vti & hic infra cap.* XV. *Editiones,* cannum. *Vſurpatur hæc vox tum a Græcis, tum à Latinis. Gloſſa Græcolatinæ,* Καύκα, patera. *Suidas.* Καυκίον παρ' ἡμῖν, κύλιξ ἢ ποτήριον. Quòd vulgò caucium, doctioribus dicitur calix. *Marcellus Empiricus cap.* XXV. Vermis terrenus effoditur, & in ligneo cauco ponitur, ſi fieri poteſt, fiſſo, & ferro illigato. *Hieronymus libro* II. *contra Iouinianum cap.* IX. Quodam verò tempore habens ad potandum caucum ligneum, vidit puerum manu concauâ bibere. *Ita ibi legendum* CAP. III.

dum eſt ex MS. monui ſuprà ad Vitam S. Pauli primi eremitæ cap. XIV. *n.* 55. *Vide Onomaſticon.*

8 PSIATHIVM.] *Frequens hæc dictio apud Aſceticos ſcriptores de lecto & mattulâ Aſcetarum. Hæc eadem Vita cap.* XIV. *pro* pſiathio *alia editio habet* mattulam. *Vide dicta ad Vitam Pachomij cap.* XLIII. *n.* 42.

9. ABSTINENTIÆ SVÆ REGVLAM &c. NON MVTANT] *Ephræm ſermone aſcetico ſiue de vitâ monaſticâ:* Sancti probatiſſimique olim Patres, iactis firmiter vnius regulæ fundamentis, canonem, quem ſemel arripuerant, ad finem vſque vitæ retinuerunt. Nam alij quinquaginta annis, alij pluribus, &c. *Idem ſermone parænetico de Aduentu Domini:* Canonem vnum retine, ſicut etiam ſancti fecerunt Patres, qui ad quinquaginta & vltra annos non mutarunt canonem ac regulam.

Cap. v. 10. PER IMPOSITIONEM MANVS PRESBYTER ORDINATVS.] *Ita ab ipſis Apoſtolorum temporibus ordinatio preſbyterorum manuum impoſitione ſeu χειροθεσίᾳ eſt facta: 1. Timoth.* IV *v.* 14 *&* V. *v.* 22. *Vide Onomaſticon.*

11. EXEI] *Ita ſcribendum & legendum. Hactenus editum* exiei. *quod etſi intelligi poſſit, quod inilar aris præ ſtupore diriguerint; non tamen ita ſcribit Auctor. Græcè eſt* ἐκεῖ. *Eſt autem Græcis* ἐκεῖ percullus. *Heſychius:* ἐκεῖ, ἔκπληκτος. *Vide Onomaſt.*

Cap. XI. 12. CVM MAGNA PHANTASIA.] *Id eſt, apparatu. Nicephorus libro* XI. *cap.* XVIII. *de Valente Imperatore:* Cùm autem Epiphaniorum feſtus dies adeſſet, cùm vniuersâ, quam ſecum habebat phantaſiâ, inanique & ſplendidâ pompâ in Eccleſiam venit. *Græcè eſt,* σὺν τῇ ὅλῃ αὐτοῦ θεραπείᾳ.

Cap. XIIX 13. CHAMEVNIIS] *Ita legendum. Quæ vox etiam in manuſcripto ſæpè deprauata eſt. Vetus editio habet,* cammenijs. *Colonienſis,* caumenijs. *Quod poſtremum ortum ex tranſpoſitione litterarum, quæ in quibuſdam vocibus valde ſolemnis fuit.*

VITA SANCTI [1] BASILII CAESAREAE CAPPADOCIAE ARCHIEPISCOPI

1. IAN.

AVCTORE [2] AMPHILOCHIO ICONII EP.

INTERPRETE [3] VRSO S.R.E. SVBDIACONO.

PRÆFATIO INTERPRETIS.

BEATI Baſilij, Cæſareæ Cappadociæ præſulis, Vitam me in Latinam vertiſſe dictionem, ſecundùm poſtulationem tuam, cognoſce. Neque enim inobediens eſſe tibi debeo, qui omnibus fratribus meis & proximis debitor ſum. Sed vtinam tam benè quàm promptè, tam vtiliter quàm feliciter, quod poſtulaſti, fuerim executus: præſertim cùm neceſſariò ſuper hoc fueris exhortatus, & vt tantus vir apud Latinos, quemadmodum apud Græcos, celebris habeatur, iure ſategeris. Denique licet eius quædam ſalutifera ſcripta ſermo Latinus habeat, vita tamen illius quàm ſit admirabilis hactenus ignoratur. Et certè ſatis incongruum eſt, quod docuerit ſciri, & quid fuerit operatus neſciri. cùm ſanctus Vir (vtpote imitator illius, de quo Lucas ſcribit, quia cœpit Ieſus facere & docere) non Act. 1. *ſolùm verba Dei docebat homines, ſed, vt magnus vocaretur in regno cælorum, anteà faciebat. Fruere igitur ſalubriùs doctrinis eius: & ne fortè dicas illum docuiſſe & non feciſſe, iam nunc ſcies quia fecit quod docuit, & de cetero habebis quod imiteris.*

Licet antè hoc opus ego non præſumpſerim aggredi, putans, vt ipſe noſti, ab alio iam tranſlatam, in quo meritò ipſe me reprehendis. Numquidnam quia Scripturam ſacram quidam interpretati ſunt, idcircò poſteriores interpretes hanc minùs interpretati ſunt? Si hoc eſſet, eamdem ſacram Scripturam Latinitas ex ipſo Hebraico fonte per beatum [4] Hieronymum Eccleſiæ Romanæ Presbyterum, & diuinæ Bibliothecæ cultorem, hactenus non hauſiſſet.

Verùm diligenter inquirens, nihil ſcriptum de vitâ huius Sancti apud Latinos inueni, [5] niſi duo miraculorum eius, id eſt, de puero Chriſti negatore liberato, & muliere à peccatis ereptâ: quæ tamen adeò deprauata reperi, vt rurſus ea interpretari quàm emendare maluiſſem.

Sanè notandum eſt, quia cùm quidam legunt in his actibus, quæ ſanctus Amphilochius ſcripſit, diſcrepaſſe autumant ab his, quæ S. Gregorius Nazianzenus [6] in epitaphio huius magni viri commemorat: cùm alter fortè tacuerit, quod alter non tacuit, idipſum nobis inter Euangeliſtas reperientibus. Præſertim cùm & idem Amphilochius, qui ſuper tanti viri vitâ ſcripſerint, hæc expoſiturus aptè deſignet.

PROLOGVS AVCTORIS.

CHARISSIMI, non inconueniens erat, ſed iuſtum, deuotos filios ſuper obitu patrio contriſtari, & ei dona lacrymarum offerre: quod hactenus compatienter egimus. At vero poſtquam luctus turbinem, ſecundum quod ſcriptum eſt, depoſuimus, ad gratificam ſupplicationem omnium Domino Chriſto Deo noſtro rependendam commoti ſumus; operæpretium duxi, tam memorabilem Vitam, quam vera miracula paſtoris & magiſtri noſtri Baſilij, ne diutino tranſcurſu temporis obliuioni profundæ tradantur, ſcripturæ fore mandanda.

Vita Baſilij à varijs ſcripta. Tribus enim ſacratiſſimis & egregijs viris, [7] Gregorio videlicet, qui in Theologiâ claruit, & [8] Gregorio memorabili Nyſſeorum ciuitatis Epiſcopo, ſed & [9] beato Ephræm, alijs atque aliter ſermonibus epitaphicis tantum virum fulgidum exhibentibus: viſum eſt & mihi tamquam abortiuo, (1. Cor. 15.) vt cum Apoſtolo dicam, cùm præ manibus accepiſſem narrationes, quæ ab vtriſque admirandis viris editæ ſunt, ea quæ his deeſſe videbantur ſuppleui, more ſcilicet deuoti filij debitum patri repræſentantis, de ſurſum quædam, vt æſtimari poteſt, aſſequentis, & certam ſcientiam percipientis. *Omiſſa ab alijs Amphilochius ſupplet.* Nouit enim, nouit nubes abſcondere ſolem, & moroſus bonarum narrationum tranſcurſus facilè introducit obliuionem.

Magnus igitur exſtitit paſtor noſter, & famoſus mundo Baſilius cæleſtium virtutum conſermocinator, Angelorum ordinum comminiſter, prædicabilis Eccleſiæ Doctor, incorrupta dogmatum orthodoxorum columna; qui naturam exiſtentium enucleatius explanauit, qui peſſimum Trinitatis [10] apoſtatam Iulianum depoſuit, [11] qui Valentis os blaſphemum obſtruxit, qui Arrianorum expreſſè nequiſſimum errorem deuaſtauit, qui Chriſtianorum liquidò ſtabiliuit rectam opinionem. *Varia ſancti Baſilij elogia.* Paſtor acceptabilis Eccleſiæ populi, regalis ſacerdotij conſors, circumamictus veritate Chriſti, ouium aries, diuinæ fidei magiſter inclytus: qui & viuens & poſt obitum magnis coruſcauit miraculis, qui Deo odibilis Iuliani, vt dictum eſt, extollentis in altum cornu, & loquentis aduerſus Deum iniquitatem, corruptionem oratione ſuâ parauit. Intereà Valens accipiens indignè Imperialem purpuram, & Arrianorum nequam ſenſui patrocinium præſtans, venit ad illuſtrem, quæ apud nos eſt, Cæſaris vrbem. Verùm qualiter, vel quâ cauſſâ, non eſt præſentis temporis enarratio. Sed ad propoſitum redeamus, virtutes illius, quas à vuluâ vſque ad finem habuit, narraturi.

VITA.

BASILIVS ſolus ſuper terram æqualitatem oſtendit, vitam videlicet operibus decoratam, & ſermonibus diuinæ ſapientiæ illuſtratam, omnia Chriſto dans, animam & corpus, [12] verborum palmas. (Cap. 1.) propter quod & gentilem errorem vt araneorum telas dirupit. Hic ſeptem annorum factus, ad litteras traditur à parentibus: vacans autem in Mathematicis quinquennio, fructificabat plurimum in philoſophicâ diſciplinâ, naturæ manſuetudine. Rurſus re- *Septennis litteris traditur.* *Duodennis eſt philoſophus.*

lictâ

li[illegible] p[illegible], C[illegible]pp[illegible]d[illegible]x enim erat gene-
r[illegible] [illegible] ad matrem ſermonum, id eſt,
[13] [illegible], & [illegible]tare ſeu multa continen-
ci[illegible] [illegible] d[illegible]ter ornatus, adhæ-
ret p[illegible] G[illegible] ſapientiæ, [14] Eu-
b[illegible] [illegible], & ita ſeſe diſciplinis tradidit,
v[illegible] [illegible] præceptores quam condiſcipu-
li imitarentur. Eranr enim huius coopera-
[illegible], magnus Gregorius Nazianzenus
epiſcopus, [15] qui throni Apoſtolici guber-
[illegible] per duodecim moderatus eſt annos,
& Iulianus, qui ad breue tempus Chriſtia-
nus fuit, atque [16] Libanius. Hic autem præ
omnibus admirabilis vir poſuit in corde
ſuo non participari pani vel vino, donec ex
ſuperna prouiſione ſapientiæ penetraret ar-
cana. Moratus autem in eruditionibus
quindecim annos, & omnem gentilem phi-
loſophiam tranſcurrens, in fine Aſtrono-
miam quoque ac Geometriam, & optima
quæque legens, cum nullo modo valuiſſet
per ea inuenire omnium conditorem, qua-
dam nocte vigilante illo, diuinus quidam
ſplendor infit, vt tranſcurreret noſtræ reli-
gionis ſcripturam.

[illegible] Gregorius Nazianzenus, Iulianus, Libanius.

[illegible] operam dedit ſtudijs.

Diuinitus monetur ſacram Scripturam legere.

[17] Surgens ergo properauit Ægyptum, &
accedens ad quemdam Archimandritarum,
nomine [18] Porphyrium, petiuit dari ſibi ſa-
cros libros ad perceptionem diuinorum
dogmatum. Et hoc percepto manſit illic,
dans operam meditationi diuinorum elo-
quiorum, aquâ & oleribus educatus. Anno
verò integro ibidem moratus, & veritatis
rationem fide conſiderans, perſeuerauit
ſcrutatus verbum veritatis, & petiuit ſe di-
mitti [19] Ieroſolymam cauſsâ orationis itu-
tum, & illic miracula inſpecturum: qui exo-
ratus dimiſit eum.

Abijt in Ægyptum ad Porphyrium Archimandritam.

Aqua & oleribus victitat.

Cap. 11. Rediens autem illò, vbi Græcorum in-
ſtitutus eſt philoſophia, cœpit perſuadere
multis philoſophis & multitudini Genti-
lium oſtendere Chriſtum, demonſtrans il-
lis viam ſalutis. Requirebat vero & præ-
ceptorem ſuum Eubulum (qui erat dux ver-
bi) in viciſſitudinem ſtudiorum, quibus ab
ipſo fuerat inſtitutus, ad trahendum eum &
inclinandum immaculatæ fidei, vtpote ipſe
bene currens ad eam. Omneſque docebat,
qui philoſophiâ imbuti erant, illum ſequi
quaſi magiſtrum. Requirens autem eum
in omnibus ſcholis, inuenit [20] in proaſtio
cum philoſophis. nihil erat enim apud eos
ſtudij quàm dicendi quid ac audiendi no-
uum. Diſputante autem illo, reprehendit
eum aſtans Baſilius. Et quidam eorum, qui
cum ipſis erant, dixit: Reprehendit te quis,
ô philoſophe. Qui ait: Aut Deus, aut Baſi-
lius. Recognoſcens ergo eum, & hos qui ſe-
cum erant dimittens, aderat cum Baſilio, &

Conatur præceptorem & condiſcipulos ad fidem adducere.

Eubuli de Baſilio teſtimonium.

tribus diebus ieiunij perſeuerantes, quæſtio-
nes inuicem proponebant. Interrogauit
itaque Eubulus Baſilium: Quæ eſt defini-
tio philoſophiæ, Baſili? Qui ait: Prima de-
finitio philoſophiæ, meditatio mortis. Ille
vero admirans, ait: Quis eſt mundus? ait:
Qui eſt ſuper mundum. Et dulces quidem
ſunt mundi ſermones, ipſe vero mundus ve-
hementer amarus, ſi quis hunc vitioſe te-
neat. & alia eſt voluptas corporis, & alia in-
corporalis naturæ. Et pariter hæc cuiquam
ineſſe impoſſibile conſtat. Nemo enim po-
teſt duobus dominis ſeruire. Verum, quan-
tum virtus ſuppeditat, frangimus eſurienti-
bus panem ſcientiæ, & eos, qui per malitiam
quorumdam ſine tecto ſunt, per virtutem
ducimus ſub tectum. Si verò cum nudum
videmus, amictu circumdamus, & dome-
ſticos ſeminis non deſpicimus. Cumque di-
xiſſet hæc, imaginans ei parabolicè Salua-
toris noſtri miſericordiam, quam circa nos
per pœnitentiam operatur, [21] tres tabulas
ſenſim proponit in proſoribus mentis, vnam
quidem in ſuperioribus portarum virtutes
ferentem, Prudentiam videlicet, Fortitu-
dinem, Temperantiam, & Iuſtitiam. In ſi-
niſtrâ vero parte Seductionem. Porrò hinc
& inde Intemperantiam, Profanationem,
Linguoſitatem, Suaſionem, & huiuſcemodi
examen malorum. Pœnitentiam autem
decenter aſtantem intrepidam, hilarem, le-
nem, & contrarijs quidem aduerſantem,
populo verò bona omnia imprecantem.
Præterea iuxta hanc, Abſtinentiam, Sagaci-
tatem, Clementiam, Pudicitiam, Pudorem,
Humanitatem, & multorum bonorum ple-
bem. Senſus vero huius hiſtoriæ videntibus
quidem eſt monitio, audientibus autem zeli
potioris occaſio. Hæc & ipſe ego videns de-
lectatus ſum, & in hoc ductus ſum, ô Eubu-
le. Sunt quippe in nobis non imagines ne-
que ænigmata, ſed ipſa liquidò veritas ad ſa-
lutem adducens. Reſurgemus enim omnes,
hi in vitam æternam, hi in opprobrium &
confuſionem perpetuam: & adſtabimus an-
te tribunal Chriſti, quemadmodum docent
nos magniloqui prophetæ, Iſaias, Iere-
mias, Ezechiel, Daniel, & Dauid rex, &
egregius Paulus. Et poſt hos ipſe Dominus
pœnitentiæ dator, & huius recompenſator,
qui ouem perditam requiſiuit, qui receden-
tem a paternis finibus cum multis diuitijs
puerum, & his luxurioſè conſumptis poſtea
redeuntem, fame tabefactum, germanè am-
plexus eſt, & adornans fulgidâ ſtolâ & an-
nulo ac veſtibus pretioſis, ſuadet nihil puero
peccanti, non ſæuire, ſed veluti fratri ve-
niam dare: ſic abſque inuidiâ Dominus ex-
cellens bonitatem æqualem his, qui circa
vnde-

Prima definitio philoſophiæ, meditatio mortis.

Matth. 6.

Tribus velut Cebetis tabulis mentem parabolicè inſtruit.

Reſurrectionem docet.

2. Cor. 5.

Matth 18

Lucæ 14.

Matth. 20. vndecimam horam venerunt, mercedem dat. Ipſe & nobis pœnitentibus, & reſipiſcentibus, ex aqua & Spiritu ſancto regenerationem donabit, quia nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Dominus diligentibus ſe. (1. Cor. 2.) Horum ergo ſenſu intellecto Eubulus ait: O Baſili, cæleſtis Trinitatis aſſertor, per te credo in vnum Deum Patrem omnipotentem, & cetera; expectans reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſæculi, amen. Opere autem oſtendam tibi fidem, quæ in me eſt: quoniam omnibus, quæ mihi adſunt, in manibus tuis datis, reſiduo vitæ meæ tempore, ſi placitum in conſpectu Dei fuerit, tecum ero, ſuſcepta ex ſanctâ aquâ ſeu Spiritu regeneratione. Ait autem Baſilius: Benedictus Dominus Deus noſter, ex hoc nunc & vſque in ſæculum, ô Eubule, qui illuſtrauit lumen verum in mente tua, & tranſtulit te à multorum errore deorum in agnitionem miſericordiæ ſuæ. Porrò ſi, vt faſſus es, mecum pariter eſſe vis, oſtendam tibi quo ſaluti noſtræ modo prouideamus, à vinculis iſtius ſæculi liberandi. Venumdemus omnia quæ nobis inſunt, & tribuamus egenis, ſicque demum ad ſanctam ciuitatem pergamus, inſpectores per nos efficiendi patratorum ibidem miraculorum, & acquiramus fiduciam apud Deum. Taliter itaque ambo rebus ſuis piè diſtributis, ſola ex his indumenta, quæ ſancto Baptiſmati præparari ſolent, ementes, Ieroſolymam tendunt, conuertentes ad Dominum Gentilium multitudinem copioſam.

Eubulus ad fidem Trinitatis conuertitur, & Baptiſmum expetit.

Baſilius & Eubulus ſocietatem ineunt.

Bona ſua piè erogãt.

Hoc Caput ſequẽs deeſt in Vit. Patrũ.

CAP. III. *Antiochiã perueniũt.*

Peruenientes vero ad Antiochi vrbem, diuerterunt ad receptaculum quoddam. Filius autem hoſpitis, nomine Philoxenus, ſedebat præ foribus in meditatione multâ: erat autem hic diſcipulus Libanij ſophiſtæ, à quo ſuſceperat verſus Homericos ad transferendum eos in Rhetoricos. Et cum in multâ tribulatione conſiſteret, laborando deficiebat: quem aſpiciens Baſilius dixit ad eum: Quare ita triſtis es, adoleſcens? ait: Quæ mihi vtilitas erit, ſi dixero tibi? Perſeuerante autem Baſilio, & ei prodeſſe pollicente, dixit ei tam ſophiſtam, quàm etiam verſus, & quia propter hoc laboro. Qui ſuſceptis verſibus cœpit dicere horum tranſlationem. At vero adoleſcens ſtupefactus pariter & gauiſus, in ſcriptis exponi eam rogauit. Qui ſcripſit horum ſolutionem in tribus editionibus: puer autem ſuſcepit eos gaudens, & diluculo pergit ad Libanium, & dat ei verſuum enucleationem. Accipiens autem Libanius, & conſternatus ſuper tranſlatione, dixit: Per diuinam prouidentiam nullus præſentium ſapientum tale quid poteſt interpretari. Vnde ergo eſt horum innouator? ait puer: Peregrinus quidam veniens ad hoſpitium meum, paratiſſime diſſeruit mihi horum diſſolutionem. Nihil ergo negligens Libanius, curſim ad hoſpitium venit, & videns Baſilium vnà cum Eubulo, & recognoſcens eos, obſtupefactus eſt pro inſperato vtriuſque aduentu. Rogauit autem eos diuertere in domum ſuam; & hoc conſecutus rogauit etiam, vt ſuauem ſeu conditam ſumerent eſcam. Qui pane & aquâ ſecundùm conſequentiam, quæ ab ipſis tenebatur, menſurate perceptis, gratias egerunt Deo, & omnium datori bonorum. Paratiſſime itaque Libanius cœpit cum ijs quærere, ac protendere verboſitates Rhetoricas. Illi autem propoſuerunt ei de fide ſermonem. At verò Libanius ſentiens quæ dicebantur: Nondum eſt, inquit, tempus huius operationis: cùm autem iuſſerit ſuperna prouidentia, non eſt qui reſiſtat. Sed quia in maximis mihi profuiſti, ô Baſili, diſputare quoque ad nouitios meos ne dedigneris. Qui celeriter congregatis iuuenibus, docebat eos munditiam animæ & impaſſibilitatem corporis, greſſum mitem, vocem temperatam, ſermonem ordinatum, cibum & potum imperturbabilem, coram ſenioribus ſilentium, ante ſapientiores auditionem, circa prælatos ſubiectionem, circa æquales ſeu minores charitatem non fictam, pauca effari, plura verò intelligere: non exaſperari ſermone, non ſuperabundare loquelis, non eſſe promptos ad riſum, pudore ornari, cum mulieribus impudicis non colloqui, deorſum viſum habere, ſurſum animam; fugere contradictiones, non didaſcalicam ſequi dignitatem, nihil æſtimare à quibuſcumque collatos honores. Quòd ſi quiſquam veſtrûm aliis etiam prodeſſe poteſt, à Deo mercedem expectet, & æternorum bonorum viciſſitudinem à Chriſto Ieſu Domino noſtro. His dictis Baſilius ad diſcipulos Libanij, & miris ab omnibus laudibus cumulatus, vnà cum Eubulo carpebat iter.

Baſilius puero anxio ſchema dictat.

Libanius Baſilium & Eubulum ad hoſpitium inuitat.

Lautitias reſpuunt.

Pane & aqua vtuntur.

Baſilius Libanij diſcipulos ad omnia honeſta hortatur.

Cumque Ieroſolymam perueniſſent, & omnem locum ſacroſanctum fide & amore perluſtraſſent, & in eis Deum, qui ſuper omnia eſt, adoraſſent, manifeſti facti ſunt epiſcopo ciuitatis, nomine [11] Maximino. Et huic procidentes, poſtulauerunt adipiſci diuinam regenerationem [12] in Iordane flumine. Quos intuens ſanctus hic vir Dei, gratiâ plenus, adimpleuit petitionem ipſorum, & vnà cum fidelibus viris venit ad Iordanem. Cum autem Baſilius acceſſiſſet ad ripam, proiecit ſe ſuper humum, & cum lacrymis & clamore valido petebat ſignum ſuæ fidei reuelari. Et mox cum tremore conſurgens

CAP. IV. *Ieroſolymã ſacra loca luſtrant.*

Poſtulant Baptiſmũ ab epiſcopo Ieroſolymitano.

deponit

[illegible] & [illegible]m eis procul d[illegible] ; tic demum de[illegible] [illegible]uam o[illegible]at, & accedens ſa[illegible] [illegible]a ir eum. Et ecce fulgur ignis [illegible] & c[illegible]mba ex eo veniens [illegible] in aqua [illegible] & turbatâ aquâ con[illegible] in [illegible]um, hi verò qui aſtabant tre[illegible] m[illegible] [illegible]cauerunt Deum, baptizatus a[illegible] [illegible]ius exiu[illegible] ab aquâ. Admirans [illegible]tem M[illegible]xim[illegible]nus B[illegible]lij dilectionem [illegible]m in Deum habebat, & oratione fuſâ [illegible] eum induit veſtibus reſurrectionis C[illegible]. Baptizauit autem & Eubulum, [25] & vn[illegible]is etiam ſancto chriſmate, tradidit vi[illegible] Communionem, & rogauit Baſi[illegible] Dei ſacerdos poſt orationem ſumere [illegible], quod & fecit dicens: Domine Ieſu C[illegible] Deus noſter, ita credo Euangelicæ v[illegible]æ,& ſpero in benignitate tuâ,ait,mâducans & bibens,vincam reſiſtentem nobis diabolum cooperatione Spiritus ſancti tui. Stupefactus autē ſacerdos Dei in fide illius, reuer[illegible]us eſt cum eis in ſanctam ciuitatem. An[illegible]erſario verò tempore illic demoran[illegible], communi conſilio venerunt Antio[illegible], & Baſilius [26] à Meletio eiuſdem v[illegible] [illegible]piſcopo ad diaconij ordinem promo[illegible], [illegible] & Prouerbiorum ſermonem inter[illegible]ratus, multâ eſt admiratione prouectus.

Poſt non multo tempore tranſacto, properauit vnà cum Eubulo ad Cappadocenſium regionem;& cùm iam iamque ingreſſuri eſſent Cæſarienſium ciuitatem, in viſione noctis reuelatus eſt tunc epiſcopo ipſius vrbis, [28] Euſebio nomine,ho[illegible]um aduentus, & quòd Baſilius eius eſſet futurus ſucceſſor. Qui expergefactus vocauit principem eccleſiaſticæ adminiſtrationis, & quoſdam venerabilium clericorum, & miſit eos ad Orientalem portam vrbis, dicens eis viſionem:cumque irent ad portam,obuij fuerunt eis, cùm ingrederentur. Quos videntes & agnoſcentes rogauerunt vt aſcenderent ad epiſcopum. Cumque intrarent, intuitus eos ſanctiſſimus epiſcopus, & ſtupefactus in ſimilitudine viſionis, Deo gratias egit. Interrogauit autem vnde venirent, & quò abirent, & quæ eorum eſſent vocabula, & diſcens, dixit diaconibus præbere quæ ad requiem eorum congruerent: qui adducentes eos [29] ad inſigne habitaculum,omnia obtulerunt ad ſuauitatem eorum. Eadem autem horâ aduocans ſanctiſſimus vir lectiſſimos cleri & ciuitatis, enarrauit eis ea, quæ [illegible] Deo fuerant ſibi reuelata. Qui vnâ voce dixerunt: Veraciter & hoc digna eſt [illegible]nda vita tua, vt diuinitus de cælo reue[illegible]ur is, qui poſt te futurus eſt pontifica[illegible] [illegible] thronum ornate. Vnde nihil hæſitans fac quod tibi videtur. Epiſcopus autem aduocato Baſilio vna cum Eubulo, cœpit ſcrutari cum eis ſacras Scripturas, & admirans pelagus ſapientiæ,quæ inerat illis,& habitis eis idoneis aſſiſtoribus, non poſt multum temporis obijt. Conuenientes ergo epiſcopi ad [30] Synodum,cum operatione Spiritus ſancti eligunt Baſilium ad thronum epiſcopalem. Qui videlicet conſecratus gubernabat Eccleſiam Dei prouidentiâ.

Baſilius Cæſarienſium epiſcopus creatur.

CAP. VI.

Poſt aliquod verò tempus poſtulauit à Deo, quo concederet ſibi gratiam ſapientiæ & intellectus, vt offerret per propria verba ſua incruentum Deo ſacrificium, & veniret in præſentiam ſancti Spiritus:& poſt ſex dies, velut in exceſſu mentis aduentu Spiritus ſancti factus, ſeptimo die cœpit miniſtrare Deo per ſingulos dies, & poſt aliquod tempus fide ac oratione multâ, inchoauit propriâ manu ſcribere Miſſæ myſteria. & quadam nocte aſtans ei Dominus in viſu cum Apoſtolis propoſitionem panis faciens in ſancto altari, erexit Baſiliū, dicens ei: Secundùm petitionem tuam repleatur os tuum laude, vt per propria verba tua incruentum offeras ſacrificium. Qui non ferens oculis viſionem, ſurrexit tremefactus, & accedens ad ſanctum altare cœpit dicere ac ſcribere in chartâ, ita: [31] Replе os meum " laude, vt laudem gloriam tuam Domine " Deus, qui creaſti nos,& adduxiſti ad vitam " hanc; & reliquas ſanctæ Miſſæ orationes. Et poſt finem orationum [32] exaltauit panem, prolixè orans & dicens, Attende Domine " Ieſu Chriſte Deus noſter de ſancto habitaculo " tuo,& veni ad ſanctificandum nos,qui " ſurſum cum Patre ſedes, & hic nobiſcum " inuiſibiliter ades, & dignare potenti manu " tuâ tribuere nobis & per nos omni populo " ſancta ſanctis. Populus reſpondit: Vnus ſanctus, " vnus Dominus IESVS Chriſtus cum " ſancto Spiritu in gloriâ Dei Patris, Amen. " Et diuidens panem in tres portiones, vnam quidem ſuſcepit cum timore multo, aliam verò ſeruauit [33] ad conſepeliendum ſibi, tertiam autem poſitam [34] ſuper columbam auream, ſuſpendit ſuper altare. Eubulus autem & cleri princeps ſimul præ foribus templi ſtantes, videbant lumen intelligibile in templo, & homines clariſſimè candidatos, & vocem populi glorificantis Dominum, & Baſilium altari aſtantem: & conſternati ſuper viſione, ceciderunt in faciem, cum lacrymis glorificantes Dominum. Cùm autem exiſſet Baſilius, ceciderunt ad pedes. Qui interrogauit cauſſam adorationis & aduentum eorum. Illi verò dixerunt glorioſiſſimum miraculum, quod viderunt in templo. Tunc Baſilius extensè gratias agens

Quotidie Miſſam celebrat.

Domino edoctus Liturgiam ſcribit.

Eleuatio Hoſtiæ ſacræ in Euchariſtiâ.

Hoſtiam ſacram in tres partes diuidit.

Clariſſimo lumine & Angelis circumdatur Baſilius ſacrificans.

Clerus, monachi, populus, peruigilium pro miſero celebrant.

Lucæ 15.

Manè autem facto, conuocato tam venerabili clero, quàm monaſterijs & omni Chriſto amabili populo, dixit eis: Filij mei dilecti, vniuerſi gratias agamus Domino: ecce enim futurum eſt, vt ouem perditam paſtor bonus ſuper humeros ſuos imponat, & reducat Eccleſiæ: & nos oportet peruigilem ducere noctem, & deprecari voluntatem ipſius, vt non vincat corruptor animarum. Quo protinus acto, & promptiſſime populo congregato, per totam noctem vnà cum bono paſtore deprecati ſunt Deum, cum lacrymis pro ipſo clamantes, Kyrie eleiſon. Et diluculò vnà cum omni multitudine populi aſſumit ſanctus puerum, & tenens dexteram manum eius, duxit eum in ſanctam Dei eccleſiam cum pſalmis & hymnis. Et ecce diabolus, qui vitæ noſtræ ſemper inuidet, ſi hanc ſine triſtitiâ viderit, cum totâ pernicioſâ virtute ſuâ venit, & puero inuiſibiliter comprehenſo, voluit rapere illum de manu ſancti: & cœpit puer clamans dicere: Sancte Dei auxiliare mihi, & adeò contra illum impudenti inſtantiâ venit, vt ipſum egregium Baſilium ſimul cum illo impelleret & ſubuerteret. Conuerſus ergo ſanctus ad diabolum ait: Impudentiſſime, & animarum violator, pater tenebrarum & perditionis, non tibi ſufficit tua perditio, quam tibimet ipſi & his, qui ſub te ſunt, acquiſiſti, ſed adhuc non quieſcis, & Dei mei plaſma tentando? Diabolus verò dixit ad eum: Præiudicas mihi, Baſili. ita vt multi ex nobis audirent voces eius. At verò ſanctus Dei ad illum: Increpat, inquit, tibi Dominus, diabole. At ille: Baſili, prçiudicium mihi facis. non mi ego ad eum, ſed ille venit ad me, abrenuntiando Chriſtum, mecumque eſt ſponſione pactuatus, & ecce ſcriptum habeo, & in die iudicij coram communi Iudice deferam illud. Sanctus autem Domini dixit: Benedictus Dominus Deus meus, non deponet populus iſte manus ab excelſo cæli, niſi reddideris ſcriptum. Et conuerſus dixit plebi: Tollite manus veſtras in cælum, vniuerſi clamantes cum lacrymis, Kyrie eleiſon. Cumque ſtaret populus horâ multâ extenſas habentes manus in cælum, ecce ſcriptum pueri in aërem deportatum, & ab omnibus viſum venit, & poſitum eſt in manus egregij patris noſtri paſtoris Baſilij. Suſcepto autem illo, gratias egit Deo, gauiſuſque vehementer vnà cum vniuersâ plebe, dixit ad puerum: Recognoſcis litterulas has, frater? At ille dixit ad eum: Etiam ſancte Dei, propriæ manus meæ ſcriptura eſt. Et ruptâ ſcripturâ introduxit eum in eccleſiam, & dignus habitus eſt ſacris intereſſe Miſſarum officijs, & participatione ſacrorum myſteriorum, & muneribus Chriſti. Et factâ ſuſceptione magna recreauit vniuerſum populum, & ducto puero & inſtructo, atque datâ ei decenti regula, tradidit eum vxori eius, indeſinenter glorificantem & laudantem Deum. Amen.

Conflictus Baſilij cum dæmone.

Iudæ ep.

Chirographum miſeri recipitur.

CAP. IX.

Enarrauit autem & hoc prædictus nobilis vir Helladius, quoniam vnâ dierum reſplendente, ſanctus pater & magnus Baſilius profectus eſt de ciuitate noſtra, nemini dicens quò eſſet iturus. Et ingreſſus coram nobis dixit: Filij mei ſequimini me, vt videatis mecum gloriam Dei, & admiremur diſcipuli magiſtrum. Mox ergo vt proficiſci cœpit de ciuitate noſtra communis pater noſter, agnoꝛit eum per virtutem Spiritus ſancti [42] Anaſtaſius presbyter, & dicit nominatim quidem vxori ſuç, [43] vſu autem ſorori: Ego vadam ad culturam agri, domina mi ſoror, ſed ſurge & orna domum tuam, & circa horam nonam [44] tolle thuribulum & cereos, obuiàm vade ſancto Baſilio Archiepiſcopo; venit enim applicare in domo noſtrà. Illa autem tremefacta ſuper tam glorioſum dictum, fecit vt edocta eſt, erat autem illa virgo pudice viuens quadraginta tranſiens annos cum coniuge ſuo conſeruans ſecretum, ſterilem ſe ſimulans hominibus. Obuians autem nobis cum debitâ modeſtiâ, congruentem ſalutationem tribuens primùm quidem benedicitur à ſancto patre noſtro: deinde dicit illi: Quomodo habes domina [45] Theognia? illa verò ſtupefacta de vocatione nominis dicit ei: Benè ſancte Dei. Dicit illi ſanctus pater noſter: Vbi eſt dominus Anaſtaſius presbyter, frater tuus? Dicit ei: Maritus meus eſt, domine, & iuit ad colendam terram. Qui dixit: In domo tuà eſt, & ne fatigeris. Verecunda ergo mulier non ſolùm de verbo hoc, atque vocabulo nominis ſui, verùm etiam quòd dixerat ei deiſer pater noſter, quoniam quidem mulier exiſteret nomine, ſoror vero vſu. Et ſtupefacta, tremoreque concuſſa cecidit in terram, clamans & dicens: Sancte Dei, ora pro me peccatrice, quia magna & miranda intueor opera. Et factâ ſuper illam benedictione, coram omnibus dixit ei: Extende pannũ inter brachia tua. Et cùm extendiſſet, iuſſit effundi carbones de thuribulo in pannum, ſuperponens incenſum: & ante omnes ibat, & venientibus nobis in domum presbyteri, obuiauit: & ipſe deoſculans honorabiles eius pedes, & dedit illi in Domino ſalutationem, & dicit ei presbyter: Vnde mihi hoc vt veniat ſanctus Dei ad me? Et dicit ei pater noſter: Benè te inueni, diſcipule Chriſti, eamus & faciamus ſanctam Dei Miſſam. Erat enim ipſe presbyter Dei ieiunans per ſingu-

Anaſtaſius presbyter aduentantem Baſilium diuinitus cognoſcit.

In cõtinentiâ 40. annis cum coniuge vixit.

Theognia Anaſtaſij vxor, vſu ſoror.

Baſilius Anaſtaſiũ iam domi eſſe prædicit.

Theognia accenſos carbones illæſo ſinu fert.

ſingulos dies, abſque Sabbato & Dominicâ, non contingens aliquid niſi panem & aquam. Et pergentibus nobis ad eccleſiam, præcepit presbytero, vt Miſſas caneret. Ille autem ait ad eum: Sancte Dei, ſicut doces, qui malus eſt à meliore benedicitur. Dicit ei ſanctus pater noſter: Cum omnibus ſtudijs tuis habeto obedientiam. Conſentiens autem presbyter aſtitit ad ſanctam Miſſam, & tempore exaltationis viuificæ Corporis Domini noſtri Ieſu Chriſti vidit ſanctus Dei, & quidam de dignis, ſanctum Spiritum deſcendentem in ſpecie ignis, circumdantem presbyterum, & ſanctum altare. Communicantes autem, & gratias agentes Domino, iuimus in domum presbyteri, & ſumentes eſcam dixit illi ſanctus Dei: Refer mihi vnde tibi theſaurus iſte, & quæ eſt vita tua? Dixit ei presbyter: Ego, ſancte Dei, peccator ſum, ſubiacens publicis tributis. habeo iuga boum duo, vnum quidem [46] ego duco, alterum autem mercenarius meus: & vnum quidem eſt in adminiſtratione peregrinorum, vnum autem in adminiſtratione vectigalium, & eſt conſamula mea hæc, miniſtrans hoſpitibus & mihi. Dicit illi: Voca illam ſororem, iuxta quod & eſt. & dic mihi actus tuos. Dicit ei presbyter: Non poſſideo bonum ſuper terram, extraneus ſum omnium virtutum. Dicit ei communis pater noſter: Surge & eamus ſimul: & ducit illum in vnam cellulam domus eius, & dicit ei: Aperi ianuam. & dicit ei: Sancte Dei, ne iubeas ingredi, [47] quoniam neceſſaria eſt domus. Dicit ei ſanctus: Et ego ad hoc opus veni. Nolente ergo presbytero aperire claue, ſermone aperuit pater noſter egregius, & ingreſſus inuenit illic virum vlceroſum, cui defluxerant plurima corporis ſui membra, & nullus eum ſciebat illic eſſe, niſi presbyter & huius ſoror. Dicit ei ſanctus pater: Quare voluiſti abſcondere theſaurum iſtum? Dicit ei presbyter: Furioſus eſt domine, & iniurioſus, & timui ne forte caderet in verbo. Dicit ei pater: Benè certaſti in illum, ſed dimitte me nocte iſtâ miniſtrare illi, vt & ego per te mercedem conſequar. Et dimittente ſanctum cum vlceroſo in cellulam, nec vocem habente loquendi præ imbecillitate paſſionis, claudente oſtium diſceſſimus. Medicus autem vulnerum, faciens ſuper eum orationem, per totam noctem deprecans Deum, omnem languorem & omnem infirmitatem ſanans, curauit eum. Dicit ergo nobiſcum presbyter: Gloria tibi Deus, qui facis mirabilia timentibus te, & orationes eorum exaudis. Ecce medicus ægrotum fecit ſanum. & ſtatim clamauit ſanctus Dei vt aperiremus ianuam. Eduxit itaque vlceroſum totum ſanum, non habentem cicatricem in corpore ſuo, loquentem clarè, & glorificantem Deum. Hoc autem magno miraculo facto, reuerſi ſumus in ciuitatem noſtram, cum gaudio laudantes & benedicentes Deum, cui eſt honor & gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

Spiritum [illegible] ſpecie [illegible] presbyterum [illegible] circumdantem.

Leproſus clam fouetur ab Anaſtaſio.

Leproſum illum Baſilius ſanat.

CAP. X.

[48] Mulier quædam nobilis genere, & diuitibus ſæcularibus orta, & vanitatibus huius mundi compoſita, & in omnibus ſuperexaltata, & vidua effecta, indecenter deuorauit pecuniam, luxurioſe viuens, ſtupro ſemetipſam ſubijciens, nulla quæ Deo ſunt placita agebat, ſed porcorum ſimilitudine in ſterquilinio peruoluta. Nutu quidem Dei aliquando in ſemetipſam reuerſa, immenſurabilium eius facinorum illuminatâ mente, taciturno ſilentio recordabatur multitudinem peccatorum ſuorum, & dolenter plorabat dicens: Væ mihi peccatrici, quomodo reddam rationem de multitudine peccatorum meorum: ſpirituale templum corrupi, habitantem in corpore animam coinquinaui. Væ mihi, væ mihi, quid operabar? quid mihi contigit? dicam ſicut meretricem illam, aut ſicut publicanum illum peccaſſe? * Hæc omnia infra ſe conſiderante, ille qui omnes vult ſaluos facere, & in cenſuram veritatis reducere, & neminem vult perire, in eius memoriam reducere dignatus eſt, quæ à iuuentute ſuâ perpetrarat peccata. Et ſedens ea quæ ab adoleſcentiâ ſuâ vſque ad ſenectutem fecerat delicta, ſcripſit in chartâ. Nouiſſimè verò ſcripſit magnum quod fecerat peſſimumque peccatum, & plumbo [49] bullauit chartam illam. Prævidens verò tempus aptum, quando ſanctus Baſilius ſolitus erat orationis cauſſa ad eccleſiam accedere, præcurrens ſubitò iactauit chartam illam ante pedes eius: & proſternens ſe ante faciem eius, dicebat: Miſerere, miſerere mihi peccatrici, ſancte Dei, ſuper omnibus peccatis. Stans verò beatiſſimus ille, ſollicitè inquirebat ab eâ, quidnam eſſet eius mugitus & vlulatus. Illa dixit: Ecce, ſancte Dei, omnia peccata & delicta mea ſcripſi in hac chartâ: & bullaui, tu autem ſancte Dei bullam iſtam minimè moueas, ſed tantummodò de tuis ſanctis orationibus omnia hæc dele. Magnus quidem ſanctus Baſilius eleuans chartam illam, & attendens in cælum dixit: Tibi, Domine, ſoli ſunt opera iſtius manifeſta, tu quidem mundi huius abſtuliſti peccata, & de ſolâ iſtâ animâ facilius delere potes. Omnia quidem noſtrorum facinora dinumerata ſunt apud te: tu enim miſericordiâ immenſa es, & inueſtigabilis.

Mulier libidinibus dedita reſipiſcit.

* *Alius interp. addit:* Sed nemo ſicut ego peccaui, maximè poſt ſanctū Baptiſma. Quomodo ergo certa ero, quia pœnitētem me ſuſcipiet Deus?

Peccata ſua in chartâ ſcripta & bullata Baſilio offert.

gabilis. Et hæc dicens introiuit in ſanctam eccleſiam, tenens præfatam chartam in manibus: & proſternens ſe coram altari, & per totam noctem, & in craſtinum per tota Miſſarum ſolemnia deprecans Deum. Et accerſitâ feminâ illâ, porrigit ei chartam, & dixit ad eam: Audiſti mulier, quia nullus poteſt dimittere peccata niſi ſolus Deus? Illa dixit: Audiui pater, & ideò te promoui pater, ad intercedendum apud Deum miſericordiſſimum pro me. Et hæc dicens ſoluit chartam, & reperit eam totam deletam. Remanſerat enim magnum illud peccatum, quod fecerat, ſolum ſcriptum. Videns autem illa hoc peccatum minimè deletum, percutiens ſe in pectore, anguſtiari cœpit, cecidirque ante pedes eius, cum lacrymis clamans, & dicens: Miſerere mihi ſerue Dei excelſi, & ſicut de omnibus peccatis meis certamen habuiſti, & exauditus es, & pro hoc ſolo intercedere vales, vt ipſum peccatum deleatur. Sanctus verò Baſilius lacrymatus eſt præ miſericordiâ, & dixit: Surge mulier, & ego homo ſum peccator, neceſſe habens indulgentiam. Qui deleuit, remiſit tibi peccata quæ voluit: potens eſt enim Deus & hoc vnum peccatum auferre à te, ille qui abſtulit peccata mundi: ſi amodò obſeruaueris, & in vijs Domini ambulaueris, non tantùm indulgentiam habebis, ſed & gloriâ digna eris. Vade autem in eremum, & illic inuenies ſanctum hominem nominatum inter omnes ſanctos patres, nomine Ephræm. Illi porrige hanc chartam, & ipſe intercedet, & obtinebit apud Dominum pro te. Tunc mulier commendauit ſe ſancto Dei epiſcopo, & cucurrit in eremum, & pertranſiuit longitudinis iter. Peruenit ad magnum & mirabilem eremitam, nomine Ephræm, & pulſans ianuam clamabat dicens: Miſerere mihi, miſerere ſancte Dei. Ille verò præuidens in ſpiritu, pro quâ petitione aduenerat, dicit ei: Vade mulier, quoniam ego peccator homo ſum, neceſſe habeo & ego adiutorium. Illa autem iactauit chartam dicens: Sanctus Baſilius Archiepiſcopus miſit me ad te, vt depreceris Deum, vt peccatum quod in hac chartà ſcriptum eſt, deleatur. Reliqua verò plura peccata ſanctus Baſilius orans deleuit, & tu ſancte Dei de vno delicto ne pigriteris intercedere ad Deum, quia ad te miſſa ſum: Tunc confeſſor ille dixit: Non, filia. Numquid qui de multitudine illorum facinorum potuit obtinere apud Deum, & de hoc vno non poteſt intercedere & obtinere? Vade etenim, ne tardaueris, vt eum iungere debeas, priuſquam anima eius de corpore proficiſcatur. Tunc mulier illa commendauit ſe ſancto confeſſori Ephræm, reuerſa eſt in Cæſaream. Cùm autem ingreſſa eſſet vrbem, obuiauit corpus deducentibus ſancti Baſilij, & videns proſtrauit ſe in terram, cœpit clamare aduerſus ſanctum Dei, dicens: Væ mihi peccatrici, væ mihi conſumptæ, væ mihi, ſancte Dei, pro hoc direxiſti me in eremum, vt de me ſine fatigatione proficiſceres: & ecce ſine operibus reuerſa ſum, in vanum deuorans tantæ multitudinis pelagi viam iteranti. Videat Dominus Deus, & iudicet inter me & te, quoniam potuiſti intercedere & obtinere apud Deum, niſi ad alium me dirigeres. Et hæc dicens, iactauit præfatam chartam ſupra ſtratum, in quo ducebatur corpus ſancti Baſilij. & minutiùs referebat rei euentus coram omni populo. Vnus quidem ex clero volens cognoſcere quodnam eſſet peccatum illud, eleuans chartam illam & ſoluens, reperit eam totam deletam, & mundam, clamans voce magnâ illi feminæ: O mulier, charta iſta ſcripta non eſt, quid enim in tali labore & anguſtiâ conſumeris, neſciens magnalia Dei in te facta, & inueſtigabilem eius miſericordiam. Multitudo quidem populi videntes tale glorioſum miraculum & magnum, glorificabant Deum, qui poteſtatem talem habet, vt in terris remittat omnium peccata; & daret gratiam ſeruis ſuis, vt poſt diſceſſum eorum ſanent omnem languorem, & omnem infirmitatem, remittendique omnium delictorum facinora poteſtatem conceſſit his qui rectam fidem Domino conſeruant, certantes in bonis operibus, & glorificantes Deum & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Baſilij precibus peccata eius vno dempto delentur.

Ablegatur mulier ad ſanctum Ephræm.

Remittitur ad S. Baſilium.

Reuerſa proiicit chartam ſuper feretrum Baſilij. & deletam recipit.

CAP. XI.

5° Fratres, narrationem volo facere de Baſilio, nobili ſcilicet, & Ephræm Syro. Et quædam quidem ex patris noſtri, quædam autem ex non mentientis ore ſancti & mirabilis Ephræm audiui. Eſt verò ita:

Ephræm nobilis exiſtens in eremo, quædam quidem illuſtratione ſancti Spiritus videns, quædam verò ex deſiderio & interrogatione ediſcens miranda nobis noſtri patris Baſilij, ſine intermiſſione [11] rogabat reuelari ſibi, qualis eſſet Magnus Baſilius. In extaſi ergo factus, vidit columnam ignis, cuius caput pertingebat ad cælum, & vox deſurſum dicens: Ephræm, Ephræm, quemadmodum vidiſti columnam hanc ignis, talis eſt & Magnus Baſilius. Et ſtatim tollens interpretem, eò quòd neſciret loqui linguam Græcam, venit in magnam eccleſiam magni nominis Cæſareæ, & peruenit in ſanctam feſtiuitatem

Ephræm in ſpiritu apparet Baſilius inſtar columnæ ignis.

te Theophaniæ, & ingrediens occultè vidit procedentem in eccleſia magnum Baſilium, & dixit ſequentibus ſe: Quoniam in vanum laborauimus; puto enim, frater iſte in tali ordine exiſtens, non eſt iuxta quod vidi. erat enim circumdatus ſtola candidâ & circa eum venerantes clerus candidatus & obſequens ei. Et ſtans in loco abſconſo eccleſiæ aſpexit omnem, dicens in ſemetipſo: Nos qui portauimus pondus diei & æſtus, nihil profecimus: & hic in tali obſequio & honore humano columna ignis exſtitit. mirot. Hæc eo dicente, mittit ſanctus Archidiaconum ſuum, dicens: Vade contra portam Occidentalem, & in angulo eccleſiæ inuenies abbatem cum alio quodam, habentem cucullam, raribarbium, puſillum, & cetera vultus eius, & dices ei, Ingredere [15] ſacrarium, inuitat te pater tuus Archiepiſcopus. & diſcens per interpretem dictum, reſpondit dicens: Erraſti frater: nos hoſpites ſumus. Et pergens Archidiaconus renuntiauit hæc magno Baſilio ſacros libros recitanti. Videt ſanctus Ephræm linguam igneam loquentem per os eius, & dicit Diacono: Vade, & dices domino Ephræm, iube intrare [15] in ſanctum tribunal, vocat te Archiepiſcopus vt ingrediaris in ſanctum tribunal. Stupefactus ergo ſuper his ſanctus, glorificans Deum, [14] & faciens metanœam, reſpondens ei dixit: Veraciter magnus Baſilius, veraciter columna ignis Baſilius, veraciter Spiritus ſanctus loquitur per os eius. Rogauit autem Archidiaconum, vt renuntiaret ei, quoniam magis [15] poſt Miſſas in ſecretario ſalutabo eum. Ingrediens ergo poſt abſolutionem Miſſæ in ſecretarium, vocauit ſanctum Ephræm, & in Domino [16] oſculum tradidit ei. Dicit illi: Bene veniſti, quia multiplicaſti diſcipulos Chriſti in Eccleſiâ, & dæmones expuliſti per Chriſtum, in quo eſt labor tuus. Pater, veniſti videre peccatorem hominem. det tibi Deus mercedem ſecundùm laborem tuum. Et reſpondens ei honorabilis Ephræm, & dicens omnia quæ in corde ſuo verſabantur, vnà cum abbate qui cum illo erat communicauit in ſanctas manus eius, & faciente eo charitatem dixit ſanctus Ephræm: Pater honorande, vnam peto gratiam abs te; & hanc concede dari mihi. Qui dixit ad eum: Iube, dic quæ videntur tibi, multa enim tibi debeo: & maximè propter laborem tuum, & tui aduentus. Dicit ei Ephræm: Scio, pater ſancte, quia quæcumque petis à Deo, concedet tibi; volo vt deprecens Deum, vt loquar [17] Græce. Qui dixit ei: Super potentiam meam petiiſti: ſed quia fideliter petiiſti, veni pater, & eremi præceptor, deprecemur Dominum: potens eſt enim facere voluntatem tuam. Scriptum eſt enim: Voluntates timentium ſe faciet, & orationes eorum exaudiet, & ſaluos faciet eos. Et facientibus orationes per plurimas horas, & lugens dixit magnus Baſilius: Quare, domine Ephræm, non accipis conſecrationem presbyterij, quoniam congruit tibi. Dicit ei per interpretem: Quoniam peccator ſum. Reſpondit illi: Vtinam peccata tua ego haberem! Et dicit ei: Mittamus genuflexionem, & iacentibus ſuper pauimentum, poſuit manum ſuper ſanctum Ephræm magnus ſacerdos, & dixit orationem Diaconij, & dicit illi: Iube, ſubleua nos. Repletâ ergo linguâ eius, dicit ſanctus Ephræm Græcâ linguâ, Salua, miſerere, ſuſcipe, & conſerua nos Deus in tuà gratiâ: & conſummatum eſt, quod ſcriptum eſt: Tunc ſaliet ſicut ceruus, claudus, & aperta erit lingua babbatientium. Et loquente eo Græcè, ipsâ horâ glorificauerunt Dominum, qui omnia poteſt, & exaudit orationes timentium ſe. Et ſpiritaliter lætantes per tres dies, & conſecrans illum interpretem diaconum, & ipſum [18] presbyterum, dimiſit illos in pace, glorificantes Deum pro omnibus quæ audierunt, ſecundùm quod dictum fuerat ad illos.

[Ba]ſilius [vo]cat ac[ce]ri Ephræm.

Ephræm videt in Baſilio linguam igneam.

Baſilius Ephræm oſculo excipit.

Ephræm Baſilij intercesſione petit loqui Græcè.

Pſal 44.

Loquitur Ephræm Græcè.

Iſa. 35.

Ephræm ordinatur presbyter.

Lucæ 2.

NOTATIO.

1 BASILII.] *Martyrologium Romanum 1. Ianuarij:* Cæſareæ in Cappadociâ depoſitio S. Baſilij epiſcopi, cuius celebritas XVIII. Kalendas Iulij, quâ die ordinatus fuit epiſcopus, potiſſimùm recolitur. *De quâ eius ordinatione in epiſcopum ibidem XIV. Iunij:* Cæſareæ in Cappadociâ ordinatio S. Baſilij epiſcopi, qui tempore Valentis Imperatoris doctrinâ & ſapientiâ inſignis, omnibuſque virtutibus ornatus, mirabiliter effulſit, & Eccleſiam aduerſus Arrianos & Macedonianos mirâ conſtantiâ defendit. *Menologium Græcum 1. Ianuarij:* Eodem die commemoratio S.P.N. Baſilij *In Menæis eodem die fuſius de eo agitur. Cuius etiam memoria cum Gregorio Nazianzeno Theologo, & Ioanne Chryſoſtomo ibidem colitur XXX. Ianuarij, & vtroque loco μεγάλου, magni epitheto honeſtatur. Euagrius in Gnoſtico Baſilium vocat* veritatis columnam. *ita refert Nicephorus libro XI.*

 cap.

cap. XLIII. *Gregorius Nyſſenus in Encomio Ephrem, ait Baſilium eſſe* os Eccleſiæ, auream doctrinæ luſciniam. *Ipſi Ephram dicitur in encomio eius*, ἡ βάσις τῶν ἀρετῶν, βίβλος τῶν ἐπαίνων, greſſus virtutum, liber laudum. *qui & alijs preclaris elogijs eum ibi exornat. Theodoretus libro* IV. *cap.* XIX. Ὁ τῆς οἰκουμένης φωστήρ: præfulgidum lumen orbis vniuerſi. *Varia eius elogia vide initio Operum eius. Res eius preclare geſtas laudatiſſimis ſuis Annalibus intexuit Cardinalis Baronius. Qui ex veteribus Baſilij encomium ſcripſerint, declarat hic ipſe Amphilochius in Prologo.*

2. Amphilochio.] *Martyrologium Romanum* XXIII. *Nouembris:* Iconij in Lycaoniâ ſancti Amphilochij epiſcopi, qui ſanctorum Baſilij & Gregorij Nazianzeni in eremo ſocius, & in epiſcopatu collega, poſt multa certamina pro Catholicâ fide ſuſcepta, ſanctitate & doctrinâ clarus quieuit in pace. *Menologium Græcum eodem die:* Natalis S P. N. Amphilochij, epiſcopi Iconij, ſub Theodoſio Imp. Magno, vir diuinarum litterarum peritiâ, & ſanctitate vitæ, rectæ & Catholicæ fidei ſinceritate inſignis, Baſilij Magni amicitiâ & teſtimonio commendatus. Hic libros orthodoxam fidem continentes conſcripſit, & ad ſummam ſenectutem prouectus in pace quieuit. *Fuſius de eodem in Meneis die eodem.*

Amphilochium Vitæ huius auctorem eſſe, iam olim ante annos DCCC. *exiſtimauit Vrſus S. R. E. Subdiaconus Cardinalis, qui eam tunc Latinitati donauit, de quo plura numero* 3. *& Sigebertus Catalogo illuſtrium Eccleſiæ Scriptorum cap.* VII. Amphilochius Iconij epiſcopus ſcripſit vitam Baſilij Cæſarienſis epiſcopi. *Eam etiam Sixtus Senenſis lib* IV. *Bibl. Sanctæ Amphilochio tribuit. Et eo auctore recitat eam Vincentius in Spec. hiſt. lib.* XIV. *capitibus* LXXVIII. LXXIX. LXXX. *Antoninus part.* II. *tit.* IX. *cap.* IV. *§.* I. *&* II. *Petrus epiſcopus Equilinus in Catalogo SS. lib.* II. *cap.* XXVIII. *Eius exemplar Græcum nomine Amphilochij inſignitum accepi Pariſiis ex Bibliothecâ Regiâ.*

Baronius tamen in Martyrologio Romano ad diem I. *Ianuarij ait: Extat Amphilochij nomine ſcripta Vita Baſilij, quæ tamen prudentiorum omnium ſententiâ, alterius cuiuſpiam potius, quam Amphilochij æqualis Baſilio eſſe putatur; cùm aliqua illic habeantur, quæ illi minus conuenire videntur. Idem in Annalibus tomo* IV. *varios in Vitâ hac næuos notat, quos ſingulos hic ſuis locis indicabo, vt magno hoc cenſore ſincera ab interpolatis diſcernas.*

Iam olim Glycas, cum videret hanc Vitam Amphilochij nomine circumferri, eam Amphilochio abiudicauit, hoc potiſſimùm argumento: Quamquam, *inquit*, perſcriptum reperiamus in libro de S. Baſilij miraculis, quæ magnus ille vir Amphilochius litteris commendaſſe perhibetur, mandato perpetuæ Virginis Deiparæ per S. Mercurium, Magni Baſilij precibus, deſertorem hunc traiectum fuiſſe: non tamen hæc narratio meretur, vt ei continuò fidem adhibeas. Quam ob rem iſtud? quoniam in eodem ſcripto legimus, Magnum Baſilium Cæſareæ pontificem id temporis fuiſſe, cùm eas regiones Imperator improbiſſimus contra Perſas expeditione ſuſceptâ peragraret. At verò aliter eximius [illegible] Gregorius cognomento Theologus memoriæ prodidit. Nam ſi Baſilius, hoc ita narrante, in Ponto degebat ſub initium imperij Valentis, qui aliquanto pòſt tempore regnauit, cùm Cæſareæ pontifex eſſet Euſebius; multò minùs Iuliano imperante Baſilius antiſtitis munere fungebatur. De quo ſatis euidenter apparet, Iulianum iter per Cappadociam facientem, neque Baſilium iſtic pontificem reperiſſe, neque ipſius eccleſiæ initiatum eſſe. Conſimili modo nec precatus eſt hoc nomine Deum Baſilius pontifex, nec ad tollendum è medio deſertorem Mercurius ille Chriſti teſtis fuit ablegatus. quippe ſi hoc pacto res geſta fuiſſet, obſcurum non eſſet in hodiernum vſque diem, à quo Iulianus telo confixus fuerit. Nam iaculo traiectum conſtat, auctore facti prorſus incognito.

Glyc. 4. part. Annal.

Cuius ſententiæ etſi Baronius tomo IV. *anno Chriſti* CCCLXIII. *accedat: At ipſe tamen, inquit, Glycas haud in eo nobis probari poteſt, cum eam ob cauſſam, quod ea commentitia Amphilochij nomine ſcripta haberentur, derogat penitus fidem hiſtoriæ, quæ auctoritate Helladij citati à Damaſceno, quem ipſe non vidit, aliter tamen rem geſtam recitantis, egregie teſtata redditur.*

Damaſc. de Imagin. Orat. 1.

Quidquid ſit de diſſenſione narrationis ab Helladio & Amphilochio inſtitutæ (ſi tamen diuerſorum Auctorum ea ſit narratio, & non potius Amphilochius Helladium integrè expreſſerit, quem Damaſcenus compendioſe citat) certe in hac Vrſi interpretatione ea hiſtoria non comparet, vt eius rationem reddere minime cogamur.

Etſi certior & ſolidior Vita Baſilij, ex ipſius & Gregorij Nazianzeni ſcriptis, & alijs ſynchronis Auctoribus colligi poſſit, quod fere in Annalibus ſuis præſtat Baronius, & iam præ manibus habet Doctorum Eccleſiæ, aliorumque aliquot Vitas noſter Petrus Halloix; quia tamen nobis nunc propoſitum fuit, non quid de quoque Sancto vndecumque indagari poſſit, hic exprimere, ſed potius Vitas Patrum, quæ toties typis excuſæ ſunt, & in multorum manibus verſantur, atque à doctis viris citantur, recenſere, dubia in iis explicare, notare apocrypha: permiſi hanc quoque Vitam inter ceteras ſuum tenere locum: præmittens tamen hanc Baronij monitionem, quam habet tomo IV. *anno Chriſti* CCCLXXVIII. *Damaſi Papæ* XII. *Valentis* XV. *Gratiani* XII. *Valentiniani* III. *Imp.*

Quæ Amphilochij falſo nomine fertur Vita Baſilij, haud digna ſatis habetur, quæ eruditorum auribus ingeratur, niſi adeo ſint perſpicaces, qui in eis quæ ſint vera à falſis diſquirere ac ſecernere valeant. Complura enim ibi vera eſſe, inficias nemo iuerit, vt ea præſertim, quæ ab ambobus Gregorijs, Nazianzeno atque Nyſſeno, necnon ex Ephræm eſſe noſcuntur accepta, vel ab Helladio mutuatus eſt Auctor. Hactenus Baronius.

3. Vrso.] *Baronius ad Martyrologium Romanum* I. *Ianuarij: Dedit, inquit, (Vitam Baſilij ab Amphilochio, vt creditur, ſcriptam) Latinitati Vrſus S. R. E ſubdiaconus, cuius præfationem, quæ deſideratur in ceteris, legimus in veteri manuſcripto codice noſtræ Bibliothecæ, quam poſſidemus liberalitate piæ memoriæ optimi ac eruditiſſimi viri Achillis Statij Luſitani.*

Iiſdem præterea quædam miracula eiuſdem Baſilij, Helladio auctore ſcripta habentur, in Latinum verſa ab Anaſtaſio Bibliothecario, temporibus Nicolai I. Romani Pontificis, cuius ibidem habetur præfatio ad prædictum Vrſum conſcripta. Hactenus Baronius.

Ex his colligimus Vrſi Vitæ huius interpretis ætatem,

cùm Anaſtaſius floruerit circa ann. Domini DCCCLX.

Ceterum doctus hoc Baronij indicio, exſtare Romæ Vrſi præfationem in Vitam Baſilij, quæ nondum lucem vidiſſet, Romam ſcripſi ad R. P. Andream Zazzaram Congregationis Oratorij præluſtre decus, qui ſtatim eam ex manuſcriptis codicibus exſcribendam curauit, mihique tranſmiſit. Quâ acceptâ deprehendi ſtylum aliquantò meliorem eſſe, quam textus Vitæ Baſilij in vulgatis hactenus Patrum Vitis exhibeat. quare & textum Vitæ Baſilij eodem interpreti indidem euocaui: quem hic repræſento.

Ne fallare tamen, octo tantum priora capita cum præfatione, Vrſi nomine inſignita, ad me Româ miſſa ſunt. Reliqua tria indidem accepi ex manuſcriptis Congregationis Oratorij, ſed Vrſi nomen non præferebant, vt dubitem an ex eius officinâ ſint. Sane Vrſum etiam illa tranſtuliſſe, ſaltem x. ipſe indicium facit præfatione hac n. 5. An verò hæc ex eius tranſlatione ſint, affirmare non habeo.

PRESBYT. INTERP. 4. HIERONYMVM ECCLESIÆ ROMANÆ PRESBYTERVM.] Vides, iam olim, etiam Vrſi interpretis huius ætate inualuiſſe opinionem eam de presbyteratu Romano Hieronymi. Quam etiam refert Vita Hieronymi manuſcripta, quæ penes me eſt. Sed ipſe Hieronymus contraît, qui Antiochiæ ſe ordinatum aſſerit; ita tamen, vt nulli certæ eccleſiæ adſtringi cogeretur. Ita enim ipſe epiſt. LXI. ad Pammachium aduerſus errores Ioannis Ieroſolym. loquens de Paulino Antiocheno epiſcopo: Num rogaui te vt ordinares? Si ſic preſbyterium tribuis, vt monachum nobis non auferas: tu videris de iudicio tuo. Sin autem ſub nomine preſbyteri, tollis mihi, propter quod ſæculum dereliqui: ego habeo, quod ſemper habui: nullum diſpendium in ordinatione paſſus es.

Quòd ſi quis fortè Hieronymum vocari velit Romanum presbyterum, quia Damaſo Pontifici ab epiſtolis fuit, non valdè abnuero.

5. NISI DVO MIRACVLORVM EIVS.] Ergo ætate Vrſi, nihil Latinè ad eius manus, de Vitâ & miraculis Baſilij auctore Amphilochio peruenerat, præter duo illa miracula, quæ hic habes cap. VIII. & X. quæ quia ſtyli ruditate offendebant, paulò ipſe cultiùs ea conatus eſt exprimere.

6. IN EPITAPHIO.] Baſilij epitaphium ſiue oratio funebris à Gregorio Nazianzeno conſcripta, habetur tomo I. Operum Nazianzeni oratione XX. Idem quoque epitaphium ſeu carmen funebre de eodem compoſuit, quod exſtat tomo II. Operum Nazianzeni, Carmine XIV.

PROLOG. AVCTOR. 7. GREGORIO VIDELICET, QVI IN THEOLOGIA CLARVIT.] Nicephorus libro XI. cap. XIX. Gregorius, qui à veteribus Nazianzenus, à nobis autem, quòd tali cognomine dignus ſit, Theologus eſt vocatus.

8. GREGORIO MEMORABILI NYSSEORVM.] Gregorij Nyſſeni orationem, quâ fratris ſui laudes & memoriam concelebrat, habes inter eiuſdem Opera, Laurentio Siſano interprete. In eâ Baſilium Moyſi, Samueli, Eliæ, Ioanni Baptiſtæ, & Paulo, ob ſingulares cuiuſque virtutes & actiones comparat.

9. BEATO EPHRÆM.] Habes Baſilij encomium ab Ephræmo ſcriptum inter Opera Ephræm tom. III. Latinitati donatum à Gerardo Voſſio, cuius encomij meminit ipſe Ephræm in Oratione in XL. Martyres.

10. APOSTATAM IVLIANVM.] Reſpicit, opinor, ad hiſtoriam de Iuliani morte, quæ Baſilij precibus impetrata dicitur ab Helladio apud Damaſcenum Orat. I. de Imagin. Quæ paulò aliter in vulgato Amphilochio narratur. Sed deeſt ea in hac Vrſi Cardinalis verſione. De morte Iuliani vide accuratè inquirentem Baronium tom. IV an. Chriſti CCCLXIII. Liberij Papæ XII. Iuliani Imp. II.

11. QVI VALENTIS OS.] Quàm conſtans Baſilius contra Valentem perſtiterit, deſcribit Gregorius Nazianzenus Oratione funebri in laudem Baſilij, Ephræm Oratione de eiuſdem laudibus, Sozomenus lib. VI. cap. XV. Socrates libro IV. cap. XXI. Theodoretus lib. IV. cap. XVII. Gildas Sapiens Orat. in Eccleſ. Ordin. Nicephorus lib. XI. cap. XVIII. Vide Baronium tom IV. ad an. Chriſti CCCLXX.

CAP. I. 12. VERBORVM PALMAS.] Vulgatæ editiones, ſermonum manus: Græcè eſt λόγων, παλάμας, ſermonem, palmas. Vterque interpres legit λόγοι παλάμας. Chryſoſtomus homil. II. de Machab. quæ eſt ordine XLIX. tomo I. editionis Frontonianæ: Ἀλλὰ καθάπερ χειρὶ τῇ παραινέσει τῶν λόγων: Sed quaſi manibus cohortatione verborum. Idem homil. I. de Machab. quæ eſt in eâdem editione ordine XLIV. Ἐπῆκεν ἀντὶ χειρῶν τῇ τῶν λόγων πρὸς αὐτὸν χρησάμενος παραινέσει καὶ συμβουλῇ: Pro manibus cum verbis exhortationis via impulit.

13. ATHENAS.] Gregorius Nazianzenus Oratione funebri in Baſilium, ex quâ Nicephorus lib. XI. capite XVII. Ante tamen Cæſareæ, & Conſtantinopoli operam litteris dederat, vt idem Gregorius teſtatur.

Vt hic Athenæ dicuntur verborum mater, ſic Gregorius loco proximè citato vocat eas τῶν λόγων ἔδαφος, litterarum ſedem ſeu domicilium. Libanius Declamat. XXIX. Τῶν λόγων ἐργαστήριον, ſermonum officinam.

14. EVBVLO.] Sozomenus lib. VI. cap. XVII. alios Baſilio & Gregorio Nazianzeno præceptores aſſignat: Ἄμφω νέω ὄντες, Ἱμερίῳ καὶ Προαιρεσίῳ τοῖς τότε δοκιμωτάτοις σοφισταῖς ἐν Ἀθήναις ἐφοίτησαν· μετὰ ταῦτα δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ Λιβανίῳ τῷ Σύρῳ. Ambo cùm adhuc adoleſcentes eſſent, Himerio & Proæreſio, ſophiſtis id temporis facilè præſtantiſſimis, ſe in diſciplinam Athenis tradebant: poſteà autem Antiochiæ Libanio Syro. Baronius tomo III. anno Chriſti CCCLIV. lcius memoria vel calami lapſu, Libanium Athenis cum Himerio docentem ex Sozomeno ſtatuit.

15. QVI THRONI APOSTOLICI GVBERNACVLA DVODECIM.] Non vnius tantum Amphilochij opinio Gregorium Nazianzenum duodecim annis eccleſiæ Conſtantinopolitanæ præfuiſſe. Ita enim & Menæa XXX. Ianuarij in memoriâ SS. trium Eccleſiæ Doctorum: Προέστη δὲ καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας χρόνους δώδεκα: Præfuit eccleſiæ Conſtantinopolitanæ annos duodecim. Intelligit annos, quibus ibi vixit, & eccleſiam eam contra Arianos propugnauit.

16. LIBANIVS.] Sozomenus ſuprà ad n. 14. Libanium Baſilij magiſtrum fuiſſe aſſerit.

17. SVRGENS ERGO PROPERAVIT AEGYPTVM.] Conſtat ex Nazianzeni Oratione funebri iam antè citatâ, Baſilium peregrinationes aliquas ſuſcepiſſe: Ἔπειτα ἐκδημίαι τινὲς, ἐπειδὴ γε ἡμᾶς οὐκ εἶχε, τῶν ἀναγκαίων ὑπολαμβάνουσι, καὶ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τῆς προκειμένης φιλοσοφίας: Ac deinde, quoniam me carebat, neceſſarias quaſdam peregrinationes, minimeque à propoſitæ ſibi philoſophiæ ſcopo alienas iniuit. Nicetas Gregorij commentator exiſtimat Baſilium profectum Seleuciam ad Theclæ templum, vel orandi causâ, vel etiam quietæ ac tranquillæ vitæ ſtudio.

Sed profectionis ſuæ in Ægyptum ipſe Baſilius duabus epiſtolis meminit. Ac in primis epiſt. CLXV.

ad Euſtathium philoſophum , nondum bene doctus Baſilius penè in fortunæ offenſacula referebat, quòd longâ peregrinatione Euſtathium minimè reperiſſet, nec in patriâ,nec in Syriâ, nec in Ægypto. Clarius animi ſui æſtum, & peregrinationes ad veritatem inquirendam ſuſceptas exprimit ipſe epiſt. LXXIX. *ad Euſtathium epiſcopum Sebaſtiæ :* Ἐγὼ πολὺν χρόνον προσαναλώσας τῇ ματαιότητι, καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν ἑαυτοῦ νεότητα ἐκδαπανήσας τῇ ματαιοπονίᾳ, ἣν εἶχον προσδιατρίβων τῇ ἀναλήψει τῶν μαθημάτων τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ μωρανθείσης σοφίας, ἐπειδή ποτε ὥσπερ ἐξ ὕπνου βαθέος διαναστάς, ἀπέβλεψα μὲν πρὸς τὸ θαυμαστὸν φῶς τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, κατεῖδον δὲ τὸ ἄχρηστον τῆς σοφίας, τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων, πολλὰ τὴν ἐλεεινήν μου ζωὴν ἀποκλαύσας ηὐχόμην δοθῆναί μοι χειραγωγὸν πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν τῶν δογμάτων τῆς εὐσεβείας. καὶ πρό γε πάντων ἐπιμελὲς ἦν μοι, διόρθωσίν τινα τοῦ ἤθους ποιήσασθαι, πολὺν χρόνον ἐκ τῆς πρὸς τοὺς φαύλους ὁμιλίας διαστραφέντος. καὶ τοίνυν ἀναγνοὺς τὸ εὐαγγέλιον, καὶ θεασάμενος ἐκεῖ μεγίστην ἀφορμὴν εἰς τελείωσιν τὴν διάπρασιν τῶν ὑπαρχόντων, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς τῶν ἀδελφῶν κοινωνίαν, καὶ ὅλως τὸ ἀφρόντιστον ἔχειν τοῦ βίου τούτου. καὶ ὑπὸ μηδεμιᾶς συμπαθείας πρὸς τὰ τῇδε τὴν ψυχὴν ἐπιστρέφεσθαι, ηὐχόμην εὑρεῖν τινα τῶν ἀδελφῶν, ταύτην ἑλόμενον τὴν ὁδὸν τοῦ βίου, ὥστε αὐτῷ συνδιαπεραιωθῆναι τὸν βραχὺν τοῦτον τοῦ βίου κλύδωνα· καὶ δὴ πολλοὺς μὲν εὗρον κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, πολλοὺς δὲ κατὰ τὴν λοιπὴν Αἴγυπτον. καὶ ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης ἑτέρους, καὶ τῆς κοίλης Συρίας καὶ Μεσοποταμίας. ὧν ἐθαύμαζον μὲν, τὸ περὶ τὴν δίαιταν ἐγκρατές. ἐθαύμαζον δὲ τὸ καρτερικὸν ἐν πόνοις: Ego ſanè poſteaquam multum temporis vanitati impendiſſem, & omnem propè iuuentutem inani ſtudio attriuiſſem quo tenebar, cùm apprehendendis infatuatæ à Deo ſapientiæ diſciplinis immorabar; tandem aliquando, vbi velut ex graui ſomno expergefactus ad euangelicæ veritatis admirabile lumen reſpexi, agnouique inutilitatem ſapientiæ principum huius ſæculi, qui abolentur: deploratâ plurimùm in miſerabili meâ vitâ, ductorem mihi dari optabam, qui ad pietatis me dogmata introduceret. Et cum primis hoc mihi curæ, vt morum correctionem aliquam inſtituerem, quos per diutinam conſuetudinem cum improbis contractam peruerteram. Lecto itaque Euangelio, animaduerſi que illic, quòd plurimum occaſionis & momenti adferat ad perfectionis ſtudium, ſi quis bona ſua vendat, deque illis egenis fratribus communicet, & prorſus nullâ teneatur vitæ iſtius curâ , nec patiatur mentem ſuam aliquâ rerum præſentium affectione turbari, optabam dari aliquem ex fratribus, cui iſtud vitæ genus arrideret, quo vnà cum profundum vitæ huius pelagus ſuperare liceret. Inueni ſanè multos apud Alexandriam, nec paucos apud reliquum Ægyptum, deinde & alios in Palæſtinâ, & Cæleſyriâ, & Meſopotamiâ, quorum admiratus ſum cùm in ſeruandâ diætâ temperantiam, tum in obeundis laboribus tolerantiam.

18. PORPHYRIVM.] *In Menæis Græcorum inuenire eſt varios ſanctos Porphyrios : ſed neſcio an vllus eorum huic hiſtoriæ quadret.*

19. IEROSOLYMAM CAVSSA ORATIONIS.] *Iam olim peregrinatio hæc celebris vel ab ipſo Chriſti in cælum aſcenſu. Hieron. ep.* XVII. *ad Marcellã:* Longum eſt nunc ab aſcenſu Domini vſque ad præſentem diem per ſingulas ætates currere, qui epiſcoporum, qui Martyrum, qui eloquentium in doctrinâ eccleſiaſticâ virorum venerint Ieroſolymam, putantes minus ſe religionis, minus habere ſcientiæ, nec ſummam, vt dicitur, manum accepiſſe virtutum, niſi in illis Chriſtum adoraſſent locis, de quibus primùm Euangelium de patibulo coruſcauerat. *Varia exempla Ieroſolymam orationis cauſſâ tendentium vide apud Gretzerum noſtrum libro* 1. *de Peregrinat. cap.* IV. *& aliquot ſeqq.*

20. IN PROASTIO.] *Alia verſio,* in ſuburbano. *Sæpè ætatis mediæ interpretes retinent Græcum vocabulum. Infrà apud Ruffinum l.* III. *n.* 19 *Vide Onomaſticon.* CAP. II.

21. TRES TABVLAS.] *Alia verſio* tres catinos. *Græcè eſt ,* τρεῖς πίνακας. πίναξ *& tabulam, & diſcum ſeu catinum Græcis ſonat. Sed rectè hic noſter tabulam vertit. Adumbratum ex Tabulâ Cebetis, vbi tres ſunt* περίβολοι *ſeu ſepta, vti hic tres tabulæ. Habes ibidem etiam virtutes & vitia, vti hic.*

22. MAXIMINO.] *Hieronymus in Chronico* Maximum *vocat, anno* XI. *Conſtantij & Conſtantis. cui Chriſti annum aſſignant* CCCXLIX. Quadrageſimus Maximus poſt Macariũ Ieroſolymorum epiſcopus moritur. *Baron. tomo* III. *anno Chriſti* CCCXXXI. *Silueſtri Papæ* XVIII. *Conſtantini Imp.* XXVI. *Maximi ſubrogationem in ſedem Ieroſolymitanam ponit. De eo etiam Sozomenus libro* II *cap.* XIX. CAP. IV.

22. IN IORDANE.] *Fuere olim, qui ob aquas Iordanis baptiſmo Chriſti conſecratas, in Iordane quoque baptizari expetierint. Tali deſiderio flagraſſe Conſtantinum Magnum, narrat Euſebius in eius Vitâ libro* IV. *cap.* LXII.

14. ET COLVMBA.] *Ita iam ante Spiritus ſanctus, dum Chriſtus à Ioanne baptizaretur, apparuit. Cuius rei rationem aliquam aſſignat Nicephorus l.* 1. *cap.* XVIII. Factum id cùm propter volucris ipſius puritatem, tum quòd ea olim diluuij finem læto prædixit nuntio.

Vti hîc Baſilio, ita non rarò alijs Sanctis columba in Baptiſmo apparuit. Et vetus olim in quibuſdam Eccleſijs mos fuit, columbam ſuper baptiſteria appendere ; vt habetur in Synodo Conſtantinopolitanâ ſub Mennâ CP. epiſcopo celebratâ, Actione V. *quem locum vide hic infrà citatum ad n.* 34.

25. ET VNGENS ETIAM SANCTO CHRISMATE.] *Sacri huius Chriſmatis in Baptiſmo & poſt Baptiſmum vſus, etiam nunc ab ipſis Eccleſiæ primordijs in eccleſiâ Catholicâ durat. De quo conſule Bellarminum tom.* III. *contr. Gen.* II. *lib.* II.

26. A MELETIO.] *Nicephorus libro* XI. *c.* XVII. Baſilius à Meletio Antiochiæ epiſcopo diaconus creatus, poſteà patriæ ſuæ Cæſareæ Cappadocum antiſtes factus, cum curâ & fide eccleſiis præfuit.

27. PROVERBIORVM.] *Inter opera Baſilij exſtat in Prouerbiorum principium Tractatus.*

28. EVSEBIO] *Nicephorus libro* XI. *cap.* XVIII. Euſebio, qui ante Baſilium eccleſiæ Cæſarienſis gubernator fuit, diſſidium quoddam cum Baſilio etiamnum diacono interceſſit. *Vbi narrat poſteà Baſilium Euſebio reconciliatum, & eidem in cathedrâ epiſcopali ſucceſſiſſe.* CAP. V.

29. AD INSIGNE HABITACVLVM.] *Alia editio:* ad inſignem zætam. *Græcè eſt,* ἐν ἐπισήμῳ διαίτῃ. *quod alter interpres deflexit in zætam, vt ſubinde* δια *in* ζα *commigrare ſolet. Vide Onomaſticon.*

30. SYNODVM.] *Quæ hæc Synodus fuerit, nondum mihi liquet. Fortè intelligit tantùm Synodum de congregatione hac epiſcoporum, quâ ad creationem Baſilij in epiſcopum conuenimus.*

31. REPLE OS MEVM LAVDE.] *Hæc prima hîc ex Liturgiâ Baſilij citata verba, non inuenio in eiuſdem Liturgiâ Pariſiis Græcè editâ typis Regiis anno* M. D. LX. CAP. VI.

Sed

Sed non mirum, tanto temporis ſpatio aliquid in Liturgiis commutatum eſſe, aliquid additum, aliquid demptum. Quin & ſæpè diuerſa eiuſdem Liturgiæ Græca deprehenduntur exemplaria. Sanè editio Græca Morelliana Liturgiæ Chryſoſtomi, valdè diſsidet à verſione Latina Eraſmi.

Quæ hîc ſequuntur ex Liturgiâ Græcâ Baſilij citantur verba, habes in editione Morellianâ penè eadem. Verba in Vita hac citata habent ita Græcè: Πρόσχες Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου, καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ ἁγιάσαι ἡμᾶς ὁ ἄνω τῷ Πατρὶ συγκαθήμενος, καὶ ὧδε ἡμῖν ἀοράτως συνών, καὶ καταξίωσον τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ μεταδοῦναι ἡμῖν καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λαῷ, τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Ὁ ΛΑΟΣ, εἷς ἅγιος, εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός, ἀμήν. *quæ ita Latinè reddidit Vrſus:* Attende Domine Ieſu Chriſte Deus noſter de ſancto habitaculo tuo, & veni ad ſanctificandum nos; qui ſurſum cum Patre ſedes, & hîc nobiſcum inuiſibiliter ades; & dignare potenti manu tuâ tribuere nobis & per nos omni populo ſancta ſanctis. POPVLVS RESPONDIT; Vnus ſanctus, vnus Dominus Ieſus Chriſtus cum ſancto Spiritu in gloriâ Dei Patris, Amen. *Iam verò Græca Baſilij editionis Morellianæ vix diſsident à ſuperioribus.* Πρόσχες Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου, καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης τῆς βασιλείας σου, καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ ἁγιάσαι ἡμᾶς ὁ ἄνω τῷ Πατρὶ συγκαθήμενος, καὶ ὧδε ἡμῖν ἀοράτως συνών· καὶ καταξίωσον τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ μεταδοῦναι ἡμῖν τοῦ ἀχράντου σώματός σου καὶ τοῦ τιμίου αἵματος, καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λαῷ.

32. EXALTAVIT PANEM] *De eleuatione panis ſeu Euchariſtiæ in Miſſâ, vide Claudium Sainctêſium, de Euchariſtiâ, Repetitione IX. quæ eſt de Adoratione Euchariſtiæ cap. VII.*

33. AD CONSEPELIENDVM SIBI] *Fuit olim quorundam conſuetudo, vt Euchariſtiam etiam mortuis ingererent & conſepelirent, quam abrogauit Concilium Carthaginenſe III. can. VI.* Placuit vt corporibus defunctorum Euchariſtia non detur: di-
Matth. 26. ctum eſt enim à Domino: Accipite & edite. cadauera autem nec accipere poſſunt, nec edere. Cauendum eſt etiam, ne mortuos baptizari poſſe fratrum infirmitas credat, cùm Euchariſtiam mortuis non dari animaduerterit. *Subſcripſit huic Concilio S. Auguſtinus: & idem canon repetitur in Concilio Hipponenſi can. V. & in Concilio Antiſſiodorenſi anno DXL. can. XII. & in Concilio Generali VI. (quod eſt Conſtantinopolitanum III.) quod celebratum eſt in Trullo anno Chriſti DCLXXX. Agathonis Papæ anno III. Conſtantini Pogonati, (cùm ſolus regnauit) anno XIII. vbi canon LXXXIII. ita habet:* Μηδεὶς τοῖς σώμασι τῶν τελευτώντων τῆς εὐχαριστίας μεταδιδότω· γέγραπται γάρ· λάβετε, φάγετε· τὰ δὲ τῶν νεκρῶν σώματα οὐδὲ λαβεῖν δύναται, οὐδὲ φαγεῖν. Nemo mortuorum corporibus Euchariſtiam communi-
Matth. 26. cet. Scriptum eſt enim: Accipite, & comedite. Mortuorum autem corpora non poſſunt accipere nec comedere. *Fruſtrà eſt Petrus Creſpetius in Summâ Catholicâ, qui exiſtimauit de hac re agere Cyprianum lib. I. epiſt. II. & lib. IV. epiſt. VI. Nam cùm ait Cyprianus:* Non morientibus, ſed viuentibus communicatio à nobis danda eſt; *agit ibi de lapſis, quibus non tam morientibus vult communionem dandam, quam viuentibus: ſcilicet cùm iam reſipiſcerent, & pararent ſe ad quotidie imminentia martyria.*

34. SVPER COLVMBAM.] *Columbæ olim & ſuper altaria & ſuper baptiſteria in memoriam Spiritus ſancti appenſæ. Hinc clerici Antiocheni epiſtola ad Ioannem CP. epiſcopum, contra Seuerum epiſcopum ſuum hæreticum.* Τὰς γὰρ εἰς τύπον τοῦ ἁγίου Πνεύματος χρυσᾶς τε καὶ ἀργυρᾶς περιστερὰς, κρεμαμένας ὑπεράνω τῶν θείων κολυμβηθρῶν καὶ θυσιαστηρίων, μετὰ τῶν ἄλλων ἐσφετερίσατο λέγων, οὐ χρῆναι ἐν εἴδει περιστερᾶς ὀνομάζειν τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Columbas aureas & argenteas, in formam Spiritus ſancti ſuper diuina lauacra & altaria appenſas, vnà cum alijs ſibi appropriauit; dicens, non oportere in ſpecie columbæ Spiritum ſanctum nominare. *Lecta eſt hæc epiſtola in Synodo Conſtantinopolitanâ Act. V. quæ Synodus habita eſt Conſtantinopoli poſt obitum Agapeti, tempore interregni Pontificij ſub Mennâ CP. epiſcopo anno Chriſti DXXXVI. Eadem hæc citantur in Synodo Generali VII. (quæ eſt II. Nicæna) Act. V.*

35. EPHRÆM.] *Narratio, quæ hîc de S. Ephræm promittitur, habetur infrà cap. XI.*

36. HEBRÆVS.] *Exemplum hoc, quo Chriſtus formâ pueri in Euchariſtiâ monſtratur, ex hac Vitâ citat D. Thomas Opuſculo LVIII. cap. XI. Similem habet viſionem Paſchaſius libro De corpore & ſanguine Domini cap. XIV. quæ oblata fuit Plego presbytero, cùm Chriſtum formâ pueri in altari vidit & amplexus eſt:* Quatenus, *inquit Paſchaſius,* & veritas pateſceret in oſtenſo, & ſacerdotis deſiderium impleretur ex miraculo, noſtraque fides firmaretur ex relatu. *Quod exemplum ex Paſchaſio citat D. Thomas ſuprà: vbi non rectè* Ægidius *legitur loco* Plegis. — CAP. VII.

37. HELLADIVS.] *Vitam S. Baſilij fuiſſe ſcriptam ab Helladio eius diſcipulo & ſucceſſore, teſtatur Ioannes Damaſcenus Oratione I. de Imagin. vbi ex eâ ſequentem hiſtoriolam citat:* Ὅτι δὲ οὐ καινὸν τὸ εὕρημα τῶν εἰκόνων, ἀλλ' ἀρχαῖον, καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ ἐκκρίτοις πατράσιν ἐγνωσμένον τε καὶ εἰθισμένον, ἄκουε· γέγραπται ἐν τῷ βίῳ Βασιλείου τοῦ μάκαρος, τῷ δι' Ἑλλαδίου τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ καὶ διαδόχου τῆς αὐτοῦ ἱεραρχίας, ὡς παρειστήκει ὁ ὅσιος τῇ τῆς Δεσποίνης εἰκόνι, ἐν ᾗ καὶ χαρακτὴρ ἐγέγραπτο Μερκουρίου τοῦ ἀοιδίμου μάρτυρος· παρειστήκει δὲ ἐξαιτῶν Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀθεωτάτου καὶ ἀποστάτου τυράννου ἀναίρεσιν· ἐξ ἧς εἰκόνος ἐμυήθη ταύτην τὴν ἀποκάλυψιν· ἑώρα γὰρ πρὸς μὲν βραχὺ ἀφανῆ τὸν μάρτυρα, μετ' οὐ πολὺ δὲ τὸ δόρυ ᾑμαγμένον κατέχοντα: Quòd autem imaginum inſtitutio non noua, ſed priſca ſit, & apud ſanctos & eximios Patres nota, & vſitata; diſce ex iis quæ in vitâ beati Baſilij ab Helladio eius diſcipulo, in pontificatuque ſucceſſore conſcripta ſunt. Pius enim vir, vt ipſe narrat, Dominæ noſtræ adſtabat imagini, in quâ Mercurij etiam celebris Martyris figura deſcripta erat. Adſtabat autem ſupplicans, vt impius Iulianus apoſtata tolleretur. Ex quâ quidem imagine didicit, quid eſſet euenturum. Vidit autem Martyrem exiguum ad tempus ab oculis ſuis euaneſcentem, non autem multò pòſt haſtam cruentam tenentem. — CAP. VIII.

38 PROTERIVS.] *Hæc narratio apud ſolum inuenitur Amphilochium.*

39. TONDERE.] *Alia editio,* conſecrare. *Græcè eſt,* ἀποθρίξαι, tondere. *Nempe quia per tonſuram Deo conſecranda virgo erat, ideò alter interpres vertit,* conſecrare.

40. DÆMONES FORNICATIONI PRÆPOSITOS.] *Vide dicta ſuprà ad Vitam S. Hilarionis cap. XVI. num. 35.*

41. INTRA QVEM SACRI HABEBANTVR AMICTVS.] *Alia verſio:* vno loco interioris ſacri periboli. *Græcè eſt:* Ἐν ἑνὶ τόπῳ ἔσω τοῦ ἱεροῦ περιβόλου. *Alter interpretum retinuit Græcum vocabulum, alter rem explicuit.*

42. ANA-

Baſilius. Cap.ix. 42. Anastasivs.] *Hæc narratio apud vnum eſt Amphilochium.*

43. Vsv avtem soror.] *Inſigne exemplum caſtitatis coniugalis, quod miraculo probatum, dum ignem ſinu illæſo geſtat Theognia, vti hic ex thuribulo prunæ in ſinum Theogniæ ad caſtitatis teſtimonium iniectæ: ita in Vitâ Ioannis Eleemoſynarij cap. xlvi. habes ſimile continentiæ exemplum & miraculum de Abbate, qui Porphyriam meretricem conuertit.*

Quæ ante vxores, poſt ſorores & erant & dicebantur, cum mariti ad ſacros Ordines tranſibant. Idacius in Chronico MS. apud Sirmundum noſtrum de Paulini epiſcopi Nolani vxore: Teraſia de coniuge facta ſoror. *Fortunatus libro i. carm. xv. de Placidinâ Leontij Burdigalenſis epiſcopi coniuge:*

Quæ tibi nunc coniux, eſt modò chara ſoror.

44. Tolle thvribvlvm et cereos.] *Vt in deorum cultu olim thus, lucernæ, & faces, eadem in Imperatorum veneratione adhibita. Herodianus in Commodo de Lucillâ ſorore eius,* Καὶ τὸ πῦρ προεπόμπευεν αὐτῆς, & ignis eam præcedebat. *quem honorem negatum Marciæ Commodi concubinæ idem refert; Pertinacem quoque hoc principatus inſigne non permiſiſſe ſibi præferri. M. quoque Antoninus libris Vitæ ſuæ,* λαμπάδας *inter Imperij inſignia ponit. Perſarum Regi prælatum ignem docet Xenophon libro viii. de Aſiaticis quoque inſinuat Ammianus l. xxiii. Vide Lipſium ad lib. i. Annalium Taciti.*

Sic lampades Imperatori CP. & Imperatrici prælatæ, vt habet Codinus de Offic. aulæ Palatinæ, & Theodorus Balſamo mox citandus.

Hinc res hæc ad viros primarios abijt, maximè Patriarchas & primarios Epiſcopos. Theodorus Balſamo de Priuileg. Patriarch. lib. vii. Iuris Græco-Romani: Ἐπειδὴ δέ τινες λέγουσιν οὐκ ἐξεῖναι τῷ Ἀλεξανδρείας ἢ τῷ Ἀντιοχείας τυχὸν, μετὰ λαμπάδος πατριαρχικῆς τὰς ὁδοιπορίας ποιεῖν εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν ἢ εἰς ἑτέραν διοίκησιν, παρὰ τὰς ἀπονεμηθείσας ὑπὸ τῶν κανόνων αὐτοῖς. ἡ γὰρ λαμπὰς τοῦ διδασκαλικοῦ (φασὶν) ἐστὶν ἀξιώματος, παρ' ἐνορίαν δὲ διδάσκειν οὐκ ἔξεστιν ἀρχιερεῖ, κατὰ τὸν κ' κανόνα τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου: Quia verò nonnulli dicunt non eſſe permiſſum Alexandrino vel Antiocheno, verbi gratiâ, vt cum lampade vel face Patriarchali faciat iter ad vrbem Imperatoriam, vel aliam diœceſim, exceptis illis prouincijs, quæ per canones eis attributæ ſunt. Quippe fax, inquiunt, ad officium doctoris ſpectat. Extra prouinciam verò docere, non permiſſum eſt Pontifici, ſecundùm canonem xx. habitæ in Trullo ſanctæ atque vniuerſalis ſextæ Synodi. *Apud quem plura vide de harum lampadum prælatione, & qui eâ vti poſſint.*

45. Theognia.] *Alia verſio:* Theogenia. *Sed Græcè eſt* Θεοδώρα.

46. Ego dvco.] *Alia verſio:* ego mino. *Græcè eſt:* Τὸ μὲν ὂν ἐγὼ ἐλαύνω.

47. Qvoniam necessaria est domvs.] *Alia verſio:* quia neceſſaria ſunt domus. *Græcè eſt:* ὅτι χρεία ἐστὶ τοῦ οἴκου.

Cap.x. 48. Mvlier qvædam.] *Non abſimilis hiſtoria occurrit in Vitâ S. Ioannis Eleemoſynarij, infrà cap. li.*

49. Bvllavit.] *Alia verſio:* ſigillauit: *Græcè eſt:* ἐβούλλωσεν. Bullare, *pro ſigillare frequens vox mediæ ætati. In Vitâ Ioannis Eleemoſynarij infrà c. li.* Non potes ſcribere, & bullare, & afferre mihi? *& poſt:* Dat ei proprium pictacium bullatum.

Cap.xi. 50. Fratres.] *Hoc caput Amphilochio aſſerit MS. codex Græcus, quo vſus eſt Gerardus Voſſius, & vocat* Comparationem ac ſimilitudinē ſanctorum Patrum Baſilij & Ephræm Syri. *Præmiſit eam Voſſius ante opera Ephræm. Quædam hoc capite contenta etiam ipſe Ephræm deſcribit in encomio ſancti Baſilij.*

51. Rogabat revelari sibi.] *Vide Delrio noſtrum tom. ii. Diſquiſ. Magic. lib. iv. cap. i. quæſtione iii. ſect. i. vbi agit,* An reuelatio à Deo peti poſſit.

52. Sacrarivm.] *Alia verſio,* presbyterium. *Græcè eſt,* ἱερατεῖον.

53. In sanctvm tribvnal.] *Græcè:* εἰς τὸ ἅγιον βῆμα. *Erat* βῆμα *certus locus in templis antiquorum iuxta altare. Vide Onomaſticon.*

54. Et faciens metanoeam.] *Græcè,* καὶ ποιήσας μετάνοιαν. *Alia verſio:* & genuflectens. *Rectè expreſſit phraſim Græcam iſtius ſæculi, quo* βαλεῖν μετάνοιαν *erat* genuflectere, honoris causâ ad alicuius pedes ſe abiicere, & venerabundo animo proſternere, benedictionem petere. *Occurrit in Vitâ S. Chryſoſtomi, quam citat Ioannes Damaſcenus Orat. i. de Imagin.* βαλὼν μετάνοιαν τῷ Ἰωάννῃ, Ioanni venerabundus ad pedes accidens. *vbi non rectè Franciſcus Zinus verterat:* Ioanni deſiderium iniiciens. *Vide Iacobum Billium ad locum citatum Damaſceni.*

55. Post Missas.] *Alia verſio:* poſt miniſtrationem. *Græcè* μετὰ τὴν λειτουργίαν.

56. Oscvlvm.] *Alia verſio,* ſalutationem. *Vtrumque verum fuit. Nam oſculo ſe ſalutabant. Ipſe Ephræm in Panegyrico in laudem Baſilij in hac ipsâ re:* Cumque me apprehendiſſet, ſancto ſuo oſculo conſalutauit.

57. Græce.] *Baronius tomo iv. anno Chriſti ccclxx. Damaſi Papæ iv. Valentiniani & Valentis Impp. vii. Addunt, inquit, nonnulli tunc temporis ſanctum Baſilium cum Ephræm fuiſſe gratiam impertitum, vt Græcè dicta intelligeret, atque Græcè pariter loqueretur. Sed quoniam nihil de his ipſe Ephræm, qui teſtatur ſibi Baſilium per interpretem eſſe locutum, libentius dicere prætermittimus, pauciora potius referre contenti, quæ omni ſunt fide munita, atque acceptatione digniſſima, quàm plura veritate nutantia inculcare. Hactenus Baronius.*

Hiſtoria tamen hæc, quæ hic Amphilochij auctoris nomine circumfertur, habetur etiam in Menologio Græco MS. quod eſt apud Cardinalem Cremonenſem inter Vitas à Baſilio Imp. (quem viii. laudat Synodus) cum ſuis Iconibus collectas, vbi ita habes: Atque vt magis etiam mortalibus prodeſſe poſſet (*Ephræm*) cùm Cæſaream veniſſet, à Baſilio Magno creatus presbyter, repentè linguam Græcam (cuius erat, vt homo mediâ Syriâ natus, prorſus rudis & expers) callere cœpit. *quæ ex manuſcripto citata habes apud Gerardum Voſſium initio tomi i. Operum S. Ephræm.*

58. Presbytervm.] *Idem teſtatur iam proximè citatum Menologium. Sozomenus tamen libro iii. cap. v. narrat Ephræm in ordine clericali ad diaconatum ſolùm elatum.*

Atque hactenus Vita S. Baſilij, vti eam Româ ex Congregatione Oratorij accepi, interprete Vrſo, S. R. E. Subdiacono. Quæ planè conuenit cum eâ quæ hactenus barbaro & rudi ſtylo, incerto interprete, in Vitis Patrum eſt diuulgata. Niſi quòd in eâ in fine addatur ſeu interſeratur hiſtoria, de Ioſeph Hebræo medico, & morte Baſilij, *quæ hîc deeſt. In hac contrà habes caput iii.* Quomodo Baſilius Antiochiam peruenerit, & Libanij diſcipulos inſtruxe-

*ſ[illegible] [illegible] caput deeſt in Vitis-Patrum, vt ap-
[illegible] hanc olim per varia fragmenta deſcri-
[illegible] [illegible] iam.*

*In [illegible] Vitam Baſilij Græcè ſcriptam, & Am-
[illegible] nomine inſignitam, accepi Pariſijs ex Biblio-
[illegible] [illegible] quam iam olim vertit neſcio quis: cuius
[illegible] [illegible] habeo ex codice Marcianenſi ve-
[illegible]imo, qui ſtylo conueniat cum eâ, quæ in Vitis-
Patrum eſt, rudem planè & impolitam. In Græco ta-
men exemplari caput vnum eſt*, De miraculo Baſilij in Pe[illegible] fratrem ſuum & eius vxorem. *quod et-
iam in [illegible] verſione deeſt.*

*Græca hæc Vita, & Latina vetus innominati in-
terpretis verſio, continet hæc præterea capita, quæ & in [illegible] Vitâ Baſilij, interprete Vrſo, & in illâ quæ in Vitis-Patrum hactenus fuit, deſunt.* De myſticâ reuelatione & morte Apoſtatæ Iuliani. *Item*, De ſcripturâ, quam mulierculæ fecit. *Ad hæc*, Quomodo Spiritus ſancti aduentum vidit, & de quodam diacono, & Libanio Sophiſtâ. *Præterea*, De quibuſdam Gentilibus, & interpretatione Hexaëmeri. *Deinde*, Quomodo ductus eſt Antiochiam, & de filio Valentis. *Denique*, De Valente Deo odibili, ſeu apertione eccleſiæ in Nicæâ.

Surius offenſus impolitiâ veteris verſionis, quam manuſcriptam integram habuit, excepto capite iam dicto, De Petro fratre Baſilij, *eam ſtylo Latiniore reformauit & tomo ſuo primo de Vitis Sanctorum 1. Ianuarij inſeruit. Sed quia ipſi exemplar Græcum defuit, dum inſiſtit confragoſis veteris verſionis veſtigiis, non potuit non ſubinde cespitare. Sed aliàs hæc de re accuratiùs.*

VITA S. [1] EPHRAEM SYRI [2] DIACONI EDESSAE

1. Febr.

AVCTORE [3] GRÆCO INCERTO INTERPRETE [4] GERARDO VOSSIO.

Cap. I.

Patria Ephrem.

Sanctvs hic pater noſter Ephræm, ex Oriente oriundus, Syrus genere, pijs parentibus [5] natus in Edeſſâ. Vixit temporibus Conſtantini Magni Regis, & aliorum qui poſt ipſum regnarunt. Abſtinens à puero ab omni re mala. Cuius parentes eo adhuc puero, per ſomnium videlicet viſionem conſpexerunt, quòd ex ore ipſius Ephræm [6] vitis adſcenderet valdè frugifera, quæ excreſcebat, & replebat omnem ſub cælo regionem: veniebantque cuncta volatilia cæli, & comedebant de fructu vitis, & præter quæ comedebant, adhuc ſuperabat fructus. Hic ab ætate iuuenili eremum incoluit, compunctionis ſibi abyſſum vindicans, per quam & diuinam Spiritus ſancti gratiam ſuſcepit.

Viſio parentum.

Cap. II.

Alia de Ephram viſio.

De quo, quidam diuino afflatus ſpiritu, per ſomnium vidit virum terribilem, tenentem chartę volumen, & interrogabat: Quis, putas, accipere & cuſtodire illud poterit? factaque eſt vox ad eum: Nullus alius, niſi Ephræm ſeruus meus. Quo quidem adſtante, & os aperiente, illudque deuorante, illicò fons ſermonum à Deo proficiſcentium ſcaturijt, compunctione & pœnitentiâ plenus, timorem commemorans iudicij, & ſecundi cum maieſtate aduentus vniuerſorum Regis & Domini Ieſu Chriſti, veri Dei noſtri, vt reddat vnicuique ſecundùm opera ſua. Præterea etiam diuinorum dogmatum rectitudinem ac veritatem libris mandauit.

Math. 16. Rom. 2.

Cap. III.

Alius autem quidam ſanctorum ſenum, rurſus in viſione vidit [7] Angelorum agmina ex cælis diuino iuſſu deſcendentia, & in manibus caput, id eſt volumen intus & extrà conſcriptum tenentia. Et dicebant inter ſe: Cui debet liber iſte committi? Et alius quidem hunc, & alij alios nominabant. Alij autem reſponderunt dicentes: Verè ſancti & iuſti ſunt iſti: verumtamen nemini hoc volumen credi poterit, niſi Ephræm miti & humili corde. Viditque ſenex, quòd ſancto Ephræm tradidiſſent

Alia viſio de ſancto Ephram.

Quanti factus ſit Ephram.

caput.

caput. Et ſurgens mane, audiuit ex ore ipſius aptiſſimos pro aliorum inſtructione ſermones, omnis compunctionis & timoris diuini, velut ex fonte aliquo ſcaturiente, profluentes. Et agnouit ſenex, a Spiritu ſancto illa ſuggeri, quæ ex illius ore manabant.

CAP. IV.

Cogitat Edeſſam.

Captus eſt autem deſiderio ſanctus hic pater noſter Ephræm [8] viſendæ Edeſſenorum vrbis, orauitque Deum dicens: Domine Ieſu Chriſte, dignare me videre ciuitatem illam, & cùm ingrediar, obuiam mihi habere merear hominem eiuſmodi, qui mecum à Scripturâ ſermonem exordiatur.

Precatio S. Ephræm.

Et ingredienti iam ei in locum, & pertranſeunti portam ciuitatis, [9] occurrit mulier, quæ in ciuitate erat meretrix: quam adſpiciens ſeruus Dei Ephræm, indoluit, ſic ſecum loquens: Domine Ieſu Chriſte, deſpexiſti preces ſerui tui Ephræm: quo pacto enim hæc de Scripturâ mecum diſſerat? Subſtitit autem meretrix, intuens illum. Ad quam ſanctus: Dic mihi puella, quid ſubſiſtis, & ita intentis in me intueris oculis? Cui reſpondens meretrix, ait ad eum: Intueor te, quia ego mulier ex te viro ſumpta ſum. Tu autem ne me intuearis, ſed terram ex quâ tu vir ſumptus es. Quæ cùm audiret ſeruus Dei Ephræm, ſuſpexit, & glorificauit Deum, qui talem ei ſapientiam dederat, vt eiuſmodi ab ipsâ reſponſum acciperet. Et cognouit ſuam à Deo nequaquam fuiſſe ſpretam orationem. Veniénſque in vrbem, diuerſatus eſt ibi.

Occurſus mulieris cuiuſdam peccatricis.

Reſponſum plane egregium.

CAP. V.

Caſu autem iuxta eius hoſpitium [10] alia meretrix habitabat: quæ, cùm ille per complures dies in vrbe commoraretur, dixit ad eum: Benedic domine abbas. Et fixis oculis feneſtram intuens, vidit illam proſpicientem, aitque ad eam: Deus benedicat tibi. Ad quem illa: Quid tuo deeſt ſepto atque domicilio? Cui ſanctus: Tres lapides & argilla modica, vt feneſtra obſtruatur, per quam proſpicis. Cui ipſa reſpondit, dicens: Cùm primùm te alloquor, reijcis me: ego dormire tecum cupio, & tu vel à collocutione me excludis? Reſpondens autem illi ſeruus Dei Ephræm, ait: Si mecum dormire velis, veni quò dixero tibi, vt ibi ſimul dormiamus. Ad quem meretrix: Dic mihi, inquit, locum, & veniam. Et ſanctus ad illam: Si condormire mihi cupias, non poteris alio in loco, niſi in vrbe mediâ. Reſpondens autem illa, dixit ad illum: Et non erubeſcimus conſpectum hominum? Et reſpondens magnus Ephræm, dixit ei: Si homines erubeſcimus, multò magis Deum erubeſcere ſimul & timere oportebit, qui nouit etiam occulta hominum: quoniam ipſe eſt, qui veniet iudicaturus mundum, & redditurus vnicuique ſecundum opera ſua. Hæc audiens meretrix, compuncta eſt ex verbis illius: & accedens procidit ante pedes eius, plorans, dicénſque: Serue Dei, deduc me in viam ſalutis, vt a multis meis malis, operibuſque improbis liberer. Sanctus autem ſenex multis eam admonens ex ſacrâ Scripturâ, confirmanſque illius pœnitentiam, miſit ipſam in monaſterium, & ſaluauit eius animam ex cœno flagitiorum.

Alterius ſcorti inſidia.

Argutum Ephræm dictum.

Reſponſum efficax & ſalutare.

Rom. 2.

Scortum conuertit, & monaſterium ingreditur.

CAP. VI.

Ephræm Cæſaream venit ad S. Baſilium.

Et diſcedens à ciuitate illâ, venit Cæſaream Cappadociæ, vbi ingreſſus templum, reperit ſanctum Baſilium Archiepiſcopum concionantem ad populum: & cœpit magnâ voce beatiſſimus Ephræm prædicare eum. Dicebant autem quidam de turba: Quis eſt iſte peregrinus, qui ſic laudat epiſcopum; quippe adulatur ipſi potius, vt aliquid ei largiatur. Peractâ autem iam concione, ait Baſilius: Accerſite ad me hominem, qui inſiſtebat laudando me. Et accerſito eo, dicit ipſi: Quid ita inſtanter vociferabaris laudando me, domine Ephræm? Reſpondens autem ſanctus ſenex, dixit: Ideò perſeuerabam clamando, & laudando te; quia aſpiciebam [11] immaculatam columbam ſtantem in humero tuo dextero, & in aures tibi ſuggerentem, quæ populo concionabaris. Magnus autem Baſilius Spiritu ſancto plenus, ipſum agnouit, & dixit ad eum: Tu ne Ephræm es Syrus? Vere quemadmodum intellexi, ſic & in te comperi, quietis amator. Scriptum habetur in prophetâ Dauid: Ephræm fortitudo capitis mei. Nam manſuetudo tua atque clementia, & ſimplicitas clara eſt, velut lumen apparens omnibus.

Videt in humero eius columbam ſuggerentem concionem.

Pſal. 59. & 107.

CAP. VII.

Scortum vel ad flagitium vel ad iram concitare nititur Ephræm.

Alibi rurſus tranſeunte ſancto Ephræm, fraudulenter acceſſit ad ipſum [12] meretrix, quæ aſſentatorie eum ad turpem pertrahere nitebatur commiſtionem: ſin minùs, ſaltem vt ad indignationem ipſum commoueret, quòd nemo vnquam illum vidiſſet iratum. Qui dixit ad illam: Sequere me. Cùm autem iam appropinquaret ad locum à magnâ ciuitatis turbâ frequentatum, dixit ad eam: Iſto in loco, veni faciamus vti cupis. At illa videns turbam, dicit ad eum: Quomodo poterimus iſtud hic agere, in tantâ hominum præſentiâ? nónne nos pudet? Et ait ad illam: Si homines erubeſcis, quantò magis erubeſcere oportet Deum, abſcondita tenebrarum redarguentem. At illa confuſa, re infectâ abiit, nihil perficere cum illo valens, & ne ad iram quidem eum concitare.

Pelag. libello 10. n. 21.

1 Cor. 4.

Nihil proficit.

Atque

[illegible] Magni [illegible] ac patiens, [illegible] ſimplex, in cogni[illegible] omni fuco carens, ſe[illegible] eſt, demiſſus at[illegible], & compunctione [illegible], vt [illegible] ipſo tacente, [illegible] ipſum do[illegible] precibus ad Deum [illegible] erat. Hic igitur ſanctus [illegible], poſt vitam bene beateque [illegible] & cum ſe exemplum diuinæ [illegible] buiſſet, plurimoſque ſanctæ do[illegible] ones expoſuiſſet, præſcius ſui obitus, compoſuit teſtamentum ad diſcipulos, & quoſcumque monachos, de futuris eos commonefaciens. & ſic modicum ægrotans, quieuit in Domino, à monachis eremi ſepulturæ traditus. Precibus igitur & interceſſione ſancti Ephræm, dignetur & nos peccatores Chriſtus Deus noſter facere imitatores diuinæ vitæ ipſius: per quam conſequi poſſimus miſericordiam, & remiſſionem peccatorum noſtrorum, in quæ collapſi ſumus. Quoniam ipſi Chriſto & Deo noſtro conuenit omnis honor & adoratio, cum Patre, & ſancto ac viuifico Spiritu, in ſæcula ſæculorum. Amen.

Teſtamentum ab Ephræm pie conditum.

NOTATIO.

EPHRÆM. *Martyrologium Romanum I Februarij:* S. Ephræm Edeſſenæ eccleſiæ diaconi, qui poſt multos labores pro fide Chriſti ſuſceptos, ſub Valente Imperatore ſanctitate & doctrinā [illegible] quieuit in Domino. *Menologium* [illegible] XVIII. *Ianuarij:* Natali S. Patris reuerendiſſimi Ephræm Syri, ex patriā Edeſſā, in cuius laudem exſtat ſermo S. Gregorij Nyſſeni. *Eiuſ*[illegible] *eodem die breue in Menæis habes elogium.*

[illegible] DIACONI EDESSÆ. [illegible] *Ita Hieronymus Catalogo* [illegible] *illuſtrium Eccleſiæ Scriptorum c.* CXV. Ephræm Edeſſenæ eccleſiæ diaconus, multa Syro ſermone compoſuit: & ad tantam venit claritudinem, vt poſt lectionem Scripturarum publicè in quibuſdam eccleſijs eius ſcripta recitentur. Legi eius de Spiritu ſancto Græcum volumen, quod quidam de Syriacā linguā verterat, & acumen ſublimis ingenij etiam in tranſlatione cognoui. Deceſſit ſub Valente Principe. *Palladius quoque cap.* CI. *Lauſiacæ hiſtoriæ* diaconū eccleſiæ Edeſſenæ *vocat.*

3. GRÆCO INCERTO.] *Inuenta eſt hæc Vita Romæ in vetuſtiſſimis MSS. Græcis Vaticanis &* [illegible] *anonyma, niſi quòd in vetuſtiſſimo manuſcripto Græco Cod. bibliothec. Cryptæ fer. ſub litt.* XX. *eiuſmodi inſcriptio reperitur:* Περὶ τοῦ Κυρίου Ἐφραὶμ. [illegible] De Domno Ephræm. forte, Amphilochij epiſcopi.

Habes egregium Ephræm encomium à Gregorio Nyſſeno Græcè conſcriptum, Gerardo Voſſio interprete, inter Opera Ephræm, & in poſtremā Nyſſeni [illegible] *tione: qui teſtatur, ex varijs ſcriptis Ephræm* [illegible] *eum ſe concinnaſſe, & ſedula inſtar apis, ex plu*[illegible] *ribus* [illegible] *ſpiritualem confeciſſe. Meta*[illegible] *quoque vitam Ephræm conſcripſit, quam* [illegible] *omanus tomo* V *de Vitis SS. & Surius tomo* I. *De* [illegible] *ram quoque Vincentius in Spec. hi*[illegible] *lib.* X[illegible] *cap.* LXXXVI. *Antoninus part.* II. [illegible] IV. [illegible] *Petrus epiſcopus Equi*[illegible] *in catalogo* [illegible] *lib.* III *cap.* LXX. *qui ſua d*[illegible] [illegible] *S. Baſilij per Amphilochium, quæ* [illegible] *te habes cap* XI.

[illegible] 10.] [illegible] *Doctor Theo*[illegible] *Turrecremata patriā Barchinonius, e* [illegible] *operum* [illegible] *Græcā* [illegible] *Q* [illegible], *quos voles, catalogum* reperies in fine tomi III. *Operum S. P. N. Ephræm.*

5 NATVS IN EDESSA] *Ita etiam Metaphraſtes. Sozomenus libro* III. *cap.* XV. *Niſibi natum ait.* ὃς ἐκ Νισίβεως ἦν, ἢ τῆς ὁμόρου [illegible] τὸ γένος ἦγε: Qui Niſibi natus, genus ex illius vrbis indigenis duxit. CAP. I

6. VITIS ASCENDERET. *Eamdem viſionem habes aſſertore Gregorio Nyſſeno in encomio S. Ephræm, & Metaphraſte in eius Vitā, & Menologio Græco manuſcripto Cardinalis Cremonenſis, capite vltimo præcedentis Vitæ citato.*

7. ANGELORVM AGMINA.] *Et huius viſionis aſſertorem habes Nyſſenum iam citatum, & Metaphr.* CAP. III.

8. VISENDÆ EDESSENORVM VRBIS.] *Non ex nouitate quadam, ſed deſiderio inuiſendi loca ſancta, & hauriendi aliquam vtilitatem ex conſortio ſapientum, & eam quoque alijs impartiendi. Nyſſenus ſupra:* Hiſce verò de cauſis eò conceſſit, vt loca ibi ſancta inuiſeret, tum vt ſapientem aliquem conueniret virum, ac cognitionis ipſe fructum vel caperet, vel alijs præberet. *Eo animo Ephræm properaſſe Edeſſam, refert etiam Metaphraſtes.* CAP. IV.

9 OCCVRRIT MVLIER.] *Eadem habes apud Gregorium Nyſſenum in encomio S. Ephræm, item apud Metaphraſtem.*

10. ALIA MERETRIX.] *Hanc hiſtoriam, opinor, reſpicit Gregorius Nyſſenus in encomio S. Ephræm, dum ait:* Ex impudicā pudicam, ex laſciuā grauem, ex inquinatā puram caſtamque reddidit. *Tota eſt apud Metaphraſtem, vbi quod hic eſt* tuo ſepto, *ibi eſt* tuo cibo. CAP. V

11. IMMACVLATAM COLVMBAM.] *Idem narrat Gregorius Nyſſenus in encomio Ephræm: & habes etiam apud Metaphraſtem.* CAP. VI.

Simile habes in Vita S. Gregorij apud Ioannem Diaconum libro IV. *cap.* LXIX *vbi Petrus Diaconus, qui S. Gregorij familiariſſimus fuit, narrat,* quòd ſuper caput *Gregorij* ipſe Spiritum ſanctum in ſimilitudine columbæ tractantis frequentiſſimè perſpexiſſet. *Et ſequenti capite ſubdit Ioannes Diaconus* Hinc eſt, quòd conſuetudinaliter Spiritus ſanctus in ſpecie columbæ ſuper ſcribentis Gregorij caput depingitur.

12. MERETRIX.] *Idem habes infrà libro* V. *De Vitis PP. apud Pelagium libello* X. *n.* 21. CAP. VII.

13 VEL IX SOLO ASPECTV] *Nyſſenus ſupra:* Aſpectu q; eius Angelicus ſufficiens erat, [illegible] ſe abſque vlla oratione intuentes ad commiſerationem permoueret. CAP. VIII

VITA

v. Ian. SANCTI SIMEONIS

STYLITAE

AVCTORE ANTONIO

EIVS DISCIPVLO.

Cap. I.

Simeon electus ex vtero matris.

SANCTVS Simeon ex vteto matris ſuæ electus eſt à Domino, & meditabatur parête & placere illi: [4] erat autem iſti pater Suſocion nomine, & nutriebatur à patentibus ſuis. Qui cùm ſactus fuiſſet annorum tredecim, paſcebat oues patris ſui: *Paſcit oues.* & videns [5] eccleſiam, telictus pecoribus, ingreſſus eſt: audiuitque Apoſtolum ibi legi. interroganſque vnum ſeniorem, ait: *Inueſtigat viam ſalutis.* Domine, quid eſt iſtud quod legitur? ſenex reſpondit ei: Pro ſubſtantiâ animæ vt *Lucæ 10.* diſcat homo timete Deum ex toto corde, & ex totâ mente ſuâ. Dixit beatus Simeon: Quid eſt timete Deum? Dixit ei ſenior: Quare me flagitas fili? Et ille: Quaſi Deum, inquit, interrogo te. Iſta enim, quæ à te audio, diſcere volo, quia ignarus ſum & ſtultus. Reſpondit ei ſenior: Si quis ieiunauerit iugiter, & obſectationes fecerit per momenta, & humiliauerit ſeipſum omni homini, & non dilexetit aurum, neque parentes, neque veſtimenta, neque poſſeſſiones, & honorat pattem & matrem, & ſacerdotes Dei proſequitur, hic hereditabit regnum æternum: & qui econtrariò iſta non cuſto- *Matth. 22. Et alibi 25.* dit, hic hereditabit tenebras exteriores, quas parauit Deus diabolo & angelis eius. Iſta omnia, fili, in monaſterio exaggerantur. Audiens hæc beatus Simeon, cecidit ad pedes eius, dicens: Tu es pater meus & mater *Doctorem ſalutis pro patre habet.* mea, & doctor operum bonotum, & dux ad regna cælorum. Tu enim acquiſiſti animam meam, quæ iam mergebatur in perditionem. Dominus reddat tibi viciſſitudinem pro animâ meâ. Illa ſunt enim quæ ædificant. e[illegible]o autem i[illegible] nunc vadam, ſicut docuiſti, in [illegible]on[illegible]erium, vbi Deus voluerit: & fiat volun[illegible]s eius in me. dixit [illegible]ior Fili priuſquam [illegible]rediaris mona[illegible]m audi quæ dico. T[illegible]bulationem habiturus es: neceſſe eſt enim te ſeruire & vigilare in nuditate, & indeſinenter ſuſtinete mala: & iterum confortandus es, vas pretioſum Deo.

Et ſtatim exiens beatus Simeon de eccleſiâ, ibat [6] in monaſterium ſancti Timothei [7] magnifici viri: & procidens ante fo- Cap. II. *Petit monaſterium S. Timothei.* tes monaſterij, iacebat per dies quinque non manducans neque bibens. Et die quintâ egrediens abbas Timotheus, interrogauit eum, dicens: Vnde es fili? aut quos parentes habes qui ſic afflictus es? aut quod *Examinatur ante ſuſceptionem.* eſt nomen tuum, ne fortè aliquid mali geſſeris, aut forſitan ſeruus ſis, & dominum tuum fugias? Tunc beatus Simeon cum lacrymis dixit: Nequaquam domine, ſed opto vt ſim ſeruus Dei, ſi ipſe voluerit, quia volo ſeruare animam meam perditam. Iube ergo me introire in monaſterium, & omnibus deſeruire: noli me foris diutius dimittere. Tunc apprehenſa manu eius, introduxit eum abbas in monaſterium, dicens fratribus: Filioli mei, ecce trado vobis iſtum fratrem, docete eum canones mo- *Canones monaſterij.* naſterij. Fecit autem in monaſterio quaſi menſes quatuor, ſeruiens omnibus ſine quetelâ, in quibus Pſalterium ex integro memoriæ commendauit, quotidie perci- *Quotidie communicat.* piens cibum diuinum. Cibum verò quem ſimul cum fratribus accipiebât, tacite pauperibus erogabat, non ſollicitus de craſtino. *Septimo tantùm die cibum ſumit.* Fratres ergo ad veſperam, ille verò ſeptimo die cibum ſumebat.

Vnâ autem dierum ingreſſus ad puteum C[illegible] aquam haurire, ſumpſit funem de ſitula, vnde fratres aquam hauriebant, & inuoluit *Fune [illegible]* eum toto corpori ſuo nudo à ren[illegible]bus vſque ad collum: & ingreſſus dicit [illegible]t ibu[illegible] Exiui haurire aquam, & non inue[illegible] funem in ſitulâ. Et illi di[illegible]erunt [illegible]ace f[illegible]ter, ne forte a[illegible]olc[illegible]t a[illegible]b[illegible], q[illegible] [illegible] præter [illegible] [illegible] cor[illegible] eius de ub[illegible] at one [illegible] aſpe[illegible]

ſecabat eum vſque ad oſſa: ingreſſus eſt enim in carnem ita, vt vix appareret. Quadam autem die exeuntes aliqui de fratribus, *Cibum pauperibus erogat.* inuenerunt eum cibum ſuum dantem pauperibus: & regreſſi, dixerunt abbati: Vnde nobis adduxiſti hominem iſtum? Non poſſumus abſtinere ſicut ille: de Dominica enim in Dominicam ieiunat, cibos quos accipit, pauperibus erogat: ſed & fœtor grauiſſimus egreditur de corpore eius, ita vt nullus iuxta eum ſtare poſſit: & *Corpus eius ſcatet vermibus.* cum ambulat, vermes de corpore eius cadunt, lectuſque eius plenus eſt vermibus. Tunc exiens abbas inuenit ſicut illi dixerunt; cui ait: Fili, quid eſt quod dicunt fratres de te? Non tibi ſufficit ieiunare ſicut nos? An non audiuiſti Euangelium, de do-*Matth. 10.* ctoribus dicens, quia non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum: erit autem omnis perfectus, ſi ſit ſicut doctor eius? dic mihi fili, fœtor iſte vnde procedit? Stans beatus Simeon, nihil reſpondit. Et iratus abbas, iuſſit eum ſpoliari, & inuenerunt funem circa corpus eius, ita vt nihil pareret de eo niſi ſummitas tantum. exclamans autem abbas voce magnâ, dixit: Vnde nobis aduenit iſte homo, deſtruere volens regulam monaſterij? Rogo ergo te, diſcede hinc, & perge quò vis: cum multo tamen dolore & labore tulerunt à corpore eius funem, de quo erat *Curatur à fratribus.* inuolutus, vna cum carne eius putridâ. facientes autem illi ſtudium per multos dies, ſanauerunt eum.

CAP. IV. Sanatus autem poſt hæc, exiuit de monaſterio, nullo ſciente: & ingreſſus eſt puteum deſertum, vbi non erat aqua, non *Puteum deſertum ingreditur.* longè à monaſterio, vbi immundi ſpiritus inhabitabant. Et ipſa nocte reuelatum eſt abbati, quòd multitudo populorum circumdarent monaſterium ſuum cum fuſti-*Viſio abbatis Timothei.* bus & gladijs, dicentes: Da nobis ſeruum Dei Simeonem, Timotheē. Sin autem, incendemus te cum monaſterio tuo, quoniam exaſperaſti hominem iuſtum. Qui euigilans, ait fratribus: Filioli mei, viſionem vidi, & multum turbatus ſum in ea. Et in alia nocte vidit multitudinem virorum fortium adſtantium & dicentium ei: Da nobis ſeruum Dei Simeonem: dilectus eſt enim Deo & Angelis: quare illum vexaſti? maior te eſt apud Deum: omnes enim Angeli contriſtantur propter illum. ipſum autem præponere habet Deus in mundo, ita vt per illum multa ſigna fiant, qualia nemo *Quæritur à monachis.* fecit. Tunc exurgens abbas, cum magno timore dixit fratribus: Requirite mihi hominem illum, & adducite in hunc locum, ne forte omnes moriamur propter illum. Vere enim ſanctus Dei eſt: mirabilia enim magna vidi & audiui de illo. Tunc omnes monachi exierunt eum quærere, & omnia perluſtrantes & non inuenientes, renuntiauerunt abbati dicentes: Nullum locum reliquimus, vbi eum non quæſiſſemus; niſi tantum in deſerto puteo. Reſpondit abbas: Rogo vos, fratres, ite ad perquirendum eum: ſed & ego vadam vobiſcum. verè ſanctus & ſeruus Dei eſt. Et ſumens ſecum quinque ex illis, venit ad puteum. Et faciens orationem, deſcendit cum fratribus in puteum. Videnſque illum beatus Si-*Reperitur in puteo.* meon, cœpit rogare, dicens: Rogo vos ſerui Dei, dimittite me vnâ horâ, vt reddam ſpiritum meum: adhuc enim modicum, deficiens eſt. valdè autem fatigatur anima mea, quoniam exaſperaui Dominum. Dixitque ad illum abbas: Veni ſerue Dei, vt deducamus te in monaſterium: cognoui enim de te, quia ſeruus Dei es. Illo verò nolente, adducunt eum vi ad monaſterium: & omnes proſternunt ſe ad pedes eius, flentes & dicentes: Peccauimus in te, famule Dei, indulge nobis. Beatus autem Simeon gemebat, dicens: Quare grauatis infelicem & peccatorem? Vos autem eſtis ſerui Dei & patres. Stetit autem ibi quaſi annum vnum.

CAP. V. Poſt hæc egreſſus occultè, pergit non longè à monaſterio, ibique multo tempore fuit, ædificauitque ſibi [8] clauſuram ex lapide ſicco, ibique fuit annos tres: & veniebant ad eum multi ad orationem. Deinde *Columnæ inſiſtit.* fecit columnellam cubitorum quatuor, ſtetitque in eà annos quatuor. creſcebat autem de eo fama ſancta per orbem terræ, & faciunt ei columnam habentem cubitos duodecim, & ſtetit in eâ annos duodecim. Rurſumque fecerunt columnam cubitorum viginti, ſtetitque in ea annos duodecim. Tunc congregati ſunt omnes habitatores loci illius, & ædificauerunt iuxta ipſam columnam baſilicas duas, & columnam cubitorum triginta: & ſuper ipſam ſtetit annos quatuor, & cœpit virtutes facere. Multi languidi veniebant ad eum, & *Admiranda ſigna edit.* dæmonia habentes, & curabat eos: cæci viſum recipiebant, debilium manus reſtituebantur, ſurdi auditum recipiebant, leproſi mundabantur. Multas hic gentes in-*Gentes varias ad Deum conuertit.* clinauit ad fidem Chriſtianam, id eſt, Saracenos, Perſas, [9] Armacenos & [10] Laotos: ſimiliter & Allophylos. audienteſque de eo & de virtutibus eius, conueniebant & adorabant eum.

CAP. VI. Tunc inuidus diabolus transformauit ſe in ſpeciem Angeli, fulgens in ſplendore *Diaboli præſtigia.* cum equis igneis. & currus igneus apparuit iuxta columnam, vbi ſtabat beatus Si-

meon, illuxitque cum fulgore & ſplendore quaſi ſpecie Angeli fulgens. Et dixit diabolus blandis ſermonibus: Simeon, audi verba mea, quæ tibi Dominus mandauit. Miſit me Angelum ſuum cum curru igneo & equis igneis, vt rapiam te, quomodo rapui Eliam. Tempus tuum iam eſt. Et tu ſimiliter aſcende iam mecum in currum: quia Dominus cæli & terræ tranſmiſit hunc. aſcendamus pariter in cælos; vt videant te Angeli & Archangeli cum Mariâ matre Domini, cum Apoſtolis & Martyribus, Confeſſoribus & Prophetis: quia gaudent videre te, vt ores Dominum qui te fecit ad imaginem ſuam. Etiam locutus ſum tibi, ne tardes adſcendere. Simeon completâ oratione, dixit: Domine, vis rapere me peccatorem in cælum? Et eleuans dexterum pedem vt adſcenderet in currum, leuauit dexteram manum, & fecit ſignaculum Chriſti. Cùm ſignum crucis feciſſet, continuo diabolus nuſquam comparuit. cum argumento ſuo euanuit, ſicut puluis ante faciem venti. Tunc intellexit Simeon artem eſſe diaboli.

Diaboli ad Simeonem blanditiæ. 4.Reg. 2. *Signo crucis pellit diaboli præſtigias.*

CAP. VII.

Præpropero pedi pœnam indicit.

Reuerſus ergo in ſe, dixit pedi ſuo: Non reuerteris retrorſum hinc, ſed ſtabis hic vſque ad obitum meum, donec accerſiat Dominus me peccatorem. Intereà diabolus in frigore appoſuit vulnus ſuper femur eius, & putrefactum eſt ita vt multitudo vermium ſcateſcens de eo, deſcenderet de corpore eius, decurrebatque de pedibus eius in columnam, & de columna in terram. Anno autem integro ſtetit in columna ſuper vnum pedem. Quidam autem iuuenis adſtitit ei, Antonius nomine, qui vidit & ſcripſit hæc. Iuxta præceptum illius colligebat vermes, qui cadebant ad terram, porrigebatque illi ſurſum. At ille ponebat eos ſibi in ipſo vulnere, ad ſimilitudinem iuſti Iob, dicens: Manducate quod vobis Dominus dedit.

Vno pede columnæ inſiſtit anno integro. *Antonius ſcriptor huius Vitæ.*

CAP. VIII.

Baſilicus Rex Sarracenorum eum inuiſit. *Vermis in margaritam vertitur.*

Audiens autem [11] Baſilicus rex Sarracenorum famam eius, venit ad eum. Videns autem illum ſtantem ſurſum & orantem, ſubitò cecidit vermis de corpore eius. At ille currens apprehendit eum in fide, [12] & poſuit ſuper oculos ſuos. Et videns Simeon, ait: Quare hoc feciſti, vir illuſtris, & me grauaſti? Vermis eſt enim de corpore meo putrido. Et cùm hæc audiſſet rex Baſilicus, aperiens manum ſuam, inuenit margaritam pretioſiſſimam. Et dixit ad beatum Simeonem: Non eſt vermis putridus, ſed margarita pretioſiſſima, cui ille reſpōdit: Homo, ſecundùm fidem tuam data eſt tibi, & benedicetur in manibus tuis omnibus diebus vitæ tuę. Et ita ingreſſus eſt homo ille plenus fide.

CAP. IX.

Renuit matris aſpectum. *Locus mulieribus interdictus.*

Poſt multum verò temporis, audiens [13] mater eius famam de eo, venit videre eum: ſed prohibita eſt videre eum, [14] quia locum illum mulier non ingrediebatur. Cùm autem audiſſet beatus Simeon vocem matris ſuæ, dixit ei: Suſtine mater modicum tempus, & ſimul nos videbimus, ſi Deus voluerit. At illa hæc audiens, flere cœpit, & rogare vt eum videret, & ſolutis crinibus, increpabat eum, dicens: Fili, quare hoc feciſti? pro vtero quo te portaui, ſatiaſti me luctu: pro lactatione quâ te lactaui, dediſti mihi lacrymas: pro oſculo quo te oſculata ſum, dediſti mihi amaras cordis anguſtias: pro dolore & labore quem paſſa ſum, impoſuiſti mihi ſæuiſſimas plagas. Et tantum locuta eſt, vt nos omnes faceret flere. Audiens beatus Simeon vocem genitricis ſuæ, poſuit faciem ſuam in manus ſuas, & plorauit amare, mandauitque illi, dicens: Domina mater, quieſce modicum tempus, & videbimus nos in æternâ requie. At illa cœpit dicere: Per Chriſtum qui te plaſmauit, ſi eſt poſſibilitas videndi te, in tanto tempore alienum à me, permitte me videre te, aut ſi non, vel vocem tuam audiam, & ſtatim moriar, quia pater tuus in triſtitiâ propter te mortuus eſt. Et nunc ne me in ipſâ amaritudine perdas, fili. Hæc dicens, præ triſtitiâ & planctu in ſomnum conuerſa eſt: habebat autem tres dies & tres noctes, non ceſſans deprecari eum. Tunc beatus Simeon orauit ad Dominum pro illâ, & ſtatim reddidit ſpiritum. Colligentes verò corpuſculum eius, adduxerunt in conſpectu eius. Et ille flens, ait: Dominus ſuſcipiat te in gaudio, quia tribulata es propter me, & portaſti me in vtero menſibus nouem, atque lactaſti ſimul etiam & nutriſti cum labore. Hæc eo dicente, matris vultus ſudabat, & corpus eius commotum eſt, nobis omnibus inſpicientibus. Ille autem eleuans oculos ad cælum, dixit: Domine Deus virtutum, qui ſedes ſuper Cherubim, & ſcrutaris fundamenta abyſſi, qui cognouiſti Adam antequam eſſet, qui promiſiſti regni cælorum diuitias diligentibus te, qui locutus es Moyſi in rubo ignis, qui benedixiſti Abraham patrem noſtrum, qui introducis in paradiſum animas iuſtorum, & animas impiorum mergis in perditionem, qui duos leones humiliaſti, & fortia Chaldæorum incendia mitigaſti ſeruis tuis, qui Eliam coruis deferentibus eſcam pauiſti, ſuſcipe animam eius in pace, & colloca eam in locum patrum ſāctorum, quia tibi eſt poteſtas in ſæcula ſæculorum.

Matrem ſpe æternæ viſionis ſolatur. *Mater eius præ dolore exſpirat.* *Orat pro animâ defunctæ matris.* Exodi 3. Gen. 12. Dan. 6. Dan. 3. 3.Reg. 17.

CAP. X.

Poſt hos vero dies rurſum fecerunt ei columnam habentem cubitos quadraginta, & ſtetit

ſtetit ſuper ipſum annos ſedecim vſque ad obitum ſuum. In quo tempore draco grandis nimis habitabat iuxta eum in partibus Aquilonis, vnde nec herba ibidem naſcebatur, cui etiam intrauit lignum in oculo dextero. Et ecce quadam die veniebat cæcus ille draco, & trahens ſe applicuit ad habitaculum in quo vir Dei morabatur, totus in gyrum ſe complicans, quaſi veniam poſcens, humiliatoque capite iacebat. Quem beato Simeone intuente, ſtatim exiuit de oculo eius lignum habens cubitum vnum. Videntes autem omnes, glorificauerunt Deum, tamen ab eo fugerunt propter metum. Sed beſtia ipſa inuoluit ſe, & manſit in vno loco immobilis, quamdiu omnis populus pertranſiret. Deinde ſurgens, adorauit oſtium monaſterij fere per duas horas, & ſic reuerſa eſt in cubile ſuum, & neminem læſit.

Dracam [illegible] [illegible] [illegible].

Adorat [illegible] draco.

Cap. XI. Mulier quædam ſitiens nocte, venit ad hydriam aquam bibere, in quâ erat paruulus ſerpens: & bibens, deglutiuit illum, & creuit in vtero eius. Sed multi medici, & incantatores, & magi, adhibentes ſtudium, nihil profecerunt. Poſt aliquod verò tempus adducitur ad ſanctum Simeonem: at ille iuſſit eam poni in terram, & de aquâ monaſterij in os eius mitti, tunc exclamauit fortiter, & ſtatim exiuit de ore eius ſerpens, cuius longitudo erat cubitorum trium. Eadem hora crepuit ſerpens, qui etiam ad multorum teſtimonium ſuſpenſus eſt ibi ſeptem diebus. Et ſana facta eſt mulier ex illâ horâ.

Mulierem a ſerpente liberat aquâ monaſterij.

Cap. XII. Virtutes eius quamuis alicuius facundia enumerare vix valeat, tamen prout ſunt vires, omnino ſilentio eas tegi minimè patiar. Factum eſt autem vt aqua in loco non inueniretur, & totus populus periclitabatur, & omnia animalia præ aquæ penuriâ. Videns verò ſanctus Simeon contritionem eorum, ſtetit ad orationem. Circa decimam autem diei horam ſubitò dirupta eſt terra, & factum eſt chaos magnum ab Orientali parte ipſius monaſterij: & inuenta eſt quaſi ſpelunca, inæſtimabiliter multam habens aquam. Tunc iuſſit fodi ſeptem cubitis, & ex eo tempore ſuperabundauit aqua in illo loco vſque in præſentem diem.

Aquam oratione impetrat.

Quo in tempore expetentes quidam de longè orationem ipſius & opera, meridianâ horâ diuerterunt paululum ad vmbraculum arboris propter æſtum ad repauſandum. Cumque ſederent, ecce ſubitò prægnans cerua præteribat ſecus illos, & dixerunt ad illam: Per orationem ſancti Simeonis te coniuramus: modicum ſta, vt te comprehendamus. Quæ ſtetit eadem horà. Apprehendenteſque eam, occiderunt, & comederunt partem aliquam ex eâ. ſtatimque obmutuerunt, & ſic veniebant, ſicut & cerua illa. Currentes autem, venerunt ad ſanctum Simeonem, portantes corium eius, & fecerunt ibi duos annos, & vix aliquando ſanitatem recipere potuerunt. Iniquum eſt enim, peccatum eorum recitare. Corium autem ceruæ ſuſpenderunt ibi ad teſtimonium multorum.

Ad nomen Simeonis cerua ſiſtitur.

Ceruæ corium velut miraculi anathema in templo ſuſpenditur.

C. XIII. Sed & pardus immanis erat in locis illis, qui & homines & animalia interficiebat, & in gyro omnia vaſtabat. Venientes autem homines loci illius ad ſanctum Simeonem, nuntiauerunt ei quòd tanta ac talia mala pardus operaretur. Tunc ſanctus Simeon iuſſit de terrà vel de aqua monaſterij adſpergi in illa loca. Et factum eſt. Exquirentes verò poſtmodum, inuenerunt ipſum pardum iacentem mortuum: & omnes glorificauerunt Deum Simeonis.

Sparſo puluere vel aquâ monaſterij nexius pardus interit.

Cap. XIV. Quemcumque tamen ſanabat, præcipiebat illi, dicens: Vade in domum tuam, & honorifica Deum qui te ſanauit, & ne audeas dicere quòd te Simeon curauerit, ne tibi ſubitò deterius contingat: & ne præſumas iurare per nomen Domini, quia graue peccatum eſt: ſed [11] in me humili & peccatore iura ſiue iuſtè ſiue iniuſtè. Quam ob cauſſam omnes Orientales & barbaræ gentes, quæ ſunt in illis regionibus, per eum iurant.

Curationum honorem Deo tribuit.

Iuramentū in nomine Simeonis.

Cap. XV. Latro quidam de Antiochiâ, qui nominabatur [16] Ionathas, multa mala faciens, cùm à multis perſequeretur, nec poſſet ſe iam ab illis abſcondere, quaſi leo à facie multorum perſequentium fugiens, ſubitò ingreſſus eſt monaſterium: & amplexus columnam ſancti Simeonis, cœpit amariſſime flere. At ille dixit ei: Quis es? aut vnde veniſti homo, aut cur hic introiſti? At ille: Ego ſum Ionathas latro, qui omnia mala feci, veni hic pœnitere. Ait itaque ſanctus Simeon: Talium eſt regnum cælorum. ſed ne velis me tentare, ne iterùm inueniaris in ſceleribus ipſis quæ reliquiſti. Hæc illo loquente, ecce [17] officiales veniebant ab Antiochiâ, dicentes: Trade nobis inimicum & maleficum Ionathan, ne ſubitò commoueatur ciuitas in ſeditionem. Beſtiæ enim paratæ ſunt ad deuorandum eum. Reſpondit eis beatus Simeon: Filioli mei, ego non adduxi eum huc: quoniam qui adduxit eum, maior nobis eſt, & iſtis talibus ſubuenit: etenim talium eſt regnum cælorum. Et ſi poteſtis intrare, rapite eum hinc. ego autem non poſſum, quia timeo eum qui illum miſit ad me. Audientes autem hæc viri illi, regreſſi ſunt cum timore

Ionathas latro ad columnam velut ad aſylum fugit.

Matth. 19.

Ibidem.

P 3 magno,

magno, & renuntiauerunt omnia Antiochiæ. ſed Ionathas latro per ſeptem dies amplexans & tenens columnam, dicit ad beatum Simeonem: Domine, ſi iubes, ambulare volo. Reſpondit illi iuſtus: Iterum in ipſa mala feſtinas? Dixit illi Ionathas: Non domine, ſed tempus meum impletum eſt. Et ſic loquens cum eo, reddidit ſpiritum. Et volentibus eum ſepelire iuxta monaſterium, ecce alij officiales veniebant ab Antiochia propter illum, & cœperunt clamare & dicere: Da nobis inimicum noſtrum: omnis enim ciuitas turbata eſt propter illum. Reſpondit ei beatus Simeon: Qui illum adduxit, venit cum multitudine cæleſtis militiæ, qui potens eſt in tartarum mittere ciuitatem veſtram cum habitantibus in ea, qui etiam hunc reconciliauit ſibi: & ego timui ne ſubitò occideret me: ne ergo ampliùs fatigetis me humilem & pauperem. Et ita cum timore regreſſi ſunt, nuntiantes omnia quæ viderant & audierant.

Feliciter exſpirat Ionathas.

CAP. XVI

Poſt paucos verò annos, factum eſt vnâ die, hoc eſt, ſexta Sabbati, & inclinauit ſe ad orationem, ſuſtinens tres dies, id eſt, ſextà, Sabbato, & Dominico. Tunc ego paueſactus aſcendi ad ipſum, & ſteti in conſpectu eius, dixique ad eum: Surge domine: benedic nos: quoniam populus tres dies & tres noctes habet, exſpectans benedictionem à te: & non reſpondit mihi. & rurſus aio ad eum: Quare me contriſtas domine, aut quid offendi? Supplico, mitte mihi manum: aut forſitan iam à nobis migraſti? Et ſentiens quòd non loquebatur mihi, cogitaui vt nulli dicerem, quia timebam illum tangere. & ſtans quaſi horâ media, inclinaui me, & poſui aurem meam ad auſcultandum: & non erat flatus, niſi tantùm quaſi odor multorum aromatum adſcendebat de corpore eius: & ſic intellexi quia requieuit in Domino. & hebeſactus, planxi amariſſimè: & inclinans me, [18] oſculatus ſum oculos eius, & barbam complexus crineſque capitis eius. & increpans dixi: Cui me domine derelinquis? vel vbi requiram tuam Angelicam doctrinam? Quale reſponſum reddam pro te? aut cuius anima reſpiciat columnam ſine te, & non lugeat? Quale reſponſum reddam infirmis, quando veniunt & requirunt te hîc, & non inueniunt? Quid dicam, aut quid loquar ego humilis? Hodie video te, craſtinà verò conſidero ad dexteram ſiue ad ſiniſtram, & non inuenio te. Aut quo amictu operiam columnam tuam? Heu me, quando veniunt aliqui de longè quærentes te, & non inueniunt? Et præ multâ triſtitiâ obdormiui. Statimque apparuit mihi, dicens: Non derelinquam columnam hanc, nec locum & montem hunc benedictum, in quo illuminatus ſum: ſed deſcendens, ſatisfac populo: & annuntia de me Antiochiæ ſecretè, ne tumultus fiat in populo. Ego enim requieui, ſicut Dominus voluit: tu autem ne ceſſes miniſtrare in hoc loco, & reddet tibi Dominus mercedem in cælis. Exurgens autem à ſomno, paueſactus dixi: Domine, memento mei in requie ſanctâ tuâ. Et ſubleuans veſtimenta eius, procidi ad pedes eius, & oſculatus ſum veſtigia illius: & tenens manus eius, poſui ſuper oculos meos, dicens: Benedic, obſecro, mi domine. Et iterum fleui & dixi: Quales reliquias tollam à te in memoriam? Et hæc dicens, motum eſt corpus illius. ego autem timui tangere eum.

Per triduum ante obdormierat Simeon.

Mortui corpus odorem ſpirat.

Simeonis ipſiusmet oſculatur venerabundus Antonius.

Simeon apparet Antonio de ſepulto.

Eius preces poſtulat Antonius.

Amor reliquiarum.

CAP. XVII.

Et vt nemo ſciret, deſcendi celeriter: & fidelem fratrem miſi Antiochiam [19] ad epiſcopum. Qui ſtatim veniens cum tribus epiſcopis, & cum illis [20] Ardaborius magiſter militum cum ſuis, tendentes cortinas circa columnam eius, defixerunt veſtimenta ſua. Erant autem confecta ab auro. Et deponentibus eum iuxta altare ante columnam, colligentibuſque ſe, aues volabant ſuper columnam, clamantes & quaſi lugentes, ita vt omnes viderent. Planctus etiam populi & iumentorum reſonabat per milliaria ſeptem. ſed & montes, & campi & arbores contriſtati ſunt circa loca illa: vbique enim nebula tenebroſa facta eſt per circuitum. Ego autem conſiderabam [21] Angelum venientem ad viſitandum eum. Circa horam ſeptimam ſeniores ſeptem loquebantur cum Angelo, vultus cuius erat ſicut fulgur, & veſtimenta ſicut nix. Et vocem eius in timore & tremore tamdiu conſideraui, quamdiu audire potui: quid tamen fuiſſet, ignoro.

Ardaborius magiſter militum.

Aues aliæque creaturæ mortem Simeonis plangunt.

Ab Angelis deducitur Simeon.

CAP. XVIII.

Cùm autem iaceret ſanctus Simeon in feretro, volens Papa Antiochiæ de barbâ illius pro benedictione aliquid contingere, extendit manum, ſtatimque arefacta eſt: multæque obſecrationes & orationes fiebant ad Deum pro eo, & ſic reſtituta eſt manus eius.

Pœna volentis mutilare corpus Simeonis.

CAP. XIX.

Supponentes autem corpus feretro, [22] cum pſalmis & hymnis duxerunt Antiochiam. Omnis autem populus, qui erat per circuitum regionis illius, plangebat, quòd patrocinium tantarum reliquiarum tolleretur ab eis, & quòd epiſcopus Antiochiæ iuraſſet, vt nemo tangeret corpus illius.

Cum pſalmis & hymnis funus ducitur.

Reliquiarum patrocinium.

CAP. XX.

Venientes verò in quintum milliarium ab Antiochiâ, in vicum qui vocatur [23] Meroë, nullus potuit mouere eum. Tunc quidam

dam homo annis quadraginta ſurdus & mutus, ſubitò cecidit ante feretrum, & cœpit clamare, & dicere: Bene veniſti ſerue D[illegible] enim aduentus me ſaluabit: & ſi me [illegible] iuerc, ego tibi ſeruiam omnibus diebus vitæ meæ. Et eleuans ſe, apprehendit vnum de burdonibus qui portabant feretrum, ſtatimque mouit ſe de loco iſto. Et ita ſanus factus eſt homo ex illâ horâ. Peccatum autem hominis illius tale erat: Hic amabat vxorem alienam, & volens eam adulterare, non potuit: & mortua eſt, & poſita in monumento. At ille iuit, & violauit ſepulcrum eius: ſtatimque obmutuit, & ſurdus factus eſt, & obligatus eſt in illo loco annis quadraginta.

Cap. XXI. Tunc exeuntes omnes de ciuitate Antiochiæ, ſuſcipiunt ſuper argentum & aurum corpus ſancti Simeonis, cum pſalmis & hymnis, & cùm multis lampadibus portauerunt in eccleſiam maiorem, & inde in aliam eccleſiam, quæ vocatur, Pœnitentia. Multæ etiam virtutes fiunt ad ſepulcrum eius, magis quàm in vita ſua: & homo qui ſanus factus eſt, ibi ſeruiuit vſque in diem mortis ſuæ. Multi autem obtulerunt theſauros epiſcopo Antiochiæ pro fide, poſcentes reliquias de corpore eius: ſed propter iuſiurandum minimè præſtitit.

Lipſanum Simeonis cum hymnis, pſalmis & lampadibus ſuſcipitur.

Eccleſia Pœnitétia.

Ego humilis & peccator Antonius, inquantum potui, lectionem hanc breuiter expoſui. Beatus autem qui habet illam ſcriptam in libro, & legit in eccleſiâ & in domo Dei: & cùm memoriam eius fecerit, mercedem ab Altiſſimo recipiet: cui eſt honor, poteſtas, & virtus in ſæcula ſæculorum, Amen.

Antonius ſcriptor huius Vitæ.

NOTATIO.

1. SIMEONIS STYLITÆ.] *Martyrologium Romanum* V. *Ianuarij:* Antiochiæ S. Simeonis monachi, qui in columnâ ſtans multos annos vixit: vnde & Stylitæ nomē accepit. cuius vita & conuerſatio extitit admirabilis. *Menologium Græcorum* 1. *Septembr.* Commemoratio ſancti Patris noſtri Simeonis Stylitæ, qui fuit ſub Imperatore Leone Magno, & Martyrio Antiochenæ vrbis Pontifice, à prouinciâ Ciliciæ, ex caſtello Seſan, qui monaſticam vitam ingreſſus in columnam aſcendit, in quâ quadraginta ſeptem annos ſtetit, & multis per eum editis miraculis in pace quieuit. *quæ verboſenùs ſunt in Menæis, vbi pro* Seſan eſt Σισᾶν.

Tres fuêre Simeones Stylitæ. *Tres fuere Simeones Stylitæ, qui non rectè quandoque à viris doctis confunduntur. Trium inſimul meminit Triodium pag.* XXXII. Οὐρανὸς τετραφώτιστος ἐφάνη ἐν γῇ, ἡ δὶς δύο αὕτη Συμεώνιος ὁμωνυμία, οἱ ἐν τοῖς στύλοις τρεῖς εἰσι, καὶ εἷς ὁ Σάλος. Cælum quatuor inſtructum luminibus in terrâ apparuit; bis bina ipſa Simeonia cognominatio, quorum in columnis tres ſunt, & vnus Salus. *Trium quoque Stylitarum meminère Menæa.*

Apud quos memoria huius extat. *Noſter hic de quo agimus, ſenior eſt: cuius meminit Theodoretus in Philotheo cap.* XXVI. *qui eum Cilicem dicit ex Seſá vico, & paſtorem ouium. De eo quoque Euagrius libro* 1. *hiſtor. Eccleſ. cap* XIII. *&* XIV. *Theodorus Lector lib.* 1. *Collect. Nicephorus lib.* XIV. *cap.* LI. *qui à Theodoreto in Philotheo, & à Simeone Metaphraſte Vitam eius ſcriptam refert. Prioris exſtat inter opera Theodoreti, non item poſterioris; niſi hæc quæ Antonium auctorem habet, etiam titulum Metaphraſte olim prætulerit. Eiuſdem etiam meminit Eulogius Archiepiſcopus Alexandriæ, Oratione* IX. *apud Photium, Cod.* CCXXX. *Metaphraſtes in Vitâ Theodoſij Cœnobiarchæ* XI. *Ianuarij, & in Vitâ Danielis Stylitæ* XI. *Decemb. Gregorius Turonenſis De gloriâ Confeſſ. cap.* XXVI. *Suidas in* Συμεών, *Cedrenus in Compendio hiſtoriæ anno* XXV. *Theodoſij iunioris, Glycas* IV. *parte Annal.*

Hic primus *abſolutè dicitur* Stylites: (*licet Suidas eum etiam* Θαυμαστὸν admirabilem *vocet*) *alij cum additione aliquâ.*

Quæ trium Simeonum Stylitarum diſtinctio.

Vt ſecundus, *in Menæis* XXIV. *Maij:* Ὁ ἐν θαυμαστῷ ὄρει: in admirabili monte. *qui iunior fuit ſub Iuſtino ſeniore, vt ibi notatur: qui in Menologio* XXIV. *Maij dicitur* Stylites admirabilis; *in Synodo* V. *quæ eſt* II. *Nicæna, Actione* V Συμεὼν Στυλίτης, ὁ εἰς τὸ θαυμαστὸν ὄρος: Simeon Stylita, qui in mirabili monte fuit. *vbi etiam ſub Iuſtino iuniore dicitur vixiſſe à Ioanne Damaſceno Orat.* III. *de Imaginibus,* Συμεὼν τοῦ θαυμαστοῦ ὄρους: Simeon admirandi montis: *quòd, vt ſcribit Euagrius lib.* VI. *hiſt. Eccleſ. cap.* XXII. *(qui eum nouit)* Ἐν κίονι ἑστὼς ἀνωτάτω τοῦ ὄρους ἀκρωρείας. Stetit in columnâ, in ſummo montis vertice poſitâ. *De quo etiam Nicephorus lib.* XVIII. *cap.* XXIV.

Tertius *in Menæis* XXVI. *Iulij notatione* πρεσβυτέρου καὶ ἀρχιμανδρίτου, presbyteri *vel* ſenioris & archimandritæ *afficitur. An hic idem ſit cum aliquo duorum præcedentium, vel cum eo, de quo Moſchus in Prato Spirituali cap* LVII. *qui quadraginta milliaribus ab Ægis ciuitate Ciliciæ vixit, & fulmine ictus interijt, mihi incertum eſt.*

Si diuerſus, quartus *Simeon Stylita apud Moſchum fuerit, cuius nulla nec in Menæis, nec in Menologio exſtat memoria.*

Error in primis eſt in Menologio XXIV. *Maij, vbi cùm agatur de Simeone Stylita iuniore tempore Iuſtini, malè aſſignatur de eo agere Theodoritum, cùm ille de ſeniore agat. quod fortè Baronium quoque in errorem induxit, cùm Notat. in Martyrol. Rom. ad diem* V. *Ianuarij, ait de ſeniore Stylitâ agi in Menologio* XXIV. *Maij, & de iuniore* 1. *Septembris. Nam contrà affirmari oportuit.*

Huius egregia ſanctitas toti orbi innotuit. Imago eius Romæ in veſtibulis officinarum ad tutelam figebatur, vt eſt apud Theodoretum ſuprà. Genouefa quoque in Gallijs diuinitus eum velut præſentem nouit, vt habent eius Acta III. *Ianuarij. Extat ad eum Theodoſij iunioris epiſtola in Actis Concilij Epheſini tomo* V. *cap.* XV. *edit. Pelt. Scripſit quoque ad eum Leo M. Imp. teſte Euagrio lib.* II. *hiſt. cap.* IX.

Imago eius. Nominis eius celebritas.

Tempus quo vixit.

De tempore, quo vixit, ex Theodoreto, inquit Baronius, eius primordia colligi poſſunt, dum ait columnam iam incoluiſſe temporibus Meletij epiſcopi Antiocheni, qui ſub Valente Imp. vixit, deſiitque ab humanis eo anno, quo celebrata eſt magna Synodus Conſtantinopolitana, Siagrio & Euchario Coſſ. qui numeratur annus à Chriſto iuxta veriores Chronographos CCCLXXXI. *Superuixit autem Simeon, vt ait Cedrenus, vſque ad* IV. *annum Leonis M. Imp. quod etiam colligitur ex Actis Danielis Stylitæ. Eſt annus is à Chriſto* CCCCLX *qua ratione iam centenario maior obdormiſſe dignoſcitur. Apud Nicephorum in margine habetur vixiſſe Simeonem* CIII. *annos. ſed nihil tale in textu.*

Euagrius ſummam Vitæ eius ſeuerè actæ ita colligit lib. I. *cap.* XIII. Διήρκεσε τοίνυν ἐν σαρκὶ τὸν ἐπὶ γῆς βίον διαβλίους ἔτη ἓξ καὶ πεντήκοντα. ἐν μὲν τῷ πρώτῳ φροντιστηρίῳ, ἔνθα τὰ θεῖα κατηχήθη, ἔτη ἐννέα· ἐν δὲ αὐτῇ καλουμένῃ Μάνδρᾳ, ἔτη δύο καὶ τεσσαράκοντα· ἐν τινι μὲν στενωτῷ ἔτεσι δέκα τὸν ἀγῶνα διανύσας· ἐν δὲ κίοσι βραχυτέροις ἑπτά· καὶ ἐπὶ τεσσαρακονταπήχει, ἔτη τριάκοντα: Ille Simeones hoc ſeuerum viuendi genus in carne traducens, vitam ad LVI. annos propagauit. Nam in monaſterio, in quo primùm diuinas viuendi præceptiones didicit, annos vixit IX. In Mandrâ autem, ſic enim vocatur, XLVII. atque horum annorum, X in loco admodum anguſto confecit: in columnis arctioribus, VII. denique in columna quadraginta cubitorum, XXX. *Eadem habet Nicephorus libro* XIV. *cap.* LI. *in quo error in numerum irrepſit. Nam pro vndetriginta ſcribendum triginta. Quæ putatio ſi vera eſt, non potuit perueniſſe ad centeſimum annum. Alioqui neceſſe eſſet aſſerere eum, cum* XLIV. *erat annorum, primum ingreſſum eſſe monaſterium. quod non quadrat cum Vitâ hic ab Antonio ſcriptâ, qui eum ſtatim ab adoleſcentiâ ingreſſum eſſe monaſterium ſcribit.*

Ex quo hac Vita ſumma colligitur: Cùm erat tredecim annorum, paſcebat oues. Inde videtur ingreſſus monaſterium, vbi vixit anno I. *inde* III. *annis in clauſurâ: poſt* IV. *annis in columnâ cubitorum* IV. *iterum* XII. *annis in columnâ cubitorum* XII. *rurſus* XII *annis in columnâ cubitorum* XX. *poſt* IV. *annos in columnâ cubitorum* XXX. *demum* XVI. *annos in columnâ cubitorum* XL *Atque ita exercitationis anni exſurgunt* LII. *haud multùm differentes à numero Euagrij.*

Apud Theodoretum habetur, quod II. *annos manſit in primo monaſterio:* X. *annis in monaſterio Heliodori:* III. *annos in vico Telaneſſo:* XXVIII. *annis in columnâ, in id tempus, quo Theodoretus eius Vitam ſcripſit. Hic tantùm habentur anni* XLIII. *exercitationis. ſed eo tempore adhuc viuebat.*

Cedrenus in Compendio hiſtoriæ ait, an. XXV. *Theodoſij iunioris eum columnam aſcendiſſe, & an.* IV. *Leonis vitâ functum. Ex quo interuallo iuxta computum Annalium Baronij conficiuntur tantùm anni* XXVIII.

Contra calumniatores Magdeburgenſes Stylitam hunc egregiè defendit Illuſtriſſimus Cardinalis Bellarminus tom. II. *Controu. general.* II. *lib.* II. *De monachis c.* XXXIX. *& Alanus Copus Dial.* II. *c.* XIIX.

2 STYLITAE.] *Ducitur à Grammaticis* στῦλος *&* στήλη *ab eadem origine* ἵστημι, *ſto. Suidas:* Στυλίτης, ὁ ἐπὶ κίονος ἱστάμενος, Stylita qui columnam inſiſtit. *Quis primus apud Romanos ſuper columnam cellulam ſtruxerit, docet nos Aſconius in Ciceronis Orationem in Q. Cæcilium, quæ Diuinatio in Verrem dicitur:* Mænius cùm domum ſuam venderet Catoni & Flacco Cenſoribus vt ibi baſilica ædificaretur, exceperat ius ſibi vnius columnæ, ſuper quam tectum proiiceret ex prouolantibus tabulis, vnde & ipſe & poſteri eius ſpectare munus gladiatorium poſſent, quod etiam tum in foro dabatur. *vnde ab eodem Mænio dicta ſunt* Mæniana. *Feſtus:* Mæniana ædificia à Mænio ſunt appellata: is enim primus vltra columnas extendit tigna, quò ampliarentur ſuperiora. *Gloſſæ:* Mænianum, ἐξώστρα. Menianus, ἐξώστης.

3. ANTONIO.] *Auctor Vitæ huius eſt non incertus, vt putauit Baronius, ſed Antonius, qui ipſe nomen ſuum declarat cap.* VII. Quidam autem iuuenis adiit ei Antonius nomine, qui vidit & ſcripſit hæc. *Et capite vltimo:* Ego humilis & peccator Antonius, inquantum potui, lectionem hanc breuiter expoſui. *De hoc puto intelligere Euagrium libro* I. *hiſt. Eccl. cap.* XIII. Τούτου τὰς διηγήσεις γέγραφε μὲν καί τις τῶν αὐτόπτων γενομένων, γέγραφε δὲ, καὶ λογίως ἀπέδοτο καὶ Θεοδώρητος ὁ τῶν Κυρεστῶν ἐπισκοπάζων: Huius res geſtas litteris prodidit cùm alius quidam, qui eum oculis aſpexiſſet; tum Theodoretus eccleſiæ Cyrenenſis epiſcopus eadem diſertè expoſuit.

4. ERAT AVTEM ISTI PATER SVSOCION.] Cap. I.
Vetus editio: Erat autem iſte filius Suſocion. *A nullo alio ſcriptore patris hoc nomen exprimitur. Tantùm dicitur fuiſſe ex vico* Seſan *vel* Silan: *quem vicinum ſuæ regioni & Ciliciæ ait Theodoretus.* Siſan *vicum habet etiam Theodorus Lector libro primo Collectan.*

MS. Leodienſis S. Laurentij & in patris nomine variat, & matris quoque nomen exprimit: Is erat filius cuiuſdam Iſici nomine, mater autem eius Mathana dicta eſt.

5. ECCLESIAM.] *Theodoretus ait fuiſſe eccleſiam* SS. Martyrum.

6. IN MONASTERIVM S. TIMOTHEI.] *In* Cap. II.
Theodoreto nomen huius viri non exprimitur. exprimuntur aliorum virorum monaſteria, vt Ammiani & Euſebij; Euſebonæ & Abibionis, item Heliodori. cui poſteriori quadam conueniunt, quæ hic habentur de Timothei monaſterio.

7. MAGNIFICI VIRI.] *Magnificus hic eſt, qui magna ſigna & miracula facit. Vide Onomaſticon.*

8. CLAVSVRAM EX LAPIDE SICCO.] *In Me-* Cap. V.
neis XXII. *Februarij in Vitâ Thalaſſij & Limnæi eſt* ξηρόλιθος. *quod Longus & Heruetus ſimpliciter* lapidem *vertunt in Theodoreti Philotheo cap.* XXII. *ſi tamen* ξηρόλιθος *in eius textu Græco fuit. Suidas:* Ξηρὸς λίθος, ὁ ἄνευ πηλοῦ κτιζόμενος. ἦν γὰρ λίθῳ ξηρῷ διεσκευασμένον τὸ φρούριον, ἐκ μεγάλων λίθων συνηρμοσμένον. Siccum ſaxum, quod ſine luto ædificiis adhibetur. Erat lapide ſicco caſtellum interpolatum, ex magnis ſaxis coagmentatum. *Apud Theodoretum in Philotheo cap.* XVIII. *in Euſebio:* Lapidibus ne luto quidem coniunctis. *Contra eſt in eodem Theodoreto cap.* XXIX. Luto & lapidibus, *quod in Meneis,* πηλῷ καὶ λίθοις.

9 ARMACENOS.] Armaca *Antonino Cappadociæ vrbs. Sed magis hic puto intelligi* Armenios, *vt habet Theodoretus.*

10. LAOTOS.] *Gentem hanc nullibi inuenio.* Auritum populum *vox Græcè ſonat. An ijdem qui* Panotij? *Iſidorus lib.* XI. *Orig. cap.* III. Panotios apud Scythiam eſſe ferunt tam diffusâ aurium magnitudine, vt omne corpus ex eis contegant.

πᾶν

Cap. xvii

νὰς enim Græco ſermone omne, ὧτι ἀωτές dicuntur. *Quas hic Vita gentes habet*, Sarracenos, Perſas, Armenos, Laotos, & Allophylos, *eorum loco apud Theodoretum habes* Iſmaëlitas, Perſas, Armenios, Iberes, Homeritas. *Idem apud Cedrenum* excepto Homeritis; *niſi quis ſuſpicari velit, apud eum ἰσηρίτας, quoſdam nos, ex Homeritis deprauatum; vel contra apud Theodoretum. vel potius Cedrenus ſua expreſſit ex poſteriore loco Theodoreti, vbi Homeritas omittit, licet priore loco eos alijs adiungat.*

Cap. viii 11. BASILICVS REX SARRACENORVM.] *Quærendum in hiſtoriis. Habet Theodoretus, quod præfectus quidam vnius tribus ſiue Phylarchus Sarracenorum Simeonem acceſſerit: ſed ſine nomine, & in alia re.*

12. ET POSVIT SVPER OCVLOS SVOS.] *Ritus venerationis hic eſt, quo reus ſibi oculos contra charam indicabant. Sic cap. xvii.* Manus eius poſui ſuper oculos meos dicens: Benedic, obſecro, mi domine.

Cap. ix. 13. MATER.] *Gregorius Turonenſis De gloria Confeſſorum cap. xxvi.* Legitur in eius (*Simeonis Stylitæ*) Vitæ libro, Nullam vnquam mulierem poſt conuerſionem oculis attentis inſpexit: poſtquam verò columnæ editiori ſe ſanctitate feruens inuexit, non modò extraneæ mulieri, verumetiam nec propriæ matri ſe videndum permiſit.

14. QVIA LOCVM ILLVM MVLIER NON INGREDIEBATVR.] *Idem habet Theodoretus. item Euagrius libro 1. cap. xiv. & Nicephorus lib. xiv. cap. li. & Gregorius Turonenſis ſupra, qui mirum quid de mulieris cuiuſpiam temeritate refert:* Ferunt, *inquit*, quamdam mulierem indutam fuiſſe veſte virili, & in baſilicam ingredi voluiſſe columnæ. Tractans ſecum miſera, agere poſſe per indumentum, quod latere poſſet Altiſſimum, ignorans illud

Gal. 6. Apoſtoli: Quia Deus non irridetur, & licet ibi veniens ad templum erexit pedem, vt ſanctum ingrederetur limen, tamen protinus retrorſum ruens cecidit, & mortua eſt: ſatiſque fuit populis, ne hæc vltrà mulier vlla præſumeret, cùm in iſtam cerneret vltionem peſſimè irrogatam.

Cap. xiv. 15. IN ME HVMILI ET PECCATORE IVRA, SIVE IVSTE SIVE INIVSTE.] *Sane hoc capiendum; nec enim iniuſtè iurandum. Vult tantum prauam iurandi per Deum abrogare temeritatem, ſummo potius nomine ei exponens. Huc ſpectat pœna cuiuſdam apud Theodoretum, qui votum teſte Simeone factum violauerat, in cuius ore & pectore caro eius lapidauit.*

Cap. xv. 16. IONATHAS.] *De hoc non memini legere: fors nec alius quiſpiam. In Græco eſt* Ἀγένατος, ſine genibus. *quod illi latronis cognomen fortaſſe an ex euentu adhæſit. Vnde deprauate primo ſcripſere* Gonathas, *inde* Ionathas.

17. OFFICIALES.] *Ita vocabant miniſtros publicos. Sic officium frequenter apud Auctores accipitur.*

Cap. xvi. 18. OSCVLATVS SVM OCVLOS EIVS.] *Ritus venerationis, quia præſtantiſſima quæque membra, & partes corporis oſculo delibabant. S. Hieronymus in Vita S. Pauli primi eremitæ cap. xi.* Oſculatus eius oculis manibuſque. *Sic mox ex humilitate* & oſculatus ſum veſtigia illius.

19. AD EPISCOPVM.] *Is tunc erat Martyrius, vt conſtat ex Euagrio & Nicephoro ſuprà.*

20. ARDABORIVS MAGISTER MILITVM.] *Apud Euagrium lib. 1. cap. xiii.* Ἀρδαβουρίου τοῦ τηνικαῦτα τῶν ἑῴων στρατηγοῦντος ταγμάτων: Ardaburiu præterea præfecto præſidiorum in Oriente. *Idem apud Nicephorum ſuprà.*

21. ANGELVM.] *Solemnem pompam exhibitam à cœlitibus ipſa die, qua triumphans cœlum conſcendit Simeon, Daniel Stylita longe lateque abſens agnouit, vt habetur in Vita eius per Simeonem Metaphraſtem conſcripta xi. Decemb. Eadem de Simeonis triumpho viſio oblata fuit S. Auxentio cùm eſſet in Bithynia, vt habent eius Acta apud Metaphr. iv. Febr.*

Cap. xix. 22. CVM PSALMIS ET HYMNIS.] *Mox capite xxii.* Cum pſalmis & hymnis, & cum multis lampadibus portauerunt in eccleſiam maiorem. *S. Hieronymus in Vita S. Pauli primi eremitæ c. xiii.* Hymnos quoque & pſalmos ex Chriſtiana traditione decantans. *Frequens is primorum Chriſtianorum ritus in his Vitis occurrit.*

Cap. xx. 23. MEROE.] *Vicus quinque millibus ab Antiochia, vti hic dicitur, diſtans. de hoc Stephanus:* Ἔστι δὲ μεγάλη κώμη κατὰ ἀνατολὰς τῆς Δάφνης Ἀντιοχείας. τὸ ἐθνικὸν Μεροαῖος, ἢ Μερόεσιος, κατὰ τὸ τῆς ἑορτῆς ὄνομα· καὶ τὸ κτητικὸν, Μερουσιακός: Locus ad Orientem non longè à Daphne Antiochiæ cuius gentile, Meroæus vel Meruſius, ſecundum feſti nomen: poſſeſſiuum, Meruſiacus.

24. DE BVRDONIBVS, QVI PORTABANT FERETRVM.] *Etſi* burdo *ambiguum ſit vocabulum, clarum hic intelligi de animali; quia in Græco μούλας. Iſidorus lib. xii. Orig. cap. 1.* Burdo, ex equo & aſina. *Gloſſarium:* Burdo, ἡμίονος ἐξ ἵππου καὶ ὄνου θηλείας. *ſic* Mulus ἡμίονος ἐξ ἵππου θηλείας καὶ ὄνου. *quod apud Varronem eſt ii. de RR. cap. viii* Ex equa & aſino fit mulus; contrà ex equo & aſina hinnus. *Burdonum mentio fit in L. xlix. D. De legat. libro iii.*

Cap. xxi. 25 CVM MVLTIS LAMPADIBVS.] *Et lampadibus, & cereis, & facibus, & ſcolacibus funera religioſe olim celebrata. Acta S. Cypriani:* Cum cereis & ſcolacibus. *Male hactenus ibi obtinuit*, ſcholaribus, *vt ex vetuſtis libris docui in Notationibus ad Martyrologium Adonis xiv. Septembris in martyrio S. Cypriani.*

Supplementum vitæ. *Omiſit Auctor hic, vti & Theodoretus, de obedientia eius erga monachos Ægypti, de qua ita Suidas:* Συμεὼν ὁ θαυμαστὸς, ὃν οἱ ἐν Αἰγύπτῳ μοναχοὶ μαθόντες, ἐν κίονι ἑστῶτα, μεμψάμενοι τὸ ξένον, πρῶτος γὰρ αὐτὸς τοῦτο ἐπενόησεν, ἀκοινωνησίας αὐτῷ ἐπέμψαν. εἶτα γνωσάντες τὸν βίον τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ ἄτυφον, πάλιν αὐτῷ ἐκοινώνησαν. ὁ δὲ Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν σχήματι ἰδιώτου πρὸς αὐτὸν ἀφανῶς παρεγένετο: Simeon mirabilis ille, de quo cùm Ægyptij monachi intellexiſſent, eum in columna ſtare, inſolitam rem auerſati quòd primus id attentaſſet, eum ſuo cœtu excluſerunt. Pòſt autem cognita viri vita, & animi faſtus experte, rurſus eum ſuſceperunt. Marcianus verò Imperator hominis priuati habitu clàm eum adijt. *quæ fuſius deducta vide apud Euagrium lib. 1. c. xiii. & Niceph. lib. xiv. cap. li.*

VITA

VITA
SANCTI [1] IOANNIS ELEEMOSYNARII

AVCTORE [2] LEONTIO NEAPOLEOS CYPRORVM EP.

INTERPRETE [3] ANASTASIO S.R.E. BIBLIOTHECARIO.

XXIII. Ianuarii.

PRÆFATIO ANASTASII INTERPRETIS AD [4] DOMNVM NICOLAVM PAPAM.

COGITANTE *me, ac diu tacitè ſolliciteque mecum conſiderante, quid in domo Dei commodius ac dignius operari poſſem: ne ea videlicet præſumerem, quæ mihi ex miniſterio credita non ſunt: nec rurſus illa arriperem, quæ ingenioli mei vires excedunt, ſecundùm illud Salomonis:*
Prou.25. *Mel inueniſti, comede quod ſufficit tibi, ne fortè ſatiatus euomas illud. Et alibi:*
Eccli.3. *Altiora te ne quæſieris, & fortiora te ne ſcrutatus fueris. Ecce ſubitò quidam ſtrenui ac ſtudioſi viri me cohortari voluerunt, vt in Latinum ſermonem verterem* [5] *Leontium de Vitæ reſiduis Ioannis Alexandrini antiſtitis, quem Græci propter multiplicem compaſſionem, quam erga omnes poſſidebat, meritò & abſolutè Eleëmona, id eſt, miſericordem appellant: quatenus tantus vir non tantùm ſermone Græco, verùm etiam Latino eloquio pollentibus vtilitati eſſet & commodo.*

Quapropter quia me dignum ad tantum opus atque idoneum minimè perſpexi,
Pſal.120. *leuaui oculos meos in montes, vnde veniret auxilium mihi: ſicque ſolatia patrum & orationes adhibens, tam proficuum virum non paſſus ſum celare Latinis. Sed licet membranas inciderim, ſcedulas præparauerim: non tamen hunc in codicem conficere auſus ſum, antequam à Dominatione veſtrâ, ô millies beate, licentiam*
Egregia Pontificis elogia. *adipiſci promerui. Neque enim fas eſt, vt abſque Vicario Dei, abſque clauigero cæli, abſque curru & aurigâ ſpiritualis Iſraëlis, abſque vniuerſitatis Pontifice, abſque vnico Papâ, abſque ſingulari Paſtore, abſque ſpeciali Patre,* [6] *abſque te om-*
Lucæ 11. *nium arbitro aliquid conſummetur aut diuulgetur. Tu enim tenes claues Dauid, tu accepiſti claues ſcientiæ. In arcâ quippe pectoris tui tabulæ teſtamenti & manna*
Matth.16. Apoc.3. *cæleſtis ſaporis requieſcunt. Tu enim quod ligas, nemo ſoluit: quod ſoluis, nemo ligat: qui aperis, & nemo claudit: claudis, & nemo aperit. Vicem namque in terris poſſides Dei.*

Cùm

[illegible] in hunc beatum in Latinum verterem eloquium, nec Græcorum idiomata [illegible] eorum ordinem verborum ſequi potui vel debui. Non enim verbum e verbo, ſed ſenſum e ſenſu excerpſi. Sed nec Latinas regulas vſquequaque ſer[illegible], dum tantùm intentio mea illò tenderet, ex quo vtilitas naſceretur [illegible]is. Qua de re coangelice Domne, non perſonam tantillitatis meæ intuens, Pontifex Dominus coangelicus. *non [illegible]ustiam inueſtigans, non verborum phaleras requirens: ſed potiùs pio cordis oc[illegible] [illegible]um legentium prænoſcens, vt tantus vir tanquam exemplar & ſpeculum [illegible]is omnibus, veſtrâ Apoſtolica auctoritate tranſlationem hanc, ſi veſtro arbitr[illegible] placet, firmate; ſi diſplicet, emendate: dummodò Latinitas ſe tanto non doleat [illegible] priuatam, quo Græcia ſe gaudet optimè conditam.*

Suſ[illegible]pe ergo Sanctum à peccatore interpretatum. & noli attendere per quem tra[illegible]ſlatus ſit, ſed quis tranſlatus ſit. Neque enim propter fiſtulam plumbeam, aquam limpidiſſimam deſpicis: neque propter ſpinas quæ producunt, roſam quæ pr[illegible]ducitur, ſpernis. Cuſtos denique & amator tuus, quando voluit, Pharaoni Gen. 41 *& Nabuchodonoſor iniquis regibus ſomnia, quibus futura prænoſcerentur, oſten-* Dan. 4. *dit & per Caipham impium, quod expediebat protulit: quinimò & quando vo-* Ioan. 11 *luit, aſinæ loqui articulatâ voce permiſit.* Num. 22.

Salue Præſul amate Deo, per ſæcula ſalue,
Totius atque orbis Papa beate vale.

PROOEMIVM AVCTORIS.

INTENTIO quidem vna eſt noſtra quoque & eorum qui ante nos fuerunt ſtudioſorum, & ſanctorum virorum, ſuper præſenti memorabilis viri Vitę narratione: id eſt, vt ex hoc omnibus quidem imitatio pia & vtilitas fiat, gloria autem & magnificentia ſanctæ & adorandæ Trinitati referatur: & in hoc, ſicut & in omnibus, quæ ſemper in generationem & generationem propria luminaria oſtendit, ad illuminandos qui in tenebris & in vmbrâ mortis ſedent & peccati. Quoniam verò amici Chriſti non valde miramur, qui ante generationem noſtram fuerunt viri, qui Deo placitâ conuerſatione vixerunt; ſed de diabolicâ operatione illos ſermones ſemper dicimus ad alter[illegible], quia ſub viris qui ante nos fuerunt, non erat ita iniquitas hominum multiplicata ſicut modò, vt prædixit diuina Scriptura, eò quòd abundauit iniquitas, refri[illegible] charitas multorum; ideò non vale[illegible]us ad eorum conſurgere meritum: huius [illegible] gratiâ ad præſentem ſanctæ huius Vitæ [illegible]rationem ex parte venimus ad oſten[illegible] etiam diebus noſt[illegible]s volentes, & [illegible] cogent[illegible]s, excel[illegible]iores [illegible] de[illegible], & angu[illegible] & arct[illegible] [illegible] incedere, & obſtruere os loquentium iniqua, & animæ nocuos intellectus. Pſal. 62

Iam quidem & alij ante nos optima atque excellentiſſima de hoc admirabili viro & ſummo ſacerdote Ioanne philoſophati ſunt, potentes exiſtentes in opere & in ſermone. Dico enim Ioannem & Sophronium Dei cultores, & amatores virtutum, & pietatis propugnatores: attamen quamuis tales eſſent, de dignitate & merito ſtudij viri iſtius & ipſi omiſerunt, & idipſum perpeſſi ſunt, quod nonnulli ſtudioſi agricolæ, vineam vberem & fructuoſam vindemiantes: nam relinquunt vtique ex fructu benedictionem, etiam nolentes, retrò ſe ſequentibus egenis eligentibus vineam: ex quibus ſumus & nos minimi. Nam & omnes ſancti iſti, quamuis omni fortitudine ſuâ fructiferam hanc oliuam, quæ in domo Dei, vt ait Pſalmiſta, plantata eſt, propter multiplices reuerà oliuas, quæ in eâ ſunt, zelo Dei vindemiare ſtuduerint: attamen latuit eos multus oliuæ fructus, Domino diſpenſante. Noſtram ergo vilem & frigidam alacritatem ſuſcipite, vt duo viduæ minuta: non enim illis detrahentes, neque qui poſſimus eorum à Deo donatam ſapientiam imitari, iuſti geſta ſcripturæ tradere feſtinauimus: ſed primò quidem vt quod intelligimus non iuſtum eſſe, ea quæ poſſunt vtilitatem audientibus facere, ſilentio occultare: ne & nos incidamus in iudicium ſerui illius, qui talentum in terrâ abſcon-

Margin notes: Ioannes & Sophronius Vita Ioan. Eleimoſ. ſcriptores. — Pſal. 51. — Lucæ 21. — Cauſſa, ob quas Leontius vitam Ioannis ſcribit. — Matth. 25. — Matth. 24.

abſcondit. Secundò autem, vt in hac narratione noſtrâ correctiores & delectabiles hiſtoriæ conſcribantur, quæ ſcriptæ non ſunt ab optimis viris, in laudibus ſanctiſſimi reuerà atque beatiſſimi Ioannis. Deinde verò, quia ſapientes & potentes in ſermone, amatores hiſtoriæ erant, ſapienter & ſublimiter materiam depinxerunt: quod maximè & ampliùs erexit nos ad præſentem ſollicitudinem, vt eo qui ineſt nobis, pedeſtri, deformi, humilique charactere enarraremus, vt poſſet & idiota & ſine litteris, de his quæ dicuntur, proficere.

VITA.

Cap. I.

Cvm perueniſſem Alexandriam ego indignus ad amplectendos ſanctos & victores martyres [9] Cyrum & Ioannem, & eorum iucundis epulis & refectione frueremur, conuenientibus & colloquentibus ibidem quibuſdam viris venerabilibus atque [10] philochriſtis, & diſputaremus de Scripturis & de animæ inſtitutione: venit ad nos quidam peregrinus petens eleëmoſynam. Dicebat enim ſe nuper de captiuitate Perſarum ereptum. Accidit igitur vt nullus de conſidentibus inueniretur habens pretium aut nummum. Vnus ergo de conſidentibus habebat illic adſtantem mercenarium, callidè datorem, accipientem tres tantùm nummos per ſingulos annos, & habentem vxorem & duos filios. Cumque receſſiſſet qui petebat, proſecutus eſt eum ingenioſè: & abſtulit à ſe quam ferebat [11] cruciculam argenteam, & dat ei: dicens ſe non habere aliud aliquid [12] vſque ad ſiliquam vnam in vitâ ſuâ. Ego igitur de hoc quod acciderat, imò quod geſtum videram, per gratiam Dei conſiderans quod fecerat: & compunctus, enarraui ſtatim propè ſedenti, Mennæ nomine, viro induſtrio & timenti Deum: qui & erat ordinans diſpenſationem ſanctiſſimæ eccleſiæ ſub nobili & beatiſſimo Ioanne patriarchâ. Qui cùm me intuitus eſſet admirantem & laudantem eum qui eleëmoſynam fecerat, dixit mihi: Ne mireris, eo quòd ex traditione & doctrinâ huiuſmodi actionis operator extitit. Et dicente me ad eum, Quomodo? propter charitatem prodeſto mihi. ipſe reſpondens ait: Sanctiſſimo ter beato patriarchæ noſtro miniſtrans permanſit Ioanni, & tamquam filius proprius patris induſtriam ſuſcepit, dicente ſancto ad eum: Humilis Zacharia, eſto miſericors: & verbum habes ex Deo per infelicitatem m[illegible] quia n[illegible]ue in vitâ meâ neque poſt mort[illegible]m dee[illegible]t a te Deus. quod ſeruat vſq[illegible] hodie. Multas enim benedictiones

Peregrinatio Leontij ad ſepulcra SS martyrum Cyri & Ioannis.

Zacharias Ioannis diſcipulus cruciculam argenteam, quam ferebat, pauperi dat.

Mennas œconomus eccleſiæ Alexandrinæ.

mittit ei Deus, ſed non dimittit quidquam quod non ſtatim det pauperibus, propemodum conſtringens & in nihilum redigens domum ſuam. Multoties autem in exultatione inu[illegible]unt eum quidam dicentem Deo: Sic [illegible]c, aut tu mittendo [illegible]t ego diſpergendo; videbimus verò quis vi[illegible]cat. Liquet enim quoniam tu diues Domine, & vitæ noſtræ miniſtrator es. Porrò eſt, quando iuxta eo[illegible] non habet ad horam aliquid quod det à ſe petenti, & triſtatus dicit ad tabernarium aut ad negotiatorem: Da mihi vnum [13] tremiſſem, & ſeruiam tibi vno menſe vel duobus, vt vis & vbi vis, quoniam eſuriunt valdè qui in domo meâ ſunt. Et ſumens dat egeno, rogans vt nemini dicat. Cum ergo ſenſiſſet me idem Dei cultor [14] Mennas, tamquam Euangelium audientem ſe, dicit mihi cum compunctione. In hoc miraris domine? Iam ſi inueniſſes ſanctum patriarcham, quid? Aio ei: Quid amplius viderem? Tunc dixit mihi: Crede per indulgentiam Dei. ipſe me fecit preſbyterum, & [15] vicedominum ſanctiſſimæ eccleſiæ, & vidi in eo opera, vniuerſam penè naturam excedentia. Et ſi dignatus fueris in ſeruilia tua hodie veniendo, ſanctificare nos, enarrabo tibi geſta, quæ ipſe inſpector eorum factus, adſpexi. Cumque hoc dixiſſet, tenui manum & erexi eum: apprehendenſque, duxit me in à Deo ſeruatam domum ſuam. Itaque cùm voluiſſet nobis menſam dignatus apponere, dixi ad eum: Non iuſtum eſt, ô domine, animæ cibum relinquentes, corpus ante animam reficere: ſed magis cibum, qui non perit, ſumamus: & poſtmodum corpori neceſſitatem præſtemus. Cùm ergo cœpiſſet vitam ſancti ſine mendacio recitare, Primum, inquit, & præcipuum bonum eius fuit, quoniam omnimodis non iurauit. Petij igitur chartam & atramentarium, & quæ dicebantur, per ordinem annotabam.

Zacharias non Deo dante ceſſat erogando.

In ſeruitio ſe tradit, vt mercedem pauperi eroget.

Mennas Leontio narrat acta Ioannis.

Numquam iurauit Ioannes Eleëmoſynarius.

Cap. II.

Promotus ergo, & in throno reſidens in amicâ Chriſti magnâ ciuitate Alexandriâ, decreto diuino veraciter, & non ex hominibus, neque per homines, huc primum ſorte factum & præmium omnibus demonſtrauit. Mittens enim mox diſpenſatores, & eum qui dicebatur [16] ſuper pacem, dicit coram omnibus ad eos [17] in honorabili ſecreto. Non iuſtum eſt, fratres, nos antè alterius cuiu[illegible]quam curam h[illegible]bere, quàm Chriſti. Omni verò [illegible]titudine quæ conuenerat, au[illegible] to verbo c[illegible]a ac ſuſtinente, d[illegible]cit iterùm il[illegible]: E[illegible]tes ergo per totam ciuitatem, [illegible] mihi

Pauperes ... vocat. [illegible] vſq; ad vnum omnes dominos meos. Ill[illegible] autem non intelligentibus, qui hi eſſent, ſed rogantibus dicere, & mirantibus, quinam patriarchæ domini exiſterent: reſpondit rurſus angelicum illud os, & ait: Quos vos egenos & mendicos vocatis, illos ego dominos & auxiliatores prædico. Ipſi enim nobis verè & auxiliari, & cælorum regnum donare poterunt. Et cùm hoc multa velocitate vidiſſet factum Chriſti imitator, præcepit eis per ſingulos dies ſtipendia tribui, & per proprium diſpenſatorem præbens eis ſufficientem neceſſitatem: plus autem erant, quàm ſeptem millia quingenti. Tunc quaſi paſtor verus & non mercenarius, cum ſacro ſuo ouili & cum conuenientibus ſanctis viris epiſcopis ad eccleſiam ſanctam pergens, [18] conſecratus eſt diuino iudicio.

Cap. III. Iuſtum verò eſt & hoc geſtorum eius non poſtponere bonum. In craſtinum enim iterùm mittens per totam ciuitatem eoſdem Dei amicos, œconomos & [19] cancellarios, & reliquos quibus erat diſpoſitio ciuitatis credita, non permiſit menſuram qualemcumque, vel pondus paruum vel magnum in totâ ciuitate: ſed omnia [20] in vnâ Campanâ ſtaterâ, [21] modio & artabe, vendere & emere conteſtabatur, ſcribens in ſubſcriptione ſuâ conditionem per omnem regionem, habentem formam hanc: *Vocat ſe ſeruum ſeruorum.* Ioannes humilis & exiguus ſeruus ſeruorum Domini noſtri Ieſu Chriſti, omnibus « ſub paupertate noſtrâ degentibus, quique « ab eodem Domino & Deo noſtro regimini, « hæc: Egregio beato Paulo, per eum qui in « eo loquebatur, Chriſtum iubente, & omnibus legem ponente, *Hebr. 13.* Obedite præpoſitis " veſtris & ſubiacete eis: ipſi enim peruigi" lant, quaſi rationem pro animabus veſtris " reddituri: credit tantillitas mea, verbo diui" no obedientes vos, ſuſcipere petitiones no" ſtras vt ex Deo, & non ex homine: vnde " hoc ſciens, moneo charitatem veſtram, vt " nequaquam in quopiam veſtrûm appareat " huiuſcemodi præuaricatio. Denique, vt ait diuina Scriptura, *Prou. 11.* Stateram magnam & " paruam odio habet Deus. Si verò quis apparuerit poſt præſentem ſubſcriptionis noſtræ conditionem, iſtiuſmodi crimen inci" dens, vniuerſas facultates ſuas indigentibus, " non volens, ſine mercede, apponet. Ergo, vt dignum memoria, & hoc ipſum publicum præceptum hîc ponere feſtinauimus.

Cap. IV. . Relatum eſt autem aliquando huic diuinitus ſapientiam conſecuto, quòd per xenia eccleſiæ rectores empti perſonas acciperent circa diſpoſitiones captiuorum. Quos nihil negligens, conuocauit: & neminem penitùs exaſperans, ſuperauxit mercedes quæ eis prius dabantur, ponens verbum, quatenus munera à quolibet omnimodis non acciperent: *Prohibet ab officialibus ſuis munera accipi.* Quoniam, inquit, ignis conſumet domos munera accipientium. Ex tunc igitur per gratiam Dei abundauerunt domus eorum, ita vt quidam ex eis additæ ſibi mercedis quantitatem dimitterent.

Cap. V. Diſcens verò aliquando iterùm ille ter diues, quòd quidam iniuriam paterentur ab aduerſarijs ſuis, & volentes adire eum, timore cancellariorum & [22] eccleſiæ defenſorum atque ei adſtantium prohiberentur, conſiderauit tale quid Deo acceptum negotium: & quartâ & ſextâ feriâ publicè ponens ſellam & duo ſcamna, ſedebat ante eccleſiam, *Modus quo poſſit adiri ab omnibus.* colloquens quibuſdam ſtrenuis viris, aut ſancta Euangelia præ manibus tenens, nullum tanti obſequij appropinquare ſibi permittens, excepto vno defenſore eccleſiæ, licentiam & confidentiam dare feſtinans ſe adire volentibus: quibus & confeſtim quod dignum erat, per eccleſiæ defenſores faciebat: & præcipiebat, vt nemo eorum guſtaret, quoaduſque ordinarent capitulum. & audientibus dicebat: Si nos homines exiſtentes, permiſſionem ſemper pro petitionibus noſtris habemus ingrediendi domum Dei, & petitiones noſtras notas facere ei, videlicet intractabili ac omni creaturæ ſupereminenti: atque operam damus, quò preces noſtræ impleantur; nec non & rogamus eum, ne tardet, ſed illud Prophetæ dictum protinus exclamamus: Citò anticipet nos miſericordia tua *Pſal. 78.* Domine; quomodo, putas, nos cõſeruorum noſtrorum petitiones cum omni feſtinatione debemus peragere, memores Domini dicentis: In quâ menſurâ menſi fueritis, *Matth. 7.* remetietur vobis. & Prophetæ iterùm perhibentis: Quemadmodum perfeciſti, erit tibi? Vnâ ergo dierum ſimili modo hic mirabilis procedens, & in ſolito loco præſidens vſque ad horam quintam, & nemine accedente, mœſtus & collacrymans receſſit: *Flet quòd nemo aſſlictus ad ſe venerit.* nullo autem audente eum interrogare cauſſam mœroris, ſanctus Sophronius ait ad eum ſecretò (illic enim erat tunc:) Quæ cauſſa eſt, Dei curator, retinentis animum tuum ſanctum triſtitiæ? omnes quippe nos repentè conturbauit. Qui dixit ei manſuetâ voce: [23] Hodie humilis Ioannes qualemcumque mercedem à quopiam non habuit, neque Chriſto pro innumeris peccatis eius aliquid obtulit, ſicut nec aliquando. Cui ſanctus Sophronius diuinitus inſpiratus, reſpondit (mox enim intellexit cauſſam, ob quam idem triſtabatur patriarcha:) Hodie quidem gaudere & lætari

oportet beatiſſime: veraciter enim beatiſſimus es, ita pacificans à Chriſto creditum tibi gregem, vt nullam habeat contra proximum ſuum litem aut dubietatem, ſed velut Angelos ſine litigio & ſine iudicio homines eſſe feciſti. Ille autem verè mitis paſtor, credens quod dictum erat verum eſſe, oculos in cælum extendens, dicebat: Gratias ago tibi Deus, quia & immeritam puſillanimitatem meam ſacerdotio fungi, & me exiguum & peccatorem, ſacerdotem tuum vocari, & paſcere rationabilem gregem tuum dignatus es. Mox ergo puſillanimitate omni depoſitâ, gaudium in humilitate multum illi affuit. Hunc verò (vt quidam aiunt) in hoc imitatus eſt Conſtantinus, qui poſt Heraclium imperatorem extitit, cuius & filius erat.

Imitatur eum imp. Conſtantinus filius Heraclij.

Cap. vi.

A Perſis captiuos fugientes benignè ſuſcipit.

Huius ſancti patriarchæ temporibus adſcendentes [24] Perſæ captiuauerunt & deprædati ſunt Syriam. Itaque pænè omnes qui effugiebant manus Perſarum, ad nomen huius ter beati, tamquam ad portum ſine fluctu accurrebant, ab eo & ipſi ſuffragio & ſuſceptione perfrui poſtulantes. Quos beatus iſte hoſpitio recipiebat, & conſolabatur non tamquam captiuos, ſed quaſi naturâ veraciter fratres. Continuò ergo plagatos quidem & infirmos in xenodochijs & noſocomijs fecit recumbere, præcipiens curam eis & medicinam gratis impendi: & tunc recedere, quando vnuſquiſque eorum propriâ voluntate vellet. Eorum verò, qui cùm ſani eſſent & egeni, veniebant ad [25] rogam, maſculis quidem ſingulas ſiliquas dabat: mulieribus autem & puellis, tamquam infirmioribus membris, binas. Venientibus autem quibuſdam indutis ornamentis aureis & dextralibus, & quærentibus eleëmoſynam: referebant de eis patriarchæ hi, quibus erat roga credita. Ad quos beatus ille toruo oculo ac ſeuerâ voce vſus, quamquam mitis eſſet & viſus hilaris, dixit: Si quidem humilis Ioannis, imò Chriſti diſpenſatores vultis eſſe, diuino præcepto ſine calliditate obedite, dicenti: Omni petenti te da. Si autem venientes curioſè inueſtigaueritis, Deus curioſorum miniſtrorum non indiget, neque humilis Ioannes. Si enim quæ dantur, mea exiſterent, & mecum nata eſſent, fortaſſe benè in meis tenax exiſterem. Si verò quæ dantur Dei ſunt, vtique in ſuis præceptum ſuum cuſtodiri vult. Si autem ex incredulitate aut modicâ fide illud timetis, ne fortè multitudo eorum quibus dantur, ſuperet introitum pecuniarum: ego veſtræ puſillæ fidei communicari non patior. Etenim ſi beneplacito Dei actum eſt, vt eſſem ego indignus diſpenſator eius munerum, ſi totus mundus congregaretur Alexandriæ eleëmoſynæ indigens, immenſos theſauros Dei non anguſtabunt, neque ſanctam eccleſiam.

Vulneratos & infirmos fouet.

Ornatis auro æquè dari præcipit, ſi petant, eleemoſynam.

Lucæ 6.

Fiducia eius in Deũ.

Cap. vii.

Cumque iſtos dimiſiſſet, vniuerſam quæ circumdederat illos defectionem & modicam fidem ſcindens, loquebatur his qui ei conſedebant; & admirabantur de à Deo datâ ei compaſſione: Cùm eſſem, inquiens, in Cypro adhuc iuuenis quaſi annorum quindecim, video vnâ noctium in ſomnis puellam quamdam, cuius ſpecies ſupra ſolem ſplendebat, ornatam ſupra omnem humanum ſenſum: quæ venit & ſtetit ante lectum meum, & pulſauit me in latere. Expergefactus verò, video eam in veritate ſtantem, & æſtimaui eam eſſe mulierem: figurâ igitur Crucis ſignatus, dixi ei: Quæ es tu? & quomodo auſa es intrare ſuper me dum dormirem? Habebat & coronam de oliuarum ramis ſuper caput ſuum. Tunc illa hilari vultu & ſubridendo labijs dicit mihi: Ego ſum prima filiarum Regis. Cumque hæc audiſſem, ſtatim adoraui eam. Tunc dicit mihi: Si me poſſederis amicam, ego te ducam in conſpectu Imperatoris. Etenim nemo habet poteſtatem apud eum, ſicut ego. Ego quippe feci eum in terris hominem fieri & ſaluare homines. Et hæc dicens, diſparuit. Ego verò in memetipſum reuerſus, intellexi viſionem, & dixi: Credo, Compaſſio ac Eleëmoſyna eſt, & ideò habet in capite ex oliuæ folijs coronam. Etenim veraciter compaſſio & benignitas erga homines, Deum carne veſtiri fecit. Statim ergo veſtiui me, & nullum domus meæ excitans, in eccleſiam abij. erat enim iam aurora. Et cùm irem obuiam fratri frigore [26] vexanti, expoliaui me indumento caprino, & dedi ei, dixique intra me: Ecce in hoc ſciam, ſi vtique vera eſt viſio quam vidi, an dæmoniaca. Et veritate teſtante, nec dum eccleſiam comprehenderam, & ſubitò obuians mihi quidam, albis indutus veſtibus, dat mihi [27] ligaturam centum numiſmatum, dicens: Accipe hæc frater, & diſpenſa vt vis. Ego autem præ gaudio ſtatim hæc ſuſcipiens, reuerſus ſum, volens reddere ei ligaturam illam, quaſi nihil indigens: & amplius non vidi aliquem. Tunc dixi mihi, Veraciter non erat phantaſia. Ex illâ ergo horâ ſæpè dabam aliquid fratribus, & dicebam: Videbo ſi mittat Deus mihi, vt dixit, centupla. Et cùm tentaſſem Dominum, malefaciens, & ſatisfactus eſſem diuerſis modis per eas res, dixi: Ceſſa miſera anima, tentando intentabilem. Tot igitur certitudines habente ex Deo humili animâ

Signo Crucis ſe ſignat ad inſolita mulieris ſpeciem.

Eleemoſyna oliuâ coronata ei apparet.

Infrà hic cap. 51.

Dat pauperi indumentum ſuum.

Deus citiſſimè compenſat.

Experitur tentando Dei promiſſionem de centuplo.

animâ meâ, hi increduli forraſſe hodie ve- nerunt, & me in diffidentiam ſecum cade- re hortabantur.

Cap. VIII. [18] Adhuc exiſtente eadem populi mul- titudine in ciuitate, quidam peregrinorum videns tantam eius compaſſionem, voluit tentare eum: & indutus veſtimenta vetera, adijt eum, euntem ad viſitandos qui in noſocomio iacebant. Bis enim per heb- domadam vel ter ibat illuc. Et dicit ad eum: Miſerere mei, quoniam captiuus ſum. Dicit datori: Da ei ſex numiſmata. Deinde cùm hæc accepiſſet, vadit & mu- tat habitum, & obuiat ei aliunde, & pro- cidit ei, dicens: Miſerere mei; quia coar- ctor. Dicit denuò patriarcha datori: da ei ſex nummos aureos. Cùm ergo iſſet, dicit ille diſtributor ad aurem illius patriarchæ: Per orationes tuas domine, idem ipſe acce- pit ſecundò. Fecit verò ſeipſum patriarcha, tamquam neſciret. Venit itaque tertiò ite- rum accipere; & tetigit dator patriarcham qui aurum ferebat, ſignificans quòd ipſe eſſet. Tunc reſpondit ei Dei amicus, ille veraciter miſericors: Da ei duodecim nu- miſmata, ne forte Chriſtus meus ſit, & tentet me.

Bis vel ter in ſeptima- na nosocomi- um viſitat.

Chriſtum in paupere recognoscit.

Cap. IX. Nauclerus quidam peregrinus damna pertulit: & accedens hunc beatum virum rogabat eum multis lacrymis, vt compate- retur ei, ſicut & omnibus alijs. Præcepit- que eum accipere quinque libras auri. Cumq; accepiſſet has, abiens emit [19] enthe- cam, & miſit in nauim. Mox accidit, vt extra [10] pharum naufragium pertuliſſet: na- uim verò non perdidit. Acceſſit iterùm ad eum, de bona eius voluntate præſumens, & dixit: Miſerere mei, vt Deus mundi miſertus eſt. Cui ille patriarcha dixit: Cre- de frater, niſi miſcuiſſes pecuniæ eccleſiæ illas pecunias quæ tibi remanſerant, nul- latenus naufragium pertuliſſes. De malis enim habuiſti eas, & perditæ ſunt cum eis & quæ fuerunt ex bonis. Verùm præcepit denuò dari ei decem libras auri, denun- tians ei ne commiſceret eis alias pecunias. Emens præterea enthecam, & nauigans vno die, vento valido flante, proiectus eſt in terram: & omnia perdidit, & ipſam na- uem, & non ſunt ſaluatæ niſi animæ tan- tùm. Voluit ergo præ confuſione & angu- ſtiâ idem nauclerus necare ſeipſum: ſed Deus qui ſemper ſaluti hominum proui- det, reuelauit hoc beato patriarchæ. Et cùm audiſſet quod acciderat ei, nuntiat ei venite ad ſe nihil omnino dubitans. Tunc aſpergit ſe puluere, & tunicam ſcindens, indecenter accedit ad eum. Cumque vi- diſſet eum in tali habitu ille ſanctus, redar- guit eum, & dixit: Miſereatur tui Domi- nus benedictus Deus. credo ei quòd ab ho- diernâ die nequaquam naufragium inci- das, vſquequo moriaris. Hoc verò tibi contingit, eò quòd & ipſa nauis tua ex in- iuſtitiâ eſſet poſſeſſa. Mox ergo iuſſit tradi ei vnam magnam nauim, plenam frumen- to viginti millium modiorum, de illis naui- bus, quæ ſanctiſſimæ eccleſiæ ſubiectæ mi- niſtrabant. Quam recipiens, exiit Alexan- driâ: & affirmabat ipſe nauclerus, aſſeue- rans: Viginti diebus ac noctibus vehementi vento nauigauimus, non valentes omnino ſcire quò iſſemus, neque per ſtellas, neque per loca, excepto quòd gubernator vide- bat illum patriarcham ſecum tenentem te- monem, & dicentem ſibi: Ne timeas, be- nè nauigas. Igitur poſt vigeſimam diem ap- paruimus in inſulis Britanniæ: & deſcenden- tibus nobis in terram, inuenimus illic fa- mem magnam. Cùm ergo dixiſſemus pri- mo ciuitatis, quòd frumentum in naui por- taremus, dixit: Bene Deus adduxit vos. Quidquid vultis, eligite: aut per ſingulos modios numiſma vnum, aut eiuſdem ponderis accipite ſtannum. Elegimus ita- que dimidium ſic, & dimidium ſic. Rem autem vadit dicere ſermo, inexpertis mu- nerum Dei incredibilem quidem & ſine fi- de, his verò qui experientiam miraculi eius habent, credibilem atque acceptam. Naui prætereà Alexandriam cum gaudio reuerſâ quieuimus in [21] Pentapoli: & aſportauit nauclerus de illo ſtanno, vt venumdaret illud. habebat enim illic antiquum ſocium in negotijs petentem ex eodem ſtanno. Dat ei in ſacco quaſi quinquaginta libras. At ille volens probare ſpeciem ſi bona eſſet, ſoluit illud in igne, & inuenit argentum purum. Putauitque ſe eſſe tentatum, & retulit ei ſaccum dicens: Deus indulgeat tibi. Num- quid inueniſti me impoſtorem erga te, quia tentando argentum pro ſtanno dediſti mihi? Expaueſcens verò de ſermone illo nauclerus, dicit: Crede, ego pro ſtanno illud habeo. Si verò ille qui fecit de aquâ vinum, ipſe per orationes patriarchæ fecit & ſtannum argentum, nihil mirum. Et vt ſatisfias, veni ad nauim, & videbis cetera iſtius metalli ſocia, quod accepiſti. Aſcen- dentes itaque, inuenerunt ſtannum argen- tum optimum factum. & non eſt peregri- num miraculum, ô philochriſti. Qui enim quinque panes multiplicauit, & rur- ſus aquam Ægypti tranſmutauit in ſangui- nem, & virgam in ſerpentem tranſmuta- uit, & tranſtulit flammam in rorem; fa- ciliùs & hoc tam glorioſum miraculum operatus eſt, quatenus & famulum ſuum

Nauclero infelici eleemoſynam erogat.

Eccleſiæ pecunia al- tera malè parta mix- ta, vtraque perit.

Rurſus ei- dem nau- clero eleé- moſynam dat.

Nauis in- iuſtè poſ- ſeſſa perit.

Nauim ec- cleſiæ eidem naufrago tradit.

A Ioanne abſente na- uis dirigi- tur.

In Britan- niam ap- pelitur.

Ioan. 2.

Ioan 6. *Exodi 7.* *Dan. 3.*

ditaret, & nauclero miſericordiam ſuam præſtaret.

CAP. X.

Deſcendente ſanctiſſimo iſto viro aliquando in eccleſiam Dominico die, acceſſit ad eum homo, qui multas poſſederat facultates: & fures ingreſſi domum eius, deſpoliauerunt eum vſque ad ſtramentum: & cùm multa quæſtio eſſet facta, & non inueniſſet qui hæc perpetrauerant: compulſus eſt multâ nimis paupertate, deprecari cum magnâ reuerentiâ ſanctiſſimum illum patriarcham, dicens ei & calamitatem ſuam. Miſertus ergo illius multùm (fuerat enim ex clariſſimis & magnis principibus) dicit ad aurem illius cui aurum creditum erat, vt daret ei quindecim libras auri. Cùm autem has daturus abiret, apprehendit conſilium [12] logothetæ & œconomi: & ex diabolicâ operatione inuidentes, non dederunt ei niſi quinque libras. Cùm ergo reuerteretur de [13] collectâ idem honorabiliſſimus Archiepiſcopus, dat ei in ſcriptis mulier vidua habens vnicum filium, [14] notitiam xenij quinque centenariorum auri. Cùm autem ſuſcepiſſet, & honorabile ſecretum dimiſiſſet, conuocauit diſpenſatores, & dixit eis: Quot libras dediſtis illi qui ad me acceſſit? Qui dixerunt: Domine, vt iuſſit ſacratiſſima ſanctitas veſtra, quindecim libras. Cùm autem cognouiſſet per inhabitantem in ſe gratiam, illos eſſe mentitos, adducit eum qui acceperat: & interrogauit eum, quid accepiſſet? Illo verò dicente quinque libras, proferens de honorandâ manu ſuâ ille ſanctus [15] pittacium, quod ſibi traditum fuerat, dixit eis: A vobis exquirat Deus & illa alia decem centenaria: quoniam ſi dediſſetis quindecim libras, vt dixit humilitas mea, qui attulit quinque centenaria, quindecim daret. Et vt certos vos faciam, mittens adducam quæ has attulit. Et mittens duos venerabiles viros, vt accerſirent reuerendam feminam, quæ in baptiſterio pittacium ei porrexerat, cui & indicat, dicens: Benedictionem, quam Deus ſibi offerendam miſit in cor tuum, ferens tecum, veni ad humilitatem meam. Quæ curſim ſurgens, apprehendit veſtigia ſancti viri vnà cum quantitate auri. Cùm ergo ſuſcepiſſet ille patriarcha oblationem, & oraſſet ſuper eam, & ſuper filium eius ſufficienter, dixit: Obſecro te [16] Nonna, hæc tantùm voluiſti dare Chriſto, an aliud aliquid? Cùm autem ſenſiſſet deiferum, illud quod fecerat cognouiſſe: tremore compreſſa, dixit: Per ſanctas domini mei orationes, [17] & ſanctum meum Mennam, quindecim centenaria ſcripſeram in pittacio: & ante vnam horam cùm ſtarem in ſynaxi, vt darem hoc tibi domino meo, diſſoluens illud, importune legi. Ego enim indigna ancilla tua ſcripſi hoc propriâ manu, & inueni decem deleta à ſeipſo. Tunc ſtupefacta intra memetipſam, dixi: Vtique non eſt voluntas Dei, vt dem niſi quinque. Dimittente autem patriarchâ reuerendam illam feminam, ceciderunt ad pedes eius diſpenſatores, qui tranſgreſſi ſunt voluntatem eius, petentes indulgentiam, & affirmantes nihil tale ſe vlterius acturos fore.

Quinque libra quinque centenariis compenſantur.

Fraudem ſuorū eleēmoſynas defraudantium diuinitus agnoſcit.

Confirmat eam Nōna, qua oblationem dederat.

CAP. XI.

Intuens [18] Niceta patricius huius viri virtutibus pleni magnanimitatem, & ſine parcitate manum expanſam, & tamquam ex fonte iugiter omnibus præſtantem, inſtinctu quorumdam diabolum imitantium, ſubit ad ſanctum, & dicit ei: Regnum arctatur, & pecuniâ eget. Iam, quia ſine parcitate erogantur, quæ deferuntur tibi pecuniæ, da eas Imperio, da eas in publicum ſaccellum. Ille verò de hoc quod dictum fuerat, imperturbatus manens, dicit ad eum: Non iuſtum eſt, vt arbitror, domine Patrici, ea quæ ſupercæleſti Regi oblata ſunt, terreſtri dare. Si verò & omnino tale aliquid iudicaſti, crede, humilis Ioannes ex eis nummum non dabit tibi: ſed ecce ſub humili lectulo meo eſt apotheca Chriſti: vt volueris, fac. Surgens itaque ſtatim Patricius, vocat de ſuis hominibus qui portare deberent, & imponit ſuper eos pecunias totas, non relinquens ex eis niſi vnum centenarium. Et cum deſcenderent, qui portabant huiuſmodi pecuniam, aſcendebant quidam alij portantes puſillas lagunculas, habentes pecunias miſſas patriarchæ de Africâ, ſuperſcriptas alias quidem MEL OPTIMVM, alias autem MEL SINE FVMO. Cùm ergo deſcendens Patricius legeret ſuperſcriptiones lagenarum, inſinuat patriarchæ vt ſibi mitteret de tali melle, quo ad opus ſuum vteretur. Nouerat enim eum mali eſſe immemorem. Aſcendente igitur qui lagunculas habebat creditas, & reſponſa reddente, & indicante pecunias eſſe pro melle in vaſis: ſtatim verè mitis paſtor miſit ei vnam langunculam, ſuperſcriptam MEL OPTIMVM, faciens ei & pittacium, continens ita: Dominus qui dixit; Non te deſeram neque derelinquam, ſine mendacio eſt; & Deus verus: idcircò Deum, qui omnibus eſcam & vitam præbet, homo corruptibilis conſtringere non poteſt. Vale. Præcepit autem abeuntibus & portantibus lagunculam, vt dicerent ei, vt ante ſe faceret eam aperiri: & dicerent ei, quòd omnes quas viderat deferri lagunculas, pecunijs eſſent pro melle repletæ. Contigit

Niceta patricius ſpecie neceſſitatu Imperij theſaurum Ioanni auſert.

Dei prouidentiâ alia ei pecunia ſubmittitur.

Ioannis epiſtolium ad Nicetam patricium.

Hebr. 13. Ioſ. 1.

tigit ergo ſedente eo ad menſam, vt nunciaretur adeſſe eos qui lagunculam portabant, & pittacium patriarchæ. Adſcendentibus itaque eis, cùm vidiſſet vnam tantum lagunculam, dixit eis Patricius: Dicite ei; Credo domine, magnam iracundiam aduerſum me retines, nam vnam ſolam non mitteres mihi. Tradito autem pittacio eodem, & [39] bullam diſſoluentibus, & euacuantibus coram omnibus pecuniam, agnouit & reliquas lagunculas, quas vidit, ſimiliter plenas eſſe. Cùm ergo legiſſet, quòd homo corruptibilis Deum conſtringere non poſſet, compunctus de ſermone, dixit: Et viuit Dominus, neque Nicera conſtringet eum: homo etenim, & ipſe peccator & corruptibilis eſt. Et relinquens mox prandium, & ſumens ſecum quotquot pecunias ab honorando patre abſtulerat, & lagunculam quæ ab eo tranſmiſſa fuerat, & de ſuo centenaria tria, apprehendit honoranda eius veſtigia, nullo in obſequium proprium ſumpto: ſed in humilitate multâ adſcendens, rogabat eum, quaſi alijs accuſantibus motum, indulgentiam à Deo expoſceret: ſatisfaciens ei, quòd etſi pœnitētiam ei daret, promptè hanc ſuſciperet & cuſtodiret. Admirans autem Archiepiſcopus velocem viri conuerſionē, nihil de commiſſo conqueſtus eſt, ſed & magis conſolabatur eum verbis conſolatorijs. Talis autem amborum cōfirmata eſt ex tunc à Deo charitas, vt compater ſupradicti fieret Patricij.

Reddit Nicetas Ioanni pecunias & ... quas ... ſecum.

Ioannes fit compater Nicetæ patricij.

CAP. XII. Qui Abraham in hoc quod expediebat, tentauit, vt eius fidem ſoli Deo cognitam, vniuerſus mundus diſcens imitaretur: tentauit & memorabilem iſtum Ioannem. Modus autem illius tentationis, forma vtilitatis ſanctis eius eccleſijs extitit. eſt autem forma hæc: Inæſtimabili multitudine fugientium à Perſis, ſicut iam dictum, & aduenientę Alexandriam, & ſterilitate multâ ciborum factâ, eò quòd non ſubiret fluuius Nilus ſecundùm conſuetudinem, & auro cuncto erogato quod poſſederat patriarcha, miſit, & mutuò accepit à multis philochriſtis circa decem centenaria. Et his iterùm conſumptis, & adhuc fame manente, & de cetero mutuum dare ei nullo volente, ſed omnibus pertinaciam famis timentibus, & neceſſitate compreſſo eorum qui ab eo alebantur, & in multâ curâ & oratione beato perſeuerante, ſenſit quidam ciuitatis habitator eam, quæ circumdederat ſanctiſſimum illum, ariditatem & omnimodam egeſtatem: bigamus exiſtens, deſiderat diaconus ſanctæ eccleſiæ fieri. & per neceſſitatem quæ ſanctum vndique circūdederat, volebat ſuadere ei, vt eum conſecraret: fecitque ei deprecationem, continentem ita: (in facie quippe ei non audebat tale aliquid dicere:) Sanctiſſimo & ter beato patri patrum Ioanni vicario Chriſti, deprecatio & poſtulatio [40] à Coſmâ indigno ſeruo ſeruorum ſanctitatis veſtræ. Ediſcens ſanctiſſime domine, quæ obtinet honorandum caput tuum ſecundùm permiſſionem " Dei, immò pro peccatis noſtris, eſcarum penuriam, non iuſtum exiſtimaui ſeruus tuus, " in refectione conuerſari, domino meo in " [41] ſubtilitate manenti. Sunt igitur indigno " ſeruo tuo frumenti ducenta millia modiorum, & auri libræ centum octoginta, quas " rogo dari Chriſto per te dominum meum: " tantùm ego indignus in miniſterio veſtri " diaconatu frui merear, vt per talem cum te " domino ſancti altaris miniſtrationē, emundet à peccatorum meorum luxuriâ. Dicit " enim vere Dei prædicator ſanctus Apoſtolus, quoniam ex neceſſitate & legis tranſlatio fit. Hæc ſuſcipiens diuinitus ſapiens, & virum aduocans, ait ad eum: Tu es qui preces nobis per notarium tuum & filium miſiſti? Quo dicente; Etiam domine: miſit omnes foras beatus & miſericordiſſimus, nolens coram omnibus hunc confundere, & cœpit dicere ad eum: Oblatio quidem tua valdè iuſta & tempori neceſſaria, ſed maculoſa eſt: & noſti quòd in Lege ouis ſiue parua, ſiue magna, niſi immaculata eſſet, non in ſacrificium offerebatur: & ideò ad ſacrificium Cain non reſpexit Deus. Quoniam verò dixiſti, frater, quòd ex neceſſitate & legis tranſlatio fiat, de lege veteri hoc dicit Apoſtolus: nam quomodo ait frater Domini Iacobus, quòd quicumque obſeruauerit totam legem, offendat autem in vno, factus eſt omnium reus? De fratribus verò meis egenis & de ſanctâ eccleſiâ, Deus qui eos nutriuit antè quàm ego & tu naſceremur, ipſe & nunc nutriet eos, tantùm, ſi ſermones eius illæſos cuſtodierimus. Ille enim qui tunc quinque panes multiplicauit, poteſt & decem horrei mei modijs benedicere. Quapropter illud dico ad te, fili, quod in Actibus Apoſtolorum dictum eſt: Non eſt tibi portio neque hereditas in hac parte. Cumque hunc triſtem & ſine effectu dimiſiſſet, nunciatur ei duas eccleſiæ magnarum nauium ad terram eſſe ſubmiſſas, quas miſerat in Siciliam propter frumentum. Hoc autem audiens ille beatus, cadens in terram, gratias egit omnipotenti Deo, dicens: Gratias refero tibi Domine, quoniam non permiſiſti ſeruo tuo pecunijs vendere gratiam tuam. Verè inquirentes te Domine, & ſanctæ Eccleſiæ tuæ regulas cuſtodientes,

Gen. 22. *Tentat Dominus Ioannem.* *Suprà c. 6.*

Epiſtolium Coſmæ bigami muneribus diaconatū appetentis, ad Ioannē.

Hebr. 7. *Nō acquieſcit eius Simoniæ Ioannes.* *Leuit. 22.* *Gen. 4.* *Iac. 2.* *Ioan. 6.* *Act. 8.*

Aliâ ratione Deus egenti Ioanni ſuccurrit.

dientes, non deficient omni bono. *Pſal. 33.*

CAP. XIII

Clericos percuſſores excommunicat.

Quibuſdam duobus clericis in culpam cadentibus, hoc eſt, manum in alterutrum inijcientibus, hos excommunicauit canonice per aliquot dies. Horum quidem vnus libenter ſuſcepit increpationem, & cognouit culpam ſuam: alter verò malitioſus exiſtens, gaudens præceptum ſuſcepit. Occaſionem enim quærebat miſer, ne ingrederetur eccleſiam, ſed licentiam haberet perſeuerandi in nefandis actibus ſuis. Iraſcebatur autem contra ſanctum patriarcham, & quantum in ſe erat, minabatur ei nocere. Quidam verò dicebant, & ipſum eſſe qui prodiderat pecunias eccleſiæ ad patricium Nicetam: quas & rapuit manu, vt præſcriptum eſt. *Sup. c. 11.* Nunciatum eſt igitur, quòd ille mali memor, malitiam reſeruaret, & non rectam erga beatum hunc voluntatem haberet. Ille autem verè paſtor, memor dicti illius: Quis infirmatur, & ego non infirmor? *2. Cor. 11.* & iterum: Vos qui potentes eſtis, debetis *Gal. 6.* infirmitates impotentium portare: voluit *Rom. 15.* hunc acceſſire, & decenter admonere, & ſoluere eum ab excommunicatione; videbat enim lupum conantem rapere ouem. Diſpenſatione verò Dei actum eſt, vt innoteſceret omnibus patriarchæ immemor mali animus, oblitus eſt acceſſire eum, & ſoluere ab excommunicatione. Cùm ergo ad ſanctum Dominicum diem perueniſſet, [41] & ſancto altari adſtitiſſet, vt incruentum ſacrificium offerret, iam diacono generalem orationem pæne conſummante, [42] ſanctum velum exaltaturo, in mentem malitiæ immemoris venit: & ſtatim diuini præcepti recordans, aſſerentis: Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduerſum te, relinque ibi munus tuum, &c. *Matth. 5.* [44] intimat diacono facienti orationem, quam diaconus ſolitus facere erat, vt reinciperet à capite: & ſi impleretur, iterùm recapitularet, vſque dum perueniat eius ſanctificatio. Finxit enim ſe, tamquam ſi eum ventris neceſſitas compuliſſet. Et veniens in honorabile [45] cimiliarchium, miſit ſtatim ferè viginti hebdomadarios, quærentes iam dictum [46] mali modi clericum. Intentio enim paſtoris hæc erat, vt educeret de ore leonis ouem. Deus verò, qui voluntatem timentium ſe facit, fecit præ manibus inueniri mox clericum. Et veniente eo, & veritati teſtimonium perhibente, prior patriarcha genu flexit, dicens: Indulge mihi frater. Veritus ergo illius honorabile pontificium, & eorum qui aderant præſentiam, magis verò timens iudicium Dei, & horrens ne forte deſcenderet ignis de cælo eadem horà & conſumeret eum, videntem honorandam illam canitiem humi iacentem, genu flexit & ipſe, petens veniam & miſericordiam. Et dicente patriarchâ: Deus nobis omnibus indulgeat, ſurrexerunt & ingreſſi ſunt ambo eccleſiam: & tunc cum multo gaudio & lætitiâ adſtitit ſancto altari, cum munda conſcientiâ valens dicere Deo: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. *Matth. 6.* Ita autem ſanâ ex tunc & compuncta mente factus eſt lector ille, vt preſbyterij conſecratione potiri mereretur.

Subſiſtit in ſacrificio, quia nondū clericus ei erat reconciliatus.

Humilitate reducit clericum contumacem.

Clerico reconciliatus, ſacrificium peragit.

CAP. XIV.

[47] Deiferi quidam ſanctorum patrum dixerunt: Angelorum quidem eſt nullatenus litigare, ſed in omnimoda & perpetuâ pace conſiſtere: hominum verò eſt altercari quidem, ſed ſtatim reconciliari: dæmonum autem eſt litigare, & totum diem tranſire irreconciliatos. Hoc propterea præfati ſumus, amatores Chriſti, propter præſentem narrationem. Placuit huic aliquando nobili, vnà cum commemorato Nicetâ patricio, de quadam publicâ re altercari. Modus autem litigij erat talis: neceſſarium eſt enim dicere, cùm ſit animæ vtilis: Patricius quidem diſponere volebat forum propter lucra publica: patriarcha autem id non patiebatur, pauperum in hoc procurans ſalutem. Multùm ergo [48] contra ſe ſecretò contendentes, & inflexibiles manentes, receſſerunt ambo ab inuicem irati & irreconciliati. Erat autem hora quinta: & quidem patriarchæ erat refragatio & amaritudo pro mandato Dei: Patricij autem, propter pecuniaria lucra erat. Tamen ait ille iuſtus: Neque pro rationabili, neque pro irrationabili occaſione debet homo iraſci. Adueniente ergo horâ vndecimâ, mandat per archipresbyterum vnà cum clero patriarcha Patricio hoc dignum memoriâ verbum: Domine, ſol ad occaſum eſt. Cùm autem hoc verbum ille audiſſet, non tolerans cordis ſui ardorem, ſed tamquam diuino igne inflammatus, ſancti ſermone compunctus eſt, infectuſque lacrymis ſtatim totus factus eſt: & ſurgens, venit ad beatum hunc. Quem cum vidiſſet, ait: Beneueniſti fili eccleſiæ, obediens voci eius. [49] Mittentibus igitur ambobus metanœam, & amplexantibus alterutrum, ſederunt. Et aperiens os ſuum patriarcha, dixit: Crede mihi domine, niſi quia vidi te valdè tribulatum de hoc, iam non pigritarer ego venire ad claritatem tuam. Etenim Dominus & Deus noſter, ipſe circuibat ciuitates & caſtella & domos, viſitando homines. Omnibus autem humilitate ſummi ſacerdotis ædificatis, & admiratione plenis, reſpondit ad

Lis inter Ioannem & Patricium.

Componitur prudentiâ Ioannis, ex Apoſtoli dicto. Epheſ. 4.

ad eum Patricius: Crede pater, quia vlterius non capient aures meæ eorum verba, qui litigioſas mihi ſuggerunt res. Tunc ſapiens doctor dixit ei: Crede fili & frater, ſi omnibus his voluerimus credere, multorum peccatorum erimus domini, maximè in tempore hoc, quando facti ſunt multi hominum inuicem odientes. Multoties enim & mihi ſuadere tentauerunt hi, qui ſuggerebant mihi diſpoſitiones rerum: & cùm facerem ſæpe finem, vt ſeductus fuerim, poſtmodum alij quidam ſuggerebant mihi, quòd fuerim deceptus in capitulo. Cum ergo ſecundò & tertiò hoc fuiſſem perpeſſus, dedi terminum mihimetipſi abſque vtrorumque parte, ne darem definitionem alio in capitulo. Quòd ſi qui ſuggerebant mihi, mentirentur, ipſi pœnam ſoluerent, quam accuſatus ferret, ſi contra eum calumnia veraciter fuiſſet iniecta. Et ex eadem die improuidè ſuggerere mihi contra aliquem omnino aliquid nullus iam auſum habet: quod depoſco & moneo magnum decorem tuum, fili, ſimiliter facere. Sæpe enim & cædes iniuſtas faciunt, qui ſublimitatem creditam habent, ſi fuerint verbis ſuaſorijs commoti, & ſi ſine cruciatu reciderint quæ ad eos veniunt capitula. Et Patricius tamquam à Deo iuſſus, pactus eſt eius mandatum ſe cuſtodire omni tempore illæſum.

[Margin: Pœna [illegible] delatorem.]

Cap. xv. Iſte memorabilis habebat quemdam nepotem, nomine [10] Georgium. Vna itaque dierum faciens iſte cum quodam ciuitatis tabernariorum rixam, conuitijs ab eo ſeuere affectus eſt: qui amarè dolens, non ſolum quia publicè, verum etiam quia à viliori inhonoratus eſſet, maximè verò, quia erat nepos patriarchæ; ſubijt ad eum in conclaui, eo in ſecreto morante, flens vehementer. Cùm autem hunc ita æſtuantem & lacrymantem vidiſſet mitiſſimus patriarcha, interrogat cauſſam detinentis eum anxietatis, ſcire hanc volens. Cumque ille non poſſet præ amaritudine, quæ circumdederat eum, exprimere ſermonem, hi qui præſtò fuerunt, quando eum exhonorari à negotiatore contigerat, cœperunt recitare Archiepiſcopo cauſſam: Et quia non debuerat, inquiunt, ita ſanctitas veſtra contemni, vt proprios ſuos ac propinquos à deſpectis exhonorari pateretur hominibus. Ille autem verus medicus, volens primò velum emplaſtro quodam curare nepotis ſui furiam, & tamen tamquam ferro inciſionem & liberationem paſſionis, per ſapientiſſimum os ſuum huic afferre, talibus verbis cœpit extinguere morbum, & dicere: Et omnino auſus eſt aliquis os aperire, & contradicere tibi? Crede fili mi patri tuo, quoniam faciam in eo hodie rem, vt tota Alexandria miretur. Cumque vidiſſet eum remedium recepiſſe, & triſtitiam cunctam proiecisse, putantem videlicet, quòd ageret contra eum qui ſe contumelijs affecerat, & faceret eum flagellari per eum, qui ſuper forum erat conſtitutus, & varijs pompis dehoneſtari: dicit ei, deoſculans pectus ipſius; Fili mi, ſi ex veritate humilitatis meæ nepos exiſtis, præpara teipſum & flagellari, & conuitia pati ab omni homine. Vera enim cognatio non ex ſanguine & carne, ſed ex virtute mentis agnoſcitur. Confeſtim igitur accerſiuit eum, qui ſuper caupones erat conſtitutus, & præcepit ei, ne ab illo caupone acciperet neque conſueta ſua, neque publica, neque penſionem ergaſterij eius. Et ipſe enim ſanctiſſimæ eccleſiæ erat. Et omnes expaueſcentes immobilem longanimitatem eius, intellexerunt eſſe hoc quod dixit: Quoniam faciam in eum rem, vt miretur tota Alexandria: videlicet quia non ſolum viciſſitudinem non reddidit, verum etiam pro vltione adiutorium impendit.

[Margin: Contumelia afficitur nepos Ioannis.]

[Margin: Vera cognatio ex virtute, non ſanguine.]

[Margin: Benè meretur de nepotis contumeliatore.]

Cap. xvi. Nuntiatum eſt aliquando huic beato, quòd quidam clericorum malitiam in corde aduerſus quemdam reſeruaret, & inreconciliatus ei permaneret. Ille verò quærebat huius nomen & gradum noſſe. In craſtinum ergo die Dominico didicit hunc, Damianum quidem nomine, diaconem verò eſſe officio. Præcepit itaque archidiacono, vt ſibi, quando idem Damianus ad eccleſiam veniret, demonſtraret. Igitur cum in craſtinum ſtatio Dominico die fieret, venit & diaconus ad ſtationem: & videns archidiaconus, oſtendit eum patriarchæ. Ob eam enim tantummodò controuerſiam adſtabat tunc Pontifex ſancto altari: quid verò vellet facere, nulli credidit. Cum ergo veniſſet diaconus Damianus, vt ſuſciperet ab eo ſanctam Communionem ſecundùm proprium gradum, tenuit manum illius ille ſanctus, & dixit. Vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens, dignè ſuſcipe immaculata, immemor malitiæ, Chriſti myſteria. Reueritus ergo coram tantâ multitudine clericorum contradicere illi, maximè in tali loco & in tali horrenda horâ, ſpopondit hoc facere: & tunc de ſanctis myſterijs dedit ei. Igitur ex tunc omnes clerici & laici cuſtodiebant ſe, ne inter ſe malitiam retinerent: timentes, ne & ipſos confunderet, triumpharetque quemadmodum & illum diaconum.

[Margin: Damiano diacono Communionem negat, niſi reconcilietur. Matth. 5.]

Cap. xvii. Habebat quidem ſanctiſſimus hic vir ſcientiam diuinarũ Scripturarum: non au-

tem in ſapientia ſermonis, has tamquam ex inani gloriâ memoriter dicens, ſed per eamdem ipſam operum actionem, & mandatorum obſeruationem: & in ſecreto quotidiani conſilij ſui nullus ſermo otioſus audiebatur, niſi fortè ordinatio rei ciuilis exigeret: ſed aut relationes ſanctorum patrum, aut ſcripturales quæſtiones, aut dogmatica problemata, propter multitudinem nec nominandorum hæreticorum, qui regionem circumdederant. Si verò alicui aliquis detrahere inciperet, hunc patriarcha per alteram ſermocinationem, vt ſapiens, ingenioſè remouebat: & ſi iterum permaneret, nihil quidem ei dicebat; ſed hunc annotans, præcipiebat hebdomadario, ne fineret vlterius eum intrare cum his qui nuntiabantur, quatenus per eum ceteros temperaret atque erudiret.

Sermo eius velatus SS. PP. Scriptura, dogmata.

Detractores odit & excludit.

CAP. XVII.

Definitionem autem & aliam, quam affectauit hic ſanctus, non eſt iuſtum poſtponere. Audiens quòd [11] poſtquam coronatus eſt Imperator, nullus vniuerſi ſenatus & adſtantium exercituum antiquum memoriale aliquod nuntiet, ſed mox hi, qui dicuntur monumentorum ædificatores, ſumant quatuor vel quinque minutias marmorum puſillas de diuerſis coloribus, & ingrediantur ad eum, & dicant: Domine, quali metallo imperium tuum iubet fieri monumentum tuum: inſinuantes videlicet ei, quia tamquam homo corruptibilis & tranſitorius curam habeto tuæ ipſius animæ, & pie regnum diſpone: imitabatur & iſte beatus veraciter hanc dignam laude traditionem, & præcepit ſibi monumentum ædificari, vbi & reliqui prædeceſſores eius patriarchæ iacebant: imperfectum verò manere vſque ad obitum ſuum, vt imperfecto exiſtente, per celebrem feſtiuitatem aſſiſtente clero ingredientes qui dicebantur [12] ſtudioſi, dicerent ad eum: Domine, monumentum tuum imperfectum eſt, præcipe ergo vt conſummetur, eò quòd neſcias quâ horâ fur veniat. Hoc autem faciebat ille ſanctus vt ita fieret, volens imitationem bonam & poſt ſe futuris relinquere patriarchis.

Imp. coronatum priùs marmorarij accedunt de ſepulcro quæſituri.

Ioannes, dum adhuc viueret, monumentum ſibi extruebat.

Matth. 24.

CAP. XIX.

Domino ob multitudinem peccatorum noſtrorum permittente, propria templa quæ erant Ieruſolymis, à percutiendis à Deo Perſis cremari: diſcens hic ſanctiſſimus patriarcha, in multâ egeſtate eſſe ſanctum [13] Modeſtum patriarcham Ieroſolymorum, ad horum releuationem & reædificationem mittit ei numiſmata mille, & mille ſaccos plenos frumento, & mille legumina, mille libras ferri, [14] mille reſtes ſiccatorum piſcium, qui menomenæ dicuntur, mille vaſcula vini, & mille Ægyptios operarios, mittens ei per litteras: Da mihi veniam, vere Chriſti operator, nihil dignum templis Chriſti mittenti. Vellem enim, crede mihi, ſi eſſet conueniens, & ipſe eò venire, & ipſe operari in domo ſanctæ Chriſti reſurrectionis. Verumtamen illud rogo honorandum caput tuum, vt nullatenus hoc imputes minimo nomini exiguitatis meæ: ſed hoc potiùs petas à Chriſto, vt ibi me conſcribat, vbi veraciter conſcriptum beata conſiſtit.

Mittit munera pro eccleſiâ Ieroſol.

Epiſtola Ioannis ad Patriarchã Ieroſol.

CAP. XX.

Arripit ille ſanctus & hoc, bonum dico, videlicet quòd infimo ſtratu recumberet, & vilibus operimentis in cellula ſuâ vteretur. Quod cum audiſſet quidam poſſeſſorum ciuitatis, adſcendens ad eum, & videns quòd opertorio ſciſſo & laneo tegeretur: tranſmiſit ei coopertorium numiſmatum triginta ſex, rogans multùm eum, vt eo cooperiretur ad memoriam, inquit, mittentis. Ille verò hoc ſuſcipiens, propter multam viri poſtulationem coopertus eſt hoc vnâ nocte, per totam penè noctem dicebat ad ſemetipſum, vt recitabant cubicularij eius: Quis dicet, quod humilis Ioannes (habebat enim ſemper verbum iſtud in ore) pallio triginta ſex numiſmatum tegatur, & fratres Chriſti frigore necentur? Quanti ſunt modò, qui dentibus ſtrident præ glacie? quanti ſunt modò, qui [15] pſiathium habentes ſubtus dimidium, & ſupra dimidium, & non poſſunt extendere pedes ſuos, ſed dormiunt [16] vt glomus tremente? Quanti in monte dormierunt incœnati, & ſine lucernâ, habentes duplicem cruciatum tam ex frigore quàm ex ieiunio? Quanti deſiderant ſaturari de folijs olerum, quæ proijciuntur de coquinâ meâ? Quanti vellent tingere panem ſuum in [17] zemate quod proijciunt coqui mei? Quanti cupiunt vel odorare vinum, quod funditur in cellario meo? Quanti ſunt in ciuitate iſtâ in hac horâ peregrini, non habentes vbi hoſpitentur, & in foro iacent, fortaſſe & pluuiâ madefacti? Quanti, putas, habent totum menſem, vel etiam duos, non guſtantes oleum. Quanti ſunt, qui non habent alterum veſtimentum in æſtate, & alterum in hieme, & ita miſerijs affliguntur? Tu verò expectans etiam æternam iucunditatem aſſequi, & vinum bibis, & piſces immanes deuoras, & in cubiculis demoraris: modò autem cum omnibus malis & in coopertorio triginta ſex numiſmatum te calefacis? Veraciter ita viuens & in tali laxatione conuerſans, non expectabis illic præparatis gaudijs frui, ſed audies vtique quod & diues ille audiuit: Recepiſti bona

Vilia eius ſtrata & ſtragulum.

Sermo de ſtragulo pretioſo ſibi oblato abſtracto.

Præclara Ioannis ratiocinatio, quod vernam dedit omnes amuleat.

Luc. 16.

bona in vitâ tuâ, pauperes verò mala: nunc [illegible] nſolantur, tu verò cruciaris. Benedi[c]t[us] Deus, humilis Ioannes aliâ nocte [n]on cooperietur illo. Iuſtum eſt enim, & ben[e] acceptum Deo, vt tegantur centum po[ti]us quadragintaquatuor fratres & do[mi]ni tui, quam tu infelix. Venumdaban[tur] enim quatuor [58] rachanellæ numiſmate vno. Mox ergo tranſmiſit illud in craſtinum, vt venumdaretur. Et videns is qui obtulerat, emit illud triginta ſex numiſmatibus, & rurſus obtulit patriarchæ. Cùm verò in craſtinum vidiſſet illud, emit hoc ſimi[li]ter, & rurſus obtulit patriarchæ, depoſcens vt tegeretur ab eo. Cùm autem [terti]o hoc feciſſet, dicit ei gratulabundus ill[e] ſanctus: Videbimus quis deficiet, ego [an] tu. Erat enim opulentus valdè, & ſuauiter quaſi vindemiabat eum ille ſanctus, paulatim ab eo multa auferens: & dicebat ſemper, quòd poſſet aliquis intentione dandi pauperibus [59] expoliare diuites, & ipſum etiam hypocamiſum ab eis beneuole auferre, & non peccare: & maximè, ſi ſunt aliqui immiſericordes & auari. Duo enim lucratur talis: vnum quidem, quia animas illorum ſeruat: alterum autem, quoniam & ipſe ex hoc mercedem non modicam habet. Attulit autem ad credulitatem verbi & teſtimonium verax, [60] quod circa ſanctum Epiphanium & Ioannem epiſcopum Ieroſolymorum factum eſt: quomodo ſanctus Epiphanius per artem tulit argentum patriarchæ, videlicet Ioannis eiuſdem, & dedit egentibus.

Modus [illegible] diuites.

Cap. XIII.

Dignum & congruum prædicto capitulo referebat ſemel coram omnibus iſte ſanctus, dicens: Habebam, inquit, quemdam miniſtrum in apothecâ meâ in Cypro, fidelem valdè, & virginem vſque ad obitum ſuum. Hic ergo narrabat mihi, quia in Atticâ exiſtente me, facta eſt res huiuſmodi: Permanebam enim, ait, cum quodam teloneario, diuite vehementer & immiſericordi. Semel ergo pauperibus in hieme ſedentibus ad ſolem, ſeſque calefacientibus, cœperunt ſinguli domos eleëmoſynarorum collaudare, & pro eis orare per ſingulos eorum, ſimiliter & domos eleëmoſynam non facientium vituperare. Inter quæ venit in medium eorum & nomen ſenioris mei telonearij, & cœperunt ſinguli interrogare proximum: Verè tu frater accepiſti aliquando de domo illâ benedictionem? Et omnibus interrogantibus inuicem, nullus inuentus eſt accepiſſe aliquando de domo eius aliquid. Dicit ergo vnus ex eis. Quid dabitis mihi, & ego accipiam hodie ex eu benedictionem? Et facientibus

Hiſtoria de Petro teloneario immiſericordi.

cum eo pactum; venit & ſtat foris portam domus; expectans quando ad domum ſuam reuerteretur. Ex diſpenſatione Dei peruenerunt ſimul, ipſe ingrediens portam, & animal portans ſiligines [61] à mancipio, cauſſâ prandij ipſius. Videns igitur egenum, non inueniens lapidem, per furorem arripit ſiliginem de citellâ, & iactauit in faciem eius. Ille verò ſuſcepit eam, & abijt vt ſatisfaceret confratribus ſuis, quòd ex eiſdem manibus accepiſſet eam. Itaque poſt duos dies ægrotauit infirmitate ad mortem idem telonearius, & vidit in ſomnis ſeipſum rationem ponentem, & omnes actus ſuos ſuper ſtateram appendere: in [62] vnâ quidem acie congregabantur Mauri quidam deformes: altera autem acies, aliorum quorumdam erat candidatorum & terribilium ſpecie. Qui nihil inuenientes boni, vt & ipſi appenderent econtrà aduerſum mala opera, quæ collecta erant à Mauris in acie ipſorum, nimis tribulabantur & triſtabantur, & mente conſternebantur ad alterutrum, & dicebant: Ergo ne nihil habemus hic? Tunc dicit vnus eorum: Verè nihil habemus, niſi vnam ſiliginem, quam dedit ante duos dies Chriſto, & ipſam non voluntariè. Et mittentibus eis ſiliginem, æqualitas facta eſt. Tunc dicunt teloneario hi, qui apparuerant ei candidati: Vade, & auge ad ſiliginem hanc: nam verè Mauri iſti te apprehendent. Eiulans ergo, agnouit quæ viſa ſunt ab eo, non eſſe mendacia, ſed veracia. Omnia vero quæ à iuuentute ſuâ commiſerat, & quorum ipſe erat oblitus, videbat Æthiopes illos congregare, & deportare ad libram, & dicebat: [63] Vauè, ſi vna ſiligo quam iactaui per furorem ita profuit, à quantis malis ſe liberat, qui dat in ſimplicitate ſuâ bona indigentibus? Et de cetero ita modeſtus & prudens atque ſummus eleëmoſynator factus eſt, vt etiam corpori proprio non parceret.

Petrus telonearius in pauperẽ ſiligineum panem proijcit.

Actus eius in ſtaterâ appenduntur.

Patrocinatur ei quòd indignabundus dederat pauperi.

Inſignis eleëmoſynator euadit.

Contigit enim aliquando ſecundùm conſuetudinem procedere eum diluculò ad teloneum, & obuiat ei nauta, qui à naufragio nudus vt natus eſt, euaſerat: & cecidit ante eum, rogans vt protectionem apud eum impetraret. Ille ergo putans quòd egenus eſſet, expoliauit ſe [64] eſophorium ſuum, quod illius melius erat, & dat ei: rogauitque eum, vt hoc ipſe veſtiretur. Pergens verò ille & erubeſcens veſtiri hoc, dedit illud venditori vt venumdaretur. Et cùm recederet telonearius, vidit hoc ſuſpenſum, & triſtatus eſt vehementer: & adſcendens domum ſuam, nihil paſſus eſt guſtare: ſed claudens oſtium coucłauis ſui,

Eſophoriũ ſuum pauperi largitur.

ſede-

ſedebat plorans & cogitans; Quia non fui dignus, inquit, vt mei memoriam haberet egenus. Cum ergo anxiaretur, obdormiuit: & ecce vidit quemdam ſpecioſum tamquam ſolem, ferentem crucem ſuper caput ſuum & eſophorium, quod dederat nautæ, adſiſtentem ſibi & dicentem: Quid ploras domine Petre? Hoc enim erat ei nomen. Ille verò dixit, vt ad Deum diſputans: Quia, Domine, ex quibus largiris nobis, damus alicui, & in turpe lucrum vertunt accipientes. Tunc dicit ei: Cognoſcis hoc? Et oſtendit ei, quia deintus veſtitus eſſet eius eſophorio. Dicit ei: Ecce ego illo veſtior, ex quo dediſti mihi hoc: & gratias ago voluntati tuæ bonæ: quoniam frigore affligebat, & tu cooperuiſti me. Ad ſe ergo reuerſus, admiratus eſt: & cœpit beatificare egenos, & dicere: Viuit Dominus, ſi inopes Christus meus ſunt, non moriar, & fiam tamquam vnus ex eis.

Chriſtus eo ſe indutum oſtendit.

Chriſtus in pauperibus nudus eſt, veſtitur.

Accerſito verò notario ſuo, quem & emerat, dicit ei: Secretum volo credere tibi: & crede, ſi propalaueris me, barbaris vendam te, aut ſi non audieris me. Dat verò ei decem libras auri, & dicit ei: Vade, & eme tibi negotium: & ſume me, & duc in ſanctam ciuitatem, & vende me cuilibet Chriſtiano, & pretium da pauperibus. Notario autem recuſaute, dicit ei iterùm: Quoniam ſi me non vendideris, ego vendam te barbaris, vt prædixi tib. Obediuit ergo ei notarius: & peruenientibus eis ad ſancta loca, inuenit idem notarius amicum ſuum charum, fabrum argentarium, qui damna inciderat. Ad locutionem verò venientibus ambobus, dicit ei notarius: Audi me Zoile, & eme ſeruum vnum, quia habeo tam bonum, vt dicat homo quòd patricius ſit. Et audiens argentarius quòd ſeruum haberet, admiratus eſt, & dicit ei: Crede mihi, quia non poſſideo vnde emere poſſim. Dicit ei rurſum notarius: Accipe mutuum, & eme eum: multùm enim eſt bonus, & benedicet tibi Deus per eum. Acquieuit ergo ei, & emit eum ſordidis veſtibus indutú, numiſmatibus triginta. Relinquens autem eum notarius, abijt Conſtantinopolim, ſatisfaciens quòd nulli hoc manifeſtaret: & quòd de pretio nequaquam ſibi retinendo aliquid defraudaret, ſed hoc totum pauperibus daret. Ergo aliquando idem Petrus coquinam faciebat domino ſuo, aliquando autem lauabat pannos eius, numquam aliquando in quolibet horum aſſuetus. Afflixit autem ſeipſum & ieiunio multo. Cùm verò vidiſſet ſe benedici dominus eius ſuper omnem benedictionem, dicit ei, verecundatus enormem eius virtutem & humilitatem, Volo humilis Petre liberare te, & vt ſis de reliquo frater meus. Ille verò noluit. Viderat autem eum frequenter conuicia perferre, & percuti à conſeruis ſuis. Habebant autem eum tamquam amentem, ita vt & nomen ei imponerent Amentis. Quotieſcumque ergo tribulabant eum conſerui ſui, & dormiebat in tribulatione, apparebat ei qui in Africà illi apparuerat, veſtitus eſophorio eius, tenens & illa triginta numiſmata in manu, dicens ei: Noli mœſtus eſſe frater Petre, ego ſuſcepi & pretium tui, ſed ſuſtenta vſque dum cognoſcaris.

Iubet ſe vendi Petrus, & pretium dari pauperibus.

Officia Petri venditi, & pia opera.

Renuit libertati reſtitui.

Inſtar amentis habetur.

Chriſtus eum ſolatur.

Poſt aliquod verò tempus, venerunt à patriâ eius quidam argenti venditores, vt orarent ad loca ſancta: & inuitauit eos ad prandium dominus domini Petri: & eum miniſtraret, ſtatim ille cognouit eos. Ipſi autem dum prandetent, cœperunt affigurare eum, & inuicem ad aures dicere: Quàm ſimilat puer iſte domino Petro telonеario. Ille verò occultabat, quantum poterat, vultum ſuum. Iterùm ergo comedentibus eis, cœperunt dicere ad eum qui eos inuitauerat: Vere putamus, res tibi magna euenit domine Zoile: etenim, niſi erramus, publicam perſonam in miniſterio tuo habes. Neque enim ſciebant certiùs, quia erat de coquinâ & ieiunio commutatus vultus eius. Diu igitur conſiderantibus eum, dicit vnus ex eis: Vere dominus Petrus eſt: ſurgam & tenebo eum. Valdè enim Imperator audiens, triſtatur de eo, quia dudum non comparuit. Foris itaque ſtans audiuit hæc: & ponens catinum à ſe, non eſt ingreſſus, ſed recto curſu eucurrit ad portam. Erat itaque ei qui eum tunc habebat, oſtiarius mutus & ſurdus à natiuitate, qui per nutum tamen aperiebat & claudebat. Feſtinans ergo ſeruus Dei exire, dicit ſurdo & muto: Tibi dico in nomine Chriſti. Ille verò audiuit ſtatim, & dixit: Etiam domine. Iterùm verò ille ad eum: Aperi. Reſpondit mutus & ſurdus ſecundò: Ego domine. Statim ergo ſurrexit, & aperuit ei. Et exeunte eo, ſubijt oſtiarius, & clamauit coram omnibus gaudens & exultans, quia audiuit & locutus eſt, Domine, Domine. Porrò omnibus qui in eadem domo erant perterritis, quoniam audiebant eum loquentem. Iterum dicit ille quondam mutus: Ille qui coquinam faciebat, exijt currens: ſed videte, ne forte fugâ lapſus ſit: magnus enim ſeruus Dei eſt. Quando diſcedebat, dixit mihi: Tibi dico in nomine Domini: & mox vidi de ore eius exeuntem flammam, & tangentem aures meas: & ſtatim audiui, & locutus ſum. Et

Agnoſcitur à conterraneis.

Fugiens ſurdo & muto auditum & loquelam impetrat.

exilien-

exilientes & ſequentes eum cuncti, vlterius non viderunt eum. Tunc pœnitentiam omnes agebant, qui in domo illâ erant: & ipſe dominus eius qui Petrum emerat, quia in tali exhonorantiâ humiliaſſent eum: & maxime hi qui vocabant eum Amentem.

Hæ ſunt beatiſſimi à Deo honorati Ioannis patriarchæ narrationes. Non ſolum enim de vitâ ſuâ contentus erat volentem proficere ædificare, verum etiam de Deo acceptis & veracibus relationibus ſuis: & dicebat ſemper hæc audientibus: Si proprio ſanguini non pepercerunt quidam hominum, ſed hunc dederunt in manus fratrum, imò Chriſti: quomodo putas nos cum alacritate & humilitate debemus de facultatibus noſtris dare Chriſto & egenis atque pauperibus, vt recompenſationem recipiamus à iuſto & mercedum redditore Deo, in illâ timendâ & horrendâ retributionis die? Qui nunc ſeminat parce, parcè
2 Cor. 9.
& metet: & qui ſeminat in benedictionibus, id eſt, largè & magnanimiter, multipliciter & metet: hoc eſt, bona illa hereditabit, quæ omnem mentem tranſſcendunt.

Cap. XXII. Omnibus ergo rectis moribus iſte ſanctus adornatus, nec hoc carebat: valdè enim diligebat eloqui de actibus ſanctorum patrum, & eorum qui eleëmoſynæ cultores fuerunt. Vnde cum vnâ dierum recitaret de vitâ ſancti Serapionis, qui vocabatur Sindonius, & inueniret eum (vt fertur) amictum ſuum dediſſe egeno, & iterum paululùm proceſſiſſe illinc, & frigus patienti obuiaſſe: & illi tunicam præbuiſſe, & quia nudus ſedebat, tenens ſanctum Euangelium, & interrogatus à quodam: Quis te expoliauit abba? demonſtrans ſanctum Euangelium, ait: Iſte. Et alio tempore hoc ipſum Euangelium vendidiſſe, & dediſſe eleëmoſynam: & diſcipulo ſuo dicente, Abba, Euangelium vbi eſt? & illo dicente ad eum: Crede fili, qui dixit mihi, Vende quæ habes, & da pauperibus: ipſum vendidi & dedi eis, vt in die iudicij habeamus fiduciam abundantiorem apud Deum. Et quia aliàs iterùm vidua mulier petiſſet ab eodem ſancto Serapione eleëmoſynam, quoniam eſuriebant filij eius, & non habente eo aliquid omnino, tradidit ſe ei, vt venderet eum ad mimos Græcos, quos & Chriſtianos fecit in paucis diebus.

Sermo Ioannis de actibus SS. Patrum & eleemosynæ ministrorum.

Pallad. cap. 83.

Serapion Sindonites dicit ſe ſpoliatum ab Euangelio.

Matth. 19.

Vendit etiam Euangelium.

Tandem ſeipſum vendit.

Hæc legens ſanctus de ſancto Serapione, ſtupefactus & miratus ſancti induſtriam, totus lacrymis infectus vocauit omnes diſpenſatores proprios, legit & eis omnia de ſancto Serapione, & dicit ad eos: Vauæ, ô philochriſti, quid prodeſt homini colloquenti de actibus ſanctorum patrum? Credite mihi, quia vſque hodie putabam, quòd vel aliquid facerem, datis, quas habere poſſum, pecunijs: neſciebam autem quòd & ſeipſos venderent, quadam compaſſione ſuperati.

Cap. XXIII. Semper quidem honorabat monachicum ſchema ſanctus hic, & colebat & compatiebatur, vbi maximè adſpiciebat monachum corporalibus vtilitatibus anguſtatum. Habebat autem & hoc ſuper multos præcipuum, quia accuſationem qualemcumque, ſiue mendacem ſiue veracem, non ſuſcipiebat cõtra aliquem circumamictum monachico habitu. Semel enim euenit ex immiſſione quorundam criminatorum, pertuliſſe eum aliquid tale: Quodam monacho gyrante in ciuitate cum puellâ vnâ iuuenculâ, & petente eleëmoſynam per dies aliquot, quidam qui hoc viderant, ſcandalizati, & exiſtimantes quòd mulier eius eſſet, attulerunt patriarchæ contra eum querelas, dicentes: Propter quid, à Deo honorate, derogat talis Angelicæ monachicæ vitæ ſchemati, puellam quamdam habens mulierem? Mox ergo Dei famulus, putans prohibere contra Deum commiſſa peccata, tamquam qui ad hoc ab eo eſſet prouectus, præcepit mulierem quidem flagellis cædi, & ſeparari ab eo: ipſum autem verberari, & in carcere ſecretò recludi. Dum ergo cum omni celeritate iuſſio ſancti in opus procederet, apparuit ei nocte per viſum monachus, oſtendens ei dorſum ſuum putrefactum (non patientes enim ceciderant eum eccleſiæ defenſores) dicens ei: Ita placet tibi domine patriarcha: hac vnâ vice erraſti vt homo: crede mihi, quia de proximo eſt vita & mors. Et hæc dicens, diſceſſit ab eo. Manè autem facto, recordatus eſt ille beatus viſionis nocturnæ: & ſedebat ſuper lectum ſuum mœſtus: mittitque ſtatim, & conuocat per cancellarium ſuum monachum de loco in quo erat recluſus, cogitans intra ſe beatus ille patriarcha, ſi ſimilis eſſet illi, qui nocte ſibi apparuerat. Cum ergo veniſſet cum labore multo, (neque enim propter plagas moueri poterat,) cumque vultum eius vidiſſet patriarcha, remanſit ſine voce immotus, non valens loqui: ſolâ autem manu ſuâ innuit, vt ſederet prope ſe in lectulo ſuo. In ſemetipſum vero reuerſus & ſignatus, rogauit monachum præcinctum linteo, vt ſine verecundiâ deſpoliaret ſe, quatenus videret dorſum eius, ſi ita eſſet ſicut & in ſomnis viderat. Vix ergo ſuaſus vt id ageret, deſpoliauit ſe. Cum verò deſpoliaretur, vt monſtraret dorſum ſuum viro ſancto, per admirandum Dei conſi-

Contra monachum accuſationem non recipit.

Monachũ iubet verberari.

Nocte corripitur à monacho Ioannes.

Monachus cōcupiſcentia accuſatus, eunuchus deprehenditur.

conſilium ſolutus eſt, quo erat indutus amictus, & cecidit in terram: & viderunt eum omnes eſſe eunuchum. Sed quia recens erat, nulli hoc exiſtebat manifeſtum. Videntibus ergo eum omnibus & ſancto Pontifice, & maximè dorſi eius pernicioſa verbera: mittens mox, ſegregauit illos qui hunc inconſideratè tractauerunt. Venerabiliſſimo autem monacho complura rationabatur, in ignorantiâ dicens ſe in eum peccaſſe, & in Deum verum. & in hoc admonebat eum ille ſanctus: Non, inquit, ô fili, ita ſine cuſtodiâ in ciuitatibus conuerſari oportet eos, qui ſancto Angelico veſtro indumento circumamicti ſunt, maximè & feminam circumducere ad ſcandalum aliorum videntium. Tunc monachus cum omni humilitate rationem reddebat ſancto, dicens: Crede domine, non mentiar. Gazæ eram ante paucos dies: & exeunte me de ciuitate, vt venirem [61] & ſalutarem ſanctum abbatem Cyrum, obuiauit mihi hæc benè viſa puella foris portam, veſpere incumbente: & accurrens ad pedes meos, rogabat vt mecum ambularet. Dicebat enim ſe Hebræam eſſe, & velle fieri Chriſtianam: & cœpit eadem narrare verbis horribilibus, vt non permitterem perire eam. Timens itaque ego iudicium Dei, ſumpſi eam, æſtimans quòd non immitteret tentationem ſatanas ſpadonibus. neſciebam verò quòd nemini parcat. Igitur venientibus nobis, ſanctiſſime pater, & orationem perficientibus, baptizaui eam ad ſanctum abbam Cyrum, & gyrabam cum eâ in ſimplici corde, expoſcens modicum ſumptum, quatenus introducerem eam in monaſterium. Cùm hæc audiſſet patriarcha, dixit: Papæ! quot abſconſos ſeruos habet Deus, & neſcimus nos humiles? Et enarrabat his qui præſtò erant, viſionem quam viderat nocte de eo. & protulit patriarcha centum numiſmata de manu, daturus ei: Dei autem amicus ille verè monachus, non paſſus aliquid accipere ex eis, dignum memoriâ verbum ad patriarcham locutus eſt, dicens: Ego hoc non poſtulo domine: monachus enim ſi fidem habet, horum non indiget. Si autem horum eget, fidem non habet. Quod maximè ampliùs ſatisfecit omnibus qui audierant, quòd ſeruus Dei iſte monachus eſſet. Genu flexit igitur patriarchæ, & exiit in pace. Extunc igitur plus honorabat & hoſpitio recipiebat monachos, & bonos æſtimatos & malos: & ædificabat mox xenodochium ſeorſum, & appellauit hoc Receptaculum omnium monachorum.

Peregrinatio ad templū S. Cyri.

Ioannes numiſmata monacho offert.

Reſponſum dignum monacho.

Ioannes xenodochium ædificat.

CAP. XXIV.

Mortalitate aliquando ciuitatem comprehendente, ibat & ipſe ſanctus, vt videret funerum obſequia. valdè enim dicebat hoc eſſe proficuum, & ſepulcrorum conſiderationem. Multoties verò aſſidebat & his, qui morituri, vexationem in exitu animæ patiebantur: & ipſe eorum oculos proprijs manibus claudebat, memoriam habere ex hoc ſempiternam volens, & curam proprij exitus. præcipiebat autem & collectiones pro defunctis [66] impigrè & ſine dubio perficere. Etenim dicebat, quia ante paucum tempus captiuus ductus eſt ad Perſas quidam, & deſcendens in Perſidam, retruſus eſt in carcerem, qui appellabatur Lethe, hoc eſt, obliuio. Quidam ergo fugientes illinc, venienteſque in Cyprum, & interrogati à parentibus illius, ſi fortè vidiſſent eum: reſpondentes dixerunt eis, quia nos propriis manibus ſepeliuimus eum. Non autem erat iſte, de quo interrogabant eos: ſed alius, indiſſimiliter eum ſimilans. Dixerunt verò eis & menſem, & diem obitus ipſius. Illi verò tamquam pro mortuo, faciebant ei tres collectas per ſingulos annos. Poſt quatuor itaque annos venit in Cyprum, fugâ lapſus à Perſis. Dixerunt ergo ei ſui: Vere, frater, nos audiuimus quòd mortuus eſſes, & memoriam tui faciebamus ter in anno. Cùm ergo audiſſet, quòd in anno ter facerent pro eo memoriam, interrogat eos in quo die, & in quo menſe hæc celebrarent. Et illis dicentibus, [67] ſanctis Theophaniis, & Dominicâ ſanctâ, atque ſanctâ Pentecoſte: dixit ille, Quia tribus iſtis temporibus anni veniebat quidam candidatus vt ſol, & diſſoluebat me à vinculis ferreis & à cuſtodiâ: & mouebar deambulando totâ die, & nemo recognoſcebat me, & in craſtinum inueniebar vincula ferrea portans. Dicebat igitur ſanctus epiſcopus, quia ex hoc diſcimus habere dormientes quietem, quando pro eis collectas facimus.

Funerum obſequia, & moribundos libenter frequentat.

Viuens refrigerium capit ex collectis pro ſe tāquam mortuo factis.

CAP. XXV.

Act. 4.

Quod in Actibus Apoſtolorum audiuimus factum, hoc frequenter & huic compatientiſſimo accidebat. Videntes enim multi indeſinentem eius & inſcrutabilem circa gentes compaſſionem, mouebantur multoties ad vendenda multa de ſubſtantiis ſuis: & ferentes, præbebant Dei deuoto miniſtro. Vnde & quidam veniens vnâ dierum, offerebat ei ſeptem libras auri & dimidiam, ſatisfaciens ſancto, quòd non poſſideret aliud aliquid in auro. Petebat autem ab eo cum multis genuflexionibus, vt oraret, quatenus Dominus Deus filium eius ſaluaret. Habebat enim vnum ſolummodò filium quaſi annorum quindecim, vt reduceret nauim eius cum bono ab Africâ: illuc enim abierat. Accipiens igitur ſummus ſacerdos quantitatem auri de manu eius, mira-

Multi bona ſua Ioanni offerunt.

[illegible] m [illegible] in eſſe magnanim[illegible] ad [illegible] totam quantitatem auri quam [illegible]. Orauit quidem ei & in facie [illegible] & ſic eum dimiſit. Tamen propter eius [illegible] fidem, potuit ſubtus ſanctam m[illegible]gaturam quantitatis auri patriar[illegible]atorio cubiculi ſui: & ſynaxim fecit [illegible] perfectam ſuper eam pro illo qui hanc obtulerat: ſatis abundeque Deum rogans, quatenus & filium eius ſaluaret, & nauem cum ſalute reduceret, ſecundùm quod fuerat poſtulatus ab illo. Necdum ergo triginta tranſactis diebus, defunctus eſt filius hominis illius, qui obtulerat ſeptem libras & dimidiam patriarchæ: & in tertiâ die mortis pueri, recepit & nauim ſuam ab Africâ, in quâ erat & frater germanus, eiuſdem viri creditor. Et veniens iuxta Pharum, retulit quomodo nauis naufragium pertulit, & perdiderit totum quo erat plena, & quòd non eſſent ſaluatæ niſi animæ, & vna ſcapha vacua. Cùm ergo & hunc caſum didiciſſet eueniſſe ſibi dominus nauis & pater pueri, ſecundùm verbum Prophetæ, paullominùs in inferno habitauit anima eius. Nondum enim tribulatione filij ſui extinctâ, comprehendit eum & nauis. Relata ſunt itaque omnia quæ acciderant ei, patriarchæ: & pænè plus quàm is qui hæc perpeſſus fuerat, in triſtitiâ moetabatur, maximè propter filium eius vnicum. Neſciens ergo quid faceret, rogat miſericordiſſimum Deum, vt conſolaretur virum immenſâ pietate ſuâ. Conuocare enim eum, & conſolari in facie ſanctus erubeſcebat: verumtamen mandauit ei, vt nullatenus deſperaret: neque enim ſine iuſto iudicio Deum facere aliquid, ſed omnia in hoc quod expedit, quod nos ignoramus. Ergo vt non perdat mercedem, quam fecit in ſeptem & dimidiâ librâ auri, & fidem quam poſſidebat circa ſanctum patriarcham; iam verò vt & nos in tentationibus, quæ nobis eueniunt, quando aliquid boni fecerimus, imperturbati & gratias referentes ad Deum permaneamus: vidit in ſomnis iam dictus vir philochriſtus poſterâ nocte quemdam, quaſi in habitu ſanctiſſimi patriarchæ, dicentem ſibi: Vt quid tribulans frater, & mœrore diſſolueris? Nónne tu me rogaſti, vt peterem à Deo, vt ſaluus fieret filius tuus? Ecce ſaluus factus eſt. Crede mihi, ſi viueret, prauus & immundus homo fieret. & de naui tuâ, verè, niſi Deus placaretur pro bono quod feciſti paruitati meæ, ſententia erat data, quatenus tota, vt iacet, cum animabus in profundum pergeret, & perderes fratrem tuum. Sed ſurge, & glorifica Deum, qui dedit tibi eum, & ſaluat filium tuum mundum de hoc ſæculo vano. Euigilans itaque vir, inuenit cor ſuum conſolatum, & vniuerſam triſtitiam eius eiectam, & indutus veſtimenta ſua, venit curſim ad honorabiliſſimum patriarcham, & iactat ſe ad pedes eius, gratias agens Deo & ei, & narrans viſionem quam viderat. Quam audiens iuſtiſſimus, dixit: Gloria tibi benigne & miſericors Deus, qui & deprecationem peccatorum exaudis. Iterumque ad hominem dixit: Nequaquam, ô fili, gratiam hanc orationi meæ adſcribas, ſed Deo & fidei tuæ: hæc enim omnia iſta impetrare valuit. Erat enim valdè humiliter ſentiens ſanctus, verbis ſcilicet atque prudentiâ.

CAP. XXVI. Pergebat aliquando hic beatus ad viſitandos pauperes, in locum qui dicitur Cæſarium: illic enim eis fecerat quaſi [69] thorlos quoſdam prolixos, ligneis tabulis pauimento ſtrato ad requieſcendos eos, & ſimul cum ſtoreis & [70] rachanis per totam hiemem, cùm quodam epiſcoporum eorum qui cum eo erant, amatore pecuniæ, paſſibili modo preſſo. Dixitque beatus patriarcha ad eum: Ama ac honora, frater Troile, fratres Chriſti, hoc enim ei erat nomen. Nuntiauerunt enim quidam patriarchæ, quòd triginta libras auri portaret in ipſâ horâ domeſticus eiuſdem epiſcopi Troili, vt emeret ſpeciem argenti anaglyphi, gratiâ menſæ ſuæ. Epiſcopus autem tamquam veritus ſermonem patriarchæ, imò ad horam calefactus, ſingula dari omnibus fratribus præcepit ei, qui triginta libras illas portabat. Celeriter ergo huiuſmodi auri quantitas erogata eſt. Recedentibus itaque vtriſque, patriarcha ſcilicet, & qui inuitam (vt ita dicam) eleëmoſynam fecerat, epiſcopo Troilo in proprijs epiſcopijs, velut quædam amens & animæ perculoſa in eum cogitatio irruit, propter pecuniarum dationem: horroris & amoris pecuniæ, & crudelitatis & negligentiæ genimen eum ſequebatur, febre extra naturam mixtâ: propter quod ægrotus inuitus in lectum cecidit. Hebdomadario ergo à ſanctiſſimo patriarchâ ad eum veniente, & ad menſam eiuſdem patriarchæ eum inuitante, recuſauit: frigore enim & febre ſe vexari pro quadam cauſſâ dicebat. Igitur cùm hoc audiſſet patriarcha, mox agnouit cauſſam, quia propter exitum viginti librarum, infirmatus eſt ille inuitus eleëmoſynator. Erat enim (vt prædictum eſt) valdè immiſericors, & amator pecuniæ. Non ſufferens ergo beatus ſe quidem ſuper menſam reficere, illum autem ſuper lectum cruciari grauiter, peruenit celeriter ad eum

R ille

ille verè ſine ſuperbia, & dixit ad eum hilari vultu. Fac charitatem fili Troile. Æſtimas quòd in veritate dixerim tibi fratribus huiuſcemodi dare? crede mihi, per iocum dixi tibi dare. Ego enim volui præſtare eis ſingula numiſmata propter ſanctam feſtiuitatem: ſed quia non habebat diſtributor meus ſecum ſufficientem quantitatem, huius rei gratià mutuam dediſti eam mihi, & ecce attuli tibi illas triginta libras. Vt verò vidit quantitatem epiſcopus in honorabili manu ſapientis exiſtentis medici & paſtoris, febris quidem ſubitò diſparebat, frigus etiam recedebat, fortitudo quoque & corporis eius calor ad eum reuertebantur: vt ex hoc non poſſet latere, hanc eſſe cauſſam repentè comprehendentis eum commutationis. Suſcipiens ergo aurum ab honorandis manibus patriarchæ, & nihil omnino contradicens, exſpectabat ab eo patriarcha conſcriptionem abrenuntiationis mercedis earum, quæ datæ ſunt, triginta auri librarum. Fecit autem hoc cum gaudio Troilus epiſcopus, ſcribens proprijs manibus ita: Deus, domino meo Ioanni beatiſſimo patriarchæ huius Alexandrinorum magnæ ciuitatis, da mercedem triginta librarum, quæ data ſunt tibi, quoniam ego recepi mea. Hoc ſcriptum itaque ſanctus accipiens, ſumpſit ſecum & eumdem epiſcopum ad prandium. vt enim iam dictum eſt, ſtatim ſanus factus eſt. Volens ergo mercedis redditor Deus, corripere eum, ſimul autem & ad miſerationem contribulatorum & compaſſionem erigere, oſtendit ei eadem die dormienti poſt prandium patriarchæ in ſomnis, qua mercede priuatus eſſet. Vidit enim (vt ait) domum, cuius pulchritudinem atque magnitudinem non poteſt ars hominum imitari, & ianuam huius totam auream, & ſuper ianuam titulum conſcriptum: MANSIO ÆTERNA, ET REQVIES TROILI EPISCOPI. Cùm ergo hoc, inquit, legiſſem, gauiſus ſum: ſciebam enim donandam mihi ab imperatore talis domus epulationem. Nondum autem huiuſmodi tituli ſuperſcriptionem perlegeram, & ecce quidam regius cubicularius, habens ſecum & alios obſequij diuini: & cum perueniſſet ad talem nitentis domus ianuam, dixit ad proprios officiales: Deponite mihi titulum. Et cùm depoſuiſſent, iterùm dixit: Mutate eum, & ponite quem miſit orbis terrarum rex. Et attulerunt & adfixerunt aliud adſpiciente me, ſuperſcriptum ita: MANSIO ÆTERNA, AC REQVIES IOANNIS ARCHIEPISCOPI ALEXANDRIÆ, EMPTA LIBRIS TRIGINTA. Et cùm hoc vidiſſet, ſurrexit à ſomno: & magno ſummoque paſtori, quæ viſa ſunt ei in ſomnis, enarrauit. Proficiens eâ de cauſsâ Troilus epiſcopus, factus ex tunc eleëmoſynator magnificus.

Reuertente pecunià auaro ſanitas reuertitur.

Troili chirographum quo eleemoſyna mercedem Ioanni tranſcribit.

Eleëmoſynà hic datà palatium in cœlo ſtruitur.

Vides epiſcopus, quâ ſe mercede priuaris.

CAP. XXVII.

Dominus qui diuitias in tempore quodam beato Iob abſtulit, fecit ſimile & huic omni bonitate pleno, ſancto patriarchæ Ioanni. Nauibus enim ſanctiſſimæ eccleſiæ comprehendentibus violentam hiemem, in loco qui dicebatur[71] Adria, proiecerunt omnia ſua, quæ naues portabant: erant verò omnes naues ſimul. Erat autem ſumma multa valde enthecarum ſuarum. habebant enim tantum veſtimenta & argentum, & alias res aliores: vt computaretur pondus, quod fuit in perditionem, quantitatis centenariorum triginta quatuor. Plus enim erant quam tredecim naues, capientes per ſingulas decem millia modiorum. Venientibus verò Alexandriam & pergentibus, ſtatim reliqui creditores & primi nautæ in eccleſiam confugerunt. Sanctus verò hoc audiens, & cauſſam propter quam fugerant, mittit eis verbum manibus ſuis conſcriptum, habens ita: Dominus dedit, fratres, Dominus vt voluit, abſtulit: ſicut Domino placuit, ita factum eſt: ſit nomen Domini benedictum. Exite filij, nihil ex hoc veriti: Dominus enim ſollicitus erit de craſtino. Aſcendit itaque pæne dimidium ciuitatis in ſecretum: die autem altero[72] volentes conſolari nobilem iſtum: ipſe verò præoccupans, cœpit omnibus dicere: Nequaquam, ô filij & fratres, cauſsâ nauium difficultatis triſtemini: nam humilis Ioannes, credite, inuentus eſt culpabilis: quippe niſi extollentiam haberem, nullo modo hoc ferrem. Sed quia extollebar in his quæ Dei erant, & æſtimabam quòd magna opera facerem, dans quæ hominum erant, hoc mihi euenit: volens ergo Deus vt hoc intelligerem, iſta permiſit. Eleëmoſyna enim non vigilantem plerumque in extollentiam eleuat: inuitus verò caſus humiliat ſuſtinentem. Ait enim diuina Scriptura: Paupertas virum humiliat. Et iterùm Dauid hoc ſciens, dicebat: Bonum mihi quòd tu humiliaſti me, vt diſcam iuſtificationes tuas. Dum enim malis factus ſum obnoxius, quia dationem per vanam gloriam perdebam, & quoniam per vitium meum perditæ ſunt tantæ pecuniæ, habeo nunc iudicium animarum quæ in arcto ſunt. Verùm dilectiſſimi, qui tunc tempore iuſti illius Iob fuit Deus, & nunc idem ipſe eſt: qui non propter egeſtatem meam, ſed ob indigentium neceſſitatem, non derelinquet nos. Ipſe enim dixit: Non te deſeram, neque derelinquam.

Enthecæ 13. nauium Alexandr. eccleſiæ naufragio perit.

Eccleſiæ aſylum.

Iob. 1.

Ioannes fortis & humilis in aduerſis.

Pſal. 118.

Hebr. 13.

Matth.6. linquam. Et rurſus: Quærite primùm regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Volentes ergo conſolari cum ciuitatis habitatores, vt dictum eſt, ipſi magis inuenti ſunt econtrà conſolationem ab eius beatitudine recepiſſe. Nimis ego breue tempus præterijt, & in duplum reſtituit Deus nouo noſtro Iob facultates: & iterum erat ipſe magnanimus circa miſericordiam, fortaſſe autem & religioſior quàm anteà fuerat.

Cap.xxi. Ad extremam paupertatem peruenienti cuidam de domeſticis miniſtris, propriâ manu iſte ſanctus, vt nullus ſciret, duas libras auri dedit: & audiens ab accipiente, Quoniam hæc accipiens, domine, vlteriùs non habeo vultum intendendi in honorabilem & angelicam faciem tuam: verè dignum laude, vt ſapiens, locutus eſt verbum: Nondum, inquiens, ſanguinem meum pro te, frater, effudi, ſicut mandauit mihi Dominus meus & omnium Chriſtus Deus. (Ioan.10.)

Cap.xxxi Diſtrictus quidam ab his qui penſionem exigebant, cùm non haberet quod daret: (erat enim regio in magnâ difficultate, eò quod fluuius Nilus ſecundùm conſuetudinem non irrigaret aquis terram:) ipſe abiens deprecatus eſt ducem quemdam magnatorum, vt mutuas ſibi daret quinquaginta libras auri: & dicebat ſe dare pignora, ſi vellet, dupla. Repromiſit ergo dux dare ei, ad præſens verò diſtulit. Exactoribus ergo conſtringentibus eum, vadit ipſe, vt omnis, ad portum à quo cuncti recipiuntur, videlicet ad mitiſſimum & dignum admiratione patriarcham. Et nondum pænè propriam neceſſitatem ei narrauerat, dixit ſanctus ad eum: Do, fili, ſi volueris, & quo veſtior, veſtimentum. Etenim cum admirabilibus ſuis bonis & hoc poſſidebat, quòd non poſſet videre aliquem de neceſſitatibus lacrymantem, & non ſtatim ſe proprijs rigaret lacrymis: vnde & mox petitionem volentis ab eo mutuum accipere, adimpleuit. Et ſequenti nocte videt dux, quòd ſtaret ſuper altare quidam, cui offerebant multi oblationes: & per vnam quam ponebant, accipiebant centum pro ipsâ de altari. Erat autem & patriarcha poſt tergum eius. Iacebat ergo vna oblatio ante eos in vno ſcamno, & dicit quidam duci: Vade, domine dux, accipe oblationem illam, & offer ad altare, & tolle pro eà centum oblationes. Illo verò pigritante, cucurrit patriarcha, licet poſt eum ſtaret, & tulit hanc ante eum & obtulit: & accepit, ſicut omnes, centum de altari. Euigilans itaque, non poterat diſcernere ſomnium. Miſit autem & adduxit eum, qui volebat mutuum accipere, vt præſtaret ei. Et cùm veniſſet, dicit ei dux: Accipe quod petiſti mutuum. Reſpondens ille, dixit ei: Antè tulit mercedem tuam dominus patriarcha. Etenim te domino differente me, compulſus ſum ad illum tamquam ad portum confugere: multa enim erat vis inquietudinis exactorum. Cùm ergo audiſſet hoc, ſtatim recordatus eſt ſomnij, & dixit: Verè benè dixiſti, Quia antè tulit mercedem tuam. Antè tulit enim, & væ illi qui vult facere bonum, & differt. Et enarrauit ei & omnibus ſomnium quod viderat.

Promptiſſimo mutuū præſtat.

Bona opera non differenda.

Cap.xxx. Pergente aliquando ſancto ad templum ſanctorum victorioſorum martyrum Cyri & Ioannis, in glorioſâ eorum memoriâ orationis gratiâ: exeunte portam ciuitatis, ſuſcepit eum mulier procidens, & dicens: Vindica me, quoniam iniuriam patior à genero meo. Quibuſdam ergo de obſequio eius, qui habebant confidentiam apud eum, dicentibus: Quia cùm reuerſus fueris, cauſſam eius facies. Reſpondit ſapientiſſimus: Et quomodo Deus orationem noſtram ſuſcipiet, ſi ego iſtam poſtpoſuero? Quis mihi ſpopondit, vt viuam ego in craſtinum? & ibo ad Chriſtum, pro ea rationem redditurus? Et non receſſit de loco illo, vſque dum quod ſatis ei erat, fieri faceret.

Promptè mulieri à genero vexata ſuccurrit.

Cap.xxxi Ad voluntatem igitur memorabilis huius, quæ tota in Deo erat, miſit ei Deus viros ſapientes & ſemper memorandos, Ioannem & Sophronium. Conſiliarij enim erant veraciter boni, quibus & tamquam patribus indiſcretè obediebat, & gratias agebat, tamquam conſtantibus maximè & viriliter agentibus militibus pro pietate religionis. Etenim ſancti Spiritus virtute freti, & cum 71 Seuerianitis ac ceteris circa regionem exiſtentibus immundis hæreticis, ſapientiâ ſuâ ac diſputationibus pugnam habentes & conflictum, multa quidem caſtella, pluresque eccleſias, ſimiliter & monaſteria ab ore talium beſtiarum, tamquam boni paſtores, euellere ſtuduerunt: propter quod & maximè plurimùm honorabat ſanctos hos ille vere ſanctiſſimus.

Ioannes & Sophronius conſiliarij Ioannis Eleemoſ.

Certant contra Seuerianitas.

Cap.xxxii. Si verò alicubi aliquem durum & inhumanum & percuſſorem circa proprios ſeruos ſentiebat ille beatus, hunc primò conuocabat, & cum multâ lenitate rogabat, dicens: Fili, venit quidem ad aures peccatrices meas, quòd ex operatione inimici mordicum durius circa proprios pueros tuos feraris: ſed rogo, des locum iræ. Non enim vt percutiamus eos, dedit nobis hos Deus, ſed vt ſeruiant. fortaſſe verò nec propter hoc, ſed vt ſuſtententur à nobis, ex quibus

Corripit in manſuetudine, qui ſeruos durius tractant.

 Deus

Deus præſtitit nobis? Quid enim (dic mihi) & dedit homo, & emit eum qui ad imaginem & ſimilitudinem Dei creatus & honoratus eſt? Numquid enim tu dominus eius, aliquid plus poſſides in proprio corpore, manum, aut pedem, vel auditum, aut animam? Numquid non ſimilis eſt tibi per omnia? Audi lumen glorioſum, Paulum dicentem: Quotquot in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis. Non eſt Iudæus neque Græcus, non eſt ſeruus neque liber: omnes enim vos vnum eſtis in Chriſto. Si ergo apud Chriſtum æquales ſumus, & ad inuicem æquales efficiamur. Etenim Chriſtus formam ſerui aſſumpſit, docens nos non ſuperbire contra ſeruos noſtros. Vnus enim eſt Dominus omnium, in cælis habitans, & humilia reſpiciens: non dixit ſublimia, ſed humilia. Quantum enim aurum dedimus, vt honorificatum & emptum nobiſcum cum ſanguine diuino & Dominico, nobis ſeruituti ſubijciamus? Propter eum cælum, propter eum terra, propter eum ſtellæ, propter eum ſol, propter eum mare & quæ in eo ſunt. Eſt autem verum, quia & Angeli ei miniſtrant, propter eum Chriſtus pedes ſeruorum lauit, propter eum crucifixus eſt, & cetera omnia propter eum paſſus eſt. Tu autem eum qui à Deo honoratur, inhonoras: & quaſi non ſis eiuſdem naturæ, non parcens feris? Dic, obſecro, velles, quoties culpam admittis, vt mox redderet tibi Deus? Nequaquam. Dic, quomodo oras quotidie, dicens: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris? His & his ſimilibus verbis de habitante in ſe theſauro, monens hunc abſoluit: & niſi didiciſſet iſtum emendatum, præparabat & inſtruebat ſeruum afflictum, vt fugam arriperet, & venditionem peteret: & hunc comparans iuſtus, ſtatim liberum ſtatuebat.

Gal. 3.

Apud Chriſtum æquales, inuicem æquales ſimus.

Pſal. 112.

Matth. 6.

Seruum emit, & libertate donat.

CAP. XXXIII.

Audiens aliquando cuiuſdam eleëmoſynatoris puerum orphanum derelictum, parentibus ſuis morientibus, & in multâ paupertate conuerſari hunc: dicebant enim hi, qui in teſtamento patris eius inuenti ſunt teſtes, quia non dimiſit ei, domine, pater eius moriens vſque ad vnum numiſma: ſed habens decem libras auri, adducit eum ipsâ horâ quando teſtamentum ſcribebat, & dicit ei: Has decem libras habe fili mi. Quid, vis dimittam tibi iſtas, an vis Dominam meam Dei genitricem curatorem & prouiſorem? Puero verò eligente ſanctam Dei genitricem, præcepit dare cuncta pauperibus. Et ecce, inquiunt, ſanctiſſime, in multa inopia conſiſtit, nocte ac die domum Dominæ noſtræ non deſerens. Cùm ergo hæc audiſſet à ſcientibus ſanctus hic, nemini aliquid dicens, adducit quemdam tabellionem: & narrabat ei rem, dans ei terminum vt nulli crederet, quam præcepit ei facere rem, dicens ei: Vade, & in veteribus chartulis ſcribe teſtamentum cuiuſdam nomine Theopenti: & fac in eadem chartâ me & patrem pueri conſobrinos fratres, & vade, & dic iuueni: Scis frater, quòd genus exiſtens patriarchæ non debueras ita in paupertate verſari? & offer de ei chartam, & dic: Quoniam ſi erubeſcis, ego ordino cauſſam tuam apud patriarcham, & vide quid tibi dicet. Cum ergo omnia quæ iuſſa ſunt ei à patriarchâ, tabellio feciſſet, venit ad eum dicens: Quia pactus eſt puer mihi, vt ego loquar cauſſam ſuam domino, & magnas gratiarum actiones referebat mihi. Dixit itaque ſanctus: Vade & dic ei, Quia locutus ſum patriarchæ. Et dixi: Quoniam & ego ſcio, quia habuit conſobrinus meus filium, ſed ex vultu hunc non recognoſco. Bene ergo facis, adducens hunc ad me. Adducens ergo eum, porta & chartam tecum. Cum verò perueniſſent, tulit eum ſecretò ille iuſtus, & cœpit deoſculari eum, & dicere: Bene venit filius conſobrini mei. Ditauit igitur eum, & vxori tradidit in Alexandriâ: & domum & omnia quibus opus habuit donauit ei: demonſtrare feſtinans, quoniam non derelinquet Dominus ſperantes in ſe.

Puer præ pecuniâ Dei matrem curatorem eligit.

Eum mirâ induſtria Ioannes ditat.

Iudith. 6.

CAP. XXXIIII.

Impræterniſsè autem & huius mandati curam habuit hic admirabilis, legem ponentis: Volenti mutuare à te, ne auertas aliquando: non prohibuit aliquem huiuſmodi ab eo ſuffragium poſtulantem. Vnde hoc ſciens quidam malignus & impoſtor, petijt ab eo vt ſibi mutuas daret viginti libras auri. Erat autem de his, qui dicuntur 74 Gallodromi. Contemnens ergo ſanctum quemadmodum & alios multos, dicebat: Quia nihil mihi dedit. Quæſierunt itaque eccleſiæ paſtores & ordinatores, vt in carcerem hunc mitterent, & publicarent eius ſubſtantiam. At imitator dicentis, Eſtote miſericordes, ſicut & pater veſter miſericors eſt, qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, & pluit ſuper iuſtos & iniuſtos: nequaquam illis conſenſit, vt eum affligerent. His autem turbantibus contra eum, vtpote qui patriarchæ illuſerat, & dicentibus ad eumdem ſanctum: Non iuſtum eſt, domine, vt quod pauperes acciperent, hic luxurioſus accipiat. Reſpondit econtrà ille ter beatus, dicens: Credite fratres, quia ſi extra voluntatem acciperetis aliquid ab eo, duo mandata transgrederemini: & vnum adimplebitis, quando & ad pauperes data fuerit

Deut. 15
Luc. 6

Non permiſit impoſtorem eleemoſynæ puniri.

Luc. 6.

[illegible] huiuſcemodi quantitas. Vnum quidem, quia apparebitis impatientes circa diuitias, & efficiemini alijs forma mala: alterum autem, quoniam non obedientes eritis Domino Deo, dicenti: Ab eo qui abſtulerit tua, ne repetas. Expedit ergo, ô [illegible], vt efficiamur omnibus exemplum patientiæ. Etenim Apoſtolus dicit: Quare non magis iniuriam ſuſtinetis? quare non magis fraudem patimini? Et bonum eſt quidem veraciter, fratres, omni petenti dare: excellentius autem & honorabilius, & non petenti: ei autem qui aufert veſtimentum ſine voluntate à nobis, dare & tunicam, Angelicæ vere naturæ imitatio, imò diuinæ eſt. Ex his enim quæ habemus, Dominus præcepit beneſacere proximo: Bonum, inquit, facies fratri tuo, iuxta quod poſſidet manus tua: non ex his quæ ex lite & contentione & ab iniuriam paſſo auferuntur.

CLXXI Senex quidam magnus, quaſi annorum ſexaginta, audiens tales res beati, voluit tentare eum, ſi poſſet verbis ſuaderi, & ad ſcandalum facile inclinari, & vt contigit, ſi condemnaret aliquem. Et habitans prius in monaſterio abbatis [71] Seridonis, exijt & venit Alexandriam: & ſumit conuerſationem hominibus quidem reprehenſibilem, ſed Deo gratam, qui dat (vt ait David) ſingulis ſecundùm cor eorum. Ingrediens itaque ciuitatem, ſcribit omnes quæ notæ erant meretrices, & cœpit laborare opuſcula, & accipere per ſingulos dies ſiliquam vnam. Cum ergo occumberet ſol, manducabat [76] vnius æris lupinos, & intrabat ad vnam meretricum, & dabat ei æreos nummos, & dicebat: Dona mihi noctem iſtam, & noli fornicari. Et manebat iuxta eam nocte illâ, obſeruans eam ne fornicaretur. Stabat ergo à veſpere in vno angulo cellulæ vbi dormiebat mulier, pſallens & orans pro eâ, & mittens genuflexiones vſque ad auroram: & exiens, accipiebat verbum ab illâ, quòd nulli diceret actionem eius. Ita agebat ſemper, quouſque vna earum manifeſtauit vitam eius, quòd non, vt fornicaretur, intraret ad eas, ſed vt ſaluaret. Orauit ſenex, & cœpit mulier à dæmonio vexari, vt per illam ceteræ timerent, & non manifeſtarent eum omni tempore vitæ eius. Dicebant ergo quidam ei quæ a dæmonio vexabatur: Quid eſt? Reddidit tibi Deus quoniam mentita es. Vt fornicetur enim ingreditur peſſimus iſte, & non eſt aliud aliquid. Iam enim & ſanctus Vitalius (hoc quippe nomen erat ei) volens hominum gloriam fugere, & animas à tenebris reuocare, dicebat audientibus eunctis, cum laboraret in opere, & ſolueret veſperi: Eamus modò, domina [illegible] expectat nos. Vbi ergo erat ordo ipſius? Multis ergo criminantibus & illudentibus ei, dicebat: Numquid ego non veſtio corpus vt omnes? Aut monachis ſolis iratus eſt Deus? Verè & ipſi homines ſunt vt omnes. Dicebat itaque ei quidam: Accipe tibi vnam mulierem abba, & muta veſtimentum tuum, vt non blaſphemetur Deus per te, & habebis iudicium quæ ſcandalizantur animarum. At ille reſpondebat eis iterum, dicebatque ſe demonſtrans quaſi iratum: Vere non obaudiam vobis. ite à me. modò nihil aliud faciam, vt vos non ſcandalizemini, niſi accipiam mulierem, quatenus curam habeam domus, & faciam malos dies. qui vult ſcandalizari, ſcandalizetur: & det frontem in parietem. Quid vultis ex me? Numquid iudices conſtituti eſtis ſuper me à Deo? Ite, de vobis curam habetote, vos pro me Deo non reddetis rationem. Vnus eſt iudex, & ſancta dies iudicij, qui ſingulis reddet ſecundum opera eorum. Dicebat autem hæc clamans. Quidam ergo eccleſiæ defenſorum, hæc multoties audientes ab eo, referebant patriarchæ quod fiebat. Deus verò ſciens, quod nollet ille ſanctus offendere abbatem Vitalium, indurauit cor eius, ne crederet eis. Recordabatur enim antè memorati eunuchi: ſed increpauit vehementer eos, qui contra Vitalium abbatem accuſationem ei afferebant, dicens ad eos: Quieſcite accuſare monachos. An neſciris, quod circa ſanctæ memoriæ Conſtantinum Imperatorem actum fuiſſe, conſcriptiones quæ de eo leguntur, continent? Quoniam, ait, quidam non timẽtes Deum, cum celebraretur [78] ſecunda Synodus in Nicæa, cœperunt contra ſe dare in ſcriptis famas turpes beato illi Imperatori: quidam clerici quidem exiſtentes, quidam monachi: & ad faciem adducens ſanctus Dei Conſtantinus accuſatorem & accuſatum, vtrumque audiuit. Et cum inueniſſet multas talium criminatorum veras eſſe, afferens ardentem cereum, incendit omnes, quæ datæ ſunt in ſcriptis, malas opiniones, dicens: Vere, ſi proprijs oculis vidiſſem ſacerdotem Dei, vel aliquem eorum qui monachico habitu circumamicti ſunt, peccantem: chlamydem meam explicarem, & cooperirem eum, ne ab aliquo videretur. Nam & in ſeruum Dei illum, videlicet eunuchum, ita putaſtis, & miſiſtis me extra viam, & feci animæ meæ peccatum magnum. confundens ergo eos multùm, abſoluit. Seruus autem Dei Vitalius à propriâ operatione non ceſſabat. Deprecabatur ergo, vt quibuſdam poſt mortem eius in

Margin notes: Psal. 19 — *Abbas Vitalius* [illegible] *meretricum* [illegible] *noctem* [illegible] — *Fornicariæ* [illegible] — *Vitalius a multis calumniam patitur.* — *Conſtantinus M. criminantium ſe ſacerdotum chartas exuſſit.* — *Ioannes iſtius ſapit. ne temerè iudicet.*

in [illegible] tet Deus, vt non imputaretur in peccatum his qui ſcandalizabantur in eo, eo quod rem quam agebat, dicerent [illegible] eſſe plenam; & non haberet [illegible] iudicium ex eâ, quidquid locutus fuiſſet. Multas igitur de talibus mulieribus in compunctionem induxit hæc operatio [illegible]: & maximè, quando videbant eum [illegible] extendentem manus, & orantem pro vnaquaque earum: propter quod quædam earum à fornicatione ceſſabant, quædam verò accipiebant viros, & pudicè conuerſabantur: quædam verò & modis omnibus mundum relinquentes, ſingularem vitam ducebant. Nullus tamen ſciuit vſque ad eius dormitionem, quòd ipſius admonitione & oratione impudicæ mulierculæ a fornicatione ceſſarent.

Vitalius multas conuertit meretrices.

Vnde quodam die exeunte eo à primâ talium mulierum diluculo, obuiat ei quidam homo immundus, intrans ad fornicandum cum eâ: & cùm vidiſſet ſanctum Vitalium ex eâ egredientem, dedit ei alapam in faciem, dicens ad eum: Vſquequò peſſime illuſor Chriſti, non emendas te ab his nequitiis tuis? Qui dixit ad eum: Crede mihi, accipies alapam à me humili, vt tota Alexandria colligatur ad clamores tuos. Nondum breui tempore tranſacto, dormiuit cum pace in cellulâ ſuâ S. Vitalius, nemine ſciente omnino. Habebat enim valdè puſillam cellulam, ſuper locum qui dicitur [79] Porta ſolis. Vnde & plerumque, cum collecta celebraretur iuxta cellulam eius in eccleſiâ [80] Metræ, conuenientes quædam mulierculárum harum, ad alterutras dicebát. Eamus, eamus: iterum abbas Vitalius collectam habet. Et venientibus eis, curabat eas. Igitur dormiente eo, vt prædictum eſt, in propriâ cellulâ, & nullo ſciente, mox quidam dæmon tamquam Æthiops deformis, adſtat ei qui dederat alapam abbati Vitalio, & dat ei alapam, dicens: Suſcipe alapam, quam miſit tibi abbas Vitalius. Et cadens, ſtatim cœpit ſpumare. Congregata eſt igitur ſecundùm prophetiam Vitalij pænè tota Alexandria in violentiam, quam patiebatur à dæmone: & maximè, quia ſonitum datæ ei alapæ audierunt quidam, quaſi ad vnius iactum ſagittæ. Poſt aliquantas verò horas in mentem rediens is qui patiebatur, ſcidit veſtimenta pectoris ſui, & cucurrit ad cellulam, clamans & dicens: Culpam feci tibi, ſerue Dei Vitali, miſerere mei. Cucurrerunt verò cum eo omnes audientes. Cùm peruenisset ad cellulam ſancti, exijt iterùm dæmonium, iactans eum omnibus adſpicientibus. Et cùm ingrederentur intrò hi qui cum eo cucurrerunt, inuenerunt ſanctum

Fornicator alapam Vitalio impingit.

Obitus ſancti Vitalij.

Dæmon nomine S. Vitalij alapam fornicatori reddit.

Idem à dæmone ad cellulam Vitalij liberatur.

ſtantem in geniculis ſuis, & orantem, & animam Domino tradentem, & in pauimento ſcripturam huiuſmodi: VIRI ALEXANDRINI, NOLITE ANTE TEMPVS ALIQVID IVDICARE, QVOADVSQVE VENIAT DOMINVS. 1. Cor. 4. Confitebatur verò & homo, qui à dæmonio vexabatur, quod ſancto fecerat, & quod dixerat ſanctus ei. Recitata ſunt ergo beatiſſimo Ioanni patriarchæ omnia, quæ circa ſanctum Vitalium acta ſunt: & deſcendens cum clero, venit ad corpus ſancti Vitalij: & cùm vidiſſet ſuperſcriptionem, dixit: Verè hanc humilis Ioannes per Deum euaſit. nam alapam quam accepit qui patitur, ego acciperem.

Lætatur Ioannes, quod non temere iudicauerit.

Tunc itaque omnes fornicatrices, & quæ abrenuntiauerunt ex eis, & viros ſuſceperant, cum cereis & lampadibus præibant eum flentes, & dicentes: Perdidimus ſalutem noſtram & doctrinam. Enarrabant enim iam conuerſationem eius omnibus: & quoniam non propter turpem rem ad nos intrabat: & quia numquam aliquando vidimus eum ſuper latus dormientem, aut vnam ex nobis tenentem manu ſuâ. Et reprehendentibus eas quibuſdam & dicentibus: Quare hæc non omnibus dicebatis, ſed ſcandalizabatur in eo tota ciuitas? enarrabant iam capitulum, quod circa eam geſtum eſt, quæ à dæmonio vexationem ſuſtinuit, & quia hoc timentes tacebamus. Sepulto ergo eo in multo honore, permanſit is qui ab eo correctus & ſanus factus eſt, faciens memoriam eius. Poſtmodum autem & renuntiauit ſæculo, ingreſſus monaſterium abbatis Sendonis in Gazâ, & ſuſcepit cellulam abbatis Vitalij ſecundum fidem, & in ea permanſit vſque ad mortem ſuam. Et ſanctiſſimus patriarcha multas gratias egit Deo, quia non permiſit eum peccare in ſeruum ſuum Vitalium. Multi autem multùm ex tunc in Alexandriâ profuerunt ſibi, & hoſpitio recipiebant monachos: & monebantur vt non condemnaretur aliquis ab eis ſicut euenerat. Fecit autem & ſanitates poſt mortem honorabile nomen ſancti Vitalij per diuinam gratiam: cuius orationibus det nobis Dominus bonam conuerſationem, & miſericordiam in die, quando manifeſtabit abſcondita hominum, & nuda faciet conſilia cordium. 1. Cor. 4.

Manifeſtatur virtus Vitalij, & ſcandalum tollitur.

Renunciat ſæculo fornicator, qui alapam Vitalio impegerat.

Vitalius claret miraculis.

Cap. XXVI.

Præcipiens aliquando dari cuidam petenti eleëmoſynam, decem nummos æreos tantùm, conuitia ab eo patiebatur in facie atrociter ille beatus, quia non dederat ei quotquot voluit. His autem qui de obſequio erant, quærentibus cædere eum qui conuitiabatur, increpauit eos vehementer patriarcha, dicens: Sinite eum fratres: habeo

ben ego ſexaginta annos, blaſphemaus per opera mea Chriſtum: & vnum conuitium non portato ab iſto? Et præcepit datori ſoluere ſacculum, vt ſineret pauperem tollere quantum vellet pretium.

Cap. xxx. Si vero aliquando audiebat ſapientiſſimum, quoniam eleëmoſynator eſt talis: adducebat eum in hilaritate ſeorſum, & dicebat ei: Quomodo factus es eleëmoſynator? naturaliter, an teipſum violenter cogens? Vnde quidam qui ab eo interrogabantur, verecundati, occultabant quidem, quidam autem dicebant ei. Propter quod vnus interrogatus à ſancto, reſpondit ita: Crede mihi domine, quia nihil do aut facio bonu: verumtamen ipſum quod facio & præbeo, ex quibus Deus & orationes tuæ largiuntur, ita facere aſſueui. Eram priùs valdè immiſericors & crudelis: & ſemel damna pertuli, & in ſubtilitatem deueni: cœpit cogitatio mea dicere mihi: Verè ſi eſſes eleëmoſynator, non relinqueret te Deus. Statui ergo per ſingulos dies dare quinque æreos nummos pauperibus: & cum cœpiſſem dare, ſtatim ſatanas prohibebat me, dicens: Verè quinque nummi tibi ſufficiunt domui ad olera, aut ad balneum percipiendum: & ſtatim, tamquam ſi de faucibus natorum meorum priuarem eos, nihil dabam. Cùm ergo vidiſſem quòd ſuperarer à vitio, dico puero meo: Per ſingulos dies furare, me neſciente, quinque nummos, & da eleëmoſynam. Sum ego enim trapezita, domine. Ille verò benefaciens, cœpit furari [31] denos. Erat autem quando & ſiliquam. Cùm ergo vidiſſet, quia benedicebamur, & diuitijs abundabamus, cœpit & tremiſſes furari, & dare. Semel itaque admirans benedictiones Dei, dixi ei. Verè multùm profuerunt fili quinque nummi illi: volo ergo vt des decem. Tunc dicit mihi & puer, ſubridendo: Vade, ora furtis meis. Nam verè hodie non haberemus quem manducaſſemus panem. ſed ſi eſt fur iuſtus, ego ſum. Tunc ergo dixit, quoniam tremiſſia dabat & ſiliquas etiam, & ex fide illius, aſſueui domine de animo dare. Ædificatus ergo ſanctus valde, dixit ad eum: Crede mihi, multas conuerſationes patrum legi: tale aliquid non audiui.

Cap. xxxviii. Malitiam reſeruantem quemdam illuſtrium, contra alium principem, audiens hic magnus Ioannes, monuit eum ſæpe, & ſuaſit ad concordiam: & non potuit eum conuertere ad pacem. Semel ergo mittit & adducit eum ſanctus, quaſi pro re publicâ: & facit Miſſas in oratorio ſuo, nullum habens niſi miniſtrum ſuum. Cùm ergo ſancta benedixiſſet patriarcha, & orationem Dominicam inchoaſſet, cœperunt dicere tres tantum illi, Pater noſter. Et cùm peruenisset ad ſermonem, quo dicitur, Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris; innuit domeſtico patriarcha, vt taceret. Siluit ergo & patriarcha. & remanſit princeps ſolus, dicens verſum: Dimitte nobis, ſicut & nos dimittimus. Et ſtatim conuerſus ſanctus, dicit ei manſuetâ voce: Vide in quali terribili horâ quid dicas Deo: Quoniam ſicut ego dimitto, ita & tu dimitte mihi. Tamquam ab igne ſtatim cruciatum ferens prædictus princeps, cecidit in faciem ad pedes ſancti, dicens: Quæcumque iuſſeris domine, faciet ſeruus tuus. Et reconciliatus eſt inimico ſuo ex tunc cum omni veritate. *Principem iram ſeruantem ad reconciliationem adducit.*

Superbum autem ſi videbat aliquem beatus, hunc quidem non arguebat in facie: quando autem eum in ſecreto ſuo ſedentem videbat, afferebat de humilitate ſermones, vt per tale magiſterium ſenſim percuteret ſuperbum, & modeſtum faceret, dicens ita: Miror domini mei, quomodo non recordatur miſera anima mea humilitatis, quæ demonſtrauit nobis ſuper terram apparere Filium Dei: ſed intumeſco & extollor ſuper fratrem meum, ſi fuero modicùm aut pulchrior eo, aut ditior, aut glorioſior, aut principatum officij cuiuſcumque habuero: non intelligens diuinam vocem, quæ dicit: Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris: neque ſanctorum voces cogitans, quoniam quidam terram, quidam cinerem, quidam vermem & non hominem, quidam aut impeditioris & tardioris linguæ ſe nominabant: & quia Iſaias, quando Deum videre meruit, vt capit homo, tunc immunda labia ſe habere pronuntiauit. Quid enim & ſum humilis? Nónne de luto fictus ſum, vnde ſunt & lateres? Nónne omnem quam puto habere gloriam, vt flos fœni marceſcit? His ergo & huiuſmodi, & alijs pluribus verbis ſapientiſſimus, quaſi de ſe dicens, eum qui languorem inflationis & ſuperbiæ habebat, cauterio comburens proderat eius animæ. Intelligebat enim is qui vlcus habebat, quòd de eo patriarcha hæc intimaret. Cap. xxxix. *Superbos ſermone de humilitate inſtituto ſanat.* Matth. 11. Gen. 18. Pſal. 21. Exodi 4. Iſa. 6. Iſa. 40.

Cap. xl. Et hoc frequenter ille à Deo honoratus, afferebat in medium, ad humilitatis argumentum, dicens: Quòd ſi conſideraſſemus & cogitaſſemus Dei erga nos miſericordiam & bonitatem, nec in cælos ſubleuaremus oculos noſtros, ſed ſemper in humili habitu ac prudentiâ degeremus. Vt enim præteream, qualiter non exiſtentes, vt eſſemus, produxit nos fictor, & peccato & inobedientiâ deceptos, iterum viuificauit, & pro- *Sermo Ioannis ad humilitatem exhortans.*

proprio ſanguine redemit à morte: & omnem terram & ipſum cælum in obſequium hominum ſubdidit: ſed & nunc, qualiter peccantes non diſſipat, ſed longanimiter magis expectat immobilis illa natura, & patiens ille oculus: & nobis plerumque blaſphemantibus, ipſe conſolatur & blanditur per miſerationem ſuam, deſurſum pluuias propter vitam noſtram tribuens. Quantos malos operarios, pergente vt occidant aut furentur, tegit & non tradit, ne capiantur & puniantur? Quantos exiſtentes in nauibus in pelago, vt prædentur obuiantes ſibi naues, & occidant qui in eis ſunt, non permittit in profundum demergi, ſed imperat mari ne abſorbeat eos, expectans conuerſionem malitiæ ipſorum? Quanti [83] peierant corpus & ſanguinem eius ſacroſanctum; & patitur & longanimiter agit, non reddens eis hic aliquid difficile? Quantos in itinere latrocinantes, non tradit in cibum obuiantibus ſibi beſtijs? Quantos euntes in cõcaua terrarum, & itinerum ſeditiones operantes, protegit, vt non conſumantur à cuſtodientibus canibus, vel etiam hominibus? Et me interdum aut cum meretrice recumbente, aut cum his qui ſe inebriant, aut cum turpia loquentibus conuerſante, aut cetero quolibet ſæculi huius implicato peccato, apis quidem circumfertur, & valles & alueos circuit, quærens colligere fructum, vt dulce faciat mihi guttur, quod fœda & iniqua pronuntiat: vua autem feſtinat per calorem maturari, vt repleat os & lætificet cor, quod factorem ſuum præuaricatum eſt. Flores inuicem ſe præoccupant, vt delectent oculos, qui fornicationibus & alienis mulieribus ad luxuriam innuunt. [84] Ficus turbatur, quatenus perueniat, vt repleat manum per magnitudinem, & os per dulcedinem, quod tenet & baſiat alienam mulierem. Talia ergo, inquit, opera fratres agentes, & tales retributiones recipientes à benigno Deo, qualem debueramus habere prudentiam, conſiderantes nouiſſimam noſtram & horrendam horam? Multùm enim de memoriâ mortis & exitu animæ diſputabat ſemper ille beatus, ita vt frequenter quidam ad eum ſuperbo ſchemate intrarent & ridenti vultu, & inconſiderato oculo; & exirent humili more, & compunctâ facie, & lacrymantibus oculis. Propter quod & dicebat: Quia (vt æſtimo ego humilis) ſufficit ad ſalutem aſſiduè & dolenter cogitare, & ſollicitudinem habere de morte, quoniam nemo no[illegible] in illâ horâ compatietur, aut comitabitur ex vitâ iſtâ, niſi opera bona noſtra. Et quomodo Angelis venientibus & properantibus turbatur tunc anima, ſi inuenta non fuerit præparata? quomodo rogat, vt addatur ſibi modicum tempus vitæ, & audiet: Quid enim? Tempus quod vixiſti, bene conſumpſiſti? Et iterum dicebat tamquam de ſemetipſo: Quomodo humilis Ioannes tranſire poteris beſtias arundineti, quando obuiabunt tibi exactores? Væ qualis timor & tremor obtinet animam tunc rationem ponentem, tantis exquiſitoribus tam amaris & immiſericordibus? Etenim ſanctus iſte in memoriâ ſemper retinebat, quod ſancto [85] Simoni, qui in columnis ſtetit, per reuelationem factum eſt notum: Quia (vt ait) exeunte animâ è corpore, obuiant ei cùm adſcenderit à terrâ in cælum, chori dæmonum, ſinguli in proprio ordine. Obuiat ei chorus dæmoniorum ſuperbiæ, inueſtigat eam, ſi habeat opera eorum. Obuiat chorus ſpirituum detractionis: adſpiciunt ſi quando oblocuta ſit, & pœnitentiam non egerit. Obuiant iterùm ſuperiùs dæmones fornicationis: ſcrutantur ſi recognoſcant in eâ voluptates ſuas. Et quando à terrâ vſque ad cælum miſera anima poſitura rationem peruenerit, ſeorſum ab eâ ſancti Angeli ſtabunt, & non adiuuabunt eam niſi bonitates ſuæ. Hæc conſiderans hic nobilis, perterritus pro tali horâ & ſollicitus factus eſt, ferens in memoriam & ſancti Hilarionis eloquium: quia cùm è vitâ egreſſurus eſſet, formidauit, & dixit animæ ſuæ: Octoginta annos, ô humilis anima, habes ſeruiens Chriſto, & times exire? Exi, quia miſericors eſt. Et dicebat ſibi patriarcha: Si is qui octoginta annos ſeruiuit Chriſto, & mortuos ſuſcitauit, & ſigna fecit, timuit amaram illam horam, quid habes tu humilis Ioannes dicere aut facere, quando obuiauerint in faciem tuam crudeles illi & immiſericordes exactores & inquiſitores? Ad quantos poteris rationem reddere, ad eos qui exquirunt de mendacio, ad eos qui de detractione, ad eos qui de crudelitate, ad eos qui de auaritiâ, ad eos qui de memoriâ mali, ad eos qui de odio, ad eos qui exquirunt de periurio? Et dementatus dicebat: Deus, tu eos increpa: nam omnis fortitudo hominum eis reſiſtere non valet. Tu Domine, da nobis ductores ſanctos Angelos, qui cuſtodiant & gubernent nos: multa enim eſt contra nos eorum inſania, multus tremor, multus timor, multum periculum pelagi aëris huius. Si enim de ciuitate in ciuitatem ſuper terram ambulantes, deprecamur eos qui nobis ductores ſunt, ne in præcipitia cadamus, aut in agreſtium beſtiarum loca, aut in flumina infinita, aut in inacceſſibiles & inuios montes, aut in latronum manus, aut in eremum incomprehenſibilem

Creatura ingratitudinis erga Deum hominem arguunt.

Vtilis cogitatio de morte.

Pſal. 67.

Animæ egredienti de corpore dæmones obuiant, et ſua in eâ opera quærunt.

Vita Hilarionis c. 38.

[illegible] t inaq[illegible]oſam, & pereamus. Quot du[illegible] f[illegible]us & diui[illegible] cuſtodi[illegible]us opu[illegible] ha[illegible]us, [illegible]tes long[illegible] via hac & æter[illegible], [illegible]t, q[illegible]æ ex corpore eſt egreſſi[illegible] & d[illegible] a[illegible]entio? Hæ ſunt ſapientia plenæ beati ad ſe & ad omnes doctrinæ: hæ ſunt eius quotidianæ curæ atque meditationes.

Cap. xli Multam autem & de ſancta ſtatione cu[illegible]abebat, & ſollicitudinem demonſtrabat. V[illegible]a enim dierum volens multos re[illegible], vt non egrederentur poſt ſolutionem [illegible] Euangelij de eccleſiâ, & otioſis ſermonibus pro oratione vacarent, quid fecit? Reliquit mox, poſtquam lectum eſt ſanctum Euangelium, eccleſiam: & ipſe exijt, & ſedit cum turbâ. Omnibus verò obſtupentibus, dixit ad eos iuſtus: Filioli, vbi oues, illic & paſtor. Aut intrate intrò, & ingrediemur: aut manete hîc, & hîc manebo. Ego propter vos deſcendo in ſanctam eccleſiam: nam poteram facere mihimet Miſſas in epiſcupio. Semel ergo & bis fecit hoc ipſum ſchema ille beatus. Erudiuit & in hoc plebem magnificè, & emendauit: timebant enim, ne iterùm idipſum ſchema faceret eis ille ſemper memorandus.

Cap. xlii Loqui autem in ſacrario omnino non permittebat, ſed in conſpectu omnium foras mittebat eum, dicens: Si quidem vt orares, veniſti huc, in hoc mentem tuam & os tuum vacare exopta: Si verò propter locutionem, ſcriptum eſt: Domus Dei domus orationis vocabitur: noli ergo facere eam ſpeluncam latronum. *Matth. 21*

Cap. xliii Hoc autem erat admirabilius ſanctiſſimi huius patriarchæ, quoniam nec monachicam vitam ducens, neque in clero moratus in eccleſiâ: ſed & [illegible] feminæ legitimè dudum coniunctus, ita tenuit vigorem eccleſiæ ab ipſo initio quo patriarcha conſecratus eſt: & in talem ſublimitatem exaltatus eſt, vt multos eremitarum & in arctâ vitâ degentium ſuperaret.

Cap. xliv Volens autem nec huius boni eſſe inexpers, videlicet monachicæ vitæ connumerationis, ſtudet rem talem: Congregans duos ordines ſanctorum monachorum, ſtatuit in eis omnem vtilitatem tribui de villis ſuis in ciuitate ſuâ: & faciens eis cellulas in duobus oratorijs Dominæ noſtræ ſanctæ Dei genitricis, & ſancti Ioannis, quæ ipſe à fundamentis ædificauerat, dicens amantiſſimis Deo monachis ita: Ego poſt Deum v[illegible]tem corporalem veſtram procurabo, vos autem ſpiritualis habetote meæ curam ſalutis. Veſpertina & nocturna vigilia mihi apud Deum imputetur: quidquid verò in cellul[illegible] veſtris officij feceritis, pro veſtris ſit animabus. Hoc autem fecit, volens ſol[illegible]tiores efficere Dei amicos mo[illegible]achos. Vnde & petr[illegible] an[illegible]t Deo t[illegible]lis grata co[illegible] ordinum: & ad ſimilitudinem monaſterij ex his ciuitas pæne viuit, in diuerſis l[illegible]cis peruigiles hymnodias Deo referens.

Cap. xlv Et hoc beatus iſte ita omnes docebat, & conte[illegible]abatur dicens: Nullatenus aliquando hæreticorum communionis, imò coinquinationis partic[illegible]pemini, etiam ſi omni vitâ veſtra ex aliquâ impulſione vel neceſſitate, communionem Catholicæ Eccleſiæ non inuenientes, ſine communione permanſeritis. *Vitandam hæreticorũ communionẽ monet.* Si enim, ait, vxorem corporalem legitimè poſſidentes, in regione aliquâ longinqua abſque iſtâ tempore multo morantes, relinquere hanc & alij copulari, à Deo & legibus prohibemur: ſi verò hoc egerimus, punimur: quomodo putas, Deo per rectam fidem & Catholicam Eccleſiam coniuncti, vt ait Apoſtolus, aptam vos vni viro virginem caſtam exhibere Chriſto, ſi orthodoxam & ſanctam fidem adulterauerìtis per communionem hæreticorum, non in futuro ſæculo tormenti, quod exſpectat hæreticos, erimus facti participes? *2. Cor. 11.* Communio enim, ait, ideo dicitur, eò quòd communem faciat, & firmet communicantem quibus communicat. *Communio quid.* Ne igitur, quæſo, ait, ô filij, huiuſmodi oratorijs applicetis.

Cap. xlvi Cum omnibus bonis ſuis & hoc beatus hic poſſidebat, quòd (vt dictum eſt) non condemnaret proximum, nec condemnantes reciperet. *Neminem condemnat, ne condemnantes recipit.* Dicam verò & eius doctrinam de hoc omnibus proficuam: Iuuenis quidam rapiens monacham, fugit Conſtantinopolim. Hoc diſcens iuſtus, triſtis factus eſt vſque ad mortem. Tempore verò aliquo tranſacto, conſedente eo vnâ dierum in honorabili cimiliarchio cum quibuſdam clericis, & ſermonem animæ vtilem mouente, venit in medium & memoria iuuenis, qui ancillam Dei rapuerat, & cœperunt, qui ſancto conſidebant, anathematizare talem iuuenem, tamquam qui duas animas perdiderat, ſuam videlicet & ſanctimonialis. Compeſcuit ergo & reſecauit eos beatus, dicens: Ne ſic, filij, ne ſic: nam oſtendam vobis, quia & vos duo peccata facitis: vnum: quia tranſgredimini mandatum dicentis: Nolite iudicare, vt non iudicemini: deinde, quia neſcitis certius, ſi vſque hodie peccent, & non pœniteant. *Etiam publica peccata non iudicanda.* *Matth. 7*

Legi enim vitam patris, aliquid tale habentem: quia in ciuitate quadam duo monachi abierunt in miniſterium. Et cùm tranſiret vnus per locum, clamabat ei vna fornicaria, dicens: Salua me pater, vt Chriſtus meretricem. Ille verò hominum confuſio-

ſultionem omnino non curans, dixit ei: Sequere me. Et tenens eam per manum eius, exijt publicè de ciuitate, omnibus aſpicientibus. Facta eſt ergo fama, quia abbas accepit mulierem Dominam Porphyriam (ita enim vocabatur mulier.) Pergentibus ergo eis, vt mitteret eam in monaſterium, inuenit mulier in vna eccleſiâ puerum in terram proiectum, & ſuſtulit eum vt nutriret illum. Itaque poſt annum quidam venerunt in patriam, vbi erat abbas & Porphyria, quæ fuerat de meretricibus: & videntes eam habere puerulum, dicunt ei: Veraciter bonum abbati pullum genuiſti. Nondum enim ſanctum ſchema acceperat. Euntes ergo Tyrum qui viderant eam, (inde enim abbas tulerat illam,) diffamauerunt, quia genuit de abbate Porphyria, & nos vidimus puerulum oculis noſtris ſimilantem ei. Quando ergo cognouit ex Deo abbas obitum ſuum, dicit nonnæ Pelagiæ: ſic enim mutauit nomen eius, quando tradidit ei ſanctum ſchema: Eamus Tyrum, quia habeo illic reſponſum, & volo vt venias mecum. Illa verò non valens contradicere ei, ſecuta eſt eum: & venerunt ambo, habentes & puerulum ſeptem annorum exiſtentem. Cum ergo ægrotaſſet abbas in infirmitate ad mortem, adſcenderunt ad viſitationem eius de ciuitate vſque ad centum animas. Et dicit: Afferte prunas. Itaque cùm veniſſet [87] thuribulum plenum prunis, tulit & euacuauit eas in veſtimentum ſuum, & dixit: Credite fratres, quia ſicut Deus rubum cuſtodiuit incombuſtum ab igne; ſicut nec tunicam hanc meam incenderunt prunæ iſtæ: ita nec ego agnoui peccatum mulieris, ex quo natus ſum. Et omnes mirati ſunt, quomodo non ardebat veſtimentum ab igne: & glorificauerunt Deum habentem occultos ſeruos. Ex occaſione autem nonnæ Pelagiæ quondam meretricis, aliæ fornicariæ ſecutæ ſunt eam, abrenunciantes mundo, cùm eâ pergentes in monaſterium eius. Seruus enim Dei monachus, qui totonderat eam, poſtquam ſatisfecit omnibus, tradidit Deo ſpiritum in pace. Ideò, inquit, dico vobis filij, ne præcipites ad condemnanda & iudicanda ſitis aliena. Multoties enim peccatum fornicationis vidimus: pœnitentiam verò eius, quam fecit occultè, non adſpeximus. Et eſt, quia furtum facientem quemdam vidimus: ſuſpiria verò & lacrymas quas produxit Deo, neſcimus. Et nos quidem habemus eum, qualem vidimus illum, furem, aut fornicatorem, aut periurum: apud Deum verò recepta eſt occulta eius confeſſio & pœnitentia, & eſt ab ipſo pretioſus. Omnes igitur admirabantur ſuper doctrinâ induſtrij paſtoris huius atq; magiſtri.

Abbas quandam Tyriam meretricem Porphyriam conuertit.

Pelagia ei nomen imponit.

Purgat ſe à ſuſpicione ſceleris & ſcandali, veſte illæſâ ignem ferens.

Cauendum temerarium iudicium.

CAP. XLVII.

Duobus clericis calceamenta facientibus, & iuxta ſe laborantibus: vnus quidem habebat filios multos, & vxorem, & patrem, & matrem: vacabat verò eccleſiæ ſine intermiſſione, & omnes poſt Deum alebat de arte ſuâ. Alter verò quamuis doctior eſſet illo, eò quòd non permaneret in eccleſiâ, ſed etiam Dominicis diebus laboraret, nec ſeipſum tantùm nutrire valebat. Inuidebat ergo iſte vicino ſuo. & vnâ vice non ſufferens inuidiam, dicit ei cum irâ: Vnde tu ſic diues factus es? Ego verò vacans plus arti meæ quàm tu, in paupertatem deueni. Dicit verò ei, volens facere eum vacare eccleſiæ: Inuenio pretium in terrâ, & inde paulatim diues factus ſum: ſed ſi vis, ſemper voco te, & veni mecum: & quidquid inuenerimus, accipies dimidium. Cùm ergo acquieſceret ille, & ſequeretur eum euntem ad eccleſiam, ſine intermiſſione benedixit ei Deus, & diuitem fecit eum. Tunc dixit ei ille bonus conſiliarius: Vidiſti frater [88] vnum mendacium propter Deum, quantum profuit animæ tuæ & ſubſtantiæ tuæ? Crede, nihil inueniebam aliquando in terrâ, vt æſtimaſti gratiâ pretij: ſed quoniam dixit Dominus, Quærite primùm regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis: idcircò occaſionem feci, tantùm vt seducerem te: & ecce non ſine cauſſâ laboraui, ſed inueniſti, & ſuperinueniſti. Hoc igitur diſcens ſanctus patriarcha, fecit illum bonum conſiliarium preſbyterum, tanquam dignum: erat enim lector.

Clericus calcearius vacans eccleſiæ, ſit diues alio aſſiduo operatore.

Matth. 6.

CAP. XLVIII.

Et quidem hactenus antè memoratus Dei cultor Menas, qui fuerat vicedominus ſanctiſſimæ eccleſiæ Alexandrinorum magnæ ciuitatis, enarrauit nobis. Sequentia autem vilitas mea depinxit; quædam verò à quibuſdam, quibus dignè credendum eſt, audiui. Dicentibus ergo nobis in prædictis in quodam capitulo, quòd multâ ſpirituali dilectione patriarcha & Niceta patricius adinuicem colligati eſſent, dignum indicium talis exhibitionis præſens exiſtit capitulum.

A quibus reliqua Scriptor hauſerit.

Sup. c. 11

[89] Quando permittente Deo pro peccatis noſtris, futurum erat vt traderetur Alexandria ſine Deo Perſis, reminiſcens paſtor dicentis: Cùm perſecuti vos fuerint in ciuitate iſtâ, fugite in aliam: fugam arripuit in propriam patriam, videlicet in Cyprum, in ciuitatem ſuam. Vnde occaſione acceptâ, præfatus Niceta patricius dixit ad ſanctum: Obſecro, ſi inueni gratiam ante te, ne dedigneris fatigari vſque ad reginam ciuitatem, & bene acceptas preces tuas donare pijſſimis Imperatoribus. Ille verò multæ fidei

Matth. 10.

Fugit Ioannes in Cyprum.

viri

viri conſentiens, obediens ad hoc factus eſt Deo & voluntati eius: & à ſe datum honorem quantus erat, circa beatum oſtendere voluit. Fatigatâ igitur naui multipliciter à vi ventorum, in qua ſanctus cum Patricio erat, & in profundum mittendâ: videt ſæpè memoratus Patricius, & optimates qui cum eo erant, vnâ nocte, in qua tempeſtas facta eſt, patriarcham modo quidem cum pauperibus per nauim vbique circumcurrentem, modò autem iterum cum eis manus in cælum extendentem, & ab alto adiutorium abſtrahentem. Cumque [90] in Rhodum perueniſſent adſcendentes, videt expergefactus à Deo vocatus hic quemdam eunuchum coruſcantem formâ, & aureum ſceptrum in dextra tenentem, aſſiſtentem ſibi & dicentem: [91] Veni iube, Rex regnantium quærit te. Nihil ergo ſtatim negligens, aduocat patricium Nicetam, & dicit ei cum multis lacrymis: Tu quidem, ô domine, ad terrenum Imperatorem me vocaſti: ſed præueniens cæleſtis, ante vocauit exiguitatem meam. Et retulit ei eunuchi, imò Angeli viſionem, quæ apparuerat ſibi. Gauiſus ergo & triſtis factus idem glorioſiſſimus vir, impedire ſanctum non potuit. Abundè igitur ſanctis eius repletus orationibus, & Imperatoribus has deferens, cum multo honore redire ei in Cyprum iuſſit.

Cap. [illegible] Aduemente ergo eo in propriam ciuitatem, quæ [92] Amathunta vocabatur, teſtamentum proprium ſcribere citò miniſtris ſuis præcepit. Velociter verò & ſine dilatione chartam & calamum præſentantibus, præcepit ſacrum illud os ſcribere ſic: Ioannes ſeruus, propter eam verò quæ ſuppoſita eſt mihi ſacerdotij dignitatem, Dei gratiâ liber. Gratias ago, Deus, tibi, quoniam exaudiſti miſeriam meam, rogantem bonitatem tuam, ne inueniretur morienti mihi niſi vnus tremiſſis. Inueniente enim me in honorabili epiſcopio ſanctiſſimæ eccleſiæ Alexandrinorum magnæ ciuitatis, quam per indulgentiam Dei ſuſcepi, quando in eâ conſecratus ſum epiſcopus, circiter octoginta centenaria auri, & quæ intrauerunt mihi ab amicis Chriſti, pænè numerum hominis tranſcendunt: in ſeipſam mentem colligens, & cognoſcens hæc omnia dominatoris omnium eſſe, feſtinaui ea quæ Dei erant, Deo dare. Vnde & quod remanſit mihi hoc tremiſſe, Dei & hoc exiſtens, iubeo dari his qui ſunt Dei. O glorioſa res! ô deuotionem ſancti! Non attendit, ſicut debuiſſet, ſuis; quod faciunt multi qui in diuitijs ſunt, qui Dei dona aut ex iniuſtitiâ collecta, tamquam propria, & tamquam ſi ea ſecum ferre poſſunt, theſaurizant, & non largè egenis præbent: ſed illa quærebat, quæ ſemper manent, & aliquando non minuuntur. Vnde ſine mendacio repromiſſionibus non eſt fraudatus, quæ aſſeuerant ex perſonâ Dei, quoniam qui glorificant me, glorificabo. 1. Reg. 2. Verè enim magnifice glorificauit ſanctum hunc, qui in ſuis ſemper bonis glorificatus eſt Dominus. Non enim ferens nobilis hic, temporali vitâ ſuâ conquieſcere ſancta & digna laude bona, quid egit? Xenodochia, gerontocomia, atque monaſteria à fundamentis ædificans, & choros ſanctorum monachorum ſtatuens, inceſſabilem veræ iuſtitiæ memoriam poſſidet, per ea quæ celebrantur in eis bona opera.

Xenodochia, gerontocomia, & monaſteria ædificauit.

Quod enim de his qui mala agunt, & ſucceſſores propriorum malorum poſt mortem in vitâ hac relinquunt, ait Domino plenus Apoſtolus: Quoniam quorumdam peccata manifeſta ſunt, præcedentia ad iudicium; quoſdam autem & ſubſequuntur. 1. Tim. 5. [93] Hoc econtrà de hoc beato dicendum eſt: Quoniam quorumdam iuſtitiæ manifeſtæ ſunt præcedentes in regnum cælorum, quoſdam autem & ſubſequuntur: de quibus vnus & iſte extitit. Et quoniam non fabula, neque ad gratiam eſt, quod dictum conſtat: teſtimonium nobis perhibeat planè, quod mox in pretioſâ eius dormitione geſtum eſt prodigium. Tradente enim eo & commendante propriam animam in manu Domini, vt ait alicubi Sacra littera, Iuſtorum animæ in manu Dei ſunt: Sap. 3. & hanc ei vt ſacrificium immolatum offerente, cùm recondendum eſſet honorabile eius corpus honorificè, & cum congruo ſacerdotibus ritu in quodam oratorio ſancti miraculorum factoris [94] Tychonis, fit quoddam tale ſignum glorioſum.

Cap. I. Iacebant in quodam tumulo, vbi & iuſtus hic reponendus erat, duorum quondam epiſcoporum, qui antè dormierant, ſancta veraciter corpora ſanctorum: quæ & in naturâ exanimi interim degentia, tamquam ſi viua reuerà eſſent, æqualem ſancto honorem tribuerunt. Cùm enim beati corpus inter duos illos componendum eſſet, honorantes ſummum paſtorem paſtores, & multam eius fiduciam apud Deum reuerentes, ſimul & mirantes, Dei iuſſione tamquam viui [95] corpora ſua ſeparantes, in medio ſacrum hunc ſuſceperunt, honorem & ipſi ei præceptione Dei, ſicut à Deo honorato offerentes: & omnibus ſtatim oſtendentes, quæ à Deo ei donata eſt, gloriam atque ſublimitatem. Quod maximum & glorioſiſſimum miraculum, non vnus, neque decem, neque centum viderunt, ſed omnis turba quæ conuenit ad pretioſam eius ſepulturam.

Ioanni duorum epiſcoporũ corpora in medio locũ cedunt.

Aliud

CAP. LI.

Aliud autem eius glorioſius, quod quidem adhuc viuens in carne cœpit miraculum, ſed poſtquam migrauit ad Deum, compleuit, ſermo commemorare tentabit.

Mulier peccato grauis per Ioannis ſuffragium veniam quærit.

Mulier quædam de eâ, quæ ſanctum protulit, ciuitate exiſtens, cum audiſſet eum ven iſſe [96] a Rhodo, & Angelum ei ibidem apparuiſſe, & vocationem ad communem Dominum ei denuntiaſſe: peccamen grauiſſimum in ſe recognoſcens, quod nec auditus hominum poſſe intrare affirmabat: fidem inambiguam ſumens, ad ſanctum curſim peruenit. & pedes eius comprehendens, cum lacrymis multis clamabat, & dicens ſecretò ſancto: Peccatum, ô ter beate, habeo miſera, quod ad aures hominum venire non poteſt: & ſcio, quòd ſi vis, potes id mihi indulgere. dixit enim vobis Dominus: Quoniam quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis: & quæcumque ligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cælis: & quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt.

Matth. 18. *Ioan. 20.*

Hæc verba audiens a muliere ſanctus, & timens, ſi petitionem eius reſutaret, noxius eius tormenti fieret, dum poſſet liberari à proprio peccato per fidem quam habebat in eum, dicit ad eam humiliter: Si vtique credis, ô mulier, Deo, quòd per inſelicitatem meam ignoſcatur tibi crimen quod dicis, confitere mihi hoc. Quæ dixit: Non poſſum domine dicere id: neque enim poteſt auditus hominum portare illud. Dicit ad eam iterum ſanctus: Et ſi erubeſcis, vade & ſcribe illud, ſi noſti litteras, & fer mihi. Illa iterùm reſpondit: Verè, domine, non poſſum. Exſpectans ergo modicum quid tacens, dixit ei: Non potes ſcribere & bullare, & afferre mihi? Tunc dixit ei: Poſſum, domine, hoc facio, rogans honorabilem & coangelicam animam tuam, ne ſoluatur, neque vllo modo inueniatur à quolibet [97] pittacium hoc aliquando.

Pittacio peccatum inſcribit.

Verbum igitur accipiens à Deo hinnorabilis, quòd nullus homo ſolueret aut legeret eius pittacium, abiens ſcripſit propriâ manu peccatum, & bullans portauit beato. Suſcipiens ergo ſanctus pittacium, poſt quinque dies ad Dominum profectus eſt, nemini aliquid de huiuſmodi pittacio aut diſponens, aut indicans. Mulier itaque fortuitu, imò diſpenſatione Dei, non exiſtens in ciuitate die, in quâ tranſlatus eſt in pace de ſæculo iſto ad aliud patriarcha, volente & in hoc demonſtrare Deo, quantam apud eum, vtpote proprius famulus, fiduciam poſſidebat. Sed poſt vnam diem reconditionis pretioſi eius [98] lipſani adueniens, cùm audiſſet dormitionem eius, amens & deſipiens propemodum facta eſt, exiſtimans pittacium quod dederat, in epiſcopio relictum, omnibus faceret culpam eius manifeſtam. Citò ergo reſiliens, & priorem fidem ſuam indubitabilem ſuper animam reſumens, arcam a Deo honorati apprehendit: & ſicut viuenti ei veraciter, ita turbata perhibebat: Homo Dei, tibi hoc peccatum non potui enarrare, eò quòd ſupra modum exiſteret graue: & ecce nunc omnibus factum eſt forſitan manifeſtum & cognitum, vtinam non tibi rem meam manifeſtaſſem. Heu heu mihi! putans confuſionis abſolutionem inuenire, confuſio omnibus facta ſum, pro medelà blaſphemiam recepi. Quid mihi ad te opus erat ſecretum animæ meæ pateſacere? Tamen non deficiam neque diffidam, neque remouebo à tumulo lacrymas, vſque dum ſatisfactionem de petitione meà accepero. Neque enim mortuus es ſancte Dei, ſed viuis. Scriptum eſt enim, quia iuſti in perpetuum viuent.

Sap. 5.

Iterumque eadem verba aſſumens, dicebat: Nihil homo Dei peto à te, niſi vt certum facias cor meum, quidnam de dato tibi pittacio factum ſit? Deus ergo qui dixit aliquando ad Chananæam: Fides tua te ſaluam fecit, ipſe & hanc certam fecit.

Matth. 15.

Triduo mulier ad ſepulcrum Ioannis perſeuerat.

Tribus enim diebus perſeuerans ad ſepulchrum ſancti, & cibum aut potum omnino non guſtans: tertiâ nocte, dum rurſus cum lacrymis eoſdem duros ac fideles ſermones beatiſſimo diceret, ecce egreditur Dei famulus de tumulo ſuo, oculatim apparens cum duobus epiſcopis, qui cum eo iacebant, [99] vno hinc, & altero hinc aſpirantibus, & dicit ad eam: Vſquequò mulier hos qui hic ſunt, commoues, & non dimittis eos quieſcere? Infuderunt enim ſtolas noſtras lacrymæ tuæ. Et hæc dicens, dat ei proprium pittacium bullatum, dicens: Suſcipe, recognoſcis hoc? ſolue, adſpice. Et in ſeipſam ex viſione veniens, vidit iterùm ſanct[illegible]ngredientes in proprium locum: & ſoluen[illegible]nuenit litteras ſuas deletas, & ſubſcriptionem ſub eis, habentem ſic: PROPTER IOANNEM SERVVM MEVM, DELETVM EST PECCATVM TVVM.

Ioannes è ſepulcro ſurgens mulieri pittacium reddit.

Quis loquetur potentias Domini, ô amici & fratres? Quis ita miſericors & amator hominum, faciens voluntatem timentium ſe, & glorificans glorificantes ſe, & per miraculorum operationes magnificans eos? Non autem in hoc loco ſolùm, in quo pretioſa dormitio eius facta eſt, gratia quam habuit apud Deum, manifeſtata eſt, ſed vbique longiùs claruit.

CAP. LII.

Eadem enim die, in quâ ad Deum ex hac vitâ beatus iſte profectus eſt, quidam eorum qui angelicam vitam & ſchema monachi-

... habe..., vir admirabilis & indu... Sabinus nomine, Alexandriæ habi... quaſi in exceſſu mentis factus, di... honoratum Ioannem de proprio ... egredientem cum clero omni ce... & ad Imperatorem euntem, ... eunucho quodam (vt ipſe dice... Sabinus) cubiculario hunc vocante, poſtquam ... epiſcopij exijt, quod ſig... proprij corporis ſeparationem, & ... puellam vt Solem, ſuſcipientem eum, & manu tenentem, & ſuper caput coro... olea ramis circumamictam. Mox ... ſanctus Sabinus migrationem patriarchæ ad Dominum ipsâ horâ fuiſſe ... Quapropter adnotantes quidem ... & diem, erat enim celebris, videlicet ... ſancti martyris Mennæ, quibuſdam ... de Cypro percunctantes qui... qui habitabant Alexandriæ de migratione ſancti patriarchæ, agnouerunt veram ... viſionem: eò quòd eadem horâ fie..., in quâ obijt beatus, & maxime de exemplo puellæ, quæ manu tenebat eum. Acceperat enim repromiſſiones ab eâ ſan... ſicut in præcedentibus verbis Vitæ diximus: Quia ſi me poſſides amicam, ego te ante Imperatorem introducam: quod & reuerà fecit.

Non autem ex hoc tantùm omnes ſatisfactionem acceperunt, quòd eleëmoſyna & miſericordia quâ habuit circa egentes, eum in cælorum regnum deduxerunt: ſed quia ... eorum qui habitabat ciuitatem Alexandriam, timens Deum, vidit ipsâ nocte, in qua & ſanctus Sabinus, omnes pauperes & orphanos atque viduas, oleæ ramos baiulantes, & in patriarchæ obſequio euntes, & ad eccleſiam pergentes. Non ſolùm duo, aut decem, aut centum ſatisfactiones ſunt, per quas ſcimus clarè, quoniam Sanctorum numerum meruit memorabilis hic: ſed ecce & aliæ, quas ſubſequens forma oſtendit.

Hymnodia enim anniuerſaria poſt multum temporis dormitionis ſancti celebrata, in templo ſuperiùs memorati ſancti Tychonis, vbi pretioſum lipſanum beatiſſimi patriarchæ Ioannis repoſitum eſt: erat autem quæ colebatur ſacra vigiliæ hymnodia, annuæ recordationis ſancti miraculorum factoris Tychonis. Is, qui eſt miraculorum Dominus, volens oſtendere omnibus, quali honore ſeruum ſuum ſanctum Ioannem dignum fecerit, placuit de honorabili eius lipſano vnguenti ſaniferam ſuauitatem emanare, quâ vniuerſi in lætitiâ freti gloriam retulerunt Patri & Filio & Spiritui ſancto; vero ſcilicet Deo noſtro, qui proprios Sanctos gloriâ glorificat infinitâ. Sap.c.49. Lipſanum eius vnguentum ſudat.

Et nullus, ô amici Chriſti, tanti miraculi incredulus ſit. etenim vſque nunc videtur in amicâ Chriſti Cyprorum inſulâ, in diuerſis Sanctis talem Dei gratiam operantem, & tamquam ex fontibus vnguentorum ſuauitatem de pretioſis eorum lipſanis profluentem, ad gloriam eiuſdem bonitatis, & ad honorem Sanctorum eius, atque alacritatem & zelum bonum, qui pòſt futuri ſunt, hominum: quatenus ſecundùm imitationem eorum conuerſantes, eiſdem & nos honoribus digni efficiamur à iuſto mercedum retributore Deo. Efficiamur igitur, dilectiſſimi, & nos conſummatores præſcriptarum rectitudinum ſanctiſſimi huius patris noſtri Ioannis: & quaſi incolæ exiſtentes & peregrini in vitâ iſtâ, in æternum theſaurizemus futurum, per largam quæ indigentibus tribuitur donationem. Etenim ſecundùm diuinitùs inſpiratum Apoſtolum, qui ſeminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet: & pro corruptibilibus incorruptibilia, pro temporalibus æterna, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, & in cor hominis non adſcenderunt, quæ præparauit Deus diligentibus ſe: quæ omnes nos impetremus per gratiam & miſericordiam Ieſu Chriſti Domini noſtri, cum quo eſt Patri vnâ cum ſancto Spiritu gloria & honor & imperium, nunc & ſemper in ſæcula ſæculorum. Amen. CAP. LV. In Cypro multa lipſana vnguentoma nant. 2Cor.9. 1.Cor.2.

NOTATIO.

IOANNES.] *Martyrologium Romanum XXIII. Ianuarij:* Alexandriæ S. Ioannis Eleëmoſynarij, eiuſdem vrbis Epiſcopi, miſericordiâ in pauperes celeberrimi. *Menæum Græcum XII. Nouembris:* ... S P. N. Ioannis Archiepiſcopi Alexandrini, cognomento Eleëmonis. Hic fuit Cyprius genere, Epiphanij illius regionis Ducis filius: qui cum omnem diligentiam atque operam ad ... ſtudium, & Dei gratiam conciliandam ..., propter vitæ ſplendorem, Heraclio Imp. petente, factus eſt Archiepiſcopus Alexandrinus. Itaque vt lucerna in candelabro poſita, eluxit: multiſque annis in ſacerdotio tranſactis, multa efficiens miracula, abundè pauperibus & egenis vitæ neceſſaria ſuppeditans. Vnde Eleëmonis cognomentum accepit, omnibus, & ipſis etiam infidelibus venerabilis migrauit ad Dominum. *Eadem eodem die reperiuntur in Menæis, pauculis additis.*

Quòd Baronius ad dictum XXIII. Ianuarij diem ait, Græcos etiam eodem die de eo agere, licet natalis dies ſit III. Februarij, neſcio vnde hauſerit. Nam vidimus ex Menæis & Menologio XII Nouembris memoriam eius apud Græcos celebrari. Et infrà in

[illegible] *S. M*[illegible], [illegible] *Mpatis* [illegible] x i [illegible] *cuius cum Ioanne* [illegible]

[illegible] *Post hanc* [illegible] *sollicitiuter* [illegible] *S. Petri. In* [illegible] *tamen tomo* v i i i. *anno Christi* DCXX. [illegible] *Papæ* i i i. *Heraclij Imp.* x i *ad diem* [illegible] xx i i i. *Ianuarij.*

2. LEONTIO.] *Sigebertus Catalogo* [illegible] *Eccl*[illegible] *Script. cap.* LVII. Leontius Neapolis Cypriorum inſulæ epiſcopus, ſcripſit Vitam Ioannis Alexandrini epiſcopi, qui ob eximiam in pauperes miſericordiam agnominatur Eleëmoſynarius. *Trithemius Catalogo* [illegible] *Eccleſiæ Scriptorum de eo etiam agit, & nihil præter hanc vitam* [illegible] *ſcripſisse citat.*

Plura Leontij opera enumerat [illegible] *ſeptima generalis Synodus Act.* IV. [illegible Greek] Hic qui lectus eſt Pater, in vna vrbium Cypri, decore [illegible] claruit. & multa præconia, & feſtiuos ſermones eius habemus: e quibus eſt etiam ſermo eius in Transfigurationem Saluatoris noſtri. Conſcripſit autem & Vitam S. Ioannis Archiepiſcopi Alexandriæ cognomento Eleëmonis, id eſt, Miſericordis: quin & ſancti Simeonis Simplicis, & alia quædam. Atque in omnibus ſermonibus ſuis orthodoxus cernitur. Floruit autem temporibus Mauritij Imperatoris. *Anaſtaſius Bibliothecarius in ſua verſione* V I I. *Synodi poſt Simeonem addit, eum ſcripſiſſe* turbationeſque propter Chriſtum circa ea tempora in eccleſia factas, *quod hic deeſt in Græco. Quare vel ipſe perfectius Græcum exemplar nactus fuit, vel certe* τὸ Σαλὸ, *quod epitheton eſt Simeonis, quo ſimplex & ſtultus Syris deſignatur, ipſe metaphraſticè explicat. ex Græco* τὸ σάλω *Nam* σάλος *Græcis* iactatio, turbatiō. *Quare forte nihil deeſt* [illegible] *Græco, ſed Anaſtaſius lapſus fuerit ambiguo vocabuli* σαλὸ *&* σάλω.

Qua res Baronio tom. V I I I. *anno Christi* DXCIV. *& anno* DCXX. *labendi occaſionem præbuerit, vt exiſtimarit Leontium hunc hiſtoriam ſui temporis ſcripſiſſe incipientem à Mauritio narrare ea quæ fuerunt in Eccleſia perturbationes. Eadem habet Poſſeuinus noſter in Apparatu Sacro. Quare liber ille forte non excudit, nec alicubi delitescit, quia numquam fortè ſcriptus fuit. Nec rectè priore loco apud Baronium, & apud Poſſeuinum dicitur Leontius* Conſtantiæ *epiſcopus, imò* Neapolis *fuit. Vide Onomaſticon in* Neapolis.

Habes in eadem Synodo Actione eadem citatos aliquot libros Leontij contra Iudæos pro Chriſtianorum apologia, ex quibus etiam quædam adducit Ioannes Damaſcenus Orat. I. *&* I I I. *de Imagin.*

Baronius Notatione ad Martyrologium Romanum XXIII. *Ianuarij, exiſtimat duplicem Leontij editionem & tranſlationem eſſe inter ſe diuerſam; in quarum altera aliqua habentur, quæ in altera à deſiderantur. Eſt quidem duplex editio,* [illegible] *tranſlatio Vitæ Ioannis Eleemo*[illegible] [illegible] *auctore vna auctorem habe*[illegible]*, quæ* [illegible] *exſtat in Vitis Patrum, & habetur tomo* I I. *Lipomani. altera auct*[illegible] *rem habet* [illegible]*, quam habes apud Lipomanum tomo* V. *&* *Surium* [illegible].

3. ANASTASIO.] *Sigebertus ſupra cap.* CIV. Anaſtaſius [illegible] Nicolao Papâ [illegible] Latinum Vitam Ioannis Eleemoſynarij, ſcriptam Græcè à Leontio [illegible] *Idem de eo habet Trithemius ſupra,* [illegible] *ab Anaſtaſio è Græco* [illegible] *receſſet.*

4. DOMNVM.] *Itemmanaſtij.* [illegible] PRAEFAT. *Aquic. deeſt hæc in* [illegible] *editis.* Domnus [illegible] *vſurpatum, cum de hominibus agere* [illegible] Dom[illegible] *quod* [illegible] *Chriſto* [illegible] *Infra in* [illegible] *Vita cap.* XLVI. Domna Porphyri[illegible]. *Vide Onomaſticon.*

5. LEONTIVM DE VITÆ RESIDVIS.] *Leontius agit de Vitæ reſiduis Ioannis Eleemoſynarij, quæ videlicet a Ioanne & Sophronio* [illegible] *Vitæ prioris* [illegible] *ptoribus fuerant prætermiſſa, vt ipſe Leontius* [illegible] *ſequenti proœmio.*

6. ANSQVE VICARIO DEI.] *Egregia hic habes Pontificis elogia, quod ſit* Vicarius Dei, cæli [illegible] *ger* cæli, auriga ſpiritualis Iſraëlis, vniuerſitatis Pontifex, vnicus Papa, ſingularis paſtor, ſ[illegible] pater, omnium arbiter.

7. PROPTER FISTVLAM PLVMBEAM.] *Non abſimilis apud D. Auguſtinum libro* IV. *de Doct. Chriſt. ſimilitudo*: Bonorum ingeniorum inſignis eſt indoles, in verbis verum amare, non verba. Quid enim prodeſt clauis aurea, ſi aperire quod volumus non poteſt? aut quid obeſt lignea, ſi [illegible] poteſt? quando nihil quærimus, niſi patere quod clauſum eſt?

8. IOANNEM ET SOPHRONIVM.] *Horum de Ioanne Eleemoſynario ſcripta nondum mihi videre contigit. Horum & mentio infra cap.* XXXI. PROOEM.

9. CYRVM ET IOANNEM.] *Infra cap.* XXX. ad templum ſanctorum victorioſorum martyrum Cyri & Ioannis. *Martyrologium Romanum* XXXI. *Ianuarij:* Romæ viâ Portuenſi SS. martyrum Cyri & Ioannis, qui poſt multa tormenta pro confeſſione Chriſti capite truncati ſunt. CAP. I

10. PHILOCHRISTIS.] *Editi hactenus* philoſophis. *ſic & inf. cap.* XII. & mutuò accepti à multis philochriſtis. *cap.* XXII. Vanæ, ô philochriſti. *& cap.* XXV. Vidit in ſomnis iam dictus vir philochriſtus. *Nempe philochriſtus eſt amator Chriſti, vt hic explicatur cap.* XIV. Hoc præterea præſtantiſſimus amatores Chriſti.

11. CRVCICVLAM ARGENTEAM] *Ecce morem Chriſtianorum è collo geſtandi cruciculas. V. Onomaſt.*

12. VSQVE AD SILIQVAM VNAM.] *Iſidorus l.* XVI. *Orig. cap.* XXIV. Siliqua, vigeſimaquarta pars ſolidi eſt, ab arboris ſemine vocabulum tenens.

13. TREMISSEM.] *Editi libri addunt*, id eſt tertiam partem ſolidi aurei. *quod interpretamenti vice in textum irrepſit. Iſidorus vbi ſupra:* Tertiam partem (*ſolidi*) ideò dixerunt tremiſſem, eo quòd ſolidum faciat ter miſſus. *Inf. cap.* XXXVII. tremiſſia.

14. MENNAS.] *Narrantur hic Leontio Abbate omnia Ioannis Eleemoſynarij, quæ habentur a cap.* II. *vſque ad* XLVIII. *vt ibi in textu dicitur.*

15 VICEDOMINVM.] *Id eſt,* [illegible] *ſeu diſpenſatorem eccleſiæ: Paulo antè dicebatur:* Cui & erat ordinatas diſpenſationes ſanctiſſimæ eccleſiæ. *Vide Onomaſt.*

16. SVPER PACEM.] *Intelligo diaconum,* [illegible] *ſacrum pronuntiabat* [illegible] *pacifica.* [illegible] *Euchologio.* [illegible] *Onomaſticon.* CAP. II

17. IN HONORABILI SECRETO.] *Metaphraſtes*, [illegible] quierant a ſecreto.

18. CONSECRATVS EST DIVINO IVDICIO.] *Baronius tomo* VIII. *anno Chriſti* DCX. *Bonifacij* IV. *Papæ* V. *Heraclij Imp.* I. *Ioannis in Patriarcham Alexandrinum conſecrationem ponit.*

Cap. III. 19. CANCELLARIOS.] *Infra cap.* V. Cancellariorum, & eccleſiæ defenſorum. *& cap.* XXIII. Conuocat per cancellarium ſuum monachum. *Apparet hic officium eſſe eccleſiaſticum. Vide Onomaſticon.*

20. IN VNA CAMPANA STATERA.] *Editi:* in vnâ Campana, id eſt, iuſtâ & æquali ſtaterâ. *Iſidorus lib.* XVI. *Orig. cap.* XXIV. Statera Campana à regione Italiæ nomen accepit, vbi primùm eius vſus repertus eſt. Hæc duas lances non habet; ſed virga eſt ſignata libris & vnciis, & vago pondere menſurata. vnicuique autem ponderi certus eſt modus, [illegible]ibus propriis deſignatis.

21. MODIO, ET ARTABE.] *Editi:* modo, & artabâ, id eſt menſurâ modios tres continente, & tertiam partem modij. *quæ eſt explicatio* artabæ. *quam explicationem in margine habebat manuſcrip. Aquicinct. Iſidorus lib.* XVI. *Orig. cap.* XXV. Artaba menſura eſt apud Ægyptios, ſextariorum LXXII. compoſita ex numero, propter LXXII. gentes vel linguas quæ orbem impleuerunt.

Cap. V. 22. ECCLESIÆ DEFENSORVM.] *Infrà cap.* XXIII. ceciderant eum eccleſiæ defenſores. *Et hoc officium eſt eccleſiaſticum. Vide Onomaſticon.*

23. HODIE.] *Tale olim Titi Imperatoris dictum apud Suetonium in Tito c.* VIII. *quod in Metaphraſte eſt,* Τὸ μὴ βασιλεῦσαι σήμερον ἐπεὶ μηδένα εὐηργέτησα.

Cap. VI. 24. PERSÆ.] *Contigit hæc Perſarum incurſio & depredatio in Syriam anno Chriſti* DCXIV. *Bonifacij Papæ* IV. *Heraclij Imp.* V. *vt habet Paulus Diaconus hiſtoria Miſcellâ ex Theophane lib.* XVIII. Anno V. imperij Heraclij ceperunt Perſæ Iordanem bello, & Palæſtinam, & Sanctam ciuitatem, & multos in eâ per Iudæorum manus interfecerunt, id eſt (vt quidam aiunt) millia nonaginta: iſti enim ementes Chriſtianos, prout vnuſquiſque habere poterat, occidebant eos: Zachariam verò Ieroſolymitanum præſulem comprehenſum & pretioſa & viuifica ligna S. Crucis cum multâ prædâ abduxerunt in Perſidem. *Huius calamitatis miſeriam deflet Antiochus monachus Palæſtinæ variis homiliis. Vide Baronium dicto anno Chriſti, & Adonem in Martyrol.* XIV. *Septemb.*

25. ROGAM.] *Ita recte MS. Aquic. & editiones vett. cum Colonienſi. in MS. Gemblacenſi eſt,* rogandum. *male. Mox:* quibus erat roga credita.

Cap. VII. 26. VEXANTI.] *Ita manuſc. Aquicinct. Editi,* vexato. *Sed ſollemne huius æui Scriptoribus, ita ſimilia verba vſurpare. Ita ſæpè in ſequentibus libris* tribulantes *pro* tribulati.

27. LIGATVRAM.] *Græcè Metaphraſtes.* ἀπόδεσμον. *Infra cap.* XXV. ligaturam auri.

Cap. VIII. 28. ADRVC.] *Editi,* Adrione. *Quod vnde irrepſerit, neſcio.*

Cap. IX. 29. ENTHECAM.] *Vet. editio & Colonien.* anthecam, id eſt archam. *Nota IC.* entheca, *& poſterioris æui Scriptoribus. Caſſianus libro* IV. *Inſtit. cap.* XIV. Cumque totam enthecam cœnobij ſuam credat eſſe ſubſtantiam. *Hic infrà cap.* XXVII. Erat autem ſumma multa enthecarum ſuarum.

30. PHARVM.] *Ita vterque manuſcr. & Metaphraſtes Græcè* φάρον. *Malè in editis,* forum. *Intelligit locum prope Alexandriam notiſſimum. Idem habes infra cap.* XXV.

31. PENTAPOLI.] *In Metaphraſte eſt* Decapoli.

32. LOGOTHETÆ.] *Editi vett.* Logothetæ, id eſt rationatoris. *Colonienſ.* ratiocinatoris. *manuſcrip. Aquicinct. ſuperſcribebat* id eſt cauſſarum & ſermonum poſitoris. *Erat Logothetarum certum inter eccleſiaſticos officium, de quo plura in Onomaſtico.* Cap. X.

33. COLLECTA.] *MS. Aquic. ſuperſcribebat:* id eſt, diſtributiones ad pauperes.

34. NOTITIAM XENII.] Notitia, *hic eſt* pittacium, *vt mox ſequitur. Apud Metaphraſtem Græcè eſt* χάρτην, chartam.

35. PITTACIVM.] *Sæpiùs hæc vox hic occurrit. Significat paruam ſchedulam. Vide Onomaſticon.*

36. OBSECRO TE NONNA.] *Ita rectè vterque manuſc. & vet. editio. Non rectè in Colonienſi,* nonne. *Hoc loco* Nonna *notat Dominam. Eadem vox & alibi in his libris occurrit. Infra cap.* XLVI. Nonna Pelagia.

37. ET SANCTVM MEVM MENNAM.] *Intelligit, opinor, Mennam Oeconomum eccleſiæ tempore Ioannis noſtri, vt habetur ſuprà cap.* I. *Notus aliàs Mennas ſanctus martyr.*

38. NICETA PATRICIVS.] *Videlicet,* filius Gregoræ patricij per Alexandriam & Pentapolim, *vt habet hiſtoria Miſcella ex Theophane anno* I. *Heraclij, libro* XVIII. *apud Paulum Diaconum.* Cap. XI.

Quòd Nicetas regnum arctari dicit, eò facere exiſtimat Baronius tomo VIII. *anno Chriſti* DCXX *Bonifacij V. Papæ* III. *Heraclij Imp.* XI. *quod habet Paulus Diaconus in hiſtoriâ Miſcellâ libro* XVIII. Anno XII. imperij Heraclij, menſe Aprili, die IV. Indictione X. Imperator Heraclius celebratâ ſollemnitate Paſchali mox ſecundâ feriâ veſperi motus eſt contra Perſidem. Sumptus autem mutuò venerabilium domorum pecuniis aporiâ coarctatus, accepit etiam eccleſiæ magnæ multa candelas ferentia, ſimul & alia vaſa miniſtratoria. Quibus conflatis exarari fecit in his numos aureos & argenteos plurimos.

Porrò, ſubdit Baronius, collectio eiuſmodi pecuniarum non facta eſt Conſtantinopoli tantum, ſed & in alijs totius Imperij ciuitatibus, in quibus pretioſum aliquid inuentum eſſet. Legati ſunt in Orientalem plagam ab Imperatore Quæſtores viri quidem inſignes: Alexandriam autem & in vniuerſam Ægyptum miſſus eſt Nicetas patricius. Hic igitur cum Alexandrinæ eccleſiæ pecunias in fiſcum inferre conaretur, nactus eſt aduerſantem Ioannem Alexandrinum epiſcopum, qui cuncta ſolebat in pauperes erogare, cum negaret ſe daturum, quod ſuum non eſſet, ſed pauperum.

Sed pace Baronij dixerim, non quadrant hæc cum ætate & hiſtoriâ Ioannis. Siquidem Paulus Diaconus eam pecuniæ exactionem ponit anno XII. *Heraclij, Baronius verò anno* XI *eiuſdem Imp. At, vel ipſo Baronio ibidem teſte, Ioannes anno* XI. *Heraclij obiit. Accedit quod tam Leontius quàm Metaphraſtes in Ioannis Vitâ aſſerunt, poſt hanc Ioannis & Nicetæ de pecuniâ contentionem, eos amicos inter ſe vixiſſe, adeò vt Ioannes poſt factus ſit eius compater: an liberos eius è ſacro fonte ſuſcipiens? Et ipſa Leontij & Metaphraſtæ narratio ſatis indicat, hanc contentionem non vltimo Ioannis anno, ſed longè antè contigiſſe.*

39. BVLLAM.] *Manuſcr. Aquic. ſuperſcribit,* id eſt ſigillum. *Infrà c.* LI. Bullare, *item* pittacium bullatum. *Sæpiùs hæc vox in variis Auctoribus eo*

ſignificatu occurrit, vti & in Vita S. Baſilij ſuprà cap. x. Vide Onomaſticon.

CAP. XII. 40. COSMA.] *Iam ante Ioannis tempora inualuerat in eccleſia Alexandrinâ labes Simoniaca, ad quam extirpandam Gregorius Papa libro* XI. *epiſt.* XLIX. *Indict.* VI. *Eulogium Alexandrinum epiſcopum hortatur.*

41. SVBTILITATE.] *Editi* ſubtilitate, id eſt tenuitate & paupertate. *Inf. cap.* XXXVIII. *rurſus eodem ſignificatu occurrit.*

42. ET SANCTO ALTARI ADSTITISSET.] *Græcè apud Metaphraſtem:* Αὐτοῦ δὲ τῷ βήματι παρεστῶτος. *quod Heruetus vertit:* cùm ipſe autem adſtaret in tribunali. *imo altari: ita enim Græcis in re ſacrâ* βῆμα *accipitur.*

CAP. XIII. 43. SANCTVM VELVM EXALTATVRO.] *Metaphraſtes clarius:* Κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν, ἐν ᾗ τὸ ἱερὸν καταπέτασμα τῶν θείων ἀναρπᾶται δώρων: Eâ ipſâ horâ, in quâ ſacrum velum aufertur à ſanctis donis. *Sic in Guilielmo Bibliothecario de Vitis Pontiff. cap.* CXII. *in Stephano VI.* velothera circa altare, *habes.* Contulit in eadem baſilicâ Apoſtolorum (*Iacobi & Philippi*) cortinam lineam vnam, velothera ſerica iiii in circuitu altaris. *Atque ibidem ſæpius habes vela circa altaria.*

44. INTIMAT DIACONO FACIENTI ORATIONEM, QVAM DIACONVS SOLITVS FACERE ERAT, VT REINCIPERET A CAPITE.] *Metaphraſtes.* Δηλοῖ τῷ διακόνῳ τὴν συναπτὴν αἴτησιν ἐπαναλαβεῖν: Significat diacono vt connexam reſumat petitionem. *Anaſtaſius interpres videtur legiſſe,* συναπτὴν *pro* ζωστικήν. *Niſi potius paraphraſtem egit. Nam* συναπτὴ *a diacono dici ſolita oratio, quæ & diaconicà dicebatur. quod fortè hic in Græco fuit. De vtraque vide Euchologium.*

45. CIMILIARCHIVM.] *Occurrit & infrà capite* XLVI. *Editi:* cimiliarcium, id eſt ſecretarium principale. & *ita in manuſc. Aquic. ſuperſcriptum erat. Propriè* κειμηλιαρχεῖον cimeliarchium *eſt veſtiarium ſeu archiuum cimeliorum, vbi ornamenta & donaria eccleſiæ reponebantur. Anaſtaſius Bibliothecarius in Vitis Pontificum cap.* LXXII. *in Seuerino:* Sigillauerunt omne veſtiarium eccleſiæ, ſeu cimilia epiſcopij, quæ diuerſi Chriſtianiſſimi Imperatores ſeu Patricij & Conſules pro redemptione animarum ſuarum B. Petro Apoſtolo reliquerant. Cimelia *hæc, veſtiariorum gaza dicuntur Guilielmo Bibliothecario in Vitis Pontiff. cap* CXII. *in Stephano VI.* Quid mirum ſi veſtiariorum gazas ablatas repetit, qui ſacraria perquirens, de pluribus donarijs & eccleſiarum ornamentis pænè nihil inuenit.

46 MALI MODI CLERICVM.] *Quod explicat manuſc. Aquic. ſuperſcribendo:* id eſt, malos mores habentis. *Græcè fortè fuerit* κακότροπον.

CAP. XIV. 47. DEIFERI QVIDEM SS. PP.] *Cuius hæc ſententia ſit, nondum mihi compertum.*

48. MVLTVM ERGO CONTRA SE SECRETO CONTENDENTES.] *Editi:* Coram ſecretario contendentes. *MS. Gemblac.* contra ſe acriter contendentes. *Manuſcrip. Aquic.* coram ſecreto contendentes.

49. MITTENTIBVS IGITVR AMBOBVS METANOEAM.] *Editi addunt:* id eſt pœnitudinem ſiue recognitionem. *Quid ſit* ἔβαλλον μετάνοιαν *iam explicui ad Vitam S. Baſilij cap.* XI. *num.* 54. *Infra capite* XXXV. Et mittens genuflexiones.

CAP. XV. 50. GEORGIVM.] *Ita vterque manuſc. ita & Metaphraſtes. Colonienſis editio,* Gregorium. *Baronius tomo* VIII. *anno Chriſti* DCXX. *Bonifacij V. Papæ* III. *Heraclij Imp.* XI. *quia apud Nicephorum in Chronico Ioannem Georgius in epiſcopatu Alexandrino ſequitur, exiſtimat hunc illum eſſe conſobrinum eiuſdem Ioannis, de quo hic agitur. rationem coniecturæ ſuæ addit; quòd antiquitus in more eſſet poſitum Eccleſiæ Alexandrinæ, vt defunctis illis epiſcopis, qui præclari auctores fuiſſent, & eam illuſtraſſent Eccleſiam, aliquis ex eorum propinquis ſucceſſor eligeretur, vt vidimus de Cyrillo nepote Theophili in locum eius ſubrogato.* Baron. c. 4. an. 412. *Hactenus Baronius.*

Valdè ego dubito an eâ tunc ætate eſſe potuerit Georgius Ioannis nepos, vt epiſcopi Alexandrini munere fungi poſſet: quem hoc capite flentem inſtar pueri vel adoleſcentis habemus.

51. POSTQVAM CORONATVS EST IMPERATOR.] *Quod de more hoc, dum coronatus eſt Imperator, hic dicitur, non memini alibi legere. Conſulto hoc imitatus eſt Ioannes Eleemoſynarius, & poſt eum alij aliud non abſimile excogitarunt. Illuſtre exemplum edidit Maximilianus I. Imperator, cui cum diſplicuiſſet palatium, quod apud Oenipontem fabricabatur, aliam ſe domum, quæ magis placitura erat, ædificaturum ſe eſſe affirmabat. Eaque die ſarcophagum cum omni ſupellectile libitinariâ clam parari iuſſit, cumque omnibus expeditionibus ſecum vexit, & quàm diligentiſſimè ſingulis noctibus conſeruari iuſſit. Arbitrabantur plerique aulici, theſaurum aliquem illic conſeruari: alij nonnihil librorum, quibus hiſtoriæ veteres continerentur. Cæſar verò ſubridendo, in rei cuiuſdam ſibi omnium chariſſimæ vſum, deferri illum dicebat. Ita refert Reinhardus Lorichius Hadamarius.* C. XIII.

Sed olim Philoromus presbyter Galata annos ſex in ſepulcris mortuorum habitaſſe dicitur, vt mortis formidinem ſuperaret. Palladius cap. CXIII. *Heraclides cap.* XXXII.

52. STVDIOSI.] *Quid hic in Græco fuerit, diuinare non poſſum.* σπουδαῖοι *reſpondet Latino verbo. Sed qui hi ſtudioſi? Metaphraſtes habet:* Qui præfecti erant operi.

53. SANCTVM MODESTVM PATRIARCHAM IEROSOLYMORVM.] *Ita legendum ex manuſcripto Aquicinctino. Vetus & Colonienſis editio,* ſanctum & modeſtum. *Modeſti huius ſæpius meminit Antiochus monachus Lauræ Sabæ abbatis, qui hoc tempore vixit, in epiſtolâ ad Euſtathium præpoſitum monaſterio Dutalenæ Ancyræ ciuitatis Galatiæ, quam habes in eiuſdem Antiochi Pandecte. In quâ hæc habet ſacientia:* Modeſtus ſanctitatis eximiæ vir (de quo non ſemel dictum) non eorum modò prouidam gerit curam ſollicitus, quæ per hanc vaſtam eremum ſparſim diſiecta ſunt, monaſteriorum, ſed & moderandæ huic ciuitati, ac vniuerſæ circùm finitimæ regioni ſolerter proſpicit, Deo eidem cooperante in omnibus. Hic enim ad viuum nobis exprimit imaginem noui cuiuſpiam Beſeleëlis, aut certè Zorobabelis. Gratiâ etenim plenus Spiritus ſancti, templa Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, quæ quidem barbarico igne conflagrarunt, in ſublime erigit omni prorſus digna veneratione, puta ædes ſanctæ Caluariæ, ac ſanctæ Reſurrectionis, domum inſuper dignam omni honore venerandæ Crucis, quæ mater eccleſiarum eſt, ſed & ſanctæ Aſſumptionis ædem à fundamentis exædificauit: adeò vt per hæc læta initia de futuris quoque ſpes ampliſſimas concipiamus, Cap. XIII.

adque

idque vel ob eos maximè, qui huc ſperantur ven-
turi ab externis regionibus, ſancta hæc loca vt ado-
rent, vt omnes in commune glorificemus Deum.

Patriarcham Ieroſolymorum, *& alij Auctores Modeſtum ponunt præfuiſſe Ieroſolymorum eccleſiæ. Alia Anaſtaſ. Perſæ* xxii. *Ianuarij*. De eo refert ad Modeſtum, qui ſedi præerat Apoſtolicæ. *Suidas in Heraclio:* ἐν τῇ Ἱεροσόλυμα ἀπῆλθεν, καὶ Μοδέστῳ ἀρχιερεῖ καὶ τῷ αὐτοῦ κλήρῳ ταῦτα ὑπέδειξε Ieroſolyma profectus Modeſto Pontifici & eius clero monſtrauit. *Menæa Græcorum diem illi aſſignant* xvi. *Nouembris, &* Ἱεροσολύμων ἀρχιεπίσκοπον. Ieroſolymorum archiepiſcopum *vocant.*

Baron. t. viii. *anno Chriſti* dcxvi. *Deuſdedit Papa* i. *Heraclij Imp.* vii. *Quod aut, Zacharias viueret, non alius admiſſus eſt Ieroſolymorũ epiſcopus, cum non liceret in eodem loco epiſcopos duos eſſe; licet ob epiſcopalem præfecturam idem, viuente adhuc Zachariâ, fuerit nominatus Ieroſolymorum Præfectus, vt in Actis S. Anaſtaſij martyris, dum agitur de eius Baptiſmo poſt Zacharia reditum per Modeſtum Ieroſolymis exhibito. Sed reuerà ſi non epiſcopus, loco tamen epiſcopi, vſquedum idem poſtliminio rediit Zacharias, Modeſtus illam adminiſtrauit eccleſiam, cuncta reſtituens.*

Huius autem cladis Ieroſolymitanæ, quo Zacharias Pontifex quoque abductus eſt, meminit Paulus Diaconus l. xviii *hiſtoricorũ.* Anno quinto imperij Heraclij ceperunt Perſæ Iordanem bello, & Palæſtinam & ſanctam ciuitatẽ, & multos in eâ per Iudæorum manus interfecerunt, id eſt vt quidam aiunt millia nonaginta. Iſti enim ementes Chriſtianos, prout vnuſquiſque habere poterat, occidebant eos. Zachariam verò Ieroſolymitanũ præſulem comprehenſum, & pretioſa & viuifica ligna cum multâ prædâ adduxerunt in Perſidem.

54. Mille restes siccatorvm piscivm, qvi menomenæ.] *Ab hoc reſte, quo ſiccati piſces & alia colligantur, exiſtimo hodieque vulgo dici,* een riſt *vel* reſt buckingh, een riſt aiupn.

Menomenas *exiſtimo eſſe, quas Plinius lib.* xxxii. *cap.* xi. Mænas *vocat.*

Cap. xx. 55. Psiathvm.] *Manuſ. Aquic ſuperſcribit,* id eſt mattam. *Iam aliquoties de eo dictũ. Vide Onomaſticũ.*

56. Vt glomvs trementes.] *Ita editi & manuſcriptus Gemblac. ſed in manuſcr. Aquic. eſt,* vt glomus treuantes.

57. Zimate.] *Ita MS. Aquic. & ſuperſcribit,* id eſt iactura aquarum vbi carnes coquuntur, vel fermento aut fæce. *MS. Gemblac.* Zimate. *Editi,* ſchemate. *male. Vide Onomaſticon.*

58. Rachanellæ.] *Ita vterque MS. & Aquicinct. ſuperſcribit,* id eſt panniculi. *Editi:* recanellæ. *malè. Formantur* rachanellæ *a* rachanæ, *vt infrà vocantur cap.* xxvi. *Quamquam vtrumque puto eſſe idem. Vide Onomaſticon.*

59. Expoliare divites, et ipsvm etiam hypocamisivm, &c.] *Sanè intellige: ipſe ſe explicat, eum dicit beneuolè auferendum. Nec enim furandum, vt qui eleemoſynas largiantur. Auguſtin. ſerm.* xxxv. *de*
Luc. 16. *verbis Domini:* Hoc (Facite vobis amicos de mammonâ iniquitatis) quidã malè intelligendo rapiunt res alienas, & aliquid inde pauperibus largiuntur, & putant ſe facere quod præceptum eſt, *&c.* De iuſtis laboribus facite eleëmoſynas. Ex eo quod rectè habetis, date, *&c.* Nolite velle eleëmoſynas facere de fœnore & vſuris. Fidelibus dico.

Hypocamiſium. *Manuſcrip. Gemblacenſ.* ypocamiſum. *MS. Aquicinct.* yppocamiſium, *cum ſuperſcriptione,* id eſt veſtimentum, quod ſubtus cami-

ſiam eſt. *quod poſt in omnes textus editos irrepſit.* Eleem.

60. Qvod circa S. Epiphanivm et Ioannem.] *De hac hiſtoriâ vide Vitã S. Epiphanij* ii. *Ian.*

61. A mancipio.] *Id eſt piſtrino. Hoc paucis notum. Vide Onomaſticum.* Cap xxi.

62. In vna qvidem acie.] *An intelligit lancem trutinæ? An in Græco erat* φάλαγξ *ambiguum vocabulum, quod & trutinam & aciem exercitus ſignificat? Vide Onomaſticon.*

63. Vavæ.] *Editi veteres* ve ve. *Colon.* Papè!

64. Esophorivm.] *Manuſc. Aquic. explicat.* id eſt veſtimentum interius, quod interula, vel fibula collo appenſa vocatur. *Vide Onomaſt.*

65. Et salvtarem sanctvm abbatem Cyrvm.] *Explicatiùs Metaphraſtes:* ad adorandum ſanctos Cyrum & Ioannem. *Erat horum celebris Alexandriæ memoria, & templum quoque ijs dicatum. Vide ſup. cap.* i. *n.* 9. C. xxiii.

66. Impigre.] *Ita rectè in manuſcriptis. Vetus editio* impingere. *Colonienſis* iniungere. Cap. xxiv

67. Sanctis Theophaniis, et Dominica sancta, atqve sancta Pentecoste.] *Triplex hoc tempore pro eo qui defunctus putabatur collecta facta. Simile exemplum de vinculis captiui ſolutis, dum ſacrum pro eo tamquam defuncto fieret, habet Gregorius hom.* xxxvii. *in Euang.*

68. Oravit qvidem ei.] *Puto intelligi,* orauit pro eo. *Infrà c.* xxxvii. Vade, ora furtis meis. Cap. xxv.

69. Tholos.] *De hoc ædificij genere vide Onomaſt.* Cap. xxvi

70. Cvm storeis et rachanis.] *Manuſcr. Aquicinct.* cum toris & rachanis: *MS. Gemblacen.* cum ſtoris & rachanis. *vetus editio:* cum ſtoris & raconis. *Colonienſis:* cum ſtoreis & racis. *Dicuntur hic* rachanæ, *vnde ſupra cap.* xx. *dicta ſunt* rachanellæ.

71. Adria.] *Colonienſis editio:* Adhira. *Sed vterque MS. vt impreſſi.* C. xxvii.

72. Volentes.] *Ita vterque manuſc. Editi,* volebant. *Sed mutarunt veriti barbariſmum ſic infra, capite* xxxiii. *initio* Audiens *pro* Audiui.

73. Severianitæ.] *Intelligit, opinor,* Acephalos *hæreticos, qui paulò ante tempora Ioannis Eleemoſynarij orti circa annum* dxiii. *a Seuero Antiocheno epiſcopo. de quo Euagrius hiſt. Eccl. libro* iii. *capite* xxxiii. *&* xxxiv. Cap. xxxi

74. Gallodromi.] *MS Aquic. ſuperſcribebat:* mangones diſcurrentes & fraude decipientes. *Ita & textus editionis veteris & Colonienſis. Sic apud Palladium cap.* xv. *&* xvi. *eſt* σαρδιωρος?, *quod vertunt mercatorem negotiantem in Hiſpaniâ.* C. xxxiv.

75. Seridonis.] *Infra hoc capite:* Ingreſſus monaſterium abbatis Seridonis in Gazâ. *Occurrit S. Seridon vel Siridon epiſcopus in Martyrologio Romano* ii. *Ianuarij.* C. xxxv.

76. Vnivs æris lvpinos.] *Ita ſupplet manuſc. Aquic. quod deeſt editis. MS. Gemblac. habet,* vnius nummi ærei pretium.

77. Constantinvm.] *Habetur hiſtoria apud Sozomenum lib.* i. *cap.* xvi. *Theodoretum libro* i. *capite* xi.

78. Secvnda Synodvs in Nicæa.] *Imò prima generalis in Nicæâ: niſi fortè ante eam aliqua particularis Synodus ibi habita ſit. vel intellige ſecundam Synodum in Nicæâ reſpectu Synodi Apoſtolorum, quæ omnium prima generalis fuit.*

79. Porta Solis.] *Locus Alexandriæ, cui proxima eſt eccleſia S. Metræ, vt hic ſequitur.*

80. In ecclesia Metræ.] *Editio Colonienſis,* in eccleſiâ matris *Vetus,* in eccleſiâ metre. *Manuſc. Aquicinctinus,* in eccleſiâ metræ. *Manuſcrip.*

Gemblacenſis, in eccleſiâ meretriculæ. Metras, ſeu Metranus martyr Alexandriæ XXXI. Ianuarij. Martyrologium Romanum XXXI. Ianuarij: Alexandriæ natalis S. Metrani martyris, qui ſub Decio Imp. cùm ad iuſſionem paganorum nollet impia verba proferre, illi totú eius corpus fuſtibus colliſerunt, vultumque & oculos præacutis calamis terebrantes, ipſum extra vrbem cum cruciatibus expulerunt, ibique lapidibus oppreſſum interemerunt.

C. XXXVII. 81. DENOS.] Ita vterque MS. Editi denarios. Iubebat dominus, vt quinque numos furaretur, ille denos furabatur.

CAP. XXXVIII. 82. FACIT MISSAS IN ORATORIO SVO, NVLLVM HABENS NISI MINISTRVM SVVM.] Ecce vſum in Eccleſiâ celebrandi Miſſas priuatim.

CAP. XL. 83. PEIERANT CORPVS.] Ita vterque manuſcr. Vetus editio, petierant corpus. Colonienſis: indignè percipiunt corpus.

84. FICVS TVRBATVR.] Ita vetus & Colonienſis editio, & manuſc. Aquicinct. At in manuſc. Gemblac. eſt, ficus tunditur.

85. SIMEONI, QVI IN COLVMNIS STETIT.] Viſio hæc deeſt in Vitâ Simeonis Stylitæ ſup. Ait autem eum ſtetiſſe in columnis, quia varias columnas inſtituit idem Simeon. Vide ſupra in Vitâ eius, cap. V.

C. XLIII. 86. FEMINÆ LEGITIME DVDVM CONIVNCTVS] Nō ait feminæ coniunctū cùm Patriarcha eſſet, ſed dudū, & iam olim. Clare Metaphraſtes initio Vitæ eius.

C. XLVI. 87. THVRIBVLVM.] Simile caſtitatis exemplum ſup. in Vitâ S. Baſilij cap. IX.

C. XLVII. 88. VNVM MENDACIVM PROPTER DEVM.] Caue intelligas vllâ vmquam ratione mentiendum. Ipſe ſe explicat quomodo piam hanc fraudem intellexerit, etſi alter verum in terra pretium inuentum exiſtimabat.

C. XLVIII. 89. QVANDO PERMITTENTE DEO.] Baron. t. VIII. anno Chriſti DCXX. Bonifacij V. Papæ III. Heraclij Imp. XI. Porrò, inquit, qui exſcripſit ex prototypo, Metaphraſtē paraphraſticè aliquid addidiſſe ad Acta Leontij, non negamus, vt quæ poſteà addidit haud veritate conſtantia verbis iſtis: Hic reuerà bonus paſtor, diuinus inquā Patriarcha, credens Principi paſtorum

Matth. 10. Chriſto, qui iubet: Si perſecuti fuerint vos in vnâ ciuitate, fugite in aliam: cùm eſſet Alexandria tradenda Perſarū manibus, diuinâ prouidentiâ illinc quidem recedit, migrat autem in ſuam patriā Cyprum, ſuú ei corpus largiturus, vt quæ eum aluerat: præſciuerat enim, iam appropinquare deceſſum.

Hæc, inquam, ab ipſo addita, nulla eſt apud me dubitatio. Etenim Perſarum incurſionem factam in Ægyptum diu antè contigiſſe, certum eſt ex iis, quæ ſuperiùs dicta ſunt: quo tempore ipſe nequaquam ſuam reliquit eccleſiam, etſi latebras, ne captiuus duceretur, captaſſe potuit. Ceterùm huius Alexandriâ profectionis alia cauſſa longéque diuerſa fuit. Cum enim virtutē tanti viri Nicetas patricius cognouiſſet, optauit eum ducere ad Imperatorem Conſtantinopolim, quo ab ipſo percepta benedictione, ſecurior ille ad Perſicum bellum proficiſceretur. id quod demonſtrant ipſius verba Leontij, quæ ſequuntur. Hactenus Baronius.

Optaſſem equidem, Baronio in memoriâ hæſiſſe, quod ſcripſerat in Martyrologio Romano ad diem XXIII. Ianuarij, vbi ait duplicem eſſe editionem & tranſlationem Actorum Ioannis: non de periodo illâ, quaſi à Metaphraſte inſerta ſit, illi in mentem veniſſet. Nam & Leontius, quem hic edimus, eamdem periodum habet; vt nulla mihi dubitatio ſit, quin & Metaphraſtes eam ex Leontio hauſerit.

Etſi verò anno VI. Heraclij (cui Baron. Chriſti annū DCXV. aſſignat) habeat Paulus Diaconus in Hiſtoriâ miſcellâ l. XVIII. Perſas Ægyptū depopulatos, tamen ſtatim ad propria rediſſe. Poſt vero imminebat grauis tēpeſtas, quâ non tantū opes, ſed & vita Chriſtianorum periclitabatur; de qua idem Paulus: Anno XI. imperij Heraclij durus Choſroes iugū ſuum ſuper omnes homines fecit in effuſione ſanguinis & ratione tributorum. Atque eam tempeſtatē fugit Ioannes noſter, quâ occaſione arreptâ (vt narrat Leontius & Metaphraſtes) Niceta patricius eum ad Imperatorē deducere voluit, qui ſe iam ad bellum contra Perſas accingebat, vt ille videlicet benedictionē ſuam impertiretur.

90. IN RHODVM.] Ita vterque manuſcr. Editi, interdum Notiſſima inſula Rhodus.

91. VENI IVBE.] Ita manuſc. Aquicinct. Gemblacēſis, veni. Editi, venire iuberis. Vox hæc iubeo, a poſterioris æui Scriptoribus varie vſurpata. Aurelius Victor: Maximianū Imperatorem iubet. Idem: Cæſarem iubet. Quod Caſaubonus Notis ad Æliū Verum Spartiani capit, pro creat. Sic non iubere dictū notat pro prohibere, in Alexandro Seuero Spartianus.

92. AMATHVNTA.] Ita formabantur hoc ſæculo nomina. Amathus Ptolomæo eſt oppidum Cypri. vt a Perſis Perſidos formabant Perſida nominandi caſu, ita ab Amathus Amathuntis formarunt Amathunta, etiam nominandi caſu. C. XLIX.

93. HOC ECONTRA.] Totum hoc membrum contrarium, & tamen ſenſui neceſſarium, deeſt omnibus editionibus. Suppleui ex vtroque manuſcripto.

94. TYCHONIS.] Manuſc. Aquicinct. Thiconis. manuſcr. Gemblacen. Tichonis. editi Tyronis. Omnino Tychonis legendum, cuius memoria exſtat in tabulis Eccleſiaſticis. Martyrologium Romanum XVI. Iunij: Amathuntæ in Cypro S. Tychonis epiſcopi tempore Theodoſij iunioris. Menologium Græcum & Menæa XVI. Iunij.

95. CORPORA SVA SEPARANTES.] Etiam in primogeniâ Eccleſia ſimile quid factum. Tertul. l. de Animâ c. LI. Eſt & alia relatio apud noſtros, in cœmiterio corpus corpori iuxtà collocando, ſpatium receſſu communicaſſe. Si & apud Ethnicos tale quid traditur, vtique Deus poteſtatis ſuæ ſigna proponit, ſuis in ſolatium, extraneis in teſtimonium. Similia exempla in alijs SS. vitis legiſſe videor. Vide Gregor. Turonenſem de Gloriâ Confeſſ. c. XXXII. de duobus amantibus, vbi ſepulcra à ſe inuicē exarata, ſe iunxere. CAP. L.

96. A RHODO.] Ita vterque MS. Editi, Arbodo. peſſimè. CAP. LI.

97. PITTACIVM.] Ita vterque MS. Editi, peccatum. Sed pittacium rectum eſſe, ſuadent ſequentia. Scribitur plerumque pyctacium vel pictacium. πύκτις eſt libellus, epiſtola, tabella. Vide Onomaſt. Simile exemplum in Vitâ Baſilij ſuprà cap. X.

98. LIPSANI.] Ita rectè vterque MS. & Aquic. ſuperſcribebat: id eſt, corporis vel reliquiarum. Vetus editio lipſam. Vnde Colonienſis fecit, ipſa.

99. VNO HINC ET ALTERO HINC ASPITANTIBVS.] Ita manuſcriptus Aquicinctinus. Editi: vno hinc & altero inde ei aſſiſtentibus. Ex lectione Aquicinctini codicis fors quis diuinabit legendum, aſtantibus vel aſpectantibus. Repræſentaui veterem lectionem, ſi fortè proba ſit, & alibi etiam reperiatur. Inuenio in Gloſſis Iſidori: Aſpita, ruina. Ita & in Gloſſario MS. Camberonenſi.

100. S. MARTYRIS MENNÆ.] Feſtum eius occurrit in Menologio & Menæis XI. Nouembris. Et tamen in iiſdem Ioannis feſtum ponitur XII. Nouembris. An hoc factum ex Tranſlatione feſti, quod Mennas celeberrimus erat martyr toto Oriente notus? vt Ioanni diem ſequentem dederint? CAP. LII.

VITA SANCTORVM EPICTETI PRESBYTERI ET ASTIONIS MONACHI, AVCTORE INCERTO.

8. Iulii.

Cap. I.

TEMPORIBVS * Diocletiani profaniſſimi imperatoris, erat quidam presbyter in partibus Orientis, nomine Epictetus, religioſam vitam agens, & caſtus in omni ſuâ conuerſatione exiſtens. Hic namque à

A puero pius Epictetus.

paruâ ætate in ſeruitio Domini enutritus, exercebatur in omnibus iuſtificationibus Ieſu Chriſti.

Pſal. 118.

Cùm autem ad maturam perueniſſet ætatem, vt Samuel, quondam ephod

1. Reg. 2.

ſacerdotale promeruit portare, eò quòd multa ſigna ac prodigia per eum diuina

Miracula facit.

gratia in omnibus operabatur. Denique cæcorum ſæpè oculos orationibus illuminabat, ſed & leproſos ad ſe venientes emundabat, paralyticos ſanabat, ac de obſeſſis corporibus dæmonia effugabat.

Cap. II.

Igitur vnâ è diebus dum ſolus ſuâ in cellâ reſideret, ac ſolitas orationes Chriſto exhiberet, quædam puella Comitis cuiuſdam filia, omnibus membris præter linguam tota mortua ad eum perducitur. Cumque pro foribus eius pater filiam poſuiſſet, ingreſſus ipſe ad ſanctum, genibus eius ſubitò aduolutus, taliter clamans & dicens: Miſerere mei, ô homo Dei excelſi, eò quòd Deus tuus, totus miſericors & miſerator à ſeruis ſuis pronuntiatur. Ne velis me, quæſo, proiicere à facie tuâ, cùm ille gratanter ſuſcipiat omnes ad ſe confugientes. Ego enim vnicam habeo filiam annos ferè xv. ætatis agentem, ſed hæc per triennium tem-

Matth. 9.

poris à nimia paralyſi diſſoluta eſt. Itaque non dubito quòd ille qui XII. annorum fluxum ſanguinis reſtrinxit, poterit, ſi voluerit, & filiæ meæ per te integram incolumitatem præſtare, eò quòd fidei ipſius nos vouimus, & filij ſanctæ Eccleſiæ exiſtimus, atque in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti ſumus baptizati. Hoc audiens ſacerdos Domini, iuſſit puellam intrò ad ſe perduci. Quâ cùm ante ipſius pedes pater poſuiſſet, taliter pro eâ homo Dei preces profudit ad Dominum Deum dicens: Deus æterne, a-

Oratio Epicteti.

gitator Cherubim, qui de cælo deſcendiſti, vt paradiſo exulatum in antiquam reduceres poſſeſſionem, qui per humanitatis tuæ diſpenſationem noſtram infirmitatem ſuſcepiſti, vt te nos in noſtris vaſis fictilibus poſſidere promereamur: quæſo Domine quæſo, dignare reſpicere in fidem famuli tui:

Marc. 5.

& ſicut filiam archiſynagogi de mortis ianuis reuocaſti ad vitam, ita & nunc huius vnicum pignus per tuam gratiam recuperare in priorem habitum dignare, vt agnoſcat hæc generatio incredula & peruerſa, ſanctum & terribile nomen tuum colere, & enarrare mirabilia tua in omni tempore. Et finitâ oratione, de ſanctificato oleo puellæ membra vniuerſa perunxit. Quæ hanc ſanitatem ac medelam conſecuta, vnà cum parentibus ſuis Dominum benedicebat.

xv. annorum paralyticam oleo ſancto inunctam ſanat.

Tunc ſanctus Epictetus præcepit patri puellæ dicens: Si cupis, ô chariſſime mi, vt nulla de reliquo infirmitas ſeu vexatio aliqua in domo tuâ præualeat, per ſingulas ſeptimanas cum omni tuâ familiâ Dominica Sacramenta cum deuotione intimâ, & mundo corde percipere feſtina.

Patri cum familiâ, vt omni hebdomade communicet, ſuadet.

Hæc cùm dixiſſet, lætum eum & bono animo cum omnibus ad propria abire imperat.

Cap. III.

Item alio tempore dæmoniacus quidam ad eum deductus. Quem cùm ſecum degere Dei homo feciſſet, cœpit triduum taliter diabolus ad eum vociferari & dicere: O crux, ô tormenta, quæ ſine cauſâ patior. Quàm benè mihi ſemper in Phrygiæ partibus erat, quomodo quotidie hominibus

meum ſacrificium ritumq́ue ſuadebam? in quantis itaque honoribus ego miſer illic degebam, ſed nuno vſque non intellexi, eò quòd leuitate quadam inde receſſi & huc perueni. Ego namque ſum ille, qui per Montanum plurima verba, & blaſphemiâ plena protuli. Ego per Maximillam diuerſa perpetraui ſcelera. Ego totam illam regionem ad meam culturam ſordeſq́ue detraxi. Ego per Arium Alexandrinam vrbem inuaſi, atque vt Filium Dei viui creaturam diceret, perſuaſi. Ego per Manem Manichæorum hæreſim inſtitui, atque vt mihi ieiunia conſecrarent, oſtendi. Ego per Donatum totam Africam deuaſtaui. Et ecce, nunc ab vno famulo tuo vt mancipium fugitiuum ligatus teneor, ô Chriſte. Hæc & plura horum dæmone vociferante, à beato viro increpatus, tertio die à ſuo domicilio receſſit, purgataque perſona Chriſto Domino gratias referebat.

Dæmon multorum hæreticorum patrem ſe profitetur.

Dæmoniacum ſanat Epictetus.

CAP. IV.

Alio rurſus tempore cæca mulier ad eum perducta eſt, & ſtans coram ipſo, taliter deflebat dicens: Qui ſis, agnoſco; ſed & quantum apud Deum valeas, credo. Ne ergo velis deſpicere fletum meum, nec in vanum ducere obſecrationem meam. Totius namque prouinciæ huius medici ſuam in me prudentiam induſtriamq́ue exercentes, in nullo prodeſſe potuerunt: ſed & quantum in me ſuam artem demonſtrauerunt, in tantum ego miſera doloribus diſſoluebar. Vnde obſecro ſanctitatem tuam, vt digneris tantummodò dexteram tuam ſuper oculos meos in nomine Chriſti tui imponere: & credo, quòd mox meorum luminum viſio per te mihi tribuatur. Tunc ſanctus Epictetus admirans huius feminæ fidem, dexteram ſuam ſuper oculos eius poſuit, glorificans Domini bonitatem, & dicens ad eam: Secundum quod credidiſti ô filia, fiat tibi. Adhuc verba in ore Chriſti ſacerdotis voluebantur, & repentè patefactis oculis mulier lumen aſpexit, clamans & dicens: Gloria tibi Deus Chriſtianorum, qui non deſpicis peccatores in errore poſitos, ſed propter magnam miſericordiam tuam ſuſcipis & ſaluas ad te conuertentes ſe. Et cùm hæc dixiſſet, ſtatim cum vniuerſâ domo ſuâ credidit in Deum Saluatorem. Et quia ſatis longum eſt, ſi velimus vniuerſa mirabilia, quæ per eum Dominus operatus eſt, ſtudioſo Lectori exponere: hæc interim pauca de multis in tranſcurſu perſtrinxiſſe ſufficiat. nunc verò ad propoſitum opus reuertamur.

Cæca lumen reſtituit.

CAP. V.

Vna itaque è diebus dum quidam adoleſcens nimiùm decorus vultu, & pulcher aſpectu, Aſtion nomine, viſitationis gratia ad eum deueniſſet, atque iuxta ſe eum ſedere beatus preſbyter rogaſſet: ponens manum ſuper caput eius, cœpit cum blandis ſermonibus taliter ad fidem Domini cohortari dicens: Quis, inquit, es tu, ô dulciſſime fili, & vnde venis, aut quò vadis? aut cuius filius ſeu generis ſis indica mihi. At ille reſpondens dixit ad eum: Originem vel genus meum, qualiter beatitudini tui exponam, ô beatiſſime pater, ignoro. Hoc ergo quod ſcio, tantummodò breuiter & in tranſcurſu tibi indicabo. Pater meus primarius vrbis huius & nimiùm ditiſſimus habetur: mater verò de illuſtrium genere & Iuliani ſenatoris extitit filia, qui me quotidie quaſi vnicum pignus ac pretioſiſſimam inſpiciunt margaritam. Et ſanctus ad hæc: Benè dixiſti, mi nate, quia velut margaritam inſpiciunt: non enim iam habent; ſed inſpiciunt tantummodò, eò quòd benedicta anima tua pretioſior omni margaritâ omniq́ue metallo habetur Chriſto, quam ſibi ipſe Saluator noſter iam in ſuum miniſterium & ad ſeruiendum elegit vt video. Veni ergo mi nate, & reſpue ea quæ in mundo hoc habentur, vt cum ſanctis omnibus illa in futuro percipias quæ hîc non videntur. Iſta enim omnia quæ hîc intuentur, tranſitoria ſunt & peritura; illa autem quæ Deus ſibi ſeruientibus præparauit, manent in æternum, quomodo & ipſe manet in æternum. Nam aurum hoc, fili, quod videtur, non eſt verum, ſed quædam vanitas eſt phantaſiæ, per quam in hoc mundo illuduntur animæ iuſtorum. Similiter & argentum quod iſtis oculis cernitur, falſum poſſidet nomen, quod ab omnibus fabricatur & limatur, tantummodò vt decipiat rapaces & ſuadeat inſipientes. Veni ergo, & audi me, fili dulciſſime, & ego tibi oſtendo quale aurum tibi eſt eligendum, vel quale argentum ſit concupiſcendum, illud ſcilicet quod Dominus noſter atque Saluator in ſe credentibus impartitur dicens: Suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum, vt locuples fias, & veſtimentis albis induaris, vt non appareat confuſio nuditatis tuæ. Aurum ergo hoc ignitum probatum, Chriſtus Dominus noſter eſt. Et, fili, qui voluerit eum in ſede ſui pectoris habere, ſtatim diuitias cæleſtes promerebitur, & veſtimentis albis inducetur, id eſt, Fide, Spe, & Charitate, per quas de reliquo non hunc viſibilem mundum tantùm, ſed & diabolum, quem vos vt dominum colitis, cum vniuerſis angelis eius poteris ſuperare. Nam & pater tuus iſte qui videtur, fili, non eſt verus pater, ſed omnipotens dicitur Deus pater tuus, & ideò alius dicitur ille, & alius iſte pronuntiatur. Ille namque

Aſtionem adoleſcentem conuertit.

Apoc. 3.

Quid interſit inter Deum & patrem carnalem.

namque inuiſibilis & inenarrabilis exiſtit, hic verò viſibilis & corruptibilis eſt. Ille incomprehenſibilis permanet & immortalis, hic corruptibilis & mortalis in omnibus degit. Per illius igitur diſpenſationem conſtant vniuerſa, per iſtius verò ordinationem nihil permanet ſtabilitum. Ille iuſſit, & factus es; mandauit, & in vtero matris formatus es; præcepit, & egreſſus es; imperauit, & ad hanc iuuenilem ætatem perductus es. Et quidem iſte viſibilis pater honorandus eſt, fili, non tamen ſicut ille; eò quòd ille ad imaginem & ſimilitudinem ſuam nos condidit & creauit, intellectum quoque ac prudentiam donauit, ſenſum peruigilem, & memoriam bonorum habere conceſſit, atque ſuper omnia opera ſua nos conſtituit dominatores, ex ſeruis in filios & fratres atque amicos nos ſibi per ſuam gratiam adoptauit: & ideò hunc verum patrem, qui nobis tanta præſtitit bona, ſemper conuenit, fili, agnoſcere & adorare. Nam & iſto viſibili patri ad hoc tantùm honor eſt deferendus, quòd ſerui miniſterium erga nos ſæpè exercuit in paruâ ætate conſtitutos, frequenter nos dum pauit, ſæpiùs dum ſollicitus fuit ad ea quæ infantiæ noſtræ erant neceſſaria, dum oſculata eſt caro quæ carnis ſunt, dum ſollicitudinem habuit pro viſceribus propriis. Ecce itaque pro talibus cauſſis honor ei deferendus eſt.

Cur carnalium honor deferendus.

Sed & mater noſtra alia habetur, fili. Non hæc viſibilis, ſed immortalis permanet: & quæ dignè Saluatori noſtro eſt deſponſata, atque per Angelos eſt adornata, per prophetas exornata, per apoſtolos glorificata, per martyres & confeſſores exaltata, atque in Chriſto, & per Chriſtum in cæleſti thalamo eſt eleuata: quæ & ab hominibus hæc ſancta mater Eccleſia pronuntiatur. Cuius vox, vt turturis habetur, ad cuius labia diſtillant aromata: ſcilicet apoſtolorum doctrina. Cuius oculi, duo ſunt cæli luminaria: cuius dentes ſunt candidi, & quaſi de lauacro aſcendentis. Quem myſticum ſenſum 4 vigintiquatuor libri ſacratiſſimâ habent in figurâ. De cuius manibus ſtillat myrrha, quod eſt iuſtitia & fides vera. Cuius decem digiti, decalogi virtutem continent & ſacramentum. Cuius vbera duo ſunt Teſtamenta: Moyſaica ſcilicet lex, & Euangelij gratia. Cuius pedes ſimiles ſunt aurichalco: cuius venter & interiora, ſacratiſſimi fontem Baptiſmi, & omnium gentium declarant regenerationem. Veni ergo, dulciſſime mi nate, & huius veriſſimæ matris tuæ vbera ſuge: & acquieſcens monitionibus, reſpue quæ in hoc ſæculo videntur, vt illis frui merearis,

Matris Eccleſiæ deſcriptio ex Canticis.

quæ in futurâ vitâ ſuis filijs ſe Deus repromiſit donare. Sed & verum patrem noſtrum audi dicentem: Exi de terrâ tuâ, & de cognatione tuâ, & veni in illam terram, quam demonſtrauero tibi: in terram ſcilicet viuentium, & regionem Sanctorum: in terram fluentem lacte & melle, id eſt, in doctrinâ apoſtolorum & prophetarum. Et cum vniuerſa quæ tibi præceperat expleueris, tunc tradet poſſeſſiones paradiſi, pandet tibi ſacramenta cæleſtia, donabit regni cælorum gloriam, demonſtrabit apoſtolorum immenſam lætitiam, martyrum choros, Angelorum atque Archangelorum frequentiam ſæpiùs declarabit. Sed ſuper hæc omnia, vt filium & fratrem te ſibi per gratiam adoptabit. Hæc audiens iuuenis ſapientiſſimus, procidit ad ſenis genua, & rogare eum cœpit, vt illi ſe potiùs offerret, cui ipſe ab ineunte ætate deſeruiret, qui & tantæ potentiæ & magnitudinis ſolus haberetur. Et quia propter ſeruos ſeu miniſtros, quia ad eius erant obſequium, ne quiſpiam eorum hæc patri indicaret, ampliùs nihil Aſtion in die illâ ad hominem Dei locutus eſt.

Gen. 12.

CAP. VI.

Aliâ verò die ſurgens primo diluculo, vt apis prudentiſſima, ad eumdem locum vnde heſternâ die cæleſtes flores fuerat depaſtus, properauit. Et ingreſſus in manſionem ſacerdotis Domini, taliter eum ſalutauit, dicens: Aue, ô apoſtole Chriſti, & noui Teſtamenti miniſter. Et ſanctus ad hæc: Aue & tu iuuenis, qui martyrij ſtolam & coronam varijs gemmis contextam in capite geſtas. Cumque iuxta ſe eum ſedere feciſſet, taliter ad eum locutus eſt: Quid eſt, fili? Semen Dominicum, quod heſternâ die in terram cordis tui per diuinam gratiam ſeminauimus, aſcendit ad fructum, an adhuc infidelitatis vitio detinetur? Et Aſtion ait: Vt nouit beatitudo tua, ô ſanctiſſime pater, vnicus mei genitoris, nimiumque charus exiſto: & ſatis timeo, ſi Chriſtianus effectus fuero, ille præ nimiâ deſperatione, aut ſpiritu violenter careat, aut in profundum maris ſemetipſum præcipitet: & aut verè, quod abſit, propter me amens efficiatur: atque vnde mihi ſalutem ſpero deuenire, illi mortem perpetuam, & gehennæ præparem ignes. Ergo ſi dignaris conſilium meum accipere, facito interim quæ dico: Iube me hodie fieri catechumenum, & impone mihi ieiunium in quantos volueris dies, & poſt dies definitos mihi ſacramentum Baptiſmatis tribue. Cumque omnia, quæ Chriſtianæ pertinent religioni, expleuero: tunc precor vt pariter ab hac vrbe ambo egrediamur, & in regionem longinquam,

Timet patri Aſtion.

Baptizatur.

quam, vbi nos Spiritus ſanctus perduxerit, properemus, ne immaculatam conſcientiam meam per ſuas lacrymas polluat pater. Cúmque in prudentiſſimo iuuene, quæ diſpoſuerat ipſe, conſummata fuiſſent, poſt dies paucos, oratione ad Chriſtum præmiſſâ, ambo ab vrbe egrediuntur: & deſcendentes nauim, in Scytharum fines ingreſſi ſunt, atque in 5 Almiridenſium ciuitatem deuenerunt, vbi nullus erat, qui eos vel eorum patriam poſſet agnoſcere.

Fugiunt ſimul in Scythiam.

CAP. VII.

Igitur cùm hanc ſanctam fugam beatiſſimi viri perpetraſſent, cœperunt parentes ſancti Aſtionis per diuerſa loca eum requirere, & nomen eius, huc illucque diſcurrentes, cum nimio mœrore inclamare. Siquidem pater eius vociferabatur, dicens: Fili dulciſſime, & vnicum meum pignus, Aſtion chariſſime, quid tibi factum eſt, vel qualis fera te ſubitò deuorauit, vt nec parum aliquid reliquiarum tuarum potuerim reperire? O baculus ſenectutis meæ, & viſcerum meorum lumen, vbi te iam vlteriùs requiram neſcio, & in quam regionem propter te meos mittam famulos ignoro. Tu enim eras vrbis huius pretioſiſſima margarita, tu inter tuos ciues vt columba pulcherrima incedebas; tu vt radius ſolis inter omnes fulgebas; tu vt ſplendidiſſima luna inter populare vulgus coruſcabas; tu inter ſapientes ſapientior exiſtebas. Et quid multa? Per tua mellíflua verba, vniuerſos ad tui amoris deſiderium prouocabas. Hæc quidem pater. Sed & mater ſcindens veſtimenta ſua, ac feriens manibus pectus, tali modo deflebat, dicens: Quis te à me ſeparauit, vel quis ſeduxit? ſeu qualis auis demens de gremiis rapuit, ô dulciſſime fili Aſtion, ignoro. Sed, vt ſuſpicor, fortè ille Chriſtianorum Deus, vnum miſit de ſuis, & peruertit cor tuum, & abalienauit te à nobis. Et nunc væ mihi miſeræ ſoli, eò quòd infinita triſtitia, & intolerabilis dolor me apprehendit, & tantorum annorum labor inanis inuentus eſt. Cecidit corona capitis mei. Aruit ſiquidem fructus ventris mei, & ſedeo vt ciuitas deſolata. Mater fui vſque hodie per te fili mi, ac regina, & nunc te amittens, nec reginæ gloriam, nec matris gaudium habeo. Sed & tu, nate dulciſſime, arbor fuiſti, & exciſa es; margarita, & 6 à Galilæis furatus es; gemma pretioſa, & in obſcuro collocatus es; vt lampas, & extincta es; columna eras, & deiectus es; regalis ſtatua, & euerſus es. Et quid multa? Homo fuiſti, & in momenti hora, vt ſuſpicor, ſubitò mortuus es. Et nunc propter te, fili mi, amens effecta ſum, vt nec vel vitam, vel nomen meum intelligam. Hæc & huiuſcemodi verba pater eius & mater dicentes, nullo modo ſe poterant à mœrore maximo releuare.

Querela patris.

Tob. 9.

Matris planctus.

CAP. VIII.

Igitur cùm in memoratâ vrbe, ſancti Dei homines manſiones ſibi aptas inueniſſent, in eâ gratiarum actiones ſoli Deo exhibebant. Et quia ſcriptum eſt, Non poteſt ciuitas abſcondi ſuper montem poſita, neque diuina gratia latere ſub modio: cœpit iterùm cæleſtis virtus per ſanctum Epictetum plura ſigna & prodigia in regione Scytharum, quàm ea quæ in Orientis partibus fecerat, operari. Nam vnâ dierum quædam mulier ad eum veniens, obtulit ei filium ſuum, annorum ferè XV. mutum, & ſurdum, & aridum exiſtentem: proiicienſque eum ad pedes ſancti Epicteti, taliter ad illum loquebatur, dicens: Vnde adueneris neſcio, vel de quâ regione exiſtas ignoro. Hoc autem tantummodò credo, quia ſi vis, potes languentibus ſanitatis medelam præſtare: eò quòd habitus tuus atque religio, Nazareni illius te eſſe diſcipulum declaret. Audiuimus ſiquidem, quanta ſigna & prodigia, alij de numero tuo in illius ſunt nomine operati. Ergo quia vnus ex illius diſcipulis haberis, ſubueni infirmitatibus noſtris. Prædica nobis de mirabilibus illius, expone de natione ipſius, ſeu diuinitatis ſacramentum, vt & nos ſerui eius per te effici mereamur. Hæc audiens ſacerdos Domini, taliter mulieri locutus eſt, dicens: Si credere vis mulier in eum, quem ego prædico, Deum, & nullum deinceps infidelitatis vitium in animo tuo reſederit, ſed crediderís ex toto corde tuo, quòd ipſe ſit conditor cæli & terræ, maris quoque & fontium aquarum, & omnium quæ in eis ſunt, erit quod petiſti. Nec enim longè eſt ab vnoquoque noſtrûm, eò quòd in ipſo ſumus, viuimus, & mouemur. Hæc dicens, puerum diſſolutum iubet eleuari: & ſubleuatis oculis ad cælum, taliter pro eo Dominum deprecabatur, dicens: Omnipotens Deus, qui es immenſus & inuiſibilis, inenarrabilis quoque & incomprehenſibilis, ſalus Chriſtianorum, infirmantium medicus, gubernator nauigantium, periclitantium portus, lumen cæcorum, pes claudorum, via errantium: reſpice, quæſo Domine, ſuper hunc famulum tuum, & ſolue vinculum linguæ illius ad laudem nominis tui. Aperi quoque aures ipſius, ad audiendum tua cæleſtia ſacramenta. Sana vniuerſa membra eius contrita, tam animam quàm etiam corpus, ſicut illius paralytici, quem poſt triginta & octo annos, tuus venerabilis aduentus integrâ donauit ſanitate, vt agnoſcant nomen tuum qui te non nouerunt, &

Matth. 5.

Quindecim annorum mutus, ſurdus & aridus illi offertur.

Act. 17.

Orat pro eo.

Ioan. 5.

[illegible] I[illegible]
[illegible] fac[illegible]
[illegible] Ep[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] C[illegible]
[illegible] uare [illegible]
[illegible]
[illegible] C[illegible]
[illegible] eat[illegible] tanta [illegible]
[illegible] & [illegible] ntem diem
[illegible] rat [illegible] C[illegible]que hoc mi-
[illegible] A[illegible] m multitu-
[illegible] & p[illegible] quam mille
[illegible] n Dominum

[illegible] tur ſanctus Epictetus, ſed
[illegible] Aſtion plurima miracula in
[illegible] um operabatur. Denique col-
[illegible] urima gratia aduerſus omnes
[illegible] ed & contra dæmones maxi-
[illegible] as tributa eſt. Vna igitur è dic-
[illegible] d hauriendum aquam pergeret
[illegible] , occurrit ei bubo, quia dæ-
[illegible] tur. Et appropians iuxta il-
[illegible] pro eo ſufficienter, ſalutare
[illegible] fronte [illegible] fecit, & per vniuerſa
[illegible] lepinxit. Qui eadem horâ
[illegible] o. Fugiens autem diabolus,
d[illegible] tua, ô Aſtion, ac puritas
[illegible] n aduerſus genus noſtrum à
S[illegible] pit poteſtatem. Et hæc di-
[illegible] uam comparuit.

[illegible] o tempore vidit hominem, qui
d[illegible] altitudine lapſus, ſemimortuus à
[illegible] us in domum propriam duceba-
[illegible] mque intueretur illos de repentino
[illegible] mum lamentari, piâ miſeratione
[illegible] ,ſeceſſit in quemdam locum oc-
[illegible] & ſtans, taliter Dominum no-
[illegible] pro eo precatus eſt, dicens: Chriſte
De[illegible] per beatum Paulum apoſtolum,
E[illegible] de feneſtrâ ruentem à mortis
[illegible] ad vitam, & qui Æneæ ab
a[illegible] in grabato iacenti per ſan-
[illegible] trum ſtabilitatem tribuiſti mem-
[illegible] m, & claudo ex vtero matris exiſtenti
[illegible] am ſanitatem præſtitiſti: & nunc quæ-
[illegible] ſpice ſuper iſtum homi-
ne[illegible] diaboli operationem à tantâ
[illegible] . d[illegible] a ei[illegible] te[illegible] ram ſanita-
[illegible] e cum eſſe de numero gre-
[illegible] , quia tu es paſtor noſter, v[illegible]
[illegible] in tuo ſancto Euangelio
[illegible] cens: Ego ſum paſtor bonus,
[illegible] & cognoſcunt me
[illegible] e Pater & ego agnoſco
[illegible] & animam meam pono pro oui-

[illegible] meis. Oratione finita, acced[illegible] ta
hominem, taliter ad eum locutus [illegible] Aſt[illegible]
[illegible] In nomine D[illegible] C[illegible] ſurge, & am-
bula. [illegible] ensque m[illegible] dext[illegible]
[illegible] & protinus conſol[illegible] ſu[illegible]
[illegible] & plantæ, & exiuit & ambul[illegible]
[illegible]. Et veniens [illegible] cum parentibus [illegible] *Qui Chri-ſtiani fi-unt pa-rentibus.*
qui ad habitaculum ſanctorum, exclama-
uit magna voce, dicens Vnus Deus Ep-
icteti & Aſtionis, vere vnus Deus Chriſtia-
norum: ideoque non recedo hinc, niſi ho-
die Chriſtianus cum meis parentibus fuero
effectus. Tunc ſacerdos [illegible]omini aſſumens
hominem cum vniuerſis qui aderant, ea-
dem hora catechumenos effecit, & poſt
paucos dies ſacramentum eis Baptiſmi tra-
didit.

Alio quoque tempore, dum ad haurien- Cap. XI.
dam aquam ex flumine ipſe beatiſſimus
Aſtion ſine iuſſione vel commendatione
ſenis perrexiſſet, turpis quædam cogitatio
in viâ eunte illo, meotem eius ſubitò inua- *Aſtion e-greſſus ſine ſenis tempe-rie, turpi cogitatione affligitur.*
ſit. Et cum per triduum hic talis ac tantus
vir non potuiſſet de ſuo pectore eam ex-
trudere, nimium triſtis effectus eſt, & vul-
tus eius valde pro hoc permanebat confu-
ſus. Quem intuens venerabilis ſenior, ait
ad eum: Quid eſt hoc, fili, quod ſic triſtem
te intueor, & inſolito mœrore aſpicio con-
fectum? Hæc ſiquidem triſtitia, quæ te
nunc detinere videtur, non eſt illa quam
ſancti ſolent habere in vultu, vel pœniten-
tes pro ſuâ communi ſalute: ſed puto hanc
eſſe illam mortiferam triſtitiam, quæ aut
apoſtatam Iudam, vel Achitophel conſi- Matth. 27.
liatorem Abſalonis necauit. Tunc ille: An- 2. Reg. 17.
te hoc triduum, quando tua venerabilitas
cum hominibus illis de cæleſti myſterio
loquebatur, pudore vetante, ego te ne-
ſciente, ad hauriendam aquam ad fluuium
perrexi. Eunte me verò in viâ, turpis quæ-
dam & ſatis ſordida cogitatio, & vt puto, per
diabolum in mentem mihi aſcendit. Et
nunc itaque, ecce iam per triduum, quan-
tum valeo cito lacrymis & oratione Scri-
pturarum laboro ad expellendam eam, &
nullo modo valeo ſuperare. Tunc ſanctus
Epictetus terribilem ei ſuum vultum oſten-
dens, & indignans quodammodò aduerſus
dæmonem, taliter ad eum locutus eſt, di-
cens: Et quare abſque meâ ſententiâ o-
ſtium cellulæ egreſſus es, vel ſine oratione
Chriſti ſacerdotis perrexiſti ad fluuium?
An ignoras quia commendatio præpoſiti *Commenda-tio præpoſi-ti iunioribus murus inexpugna-bilis.*
ſemper iunioribus murus inexpugnabilis,
& lorica fidei, ad ſuperandum diabolum ex-
iſtit? Et hæc dicens, iubet eum pariter ſe-
cum in oratione ante Dominum proſter-
nere. Cumque diu multumque Saluatoris
miſe-

A[illegible] [illegible] præcepti fu[illegible], & finita [illegible] [illegible] atus Aſtion [illegible] cum [illegible] tes, ac [illegible] Confortare, Aſtion, [illegible] & vna [illegible] us reddidit, ac [illegible]. Ideo[illegible]que egredior [illegible] hinc, intrabo [illegible] Latroniani ducis, & excitabo eum [illegible] vos celeriter, & per varia ſup[illegible] genera vos expendet, eo quod ingre[illegible], vt quidam latrones, ſiue malefici in prouinciam ipſius, & multos homines a cultura deorum ipſius per veneficia veſtra auertentes, Deo veſtro ſociatis. Et hæc dicens dæmon, vltra non comparuit.

Confeſſi[illegible] curatur Aſtion.

Cap. XII. Igitur cum huiuſcemodi ſpiritualibus exercitiis ſancti Dei famuli cunuerſarentur, & Saluatori noſtro Ieſu Chriſto in pſalmis & orationibus vnanimiter deſeruirent, ac multa mirabilia non ſolum in hominibus, verùm etiam & in pecoribus diuina gratia per eoſdem operaretur, ſubitò aduenit Latronianus dux in Almirudenſium ciuitatem. Et cum per triduum opera publica, & imperialia miniſteria quæ ibidem erant, peruidiſſet: quartâ die nuntiauerunt ei quidam de officio de beatiſſimis viris, dicentes ei, & quòd malefici ſunt & magi, multos per ſua veneficia auerterent iam a ſacrificiis deorum. Hæc cum ille audiſſet, continuò imperat aliquos ex quæſtionariis, vt poſt ſolis occaſum pergerent ad habitaculum ſanctorum: & comprehenſos eos ferro vinctos perducerent in cuſtodiam carceris. Cum ergo comprehenſi beatiſſimi viri, in [a] vincularonum ducerentur, pſallebant dicentes: Deus noſter refugium & virtus, adiutor in tribulationibus quæ inuenerunt nos nimis. Et iterum: Dominus virtutum nobiſcum, ſuſceptor noſter Deus Iacob. Ruſſumque: Multæ tribulationes iuſtorum, & non impiorum: ſed tamen ex omnibus his liberabit eos Dominus. Cuſtodit Dominus omnia oſſa eorum, vnum ex his non conteretur. Cumque ingreſſi fuiſſent in carcerem, totam noctem more ſibi ſolito, in pſalmis & orationibus tranſegerunt. Poſt expletam autem vigiliarum ſollemnitatem, hoc modo ſanctus Epictetus ad beatum Aſtionem locutus eſt, dicens: Si nos, ô dulciſſime fili, craſtino die interrogauerit iudex, dicens: Quod genus, vel quæ nomina veſtra, vel ex qua prouinciâ eſtis, & vnde huc veniſtis: nos nihil illi penitùs reſpondeamus: neque genus ei, vel nomina noſtra indicemus: ſed nec patriam, vnde ſumus oriundi, illi

Comprehenduntur à Latroniano duce.
Pſal. 45.
Ibidem.
Pſal. 33.

fateamur [illegible] Chriſtianos [illegible] & hoc [illegible] hoc [illegible] d[illegible], gratia ve[illegible] ſpiritu [illegible] a[illegible] poſt [illegible] c[illegible] Domine Ieſu, tua volun[illegible] perficiatur in nobis.

Igitur alia die [illegible] Latronianus dux tribunal præparari in mediâ ciuitate: & præconibus imperat[illegible] cum nimio [illegible] ad [illegible] nefandum & horrendum ſpectaculum [illegible] vdinem populi [illegible] conuenirent. Et [illegible] a de[illegible], quaſi furibunda beſtia Latronianus procedit. Et populo vndique [illegible] ſpectante, ſedens pro tribunali iubet adduci ſanctos in conſpectu ſuo. Cumque exhibiti coram eo aſtarent, mox vt vidit eos, à pauore nimio totus obriguit: non enim poterat intendere in ſanctos, eò quod inſtar ſolis, præ nimia gratiâ quam gerebant, fulgebant facie eorum. Erat ſiquidem ſanctus Epictetus annorum fere ſexaginta, ſtatura procerus, barbâ prolixâ, & ſplendore caniciei decoratus. Similiter & beatiſſimus Aſtion monachus, ſtaturâ & ipſe procerus exiſtebat: ſed & nimium pulcher ac delicatus, & quaſi triginta quinque annos ætatis agens. Cumque vnius horæ ſpatium tranſiiſſet, interrogauit eos Latronianus dux, dicens: Quæ ſunt vocabula veſtra, quod genus, ſeu de quali prouincia vos eſtis oriundi, vobis in conſpectu huius multitudinis explanate. Reſpondentes ſancti, dixerunt: Nos Chriſtiani ſumus, & de parentibus nati Chriſtianis, atque de Chriſtianorum patriâ nos ſumus oriundi. Latronianus dux dixit: Ego nomina veſtra interim volui audire. Nam eò quòd de illâ maledictâ perfidiâ eſtis, & ego noui, & vniuerſi circumſtantes. Ad hæc ſancti martyres dixerunt: Nos Chriſtiani ſumus, & Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum, in cuius poteſtate cuncta habentur, agnoſcimus & adoramus, vniuerſa idola tua abominamur, dicente Scripturâ: Similes illis fiant qui faciunt ea, ſed & omnes qui confidunt in eis. Hæc audiens dux, nimium iratus eſt: & imperat, vt exſpoliatos fortiter verberarent. Cumque à miniſtris Chriſti martyres cæderentur, oculorum ſuorum obtutum eleuantes ad cælum, taliter dicebant: Domine Ieſu, magiſter noſter, tua voluntas fiat in nobis. Sed cùm diu multumque cæderentur, & nihil eius immanitas aduerſus Dei cultores præualuiſſet, taliter iratus contra eos Latronianus locutus eſt [illegible]: Vbi eſt mirabilis ille veſter defenſor, quem ſine ceſſatione

Cap. XIII.
Latronianus [illegible] videns obrigeſcit.
Aetas Epicteti & Aſtionis.
Interrogati reſpondent ſe Chriſtianos eſſe.
Pſal. 113.
Caeduntur.

tione vobis in auxilium inuocaſtis? Veniat itaque nunc, & ſi poteſt, de meis vos eripiat manibus. Sancti martyres dixerunt: Chriſtiani ſumus, ô tyranne: fiat voluntas Dei noſtri in nobis. Hæc cùm audiſſet Latronianus, iuſſit eos in eculeum leuari, & fortiter virgis ferreis radi. [illegible] Cumque raderentur, ſecum dicebant: Chriſtiani ſumus, ô tyranne Latroniane: fiat voluntas Dei noſtri in nobis. Tunc deinde iuſſit tyrannus, vt lampades ardentes, cum adhuc in eculeo penderent, ad latera eorum applicarent. Cumque & hoc tormenti genus magnanimiter tolerarent, dicebant: Chriſtiani ſumus, ô tyranne: fiat voluntas Dei in nobis. Et cum iam hora ſeptima facta fuiſſet, iuſſit eos Latronianus de ecûleo deponi, & in cuſtodiam carceris perduci.

Cap. xiv. Vnus autem ex quæſtionarijs, nomine Vigilantius, audiens hunc verſiculum ſanctos martyres in tormentis poſitos, frequenter & ſæpiùs iterare, id eſt, Chriſtiani ſumus, ô tyranne Latroniane: fiat voluntas Dei noſtri in nobis: exiſtimans quòd aliquam magnificæ præcantationis in ſe haberet virtutem: quia dicebant, nullo modo poſſe meditantibus eum dolorem ſentire: cœpit hunc ipſum verſiculum inceſſabili meditatione ruminare: infra domum & in plateis, dormiens atque exurgens, & in omni tempore decantare. Cumque per triduum iugiter non quieſceret decantando, quartâ demum die cœpit voce publicâ proclamare, dicens: Ego Chriſtianus ſum, ô tyranne Latroniane: fiat voluntas Dei noſtri in nobis. Et perueniens ad beatiſſimos martyres in cuſtodiâ carceris, ſignaculum vitæ ab eis promeruit percipere: & cum omni domo ſuâ credens in Deum Saluatorem, beatorum ſancta corpora ipſe poſtmodum cum honore maximo ſepeliuit. *Vigilantius ex quæſtionarijs Chriſtianus.*

Cap. xv. Igitur poſt quintam demum diem, ſedens iterum Latronianus dux pro tribunali, iuſſit ſanctum Epictetum preſbyterum, & Aſtionem monachum in conſpectu ſuo perduci. Cumque à miniſtris dæmonum ducerentur, pſallebant, dicentes: In te inimicos noſtros ventilabimus Domine, & in nomine tuo ſpernemus inſurgentes in nobis. Non enim in arcu noſtro ſperamus, & gladius humanus nequaquam ſaluare nos poterit: ſed dextera tua, & brachium tuum, & illuminatio vultus tui: quoniam tu complacuiſti in nobis. (Pſal. 43.) Cumque ante ſubſellium profaniſſimi ducis Chriſti martyres aſtitiſſent, ait ad eos Latronianus dux: Acquieſciris mihi, & ſacrificatis dijs, an adhuc in veſtrâ inſaniâ perduratis? Sanctus Epictetus reſpondit: Sæpiùs nos interrogaſti, frequenter nobis blanditus es, multotieſque dona plurima, & honores nobis maximos promiſiſti: & tamen penitùs nihil aliud à nobis audire potuiſti, niſi quia Chriſtiani ſumus: & ecce, nunc hoc ipſum iterare non quieſcimus. Cùm autem audiſſet Latronianus hæc omnia verba, dedit mugitum vt leo: & exclamans voce magnâ, taliter ad ſuos milites locutus eſt, dicens: Velociter, ô miniſtri huius ſplendidiſſimi culminis, ſal & acetum huc afferte, & prioribus eorum lacerationibus confricate, ſimulque picem & adipem in cacabum æneum mittite, & cùm cœperit fortiter ebullire, eos in eundem mittite. *Iterùm cruciantur.* Et ſancti hæc audientes dicebant: Chriſtiani ſumus, ô tyranne: fiat voluntas Dei in nobis. Cumque hoc tormenti genus pro Chriſti nomine magnanimiter toleraſſent, & in nullo penitùs læſi fuiſſent, imperat ſæuiſſimus tyrannus, vt inde eos eijcerent, & in cuſtodiam carceris denuò perducerent: Ne fortè, inquit, & conſtantia eorum nobis ignominiam, & Chriſtianis audaciam generare videatur. Et ſic iuſſit, vt per xxx. dies nullus ad eos introiret, neque ab aliquo cibus potuſque deferretur. *xxx. dies manent ieiuni.* Sed athletæ Chriſti de plenitudine verbi diuini, & de illo pane qui de cælo deſcendit, quotidie reficiebantur, atque indeſinenter pſallebant, dicentes: Deus miſereatur noſtri, & benedicat nobis: illuminet vultum ſuum ſuper nos, & miſereatur noſtri: vt cognoſcamus in terrâ viam tuam, in omnibus gentibus ſalutare tuum.

C. xvi. Igitur cùm in vrbe Almiridenſium ſancti martyres hæc tormenta pro Chriſti nomine tolerarent, quidam peregrinus quodam die videns beatiſſimum Aſtionem ante tribunal iudicis conſiſtentem, & cognoſcens quis cuiuſque generis haberetur, feſtinanter nauigans in partibus Orientis deſcendit: & veniens in ciuitatem vnde erat oriundus, nuntiauit patri eius & matri hæc vniuerſa quæ illi acciderant, dicens eum cum ſene quodam Chriſtiano, Epicteto nomine, in martyrio conſiſtere. *Aſtionis parentibus peregrinus quidam martyrium eius nuntiat.* Similiter nomen ciuitatis in quâ eſſent, diligentiſſimè eos edocuit. At illi hæc audientes, mox ad genua ſibi iſta referentis aduoluuntur: & fortiter eum rogare cœperunt, vt ea quæ vera eſſent eis diceret. At ille iureiurando vera hæc eſſe affirmabat. Tunc cœpit dicere pater eius: Si ego infelix meritus fuero vt videam faciem filij mei, quidquid illud eſt quod mihi mandauerit & docuerit, hoc ſine aliquâ morâ facturus ſum. Similiter verò & mater dicebat: Ego miſerabilis & humiliata per omnia, ſi illum adhuc in hoc corpore merita fuero intueri, & do-

& domum vniuerſamque meam ſubſtantiam derelinquam, & illi ſoli adhærebo, eò quòd ſuper hæc omnia ipſe ſolus mihi charior & dulcior habeatur. Quòd & ſi me imperauerit fieri Chriſtianam, nec hoc recuſabo facere, & cum ipſo poſtmodum, ſi voluerit, parata ſum tormenta ſuſtinere, & mortem gratanter accipere. Et hæc dicentes, vniuerſam ſubſtantiam ſuam ac diuitias ſub actoribus & procuratoribus reliquerunt. Et egreſſi cum tribus pueris de domo ſuâ, nauim protinus conſcenderunt, & nauigare cœperunt, vt in Scytharum terram, atque in Almiridenſium ciuitatem deuenirent. Cuius prouinciæ tunc Pontifex & Præpoſitus ſanctarum Dei eccleſiarum, beatiſſimus Euangelicus habebatur.

Euangelicus Scytharum Pontifex.

CAP. XVII.

Igitur expleto numero triginta dierum, iuſſit tyrannus, vt ſancti martyres coram ſe exhiberentur. Qui cùm hilari animo & vultu ſplendido coram illo conſtitiſſent, ſic ad eos Latronianus dux locutus eſt, dicens: Sæpiùs vos de nominum veſtrorum vocabulo interrogaui, vel genere, ſeu vnde eſtis oriundi: & numquam mihi veritatem dixiſtis. Nunc itaque, cùm nec patriam noui, nec genus agnoſco, ſed nec nomina veſtra potui addiſcere, hoc cogitaui apud memetipſum, dicens: Eò quòd nihil aliud vos eſſe videmini, niſi corporei dæmones, qui ſine nomine vel genere eſſe noſcuntur: & ideò ſecundùm quod digni eſtis, hoc vos vocabulo nuncupabo. Et adiecit dicere ad eos: Dicite mihi vos, ô corporei dæmones: ſi non ſacrificatis immortalibus dijs, facio hodie vt capita veſtra abſcindantur. Chriſti martyres dixerunt: Nos Chriſtiani ſumus, & in nomine Chriſti dæmones, quos vos vt deos adoratis & colitis, nos de obſeſſis corporibus effugamus. Vtinam in te dæmon peſſimus non habitaret. Hoc audiens veſanus ille, & horrendus, nimiùm efferatus eſt: & iuſſit miniſtris ſuis, vt cum lapidibus ora ſanctorum contunderent. Deinde imperauit, vt virgas afferrent fraxineas, & ſic ex eis tam diu eos verberarent, quamdiu ſpiritum exhalarent. Beatiſſimi verò athletæ Chriſti taliter patientes, nihil aliud dicebant, niſi: Domine Deus noſter, tua voluntas fiat in nobis. Sed cùm diu multùmque cæderentur, & ſemper hilares magnanimeſque in confeſſione Domini perdurarent: videns miniſter ille diaboli, eò quòd nullo modo præualuiſſet eius inſania contra ipſorum conſtantiam, iuſſit miniſtris ſcelerum duci eos foris ciuitatem, & capita eorum gladio amputari. Cúmque ducerentur pſallebant, dicentes: Laudate nomen Domini, laudate ſerui Dominum: quia facta eſt voluntas Dei noſtri in nobis per omnia.

Rurſus cruciantur martyres.

Gladio plecti iubentur.

Pſal. 134.

C. XVIII.

Cùm autem peruenissent ad locum vbi feriendi eſſent, ſtantes contra partem Orientis, expanſis manibus, & ſubleuatis oculis in cælum, taliter Dominum orauerunt, dicentes: Benedictus es Domine Deus patrum noſtrorum, & laudabilis, & ſuperexaltatus in ſæcula: eò quòd non humana, ſed tua voluntas per omnia facta eſt in nobis. Tu es enim qui doces in te credentes, vt faciant voluntatem tuam, & vt annuntient mirabilia tua in omni tempore, eò quòd Spiritus tuus ſanctus gubernat vnumquemque in bono ſecundùm propoſitum cordis ſui, & ſecundùm propriam voluntatem. Tu es enim qui Abraham ſecundùm tuam voluntatem ſemper gubernaſti, Iſaac ſanctificaſti, & cum Iacob colluctatus es, imponens illi nomen nouum Iſraël: qui Ioſeph à perſuaſionibus Ægyptiæ & blandimentis caſtum cuſtodiſti, & Suſannam ſimiliter à pollutione inſidiatorum immaculatam conſeruaſti: qui ſanctorum prophetarum tuorum corda purificaſti, & beatiſſimorum apoſtolorum mentes, per donum ſancti Spiritus illuſtraſti, dicens ad eos: Accipite Spiritum ſanctum. qui athletas tuos per gratiam tuam coronaſti, & pro nomine tuo dimicantibus ſemper victoriam condonaſti: qui nos humillimos & peccatores famulos tuos ad hanc patriam perduxiſti, vt annuntiemus in eâ, ac prædicemus Euangelij tui doctrinam, his qui in eâ habitant: qui noſter gubernator ac magiſter, ac bonus prouiſor in omnibus extitiſti: qui vſque ad hanc horam ſecundùm tuam voluntatem nos ſemper gubernaſti. Quæſumus Domine, vt digneris nobis ſanctos tuos Angelos tranſmittere, qui nos liberent & defendant ab aduerſariorum poteſtate: & victores nos ac triumphatores per tuam gratiam vſque ad thronum tuæ maieſtatis perducant. Sed & viros huius regionis ſeu ciuitatis conſerua in timore tuo, protege in miſericordiâ tuâ, cuſtodi in bonitate tuâ, guberna ſecundùm voluntatem tuam: benedic puſillis eorum cum magnis, atque pro honore quem nobis propter nomen ſanctum tuum exhibuerunt, repræſenta eis mercedem in beatitudine ſempiternâ. Tribue quoque nobis fiduciam, vt quotieſcumque diuinam tuam maieſtatem exorauerimus, adimpleas petitiones noſtras in bono. Et nunc quæſumus Domine, ſuſcipe nos in manibus tuis ſempiternis, & introduc nos in Ieruſalem cæleſtem, quæ eſt mater omnium Sanctorum, cuius ipſe es lumen, & ſponſus: conditor quoque ac fabricator, vt vnà cum Angelis & Archangelis, patribus, patriarchis, prophe-

Eorum ad Deum oratio.

Ioan. 20.

phetis, apoſtolis, martyribus, confeſſoribus, iugiter collaudemus & glorificemus Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum in ſæcula ſæculorum.

Cap. xix. Et cùm reſpondiſſent circumſtantes, Amen: rogare cœpit carnifices ſanctus Epictetus, vt ante ſe priùs beatum percuterent Aſtionem. Sed cùm ille diceret: Quia te primum decet, ô beatiſſime pater, hanc ſalutiferam propriamque propitiationem meteri, ſanctus Epictetus reſpondit: Veterana, inquit, calliditas ſerpentis, ſatis ſubtilis & circumuentoſa eſt, fili: & ideò quod nunc iubeo fieri, pro tuâ ſalute ac meâ requie habetur. Hodie namque decem & ſeptem annos per diuinam gratiam munus caſtum immaculatumque te ſeruaui, & modò vis vt in puncto vnius horæ tantorum annorum laborem perdam? Non ita. Quod enim cupio facere, mi fili, per inſpirationem Spiritus ſancti facio. Sic enim Abraham in holocauſtum Iſaac filium obtulit; Iephte filiam
Epictetus Aſtionem iuniorem ad cæleſtem martyrio priùs offert. Domino in ſacrificium exhibuit; Petrus quoque Stephanum ante ſe in cæleſtibus præmiſit. Et quamuis ego non poſſim eſſe incredulus de bonitate Dei, eò quòd poteſt te & ſine meâ præſentiâ in omnibus conſeruare, ſicut & vſque in hodiernam diem cuſtodiuit immaculatum: tamen agnoſcere
Ioan. 10. debes, eò quòd bonus paſtor ſemper pro ouibus ſuis animam ponit. Ergo quod facio, pro me & te facio, fili. Noli igitur amodò de meâ ſocietate dubitare. Credo enim quòd iam S. Michaël cum Angelis, & Abel cum prophetis, Petrus quoque cum apoſtolis, Stephanus cum martyribus, Daniel cum confeſſoribus, in occurſum tibi venerit, fili, qui te nunc in ſuis gremijs ſuſcipiant, & vſque ad thronum Chriſti Saluatoris noſtri cum hymnis & canticis ſpiritualibus perducant. Hæc & horum ampliora audiens beatiſſimus Aſtion, reſpondit, dicens: Fiat voluntas Dei & tua, ô ſacerdos Dei, ac venerande pater. Et faciens ſignaculum crucis in fronte ſuâ, taliter orauit ad Do-
Pſal. 30. minum, dicens: Quoniam tu es protector meus Domine, in manus tuas commendo
Aſtion capite plectitur. ſpiritum meum. Et hæc dicens, ſtatim à ſpiculatore caput eius amputatur. Hoc cùm factum fuiſſet, cernens ſanctus Epictetus, dedit gloriam Deo. Et proijciens ſe ſuper corpuſculum eius, rogare cœpit à carnificibus, vt quomodo iaceret ſuper cadauer ſancti martyris, ſic & ipſum percu-
Item Epictetus. terent. Quod cum expletum fuiſſet, intuentes vniuerſi qui aderant Chriſtiani pariter ac gentiles, de bono magiſtro Epicteto, ac de perfectâ diſcipuli obedientiâ, cum lacrymis Deo gratias retulerunt.

Et dum illi darent Deo gloriam & hono- *Cap. xx.*
rem, ecce ſubitò corpora ſanctorum martyrum in modum niuis viſa ſunt candida: *Splendent corpora ſanctorum.*
atque præ nimietate ſplendoris, quaſi ſolis radij eſſe videbantur. Omnes qui à quacumque infirmitate detenti eſſe videban- *Sanantur infirmi.*
tur, ſtatim vt cadauera ipſorum ex fide contingebant, ſeu cum veneratione deoſculabantur, continuò vniuerſa anxietas ſeu dolor ab eis fugabatur. Circa ſolis verò occaſum veniens Vigilantius cum omni domo ſuâ & cum alijs Chriſtianis, occulte tulit corpora ſanctorum martyrum: & perfundens ea myrrhâ & aromatibus pretioſiſſimis, in loco congruo & aptiſſimo cum *Cum hymnis & pſalmis ſepeliuntur.*
hymnis & pſalmis, & cum magnâ deuotione ſepeliuit. In quo loco multa ſigna & prodigia ad laudem nominis Chriſti vſque in præſentem diem celebrantur. Latronianus verò ſuperueniente nocte inuaditur à peſſi- *Latronianus à dæmone corripitur.*
mo dæmone, & ſurgens primo diluculo venit in prætorium, atque ibi poſitus cœpit plurima amentiæ inaniaque verba proferre: deinde arrepto gladio, priores quoſque de officio ſuo inſequi & vulnerare: ſuper alios verò vt canis rabidus inſilire, atque aliorum indumenta dilanians, huc illucque diſcurrere. Hoc illi intuentes & videntes, quia amens & inſanus extiterit, deſpoliantes illum, pugnis ac verberibus mactare fortiter cœperunt: ac deinde ligatis eius manibus ac pedibus in paruiſſimo domicilio proiecerunt. Qui poſt biduum ſuffocatus à dæ- *Suffocatur.*
mone, violenter ſpiritum exhalauit.

Igitur cùm dies tertia paſſionis ſanctorum *Cap. xxi.*
martyrum illuxiſſet: & Vigilantius ad ſepulchrum eorum orationis gratiâ deueniſſet ſubitò apparuit ei beatus Aſtion, & dicit ad *Aſtion apparet Vigilantio ad ſepulchrum ſuum oranti.*
eum: Genitores mei ad quærendum me, de patriâ noſtrâ hodie huc ſunt venturi. Rogo igitur te, frater chariſſime, feſtina deſcendere ad portum, & ſuſcipe eos in domum tuam, atque per omnia conſolare eos, eò quòd propter me validâ ſunt triſtitiâ macerati: ſed & in proſtremo de Saluatoris noſtri fide, atque diuerſis magnalibus facias eos monere. Hæc & plura horum audiens Vigilantius, dedit gloriam Deo: & ſtatim cum feſtinatione ad fluuium deſcendit. Et ecce, circa horam tertiam cernit nauiculam paruam ſubitò applicuiſſe ad portum. Cumque egreſſi de naui [10] epibatæ fuiſſent, cœperunt à circumſtantibus ibidem viris ſollicite inquirere, ſi aliquis eorum aliquando audiſſet ibidem, aut vidiſſet iuuenem, Aſtion nomen habentem. Cumque multi multa de eo dicerent, Vigilantius ſuperue- *Parentes Aſtionis Vigilantius excipit.*
nit, & dixit: Ego verè vidi & noui eum. Sed interim venite in domum meam, & quie-

ſcite puſillùm, eò quòd valdè fatigati eſtis in naui, & poſtmodum ſi vultis, ego vos ad eum, cum opportunum fuerit, ſine aliquâ morâ perducam. At illi procidentes ad genua eius, cœperunt fortiter plantas eius conſtringere, oſculantes atque obſecrantes, vt ſi poſſibile ſibi eſſet, antequam cibum caperent, perduceret eos ad illum. Et Vigilantius ad hæc: Facite priùs interim quæ rogo, vt & ego veſtram petitionem atque voluntatem impleam. Cumque domum ipſius ingreſſi fuiſſent, & ad menſam conſediſſent, cœpit mater ſancti Aſtionis ad Vigilantium taliter dicere: Si mihi locum illum demonſtraueris, ô dulciſſime frater, vbi nunc meus vnicus demoratur Aſtion, hodie coronam auream capiti tuo imponam. Similiter quoque & pater eius dicebat: Ego ſi illum per te, ô iuuenis, merear hodie videre, indumenta auro texta te adoperiam, atque dimidium bonorum meorum tibi condonabo. Ad hæc Vigilantius reſpondit: Ille ante triduum hinc egreſſus, in regionem ambulauit longinquam, atque dimidium ſubſtantiæ ſuæ vnà cum domo mihi cum quadam chartulâ commendauit, dicens: Si aliquis venerit, miſſus à patre meo ad quærendum me, introduc eum in hanc domunculam meam, & dicito ei: Hæc dicit Aſtion monachus: Suſtine me hîc, quoadúſque redeam ad te cum ſalute. Quòd & ſi volueris heres meæ ſubſtantiæ eſſe, feſtina vniuerſa illa, quæ in hoc libro ſcripta ſunt adimplere, & eſto feliciter nihil dubitans. Et mater, Quæ dicitur, inquit, regio illa, quò perrexit dulciſſimus meus & vnicus Aſtion? Vigilantius reſpondit: Regio robuſtorum, ſeu fortium virorum. Et mater: Sunt aliqui homines ibidem commanentes? Vigilantius reſpondit: Plures & valdè nobiles habentur, quorum poſſeſſio paradiſus dicitur; quorum tabernacula ex lumine ſunt conſtructa; quorum vita Deus eſt, & conuerſatio immortalis exiſtit; quorum veſtes ſanguine ſunt reſperſæ, & in capite coronę ex auro puriſſimo, cum gemmis variis fabricatæ habentur. Sed & Rex nimiùm potentiſſimus ac metuendus eſt in eadem regione, cuius nomen Deus deorum, & Dominus dominantium appellatur: cuius nuntij Angeli dicuntur iuſtitiæ, quorum veſtis vna eſt omnibus, & tactus eorum igni aſſimilatur vrenti. Sed & ſenatus huius Imperatoris valde clarus habetur: & media pars prophetæ nuncupatur, alij verò apoſtoli pronuntiantur. Sed & ciuitas iſtius Regis valde eſt præclara, nomenque eius Chriſticolis pronuntiatur cuius murus ex auro puriſſimo eſt conſtructus, habens portas duodecim & in ipſis ſingulæ dependent margaritæ, atq; ſinguli ex ſenatoribus per ſingulas ſedent indeſinenter. Et prima quidem porta dicitur Petri, ſecunda Pauli, tertia Andreæ, quarta Ioánis, quinta Iacobi, ſexta Philippi, ſeptima Bartholomæi, octaua Thomæ, nona Matthæi, decima Thadæi, vndecima Simonis, duodecima Matthiæ. Sed & templum mirificum eſt in eâ, habens Sancta ſanctorum, & altare aureum; ante cuius conſpectum vir quidam aſtat mirificus, tenens decem chordarum pſalterium, ac iugiter ibidem degentes ad laudem Regis illius cohortatur, dicẽs: Laudate Dominum de cælis, laudate eum omnes Angeli eius, laudate eum omnes virtutes eius. Huius itaque nomen, Dauid, filius Ieſſe pronuntiatur. Sed & plateæ huius ciuitatis ex auro puriſsimo ſunt ſtratæ: cuius fluuius vitam æternam emanat, cuius pomifera per ſingulos menſes reddunt fructus ſuos, & folia eorum ad medicamentum procedunt animarum: cuius lumen inenarrabile eſt, & portæ numquam clauduntur, eò quòd numquam ibi nox erit, nec vllæ tenebræ habentur: ſed ſemper gaudium & perpetua lætitia ibidem iugiter commoratur. Et mulier ad hæc reſpondit: Et non intellexiſti, chariſſime frater, à quo vocatus illic meus Aſtion perrexit, ne in aliquâ culpâ deprehenſus ſit, vel ne quiſpiam ex comitibus, aut e ſenatoribus qui illic demorantur eum conuocauit, & ſibi forſitan præ nimiâ pulchritudine eius in filium eum adoptauit? Et Vigilantius, Ab ipſo, inquit, principe regionis illius cum multo honore & comitatu ibidem vocatus perrexit. Ego ſiquidem tunc miniſtros ipſos videre non potui: attamen ſicut ipſe mihi referebat, valdè pulcherrimo ac ſplendido vultu habebantur, gerentes aurea arma & hyacinthina indumenta. Et quia in hac noſtrâ regione fideliter ex toto animo quæ ſibi ab illo iniuncta fuerant adimpleuit, hac de cauſâ eum illuc per ſuos miniſtros dicebat vocitatum fuiſſe, vt principatum ei, videlicet ſuper decem ciuitates condonaret. Et mater: Putas igitur in tantâ gloriâ nunc ibidem poſitus habet memoriam noſtri? Et Vigilantius: Ille quidem memoriam veſtri nimiùm habet in mente, & valde cupit vos iuxta ſe habere ſemper, ſi tamen ea quæ ſcripta ſunt in libro illo, quem mihi reliquit, adimplere volueritis. Et mater ad hæc: Age ergo, & depoſitum nobis celeriter repræſenta. Et hæc dicentes, è menſa pariter conſurgunt.

Vigilantij de alterâ vitâ cum parentibus Aſtionis colloquium.

Apoc. 21.

Pſal. 148.

Filij propætentibus in cælo ſolliciti.

Cap. XXIII

Tunc Vigilantius aſſumens eos, in cellam ſanctorum martyrum introduxit: & oſtẽdens eis Dominicam Crucem & ſacroſanctum

[illegible] m [illegible] bum C[illegible] ait ad eos: [illegible] A[illegible]on filius [illegible] mei de- [illegible] mysterium huius diuinæ [illegible] & ea quæ in hoc codice ſcripta [illegible]ritis; profectò videbitis eum, & [illegible] in perpetuum eritis in illa regione. Hæc audiens pater eius, accepit Euang[illegible]m Chriſti præ manibus, & aperiens perue[illegible] ad eum locum, vbi Dominus Ieſus locutu[illegible] eſt ad di[illegible]pulos ſuos, dicens:

Matth. 19. A[illegible]en dico vobi[illegible], quòd vos, qui ſec[illegible]s me, in regeneratione cum ſederit F[illegible] hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſraël. Et omnes qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, cent[illegible]plum accipiet, & vitam æternam poſſidebit. Multi autem ſunt primi nouiſſimi, & nouiſſimi primi. Et pater: Quis eſt, inquit, iſte Dominus Ieſus, & qui ſunt qui ſecum ſunt eum? ſed & qui ſunt illi, qui iubentur relinquere patrem aut matrem, vxorem & filios, propter nomen eius: quos dicit percepturos eſſe in futurâ beatitudine vitam æternam? Quæſumus te, frater chariſſime, vt ſi aliquid in his, quæ vera ſunt, noſti, nobis explanare non pigriteris.

Vigilantius [illegible] Ape-riens autem Vigilantius os ſuum, & incipiens a Scriptura iſtâ, euangelizauit illis Dominum Ieſum Chriſtum: qualiter ab origine mundi omnia per ipſum facta ſunt, & qualiter hominem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam fecerit, & in paradiſum deliciarum poſuerit: & quomodo vnam coſtam tulerit de latere ipſius, & finxit eam in mulierem: ſed & quomodo propter ſerpentem Adam de paradiſo deliciarum in hanc terram mortalium expulit; & qualiter Eua, quia ipſi ſerpenti magis obedire voluit, quam Domino Deo ſuo, anxietatibus & doloribus in parturitione eſt condemnata: ſed & qualiter ſancti prophetę ante primum aduentum Filij Dei venientes, prædicauerunt eum eſſe venturum, & non ſunt recepti: vel quomodo Dominus Deus noſter Ieſus Chriſtus, qui eſt vnicus Patris, Verbum ac Sapientia, virtus ſcilicet ac ſplendor gloriæ, dignatus ſit in nouiſſimis diebus, de Spiritu ſancto & Maria ſemper virgine in mundo naſci: & quomodo illos qui ſecuti ſunt eum, diſcipulos ſuos fecit eſſe, & mittens eos ad prædicandum verbum ſalutis gentibus, Apoſtolis impoſuerit nomen. ſed & quòd regni ſui participes eos effecerit, qui huius ſæculi contempſerint vanitatem, & ipſum ſolum ſuper amorem propinquorum diligerent. Cumque hæc & horum ampliora ſapienter c[illegible] V[illegible]antius diſſeruiſſet, iterum venerunt in locum illum, vbi ſcriptum eſt. Et dixit Ie[illegible] diſcipulis [illegible] Amen amen dico vobi[illegible], q[illegible] omnis qui me co[illegible]ſſus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui eſt in cælis: qui autem negauerit me coram hominibus, denegabo & ego eum coram Patre meo, qui eſt in cælis. Nolite igitur arbitrari, quia veni pacem mittere in terram: non veni pacem mittere, ſed gladium. Veni enim ſeparare hominem aduerſus patrem ſuum, & filiam aduerſus matrem ſuam, & nurum aduerſus ſocrum ſuam: & inimici hominis domeſtici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non eſt me dignus. Et qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus. Et qui inuenit animam ſuam, perdet eam. Et qui perdiderit animam ſuam propter me & Euangelium meum, inueniet eam. Et iterum: Cùm autem tradiderint vos apud reges & præſides, nolite cogitare, quomodo aut quid loquamini. Non enim vos eſtis qui loquimini, ſed Spiritus Patris veſtri, qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & ſurgent filij in parentes, & morte eos afficient: & eritis odio omnibus, propter nomen meum. Qui autem perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit. Rurſumque perueniens in vltimam partem ſancti Euangelij, cœpit ſecundum Ioannem iterùm legere, dicens: Pater, quos dediſti mihi, volo, vt vbi ego ſum, & illic ſint mecum, vt videant claritatem meam, quam dediſti mihi: quia dilexiſti me ante conſtitutionem mundi. Et denuò: Vt omnes vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te: vt & ipſi in nobis vnum ſint, vt credat mundus, quia tu me miſiſti. Et ego claritatem, quam dediſti mihi, dedi eis, vt ſint vnum, ſicut & nos vnum ſumus. Ego in eis, & tu in me, vt ſint conſummati in vnum: & cognoſcat mundus, quia tu me miſiſti: dilexiſti eos, ſicut & me dilexiſti.

Math. 10.

Ioan. 17.

C. XXIII. Hæc & amplora horum dum legiſſet pater, ad Vigilantium ait: Precor, frater chariſſime, iterum explana nobis diligentiùs ea, quæ modò legimus: eò quòd nos penitùs in his verbis nihil intelligimus. Vigilantius reſpondit: Illos quos dicit Dominus Ieſus noſter: Quia qui me confeſſi fuerint coram hominibus, confitebor & ego eos coram Patre meo, qui eſt in cælis: qui autem denegauerint me coram hominibus, denegabo eos & ego coram Patre meo, qui eſt in cælis. nos ſumus qui in eum credimus, & in nomine ſancto eius ſperamus.

Matth. 10.

[illegible] euenient tempus perſec[illegible]-[illegible] & [illegible] principes huius ſæculi: Abnegate Deum veſtrum, & adorate nobiſcum idola, qui ſunt magni dij noſtri, qui & vniuerſa fecerunt: ſi eis non conſenſerimus, vel quæ iuſſerint, non fecerimus, ſed pro nomine eius, tyrannorum minas tormentaque tolerauerimus, continuò & ipſe in illa ſua [illegible] regione, coram Patre, & coram ſanctis ſuis Angelis confitebitur nos: id eſt, amicos, & nimiùm charos ſibi conſtituet nos. De quorum numero extitit nunc ille veſter voicus, & nimiùm ſanctus Aſtion. Nam ante hos pauciſſimos dies, dux prouinciæ illius Latronianus, dum compelleret eum vt abnegaret Ieſum Chriſtum, verum illum, quem nos dicimus, Imperatorem cæleſtem, vt conſentiret eius voluntati, & dæmonibus famulatum exhiberet: ille nullo modo acquieſcens iuſſibus eius parêre, fortis in fide ſua, & nimiùm magnanimus aduerſus ea, quæ ſibi ingerebantur, mala: cum alio quodam venerabili ſene Chriſtiano, Epicteto nomine, perſtitit vſque in finem immobilis in ſuâ ſanctâ confeſſione. Hoc intuens eius Imperator ille cæleſtis, & valde admirans de beneuolentiâ & ſinceritate ipſius erga ſe dilectione: mittens ſuos miniſtros, hoc eſt, ſalutiferos Angelos, cum ingenti eum honore in illam ciuitatem, vbi ipſe demoratur, aſſumpſit, vt illi præmia ſempiterna, pro eo quòd viriliter contra ipſius aduerſarios decertatus ſit, condonaret. Et ideò tam Aſtioni veſtro, quàm eius ſimilibus, aptantur ea, quæ legiſti, ſacramenta: Vt omnes, inquit, vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te: & ipſi in nobis vnum ſint, vt credat mundus, quia tu me miſiſti: & ego claritatem, quam dediſti mihi, dedi illis: vt ſint vnum, ſicut & nos vnum ſumus. Ideò quicumque meruerint eſſe de numero Aſtionis veſtri, ô honorabilis pater, Saluatoris noſtri Martyres vocitantur.

Vigilantius narrat Aſtionis martyrium.

Ioan. 17.

Cap. XXIV. Et mater ad hæc: Ne, inquit, mortuus eſt, & non vis nobis facere manifeſtum? Vigilantius reſpondit: Mortui nos ſumus, qui in hac mortali carne degimus, & in hoc ſæculo vano, abſque notitiâ noſtri factoris exiſtere videmur. Nam vera vita ibi eſt, & verus cibus potuſque ibidem habetur, ac dignitas ſine fine, his qui meruerunt eam accipere: ibi eſt, vbi ſemper immortalitas regnat, & perpetua gaudia commorantur. Tunc mater: Volebam, inquit, modò eum videre in illâ gloriâ conſiſtentem. Putas ne agnoſcere me habeat, eò quòd genitrix eius fuerim aliquando? Aut fortè in tanto honore ibidem poſitus, vt dignus, modo [illegible] contemnit, eò quòd [illegible] pulchritudinem meæ vultus ipſius lugendo amiſi? Et Vigilantius: Si fec[illegible] itaque, quæ ſcripta ſunt in hoc libro, quem mihi dereliquit ſanctus Epictetus & Aſtion, & credideris ex toto corde in Ieſum Chriſtum regem ipſius, in quem & iſte credidit, poteris eum videre. Sin vero nolueris credere, impoſſibile eſt, vt tu illum videas, vel matrem ſuam nominet aliquando, eò quod incredula extitiſti in mandatis Patris ipſius. Et mater: Ecce, inquit, pater ipſius iſte eſt. Vigilantius reſpondit: Verùm Pater eius ille eſt, qui & Dominus, cum quo nunc demoratur, qui & tanta bona ei in futurâ beatitudine condonauit. Et iſte vero mortalis eſt, & mortales filios habet: & dum putatur ſtare, ſubitò cadit: dum dicit ſe viuere, repentè moritur, eò quòd nec iſte illum Patrem verum agnoſcit, quem ille agnouit. de quo ſcriptum eſt, Pater noſter qui es in cælis. ſanctificetur nomen tuum.

Cap. XXV. Igitur cùm per vnam ſeptimanam inter ſe diſputarent, & Chriſti mirabilia dicerent ad inuicem, & libenter audirent: Dominic. die adueniente, ambo pariter crediderunt in Chriſtum. Quos aſſumens Vigilantius, perduxit ad quemdam preſbyterum ſanctum, nomine Bonoſum, qui perſecutionis atrocitatem deuitans, in quodam ſecreto loco occulte degebat. Qui orans pro eis ſufficienter, & catechizans eos, eadem hora catechumenos fecit. Igitur cum inde egreſſi fuiſſent, cœperunt dicere ad Vigilantium: Ecce adimpleuimus ea, quæ in libro illo, quem nobis dediſti, continentur: veni modò, & theſaurum illum oſtende nobis, quem Aſtion noſter, vt ipſe affirmaſti, tibi commendauit. Et Vigilantius: Sequimini me, ego eum vobis ſine morâ aliqua demonſtrabo. Sed interim enim habeo abſconditum, & neſcio, ſi modò poſſum eum inde eiicere. Ergo, ſi vobis placet, de noctibus eamus ad locum, & vſque ad lucem ibidem permaneamus operantes, forſitan poterimus eum inuenire, eò quòd ſatis illum in profundo abſcondi. Et cùm ſol declinaſſet, aſſumens eos Vigilantius, foras ciuitatem cum illis egreditur. Et peruenientes ad ſepulchrum Sanctorum, admonet eos, ſecum totam noctem in orationibus vigilare. Cumque iam aurora aſcenderet, & lucere inciperet dies, ecce vident ſubitò circa ſe lumen refulſiſſe immenſum, ac nimium ſuauitatis odorem fragrare, ſanctoſque Martyres, qui iam dormierant, in corpore iuxta ſe conſiſtere ac Dominum ſecum collaudare. Tunc ſanctus Aſtion irruens in amplexibus matris ſuæ,

Parentes Aſtionis à Bonoſo presbytero catecheſi inſtruuntur.

Omnes in loco Martyrum.

[illegible] oſculari eam, dicens. Bene adveniſſes Orientis partibus, ô diſcipula Chriſti, & mea mater Marcellina. Similiter [illegible]ſimus Epictetus, apprehenſo capite [illegible], exoſculabatur eum, dicens: Lætare in Domino, ô dulciſſime frater Alexander, eò quòd dignus habitus es in numero fidelium deputari, & perennem beatitudinem promereri. Sed & ad Vigilantium dixerunt. Gaude & tu in Domino, ô dulciſſime frater Vigilanti, eò quòd dignus effectus es, vt impleatur in te, quod ſcriptum eſt: Quia qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſaluabit animam eius à morte, & operit multitudinem peccatorum.

C.xxvi. Tunc ſanctus Aſtion hoc modo cœpit dicere ad matrem: O dulciſſima ac benedicta domina mea mater, illa omnia quę in ſacroſancto Euangelio Chriſti Domini noſtri ſcripta ſunt, vera ſunt & firma. Feſtina ergo ea ſine mora aliquâ adimplere: vt ea quæ illic ſcripta ſunt, conſequi promerearis. Igitur portionem mihi de tuâ ſubſtantiâ obtingentem, pro mea requie ac tuâ ſalute pauperibus diuide ac diſtribue: vt ſic merearis cum iuſtitiæ corona & bonis operibus decorata ad nos peruenire. Et mater: Benè, inquit, habens à Rege tuo, ſeu à familiaribus eius, dulciſſime fili? Reſpondit Aſtion: In tantum dego bene, vt qualiter tibi exponam neſciam: filium namque ſuum Dominus ac Deus noſter, ex ſeruo per ſuam gratiã me adoptauit: in ciuitate ſuâ manſionem mihi tribuit: in palatio ſuo militare me fecit: inter ſenatores maximam dignitatem mihi condonauit: paradiſi amœnitatem mihi ad delicias tradidit. Sed & miniſtri eius tamquam de ſuis me habere dignati ſunt, ac diligunt. Pergo namque cum eis per ſingulos dies ad viſitandum infirmos, ad eleuandum eliſos, ad illuminandum cæcos, ad ſaluandum periclitantes in mari, ad expugnandum gentes barbaras prælíantes in terra: ad conſolandum mœſtos, ad defendendum impotentes, atque effugandos dæmones de obſeſſis corporibus, in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. Sed & quotidie de vobis mihi prępiunt, dicentes: Admone patrem tuum & matrem, vt ad hæc perueniant loca. Et mater: Agnoſcunt itaque nos, fili mi? Reſpondit ſanctus Aſtion, & dixit: Nimiùm vos diligunt & agnoſcunt, domina mater: tantùm ſi veſtra voluntas eſt agnoſcere eos, vt ad illam beatitudinem ſine aliquâ dubitatione poſſitis peruenire. Et mater præ nimio gaudio feriens pectus ſuum, dicebat: Putas quandoque infelix & miſera illuc perueniam? Et beatiſſimus Aſtion reſpondit: Si crediderís perfectè in Ieſum Chriſtum Dominum ac Deum noſtrum, quemadmodum credidit Vigilantius, atque omnia bona tua diſtribueris indigentibus, ſine dubio & viuere & exultare habes mecum in ill[illegible], in qua & ego dego, beatitudine ſempiterna. Cumque his & huiuſcemodi verbis athletæ Chriſti inſtructi eſſent, receſſerunt ab eis.

Igitur cum quadrageſima dormitionis eorum dies illuxiſſet, & Chriſti pontifex Euangelicus in vrbem Almiridentium deueniſſet: aſſumens eos Vigilantius vna cum ſancto presbytero Bonoſo, ad eum perduxerunt, exponenteſque illi per ordinem cuncta quæ acta fuiſſent, rogabant, vt in numero fidelium eos Chriſto conſecraret. At ille nimium gauiſus in Domino, aſſumens eos, & orans pro eis ſufficienter, ſacramentum Baptiſmi tradidit. Et exultans cum eis per dies octo, in aliam ciuitatem, quæ in proximo habetur, remeauit. Cumque ſacerdos Domini inde remeaſſet, taliter ad Vigilantium Alexander & Marcellina dicere cœperunt: Multa beneficia tua erga nos habentur, ô dilectiſſime & nimiùm nobis amabilis frater, eò quòd per tuam ſalutiferam doctrinam iugum diaboli metuimus euadere, & ad Chriſti Saluatoris noſtri notitiam peruenire. Siquidem nimis exiſtis in ſapientiâ glorioſus in ſanctâ eccleſiâ, præclarus in doctrinæ gratia: perfectam habens dilectionem erga ſancti Euangelij religionem, & nimium amorem in peregrinorum ſuſceptione, inenarrabilem beneuolentiam circa impotentium defenſionem, ſeu infirmorum viſitationem: feruens fidei calore erga idolorum deſtructionem, vel ſanctorum Martyrum amorem: ac ſecundùm tui nominis ſacramentum, vigilans exiſtis in cunctis bonis operibus propter Dei amorem. Igitur nihil aliud eſt de te pronuntiandum, niſi eo quòd vnus ex intimis Dei amicis haberis. Et hæc dicentes, tam eum quàm ſanctum ac venerabilem presbyterum Bonoſum ducentes ſecum ad propriam ciuitatem, hilares animo, & perfecti in Domino remearunt: atque vniuerſa bona ſua egentibus diſtribuentes, glorificabant Deum Patrem omnipotentem, qui eos de tenebris ad cognitionis ſuæ lumen perducere dignatus eſt.

C.xxvii.

Baptizantur parentes Aſtionis.

Bona ſua diſtribuunt in pauperes.

Pertulerunt autem martyrium ſancti atque athletæ Chriſti, Epictetus presbyter & Aſtion monachus in Almiridenſium ciuitate, octauâ die menſis Iulij, temporibus Diocletiani tyranni, ſub duce Latroniano. Secundùm nos verò, regnante in cælis Ieſu Chriſto Saluatore noſtro: quem decet gloria & imperium vnà cum Patre & Spiritu ſancto, in ſæcula ſæculorum, Amen.

NOTATIO.

1 EPICTETI PRESBYTERI ET ASTIONIS MONACHI.] *Horum Sanctorum nullibi in tabulis Eccleſiaſticis mentionem inuenio, præterquam in Florario SS. manuſcripto, vbi ita habetur,* VIII. *Iulij* In Oriente ſanctorum martyrum Epicteti & Aſtionis pro Chriſto interfectorum ſub Diocletiano Imp. quorum miri actus & paſſiones leguntur. Paſſi ſunt anno ſalutis ccxc. *Idem dies aſſignatur in Martyrologio Vſuardi aucto a Carthuſianis Colonienſibus anno* M. D. XXI. *Ex hac autem Vita eius exemplum Speculum Exemplorum diſtinct.* IIX. *quæ eſt ex Vitis Sanctorum, exemp.* XXI. *quod hic habetur cap.* XI

Huius Vitæ nullum exemplar manuſcriptum habui, præter vnum ex eccleſiâ S. Saluatoris Vltraiecti, à recenti manu. Nullum quoque impreſſum, præter vnum Colonienſe in Vitis-Patrum. Nam reliquæ editiones hac Vitâ carent.

CAP. I. 2. DIOCLETIANI PROFANISSIMI IMPERATORIS.] *Editus addebat:* qui regnauit circa annos Domini cxc. *quod deeſt manuſcripto, & planè erroneus eſt numerus.*

CAP. III. 3. EGO.] *Quæ ſequuntur vſque ad* Ecce. *deerant in edito. Quædam ex narratis hiſtoriis conueniunt quidem temporibus Diocletiani, & eo ſuperioribus: quædam tamen videntur Diocletiano poſteriores. Vnde colligeretur, aſſumentum hic aliquod acceſſiſſe.*

4 VIGINTI QVATVOR LIBRI.] *Varie olim numerus initus Sacrorum librorum; pro qua varietate locus hic intelligendus eſt.* CAP. V.

5. ALMIRIDENSIVM CIVITATEM.] *Scythiæ ciuitatem eſſe Vita hæc indicat. Vide Onomaſt.* CAP. VI.

6. GALILÆIS.] *Ita olim vocati Chriſtiani. Lucianus in Philopatr. Vide Onomaſticon.* CAP. VII.

7. LATRONIANI DVCIS.] *Scythiæ hoc tempore Dux vel Præſes fuit iſte Latronianus. De quo porro inquirendum.* CAP. XI.

8. VINCVLATORIVM.] *Carcerem intellige. Sic Græci vocant δεσμωτήριον, quòd ibi δεσμῶν* vinculorum *copia.* CAP. XII.

9. EVANGELICVS.] *Diuerſiſſima Scytharum natio. Quidam ante tempora Diocletiani, quidam poſt conuerſi. Iam Scythæ aliqui ad Chriſtum conuerſi erant tempore Tertulliani, vt conſtat ex libro eius aduerſus Iudæos cap.* VII. *&* VIII *Imo S. Philippus dicitur Scythiæ fidem intuliſſe, vt habet Breuiarium Romanum* 1. *May. vt non mirum ſit imperante Diocletiano Euangelicum fuiſſe Scythiæ epiſcopum.* CAP. XVI.

10. EPIBATÆ.] *Ita Hiſtorio dicuntur, qui nauallbus operis æs merent. Hic nautæ intelliguntur.* CAP. XXI.

11. PRO MEA REQVIE.] *Sanè hæc intellige, pro maiori videlicet gloriâ accidentali. Nam ſcitum illud ex Auguſtini ſerm.* XXII. *de verbis Apoſt.* Iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre. C. XXVI.

VITA

23. OCT. S. [1] MACARII ROMANI SERVI DEI

qui inuentus eſt iuxta Paradiſum,

AVCTORIBVS [2] THEOPHILO, SERGIO, ET HYGINO.

CAP. I. GLORIA & magnificentia Deo ſoli benigniſſimo, qui per innumerabilia miraculorum exempla nos tepidos & indignos quotidie inuitat ad beatæ vitæ cæleſtis gaudia. Nos itaque miſeri & humiles monachi Theophilus, Sergius & Hyginus, deprecamur vos omnes ſanctiſſimos patres & fratres, vt accommodetis aures his, quæ vobis narraturi ſumus de vitâ & conuerſatione ſanctiſſimi Macarij Romani, qui apparuit nobis prope Paradiſum ad viginti miliaria. Et hoc rogamus, vt fidem dictis adhibeatis, qui quidem multò meliùs nobis fuiſſe credimus ſub ſilentij portu innoxios remanere, quàm falſitatis reos puniri.

CAP. II. Igitur nos prætitulati fratres, Theophilus, Sergius & Hyginus propitia diuinitate abrenuntiantes ſæculo, venimus ad monaſterium, quod eſt in Meſopotamiâ Syriæ in medio duorum fluminum Tygris & Euphratis,

p[illegible]s, inquo vir clariſſimus [3] Aſclepion hegume[illegible]s, multorum extitit pater monachorum. Ibi denique coniungentes, à prænominato patre & omni cœtu fratrum gratanter ſuſcepti, ac iugo regulæ colla ſubmitte[illegible]s, communi vitâ conuerſati ſumus.

Cap. III. *Synaxis expletur hora nonâ.* *[illegible] in Mensa, & [illegible] quibusdam doctis certi fecunt apocrypha.*

[4] Fa[illegible] eſt autem tempore longo poſt hæc, [4] horâ nonâ quadam die ſynaxi expletâ, accedentes ad Euphratis fluminis littus, conſedimus ibi, & aliquamdiu inter nos de ſuſtinentia & conuerſatione ſimul & labore ſeruorum Dei diſputatum eſt. Tunc mihi m[illegible]ero Theophilo venit in mentem cogitatio: & reſpondens, dixi fratribus meis Sergio & Hygino: Velle mihi adeſt, ô fratres dilectiſſimi, cunctis vitæ meæ diebus ambulare, illoque ire, [5] vbi cælum terræ ſe coniungit. At illi, Te, inquiunt, frater Theophile, vt fratrem ſpiritalem ſemper habuimus, & priorem, & amodo nullateous à te ſeparabimur; nobis enim verba tua placent: idcirco, vbi corde concepiſti, perge; & nos in vitâ & morte tecum erimus. Itaque ſurgentes de loco, intrauimus monaſterium: factâque veſperâ, omnique diurni officij oratione completâ, ceteris quieſcentibus clam monaſterio egreſſi ſumus. Poſt hæc verò decem & ſeptem dies ambulantes, [6] coniunximus Ieruſalem, & ſanctam reſurrectionem Iesv Chriſti & Crucem adorauimus. *Crux adorata.* Deinde exeuntes in Bethlehem, vidimus & ſalutauimus ſanctum Præſepe, vbi Chriſtus naſci dignatus eſt, & vbi ſtella Magos adduxit, Chriſto munera deferentes: & vidimus locum mirabilem, vbi Angelus cum multitudine exercitus cæleſtis, gloriam in altiſſimis Deo canebat: qui locus ad duo milliaria longè à Bethlehem ſitus eſt. *Loca Hieroſolymis religioſa [illegible].* In montem quoque Oliueti aſcendimus, & in ipſo loco ſancto adorauimus, vbi Chriſtus pedibus ſtetit, quando eleuatus eſt, & à nube ſuſceptus adſcendit ad cælos. Exinde Ieruſalem reuerti adorauimus Deum, & [7] conſignantes nos & commendantes Chriſto & Sanctis eius, exiuimus non habentes iam animum & mentem in hoc ſæculo. *Ad ingreſſum itineris ſignant ſe ſigno Crucis.*

Cap. IV.

Igitur nos Chriſti comitante gratiâ, viam continuò aggredientes, ac quinquageſimo die fluminis Tygris alueum pertranſeuntes, terram Perſarum ingreſſi ſumus, & venimus in campum magnum & planitioſum vocabulo [8] Aſſia, in quo martyr Chriſti Mercurius apoſtatam Iulianum peremiſſe legitur. *Aſſia vbi à Mercurio Iulianus [illegible].* Deinde ciuitatem Perſidis, nomine [9] Kitiſſefodo, intrantes, in quâ tres pueri Ananias Azarias, Miſaël requieſcunt, nô longe a Babylone, adorauimus ibi; & in eodem loco manducantes, & Domino laudis hymnum offerentes, manſimus dies aliquot. *In Kitiſſefodo Ananias, Azarias, Miſael requieſcunt.* Inde profecti poſt menſes quatuor, pertranſiuimus Perſidis regionem, & Indiæ terram ſumus ingreſſi. Ingredientes verò domum quamdam, & neminem ibi habitatorem repetientes, duos ibidem fecimus dies. Et ecce tertiâ poſt hæc die, apparuerunt aduenientes duo armati, vir & femina: nos verò nimio terrore perterriti, ſurreximus, illiſque obuiam ire deliberauimus. Ipſi autem nos videntes, ſimul & exploratores eſſe credentes, concito gradu per viam, quâ venerant, redierunt: & poſt aliquantulum congregati, de ſuis quaſi tria millia Æthiopes aduenerunt. *Periculum ab Aethiopibus.* Qui feſtinanter domum, in quâ eramus orantes, vallo circumdantes, noſque cuncti aſpicientes, per quatuor eiuſdem domus angulos ignem copioſum applicuerunt, viuos nos cremare nitentes. Quod nos vt aſpeximus, timore valido exterriti, Chriſtum omnium Saluatorem inuocauimus, & in medium illorum proſiliuimus. Tunc ipſi linguâ ſuâ multum inuicem murmurantes, diuque contra nos frendentes, cùm neq; nos illos, nec ipſi nos vllatenus intelligere poſſemus, comprehendentes nos, in obſcuro clauſerunt carcere. Sedentibus ergo nobis in tenebris, non erat qui panem vel aquam tribueret. Nos denique cum lacrymis omnipotentis Dei creatoris omnium miſericordiá inuocare haud omiſimus. Facientibus autem nobis ibi dies aliquot, iterum congregati, cùm nos fame & ſiti exanimes crediddiſſent, circumdederunt carcerem. Sed cùm orantes nos adſpexiſſent, aperientes ianuam eduxerunt nos: & cùm multùm inter ſe murmurantes loquerentur, nouiſſime cum [10] lignis agreſtibus cædentes nos acriter, de finibus ſuis eiecerunt, & octoginta dies ſine cibo expleuimus, ſicut teſtis eſt nobis Deus. *Octoginta dierum inedia.*

Cap. V.

Eiecti itaque à finibus illis, iter fecimus dies multos in Orientem: & deuenimus in locum admirabilem, & campû glorioſum, qui arboribus altiſſimis plenus, & melliſluis fructibus abundabat. Denique nos glorificantes & laudantes Deum, manducauimus dulciſluos fructus, & ſaturauimus nos valdè. Itaque exeuntes inde, terram [11] Chananæorum ingreſſi ſumus, qui ab aliis Cynocephali dicuntur: & videntes illos, in aſpectu eorum valdè mirati ſumus. *Terra Chananæorum.* Ipſi verò cum mulieribus ſuis & paruulis, ſubtus in petris habitantes, nos omnino non tetigerunt, Chriſti nos protegente gratiâ.

Cap. VI.

Inde igitur profecti contra Orientem, cùm centum & decem dies eos pertranſeuntes, iter noſtrum feciſſemus: intrauimus terrâ gentis, quæ nominatur [12] Pichiti: ipſa verò gens in ſtaturâ & altitudine ſuâ non *Pichiti ſeu Pygmæi.*

plus

plus quàm menſuram vnius cubiti habebat. Et videntes nos, timore perculſi fugerunt. Nos autem Deum collaudantes, qui de illorum manibus nos liberauit, curſum noſtrum quotidie accelerauimus.

CAP. VII. Poſt hæc autem deuenimus in montes altiſſimos terribileſque, vbi ſol non intrat, nec arbor nec herba creſcunt: ibi ergo ſerpentes innumerabiles, & dracones & aſpides, ſed & baſiliſcos, & viperas, & vnicornes, & bubalos vidimus multos: alias quoque beſtias mortiferas multas, & venenoſa animalia, quorum nomina vel naturam penitùs ignoramus. Dexterâ igitur Dei nos protegente, illæſi pertranſiuimus illa: ſed & ſibilos draconum & ſerpentium per viginti continuos dies in auribus habuimus, & non niſi aures obturantes, illos ferre quiuimus.

In magnas itineris difficultates incidunt.

CAP. VIII. Intereà in locum incidimus terribilem, rupes habentem aſperrimas, in altum erectas, & in ima deſcendentes. Nos ergo ſeptem dies ibi fecimus, vltrà progredi non valentes. Septimâ autem poſt hæc die apparuit ceruus ante nos ambulans fugiendo, quem ſurgentes ſecuti ſumus. Iter autem facientes, multò maiores inuenimus ante nos rupes. Nos verò maximo cum labore & anguſtiâ exinde euaſimus, & venimus in campum planum & magnum, in quo elephantorum magna multitudo ſtabat: & per medium illorum illæſi tranſiuimus. Poſt hæc itaque minimè nobis apparuit via. Tunc nos cum lacrymis clementiam Domini inuocantes, & per nouem dies ſine cibo per deuia ambulantes, coniunximus tandem in locum planitie largum, qui fructibus plurimis abundabat. Iam ergo tenebræ denſiſſimæ cuncta illa repleuerant loca: nec aliquid lucebat, ſed nebulæ obſcuriſſimæ erant. Tunc nos nimiùm turbati & afflicti, cadentes in terram cum planctu valido orantes clamauimus ad Deum, & in eodem loco dies ſeptem compleuimus, non manducantes nec bibentes, nec lumen cæli videntes.

Verſantur in locis tenebroſis.

Septem dierum inedia.

Nobis autem valde afflictis, & in oratione perſiſtentibus, poſt dies ſeptem affuit columba, quæ nobis appropinquans, ac diu circa nos volitans, & pennulas fortiter percutiens, quaſi ad ambulandum nos confortabat. Tunc nos Deo agentes gratias, ſurreximus: illaque præcedente, per deuia iter fecimus: & ecce ante nos maximam inuenimus [13] abſidam, in circuitu ſcriptam. Videntes verò ſcripturam illam, gauiſi ſumus, & collaudauimus Dominum. Hæc autem erat ſcriptura: ABSIDAM ISTAM FECIT ALEXANDER PHILIPPI MACEDO IMPERATOR, QVANDO PERSECVTVS EST DARIVM REGEM PERSARVM. QVI TERRAM HANC INGREDI VOLVERIT, AD MANVM SINISTRAM VADAT: AD DEXTERAM ENIM TERRA INVIA, ET RVPIBVS ET ANGVSTIIS EST PLENA.

Columba iter monſtrat.

Abſida inſcripta ab Alexandro Magno, via index.

CAP. IX. Nos igitur ad læuam intrantes, ambulauimus dies multos. Et factum eſt poſt quadraginta dies, euntibus nobis venit peſſimus & intolerabilis fœtor, ex quo velut exanimes effecti, & cadentes in terram, orauimus Dominum, vt iam clementer recipi iuberet animas noſtras. Poſt modicum verò ſurgentes à terrâ, adſpeximus lacum magnum, & multitudinem ſerpentium in eo ignitorum: & ex ipſo lacu exierunt voces, & audiuimus vlulatum & planctum magnum, quaſi populi innumerabilis, & de cælo vox ſonuit, dicens: Locus iſte iudicij & pœnarum eſt, in quo cruciantur qui Chriſtum negauerunt. Nos autem vocem hanc audientes, & pectora percutientes cum lacrymis & timore nimio ipſum tranſiuimus lacum: & venimus inter montes duos altiſſimos, & in medio ipſorum apparuit nobis [24] homo longâ ſtaturâ, quaſi centum cubitorum, & ipſe catenis conſtrictus æreis, toto ligatus erat corpore. Duæ autem catenæ de vnâ corporis parte, in monte vno erant fixæ, & duæ in monte altero, & ignis maximus in circuitu eius ex omni parte. Vox autem clamoris illius audiebatur, quaſi per quadraginta milliaria. Qui vt nos vidit, plorans & eiulans fortiſſimè exclamauit: crudeliter enim ab igne cremabatur.

Locus iudicij & pœnarum.

Centum cubitorum homo catenis alligatus.

CAP. X. Cumque nos talia cerneremus, valdè pertimuimus: & cooperientes facies, à longè ipſos tranſiuimus montes: & ecce in alium continuò deuenimus locum, vbi rupes multæ & profunditas magna erat. Ibi etiam quamdam vidimus feminam crinibus ſolutis ſtantem, toto corpore à maximo & terribili dracone inuolutam. Quandocumque ergo ad loquendum os ſuum aperire voluiſſet, caput ſuum draco confeſtim in os eius mittens, linguam ipſius mordebat. Capilli autem huius mulieris ad terram vſque deſcendebant. Cumque in illam mirantes & pauidi aſpiceremus, ſubitò de ipſa profunditate vallis miſerabiles audiuimus voces, dicentes: Miſerere nobis, miſerere Chriſte fili Dei altiſſimi. Nos itaque vehementer exterriti, ponentes genua in terram orauimus, dicentes cum lacrymis: Domine, qui nos creaſti, tolle animas noſtras, quoniam iudicia tua oculi noſtri viderunt in terrâ.

Mulier dracone circumuoluta.

CAP. XI. Surgentes autem, ingenti luctu, & mœrore ſimul & timore venimus in locum alium, in quo arbores multas & maximas vidimus, habentes ſimilitudinem ficorum:

Volatilia loquentia. in ramis autem ipſis [11] volatilia multa, ſimilia auibus cæli, voce humana fortiter clamabant, dicentia: Parce nobis, Domine, qui plaſmaſti nos; parce nobis, miſericors: quia peccauimus ante faciem tuam, ſuper omnem terram. Nos autem orauimus: dicentes: Domine miſericordiſſime, oſtende nobis iſta, quæ vidimus, miracula tua, quoniam ignoramus, quid ſint. Venit ergo vox dicens: Non eſt veſtrûm noſſe myſteria, quæ vidiſtis: viam pergite veſtram.

CAP. XII. Inde igitur cum ingenti pauore egreſſi, deuenimus ad locum honorabiliorem ac ſpecioſiſſimum, in quo quatuor viri ſtabant, habentes figuras venerabiles, tamquam mirâ pulchritudine decoras, vt credi aut fari omnino facilè vix poſſit: iſti ſiquidem coronas aureas, gemmis & lapidibus honorificè compoſitas, in capitibus habebant, & in manibus palmas aureas geſtabant: ignis verò maximus ac terribilis ante illos, & ſpathas acutiſſimas ante ſe tenebant. *Quatuor viri cum igne & gladio viam muniunt.* Nos verò iſta cernentes, ac valido perculſi timore, exclamauimus ad illos, dicentes: Domini & ſerui Dei excelſi, miſeremini noſtri, vt ſpathæ & iſte ignis nobis non præualeant nocere. At illi reſpondentes nobis, dixerunt: Nolite timere, viam quam vobis Deus demonſtrauit, ite ſecuri: nos enim Dominus in iſto poſuit loco, vt viam hanc ſeruaremus & cuſtodiremus, vſque in diem iudicij, quando orbem terræ iudicaturus adueniet.

CAP. XIII. Hæc nos audientes à ſanctis viris illis, ac de longè eos ſalutantes, pertranſiuimus locum ipſum: & per quadraginta continuos dies ambulauimus, nullum omnino cibum ſumentes, aquam tantùm bibentes. *Quadraginta dierum inedia.* Ambulantibus ergo nobis, [16] ſubitò voces populi innumerabilis audiuimus pſallentium, & odor ſuauiſſimus, quaſi balſami optimi & pretioſiſſimi, venit nobis, & ſicut de mellis fauo dulciſſimo, os noſtrum indulcorauit. De ſuauiſſimo igitur odoris nectare, ac cæleſtis melodiâ cantilenæ ſopor nos arripuit. Poſt modicum autem ſurgentes è ſomno, vidimus ante nos eccleſiam, mirabili ornatu decoratam, ac pretioſiſſimam, quæ tota quaſi cryſtallina videbatur, *Eccleſia cryſtallina deſcribitur.* in medio autem ipſius eccleſiæ altare honorificum, & de altari aqua egrediebatur, quæ lactis candidiſſimi colorem habebat. Nos autem aquam ipſam in veritate lac ſperauimus. In circuitu verò fontis illius, ſtabant viri ſancti & honorabiles, & cantabant canticum cæleſte, id eſt, voces Cherubim. Nos autem hæc intuentes, timuimus valdè. Ipſa verò eccleſia à parte Meridianâ ſimilitudinem habebat lapidis praſini pretioſi, à parte Auſtrali colorem ſanguinis mundiſſimi prætendebat, à parte autem Occidentali tota erat alba, inſtar lactis & niuis candidiſſimæ: ſtellæ ſuper ipſam eccleſiam plus quàm huius mundi ſidera lucebant, ſol ibi ſeptempliciter lucebat & calebat, quàm in huius terræ regione: alpes & arbores omnes plus altę, & folia ac fructus plures & dulciores, quam iſtius mundi arbores habebant: ſed & aues cęli aliter reſonabant, quàm aues terræ iſtius: omnis autem terra ipſa duplices habebat colores, id eſt, vna facies alba erat vt nix, & alia rubicundiſſimis coloribus erat. Nos igitur ſtupentes, & in eodem loco adorantes, ac ipſos viros ſalutantes, cum timore egreſſi, cœptum iter arripere feſtinauimus.

CAP. XIV. Denique poſt hæc centum impleti ſunt dies, vt Dominus teſtis eſt nobis, quòd nullo refecti ſumus cibo, aquâ nos frequentiùs refocillantes: *Centum dierum inedia.* cùm ecce ſubitò euntibus nobis, venit populi innumerabilis multitudo virorum ac mulierum obuiàm, in vnum conglobati: non autem inter illos longiorem, præterquàm vnius cubiti ſtaturam, vidimus. *Homines cubitales ſeu Pychiti & Pygmæi.* Igitur viſis illis, valdè pertimuimus. Tunc miſerabilis ego peccator Theophilus dixi fratribus meis Sergio & Hygino: Soluentes capillos noſtros, veniamus aduerſus eos, forſitan fugient à nobis, & liberabit nos Dominus de manibus illorum. Quod cùm ipſis viſum fuiſſet bonum, ſolutis faſciolis & capillis noſtris, irruimus ſuper eos repentè, ipſi autem hoc cernentes, confeſtim filios ſuos arripientes, ſtridenteſque dentibus, citiùs aufugerunt omnes. Nos autem Dominum collaudauimus, qui eripuit nos: & tranſeuntes flumen, inuenimus herbas candidas & albas, ſicut lac, dulces velut mel, altas verò vſque ad vnum cubitum. Manducantes itaque de herbis mellifluis, ac nos ſaturantes ex eis, gratiarum actiones Creatori omnium obtulimus, qui nos per tanta ſeruauit pericula, ac gratuitâ nos ſuâ gratiâ nutriebat. Nos intereà iter agentes per deuia, ſubitò ſemitam inuenimus ſpecioſam: & cadentes in terram, adorauimus & collaudauimus Dominum miſericordem, qui eam nobis demonſtrauit.

CAP. XV. Igitur per dies plurimos ipſam viam ſequentes, tandem ad ſpeluncam peruenimus honorabilem. Tunc ſignaculo ſanctæ crucis membris vndique munitis, *Signo Crucis membra muniunt.* in eamdem ingreſſi ſumus cryptam, ſed nullum ibi inuenientes habitatorem, diximus inter nos: Mundicia hæc non eſt, niſi de manu hominis. Maneamus ergo hic, vſque ad veſpe-

veſperam, & videre habebimus loci huius habitatorem. His ergo dictis, voâ hora, vtpote laſſi, reſedimus, & ſubitò odore ſuauiſſimo perfuſi, obdormiuimus. Rurſum igitur paruo interuallo excitati à ſomno, foràs ſpeluncam exiuimus, & contra Orientem reſpeximus: & ecce ſubitò figuram hominis à longè properantis vidimus, cuius capilli capitis, inſtar lactis candidiſſimi aut niuis, quaſi in aëra volantes, totum viri corpus operuerunt. Ipſe autem mox, vt nos à longè reſpexit, ſemetipſum in terram proiecit protinus, ac rurſum eleuans ſe, ad nos ita clamare cœpit: Si vos ex Deo eſtis, ſanctæ Crucis ſignaculo munite vos, ad me vſque properantes: ſin autem ex diabolo, fugite à me Dei ſeruo. Hæc eo dicente, tali voce affati ſumus: Benedic nobis, pater ſancte, & noli turbari: quoniam & nos ſerui ſumus Ieſu Chriſti, Domini & Saluatoris noſtri. Renunciauimus ſiquidem ſæculo huic vano, factique ſumus monachi. Talia vt audiuit, illicò ad nos venit: & manus ſuas ad cælum eleuans, diutiùs orauit: & ſurgens ab oratione, capillos ab ore & facie ſuâ tollens, benedixit nos, ac locutus eſt nobis. [17] Ipſius verò capilli capitis ac barbæ, erant candidi vt lac, facieſque eius, ſicut vultus Angeli. Erat enim ſicut lignum, ſecus aquarum decurſus plantatum, & præ ſenectute nimiâ, oculi eius non aperiebantur, eò quòd ſupercilia eos cooperiebant: vngulæ quoque manuum eius ac pedum longæ nimis, barba verò & capilli, corpus eius omne circumdederunt: loquela illius exilis, & quaſi de profunditate emiſſa: cutis faciei eius quaſi pellis teſtudinis.

Spelunca Macarij Romani.

Signaculum Crucis.

Forma habitúſque Macarij.

Pſal. 1.

CAP. XVI. Tunc ipſe cum lacrymis ad nos exorſus eſt ita: Fratres mei benedicti, vnde eſtis? vel vnde huc aduenîſtis? dicite nobis, qualiter ſe habeat genus humanum, vel quomodo fides Chriſtianorum, & ſi Sarraceni vel Ethnici hactenus Chriſti populo perſecutionem ingerunt. Nos itaque vt interrogati ſumus, ei per ordinem reſponſum dedimus, ſimul dicentes anguſtias & pericula, quæ per omnem paſſi ſumus viam, & quia voluntas ac deſiderium eſſet ire, vbi cælum terræ ſe iungit, aperuimus. Ipſe autem ad hæc reſpondens, ait: Filioli mei chariſſimi, audite me. Ab iſto loco vltrà ad paradiſi loca non poteſt ire homo carne veſtitus. Ego enim peccator exiguus, valdè in hac etiam voluntate laboraui, cupiens vltrà procedere, vt finem terræ ac poli cernere quiuiſſem, ſed nocte quadam adſtitit mihi in viſu Domini Angelus, dixitque ad me: Ne vltrà procedas, neque Dominum tentare præſumas. Cui ego: Quam ob cauſſam, inquam, mi Domine, in anteà pergere non licet? At ille: De iſto, inquit, loco viginti ſunt milliaria vſque ad paradiſum, vbi Adam & Eua in delicijs erant. Poſuit denique Dominus ante eumdem paradiſum [18] Cherubim cum igneâ rhomphea atque volubili, ad cuſtodiendum vitæ lignum: & habet à pedibus vſque ad vmbilicum ſimilitudinem hominis, pectus ſicut pectus leonis, manum ſicut cryſtallum, habens gladium vt ſeruet paradiſum, ne aliquis illuc proximare valeat. Ego itaque hæc audiens ab Angelo, amplius non reſpondi, nec vltrà procedere tentaui. Igitur ego Theophilus, & itineris mei ſocij ac fratres, iſta à ſancto audientes, proſtrato omni corpore, collaudauimus Dominum, & ipſum ſeruum Chriſti ſalutauimus.

Paradiſus terreſtris inacceſſus.

Cherubim paradiſi cuſtos.

Gen. 3.

C. XVII. Veſpere autem facto, dixit nobis: Fratres mei dilectiſſimi, exite foràs cellulam, & exſpectare paululùm: habeo enim leones duos, [19] qui per diem foràs ambulantes, ſerò ad me reuertuntur, ne ipſis ſubitò venientibus, mali aliquid patiamini ab eis. Nobis ergo cum pauore paululùm exeuntibus, leones rugiendo extemplò aduenerunt, & ipſum ſanctum Dei adorauerunt. Ipſe verò manus ſuper eos ponens, ac colla demulcens, ait illis: Filioli mei, boni fratres tres de ſæculo venerunt ad nos, ne faciatis illis malum. Continuò nos aduocans, dixit: Fratres venite, & iam timere nolite. Nos verò cum pauore nimio intrantes, ſalutauimus illum, & veſpertinâ ſynaxi celebratâ, reſedimus, glandes ac herbarum radices pro cibo ſumentes, & aquam bibentes cum ſilentio. Manè autem facto, locuti ſumus viro ſancto, dicentes: Pater ſancte & domine, obſecramus tuam beatitudinem, vt conuerſationem tuam nobis enarres, & quomodo huc, aut vnde veniſti, & quo nomine voceris, edicito nobis.

Leones familiares S. Macarii.

Veſpertina ſynaxis.

CAP. XVIII. At ſanctus nobis tale dedit reſponſum: Ego, inquit, mi amantiſſimi fratres & filij, Macarius vocor, in regali ciuitate natus & nutritus, filius viri Romani, qui Inclytus fuit, & in imperiali pollebat ciuitate. Cùm autem pueriles exceſſiſſem annos, me renuente ac nolente, pater meus deſponſauit mihi vxorem, diémque ſtatuit nuptiarum. Intereà thalamo adornato, cùm iam frequentia populi fuiſſet inuitata, & ſponſâ ſedente, pater meus hilarior effectus, cunctos inuitatos hortatur ad voluptatem conuiuij. Omnibus autem, qui aderant, iocis ac ſaltationibus intentis, furtim exiui, & domum viduæ cuiuſdam familiaris intraui, ac ſeptem dies cum illâ latitans permanſi.

Sanctus Macarius à nuptiis fugit.

Ipſa

Ipſa autem diebus ſingulis domum patris mei ingreſſa, audiuit quæ de meâ inquiſitione loquebantur: & veniens, cuncta mihi replicans dixit. Pater autem meus cùm me vndique requirendo non inueniret, fleuit amarè pro me, ſed & mater, ac tota familia. Octaua exinde die, id eſt, nocte Dominica, mulierem illam ſalutaui, & egreſſus in publicam viam, inueni virum quemdam canitie venerabilem, quaſi ad ambulandum paratum ſtantem. Quem adorans, dixi: Quò pergere habes, ſenior ſancte? At ille hilari vultu ad me conuerſus, dixit: Quò tu ire deſideras, ego tecum ire diſpono, eò quòd itinera ipſa mihi oppidò ſunt cognita. Tunc ego confortatus, cœpi hominem ſequi. Per domos verò exinde intrantes vicinis, per viam panem rogauimus accipere, & accepimus. Per plurimos autem dies ambulantes, tandem peruenimus ad locum tormentorum, & intrauimus anguſtias viarum omnium, vnde vos venire dixiſtis. Cùm ergo ad triginta milliaria prope locum iſtum veniſſemus, quadam die ſedentibus nobis, inter ipſa mutua colloquia, repentè ſocius meus diſparuit. Tunc ego nimium turbatus, & quò me verterem, ignarus, cadens in terram, plangebam validiſſimè. Et ecce confeſtim ſine morâ is, qui antè diſparuit, cum magnâ claritate apparuit, & ita affatus eſt me: Noli turbari, dilectiſſime, ego enim ſum angelus [10] Raphaël, in adiutorium tibi miſſus, qui te huc perduxi præcepto Altiſſimi. Dominus autem viam tuam proſperam fecit. Loca ſiquidem tenebrarum, loca tormentorum, loca pœnarum pertranſiſti, in lucem veniſti, fontem aquæ viuæ & loca iuſtorum vidiſti: idcircò noli timere, ſed ſurgens, viam tuam proficiſcere. Quo dicto, rurſus qui apparuit, diſparuit.

Raphaël dux Macarij.

CAP. XIX.

Ab onagro in viâ dirigitur.

Ego verò intereà viribus receptis, ſurgens ambulare cœpi, & à longè onagrum intuitus, clamaui, dixique illi: Aue, per Chriſtum, qui te creauit, oſtende mihi viam, per quam ambulem: ipſe autem concitè occurrens, ingreſſus eſt ante me per ſemitam quamdam paruulam & anguſtam. Quem ego ſubſecutus ſum, ſicque duos compleuimus dies, ſimul ambulantes. Die autem tertiâ adſpeximus ceruum miræ magnitudinis à longè. Quem onager videns & pertimeſcens, declinauit à me: iterùm ego ſolus relictus, anguſtiatus ſum, viam omnino non habens. Tunc contra ceruum clamans, dixi: Quia adiutorium mihi tuliſti, per Deum te coniuro, ſemitam mihi oſtende. Ad hanc vocem veluti animal domeſticum ad me declinans, anguſtum ingreſſus ad callem, poſt tergum me ſemper adſpiciens. Sic ergo tres inſimul ambulauimus dies. Tum ecce quartâ die immenſum ac terribilem offendimus draconem, mediam diſtentum per viam. Quem vt ceruus vidit, repentè fugâ elapſus euaſit. Ego interim timore valido percullus, in terram cecidi: deinde confortatus in Domino, ſurrexi: ac me ſigno ſanctæ Crucis muniens, ad draconem dixi: Deum omnipotentem time, & noli mihi nocere. Tunc ipſe terribiliter de terrâ ſe erigens, humana me affatus eſt voce, dicens: Veni benedicte domine, tu enim es ſeruus Dei altiſſimi Macarius. Angelus autem ſanctus Raphaël, figuram & vultum tuum mihi demonſtrans, præcepit concitè, vt tibi occurrerem, atque perducerem in locum à Deo tibi præparatum. Ego itaque quarto hodie die te hîc exſpectaui, nihil omnino comedens. Hac verò nocte in nube lucidiſſimâ te ſedentem adſpexi, ſimul & vocem deſuper audiui, dicentem mihi: Accelera, vt eripias Macarium ſeruum Dei, qui adeſt, vt tibi prædixi. Quapropter ſurgens, ſequere me, ne dubites, ſed veni, & locum monſtrabo tibi, vbi Dominum debeas collaudare. His ergo dictis, quaſi vir iuuenis apparuit, & mecum ad ſpeluncam hanc vſque peruenit. Cumque ingreſſi fuiſſemus, repentè euanuit.

Signaculo Crucis draconem ſine noxâ euadit.

CAP. XX.

Tunc ego peccator in parte alterâ proſpexi duos leonis catulos iacentes, mater autem illorum iuxta illos mortua iacebat. Quam ego foras eiiciens, ſepeliui, & Dominum collaudans, glorificaui, qui tanta in me mirabilia fecit, & de tam grauibus anguſtiis liberauit, ipſos autem leunculos, frondes arborum decerpens ac illis porrigens, vt proprios enutriui filios, ſicque duos annos inſimul quietè habitantes compleuimus. Cùm ecce poſt hæc laqueus diaboli, cuius numquam à ſeruis Dei ceſſat inuidia, affuit. Nam die quadam, horâ quaſi ſeptimâ, è ſpeluncâ foras egreſſus, ſole ferueſcente reſedi: tunc ſubitò ſubtile [11] faſciolum & oculis delectabile, iuxta me in terrâ poſitum adſpexi. Ego verò in memetipſo cogitans dixi, Vnde in hac ſolitudine faſciolum? Æſtimans tamen quia in veritate eſſet faſciolum, oblituſque ego miſerrimus me ſigno Crucis munire, quoniam quidem ſacroſanctæ Crucis ſignaculum omnem inimici eneruat phantaſiam, miſi manum, & leuans faſciolum reportaui in ſpeluncam. Alterâ nihilominùs die egreſſus, [12] calceos femineos repperi iacentes in terrâ: ſed nec tunc miſer ego inſidias diaboli aduertens, nec Crucis vexillo me muniens, calceos leuaui, & in ſpeluncam portans, faſciolo iunxi.

Signaculum Crucis omnem inimici eneruat phantaſiam.

Tertiâ autem iam die iterùm exiens, diabolum in decore vel ſpecie mulieris, veſtibus pretioſis indutæ, ſtantem inueni: ego verò miſerabilis nec ſic quidem laqueos inimici recordans, nec aliquo modo me ſignans, ſed credens in veritate, quia mulier eſſet, *Diabolus mulieris ſpecie apparet.* aio ad illam: Vnde huc aduenisti? aut quis te in hanc adduxit ſolitudinem? Illa continuò flere amariſſimè cœpit. Tunc ego miſellus, ſimul cum illâ veluti compatiendo valdè ploraui. Poſt hæc reſpondens dixit: Ego miſerrima, ô pater ſanctiſſime, filia ſum viri Romani: qui cùm me inuitam ac nolentem deſponſaſſet iuueni cuidam nobiliſſimo Romano, ac dies nuptiarum venirent, & thalamum ac conuiuium ordinarent, inter nuptias ipſas ſponſus meus diſparuit. Cumque turbati omnes, huc illucque eum inquirendo, turbarentur, ego gauiſa effecta, clàm exij: & nocte eadem iter arripiens, nec itineris ducem aliquo modo habens, per anguſta montium ac vallium errando hucuſque perueni. Hæc ego cùm audiſſem, & omnia ita eſſe crediediſſem, ſimul & ſponſam meam fore ſperans, per manus apprehendi illam, & in hanc introduxi ſpeluncam: lacrymæ verò ab eius oculis nullatenus ceſſabant. Tunc ego miſerijs & lacrymis eius compatiens, & valdè ſuper eam dolens, ſedere eam iuxta me feci: ſimiliter & glandes illi ad manducandum præbui; non enim inſidias diaboli intellexi, neque vllatenus Crucis me ſigno muniui: ſed ſimiliter ſedentes, diutiùs colloquia habuimus. *Decipitur Macarius.* Tunc cœpi quaſi de labore nimio ſomno grauari: at illa manibus ſuis mea omnia membra mulcendo palpauit, & eò ampliùs ſomno grauatus ſum. Quid morer? miſer ego, qui anteà numquam cum feminâ peccare conſenſi, in ſomnis me peccatum perpetraſſe cognoui: nam ſubitò expergefactus è ſomno, quaſi cum feminâ diſcoopertum me in terrâ iacentem inueni, ipſa iam verò non apparuit.

CAP. XXI. Tunc infelix ego inſidias diaboli ſerò aduertens, foras ſpeluncam citiùs exiui, & pectus feriens, ingentes lacrymas fudi. Ipſi *Leones fugiunt poſt peccatum à Macario perpetratum.* intereà leones, qui mecum aderant, meum intelligentes delictum, quantocyùs fugerunt à me. Hæc autem cùm cernerem, fugiſſe ſcilicet leones, cum luctu nimio ac dolore, cœpi Chriſti miſericordiam deuotè inuocare, quatenus & mihi pœnitentiæ normam oſtenderet, ac leones redire iuberet. Nec mora, clementiſſimus Pater, qui me ad pœnitentiam ſeruare voluit, illos confeſtim fecit redire leones, mecumque ingreſſi in hanc ſpeluncam, humum pedibus ſuis ad vnius ſtaturam hominis aggerebant: ego autem hæc intelligens, collorenus ipſam intraui foſſam, ipſis imperans leonibus, vt in eodem me ſepelirent loco. *Collotenus triennio in terrâ ſtat ſepultus Macarius.* Quod cùm factum fuiſſet, annos tres ſepultus in eadem foſſâ peregi. Intereà ingenti pluuiâ deſcendente, rupta eſt ſpelunca deſuper caput meum vbi ſtabam, & lucem vidi, & foras manus emittens, herbas quæ in circuitu ſuper caput erant, decerpſi & comedi. Tribus itaque annis euolutis, affuerunt leones, & ludien circa me videntes, effodiebant humum in quâ me ſepelierunt, ego quidem toto corpore ſanus egreſſus ſum, virtutem priſtinam in me ſentiens. Tunc glorificans Dominum meum Ieſum Chriſtum, exiui de ſpeluncâ, ponenſque genua mea in terrâ, quadraginta dies & quadraginta noctes in eodem immobilis permanſi loco, collaudans & obſecrans Deum, & gratiarum actiones offerens, qui tanta miſericordiarum munera nobis peccatoribus iugiter præſtat.

CAP. XXII. His ergo completis diebus, reſpexi in ſpeluncam, & ecce quatuor anguli eiuſdem ſpeluncæ, lumine cæleſti reſplenduerunt valdè: & vidi Saluatorem Chriſtum in ſche- *Chriſtus ei apparet in ſpeluncâ.* mate viri, quaſi auream habentem in manibus virgam, ac dulciſonâ voce mirabilem cantum perſonantem, vox autem illius vehemens & fortis, quaſi mille hominum audiebatur. Cùm verò iam melodiæ cæleſtis cantici expleterentur, repentè vox tribus vicibus inſonuit, dicens: Amen, & in ſempiternum amen. In ipsâ igitur horâ egreſſus à ſpeluncâ Saluator, ſcandebat ad æthera, & ecce continuò maxima ignis columna, quaſi nubes valida, intrauit ſpeluncam, & facta ſunt tonitrua, & immenſæ coruſcationes, & omnia cæli volatilia ſecundùm proprias audiui voces canere, dicentia: Sanctus, ſanctus, ſanctus, Dominus Deus. Ego itaque dum hæc cernerem, ſimulque audirem, propter viſionis magnitudinem territus valdè ſum, & in extaſi raptus, cecidi in terram, & octo dies inde permanſi, tunc namque intellexi, quia Saluator mundi Chriſtus Dominus hanc ingreſſus ſpeluncam benedixerit, illamque ſanctificauerit. Tunc ego introgreſſus in eam, pro ignorantiâ propriâ ac negligentiâ, cœpi ſatiſfacere, collaudans & glorificans Chriſtum Saluatorem ac redemptorem noſtrum, & creatorem omnium, qui tantâ me ſuſtinuit patientiâ, & perduxit ad pœnitentiam, & rurſus talem mihi demonſtrauit clementiam. Quando autem hæc acta ſunt, ſeptem in hac ſpeluncâ, ætatis verò quadraginta annorum habebam.

Ecce nunc vobis, velut filijs chariſſimis, omnem vitam meam in veritate enarraui.

Vos

Vos ergo, ſi pugnas vel inſidias maligni hoſtis ſufferre poteſtis, conſiderate, & hîc nobiſcum manete: ſin aliàs, ad monaſterium, de quo egreſſi eſtis, reuertimini, & Dominus ſit in itinere veſtro.

Cap. XXIII. Nos autem cum iſta à ſancto Dei audiſſemus, cadentes in terram, glorificauimus Dominum, qui facit mirabilia ſolus, & ad ſanctum ſeruúmque Chriſti. locuti ſumus Macarium, dicentes: Pater beatiſſime Macari, ora pro nobis ad Dominum, vt ad noſtrum remeare poſſimus monaſterium, atque conuerſationem tuam ſanctam per omnes Chriſti eccleſias enarrare: credimus enim, quia Dominus idcircò nos perduxit ad te. Tunc ſenior diutius ſuper nos orationem fudit, & fusâ oratione, benedixit atque oſculatus eſt nos omnes, & commendauit Chriſto, vt in pace dirigeret viam noſtram, deinde tradidit nos leonibus illis, præcipiens eis, vt tranſducerent nos, quouſque loca tenebrarum pertranſiremus, vbi pridem ſeptem dies, & totidem noctes in tenebris iacuimus. Dimiſſi ergo à ſeruo Chriſti ſancto Macario, proſpere ad abſidam Alexandri peruenimus, vbi leones ſalutantes nos, concito gradu reuerſi ſunt ad ſeruum Dei.

Benedicti a Macario, leonibus ducibus ad monaſterium reuertuntur.

Cap. XXIV. Igitur fauente Chriſto Deo, ſine anguſtiâ aliquâ noſtram ambulauimus viam, & introëuntes terram Perſarum, venimus in campum mirabilem, qui dicitur Aſſia, vbi ſanctus Mercurius interfecit apoſtatam Iulianum, & ingreſſi denuò ſumus ciuitatem Kitiſſefodo, in quâ pueri tres requieſcunt, non longe à Babylone. Poſt hæc Tigrim flumen pertranſeuntes, quintodecimo die intrauimus Ieruſalem, & ad ſepulcrum Domini noſtri IESV Chriſti, per cuncta loca ſancta ſanctorum orantes, gratiarum actiones Chriſto Saluatori omnium libauimus, qui nos ſuâ gratiâ incolumes ſeruauit euntes & redeuntes. Inde igitur egreſſi, veloci curſu ad noſtrum peruenimus monaſterium; & noſtrum hegumenum, & fratres noſtros omnes in pace & ſoſpitate reperientes, per ordinem, quæ vidimus & audiuimus mirabilia, & miſericordias Domini, ſed & vitam & conuerſationem beatiſſimi Macarij illis enarrauimus. Quotquot autem hæc audiebant, laudabant & glorificabant, & hymnum dicebant Deo Patri omnipotenti, & Filio eius vnigenito, Dominô ac Saluatori noſtro, nec non & Spiritui viuificatori & illuminatori animarum noſtrarum, qui trinus in perſonis, vnáque Deitate nominatur, viuit & regnat vbique Deus benedictus & laudabilis, nunc & ſemper, per immortalia ſæcula ſæculorum, Amen.

Fratribus viſa narrant.

NOTATIO.

1 MACARII ROMANI.] *Nulla huius mentio in Martyrologio Romano: Menologium Græcorum* XXIII. *Octobris:* Eodem die commemoratio S.P.N Macarij Romani. *Menæa ſuit eodem die Acta eius exprimunt, quæ cum his noſtris planè conueniunt. In Meneis tamen peregrinatio & itinerum difficultates, quas tres peregrinantes Vitæ huius auctores ſubiere, omittuntur. Vnicum Vitæ huius MS. exemplar habui ex Abbatiâ Einhamenſi, charactere planè recentis.*

Baronius in Martyrologio Romano ad diem XI. *Ianuarij, exiſtimat de hoc Macario Romano agere Palladium, dum cap.* CXXIII. *enumerat eos, qui ad Pinianum maritum paruæ Melaniæ, quæ nunc in Sicilia, nunc in Campania agris exercebatur, acceſſerunt:* Simul erat, *inquit,* etiam quidam nomine Macarius ex vicariâ. *Baronius hic intelligit vicariam præfecturam. rectè, quòd ex eâ monaſticam vitam amplexus ſit.*

Non exiſtimo tamen Macarium hunc noſtrum Romanum, eundem eſſe cum Macario Palladij: imò potius Macarium Palladij eſſe eum, cuius meminit Ruffinus in Apologiâ ſuâ. Vide dicenda ad Palladium. Baronius ait Acta hæc, auctore Theophilo, minus probari; quæ autem in Actis offendant, non exprimunt. Ego ea paſſus ſum in hac editione comparere, quia habentur in omnibus editionibus prodierunt. Et verò Menæa Græcorum ea quoque ſuo inſerunt Officio, & Gratianus XXVII. *q.* II. *cap.* XXVI. *ex eis teſtimonium citat. Acta igitur hæc cum Menæis comparaui, vt appareat in quibus Græci cum Latinis conueniant. Erunt fortaſſe, qui ea ſaltem amplectenda cenſeant, in quibus vtrique conſentiunt. Vertit ea ex Menæis Raderus noſter, & Viridario ſuo Sanctorum parte* I. *inſeruit.*

Quòd ſi D. Hieronymus in Vitâ Pauli primi eremitæ ad hanc hiſtoriam (in quâ cap. XV. *dicitur,* quòd barba & capilli corpus eius omne circumdederunt,) *reſpicit, vbi ait in Prologo, inquirens de primo eremi cultore:* Nonnulli & hæc & alia, prout voluntas tulit, iactitant: ſubterraneo ſpecu crinitum calcaneo tenus hominem, & multa, quæ perſequi otioſum eſt, incredibilia fingentes. Quorum quia impudens mendacium fuit, ne refellenda quidem ſententia videtur. *Si, inquam, Hieronymus ad hanc hiſtoriam reſpicit, omnino vetus eſt fabula, & eius iudicio exploſa.*

2. THEOPHILO, SERGIO ET HYGINO.] *Ita auctores hos exprimunt Menæa. Editi Latini pro* Hygino *exhibent* Thimum, *MS.* Gunnum.

3. ASCLEPION HEGVMENVS.] *Menæa:* Ἐκ τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Ἀσκληπιοῦ, ex ſancti Aſclepij cœnobio. *Theodoretus in Philotheo cap.* XXV. *meminit Aſclepij admirabilis monachi, decem ſtadiis à Cittica vico, vbi Zebinas ſepultus, & Polychronius eius diſcipulus videtur vixiſſe. Sed cùm illi ætate Theodoreti* Cap. II.

 vixe-

ROMAN. *vixerint, antiquiorem aliquem Aſclepium fuiſſe exiſtimo, qui huic monaſterio in Meſopotamiâ ſito præfuerit: à quo & nomen accepit.*

CAP. III. 4. HORA NONA QVADAM DIE SYNAXI EXPLETA.] *De horâ nonâ, quâ ſynaxis ſolui ſolet, & ieiunium reſignari, vide Onomaſticon.*

Omnia hæc ſequentia capita, quibus lunulas curaui præfigi, quæ ſtupendas continent peregrinationes, deſunt Menæis. Exiſtimo tamen fuiſſe in exemplari prototypo, ex quo Menæi ſuam de Macario hiſtoriam hauſerunt. Sed omiſſa in Menæis eſſe, quòd Vitam Macarij non ſpectarent. Certè Menæa horum trium ſequentes peregrinationes ſatis his verbis infinuant: Καὶ τῆς πορείας ἀρξάμενοι ἄλλα ἐπ' ἄλλοις ὑπέστησαν δεινά, τοῦ μὲν ἐξ ἀνθρώπων, τοῦ δὲ ἐκ θηρίων ἐπιβαλλόμενοι κακουχούμενοι, καὶ αὐτοῖς ἔστιν ὅτε τῆς ἐκ τῶν ἀγρίων βοτανῶν βρώσεως στερούμενοι: Iter auſpicati alia ex alijs mala experti ſunt, modò ab hominibus, modò à feris illata, nonnunquam ab herbarum agreſtium paſtu retardati. *Quibus apparet Menæa paucis hæc peregrinantium incommoda, quæ aliquot ſequentibus capitibus narrantur, exprimere.*

5. VBI CÆLVM TERRÆ IVNGITVR.] *Fuit veterum multorum ſententia, planam eſſe terram, nec Antipodes vllos eſſe; atque ita cælum alibi terræ iungeretur. Quin multi Paradiſum certâ terræ regione ſtatuerunt, ſublimiore, vbi cælum terræ iungitur. Alcimus Auitus lib. I. de Geneſi:*

Ergo vbi tranſmiſſis mundi caput incipit Indis,
Quò perhibent terram confinia iungere cælo,
Lucus inacceſsâ cunctis mortalibus arce
Permanet. ———

6. CONIVNXIMVS IERVSALEM.] *Phraſis iſtius ſæculi. ſic antè cap. II.* ibi denique coniungentes. *ſic poſt:* coniunximus tandem, *id eſt, peruenimus. Quàm frequens olim fuerit Ieroſolymitana peregrinatio, patet variis horum librorum locis. Vide Onomaſticon.*

7. CONSIGNANTES NOS, ET COMMENDANTES CHRISTO, ET SANCTIS EIVS.] *Religioſus antiquorum Patrum mos ad ingreſſum itineris ſignare ſe ſigno Crucis, & Deo Sanctiſque iter ſuum commendare.*

CAP. IV. 8. ASSIA, IN QVO MARTYR CHRISTI MERCVRIVS.] *Certum, in Perſide Iulianum occiſum. Vide Baronium tomo IV. anno Chriſti CCCLXIII. Liberij Papæ XII. Iuliani Imp. II. variè inquirentem de percuſſore Iuliani.*

9. KITISSEFODO.] *Exiſtimo hic intelligi Cteſiphontem Perſidis ciuitatem. Quod autem addit, Ananiam, Azariam, & Miſaelem hic quieſcere, neſcio vnde hauſerit. Martyrologium Romanum XVI. Decembris:* Trium puerorum Ananiæ, Azariæ, & Miſaëlis, quorum corpora apud Babyloniam ſub quodam ſpecu ſunt poſita. *Certè Cteſiphon non procul à Babyloniâ, vti etiam hoc loco in Vitâ Macarij dicitur.*

10. LIGNIS AGRESTIBVS.] *Intelligit, opinor, rudia & impolita ligna. An phalanges Plinij lib. VII. cap. LVI. quibus olim prælia committebant Afri?*

CAP. V. 11. CHANANÆORVM.] *Mirum hoc, nec alibi mihi lectum, Chananæos eoſdem eſſe cum Cynocephalis.*

12. PICHITI.] *Manuſcriptus* Pytici. *vnde quis fortè formet* Pythecos, *vnde* Cercopytheci. *Sed* Pichiti *habent veteres editiones & manuſcr. addit.* & hi alio nomine vocantur Pigmæi. CAP. VI.

13. ABSIDAM.] *Manuſcriptus addit,* id eſt arcum. *Olim &* abſis, *&* abſida *aque erant in vſu. Vide Onomaſticon.* CAP. VIII.

14. HOMO LONGA STATVRA.] *Non nouum, pœnarum locis vel à diabolo infeſtatis monſtroſa quædam apparere. In Vitâ Antonij cap. XXXVIII.* Vidit quemdam longum atque terribilem caput vſque ad nubes attollentem. CAP. IX.

15. VOLATILIA MVLTA SIMILIA AVIBVS CÆLI.] *In Vitâ S. Antonij cap. XXXVIII.* Vidit etiam pennatos quoſdam ſe eleuare cupientes ad cælum. *quod apud Paſchaſium cap. XIX. n. 4.* tamquam aues inquietas animas volantes vidit Antonius. CAP. XI.

16. SVBITO VOCES POPVLI INNVMERABILIS.] *Multorum opinio fuit, animas quaſdam verſari in campo amœniſſimo. Ita Beda lib. V. hiſt. Anglic. cap. XIII. Dionyſius Carthuſianus in Dial. de Iudicio particulari art. XXXI. & Ludouicus Bloſius Monili ſpirituali cap. XIII. Vide Bellarminum tomo II. contr. gen. III. quæ de Purgatorio, lib. II. cap. VII. Suarezium in III. part. diſp. XLVI.* CAP. XIII.

17. IPSIVS VERO CAPILLI CAPITIS AC BARBÆ.] *Ita hæc Macarij delineatio ad verbum eſt in Menæis Græcis:* Ἦσαν δὲ αἱ τρίχες αὐτοῦ λευκαὶ ὡσεὶ χιών· τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ, ὡς δέρμα χελώνης, ἐκ δὲ τοῦ πολλοῦ γήρως, κεχαλασμένον· ἦσαν αἱ ὀφρύες αὐτοῦ ἐπάνω τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, καὶ οἱ ὄνυχες τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ πλεῖον εἶχον τοῦ ἀνθρωπίνου· αἱ δὲ τρίχες τοῦ πώγωνος αὐτοῦ μέχρι τῶν ποδῶν αὐτοῦ. CAP. XV.

18. CHERVBIM CVM IGNEA RHOMPHAEA.] *Varia de Cherubim Paradiſi cuſtodibus opinio.* Non eſt credendum, *inquit Theodoretus,* Cherubim dicere virtutes quaſdam inuiſibiles, vt quidam exiſtimant: quoniam inuiſibilis natura nihil iſthic contuliſſet, cùm viſio ſenſibilis eſſe deberet, qui ipſum Adam exterreret. Non igitur gladius ille flammeus naturaliter igneus erat, ſed viſu talis: neque Cherubim erant animalia; ſed talia videbantur. *Addit porro:* Et ſtatuit Cherubim. *Geneſis III. dictum:* vt indicet potentem quamdam & terribilem viſionem, & formam, perinde ac ſi quædam animalia in ingreſſu paradiſi collocaſſet, quibus inde arceretur Adam. *In eadem opinatione fuit Theodorus Heracleæ epiſcopus, itemque Procopius Gazæus. Vide Pererium noſtrum ad cap. Geneſis III.* CAP. XVI.

19. QVI PER DIEM FORAS AMBVLANTES.] *Contra aliorum morem:* Leo, *ait Hieronymus in cap. II. Nahum,* ſemper noctibus circuit. *Et Pſalmo CIII.* In ipsâ *(nocte)* pertranſibunt omnes beſtiæ ſaltus.

20. RAPHAEL.] *Dux hic fuit Macario, vt olim Tobiæ.* C. XIII.

21. FASCIOLVM.] *Menæa,* Σουδάριον. CAP. XX.

22. CALCEOS.] *Manuſcript.* caligas. *nempe caligæ erant olim calceorum loco. Sic Actor. cap. XII.* Calceate caligas tuas.

VITA BEATI [1] POSTHVMII PATRIS

Quinque millium Monachorum,

INCERTO AVCTORE.

PROLOGVS.

QVONIAM deſiderio deſideraſti ſemper audire quæ ſancta ſunt;& nos,ne ſilentio tempora peragantur, curare debemus: idcircò de operibus Domini tacere non poſſumus, quæ in ſeruis ſuis indeſinenter oſtendit. *[illegible]* At primùm,de ſancto Poſthumio Dei ſeruo ſciendum, quo ordine eum Dominus ad ſuam vocare dignatus eſt gratiam, ſicut referentium iactauit oratio, qui conuerſionis eius ordinem nouerunt. Hæc veſtræ dilectioni ſcriptis intimare curaui, quomodo per ruſticos Dominus credentibus in ſe manifeſtauit regni ſui myſterium.

VITA.

Cap. I. ERAT Poſthumius Mempheus genere, *Poſthumius Mempheus* gentilis natus, ab infantiâ innocens, ignarus litterarum, & ab omni peritiâ alienus Ægyptiorum, ab eorum gentilium delubris *Reſtio.* ſemper extraneus. Fuerat reſtium [2] ſpatarius, numquam ſe adoleſcentium gregibus commiſcuit, nec publici vſus fabulas aliquando cognouit, *Fora non terebat.* pes eius ad ſaltandum non eſt commotus. In vitâ ſua numquam de ore eius turpis ſermo proceſſit, neque auaritia in cor eius aliquando adſcendit. Ad feminam oculos ſuos, cùm adhuc eſſet in ſæculo, non leuauit: mendacium omni virtute vitauit: diſcordiam vel odium aduerſus proximum ſuum, neque contra extraneum, nouerat: cuſtodiebat pacem in animo ſuo per omne tempus.

Cap. II. Cùm ergo hæc ab eo gererentur, & annorum eſſet trigintaſeptem, placuit Deo eripere eum de corruptione peccatorum, & ad incorruptionem vitæ æternæ euocare. Vnde fertur introiſſe ad eum angelum Domini, quando ipſe [3] plectam de ſparto plectebat. Aitque ad eum Angelus: Poſthumi. *Docetur ab Angelo.* At ille ait: Quid eſt? Et dixit ad eum angelus Domini: Quid eſt in manu tuâ? Ille ait: Funis plectacius. Et dixit ad eum Angelus Domini: Deum excelſum, qui habitat in cælo, noſti? Poſthumius dixit: Domine: neſcio ſi eſt Deus in cælo; ſum enim ruſticus, & nulla eſt mihi ſapientia. Arti meæ inſeruio ab infantiâ meâ, & nihil ab vrbanis hominibus audiui, quod diſcerem: ſed & publicum ſemper fugi acceſſum. Dixit ad eum Angelus: Ora Deum, & dabitur tibi ſapientia & intellectus. Poſthumius dixit: Deum non noui orare, neſcio enim quid dicam. Et accepit Angelus folium lauri, & ſcripſit in eo verba orationis, & dedit illud Poſthumio, dicens: Manduca illud, & erit amarum in ore tuo ſicut fel, ventremque tuum implebit obſecrationibus ſapientiæ, & dabit tibi formam orationis & ſanæ doctrinæ. Et accipiens Poſthumius, manducauit: & factum eſt os eius amarū: Porrò venter eius dulcedine impletus eſt, & magnificauit Dominum valdè. Verè autem credimus in eo impletum illud prophetæ Ezechielis, *Ezech. 3.* vel Ioannis apoſtoli, *Apoc. 10.* qui librum de manibus Angelorum accipientes, comederunt, & adimpleti ſunt ſapientiâ ad prophetandum.

Cap. III. Item angelus Domini tetigit labia Poſthumij. Et depulſâ amaritudine, lingua eius de Deo loquebatur ingentia. Dixitque ad eum Angelus: Poſthumi, fige genua tua in terrâ, & faciem tuam ad Orientem; & tunc *Orat genu flexo.* dabitur tibi à Deo, quemadmodum poſſis orare. Et poſuit Poſthumius genua ſua in terram, faciem quoq; etiam ad Orientem, *Orat ad Orientem.* & infuſa eſt ei oratio, & ait. Benedicam te Domine Deus omnipotens, rex cæleſtis, *Prima oratio Poſthumij.* qui ignorantibus te nomen tuum innoteſcere

ſtere facis, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, nomen tuum efficiens manifeſtum, vt populum tibi congregaret ex omnibus gentibus adoptiuum. Nam volens mundo ſuccurrere labore laborantis, propter generis humani ſalutem, vnico Filio non pepercisti. Per eum ergo te obſecro, & tuam miſericordiam, vt mihi cæco verum lumen in tenebris conſtituto oſtendas. Tu enim Domine noſti, quia nullum ſciebam omnino ſermonem: & dignatus es donare, quod loquerer ad te; & docuiſti me, quibus te rogarem. Ex me ipſo

Matth. 11. cognoſco, Domine Deus meus, quia verè cæci vident, ſurdi audiunt, mutorum linguæ ſoluuntur, claudi ambulant, leproſi mundantur, pauperes euangelizantur, peccatores vocantur. Quis eram ego, quia recordatus es mei? In quo præualet apud te puſillanimitas mea, quia requiſiſti me? Quare nunc peto, vt à ſordibus me abluas peccatorum naturalis miſeriæ meæ, quæ me longo tempore preſſit; viuebam enim eruditus à parentibus infideliter more gentilium tanquam ſocius iumentorum. Miſiſti tu mihi Angelum tuum, & percuſſiſti femur meum, aperuiſtique mihi ſaxeum pectus. Væ tacenti de te, quia ignis vſtione trucidatur in ſempiternum. Ecce in breui cognoui, quoniam non eſt gaudium impijs apud te, nec peccatoribus lætitia poſt obitum veniet: niſi ad te conuertentur, ſalui eſſe non poſſunt. Et quoniam non eſt viſum tibi perdere me, Domine redemptor humilitatis meæ, oſtende mihi in melius, vt in pleno cognoſcam Dominum & Saluatorem Ieſum, & quòd non eſt alius abſque te; qui es benedictus in ſæcula. Hæc oratio ſancti Poſthumij prima, per quam eum introduxit angelus Domini ad viam fidei requirendam.

CAP. IV. Erat intentus ex hoc beatus Poſthumius, quando ad eum angelus Domini remeare poſſet: fretus ex hoc ſperabat, quòd eſſet eum Dominus ſemper viſitaturus. Cùm autem pauci dies tranſiſſent, ecce Poſthumius iuxta conſuetudinem ſuam reſtim torquebat ex iunco. Et ingreſſus angelus Domini ad eum, ait: Aue Poſthumi. Statimque pauefactus ſurrexit Poſthumius. Et ait illi Angelus: Vis ducam te ad virum ſacerdotem Dei, qui te baptizet in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti? Et reſpondit Poſthumius: Domine mi ſancte Dei, hoc eſt mihi optabile iucundumque valdè, vt plenè me viam doceas Dei, & quæ ſit perfecta ſalus operum

Transfertur ab Angelo. ſupernorum. Et apprehendit eum angelus Domini à vertice capilli capitis eius, & duxit eum ad quemdam nomine [4] Priſcum, ſanctum virum & timentem Deum. atque illi: Hunc doce quæ ſit via Domini, ſapientiæ & intellectus: & baptiza eum in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti. Porro ſacerdos Domini audiens, gratulatus eſt valdè: ſed ſacerdos non intellexit angelum Dei eſſe, qui introduxit eum ad ſe. Statimque Angelus in ſplendidâ mutatus effigie refulſit in faciem ſacerdotis in albis veſtibus, vultuque decoro. Tunc Chriſti ſacerdos timore perterritus cecidit conſternatus in terram: rurſumque Angelus erexit eum, & ait: Ne timeas; conſeruus enim tuus & omnium fratrum tuorum ego ſum. Oportuit enim me manifeſtare gloriam Dei noſtri, vt ſcias quo modo hunc doceas verbum Domini, erudiens eum ſecundum ſaluationem eius, vt viuat in æternum coram Domino. Hæc dicens, diſceſſit ab eis.

Apoc. 19.

CAP. V. Priſcus autem epiſcopus accepto ſecum Poſthumio, docuit eum ieiunare. Cui manum imponens, catechumenum fecit; atque ita velociter baptizauit, docens eum ſymbolum Sacramenti. Qui mox, vt baptizatus eſt, impletus eſt Spiritu ſancto, & dixit hanc orationem: Gratias tibi ago, Domine Ieſu Chriſte, qui per Spiritum ſanctum reconciliare me dignatus es Deo Patri, & redemiſti me à morte & à pœnà æternà: quam non credentes in te conſequuntur, peccatorum ſuorum ponderibus aggrauati. Sunt autem peccata plumbo grauiora, quibus ego lætor extractus: & de omnibus iniquitatibus & neceſſitatibus liberatus, exulto. Verè enim

Ieiunium ante baptiſmum. Manuum impoſitio catechumeno. Baptizatur à Priſco epiſcopo. Actio gratiarum Poſthumij oratio.

Act. 10. perſonarum acceptio apud Deum non eſt, ſed miſericordia multiplex. Quomodo igitur indignus ego ad ſedes accederem creaturæ tuæ, niſi tu me cæleſti digito tangeres, fœnum male aridum, quod in corporis materia habitare præceperas? velociter mihi voluiſti ſubuenire, inimicum legis tuæ, qui mihi in carne dominabatur, ſubuertens; à ſordibus aquâ, Spiritus ſancti regeneratione, mundaſti. loquitur in me anima renouata, quæ longo tempore inter oues perditas iacebat abiecta. Accepto ſigno lætatus ſum quaſi nominis magni: [5] cenſus imperatoris militi infixo reparatur in gratiam. Quaſi mutus accepi vocem. loqui cupio filijs tuis, & hymnum narrare in confeſſione, quoniam abſoluiſti captiuum migrantem. Quæſiſti ſtultum per ſapientiam, vitam donaſti, egentem ditaſti, mortuum reſuſcitaſti, longe poſitum appropinquare tuæ maieſtati feciſti: alienum a conuerſatione Iſraël, ſocium Sanctorum tuorum per Chriſti gratiam eſſe voluiſti. Ideò confiteor tibi, & pſalmum dicam nomini tuo, cùm me docueris ordinem: pſallam tibi, & benedicam nomini tuo in æternum, & in ſæcula ſæculorum.

Igitur

[illegible] us Bapti mum con ecu- [illegible] ebat, ſed t men n men [illegible] ad [illegible] ugmento & robore de die in [illegible] bat. Accendebatur fraternæ ſtu- [illegible] tati, humilitatis vinculo ad vni- [illegible] rus fuerat fratres. Charitatis [illegible] enter amabat, cunctoſque fra- [illegible] rant, eccleſiæ proxima loca in- [illegible] ſ[illegible] tate requirebat. Studioſe [illegible] ebat; corpus verò ſ[illegible] um ieiunijs [illegible] at in orati ne Dei quotidie pernо- [illegible] A[illegible] es edebat herbas & aquam fri- [illegible] ebat. Ci[illegible] cio corpus opertum fati- [illegible] r eremum currens, vt miſerum [illegible] corpus: aſſerens eſſe peccatum, ali- [illegible] pere ſi vacaſſet. Verboſitatem [illegible] cauebat, diuinis libris accommo- [illegible] t au[illegible] m, iurare omnino deteſtabatur: [illegible] d[illegible] n ſe in omni oratione ſua exhibe- [illegible] re non deſinebat: nam cùm fre- [illegible] tur in corpore dæmonum [illegible], ad nota orationum præſidia [illegible] Et ne ampliùs ſomno indulgere [illegible] vt morta ia membra foueret, pau- [illegible] pe ſaxa requieſcebat: vt cùm duri- [illegible] uli doloribus ageret corpus, ſtatim [illegible] ei conſurgeret opus. Panem etiam [illegible] ad menſuram accipiebat, & aquam [illegible] uram bibebat. Numquam pleno [illegible] e a menſâ receſſit, nec ſitim ſuam vm- [illegible] m ſatiauit, dicens, Non eſſe dignum ſi [illegible] voluntas eſſet impleta. Obedientiam [illegible] & fecit, & docuit: patientiâ verò ſu- [illegible] bos & iracun[illegible] os homines humiliter mi- [illegible] Sed quando ſatanas ſuggeſtionibus [illegible] piebat propoſitum ipſius impedire, [illegible] los in cælum leuabat, & ſtatim ſan- [illegible] adeſſe ſibi ſentiebat auxilium. Talis [illegible] ta vſque ad ſenectam fuit, qualis ab [illegible] t, cùm hæc gererentur in eo, vt om- [illegible] que ad extremum, ſuum deſpiceret corpus.

E[t] ſi quando infirmitas febrium aut ſto- ma[chi] dolores graui tormento eum affice- rent, [illegible] dedit indulgentiam morbo infir- mitati, [n]ec calidis vſus eſt rebus, nec ieiunia m[in]o[ra]uit, æſtimans, quòd ſi corpori calido [illegible] conſuleretur, à Domino redemptio an[ima]e non daretur. Nam ſi aliquando vale- tu[do] grauis debilia genua fatigaret, ita vt ad [illegible] Poſthumius exurgere non valeret, o[ra]ndo & pſallendo in ſtratu ſuo non deſi- nebat. Si lingua præ ſiti ſiccaretur, cordis [illegible] ma rugiebant, ne ſilentio eius hoſtis ani- mæ diabolus lætaretur, aut in opere Dei vit ſanctus negligens inueniretur. Sed cum in tam diſtrictiori vitâ Poſthumius permane- ret, ad baptizatorem ſuum perrexit, & ab eo commendatoriam orationem popoſcit, & ſine aliquo victu eremi petiuit arcana, ubique multo tempore demoratus, innumeras dæ- monum inſidias pertulit. Sed Dominus, qui de mundo venerabilem conuerterat virum, quotidie cor eius armabat ad ſuſtinendas verſutias dæmonum.

Nota igitur facta eſt ſancto Macario, ſci- licet beati Antonij diſcipulo, conuerſatio Poſthumi[j], & celebre eius factum eſt no- men: v[illegible] que eſt [illegible], ad hunc ab[ij]t in ere- mum. Nam idem Macarius ab illuſtri viro Antonio monachorum fere quinquaginta millia ſuſceperat gubernanda. Eiuſdem igi- tur Macarij exitus de ſæculo appropinqua- bat, & Dominico gregi, quis poſt eius ex- ceſſum magiſterij nomine ſubrogaretur, in- quirebatur. Sanctus itaque Macarius cum ad ſanctum veniſſet Poſthumium, excepit eum libenter, præcipue cuius iam ab Ange- lo famam audierat. Non ergo ille vt ho- ſpes, ſed eius ſubtiliter explorare propoſitum venerat. Porrò Macarij adſpectibus, Poſt- humij complacuit conuerſatio, & eum ſua- dere cœpit, vt ſancti Antonij anachoreta- rum principis non grauaretur viſitare reli- quias. Sed cum omni virtute reniteretur, & abire penitus noluiſſet, in ſomnis Poſthu- mius ſine aliquo cunctamine iteiuſſus, di- uinæ contradicere non poterat maieſtati. Itaque cum Macario aggreditur iter, mul- titudinem congregationis monachorum, quæ à ſolo gubernabatur Macario, ingreſ- ſus. de *quo ſæpe diximus, corpus ſepeliſſe magiſtri, cùm ſpiritus eius vocatus eſt ex ſæculo.

Cap. VII.

Innoteſcit Macario.

Macarius quinquaginta millium monachorum pater.

Viſitatio reliquiarum S. Antonij.

Qui cùm ſe in extremo vitæ iſtius tem- poralis adſpiceret, aduocato ad ſe ſancto Poſthumio, ita exorſus eſt ei: En frater, tem- pus reſolutionis meæ inſtat: quapropter au- diens bonum teſtimonium de te, finem ſe- nectutis meæ debilitatis ſuppoſui greſſibus ad pertingendum vſque ad te. Nunc igitur benè feciſti venire mecum. Suſcipe ergo pa- terno amore gregem Dei ad regendum. No- li quærere quod tibi vtile eſt, ſed quod mul- tis, vt ſalui fiant: ne ergo neges ſuſcipiendi honoris gratiam, mercedem à Domino re- cepturus tempore opportuno. *1. Cor. 10.*

Tunc ſanctus Poſthumius pedibus eius prouolutus, ait: Chariſſime pater, quomo- do mihi tam magnæ multitudinis curam imponis, ruſtico homini, litteras neſcienti? prouide igitur ex eis meritum hominem, qui poſſit cum ſollicitudine tantas animas regere populorum. Tunc Macarius ait Poſt- humio: Excuſationes non audio, neque cauſſas recipio: hi enim omnes ſub tuâ di- tione manebunt, nec alius eſt tantæ abſti- nentiæ vir, qui poſſit iſtius populi guberna-

re animas, ac ſollicitè pertractare. & vt certiùs dicam, dilectiſſime frater, te electione ſuâ Dominus deſignauit ad ſuſcipiendum hunc miniſterij locum: nequaquam ergo cæleſti poteris contradicere iuſſioni. Nihil ex hoc Poſthumius locutus eſt Macario: ſed dum eius verba ſecum in animo volueret, Macarius emiſit ſpiritum: ſtatimque populorum ingens turba intentè ad funus currunt. Ibi pſallentium multitudo, diuerſis hymnorum vocibus, quaſi vno ore laudes Deo canebant, donec corpus ad ſepulcrum deduceretur humandum: nemo tamen vehementer dolebat, eò quòd ſanctus Macarius tam velociter monaſterium relinqueret, quoniam Dominus ſimilem ei Poſthumium gregi ſuo magiſtrum prouiderat.

Macarius moriens ſuorum regimen Poſthumio impoſuit.

Pſalmi in funere.

CAP. VIII.

Tribus ergo diebus poſt ſancti Macarij deceſſum orabat Poſthumius, vt acciperet de cælo fontem doctrinæ per Ieſum in Spiritu ſancto, vt poſſet tantam populorum militiam docere prudentiam. Tertio igitur die venit ad eum ſecundùm conſuetudinem, qui eum conuerterat Angelus, & locutus eſt ad eum: & conſtituit eum monaſteriorum doctorem & principem, in eum locum à quo Macarius receſſerat: deditque ei formam ſpiritualium præceptorum, & abiit. Porrò Poſthumius congregatis fratribus cunctis, aperiens os ſuum, locutus eſt eis, dicens:

Poſthumius ab Angelo Regulam accipit.

Audite filioli verbum, quod Dominus locutus eſt vobis, præclaram præceptorum iuſtitiam & charitatis Regulam ſenſibus noſtris volens infundere. Paternâ enim voce loquor ad vos in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, & Spiritus Dei noſtri. Accepi enim formam de manu Angeli, vt dicam vniuerſa, quæ acciderunt ſenſui meo, ad veſtram ædificationem. Intentè igitur præbete aures: Deus ipſe mandauit, quod de ore meo procedit.

Eam diſcipulis ſuis tradit.

Prima eſt enim mandati confœderatio, in omnibus vos obedire maioribus.

1. Obedientia erga maiores.

Secunda mandati eſt ſubiectio, vt in timore caſto ſeruiatis Domino.

2. Timor caſtus.

Tertia poſitio eſt, vt temperanter & piè & iuſtè viuatis in hoc ſæculo.

3. Temperantia. *Tit. 2.*

Quarta mandati ratio, vt corpora veſtra affligatis per omnia, quò poſſitis acquirere animarum ſalutem, domando ieiunijs, ac mortificando carnem, quia hæc eſt delectatio bonorum operum.

4. Corporis afflictio.

Quinta conſtitutio, orationi frequenter inſtare, ſicut & Apoſtolus indeſinenter orare nos iubet. Orantes quippe ſemper ac ieiunantes, & fidei dona in memoriâ mentium tenebimus infixa, vt poſſimus ſcaturientium dæmonum ſuperare naturam.

5. Oratio frequens. *1. Theſſ. 5.*

Sequitur aliud genus erroris, in quo maius eſt animæ damnum, ſuperbiæ malum per omnia eſſe cauendum: hæc angelum in primordio mundi de cælo deiecit: & nouimus, ſuperbiam originale eſſe peccatum. Ad quam excludendam de cogitationibus noſtris, Deum ſemper deprecemur, vt donetur nobis forma humilitatis.

6. Humilitas.

Accedit & alia infeſtatio mortis in corpore, ſi de ſæculari vitiorum cauſsâ monachorum ſollicitet quemquam.

7. Fuga ſecularium.

Funiculum verò charitatis ante omnia inter vos habere, fide continuâ in ſpe manentes: quoniam ad regnum Dei feſtinatis æternitatis. Cura ergo diſciplinæ monachorum, perfecta eſt dilectio. Hæc vincula charitatis & pacis exornant ſine auaritiâ. Igitur in dilectione ſincerâ modus ſufficiens eſt præſentibus: & qui inuicem diligunt, filij regni vocabuntur. Perfectiùs inuicem diligentes, ipſi ſunt qui manducant panem in regno Dei ſine maculâ. Perfecti ergo eritis, ſi mundum ſacrificium charitas in odorem ſuauitatis zelo ſuccendet. Gaudebit enim Dominus Ieſus in vobis, quia feciſtis fideliter quod ipſe mandauit. Nam prima legis in monte Sinâ ordinatio hæc ad Moyſen data eſt: Diliges, inquit, Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex totâ animâ tuâ. Secunda: Diliges proximum tuum, ſicut teipſum. Vacat enim dilectio Dei, niſi iungatur & proximi. Plenum ergo præceptum veritatis, vt maneat in ſenſu indiuidua regula charitatis. Tunc ergo dilectio beata erit in pleno, ſi colla obedientiæ poſueritis propoſito.

8. Funiculus charitatis. *Lucæ 14.* *Deut. 6.* *Luc. 10.* *Leuit. 19.*

Obedientia quoque in congregatione laudatur. Nihil vobis proderit, filioli, ſi diligitis inuicem, & non vultis inuicem obedire. Dilectio ſine obedientiâ faciet criminoſum, & conſcientiâ ægrum. Quomodo enim gramen ſeminales impedit fructus; ſic inobediens homo fruſtrà ieiunat, & orationis nullum accipit fructum. Igitur qui in vno eſſe concupiſcunt, & viuere mente communi diſpoſuerunt, hi conſilijs maioribus ſeruiant. Quidquid ex conſilijs proceſſerit patrum, hoc faciat qui à perfectione adhuc procul eſt. Quicumque frater oneris quidpiam collo ſuo portauerit, nec quidem ſuſtinet, de humero ſuo onus extare, ſi abbas præſens fuerit, reperiens [7] aquam ſcatiuam ſiue germinantem, præter abbatis conſilium diuerterit ad bibendum, aut alterius fratris ſecum comitantis, etiam iunioris, peccatum feciſti, qui præter benedictionem aquam potaſti. Quòd ſi calor ſolis exarſerit, & volueris bibere, & abbas ad te doman-

9. Obedientia erga pares.

dormiendo prohibuerit: ſi vel mente [illegible], deliquiſti. Deinde ſi in via [illegible] ſpinam, non eſt educenda, donec abbas præceperit.

10. Dormiendi ratio. Procul ab inuicem contextas vites ſternite.

Cum ad dormiendum ſeceditis, interſtitium cubitus habeatur vnius: ne, dum ad inuicem proximant corpora, nutriantur libidinis incentiua.

11. Vigilia nocturna. Porrò negotium noctis, propter lucifugas dæmones & noctipetas, in ſpiritali opere peragatur. Expertectis autem nulla de ſæcularibus cauſſa ingerenda, donec ad galli cantum, fraternarum orationum communis hora ſuccedat. Alterius vocis cantus alterum non excitet ad orandum: ſed cùm ſignum pectus tundere cœperit, qui primùm expertectus eſt, prouocetur etiam ille qui dormit, exurgere. Sæpè enim ſatanas ſomno animam captam nocturnis inuoluit tenebris, vt ab orationis patrocinio ſeparata [illegible], operante diabolo ſocio tenebrarum. Ideò dico vobis, filioli, vigilate: quia neſcites, qua horâ fur veniet animarum. Matth. 24.

12. Dei dilectio. Studete igitur complacere Deo, conuerſationem habentes ſpiritalem. Diuina mandata in dilectione Dei cum ſapientiâ, legis præcepta in tabulis cordium veſtrorum ſint: nec quidem ampliùs ſapiatis, quàm ſimplicitas confirmat Scripturarum Dei. Multi autem de Deo aliter ſentientes, exciderunt à dilectione ipſius & proximorum ſuorum. Qui autem huiuſmodi ſunt, audiant Baruch prophetam dicentem: Pax iuſtitiæ, & honor pietatis. Sic enim videns populi ſui dilectionem fraternitatis eſſe incorruptam, inter cunctos facit eos amicitiæ Dei fieri ſocios. Quoniam qui diligunt Deum, ſecundùm boni operis gloriam, inuicem in operibus bonis irritam faciunt vitam illius mundi: profanantes quidquid ex diabolo eſt cogitationum malarum, in cordibus Dei ſeruorum: quoniam cupiunt Anachoretarum perfrui vitâ, ſi corpus abdicant adhuc in terrâ poſiti: iam cæleſtibus delectentur, nihil terrenum prorſus exquirant, vt iam ſæcularium tenebrarum cauſſas conculcantes ac proſternentes. Baruch 5.

13. Sermo ſale conditus. Verum quia cæleſtibus regionibus apti, vos ſatis placere conuenit Creatori, virgines mente & corpore permanentes, fructus fidei & limam ſermonis quam maximè conſeruantes: nefas eſt enim, vt monachum quis reprehendat in modico vel in maximo. Irreprehenſibiles enim nos eſſe oportere, Apoſtolus docet, & vt ſermo noſter in gratia ſale ſemper ſit conditus, ſcilicet condimento quo nos Euangeliſta condiuit, dicens: Vos eſtis ſal terræ. Quod peto, vt non in vobis euaneſcat, ne forte, cum euanuerit, extra congregationem multitudinis foras proijciatur, linguis inimicorum quotidie conculcandum. Coloſſ. 4. Matth. 5.

14. Detractio fugienda. Hoc autem obſecro, filioli, ſecundùm formam quæ mihi data eſt de manu Angeli, fugere linguam detrahentium iniquorum, qui mordaci dente, etiam ſine cauſſa, Eccleſiæ Chriſti inſultare feſtinant.

15. Diſſenſiones cauendæ. Diſſenſiones, quas habetis inter vos, proijcite ab inuicem: ſcientes, Dominum noſtrum non eſſe diſſenſionis, ſed pacis. Si qua igitur ſcandala, inimico ſuggerente, frater habet aduerſus fratrem, propter obedientiam fide extante, dimittat: quoniam ego non ex me loquor, ſed ex Deo, qui in manu nuntij ſui docuit me. 1. Cor. 14.

16 Obedientia prælato, hoſpitalitas peregrino exhibenda. Et ſi obedientiam prælato præbueritis, hoſpitalitatem peregrinanti, ex præcepto Domini facitis.

17. Ira profuganda. Si fieri poteſt, nullo pacto miles Dei debet iraſci, non ſolùm ad ſocios, verumetiam ad extraneos.

18. Contentio vitanda. In quocumque negotio, nullus ſæcularium ſeruum Dei audeat iudicare: quia inter ſe & illum diſtat. Non patiaris coniugatum iudicio tecum contendere: melius eſt enim monacho fraudem & iniurias ſuſtinere, quàm vt audiatur vox militis Chriſti in clamore.

19. Negotiatio indigna monacho. Non decet monachum, cauſſâ pecuniæ eſſe negotiatorem, ſed cæleſtium bonorum lucra mercantem. Prædicet verbum ſalutis, animas inuitet ad cælum, ad nihilum deducat ſæculi deſiderium. Cor enim Chriſtianum exultat, maximè ſerui Dei: tyrannum fraudatorem animarum, diuinæ virtutis oratione expugnat.

Dæmon fugatur Cruce, oratione, ieiunio, recurſu ad Deum. Quòd ſi terrores aliquos intulerint, curtat ad auxilium Crucis: ſtatim ille recedet: verſutia eius crebris orationibus & ieiunijs deuincitur. Filioli, quod ad veſtram pertinet curam, ſi aduerſus vos conueniant dæmonum caſtra, poteſtis & vos multis adiuuari agminibus Angelorum. Sed cùm dæmonum cateruæ creſcere cœperint, oculos veſtros ad cælum leuetis, dicentes: Domine Ieſu Chriſte, adiuua infirmitatem meam. Tunc ſermo vobis prophetæ Eliſæi conueniat aduerſus eos, qui de Samariâ comprehendere eum venerant, qui terrenti ſe puero ſuo reſpondit: Aperi Domine oculos ſerui tui, & videat, quòd plures ſunt nobiſcum quàm cum illis. Statim ergo ad adiuuandum vos, angelorum Dei legiones aduenient, qui fidei veſtræ auxilium præbeant. 4. Reg. 6.

CAP. IX. Hæc ſunt, filioli, mandata, quæ vt puſillanimitas

[illegible]nimitas cordis inuenit, vobis de diaboli certaminibus explanaui. Nolo autem ea, quæ nobis ipſo immittente acciderunt, ſilentio præterire, vt & vos poſſitis malitijs eius reſiſtere.

Quadam die in monte ſedenti mihi, ingens velut militum turba occurrit. Quos dum oculis cernerem venientes à longè, ſa-
Poſthumium catervas dæmonum oratione profligat. tanæ angelos ſtatim eſſe cognoui. Ego autem depoſito omni terrore, genibus prouolutus humo, vt ſecederent orabam, Dominum inuocans redemptorem. Tunc turba quæ venerat, velut ſtipula, quæ à vento rapitur, nuſquam comparuit. Gratias ergo egi Domino per Ieſum Chriſtum [illegible] noſtrum, quòd meo certamini finem impoſuit citò, & orationem meam ille exaudiuit. Multas itaque inſidias paſſus ſum, & ex omnibus me eripuit Dominus. Vnde & vos, filioli, conſtantes eſtote, quia mitis eſt Dominus ad liberandum nos. Amate ergo Dominum, odite malignum: & Deus miſericordiæ erit vobiſcum, vt poſſitis eius inſidias euadere, Amen.

NOTATIO.

1 POSTHVMII.] *Aliæ editiones habent* Paſthumij. *De hoc nihil mihi occurrit vel in tabulis eccleſiaſticis, vel apud hiſtoricos. Multa hic affinia cum Pachomio, eiuſque Regulâ. Et cùm Pachomius dicatur quibuſdam* Pachumius, *vereor ne* Paſthumius ex Pachumio *irrepſerit.*

Cap. I. 2. SPATARIVS] *Ita omnes editiones. mox:* plectam de ſpatho plectebat. *Nota* ſpathulæ palmarum. *Lemm. XXIII. Et ex palmis ferè veſtes ſuas & plectas plectebant eremitæ. Alias exiſtimabam legendum* ſpartarius, *quaſi qui è ſparto veſtem plectat. qui Polluci lib. VII. cap. XXXIII. dicitur* [illegible].

Cap. II. 3. PLECTAM.] *Mox* funis plectacius. *a Græco* [illegible], *id eſt, plexum ſeu flexum. Quæ vox non rarò in his libris occurrit.*

Cap. IV. 4. PRISCVM.] *Hic dicitur* ſacerdos: *ſequenti capite* epiſcopus.

Cap. V. 5. Cenſus Imperatoris.] *Videtur hæc periodus melioris ſtyli fragmentum eſſe. Fors ex eleganti aliquo Patre adumbratum. Alludit ad militiam, cum nomen Imperatoris militi inſcribebatur. Vt hic de oue milite, ſic apud Auguſtinum epiſt. 1.* Sic error corrigendus eſt ouis, vt non in eâ corrumpatur ſignaculum Redemptoris. Neque enim ſi quiſquam regio charactere à ſignato deſertore ſignetur, & accipiat indulgentiam, atque ille redeat ad militiam, ille autem eſſe in militiâ, in quâ nondum erat, incipiat, in aliquo eorum character ille reſcinditur, an non potius in ambobus agnoſcitur, & honore debito, quoniam regius eſt, approbatur?

6. DE QVO SÆPE.] *Hinc apparet auctorem huius Vitæ & alias ſanctorum Vitas conſarcinaſſe. De Macario, qui Antonium dicitur ſepeliſſe, vide ſupra Prologum in Vitam ſancti Pauli primi eremitæ, n. 6.* Cap. VII.

7. AQVAM SCATIVAM SIVE GERMINANTEM.] *Ipſe explicat, quid ſcatiua ſit aqua, nempe quæ ſcaturit & germinat. an ex ſuâ origine? Niſi forte corruptam aquam intelligat, & ſcatentem verminibus. vel* ſtatiuam *quis legat, vt in Martyrol. Adonis XXX. Iulij ex MS. repoſui, quæ ferè lutulenta. Sic alius lutulentam aquam bibit in Vitâ Pauli primi eremitæ, cap. V.* C. VIII.

VITA
14 Apr. SANCTI FRONTONII
ABBATIS
AVCTORE INCERTO.

PROLOGVS.

QVONIAM ſæpè deſideraſtis audire quæ ſancta ſunt, & ego placidè diſpoſui operari: iam non in pellibus caprarum, ſed auro & argẽto gemmiſq; pretioſiſſimis decreui conſtruere templum Dei: vt & nos
1 Pet. 2. tamquam lapides viui ædificemur in domum ſpiritualem, ex operibus meliorum proficientes in Chriſto Ieſu Domino noſtro: quid nunc apud Nitriam geſtum ſit, referam: & non præteribo veritatem vllo modo, quoniam ſatis ædificat monachos præſens opuſculum.

VITA.

IGitur Frontonius, vetus Dei ſeruus, [illegible]dio Dei timoris de die in diem proficiens, Cap. I. publicam communemque vitam perhorreſcens,

r[illegible]ens, auiam deſiderans ſolitudinem, conuocatis ad ſe fratribus, dixit, (erant enim cum eo viri circiter ſeptuaginta:) En quid Oratio Frontonii ad fratres. nobis & mundo damnabili, cuius operibus renunciare omni modo condecet, vt cæleſtem conſequamur vitam? Quapropter pergamus ad eremum, nihil nobiſcum ferentes, ad acquirendam cæleſtem gloriam, & ſuperiorem inueſtigemus ex virtutibus diſciplinam. His dictis, vniuerſi conſenſêre: Ad... pendent diruerunt(?)que ad eremum ſecum parua olerum ſemina, & ² bis acutos, paruoſque ſarculos, vnde humum defoderent, profecti ſunt, & venerunt ita in eremum: rurſuſque Frontonius ait: Dominus in Euangelio ait: Matth. 6. Nolite cogitare quid manducetis, aut quid bibatis, aut quo operiamini: hæc enim omnia gentes mundi quærunt. Quærite primùm regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Teneamus promiſſum, & inueniemus in nobis opus Domini conſecutum. Omnes ergo habitabant in eremo, in opere Domini iugiter laborantes, & in agone ſpirituali proficientes: adiuuabat enim Dominus ſeruos ſuos. Ipſe verò Frontonius non pro ſe tantùm, ſed pro cunctis orabat, ſciens ſcriptum eſſe: Non 1.Cor. 10. quærens quod mihi vtile ſit, ſed quod multis, vt ſalui fiant.

Cap. II. Cumque in eadem eremo longo tempore morarentur, tentare eos aduerſarius Chriſtianorum cœpit, vt cogitarent in corde ſuo, quòd debuiſſent in ſæculo demorari, quia Anachoretarum vita duriſſima eſt, Murmurant fratres contra Frontonium. & nemo eam poteſt ſufferre. Murmurauere ergo in cordibus ſuis, dicentes: Quid eſt, quòd voluit pater noſter Frontonius, vt habitemus in eremo? Numquid illi qui in vrbibus & in caſtellis habitant, Deum videre non poſſunt: & qui in eremo habitant, ſoli vident? Nónne eos boni actus commendant? Quiſnam poterit cibo viuere Angelorum? Ecce morimur fame: defectus vigiliarum non capit labor, ſed acriora nos frangunt ieiunia, fiuntque debilia genua, vt vnuſquiſque noſtrûm non poſſit ſtare.

Cap. III. Audiens Frontonius eorum murmur, antequam ad eum conuenirent dicentes aliquid, ipſe præueniens eos ait: Quouſque Frontonius murmurantes increpat. irritatis Deum murmurantes in cordibus veſtris, & dicentes: Numquid qui eremum inhabitant, hi tantùm ſunt Dei ſerui? & quis ex cibo poterit viuere Angelorum? Conueniamus ad abbatem, & loquamur ad eum, vt habitemus in ciuitate: quia ſi qui nos illic viderint, opportunè nobis iuxta Dei votum dirigunt eſcas, prout cuique Dominus dederit facere. Illud autem ſcitote, quia non necabit Dominus fame animam iuſti. Ecce oculi Domini ſuper timentes eum, vt alat eos fame. Et illud non Pſal. 33. memoramini ſcriptum, quod ait Apoſtolus: In fame & ſiti? Sed vobis quoque in 2. Cor. 11. eremo numquam defuerunt radices herbarum, nec manſiſtis aliquando ieiuni. Recordamini autem, quia anteà locutus ſum vobis: Nolite cogitare, quid manducetis, Matth. 6. aut quid bibatis, aut quo operiamini: hæc enim omnia gentes mundi quærunt. Nouit Dominus cibum dare timentibus ſe. Quærite primùm regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Si enim Dominus volatilia paſcit, & coruos non deſerit; quomodo nos derelinquere poterit, ipſum iugiter in mente habentes, eumque aſſiduè orantes? Certè ſi fame defecerimus in eremo, nos Dominum accuſemus, & improperemus ei, cùm ad ipſum venerimus, dicentes: Credidimus Euangelio tuo, vbi dixiſti, quòd vniuerſos in te credentes, cæli pabulo paſces: fecimus cuncta quæ præcepiſti, ſperauimus in te, & tu nos deſpexiſti. Sed quia ibi nos probaſti, hîc magis, vt probes veritatem, redde quod promiſiſti. Nolite ergo murmurare aduerſus Deum, ne murmurantes, ſicut patres noſtri in hoc deſerto, à ſerpentibus perieritis. Quòd ſi exſpectaueritis Dominum, quando voluerit, dabit bona timentibus ſe. Quo dicto, ſiluerunt omnes paululùm à murmuratione ſuâ: erant tamen Ceſſant fratres à murmuratione. in mœrore poſiti.

Cap. IV. Ego verò propoſui vniuerſa breuiter exequi, & cuncta ſermone ruſtico comprehendere, quæ eum ſuo proſequi titulo fas eſt: & per huiuſmodi libelli ſententias ac ſyllogiſmos dulci eloquio currere, prout poteſt vnuſquiſque Lector audire. Redeamus ad ordinem cœpti opuſculi, vt non noſtra videamur aſſerere.

Cap. V. Pergit itaque Angelus, miſſus à Domino ad quemdam diuitem nocte, & dicit illi: Tu epularis in diuitijs ſplendidè, & ſerui Angelus diuiti præcipit eſcas monachis mittere. mei in eremo indigent pane. Surge ergo diluculò, & mitte ſeruis meis eſcas ex omnibus quæ tibi dedi, quia procuratorem te poſui gregis mei, qui te cælo lactante iugiter paui, nec vmquam dimiſi. Ita ergo placuit mihi ex eleëmoſynâ tuâ reficere pauperes meos, qui in deſerto ſpiritualiter viuunt, & ſe mihi ſuo Domino crediderunt: idcircò facias ſermonem, quem modò, miſſus à Domino, loquor ad te. Quod niſi feceris, diſſipaſti fœdus pacificum Domini Dei tui.

Cap. VI. At ille tanto terrore conuentus, ex illo ſomno expergiſcitur: conſurgenſque manè, conuocatis neceſſarijs amicis, ſeruiſque

ſuis fidelibus, locutus eſt ad eos, dicens: Iacenti mihi nocte in lecto, quidpiam ſoporis ceperam; & ecce ſubitò nuntius adſtitit, dicens: En tu epularis in diuitijs tuis ſplendidè, ſerui vero mei in deſerto indigent panibus. Surge ergo diluculò, & mitte ſeruis meis eſcas ex omnibus quæ dedi tibi, quia procuratorem te poſui gregis mei. Ecce mittere quæro: ſed vbi morentur ſerui Dei, iguoro. Cupio præceptum implere admonitus: ſed quis mihi, ad quem dirigam locum, oſtendet? Conuênit me Angelus, præcepit & Deus. Sed vos, qui ſeniores eſtis, oſtendite locum. Et nemo valuit illi indicare locum, quia in abdito montis manebant: & nemo, vbi morarentur, agnouerat.

Quò mittere debeat, diues inquirit.

CAP. VII. Igitur alterâ nocte duriori comminatione conuentus, plagiſque contoſſus diues ille, corripitur & vrgetur, vt ſeruis Dei dirigeret eſcas. Iterùm diluculò conſurgens, à prioribus amicis quærebat conſilium, vt ſibi dicerent, aut certè ab alijs inquirerent, vbi ſerui Dei morarentur. Aiebat quoque illa cum maximo fletu, plagas oſtendens, quibus de manu Angeli fuerat nocte correptus. Sed cum nemo poſſet locum habitationis ſeruorum Dei ei oſtendere, vnus qui præ ceteris maioris erat conſilij, reſpondit & ait: Si volueris accipere conſilium meum, chariſſime, forſitan erit hoc tibi ſalubre. Sunt tibi cameli ſeptuaginta, onera eos ex omnibus bonis, quibus intelligis Dei famulos poſſe veſci: & dirige camelos per viam, nemine ducente. Et ſi ex Deo hoc factum eſt imperium, animalia tua ſalua regredientur ad te: ſi verò tibi ex diabolo iactura imminet, libenter tolera flagella temporis, quàm acriori fortè cæde corripiaris. Quòd ſi hoc tibi conſilium diſplicet, quære aliú qui poterit dare melius reſponſum. Hæc dicens, conticuit: ſed ipſi diuiti, & qui cum eo erant, huiuſcemodi conſilium benè placuit. Onerauit ergo [1] ſexaginta quinque camelos ex his quæ ſerui Dei comedere poſſent: quinque verò camelorum cibaria facta impoſuit, eſcam cunctorum animalium, in maximo dolore dicens: Si quis inuenerit eos, & eorum expoſuerit onera: viſis cibarijs miſerebitur eis, & dabit eis manducare. Et cum ingenti fletu vno ordine innectens chordas, direxit eos per viam, commendans Domino, vt ſi ex Deo eſſet imperium, remearent celeriter cum ſalute. Nullus verò [4] ducator cum animalibus abijt.

Iterùm diuiti Angelus apparet, & de mora caſtigat.

Cameli ſine directore mittuntur in incertū.

C. VIII. Et quando egreſſi ſunt ianuam, dimiſit ſeruulus primum camelum, cuius [5] ducalem tenebat, quem ceteri ſequebantur, & abierunt per viam [6] iuxta præcinctum montis, euntes ſoli. Sed neſcio an ſoli cameli pergere poterant, ſed Domini nuntio præeunte, viam directam (vt intellectum eſt poſteà) abierunt: & quarto die confecto itinere, horâ nonâ agentibus opus Dei fratribus, ſicut quidam poſteà retulit nobis, ecce primus ante fores accubauit camelus: ſed [7] campanæ ſonitum audire non potuit perſtrepens ſonus hymnorum. Abbas tamen, quoniam prope oſtium erat, ipſe prior vidit, & gauiſus eſt valde. Anguſtus enim erat introitus monaſterij, & ſolus abbas fores ſuo ſtatu claudebat, ceteriſque interpoſitis fratribus tacuit, nihil reſpondens, donec hymni complerentur. Tunc completo hymnorum ordine, aduocatis fratribus, pænè improperans, ait: Vbi ſunt murmurationes veſtræ? Ecce Dominus improperio forti nobis eſcas ab alto miſit, cui voluit viro prudenti imperans, adduxit nobis camelos onuſtos. Venite, deponamus onera, vt poſſint refici animalia laſſa. Tunc omnes magnâ gratulatione læti, communiter gratiarum actionem Deo reddiderunt: & gaudentes deponebant onera camelorum. Supra quinque verò camelos, reſeratis farcinis, cibaria repererunt. Abluentes igitur animalium pedes, de ſtratu eorum fecerunt præſepia: & appoſuerunt eis eſcas, quas ipſi ſibi apportauerant; necnon & ipſi etiam diſcurrebant per omnes montis anfractus, notas inquirere herbas, vt laborantia animalia eſcis pluribus reficerentur.

Angelico ductu quarto die perueniunt ad monaſterium abbatis Frontonij.

Abbas increpat murmurantes.

CAP. 12. Manè autem facto, abbas conſilium vtile eligens, & auaritiam omnino ſpernens, medietatem ſumpſit eſcarum, aliam verò partem diuidens, ſuper camelos omnes, ne alij viderentur portare, & fieret alijs iniuria, omnibus medium impoſuit onus, velut [8] eulogias reuocans Domino rerum, vt auaritiæ legem ſcinderet, & medietatem oblationis proprio domino camelorum reddidiſſet. Erant igitur ſupradicti amici cum domino camelorum, conſolantes eum de animalium tantorum periculo, ſimulque Dominum deprecantes, ne accideret innocenti viro tanta iactura. Octauâ autem die, cum eſſent omnes in vnum collecti, ieiuni; vnus qui leues ac tinnulas aures habebat, per flamina ventorum campanulæ rapiens ſonitum, paululùm reticuit: & cùm benè tandem ſonantem comprehenderet, ait: Puto, quòd ex altitudine montium campanæ ſonantis motus auditur. Tunc omnes egreſſi, ſenſerunt camelorum aduentus; gratulando mirabilis accidit lætitia, ſecunda verò de conſolatione viri. Nam qui defuncta animalia aut perdita iam lugebat, gaudens de receptis animali-

malibus lætabatur. Venerunt omnes illæſi, non triſtes vultu, nec maciem neceſſitatis habentes. Suſcepit ergo camelos ſuos homo ille, cum magnâ gratiarum actione: & viſis oneribus, multò ampliùs recreatus, exultat. Tunc & illos amicos, & pauperes plures, ad prandium nobile vocat, eaſdemque eulogias indigentibus diſtribuit, quas acceperat. Sed & amicis qui aderant, ex eis largitus eſt: & ipſe quoque benedictionem ſanctæ iucunditatis accipiens, gaudebat in Domino.

Pauperibus dat, quæ ſibi data ſunt, dona.

Cap. x. Ex illo igitur anno, vſque in mortem Frontonij, ſic diues ille notato tempore, quando primùm miſerat, eſcas neceſſarias ipſis dirigebat: & alijs ſic diuitibus Dominus imperabat, vt ex omnibus dapibus irrigati, nihil Dei ſerui cum ſancto Frontonio minus haberent. Vigilabant in operibus Dei filij cum patre, ſpiritualibuſque eos admonens dapibus, implebat quotidie ſermone cæleſti: exultanſque lætabatur in Domino, qui ſibi talem dederat intellectum, vt auia ſolitudinis loca digna quæſiſſet.

Quotannis eadem dirigit.

Cap. xi. Legendum hoc tradite, multorum ad ædificationem monachorum. Ille enim magis erit melior in conſpectu Dei, non quicumque legerit, ſed qui credendo Dei ſeruis ſic fecerit. Mercedem autem à Chriſto Ieſu Domino noſtro recipiet, qui eleëmoſynam pauperum non deſpexerit, & ſeruos Dei, directo corde intuitus fuerit, in gloriâ Domini noſtri Ieſu Chriſti, cui eſt honor & gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.[9] Hæc ſub Antonino Imperatore geſta ſunt, tertiodecimo anno imperij eius.

NOTATIO.

1 FRONTONII.] *Alijs* Fronto *dicitur. Martyrologium Romanum* XIV. *Aprilis:* Alexandriæ ſancti Frontonis abbatis, cuius vita ſanctitate & miraculis claruit. *Eadem apud Vſuardum & Adonem. addit Beda:* qui ſeptuaginta fermè pater extitit monachorum. *Rhabanus & Notkerus fuſius aliquantò rem narrant, ex hoc loco, vt apparet, depromptam. Miror vnde in Florario Sanctorum manuſcripto:* Obijt anno ſalutis CLXXIV. *De hoc Petrus in Catalogo SS. libro* XI. *cap. vltimo, num.* CXX. *Cauendus lapſus Petri lib.* IX. *cap.* CIX. *& Antonini in Chron. parte* 1. *Tit.* VI. *cap.* XXVI. §. 1. *qui confundunt Acta huius Frontonij cum Actis Frontonis diſcipuli S. Petri, epiſcopi Petragorici. Diſtinguendi ſunt, & vnius Vita ab alterius ſeparanda.*

Rectè aduertit Petrus Maturus noſter, Antonini commentator, quæ de camelis hic narrantur, non conuenire Galliæ regionibus, niſi dicatur, inquit, huius Vitæ auctorem, quicumque ille, camelos pro iumentis ſarcinarijs quibuſcumque vſurpaſſe.

Sed, vt dixi, Frontones hi duo diſtinguendi, quorum vnus in Gallijs floruit, alter in Ægypto, vbi camelorum vſus. Frontonis Galli memoria celebris exſtat XXV. *Octob. in Martyrologio Romano.*

Alius quoque Fronto martyr vnus ex XVIII. *martyribus Cæſarauguſtanis, de quo in Martyrologio Romano* XVI. *Aprilis, & Prudentius hymn.* IV. *περὶ στεφ. Petrus in Catalogo SS. lib.* IV. *cap.* LVI.

2 BISACVTOS, PARVOSQVE SARCVLOS.] Biſacuta *ſeu* biſacutus *hic peculiare inſtrumentum eſt, vt & in Vitâ S. Antonij cap.* XXV. *n.* 62. *Gloſſarium Camberonenſe manuſcriptum:* Biſacuta, ferramentum quoddam vtrimque incidens. *Planè quâ formâ* bipennis *dicitur, quaſi bis pennium ſeu acuium.* Cap. I.

3. SEXAGINTA QVINQVE CAMELOS.] *Ita manuſcr. Audomarenſis, & vetus editio. Rhabano & Notkero* quinque *deeſt. Requiritur hoc ad numerum ſeptuaginta. Nam mox alia quinque ſequuntur.* Cap. VII.

4. DVCATOR.] *Ita vſurpabant pro* ductor. *Tertullianus libro aduerſus Iudæos cap.* XIII. cùm ducator eius in eâ pati haberet.

5. DVCALEM.] *Eadem formâ, quâ antè* ducator. *Sic* ducatio, *apud Tertullianum de Coronâ milit. cap.* XI. Vel ipſe hæc præſtruxerim, & ceteras officialium coronarum cauſſas, quibus familiariſſima iſta ducatio neceſſitatis.

6. IVXTA PRÆCINCTVM MONTIS.] *Ita MS. Vetus editio:* iuxta præcinctorium montis. *Colonienſ.* iuxta prædictam viam montis. Cap. VIII.

7. CAMPANÆ SONITVM.] *Hinc apparet, iam olim gregibus tintinnabula appoſita. Vide Onomaſt.*

8. EVLOGIAS.] *Frequens vox hæc Græca apud Latinos ſcriptores pro* benedictionibus *ſeu* munere benedictionis. *Vide Onomaſt.* Cap. IX.

9. HÆC SVB ANTONINO.] *Ita manuſcript. & Colonienſis. Malè in veteri editione,* Antonio. Cap. XI.

[1]VITA SANCTORVM [2]BARLAAM EREMITAE ET IOSAPHAT INDIAE REGIS,

AVCTORE S. [3]IOANNE DAMASCENO,

INTERPRETE [4]IACOBO BILLIO PRVNÆO.

PROLOGVS AVCTORIS.

Rom. 8.
Nazianz. Orat. de Athanaſ.

QVICVMQVE ſpiritu Dei aguntur, hi ſunt filij Dei, vt ait Apoſtolus. Illud porrò Spiritu ſancto donari, & filios Dei fieri, expetendorum omnium extremum eſt; & quò cùm ventum fuerit, conquieſcit omnis contemplatio, quemadmodum diuinis litteris proditum eſt. Hanc igitur excellentem, & expetendarum omnium rerum ſupremam beatitudinem, ſancti omnes, qui ab æuo condito extiterunt, per virtutum cultum ac ſtudium diuino beneficio conſecuti ſunt; vt qui partim martyrium ſubierint, atque ad ſanguinem vſque aduerſus peccatum in acie ſteterint, partim religioſæ ac Deo deuotæ vitæ certamen exantlarint, arctamque viam tenuerint, animique deſtinatione martyres extiterint.

Quorum luculentas virtutes ac præclara facinora (huc eſt & eorum qui martyrio perſuncti ſunt, & eorum qui per religioſam exercitationem angelicum vitæ genus imitando expreſſerunt) litterarum monumentis commendare, atque ob virtutis exemplum ad poſteras ætates tranſmittere, à diuinis apoſtolis, & beatis patribus Chriſti Eccleſia accepit: hoc videlicet, ad noſtri generis ſalutem velut latâ lege promulgantibus. Etenim via ea quæ ad virtutem ducit, aſpera eſt atque ardua & permoleſta, ijs

Religioſa exercitatio angelica vitæ imitatio.

præſertim qui nondum ſeſe totos ad Deum tranſtulerunt, verùm adhuc vitiorum animique perturbationum tyrannide conflictantur. Quo fit, vt multis ad eam illecebris indigeamus, nimirum & conſilijs ac cohortationibus, & exemplis eorum qui hanc viam priores inierunt.

Id quod etiam minore cum moleſtiâ ad eam attrahit, efficitque ne ob vitæ difficultatem animis frangamur, ac deſperatione afficiamur. Siquidem ei quoque cui ardua & difficilis via ineunda eſt, non perinde quiſpiam monendo ac cohortando, vt eam ingrediatur, perſuaſerit. At cùm multos oſtendit, qui eam confecerint, ac tandem percommodum diuerſorium nacti ſint, tum verò magis eum adducet, vt eandem quoque viam capeſſat.

Exemplis potius quàm præceptis ad virtutis ſtadium trahimur.

Huic igitur ipſæ quoque regulæ inſiſtens, ac præterea impendens ignauo illi ſeruo periculum metuens, qui talentum à Domino acceptum in terram abdidit, quodque ei quæſtus faciendi cauſsâ datum erat, ita occultauit, vt nihil ex eo lucri faceret, hiſtoriam animabus vtilem, ad me vſque allatam ſilentio minimè præteribo, quam mihi pij quidam viri interioris Æthiopiæ (quos Indos vocant) ex veris commentarijs tranſlatam narrauerunt. Hæc porrò ad hunc modum ſe habet.

Matth. 25.

Hiſtoria hac ex commentarijs Indis accepta.

VITA.

Cap. 1.

INdia, quæ ingens ac frequentiſſima eſt regio, procul ab Ægypto diſtat, atque vndique

dique ab Ægypti parte mari alluitur: à continente autem ad Perſidis fines accedit. Ea porrò atrâ idololatriæ caligine olim obducebatur, atque extremâ barbarie ſcatebat, nefarijſque flagitijs addicta erat. Poſteaquam autem vnigenitus Dei Filius, qui eſt in ſinu Patris, figmentum ſuum peccati ſeruitute oppreſſum indigno animo cernens, miſericordiâ erga ipſum commotus, inſtar noſtri excepto peccato apparuit, ac Patris throno relicto, noſtræ ſalutis cauſsâ (hoc eſt vt nos in cælis habitaremus, atque à veteri lapſu excitaremur, ac peccato liberati priorem adoptionem reciperemus:) in Virginis corpore habitauit, atque expletis omnibus carnis propter nos aſſumptæ muneribus, crucem ac mortem ſuſcipiens, ac terrenis mirandum in modum cum cæleſtibus coniunctis, à morte ad vitam rediens, & cum gloriâ in cælos aſcendens, & in Patris dextrâ magnificè ſedens, Spiritum paraclitum diſcipulis, à quibus conſpectus fuerat, pro eo ac promiſerat, in ignearum linguarum formâ miſit, ipſoſque ad omnes gentes legauit, vt eos qui in ignorantiæ tenebris ſedebant, illuminarent, atque in Patris & Filij & Spiritus ſancti nomine baptizarent, adeò vt deinceps illi, partim Orientales ſedes, partim Occidentales regiones, quæ ipſis obtigerant, circumirent, ac Septemtrionalia & Meridionalia climata peragrarent, vt imperatum munus exequerentur, tum ſanctiſſimus quoque [5] Thomas, vnus ex duodecim Chriſti Apoſtolis, in Indiam, ſalutiferæ doctrinæ illic prædicandæ cauſsâ miſſus eſt. Domino autem cooperante, ac ſermonem per ſequentia ſigna confirmante, Gentilitiæ ſuperſtitionis tenebræ depulſæ ſunt, atque illi ſimulacrorum ſacrificijs & cultu liberati, ad rectam fidem ſe adiunxerunt. Sicque Apoſtolicis manibus velut refecti, Chriſto per Baptiſmum conciliati ſunt: ac tacitis incrementis augeſcentes in fide, ab omni labe alienâ proficiebant, eccleſiaſque per totam regionem extruebant.

India idolis dedita.

Ioan. 1.

Luc. 1.

Apoſtoli in omnes orbis partes diſperſi.

Thomas in Indiam mittitur.

Marc. vlt.

Cùm autem etiam in Ægypto monaſteria exædificari, ac monachorum ingentia agmina cumulari cœpiſſent, atque eorum virtutis & vitæ rationis, ad Angelorum imitationem accedentis, fama orbis terrarum fines peruaſiſſet, atque ad Indos vſque perueniſſet, ipſos quoque ad eiuſdem vitæ ſtudium excitauit: adeò vt complures ipſorum, relictis omnibus rebus in ſolitudines concederent, atque in mortali corpore, eorum qui corporis expertes ſunt vitæ rationem ſuſciperent. Cùm igitur res præclaro ſtatu eſſent, [6] atque aureis pennis, vt dici ſolet, in cælum plerique conuolarent, exurgit quidam rex in eadem regione, [7] Abennet nomine, vir opibus quidem ac potentiâ, victorijſque & bellicâ fortitudine, corporiſque proceritate inſignis, ac præterea vultus elegantiâ clarus, atque ob mundanos ocyſſimeque marceſcentes rerum ſucceſſus inſolenter ſe efferens; ceterùm, quantum ad animam attinebat, extremâ paupertate laborans, ac multis malis constrictus & enectus, quippe qui Gentilium partes teneret, ac ſuperſtitioſo idolorum errori magnopere addictus eſſet. Porrò cùm rex in magnis delicijs ac vitæ oblectamentis & voluptatibus verſaretur, nec res vlla eſſet, quæ non ex ipſius voluntate ac cupiditate ſuccederet, vnum id demum erat, quod ipſi lætitiam interrumperet, animumque ipſius curis pulſaret, nimirum ſterilitatis malum. Nam cùm filijs careret, hæc eum cura ſollicitum habebat, quonam pacto his vinculis ſolueretur, ac ſuſceptis liberis patris nomen obtineret: quo videlicet apud pleroſque nihil eſt optatius. Atque huiuſmodi rex hic erat, eaque mente ac ſententiâ.

Monachorum vita angelica commendatur.

Abennet Indorum rex idolis deditus.

Dolet quòd liberis careat.

At illuſtriſſima Chriſtianorum natio, & monachorum cateruæ, regis cultum ac venerationem pro nihilo ducentes, nec ipſius minas metuentes, per Dei gratiam ampliſſimos progreſſus faciebant, vt qui in multitudinem omni ſermone maiorem excreſcerent, ac paruam omnino regis rationem haberent; ijs autem rebus, quæ ad Dei cultum pertinebant, ſingularem in modum dediti eſſent. Ac propterea permulti ex ijs, qui ad monaſticum ordinem ſeſe contulerant, omnia quidem ea quæ in vitâ iucunda ſunt, peræquè contemnebant, ſoliuſque pietatis amore tenebantur, ac mortis pro Chriſto ſubeundæ ſiti, futuræque beatitudinis cupiditate flagrabant. Eoque nomine, non timido ac dubitante animo, verùm perquam fidenti ac libero ſalutiferum Chriſti nomen prædicabant, Chriſtumque vnum in ore habebant, atque fluxam & caducam præſentium rerum naturam, futuræque vitæ firmitatem & immortalitatem omnibus palàm apteque demonſtrabant, ac velut ſubſidia quædam, & ſemina ipſis porrigebant, quorum ope ad Deum ſeſe conferrent, vitamque in Chriſto abſconditam conſequerentur. Ex quo effectum eſt, vt multi, ſuauiſſimâ illâ doctrinâ perceptâ, ab acerbis erroris tenebris abſcederent, atque ad dulcem veritatis lucem ſeſe adiungerent: vſque adeò, vt nonnulli etiam illuſtres viri ac ſenatores, abiectis huius vitæ ſarcinis, in monachorum album ſeſe adſcriberent.

Chriſtiani & monachi intrepidè Chriſtum prædicant.

Coloſſ. 3.

Ex Indis ſenatoribus multi monachi fiunt.

Rex autem vbi hæc intellexit, ingenti

ita-

iracundiâ commotus, atque indignatione feruens, ſtatim edicto ſanxit, vt Chriſtiani omnes pietatem eiurare cogerentur. Ac deinceps noua ſuppliciorum genera comminiſcebatur, atque inuſitata mortis genera minabatur, litteraſque ad omnes regionis ditioni ſuæ ſubiectæ partes mittebat, quibus & præfectis & ducibus imperabat, vt tormentis atque iniquis cædibus in homines pietate præditos graſſarentur. Præſertim autem, in præſtantiſſimos quoſque monaſtici ordinis excandeſcebat, atque implacabile aduerſum eos bellum excitabat. Ob eamque cauſſam piorum pleriquc animo vacillabant: alij autem, quia cruciatibus ferendis impares erant, nefario ipſius imperio parebant. At verò monaſticæ claſſis duces atque antiſtites, partim ipſius iniquitatem coarguentes ac refutantes, martyrio vitam finiebant, atque ad ſempiternam beatitudinem perueniebant; partim in ſolitudinibus & montibus ſeſe occultabant, non tormentorum, quæ ipſis denuntiabantur, metu; verùm diuiniore quodam conſilio ac prouidentiâ.

Rex Abenner monachos perſequitur.

CAP. II. Cùm itaque huiuſmodi caligo Indorum regionem inuaſiſſet, ac pij & ſancti viri vndique vexarentur, impietatis autem propugnatores opibus ac potentiâ florerent, atque cruoribus & victimarum nidore ipſe quoque aër inficeretur, vnus è regiorum ſatraparum principibus, animi fortitudine, corporiſque magnitudine ac pulchritudine, ceteriſque alijs rebus, quibus corporis elegantia & animi generoſitas, tamquam certis quibuſdam notis exprimi ſolent, alios omnes antecellebat. Quamobrem cùm impium illud edictum audiſſet, inani hac atque humi ſerpente gloriâ & delicijs valere iuſſis, ad monachorum cœtum ſeſe aggregauit, atque in locis ſolitarijs exulans, ieiunijs & vigilijs, ac diligenti oraculorum diuinorum meditatione ſenſus ſuos apprimè repurgabat, animumque ab omni vitioſâ affectione ſolutum & abductum, eâ luce, quam tranquillitas à vitioſis affectionibus parit, illuſtrabat. Rex autem, cùm eum maiorem in modum diligeret, atque in honore ac pretio haberet, vt hoc audiuit, de amici iacturâ dolorem animo cepit, vehementiuſque aduerſus monachos exarſit. Atque cùm homines ad eum conquirendum quaquauerſum miſiſſet, & quemadmodum vulgò dicitur, [8] nullum non lapidem mouiſſet, quò eum inueniret, aliquantò pòſt illi qui ad eum inueſtigandum miſſi fuerant, vt eum in ſolitudine commorari ſenſerunt, ita perſcrutati ſunt, vt tandem eum arriperent, atque ad regis tribunal ſiſterent. Rex autem, cùm eum, qui quondam ſplendidis veſtibus vtebatur, atque in magnis delicijs vitam exigebat, tam viliter & abiectè amictum, ac religioſæ exercitationis aſperitate afflictum, vitæque ſolitariæ ſigna haud obſcurè geſtantem conſpexiſſet, mœrore ſimul atque iracundiâ implebatur, atque ex vtroque affectu temperato ſermone, ita eum allocutus eſt:

Princeps quidam Indicus monaſticam vitam ſuſcipit.

Veſtitus aſperitas in monacius, & dura conuerſatio.

O vecors & demens, quid te adduxit, vt honorem cum ignominiâ, & illuſtrem gloriam cum turpi ac dedecoris pleno habitu commutares? Siccine tu, qui regno meo præeras, atque in copias meas imperium militare obtinebas, teipſum puerorum ludibrium effeciſti, ac non modò meæ amicitiæ memoriam ex animo procul eieciſti, verùm etiam aduerſus ipſam naturam impetum feciſti, ac ne tuorum quidem filiorum miſeratione affectus, tum opes, tum omnem vitæ ſplendorem pro nihilo putaſti, tantamque ignominiam tam luculentâ gloriâ poriorem & præſtabiliorem habuiſti? Quidnam te ad hoc impulit, cuiuſnam lucri ſpes, vt eum, qui Ieſus nominatur, omnibus dijs atque hominibus anteponeres, ac duram hanc & ſuperſtitioſam vitæ rationem ſuauiſſimæ huiuſce vitæ oblectamentis anteferres?

Regis impij mundo addicti oratio.

Hac oratione auditâ, vir ille Dei, lepidâ ſimul ac placidâ, & æquabili voce ad hunc modum reſpondit: Si ſermones mecum conſerere in animum inducis, ô rex, fac hoſtes tuos è medio tribunali ſubmoueas: ac tum de his rebus, quas intelligere cupis, tibi reſpondebo. Illis autem præſentibus, nullus mihi ad te ſermo erit. Citra ſermonem autem excrucia, obtrunca, fac denique quidquid lubet. Mihi enim mundus crucifixus eſt, & ego mundo, vt ait meus magiſter. Cumque rex dixiſſet: Quinam tandem ſunt hi hoſtes mei, quos me hinc ablegare iubes? Iracundia, inquit ille, & cupiditas. Nam eæ primùm quidem ab omnium rerum parente atque architecto ita productæ ſunt, vt naturæ opitularentur, ac nunc etiam eamdem ijs operam præbent, qui non vt carni, ſed vt ſpiritui conſentaneum eſt, viuunt. In vobis autem, qui prorſus carnales eſtis, nec vllam ſpiritus partem habetis, aduerſariæ exſtiterunt, eaque quæ inimicis & hoſtibus conueniunt, exſequuntur. Cupiditas etenim, cùm ei à vobis opera datur, voluptatem excitat: cùm autem abolctur, iracundiam. Proinde faceſſant ipſæ hodierno die abs te; præſint autem ad eorum, quæ à me dicentur, auditionem ac iudicium, prudentia & iuſtitia. Nam ſi iracundiam & cupiditatem de

Egregia viri Dei reſponſio.

Gal.6.

Ira & cupiditas à tribunalibus ablegandæ.

de medio ſuſtuleris, atque earum loco prudentiam & iuſtitiam induxeris, verè omnia tibi dicam. Atque rex his verbis eſt vſus: En petitioni tuæ ceſſi, atque cupiditatem & iracundiam e concilio eijciam: daboque operam, vt prudentia & iuſtitia interponantur.

Iam igitur abſque vllo metu mihi expone, vnde tibi hic error obortus ſit, vt ea quæ in vanâ ſpe poſita ſunt, iis rebus quæ manibus tenentur, atque oculis cernuntur, anteponas. Reſpondens autem eremita dixit:

Primum principium. Si intelligere cupis, ô rex, vnde hoc primum mihi animo iniectum fuerit, vt caducas res contemnerem, ac me totum ſempiternarum rerum ſpei traderem, audi. Olim, cùm adhuc iuuenili ætate eſſem, bonum ac ſalutare verbum audiui, cuius vis maiorem in modum me rapuit, ipſiuſque memoriâ, diuini cuiuſdam ſeminis inſtar, pectori meo inſita ita permanſit, vt numquam à me diuelli potuerit: adeò vt & radices egerit, & germen ediderit, ac maturo tempore fructum in me tulerit. Huius autem verbi hæc vis erat: Excordes, inquiebat ille, ac ſtolidi homines, animo ita comparati ſunt, vt ea quæ ſunt, perinde ac ſi non ſint, aſpernentur: ea autem quæ non ſunt, perinde ac ſi ſint, amplectantur, ac mordicus retineant. Qui autem eorum quæ ſunt, dulcedinem minimè deguſtauit; is eorum, quæ non ſunt, naturam perfectam habere non poterit. hanc porrò niſi exploratam habuerit, quonam modo ea contemnet ac pro nihilo putabit? Porrò per ea quæ ſunt, hæc oratio ſempiternas res, atque à iactatione alienas intelligebat: per ea autem quæ non ſunt, hanc vitam & delicias, ac mendacem proſperitatem: quibus, ô rex, heu! cor tuum malè affixum eſt; egoque item quondam ea complectebar. Verùm huius ſermonis vis, animum meum ſine vllâ intermiſſione vellicans, mentem, quæ mei principatum tenet, ad id quod melius erat, eligendum excitabat. Ceterùm lex peccati, cum mentis meæ lege pugnans, ac velut quibuſdam compedibus me vinciens, per affectum erga res præſentes, captiuum tenebat.

Cùm autem Saluatoris noſtri benignitati ac bonitati me ex hac acerbâ captiuitate vindicare placuit, atque ipſe menti meæ ad ſuperandam peccati legem robur addidit, oculoſque meos aperuit, vt mali ac boni delectum haberem; tum ſcilicet, tum, inquam, animaduerti ac vidi, præſentia omnia vanitatem & afflictionem ſpiritus eſſe, *Eccl. 1.* quemadmodum etiam ſapientiſſimus Salomon quodam loco dixit. Tum peccati velamen è corde meo ſublatum eſt, atque obſcuritas ea, quæ ex corporis craſſitie, animo meo incumbebat, diſcuſſa & diſſipata: atque cuiuſnam rei cauſſâ procreatus ſum, agnoui: mihique faciendum eſſe, vt per mandatorum obſeruationem, ad ſummum illum rerum omnium effectorem aſcendam. *Per mandatorum obſeruationem, non per ſolam fidem, ad Deum aſcendendum.* Quapropter relictis omnibus rebus, eum ſecutus ſum. Gratiaſque Deo per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum ago, quòd me ex luto & lateritio labore, ac crudeli & peſtifero tenebrarum huius ſæculi principe liberarit, viamque mihi compendiariam & procliuem oſtenderit, per quam in hoc fictili corpore angelicam vitæ rationem amplexari poſſim. Cuius adipiſcendæ ſtudio, arctam hanc & anguſtam viam ingrediendam mihi duxi, ſic videlicet *Matth. 7.* animo conſtitutus, vt præſentium rerum vanitatem atque inſtabilem earum iactationem & conuerſionem vehementer improbem, neque adduci poſſim, vt credam aliud quidquam, præter id quod vere bonum eſt, bonum appellandum eſſe. *Monachiſmus via compendioſa per quam angelicam quis poteſt ducere conuerſationem.* A quo tu, ô rex, miſere te abrupiſti ac ſeiunxiſti. Eaque de cauſſâ nos etiam à te diſiuncti ac diſtracti ſumus, quoniam tu in perſpicuum & indubitatum exitium ruis, ac nos in idem periculum præcipites ferri cogis. Nam quamdiu in ſolâ mundi militiâ cenſebamur, nullam officij partem prætermittebamus. Ac tu quoque optimus teſtis eris, nos nec negligentiæ, nec ſocordiæ nomine vmquam eſſe notatos ac reprehenſos.

Poſteaquam autem id quoque, quod omnium bonorum caput eſt, hoc eſt pietatem, nobis extorquere, Deique detrimento (quod detrimentorum omnium extremum ac grauiſſimum eſt) nos afficere ſtuduiſti, nobiſque interim honores ob eam cauſſam in nos collatos, atque ampliſſima beneficia in memoriam reuocas: quî fieri poteſt, vt non optimo iure te veri boni inſcitiâ laborare dicam, vt qui omnino hæc inter ſe componas, pietatem ſcilicet erga Deum, cum humanâ amicitiâ & gloriâ inſtar aquæ defluente? Quonam item modo in hac re ſocij tibi futuri ſumus, ac non contrà tum amicitiam, tum honorem, tum liberorum amorem, & ſi quid aliud maius eſſet, aſpernabimur, cùm te, ô rex, in Deum ſceleratè gerere conſpiciamus, qui tibi ipſum eſſe & ſpiritum ducere præbuit, qui eſt Chriſtus Ieſus omnium Dominus: qui cùm principio careat, eiuſdemque cum Patre æternitatis ſit, cæloſque ac terram ſermone procrearit; hominem tamen

men ſuiſmet manibus effinxit, eumque immortalitate coornauit, regemque omnium rerum, quæ in terra ſunt, conſtituit, eique, quod omnium rerum præſtantiſſimum erat, hoc eſt paradiſum, tamquam regiam quamdam aulam, attribuit. At ille inuidia deceptus, & in fraudem inductus, & voluptatis illecebris delinitus, his omnibus miſerè deiectus eſt: & qui priùs beatus cenſebatur, miſerum ſpectaculum præbebat, lacrymiſque ob acceptam calamitatem dignus erat. Verùm enimuerò is, qui nos effinxerat ac procreauerat, benignis turſum oculis manuum ſuarum opus conſpicatus, nullam diuinitatis ſuæ mutationem ſuſcipiens, noſtræ ſalutis cauſſâ, id quod nos ſumus, citra peccatum factus eſt, atque crucem & mortem ſponte ſubiens, hoſtem eum, qui iam inde ab initio generi noſtro inuidebat, proſtrauit, noſque acerbâ illâ captiuitate liberatos in priorem libertatem, pro ſuâ erga nos bonitate, reſtituit, eoque rurſum, vnde nos inobedientia exturbauerat, ob ſuam erga nos humanitatem reduxit, maioreque quàm anteà honore proſecutus eſt.

Gen. 3. Sap 2.

Hunc igitur, qui noſtrâ cauſſâ tot cruciatus pertulit, tantiſque rurſum nos beneficijs affecit, hunc, inquam, ipſe teijcis, atque eius Crucem dicterijs inſectaris, toruſque corporis delicijs, ac perniciosis affectibus affixus, ignominioſa ac turpitudinis plena ſimulacra deos appellas. Nec teipſum dumtaxat à cæleſtium bonorum coniunctione abſtraxiſti; verùm etiam omnes, qui tuis impetijs obtemperant, ab eâ remoues, atque in animæ periculum conijcis. Quocircà velim noſcas, me minimè commiſſurum, vt tibi paream, in eademque tecum erga Deum ingratitudine verſer; atque eum, qui præclarè de me meritus eſt, mihique ſalutem attulit, abiurem, etiamſi feris me lacerandum & abſumendum obijcias, aut gladio, aut igni me addicas: quæ quidem in tuâ poteſtate ſita ſunt. Neque enim mortem extimeſco, nec præſentia expeto: quippe quæ perquam imbecilla & vana eſſe compertum habeam. Quid enim in ipſis vtilitatis eſt? quid quod ſtabile ſit ac diuturnum? Neque id ſolùm: verùm etiam, tum quoque cùm adſunt, ingens ipſis ærumna coniuncta eſt, ingens mœror, ingens & perpetua ſollicitudo, ſiquidem eorum voluptati ac perceptioni nihil non mœſtitiæ ac doloris adnexum eſt: ipſorum diuitiæ, paupertas ſunt: ipſorum ſublimitas, extrema deiectio. Quiſnam autem eorum mala enumerando conſequi poſſit? Quæ quidem paucis verbis Theologus meus mihi demonſtrauit, his verbis vtens: Totus mundus in maligno poſitus eſt. ac rurſum: Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Quoniam omne quod in mundo eſt, aut eſt concupiſcentia carnis, aut concupiſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ. Et mundus tranſit, & concupiſcentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum. Hanc igitur ego bonam Dei voluntatem quærens, omnia pro derelicto habui, cum ijſque me coniunxi, qui eadem cupiditate tenentur, atque eumdem Deum expetunt. Inter quos non ſimultas eſt, non liuor, non mœrores & curæ: ſed omnes idem curriculum obeunt, vt ad ſempiternas eas manſiones peruenant, quas luminum pater ijs, à quibus amatur, præparauit. Hos ego pro parentibus, hos pro fratribus, hos pro amicis & familiaribus habeo. Ab ijs autem, qui quondam amici mei ac fratres erant, elongaui fugiens, & manſi in ſolitudine, Deum exſpectans, qui ſaluum me fecit à puſillanimitate ſpiritus, & tempeſtate.

Præſentiū rerum vanitas & instabilitas.

1. Ioan. 5. & 2.

Luc. 1. 1. Cor. 2.

Pſal. 54.

Hæc cùm ita commodè ac iucundè à Dei homine dicta eſſent, rex iracundiâ quidem impellebatur, ac ſanctum virum acerbis ſupplicijs excruciare cupiebat: rurſum autem ſe reprimebat, atque id aggredi cunctabatur, venerandam ipſius dignitatem ac ſplendorem veritus. Sermonem verò excipiens, his eum verbis eſt allocutus:

Vndique, ô miſer, exitio tuo ſtuduiſti, vt qui ad ipſum, fortunâ, vt videtur, te impellente, tum mentem tum linguam acueris, ac proinde obſcuram quamdam atque inanem verborum næniam effuderis. Ac niſi ſermonis principio me tibi facturum recepiſſem, vt è medio concilio iracundiam depellerem, nunc carnes tuas in ignem conieciſſem. Quoniam autem ipſe anteuertens, tibique cauens, huiuſmodi verbis me obuinxiſti; audaciam tuam, ob priſtinam meam erga te amicitiam fero. Quamobrem exurge, atque ab oculis meis profuge. non iam te videbo, ſed malè mactabo.

Ita egreſſus Dei homo in ſolitudinem ſeceſſit, mœrore quidem eo nomine affectus, quòd martyrium minimè obijſſet, ceterùm nullo non die, quantum ad conſcientiam attinet, martyrio fungens, atque aduerſus principatus & poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarum huius ſæculi, aduerſus ſpiritualia nequitiæ, vt ait beatus Paulus, dimicans. Cùm igitur ille abijſſet, rex grauiore iracundiâ concitatus, acriorem perſecutionem aduerſus monaſticum agmen exercere, maioreque honore

Ephef. 6.

note ſimulacrorum cultores ac ſacerdotes afficere cœpit.

CAP. III.

Regi naſcitur filius Ioſaphat.

Cùm autem rex in tam graui errore atque impoſturâ verſaretur, naſcitur ei elegantiſſimâ formâ filius, atque ex eâ pulchritudine, quæ ipſi affuſa erat, id quod futurum erat præſignans. Sic enim ſermone ferebatur, in illâ terrâ puerum, pari pulchritudine ac venuſtate nuſquam extitiſſe. Rex autem ob pueri natiuitatem maximo gaudio perfuſus, eum Ioſaphat nominauit: atque ad idolorum templa demens ſe contulit, vt dementioribus ſacrificia offerret, laudeſque ad edendam grati animi ſignificationem perſolueret: ignorans nimirum, quiſnam bonorum omnium verè auctor eſſet, ad quem ſpirituale ſacrificium adhiberi deberet. Ille igitur rebus inanimis & ſurdis filij ortum acceptum ferens, quaquà verſum miſſis nuntijs plebem ad eius natalitia celebranda cogendam curabat. Ac cernere erat omnes regis metu confluentes, ſecumque ea, quæ ad ſacrificium accommodata erant, afferentes, pro cuiuſque ſcilicet facultatum modulo, atque erga eum beneuolentiâ. Præſertim autem ipſe ſtimulos eis ad munificentiam admouebat, vt qui quamplurimos & maximos boues mactandos offerret. Atque ad hunc modum luculentiſſimo feſto peracto, omnes, tam qui Senatorij ordinis erant, magiſtratuque fungebantur, quàm militum manum, atque etiam plebeios & ignobiles ampliſſimis donis proſequebatur.

Ob natalẽ Ioſaphat ſacrificia offert.

In ipſo autem natalitiorum filij ſollemni die, delecti viri circiter quinquaginta, qui in eâ Chaldæorum ſapientiâ, quæ in conſpiciendis notandiſque ſideribus verſatur, ſtudium atque operam collocarent, ad regem conuenerunt. Quos cùm rex propiùs ad ſe accedere iuſſiſſet, de ſingulis percunctabatur, quidnam puer in lucem editus futurus eſſet. Illi autem longâ conſideratione habitâ, futurum dicebant, vt opibus ac potentiâ floreret, atque omnes, qui regnum ante ipſum obtinuiſſent, ſuperaret. Vnus verò Aſtrologus, qui ſocios omnes ſuos eruditione anteibat, his verbis vſus eſt: Quantum ex ſiderum curſu addiſcere poſſum, ô rex, filij, qui nunc ex te ortus eſt, amplitudo atque profectus non in tuo regno erit, ſed in altero præſtantiore, atque incomparabiliter excellentiore. Atque ipſum Chriſtianorum quoque religionem, quam tu inſectaris, arrepturum exiſtimo: nec eum ab hoc ſcopo ac ſpe aberraturum puto. Hæc ſcilicet dixit Aſtrologus, vt olim Balaam: non quòd Aſtrologia veritate nitatur, ſed quòd Deus, vt omnis impijs ex-

Rex Aſtrologos de filio conſulit.

Vnus dicit Chriſtianũ fore.

Num. 23.

cuſatio amputaretur, veritatem per ipſos aduerſarios oſtenderet.

Rex autem, vt hæc intellexit, eiuſmodi nuntium grauiter ac moleſto animo excepit, voluptatemque ſuam mœſtitiâ interrumpi ſenſit. Nihilominùs tamen, in priuatâ quadam ciuitate, pulcherrimo palatio extructo, ſplendidaque domo elaboratâ, illic filium collocauit, iuſſitque vt exactis primis ætatis annis, nullis ad eum acceſſus pateret. Atque pædagogos ipſi & miniſtros ætate florentes, eximiaque formâ præditos conſtituens, hoc ipſis mandauit, vt nihil eorum quæ in hac vitâ moleſta ſunt, perſpectum ipſi facerent, non mortem, non ſenectutem, non morbum, non paupertatem, non quidquam aliud moleſtiæ, quodque ipſi oblectationem interpellare poſſet: verùm omnia iucunda, & cum ſuaui fructu coniuncta proponerent, vt in his ipſius animus cum voluptate ac delicijs verſans, nihil omnino rerum futurarum cogitatione complecti poſſet, ac ne verbo quidem tenus de Chriſti religione, ipſiuſque decretis quidquam audiret. nam hoc præ omnibus rebus ipſi occultare in animo habebat, Aſtrologi nimirum vaticinium veritus. Quòd ſi miniſtrorum aliquem in morbum incidere contigiſſet, eum ſtatim illinc eijci iubebat, alterumque nitidum optimeque valentem ipſi ſubſtituebat: vt ne quid omnino ſalebroſi atque acerbi in filij oculos incurreret. Ad hunc modum ſe rex gerebat, atque hæc cogitabat, & agebat. Videns enim non videbat, & audiens non intelligebat.

Rex omnes moleſtias procul à filio arcere ſtudet.

Cùm autem certior factus fuiſſet, monachos nonnullos (quorum ne veſtigium quidem vllum reliquum eſſe putabat) adhuc ſupereſſe, iracundiâ æſtuabat, atque acerrimo impetu in eos ferebatur, ac præcones paſſim totâ vrbe & regione procurſare imperabat, qui edicerent, ne monaſtici ordinis quiſquam vſquam omnino poſt triduum inueniretur: quòd ſi inueniretur, flammis addiceretur. Hi enim ſunt, inquiebat, quorum auctoritate populus adducitur, vt eum, qui cruci ſuffixus eſt, pro Deo colat. Intereà autem huiuſmodi quiddam accidit, quod maiorem ipſi indignationem excitauit, cumque monachis infenſiorem reddidit.

CAP. IV.

Quidam princeps occultè Chriſtianus.

Inter homines dignitate præditos quidam erat, qui primas in aulâ obtinebat, vir eleganti vitâ, ac fidei pietate, quique ſaluti ſuæ operam ſummo ſtudio dabat: occultè tamen, ob regis metum. Quamobrem nonnulli, ob eam, quâ apud regem pollebat, auctoritatem ipſi inuidentes, eum crimina-

mina-

mitari ſtudebant, ac ſummopere laborabant. Et quidem cùm rex aliquando ſatellitum manu pro ſuo more ſeptus, ad venationem profectus fuiſſet, in venatorum numero probus ille vir erat. Cùm autem ipſe ſolus ambularet (diuino, vt opinor, conſilio ita ferente) hominem inter denſas arbores humi proſtratum, ac pede à ferâ quadam grauiter contritum, offendit. Qui quidem ipſum prætereuntem intuens, precibus ab eo contendebat, ne ſe præteriret, verùm calamitatis ſuæ miſeratione afficeretur, atque in domum ſuam abducendum curaret. Simul etiam illud adiunxit, ſuam operam ipſi non prorſus inutilem atque inanem fore. Præclarus autem ille vir ei dixit: Equidem ipſe virtutis ſtudio atque amore te aſſumam, tuíque quàm maximam potero curam geram. verùm quæ tandem eſt hæc vtilitas, quam abs te ad me redituram eſſe ais? Pauper autem ille & imbecillis: Ego, inquit, ſermonibus læſis medeor. Nam ſi quando in verbis aut colloquijs vulnus aliquod aut afflictio inueniatur, conſentaneis medicamentis ea curo, ac ne malum vlteriùs ſerpat, prohibeo. Prius itaque ille vir, quamquam id quod dixerat, nullius momenti duceret, tamen diuini mandati cauſſâ eum in domum ſuam deferri, eíque quam par erat, curam adhiberi iuſſit. At inuidi illi & liuore perciti homines, de quibus antè locuti ſumus, improbitatem, quam iam pridem parturiebant, in lucem proferentes, ipſum apud regem hoc nomine accuſant, quòd non ſolum amicitiæ ipſius oblitus, deorum cultum neglexiſſet, atque ad Chriſtianam religionem animum inflexiſſet, verùm etiam aduerſus ipſius maieſtatem grauia moliretur, popularem ſcilicet turbam peruertens, omniumque beneuolentiam ſibi concilians. Quod ſi pro certo ſcire cupis, inquiunt, nihil nos fingere atque comminiſci, priuatim ei, tentandi ipſius cauſſâ, dic te relictâ patriâ religione ac regni gloriâ, Chriſtianam fidem amplecti, habitumque monaſticum, quem olim tamquam parùm honeſtum perſecutus es, induere velle. Nam qui hæc aduerſus virum illum ſcelerate confingebant, ipſius animi inſtitutum ad compunctionem propenſiſſimum exploratum habebant: nec dubitabant, quin ſi hæc verba à rege audiret, ſtatim ipſi quod præſtantius eſſet ſuadens, auctor futurus eſſet, vt ijs quæ rectè conſulta eſſent, nullam moram afferret, atque hinc vera eſſe, quæ dicebant, inuenirentur.

Pauperem a pede miſerum ſuſcipit.

Accuſatur callidè ab æmulis.

Rex autem, quâ vir ille erga ſe beneuolentiâ eſſet, minimè ignorans, ea, quæ dicebantur, probabilitate omni carere, ac falſa eſſe cenſebat. Neque ſibi faciendum eſſe ducebat, vt ea temere ſuſciperet, verùm rem ipſam, atque obiectum crimen exploraret. Quapropter cùm eum remotis arbitris acciuiſſet, tentandi ipſius cauſſâ ita eum eſt allocutus: Noſti, ô amice, quonam modo aduerſum eos, qui monachi dicuntur, atque adeò aduerſus omnes Chriſtianos me geſſerim: nunc autem eo nomine pœnitentiâ ductus, atque præſentium rerum pertæſus, ad ſpes illas, quas eos commemorantes audiui, nempe immortalis cuiuſdam regni, quod in aliâ vitâ futurum eſt, me conferre cupio: (nam præſens regnum morte omnino interrumpitur.) iſtud autem me nullo alioqui modo conſequi, ac voti mei compotem eſſe poſſe exiſtimo, niſi Chriſtianus fiam, regníque mei gloriæ ac reliquis huiuſce vitæ iucunditatibus & voluptatibus dictâ extremâ ſalute, illos religioſæ vitæ cultores, & monachos, quos inique & ſceleratè expuli, quocumque tandem in loco ſint, inquirens, ipſis me admiſceam. Ad hæc, quid ipſe ais? & quid mihi faciendum cenſes? dic quæſo, per veritatem ipſam te obteſtor. Non enim me fugit, te ſupra omnes mortales veri ſtudioſum, atque animi probitate præditum eſſe. Bonus autem ille vir, vt hæc audiuit, abſtruſam fraudem nullo modo agnoſcens, animi compunctione affectus eſt, lacrymiſque profuſus, ſimplici animo reſpondit: Rex, æternùm viue: bonum & ſalutare conſilium iniſti. Quoniam etiamſi cælorum regnum ægrè inueniri poteſt: tamen ipſum omnibus viribus quærendum eſt: Qui enim quærit, inquit ille, ipſum inueniet. Præſentium autem rerum fructus licet in ſpeciem oblectet ac voluptatem afferat, pulchrum tamen eſt eum propellere ac propulſare. Etenim noſter tum denique eſt, cum eſt: & quos oblectat, multò magis rurſum excruciat. Nam & ipſius ſuauitatis & moleſtiæ vmbrâ imbecilliores ſunt, ac velut nauis in mari curſum tenentis, aut auis aërem peragrantis veſtigia quàm ocyſſimè euaneſcunt. Contrà, futurorum ſpes, quam Chriſtiani prædicant, firma ac tutiſſima eſt, tametſi in mundo preſſuram habeat. Ac iucunditates quidem eæ, quibus nunc fruimur, breues ſunt: illic autem nihil omnino præter ſupplicium, ac numquam finiendos cruciatus accerſunt. Harum enim rerum ſuauitas fluxa & temporaria eſt; acerbitas autem ſempiterna: Chriſtianorum contrà labor quidem temporarius eſt, voluptas autem & vtilitas immortalis. Quamobrem feliciter velim cedat bonum tuum conſilium.

Callida regis oratio ad pium principem.

Rex monachum ſe velle fieri ſimulat.

Pij Principis pia reſponſio.

Lucæ 11.

Sap. 5.

Ioan. 16.

lium. Pulchrum eſt enim, ac valdè pulchrum, ea quæ interitu obnoxia ſunt, cum ſempiternis commutare.

His verbis auditis, rex vehementer quidem indignatus eſt: ceterùm iracundiam compreſſit, neque ipſi tum quidquam locutus eſt. At ille, vt qui prudens ac ſagax eſſet, regem ſua verba grauiter & moleſtè accepiſſe animaduertit, verſutoque animo id dumtaxat egiſſe, vt ipſius animum exploraret: domumque reuerſus, in mœrore atque languore verſabatur, addubitans videlicet, quonam modo regis animum mitigaret, atque impendens ſibi periculum effugeret. Cùm autem inſomnis noctem totam exigeret, eius, qui pedis infractione laborabat, in mentem ipſi venit: eumque ad ſe accitum ita eſt allocutus: Memoriâ teneo, te mihi hoc dixiſſe, quòd noxijs verbis medearis. Ille autem, Eſt ita, inquit: & ſi opus eſt, ſcientiæ meæ ſpecimen edam. Senator autem ſermonem excipiens, ipſi veterem ſuam erga regem beneuolentiam & auctoritatem, quam apud eum obtineret, expoſuit: recentemque item ſibi verſuto animo adhibitum ſermonem: & quemadmodum ipſe quidem probe reſpondiſſet, ille autem ipſius ſermonem moleſto animo accipiens, per vultus mutationem, iram in intimo pectore latitantem oſtendiſſet.

Rex iram premit.

Pauper autem ille & infirmus, re cum animo ſuo conſideratâ, dixit: Noſcas oportet, vir illuſtriſſime, regem malam ac ſiniſtram aduerſum te opinionem concepiſſe, nempe quod ipſius regnum occupare ſtudeas: atque tentandi tui ſtudio ea dixiſſe, quæ dixit: quamobrem fac exurgas, ac tonſo capite, ſplendidiſque his veſtibus abiectis, atque induto cilicio, cùm primum luxerit, ad regem adeas. hoc autem ſciſcitante quidnam ſibi hic habitus velit, reſponde: De ijs rebus, de quibus mecum heſterno die collocutus es, ô rex, en adſum, paratus te in hac viâ, quam ingredi conſtituiſti, ſequi. Nam etſi deliciæ ac voluptates iucundæ ſunt: abſit tamen vt eas poſt te retineam. At verò virtutis iter, quod ingredi paras, licet arduum & aſperum ſit, tamen, modò tecum ſim, facile & procliue ac iucundum erit. Vt enim me oblectamentorum huius vitæ ſocium habuiſti, ita etiam moleſtiarum habiturus es: quò etiam in futurorum bonorum ſocietatem tecum veniam. Præclarus igitur ille vir infirmi hominis verba comprobans, fecit quemadmodum ipſe monuerat. Eum itaque rex videns atque audiens, hac quidem de cauſſâ delectatus eſt, ipſius nimirum erga ſe beneuolentiam admirans:

Pauper ſuo principi dat conſilium.

atque falſa eſſe, quæ aduerſus eum ad ſe delata fuerant, intelligens, maiore eum honore atque apud ſe auctoritate ac familiaritate donauit. Ceterùm aduerſus monachos rurſum irâ exarſit, eorum ſcilicet hæc præcepta eſſe dicens, vt homines ab huiuſce vitæ voluptatibus abſtineant, atque incertâ ſpe, tamquam per ſomnium ſeſe illudi ſinant.

Cùm autem rurſus ad venationem egrederetur, duos monachos per deſertum iter facientes cernit. Quos ſtatim comprehendi, & ad currum ſuum adduci iuſſit. Atque iracundis oculis eos intuens, [10] ignemque, vt dici ſolet, ſpirans; An non audiſtis, inquit, ô impoſtores & circumſcriptores, præcones meos apertè proclamantes, ne quis veſtri diabolici inſtituti, poſt triduum in vrbe aut vllâ regni mei regione inueniretur, aut alioqui prorſus igni cremaretur? Monachi autem, En, inquiunt, pro eo ac iuſſiſti, ex vrbibus tuis ac regionibus excedimus. Verùm cùm longum nobis iter propoſitum ſit, vt ad fratres noſtros proficiſcamur, ac cibo careamus, hac viâ incedimus, vt nobis viatica ſuppetant, nec fame abſumamur. Rex autem inquit: Qui mortis minas metuit, huic cibos comparare minimè vacat. Monachi autem, Rectè dixiſti, ô rex, inquiunt: qui mortem metuunt, id curant, quonam pacto eam effugiant. Quinam autem hi ſunt, niſi qui fluxis rebus inhiant, eaſque ad ſtuporem vſque mirantur? Qui quidem cùm in alterâ vitâ quidquam boni ſeſe conſecuturos eſſe deſperent, à præſentibus diuelli nequeunt, ob eamque cauſſam mortem timent. At nos, qui iam pridem mundum, & ea quæ in mundo ſunt, odio proſequimur, arctamque & anguſtam viam Chriſti cauſsâ ingredimur, nec mortis metu, nec præſentium rerum cupiditate afficimur: verùm futurarum dumtaxat rerum deſiderio tenemur. Quoniam igitur mors ea, quam nobis infertis, ad ſempiternam & præſtantiorem vitam tranſitus efficitur, idcircò cupiditati potiùs nobis eſt quàm terrori.

Rex duos monachos capit.

Quibus mors terrori eſſe ſoleat.

Mors pijs tranſitus eſt ad vitam.

Hîc rex per ſolertiam, videlicet monachos arripere cupiens, dixit: Quid? An non paulò antè vos ſecedere dixiſtis, vt meo imperio pareatis? Quòd ſi mortem minimè timeretis, quid eſt quamobrem fugam ineatis? En hæc quoque fruſtrà & inaniter iactantes, mentiti eſtis. Reſponderunt monachi: Non idcircò fugimus quòd denuntiatam nobis abs te mortem pertimeſcamus: verùm tui miſeratione commoti, ne grauiorem condemnationem tibi acceſſamus, ſecedere in animum induximus.

Cur pij interdum graſſante perſecutione ſecedãt.

Nam

Nam alioqui, quantum ad nos attinet, nullo modo minas tuas expaueſcimus. Ad hæc rex irâ commotus ipſos exuri iuſſit. Sicque Dei famuli extremo vitæ die functi, martyrij coronam per ignem adepti ſunt. Statimque edictum promulgatum eſt, vt ſi quis monachus inueniri poſſet, ſine vllâ inquiſitione trucidaretur. Atque ita nullus huiuſmodi ordinis in illâ regione reliquus factus eſt, niſi qui in montibus, & ſpeluncis, & cauernis terræ ſeſe occultarant. Verùm hæc hactenus.

Duo monachi igne cremantur.

CAP. V.

Regis filij ſtudia.

At regis filius, de quo initio nobis oratio inſtituta eſt, in palatio quod ipſi exſtructum fuerat, ita manens, vt à nemine adiri poſſet, iuuenilem ætatem tandem attigit (cùm intereà omnem tam Æthiopum quàm Perſarum doctrinam percepiſſet) prudens & cordatus, atque omnibus virtutum dotibus illuſtris. Quin naturales etiam quæſtiones præceptoribus ſuis proponebat: adeò vt ipſi quoque adoleſcentis ingenium animique acumen admirarentur, rexque etiam ipſe ex vultus ipſius venuſtate, animique habitu, in ſtuporem traheretur. Mandabat autem his, qui cum eo verſabantur, vt darent operam, ne quid prorſus eorum quæ in hac vitâ moleſta ſunt, intelligeret, nec omnino quòd mors præſentes voluptates exciperet. Ceterùm inani ſpe nitebatur, atque (vt prouerbio dicitur) [11] in cælum ſagittas mittere conabatur. Quonam enim modo mors humanæ naturæ incognita eſſe poſſet? itaque ne pueri quidem cognitionem effugit. Nam cùm animum ſummâ ſagacitate ornatum & inſtructum haberet, ſecum ipſe conſiderabat, quidnam patrem adduxiſſet, vt ipſi omnium aditum interdiceret, nec quemlibet ad ſe accedere pateretur. Per ſe enim intelligebat, hoc citra patris imperium non fieri. Ceterùm ipſe interrogare verebatur, tum quòd minimè vero conſentaneum eſſe diceret, quin pater ea, quæ ipſi conducerent, animaduerteret: tum quòd illud ſecum reputaret, ſi id de patris voluntate fieret, quantumlibet ipſe percontaretur, ſe tamen rei veritatem minimè intellecturum eſſe. Quapropter ex alijs, ac non à patre hæc ſcire conſtituit. Itaque cùm vnum è pædagogis reliquis chariorem ac familiariorem haberet, cumque maiore adhuc beneuolentiâ ſibi deuinxiſſet, atque ampliſſimis muneribus affeciſſet, ab eo ſciſcitabatur, quidnam regem impuliſſet, vt eum in hoc ſepto incluſum teneret. Illud etiam adiungebat: Si mihi apertè hoc expoſueris, omnibus te anteponam, perpetuæque amicitiæ fœdus tecum feriam. Pædagogus autem, vt qui etiam ipſe prudens & cordatus eſſet, puerique ſagacitatem ac numeris omnibus abſolutam prudentiam exploratam haberet, neque ſibi ab eo periculum vllum conflatum iri exiſtimaret, omnia ei ſigillatim expoſuit, nempe & perſecutionem aduerſus Chriſtianos, ac potiſſimùm aduerſus eos, qui ſe pietati colendæ totos deuouiſſent, promulgatam: & quemadmodum ab omnibus finitimis locis expulſi & eiecti fuiſſent: atque item ea, quæ ipſo in lucem edito Aſtrologi prædixiſſent. Ne igitur, inquit, auditâ eorum doctrinâ, eam religioni noſtræ præferas, idcircò à rege data opera eſt, ne multi tecum conſuetudinem haberent, ſed pauci omnino. Ac nobis etiam atque etiam mandauit, vt ſtuderemus, ne quid huiuſce vitæ moleſtiarum per nos intelligeres.

Rogat quâ de cauſsâ exire ſibi non liceat.

Reſpondetur, ne Chriſtianus fiat.

Hæc vt adoleſcens audiuit, nullum alterum verbum adiunxit. Ceterùm ſalutaris ſermo ipſius pectus tetigit, ac Parecliti gratiâ ſpirituales ipſius oculos aperire aggreſſa eſt, eum ad verum Deum, tamquam porrectâ manu ducens, quemadmodum orationis progreſſu demonſtrabimus. Cùm autem rex ipſius pater crebrò eum viſeret, (ſingularis etenim ipſius erga eum amor erat) quadam die his verbis ad eum filius vſus eſt: O here ac rex, aliquid ex te ſcire cupio, cuius cauſsâ perpetuus mœror, atque omnis intermiſſionis expers ſollicitudo animum meum exeſt ac conficit. Pater autem ex hoc ipſo ſermone intimis viſceribus diſcruciatus, ait: Dic mihi, chariſſime fili, quiſnam ſit hic mœror, qui te obſidet; ac ſtatim eum in gaudium commutare ſtudebo. Tum puer, Expone, inquit, quidnam cauſſæ ſit, cur hîc detinear, atque inter muros & ianuas abs te concludar, eoque ſtatu ſim, vt à nemine adiri ac cerni queam. Quoniam, ô fili, inquit rex, nolo quidquam videas, quod pectori tuo moleſtiam afferat, tibique voluptatem interpellat. Siquidem hoc ago ac ſpecto, vt in perpetuis delicijs, atque omni gaudio animique voluptate, omne vitæ tempus traducas. At velim ſcias, ô here, inquit filius ad patrem, me hoc modo non in gaudio atque animi voluptate, ſed potiùs in afflictione atque ingenti anguſtiâ vitam agere: adeò vt ipſe quoque cibus ac potus faſtidio mihi & acerbitati ſit: etenim geſtit animus ea, quæ extra has ianuas ſunt, perſpicere. Quamobrem ſi me lætè ac iucundè viuere cupis, iube me arbitratu meo foras progredi, atque earum rerum, quarum proſpectus mihi negatur, ſpectaculo animum oblectare.

Petit à patre vt egredi poſſit.

Hæc vt rex audiuit, mœſtitiâ affectus eſt,

eſt, illudq́ue cogitabat fore, vt ſi illi quod petebat denegaret, maiorem ei mœrorem ac ſollicitudinem afferret. Quocircà ſe, quæ grata ipſi eſſent, facturum dixit. Ac ſtatim eximios equos ac ſatellitum manum regiæ dignitati congruentem parari iuſſit, eiq́ue foras, quoties vellet, progrediendi poteſtatem fecit. Ijs autem, qui cum eo verſabantur, ſummopere mandauit, vt curarent, ne quid iniucundi obuiam haberet: verùm quidquid pulchrum & amœnum ac iucundum eſſet, ipſi oſtenderent, choreaſq́ue in vijs agitarent, ſuauiſſimiſq́ue cantionibus operam darent, ac varia ſpectacula conſtituerent: vt ipſe mentem his rebus occuparet atque oblectaret.

Concedit pater.

Cum igitur regis filius ad hunc modum foras crebrò progrederetur, quadam die miniſtrorum obliuione factum eſt, vt duos viros perſpiceret, quorum alter leprâ, alter cæcitate laborabat. Quos conſpicatus, atque animi mœſtitiâ affectus, ab iis qui ſecum erant, quinam hi eſſent, & quodnam graue hoc ſpectaculum eſſet, percontatus eſt: illi autem, cùm id, quod in ipſius aſpectum venerat, occultare non poſſent, has humanas calamitates eſſe reſponderunt, quæ ex corruptâ materiâ, & corpore vitioſis humoribus pleno, mortalibus contingere ſolent. Tum ille: Cunctiſne hominibus hæc accidere conſueuerunt? Non cunctis, inquiunt illi, verùm iis dumtaxat, quorum valetudo propter improbos humores deprauata ſit. Rurſum igitur ſciſcitari perrexit adoleſcens: Si non omnes homines in has calamitates incidere conſueuerunt, ſed quidam dumtaxat, exploratum ne eſt, quinam ſint, quos malorum acerbitates arrepturæ ſint; an contrà citra vllam diſtinctionem atque ex improuiſo conflantur? Et quis tandem hominum, reſponderunt illi, futura perſpicere, ac perfectè intelligere queat? Hoc enim humanæ naturæ captum excedit, ac ſolis immortalibus diis attributum eſt. Hic percontandi quidem finem fecit regis filius: verùm ex huiuſmodi ſpectaculo dolorem animo cepit, reiq́ue nouitate ita affectus eſt, vt oris ipſius forma immutaretur.

Ioſaphat leproſum conſpicit & cæcum.

Rogat morborum cauſam.

Rurſum autem foras progrediens, in capularem quemdam ſenem incidit, rugatâ facie, fractis ac diſſolutis tibiis, curuo corpore, capite prorſus cano, qui præterea dentibus carebat, atque conciſum quiddam & interruptum loquebatur. Stupore itaque correptus, cùm hominem eum propiùs ad ſe adduci iuſſiſſet, eos, qui tum aderant, interrogabat, Ecquidnam tam inſolens ſpectaculum eſſet. Illi autem dixerunt: Hic ætate valdè prouectus, ac paulatim decedentibus ipſi viribus, membriſq́ue imbecillitatem contrahentibus, ad hanc quam cernis ærumnam peruenit. Et quiſnam, inquit ille, ipſius finis eſt? Nihil aliud, inquiunt illi, quàm mors ipſum excipiet. Omnibuſne hominibus, inquit ille, hoc propoſitum eſt, an quibuſdam dumtaxat contingit? Reſponderunt illi: Niſi mors anteuertens aliquem hinc abducat, fieri non poteſt, quin temporis progreſſu ſtatus huiuſce periculum non faciat. Tum adoleſcens: Quoto anno hoc cuipiam contingit? atque prorſuſne mori neceſſe eſt, neque ars vlla eſt, quâ mortem effugiamus, atque in hanc calamitatem minime incidamus? Dicunt ei: Octogeſimo, aut centeſimo anno ad hanc ſenectutem homines perueniunt, ac deinde moriuntur: nec aliter fieri poteſt. Debitum enim naturale mors eſt, hominibus ab initio impoſitum: neque vllâ ratione ipſius aduentus vitari poteſt.

Miratur decrepitum ſenem.

Mors, naturale debitum eſt.

Hæc omnia, vt ſagax ille ac prudens adoleſcens audiuit atque intellexit, intimo corde ingemiſcens, dixit: Acerba hæc vita eſt, atque omni dolore ac mœſtitiâ plena, ſi res ita ſe habet. Et quonam modo quiſpiam in incertæ mortis exſpectatione, cuius aduentus non modò vitari non poteſt, ſed etiam, vt dixiſtis, incertus eſt, ſecuro animo erit? Abiitq́ue hæc ſecum voluens atque aſſiduè conſiderans, mortiſq́ue memoriam identidem animo repetens, ac deinceps in doloribus animique conſternatione viuens, atque in perpetuo mœrore degens. Atque apud ſe dicebat: Ergóne mors me aliquando corripiet? Et quiſnam erit, qui mei poſt mortem meminerit, cùm tempus omnia obliuione contriuerit? Num prætereà morte functus in nihilum diſſoluar: an contrà, altera quædam vita eſt, & alter mundus? Hæc, & his ſimilia perpetuò cogitans, pallore conficiebatur. Præſente tamen patre, ſi quando ad eum veniret, hilarem ac mœrore vacuum animum præ ſe ferebat: quòd ſcilicet ea, quæ cogitabat, ad ipſius cognitionem venire nollet. Incredibilem autem in modum aliquem nanciſci cupiebat, qui ipſius pectori certam fidem faceret, ac bonum ſermonem ipſius auribus inſtillare poſſet.

An moriturus ſit rogat.

Apud patrem diſſimulat.

Quocircà de pædagogo eo, cuius antè mentionem fecimus, rurſum quærit, num quem norit, qui ad eam rem, cuius cupiditate flagrabat, adiumento ipſi eſſe, ipſiuſq́ue mentem, grauibus cogitationibus æſtuantem, atque huiuſmodi curam abiicere nequeuntem, confirmare poſſit. Ille

Quærit qui ſe inſtruat.

autem

autem ea quæ priùs dicta fuerant, in memoriam rurſus ipſi reuocans, dicebat: Iam quoque priùs tibi expoſui, quemadmodum pater tuus ſapientes illos viros, ac pietati colendæ deuotos, qui de huiuſmodi rebus diſputant, partim obtruncarit, partim irato atque infenſo animo expulerit: nec vllum eiuſmodi in totâ hac vndique regione cognoſco. Quo quidem nomine magnâ ille moleſtiâ impletus, grauique animi vulnere affectus, ei ſimilis erat, qui ingentem theſaurum amiſit, atque in eius inueſtigatione mentem totam occupatam ac defixam habet. Ac proinde in perpetuo languore & ſollicitudine verſabatur, omneſque mundi iucunditates & voluptates in ipſius oculis piaculi cuiuſdam & execrationis inſtar erant. Cùm autem hoc animi ſtatu eſſet, ac magno cum gemitu bonum inuenire cuperet, inſomnis ille oculus, qui omnia cernit, atque omnes ſaluos fieri, & ad veritatis agnitionem venire vult, ipſum aſpexit, ſuamque ipſi conſuetam benignitatem oſtendens, quodnam iter tenendum eſſet, hoc modo demonſtrauit.

1. Tim. 2.

CAP. VI.

Erat enim eo tempore monachus quidam diuinarum rerum peritus, vitaque ac ſermone ornatus, atque in omni monaſticâ viuendi ratione ſummopere verſatus: vnde oriundus, aut ex quo genere, dicere nequeo, verùm in ſolitudine quadam Sennaaritidis terræ domicilium habens, ac ſacerdotij dignitate præditus. Huic porrò ſeni Barlaam nomen erat. Hic igitur cùm diuino quodam admonitu, quonam ſtatu regis filius eſſet, comperiſſet, è ſolitudine egreſſus, ad cultam & habitabilem terram profectus eſt: mutatoque habitu ſuo, atque indutis mundanis veſtibus, & conſcenſâ naui, ad Indorum regnum ſe contulit, ac mercatorem ſe eſſe fingens, in eam vrbem in quâ regis filius palatium habebat, ingreditur. Permultoſque dies illic commoratus, qui rerum ipſius ſtatus eſſet, diligenter exquiſiuit, & quinam eſſent qui propiùs ad eum accedere ſolerent: cùm igitur pædagogum eum, de quo ſuperiùs à nobis mentio facta eſt, ipſi omnium familiariſſimum eſſe intellexiſſet, ſeorſim eum conueniens, his verbis vſus eſt:

Barlaam monachus in Sennaaritide terrâ.

Barlaam diuino admonitu in Indiam proficiſcitur.

Regis filij pædagogum conſulit.

Scias velim, domine mi, me mercatorem eſſe, atque ex longinquâ regione veniſſe, eximijque pretij lapidem habere, cui nullus vmquam ſimilis inuentus eſt: quemque nemini adhuc oſtendi. Tibi autem hoc declaro, quòd te prudentem ac cordatum virum eſſe videam, vt me ad regis filium introducas, ipſique eum dono dem. Siquidem bona omnia incomparabiliter antecellit. Nam & ijs qui cordis oculis capti ſunt, ſapientiæ lucem affert, & ſurdis aures aperit, & mutis vocem impertit, & ægrotantes in ſanitatem aſſerit, & ſtultos ſapientiâ donat, & dæmones pellit, ac denique quidquid pulchrum & expetendum eſt, domino ſuo vberrimè ſuppeditat. Ait ad eum pædagogus: Te quidem hominem grauis atque conſtantis animi eſſe video; cerùm verba tua immodicam quamdam iactantiam præ ſe ferunt. Quod enim excellentes atque ingentis pretij lapides & vniones viderim, quonam modo enumerando recenſere queam? nec tamen vmquam aut vidi aut audiui, qui eas quas commemoraſti, vires haberent. Verumtamen eum mihi oſtende, ac ſi talis eſt qualem ais, ſine vllâ cunctatione ad regis filium te introducam, quite maximis honoribus ac beneficijs ornabit. Priuſquam autem per ipſum oculorum obtutum, qui falli nequit, dicta tua confirmaris, fieri non poteſt, vt domino meo ac regi de re incertâ & incognitâ, hæc tam immodica ac prætumida renuntiem. Dixit autem Barlaam: Rectè dixiſti, te huiuſmodi vires ac facultates nec vmquam perſpexiſſe, nec audiſſe. Etenim oratio ad te mea non de re vulgari, ſed ingenti quadam & admiranda eſt. Quod autem eum cernere quæſiuiſti, audi quid dicam.

Regis filio lapidem pretioſum ſe daturum promittit.

Lapis hic ſummi pretij, præter eas quas dixi vires & facultates, hanc etiam habet. Eum enim prompte ac facilè proſpicere non poteſt, qui ſanum ac firmum oculum, corpuſque purum atque ab omni ſpurcitie alienum non habet. Nam ſi quis his duabus rebus non rectè comparatis, in hunc pretioſum lapidem oculos temerè ac petulanter inijciat, ipſâ quoque ſcilicet, quâ præditus eſt, cernendi vi ac mente inſuper mulctabitur. Ego porrò, vtpote medicinæ minimè rudis & ignarus, oculos tuos parum ſanos eſſe conſpicio: ac proinde vereor, ne hanc quoque quam habes, cernendi facultatem amittas. Verùm de regis filio audiui, eum tum vitæ caſtitate præditum eſſe, tum pulchros ac perſpicaces oculos habere. Quocircà theſaurum hunc ipſi oſtendere minimè dubitabo. Quamobrem ne commiſeris, vt hoc negligas, ac re tanti momenti dominum tuum priues. Ille autem ad eum dixit: Si hæc ita ſe habent, ne mihi lapidem oſtendas. ſiquidem plurimis peccatis vita mea inquinata eſt, ac prætereà ne oculos quidem ſatis ſanos habeo. De hac autem re dominum meum regem certiorem facere minimè cunctabor. Hoc ſermone habito, ad regis filium

Lapis hic non niſi caſto oculo videri poteſt.

filium ingreſſus, omnia ei ſigillatim expoſuit. Ille autem vt præceptoris verba audiuit, ſpirituali quadam lætitiâ & voluptate pectus ſuum afflari ſenſit: ac velut numine correptus, hominem celeriter introduci iuſſit.

Barlaam regis filium adit. Vt igitur ingreſſus eſt Barlaam, eique quam conueniebat, pacem dedit, ſedere iuſſus eſt. Cumque præceptor ſeceſſiſſet, Ioſaphat ad ſenem dixit: Velim mihi pretioſum illum lapidem oſtendas, de quo magna & admiranda abs te commemorari præceptor meus mihi narrauit. Barlaam autem ſuam ad eum diſputationem ad hunc modum auſpicatus eſt: Haudquaquam æquum eſt, ô rex, ad illuſtrem tuam excellentiam quidquam falsò & inconſideratè à me dici. Omnia enim, quæ de me ad te allata ſunt, vera atque ab omni dubitatione aliena ſunt. Verùm niſi prudentiæ tuæ priùs periculum fecero, nefas eſt hoc myſterium tibi declarare. Ait enim

Matth. 13. Dominus meus: Exijt qui ſeminat, ſeminare. Et dum ſeminat, alia quidem ceciderunt ſecus viam, & volucres cæli comederunt illa. Alia ceciderunt ſuper petroſa, vbi non erat terra multa, & conteſtim exorta ſunt, eò quòd non haberent terram multam. Sole verò exorto æſtuauerunt, & quia non habebant radicem, aruerunt. Alia autem ceciderunt inter ſpinas, & ſurgentes ſpinæ ſuffocauerunt ea. Alia poſtremò ceciderunt in terram bonam, & dederunt fructum centuplum. Quocircà ſi in

Quibus ſit doctrina prædicanda ſit. corde tuo frugiferam ac bonam terram inuenero, diuinum ſemen in te conijcere, atque ingens myſterium tibi aperire minimè dubitabo. Si autem petroſa ea & ſpinea fuerit, viaque à quolibet calcata, omnino ſalutare hoc ſemen haudquaquam ſerere, ipſumque auibus & feris, ante quas margaritas proijcere mihi prorſus interdictum eſt, in prædam obijcere præſtiterit. Verùm de te meliora ac ſaluti viciniora confido: nempe quòd & lapidem qui pretium omne ſuperat, videbis, ac per luminis ipſius ſplendorem hoc conſequêris, vt ipſe quoque lumen efficiaris, fructumque centuplum feras. Etenim tuâ cauſſâ longam viam conficere ſtudui, vt quæ numquam vidiſti, tibi oſtenderem, atque ea docerem, quæ numquam audijſti.

Dixit autem ad eum Ioſaphat: Equidem ipſe, venerande ſenex, incredibili quodam, atque eiuſmodi, quod nullo modo coërceri queat, deſiderio teneor, nouum quemdam ac bonum ſermonem audiendi. Atque ignis in pectore meo incenſus eſt, qui me ad neceſſarias quaſdam quæſtiones intelligendas vehementer inflammat. Ceterùm adhuc hominem nanciſci mihi non licuit, qui de hac re certam mihi fidem facere poſſet. Quòd ſi ſapientem quemdam, & doctrinâ præditum virum nactus fuero, ac ſalutarem ſermonem audiero, nec auibus, vt opinor, nec feris eum tradam: nec rurſum petroſus & ſpineus, vt tuis verbis vtar, ero. Quin potiùs & candido ac ſincero animo eum excipiam, & eruditè ac diligenter conſeruabo. Tu verò ſi quid eiuſmodi noſti, ne quæſo id reticeas, verùm mihi narres. Quamprimùm enim è longinquâ regione te veniſſe audiui, animi voluptate affectus ſum, atque in bonam ſpem veni fore, vt operâ tuâ id quod cupiebam conſequerer. Eóque nomine ſtatim te ad me introduxi, comiterque tamquam familiarium meorum & æqualium aliquem excepi. Atque vtinam ſpe meâ minimè fallar. Dixit autem Barlaam: Præclarè, atque vt regiâ magnificentiâ dignum erat, hoc feciſti, vt non ad externæ vilitatis ſpeciem animum adijceres, verùm abſtruſæ ſpei teipſum traderes.

Rex quidam duos religioſos honorat. Erat enim aliquando magnus quidam & illuſtris rex, cui, cùm in aureo curru, ſatellitum manu regiæ maieſtati dignâ cinctus iter faceret, contigit, vt duos viros, laceris ac ſordidis veſtibus, atque ore macie confecto, ac maiorem in modum pallido, obuios haberet. Regi porrò exploratum erat, eos corporis afflictatione, ac vitæ Deo conſecratæ laboribus carnes ſuas ita confeciſſe. Vt igitur eos vidit, e curru ſtatim deſiliens, atque humi proſtratus, eos adorauit: ac deinde ſurgens, amiciſſimè complexus eſt, & ſalutauit. Proceres autem ipſius ac præfecti hoc moleſtè tulerunt, eum facinus regiâ gloriâ indignum admiſiſſe exiſtimantes. Verùm cùm coràm ipſum reprehendere minimè auderent, cum germano ipſius fratre agebant, vt regem admoneret, ne diadematis amplitudinem & ſublimitatem ad hunc modum dedecore ac contumeliâ afficeret. Cùm itaque ipſe hæc fratri dixiſſet, atque intempeſtiuam & præpoſteram ipſius humilitatem accuſaſſet, reſponſum ipſi rex dedit, quod à fratre minimè intellectum eſt.

Tuba mortis præco. Mos enim regi erat, vt cùm aliquem mortè mulctaret, præconem cum tubâ, quæ quidem mortis idcircò dicebatur, ad ipſius fores mitteret: atque ex tubæ illius clangore omnes ei moriendum eſſe intelligebant. Itaque cùm aduesperaſſet, letalem tubam ad fratris ſui fores clangorem edituram rex miſit. Vt igitur ille hanc tubam audiuit, deſperatâ ſalute per totam

noctem domeſticis rebus conſuluit. Manè autem atra ac lugubri veſte indutus, cum vxore ac liberis ad palatij fores flens ac lamentans profectus eſt. Cùm autem rex ipſum ad ſe admiſiſſet, atque ita eiulantem vidiſſet, his verbis vſus eſt: O ſtulte ac demens, ſi fratris tui, cum quo idem tibi genus & par honor eſt, in quem nullius omnino ſceleris tibi conſcius es, præconem ita extimuiſti; quonam modo mihi reprehenſionis notam idcircò inuſſiſti, quòd Dei mei præcones, qui mortem, ac Domini, in quem me multa & grauia ſcelera perpetraſſe ſcio, pertimeſcendum aduentum mihi quauis tubâ vocaliùs altiuſque denuntiant, humiliter ac demiſsè ſalutarim? En igitur, vt tuam dementiam coarguerem, hac ratione vſus ſum: quemadmodum etiam eos, qui tibi, vt me reprehenderes, in animum induxerunt, ſtatim ſtolidos & amentes eſſe demonſtrabo. Atque ita curatum & vtiliter inſtructum fratrem ſuum, domum remiſit.

Mortis præcones religioſi.

Iuſſit autem è ligno quatuor arcas effici: quarum cùm duas vndique auro contexiſſet, fœtidaque cadauerum oſſa in eas inieciſſet, aureis ſetis eas obſignauit: reliquis autem duabus pice ac bitumine oblitis, pretioſiſque lapidibus & exquiſitis vnionibus, omnique vnguentariâ fragrantiâ impletis, aſpetiſque funibus conſtrictis, proceres eos, à quibus ob virorum illorum occurſum reprehenſus fuerat, ad ſe acciuit, ipſiſque quatuor has arcas propoſuit, vt quanti hæ, quantique illæ pretij eſſent, æſtimarent. Illi autem duas eas quæ inauratæ erant, maximi pretij eſſe aſſerebant: neque enim aliter fieri poſſe inquiebant, quin in ipſis regiæ coronæ ac cingula recondita eſſent. Eas contrà quæ pice ac bitumine oblitæ erant, viles omnino ac nullius pretij eſſe aiebant. Rex autem ipſis dixit: Ne me quidem fugiebat, vos hoc dicturos eſſe: nam ſenſibilibus oculis, ea quæ in ſenſum cadunt, perſpicitis. Atqui non ita faciendum eſt: verùm interioribus oculis ſiue pretium, ſiue vilitatem & fœditatem, quæ intus condita ſunt, ſpectare oportet. Ac protinus inauratas arcas aperiri iuſſit. quibus patefactis, grauis quidam ac teter odor exhalauit, atque iniucundiſſimum ſpectaculum oculis obiectum eſt.

Homines non ex habitu externo æſtimandi.

Ait itaque rex: Hic eorum typus eſt, qui cùm ſplendidis & illuſtribus veſtibus vtantur, atque ob ingentem gloriam & potentiam inſolenter ſe efferant, intus tamen fœtidis cadaueribus ac flagitijs pleni ſunt. Pòſt autem, cùm eas quæ pice ac bitumine oblitæ erant, aperiri iuſſiſſet, omnes eos qui aderant, ſplendore atque odoris ſuauitate, quæ in ipſis recondita erat, oblectauit. Dixitque eis: Scitis cuinam rei hæ arcæ ſimiles ſint? humilibus nimirum atque abiectis illis viris, vilibuſque veſtibus indutis, quorum vos externum habitum intuentes, contumeliæ ac probro mihi duxiſtis, quòd ante eos in terram me abieciſſem. Ego autem eorum dignitatem, atque animorum pulchritudinem ſpiritualibus oculis conſiderans, ex ipſorum contactu gloriam contraxi, eoſque quauis corona & quauis regiâ purpurâ præſtantiores exiſtimaui. Ad hunc igitur modum pudorem ipſis incuſſit, eoſque in his rebus, quæ in aſpectum cadunt, minimè oberrare docuit, verùm ijs animum adiungere, quæ intellectu percipiuntur. Itaque ad pij & ſapientis regis ſimilitudinem ipſe quoque acceſſiſti; vt qui bonâ ſpe nixus me ſuſceperis, quæ quidem, vt opinor, minimè te fallet. Dixit autem ad eum Ioſaphat: Hæc omnia pulchrè atque concinnè dixiſti. Verum illud ſcire aueo, quiſnam ſit tuus Dominus, quem tu orationis initio de illo ſeminatore verba feciſſe dicebas.

Quibus ſimiles qui externè tantùm pulchri.

CAP. VII.

Rurſus igitur ſermonem aſſumens Barlaam, dixit: Si quiſnam Dominus meus ſit intelligere cupis, Dominus Ieſus Chriſtus eſt, vnigenitus inquam ille Dei Filius, ille beatus & ſolus potens, ille Rex regum & Dominus dominantium, qui ſolus habet immortalitatem, ac lucem habitat inacceſſibilem, qui cum Patre & Spiritu ſancto glorificatur. Neque enim ex eorum numero ſum, qui multos hos & petulantes deos colunt, atque hæc animæ expertia & ſurda ſimulacra venerantur: verùm vnum Deum agnoſco & confiteor, qui in tribus perſonis, hoc eſt Patre & Filio & Spiritu ſancto, atque vnâ naturâ & eſſentiâ, in vnâ gloriâ & regno minimè diuiſo glorificatur. Hic igitur in tribus perſonis vnus Deus, principij ac finis expers, ſempiternus, increatus, immutabilis, corpore vacans, inuiſibilis, circumſcriptione carens, animi comprehenſionem fugiens, ſolus bonus ac iuſtus eſt; qui omnia, tam quæ oculis cernuntur quàm quæ oculorum obtutum fugiunt, ex nihilo in ortum produxit.

Barlaam fidem Ioſaphat exponit. *1. Tim. 6.* *Naz. 2. Orat. de Paſch.* *Rerum creatio.*

Primùm ſcilicet inuiſibilium ac cæleſtium virtutum innumerabilem quamdam multitudinem à materiâ & corpore ſecretam, hoc eſt adminiſtros diuinæ maieſtatis ſpiritus; deinde autem mundum hunc in aſpectum cadentem, hoc eſt cælum, ac terram, & mare; quem etiam lætiſſimâ luce coornauit, cælum nempe ſole ac lunâ & ſideribus, terram autem omnis generis ſtirpi-

[illegible]pibus ac varijs animantibus, mare de[illegible]que num[illegible]roſiſſimis piſcium generibus. H[illegible]c om[illegible]a ipſe dixit, & facta ſunt: ipſe [illegible]ndauit, & creata ſunt. Poſt autem ho[illegible]em ſuiſmet manibus effingit, ſumpto n[illegible]um à terrâ ad corporis compoſitio[illegible]em luto, a[illegible]mâ autem rationis & intelli[illegible]tiæ participe per ſuam inſufflationem ipſi tributâ, quæ quidem ad Dei imaginem & ſimilitudinem effecta eſſe ſcripta eſt: ad imaginem videlicet, propter vim intelligendi, atque arbitrij libertatem: ad ſimilitu[illegible]em autem, propter virtutis ipſius, quoad eius fieri poteſt, imitationem. Hunc porrò hominem, arbitrij libertate atque immortalitate donatum, eorum quæ in terra ſunt, regem conſtituit; atque ex ipſo fe[illegible]inam, quæ ipſi auxilio eſſet, ipſi ſimilem effecit.

In paradiſo [illegible]

Conſitoque in Eden ad Orientem paradiſo, voluptatis omnis atque oblectamenti pleno, hominem, quem effinxerat, in ipſo collocauit: ſic quidem, vt diuina bonitas omnia ligna, quæ illic erant, ſine vllo impedimento eum percipere iuberet: vnius autem dumtaxat deguſtatione ipſi interdiceret (quod quidem lignum ſcientiæ boni & mali appellatum eſt) his verbis vtens: Quacumque die comederitis ex eo, morte moriemini. Enimuerò vnus ex prædictis angelicis copijs, qui vni agmini præerat, cum naturalis vitij ne minimum quidem veſtigium à creatore accepiſſet, verùm boni cauſâ procreatus fuiſſet, liberâ mentis inductione à bono in malum deflexit, atque inſolentiâ elatus, aduerſus Dominum ac Deum rebellare voluit. Ac propterea ex ordine ſuo ac dignitate ex[illegible]ulſus eſt, atque pro beatâ illâ gloriâ & angelico nomine, diaboli ac ſatanæ nomen conſecutus eſt. Deus enim ipſum, & cæleſti gloriâ indignum, præcipitem è cælo exturbauit. Cum eo porrò ſimul auulſa & eiecta eſt ingens angelorum qui ipſi ſuberant, multitudo: qui quidem mentis inductione mali effecti, ac boni loco principis ſui defectionem ſecuti, dæmonum nomen, vt impoſtores ac circumſcriptores acceperunt.

Diaboli à Deo defectio.

Diaboli in hominem inuidia.

Sap. 2.

Diabolus igitur, abiurato prorſus bono, malaque naturâ aſſumptâ, inuidiam aduerſus hominem concepit, propterea quòd ſeipſum è tantâ gloriâ eiectum, illum autem ad tantum honorem ſubuectum perſpiceret: eumque è beatâ illâ viuendi ratione deijcere moliebatur. Quare ſerpentem impoſturæ ſuæ officinam nactus, per eum feminam conuenit. Cumque eam ſpe diuinitatis adduxiſſet, vt interdictum lignum deguſtaret, per eam poſteà etiam Adamum (nam hoc primo homini nomen fuit) in fraudem impulit. Porrò autem, vt primus homo contra diuinum imperium interdictam plantam deguſtauit, à ſummo parente atque architecto è deliciarum paradiſo exterminatur, atque beatæ illius & ab exitio immunis vitæ loco in hanc (heu!) miſeram vitam incidit, ac poſtremò morte mulctatur. Atque hinc vires nactus diabolus, & victoriâ elatus, aucto hominum genere, omne improbitatis genus ipſis in animum inijcit. Ex quo factum eſt, vt Deus ingentem peccati impetum coërcere ac reprimere volens, terræ diluuium induxerit, atque omnem animam viuentem extinxerit. Cùm autem vnum dumtaxat in illâ ætate iuſtum virum inueniſſet, hunc cum vxore ac liberis in arcâ quadam ſeruatum, ſolum in terrâ conſtituit. Poſteaquam autem rurſum homines numero augeri cœperunt, Dei obliuione capti ſunt, atque ad grauiorem impietatem proruperunt, vt qui diuerſis peccatis in ſeruitutem ſe addixerint, atque in varia errorum genera diſtraxerint.

Diluuium Gen. 7.

Varia falſa religionis genera.

Alij enim caſu ac fortuito omnia ferri, prouidentiæque expertia eſſe cenſuerunt: tamquam ſcilicet nullus Dominus ſit, qui ea regat ac moderetur. Alij fatum inuexerunt, natalitijſque ſideribus omnia commiſerunt. Alij multos deos malos, ac multis vitioſis affectionibus laborantes coluerunt: quò videlicet ſuarum affectionum & grauium flagitiorum defenſores & patronos eos haberent. Quorum etiam formas picturâ exprimentes, ſurdas ſtatuas, ac ſenſu carentia ſimulacra in altum erexerunt, eaque in templis incluſa coluerunt & adorarunt, ſeruientes nimirum creaturæ potiùs quàm creatori. Quidam enim ſolem & lunam ac ſidera, quæ Deus ad lucem terreno huic mundo afferendam poſuit, coluerunt: quæ quidem animâ & ſenſu carent, ac creatoris prouidentiâ illuminantur & conſeruantur, non autem quidquam per ſe virium habent. Alij autem ignem & aquam ac reliqua terræ elementa, quibus nec anima nec ſenſus ineſt. Neque eos qui animâ & ratione præditi ſunt, eiuſmodi rebus cultum adhibere puduit Alij feris, & reptilibus, & pecudibus, & quadrupedibus animantibus venerationem tribuerunt: hinc ſcilicet ſeſe rationis magis expertes oſtendentes, quàm ea ipſa quæ colebant. Alij turpium quorumdam & abiectorum hominum formas depinxerunt, eoſque deos appellarunt, partim maſculos, partim feminas: quos etiam ipſimet adulteros, & homicidas, & iracundos, & inuidos, & furioſos, & parricidas, & fratricidas, & fures,

& raptores, & claudos, & debiles, & veneficos, & [illegible] lanos eſſe tradiderunt, atque horum [illegible] mortem obiiſſe [illegible] pe[illegible] ſſos fuiſſe, nonnullos [illegible], atque exules extitiſſe, [illegible] os vulnera accepiſſe, ac lamenta edidiſſe, atque ob improba & fœda flagitia in animalia ſeſe immutaſſe. Quo fiebat, vt homines ab ipſis dijs occaſionem ſumentes, omni impuritatis genere ſeſe contaminarent. Ac tum horrenda quidem caligo genus noſtrum tenebat, neque erat qui intelligeret, nec qui Deum requireret.

[illegible] 13.

Abraham ex rebus conditis conditorem agnoſcit. Ea autem ætate Abraham ſolus inuentus eſt, qui animæ ſenſum firmum ac valentem haberet, atque ex rerum conditarum proſpectu conditorem agnoſceret. Nam cum cælum, ac terram, & mare, ſolem item & lunam ac reliqua conſideraſſet, huiuſmodi ornatum concinnitatis plenum admiratus eſt. Cumque mundum, & ea quæ in ipſo ſunt, conſpexiſſet, non caſu ac fortuito ea extitiſſe atque conſeruari exiſtimauit. Nec rurſum terræ elementis, aut inanimis ſimulacris ornatus huiuſcemodi cauſſam aſcripſit: ſed Deum verum per hæc agnouit, atque vniuerſi effectorem & conſeruatorem eſſe intellexit. Deus autem eius probitatem animi atque candorem, rectumque iudicium comprobans, *Deus vt natura eſt, a nemine videri poteſt.* ſeipſum ei patefecit (non quidem vt natura eſt; neque enim fieri poteſt, vt creata natura Deum cernat: verùm per diſpenſationes quaſdam Dei viſiones, quemadmodum ipſe nouit) pleniorémque ſui cognitionem in ipſius animo inſerens, gloriâ eum affecit, ſibique famulum adſciuit. Qui quidem per ſucceſſionem his qui ab ipſo prumanarunt, tranſmiſſa pietate, eos ven Dei cognitione inſtruxit. Eamque ob cauſſam

Gen. 15. Dominus ſemen ipſius in infinitam multi-

1. Pet. 2. tudinem excreſcere voluit, populumque ſibi peculiarem appellauit: eoſque Ægyptiæ gentis, ac tyranni Pharaonis ſeruituti preſſus, editis horrendis atque admi-

Exodi 13. randis ſignis & prodigijs per Moyſen & Aaronem, viros ſanctos ac prophetiæ dono præditos eduxit. Quorum etiam operâ Ægyptios, pro eo atque ipſorum improbitas merebatur, excruciauit: & Iſraëlitas (ſic enim populus ille, qui ab Abrahamo ortum duxit, vocabatur) ſiccis pedibus per rubrum mare, ſciſſis videlicet aquis, atque rurſum a dextrâ rurſum a ſiniſtrâ muri inſtar effectis, traiecit. Cum autem Pharao & Ægyptij à tergo eos ſequerentur, reuerſæ aquæ eos prorſus deleuerunt. Ac poſteà, cùm per maxima miracula diuinoſque proſpectus, quadraginta annorum ſpatio populum in deſerto deduceret, ac cæleſti pane eum aleret: Legem

Exo. [illegible] (quæ futurorum typus atque adumbratio erat) lapideis tabulis diuinitus inſcriptam dedit, eamque Moyſi in monte tradidit. Quæ quidem ab omnibus ſimulacris & flagitioſis actionibus abducebat, ſolumque verum Deum venerari docebat. Sic igitur per ingentia miracula ipſos in bonam quandam terram induxit, quam olim patriarchæ illi Abrahamo ſe ipſius ſemini daturum receperat. Ac longum eſſet commemorare quot quanique magna & admiranda & illuſtria atque eximia beneficia, quæ numerum omnem excedunt, in eos contulerit. *Lex cum [illegible] [illegible] ſerua-[illegible] [illegible] terra.* Quibus omnibus id agebatur, vt ab omni nefario cultu & flagitio genus humanum abſtraheret, atque in veterem ſtatum reuocaret. Nihilo ſeciùs tamen adhuc natura noſtra erroris libertati ſeruiebat, ac per diaboli tyrannidem mors in homines regnum obtinebat, omnéſque diuinâ ſententiâ condemnatos in infernum tranſmittebat.

Cum igitur in eiuſmodi calamitatem ac miſeriam veniſſemus, minime nos deſpexit is, a quo effecti atque in ortum producti fueramus: neque manuum ſuarum opus funditus perire ſiuit. Verum benignâ Dei ac *Chriſti incarnatio.* Patris voluntate vnigenitus Filius, & Dei Verbum, qui eſt in ſinu Patris, ille, inquam, eiuſdem cum Patre ac Spiritu ſancto ſubſtantiæ, ille æuo omni antiquior, ille principij expers, qui in principio erat, & apud Deum ac Patrem erat, & Deus erat, ad ſeruos ſuos indulgenter ſe demittit: & quidem ita, vt hæc demiſſio nec verbis declarari, nec mente comprehendi poſſit. Nam cum Deus perfectus eſſet, perfectus homo ex Spiritu ſancto & ſanctâ Maria virgine Dei genitrice efficitur, non ex viri ſemine Ioan. 1. aut voluntate aut concubitu, in labis omnis experte Virginis vtero conceptus, ſed ex Spiritu ſancto, quemadmodum ante conceptionem Archangelorum vnus miſſus eſt, qui nouam illam & admirandam conceptionem Virgini nunciaret. Etenim Dei Filius ex Spiritu ſancto ſine ſemine conceptus eſt: compactaque ſibi in Virginis vtero carne animatâ animâ rationis ac mentis participe, prodijt in vnâ perſonâ, & duabus naturis, perfectus Deus, & homo perfectus, matris virginitatem etiam poſt partum ab omni labe conſeruans. Atque ijſdem omnino quibus nos, excepto peccato, paſſionibus obnoxius effectus, infirmitates noſtras Heb. 4. ſuſcepit, ac morbos noſtros portauit. Quo- Iſa. [illegible] niam enim per peccatum mors in mundum Rom. introierat, neceſſe erat, vt qui redemptionis

munere perfuncturus erat, ab omni peccato purus eſſet, peccatíque morti minimè obnoxius.

Triginta porrò annis cum hominibus verſatus in Iordanis vndis à Ioanne viro ſancto, ac prophetarum omnium præſtantiſſimo, baptizatus eſt. Eoque baptizato vox eiuſmodi de cælo à Deo Patre delata eſt: Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui: atque Spiritus ſanctus columbæ ſpecie in ipſum deſcendit. Ac deinceps magna & admiranda ſigna efficere cœpit, mortuos videlicet ad vitam reuocans, cæcis lucem adferens, dæmones in fugam vertens, ſurdos & claudos curans, leproſos purgans, atque inueteratam naturam noſtram vndique renouans, operibuſque erudiens, ac virtutis viam edocens, atque à corruptione abſtrahens, & ad ſempiternam vitam iter monſtrans. Vnde etiam duodecim diſcipulos elegit, quos Apoſtolos nominauit, ipſiſque negotium dedit, vt cæleſtem vitæ rationem prædicarent, quam vt in terrâ oſtenderet, ac nos humiles & terrenos per incarnationem ſuam cæleſtes efficeret, venerat.

At verò admirandæ ipſius ac Deitati conſentaneæ vitæ atque infinitorum miraculorum inuidiâ & furore commoti Iudæorum pontifices ac principes, apud quos ſcilicet commorabatur, & ad quorum vtilitatem admiranda huiuſmodi ſigna & prodigia perpetrarat, beneficiorum omnium immemores, eum morte mulctarunt, vno nimirum ex ipſius diſcipulis ad ipſum prodendum arrepto, comprehenſumque ipſum Gentibus dediderunt, ipſum inquam, qui omnium vita erat, ac ſponte hæc ſuſcipiebat. Hac enim de cauſſâ venit, vt noſtrâ cauſſâ omnia perpeteretur, quò videlicet nos à vitioſis affectionibus in libertatem vindicaret. Cùm autem multa in eum ſuppliciorum genera exercuiſſent, eum ad extremum cruce condemnarunt. Atque omnia in carnis, quam ex nobis aſſumpſerat, naturâ pertulit: diuinâ interim ipſius naturâ ab omni perpeſſione liberâ manente. Nam cùm duplici naturâ præditus eſſet, hoc eſt diuinâ, & eâ quam à nobis aſſumpſerat; humana quidem natura perpeſſa eſt; diuinitas autem perpeſſione immunis & immortalis erat. Cruci igitur in carne affixus eſt innocens Dominus noſter Ieſus Chriſtus. Peccatum enim non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius; proindeque morti obnoxius non erat. Quandoquidem, vt iam dixi, mors per peccatum in mundum introiuit. Verùm noſtrâ cauſſâ carne mortem oppetijt, vt nos à mortis tyrannide redimeret.

Deſcendit ad inferos, iiſque contritis, eas quæ ab orbe condito illic incluſæ tenebantur, animas liberauit. In ſepulcro conditus, tertiâ die reſurrexit: cùm ſcilicet mortem ſuperaſſet, victoriamque nobis aduerſus eam donaſſet, atque immortalitatis largitor immortalitatem carni conciliaſſet, diſcipulis viſus eſt, ipſiſque pacem impertiuit, ac per eos vniuerſo mortalium generi.

Poſt quadraginta autem dies in cælos aſcendit, atque in Patris dextrâ ſedet, rurſumque venturus eſt iudicare viuos & mortuos, ac reddere vnicuique iuxta opera ſua. Poſt glorioſam autem ſuam in cælos aſcenſionem, ſanctiſſimum Spiritum ad ſanctos ſuos diſcipulos in ignis ſpecie miſit: cuius inſtinctu peregrinis linguis loqui cœperunt, quemadmodum ipſe dabat eloqui illis. Hinc igitur per ipſius gratiam in omnes Gentes diſperſi ſunt, atque orthodoxam fidem prædicauerunt, baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti, & docentes ſeruare omnia Saluatoris præcepta. Ad hunc igitur modum Gentes à rectâ viâ aberrantes illuſtrarunt, ac ſuperſtitioſum idolorum errorem de medio ſuſtulerunt. Quamuis autem hoſtis, cladem ſuam indigniſſimè ferens, nunc quoque bellum aduerſus pios exeitet, ſtultis videlicet ac ſtolidis perſuadens vt idolorum cultum adhuc retineant: imbecilla tamen ipſius vis effecta eſt, atque ipſius frameæ per Chriſti potentiam in finem defecerunt. En tibi Dominum meum ac Deum & ſalutis auctorem paucis verbis declaraui: pleniùs autem eum cognoſces, ſi ipſius gratiam in animâ tuâ acceperis, diuinoque beneficio tibi contigerit, vt ipſius ſeruus fias.

Hæc verba vt regis filius audiuit, ipſius animus lumine perſtrictus eſt, ac præ lætitiâ è ſolio ſuo exurgens, Barlaamque complectens, dixit: Fortaſſe, niſi me coniectura fallit, vir præſtantiſſime, hic eſt inæſtimabilis ille lapis, quem non abs re occultum tenes, nec cuilibet promiſcuè oſtendis; verùm ijs demum, qui ſanis ac firmis animi ſenſibus præditi ſunt. Ecce enim vt hæc verba auribus excepi, ſuauiſſima lux pectus meum ſubijt, & graue illud mœroris velamen, quod iam pridem animo meo vndique incumbebat, ſtatim ſublatum eſt. Si igitur rectè conijcio, fac quæſo ſciam. Sin autem aliquid his, quæ abs te commemorata ſunt, præſtantius noſti, ne cuncteris id mihi rurſus aperire.

Rurſum igitur reſpondit Barlaam: Ita ſanè, mi domine ac rex, hoc eſt illud magnum myſterium, quod abſconditum

Marginalia: Matth. 3. — Chriſti miracula. — Matth. 19. — Chriſti crucifixio. — Eſa. 53. — Rom. 5. — Chriſti reſurrectio. — Ioan. 20. Act. 1. — Pſal. 67. — Chriſti adſcenſio. — Spiritus ſancti miſſio. — Matth. 28. — Cap. VIII. — Ioſaphat lumen fidei accepit. — Coloſſ. 1.

eſt

eſt à ſæculis & generationibus: in extremis autem temporibus hominum generi patefactum. Cuius declarationem olim per Spiritus diuini gratiam multi prophetæ ac iuſti viri prædixerunt, multifariàm multiſque modis edocti, atque altâ voce annuntiantes. Cumque ſalutem omnino futuram proſpicerent, eiuſque cernendæ cupiditate tenerentur, non tamen eam perſpexerunt: verùm vltima hæc generatio diuino beneficio ſalutis auctorem ſuſcepit. Quamobrem qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit.

Hebr. 11.

Mar. 16.

Dixit autem Ioſaphat: Omnia ea, quæ abs te dicta ſunt, ſine vllâ dubitatione credo: eumque, quem annuntias, Deum gloriâ afficio. Hoc vnum peto, vt ſine vllo errore cuncta mihi declares, quidque mihi faciendum ſit, exactè doceas. Atque etiam quidnam Baptiſmus ſit, quem ab ijs, qui fide præditi ſunt, accipi ais, deinceps fac intelligam.

Baptiſmus Chriſtianæ fidei radix.

Ille autem ad eum reſpondit: Sanctæ huius & incontaminatæ Chriſtianorum fidei velut radix ac certum fundamentum diuini Baptiſmi gratia eſt, vt quæ omnia à natiuitate contracta peccata expiet, atque ea inquinamenta, quæ ex vitio conflata ſunt, prorſus expurget. Sic enim Saluator mandauit, vt per aquam ac Spiritum regeneremur, atque ad veterem dignitatem redeamus: per orationem videlicet ac ſalutarem inuocationem, ad aquam accedente Spiritu ſancto. Baptizamur igitur iuxta Saluatoris ſermonem in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti. Atque ita Spiritus gratia in eius qui baptizatur animâ immoratur, eam illuſtrans, ac diuinam reddens, atque imaginem illam ac ſimilitudinem Dei, ad quam condita eſt, ipſi inſtaurans. Ac deinceps, veteribus omnibus vitij operibus abiectis, nouæ vitæ cum Deo pactum inimus, ac puriorem viuendi rationem auſpicamur: quò nimirum etiam coheredes eorum efficiamur, qui ad immortalitatem regenerati ſunt, ac ſempiternam ſalutem conſecuti ſunt. Citra Baptiſmum autem fieri non poteſt, vt quiſquam bonam ſpem conſequatur: quamlibet etiam pios omnes pietate antecelluerit. Sic enim Deus Verbum, qui, vt generi noſtro ſalutem afferret, humanitatem ſuſcepit, dixit: Amen dico vobis, niſi quis regeneratus fuerit ex aquâ & Spiritu ſancto, non intrabit in regnum cælorum. Quamobrem ante omnia te rogo, vt animo fidem accipias, ac ſtatim ardentiſſimo quodam deſiderio ad Baptiſmum accedas, nec vllam omnino moram adhibeas. Periculoſa ſiquidem eſt dilatio: propterea quòd præſtitutus morti dies incertus eſt.

Matth. 28.

Baptiſmi effectus.

Naz. orat. de ſanct. Baptiſm.

Sine Baptiſmo nulla bona ſpes eſſe poteſt.

Ioan. 3.

Periculoſa eſt ſalutis dilatio.

Ioſaphat autem ad ipſum dixit: Et quænam bona illa ſpes eſt, cuius fieri poſſe negaſti, vt quiſquam citra Baptiſmum compos fiat? Quidnam etiam illud eſt, quod cælorum regnum appellas? Vndenam item Dei humanitate induti verba audiuiſti? Quinam rurſus eſt incertus morti præſtitutus dies, de quo ingens ſollicitudo pectus meum ſubiens, mœroribus ac doloribus carnes meas conficit, atque adeò ipſum oſſium robur exeſt? Denique verùm morientes in nihilum dilabimur, an contrà poſt præſentem peregrinationem alia vita ſupereſt: hæc & his conſentanea ex te ſcire auebam.

Barlaam huiuſmodi reſponſum his verbis dedit: Bona ea ſpes, de quâ locutus ſum, regni cæleſtis eſt. Ea autem eſt eiuſmodi, vt nulla omnino humana lingua explicari poſſit. Ait enim Scriptura: Quæ oculus non vidit, & auris non audiuit, & in cor hominis non aſcenderunt, præparauit Deus diligentibus ſe. Cùm autem abiectâ hac craſſâ carne, beatitudinem illam diuino beneficio conſecuti fuerimus, tum ille, cuius beneficio ſpes noſtra nos minimè fefellerit, nos docebit, efficietque, vt bonorum illorum gloriam, omnem mentis captum ſuperantem, lucem illam, quæ nullâ oratione exprimi poteſt, vitam illam, quæ morte non interrumpitur, ac denique illam cum Angelis vitæ conſuetudinem cognoſcamus. Nam ſi hoc diuinitus conſequamur, vt cum Deo, quantum humanæ naturæ fas eſt, conſuetudinem habeamus, omnia ea, quæ nunc nobis ignota ſunt, ab eo ſciemus. Hoc enim, Scripturis diuinitus inſpiratis edoctus, omnium maximè cælorum regnum eſſe duco, nempe ad ſanctæ, & quæ vitæ initium dedit, Trinitatis contemplationem accedere, atque incomparabili ipſius lumine puriùs illuſtrari, ac reuelatâ facie ipſius gloriam omnem verborum facultatem ſuperantem contueri. Nec verò mirandum eſt, gloriam illam ac lucem & arcana bona nullis verbis declarari poſſe: neque enim ampla & eximia eſſent, ſi nos terreni & mortales, ac grauem hanc & affectionibus obnoxiam carnem geſtantes, ea tum cognitione percipere, tum verbis exprimere poſſemus. Quæ cùm exploratа tibi ſint, ea fide ſolâ citra vllam dubitationem accipe, atque ab omni fictione abhorre: illudque ſtude, vt per bona opera immortalem illam gloriam arripias. Quâ cùm tibi potiri contigerit, perfectiùs hæc cognoſces.

Iſa. 64. 1. Cor. 2.

Cælorum regnum in quâ re potiſſimùm conſiſtat.

1. Cor. 3.

Fide & bonis operibus ad æternam gloriam peruenitur.

Quòd

Quòd autem ex me quæſiuiſti, quonam modo nos incarnati Dei verba audierimus: hoc habeto, nos per ſacroſancta Euangelia, ea, quæ ad theandricam, hoc eſt Dei cum homine coniuncti, diſpenſationem pertinent, didiciſſe. [illegible] in Euangeliis. Nam ita ſanctus ille liber appellatur, vt qui immortalitatem & ſtatum à corruptione alienum, & ſempiternam vitam, & peccatorum remiſſionem, & cælorum regnum, nobis qui mortales interituique obnoxij ac terreni ſumus, fauſte annunciet. Quem quidem ſcripſerunt, qui ſpectatores ac miniſtri Verbi fuerunt. De quibus ſuperius dixi, quòd Saluator noſter Chriſtus diſcipulos & apoſtolos elegerit. Qui quidem nobis poſt glorioſam Dei in cælos aſcenſionem, ipſius in terrâ vitæ rationem, & doctrinam ac miracula, quantum ab hominibus præſtari poterat, litterarum monumentis mandarunt. Sic etenim in extremâ libri ſui parte eximius ille inter diuinos Euangeliſtas dixit: [Ioan. 21.] Sunt & alia multa, quæ fecit Ieſus, quæ ſi ſcribantur per ſingula, nec ipſum arbitror mundum eos qui ſcribendi ſunt, capere poſſe libros.

In hoc igitur diuino Euangelio, tum incarnationis, tum declarationis, tum miraculorum, tum præceptorum ipſius hiſtoria, Dei ſpiritu exarata continetur. Ac deinde ſupplicij illius ab omni labe remoti, quod Dominus noſtrâ cauſſâ ſubijt, ſanctæque triduo pòſt reſurrectionis, atque in cælos aſcenſionis, ac denique illuſtris ac metuendi ipſius ſecundi aduentus mentio habetur. Rurſum enim Dei Filius cum gloriâ, [Luc. 21.] omni ſermone præſtantiori atque ingenti cæleſtis militiæ multitudine in terram venturus eſt, vt de mortalium genere ſententiam ferat, atque vnicuique pro eo ac geſſit, rependat. Etenim cùm Deus hominem ab [Gen. 2.] initio effinxiſſet (quemadmodum etiam iam tibi expoſui) inſufflauit in eum ſpiraculum vitæ: quæ quidem anima rationis atque intelligentiæ particeps appellatur. Quoniam autem morte damnati ſumus, omnibus nobis mori neceſſe eſt: nec fieri poteſt, vt hic calix hominem vllum prætereat. [Quid ſit mors.] Nihil autem eſt aliud mors, quam animi à corpore diſiunctio. Ac quidem illud corpus, quod è terrâ effictum eſt, poſteaquam ab animo ſciunctum eſt, in terram, [Gen. 3. Eccl. 3.] ex quâ ſumptum fuerat, reuertitur, ac corruptum diſſoluitur. Anima autem immortalis cùm ſit, eò proficiſcitur, quò ſummus ille effector imperat, vel, vt rectiùs loquar, quemadmodum ipſa ſibi, cùm adhuc in carne verſatetur, hoſpitium præparauit. [Mortis vita.] Vt enim quiſque vitæ munere hîc functus fuerit, illic recepturus eſt.

Denique confectis longis temporum curriculis, Deus noſter cum metuendâ & ſermonis facultatem ſuperante gloriâ ad iudicium de orbe ferendum veniet. [Iudicium.] Cuius metu [Luc. 21.] cælorum virtutes commouebuntur, atque omnis Angelorum exercitus tremore correptus coram ipſo adſtabit: tum videlicet, cùm in Archangeli voce ac diuinâ tubâ [1. Theſſ. 4.] mortui ad vitam redibunt, ac tremendo ipſius throno ſiſtentur. Eſt autem reſurrectio, animæ rurſus cum corpore coniunctio. [Reſurrectio.] Quocircà hoc ipſum corpus, quod interit [1. Cor. 15.] ac diſſoluitur, ita reſurget, vt deinceps interire nequeat. Nec verò huic rei fidem vllo modo abrogare in mentem tibi veniat. Neque enim ei, qui ipſum primùm è terrâ effinxit, poſteaquam in terram, ex quâ ſumptum eſt, redijt, iuxta Creatoris ſententiam rurſus ad vitam excitare impoſſibile eſt. Nam ſi, quòd Rex Deus ex nihilo in ortum produxerit, tecum reputes, iſtud ſatis magno argumento tibi futurum eſt. Etenim [Gen. 2.] ſumptâ terrâ, quæ priùs non erat, hominem procreauit. Quonam igitur modo è terrâ homo factus eſt? Quonam modo ipſa ex nihilo producta eſt? Quonam item fundamento nititur? Quonam denique modo ex ipſâ, infinita tum brutorum, tum ſeminum, tum ſtirpium genera producta ſunt? Quinetiam in noſtro quoque ortu velim hoc conſideres. An non enim perexiguum ſemen in terram, hoc eſt in vuluam ipſum excipientem emittitur? Vnde igitur hæc tanta animalis effectio?

Quamobrem ei, qui omnia ex nihilo produxit, atque etiamnum producit, minimè impoſſibile eſt, corpora ea, quæ morte extincta atque corrupta ſunt, è terrâ ad vitam reuocare, vt vnuſquiſque conſentaneam operibus ſuis mercedem recipiat. [2. Cor. 5.] Laboris enim eſt, inquit ille, præſens tempus: futurum autem, mercedis. [Pſalm. 61.] Alioqui, vbinam Dei iuſtitia erit, niſi ſit reſurrectio? [Dei iuſtitia ſine reſurrectione conſtare non poteſt.] Siquidem multi probi viri, cùm in hac vitâ multas calamitates ac multa ſupplicia tuliſſent, per vim tandem de medio ſublati ſunt. Nonnulli contrà impij ac facinoroſi homines, in delicijs ac proſperis rerum ſucceſſibus præſentem vitam conſumpſerunt: at Deus, vt qui ſimul & bonitate & iuſtitiâ præſtet, reſurrectionis ac referendarum rationum diem conſtituit: vt, cùm quæque anima corpus ſuum receperit, improbus quidem & ſceleratus, qui hîc omnia ſecunda ac læta habuerit, illic ſcelerum pœnas luat: probus contrà eorum quæ iniquè geſſerit, pœnis in hac vitâ perſolutis illic bonorum hereditatem conſequatur. Audient enim, inquit Dominus, qui in mo- [Ioan. 5.]

 numen-

numentis ſunt, vocem Filij Dei. Et exibunt, qui bona fecerunt, in reſurrectionem vitæ: qui autem mala egerunt, in reſurrectionem iudicij. Quo ſcilicet tempore ſedes quoque collocabuntur, atque Antiquus dierum, rerumque omnium parens & architectus præſidebit. Ac libri aperiuntur, in quibus omnium noſtrûm actiones, ſermones, cogitationes inſcriptæ continentur. Atque igneus fluuius rapido curſu voluetur, cunctaque quæ in abſtruſo delitescunt, patefient. Non illic patronus, aut verborum lenocinium, aut falſa excuſatio, aut opum potentia, aut dignitatum faſtus, aut ampliſſimæ munerum largitiones rectum iudicium ſupprimere poterunt: verùm incorruptus ille ac verus iudex, ad iuſtitiæ laucem omnia perpendet, hoc eſt, & actionem, & ſermonem, & cogitationem. Ac proficiſcentur, qui virtutibus operam dederunt ad ſempiternam vitam, & lucem omnem orationis vim excedentem, vt cum Angelis oblectentur, atque arcanis bonis fruantur, ſanctæque Trinitati purè aſtent. Qui autem turpibus flagitijs ſeſe deuinxerint, atque omnes impij & peccatores ad ſempiternum cruciatum, qui quidem gehenna dicitur, & exteriores tenebræ, & inſomnis vermis, & ſtridor dentium, aliaque innumera tormenta.

Dan. 7.

Grauiſſima pœna damnatorum eſt viſione Dei carere.

Quorum omnium nullum æquè graue & acerbum eſt, atque à Deo abalienari, & à dulciſſimâ ipſius facie abijci, gloriaque illâ, quæ nullis verbis exponi poteſt, orbari, atque inſpectante vniuerſo orbe traduci, & ignominiâ, quæ numquam finem habitura ſit, notari. Poſteaquam enim horrenda illa ſententia edita fuerit, omnia deinceps immutabilia, & conuerſionis omnis expertia manebunt: ſic videlicet, vt nec vita læta iuſtis finem habitura, nec afflictio & pœna peccatoribus terminum acceptura ſit. Neque enim ſublimior poſt eum alter iudex eſt, nec per ſequentia opera purgatio, nec præſtitutus emendationis terminus, nec alia vlla ijs qui in cruciatu verſabuntur, ars & ratio: quippe cùm ſupplicium vnà cum ipſis in ſempiternum duret.

2. Pet. 3. Quæ cùm ita ſint, quales tandem nos in ſanctis conuerſationibus ac pijs actionibus eſſe oportet, vt digni habeamur venturas minas effugere, atque à dextris Filij Dei ſtare? Nam hæc iuſtorum ſtatio eſt: quemadmodum contrà miſerrima ad ſiniſtram pars peccatoribus aſſignata eſt. Pòſt autem Dominus iuſtos Patris ſui benedi-

Matth. 25. ctos vocans, in perpetuum regnum introducet: peccatores autem cum irâ & excratione à ſuaui & tranquillâ facie ſuâ abiectos (quo nihil grauius & acerbius excogitari poteſt) ad ſempiternam pœnam ablegabit.

CAP. XI.

Ioſaphat futurorum rationem exquirit.

Ioſaphat autem his ad eum verbis vſus eſt: Magnas quaſdam & admirandas res, magnoque metu ac tremore dignas mihi, ô homo, narras, ſiquidem hæc ita ſe habent, atque poſtquam fatis conceſſerimus, & in cinerem ac puluerem diſſoluti fuerimus, reſurrectio & regeneratio futura eſt, rerumque in vitâ geſtarum examen ac merces. Verùm quo argumento hæc probas? & quonam ei rei, quæ nondum oculis perſpecta eſt, auditæ atque intellectæ vſque adeò firmam & indubitatam fidem adhibuiſtis? Nam quæ iam geſta ac re ipsâ declarata ſunt, etiamſi ipſi minimè videritis, at ab ijs qui ea viderunt ac memoriæ prodiderunt, audiuiſtis. Quonam autem modo de rebus futuris tam magna & prætumida prædicantes, certam de ijs fidem nacti eſtis?

Probantur futura ex præcedentibus.

Reſpondit Barlaam: Ex ijs, quæ iam contigerunt, de futuris etiam certam fidem nactus ſum. Nam qui hæc prædicarunt, nec vllâ in re à vero aberrarunt, verùm per ſigna & prodigia, variaſque virtutes ſermonibus ſuis robur conciliarunt, ijdem etiam de futuris nos admonuerunt. Quemadmodum igitur hîc nihil præpoſterum ac fictum docuerunt, verùm omnia ea quæ ab ipſis dicta & facta ſunt, ſole clariùs effulſerunt: eodem quoque modo illic verè omnia tradiderunt. Quæ quidem etiam ipſe Dominus noſter ac herus Ieſus Chriſtus, tum ſermone, tum opere confirmauit. Amen Ioan. 11. enim, inquit, dico vobis, quia venit hora, quando mortui audient vocem Filij Dei, & qui audierint, viuent. Ac rurſum: Venit Luc. 20. hora, in quâ omnes qui in monumentis ſunt, audient vocem Filij Dei. Et procedent qui bona fecerunt in reſurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in reſurrectionem iudicij. Ac rurſum ait: De mortuorum autem reſurrectione non legiſtis quod dictum eſt vobis à Deo, dicente, Ego ſum Deus Abraham, Deus Iſaac, & Deus Iacob? Deus porrò mortuorum Deus non eſt, ſed viuentium. Vt enim colliguntur zizania, & Matth. 24. comburuntur: ſic erit in conſummatione ſæculi huius. Mittet Filius Dei Angelos ſuos, & colligent de regno eius omnia ſcandala, & eos qui faciunt iniquitatem. Et mittent eos in caminum ignis: illic erit fletus & ſtridor dentium. Tunc iuſti fulgebunt ſicut ſol in regno Patris eorum.

Hæc dicens addidit: Qui habet aures audiendi, audiat. His igitur pluribuſque alijs Luc. 8.

verbis

[illegible] ſcorporum [illegible] nem [illegible] Re ipſa autem ſermonibus ſuis [illegible], cum mortuos ad vitam re[illegible] ſub terreſtris vitæ ſuæ cataſtro[illegible] m quemdam amicum ſuum, [illegible] duo mortuus erat, ac fœte[illegible] mento vocauit eumque qui [illegible] lauerat, viuum exhibuit. Q[illegible] Dominus perfectam, nec tam [illegible] am reſurrectionem auſpica[illegible] morte in carne deguſta[illegible] vitam rediit, ac mortuo[illegible] cutus effectus eſt. Quamquam [illegible] quoque à morte ad vitam excitati [illegible] morte tamen rurſus functi ſunt, nec [illegible] turæ veræ reſurrectionis imaginem ex[illegible] ere potuerunt. Solus autem ipſe reſurrectionis illius auctor ac princeps extitit, vt qui immortali reſurrectione ad vitam rediret. Hæc [illegible] etiam, qui ab initio ſpectatores ac miniſtri verbi fuerunt, prædicauerunt. Ait enim beatus Paulus, qui non ab hominibus, ſed e cælo vocatus eſt: Notum vobis facio, fratres, Euangelium quod annuntiaui vobis. Tradidi enim vobis in primis, quod & accepi, quòd Chriſtus mortuus eſt pro peccatis noſtris ſecundum Scripturas, & quòd ſepultus eſt, & quòd reſurrexit, ſecundum Scripturas. Si autem Chri- *1. Cor. 15.* ſtus prædicatur quòd reſurrexit à mortuis, quomodo dicunt quidam, quòd reſurrectio mortuorum non eſt? Nam ſi mortui non reſurgunt, ne Chriſtus quidem reſurrexit. Si autem Chriſtus non reſurrexit, inanis eſt fides veſtra. Adhuc eſtis in peccatis veſtris. Si in hac tantùm vitâ ſperantes ſumus in Chriſto, miſerabiliores ſumus omnibus hominibus. Nunc autem Chriſtus reſurrexit à mortuis primitiæ dormientium. Quoniam quidem per hominem mors, per hominem autem reſurrectio mortuorum. Vt enim in Adam omnes moriuntur, ita in Chriſto omnes viuificabuntur. Et paucis interiectis: Oportet enim, inquit, corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Cùm autem mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet ſermo qui ſcriptus eſt, Abſorpta eſt mors in victoriâ. Vbi eſt mors victoria tua? Vbi eſt mors ſtimulus tuus? Deſtruetur autem prorſus ac delebitur mortis potentia, vt [illegible] ſuam non exerat, verum deinceps hominibus immortalitas atque incorruptio [illegible] tas ſempiterna concedatur. Erit [illegible] tur, erit, inquam, ſine vllâ dubitatione mortuorum reſurrectio: idque certiſſimè credimus. Quinetiam rerum in vitâ geſtarum, examen ac præmia & pœnas fore perſpectum habemus, in metuendo videlicet aduentus Chriſti die, in quo cæli igne ſoluentur, & elementa ardore contabeſcent, *1. Pet. 3.* vt Theologi cuiuſdam verbis vtar. Nouos autem cælos, ac nouam terram ſecundùm ipſius promiſſionem exſpectamus. Nam quod illic operum præmia & pœnæ ſint, nihilque omnino bonorum vel malorum negligatur, verum & actionum, & verborum, & cogitationum merces recondita ſit, ex his Chriſti verbis conſtat: Quicumque *Matth. 10* potum dederit vni ex minimis iſtis calicem aquæ frigidæ, tantùm in nomine diſcipuli, non perdet mercedem ſuam. Ac rurſum ex his: Cùm venerit Filius hominis in maieſta- *Matth. 25.* te ſua, & omnes Angeli cum eo, tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſuæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes, & ſeparabit eos ab inuicem, ſicut paſtor ſegregat oues ab hœdis. Et ſtatuet oues quidem à dextris ſuis, hœdos autem à ſiniſtris. Tunc dicet Rex his qui à dextris erunt: Venite benedicti Patris mei: poſſidete regnum vobis paratum à conſtitutione mundi. Eſuriui enim, & dediſtis mihi manducare: ſitiui, & dediſtis mihi bibere: hoſpes eram, & collegiſtis me: nudus, & cooperuiſtis me: infirmus, & viſitaſtis me: in carcere eram, & veniſtis ad me. Cur his verbis vtitur, niſi quia beneficia, quæ à vobis in egentes conferuntur, ſibi aſcribit? Et alio loco ait: Omnis quicumque confitebi- *Luce 12.* tur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui eſt in cælis.

Operum merces aſſeruatur in die iudicij.

En per hæc omnia, ac plura alia, firma & certa eſſe bonorum operum præmia declarauit. Quemadmodum etiam contrà improbatum actionum pœnas illic reconditas eſſe denuntiauit, per admirandas ſcilicet & eximias parabolas, quas ille ſapientiæ fons prorſus ſapienter expoſuit. Etenim diuitem quemdam inducit, pur- *Luce 16.* purâ & byſſo indutum, ac quotidie ſplendidè epulantem; tenacem autem atque à miſericordiâ remotum, adeò vt pauperem quemdam, Lazarum nomine, ad fores ſuas iacentem deſpiceret, ac ne ipſas quidem menſæ ſuæ micas ei impertiret. Vtroque igitur extremo vitæ die functo, pauper quidem ille atque vlceroſus in Abrahæ ſinum delatus eſt (quo nempe vocabulo proborum virorum ſedem declarauit) diues contrà acerbiſſimo flammæ ſupplicio in inferno addictus eſt. Ad quem etiam Abraham his verbis vtebatur: Recepiſti bona in vitâ tuâ, & Lazarus ſimiliter mala. Nunc autem ipſe conſolatur, tu verò cruciaris.

Merces ac præmia bonorum operum aſſeruantur ex hiſtoriâ de Lazaro & epulone.

Rur-

Item ex parabolâ de rege qui nuptias filio fecit. Matth. 22.

Rurſum alio loco cælorum regnum homini regi ſimile eſſet ait, qui filio ſuo nuptias fecit. Per nuptias porrò futura lætitia & claritas indicatur. Etenim ad humiles ac terrenis affectibus imbutos homines verba faciens, ab ijs rebus quæ ipſis vſitatæ ac familiares erant, parabolas ducebat: non quòd nuptias & menſas in æuo illo eſſe oſtenderet, ſed ad eorum craſſitiem ſeſe demittens, his vocabulis vtebatur, vt futura ipſis perſpicua faceret. Omnes itaque, inquit, rex ille ſublimi præconio ad nuptias inuitauit, atque vt bonis illis ad ſatietatem vſque fruerentur.

Multi autem eorum, qui inuitati fuerant, ire neglexerunt: verum ſe ipſos partim in agris, partim in negotiationibus, partim in vxoribus nuper acceptis occupantes, nuptialis thalami ſplendore caruerunt. Illis autem ſuâ ſponte à ſuauiſſimâ illâ lætitiâ excluſis, alij vocati ſunt, atque impletæ ſunt epulæ diſcumbentibus. Ingreſſus autem rex vt videret diſcumbentes, vidit illic hominem non veſtitum veſte nuptiali. Et dixit ei: Amice, quomodo huc intraſti, non habens veſtem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex miniſtris: Ligatis pedibus ac manibus eius, tollite eum, & mittite in tenebras exteriores. Illic erit fletus & ſtridor dentium.

Explicatio ſuperioris parabolæ.

Per hos porrò qui nuptijs intereſſe recuſarunt, nec ei, à quo vocabantur, vllo modo morem geſſerunt, illi ſignificantur, qui ad Chriſti fidem minimè accurrerunt, verùm aut in idolorum cultu, aut in aliquâ hæreſi perſtiterunt. Per eum autem qui veſte nuptijs conſentaneâ carebat, is demum intelligitur, qui fide quidem præditus fuit, ceterùm ſpiritualem veſtem impuris flagitijs conſpurcauit, meritoque proinde à nuptialis thalami lætitiâ ſubmotus eſt.

Item ex parabolâ decem virginum. Matth. 25.

Quin aliam quoque huiuſmodi parabolam eòdem pertinentem attulit, propoſitis nimirum decem quibuſdam virginibus, quarum quinque prudentes erant, & quinque fatuæ. Quæ quidem fatuæ acceptis lampadibus ſuis non ſumpſerunt oleum ſecum, prudentes autem ſumpſerunt. Hoc autem loco per oleum probarum actionum poſſeſſionem ſignificauit.

Oleum quid ſignificet.

Quid media nox.

Mediâ autem nocte, inquit, clamor factus eſt; Ecce ſponſus venit, exite obuiam ei. Porrò per mediam noctem diei illius incertitudinem indicauit. Tunc ſurrexerunt omnes virgines illæ: & quæ paratæ erant, exierunt obuiam ſponſo, & intrauerunt cum eo ad nuptias, & clauſa eſt ianua. Quæ autem imparatæ erant (quas etiam idcircò non abs re ſtultas appellauit) cùm lampades ſuas extingui perſpicerent, ad oleum emendum ſeſe contulerunt. Poſteaque clauſis iam foribus accedentes, clamabant, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis. Ipſe autem reſpondens, dixit eis: Amen dico vobis, neſcio vos. Ex his omnibus perſpicuè conſtat, improbis actionibus, atque adeo ſermonibus, ipſiſque etiam cogitationibus, ſuam eſſe mercedem conſtitutam.

Dixit enim Saluator: Dico vobis, quòd omne verbum otioſum, quod locuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die iudicij. Matth. 12. Ac rurſum: Veſtri verò & capilli capitis omnes numerati ſunt. Matth. 10. Quo ſcilicet loco per capillos minutiſſimas etiam conſiderationes, animique cogitationes ſignificauit.

Ex Scripturâ noui Teſtamenti.

Conſentanea autem his quoque beatus Paulus tradit: Viuus eſt, inquit, ſermo Dei, & efficax, ac penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vſque ad diuiſionem animæ & corporis, ſpiritus quoque & compagum ac medullarum, & diſcretor cogitationum & intentionum cordis. Hebr. 4. Et non eſt vlla creatura inuiſibilis in conſpectu eius, omnia autem nuda & aperta ſunt in oculis eius: ad quem nobis eſt ſermo.

Ex Prophetis.

Hæc etiam Prophetæ longis ab hinc temporibus, Spiritus ſancti gratiâ illuſtrati, apertiſſimè nuntiauerunt. Ait enim Iſaias: Ego opera illorum noui, & reddam eis. Iſa. 66. Ecce venio vt congregem omnes gentes & linguas: & venient, & videbunt gloriam meam: & erit cælum nouum, & terra noua, quæ ego faciam manere coram me. Et veniet omnis caro, & adorabit me in conſpectu meo, dicit Dominus: & exibunt, & videbunt cadauera hominum, qui præuaricati ſunt in me. Nam vermis eorum non morietur: & ignis eorum non extinguetur. Et erunt vſque ad ſatietatem viſionis omni carni. Ac rurſum de die illo ait: Iſa. 13. Et inuoluetur cælum ſicut liber, omnes ſtellæ cadent ſicut folium de vineâ. Ecce enim dies Domini venit plenus furore & irâ, ad ponendam terram in ſolitudinem, & peccatores eius conterendos ex eâ. Quoniam ſtellæ cæli & ſplendor earum non expandent lumen ſuum. Et obtenebrabitur ſol in ortu ſuo, & luna non ſplendebit in lumine ſuo. Et quieſcere faciam ſuperbiam infidelium, & arrogantiam fortium humiliabo. Ac rurſus ait: Iſa. 5. Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quaſi vinculum plauſtri, peccatum. Væ qui dicitis malum bonum, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Væ qui potentes eſtis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miſcendam ebrietatem. Qui iuſtificatis impium pro muneribus, & iuſtitiam

tiam iuſti auferetis ab eo. Qui declinatis iudicium pauperum, & diripitis ſubſtantiam egenorum, vt ſit vobis orphanus in prædam. Et quid facietis in die viſitationis? & ad quem confugietis in auxilium? & vbi derelinquetis gloriam veſtram, ne in viſitationem incidatis? Propter hoc, ſicut deuorat ſtipulam lingua ignis, & calor flammæ exurit: ſic radix eorum quaſi fauilla erit, & germen eorum vt puluis. Abiecerunt enim legem Domini exercituum, & eloquium ſancti Iſraël blaſphemauerunt.

Eódem accedit, quod ait alius Propheta: Iuxta eſt dies Domini magna & velox nimis. Vox diei Domini amara, tribulabitur fortis. Dies iræ dies illa, dies tribulationis & anguſtiæ, dies calamitatis & miſeriæ, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulæ & turbinis, dies tubæ & clangoris ſuper ciuitates munitas, & ſuper angulos excelſos. Et tribulabo malignos, & ambulabunt cæci, quia Domino peccauerunt: & effundetur ſanguis eorum ſicut humus, & corpus eorum ſicut ſtercora. Sed & argentum eorum, & aurum eorum non poterit liberare eos in die furoris Domini. In igne zeli eius deuorabitur omnis terra, quia conſummationem cum feſtinatione faciet cunctis habitantibus terram. Inſuper etiam Dauid rex & propheta ad hunc modum clamat: Deus manifeſtè veniet, Deus noſter, & non ſilebit. Ignis in conſpectu eius exardeſcet, & in circuitu eius tempeſtas valida. Aduocabit cælum deſurſum, & terram diſcernere populum ſuum. Ac rurſum: Exurge Deus, inquit, & iudica terram: quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi. Ac rurſum: Tu reddes vnicuique iuxta opera ſua. Complura autem etiam alia huiuſmodi, tum Pſalmiſta, tum omnes prophetæ diuino Spiritu edocti, de futuro iudicio ac mercede prædicarunt. Quorum ſermones Saluator quoque certiſſimè confirmans, nos mortuorum reſurrectionem, rerumque in vitâ geſtarum mercedem, atque immortalem futuri ſæculi vitam credere docuit.

Soph. 1.

Pſal. 49.

Pſalm. 7.

Cap. X. Ioſaphat quid ſibi faciendum inquirit.

Ioſaphat autem ingenti ob hæc verba animi compunctione plenus, lacrymis perfundebatur, atque his ad ſenem verbis vſus eſt: Omnia mihi perſpicue declaraſti, ac horrendam hanc & admirandam narrationem luculentâ oratione complexus es. His itaque nobis propoſitis, quid tandem faciendum eſt, vt ea ſupplicia, quæ ſceleratis hominibus parata ſunt, effugiamus, ac iuſtorum gaudium conſequamur?

Reſpondit Barlaam: Litteris ſacris proditum eſt, quòd cùm Petrus, qui apoſtolorum princeps vocatus eſt, plebem doctrinâ inſtrueret, corde compuncti ſunt: quemadmodum ſcilicet tu quoque hodierno die. Cumque dixiſſent: Quid faciemus? Petrus ad eos dixit: Pœnitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrùm in remiſſionem peccatorum: & accipietis donum Spiritus ſancti. Vobis enim eſt promiſſio, & filijs veſtris, & omnibus qui longè ſunt, quoſcumque aduocauerit Dominus Deus noſter. En igitur ipſe miſericordiæ ſuæ diuitias in te effudit, teque qui animo ac voluntate procul ab eo diſſitus eras, & alienis, non dicam dijs, ſed peſtiferis dæmonibus, & ſurdis ac ſenſus expertibus ſtatuis cultum adhibebas, acciuit. Quocircà ante omnia ad eum, qui te vocauit, accede: à quo veram tam eorum quæ oculis cernuntur, quàm quæ ab oculorum ſenſu remota ſunt, cognitionem conſequèris. Quòd ſi poſteaquam vocatus es, accedere recuſas, aut moras nectis, iuſto Dei iudicio exheres eris, ac repudiaberis, quia ipſe repudiaſti. Ad hunc enim modum ipſe quoque apoſtolus Petrus ad quemdam diſcipulum dixit: Ego autem credo, quòd & obediuiſti vocationi, & adhuc ſincerius obediens, crucem tolles, Deumque ac Dominum te vocantem ſequêris, qui te à morte ad vitam, & à tenebris ad lucem inuitat. Nam profectò Dei ignoratio, animæ caligo ac mors eſt: & ſimulacra colere ad naturæ exitium, amentiam omnem excedit.

Act. 2.

Barlaam eum ad pœnitentiam & Baptiſmum hortatur.

Hæc ex libro quodam apocrypho ſumpta videntur.

Dei ignoratio animæ caligo eſt.

Quos quidem homines cuinam rei ſimiles eſſe dicam? & quanam imagine eorum ſtoliditatem tibi ob oculos ponam? Sed tamen exemplum quoddam tibi proponam, quod mihi à viro quodam ſummâ ſapientiâ prædito commemoratum eſt. Aiebat enim, ſimulacrorum cultores aucupi ſimiles eſſe, qui cùm luſciniam, perexiguam auiculam, cepiſſet, gladiumque arripuiſſet vt eam iugularet ac comederet, ea, conceſsâ ſibi articulatâ voce, ad aucupem dixit: Quidnam, ô homo, ex mea nece ad te vtilitatis rediturum eſt? neque enim per me ventrem tuum explere poteris. At ſi me vinculis liberaueris, tria præcepta tibi tradam: quibus ſi parueris, magnis per omnem vitam commodis afficieris. Ille autem ex ipſius ſermone admiratione commotus, ſeſe facturum recepit, vt ſi nouum aliquid ab eâ audiret, ſtatim eam libertate donaret, ac miſſam faceret. Conuerſa itaque luſcinia, homini ait: Numquam rem, quam conſequi nequeas, aggredere. Numquam rei præteritæ te pœniteat. Rei incredibili numquam fidem adhibe. Hæc tria mãdata ſerua:

Cui ſimiles ſint idolorum cultores, egregio de luſciniâ apologo docet.

&

& præclarè tecum agetur. Ille autem horum verborum ſagacitatem ac prudentiam admiratus, eam vinculis ſolutam in aërem emiſit. Luſcinia itaque periculum facere cupiens, an ille verborum eorum, quæ audierat, vim intellexiſſet, atque aliquam ex ipſis vtilitatem percepiſſet, per aërem volitans, ad eum dixit. Pro quàm nihil eſt in te conſilij, ô homo! qualem theſaurum hodie amiſiſti! Eſt ſiquidem in meis viſceribus vnio, ſtruthionis ouum magnitudine excedens. Quæ vt ille audiuit, mœrore conturbatus eſt, eumque pœnituit quòd luſcinia ex ipſius manibus effugiſſet. Atque eam rurſum arripere tentans, dixit: Veni quæſo in ædes meas: atque vbi præclare & humaniter à me accepta fueris, honorificè te dimittam. Luſcinia autem ipſi dixit: Nunc planè te ſtultum ac vecordem eſſe ſcio. Nam poſteaquam ea, quæ ad te dicta ſunt, prompto animo excepiſti, ac libenter audiſti, nihil ex eis emolumenti conſecutus es. Admonui enim te, ne ob rem præteritam pœnitentiâ ducereris: & ecce mœrore conturbatus es, proptereà quòd è manibus tuis fugâ me ſubduxerim, pœnitentiâ videlicet ob rem præteritam affectus. Præcepi tibi, ne ea, quæ aſſequi non poſſes, aggrederens: & tamen arripere me conaris, cum iter meum aſſequi nequeas. Ad hæc id quoque tibi edixi, ne incredibili ſermoni fidem arrogares: & tamen in viſceribus meis vnionem, ſtaturæ meæ modum excedentem ineſſe credidiſti: neque tantulum tibi prudentiæ fuit, vt intelligeres, me totam ad oui ſtruthionis magnitudinem minimè accedere. Quonam itaque pacto tantum vnionem corpuſculum iſtud caperet?

Ad hunc igitur modum illi quoque in ſummâ ſtultitiâ verſantur, qui in ſimulacris confidunt. Nam ea manibus ſuis effecerunt, & opera digitorum ſuorum adorant, dicentes: Hi opifices noſtri ſunt. Qui fit igitur, vt eos quos effecerunt & condiderunt, opifices ſuos eſſe cenſeant? *Idololatrarum vecordia.* Quin etiam cùm ea magno ſtudio cuſtodiant, ne à furibus ſurripiantur, tamen ſalutis ſuæ cuſtodes nuncupant. Atqui, quæ hæc ſtultitia eſt, illud non intelligere, fieri non poſſe, vt qui ſibiipſis opem ferre ac ſe tueri nequeunt, alios tueri ac ſeruare poſſint? Ac præterea opes ſuas effundunt, dum ſtatuas & ſimulacra dæmonibus excitant, eoſque bonorum datores eſſe nugantur: ab iis ea ſibi dari, quæ nec ipſi vnquam habuerunt, nec vnquam habituri ſunt. Eoque nomine ſcriptum eſt: *Pſal. 113.* Similes illis fiant, qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis. Qui quidem aurifice mercede conducto ſimulacrum manu effecerunt, ac prono corpore ipſum adorarunt. Humeris illud tollunt ac proficiſcuntur: ſi autem ipſum vſpiam collocarint, illic manet, nec moueri poteſt. Et quantumlibet quis ipſi clamauerit, non exaudiet, nec ex calamitatibus eum eripiet. Quamobrem confundantur qui in ſculptilibus confidunt & qui dicunt iis quæ conflata ſunt, Vos dij noſtri eſtis. *Deut. 32.* Immolauerunt enim dæmonijs, & non Deo, dijs quos ignorabant. Noui recenteſque venerunt, quos non coluerunt patres eorum. Generatio enim peruerſa eſt, nec iam fides ipſis ineſt.

Ex hac igitur peruerſâ & incredulâ generatione Dominus te vocat, his verbis vtens: *Dij falſi multi.* Exi de medio eorum, ac ſeparare, & immundum noli tangere: *Num. 16.* verùm à generatione hac peruerſà te eripe. Surge & ambula: *Mich. 2.* quia non habes hic requiem. Etenim multiplex deorum, qui à vobis coluntur, principatus præpoſterus eſt, & cum diſſidio coniunctus, atque eiuſmodi, qui nullo modo conſiſtere queat. Apud nos autem non ſunt dij multi, nec Domini multi, verùm vnus Deus Pater, ex quo omnia, & nos in ipſum: & vnus Dominus Ieſus Chriſtus, per quem omnia, & nos per ipſum, qui eſt imago Dei inuiſibilis, primogenitus omnis creaturæ, & omnium ſæculorum, quoniam in ipſo creata ſunt omnia, tam quæ in cælis quàm quæ in terrâ, tam viſibilia quam inuiſibilia, ſiue Throni, ſiue Dominationes, ſiue Principatus, ſiue Poteſtates. *Verus unus. 1. Cor. 8. Coloſſ. 1.* Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil quod factum eſt: *Ioan. 1.* & vnus Spiritus ſanctus, in quo omnia, qui Dominus eſt, & viuificat, qui Deus eſt, & diuinitatem affert, Spiritus bonus, Spiritus rectus, Spiritus paraclitus, Spiritus adoptionis filiorum. Horum vnuſquiſque Deus eſt, ſi ſeparatim conſideretur: vt Pater, ſic Filius: vt Filius, ſic Spiritus ſanctus. Vnus autem Deus in tribus perſonis, vna natura, vnum regnum, vna potentia, vna gloria, vna ſubſtantia: *Trinitatis myſterium.* quæ perſonarum ratione diuiditur, ſed Deitatis reſpectu vna eſt. Vnus enim eſt Pater, cui proprium eſt genitum non eſſe. Vnus item vnigenitus Filius, cui proprium eſt genitum eſſe. Vnus denique Spiritus ſanctus, cui proprium eſt proceſſiſſe. Sic enim nos ex lumine, hoc eſt ex Patre, lumen, id eſt Filium, in lumine, hoc eſt Spiritu ſancto, cernentes, in tribus perſonis vnam diuinitatem laude ac gloriâ afficimus. *Pſal.* Atque ipſe verus ac ſolus Deus eſt, qui in Trinitate agnoſcitur: quoniam ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo omnia ſunt. *Rom. 11.*

Huius beneficio & gratiâ ipſe quoque, cùm de tuo ſtatu certior factus eſſet, miſſus

ſum

ſum, vt ea te docerem quæ didici, atque ab ineunte ætate vſque ad hanc canitiem ſeruaui. *Marc.16.* Quocirca ſi credideris, & baptizatus fueris, ſaluus eris: ſi autem non credideris, condemnaberis. *Res mundi fluxa ac breui peritura.* Nam ea quæ hodierno die cernis, & quibus gloriaris, hoc eſt, gloria, & deliciæ, & opes, & omnis huiuſce vitæ impoſtura, iam iamque præteribunt, teque inuitum etiam ac repugnantem hinc eijcient.

Barlaam pænu terret Ioſaphat. Ac corpus quidem perexiguo ſepulchro includetur, ſolum relictum, atque omni amicorum & cognatorum cœtu deſtitutum. Faceſſent autem mundi iucunditates, atque ingens quædam inſuauitas ac fœtida corruptio præſentis pulchritudinis & fragrantiæ loco tibi vndique affundetur. Anima verò tua inferno addicta, in inferiores terræ partes vſque ad poſtremam reſurrectionem conijcietur. Quo ſcilicet tempore anima recepto corpore ſuo à Domini facie proijcietur, ac gehennæ, cuius flamma ſempiterna eſt, mancipabitur. Hæc tibi, atque etiam longè his grauiora contingent, ſi in infidelitate perſtiteris.

Si autem ei, qui te ad ſalutem inuitat, *Præmijs inuitat.* prompto animo parueris, atque ad eum cupido & læto animo accurrens, ipſius lumi- *Phil.4.* ne ſignatus fueris, eumque ita ſequaris, vt à tergo minime reſpectes, atque omnibus rebus abiectis & contemptis, ipſi ſoli adhæreas, quantam inde fiduciam ac lætitiam conſequêris, audi: *Prou.3.* Si ſederis, ſecurus eris: ſi dormieris, iucundè conquieſces: nec timebis terrorem ſuperuenientem, nec impiorum dæmonum impetus; verùm confidenter vt leo incedes, ac cum lætitiâ & ſempi- *Prou.28.* ternâ exultatione viues. Etenim ſuper caput tuum exultatio & laus & lætitia te *Iſa.58.* comprehendet. Effugiet dolor, & mœror, & gemitus. Tunc erumpet quaſi mane lumen tuum, & ſanitas tua citiùs orietur. Et anteibit faciem tuam iuſtitia tua, & gloria Domini colliget te. Tunc inuocabis, & *Iſa.43.* Dominus exaudiet: clamabis, & dicet: Ecce adſum. Ego enim ſum, qui deleo iniquitates tuas, & non memorabor. Tu verò memor eſto, & iudicemur. Dic tu ini- *Iſa.1.* quitates tuas, vt iuſtificeris. Si fuerint peccata tua vt coccinum, quaſi nix dealbabuntur. Et ſi fuerint rubra quaſi vermiculus, velut lana alba erunt. Os enim Domini locutum eſt.

Cap.xi. Ait ad eum Ioſaphat: Hæc tua verba præclara & admiranda ſunt: eaque credidi, & credo, omnemque idolorum cultum ex animo odi ac deteſtor. Etenim priùs etiam quàm ad me accederes, oblique quodammodò ac dubitanter erga ea afficiebatur animus meus. Nunc autem poſteaquam eorum vanitatem, hominumque qui ea colunt ſtultitiam ex te intellexi, perfectò odio ea inſector, ac Deo vero me in ſeruitutem addicere geſtio, modò me ipſe, hominem indignum, ob iniquitates meas minimè ſubmoueat: verùm pro ſuâ, vt doces, benignitate mihi omnia condonet, meque ſeruum ſibi adſciſcere dignetur. Iam ita- *Ioſaphat Baptiſmũ petit.* que Baptiſma ſuſcipere paratus ſum, atque omnia quæ præſcripſeris, ſeruare. Quidnam autem mihi poſt Baptiſmum faciendum eſt? Satiſne eſt ad ſalutem, credere ac baptizari? an etiam alia quædam adiungere neceſſe eſt?

Dixit autem ad eum Barlaam: Audi quid *Præter Baptiſmum neceſſaria bona opera.* tibi poſt Baptiſmum faciendum ſit: nempe vt ab omni peccato, & ab omni vitioſâ affectione abſtineas, atque orthodoxæ fidei fundamento virtutum ſtudium ſuperſtruas. Quoniam fides ſine operibus mor- *Iacob.2.* tua eſt: quemadmodum etiam opera remotâ fide. Ait enim Apoſtolus: Spiritu *Gal.5.* ambulate, & deſideria carnis ne perficiatis. Manifeſta ſunt opera carnis, quæ ſunt adulterium, fornicatio, immunditia, luxuria, idolorum ſeruitus, veneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, diſſenſiones, ſectæ, inuidiæ, homicidia, auaritia, maledictiones, amor voluptatum, ebrietates, comeſſationes, & his ſimilia, quæ prædico vobis, ſicut prædixi: quoniam qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur. Fructus autem Spiritus eſt, charitas, gaudium, pax, longanimitas, benignitas, bonitas, fides, manſuetudo, continentia, ſanctificatio animæ & corporis, cordis afflictatio & contritio, eleëmoſyna, iniuriarum obliuio, humanitas, vigilia, ſincera de omnibus præcedentibus peccatis pœnitentia, compunctionis lacrymæ, luctus tum pro ſuis tum pro aliorum peccatis, aliaque eiuſdem generis: quæ quidem tamquam gradus & ſcalæ inter ſe *Virtutes velut ſcala quædam cæli ſunt.* cohærentes, atque aliæ ab alijs ſuffultæ, animum in cælum ſubuehunt. En hæc ſunt quæ poſt Baptiſmum amplecti iubemur, atque ab alijs, quæ cum his pugnant, abſtinere.

Quòd ſi poſt acceptam veritatis cognitionem priora mortua opera rurſum arripiamus, ac canis inſtar ad noſtrum vomi- *2.Pet.2.* tum reuertamur, illud nobis vſu veniet, quod à Domino dictum eſt: Cùm enim, *Lucæ 11.* inquit, exiuerit immundus ſpiritus ab homine, (per Baptiſmi ſcilicet gratiam) ambulat per loca inaquoſa, quærens requiem, & non inuenit. Permoleſtè autem ferens ſe diutiùs tecti ac laris expertem eſſe,

 ait:

ait: Reuertar in domum meam vnde exiui. Et veniens inuenit eam ſcopis mundatam & ornatam, ceterum inanem ac vacantem, vt quæ gratiæ cultum atque operationem minime ſuſceperit, nec ſe ipſam virtutum opibus cumulârit. Tunc vadit, & aſſumit ſecum ſeptem alios ſpiritus nequiores ſe, & ingreſſus habitat illic. Et fiunt

Quid agat Baptiſmus. nouiſſima hominis illius peiora prioribus. Siquidem Baptiſmus priorum quidem omnium peccatorum ſyngraphas aquâ obruit, ac prorſus delet & oblitterat, atque in poſterum firmiſſimus nobis murus eſt ac turris, & forte telum ad prælium cum hoſte conſerendum. Non tamen arbitrij libertatem tollit, neque peccata ea, quæ poſt Baptiſmum contrahuntur, remittit, nec ſecundam in piſcinam immerſionem continet. Vnum enim Baptiſma confitemur: ac

Quid poſt cauendum. Marc. 16. proinde ſummâ diligentia cauere debemus, ne in nouas ſordes incidamus, verùm Domini mandata capeſſamus. Nam cùm ipſe apoſtolis dixiſſet, Ite & docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti; non hic conſtitit, verum adiecit, Docentes eos ſeruare omnia quæcumque præcepi vobis.

Matth. 5. Mandauit porrò vt ſpiritu pauperes ſimus (tales enim beatos, cæleſtique regno dignos eſſe pronuntiat.) Deinde vt in præſenti æuo lugeamus monet, quò videlicet in futuro conſolatione afficiamur. Mox vt mites ſimus, ac iuſtitiæ fame & ſiti teneamur. Tum vt miſericordes & liberales, atque ad commiſerationem propenſi ſimus. Cordis item puritate præditi, atque ab omni inquinamento carnis & ſpiritus abſtinentes. Pacifici etiam tum erga alios, tum ipſi cum animis noſtris; nimirum id quod deterius eſt præſtantiori ſubijcientes, atque inteſtinum ac perpetuum bellum recto iudicio comprimentes. Poſtremò, vt omnem perſecutionem & afflictionem & probrum iuſtitiæ cauſsâ pro ipſius nomine nobis illatum ſuſtineamus, quò ſempiternum gaudium in præclarâ illâ donorum diſtributione conſequamur. Quinetiam cùm adhuc in mundo verſaretur, ad hunc modum ſuos hortabatur:

Matth. 5. Luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum qui in cælis eſt.

Differentia legis antiquæ & nouæ. Etenim Moyſis quidem lex antiquitus Iſraëlitis data dicebat; Non occides, Non mœchaberis, Non furtum facies, Non falſum teſtimonium dices. Chriſtus autem ait: Omnis qui iraſcitur fratri ſuo ſine cauſsâ, reus erit iudicio. Qui autem dixerit, Fatue: reus erit gehennæ ignis. Ac rurſum: Si offers munus tuum ad altare, & illic recordatus fueris, quòd frater tuus habet aliquid aduerſum te, relinque illic munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo. Et quicumque viderit mulierem ad concupiſcendam eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo (ſpurcitiem nimirum animæ, ac libidinis aſſenſum, adulterium vocans.) Ad hæc, cùm lex periurium prohibeat, Chriſtus iurare omnino vetat, nec quidquam aliud permittit, quam, Eſt, eſt; Non, non. Oculum pro oculo, & dentem pro dente, illic: hîc autem, Quicumque percuſſerit te in dexteram maxillam, præbe ei & alteram. Et qui tecum vult iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicumque te angariauerit mille paſſus, vade cum illo alia duo. Qui petit à te, da ei. Et volentem à te mutuari ne auertas.

Audiſtis quia dictum eſt: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicũ tuum. *Luc. 6.*
Ego autem dico vobis: Diligite inimicos veſtros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro perſequentibus & calumniantibus vos: vt ſitis filij Patris veſtri qui in cælis eſt, qui ſolem ſuum facit oriri ſuper bonos & malos, & pluit ſuper iuſtos & iniuſtos. Nolite iudicare, vt non iudicemini. Dimittite, & dimittetur vobis. Nolite theſaurizare *Matth. 6.*
vobis theſauros in terrâ, vbi ærugo & tinea demolitur, & fures effodiunt & furantur. Theſaurizate autem vobis theſauros in cælo, vbi neque ærugo neque tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt nec furantur. Vbi enim eſt theſaurus tuus, ibi & cor tuum. Ne ſolliciti ſitis animæ veſtræ quid manducetis, neque corpori veſtro quid induamini: ſcit enim Pater veſter cæleſtis, quoniam his omnibus indigetis. Quare qui animam & corpus dedit, prorſus etiam cibum & indumentum dabit: ille inquam qui cæli aues nutrit, & agri lilia tanta pulchritudine ornat. Quærite autem primùm regnum Dei & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Nolite ſolliciti eſſe de craſtino: nam craſtinus dies ſibi ipſi ſollicitus erit.

Omnia quæcumque vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos facite illis. Intrate per anguſtam portam: quia lata eſt *Luc. 18. Matth. 7. Luc. 13.*
porta, & ſpatioſa via, quæ ducit ad mortem, & multi ſunt qui intrant per eam. Quoniam anguſta eſt porta, & ſtricta via, quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt qui inueniant eam. Non omnis qui dicit mihi, Do- *Matth. 5.*
mine, Domine, intrabit in regnum cælorum: ſed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis eſt. Qui diligit patrem aut *Matth. 10.*
matrem plus quàm me, non eſt me dignus. Et qui diligit filium aut filiam plus quàm me, non eſt me dignus. Et qui non

acci-

accipit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus. En hæc omnia, & his ſimilia, Saluator apoſtolis mandauit, vt fide prædi-tos docerent. Atque hæc omnia nobis obſeruanda ſunt, ſi quidem nobis cordi ſit perfectionem adipiſci, & iuſtitiæ coronas ab
2.Tim.4. omni corruptione alienas conſequi, quas reddet Dominus in die illâ iuſtus iudex omnibus his qui ipſius aduentum dilexerint.

Dixit autem ad eum Ioſaphat: Ergo cùm tam perfecta doctrina puriſſimam vitam deſideret, dic quæſo, ſi mihi ab vno vel duobus mandatis aberrare contigerit, an propterea toto ſcopo aberrabo, ſpeſque mea omnis inanis futura eſt?

De pœnitentiâ diſferre inciput. Reſpondit Barlaam: Non eſt quòd ita exiſtimes: Nam Deus Verbum, qui ſalutis noſtræ cauſſâ humanitatem induit, ingentem naturæ noſtræ imbecillitatem & ærumnam exploratam habens, ne in hac quidem parte nos incurabili morbo laborare permiſit: verùm, vt ſapientiſſimus medicus, lubricæ noſtræ ac peccandi cupidæ voluntati pœnitentiæ medicamentum admiſcuit, eam videlicet ad peccatorum remiſſionem prædicans. Poſteaquam enim veritatis agnitionem ſuſcepimus, ac per aquam & Spiritum ſanctificati, atque ab omni peccato & ſpurcitie ſine vllo labore purgati ſumus, ſi nobis in aliqua peccata labi contigerit, non quidem ſupereſt iam altera
Hebr.6. per Baptiſmum regeneratio, quæ in piſcinæ aquâ per Spiritum comparatur, ac perfectè nos inſtaurat (hoc enim beneficium ſemel dumtaxat conceditur) verùm per aſperam pœnitentiam, & calentes lacrymas, & labores ac ſudores, propter viſcera miſericordiæ Dei noſtri, purgationem ac peccatorum remiſſionem conſequimur. Etenim
Pœnitentia lacrymæ Baptiſmi nomen obtinent. per Domini gratiam lacrymarum fons Baptiſmus appellatur: tametſi alioqui labore ac tempore opus habeat. Ac complures è multis peccatis eripuit: quoniam nullum peccatum eſt, quod Dei benignitatem vincat, ſi quidem priùs reſipuerimus, ac delictorum maculas lacrymis eluamus: ne alioqui mors anteuertens, nos ſcelerum maculis inquinatos hinc eijciat. Non enim
Pſal.6. eſt in inferno pœnitentia nec confeſſio. Quamdiu autem vitæ vſurâ fruimur, dummodò orthodoxæ fidei fundamentum firmum maneat, etiamſi trabium aliquid aut recti labefactetur, quod per peccata corruptum eſt, pœnitentiæ adiumento ſarcire
Pſal.144. ac renouare licet. Neque enim miſerationum Dei multitudo numerari poteſt, nec miſericordiæ ipſius magnitudo in menſuram cadit. Peccata contrà, quæcumque tandem illa fuerint, menſuræ ac numero ſubijciuntur. Quo fit, vt ea, cùm in menſuram ac numerum cadant, immenſam Dei miſericordiam, atque innumerabiles miſerationes vincere nequeant.

Ac proinde ob peccatorum multitudinem animum deſpondere minimè iubemur, ſed Dei bonitatem agnoſcere, ac peccata noſtra condemnare: quorum remiſſio propter Chriſti benignitatem propoſita eſt, qui pro ſceleribus noſtris ſanguinem ſuum effudit. Porrò cùm ex multis Scripturæ locis pœnitentiæ vim addiſcamus, tum potiſſimùm ex Domini noſtri Ieſu Chriſti actionibus ac parabolis. Ex tunc enim, ait, cœpit Ieſus docere, & dicere: Pœnitentiam agite: Matth.3.
appropinquauit enim regnum cælorum. Quin etiam in parabolâ filium quemdam Luc.15.
inducit, qui cum acceptis paternis opibus in longinquam regionem profectus fuiſſet, eaſque in omni luxus atque intemperantiæ genere conſumpſiſſet, poſtea, regione illâ fame laborante abijt, & adhæſit vni ciuium regionis illius. Qui etiam illum in agrum, vt porcos, hoc eſt aſperrimum & execrandum peccatum, paſceret, miſit. Cùm itaque multis calamitatibus affectus fuiſſet, atque in tantam miſeriam veniſſet, vt ne porcorum quidem ſiliquis ipſi ventrem ſuum implere liceret, tandem aliquando hanc vſque adeò grauem ignominiam agnoſcens, vitamque ſuam lugens, dicebat: Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus, ego autem fame pereo. Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater, peccaui in cælum & coram te, iam non ſum dignus vocari filius tuus: fac me ſicut vnum de mercenarijs tuis. Et ſurgens venit ad patrem ſuum. Cùm autem adhuc longè eſſet, vidit illum pater ſuus, & miſericordiâ motus eſt, ac accurrens cecidit ſuper collum eius, & oſculatus eſt eum, atque in priſtini honoris locum reſtituit, & ob ipſius inuentionem lætiſſimum feſtum celebrauit, occiſo vitulo ſaginato. En hanc parabolam de ijs, qui à peccatis reſiliunt, atque ad pœnitentiam accurrunt, nobis commemorauit. Quinetiam bonum quemdam paſtorem rurſus inducit, qui cùm centum oues haberet, atque vnam amiſiſſet, relictis nonagintanouem, ad conquirendam eam, quæ aberrabat, profectus eſt, donec eam inueniſſet, atque humeris ſublatam, cum ijs quæ minimè aberrauerunt, coniunxiſſet. Qui etiam hoc nomine amicos ac vicinos ad conuiuium ob eam inuentam celebrandum inuitauit. Ita, inquit Saluator, gaudium erit in cælo ſuper vno peccatore pœnitentiam agente, quàm ſuper nonagintanouem iuſtis, qui non indigent pœnitentiâ.

Ob peccata minimè deſperandum eſt. *Filius prodigus.* *De bono paſtore.* Luc.15.

Cur Petrus labi permiſſus ſit.

Atque adeò diſcipulorum princeps Petrus, illa inquam fidei petra, ipſo ſalutiferæ paſſionis tempore certo quodam conſilio aliquantiſper à Deo deſertus (nempe vt humanæ imbecillitatis vilitatem ac miſeriam perſpectam haberet) eò peccati prolapſus eſt, vt Dominum abiuraret. Pòſt autem confeſtim, inquit, verborum Domini recordatus, foràs exiuit, & fleuit amare, ac per calentes illas lacrymas acceptum detrimentum ſarciuit, victoriamque in alteram partem inflexit. Nam cùm rei militaris peritus eſſet, etiamſi cecidit, non tamē animo fractus eſt, nec ſalutis ſuæ ſpem abiecit: verùm reſiliens, acerbiſſimas ex oppreſſo pectore lacrymas profudit, ac ſtatim vt eas hoſtis conſpexit, non ſecùs atque vehementiſſimæ cuiuſdam flammæ ardore ambuſtis oculis, pedem retulit, procul fugiens, atque horrendum in modum eiulans. Contrà autem ille principem rurſum locum tenuit: quemadmodum totius orbis magiſter inſtitutus fuerat, ita etiam pœnitentiæ exemplar effectus. Poſt reſurrectionem autem, cum Chriſtus tertiò ad eum dixiſſet, Petre, amas me? triplicem abiurationem correxit, reſpondens ſcilicet, Etiam Domine, tu ſcis quia amo te.

Luc. 22.

Petrus orbis magiſter, & principem locum tenet.

Ex his igitur omnibus, alijſque quamplurimis, atque adeò numerum omnem ſuperantibus exemplis, lacrymarum ac pœnitentiæ vim intelligimus. Tantum opera detur, vt ipſa, quemadmodum rationi conſentaneum eſt, fiat, hoc eſt ex affectu peccatum execrante, ipſumque odio inſectante, atque cōdemnante, ac lacrymas emittente: quemadmodum ait propheta Dauid: Laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo. Ac tum peccatorum purgatio per Chriſti cruorem in miſericordiæ ipſius magnitudine, ac miſerationum multitudine continget. Ipſius enim hæc verba ſunt: Si fuerint peccata veſtra ſicut coccinum, quaſi nix dealbabuntur: ſi autem vt vermiculus, quaſi lana alba erunt.

Pſal. 6.

Quomodo agitur vera pœnitentia

Iſaiæ 1.

Operæpretium eſt itaque, vt poſteaquam veritatis cognitionem accepimus, atque regenerationem & filiorum adoptionem conſecuti ſumus, diuinaque myſteria percepimus, omni ſtudio ac diligentia prouideamus, ne corruamus. Neque enim cadere athletam decet: quandoquidem multi, cùm cecidiſſent, ſeſe erigere minime potuerunt. Etenim alij, cum ianuas vitioſis affectionibus aperuiſſent, atque arctiſſimo nexu ipſis hæſiſſent, non iam ad pœnitentiam ſeſe conuertere potuerunt. Alij autem morte prius abrepti quàm contractas vitiorum ſordes per pœnitentiam abſterſiſſent, condemnati ſunt. Propterea periculoſum eſt, in vitium, quodcumque tandem illud ſit, labi. Ceterum, ſi labi contigerit, ſtatim enitendum eſt, vt reſiliamus, rurſumque ad præclarum certamen obeundum ſtemus. Et quoties cadere contigerit, toties etiam ſtatim vſque ad extremum vitæ diem curandum eſt, vt reſurgamus, atque in procinctu ſtemus. Conuertimini enim ad me, & ego conuertar ad vos, ait Dominus.

Periculoſus in peccatum lapſus eſt.

Zachar. 1.

CAP. XII.

Ad hæc autem Ioſaphat dixit: Quanam igitur ratione ſeipſum quiſpiam poſt Baptiſmum ab omni peccati labe purum ſeruabit? Nam etſi peccantibus, vt ipſe ais, pœnitentia patet, tamen labore & fatigatione, ac fletu & luctu opus eſt: quæ quidem eiuſmodi mihi eſſe videntur, vt non ea multi facilè conſequi poſſint. Quocircà viam potiùs nanciſci cuperem, qua ſincere atque exactè Dei præcepta ſeruarem, nec ab ijs deflecterem, nec poſt priorum peccatorum veniam impetratam, ſuauiſſimū illum Dominum ac Deum ad iracundiam prouocarem.

Inquirit Ioſaphat de via tutiore.

Reſpondit autem Barlaam: Rectè hæc dixiſti, domine mi ac rex, atque hoc mihi pergratum eſt; verum arduum eſt, ne dicam impoſſibile, vt quiſpiam in igne verſetur, nec tamen fumo offundatur. Eodem item modo arduum eſt ac perquam difficile, vt qui huiuſce vitæ negotijs tamquam vinculis quibuſdam aſtrictus tenetur, eiuſque curis ac tumultibus diſtinetur, atque in opibus ac delicijs viuit, ſine vlla inflexione mandatorum Dei viam peragret, purumque ſeipſum atque incolumem ab ijs ſeruet. Ait enim Dominus: Nemo poteſt duobus dominis ſeruire. Aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget: aut vni adhærebit, & alterum contemnet. Non poteſtis Deo ſeruire & mammonæ. Quin etiam charus ipſius diſcipulus Ioannes Euangeliſta & Theologus in epiſtola ſua ait: Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Quoniā omne quod eſt in mundo, aut concupiſcentia carnis eſt, aut concupiſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ: quæ non eſt ex Patre, ſed ex mundo eſt. Et mundus tranſit & concupiſcentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum.

Difficile eſt, inter mundanos tumultus ſaluti ſtudere.

Matth. 6.

1. Ioan. 2.

Hæc igitur cùm diuini ac diuinitus inſpirati patres noſtri animaduertiſſent, atque illud Apoſtoli audiſſent, quòd per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum, in id omni animi contentione incubuerunt, vt poſt Baptiſmum, immaculatum ac labis omnis expers incorruptionis indumentum conſeruarent. Ac proinde quidam eorum alterum etiam Baptiſmum inſuper aſſumpſerunt, hoc eſt, eum, qui in ſangui-

Act. 14.

ſanguinis profuſione, ac martyrio ſitus eſt. Baptiſmus enim hic quoque appellatus eſt, & quidem præſtantiſſimus, ac ſummâ veneratione dignus: neque enim poſterioribus peccati ſordibus inquinatur. Quem etiam Dominus meus accipiens, Baptiſmum meritò nuncupauit. Deinde ipſius imitatores effecti, primùm quidem ipſius ſpectatores, & diſcipuli, atque apoſtoli, deinceps autem vniuerſus ſanctorum martyrum chorus, idolorum cultoribus, regibus ac tyrannis ſeipſos pro Chriſti nomine obijcientes, omnia ſuppliciorum genera ſuſtinuerunt, feris videlicet obiecti, atque igne cremati, & gladijs obtruncati. Cumque præclaram confeſſionem edidiſſent, & curſum conſummaiſſent, ac fidem ſeruaſſent, iuſtitiæ palmam conſecuti ſunt, Angelorum contubernales, & Chriſti coheredes effecti. Quorum virtus vſqueadeò emicuit, vt in omnem terram eorum ſonus exiret, & in fines orbis terræ fulgor eorum, quæ rectè cum virtute geſſerunt, rutilarit. Horum non verba dumtaxat & opera, ſed ipſe quoque cruor & oſſa, omni ſanctitate plena ſunt. Dæmones namque per vim in fugam vertunt: atque ijs qui cum fide accedunt, incurabiles alioqui morbos profligant. Quin veſtes quoque ipſæ, & ſi quid aliud ad pretioſa eorum corpora propius acceſſit, omnibus venerationi ſunt.

Martyrij baptiſmus omnium præſtantiſsimus. — *Lucæ 12.* — *Pſal. 18.* — *Martyrum reliquiæ ad varia efficaciſsimæ.*

De quibus longâ oratione mihi opus eſſet, ſi præclara eorum facinora ſigillatim exponere vellem. Poſteaquam autem crudeles illi ac belluini tyranni miſerè, vt eorum improbitas merebatur, perierunt, perſecutioque finem accepit, ac pij Imperatores totius orbis imperio potiti ſunt, ſuccedentes alij, ac zelum illum, diuinamque cupiditatem ſibi imitandam proponentes, eodemque timore ſauciam animam habentes, illud optimè ſecum conſiderabant atque ſpectabant, vt ab omni ſpurcitie puram animam ac corpus Deo exhiberent: ſic nimirum ſe comparantes, vt omnes vitioſarum affectionum actiones amputarent, ſeipſoſque ab omni carnis & ſpiritus inquinamento repurgarent. Quoniam autem hoc non aliâ ratione, quàm per mandatorum Chriſti obſeruationem, à ſe præſtari poſſe intelligebant, mandatorum porrò obſeruationem ac virtutum cultum in medijs mundi tumultibus ægrè conſequi ſe poſſe perſpiciebant, nouum quoddam atque ab alijs diuerſum vitæ genus ſibiipſis inſtituerunt, ac iuxta diuinam vocem relictis omnibus rebus, hoc eſt parentibus, liberis, amicis, cognatis, opibus, delicijs, cunctiſque mundi commodis contemptis, in ſolitudines, tamquam exules quidam, ſeſe contulerunt, egentes, anguſtiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus: in ſolitudinibus errantes, in montibus, & ſpeluncis, & in cauernis terræ, ac ſeipſos ab omnibus terrenis iucunditatibus & voluptatibus procul remouentes, atque adeò panis etiam & veſtimentorum graui penuriâ laborantes.

2. Cor. 7. — *Cur monaſtica vita à primis ſuſcepta.* — *Hebr. 11.*

Quod vt facerẽt, duplex eos cauſſa impellebat: altera, vt vitioſarum affectionum materias minime cernentes, earum cupiditates radicitus ex animis ſuis euellerẽt, earumque memoriam oblitterarent, ac diuinarũ & cœleſtium rerũ amorem & deſideriũ in ſeipſis insererent: altera, vt per afflictionem corpus cõficerent, animoque ac voluntate martyres effecti, eâ gloriâ, quam ij qui martyrio perfuncti ſunt, obtinent, minimè carerent; verum cùm ipſi quoque, quantum in ſe eſſet, Chriſti paſſionẽ expreſſiſſent, ipſius quoque regni participes eſſent. Ad hunc igitur modum optimâ conſideratione adhibitâ, monaſticam ac ſolitariam vitam cõſectati ſunt.

Atque alij quidem ſub dio durantes, ſolis æſtu, atque aſperrimis frigoribus ac pluuijs, & ventorum turbinibus affictabantur. Alij conſtructis tugurijs, aut in ſpeluncis & antris ſeſe occultantes, vitam agebant. Sicque virtutem colentes, omnem carnalem conſolationem & quietem ad extremum vſque repudiarunt, crudis oleribus & herbis, aut pomis, aut etiam ſicco ac duriſſimo pane vitam tolerantes: nec ſuauium ciborum qualitati dumtaxat nuntium remittentes, ſed præ exuberanti quadam continentiâ magnitudinem animi ſui ad ipſam quoque quantitatem extendentes. Tantulum enim dumtaxat, etiam ex ipſis vilibus maximeque neceſſarijs cibis percipiebant, quantum ad tolerandam famem ſatis eſſet. Quidam enim eorum integram hebdomadam per inediam tranſigentes, Dominico demum die cibum admittebant. Quidam bis tantùm hebdomadâ quaque ipſius meminerant: alij alternis diebus ſub veſperam edebant, ſic vt cibum dumtaxat degustarent: precibuſque ac vigilijs propemodum cum Angelis quoque certantes, atque auri & argenti poſſeſſione, emptionibuſque & venditionibus prorſus valere iuſſis, inter homines omnino ſe eſſe obliuiſcebantur.

Monaſtica vita quoddam martyrij genus eſt. — *Ciborum delectus.* — *Inedia, orationes, & vigiliæ, paupertas voluntaria, & vita innocentia.*

Inuidiæ autem & animi elationi, quæ potiſſimùm bonorum operum comites eſſe ſolent, locus inter eos nullus erat. Neque enim is qui in vitæ monaſticæ exercitationibus inferiorem locum tenebat, aduerſus eum, cuius illuſtrior virtus erat, liuoris cogitationem in animum admittebat: nec rurſus eum qui virtutibus pollebat, arrogantia

& faſtus aduerſus imbecilliores efferebat, atque in hanc fraudem impellebat, vt proximum nihili penderet, aut de religioſa exercitatione gloriaretur, ob eaque quæ cum laude præſtitiſſet, magnificè atque arroganter de ſe ſentiret. Nam qui virtute alterum antecellebat, id totum non ſuis laboribus, ſed Dei virtuti adſcribens, humili mente hoc ſibi perſuadebat, ſe nihil omnino efficere, verum multò plura ſibi præſtanda eſſe, iuxta illud quod ait Dominus:

Luc. 17. Cùm feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite; Serui inutiles ſumus: quæ debuimus facere, fecimus. Ac quidam etiam hoc ſibi perſuadebant, ſe ne ea quidem vllo modo feciſſe, quæ ipſis à Deo præcepta eſſent, verum multò plura eſſe quæ ſibi deeſſent, quàm quæ iam præſtitiſſent. Rurſum is, qui in religioſa exercitatione, ob corporis fortaſſe imbecillitatem inferior erat, ſeipſum nihili pendebat, ac miſerum dicebat, animi ſcilicet ignauiæ, ac non naturæ imbecillitati defectum ſuum aſſignans. Ita alij alijs, atque omnes omnibus modeſtiores ſe præbebant. Inanis porrò gloriæ affectus, aut hominibus placendi ſtudium, quonam tandem pacto in illis ineſſet, quippe qui hac de cauſſâ orbem fugâ reliquerant, atque in deſertis morabantur, vt virtutes ſuas non hominibus, ſed Deo, à quo virtutum quoque præmia ſperabant, demonſtrarent. Illud quippe probe norant, religioſa exercitia, quæ inanis gloriæ cauſſâ obeuntur, mercede carere: vt quæ non Dei, ſed humanæ laudis cauſſa fiant. Ac proinde huiuſmodi homines duplici detrimento afficiuntur: dum nimirum corpus conficiunt, nec tamen mercedem vllam ferunt. Qui autem cæleſtis gloriæ deſiderio flagrant, atque ad eam omni celeritate contendunt, terrenam omnem & humanam aſpernantur.

Cur monachi de mundo fugiebant.

Opera quæ laudis humanæ ſtudio fiunt, mercede carent.

Ex huiuſmodi porrò hominibus alij ſic degunt, vt in ſeceſſu ac ſolitudine pietatis certamen obeant, & ab hominum contubernio per omne vitæ tempus ſeſe remoueant, atque ad Deum appropinquent. Alij procul inter ſe conſtructis ædiculis, Dominicis diebus ad vnam & eamdem eccleſiam pergunt, ac diuina myſteria, hoc eſt incruentum puri corporis ac pretioſi ſanguinis Chriſti ſacrificium percipiunt: quæ quidem Dominus pijs in peccatorum remiſſionem, ac tum animi tum corporis illuminationem & ſanctificationem donauit. Atque diuinorum oraculorum exercitatione, mirabilibuſque conſilijs & cohortationibus mutuò ſeſe paſcentes, & occulta hoſtium bella patefacientes (ne quis videlicet luctandi adhuc ignarus ab iis ſuperetur) domum rurſus ſinguli redeunt, virtutis mel in pectorum ſuorum fauis ſtudioſe recondentes, ſuauiſſimumque fructum ac cæleſti menſâ dignum excolentes: alij autem cœnobiacam vitam conſectantur.

Euchariſtiæ effectus.

Monachorum in deſertis conſuetudo.

Qui quidem maximo numero in vnum coacti, vnius præfecti atque antiſtitis (qui omnibus virtute præſtat) imperio ſe ipſos ſubdunt: ac voluntatem ſuam obedientiæ mucrone prorſus truncantes, ſeque velut emptitia mancipia vltrò reputantes, non iam ſibi ipſis viuunt, ſed ei, cui ob Chriſti amorem ſeſe ſubmiſerunt, vel vt aptiùs loquar, viuunt iam non ſibiipſis, viuit autem in his Chriſtus, quem rebus omnibus abiuratis ſecuti ſunt. Nam in in hoc demum ſeceſſus à mundo conſiſtit, vt propter earum rerum quæ naturâ ſublimiores ſunt cupiditatem, voluntarium ſuipſius odium quiſpiam concipiat, ac naturam abiuret. Hi igitur Angelorum inſtar in vitâ verſantur, pſalmos videlicet & hymnos concordibus animis Domino canentes, & Confeſſorum nomen propter obedientiæ certamina obtinentes. In quibus etiam Dominicum illud oraculum expletur: Vbicumque fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, illic ſum in medio illorum. Quibus verbis non hoc dumtaxat numero eos qui in ipſius nomine congregantur, circumſcripſit, verùm per duos aut tres indefinitum numerum ſignificauit. Nam ſiue pauci ſiue multi ob ſanctum ipſius nomen in vnum conueniant, eique ardenti amore cultum adhibeant, illic eum in medio ſeruorum ſuorum adeſſe minime dubitamus. Matth. 18.

Monachorum obedientia.

Gal. 2.

Quid ſit ſecedere à mundo.

Per hæc exempla, & per huiuſmodi coitiones & actiones, terreni cælitum vitam imitati ſunt: vt qui in ieiunijs, & precibus ac vigilijs, in calentibus lacrymis & luctu ab omni animi diſtractione libero in peregrinatione ac mortis memoriâ, in lenitate animiq; affectu ab iracundiâ remoto, in labiorum ſilentio, in paupertate atque inopiâ, in caſtitate ac pudicitia, in humilitate & quiete, ac denique in perfecta erga Deum & proximum charitate præſentis vitæ curriculum confecerint, Angeloſque moribus expreſſerint. Ob eamque cauſſam Deus miraculis ac ſignis, varijſque virtutibus eos exornauit, effecitque vt admirandæ eorum vitæ rationis ſono, ipſi quoque orbis terrarum fines perſonent. Ac ſi vnius ipſorum, hoc eſt Antonij, qui etiam monaſticæ vitæ auſpex ac princeps extitiſſe dicitur, vitam tibi ſigillatim exponerem, nimirum ex vnâ arbore fructum eorum, qui eiuſdem generis ac ſpeciei ſint,

Antonius monaſticæ vitæ princeps.

ſint, dulcedinem prorſus intelligeres, quodnamque ille exercitationis religioſæ fundamentum iecit, & quodnam faſtigium ſtruxit, & quantas à Saluatore gratias conſecutus eſt. Plerique etiam alij poſt eum eodem certamine perfuncti, ad eaſdem coronas & eadem præmia peruenerunt.

Deſcriptio vitæ monaſticæ.

Beati certè illi ac ter beati ſunt qui Dei amore flagrarunt, atque ob ipſius charitatem omnia pro nihilo duxerunt. Siquidem lacrymas profuderunt, diuque ac noctu in luctu verſati ſunt, vt perpetuam conſolationem adipiſcerentur: ſe ipſos vltrò depreſſerunt, vt illic in altum attollerentur: carnes ſuas fame ac ſiti & vigilijs confecerunt, vt illic paradiſi deliciæ & exultatio ipſos exciperent. Spiritus ſancti tabernaculum per cordis puritatem extiterunt, quemadmodum ſcriptum eſt: Inhabitabo in ipſis & inambulabo. Seipſos mundo crucifixerunt, vt ad Christi dexteram ſtarent: lumbos ſuos in veritate ſuccinxerunt, atque in promptu ſemper lampades habuerunt, immortalis ſponſi aduentum exſpectantes. Nam cùm mentis oculis præditi eſſent, horrendum illum diem ſemper proſpiciebant: atque tum futurorum bonorum, tum futuri ſupplicij contemplationem ita in corpore defixam gerebant, vt ab ipſa numquam diuellerentur. Atque hîc laborare ſtuduerunt, vt ſempiternæ gloriæ compotes eſſent. Perturbationum expertes, non ſecùs atque Angeli, fuerunt: ac nunc cum illis quorum vitam imitati ſunt, choreas agunt. Beati illi ac ter beati, quoniam firmis mentis oculis præſentium rerum vanitatem, atque humanæ proſperitatis incertitudinem & inconſtantiam perſpexerunt, eaque reiectâ, ſempiterna bona ſibi ipſis condiderunt, ac vitam eam, quæ numquam occidit, nec morte interrumpitur, arripuerunt.

2. Cor. 6.
Ephe. 6.
Matth. 25.

Hos igitur admirandos & ſanctos viros nos quoque indigni ac deſpicabiles imitari ſtudemus; verùm eorum vitæ cæleſtis faſtigium minime aſſequimur, ſed pro infirmitatis noſtræ ac miſeræ facultatis modulo eorum vitam exprimimus. Atque ipſorum habitum gerimus, etiamſi opera non aſſequamur. Etenim diuinam hanc profeſſionem peccatum propulſare, atque incorruptionis per diuinum Baptiſma nobis cõceſſæ ſociam & opitulatricem eſſe perſpectum habemus. Ac beatorum illorum virorum ſermonibus adducti, caducas atque interitui obnoxias huiuſce vitæ res magnopere condemnamus, in quibus nihil firmum & æquabile, quodque eumdem ſemper ſtatum retineat, inueniri poteſt; verùm omnia vanitas ſunt & afflictio ſpiritus; multas temporis puncto mutationes ferens: ſiquidem in ſomnijs, & vmbris, ac ventis aërem perflantibus, imbecilliora ſunt. Quorum parua & breuis voluptas eſt, imò non voluptas, ſed fraus quædam & impoſtura peruerſitatis mundi, quem nullo modo diligere, verùm potiùs ex animo odiſſe atque inſectari docemur. Ac ſanè odio ac deteſtatione dignus eſt: nam quidquid amicis ſuis dono dat, idem rurſus animo irato eripit, atque omni bono ſpoliatos, ignominiaque indutos, grauibuſque ſarcinis onuſtos ad ſempiternam calamitatem tranſmittit. Et quos in ſublime attollit, extremæ humilitati atque afflictioni obnoxios quamprimùm reddit, hoſtiumque ſuorum ludibrio exponit. Huiuſmodi enim ſunt ipſius beneficia, huiuſmodi ipſius munera. Amicorum enim ſuorum hoſtis eſt, omnibuſque qui ipſius voluntatibus obſequuntur, inſidias ſtruit: horrendum videlicet in modum eos qui ipſi innituntur, conturbans, & eorum qui fiduciam ſuam in eo collocant, neruos omnes elidens. Cum ſtultis fœdus ſancit, falſaſque pollicitationes init: hoc tantùm animo, vt eos ad ſe pertrahat. Illis autem ſincero animo ſeſe ad ipſum adiungentibus, improbus ipſe ac mendax eſſe comperitur, nihil eorum quæ pepigerat, præſtans.

Contra monachorum habitum.

Vanitas rerum huius vitæ.

Eccleſ. 1.

Mundus fallax in promiſsis.
1. Ioan. 2.

Mundi inconſtantia.

Nam cùm iucundis cibis eorum fauces hodie deliniuit, cras eoſdem hoſtibus ſuis deuorandos obijcit. Hodie regem aliquem creat, & cras eumdem in miſeram ſeruitutem addicit: hodie innumeris bonis florentem reddit, cras mendicum & mancipiorum mancipium: hodie inſignem coronam ipſius capiti imponit, cras ipſius faciem terræ allidit: hodie ipſius collum ſplendidis dignitatum honoribus exornat, cras eumdem ferreis catenis vinctum deijcit. Ad breue tempus omnium amorem ac beneuolentiam ipſi conciliat; aliquantò pòſt autem eidem omnium odium & execrationem conflat. Hodie ipſum voluptate afficit, & cras eumdem luctibus ac lamentis conficit. Quemnam autem etiam ipſis finem imponat, audi. Incolas enim gehennæ, eos à quibus adamatus eſt, miſerandum in modum efficit. Hæc ſemper ipſius mens ac ſententia eſt, hoc inſtitutum. Nec eos qui prætereuerunt luget, nec eorum qui relicti ſunt commiſeratione afficitur. Illis enim graui detrimento mulctatis, retibuſque ſuis incluſis, ad hos rurſus artem ſuam transferre nititur, neminem videlicet, qui periculoſos ipſius laqueos effugiat, eſſe cupiens.

Quamobrem eos, qui tam peſtifero ac

Eleganti parabolá mundi amatorum ſtultitia oſtenditur.

crudeli domino ſeruiunt, quique à bono ac benigno per ſummam dementiam ſeipſos remouentes, rebus præſentibus inhiant & intabeſcunt, nec futura vllo modo cogitant, verùm ad corporeas quidem voluptates ſine vllà intermiſſione ſeſe cõferunt, animas autem ſuas fame confici, & innumeris malis conflictati ſinunt, homini à furentis vnicornis facie fugienti ſimiles eſſe cenſeo, qui cùm clamoris ipſius ſonum atque horrendos mugitus ferre nequeat, magno impetu, ne ipſi in prædam cedat, aufugit. Dum autem celeriter currit, in ingentem quamdam ſcrobem ruit, ac ruendo manus extendens, arborem quamdam arripit, eamque arctiſſime retinet, atque gradu quodam affirmatis pedibus, pacata deinceps omnia, atque ab omni periculo aliena eſſe arbitratur. Reſpiciens autem, duos mures cernit, alterum candidum, alterum atrum, arboris illius, quam arripuerat, radicem perpetuò corrodentes, iamque pænè eam amputantes. Atque inſuper, coniectis in imani ſcrobem oculis, horrendum draconem conſpicit, aſpectu ipſo ignem ſpirantem, ac toruis oculis ipſum intuentem, horrendeque ipſi deuorando inhiantem. Ac rurſum in gradu illo, cui pedes ipſius innitebantur, oculorum acie defixâ, quatuor aſpidum capita videt, è pariete, in quo conſiſtebat, prominentia. Surſum autem oculos conuertens, nonnihil mellis ex arboris illius ramis ſtillans perſpicit. Quocircà calamitatum earum, quibus vndique obſidebatur & vrgebatur, omiſſâ conſideratione, nimirum quonam pacto externè quidem vnicornis vehementi furore percitus eum deuorare quæreret, ab inferiore autem parte acerbus draco eum deglutire vehementer expeteret, ac rurſus arbor ea, quam arripuerat, iam iamque amputanda eſſet, pedes denique ipſius lubrico & infido gradui inniterentur. Horum inquam tantorum periculorum oblitus, in exigui illius mellis dulcedine percipiendâ ſeipſum occupauit.

Homo captus exigui mellis ſuauitate periculum negligit.

Hæc eorum, qui præſentis vitæ ludibriis intabeſcunt, figura eſt: cuius quidem explanationem protinus tibi exponam. Vnicornis igitur mortis typum gerit, quæ ſemper mortalium genus perſequitur, atque arripere contendit. Scrobs autem mundus eſt, qui omnis generis malis ac mortiferis laqueis ſcatet. Arbor ea quam compreſſis manibus tenemus, & quæ à duobus muribus indeſinenter arroditur, cuiuſque hominis vitæ curriculum eſt: quod quidem per diei ac noctis horas abſumitur & conficitur, ac paulatim ad exciſionem accedit.

Vnicornis eſt mors. *Scrobs, mundus.* *Arbor, vita.* *Duo mures, nox & dies.*

Quatuor autem aſpides, humani corporis ſuper quatuor lubrica & inſtabilia elementa conſtitutionem deſignant: qui cùm immoderate ſe habent ac perturbantur, corporis compages diſſoluitur. Ad hæc igneus ille ac truculentus draco, horrendum inferni ventrem adumbrat, qui eos ſuſcipere geſtit qui præſentes voluptates futuris bonis anteponunt. Mellis verò guttula diſtillans, mundi iucunditatem & dulcedinem ſignificat, per quam ille amicos ſuos ludificans, eos ſaluti ſuæ proſpicere minimè ſinit.

Quatuor aſpides, quatuor corporis elementa. *Draco, infernus.* *Mellis gutta, mundi ſuauitas.*

CAP. XIII

Fallax mũdi vanitas aliá parabolá trium amicorum oſtenditur.

Hanc parabolam maiorem in modum comprobans Ioſaphat, dixit: Quam verus hic ſermo eſt, ac concinnitatis omnis plenus! Quamobrem ne te quæſo huiuſmodi figuras mihi aſſiduè demonſtrare pigeat: quò certò intelligam, qualis noſtra vita ſit, & quas res amicis ſuis acceſſat. Dixit autem ſenex: Similes rurſum ſunt ij, qui voluptatum huius vitæ amore capti, earumque ſuauitate deliniti, res fluxas & imbecilles futuris atque à iactatione alienis antiquiores habuerunt, homini, qui tres amicos habuit, ex quibus duos quidem ingenti animi affectu colebat, ac vehementer amabat, adeò vt ad mortem vſque pro ipſis dimicare, ac pericula quæuis adire minimè recuſaret, tertium autem admodum aſpernabatur, ita vt nec honorem vmquam, nec quam par erat beneuolentiam ipſi præſtaret, ſed exiguam quamdam dumtaxat, eamque fictam ac ſimulatam amicitiam exhiberet. Venerunt autem quodam die immanes atque horrendi milites, qui eum ſummâ cum feſtinatione ad regem traherent, vt decem millium talentorum, quæ debebat, rationem redderet. Ille igitur in ſummam anguſtiam redactus, aliquem quærebat, qui in metuendâ illâ rationum apud regem redditione opem ipſi ferret. Currens itaque ad primum, omniumque aliorum chariſſimum amicum, ad eum ait: Non te fugit, ô amice, quemadmodum tuâ cauſſa vitam meam ſemper in diſcrimen adduxerim: nunc autem hodierno die, vrgente neceſſitate, ope tuâ atque auxilio indigeo. Ecquid ergo te mihi auxilio fore polliceris? & quænam in te, vir chariſſime, ſpes mihi conſtituta eſt? Reſpondens autem ille, ait: Amicus tuus non ſum, ô homo, nec qui ſis noui. Sunt enim mihi alij amici, quibuſcum hodie oblectari me oportet, quoſque in poſterum pro amicis habiturus ſum. Quare duo tantùm cilicia tibi porrigo, vt ea in viâ, qua pergis, habeas, quę etiam ipſa nihil tibi emolumenti allatura ſunt: nec eſt quòd à me quidquam

Primus amicus duo cilicia offert.

quam exſpectes. Hæc ille audiens, ac de auxilio, quod ab eo exſpectabat, ſpem omnem abijciens, ad ſecundum amicum ſe confert, adijtque ait: Recordare amice, quantum à me honoris & beneficiorum acceperis. Hodierno autem die in maximam calamitatem & afflictionem prolapſus, opitulatore aliquo opus habeo. Quidnam igitur adiumenti nunc mihi afferre queas, fac ſciam. Ille autem ait: Hodie mihi per negotia tecum certamen ſubire minimè licet. Curis enim & ſollicitudinibus vndique vrgeor, atque in afflictione ſum. Paulum tamen tecum pergam: quamuis nihil hinc commodi ad te rediturum ſit: ac poſt ſtatim domum reuerſus, negotijs meis operam dabo.

Secundus amicus auxiliatur parum.

Inanibus igitur manibus homo inde reuerſus, atque omni ex parte auxilio deſtitutus, de vanâ ſpe, quam in perfidis & ingratis amicis ſuis collocarat, & de inutilibus laboribus, quos pro ſuo erga eos amore ſuſceperat, ſeipſum deplorabat. Pergit autem etiam ad tertium amicum, quem nec vllo vmquam loco habuerat, nec lætitiæ ſuæ ſocium adſciuerat. Atque ad eum pudibundo & in terram deiecto vultu his verbis vſus eſt: Vix mihi ad te loquendi facultatem os concedit. Etenim illud perſpectiſſimum habeo, me numquam tibi benignè feciſſe, nec amico erga te animo fuiſſe. Ceterùm, quoniam grauiſſimâ calamitate oppreſſus in reliquis meis amicis nullam ſalutis ſpem inueni, ad te accedo, teque rogo atque obſecro, vt ſi exiguam aliquam opem mihi afferre queas, ne id, ingratitudinis meæ memor, facere recuſes. Ille autem hilari & amœno vultu ait: Sanè ſinceriſſimum amicum meum te eſſe profiteor: atque exiguæ illius tuæ erga me beneficentiæ memor, eam tibi hodierno die cum fœnore rependam. Quocircà ne metuas ac pertimeſcas. Nam ego ante te proficiſcar, regemque tuo nomine obſecrabo, ne te hoſtium manibus dedat. Quare fac bono animo ſis, vir amiciſſime, nec te mœrore excrucies. Tum ille compunctione affectus, & lacrymis perfuſus, dicebat: Heu me miſerum, quidnam priùs deflebo ac lamentabor? Vanamne meam in immemores & ingratos falſos illos amicos beneuolentiam condemnabo? an potiùs inſanam eam ingratitudinem, quâ in hunc verum & ſincerum amicum vſus ſum, inſectabor?

Tertius fidelis amicus.

Ioſaphat autem hunc ſermonem non ſine admiratione ſuſcipiens, eius explicationem requirebat. Dixit itaque Barlaam: Primus amicus, opum copia eſt, & diuitiarum amor, ob quem homo in ſexcenta pericula incidit, ac multas ærumnas perfert. Cum autem extremus vitæ dies clauſus eſt, ex illis omnibus opibus, præter inutiles quoſdam pannos, qui ad funus adhibentur, nihil omnino ſecum accipit. Secundus autem amicus, vxor ac liberi ſunt, ceterique cognati & familiares, quorum affectione ac beneuolentiâ cõſtricti tenemur, vt ab his diuelli vix queamus, ac præ eorum amore corpus etiam & animam noſtram negligamus. Ex ipſis porrò nemo in mortis horâ vtilitatis aliquid percipit, niſi quòd ad ſepulchrum vſque duntaxat cadauer comitantur, ac protinus domum reuerſi, ſuis curis ac negotijs operam dant, memoriam eius, qui quondam ipſis charus erat, non minus obliuioni, quàm corpus ſepulcro relinquentes. At vero tertius amicus, qui contemptui ac faſtidio erat, cuiuſque aditum horremus & auerſamur, optimorum operum chorus eſt, hoc eſt, fides, ſpes, charitas, miſericordia, benignitas, reliquuſque virtutum cœtus: qui quidem ante nos, cum e corpore excedimus, proficiſci, ac noſtrâ cauſsâ Deum precibus inflectere, atque ab hoſtibus noſtris & horrendis exactoribus, qui de referendis rationibus acerbam nobis in aëre litem mouent, ac crudeliter nos arripere contendunt, liberare poteſt. Hic nimirum eſt candidus ille ac probus & gratus amicus, qui quamlibet etiam exiguum bonum noſtrum opus memoriâ tenet, ac cum fœnore nobis illud rependit.

Parabolæ explicatio.

Primus amicus, opes.

Secundus, parentela.

Tertius bonorum operum chorus.

CAP. XIV.

Rurſum igitur Ioſaphat dixit: Vtinam tibi à Domino Deo tuo omnia fauſta & iucunda ſint, hominum ſapientiſſime. Siquidem optimis tuis aptiſque ſermonibus animum meum exhilaraſti. Quocircà vanitatis huius mundi rurſum imaginem mihi exprime: & quâ ratione hanc vitam in pace ac ſecuritate peragrare queam.

Excipiens igitur ſermonem Ioſaphat, ait: Huiuſce quoque quæſtionis ſimilitudinem audi. Vrbem quamdam magnam extitiſſe accepi, in qua ciues hoc in more atque inſtituto poſitum habebant, vt peregrinum quemdam & ignotum virum, ac legum & conſuetudinum ciuitatis omnino rudem & ignarum acciperent, eumque ſibiipſis regem conſtituerent, penes quem per vnius anni curriculum rerum omnium poteſtas eſſet, quique liberè & ſine vllo impedimento quidquid vellet, faceret. Pòſt autem, dum ille omni prorſus curâ vacuus degeret, atque in luxu & delicijs ſine vllo metu verſaretur, perpetuumque ſibi regnum fore exiſtimaret, repente aduerſus eum inſurgentes, regiamque ipſi veſtem detrahentes, ac nudum per totam vrbem tamquam in triumphum agentes, in magnam quamdam ac longè

Pulchra parabola de bonis per eleemoſynam in cælum præmittendis.

Qui ſibi male cauet.

gè

ge remotam inſulam eum relegabant, in quâ nec victu nec indumentis ſuppetentibus, fame ac nuditate miſerrime premebatur, voluptate ſcilicet atque animi hilaritate, quæ præter ſpem ipſi conceſſa fuerat, in mœrorem rurſus præter ſpem omnem & exſpectationem commutatâ.

Quis ſibi melius prouidit. Contigit ergo, vt pro antiquo ciuium illorum more atque inſtituto, vir quidam magno ingenij acumine præditus ad regnum adſciſceretur. Qui ſtatim ſubitâ eâ felicitate, quæ ipſi obtigerat, haud quaquam præceps abreptus, nec eorum, qui ante ſe regiam dignitatem obtinuerant, miſereque eiecti fuerant, incuriam imitatus, animo anxio ac ſollicito id agitabat, quonam pacto rebus ſuis optime conſuleret. Dum ergo crebrâ meditatione hæc ſecum verſaret, per ſapientiſſimum quemdam conſiliarium, de ciuium conſuetudine, ac perpetui exilij loco certior factus eſt: quonam pacto ſine vllo errore ipſe ſibi cauere deberet, intellexit. Cùm igitur hoc cognouiſſet, futurumque propediem, vt ad illam inſulam ablegaretur, atque aduentitium illud & alienum regnum aliis relinqueret, patefactis theſauris ſuis, quorum tunc promptum ac liberum vſum habebat, aurique atque argenti, ac pretioſorum lapidum ingenti mole famulis quibuſdam, quos fidiſſimos habebat, traditâ, ad eam inſulam, ad quam abducendus erat, præmiſit. Vertente autem anno ciues commotâ ſeditione nudum eum, quemadmodum ſuperiores reges, in exilium miſerunt. Ac ceteri quidem amentes, & breuis temporis reges, grauiſſima fame laborabant: ille contrà qui opes ſuas præmiſerat, in perpetuâ rerum copiâ vitam ducens, atque infinitâ voluptate fruens, perfidorum ac ſceleratorum ciuium metu prorſus abiecto, ſapientiſſimi conſilij ſui nomine beatum ſe prædicabat.

Parabola ſuperioris explanatio. Hîc porrò per ciuitatem, vanum hunc atque impoſtorem mundum intellige. Per ciues autem, principatus & poteſtates dæmonum, ac mundi rectores tenebrarum huius ſæculi, qui nos per voluptatis molliciem ineſcant, atque in animum nobis inducunt, vt de rebus caducis & interituris, velut de immortalibus cogitemus, tamquam ſcilicet earum fructus nobis perpetuus ac ſempiternus futurus ſit. Cùm igitur ad hunc modum decepti atque in fraudem impulſi ſumus, nec de certis illis ac ſempiternis vllum vmquam conſilium iniimus, nec nobis in futurum æuum quidquam recondidimus, repentinus nobis *Prou. 1.* mortis interitus ingruit. At tum demum nudos nos, atque omnibus huius vitæ rebus ſpoliatos improbi illi ac ſæui tenebrarum ciues accipientes, vt qui tempus illis omne *Iob 10.* impenderimus, in terram tenebroſam & obſcuram abducunt, in terram ſempiternæ caliginis, vbi lux non eſt, neo mortalium vitam intueri licet. Per probum verò conſiliarium, qui prudenti ac perquam ſapienti illi regi omnia verè aperuit, ac ſublata conſilia tradidit, me vilem & humilem homunculum intellige, qui huc idcircò venio, vt tibi viam bonam & ab omni errore liberam commonſtrem, teque ad ſempiterna & numquam finienda bona traducam, illucq; omnia tua recondere ſuadeam, contraque te ab impoſtore hoc mundo abducam. Quem quidem ipſe quoque aliquando miſere amabam, eiuſq; voluptates & oblectamẽta complectebar. Ceterùm cùm rectis mentis oculis animaduertiſſem, quemadmodum in his *Nihil in mundo firmum ac ſtabile.* rebus vniuerſa mortalium vita conteritur, aliis nimirum accedentibus, alijs decedentibus, nec vllo omnino firmâ & ſtabili ſede conſtituto, hoc eſt, nec diuitibus & copioſis in opibus, nec potentibus in potentia, nec ſapientibus in ſapientiâ, nec ijs quibus proſperè res ſuccedunt, in proſperitate, nec luxui deditis in luxu & cupediis, nec iis qui ſecure ſibi viuere videntur, in inani ſuâ & imbecilliſſimâ ſecuritate, nec in vllâ aliâ re ex ijs quæ laudibus efferuntur. Verùm hæc res *Res huius vitæ torrentis ſimiles.* torrentium aquarum in profundum mare labentium tranſitui ſimilis eſt: eodem enim modo fluxa ſunt & fragilia omnia præſentia. Hinc ſcilicet hæc omnia vana eſſe, neque quidquam vtilitatis habere intellexi. Quin potiùs quemadmodum priora omnia obliuione obruta ſunt (ſiue gloriam dixeris, ſiue regnum, ſiue dignitatum ſplendorem, ſiue potentiæ amplitudinem, ſiue tyrannorum audaciam, ſiue quid aliud eiuſdem generis) eodem modo præſentia quoque tandem vetuſtas obſcurabit. Quorum in numero cùm ipſe quoque ſim, conſuetæ immutationi prorſus ſubijcior. Vt enim ijs, qui ante me extiterunt, præſentium rerum voluptatibus perpetuò frui minimè cõceſſum eſt, ſic ne mihi quidem concedetur. Animaduerti enim, quemadmodum tyrannus *Quo pacto mundus cum hominibus agat.* hic ac turbulentus mundus homines tractet, eos nimirum huc atq; illuc inuertens, hos ſcilicet ex opibus ad egeſtatem, illos rurſus ex grauiſſimâ paupertate ad gloriam, hos è vitâ ducens, illos rurſum eorum loco in vitam inducens: ſapientes quoſdam & ingenioſos viros improbans ac reijciens, eoſq; qui in honore ac ſplẽdore erant, contẽptos & deſpicabiles reddẽs; alios contrà inſipientes ac ſtolidos in gloriæ throno collocans,

eoſque

coſ ue qui abiecti & obſcuri erant, ita euehens, vt ipſis ab omnibus honor tribuatur.

Ac cernere eſt, hominum genus ita comparatum eſſe, vt ante crudelem ipſius tyrannidem nihil omnino firmum ac ſtabile habeat. Quemadmodum enim columba aquilam aut accipitrem fugiens, locum ſubinde commutat, ac nunc quidem in hac arbore nunc autem in illo frutice, ac deinde in rupium cauernis, ac varijs ſpinis pedem affigens, nec tutum vſquam perfugium inueniens, in perpetuâ iactatione atque ærumnis verſatur: eodem modo ſe habent, qui res præſentes ad ſtuporem vſque mirantur: quippe qui inconſiderato quodam impetu miſere laborent, nec quidquam omnino firmum aut ſtabile habeant, nec ad quem finem peruenturi ſint, intelligant, nec quò tandem vana vita, cui, perquam infeliciter ac miſerè mala bonis præferentes, ac probitatis loco vitium conſectantes, ſeſe ſubiecerunt, eos ducat; nec quiſnam frigidos multorum ac miſerorum laborum ſuorum fructus excepturus ſit, hoc eſt, propinquúſne an alienus, ac perſæpe ne amicus quidem aut notus, verùm inimicus & hoſtis.

Hæc inquam omnia, & quæ his conſentanea ſunt, cùm ipſe in animæ meæ foro diſceptaſſem, totius vitæ meæ, quam in rebus vanis conſumpſi, ac terrenis laboribus addictus tranſegi, odium me cepit. Cumque eorum amorem ex animo excuſſiſſem & eieciſſem, ea ſeſe oculis meis obtulerunt, quæ vere bona ſunt, hoc eſt, Dei metu præditum eſſe, atque ipſius voluntati obſequi. Nam hoc bonorum omnium caput eſſe compertum habui. Hoc enim ſapientiæ initium eſſe dicitur, atque adeò perfecta ſapientia. Etenim mœroris expers vita eſt, atque ab omni offenſione libera ijs qui eam amplectuntur, & qui ei tamquam Domino innituntur, tuta & ab omni periculo immunis. Cùm itaque animum meum ad erroris omnis expertem mandatorum Domini viam adieciſſem, nihilque in ipſis obliquum & anfractuoſum, ac voraginibus & ſcopulis & ſentibus & tribulis plenum eſſe certò comperiſſem, verùm eam omnino planam & æquabilem eſſe; eorum quidem, qui hanc ingrediuntur, per clariſſimas contemplationes oculos oblectantem, pedibuſque pulchritudinem conciliantem, atque eos ad præparationem Euangelij pacis calceantem, me ipſum prioris impoſturæ ac ſtolidæ fraudis nomine miſerum exiſtimaui, ac per rectam illam incedere aggreſſus ſum: quam etiam optimo iure rebus omnibus antetuli, atque collapſam & dirutam animæ meæ domum inſtaurare cœpi.

Quænam vera bona conſectanda ſint. Pſal. 110. Prouer. 1.

Vita ſancta ſecura.

Cùm ergo ad hunc modum rebus meis conſulerem, ac mentis lubricum corrigere ſtuderem, ſapientis cuiuſdam magiſtri vocem audiui, hæc mihi inclamantis: Egredimini, inquit, omnes, quos ſalutis cupiditas tenet, atque à mundi vanitate vos remouete, tranſit enim ipſius figura. Iam iamque, & ecce non erit. Irretortis oculis excedite: nec tamen inanes & vacui, verùm ſempiternæ vitæ viatica ferentes. Etenim longum iter vobis ineundum eſt, quodque multo huiuſce vitæ viatico opus habeat; atque ad ſempiternum locum, duas regiones, in quibus manſiones multæ ſint, habentem, peruenietis. Quarum alteram quidem Deus ijs qui ipſius amore flagrant, eiuſque mandatis obtemperant, præparauit, omnibus bonis fluentem & circumfluentem.

1. Cor. 7. 1. Cor. 2. *Cœleſte iter multo viatico opus habet.*

Ad quam qui diuino beneficio admittuntur, in ſempiterna incorruptione degunt, vt qui immortalitate interitus omnis experte fruantur, vnde effugit dolor, triſtitia & gemitus. Altera autem, quæ tenebris, & calamitate, ac dolore conferta eſt, diabolo & angelis eius parata eſt. In quam etiam conijcientur, qui per flagitioſas actiones eam ſibi conciliauerint, atque ab interitu aliena & ſempiterna bona cum præſentibus commutarint, totoſque ſeſe ignis æterni pabulum effecerint.

Iſa. 35.

Hac ego voce audità, atque ipſius veritate intellecta, in hoc vnum opus incubui, vt ad illud hoſpitium peruenirem, quod omni dolore & mœſtitià vacat, tantaque contrà ſecuritate, ac tantis bonis ſcatet: quorum cognitio nunc mihi dumtaxat ex parte eſt, vt qui ſpiritualis ætatis ratione puer ſim, ac velut per ſpecula dumtaxat & ænigmata res futuræ vitæ perſpiciam. Cùm autem venerit quod perfectum eſt, ac facie ad faciem cognoſcam, tum demum euacuabitur quod ex parte eſt. Quocircà gratias ago Deo per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Etenim lex ſpiritus vitæ in Chriſto Ieſu, à peccati & mortis lege me liberauit, oculoſque meos aperuit, vt carnis affectum mortem eſſe, ſpiritus autem affectum vitam & pacem, liquidò cernerem. Quemadmodum igitur ego præſentium rerum cognita vanitate, perfecto odio eas habui: eodem modo, vt de ipſis exiſtimes, te moneo, atque erga eas, non ſecùs ac alienas, & quam primùm diffluxuras afficiaris: atque hinc ereptis omnibus facultatibus, in immortali æuo, ad quod tibi ſine vlla morâ proficiſci neceſſe eſt, theſaurum, qui furto compilari nequeat, & opes

1. Cor. 13. Rom. 8. Luc 12. Matth. 6.

opes quæ exhauriri nullo modo poſſint, tibi recondas: vt cùm eo acceſſeris, haudquaquam penuriâ labores, verum opibus circumfluas, quemadmodum tibi aptiſſimam imaginem ſuperiùs propoſui.

CAP. XV. Dixit autem Ioſaphat ad ſenem: Quanam igitur ratione pecuniarum theſauros illuc præmittere queam, vt eorum, cùm hinc abſceſſero, fructum ab omni furto & interitu alienum nanciſcar: quonamque item pacto meum in res præſentes odium demonſtrare, reſque ſempiternas conſequi poſſim, apertè mihi velim explices. *Divitiæ ad cælum per pauperum manus mittendæ.* Ait igitur Barlaam: Diuitiæ ad ſempiternam regionem per pauperum manus præmittuntur. Ait enim quidam ſapientiſſimus propheta, Daniel nomine, ad regem Babylonis: *Daniel. 4.* Propter hoc, rex, conſilium meum tibi placeat, & peccata tua eleëmoſynis redime, atque iniuſtitias tuas in miſerationibus pauperum. Quinetiam Saluator his verbis vtitur: *Luc. 16.* Facite vobis amicos de mammonâ iniquitatis: vt cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. *Matth. 25.* Multaque de eleëmoſynâ & largitione erga pauperes, in Euangelico volumine inculcat. Ad hunc ſcilicet modum quàm tutiſſimè fortunas tuas omnes per egentium manus illuc præmiſeris. *Quidquid in pauperes confertur, Chriſtus ſibi adſciſcit.* Nam quidquid in eo beneficij contuleris, Dominus ſibi adſciſcens, magno cum fœnore tibi rependet. Etenim eos, qui ipſius amore præditi ſunt, beneficiorum remunerationibus ſemper ſuperat. Ad hunc itaque modum huius ſæculi, cui diu iam non ſine ingenti afflictione ſeruiſti, ſurreptis theſauris, ex his præclare viaticum tibi in futurum comparabis, atque alieno eos eripiens, tibiipſi priùs recondes, per fluxa nempe & caduca hæc bona, ea quæ firma & ſtabilia ſunt emens. Deinde autem, Deo tibi opem ferente, huius mundi incertitudinem & inconſtantiam perſpicies: omnibuſque rebus valere iuſſis, ad futurum te transferes, atque ea quæ prætereunt ipſe præteriens, iiſque rebus quæ in ſpe poſitæ ac firmæ ſunt, te addicens, tenebraſque cum mortis vmbrâ relinquens, odioque tum mundum tum mundi principem inſectans, carnemque interitui obnoxiam hoſtem tibi eſſe ducens, *1. Tim. 6.* ad lucem inacceſſibilem accurres, cruceque humeris ſublatâ, Chriſtum irretortis oculis ſequêris, vt etiam cum ipſo glorificeris, vitæque, non iam caducæ & fallacis heres efficiaris.

Ioſaphat itaque ad eum ait: Iſtud ipſum, nempe omnia pro nihilo putare, atque vſqueadeò aſperum vitæ genus ſuſcipere, quemadmodum ſuperiùs dixiſti, vetúſne inſtitutum eſt, ab apoſtolorum doctrinâ manans, an recens mentis veſtræ ſolertia excogitatum; tamquam ſcilicet hoc, vt melius ac præſtantius, vobis amplexandum duxeritis?

Vetus de rerum abdicatione doctrina. Senex autem ait: Non recèns inductam legem tibi affero (abſit iſtud), verum antiquitus nobis traditam. Dixit enim Dominus ad diuitem quemdam, *Marc. 10. Luc. 18.* qui ex ipſo percontabatur, quidnam ſibi faciendum eſſet, vt vitam æternam conſequeretur, iactabatque ſe cuncta, quæ in lege ſcripta erant, ſeruaſſe; Vnum tibi deeſt, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo, & veni, ac ſublatâ cruce me ſequere. At ille his auditis mœſtitiâ affectus eſt. Erat enim admodum diues. Cùm igitur Ieſus eum mœrore affectum vidiſſet, dixit: Quàm difficile ij qui pecunias habent, intrabunt in regnum Dei: *Evangelium conſulit propriorum rerum abdicationem.* facilius enim eſt camelum per foramen acus tranſire, quàm diuitem intrare in regnum Dei. Hoc igitur mandato audito, ſancti omnes id ſtuduerunt, vt ab huiuſmodi opum difficultate ſeſe abſtraherent, ac per largitionem erga pauperes, diſperſis omnibus facultatibus, ſempiternisque diuitiis ſibiipſis reconditis, crucem ſuſtulerunt, Chriſtumque ſecuti ſunt: ſic nimirum vt quidam, velut iam à me dictum eſt, martyrio perſungerentur, quidam autem religioſæ vitæ exercitatione concertarent, atque, quantum ad veræ huiuſce philoſophiæ rationem attinet, nihilo illis inferiores eſſent. Quocircà illud ſcias velim, Regis noſtri ac Dei mandatum hoc eſſe, per quod homines ſempiternorum bonorum participes redduntur.

Cum igitur, inquit Ioſaphat, tam antiqua & neceſſaria huiuſmodi philoſophia ſit, quid cauſſæ eſt, quamobrem hodiernâ die pauci ſint, qui hanc vitam imitentur?

Reſpondit ſenex: Multi quidem eam imitati ſunt, & etiamnum imitantur. At multò plures cunctantur, ac moras nectunt. *Matth. 7. Luc. 13.* Pauci enim ſunt, vt ait Dominus, qui per arctam & anguſtam viam incedant: qui autem per facilem & latam, quàm plurimi. Nam qui ſemel pecuniarum cupiditate, & vitiorum quæ ex voluptatibus oriuntur, amore correpti, vanæque & inani gloriæ addicti ſunt, vix ab ipſis diuelli poſſunt, vt qui alieno domino, quique omnia, contrà ac Deus, imperat, atque ipſos tamquam catenis quibuſdam vinctos tenet, vltrà ſeipſos manciparint. Animus quippe, cùm ſemel ſalutis ſuæ ſpem abiecerit, habenas ſuas auerſis à ratione cupiditatibus permittens, quaquauerſum fertur. Ac proinde Propheta offuſam

fuſam huiuſmodi animis amentiam deplorans, caliginiſque ipſos vrgentis craſſitiem lugens, his verbis vtebatur: Filij hominum, vſquequò graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Quemadmodum etiam quidam ſapiétum magiſtrorum noſtrorum, vir rerum diuinarum peritiſſimus, eamdé cum Prophetâ cantilenam canens, ac quædam à ſeipſo adiungens, tamquam ex altâ quadam & editiſſimâ ſpeculâ omnibus inclamat: Filij hominum, vſquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium, magnum nimirum aliquid hanc vitam, & delicias, & exiguam gloriolam, & mendacem proſperitatem eſſe exiſtimantes? quæ quidem non magis eorum ſunt qui fruuntur, quàm qui ea in ſpe habuerunt: nec rurſus horum magis, quàm eorum, qui ne ea quidem vmquam exſpectarunt, & quæ non ſecus ac puluis à turbine ad alios atque alios ſubinde perflantur, ac viciſſim iactantur, aut fumi inſtar defluunt, ac velut inſomnium homines ludificãtur, & vt vmbra retineri nequeũt, ac deniq; ita naturâ comparata ſunt, vt nec cùm abſunt, ea ſe habituros eſſe homines deſperẽt, nec cum adſunt, poſſidentibus certa & ſtabilia ſint.

Pſal. 4. Naz. Ora. de [illegible] & ad laud. [illegible]

Rerum mundanarum vanitas.

Cum igitur ad hunc modum Saluator præcipiat, prophetæ & apoſtoli prædicent, ac ſancti omnes viri tum re ipsâ tum ſermone ad virtutis viam ab omni errore maximè immunem nos impellant, etiamſi pauci hanc teneant, contrà autem multi latam atque in exitium ducentem ſibi deligant; non tamen propterea diuinæ huius philoſophiæ inſtitutum minoris æſtimandum eſt. Vt enim ſol, cum illuminandi cauſſâ exoriens radios ſuos affluenter emittat, omneſque ad excipiendum lumen cohortetur, ſi quidam clauſis oculis ſplendorem ipſius intueri nolint, non propterea reprehenſionem meretur, aut a reliquis negligi debet, nec ſplendoris ipſius gloria ob illorum ſtultitiam in contemptu verſatur: quin potius illi quidem ſeipſos lumine orbantes, tamquam cæci, parietes palpant, atque in multas ſcrobes præcipites ruunt, multiſque ſpinis eorum oculi punguntur; ſol contrà ſplendorem ſuum retinens, eos illuſtrat qui ipſius lumen detectâ facie contuẽtur: ad eumdem quoque modum Chriſti lumen omnibus quidem illucet, ſplendoremque ſuum nobis affatim impertit: at verò pro ſuâ quiſque cupiditate, animique alacritate ipſum percipit. Nam nec ille iuſtitiæ ſol vllum ex his qui oculorum aciem in ipſum intendere cupiunt, beneficio eo priuat; nec rurſum his vim infert, qui ſuapte ſponte tenebras eligunt: verum ſuæ

Simile de eo qui ſolem aſpicere renuit.

quiſque liberæ voluntati & electioni, quamdiu in hac vitâ eſt, relinquitur.

Cum autem Ioſaphat, quidnam arbitrij libertas atque electio eſſet, quæreret, reſpondit ſenex: Arbitrij libertas, eſt animæ ratione vtentis voluntas, ſine vllo impedimento ad id quod vult, hoc eſt ſiue ad virtutem ſiue ad vitium, incitata, atque à ſummo illo parente & architecto ita effecta. Rurſum, Arbitrij libertas eſt intellectualis animæ pro ſuo arbitratu agitatio. Electio autem eſt earum rerum quæ in arbitrio noſtro ſitæ ſunt, cum conſilio coniuncta appetitio. Siquidem rem eam, quæ inito conſilio melior iudicata eſt, eligentes appetimus. Conſilium, eſt inueſtigatrix appetitio de rebus gerẽdis, quarum penes nos poteſtas eſt. Deliberat enim quiſpiam, expediátne aliquid agere, nec ne. Deinde quod præſtantius eſt, iudicat, ac iudicium efficitur. Mox autem afficitur, atque id quod ex conſilio iudicatum eſt, amat, ac ſententia dicitur. Nam ſi ita iudicet vt tamen erga id quod iudicatum eſt, minimè afficiatur, hoc eſt, id minimè amet, ſententia haudquaquam appellatur. Tum poſt affectionem fit electio. Nam electio nihil aliud eſt, quàm è duabus rebus propoſitis alteram præ alterâ amplecti & eligere. Atque illud vel ex ipsâ etymologiâ perſpicuum eſt, electionem eſſe conſilium cum diiudicatione coniunctum. *προαιρετὸν* enim eſt alterum præ altero electum. Nemo porrò quidquam adhibito iudicio alteri præfert, niſi prius conſilium inierit: nec rurſum eligit, niſi prius iudicârit. Nam quoniam non ea omnia quæ nobis recta & præclara eſſe videntur, in opus perducere ſtudemus, tum deniq; electio & eligendum efficitur id quod ex conſilio propoſitum eſt, cùm appetitionem comitem adiciuerit.

Quid ſit liberum arbitrium.

Conſilium, quid.

Quid ſic electio.

Ex quo concluditur, electionem eſſe appetitionem cum deliberatione cõiunctam, earum rerum quæ in noſtrâ poteſtate ſitæ ſint. Etenim id quod ex conſilio præpoſitum eſt, eligentes appetimus. Omne quippe conſilium actionis cauſſa & propter actionem ſuſcipitur. Ita conſilium quidem electionem antecedit, electio autem omnem actionem. Quocircà non modò actiones, ſed ea etiam quæ animo agitantur (quæ quidem electiones exhibent) tum coronas tum pœnas acceſſunt. Etenim electio in his rebus quæ in arbitrio noſtro ſitæ ſunt, verſans, tum peccati tum iuſti operis origo eſt. Nam quarum rerum facultates penes nos ſunt, harum etiam actiones facultatibus cõſentaneæ penes nos ſunt. Quamobrem cùm facultates virtuti conſentaneæ in noſtrâ poteſtate ſint, in noſtrâ quoq; po-

In hominis poteſtate virtus eſt, præſuppoſitâ tamen diuinâ gratiâ.

teſtate virtutes ſint neceſſe eſt. Propriè enim in arbitrio noſtro conſiſtunt ea omnia, quæ animam attingunt, & de quibus deliberamus. Ad hunc igitur modum liberè conſultantibus hominibus, ac libera item voluntate eligentibus, quatenus quiſpiam eligit, hactenus quoque diuinam lucem percipit, atque in philoſophiæ ſtudijs progreſſus facit. Varia enim electionum ſunt genera. Et quemadmodum quædam aquarum fontes è terræ viſceribus ſcaturientes, partim è ſuperficie terræ oriuntur, partim aliquantò profundiùs, partim profundiſſime: atque harum aquarum, aliæ è propinquo emanant, guſtuque dulces ſunt; aliæ ex imo exeunt, ac ſalſæ aut ſulphureæ ſunt; atque item aliæ vberrime profluunt, aliæ paulatim ſtillant. Eodem modo in electionibus quoque cogita, alias celeres ac perquam feruidas eſſe, alias ſegnes & frigidas, ac rurſum alias ad virtutem omnino propenſas, alias ad vitium omnibus viribus inclinatas. Igitur quales earum affectiones ſunt, tales quoque ad agendum impetus conſequuntur.

Simile à fontium aquis.

CAP. XVI.

Dixit autem ad ſenem Ioſaphat: Sunt ne etiam alij nonnulli, qui eadem quæ tu prædicent, an verò tu hodierno die ſolus es qui hæc doces, ac præſentem vitam vſque adeò auerſandam, atque odio inſectandam eſſe mones?

Ille autem ad hunc modum reſpondit: In hac veſtrâ infeliciſſimâ regione neminem noui. Nam patris tui tyrannis innumeris mortis generibus eos mulctauit, deditque operam, ne prorſus inter vos diuinæ cognitionis prædicatio audiretur. Apud reliquas autem nationes hæc cantantur ac celebrantur, ab alijs quidem rectiſſimâ ratione, ab alijs autem peruerſe: quippe cùm animarum noſtrarum hoſtis eos à recta viâ tranſuerſos egerit, atque in alienas opiniones diuiſerit, eoſque loca quædam diuinæ Scripturæ, aliter quàm germanus ſenſus ferat, interpretari docuerit. Ceterùm vna eſt veritas, quæ ab illuſtribus apoſtolis & diuinis patribus prædicata eſt, & in catholicâ, atque ab extremis orbis finibus ad extremos vſque fines diffuſâ Eccleſiâ ſole ſplendidiùs lucet. Quam quidem ego vt tibi prædicarem ac traderem, ad te miſſus ſum.

Vna eſt veritas intotâ Eccleſiâ & per vniuerſum mundum.

Dixit autem ad eum Ioſaphat: Nihílne horum pater meus vmquam didicit?

Reſpondit ſenex: Perſpicuè quidem, atque vt par erat, nihil didicit. Occluſis enim ſenſibus, bonum de induſtriâ repudiat, atque in malum liberâ animi inductione propendet.

At vellem, inquit Ioſaphat, ille quoque hac doctrinâ imbueretur.

Reſpondit ſenex: Hæc apud homines ſunt impoſſibilia: apud Deum autem nihil eſt quod fieri non poſſit. Ecquid enim ſcis, futurúmne ſit, vt patri tuo ſalutem afferas, atque admirando modo patris tui pater tandem voceris? Narratum enim mihi eſt, regem quemdam extitiſſe, qui præclare admodum regiam ſuam dignitatem adminiſtrabat, leniterque ac placidè populum, qui ipſius ditioni atque imperio ſuberat, tractabat, in hac autem vna re labebatur, quòd diuinæ cognitionis lumine careret, atque idolorum cultu conſtrictus teneretur. Erat autem ei probus quidam conſiliarius, ac tum erga Deum pietate, tum ceteris virtutibus ornatiſſimus, qui cùm regis errore angeretur, eumque permoleſtè ferret, atque ipſum hoc nomine coarguere in animo haberet, tamen hac de cauſſâ ſeſe reprimebat, quòd vereretur, ne & ſibi & ſocijs ſuis perniciem accerſeret, eamque vtilitatem quæ ex ipſo ad alios promanabat, amputaret. Occaſionem autem nihilominus quærebat, quâ commodè ipſum ad bonum pertraheret. Dixit igitur nocte quadam ad eum rex: Adeſdum, egrediamur, ac ciuitatē circumeamus, num fortè aliquid quod in rem futurum ſit, perſpiciamus. Cùm autem illi per vrbem obambularent, lucis ſplendorem per foramen quoddam radiantem cernunt: cui, cùm oculos adiecìſſent, ſubterraneum quoddam & cauernoſum domicilium conſpicantur, in quo præſidebat vir quidam extremâ inopiâ laborās, ac vilibus quibuſdam & laceris pannis indutus. Aſtabat autem ipſius vxor, vinum ipſi temperans. Cumq; ipſe poculū manibus accepiſſet, illa ſuaue quoddam carmen canens, voluptatem ipſi afferebat, ſaltans nimirum, ac maritum laudibus deliniens. Rex igitur aliquantiſper hæc perſpiciens, mirabatur, quòd cùm tantâ egeſtate premerentur, vt nec domus nec veſtis ipſis ſuppeteret, tamen vſqueadeò lætam & hilarem vitam ducerent. Atque ad primarium ſuum conſiliarium his verbis vtitur: O rem miram, ô amice! quod ſcilicet, nec mihi, nec tibi, vita noſtra, quamuis alioqui tantâ gloriâ & delicijs & voluptate vndique collucens, vſque adeò vmquam placuerit, vt vilis hæc & ærumnoſa vita væcordes iſtos oblectat & exhilarat, vt quæ, tametſi alioqui aſpera & auerſanda, facilis ipſis ac blanda videatur. Opportunam autem horam nactus princeps ille conſiliarius, inquit: Tu verò, ô rex, cuiuſmodi tandem horum vitam eſſe exiſtimas? Omnium, inquit ille, quas vmquam viderim, inſuauiſſimam & miſerrimam, execrationeque dignam & auerſandam. Tum ait ad eum prima-

Matth 19.

Barlaam alterius regis exemplo Ioſaphat docet.

primarius ille conſiliarius: Ad eumdem ita modum mihi crede, ô rex, ac multò etiam acerbior vita noſtra ijs eſſe videtur, qui ſempiternam illam gloriam, ac bona illa quæ omnem mentis captum ſuperant, contemplantur atque cognoſcunt. Atque auro rutilantes ædes, ac præclara hæc indumenta, ceteræque vitæ deliciæ, ijs qui cæleſtium tabernaculorum non manu factorum, veſtiſque diuinitus cōtextæ, ac diadematum corruptionis omnis expertium, quæ rerum omnium architectus ac Dominus diligentibus ſe præparauit, ſtercoribus & cœno fœtidiores videntur. Quemadmodum enim iſti iudicio noſtro ac ſententia deſipiūt: ita etiam, ac multò magis nos qui in mundo oberramus, atque in mendaci hac gloriâ, ſtultiſque delicijs nobis placemus, in eorum oculis, qui bonorum illorum dulcedinem deguſtarunt, luctu & lacrymis digni ſumus.

Quæ in hoc mundo magni æſtimantur, ijs contemptui ſunt.

1.Cor.2.

His autem verbis percuſſus rex, inquit: Quinam igitur illi ſunt, qui præſtantiorem nobis vitam agunt? Omnes, inquit ille, qui ſempiterna caducis & fragilibus prætulerunt. Cumque rex rurſum, quænam ſempiterna illa eſſent, quæſiuiſſet, reſpondit ille: Regnum ab omni ſucceſſione alienum, ac vita morti minimè obnoxia, & opes egeſtatem non metuentes, lætitia item & oblectatio ab omni mœſtitiâ & dolore ſeiuncta, paxque perpetua, & ab omni inimicitiâ & contentione libera. His bonis, quibus diuinitus frui contigerit, beati illi ac ſæpe beati: vitā enim omni labore & mœſtitiâ vacuam in omne æuum ducent, omnibus regni Dei iucunditatibus & oblectamētis ſine vllo labore fruētes, ac cum Chriſto in perpetuum regnantes. Cumque rex dixiſſet: Quiſnam tandem hæc cōſequi promerebitur? reſpondit ille: Omnes qui vitam illuc ducentem arripuerint: aditu enim nemo prohibetur, qui modò voluerit. Tum rex, Et quænam, inquit, eſt via, quâ illuc itur? Reſpondit ille præclari animi vir: Cognoſcere ſolū verum Deum, & Ieſum Chriſtū vnigenitum ipſius filium, & ſanctum ac viuificum Spiritum.

Ioan.17.

Rex igitur, regiâ ſanè prudentia præditus, ad eum inquit: Et quidnam hactenus te prohibuit, quò minùs mihi hæc exponeres? Neque enim hæc cunctatione ac dilatione mihi digna eſſe videntur, ſi quidem vera ſunt. Quòd ſi dubia ſunt, ſedulò & accurate inueſtigandum eſt, quoadusque ea citra vllam ambiguitatem ac dubitationem inueniamus. Non negligentiâ & ſocordiâ factum eſt, ait ille, vt tibi hæc exponere cunctarer, cùm vera ſint atque ab omni dubitatione remota: verum quòd excellentem gloriæ tuæ magnitudinem vererer, atque illud metuerem, ne tibi grauis ac moleſtus eſſem. Quocircà ſi mihi famulo tuo hoc imperas, vt te de his rebus in poſterum ſubmoneam, imperio tuo obſequar. Sanè, inquit rex, non interdiu ſolùm, ſed etiam qualibet horâ mihi harum rerum memoriam renoua. Neque enim negligenter ac perfunctoriè, verùm ſummo ſtudio ac feruore his rebus animum intendere oportet. Audiui igitur, ait Barlaam, hunc regem deinceps piè ac religiosè vitam inſtituiſſe, præſentiſque vitæ curriculo placidè ac tranquillè confecto, ſempiternam beatitudinem conſecutum eſſe. Quamobrem ſi quis etiam patrem tuum de his rebus tempeſtiuè admoneat, fortaſſis intelliget atque exploratum habebit, quantis malis implicitus teneatur, atque ab ijs ſeſe auertens, quod bonum eſt, amplectetur. Nam in præſentiâ quidem cæcus eſt, & manu tentans, vt qui vero lumine ſeſe orbarit, atque ad impietatis tenebras transfugerit.

1.Pet.2.

Dixit autem ad eum Ioſaphat: De patre meo, quod Dominus iuſſerit, fiat. Nam ipſi, velut etiam abs te dictum eſt, ea omnia poſſibilia ſunt, quæ apud homines impoſſibilia eſſe videntur. Ego verò per eximios ac ſingulares tuos ſermones, vanitatis præſentium rerum pertæſus, ab his quidem omnino animum abducere conſtitui, ac tecum, quidquid mihi vitæ ſupereſt, traducere, ne per fluxa & fragilia ſempiternorum [illegible]um & omni interitu alienorum fructu excidam.

Reſpondit ſenex: Si hoc feceris, prudentiſſimo cuidam iuueni, quem copioſis atque illuſtriſſimis parentibus natum eſſe intellexi, ſimilem te præbebis. Cui cùm pater nobilis cuiuſdam atque in primis copioſi viri filiam inſigni pulchritudine præditam deſpondiſſet, ac de huiuſmodi matrimonio cum filio ſermonem conſeruiſſet, quidque in animo haberet expoſuiſſet, hæc vt ille audiuit, quaſi abſonum quiddam ac præpoſterum, huiuſmodi rem excutiens, relicto patre profugit. Cumque iter faceret, apud ſenem quemdam pauperem, vt à diei æſtu ſeſe recrearet, diuertit.

Pulchra parabola, de eo qui vitam religioſam amplexatur.

Filia porrò ſenis illius, quæ vnica illi virgo erat, pro foribus ſedens, manibus operabatur, ore autem Deum ſine vllâ intermiſſione laudabat, ex intimo pectore gratias ipſi agens. Ipſius autem laudem iuuenis audiens, ait: Quodnam, ô puella, tuum inſtitutum eſt? Et quam ob cauſſam, cùm in tantâ vilitate & inopiâ verſeris, tamquam ob ingentia beneficia accepta, horum auctorem laude afficis? Ipſa autem ad eum reſpondit: An neſcis quòd quemadmodum exiguum pharmacum è magnis plerumque

Simile de pharmaco.

morbis hominẽ eripit, eodem modo etiam ob paruas res Deo gratias agere, ingentia bona conciliat? Ego igitur pauperis ſenis filia, ob exigua hæc gratias ago ac Dominum laudibus afficio, illud minimum exploratum habens, quod qui hæc dedit, maiora quoque dare poteſt. Atque hæc quidẽ de rebus externis ac minime noſtris, ex quibus nec his qui multa poſſident, fructus vllus, imò etiam ſæpe damnum oritur, nec his qui pauciora acceperunt, incommodum vllum ac detrimentum exiſtit: quippe cùm vtrique eamdem viam obeant, atque ad eumdem finem contendant. At in ijs quæ magis neceſſaria maioriſque momenti ſunt, multis maximiſque, atque adeò innumeris beneficijs à Deo affecta ſum: etenim ad Dei imaginem condita, ipſiuſque cognitione imbuta, & ratione præter omnia animantia exornata, & ex morte, per viſcera miſericordiæ Dei noſtri ad vitam reuocata ſum, ac percipiendorum ipſius Sacramentorum poteſtatem accepi. Denique paradiſi porta patefacta eſt, liberum mihi, ſi quidem voluero, aditum præbens. De tot igitur ac tantis beneficijs, quorum pauperes æquè ac diuites participes ſunt, dignas Deo gratias agere protſus nequeo. Quòd ſi exiguam hanc quoq[illegible] laudem, ei qui me tot muneribus cum[illegible] minimè obtulero, quam tandem exc[illegible]em habitura ſum?

Præcipua Dei erga nos beneficia.

Præcipua Dei beneficia diuitibus & pauperibus communia ſunt.

I[illegible]utem ingentem hanc prudentiam [illegible]ns, accito ipſius patre; Da mihi, inquit, filiam tuam: (ſiquidem ipſius prudentiam ac pietatem amore complector.) Senex autem ait: Non licet tibi, qui diuitibus & copioſis parentibus ortus es, hanc pauperis viri filiam accipere. Rurſum autem iuuenis ait: Certe hanc accipiam, niſi tu prohibeas. Etenim filia quædam nobilis ac diues mihi deſponſa fuerat: verùm eâ repudiatâ atque abiectâ, in fugam me dedi. Contrà filiæ tuæ, ob ipſius erga Deum pietatem ac prudentiam amore correptus, matrimonio cum eâ iungi paratus ſum. Senex autem ad ipſum ait: Eam tibi dare nequeo, vt in paternam domum abducas, atque à meis vlnis abſtrahas: vnica enim mihi eſt. At ego, inquit iuuenis, apud vos manebo, veſtramque vitæ rationem ſuſcipiam: ac poſteà, luculentâ veſte abiectâ, ſenis illius veſtes petijt, ijſque ſe induit. Cumque ille ipſum diu multumque tentaſſet, varijſque modis ipſius animum exploraſſet, vt eum mentis grauitate præditum eſſe cognouit, nec ſtulto quodam amore obſeſſum filiam ſuam in matrimonium petere, verum pietatis ſtudio pauperem vitam amplexari, eamque gloriæ ſuæ ac nobilitati anteferre, arreptâ ipſius manu in conclaue ſuum eum introduxit, & ingentes opes illic reconditas, atque innumerabilem pecuniarum molem, quantamque iuuenis ille numquam viderat, ipſi commonſtrauit. Atque ad eum: Fili, hæc omnia tibi dono do: propterea quòd meatum opum heres eſſe in animum induxiſti. Qua hereditate perceptâ, ille omnes terræ diuites & claros homines ſuperauit.

Dixit autem Ioſaphat ad Barlaam: Aptè ſane hæc etiam narratio rerum mearum ſtatum exprimit; ac proinde de me quoque hæc abs te dicta eſſe exiſtimo. Verum quodnam tandem eſt illud experimentum, per quod animi mei conſtantiam exploratam habere cupis? CAP. XVII

Reſpondit ſenex: Equidem ipſe etiam periculum feci, & intellexi, quanta in te mentis prudentia atque conſtantia, quamque rectus & integer tibi animus ſit: verum actionis tuæ finis hæc coofirmabit. Huius rei gratiâ flecto genua mea ad Deum Epheſ. 3. noſtrum, qui in Trinitate celebratur, ad eum inquam, qui omnia, tam quæ aſpectu ſentiuntur, quàm quæ oculorum ſenſum fugiunt, procreauit: qui verè ac ſempiterne eſt, nec glorioſi ſtatus ſui aut principium vmquam habuit, aut finem habiturus eſt: ad illum inquam metuendum atque omnium rerum præpotentem, bonumque & ad miſerationem propenſum, vt cordis tui oculos illuminet, detque tibi ſpiritum ſapientiæ & reuelationis ad ipſius agnitionem, vt cognoſcas quæ ſit ſpes vocationis tuæ, & quæ diuitiæ gloriæ hereditatis Ephel. 1. ipſius in ſanctis, & quæ ſupereminens illa magnitudo potentiæ ipſius in nos qui credidimus, vt iam non ſis hoſpes & aduena, ſed ciuis ſanctorum & domeſticus Dei, Ephel. 2. ſuperædificatus ſuper fundamentum apoſtolorum & prophetarum, ipſo ſummo angulari lapide Ieſu Chriſto, in quo omnis ædificatio conſtructa creſcit in templum ſanctum in Domino.

Barlaam orat pro ſalute Ioſaphat.

Ioſaphat autem ingenti animi compunctione affectus, dixit: Hæc ſcilicet omnia ipſe quoque ſcire geſtiens, abs te peto, vt & diuinæ gloriæ diuitias, & ipſius potentiæ excellentiam mihi declares.

Dixit autem ad ipſum Barlaam: Deum ſupplex rogo vt hæc te doceat, atque huiuſmodi rerum cognitionem animo tuo inſerat. Quandoquidem apud homines ipſius gloria ac potentia nullo modo commemorari poteſt, quamuis etiam omnes omnium hominum, tam qui nunc ſunt quàm qui aliquando fuerunt, linguæ in vnum coëant. Deum enim, Ioan. 1. inquit Euangeliſta & Theologus, nemo

Dei diuitiæ nullis verbis exponi poſſunt.

mo vidit vmquam. Vnigenitus Filius, qui eſt in ſinu Patris, ipſe enarrauit. Eius porrò qui oculorum obtutum fugit, atque immenſus eſt, gloriam & maieſtatem, quis tandem eorum qui e terrâ concreti ſunt, comprehenſam habere queat, niſi ipſe arbitratu ſuo eam patefecerit, quemadmodum ſcilicet prophetis ſuis & apoſtolis patefecit? Nos autem tum ex eorum prædicatione, tum ex ipsa rerum natura, quantam aſſequi nobis datur, eam diſcimus. Ait enim Scriptura: Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum. Ac rurſus: Inuiſibilia ipſius à creaturâ mundi, per ea quæ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur, ſempiterna quoque ipſius potentia & diuinitas.

Psal. 18. *Rom. 1.*

Quemadmodum enim quiſpiam domum præclare ac ſummâ arte conſtructam, aut vaſculum eleganter concinnatum perſpiciens, architectum aut fabrum ſtatim ob animum ſibi proponit: ſic etiam ego ex nihilo effictus, atque in ortum productus, etiamſi fictorem ac productorem meum cernere nequeam, tamen ex aptiſſimâ maximeque admirandâ mei ſtructurâ ad ſapientiæ ipſius cognitionem veni, non quatenus eſt, ſed quatenus intelligere queo: nempe quia non caſu ac fortuitò productus ſum, nec à me ipſo extiti, verùm ipſe arbitratu ſuo me effinxit: ſic nimirum vt me rerum omnium conditarum principem conſtituerit, quibuſdam autem inferiorem fecerit, ac contritum etiam diuino ſuo imperio me ex hac vitâ educens, ad alteram vitam finis expertem ac ſempiternam transferat. Quibus omnibus in rebus prouidentiæ ipſius viribus obluctari nequeo, nec mihi quidquam, vel quantum ad ſtaturam, vel quantum ad formæ figuram attinet, adijcere aut ſubtrahere, nec ea quæ in me vetuſtate confecta ſunt, renouare, nec quæ labefactata & corrupta ſunt, in integrum reſtituere. Neque enim mortalium vllus vmquam fuit, qui horum quidquam efficere poſſet, non rex, non ſapiens, non diues, non potens, non denique alius quiſpiam humana ſtudia conſectans. Nullus enim, inquit ille, regum, aut eorum qui in ſublimitate ſunt, aliud habuit natiuitatis initium. Vnus enim eſt omnium introitus ad vitam, & idem exitus.

Simile, quemodo ex rebus conditis conditor agnoſcatur. *Sap. 7.*

Quamobrem ex ijs quæ ad me pertinent, ad magnificentiæ ſummi illius architecti cognitionem, velut porrectâ manu ducor. Præthereà autem aptiſſimam rerum omnium conditarum ſtructuram atque conſeruationem conſideraui, nempe quòd ſuapte quidem naturâ cuncta mutationi atque conuerſioni ſubiecta ſunt, nimirum ea quæ mente prædita ſunt, ratione voluntatis, progreſſuſque in bono aut receſſus à bono; ea autem quæ in ſenſum cadunt, ratione ortus & interitus, accretioniſque, & imminutionis, & mutationis eius, quæ in qualitate poſita eſt, ac denique localis motus. Ac per ea tacitis quibuſdam vocibus prædicant, ſe à Deo creatore ac mutationis omnis & conuerſionis experte procreata eſſe, atque contineri & conſeruari, ſemperque gubernari. Quonam enim alioqui modo naturæ inter ſe pugnantes ad vnius mundi ornatum omnibus numeris abſoluendum in vnum coiiſſent, ac diſſolutionis expertes permanſiſſent, niſi vis quædam omnipotens hæc & copulaſſet, & ſemper a diſſolutione aliena conſeruaret. Quonam enim pacto, niſi voluntas ipſius ita tuliſſet, aliquid manſiſſet? aut quonam pacto, vt Scripturæ verbis vtar, quod ab eo minime vocatum eſt, conſeruari potuiſſet?

Simile, ex rerum conformatione.

Nam cùm nauis remoto gubernatore conſiſtere nequeat, verùm ſtatim peſſum eat; nec vlla, quantumlibet exigua, domus ſtare poſſit, niſi ſit aliquis, qui ipſius curam gerat; quonam tandem pacto mundus, opus vſque adeò ingens, atque ita præclarum & admirandum, ſine eximiâ aliquâ & ingenti atque admirandâ gubernatione ſapientiſſimaque prouidentia, tam diuturno temporis ſpatio conſtitiſſet? Ecce enim quantum iam temporis fluxit, ex quo cælum eſt, nec tamen obſcuritatem contraxit, nec terræ vis tamdiu parens elanguit, nec fontes, ex quo orti ſunt, ſcaturire deſtiterunt, nec mare tot fluuios excipiens menſuram ſuam exceſſit, nec ſolis ac lunæ curſus immutationem vllam ſubierunt, nec diei ac noctis ordines inuerſi ſunt. Ex his nimirum omnibus Dei potentia & magnificentia, quæ omnem orationis facultatem ſuperat, nobis declaratur, prophetarum atque apoſtolorum teſtimonio confirmata. Verùm ipſius gloriam nemo vmquam pro dignitate cogitare aut collaudare poterit. Siquidem diuinus Apoſtolus, ille inquam qui Chriſtum in ſeipſo loquentem habebat, cùm ea omnia, tam quæ intellectu percipiuntur, quàm quæ ſenſibus ſubiecta ſunt, cum animo ſuo conſideraſſet, dixit; Ex parte cognoſcimus, & ex parte prophetamus: cùm autem venerit quod perfectum eſt, euacuabitur quod ex parte eſt. Ac proptereà ex immenſis ſapientiæ ipſius opibus admiratione ac ſtupore perculſus, apertè exclamauit: O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei! quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius!

Simile de naui ſine gubernatore. *1. Cor. 11.* *1. Cor. 13.* *Rom. 11.*

2.Cor. 12.

Quòd ſi ille, qui ad tertium vſque cælum peruenerat, atque arcana verba audierat, huiuſmodi voces emiſit; ecquis mei ſimilium in tantorum myſteriorum abyſſum oculos aduertere, atque aliquid pro dignitate, non dicam dicere, ſed ne quidem cogitare poterit, niſi ipſe ſapientiæ ſubminiſtrator atque inſipientium corrector dederit? Etenim in ipſius manu & nos & ſermones noſtri ſunt, & omnis prudentia ac ſolertiæ ſcientia. Atque ipſius beneficio veram earum rerum, quæ ſunt, cognitionem habemus, mundique concretionem intelligimus, elementorum vires, temporum initium & medietatem & finem, partium anni viciſſitudines, ac tempeſtatum mutationes: quoniam omnia in modo & menſura cõſtituit. Siquidem multum poſſe, ipſi ſemper præſtò eſt: & brachij ipſius robori quis reſiſtet? Etenim tamquam momentum ſtateræ, ſic eſt ante eum orbis terrarum, & tamquam gutta roris matutini, quæ deſcendit in terram. Sed miſeretur omnium, quia omnia poteſt, & diſſimulat peccata hominum propter pœnitentiam. Neminem enim ex ijs qui ad ipſum accurrunt, execratur, nec auerſatur ſolus ille bonus, atque animorum amans Dominus. Benedictum ſit nomen gloriæ ipſius ſanctum, & laudabile, & ſuperexaltatum in ſæcula, Amen.

Sap. 11.

Daniel. 3.

CAP. XVIII.

Dixit autem ad eum Ioſaphat: Si diuturno tempore tecum reputaſſes, vir ſapientiſſime, quonam pacto propoſitarum quæſtionum ſolutionem mihi perſpicuam redderes, meo quidem iudicio id meliùs præſtare non potuiſſes, quàm ea mihi, quæ nunc expoſuiſti, commemorans: quippe qui omnium quidem rerum effectorem & conſeruatorem Deum eſſe docueris, maieſtatiſque ipſius gloriam omnem mentis humanæ captum excedere, clariſſimis rationibus demonſtraris; neque vllâ aliâ ratione quemquam eam conſequi poſſe, niſi cui ipſe arbitratu ſuo eam patefaciat. Quo quidem nomine eloquentiſſimam tuam ſapientiam maiorem in modum admiror.

Sed illud velim mihi dicas, vir beatiſſime, quanâ ipſe ætate ſis, & quibus in locis commoreris, quoſque philoſophiæ ſocios habeas: ſiquidem anima mea tuæ arctiſſimè hæret, atque per omne vitæ tempus ne latum quidem vnguem à te diſcedere cupio.

Ait autem ſenex: Annos ni fallor, quinque & quadraginta natus ſum, atque in terræ Sennaar deſertis vitam dego. Commilitones porrò eos habeo, qui ad ſuperni itineris curſum mecum laborant ac certant.

Quid ais, inquit Ioſaphat? Mihi enim ſeptuaginta annos excedere videris. Quid igitur eſt, quamobrem te quadraginta quinque tantùm annos habere dicas? neque enim hac in re mihi vera loqui videris.

Dixit autem ad eum Barlaam: Si annos meos ab ipſo vitæ ortu noſſe quæris, rectè ſane eos pluſquam ſeptuaginta eſſe conieciſti. At mihi quidem nullo omnino modo inter vitæ annos cenſentur, qui in huius mundi vanitate conſumpti ſunt. Nam cum, peccatis in ſeruitutem addictus, carni viuerem, quantum ad interiorem hominem attinet, mortuus eram. Quamobrem mortis annos, vitæ annos numquam appellarim. Ex quo autem mundus mihi crucifixus eſt, & ego mundo, atque exuto veteri homine, qui ſecundum erroris deſideria corrumpitur, non iam carni viuo, ſed viuit in me Chriſtus: quòd autem viuo, in fide viuo Filij Dei, qui dilexit me, & pro me ſeipſum tradidit: hos vitæ annos & ſalutis dies optimo iure vocauerim. Quos quidem quinque & quadraginta eſſe aſſerens, conſentaneâ ratione, ac non abſurdè, horum numerum tibi dixi. Quin tu quoque ea ſemper mente ac ſententiâ ſis velim, nimirum vt eos, qui quantum ad omne probum opus mortui ſunt, peccatis autem viuunt, atque eorum qui humi prouoluti ſunt principi obſequuntur, & in voluptatibus ac peſtiferis cupiditatibus vitam abſumunt, nullo modo viuere exiſtimes, verùm eos extinctos eſſe tibi perſuadeas, vitæque functioni mortuos. Nam peccatum immortalis animæ mortem eſſe, ſapiens quidam non immeritò pronuntiauit. Atque etiam his verbis Apoſtolus vtitur: Cum ſerui eſſetis peccati, liberi eratis iuſtitiæ. Quem ergo fructum habuiſtis in his, in quibus nunc erubeſcitis? Finis enim illorum mors eſt. Nunc autem liberati à peccato, ſerui autem facti iuſtitiæ, habetis fructum veſtrum in ſanctificationem, finem autem vitam æternam. Stipendia enim peccati, mors: gratia autem Dei, vita æterna, in Chriſto Ieſu Domino noſtro.

Quænam vera vita exiſtimanda ſit.

Gal. 6.

Epheſ. 4.

Mundo addicti in mortuis habendi.

Peccatum animæ mors.

Rom. 6.

Dixit autem ad eum Ioſaphat: Quandoquidem vitam quæ in carne ducitur, vitam eſſe minimè cenſes, par eſt igitur, vt ne mortem quidem hanc quam omnes ſubeunt, mortem eſſe cenſeas.

Reſpondit ſenex: Sine vllâ dubitatione de his quoque ita cenſeo, quippe qui temporariam hanc mortem minimè pertimeſcam, imò nec omnino mortem eam appellem, ſi quidem me per diuinorum præceptorum viam incedentem arripuerit: quin potiùs tranſitum à morte ad præſtantiorem & perfectiorem vitam, atque in

Mors hæc temporaria propriè non eſt mors.

Chriſto

BARLAAM ET IOSAPH.

Coloſſ. 3. Chriſto abſconditam. Cuius quidem conſequendæ cupiditate flagrantes optimi viri, præſentem hanc vitam permoleſte ferebant. Vnde etiam ait Apoſtolus: 2. Cor. 5. Scimus enim, quoniam ſi terreſtris domus noſtra huius habitationis diſſoluitur, ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cælis. Nam & in hoc ingemiſcimus, habitationem noſtram, quæ de cælo eſt, ſuperindui cupientes, ſi tamen veſtiti & non nudi inueniamur.

Nam & qui ſumus in hoc tabernaculo, ingemiſcimus grauati: eò quod nolumus expoliari, ſed ſuperueſtiri, vt abſorbeatur quod mortale eſt à vita. Rom. 7. Ac rurſum: Infelix, inquit, ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Philip. 1. Et alio loco: Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Et propheta Dauid: Pſal. 41. Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Quòd autem ego quoque omnium infirmus corpoream mortem nullo modo extimeſcam, hinc facile tibi intelligere licet, quòd patris tui minus contemptus ac pro nihilo habitus, intrepidè ad te acceſſerim, vt ſalutiferam doctrinam tibi exponerem: tametſi alioqui compertiſſimum haberem fore, vt ſi hæc reſciſceret, ſexcentis me, ſi fieri poſſet, mortibus afficeret. Verum ego Dei ſermonem omnibus rebus anteponens, ipſoque frui cupiens, nec temporariam hanc mortem perhorreſco, nec eam huiuſmodi nomine appellandam duco, Domini ſcilicet mandato obtemperans dicentis: Matth. 10. Nolite timere eos qui occidunt corpus, animum autem non poſſunt occidere; ſed potiùs timete eum, qui poteſt animam & corpus perdere in gehennam.

Hæc, inquit Ioſaphat, veræ veſtræ philoſophiæ præclara facinora, terrenorum hominum qui à præſenti hac vitâ vix auelli poſſunt, naturam longe multumque ſuperant. Ac vos beati, qui hac ſtrenuiſſimâ mente præditi eſtis. Quinam porrò tibi ac ſocijs tuis in huiuſmodi ſolitudine victus ſit, atque item vnde, & cuiuſmodi vobis veſtes ſuppetant, vere mihi expone.

De victu & veſtibus Barlaam & ſociorum eius. Barlaam autem dixit: Victus quidem nobis ex pomis, & ſtirpibus, quas ſolitudo, cæleſti rore perfuſa, & creatoris imperio parens, alit, nobis ſuppetit. Ob quæ nemo eſt qui aduerſum nos pugnam ineat atque contendat, maioremque partem, vt auaritiæ lex præſcribit, arripere quærat: verùm vberrimè omnibus illaboratus cibus, & extemporalis menſa proponitur. Quòd ſi quando piorum fratrum qui nobis vicini ſunt, aliquis panis benedictionem afferat, hunc tamquam ad eorum qui cum fide obtulerunt, benedictionem à diuinâ prouidentiâ miſſum ſuſcipimus. Veſtes autem nobis ex aſperis cilicijs & ouium pellibus ſunt, *Aſperitas veſtium monachorum antiquorum.* vetuſtæ omnes, atque ex varijs pannis conſutæ, imbecillam noſtram carnem atterentes. Etenim eadem nobis eſt tum æſtatis tum hiemis veſtis. Quam etiam vt ſemel induimus, exuere poſteà nobis non licet, quouſque vetuſtate confecta prorſus deleatur. Ad hunc enim modum & frigoris & æſtus moleſtijs corpus affligentes, futuræ immortalitatis veſtem nobis comparamus.

Cumque hîc Ioſaphat quæſiuiſſet, vndenam veſtem illam, quâ indutus erat, ſibi comparaſſet, reſpondit ſenex: A quodam piorum fratrum eam, cùm ad te profecturus eſſem, vtendam accepi: neque enim par erat, vt cum eâ quam ferre ſoleo, velle accederem. *Simile, cur veſtem mutauerit, docet.* Quemadmodum enim quiſpiam chariſſimum quemdam cognatum in alienam regionem captiuum abductum, illinc educere cupiens, abiectâ veſte ſuâ, atque hoſtium ſuſceptâ perſonâ, ad eorum regionem ſeſe confert, varijſque artibus propinquum ſuum ex acerbâ tyrannide in libertatem aſſerit: eodem modo ego quoque de tuis rebus certior factus, hoc habitu ſuſcepto veni, vt diuinâ prædicatione pectus tuum conſererem, atque à truculenti principis mundi ſeruitute te vindicarem. Ac nunc per virtutem diuinam, quantum quidem in me fuit, miniſterio meo perfunctus ſum. Etenim ipſius cognitionem tibi annunciaui, ac prophetarum & apoſtolorum prædicationem expoſui, vereque ac ſine vllo errore præſentium rerum vanitatem demonſtraui, quantiſque malis hic mundus ſcateat, eos qui ipſi obtemperant in fraudem inducens, varijſque modis irretiens. Deinceps igitur, eò vnde huc veni, reuertendum eſt, ac tum alieno habitu depoſito, meum induam.

Obſecrauit autem ſenem Ioſaphat, vt ſe ipſi cum conſuetâ veſte oſtenderet. Cùm itaque Barlaam veſtem eam, quam gerebat, exuiſſet, horrendum Ioſaphat ſpectaculum ſeſe obtulit. Etenim tota carnis ipſius * qualitas abſumpta erat, ac pellis ex ſolis ** cribrus forſaſſe legendum, id eſt, pingurdo.* æſtu atque ardore circum oſſa tenſa erat, non ſecus ac ſi quis pellem ſubtilibus calamis tetendiſſet. Pannoſo porrò ac perquam aſpero cilicio è lumbis vſque ad genua cingebatur, idemque pallium humeris gerebat.

Admiratus itaque Ioſaphat huiuſmodi vitæ duritiam & aſperitatem, atque ex ingenti eâ & ſingulari tolerantiâ ſtupore affectus ingemuit, profuſiſque lacrymis ad ſenem ait: Quoniam ea tibi huc veniendi cauſſa fuit, vt me ex acerba diaboli ſeruitute extraheres, beneficio tuo extremam

manum impone, atque animã meam de cuſtodia educ, ac me itineris tui ſociũ adhibe: vt mundi impoſturâ prorſus liberatus, tum deniq; ſalutaris Baptiſmi ſigillum accipiam, ſociumq; me tibi admirandæ huius philoſophiæ atque eximiæ exercitationis præbeam.

Pſal 141.

Optat Ioſaphat comitari Barlaam.

Dixit autem ad eum Barlaam: Capreæ hinnulum diues quiſpiam olim alebat: cùm autem ipſe creuiſſet, naturali affectu pertractus ſolitudines expetebat. Egreſſus igitur quodam die, caprearum gregem paſtui operam dantem inuenit, atque ad eas ſeſe adiungens, per agros & campos oberrabat, ac ſerò quidem domum ſe referebat, manè autem famulorum negligentiâ foràs egrediebatur, atque cum ſiluestribus capris ſe aggregabat. Porrò cùm illæ pabulatum longiùs proceſſiſſent, ipſe quoque eas comitatus eſt. At verò diuitis illius viri famuli, re cognitâ, conſcenſis equis eas à tergo inſecuti ſunt, ac ſuam quidem capream viuam captam, domumque reductam poſthac ita tenuerunt, vt nulli ad eam aditus pateret; reliquum autem gregem partim trucidarunt, partim malè mulctarunt. Eodem modo ne nobis accidat metuo, ſi mihi te comitem adiungas. Hoc eſt, ne & tuo contubernio priuer, & ingentes ſocijs meis calamitates, ac ſempiternam patri tuo condemnationem accerſam. Vult itaque te Dominus nunc quidem diuini Baptiſmi ſigillo conſignari, atque hîc manentem omni pietatis generi ſtudere, præceptiſque ſuis operam dare. Poſteaquam autem illius bonorum omnium datoris munere occaſio ſeſe obtulerit, tum demum & ad nos venies, & per reliquum omne huiuſce vitæ tempus nobiſcum deges. Ac Domini benignitate fretus, haudquaquam dubito, quin in futurâ vitâ ita coniungamur, vt numquam diuelli poſſimus.

Parabolâ valdè ad rem accommodatâ diſſuadet id Barlaam.

Ioſaphat autem lacrymis rurſum perfuſus, ad eum ait: Si Domino ita placet, ipſius voluntas fiat. Quocircà cùm diuino Baptiſmate me initiaueris, pecuniaſque à me & veſtes, tam ad tuum quàm ad ſodalium tuorum victum ac veſtitum acceperis, in religioſæ exercitationis locum, diuinæ pacis præſidio ſeptus, abſcede: meaque cauſſa ſine vllâ intermiſſione Deum roga, vt ne ſpe meâ fruſtrer, verùm primo quoque tempore ad te peruenire, atque in altâ quiete vtilitatem ex te percipere poſſim.

Ioſaphat offert munera.

Barlaam autem ait: Quin Chriſti quidem ſigillum accipias, nihil eſt quod prohibeat. Quare teipſum iam adorna, ac Deo iuuante Chriſtianæ fidei ſacris initiaberis. De ijs autem pecunijs, quas te tum mihi tum ſodalibus meis daturum dixiſti, quî tandem fieri poſſet, vt tu qui pauper es, diuitibus eleëmoſynam impertias? Siquidem diuitum eſt de pauperibus benè mereri, non autem contrà pauperum de locupletibus & copioſis. Nam ſodalium omnium meorum poſtremus, opibus omnino te ſuperat. Verùm diuinis miſerationibus fretus, hoc mihi perſuadeo, te propediem locupletiſſimum fore. Quod cùm contigerit, minime ad largiendum promptus ac procliuis eris. Dixit autem ad eum Ioſaphat: Expone mihi quæſo, quonam pacto ſodalium tuorum extremus opibus me antecellat, cùm paulò antè tu eos in magnâ inopiâ viuere, atque extremâ paupertate conflictari dixeris. Quidnam item ſit, quamobrem nunc me pauperem appelles: cùm autem ampliſſimis opibus præditus fuero, minime liberalem fore dicas, qui nunc ad largiendum promptus ac propenſus ſum.

Barlaam ea reſpuit.

Reſpondit Barlaam: Non eos paupertate conflictari dixi, ſed inexhauſtis potius opibus florere. Nam opibus opes ſemper adiungere, nec cupiditatem tamquam fræno coërcere, verùm ſine vllâ ſatietate plura appetere, extremæ paupertatis argumentum eſt. Contrà, qui ſempiternarum rerum cupiditate præſentia omnia contemnunt, eaque pro ſtercoribus ducunt, vt Chriſtum ſolum lucrentur, omniique ciborum & indumentorum excuſſa atque in Deum proiectâ curâ, maiorem ex inopiâ voluptatem capiunt, quàm quiſquam eorum qui mundi amore flagrant, ex opum & pecuniarum abundantia capiat; quique ampliſſimas virtutum diuitias ſibi aggeſſerunt, atque immortalium bonorum ſpe ſeſe alunt, hos ego optimo iure, te, atque adeò quouis terreno rege locupletiores dixerim. Quòd ſi Deo tibi fauente, tu quoque ſpirituales huiuſmodi diuitias arripueris, eas ſummo ſtudio ac diligentiâ ſeruabis, ac ſemper, & quidem meritò, augere cupies, nec vllam omnino earum partem effundere ſuſtinebis. Nam in hoc demum veræ diuitiæ ſitæ ſunt. Earum autem opum quæ in ſenſum cadunt, moles detrimento potiùs quàm commodo amicos ſuos affecerit. Quare non abs re eas extremam paupertatem appellaui, quas cæleſtium bonorum amatores, rebus omnibus remiſſo nuntio, ita fugiunt, vt quiſpiam ſerpentem fugit. Si verò eum hoſtem, quem mei piæ exercitationis ſocij & commilitones iam obtruncarunt, ac pedibus proculcarunt, viuum rurſus abs te acceptum ad ipſos detulero, bellorumque ac perturbationum cauſſa ipſis fuero, prorſus ipſis exitioſus nuntius ero. Quod quidem abſit vt faciam.

Auari ſimper pauperes.

Qui verò diuites ſint.

Philip. 3.

Idem

Veſtes recuſat Barlaam Chriſto veſtitus. Idem autem de indumentis etiam intelligas velim. Nam eos, qui vetuſtatis labem & corruptelam exuerunt, atque inobedientiæ veſtem, quantum in ipſis fuit, depoſuerunt, Chriſtum autem tamquam veſtimentum ſalutaris, & pallium lætitiæ induerunt; quonam tandem modo rurſus pelliceis tunicis induerem, ipſiſque ignominiæ amictum imponerem? Quin potius, cùm ſodales meos, vt qui pia & religioſa ſolitudinis exercitatione contenti ſint, eamque pro veriſſimis delicijs ducant, nullis omnino eiuſmodi rebus indigere compertum habeam, pecunijs & veſtibus, quas te ipſis daturum dicebas, in pauperes diſtributis, fac tibi eiuſmodi theſaurum in futurum recondas, qui nullo modo ſurripi poſſit, Deum ſcilicet in ipſo per illorum preces opitulatorem tibi adiungens. Sic enim hoc conſequeris, vt opes ad optima quæque tibi adiumento ſint. *Ephe. 6.* Ac deinde, cum Spiritus armaturam acceperis, & lumbos in veritate ſuccinxeris, ac iuſtitiæ loricam indueris, & ſalutis galeam capiti tuo impoſueris, & pedes in Euangelij pacis præparationem calcearis, fideique ſcutum ac Spiritus gladium, quod eſt verbum Dei, manibus ſumpſeris, atque vndique te præſtantiſſimis armis inſtruxeris ac munieris, ita demum fidenti animo ad bellum cum impietate committendum egredere: vt eâ in fugam verſa, atque ipſius duce diabolo in terram alliſo, à dextra Domini manu quæ vitæ principium affert, victricem coronam conſequaris.

Cap. XIX. Cum Barlaam huiuſmodi doctrinis ac ſaluriferis ſermonibus, regis filium imbuiſſet, atque ad diuinum Baptiſmum præparaſſet, eique, vt conſuetudo fert, ad aliquot dies ieiunare ac precibus incumbere præcepiſſet, ad eum crebrò ventitare non deſinebat, atque omnia orthodoxæ fidei dogmata ipſi tradebat, diuinumque Euangelium exponebat, ac prætereà apoſtolicas cohortationes & prophetarum loca ipſa explanabat. *Ante Baptiſmum ieiunandum & orandum.* Nam cùm vir ille diuinitus tradita doctrinà polleret, omnem tam veteris quàm noui Teſtamenti ſcripturam memoriter recitabat. Cumque diuino Spiritu incitatus ferretur, adoleſcentem veræ Dei notitiæ luce colluſtrauit. Eo autem die quo baptizandus erat, docendi cauſſa his ad eum verbis vtebatur: *Oratio Barlaami ad Ioſaphat. Pſal. 4.* En Chriſti ſigillum accipere, atque Dominici vultus lumine conſignari, Deique filius, ac viuifici Spiritus templum effici properas.

Inſtructio fidei ſymbolo. Quocircà in Patrem & Filium & Spiritum ſanctum crede, ſanctam inquam, ex quâ vita initium duxit, Trinitatem, quæ in tribus perſonis & vnâ diuinitate celebratur, ac, quantum quidem ad perſonas & perſonales proprietates attinet, diſtincta eſt, quantum autem ad eſſentiam, coniuncta & copulata: vnum Deum ingenitum agnoſcens, atque vnum Filium vnigenitum, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum ante omnia ſæcula. (Etenim ex bono Patre bonus Filius genitus eſt, & ex vnigenito lumine ſempiternum lumen effulſit, & ex verâ vitâ viuificus fons prodijt, & ex ipſamet potentiâ, Filij potentia emicuit, qui eſt ſplendor gloriæ, & Verbum verè ſubſiſtens, qui in principio erat, & apud Deum erat, & Deus erat, principij expers & ſempiternus; per quem omnia facta ſunt, tam quæ oculis cernuntur quàm quæ cerni nequeunt.) *Hebr. 1. Ioan. 1.* Et vnum Spiritum ſanctum, ex Patre procedentem, agnoſcens, Deum perfectum, & vitam afferentem, ac ſanctitatem præbentem, eâdem voluntate præditum, omnipotentem, eamdem æternitatem habentem, verè ſubſiſtentem. Ad hunc igitur modum Patrem & Filium & Spiritum ſanctum adora, in tribus perſonis ſeu proprietatibus, atque in vnâ diuinitate. Communis enim his tribus eſt diuinitas, atque vna ipſorum natura eſt, vna ſubſtantia, vna gloria, vnum regnum, vna potentia, vna auctoritas. Commune autem eſt Filio & Spiritui ſancto, quòd ex Patre ſunt: at verò Patri proprium eſt, ingenitum eſſe; Filio, genitum eſſe; Spiritui denique, proceſſiſſe.

Non inquirendum quo pacto vel Filius genitus ſit, vel Spiritus proceſſerit. Sic igitur hæc crede: at generationis aut proceſſionis modum comprehendere minimè ſtudeas, (neque enim comprehendi poteſt) verum integro corde ac ſine vllâ ſuperuacaneâ inueſtigatione illud tene, nimirum Patrem & Filium & Spiritum ſanctum omnibus modis vnum eſſe, exceptà ingeniti proprietate, & generatione, & proceſſione: illudque item, vnigenitum Filium ac Dei Verbum, & Deum, ſalutis noſtræ cauſſâ Patris decreto, ac Spiritus ſancti adiunctà operà, in terram deſcendiſſe, ſine ſemine in ſanctæ Virginis ac Dei genitricis Mariæ vtero per Spiritum ſanctum conceptum, ac ſine vllà labe genitum, perfectumque hominem effectum: illudque præthereà, ipſum perfectum Deum, ac perfectum hominem eſſe, ex duabus naturis, hoc eſt diuinitate & humanitate, ac in duabus naturis intelligentiâ & voluntate & operatione & arbitrij libertate præditis, atque omni ratione perfectis, iuxta normam ac rationem vtriuſque naturæ, hoc eſt diuinæ & humanæ conſentaneam, vna autem

compo-

compoſita perſona. Hæc inquam ſimpliciter atque ſine vllâ curioſâ inueſtigatione accipe: nec illud intelligere ſtude, quonam pacto Dei Filius ſeipſum exinaniuerit, atque ex virgineis ſanguinibus homo ſine ſemine atque corruptione factus fuerit: aut quonam pacto duæ naturæ in vnam perſonam conuenerint. Nam hæc quæ diuinitus nobis à Scripturâ ſanctâ dicta ſunt, fide tenere docemur: modum autem neſcimus, nec exponere poſſumus.

Chriſtus omnes humanas affectiones, quæ vitio carent, ſuſcepit.

Crede Filium Dei, qui per viſcera miſericordiæ ſuæ homo factus eſt, omnes eas humanas affectiones, quæ naturales ſunt, nec vitio dantur, ſuſcepiſſe. Fame enim, quantum ad humanam naturam attinet, ac ſiti laborauit, & dormiuit, & in angore verſatus eſt, & pro noſtris iniquitatibus ad mortem ductus, cruciq́ue affixus, ac deguſtatâ morte ſepulturâ affectus eſt, diuinâ interim naturâ ab omni perpeſſione ac mutatione liberâ manente. Nullam enim omnino perpeſſionem ipſius naturæ ab omni perpeſſione alienæ attribuimus: verùm in ea naturâ quam aſſumpſit, eum paſſum & ſepultum eſſe agnoſcimus, ac diuinâ gloria à morte ad vitam & immortalitatem excitatum eſſe, atque in cælos aſcen-

Matth. 16. diſſe, tandemq́ue rurſum cum gloriâ venturum eſſe, vt de viuis ac mortuis ſenten-

Apoc. 22. tiam ferat, atque vnicuique pro eo ac meritus eſt rependat.

Ioan. 5. Reſurgent enim mortui, & excitabuntur qui in monumentis ſunt. Atque illi quidem, qui Chriſti mandata obſeruauerint, & in rectâ fide ex hac vitâ exceſſerint, ſempiternam vitam hereditariò poſſidebunt: qui autem in peccatis ſeſe corruperint, atque à rectâ fide deflexerint, ad ſempiternum ſupplicium abituri

Aduerſus Manichæos.

ſunt. Crede nec vllam mali eſſentiam, nec regnum vllum eſſe: nec principij expers illud eſſe ſtatue, aut in ſeipſo extitiſſe, vel etiam à Deo ortum traxiſſe (procul à te ſit hæc abſurditas:) verùm opus noſtrum ac diaboli hoc eſſe, quod noſtrâ incuriâ & negligentia obrepit, propterea quòd libero arbitrio præditi ſumus, ac ſponte noſtrâ tam bonum quàm malum eligimus. Ad hæc vnum Baptiſma ex aquâ & Spiritu ſancto in peccatorum remiſſionem confitere.

Quid de Eucharistiâ credendum.

Atque inſuper ab omni labe pura Chriſti myſteria accipe, certiſſimè credens, Dei noſtri corpus & ſanguinem eſſe, quæ hominibus fide præditis, ad peccatorum veniam dono dedit. Chriſtus enim eâ nocte quâ tradebatur, teſtamentum nouum diſcipu-

1. Cor. 11. lis ſuis & apoſtolis, ac per eos omnibus qui in ipſum credituri erant, in hæc verba ſanxit: Accipite & manducate, hoc eſt corpus meum quod pro vobis frangitur in remiſſionem peccatorum. Eodemq́ue modo ſumptum calicem ipſis porrexit, dicens: Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti, qui pro vobis effunditur in remiſſioné peccatorum. Hoc facite in meam commemorationem.

Ipſe igitur Dei ſermo viuus & efficax, atque Hebr. 4. ſuâ virtute nihil non efficiens, per diuinum ac ſacroſanctum ſermonem, ac Spiritus ſancti aduentum, ex oblationis pane & vino corpus ſuum ac ſanguinem efficit, atque immutat: & iis, à quibus cupido animo percipitur, ſanctitatem & lucem affert.

De imaginibus honore afficiendis.

Venerandam characteris Domini, hoc eſt, Dei Verbi, humanitate noſtrâ cauſſâ induti, effigiem adora, cum fide exoſculans, atque ita exiſtimans, te ipſummet creatorem in imagine contueri. Siquidem imaginis honor, vt à ſancto viro proditum eſt, ad exemplar refertur. Exemplar porrò eſt id, cuius imago effingitur, atque ab eo denuatur. *Baſil. lib. de Spiritu ſancto cap. 18.*

Chriſti effigies.

Etenim cùm picturam in imagine cernimus, ad veram formam, cuius imago eſt, mentis oculis tranſimus, eum qui noſtrâ cauſſâ carnem ſibi adiunxit, pie adorantes: non ipſi quidem picturæ diuinitatem attribuentes, verùm vt incarnati Dei imaginem, pro noſtro erga eum, qui noſtrâ cauſſâ etiam vſque ad ſerui formam ſeſe exinaniuit, amore ac beneuolentiâ complectentes. Eodemq́ue modo etiam puræ ipſius Matris, atque omnium Sanctorum effigies, eadem ratione complectens, atque item viuificæ ac venerandæ crucis typum fide adorans, exoſculare, ob Chriſtum videlicet ac Deum & mundi ſeruatorem, qui ſalutis noſtræ cauſſâ carne in ipſa ſuſpenſus eſt, nobiſq́ue ad victoriam aduerſus diabolum obtinendam hoc ſignum dedit.

Diabolus crucis ſignum timet.

Cohorreſcit enim ille ac tremore afficitur, ipſius vim intueri minime ſuſtinens. In his dogmatibus, atque huiuſmodi fide baptizaberis, eam mutationis omnis expertem, atque ab omni hæreſi puram vſque ad extremum vitæ ſpiritum retinens: omnem autem doctrinam, atque omnia dogmata, quæ huic à reprehenſione alienæ fidei aduerſantur, execrare, atque ab alienationem à Deo eſſe exiſtima. Ait enim Apoſtolus: Etiamſi Angelus de cælo euangelizet vobis Gal. 1. præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema ſit. Neque enim aliud eſt Euangelium, aut alia fides, præter eam quæ ab apoſtolis prædicata, atque à diuinis patribus in varijs Concilijs confirmata eſt.

Hæc cùm dixiſſet Barlaam, atque illud fidei ſymbolum, quod in Nicæno Concilio editum eſt, regis filio expoſuiſſet, in nomine

Baptizatur Ioſaphat. mine Patris & Filij & Spiritus ſancti, eum in
piſcina, quæ in ipſius horto erat, baptizauit,
ac ſuper eum Spiritus ſancti gratia venit.
Barlaam Miſſam priuatam celebrat. Cumque ad ipſius cubiculum rediſſet, at-
que incruenti ſacrificij ſacrum peregiſſet,
immaculata Chriſti myſteria ipſi imperti-
uit. Poſteaque ille ſpiritu exultabat, Chri-
ſtum Deum laude atque gloriâ afficiens.

1.Pet.1. Dixit autem ad eum Barlaam: Benedictus
Deus, & Pater Domini noſtri Ieſu Chri-
ſti, qui pro ingenti ſuâ miſericordiâ rege-
nerauit in te ſpem viuam, in hereditatem
incorruptibilem, & incontaminatam, &
immarceſcibilem, conſeruatam in cælis in
Chriſto Ieſu Domino noſtro per Spiritum
Poſt Baptiſmum de varijs Ioſaphat monet. ſanctum. Hodierno enim die à peccato li-
beratus, accepto ſempiternæ vitæ pignore,
Deo mancipatus es, ac relictis tenebris lu-
men induiſti, adoptatus in libertatem glo-
Ioan.1. riæ filiorum Dei: Quotquot enim, inquit
ille, receperunt eum, dedit eis poteſtatem fi-
lios Dei fieri, his qui credunt in nomine
eius. Itaque non iam ſeruus es, ſed filius &
heres Dei, per Chriſtum in Spiritu ſancto.
Gal.4. Quocircà, chariſſime, id ſtude vt mundus
& immaculatus ipſi inueniaris, ſupra fidei
2.Pet.3. Iac.2. fundamentum proba opera extruens. Fides
enim ſine operibus mortua eſt, quemadmo-
dum & opera ſine fide.

Atque, vt iam priùs, me ad te dicere me-
mini, depoſitâ iam omni malitiâ, veteriſque
Epheſ.4. hominis, qui ſecundum erroris deſideria
corrumpitur, operibus omnibus odio habi-
1.Pet.2. tis, tamquam modò genitus infans, rationa-
bile & ſine dolo virtutum lac ſugere concu-
piſce: vt in eo creſcas, atque ad mandato-
Epheſ.4. rum Dei cognitionem peruenias in virum
perfectum, in menſuram ætatis plenitudi-
nis Chriſti: vt non iam ſis paruulus ſentibus,
vitioſarum affectionum fluctibus ac tem-
peſtate iactatus & circumactus, verùm ma-
litia quidem paruulus ſis, ad bonum autem
firmam ac ſolidam mentem habeas, atque
vt dignum eſt eâ vocatione qua vocatus
es, in mandatorum Domini obſeruatione
verſeris, excuſſâ nimirum atque à te re-
motâ prioris vitæ vanitate, quemadmo-
dum gentes ambulant in vanitate ſenſus
ſui, obſcuratum habentes intellectum,
alienati à gloriâ Dei, cupiditatibuſque ſuis
& motibus à ratione auerſis ſubiecti. Tu
verò quemadmodum ad Deum viuum &
verum acceſſiſti, ſic etiam vt filius lucis am-
Gal.5. bula. Fructus enim Spiritus eſt in omni bo-
nitate, & iuſtitiâ, & veritate. Atque illud
operam da, ne nouum eum hominem, quo
hodie indutus es, priori poſthac vetuſtate
labefactes: verùm quotidie in iuſtitia & ſan-
ctitate & veritate renoueris. Nam hoc ne-
mo non poteſt, ſi velit: quemadmodum au-
diſti, quòd poteſtatem dederit filios Dei
fieri, his qui credunt in nomine eius. Qua- Ioan.1.
propter non iam hoc dicere poſſumus,
nos virtutes adipiſci minimè poſſe. Pro-
cliuis enim ac facilis via eſt: atque etiamſi
ob corporis afflictionem arcta quodammo- *Quâ ratione facilis in cælum via ſit.*
dò & anguſta dicta eſt, tamen ob futuro-
rum ſuorum ſpem ijs recta & clara eſt, qui
non ſtulte ambulant, verùm Dei volunta- Matth.12.
tem exactè intelligunt, atque ad dimican- Epheſ.6.
dum aduerſus diaboli hoſtis verſutias ipſius
armaturam induunt, & in oratione atque
obſecratione, cum patientiâ & ſpe in hoc
ipſum inuigilant.

Ac proinde facito, vt quemadmodum à
me audiſti & eruditus es, firmumque fun-
damentum iecisti, in ipſo abundes, creſcens
videlicet & proficiens, ac boni militis offi-
cio fungens, fidem habens, & bonam con- 1.Tim.6.
ſcientiam proborum operum teſtimonio
confirmatam: iuſtitiam colens, pietatem,
fidem, charitatem, patientiam, lenitatem:
vitam ſempiternam, ad quam vocatus es,
apprehendens: omnem autem voluptatum
ac vitioſarum affectionum cupiditatem,
non modò quantum ad actionem, ſed et-
iam quantum ad cogitationem, procul à te
remouens: vt animam tuam ab omni ſpur-
citie puram Deo exhibeas. Non enim actio- *Cogitationes noſtræ apud Deum in numerato ſunt.*
nes dumtaxat, verùm etiam cogitationes
noſtræ apud Deum in numerato ſunt, co-
ronaſque aut ſupplicia nobis conciliant.
Siquidem Chriſtum ſimul cum Patre ac
Spiritu ſancto in puris cordibus habitare
perſpectum habemus. Ac rurſum illud non
ignoramus, quòd quemadmodem fumus *Simile.*
apes, eodem modo prauæ cogitationes diui-
ni Spiritus gratiam à nobis propellunt.

Quamobrem ſummo ſtudio in hoc enite-
re, vt omni vitioſâ cogitatione ex animo tuo
extinctâ & deletâ, optimas quaſque cogi-
tationes in eâ inſeras, templumque Spiritus
ſancti teipſum efficias. Siquidem per cogi- *Per cogitationes ad actiones venimus.*
tationes ad actiones ipſas venimus: atque
omne opus à cogitatione animique agita-
tione progrediens, paruum primò initium
arripit, ac deinde tacitis incrementis au-
geſcens, ingens ad extremum efficitur. Ob
eamque cauſſam, nullo modo permitte, vt
improba conſuetudo tibi dominetur: ve- *Cauenda peccandi conſuetudo.*
rùm donec recens eſt, paruam radicem è
pectore tuo euelle; ne alioqui cùm pullu-
larit, ac radices ſuas alte infixerit, poſteà
non niſi longo tempore, ac magno cum
labore extirpari poſſit. Ob id enim ma-
iora peccata quotidie ad nos aditum ha-
bent, atque in animas noſtras imperium
obtinent, quoniam iis quæ minora eſſe
viden-

videntur, hoc eſt improbis cogitationibus, inhoneſtis ſermonibus, maliſque colloquijs conſentanea correctio minimè adhibetur.

Simile de vulneribus.

Vt enim in corporibus qui parua vulnera negligunt, ſaniem pleruinque ac mortem ſibiipſis accerſunt: ad eundem modum etiam in animis hoc vſu venit, vt qui minima vitia ac peccata nihili pendunt, grauiora ſibi inuehant. Quatenus autem grauiora peccata ipſis oboriuntur, contracto tandem habitu anima in contemptum cadit.

Prouer.18.

Impius enim, inquit ille, cum in profundum venerit, contemnit. Ac deinceps,

2.Pet.2.

vt ſus in cœno volutari gaudet, ſic etiam anima illa prauæ conſuetudini immerſa, ne peccatorum quidem fœtorem ſentit, verum potiùs ipſis gaudet & oblectatur, vitiumque inſtar boni cuiuſpiam arctiſſime retinet. Atque vt etiam aliquando, recepta meliori mente, ſcelerum ſuorum ſenſu afficiatur, non tamen ſine magno labore ac ſudore à praua conſuetudine, cui vltrò ac ſponte ſe in ſeruitutem addixit, liberatur.

Quocircà omnibus viribus ab omni mala cogitatione atque omni vitioſa conſuetudine te remoue, ac potiùs virtutibus aſſueſce, eaſque ita cole atque exerce, vt earum habitus tibi cōparetur.

Virtus ad habitum perducta [illegible] poteſt.

Nam ſi paulum laboris in ipſis ſuſceperis, atque earum habitum contraxeris, poſteà, Deo iuuante, citra laborem vllum proficies. Siquidem virtutis habitus animæ inſitus, vtpote naturalem cū eà cognationem habens, Deique ope adiutus, vix omnino mutationem vllam recipit, atque in primis firmus eſt, quemadmodum vides fortitudinem & prudentiam, temperantiamque item ac iuſtitiam, vix omnino mutationem vllam admittere, propterea quòd animæ habitus & qualitates & operationes ſint, eam penitùs penetrantes. Nam cùm vitij affectiones, quæ nobis non naturales ſed aduentitiæ ſunt, poſteaquam ad habitum peruenerint, vix omnino dimoueri poſſint: quid afferri poteſt, quin virtus, quæ & naturaliter nobis à ſummo illo parente & effectore inſita eſt, ipſiuſque ope & adiumento nititur, ſi nobis nonnihil laborantibus per habitum in anima radices egerit, multò minùs immutari queat?

CAP. XX.

Vnde etiam mihi quidam ipſius cultor tem huiuſmodi narrauit: Cùm, inquit, firmiſſimum diuinæ cōtemplationis habitum mihi comparaſſem, ipſiuſque meditatione anima mea tincta eſſet, huius rei periculum aliquando facere cupiens, mentem meam

Virtutis habitu prædictus ſponte in opus fertur.

ita continui, vt eam pro ſuo more meditationi ſeſe adiungere minimè ſinerem. Quod quidem id eam peræ̀grè ac permoleſte ferre intellexi, atque ad eam effrænata quadam cupiditate properare, nec ad contrariam vllam cogitationem vllo modo inflecti poſſe. At cùm habenas ipſi nonnihil permiſiſſem, ſtatim ad ſtudium ſuum & operam celerrimo curſu ferebatur: extabatque id quod ait Propheta, Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum. *Pſal.41.*

In nobis virtutem adipiſci ſitum eſt, accedente tamen Dei gratia.

Ex his igitur omnibus demonſtratum eſt, in nobis hoc ſitum eſſe, vt virtutem adipiſcamur; idque noſtri arbitrij ac poteſtatis eſſe, eámne amplecti, an contrà peccatum ipſi anteferre velimus. Et quidem ij qui vitio in ſeruitutem ſe addixerunt, ægrè ab eo abſtrahi poſſunt, quemadmodum à me ſuperiùs dictum eſt.

Tu verò, qui per viſcera miſericordiæ Dei noſtri eo liberatus es, ac per Spiritus diuini gratiam Chriſtum induiſti, fac te totum ad Dominum transferas, nec vitioſis affectionibus ianuam vllo modo aperias, verum animam tuam ſuaui virtutum odore ac ſplendore coornatam, ſanctæ Trinitatis templum reddas, atq; in ipſius contemplatione omnes mentis tuæ facultates occupes. Nam cùm is qui cum terreno rege degit atque colloquitur, beatus ab omnibus prædicetur; non eſt dubium, quin is, cui diuino beneficio contigit, vt mente cum Deo colloquatur, conſuetudinemque cum eo habeat; omni beatitudine cumuletur. Quæ cùm ita ſint, eum ſemper ob oculos tibi propone, atque cum ipſo colloquere.

Quâ ratione quiſpiam cum Deo colloquatur.

Quanam autem ratione cum Deo colloqueris? Nimirum per orationem & obſecrationem ad Deum appropinquans. Nam qui ardentiſſimo deſiderio ac purgato pectore orat, atque ab omnibus rebus ex materiâ concretis & terrenis abductâ mente, tamquam coram Deo aſtat, ac cum metu & tremore preces ad eum adhibet, hic nimirum cum eo conſuetudinem habet, facieque ad faciem cum eo colloquitur.

Siquidem bonus noſter Deus ac Dominus vbique adeſt, eos qui ſincero ac puro animo ipſum precantur, exaudiens, quemadmodum ait Propheta; Oculi Domini ſuper iuſtos, & aures eius in preces eorum. *Pſal.33.* Quo fit, vt patres, hominis cum Deo coniunctionem, orationem eſſe definiant, eamque Angelorum opus, ac futuræ lætitiæ præludium appellent.

Oratio futuræ beatitudinis præludium.

Siquidem in hoc potius quàm in vllis alijs rebus ſitum eſſe cælorum regnum cenſent, vt quis ad ſanctam Trinitatem appropinquet, eamque contempletur. Quam quidem ad rem cùm precandi aſſiduitas mentem velut manu ducat, non abs re beatitudinis illius præludium ac velut effigies quædam appellata eſt.

Verùm

Quenam vera oratio censenda sit. Verum non omnis oratio eiuſmodi eſt: ſed ea demum hoc nomine nuncupanda eſt, quæ Deum, qui orationis materiam ſuppedit et, magiſtrum habet, quæque ſupra terrena omnia aſſurgit, atque cum Domino Chriſto ſine vllâ intermediâ re verſatur.

Hanc velim tibi acquiras, atque in eâ prouehi contendas. Etenim ipſa hanc vim habet, vt te a terrâ in cælos ſubuehere poſſit. Ceterum non temere, ac ſine vllâ præparatione in ipsâ progreſſus facies: verum ita demum, ſi animam tuam ab omnibus vitioſis affectionibus priùs repurgâris, eamque ab omni improbâ cogitatione deterſam, puri cuiuſdam ac recens abſterſi ſpeculi inſtar effeceris, & ab omni iniuriarum recordatione atque irâ (quæ maiori quàm reliqua omnia impedimento eſt quo minus preces noſtræ ad Deum ſublimes ferantur) teipſum procul remoueris, cunctiſque qui te læſerint, offenſionem ex animo remiſeris, atque per eleëmoſynas & pauperum miſerationes, orationi velut pennas quaſdam additas, eam Deo cum calentibus lacrymis obtuleris. *Ira orationi maximo impedimento eſt.* Ad hunc quippe modum orans, iiſdem verbis vti poteris, quibus beatus ille Dauid, qui rex erat, ac ſexcentis curis diſtrahebatur, nihiloque ſecius tamen animam ſuam à vitioſis affectionibus per-
Pſal. 118. purgauerat, ad Deum vtebatur, dicens: Iniquitatem odio habui, & abominatus ſum: legem autem tuam dilexi. Septies in die laudem dixi tibi, ſuper iudicia iuſtitiæ tuæ. Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua: & dilexit ea vehementer. Appropinquet deprecatio mea in conſpectu tuo Domine: iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.

Sic videlicet clamante te, Deus exaudiet,
Iſa. 85. & adhuc loquente te dicet, Ecce adſum. Quocircà, ſi huiuſmodi orationem adeptus fueris, beatus eris. Neque enim fieri poteſt, quin is qui cum huiuſmodi animi alacritate Deum orat atque obſecrat, quotidie nouos in virtute progreſſus faciat, atque omnes hoſtis laqueos ſuperet. Nam qui mentem ſuam, vt cuiuſdam viri ſancti verbis vtar, excalefecit, animamque ſuam erexit, atque in cælum ſe tranſtulit, ſicque Dominum ſuum inuocat, ſceleraque ſua in memoriam reuocat, ac de eorum remiſſione cum Deo colloquitur, calentiſſimiſque lacrymis eum obſecrat, vt pro ſuâ benignitate propitium ac facilem ſe ipſi præbeat, ex huiuſmodi ſermonum & cogitationum vſu & conſuetudine hoc conſequitur, vt omnem huiuſce vitæ curam deponat, atque humanis affectionibus ſuperior exiſtat, dignuſque habeatur, qui Dei congerro appelletur. Quo quid beatius aut ſublimius contingere poſſit? Vtinam itaque Dei beneficio beatitudinis huiuſce compos fias!

Ecce enim mandatorum Domini viam tibi demõſtraui, nec quidquam ſubtraxi, quominus omne Dei conſilium tibi annunciarem. *Act. 20.* Ac iam quidem ego miniſteriũ meum abſolui. Supereſt, vt ſuccinctis lumbis mentis tuæ, inſtar Sancti illius qui te vocauit, ipſe quoque in omni vitæ tuæ ratione ſanctum te præbeas. Sancti enim eſtote, quoniam ego ſanctus ſum, dicit Dominus. *Leuit. 19.* Atque etiam apoſtolorum princeps ad hunc modum loquitur: Si Patrem inuocatis eum, qui ſine *1. Pet. 1.* perſonarum acceptione ſecundùm cuiuſque opus iudicat, in timore incolatus veſtri tempore conuerſamini, ſcientes quoniam non corruptibilibus auro & argento liberati eſtis de vana veſtra cõuerſatione paternarum traditionum, ſed pretioſo ſanguine quaſi agni incontaminati & immaculati Ieſu Chriſti.

Hæc igitur omnia in mente condita ſine vlla intermiſſione recordare, Dei metum & horrendum ipſius tribunal, & ſplendorem eum quem iuſti in futuro æuo accepturi ſunt, ac contra peccatorum in teterrimis tenebris mœrorem; præſentium item rerum imbecillitatem & vanitatem, ac futurorum æternitatem ſemper ob oculos habens: illudque præterea, quòd omnis caro fœni in- *Iſa. 40.*
ſtar eſt, & omnis gloria eius tamquam flos fœni. Exſiccatum eſt fœnum, & flos eius decidit. Verbum autem Domini manet in *1. Tim. 4.* æternum. Hæc ſemper meditare: & pax Dei *Philip 4.* tecum ſit, quæ te illuminet, & ſapientiâ inſtruat, & ad ſalutis viam ducat, improbamque voluntatem procul à tuâ mente depellat, atque animam tuam crucis ſigno imprimat, ne vllum peruerſi ſpiritus ſcandalum ad te propiùs accedat, verùm diuino beneficio in omni virtutum perfectione futurum illud ac finis & ſucceſſionis expers regnum adipiſcaris, ac beatæ & vitæ initium afferentis Trinitatis, quæ in Patre & Filio & Spiritu ſancto glorificatur, lumine colluſtreris.

Cap. XXI. Cùm huiuſmodi doctrinis ad mores informandos accommodatis, præſtantiſſimus ſenex regis filium inſtruxiſſet, ad ſuum hoſpitium ſe contulit. At adoleſcentis miniſtri & præceptores frequentem ipſius in palatium ingreſſum perſpicientes, admiratione afficiebantur. Vnus autem ex iis qui priorem inter eos locum obtinebat, & quem rex velut fideliſſimum ac ſui ſtudioſiſſimum filij ſui palatio præfecerat, Zardan nomine, regis filium his verbis allocutus eſt: Non te fugit, here, quanto patris tui metu afficiar, quaque erga eum fide ſim; eoque etiam nomine me tamquam fideliſſimum famulum tibi adminiſtrum eſſe iuſſit. *Zardan morti ſimulat de Barlaam extero homine ablegando.*

Nunc autem exterum hunc virum crebrò tecum colloqui videns, illud vereor, ne Chriſtianæ religionis, quam pater tuus ingenti odio inſectatur, cultor ſit; ſicque ego capitali ſententiæ obnoxius reperiar. Proinde vel de eo patrem certiorem fac, vel poſthac cum eo colloqui deſine: vel certè, ne in reprehenſionem incurram, à facie tuâ me ablega, atque alium, qui mihi ſubrogetur, à patre tuo poſtula.

Regis autem filius ad eum dixit: Hoc primum, o Zardan, faciamus. Velo quodam obductus ſta, ipſiuſque ad me ſermones audi: atque ita, quidnam tibi faciendum ſit, exponam.

Zardane audiente exponitur ſumma doctrinæ Chriſtianæ. Cum igitur Barlaam ad ipſum acceſſurus eſſet, Zardane intra velum introducto, ad ſenem ait: Diuinam tuam doctrinam mihi ſummatim repete, quo firmius pectori meo inſeratur. Excepto igitur ſermone, Barlaam longam de Deo, atque erga eum pietate orationem habuit, quodque eum ſolum ex toto corde, & ex tota animâ, & ex totâ mente amare, ipſiuſque mandata cum timore ac deſiderio obſeruare oporteret: *Matth. 22.* quodque ipſe eſſet, qui omnia, tam quæ in cernendi ſenſum cadunt, quam quæ ab oculorum ſenſu remota ſunt, condidiſſet. Ac deinde primi hominis effictionem, mandatumque ipſi datum, latamque in eum, ob violatum edictum, à creatore ſententiam commemorauit. Deinceps bona ea recenſuit, quibus nos reiecto ipſius mandato noſmet excluſimus. Mox earum molestiarum mentionem fecit, quæ poſtquam ab illis bonis excidimus, miſerè nos inuaſerunt. Tum autem ea, quæ ad benignitatem & amorem erga hominum genus pertinebant, ſubiunxit, nempe quonam modo ſummus ille opifex ſalutis noſtræ curam gerens, magiſtros ac prophetas Vnigeniti incarnationem prædicantes miſerit. Deinde etiam ipſius deſcenſum, incarnationem, beneficia, miracula, [illegible]rataque pro nobis ingratitudinis vitio laborantibus ſupplicia, crucem, lanceam, voluntariam mortem, ac denique noſtram in integrum reſtitutionem & reuocationem, atque ad primum bonum reditum: ac poſtea cælorum regnum, quod homines eo dignos manet, reconditum improbis cruciatum ignem numquam extinguendum, perpetuas tenebras, immortalem vermem, ceteraſque omnes pœnas, quas ij qui peccati ſeruiture ſe conſtrinxerunt, ſibiipſis aggeſſerunt. Hæc cum oratione proſecutus eſſet, ac ſub finem in doctrinam ad mores accommodatam delapſus fuiſſet, multaque de vitæ puritate verba feciſſet, præſentiumque rerum vanitatem damnaſſet, eorumque qui his totos ſe addicunt, miſeriam coarguiſſet, orationem tandem precatione concluſit, à Deo nimirum ipſi firmam & conſtantem orthodoxæ fidei confeſſionem, vitamque ab omni reprehenſionis nota immunem, ac puriſſimam muneris ſui adminiſtrationem optans. Ac poſteà precationi fine impoſito, ad hoſpitium ſuum rurſus ſe recepit.

Regis autem filius accito Zardane, quid animi haberet, periclitans, dixit: Audiſti, quæ mihi fabula iſte dixerit, me videlicet inani ſuo verborum lenocinio in fraudem inducere ſtudens, ac iucundâ hac oblectatione & amœnitate priuare, atque ad peregrini Dei cultum traducere? *Explorat Ioſaphat mentem Zardanis.* Zardan autem, Quidnam, inquit, tibi viſum eſt, ô rex, famulum tuum tentare? Perſpectum enim habeo, viri ſermones pectus tuum altiſſimè penetraſſe. Nam niſi ita eſſet, non tam libenter ac perpetuò cum eo ſermones miſceres. Et quidem nos iſtiuſmodi prædicationem haud quaquam ignoramus. Verùm ex quo tempore pater tuus atrociſſimam aduerſus Chriſtianos perſecutionem excitauit, illi hinc expulſi ſunt, atque ipſorum prædicatio conticuit. Quòd ſi tibi dogma hoc arridet, ipſiuſque duritiem & laborem ſubire putes, fauſtum ſanè ac felix ſit id quod animo tuo inſedit. Ego autem quid tandem faciam, qui huiuſmodi duritiem ne aduerſis quidem oculis intueri poſſum, ac regis metu animum doloribus atque acerbitatibus diſtractum habeo? Quanam apud eum excuſatione vtar, qui ipſius imperia neglexi, atque huic viro ad te aditum permiſi?

Dixit autem ad eum regis filius: Equidem nihil aliud, quod ingenti tuæ erga me beneuolentiæ ſatis præmij afferret, agnoſcens, hoc vnum beneficio tuo maius reperi, nimirum vt tibi bonum illud, quod naturam ſuperat, perſpicuum reddere ſtuderem, hoc eſt, vt quem ad finem procreatus ſis, intelligeres, ac creatorem agnoſceres, relictiſque tenebris ad lucem accurreres. Atque in hac ſpe eram, fore, vt ſimul atque de eâ aliquid audiſſes, ardentiſſimâ quadam cupiditate illam ſequereris. Verùm ſpe meâ, vt video, falſus ſum, vt qui ad ea quæ dicta ſunt, tepidè affectum te conſpiciam. Regi autem ac patri meo ſi hæc indicaueris, nihil aliud hinc conſequêris, quàm vt ipſius animum curis ac mœroribus conficias. Verùm ſi candido ac ſincero in eum animo es, caue ne ipſe antequam commoda occaſio ſe obtulerit, quidquam huiuſmodi ex te reſciſcat. Hac oratione ad eum habitâ, tamquam [11] in aquam ſeminare videbatur. Neque enim ſapientiæ ad ſtolidum

dum animum aditus vnquam patebit.

Barlaam diſcedendi poteſtatem à Ioſaphat petit.

Poſtridie autem Barlaam ad eum accedens, de diſceſſu ſuo ſermonem ingerebat. Ille autem ab eo diuelli minime ſuſtinens, animo excruciabatur, lacrymiſque totus perfundebatur. Senex vero cùm longum ad eum ſermonem habuiſſet, eumque vt firmiſſimus in bono perſtaret, obteſtatus eſſet, verbiſque ad cohortandum accommodatis ipſius pectus confirmaſſet, precibus ab eo contendebat, vt læto atque hilari animo diſcedendi poteſtatem ſibi faceret. Illud etiam adiungebat, eam breui inter ſe coniunctionem mutuam fore, quæ diſſidij omnis expers eſſet. At regis filius, cum nec diutius ſeni negotium faceſſere, nec eum expedito itinere prohibere poſſet, ac præterea metuens ne Zardan ille regem de eo certiorem faceret, ac ſupplicijs eum afficeret, his ad eum verbis vſus eſt: Quandoquidem ita tibi hoc animo inſidet, ſpiritualis pater ac præceptorum optime, mihique omnis boni auctor, vt me in mundi vanitate verſantem deſeras, atque ad ſpiritualis quietis locum proficiſcaris, non vltrà te retinere atque impedimento tibi eſſe audeo. Abi igitur Dei pace ſeptus, ac meæ miſeriæ in præclaris tuis ad Dominum precibus memoriam ne intermittas, quò tandem ad te peruenire, ac faciem tuam perſpicere queam.

Inuitò eam concedit Ioſaphat.

Vnam autem rem à te poſtulo, nimirum, vt, quoniam pro tuis religioſæ vitæ ſodalibus nihil accipere voluiſti, ſaltem pro te exiguum aliquid pecuniæ in victum ac veſtem in indumentum accipias. Ille autem ad eum reſpondit: Cùm pro fratribus meis nihil à te acceperim (neque enim illi aliquid ex huius mundi rebus, à quibus vltrò ſeſe remouerunt, accipere opus habent) quonam tandem pacto mihi id acquiram, quod ipſis interdixi? Nam ſi pecuniarum poſſeſſio bona eſſet, illis certe ante me eas impertiiſſem. Quoniam autem exitioſam earum poſſeſſionem eſſe ſcio, nec illos, nec me item huiuſmodi laqueis implicabo.

Barlaam à regis filio nihil accipere vult.

Hoc intelligendum de diuitiis, quibus aliquis abutitur.

Cùm igitur ne hoc quoq; ipſi perſuadere potuiſſet, ad alteram petitionem rurſum ſe conuertit, ſupplexque ab eo petijt, ne preces ſuas omnino negligeret, nec ſe omni mœſtitiæ genere profligaret, verùm vt detritum illud & aſperum ac vetuſtate confectum palliũ (tum ad religioſæ magiſtri ſui vitæ refricandam memoriã, tum ad præſidium aduerſus omnes ſatanæ afflatus) tibi relinqueret, atque ipſe pro eo aliud acciperet: quò ſcilicet, inquit, id quod à me datum fuerit, perſpiciens, humilitatis meæ memoriam retineas.

Ait autem ſenex: Vetus meum ac detritum pallium tibi dono dare, aliudque nouum indumentum accipere, mihi non licet, ne exigui mei laboris mercedem hic recepiſſe diuina ſententia pronunciet. Ceterum, ne tuam animi alacritatem retundam, vetuſta, nec à meis quidquam diuerſa, ea indumenta ſint, quæ mihi abs te porrigentur. Regis itaque filius, cùm aſperos quoſdam ac vetuſtos pannos quæſiuiſſet, eoſque ſeni dediſſet, ipſius veſte inuicem acceptà, magnam inde lætitiam concepit, quauis purpura ac regio ornamento, citra omnem comparationem præſtantiorem eam exiſtimans.

Ioſaphat quauis purpurà meliorem aſtimat veſtem Barlaam.

Diuiniſſimus autem Barlaam iam iamque diſcedere cupiens, ea quæ ad diſceſſum pertinebant, loquebatur, poſtremámque hanc ipſi doctrinam adlubuit. Chariſſime frater, inquit, ac ſuauiſſime fili, quem ego per Euangelium genui, ſcis cui Regi nomen dediſti, & cum quo pacta iniuiſti. Quare firma ea ſerues neceſſe eſt, atque omnia militiæ munia, quæ in huiuſmodi pactorum chartà, præſente ac teſtante, atque etiam pacta ipſa litteris mandante vniuerſo cæleſti exercitu, promiſiſti, alacri animo exequaris. Quæ quidem ſi præſtiteris, beatus eris. Quocirca tibi prouidendum eſt, ne quid præſentium rerum Deo, ipſiuſque bonis anteponas. Quid enim rerum præſentium tantum terroris afferre poteſt, quantum ignis æterni cruciatus, qui ita ardet, vt interim lucis omnis expers ſit, nec vnquam exurendi finem faciat? Ac rurſum, quodnam eſt huius mundi bonum, quod tanta animũ voluptate perfundat, vt Deus ſe ipſum ijs, à quibus diligitur, donans: cuius & pulchritudo ſermone omni præſtantior eſt, & potentia inuicta, & gloria ſempiterna, & cuius bona ea, quæ ipſius amicos manent, omnia quæ oculis cernuntur, incomparabiliter antecellunt: quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt? Quorum vtinam tibi, robuſtiſſimà Dei manu ſepto ac munito heredem eſſe contingat.

Poſtrema Barlaami ad regis filium oratio.

1. Cor. 4.

Nullum bonũ cum Deo conferendum.

1. Cor. 2.

Regis autem filius lacrymis perfuſus, angebatur, ac ſummà moleſtia afficiebatur: vt qui ab amantiſſimo patre ac præſtantiſſimo magiſtro relinqui minimè ſuſtineret. Et quiſnam, inquiebat, ô pater, tuas partes explebit? aut quem tandem huiuſmodi paſtorem ac ducem conſequi potero? & quonam ſolatio deſiderium tui lenibo? Ecce enim me improbum ac rebellem ſeruum ad Deũ adduxiſti, atque in filij & heredis claſſe collocaſti: ac me perditum, atque omnibus beſtijs prædam expoſitum, exquiſiſti,

Luc. 15. Pſal. 85. Lucæ 1.

& cum ijs Dei ouibus, quæ minimè aberrauerant, copulaſti, atque compendiariam veritatis viam mihi demonſtraſti, méque de tenebris & vmbrâ mortis eduxiſti, ac pedes meos e lubricà & exitioſà, ac peruerſà & curua via extraxiſti. Magna & admiranda mihi à te bona orta ſunt, atque eiuſmodi, vt ſingularem eorum magnitudinem nulla oratio conſequi poſſit. Magnorum igitur ipſe quoque pro me exiguo homunculo ipſius beneficiorum vtinam ſis particeps! atque id quod meæ gratiarum actioni deeſt, expleat Dominus, qui ſolus beneficiorum relatione, eos qui ipſius amore præditi ſunt, ſuperat.

Oratio Barlaami pro Ioſaphat.

Barlaam autem, ipſius lamentationes amputans, ſurrexit, atque ad orandum ſe comparauit, manibúſque in cælum ſublatis, his verbis vſus eſt: Deus, & Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui ea quæ priùs tenebris obducta erant, luce perfudiſti, atque res omnes conditas, tam quæ aſpectu ſentiuntur quàm quæ ab oculorum ſenſu remotæ ſunt, ex nihilo produxiſti, qui figmentum tuum conuertiſti, nec nos poſt inſipientiam noſtram abire permiſiſti: gratias tibi agimus, ac tuæ potentiæ & ſapientiæ, hoc eſt (Heb. 1.) Domino noſtro Ieſu Chriſto, per quem etiam ſæcula feciſti, noſque prolapſos & iacentes excitaſti, & delinquentibus peccata remiſiſti, errore vagantes reduxiſti, captiuos redemiſti, morte extinctos per Filij tui ac Domini noſtri pretioſum ſanguinem ad vitam reuocaſti.

Te igitur inuoco, atque vnigenitum Filium tuum, & ſanctiſſimum tuum Spiritum. Reſpice in oratione præditam hanc ouem, quæ per me indignum hominem ad altare tuum accedit: atque ipſius animam per virtutem ac gratiam tuam ſanctifica. Viſita vineam hanc, quæ per Spiritum ſanctum (Pſal. 142.) tuum plantata eſt: atque hoc ei da, vt iuſtitiæ fructum ferat: corrobora eum, pactum (Ibidem.) tuum in ipſo confirmans; ac per boni tui Spiritus ſapientiam eum à diaboli fraude (Pſal. 50.) atque impoſturâ eripe. Doce eum facere voluntatem tuam, & auxilium tuum ab eo ne auferas. Atque & ipſi & mihi ſeruo inutili, bonorum tuorum quæ finem neſciunt, hereditatem conſequi beneficio tuo contingat. Quoniam benedictus es & glorioſus (Dan. 3.) in ſæcula, Amen.

Abſolutâ autem oratione conuerſus, ipſum iam cæleſtis Patris filium exoſculatus eſt, pacemque ipſi ac ſempiternam ſalutem precatus, ex aulà exceſſit, lætúſque abijt, gratias Deo agens, cuius fauore iter ipſi ex animi ſententiâ ſucceſſerat.

C. XXII.

Ioſaphat autem, poſteaquam exijt Barlaam, precibus ſeſe dedit, calentiſſimisque lacrymis profuſis ad hunc modum locutus eſt: Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me feſtina. Quoniam tibi derelictus eſt pauper: orphano tu eris adiutor. Reſpice in me, & miſerere mei, qui omnes vis ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Serua me, quæſo, indignum licet homunculum, atque corrobora, vt in ſanctorum mandatorum tuorum viâ ambulem. Quoniam ego imbecillis ac miſer ſum, nec ijs viribus, vt boni quidquam facere poſſim. Tu verò ſalutem mihi afferre potes, qui omnia, tam quæ oculis cernuntur quàm quæ cerni nequeunt, contines atque conſeruas. Ne me poſt improbas carnis meæ voluntates abire ſine: verùm doce me facere voluntatem tuam, atque in ſempiternam ac beatam vitam me conſerua. O Pater, & Fili, & diuine Spiritus, conſubſtantialis, ac diuiſionis expers Diuinitas, te inuoco, te gloriâ afficio. Te enim laudat quidquid creatum eſt: ac te gloriâ afficiunt intellectuales ac corpore vacantes virtutes in ſæcula, Amen.

Poſt Barlaami diſceſſum Ioſaphat orationi ſe dat. Pſal. 69. Pſal. 0. Pſal. 85. 1. Tim. 2. Pſal. 142.

Deinceps igitur quàm diligentiſſimè ſeipſum conſeruabat, atque ita comparabat, vt & animæ & corporis puritatem acquireret, atque in continentiâ, & orationibus, obſecrationibúſque, per totum noctis curriculum ſeſe prorogantibus, vitam duceret. Nam cùm plerumque diurno tempore, tum ob eorum qui cum ipſo verſabantur, contubernium, tum etiam interdum ob regis ad eum acceſſum, aut quòd ipſe ab eo acciretur, ſeſe interrumpi videret, nox ipſi, quod diei deerat, ſupplebat: vt qui in precibus & lacrymis ad diluculum vſque ſtaret, ac Dei opem imploraret. Vnde etiam prophetica illa vox in ipſo implebatur: In noctibus extollite manus veſtras in ſancta, & benedicite Dominum. (Pſal. 133.)

Zardan diſcedit ab Ioſaphat. *Simulat morbum.*

Zardan autem ille, cùm huiuſmodi ipſius vitæ rationem intellexiſſet, ſummaque inde mœſtitiâ afficeretur, grauibúſque animi curis vexaretur, nec quid faceret, haberet, ad extremum mœrore oppreſſus, ſimulato morbo in ſuas ædes conceſſit. Quod vt rex comperit, alium quemdam ex his, quos fidiſſimos habebat, miſit, qui ipſius loco filio miniſtraret. Ipſe autem valetudinis Zardanis curam gerens, celeberrimum ad eum medicum mittit, eúmque, vt ſummam ad ipſius curationem ſollicitudinem adhibeat, rogat.

Medicus igitur, quoniam eum regi gratum & acceptum eſſe perſpiciebat, ſedulò eum inuiſebat. Cúmque ipſius ſtatum accuratè conſideraſſet, regi confeſtim indicauit,

ſe

ſe nihil, quod morbum ipſi accerſeret, in eo reperire potuiſſe: ac proinde ita exiſtimare, eum aliquo animi mœrore affectum, in morbum incidiſſe. Rex autem his verbis auditis, hoc arbitratus eſt eum à filio aſperius acceptum fuiſſe, atque hac de cauſſâ concepto mœrore receſſiſſe. Quidnam autem id eſſet deinceps ſcire cupiens, Zardani ſe eum, vt oborti morbi cauſſam intelligeret, craſtino die inuiſurum ſignificauit.

Zardan autem huius promiſſi certior factus, ſtatim vt diluxit, indumentis acceptis ad regem proficiſcitur, eumque ſimulatque ingreſſus eſt, humi proſtratus adorauit. *Regem adit.* Rex autem, Quid, inquit, tibi vim attulit, vt ad me accederes? Nam ipſe ad te proficiſci, meumque erga te amorem omnibus declarare in animo habebam. Ille autem reſpondit: Morbus meus, ô rex, non ex eorum numero eſt, quibus homines laborare ſolent, verùm ex animi mœſtitiâ & anxietate corde in dolorem prolapſo corpus quoque condoluit. Amentiæ porrò mihi ducendum eſſet, ſi cùm ita me haberem, non vt ſeruum decet, ad te accederem; verùm vt regia tua maieſtas ad me famulum veniens ſeſe fatigaret, exſpectarem. Percontante autem rege, quidnam eum in hunc mœrorem conieciſſet, reſpondens Zardan, Magnum, inquit, periculum mihi impendet, magniſque ſupplicijs ac multis mortis generibus dignum me agnoſco, quoniam præceptis tuis negligenter obſequendo ingentem tibi iam iamque mœrorem accerſiui.

Omnia de filio aperit. Ruſum autem ex eo quærente rege quænam huiuſmodi negligentia eſſet, in quam incidiſſet, quodque periculum illud in quo verſatur: In cuſtodiâ domini mei filij tui, inquit, negligentem me præbui. Improbus enim quidam ac præſtigiator ingreſſus, de Chriſtianæ religionis doctrinâ ad eum verba fecit. Poſteaque regi, quos ad ipſius filium ſenex ſermones habuiſſet, ſigillatim expoſuit, quantamque ille ex ipſis voluptatem cepiſſet, quodque prorſus Chriſto ſe addixiſſet. quin etiam ſenis nomen ipſi indicauit, Barlaam ipſum nuncupari dicens. Nam etiam anteà rex de Barlaam, ac ſummâ religioſæ ipſius vitæ aſperitate, multâ auditione acceperat. Vt autem hæc ad regis aures peruenerunt, tantus ei mœror obortus eſt, vt totus concuteretur, iracundia æſtuaret, atque hoc nuntio penè exanimaretur. *Rex Arachen ad ſe accerſit.* Ac ſtatim Arachen quemdam, qui etiam ſecundum ab eo dignitatis gradum obtinebat, primuſque in omnibus arcanis conſilijs erat, ac præterea Aſtrologiæ ſcientiam tenebat, ad ſe acciuit, eique magno cum mœrore atque animi conſternatione quod acciderat narrauit. Ille autem ipſius perturbatione animique confuſione conſpectâ, Mœſtu, inquit, ô rex, ac perturbato animo eſſe deſine. neque enim me ipſum de ſententiâ deducturum diffido: quin potius illud certiſſimum habeo, breui fore, vt ille impoſtoris illius doctrinam abiuret, tuæque voluntati morem gerat.

Cùm igitur his verbis Araches regem ad animi hilaritatem conuertiſſet, ad huiuſmodi negotij conſiderationem animum adiecit. Ac primum, ô rex, inquit, hoc agamus: demus operam, vt peſtiferum illum Barlaam arripiamus. *Arachis conſilium vt Barlaam quæratur.* Quod ſi conſequamur, à ſcopo, mihi crede, non aberrabimus, nec ſpe noſtrâ fallemur. Nam ille ipſe, aut verbis ad perſuadendum accommodatis, aut varijs tormentorum inſtrumentis impulſus, inuitus etiam ac repugnans, falſa & erroris plena verba ſua eſſe confitebitur, atque dominum meum filium tuum de ſententiâ dimouebit, adducetque vt patris dogmatibus hæreat: ſin autem illum arripere nequeamus, alium ego ſenem eremitam noui, Nachor nomine, qui Barlaamo ita prorſus ſimilis eſt, vt vix ab illo internoſci poſſit. Hic porrò eamdem nobiſcum doctrinam profitetur, eumque in Mathematicis magiſtrum habui. Ad hunc igitur ego noctu me conferam, eique omnia ſigillatim exponam, ac deinde rumore hoc ſparſo, Barlaamum ſcilicet comprehenſum eſſe, ipſum exhibebimus. Qui etiam ipſe Barlaami ſibi nomen attribuens, ſe Chriſtianorum ſacra colere ſimulabit, eaque intueri ac defendere præ ſe feret. Ac poſteà longâ diſputatione habitâ, tandem fractus manus dabit. Quod cùm filius tuus perſpexerit, hoc eſt, Barlaamum victum eſſe, ac doctrinam noſtram palmam tuliſſe, non eſt dubium quin ad victorum partes ſeſe adiuncturus ſit. Quam etiam ad rem iſtud magni momenti eſt, quòd ille maieſtatem tuam veretur, tibique obſequi magnopere ſtudet. Adde quòd ille etiam qui Barlaami perſonam geret, reſipiſcet, ſeque in errore verſatum eſſe affirmabit.

Hoc ſermone rex delectatus eſt, hominiſque conſilium optimum eſſe iudicauit, inani videlicet ſpe nixus. Quocircà cum Barlaamum nuper receſſiſſe comperiſſet, eum comprehendere feſtinabat. Itaque militibus ac centurionibus miſſis, varios itinerum exitus occupauit, eâ autem viâ, quam ex omnibus ſuſpectiorem habebat, ipſe conſcenſis equis, cum omni celeritate perſequebatur, atque omni ratione aſſequi cogitabar. Ceterùm cùm ſex totos dies inani la-

[illegible]e ſeſe fatigaſſet, ipſe quidem in regio q[illegible]odam palatio, quod tum ſitum erat, te[illegible]ret. Arachen autem cum equitibus haud [illegible] ad ipſam vſque Sennaaritidem ſolitudinem conquirendi Barlaami cauſſa mittit. Qui cum ad eum locum perueniſſet, omnium incolarum animos perturbauit: atque cum illi virum eum à ſe viſum eſſe negaſſent, in ſolitudinem, vt pios viros venaretur, ſeſe contulit. Cumque ſolitudinem illam magna ex parte peragraſſet, ac [illegible]es cinxiſſet, valleſque quaſdam minime tritas, & acceſſu difficiles, cum ea hominum manu quam ſecum habebat, pedibus peruaſiſſet, ad tumulum quemdam profectus, in eius faſtigio eremitarum turmam inambulantem cernit: nullaque interpoſita mora, eos ad ſe adduci iubet. Milites itaque celerrimo curſu, atque alij alios anteuertere contendentes, tumulum petunt. Eoque cùm perueniſſent, circumdederunt eos tamquam canes multi, aut tamquam peſtiferæ quædam & immanes belluæ: atque ipſos tum oris ſpecie, tum habitu venerandos, ſolitariæque exercitationis notas in vultu ferentes, comprehendunt, raptatoſque Arachi exhibent, ſic animo comparatos, vt nec vllo modo perturbarentur, nec ignauum aliquid ac triſte vel præ ſe ferrent, vel loquerentur. Qui autem ipſos omnes tamquam antiſtes præibat, ex cilicio contextam peram, quorumdam ſanctorum patrum, qui ex hac vita diſceſſerant, reliquijs confertam geſtabat.

Pſal. 21.

Antiſtes peram ſecum deferebat, plenam reliquijs ſanctorum Patrum.

Conſpectis autem ipſis Araches, vt Barlaamum minimè vidit, (nam eum norat) mœrore conturbatus eſt, atque ad eos dixit: Vbinam eſt impoſtor ille, qui regis filium in errorem induxit? Is autem qui peram geſtabat, reſpondit: Non eſt ille inter nos, abiit (ſiquidem Chriſti gratia pulſus, à nobis fugit:) verum apud vos domicilium habet. Eum ergo, inquit dux, noſti? Certè, inquit eremita, eum qui impoſtor dicitur, noui, hoc eſt diabolum: qui in medio veſtri habitat, atque à vobis adoratur & colitur. Hic dux: De Barlaam ego quæro, deque eo percontabar vbi nam eſſet. Monachus autem, Cur igitur, inquit, præpoſtere locutus es, de eo qui regis filio impoſturam fecit, me interrogans? Nam ſi Barlaamum quærebas, omnino ita loqui oportebat, Vbinam ille eſt, qui regis filium ab errore in viam reduxit, ac ſalute donauit? Nam ille frater noſter eſt, ac religioſæ exercitationis ſocius. Multi autem iam dies ſunt, cùm eum non vidimus. Tum Araches, Dom[illegible] illius, inquit, mihi demonſtra. Reſpondit monachus: Si ipſi vos videre cordi eſſet, obuiàm vobis ipſemet prodijſſet: nobis autem ipſius domum indicare minime licet.

Quà de cauſſa indignatione percitus dux, atque irato ac furioſo vultu eum intuens, ad eum dixit: Nouis & inuſitatis vos mortis generibus nunc mactabo, niſi ſtatim Barlaamum mihi exhibueritis. Et quid, inquit monachus, in nobis perſpicis, cuius ſtudio & amore ab hac vita ægrè diuellamur, mortemque à te nobis inuehendam pertimeſcamus? Quin potius gratiam tibi habituri ſumus, quòd virtutis ſtudio hærentes è vita eduxeris. Neque enim incerta exitus alea paruum nobis metum inijcit, quòd ſcilicet, quo ſtatu nos acceptura mors ſit, minimè compertum habeamus: ne forte aut voluntatis lubricum, aut quidam diaboli impetus inſtituti noſtri conſtantiam inflectat, aliterque nobis, quàm vt pactis cum Deo à nobis initis conſentaneum eſt, aut ſentire aut facere perſuadeat. Quocircà cùm ea, quæ vobiſipſis pollicebamini, conſequi iam omnino deſperetis, ſine vlla cunctatione, quod lubet, facite. Neque enim pij fratris noſtri domicilium, quamuis nobis cognitum, oſtendemus, nec alia vlla vobis ignota monaſteria prodemus, vt videlicet hac ratione mortem turpiter effugiamus: quin potius præclarè mortem oppetemus, vt prius virtutis ſudores, ſic nunc fortitudinis animi cruorem Deo offerentes.

Monachorum conſtantia.

Hanc eorum ſermonis libertatem ſceleratus ille minimè ferens, verùm ex huiuſmodi animi magnitudine grauiſſima iracundia commotus, multis eos verberibus ac tormentis affecit. Quæ tamen illi ſic pertulerunt, vt eorum animi robur ac fortitudo ipſi quoque tyranno admirationem moueret. Cum autem multis illatis ſupplicijs eos tamen flectere non potuiſſet, nec quiſquam inter eos inuentus eſſet, qui Barlaamum ipſi oſtendere ſuſtineret, acceptos eos ad regem duci, atque inter eundum percuti contumelijſque affici iubet, reliquiarum etiam peram interim geſtantes.

Flagris cæduntur monachi.

Interiectis itaque haud paucis diebus, ad regem ipſos adduxit, deque eorum ſtatu eum certiorem fecit. ac deinde ipſi acerbiſſima iracundia inflammato eos ſiſtit. Quibus perſpectis, ipſe indignatione æſtuans, furentis hominis ſpeciem præbebat. Cumque ipſos crudeliſſimè cædi iuſſiſſet, poſteaquam plagis atrocem in modum conciſos vidit, vix tandem ex ingenti furore emergens, carnificibus verberandi finem facere imperauit, atque ad eos [illegible] Quanam de cauſſa hæc mortuorum oſſa geſtatis?

Cap. XIII. Monachi ſiſtuntur regi.

[illegible] Si eorum, ad quos pertinent, deſi- [illegible] hæc feceris, hac ipſâ horâ vos etiam cum [illegible] col[illegible]bo, vt votorum veſtrorum c[illegible]pote effecti, gratiam mihi habeatis. Dux autem illius cohortis dux atque antiſtes regi[illegible] minas pro nihilo ducens perinde ac ſi nihil ipſi aduerſi contigiſſet, liberâ [illegible] ac ſplendido vultu, gratiamque in ipſius [illegible] inſidentem ſignificante, ad h[illegible] modum reſpondit: *Hæc pura & ſancta oſſa* idcircò circumferimus, vt admirabilium virorum, quorum ipſa ſunt, deſiderium vtcumque leniamus, eorumq́ue religioſam exercitationem, Deoq́ue charam vitam nobis in memoriam reuocemus, atque ad euſdem vitæ ſtudium noſipſos excitemus: ac requiem eam, & delicias eas, in quibus nunc verſantur, ob oculos nobis proponentes, ipſos quidem beatos prædicamus, nos autem ad ſequenda eorum veſtigia noſipſos mutuò acuimus. Quinetiam mortis memoriam, quæ permagnam vtilitatem affert, atque ad religioſæ vitæ certamina promptos nos ac velut pennatos reddit, nobis hinc comparamus, ac præterea ex eorum contactu ſanctitatem haurimus.

De ſanctorum reliquijs deferendis. *Quorum ſit reliquiarum vtilitas.*

Rurſum igitur rex, Si, inquit, mortis recordatio veſtrâ ſententiâ vtilitatem parit, quidnam cauſſæ eſt, cur non in corporum potius veſtrorum oſſibus, quæ veſtra ſunt, ac propediem interibunt, quam in his alienis atque corruptis hanc memoriam vſurpatis? Reſpondit monachus: Cùm quinque cauſſas attulerim, quamobrem reliquias circumferamus, tu ad vnam dumtaxat reſpondens, cauillis in nos vteris. Verùm expreſſiùs, mihi crede, eorum qui iam deceſſerunt, oſſa mortis memoriam repræſentant, quam eorum qui huius vitæ vſurâ fruuntur. Ceterùm quoniam tu de his ita ſtatuis, atque oſſa ea, quæ in carne tuâ ſunt, mortem tibi oculis obijciunt; qui fit, vt ipſe iam iamque venturæ mortis memor, tuis rebus rectè non conſulas, verùm animam tuam omni flagitiorum generi addictam habeas, Dei autcultores ac pietatis ſtudioſos, qui te nihil læſerunt, nihil præſentium rerum tecum commune habent, aut tibi eripere contendunt, immanè & crudeliter in modum de medio tollas?

Rex mortem monachis minatur. Rex autem ait: Vos vt peſtiferos homines ac populi ſeductores ſupplicijs afficio: quoniam omnes in fraudem impellitis, atque à vitæ iucunditatibus auocatis, ac pro dulci vita & ſuauiſſimâ cupiditate huc eos adigitis, vt duram & ſordidam atque ærumnoſam hanc vitæ rationem amplexentur, deoq́ue honorem Ieſu tribuendum eſſe prædicatis. Quocircà, ne populus impoſturam veſtram ſequens, deſertam terram relinquat, atque à patrijs dijs deficiens, alienum adoret, ſupplicijs vos ac morte multare dignum eſſe iudicaui. Monachus autem inquit: Si omnes bonorum huiuſce vitæ participes eſſe cupis, cur non omnibus ex æquo delicias & opes tuas impertis? Verùm alij quidem quamplurimi paupertate conflictantur, tu verò ipſorum facultates per vim ereptas tuis adiungis? Ex quo perſpicuum eſt, te ſalutis populi cura minimè tangi, verùm carnem tuam ſaginare, materiam videlicet corroſuris vermibus præparantem. Ac propterea omnium Deo abiurato, eos qui non ſunt, & qui omne flagitiorum genus inuenerunt, deos appellaſti. vt dum ad eorum imitationem libidinoſe ac flagitioſè viuis, id aſſequaris, vt deorum imitator eſſe prædiceris. Nam quid afferri poteſt, quin quæ veſtri dij fecerunt, eadem quoque homines, qui ipſis animum adijciunt, faciant? Quapropter in magno profectò errore verſaris, ô rex. Vereris autem, ne quoſdam populares tuos adducamus, vt noſtris decretis aſſentientes, à tuo imperio deſciſcant, atque ad eius, qui omnia continet ac tuetur, partes ſe adiungant. Cupis enim moltos te auaritiæ tuæ adminiſtros habere: vt ipſi quidem ærumnas ſubeant, tibi autem eorum operâ quæſtus augeantur: quemadmodum videlicet ſi quiſpiam canes aut aues ad prædam eicuratas alens, eos quidem ante prædam demulceat, poſteaquam autem aliquid arripuerint, ex ore prædam ipſis extorqueat. Ad eumdem enim modum tu quoque multos habere cupiens, qui tibi partim è terrâ, partim è mari tributa & vectigalia deferant. Ais quidem tibi eorum ſalutem curæ eſſe, ceterùm ſempiternum ipſis, priuſquam etiam tibi ipſi exitium accerſis, tibique illud ſatis eſt, vt opes quouis ſtercore ac cœno viliores tibi affluant: nec animaduertis, te luminis loco tenebras complecti. Verùm ex hoc graui ſomno, quæſo, emerge, clauſoſque tuos oculos aperi, ac Dei noſtri gloriam, omnibus vndique illucentem, cerne, tandemque aliquando ad teipſum redi. Intelligite enim, inquit, inſipientes in populo, & ſtulti aliquando ſapite. Illud ſcias, alium deum non eſſe præter Deum noſtrum: nec vllam, niſi in ipſo ſalutem. *Pſal. 39.* *Pſal. 17.*

Egregia abbatis libertas & conſtantia.

Similis à canibus & auibus venaticis.

Rex autem: Stultis, inquit, his tuis nugis finem impone, ac mihi protinus Barlaamum oſtende: aut alioqui eiuſmodi pœnarum inſtrumenta experieris, quorum numquam abs te periculum factum eſt. Fortiſſimus autem ille, ac præſtanti animi magnitudine monachus, cæleſtiſque philoſophiæ amator, ob regias minas nullo modo de ſententiâ dimouebatur, ſed intrepido pectore ſtans, dicebat:

dicebat: Ea quæ à te iubentur, ô rex, facere, minime à nobis indictum eſt, ſed quæ à Domino noſtro imperata ſunt; qui nos temperantiæ ſtudere, atque omnes voluptates & cupiditates in poteſtate tenere, fortitudinemque colere, ac laborem omnem & afflictionem iuſtitiæ cauſſa ſuſtinere docet. Quò igitur grauiora nobis pietatis cauſsâ mala intuleris, eò præclariùs de nobis meritus fueris. Quocirca quidquid lubet, fac: neque enim committemus, vt aliquid quod à recto abhorreat, faciamus, ac peccato nos addicamus. Nec enim leue hoc ſcelus eſſe putes, ſi colluctatorem ac commilitonem noſtrum tibi in manus tradamus. Verùm hoc nomine minimè nos irridebis, quamuis etiam ſexcentas mortes nobis inferas. Neque enim adeò ignaui ſumus, vt tormentorum tuorum metu philoſophiam noſtram prodamus, atque aliquid diuinâ lege indignum perpetremus. Aduerſus hæc, quæcumque tormentorum inſtrumenta noſti, ea expedias licet. Nobis quippe viuere Chriſtus eſt, ac mori præſtantiſſimum lucrum. *Philip. 1.*

Ob huiuſmodi verba rex furore inflammatus, theologas eorum linguas amputari iubet, oculoſque erui, manuſque ſimul ac pedes truncari. Quâ ſententiâ pronuntiatâ, lictores & ſatellites circumſtantes inhumanè ac crudeliter ipſos demutilabant. Ac linguas quidem eorum vncinis ex ore extractas belluinâ quadam feritate abſcindebant, oculos autem ferreis vnguibus eruebant, ac denique inſtrumentis quibuſdam eorum manus ac pedes luxantes, amputabant: at beati illi ac venerandi & generoſi viri, tamquam ad epulas vocati, ſtrenuo & forti animo ad cruciatus accedebant, mutuis cohortationibus ſeſe acuentes, atque ad mortem pro Chriſto ſubeundam forti atque intrepido animo pergentes. *Septemdecim monachorum cædes.*

In huiuſmodi varijs ſupplicijs [13] ſacroſancti monachi, numero decem & ſeptem, fortes ac tolerantiâ præditas animas ſuas Domino commendarunt. Ex quo perſpicuè conſtat, animum pietate præditum vitioſis affectionibus imperare, quemadmodum quidam à noſtris decretis alienus prodidit, ſenis ſacerdotis ac ſeptem filiorum certamina commemorans, qui vnà cum matre pati omnino ſententiâ præditâ pro patriæ legis defenſione dimicarunt. Quibus tolerantiâ & animi magnitudine nihilo inferiores hi eximij patres ac ſupernæ Ieruſalem ciues extiterunt. *Quid ratio affectibus imperet. Ioſephus.*

CAP. XXIV His igitur piâ morte perfunctis, rex ad primarium conſiliarium ſuum Arachen dixit: Quoniam prius conſilium minimè ſucceſſit, ad poſterius animum adijce, ac Nachorem accerſendum cura. Araches igitur intempeſtâ nocte ad eius ſpeluncam ſe contulit: ſiquidem in ſolitudine habitabat, diuinationi operam dans. Cumque ipſi conſilium id omne, quod cepiſſent, declaraſſet, ſimulatque diluxit, ad regem ſe recepit. At tum quæſitis rurſus equis, ad inueſtigandum Barlaamum ſeſe abire ſimulauit. *Nachor ab Arache ſubornatur, vt ſe Barlaam fingat.* Cùm autem exijſſet, ac loca ſolitaria perluſtraret, virum vnum ex voragine quadam egredientem conſpicit. Quem cùm perſequi iuſſiſſet, ipſius comites eam celeritatem adhibuerunt, vt hominem arriperent, eumque ad ipſum adducerent. De quo cum quiſnam eſſet, quamque religionem coleret, & quonam nomine vocaretur, quæſiuiſſet, Chriſtianum ille ſe eſſe profeſſus eſt, Barlaamumque nuncupari (quemadmodum videlicet ab ipſis inſtructus fuerat:) quo nomine gaudio perfuſus Araches, vt quidem præ ſe ferebat, accepto eo quamprimum ad regem reuertitur, eique ipſum exhibet. Atque rex audientibus ijs, qui aſtabant: Tune es ille dæmonis adminiſter Barlaam? *Nachor regi ſiſtitur.* Ille autem reſpondit: Dei adminiſter ſum, ac non dæmonum: quamobrem ne me conuitijs inceſſas. Plurimas enim mihi gratias agere debes, quoniam filium tuum errore atque impoſturâ liberatum ad Dei cultum erudiui, atque cum vero Deo in gratiam reductum omni virtutis genere inſtitui. Rurſum autem rex irati animi ſpeciem præferens, dixit: Par ſanè erat, vt tibi ſermonis omnis ac defenſionis facultate præcisâ, ſine vllâ interrogatione te morte mulctarem. Verùm pro meâ humanitate tantiſper te feram, quouſque ad certum diem de te quæſtionem habuero. Ac ſiquidem mihi optemperandum duxeris, veniam obtinebis: ſin minùs, peſſimam mortem oppetes. Hæc locutus, Arachi eum tradit, mandatque vt eum quàm diligentiſſimè cuſtodiat.

Poſtridie autem illinc ad palatium ſuum reuerſus eſt. Repentè igitur captum eſſe Barlaamum rumore ferebatur, adeò vt ipſe quoque regis filius hac re auditâ grauiſſimo animi dolore afficeretur, nec vllo modo lacrymis moderari poſſet, verùm gemitibus ac luctibus Deum obſecraret, ipſumque vt ſeni opem ferret obteſtaretur. Nec verò lugentem eum bonus ille Deus deſpexit: benignus enim eſt ijs qui ipſius opem in die tribulationis exſpectant, atque eos qui ipſius metu præditi ſunt, agnoſcit. *Ioſaphat regis filio Deus omnia reuelat.* Vnde etiam inuenem per nocturnum viſum omnia declarat, roburque ipſi addit, atque ad pietatis certamen eum confirmat. Experrectus itaque cor ſuum paulò antè mœſtitia ac dolore profligatum, lætitiâ & fiduciâ ſuauiſſimoque lumine

mine perfuſum reperit. Rex autem his ita geſtis, atque inita huiuſmodi cogitatione, gaudebat, præclara conſideratione ſe vti exiſtimans, ampliſſimamque Arachi gratiã habens. Verùm, vt diuini Dauidis verbis vtar,
Pſal.19. Pſal. 9. mentita eſt iniquitas ſibi: atque iuſtitia aduerſus iniquitatem palmam tulit, prorſus videlicet eam ſternens ac deijciens, perijtque memoria eius cum ſonitu (quemadmodum ſermonis progreſſu à nobis oſtendetur.)

Biduo quippe pòſt rex ad filij palatium acceſſit, eoque ipſi obuiàm prodeunte, pater eum ſuo more minimè oſculatus eſt: verùm indignanti atque irato ſimilis, in regium cubiculum ingreſſus, mœſto vultu conſedit. Ac deinde accito filio, his ad eum verbis vtitur? Fili, quænam hæc fama eſt, quæ ad aures meas penetrauit, animúmque meum mœrore conficit? neque enim exiſtimo vllum vnquam hominem ob filij ortum tanto gaudio perfuſum fuiſſe, quantam ego tuâ cauſsâ voluptatem percepi: nec rurſum vllum vnquam tantum mœroris ex filio contraxiſſe credo, quantum nunc ex te contraxi. Meam enim canitiem dedecore affeciſti, ac lucem oculorum meorum abſtuliſti, neruorúmque meorum robur exci-
Iob 3. diſti. Timor enim, quem tuâ cauſsâ timebam, euenit mihi: & quod verebar, accidit mihi. Factúſque ſum hoſtibus meis in ludibrium, & in riſum aduerſarijs meis. Stultâ mente ac puerili animo impoſtorum verbis fidem adhibuiſti, atque improborum & maleuolorum hominum conſilium conſilio meo antiquius habens, ac deorum noſtrorum cultũ relinquens, ad alieni Dei cultum te contuliſti. Quidnam tibi, fili, in mentem venit, vt hæc faceres: ac tu, quem in omni ſecuritate alere me ſperabam, quemque ſenectutis meæ baculum ac robur habiturum, optimúmque regni mei ſucceſſorem relicturum me exiſtimabam, inimici atque hoſtilis in me animi argumentum exhibere minimè dubitares?

Regis ad filium oratio.

An non conſentaneũ erat, vt mihi potiùs paréres, meaque ſecreta ſequereris, quàm verſipellis ac putidi ſenis nugis ſtultiſque ſermonibus cederes, qui tibi hoc in animum immiſit, vt pro dulci vitâ acerbam ſuſciperes, ac pro ſuauiſſimis delicijs duram illam & aſperam viam, quam Mariæ filius tenere admonet, ingredereris? An non autem etiam ſummorum deorum iram pertimeſcis, ne fulmine te feriant, aut tonitruo interimant, proptereà quòd repudiatis ac pro nihilo habitis ijs qui nos tot tantiſque beneficijs affecerunt, ac regio diademate ornarunt, genteſque numeroſiſſimas ditioni noſtræ atque imperio ſubiecerunt, ac denique vt precum mearum & orationum operâ gignereris, ac dulciſſimæ huius lucis particeps fieres, præter ſpem effecerunt, ei qui cruci affixus eſt, arctiſſimè te coniunxiſti, inanibus videlicet ipſius cultorum promiſſis deceptus, qui noua quædam ſæcula confingũt, mortuorúmque corporum reſurrectionem nugantur, aliaque ſexcenta, vt ſtolidis hominibus fucum faciant, introducunt?

Verùm nunc ſaltem, chariſſime fili, ſi quid mihi patri tuo obtemperandum putas, prolixis his nugis longum valere iuſſis, benignis dijs quæſo ſacrifica, atque eos plurimis victimis & ſacrificijs placare ſtudeamus, vt errati veniam ab ipſis impetres: ſiquidem hanc vim illi habent, vt & beneficijs & ſupplicijs afficere poſſint.

Ac nos eorum quæ diximus, exemplum tibi ſumus, qui ipſorum beneficio ad hoc imperium peruenimus, atque hanc ipſis beneficij vicem rependimus, vt & eorum cultoribus honorem tribuamus, & eos qui adduci nequeunt vt ipſis ſacrificent, ſupplicijs excruciemus. Multas igitur huiuſmodi nugas commemorante rege, ac noſtra quidem dogmata ſuggillante & traducente, idolorum autem cultum laudibus & encomijs proſequente, diuiniſſimus iuuenis rem eo loco eſſe videns, vt non iam angulum & latebras, verùm candelabrum potiùs ac Matth.5. ſpeculum deſideraret, quò omnibus in perſpicuo eſſet, libertate ac fiduciâ plenus, ad hunc modum locutus eſt:

Quod à me factum eſt, ô here, haudquaquam inficias iuerim. Tenebris enim fugâ relictis ad lucem accurri, ac relicto errore ad veritatem me adiunxi; nuntióque dæmonibus remiſſo, ad Chriſti ordines me contuli, qui Dei Patris Filius ac Verbum eſt, cuiúſque verbo omnia ex nihilo in ortum producta ſunt, quíque efficto e terrâ homine vitalem ipſi ſpiritum inſufflauit, eúmque in voluptatis paradiſo, vt illic degeret, collocauit. Cúmque ipſius mandatum violaſſet, mortíque proinde obnoxium ſe reddidiſſet, atque horrendi mundi principis poteſtati ſubieciſſet, non tamen omnia facere deſtitit, quò eum ad priſtinam dignitatem reuocaret. Ac propterea ille rerum omnium conditarum effector, generiſque noſtri architectus, noſtrâ cauſsâ homo effectus eſt, atque in terram veniens, & è ſanctâ Virgine naſcens, cum hominibus conſuetudinem habuit. Ac pro nobis ingra- Baruch 3. tis ſeruis Dominus mortem ſubijt, & qui- Philip. 2. dem mortem crucis: vt videlicet peccati tyrannis de medio tolleretur, priorque condemnatio deleretur, ac cæli portæ nobis rurſum paterent. Nam illuc naturam noſtram

Filij ad patrem pia reſponſio.

noſtram euexit, atque in gloriæ throno collocauit, regnumque finis expers, ijs qui ipſius amore præditi ſunt, donauit, bonaque omni ſermone atque auditu præſtantiora. 1. Cor. 2. Apoc. 19. Ipſe enim eſt fortis ille, ac ſolus potens, Rex regum & Dominus dominantium, cuius robur inuictum eſt, & potentia eiuſmodi quæ omnem ingenij coniecturam excedat: qui ſolus ſanctus eſt, & in ſanctis requieſcens: qui cum Patre & Spiritu ſancto glorificatur: in quorum nomine baptizatus ſum, & quos confiteor, celebro atque adoro, vnum Deum in tribus perſonis, conſubſtantialem, ac confuſionis expertem, increatum, immortalem, ſempiternum, infinitum, ab omni circumſcriptione remotum, corpore vacantem, à perturbationibus & mutatione atque conuerſione alienum, omni termino carentem, bonitatis & iuſtitiæ ac ſempiternæ lucis fontem, rerum omnium conditarum, tam quæ cerni poſſunt quàm quæ oculorum ſenſum fugiunt, effectorem, atque omnia continentem & conſeruantem, omnibus proſpicientem, atque in omnia regnum & imperium obtinentem. Neque enim ſine ipſo res vlla facta eſt, nec ſine ipſius prouidentia quidquam conſtari ac conſiſtere poteſt. Ipſe ſiquidem eſt omnium vita, omnium coagmentatio, omnium illuminatio, Cant. 5. totus dulcedo, ac totus ſine vlla ſatietate deſiderabilis, omniumque rerum expetendarum ſummus vertex. Quocircà Deum hunc, qui tantâ bonitate ac potentiâ præditus eſt, relinquere, atque impuros dæmones vitiorumque omnium architectos colere, *Idola despicit Ioſaphat.* ſurdiſque ac mutis ſtatuis, quæ nec aliquid ſunt nec erunt, cultum ac venerationem tribuere, cuius tandem, ô pater, ſtultitiæ ac dementiæ fuerit? Ecquando enim vox ab ipſis audita eſt? Ecquando vel exiguum ijs, qui preces ad ipſos adhibebant, dederunt? Ecquando ambularunt, aut ſenſum vllum acceperunt? Nam neque hi, qui ſtabant, ſeſſionis vnquam meminerunt: nec qui ſedebant, ſtantes vnquam viſi ſunt. Horum turpitudinem ac fœtorem & ſtuporem, atque etiam dæmonum in ipſis operantium, ac per ipſos impoſturam vobis facientium, infirmitatem atque imbecillitatem, cùm à viro ſancto intellexiſſem, eorumque improbitatem reiecißem, ac perfecto odio inſectatus fuiſſem, ad Deum viuum ac verum me adiunxi, ipſique ad extremum vſque vitæ ſpiritum ſeruiam, quò etiam in ipſius manus ſpiritus meus veniat.

Cùm igitur tanta bona, quæque nullâ oratione explicari poſſint, mihi occurriſſent, gaudebam quidem me improborum dæmonum ſeruitute liberatum, atque ab horrenda captiuitate reuocatum, ac Dominici vultus lumine colluſtratum eſſe: illud autem me angebat, animumque meum diſtra- Pſal. 4. hebat, quòd tu, dominus ac pater meus, huiuſmodi beneficiorum minime particeps eſſes. Verùm animi tui in ſententiâ tua pertinaciam metuens, mœrorem meum pectore premebam, quòd tibi ſtomachum mouere minime vellem. Deum autem orare atque obſecrare non intermittebam, vt à longinquo exilio, quod tibiipſi acceriſuiſti, cùm pietatis fugitiuus, vitijque omnis & impietatis miniſter effectus es, te reuocaret. Quoniam autem tu ipſe, ô pater, res *Filius perſtat in ſententiâ.* meas in apertum protuliſti, quæ mea omnino ſententia ſit, audi: Pacta cum Deo meo inita non frangam: non inquam, per eum qui me pretioſo cruore ſuo à ſeruitute vindicauit. Quamobrem, cùm quid animi habeam, tibi exploratum ſit, negotium tibiipſi faceſſere deſine, à præclarâ confeſſione me deducere moliens. Nam quemadmodum ſi cælum manu arripere, aut totum mare exſiccare in animum induxeris, irritus atque inutilis tibi hic conatus fuerit: eodem modo hoc quoque irritum tibi fore perſuade. Ac proptereà, aut ipſe conſilio meo obſequens, ad Chriſtum te adiunge, vt bona ea, quæ cogitationem omnem ſuperant, percipias, ſocijque inter nos, vt naturæ ita etiam fidei ſimus: aut à tuâ filietate, nullu crede, abſcedam, putaque conſcientiâ Deum meum colam.

Hæc igitur omnia vt rex audiuit, impotenti furore confeſtim percitus, iracundè ad eum loquebatur, dentibuſque furentis inſtar frendens, his verbis vſus eſt: Quiſnam alius mihi tantorum malorum auctor eſt, vt ego ipſe, qui te tanto amore complexus ſum, eaque tuâ cauſâ feci, quæ nullus vnquam pater fecit? Quâ etiam de cauſâ mentis tuæ peruerſitas ac peruicacia, ex licentiâ meâ collectis viribus, vt in meum caput inſanires, fecit. Non abs re igitur in ortu tuo Aſtrologi malum & improbum virum atque arrogantem, & aduerſus parentes contumacem, te fore dixerunt. At ſi nunc quoque commiſeris, vt conſilium meum fruſtrà cadat, hoſtilem in te animum geram, atque ita te mulctabo, vt ne in hoſtes quidem ſuos tantæ ſæuitiæ ſpecimen quiſquam exhibeat.

Ruſum autem ille: Quidnam eſt, ô rex, cur iracundiâ inflammeris, eoque nomine diſcrucieris, quòd tanta bona diuinitus ſim *Pater appellandus non eſt, qui filij ſaluti angitur.* conſecutus? Et quis vnquam pater filij felicitate dolere atque angi viſus eſt? Aut quonam modo pater ille, ac non potiùs hoſtis vocan-

vocandus ſit? Quocirca nec ego poſthac te patrem appellabo, verum a te abſcedam, non ſecùs atque is qui ſerpentem fugit: ſiquidem te ſaluti meæ inuidere, meque in exitium per vim impellere perſpectum habuero. Nam ſi mihi vim afferre, ac tyrannicè mecum agere velis, quemadmodum etiam dixiſti, nihil aliud, mihi crede, hinc lucri facies, quam vt patris loco, tyrannus & carnifex appelleris. Quandoquidem facilius tibi fuerit aquilæ veſtigia conſequi, ac per ipſum aërem volare, quàm me de meâ in Chriſtum fide, ac præclaro fœdere cum ipſo inito, deducere. Verum intellige, ô pater, atque iſta oculorum mentis lippitudine & caligine diſcuſſâ, ſuſpice, ac Dei mei lumen, omnes vndique colluſtrans, intuere: atque ipſe tandem aliquando ſuauiſſimo illius ſplendore illuminare. Vt quid enim te ipſum carnis affectionibus ac voluntatibus totum te tradidiſti, nec vllo modo ex ipſis emergis? Illud intellige, quod omnis caro fœnum eſt, & omnis gloria eius tamquam flos fœni. Exſiccatum eſt fœnum, & flos eius decidit: verbum autem Domini mei, quod omnibus annuntiatum eſt, manet in æternum. *1. Pet. 1.*

Quid igitur ita perditè atque inſanè gloriam eam retines & amplecteris, quæ inſtar recentium florum marceſcit atque deletur, & execrandas ac fœtidas delicias, ventriſque & eorum quæ infra ventrem ſunt affectiones, quæ quidem ad aliquod tempus ſtultorum ſenſus oblectant, ceterùm amariùs felle poſteà digeruntur, tum nimirum cùm vmbræ iſtæ, atque inanis huiuſce vitæ inſomnia præterierint, atque in perpetuo ignis numquam extinguendi ac tenebroſi cruciatu eorum amatores, & qui iniquitati operam dant, prouoluentur, vbi inſomnis vermis abſque vllo fine ipſos corrodet, ac perpetuus ignis in infinita ſæcula eos concremabit? Inter quos, ô rem grauem, tu quoque concluſus, ob ſcelerata conſilia tua graui pœnitentiâ afficieris, atque hos dies multùm requires, meorumque verborum recordaberis. Verùm nihil ex eiuſmodi pœnitẽtiâ vtilitatis percipies: ſiquidem in inferno pœnitẽtiæ atque cõfeſſioni locus non eſt. *Voluptates mundi cum amaritudine digeruntur.* *Sera impiorum pœnitentia.* *Pſalm. 6.*

Nam præſens tempus labori præſtitutum eſt, futurum autem mercedi. Ac profectò etiamſi præſentes voluptates fluxioni & interitui minimè ſubiectæ eſſent, verùm cum dominis ſuis in æternum durarent, non tamen propterea eas Chriſti beneficijs, ac bonis omni cogitatione præſtantioribus anteferre oportebat? Nam quantò ſol profunda nocte clarior eſt atque ſplendidior, tantò quoque atque etiam multò magis bona ea, quæ Dei amore præditis promiſſa ſunt, quouis terreno regno illuſtriora & magnificentiora ſunt. Proindeque omnino conſentaneum erat, ea quæ maiora & præſtantiora ſunt, inferioribus ac vilioribus antiquiora habere. Cùm autem omnes huiuſce vitæ res & corruptioni obnoxiæ ſint, & inſomnij atque vmbræ inſtar prætereant ac deleantur, adeò vt inſtabilibus potius auris, & nauis per mare currentis veſtigijs, quàm hominum proſperitati fides habenda ſit; quæ tandem ſimplicitas, vel vt rectiùs loquar, ſtultitia & dementia hæc eſt, ea quæ caduca & imbecilla, corruptionique obnoxia ſunt, imo nihil prorſus ſunt, ijs quæ à corruptione aliena ac ſempiterna ſunt, potiora ducere, ac propter caducarum rerum fructum, bonorum illorum fructu ab omni ſucceſſione remoto priuari? An non hæc, ô pater, intelliges? An non prætereuntia præteribis, atque ad ea quæ fixa & certa ſunt, animum adiunges? An non patriam peregrinationi antepones, lucem tenebris, ſpiritum carni, vitam æternam vmbræ mortis, ea quæ non dilabuntur, fluxis & fragilibus? An non ex atroci hac horrendi mundi principis, hoc eſt peruerſi diaboli ſeruitute, fugâ te ſubduces, teque ad bonum & ad miſericordiam propenſiſſimum Dominum conferes? An non à multorum commentitiorum deorum cultu teipſum abduces, atque vni viuo ac vero Deo cultum adhibebis? Nam etſi in Deum peccaſti, cùm multas in eum blaſphemias effudiſti, atque ipſius ſeruos grauibus tormentis excruciatos necaſti: non tamen dubito, quin te ad meliorem mentem redeuntem ſuſcepturus ſit, omniaque delicta tua è memoria eiecturus. Non enim mortem peccatoris, ſed magis vt conuertatur & viuat, ille vult, qui vt nos à rectâ viâ aberrantes requireret, ex eâ ſublimitate quæ nullis verbis exponi poteſt, deſcendit, crucemque & mortem noſtrâ cauſſâ pertulit, ac nos qui ſub peccato venditi eramus, pretioſo ſuo ſanguine redemit. Ipſi laus & gloria in ſæcula ſæculorum, Amen. *Pergit Ioſaphas ſeris mouere patrem.* *Iob. 14.* *Pſal. 143.* *Ezech. 18.* *Rom. 7.*

Rex autem ſtupore ſimul atque irâ correptus eſt: illud nempe, ob filij prudentiam, atque eiuſmodi ſermones, qui nullo pacto refelli poſſent; hoc autem, quia ipſius deos traducere ac criminari non deſinebat, totamque ipſius vitam ſuggillabat ac proſcindebat. Atque huiuſmodi quidem ſermonis ſplendorem ob internam tenebrarum craſſitiem haudquaquam admiſit. Cùm autem ob amoris à natura inſiti affectum in ipſum animaduertere, aut eum malo aliquo mulctare non poſſet, rurſumque ipſum de ſenten- *Irâ & admiratione repletur pater.*

ſententiâ dimouere ſe poſſe protſus deſperatet, veritus ne ſi pluribus eum ſetmonibus laceſſeret, eo libete ac fidenter loquente, deoſque ſuggillante atque cauillis inſectante, maiote ipſe iracundia inflammatus, hoſtile aliquid in eum deſignaret, irato animo ſutgens ſeceſſit, his dumtaxat vetbis vtens: Vtinam numquam natus fuiſſes, nec in lucem prodijſſes, ſi quidem futurum erat, vt in deos tam impius & contumelioſus eſſes, atque à paternâ amicitia & admonitione abſcederes. Verum aduerſatij deos, quorum inuictum tobur eſt, non perpetuò ſubſannabunt, nec diu gaudebunt, nec eorum præſtigiæ vim habituræ ſunt.

Minatur mortem filio.

Nam niſi mihi dicto audientem atque erga deos gratum te præbueris, multis priùs ac varijs totmentis affectum acerbiſſimâ morte te de medio tollam, nec tecum vt cum filio, ſed vt cum hoſte aliquo ac tebelli agam.

CAP. XXV.

Egreſſo rege, Ioſaphat diuinam opem implorat.

His minis cùm in eum pater vſus eſſet, atque iratus ſeceſſiſſet, filius in cubiculum ingreſſus, ſublatis ad ſui certaminis arbitrum oculis, ex intimo corde exclamauit:

Oratio Ioſaphat ad Deum.

Domine Deus meus, dulcis ſpes, minimeque mendax ptomiſſio, ac firmum eotum qui ſe tibi totos deuouerunt perſugium, ptopitio ac benigno oculo pectoris mei

Pſal. 37. contritionem cerne, nec me derelinquas, nec diſcedas à me: verùm iuxta pollicitationem tuam ab omni mendacio alienam, mecum, hoc eſt, cum indigno atque abiecto homunculo ſis. Te enim terum omnium conditarum effectotem & gubernatotem agnoſco & confiteor. Quocircà in hac præclatâ confeſſione velim me confitmes, vt ad exttemum vſque ſpiritum in ea petma-

Pſal. 24. neam. Reſpice in me, & miſerere mei: mihique aſta, illæſum atque incolumem ab omni ſatanæ operatione me conſeruans. Reſpice, ô Rex: ſiquidem anima mea vehementi tui deſiderio flagrat, atque ita incenſa eſt,

Pſal. 62. tamquam in ſitis ardore in terrâ inaquoſâ, te immortalitatis fontem concupiſcens.

Pſal. 73. Ne tradas beſtijs animam confitentem tibi: & animæ pauperis tui ne obliuiſcatis in finem. Vetum mihi beneficio tuo contingat, vt per omnem vitæ cuſſum pro tuo nomine, tuaque confeſſione omnia perpetiar, meque totum tibi immolem. Te enim robur afferente, imbecilles etiam viribus pollent: quoniam tu ſolus inuictus es propugnator, ac Deus miſericors, quem quidquid creatum eſt, benedicit ac celebrat in ſæcula ſæculorum, Amen.

Totam noctem in precibus abſumpſit.

Hac oratione functus, diuinam conſolationem in pectus ſuum illabi ſenſit: fiduciaque perfuſus, totam noctem in precibus ttaduxit. Rex autem cùm de filij ſtatu cum Atache ſermones contuliſſet, ipſique rigidam ipſius libertatem animique in ſententiâ peruicaciam declaraſſet, hoc conſilium capit, vt quàm fieri poſſet amiciſſimè atque obſequioſiſſimè cum eo colloquereтur, blanditijs videlicet perfecturum ſe ſperans, vt eum ad ſe pertraheret. Craſtino itaque die ad filium ſe confert, ac propiùs ſedens, ipſum accerſit, atque complectitur & exoſculatur, leniterque ac placidè irrepens:

Regis ad filium blanda oratio ex conſilio Arachis.

O chatiſſime & amantiſſime fili, inquit, patris canitiem honore affice, precibuſque meis auditis accede, ac dijs ſacrificium adhibe. Sic enim & illos benignos & faciles habiturus es, & dierum diuturnitatem, gloriamque omnem, & inoffenſum tegnum, omniſque generis bona ab ipſis percipies, & mihi patri tuo per omnem vitam charus eris: ac denique hoc aſſequêris, vt omnes homines te in honore habeant, laudibuſque efferant. Siquidem ad laudem adipiſcendam magni intereſt patri obedire, ac præſertim in ijs rebus, quæ ad bonum & ad deorum beneuolentiam ſpectant. Quidnam autem, fili, cenſes, vtrùm ne me conſulto ac de induſtriâ à bonâ viâ deflexiſſe, atque contrariam ingtedi maluiſſe, an verò boni ignoratione & imperitiâ meipſum peſtiferis dogmatibus dedidiſſe? Certe ſi me ſponte ac de induſtriâ, contrà quàm vtile ſit, mala bonis præferre, mortemque vitâ potiorem habete exiſtimas; vehementer, ô fili, à recto iudicio mihi aberrare videris.

An non vides, quot ærumnis & afflictionibus meipſum perſæpè tradam, tum in expeditionibus aduerſus hoſtes, tum in publicotum negotiorum ptocuratione meipſum occupans, adeò vt famem etiam ac ſitim, cùm ita neceſſe eſt, perferam, ac pedibus ambulem, humique ſomnum carpam? Opum autem & pecuniarum tanta in me contemptio ac deſpicientia eſt, vt interdum profusâ manu palatij mei theſauros exhauriam, quò ampliſſima dijs delubra extruam, omnique ornatu illuſtrem, aut pecuniarum aggeres militibus liberaliſſimè diſtribuam. Cùm itaque tantus in me voluptatum contemptus, tanta in periculis tolerantia ſit, ſi Galilæorum religionem, eâ quam manibus tenemus præſtantiorem eſſe cognoſcerem, an non ſummo ſtudio id agerem, vt contemptis omnibus rebus, ſalutem mihi compararem? Sin autem mihi boni ignorationem atque imperitiam vitio vertis, illud tecum reputa, quot noctes inſomnis exegerim, quæſtione aliquâ propoſitâ, & quidem interdum haut admodum neceſſariâ, nullam omnino mihi requiem concedens, priuſquam perſpicuam & accommodatiſſimam

 BARLAAM ET IOSAPH.

[illegible] ſ[illegible]utionem inueniſſem.

[illegible] cu[illegible]n caducarum harum rerum [illegible] quidem contemnendam du[illegible] [illegible]n [illegible] conducibiliter, atque [illegible] vtilitatem eam excutiam & [illegible]c enim inter omnes conſtare a[illegible]nem omnium qui ſub ſole ſun[illegible]m rerum cognitionem accu[illegible]ra[illegible]uam inueſtigaſſe, quam ipſe fecerim [illegible]unnam pacto res diuinas, & ea quæ ven[illegible], ac deorum honore afficere oportet [illegible]ontemnenda duxiſſem, ac non potius omni ſtudio, omnibus viribus, toto denique animo ac totâ mente in eorum inueſtigatione tempus atque operam poſuiſſem, vt quæ vera & maximè conſentanea ſunt, inuenirem? Etenim magno cum labore ſic ea quæſiui, vt & multas noctes ac multos dies in his conſumpſerim, & multos item ſapientes & eruditos viros ad conſilium adhibuerim, atque etiam cum multis eorum, qui Chriſtiani appellantur, ſermones contulerim. Ac per impigram conquiſitionem & ardentem inueſtigationem, via veritatis à me inuenta eſt, ſapientum virorum, atque tum doctrinâ tum ingenio præditorum teſtimonio confirmata. Quorum hæc ſententia eſt, nullam aliam eſſe, præter eam quam hodierno die tenemus, ſummos deos colentes, ac dulcem & cum voluptate coniunctam vitam omnibus hominibus ipſorum munere conceſſam, ac iucunditate animique oblectamento perfuſam arctiſſime complectentes. Quam quidem Galilæorum duces & antiſtites ſtultè repulerunt, adeò vt ſuaue hoc lumen, atque omnes voluptates, quas nobis fruendas dij conceſſerunt, alterius cuiuſdam incertæ vitæ ſpe prompto animo abiiciant, neſcientes 1.Tim.1. videlicet, nec quid dicant, nec de quibus affirment.

Tu vero, chariſſime fili, patri tuo, qui per accuratam ac veriſſimam inueſtigationem id quod verè bonum eſt, inuenit, obtempera. En enim demonſtratum eſt, me neque ſponte nec per ignorationē a bono aberraſſe; verùm & illud inueniſſe & accepiſſe. Cupio autem te quoque in ſtulto errore minimè verſari: verùm meis veſtigiis hærere. quamobrem fac patrem tuum verearis. An neſcis quantum bonum ſit patri obtemperare, atque ipſi in omnibus rebus obſequi: quemadmodum contrà quàm exitioſum & execrandum, patris animum exacerbare, ipſiuſque iuſſa pro nihilo habere? Omnes enim qui hæc fecerunt, malo mortis genere interierunt. Quo in numero, fili, [illegible]m ne cenſearis: verùm ea quæ parenti grata ſunt, faciens, bonorum omnium compos fias, regnique mei heres ſis.

Magnanimus autem, ac vere nobilis adoleſcens, cùm ſuperuacaneam patris orationem ac ſtultum conſilium audiſſet, atque flexuoſi ſerpentis artes animaduertiſſet, *Fraudem ſibi intel-ligit.* nempe quòd à dextris laqueum pedibus ipſius paraſſet, id ſcilicet agens ac moliens, vt diuinam ipſius animam inflecteret atque ipſi ad propoſitam palmam impedimentum afferret, illud Domini præceptum ſibi ante oculos poſuit: Non veni mittere pa- Matth.10. cem, ſed gladiū. Veni enim ſeparare filium aduerſus patrem ſuum, & filiam aduerſus matrem ſuam, & quæ deinceps ſequuntur. Illudque item: Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non eſt me dignus. Ac rurſum illud: Quicumque me negauerit coram hominibus, negabo etiam eum coram Patre meo, qui in cælis eſt. Hæc cùm ſecum ipſe reputaſſet, diuinoque metu animam conſtrinxiſſet, illud Salomonis dictum perquam tempeſtiuè vſurpauit: Tempus Eccle 3. amandi, & tempus odiendi: tempus belli, & tempus pacis. Ac primùm quidem mente ad hunc modum precatus eſt: Miſerere Pſal.56. mei Deus, miſerere mei, quoniam in te confidit anima mea: & in vmbrâ alarum tuarum ſperabo, donec tranſeat iniquitas. Clamabo ad Deum altiſſimum, Deum qui benè fecit mihi; ac reliqua quæ deinceps in Pſalmo ſequuntur.

Poſt autem ad patrem his verbis vſus eſt: *Ioſaphat patri reſpondet.* Patrem quidem colere, atque ipſius imperiis parére, ipſique amico & beneuolo animo inſeruire, communis magiſter noſter docet, vt qui naturalem huiuſmodi chari- Exodi 20. tatem in animis noſtris inſeuerit. At cùm parentum amor atque erga eos beneuolentia animæ ipſi periculum creat, eamque à ſummo illo effectore procul remouet, hunc affectum prorſus exſcindere iubemur, ac nullo modo iis qui nos à Deo abſtrahunt, cedere ac manus dare, verùm eos odiſſe & auerſari: quamuis etiam is, qui execranda præcipit, pater ſit, quamuis mater, quamuis rex, quamuis denique penes eum vitæ noſtræ poteſtas ſit. Quæ cum ita ſint, paternæ beneuolentiæ cauſâ Dei iacturam facere prorſus nequeo; ac proinde tum tibi ipſi, tum mihi negotium faceſſere deſine: verùm mihi morem gere, ac viuum & verum Deum ambo colamus. Nam quæ nunc veneraris, ſimulacra ſunt, hominum manibus effecta, ſpiritus expertia & ſurda, nihilque omnino aliud quàm exitium & ſempiternum cruciatum cultoribus ſuis accerſentia.

Sin autem id recuſas, quidquid lubet, mihi infer: ſeruus enim Chriſti ſum. Ac neque blanditiis neque tormentis ab eius

c amore

a [illegible] te deſciſcam, quemadmodum etiam pulchre [illegible] Domini mei nomen interponens, ac [illegible] ionem interpoſito iureiurando confirmans. Quòd autem nec te ſponte malè agere, nec ruſum ignoratione a bono aberrare dixiſti, verùm ingenti ac laborioſa inueſtigatione hoc cognouiſſe, nempe bonum eſſe ſimulacra colere, ac libidinum voluptatibus affixum eſſe, certè te ſponte malè agere, dicere haud nequeo. Quòd autem magna inſcitiæ caligine circumfuſus ſis, ac tamquam in tractabilibus tenebris ambulans, ne minimum quidem luminis ſplendorem perſpicias, ob idque rectà viâ amiſſa in præcipitia & barathra oberres, id verò certiſſimum ac compertiſſimum habeo, teque etiam, ô pater, id intelligere cupio. Ac propterea tenebras lucis loco tenens, ac mortem vitæ inſtar complectens, vtilia conſilia iniiſſe, fructuoſaſque cogitationes ſuſcepiſſe tibi videris. At non ita eſt, non inquam eſt ita. Nam nec ea quæ veneraris, dij ſunt, ſed dæmonum ſtatuæ, omnem eorum execrandam operationem intus continentes: nec ruſum vita ea, quam ſuauem & voluptariam appellas, iucunditatiſque omnis & hilaritatis plenam eſſe cenſes, eiuſmodi naturam habet: ſed ſi veritatis iudicio ſtandum eſt, execranda ac modis omnibus auerſanda eſt. Quamuis enim ad aliquod tempus fauces deliniat, poſt tamen, vt à magiſtro meo dictum eſt, felle amarius digentur, gladioque ancipiti acutior eſt.

Improborum vita nil veræ iucunditatis habet.

Et quonam tandem pacto eius mala tibi recenſere poſſem? Dinumerabo ea, & ſuper arenam multiplicabuntur: diaboli enim hamus eſt, execranda voluptate, tamquam illecebrà quadam obductus, per quam eos qui in fraudem inducuntur, ad imum inferni gurgitem trahit. Bona autem a Domino meo promiſſa, quæ quidem tu incertæ vitæ ſpem nuncupaſti, ab omni mendacio & mutatione aliena ſunt, finem neſciunt, corruptioni ſubiecta non ſunt: denique nulla eſt oratio, quæ illius gloriæ & iucunditatis, illius inenarrabilis gaudij ac perpetuæ lætitiæ magnitudinem exprimere queat. Omnes enim, quemadmodum ipſe vides, morimur, nec eſt homo qui viuat, & mortem viſurus non ſit: futurum eſt autem, vt ruſum ad vitã redeamus, tum nimirum, cum Dominus Ieſus Chriſtus Dei filius in gloriâ, quæ nullis verbis declarari poteſt, ac tremendâ potentia veniet, ille inquam Rex regum ac Dominus dominantium, cui omne genu flectetur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum: quique tantum omnibus pauorem commouebit, vt etiam ipſæ cæleſtes virtutes obſtupeſcant. Aſtabunt porrò ei cum timore millia millium, & decies centena millia Angelorum & Archangelorum, cunctaque metu ac tremore plena erunt. Vnus enim Archangelorum buccina clanget. ac ſtatim cælum ſicut liber inuoluetur, terra autem extracta omnium hominum, qui vmquam a primi hominis Adami ortu vſq; ad diem illum fuerunt, corpora ſurſum emittet, ac tum omnes, qui ab orbe condito morte functi ſunt, in ictu oculi ad Domini tribunal ſiſtentur, atque vnuſquiſque rerum in vitâ geſtarum rationem reddet. Tunc iuſti, qui in Patrem & Filium ac Spiritum ſanctum crediderunt, atque in probis actionibus præſentis vitæ curriculum confecerunt, ſolis inſtar fulgebunt. Quonam autem pacto gloriam eam, quæ ipſos exceptura eſt, tibi commemorabo? Nam etiamſi ipſorum ſplendorem ac pulchritudinem ſolis lumini, aut etiam clariſſimæ fulgetræ comparem, nihil tamen, quod huic ſplendori par ſit, dixero. Oculus enim non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderũt, quæ Deus in cælorum regno, in incomparabili luce, in arcanâ & finis experte gloria, iis qui ipſius amore præditi ſunt, præparauit. Ac iuſti quidem eiuſmodi bona atque eiuſmodi beatitudinem conſequẽtur.

Psal. 138.

Præsens vita diaboli hamus est.

2 Reg. 14. Psal. 88.

Matth. 25.

Apoc. 19.

Philip. 2.

Lucæ 21.

Dan. 7.

1. Cor. 15.

Matth. 13. Non tantum credere, sed & operari neceſſe eſt.

1. Cor. 2.

Qui autem verum Deum abiurarunt, ac fictorem & opificem ignorarunt, impuroſq; dæmones coluerunt, ac ſurdis ſimulacris venerationem tribuerunt, voluptatumque huius vanæ vitæ cupiditate flagrarunt, atque in vitioſarum affectionum cœno porcorum inſtar ſeſe volutarunt, ſuaſque animas vitij omnis officinam effecerunt, nudi & aperti ſtabunt, ignominiâ ſuffuſi, mœſti, ac rerum geſtarum re ipſa miſerabiles. Atque omnes ipſorum ſermones, & actiones, & cogitationes ante ipſorum ora venient; ac deinde poſt grauiſſimam ignominiam, atq; intolerandum illud probrum, gehennæ igni numquam extinguendo, ac lucis omnis experti, exterioribus tenebris, dentium ſtridori, ac venenato vermi addicentur. Hæc illorum portio erit, hæc hæreditas: in his per [illegible] ſempiterna ſæcula verſabuntur, ſcelerum pœnas dantes, propterea quòd bonis iis quæ in pollicitatione recondita erant, propter breuem voluptatem repudiatis & abiectis, æternum in ſibi ipſis ſupplicium acceſſiuerunt. Pro his [illegible]tur, hoc eſt, vt & gaudium illud omni ſermone præſtantius conſequamur, & arcanã illa gloria fruamur, Angeloruq; ſplendore adæquemus, ac bono & dulciſſimo Domino fidenti animo aſtemus, atque atrociſſimas & numquam finiendas pœnas, & ac[illegible] [illegible] illam infamiam e[illegible]amus, quæ non p[illegible]u-

Impiorum miseria.

Regni cælestis [illegible] fandum.

pecunias, quæ non corpora, imò etiam ipſas animas profundere par fuerit? Quis tam ignaui animi eſt, quis tam excors, quin ſexcentas temporarias mortes ſubire in animum inducat, vt à ſempiterná & finis omnis experte morte liberetur, beatamque & ab omni interitu remotam vitam hereditario poſſideat, ac ſanctæ & vitæ initium afferentis Trinitatis lumine colluſtretur?

CA. XXVI. Hæc verba cum rex audiiſſet, filijque firmitatem atque conſtantiam perſpexiſſet, nec blanditiis, nec ſermonum lenocinio, nec denique ſuppliciorum minis cedentis, orationis quidem illius probabilitatem, ac reſponſa quæ refelli non poſſent, admirabatur, atque etiam à propriá conſcientiá, quæ ipſum vera & iuſta dicere demonſtrabat, coarguebatur: verùm à prauá conſuetudine, atque à vitioſis affectionibus, quarum habitum contraxerat, & quæ eum velut camo & fræno coërcebat, nec veritatis lumen perſpicere ſinebat, in diuerſum trahebatur. Ac propterea nullum non lapidem, vt dici ſolet, mouens, in eo quod priùs ſibi propoſuerat, hærebat, conſilium nimirum, quod cum Arache ceperat, in opus perducere cupiens. Itaque ad filium ait: Oportebat quidem, fili, te meis imperiis omnibus in rebus ſimpliciter obſequi. Quoniam autem pro tuá duritiá atque contumaciá mihi ita vehementer reſtitiſti, hoc vnum contendens, vt tua ſententia maioris apud te, quàm omnia alia, ponderis atque auctoritatis eſſet: age, mani contentione valere iuſſá, rationibus ad perſuadendum aptis agamus. Ac quia Barlaam, à quo tibi fucus factus eſt, vinctus à me tenetur, ampliſſimo cœtu habito, atque omnibus tum noſtris tum Galilæis in vnum coactis, præconibuſque diſertis verbis edicere iuſſis, ne quiſquam Chriſtianorum vllius periculi metu afficiatur, verùm omnes omni metu vacui per ſodalitia & cognationes in vnum coëant, communi conſilio rem conſideremus. Atque aut vos & veſter Barlaam, nobis in ſententiam veſtram adductis, ea quæ optatis conſequimini: aut contrà vos in ſententiam noſtram adducti, iuſſis meis ſponte ac prompto animo parebitis.

Pater compungitur, ſed non cōuertitur.

Prudens autem reuerà & cordatus iuuenis per viſum quod diuinitus ipſi contigerat, regis verſutiá cognitá, ait: Domini voluntas fiat, ſitque quemadmodum iuſſiſti. Ipſe autem bonus Deus ac diuinus hoc nobis concedat, ne à rectá viá aberremus: nam in ipſo confidit anima mea, & ipſe mei miſerebitur. Tunc igitur rex, omnes tam idolorum cultores, quam Chriſtianos in vnum conueniri iubet, litteris nimirum quaquauerſum miſſis, ac præconibus qui per omnia oppida proclamarent, ne quis Chriſtianorum, tamquam inopinati aliquid perpeſſurus, in metu verſaretur; verùm omnes per ſodalitia & cognationes in vnum coirent, quòd veritatis ſtudioſa, ac non coacta & violenta inquiſitio vnà cum eorum duce atque anteſignano Barlaamo futura eſſet. Eodemque modo idolorum etiam cultores ac ſacerdotes, Chaldæorumque & Indorum ſapientes, qui in vniuerſo ipſius imperio erant, quoſdamque etiam augures, & præſtigiatores, ac vates conuocauit, vt aduerſus Chriſtianos victoriam obtinerent.

Diſputatio indicitur.

Et quidem ingens ad regem execrandæ ipſius religionis multitudo confluxit: Chriſtianorum autem vnus tantùm, Barachias nomine, inuentus eſt, qui Barlaamo (vt quidem exiſtimabatur) ſuppetias ferret. Nam pij viri partim extremo vitæ die functi fuerant, à furioſis ſcilicet vrbium prætoribus obtruncati: partim impendentium periculorum metu in montibus ac ſpeluncis deliteſcebant: partim denique regis minas pertimeſcentes, in lucem prodire minime audebant, verùm nocturni pietatis cultores erant, in occulto dumtaxat Chriſtum colentes, non autem liberè ipſius fidem profitentes. Ille autem ſolus, vtpote generoſo animo præditus, ad propugnandam veritatem acceſſit. Cùm igitur rex in alto atque edito ſolio conſediſſet, filium vnà ſedere iuſſit. At ille pro ſuo erga patrem honore ac reuerentiá id facere recuſauit: atque in terrá non longe ab eo ſedit. Aſtiterunt igitur viri infatuatæ a Deo ſapientiæ periti, quorum, vt Apoſtoli verbis vtar, inſipiens cor errauit. Putantes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt, & mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in ſimilitudinem corruptibilium hominum, & quadrupedum, & ſerpentium. Hi, vt cum regis filio, atque iis qui ab ipſius partibus ſtabant, ſermonem conſerrent, in vnum conuenerunt. Atque in eis illud adagium implebatur, [14] Caprea cum leone pugnā iniit. Etenim ipſe Altiſſimum poſuerat refugium ſuum, & in alterum ipſius vmbrá ſperabat. Illi autem in huius ſæculi Principibus qui deſtruuntur, ac mundi principe tenebrarum, cui ſe ipſos miſere ſubiecerunt, fiduciam ſuam collocabant.

Prodit pro filio Barachias Chriſtianus vnus. *1. Cor. 1. Rom. 1.* *Pſal. 90.* *Pſal. 56. Ephes. 6.*

Producitur itaque Nachor, qui Barlaamum ſe eſſe ſimulabat. Ac rex quidem hoc ſibi propoſitum habebat: verùm ſapiēs Dei prouidentia cælitus aliud adminiſtrabat. Aſtantibus enim his omnibus, rex ad oratores ſuos & philoſophos, vel potiùs plebis ſeductores & ſtolido corde præditos, ait:

Rex diſputationis legem ſtatuit.

En vubis certamen, & quidem maximum propoſitum eſt. Duorum enim alterum vobis continget, nempe vt vel doctrinâ noſtrâ cunfirmata, errorisq́ue conuicto Barlaamo ipſiusq́ue ſocus, maximam gloriam & honorem rum à nobis tum à ſenatu conſequaquamini, ac victricibus cotonis ornemini: vel fracti ac ſuperati, cum omni ignominiâ grauiſſimam mortem oppetatis, atque omnes veſtræ ſacultates populo addicantur, quò memoria veſtra prorſus à terrâ deleatur. Nam & corpora veſtra beſtiis deuoranda ubiiciam, & liberos veſtros perpetuâ ſeruitute mulctabo.

Hac oratione à rege habitâ, ipſius filius his verbis vſus eſt: Æquam ſententiam hodierno die tuliſti, ô rex, eamq́ue velim Deus confirmet: atque ego eadem magiſtro meo dico. Conuerſusq́ue ad Nachorem, qui Batlaam eſſe putabarur, ad eum ait:

Filij verba ad falſum Barlaam Nachor.

Non te ſugir, ô Batlaam, in qua gloriâ, quibusq́ue deliciis me inueneris. Tu tamen petmultis ſermonibus me adduxiſti, vt à patriis legibus & inſtitutis abſcederem, atque ignotum Deum colerem, arcanorum quorumdam videlicet ac ſempitetnotum bonorum ſpe menrem meam ad ſequenda tua dogmata, & exacerbandum pattis mei ac domini animum me pertrahens. Quocirca ita exiſtima, te nunc velut in trutinâ ſtare. Nam ſi ex propoſito certamine ſuperiot diſceſſeris, eam ſcilicet quam mihi tradidiſti doctrinam veram eſſe demonſtrans, atque eos qui hodiernâ die nobis aduerſantur, in errore verſari oſtendens, tu quidem maiorem quam vllus vmquam habuerit, gloriam refetes, ac veritatis præco vocaberis: atque ego in tuâ doctrinâ perſtabo, Chriſtumq́ue, quemadmodum prædicaſti, ad extremum vſque ſpiritum colam. Sin autem, ſiue dolo ſiue ſeno ac vere ſuperatus, ignominiam mihi conflaueris, contumeliam meam ſtatim vlciſcar. Etenim meiſmet manibus cor tuum ac linguam euellam, eaq́ue cum reliquo tuo corpore canibus in prædam dabo: vt tuo exemplo omnes regum filiis impoſturam minimè facere condiſcant.

His verbis auditis, Nachor ingentem triſtitiam ac mœrorem concepit: vt qui ſeipſum in foueam quam fecerat, incidere, ac laqueo quem abſconderat, implicari, ſuoq́ue gladio ſe confodi perſpiceret.

Tranſit Nachor ad partes filij.

Cùm igitur rem ſecum reputaſſet, ad filij regis partes, vt impendens vitæ diſcrimen effugeret, ſeſe potius adiungere, ipſiuſq; dogmara confirmare ſtatuit, quod videlicet ille optimo iure ſupplicio eum afficere poſſet, ſi quidem ipſius animum offendiſſet. At id totum diuinæ prouidentiæ erat, quæ religionis noſtræ decreta ſapienter per aduerſarios confirmabat. 6. Nam cùm idolorum antiſtites & Nachor ſermones conſerere incipetent, vt Barlaam ille, cùm ſub Balaac Iſraelem quondam execrari ac diris deuouere conſtituiſſet, multis tamen eum ac variis benedictionibus cumulauit: ad eumdem etiam modum Nachor inſipientibus ac ſtolidis ſapientibus vehementer obluctabatur.

Num. 22.

Cum enim rex in throno ſederet, atque ipſius filius, vti iam à nobis dictum eſt, ipſi aſſideret, eiq́ue etiam ſtulti rhetores aſtarent, qui vt gladium linguas ſuas ad opprimendam & euertendam veritatem acuerant, quiq́ue, vt cum Iſaiâ loquar, laborem parturiunt, & iniquitatem pariunt, plebis etiam ad certaminis ſpectaculum innumerabilis multitudo confluxiſſet, vt vtra pars victoriam adipiſceretur, cognoſceret, rhetorum vnus, qui omnibus doctrinâ præſtabat, ad Nachorem dixit:

Pſal. 63. *Iſaiæ 59.*

Diſputationis initium.

Túne es ille vſque adeò audax, atq; in deos noſtros contumelioſus Barlaam, qui chariſſimum regis filium in eiuſmodi errorem conieciſti, eumq́ue crucifixum colere docuiſti? Reſpondit Nachor: Sane, ego ſum Barlaam, qui deos tuos, quemadmodum dixiſti, nihili pendo: quiq́ue regis filium non in errorem conieci, ſed errore liberaui, atque ad verum Deum adiunxi. Tum rhetor ille ad hunc modum locutus eſt: Quoniam magni & eximij viri, à quibus omnis ſapientia & ſcientia inuenta eſt, ſublimes deus atque immortales eos nuncuperit, omneſq; orbis terræ reges & illuſtres viri ipſos colant ac venerentur, quonam modo ipſe linguâ aduerſus eos acuis, atque omnino eò audaciæ prorumpis, vt hæc proferas? Quonam item argumento probas eos deos non eſſe, ſed eum qui cruci affixus eſt? Excipiens autem ſermonem Nachor, rhetorem quidem illum nullo reſponſo dignatus eſt: verùm cum plebi ſilentium manu indixiſſet, atque os ſuum, tamquam illa aſina Balaam, aperuiſſet, ea quæ dicere minimè inſtituerat, prolocutus eſt, atq́ue ad regem:

Nachoris oratio.

Ego, rex, Dei prouidentiâ in mundum veni: conſpectoq́ue cælo, terrâ, mari, ſole, ac lunâ, reliquiſq́ue eiuſmodi rebus, earũ ornatum admiratus ſum. Mundum autem, eaq́ue omnia, quæ ipſius complexu continentur, neceſſariò moueri conſpiciens, eum a quo mouetur & conſeruatur, Deum eſſe intellexi.

Ex creaturis vnus Deus agnoſcendus.

Etenim quidquid mouet, eo quod mouetur fortius eſt: & quod continet atque conſeruat, fortius eſt eo quod continetur & conſeruatur. Quocircà ipſum Deum eſſe dico, qui omnia

procrea-

[illegible] quoſcumque de elementis [illegible] periodo [illegible]

[illegible] habet: [illegible] per hi [illegible]

[illegible] qui m- [illegible] de [illegible] genus ve- [illegible] veritatis, qui- [illegible] participes [illegible] conſpiciamus. [illegible] ô rex, [illegible] conſtat, tria in [illegible] genera [illegible] nimirum eos [illegible] dicuntur, & [illegible] Christiani. Ac rurſum eorum [illegible] colunt, triplex genus eſſe, [illegible] Chaldæos, Græcos, & Ægyptios. [illegible] nationibus plurium deo- [illegible] & adorandis duces ac magi- [illegible] Quo [illegible] quonam ipſorum in [illegible], quonam in errore verſentur, vi- [illegible]. Ac Chaldæi quidem Deum igno- [illegible] poſt elementa aberrauerunt, teſque [illegible] creatoris loco colere cœperunt: [illegible] cùm formas quaſdam effe- [illegible] cæli, & terræ, & maris, & ſolis, ac lunæ, [illegible]orumque elementorum & ſi- [illegible] figuram appellarunt: eaſque res in [illegible] plis conclufas adorant, ac deos appel- lant. Quos etiam diligenter ac ſtudioſe ſer- uant, ne à furibus ſurripiantur. Nec illud ipſis [illegible] mentem venit, quidquid ſeruat, eo quod [illegible]tur maius eſſe, & item eum qui aliquid efficit, eo quod efficitur præſtantio- rem eſſe. Nam ſi ipſorum dij eâ imbecil- litate ſunt, vt ſaluti ſuæ conſulere nequeant, quonam tandem pacto aliis ſalutem affe- rent? [illegible] magno errore Chaldæi lapſi [illegible] mortuas & vtilitatis expertes ſtatuas venerantes. Atque etiam mihi mirari ſubit, ô rex, quonam modo ij qui apud eos phi- loſophorum nomen obtinent, illud haud- quaquam animaduerterint, elementa quo- que intern[illegible] obnoxia eſſe. Quòd ſi elemen- ta inter[illegible] omnino obnoxia ac ſubiecta ſint, qui tandem dij eſſe queant? Quòd ſi elementa dij non ſint, quonam modo ſi- mulacra, quæ eorum nomine conſtruuntur, dij erunt?

Ad ipſa igitur elementa, ô rex, acceda- mus, [illegible] deos non eſſe [illegible] monſtrem [illegible] corruptioni ac mutationi ſubiecta, atque ex [illegible] veri Dei iuſſu producta eſ- ſe, [illegible] dem corruptionis & immutatio- nis [illegible] eſſe, & inuiſibilis, contraque ipſe [illegible] & [illegible] eu [illegible] immutat [illegible] Quid [illegible] de elementis [illegible]

Qui [illegible] deum eſſe arbitrantur, er- rant [illegible] m conuerti, ac nec [illegible] moueri, [illegible] conſtare i- deo [illegible] κόσμος, id eſt mun- dus appell[illegible]. Mundus porro artificis cu- iuſdam conſtru[illegible]. Quod autem con- ſtructum eſt, [illegible] ac finem habet. At cælum [illegible] ſideribus ſuis neceſſi- tate [illegible] ſideribus a[illegible] ac ſpatio inuiſa, a [illegible] tum, par- tim occidunt, partim exoriuntur, certiſque temporum ſpatiis iter ſuum obeunt, vt æſta- tes & hiemes, quemadmodum ipſis à Deo imperatum eſt, efficiant. Nec leges à ſibi[illegible] ta ineuitabilem [illegible] ne [illegible] con- ſtituti [illegible] cum [illegible] ornat [illegible] Ex quo perſpicuum eſt, cælum non deum, ſed Dei opus eſſe.

Qui autem terram deam eſſe cenſent, errant. Videmus enim eam ab hominibus iniuria affici, & eorum imperio ſubiectam eſſe, effodi etiam & contaminari, atque in- utilem fieri. Nam ſi igne torreatur, emori- tur: ſiquidem ex teſtâ nihil oriri poteſt. Ac præterea ſi imbribus nimium perſundatur, tum ipſa, tum ipſius fructus corrumpun- tur. Quin ab hominibus reliquiſque ani- mantibus proculcatur, interfectorum ſan- guine inquinatur, effoditur, completur, ca- dauerum theca efficitur. Quæ cum ita ſint, fieri non poteſt vt terra dea ſit, ſed res à Deo ad hominum vſum effecta.

Eodem modo, qui aquam deam eſſe pu- tant, errant. Nam ea quoque ad hominum vſum procreata eſt, eorumque dominatio- ni ſubeſt. Contaminatur etiam & labefa- ctatur, & cum igne cocta eſt, immutatur: alios atque alios ſubinde colores ſumit, vt- pote quæ & frigore concreſcat, & ex cruo- re ſputredinem contrahat, & ad impurarum omnium rerum ablutionem adhibeatur. Ex quo liquidò conſtat aquam deam eſſe non poſſe, ſed Dei opus.

Iam verò, qui ignem deum eſſe arbi- trantur, ipſi quoque errant. Etenim ignis ad hominum vſum creatus eſt, ipſorumque dominationi ſubeſt, & ab ipſis ad omnis ge- neris carnes, partim elixandas, partim aſ- ſandas, atq; etiam ad mortua corpora con- cremanda, e loco in locum circumfertur; atque inſuper multis modis corrumpitur, & ab hominibus extinguitur: ac proinde ignem deum eſſe non poteſt, ſed Dei opus.

Ad eumdem etiam modum qui vento- rum flatum deum eſſe exiſtimant, errant. Perſpicuum enim eſt, ventum alteri inſer- uire,

Marginal notes: [illegible] Chaldæi ſine ſ[illegible]. — Mul[illegible] deorum [illegible] — Elementa dij non ſunt. — Cælum deus non eſſe. — Terram deam non eſſe. — Aquam deam non eſſe. — Ignis deum non eſſe. — Ventos deos non eſſe.

tore, atque hominum caussa ad eam vehendas naues ac frumenta comportanda, reliquosque ipſorum vſus à Deo conditum eſſe. Huc accedit, quòd pro Dei iuſſu atque imperio tum augeſcit tum imminuitur. Quare fieri non poteſt, vt ventus deus ſit, verum Dei opus.

Solem deũ non eſſe. Porrò qui ſolem deum eſſe putant, ipſi quoque errant. Siquidem cum neceſſario moueri perſpicimus, atque à puncto in punctum migrare & commutari, & occidere & exoriri, vt ad hominum vtilitatem ſtirpes & plantas calore afficiat: atque inſuper eum diuiſionem cum reliquis ſideribus habere, ac multis partibus cælo minorem eſſe, luceque interdum defici, nec vllum imperium & principatum obtinere. Ex quo illud planum eſt, fieri non poſſe, vt ſol deus ſit, ſed Dei opus.

Lunam deam non eſſe. Conſimili etiam modo ij, qui lunam deam eſſe opinantur, errant. Nam ipſam neceſſario moueri & immutari videmus, atque à puncto in punctum migrare, & ad hominum vtilitatem nunc exoriri nunc occidere, ac ſole minorem eſſe: augeri etiam atque imminui, ac deliquia interdum pati. Quare fieri non poteſt, vt luna dea ſit, verum Dei opus.

Hominem deum non eſſe. Denique qui hominem deum eſſe arbitrátur, errant. Nam eum neceſſario moueri, & ali, & inuitum etiam ſeneſcere videmus, atq; interdum delectari, interdum mœrore affici, ciboque ac potu & veſte indigere. Iracundum etiam atque inuidum eſſe, & libidine incitari, & pœnitentiâ duci, ac multis defectibus laborare. Verùm multis etiam modis corrumpitur, nimium ab elementis, & animantibus, ac poſtremò à morte ipſi imminente. Ex quo efficitur, vt homo deus eſſe nequeat, ſed Dei opus. Quocirca ingenti errore Chaldæi lapſi ſunt, dum opinionum ſuarum commenta ſequuntur. Elementa enim, in quæ interitus cadit, ac mortuas ſtatuas venerantur, nec ſe in deorum numerum ea referre ſentiunt.

Diſputatio aduerſus Græcos. Ad Græcos iam veniamus, vt ſi quid fortè de Deo rectè ſentiant, videamus. Græci igitur ſapientiæ laudem ſibi arrogantes, ſtultiores etiam Chaldæis ſe præbuerunt, complures videlicet deos inducentes, partim maſculos, partim fœminas, vitioſarum omnis generis affectionum ac ſcelerum architectos. Etenim ridicula, & ſtulta, & impia, o rex, Græci induxerunt, eos qui non ſunt, iuxta peruerſas ſuas cupiditates deos appellantes: vt nimirum eos vitij patronos ac defenſores habentes, adulteria perpetrent, rapiant, trucident, atque atrociſſima quæque ſcelera committant. Nam cum ipſorum dij huiuſmodi flagitia deſignarint, quonam pacto ipſi quoque non eadem perpetrabunt? Ex hoc igitur errore ſtudiis & inſtitutis, hominibus bella & cædes, atque acerbas captiuitates crebrò experiri contigit. Quin etiam, ſi de ipſorum dijs ſigillatim verba facere velimus, ingentem abſurditatem perſpecturus es.

De Saturno. Siquidem Saturnum ipſi ante omnes deum inducunt, eique filios ſuos mactant. Qui quidem ex Rhea multos filios habuit, quos etiam ipſe furore percitus deuorabat. Aiunt autem Iouem ipſi genitale membrum abſcidiſſe, atque in mare proiecisſe: ex quo Venerem ortam eſſe fabulantur. Iupiter autem patrem ſuum vinculis conſtrictum, in tartarum præcipitem dedit. Vides errorem ac libidinem, quam aduerſus deum ſuum inuehunt. Nam enim fieri poteſt, vt Deus catenis vinciatur, ipſiúque genitales partes amputentur? O ſingularem amentiam! Quis mente præditus hæc dixerit?

De Ioue. Secundus Iupiter inducitur, quem in omnes deos ſuos regnum tenere aiunt, atque in varias animantium figuras immutari, vt mortalibus mulieribus ſtuprum inſerat. Etenim cum in taurum ſeſe immutaſſe tradunt, vt Europâ potiretur: in aurum, vt Danaë: in cygnum, vt Ledâ: in Satyrum, vt Antiopâ: in fulmen, vt Semelâ. Ac poſteà multos ex iis filios extitiſſe, Bacchum ſcilicet, Zethum, Amphionem, Herculem, Apollinem, Dianam, Perſeum, Caſtorem & Pollucem, Helenam, Minoëm, Rhadamantum, Sarpedonem, & nouem item filias, quas Muſas nuncupant.

De Ganymede. Ac demum de Ganymede ſermonem inducunt. Hinc itaque, ô rex hominibus contigit, vt ad dei ſui imitationem hæc omnia imitarentur, atque adulteri eſſent, & inſano maſculorum amore tenerentur, & alia horrenda flagitia perpetrarent. Quonam igitur modo fieri poteſt, vt Deus adulter ſit, aut pædico, aut parricida?

De Vulcano. Quin Vulcanum etiam quemdam deum eſſe tradunt, eumque claudum, malleumque ac forcipem tenentem, & ferrariæ arti victus cauſsâ operam dantem. Ergo rerum penuriâ laborabat. Atqui à Deo abhorret, claudum eſſe, atque hominum ope indigere.

De Mercurio. Adhæc Mercurium etiam nobis deum inducunt, qui cupidus ſit, & fur, & auarus, & magus, & verſipellis, ac ſermonum interpres. Quod quidem item in Dei naturam minime cadit.

De Aeſculapio. Æſculapium inſuper in deorum numero habent, qui medicus erat, & pharmaca confi-

[illegible] complexa vidétis parandi [illegible] barum, [illegible] postea autem eum propter Tyndarei [illegible] filium à Ioue fulmine percussum interiisse narrant. Quod si Aesculapius, cum deus esset, ac fulmine percuteretur, sibimet opitulari nequiuit, quo modo aliis opem ferre poterit?

De Marte. Martem autem ab eis deus belli studiosus & [illegible] s, ac pecudum aliarumq; rerum cupidus inducitur. Quem item postea cum Venerem constupraret, à puero Cupidine ac Vulcano vinculis astrictum fuisse dicunt. Qui igitur deus esse queat, qui cupiditatis [illegible], ac bellis delectatur, adulteriumque perpetrat, ac vinculis constringitur?

De Baccho. Rursum autem Bacchum inter deos numerant, nocturna festa celebrantem, temulentiae magistrum, aliorumque vxores abstrahentem, furore aestuantem, fugientem, ac postremo à Titanibus obtruncatum. Quòd si Bacchus cùm interimeretur, sibiipsi opitulari non potuit, verum & furore praeceps agebatur, & ebrietati studebat, & profugiebat, quonam pacto Deus esse queat?

De Hercule. Tum autem Herculem inducunt, qui se vino obruat, atque in furorem ruat, suosque filios iugulet, ac deinde flammis absumptus intereat. Qui autem Deus esse is queat, qui se vino obruit, ac liberos suos obtruncat, ignísque ardore conflagrat? Aut quo tandem modo aliis auxilio esse poterit, qui sibi auxilium afferre non potuit?

De Apolline. Praetereà Apollinem inducunt, inuidiâ laborantem, atque arcum & pharetram, ac nonnunquam etiam citharam & tibiam tenentem, hominibúsque quaestus causâ vaticinia edentem. Egebat igitur. Atqui fieri non potest, vt Deus egeat & inuideat, & citharoedus sit.

De Dianâ. Eodem etiam modo Dianam ipsius sororem inducunt, venationi studentem, atq; arcum & pharetras habentem, solámque cum canibus vagantem, vt ceruum aut aprum intercipiat. Quonam igitur modo dea erit venatrix mulier, & cum canibus oberrans?

De Venere. Postremò Venerem etiam deam esse adulteram dicunt. Aliquando enim cum Marte concubuit, aliquando cum Anchise, aliquando cum Adonide, cuius etiam mortem deplorat, amasium suum requirens. Quin etiam eam ad inferos descendisse aiunt, vt Adonidem à Proserpinâ redimeret. Vidistine vnquam, o rex, dementiam hac maiorem? deam nimirum inducere, quae adulterii crimine se obstringat, & ploret ac lamentetur.

[illegible] De Adonide. Adonidem autem [illegible] deum venatorem inducunt, eumque ab apro percussum violenta morte interiisse aiunt, nec in huiusmodi calamitate opem sibi ipsi afferre potuisse. Quonam itaque pacto hominum curam geret adulter & venator, quique violenta morte interiit?

Haec omnia ac multa alia eiusmodi, adhuc turpiora & sceleratiora, ô rex, de diis suis Graeci inducunt, quae nec dicere, nec memoria vllo modo vsurpare fas est. Vnde homines a diis suis occasionem arripientes, omne scelens & libidinis atque impietatis genus perpetrarunt, horrendis flagitiis suis terram & aërem contaminantes.

Aduersus Aegyptios disputat. Aegyptij autem eos stultitia & stoliditate superantes, grauius quam vllae aliae nationes aberrarunt. Neque enim Graecorum deos venerari satis habuerunt: verùm insuper bruta animantia, tam terrestria quam in aquis degentia, tam stirpes quam plantas in deorum numero habuerunt, atque omni insaniae ac libidinis genere grauius quàm vllae terrae nationes sese conspurcarunt. Antiquitus enim Isidem colebant, *De Iside.* virum simul ac fratrem Osiridem habentem, qui à fratre suo Typhone obtruncatus est. Eaque de caussa Isis cum filio suo Oro in Byblum Syriae fugit, Osiridem quaerens, atque acerbè lamentans, quoad tandem Orus creuisset, ac Typhonem de medio sustulisset. Ergo nec Isis fratri suo ac viro suppetias ferre potuit, nec Osiris, cùm à Typhone trucidaretur, sibiipsi auxilio esse potuit, nec denique Typhon fratricida, cùm ei ab Oro & Iside exitium afferretur, seipsum à morte vindicare. Et tamen cum hi ob huiusmodi calamitates ad hominum notitiam peruenissent, à stultis Aegyptiis dij habiti sunt.

Quin neque his aut reliquis Gentium *Aegyptiorum impietas.* numinibus contenti, bruta enim animantia inuexerunt. Nonnulli etenim ipsorum ouem, alij hircum, alij vitulum & suem, alij coruum & accipitrem, alij vulturem & aquilam, alij crocodilum: quidam felem, & canem, & lupum, & simiam, & draconem, & aspidem: alij cepas, & allia, & spinas, ceteraśque res conditas coluerunt. Nec homines miseri nihil omnino virium his omnibus rebus inesse sentiunt. Nam cum deos suos ab aliis hominibus & comedi, & igne cremari, & iugulari atque corrumpi videant, non tamen proinde eos deos non esse intellexerunt.

Quocirca magno errore tum Aegyptij, tum Chaldaei, tum Graeci lapsi sunt, deos huiusmodi inducentes, atq; ipsorum statuas efficiétes, surdaq; & sensus experti a simulacra

... proprias habeant. At demiror, quo pacto, cum ſtatuas deorum ab artificibus fabricari, & dolari, & liminari, atque temporis longinquitate inveteraſcere & immutari, atque igne conſumi cernerent, hinc eos minime deos eſſe non animaduerterint. Nam qui in ſuæ ipſius negotio nullam vim habent, quonam tandem modo hominum ſaluti conſulent? At vero poetæ ipſorum, & philoſophi tam Chaldæorum quàm Ægyptiorum, cum verſibus ſuis ac litterarum monumentis deos ſuos exornare ſtuduerunt, eorum ignominiam magis detexerunt, nudamq; omnium oculis propoſuerunt. Nam cum hominis corpus, quamuis alioqui multis partibus conſtet, nullum tamen membrorum ſuorum abiicit, verum firmiſſimam cum ipſis omnibus coniunctionem habens, ſecum ipſum concordat, qui tandem in Dei natura tanta pugna & diſcordia futura eſt? Nam ſi vna Deorum natura eſſet, deus deum inſectari, aut obtruncare, aut malo aliquo mulctare minimè debebat. Quod ſi dij à dijs vexati, & interempti, & ſpoliati, ac fulmine percuſſi ſunt, non iam vna eorum natura eſt, ſed diſtinctæ voluntates, atque omnes exitioſæ ac peſtiferæ.

Mutua deorum inter ſe pugna, eos deos non eſſe oſtendit.

Ex quo concludendum eſt, neminem eorum deum eſſe. Perſpicuum eſt igitur, ó rex, omnem eorum de deorum naturâ diſputationem erroris plenam eſſe. Quonam autem pacto ij qui apud Græcos ſapientiæ atque doctrinæ famâ floruerunt, illud minime intellexerunt, eos qui leges tulerunt, ſuiſmet legibus iudicari? Nam ſi leges iuſtæ ſunt, iniuſti omnino ipſorum dij ſunt, qui contra legum præſcripta mutuo ſeſe interfecerunt, atque in veneficia, & adulteria, & furta, & præpoſteras libidines proruerint. Sin autem rectè fecerunt, leges certè iniquæ ſunt, vtpote aduerſus deos conſtitutæ. Nunc autem leges præclaræ ac iuſtæ ſunt, vt quæ & virtutes laudent, & vitia prohibeant: deorum autem, quos ipſi colunt, iniqua ſunt opera, quare iniqui etiam ipſorum dij ſunt, omneſque impij ac morte mulctandi, qui eiuſmodi deos inducunt. Nam ſi ea, quæ de ipſis litterarum monumentis prodita ſunt, ficta & fabuloſa ſunt, nihil aliud ſunt, quàm meri ſermones: ſi autem naturalia, non iam dij ſunt, qui hæc fecerunt ac perpeſſi ſunt: quod ſi allegorico ſenſu ea dicuntur, fabulæ ſunt, ac nihil prætereà. Demonſtratum eſt itaque, ó rex, hos omnes cultus, qui multis dijs tribuuntur, erroris atque exitij opera eſſe, (neque enim deos appellare conuenit, qui videntur, ac non vident: verum eum, qui cum ipſe cerni nequeat, omnia cernit,) Deumque, qui omnia condidit, colendum eſſe.

Veniamus igitur, o rex, etiam ad Iudæos, vt quidnam ipſi quoque de Deo ſentiant, videamus. Nam ipſi ab Abraham, Iſaac, & Iacob oriundi Ægyptum incoluerunt. Illinc autem Deus eos in manu potenti & brachio excelſo, per Moyſen ipſorum legiſlatorem eduxit, ac per multa prodigia & ſigna ſuam ipſis potentiam declarauit. Verum ipſi quoque perfidos atque ingratos ſeſe præbentes, Gentium deos ſæpenumero adorarunt, prophetaſque ad ſe miſſos ac iuſtos viros morte affecerunt. Ac deinde, poſteaquam ita Dei voluntas tulit, vt Filius ſuus in terram veniret, eum contumelia affectum, Pontio Pilato Romanorum duci tradiderunt, crucisq; ſupplicio condemnarunt, nullâ videlicet ipſius beneficiorum atque innumerabilium miraculorum, quæ inter ipſos deſignarat, habitâ ratione, ſuoque ſcelere perierunt. Nam nunc quoque, ſolum quidem omnipotentem Deum colunt, ſed non ſecundùm ſcientiam. Siquidem Chriſtum filium Dei negant, Gentibuſque ſimiles ſunt, etiamſi ad veritatem, à quâ procul ſe remouerunt, propiùs aliquanto accedere videantur. Ac de Iudæis hactenus.

Aduerſus Iudæos.

Rom.10.

At Chriſtiani à Domino noſtro Ieſu Chriſto doctrinæ ſuæ originem ducunt. Hic autem Dei altiſſimi Filius in Spiritu ſancto creditur. Qui quidem humanæ ſalutis cauſsâ de cælo deſcendit, atque ex ſanctâ Virgine genitus eſt, ac ſine ſemine & corruptione carnem ſuſcepit, hominibuſque apparuit, vt eos à falſo multorum deorum cultu reuocaret. Atque admirandâ incarnationis ſuæ diſpẽſatione perfunctus mortem ſponte, atque ingenti quodam conſilio, per crucem deguſtauit. Triduo autem pòſt reſurrexit, atque in cælos aſcendit. Cuius præſentiæ gloriam ex Scripturâ, quæ apud eos Euangelica vocatur, ſi eam legere in animum induxeris, perſpicere licet, ó rex. Hic duodecim diſcipulos habuit, qui poſt ipſius in cælum aſcẽſum in orbis terræ prouincias exierunt, ipſiuſq; auguſtam amplitudinem promulgarunt: quemadmodum etiam vnus ex ipſis regiones noſtras peragrauit, vt veritatis dogmata prædicaret: vnde etiamnum ij, qui prædicationis eorum iuſtitiæ adminiſtram operam nauant, Chriſtiani appellantur. Atque hi ſunt, qui veritatem ſupra omnes terræ nationes inuenerunt. Siquidem Deum rerum omnium conditorem atque architectum in Filio vnigenito & Spiritu ſancto agnoſcunt, nec præter eum vllũ alium Deum venerantur. Habent autem Domini Ieſu Chriſti manda-

Chriſtianorum doctrina.

Thomas in Indiam profectus eſt. Supra c.1

mandata cordibus ſuis inſculpta, eaque cuſtodiunt, mortuorũ reſurrectionem ac futuri ſæculi vitam exſpectantes. Non adulterij, non fornicationis crimine ſeſe deuinciunt, non falſum teſtimonium dicunt, aliena non concupiſcunt, patri & matri honorem tribuunt, proximos amant, iuſtum iudicium ferunt; quæ ſibiipſis fieri nolunt, aliis non faciunt; eos, a quibus læduntur, obſecrant, ac ſibi eorum amicitiam conciliant. Inimicos beneficiis afficere ſtudent, lenes & faciles ſe præbent, ab omni iniquo concubitu atque ab omni impuritate abſtinent, viduam non contemnunt, pupillo mœrorem non inferunt, qui habet, non habenti prolixe ſubminiſtrat. Peregrinum ſi viderint, tecto admittunt, eiuſq; non ſecùs ac veri & germani fratris aduentu delectantur. Non enim carnis, ſed animi ratione fratres ſe vocant. Vitam ſuam Chriſti cauſſâ profundere parati ſunt: nam ipſius præcepta firmè obſeruant, ſanctè videlicet ac iuſte, quemadmodum Dominus Deus ipſis imperauit, viuentes: gratias ipſi omni horâ in omni cibo & potu, ac reliquis bonis agentes. Vere enim hæc veritatis via eſt, quæ quidem eos qui eam ingrediuntur, ad ſempiternum regnum, quod a Chriſto in futura vitâ promiſſum eſt, tamquam porrectâ manu ducit.

Ephes. 5.

Atque vt intelligas, ô rex, me hæc ex cerebro meo minimè fingere, ſi ad Chriſtianorum ſcripturas oculos adieceris, me nihil à veritate alienum loqui reperies. Quare præclare filius tuus intellexit, optimoque iure Deo viuo cultum adhibere didicit, vt in futuro æuo ſalutem obtineat. Magna etenim atque admiranda ſunt, quæ à Chriſtianis tum dicuntur tum geruntur. Neque enim hominum, ſed Dei verba proloquuntur, reliquæ autem nationes errant, ac ſibiipſis imposturam faciunt: ſiquidem in tenebris ambulantes, ebriorum inſtar in ſeipſos impingunt. Atque hic ſit, ô rex, meæ ad te orationis finis, quam quidem veritas in mente meà dictauit. Deſinant itaque væcordes tui ſapientes aduerſus Dominum nugari. Nam vobis Deum creatorem venerari, atque ipſius verbis ab interitu alienis aurem accommodare expedit, vt condemnationem ac ſupplicium effugientes, vitam interitus expertem hereditatio poſſideatis.

Cap. XXVIII.

Muti ſtāt, qui à parte rege.

Hæc poſteaquam à Nachore commemorata ſunt, rex iracundiâ æſtuabat: rhetores autem ipſius & ſacerdotes muti ſtabant, vt qui nihil contrà, præter infirmos quoſdam ac nullius momenti ſermunculos afferre poſſent. At verò regis filius ſpiritu exultabat, atque hilari vultu Dominum celebrabat, qui iis quorum fiducia in ipſo poſita eſt, in rebus perplexis & impeditis exitum dat, quique etiam per inimicum & hoſtem veritatem confirmabat, efficiebatque vt & qui erroris anteſignanus erat, rectæ doctrinę patronum ſe præberet.

Rex porrò, quamuis alioqui Nachori vehementer iraſceretur, nullo tamen eum malo afficere potuit, propterea quòd lege coram omnibus ante promulgatâ, ei pro Chriſtianis liberè verba facere permiſiſſet. Ceterùm ipſe perſæpe ſermonibus ipſius obluctans, eum per ſigna quædam admonebat, vt illam pugnandi acrimoniam remitteret, atque rhetorum diſputationi manus daret. At ille vehementius inualeſcebat, omnes ipſorum propoſitiones atque argumenta refutans, erroriſque, quo tenebantur, fraudem ac fallaciam detegens. Cùm autem penè ad veſperam vſque diſputatio producta fuiſſet, rex concionem ſolui iuſſit; tamquam ſcilicet poſtridie rurſum de hac re agitari vellet.

Ioſaphat à patre Nachorem ſocium poſtulat.

Ioſaphat autem regem ita eſt allocutus: Vt primò iuſtè omnia geri iuſſiſti, ô rex, ita iuſtitiæ quoque finem impone, duorum alterum faciens, nempe vt vel magiſtrum meum hac nocte mecum manere permittas, vt de his rebus, de quibus craſtinâ die cum iis qui nos bello laceſſent, verba facienda ſunt, vna diſpiciamus, ac tu item tuos aſſumens, arbitratu tuo cum illis ea quæ in rem futura videbuntur, mediteris: aut tuos mihi hac nocte concedens, meum accipe. Quòd ſi vtrique apud te ſint, meus nimirum in afflictione & metu, tui autem in lætitiâ & animi remiſſione, æquum mihi iudicium iſtud eſſe non videtur, ſed principatus licentia, & pactorum violatio. Rex itaque huius orationis lepore victus, aſſumptis ſapientibus & ſacerdotibus ſuis, Nachorem filio conceſſit, hac nimirum ſpe fretus, fore, vt ea quæ pollicitus fuerat, præſtaret.

Ioſaphat ſecum Nachorem abducit.

Regis itaque filius in palatium ſuum proficiſcitur, non ſecùs atque Olympicus quidam victor ſuperatis aduerſariis, ſecum Nachorem habens. Quem cùm remotis arbitris acciuiſſet, his ad eum verbis vſus eſt: Ne me, qui ſis, ignorare exiſtimes. Certiſſimum enim habeo te diuiniſſimum Barlaamum haudquaquã eſſe, verùm Nachorem Aſtrologum. Ac miror, quid vobis in mentem venerit, vt huiuſmodi fabulam fingeretis, atque hoc vobis perſuaderetis, vos eas clariſſimâ die oculis meis tenebras obiecturos eſſe, vt pro oue lupum acciperem. Verùm non abs re prouerbio fertur, Cor ſtulti vana cogitare. Atque hæc quidem cogitatio & conſilium veſtrum rancidum ſane ac prorſus ſtolidum erat, opus autem quod ipſe egiſti, omni prudẽtiâ & ſagacitate plenum eſt,

ac

ac propterea gaude, ô Nachor, & exulta.

Agit gratias quod pro veritate ſteterit.

Multas enim tibi hoc nomine gratias habeo, quòd veritatis patrocinium hodierno die ſuſcepiſti, nec ſceleratis verbis ac verſutâ ſimulatione labia tua contaminaſti: quin potiùs ea multis ſordibus expurgaſti, falſorum nimirum deorum errore confutato, atque Chriſtianorum dogmatum veritate confirmatâ. Ego verò duplici de cauſsâ, vt te mecum adducerem, operam dedi: altera, ne te rex priuatim tenens, ſupplicio afficeret, propterea quòd non ea es locutus, quæ ipſi grata eſſent: altera, vt hodierno tuo beneficio gratiam tibi rependam. Quonam autem tandem pacto iſtud? Nimirum te admonens, vt à prauâ & periculosâ hac viâ, quam ad hunc vſque diem tenuiſti, deflectas, ac rectam & ſalutarem ſemitam ingrediaris: quam quidem non ignorans, ſed ſponte malum amplectens, effugiſti, in iniquitatis barathra & præcipitia teipſum impellens. Intellige itaque, ô Nachor, cùm prudens & ſagax ſis, ac Chriſtum ſolum, & vitam apud ipſum abſtruſam eluctari ſtude, fluxis his & caducis contemptis ac pro nihilo habitis. Non enim in æternum viues; ſed cùm mortalis ſis, iam iamque hinc abiturus es, quemadmodum & omnes, qui ante te extiterunt. Atque, ô te miſerum! ſi, vbi iuſtum iudicium, ac iuſta operum merces eſt, grauem peccati ſarcinam tecum ferens abeas, nec eam prius abieceris, cùm abijcere procliue ſit.

Nachor itaque ob huiuſmodi ſermones animo compunctus, his verbis vſus eſt: Rectè dixiſti, ô rex, rectè inquam. Nam ipſe quoque verum & ab omni mendacio alienum Deum, per quem omnia facta ſunt, noui: atque item futurum iudicium ſcio, ex multis videlicet Scripturæ ſacræ verbis id edoctus: verùm improba conſuetudo, atque antiqui ſupplantatoris verſutia cordis mei oculos cæcauit, denſaſque animo meo tenebras offudit. Nunc autem ad verbum tuum abiecto tenebroſo velamine, ad vultus Dominici lucẽ accurram: fortaſſe enim mei miſerebitur, pœnitentiæq; ianuam mihi improbo ac rebelli ſeruo aperiet. Quamquam mihi fieri non poſſe videtur, vt peccatorum meorum, quę arenâ grauiora ſunt, & eorum, quæ tum ſciens tum ignorans perpetraui, veniam obtineam.

Nachor ſerò reſipiſcit.

Hac oratione auditâ, regis filius ſtatim exurgit, atque animo incaleſcit, animumq; Nachoris ad deſperationem propendentem recuperare atque erigere incipit. Nulla enim, ô Nachor, inquit, nulla de hac re dubitatio animum tuum ſubeat. Scriptum eſt enim, poſſe Deum etiam ex his lapidibus excitare filios Abrahæ. Quod quidem, vt aiebat pater Barlaam, quid aliud eſt, quàm quòd homines deploratæ improbitatis, atq; omni iniquitatis genere contaminati, ſalutem conſequi poſſint, Chriſtique filij effici: qui pro ſuâ ſummâ & incredibili humanitate omnibus ſeſe ad meliorem frugem recipientibus cæleſtes portas patefecit? Neque enim cuiquam omnino ſalutis aditum præcluſit: verùm eos, quos ſcelerum pœnitet, miſericordi animo ſuſcipit; ob eamq; cauſſam iis, qui horâ primâ, & tertiâ, & ſextâ, & nonâ, & vndecimâ ad vineam acceſſerunt, æqua merces attribuitur, quemadmodum Euangelicis ſcriptis proditum eſt. Ac proinde etiamſi ad hunc vſque diem in peccatis conſenueris: tamen ſi feruenti animo accedas, eadem quæ ij qui ab adoleſcentiâ certamen ſubierunt, præmia conſequêris. Hæc & multa alia cùm diuiniſſimus iuuenis ad Nachorem in malis inueteratum de pœnitentiâ locutus fuiſſet, ipſique veniam ſpondiſſet, Chriſtumque facilem ac propitium ipſi fore promiſiſſet, illudque pro certo affirmaſſet, eum pro ſuâ bonitate ſemper peccatoris pœnitentiam ſuſcipere paratum eſſe, ægram ipſius animam, tamquam medicamentis quibuſdam emolliens, ipſum prorſus in ſanitatem aſſeruit.

Illum Ioſaphat in ſpem eriget. *Ioan. 8.* *Matth. 20.*

Nachor Ioſaphat ad conſtantiâ hortatur.

Statim enim ad eum Nachor dixit: Tu quidem, ô animo etiam quàm corpore nobilior, qui admirabilibus his myſterijs præclarè imbutus es, ad extremum vſq; in præclarâ confeſſione velim maneas: nec eam aut vllum tempus, aut vllus modus è tuo pectore euellat. Ego autem hac ipsâ horâ proficiſcar, vt ſalutem meam quæram, mihique Deum, quem ad iram prouocaui, per pœnitentiam propitium ac facilem reddam. Non enim poſthac, niſi tibi aliter videatur, regis faciem conſpiciam. Ingenti autem animi lætitiâ affectus regis filius, atq; hunc ſermonem libenter excipiens, ipſum complectitur & exoſculatur, attentiſque ad Deum fuſis precibus, eum è palatio emittit.

Nachor abit in eremum.

Egreſſus autem Nachor, animo compunctus in denſiſſimam ſolitudinem cerui inſtar proſilit, atque in monachi cuiuſdam, qui ſacerdotij dignitate ornatus erat, ſpeluncam ſe cõfert: in quâ ille propter imminentem metum deliteſcebat. Atq; ante ipſum feruentiſſimo pectore humi ſeſe prouoluit, ipſiuſq; pedes, inſtar videlicet veteris illius meretricis, lacrymis perfundit, ac diuinum Baptiſmum expoſcit. Sacerdos itaque, vtpote diuinâ gratiâ plenus, ingẽtem animo voluptatem cepit, eumque confeſtim, vt mos ferebat, per dies haud paucos Chriſtianæ fidei rudimentis inſtitutum, diuino Bapti-

Lucæ 7. *Baptizatur.*

Marc. vlt. Ba[illegible] perficit in nomine Patrí & Filij & [illegible] Manſit autē cum illo Na[illegible] p[illegible] ob ea pecc[illegible]ta quæ perpetra-[illegible] ne du[illegible] Deúque benedi[illegible], Ezech. q[illegible] pe[illegible] re vult, v[illegible]rum omniū re-ti[illegible]en[illegible] expectat, atque eos qui pœnitentiam agunt, humanè ac benignè excipit.

Regis animi anxietas. Rex aut[illegible]um de Nachoris rebus ma-[illegible]ertior f[illegible]ctu[illegible] fuiſſet, ac ſpe ſuâ excidiſſet, & [illegible] ſapientes ſuos ac ſtolidos oratores [illegible]o ne[illegible]tio ſuperatos fuiſſe conſpexiſſet, i[illegible] magna animi anxietate verſabatur, eoſque cùm graues prius contumelias ac dedecora ipſis intuliſſet, ac nonnullos etiam bubulis neruis atrocem in modum laceraſſet, ipſorúmque oculos fuligine illeuiſſet, a ſe ablegauit. Ipſe autem falſorum deorum imbecillitatem damnare incœpit: etiamſi alioqui nondum ad Chriſti lu-c[illegible] plenè ac perfectè oculos conuicere in an[illegible]um induceret. Etenim denſa caliginis nubes ipſi vndique affuſa, cordis ipſius oculos adhuc tenebat. Ceterùm non iam ſacerdotes ſuos in honore habebat, nec feſta & [illegible]bamina ſimulacris ſuis peragebat, verùm animo in vtramque partem vacillabat: hinc nimirum deorum ſuorum imbecillitatem improbans, illinc autem Euangelicæ vitæ ſinceritatem reformidans, prauaque conſuetudine ita conſtrictus, vt ab eâ vix auelli poſſet. Siquidem corporearum voluptatum ſeruituti maiorem in modum addictus erat, vitioſiſque affectionibus pro-Eſaie 51. ſus operam dabat, captiui inſtar ductus, atque abſque vino, vt Iſaiæ verbis vtar, ebrius, & ab improba conſuetudine tamquam fræno quodam retractus.

Cùm igitur rex enim duplici cogitatione ad hunc modum luctaretur, nobiliſſimus ipſius filius, ac verè regio animo præditus, in ſuo palatio quietus degebat, naturæ ſuæ generoſitatem, modeſtiamque & conſtantiam per opera cunctis declarans. Nam theatra & equorum certamina, & venationum exercitationes, & inania omnia iuuenilis ætatis ſtudia, & impoſturas quibus ſtulti animi deliniuntur & ineſcantur, nihili nimino ducebat: verùm ex Chriſti mandatis omnino pendebat, ac diuino amore ſauciatus, eum expetebat, qui verè expetendus eſt, to-Cant. 5. tus ſuauis ac totus deſiderabilis, atque eius modi, vt ſine vlla ſatietate expetatur.

In memoriam autem rediens magiſtri ſui Barlaam, atque ipſius vitam ſibi ante oculos proponens, ipſius amore animum ſuum demulceri ſentiebat, ac quonam pacto ipſum videre[illegible]r, ſummo ſtudio curabat: atque ipſius ſermones ſine vllâ intermiſſione in corde ſuo circumferens, erat tamquam arbor ſecus aquarum decurſu[illegible] pla[illegible]tata perpetuoque irrigata, ac tempeſtiuos domino fructus aff[illegible]rens. Multas enim animas e d[illegible] laqueis eripuit, Chriſtoq[illegible]e ſeruatas obtulit: ſiquidem multi ad eum ſeſe conferentes, ſalutaribus ſermonibus fruebantur. Ex quibus non pauci, fugâ relicto errore, ad ſalutarem doctrinam accurrebant. Alij autem rebus huius vitæ longum valere iuſſis, monaſticam palæſtram capeſſebant. Ipſe autem orationibus & ieiunijs operam da-bat, idemtidemque hanc vocem ad Deum mittebat: O Domine mi, ô Domine mi ac Rex, cui ego credidi, ad quem ego profugi, atque errore liberatus ſum, dignam famulo tuo Barlaamo mercedem repende, pro eo quòd mihi oberranti, te, qui via, vita, & veritas es, demonſtrauit. Ac mihi hoc concede, vt rurſum illum in corpore angelum, quo mundus dignus non eſt, conſpiciam, atque cum eo, quod mihi vitæ ſupereſt, conficiam, vt vitæ ipſius veſtigijs inſiſtens, tibi Deo ac Domino placeam.

Ioſaphat orationibus vacabat & ieiunijs.

Ioan. 14.

Heb. 11.

Ca. XXIX. Eo autem tempore publicum falſorum deorum feſtum in vrbe illa erat. Regem porrò huic feſto intereſſe, ac copioſiſſimis victimis illud exornare oportebat. Verum cum ſacerdotes ipſum in deorum cultu ſegnem ac tepidum eſſe conſpicerent, id verebantur, ne ad templum venire negligeret, ſicque ipſi muneribus ijs, quæ à rege accipere conſueuerant, ceteriſque prouentibus orbarentur. Surgentes itaque, ad ſpeluncam quamdam in vaſtiſſima ſolitudine ſitam proficiſcuntur, in quâ vir quadam magicis artibus deditus, atque falſi idolorum cultus acerrimus propugnator habitabat, Theudas nomine, quem etiam rex ſingulari honore complectebatur, charúmque magiſtrum exiſtimabat, ipſius nimirum vaticinijs regnum ſuum omnium rerum copiâ florere, atque in dies augeri dicens. Cùm igitur ſacerdotum cultores ad ipſum veniſſent, eius opem atque auxilium implorabant: eique deorum improbationem, in quam rex inciderat, exponebant: quæque regis filius feciſſet, & quemadmodum Nachor ad ipſius voluntatem atque ſententiam concionem habuiſſet. Ac niſi tu ipſe venias, inquiebant, nobiſque opem offeras, ſpes omnis extincta eſt, omniſque deorum cultus ac veneratio perijt. Nam tu vnicum nobis calamitatis ſolatium relictus es, atque in te vno ſpes omnes noſtras poſitas habemus.

Theudas magus ab impiis ſacerdotibus accerſitur.

Theudas itaque cùm ſatanico eo exercitu, quem ſecum habebat, in expeditionem pergit, atque aduerſus veritatem arma comparat: accitis nimirum multis prauis ſpiritibus, quos ad res improbas promptè ac liben-

Theudas ad regem ſe confert.

libenter auxiliarem manum afferre norat, & quos ipſe ſemper miniſtros adhibuerat, his comitatus ad regem accedit.

Vt autem ipſius aduentus regi nunciatus eſt, atque ipſe palmarum virgam manu tenens, ouinaque pelle indutus ingreſſus eſt, rex e throno ſuo exſilit, ipſiq; obuiàm prodit, eumque oſculatus eſt. Cumque cathedram afferri iuſſiſſet, ipſum prope ſe collocauit. Poſteaq; Theudas his ad regem verbis vtitur: Rex in æternum viue, maximorum deorum fauore ac beneuolentiâ ſeptus. Ad me enim allatum eſt, te ingens certamen aduerſus Galilæos iniiſſe, ac luculentiſſimam palmam retuliſſe. Eoque nomine huc veni, vt ad edendam grati animi ſignificationem, feſtum vnà celebremus, atque eleganti formâ præditos adoleſcentes ac formoſas puellas diis immortalibus immolemus, taurosque centum, ac plurima alia animalia ipſis offeramus: quo eos quoque in poſterum inuictos adiutores habeamus, qui nobis vniuerſum vitæ curriculum planum & æquabile reddant.

Theudæ ad regem impudens oratio.

Ad hæc rex: Minimè verò, inquit, ô ſenex, vicimus, minimè inquam vicimus: verùm nullo potiùs negotio victi ſumus. Nam qui à nobis ſtabant, repentè aduerſum nos extiterunt, ac velut furore & inſaniâ laborantem atque imbecillam noſtram aciem nacti, prorſus eam fregerunt ac proſtrauerunt. Nunc autem, ſi qua tibi facultas & vis ſuppetit, quâ tu humi iacenti religioni noſtræ opitulari, eamq; rurſum excitare queas, velim exponas. Theudas autem regi ad hunc modum reſpondit: Galilæorum contentiones atque inanes ſermones, ô rex, minime pertimeſce. Quæ enim ſunt ea, quæ ab ipſis afferuntur, quantum quidem ad viros ratione ac prudentiâ præditos attinet? Meo quidem iudicio faciliùs deiicientur, quàm folium à vento excuſſum. Neque enim vel conſpectum meum ſuſtinebunt, tantum abeſt vt ſermones conferant, atque ad mecum diſputandum pedem conferant. Ceterùm, vt & propoſitum iſtud certamen, & quidquid aliud in animo habuerimus, recto curſu feratur, reſque nobis ex animi ſententiâ ſuccedant, fac publicum hoc feſtum exornes, deorumque beneuolentiam, tamquam firmiſſima quædam arma induas, ac tum fauſta omnia habiturus es.

Pſal. 51. Hæc cùm ille iactaſſet, qui, vt cum Dauide loquar, in malitiâ potens erat, atque iniquitatem totâ die meditabatur, turbidamque, vt Iſaiæ verbis vtar, ſubuerſionem amico ſuo propinabat, improborum ſpirituum, quos ipſe comites habebat, ope atque adiumento perfecit, vt rex cogitationes

Memoriæ lapſus: eſt a. Habac.

eas, quæ ipſum ſalutis ſubmonebant, prorſus e memoriâ eiiceret, eiſdemque quibus ſolebat ſtudiis ſedulò hæreret. Ac proinde cùm regiæ litteræ quaquauerſum commeaſſent, quibus omnes ad execrandum deorum feſtum conuenire iubebantur, cernere erat ingentem hominum multitudinem confluentem, atque oues & boues, variaque animalia ſecum adducentem.

Cùm igitur omnes conſſent, ſurgens rex, vna cum impoſtore Theudâ ad templum profectus eſt, vt tauros ac permulta animãtia immolarent. Sicq; nefarium & execratione dignum feſtum celebrabant: adeò vt & brutorum animantium mugitibus tota vrbs perſonaret, & victimarum nidore ipſe quoque aër inficeretur. His ad hunc modum confectis, cùm improbi ſpiritus de Theudæ victoriâ maiorem in modum gloriarentur, ſacerdoteſque gratias ipſi habuiſſent, rex rurſum ad palatium ſe recepit, atque ad Theudam: En quemadmodum iuſſiſti, nihil omnino ſtudij à me prætermiſſum eſt, quod quidem ad feſti ſplendorem, & ſacrificiorum magnificentiam pertineret. Iam itaque tempus eſt, vt quæ mihi promiſiſti expleas, filiumq; meum, qui a religione noſtrâ deſciuit, à Chriſtianorum errore vindices, ac cum benignis diis in gratiam reducas. Nam ego cùm artem omnem adhibuerim, atque omnem lapidem mouerim, nullam tamen morbi medicinam reperi, ſed ipſius mentem omnibus rebus ſuperiorem eſſe perſpexi. Nam ſi blande ac leniter cum eo agere inſtitui, ne ſic quidẽ eum mihi vllo modo animum adducere comperi. Rurſum ſi ſeuerè atque acerbè eum accepi, in peruicaciam potiùs inde ipſum attolli conſpexi. Quamobrem calamitatem eam quæ mihi accidit, ſapientiæ tuæ committo. Ac ſiquidem ea, ope tuâ & auxilio liberatus, filium meum mecum rurſus deos meos colentem, atque voluptuariæ huius vitæ cupiditatibus ac regni voluptatibus fruentem videro, auream tibi ſtatuam erigam, efficiamque vt poſthac in ſempiternum idem tibi qui diis honor à cunctis tribuatur.

Rex cum Theudâ diis ſacrificat.

Theudas igitur attentam aurem diabolo ſubiiciens, atque ab illo improbum ac peſtiferum conſilium edoctus, ipſique linguæ atque oris operam nauans, ad regem ait: Si filium tuum in poteſtatem tuam redigere, ipſiuſque in pugnando peruicaciam inanem reddere cupis, ars à me excogitata eſt, cui obluctari nullo modo poterit, verùm durus ipſius animus faciliùs emollietur, quàm cera ingenti rogo admota. Rex itaque vanum hominem inani tumore inflatum videns, ad voluptatem ſtatim a[illegible]que læti[illegible] ſeſe con-

conuertit, ſperans videlicet, petulantem illam & audacem linguam animum diuinitus edoctum ac philoſophiæ plenum ſuperaturam eſſe. Cumque, quænam illa ars eſſet, ex eo ſciſcitaretur; tum Theudas, tamquam nouacula acuta dolum contexit, calliděque pharmaca comparat. Atque improbam technam, diabolique conſilium, quæſo, perſpice. Omnibus, inquit, ô rex, qui filio aſtant atque inſeruiũt, ab eo procul diiunctis, pulchrâ & perquã eleganti formâ præditas mulieres, atque ad pelliciendos animos adornatas, cum eo perpetuò verſari, ipſique miniſtrare, vitæque conſuetudinem & contubernium cum eo habere iube. Ego autem vno ex iis ſpiritibus, quos ad rès huiuſmodi comparaui, ad eum poſteà ſubmiſſo, acriorem voluptatis ignem excitabo. Ac ſimulatque vel cum vnâ ſolâ huiuſmodi mulierculâ rem habuerit, niſi tibi omnia ex animi ſententiâ fluant, erit iam cur me contemnas, atq; vt nullius vſus hominem, non honoribus, ſed maximis ſuppliciis afficiendum ducas. Nihil enim maſculorum animos perinde allicere ac demulcere ſolet, vt feminarum conſpectus. Atque vt ſermonibus meis fidem adhibeas, hiſtoriam hanc velim audias.

Pſal. 67.

Suadet Theudas dandas filio n... mulierum formas pulchras.

CAP. XXX. Theudas fabulam narrat.

Rex quidam cùm maſculâ prole careret vehementer animo angebatur, eamque calamitatem haud paruam exiſtimabat. Hoc igitur cùm ſtatu eſſet, filium in lucem edidit: eoque nomine ſummâ voluptate perfuſus eſt. Dixerunt autem ad eum eruditi quidam medici, fore, vt ſi puer intra duodecim annos ſolem aut ignem videret, lumine prorſus orbaretur; id enim ex oculorum ipſius ſitu deſignari. Quæ cùm pater audiſſet, cubiculum quoddam obſcurum ex rupe quadam condidiſſe, filiumque illic vnà cum nutricibus incluſiſſe fertur, nec ante duodecim annos exactos vllum omnino ipſi lucis ſplendorem oſtendiſſe. Confecto autem huiuſmodi temporis curriculo, filium, qui nihil omnino rerũ mundanarum ad hunc vſque diem perſpexerat, ex hoc cubiculo educit: ac tum ipſi omnia, iuxta ſuum quodque genus exhiberi ac demonſtrari iubet, viros nimirum in vno loco, in alio feminas, aliunde aurum, aliâ ex parte argentum, vniones & lapides exquiſiti pretij, veſtes luculentas & elegantes, currus inſigni pulchritudine ſimul cum regiis equis aureo fræno inſtructis, cum aulæis purpureis, ac ſeſſoribus armatis, boum item armenta, & pecudum greges: atque, vt ſummatim dicam, omnia certo ordine puero demonſtrabat. Percuntante autem eo, quonam ſingulæ res nomine appellarentur; regis ſatellites ac ſtipatores vniuſcuiuſque nomen exponebant. Cum autem mulierum nomen ſcire cuperet, tum regis armiger lepide ac feſtiuè, dæmones eas appellari dixit, à quibus hominum mentes in errorem traherentur. Pueri autem pectus earum amore atque cupiditate vehementius quàm vllius alius rei deſiderio illectum ac delinitum eſt. Cùm igitur omnibus rebus peragratis ad regem eum adduxiſſent, ac rex ex ipſo, quidnam ex omnibus rebus quas vidiſſet ipſi magis arrideret, quæſiuiſſet: Quid, inquit, aliud quàm dæmones illi, qui homines in fraudem inducunt? Neque enim vllius rei ex his omnibus quas hodierno die vidi, perinde atque eorum amore animus meus incenſus eſt. Atque hunc pueri ſermonem rex ille admiratus eſt, quamque violenta ac tyrannica res feminarum amor eſſet, hinc iudicauit. Quocircà tu quoque non vllâ aliâ ratione, quàm iſtâ, te filium tuum in poteſtatem redacturum putes.

Quid amor feminæ.

Puellæ ad Ioſaphat introducuntur.

Rex hoc conſilium excipit, atque confeſtim ad eum delectæ puellæ præſtanti atque egregiâ formâ inducuntur. Quas etiam cum ipſe eleganti ornatu illuſtraſſet, atque omnino ad pelliciendum iuuenis animum inſtruxiſſet, omnes ipſius famulos & miniſtros è palatio eiicit, eaſque in eorum locum ſubſtituit. Hæ itaque ipſi vndique hærebant, eumque complectebantur, atque ad nefarium concubitum extimulabant, per omnes videlicet geſtus ac ſermones ipſum ad voluptatem prouocantes. Neminem alium habebat quem conſpiceret, cum quo colloqueretur, aut cœnaret; ipſæ enim omnia ipſi erant. Atque hæc quidem rex faciebat. Theudas autem rurſum ad peſtiferam ſuam ſpeluncam profectus, libros, qui res huiuſmodi efficere poterant, in manus ſumit: euocatumque vnum ex improbis ſpiritibus ad Chriſti militem bello laceſſendum emittit, neſciens ſcilicet miſer ille, quantum ſui riſum excitaturus, quantamque ſimul cum vniuersâ ſuâ diabolicâ cohorte infamiæ notam ſubiturus eſſet. Improbus autem ſpiritus, aliis inſuper nequioribus ſpiritibus aſſumptis, ad generoſi adoleſcentis cubiculum ſe confert, in eumque impetum facit, vehementiſſimam carnis fornacem ſuccendens. Ac diabolus quidem internas ipſi flammas admouebat, puellæ autem, vt corporis pulchritudine inſignes, ſic animo deformes improbam materiam externe ſuppeditabant.

Theudas eidem mittit ſpiritũ fornicationis.

At verò pura illa anima peſtiferi ſpiritus impetum agnoſcẽs, ac præpoſterum cogitationum bellum, quod magno ac vehemẽti

BARLAAM ET IOSAPH

aduerſum ſe impetu veniebat, conſpiciens, perturbabatur, tantóque malo ſiberari, purumque ſeſe Chriſto exhibere cupiebat, nec ſanctam illam ſtolam, quâ eum Baptiſmi gratia induerat, libidinis cœno contaminare.

Amori impudico amorem diuinum obiicit Ioſaphat.

Confeſtim itaque amori amorem, hoc eſt impudico diuinum opponit, ſibique pulchritudinem illam ac gloriam omni ſermone præſtantiorem, quam puræ animæ in Chriſti ſponſi nuptiis, ex quibus illi

Matth. 22.

qui nuptialem tunicam conſpurcarint, eijcientur, vinctiſque manibus & pedibus in exteriores tenebras protrudentur, habituræ ſunt, in memoriam reuocat. Hæc cum animo ſuo conſiderans, & lacrymas profundens, pectus verberabat, improbas illas cogitationes, non ſecùs ac fucos quoſdam in fugam vertens. Deinde ſurgens, ac manus attollens, calentibus lacrymis ac gemitibus Dei opem atque auxilium implora-

Orat Ioſaphat aduerſus ingruentem carnis tentationem.

bat, iiſque verbis vtebatur: Omnipotens Domine, qui ſolus viribus polles, atque ad miſericordiam procliuis es, Domine inquam, ſpes deſperatorum & eorum qui auxilio carent, mei, quæſo, inutilis tui ſerui nunc recordare, faciliq́ue ac propitio oculo me intuere, animamq́ue meam à diabo-

Pſal. 21.

licâ frameâ eripe, ac de manu canis vnicam meam: nec me in hoſtium meorum ma-

Pſal. 34.

nus incidere permittas. Non ſupergaudeant mihi, qui oderunt me iniquè: nec me in iniquitatibus corrumpi ſinas, corpuſque meum, quod tibi caſtum exhibere promiſi, probro & contumeliâ affi:ere. Te enim concupiſco, teq́ue adoro, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, in ſæcula.

A Deo accipit ſolatium.

Cumq́ue Amen ſubiunxiſſet, diuinam conſolationem cælitus ipſe ſibi aduenire ſenſit, atque improbæ cogitationes ſeſe ſubduxerunt. Ipſe autem ad matutinum vſque tempus in precibus perſtitit: intellectiſque verſipellis hoſtis technis atque artibus, corpus ſuum tum cibi penuria, tum ſiti aliiſque afflictionum generibus premere cœpit, in orationibus erecto corpore pernoctans, ſibique ipſi pacta ea quæ cum Deo inierat, in memoriam reducens, atque tum eorum qui iuſtitiam coluerint, futurum ſplendorem animo & cogitatione informans, tum denuntiatam improbis gehennam apertè ſibi ob oculos proponens. Quod ſcilicet eâ de cauſsâ faciebat, ne hoſtis inertem ac ſoluram ipſius animam nactus, prauas cogitationes ipſi nullo negotio iniiceret, animiq́ue ipſius puritatem turbaret & inficeret. Cum igitur hoſtis omnino mente concideret, ſeq́ue ſtrenuum iuuenem deiecturum prorſus diffideret, ad aliam calidiorem fraudem ſeſe confert (vt qui ſemper malus ſit, nec vmquam aliquid moliri, atque incommodum aliquod & detrimentum afferre intermittat) in id omni ſtudio incumbens, vt quæ ſibi à Theudâ mandata fuerant, exequatur. Itaque rurſus huiuſmodi pharmaca comparat.

Alia fraus diaboli.

Ad iuuenem enim ex puellis illis vna omnium formoſiſſima ingreditur, quæ etiam regis cuiuſdam filia erat, captiuaque à patriâ ſuâ abducta, regi Abenner, præſtantiſſimi cuiuſdam muneris inſtar, oblata fuerat: quam pater, vt eximiâ pulchritudine præditam, ad labefactandum ac deijciendum filij animum miſerat. Hanc impoſtor ille ſubit, ipſiq́ue eiuſmodi ſermônes ſuggerit, qui animi ipſius prudentiam ac ſapientiam perſpicuè declararent: ſiquidem diabolus omnes ad vitium accommodatas artes facilè ac promptè exercet. Poſteaque regis filium à dextris adortus, puellæ amorem ipſi inſerit, ob ipſius videlicet prudentiam & grauitatem, atque etiam ob eam cauſſam, quòd cùm eâ nobilitate eſſet, atque è regiâ ſtirpe produiſſet, patriâ tamen ſimul ac gloriâ orbata eſſet. Adhæc huiuſmodi quoque cogitationes ipſi ſubſerit, vt eam ab inſano idolorum cultu liberaret, Chriſtianamq́ue efficeret.

Hæc autem omnia verſuti draconis technæ erant. Nam cùm regis filius animo ita comparatus & conſtitutus eſſet, vt nullam obſcœnam cogitationem aut libidinoſum amorem ad puellam vacillantem in ſeipſo perſpiceret, verùm ipſius dumtaxat calamitate animæq́ue exitio ſe commoueri ſentiret, rem hanc diabolicum commentum eſſe minimè animaduertebat. Siquidem reverà caligo ille eſt, ac lucem aſſimulat. *Nazianz.* Vt enim regis filius puellam alloqui, diuinæq́ue cognitionis oracula ipſi exponere cœpit; Agnuſce, inquiens, ô mulier, Deum in omne æuum viuentem, nec te idolorum errore detineri ſine, verùm Dominum rerum omnium effectorem intellige, ac beata eris, immortali ſponſo adiuncta. Multa, inquam, eiuſmodi cùm ipſe dixiſſet, ſtatim improbus ſpiritus mulieri in mentem immittit, vt fraudis laqueos explicaret, ac Deo charam illam animam ad libidinis foueam præcipitem traheret, quemadmodum videlicet olim generis humani auctorem Euæ operâ è paradiſo ac Deo miſerè exterminauit, eumq́ue beatæ atque immortalis vitæ loco morti addixit.

Poſteaquam igitur puella verba illa omni ſapientiâ referta audiuit, pro ſuâ ſtultitiâ ea non intellexit, verùm huiuſmodi reſponſum edidit, quale ab eâ edi conſentaneum erat,

erat, quæ diaboli lingua atque os erat: aitque: Si ſalutis meæ, ô domine, curâ tangeris, ac me Deo tuo conciliare, abiectæque animæ meæ ſalutem afferre ſtudes, fac tu quoque vni meæ petitioni annuas, ac ſtatim patriis omnibus diis meis repudiatis, Deo tuo me adiungam, ipſumque ad extremum vſque ſpiritum colam. Ita tu ſalutis meæ, atque ad Deum conuerſionis, mercedem referes.

A puellâ regiâ in maritum expetitur. Cum autem ille, quænam hæc petitio eſſet, quæſiuiſſet: tum illa & habitu, & aſpectu, & ſermone, ac denique omni ex parte ſeſe ad alliciendum ipſius animum comparans, Matrimonio, inquit, mecum coniungere, atq; ego imperiis tuis lubens obſequar.

Renuit Ioſaphat. At ille, Incaſſum, inquit, ô mulier, duram huiuſmodi petitionem mihi propoſuiſti. Nam quamquam ingenti ſalutis tuæ curâ teneor, teque ex mortis & exitij voragine extrahere cupio: mihi tamen corpus meum per fœdum concubitum inquinare nimis graue eſt, imò prorſus impoſſibile.

Illa verò planam ipſi viam ad ſcelus ſternens, Ecquid, inquit, huiuſmodi ſermone vteris, qui omni ſapientiæ genere polles? Ecquid, inquam, hanc rem ſpurcitiem ac fœdum concubitum appellaſti? Neque enim ipſa quoque Chriſtianorum librorum ignara atque expers ſum: verùm & multos in patriâ meâ libros perlegi, & ſæpè cum Chriſtianis ſermones contuli. Quid igitur? Nónne in quodam librorum veſtrorum ſcriptum eſt: Honorabile connubium & torus immaculatus? Ac rurſum: Melius eſt nubere quàm vri? Ac rurſum: Quod Deus coniunxit, homo non ſeparet? Nónne omnes veteres iuſti, tam patriarchæ quàm prophetæ legitimo matrimonio copulatos fuiſſe Scripturæ veſtræ docent? Nonne Petrus ille, quem apoſtolorum principem fuiſſe prædicatis, vxorem habuiſſe ſcribitur? Quid igitur te adduxit, vt rem huiuſmodi ſpurcitiem appellares? Magnopere ſanè mihi à dogmatum veſtrorum veritate aberrare videris.

Hebr. 13. *1. Cor. 7.* *Matth. 16.* *Luc. 4.*

Cui ille reſpondit: Ita profectò, mulier, hæc ſe habent, quemadmodum abs te dictum eſt. Licet enim quibuſlibet matrimonio copulari, exceptis tamen iis, qui virginitatem Chriſto ſemel promiſerint. Ego enim ab eo die, quo per diuini Baptiſmi lauacrum à iuuentutis & ignorantiæ meæ peccatis purgatus ſum, purum meipſum Chriſto exhibere pollicitus ſum. Quonam igitur modo pacta ea, quæ cum Deo ſanxi, diſſoluere atque infringere audebo?

Pactum caſtum.

Rurſum autem ad eum mulier his verbis vſa eſt: Sit ſanè de hac re, vt ipſe vis. At exiguam alteram, ac nullius momenti cupiditatem meam exple, ſi quidem animæ meæ ſalutem afferre tibi cordi eſt. Hac dumtaxat nocte mecum rem habe, atque effice, vt & ego tuâ pulchritudine fruar, ac tu rurſum formæ meæ elegantiâ explearis. Quod ſi feceris, hoc tibi polliceor, me ſimulatque dies illuxerit, Chriſtianam religionem ſuſcepturam, atque omnem deorum meorum cultum fugâ relicturam eſſe. Atque ob huiuſmodi conſilium, non modò veniam, ſed etiam beneficia, ſalutis meæ cauſsâ, à Deo tuo conſequêris. Gaudium enim, inquit Scriptura tua, eſt in cælo ſuper vno peccatore pœnitentiam agente. Nam ſi ob ſcelerati hominis reſipiſcentiam lætitia in cælo excitatur; quod afferri poteſt, quin huius reſipiſcentiæ auctori magnum præmium debeatur?

Ad fornicationem à regiâ puellâ illicitur. *Lucæ 15.*

Ita certè res ſe habet: nec eſt quòd dubites. Quid? An non apoſtoli quoque religionis veſtræ duces, complura certo conſilio faciebant, diuinum præceptum maioris præcepti cauſsâ interdum violantes? An non Paulus Timotheum, præſtantioris conſilij cauſsâ, circumcidiſſe dicitur: atqui circumciſio apud Chriſtianos in crimine cenſetur; nec tamen ille hoc facere dubitauit. Atq; alia huiuſmodi permulta in Scripturis tuis reperies. Quocircà ſi ſeriò animæ meæ ſalutem afferre cupis, exiguam hanc meam cupiditatem exple: & ego, quamquam alioqui perfecto matrimonij nexu tecum copulari cupiens, tamen quoniam id tibi minimè gratum eſt, non iam tibi vim afferam, verùm quidquid animo tuo inſederit, poſthac faciam. Tu igitur ne me quoque prorſus abiicias & execreris, verùm in hac vnâ re mihi obſequens, ſalutem mihi affer, atque à ſuperſtitioſo errore me libera: tu autem deinceps per omnem vitæ curſum, quæ tibi viſa fuerint, facias licebit.

Actor. 16.

His verbis vtens (nam & habebat qui ipſi ſuggereret, cui etiam aures clàm admouebat: atque Scripturarum peritus eſt ille vitij artifex diabolus) his inquam verbis vtens, eumque demulcens, ac retia & laqueos ipſi tum à dextris tum à ſiniſtris vndique nectens, animi ipſius turrim labefactare, inſtitutique ipſius neruos debilitare, ac voluntatem & ſententiam emollire incipiebat. Vitij autem ſator, ac proborum virorum hoſtis, labantem ipſius animum conſpiciens, ac ſummâ inde lætitiâ perfuſus, ſtatim peſtiferos ſpiritus, qui vnà cum illo aderant, appellat: Cernite, inquiens, quonam pacto puella iſta ea perficere contendat, quæ à nobis perfici nequiuerunt. Agite igitur, acriter nunc in eum impetum

BARLAAM ET IOSAPH. ſaciamus. Neque enim ad expleudam eius à quo miſſi ſumus, voluntatem aliud æquè opportunum tempus nanciſcemur. Hæc cum verſipellis ille ad ſocios dixiſſet, in Chriſti militem inſiluit, omnes animi ipſius vires perturbantes, atque acerrimum puellæ amorem ipſius pectori inſerentes, vehementiſſimumque libidinis ignem in ipſo inflammantes.

Damones facet admonene.

Ille autem cum ſeipſum vehementer vri, captiuumque ad peccatum trahi perſpiceret, atque cogitationes ſuas, puellæ ſalutem conuerſionemque ad Deum ipſi proponentes, flagitium tamquam hamum quemdam eſcâ occultare, hoſtiſque inſtinctu ſibi negotium faceſſere, perinde videlicet ac ſcelus minimè eſſet, ſeruandæ animæ cauſâ cum muliere ſemel rem habere, in huiuſmodi animi anxietate conſiliique penuriâ alto pectore ingemiſcens, ſeipſum ſtatim ad orationem confert, atque vberes lacrymarum riuos ex oculis profundens, ad eum, qui ſalutem iis qui in ipſo confidunt, afferre poteſt, clamabat: In te, Domine, ſperaui, non confundar in æternum: neque irrideant me inimici mei, dextræ tuæ hærentem: verùm hac horâ pro tuâ voluntate mihi aſta, vias meas dirigens, vt ſanctum tuum & glorioſum, ac formidandum nomen in me famulo tuo illuſtretur, quoniam benedictus es in ſæcula, Amen.

Oratione ſuperat carnis tentationes. *Pſal. 30.* *Pſal. 24.*

Cùm autem per aliquot horas cum lacrymis preces fudiſſet, genuaque perſæpè flexiſſet, in terram ſe proſtrauit, paulumque obdormiſcens ſeipſum à quibuſdam horrendis viris arripi videt, regionibuſque quibuſdam, quas numquam viderat, peragratis, in ampliſſimum campum perduci, pulchris floribus atque ingenti ſuauitate prædium, vbi & plantas omnis generis cernebat, inuſitatis quibuſdam & admirandis fructibus, tum viſu iucundiſſimis, tum perceptu ſuauiſſimis redundantes. Arborum porrò folia ex tenuiſſimâ quadam aurâ dulcem ſonum edebant: ac dum impellerentur, inexplebilem odoris fragrantiam emittebant. Quin etiam ſedes illic ſitæ erant, auro atque ingentis pretij lapidibus ſtructæ, luculentum ſanè ſplendorem afferentes: lectique item illuſtres, miris quibuſdam ſtragulis, atque elegantiâ omnem orationis facultatem ſuperante coornati. Adhæc aquæ profluebant perquam limpidæ, oculoſque ipſos oblectantes. Tum autem per ingentem atque admirandum hunc campum horrendi illi viri eum in vrbem quamdam introduxerunt, inenarrabili ſplendore rutilantem, ex pellucido quidem auro muros, ex lapidibus autem à nemine vmquam

Viſio Ioſaphat. *Ducitur ad loca amœna.*

viſis pinnas ac propugnacula extructa habentem. Et quis tandem eſt, qui vrbis illius pulchritudinem ac ſplendorem ſermone complecti poſſit? Lux porrò ſuperne radiis identidem micans, omnes ipſius vicos implebat, atque alius quidam exercitus, lucidi omnes in eâ morabantur, eiuſmodi cantum edentes, quem numquam mortalis auris audiuit. vocemque dicentem audiit: Hæc eorum qui iuſtitiam coluerint, eſt requies: hoc eorum qui Domino ſuæ vitæ rationes probarint, ubi lamentum. Hunc autem ex illo loco eductum terribiles illi viri retrorſum ducere velle dicebant. At ipſe iucunditate illâ lætitiaque animi omnino raptus: Ne me quæſo, inquiebat, ne me inquam hac lætitiâ, quæ nullis verbis exprimi poteſt, priuate: verùm hoc mihi concedite, vt in vno ampliſſimæ huiuſce ciuitatis angulo degam. Illi autem ad hunc modum reſpondebant: Fieri nunc minimè poteſt, vt hic ſis: hoc autem multis laboribus ac ſudoribus tandem conſequêris, ſi quidem tibipſi vim intuleris.

Hoc ſermone habito, ac maximo illo campo turſus peragrato, eum in tenebroſa loca, omniſque mœroris plena, atque cum eo ſplendore, quem prius conſpexerat, ac lætitiâ illâ è diametro pugnantia, duxerunt. Etenim obſcura prorſus ac tenebroſa caligo erat, atque afflictione ac tumultu totus ille locus redundabat. Illic ignis fornax accendebatur, & carnificum vermium genus ſerpebat, vltriceſque virtutes fornaci imminebant. Ac nonnulli miſerum in modum igni conflagrabant, voxque huiuſmodi audiebatur: Hic ſceleratorum locus eſt, hic eorum cruciatus qui fœdis flagitiis ſeipſos contaminarunt. Pòſt autem ab his qui eum illuc introduxerant, ex eo loco eductus eſt. Statim que ad ſeſe rediens, toto corpore contremiſcebat, lacrymæque fluminum inſtar ex ipſius oculis fluebant: atque omnis impudicæ illius puellæ, reliquarumque aliarum pulchritudo quouis cœno & ſanie fœtidior ipſi viſa eſt: memoriaque ea quæ viderat recolens, tum bonorum illorum cupiditate tum dolorum illorum metu correptus, in lecto iacebat, ſic affectus, vt nulla ipſi exurgendi poteſtas eſſet.

Ducitur ad loca tenebroſa. *Ad ſe redit.* *Ægrotat.*

Vt autem de aduerſa filij valetudine ad regem allatum eſt, ſtatim ad eum profectus, quidnam ipſi accidiſſet, percontabatur. Ille autem, quidnam vidiſſet, exponit, aitque: Cur pedibus meis laqueum paraſti, & incuruaſti animam meam? Niſi enim Dominus adiuuiſſet me, paulò minùs habitaſſet in inferno anima mea. Verum quàm bonus Iſraël Deus his qui recto ſunt corde, qui etiam ceperit humilitatem meam de mo-

Pater eum viſitat. *Pſal 56.* *Pſal. 93.* *Pſal 72.*

ſordo rancidorum leonum, dormiui conturbatus. Sed viſitauit me Deus ſaluator meus, ſtatimque quantis ij qui eum ad iracundiam prouocant, bonis ſeſe priuent, quantiſque rurſum tormentis obnoxios ſe reddant, demonſtrauit.

Admonet patrem. At nunc, o pater, quoniam tu aures tuas occluſiſti, ne vocem meam bona atque vtilia tibi occinentem audires, ne me ſaltem quò minus rectam viam capeſſam, impedias. Hoc enim cupio, hoc expeto, vt omnibus rebus liberatus, ad ea loca contendam, in quibus Barlaam Chriſti famulus habitat, ac cum eo quod mihi reliquum eſt vitæ conficiam. Quòd ſi me per vim retinere in animum induxeris, quàm primùm me mœrore ac tædio extinctum videbis. Ita fiet, vt nec tu pater iam appelleris, nec me filium habiturus ſis.

Cap. xx-xi. Rurſum igitur ingens regem mœſtitia inuaſit; rurſum omnem vitæ ſuæ ſpem deſpondere cœpit; atque acerba ſecum animo agitans, in palatium ſuum abiit. At verò improbi illi ſpiritus, qui aduerſus diuinum iuuenem à Theudâ miſſi fuerant, ad eum pudore ſuffuſi redeunt, atque quamuis alioqui mendacio gaudeant, acceptam tamen cladem confitentur. Quippe perſpicua cladis ſigna in ſcelerato ſuo vultu gerebant. Ille autem, Vſqueadeóne, inquit, imbecilles ac miſeri eſtis, vt adoleſcentem vnum vincere minimè potueritis? Tunc improbi ſpiritus virtute diuinâ excruciati, veritatem inuiti in lucem protulerunt, his verbis vtentes: Chriſti potentiæ ac paſ*Crucis ſignum dæmonibus terrori eſt. Ephes. 6.*ſionis ipſius ſigno, quod Crucem appellant, ne tantillum quidem obluctari poſſumus. Nam cùm ea effingitur, ſtatim quotquot aëris principes ac mundi rectores tenebrarum ſumus, quàm celerrimè fugimus, ac prius etiam quàm ea plenè ac perfectè expreſſa ſit, propulſamur. Quamobrem nos quidem in hunc iuuenem impetu facto, grauiter eum perturbauimus: verùm ille cùm Chriſti opem implorâſſet, ac crucis ſigno ſeipſum muniuiſſet, nos irato animo propulit, atque firmiſſimum ſibi præſidium comparauit. Ac proinde nullâ interpoſitâ morâ inſtrumentum illud arripuimus, cuius operâ etiam princeps noſter primum hominem aggreſſus eſt, eumque poteſtati ſuæ ſubiecit. Et quidem profectò nos quoque vanam adoleſcentis ſpem pro nihilo ducebamus: verùm ad auxilium rurſus accitus Chriſtus, cæleſtis iræ igni nos exuſtos in fugam vertit. Quare ſtat ſententia, non vltra ad eum accedere. Ad hunc ſcilicet modum improbi ſpiritus Theudæ ea quæ contigerant perſpicuè declararunt.

Rex autem omni ex parte animo hærens, conſilioque deſtitutus, Theudam rurſus accerſit, ad eumque ait: Omnibus iis quæ docuiſti, vir ſapientiſſime perfectis & abſolutis, nihil tamen vtilitatis conſecuti ſumus. Nunc igitur, ſi quod tibi aliud conſilium ſupereſt, illud expetiamur. Fortaſſe enim aliquam depellendi mali rationem nanciſcemur.

Cum autem Theudas, vt cum ipſius filio in colloquium veniret, petiiſſet, manè rex, eo ſecum aſſumpto, ad viſendum filium proficiſcitur. Cumque prope eum conſediſſet, eum alloqui, ac probris inſectari, atque ipſius contumaciam animique rigiditatem accuſare cœpit. Illo verò recta dogmata rurſum confirmante, Chriſtique amore nihil antiquius habendum eſſe clamante, Theudas in medium prodiens, his *Theudas rurſus oppugnat Ioſaphat.* verbis vſus eſt: Quidnam, ô Ioſaphat, quod in immortalibus diis noſtris reprehendendum ſit, inueniſti, vt tu ab eorum cultu diſcederes, ac regis patris tui animum ita offêdendo, totius populi odium tibi commoueres? An non ab iis vitam accepiſti? An non ipſi patri te dono dederunt, auditis videlicet ipſius precibus, eoque ſterilitatis vinculis ſoluto? Cùm autem multos inanes ſermones, ac multas inutiles quæſtiones ille inueteratæ improbitatis homo proponeret, atque de Euangelij prædicatione argumenta necteret, hoc videlicet animo, vt eam ſuggillaret, atque idolorum cultum confirmaret, ille ſuperni Regis filius, atq; illius vrbis, quam non homo, ſed Deus conſtruxit, *Hebr. 8.* ciuis, poſteaquam ſeſe paulìſper continuiſſet, tum demum ad Theudam ait:

Audi, ô impoſturæ vorago, ac palpabilibus tenebris caliginoſior, ſemen Babylonicum, atque Chalanicæ turris extructorum, quorum cauſsâ mundus confuſus eſt, *Egregiè reſiſtit Ioſaphat. Gen. 11.* nepos; vane inquam atque infelix ſenex, qui grauioribus, quàm quinque illæ diuino igne concrematæ vrbes, ſceleribus te conſtrinxiſti. Ecquid ſalutis prædicationem, per quam ea quæ tenebris circumfuſa erant, lucem acceperunt, per quam errantes viam inuenerunt, per quam ij qui perierant, ac miſerâ ſeruitute premebantur, in priſtinum ſtatum reſtituti ſunt, cauillis inſectari conaris? Cedò vtrum tandem ex his duobus præſtantius eſt, nempe omnipotentem Deum cum vnigenito Filio & Spiritu ſancto colere, Deum inquam increatum & immortalem, bonorum omnium fontem, cuius nec imperium ac robur coniecturâ percipi, nec gloria mente comprehendi poteſt, cui angelicorum ac cœleſtium ordinum millia millium, & decies

BARLAAM ET IOSAPH.

millia millium aſtant, cuius gloriâ cælum & terra plena ſunt, per quem omnia ex nihilo in ortum producta ſunt, per quem mundus continetur ac conſeruatur, ipſiuſque prouidentiâ gubernatur, colere ac venerari; an verò peſtiferos dæmones atque inanima ſimulacra, quorum laus & gloria adulterium eſt, ac puerorum conſtupratio, ceteraque flagitia quæ de dijs veſtris in ſuperſtitionis veſtræ voluminibus conſcripta ſunt?

Non vos pudet, miſeri, atque ignis ſempiterni cibus, Chaldaicique generis ſimilitudinem gerentes; non vos inquam mortuas ſtatuas humanâ manu exſtructas adorare pudet? Cæſum enim lapidem aut lignum ac fabrili arte politum, deum nuncupatis: ac deinde eximium taurum, aut aliud fortaſſe ex pulcherrimis cuiuſque generis animantibus aſſumentes, mortuo numini, quâ væcordiâ eſtis, immolatis. Atque victima deo tuo præſtantior eſt. Nam illum homo elaborauit, Deus autem animal procreauit. Ac propterea etiam brutum animal te, qui ratione præditus es, prudentiâ & ſagacitate antecellit. Illud enim eum à quo alitur nouit, tu contrà eius, à quo ex nihilo productus es, cuiuſque beneficio viuis & conſeruaris, ignoratione laboras. Ac deum appellas, quem paulò antè ferro verberari, atque igne conflari, & malleis tundi videbas, quem argento atque auro cinxiſti, atque à terrâ in altum ſuſtuliſti: poſteaque in terram abiectus abiecti lapidis abiectior es adorator, non Deum adorans, ſed mortua & animæ expertia manuum tuarum opera. Imò verò, ne mortuum quidem æquum eſt ſimulacrum appellare: verùm nouum quoddam ac tantâ amentiâ dignum nomen excogitare par eſt. Nam lapideus comminuitur, teſtaceus confringitur, ligneus corrumpitur, æreus rubigine inficitur, aureus & argenteus igni conflatur. Quinetiam dij tui partim exiguo ac vili, partim ſummo pretio venduntur. Neque enim ipſis diuinitas, ſed materia pretium dat. Atqui Deum quiſnam emere aut vendere queat? Iam quonam pacto Deus appellatur qui motus expers eſt? An non illud cernis, nec eum qui ſtat, vmquam ſedere; nec eum qui ſedet, vmquam ſtare?

Idololatrarum amentia. Pudeat te, ô væcors: manum ori appone, ô ſtulte, qui res huiuſmodi laudas. Etenim à veritate auerſus, falſis picturis deciperis atque in fraudem induceris, ſtatuas videlicet effingens, rebuſque manu tuâ effectis Dei nomen attribuens. Reſipiſce miſer, atque illud intellige, te deo abs te facto antiquiorem eſſe. Cuius tandem furoris iſta ſunt? hoccine tibi perſuaſiſti, te cum homo ſis, Deum efficere poſſe? Qui tandem iſtud fieri queat? Quocirca non hominem efficis, verum hominis aut cuiuſpiam animantis formam, non linguâ, non faucibus, non cerebro, non vllâ aliquâ internâ parte præditam: ac proinde ne hominis quidem aut animantis ſimilitudo eſt, ſed inutilis omnino res ac vanitatis plena. Quid igitur rebus ſenſus expertibus blandiris? Quid mente carentibus & inutilibus aſſides? Niſi latomi, aut architecti, aut malleatoris ars adeſſet, deum non haberes. Niſi cuſtodes præſtò eſſent, deum tuum amiſiſſes. Nam quem ſæpe ſtolidorum hominum copioſiſſima vrbs tamquam deum, vt ab eo cuſtodiatur, obſecrat, cum eo ipſo pauci cuſtodes, ne ſurripiatur, remanent. Ac ſi quidem ex argento vel auro conſtet, diligenter cuſtoditur: ſi autem ex lapide, aut argillâ, aut aliâ quadam viliori materiâ, ſeipſum cuſtodit. Ita de veſtrâ ſententiâ valentior eſt is, qui ex argillâ, quàm qui ex auro conflatus eſt.

An non igitur optimo iure vos ſtultos & cæcos ac ſtolidos homines irridere, vel potiùs luctu proſequi poſſumus? Quippe opera veſtra furorem potiùs quàm pietatem redolent. Nam qui rei militari ſtudet, ſtatuam ad militaris ſpeciei ſimilitudinem expreſſam, ac certo loco poſitam, Martem nuncupat. Qui autem mulierum amore ad inſaniam vſque flagrat, animæ ſuæ cupiditatem picturâ informans, vitium ſuum deum efficit, Veneris ſcilicet nomine eum appellans. Alius rurſus temulentiæ ſuæ cauſsâ, effictо ſimulacro, Bacchum ipſum nominat. Eodemque modo aliorum vitiorum cupidi, eorum ſimulacra conſtituerunt, vitiiſque ſuis deorum nomen imponunt. Eaque de cauſsâ apud eorum aras libidinoſæ ſaltationes exiſtunt, ac meretricij cantus, furioſique impetus. Quiſnam autem execrandum eorum flagitium deinceps commemorare queat? Aut quis fœdiſſimam ipſorum libidinem oratione complectens, os ſuum conſpurcare ſuſtineat? Verùm hæc omnibus perſpicua ſunt, etiam ſi ipſi taceamus. Hi tui dij ſunt, ô ſtatuis tuis ſtupidior Theuda. Hos vt adorem, hos vt venerer, admones. Tuæ profectò improbitati ac ſtultæ ſententiæ conſentaneum eſt iſtud conſilium: at ſimilis ipſis tu fias, atque omnes qui confidunt in eis. *Pſ. 113.*

Ego autem Deum meum colam, meque totum ipſi conſecrabo: Deo inquam creatori, *Laudat fidem Chriſtianam.*

[illegible] o[illegible]m gubern[illegible]to[illegible], per [illegible] noſt[illegible]m [illegible]m Chriſtum, [illegible]m, per quem etiam ad lumi [illegible] [P]atrem in Spiritu ſancto acceſſum hab[illegible]m[illegible]s, per quem ab acerbâ ſeruitute in [illegible]ine l[i]berati ſumus. Niſi enim [illegible] vſque ad ſeruilem formam ſeſe a[illegible]t, h[a]ud quaquam id conſecuti eſſe- mu[illegible]n filios [a]doptaremur. Quippe no- [illegible] à [illegible] ipſe abiecit, nec Deitatem ra- pina[illegible] arbitratus eſt, ſed quod erat per- manſit, & quod non erat aſſumpſit. Con- ſ[illegible]tudinem cum hominibus habuit, carne [illegible] m aſcendit, triduo in ſepulcro conditus eſt, ad inferos deſcendit, inde eos, quos [illegible]b peccato venditos horrẽdus mun- di princeps vinctos tenebat, eduxit. Quid- nam igitur hinc detrimenti tulit, quòd eo nomine eum cauillis inſectari videris? An non pe[r]ſpicis, in quot fœda & obſcœna lo- ca [illegible] ſuos ſol demittat, quotque fœti- da cadauera conſpiciat? An hinc labem ali- qu[a]m contrahit? An non potiùs ea quæ ſordida ac putida ſunt, exſiccat atque con- ſtringit, quæ caliginoſa ſunt illuminat, at- que interim ipſe prorſus incolumis, ac labis omnis expers manet? An non item ignis ferrum, quod ſuâ naturâ nigrum ac frigi- dum eſt, aſſumens, prorſus inflammat at- que candefacit, nec interim ferri proprieta- tes vllâ ex parte recipit? Non enim eo mal- leis contuſo aliquid perpetitur aut detri- menti quidquam accipit.

Quocircà ſi hæc quæ creata ſunt, eam- que naturam habent, vt aliquando in- tereant, ex vilidrum ac deteriorum rerum contagione nullo incommodo afficiuntur, qua tandem ratione, ô ſtolide ac ſaxeo cor- de prædite, irridere me idcircò audes, quòd Filium ac Deum Verbum à paternâ glo- riâ nullo modo diſceſſiſſe, ſed cùm Deus eſſet, humanæ ſalutis cauſſâ corpus huma- num aſſumpſiſſe dicam, vt homines diui- næ ac ſpiritualis naturæ participes efficeret, noſtramque ſubſtantiam ex ſubterraneis inferni partibus eductam, cæleſti gloriâ exornaret, atque item vt tenebrarum hu- ius ſæculi principem, ſuſceptæ carnis tam- quam illecebris quibuſdam ineſcatum ſu- peraret, genuſque noſtrum ex ipſius ſerui- tute ac tyrannide liberaret? Vnde etiam crucis tormentum ſine perpeſſione ſubiit, duas videlicet ſuas naturas declarans. Vt enim h[o]mo in crucem agitur: vt Deus au[te]m, [s]oli tenebras offundit, terram qua[tit], ac multa corpora morte functa è ſe[pu]l[cri]s excitat. Rurſum, vt homo mo- ritur: vt autem Deus, ſpoliato inferno, ad vitam redit. Obidque etiam clamauit Pro- phe[ta]: I[illegible] in amaritud[ine] fuit, occur- rens tibi deorſum. Siquidem in amaritudi- ne fuit atque illuſus eſt, cùm nudum ho- minem ſeſe accepiſſe putans, in Deum in- cidit, ac repente inanis & captiuus extitit. Reſurgit itaque vt Deus: atque in cælum, vnde nullo modo digreſſus fuerat, aſcen- dit, ac noſtram deſpicabilem atque om- nibus inferiorem naturam omnibus ſupe- riorem reddidit, immortalique gloriâ ru- tilantem in gloriæ throno collocauit. Quidnam igitur hinc Deo Verbo detri- menti conflatum eſt, quod tu eum male- dictis atque contumeliis inſequi non eru- beſcis? Verum quæſo ex his duobus præ- ſtantius eſt, nempe hæc confiteri, atque hunc bonum hominumque amantem Deum venerari (qui iuſtitiam mandat, continentiam præcipit, puritatem præſcri- bit, ad miſericordiam propenſum eſſe do- cet, fidem præbet, pacem prædicat, ipſamet veritas & nominatur & eſt, ipſamet chari- tas) hunc inquam venerari; an contrà im- probos & plurimis flagitiis deuinctos, ac tam rebus ipſis quàm nominibus fœdos & obſcœnos deos tuos? Væ vobis, ô ſaxis du- riores, & brutis amentiores, atq; exitij filij, ac tenebrarum heredes. Beatus autem ego ac Chriſtiani omnes, qui bonum ac beni- gnum Deum habemus. Nam qui ei cul- tum adhibent, etiamſi ad breue aliquod tempus in hac vitâ rebus aduerſis confli- ctentur, at immortalem tamen mercedis fructum in ſempiternæ ac diuinæ beatitu- dinis regno percipient.

Ephes. 2. — Philip. 2. — Baruch 3. — Duæ in Christo naturæ. — Luc. 23.

Barlaam et Iosaph.

Dixit autem ad eum Theudas: En il- lud perſpicuum eſt, multos & magnos & ſapientes viros atque interpretes, ac tum virtute tum doctrinâ admirabiles, religio- nem noſtram inſtituiſſe, omneſque orbis terræ reges ac principes eam vt præclaram atque omni periculo vacuam excepiſſe: Galilæorum contrà doctrinam ruſticos quoſdam ac pauperes & abiectos viros, eoſque perpaucos, nec plures quàm duo- decim, prædicaſſe. Num igitur ignobilium ac ruſticorum prædicatio, multorum ac magnorum virorum, quique tantâ ſapien- tiæ laude floruerunt, legibus atque inſtitu- tis potior habenda eſt? Quid autem ha- bes, vnde hos vera dicere, illos mentiri de- monſtres? Cap. XXXI.

Theudas Chriſtianis paupertatem & ruſticitatem obijcit.

Rurſum igitur regis filius reſpõdit: "Aſi- nus es, ô Theuda, vt dici ſolet, lyram au- diens, atque intellectus expers manens; vel, vt rectius loquar, aſpis, aures obturans, ne præclarè incantantium vocem exaudias. Psal. 57. Rectè igitur de te à Prophetâ dictum eſt: Si mutare queat Æthiops pellem ſuam, ac Ierem. 13.

LAAM ET perdis varietates ſuas, tu quoque ſtulte &
IOSAPH. cæce, benefacere potens, cùm mala didiceris. Quò te vis veritatis ſenſu afficiet. Nam
hoc ipſum quod ais, à multis admirabili ſa-
Argumentum Theuda in eum retorquet Ioſaphat. pientiâ præditis viris nefarios tuos cultus
laudari, atque à multis regibus confirmari,
contraque Euangelicam prædicationem à
paucis, iiſque obſcuris viris prædicari, id
verò tum religionis noſtræ vim, tum im-
proborum veſtrorum dogmatum imbecil-
litatem ac perniciem demonſtrat: quippe
cùm doctrina veſtra, quamuis eruditos pa-
tronos ac firmos adiutores habeat, debili-
tetur tamen & extinguatur, noſtra autem
religio, licet omni humano ſubſidio careat,
ſole tamen clariùs luceat, orbemque to-
tum occuparit: nam ſi ab oratoribus & phi-
loſophis edita fuiſſet, regeſque ac principes
adiutores habuiſſet, dicere fortaſſe, vir im-
probe, potuiſſes, humanam potentiam id
totum præſtitiſſe. Nunc verò ſanctum
Euangelium à vilibus piſcatoribus conſcri-
ptum, atque ab omnibus tyrannis vexa-
tum, nihilo tamen ſeciùs totum orbem
Pſal. 18. obtinere perſpiciens (in omnem enim,
inquit ille, terram exiuit ſonus eorum,
Rom. 10. & in fines orbis terræ verba eorum) quid
iam aliud dicere poſſis, quàm diuinam &
inuictam potentiam eſſe, ſalutis humanæ
cauſsâ cultum ſuum confirmantem? Ec-
quod autem, ô væcors, argumentum iis
quæ iam allata ſunt, præſtantius quæris,
quo tuos mentiri, noſtros vera loqui pro-
bem? Nam niſi tua omnia nugæ ac fig-
menta eſſent, profectò cùm tantis huma-
nis viribus nitantur, minimè imminueren-
Pſal. 36. tur ac debilitarentur. Vidi enim, inquit ille,
impium ſuperexaltatum & eleuatum ſicut
cedros Libani: & tranſiui, & ecce non erat;
quæſiui eum, & non eſt inuentus locus
eius. De vobis, qui inſani idolorum cul-
tus propugnatores eſtis, hæc dixit Prophe-
Pſal. 67. ta. Iam iamque enim, & non inuenietur ip-
ſius locus: ſed ſicut deficit fumus, deficiet,
& quemadmodum deficit cera à facie ignis,
ſic peribitis.

Contrà de Euangelicâ Dei cognitione
Lucæ 21. dixit Dominus: Cælum & terra tranſi-
bunt, verba autem mea non tranſibunt. Ac
Pſal. 101. rurſum Propheta his verbis vtitur: In prin-
cipio tu Domine terram fundaſti, & opera
Euangelij duratio. manuum tuarum ſunt cæli. Ipſi peribunt,
tu autem permanes, & omnes ſicut veſti-
mentum veteraſcent. Et ſicut opertorium
mutabis eos, & mutabuntur; tu autem
idem ipſe es, & anni tui non deficient. Ac
diuini quidem aduentus Chriſti præcones,
& ſapientes orbis terrarum piſcatores, qui
ex erroris ac fraudis voragine omnes extra-
xerunt (quos quidem tu, qui peccati verè
ſeruus es, aſpernaris ac nihili pendis) per ſi-
gna & prodigia ſolis inſtar in mundo ful-
ſerunt, cæcis lucem donantes, ſurdis audi-
tum, claudis greſſum, mortuis denique vitam
impertientes. Nam vel eorum dumtaxat Actor. 5.
vmbræ omnes hominum morbos profliga-
bant. Dæmones quos vos vt deos metuitis,
non modò ab humanis corporibus depel-
lebant, ſed etiam crucis ſigno ex ipſo terra-
rum orbe fugabant: cuius ope atque adiu-
mento omnem quidem magiam delene-
runt, veneficiaque omnia irrita reddiderũt.
Atque illi quidem humanâ infirmitate per
Chriſti virtutem ad hunc modum ſanati,
rebuſq; omnibus conditis renouatis, tam-
quam veritatis præcones ab omnibus iis
qui ſapientiâ præditi ſunt, laudantur, admi-
rationique habentur. Quid autem habes,
quod de ſapientibus atque oratoribus tuis,
quorum Deus ſapientiam ſtultam fecit, de 1. Cor. 1.
illis inquam diaboli patronis in medium af-
feras? Quid memoriâ dignum mundo reli-
querint, expone. Quid de ipſis quod prædi-
ces, habes, niſi dementiam ac turpitudinẽ,
inanemq; artem, verborum elegantiâ fœti-
dæ ſuæ religionis cœnum contegentem?

Quinetiam ex poëtis tuis, quicumque ab
ingenti furore atque inſaniâ vel tantulum
emergere potuerunt, id quod verius erat,
dixerunt, nempe eos qui dij appellantur,
homines extitiſſe, ac proptereà quòd qui-
dam eorum vrbibus ac regionibus impera-
runt, quidam autem aliud quiddam nullius
penè momenti, dum viuerent, effecerunt,
homines errore lapſos, deorum nomine
eos appellaſſe. Principio enim [16] Seruch il- *Seruch ſtatuarum inuentor.*
le ſtatuas inueniſſe litterarum monumen-
tis proditus eſt. Siquidem eos qui antiqui-
tus vel ſtrenui animi, vel amicitiæ, vel cu-
iuſpiam alterius virtutis opus memoriâ di-
gnum edidiſſent, ſtatuis ornaſſe dicitur. Po-
ſteri autem, maiorum mentem ignorantes,
nempe quòd memoriæ dumtaxat cauſsâ,
iis qui laude dignum aliquid effeciſſent, ſta-
tuas & columnas erexiſſent, dæmonis vitij
auctoris operâ paulatim aberrantes, homi-
nes iiſdem paſſionibus obnoxios ac corru-
ptioni ſubiectos, tamquam immortales deos
adorarunt, ſacrificiaque ipſis ac libamina
excogitarunt: dæmonibus videlicet in ſta-
tuis habitantibus, atque huiuſmodi hono-
rem & ſacrificia ad ſeſe pertrahentibus. Illi
itaque eos, qui Deum in notitiâ habere mi- Rom. 1.
nimè probant, duplici de cauſsâ, vt ſe deos
eſſe exiſtiment, adducunt: alterâ, vt ipſi
hoc nomine celebrentur; gaudent enim
ipſi, vtpote faſtu atque arrogãtia pleni, cùm
ipſis tamquam dijs honor tribuitur: alterâ,
vt

vt eos, quos in fraudem induxerint, ad præparitum ſibi ſempiternum ignem trahant. Eoque nomine omni flagitij ac turpitudinis genere ipſos erudierunt, adeò vt eorum fraudis atque impoſturæ ſemel addicti homines, mentis tenebris circumfuſi, atque ad malorum colophonem venientes, ſui quiſque vitij ac ſui cupiditatis ſtatuam fixerint, deumque nominarint. Quâ quidem in re, cum erroris ſui nomine execrandi ſint, tum vero ob earum rerum quas adorant abſurditatem maiori execratione dignos ſe præbuerint. Id autem tamdiu locum habuit, quoad Dominus per viſcera miſericordiæ ſuæ nos qui ipſius fide præditi ſumus, ex improbo ac peſtifero huiuſmodi errore liberauit, veraq; Dei cognitione imbuit. Neque enim in alio vllo ſalus eſt, nec præter ipſum ſolum qui mundum effecit, ac virtutis ſuæ verbo omnia portat, alius deus aut in cælo aut in terrâ eſt. Verbo enim Domini, inquit ille, cæli firmati ſunt: & ſpiritu oris eius, omnis virtus eorum: atque omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil, quod factum eſt. Actor. 4. Heb. 1. Pſal. 32. Ioan. 1.

Theudas autem cùm hæc verba audiuiſſet, atque huiuſmodi ſermonem diuinitus infuſâ ſapientiâ plenum eſſe cerneret, tamquam tonitrui ſono perculſus, ſilentio tenebatur. Tandem autem aliquando miſeriam ſuam agnoſcens (obtenebratos enim cordis ipſius oculos ſalutaris doctrina tetigerat) ingenti anteactæ vitæ pœnitudine affectus eſt: atq; condemnato idolorum errore, ad pietatis lucem accurrit, ac deinceps à ſceleratâ & execrandâ vitæ ratione vſqueadeò ſeſe remouit, tantumque cum turpibus animi affectionibus magiciſque artibus bellum geſſit, quantum ante amoris fœdus cum ipſis ferierat. Nam tum in medio concilio ſtans, præſidente rege, magnâ voce exclamauit: Verè, ô rex, ſpiritus Dei in filio tuo habitat, verè fracti ac ſuperati ſumus, nec defenſionem vllam habemus, nec ad ea quæ ab ipſo commemorata ſunt, vel oculos ipſos obuertere poſſumus. Magnus igitur re verâ Chriſtianorum Deus eſt, magna ipſius fides, magna myſteria. *Theudas rationes ſuas ſentiens ad fidem adducitur.*

Conuerſus itaque ad regis filium, ait: Dic quæſo, ô claro ac illuſtri animo prædite, Deúſne me excepturus eſt, ſi ab improbis actionibus abſcedens, ad eum me conuertero? Sanè, inquit veritatis præco, ſanè inquam te excipiet, omneſque item qui ad ipſum ſeſe conuerterint. Nec verò vulgari modo excipiet: verùm vt filio è longinquâ regione redeunti, hoc eſt, à ſceleratâ vitæ ratione ad meliorem frugem ſeſe conuertenti, obuiàm prodibit, eumq; amplectetur & exoſculabitur: ac peccati fœditate detractâ, ſtatim ipſi veſtimentum ſalutaris imponet, chariſſimaq; gloriæ ſtolâ eum induens, myſticum ſupernis virtutibus epulum peraget, ob receptam videlicet ouem perditam feſtum diem celebrans. Ipſemet enim Dominus ingens in cælo gaudium eſſe dixit ſuper vno peccatore pœnitentiam agente. Ac rurſum: Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam. Et per Prophetam: Viuo ego, dicit Dominus; nolo mortem peccatoris, ſed magis vt conuertatur à viâ ſuâ, & viuat. Conuertimini à viâ veſtrâ malâ: & quare moriemini domus Iſraël? Iniquitas iniqui non nocebit ei, in quacumque die conuerſus fuerit ab iniquitate ſuâ, & fecerit iuſtitiam, & in mandato vitæ ambulauerit, vita viuet, & non morietur. Omnia peccata quæ admiſit, non memorabuntur, quia iudicium & iuſtitiam fecit: in ipſis viuet. Ac rurſum per alterum Prophetam exclamat: Lauamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis, quieſcite agere peruersè, diſcite benefacere. Si fuerint peccata veſtra ſicut coccinum, tamquam nix dealbabuntur: & ſi fuerint rubra velut vermiculus, ſicut lana alba erunt. Cùm igitur hæ pollicitationes, iis qui ad meliorem frugem ſeſe receperint, à Deo propoſitæ ſint, ne cuncteris, ô homo, nec moram vllam adhibeas: verùm ad Chriſtum benignum Deum noſtrum accede, & illuminare, & facies tua non confundetur. Nam ſimulatque in diuini Baptiſmatis piſcinam immerſus fueris, tota veteris hominis ſpurcities, atque vniuerſa ſcelerum ſarcina in aquâ ſepelietur, atque in nihilum dilabetur: tuque nouus illinc ac recens, atque ab omni labe purus conſcendes, nullam peccati labem aut rugam tecum ferens. Ac deinceps in te ſitum erit, vt purgationem per viſcera miſericordię Dei noſtri hinc contractam tuearis, atque conſerues. Luc. 15. Ibidem. Luc. 5. Ezech. 33. Iſaiæ 1. Pſal. 33. *Baptiſmus omnia peccata prorſus eluit.*

Theudas igitur his verbis inſtitutus, ſtatim ex aulâ excedit, atque ad ſceleratam ſpeluncam ſuam profectus, magicos libros ſuos tamquam ſceleris omnis primitias, ac diabolicorum arcanorum theſauros, exuſſit. Ipſe autem ad ſacroſancti illius viri, ad quem etiam Nachor perrexerat, antrum ſeſe confert, rerumque ſuarum omnium ſtatum ipſi exponit, capiti ſuo terram aſpergens, graueſque gemitus edens, ac ſeipſum lacrymis perfundens, nefariaque ſua flagitia ſeni ordine commemorans. Ille autem, vt qui ſalutis animæ afferendæ, atq; ex verſipellis draconis faucibus eripiendæ peritiſſimus eſſet, ſalutaribus verbis eum demulcet, *Libros magicos exurit Theudas.* *Ad ſacerdotem Baptiſmi cauſsâ adit.*

cet, ac velut excantat, veniam ſpondet, ac propitium & facilem ipſi iudicem fore pollicetur. Ac poſteà cùm eum Chriſtianæ fidei rudimentis imbuiſſet, multorumque dierum ieiunium ipſi indixiſſet, eum diuino Baptiſmo luſtrauit. Ac deinceps per omnem vitæ curſum ille ſincero animo de admiſſis ſceleribus pœnitentiam egit, lacrymiſque ac gemitibus Deum placare ſtuduit.

Ieiunium indictum pro peccatorum cõmiſſorum ſatisfactione.

CAP. XXXIII.

Quid de filio Ioſaphat faciendum, rex deliberat.

Quæ cùm ad hunc modum eueniſſent, rex conſilij inopià vndique deſtitutus, in graui planè mœrore verſabatur, animoque magnopere iactabatur. Coacto autem rurſum ſenatu, quidnam de filio ſuo faceret, diſpiciebat. Cùm autem multi multas ſententias in medium protuliſſent, Araches ille, de quo ſuperius mentionem fecimus, qui & ducum omnium clariſſimus erat, & principem in ſenatu locum obtinebat, his ad regem verbis vſus eſt: Quidnam, ô rex, filio tuo facere oportuit, quod non fecerimus, vt ad ſequenda noſtra dogmata, deoſque noſtros colendos eum induceremus? Verùm, vt video, impoſſibilia aggredimur: ſiquidem à naturâ ipſi, aut etiam forraſſe à fortunâ, peruicacia & animi durities inſita eſt. Itaque ſi ipſum ſuppliciis ac cruciatibus afficere in animum induxeris, tum ipſe naturæ hoſtem te præbebis, patriſque nomen amittes, tum ipſius iacturam facies, vt qui pro Chriſto mortem oppetere paratus ſit. Reliquum eſt igitur, vt hanc rationem ineas, nempe vt regnum cum eo partiaris, eique in eâ parte, quæ ad eum attinuerit, regij muneris adminiſtrationem committas. Ac ſi quidem negotiorum natura, rerumque mundanarum cura eum ad inſtitutum noſtrum vitæque genus amplectendum pertraxerint, res nobis ex ſententiâ ſuccedet. Mores etenim in animo vehementer corroborati, ægrè expungi atque oblitterari poſſunt, verborumque potiùs blanditiis, quàm vi commutantur. Sin autem in Chriſtianorum religione perſtiterit, illud ipſum certè, quòd filio non ſis orbatus, mœrorem tuum aliquâ ex parte mitigabit. Hanc orationem cùm Araches habuiſſet, omnes ipſius ſententiam comprobarunt: ac proinde rex ſe ita facturum aſſenſit.

Inueterati mores vix poſſunt per vim euelli.

Itaque poſtridie cùm illuxiſſet, filium acciuit, eumq; ita eſt allocutus: Hic mihi, ô nate, poſtremus ad te ſermo eſt, cui niſi quamprimùm parueris, atque in hac ſaltem re pectoris mei dolorem leniueris, non vltrà, mihi crede, indulgenter tecum agam. Percontante autem illo, quid ſibi hoc ſermone vellet: Quoniam, inquit ille, multis ſuſceptis laboribus perfractum & cõtumacem te ad omnes reperi, vt qui nullis vmquam ſermonibus meis parendum tibi duxeris: age, diuiſo imperio meo id faciam, vt tu ſeparatim degas, ac regnum geras. Ita iam tibi, quam cupis, viam ingredi tutò licebit. Diuina autem illa anima, quanquam alioqui regem hoc ſibi labefactandi ſui inſtituti cauſsâ proponere compertum haberet, obtemperandum tamen duxit, hoc ſcilicet animo, vt ex ipſius manibus elapſus, viam quam expetebat, ingrederetur. Sermonem igitur excipiens, ad regem ait: Equidem ipſe diuinum illum virum, qui mihi ſalutis iter commonſtrauit, quærere geſtiebam, rebuſque omnibus valere iuſſis, cum eo, quidquid mihi vitæ reliquum eſt, traducere. Verùm quoniam per te, ô pater, mihi ea quæ cordi ſunt, facere minimè licet, hac in re tibi morem gero: ſiquidem in iis rebus, in quibus perſpicuum exitium atque abalienatio à Deo non proponitur, patri obtemperare pulchrum eſt.

Rex filium regni participem facit.

Rex itaque ſummâ lætitiâ perfuſus, regionem omnem imperio ſuo ac ditioni ſubiectam in duas partes diuidit, filiumque regem creat, ac diademate exornat, regiaque omni gloriâ inſignitum in eam regni partem, quæ ipſi attributa erat, cum luculentâ ſatellitum manu emittit: principibus autem ac ducibus, reique militaris præfectis & ſatrapis, ſi quorum voluntas ita tuliſſet, cum filio ſuo ac rege proficiſcendi poteſtatem facit. Atque ingentem quamdam ac numeroſiſſimam vrbem, in quâ regiam ſedem haberet, aſſignat, omniaque ea quæ regibus conueniunt, ipſi impertit. Tum igitur regiam auctoritatem ac poteſtatem nactus Ioſaphat, cùm ad eam vrbem, in quâ ea quæ ad regnum gerendum pertinebant parata erant, veniſſet, Dominicæ paſſionis ſignum, hoc eſt, venerandam Chriſti crucem in ſingulis vrbis turribus collocauit. Idolorum autem delubra & aras deiecit, atque à fundamentis ipſis eruit, nullas videlicet impietatis reliquias linquens.

Parentis in diuiſione morem gerit.

Erigit crucem in regni auſpiciis.

Atque in mediâ vrbe ingens ac præclarum templum Chriſto Domino excitauit, plebiq; imperauit, vt ad eum locum crebrò commeans, Deo per crucis adorationem cultum adhiberet. At tunc ipſe ante omnes in medium prodiens, intentiſſimo animo preces fundebat, omneſq; eos qui ſub ipſius poteſtate ac ditione erant, monebat, obſecrabat, nihil denique prætermittebat, quò ipſos à ſuperſtitioſo errore abſtraheret, atq; ad Chriſtum adiungeret: idolorum cultus fraudem atq; impoſturam indicabat, Euangelij prædicationem exponebat, Dei verbi plenam

Templum Chriſto ædificat.

[illegible]um indulgentiæ demiſſionem com[illegible]bat, aduentus ipſius miracula præ[illegible]bat, crucis ſupplicium, per quod ſalu[illegible] ſumus, declarabat, reſurre[illegible] vim atque in cælos aſcenſionem narrabat, denique tremendum illum diem annuntiabat ſecundi ipſius horrendi aduentus, atque tum recondita piis bona, tum eos cruciatus qui impios ac ſceleratos manent. Hæc omnia perquam lenibus ac blandis verbis complectebatur. Neque enim iam poteſtatis amplitudine ac regiâ magnificentiâ, quàm modeſtiâ & lenitate venerationem ac terrorem ſibi commouere cupiebat. Quæ etiam res omnes ad eum magis pertrahebat, nimirum quòd, vt vitâ & actionibus admirandus, ita etiam animo facilis ac modeſtus eſſet. Ex quo effectum eſt, vt potentia magnum à modeſtiâ & manſuetudine ſubſidium nacta, omnes eò adduceret, vt ipſius verbis parérent.

Omnes ad ſe trahit.

Siquidem in tam breui adeò temporis curriculo, plebs omnis ipſi ſubiecta, tam oppidani quàm finitimi, diuinis ipſius ſermonibus in Chriſtianâ religione inſtituebantur, ac falſum multorum deorum cultum eiurabant, & ab idolorum ſacrificiis & execrando eorum cultu ſeſe abrumpebant, atque ad fidem errorıs expertem ſeſe conferebant, ipſiuſque doctrinâ innouati, ad Chriſtum adiungebantur. Omnes autem ſacerdotes & monachi, ac nonnulli epiſcopi, qui ob patris ipſius metum in montes & ſpeluncas ſeſe abdiderant, è latibulis ſuis exeuntes, læto animo ad eum proficiſcebantur. Ipſe verò iis qui Chriſti cauſsâ tantis moleſtiis & acerbitatibus, totque calamitatibus affecti fuerant, obuiàm prodiens, eos honorificè excipiebat, atque in palatium ſuum introducebat, pedes ipſorum lauans, ſqualidam comam abſtergens, atque omni officij genere ipſos complectens. Poſt autem eccleſiam recèns à ſe conſtructam dedicandam curat, atque epiſcopum quemdam, qui fidei Chriſtianæ cauſsâ multis ærumnis conflictatus fuerat, ſuique epiſcopatus thronum amiſerat, antiſtitem in eo inſtituit, virum inquam ſanctum, & eccleſiaſticorum canonum peritum, diuinoque zelo prorſus flagrantem. Ac tum piſcinâ ex tempore factâ, eos, qui ad Chriſtum ſeſe conuerterant, baptizari iubet. Et quidem principes ac magiſtratus primi baptizati ſunt: pòſt autem, qui militaris ordinis erant, ac reliquum vulgus. Ac qui Baptiſmum ſuſcipiebant, non modò animarum ſanitatem conſequebantur, verùm etiam quicumque corporis morbis & febribus laborabát, abiectâ omni aduersâ valetudine, tum animo puro, tum integro corpore e piſcinâ reuertebantur, perceptâ videlicet tum animorum tum corporum ſanitate.

Qui ſe occultauerant, prodeunt.

Ab epiſcopo curat dedicari eccleſiam.

[illegible]

Ob eamque cauſſam ingens hominum multitudo ad regem Ioſaphat vndecumque confluebat, pietatis doctrinâ ab eo imbui expoſcens, atque omnia idolorũ templa euertebantur, omneſque opes ac pecuniæ in fanis reconditæ abſtrahebantur, eorumque loco ſacroſancta templa Deo exædificabantur, opeſque illas, ingentiſque pretij veſtes ac theſauros rex Ioſaphat ipſis aſſignabat: vilem ſcilicet ac ſuperuacaneam illam materiam hac ratione vtilem ac fructuoſam efficiens. Execrandi porrò dæmones, qui in fanis illis & altaribus commorabantur, atrociſſimum in modum vexabantur, ac fugabantur, coortamque ſibi calamitatem audientibus multis clamabant. Atque finitima illa vniuerſa regio tenebroſâ ipſorum fraude atque impoſturâ liberabatur, ac Chriſtianorum fidei ab omni labe ac reprehenſione liberæ luce colluſtrabatur.

Dæmones fugent.

Siquidem ipſe quoque rex omnibus virtutis exemplar erat, ac permultos ad eamdem voluntatem & ſententiam excitabat & inflammabat. Huiuſmodi quippe principatus atque imperij natura eſt: ſemper enim ſubditi ad eum qui rerum potitur ſeſe componunt, eaque amare ac conſectari ſolent, quibus principem delectari ſentiunt. Hinc Deo adiuuante pietas ipſis augebatur, nouoſque in dies progreſſus faciebat, ac rex in Chriſti mandatorum obſeruationem totus incumbebat, atque ex ipſius charitate pendebat. Eratque verbi gratiæ diſpenſator, ac multarum animarum gubernator, ad Dei portum eas appellens. Etenim illud exploratum habebat, omnium regiorum munerum hoc primarium & præſtantiſſimum eſſe, vt homines ad Dei metum ac iuſtitiæ cultum erudiat: quod etiam ipſe faciebat, ſeipſum videlicet ad imperio tenendas animi perturbationes comparans, ſubditoſque ſuos admonens, atque optimi naucleri inſtar iuſtitiæ clauum ſedulò tenens. Nam hæc demum veri regni lex ac norma eſt, nimirum voluptatibus imperare, iiſque dominari, quemadmodum ipſe etiam faciebat. Quippe nec de maiorum nobilitate, nec de regiâ gloriâ, in quâ verſabatur, vllo modo ſeſe efferens (qoandoquidem luteum omnes generis auctorem habemus, eiuſdemque argillæ pauperes æquè ac diuites ſumus) verum in humilitatis abyſſum mentem ſuam aſſiduè coniiciens, futuramq; beatitudinem animo & cogitatione com-

Subditi principes imitari ſolent.

Quodnam præcipuum regis munus ſit.

Voluptatibus imperandum docet.

complectens, inquilinum hîc ſeipſum eſſe ducebat; ea autem propria eſſe ſtatuebat, quibus poſt huius vitæ peregrinationem frueretur. Cum autem hæc præclarè geſſiſſet, atque omnes quibus præerat, à veteri atque à patribus tradito errore liberatos, eius qui nos pretioſo ſuo ſanguine ex malâ ſeruitute redemit, ſeruos effeciſſet, poſteà id animo agitare cœpit, vt beneficentiæ ac largitionis virtutem excoleret. Nam temperantiam quidem ac iuſtitiam numeris iam omnibus abſoluerat, vt qui & temperantiæ coronâ redimitus, & iuſtitiæ purpurâ conueſtitus eſſet. Illud igitur animaduertebat, terrenarum opum inconſtantiam profluentium aquarum curſum imitari: quocircà illic eas recondere properabat, vbi neque tinea neque rubigo demolitur, nec fures effodiunt ac furantur; itaque ſine vllâ parſimoniâ pecunias omnes in pauperes diſtribuere cœpit. Illud enim perſpectum habebat, ei, qui ad ingentem potentiam peruenerit, curandum eſſe, vt eum, cuius beneficio potentiam conſecutus ſit, pro viribus imitetur.

Pecuniae in pauperes diſtribuit.

Hac porrò ratione eum ad Dei imitationem acceſſurum eſſe, ſi nihil miſericordiâ potius atque antiquius ducat. Quamobrem pietatis opes, quæ & hîc futuræ voluptatis ſpe animum oblectant, & illic ſperatæ beatitudinis fructu animum exhilarant, ſuper aurum & lapidem pretioſum ſibi aggerebat. Poſteà carceres ſuos perſcrutans, tum iis qui ad metalla damnati erant, tum iis qui à creditoribus ſtrangulabantur, ac denique omnibus omnia copioſè ſubminiſtrabat. Orphanorum omnium & viduarum ac pauperum pater erat, indulgens inquam ac benignus pater, atque ita comparatus, vt ſeipſum beneficio afficere exiſtimaret, cùm in eos beneficij aliquid conferret. Nam cùm animo liberaliſſimo ac verè regio præditus eſſet, egentibus omnibus affatim tribuebat; quòd ſcilicet infinitis partibus maiorem mercedem hinc ſperaret, cùm tempus illud aduenіſſet, quo merces actionibus rependenda eſſet.

Cùm autem huiuſmodi ipſius fama breuî quaquauerſum ſparſa eſſet, omnes ad eum tamquam aliquo vnguenti odore concitati, quotidie confluebant, vt tum corporum tum animarum paupertatem excuterent; atque ipſe omnibus in ore erat. Neque enim terror ac tyrannica vis populum pertrahebat, verum deſiderium ac ſincerus erga eum amor, qui quidem diuinitus atque ex præſtantiſſimâ ipſius vitæ ratione in omnium animis inſitus erat. Tum igitur, tum inquam ij quoque qui ſub patris ipſius imperio erant, ad eum potiùs ſeſe adiungebant, omnique abiecto errore veritatem prædicabant. Ac domus quidem Ioſaphat creſcebat & inualeſcebat; domus autem Abenner decreſcebat ac debilitabatur, quemadmodum ſcilicet de Dauide ac Saule in Regum libro proditum eſt.

Dan. 7. *Augetur domus eius, & patris decreſcit.* *2. Reg. 3.*

Hæc rex Abenner conſpiciens, tandem aliquando receptâ mente, falſorum deorum ſuorum atque inanis impoſturæ imbecillitatem condemnauit. Ac rurſum coactis ſenatorij ordinis principibus, quæ ipſe in animo haberet, in lucem protulit. Omnibus autem eadem confirmantibus (viſitarat enim eos Oriens ex alto, hoc eſt, Saluator, exauditâ videlicet famuli ſui Ioſaphat oratione) rex de his rebus filium certiorem faciendum eſſe cenſuit. Itaque poſtridie epiſtolam ad eum ſcribit, hoc exemplo:

CAP. XXIV. Rex Abenner reſipiſcit. *Lucæ 1.*

Rex Abenner chariſſimo ſuo filio Ioſaphat ſalutem.

Regis ad filium epiſtola.

"Cogitationes multæ, ô chariſſime fili, animum meum ſubeuntes, cum grauiſſime conturbant. Etenim noſtra omnia inſtar fumi deficere atque euaneſcere, ac contrà religionem tuam ſole clariùs fulgere conſpiciens, ea quæ à te mihi dicta ſunt, vera eſſe ſenſi: quodque denſæ ſcelerum & impietatis tenebræ nos ita obruebant, vt in veritatem oculos conijcere, atque omnium rerum parentem & architectum agnoſcere minimè poſſemus, verùm lucem vſq; adeò ſplendidam abs te nobis demonſtratam, occluſis de induſtriâ oculis perſpicere recuſaremus, atque te multis malis afficeremus, & (ô me miſerum!) haud paucos Chriſtianos crudelem in modum trucidaremus: qui quidem inuictâ potentiâ ipſis opem ferente corroborati, ad extremum vſque ſpiritum aduerſum immanitatem noſtrã dimicarunt. Nunc verò detractâ ex oculis noſtris craſsâ illâ caligine, exiguum quemdam veritatis radium cernimus, priorumque vitiorum pœnitudo animum ſubit. Verùm hunc quoque ſplendorem alia horrendę deſperationis nubes exoriens opprimere atque extinguere conatur, mihi videlicet peccatorum meorum multitudinem ob oculos proponens, quodque iam ego Chriſto odio atq; execrationi ſim, eaque in cauſsâ, vt iam ab ipſo recipi nequeam, vt qui aduerſus eum rebellarim, ipſique bellum indixerim. Quid igitur ſpe, ô ſuauiſſime fili, ad hæc dicas, fac quamprimum ſciam, ac quid mihi patri tuo faciendum ſit doce, atque ad eius, quod in rem meam futurũ ſit, cognitionem me tamquã porrectã manu, fac ducas. Vale."

Hanc epiſtolam cùm Ioſaphat accepiſſet, quæque in eâ continebantur legendo pera-

Procumbit ad imaginem Chriſti Ioſaphat.

peragraſſet, voluptate ſimul & admiratione animus ipſius impletus eſt. Atque in cubiculum ſuum confeſtim ingreſſus, & ante Dominicam effigiem in faciem abiectus terram lacrymis perfundebat, ſimul & Domino gratias agens, & ad ipſius laudationem exultationis labia mouens, hiſque verbis vtens:

Pſal. 144. *Gratiarũ actio pro patris conuerſione.*

Exaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomini tuo in ſæculum, & in ſæculum ſæculi. Magnus es Domine, & laudabilis valde: & magnitudinis tuæ non eſt finis. Et

Pſal. 105.

quis loquetur potentias tuas? auditas faciet

Pſal. 113.

omnes laudes tuas? Qui conuertiſti petram in ſtagna aquarum, & rupem in fontes aquarum. En enim etiam rupes hæc, ac rupe durius patris mei pectus, tuâ voluntate

Matth. 3.

ceræ inſtar emollitum eſt. Potes enim etiam ex lapidibus excitare filios Abrahæ. Gratias

Baſil. lib. conſt. ca. 1.

tibi ago, benigne Domine ac Deus miſericordiæ: quoniam in peccatis noſtris lenitate vſus es, atque etiamnum vteris, & ad hunc vſque diem impunitos nos reliquiſti. Nam nos quidem iam pridem à tuâ facie abiici merebamur, atque in hac vitâ publicâ infamiâ notari, quemadmodum ſcelerati illi

Gen. 19.

Pentapolitæ, qui igni ac ſulphure conflagrarunt. At patientia & incomparabilis lenitas tua benignè nobiſcum egit. Gratias tibi ago indignus ego ac deſpicabilis, etiamſi benignitati tuæ laudandæ ac celebrandæ impar ſum. Ac te Domine Ieſu Chriſte,

Matth. 11.

inuiſibilis Patris Fili ac Verbum, qui omnia verbo produxiſti, ac voluntate tuâ contines & tueris, qui in ligno extenſus es, ac fortem vinxiſti, iſque qui ab eo vincti tenebantur, ſempiternam libertatem attuliſti, te inquam per miſerationes tuas obteſtor, vt nunc quoque inuiſibilem & omnium rerum effectricem manum tuam extendas, ac ſeruum tuum & patrem meum ex graui illa diaboli captiuitate prorſus liberes, teque ſempiterna vitâ præditum, & verum Deum ac ſolum immortalem & æternum Regem eſſe apertiſſimè ipſi oſtendas. Contritionem quæſo animi mei propitio ac placido oculo aſpice, ac pro eâ tuâ pollicitatione, in quam mendacium non cadit, à meis partibus ſta, qui te rerum omnium effectorem, conditorem, & gubernatorem confiteor & agno-

Ioan. 4. *Ephe. 6.*

ſco. Fluat in me ſaliens aqua tua, deturque mihi ſermo in apertione oris, ac mens in te angulari lapide rectè defixa: vt ego inutilis ſeruus tuus patri meo incarnationis tuæ myſterium, vti par eſt, exponere, atque à vano peſtiferorum dæmonum errore per potentiam tuam ipſum abducere,

Ezech. 18.

vbique Deo ac Domino, qui non vis mortem peccatorum, ſed eorum reſipiſcentiam ac pœnitẽtiam exſpectas, conciliare queam. Quoniam tu glorioſus es in ſæcula ſæculorum, Amen.

Ad patrem proficiſcitur.

Cùm ad hunc modum oraſſet, atque hoc ſibi perſuaſiſſet, ſe voti ſui compotem futurum, Chriſti miſericordiâ fretus, illinc cum regio ſatellitio exceſſit, atque ad

Pater eum excipit.

patris palatium ſeſe contulit. Vt autem pater de filij aduentu certior factus eſt, ſtatim obuiàm ei prodit, atque ipſum complectitur & exoſculatur, deque ipſius aduentu maximâ voluptate afficitur, publicumque ac ſollemne feſtum celebrat. Quid autem poſteà? Remotis arbitris vnà conſident. Et quis tandem eos ſermones, quos tum filius ad regem habuit, & quantâ cum ſapientiâ diſſeruit, vllâ oratione complecti queat?

Quid enim aliud loquebatur, quàm quæ ipſi a diuino Spiritu, per quem piſcatores vniuerſum mundum Chriſto irretierunt, & litterarum expertes eruditis viris doctrinâ præſtiterunt, inſtillabantur? Per eius gratiam ipſe quoque eruditus & inſtructus, ad regem verba faciebat, ſcientiæ luce eum colluſtrans. Ac priùs quidem, cùm vt patrem à ſuperſtitioſo errore abſtraheret, diu multumque laboraſſet, nihil non dicens aut faciens, quò ipſius animum ad ſe alliceret, fruſtrà tamen canere ac ſurdo loqui videbatur. At cùm Dominus afflictionem ſerui ſui Ioſaphat inſpexit, atque exaudi-

Pſal. 144.

tis ipſius precibus clauſas patris ipſius ianuas patefecit, (voluntatem enim, inquit ille, timentium ſe faciet, & deprecationem eorum exaudiet;) tum denique rex ea quæ dicebantur, facilè intelligebat, adeò vt opportunum tempus nactus filius, per Chriſti gratiam aduerſus improbos ſpiritus, qui patris animo dominabantur, victoriam adipiſceretur, ipſumque illorum errore atque impoſturâ omni ex parte liberaret, ſalutaremque doctrinam perſpicuè ipſi traderet, ac cæleſti & viuo Deo ipſum conciliaret.

Quam rationem tenuerit Ioſaphat in erudiendo patre.

Principio enim altiùs exorſus, ipſi magnas & admirandas res, quas priùs nec intellexerat, nec cordis auribus perceperat, annuntiauit. Etenim longam ad eum de Deo orationem habuit, piamq; doctrinam ipſi oſtendit: (nempe, quòd non ſit alius deus ſurſum, præter vnum Deum, qui in Patre & Filio ac Spiritu ſancto agnoſcitur:) ac multa item Theologiæ arcana ipſi aperuit. Poſteaque etiam ea, quæ ad rerum conditarum iam inuiſibilium quàm viſibilium procreationem attinebant, expoſuit: nimirum quo pacto ſummus ille parens &

opifex rebus omnibus ex nihilo productus, hominem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam effinxerit, ipſumque arbitrij libertate donatum, eorum quæ in paradiſo pulchra erant participem fecerit, vnius tantùm arboris guſtu ipſi interdicto, hoc eſt ligni ſcientiæ. Quo quidem mandato violato, eum è paradiſo exterminauit. Vnde & ipſe, & vxor, eâ quam cum eo habebant coniunctione lapſi, in hos multos errores inciderunt, peccato videlicet in ſeruitutem addicti, mortique per diaboli tyrannidem obnoxij effecti. Qui quidem hominibus ſemel in poteſtatem ſuam redactis, hoc egit, vt Dei ac Domini obliuione prorſus caperentur: ipſiſque perſuaſit, vt per execrandam idolorum adorationem ſibi cultum adhiberent. *Lapſus Adam.*

At verò Deus creator noſter miſeratione commotus, benignâ Patris voluntate ac Spiritus ſancti adiunctâ operâ, ex Virgine ſanctâ noſtri inſtar in lucem edi voluit: eumque cruciatu affectus fuiſſet, is qui à perpeſſione immunis erat, triduo pòſt à morte ad vitam excitatus, nos à priori mulcta & condemnatione liberauit, præſtantiorique gloria donauit. Siquidem in cælum aſcendens, ſimul nos eò vnde deſcenderat, euexit. Quem etiam rurſus venturum credimus, vt figmentum ſuum ad vitam reuocet, atque vnicuique ſecundùm ipſius opera reddat. Poſteà de illo cælorum regno, quod eos qui id promerentur manet, verba fecit, atque arcana illa bona, reconditamque item improbis pœnam propoſuit, nimirum ignem numquam extinguendum, exteriores tenebras, immortalem vermem, cæteraque tormentorum genera, quæ peccati ſerui ſibiipſis recondiderunt. Hæc omnia quàm plurimis ſermonibus, ac Spiritus ſancti gratiam abundè ipſi ineſſe teſtantibus, proſecutus, tum demum imperueſtigabile diuinæ benignitatis pelagus enarrauit, quamque ille eorum, qui ad eum ſeſe conuertunt pœnitentiam libenter exſpectet, quodque nullum ſcelus ſit quod ipſius miſericordiam ſuperet, ſi quidem ad meliorem frugem redire in animum inducamus. Quod cùm multis exemplis ac Scripturæ teſtimoniis declaraſſet, orationi finem impoſuit.

CAP. XXXV.

Rex autem diuinitus traditâ hac ſapientiâ compunctus, ingenti voce ac feruentiſſimo animo Chriſtum Saluatorem confitetur, atque ab omni ſuperſtitioſo errore abſcedit: viuificæque crucis ſignum inſpectantibus omnibus adorat, & audientibus omnibus Deum verum ac Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum prædicat. Atque commemoratâ priori ſuâ impietate, & aduerſus Chriſtianos crudelitate & immanitate condemnatâ, ingens ad pietatem portio efficitur. Extabatque id, quod à Paulo dictum eſt, Vbi abundauit iniquitas, illic & ſuperabundauit gratia. Cùm igitur ſapientiſſimus Ioſaphat etiam ad rei militaris duces & ſatrapas, atque ad omnem denique populum de Deo atque erga ipſum pietate multa verba faceret, & quaſi igneâ linguâ præclarum aliquid ac modulatum caneret, ſuperueniens Spiritus ſancti gratia omnes ad celebrandam Dei gloriam excitabat: ita vt vniuerſa multitudo vnâ voce clamaret: Magnus Chriſtianorum Deus eſt, nec præter Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum Patre & Spiritu ſancto glorificatur, alius Deus eſt. *Rex Abenner inſpectantibus omnibus ſignū crucis adorat.* *Rom. 5.*

Diuino porrò zelo impletus rex Abenner, in aurea illa & argentea idola, quæ in ipſius palatio erant, acri animo impetum facit, eaque omnia deiicit, poſteaque in minutas partes redacta, pauperibus diſtribuit: ſic nimirum vtilia ea reddens, quæ priùs vtilitate omni ac fructu carebant. Quin etiam ipſe cum filio idolorum templa & aras omnes obſidens, à fundamentis ipſa eruit, eorumque loco templa Deo extruxit. Nec verò in vrbe dumtaxat, ſed etiam in totâ regione eamdem operam ſedulò nauabant. Peruerſi autem ſpiritus, qui in aris domicilium habebant, cum vlulatu pellebantur, inuictamque Dei noſtri potentiam tremulo clamore teſtabantur: omniſque vicina regio, ac multæ item finitimæ gentes ad piam fidem ſeſe conferebant. Tum igitur, cùm diuiniſſimus ille epiſcopus, de quo ſuperiùs verba fecimus, acceſſiſſet, rex Abenner fidei Chriſtianæ elementis imbuitur, ac diuino Baptiſmo in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti, perficitur. Ac Ioſaphat ex diuinâ piſcinâ ipſum excipit: res ſanè omnium maximè noua. Patris enim pater extitit: & ei, à quo carnali modo progenitus fuerat, ſpiritualem regenerationem conciliat. Etenim cæleſtis Patris filius erat, diuinæque profectò radicis diuiniſſimus fructus; radicis inquam illius, quæ clamat, Ego ſum vitis, vos palmites, *Idola euertit.* *Templa Deo ædificat.* *Baptizatur.* *Filius patrem parit.* *Ioan. 15.*

Ad hunc modum rex per aquam ac Spiritum regeneratus, eiuſmodi voluptate, quæ nullâ oratione explicari poteſt, afficiebatur: ſimulque etiam cum ipſo vniuerſa ciuitas ac finitima regio diuino Baptiſmate donabatur, lucisque filij exiſtebant, qui priùs in tenebris verſabantur. Atque omnis morbus, & omnis à dæmonibus inuecta calamitas procul ab iis, qui fide prediti erant,

 BAR- LAAM ET IOSAPH.

[illegible] pellebatur, omnesque tum ani- [illegible] corporibus integri atque incolu- [illegible]rent. Multaque item alia miracula [illegible] causſâ edebantur, eccle- [illegible] etiam [illegible]abantur, & epiſcopi qui [illegible], in lucem prodibant, [illegible] eccleſias recipiebant. Ac præterea al[illegible], tum ex ſacerdotum tum ex monacho- rum ordine [illegible] ad paſcendum Chriſti gregem [illegible]tuebantur. Porrò rex Abenner ad hunc modum [illegible] improbâ & flagitioſâ vitæ ratio- ne [illegible] ſe [illegible]ouens, ac de perpetratis ſceleri- bus pœnitentiam agens, regium omne im- perium filio tradit, ipſe autem in ſolitudine degens, caputque cinere ſine vllâ intermiſ- ſione aſpergens, & graues gemitus edens, ac ſeſe lacrymis abluens, ſolus cum eo ſo- lo qui vbique præſens eſt, colloqueba- tur, noxarum ſuarum veniam ab eo petens.

Rex ipſe pœnitentiam. Q[illegible]n in tantam compunctionis atque hu- militatis abyſſum ſeſe demiſit, vt ipſum quoque Dei nomen labiis vſurpare recu- ſaret, ac vix tandem à filio admonitus, illud pronunciare auderet. Tanta autem ac tam

Satisfactionem ore et prauâ per... compenſa- mit. p[illegible]ata in eo vitæ cõmutatio fuit, ac tantâ c[illegible]m laude virtutis iter tenuit, vt priorum [illegible]iquitatum ignorantiam pietatis magnitu- dine ſuperaret. Cùm autem quatuor an- nos hoc pacto in pœnitentiâ & lacrymis at- que omni virtutis genere tranſegiſſet, in letal[illegible] in morbum incidit. Cùm autem ipſi vitæ finis immineret, in metu animique an- xietate verſari cœpit, mala ea quæ à ſe per-

Ioſaphat patrem conſolatur. petrata fuerant, in memoriam reuocans. At Ioſaphat conſolatoriâ oratione coortum ei mœroris onus ſubleuauit, his verbis vtens:

Pſal. 41. Quare triſtis es ô pater, & quare teipſum conturbas? Spera in Deo, & confitere ipſi,

Pſal. 64. qui eſt ſpes omnium finium terræ, & in ma-

Eſaiæ 1. ri longe, qui per Prophetam clamauit: La- uamini, mundi eſtote, auferte malum co- gitationum veſtrarum ab oculis meis: diſci- te benefacere. Et ſi fuerint peccata veſtra ſicut coccinum, tamquam nix dealbabun- tur: & ſi fuerint rubra ſicut vermiculus, tamquam lana alba erunt. Quocircà ne ti- meas, ô pater, nec dubio animo ſis: neque enim eorum qui ad Deum ſeſe conuertunt, peccata, immenſam ipſius bonitatem vin- cunt. Illa enim quocumque tandem nu- mero fuerint, ſub menſuram cadunt: hanc autem nec metiri nec numerare quiſquam poteſt. Quocircà fieri non poteſt, vt quod men[s]uræ ſubiicitur, id quod nullâ menſurâ c[om]prehendi poteſt, ſuperet.

H[uiuſ]modi verbis ad conſolandum ac- com[m]odatis, ipſius animum leniens, ac vel- u[t] [illegible]ntans, eum ad bonam ſpem reuoca- uit. Deinde pater extenſis manibus gratias ipſi agebat, ac bene precabatur, diemque eum, quo ipſe in lucem editus eſſet, laudibus

Pater Deo & filio gratias agit. efferebat, his verbis vtens: Dulciſſime fili, fili inquam, qui non tam meus es quàm cæle- ſtis Patris, quamnam tibi gratiam referam? quibus te benedictionibus proſequar? quas

Lucæ 15. Deo tuâ cauſsâ gratias agam? Perieram enim, ac tuâ opera inuentus ſum: peccato mortuus eram, & reuixi: hoſtis & perduellis Dei, & in gratiam receptus ſum. Quid igi-

Pſal. 30. tur tibi pro his omnibus rependam? Deus eſt qui ſatis amplis præmiis te remunerari queat. Hoc ſermone habito, cùm chariſſi- mum filium ſæpius exoſculatus fuiſſet, ac deinde preces fudiſſet, atque, In manus

Moritur Abenner rex. tuas, ô benigne Deus, commendo ſpiritum meum, dixiſſet, in pœnitentiâ animam ſuam Domino reddidit.

Filius autem Ioſaphat patrem mortuum lacrymis proſecutus, iuſtiſque ipſi perſolu- tis, corpus eius in piorum virorum ſepul-

Cum cilicio ſepelitur. cris condidit. Nec tamen ipſius corpus regiâ veſte obuoluit, ſed pœnitentiæ veſti- mentis exornauit. Atque ipſe in ſepulcro ſtans, ac manus in cælum tendens, lacry- maſque ex oculis fluuij inſtar profundens, his verbis ad Deum clamauit:

Oratio Ioſaphat pro patris animâ. Gratias tibi ago Deus Rex gloriæ, qui ſolus potens & immortalis es, quoniam ora- tionem meam minimè deſpexiſti, nec la- crymas meas pro nihilo duxiſti: verùm ſer- uum tuum ac patrem meum à ſceleratâ viuendi ratione auocatum, ad te omnium Saluatorem pertrahere voluiſti, eum videli- cet ab idolorum errore abducens, atque ipſi hoc donans, vt te Deum verum ac be- nignum intelligeret. Ac nunc, ô Domine Deus, cuius bonitatis pelagus perueſtigari nequit, in loco paſcuæ, in loco refectionis, vbi vultus tui lux ſplendet, eum colloca: nec antiquatum ipſius iniquitatum recor- dare, ſed pro ingenti tuâ miſericordiâ pec- catorum ipſius chirographum dele, ac debi- torum ipſius chartas conſcerpe, ſanctoſque

Pſal. 78. tuos, quos & igne & gladio de medio ſuſtu- lit, cum ipſo in gratiam reduc, eiſque, ne ipſi infenſos & iratos ſeſe præbeant, impera.

Deo impoſſibile eſt pœnitentium non miſereri. Omnia quippe tibi omnium Domino poſ- ſibilia ſunt, hoc vno excepto, quòd quin te eorum qui ſeſe ad te conuertunt, miſereat, facere non potes. Miſericordia enim tua in omnes diffuſa eſt, atque iis à quibus inuocans, ſalutem affers, Domine Ieſu Chriſte: quoniam decet te gloria in ſæ- cula, Amen.

Septẽ dies manet pro animâ patris. Huiuſmodi preces & orationes Deo offe- rebat, ſeptem dies à ſepulcro omnino non diſcedens, nec cibi quidquam aut potus ad- mittens, nec rurſus ſomno corpus recreans,

Psal. 141.

verum & lacrymis ſolum rigans, & cum luctibus omnem orationis facultatem ſuperantibus in oratione perſtans. Octauo autem denique die in palatium reuerſus, opes omnes ac pecunias pauperibus diſtribuit: adeò vt nullus iam qui rerum inopiâ premeretur, ſupereſſet. Paucíſque diebus in huiuſmodi miniſterio exactis, omnes theſauros exhauſit: id videlicet agens, ne anguſtam portam introire paranti pecuniarum moles impedimentum afferret.

CAP. XXXVI. *Obſeruat memoriam obitus patris.*

Oratio Ioſaphat.

At vero quadrageſimo à paterni obitus die memoriam ipſius celebrans, magiſtratus omnes ac militaris claſſis & plebeij orditis haud paucos conuocat: atque in regio throno ſedens, eunctis audientibus hanc orationē habuit: En, vt ipſi cernitis, Abenner rex ac pater meus, haud ſecùs ac pauperum quiuis mortem obiit. Ac nec diuitiæ, nec opes, nec regia gloria, nec rurſum ego patris amantiſſimus filius, nec reliquorum ipſius amicorum ac cognatorum quiſquam opem ipſi & auxilium adferre, atque ab ineuitabili ſententiâ ipſum eximere potuit: verùm ad illud tribunal, vt præſentis vitæ rationem reddat, proficiſcitur, neminem omnino, qui ipſi opituletur, ſecum ducens, iis dumtaxat exceptis (quæcumque tandem illa fuerint) quæ ab eo geſta ſunt. Hoc autem ipſum quoque omnibus qui mortalem naturam nacti ſunt, contingere naturâ comparatum eſt: neque aliter fieri poteſt. Nunc igitur audite me, ô filij ac fratres, plebs Domini, & ſancta hereditas, quos Chriſtus Deus noſter pretioſo ſanguine ſuo redemit, atque à veteri errore, & aduerſarij ſeruitute in libertatem vindicauit. Vos meam inter vos vitæ rationem noſtis: nempe quòd, ex quo tēpore Chriſti cognitionem conſecutus, diuinoque beneficio ipſius ſeruus effectus ſum, omnibus aliis rebus contemptis atque odio habitis, ipſius dumtaxat cupiditate flagraui, idq́ue vnum mihi in votis fuit, vt ex huius vitæ tempeſtate, atque inani perturbatione ac tumultu egreſſus, ſolus cum ipſo ſolo cōſuetudinem haberem, atque in ſummâ animi tranquillitate Deo meo ac Domino ſeruirem. Verùm me patris mei in diuerſum nitentis voluntas retinuit, præceptumq́ue illud, quod patribus honorem haberi iubet. Vnde Dei granâ & adiumento incaſſum minimè laboraui, nec huiuſmodi dies fruſtrà conſumpſi: verùm & illum, & vos omnes, Deo conciliaui, eumq́ue ſolum Deum verum, ac rerum omnium Dominum cognoſcere docui, non quidem ego iſtud faciens, ſed gratia Dei mecum, qui me etiam è ſuperſtitioſo errore atq; idolorum cultu eripuit, ac vos, ô plebs mea, graui & acerbâ captiuitate liberauit. Iam igitur tempus eſt, vt ea quæ Deo pollicitus ſum, explcam. Tempus inquam eſt, vt, quo ipſe me ducet, proficiſcar, eaq́ue vota, quibus me ipſo obſtrinxi, perſoluam. Nunc itaque vobiſcum ipſi conſiderate, quem vobis præeſſe, ac regnum obtinere velitis. Iam enim in Domini voluntate perfecti eſtis, nec quidquam ex ipſius præceptis vobis occultum eſt. In his ambulate, nec vel ad dexteram vel ad ſiniſtram declinate. Ac Deus pacis velim ſit cum omnibus vobis.

Deut. 5.

Vota perſoluere geſtit.

Hæc vt plebs audiuit, tumultus ſtatim ac ſtrepitus, ingenſq́ue clamor & confuſio exorta eſt, plorantibus omnibus, atque orbitatem ſuam deplorantibus. Quin etiam præter luctus & eiulatus illud etiam iureiurando affirmabant, ſeſe illum minimè dimiſſuros, ſed retenturos, nec ſecedendi poteſtatem vllo modo ipſi facturos. Sic clamante populo, atque omnibus magiſtratibus, excipiens rex populares compeſcit, ſilentiumq́ue ipſis imperat, ſeque illorum contentioni cedere atque obtemperare aſſerens, eos, quamuis alioqui mœrentes atque eiulatus ſigna in genis ferentes, domum remittit. Ipſe autem vnum ex principibus, quem ipſe tum pietatis tum vitæ ſanctitatis nomine pluris omnibus faciebat, admirationeq́ue proſequebatur, hoc eſt Barachiam, cuius etiam ſuperius, cum Nachor Barlaamum ſe eſſe ſimulans cum philoſophis diſputauit, verba fecimus, quemq́ue ſolum zelo diuino penitus flagrantem ab ipſius partibus ſtetiſſe, atque ad diſputationem aduerſus illos ineundam paratum fuiſſe diximus) hunc inquam remotis arbitris aſſumptum, blande ac leniter allocutus eſt, obnixiſq́ue precibus, vt regnum acciperet, atque in timore Dei plebem ſuam regeret, obſecrabat, quò ipſe ad expetitum iter ſe accingeret.

Ioſaphat Barachiæ regnum offert.

Vt autem eum renuentem, atque iſtud omnino repudiantem vidit, hiſq́ue verbis vtentem: O rex, quàm iſtud tuum iudicium iniquum eſt, quàm tuus ſermo diuino mandato parùm conſentaneus. Nam cum proximum non ſecùs ac teipſum amare docearis, quâ tandem ratione ſarcinam eam, quam tu abiicere ſtudes, mihi imponere feſtinas? Nam ſi regio munere fungi bonum eſt, ipſe quod bonum eſt retine. Sin autem offendiculum iſtud ac ſcandalum animi eſt, quid mihi illud obiicis, ac me in fraudem inducere cupis? Vt inquam eum his verbis vtentem & aſſeuerantem vidit, cum eo quidem colloqui deſtitit: ipſe

autem

[illegible] ad populare [illegible] [illegible] Dei [illegible] tenere, [illegible] quos deinque [illegible] deberent, præ[illegible] poſtea, [illegible] [illegible] dignitatem admittere [illegible]. Hac epiſtolâ in cu[illegible] relictâ, [illegible] omnibus egredi [illegible]. Nec [illegible] efficere potuit, vt [illegible] ad extremum vſque incognitus [illegible]. Nam ſimul atque [illegible] dixit, ea res audita [illegible] ac luctum plebi attulit, [illegible] ſummâ celeritate ad eum inueſtigandum [illegible] rũt, ipſius fugam omni ratione [illegible] cogitantes. Quo etiam factum eſt, vt [illegible] ipſius fruſtra non minime ceſſerit. Nam cum itinera omnia occupaſſent, ac [illegible] es obſediſſent, inuiaſque valles [illegible], in torrente quodam ipſum [illegible] cælum tendentem, ac ſextæ horæ [illegible] ionem perſoluentem inuenerunt.

Con[illegible] autem eo, circumfuſi ſtatim, [illegible] lacrymis eum obſecrabant, ac diſceſſum ipſi [illegible] abant. At ille, Quid, inquit, [illegible] in [illegible] rem ſuſcipitis? Nec enim eſt, [illegible] vos me regem vltrà habituros eſſe [illegible]. Nihilo ſecius tamen eorum ingenti [illegible] cedens, ad palatium reuertitur, coactiſque in vnum omnibus, quid in animo haberet, declarauit, ac poſteà interpoſito etiam iureiurando ſermonem cõfirmauit, nec [illegible] ſe poſthac ne vnum quidem diem cum ipſi [illegible] tore: Ego enim, inquit, meo [illegible] vos munſterio perfunctus ſum, nec quidquam prætermiſi, nec ſubterfugi, quominus annunciarem vobis, ac docerem teſtificans omnibus in Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum fidem, ac pœnitentiæ viam oſtendens. Ac nunc ego viam hanc ineo, quam iam pridem expetebam, nec vltrà faciem meam quiſquam veſtrûm videbit. Quapropter, vt diuini Apoſtoli verbis vtar, conteſtor vos hodierno die, quòd mundus ego ſum a ſanguine omnium veſtrûm. Non enim ſubterfugi, quominus annunciarem vobis conſilium Dei.

Hæc illi audientes, ac ſententiæ ipſius [illegible] itatem exploratam habentes, nempe quòd eum à ſuſcepto conſilio reuocare minime poſſent, orbitatem quidem ſuam de[illegible] ant, nec tamen vllo modo eum de [illegible] deducebant. Tum autem rex Ba[illegible] illum, de quo ſupra locuti ſumus, [illegible] tenens, Hunc, inquit, o fratres, hunc [illegible] creo. Cumque ille eiuſmodi [illegible] obluctaretur, inuitum eum [illegible] in regio throno collocat, ipſiuſque capiti diadema imponit, atque annulum [illegible] perbet. At [illegible] ad Orientem [illegible], pro rege preces fudit, hoc videlicet a Deo poſtulans, vt Dei fidem conſtanter teneret, ac Chriſti mandatorum iter ab omni flexu alienum inueniret. Ad hæc pro [illegible] etiam [illegible] vniuerſo grege precatus eſt, opem videlicet & auxilium ac ſalutem ipſis a Deo petens, atque vt quidquid ipſi poſtularent, ad vtilitatem moderaretur.

Hac oratione habitâ, conuerſus ad Barachiam, ait: En tibi, frater, hoc præceptum quod Apoſtolus teſtatus eſt: Attende tibi ipſi, & vniuerſo gregi, in quo te Spiritus ſanctus regem poſuit, vt Chriſti populum, quem proprio ſanguine acquiſiuit, regas. Et quemadmodum Deum ante me cognouiſti, eumque puro animo & conſcientiâ coluiſti, ita nunc quoque maiori ſtudio in hoc incumbe, vt ipſi vitæ tuæ rationes probes. Quò enim maius a Deo imperium conſecutus es, eò quoque maiora ipſi rependas oportet. Ac proinde gratitudinis debitum ei, cuius beneficus auctus es, perſolue, ſancta ipſius præcepta cuſtodiens, atque ab omni viâ in exitium ducente deflectens. Vt enim in iis qui nauigant, cùm nauta quiſpiam peccat, exiguum iis qui ſimul nauigant detrimentum affert; cùm autem gubernator, vniuerſæ naui exitium accerſit: ita etiam in regno vſu venit, vt cùm quiſpiam eorum, qui ſubſunt, peccat, non tam alium, quàm ſeipſum lædat; ſin autem rex ipſe peccet, totum regnum labefactat ac detrimento afficit. Quapropter, vt ingentes rationes redditurus, ſi quid eorum quæ opus ſint, prætermiſeris, magno ſtudio, magnaque curâ teipſum in bono cuſtodi: voluptatem omnem ad peccatum te pertrahentem odio inſectare. Ait enim Apoſtolus: Pacem ſectamini cum omnibus, & ſanctificationem, ſine quâ nemo videbit Deum. Rerum humanarum circulum animaduerte, quo pacto videlicet in orbem voluatur, alias atque alias alio atque alio modo eas ferens ac torquens: illudque ſtude, vt in variâ earum mutatione pium animum conſtanter retineas. Siquidem vnà cum rebus commutari, dubiæ atque inſtabilis mentis argumentum eſt. Tu verò fac in virtute firmus ſis, ac prorſus ſtabilitus. Ob temporariam & caducam gloriam inani tumore minimè inſoleſce: verùm repurgato animo naturæ tuæ vilitatem cogita, vitæq; huius breuitatem atq; adiunctam carni mortem cogita. Hæc enim ſi cõſideres, in ſuperbiam haudquaquam incides, ſed Deum verum ac cæle-

Margin notes: Acto. 20. — Baracham [illegible] Ioſaph. — Oratio Ioſaphat ad Barachiã. — Acto. 20. — Simile à nauclerio. — Heb. 12.

cæleſtem Regem metues, ſicque præclaro ac felicitatis te[illegible] ageris. Beatus enim, inquit ille, omnis [illegible] Dominum, qui ambulant in viis eius. Ac rurſum. Beatus vir qui timet Dominum: in mandatis eius volet nimis. Quænam autem præ ceteris præcepta tibi ſeruanda ſint, audi: Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. Ac rurſum: Eſtote miſericordes, ſicut & Pater veſter cæleſtis miſericors eſt. Hoc enim præceptum ab iis potiſſimùm expoſcitur, qui in ſummo imperio conſtituti ſunt.

Psal. 111

Lucæ 6.

Ac ſane qui magnam potentiam nactus eſt, eum, à quo huiuſmodi potentiam accepit, pro viribus imitari debet. Hac porrò in re Deum maximè imitabitur, ſi miſericordiâ nihil potius antiquiuſque habeat. Huc accedit, quòd ſubditos nihil æquè ad beneuolentiam allicit, vt beneficij gratia egentibus conceſſa. Nam obſequium illud quod ex metu oritur, adumbrata eſt adulatio, per fictum honoris vocabulum eos qui animum ipſi adiiciunt, ludificans ac circumſcribens. Atque is qui inuito animo patet, oblatâ occaſione ſeditionem excitat: qui autem beneuolentiæ vinculis conſtrictus tenetur, firmam ei qui rerum potitur obedientiam præſtat. Quæ cùm ita ſint, da operam, vt egentibus facilis ad te acceſſus ſit, iiſque qui inopiâ conflictantur, aures tuæ pateant, vt tu quoque apertas Dei aures inuenias. Nam quales nos ipſos conſeruis præbuerimus, talem etiam erga nos Dominum nanciſcemur; & quemadmodum audierimus, audiemur; & quemadmodum viderimus, à diuino & omnium rerum conſpectore oculo videbimur. Quamobrem ante miſericordiam, miſericordiam conferamus, vt ſimile per ſimile recipiamus.

Deum maximè imitatur miſericors.

Quales erga alios, tales erga nos Deus.

Quin etiam aliud quoque præceptum cum ſuperiore iſto coniunctum, ipſiq; cognatum audi: Dimittite, & dimittetur vobis. Quod ſi non remiſeritis hominibus delicta ipſorum, nec Pater veſter cæleſtis peccata veſtra vobis remittet. Ob idque, ne iis à quibus offenſus fueris, iniuriæ memorem te præbeas: verùm cùm ipſe peccatorum tuorum veniam poſtules, iis etiam qui in te peccant, ignoſce. Remiſſioni enim remiſſio rependitur: & ſi cum noſtris conſeruis in gratiam redeamus, Dominus quoque ſuam in nos iracundiam comprimet. At contrà noſtra aduerſus eos, qui aliquid in nos admiſerunt, ſæuitia hoc efficit, vt peccatis noſtris nulla venia tribuatur. Quemadmodum audis, quidnam illi qui decem talétorum millia debebat acciderit, nempe quod ob ſuam in conſeruum crudelitatem, tanti debiti exactionem ſibi ipſi renouarit. Quare magnopere nobis prouidendum eſt, vt hoc [illegible] nobis viuis veniat. Qu[illegible] [illegible], atque [illegible] [illegible] vt nobis quoque nulla noſtra delicta remittantur. Præter hæc omnia, ac præ omnibus rebus hominum depoſitum cuſtodi, hoc eſt piam fidei doctrinam, in qua inſtitutus & eruditus es. Illudque caue, ne vllum hæreſeos zizanium in vobis enaſcatur: verùm puram ac dolo expertē diuinū ſementem conſerua, vt vberem atque amplam ſegetem Domino exhibeas, cum ad expoſtulandam rerum ab vnoquoque in [illegible] geſtarum rationem, conſentaneamque actionibus noſtris mercedem referendam veniet. Quo quidem tempore iuſti fulgebunt ſicut ſol, ſceleratos autem caligo ac ſempiterna ignominia obruet. Ac nunc, ò fratres, Deo vos commendo, & verbo gratiæ ipſius, qui potens eſt ſuperædificare, & dare vobis hereditatem in ſanctificatis omnibus.

Remittēda iniuria.

Matth. 18.

1. Tim. 6.

Ab hæreſi cauendum.

Matth. 13.

Act. 20.

Hæc cum dixiſſet, poſitis genibus ſuis, quemadmodum ſcriptum eſt, cum lacrymis rurſum orauit, atque conuerſus Barachiam, quem regem deſignarat, omneſque eos qui magiſtratu fungebantur, exoſculatus eſt. Tum verò res lacrymis ſanè digna contigit. Omnes enim ipſum circumſtantes (non ſecus ac ſi hoc dũtaxat viuerent, quòd cum eo eſſent, ac ſimulatque ab eo diſiungerentur, vitam amiſſuri eſſent) quid non dicebant quod ad ciendam miſericordiam pertineret? aut quid relinquebant, quo eorum luctus augeri poſſet? Ipſum exoſculabátur & complectebátur, mentiſq; impotes præ dolore erant. Væ nobis, clamabát, quam graui calamitate opprimimur! Dominum eum appellabant, patrem, ſalutis auctorem, benè de ſe meritum. Per te, inquiebant, Dei cognitionem accepimus, errore liberati ſumus, ab omnibus malis conquieuimus. Quid iam nobis poſt diſceſſum tuum futurum eſt? Quænam mala nos arripient? Hæc cum dicerent, pectora feriebant, eamque quæ eos inuaſerat, calamitatem deplorabant. At ille conſolatoriâ oratione ingentem eorum eiulatum comprimens, illud pollicebatur, ſe (quoniam corpore iam non poterat) ſpiritu cum illis fore. Hoc ſermone habito, ſpectantibus omnibus è palatio excedit: ac ſtatim omnes deſperato reditu eum ſequebantur, atque ex vrbe, vt quam iam conſpicere [illegible] poſſent, profugiebant. Poſteaquam autem e ciuitate egreſſi ſunt, vix tandem atque ægre acriùs eos ipſo admonente, atq; etiam aſperiorem interdum obiurgationem adiungente, ab eo diſtracti ſunt, atque inuiti reuertebantur, identidem oculos reflectentes,

Pauli erat.

[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]s
[illegible] c nox [illegible]ta
[illegible]

[illegible] vi ex a[illegible]llus
[illegible], [illegible]
[illegible] o c[illegible] in [illegible]a-
[illegible] per externa[illegible] [illegible]dem eas,
[illegible] [illegible]c
[illegible] Bar[illegible]m, [illegible] do[illegible]o
[illegible] pau[illegible] [illegible]uſ
[illegible] [illegible]rens, veſtes
[illegible] abijcit, poſtre-
[illegible] [illegible]m egent[illegible] tribuit.
[illegible] modum tum illius tum
[illegible]um pau[illegible]rum precibus Dei
[illegible] [illegible]um [illegible] ac [illegible]uiſſet, eiuſque
[illegible] [illegible]cu[illegible] tamquam [illegible]utis veſti-
[illegible] [illegible]x [illegible] o ſeſe induiſſet, ad o-
[illegible] ex[illegible]t, non panem, non
[illegible] [illegible]uam aliud ex iis, quæ ad
[illegible] [illegible]t, ſecu[illegible] fe[illegible]ns, nul-
[illegible] [illegible]dumentum gerens, præter
[illegible] [illegible]cium, de quo paulò antè
[illegible]. [illegible] nim ſingulari quodam
[illegible], [illegible] diuini immortalis regis Chri-
[illegible] [illegible]cius, toto animo in id quod
[illegible] [illegible]umbebat, totus extra ſe raptus,
[illegible] s immutatus, Deiq́ue charitate
[illegible] [illegible]e correptus. Fortis enim, in-
[illegible] [illegible] lectio. Tantam vide-
[illegible] ex di[illegible]io amore temulentiam
[illegible] xc[illegible]t, tantaq́ue ſiti æſtuabat, inſtar
[illegible] [illegible]s, qui di[illegible]at Quemadmo-
[illegible] [illegible]at ceruus ad [illegible]tes aquarum,
[illegible] t anima mea ad te Deus. Sitiuit
[illegible] mea ad Deum fontem viuum. Et
[illegible] [illegible]modum anima illa, quæ huiuſmo-
[illegible] charitate vulnerata erat, in Cantico can-
[illegible]ru[illegible] ait Vulnerata charitate ego ſum.
[illegible] [illegible]um Oſtende mihi faciem tuam, &
[illegible] me audire vocem tuam, vox enim tua
d[illegible]is, & [illegible]ac[illegible] tua decora.

H[illegible] o[illegible] ſermone præſtantioris pul-
[illegible]s Ch[illegible] deſiderio, tāquam igne
[illegible]an[illegible] [illegible]n pectore accepto, apoſtolorum
c[illegible]s, a[illegible]rum agmina, omnia ea
[illegible] o[illegible] [illegible]atur contempſerunt, at-
[illegible] [illegible]e fl[illegible]xæ & caducæ [illegible]itæ innu-
[illegible] me[illegible]rum & mortis genera præ-
t[illegible]nt, [illegible]næ pu[illegible]hritudinis amore fla-
[illegible] a[illegible]ue ingent[illegible]m Dei Verbi erga
[illegible] am[illegible] um animis ſuis reputantes.
[illegible] [illegible]tus etiā, ac corpo-
re [illegible]m long[illegible] nobiliore
a[illegible] re[illegible]o anim[illegible] prædi[illegible] yit in ſeipſo
[illegible]et, [illegible]a o[illegible]a prorſu[illegible] aſperna-
[illegible] [illegible]tis [illegible]luptates proculcat,

o[illegible] g[illegible] [illegible]manos honores pro
[illegible] d[illegible] [illegible]d[illegible] [illegible]putam [illegible]it,
aranearu[illegible] t[illegible] [illegible]ta ea ex[illegible]timan[illegible] atque
ad o[illegible] d[illegible] & ace[illegible] [illegible]naſticæ [illegible]itæ
ſt[illegible] anim[illegible] ſe[illegible]t[illegible]d[illegible]t, [illegible]lud [illegible]
m[illegible] A[illegible]hæſit anima mea poſt te, *Pſal. 62.*
ô C[illegible] [illegible] ip[illegible] me d[illegible]tera [illegible]ua.

C[illegible] [illegible]unc m[illegible] [illegible] cu[illegible]s à tergo
m[illegible] [illegible]tor[illegible]s, n[illegible] ſolitudine[illegible]
ſe con[illegible] atque caducarum rerum con-
fuſione[illegible], tamquam m[illegible] q[illegible]-
dam [illegible]nam & catena [illegible] [illegible]t, ſpiri-
tu lætabatur, coniect[illegible] in C[illegible]m, cuius
deſiderio ardebat, oculis; ad eum, tamquam
ad præſentem, atque ipſius v[illegible]cem audien-
tem clamab[illegible]t, eumq́ue alloquebatur, his
videlicet verbis vtens: Ne iam, quæſo ô Do-
mine, oculus meus huiuſce vitæ bona vi-
deat; nec præſens vanitas mentem meam à
ſuſcepto itinere abſtrahat: verùm, Domine
mi, oculos meos ſpiritualibus lacrymis im-
ple, greſſuſque meos dirige, famulumq́ue
tuum Barlaam mihi commonſtr[illegible]. Mihi
inquam eum, per quem mihi ſalus parta eſt;
oſtende; vt ſolitariæ ac monaſticæ vitæ ſin-
ceritatem per ipſum addiſcam, ac non ob
hoſtilis belli impetum in fraudem indu-
cat. Da mihi, Domine, viam meam nan-
ciſci, per quam te adipiſcar: quoniam anima
mea tui deſiderio ſaucia eſt: teq́ue ſalutis
fontem ardenter ſitit.

Hæc ſecum perpetuò voluebat, atque ad
Deum loquebatur, per orationem ac ſub-
limiſſimam contemplationem ipſi ſeſe con-
iungens. Atque ita contento greſſu, cœ-
ptum iter exequebatur, ad locum eum, in
quo Barlaam degebat, peruenire conten-
dens. Herbis porrò iis, quæ in deſerto exiſte- *Herbis tantùm victitat.*
bant, alebatur. Neque enim, vt iam à me
commemoratum eſt, præter corpus ac pan-
nos illos quibus indutus erat, quidquam
aliud ſecum ferebat.

Ceterùm cùm exiguum ac nullius om-
nino momenti victum ex herbis ſibi para- *Siti labo-rat.*
ret, aquæ penuriâ prorſus laborabat, quòd
videlicet ſolitudo illa aquæ expers eſſet.
Cum igitur ſole iam ſub meridiem vehe-
menter ardente iter faceret, vehementius
ob æſtum in aridâ regione ſiti flagrabat, at-
que extremâ & grauiſſimâ ærumnâ vexa-
bat[illegible]r. Verum cupiditas naturam vincebat,
ac ſitis ea diuina, quâ afficiebatur, ſitis aquæ
flammam minuebat.

At verò ille boni inimicus & inuidus *Diabolus tentationibus oppugnat.*
diabolus, huiuſmodi animi inſtitutum, at-
que vſque adeò ardentem ipſius erga Deum
charitatem indigniſſimo animo perſpiciens,
multas ipſi in ſolitudine tentationes excita-
bat; regiæ nimirum ipſius gloriæ, ſplendi-

d[illegible] ue [illegible] a [illegible] [illegible] em & æq[illegible] ori [illegible] ans il[illegible] animum pr[illegible]ponens, o[illegible]um a[illegible] x ipſius a[illegible]a pendere: ac r[illegible]liquas deni[illegible]tas hu[illegible]c vitæ oblectation[illegible]s ipſi [illegible] iens. Ac dein[illegible]e virtuti a[illegible]ritate[illegible], atqu[illegible] ing[illegible]ntes [illegible] ſudores ipſi pr[illegible]pon[illegible]at corporis [illegible] be[illegible]c[illegible]tatem & [illegible]nexpertas atque [illegible]ſuetas æ[illegible]s & [illegible]mporis longinqu[illegible]m, ac p[illegible] oppreſſionem, quodque [illegible] ex[illegible] [illegible]ſ[illegible]latio vlla ipſi [illegible]xſpectanda eſſet [illegible] tanti laboris tantæque fatiga[illegible]nis finis. Ac d[illegible]nique [illegible]agen[illegible]m in ipſius animo, quemadmodum quodam loco de magno Antonio proditum eſt, cogitationum puluerem commouebat.

V[illegible] autem ad labefactandum ipſius animi inſtitutum imb[illegible]llem ho[illegible] ſe vidit: Chriſtum e[illegible] ipſe ſibi ob animum proponens, atque ipſius d[illegible]derio inflammatus, ſpeque egr[illegible]e confi[illegible]matus, ac fide ſub[illegible]xu[illegible], [illegible]us in[illegible]nctus & conſ[illegible] pro nihilo ducebat) pudore ſuffuſus eſt, vtpote ad primum, vt dici ſolet, impetum proſtratus. Quapropter alteram viam inire

Vexatur ſpectris. cœpit (multas quippe ipſi vitij ſemitas habet) ac variis ſpectris eum euertere atque in metum conijcere nitebatur. Nonnumquam enim ater ipſi, vt eſt, apparebat: nonnumquam rurſus diſtinctum gladium tenens, in eum impetum faciebat, ſeque eum, niſi quamprimum ab inſtituto reſiliret, percuſſurum minabatur. Quandoque rurſus variarum beſtiarum formam ſubibat, aduerſus ipſum rugiens ac perquam horrendum mugitum & ſtrepitum edens: atque etiam in draconis & aſpidis & reguli formam ſeſe ſubinde immutabat. At præclarus ille ac ſtrenuiſſimus pugil tranquil-

Pſal. 90. lo animo conſiſtebat, vt qui Altiſſimum perfugium ſuum poſuiſſet. Ac mente excubans, peſtiferumque ſpiritum irridens, dicebat: Non me fugit, ô [illegible]mpoſtor, quinam ſis, qui hæc in me excites: nimirum qui iam inde ab initio mortalium generi perniciem molitis, nec vmquam [illegible]probitati ſtudere, ac nocumentum in[illegible]re deſinas. A[illegible] ſanè quàm pulchrè [illegible]bi [illegible]ic habitus quadrat. Nam hoc ipſo quòd beſtias & reptilia imitaris, mentis tuæ feritatem & peruer[illegible]tatem, voluntatiſque ad noxam ac peſtem inferendam promptit[illegible]dinem demonſtras. Q[illegible]id igitur, ô miſ[illegible], e[illegible] a[illegible]gredens, quæ conficere non potes? E[illegible] q[illegible]o e[illegible]m has artes atque hæc ſpe[illegible]a a tua improbitat[illegible] profic[illegible] compen, nul[illegible] iam hunc ſol-

Pſal. 117. licitudine [illegible]. Dominus mi[illegible] adiutor:

&[illegible] deſ[illegible] c[illegible] eos. Et ſ[illegible] a[illegible] & [illegible] di[illegible] e[illegible] a[illegible] a[illegible]c [illegible] po[illegible] [illegible] & d[illegible] C[illegible]r & e ub[illegible] ſ[illegible]e[illegible]mi[illegible]ci, [illegible] er[illegible] anr v a d[illegible]ocin[illegible]

Hac orat[illegible]e vre[illegible] cru[illegible]e [illegible] hoc eſt inu[illegible]s [illegible]ipſum [illegible] m[illegible]ta re[illegible] ſtim[illegible] be[illegible]æ [illegible]pti[illegible] nue[illegible], & [illegible] ſl[illegible]it [illegible] Ipſe au[illegible] Chr[illegible]i pot[illegible] c[illegible] læto an[illegible]o profic[illegible]ce[illegible], Deoq[illegible] a[illegible]t. At e[illegible]m, o[illegible] plu[illegible]æ v[illegible] generis ſerpentes [illegible] ſolitudo illa nutr[illegible]bat [illegible] ipſ[illegible] non iam per inane ſpectrum, ſed re ve[illegible] ipſo cernebantur. Ex quo effici[illegible]batu[illegible], vt metus quidem ac laboris vita plena eſſet: ipſe a[illegible]em v[illegible]mque animo & c[illegible]ati[illegible]ne ſuperaret. Nam & metum [illegible]h[illegible]as, vt Scriptur[illegible] verb[illegible] vrar, foras m[illegible]tt[illegible]a[illegible] & labor[illegible] cupiditas [illegible]euabat. A[illegible] hunc itaque modum cum multis & v[illegible]s calamitatibus & ærumnis per dies haud paucos colluctatus, ad Sennaaritidem ill[illegible]m ſolitudinem, in qua Barlaam habitabat, peruenit. Vbi etiam aquam nactus, ſitis flammam reſtinxit.

Ioſaphat autem biennium integrum in hac vaſtiſſima ſolitudine manſit, huc atque illuc oberrans, nec Barlaamum inueniens: Deo nimirum hic quoq, animi ipſius firmitatem ac ſt[illegible]nui[illegible]em explorante. Ac ſic, ſub dio degens, tum æ[illegible]u conflagrabat, tum [illegible]gore obrigebat, præ[illegible] [illegible]mum illum ſenem velut quemdam ingen[illegible]tis pretij theſaurum quærere numquam intermittens. Multas porrò peſtiferorum ſpirituum tentationes, ac multa prælia [illegible]tinebat, multoſque item labores, ob herbarum, quibus de more victitabat, penuriam perferebat: quoniam ſcilicet has quoque ſolitudo ea, vt q[illegible] æ ſiccitate laboraret, parcè admodum produceret. Verum adamantinus atque in[illegible]ictus ipſi[illegible] [illegible]intus, amore ac deſiderio ardens, huiuſ[illegible]odi moleſtias facilius ferebat, quàm al[illegible] voluptates ferre ſoleāt. Quocirc[illegible] di[illegible]ina ope mi[illegible]me[illegible]ruit: verum [illegible]cundùm dolorum ipſi[illegible] ac [illegible]borum mul[illegible]dinem allatæ à Chr[illegible]o, c[illegible]s cupidit[illegible]te flag[illegible]abat, conſ[illegible]lati[illegible] [illegible] [illegible]ctu quam diu anim[illegible]m ipſius exhi[illegible]ans. Confecto autem bie[illegible] curri[illegible], Ioſaphat quidem perpetuo circum[illegible]at, e[illegible] quem expetebat, [illegible]ærens atque ad [illegible]eum lacrymas fluminis [illegible] p[illegible]ofunden[illegible], meditabatur clamans, O[illegible] Dom[illegible]

Cap. XXXVIII. *Barlaami quærit.* *Pſal. 39.*

illum inquam eum oſtende, qui mihi tui nominis cognitionem, ac tanta bona conceſſit, nec propter peccatorum meorum multitudinem tanto bono me priua: verùm hoc concede, vt & ipſius conſpectu fruar, & idem cum eo religioſæ exercitationis certamen ſubeam.

Dei autem fauore ſpeluncam quamdam inuenit, peruestigata videlicet eorum, qui eò ſe conterebant, ſemitâ: atque monachum quemdam ſolitarium vitæ genus colentem nanciſcitur, eumque maximo cum animi feruore complexus & oſculatus, vbinam Barlaam habitaret, ſciſcitabatur, ſimulque ipſi rerum ſuarum ſtatum expoſuit. Cùm igitur ex ipſo, vbi viri illius quem quærebat domus eſſet, intellexiſſet, eò quàm celerrimè, non ſecùs ac peritiſſimus quiſpiam venator feram nactus, ſe contulit, peragratiſque alterius cuiuſdam ſenis admonitu aliquot paſſuum millibus, lætus ac ſpei robore ſeptus incedebat, æquè nimirum ac puer, qui patrem, quem iampridem non vidit, breui ſe conſpecturum ſperat. Nam cùm diuinus amor animum ſemel obſederit, multò acrior ac feruentior eo eſſe ſolet, qui à naturâ manat.

Diuini amoris vis ac perennitas.

Inuenit Barlaamum.

Aſtat itaque ſpeluncæ foribus, iiſque pulſatis, Benedic, inquiebat, ô pater, benedic inquam. Vt autem Barlaam hac voce audita ex antro egreſſus eſt, eum per ſpiritum agnouit, qui ob admirandam illam mutationem, quâ à priore illo vultu ac florente iuuenilis ætatis pulchritudine demigrarat, ab extremo aſpectu vix agnoſci poterat, vt qui tum ex ſolis æſtu atrorem contraxiſſet, & pilis abundaret, ac genas macie confectas, oculoſque altè depreſſos, & palpebras lacrymarum fluentis vndique attritas, atque ingenti famis afflictione peruſtas haberet. At verò Ioſaphat ſpiritualem patrem ſtatim agnouit, vtpote iiſdem oris lineamentis præditum. Confeſtim itaque ſenex verſus Ortum ſtans, Deo precem cum gratiarum actione coniunctam adhibuit. Dictoque Amen, in mutuos amplexus ſtatim ruerunt, diuturnam cupiditatem ſine vllâ ſatietate explentes.

Barlaam illi benè precatur.

Cùm autem abundè ſeſe complexi fuiſſent, atque conſultaſſent, ſedentes inter ſe colloquebãtur. Ac ſermonem exorſus Barlaam, his verbis vſus eſt: Præclarè feciſti, qui huc veneris, dilecte fili, fili inquam Dei, ac cæleſtis regni heres per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, quem dilexiſti, atque caducis & fragilibus bonis non abs re chariorem habuiſti: ac prudentis & ſapientis mercatoris inſtar omnibus facultatibus vendi-

Matth. 13.

tis, margaritam pretium omne ſuperantem emiſti, ac theſaurum qui ſurripi non poſſit, in agro mandatorum Domini abſconditum nactus, omnia dediſti, nec rei vlli ex iis, quæ iam iamque effluxuræ ſunt, pepercisti, quò agrum illum tibi comparares. Det tibi Dominus pro fluxis & caducis æterna, pro iis quæ interitui obnoxia ſunt, ea in quæ nec interitus nec vetuſtas cadit.

Velim autem mihi dicas, chariſſime, quonam pacto huc acceſſeris, quique poſt diſceſſum meum rerum tuarum ſtatus fuerit, atque ruúſne pater Deum norit, an verò nunc quoque eâdem, quâ priùs, dementiâ abreptus, à dæmonum fraude atque impoſturâ captiuus abducatur. Hæc percontante Barlaamo, Ioſaphat altiùs repetito ſermone, quænam ſibi poſt ipſius digreſſum contigiſſent, quamque proſperum rebus curſum Dominus ad id vſque tempus, quo rurſum inter ſe conueniſſent, tribuiſſet, ſigillatim expoſuit.

Narrat patris conuerſionem.

Senex itaque hæc audiens, voluptate ſimul atque admiratione affectus eſt, calenteſque lacrymas mittens, dicebat: Gloria tibi ſit Deus noſter, qui tui amore præditis ſemper præſtò es, atque ipſis opitularis. Gloria tibi Chriſte, Rex omnium ac Deus optime, quoniam benigna tua voluntas ita tulit, vt ſemen illud, quod in ſerui tui Ioſaphat animum iecisti, centuplicatum fructum afferret, te videlicet, animarum noſtrarum agricolâ & Domino dignum. Gloria tibi Paraclete bone ac ſanctiſſime Spiritus: quoniam quam tu ſanctis tuis apoſtolis gratiam tribuiſti, hanc etiam huic impertiendam duxiſti: atque ingentem hominum multitudinem ipſius operâ ſuperſtitioſo errore liberaſti, ac verâ Dei cognitione illuſtraſti.

Ad hunc modum Deo ab vtroque gratiæ agebantur: ipſiſque ita inter ſe colloquentibus, ac Dei gratiâ exultantibus, affuit veſpera. Proinde ad orationem conſurgentes, conſuetum precationum penſum perſoluerunt. Ac poſteà, cùm cibo recreandum corpus eſſet, Barlaam magnificam menſam appoſuit, ſpiritualibus videlicet epulis confertam, eius autem conſolationis, quæ ſenſibus percipitur, quàm minimum ſanè participem. Cruda enim dumtaxat olera erant, ipſiuſmet manibus conſita & exculta, palmæque perpaucæ, quæ in eâ ſolitudine inueniebantur, ac denique ſilueſtres herbæ. Cùm igitur gratias Deo egiſſent, appoſitiſque epulis corpus refeciſſent, atque aquam e propinquo fonte bibiſſent, ei rurſum, qui manum aperit, & implet omne animal benedictione, gratias egerunt. Ac deinde

Barlaam abſtinentia & ciborum delectus.

Pſ. 144.

Vigiliæ, & nocturnæ orationes.

deinde conſurgentes, poſteaquam nocturnas preces abſoluerunt, ſpirituale colloquium inierunt, ſalutares ac cæleſti ſapientiâ plenos ſermones per totam noctem contexentes, quoaduſque auroræ exortus ad conſuetarum rurſus orationum memoriam ipſos reuocaret.

Studium virtutis.

Manſit autem ad hunc modum diuturno tempore cum Barlaamo Ioſaphat, admirabilem hanc atque humanâ conditione præſtantiorem vitam colens, ac tamquam patrem & præceptorem cum omni obedientiâ & humilitate ipſum ſequens: ſic nimirum, vt ad omne virtutis ſtudium exerceretur, atque quonam pacto cum ſpiritualibus & inuiſibilibus ſpiritibus luctandum eſſet, edoceretur. Ex quo illud conſecutus eſt, vt vitioſas omnes affectiones extingueret, carniſque affectum ſpiritui, non ſecùs ac ſeruum domino, ſubiiceret, deliciarum omnium animiq́ue remiſſionum obliuione caperetur, ſomno tamquam improbo mancipio imperaret. Atque, vt breui perſtringam, tanto ſtudio in ſolitariæ vitæ certamen incumbebat, vt ipſe quoque Barlaam, qui permultum temporis in eâ contriuerat, miraretur, ipſiuſque acrimoniæ concederet. Tantulum enim duri illius atque conſolatione carentis cibi admittebat, vt vitam dumtaxat toleraret, nec committeret, vt per vltrò accerſitam mortem præmiis iis ſeſe orbaret, quæ virtutum cultui ac ſtudio tribuuntur. Sic autem naturam nocturnis excubiis ſubiiciebat, ac ſi nullâ omnino carnis & corporis parte conſtaret. Oratio porrò perpetuum ipſius ſtudium erat: vniuerſumq́ue vitæ tempus in ſpiritualibus ac cæleſtibus contemplationibus inſumebatur; adeò vt nec horam vnam, imò nec vllum omnino temporis punctum, ex quo in eâ ſolitudine habitauit, deperderet. Ac ſanè hoc demum verè monaſtici ordinis munus eſt; numquam à ſpirituali opere vacuum inueniri. Quod quidem generoſus ille & expeditus cæleſtis itineris curſor egregiè præſtitit, atque animi ſui ardorem ab initio ad extremum vſque perpetuò conſeruauit, aſcenſiones in corde ſemper diſponens, ac de virtute ad ſublimiorem virtutem tranſiliens, deſideriumq́ue deſiderio, ac ſtudium ſtudio indeſinenter adiungens: quoad tandem ad ſperatam & expetitam beatitudinem peruenit.

Verum monachi munus in quo ſitum ſit. *Pſal. 83.*

CA. XXXIX

Cùm itaque hoc pacto Barlaam & Ioſaphat vnà verſarentur, ac pulchro inter ſe certamine contenderent, ab omni curâ & huiuſce vitæ perturbatione immunes, mentemq́ue ab omni confuſione puram ac ſeiunctam habentes, poſt multos ab ipſis pietatis cauſsâ ſuſceptos labores, quodam die ſenex accerſito ſpirituali filio, quem per Euangelium genuerat, huiuſmodi ſpiritualem ſermonem aggreſſus eſt:

Iam pridem, ô amice Ioſaphat, te in hac ſolitudine habitare oportebat, atque hoc mihi oranti Chriſtus de te pollicitus fuerat, fore, vt te ante extremum vitæ diem viderem. Vidi itaque quemadmodum cupiebam: vidi inquam te à mundo & mundi rebus auulſum, ac Chriſto minimè dubio ac vacillanti animo coniunctum, atque ad perfectam plenitudinis ipſius menſuram progreſſum. Nunc igitur, quandoquidem mortis meæ tempus inſtat, atque collactanea & mihi ęqualis ea cupiditas, quæ vt cum Chriſto eſſem, ſemper me tenuit, iam expletur, tu quidem corpus meum terrâ conde, pulueriq́; puluerem redde. Pòſt autem ipſe in hoc loco hære, ſuſceptum ſpiritualis vitæ genus perſequens, meæq́ue tenuitatis memoriam retinens. Vereor enim ne tenebroſum dæmonum agmen animo meo propter ignorantiarum mearum multitudinem impedimentum afferat.

Mortem prædicit. *Timet purgatorium, ideò petit preces.*

Tu verò, fili, ne religioſæ exercitationis laborem metuas, neque ad temporis longitudinem ac dæmonum inſidias elangueſcas: quin potiùs ipſorum imbecillitatem, Chriſti virtute communitus, audax irride: ad laborum autem duritiam, ac temporis diuturnitatem animo ita comparato eſto, tamquam quotidie diſceſſum è vitâ exſpectans, atque eumdem diem tibi vitæ monaſticæ, tum initium tum finem eſſe exiſtimans. Sic ſemper ea quæ à tergo ſunt, obliuiſcens, atque ad ea quæ à fronte ſunt, teipſum extendens, ad deſtinatum perſequere, ad brauium ſupernæ vocationis Dei in Chriſto Ieſu, quemadmodum ſanctus Apoſtolus his verbis hortatur: Non deficiamus: ſed licet is qui foris eſt homo noſter corrumpatur, tamen is qui intus eſt, renouatur de die in diem. Nam quod momentaneum eſt & leue tribulationis noſtræ, ſupra modum in ſublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis quæ videntur, ſed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia ſunt, quæ autem non videntur, æterna.

Mortis memoriam illi inculcat. *Philip. 3.* *2. Cor. 4.*

Hæc cum animo tuo reputans, vir chariſſime, viriliter age & confortare, atq; vt egregius miles, id da operam, vt ei qui te militem ſcripſit, placeas; nec quamuis imbecillitatis ac languoris cogitationes improbus ille ſpiritus tibi immittat, inſtitutique tui neruos frangere ac debilitare ſtudeat, ipſius inſidias pertimeſcas, illud Domini præceptum

Pſal. 26. *2. Tim. 2.*

ceptum cogitans, in mundo preſſuram habebitis: ſed confidite, ego vici mundum. Ioan. 16.
Quocircà gaude in Domino ſemper, quoniam ipſe te elegit, atque à mundo ſeiunctum ante faciem ſuam poſuit. Ipſe autem, qui te vocatione ſuâ ſanctâ vocauit, propè eſt ſemper. Nihil itaque ſollicitus ſis, ſed in omni oratione atque obſecratione cum gratiarum actione petitiones tuæ innoteſcant apud Deum. Philip. 4. Ipſe enim dixit: Non te deſeram, nec derelinquam. Hæc itaque in vitæ duritiâ ac religioſæ exercitationis vilitate tecum ipſe reputans, in animi voluptate verſare, Domini Dei noſtri memoriam retinens. Pſal. 76. Memor enim, inquit, fui Dei, & delectatus ſum.

Remedium aduerſus vanam gloriam. Cùm autem rurſum aduerſarius aliud in te belli genus excogitauerit, ſublimes nempe atque arrogantes cogitationes proponens, regniq́ue terreni gloriam quam reliquiſti, ceteraque quæ in mundo ſunt, tibi in oculis collocans, ſalutiferam doctrinam clypei inſtar obtende, dicentem: Luc. 17. Cùm feceritis omnia, quæ præcepta ſunt vobis, dicite: Serui inutiles ſumus: quoniam id quod facere debuimus, fecimus. Et quidem quis noſtrûm debitum illud, quo eam ob cauſſam Domino obſtricti ſumus, 2. Cor. 8. quòd cùm diues eſſet, propter nos egenus factus eſt, vt nos eius paupertate diuites eſſemus, & qui à perpeſſione immunis erat, vt vitioſis affectionibus nos liberaret, cruciatus ſubiit, perſoluere poteſt? Quod enim beneficium eſt, ſeruum eadem perpeti, quæ Dominus perpeſſus ſit? Atqui nos permultùm ab ipſius cruciatibus remoti ſumus. Hæc tecum reputa, 2. Cor. 10. cogitationes deſtruens, & omnem altitudinem extollētem ſe aduerſus ſcientiam Dei, & in captiuitatem redigens omnē ſenſum in obedientiam Chriſti. Philip. 4. Et pax Dei, quę exuperat omnem ſenſum, cuſtodiat cor tuum, & cogitationes tuas in Chriſto Ieſu.

Hac oratione à Barlaamo habitâ, Ioſaphat infinitam vim lacrymarum profudit, ſic nempe, vt tamquam ex vberrimo fonte ſcaturiētes, ipſum prorſus, ac terram in quâ ſedebat, proluerent. *Cum illo mori deſiderat.* Atque ipſe, huiuſmodi diſſidium deplorans, perquam ardenter ab eo contendebat, vt poſtremi illius itineris comitem ſe adhiberet, nec poſt ipſius diſceſſum in mundo iam remaneret, his verbis vtens: Ecquid, ô pater, tui dumtaxat, ac non proximi rationem habes? Quonam autem modo hac in re perfectæ charitatis officio fungeris (pro eo atque à Chriſto dictum eſt, Math. 19. & 22. Diliges proximū tuum ſicut te ipſum) cùm tu quidem ad requiem pergas, me autem in oppreſſione atque ærumna relinquas, ac priuſquam in religioſæ vitæ certaminibus, vt par eſt, exercitatus ſim, variaſq́ue hoſtium inſidias compertas habeam, ad ſingularem pugnam cum ipſis ineundam me obiicias? Ex quo quidnam aliud contingere poteſt, niſi vt veteratoriis ipſorum artibus proſternar, atque vt imperitis ac timidis gladiatoribus vſu venire ſolet, ſempiternam animæ mortem oppetam? At Dominum, quæſo, roga atque obſecra, vt me quoq; tui è vita diſceſſus ſocium adſciſcas, id vt facias, per eam ipſam ſpem quam habes, fore vt laboris mercedem percipias, te obteſtor. Hoc, inquam, à Deo precibus contende, vt ne vnicum quidem diem poſt tuum diſceſſum in hac vitâ peregriner, atque in denſiſſimâ hac ſolitudine oberrem.

Hæc cùm Ioſaphat plorans diceret, ſenex placidè ac leniter ipſum reprimens, *Conſolatur Ioſaphat.* Dei iudiciis, inquit, quæ mentis humanæ captum excedunt, obluctari minimè debemus. Nam ego, cùm de hac re multas ad Deum preces fudiſſem, eumq́ue cui nulla vis afferri poteſt, velut per vim adigere tentaſſem, vt ne inter nos diſiungeremur, ab ipſius bonitate hoc didici, minimè tibi nunc conducibile eſſe carnis onus abiicere, verùm in religioſâ exercitatione tamdiu permanere, quoad ſplendidiorem coronam tibi texueris. Nondum enim pro eâ, quæ tibi parata eſt, mercede ſatis decertaſti: verùm paulùm adhuc labores oportet, vt lætus in Domini tui gaudium intres. Nam ego quidem iam penè centenarius, annos quinque & ſeptuaginta in hac ſolitudine confeci. Tibi verò, etiamſi non tanta temporis mora futura eſt, at certè ad id ſpatium, vt iubet Dominus, propius accedas neceſſe eſt: quò iis nullâ ex parte inferior ſis, qui diei & æſtus pondus pertulerunt. Math. 20. Quapropter, ô amice, quæ à Deo decreta ſunt, prompto ac lubenti animo accipe. Nam quæ ipſe decreuit, quis tandem mortalium diſſipare queat? Atque ipſius gratiâ conſeruatus, tolerantiam præſta.

Illud etiam cura, vt aduerſus inimicas cogitationes animo excubes, ac mentis puritatem, *Mentis puritati ſtudendum.* non ſecùs ac quemdam ingentis pretij theſaurum, ſaluum & incolumem ſerues, ad ſublimiorem actionem & contemplationem in dies teipſum proueħēs: vt illud in te impleatur, quod Dominus amicis ſuis promiſit, his verbis vtens: Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit, & Ioan. 14. Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus. Hęc, ac multò his plura ſanctiſſima illa anima, ac theologicâ linguâ digna locutus ſenex, mœrentem ipſius animum leniuit. Deinde ad quoſdam fratres, longo interuallo ab

ab ipſo diſſitos, eum amandat, vt ea, quæ ad ſacroſanctum ſacrificium conficiendum accommodata erant, afferret. Et quidem Ioſaphat præcinctus veſtibus quàm celerrime hoc miniſterium exequitur: verebatur enim ne abſente Barlaam debitum naturæ munus perſolueret, ac Domino ſpiritum reddens, graue ſibi detrimentum inferret, ſiquidem & verborum, & extremarum allocutionum & orationum ipſius expers fuiſſet.

Adfert neceſſaria ad ſacrificium.

Cùm igitur longinquum illud iter fortiſſimo animo confeciſſet, atque ea quæ ad ſacroſanctum ſacrificium opus erant, attuliſſet, diuiniſſimus Barlaam incruentum ſacrificium Deo obtulit perceptiſque Chriſti ab omni labe puris myſteriis, ac Ioſaphato item impertitis, ſpiritu exultauit, ſumptoque de more cibo, ſalutaribus rurſum ſermonibus ipſius animum alere cœpit, his verbis vtens: Non iam, chariſſime fili, nos in hac vitâ eadem domus ac menſa coniunget: iam enim vltimam patrum meórum viam ingredior. Quocircà tibi faciendum eſt, vt per mandatorum diuinorum obſeruationem, atque in hoc loco ad extremum vſque vitæ diem commorationem, tui erga me amoris ſpecimen exhibeas; ſic nimirum vitæ tuæ rationes inſtituens, quemadmodum didiciſti, nec vmquam abiectæ atque ignauæ animæ meæ memoriam intermittens. Multùm itaque vale, atque in Chriſto delectare, atque exulta, quoniam terrena & interitui obnoxia cum ſempiternis & ab interitu alienis bonis commutaſti; ac propinqua eſt operum tuorum merces, ac iam iamque adeſt, qui mercedem refert. Qui quidem ad inſpiciendam eam vineam, quam excoluiſti, veniet, tibíque pro eâ excultâ mercedem ampliſſimam præbebit. Fidelis enim ſermo, vt clamat diuinus Paulus apoſtolus, atque omni acceptione dignus: Si commorimur, & conuiuemus: ſi ſuſtinemus, & conregnabimus, in ſempiterno illo ac finis experte regno incomparabili luce colluſtrari, atque verè beatæ ac principis Trinitatis illuminatione donati. Hæc Barlaam ad veſperam vſque, ac per totam etiam noctem, Ioſaphato loquebatur effuſiſſimè, lacrymanti, atque huiuſmodi diſiunctionem ægerrimo animo ferenti. Iam autem lucente die manus atque oculos in cælum ſuſtulit, Deoque gratias reddens, hoc ſermone vſus eſt:

Barlaam Miſſam celebrat.

Commendat iterùm ſuam animam.

2. Tim. 2.

Meritum & merces.

Domine Deus meus, qui vbique præſens es, atque omnia imples, gratias tibi ago, quoniam humilitatem meam reſpexiſti, atque hoc mihi conceſſiſti, vt in orthodoxâ tuâ fide, & mandatorum tuorum viâ, huiuſce peregrinationis curſum abſoluerim. Ac nunc, optime Domine, atque ad miſericordiam propenſiſſime, in æterna tabernacula tua me recipe: nec ea memoriâ retine, quæ vel ſciens vel inſciens in te peccaui. Conſerua autem etiam fidelem hunc ſeruum tuum, cui me inutilem famulum tuum præeſſe voluiſti. Ab omni vanitate atque aduerſarij vexatione ipſum exime: illudque effice, vt nodoſiſſimis iis laqueis, quos diabolus ad eorum omnium quibus ſalus cordi eſt, offenſionem expandit, ſublimior exiſtat. Omnem impoſtoris potentiam, omnipotens Deus, à ſerui tui facie dele: atque eas ipſi vires affer, vt peſtiferum hoſtis animarum noſtrarum caput proculcet. Spiritus tui ſancti gratiam ex alto in eum demitte, atque ad inuiſibiles conflictus robur ipſi adde, vt victoriæ coronam à te conſequatur, ac nomen tuum, ô Pater, ac Filij tui, & Spiritus ſancti, in ipſo celebretur: quoniam te decet laus & gloria in ſæcula, Amen.

Oratio Barlaam morientis. Pſal. 50.

Hac precatioue habitâ, cùm paterno affectu Iuſaphatum complexus, atque oculo ſancto exoſculatus fuiſſet, ac ſeſe crucis ſigno muniiſſet, pedeſque extuliſſet, ingenti lætitiâ perfuſus, non ſecùs ac ſi amici quidam acceſſiſſent, ad beatum iter, atque ad recipienda beatæ illius vitæ præmia profectus eſt, ſenex planè, ac ſpiritualium dierum plenus.

Muniens ſe cruce moritur.

CAP. XL.

Ioſaphat antem ſummâ cum veneratione atque eiulatu patrem complexus, lacrymiſque abluto ipſius corpore, atque aſpero illo cilicio, quod ab eo in aulâ acceperat, inuoluto, conſuetos pſalmos recitat, per totum diem ac totam noctem ſimul & canens, & pretioſum beati viri corpus lacrymis rigans. Poſtridie autem effoſſo iuxta ſpeluncam ſepulchro, ac ſacro corpore reuerenter admodum geſtato, ſpiritualem patrem egregius & chariſſimus filius inhumauit, ardentiuſque animo inflammatus, atque ad orationem ſeipſum quàm maximè contendens, his verbis vſus eſt:

Ioſaphat ſuper corpus pſalmos recitabat.

Domine Deus meus exaudi orationem meam quâ clamaui ad te, miſerere mei, & exaudi me, quoniam te ex animo quæro: exquiſiuit te anima mea, ne auertas faciem tuam à me, & ne declines in irâ à ſeruo tuo. Adiutor meus eſto, ne derelinquas me, neque deſpicias me Deus ſalutaris meus. Quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me: tu autem Domine aſſumpſiſti me. Legem pone mihi Domine in viâ tuâ, & dirige me in ſemitam rectam propter inimicos meos. Ne tradideris me in animas tribulantium me, quoniam in te proiectus ſum

Oratio Ioſaphat ad Deum. Pſal. 26.

ſum ex vtero. De ventre matris meæ Deus meus es, ne diſceſſeris à me. Quoniam præter te non eſt mihi adiutor. In miſerationum tuarum abyſſo ſpem animæ meæ defixi. Vitam meam guberna, qui res omnes conditas ſapientiæ prouidentiâ, omni ſermone præſtantiori, moderaris. Et notam fac mihi viam, in quâ ambulem: atque vt bonus ac benignus Deus, per famuli tui Barlaam preces ac ſupplicationes me ſerua, quoniam tu Deus meus es, ac te glorifico Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum in ſæcula, Amen. Hac oratione perfunctus, iuxta ſepulchrum flens conſedit, ac ſedens obdormiuit. Atque formidandos illos viros, quos prius conſpexerat, ad ſe venientes, ſeque ad maximum illum & admirandum campum ducentes, atque in illuſtriſſimam illam ac ſplendidiſſimam ciuitatem introducentes, intueri ſibi viſus eſt. Cum autem ipſe portam ingrederetur, alij ipſi obuiàm fuerunt, ingenti lumine perfuſi, coronaſque eiuſmodi pulchritudine collucentes, quæ nulla oratione exprimi poſſit, & quales numquam mortales oculi conſpexerunt, manibus tenentes. Percontante autem Ioſaphat, Cuiuſnam eſſent ſplendidiſſimæ illæ coronæ quas perſpiceret: Tua quidem vna eſt (reſponderunt illi) tibi ob multas eas animas, quibus ſalutem attuliſti, confecta: nunc vero ob religioſæ vitæ exercitationem, cui das operam, ſtudioſiùs & accuratius adornata: ſi quidem ſtrenuo animo eam ad extremum vſque peragraris. Altera autem tua quoque ipſa eſt: verum patri tuo, qui ab improbâ viuendi ratione operâ tuâ deflexit, ſinceroque animo reſipuit, ac ſeſe ad Dominum conuertit, eam præbeas oportet: Ioſaphat autem eam rem moleſtè ferre videbatur. Et qui fieri poteſt (inquiebat) vt pater meus vnius dumtaxat pœnitentiæ gratia, paria mihi, qui tot ac tantos labores exantlaui, beneficia conſequatur? Hæc vt dixit, Barlaamum confeſtim ſibi videre viſus eſt, velut probris ſe inſectantem, ac dicentem: Hi ſunt, ô Ioſaphat, ſermones mei, quos quondam ad te habui: nimirum fore, vt cum ad ingentes opes perueniſſes, non iam liberalis ac profuſus eſſes: ac tu ob id verbum ancipiti animo eras. Nunc autem quonam pacto parem tibi honore patrem eſſe moleſtè tuliſti, ac non potiùs hoc nomine lætitiam animo concepiſti, quoniam multæ tuæ pro eo fuſæ preces exauditæ ſunt? Ioſaphat autem pro eo ac ſolebat, ad eum dixit: Ignoſce pater, ignoſce. Vbinam autem habites, fac intelligam. Tum Barlaam: In hac pulcherrimâ atque ingenti ciuitate domicilium nactus ſum, in medio vrbis vico, immenſo lumine coruſcanti. Rurſum autem Ioſaphat ſibi cum eo agere videbatur, vt ab eo in ipſius tabernaculum abduceretur, comiterque hoſpitio exciperetur. Ille autem nondum tempus adeſſe reſpondit, vt ad illa tabernacula veniret, quippe qui corporis ſarcinâ adhuc premeretur. Quòd ſi forti animo, inquit, in ſancto vitæ genere, velut tibi mandaui, perſtiteris, aliquanto poſt venies, atque eadem tabernacula & eamdem lætitiam ac gloriam conſequêris, mecumque in ſempiternum eris. Experrectus autem Ioſaphat, animum illâ luce atque omni ſermonis facultate ſublimiori gloriâ perfuſum adhuc habebat: ac multâ cum admiratione, ad grati animi ſignificationem Deum laudibus efferebat.

Manſit autem ad extremum vſque verè angelicam in terrâ vitam ducens, ac duriori religioſæ exercitationis genere poſt ſenis diſceſſum vtens. Nam cùm anno ætatis vigeſimo quinto regnum terrenum reliquiſſet, monaſticæque vitæ certamen ſubiiſſet, quinque & triginta annos in vaſtiſſimâ eâ ſolitudine, perinde ac ſi nullâ carnis parte conſtaret, humanâ conditione ſublimiorem vitam egit: ſic nempe, vt multas quidem hominum animas à peſtifero ſerpente prius abſtraxerit, Deoque integras & incolumes ſeruauerit, eaque in re apoſtolicam gratiam conſecutus ſit, animique etiam inductione martyr extiterit, ac Chriſtum in regum ac tyrannorum oculis & aſpectu fidenti animo confeſſus ſit, vocaliſſimumque ipſius maieſtatis præconem ſeſe præbuerit: multoſque rurſum prauos ſpiritus in ſolitudine profligarit, omneſque Chriſti vi ac potentiâ ſuperarit, cæleſtiſque beneficij atque gratiæ vberrimè particeps factus ſit. Vnde etiam animi oculum ab omni terrenâ caligine purum habebat, ac futura tamquam præſentia proſpiciebat, Chriſtuſque ipſi rerum omnium inſtar erat, Chriſtum expetebat, Chriſtum non ſecùs ac præſentem cernebat, Chriſti pulchritudinem numquam non intuebatur: iuxta illud Prophetæ: Prouidebam Dominum in Pſal. 15.
conſpectu meo ſemper, quoniam à dextris eſt mihi, ne commouear. Ac rurſum: Ad- Pſal. 26.
hæſit anima mea poſt te, me ſuſcepit dextera tua. Etenim re verâ ipſius anima poſt Chriſtum adhæſit, firmiſſimo nexu ipſi copulata. Neque enim ab admirandâ illâ operatione deſciuit, nec religioſæ ſuæ exercitationis regulam immutauit. Quin potiùs ab initio ad finem vſque, atque ab ineunte ætate vſque ad tam prouectam ætatem eamdem animi alacritatem retinuit:

XXXV. annos egit in ſolitudine Ioſaphat.

f imò,

imò, vt rectius loquar, ad ſubliniiorem quotidie virtutem proceſſit, ac puriorem diuino beneficio contemplationem conſecutus eſt.

Mors Ioſaphat.

Denique cùm ad hunc modum vixiſſet, & vſque adeò dignam vocatione ſuâ operam ei à quo vocatus fuerat reddidiſſet, mundumq́ue ſibi ipſi, ac ſeipſum mundo crucifixiſſet, ad Deum in pacis in pace migrat, atque ad Dominum, cuius perpetua cupiditas eum tenuerat, proficiſcitur, vultuiq́ue Domini purè ac ſine vllius rei interpoſitu apparet, eaq́ue iam ipſi præparatâ gloriæ coronâ exornatur, idq́ue diuinitus conſequitur, vt Chriſtum cernat, cum Chriſto ſit, Chriſti pulchritudine perpetuò exultet, in cuius manus commendata anima, ad viuorum regionem tranſiit, vbi epulantium ſonus, vbi lætantium habitatio eſt. *Pſal. 41.*

Præclarum autem ipſius corporis vir quidam ſanctus, qui non longe ab eo habitabat, quique iter ipſi ad Barlaamum priùs commonſtrarat, diuino quodam admonitu, eâ ipsâ hora, quâ morte functus eſt, affuit, eo ſacroſanctis cantibus ornato, profuſiſq́ue lacrymis, quæ ipſius erga Ioſaphat amoris indices eſſent, aliiſq́ue omnibus rebus, quæ apud Chriſtianos in more atque inſtituto poſita ſunt, confectis atque abſolutis, in patris Barlaami monumento eum condidit. Par ſiquidem erat, vt quorum animæ in perpetuum ſimul futuræ erant, eorum etiam corpora coniungerentur.

Cum Barlaam ſepelitur.

Per viſionem hæc in Indiâ iubentur nũtiari.

Cuiuſdam autem formidandi viri, qui id in ſomnis ſeriò imperabat, monachus ille qui ipſum funere extulerat, obtemperans, in Indiæ regnum ſe confert, regemq́ue Barachiam conueniens, de omnibus Ioſaphati rebus certiorem ipſum facit. Ille autem nullâ interpoſitâ morâ cum ingenti populi multitudine iter init, atque ad ſpeluncam tandem peruenit, ac ſepulcrum intuetur, illicq́ue calentiſſimis lacrymis fuſis integumentum tollit, cernitq́ue Barlaamum & Ioſaphat membra compoſito habitu ſita habentes, corporaque nihil à priſtino colore immutata, verùm integra & prorſus incolumia, vnà cum indumentis.

Corpora integra rex Barachias in patriam transfert.

Hæc igitur ſacroſanctarum animarum tabernacula, ſuauiſſimum odorem emittentia, nec fœdi quidquam exhibentia, præclaris loculis impoſita, rex in patriam ſuam transfert.

Vt autem ea res ad plebis aures peruenit, innumerabilis multitudo ex omnibus vrbibus ac finitimis locis ad beatorum illorum corporum conſpectum & adorationem confluxit. Vbi etiam ſacroſanctis hymnis eorum cauſsa decantatis, copioſiſq́ue lampidibus accenſis, apte illic quiſpiam ac perquàm accommodate dixiſſet, Lumina circa luminis filios & heredes. Luculenter autem ſimul ac magnifice in eâ eccleſia, quæ ab ipſis fundamentis à Ioſaphat extructa fuerat, eorum corpora côndita ſunt.

Cum honore ſuſcipiuntur.

Multa miracula in tranſlatione & depoſitione Sãctorum.

Multa porrò miracula, morborumq́ue depulſiones, tum in corporum tranſuectione, tum in eorum inhumatione, tum etiam poſteris temporibus, Dominus per pios famulos ſuos effecit. Viditq́ue rex ac vulgus omne virtutes eas quæ per ipſos edebantur. Ac plerique è finitimis nationibus infidelitatis ac ignorationis Dei morbo laborantes, per ea ſigna, quæ in monumento fiebant, ad fidem acceſſerunt. Atque omnes qui ipſius Ioſaphat vitam ad Angelorum imitationem expreſſam, atque à teneris vnguibus ardentem ipſius erga Deum amorem cernentes atque audientes, admiratione corripiebantur, Deum in omnibus celebrantes, qui ſe amantibus opem & auxilium numquam ferre deſinit, eoſq́ue ampliſſimis beneficiis remuneratur.

Hic præſentis libri finis eſt, quem pro meâ virili conſcripſi, quemadmodum à præclaris viris, qui mihi hæc haud falsò tradiderunt, accepi. Vtinam autem vos, qui hanc animis vtilem hiſtoriam legitis atque auditis, ad eorum partem adſciſcamini, qui Deo vitæ ſuæ rationes probauerunt, per orationes & interceſſiones beatorum virorum Barlaam & Ioſaphat, de quibus hæc hiſtoria contexta eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro, quem decet honor, imperium, maieſtas & magnificentia, cum Patre & Spiritu ſancto, nunc & ſemper in ſæcula ſæculorum, Amen.

Interceſſio Sanctorũ.

NOTA-

NOTATIO.

1 VITA.] *De hiſtoriâ hac placet Illuſtr.mi Cardinalis Bellarmini iudicium: qui libro de Script. Eccleſ. in Ioanne Damaſceno ita diſquirit: Dubitatio exiſtit, an hæc narratio ſit vera hiſtoria, an potiùs compoſita ad erudiendos nobiles adoleſcentes, qualis eſt Vita Cyri apud Xenophontem. Ceterùm veram hiſtoriam eſſe conſtat ex eo, quòd S. Ioannes Damaſcenus in fine hiſtoriæ inuocat ſanctos Barlaam & Ioſaphat, quorum res geſtas ſcripſerat; & Eccleſia Catholica in Martyrologio deſcriptos veneratur die* XXVII. *Nouembris eoſdem ſanctos Barlaam & Ioſaphat.*

Billius interpres ita ratiocinatur: Quod ad ipſam hiſtoriæ veritatem attinet, ob quaſdam cauſſas, quas nihil hoc loco commemorare attinet, videri fortaſſe nonnullis potuiſſet, hoc opus non tam veram hiſtoriam eſſe, quàm ſub hiſtoriæ ſpecie tacitam vitæ monaſticæ atque ad Chriſtianam perfectionem exactæ collaudationem: niſi auctor ſub finem eam ſe ab hominibus à mendacij crimine alienis accepiſſe teſtaretur. Et ergo, præſertim aſſeuerantis, diffidere, hominis eſſe mihi videretur, plus ſuis ſuſpicionibus, quàm Chriſtianæ charitati, quæ omnia credit, tribuentis.

Ego vix dubito, quin totius hiſtoriæ fundamentum verum ſit. Fortè diſputationes quædam de quibuſdam fidei myſterijs ab auctore vel additæ, vel dilatatæ. Nam qui potuit Ioſaphat, recèns ad fidem conuerſus, tot Scripturæ locis ſe communire, qui nunquam ea legerat?

Habes totam hanc Vitam & hiſtoriam apud Vincentium in Spec. hiſtor. lib. XV. *per capita* LXIV. *diſtinctam qui antiquam verſionem paululùm contraxit.*

Magis contraxit Petrus in Catalogo Sanctorum lib. X. *cap.* CXIV. *Habes integram ex antiquâ verſione in Vitis Patrum ex Colonienſi editione, & apud Lipomanum tom.* V.

2. BARLAAM, &c.] *Martyrologium Romanum* XXVII *Nouembris:* Apud Indos Perſis finitimos, ſanctorum Barlaam & Ioſaphat, quorum actus mirandos S. Ioannes Damaſcenus conſcripſit. *Florarium SS. manuſcrip.* XXIX. *Septembris:* Ioſaphat regis & confeſſoris. & XXVII. *Decembr.* Ioſaphat regis & eremitæ anno ſalutis CCCLXXXIII. *Quam ætatem vnde Florarium hauſerit, neſcio. Menæa quoque ſolius Ioſaphat meminêre* XXVI. *Auguſti:* Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ ἅγιος Ἰωάσαφ ὁ βασιλεύς.

3. IOANNE DAMASCENO.] *Ioannem Damaſcenum Vitæ huius ſeu hiſtoriæ auctorem eſſe, his rationibus tuetur Billius:*

Primò, Quia Trapezuntius vir natione Græcus, & magni non inter ſuos tantùm, ſed etiam inter noſtros nominis, non alium quàm Damaſcenum eius auctorem protulit.

Secundò, Ipſa phraſis, reliquis ipſius operibus quàm ſimillima, Damaſcenum auctorem teſtatur.

Tertiò, Ad eam opinionem confirmandam illud mihi magni momenti eſt, quòd vt in libris De orthodoxâ fide, ac reliquis penè omnibus Damaſcenus multa è Baſilio, Gregorio Nazianzeno, alijſque eiuſdem notæ Patribus, libenter corrogat, atque integros ſæpè verſus, imo etiam totas periodos ab ipſis mutuatur; eodem modo in hac quoque hiſtoriâ, multa ex iiſdem auctoribus, ſuppreſſo interim nomine, produci animaduertis, ac præſertim ex Nazianzeno, vt c. VII. VIII. X. XI. XV. XVII. XX. XXIV. *ac plerîſque alijs locis.*

Quartò, Non ſolum ab illis lubenter mutuò ſumit, ſed etiam multa quoque adfert ex libris De orthodoxâ fide ad verbum tranſcripta, vt ea omnia, quæ cap. XV. *de arbitrij libertate diſputat. Quod quidem, vt opinor, non tam apertè faceret, niſi tamquam ſuo iure iis, vt ſuis, vteretur.*

Quintò, Cap. XIX. *diſputatio ea de imaginibus, quæ Damaſceni ætate feruebat, in eadem ſententiâ non parùm me confirmat.*

Vt autem hæc omnia pro Damaſceno faciunt, ita hanc hiſtoriam Ioannis Sinaitæ minimè eſſe, apertiſſimè conuincunt.

Primò, Nam cùm ille Theodoſij ſenioris tempore fuerit, vt patet ex lib. XIII. *hiſtor. Miſcell. Paulli Diaconi, quonam pacto in hac hiſtoriâ, quam auctor ex Indiâ tranſuectam teſtatur, Nazianzenum, cuius ſcripta vixdum in hominum manibus verſabantur, citare potuiſſet, atque etiam eo antiquiorem Epiſcopum, ac Valentis tempore vitâ functum Baſilium, ſuppreſſo licet nomine, cap.* XIX. *vbi de imaginibus tractat, & cap.* XXXIV. *vbi Ioſaphat eam ad Deum orationem habet, quam ex Conſtitutionibus Baſilij capite* I. *perſpicuè hauſit?*

Secundò, Quonam modo Barlaamum de imaginibus ad regis filium diſſerentem induceret, cùm ea quæſtio nondum eo tempore excitata fuiſſet? Hactenus Billius.

Bellarminus libro de Script. Eccleſ. in Ioanne Damaſceno, argumentum obiicit & ſoluit de auctore Damaſceno: Hiſtoria, inquit, Barlaam & Ioſaphat inſignis & vtilis eſt. Sed quia Barlaam, dum inſtruit diſcipulum ſuum Ioſaphat, iubet eum credere in Spiritum ſanctum ex Patre & Filio procedentem: dubitatio exorta eſt, an hoc opus eſſe potuerit Ioannis Damaſceni: qui libro I. *De fide orthodoxâ cap.* XI. *docet Spiritum ſanctum non procedere* ex Filio, *ſed, per* Filium. *Sed reſponderi poteſt, in hiſtoriâ Barlaam particulam illam,* ex Filio, *videri additam ab aliquo. Nam in nouâ editione per Billium caſtigatâ, non habetur,* ex Filio. *Hactenus Bellarminus.*

Inuenitur tamen hæc hiſtoria in varijs Bibliothecis MSS. Græcorum inſcripta Ioanni Sinaitæ. Ita Bibliotheca Sfortiana num. 63. vt notat Baronius ad diem XXVII. *Nouembris: & ipſe Billius eidem inſcriptam inuenit in codice Græco Cl. V. Funtis.*

4. IACOBO BILLIO.] *Notus hic vir, varijs ex Græcâ in Latinam linguam interpretationibus, vir verè Catholicus, nobilis Gallus, & abbas S. Michaëlis in Eremo, in Britanniâ minore.*

Exſtat & alia antiqua verſio, quam volunt eſſe procuratam à Georgio Trapezuntio. Eius nomine editur in editione Damaſceni, anno M.D.XLVIII *Baſileæ ex officinâ Henrici Petri.*

Mihi videtur vetus tranſlatio multo antiquior Trapezuntio. Nam inuenitur ea in manuſcriptis membranaceis; & iam ante annos CCC. *eâ tranſlatione vſus eſt Vincentius in Speculo hiſtoriali ſuprà citato. Trapezuntius verò Patrum memoriâ vixit, nondum* CL. *annis elapſis.*

Quiſquis vetus interpres ſit, de eius verſione ita Billius: De Trapezuntij verſione nihil aliud dicam,

niſi eam mihi quidem anteà ſemper valde rudem & impolitam viſam fuiſſe. Poſt autem vbi per Ioannem a S. Andreâ, virum vt optimum & doctiſſimum, ita etiam optimorum ac doctiſſimorum librorum copiâ inſtructiſſimum, exemplaris Græci copia facta eſt[1] innumeris etiam locis vitioſam. Quod quidem libentius certè nimiæ feſtinationi, quam Græci ſermonis ignorationi tribuendum putarem, niſi nimis multa loca eſſent, in quibus vix feſtinationis excuſatione inſcitiæ notam interpres deprecari queat. Quæ res ſuſpicionem mihi nonnullam iniceret, Trapezuntium fortaſſe verſionis huiuſce parentem non eſſe, niſi in quibuſdam etiam aliis eum Græca perſæpe non ſatis aſſecutum eſſe comperiſſem. Vtcumque ſe res habeat, nouam traductionem habes, ſi nihil aliud, præcedente profectò, niſi fallor, paullo clariorem ac fideliorem.

CAP. I. 5. THOMAS.] *Thomam Indiæ fidem annuntiaſſe teſtatur Dorotheus in Synopſi, qui corpus eius requieſcere ſcribit in* Calamine ciuitate Indiæ.

6. ATQVE AVREIS PENNIS.] *Prouerbium hoc rarius, nec facile obuium.*

7. ABENNER.] *Mentio huius in Menæis Græcis* XXVI. *Auguſti ratione Ioſaphat filij, vbi ſcribitur* Ἀβεννήρ.

CAP. II. 8. NVLLVM NON LAPIDEM MOVISSET.] *Prouerbium hoc occurrit rurſus infra cap.* XXVI. *Habes apud varios auctores. Euripides in Heraclidis dixit* Πάντα κινῆσαι πέτρον.

9. THEOLOGVS MEVS.] *Ita Ioannes Euangeliſta κατ' ἐξοχὴν dictus. Vide Suidam.*

10. IGNEM QVE, VT DICI SOLET, SPIRANS.] CAP. IV. *Et hoc prouerbij ſpeciem habet.*

11. IN CÆLVM SAGITTAS MITTERE.] *Reperire* CAP. V. *eſt apud Suidam & Zenodotum.* Εἰς τὸν οὐρανὸν τοξεύειν: In cælum iaculari.

12. IN AQVAM SEMINARE.] *Theognis:* CAP. XXI.

Ἴσον καὶ σπείρειν πόντον ἁλὸς πολιῆς:

Par vt qui æquoreis ſemina mandat aquis.

13. SACROSANCTI MONACHI.] *De his, opinor, Martyrologium Romanum* III. *Auguſti:* Apud CAP. XXIII. Indos Perſis finitimos paſſio ſanctorum monachorum, & aliorum fidelium, quos Abenner rex perſequens Eccleſiam Dei, diuerſis affectos ſupplicijs cædi iuſſit. *Niſi in Martyrologio intelligantur ij, de quibus ſupra in hac Vitâ, cap.* I.

14. CAPREA CVM LEONE PVGNAM INIIT.] CA. XXVI. *Apud Suidam ſenarius.* Μὴ πρὸς λέοντα δορκὰς ἅψωμαι μάχην. Ne cum leone caprea pugnam ſumpſero.

15. ASINVS ET LYRAM AVDIENS.] *Notiſſimum vulgo:* Ὄνος λύρας, *videlicet* ἀκροατής: Aſinus CAP. XXXII. lyræ auſcultator. *Vide Parœmiographos.*

16. SERVCH.] *An Sarug intelligit filium Reu, Geneſis* XI? *Certe Epiphanius in Panarij principio originem idololatriæ deducit à Thare & Seruch, Thare autem Sarug auum habuit in Latino Bibliorum textu. Et qui in Latino textu eſt* Sarug, *in Græco eſt* Σερούχ. *vt nullum dubium ſit, quin Damaſcenus ad locum illum Bibliorum & Epiphanij reſpiciat.*

VITA

25. DEC. **SANCTÆ[1] EVGENIÆ VIRGINIS AC MARTYRIS**

AVCTORE[2] INCERTO.

CAP. I. IN[3] ſeptimo Conſulatu ſuo Commodus Imperator direxit illuſtriſſimum virum[4] Philippum ad Ægyptum, vt præfecturam ageret Alexandriæ: & omnes poteſtates, quæ per totam Ægyptum adminiſtrabantur, eius arbitrio deſeruirent. Hic itaque cum vxore Claudiâ, cum duobus filiis Auito & Sergio, & cum filia Eugeniâ, ab vrbe Romanâ ad vrbem Alexandriam dum veniſſent, & Romanâ grauitate ageret præfecturam, atque omnem prouinciam Ægypti Romanis legibus adornaret, cunctis quidem magicam curioſitatem ſectantibus finem impoſuit, Iudæos verò nec nuncupationem nominis habere permiſit, Chriſtianos autem procul ab Alexandriâ tantum debere eſſe conſtituit. Ipſe verò plus licet philoſophorum amicus quàm fautor idolorum, Romanis tamen ſuperſtitionibus, ac ſi religioſus cultor, inſtabat, non rationi ſed traditioni concordans.

Eugeniæ parentes.

Philippus magos Ægypto pellit.

CAP. II. Eugeniam igitur filiam ſuam dum litteris liberalibus perfectiſſimè docuiſſet, & tam Latino eam quàm Græco eloquio inſtruxiſſet, etiam philoſophiam doceri permiſit. Erat enim acris ingenij, & tam memoriæ capax, vt quidquid audiendo ſemel vel legendo potuiſſet arripere, perpetuò retineret. Erat autem Eugenia pulchra facie & eleganti corpore, ſed pulchrior mente, & formoſior caſtitate. Igitur cùm quintodecimo ætatis ſuæ anno ab[5] Aquilio, Aquilij conſulis filio peteretur ſponſa, interrogatur à patre, Vtrùm petenti iuueni illuſtriſſimis orto natalibus conſentiret? Illa reſpondit: Maritus moribus, non natalibus eligendus eſt: ipſo enim, non parentibus eius vtendum eſt. Igitur cùm aliis atque aliis poſcentibus animo caſtitatis obſiſte-

Docetur Eugenia philoſophiam.

Reſpuit Aquilij conſulis F. coniugium.

Maritus moribus non natalibus eligendus.

obſiſteret, peruenit ad manus eius beatiſſimi Pauli apoſtoli doctrina: & licet ſub paganiſſimis parentibus ageret, eſſe tamen cœpit animo Chriſtiana.

Cap. III. *Chriſtiani Alexandriâ iuſſi diſcedere.* Et quoniam iuſſi fuerant Chriſtiani ab Alexandriâ vrbe diſcedere, rogat parentes, vt ſpectandi gratiâ permitteretur prædia ſua in ſuburbano Alexandriæ poſita circuire. Cumque ſtatim, vt popoſcerat, impetraſſet, & ab vrbe properaret ad villam, audit Chriſtianos pſallentes atque dicentes: *Pſal. 95.* Omnes dij gentium dæmonia: Deus autem noſter cælos fecit. Hæc ita audiens ſuſpirauit & fleuit, & dicit ad eunuchos pueros nomine Protum & Hyacinthum: *Philoſophorum ſectas aucupatur.* Scio vos mecum litteris eruditos, & digna ſimul & indigna hominum legimus geſta, philoſophorum quoque ſyllogiſmos vano labore conſtructos ſtudio ſcrupuloſiſſimo tranſegimus: Ariſtotelica argumenta & Platonis ideas, & Epicuri ſectas; & Socratis monita & Stoicorum: & vt breuiter cuncta complectar, quidquid cantat poëta, quidquid orator inuenit, quidquid philoſophus cogitat, vnâ hac ſententiâ excluduntur, quâ tripudiantes Chriſtianos audimus pſallere: *Pſal. 95.* Omnes dij gentium dæmonia: Deus autem noſter cælos fecit. Confeſſio & pulchritudo in conſpectu eius, ſanctitas & magnificentia in maieſtate eius. Igitur iubet conferre ſermonem: & Apoſtolus legitur, & Propheta laudatur: fit concordia fidei, & quâ arte ad penetralia ſapientiæ diuinæ abſque ſui ſeparatione perueniant, conſilio ardenti definitur. Dominam me, inquit, vobis vſurpata poteſtas attribuit, ſed ſororem ſapientia fecit. Simus ergo fratres, ſicut diuina ſapientia ordinauit, non ſicut ſe iactat humana temeritas. Pergamus pariter ad Chriſtianos, & ſicut ordinauero, properemus. *Monaſterium ſancti Heleni.* Helenum audio dici epiſcopum, cuius eſt habitatio illa, in quâ die noctuque audiuntur Deo ſuo cantare, quos etiam nos, quoties tranſimus, pſallentes audimus. Sed hic epiſcopus variis dicitur eccleſiæ ſuæ occupationibus detineri. *Theodorus præfectus monaſterij ſancti Heleni.* His autē qui in diuinis laudibus vacant, Theodorum quemdam presbyterum conſtituit, cuius tanta miracula narrantur, vt etiam cæcos ſuis orationibus illuminet, & dæmones effuget, & infirmantibus afferat ſanitatem: ſanè ad diuerſorium huius congregationis, in quo Deo canitur, nullam patitur venire feminarum. *Curat ſe in virilem habitum mutandam Eugenia.* Hoc ergo conſiderans, tondere me arbitror, vt craſtina nocturna profectio ordinata, per ipſos nobis tranſitum præbeat. Vobis itaque duobus iuxta [6] baſternam ambulantibus, & ceteris præcedentibus ad locum deponar à vobis: & vacuâ pertranſeunte [7] baſternâ, nos tres herili habitu ſimul ad Dei homines properemus. Placuit vtriſque conſilium: & ſequenti nocte, ſicut ordinauerat, adimpletur.

Cap. IV. Tantam autem credentibus ſibi Chriſtus gratiam exhibere dignatus eſt, vt eadem horâ, quâ ad monaſterium peruenerunt, ſanctus Helenus ſuperueniret epiſcopus. Et quia mos eſt apud Ægyptum, quando circumeunt monaſteria epiſcopi, pſallentium eos ſequatur exercitus, ſuperuenit idem Helenus Heliopolis epiſcopus, *Sanctus Helenus Heliopolis epiſcopus.* & cum eo ampliùs quàm decem millia virorum, pſallentium ac dicentium: Via iuſtorum recta facta eſt, & iter ſanctorum præparatum. Audiens hæc Eugenia, dixit ad ſocios: Conſiderate vim carminum, & videtis ad nos reſpicere, quidquid modulatis vocibus pſallunt. Denique cùm de Deo vero noſter tractatus in diſpoſitione mutui ſermonis haberetur, audiuimus hoc cantare: *Pſal. 95.* Quoniam omnes dij gentium dæmonia: Deus autem noſter cælos fecit. Et ecce nunc arripientibus nobis iter, quo recedere cupimus à culturis idolorum, & vt ad Chriſtianam culturam perueniamus, gratiam promereri: ecce millia hominum nobis occurrunt, vnâ voce clamantium & dicentium: Via iuſtorum recta facta eſt, & iter ſanctorum præparatum. Intelligamus ergo quò pergat hic populus: & ſi ad hoc habitaculum vadunt, quò nos ire diſpoſuimus, iungamur canentibus turbis, & aduenientibus computati, ingrediamur vt ſocij, quouſque notitias colligamus.

Cap. V. Igitur cum ſe iunxiſſent pſallentibus, inquirunt quis eſſet ſenior, qui ſolus vehiculo aſelli vteretur in medio populi ſequentis & præcedentis; audiunt quòd hic eſſet Helenus epiſcopus, ab infantiâ Chriſtianus: qui dum infantulus in monaſterio creſceret, tantæ ſanctitatis virtutibus augebatur, vt ſi quando miſſus fuiſſet [8] ignem è vicino petere, ardentes prunas veſtimento deferret illæſo. *Sanctus Helenus ardentes prunas illæſâ veſte defert.* Denique ante, inquit, paucos dies venit quidam magus, qui verborum argumentis populum Dei conabatur euertere, dicens falſum iſtum eſſe epiſcopum, ſe miſſum eſſe à Chriſto ad docendum. Hic autem erat verſutiſſimus, & de Scripturis diuinis populum ſeducebat. Denique omnis turba Chriſtianorum acceſſit ad hunc, quem videtis, patrem noſtrum, & dicit ei: Audiuimus Zaream, quòd ipſe ſit miſſus à Chriſto: conſtitue diem, in quo eum aut recipias tibi ſocium, aut ſi potes, conuincas falſa dicentem. *Sancti Heleni cum Zareâ mago congreſſus.* Igitur conſtituitur dies & locus in medio Heliopolis ciuitate: venit Zareas magus cum artibus ſuis,

 venit

venit & Helenus epiſcopus cum orationibus ſuis. Cumq́ue populum ſalutaſſet, ait: *1. Ioan 4.* Nunc probabitis ſpiritus qui ſunt à Deo. Et conuerſus ad Zaream, cœpit verborum ingens habere luctamen: ſed quia verſutus erat nimis, & concludere eum ſermonum ratione non potuit, reſpiciens populum fortiter lædi, quòd Zareas ſuperior abſcederet in verbis, modicum ſilentium poſtulauit, & ait ad populum: Pauli apoſtoli in hac parte monita omnino tenenda ſunt: *2. Tim. 2.* dicit enim Timotheo diſcipulo ſuo: Noli verbis contendere: ad nihil enim vtile eſt, niſi ad ſubuerſionem audientium. Sed ne hoc teſtimonium non quaſi cauti, ſed quaſi timidi proferamus: accendatur ignis in mediâ ciuitate, & ingrediamur pariter flammas: & qui vſtus non fuerit, credamus quòd hunc miſerit Chriſtus. Tunc omnibus ſententia placuit. Statim denique ignis copioſus accenſus eſt. Tunc beatus Helenus iubet Zaream introire flammas. Cui Zareas inquit: Ingredere tu primus, qui hoc propoſuiſti. *Signo crucis munitus ſanctus Helenus, in ignibus illæſus perſtat.* Conſignans ſe igitur beatiſſimus pater Helenus, expanſis manibus ingentes flammas intrat: & ſtans illic dimidiâ ferè horâ, neque capillis, neque veſtimentis ex aliquâ parte violatis, vt Zareas quoque intraret, ſimiliter imperabat. Sed Zareas reluctare cœpit & fugere. At vbi inuitum illum populus in ignibus tradidit, ſtatim eum circumdans flamma cœpit exurere. Et immittens ſe ſanctus Helenus, licet ſemiuſtum, viuum tamen eripuit: quem cum dedecore eliminauit populus de finibus regionis huius. Hunc ſicut videtis, quotidie quocumque perrexerit, in Dei laudibus populus comitatur.

CAP. VI. Audiens hæc beata Eugenia, ingemuit, & procidit ad pedes eius, qui ſibi retulerat iſta, & ait: *Eugeniæ poſtulatio.* Obſecro te, vt me illi vnà cum iſtis duobus fratribus meis inſinues: ex idolis enim conuerti volumus ad Chriſtum. Et quia ſimul hoc definiuimus, & fratres ſumus, etiam hoc ab eodem impetrare volumus, vt numquam nos patiatur ab inuicem ſeparari. Et ille: Nunc, inquit, ſilere, quouſque ingreſſus monaſterium, ad quod pergit, paululùm requieſcat, & cùm opportunum fuerit, intimabo ei omnia ſecundùm verbum tuum. Intereà dum appropinquaſſet monaſterio, ad quod pergebat, ecce & illi egrediuntur obuiàm patri, hymnum Deo dicentes: *Pſal. 47.* Suſcepimus Deus miſericordiam tuam in medio templi tui. Ingredientibus epiſcopo & populo, etiam ingreditur Eugenia, cum Hiacyntho & Proto comitibus ſuis, tantum ei nota, cum quo ſermonem habuerat.

CAP. VII. Matutinæ laudes. Sextâ myſteria celebrantur: Nonâ refectio. Perfectis igitur matutinis laudibus, paululum requieuit epiſcopus, & iuſſit ſibi ad ſextam præparari, vt diuina myſteria celebraret, vt dum ſextam cœpiſſet, nona ad refectionem ieiunantium opportune perueniret. Requieſcens autem epiſcopus, ſomnium vidit, in quo ad ſimulacrum feminæ ducebatur, vt illi ſacrificaret. *Viſio S. Heleni.* Tunc dixi, inquit, in ſomnio his qui me tenebant: Permittite me vt loquar cum deâ veſtrâ. Et cum me permiſiſſent loqui, dixit ei: Cognoſce te creaturam Dei eſſe, & deſcende, & noli te permittere adorari. At illa his auditis deſcendit, & ſecuta eſt me, dicens: Non te deſeram, quouſq; me creatori meo reſtituas & conditori. Igitur cùm iſta in animo epiſcopi voluerentur, acceſſit ad eum Eutropius, cum quo locuta fuerat Eugenia, & dixit ei: Tres pueri fratres vnanimiter culturam ſimulacrorum relinquentes, Chriſto ſeruientium numero in iſto monaſterio ſe ſociari deſiderantes, & hodie veſtigia tua proſequentes, huc ingreſſi ſunt: poſcenteſq́ue me, cum lacrymis poſtulauerunt, vt mereantur notitiæ tuæ beatiſſimæ reuelari. Tunc beatus Helenus dixit: Gratias tibi Ieſu bone refero, qui me præuenire feciſti huius rei notitiam. Tunc conuocari ad ſe præcepit pueros: & apprehendens manum Eugeniæ, fudit orationẽ. Quam cùm compleſſet, tulit ſequeſtratim eos, & grauiſſimo vultu, quidnam dicerentur, interrogat? vel cuius nationis eſſent, credidit inquirendum. Ad hæc Eugenia reſpondit: Ciues, inquit, Romani ſumus: vnus ex his duobus fratribus meis Protus dicitur, alius Hyacinthus, ego verò Eugenius nuncupor. Cui beatus Helenus dixit: Rectè te Eugenium vocas: viriliter enim agis, & confortetur cor tuum pro fide Chriſti. *Eugenia, etiam mutato habitu, diuinitus à ſancto Heleno agnoſcitur.* Ergo rectè vocaris Eugenius. Nam & hoc ſcias, quia Spiritu ſancto nos & te Eugeniam corpore antè præuidimus, & qualiter huc veneris: & quod iſti tui ſint, non me paſſus eſt præterire. Sed hoc mihi Dominus reuelare dignatus eſt, quòd gratiſſimum ei habitaculum in corpore tuo præparaſti, cuſtodiendo virginitatis præmium, & præſentis temporis blandimenta fallacia reſpuendo. Scito autem, te pro caſtitate multa paſſuram: ſed non te deſeret ille, cui te ex integro tradidiſti. Ad Protum autem & Hyacinthum conuerſus, ait: In corpore ſeruitutis poſiti, ingenuam dignitatem animi tenuiſtis fortiter & tenetis. Vnde vobis, me tacente, Chriſtus Dominus loquitur, dicens: *Ioan. 15.* Amen amen dico vobis, iam non dicam vos ſeruos, ſed amicos. Vnde & vos beatos annuntio, quia concordaſtis Spiritui ſancto, quia

vnani-

vnanimiter conſentiſtis monitis Saluatoris, ſimul in gloriam peruenientis illam perceptum. Hæc beatus Helenus, nullo alio teſte præter Deum, locutus eſt in medio, & iuſſit eam ſic in virili habitu permanere: & ipſi eum deſeruerunt, quouſque Baptiſmatis ſanctificatione inſtructi, monaſterio, ad quod ſe inclinauerant, ſociarentur.

Cap. viii. Redeamus autem ad illud tempus, quo Protus & Hyacinthus auferētes Eugeniam, abierunt. Baſterna igitur, iumentis ambulantibus & pueris qui præibant, vacua peruenit ad matrem. Videntes autem eminus properantes pueros, & baſternam venientem, occurrerunt cum gaudio vniuerſi: & inuenientes vectorium vacuum, omnes ſimul mugitum reddiderunt, fit quoque repente totius ciuitatis ſtrepitus. Quis enim audire poterat, præfectum filiam chariſſimam perdidiſſe? Erat itaque planctus inæſtimabilis, fletus immenſus: lugebant vniuerſi confuſi: parentes filiam, ſororem fratres, ſerui dominam: & tenebat vniuerſos mœror, & infinita animi tribulatio. Fitque per totam prouinciam inquiſitio, interrogantur aruſpices, inquiruntur pithones: ſacrificus quoque & ſceleratis ſuperſtitionibus dæmonia interrogantur, vt quò veniſſet Eugenia indicarent. Hoc ſolùm omnes dicebant, quòd eam dij de cælo rapuiſſent. Credidit factum pater: & fletum ad conſolationem reuocans, dat feſta reſponſis, & deorum illam numero conſecrans, ex auro puro eius fecit fieri ſimulacrum: quod ita cœpit excoli, vt non minorem honorem quàm diis ſuis exhiberent. Mater tamen eius Claudia, & fratres Auitus & Sergius, nullâ poterant ratione conſolationem accipere, ſed erant intolerabiliter lugentes eam.

Plangunt Alexandrini Eugeniam quaſi perditam.

Pater Eugeniæ ſimulacrum tanquam deæ.

Cap. ix. Beata autem Eugenia virili habitu & animo, in prædicto virorum monaſterio permanebat: atque ita in diuinis eruditionibus profecit, vt intra ſecundum annum omnes ſcripturas Dominicas memoriâ retineret. Tanta in eâ erat animi tranquillitas, vt vnam illam omnes dicerent ex numero eſſe Angelorū. Quis enim deprehenderet quòd eſſet femina, quam virtus Chriſti & virginitas immaculata protegebat, vt mirabilis eſſet & viris? Sermo enim eius erat humilis in charitate, elatus in mediocritate, vitiis carens, & facundiam fugiens, omnes in humilitate ſuperabat. Nullus illâ ad orationem inueniebatur anterior, efficiebatur autem omnibus omnia: triſtem conſolabatur, læto congaudebat, iraſcentem vno ſermone ſuo mitigabat: ſuperbientem ita ſuo ædificabat exemplo, vt ouem ſubitò e lupo factam ſe credere delectaretur. Tantam à Deo eſt gratiam conſecuta, vt quemcumque in dolore poſitum viſitaſſet, omnis ſtatim dolor recederet, & omnis ſalubritas adueniret. Comites autem eius Hyacinthus & Protus comitabantur eam, & erant in omnibus obtemperantes ei.

Catalogus virtutum ſanctæ Eugeniæ.

Cap. x. Tertio igitur anno conuerſionis eius, abbas qui præerat fratribus in monaſterio, migrauit ad Dominum. Poſt cuius abſceſſum omnibus viſum eſt vt ſibi beatam Eugeniam eligerent abbatem. Tunc beata Eugenia metuens ſe feminam contra regulam viris præponi; item timens, ne omnes vnanimiter deprecantes ſperneret, ait ad eos: Obſecro vos, vt Euangelium in præſenti adhibeatis. Quod cùm fuiſſet allatum, dixit: Quotieſcumque Chriſtianus aliquid eligendum eſt, Chriſtus eſt ante omnia auſcultandus. Videamus ergo in hac electione veſtrâ, quid ipſe præcipiat, vt & veſtris iuſſis, & ipſius monitis intendamus. Et reuoluens codicem, venit ad locum, & cœpit legere, dicens: Dixit Ieſus diſcipulis ſuis: Scitis quia principes gentium maiores ſunt his quibus dominantur, & principatum eorum gerunt. Apud vos autem non eſt ſic: ſed ſi quis in vobis vult primus eſſe, ſit veſter vltimus: & ſi quis inter vos voluerit eſſe dominus, ſit veſter ſeruus. Et his dictis, adiecit: Ecce, inquit, & veſtris iuſſis obtemperans, decreui primatum ſuſcipere, & Domini iuſſionibus obedire: vltimum me veſtræ charitati conſtituo. Exhilaratur omnium cauſſa in conſenſu eius: ipſa tamen ante omnes opus monaſterij, quod infima ſolebat exercere perſona, ſuſcepit: in omnibus aquam portare, ligna concidere, mundirias adhibere. In eo denique loco habitaculum ſibi elegit, vbi oſtiarius monaſterij manebat, ne vel ipſo ſe ſuperiorem oſtenderet. Sanè refectionem fratrum ſollicitè curabat, & pſallendo Deo ordinem fortiter cuſtodiebat: & tertiæ, ſextæ, nonæ, veſpertinis vel nocturnis atque matutinis horis tam cautiſſimè inſiſtebat, vt videretur iam periſſe Deo, ſi horarum vel quidpiam ſpatij abſque diuinis laudibus aliqua prætereuiſſet. Ita denique in hoc opere eſſe Deo charior cœpit, vt dæmones ex obſeſſis corporibus pelleret, & cæcorum oculos aperiret. Sed quia multa ſingulatim narrare intendo per ordinem, quantum permittit breuitas, accedamus.

Cogitur præeſſe monaſterio.

Matth. 20.

Lucæ 22.

Viliſsima quæque miniſtrabat.

Precum horariarū ſtudioſiſſima.

Cap. xi. Matrona quædam Alexandrina, ceteris matronis præſtantior, nomine Melanthia, audiens opinionem eius, venit ad eam, quia quartanâ grauiſſimè, & iam per annum & eo amplius vexabatur. Quam cùm beata Eugenia oleo perunxiſſet, omnem conti-

Melanthiam à quartanâ oleo ſacro curat.

nuo violentiam fellis euomuit. Et ſaniſſima reddita, pedibus ad ſuum diuerſorium properauit, quod in vicino monaſterij poſſidebat. Ordinat interea munera, ſcyphos argenteos tres implet ſolidis, & hos ſanationis ſuæ gratiâ mittit ad beatam Eugeniam. Cui gratanter remittens quæ miſerat, ait: Abundamus, & ſuperabundamus omnibus bonis. Vnde te parens chariſſima Melanthia, vt iſta egentibus magis ac neceſſitatem patientibus diuidas, hortor & moneo.

CAP. XII. Audiens Melanthia, contriſtata eſt: & veniens, cœpit rogare & ampliora promittere. Fit aſſidua circa beatam Eugeniam, & in nullo deprehendens quòd eſſet femina, elegantiâ decipitur iuuentutis. Videns eam, iuuenem per veritatem putabat eſſe terrenum: ſe autem non ſanctitate eius, ſed aliqua arte exiſtimans fuiſſe ſaluatam, in concupiſcentiâ eius elabitur; & putans amplioris pecuniæ cupidiorem, cœpit infinita offerre, & ampliora promittere. Cumque ſæpius eadem precaretur, & grato animo oblata ſibi ab Eugeniâ cerneret reddi, declinat ad maiorem interitum, ægritudinem ſimulans. Quam cùm beata Eugenia rogata viſitaret, ſedenti ante lectum ſuum ſanctæ Eugeniæ talia cœpit producere: Intolerabilis circa te amor pectus meum exagitat, nec vllum remedium fatigationi meæ reperire potui, niſi vt te omnium rerum mearum dominum inſtituam. Quid teipſum vanis & inanibus abſtinentiis crucias? Ecce poſſeſſionum locupletatio infinita, & ecce auri pondus immenſum, & argenti miniſterium copioſum, & familiæ infinitus eſt numerus: dignitas generoſitatis eſt mihi: hoc anno abſque filiis viduata ſum, ſuccede proeis in facultatibus meis, & non ſolùm rerum mearum, ſed meus eſto iam dominus. Cumque hæc & his ſimilia loqueretur, dixit ad eam Eugenia: Rectè nomen tuum nigredinis teſtatur perfidiam: magnum enim te diabolo habitaculum præparaſti: diſcede à ſeruis Dei deceptrix & illecebroſa Melanthia: nos enim aliter militamus. Habeant opes tuas tui ſimiles dominos, nos delectat mendicare cum Chriſto. Affatim diues eſt, qui cum Chriſto pauper eſt. Fugiant à te imagines concupiſcentiæ, non eſt enim ſalutis tuæ iſta quæ te inuaſit inſania. Draconis habitaculum facta, venenum effundis: ſed nos Chriſti inuocato nomine, venenorum tuorum virus euadimus, & miſericordiam Domini inuenimus.

Melanthia amore Eugeniæ ardet amore.

Fortiter reſiſtit Eugenia.

CAP. XIII. Tunc illa deceptionis ſuæ pudorem non ferens, ſperans ſe detegi, niſi prior ipſa detegeret, reuerſa Alexandriam, adire præfectum ſtatuit, hoc ordine dicens: Sceleſtum iuuenem, ſimulantem Chriſtianam religionem incurri: & dum medendi gratiâ, quâ dicitur poſſe infirmantibus prodeſſe, ad me venire permitterem, vnam me ex illis exiſtimans, de quarum pudore bacchatur, auſus eſt impudenter alloqui, & verbis procacibus ad crimen hortari: & niſi dediſſem vocem in præſenti, & ancillæ meæ fuiſſem liberata ſolatio, more barbarico ſuæ me libidini captiuaſſet. Audiens hæc præfectus, nimio furore inflammatur, & iubet ad loca monaſterij deſtinari, qui eum vinctum ferro cum omnibus commorantibus deponerent. Deponuntur itaque omnes in vinculis: & quia vnius carceris eos non ferebat locus, per diuerſas cuſtodias diuiduntur. Poſt hæc ſtatuitur dies funeris: in quo alij ad beſtias, alij verò ad ignes, alij ad diuerſa ſupplicia damnarentur. Fit rumor immenſus, impudens quoque fama cunctam Ægypti peragrat prouinciam. Omnes credunt, omnes condemnant, & omnibus veriſimile videtur, Melanthiam illuſtrem feminam mentiri non poſſe. Quid multa? Venit dies funerum conſtitutus: & in quâ vniuerſæ ciuitates in vicino poſitæ conueniunt, vt viderent ferarum tradi morſibus corruptores; introducuntur in catenis, & à collaribus ferreis cum beatâ Eugeniâ: & nullo agnoſcente quòd eſſet femina, clamor populi diuerſis ſententiis ingruebat. Tunc iubetur adduci propinquius, vt non per internuntios eam præfectus audiret, ſed ex ore eius addiſceret veritatem. Aptantur equulei & verbera, flammæ, tortores, & cetera quæ ſolent abſcondita cordis exſculpere, præparantur.

Falsò accuſatur a tentati ſtupri.

Præfectus Alexandrinus Eugeniam comprehendi iubet.

Carnis vinculo ſiſtitur præfecto.

CAP. XIV. Tunc præfectus Philippus dixit: Dic ſceleratiſſime Chriſtianorum, hoc vobis Chriſtus veſter tradidit in mandatis, vt operam corruptionibus detis, & pudorem atque verecundiam matronalem fraudulentâ aſtutiâ capiatis? Dic nunc furcifer, quæ te temeritas coëgit, vt illuſtrem feminam Melanthiam appeteres, & ingreſſus ſub ſpecie medici, caſtitatem generoſiſſimam ad lupanariam ignominiam prouocares? Audiens hæc beata Eugenia, capite demiſſo, ne poſſit agnoſci, taliter dedit præfecto reſponſum: Dominus meus Ieſus Chriſtus, cui ego ſeruio, caſtitatem docuit: & integritatem corporis cuſtodientibus vitam promittit æternam. Hanc autem Melanthiam, falſam teſtem nunc poſſumus declarare: ſed melius eſt, vt nos patiamur mala, quàm illa, dum conuicta fuerit, aliquid patiatur, ne & fructus patientiæ noſtræ depereat: ſed tamen, ſi per victoriam principum teſtetur veſtra ſublimitas, quòd

Præfectus Eugeniæ pater agit in filiam incognitam.

Eugeniæ prudentiſſima reſponſio.

non

non in eam ipſam retorqueatis ſententiam, & hæc fallax teſtis nihil patiatur mali, nunc probabimus crimen, quod nobis obiicit, redundare in eam.

At vbi teſtatus eſt per principum ſalutem præfectus, promittens ad omnia quæ poſtulabat effectum, dixit Eugenia: O Melanthia nigredinis nomen, & tenebroſa Melanthia, applicari feciſti aculeos, ſuſpendi præcipis Chriſtianos. Damna, percute, incende: benè nos accipis: non tamen tales habet famulos Chriſtus, quales tu teſtaris. Tamen adduci præcipe ancillam, quam teſtem noſtri criminis eſſe dixiſti, vt ex ore eius poſſit denudari mendacium. Cumque applicata fuiſſet in conſpectu iudicis, cœpit dicere: Iſtum iuuenem impudiciſſimum, frequenter quidem circa viles perſonas detectum in adulteriis, ipſa impunitas ad hoc eum perduxit, vt etiam dominæ meæ circa primam horam diei cubiculum impudenter ingreſſus, primò quidem ſermone quaſi pro ſalute eius veniret, indicaret; ſecundò pro ſuâ concupiſcentiâ; & tertiò etiam ad violentiam, ſi curſim ego ingreſſa familiam non vocaſſem, quæ hodie huius criminis teſtis eſt. Tunc præfectus ex familia adeſſe iubet aliquos, qui ita geſtum eſſe ſuo teſtimonio confirmarent. Cumque applicarentur ſinguli, ita eſſe, vt illa dixerat, teſtabantur. Tunc iudex vehementer commotus, ait: Quid ad hæc infauſte dicturus es, quem tot reuincunt teſtes, tantaque indicia manifeſtant?

Ancilla falſum teſtimonium contra Eugeniam.

Cap. xv. Eccle 3. Ad hæc beata Eugenia ait: Tempus loquendi eſt, quia tempus tacendi tranſiit. Optaueram quidem crimen obiectum in futuro iudicio denudari, & caſtitatē meam illi ſoli oſtendere, cuius amore ſeruanda eſt. Tamen ne glorietur in ſeruos Chriſti fallax audacia, & paucis pandam verbis veritatem, non ad iactantiam humanæ declamationis, ſed ad gloriam nominis Chriſti. Tanta enim eſt virtus nominis eius, vt etiam feminæ in timore eius poſitæ, virilem obtineant dignitatem: & neque ei ſexus diuerſitas fide poteſt inueniri ſuperior, cùm beatus Paulus apoſtolus magiſter omnium Chriſtianorum dicat, quòd apud Dominum non ſit diſcretio maſculi & feminæ: omnes enim in Chriſto vnum ſumus. Huius ergo normam animo feruente ſuſcepi, & ex confidentiâ quam in Chriſto habui, nolui eſſe femina, ſed virginitatem immaculatam totâ animi intentione conſeruans, virum geſſi conſtanter in Chriſto. Non enim infrunitam honeſtatis ſimulationem aſſumpſi, vt vir feminam ſimularem: ſed femina viriliter agendo, virum geſſi, virginitatem quæ in Chriſto eſt, fortiter amplectendo. Et hæc dicens, ſcidit à capite tunicam, quâ erat induta, & apparuit femina. Et ſtatim ad præfectum ait: Tu mihi quidem ſecundum carnem pater, Claudia mater eſt: & fratres hi duo qui tecum ſedent, Auitus & Sergius: Ego autem Eugenia filia tua, quæ pro amore Chriſti mundum omnem cum deliciis ſuis reſpui tamquam ſtercus. Ecce Protus & Hyacinthus eunuchi mei, cum quibus ſcholam Chriſti ingreſſa ſum: Chriſtus autem tam idoneus ibi extitit, vt victricem libidinum omnis pollutionis me faceret per miſericordiam ſuam, cui credo vſque in finem me iugiter permanſuram.

Egregiè ſe purgat Eugenia. — Galat. 3. — *Sexu ſuo omnes viri... confundit.*

Cap. xvi. Agnoſcentes itaque pater filiam, & ſororem fratres, ſerui dominam, currunt ſtatim ad eam: & effundentes lacrymas in conſpectu populi, amplexibus eius incumbunt. Nuntiatur factum Claudiæ matri, & ſtatim curſu concito ad ſpectaculum venit. Deferuntur veſtimenta auro texta, & licet inuita, induitur, atque in excelſo tribunali poſita, in ſublime attollitur, & ab omni populo clamatur: Vnus Chriſtus, vnus & verus Deus Chriſtianorum. Sanè ſacerdotes & epiſcopi, qui cum multo populo Chriſtiano ante amphitheatrum erant, & dum fuiſſent interfecti hi qui accuſabantur, ab eiſdem ſepelirentur, ingrediuntur, Deo hymnum dicentes, atque omnes vnâ voce clamantes: Dextera Domini glorificata eſt in virtute, dextera manus tua Domine confregit inimicos. Tollitur ergo in triumpho Eugenia: & ne tanto gaudio populi, eius defuiſſet probatio caſtitatis, viſus eſt ignis de cælo deſcendens: qui ita circumdedit domum Melanthiæ, vt nec veſtigium alicuius rei, quæ ad eam pertinebat, remanſerit. Fit gaudium populi cum timore Dei: eccleſia quæ iam quaſi viduata, octauo anno clauſa fuerat, reſeratur. Reuocatur Chriſtianorum populus, baptizatur præfectus in faſcibus conſtitutus, baptizantur filij eius, baptizatur mater eius Claudia. Reſtituit priuilegia Chriſtianis, & mittit relationem ad Seuerum imperatorem de Chriſtianis, & memorat ſatis reipublicæ Chriſtianos prodeſſe, ideò debere eos abſque perſecutione aliquâ in vrbibus habitare. Conſentit relationibus Imperator: & fit tota Alexandrina ciuitas quaſi vna eccleſia. Eratque omnibus ciuitatibus gaudium, & dignitas Chriſtiani nominis floreſcebat.

Agnoſcitur à parentibus. — Pſal. 117. — *Baptizatur tota familia.* — *Pax datur Chriſtianis.*

Ca. xvii. Sed quia ſemper ſanctitatem æmulatio ſequitur inimici, & contra bonitatem pugnat malitia: conſilio diaboli aliqui ex honoratis Alexandriæ, cultores idolorum, accipien-

Excitatur perſecutio.

cipientes ægrè, quòd Chriſtianis priuilegia tribuiſſet: venientes ad regem, dixerunt ſtatum reipublicæ conturbatum à Philippo, qui cùm nono anno in faſcibus irreprehenſibiliter adminiſtrauerit, [10] nunc decimo anno perdidit omnia. Denique deorum immortalium deſeruit cærimonias, & omnem ciuitatem ad culturam cuiuſdam hominis, quem Iudæi occiderunt, conuertit. Non eſt legibus veſtris vlla reuerentia. Paſſim quiſque vt voluerit, templa reuerenda ingreditur, non vt colendi beneuolentiam prætendat, & non vt deos eſſe quos colimus, credat, ſed vt dicat infinitas blaſphemias, ſaxa aut metalla potiùs quàm diuini nominis ſigna. Hæc & ſimilia multa dicta ſunt Seuero & Antonino Auguſtis. [11] Qui commoti, direxerunt ad eum huiuſcemodi decreta:

Imperatorum litera ad Philippum.

Diuus parens noſter, Commodus quondam Auguſtus, non vt præfectum, ſed [12] vt regem te Alexandriæ ordinauit atque „ conſtituit, vt dum in vitâ maneres, ſucceſ„ ſorem nullum ſuſciperes. Vnde his benefi„ ciis eius ſuperaddere cupientes, ſtatuimus, „ vt diis omnipotentibus ſolitam culturam „ exhibeas: vel depoſitâ dignitate, etiam pro„ priis facultatibus cedas.

XVIII. Philippus bona ſua eccleſiis & pauperibus erogat.

Accepta igitur hac Auguſti auctoritate, ſimulat ægritudinem, quouſque vniuerſa diſtraheret, & donaret per omnem prouinciam eccleſiis & pauperibus. Ipſe autem præfectus in timore Dei & in culturâ Chriſti etiam alios confortabat in Chriſto. Intereà omnis Alexandria conſpirat [13] in epiſcopatum eius, & cœpit enim reſpublica habere præfectum, quia ſucceſſor ei nondum venerat, & eccleſia habere epiſcopum, quia merito fidei ſibi eum elegerat ſacerdotem. Durauit autem in epiſcopatu vnum annum & menſes tres.

Dignus habetur epiſcopatus honore.

Cap. XIX. *Perennius præfectus Alexandriæ.*

Poſt hæc autem ſpatia temporum, veniens [14] Perennius præfectus, dum Alexandriæ quæreret percutere eum, & non poſſet, quia omnis ciuitas in amore eius durabat: immiſit ei qui ſe fingerent Chriſtianos, & ingredientes, [15] percuſſerunt eum in oratione Dominicâ conſtitutum.

Philippus gladio percutitur.

Pòſt traduntur percuſſores præfecto Perennio. Ille autem conſcius iuſſionis ſuæ, & quaſi audiendos, cuſtodiæ mancipauit: poſt paucos autem dies principum indulgentiâ relaxatos, dimiſit. Beatiſſimus autem Philippus, poſt percuſſuram tribus diebus in corpore eſſe permiſſus eſt, non ad aliud, niſi ad corda dubia confirmãda; nam vt migraret ad Dominum, martyrij ſe noluit coronâ fraudari: & ipſe hanc vt reciperet, orauit. Nam qui in corpore poſitus dæmonia fugabat, & illuminabat oratione cæcos, quantò magis ſe noluiſſet palmâ priuari? Poterat vtique quod volebat, impetrare ſine dubio: & ita recepit, vt particeps nominis Philippi, eſſet particeps & coronæ: & ſuſciperent martyres collegam, quem meritò Eccleſia ſuſceperat ſacerdotem. Iuxta atria itaque ibi ſancta Eugenia filia eius monaſterium Chriſti virginibus collocauerat, illic ſuum iuſſit collocari corpuſculum, in quo loco beatiſſima Claudia xenodochium fabricabat, & conſtituit prædia, quæ ſuſceptionibus peregrinantium deſeruirent: ipſa autem cum Auito & Sergio filiis, & cum beatâ Eugeniâ regreſſa eſt Romam.

Eugenia monaſterium virginũ ſtruxit.

Claudia xenodochium erigit ſuper ſepulchro Philippi.

Cap. XX.

Igitur filios Philippi cum omni gaudio ſenatus recepit Romanorum: & vnum proconſulem Carthaginem, alium vicarium Africæ dirigunt. Ad beatam autem Eugeniam cùm multæ matronæ conuenirent, & pænè omnes virgines, quaſcumque potuiſſet, notas aut amicas, faceret etiam Chriſto credere, & in virginitate Dominicâ permanere; quædam ex regio genere virgo, Baſilla nomine, cupiebat eam attingere. Sed quia cauſſà nominis Chriſtiani ad eam ire non poterat, rogabat per internuntium fidelem, vt eam de religione Chriſtianâ inſtrueret. Tunc beata Eugenia conuocat ad ſe beatiſſimos comites ſuos Protum & Hyacinthum, & dicit eis: Accingimini militiâ ad quam vos conuocat Chriſtus; quò vos Baſillæ offeram ſub ſpecie muneris, vt vos eam in Chriſto faciatis ancillam. Fit itaque huius muneris gratia: & ſuſcipit Baſilla quaſi famulos, ſed eos quaſi apoſtolos honorabat. Vacabat autem cum eis omni horâ: & quaſi eunuchos ſeruitio habens, non diebus, non noctibus à colloquiis Dei & orationibus ceſſabat. Igitur Cornelius cùm eſſet in vrbe Româ, ſacræ legis antiſtes, peruenit ad eam latenter, & baptizauit eam. Confirmatâ autem beatâ Baſillâ in timore Dei, procurante miſericordiâ Chriſti, pænè omnibus noctibus mutuis ſe fruebantur adſpectibus ipſa & beata Eugenia.

Baſilla Eugeniæ ſociatatem expetit.

Cornelius papa baptizat Baſillam.

Cap. XXI. *Claudia viduas, Eugenia virgines congregat.*

Omnibus itaque viduis Chriſtianis conuentus erat ad beatam Claudiam, & omnibus virginibus conuentus erat ad beatam Eugeniam. Sanctus autem Cornelius papa vrbis Romæ, omni veſpere ſabbati, quæ luceſcit in Dominico die, dabat eis noctem hymnis peruigilem, & pullorum canoribus noctis quiete agebat eius ſacroſancta myſteria, & ita confirmabat eas ſabbato. Eugenia autem & Baſilla, vt memoraui, omnibus ſe pænè noctibus fruebantur in Chriſto, & alterno ſe eloquiu renouabant. O quantas per Eugeniam virgines Saluator inue-

Nocte Dominicâ hymni & ſacra myſteria.

inuenit? quantas etiam per Baſillam Chriſtus ſponſas obtinuit? quantæ per Claudiam viduitatem prompta voluntate ſeruarunt? quanti iuuenes per Protum & Hyacinthum Chriſto Domino crediderunt!

Cap. XXII. *Perſecutio Chriſtianorum.*

Valeriano itaque & Gallieno imperantibus, orta ſeditio de Chriſtianis eſt, eò quòd Cyprianus Carthaginem euerteret, & Cornelius Romam. Data eſt ergo auctoritas ad Paternum proconſulem, vt Cyprianum occideret. Cornelius autem quia à multis Romanis etiam illuſtribus fouebatur, erat in abditis. Tunc beata Eugenia videns Baſillam, ait: Reuelatum eſt mihi à Domino, quòd pro virginitate paſſura ſis. Et Baſilla ad Eugeniam reſpondit: Et mihi, inquit, dignatus eſt Dominus demonſtrare, quòd martyrij coronam duplicem capias: vnam, quam apud Alexandriam pro iuſtis laboribus acquiſiſti: & aliam, quam in effuſione tui ſanguinis conſecutura es. Tunc beata Eugenia expandens manus ſuas, dixit: Domine Ieſu Altiſſimi filius, qui ad ſalutem noſtram veniſti per virginitatem matris, tu per virginitatis præmium, omnes quas mihi credidiſti, perduc ad regnum gloriæ tuæ.

Reuelat Dominus Eugeniæ & Baſillæ coronam proximam.

Oratio Eugeniæ ad Chriſtum.

Cap. XXIII. *Eugenia adhortatio ad virginitatem & martyrium.*

Reſidentibus autem ſanctis virginibus Chriſti, quæ erant cum Eugenia & Baſilla, dixit omnibus beata Eugenia: Ecce vindemiæ tempus eſt, in quo ſucciduntur botri, & pedibus conculcantur: ſed poſt hæc regalibus conuiuiis apponuntur. Abſque eorum ſanguine nulla poteſtas imperij, nulla illuſtris dignitas decoratur: & vos palmites mei, & meorum viſcerum botri, eſtote parati in Domino. Virginitas enim eſt primæ virtutis indicium Deo proximum, ſimilis Angelis, parens vitæ, amica ſanctitatis, via ſecuritatis, domina gaudij, dux virtutis, fomentum & corona fidei, adminiculum & ſubſidium charitatis. Nihil ita nobis laborandum, nihil ita eſt enitendum, niſi cum virginitate viuamus: aut quod eſt glorioſius, pro virginitate etiam moriamur. Quæ ſunt huius mundi blandimenta fallaciſſima, & cum gaudio temporali veniunt, & cum perpetuo dolore diſcedunt: faciunt momentaneum riſum, vt æternum fletum infligant: tribuunt fugitiuos flores, vt marcidiores perſeuerantes adducant: mentiuntur ſecuritatem tranſeuntis temporis, vt perpetui ſæculi cruciatibus tradant. Ideoque chariſſimæ virgines, quæ mecum in agone virginitatis nunc vſque accurriſtis, permanete in amore Domini, quem cœpiſtis. Tempus flendi temporaliter, ſine faſtidio & horrore ſuſcipite, vt tempora gaudij æterni cum omni poſſitis dilectione ſuſcipere. Ego enim commendaui vos Spiritui ſancto, & credo quòd vos mihi integras omnes illibataſque conſtituat. Nolite itaque faciem meam ex hoc corporaliter quærere, ſed geſta & actus per ſpiritum contemplamini. Et his dictis, oſculata eſt vniuerſas, & flentes fortiſſimo animo conſolabatur. Dicentibus autem ſibi vale inuicem Baſilla & Eugenia, oratione facta diſcedunt.

Mundi blandimenta fallacia.

Cap. XXIV. *Baſilla ab ancilla proditur.*

Ecce eodem die perrexit vna ex ancillis ad Pompeium ſponſum Baſillæ, quæ & dixit: Quia te dominam noſtram Baſillam nouimus ab Imperatore meruiſſe, ſextus & eo amplius eſt annus, quam tu in tenero ætatis anno, vt poſteà acciperes, diſtuliſti: ſed patruelem eius Helenum ſcias eſſe Chriſtianum, & hanc ita factam Chriſtianam, vt tibi omnino non nubat. Nam & duos eunuchos Protum & Hyacinthum ſimulauit ſe illi donum offerre Eugenia: quos illa quaſi dominos excolit, & quotidie pedes eorum ac ſi deorum immortalium oſculatur, quia ipſi auctores ſunt artis magicæ, quam Chriſtiani committunt. His auditis, Pompeius ſtatim cucurrit ad Helenum patruelem eius, qui & nutritor eius erat & tutor, & dicit ei: Intra hoc triduum nuptias meas celebrare diſpoſui, pro qua re fac me videre ſponſam meam, quam mihi domini rerum inuictiſſimi principes fieri coniugem præceperunt. Ille, his auditis, agnouit proditum negotium, ait ad eum: Quouſque anni tranſirent infantiæ eius, meam circa eam tutelam pro germanitate patris eius, & pro ipſo nutrimento exercui: nunc verò quia cœpit ſui eſſe arbitrij, in ſua vult eſſe poteſtate. Vnde ſi illam videre deſideras, eius erit arbitrij, non mei imperij.

Helenus patruelis Baſillæ.

Baſilla pedes Proti & Hyacinthi oſculatur.

Cap. XXV. *Baſilla auerſatur colloquium ſponſi Pompeij.*

Audiens hæc Pompeius, vehementiùs cœpit ardere; & pergens ad Baſillæ domum, vt nuntiaretur, ianitoribus imperabat. Cui iſta ſunt à Baſilla mandata: Cauſſam te videndi penitùs nullam me habere cognoſcas, neque audiendi, neque ſalutandi. His auditis turbatus eſt vehementius: & omni pæne ſenatorum fauore vſus, proſtrauit ſe coram Imperatore, dicens: Subuenite Romanis veſtris ſacratiſſimi principes, & deos nouos quos Eugenia ſecum adduxit ab Ægypto veniens, ab hac vrbe ſeparate. Diu eſt enim, quòd hi qui Chriſtiani dicuntur, reipublicæ nocent: qui irrident legum noſtrarum ſacroſancta cærimonia, & omnipotentes deos noſtros, ac ſi vana ſimulacra, deſpiciunt. Iura quoque ipſius naturæ peruertunt, ſeparant coniugium, gratiam ſponſarum ſibi aſſociant: & dicunt iniquum eſſe, ſi ſponſum ſuum ſponſa accipiat. Quid faciemus piiſſimi Imperatores? Inuenti ſunt

Calumnia Pompeij in Chriſtianos.

ſunt dij, qui homines prohibeant, & quibus iſta videbunt, ſi nati non fuerint quibus valeat imperari? Vbi reparatio Romanarum virium? vbi Romani exercitus rediuiua certamina? Pro quibus victrices dextræ veſtræ hoſtium ceruices inclinabunt, ſi iam vxores habendæ non erunt, ſi ſponſas amittimus, & tacemus?

CA. XXVI. *Sententia Gallieni imp. contra Baſillam.*

Hæc & his ſimilia dum proſequeretur, & omnis ſenatus ea flebili querelâ depromeret, [16] decreuit Gallienus Auguſtus, vt aut ſponſum ſuum Baſilla acciperet, aut gladio interiret: Eugeniam verò aut ſacrificare diis, aut crudeliter interire: & dedit licentiam, vt quicumque Chriſtianum penes ſe abſconderet, puniretur. Conuenitur Baſilla, vt ſponſum recipiat. Dicit ſe illa Regem regum habere ſponſum, qui eſt Chriſtus filius Dei. Et cum hæc dixiſſet, gladio transfoſſa eſt. *Baſilla ob amorem caſtitatis gladio transfoditur.* Tenti ſtatim Protus & Hyacinthus, trahuntur ad templum: ſed orationem illis facientibus, ſimulacrum Iouis ad quod ducebantur ſacrificare, cecidit ad pedes eorum; & ita comminutum eſt, vt vbi fuerit, non parêret. *Protus & Hyacinthus decollantur.* Non virtuti diuinæ, ſed magicæ arti hoc imputans, iubet eos decollari Nicetius vrbis præfectus.

CAP. XXVII.

Qui etiam accerſitam ad ſe Eugeniam, cœpit de magicis artibus ab eâ flagitare ſermonem. At illa conſtanter os ſuum aperiens, dixit: Polliceor tibi, quòd ars noſtra vehementior magis eſt: *Præclarum Eugeniæ de caſtitate Eccleſiæ teſtimonium.* nam magiſter noſter habet Patrem ſine vllâ matre, & matrem abſque patre. Denique ſic eum genuit Pater, vt omnino feminam numquam ſciret: ſic eum genuit mater, vt maſculum omnino non noſſet: hic ipſe habet vxorem virginem, quæ illi quotidie filios creat, etiam innumerabiles ei filios parit, quotidie ſuam carnem eius carnibus coniungit. Oſcula eius circa eam ſine intermiſſione ſociantur, in amore ſuo inuicem omnino perdurant, & tantâ integritate ſubſiſtunt, vt omnis virginitas, & omnis charitas, & omnis integritas ex eorum coniugio dirimatur.

CAP. XXVIII. *Ducitur ad templum Dianæ Eugenia.*

Audiens hæc Nicetius, obſtupuit: & ne ad Imperatorem perueniret, quòd eam libenter audiret, iuſſit eam ad templum duci Dianæ: & ita ſpiculator imminens, dixit ei: Redime vitam tuam, patrimonium tuum Eugenia, & ſacrifica deæ Dianæ. Tunc beata Eugenia expandens manus ſuas, cœpit *Eugeniæ oratio.* orare ac dicere: Deus qui cordis mei arcana cognoſcis, qui virginitatem meam ſinceram in tuo amore ſeruaſti, qui me filio tuo Domino meo Ieſu Chriſto ſociare dignatus es, qui Spiritum ſanctum tuum in me regnare feciſti, adeſto mihi nunc in confeſſione nominis tui, vt confundantur omnes qui adorant hoc idolum, & qui gloriantur in ſimulacris ſuis. Et dum oraret, fit terræmotus in eodem loco: & ita templi ipſius fundamenta merſa ſunt cum ipſo idolo, vt nihil aliud remanſerit, niſi ſola ara, quæ fuit ante ianuam templi, ad quam ſtabat beata Eugenia. *Ad preces Eugeniæ templum Dianæ corruit.* Hæc in inſulâ Lycaoniâ geſta ſunt coram omnibus qui ſequebantur agonem Eugeniæ. Fit concurſus populi Romani, & varia acclamatio. Alij dicunt innocentem, alij magam. Nuntiantur iſta præfecto, præfectus Imperatori manifeſtat. Imperator eam iubet ligari ſaxo, & præcipitari in Tiberim: *Sententia Imp. contra Eugeniam. Eugenia in Tiberim miſſa non mergitur.* ſed, ſtatim ſaxum diſruptum eſt. Beata verò Eugenia ita ſedens, ſuper fluuiali aquâ efferebatur, vt omnibus Chriſtianis appareret illum fuiſſe cum Eugeniâ in flumine, ne abſorberetur, qui fuerat cum Petro in mari, ne mergeretur.

CA. XXIX. *Illæſa manet ab igne thermarū.*

Item inde ſublata, in thermarum Seuerianarum fornacibus mittitur: quæ ſic ſtatim extinctæ ſunt, vt thermarum calor refrigeſceret, & omnia incendia lignorum ad nihilum deuenirent. Sic denique chaos fecerunt, vt vlteriùs exhiberi non poſſent. Mittitur poſt hæc in cuſtodiam tenebrarum, & per decem dies iubetur nullum cibum accipere, & lumen penitùs non videre. Ibi autem tantus quotidie abundauit ſplendor, vt dum egrederetur beata Eugenia, quaſi lumen aliquod radiaret. Apparuit autem illi Saluator, ferens in manu panem niuei candoris & immenſæ ſuauitatis & gratiæ, & dixit ei: *A Chriſto in carcere paſcitur.* Eugenia, accipe cibum de manu meâ, ego ſum Saluator tuus, quem totâ mentis animique intentione dilexiſti, & diligis. Eodem die te in cælis recipiam, quo ego deſcendi ad terram. Et hęc dicens, abſceſſit. Ipſo autem die natalis Domini miſſus eſt gladiator, qui eam in cuſtodiâ poſitam percuſſit: *Gladio percutitur.* & ſublatum eſt corpus ab affinibus Chriſtianis, & poſitum eſt non longè ab vrbe viâ Latinâ in prædio eius proprio, vbi multorum ſanctorum ipſa ſepelierat membra.

CAP. XXX. *Matri apparet, & mortem prædicit.*

Claudia autem mater eius, cùm ad eius ſepulcrum fleret, apparuit ei vigilanti in medio noctis ſilentio, auro textâ cyclade induta, cum multo populo virginum, & dixit ei: Gaude & lætare, quia & me introduxit Chriſtus in exultationem ſanctorum, & patrem meum in patriarcharum numerum. Ecce, die Dominico & te ſuſcipiet in gaudium ſempiternum. Commenda filiis tuis fratribus meis cuſtodire ſignaculum crucis, & efficiantur noſtri participes. Ecce, loquente eâ, facta eſt claritas,

quam

 EVGENIA.

... oculis ... non poterat. & Angeli ... hymnum dicebant Deo in... bus vocibus. Hoc ſolùm intelligebatur, quod nomen Ieſu Chriſti & Spiritus ſancti in ipſis laudibus reſonabant. Gloria & honor Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen.

NOTATIO.

1 EVGENIÆ.] *Martyrologium Romanum XXV. Decembris:* Romæ in cœmiterio Aproniani S. Eugeniæ virginis, quæ tempore Gallieni imperatoris poſt plurima virtutum inſignia, poſt ſacros virginum choros Chriſto aggregatos, ſub Nicetio vrbis præfecto diu agonizans, nouiſſimè gladio iugulata eſt. *Menolog. Græcorum XXIV. Decemb. Acta eius compendiose recenſens:* Certamen S. Eugeniæ martyris & ſociorum. Hæc fuit ſub Commodo imp. filia Tribuni in vrbe Romà. Miſſus autem pater ab Imperatore in ciuitatem Alexandriæ, vt tribunatus magiſtratum gereret, ſecum venit vxorem & filios, quorum vna fuit B. Eugenia: quæ cùm litteras edisceret, & in multorum librorum lectione verſaretur, incidit in epiſtolas ſancti apoſtoli Pauli, ex quibus Chriſti fidem didicit. Itaque patrios tumultus & mundi fallaciam derelinquens, cum duobus eunuchis ad monaſterium quod eſt ante ciuitatem Alexandriæ ſe contulit, virili habitu induta. Accepta igitur hoſpitio ab Eleno epiſcopo, cauſſam adiens quare illuc veniſſet, diuino Baptiſmate cum iis quos ſecum duxerat dignata eſt, & in ordinem monachorum aggregata, & poſt aliquod tempus, monaſterij curam ibi creditam ſuſcepit. Vbi propter miracula quæ per illam Deus efficiebat, facta eſt familiaris mulieri cuidam ordinis ſenatorij, quæ Melanthia vocabatur: accuſata poſteà eſt ab illa, quaſi ad coitum illam prouocaſſet; crimen obijciens, quod illius naturæ repugnabat: exiſtimans enim marem eſſe propter ſpeciem habitus, eius pulchritudine vulnerata cùm ſæpè periculum faciens ab eâ repulſa eſſet, detulit illam ad Philippum tribunum. Cum verò pater illam accerſiri iuſſiſſet, veritas detecta eſt, non ſolùm quod in habitu viri eſſet mulier, ſed etiam quòd tribuni eſſet filia: quare patrem, matrem, & multos ex familià, ad Chriſtianorum fidem attraxit; & pater quidem tribuni dignitate depoſitâ baptizatus eſt, poſteà & martyrij perfectionem aſſecutus, irruentibus in eum in templo idolorum infidelibus, qui & illum gladijs interfecerunt: ſancta verò Eugenia Romam adducta eſt cum matre & fratribus, Proto & Hyacintho eunuchis, qui obtruncati ſunt; ipſa verò ſaxo graui alligata in Tiberim flumen proiecta eſt, atque illinc ſeruata, gladio conſummationem accepit. *Menæa quoque XXIV. Decemb. aliquot iambis Vitam eius perſtringunt.*

Acta eius deſcripta a Metaphraſte exſtant apud Lipomanum tomo V. & Surium tomo VI. interprete Gentiano Herueto. Hæc vero plane cum Actis a Metaphraſte allatis conſentiunt, eodem ordine digeſta; vt vel hæc antiqua tranſlatio ſit è Metaphraſte preſſius expreſſa, vel certe hic Tranſlator & Metaphraſtes ex eodem fonte hauſerint. quod poſterius fortè verius; cum & noua Metaphraſtæ tranſlatio quædam habeat fuſius dicta, quædam antiqua hæc tranſlatio, quæ in nouâ deſunt.

Niſi quis malit, Metaphraſtem Latinum hunc textum in Græcum vertiſſe, cùm eodem procedat ordine, & ſubinde videatur Latinum textum non benè percepiſſe. Sanè quod hic dicitur c. I. de VII. conſulatu Commodi, ipſe de VII. imperij Commodi anno intellexit, plane erronee, vt mox dicam. Auctores quoque ſequentes, quo Metaphraſte antiquiores fuêre, meminerunt Eugeniæ, quæ veriſimile eſt eos ex hoc Latino fonte deduxiſſe.

Meminit Eugeniæ, vt celeberrimæ martyris, Alcimus Auitus epiſcopus Viennenſis in carmine ad Fuſcinam ſororem de laude caſtitatis lib. VI. c. XX. Fortunatus libro VIII. carm. IV. de virginitate, Aldelmus quoque de laude virginitatis.

2. INCERTO.] *Ita inſcripſi, quia nullius auctoris nomen nec in manuſcripto nec in editis inueni. Video tamen à Goldaſto tom. I. parte II. Rerum Alemannicarum Notis in Hepidannũ de vitâ S. VViborada lib. I. cap. XXVII. Acta Eugeniæ citari interprete Ruffino. Quod ſi ex MSS. ipſe hauſit, facile conſentio. Certè ſtylus non abludit a ſtylo Ruffini.*

3. IN SEPTIMO CONSVLATV COMMODI.] *Annus is eſt ſecundum Baronium tomo II. Chriſti CXCIV. qui erat XIII. imperij Commodi. Sed idem Baronius anno Chriſti CLXXXVIII. imperij Commodi VII. præfecturam Auguſtalem Ægypti Philippo decretam putat. Nam licet, inquit, poſt exactum annum ſeptimum Commodi, illa potius dicatur, id accidit, quod non ſimulac ab Imperatore electus eſſet, nomen conſequebatur & munus, ſed cùm Alexandriam ingrederetur, idque lege Auguſti factum Vlpianus affirmat.* CAP. I. L. vnic. ff. De offic. præf. Aug.

Sequitur hic Baronius Acta Eugeniæ per Metaphraſtem Græcè tradita, quæ loco ſeptimi conſulatus, ſeptimum imperij annum exprimunt.

Sed ea Metaphraſtæ Baroniique poſitio cum Actis ipſis ſeu Latinis ſeu Græcis nullo modo conuenit. Siquidem hic cap. XVII. dicitur à Gentilibus Philippus, cum perſecutio a Seuero excitata eſt, nouem annis Ægypto irreprehenſibiliter præfuiſſe, & decimo perdidiſſe omnia, quod videlicet tunc Catholicus fuiſſet. Eadem habes apud Metaphraſtem. Iam vero plures anni quam decem, intercedunt inter ſeptimum annum imperij Commodi (quo volunt Philippo Ægypti præfecturam delatam) & decimum annum imperij Seueri (quo volunt eamdem eidem præfecturam abrogatam) Nam cùm VII. annus imperij Commodi reſpondeat apud Baronium anno Chriſti CLXXXVIII. & decimus annus Seueri anno Chriſti CCIV. clarum eſt, inter vtrumque Chriſti annum, etiam excluſiue ſumptum, intercedere annos XV. vel exurgere annos XVII. ſi vterque extremus annus connumeretur. Atqui decimo præfecturæ ſuæ anno dicitur Philippus ab adminiſtratione ſuâ ſubmotus.

Quare rectiſſime Latinus textus præfecturam Ægypti delatam Philippo ſtatuit VII. conſulatu Commodi, id eſt, anno XIII. imperij Commodi, cui reſpondet annus Chriſti CXCIV. atque ita rectiſſime quoque decimo anno præfecturæ ſuæ eâ priuatus dicitur Philippus, id eſt, anno decimo imperij Seueri, Chriſti CCIV. Nam ab anno Chriſti CXCIV. ad annum Chriſti CCIV. iuſtos decem annos habes.

Atque ex his apparet ſinceritas Actorum Latinorum præ Græcis. Quibus optaſſem magnum Baronium, vt fere alias ſolet, relictis deprauatis Græcis inhæſiſſe.

4. PHILIPPVM.] *Baronius tomo* II. *anno Chriſti* CCIV. *Zephyrini Papæ* II. *Seueri Imp.* X *ait hallucinatos eſſe, qui putarunt hunc eumdem fuiſſe cum Philippo imperatore: inter quos Cedrenus eſt in Maximino. quos Zonaras iure redarguit in Philippo imp. vt idem Baronius notat ad diem* XIII. *Sept.*

CAP. II. 5. AQVILIO AQVILII.] *Vetus editio* Aquilio Aquilini. *Baronius tomo* II. *anno Chriſti* CLXXXVIII. *legit* Acilio, *qui hoc anno conſulatum geſſit vna cum Commodo: niſi dixerimus, inquit, hunc eſſe aliquem ex ſuffectis conſulibus. teſtatur enim Dio, Commodum (quod numquam antè factum fuerat) in annum vnum vigintiquinque conſules deſignaſſe. ſed cum nomen conueniat conſulis ordinarij, haud alius conſul quærendus ſuffectus.*

Quod Baronius ibidem exiſtimat Eugeniam deſponſam Aquilio Conſuli, exiſtimo eum ſumpſiſſe ex Metaphraſte, vbi dicitur Aquilius Eugeniam deſpondiſſe. *ſed intelligi, non ſibi, ſed filio, vt Latinus hic textus habet. Nam parentes filijs ſponſas ſpondebant, deſpondebant.*

CAP. III. 6. BASTERNAM.] *Paulò pòſt vocat* vectorium. *Ammianus lib.* XIV. Quo comitatu matronæ complures, opertis capitibus, & baſternis, per latera ciuitatis cuncta diſcurrunt. *Vide Onomaſticon.*

7 BASTERNA NOS TRES.] *Ita rectè MS. Malè in editis,* baſternos tres.

CAP. V. 8. IGNEM.] *Similis narratio de Heleno abbate habetur lib.* II. *de Vitis Patrum cap.* IX. *vbi iiſdem, vti hic, verbis:* ardentes prunas veſtimento ferebat illæſo. *vter ex altero ſumpſerit, non facilè dixero. Potiùs vel hinc colligas, Ruffinum etiam huius Vitæ auctorem eſſe, vt lib.* II. *de Vitis PP. Eamdem hiſtoriolam de Hellene habet Palladius c.* LIX.

9. FLAMMAS INTRAT.] *Frequens ea ad ignem prouocatio, cùm argumenta alia ad fidem probandam & propagandam deſunt, in ſacris hiſtorijs. Exempla varia congeſſi in Diſſertatione meâ* De fide hæreticis ſeruandâ, *cap.* XII.

CAP. XVII 10. NVNC DECIMO ANNO.] *Baronius tomo* II. *anno Chriſti* CCIV. *Zephyrini Papæ* II. *Seueri imperatoris* X *Haud adeò mirum, inquit, videri debet, tam diu Philippum in eius muneris functione perſeueraſſe. Cùm enim ea maximi omnium momenti eſſet Auguſtalis dicta præfectura (Ægypti) quam velut Romani imperij obſidem ſibi Auguſtus ſeruauerat, nec quempiam Senatorum ad eam mitti debere ſanciuerat, ſed ex equeſtri ordine aliquem virum optimum, qui nullus vmquam principatus amore turbas ciere poſſet: nactus ſemel quempiam fideliſſimum virum, eâ præfecturâ dignum, Imperator haud facilè dimouebat; quòd paci & ſecuritati Romani imperij id expedire potiſſimùm ſciret, cùm Ægyptij eſſent omnium ſtudioſiſſimi nouarum rerum, atque leuiſſimi*

Dio hiſt. Rom. l. XV. *animi ad concitandas turbas & rebellandum. Sed hæc Dio pluribus.*

CAP XVII 11. QVI COMMOTI.] *Baronius tomo* II. *anno Chriſti* CCIV. *Zephyrini Papæ* I. *Seueri imp.* X. *perſecutionem à Seuero excitatam ponit. Monuiſſe quoque, ait, videtur ſtomachum Seuero ad perſecutionem fidelium excitandam, quòd intelligeret, nobiliſſimam omnium Ægypti præfecturam Auguſtalem adminiſtrantem Philippum iam Chriſtianum redditum eſſe. Hactenus Baronius. Cùm dicatur hoc capite vitæ decimum annum eſſe, quo Philippus præfecturam ſuſcepit, non quadrat hic computus cum anno ſeptimo Commodi, quo dicitur præfecturam ſuſcepiſſe.*

12. VT REGEM.] *Baronius ſupra anno Chriſti* CCIV. *Quod autem in eâ epiſtolâ Seuerus dicat, (apud Metaphraſtem ex verſione Herueti:)* Te tamquam regem potiùs, quàm præfectum elegit Ægypti præſidem; *illud planè comprobat, quod in hæc verba ſcribit Tacitus:* Ægyptum iam inde à diuo Auguſto equites Romani obtinent loco regum. Ita viſum expedire prouinciam aditu difficilem, annonâ fœcundam, ſuperſtitione ac laſciuiâ diſcordem, & nobilem, & inſciam legum, ignaram magiſtratuum domi retinere Tacit. lib. 17.

13. IN EPISCOPATVM EIVS.] *Baronius tomo* II. *anno Chriſti* CCIV. *Zephyrini Papæ* II. *Seueri imp.* X *ait corrigendum in Actis Philippi, quòd dicitur factum fuiſſe epiſcopum Alexandrinum. Nam (inquit Notat. ad diem* XIII. *Septemb.) eius præfectura ſecularis, & non ſacerdotalis fuit. Euſebius etenim cum tam in Chronico, quam in hiſtoriâ texit ſeriem epiſcoporum Alexandrinorum, Nicephorus epiſcopus, & Nicephorus Calliſtus, & alij, qui id ipſum præſtiterunt, nullus ipſorum inter Alexandrinos epiſcopos adnumerat Philippum.* CAP. XVIII.

14. PERENNIVS PRÆFECTVS.] *Ita MS. In editis,* Herennius. *Apud Metaphraſtem,* Terentius. *Baronius anno proximè notato: Quòd* Lætum, *inquit, Euſebius nominat, idem fortaſſe* Terentius Lætus *dictus eſt.* Perennium *habent Menæa, manuſcripti, Ado, & Vſuardus in Martyrologio. Occurrit etiam his temporibus* Herennius Celſus, *apud Trebellium Pollionem in* XXX. *tyrannis in Æmiliano. Vnde videtur colligi poſſe, Herennium tunc Auguſtalem Ægypti præfectum fuiſſe.* CAP. XIX. Euſeb. l. 6. cap. 2.

15. PERCVSSERVNT EVM.] *Baronius tomo* II. *anno proximè citato: Quòd verò, ait, Euſebius, de martyribus in Ægypto paſſis agens, nullam de Philippi huius martyrio mentionem habuerit; inde fortaſſe accidit, quod eum necis ipſius cauſſâ præterijt. Quòd enim à ſicarijs clàm occiſus eſſet, nec publica aliqua, quæ ciretur, Chriſtiani nominis confeſſio præceſſiſſet; ab eo prætermiſſus eſſe videri poteſt: cùm alioqui permulta maioris quoque momenti ab eo (vt in ſingulis ferè annis videre eſt) eſſe ſilentio prætermiſſa nullum ſit dubium.*

Memoria huius exſtat in Martyrologio Romano, XIII. *Septembris:* Alexandriæ natalis B. Philippi, patris S. Eugeniæ virginis. Hic dignitatem præfecturæ Ægypti deſerens, Baptiſmi gratiam aſſecutus eſt: quem in oratione conſtitutum iuſſit Terentius præfectus eius ſucceſſor gladio iugulari. *Vide Menologium Græcorum ſuprà in Eugeniâ. & Menæa* XXIV. *Decembris poſt Acta Eugeniæ duos iambos de Philippo habent.*

16. DECREVIT GALLIENVS AVGVSTVS.] *Baronius tomo* II. *anno Chriſti* CCLXII. *Dionyſij Papæ* II. *Valeriani & Gallieni impp.* VIII. *Quod, ait, ſpectat ad martyres Romæ paſſos, quòd nonnulli ſub Gallieno imperatore martyrium ſubiiſſe dicantur; non id accidit, vt, ceſſante Valeriano, in martyrio fuerint coronati: quandoquidem (vt dicemus) Gallienus, capto ab hoſtibus Valeriano parente, mox perſecutionem ceſſare iuſſit, datis pro Chriſtianis edictis: ſed quòd ſolus Gallienus Romæ imperaret, Valeriano agente cum exercitu in Oriente, idcircò plerique martyres ſiue Romæ, ſiue alibi, ſub Gallieno paſſi dicuntur, & inter alios clariſſima femina Eugenia virgo.* CAP. XXVI

VITA

VITA SANCTÆ [1] EVPHRASIÆ VIRGINIS

13. Mart.

AVCTORE INCERTO.

CAP. I.

IN diebus Theodoſij, imperatoris pijſſimi, fuit vir quidam in regia ciuitate ſenator, nomine Antigonus, eratque Imperatori genere & ſocietate coniunctus, ſermone ſapiens ſimul & opere: & bona ſemper præcipue ſuadens, & pie Romanis legibus Lyciæ negotia gubernans. Erat autem & compaſſibilis homo, cunctis neceſſaria præbens. Diligebatque eum princeps non ſolùm tamquam parentem ac ſenatorem, ſed etiam tamquam Chriſtianum & pium, & ſemper conſilia vtilia proferentem. Erat autem hic locuples vehementer, ita vt ciuitas regia alium diuitijs, ſermone & opere ſimilem non haberet. Hic accepit vxorem ex genere proprio, ex eodem Imperiali ſanguine deſcendentem, cui nomen Euphraxia, mulier religioſa, & timens Dominum nimis, & eccleſiæ vacans, & offerens Deo preces cum lacrymis. Hæc multos in opere Dei fecit idoneos, multaſque oblationes in eccleſijs & [2] ſanctuarijs offerebat. Vehementer eam diligebat Imperator & Auguſta, præcipuè quòd ex eorum genere erat, necnon & moribus compoſita, & honeſta, & valdè religioſa. Nata eſt autem eis filia, & vocauerunt eam nomine matris ſuæ Euphraxiam.

Antigonus Lyciæ præſes, & Theodoſij Imp. conſanguineus.

Euphraxia nubit Antigono.

Generant Euphraxiam ſeu Euphraſiā.

CAP. II.

Cumque habuiſſent hanc filiam, vnâ dierum dixit Antigonus Euphraxiæ: Noſti ſoror mea Euphraxia, quia nihil eſt iſta vita, nihil diuitiæ, nihil vanitas huius ſæculi temporalis. In octoginta namque annis hominis tempus impletur cum ruinâ: diuitiæ autem in cælo repoſitæ, in infinita ſæculorum ſæcula timentibus Deum manent: & priuamus nos illis diuitijs, mundanis cogitationibus obligati; & in fallaciâ poſiti temporalium diuitiarum, dies noſtros fruſtrà conſumimus, nihil animabus noſtris vtiliter acquirentes. Audiens autem hæc Euphraxia, dixit Antigono viro ſuo: Et quid iubes, domine mi, vt faciamus? Cui dixit Antigonus: Vnam filiam per Deum acquiſiuimus, quæ ſufficit nobis, & nequaquam vltrà conueniamus infelicitati ac miſeriæ ſæculi. Audiens hæc Euphraxia, conſurgens extendit manus ad cælum, & ingemiſcens dixit viro ſuo Antigono: Benedictus Deus, qui dignum te fecit timore ſuo, & ad cognitionem veritatis adduxit. Vere, domine, ſæpiùs ſupplicaui Deo, vt cor tuum illuminaret, & mentem tuam pro hac cauſsâ faceret eluceſcere; ſed hoc tibi pandere non præſumpſi: quia verò ipſe feciſti principium, iube me vt loquar. Cui dixit Antigonus: Dic ſoror mea quod vis. Reſpondit: Noſti, domine meus, quia ante multas generationes Apoſtolus teſtatur, & dixit: Tempus breue eſt: reliquum eſt, vt qui habent vxores, tamquam non habentes ſint. Deficit enim huius ſæculi cupiditas. Ad quam enim vtilitatem erunt iſta pecunia & tanta abundantia poſſeſſionum? Nihil eorum eſt, quod nobiſcum poterit deſcendere in infernum. Cum bono ergo conſilio tuo feſtina multa dare pauperibus, vt non illud conſilium quod tractaſti, inueniatur infructuoſum. Audiens autem Antigonus, glorificauit Deum.

Antigoni ad Euphraxiam concio de vanitate ſeculi ſeruanda.

Continentiā pariter in matrimonio promittunt.

1. Cor. 7.

CAP. III.

Cùm igitur adeptus eſſet optimam conuerſationem, & multa pauperibus erogaſſet Antigonus, vnum ſolummodò annum viuens, poſtquam ſuæ renuntiauit vxori, vitam ſuam pie diſponens, completo anno defunctus eſt, & ſepultus in pace. Tunc Imperator pariter & Auguſta fleuerunt eum, tamquam ex eorum genere deſcendentem, virum iuſtum & religioſum. Compatiebantur enim & Euphraxiæ, non ſolùm tamquam propriæ conſanguineæ, ſed etiam quia erat iuuencula. Duobus namque annis & tribus menſibus vixit cum viro ſuo: nam vno anno ex conſtituto, ab alterutro abſtinentes, ſicut fratres vixerunt. Igitur ſepulto Antigono, ab Imperatore & Auguſtâ multum conſolabatur

Moritur Antigonus multis ante eleemoſynis expenſis.

Euphraxia filiam Euphraxiam cõmendat Imperatori.

Euphraxia. Illa verò ſumens propriam ſuam filiam, dedit eam in manus Imperatoris & Auguſtæ: & proſtrata ad pedes eorum, cum clamore & magno gemitu dixit: In manus Dei & veſtras hanc orphanam nunc commendo. Memoriam ergo habentes Antigoni, qui fuit veſter, ſuſcipite eam atque tuemini: & eſtote ei in loco patris & matris. Multi autem flumina lacrymarum & voces emiſerunt audientium, ita vt etiam principes lugerent.

CAP. IV.

Euphraxia infantula per arrhas ſponſo deſpondetur.

Poſt paucum verò tempus à luctu aliquanto quieſcentem Antigoni, ſuaſit Imperator ei, vt filiam ſuam Euphraxiam cuidam ſenatori ditiſſimo daret vxorem. Et factum eſt, vt arrhas Euphraxia acciperet. Suſceptis arrhis, puellæ ætas exſpectabatur. Erat enim nimis infantula, quando ſuſcepit arrhas, quaſi annorum quinque. Poſt aliquantulum verò tempus cogitauit ipſe ſenator, vt vxorem Antigoni ſibi crederet copulari: & per preces aut per mulieres matronas perſuaſit Auguſtæ, vt ſine notitiâ principis mitteret, & Euphraxiæ coniugij verba nuntiaret. Quæ cùm audiſſet, amarè fleuit, & dixit mulieribus quæ fuerant deſtinatæ: Væ vobis in futuro ſæculo, quæ mihi talia perſuadetis: & ad talia concurritis contra mulierem, quæ ſecundum Deum viuere feſtinat. Recedite à me, quoniam extraneam congregationem veſtram nunc egiſtis. Illæ verò deformatæ diſcedentes, nuntiauerunt Auguſtæ quæ geſta ſunt. Cognoſcens autem Imperator quod factum fuerat, grauiter inuectus eſt in Auguſtam: & indignatus aduerſus Auguſtam, dixit: Verè Auguſta, extraneam rem ab hac conuerſatione feciſti. Hæc ſunt opera Chriſtianæ Auguſtæ? Sic promiſiſti Deo piè regnare? Sic recordaris Antigoni, qui nobis ſemper vtilis permanſit? Alienam rem noſtro imperio egiſti, quòd mulierem in puellari ætate conſtitutam, quæ penè ſolummodò vno anno cum viro vixit, & mox ex conſtituto propter cæleſte regnum ſe ab vtriſque ſeparauerunt, tu rurſum ad mundum redire compellis? & neque timuiſti Deum, hanc iniquitatem volens facere? Quis ſatisfaciet hominibus, quia non per me factum eſt hoc? Indecentem & incongruam feciſti rem, quod nec oportuit vt meum audiret imperium, propter ſinceriſſimum meum amicum maximè Antigonum.

Euphraxia vidua ſecundas nuptias reſpuit.

CAP. V.

Audiens hæc Auguſta, & vultum nimiæ confuſionis mutans, ſicut lapis ferè per duas horas ſine voce permanſit. Et facta eſt magna triſtitia inter Imperatorem & Auguſtam, propter Euphraxiam Antigoni coniugem. Tunc Euphraxia agnoſcens, quia magna triſtitia propter eam inter Imperatorem & Auguſtam fuiſſet effecta, vultu omnino demiſſo, triſtis facta eſt vſque ad mortem; & de ciuitate volebat diſcedere. Tunc flens acriter, dixit Euphraxiæ filiæ ſuæ: Filia mea, habemus in Ægypto copioſam magnamque ſubſtantiam: veni, eamus illuc, & viſitemus patris tui poſſeſſiones: & mea omnia, tua ſunt, filia mea. Tunc ergo cum filiâ ſuâ Euphraxiâ de regiâ ciuitate diſceſſit, principe neſciente, & venit in Ægyptum: illic quoque morabatur, & ſua prædia crebrò viſitabat. Et profecta eſt in interiorem Thebaidem cum procuratoribus ſuis atque miniſtris, habentibus curam ſuarum rerum. Quæ etiam illic vacans in ſanctuarijs, & multas oblationes illic offerens per monaſteria virorum ac mulierum, multas pecunias erogabat.

Euphraxia cum filiâ clàm Ægyptum petit.

Interiorem Thebaidem penetrat.

Monaſterijs oblationes offert.

CAP. VI.

Monaſterium mulierum centum triginta cellarum.

Erat autem monaſterium mulierum in vnà ciuitate, habens architria centum triginta, de quibus magnas & mirabiles virtutes homines prædicabant. In illo namque monaſterio nemo guſtabat vinum, nulla illarum pomum edere, aut vuas, aut ficus, aut aliquid huiuſmodi bonorum, quæ terrenâ naſcuntur vbertate, guſtabat. Quædam autem earum abrenuntians ſæculo, neque oleum edere volebat, quædam earum à veſperà vſque ad aliam veſperam ieiunium protrahebat: aliæ verò poſt biduum edebant, aliæ verò poſt triduum. Nulla earum pedes ſuos abluebat: aliquantæ verò audientes de balneo loqui, irridentes, confuſionem & magnam abominationem ſe audire iudicabant, quæ neque auditum ſuum hoc audire patiebantur. Vnaquæque verò earum ſtratum in terrà habebat, cilicium paruulum vnius cubiti latitudinis, & longitudinis trium, & paululùm in ipſis requieſcebat. Erant autem & veſtes earum de cilicio vſque deorſum, obſtringentes pedum extremitates. Quantumcumque poterat, vnaquæque laborabat. Et cùm aliquam earum aliquando contigerat infirmari, non ei fomentum aut adiutorium aliquod medicinæ conferebatur: ſed ſi quam contigiſſet ægrotari, tamquam maximam benedictionem à Deo accipiebat, & tolerabat languorem, donec eam medicina Dominica præueniret. Nulla earum ianuas exibat. Erat autem ianitrix, per quam reſponſa omnia fiebant, matura: multæque ſanitates ibi fiebant.

Varia monialium pietatis ſtudia.

Matura ianitrix.

CAP. VII.

Harum quidem Euphraxia diligens conſilium ſanctarum mulierum, propter mirabilem conuerſationem earum, ſæpiùs ad ipſum

Euphraxia thymiama & cereos offert. ipſum monaſterium pergebat, thymiamaque illic offerebat & cereos. Vna quidem dierum rogabat abbatiſſam & priores monaſterij, dicens eis: Paruam benedictionem volo abſque terrore veſtro præbere, redditum auri viginti aut triginta librarum, vt oretis pro iſta famulâ veſtra, & pro Antigono patre eius. *Abbatiſſa matronæ oblata recuſat.* Cui abbatiſſa reſpondit: Domina mea matrona, ancillæ tuæ non egent redditibus, neque pecuniam concupiſcunt. Propterea namque omnia reliquerunt, & cuncta deſpiciunt in hoc ſæculo, vt æternis bonis frui mereantur: & nihil poſſidere volunt, ne cœleſti regno priuentur. Sed ne te contriſtem, aut ſine fructu dimittam, paucum oleum ad candelas & thymiama in oratorium confer, & hoc erit nobis pro mercede iuſtitiæ. *Preces petit Euphraxia pro animâ Antigoni & filiæ.* Et his oblatis, rogabat Euphraxia abbatiſſam, vt omnes ſorores orarent pro Antigono & filiâ eius Euphraxiâ.

Cap. VIII. Vnâ verò dierum Euphraxiæ infanti abbatiſſa dixit, tentando: Domina mea Euphraxia, diligis monaſterium noſtrum & omnes ſorores? Illa reſpondit: Etiam domina, diligo vos. Dixit ei abbatiſſa rurſum cum ioco: Si nos diligis, eſto nobiſcum in noſtro ſchemate. *Euphraxia infantula pium deſiderium.* Cui infantula dixit: Vere ſi non contriſtaretur mater mea, vlterius non egrederer de loco iſto. Cui abbatiſſa dixit: Inter nos & ſponſum tuum quem plus amas? Puella dixit: Neque illum noui, neque ille me: vos autem noui, & vos amo. Dicite mihi: vos autem quem diligitis, me an illum? Illæ verò dixerunt: Nos te diligimus, & Chriſtum noſtrum. Puella verò reſpondit: Ego verò & vos diligo, & Chriſtum veſtrum. Sedebat verò Euphraxia mater eius, & fluminum lacrymarum eius non erat modus. Libenter enim audiebat verba puellæ abbatiſſa, quia cùm eſſet ætate infantula, talia loquebatur. Nondum enim ſeptem annos impleuerat, dum cum abbatiſſa loqueretur huiuſcemodi verba. Tunc ingemiſcens mater, & amarè deflens, ad filiam ſuam dixit: Filia mea, veni, pergamus ad domum, quia iam veſpera eſt. Cui puella dixit: Ego hic maneo cùm dominâ abbatiſſâ. Dixit abbatiſſa puellæ: Vade, domina, in domum tuam, non potes hic manere. Non enim quiſquam manere poteſt hic, niſi ſe deuouerit Chriſto. Cui puella reſpondit: Vbi eſt Chriſtus? Illa gratanter ei Dominicam imaginem demonſtrauit. *Ingenium Euphraxiæ Dominicam imaginem oſculantis, & Chriſto ſe deuouet.* Pergens autem Euphraxia, oſculata eſt Dominicam figuram: & conuerſa, dixit abbatiſſæ: Verè & ego me voueo Chriſto meo, & vlterius cum dominâ meâ matre non vado. Dixit ei abbatiſſa: Filia, non habes vbi hic maneas, & non potes hic manere. Puella dixit: Vbi vos maneris, & ego maneo. Et cùm iam veſpera eſſet, & multùm mater eius coëgiſſet atque abbatiſſa vt ambularet, nequaquam potuerunt eam tollere de monaſterio. Multùm ergo crebris diebus mater eius atque abbatiſſa ei blandiebantur, & perſuadere nequiuerunt, vt de monaſterio potuiſſent eam expellere. Nouiſſimè verò dixit abbatiſſa puellæ: Filia, ſi vis hic permanere, litteras habes diſcere & Pſalterium, & vſque ad veſperam habes ieiunium ducere, ſicut vniuerſæ ſorores. Puella dixit ei: Ego & ieiunium, & omnia diſco: ſolummodò dimittite me hic eſſe. Dixit ergo abbatiſſa matri eius: Domina mea matrona, dimitte hanc puellam hîc: video enim, quia gratia Dei illuxit in eâ, & iuſtitia patris, & honeſtas tua, & orationes vtrorumque veſtrûm, æternam vitam prouidere ei noſcuntur.

Cap. IX. Surgens igitur Euphraxia, & aſſumens filiam ſuam, ad Dominicam eam imaginem adduxit: & extendens manus ad cælum, cum magno clamore & fletu clamauit, dicens: Domine Ieſu Chriſte, habe curam iſtius infantulæ, quia te concupiuit, & tibi ſe commendauit. *Mater coram Dominicâ imagine filiam abbatiſſæ tradit.* Et conuerſa, dixit ad filiam ſuam: Euphraxia, filia mea, Deus qui fundauit immobiles montes, & te quoque in ſuo timore confirmet. Et cum hæc dixiſſet, in manibus eam tradidit abbatiſſæ: & deflens, pectuſque ſuum tundens, ita receſſit a monaſterio, vt omnis congregatio cum eâ ploraret.

Cap. X. Aliâ verò die abbatiſſa ſumens Euphraxiam, introduxit eam in ſecretarium, *Induitur Euphraxia filia veſte monachali.* & facta oratione ſuper eam, induit eam indumento monachali: & extendens manus ad cælum, pro eâ ſupplicauit, dicens: Rex ſæculorum, qui in eâ cœpiſti opus bonum, tu perfice hoc in pace: da vt ambulet ſecundùm nomen tuum, & fiduciam inueniat in conſpectu tuo ſemper iſta infantula. Tunc & Euphraxia mater eius orans, dixit: Filia mea, amas hoc ſchemate veſtiri? *Veſtis monachalis arrha eſt ſponſi cæleſtis.* Cui Euphraxia dixit: Vtique mater mea, quia ſicut agnoui ab abbatiſſa, & dominæ ſorores dixerunt, hoc ſchema pro arrhis præbet diligentibus ſe Dominus Ieſus Chriſtus. Cui mater ſua dixit: Cui deſponſata es, ipſe faciat te thalamo ſuo dignam. Et hoc dicens, & orans pro filiâ ſuâ, valedixit abbatiſſæ & ſororibus, & oſculata eſt filiam ſuam. Et egreſſa, iuxta morem circuibat, præbens pauperibus quod indigebant.

Cap. XI. Vbique autem diuulgabatur Euphraxiæ optima conuerſatio, quantum conferret monaſterijs & venerabilibus locis, ita vt Im-

peratòr audiret, & omnis Senatus eam nimis amarent, atque glorificarent Deum. Audiebant enim, quòd nec piſcem guſtaret, nec vinum biberet: ſed poſt tanta dona quæ vniuerſis conferebat & gloriam, à veſpera vſq; ad veſperam ieiuniũ faciebat, aliquando ſumens legumen, aliquando olera.

Euphraxiæ ſobrietas & virtus.

ÇAP. XII.

Poſt paucos autem dies euocans abbatiſſa matrem puellæ, dixit ei ſecrete: Domina, aliquam rem volo tibi dicere: non te conturbet. Cui reſpondit: Domina mea, quod iubes, dic. Dixit abbatiſſa: Vidi enim in ſomnis Antigonum virum tuum in magnâ gloriâ conſtitutum, & rogauit Dominum Ieſum Chriſtum, vt egrediaris de corpore tuo, & de cetero ſis cum illo: & fruaris illâ gloriâ, quam Antigonus meruit virtus. Audiens autem hæc, reuerſa eſt in domum ſuam matrona, vt religioſa femina: & non ſolùm non eſt turbata, ſed lætitiâ magnâ gauiſa eſt. Orabat enim, vt ab humanâ vitâ diſcederet, & de cetero eſſet cum Chriſto, & mox vocans filiam ſuam, dixit ad eam: Filia mea, ſicur mihi dictum eſt à dominâ meâ abbatiſſâ, vocauit me Chriſtus, & appropinquauerunt dies obitus mei. Ecce omnem ſubſtantiam meam & patris tui dedi in manus tuas: diſpenſa eam piè, vt cæleſtem poſſis habere hereditatem. Audiens hæc Euphraxia à matre ſuâ, cœpit ingemiſcere & flere, dicens: Væ mihi, quia peregrina ſum & orphana. Dicit ei mater ſua: Filia, habes Chriſtum pro patre & ſponſo, ideò nec peregrina es nec orphana: habes & dominam abbatiſſam pro matris officio. Vide filia, feſtina quod promiſiſti adimplere. Deum time, & omnes ſorores honora, ſeruiens eis cum omni humilitate. Numquam in corde tuo cogites, De ſanguine regio ſum: nec dicas, Debent mihi ſeruire. Pauper eſto in terrâ, vt in cælo diteris. Ecce omnia ſub manibus tuis habes. Poſſeſſiones & pecunias in monaſterium confer, pro patre tuo & pro me, vt inueniamus miſericordiam apud Deum, & liberemur ab æterno ſupplicio. Hæc præcipiens filiæ ſuæ, tertiâ die defuncta eſt, & ſepelierunt eam in monaſterio in monumento.

Abbatiſſæ viſio de Antigono.

Euphraxia matri mortem prædicit.

Moritura Euphraxia filiam inſtruit.

Multa monaſterio confert pro requie animæ ſuæ & mariti.

CAP. XIII.

Audiens Imperator, quia mortua fuiſſet Euphraxia vxor Antigoni, reuocans ſenatorem cui deſponſata fuerat filia eius, indicauit ei, dicens: Quia puella conuerſa eſt in monaſterio. Ille verò rogauit Imperatorem, vt per veredarios ſcriberet puellæ, eique præciperet, vt ad ciuitatem veniret, & nuptias celebraret. Suſcipiens autem Euphraxia Imperatoris epiſtolam, manu propriâ epiſtolam aliam reſcripſit, ſic habentem:

Euphraxia iunior à ſponſo repetitur.

Domine Imperator, ſuades ne ancillæ tuæ, vt reſpuam Chriſtum, & homini corruptibili & vermibus conſumendo coniungar, qui hodie eſt, & cras non eſt? Abſit ab ancillâ tuâ, vt hanc iniquitatem faciam. Quapropter, Imperator domine, non vlteriùs vos vir ille fatiget: ego enim Chriſto conſenſi, & impoſſibile eſt eum me negare: ſed ſupplico poteſtati veſtræ, vt memoriam parentum meorum habeatis. Idcircò tolle omnem ſubſtantiam, & diſpenſa pauperibus ſimul & orphanis, & da vniuerſa eccleſijs. Noui enim quia recordaberis parentum meorum, maxime patris mei. Audiui enim quia in palatio numquam à te diuidebatur. Horum ergo recordationem habens, ſubſtantiam hanc benè diſpone. Omnes conſtitutos ſub iugo ſeruitutis manumitte, & eis legitima concede. Manda actoribus patris mei, vt omne debitum dimittant agricolis, quod à die patris mei vſque ad hanc diem reddebant: vt ſine ſollicitudine mearum terrenarum rerum conſiſtens, Chriſto ſine quolibet ſeruire valeam impedimento, cui animam meam commendaſſe cognoſcar. Orate pro ancillâ veſtrâ, tu & Auguſta, vt merearur Chriſto ſeruire, prout dignatur ancillam ſuam. Deinde ſignans epiſtolam, veredario dedit. Qui reuertens, obtulit Imperatori relegendam epiſtolam. Quam ſoluens & relegens in ſecreto cum Auguſtâ, multas lacrymas ambo effuderunt, nimis orantes pro Euphraxiâ. Manè autem facto, conuocans Imperator omnem ſenatum & patrem pariter Euphraxiæ ſponſi, iuſſit coràm epiſtolam legere. Illi verò audientes epiſtolam, omnes ſunt lacrymis repleti, & velut ex vno ore dixerunt: Verè, domine Imperator, filia eſt Antigoni & Euphraxiæ genus tuum, & ex ſanguine eius eſt hæc puella. Verè religioſorum parentum religioſa eſt filia, ſanctæ radicis ſanctus eſt ramus: & omnes quidem ex quadam concordiâ glorificauerunt Deum, & pro puellâ pariter orauerunt, & nequaquam vlteriùs ſenator ille viſus eſt importunus.

Eiuſdem ad Imperatorem epiſtola.

Bona ſua in pauperes diſtribui petit.

Imperator epiſtolam Euphraxiæ ſenatui legit.

CAP. XIV.

Imperator ergo cuncta diſponens piè, & res puellæ benè diſtribuens, & ipſe defunctus eſt, & cum ſuis patribus ſepultus eſt in pace. Euphraxia verò magnificabatur, & ſecundùm Deum conuerſabatur, abſtinens vltra menſuram ſuam. Erat enim annorum duodecim, & ad certamina ſe fortiter exercebat. Et primùm quidem à veſperâ vſque ad veſperam comedebat, deinde poſt biduum, poſtea poſt triduum. Nulla alia præter illam, triclinia mundabat, & cubicula ſororum ſternebat: aquam ad coqui-

Euphraxia duodennis pia in monaſterio exercitia.

coquinam ipſa portabat. Hæc autem conſuetudo erat in monaſterio: Si quando contigerat aliquam ſororem tentari à diabolo per ſomnum, mox abbatiſſæ pandebat. Illa vero cum lacrymis Deum poſtulabat, vt diabolus ab eâ recederet, iubebatque vt lapides portaret, & ſubſtratum ſub ſago cinerem ſuper cilicium ſpargeret: & ita dormiret vſque ad decimum diem. Vna verò dierum ipſa à diabolo tentata eſt, & ſuperpoſuit ſtratui ſuo cinerem. Videns autem abbatiſſa cinerem ſub ſtratu Euphraxiæ, riſit & ait ad vnam ſororem ſeniorem: Verè hæc puella tentari cœpit, & orans abbatiſſa, dixit: Deus qui creaſti eam ſecundum tuam voluntatem, tu eam in tuo timore conforta. Et vocans eam abbatiſſa, dixit ad eam: Quare non indicaſti mihi tentationem diabolicam? Illa verò cadens ad pedes abbatiſſæ, dixit: Ignoſce mihi, domina mea, quia confuſa ſum indicare tibi hanc cauſſam. Dixit ad eam abbatiſſa: Filia mea, ecce pugnare cœpiſti: viriliter age, vt vincas & coroneris.

Tentationes ſuas monachæ abbatiſſæ detegunt.

Euphraxiam tentatam abbatiſſa corroborat.

Cap. XV.

Poſt paucos verò dies denuò tentata eſt, & narrauit alicui ſorori, nomine Iuliæ, quæ multùm diligebat Euphraxiam: quæ etiam in certaminibus eam exercebat. Dixitque ei Iulia: Domina mea Euphraxia, non abſcondas hoc abbatiſſæ: ſed refer hoc, vt oret pro te. Omnes enim tentamur à diabolo: ſed ſperemus in Chriſti nomine, quia vincimus eum. Ergo ſoror mea non moreris, ſed indica abbatiſſæ cauſſam, & noli confundi. Audiens autem hæc Euphraxia, gratias egit Iuliæ: & dixit ad eam: Adiuuet te Deus, ſoror, quia ædificaſti me, & meam animam confortaſti. Verè ingredior, & cauſſam dominæ abbatiſſæ pronuntio. Dixitque Iulia: Etiam ſic fac, vt oret pro te, & adiiciat tibi abſtinentiam. Illa verò ingrediens, indicauit abbatiſſæ cauſſam. Dixitque ei abbatiſſa: Non pertimeſcas, filia, omne bellum diaboli, quo contra nos nititur. Certa igitur fortiter immobili animo, & non præualebit aduerſum te. Multum enim ab eo tentanda es: ſed certa, vt vincas, vt victorias & triumphum accipias à ſponſo tuo Chriſto, & quantum potes adiice abſtinentiæ tuæ. Qui enim præcipuè decertat, præcipua dona percipiet. Poſt aliquantulum verò temporis ſpatium, interrogauit eam abbatiſſa, dicens: Poſt quot dies comediſti filia? Puella dixit: Poſt tres dies, domina mea. Dixit ei abbatiſſa: Adiice adhuc vnum diem. Illa verò iuſſionem eius cum lætitiâ magnâ ſuſcipiens, diſceſſit.

Rurſus tentata, abbatiſſæ tentationem patefacit.

Abſtinentiæ eam abbatiſſa monet.

Quatriduo ieiunat.

Cap. XVI.

Cumque facta eſſet annorum viginti, ætate confortabatur & præualebat. Erat enim nimis ſpecioſa, tamquam vera matrona, & ſanguine regio procreata. Denuò autem tentata, indicauit abbatiſſæ cauſſam. Dixitque ei abbatiſſa: Noli timere, filia, Deus tecum eſt. Erat autem in aula monaſterij aceruus lapidum. Volens autem abbatiſſa tentare Euphraxiam, & ad maius prouocare obedientiam: dixit ei: Veni, filia mea, iſtos lapides tranſporta hinc, & pone eos iuxta clibanum. Euphraxia vero mox acceſſit lapides tranſportare: erant autem & grandes lapides inter eos, quos duæ ſorores vix poterant agitare. Illa verò ſuper humeros ſuos arripiebat eos, nullo adiutorio opus habens. erat autem iuuenis & valde fortis, nec dixit abbatiſſæ: Adiuuet me alia ſoror. nec dixit: Grandes ſunt lapides, non præualeo. nec dixit: Ieiuna ſum & deficio, & opus hoc grande eſt: ſed cum fiducia iuſſionem per obedientiam adimpleuit.

Iam veneris motu tentatur.

Simpliciter in arduis abbatiſſæ obedit.

Cap. XVII.

Aliâ verò die dixit abbatiſſa ad eam: Non eſt iuſtum, vt lapides iſti iuxta furnum ſint poſiti, ſed reporta eos in locum ſuum. Illa verò denuo confidenter iuſſionem abbatiſſæ ſuæ compleuit. hoc ergo opus viginti dies iuſſit eam facere, vt patientiam eius comprobaret. Omnes itaque ſorores videbant quod fiebat, & puellæ obedientiam admirabantur. Aliæ quoque ſorores deridebant, aliæ acclamabant, Viriliter age Euphraxia. Triginta verò dies impleti ſunt. Denuò diuini operis celebratione factâ, die quadam pergente Euphraxia vt lapides portaret, dixit ei abbatiſſa: Dimitte, filia, hoc miniſterium, & tolle farinam & conſperge, & coque panes in furno, vt inueniaris ad veſperum in miniſterio ſororum. Illa verò cum magnâ lætitiâ & gaudio iuſſa compleuit.

Fert referreque eadem obedientia lapides.

Piſtrini opere exercetur.

Cap. XVIII.

Rurſus diabolus inueniens eam vacantem, huiuſmodi tentationem ei immiſit, quòd quaſi ille ſenator cui fuerat deſponſata, ſuperueniens cum auxilio multo, abſtraheret eam de monaſterio, & ea ſublata abiret. Quæ cùm iaceret in cubili ſuo, violenter proclamabat. Abbatiſſa verò & aliæ ſorores expergefactæ, audierunt eius violentiæ vocem. & excitantes eam, dixerunt: Vnde eſt tibi hæc anxietas, filia? Illa verò repente ſomnium recitauit. Abbatiſſa verò excitans ſorores, ſtetit in oratione. Poſt completum verò miniſterium vſque ad horam tertiam, tenens codicem Euphraxia, ſtabat legens ſedentibus, & poſteà ſtans ad horam tertiam in miniſterio. Poſt completionem verò tertiæ, mox Euphraxia ſororibus neceſſaria parabat, munditiam in-

Vacans & otioſa rurſus tentatur.

Euphraxia etiam occupata, nullum deſerit diuinum officium.

in triclinio faciens,& lectos ſternens,aquam implens, & ad coquinam portans: ligna frangens, & legumina coquens: farinam confermentans, & coquens panem in clibano. Et dum hæc omnia faceret, nec in nocturnà pſalmodia deerat, nec in tertiâ, nec in ſextâ, nec in nonâ, nec in veſpera. Nam poſtquam compleuit veſpertinas orationes, per ſe miniſterium faciebat inferendo. Cum quâ etiam & laborabat Iulia: ſatis enim diligebat Euphraxiam.

CAP. XIX.

Denuò tentatur, & ab abbatiſſâ confirmatur.

Denuò ſiquidem diabolus per ſomnum vehementer eam tentans, ei certamen immiſit maximum. Quæ mox anxietatis ſuæ certamen abbatiſſæ confeſſa eſt. Pro quâ dum oraret abbatiſſa, dixit ei: Filia mea Euphraxia, tempus certaminis eſt. vide ne molliat diabolus mentem tuam, & perdas laborem tuum. Adhuc enim paruo tempore dimicans tecum, dum fuerit ſuperatus à te, rurſum effugiet. Dicebatque ei ſimul Iulia: Domina & ſoror mea, ſi modò ei non repugnamus & vincimus, in ſenectute quale bellum cum eo faciemus? Cui reſpondit Euphraxia: Viuit Dominus, ſoror Iulia, quia ſi mihi præceperit abbatiſſa, non guſtabo in totâ ſeptimanâ panes, donec eum Domino adiuuante vincam. Cui Iulia dixit: Si tu hoc potes implere in terrâ, beata eris in cælo. In iſto namque monaſterio nulla potuit ſine cibo totam ſeptimanam permanere, niſi domina noſtra abbatiſſa. Tunc ingreſſa Euphraxia, nuntiauit tentationem diaboli per ſomnum abbatiſſæ: eamque rogauit, vt ei præciperet quatenus totam hebdomadam ſine cibo perſiſteret. Cui abbatiſſa dixit: Fac quidquid tibi videris facile eſſe filia mea. Deus qui creauit te, confirmet te, & contra diabolum donet tibi victoriam.

Totâ ſeptimanâ ieiunat.

Cœpit igitur Euphraxia totam ſeptimanam ieiunare, & neque pſallendi officium dereliquit, nec ſororum miniſterium, ita vt omnes tolerantiam ipſius mirarentur, & pulchritudinem ſimul & iuuentutem ætatis. Dicebant autem quædam de collegio earum: Habemus hodie annum, cuſtodientes Euphraxiam, & ſedentem eam non vidimus neque per diem neque per noctem, niſi ſolùm quando requieſcebat in loco ſuo nocte. Numquam enim ſedit, vel quando etiam panem comedit. Omnes ergo ſorores diligebant Euphraxiam, quia ſe ita humiliter exercebat, & cum ſtudio famulatum ſororibus exhibebat, dum præcipuè vtique de ſanguine imperiali deſcenderet. Pro quâ re intentè nimis pro eâ orantes, rogabant Dominum vt ſaluaretur.

Toto anno numquam ſedere viſa.

CAP. XX.

Aemula ei inſurgit.

Fuit autem inter eas quædam, nomine Germana, quam dicebant ex ancillà ortam. Hæc inuidiâ habens aduerſus Euphraxiam, inſurrexit aduerſus eam in coquinâ ſecrete, & dixit ei: Dic Euphraxia, ecce tu ſemel in ſeptimanâ comedis ſecundùm regulam abbatiſſæ, & nos hoc non poſſumus adimplere. Si coactæ fuerimus ab abbatiſſâ, quid faciemus? Cui Euphraxia reſpondit: Domina mea, domina noſtra abbatiſſa dixit, vt vnaquæque ſicut poterit decertet. Non enim ſine neceſſitate mihi hoc iugum impoſuit. Dixit ei Germana: Impoſtrix & omni calliditate plena, quis neſciat, quia ſub ingenio hoc agis, vt poſt pauſationem abbatiſſæ tu ei ſuccedas? Credo in Chriſto, quia te numquam dignabitur ad abbatiſſæ venire locum. Audiens hæc Euphraxia, proſtrauit ſe ad pedes eius, & dixit ad eam: Ignoſce mihi domina mea, & ora pro me. Cognoſcens autem abbatiſſa quod fuerat factum, Germanam coram omnibus vocauit, dixitque ei: Ancilla nequam, & à Deo extranea, quid tibi nocuit Euphraxia, quia feſtinaſti ſtudium eius obrumpere? Aliena es à ſororum concilio, indigna es à miniſterio, & collegio ſororum extranea. Cui multùm ſupplicabat Euphraxia, quatenus illi veniam largiretur: & non eam flexit, donec implerentur dies triginta. Trigeſimo verò die videns Euphraxia quia nil rogando proficeret, aſſumens ſecum Iuliam, & ſeniores feminas monaſterij depoſcebat, vt rogarent abbatiſſam, quatenus ei reconciliaretur. Quo facto euocauit eam abbatiſſa coram omnibus, dixitque ei: Nónne diiudicaſti in corde tuo, vt ſtudium puellæ huius abſcinderes, nec cogitaſti, quia dum eſſet matrona, & ex imperiali genere conſtituta, humiliauit ſemetipſam, & propter Deum ſeruiuit tibi? Omnibus ergo rogantibus pro Germanâ, placata eſt.

Humiliat ſe coram æmulatrice.

Pro eadem abbatiſſam deprecatur.

CAP XXI.

A diabolo præcipitatur in puteum.

Tunc diabolus contra Euphraxiam certamina non ceſſauit committere. Nimis enim furebat contra eam, & citò perduci volebat ad finem. Vnâ quidem dierum cùm ad hauriendam aquam deſcendiſſet ad puteum, arripiebat eam diabolus cum lagenâ, & deiecit eam deorſum in puteum, ita vt nauſearet Euphraxia, & perueniret caput eius ad fundum. Eleuata verò de aquâ, & tenens funem ſitulæ, ita clamauit de puteo; Chriſte adiuua me. Quâ voce factâ, cognitum eſt, quia Euphraxia corruiſſet in puteum, & concurrentes ſorores cum abbatiſſa, abſtraxerunt eam de puteo. Quæ ſurgens exinde, & ſemetipſam conſignans, ſubriſit & ait: Viuit Chriſtus meus, quia non me vincis diabole, neque cedo tibi. Vſque nunc quidem vnam lagenam portabam cum aquâ in coquinam: ab hodie

Chriſti adiutorio euadit.

Laborem contra diabolum duplicat.

die verò duabus lagenis aquam portabo. Et ita fecit.

CAP. XXII. Videns itaque diabolus, quia eam in puteo necare non valuit, rurſum alia vice cùm deſcendiſſet ligna incidere, cumque iam pauca incidiſſet, aſtitit diabolus obſeruans eam. *Agente diabolo ſecurim in tibiam grauiter laditur.* Et dum leuaſſet ſecurim vt lignum incideret, colligauit diabolus manus eius, & vſque ad eius calcaneum traxit, & peruenit vſque ad tibiam. Quæ cùm vidiſſet crudeliſſimum vulnus valdè, & ſanguinem vehementer effuſum, proijciens ſecurim, anguſtiata & in terram proſtrata eſt. Iulia verò cucurrit, & clamans, ſororibus nuntiauit, quia Euphraxia accipiens ſecurim, de ſecuri mortua eſt. Cumque concuſſu clamor factus fuiſſet vniuerſarum, circumſtabant eam paucæ ſimul & flebant. Tunc accedens abbatiſſa, [4] aquam in faciem eius miſit: & *Ab abbatiſſa conſignatur.* conſignans eam atque complectens, ait ei: Filia mea Euphraxia, cur anguſtiata es? Recrea te, & loquere ſororibus. Illa verò reſpiciente, abbatiſſa dixit: Domine Ieſu Chriſte, ſana ancillam tuam, quoniam propter te multa patitur. Et cùm ligaſſet pedem eius de panno cilicino, leuauit eam: & dans ei manum, ducebat eam ad monaſterium. *Etiam læſa opus explet.* Illa verò reſpiciens ligna proiecta, dixit ſororibus: Viuit Dominus meus, niſi collegero ligna, & [5] ſeptimanam meam compleuero, non aſcendam. Cui Iulia dixit: Noli domina ſoror, non vales: dimitte, ego colligam ea, tu aſcende, requieſce propter dolorem. Illa verò non acquieuit, ſed complens manus ſuas lignis, ſic aſcendit. Cui tamen diabolus non pepercit. *Rurſus læditur vrgente diabolo.* Nam cùm aſcendiſſet ſuperiores gradus ſcalæ, calcans ſummitatē tunicæ ſuæ, ſuper ipſum lignum ruit quod portabat: & fixum eſt lignum in adſpectu eius, ita vt ſorores crederent, quia lignum eius oculum penetraſſet. Tunc exclamans Iulia, ait ad eam: Domina mea, tibi dixi quia non potes requieſcere, & non me audiſti. Cui dixit Euphraxia: Caute ſubtrahe à me lignum, oculus meus ſanus eſt. Traxit ergo ab eâ lignum, & ſanguinis facta eſt effuſio vehemens. Abbatiſſa verò deferens oleum, & facta oratione, ſuppoſuit ei manum: rurſumque dixit ad eam: Vade ad ſtratum tuum, requieſce: & ego dominabus ſororibus miniſterium tuum iniungo. *Nec tamen ab opere ceſſat.* Euphraxia verò dixit: Viuit Dominus meus, quia non requieſco, donec officium meum compleuero. Multùm enim rogabatur à ſororibus, vt requieſceret propter plagas quas habebat, & paſſa non eſt: ſed ſic vlcerata, ex vtraque plaga ſanguine procurrente, ſtabat miniſterium faciens ſororibus, & neque in opere Dei deerat, nec in alio miniſterio.

CAP. XXIII. Rurſus itaque aliâ vice, cùm adſcenderet cum Iuliâ in [6] ſolarium tertium, arripiens eam diabolus, præcipitauit eam deorſum. *Præcipitatur e ſolario à dæmone, ſed illæſa.* Et cùm exclamaſſet Iulia, concurrentes ſorores, crediderunt ſe Euphraxiam mortuam inuenire. Quæ ſurgens, occurrit eis. Quam ſuſcipientes, introduxerunt eam ad abbatiſſam: interrogauitque eam, ſi in aliquo fuiſſet læſa. Cui Euphraxia reſpondit: Viuit Dominus, domina mea, quia nec quomodo cecidi noui, nec quomodo ſurrexi. Audiens abbatiſſa, quia de tantâ altitudine corruens nihil eſſet læſa, glorificauit Deum, dicens: Vade filia ad opus tuum, & erit Dominus tecum.

CAP. XXIV. Rurſus ergo inimicus volens eam occidere, ſic adoriebatur. Cùm Euphraxia ollam feruentem teneret, in quâ olus coquebat, vt effunderet coctionem olerum *Deus diaboli molimina contra Euphraxiam eludit.* in vaſculo: ablatis pedibus a diabolo, retrorſum cadens, ollæ illius coctionem in faciem ſuam fudit. Et dum omnes ſorores in hoc facto expaueſcerent, exiliens Euphraxia, ſubriſit, & ait ad eas: Vt quid turbatæ eſtis? Abbatiſſa vero videns quia non fuiſſet læſa, reſpexit in ollam: & vidit quia quod remanſerat, eſſet feruens. Et conuerſa dixit Euphraxia: Vere domina mea, quia velut aqua frigida venit in faciem meam. Admirata eſt verò abbatiſſa, & intuens in eam dixit: Filia, Deus te cuſtodiat, & tibi ſine intermiſſione tolerare in ſuo timore concedat. Et ingreſſa abbatiſſa oratorium, conuocauit [7] priores ſeniores, dixitque eis: Noſtis quia Euphraxia promeruit gratiam Dei? Cognouiſtis enim quia nec præcipitata contriſtata eſt, neque nimietate feruoris exuſta eſt. At illæ dixerunt: Verè ancilla Dei eſt Euphraxia, & curam eius habet Dominus: nam in huiuſmodi tentationibus liberata eſt à Domino.

CAP. XXV. *Infirmi infantes ad hoc monaſterium delati curantur.* Omnis itaque ciuitas atque prouincia conſuetudinem habebat, vt infantes male habentes, in illud deducerent monaſterium, ad ancillas Dei miracula facientes, & ſuſcipiebat eos abbatiſſa, & ingrediebantur in oratorium, & ſupplicabant pro eis Dominum, & mox ab omni languore ſanabantur infantes, & recipiebant eos matres propriè ſanos, proficiſcentes, atque glorificantes Deum. *Energumena in eodem curanda manet.* Erat autem quædam in monaſterio mulier energumena, ab infantiâ obligata in monaſterio, quatenus ſaluaretur, quæ habebat ſpiritum immundum dæmonem, ligatis manibus, & ſpumam faciens, & dentibus ſuis ſtridens, multumque clamans, ita vt omnes audientes eam, timore conciderent. Et cùm frequenter abbatiſſa cum ſenioribus ſororibus pro ſalute

eius

eius oraſſet, nihil promeruit: quapropter nec valebant ſe ad eam iungere, vt ei vel cibum offerrent. Erat autem ligatum quoddam vaſculum in fune, & ipſo vaſculo legumina vel panes mittebant, & appendebatur ipſum vaſculum, & ſic ei de longè porrigebatur, & ita veſcebatur. Frequenter autem abiiciens ipſum vaſculum, cum virgà iaculabatur in faciem offerentis ſibi cibum.

CAP. XXVI. Vnà verò dierum factum eſt, vt intraret oſtiaria, & diceret abbatiſſæ: Domina mea, mulier quædam infantulum adduxit, & ſtans foris ad ianuam, deflet. Eſt autem infantulus quaſi annorum circiter octo, paralyticus, ſurdus, & mutus. Videns autem abbatiſſa, ſpiritu ſibi reuelante, quia gratiam promeruiſſet à Domino contra dæmones Euphraxia, dixit oſtiariæ: Voca mihi Euphraxiam. Quæ cum veniſſet ante abbatiſſam, dixit ei: Vade, ſuſcipe infantem à matre ſuâ, & defer huc. Illa verò egreſſa, & videns infantulum paralyticum & trementem, miſerata eſt ſuper eum: & ingemiſceos dolenter, ſignauit infantem, & dixit ei: Qui te creauit, ipſe te ſanet, fili. Et ſumens eum, pergebat ad abbatiſſam. Infans verò dum portaretur ab Euphraxiâ, ſanatus eſt, & clamauit matri ſuæ. Videns autem Euphraxia quia infantulus cœpiſſet loqui, perterrita proiecit eum in terram. Infantulus autem mox exurgens, cucurrit ad ianuam, quærens matrem ſuam. Currens autem oſtiaria, nuntiauit abbatiſſæ quod factum eſt. Quæ cùm vocaſſet matrem infantis, dicit ei: Dic mihi, inquit, ſoror, tentare nos veniſti? Reſpondit autem mater infantis, dicens: Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, domina mea, quia neque ambulauit, neque locutus eſt hic infans vſque in præſentem horam. Sed eùm ſuſcepiſſet eum hæc domina ſoror, mox locutus eſt. Illa verò proiiciens eum in terram, ſtetit obſtupefacta: infantulus verò ſurgens, venit ad me ancillam tuam. Dicit ei abbatiſſa: Ecce ergo habes eum ſanum: tolle eum, & vade in pace. Quæ aſſumens filium ſuum, pergebat, glorificans Deum.

Euphraxia puerum paralyticum, mutum & ſurdum ſigno crucis curat.

CAP. XXVII. Rurſum ergo abbatiſſa dixit ad ſeniores ſorores: Quid vobis de Euphraxiâ videtur? Cui reſpondentes, dixerunt: Verè ancilla Dei eſt. Vocauitque eam, & dixit ei: Filia mea Euphraxia, volo vt huic * patienti, quæ in monaſterio eſt, per manus tuas cibum offeras, ſi non times eam. Cui Euphraxia reſpondit: Non timeo, domina mea, quidquid mihi præcipis. Sumens ergo Euphraxia quoddam vaſculum, miſit in illud legumen & fragmen panis, & obtulit ei. Illa verò repente dentibus ſtridens, & valde fremens, fecit impetum ſuper eam: & apprehendens illud vaſculum, volebat coonſtringere. Euphraxia verò apprehendens manum eius, dixit: Viuit Dominus Deus, ſi te poſuero in terram, tollo virgam dominæ abbatiſſæ, & ſic te flagellabo, vt numquam præſumas hoc agere. Videns autem quia præualuiſſet patienti, quieuit. Poſtquam autem ceſſauit, cœpit Euphraxia blandiri, & dicere: Sede ſoror, comede & bibe, & noli turbari. Illaque ſedit, comedit, & bibit, & requieuit. Ab illâ horâ iam illi cibus cum virgâ dabatur. Omnes autem ſorores videntes quod fecerat Euphraxia, orabant pro eâ ad Dominum. Cum verò cœpiſſet moueri & indignari, dicebant ad eam ſorores: Quieſce ſoror, & noli malignari: nam ſi venerit domina Euphraxia, flagellabit te; & repente quieſcebat.

Euphraxia energumenæ miniſtrat.

Eidem prædicit, & abbatiſſæ virga minatur.

CAP. XXVIII. Rurſum autem Germana inuidiâ mordebatur, & cor eius vrebatur, dicebatque ſororibus: Niſi fuiſſet Euphraxia, non inueniebatur alia quæ cibum ei offerret? tollam cibos, & ego miniſtro. Sumens ergo cibos eius, acceſſit ad patientem, & dicit ei: Accipe cibos, ſoror, & comede. Illa verò continuò exiliens in eam, veſtes eius conſcidit: & conterens eam, proiecit in terram: & irruens ſuper illam, cœpit manducare carnes eius. Clamore autem facto, & nullâ præſumente ei appropinquare, currens Iulia ad coquinam, dixit Euphraxiæ: Feſtina domina, quia Germana à patiente dilacerata eſt. Currens autem Euphraxia, tenens manus patientis & guttur, eripuit ab eâ Germanam cruentatam & dilaceratam. Cui dixit Euphraxia: Benè feciſti, quia ſic contriuiſti ſororem? Illa verò ſtabat ſpumam faciens, & dentibus ſtridens. Dixit ei Euphraxia: Ab hac hora ſi maligna fueris erga ſorores, non tibi cedo, neque miſereor, ſed virgam dominæ meæ abbatiſſæ tollam, & cum eâ te ſine miſericordiâ flagellabo. Illa vero ſedens, repentè ceſſauit.

Rurſum Euphraxiam mordet æmula, ſed non impunè.

Succurrit Euphraxia.

CAP. XXIX. Manè autem facto, completo ſacro officio, & egredientibus eis ab oratorio, viſitans Euphraxia patientem, inuenit eam diſruptam veſtem ſuam in terram proieciſſe, & ſedentem ſuper eam, & colligentē ſtercus, & comedentem. At Euphraxia vt vidit, fleuit: & quæ facta fuerant, abbatiſſæ nuntiauit. Conuenientes vero ſorores, inuenerunt eam nudam, & colligentem phlegma, & comedentem. Dixit autem abbatiſſa, vt daretur ei alia tunica, vt veſtiretur. Sumens itaque Euphraxia tunicam, & paraſpidem cum legumine, & fragmen panis, obtulit ei, & dixit: Accipe ſoror, & veſti te,

Energumenæ rurſus miniſtrat.

ſtre, & guſta, quare ſic te deturpas? Quæ ſumens, comedit & bibit. Et induens eam, miniſtrauit ei. Euphraxia verò à lacrymis non ceſſauit, vſque ad veſperam pro eâ gemens. Quò cùm perueniſſet, mox ſupplicabat Domino cum lacrymis, vt illa patiens ſanaretur. Diluculò verò abbatiſſa vocans Euphraxiam, dixit ei: Cur me celaſti, preces offerens Deo pro hac patiente? Si manifeſtaſſes mihi, & ego ſine dubio veniſſem. Cui Euphraxia dixit: Ignoſce mihi domina, vidi eam turpiter poſitam & infirmam, & dolui ſuper eam. Abbatiſſa verò dixit: Habeo tibi aliquid confiteri, & vide ne ſatanas tentet te, & elatio tibi generetur. Ecce tibi Chriſtus poteſtatem circa eos dedit, vt eijcias eos. Audiens hæc Euphraxia, miſit cinerem ſuper caput ſuum: & proſternens ſemetipſam in terram, clamauit dicens: Quæ ſum ego infelix & immunda, vt dæmonem tantum expellam, quem orantes per tantum tempus non potuiſtis expellere? Dicit ei abbatiſſa: Filia mea, te ſuſtinebat hoc tempus: copioſa eſt tua merces in cælo. Ingreſſa autem Euphraxia monaſterium, proiecit ſemetipſam ante altare, ſupplicans Deo, vt precibus eius ſanaretur, & de excelſo daretur auxilium. Et ſurgens à pauimento orans, rurſum ibat ad patientem, iuſſione abbatiſſæ: & omnes ſorores ſequebantur eam, vt mirarentur quæ facienda erant. Ad quam accedens, ait: Sanet te Dominus meus Ieſus Chriſtus, qui te creauit. Et mox ſignum crucis fecit in fronte eius. Mox autem clamauit coram omnibus: O, quomodo ab iſtâ impoſtrice & fallace exeo, habitans in eâ plurimos annos, & nullus me expellere potuit, & hæc immunda atque luxurioſa conatur perſequi me? Cui Euphraxia dixit: Non ego te perſequor, ſed Chriſtus omnium Deus. Dixit ei dæmon: Non exeo, immunda: non enim accepiſti poteſtatem eijciendi me. Euphraxia dixit: Ego immunda ſum, & omni malignitate plena, vt tu quoque teſtaris: verumtamen iubente Domino, egredere ab eâ. Nam ſi ſumo baculum abbatiſſæ, flagellabo te. Ceterùm reſiſtente dæmone, & exire nolente, ſumens Euphraxia abbatiſſæ baculum, dixit ei: Exi, aut certe torqueo te. Reſpondit ei: Quomodo ab eâ egredi potero, cùm ab eâ recedere non poſſim? Mox igitur Euphraxia cœpit cædere. Et cùm tertiò percuſſiſſet, dixit: Egredere à figmento Dei ſpiritus immunde. Increpet te Dominus Ieſus Chriſtus. Dæmon dixit: Non poſſum exire ab eâ, quid me perſequeris? vbi habeo proficiſci? Euphraxia dixit: In tenebras exteriores, in ignem æternum, in infinita tormenta, parata tibi & patri tuo ſatanæ, & facientibus voluntatem eius. Omnes itaque ſorores ſtabant reſpicientes in eam, & non præſumebant propiùs appropinquare. Euphraxia verò durè certabat cum dæmone reſiſtente. Et reſpiciens in cælum, dixit: Domine Ieſu Chriſte, noli me in hac horâ confundi, vt non vincat me hic dæmon immundus. Et continuò dæmon ſpumans, & ſtridore facto, clamans voce magnâ, egreſſus eſt a muliere: & ab ea horâ ſanata eſt. Cucurrerunt autem ſorores, glorificantes in hoc Deum: magnus enim timor obtinuerat omnes. Euphraxia verò tulit mulierem, & abluit eam aquâ, & induit eam veſtimento, & duxit ad abbatiſſam: quæ vna cum ſororibus introduxerunt eam in monaſterium, & gloriam dederunt Deo pro facto miraculo.

Poteſtatem accipit à Chriſto dæmones expellendi.

Signaculo crucis energumenam ſignat.

Humiliat ſe Euphraxia.

Baculo abbatiſſæ energumenam pulſat.

Oratione dæmonem pellit.

CAP. XXX.

Et ampliùs ſe humiliat Euphraxia.

Ab illâ verò horâ humiliauit ſe ampliùs Euphraxia, & ſine ſomno totâ nocte perſiſtebat: omnem verò hebdomadam ieiunabat, vt conſueuerat, ſine defectu faciens cunctis ſororibus miniſterium, & cum omni ſtudio atque lætitiâ in manſuetudine atque humilitate degebat. Vnâ verò dierum abbatiſſa vidit viſionem, & conturbata eſt vehementer. Rogare autem cœperunt eam omnes ſorores, ſupplicantes & dicentes: Confitere nobis domina abbatiſſa, cur ſic ingemiſcis, & noſtras animas ſimul affligis. Et dixit: Non me cogatis vſque in craſtinum. Dixerunt ei ſeniores ſorores: Crede domina, quòd ſi non annuntiaueris nobis, tribulationem magnam animabus noſtris ingeris. Abbatiſſa dixit: Ego quidem quod futurum eſt, vſque in diem craſtinum dicere non volebam: ſed quia cogitis me, nunc audite: Euphraxia nos deſerit, etas enim hac vitâ priuabitur: nulla vero indicet ei, ne contriſtetur. His itaque dictis, magnus eiulatus per multas horas factus eſt. Vna autem ſororum cùm cognouiſſet, currens ad furnum, inuenit Euphraxiam panes coquentem: cui Iulia aderat ſecundum conſuetudinem. Dixit ergo illa ſoror quæ venerat: Cognoſce domina Euphraxia, quia intus magnus luctus eſt apud abbatiſſam propter te, & apud ſorores. Audientes autem hæc Iulia & Euphraxia, ſtupefactæ ſunt, & diutius ſteterunt. Poſt hæc autem Iulia dixit: Putaſne auditu audiuit abbatiſſa, quia ex miſſione illius, qui aliquando ſponſus fuerat tuus, iuſſit Imperator te adduci ex monaſterio, & proptereà lamentantur? Cui Euphraxia reſpondit: Viuit Dominus meus Ieſus

Præuidet abbatiſſa vicinam Euphraxiæ mortem.

Ie⸗ſus Chriſtus, quia ſi omnia fundamenta terræ moueantur, non mihi perſuadere præualebunt, vt Chriſtum Dominum meum derelinquam. Veruntamen domina mea Iulia, dum coquuntur panes, vade, vide fletus iſtos, vide quid contigent, ne anima mea perturbetur. Illa verò pergens, & ſtans foris ante ianuas, audiuit ſomnium abbatiſſam hoc modo referentem: Vidi, inquit, quaſi duos euiuſdam ſchematis viros
Viſio abbatiſſæ de ſolio Euphraxiæ parato.
hue aduenientes, qui quærebant Euphraxiam tollere, dixeruntque mihi: Dirige eam, opus habet. Rurſum ergo & alij venientes, dixerunt mihi: Aſſumens tecum Euphraxiam, deduc eam ante Dominum. Quam mox aſſumens, properaui cum eis. Et cum veniſſemus ad quamdam portam, cuius gloriam enarrare non valeo, ſponte nobis aperta eſt. Et ingreſſæ ſumus, & vidimus ibi inenarrabile palatium cæleſte, in quo & ſolium nuptiale non manu factum. Ego quidem intenùs appropinquare non potui. Euphraxiam verò aſſumentes, obtulerunt Domino: & procidens, oſculara eſt pedes eius immaculatos. Vidi ibi dena millia Angelorum, ac multitudinem Sanctorum innumerabilem, & omnes ſtabant reſpicientes: & vidi, & ecce mater Domini aſſumens Euphraxiam, adduxit eam ad thalamum nuptialem, in quo decoris coronam parabat, & audiui vocem ad Euphraxiam dicentem: Ecce merces tua. Nunc itaque perge, poſt decem dies veniens, fruere his in ſæculis infinitis. Et ideo quia hodie nona dies eſt, ex quo viſionem vidi, cras morietur Euphraxia.

Cap. XXXI. Audiens hæc Iulia recitantem ſecretè abbatiſſam, tundens pectus ſuum & faciem, amarè deflens venit ad clibanum: & cùm vidiſſet eam flentem Euphraxia, dixit ad illam: Coniuro te per Filium Dei, ſoror Iulia, indica mihi quid audiſti, & quare plangis. Dixit ei Iulia: Plango, domina mea, quia hodie ſeparabimur à te: ſicut enim audiui à dominâ meâ abbatiſſâ, cras ex hoc corpore exhalabis. Quod dum Euphraxia audiſſet, anguſtiata eſt, & puſillanimis facta, cecidit. Sedebat autem iuxta eam Iulia flens. Cui Euphraxia dixit: Soror, da mihi manum tuam, & leua me, & duc me vbi ligna ſunt poſita, & ibi me pone; & tolle panes de clibano, & porta in monaſterium. Fecit Iulia hæc, & abbatiſſæ non indicauit. Cùm ergo iaceret Euphraxia in pauimento, clamauit: Cur Domine abominatus es
Profunda Euphraxiæ humilitas.
me peregrinam & orphanam? Cur deſpexiſti me? Ecce tempus quando debebam cum diabolo pugnare, & anima mea à me expetitur. Miſericors eſto in me ancillâ tuâ, Domine Ieſu Chriſte: dimitte vel vnum annum, quatenus defleam peccata mea, quia ſine pœnitentià ſum, & ab omni pœnitentia nudata. Non eſt in me opus ſalutis: nam nemo in inferno confitebitur tibi. Non eſt pœnitentia in ſepulcro, non poſſum poſt mortem lacrymis præualere: non enim qui in inferno ſunt laudabunt te Domine, ſed viuentes laudabunt nomen ſanctum tuum. Dona mihi vel adhuc vnum annum, vt pœnitentiam agam, quia deſolata ſum ſicut ficus ſine adiutorio. Cùm ergo defleret, audiens quædam ſororum, indicauit abbatiſſæ atque ſororibus, quia Euphraxia proſtrata in repoſitorio lignorum, ita clamaret. Dixitque Iulia: Vere, domina, audiuit quia moritur; proptereà lamentatur. Dixit ergo abbatiſſa ſororibus: Quis annuntiauit ei, & animam eius afflixit? Quis indicauit ei, & cor eius attriuit? Nónne vos rogaui, ne diceretis ei, donec eius hora veniret? Cur hoc feciſtis & afflixiſtis animam eius? Ite, & adducite eam mihi. Illæ verò pergentes, dixerunt ei: Veni domina Euphraxia, vocat te abbatiſſa. Illa verò egreſſa eſt, plorans atque conturbata: & ingreſſa, adſtitit abbatiſſæ, deflens atque mœrens, & gemitibus nimis afflicta. Abbatiſſa verò reſpiciens eam, dixit: Quid habes, filia, quia ſic ingemiſcis? Euphraxia dixit: Plango me, domina mea, quia ſciuiſti me morituram, & non indicaſti mihi, vt plangerem peccata mea, dum ſim ab omnibus peccatis coinquinata. His dictis, ſe
Abbatiſſæ pedes amplectitur.
proſtrauit in pauimentum, & tenuit pedes abbatiſſæ, per quam omne conſilium eius alacriter eſt perductum. Clamauitque Euphraxia, & dixit: Miſerere mei, domina, & deprecare Dominum, vt mihi concedat vel vnum annum, quia ſine pœnitentiâ ſum, & neſcio quæ me tenebræ cooperiant. Dixit ei abbatiſſa: Viuit Dominus, quia cæleſti ſenatu dignam te fecit rex tuus Chriſtus. Et cœpit omnibus recitare, quibus bonis habet frui Euphraxia. Et rogabat eam, vt pro ipſa Dominum ſupplicaret, quatenus eius particeps eſſe mereretur. Orabat enim, vt cum eâ conuerſaretur in Chriſto; & ipſis donis quibus ipſa erat fruitura, & ipſa frueretur.

Cap. XXXII. *Infirmatur Euphraxia, defertur in oratorium.*

Euphraxia verò iacens ad pedes abbatiſſæ, cœpit tenere frigus & rigorem: poſt paululum verò vehemens eam febris inuaſit. Abbatiſſa vero ſororibus ait: Sumite eam, & ingrediamur in oratorium, quia iam appropinquat hora eius. Poſuerunt ergo eam in oratorium, & obſeruabant eam vſque ad veſperam. Veſpere autem facto, cùm hora ſumendi cibum iam aduenisset, præ-

cepit

cepit eis abbatiſſa, vt egrederentur, ſolummodò Iuliam ſecum retinens, ne aliquâ hora relinquerent Euphraxiam: & clauſis ianuis, vſque manè fuerunt cum eâ. Iulia verò rogabat Euphraxiam, dicens: Domina mi ſoror, non obliuiſcaris mei: memento quòd inſeparabiliter tibi coniuncta ſum ſemper ſuper terram: ſupplica Deo pro me, vt me non ſeparet à te. Memento quia ego tibi prouidi bona certamina. Deprecare Dominum, vt me abſoluat ab hac ſarcinâ carnis, vt merear tecum abire cum fiduciâ. Manè verò facto, abbatiſſa videns quia in nouiſſimâ reſpiratione eſſet Euphraxia vt moreretur, mandauit ſororibus per Iuliam, dicens: Venite filiæ meæ, valefacite ei, quia iam defecit. Quibus venientibus, valedixerunt ei, flentes, dicentéſque: Memento noſtri, domina ſoror Euphraxia, nomen benedictum à Deo, qui te dilexit. Poſt omnia autem venit illa, quæ diu paſſa à dæmone fuerat, & per eam ſalua facta eſt: & lugens ſicut & omnes, oſculabatur manus eius, dicens: Iſtæ manus quantum mihi indignæ & peccatrici miniſtrauerunt! per Deum, & per iſtas manus dæmonium expulſum eſt à me. Et cùm Euphraxia reſpondere non poſſet, dixit ei abbatiſſa: Filia mea, non quereris vel huius ſororis? Quare non loqueris ei, quæ propter te ita tribulatur? Euphraxia verò reſpondit ad eam: Quare me luges, domina ſoror? Dimitte me requieſcere, quia deficio: verumtamen tu benedic Deum, & ipſe te conſeruabit. Et dixit: Ora pro me, quia magnum certamen eſt in animâ meâ in hac horâ. Cum ergo oraſſet abbatiſſa, & omnes reſpondiſſent, Amen, reddidit animam. Erat autem annorum triginta: ſepelierúntque eam in tumulo, vbi & genitrix eius Euphraxia requieſcebat: & glorificauerunt Deum, quia promeruiſſent habere ſororem apud Deum.

CAP. XXIII. Iulia verò magiſtra eius, tribus diebus flens, ab eius tumulo non receſſit: hæc enim docuerat eam litteras & pſalterium & multum eam diligebat, cùm eius eſſet diſcipula, atque ex genere Imperatoris. Quartâ verò die læta facta Iulia, acceſſit ad abbatiſſam, & dixit ei: Domina mea, ora pro me, quia vocauit me Chriſtus, intercedente pro me beata Euphraxia. Et hæc dicens, oſculata eſt cunctas ſorores. Quintâ autem die poſt obitum Euphraxiæ, defuncta eſt & magiſtra eius Iulia, & ſepulta eſt in ſepulcro, vbi poſita erat beata Euphraxia.

CAP. XXIV. Poſt triginta verò dies euocans abbatiſſa monaſterij priores, dixit ad eas: Filiæ meæ, eligite vobis matrem, & conſtituite in locum meum, quæ vobis præeſſe poſſit. Illæ verò reſponderunt: Domina, pro quâ cauſsâ hoc dicis, denuntia nobis: numquam enim famulabus tuis hoc dixiſti. Dixit eis abbatiſſa: Vocauit me Dominus. Supplicauit enim pro me domina Euphraxia, & multùm laborauit in ſuis precibus, quatenus ego cæleſtem thalamum promererer. Nam & Iulia per ſanctam Euphraxiam particeps eius effecta eſt, & ingreſſa eſt in illud palatium non manufactum: & ego feſtino digna fieri, & cum eis locum habere. Audientes ſorores de Euphraxiâ & Iuliâ, quia in maximâ eſſet gloria, gaudebant, & orabant pariter, vt & ipſæ mererentur ad illum thalamum accedere. Elegerunt ergo vnam ſororum, nomine Theogeniam, quæ eis præeſſet. Quam euocans abbatiſſa ad ſe, dixit ad eam: Ecce teſtimonium bonum quod ſorores omnes de te dederunt, & poſuerunt te ad principatum & præſulatum traditionis diuinæ legis & conſequentia noſtra. Coniuro te per intemeratam Trinitatem & conſubſtantialem, ne iſtius mundi quæras diuitias aut poſſeſſionem, neque occupes ſorores ad terrenas ſollicitudines: ſed magis vt contemnentes temporalia bona, perpetua mereantur accipere. Et rurſum ſororibus dixit: Quomodo perfectè noſtis vitam & conuerſationem Euphraxiæ, eſtote imitantes eam, vt participes eius efficiamini. Et cùm dixiſſent omnes, Amen: valedicens eis, intrauit oratorium: & claudens ianuas, præcepit vt vſque ad diluculum nulla illarum intraret. Mane autem facto ingreſſæ, inuenerunt eam obdormiſſe in Domino: & hymnum dicentes Domino, repoſuerunt eam in ſepulcro, vbi beata Euphraxia condita erat. Ab illa autem die nequaquam in illo tumulo alia ſepelierunt corpora.

CAP. XXV. Multa vero ſigna & ſanitates fiebant in memorato ſepulcro: & expulſi dæmones clamabant: Quia poſt mortem præualet contra nos Euphraxia, & perſequitur nos. Hæc eſt reuerà Vita Euphraxiæ matronæ, quæ cæleſti ſenatui intereſſe promeruit. Feſtinemus igitur & nos, tam fratres quàm ſorores, huiuſmodi conuerſationem habere, & ſectari humilitatem, obedientiam, laborem, manſuetudinem, longanimitatem, vt & nos ita Angelorum conuerſationem mereamur, & cum gaudio magno fruamur Saluatore Domino noſtro Ieſu Chriſto. Cui eſt honor & gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

Mori Iuliam cum illa cupit. — *Euphraxia orationes ſororum in extremâ luctâ petit. Eiſdem annorum triginta moritur.* — *Iulia ſimul magiſtra eius ſequitur.* — *Abbatiſſa etiam vocatur ad Dominum.* — *Eligitur alia abbatiſſa, quam ſenior inſtruit.* — *Abbatiſſa ſimul obdormit in Domino.* — *Multa miracula ad ſepulcrum Euphraxiæ.*

NOTATIO.

EVPHRASIÆ.] *Martyrologium Romanum* XIII. *Martij*: In Thebaide depoſitio S Euphraſiæ virginis. *Vſuardus de eadem hac die. Menologium Græcorum* XXV. *Iulij*: Eodem die S.Eupraxiæ, filiæ Antigoni cuiuſdam ſenatorij ordinis, & Eupraxiæ, ſub Theodoſio Imp. cuius erat conſanguinea: mortuo autem Antigono, mater Eupraxia Theodoſio illam commendauit, qui ſenatorio cuidam viro deſpondit. Illa verò diſcedens cum matre in Thebaidem Ægypti profecta, ad monaſterium ingreſſa in quo erant virgines centum & quatuor, pariter Angelis vitam ducentes, æmulata earum virtutem, à monaſterio ipſo diſcedere paſſa non eſt: erat autem tunc virgo ſeadecim annos nata. Mater verò illinc diſcedens, Orientis monaſteria obeundo, poſſeſſiones multas & beneficia indigentibus contulit. Poſt hæc cùm in morbum incidiſſet, reuerſa eſt ad manſionem in quâ filiam reliquerat: cumque omnes facultates ſuas filiæ commiſiſſet, requieuit in Domino. Eupraxia verò cùm bona omnia pauperibus & eccleſiis Dei diſtribuiſſet, monaſticæ vitæ exercitationem egregiè amplexa, tantum in virtute profecit, & neceſſitates corporis ſubiugauit, vt per quadraginta quinque dies immobilis ſteterit, intentis ad cælum manibus. Itaque propter excellentem virtutem beata Eupraxia miraculorum gratiam accepit, quâ multos à variis languoribus liberauit, & ipſa beatum finem aſſecuta, ad Dominum tranſlata eſt.

Euphraſiæ res geſtas habent omnes editiones, exceptâ primâ Vitarum Patrum. ex quibus & manuſcrip. codice Surius mutato ſtylo deſcripſit tom. II. *Ego veterem ſtylum retinui, ex voto multorum virorum doctorum. Ioannes Damaſcenus ex eius Actis, vt legitimè ſcriptis, petit auctoritatem Orat.* III. *de imaginibus, vbi hæc Græcè citat:* Λέγει ἡ διάκονος τῷ κορασίῳ, Τέκνον, κυρία μου, εἰς τὸν οἶκόν σου, ὅτι οὐ δύνασαι ὧδε διαμεῖναι· οὐδὲ γὰρ δύναταί τις ὧδε διαμεῖναι, ἐὰν μὴ συνταχθῇ τῷ Χριστῷ. Λέγει αὐτῇ τὸ κοράσιον, Ποῦ ἐστιν ὁ Χριστός; Ἡ διάκονος ἐπέδειξεν αὐτῇ τὸν δεσποτικὸν χαρακτῆρα. καὶ στραφεῖσα, λέγει τῇ διακόνῳ, Ἀληθῶς κἀγὼ τῷ Χριστῷ συντάσσομαι, καὶ οὐκέτι ἀπέρχομαι μετὰ τῆς κυρίας μου. καὶ πάλιν ἀναστᾶσα ἡ Εὐπραξία, καὶ λαβοῦσα τὴν θυγατέρα ἑαυτῆς, παρίστησιν εἰς τὸν δεσποτικὸν χαρακτῆρα. καὶ ἐκτείνασα τὰς χεῖρας αὐτῆς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐβόησε μετὰ κλαυθμοῦ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, σοὶ μελέτω περὶ τῆς παιδὸς ταύτης, ὅτι σὲ ἐπεθύμησε, καὶ σοὶ παρέθετο ἑαυτήν. Diaconiſſa verò ad puellam, Abi, inquit, domum tuam, quia non potes hic permanere. neque enim in hoc cuiquam licet commorari, niſi cum Chriſto coniungatur. Puella autem, Vbi eſt, inquit, Chriſtus? At illa oſtendit ei Domini imaginem. Cui puella conuerſa, Verè, inquit, ego cum Chriſto coniungor, neque ampliùs cum herâ meâ diſcedam. Et tu ſum conſurgens Euphraxia, filiamque ſuam apprehendens, Dominicæ imagini ipſam admouit, manibuſque ſublatis in cælum magnâ voce clamauit: Domine Ieſu Chriſte, puella tibi erit curæ, quando te concupiuit, ſeque ipſam dicauit tibi. *quæ Damaſcenus compendio excerpſit ex Actis Græcis Eupraxiæ. quæ in hac Vitâ Latinâ fuſiùs habes narrata cap.* VIII. *&* IX.

Claruit temporibus Theodoſij Imp. vti patet ex ipſâ Vitâ, & Menologio.

Alia ab iſtâ eſt Euphraſia Nicomedienſis, quæ mirâ arte eluſit procaciam laſciuientis iuuenis. de quâ Nicephorus lib. VII. *cap.* XIII. *Menæa Euphraſiam Nicomedienſem martyrem tempore Maximiani Imp. habent* XIX *Ianuarij.*

2. SANCTVARIIS.] *Ita, opinor, vocat* σεμνεῖα, *monaſteria. Sic cap* V. Quæ etiam illic vacans in ſanctuariis. Cap.I.

3. ARCHISTRIA.] *An intelligit cellulas? In Vitâ S. Antonij cap.* LIII. *habes* architterium, *de interiore & primariâ Antonij cellâ.* Cap.VI.

4. AQVAM IN FACIEM EIVS MISIT.] *Affuſa aqua frigidâ exanimati ad ſe redibant. vnde prouerbium*, Aquam aſpergere, *id eſt, animos addere. Mox in Vitâ Euphroſynæ cap.* XV. iactauit in faciem eius aquam. Ca.XIII.

5. ET SEPTIMANAM MEAM COMPLEVERO.] *Inde occurrunt apud varios ſcriptores* hebdomadarij *ſeu* ſeptimanarij. *Vide Onomaſticon.*

6. SOLARIVM TERTIVM] *Ergo plura erant in vnâ domo ſolaria, id eſt tabulata. Alias* ſolarium, *id eſt ſuprema contignatio ſoli expoſita, vnum tantùm erat.* Ca.XIIII.

7. PRIORES SENIORES.] *Mox cap.* XXVII. *&* XXX. ſeniores ſorores. *Sæpè occurrunt* ſeniores *tam inter viros quam inter mulieres, in his Vitis.* Ca.XXIV.

8. PATIENTI.] *Id eſt* energumenæ. *Clarum ex cap.* XXV. Cap.XX-VII.

VITA

VITA SANCTÆ [1] EVPHROSYNÆ VIRGINIS

L.I.A.N.

AVCTORE INCERTO.

CAP. I.

FVIT vir in Alexandriâ nomine [2] Paphnutius, honorabilis omnibus, & cuſtodiens mandata Dei. Hic accepit coniugem dignam generis ſui, & ipſam honeſtis moribus plenam, ſed ſterilis non pariebat. Vir autem eius nimis fluctuans, eò quòd non haberet cui omnes facultates dimitteret, vt poſt obitum ſuum benè & congrue ſuam ſubſtantiam gubernaret, indigentibus non ceſſabat miniſtrare nocte & die, eccleſiiſque adhærens, ieiuniis & orationibus orans & petens à Deo dari ſibi filium. Similiter & vxor eius doloribus afficiebatur maximè, videns virum ſuum fluctuantem nimium; multam & ipſa etiam pecuniam erogans pauperibus & in oratoriis, poſcens adimplere deſiderium ſuum. Similiter autem & vir eius circuiens quærebat inuenire aliquem hominem dignum Deo, qui poſſet precibus ſuis effectum deſiderij eius perficere. Et ita perambulauit in monaſterio, in quo eiuſdem monaſterij patrem magnum dicebant apud Deum. Illicque ingreſſus, & multam pecuniam offerens, multam etiam fiduciam ab abbate & vniuerſis fratribus conſecutus eſt.

Parentes ſolliciti pro prole ſuſcipiendâ.

CAP. II.

Poſt multum verò temporis indicauit abbati cauſſam deſiderij ſui: qui compatiens illi, poſtulauit à Domino dari illi fructum ventris: & amborum orationes exaudiens Deus, largitur vnicam filiam. Videns autem Paphnutius abbatis conuerſationem, numquam à monaſterio recedebat. Vnde & coniugem ſuam introduxit, vt benediceretur ab abbate & à fratribus. Tollens autem infantulam à lacte, & facta annorum ſeptem baptizata eſt, impoſueruntque illi nomen Euphroſynam. Gaudebant autem ſuper illam parentes eius, quia erat accepta Deo, & pulchra facie.

Abbatis orationibus filiam impetrant.

Euphroſyna ſeptennis baptizatur.

CAP. III.

Facta autem annorum duodecim, mater eius migrauit de hoc ſæculo. Remanſit autem pater eius, erudiens eam litteris & lectionibus, ceteraque huius mundi ſapientiâ. Puella verò tantam excipiens diſciplinam, ita vt miraretur pater illius prudentiam. Opinio autem eius peragrauit totam ciuitatem, & de ſapientiâ eius & de doctrinâ, & quia erat pulchra nimis, & compoſita vultu & animo. Multos autem excitauit ad accipiendum eam filiis ſuis, & multis decertantibus cum patre eius, peruenire ad finem non poterant, ſed tamen ipſe dicebat: Domini voluntas fiat. Vnus autem exuperans omnes in honore & diuitiis, accerſiuit patrem illius, & poſtulabat ab eo, vt daret filiam eius filio ſuo in matrimonio, & conceſſit.

A multis in vxorem expetitur.

Deſponſatur.

CAP. IV.

Poſt multum verò temporis accipiens eam Paphnutius, cùm eſſet annorum octodecim, abiit in monaſterium cum eâ, in quo conſueuerat, multamque iterùm pecuniam largitus eſt ad neceſſaria fratrum. Dixitque abbati: Fructum orationum tuarum adduxi tibi, vt ores pro eâ; quia iam ad nuptias eam tradere volo. Iuſſit autem abbas eam introduci in xenodochia monaſterij, locutuſque eſt cum eâ, & benedicens exhortatus eſt eam de caſtitate, & humilitate, & patientia timoris Domini: faciens ibi tres dies, autem ponebat quotidie ad pſalmos, & videns ſingulorum conuerſationem & ſpirituale propoſitum, mirabatur eorum vitam, dicens: Beati ſunt viri iſti, qui & in hoc ſæculo ſimiles Angelis, & poſt hæc vitam æternam conſequuntur. Et cœpit cor eius eſſe ſollicitum in zelo timoris Dei.

Pater illam orationibus abbatis commendat.

CAP. V.

Poſt tres autem dies dixit Paphnutius ad abbatem: Veni pater, vt ſalutet te ancilla tua, & ora pro eâ, quia ambulare volumus in ciuitatem. Cùm autem veniſſet abbas, proiecit ſe puella ad pedes eius, dicens: Obſecro te pater, ora pro me, vt lucretur Deus animam meam. Extendenſque manum ſuam benedixit eam, dicens: Deus, qui cognoſcis hominem antequam naſcatur,

Abbas ei benedicit.

tur, tu huius ancillæ tuæ curam habere digneris, vt mereatur portionem & conſortium habere in regno cælorum. Et commendantes ſeni, abierunt in ciuitatem: pater verò illius ſi aliquando inueniebat monachum, hunc adducebat ad domum ſuam, rogans vt oraret pro eâ. Vnâ autem die anniuerſariâ, quando ordinatus eſt abbas monaſterij, de quo ſupra diximus, miſit abbas vnum e fratribus ad Paphnutium, vt inuitaret eum ad ſollennitatem abbatis: qui abiens in domum eius, requiſiuit eum. Pueri autem dixerunt ei: Proceſſit.

Anniuerſarius ordinationis abbatis dies celebris.

CAP. VI. Audiens verò Euphroſyna, & aduocans illum fratrem, cœpit eum interrogare: Dic mihi pro charitate, domine mi frater, quanti fratres eſtis in monaſterio. At ille dixit: Trecenti quinquaginta duo. Dixit ei puella: Qui voluerit venire illic ad conuerſionem, ſuſcipit illum abbas veſter? Reſpondit ei: Etiam cum multo gaudio ſuſcipit illum, maximè propter vocem Domini, qui dixit: Qui venit ad me, non eiiciam foràs. Dicit ei Euphroſyna: Omnes in eccleſiâ veſtrâ pſallitis, & æqualiter ieiunatis? Dicit ei monachus ille: Communiter quidem pſallimus, ieiunia verò vnuſquiſque quomodo vult, aut quantum valet, vt non fiat contumax voluntaris conuerſatio, ſed proprij arbitrij & ſpontaneâ voluntate. Omnem ergo perſcrutans monachorum conuerſationem, dixit ad monachum: Volebam abire, & peruenire ad huiuſmodi inenarrabilem vitam, ſed timeo inobediens eſſe patri meo, quia pro vanâ & caducâ huius ſæculi ſubſtantiâ cupit me tradere viro. Dicit ei monachus: Soror, non permittas vt polluat homo corpus tuum, & tradas talem pulchritudinem pati opprobrium, ſed deſponſa te Chriſto, qui tibi poteſt pro ipſis omnibus tranſeuntibus dare regnum cælorum, & conſortium Angelorum. Occulte autem exiens, vade ad monaſterium, mutato habitu ſæculari indue veſtem monachilem, vt poſſis euadere. Quæ cùm hæc audiſſet, placuit illi, & dixit ad eum: Et quis me habet tondere? Nolebat à laico tonderi, qui non ſeruat fidem. Dicit ei monachus ille: Ecce pater tuus veniet mecum ad monaſterium, & faciet ibi tres dies vel quatuor. Tu autem adduc vnum de monachis, & quomodo voles, occurret tibi cum magno gaudio.

Trecenti quinquaginta duo monachi in vno monaſterio.

Ioan. 6.

Inueſtigat Euphroſyna monaſterij mores.

Monachus ei virginitatem ſuadet & ſonus diſſimulationē.

CAP. VII. Hæc & his ſimilia illo dicente ad Euphroſynam, venit Paphnutius, & videns monachum, interrogauit eum, dicens: Quid ad nos faſtidium ſumpſiſti, domine? Et dixit ad eum: Anniuerſaria dies eſt monaſterij, miſit me abbas, vt venias & accipias benedictionem. Gauiſus eſt autem Paphnutius, ingreſſuſque cum eo in nauiculam, abierunt in monaſterium. Cùm autem eſſet ibi, mittens Euphroſyna vnum famulum fideliſſimum, dixit: Vade in monaſterium Theodoſij, ingreſſuſque eccleſiam, monachum quem ibi inueneris, adduc tecum. Miſericordiâ autem Dei ecce quidam monachus veniebat de monaſterio, vendens quæ ſecum habebat. Et videns eum puer, rogauit eum vt veniret ad Euphroſynam. Qui cum veniſſet, videns eum puella, ſurgens ſalutauit eum, dicens: Ora pro me pater; & orans benedixit eam, & ſedit. Dixit autem Euphroſyna: Domine mi, ego habeo patrem Chriſtianum & ſeruum Dei, poſſeſſorem ſubſtantiæ nimis: habuitque vxorem quæ me genuit, quæ iam tranſiuit de hac vita. Vult autem pater meus pro omnibus rebus ſuis tradere me ſæculo huic iniquo, & ego nolo inquinari in eo, ſed timeo inobediens eſſe patri meo, & quid faciam neſcio. Totam enim noctem abſque ſomno tranſiui, poſtulans Deum vt oſtenderet animæ meæ miſericordiam ſuam: & mane facto, placuit mihi mittere in eccleſiam, & adducere vnum fratrem, vt audirem ab ipſo verbum ſalutis, & quid facere debeam. Poſtulo autem te pater, pro mercede animæ tuæ, ſcio quia à Deo miſſus es, doce me quæ Dei ſunt. Dicit ei ſenior: Dominus dicit, Si quis non abrenuntiauerit patrem, & matrem, & fratres, & filios, inſuper & propriam animam, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Ego tibi plus dicere neſcio. Tamen ſi potes ferre tentamenta carnis, relinque omnia, & fuge facultates patris tui, quæ multos inueniunt heredes. Ecce [3] prochia, [4] hierocomia, xenodochia, monaſteria, viduæ, pupilli, peregrini, infirmi, captiui, vbi voluerit & placuerit patri tuo, relinquet; tu ſola ne perdas animam tuam. Dicit ei puella: Confido in Deum & orationibus tuis, quia laborare habeo pro animâ meâ, Deo auxiliante. Dicit ei ſenex: Talia deſideria à firmitate non decidantur: modo enim eſt tempus pœnitentiæ. Dicit ei Euphroſyna: Et ideò te fatigaui, vt impleas deſiderium meum: & factâ oratione benedicas me, & abſcidas comam capitis mei. Et exurgens ſenior, factâ oratione abſcidit comam capitis eius, induitq́; eam [5] tunicam ſchematis, & orans pro ea dixit: Deus qui liberauit omnes ſanctos ſuos, ipſe cuſtodiat te ab omni malo. Et hæc dicens ſenex, diſceſſit ab eâ, & ambulabat in viâ ſuâ gaudens.

Accerſi curat Euphroſyna monachum ex monaſterio Theodoſij abbatis.

Lucæ 14.

Inſtruitur à ſene monacho.

Tondetur & ſchemate monachico induitur.

Euphro-

Cap. VIII. Euphroſyna verò cogitans in ſemetipſa dixit: Si ambulauero in monaſterio puellarum, pater meus requirens inueniet me, & violenter trahet me inde propter ſponſum meum. proinde pergam ad monaſterium virorum, vbi nullus ſuſpiciet me eſſe. Et hæc dicens proiecit veſtem muliebrem, induitque ſe virilem, & ſero facto exiuit de domo ſuâ, accipiens ſecum quingentos ſolidos, & abſcondit ſe in aliquo loco per totam noctem. Mane autem facto, venit pater eius in ciuitatem; volente autem Deo, ſtatim in eccleſiâ ambulauit. Euphroſyna igitur peruenit ad monaſterium illud, vbi & pater eius erat notiſſimus, & nuntiauit per oſtiarium abbati, dicens: Eunuchus quidam de palatio veniens, ante oſtium ſtat, cupiens loqui tecum. Egreſſo autem abbate, proiecit ſe Euphroſyna in terrâ, & factâ oratione ſederunt. Dicit ei ſenex: Quid eſt quòd huc veniſti, fili? Dicit ei Euphroſyna: Ego quidem de palatio fui eunuchus, & deſiderium habui ſemper conuerſationem monachorum, & ciuitas noſtra nunc valdè habet hoc ſtudium conuerſationis. Notum autem factum eſt mihi de bonâ veſtrâ conuerſatione, & cupio habitare vobiſcum. Habeo enim & poſſeſſiones multas, & ſi dominus dederit requiem, adduco eas huc. Dicit ei ſenex: Bene veniſti fili: ecce monaſterium, ſi placet, habita nobiſcum. Et dicit ei ſenex ille: Quod eſt nomen tuum? Dicit ei: Smaragdus. Dicit ei abbas: Iuuenis es, non potes ſolus ſedere, opus eſt tibi habere magiſtrum, vt diſcas regulam & conuerſationem monachorum. Qui dixit abbati: Sicut iubes, domine mi, ſic facio. Et protulit quingentos ſolidos in manu abbatis, dicens: Accipe interim iſtos, & ſi videro quia poſſim ſufferre hic, venient & illa reliqua. Vocauit abbas vnum fratrem, nomine Agapitum, virum ſanctum, & impaſſibilem, tradidit in manus eius Smaragdum, dicens: Amodò hic erit filius tuus & diſcipulus: talem eum conſigna, vt exſuperet magiſtrum. Et flexis genibus, factâ oratione, conſignauit eum. Et reſpondentibus omnibus, Amen, ſuſcepit eum Agapitus in cellam ſuam. Et quia habebat vultum decorum Smaragdus, dum veniebat in eccleſiam ad deprecandum Deum, multos diabolus incitabat aduerſus decorem vultus illius per malas cogitationes, ita vt omnes moleſti eſſent abbati, qui talem pulchritudinem introduxiſſet in monaſterium. Abbas autem hæc audiens, vocauit Smaragdum, & dixit ei: Pulchra eſt facies, fili, infirmis fratribus; volo autem vt ſedeas ſolus in cellâ tuâ, & ibi pſallas, & ibi manduces, non tamen egreſſurum te inde alicubi. Et præcepit Agapito, vt præpararet cellam ſolitariam, & in eâ degeret Smaragdus. Fecit autem Agapitus omnia quæ ſibi à patre monaſterij fuerant imperata, & introduxit Smaragdum in cellam ſolitariam, & erat ibi orationibus vacans, ieiuniiſque & vigiliis nocte ac die operam dabat, ſeruiens Domino in ſimplicitate cordis, ita vt miraretur prędictus frater, qui eum ſuſceperat, & omnibus fratribus retulit eius conſtantiam, & omnes collaudabant Deum, qui in infirmitate talia operatur.

Simulat ſe eunuchum, & ad monaſterium feſtinat.

Admittitur à patre monaſterij.

Smaragdum ſe nominat.

Agapito erudienda traditur.

Conſignatur in monachum.

Decore vultus eius diabolus abutitur.

Solitudo ei praecipitur, ne aliis ſcandalo ſit.

Cap. IX. Paphnutius autem pater illius, cùm reuerſus eſſet domi, feſtinus ingreſſus eſt cubiculum, in quo filia eius manere ſolita erat: & non inuentâ, triſtis mœrenſque effectus cœpit perquirere anxius ſeruos & ancillas, quid de Euphroſynâ actum eſſet. Pueris autem dicentibus, Quia nocte vidimus eam, mane autem non comparuit. & putauimus, quòd pater illius infantuli, qui eam deſponſauerat, venerit & tulerit eam. Et miſit ſeruos ſuos ad domum illius, & non inuenerunt eam. Audiens ſponſus illius & pater eius, contriſtati ſunt valde, & venientes ad Paphnutium, inuenerunt eum vehementer afflictum, iacentem in terrâ, & dixerunt ei: Forſitan aliquis ſeduxit eam, & fugit cum illâ. Statimque ſerui illius cum equis per totam Alexandriam miſſi ſunt. Erant autem ibi & naues, inſtanteſque in eas requirebant per vim. Et ſcrutantes monaſteria puellarum, eremos, & ſpeluncas, per domos amicorum & vicinorum; & non repertâ, tamquam mortuam lugebant eam, ſocer nurum, ſponſus ſponſam flebat: pater filiam lugens, dicebat: Heu, heu filia dulciſſima! heu me, oculorum meorum conſolatio mea! Quis meam inuaſit facultatem? quis meam poſſeſſionem ſparſit? quis vineam meam ſiccauit? quis meam lucernam extinxit? quis ſpem meam fraudauit? quis pulchritudinem filiæ meæ violauit? quis putas lupus agnam meam diſſipauit? qualis locus talem vultum tetigit? qualis pelagus captiuam ducit illam imperialem faciem? Illa generoſitatis conſtitutio, illa malorum conſolatrix, illa laborantium requies, gementium portus erat. Terra, terra nec celes ſanguinem meum, donec videam quid Euphroſynæ filiæ meæ contigerit. Hæc & his ſimilia Paphnutio proſequente, eleuauerunt omnes qui aderant voces, & flebant, ita vt omnis ciuitas lamentaretur eam.

Pater anxius Euphroſynam curat inquiri.

Patris lamentatio.

Cap. X. Non ſufferens autem Paphnutius, nec inueniens conſolationem, perrexit ad memoratum ſenem, de quo ſuprà diximus, ac procidens ad pedes eius, dixit: Peto ne ceſſes

verò die ſecundùm conſuetudinem venit Paphnutius inuiſere monaſterium, & poſt orationem & ſalutationem fratrum dixit ſeni: Si iubes pater, mitte me Smaragdum videre, quia valdè deſiderat eum anima mea. Vocatóque Agapito præcepit ei ducere Paphnutium ad viſitandum Smaragdum. *Paphnutius ægrotantem inuiſit Euphroſynã.* Introiens Paphnutius in cellam, vbi æger iacebat, cœpit eum oſculari lacrymans, & dicens: Heu me, vbi ſunt promiſſiones tuæ, vbi verba dulcia, quòd mihi futuram videndam oculis meis promittebas filiam meam? Ecce non ſolùm illam non videbo, ſed tu, in quo conſolationem modicam habebam, derelinques nos. heu me! quis iam conſolabitur ſenectutem meam? Ad quem ibo, quis mei adiutor erit? Duplex malum quod lugeo: triginta & octo anni ſunt quòd perdidi filiam meam, nihil mihi de eà reuelatum eſt, quod die nocteque orabam, nec ſimilem illius inueni, detinet me incomparabilis dolor. Quid ſperem amodò? vbi conſolationem inueniam? iam deſcendam lugens in infernum. Videns autem eum Smaragdus vehementer plorantem, & nullam conſolationem accipientem, ait ad eum: Quid turbaris & temetipſum interficis? Numquid inualida eſt manus Domini, aut quidquam eſt Deo difficile? Iam pone finem triſtitiæ. *Gen. 46.* Recordare quomodo patriarchæ Iacob manifeſtauerit Deus Ioſeph, quem quaſi mortuum lugebat. Sed obſecro te, vt per tres dies me non deſeras neque derelinquas. Hæſitans autem Paphnutius intra ſemetipſum per triduum, dicens: Forſitan ei Deus reuelauerit de me. Tertio autem die dixit ad Smaragdum: Exſpectaui ſicut rogaſti, domine mi frater, & non diſceſſi alicubi per tres continuos dies.

Cap. xiv. Cognoſcens autem Smaragdus, qui & Euphroſyna, quia inſtabat dies dormitionis eius, vocauit Paphnutium, & dixit ad eum: Quia omnipotens Deus benè diſpoſuit meam miſeriam, & adimpleuit deſiderium meum, quòd ad finem vſque viriliter certando perduxi, non meâ virtute, ſed eius adiutorio, qui me cuſtodiuit ab inſidiis inimici. Peracto curſu ſupereſt mihi corona iuſtitiæ. *Reuelat ſe patri Euphroſyna.* Nolo autem te iam eſſe ſollicitum pro filia tuâ Euphroſynâ, ego enim ſum illa miſera, & tu es pater meus. Ecce iam vidiſti, & ſatisfactum eſt tibi, ſed nemo hoc ſciat, & non permittas ab alio corpus meum nudari & lauari, ſed à temetipſo hoc facias. Et quia promiſi abbati habere multas poſſeſſiones, & ſi potuiſſem ſuſtinere & perdurare in loco iſto, adducerem eas hic. Imple ergo quod promiſi, quia venerabilis eſt locus iſte, & ora pro me. Hæc dicens tradidit ſpiritum Kalendis Ianuarij. *Tradit ſpiritum.*

Cap. xv. Dum audiſſet talia verba Paphnutius, & vidiſſet quia obdormiuit, commota ſunt viſcera eius, ceciditque in terram, & factus eſt velut mortuus. *Patris conſternatio in agnitione filiæ.* Accurrens autem Agapitus, videns quoq; quia defunctus eſſet Smaragdus, & Paphnutium iacentem in terra ſemiuiuum, iactauit in faciem eius aquam, & eleuauit eum dicens: Quid habes, domine mi Paphnuti? Ait autem Paphnutius: Dimitte me vt hic moriar, vidi enim mirabilia hodie. Surgens autem irruit in faciem eius, multitudinem lacrymarum infundens, clamabat dicens: Heu me, filia mea dulciſſima, quare antè non manifeſtaſti mihi, vt ego quoque tecum morerer ſpontaneâ voluntate? Væ mihi, quomodo latuiſti? quomodo pertranſiſti inſidias aduerſariorum, & nequitias ſpirituales tenebrarum vitæ huius, & introiſti in vitam æternam?

Cap. xvi. Hæc Agapitus audiens, & cognoſcens tam mirabilem cauſſam, ſtupefactus eſt, & currens nuntiauit omnia abbati. Veniens autem abbas cecidit ſuper eam, & eiulans dicebat: Euphroſyna ſponſa Chriſti, & filia ſanctorum, ne obliuiſcaris conſeruorum tuorum & huius monaſterij, ſed ora pro nobis ad Dominum Ieſum Chriſtum, vt faciat nos viriliter certando peruenire ad portum ſalutis, & portionem habere tecum & cum ſanctis ſuis. *Abbas Euphroſynam cælo gaudentem orationes petit.* Et iuſſit vt congregarentur omnes fratres, vt cum honore debito ſanctum corpus illius ſepulturæ traderetur. Dum autem congregati adeſſent, & vidiſſent tam ſtupendum miraculum, glorificabant Deum, qui etiam in femineo ſexu fragili tanta miracula operatur. Quidam autem frater vnum habens oculum, oſculatus eſt vultum eius cum lacrymis, ſtatimque vt eam tetigit, oculus ei reſtitutus eſt. *Euphroſyna vnoculo oculum reſtituit.* Et videntes omnes fratres qui aderant hoc quod factum eſt, benedixerunt Deum, gratias agentes ei cuius ſunt omnia quæ bona ſunt. Multumque confortati & ædificati, ſepelierunt eam in monumento patrum. Pater verò eius omnia quæ habuit, in eccleſiâ & xenodochio & monaſterio offerens, conuerſus eſt in eodem monaſterio, & plurimam partem ſubſtantiæ ſuæ ibidem offerens in eadem cellâ ibidem demoratus eſt, [7] in eodem pſiathio dormiens in quo Euphroſyna. *Paphnutius bona ſua monaſterio offert.*

Vixit autem Paphnutius in ſancto propoſito annos decem, & emigrauit ad Dominum: iuxta filiam ſuam ſepelierunt eum glorificans Deum abbas cum omni *Moritur poſt decem annos in ſancto propoſito.*

EVPHROSYNA. congregatione. Dies autem migrationis eorum ad Dominum celebratur in eodem monaſterio vſque in præſentem diem, glorificantes Deum Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, cui eſt honor & gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

NOTATIO.

1 EVPHROSYNÆ.] *Martyrologium Romanum* 1. *Ianuarij*: Alexandriæ depoſitio ſanctæ Euphroſynæ virginis, quæ in monaſterio virtute abſtinentiæ & miraculis claruit. *Menologium Græcorum* xxv. *Septembris*: Natalis ſanctæ matris noſtræ Euphroſynæ, beati Paphnutij Ægyptij filiæ. *Menæa* xxv. *Septembris verſibus iambis Vitam breuiter exprimunt.*

Galeſinius Notation. ad Martyrol. ait hanc etiam ab alijs dictam Euphraſiam, *eiuſque mentionem eſſe apud Damaſcenum in extremo tertio libro De imaginibus. Rectè quidem* Euphraſiæ *ſeu* Euphraxiæ *apud Damaſcenum mentio, ſed non* Euphroſynæ, *quæ ab illâ diuerſa eſt. Dies autem natalis* Euphraſiæ *occurrit* XIII. *Martij. Vide hic paulò antè in* Euphraſiâ.

Euphroſynæ Vitam habes per Metaphraſtem apud Lipomanum tomo VI. *& Surium tom.* I. *Hac, quam damus, hactenus inter Vitas-Patrum fuit circumlata. Comparauimus eam cum veteribus editionibus & MS.*

Cap. I. 2. PAPHNVTIVS.] *Menologium Græcorum* xxv. *Septemb.* Eodem die commemoratio beati Paphnutij, patris Euphroſynæ. *In Menæis eodem die de eodem.*

3. PTOCHIA.] *Mira hic variorum librorum lectio. Pleraque editiones habent* tapetia. *ineptiſſimè. In manuſcripto Audomarenſi erat* topchia. *Indubiè* p *transponendum, legendumque* prochia, *πτωχεῖα, id eſt* pauperum domus. *Solent ſubinde Latini auctores Græcis vocabulis uti, cùm Latina verſio commoda non occurrit.* Cap. VII.

4. HIEROCOMIA.] *Ita MS. Bertinianus. Prima editio,* Ierocomia. *quod ortum ex ſcriptione,* Ierocomia. *Intelligo* Hierocomia, *ubi curantur, qui* ſacro morbo, *ἱερᾷ νόσῳ, laborant.*

5. TVNICAM SCHEMATIS.] *Σχῆμα Græcis monachis habitus. Vide Onomaſticon.*

6. IACTAVIT IN FACIEM EIVS AQVAM] *Ita olim exanimatis frigida affundi ſolita. Suprà Vita Euphraſiæ cap.* XXII. aquam in faciem eius miſit. Cap. XV.

7. IN EODEM PSIATHIO.] *MS. Bertinianus:* in eadem phiſiatâ. *editi:* in eodem ſtratu. *Recta lectio* pſiathium, *id eſt matula, vt iam ſæpè dictum. Vide Onomaſticon.* Cap. XVI.

VITA

29. Oct. S.[1] MARIÆ MERETRICIS

NEPTIS ABRAHAE EREMITAE,

AVCTORE

S. EPHRÆM ARCHIDIACONO,

INTERPRETE ANONYMO.

Hæc eſt pars Vitæ ſancti Abrahæ, quæ habetur ſuprà pag. 150.

Cap. I. VOTO autem, dilectiſſimi, vnanimitati veſtræ etiam aliud admirandum negotium, quod in ſenectute ſuâ vir beatus geſſit, enarrare. Eſt enim ſapientibus ac ſpiritalibus viris plenum ædificationis, nec non humilitatis atque compunctionis exemplum. Res verò geſta huiuſcemodi eſt:

Habuit vir beatus Abraham carnis propinquitate germanum: quo defuncto, vnica filia eius annorum ſeptem relinquitur. quam cùm parentibus orbatam noti amicique patris eius vidiſſent, patruo eius ſine morâ producunt. Cumque eam ſenior cerneret, in cella ſuâ exteriori iubet includi. Erat autem in medio vtriuſque cellulæ feneſtra permodica, per quam docebat eam pſalterium aliaſque ſcripturas, & cum eo Cap. II. *Abraham Mariam nepotē docet pſalterium & ſcripturas.*

in

MARIA NEPTIS ABRAHÆ

in laudibus Domini vigilabat, & pſalmos nihilominus concinebat, atque in omni abſtinentiâ æmulari ſuum patruum nitebatur. Alacriter quoque in arrepto inſtituto proficiens, vniuerſas virtutes animi feſtinabat implere. Vir namque ſanctiſſimus inceſſanter pro ea cum lacrymis Dominum deprecabatur, ne mens eius curâ terrenorum actuũ implicaretur, eo quòd eius pater moriens infinitas pecunias ei reliquiſſet: quas mortuo germano, & filia eius ad ſe confugiente, confeſtim famulus Chriſti diſtribui iuſſit egenis atque orphanis.

Facultates nu pauperibus iubet diſtribui.

Hæc quoque patruum ſuum precabatur quotidie, vt pro ſe Dominum oraret, quatenus à cogitationibus peſſimis & diuerſorũ laqueorum diaboli eriperetur inſidiis. Conſtanter igitur inſtituti ſui regulam obtinebat. Exultabat autẽ patruus eius, quod ſic eam promptam ſine vllâ hæſitatione in cunctis virtutibus cerneret promoueri, in lacrymis ſcilicet, in humilitate, in modeſtia, in quiete: & quod his ſublimius eſt, erga Deum eximiâ charitate. Viginti ſiquidem annis cum eo in abſtinentiâ degens, velut agna pudiciſſima atque incontaminata columba conuixit.

Viginti annis patruo conuixit neptis Maria.

Quo tempore annorum expleto, ſæuiebat aduerſus eam diabolus, & inſidias ſolitas prætendebat, quomodo eã poſſet ſuis caſſibus irretire, vt ſaltem ſic mœſtitiã ſollicitudinemq́; beato viro poſſet incutere, & quantulumcumq; mentem ipſius à Domino ſeparare.

Armatur in Mariam dæmon.

CAP. III.

Erat autem quidam profeſſione tantummodò monachus, qui ſub obtentu ædificationis ad eum ſæpius pergere ſolebat. Sed & illam beatam per feneſtram nihilominus contemplando, luxuriæ ſtimulis agitatus, cum eâ colloqui cupiebat, amor namque libidinis cor eius quaſi ignis ſuccenderat. Inſidiabatur ei quoque multo temporis ſpatio, ita vt vnius anni circulus volueretur, donec cogitationem eius verborum ſuorum mollitie eneruaret.

Conſtupratur à monacho.

Denique aperiens cellæ ſuæ feneſtram, egreditur ad eum: qui eam protinus ſcelere iniquitatis atque libidinis contaminauit ac polluit. Poſtquam verò tanti peccati facinus perpetrauit, expauit cor eius: conſcindenſque cilicium quo erat induta, faciem ſuam manibus verberabat, cupiens nimio mœrore ſe morti tradere.

Plangit ſcelum peccatum ſuum.

Atque anxietatis oppreſſa pondere, dum deliberationis portum non cerneret, diuerſis cogitationum æſtibus fluctuabat: plangebatq́ue ſe non eſſe quod fuerat, & cum eiulatu ſæpiùs proferens; Ego, inquit, iam me ex hoc mortuam ſentio: perdidi dies meos & laborem abſtinentiæ meæ, orationum lacrymæ, vigiliarumq́ue opera ad nihilum ſunt deducta: Deum meum exacerbaui, & meipſam interemi. Heu me miſeram, omni lacrymarum fonte plangendam! Sanctum patruum meum amariſſimo mœrore depreſſi, opprobrium animæ meæ operuit me, illuſio diaboli facta ſum. Quid mihi infelici iam vltrà viuere? Heu me, quid egi? Heu me, quid factum eſt mihi? Heu me, quid mali perpeſſa ſum? Heu me, vnde & qualiter corrui? Quomodo obſcurata eſt mens mea? Non intellexi quomodo lapſa ſum, non cognoui quomodo contaminata ſum, neſcio quomodo cor meum nubes tenebroſa contexit, quomodo potui ignorare quid gererem? Vbi abſcondar? vel quò pergam? aut in quam foueam memetipſam præcipitem? Vbi eſt magiſterium ſanctiſſimi patrui mei? Vbi monita collegæ eius Ephræm? qui me docebant in meâ virginitate perdurare, exhortantes, vt impollutam animam immortali ſponſo ſeruarem.

Ephræm collega Abrahæ.

Sponſus etenim tuus, dicebant, ſanctus & zelans eſt. Heu me, quid agam? Non audeo iam cælum adſpicere, cum apud Deum & homines me mortuam eſſe cognoſcam. Iam enim ad feneſtram illam propinquare non audebo. Quomodo ego peccatrix & plena immunditiæ ſordibus, rurſum cum ſancto patruo meo loqui tentabo? Quod & ſi auſa fuero, nónne ignis ex feneſtra exiliet, qui me confeſtim exuret? Melius eſt ergo mihi, abire in aliam patriam, vbi nullus eſt qui me poſſit agnoſcere, eò quod ſemel iam mortua ſim, nec vltrà mihi ſpes ſalutis relicta ſit. Conſurgens autem, protinus perrexit in aliam ciuitatem, atque in [a] ſtabulo ſe quodam, mutato priſtino habitu, collocauit.

Deſerit patruum, ſeque ſtabulario locat.

CAP. IV.

Verum cùm hæc ruina præfatæ feminæ contigiſſet, huiuſmodi viſio beato viro oſtenditur per ſoporem: Vidit namque draconem terribilem atque immanem, aſpectuq́ue ipſo fœtidiſſimum, & in fortitudine ſibilantem, quaſi exeuntem de quodam loco, & vſque ad cellulam ſuam venientem, & reperiſſe ibi columbam, atque glutiſſe eam, & rurſus in ſuam foueam remeaſſe.

Viſio Abrahæ de lapſu Mariæ neptis.

Expergefactus autem, contriſtatuſque vehementer, fleuit amare; exiſtimans ſatanæ perſecutionem aduerſus Dei Eccleſiam concitari, & pleroſq; à fide veritatis auerti, vel ne ſchiſma aliquod in ſanctâ Eccleſiâ gigneretur. Prouolutus itaque genibus, precatus eſt Dominum, dicens: Tu qui es præſcius vniuerſorum Deus, amator hominum, tu noſti quid ſibi velit hæc viſio. Rurſum poſt duos dies, vidit eumdem draconem ſimili modo ad cellam ſuam veniſſe, & poſuiſſe caput ſub pedibus eius, fuiſſeq́ue diruptum: columbam verò

illam

Maria neptis Abrahæ.

in laudibus Domini vigilabat, & pſalmos nihilominus concinebat, atque in omni abſtinentia æmulari ſuum patruum nitebatur. Alacriter quoque in arrepto inſtituto proficiens, vniuerſas virtutes animi feſtinabat implere. Vir namque ſanctiſſimus inceſſanter pro ea cum lacrymis Dominum deprecabatur, ne mens eius curâ terrenorum actuũ implicaretur, eò quòd eius pater moriens infinitas pecunias ei reliquiſſet: quas mortuo germano, & filia eius ad ſe confugiente, confeſtim famulus Chriſti diſtribui iuſſit egenis atque orphanis. Hæc quoque patruum ſuum precabatur quotidie, vt pro ſe Dominum oraret, quatenus à cogitationibus peſſimis & diuerſorũ laqueorum diaboli eriperetur inſidiis. Conſtanter igitur inſtituti ſui regulam obtinebat. Exultabat autẽ patruus eius, quod ſic eam promptam ſine vlla hæſitatione in cunctis virtutibus cerneret promoueri, in lacrymis ſcilicet, in humilitate, in modeſtia, in quiete. & quod his ſublimius eſt, erga Deum eximiâ charitate. Viginti ſiquidem annis cum eo in abſtinentiâ degens, velut agna pudiciſſima atque incontaminata columba conuixit. Quo tempore annorum expleto, ſæuiebat aduerſus eam diabolus, & inſidias ſolitas prætendebat, quomodo eã poſſet ſuis caſſibus irretire, vt ſaltem ſic mœſtitiã ſollicitudinemq́; beato viro poſſet incutere, & quantulumcumq; mentem ipſius à Domino ſeparare.

Facultates inter pauperes iubet diſtribui.

Viginti annis eremo commoratur neptis Maria.

Armatur in Mariam dæmon.

Cap. III.

Erat autem quidam profeſſione tantummodo monachus, qui ſub obtentu ædificationis ad eum ſæpius pergere ſolebat. Sed & illam beatam per feneſtram nihilominus contemplando, luxuriæ ſtimulis agitatus, cum eâ colloqui cupiebat, amor namque libidinis cor eius quaſi ignis ſuccenderat. Inſidiabatur ei quoque multo temporis ſpatio, ita vt vnius anni circulus volueretur, donec cogitationem eius verborum ſuorum mollitie eneruaret. Denique aperiens cellæ ſuæ feneſtram, egreditur ad eum: qui eam protinus ſcelere iniquitatis atque libidinis contaminauit ac polluit. Poſtquam verò tanti peccati facinus perpetrauit, expauit cor eius: conſcindenſque cilicium quo erat induta, faciem ſuam manibus verberabat, cupiens nimio mœrore ſe morti tradere. Atque anxietatis oppreſſa pondere, dum deliberationis portum non cerneret, diuerſis cogitationum æſtibus fluctuabat: plangebatq́ue ſe non eſſe quod fuerat, & cum eiulatu ſæpius proferens; Ego, inquit, iam me ex hoc mortuam ſentio: perdidi dies meos & laborem abſtinentiæ meæ, orationum lacrymæ, vigiliarumque opera ad nihilum ſunt deducta: Deum meum exacerbaui, & meipſam interemi. Heu me miſeram, omni lacrymarum fonte plangendam! Sanctum patruum meum amariſſimo mœrore depreſſi, opprobrium animæ meæ operuit me, illuſio diaboli facta ſum. Quid mihi infelici iam vltrà viuere? Heu me, quid egi? Heu me, quid factum eſt mihi? Heu me, quid mali perpeſſa ſum? Heu me, vnde & qualiter corrui? Quomodo obſcurata eſt mens mea? Non intellexi quomodo lapſa ſum, non cognoui quomodo contaminata ſum, neſcio quomodo cor meum nubes tenebroſa contexit, quomodo potui ignorare quid gererem? Vbi abſcondar? vel quò pergam? aut in quam foueam memetipſam præcipitem? Vbi eſt magiſterium ſanctiſſimi patrui mei? Vbi monita collegæ eius Ephræm? qui me docebant in meâ virginitate perdurare, exhortantes, vt impollutam animam immortali ſponſo ſeruarem. Sponſus etenim tuus, dicebant, ſanctus & zelans eſt. Heu me, quid agam? Non audeo iam cælum adſpicere, cum apud Deum & homines me mortuam eſſe cognoſcam. Iam enim ad feneſtram illam propinquare non audebo. Quomodo ego peccatrix & plena immunditiæ ſordibus, rurſum cum ſancto patruo meo loqui tentabo? Quod & ſi auſa fuero, nónne ignis ex feneſtra exiliet, qui me confeſtim exurat? Melius eſt ergo mihi, abire in aliam patriam, vbi nullus eſt qui me poſſit agnoſcere, eò quod ſemel iam mortua ſim, nec vltra mihi ſpes ſalutis relicta ſit. Conſurgens autem, protinus perrexit in aliam ciuitatem, atque in [b] ſtabulo ſe quodam, mutato priſtino habitu, collocauit.

Conſtupratur à monacho.

Namque ſi- num pecca- tum ſuum.

Ephram collega Abrahæ.

Deſerit patruum, ſeque ſtabulario locat.

Cap. IV.

Verum cùm hæc ruina præfatæ feminæ contigiſſet, huiuſmodi viſio beato viro oſtenditur per ſoporem: Vidit namque draconem terribilem atque immanem, aſpectuque ipſo fœtidiſſimum, & in fortitudine ſibilantem, quaſi exeuntem de quodam loco, & vſque ad cellulam ſuam venientem, & repeniſſe ibi columbam, atque glutiſſe eam, & rurſus in ſuam foueam remeaſſe. Expergefactus autem, contriſtatuſque vehementer, fleuit amare; exiſtimans ſatanæ perſecutionem aduerſus Dei Eccleſiam concitari, & pleroſq; à fide veritatis auerti, vel ne ſchiſma aliquid in ſanctâ Eccleſiâ gigneretur. Prouolutus itaque genibus, precatus eſt Dominum, dicens: Tu qui es præſcius vniuerſorum Deus, amator hominum, tu noſti quid ſibi velit hæc viſio. Rurſum poſt duos dies, vidit eumdem draconem ſimili modo ad cellam ſuam veniſſe, & poſuiſſe caput ſub pedibus eius, fuiſſeque diruptum: columbam verò

Viſio Abrahæ de lapſu Mariæ neptis.

illam

illam quam deuorauerat, viuam in ventre eius repertam: & extendiſſe manum ſuam, viuamque eam recepiſſe. [3] Expergeſactus autem, vocabat beatam illam ſemel atque iterùm, putans eam in cellulâ eſſe, & dicebat: Cur te piguit filia Maria, ſic etenim fuit vocitata, iam duobus diebus os tuum in Dei laudibus aperire? Sed cùm reſponſum ei nullum daretur, & quod eam per biduum pſallentem ſolito more non audiret, animaduertit viſionem ſuam ad illam certiſſime pertiuere. Tunc ingemuit ac fleuit amare: & profundens lacrymas ait: Heu me, quia agnam meam lupus crudeliſſimus rapuit, & filia mea captiua effecta eſt. Exaltans quoque vocem ſuam, cum lacrymis dixit: Saluator mundi Chriſte conuerte ad me agnam meam Mariam, atque in ouile vitæ eam reſtitue, vt non ſenectus mea cum mœrore de hoc mundo recedat. Ne deſpicias deprecationem meam Domine, ſed mitte velociùs gratiam tuam, vt eijcias eam de ore draconis incolumem. Itaque duo dies qui ei per viſionem reuelati ſunt, duorum annorum curriculo finiuntur: quibus lubricam vitam neptis eius, quaſi in ventre atrociſſimi draconis exegit: ſed ſanctus homo per omne tempus die noctuque numquam pro eâ Dominum deprecando animum relaxauit.

Frustrà ab Abrahamo vocatur.

Biennio luxuriatur.

Cap. V.

Poſt duos verò annos, cùm vbi eſſet & quemadmodum ſe gereret, comperiſſet, rogabat quemdam ſibi notiſſimum, vt vſque ad eam pergeret, & cuncta cognoſceret diligenter. Pergens itaque ille quem miſerat, & omnia ſub veritate, & quia ipſam quoque vidiſſet, renuntians: rogatus a ſancto viro, habitum ei detulit militarem, & equum ad ſedendum. Oſtio itaque patefactu egreditur, ſtatimque habitu militari induitur, [3] camelauchium quoque longum capiti ſuo, vt facies eius velaretur, impoſuit: ſed & ſolidum denariorum vnum ſecum portans, aſcendenſque equum, concitus properabat. Tamquam quiſpiam patriam cuiuſlibet vel ciuitatem cupiens explorare, habitum incolarum loci illius, ne facilè agnuſcatur, aſſumit: ſic beatus iſte Abraham inimici habitu, vt eum in fugam verteret, vtebatur. Venite igitur, admiramini dilectiſſimi fratres hunc ſecundum Abraham. Primus quidem Abraham egreſſus ad prælium regum, percutienſque eos, Loth nepotem ſuum reduxit: hic verò ſecundus Abraham contra diabolum profectus eſt ad bellum, vt eo deuicto, neptem ſuam cum maiori triumpho reuocaret.

Militis ſchemate ad neptem ſuã perquirendam pergit Abraham.

Collatio Abrahami eremitæ cum Abrahamo patriarchâ.

Cap. VI.

Itaque cùm perueniſſet ad locum, diuertit in ſtabulũ: ac ſollicitis oculis huc atq; illuc circumſpiciens, vt eam videret, perquirebat. Deinde cùm multa hora præteriſſet, & vidẽdi eam minimè tribueretur occaſio, ſubridens ait ad ſtabularium: Audiui, inquit, ô amice, quòd habes puellam optimam: quam ſi iuberes, libentiſſimè perui derem. Qui cùm ætatis eius intueretur canitiem, & ſenectutem annorum numeroſitate iam feſſam, quòd ob luxuriam eam videre cuperet non ſperans, ſic reſponſum dedit: Eſt, inquit, vt tibi compertum eſt, etiam ſupra modum ſpecioſa. Erat ſiquidem Maria hæc pænè ſuprà quàm natura exegit, formæ pulchritudine decora. Cumque ſenior nomen eius requireret, Mariam vocari ille reſpondit. Tunc hilari vultu: Quæſo, inquit, vt mihi præſentiam eius exhibeas, vt poſſim cum ea hodie epulari, multùm namque ex auditu comperi ipſam laudari puellam. Quæ cum vocata adeſſet, atque in habitu meretricum ſactus eam patruus eius vidiſſet, pæne totum corpus eius præ dolore ſolutum eſt, amaritudinemque animi læto vultu celauit: & lacrymas erumpentes virili ſexu retinuit, ne fortè ſi eum ſemina cognouiſſet, fugæ præſidium flagitaret.

Abraham Mariæ præſentiam à ſtabulario expetit.

Adeſt habitu meretricio Maria.

Cap. VII.

Reſidentibus itaque eis atque bibentibus, cœpit cum ea vir mirabilis ludere. Quæ conſurgens, complexa ceruicem eius, oſculis demulcebat. Cumque oſcularetur eum, odorata eius corpuſculum ſuauiſſimo odore abſtinentiæ fragrare, recordata eſt dierum, quibus cum ſummâ abſtinentiâ vixerat: & quaſi quodam telo percuſſa in animo vehementer ingemuit, lacrymaſque profudit: & tamquam vim cordis non ſufferens, in hæc verba prorupit: Væ væ mihi miſeræ ſoli. Tunc ſtabularius ſtupeſactus, ait: Quid eſt, domina Maria, quòd ſubitò in tam grauiſſima ſuſpiria prorupiſti? Hodie duobus annis hic permanes, & numquam ex te gemitus vel triſtior ſermo auditus eſt: nunc verò quid tibi contigerit, neſcio. Quæ reſpondit ad eum: Beata eſſem, ſi ante triennium fuiſſem defuncta. Ad hæc beatus ſenior, ne agnoſceretur, veluti cum quadam ſerenitate ait ad eam: Modò cùm lætitiæ nos interſumus, tu peccata tua commemorare veniſti? O admiranda clementiæ tuæ diſpenſatio, Deus altiſſime! Putas ne puella non dixit in corde ſuo, Quomodo adſpectus viri huius, patrui mei adſpectum ſimulat? Sed ſolus tu amator hominum, Deus, à quo eſt omnis bona ſapientia, ita diſpenſaſti, ne eum poſſet agnoſcere, & fortaſſe confuſione turbata, effugeret. Hoc autem non ob aliud eſt credendum, niſi quia lacrymæ famuli tui, patrui eius, huiuſcemodi apud te

Odor abſtinentiæ ſuauiſſimus.

Compungitur Maria.

te obtinuere locum, vt ex impoſſibilibus poſſibilia facere dignaretis. Proferens itaque ſanctus vir ſolidum quem attulerat, ſtabulario dedit, dixitque ei: Fac nobis, quæſo amice, optimam cœnam, vt cum puellâ epulari poſſim: longi namque itineris interuallo, amore eius adueni. O vera ſapientia ſecundùm Deum! ô verè intellectus ſpiritalis! ô verè prædicanda ſalutis diſcretio! quinquaginta annis abſtinentiæ ſuæ nequaquam panem guſtauerat; nunc carnes ſine hæſitatione, vt ſaluaret animam perditam, manducauit. Sanctorum Angelorum chorus, ſuper hac diſcretione beati huius ouans, vehementer ſtupuit, quæ alacriter ſine vllâ dubitatione manducauit ac bibit, vt animam in limo defixam abſtraheret. O ſapientia ſapientium, & intellectus intelligentium! O diſcretio diſcernentium! Venite, admiramini ſuper hac imperitiâ, venite, expaueſcite ſuper hac differentiâ, quomodo perfectus hic & ſapiens ac diſcretor & prudens, idiota & indiſcretor effectus eſt, vt ex ore leonis animam abſorptam erueret, & ex vinculis & carcere tenebroſo animam abſtruſam ac vinctam abſolueret.

Iubet Abraham cœnam apparari.

Abraham 50. annis non guſtauit panem.

CAP. VIII. *Abraham cum nepte in cubiculum concedit.*

Igitur poſtquam epulati ſunt, prouocabat eum puella ad cubandum, vt in cubiculum introirent. At ille: Eamus, inquit. Cumque introiſſet, cernit lectum in ſublime ſtratum, in quo ſtatim reſedit alacriter. Quomodo te appellem, vel quomodo te nominem perfectiſſime athleta Chriſti, vehementer ignoro. Continentem te aſſeram, an incontinentem? ſapientem, an inſipientem? diſcretorem, an indiſcretorem? Quinquaginta annos conuerſationis tuæ, ſuper pſiathium cubitaueras: & quomodo nunc ſuper huiuſcemodi lectum conſtanter aſcendis? Sed hæc vniuerſa feciſti ad laudem & gloriam Chriſti: & manſionum iter longiſſimum arripiendo, & carnes comedendo, & vinum bibendo, & in ſtabulum diuertendo, vt ſaluares animam perditam. Nos autem ſi ſaltem verbum vtilitatis loqui cum proximo volumus, cuncta importune diſcernimus.

CAP. IX. Sedente eo itaque ſuper lectum, ait ad eum puella: Veni, domine, vt calceamenta de pedibus tuis auferam. At ille ait ad eam: Obſera, inquit, oſtium diligenter, & abſtrahes ea. Volebat vero puella primò diſcalceare eum: ſed cùm ille nō pateretur, obſeratis oſtiis venit ad eum. cui ſenior: Domina, inquit, Maria, appropinqua mihi. cumque appropinquaſſet, tenuit firmiter manum eius, quaſi qui putaretur oſculari eam. Auferens quoque camelauchium à capite ſuo, & erumpens vocem in fletum, ait ad eam: Filia mea Maria, non me agnoſcis? viſcera mea, nónne ego ſum qui te nutriui? quid tibi factum eſt, ô filia mea? quis te interfecit? vbi eſt ille habitus angelicus, quem habebas, filia mea? vbi eſt continentia? vbi fletus? vbi vigiliæ? vbi chameuniæ? A celſitudine cæli in hanc foueam quomodo deuoluta es, filia mea? cur, quando peccaſti, non mihi indicaſti? non mihi illico retuliſti? & ego certè pro te pœnitentiam agerem cum dilectiſſimo meo Ephræm. quare ſic feciſti? aut quare me ita deſeruiſti, & in hanc me mœſtitiam intolerabilem deduxiſti? Quis autem ſine peccato eſt, niſi ſolus Deus? Cumque hæc aliaque multa dixiſſet, tamquam lapis immobilis in manibus eius remanſit, timore pariter & confuſione ſuppleta. Rurſus autem beatiſſimus vir cum lacrymis adiecit, dicens: Non loqueris mihi, ô filia mea Maria? non loqueris mihi, pars viſcerum meorum? nónne propter te, filia mea, huc adueni? Super me ſit hoc peccatum, ô filia mea; ego in die iudicij pro te reddam rationem Domino, ego pro peccato hoc ſatisfaciam Deo. Vſque ad medium itaq; noctis huiuſcemodi verbis conſolabatur eam, & cum lacrymis vberrimis admonebat. Cumque parumper fiduciam percepiſſet, taliter flens ad eum locuta eſt, Nō valeo te, inquiens, propter confuſionem vultus mei attendere. Et quomodo poſſum orationem Deo fundere, quando ſic immūditiâ cœni huius polluta ſum? Et ſanctus vir ad eam, Super me, inquit, ſit iniquitas tua, ô filia mea; ex manibus meis peccatum hoc Deus requirat: ſolummodò audi me, & veni, eamus in locum noſtrum. Ecce enim & chariſſimus Ephræm pro te nimiùm dolet, tuique cauſſa ſedule Dominum deprecatur. noli diffidere, filia, de clementiâ Domini: licet tua ſint peccata velut montes, ſed illius miſericordia omnem ſupereminet creaturam. Sicut legimus, acceſſit mulier immunda ad mundum, & non eum inquinauit, ſed ab eo potius ipſa mundata eſt: lacrymis pedes Domini lauit, capilliſq; ſuis Lucæ 7. exterſit. Si poteſt ſcintilla pelagus inflammare, poſſunt & peccata tua eius munditiam inquinare: non eſt nouum cadere in luctamine; ſed malum eſt, iacere deiectum. Reuoca vnde extuleras pedē fortiter: te cadente riſit inimicus, ſed fortiorem te ſentiat reſurgentē. Miſerere quæſo ſenectutis meæ: doleas pro canitiei meæ labore, obſecro, & exurgens, veni ad cellulam mecum. Noli timere; lubricū enim eſt genus mortalium: ſed ſicut citius cadit, ſic iterum velocius per Dei adiutorium ſurgit, qui peccantes Ezech. 18. non vult mori, ſed ſanari & viuere. Illa verò

Aperit ſe ei cum lacrymis, hortaturq́; vt ad priſtinam vitam rediret.

Neptem confuſam ſolatur.

ait ad eum: Si ſcis quia pœnitentiam agere poſſum, & ſatisfactionem meam ſuſcipiat Deus, ecce vt iubes, veniam: præcede, & ego ſequar ſanctitatem tuam, & exoſculor veſtigia tua, quia ſic ſuper me doluiſti, vt ex voragine immunditiæ huius educeres me. Et ponens caput ſuum ad pedes eius, totâ nocte flebat, dicens: Quid tibi Domine Deus meus pro omnibus his retribuam?

CAP. X.

Diluculo autem facto, ait ad eam beatus Abraham: Surge filia, & eamus hinc ad cellulam noſtram. Quæ reſpondens, dixit ad eum: Habeo hîc modicum auri, & aliquid veſtimentorum, quid de his iubes fieri? Reſpondens autem beatus Abraham, dixit, Relinque hîc omnia hæc, quæ ex parte maligni quæſita ſunt. Et ſurgentes exierunt. Statimq́; imponens eam ſuper equum, trahebat præcedens quemadmodum paſtor cùm inuenit ouem perditam, cum gaudio ſuper humeros ſuos tollit, ita beatus Abraham gaudens in corde ſuo iter cum nepte faciebat. Cumque veniſſet ad proprium locum, illam quidem vbi ipſe fuerat, interiori cellulâ recluſit, ipſe verò in cella exteriori permanſit. Hæc itaque indûta cilicio, in humilitate animi & cordis atq; oculorũ fletibus perdurabat, vigiliis quoque atq; artiſſimis abſtinentiæ laboribus ſemetipſam conficiẽs, & cum modeſtia & quiete ad Dominum indeſinenter proclamans, facinus propriũ ſpe firmiſſimâ veniæ plangebat, tam ſapienter iugiter obſecrationibus vacans, vt nullus, quamuis ſine viſceribus, non compungeretur, cùm voces fletus eius audiret. Quis enim ſic immiſericors eſt inuentus, qui lamentantem eam agnoſcens, ipſe quoque non fleret? Aut quis de eius verâ cordis compunctione non egit gratias Deo noſtro? Pœnitentia ſiquidem eius, ſi noſtris ſupplicationibus comparetur, omnem menſuram doloris excedit. Sic enim impenſiùs Dominum precabatur, vt ſibi ignoſceretur quod geſſerat, vt etiam ſignum, ſi ſuſcepta fuiſſet eius pœnitentia, diuinitus poſtularet. Clementiſſimus itaque Deus, qui neminem vult perire, ſed omnes ad pœnitẽtiam reuerti, ita condignam ſatisfactionem eius recepit, vt orationibus eius poſt triennij plenitudinem ſanitas plurimis redderetur. Impenſius namque ad eam turba populi confluebat, quæ pro illorum ſalute Dominum efficaciter precabatur.

Redit cum Abrahamo ad cellam ſuam Maria. — Luc 15.

Recluſa in cellâ, pœnitentia ſe afflictibus conficit.

1. Tim. 2.

Pœnitentiâ Mariæ ſibi acceptâ Deus dono et ſanitatũ collato oſtendit.

CAP. XI. *Moritur beatus Abraham anno ætatis LXX. conuerſionis L.*

Beatus autem Abraham alios decem annos in hac vita perdurans, & cernens optimam pœnitentiam eius, glorificanſq́ue Deum, ſeptuageſimo vitæ ſuæ anno quieuit in pace. Quinquaginta ſiquidem annos magnâ cum deuotione atque humilitate cordis & charitate non fictâ, inſtitutum ſuum impleuit.

CAP. XII. *Eamdem abſtinentiæ regulam totâ vitâ Abraham tenuit.*

Perſonam hominis numquam accepit, ſicut apud plurimos fieri cõſueuit, vt vnum quidem amore præferant, alium verò deſpiciant, neque regulam abſtinentiæ ſuæ mutauit, non pigritia obtorpuit, non ſegniter egit, ſed ita ſemper extitit quaſi quotidie moriturus. Hic fuit modus beatiſſimi Abraham, & hæc conuerſatio & certamina tolerantiæ eius. Ita enim in certaminis acie contra aduerſarium ſtetit, vt nequaquam ſe poſt tergum conuerteret: ſed neque in tribulationibus quas in vico perpeſſus eſt, neque in prælio cum phantaſiis dæmonum dimicans, relaxauit animum ſuum, vel in aliquo trepidauit. Maximum autem atque admirabile certamen hoc fuit, quod erga beatiſſimam Mariam geſſit, quomodo per ſapientiam ſpiritualem, prudẽtiam inquam & imperitiam, per indiſcretentiam & incontinentiã de voragine iniquitatis eam abſtraxit. O miraculum! In ipſum cubile draconis ingreſſus eſt, ibiq́ue eum pedibus conculcauit, & ex medio dentium eius eſcam eripuit. Hi agones & ſudores beati viri extiterunt.

CAP. XIII.

Et hoc quidem ita conſcribimus ad conſolationem & deuotionem omnium qui volunt piè & alacriter vitam ſuam inſtituere: & ad laudem & gloriam Dei, cuius gratiâ affluenter nobis cuncta quæ opportuna ſunt conceduntur: in alio verò volumine reliquas eius virtutes deſcripſimus. Horâ autem illâ quando quieuit migraturus ad Dominum, pęne vniuerſa ciuitas congregata eſt. Et vnuſquiſque eorum cum omni deuotione caſtiſſimo eius corpori appropinquans, benedictionem ſibi ex veſtimentis eius diripuit. Et ſi in quocumque languore id quod direptum eſt contigit, ſine aliquâ mora ſanitas ſubſecuta eſt.

Reliquiæ Abrahami ſanitatem conferunt.

CAP. XIV. *Quinque annis pœnitentia expleta, ſanctiſſimè moritur Maria.*

Vixit etiam Maria alios quinque annos, ſicq́ue ſupra modum vitam ſuam inſtituens, & diebus ac noctibus in lamentatione magna lacrymiſq́ue perſeuerans, Dominum precabatur, vt plerique prætereuntes locum illum per noctem, & audientes vocem fletuum eius, nihilominùs verterentur in planctum, & fletum ſuum eius fletu copularent. Horâ autem dormitionis eius, quâ ex hac vitâ aſſumpta eſt, omnes qui viderunt eam, propter ſplendorem vultus eius, gloriam Domino retulerunt.

CAP. XV. *Ephræm ſuã deplorat miſeriam.*

Heu mihi dilectiſſimi, quoniam hi quidem dormierunt, & ad Dominum cum omni fiduciâ perrexerunt: quorum mens in nullo prorſus mundanis negotiis colligata eſt, ſed in ſolâ Domini charitate. Ego

vero

ver impromptus atque imparatus meâ voluntate permanſi, & ecce comprehendit me hiems, & infinita tempeſtas nudum me atque ſpoliatum abſque perfectione bonorum operum inueniet.

CAP. XVI. Admiror in memetipſo, chariſſimi, quomodo quotidie delinquo, & quotidie pœnitentiam ago: per horas ædifico, & per horas conſtructa ſubuerto. Ad veſperam dico, Sequenti die pœniteo: manè autem facto, elatus diem prætereo. Rurſus ad veſperam dico, Noctu vigilabo, & cum lacrymis obſecrabo Dominum, vt peccatis meis propitius ſit: cùm autem nox aduenerit, ſomno potius occupor. Ecce qui mecum acceperunt pecuniam, die ac nocte negotiari contendunt, vt & laudem præconij conſequantur, & decem ciuitatibus præſint: ego ob pigritiam meam occultaui eam in terrâ, & Dominus meus propinquauit venire; & ecce contremiſcit cor meum, & defleo dies negligentiæ meæ, non habens qualem excuſationem obtendam.

Omnium actuum iteratio a ſe exigit.

CAP. XVII. Miſerere mei, qui ſolus ſine peccato es Deus, & ſaluum me fac, qui ſolus benignus es & clemens; quia præter te benedictum Patrem, & vnigenitum Filium tuum qui incarnatus eſt propter nos, & Spiritum ſanctum qui viuificat omnia, alium neſcio, neque in alium credo. Et nunc memento mei, amator hominum, & deduc me de carcere iniquitatum mearum: quia vtrumque tuum eſt, Domine, & quando voluiſti me in hunc mundum intrare, & quando ex eo migrare præceperis. Memorare mei indefenſi, & ſalua me peccatorem: & gratia tua, quæ mihi in hoc ſæculo opitulatio, refugium, & gloriatio facta eſt, ipſa me ſub alas in illâ die horrendâ atque terribili protegat. Tu enim agnoſcis qui es ſcrutator cordis & renum, quòd multas prauitates & ſcandalorum tramites, impudentium vanitatem, & hæreticorum defenſionem contempſi. Et hoc non ex me, ſed ex gratiâ tuâ, per quam illuminata eſt mens mea. Vnde obſecro, ſancte Domine, ſalua me in regno tuo, & dignare me benedicere cum omnibus qui placuerunt ante te: quoniam decet te gloria, adoratio & magnificentia, Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, Amen.

Eiuſdem ad Deum oratio.

NOTATIO.

1 MARIÆ MERETRICIS.] *Feſtum huius in nullis tabulis eccleſiaſticis inuento certo die aſsignatum: niſi quòd in Meneis* XXIX. *Octobris Maria Abrahæ iungitur. Et ſimul hactenus Vita Abrahæ & Mariæ neptis eius impreſſa fuit, auctore Ephram. Diſtinxi, vt viros aſcetas à feminis aſcetrijs ſeparatos haberes.*

2. STABVLO.] *Id eſt diuerſorio vel meritorio. Unde infrà cap.* VI. ſtabularius.

3. CAMELAVCHIVM.] *Ita legendum. Editi,* calamanchum, id eſt pileum. *Occurrit & infrà capite* IX. *vbi Colonienſis editio,* calamanen *habet. Vide Onomaſticon.*

4 SVPER PSIATHIVM.] *Vetus editio,* ſuper humi ſpatium. *Sed iam antè ſæpiùs in alijs Vitis* pſiathium *occurrit, vt de lectionis veritate nullum ſit dubium.*

5. CHAMEVNIÆ.] *Vetus editio,* continentiæ. *Colonienſis,* caumeniæ. *Vera lectio, quam dedi. Sunt* χαμευνίαι, humicubationes. *Supra Vitâ Abrahæ cap.* XVIII. chameunijs quoque & contritione corporis numquam omnino laſſatus eſt. *Vide Onomaſticon.*

6. HEV MIHI.] *Tria ſequentia capita deſunt tam apud Ephram tom.* III. *in Vitâ Abrahæ, nec ſe ea in Græcis exemplaribus reperiſſe teſtatur Ephræmi interpres Voßius, quàm apud Metaphraſtem tomo* VI. *Lipomani, & tomo* II. *Surij. Deerant etiam in manuſcriptis noſtris. Sed quia Colonienſis editio hæc habet, etiam expreßi. Voßius exiſtimat clauſulas has, ex alijs Ephræmi locis, quibus ſimilia quædam habet, concinnatas eſſe.*

VITA SANCTÆ [1] THAISIS MERETRICIS,

8. Oct.

AVCTORE INCERTO.

Cap. I.

Thaiſis multos iuuenes peruertit.

FVIT quædam meretrix, Thaiſis nomine, tantæ pulchritudinis, vt multi propter eam vendentes ſubſtantiam ſuam ad vltimam peruenirent paupertatem: ſed & lites inter ſe conſerentibus amatoribus ſuis, frequenter ſanguine iuuenum puellæ limen replebatur. Quæ cum abbas Paphnutius audiſſet, ſumpto habitu ſæculari & vno ſolido, profectus eſt ad eam in quadam Ægypti ciuitate: deditque ei ſolidum pro mercede peccati. At illa accepto pretio, ait: Ingrediamur domum. tunc ille ingreſſus, vt lectum pretioſis veſtibus ſtratum conſcenderet, inuitabat eam, & dixit: Si eſt interius cubiculum, in ipſo eamus. illa dixit: Eſt quidem, ſed ſi homines vereris, nec in iſto exteriori cubiculo vllus ingreditur: ſi verò Deum, nullus eſt locus, qui Diuinitatis eius oculis abſcondatur. Quod cùm audiſſet ſenex, dicit ei: Et ſcis eſſe Deum? Cui illa reſpondit: Et Deum ſcio & regnum futuri ſæculi, necnon & tormenta futura peccatorum. Dicit ei: Si ergo hæc noſti, cur tantas animas perdidiſti, vt non ſolùm pro tuis, ſed & pro illorum criminibus reddita ratione damneris? Quod cum Thaiſis audiſſet, prouoluta ad pedes Paphnutij monachi cum lacrymis exorabat, dicens: Pœnitentiam iniunge, pater: confido enim remiſſionem te orante ſortiri; horarum tantùm trium inducias peto, & poſt hoc quocumque iuſſeris, veniam; & quodcumque præceperis, faciam. Cumque locum illi abbas Paphnutius conſtituiſſet, quò venire deberet, illa diſcedens collectis omnibus quæcumque ex peccato ſuſceperat, prolatiſque in mediâ ciuitate populo ſpectante igni ſuppoſuit, clamans: Venite omnes qui peccaſtis mecum, & videte, quomodo ea quæ mihi contuliſtis exuram. erat autem pretium librarum quadraginta.

Paphnutius conuerſioni eius intendit.

Conuerſionis occaſionem ex verbis eius captat.

Peccati pretium in mediâ ciuitate exurit.

Cap. II.

Quæ cum omnia conſumpſiſſet, in locum quem abbas conſtituit ei, perrexit: quam ille, reperto virginali monaſterio, in cellulâ paruâ ducens, oſtium cellulæ plumbo ſignauit, paruamque reliquit feneſtellam, per quam ei victus modicus inferretur, iuſſitque ei omnibus diebus parum panis & paululum aquæ à ſororibus monaſterij miniſtrari. Cùm autem diſcederet oſtio plumbato, ait ad illum Thaiſis: Quò iubes, pater, vt aquam meam effundam? at ille reſpondit: In cellâ, vt digna es. Cumque iterùm quemadmodum Deum oraret requireret, dicit ei: Non es digna nominare Deum, nec in labijs tuis nomen diuinitatis eius adducere, ſed nec ad cælum manus expandere, quoniam labia tua iniquitate ſunt plena, & manus tuæ ſordibus inquinatæ; ſed tantummodò ſedens contra Orientem reſpice, hunc ſermonem ſolum frequenter iterans: [a] Qui plaſmaſti me, miſerere mei.

Cellula parua includitur.

Oratio Thaiſis.

Cap. III.

Paphnutius de Thaiſi conſulit abbatem Antonium.

Cùm ergo tribus annis ita fuiſſet incluſa, condoluit abbas Paphnutius, & mox profectus eſt ad abbatem Antonium, vt ab eo requireret ſi peccata eius remiſiſſet ei Dominus, an non. Cùm ergo perueniſſet, & tantam illi cauſſam ſubtiliter narraſſet, conuocatis diſcipulis ſuis abbas Antonius, præcepit vt illa nocte omnes vigilarent, & in oratione ſingillatim perſiſterent, quatenus alicui ex eis declararet Deus cauſſam, pro quâ abbas Paphnutius venerat. Itaque cum ſinguli ſeceſſiſſent, & inceſſanter orarent, abbas Paulus, maior diſcipulus ſancti Antonij, vidit ſubitò in cælo lectum pretioſis veſtibus adornatum, quem tres virgines, clarâ facie fulgentes cuſtodiebant. Cùm ergo ipſe Paulus diceret: Non eſt largitio hæc alterius niſi patris mei Antonij; vox ad eum facta eſt: Non eſt patris tui Antonij, ſed Thaiſis meretricis eſt. Quod cùm manifeſtè abbas Paulus retuliſſet, cognitâ Dei voluntate abbas Paphnutius diſceſſit, & reuerſus ad monaſterium in quo fuerat incluſa, oſtium quod obſtruxerat diſſipauit; illa verò, vt adhuc

Viſio Pauli de Thaiſi loco præparato.

adhuc ita permaneret incluſa, poſtulabat: cum verò aperuiſſet oſtium, dixit ei: Egredere, quoniam remiſit tibi Deus peccata tua. illa reſpondit: Teſtor Deum, quia ex quo hic ingreſſa ſum, omnia peccata mea velut ſarcinam ſtatui ante oculos meos, & non diſceſſerunt peccata mea ab oculis meis, ſed flebam ſemper illa conſpiciens. Cui abbas Paphnutius ait: Non propter pœnitentiam tuam remiſit tibi Deus, ſed quia horum cogitationem ſemper habuiſti in animo. Et cùm eam inde eduxiſſet, quindecim tantùm diebus Thaiſis vixit, & ſic pauſauit in pace.

Memoria peccatorum ex animo contritio, magis delet peccata, quam corporalis afflictio.

Moritur Thaiſis.

NOTATIO.

1 THAISIS.] *Huius commemoratio eſt in Menologio Græcorum* VIII *Octobris:* Natalis ſanctæ Thaiſiæ, quæ fuerat meretrix. Hæc ab adoleſcentiâ fuit à propriâ matre deprauata; itaque officinam diaboli ſe conſtituit. Sed à viro ſancto Paphnutio capta eſt. Conuerſa igitur, & pœnitentiâ ſcelerum compuncta, & omnia ſua quadringentarum pretio æſtimata, pauperibus diſtribuit, & ſeipſam in cellâ quadam incluſit; vbi lacrymis & gemitibus ex profundo cordis emiſſis clamabat: Qui plaſmaſti me, miſerere mei. In hac exercitatione annos tres tranſegit; vnde egreſſa iuſſu abbatis, poſt quindecim dies exceſſit. *Quæ ad verbum deſumpta ſunt ex Menæis. in quibus tamen Paphnutio patria aſsignatur, quæ hic deeſt. Dicitur enim ibi* Σιδώνιος, Sidonius. *Floratium Sanctorum manuſcr.* XXVIII. *Auguſti:* Thaiſis peccatricis conuerſio. *&* VIII. *Octobris:* S. Thaiſis peccatricis depoſitio per ſanctum Paphnutium conuerſa à ſtudio meretricio. Quam ille reperto virginum monaſterio, in cellulam paruam recludens, oſtium plumbo ſigillauit, & paruam ei feneſtram dimiſit, per quam ei cibus modicus deferretur. Poſt trium verò annorum pœnitentiam abbas Paphnutius rediens, poſt reuelationem ſibi à Deo de illâ factam, oſtium quod plumbo ſignauerat, diſſipauit, dixitque ei: Egredere, quia dimiſit tibi Deus peccata tua. At illa, Teſtor, inquit, Deum, quia ex quo huc ingreſſa ſum, ex omnibus meis peccatis quaſi ſarcinam feci mihi, & ante oculos méos ſtatui. & ſicut non receſſit anhelitus de naribus meis, ita nec quidem vno momento vſque ad hanc horam peccata mea receſſerunt à me. Claruit anno ſalutis CCCXLIV.

Vita hæc in quibuſdam manuſcriptis ſeparatim ponitur, in alijs interſeritur alijs libris, vt libro II. cap. XVI. *ratione Paphnutij, qui eam conuertit. Dedi ſeparatim, vt feminæ feminis iungeretur.*

2. QVI ME PLASMASTI, MISERERE MEI.] *Eamdem Thaiſiæ orationem habes in Menæis & Menologio.*

VITA SANCTÆ [1] PELAGIÆ MERETRICIS

8. Oct.

AVCTORE [2] IACOBO DIACONO, INTERPRETE [3] EVSTOCHIO.

PROLOGVS INTERPRETIS.

Verba ſacerdotis tanti, & celata Latinis,
EVSTOCHIVS *Chriſti tranſtuli ſubſidio.*
Sed vos, Lectores, mecum penſate laborem,
Et memores noſtri fundite verba Deo.

PRÆFATIO AVCTORIS.

1. Tim. 2.

MAGNAS ſemper Domino noſtro gratias referre debemus, qui non vult perire peccatores in mortem, ſed omnes per pœnitentiam conuerti cupit ad vitam. Audite ergo miraculum quod geſtum eſt in diebus noſtris. Viſum eſt mihi peccatori Iacobo, ſcribere vobis fratribus ſanctis, vt audiendo vel legendo ſciatis, & animabus veſtris maximum conſolationis auxilium acquiratis. Miſericors enim Deus, qui nullum hominem vult perire, ſtatuit in hoc ſæculo, vt per ſatisfactionem delicta donentur: quia in futuro iuſtum iudicium erit, in quo recipiet vnuſquiſque ſecundùm opera ſua. Nunc ergo ſilentium mihi præbete, & intuemini mecum omni diligentiâ cordis, quia relatio noſtra compunctione ſatis vberrimâ plena eſt.

VITA.

CAP. I. *Nonnus epiſcopus, antè monachus Tabennenſis, venit ad Synodum Antiochenam.*

SAcratiſſimus epiſcopus Antiochiæ ciuitatis conuocauit ad ſe omnes prope ſe exiſtentes epiſcopos, pro certâ quadam cauſſa: vnde conuenerunt epiſcopi numero octo, inter quos fuit & ſanctiſſimus Dei vir [4] Nonnus, epiſcopus meus, vir mirificus & efficaciſſimus monachus, de monaſterio quod dicitur Tabenenſiotarum. Propter incomparabilem enim eius vitam & decoratiſſimam conuerſationem raptus eſt de monaſterio, & epiſcopus ordinatus. Congregatos ergo in prædictâ ciuitate, iuſſit nos epiſcopus ipſius ciuitatis manere in baſilicâ beatiſſimi martyris [5] Iuliani. Ingreſſique ſucceſſimus, vbi & ceteri qui conuenerant epiſcopi ante ianuam ipſius baſilicæ reſederunt. *Synodus habetur in templo Iuliani martyris.*

CAP. II. Quibus ſedentibus, aliqui epiſcopi dominum meum Nonnum rogabant vt aliquid ab ipſo docerentur: ſtatimque ex ore ſuo ſanctus epiſcopus cœpit loqui ad ædificationem & ſalutem omnium qui audiebant. Cunctis verò nobis admirantibus ſanctam doctrinam eius, ecce ſubitò tranſijt per nos prima mimarum Antiochiæ: ipſaque eſt [6] prima choreutriarum pantomimarum, ſedens ſuper aſellum: & proceſſit cum ſummâ phantaſiâ, adornata ita, vt nihil videretur ſuper ea niſi aurum & margaritæ & lapides pretioſi; nuditas verò pedum eius ex auro & margaritis erat cooperta: cum quâ maxima erat pompa puerorum & puellarum in veſtibus pretioſis amicta: & torques aurea ſuper collum eius. Quidam præcedebant, alij verò ſequebantur eam: pulchritudinis autem decoris eius non erat ſatietas omnibus ſæcularibus hominibus. Quæ tamen tranſiens per nos, totum impleuit aërem ex odore [7] muſci, vel ceterorum ſuauiſſimorum odoramentorum fragrantiâ. Quam vt viderunt epiſcopi ita nudo *Pelagia Antiochena prima pantomimarum.*

Seminuda incedens, epiſcopis dolorem ingerit.

nudo capite & omni membrorum compage ſic inuerecundè tranſire cum tantis obſequijs, vt nec velamen ſuper caput poſitum, nec ſuper ſcapulas: tacentes ingemuerunt, & quaſi à peccato grauiſſimo auerterunt facies ſuas.

Cap. III. Beatiſſimus autem Nonnus intentiſſimè eam & diu reſpiciebat, ita vt poſteaquam tranſiſſet, intueretur & reſpiceret eam. Et poſteà auertit faciem ſuam, dicens ad circumſedentes epiſcopos: Vos non delectati eſtis tantâ pulchritudine eius? Illis verò nihil reſpondentibus, poſuit faciem ſuper genua ſua, & manuale ſanctum quod tenebat ſanctis manibus ſuis: & ſic omnem ſinum ſuum repleuit lacrymis, & ſuſpirans grauiter, dixit iterùm ad epiſcopos: Non delectati eſtis tantâ pulchritudine eius? Illis verò nihil reſpondentibus, Verè, ait, ego valdè delectatus ſum, & placuit mihi pulchritudo eius: quoniam iſtam habet Deus praeponere & ſtatuere in conſpectu tremendæ & admirabilis ſedis ſuæ, iudicaturus tam nos quàm epiſcopatum noſtrum. Et iterùm dixit ad epiſcopos: Quid putatis, dilectiſſimi: quantas horas fecit in cubiculo ſuo hæc mulier, lauans & componens ſe, cum omni ſollicitudine animi & intentione ad ſpectaculum ornans ſe, vt corporali pulchritudini & ornatui nihil deeſſet, quatenus omnibus placeret, ne turpis videretur eſſe ſuis amatoribus, qui hodie ſunt, & craſtino non ſunt? Ergo & nos habentes patrem in cælis omnipotentem, ſponſum immortalem, donantem benè cuſtodientibus promiſſiones, quæ habent diuitias cæleſtes & æterna præmia, quæ æſtimari non poſſunt, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt, quæ præparauit Deus diligentibus ſe. Quid enim plura loquor? habentes repromiſſionem, faciem illam magnam & ſplendidam, & inæſtimabilem ſponſi vultum videre, cui Cherubim reſpicere non audent, non ornamus neque detergimus ſordes de miſeris animabus noſtris, ſed dimittimus eas negligenter iacere.

Stupet, ex vitio etiam virtutis calcar deſumit Nonnus.

Cap. IV. His omnibus dictis, apprehendit me peccatorem diaconum, peruenimuſque in hoſpitium, vbi nobis fuerat cellula data. Et ingreſſus cubiculum ſuum, iactauit ſe in pauimentum, & faciem ſuam ad terram: percutienſque pectus ſuum, lacrymabatur, dicens: Domine Ieſu Chriſte, ignoſce mihi peccatori & indigno, quia vnius diei ornatus meretricis ſuperuenit ornatum animæ meæ. Quali vultu reſpiciam ad te? aut quibus ſermonibus iuſtificer in conſpectu tuo? Non enim occultabo cor meum ante te, quoniam proſpicis ſecreta mea. Et væ mihi peccatori & indigno, quoniam ante altare tuum adſiſto, & non offero pulchram animam qualem expetis à me. Illa enim promiſit placere hominibus, & fecit: & ego promiſi tibi placere, & mentitus ſum propter pigritiam meã. Nudus ſum tam in cælo quàm in terrâ, non adimplens præcepta mandatorum tuorum. Ergo non eſt mihi ſpes ex operibus bonis, ſed ſpes mea in miſericordiâ tuâ, quâ confido ſaluari. Hæc verò illo dicente, & horum cauſâ plurimùm vlulante, eodem die vehementer feſta celebrauimus.

Ad animæ pulchritudinem ſeipſum ex corporali Pelagiæ decore exſtimulat.

Cap. V. Superueniente autem die, quæ eſt Dominica, poſtquã compleuimus nocturnas orationes, dicit ad me ſanctus Nonnus epiſcopus: Tibi dico frater diacone, vidi ſomnium & fortiter conturbor, eò quòd non poſſum diſcernere illud. Qui mox dicit ad me, vidiſſe ſe in ſomnis, quomodo ad cornu altaris ſtaret nigra columba, multis ſordibus inuoluta: quæ circumuolabat me, & fœtorem ac ſqualorem ſordium eius ferre non valebam. Illa verò circumſtetit me, donec [8] dimiſſa eſt oratio catechumenorum. Poſtquam verò proclamauit diaconus catechumenis, Procedite, ſtatim nuſquam comparuit. Et poſt Miſſam fidelem & completionem oblationis, cùm dimiſſa eſſet eccleſia, egrediente me limitem domus Dei, venit denuò ipſa columba multis ſordibus inuoluta, & iterùm circumuolabat me. Ego verò extendens manum, apprehendi eam, & iactaui in concham, quæ erat in atrio ſanctæ eccleſiæ: & dimiſit in aquâ omnes ſordes ſuas quibus obuoluta erat, & aſcendit de aquâ candida ſicut nix: quæ & volans, in excelſum ferebatur, & omnino ab oculis meis ſublata eſt. Cùm ergo narraſſet ſomnium ſanctus Dei Nonnus epiſcopus, apprehendit me: & peruenimus ad maiorem eccleſiam cum ceteris epiſcopis, & ſalutauimus epiſcopum ciuitatis.

Præuidet meretricis conuerſionem.

Columba ſpecie adumbratur Pelagia.

Cap. VI. Et ingrediens, omnem populum eccleſiæ hortatus eſt, qui ingreſſi ſederunt ſuper thronos ſuos: & poſt omnem canonicam celebrationem vel lectionem ſancti Euangelij, idem epiſcopus ciuitatis porrigens ſanctum Euangelium beatiſſimo Nonno, hortabatur eum vt verba faceret ad populum. Qui aperiens os ſuum loquebatur ſapientiam Dei, quæ habitabat in eo: quoniam nihil compoſitionis, aut philoſophiæ, aut indiſcretum alloquebatur, nihil in ſe habens humanæ naturæ ſuperfluum: ſed repletus Spiritu ſancto, arguebat & commonebat plebem, ſinceriſſimè loquens de futuro iudicio, & perpetuis bonis quæ repoſita ſunt. Cuncta ergo plebs compuncta eſt ex

Nonnus ad populum verba facit.

Populus compungitur.

verbis, quibus locutus eſt per eum Spiritus ſanctus, ita vt pauimentum ſanctæ eccleſiæ inundarèr populi lacrymis.

Cap. VII. Gubernatione verò miſericordiæ diuinæ contigit, vt conueniret ad eandem eccleſiam & meretrix hæc, de quâ factus eſt nobis ſermo: & quod mirum eſt, catechumena, cui numquam acceſſit ſollicitudo peccatorum, nec aliquando ad Dei conueniſſet eccleſiam, ſubitò compuncta eſt timore Domini, cum argueret ſanctus Nonnus populum, ita vt deſperaret de ſe, ipſa mulier plangens flumina lacrymarum fundebat, nec vllo modo a fletu continere ſe poterat. *Pelagia catechumena conuertitur.* Et ſtatim præcepit duobus pueris ſuis, dicens: Suſtinete in hoc loco: & dum egreſſus fuerit ſanctus Nonnus epiſcopus, ſequamini eum, & inquirite vbi maneat, & venite & renuntiate mihi. Pueri verò fecerunt ſicut præcepit eis domina ſua: & ſequentes nos, venerunt in baſilicam beatiſſimi martyris Iuliani, vbi nobis hoſpitium ſeu cellula erat. Et regreſſi, venerunt, dominæ ſuæ dicentes: Quoniam in baſilicâ beatiſſimi martyris Iuliani manet. Quo illa audito, ſtatim tranſmiſit [9] diptychum tabularum per eoſdem pueros, ita continentem: Sancto diſcipulo Chriſti, peccatrix & diſcipula diaboli. *Epiſtola Pelagiæ ad Nonnum.* Audiui de Deo tuo, quòd cælos inclinauit, & deſcendit ſuper terram, non propter iuſtos, ſed vt peccatores ſaluaret: *Matth. 9.* intantum humiliatus, vt publicanis appropinquauerit, & in quem Cherubim reſpicere non audent, cum peccatoribus conuerſatus ſit. Et tu, domine meus, qui multam ſanctitatem habes, etſi carnalibus oculis ipſum Dominum Ieſum Chriſtum, qui ſe illi mulieri meretrici Samaritanæ manifeſtauit ad puteum, non adſpexiſti, tamen verus cultor illius es, ſicut à Chriſtianis audiui referentibus. *Ioan. 4.* Si verò illius Chriſti verus es diſcipulus, non me reſpuas, per te deſiderantem videre Saluatorem, vt per te merear videre vultum ſanctum ſuum. Tunc reſcripſit ei ſanctus Nonnus epiſcopus: *Nonni ad Pelagiam epiſtolam reſponſum.* Quæcumque es, manifeſta es Deo, & tu, & tractatus tuus, & voluntas tua. Attamen dico tibi, ne velis tentare humilitatem meam: ego enim ſum homo peccator ſeruus Dei. Si pro certo habes deſiderium diuinitaris, virtutem adipiſcendi & fidem, & me vis videre: ſunt mecum epiſcopi alij, veni, & ante eos me videbis: nam ſola me videre non poteris. *Solus mulierem videre renuit.* Cùm hæc relegiſſet meretrix, gaudio repleta, curſu venit ad baſilicam beati martyris Iuliani, & nuntiauit nobis de præſentia ſuà. Quo audito ſanctus Nonnus epiſcopus, vocauit ad ſe omnes qui illic aderant epiſcopos, & iuſſit eam venire ad ſe. Quæ accedens vbi congregati erant epiſcopi, iactauit ſe in pauimentum, & apprehendit pedes beati Nonni epiſcopi, dicens: *Pelagia Nonni pedes amplectitur.* Rogo te, domine meus, imitare magiſtrum tuum Dominum Ieſum Chriſtum, & effunde ſuper me tuam bonitatem, & fac me Chriſtianam. Ego enim ſum, domine meus, pelagus peccatorum & abyſſus iniquitatis. Peto me baptizari. *Baptiſmum expetit.*

C. VIII. Cùm vix eam perſuaſiſſet ſanctus Nonnus epiſcopus ſurgere à pedibus ſuis, cùm ſurrexiſſet, dicit ad eam: [10] Canones ſacerdotales continent non baptizari meretricem, niſi fideiuſſores præſtiterit, vt non ſe iterùm in ipſis malis reuoluat. *Canones vetant meretricem baptizari niſi dato fideiuſſore.* Quæ audiens talem epiſcopi ſententiam, iactauit ſe iterum in pauimentum, & apprehendit pedes ſancti Nonni, & ipſos lacrymis ſuis lauit, & capillis ſuis extergebat, dicens: Rationem reddas Deo pro animâ meâ, & tibi adſcribam iniquitates factorum meorum, ſi diſtuleris me iniquam & turpiſſimam baptizare. *Omni obteſtatione Baptiſmum flagitat.* Non inuenias portionem apud Deum cum ſanctis, niſi hodie nunc feceris alienam malorum operum meorum. Neges Deum, & idola adores, niſi me hodie in ſponſam Chriſti renaſci feceris, & obtuleris Deo. Tunc omnes epiſcopi & clerici qui conuenerunt, videntes talem peccatricem pro Deitatis deſiderio talia loquentem, admirantes dicebant, numquam ſe talem vidiſſe fidem & deſiderium ſalutis, ſicut huius meretricis. Et ſtatim tranſmiſerunt me peccatorem diaconum ad epiſcopum ciuitatis, vt hæc omnia ei inſinuarem, & vnam de [11] diaconiſſis iuberet eius beatitudo tranſmittere mecum. Qui audiens, lætatus eſt gaudio magno, dicens: Benè, pater honorabilis, te exſpectabant opera iſta: ſcio quòd os meum eris. Et ſtatim tranſmiſit mecum dominam Romanam primam diaconiſſarum. Quæ veniens, inuenit eam adhuc ad pedes ſancti Nonni epiſcopi, cui vix perſuaſit ſurgere à pedibus ſuis, dicens: Surge filia, vt exorcizeris. *Exorciſmus ante Baptiſmum.* Dixitque ei: Confitere omnia peccata tua. Quæ reſpondit: Si perſcrutata fuero ſcientiam cordis mei, non inuenio in me aliqua opera bonorum actuum. Peccata enim mea ſcio, quod arenâ maris grauiora ſint: aqua enim perparua eſt præ mole peccatorum meorum. Confido verò de Deo tuo, quòd dimittat pondus iniquitatum mearum, & reſpiciat ſuper me. Tunc dixit ad eam ſanctus Nonnus epiſcopus: Dic quod ſit nomen tuum? Quæ reſpondit: Naturali nomine Pelagia vocata ſum à parentibus meis: ciues verò Antiochiæ Margaritam me vocant, propter pondus ornamentorum, quibus me adornauerunt peccata *Pelagia ob ornatum ab Antiochenis Margarita dicta.*

cata mea. Ego enim eram ornamentum & comptum ergaſterium diaboli. Iterùm dicit ad eam ſanctus Nonnus epiſcopus: Naturali nomine Pelagia vocaris? Quæ reſpondit: Ita domine. Quo audito, ſanctus Nonnus epiſcopus exorcizauit eam, & baptizauit: & impoſuit ei ſignum Domini, tradiditque illi corpus Chriſti. Fuitque illi mater ſpiritalis ſancta domina Romana, prima diaconiſſarum: quæ accipiens eam, aſcendit in [13] catechumenum, eò quòd & nos ibi manseremus. Tunc dicit ad me ſanctus Nonnus epiſcopus: Tibi dico, frater diacone, lætemur hodie cum Angelis Dei, & oleum extra conſuetudinem ſumamus in cibo, & vinum cum lætitia ſpiritali accipiamus, propter ſalutem huius puellæ.

Baptizatur, confirmatur, & Eucharistiâ reficitur.

CAP. IX.

Sumentibus verò nobis cibum, audiuntur voces ſubitò, velut hominis qui violentiam patitur: diabolus enim clamauit, dicens: Væ væ, quid patior à decrepito ſene iſto? Non tibi ſufficiunt triginta millia Saracenorum, quos mihi abripuiſti & baptizaſti, & obtuliſti Deo tuo? Non tibi ſufficiebat Heliopolis, quoniam cùm & ipſa mea eſſet, & omnes qui in eâ habitabant, me adorarent: tu mihi abripuiſti & obtuliſti Deo tuo? Sed & nunc maximã ſpem meam abſtuliſti à me: iam nunc non fero machinationes tuas. O iam quid patior à damnabili iſto! Maledicta dies illa, in quâ natus es tu: flumina lacrymarum infirmo hoſpitio inundant: iam ſpes mea abſtracta eſt. Iſta omnia clamabat diabolus, & lamentabatur ante ianuas, & audiebatur ipſe ab omnibus hominibus. Et iterùm repetens, ad neophytam puellam dixit: Hæc mihi facis, domina mea Pelagia, & tu meum Iudam imitaris? Ille enim gloriâ & honore coronatus, & apoſtolus conſtitutus, tradidit Dominum ſuum: ita & tu mihi feciſti. Tunc dicit ad eam ſanctus Nonnus epiſcopus: Signa te cruce Chriſti, & abrenuntia ei. Quæ ſignauit ſe in nomine Chriſti, & inſufflauit in dæmonem: & ſtatim nuſquam comparuit.

Nonnus 30000. Saracenorum conuertit.

Diaboli planctus contra Nonnum & Pelagiam.

Signat ſe Pelagia, & inſufflat in diabolum.

CAP. X.

Poſt biduum ergo, dormiente eâ cum ſanctâ Romanâ commatre ſuâ in cubiculo ſuo, apparuit diabolus nocte, & ſuſcitauit ancillam Dei Pelagiam, & dicebat: Rogo te, domina mea Margarita, numquid non ex auro & argento ditata es? numquid non ex auro & gemmis pretioſis adornaui te? Rogo te, quid te contriſtaui? Reſponde mihi, vt ſatisfaciam tibi: tantùm ne me facias opprobrium Chriſtianorum. Tunc ancilla Dei Pelagia ſignauit ſe, & exſufflauit in dæmonem, dicens: Deus meus, qui eripuit me de medio dentium tuorum, & induxit in cæleſtem thalamum ſuum, ipſe tibi reſiſtet pro me. Et ſtatim nuſquam comparuit diabolus.

Rurſus Pelagia exprobrat diabolus.

Fugatur ſigno crucis & inſufflatione.

CAP. XI.

Tertiâ verò die, poſteaquam baptizata eſt ſancta Pelagia, rogauit puerum ſuum, qui præerat rebus eius omnibus, & dicit ad eum: Vade in veſtiarium meum, & ſcribe omnia quæ ſunt tam in auro quàm in argento: vel in ornamentis aut veſtibus pretioſis, & affer mihi. Puer fecit ſicut præcepit ei domina ſua, & omnem ſubſtantiam ſuam detulit. Quæ ſtatim vocauit ſanctum Nonnum epiſcopum per ſanctam Romanam commatrem ſuam, & omnem ſubſtantiam ſuam poſuit in manibus eius, dicens: Hæ ſunt, domine, diuitiæ, quibus ditauit me ſatanas: has trado in arbitrio ſanctitatis tuæ, & quod noſti expedire, facias ex eis: mihi enim optandæ ſunt diuitiæ Domini mei Ieſu Chriſti. Qui ſtatim vocauit cuſtodem eccleſiæ ſeniorem: & ipſi præſente, omnem ſubſtantiam eius in manibus illius tradidit, dicens: Adiuro te per inſeparabilem Trinitatem, ne quid hinc in epiſcopium aut in eccleſiam ingrediatur: ſed magis viduis & orphanis & pauperibus erogetur, vt quod male attractum eſt, benè diſtribuatur: & diuitiæ peccatricis, fiant theſauri iuſtitiæ. Si verò ſpreto ſacramento, ſiue per te, ſiue per quemlibet alium ſubtraxeris de his quidquam, anathema ingrediatur domum eius, & cum illis habeat partem, qui dixerunt, Crucifigatur, crucifigatur. Illa verò conuocauit omnes pueros & puellas ſuas, & liberauit omnes: donauitque [13] torques aureos eis de manu ſuâ, dicens: Feſtinate, & liberate vos de hoc ſæculo nequam, pleno peccatis, vt ſicut fuimus in hoc ſæculo ſimul, ita ſimul permaneamus ſine dolore in vitâ illâ, quæ eſt beatiſſima.

Bona ſua dat pauperibus.

Nihil ex his in eccleſiã inferri patitur Nonnus.

Aſſeclas ſuos hortatur ad fidem.

CAP. XII.

Octaua verò die, quando habebat depoſitionem albarum facere, ſurgens nocte, nobis ignorantibus, depoſuit veſtem Baptiſmatis ſui, & induit ſe tunicam [14] tricinam, & [15] birram ſancti Nonni epiſcopi: & ex illâ die nuſquam comparuit in ciuitate Antiochiâ. Quam ſancta Romana flebat amariſſimè, & ſanctus Nonnus conſolabatur eam, dicens: Noli flere filia, ſed lætare gaudio magno, quoniam Pelagia optimam portionem elegit, ſicut Maria, quam Dominus præfert Marthæ in Euangelio. Illa autem abijt Ieroſolymam, & conſtruxit ſibi cellulam in monte Oliueti, vbi Dominus orauit.

Albâ depoſita cilicium induit.

Pelagia clàm Antiochia diſcedens petit Ieroſolymã.

In monte Oliueti Pelagij nomine quaſi eunuchus conuerſatur.

C. XIII.

Poſt aliquantum verò temporis conuocauit epiſcopus ciuitatis omnes epiſcopos, vt vnuſquiſque reuerteretur ad propria.

Poſt triennium aut quadriennium temporis, deſideraui ego Iacobus diaconus proficiſci Ieruſolymam, vt ibi adorarem reſurrectionem Domini noſtri Ieſu Chriſti, & petij epiſcopum meum, vt me permitteret ire. Dum me permiſiſſet ire, dicit ad me: Tibi dico frater diacone, dum perueneris Ieroſolymam, require ibi quemdam fratrem Pelagium, monachum & eunuchum, qui multos annos habitabat in ſolitudine clauſus, quaſi eum viſitaturus: vere enim poteris ab eo iuuari. Hæc autem omnia dicebat mihi de ancilla Dei Pelagiâ non manifeſtè.

Cap. xiv. Iacobus diaconus Ieroſolyma loca ſancta & Pelagiũ viſitat.

Perueni ergo Ieroſolymam, & adoraui ſanctam reſurrectionem Domini noſtri Ieſu Chriſti: & alia die requiſiui ſeruum Dei. Et acceſſi, & inueni eum in monte Oliueti, vbi Dominus orauit, in modicâ cellula vndique circumcluſa, & paruam feneſtellam habuerat in pariete. Et percuſſi oſtium feneſtellulæ, & ſtatim aperuit mihi, & cognouit me: ego verò non cognoui eam. Quomodo enim poteram cognoſcere illam, quam antea videram inæſtimabili pulchritudine, iam facie marcidam factam præ nimiâ abſtinentia? Oculi verò eius ſicut foſſæ videbantur. Quæ dicit ad me: Vnde venis frater? Ego reſpondi & dixi: Miſſus ſum ad te, iubente Nonno epiſcopo. Quæ ait ad me: Oret pro me, quoniam vere ſanctus Dei eſt. Et ſtatim clauſit oſtiolum feneſtellæ, & cœpit pſallere horam tertiam. Ego verò oraui iuxta parietem cellulæ eius, & receſſi, multùm iuuatus de angelicâ viſione eius. Reuerſus verò Ieroſolymam, cœpi per monaſteria ambulando viſitare fratres.

Summa Pelagij pulchritudo præ inediâ in marcorem verſa.

Cap. xv. Iacobus diaconus ſecundò Pelagium viſitat.

Magna verò ferebatur fama per monaſteria de domino Pelagio: propterea deliberaui etiam iteratò ad eum redire, & ſalutaribus doctrinis eius refici. Cùmque ad cellulam ſuam perueniſſem, & pulſare, imò nominatim eum interpellare præſumerem, nihil reſpondit. Exſpectaui ſecunda die & tertiâ perſeuerans, & proprio nomine Pelagium interpellans, neminem audiui. Quare intra me dixi: Aut nemo eſt hic, aut receſſit qui hic erat monachus. Nutu verò Dei monitus, iterum dixi: Conſiderem ne fortè mortuus ſit: & aperui oſtiolum feneſtellulæ, & proſpexi, & vidi eum mortuum, & clauſi oſtiolum: & de luto replens diligenter, curſu veni Ieroſolymam, & nuntiaui commanentibus, quòd ſanctus Pelagius monachus mirabilia faciens requieuiſſet. Tunc ſancti patres venerunt cum diuerſis monaſterijs monachorum, & ſic ſolutum eſt oſtiolum cellulæ: & delatum eſt foràs ſanctum corpuſculum eius, quod auro & lapidibus pretioſis condignè poſuerunt. Et dum ſancti patres vngerent corpus myrrhâ, tunc cognouerunt quòd fuiſſet mulier: qui volentes miraculum abſcondere, ſed populum ipſum latere non poterat. Exclamauerunt voce magnâ, dicentes: Gloria tibi Domine Ieſu Chriſte, qui multas diuitias abſconſas habes ſuper terram, non ſolùm viriles, ſed etiam muliebres. Diuulgatum eſt autem omni populo, & venerunt omnia monaſteria virginum, tam de Iericho, quàm ex Iordane, vbi Dominus baptizatus eſt, cum cereis, lampadibus & hymnis: & ſic depoſitæ ſunt ſanctæ reliquiæ eius, portatæ à ſanctis patribus.

Mortuum inuenit.

Dum corpus vngitur, fœmina deprehenditur.

Cũ cereis, lampadibus, & hymnis effertur.

Hæc vita meretricis, hæc conuerſatio deſperatæ: cum quâ & Dominus nos faciat inuenire miſericordiam ſuam in die iudicij: quoniam ipſi eſt honor & gloria, poteſtas & imperium in ſæcula ſæculorum, Amen.

NOTATIO.

1 PELAGIÆ.] *Martyrolog. Romanum* VIII. *Octobr.* Ieroſolymis S. Pelagiæ cognomento Pœnitentis.

2. IACOBO DIACONO.] *Ita auctor ſeipſum vocat hic in Præfatione.*

3. EVSTOCHIO.] *Ita interpres ſuum nomen exprimit in Prologo, qui deeſt edit. Colon. ſed habetur in MS. S. Audomari, & vett. edit.*

Cap. I. 4. NONNVS.] *De hoc Martyrologium Rom.* II. *Decembris*, Edeſſæ S. Nonni epiſcopi, cuius precibus Pelagia pœnitens ad Chriſtum conuerſa eſt.

5. IVLIANI.] *Varij occurrunt Iuliani in Martyrologio. Exiſtimo hic intelligi vnum ex ijs qui paſſi ſunt in Syria, in quâ Antiochia.*

Cap. II. 6. PRIMA CHOREVTRIARVM PANTOMIMARVM.] *Ita emendaui ex coniecturâ. Loco* choreutriarum, *vetus* thorentriarum; *Colonienſis* thorentiarum. *Manuſcr. S. Audomari:* Prima chaos in theatrum pantomimi. *Erunt fortè qui loco* thorentriarum *diuinent legendum* theatricarum. *Noti χορευταὶ Platoni & Ariſtoteli, qui & cantabant & ſaltitabant. Talis hæc Pelagia pantomima choreutria.*

7. MVSCI.] *Infra in Vita S. Marcellæ c.* III. fragrare muſco mure. *Vide Onomaſticon.*

8. DIMISSA EST ORATIO CATECHVMENORVM.] *Mox ſequitur*, Miſſa fidelis *ſeu* fidelium. *Ita olim Officium diuinum erat diſtinctum, vt pars vocaretur* Miſſa catechumenorum, *pars* Miſſa fidelium. Cap. V.

9. DIPTYCHVM TABVLARVM.] *Erant Diptycha biſores tabellæ ad varium vſum. Vide Onomaſt.* Cap. VII.

10. CANONES.] *Vetitum olim canonibus, ne quis ad Baptiſmum admitteretur ſine patrino ſeu fideiuſſore, quod multò accuratiùs obſeruatum in meretricibus & hiſtrionibus, quorum conuerſio magis erat dubia.* Cap. VIII.

11. DIACONISSIS] *Diaconiſſæ antiquitus baptizandas mulieres velabant.*

12. CATACHVMENVM.] *Intelligit locum catechumenorum in eccleſiâ, qui diſtinctus erat à loco fidelium.*

13. TORTOS.] *Ita vetus editio. Colon.* torques.

14. TRICINAM.] *Addunt edit.* id eſt, cilicinam. Cap. XI.

15. BIRRAM.] Birra *nunc veſtem pretioſam, nunc vilem ſignificat. Vide Onomaſticon.* Cap. XII.

VITA

VITA
S. [1] MARIÆ ÆGYPTIACÆ 2. Apr.
MERETRICIS
AVCTORE
[2] SOPHRONIO IEROSOL. EP.
INTERPRETE
[3] PAVLO DIACONO
ſanctæ NEAPOLEOS eccleſiæ.

PRÆFATIO INTERPRETIS.

Domino glorioſiſſimo ac præſtantiſſimo regi Carolo.

SCIENS *glorioſiſſimam maieſtatem veſtram tam diuinis eloquijs, quamque Sanctorum præcedentium exemplis valdè delectari, cùm iamdudum libellum conuerſionis Mariæ Ægyptiacæ, cum tomulo de cuiuſdam* [4] *vicedomini pœnitentiâ, domino meo obtulerim: quia ille ipſe caſu quodam deperijt, nunc interim iuſſu veſtro in eodem reſtaurando deuotus obediui. Obſequij quoque & deuotionis meæ fuit, vt non ſimplicem tantùm memoratæ rei textum exhiberem, ſed & alia quæſitu digna ſuperadijcerem, de venerandis ſcilicet* [5] *conſtitutis & geſtis Præſulum Romanæ Eccleſiæ: quorum ſanctionibus quàm reuerenter Eccleſia vtatur, maieſtas veſtra optimè nouit. Hoc autem breuitatis Compendium ſeruus veſter ideò ſumpſit, vt ſerenitas veſtra, quam Reipub. faſcibus valdè oneratam attendo, cui ſparſim diuerſa non vacat percurrere ſcriptorum volumina, quaſdam conſuetudines Eccleſiaſticas in breui, quaſi in quodam Enchiridio incluſas, tenere poſſit: & quia ſecundùm regalem induſtriam, ſtudium domini mei in hoc ſeruere didici, vt facta dictáve veſtra iuxta auctoritatem irrefragabilem dirigere, & quid erga cultum diuinum tenendum, quídve reijciendum ſit, ſollicitè diſquirere & perſcrutari, elucubrationis ſit aſſiduæ, qualiter eius diuinitatis ope muniti, proſperis ſucceſſibus ad omnia currere mereamini.*

Paulus diaconus Theophili pœnitentiam Latinitati donauit.

Item conſtituta & geſta Pontificum.

PROLOGVS AVCTORIS.

Tob. 12. SECRETVM regis celare, bonum eſt, opera autem Dei reuelare & confiteri, honorificum eſt. Ita enim legitur, Angelum dixiſſe Tobiæ poſt oculorum amiſſionem, glorioſamque illuminationem, & poſt illa tranſacta pericula, è quibus liberatus, conſecutus eſt Dei pietatem. Etenim regis ſecretum maniſeſtare, nociuum & valdè periculoſum eſt: & Dei glorioſa ſilere opera, magnum eſt animæ detrimentum. Propter quod ego diuina regere ſilentio dubitans, & pigri ſerui metuens condemnationis imminens iudicium, qui à domino talentum accipiens, fodiens in terram abſcondit, & datum ad operationem celauit extra negotiationem, ſacram ad me prolatam narrationem nequaquam ſilebo. Sed nullus mihi ſit incredulus ſcribenti de eis, quæ audiui, nec quiſquam me mentiri æſtimet, de rei magnitudine dubitans. Mihi enim abſit ſacris mentiri rebus, & adulterari verbum, vbi Deus memoratur. Eius autem, qui minima intelligit, & indigniùs de Dei magnitudine, qui carnem aſſumpſit, & incredulus eſt iſta dicenti, non mihi pertinebit periculum. Si qui autem illi ſunt, qui huius ſcripturæ legerint textum, glorioſamque rei admirationem ſanè credere renuerint, & illis Dominus miſereatur, faciatque capaces ſancti verbi, ne rei exiſtant Dei miraculorum, quæ plura in ſuis fieri prædeſtinauit electis: quoniam & ipſi humanæ naturæ infirma conſiderantes, impoſſibilia decernunt ea, quæ de hominibus ſanctis glorioſa dicuntur. Aſſumam de cetero narrationem, ipſam rem referens, quæ in hac noſtrâ generatione facta dinoſcitur, *quam ſacer vir, diuina & agere & docere educatus, narrauit. Sed vt ſuprà dictum eſt, nullus hæc ad incredulitatem trahat, conſiderans impoſſibile fieri in hac noſtrâ generatione tam grande miraculum; quia gratia Dei per omnes generationes in ſanctas pertranſiens animas, amicos Dei facit & prophetas: quemadmodum Salomon ſecundùm Deum edocuit. [Sap. 7.] Tempus namque eſt ſacræ prodere narrationis initium, magnum virileque certamen venerabilis Mariæ Ægyptiacæ, videlicet qualiter expleuerit tempora vitæ ſuæ.

VITA.

Cap. I. IN monaſterio Palæſtinorum fuit vir vitæ moribus & verbo ornatus, qui ab ipſis cunabulis, monachicis eſt actibus diligenter inſtructus, & conuerſationibus veraciter educatus, nomine *Zoſimas. Et nullus nos æſtimet dicere Zoſimam illum, in prædicationis erroneæ dogmatibus accuſatum ſectæ alterius: alius enim hic, & alius ille, & multa inter vtroſque diſtantia, licet vnum vterque ſortiti ſint vocabuli nomen. Hic itaque Zoſimas ab initio in vno Palæſtinorum conuerſatus eſt monaſterio, & omnem pertranſiens monachicam diſciplinam, in abſtinentiæ opere omnium factus eſt probatiſſimus. [*Zoſimæ monachi perfectio.*] Omne enim præceptum ſibi traditum canonis ab his, qui ab infantiâ educati ſunt, luctam perfectæ diſciplinæ monachicæ irreprehenſibiliter conſeruabat. Multa etiam & ipſe ſibi adijciens ſuperaddidit, cupiens carnem ſpiritui ſubiugare. Nec enim in aliquo offendiſſe comprobatur. ita enim fuit in cunctis perfectus monachicis actibus, vt multoties multi monachi de prædicti loci monaſterijs & de longinquis partibus ad eum confluentes, eius exemplis atque doctrinis ſe conſtringerent, & ad illius imitationem abſtinentiæ ſe multo magis ſubiugarent.

Cap. II. Hæc itaque omnia in ſe habens, à meditatione ſacri eloquij numquam diſceſſit, ſed in ſtratu ſuo quieſcens, ſiue ſurgens, aut operam tenens manibus, vel cibum, ſi conueniebat vt ſumeret, bonum, quo ille vti conſueuerat, ſpiritualiter vtebatur, vnum opus habebat intacitum & numquam deficiens, pſallere frequenter & meditationem facere ſacri eloquij. [*Frequenter pſallit & meditatur.*] Multoties enim aſſerunt, quia & diuinæ illuſtrationis dignus effectus, à Deo ſibi viſiones oſtenſæ ſunt: & mirum non eſt nec incredibile. Si enim, vt ait Dominus, beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt: [Matth. 5.] quantò magis qui ſuam purificauerint carnem, ſobrij ſemper, animorumque perugiles, oculos diuinæ proſpiciunt illuſtrationis; viſionis indicium hinc præparatæ futuræ bonitatis accipientes? Dicebat autem ipſe Zoſimas, ab ipſis, vt ita dicam, maternis vlnis in hoc ſe eſſe monaſterio traditum, & vſque ad quinquageſimumtertium annum in eo curſum monachicum peregiſſe. [*E ſinu matris religioſus.*] Poſt hæc autem pulſatus eſt à quibuſdam cogitationibus, quaſi iam in omnibus eſſet perfectus, alterius non indigens in vllo doctrinâ. [*Tentatur ſuperbiâ perfectionis ſuæ.*] Hæc autem, vt dicebat, in ſe cogitabat: Numquid eſt in terris monachus, qui nouum aliquid poſſit tradere mihi, iuuare me valens in aliquo quod ignorem, aut quod ego in monachico non expleuerim opere? Numquid inuenitur eorum qui ſolitudinem duxerunt, vir, qui prior me in actibus ſit? Hæc & his ſimilia

ſimilia eo cogitante, adſtitit quidam & dixit ei: O Zoſima, bene quidem, & ſicut poſſibile fuit homini, decertaſti: bene curſum monachicum conſummaſti. Tamen nullus eſt in hominibus, qui ſe perfectum eſſe demonſtret. Maior enim lucta præſens, quàm illa quæ præterijt, licet tu neſcias. Vt autem cognoſcas, quantæ ſint & aliæ viæ ſalutis, egredere de terrâ & de cognatione tuâ, & de domo patris tui, vt Abraham ille patriarcharum eximius, & veni ad monaſterium quod iuxta Iordanem adiacet flumen.

Diuinitus monetur.

Gen. 12.

Cap. III. Mox igitur ſecutus dicentem, egreſſus de monaſterio, in quo ab infantiâ conuerſatus eſt, & perueniens ad Iordanem, fluuium omnium ſanctiorem, dirigitur ab eo qui vocauit eum, in monaſterium, in quod illum Deus venire præcepit. Pulſans igitur monaſterij ianuam, loquitur priùs monacho qui ianuam obſeruabat, & ille nuntiauit eum abbati. Qui ſuſcipiens eum, habituque & ſpecie religioſum conſpiciens, poſtquam flexit genu, vt mos eſt monachis, acceptâ oratione, hoc eum interrogauit: Vnde, frater, aduenisti? & quam ob rem apud humiles te coniunxiſti monachos? Zoſimas autem reſpondit: Vnde quidem veni, non puto neceſſarium dicere; ædificationis autem gratiâ, pater, adueni. Audiui de vobis magnalia & laude digna, & poſſe Deo animam ſociare. Dixit autem ei abbas: Deus, frater, qui ſolus ſanat animæ infirmitatem, ipſe te & nos doceat diuina mandata; & dirigat omnes ad ea facienda quæ opportuna ſunt. Homo enim hominem ædificare non valet, niſi vnuſquiſque attendat ſemetipſum frequenter, & ſobrio intellectu, quod expedibile eſt, operetur, Deum habens cooperatorem. Tamen quoniam, vt dixiſti, charitas Chriſti te videre nos humiles monachos perduxit, mane nobiſcum, ſi ob hoc veniſti, & omnes nos nutriet paſtor bonus ſancti Spiritus ſui gratiâ, qui animam ſuam dedit liberationem pro nobis, & proprias oues vocat ex nomine. Hæc dicente abbate, flectens iterùm Zoſimas genua, acceptâ oratione, reſpondit, Amen, & manſit in eodem monaſterio.

Monaſterium ad Iordanem ſitum ex diuinâ monitione petit.

Ab abbate admittitur

Matth. 10. Ioan. 10.

Cap. IV. Vidit autem ibi ſeniores actibus & viſione ſplendentes, ſpiritu feruentes, & Domino ſeruientes. [7] Pſallentia ibi erat, inceſſabiles totius noctis habens ſtabilitates, & in manibus ſemper operatio, & in ore pſalmi diuini abſque diminutione. Sermo ibi otioſus non proficiebat; cogitatio auri argentique, aut rei alicuius apud illos non erat; expenſa anni totius, aut menſura, vel temporalis vitæ meditationes, doloribus congruæ, nec nomen apud illos cognoſcebatur: ſed vnum erat primum ſolummodò, quod feſtinabatur ab omnibus; vt vnuſquiſque mortuus eſſet corpore, ſicut ſemel ſæculo, & eis quæ in ſæculo ſunt mortificatus, & iam non viuens. Cibum autem habebant indeficientem, diuinitatis eloquia: nutriebant vero corpus pane & aquâ, vt multò magis apud diuinam clementiam apparerent efficaces.

Statio inceſſabilis.

Cibus, panis & aqua

Cap. V. Hæc Zoſimas, vt dicebat, perſpiciens, ædificabatur valde, prætendens ſe ad perfectionem, & creſcere faciens proprium curſum, cooperatores inueniens, optimè diuinum innouantes paradiſum. Tranſactis autem aliquot diebus, appropinquauit tempus, quando ſacra ieiunia Chriſtianis traditum eſt celebrare, & purificare ſeipſos ob diuinæ paſſionis diem reſurrectioniſque ſalutationem.[8] Regia autem monaſterij numquam aperiebatur, ſed ſemper erat clauſa, & abſque vllâ perturbatione monachi curſum ſuum explebant: nec enim erat licitum aperire aliquando, niſi fortaſſis monachus propter aliquod opus neceſſarium adueniebat. Solitarius enim erat locus ille, & plurimis vicinorum non ſolum inuſitatus, ſed & incognitus. Canon autem talis à priſcis ſeruabatur temporibus: propter quod, vt conſidero, Deus Zoſimam perduxit in idem monaſterium.

Quadrageſimam vt obſeruarint.

Cap. VI. Dehinc ergo referam, qualiter ipſius monaſterij ſeruabatur traditio. Dominicâ, quam primam ieiuniorum hebdomadam nominari mos eſt, agebantur diuina Sacramenta conſuetè, & vnuſquiſque particeps efficiebatur viuifici ac intemerati corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti. Et ſolitò modicum cibum ſumentes, congregabantur omnes in oratorium, & curuatis genibus, factaque ſuppliciter oratione, ſalutabant ſe inuicem monachi, & vnuſquiſque genuflexo publicè amplectebatur abbatem, poſtulantes orationem, vt haberent ad inchoatum certamen eum cooperatorem & comitatorem. His ita ſe habentibus, fores monaſterij patefiebant, & pſallentes conſonâ voce; Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo? Dominus defenſor vitæ meæ, à quo trepidabo? &c. exibant, vnum multoties aut duos monaſterij cuſtodes relinquentes, non vt cuſtodirent ea quæ intus erant repoſita, (non enim erant apud illos aliqua furibus congrua) ſed ne oratorium abſque diuinis relinquerent ſolemnijs. Vnuſquiſque autem ſe [9] annonabat, prout poterat aut volebat. Nam vnus portabat [10] corpori ad menſuram ſufficiens, alius caryca s, alius palmarum fructus dactylos, alius verò legumina aquis

Dominicâ primâ Quadrageſimæ omnes communicant.

Pſal. 26.

In Quadrageſimâ ſolitudinem petunt.

aquis infuſa, alius nihil præter corpus proprium & veſtimentum quo vtebatur. Nutriebantur autem, quando neceſſitas exigebat naturæ, herbis quæ naſcebantur per ſolitudinem. Canon autem erat vnuſquiſque ſibiipſi & lex abſque præuaricatione, vt non cognoſceret aliquis conſocium, qualiter abſtinebat, aut quomodo agebat. Iordanem enim mox tranſmeantes, longè ab inuicem ſe ſequeſtrabant, & nullus ſe iungebat ad ſocium, ciuitatem æſtimantes ſolitudinem. Sed & ſi vnus ex ipſis à longè venientem ad ſe aliquem videbat, mox declinabat de itinere, & ad aliam partem pergebat. Viuebat autem ſibi & Deo, pſallens frequenter & conſtituto guſtans tempore cibum. Ita omnia ieiunia celebrantes, reuertebantur ad monaſterium ante viuificum diem reſurrectionis Domini & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, quam feſtam Dominicam cum ramis palmarum celebrare ſancta accepit Eccleſia. Reuertebantur autem, vnuſquiſque habens proprij laboris teſtem propriam conſcientiam, cognoſcentem qualiter operatus eſt, & qualia laborum ſemina ſeminauit. Et nullus vllo modo interrogabat alium, quomodo aut qualiter laboris certamina conſummaſſet.

Annona eorum.

Reuertuntur Dominicâ palmarum.

CAP. VII.

Hic eſt itaque huius monaſterij canon, & ita perfectè & optime cuſtodiebatur. Vnuſquiſque enim, vt dictum eſt, per ſolitudinem Deo iungebatur, & in ſemetipſo decertabat, ne hominibus placeret, ſed ſoli Deo. Illa enim quæ propter homines fiunt, & quæ vt hominibus placeant aguntur, non ſolùm non proderunt facientibus, ſed & per multa damna efficiuntur agentibus obnoxia. Tunc itaque Zoſimas conſueta monaſterij lege tranſmeauit Iordanem, modicum quid pro corporis neceſſitate deportans congruâ, & veſtem quâ vtebatur: & canonem quidem celebrabat, ſolitudinem pertranſiens, & tempore eſcæ neceſſitatem faciebat naturæ. Sedebat autem nocte in terrâ, modicùm quieſcens, & ſomnum ad modicum guſtans, quocumque eum veſpertinum reperiebat tempus. Diluculò autem properare incipiebat, ſemper inceſſabile idem habens propoſitum: in deſiderium habens, vt dicebat, introire in ſolitudinem, ſperans inuenire aliquem patrem in eâ habitantem, qui eum poſſet aliquid ædificare, ſicut deſiderabat, & ſine ceſſatione iter agebat, ac ſi apud aliquem manifeſtum feſtinans. Viginti autem dierum exigens iter, cùm ſextæ horæ tempus aduenilſet, ſtetit modicum ab itinere: & conuerſus ad Orientem, agebat ſolitam orationem. Conſueuerat enim conſtituto diei tempore figere itineris curſum, & ſtans pſallere, & genuflexo orare. Dum autem pſalleret, & in cælum inſpiceret intentis obtutibus, vidit à parte dextrâ, vbi orabat, vmbram quaſi humani corporis apparentem: & primò quidem conturbatus eſt, ac contremuit, phantaſiam alicuius ſpiritus exiſtimans ſe vidiſſe, ſigno autem crucis ſe muniens, & a ſe timorem proijciens, (iam enim & orationis eius finis inſtabat) conuertens oculos, vidit aliquem in veritate properantem ad partem Occidentis. Mulier autem erat, quod videbatur, corpore nigerrimo, præ ſolis ardore denigrata, & capillos capitis habens vt lana albos, modicos & ipſos, non amplius quàm vſque ad ceruicem deſcendentes.

Vana gloria pernicies.

Zoſimas per deſertum vagatur.

Orat tertiis horis quieſcens ab itinere.

Signat ſe ad ſpectri, vt putabat, occurſum.

CAP. VIII.

Hoc itaque Zoſimas videns, & deſideratæ dulcedinis gauiſus effectus, cœpit feſtinanter currere in eam partem, vbi & illud quod apparuit, feſtinabat. Gaudebat enim gaudio magno. Non enim viderat in ſpatio dierum illorum ſpeciem hominis, aut animalium, vel volucrum, beſtiarumque formam. Deſiderabat enim cognoſcere, quæ vel qualis beſtia eſſet quæ videbatur, ſperans quoniam maiorum alicuius efficeretur profectus. Illa autem vt vidit econtrà Zoſimam venientem, cœpit fugiens currere apud inferiorem ſolitudinem. Zoſimas autem ætatis ſenectam obliuiſcens, & laborem non reputans itineris, tetendit rapidiſſimo curſu, deſiderans conſpicere fugientem. Hic enim perſequebatur, illa autem progrediebatur. Erat autem curſus Zoſimæ velocior, & paulò efficiebatur propinquior. Vbi autem appropiauit, vt iam etiam poſſet vox audiri, cœpit, has voces emittens, clamare Zoſimas cum lacrymis: Cur me fugis decrepitum ac peccatorem, ſerue Dei? Verè ſuſtine me per Deum, quicumque es, pro cuius nomine hanc inhabitas ſolitudinem. Suſtine me infirmum & indignum. Suſtine me pro ſpe, quam habes pro tanti laboris remuneratione. Sta, & tribue orationem & benedictionem ſeni per Deum, qui neminem aliquando proiecit. Hæc cum lacrymis Zoſimâ poſtulante, venerunt currentes in quemdam locum, in quo quaſi aridus torrens deſignabatur, in quo fuiſſe torrentem conſiderauit: ſed locus ille talem conuenit, vt haberet ſimilitudinem, quomodo in terrâ illâ apparebat. Vt venerunt itaque in prædictum locum, illud quod fugiebat, deſcendit, & iterùm aſcendit in partem aliam. Zoſimas autem clamans & nuſquam progredi valens, ſtetit in aliam partem torrentis, qui ſpeciem videbatur habere torrentis, & addit

Mariam fugientem Zoſimas inſequitur.

dit lacrymas lacrymis, & ſuſpiria ſuſpirijs ampliauit, vt multò magis ex propinquo ſtridore luctus audiret.

Cap. IX.

Suo nomine appellat Maria Zoſimam, habens incenſum.

Tunc illud corpus quod fugiebat, vocem talem emiſit: Abba Zoſima, ignoſce mihi propter Deum, quoniam manifeſtare me tibi conuerſa non poſſum. Mulier enim ſum, & omni corporeo tegmine nuda, vt ipſe vides, & corporis turpitudinem habens intectam. Sed ſi vis peccatrici mulieri orationem verè tribuere, proijce mihi indumentum quo circumdatus es, vt poſſim muliebrem infirmitatem operire ad te conuertens, & tuas accipiam orationes. Tunc tremor nimiuſque metus & mentis exceſſus accepit Zoſimam. Strenuus enim erat vir ille valdè, & diuinitatis dono prudentiſſimus, & cognouit quia ex nomine non vocaſſet eum quem numquam viderat, de quo nec vmquam audierat, niſi manifeſtiſſimè prouidentiæ gratià fuiſſet illuſtrata. Fecit autem cum feſtinatione quod iuſſum eſt, & exuens ſe pallio quo erat indutus, terga verſus proiecit ei. Illa accipiens, inquantum potuit tegens partem corporis, quam oportet plus tegi ceteris, præcinxit ſe, & conuerſa ad Zoſimam, ait ei: Quid tibi viſum eſt, abba, peccatricem videre mulierem? Quid quæris à me videre aut diſcere, quia tantum non pigritaſti tolerare laborem? Ille autem in terrà proſtratus, poſcebat benedictionem ſecundum morem accipere. Proſtrauit autem ſe & ipſa, & vtrique iacebant in terrà, vnus ex alio benedictionem poſcens.

Mutuò benedictionē petunt.

Cap. X.

Diuinitus dicta nouit Maria Zoſimam eſſe presbyterum.

Poſt multarum autem horarum ſpatia dixit mulier ad Zoſimam: Abba Zoſima, tibi competit benedicere & orare: tu enim presbyterij honore fultus es, & plurimis iam annis ſancto aſſiſtis altari, & donis diuinitatis Chriſti ſecreta rimaris. Hæc verba Zoſimam in magnum timorem & certamen magis inducebant, & tremens ſenex ſudoris guttis infundebatur. Dicit autem ei defeſſus viribus, & quaſi halitu iam concluſus: Manifeſta iam quidem es ex ipsâ viſione, ô ſpiritualis mater, quoniam tu ad Dominum profecta es, & fortiori parte mortua es. Manifeſta autem plus omnium tributa eſt tibi gratia, vt me vocares ex nomine, quem numquam vidiſti. Sed quia gratia non ex dignitate cognoſcitur, ſed ex animarum actibus ſignificari conſueta eſt, benedic propter Deum, & orationem tribue indulgentiæ tuæ perfectionis. Stabilitati autem ſenis ſancti compaſſa, dixit: Benedictus Dominus, qui ſalutem procurat animarum: & Zoſimà reſpondente, Amen, ſurrexerunt vtrique de terrà. & ait mulier ſeni: Homo, quam ob rem ad me peccatricem veniſti? Tamen quoniam quidem te gratia Spiritus ſancti direxit, vt aliquod miniſterium exhibeas meæ exiguitatis corpori congruum, dic mihi, quomodo hodie Chriſtianiſſima regitur tribus, quomodo Imperatores, quomodo ſanctæ Eccleſiæ paſcitur grex? Zoſimas autem reſpondit hoc verbum: Mater, tuis orationibus ſanctis pacem ſtabilem Deus largitus eſt: ſed ſuſcipe indigni monachi conſolationem, & per Dominum ora pro omni mundo, & pro me peccatore, vt non huius curſus & itineris labor ſine fructu mihi efficiatur tantæ ſolitudinis viâ. Et illa reſpondit ad eum: Te quidem oportet, abba Zoſima, ſacerdotij, vt dixi, habentem honorem, pro omnibus & pro me orare, in hoc enim & vocatus es: ſed quia obedientiæ præceptum habemus, quod mihi à te iuſſum eſt, bonâ faciam voluntate. Et hæc dicens, ad Orientem conuerſa, & eleuatis in excelſum oculis, manibuſque extenſis, cœpit orare motu tantum labiorum in ſilentio, voxque penitùs non audiebatur vt poſſet intelligi. Vnde & Zoſimas nulla potuit verba ex ipsâ oratione agnoſcere. Stabat autem, vt dicebat, tremens, terram conſpiciens, & nihil vllo modo loquens. Iurabat autem, Deum teſtem verbi proponens, quoniam vt vidit eam perſeuerantem in orationis conſtantià, paulùlum eleuatis ab aſpectu terræ oculis, vidit eam eleuatam quaſi cubitum vnum à terrâ, & in aëre pendentem orare. Hoc autem vt vidit, nimio pauore correptus, proſtrauit ſe in terram, ſudore ſuffuſus, & nimiùm perterritus, nihil dicere præſumebat; in ſeipſo autem dicebat: Domine, miſerere mei.

Adoratio post benedictionem Mariæ.

Mutuas orationes poſtulant.

Suſpenſa in aëre orat Maria.

Cap. XI.

Corrigit Zoſima dubitationem.

In terrâ autem proſtratus iacens, ſcandalizabatur in mente, putans ne ſpiritus eſſet, qui ſe fingeret orare. Conuerſa autem mulier, erexit monachum, dicens: Quid te, abba, cogitationes tuæ perturbant ſcandalizari in me, quia ſpiritus ſum, & fictam orationem facio? Satisfactus eſto, homo, peccatricem me eſſe mulierculam, tamen ſacro ſum circumdata Baptiſmate: & non ſum ſpiritus, ſed fauilla & cinis & totum caro, & nihil ſpiritualis phantaſiæ aliquando vel ad mentem reducens. Hæc dicens, ſigno crucis ſignat frontem ſuam, oculoſque & labia: ſimulque & pectori vexillum crucis infigens, ita dixit: Deus, abba Zoſima, de aduerſario & immiſſionibus eius liberet nos, quoniam multa ſuper nos eſt inuidia eius. Hæc audiens ſenex, proſternit ſe, & apprehendit pedes eius, dicens cum lacrymis: Obſecro te per Dominum Ieſum Chriſtum, verum

Signat ſe ſigno crucis.

Multa inuidia diaboli aduerſum homines.

Dominum noſtrum, qui de virgine naſci dignatus eſt, pro quo hanc induta es nuditatem, pro quo has carnes expendiſti, vt nihil abſcundas à ſeruo tuo, quæ es, & vnde, & quando, vel ob quam cauſſam ſolitudinem hanc inhabitaſti, ſed & omnia, quæ circa te ſunt, edicito mihi, vt Dei magnalia facias manifeſta. (Eccli. 20.) Sapientia enim abſcondita & theſaurus occultus, quæ vtilitas in vtriſque? ſicut ſcriptum eſt. Dic mihi omnia propter Deum: nec enim pro gloriatione aut oſtentatione aliquid dicis, ſed vt mihi ſatisfacias peccatori & indigno. Credo enim Deo, cui viuis, cum quo & conuerſaris, quoniam ob huiuſcemodi rem directus ſum in hanc ſolitudinem, vt ea quæ circa te ſunt, Deus faciat manifeſta. Non enim noſtræ virtutis eſt, iudicijs reſiſtere Dei. Niſi fuiſſet acceptabile Chriſto Domino manifeſtare te & qualiter decertaſti, nec teipſam permiſerat videri ab aliquo, nec me confortaret tantam properare viam, nuſquam valentem progredi, aut potentem de cellà meà procedere.

CAP. XII. Hæc eo dicente, ſed & alia plura, eleuans eum mulier, dixit: Verè erubeſco, ignoſce abba meus, dicere tibi turpitudinem meorum actuum: tamen quia vidiſti nudum corpus meum, denudabo tibi & opera meorum actuum, vt cognoſcas quàm turpis luxuriæ & opprobrio confuſionis repleta eſt anima mea. (*Narranda peccata vt aliorum orationibus iuuemur.*) Non enim, vt tuipſe conſideraſti, propter aliquam gloriam, quæ circa me ſunt, volo narrare. Quid enim potero gloriari, quæ diabolo vas fui electionis effecta? Scio autem, quia ſi cœpero narrare ea quæ ſunt de me, fugies à me, quaſi quis fugiat à facie ſerpentis, auribus non valens audire, ob inexpedibilia quæ ſum operata. Dicam autem, nihil negans, ſed verius referam, ſupplicans te prius, vt non deficias orare pro me, vt miſericordiam merear & inueniam in die iudicij. Et ſenex ſuffuſus lacrymis, flebat. Tunc cœpit mulier narrare ea quæ de ſe erant, ita dicens:

CAP. XIII. (*Exponit Maria Zoſimæ anteactam vitam ſuam.*) Ego, pater, patriam quidem Ægyptum habui: parentibus autem meis viuentibus, duodecimum agens ætatis annum, affectum illorum ſpernens Alexandriam veni: & quomodo quidem virginitatem meam in primis violauerim, & qualiter indeſinenter & inſatiabiliter vitio libidinis ſubiugata iacuerim, erubeſco conſiderare. Hoc enim non breue eſt dicere: illud autem citiùs dicam, vt poſſis cognoſcere inſatiabilem vitij mei ardorem, quem habui in amorem ſtupri. Decem & ſeptem & eo ampliùs annos tranſegi publicè in incendio iacens luxuriæ. Non propter alicuius donum virginitatem meam perdidi: neque enim ab aliquibus dare volentibus aliquid accipiebam: hoc enim libidinis furore ſuccenſa conſiderabam, vt ampliùs ad me facerem currere, gratis implens ſtupri mei & ſceleris deſiderium. Neque verò conſideres, quia pro diuitijs nihil accipiebam; mendicans enim viuebam, aut multoties ſtuppam filando. Deſiderium enim, vt dixi, habebam inſatiabile, ita vt indeſinenter me in ſterquilinio luxuriæ volutarem. Et hoc mihi erat placabile, & hoc vitam exiſtimabam, ſi indeſinenter naturæ iniuriam peregiſſem. Hoc modo me vitam ducente, vidi in quodam æſtus tempore multitudinem Libyorum & Ægyptiorum quaſi ad mare concurrentem. Reperi itaque aliquem, & interrogaui: Vbi feſtinant viri iſti, qui currunt? Dixit autem mihi: In Ieroſolymam omnes aſcendunt ob ſanctæ crucis exaltationem, quæ poſt aliquot dies ſolitò celebratur. (*Exaltatio ſanctæ crucis Ieroſolymis celebris.*) Dixi autem ei & ego: Putas ſuſcipient me, ſi voluero ire cum ipſis? Et ille dixit: Si habes naulum, nullus te prohibebit. Dixi ei: Verè, frater, naulum vel ſumptum non habeo. Vadam autem & adſcendam in vnam nauim, quam conduxerunt. & licet renuant, memetipſam tradam: Corpus enim meum in poteſtate habentes, pro naulo accipient. Propterea autem cum eis volui ambulare, (abba meus ignoſce) vt multos haberem cooperatores in meæ libidinis paſſione. (*Ieroſolymā nauigat libidini dedita.*)

CAP. XIV. Dixi tibi, mi domine ſenex, ignoſce mihi: ne compellas me meam dicere confuſionem. Contremiſco enim, nouit Dominus: maculant enim & ipſum aërem iſti ſermones mei. Zoſimas autem terram lacrymis infundens, reſpondit ad eam: Dic propter Deum, ô mater mea, dic, & ne prætermittas ſequentia tam ſalutiferæ narrationis. Illa autem adiungens priori narrationi, addidit hæc: Ille autem adoleſcens audiens ſermonum meorum obſcuritatem, ridens diſceſſit. Ego autem fuſum, quem manu tenebam, proiiciens, (hunc enim poſt tempus conueniebat me tenere) cucurri ad mare, vbi illos perſpexi currentes, & vidi iuuenes aliquot in littore ſtantes, numero quaſi decem, ſatis corpore vultuque acerrimos, & ad id quod mihi erat placabile, optimos. Erant autem & alij, qui iam naues aſcenderant. Impudenter autem, vt mihi conſuetudo erat, in medio eorum me irruenter dedi, dicens: Accipite & me vobiſcum, quò pergitis: non enim ero vobis implacabilis. (*Acta ſua in naui patrata recenſet.*) Sed & alios ſordidiores proferens ſermones, omnes ad ridendum commoui. Illi autem inerubeſcentem morum meum videntes, accipientes

pientes me, in nauiculam portauerunt. Exinde autem nauigationem cœpimus. Quæ autem poſt hæc acta ſunt, quomodo tibi enarrare potero, ô homo Dei? Quæ lingua dicere poteſt, vel auris valet audire ea quæ in nauicula vel itinere facta ſunt? quomodo ad peccandum & volens miſeros ego compellebam nolentes. Non eſt narrabilis, ſed inenarrabilis nequiſſima ſpecies, cuius tunc ſum infelicibus magiſtra ſceleribus effecta. Ergo nunc ſatisfactus eſto, quia ſtupeſco, quomodo meas mare illud ſuſtinuit iniquitatum luxurias, quomodo terra non aperuit os ſuum, & in infernum viuentem me demerſit, quæ tantas in laqueum mortis induxi animas. Sed, vt arbitror, meam Deus, qui neminem

(1. Tim. 2.) vult perire, ſed omnes fieri ſaluos, requirebat pœnitentiam. (Ezech. 18.) Non enim vult mortem peccatoris, ſed longanimiter exſpectat, ſuſtinens conuerſionem. Sic itaque cum magnâ feſtinatione aſcendimus Ieroſolymam: & quantos quidem dies ante feſtiuitatem in ciuitate commorata ſum, ſimilibus nequiſſimis vacaui operibus, magiſque peioribus. Non enim ſufficiens ſui iuuenibus mecum in mari luxuriantibus & in itinere, ſed & alios multos peregrinos & ciues in mei ſcelere actus congregans, coinquinaui ſeducens.

(*Etiam Ieroſolymæ libidinibus indulget*)

CAP. XV. Quando autem venit ſanctæ exaltationis feſtiuitas pretioſæ crucis, ego quidem, ſicut & prius, præibam, iuuenum illaqueans & capiens animas. Vidi autem primo diluculo omnes ad eccleſiam vnanimiter concurrentes. Abij & ego, currens cum currentibus, & veni cum illis in atrium templi: & cùm veniſſet hora exaltationis diuinæ crucis, impingebam & impingebar, repellebárque quodammodò, feſtinans ingredi cum populo, coarctor vſque ad ianuam templi cum his qui ingrediebantur, cum magnâ laboris tribulatione appropinquans & ego infelix: quando autem ingredi volebam, illi quidem omnes ſine impedimento ingrediebantur: me autem diuina aliqua virtus prohibebat, non indulgens introitum. Mox igitur repulſa, eijciebar foràs: & eiecta, inueniebar ſola in atrio ſtans. Conſiderans autem per muliebrem infirmitatem hoc mihi accidere, iterùm alijs me immiſcendo, vim mihi quodammodò faciebam introëundi, ſed enim laborabam in vacuum.

(*Non admittitur intra templum diuinitùs repulſa.*)

CAP. XVI. Vt enim limina veſtigio contingebam, omnes interiùs recipiebantur, nullum habentes impedimentum, me autem ſolam non recipiebat: ſed quaſi militaris multitudo eſſet taxata vt mihi ingredienti aditum clauderet, ita me repentina aliqua prohibebat virtus, & iterum inueniebar in atrio. Hoc ter & quater paſſa & facere conans, nihilque proficiens, deſperans de cetero, & ampliùs nuſquam progredi valens, (fractum quippe fuerat corpus meum à vi comprimentium valdè confractum) recedens diſceſſi, & fleui in quodam angulo atrij templi; & vix aliquando, ob quam cauſſam prohibebar videre viuificum lignum, in cogitationem reduxi. Tetigit enim mentem & cordis mei oculos intellectus ſalutis, recogitans quia ſqualida actuum meorum ſcelera mihi introëundi aditum obſerabant. Cœpi itaque flens nimium conturbari & pectus tundere, atque ſuſpiria de profundo cordis proferens, & gemens eiulanſque proſpexi in loco in quo ſtabam, ſurſum imaginem ſanctæ Dei genitricis ſtantem, & aio, ad eam intendens & indeclinanter attendens: Domina virgo, quæ Deum genuiſti ſecundùm carnem, ſcio quia nec condecens nec opportunum ſit, me ſic horridam adorare imaginem tuam vel contemplari oculis, tantis ſordibus pollutis, quæ eſſe virgo dinoſcens & caſta, quæ corpus & animam habes immaculatam: iuſtum eſt, me luxurioſam à tuâ puriſſimâ caſtitatis munditiâ abominari & proijci. Tamen quoniam, vt audiui, ob hoc effectus eſt Deus homo, quem ipſa digna genuiſti, vt peccatores vocaret ad pœnitentiam; adiuua me ſolitariam & nullum habentem adiutorium, percipe confeſſionem meam, & mihi licentiam tribue eccleſiæ patefactum ingredi aditum, & non efficiar aliena à viſione pretioſiſſimi ligni, in quo adfixus Deus homo, quem concipiens ipſa virgo peperiſti, & proprium ſanguinem dedit pro meâ liberatione. Iube, ô Domina, & mihi indignæ ob diuinæ crucis ſalutationem ianuam pateſieri, & te ex te genito Chriſto digniſſimam do fideiuſſorem, quia numquam vlterà meam carnem coinquinabo per horrida immixtionum ludibria: ſed mox vt filij tui, Virgo ſancta, videro lignum, ſæculo & actibus eius, & omnibus quæ in eo ſunt renuntio, & continuò egredior vbicumque ipſa vt fideiuſſor me duxeris.

(*Intelligens ſe ob ſcelera ab aſpectu ſanctæ crucis arceri, compungitur.*)

(*Implorat ſuffragium beatiſſimæ virginis Mariæ.*)

(*Proponit corrigere vitam.*)

CAP. XVII. Hæc dicens, & quaſi aliquam ſatisfactionem recipiens fidei ſuccenſa calore, & de pietatis viſceribus Dei genitricis præſumens, moui me de eodem loco, in quo ſtans feci orationem: & veniens, iterùm ingredientibus me miſcui, & vlterà non erat qui me repelleret, neque qui me prohiberet appropinquare ianuis, quibus in templum introibant. Accepit ergo me tremor validus

(*B. Mariæ ſuffragio liberè templum ingreditur.*)

& exſtaſis, & tota ex omnibus tremebunda turbabar. Itaque coniungens me ad ianuam, cuius mihi aditus primò claudebatur (quaſi omnis virtus, quæ priùs ingredi me prohibebat, pòſt autem viam ingrediendi pararet) ita abſque impedimenti labore introiui, & ſic intra ſancta ſanctorum reperta ſum, & pretioſi ac viuifici crucis ligni adorare myſterium digna habita ſum: & tunc vidi Dei ſacramenta, & qualiter eſt paratus ſuſcipere pœnitentes. Tunc proiciens me coram in terram, & ſanctum illud exoſculans pauimentum, exibam. Currens autem ad illam, quæ me fide-dixit, veni reſtans. Coniunxi igitur me in illum locum, vbi fide-dictionis conſcriptum erat chirographum, & genu curuans coram vultu ſanctæ Virginis Dei genitricis his imprecata ſum verbis: Tu quidem ſemper, ô benigniſſima Domina, tuam oſtendiſti pietatis miſericordiam: tu non indignam ſupplicationem proiecisti: vidi gloriam, quam peccatores meritò non videmus: gloriam omnipotentis Dei, qui per te ſuſcipit peccatorum pœnitentiam. Quid amplius peccatrix & miſera valeo recordari aut enarrare? Tempus eſt iam implere quæ fide-dixi, fide dilectionis tuæ placità. Nunc vbi tibi complacet, dirige me. Eſto mihi ſalutis ducatrix, & veritatis magiſtra, præcedens me in viam quæ ducit ad pœnitentiam. Et hæc dicens, audiui vocem alicuius à longè clamantis: Iordanem ſi tranſieris, bonam inuenies requiem. Ego autem hanc vocem audiens, & pro me factam credens, lacrymans exclamaui, & ad Dei genitricis imaginem proſpiciens vociferaui: Domina, Domina, Regina totius orbis, per quam humano generi ſalus aduenit, noli me derelinquere. Et hæc dicens, de atrio templi ſum egreſſa, & feſtinanter ambulabam. Exeuntem autem me, vidit me quis, & dedit mihi tres nummos, dicens: Accipe hæc, ô nonna: ego autem accipiens, tres ex eis panes comparaui, & hos accepi benedictioni mei itineris congruos. Interrogaui eum qui panes vendebat, Vnde & qualis via eſſe noſcitur, homo, quæ ducit ad Iordanem? Et cognoſcens portam ciuitatis, quæ in illa latera pergit, currens iter agebam plorans.

Pauimentum templi oſculatur.

Gratias agit Dei matri.

Voce miſſa cælitus docetur quid facere debeat.

Tres nummos ad annonam comparandam diuinitus accipit.

C. XVIII. Interrogationi autem interrogationem annectens, reliquum diei conſumpſi iter properans: erat autem hora diei tertia, quando pretioſam & ſanctam crucem videre merui. Et ſole iam ad occaſum declinante, eccleſiam beati Ioannis Baptiſtæ poſitam iuxta Iordanem conſpexi, & in eodem templo ingreſſa adorans continuò in Iordanem deſcendi, & ex illa ſanctà aquà manus & faciem laui. Communicaui autem viuifica & intemerata Chriſti Domini Sacramenta, in eadem ſanctà præcurſoris & Baptiſtæ Ioannis Baſilicà, & tunc vnius panis medietatem comedi, & ex aquà Iordanis bibi, in terrà nocte quieſcens. Luceſcente in craſtino in partem aliam tranſiui, & iterùm petij ductricem meam vt me dirigeret, vbi ei placitum eſſet. Deueni autem in hanc ſolitudinem, & ex tunc vſque hodie elongaui fugiens, exſpectans Deum meum, qui ſaluos facit puſillos & magnos, qui conuertuntur ad eum. Zoſimas dixit ad eam: Quot anni ſunt, ô domina, ex quo hanc inhabitas ſolitudinem? Reſpondit mulier: Quadraginta ſeptem anni ſunt, vt conſidero, ex quo de ſanctâ ciuitate egreſſa ſum. Dixit autem Zoſimas: Et quid inuenire ad eſum potuiſti, ô mi, aut inuenis, Domina. Reſpondit mulier: Duos ſemis quidem panes Iordanem tranſmeaui deportans, & qui poſt modicum arefacti quaſi lapides obduruerunt, & modicum quid vſque ad aliquos annos comedens tranſegi. Dixit autem Zoſimas: Et ſic abſque dolore tranſiſti tanti temporis longitudinem? nihil repentinæ immutationis & conturbationis ſenſiſti calorem? Illa dixit: Rem nunc me interrogas, quam dicens valdè contremiſco, ſi ad commemorationem venero tantorum quæ ſuſtinui periculorum, & cogitationum quæ iniquè perturbauerunt me; timeo enim ne ab eiſdem aliquam patiar tribulationem. Dixit Zoſimas: Nihil relinquas, ô domina, quæ non indices. Semel enim in hoc te manifeſtam cognouimus ordine, omnia te indiminutè oportet nos edocere.

Eccleſiam ſancti Ioannis Baptiſtæ iuxta Iordanem ingreditur.

Pſal. 54.

Annos 47. in ſolitudine agit.

Annos 17. ocius panibus victitat.

CAP. XIX. Illa autem dixit ei: Crede, abba, decem & ſeptem annis feris immanſuetis & irrationalibus eluctans deſiderijs, dum cibum initiabam, deſiderio mihi erant carnes, concupiebam piſces quos Ægyptus habebat; deſiderabam etiam vinum delectabile mihi, multùm enim delectabar in vino, & ſuperabundantiùs vſque ad ebrietatem bibebam, & nunc mihi erat valdè in deſiderio, eò quòd multùm veterer, dum eſſem in ſæculo. Hic autem aquam omnino non habens, vehementiſſimè vrebar, & ſuſtinebam neceſſitatis periculum. Fiebat mihi & de luxurioſis canticis nimium deſiderium, perturbans & reducens ad memoriam dæmoniorum cantica decantare, quæ in ſæculo didiceram. Mox autem lacrymans, & pectus meum percutiens, meipſam ad memoriam reducebam de conuenientia fide-dictionis quam feceram, egrediens contra hanc ſolitudinem. Veniebam autem per cogni-

Conflictatur memoriâ præteriti luxus.

Reſiſtitur ope Virginis cogitationum immundarum.

cognitionem ante imaginem ſanctæ Dei genitricis, quæ me & in fide ſuâ ſuſcepit, & ante illam plorabam, vt effugaret à me cogitationes, quæ miſerrimam meam animam affligebant. Quando autem ſuperflue dolenterque lacrymabar, & viriliter pectus meum tundebam, tunc videbam lumen vndique circumfulgens me, & ſerenitas mihi quædam ſtabilis mox fiebat. Cogitationes autem quæ ad fornicationem iterum compellebant me, quomodo tibi enarrare poſſum? Abba ignoſce. Ignis intus infelix corpus meum nimis ſuccendebat, & totam me per omnia exurebat, & ad deſiderium commixtionis pertrahebat. Dum ergo mihi talis aſcenderet cogitatio, proſternebam meipſam in terram, & lacrymis terram infundens, ipſam mihi veraciter aſtare ſperans, quæ me fide dixerat, minantem me compellatione exaggerare ſutentem, quaſi præuaricanti, & pœnas præuaricationis mihi imminentes ira mucronis contra me agentem. Non enim antè ſurgebam de terra, niſi prius illa dulciſſima lux illuminaret me ſolitò, & cogitationes me perturbantes effugaret. Semper itaque cordis mei oculos ad illam fideiuſſorem meam ſine ceſſatione erigebam, deprecans eam auxiliari mihi in hac ſolitudine & pœnitentia. Habui ergo adiutricem & coadiutricem ipſam, quæ genuit caſtitatis auctorem, & ſic decem & ſeptem annorum curriculis cum multis, vt dixi, vſque hodie periculis eluctata ſum. A tunc ergo adiutorium meum Dei genitrix aſtitit mihi, per omnia in omnibus me dirigens. Dixit autem Zoſimas: Non habuiſti cibum aut veſtimentum? Et illa dixit: Panes quidem illos, ſicut iam dixi, decem & ſeptem expendens annis, deinde nutriebar herbis quæ inueniebantur per ſolitudinem. Indumentum autem quod habui, tranſmeato Iordane nimiâ vetuſtate ſciſſum & conſumptum eſt. Multam ergo glaciali frigore & æſtus ardore neceſſitatem ſuſtinui, concremata æſtus incendio, & nimio frigoris tempore gelu rigeſcens & tremens, multoties in terram cadens abſque ſpiritu iacebam immobilis, multis & diuerſis neceſſitatibus & tentationibus immenſis eluctans, per omnia vſque in hanc diem virtus Dei multis modis miſeram animam meam & corpus meum cuſtodiuit. Recordans enim de qualibus malis liberauit me Dominus, eſca nutrior inconſummabili, & ſatietatis poſſideo epulas ſpem ſalutis meæ. Nutrior autem & cooperior tegmine verbi Dei, qui continet omnia. Non enim in ſolo pane viuit homo, & non habentes operimentum petræ circumdati ſunt tegmine hi, qui ſe peccati expoliauerunt tunicâ.

Promptum à Maria ſuſidium.

Herbis nutritur.

Æſtu algoreque cruciata.

Deut. 8. Matth. 4. Iob 24. verſu 70.

Audiens autem Zoſimas, quoniam Scripturarum teſtimonia proferebat ex libris Moyſi videlicet & beati Iob ſiue Pſalmorum, dixit ad eam: Pſalmos, ô mater, didiciſti, vel alios libros ſacræ Scripturæ legiſti? Illa autem hoc audiens, ſubridens dixit ad eum: Crede mihi, non vidi hominem ex quo Iordanem tranſiui, niſi te hodie: ſed neque feram aut aliud animal qualecumque, ex quo in hanc deueni ſolitudinem. Litteras autem numquam alicubi didici, ſed neque pſallentem aut legentem aliquem auſcultaui. Sermo autem Dei viuus & efficax intellectum intrinſecùs docet humanum. Huc vſque finis eorum quæ mea ſunt. Nunc autem obſecrans quæſo te per incarnationem Verbi Dei vt ores pro me luxurioſa. Et cùm hæc dixiſſet, cucurrit ſenex & genu flexo ſe in terram proſternere, vociferans & dicens: Benedictus Dominus Deus qui facit mirabilia magna ſolus, glorioſa & vehementer ſtupenda quibus non eſt numerus. Benedictus es Domine Deus qui oſtendiſti mihi quanta largiris timentibus te. Verè enim non derelinquis quærentes te, Domine. Illa autem apprehendens ſenem, non permiſit in terram perfectè proſterni, ſed dixit ei: Hæc quæ audiſti, humo, obteſtor te per Dominum Saluatorem noſtrum Ieſum Chriſtum, nemini dixeris, quoadúſque Deus de vinculo carnis abſoluat me. His omnibus acceptis in pace, & iterùm hoc eodem tempore adueniente anno apparebo tibi, & videbis me, Dei nos gubernante gratiâ. Fac autem propter Dominum, quod nunc tibi iniungo, vt ſacris ieiunijs recurrentibus anni venturi non tranſeas Iordanem, vt conſuetudinem habetis in monaſterio. Stupebat autem Zoſimas, audiens quoniam & canonem monaſterij inſcia quaſi quæ noſſet dicebat; nihilque aliud clamabat niſi gloriam Dei, qui maiora quàm petitur diligentibus ſe largitur. Illa autem dixit: Suſtine vt dixi, abba, in monaſterio: neque etſi exire volueris quóquam, valebis. Veſpere autem ſacratiſſimo Dominicæ cœnæ, diuini corporis & viuifici ſanguinis portionem in vaſe ſacro dignoque tanti myſterij affer, & ſuſtine me in parte Iordanis, quæ coniungitur ſæculo, & veniens viuifica accipiam dona. Ex quo enim in eccleſiâ beatiſſimi Præcurſoris, priuſquam tranſirem Iordanem, communicaui, deinceps vſque nunc numquam communicaui, numquâ vſque nunc ſanctificationis huius vſa ſum portione; & ideò deprecor, meam ne ſpernas petitionem,

CAP. XX.

Nec hominem nec animal vidit annis 47.

Heb. 4.

Iob 9.

Pſal. 9.

Viua & ſuperſtes vult celari.

Petit ſibi viuifica Sacramenta honorificè adferri.

nem, ſed per omnia ipſa viuifica atque diuina myſteria affer in eâ horâ, quâ Dominus diſcipulos diuinæ cœnæ participes fecit. Ioanni autem abbati monaſterij, in quo habitas, edicito: Attende tibi ipſi & gregi tuo: aliqua enim fiunt ibi emendatione indigentia. Sed nolo te hæc nunc ei dicere, ſed quando tibi præceperit Deus. Hæc dicens, orationem a ſene poſtulando, in interiorem ſolitudinem velocius feſtinauit.

Monit mo naſterij ſecreta.

CAP. XXI. Zoſimas autem proſternens ſe, oſculabatur terræ locum, in quo eius veſtigia ſteterant, dans gloriam Deo: immenſaſque gratias agens, reuerſus eſt, laudans & benedicens Dominum Deum noſtrum Ieſum Chriſtum. Iterùm autem remeans eiuſdem ſolitudinis iter, quo venerat, coniunxit in monaſterio eo tempore, quo conſueuerant ij qui in eodem morabantur. Et totum quidem annum illum tacuit, minimè audens quidpiam dicere ex his quæ viderat: in ſeipſo autem deprecabatur Deum, vt iterùm ei oſtenderet deſiderabilem vultum. Suſpirabat autem, anni curſus conſiderans tarditatem. Quando autem aduenit ſacra ieiuniorum initiata prima Dominica, mox poſt ſolitam orationem alij quidem pſallentes exierunt: ipſe autem modicâ febris infirmitate detentus, manſit intus in monaſterio. Recordatus eſt autem Zoſimas ſibi prædictum ſanctæ illius, Quia neque volens exire valebis. Aliquantis autem elapſis diebus, ab infirmitate ſubleuatus, in monaſterio conuerſabatur. Quando reuerſi ſunt monachi ſacratæ cœnæ veſpere, fecit quod ei iuſſum eſt: & mittens in modico calice intemerati corporis portionem & pretioſi ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti, poſuit in caniſtro carycas paucas & palmarum fructus, id eſt dactylos, & parum lenticulæ infuſæ in aquis: & venit tardè, & ad ripam Iordanis ſedebat, aduentum ſanctæ præſtolans. Beatiſſimâ autem illâ tardante muliere, Zoſimas non dormitauit, ſed ſollicitè attendebat ſolitudinem, ſuſtinens quod videre deſiderabat. Dicebat autem in ſemetipſo: Numquid veniens, dum me non inuenit, reuerſa eſt? Hæc dicens, flebat: & eleuans in cælum oculos, ſuppliciter Deum deprecabatur, dicens: Non me alienes, Domine, iterùm videre, quam me videre tribuiſti. Non vadam vacuus, peccata mea portans in increpatione.

Zoſimas redit ad monaſterium.

Ægrotus remanet in monaſterio.

Aſſumptâ Euchariſtiâ ad Mariam properat.

CAP. XXII. Hæc orans cum lacrymis, alia in eum cogitatio incidit. Quid itaque ſi venerit, faciet? quomodo tranſiet Iordanem, quia nauicula non eſt? qualiter ad me indignum perueniet? Heu me infelicem! heu quis me tam iuſtæ ſpeciei alienauit? Hæc ſene cogitante, ecce ſancta illa aduenit, & in parte alia fluminis ſtetit, vnde venerat. Zoſimas autem videns eam, ſurrexit gaudens, & exultans nimis glorificabat Deum. Lucta autem certaminis in eius fluctuabat cogitationis intentione, quia non poteſt Iordanis tranſire fluenta. Et reſpiciens ſenex, vidit eam vexillo crucis aquas Iordanis ſignantem. Totius enim tunc noctis tenebras ſplendor illuminabat lunæ, quia tempus recurſus illius erat. Statim autem vt ſignum crucis impreſſit, aſcendit ſuper aquas: & ambulans ſuper liquidum æquoris fluctum, veniebat quaſi per ſolidum iter. Zoſimas autem ſtupens, & genua flectere nitens, clamans deſuper aquas prohibuit, dicens: Quid facis abba, quia & ſacerdos Dei es, & diuina portas myſteria? Qui ſtatim obediuit dicenti. Illa autem deſcendens de aquis, dixit ſeni: Benedic pater, benedic. Ille autem cum magnâ feſtinatione reſpondit, (ſtupor enim nimius inuaſerat eum in tam glorioſo miraculo) & dixit: Vere non mentitur Deus, qui pollicitus eſt ſibi ſimiles eſſe eos qui ſemetipſos purificant. Gloria tibi Chriſte Deus noſter, qui oſtendiſti mihi per ancillam tuam hanc, quantum meæ conſiderationis inferior ſum menſurâ veræ perfectionis. Hæc eo dicente, poſtulauit mulier vt ſanctum diceret Symbolum, & ſic Dominicam inchoaret orationem. Et expleto Pater noſter, ſancta, ſicut mos eſt, pacis oſculum obtulit ſeniori: & ſic viuifica myſteriorum ſuſcipiens dona, in cælum extenſis manibus ingemiſcens cum lacrymis, ita clamabat: Nunc dimittis, Domine, ancillam tuam ſecundùm verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei ſalutare tuum. Et ſeni dixit: Ignoſce, abba, & aliud meæ petitionis imple mandatum. Vade nunc ad monaſterium, Dei pace gubernatus: recurſu autem anni aduenientis iterùm veni in illo torrente, in quo tecum ſum priùs locuta. Per omnia non omittas, ſed propter Deum veni: & videbis me iterùm, qualiter Deus voluerit. Ille autem reſpondit ad eam: Vtinam eſſet poſſibile nunc tua ſequi veſtigia, & tui pretioſiſſimi vultus viſione frui! Oro mater, vt vnam ſenis petitiunculam facias, & modicum cibi ex eo quod huc attuli, digneris accipere. Et hæc dicens, oſtendit ei quod ſecum detulerat caniſtrum. Illa autem extremis digitis lenticulam contigit, & tria tollens grana proprio intulit ori, ſufficere dicens gratiam Spiritus, vt cuſtodiret animæ ſubſtantiam immaculatam. Tunc dicit ſeni: Ora pro me propter Deum, & meæ memor eſto ſemper infelicitatis. Ille pedes eius ſanctos contingens, cum

Iterū videt Mariam ad Iordanem venientem.

Edito ſigno ſanctæ crucis ambulat Maria ſuper aquas.

Sub ſibi eam ſumit ſacroſanctam Euchariſtiam.

Luc. 2.

Modicum lenticula degustat.

cum lacrymis deprecabatur, vt oraret pro Eccleſiâ, & pro Imperio, & pro ſe, & ſic dimiſit eam abire flens & eiulans. Non enim audebat eam multùm detinere, quæ nec, ſi vellet, poterat detineri.

C. XXIII. *Crucis edito ſigno, ambulat ſuper aquas.*

Illa autem crucis iterùm impreſſione Iordanem ſignans, aſcendit ambulans ſuper liquidum elementum, & tranſiuit ſicut antè veniens fecerat. Senex autem reuerſus eſt gaudio & tremore repletus. Et ſemetipſum reprehendebat, pœnitens, quia nomen ſanctæ vt cognoſceret, non inquiſiuit: ſperabat tamen aduenienti hoc conſequi anno.

CAP. XXIV. *Tertiò pergit ad Mariam Zoſimas.*

Tranſacto autem eodem anni curſu, venit iterùm in vaſtam deſerti ſolitudinem, expletis omnibus ſecundùm conſuetudinem, feſtinabat ad glorioſam illam viſionem intuendam. Perambulans autem ſolitudinem, & non inueniens aliqua cupiti loci indicantia ſigna, dextrâ læuâque adſpiciens, intuitum oculorum deducens, & luſtrans vbique ſicut ciuſſimus venator, ſicubi ſuauiſſimam comprehenderet feram. Vt autem nihil vllo modo vidit quoquam mouentem, cœpit ſeipſum lugens infundere lacrymis. Tunc eleuans oculos, orabat dicens: Obſecro mihi oſtende, Domine, in corpore Angelum, cui totus comparari indignus eſt mundus.

CAP. XXV. *Zoſimas inuenit corpus exanime.*

Hæc orando, peruenit ad locum, qui in ſimilitudine fuerat deſignatus torrentis, & in extremâ eius parte ſuperiore vidit ſplendentem ſolem: & adſpiciens, vidit ſanctæ mortuum iacens corpus, & manus, vt oportet, ſic compoſitas, & ad Orientem iacens corpus aſpiciens. Currens autem, lacrymis lauit beatiſſimæ pedes, non enim aliud corporis membrum audebat contingere. Lacrymans autem aliquamdiu, & pſalmos dicens tempore & rei congruentes, fecit ſepulturæ orationem, & dicebat ſibiipſi: Forſitan non complacet ſanctæ hæc fieri. Hæc eo cogitante, deſignata ſcriptura erat in terrâ, vbi
" hoc legebatur: Sepeli, abba Zoſima, miſe-
" ræ Mariæ corpuſculum. [11] Redde terræ,
" quod ſuum eſt, & puluerì adijce puluerem.
" Ora tantùm pro me propter Dominum
" tranſeunte menſe [14] Parmothi ſecundùm
" Ægyptios, qui eſt ſecundùm Romanos
" Aprilis die nonâ, id eſt, v. Idus Aprilis ſalu-
" feræ paſſionis, poſt diuinæ & ſacræ cœnæ
" communionem.

C. XXVI. Has ſenex cùm legiſſet litteras, cogitabat quidem prius, quiſnam eſſet qui ſcripſit: illa enim, vt dixerat, litteras ignorabat. In hoc tamen valdè exultans gaudebat, quia eius ſanctum didicit nomen. Cogitauit verò, quia mox vt diuina in Iordane myſteria participauit, in eadem horâ in locum illum venit, vbi mox de hoc mundo tranſiuit, & idem iter, quod Zoſimas per dies viginti ambulans vix conſummauit laborans, vnius horæ curſu Maria conſumpſit, & ſtatim migrauit ad Dominum. Glorificans autem Zoſimas Dominum, & lacrymis corpus eius infundens, Tempus eſt, inquit, miſer Zoſima: quod tuum eſt, perfice. Sed quid faciam infelix, quia vnde fodere valeam, non habeo? Deeſt ſarculum, non eſt raſtrum, nihilque ex omnibus habeo præ manibus. Hæc illo in corde ſuo dicente, vidit paruum lignum & modicum iacere: quod aſſumens, cœpit fodere. Valde autem durior erat terra, & multùm fortiſſima, & nequaquam valebat fodere: quia & ieiunio confectus, & longi itineris fatigatione nimis erat defectus. Laborabat enim, & ſuſpirijs nimijs vrgebatur, & ſudoribus madefactus, ingemuit grauiter ex ipſo cordis ſui profundo. Et reſpiciens, vidit ingentis formæ leonem iuxta corpus ſanctæ ſtantem, & eius plantas lambentem. Videns autem, contremuit præ pauore grandiſſimæ feræ illius, præcipue quia audierat ſanctam feminam illam dicentem, quia numquam aliquam feram viderat. Signo autem ſe crucis confirmauit vndique, credens quia illæſum cuſtodire valet eum virtus iacentis. Leo autem cœpit innuere ſeni, blandis eum nutibus ſalutans.

Signo crucis vndique ſe munit Zoſimas.

Zoſimas autem dixit leoni: Quoniam à Deo miſſus veniſti, * maxime ferarum, vt huius Dei famulæ corpus terræ commendetur, exple opus officij, vt poſſit ſepeliri eius corpuſculum. Ego enim ſenectute confectus non valeo fodere, ſed nec congruum quid habeo ad hoc opus exercendum: & iterùm tanti itineris longitudine properare non valeo vt adferam. Tu diuino iuſſu hoc opus cum vngulis facito, vt commendemus terræ hoc ſanctum corpuſculum.

C. XXVII. *Leo ſuis vnguibus parat ſepulcrum.*

Continuò autem, iuxta ſenis ſermonem, leo cum brachijs fecit ipſe foueā, quanta ad ſepeliendum ſanctæ corpuſculum ſufficere poſſet. Senex verò lacrymis pedes ſanctæ abluens, & multipliciter effuſâ prece exorans * pro omnibus eam tunc & ampliùs pro ſe exorare, operuit terrâ corpuſculum nudum, aſtante leone, ſicut eam priùs repererat, & nihil aliud habens, niſi illud ſciſſum veſtimentum, quod ei iam ante proiecerat Zoſimas, ex quo Maria quædā ſui corporis texit membra. Deinde recedunt pariter: & leo quidem in interiora ſolitudinis quaſi ouis manſueta abſceſſit; Zoſimas autem reuerſus eſt, benedicens & laudans Deum, & hymnum laudis decantans Chriſto Domi-

ne noſtro. Veniens autem in cœnobio, omnia eis ab initio retulit, & nihil abſcondit ex omnibus quæ vidit & audiuit, vt omnes audientes magnalia Dei, nimio ſtupore admirarentur, & cum timore & amore magnâ fide celebrarent beatiſſimæ ſanctæ tranſitus diem. Ioannes autem abbas inuenit quoſdam indigentes emendari, iuxta ſanctæ illius ſermonem, & hos miſerante Domino Deo conuertit. Zoſimas autem in eodem degens monaſterio, impleuit annos centum, & tunc migrauit ad Dominum in pace, gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti, cui cum Patre gloria & honor & imperium vna cum ſancto viuificatore & adorando Spiritu, nunc & ſemper & in ſæcula ſæculorum, Amen.

Zoſimas centenarius moritur.

NOTATIO.

1 MARIÆ.] *Martyrologium Romanum* II. *Aprilis:* In Palæſtinâ depoſitio S Mariæ Ægyptiacæ, quæ Peccatrix appellatur. *Menologium Græcorum* I. *Aprilis:* Sanctæ matris noſtræ Mariæ Ægyptiacæ, quæ cùm decem & ſeptem annos laſciuam & turpem vitam duxiſſet, conuerſa in meliorem ſtatum, talis euaſit, vt miraculis etiam multis virtutem ſuam comprobauerit; ſiquidem quadraginta ſeptem annis ita vixit, vt neminem niſi ipſum Deum ſpectatorem habuerit.

Claruit Maria Ægyptiaca temporibus Iuſtini ſenioris imperatoris, circa annum Domini DXX. *vixit iiſdem ferè temporibus alia item ex meretrice pœnitens Maria dicta, Tarſenſis patriâ, quæ in monaſterio apud Ægas poſito exercuit vitam monaſticam. De quâ mentio habetur in Prato ſpirituali cap.* XXI.

2. SOPHRONIO.] *Sophronium huius Vitæ auctorem eſſe teſtatur Nicephorus libro* VII. *cap.* V. *Citatur eadem Sophronio auctore in Nicanâ Synodo* II. *Act.* IV. *& à S. Ioanne Damaſceno in Oratione* III. *de imaginibus. Meminit eiuſdem Triodium, vbi agit in quintâ feriâ quintæ hebdomadis Quadrageſimalis de Andreâ Cretenſi Archiepiſcopo, auctore magni Canonis:* Ἐποίησε δὲ τοῦτον, ὅτε καὶ ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων ὁ μέγας Σωφρόνιος τὸν τῆς Αἰγυπτίας Μαρίας βίον συνεγράψατο. κατάνυξιν γὰρ καὶ οὗτος ὁ βίος περιβάλλεται ἄπειρον, καὶ πολλὴν τοῖς ἐκπεσοῦσι καὶ ἁμαρτάνουσι παραμυθίαν δίδωσιν, εἰ μόνον τῶν φαύλων ἀποστῆναι βούλοιντο: Fecit autem hunc canonem eo tempore, quo magnus Sophronius patriarcha Ieroſolymitanus Vitam Mariæ Aegyptiacæ litteris mandauit. quæ & ipſa compunctionis pleniſſima eſt, lapſiſque & peccatoribus multum conſolationis offert, ſi modò à prauis operibus deſiſtere velint.

Huius Sophronij anniuerſaria memoria agitur à Latinis XI. *Martij. Martyrologium Romanum:* Ieroſolymis S. Sophronij epiſcopi. *Menologium Græcum eadem die:* Sancti patris noſtri Sophronij patriarchæ Ieroſolymitani, ex ciuitate Damaſco, multiplici eruditione, diuinarum litterarum ſententiâ & pietate inſignis. *De cuius epiſcopatus initio vide Baronium anno* DCXXXIII. *deque eiuſdem obitu anno* DCXXXVI. *De Sophronio quoque agit Hiſtor. Miſcell. lib.* XVIII. *an.* XX. *Heraclij Imp. & lib.* XIX. *anno* XXVI. *eiuſdem. Cedrenus anno* XX. *eiuſdem Imp. & Zonaras in* III. *parte Annal. in Heraclio.*

3. PAVLO.] *Sigebertus Catalogo illuſtr. Eccleſiæ Scriptorum cap.* LXIX. Paulus diaconus Neapolitanæ eccleſiæ tranſtulit de Græco in Latinum Vitam S. Mariæ Aegyptiacæ.

Eadem carmine expreſſit Hildebertus epiſcopus Cenomanenſis, vt refert Henricus à Gandauo Catalogo illuſtr. Scriptorum cap. VIII. Hildebertus ex Cenomanenſi epiſcopo Archiepiſcopus Turonenſis, qui claruit tam proſâ quàm metro, ſcripſit eleganti metro Vitam Mariæ Aegyptiacæ. *cuius exemplar manuſcr. penes me eſt.*

4. VICEDOMINI.] *Intelligit Theophilũ, cuius feſtum occurrit die* IV. *Februarij. Cuius hiſtoriam habes apud Surium tomo* I. *ſed alio interprete. Vide Onomaſticon.* PRÆF. INTERP.

5 CONSTITVTIS.] *Quæ hæc conſtituta ſint, mihi non liquet.*

6. ZOZIMAS.] *Alijs* Soſimus. *Martyrologium Rom.* IV. *Apr.* In Palæſtinâ S. Zoſimi anachoretæ, qui funus S. Mariæ Aegyptiacæ curauit. CAP. I.

7. PSALLENTIA.] *Ita nunc loquebantur. Sæpè occurrit* pſallentium *apud Gregorium Turonenſem. Vide Onomaſticon.* CAP. IV.

8. REGIA.] *Ita manuſcr. Aliæ editiones:* ianua. *Intelligit primam monaſterij ianuam, quæ* Regia *dicebatur. Vide Onomaſticon.* CAP. V.

9. ANNONABAT.] *Ita manuſcr. Surius:* annonam ferebat. *Alia verſio:* vitæ neceſſaria ferebat. CAP. VI.

10. CORPORI AD MENSVRAM SVFFICIENS.] *Surius:* Aquam corpori ad menſuram ſufficiens. *Alia verſio:* Paruum panem ad fragilitatem corporis ſuſtentandam. *vt ſuſpicer in textu noſtro omiſſum* paximatium, *quod alia verſio interpretatur* paruum panem.

11. OBSCVRITATEM.] *Ita tres manuſc. Surius & aliæ editiones,* ſcurrilitatem. *Sed Paulus* obſcuritatem *ſeu* obſcuritatem *à ſcurrâ formauerit.* CAP. XIV.

12. NONNA.] *Ita MSS. Vetus editio,* numos. *Surius,* mater. *Vide Onomaſticon.* CAP. XVII

13. REDDE TERRÆ.] *Similis ſententia in Vita S. Pauli primi eremitæ.* CAP. XXV.

14. PARMOTHI.] *Ita manuſc. In Surio eſt* Parmathi. *& in margine* Parmenuthi. *Vetus editio:* Parmenothi. Pharmuthi *eſt octauus menſis Ægyptiorum. Vide in Onomaſtico* Tabulam Menſium.

VITA

VITA SANCTÆ [1] MARINÆ VIRGINIS

12. Feb.

AVCTORE INCERTO.

Cap. I.
Pater ſollicitus de ſalute filiæ Marinæ.

ERAT quidam ſæcularis habens vnicam filiam paruulam. Ipſe conuerti cupiens, commendauit eam cuidã parenti ſuo, & abijt ad monaſterium, quod longè erat de ciuitate milliaria triginta duo. Et ingreſſus perficiebat omne opus quod erat monaſterij, ita vt abbas eius ampliùs eum quàm ceteros qui in monaſterio erant, diligeret, eò quòd fidelis eſſet & obediens. Contigit autem poſt aliquod tempus, vt recordaretur charitatis filiæ ſuæ, & cœpit contriſtari atque affligi intra ſe. Et cùm per multos dies hoc faceret, vidit eum abbas eius tribulantem, & dixit ei: Quid habes frater, quòd ſic triſtis ambulas? dic mihi, & Deus qui conſolatur omnes, dabit tibi auxilium. Tunc ille procidens, cum lacrymis ad pedes eius dixit: Habeo vnum filium in ciuitate quem reliqui paruulum, & recordatus, affligor propter eum. Et noluit indicare ei quòd puella eſſet. Abbas verò eius ignorans quod eſſet, & nolens eum amittere, quia neceſſarius erat monaſterio, dicit ei: Si diligis eum, vade, & adduc eum huc, & ſit tecum. Et abiens adduxit eam, dicebaturque Marina. Et mutauit ei nomen, & vocauit eam Marinum. Et dedit eam ad diſcendas litteras intra monaſterium, & erat cum ea: nulluſque agnouit de fratribus quòd puella eſſet, ſed vocabant eam omnes Marinum. Et dum eſſet annorum quatuordecim, cœpit eam docere pater ſuus viam Domini, & dicebat ei: Vide filia vt nullus cognoſcat myſterium tuum vſque in finem tuum, & ſollicita ſis ab inſidijs diaboli, ne ſeducaris ab eo, & iſtud ſanctum monaſterium videatur per nos ſolui, vt in conſpectu Christi cum ſanctis Angelis eius coronam, & non cum impijs æternam damnationem accipiamus. Et alia multa docebat eam per ſingulos dies de regno Dei.

Vt in monaſterium virorum reciperetur, habitum eius mutat, & Marinum vocat.

Pater filiã inſtruit.

Cap. II.

Dum autem facta eſſet annorum decem & ſeptem, defunctus eſt pater eius. Remanſit verò hæc ſola in cellà patris ſui, & ipſa obſeruauit ſe in omnibus doctrinis patris ſui, & erat obediens omnibus in monaſterio, ita vt ab abbate ſuo, & ab omnibus diligeretur. Habebat autem monaſterium par boum & carrum, quia vicinum habebat mare, vbi erat emporium ad millia tria; & ibant monachi, & afferebant quæ neceſſaria erant monaſterio. Vna verò die dicit abbas eius: Frater Marine, quare & tu non vadis cum fratribus & adiuuas eos? Quæ reſpondit: Iuſſiſti pater? Erat autem in ipſo emporio [2] pandochium. Cœpit ergo frater Marinus frequenter pergere cum carro, & ſi faciebat tarde ad reuertendum, manebat in ipſo pandochio cum ceteris monachis.

Pater Marinæ moritur.

Cap. III.

Contigit autem per inſidias inimici, vt pandox ille haberet filiam virginem. Ad quam ingreſſus miles aliquis, concubuit cum eà, & concepit puella de illo milite. Et dum cognitum fuiſſet à parentibus eius, cœperunt affligere puellam, dicentes: Dic nobis de quo concepiſti? Reſpondit eis: De illo monacho, qui dicitur frater Marinus, qui hic frequenter cum carro manſit, ipſe me oppreſſit, & concepi. Statim autem perrexerunt parentes eius ad monaſterium, & dicunt abbati: Ecce, domine abba, quid fecit monachus tuus Marinus? quo modo decepit filiam noſtram? Dicit eis abbas: Sinite, videamus ſi manifeſta ſunt quæ dicitis. Et veniente eo, dicit ei abbas eius: Frater Marine, tu hoc ſcelus operatus es in filiâ eorum? Stans diutiùs cogitauit, intra ſe ingemiſcens dixit: Peccaui pater, pœnitentiam ago huic peccato, ora pro me. Ad iracundiam autem commotus abbas, iuſſit eam contundi & affligi. Et ait: In veritate dico, quia tu qui hoc malum operatus es, non manebis in hoc monaſterio. Et iactauit eam foràs. Ipſa verò numquam vlli confeſſa eſt myſterium ſuum, ſed abiens iactauit ſe ante fores monaſterij, & iacebat ſuper terram in pœnitentia, affligens ſe tamquam

Marinus fornicationis accuſatur.

Peccatum quod non admiſit, agnoſcit quaſi à ſe admiſſum.

Reijcitur ex monaſterio, & ad portã permanet.

ipſa

ipſa peccaſſet, & ab ingredientibus fratribus poſtulabat, vt vel vna buccella panis ei daretur. Hoc faciens per tres annos, non receſſit de monaſterio. Pandochis verò filia peperit filium maſculum, & ablactauit, & adduxit eum mater puellæ ſecum, & iactauit eum ibi ante monaſterium, & dicit ei: Ecce frater Marine, quomodo noſti nutrica filium tuum. Et reliquit eum ibi, & abijt. Sancta virgo ſuſcipiens, tamquam proprium filium, de ipsâ buccellâ panis, quam accipiebat ab introëuntibus in monaſterium, nutricabat filium alienum. Factum eſt hoc per alios duos annos.

CAP. IV.

Poſtmodum autem videntes fratres, miſericordiâ compuncti, ingreſſi ad abbatem rogare cœperunt vt eum reciperet in monaſterium, dicentes: Abba, indulge & ſuſcipe fratrem Marinum. Ecce quinque anni ſunt, quòd in pœnitentiâ ante ianuam monaſterij iacet, & non receſſit vmquam hinc. Suſcipe eum in pœnitentiam, ſicut Dominus noſter Ieſus Chriſtus præcepit. Vix autem coëgerunt eum, & iuſſit eum ingredi, & vocauit eum ad ſe, & ait: Pater tuus fuit vir ſanctus, quod tu noſti, & paruulum introduxit te in hoc ſanctum monaſterium, & non eſt operatus quidquam mali, quod tu cogitaſti, & feciſti: nec aliquis in hoc ſancto monaſterio. Nunc autem ingreſſus es cum filio tuo, quem de adulterio habes, vnde oportet te pœnitere. Graue enim peccatum feciſti. Et hoc tibi iubeo, vt omnes munditias monaſterij tu ſolus quotidie facias, & aquam ad neceſſaria purganda portes, & calceatium omnibus per ſingulos dies tu perficias, omnibuſque ſeruias: in hoc enim habebis meam gratiam. Sancta verò libenti animo ſuſcipiens, omne opus quod ei iuſſum perficiebat.

Admittitur rurſus in monaſterio.

Viliſſima obit miniſteria.

CAP. V.

Contigit autem eam intra paucos dies dormire in Domino. Euntes verò fratres, nuntiauerunt abbati dicentes: Frater Marinus defunctus eſt. Dicit eis abbas: Videte fratres, quale peccatum fuit, vt nec meruerit pœnitentiam. Sed tamen ite, lauate eum, & ſepelite longè à monaſterio. Et euntes dum lauant eum, cognouerunt eum quia femina eſſet. Et cœperunt omnes emittere voces, & tundentes ſe, clamabant, Quia talis conuerſatio & patientia ſancta inuenta eſt in eâ, cuius myſterium nullus agnouit, & ſic ab eis afflicta fuiſſet. Et venientes cum lacrymis, dicunt abbati: Abba, veni & vide fratrem Marinum. Dicit eis: Quid eſt hoc? Fratres dicunt iterùm: Veni & vide mirabilia Dei, & vide quid de te agas. Ille territus perrexit, & venit ad corpus. Et leuans pallium, vnde coopertum erat, vidit quia mulier eſſet: & mox cecidit, & caput ſuum percutiebat in terram, & vociferabatur dicens: Coniuro te per Ieſum Chriſtum Dominum, ne me condemnes ante conſpectum Dei eò quòd afflixerim te, quia ignorans feci. Tu, domina, non dixiſti myſterium tuum, & ego non cognoui in veritate ſanctam conuerſationem tuam. Et iuſſit ſanctum corpus eius intra monaſterium in oratorio reponi.

Moritur Marina, & ſexus cognoſcitur.

Affligit ſe abbas quòd Marinam afflixiſſet.

CAP. VI.

Eadem verò die puella illa arrepta à dæmonio venit ad monaſterium, & confitebatur crimen quod admiſerat, & de quo conceperat. Et in ſeptimâ die repauſationis eius in Domino, ibi intra oratorium liberata eſt à dæmonio. Audientes autem qui erant in ipſo emporio, & vicina monaſteria, mirabilia quæ facta fuerant, accipientes cruces & cereos, cum hymnis & canticis & pſalmis, benedicentes Deum, venerunt in eodem monaſterio, & oratorium ingreſſi vbi corpus eius requieſcebat, benedixerunt Deum. Vbi vſque modò Chriſtus orationibus ſanctæ virginis multa facit mirabilia, ad laudem nominis ſui. Qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat Deus, per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

Fornicaria à dæmone arrepta, apud corpus Marinæ liberatur.

Miraculis ſanctitas eius comprobatur.

NOTATIO.

MARINÆ.] *Tres* Marinas *in tabulis Eccleſiaſticis inuenio*, Alexandrinam, Antiochenam, Hiſpanam, *ſed valdè inter ſe confuſas, vt difficilè ſtatuere ſit, an duæ tantùm, an tres fuerint. videamus de ſingulis, & eas inter ſe comparemus, collatis auctoribus.*

Marinæ *noſtræ, quæ* Alexandrina *eſt, memoria certo die conſecrata inuenitur in Menæis* XII. *Februarij, vbi* Maria *primò, deinde mutato habitu* Marinus *dicitur. Nulla eius in Menologio mentio, ſed alterius* Marinæ *virg. & mart.* XVII. *Iulij, quæ Latinis* Margareta *dicitur.*

Apud Latinos vereor vt certi quid ſtatui poſſit. Nam valdè variant tam vetuſta quàm recentiora Martyrologia quoad diem, quoad locum, quoad martyrij lauream, vt hæc noſtra Marina, *quæ virgo tantùm fuit, videatur cum aliâ aliquâ, quæ & virgo & martyr fuit, ex nominis affinitate confuſa.*

Cuius varietatis & confuſionis occaſionem inde ortam exiſtimo, quòd S. Margareta *virg. & mart.* Antiochena, *à Græcis* Marina *dicta ſit. Inde Beda, Rabanus, & Notkerus, qui* Marinam *martyrem habent* XVIII. *Iunij, apud Antiochiam ſub Olybrio præfecto; eamdem eodem loco,* Margaretæ *nomine habent* XIII. *Iulij. Et quidem Rabanus & Notkerus ibi eumdem quoque præfectum Olybrium exprimunt, Romanum autem Martyrologium* Margaretam *habet* XX. *Iulij.*

Vſuardus verò ex prima recenſione Molani habet

XVIII.

XVIII. *Iunij:* Alexandriæ paſſio S. Marinæ virg. *quod in Vſuardo ex ſecundâ Molani recenſione omittitur; nec vlla fit in eâ editione mentio* Marinæ, *quæ Alexandriæ ſit paſſa.*

Sed Molanus tam in primâ quàm ſecundâ Vſuardi recenſione, XX Iulij, non in textu Vſuardi, ſed in additionibus, Margaretæ *diem feſtum ponit, de quâ in annotatione ex ſecundâ recenſione dicit Vſuardum nomine* Marinæ *habere* XVIII. *Iunij, quod intellige de Vſuardo ex primâ eius recenſione: nam in ſecundâ, vt dixi, omittitur.*

Quæ porro in annotationibus ſecundæ recenſionis ad XX. *Iulij addit, fortaſſis incuriâ ſcriptoris* XVIII. *Iunij vitioſe irrepſiſſe* Alexandriæ. *Nam Beda inquit, eo die ſecundam hiſtoriam habet,* in Antiochiâ. *Vnde apparet, Molanum vtrobique* Marinam *&* Margaretam *pro eadem accepiſſe.*

Quæ rurſus in additionibus ad Vſuardum tam primæ quam ſecundæ ſuæ recenſionis XIII. *Iulij, ait Margaretam eo die apud multos coli. Et eo die manuſcriptus meus Vſuardus diſerte* Margaretam *habet, atque ita cum Bedâ, Rabano, Notkero de* Margaretæ *die conſentit.*

Nondum igitur Marinæ *noſtræ feſtum diem, ex eiuſſis quatuor vetuſtis Martyrologij ſcriptoribus, certum apud Latinos habemus; imò ne quidem eius memoriam.*

Habetur quidem in Adone vulgato XVIII. *Iunij:* In Alexandriâ S. Marinæ virginis & mart. & Balbinæ. *ſed præfixa hic eſt ſtellula à Moſandro, Adonis editore, quod id in aliis tribus manuſcriptis, quibus ipſe vſus eſt, non eſſet, præterquam in vno à Benedictino quodam aucto. Et certe in meis duobus vetuſtiſſimis manuſcriptis nulla hic* Marinæ *noſtræ apud Adonem mentio; quare nec quòd* martyr *dicatur, Adoni eſt imputandum, vt hic putauit Baronius Imo vero quia* martyr *dicitur, capiendum erit de* Marinâ *ſeu* Margaretâ, *vt Molanus ad Vſuardum cepit: &* pro in Alexandriâ, *ponendum erat* in Antiochiâ, *loco cuius non ritè apud Galeſinium eſt,* in Achaiâ.

Ita in manuſcripto Adone nulla Marinæ, *nulla quoque* Margaretæ *memoria. Nam quod in editione Moſandri* Margarita *habetur* XIII *Iulij, ibi quoque ſtellula præfixa eſt, quòd id aliis MSS. deeſſet.*

Quis igitur dies Marinæ *noſtræ apud Latinos aſſignabitur? Habetur quidem in Martyrologio Romano Baronij* XVIII. *Iunij:* Alexandriæ paſſio S. Marinæ virginis. *quam Baronius ibi putat* Marinam *noſtram eſſe. ſed quomodo illi* paſſio *conuenit? cur non potiùs de* Marinâ *ſeu* Margaretâ *virgine & martyre accipiatur, vti præeunt Beda, Rabanus, Notkerus?*

Niſi velimus tres hos Martyrologos Marinam *ſeu* Margaretam *virg. & mart. cum* Marinâ *noſtra tantum virg. confudiſſe, quandoquidem iidem rurſus de* Margaretâ *agunt* XIII. *Iulij.*

Atque ita XVIII. *Iunij in Martyrologio Romano legendum erat,* Alexandriæ S. Marinæ virg. *omiſſâ* paſſionis *voce, vti iam olim Bellinus in Martyrologio Rom. expreſſit. Ita quoque habet Vſuardus meus manuſcriptus. Niſi quis* paſſionem *& quòd* martyr *dicatur interpretari malit, quòd multa à fratribus ſuis religioſis paſſa ſit: vti* IX. *Ian.* Baſiliſſa *dicitur* martyr, *quia multa paſſa ſuit, etſi non affecta martyrio. Certe Florarium manuſcriptum SS.* XVIII. *Iunij noſtram* Marinam *etiam cum* paſſionis *voce agnoſcit. Ait enim:* Alexandriæ paſſio S Marinæ virginis, cuius geſta habentur circa finem quinti libri de Vitis SS Patrum. *Intelligit editionem primam Vitarum SS. Patrum; nam ibi in fine quinti libri habetur.*

De Marinæ *noſtræ virginis tranſlatione Venetias Martyrolog. Rom.* XVII. *Iulij* Venetiis tranſlatio ſanctæ Marinæ virg *quod a Baronio additum ex ſolo Martyrologio Romano, ex Petri Aquilini Catalogo Sanctorum l.6. cap.108. nam in Martyrologio Romano Bellini non habetur.*

Aliam Marinam *virg. & mart. exhibet Martyrolog. Romanum Baronij* XVIII. *Iulij:* Gallæciæ in Hiſpaniâ S. Marinæ virg & mart. *quod in nullo antiquo Martyrologio reperio, nec quidem Romano Bellini; vt a Baronio ex Hiſpanicis ſcriptoribus inſertum exiſtimem Martyrologio Romano. Vnde fortaſſis non fruſtra dubitant quidam num hæc Hiſpanica* Marina *eadem ſit cum alterutrâ Marinarum iam aſſignatarum, id eſt vel Alexandrinâ vel Antiochenâ. Refert enim Villegas in Flore SS. Hiſpaniæ parte* I. XVIII. *Iuly, quoſdam eſſe qui hanc cenſeant eandem eſſe cum* Marinâ *virgine, quæ hic in Patrum Vitis occurrit. Sed cùm ea virgo tantum fuerit, non etiam martyr, qualis Hiſpana Marina exiſtimatur, minus videtur eorum ſententia probabilis.*

Alios eſſe refert, qui hanc eandem faciant cum Marinâ *ſeu* Margaretâ *virgine & martyre quæ paſſa eſt Antiochia. Et quidem Molanus in annotationibus ad Vſuardum* XX. *Iulij ex ſecundâ recenſione aſſerit, Hiſpanos in lectionibus* XVIII. *Iuny (puto* Iulij) *habere, Marinam fuiſſe ex Antiochiâ Gallæciæ, & cum nulla Antiochia ſit in Gallæciâ, non videtur improbabile* Margaretam *ab Hiſpanis coli, ſed* Marinæ *nomine. Fauet huic ſententiæ, quod in eumdem penè diem vtriuſque feſtum incurrat. Nam Marina ſeu Margareta Antiochena in Menologio ponitur* XVII. *Iulij, in Martyrologio Romano* XX. *Iuly: Hiſpana autem in Martyrologio Romano* XVIII. *Iuly: in Theſauro concionat.* XIX *Iuly.*

Villegas tamen ſupra, & Theſaurus concionatorum Thomæ de Trugillo tomo III. XIX. *Iuly quædam Marinæ Hiſpanæ propria aſſignant, vt clibanum, in quem coniecta dicitur; & fontem, in quo quædam eius interuentu miracula feruntur perpetrata; quæ eruditi viri, qui vicini ſunt, viderint, quo referri debeant.*

2. PANOOCHIVM.] *Ita manuſcripti. Colonienſis editio,* pandocium, id eſt taberna. *Vetus,* homo manens nomine paodox. *Rectum eſt* pandochium, *πανδοχεῖον taberna. ſic* pandox, *tabernarius.* CAP. II.

3. CALCEARIVM.] *Ita Colonienſis editio. Vetus,* calcarium. *Intelligit, opinor miniſterium aliorum calceos purgandi. In MS. eſt* caldarium *vel* calidarium. *An igitur intelligitur miniſterium caldam præparandi? vel fratrum calculos eluendi?* CAP. IV.

VITA

VITA BEATAE FABIOLÆ AVCTORE DIVO HIERONYMO PRESBYTERO.

Eſt epiſtola 30. ad Oceanum.

Cap. I.

PLVRES anni ſunt, quòd ſuper dormitione Bleſillæ, Paulam venerabilem feminam recenti adhuc vulnere conſolatus ſum. Quartæ æſtatis circulus voluitur, ex quo ad Heliodorum epiſcopum Nepotiani ſcribens epitaphium, quidquid habere potui virium in illo tunc dolore conſumpſi. Ante hoc fermè biennium, Pammachio meo pro ſubitâ peregrinatione Paulinæ breuem epiſtolam dedi, erubeſcens ad diſertiſſimum virum plura loqui, & ei ſua ingerere, ne non tam conſolari amicum viderer, quàm ſtultâ iactantiâ docere perfectum. Nunc mihi, fili Oceane, volenti & vltrò appetenti debitum munus imponis, quo pro nouitate virtutum, veterem materiam nouam faciam. In illis enim vel parentis affectus, vel mœror auunculi, vel deſiderium mariti temperandum fuit: & pro diuerſitate perſonarum, diuerſa de ſcripturis adhibenda medicamina. In præſentiarum tradis mihi Fabiolam, laudem Chriſtianorum, miraculum gentilium, luctum pauperum, ſolatium monachorum. Quidquid primùm arripuero, ſequentium comparatione vileſcit. Ieiunium prædicem? ſed præualeſcunt eleëmoſynæ. Humilitatem laudem? ſed maior eſt fidei ardor. Dicam appetitas ſordes, & in condemnationem veſtium ſericarum plebeium cultum & ſeruilia indumenta quæſita? plus eſt animum depoſuiſſe quàm cultum. Difficiliùs arrogantiâ quàm auro caremus & gemmis. His enim abiectis, interdum glorioſis timemus ſordibus, & vendibilem paupertatem, populari auræ offerimus. Celata virtus, & conſcientiæ fota ſecreto, Deum ſolum iudicem reſpicit. Vnde nouis mihi eſt efferenda præconijs, & ordine rhetorum prætermiſſo, tota de confeſſionis ac pœnitentiæ incunabulis aſſumenda oratio. Alius forſitan ſcholæ memor, Q. Maximum,

Fabiola laus Chriſtianorum, miraculum gentilium

Celata virtus Deo iudice gaudet.

Vnus qui nobis cunctando reſtituit rem, (Virgil. 6. Aeneidos.)

& totam Fabiorum gentem proferret in medium, diceret pugnas, deſcriberet prælia, & per tantæ nobilitatis gradus Fabiolam veniſſe iactaret; vt quod in virgâ non poterat, in radicibus demonſtraret. Ego diuerſorij Bethlehemitici, & præſepis Domini amator, in quo virgo puerpera Deum fudit infantem, ancillam Chriſti, non de nobilitate veteris hiſtoriæ, ſed de eccleſiæ humilitate producam.

Cap. II.

Et quia ſtatim in principio, quaſi ſcopulus quidam & procella mihi obtrectatorum eius opponitur, quòd ſecundum ſortita matrimonium, prius reliquerit, non laudabo conuerſam, niſi priùs ream abſoluero. Tanta prior maritus vitia habuiſſe narratur, vt ne ſcortum quidem & vile mancipium ea ſuſtinere poſſet. Quæ ſi voluero dicere, perdam virtutem feminæ, quæ maluit culpam ſubire diſſidij, quàm corporis ſui infamare partem, & maculas eius detegere. Hoc ſolùm proferam, quod verecundæ matronæ & Chriſtianæ ſatis eſt. Præcepit Dominus vxorem non debere dimitti, exceptâ cauſsâ fornicationis; & ſi dimiſſa fuerit, manere innuptam. Quidquid viris iubetur, hoc conſequenter redundat in feminas. Neque enim adultera vxor dimittenda eſt, & vir mœchus tenendus. Si qui meretrici iungitur, vnum corpus facit: ergo & quæ ſcortatori impuroque ſociatur, vnum cum eo corpus efficitur. Aliæ ſunt leges Cæſarum, aliæ Chriſti; aliud Papinianus, aliud Paulus noſter præcipit. Apud illos viris impudicitiæ fræna laxantur, & ſolo ſtupro atque adulterio condemnato, paſſim per lupanaria & ancillulas libido per-

Mariti vitioſi faſtidia deuſtinuit Fabiola.

Matth. 5. 1. Cor. 7. 1. Cor. 6.

permittitur, quaſi culpam dignitas faciat, non voluntas. [2] Apud nos, quod non licet feminis, æque non licet viris, & eadem ſeruitus pari conditione cenſetur. Dimiſit ergo, vt aiunt, vitioſum: dimiſit illius & illius criminis noxium: dimiſit, pænè dixi, quod clamante vicinia vxor ſola non prodidit. Sin autem arguitur, quare repudiato marito non innupta permanſerit: facilè culpam fatebor, dum tamen referam neceſſitatem. Melius eſt, inquit Apoſtolus, nubere quam vri. Adoleſcentula erat, viduitatem ſuam ſeruare non poterat. Videbat aliam legem in membris ſuis repugnantem legi mentis ſuæ, & ſe vinctam & captiuam ad coitum trahi. Melius arbitrata eſt apertè confiteri imbecillitatem ſuam, & vmbram quamdam miſerabilis ſubire coniugij, quam ſub gloriâ vniuiræ opera exercere meretricum. Idem Apoſtolus vult viduas adoleſcentulas nubere, filios procreare, nullam dare occaſionem aduerſario maledicti gratiâ. Et protinus cur hoc velit, exponit: Iam enim quædam abierunt retrò poſt ſatanam. Igitur & Fabiola, quia perſuaſerat ſibi, & putabat à ſe virum iure dimiſſum, nec Euangelij vigorem nouerat, in quo nubendi vniuerſa cautio viuentibus viris feminis amputatur; dum multa diaboli vitat vulnera, vnum incauta vulnus accepit.

Publicè adulterum tandem repudiauit.

1. Cor. 7.

Rom. 7.

1. Tim. 5.

CAP. III. Sed quid ego in abolitis & antiquis moror, quærens excuſare culpam, cuius pœnitentiam ipſa confeſſa eſt? Quis hoc crederet, vt poſt mortem ſecundi viri in ſemet reuerſa, quo tempore ſolent viduæ negligentes, iugo ſeruitutis excuſſo, agere ſe liberiùs, adire balneas, volitare per plateas, vultus circumferre meretricis, ſaccum indueret, vt errorem publicè fateretur: & tota vrbe ſpectante Romanâ, ante diem Paſchæ in baſilicâ quondam [3] Laterani, qui Cæſariano truncatus eſt gladio, [4] ſtaret in ordine pœnitentium, epiſcopo, presbyteris, & omni populo collacrymantibus: ſparſum crinem, ora lurida, & ſqualidas manus ſordida colla ſubmitteret? Quæ peccata fletus iſte non purget? Quas inueteratas maculas hæc lamenta non abluant? Petrus trinam negationem trinâ confeſſione deleuit. Aaron ſacrilegium, & conflatum ex auro vituli caput, fraternæ correxêre preces. Dauid ſancti & manſuetiſſimi viri homicidium pariter & adulterium ſeptem dierum emendabat fames. Iacebat in terrâ, volutabatur in cinere, & oblitus regiæ poteſtatis, lumen quærebat in tenebris. Illumque tantùm reſpiciens quem offenderat, lacrymabili voce dicebat: Tibi

Quòd ſecundo, altero viuente marito nupſerit, amarè defleτ.

Ioan. 21.

Exod. 32.

2. Reg. 11. 12.

Pſal. 50.

ſoli peccaui, & malum coram te feci. Et: Redde mihi lætitiam ſalutaris tui, & ſpiritu principali confirma me. Atque ita factum eſt, vt qui me priùs docuerat virtutibus ſuis, quomodo ſtans non caderem, doceret per pœnitentiam, quomodo cadens reſurgerem. Quid tam impium legimus inter reges quàm Achab, de quo Scriptura dicit: Non fuit alius talis vt Achab, qui venumdatus eſt vt faceret malum in conſpectu Domini? Hic cùm propter ſanguinem Nabuthæ correptus fuiſſet ab Eliâ, & audiſſet iram Domini per Prophetam: Occidiſti, & inſuper poſſediſti, & ecce ego inducam ſuper te malum, & demetam poſteriora tua; & reliqua: ſcidit veſtimenta ſua, & operuit cilicio carnem ſuam, ieiunabatque in ſacco, & ambulabat demiſſo capite. Tunc factus eſt ſermo Dei ad Eliam Theſbiten, dicens: Nónne vidiſti Achab humiliatum coram me? Quia ergo humiliatus eſt meâ cauſſâ, non inducam malum in diebus eius.

3. Reg. 21.

CAP. IV. O felix pœnitentia, quæ ad ſe Dei trahit oculos, quæ furentem ſententiam Dei, confeſſo errore mutauit! Hoc idem & Manaſſen in Paralipomenon, & Niniuæ regem feciſſe legimus in Prophetâ, publicanum quoque in Euangelio. E quibus primus non ſolùm indulgentiam, ſed & regnum recipere meruit. Alter impendentem Dei fregit iram. Tertius pectus verberans pugnis, oculos non leuabat ad cælum. Et multo iuſtificatior receſſit publicanus humili confeſſione vitiorum, quàm phariſæus ſuperba iactatione virtutum. Non eſt loci huius vt pœnitentiam prædicem, & quaſi contra Montanum Nouatumque ſcribens, dicam illam hoſtiam Domino eſſe placabilem: &, Sacrificium Deo, ſpiritum contribulatum: &, Malo pœnitentiam peccatoris, quàm mortem: &, Exurge, exurge Ieruſalem: & multa alia, quæ prophetarum tangunt tubæ. Hoc vnum loquar, quod & legentibus vtile ſit, & præſenti cauſſæ conueniat. Non eſt confuſa Dominum in terris, & ille eam non confundetur in cælo. Aperuit cunctis vulnus ſuum, & decolorem in corpore cicatricem flens Roma conſpexit. Diſſuta habuit latera, nudum caput, clauſum os. Non eſt ingreſſa eccleſiam Domini, ſed extra caſtra cum Mariâ ſorore Moyſi ſeparata ſedit: vt quam ſacerdos eiecerat, ipſe reuocaret. Deſcendit de ſolio deliciatum ſuarum, accepit molam, fecit farinam, & diſcalceatis pedibus tranſiuit fluenta lacrymarum. Sedit ſuper carbones ignis. Hi ei fuere in adiutorium. Faciem, per quam ſecundo

2. Par. 33.

Ionæ 3. 4.

Lucæ 18.

Pſal. 50.

Ezech. 18.

Iſaiæ 60.

Marc. 8.

Leuit. 13.

Num. 12.

Iſaiæ 47.

viro placuerat, verberabat, oderat gemmas, linteamina videre non poterat, ornamenta fugiebat. Sic dolebat, quaſi adulterium commiſiſſet, & multis impendijs medicaminum vnum vulnus ſanare cupiebat.

Cap.v. Diu morati ſumus in pœnitentiâ, in quâ velut in vadoſis locis reſedimus, vt maior nobis & abſque vllo impedimento ſe laudum eius campus aperiret. Receptâ ſub oculis omnis eccleſiæ communione, quid
Eccli.11. fecit? Scilicet in die bonâ, malorum non oblita eſt: & poſt naufragium, rurſum tentare noluit pericula nauigandi. Quin potiùs omnem cenſum quem habere poterat (erat autem ampliſſimus, & reſpondens generi eius) dilapidauit, ac vendidit: & inde pecuniam congregatam vſibus pauperum
Prima Noſocomium inſtituit. præparauit, & prima omnium νοσοκομεῖον inſtituit, in quo ægrotantes colligeret de plateis, & conſumpta languoribus atque inediâ miſerorum membra foueret. Deſcribam ego nunc diuerſas hominum calamitates, truncas nares, effoſſos oculos, ſemiuſtos pedes, luridas manus, tumentes aluos, exile femur, crura turgentia, & de exeſis ac putridis carnibus vermiculos bullientes? Quoties morbo regio & pædore confectos
Aegris miniſtrat. humeris ſuis ipſa portauit? Quoties lauit purulentam vulnerum ſaniem, quam alius aſpicere non valebat? Præbebat cibos propriâ manu, & ſpirans cadauer ſorbitiunculis irrigabat. Scio multos diuites & religioſos ob ſtomachi anguſtiam exercere huiuſmodi miſericordiam per aliena miniſteria, & clementes eſſe pecuniâ, non manu. Quos equidem non reprobo, & teneritudinem animi nequaquã interpretor infidelitatem: ſed ſicut imbecillitati ſtomachi veniam tribuo, ſic perfectæ mentis ardorem in cælum laudibus fero. Magna fides iſta con-
Lucæ 16. temnit. Scio quid in Lazaro diues purpuratus aliquando non fecerit, quaſi ſuperba mens retributione damnata ſit. Ille quem deſpicimus, quem videre non poſſumus, ad cuius intuitum nobis vomitus erumpit, noſtri ſimilis eſt, de eodem nobiſcum formatus eſt luto, ijſdem compactus elementis. Quidquid patitur, & nos pati poſſumus. Vulnera eius exiſtimemus propria; & omnis animi in alterum duritia, clementi in noſmetipſos cogitatione frangetur:

Virgil.6. Aeneidos. *Non mihi ſi linguæ centum ſint, oraq; centum,*
Ferrea vox,
Omnia morborum percurrere nomina poſſim,

quæ Fabiola in tanta miſerorum refrigeria commutauit, vt multi pauperum ſani languentibus inuiderent. Quamquam
Monaſteria ſuſtentat. illa ſimili liberalitate erga clericos & monachos ac virgines fuerit. Quod monaſterium non illius opibus ſuſtentatum eſt? Quem nudum & [5] clinicum non Fabiolæ veſtimenta texerunt? In quorum ſe indigentiam non effudit præceps & feſtina largitio? Anguſta miſericordiæ eius Roma fuit.

[6] Peragrabat ergo inſulas & totum Cap.vi.
Etruſcum mare, Volſcorumque prouin- Monachorum choros viſitat.
ciam, & reconditos curuorum littorum ſinus, in quibus monachorum conſiſtunt chori, vel proprio corpore, vel tranſmiſſa per viros ſanctos ac fideles munificentiâ circumibat. Vnde repentè & contra opinionem omnium Ieroſolymam nauigauit, Ieroſolymam vadit.
vbi multorum excepta concurſu, noſtro parumper vſa eſt hoſpitio: cuius ſocietatis recordans, videor mihi adhuc videre quam vidi. Ieſu bone, quo illa feruore, quo ſtu- Studio lectionis intenta.
dio intenta erat diuinis voluminibus! & veluti quamdam famem ſatiare deſiderans, per Prophetas, Euangelia, Pſalmoſque currebat: quæſtiones & proponens, & ſolutas recondens in ſcriniolo pectoris ſui. Nec verò ſatiebatur audiendi cupidine, ſed Eccleſ.1.
addens ſcientiam, addebat dolorem: & quaſi oleum flammæ adieceris, maioris ardoris fomenta capiebat. Quodam die cum in manibus Moyſi Numeros teneremus, & me verecundè rogaret, quid ſibi vellet nominum tanta congeries: cur ſingulæ tribus in alijs atque alijs locis varie iungerentur: quomodo Balaam ariolus ſic futura Chri- Num.22.
ſti myſteria prophetarit, vt nullus propemodum prophetarum tam apertè de eo vaticinatus ſit: reſpondi vt potui, & viſus ſum interrogationi eius ſatisfacere. Reuoluens ergo librum, peruenit ad eum locum, vbi catalogus deſcribitur omnium manſionum per quas de Ægypto egrediens populus, Num.33.
peruenit vſque ad fluenta Iordanis. Cumque cauſſas quæreret & rationes ſingularum, in quibuſdam hæſitaui, in aliis inoffenſo cucurri pede, in pleriſque ſimpliciter ignorantiam confeſſus ſum. Tunc verò magis cœpit vrgere, & quaſi non mihi liceret neſcire quod neſcio, expoſtulare, ac ſe indignam tantis myſterijs dicere. Quid plura? Extorſit mihi negandi verecundiam, vt proprium ei opus huiuſcemodi diſputatiunculæ pollicerer, quod vſque in præſens tempus, vt nunc intelligo, Domini voluntate dilatum, reddetur memoriæ illius: vt ſacerdotalibus prioris ad ſe voluminis induta veſtibus, per mundi huius ſolitudinem gaudeat ſe ad terram repromiſſionis aliquando veniſſe.

Verum quod cœpimus proſequamur. Cap.vii.
Quærentibus nobis dignum tantæ feminæ habitaculum, cùm illa ita ſolitudinem cupe-

[illegible] vt diu[illegible]orio Mariæ carere n[illegible]: [illegible] d[illegible]ur[illegible]bus nun[illegible], O[illegible] [illegible] ab vltima Mæotide inter [illegible] Tanain, & Maſſagetarum im[illegible]pulos, vbi Caucaſi rupibus feras [illegible] Alexandri clauſtra cohibent, [7] eru[illegible] Hunnorum examina, quæ pernicibus [illegible] huc illucque volitantia, cædis pariter ac terroris cuncta complerent. [8] Aberat tunc Romanus exercitus, & bellis ciuilibus Italia tenebatur. Hanc gentem [9] Herodotus refert ſub Dario rege Medorum [illegible] Orientem tenuiſſe captiuum, & ab Ægyptijs atque Æthiopibus annuum exegiſſe vectigal. Abigat Ieſus ab orbe Romano tales vltra beſtias. Inſperati vbique aderant, & famam celeritate vincentes, non religioni, non dignitatibus, non ætati parcebant, non vagientis miſerabantur infantiæ. Cogebantur mori, qui nondum viuere cœperant: & neſcientes malum ſuum, inter hoſtium manus ac tela ridebant. Conſonus inter omnes rumor, petere eos Ieroſolymam, & [10] ob nimiam auri cupiditatem ad hanc vrbem percurrere. Muri neglecti pacis incuriâ ſarciebantur: Antiochia obſidebatur: Tyrus ſe volens à terrâ abrumpere, inſulam quærebat antiquam. Tunc & nos compulſi ſumus parare naues, eſſe in littore, aduentum hoſtium præcauere, & ſæuientibus ventis magis barbaros metuere quàm naufragium, non tam propriæ ſaluti, quam virginum caſtimoniæ prouidentes. [11] Erat in illo tempore quædam apud nos diſſenſio, & barbarorum pugnam domeſtica bella ſuperabant. Nos in Oriente tenuerunt iam fixæ ſedes, & inueteratum locorum ſanctorum deſiderium. Illa quæ tota in ſarcinis erat, & in omni vrbe peregrina, reuerſa eſt ad patriam, vt ibi pauper viueret, vbi diues fuerat: manens in alieno, quæ multos prius hoſpites habuit: & (ne ſermonem longiùs protraham) in conſpectu Romanæ vrbis pauperibus erogaret, quod illa teſte vendiderat. Nos hoc tantum dolemus, quòd pretioſiſſimum de ſanctis locis monile perdidimus. Recepit Roma quod amiſerat, & procax ac maledica lingua gentilium, oculorum teſtimonio confutata eſt. Laudent ceteri miſericordiam eius, humilitatem, fidem; ego ardorem animi plus laudabo.

Ruentium examina Hunnorum erupiſſe.

Fabiola Romam reuertitur.

Cap. VIII. Librum quo Heliodorum quondam iuuenis ad eremum cohortatus ſum, tenebat memoriter, & Romana cernens mœnia, incluſam ſe eſſe plangebat. Oblita ſexus, fragilitatis immemor, ac ſolitudinis tantum cupida, ibi erat, vbi animo morabatur. Non poterat teneri conſilijs amicorum: ita ex vrbe quaſi de vin[illegible] erumpere. Di[illegible] in p[illegible] & [illegible] tam di[illegible]ut[illegible] gen[illegible] del[illegible]s vocabat. Non alijs di[illegible]tr[illegible]bu[illegible] eleemoſynarum tribuere, ſed ſuis pariter [illegible], ipſa pro Chriſto ſtipes optabat accipere. Sic feſtinabat, ſic impatiens erat moratum, vt illam crederes profecturam.

Solitudinis amans.

Cap. IX. Itaque dum ſemper paratur, mors eam inuenire non potuit imparatam. Inter laudes feminæ ſubito mihi Pammachius meus exoritur. Paulina dormit, vt iſte vigilet. Præcedit maritum, vt Chriſto famulum derelinquat. Hic heres vxoris, & hereditatis alij poſſeſſores. Certabant vir & femina, quis in portu Abrahæ tabernaculum figeret: & erat hæc inter vtrumque contentio, quis humanitate ſuperaret. Vicit vterque, & vterque ſuperatus eſt. Ambo ſe victos & victores fatentur, dum quod alter cupiebat, vterque perfecit. Iungunt opes, ſociant voluntates, vt quod æmulano diſſipatura erat, concordia creſceret. Necdum dictum, iam factum. Emitur hoſpitium, & ad hoſpitium turba concurrit. Non eſt enim labor in Iacob, nec dolor in Iſraël. Adducunt maria, quos in gremio ſuo terra ſuſcipiat. Mittit Roma properantes, quos nauigaturos littus molle confoueat. Quod Publius ſemel fecit in inſulâ Mytilene erga vnum apoſtolum, & (ne contradictioni locum tribuam) in vnam nauim: hoc iſti & frequenter faciunt, & in plures: nec ſolùm inopum neceſſitas ſuſtentatur, ſed prona in omnes munificentia aliquid & habentibus prouidet. Xenodochium in portu Romano ſitum, totus pariter mundus audiuit. Sub vnâ æſtate didicit Britannia, quod Ægyptus & Parthus nouerant vere. Quod ſcriptum eſt, Timentibus Dominum omnia cooperantur in bonum, in obitu tantæ feminæ vidimus comprobatum. Quodam præſagio futurorum ad multos ſcripſerat monachos, vt venirent, & ſe graui onere laborantem abſoluerent, faceretque ſibi de iniquo mammonâ amicos, qui eam reciperent in æterna tabernacula. Venerunt, amici facti ſunt: [12] dormiuit illa quomodo voluit, & depoſitâ tandem ſarcinâ, leuior volauit ad cælum.

Mortis ſemper memor.

Gen. 18.

Num. 23.

Act. 27. 28

Rom. 8.

Lucæ 16.

Moritur Fabiola

Cap. X. Quantum haberet viuentis Fabiolæ Roma miraculum, in mortuâ demonſtrauit. Necdum ſpiritum exhalauerat, necdum debitam Chriſto reddiderat animam,

Et iam fama volans tanti prænuntia luctus, Aeneid. 11

totius vrbis populum ad exequias congregabat. Sonabant pſalmi, & aurata tecta templorum, reboans in ſublime quatiebat Alleluia.

Magnifica Fabiolæ exequiæ.

Hic iuuenum chorus, ille ſenum, qui carmine laudes
Femineas & facta ferant. Aeneid. 8

Non ſic [13] Furius de Gallis, non [14] Papirius de Samnitibus, non [15] Scipio de Numantia, non [16] Pompeius de Ponti gentibus triumphauit. Illi corpora vicerant, hæc ſpirituales nequitias ſubiugauit. Audio præcedentium turmas, & cateruatim in exequijs eius multitudinem confluentem. Non plateæ, non porticus, non imminentia deſuper tecta capere poterant proſpectantes. Tunc ſuos in vnum populos Roma conſpexit: fauebant ſibi omnes in gloria pœnitentis. Nec mirum ſi de eius ſalute homines exultarent, de cuius conuerſione Angeli lætabantur in cælo. Luc. 15. Hoc tibi Fabiola ingenij mei ſenile munus, has officiorum inferias dedi. Laudauimus ſæpe virgines, viduas, ac maritatas, quarum ſemper fuere candida veſtimenta, quæ ſequuntur Agnum quocumque vadit. Felix præconium, quod nulla totius vitæ ſorde maculatur. Procul liuor faceſſat, abſit inuidia. Si pater familias bonus eſt, quare oculus noſter malus eſt? Matth. 20. Qui æ incidérat in latrones, Chriſti humeris reportata eſt. Luc. 10. 15 Multæ manſiones ſunt apud Patrem. Ioan. 14. Vbi abundauit peccatum, ſuperabundauit gratia. Rom. 5. Cui plus dimittitur, plus amat. Luc. 7.

NOTATIO.

Cap. II. 1. FABIOLÆ.] *Dies obitus eius ignoratur, nec eius in tabulis eccleſiaſticis exſtat memoria.*

2. APVD NOS.] *Cato oratione de dote apud Gellium lib. x. c.* XXIII. In adulterio vxorem tuam ſi deprehendiſſes, ſine iudicio impunè necares: illa te, ſi adulterares, digito non auderet contingere, neque ius eſt. *Vide Cod. lib.* IX. *ad L. Iuliam de adulterio & ſtupro. Alia lex apud Chriſtianos.*

Cap. III. 3. LATERANI.] *Erat hic Plautius Lateranus, de quo Tacitus lib* XV. *& Arrianus lib* II. *cap.* I. *Ædium Laterani meminit Iuuenalis Sat.* X. *& Iulius Capitolinus in M. Antonino Philoſopho:* Educatus eſt in eo loco, in quo natus eſt, & in domo aui ſui Veri iuxta ædes Laterani. *Idem in Vero Imper. meminit Sextilij Laterani Conſulis.*

4. STARET IN ORDINE POENITENTIVM.] *Baronius tom.* IV. *anno Chriſti* CCCXC. *Siricij Papæ* IV. *Valentiniani* XV. *Theodoſij* XII. *Impp. poſt narratam Theodoſij Imp. pœnitentiam, ſubdit: Quam vigeret hoc tempore in eccleſiâ ſeueritas publicæ pœnitentiæ, à quâ non liberaret excuſaréve nobilitas, dignitas, neque ſexus, planè declaratur alio exemplo clariſſimæ feminæ Romanæ, Fabiolæ nomine, quæ adhuc ſupererat Fabiorum antiquæ familiæ nobile germen. Hanc contigit ob ſecundas nuptias poſt diuortium factum cum priore viro illicitè contractas, hiſce fermè diebus publicam Romæ agere pœnitentiam.*

Cap. V. 5. CLINICVM] *Infrà in Vitâ Paulæ capite* IV. Quis clinicorum non eius facultatibus ſuſtentatus eſt? *Clinicus eſt, quem κλίνη, lectus detinet, nec inde ſe præ ægritudine mouere poteſt. Vide Onomaſticon.*

6. PERAGRABAT ERGO INSVLAS, ET TOTVM ETRVSCVM MARE.] *Baronius tomo* V. *anno Chriſti* CCCXCVIII. *Anaſtaſij Papæ* I. *Arcadij & Honorij Impp.* IV. *Ex quibus, inquit, planè intelligis quàm breui tempore ex Ægypti vinea plantatæ in Romano ſolo propagines extenderint vſque ad mare, & intra mare in inſulis palmites ſuos. Propagatos autem ad poſteros etiam, qui erant in Tyrrheni maris oris & inſulis, monachos, & ipſam Gorgonam inſulam, vbi vnum tantum fuiſſe Rutilius tradit, pluribus eſſe monachorum germinibus auctam, ex litteris S. Gregorij Papæ poſſumus perſpicuè intelligere, dum de Palmariæ & aliarum inſularum monachis meminit, necnon de pluribus monaſterijs in inſulâ Gorgonâ congregatis, & poſtea ad meliorem formam per pium Gregorium reſtitutis.* Rutil. lib. Itiner. Greg. lib. I epiſt. 48.

Cap. VII 7. ERVPISSE HVNNORVM EXAMINA.] *Hieronymus in Chronico anno* XIIX. *Valentis:* Gens Hunnorum Gothos vaſtat: qui à Romanis ſine armorum depoſitione ſuſcepti, per auaritiam Maximi ducis, fame ad rebellandum coacti ſunt. *Vide Oroſium lib.* VII *cap.* XXXIII.

Baronius tomo V. *anno Chriſti* CCCXCV. *Siricij Papæ* XI. *Arcadij & Honorij Impp.* I. *Hoc anno Fabiola, inquit, clariſſima femina, quæ conceſſerat Ieroſolymam, vt ibi reliquum vitæ ageret, horum graſſatione perterrita, vnà cum alijs nauim conſcendere, & in Italiam remeare compulſa eſt. Vide ibi plura de Hunnorum eruptione & graſſatione.*

8. ABERAT TVNC ROMANVS EXERCITVS, ET BELLIS CIVILIBVS IN ITALIA TENEBATVR.] *Baronius loco proximè citato: Quem enim ſecum Theodoſius in Occidentem aduerſus Eugenium tyrannum Orientis exercitum duxerat, Stilico Theodoſij defuncti voluntate in Italiâ detinebat. De Romano illo exercitu & bello contra Eugenium, vide eumdem Baronium tomo* IV. *anno Chriſti* CCCXCIV. *& ſeq.*

9 HERODOTVS.] *Lib.* I. *& initio* IV. *qui eos Scythas vocat, &* XXVIII. *annis Aſiam tenuiſſe narrat.*

10. OB NIMIAM AVRI CVPIDITATEM.] *Baronius tomo* V. *antè citato: Cupidiſſimum ſanè omnium mortalium hoc genus hominum eſſe, Ammianus, cum eorumdem mores pluribus ſcribit, affirmat.* Ammian. lib. 31.

11. ERAT IN ILLO TEMPORE QVÆDAM APVD NOS DISSENSIO.] *Baronius tomo* V. *anno Chriſti* CCCXCV. *Siricij Papæ* XI. *Arcadij & Honorij Impp.* I. *Quænam, inquit, eſſent diſſenſiones illæ, quibus in Palæſtinâ inter ſe inuicem fideles altercabantur ſtudio indefeſſo, ſuperiori dicta ſunt tomo, fuiſſe nimirum Origeniſtarum improbitate conflatas, quibus Ioannes Epiſcopus Ieroſolymorum, Euagrius Ponticus, Palladius Galata, Iſidorus Alexandrinus, & Ruffinus Aquileienſis inprimis ſtudebant.* Baron. tomo 4. anno Chriſti 392 393. 394.

Cap. 12. 12 DORMIVIT ILLA.] *Baronius tomo* V. *anno Chriſti* CCCC. *Anaſtaſij Papæ* III. *Arcadij & Honorij Impp.* VI. *obitum Fabiolæ ponit, atque ita colligit: Hoc anno, inquit, defuncta S. Fabiola ſpectatæ egregiæque ſanctitudinis, & generis claritudine celebris vidua. S. Hieronymus rogatus ab Oceano epitaphium ſcripſit; cuius exordio cum ita dimiſſi temporis numerum, quo potiſſimum anno id acciderit, circumſcribit, dum ait:* Plures anni ſunt, quod Hieron. epiſt. 30 ſuper

ſuper dormitione Bleſillæ Paulam venerabilem feminam recenti adhuc vulnere conſolatus ſum: quartæ æſtatis circulus voluitur, ex quo ad Heliodorum epiſcopum, Nepotiani ſcribens epitaphium, quidquid habere potui virium, in illo tunc dolore conſumpſi: & ante fermè biennium Pammachio meo pro ſubitâ peregrinatione Paulinæ breuem epiſtolam dedi, erubeſcens ad diſertiſſimum virum plura loqui. *&c. Paulo verò poſt:* In præſentiarum tradis mihi Fabiolam, laudem Chriſtianorum, miraculum gentilium, luctum pauperum, ſolatium monachorum, *&c. Cùm igitur ipſe ſanctus Hieronymus quatuor annos numeret ab obitu Nepotiani, duos verò à dormitione Paulinæ: præſentem autem Fabiolæ funeri ipſum adſcribere, ex ijs quæ ſuperiùs dicta ſunt, ſatis manifeſtum apparet; vt de his nec leuis quidem dubitandi relinqui poſſit occaſio.*

Niſi quod cùm reperias in litteris S. Hieronymi poſt decem annos, nempe poſt vrbis excidium, ſcriptis ad Marcellinum & Anapſychiam, de Fabiolâ tamquam viuente mentionem haberi (ad quam idem S. Hieronymus duos in Ezechielem libros à ſe conſcriptos miſiſſe teſtatur, quos non niſi poſt excidium Vrbis ipſum elucubraſſe liquet) affirmare neceſſe eſt, aliam illam ab hac fuiſſe Fabiolam, minoremque dicendam: nec quidem mirum, cùm & duas Paulas, totidemque Melanias, ſeniores ac iuniores, eodem tempore liceat numerare. — Fabiolæ duæ. Hieron. epiſt. 8. Hieron. præfat. in lib. 1. in Ezech. Cap. 1.

13. Fvrivs.] *Vide Liuium lib. v. cap. xlix. Florum libro 1. cap. xiii.*

14 Papirivs.] *Liuius lib. x. cap. xxxix. Florus lib 1. cap. xvi.*

15. Scipio.] *Florus libro ii. cap. xviii. Oroſius lib vi. cap. v.*

16. Pompeivs.] *Florus lib. iii. cap v. Appianus in Mithridatico, & Plutarchus in Vitâ Syllæ.*

VITA S. PAVLÆ ROMANÆ VIDVAE

26. Ian.

AVCTORE DIVO HIERONYMO PRESBYTERO.

Eſt epiſtola 27. ad Euſtochiū virginem.

Cap. 1. SI cuncta corporis mei membra verterentur in linguas, & omnes artus humanâ voce reſonarent, nihil dignum ſanctæ ac venerabilis Paulæ virtutibus dicerem. Nobilis genere, ſed multò nobilior ſanctitate: potens quondam diuitijs, ſed nunc
Genus ſancta Paulæ. Chriſti paupertate inſignior. Graechorum ſtirps, ſoboles Scipionum, Pauli heres, cuius vocabulum trahit, Marciæ Papitiæ matris Africani vera & germana progenies: Romæ prætulit Bethlehem, & auro tecta fulgentia, informis luti vilitate mutauit. Non mœremus, quod talem amiſimus; ſed gratias agimus, quòd habuimus, imò habemus. Deo enim viuunt omnia: & quidquid reuertitur ad Dominum, in familiæ numero computatur. Quamquam omiſſio illius; cæleſtis domus habitatio ſit: quæ quamdiu
2. Cor. 5. in corpore fuit, peregrinata eſt à Domino. & voce ſemper flebili querebatur, dicens:
Pſal. 119. Heu mihi, quia peregrinatio mea prolongata eſt, habitaui cum habitantibus Cedar, multùm peregrinata eſt anima mea. Nec mirum, ſi planxerit ſe verſari in tenebris, (hoc enim Cedar interpretatur) cùm mun- 1. Ioan. 5.
dus in maligno poſitus ſit: & ſicut tenebræ Pſal. 138.
illius, ita & lumen eius, luxque in tenebris Ioan. 1.
luceat, & tenebræ eam non comprehenderunt. Vnde & illud crebriùs inſerebat: Ad- Pſal. 38.
uena ſum & peregrina ſicut omnes patres mei. Et iterùm: Cupio diſſolui, & eſſe cum Philip. 1.
Chriſto. Quoties autem infirmitate corpuſculi (quam incredibili abſtinentiâ & duplicatis contraxerat ieiunijs) vexabatur, hoc in ore voluebat: Subijcio corpus meum, & 1. Cor. 9.
in ſeruitutem redigo: ne alijs prædicans, ipſa reproba inueniar. Et: Bonum eſt vi- Rom. 14.
num non bibere, & carnem non manducare. Et: Humiliaui in ieiunio animam Pſal. 34.
meam, & totum lectum verſaſti in infirmi- Pſal. 30 31
tate meâ, & verſata ſum in miſeriâ, dum mihi configitur ſpina. Atque inter doloris aculeos, quos mirâ patientiâ ſuſtinebat, quaſi apertos ſibi cælos adſpiceret, loquebatur: Quis dabit mihi pennas ſicut co- Pſal. 54.

lumbæ, & volabo, & requieſcam? Teſtor Ieſum & Sanctos eius, ipſumque proprium Angelum, qui cuſtos fuit & comes admirabilis feminæ, me nihil in gratiam, nihil more blandientium loqui; ſed quidquid dicturus ſum, pro teſtimonio dicere, & minus eius eſſe meritis, quàm totus orbis canit, ſacerdotes mirantur, virginum chori deſiderant, monachorum & pauperum turbæ deplangunt. Vis, lector, eius breuiter ſcire virtutes? Omnes ſuos pauperes pauperior ipſa dimiſit. Nec mirum, de proximis & familiolâ, quam in vtroque ſexu de ſeruis & ancillis in fratres ſororeſque mutauerat, iſta proferre: cùm Euſtochium virginem, & deuotam Chriſto filiam, in cuius conſolationem libellus hic cuditur, procul à nobili genere, ſola fide & gratiâ diuitem reliquerit.

Angelus cuſtos Paulæ. *Paupertas eius.*

CAP. II. Carpamus igitur narrandi ordinem. Alij altiùs repetant, & à cunabulis eius, ipſiſque (vt ita dicam) crepundijs matrem Bleſillam, & Rogatum proferant patrem: quorum altera Scipionum Gracchorumque progenies eſt, alter per omnes ferè Græcias vſque hodie ſtemmatibus & diuitijs, ac nobilitate Agamemnonis fertur ſanguinem trahere, qui decennali Troiam obſidione deleuit. Nos nihil laudabimus, niſi quod proprium eſt, & de puriſſimo ſanctæ mentis fonte profertur. Quamquam Dominus atque Saluator in Euangelio doceat apoſtolos ſciſcitantes quid ſibi redditurus ſit, qui omnia ſua pro nomine eius dimiſerunt, centuplum inpræſentiarum recepturos, & in futuro vitam æternam. Ex quo intelligimus, non laudis eſſe poſſidere diuitias, ſed pro Chriſto eas contemnere: non tumere ad honores, ſed pro Dei fide eos paruipendere. Vere quod pollicitus eſt ſeruis ſuis & ancillis Saluator, reddidit in præſenti. Nam quæ vnius vrbis contempſit gloriam, totius orbis opinione celebratur: quam Romæ habitantem nullus extra Romam nouerat, latentem in Bethlehem & barbara & Romana terra miratur. Cuius enim gentis homines ad ſancta loca non veniunt? Quis autem in ſanctis locis, præter Paulam, quod plus inter homines miraretur, inuenit? Hæc, ſicut inter multas gemmas pretioſiſſima gemma micat, & iubar ſolis paruos igniculos ſtellarum obruit & obſcurat: ita cunctorum virtutes & potentias ſuâ humilitate ſuperauit, minimaque fuit inter omnes, vt omnium maior eſſet: & quantò ſe plùs deijciebat, tantò magis à Chriſto ſubleuabatur. Latebat, & non latebat. [1] Fugiendo gloriam, gloriam merebatur, quæ virtutem quaſi vmbra ſequitur, & appetitores ſui deſerens, appetit contemptores. Sed quid ago, narrandi ordinem prætermittens? Dum in ſingulis teneor, non ſeruo præcepta dicendi.

Paula progenies. Marc. 10. Matth. 19. *Celebritas nominis Paulæ.* *Inſignis humilitas eius.* Lucæ 22.

CAP. III. Tali igitur ſtirpe generata, iuncta eſt viro Toxotio, qui Æneæ & Iuliorum altiſſimum ſanguinem trahit. Vnde etiam filia eius Chriſti virgo Euſtochium Iulia nuncupatur, & ipſe Iulius a magno demiſſum nomen Iulo. Et hæc dicimus, non quòd habentibus grandia ſint, ſed quòd contemnentibus mirabilia. Sæculi homines ſuſpiciunt eos, qui his pollent priuilegijs, nos laudamus qui pro Saluatore iſta deſpexerunt: & mirum in modum, quos habentes paruipendimus, ſi habere noluerint, prædicamus. His inquam orta maioribus, & fecunditate ac pudicitiâ probata, primùm viro, deinde propinquis, & totius vrbis teſtimonio, cum quinque liberos edidiſſet, [3] Bleſillam, ſuper cuius morte eam Romæ conſolatus ſum: [4] Paulinam, quæ ſanctum & admirabilem virum, & propoſiti & rerum ſuarum Pammachium reliquit heredem, ad quem ſuper obitu eius paruulum libellum edidimus: [5] Euſtochium, quæ nunc in ſanctis locis virginitatis & Eccleſiæ monile pretioſum eſt: [6] Ruffinam, quæ immaturo funere pium matris animum conſternauit: & [7] Toxotium, poſt quem parere deſijt, vt intelligeres, eam non diu ſeruire voluiſſe officio coniugali, ſed mariti deſiderio, qui marem optabat, liberos ediſſe.

Iungitur Toxotio. *Eius liberi quinque.*

CAP. IV. Poſtquam vir mortuus eſt, ita eum planxit, vt propè ipſa moreretur: ita ſe conuertit ad Domini ſeruitutem, vt eius mortem videretur optaſſe. Quid ego referam, amplæ & nobilis domus, & quondam opulentiſſimæ, omnes pæne diuitias in pauperes erogatas? Quid in cunctos clementiſſimum animum & bonitatem etiam in eos quos numquam viderat euagantem? Quis inopum moriens, non illius veſtimentis obuolutus eſt? Quis [8] clinicorum non eius facultatibus ſuſtentatus eſt? quos curioſiſſimè totâ vrbe perquirens, damnum putabat, ſi quiſquam debilis & eſuriens cibo ſuſtentaretur alterius. Spoliabat filios, & inter obiurgantes propinquos, maiorem ſe eis hereditatem Chriſti miſericordiam dimittere loquebatur. Nec diu potuit excelſi apud ſæculum generis, & nobiliſſimæ familiæ viſitationes & frequentiam ſuſtinere. Mœrebat honore ſuo, & ora laudantium declinare ac fugere feſtinabat. [9] Cumque Orientis & Occidentis epiſcopos ob quaſdam eccleſiarum diſſenſiones Romam Imperiales litteræ contraxiſſent, vidit admirabiles viros, Chriſtique pontifices, Paulinum Antiochenæ

Summa benignitas in pauperes.

tiochenæ vrbis epiſcopum, & Epiphanium Salaminæ Cypri, quæ nunc Conſtantia dicitur: quorum Epiphanium etiam hoſpitem habuit: *[Epiphanius hoſpes ſanctæ Paulæ.]* Paulinum in alienâ manentem domo, quaſi proprium, humanitate poſſedit. Quorum accenſa virtutibus, per momenta patriam deſerere cogitabat: non domus, non liberorum, non familiæ, non poſſeſſionum, non alicuius rei quæ ad ſæculum pertinet, memor: ſola, ſi dici poteſt, & incomitata, ad eremum Antoniorum atque Paulorum pergere geſtiebat. Tandemque [10] exactâ hieme, aperto mari, redeuntibus ad eccleſias ſuas epiſcopis, & ipſa voto cum eis ac deſiderio nauigauit. Quid vltrà differo? [11] *[Magnâ animi conſtantiâ inter affectus Româ ſoluit.]* Deſcendit ad portum, fratre, cognatis, affinibus, & quod his maius eſt, liberis proſequentibus, & clementiſſimam matrem pietate vincere cupientibus. Iam carbaſa tendebantur, & remorum ductu nauis in altum protrahebatur. Paruus Toxotius ſupplices manus tendebat in littore: Ruffina iam nubilis, vt ſuas exſpectaret nuptias, tacens fletibus obſecrabat: & tamen illa ſiccos tendebat ad cælum oculos, pietatem in filios pietate in Deum ſuperans. Neſciebat ſe matrem, vt Chriſti probaret ancillam. Torquebantur viſcera, & quaſi à ſuis membris diſtraheretur, cum dolore pugnabat: in eo cunctis admirabilior, quòd magnam vinceret charitatem. Inter hoſtium manus & captiuitatis duram neceſſitatem nihil crudelius eſt, quàm parentes à liberis ſeparari. Hoc contra iura naturæ plena fides patiebatur, imò gaudens animus appetebat, & amorem filiorum maiore in Deum amore contemnens, in ſolâ Euſtochio, quæ & propoſiti & nauigationis eius comes erat, acquieſcebat. *[Euſtochiũ propoſiti & nauigationis Paulæ comes.]* Sulcabat interim nauis mare, & cunctis, qui cum eâ vehebantur, littora reſpicientibus, ipſa auerſos tenebat oculos, ne videret, quos ſine tormento videre non poterat. Fateor, nulla ſic amauit filios, quibus antequam proficiſceretur, cuncta largita eſt, exheredans ſe in terrâ, vt hereditatem inueniret in cælo.

CAP. V. *[Flauiæ Domitillæ exilium.]*

Delata [12] ad inſulam Pontiam, quam clariſſimæ quondam feminarum ſub Domitiano principe pro confeſſione nominis Chriſtiani [13] Flauiæ Domitillæ nobilitauit exilium: videnſque cellulas, in quibus illa longum martyrium duxerat, ſumptis fidei alis Ieroſolymam & ſancta loca videre cupiebat. Tardi erant venti, & omnis pigra velocitas. Inter Scyllam & Charybdim Adriatico ſe credens pelago, quaſi per ſtagnum venit Methonem: ibique refocillato corpuſculo, & ſale tabentes artus in littore ponens, per Maleam & Cytheram, ſparſaſque per æquor Cycladas, & crebris freta concita terris: *[Iter Paulæ.]* poſt Rhodum & Lyciam, tandem vidit Cyprum: vbi ſancti & venerabilis Epiphanij pedibus prouoluta, decem ab eo diebus retenta eſt: *[Epiphanij hoſpes Paulæ.]* non in refectionem, vt ille arbitrabatur, ſed in opus Dei, vt re comprobatum eſt. Nam omnia illius regionis luſtrans monaſteria, prout potuit, refrigeria ſumptuum fratribus dereliquit, *[Multa largitur monachis Cypri.]* quos amor ſancti viri de toto illuc orbe conduxerat. Inde breui curſu transfretauit Seleuciam, de qua aſcendens Antiochiam, ſancti confeſſoris Paulini modicum charitate detenta, media hieme, calente ardore fidei, femina nobilis, quæ priùs eunuchorum manibus portabatur, aſello ſedens, profecta eſt. Omitto Cœles Syriæ & Phœnices iter, (neque enim hodœporicon eius diſpoſui ſcribere) ea tantùm loca nominabo, quæ ſacris voluminibus continentur.

CAP. VI.

Beryto Romanâ coloniâ, & antiquâ vrbe Sidone derelictâ, in Sarepthæ littore Eliæ eſt ingreſſa turriculam: in quâ adorato Domino Saluatore, per arenas Tyri, in quibus genua Paulus fixit, peruenit ad Coth, quæ *[Actor. 21.]* nunc Ptolemais dicitur: & per campos Mageddo, Ioſiæ necis conſcios, intrauit *[2. Par. 35.]* terram Philiſthiim. Mirata ruinas Dor, vrbis *[4. Reg. 23.]* quondam potentiſſimæ, & verſâ vice Stratonis turrim, ab Herode rege Iudææ in honorem Cæſaris Auguſti Cæſaream nuncupatam, in quâ Cornelij domum, Chriſti vidit eccleſiam, & Philippi ædiculas, & cubicula quatuor virginum prophetarum. Deinde Antipatrida ſemirutum oppidulum, *[Act. 10. 21]* quod de patris nomine Herodes vocauerat: & Lyddam verſam in Dioſpolim, Dorcadis atque Æneæ reſurrectione ac ſanitate inclytam. *[Actor. 9.]* Haud procul ab eâ Arimathiam, viculum Ioſeph qui Dominum ſepeliuit: *[Matth 27.]* & Nobe vrbem quondam ſacerdotum, nunc tumulum occiſorum. *[1. Reg. 21. 22.]* Ioppen quoque fugientis portum Ionæ: *[Ion. 1.]* & (vt aliquid perſtringam de fabulis poëtarum) religatæ ad ſaxum Andromedes ſpectatricem. Repetitoque itinere Nicopolim, quæ prius Emaus vocabatur, apud quam in fractione panis cognitus Dominus, *[Lucæ 24.]* Cleophæ domum in eccleſiam dedicauit. Atque inde proficiſcens, aſcendens Bethoron inferiorem & ſuperiorem, vrbes à Salomone conditas, *[2. Par. 8.]* ſed variâ poſteà bellorum tempeſtate deletas: ad dexteram aſpiciens Haialon & Gabaon, vbi Ieſus filius Naue *[Ioſ. 9. 10.]* contra quinque reges dimicans, ſoli imperauit & lunæ, & Gabaonitas ob dolos & inſidias fœderis impetrati, in aquarios lignarioſque dãnauit. In Gabaon, vrbe vſque ad ſolũ

ROMAN. dirutâ, paululùm ſubſtitit, recordata pecca-
Iud. 19. 20. ti eius, & concubinæ in fruſta diuiſæ, & tri-
bus Beniamin trecentos viros propter Pau-
lum apoſtolum reſeruatos.
CAP. VII. Quid diu moror? Ad læuam mauſoleo
Helenæ derelicto, quæ Adiabenorum regi-
Loca ſacra Ieroſolymis religioſè viſitat. na in fame populum frumento iuuerat, in-
greſſa eſt Ieroſolymam, vrbem trinomi-
nem, Iebus, Salem, Ieruſalem, quæ ab Ælio
poſteà Hadriano de ruinis & cineribus ci-
uitatis in Æliam ſuſcitata eſt. Cumque pro-
conſul Palæſtinæ, qui familiam eius opti-
mè nouerat, præmiſſis apparitoribus iuſſiſ-
ſet parari prætorium, elegit humilem cel-
lulam: & cuncta loca tanto ardore ac ſtu-
dio circumiuit, vt niſi ad reliqua feſtinaret,
à primis non poſſet abduci. Proſtrataque
ante crucem, quaſi pendentem Dominum
cerneret, adorabat. Ingreſſa ſepulcrum,
reſurrectionis oſculabatur lapidem, quem
Matth. 28. ab oſtio monumenti amouerat Angelus. Et
ipſum corporis locum, in quo Dominus
iacuerat, quaſi ſitiens deſideratas aquas, fi-
deli ore lambebat. Quid ibi lacrymarum,
quantum gemituum, quid doloris effuderit,
teſtis eſt cuncta Ieroſolyma, teſtis eſt ipſe
Dominus quem rogabat. Inde egrediens
aſcendit Sion, quæ in arcem vel ſpeculam
1. Reg. 5. vertitur. Hanc vrbem quondam expugna-
uit & reædificauit Dauid. De expugnatâ
Iſaiæ 29. ſcribitur: Væ tibi ciuitas Ariel, id eſt, leo
Dei: & quondam fortiſſima, quam expu-
gnauit Dauid. Et de eâ, quæ ædificata eſt,
Pſal. 86. dictum eſt: Fundamenta eius in montibus
ſanctis: diligit Dominus portas Sion, ſuper
omnia tabernacula Iacob. Non eas portas,
quas hodie cernimus in fauillam & cine-
Matth 16. rem diſſolutas: ſed portas, quibus non præ-
ualet infernus, & per quas credentium ad
Chriſtum ingreditur multitudo. Oſtende-
batur illi columna eccleſiæ porticum ſuſti-
nens, infecta cruore Domini, ad quam vin-
Actor. 2. ctus dicitur & flagellatus. Monſtrabatur
locus, vbi ſuper centum viginti credentium
animas Spiritus ſanctus deſcendiſſet, vt Ioë-
Ioel. 2. lis vaticinium compleretur. Deinde pro
facultatula ſuâ pauperibus atque conſeruis
Pecunias diſtribuit. pecuniâ diſtributâ, perrexit Bethlehem, &
in dexterâ parte itineris ſtetit ad ſepulchrum
Geneſ. 35. Rachel, in quo mater Beniamin, non vt
vocauerat moriens, Benoni, hoc eſt filius
doloris mei: ſed vt pater prophetizauit in
ſpiritu, filium dexteræ procreauit. Atque
inde Bethlehem ingreſſa, & in ſpecum
Saluatoris introiens, poſtquam vidit ſacrum
Virginis diuerſorium, & ſtabulum, in quo
Iſaiæ 1. agnoſcit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus
præſepe Domini ſui, vt illud impleretur,
Iſaiæ 32. quod in eodem Prophetâ ſcriptum eſt: Bea-
tus qui ſeminat ſuper aquas, vbi bos & aſi-
nus calcant: me audiente iurabat, cernere
ſe oculis fidei infantem pannis inuolutum, Lucæ 2.
vagientem in præſepi Dominum, Magos Matth. 2.
adorantes, ſtellam fulgentem deſuper, ma-
trem virginem, nutricium ſedulum, paſto-
res nocte venientes vt viderent verbum
quod factum erat, & iam nunc euangeliſtæ
Ioannis principium dedicarent: In princi- Ioan. 1.
pio erat Verbum, & Verbum caro factum
eſt: paruulos interfectos, Herodem ſæ- Matth. 2.
uientem, Ioſeph & Mariam fugientes in
Ægyptum: mixtiſque gaudio lacrymis,
loquebatur:

Salue Bethlehem, domus panis, in quâ CAP. VIII.
natus eſt ille panis, qui de cælo deſcendit. Ioan. 6.
Salue Ephrata regio vberrima atque καρ-
ποφόρε, cuius fertilitas Deus eſt. De te quon-
dam Michæas vaticinatus eſt: Et tu Beth- Mich. 5.
lehem domus Ephrata, non minima es in
millibus Iuda. Ex te mihi egredietur, qui ſit
princeps in Iſraël: & egreſſus eius ab initio,
a diebus æternitatis. Proptereà dabis eos
vſque ad tempus parientis. Pariet, & reli-
quiæ fratrum eius conuertentur ad filios Rom. 9.
Iſraël. In te enim natus eſt princeps, qui an- Pſal. 109.
te luciferum genitus eſt: cuius de Patre na-
tiuitas omnem excedit ætatem. Et tam diu
in te Dauidici generis origo permanſit, do-
nec virgo pareret, & reliquiæ populi cre-
dentis in Chriſtum conuerterentur ad filios
Iſraël, & liberè prædicarent: Vobis oporte- Actor. 13.
bat primùm loqui verbum Dei: ſed quo-
niam repuliſtis illud, & indignos vos iudi-
caſtis æternæ vitæ, ecce conuertimur ad
gentes. Dixerat enim Deus: Non veni niſi Matth. 15.
ad oues perditas domus Iſraël. Et eo tem-
pore Iacob ſuper eo verba completa ſunt:
Non deficiet princeps ex Iudâ, & dux de Gen. 49.
femoribus eius, donec veniat, cui repoſitum
eſt, & ipſe erit exſpectatio gentium. Benè
Dauid iurabat, benè vota faciebat, dicens:
Si introiero in tabernaculum domus meæ, Pſal. 131.
ſi aſcendero in lectum ſtrati mei: ſi dedero
ſomnum oculis meis, & palpebris meis dor-
mitationem, & requiem temporibus meis,
donec inueniam locum Domino, taberna-
culum Deo Iacob: & ſtatim, quid deſide-
raret, expoſuit, atque oculis prophetalibus,
quem nos veniſſe iam credimus, ille ventu-
rum eſſe cernebat. Ecce audiuimus eum in
Ephratâ, inuenimus eum in campis ſiluæ.
Vau quippe ſermo Hebraicus, vt te docente
didici, non Mariam matrem Domini, hoc
eſt αὐτὴν, ſed ipſum, id eſt αὐτὸν, ſignificat.
Vnde loquitur confidenter: Introibimus
in tabernaculum eius, adorabimus in loco,
vbi ſteterunt pedes eius. Et ego miſera atque
peccatrix, digna ſum iudicata deoſculari
præſe-

præſepe, in quo Dominus paruulus vagijt? Orare in ſpelunca, in qua virgo puerpera Pſal. 131. Dominum fudit infantem? Hæc requies mea, quia Domini patria eſt: hic habitabo, Pſal. 21. quoniam Saluator elegit eam. Paraui lucernam Chriſto meo. Anima mea illi viuet, & ſemen meum ſeruiet ipſi.

Gen. 35. Haud procul inde deſcendit ad turrim Ader, id eſt, gregis, iuxta quam Iacob pauit greges ſuos, & paſtores nocte vigilantes audire meruerunt, Luc. 2. Gloria in excelſis Deo, & ſuper terram pax hominibus bonæ voluntatis. Dumque ſeruant oues, inuenerunt Iudic. 6. Agnum Dei puro & mundiſſimo vellere, quod in ariditate totius terræ, cæleſti rore compluturn eſt: & cuius ſanguis tulit pec- Exod. 12. cata mundi, & exterminatorem Ægypti ſuis in poſtibus fugauit. Statimque concito gradu, cœpit per viam veterem pergere, quæ ducit Gazam, ad potentiam vel Actor. 8. ad diuitias Dei, & tacita ſecum voluere, quomodo eunuchus Æthiops, gentium populos præfigurans, mutauerit pellem ſuam: & dum vetus relegit Inſtrumentum, fontem reperit Euangelij. Atque inde ad dexteram, tranſita Bethſur, venit Eſcol, quæ in botrum vertitur. Vnde in teſtimonium terræ ſitiliſſimæ, & in typum eius, qui di- Iſa. 63. cit: Torcular calcaui ſolus, & de gentibus Num. 13. non eſt vir mecum: exploratores botrum miræ magnitudinis portauerunt. Nec poſt longum ſpatium intrauit Saræ cellulas, videns incunabula Iſaac, & veſtigia quercus Gen. 18. Ioan. 8. Abraham, ſub qua vidit diem Chriſti, & lætatus eſt. Atque inde conſurgens, aſcendit Chebron: hæc eſt Cariatharbe, id eſt, oppidum virorum quatuor, Abraham, Ioſ. 14. 15. Iſaac, Iacob, & Adam magni, quem ibi Iudic. 1. conditum, iuxta librum Ieſu Naue, Hebræi autumant: licet plerique Caleb quartum putent, cuius ex latere memoria monſtratur. His inſpectis, noluit pergere ad Cariathſephor, id eſt, viculum litterarum: Ioſ. 15. quia contemnens occidentem litteram, re- Iudic. 1. pererat ſpiritum viuificantem. Magiſque mirabatur ſuperiores & inferiores aquas, quas Othoniel filius Iephonæ Kenaz pro Auſtrali terra & arida poſſeſſione ſuſceperat: & quarum ductu ſiccos prioris Inſtrumenti agros faciebat irriguos, vt redemptionem veterum peccatorum in aquis Baptiſmi reperiret. Altera die, orto iam ſole, ſtetit in ſupercilio Caphar Barucha, id eſt, villæ benedictionis: quem ad locum Gen. 18. Abraham Dominum proſecutus eſt. Vnde latam deſpiciens ſolitudinem, ac terram quondam Sodomæ & Gomorrhæ, Adamæ & Seboim, contemplata eſt Balſami Iſaiæ 15. vineas in Engaddi, & in Segor vitulam conternantem, quæ prius Bale vocabatur & in Zoaram, id eſt paruulam, Syro ſermone tranſlata eſt. Recordabatur ſpeluncæ Lot, & verſa in lacrymas, virgines ſocias Gen. 19. admonebat, cauendum eſſe vinum, in quo eſt luxuria, cuius opus Moabitæ ſunt & Ammonitæ.

Diu hæreo in meridie, vbi ſponſa cu- Cant. 1. bantem reperit ſponſum, & Ioſeph ine- Cant. 1. briatus eſt cum fratribus ſuis. Reuertar Gen. 43. Ieroſolymam, & per Thecuam atque Amos rutilantem montis Oliueti lucem adſpiciam, de quo Saluator aſcendit ad Actor. 1. Patrem. In quo per annos ſingulos vacca Num. 19. ruffa in holocauſtum Domino cremabatur, & cuius cinis expiabat populum Iſraël: in quo, iuxta Ezechiëlem, Che- Ezech. 10. rubim de templo tranſmigrantes, Eccle- Matth. 21. ſiam Domini fundauerunt. Poſt ingreſſa ſepulcrum Lazari, Mariæ & Marthæ vidit hoſpitium, & Bethphage, villam ſacerdotalium maxillarum: & locum, in quo pullus Lucæ 18. laſciuiens gentium, Dei fræna ſuſcepit: apoſtolorumque ſtratus veſtibus, mollia terga præbuit ad ſedendum. Rectoque itinere deſcendebat Iericho, recogitans il- Lucæ 10. lum de Euangelio vulneratum, ac ſacerdotibus & Leuitis, mentis feritate prætereuntibus, clementiam Samaritæ, id eſt, cuſtodis, qui ſeminecem ſuo iumento impoſitum, ad ſtabulum Eccleſiæ deportauit. Et locum Adomim, quod interpretatur, ſanguinum, quia multus in eo ſanguis crebris latronum fundebatur incurſibus. Et arbo- Lucæ 19. rem ſycomorum Zacchæi, id eſt, bona pœnitentiæ opera, quibus cruenta dudum & noxia rapinis peccata calcabat, excelſumque Dominum de excelſo virtutum intuebatur. Et iuxta viam cæcorum loca, qui receptis luminibus vtriuſque populi credentis in Dominum ſacramenta præ- 3 Reg. 16. Ioſ. 6. 4. miſerant. Ingreſſa Iericho, vidit vrbem, quam fundauit Hiel in Abiram primogenito ſuo, & cuius portas poſuit in Segub nouiſſimo filiorum. Intuita eſt caſtra Galgalæ, & aceruum præputiorum, & ſecundæ circumciſionis myſterium, & duodecim lapides, qui de Iordanis illuc tranſlati alueo, duodecim apoſtolorum fundamenta firmauerant: & fontem quondam legis amariſſimum & ſterilem, quem verus Eli- 4. Reg. 2. ſæus ſua condiuit ſapientia, & in dulcorem vbertatemque conuertit. Vix nox tranſierat, feruentiſſimo æſtu venit ad Iordanem. Stetit in ripa fluminis, & orto ſole, Solis iuſtitiæ recordata eſt, quomodo in medio amnis alueo ſicca ſacerdotes poſuerint ve- Ioſ. 3. ſtigia: & ad Eliæ & Eliſæi imperium, ſtantibus ex vtraque parte aquis, iter vnda præ- 4. Reg. 2.

buerit:

ROMAN. habent po[illegible] diluuio a[illegible] totius humani [illegible] infectione maculatas, suo Dominus [illegible] inundauerit Baptiſmate.

CAP. XI. L[illegible], ſi velim de valle Achor dicere, id eſt, tumultus atque turbarum, in
Ioſ. 7. qua [illegible] & auaritia condemnata eſt: &
Gen. 28. de Bethel [illegible] Dei, in qua ſuper nudam humum nudus & pauper dormiuit Iacob:
Zach. 3. & poſito ſub capite lapide, qui in Zacharia ſeptem oculos habere deſcribitur,
Iſaiæ 28. & in Iſaia lapis dicitur angularis vidit ſcalam vſque ad cælum tendentem, in quâ Dominus deſuper innitebatur, aſcendentibus porrigens manum, & negligentes de ſublimi præcipitans. Sepulcra quoque in
Ioſ. 24. monte Ephraim Ieſu filij Naue, & Eleazari filij Aaron ſacerdotis, e regione venerata eſt: quorum alter conditus eſt in Tamnath ſare à Septemtrionali parte montis Gaas: alter in Gabaa filij ſui Phineës: ſatiſque mirata eſt, quod diſtributor poſſeſſionum ſibi montana & aſpera delegiſſet. Quid narrem Silo, in qua altare dirutum hodieque monſtratur, & raptum Sabi-
Iud. 21. narum a Romulo, tribus Beniaminitica præcucurrit? Tranſiuit Sichem, non vt plerique errantes legunt, Sichar, quæ nunc Neapolis appellatur, & ex latere mon-
Ioan. 4. tis Garizim extructam circa puteum Iacob intrauit eccleſiam: ſuper quo reſidens Dominus, ſitienſque & eſuriens, Samaritanæ fide ſatiatus eſt: quæ quinque Moyſaicorum voluminum viris, ſextoque, quem ſe habere iactabat, [15] errore Doſithei derelicto, verum Meſſiam & verum reperit Saluatorem. Atque inde diuertens, vidit duodecim patriarcharum ſepulchra, & Sebaſten, id eſt, Samariam, quæ in honorem Auguſti ab Herode Græco ſermone Auguſta eſt nominata.
Sepulcrum Eliſæi, Abdiæ & Ioannis Baptiſtæ in Samariâ. Ibi ſiti ſunt Eliſæus & Abdias prophetæ, & (quo maior inter natos mulierum non fuit) Ioannes Baptiſta. Vbi multis intremuit conſternata mirabilibus: [16] namque cernebat variis dæmones rugire cruciatibus, & ante ſepulcra Sanctorum vlulare homines more luporum, vocibus latrare canum, fremere leonum, ſibilare ſerpentum, mugire taurorum. Alios rotare caput, & poſt tergum terram vertice tangere, ſuſpenſiſque pede feminis, veſtes defluere in faciem. Miſerebatur omnium, & per ſingulos effuſis lacrymis, Chriſti clementiam deprecabatur. Et ſicut erat inualida, aſcendit pedibus montem: in cuius duabus ſpeluncis, perſecutionis & famis tempore Abdias prophe-
3. Reg. 18. ta centum prophetas aluit pane & aquâ. Inde cito itinere percucurrit Nazareth, nutriculam Domini, Canan & Capharnaum, ſignorum [illegible] familiarem. Lacum Tiberiadis, nauigante Domino ſanctifi- Matth. 8.
catum: & ſolitudinem, in quâ multa po- Lucæ 4.
pulorum millia paucis ſaturata ſunt panibus, & de reliquijs veſcentium repleti ſunt cophini duodecim tribuum Iſraël.
Scandebat montem Thabor in quo Ioan. 6.
transfiguratus eſt Dominus. Adſpiciebat Matth. 17.
procul montes Hermon & Hermonim, & campos latiſſimos Galilææ, in qui- Iudic. 4.
bus Siſara & omnis exercitus eius, Barach vincente, proſtratus eſt. Torrens Ciſon, qui mediam planitiem diuidebat, & oppidum iuxta Naim, in quo Lucæ 7.
viduæ ſuſcitatus eſt filius, monſtrabatur. Dies me priùs quam ſermo deficiet, ſi voluero cuncta percurrere, quæ Paula venerabilis fide incredibili peruagata eſt.

Tranſibo ad Ægyptum, & inter Soc- CAP. XII.
coth atque fontem Samſon, quem de Iudic. 15.
molari maxillæ dente produxit, ſubſiſtam parumper, & arentia ora colluam, vt refocillatus videam Moraſthim, ſepulcrum quondam Michææ prophetæ, nunc eccleſiam; & ex latere derelinquam Chorræos, & Gethæos, Mareſa, Idumæam, & Lachis: & per arenas molliſſimas, pergentium veſtigia ſubtrahentes, vaſtamque eremi vaſtitatem, veniam ad Ægypti fluuium Sior, qui interpretatur turbidus: & quinque Ægypti tranſeam ciuitates, quæ loquuntur lingua Chananitide, & terram Geſſen, & [17] campos Taphneos, in quibus fecit Deus mirabilia: & vrbem No, quæ poſtea verſa eſt in Alexandriam: & oppidum Domini Nitriam, in quo puriſſimo virtutum nitro ſordes lauantur quotidie plurimorum. Quod cum vidiſſet, occurrente ſibi ſancto ac venerabili [18] epiſcopo Iſidoro confeſſore, & turbis innumerabilibus monachorum, ex quibus multos ſacerdotalis & Leuiticus ſublimabat gradus: lætabatur quidem ad gloriam Domini, ſed ſe indignam tanto honore fatebatur. Quid ego narrem Macarios,
[19] Arſatas, Serapionas, & reliqua columna- Inuiſit ſancta Paula cellulas ſanctorum monachorum.
rum Chriſti nomina? cuius non intrauit cellulam? quorum pedibus non aduoluta eſt? Per ſingulos ſanctos Chriſtum ſe videre credebat: & quidquid in illos contulerat, in Dominum ſe contuliſſe lætabatur. Mirus ardor, & vix in feminâ credibilis fortitudo. Oblita ſexus & fragilitatis corporeæ, inter tot millia monachorum cum puellis ſuis habitare cupiebat. & forſitan, cunctis eam ſuſcipientibus, impetraſſet, ni maius ſanctorum locorum traxiſſet

xiſſet deſiderium. Atque propter feruentiſſimos æſtus de Peluſio Maiomam nauigatione perueniens, tanta velocitate reuerſa eſt, vt auem putares. Nec multò poſt in ſancta Bethlehem manſura perpetuò, anguſto per triennium manſit hoſpitiolo, donec extrueret cellulas ac monaſteria, & diuerſorum peregrinorum iuxta viam conderet manſiones, in qua Maria & Ioſeph hoſpitium non inuenerant.

Condit monaſteria in Bethlehem.

CAP. XIII.

Hucuſque iter eius deſcriptum ſit, quod cum multis virginibus & filia comite peragrauit. Nunc virtus latius deſcribatur, quæ ipſius propria eſt, & in qua exponendâ, Deo iudice ac teſte, profiteor me nihil addere, nihil in manus attollere more laudantium; ſed, ne rerum excedam fidem, multa detrahere, & ne apud detractores & genuino me ſemper dente rodentes fingere puter, & cornicem Æſopi alienis coloribus adornare. Quæ prima Chriſtianorum virtus eſt, tantâ ſe humilitate deiecit, vt qui eam non vidiſſet, & pro celebritate nominis videre geſtiſſet, ipſam eſſe non crederet, ſed ancillularum vltimam: & cum frequentibus choris virginum cingeretur, & veſte, & voce, & habitu, & inceſſu minima omnium erat: numquam poſt viri mortem vſque ad diem dormitionis ſuæ cum vllo comedit viro, quamuis eum ſanctum, & in pontificali ſciret culmine conſtitutum. Balneas, niſi periclitans, non adiit. Mollia, etiam in grauiſſimâ febre, lectuli ſtrata non habuit: ſed ſuper duriſſimam humum ſtratis ciliciolis quieſcebat: ſi tamen illa quies dicenda eſt, quæ iugibus pænè orationibus dies noctéſque iungebat, illud implens de pſalterio: Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo. In quâ fontes crederes lacrymarum: ita leuia peccata plangebat, vt illam grauiſſimorum criminum crederes ream. Cumque à nobis crebrius moneretur, vt parceret oculis, & eos ſeruaret euangelicæ lectioni, aiebat: Turpanda eſt facies, quam contra Dei præceptum purpuriſſo & ceruſſa & ſtibio ſæpè depinxi. Affligendum corpus, quod multis vacauit delicijs. Longus riſus, perpeti compenſandus eſt fletu. Mollia linteamina & ſerica pretioſiſſima, aſperitate cilicij commutanda. Quæ viro & ſæculo placui, nunc Chriſto placere deſidero.

Eius humilitas. — *Vidua numquam cum viro comedit.* — *Stratum eius cilicium in humo.* — *Pſal. 6.* — *Copia lacrymarum.* — *Affligit corpus quod ſæculo ſeruijt.*

CAP. XIV. *Caſtitas inſignis.*

Si inter tales tantaſque virtutes caſtitatem in illâ voluero prædicare, ſuperfluus videar: in quâ etiam cùm ſæcularis eſſet, omnium Romæ matronarum exemplum fuit: quæ ita ſe geſſit, vt numquam de illâ etiam maledicorum quidquam auderet fama confingere. Nihil animo eius clementius, nihil erga humiles blandius fuit. Non appetebat potentes: nec tamen ſuperbos & gloriolam quærentes, faſtidio deſpiciebat. Si pauperem videbat, ſuſtentabat: ſi diuitem, ad benefaciendum hortabatur. Liberalitas ſola excedebat modum. Et vſuras tribuens, verſuram quoque ſæpiùs faciebat, vt nulli ſtipem rogantium denegaret. Fateor errorem meum: cum in largiendo eſſet profuſior, arguebam, illud proferens de Apoſtolo: Non vt alijs ſit refrigerium, vobis autem tribulatio: ſed ex æqualitate in hoc tempore, vt veſtra abundantia ſit ad illorum inopiam, & illorum abundantia ſit ad veſtram inopiam. Et hoc de Euangelio Saluatoris: Qui habet duas tunicas, det alteram non habenti. Et prouidendum eſſe, ne quod libenter faceret, ſemper facere non poſſet: multaque huiuſcemodi, quæ illa mira verecundiâ & ſermone parciſſimo diſſoluebat, teſtem inuocans Deum, ſe pro illius nomine cuncta facere: & hoc habere voti, vt mendicans ipſa moreretur: vt vnum nummum filiæ non dimitteret, & in funere ſuo aliena ſindone inuolueretur. Ad extremum ſic inferebat: Ego ſi petiero, multos inueniam qui mihi tribuant: iſte mendicans ſi à me non acceperit, quæ ei poſſum etiam de alieno tribuere, & mortuus fuerit, à quo eius anima requiretur? Ego cautiorem in re familiari eſſe cupiebam: ſed illa ardentior fide, toto Saluatori animo iungebatur, & pauperem Dominum, pauper ſpiritu ſequebatur, reddens ei quod acceperat, pauper pro ipſo effecta. Denique conſecuta eſt quod optabat, & in grandi ære alieno filiam dereliquit, quod hucuſque debens, non ſuis viribus, ſed Chriſti ſe confidit miſericordiâ reddituram.

Liberalitas. — *2. Cor. 8.* — *Lucæ 3.* — *Studium paupertatis.*

CAP. XV.

Solent pleræque matronarum buccinatoribus ſuis dona conferre, & in paucos largitate profuſâ, manum à ceteris retrahere: quo illa omnino carebat vitio. Ita enim ſingulis ſuam pecuniam diuidebat, vt ſingulis neceſſarium erat, non ad luxuriam, ſed ad neceſſitatem. Nemo ab eâ pauperum vacuus reuerſus eſt. Quod obtinebat, non diuitiarum magnitudine, ſed prudentiâ diſpenſandi; illud ſemper replicans: Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. Et: Sicut aqua exſtinguit ignem, ita eleëmoſyna extinguit peccatum. Et: Facite vobis amicos de iniquo mammonâ, qui vos recipiant in æterna tabernacula. Et: Date eleëmoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis. Et verba Danielis, regem Nabuchodonoſor monentis, vt eleëmoſynis redimeret peccata ſua.

Nullum pauperem vacuum remittit. — *Matth. 5.* — *Eccli. 3.* — *Lucæ 16.* — *Lucæ 11.* — *Dan. 4.*

Nole-

Nolebat in his lapidibus pecuniam effun-
dere, qui cum terra & ſæculo tranſituri
ſunt: ſed in viuis lapidibus, qui voluuntur
Apoc.21. ſuper terram, de quibus in Apocalypſi
Ioannis, ciuitas magni regis extruitur:
quos in ſapphirum, & ſmaragdum, & iaſpi-
dem, & ceteras gemmas eſſe vertendos,
Iſa.54. Scriptura commemorat. Verum hæc poſ-
ſunt eſſe communia cum multis, & ſcit
diabolus, non in ſummo virtutum culmine
poſita. Vnde loquitur ad Dominum, poſt
amiſſam Iob ſubſtantiam, poſt euerſam
Iob 2. domum, poſt liberos interfectos: Corium
pro corio, & omnia quæ habuerit homo,
dabit pro anima ſua. Sed extende manum
tuam, & tange oſſa eius & carnes, niſi in
faciem benedixerit tibi. Scimus pleroſque
dediſſe eleëmoſynam, ſed de proprio cor-
pore nihil dediſſe: porrexiſſe egentibus
manum, ſed carnis voluptate ſuperatos:
Matth 23. dealbaſſe ea quæ foris erant, & intus plenos
fuiſſe oſſibus mortuorum. At non Paula
talis: quæ tantæ continentiæ fuit, vt pro-
pe menſuram excederet, & debilitatem
corporis nimiis ieiunijs ac labore contrahe-
Ieiunia & abſtinētia. ret. Quæ, exceptis diebus feſtis, vix oleum
in cibo caperet: vt ex hoc vno æſtimetur,
quid de vino & liquamine, piſcibus & la-
cte, & melle, & ouis, & reliquis, quæ
guſtui ſuauia ſunt, iudicarit. In quibus ſu-
mendis quidam ſe abſtinentiſſimos putant:
& ſi his ventrem ingurgitauerint, tutam
pudicitiam ſuſpicantur.

CAP. XVI. Semper quidem virtutes ſequitur inui-
dia, feriuntque ſummos fulgura montes.
Nec mirum, ſi hoc de hominibus loquar,
cùm etiam Dominus noſter phariſæorum
zelo ſit crucifixus, & omnes ſancti æmulos
Gen.3. habuerint: in paradiſo quoque ſerpens fue-
Sap.2. rit, cuius inuidia mors introiuit in orbem
3.Reg.11. terrarum. Suſcitauerat ei Dominus Adad
Idumæum, qui eam colaphizaret, ne ſe ex-
2.Cor.12. tolleret: & quaſi quodam ſtimulo carnis
ſæpiùs admonebat, ne magnitudo virtu-
tum altiùs raperet, & aliarum vitijs femi-
narum ſe in excelſo crederet conſtitutam.
Ego aiebam, liuori eſſe cedendum, & dan-
Gen.27. dum inſaniæ locum: quod feciſſet Iacob in
1.Reg.27. fratre ſuo Eſau, & Dauid in pertinaciſſimo
inimicorum Saul: quorum alter in Meſopo-
tamiam fugerit, alter ſe Allophylis tradide-
rit, malens hoſtibus, quàm inuidis ſubiace-
re. At illa reſpondebat: Iuſtè hæc diceres, ſi
diabolus contra ſeruos Dei & ancillas non
vbique pugnaret, & ad omnia loca fugien-
tes non præcederet: ſi non ſanctorum loco-
Patientiâ liuorem ſuperat. rum amore retinerer, & Bethlehem meam
in alia reperire poſſem parte terrarum. Cur
enim non patientia liuorem ſuperem? Cur
non humilitate frangam ſuperbiam, & per- Matth 5.
cutienti maxillam offeram alteram? dicente
apoſtolo Paulo: Vincite in bono malum. Rom.12.
Nonne apoſtoli gloriabantur, quando pro Actor.5.
Domino paſſi ſunt contumeliam? Nónne Philip.2.
ipſe Saluator humiliauit ſe, formam ſerui
accipiens, & factus eſt obediens Patri vſ-
que ad mortem, & mortem crucis, vt nos
ſua paſſione ſaluaret? Iob niſi certaſſet, &
viciſſet in prælio, non accepiſſet coronam
iuſtitiæ, nec audiſſet a Domino: Putas me Iob 42.
aliter locutū tibi, quàm vt appareres iuſtus?
Beati dicuntur in Euangelio, qui perſecu- Matth.5.
tionem patiuntur propter iuſtitiam. Secura
ſit conſcientia, quòd non propter peccata
patiamur: & afflictio in ſæculo, materia
præmiorum eſt.

Si quando procacior fuiſſet inimicus, & CAP. XVII
vſque ad verborum iurgia proſiliſſet, illud *Sacra Scriptura teſtimonijs tentationibus reſiſtit.*
Pſalterij decantabat: Cum conſiſteret ad-
uerſum me peccator, obmutui & ſilui a bo-
nis. Et rurſus: Ego autem quaſi ſurdus non Pſal.38.
audiebam, & quaſi mutus non aperiens os Pſal.37.
ſuum. Et factus ſum ſicut homo non au-
diens, & non habens in ore ſuo increpatio-
nes. In tentationibus, Deuteronomij verba
voluebat, Tentat vos Dominus Deus ve- Deut.13.
ſter, vt ſciat ſi diligatis Dominum Deum
veſtrum de toto corde veſtro, & de totâ
animâ veſtrâ. In tribulationibus & angu-
ſtiis, Iſaiæ replicabat eloquia: Qui ablactati Iſa.28.
eſtis à lacte, qui abſtracti ab vbere, tribula-
tionem ſuper tribulationē exſpectate, ſpem
ſuper ſpem: adhuc puſillum propter mali-
tiam labiorum, propter linguam malignam.
Et Scripturæ teſtimonium in conſolatio-
nem ſuam edifferebat, ablactatorum eſſe,
eorum ſcilicet qui ad virilem ætatem per-
ueniſſent, tribulationem ſuper tribulatio-
nem ſuſtinere, vt ſpem ſuper ſpem merean-
tur accipere: ſcientes quoniam tribulatio Rom.5.
patientiam operatur, patientia autem pro-
bationem, probatio verò ſpem, ſpes autem
non confundit. Et: Quòd ſi is qui foris eſt, 2.Cor.4.
homo noſter corrumpatur: ille qui intus
eſt, innouetur: & inpræſentiarum leue &
momentaneum tribulationis veſtræ, æter-
næ gloriæ pondus operatur in vobis non
adſpicientibus quæ videntur, ſed quæ non
videntur. Quæ enim videntur, temporalia
ſunt: quæ autem non videntur, æterna. Nec
longum fore tempus, etiam ſi humanæ im-
patientiæ tardum videatur, quin Dei ſta-
tim videatur auxilium, dicentis: Tempore Iſaiæ 49.
opportuno exaudiui te, & in die ſalutis au-
xiliatus ſum tibi. Nec doloſa labia & lin-
guas iniquorum eſſe metuendas, cùm Do-
mino adiutore lætemur, & ipſum debea-
mus audire per Prophetam monentem:

Iſa. 51. Nolite timere opprobria hominum, & blaſphemias eorum ne metueritis. Sicut enim veſtimentum, ſic comedit eos vermis: & ſicut lanam, ſic deuorauit eos tinea. Et:
Luc. 21. Per patientiam veſtram poſſidebitis animas
Rom. 8. veſtras. Et: Non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ
Act. 14. reuelabitur in nobis. Et alibi: Tribulationem ſuper tribulationem ſuſtinete, vt patienter agamus in omnibus, quæ accidunt nobis. Patiens enim vir, multùm prudens: qui autem puſillanimis eſt, vehementer inſipiens. In languoribus & crebra infirmitate
2. Cor. 12. dicebat: Quando infirma ſum, tunc for-
2. Cor. 4. tis ſum. Et: Habemus theſaurum iſtum in vaſis fictilibus, donec mortale hoc induat immortalitatem, & corruptiuum hoc ve-
1. Cor. 15. ſtiatur incorruptione. Et iterùm: Sicut ſuperabundant paſſiones Chriſti in nobis, ita & per Chriſtum abundat & conſolatio. Ac
2. Cor. 1. deinde: Vt ſocij paſſionum eſtis, ſic eritis &
Pſal. 41. conſolationis. In mœrore cantabat: Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, ſalutare vultus mei & Deus meus. In
Lucæ 9. periculis loquebatur: Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Et iterùm: Qui vult animam ſuam ſaluam facere, perdet eam. Et: Qui perdiderit animam ſuam propter me, ſaluam eam faciet. Quando diſpendia rei familiaris & euerſio totius patrimo-
Matth. 16. nij nuntiabatur, aiebat: Quid enim prodeſt homini, ſi totum mundum lucrifecerit, & animæ ſuæ damnum habuerit? aut quam dabit homo commutationem pro animâ
Iob 1. ſuâ? Et: Nudus exiui de vtero matris meæ, nudus & redeam. Sicut Domino placuit, ita factum eſt, ſit nomen Domini
1. Ioan. 2. benedictum. Et illud: Nolite diligere mundum, neque ea quæ ſunt in mundo. Quoniam omne quod in mundo eſt, deſiderium carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ huius, quæ non eſt ex Patre, ſed ex mundo. Et mundus tranſit, & concupiſcentia eius. Scio ei ſcriptas infirmitates grauiſſimas liberorum, & maximè Toxotij ſui, quem diligebat plurimùm.
Pſal. 76. Cúmque illud virtute compleſſet, Turbata ſum, & non ſum locuta; in hæc verba pro-
Matth. 10. rupit: Qui amat filium aut filiam plus quàm me, non eſt me dignus. Et orans ad
Pſal. 78. Dominum, loquebatur: Poſſide Domine filios mortificatorum, qui pro te quotidie mortificant corpora ſua.

C. XVIII. Noui ſuſurronem quemdam (quod genus hominum perniciosiſſimum eſt) quaſi beneuolum nuntiaſſe, quòd pro nimio feruore virtutum quibuſdam videretur inſana, & cerebrum illius dicerent confouendum.
ROMAN. Cui illa reſpondit: Theatrum facti ſumus 1. Cor. 4.
mundo, & Angelis, & hominibus. Et: Nos ſtulti propter Chriſtum, ſed ſtultum Dei 1. Cor. 1.
ſapientius eſt hominibus. Vnde & Saluator loquitur ad Patrem: Tu ſcis inſipientiam Pſal. 68.
meam. Et iterùm: Tamquam prodigium Pſal. 70.
factus ſum multis, & tu adiutor fortis. Vt iumentum factus ſum apud te, & ego ſem- Pſal. 72.
per tecum. Quem in Euangelio & propin- Marc. 3.
qui quaſi mentis impotem ligare cupiebant, & aduerſarij ſuggillabant, dicentes: Dæmonium habet, & Samaritanus eſt. Et: In Ioan. 8.
Beelzebub principe dæmoniorum eiicit dæ- Matth. 12.
monia. Sed nos audiamus Apoſtolum cohortantem: Hæc eſt gloria noſtra, teſtimo- 2. Cor. 1.
nium conſcientiæ noſtræ: quoniam in ſanctitate & ſinceritate, & in gratiâ Dei conuerſati ſumus in mundo. Et Dominum dicentem ad apoſtolos: Ideò mundus odit Ioan. 15.
vos, quoniam non eſtis de mundo. Si enim eſſetis de mundo, amaret vtique mundus quod ſuum erat. Et ad ipſum Dominum verba vertebat: Tu noſti cordis abſcondita, Pſal. 43.
& hæc omnia venerunt ſuper nos, nec ſumus obliti tui, neque iniquè egimus in teſtamento tuo, nec auerſum eſt retrorſum cor noſtrum. Et: Propter te mortificati ſumus totâ die: reputati ſumus vt oues occiſionis.
Sed Dominus auxiliator meus, non timebo Pſal. 117.
quid faciat mihi homo. Legi enim: Fili, honora Dominum, & confortaberis, & extra Prou. 7.
Dominum nullum timueris. His & talibus Ephes. 6.
teſtimonijs, quaſi armaturâ Dei, & aduerſus *Armaturâ Chriſti ſuperat inimicos.*
omnia quidem vitia, ſed præcipuè inſtruebat ſe contra inuidiam ſæuientem: & patiendo iniurias, furorem rabidi pectoris mitigabat. Denique vſque ad diem mortis, & huius patientia, & aliorum zelus omnibus patuit: qui ſuum rodit auctorem, & dum æmulum lædere nititur, in ſemetipſum proprio furore bacchatur.

CAP. XIX. Dicam & de ordine monaſterij, quomodo ſanctorum continentiam in ſuum verterit lucrum. Seminabat carnalia, vt meteret 1. Cor. 9.
ſpiritualia: dabat terrena, vt cæleſtia tolleret: breuia concedebat, vt pro his æterna mutaret. Poſt virorum monaſterium, quod viris tradiderat gubernandum, plures virgi- *Monaſteria virorum & mulierum condit.*
nes, quas è diuerſis prouincijs congregarat, tam nobiles, quàm medij & infimi generis, in tres turmas monaſteriáque diuiſit: ita dumtaxat, vt in opere & in cibo ſeparatæ, pſalmodiis & orationibus iungerentur. Poſt Alleluia cantatum (quo ſigno vocabantur ad collectam) nulli reſidere licitum erat: ſed prima, ſeu inter primas veniens, ceterarum opperiebatur aduentum, pudore & exemplo ad laborem eas prouocans, non

terrore. Manè, horâ tertiâ, ſextâ, nonâ, veſpere, noctis medio, per ordinem pſalterium cantabant: nec licebat cuiquam ſororum ignorare pſalmos, & non de Scripturis ſanctis quotidie aliquid diſcere. *Canon monaſterij virginum.* Die tantùm Dominico ad eccleſiam procedebant ex cuius habitabant latere: & vnumquodque agmen matrem propriam ſequebatur: atque inde pariter reuertentes, inſtabant operi diſtributo, & vel ſibi vel ceteris indumenta faciebant. Si qua erat nobilis, non permittebatur de domo ſuâ habere comitem, ne veterum actuum memor, & laſciuientis infantiæ errorem refricaret antiquum, & crebrâ confabulatione renouaret. Vnus omnium habitus. Linteamine ad tergendas ſolùm manus vtebantur. A viris tanta ſeparatio, vt à ſpadonibus quoque eas ſeiungeret, ne vllam daret occaſionem linguæ maledicæ, quæ ſanctos carpere ſolita eſt in ſolatium delinquendi. Si qua vel tardior veniebat ad pſalmos, vel erat in opere pigrior, varijs eam modis aggrediebatur. Si erat iracunda, blanditijs; ſi patiens,
1.Cor.4. correptione, illud Apoſtoli imitans: Quid vultis? in virgâ veniam ad vos, an in ſpiritu lenitatis & manſuetudinis? Excepto victu & veſtitu, nullam habere quidquam patiebatur, dicente Paulo: Habentes victum &
1.Tim.6. veſtitum, his contenti ſumus: ne conſuetudine plus habendi præberet locum auaritiæ,
Eccle.5. quæ nullis expletur opibus: & quantò amplius habuerit, plus requirit: & neque copiâ neque inopiâ minuitur. Iurgantes inter ſe, ſermone leniſſimo fœderabat. *Laſciuientium carnem macerat, etiam cum dolore ſtomachi.* Laſciuientem adoleſcentularum carnem crebris & duplicatis frangebat ieiunijs, malens eis ſtomachum dolere, quàm mentem. Si vidiſſet aliquam comptiorem, contractione frontis & vultus triſtitiâ arguebat errantem, dicens, munditiem corporis atque veſtitus, animæ eſſe immunditiam: & turpe verbum atque laſciuum numquam de ore virgineo proferendum: quibus ſignis libidinoſus animus oſtenditur, & per exteriorem hominem interioris hominis vitia demonſtrantur. *Rixis deditas vt caſtigarit.* Quam linguoſam, garrulam ac procacem, rixiſque perſpexerat delectari, & ſæpiùs commonitam nolle conuerti, inter vltimas & extra conuentum ſororum ad fores triclinij orare faciebat, & ſeparatim cibum capere: vt quam obiurgatio non correxerat, emendaret pudor. Furtum quaſi ſacrilegium deteſtabatur: & quod inter ſæculi homines vel leue putatur vel nihili, hoc in monaſterijs grauiſſimum dicebat eſſe delictum. *Humanitas in ægrotos.* Quid memorem clementiam & ſedulitatem in ægrotantes, quas miris obſequijs & miniſterijs confouebat? Cúmque alijs languentibus largè præberet omnia, & eſum quoque exhiberet carnium, *Erga ſe ſeueritas.* ſi quando ipſa ægrotaſſet, ſibi non indulgebat, & in eo inæqualis videbatur, quòd in alijs clementiam, in ſe duritiam commutabat. Nulla iuuenum puellarum ſano & vegero corpore tantæ ſe dederat continentiæ, quantæ ipſa fracto & ſenili debilitatóque corpuſculo. Fateor, in hac re pertinacior fuit, vt ſibi non parceret, & nulli cederet admonenti. Referam, quod expertus ſum. Menſe Iulio feruentiſſimis æſtibus incidit in ardorem febris, & poſt deſperationem cùm Dei miſericordiâ reſpiraſſet, & medici perſuaderent, ob refectionem corporis vino opus eſſe tenui & parco, ne aquam bibens, in hydropem verteretur, & ego clàm beatum papam Epiphanium rogarem, vt eam moneret, imò compelleret vinum bibere: illa, vt erat prudens & ſolertis ingenij, ſtatim ſenſit inſidias: & ſubridens, meum eſſe quod ille diceret, intimauit. Quid plura? Cùm beatus pontifex poſt multa hortamenta exiſſet foràs, quærenti mihi quid egiſſet, reſpondit: Tantum profeci, vt ſeni homini pænè perſuaſerit, ne vinum bibam. Hæc refero, non quòd inconſideranter & vltra vires ſumpta onera probem, monente Scripturâ, Super te onus ne leuaueris; ſed *Prou.13.* quòd mentis eius ardorem, & deſiderium fidelis animæ, ex hac quoque probare velim perſeuerantiâ, decantantis: Sitiuit anima mea in te, quàm multipliciter tibi caro *Pſal.62.* mea!

Cap.XX. Difficile eſt modum tenere in omnibus: & verè iuxta philoſophorum ſententiam, μεσότης ἡ ἀρετὴ, κακία ὑπερβολὴ [illegible], id eſt, Modus virtus eſt, vitium nimietas reputatur. Quod nos vnâ & breui ſententiolâ exprimere poſſumus, Ne quid nimis. Quæ in contemptu ciborum tantam habebat pertinaciam, in luctu mitis erat, & ſuorum mortibus frangebatur, maximè liberorum. Nam & in viri & filiarum dormitione ſemper periclitata eſt: & cùm os ſtomachumque ſignaret, & matris dolorem *Signaculo crucis dolorem lenire tentat.* crucis niteretur impreſſione lenire, ſuperabatur affectu, & credulam mentem, parentis viſcera conſternabant: animóque vincens, fragilitate corporis vincebatur. Quam ſemel languor arripiens, longo tempore poſſidebat, vt & nobis inquietudinem, & ſibi diſcrimina offerret: in quo illa lætabatur, per momenta commemorans: Miſer *Rom.7.* ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Dicat prudens lector, pro laudibus me vituperationem ſcribere. Teſtor Ieſum, cui illa ſeruiuit, & ego ſeruire cupio, me vtramque in partem nihil fingere,

gere, ſed quaſi Chriſtianum de Chriſtiana,
quæ ſunt vera, proferre, id eſt hiſtoriam ſcri-
bere, non panegyricum, & illius vitia, alio-
rum eſſe virtutes. Vitia loquor, ſecundum
animum meum, & omnium ſororum ac
fratrum deſiderium, qui illam diligimus,
& abſentem quærimus.

Cap. XXI. 2. Tim. 4. Ceterum illa impleuit curſum ſuum,
fidemque ſeruauit, & nunc fruitur corona
Apoc. 14. iuſtitiæ, ſequiturque Agnum quocumque
vadit. Saturatur, quia eſuriuit, & læta de-
cantat: Sicut audiuimus, ita & vidimus in
Pſal. 47. ciuitate Domini virtutum, in ciuitate Dei
noſtri. O beata rerum commutatio! fleuit,
Ierem. 2. vt ſemper rideret. Deſpexit lacus contritos,
vt fontem Dominum reperiret. Veſtita ci-
licio eſt, vt nunc albis veſtimentis vteretur,
Pſal. 29. & diceret: Sc‍idiſti ſaccum meum, & in-
Pſal. 101. duiſti me lætitiâ. Cinerem ſicut panem
manducabat, & potionem ſuam cum fletu
Pſal. 41. miſcebat, dicens: Fuerunt mihi lacrymæ
meæ panes die ac nocte, vt in æternum pa-
Pſal. 33. ne Angelorum veſceretur, & caneret: Gu-
ſtate & videte, quoniam ſuauis eſt Domi-
Pſal. 44. nus. Et: Eructauit cor meum verbum bo-
num, dico ego opera mea regi. Et Iſaiæ,
imo Domini per Iſaiam, in ſe cerneret
Iſa. 65. verba compleri: Ecce qui ſeruiunt mihi,
manducabunt, vos autem eſurietis: ecce
qui ſeruiunt mihi, bibent, vos autem ſitietis.
Ecce qui ſeruiunt mihi, lætabuntur, vos au-
tem confundemini. Ecce qui ſeruiunt mihi,
exultabunt, vos autem clamabitis ob dolo-
rem cordis, & propter contritionem ſpiritus
vlulabitis.

Cap. XXII. Dixeram, lacus eam ſemper fugiſſe con-
tritos, vt fontem Dominum reperiret, vt
Pſal. 41. poſſet læta cantare: Sicut ceruus deſiderat
ad fontes aquarum, ita deſiderat anima
mea ad te Deus. Quando veniam & appa-
Odium eius in hæreticos. rebo ante faciem Dei? Tangam ergo bre-
uiter, quomodo hæreticorum cœnoſos de-
uitauerit lacus, & eos inſtar habuerit ethni-
corum. [10] Quidam veterator callidus, at-
que vt ſibi videbatur, doctus & ſciolus, me
neſciente cœpit ei proponere quæſtiones,
& dicere: Quid peccauit infans, vt à dæ-
mone corripiatur? In qua ætate reſurrecturi
ſumus? Si in ipsâ qua morimur, ergo nu-
tricibus poſt reſurrectionem opus erit: ſin
in altera, nequaquam erit reſurrectio mor-
tuorum, ſed transformatio in alios. Diuer-
ſitas quoque ſexus maris ac feminæ erit, aut
non erit? Si erit, ſequentur & nuptiæ, &
concubitus, ſed & generatio: ſi non erit,
ſublata diuerſitate ſexus, eadem corpora
Sap. 9. non reſurgent: aggrauat enim terrena in-
habitatio ſenſum multa cogitantem: ſed
tenuia erunt & ſpiritualia, dicente Apoſto-
lo. Seminatur corpus animale, reſurget cor- 1. Cor. 15.
pus ſpirituale. Ex quibus omnibus probare
cupiebat, rationales creaturas ob quædam
vitia & antiqua peccata, in corpora eſſe de-
lapſas: & pro diuerſitate & meritis peccato-
rum, tali vel tali conditione generari, vt vel
corporum ſanitate gauderent, & parentum
diuitijs ac nobilitate, vel in morbidas car-
nes & domus inopum venientes, pœnas pri-
ſtinorum luerent delictorum, & præſenti
ſæculo atque corporibus quaſi carcere clau-
derentur. Quod cum audiſſet, & ad me re-
tuliſſet, indicans hominem, mihique in-
cubuiſſet neceſſitas nequiſſimæ viperæ ac
mortiferæ beſtiæ reſiſtendi, de quibus Pſal-
miſta commemorat, dicens: Ne tradas be- Pſal. 73.
ſtijs animas confitentium tibi. Et: Increpa & 67.
Domine beſtias calami, qui ſcribentes ini-
quitatem, loquuntur contra Dominum
mendacium, & eleuant in excelſum os
ſuum: conueni hominem, & orationibus
eius, quam decipere nitebatur, breui inter- *Verſutum*
rogatione concluſi, dicens: Vtrùm crederet *hæreticum*
futuram reſurrectionem mortuorum, an *confutat*
non? Qui cùm ſe credere reſpondiſſet, in- *ſanctus Hierony-*
tuli: Eadem reſurgent corpora, an altera? *mus.*
Cùm dixiſſet, Eadem; ſciſcitatus ſum: In
eodem ſexu, an in altero? Ad interrogata
reticenti, & inſtar colubri huc atque illuc
transferenti caput, ne feriretur: Quia, in-
quam, taces, ego mihi pro te reſpondebo, &
conſequentia inferam: Si non reſurget mu-
lier vt mulier, neque maſculus vt maſculus;
non erit reſurrectio mortuorum: quia ſexus
membra habet, membra autem totum cor-
pus efficiunt. Si autem ſexus & membra
non fuerint, vbi erit reſurrectio corporum,
quæ ſine ſexu non conſtant & membris?
Porrò ſi corporum non fuerit reſurrectio,
nequaquam erit reſurrectio mortuorum.
Sed & illud, quod de nuptijs obijcis: Si ea-
dem membra fuerint, ſequi nuptias, à Sal- Matth. 22.
uatore diſſoluitur, dicente: Erratis, ne-
ſcientes Scripturas, neque virtutem Dei. In Luc. 20.
reſurrectione enim mortuorum non nu-
bent, neque nubentur, ſed erunt ſimiles
Angelorum. Vbi dicitur, Non nubent, ne-
que nubentur, ſexuum diuerſitas demon-
ſtratur. Nemo enim de lapide & ligno di-
cit, Non nubent, neque nubentur, quæ
naturam nubendi non habent: ſed de ijs,
qui poſſint nubere, & gratiâ Chriſti ac vir-
tute non nubant. Quòd ſi oppoſueris: Quo-
modo ergo erimus ſimiles Angelorum, cùm Luca 7.
inter Angelos non ſit maſculus & femina?
breuiter auſculta: Non ſubſtantiam nobis
Angelorum, ſed conuerſationem & beati-
tudinem Dominus repromittit. Quomodo
& Ioannes Baptiſta, antequam decollare-

m 2 tur,

tur, Angelus appellatus eſt;& omnes ſancti ac virgines Dei, etiam in iſto ſæculo vitam in ſe exprimunt Angelorum. Quando enim dicitur, Eritis ſimiles Angelorum, ſimilitudo promittitur, non natura mutatur. Simulque reſponde, quomodo illud interpreteris, quòd Thomas Domini reſurgentis tetigerit manus, & viderit lancea latus eius perforatum? Et Petrus in littore ſtantem viderit Dominum, & partem aſſi piſcis, ac fauum mellis comedentem? Qui ſtabat, profectò habebat pedes. Qui monſtrauit latus vulneratum, vtique & ventrem & pectus habuit, ſine quibus non ſunt latera ventri & pectori cohærentia. Qui locutus eſt, linguâ & palato ac dentibus loquebatur. Sicut enim plectrum chordis, ita lingua illiditur dentibus, & vocalem reddit ſonum. Cuius palpatæ ſunt manus, conſequenter & brachia habuit. Cùm igitur omnia membra habuiſſe dicatur, neceſſe eſt, vt totum corpus habuerit, quod conficitur ex membris: non vtique femineum, ſed virile, id eſt, eiuſdem ſexus, in quo mortuus eſt. Quòd ſi obtenderis, Ergo & nos poſt reſurrectionem comedemus? Et quomodo clauſis ingreſſus eſt ianuis, contra naturam pinguium & ſolidorum corporum? Audies: Noli propter cibum, reſurrectionis fidem in calumniam trahere. Nam & archiſynagogi filiæ reſuſcitatæ iuſſit cibum dari, & Lazarus quatriduanus mortuus, cum ipſo ſcribitur iniſſe conuiuium, ne reſurrectio eorum phantaſma putaretur. Sin autem clauſis ingreſſus eſt ianuis, & idcirco ſpirituale & aëreum corpus niteris approbare: ergo & antequam pateretur, quia contra naturam grauiorem corporum ſuper mare ambulauit, ſpirituale corpus habuit: & apoſtolus Petrus, qui & ipſe ſuper aquas pendulo inceſſit gradu, ſpirituale corpus habuiſſe credendus eſt, cùm potentia magis & virtus oſtendatur Dei, quando fit aliquid contra naturam. Et vt ſcias, in ſignorum magnitudine non naturæ mutationem, ſed Dei omnipotentiam demonſtrari: qui ambulabat fide, cœpit infidelitate mergi, niſi eum manus Domini ſubleuaſſet, dicentis: Modicæ fidei, quare dubitaſti? Miror autem te obdurare frontem, loquente Domino: Infer digitum tuum huc, & tange manus meas: & porrige manum tuam, & mitte in latus meum, & noli eſſe incredulus, ſed fidelis. Et alibi: Vide te manus meas, & pedes meos, quia ipſe ego ſum. Palpate & videte, quia ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere. Et cùm hoc dixiſſet, oſtendit eis manus & pedes. Oſſa audis, & carnem, & pedes, & manus: & ¹¹ globos mihi Stoicorum, atque aërea quædam deliramenta confingis. Porrò ſi quæris, cur i ans à dæmone corripiatur, qui peccata non habuit: aut in quâ ætate reſurrecturi ſimus, cùm diuerſa ætate moriamur: ingratis ſuſcipies, Iudicia Dei abyſſus multa. Et: O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quam inſcrutabilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius! Quis enim cognouit ſenſum Domini? aut quis conſiliarius eius fuit? Ætatum autem diuerſitas non mutat corporum veritatem. Cum enim quotidie corpora noſtra fluant, & aut creſcant aut decreſcant: ergo tot erimus homines, quot quotidie commutamur? aut alius fui cùm decem annorum eſſem, alius cum triginta, alius cùm quinquaginta, alius iam toto capite ſum? Igitur, iuxta eccleſiarum traditiones & apoſtolum Paulum, illud eſt reſpondendum, quòd in virum perfectum, & in menſuram ætatis plenitudinis Christi reſurrecturi ſumus, in quâ & Adam Iudæi conditum autumant, Dominum Saluatorem legimus ſurrexiſſe: & multa alia, quæ de vtroque Teſtamento in ſuffocationem hæretici protuli. Ex quo die ita cœpit hominem deteſtari, & omnes qui eiuſdem dogmatis erant, vt eos voce publicâ hoſtes Domini proclamaret. Et hæc dixi, non vt breuiter hæreſim confutarem, cui multis voluminibus reſpondendum eſſet: ſed vt fidem tantæ feminæ oſtenderem, quæ maluit inimicitias hominum ſubire perpetuas, quàm Dei offenſam amicitijs noxijs prouocare.

Dicam ergo, vt cœperam. Nihil ingenio eius docilius fuit. Tarda erat ad loquendum, velox ad audiendum, memor illius præcepti: Audi Iſraël, & tace. Scripturas ſanctas tenebat memoriter. Et cùm amaret hiſtoriam, & hoc veritatis diceret fundamentum, magis tamen ſequebatur intelligentiam ſpiritualem, & hoc culmine ædificationem animæ protegebat. Denique compulit me, vt vetus & nouum Inſtrumentum cum filiâ, me diſſerente, perlegeret. Quod propter verecundiam negans, propter aſſiduitatem tamen & crebras poſtulationes eius præſtiti, vt docerem quod didiceram, non à meipſo, id eſt, à præſumptione peſſimo præceptore, ſed ab illuſtribus Eccleſiæ viris. Sicubi hæſitabam, & neſcire me ingenuè confitebar, nequaquam mihi volebat acquieſcere: ſed iugi interrogatione cogebar, è multis varijſque ſententijs quæ mihi videretur probabilior indicarem. Loquar & illud, quod forſitan æmulis videatur incredibile. Hebræam linguam, quam ego ab adoleſcentiâ multo labore ac ſudore ex parte

Marginal notes: Ioan. 20. 21. — Luc. 24. — Ioan. 20. — Marc. 5. — Ioan. 12. — Matth. 14. — Ioan. 20. — Luc. 24. — Pſal. 35. — Rom. 11. — Eccleſiarum traditiones. — Ephes. 4. — Capvt II. Ingenij eius præſtantia. — Iacob. 1. — Eccli. 32. — Peſſimus præceptor, præſumptio.

Hebraicam diſcit linguam. parte didici, & infatigabili meditatione non deſero, ne ipſe ab eâ deſerar, diſcere voluit, & conſecuta eſt: ita vt pſalmos Hebraicè caneret, & ſermonem abſque vllâ Latinæ linguæ proprietate perſonaret. Quod quidem vſque hodie in ſanctâ filiâ eius Euſtochio cernimus: quæ ita ſemper adhæſit matri, & eius obediuit imperijs, vt numquam abſque eâ cubaret, numquam procederet, numquam cibum caperet, ne vnum quidem nummum haberet poteſtatis ſuæ, ſed & paternam & maternam ſubſtantiolam à matre diſtribui pauperibus lætaretur, & pietatem in parentem, hereditatem maximam & diuitias crederet. Non debeo ſilentio præterire, quanto exultauerit gaudio, quòd Paulam neptem ſuam, ex Læta & Toxotio genitam, imò voto & futuræ virginitatis repromiſſione conceptam, audierat in cunis & crepiraculis balbutiente linguâ Alleluia cantare, auiæque & amitæ nomina dimidiatis verbis frangere. In hoc ſolo patriæ deſiderium habuit, vt filium, nurum, neptem *Flammeum Chriſti, virginitatis inſigne.* renuntiaſſe ſæculo, & Chriſto ſeruire cognoſceret. Quod & impetrauit ex parte. Nam neptis Chriſti flammeo reſeruatur, nurus æternæ ſe tradens pudicitiæ, ſocrus opera, fide & eleëmoſynis ſequitur, & Romæ conatur exprimere, quod Ieroſolymis illa compleuit.

C. XXIV. Quid agimus anima? cur ad mortem eius venire formidas? Iamdudum prolixior liber cuditur, dum timemus ad vltima peruenire, quaſi tacentibus nobis, & in laudibus illius occupatis, differri poſſit occubitus. Hucuſque proſperis nauigauimus ventis, *Paula ægrotat.* & criſpantia maris æquora labens carina ſulcauit: nunc in ſcopulos incurrit oratio, & tumentibus fluctuum motibus præſens vtrique noſtrûm intentatur naufragium, ita vt cogamur dicere: Præceptor, *Lucæ 8.* ſaluos nos fac, perimus. Et illud: Exurge, vt *Pſal. 43.* quid obdormis Domine? Quis enim poſſit ſiccis oculis Paulam narrare morientem? Incidit in grauiſſimam valetudinem, imò quod optabat inuenit, vt nos deſereret, & pleniùs Domino iungeretur. In quo languore Euſtochij filiæ probata ſemper in matre pietas, magis ab omnibus compro- *Euſtochij in matrem pietas.* bata eſt. Ipſa aſſidere lectulo, flabellum tenere, ſuſtentare caput, puluillum ſupponere, fricare pedes, manu ſtomachum confouere, mollia ſtrata componere, aquam calidam temperare, mappulam apponere, omnium ancillarum præuenire officia, & quidquid alia feciſſet, de ſuâ mercede putare ſubtractum. Quibus illa precibus, quibus lamentis & gemitu inter iacentem matrem & ſpecum Domini diſcurrit, ne pri-

uaretur tanto contubernio, ne illâ abſente viueret, vt eodem feretro portaretur? Sed ô mortalium fragilis & caduca natura! & niſi Chriſti fides nos extollat ad cælum, & æternitas animæ promittatur, cum beſtijs ac iumentis corporum vna conditio eſt. Idem occubitus iuſto & impio, bono & malo, *Eccli. 5. & 9.* mundo ac immundo, ſacrificanti & non ſacrificanti. Sicut bonus, ita & qui peccat: ſicut qui iurat, ita & is qui iuramentum metuit: Similiter & homines & iumenta in fauillam & cinerem diſſoluuntur.

Quid diu immoror, & dolorem meum *Cap. XXV.* differendo facio longiorem? Sentiebat prudentiſſima feminarum adeſſe mortem, & frigente aliâ parte corporis atque membrorum, ſolùm animæ teporem in ſacro pectore palpitare: & nihilominùs quaſi ad ſuos pergeret, alienoſque deſereret, illos verſiculos ſuſurrabat: Domine, dilexi decorem *Pſal. 25.* domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Et: Quàm dilecta tabernacula tua Do- *Pſal. 83.* mine virtutum, concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. Et: Elegi abiecta eſſe in domo Dei mei, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum. Cumque à me interrogaretur, cur taceret, cur nollet reſpondere, an doleret aliquid: " Græco ſermone reſpondit, nihil ſe habere moleſtiæ, ſed omnia quieta & tranquilla perſpicere. Poſt hæc obmutuit, & clauſis oculis, quaſi iam mortalia deſpiceret, vſque ad exſpirationem animæ eoſdem repetebat verſiculos, vt quod dicebat, vix audire poſſemus: digitumq; ad os tenens, crucis ſignum *In ſupremo ſpiritu crucis ſignum ſibi imprimit.* pingebat in labijs. Defecerat ſpiritus, & anhelabat in mortem: animáque erumpere geſtiens, ipſum ſtridorem, quo mortalium vita finitur, in laudes Domini conuertebat. Aderant Ieroſolymarum & aliarum vrbium epiſcopi, & ſacerdotum inferioris gradus, ac Leuitarum innumerabilis multitudo; omne monaſterium, virginum & monachorum chori repleuerant. Statimque vt audiuit ſponſum vocantem: Surge, *Cant. 2.* veni proxima mea, ſpecioſa mea, columba mea; quoniam ecce hiems tranſijt & receſſit, pluuia abijt: ſibi læta reſpondit: Flores viſi ſunt in terrâ, tempus ſectionis adue- *Pſal. 26.* nit. Et: Credo videre bona Domini in ter- *Abit è vita.* râ viuentium.

Ex hinc non vlulatus, non planctus, vt *C. XXVI.* inter ſæculi homines fieri ſolet, ſed pſalmorum linguis diuerſis examina concrepa- *Honorificè pontificum manibus cum lampadibus & cereis effertur.* bant: tranſlatáque epiſcoporum manibus, & ceruicem feretro ſubijcientibus, cùm alij pontifices lampades cereoſque præferrent, alij choros pſallentium ducerent, in mediâ eccleſiâ ſpeluncæ Saluatoris eſt poſita. To-

NOTATIO.

1 PAVLÆ.] *Martyrologium Romanum XXVI. Ianuary:* Apud Bethlehem Iudæ dormitio S. Paulæ viduæ, matris Euſtochij virginis Chriſti. Quæ cùm eſſet è nobiliſſimo ſenatorum genere, renuntians ſæculo, & facultates ſuas pauperibus diſtribuens, ad præſepe Domini ſe recepit: vbi multis virtutibus prædita, & longo coronata martyrio, ad cæleſtia regna tranſiuit: cuius vitam virtutibus admirandam S. Hieronymus ſcripſit. *Nata eſt Paula Romæ patre Rogato, matre Bleſillâ, vt hic habes c. II. eiuſque natalem anno XI. Conſtantij, Chriſti CCCLI. ponunt.*

Alia eſt Paula iunior, huius neptis, ex Toxotio filio & Lætâ genita, vt habes cap. XXIII.

Cap. II. 2. FVGIENDO GLORIAM.] *Salluſtius in Catilinario:* Itaque quò minus gloriam petebat, eò magis illa ei aſſequebatur. *Nazarius in Panegyrico Conſtantini:* Nuſquam gradum extuliſti, quin vbique te gloria quaſi vmbra comitata ſit.

Cap. III. 3. BLESILLAM.] *Baron. tomo IV. anno Chriſti CCCLXXXII. Damaſi Papæ XVI. Gratiani XVI. Valentiniani VII. Theodoſij IV. Impp. Quod, ait, pertinet ad Bleſillam, tanta hæc virtutis fuit, vt viginti annorum vidua a viro relicta, quocum menſibus tantum ſeptem vixerat, magis (inquit Hieronymus) ipſam deplorauerit* (Hieron. epiſt. 25.) *amiſſam virginitatē, quàm mariti obitu doluerit.*

At quonam modo ad mundi contemptum hanc eadem S. Hieronymus inſtituerit, ipſe ad Euſtochium ſororem ſcribens docet his verbis: (Idem epiſt. 110.) Meministi me ante hoc fermè quinquennium, cùm adhuc Romæ eſſem, & Eccleſiaſten ſanctæ Bleſillæ legerem, vt eam ad contemptum mundi huius prouocarem, & omne, quod in mundo cerneret, putaret eſſe pro nihilo, rogatum ab eâ, vt in morem commentarioli obſcura quæque diſſererem, vt abſque me poſſet intelligere quæ legebat. Itaque quoniam in procinctu noſtri operis ſubitâ morte ſubtracta eſt, &c.

Porrò quantas hæc adoleſcentula vidua virtutes exſtiterit, idem S. Hieronymus in conſolatione de obitu eius ad Paulam matrem conſcripta pluribus docet. (Idem epiſt. 25.)

Fuiſſe autem excultam Græcis ac Latinis litteris, idem affirmat, cùm ait: Si Græcè loquentem audiſſes, Latinè eam neſcire putares. Si in Romanum ſonum lingua ſe verterat, nihil omnino peregrini ſermo redolebat. *Sed & de eadem ſubdit:* In paucis non dicam menſibus, ſed diebus ita Hebrææ linguæ vicerat difficultates, vt in diſcendis canendiſque Pſalmis cum matre contenderet.

Inter quatuor Paulæ filias, nempe Paulinam, Euſtochium, Bleſillam, atque Ruffinam, primam omnium Bleſillam contigit ex hac vita migraſſe, vt idem ſanctus Hieronymus ad Pammachium ſcribens affirmat. (Idem epiſt. 26.) *De eius ad Chriſtum conuerſione exſtat eiuſdem ad ſanctam Marcellam epiſtola, vbi agit de ægrotatione Bleſillæ.* (Idem epiſt. 23.) *Hactenus Baronius.*

De eius obitu idem Hieronymus ep. X. ad Furiam: Bleſillamque prætereo, quæ maritum ſuum, tuum ſecuta germanum, in breui vitæ ſpatio tempora virtutum multa compleuit.

4. PAVLINAM.] *Baronius ibidem. De Paulinâ eiuſdem S. Paulæ filiâ, ſorore Bleſillæ, exſtat in eius dormitione S. Hieronymi epiſtola ad Pammachium* (Idem epiſt. 50.) *conſobrinum S. Marcellæ, vt idem S. Hieronymus tradit, qui fuit eius Romæ condiſcipulus.* (Idē ep. 25. Idē ep. 50.)

5. EVSTOCHIVM.] *Baronius ibidem: De Euſtochio minores ſunt omnes laudes ſancto propoſito quod ſuſcepit, & vitæ inſtituto quod arripuit, quas maioribus in dies virtutum incrementis adauxit, ac tandem feliciter conſummauit. De quâ ad Pammachium hæc Hieronymus:* (Idem epiſt. 26.) Quid Euſtochio fortius, quæ nobilitatis portas & arrogantiam generis conſularis virginali propoſito fregerit, & in vrbe primâ primum genus ſubiugauerit pudicitiæ? *Hanc altiorem gradum ceteris conſcendentem idem S. Hieronymus ſcripto ad ipſam de cuſtodiâ virginitatis libello adiuuit.* (Idem epiſt. 22.) *Quidnam autem terribile acciderit Prætextatæ amitæ, virginem a ſuſcepto propoſito abripere conanti, narrat S. Hieronymus epiſtolâ ad Lætam hæc probè ſcientem, quæ Paulam filiam natam ex promiſſione martyris virginem permanſuram Deo dicauerat adhuc tenellam.* (Idem ep. 7.)

6. RVFFINAM.] *Baronius ibidem: Quarto loco nata Ruffina, nupta eſt viro clariſſimo Aletio: quæ immaturo funere (inquit Hieronymus) piam matris animum conſternauit.* (Idem epiſt. 27.) *Huius præclaras virtutes ſanctus Paulinus Nolanus epiſcopus ſcripſit in conſolatione obitus eius ad Aletium virum ipſius.* (Paulin. epiſt. 32.) *Porrò hæc minor natu, nondum nupſerat, quando ab Vrbe receſſit Paula mater Ieroſolymam profectura; ſed tum nubilis facta (vt teſtatur S. Hieronymus) femina* (Hieron. epiſt. 27.) *matris educatione ſanctâ æquè viro ſancto coniuncta; de quâ idem Paulinus:* (Paulin. epiſt. 32.) Eſt enim coniux fidei, ſoror virginitatis, filia perfectionis; cui Paula mater, ſoror Euſtochium, tu maritus.

7. TOXOTIVM.] *Baronius ibidem: Toxotius duxit vxorem Lætam, Albini filiam, Ethnici hominis, & gentilitiæ ſuperſtitionis pontificis, ex quibus genita eſt Paula iunior. Mirandum planè accidit, vt piâ conuerſatione Toxotij atque Lætæ, Albinus pontifex, Chriſtianæ religionis hoſtis implacabilis, admirante præ miraculo vrbe, iam euaſerit Chriſtianus, vt idem S. Hieronymus narrat his verbis, ſcribens ad eius filiam Lætam de Paulâ filiâ:* (Hieron. epiſt. 7.) Quis, inquit, hoc crederet, vt Albini pontificis neptis de promiſſione martyris naſceretur? vt præſente & gaudente auo, paruula adhuc linguâ balbutiens, Chriſti Alleluia reſonaret? vt virginem Chriſti in ſuo gremio nutriret ſenex? Et benè feliciterque exſpectauimus. Sancta & fidelis domus virum ſanctificat infidelem. Iam candidatus eſt fidei, quem filiorum & nepotum credens turba circumdat. Ego puto etiam ipſum Iouem, ſi habuiſſet talem cognationem, potuiſſe in Chriſtum credere. *Hæc ipſe. Grande ſanè miraculum, potuiſſe ſenem renaſci denuò, atque idolorum pontificem in extremâ fidelium claſſe profiteri, & incipere diſcere religionis elementa, qui apud ſuos ſacrorum agebat antiſtitem, & decrepitum ſenem a recens infantulâ balbutiente depromptum reddere Alleluia, quam ipſam mater Læta ſanctiſſima femina cupida deſpondere virginem Chriſto, ab eodem S. Hieronymo petijt & accepit de inſtitutione eiuſdem filiæ epiſtolam paræneticam; quâ ipſa quantum profecerit, illud modo ſatis ſit indicaſſe, eamdem ætate nuſtam ad auiam Paulam Ieroſolymam nauigaſſe, ibique cum S. Euſtochium ſanctâ Deo dicatâ virginitate conſenuiſſe.* (Idem ep. 7.)

8. CLINICORVM.] *Malè in quibuſdam codicibus,* clericorum. *Supra in Vita Fabiolæ c. V.* Quem nudum & clinicum non Fabiolæ veſtimenta texêre? *Vide Onomaſticon.* (Cap. IV.)

9. CVMQVE ORIENTIS, &c.] *Baronius tomo IV. anno Chriſti CCCLXXXII. Damaſi Papæ XVI. Gratiani XVI. Valentiniani VII. Theodoſij IV. Imperatorum,*

ratorum, Orientis & Occidentis epiſcopos ad Romanum Concilium conueniſſe aſſerit.

10. EXACTA HIEME.] *Baronius ibidem : Non tantum epiſcoporum aduentus Romam ad Concilium ſignificatur, ſed tempus quo Romæ manſerunt, pariter innoteſcit, nempe commoratos eſſe Romæ vſque ad ſequentis anni Veris tempus.*

11. DESCENDIT AD PORTVM.] *Baronius tomo IV. anno Chriſti CCCLXXXV. Siricij Papæ I. Valentiniani X. Theodoſij VII. Impp. hoc anno Paulæ profectionem, quâ Ieroſolymam petijt, ponit. Vt autem, inquit, hæc certè cognoſcas, quod ad tempus pertinet, illud in primis accipe. Cùm idem S. Hieronymus affirmet defunctam eſſe Paulam Coſſ. Honorio VI. & Ariſtæneto, rurſumque dicat, eamdem Ieroſolymis commoratam eſſe annos viginti: vtique affirmare neceſſe eſt, hoc anno eam Ieroſolymam profectam eſſe, &c.*

Quod autem ad Paulæ ex vrbe profectionem ſpectat, dignum planè Chriſtianâ ſpectaculum Roma tunc vidit, feminam conſularem, patriæ parentumque ſplendorem, diuitias, charaque pignora ampliùs non reuerſuram relinquere, atque vnà cum filiâ Chriſto dicatâ ad Chriſti cunabula per tot maris ſpatia & viæ diſcrimina nauigare, &c.

Cap. V. 12. AD INSVLAM PONTIAM.] *De inſulis Pontiis Plinius l. III. cap. VI. Mela l. II. c. VII. Suetonius in Caligulâ cap. XV.*

13. FLAVIÆ DOMITILLÆ.] *Euſebius in Chronico anno Domitiani XVI.* Scribit Bruttius, plurimos Chriſtianorum ſub Domitiano ſubiiſſe martyrium. Inter quos & Flauiam Domitillam, Flauij Clementis conſulis ex ſorore neptem, in inſulam Pontiam relegatam, quando ſe Chriſtianam eſſe teſtata eſt. *Idem de eâ hiſtor. Eccl. lib. III. cap. XI2. Vide de eâ Martyrol. Rom. & Annales Baronij.*

Cap. 12. 14. SEGOR VITVLAM CONTERNANTEM.] *Hoc loco* conternantem *intelligit* τριετῆ, trium annorum. *Vide D. Hieron. in locis Hebraicis in Zoarâ & Babâ. Vide etiam Onomaſticon.*

Cap. 13. 15. ERRORE DOSITHEI.] *Ex primis hæreticis fuit Doſitheus, à quo hæreſis Doſitheorum. Vide Hieronymum contra Luciferianos.*

16. NAMQVE CERNEBAT.] *Baronius tomo IV. anno Chriſti CCCLXXXV. Siricij Papæ I. Valentiniani X. Theodoſij VII. Impp. His ſimilia narrat S. Hilarius libro de Synodis, necnon S. Paulinus in Natali S. Felicis VII. atque Seuerus Dial. l. III. qui de feminis arreptitijs illud addunt, quòd licet pedibus ſuſpenſæ eſſent, deorſum capite, nihilominùs veſtes inhærerent diuino miraculo pedibus, quò femineo eſſet pudori conſultum. De his fortaſſe Hieronymus Apolog. aduerſus Ruffin.* Vidi multa miracula, & quæ priùs ad me fama pertulerat, oculorum iudicio comprobaui.

Cap. 14. 17. CAMPOS TAPHNEOS.] *Ita Surius & Reatinus. Vetus editio:* Thaneos *ſine* campis, *iungendo cum* terram Geſſen.

18. EPISCOPO ISIDORO CONFESSORE.] *Huius memoria occurrit in Romano Martyrol. 15. Ianuarij:* Nitriæ in Ægypto B. Iſidori, epiſcopi & confeſſoris. *Non rectè hic Reatinus intelligit Iſidorum Peluſiotam.*

19. ARSATAS.] *Vetus editio & Reatinus,* Arſenios. *Exiſtimo intelligi* Arſacium, *de quo Palladius Lauſiac. hiſt. cap. VII. vbi Serapionem ei iungit, vti hic Hieronymus. Niſi intelligatur* Arſiſius, *de quo etiam Palladius c. VII. & CXVII. Sozomenus l. III. c. XIII. & lib. VI. c. XXX. vbi etiam Serapionis iunctim meminêre. H. Grauius diuinabat* Arſenitas. *an intelligit* Arſeniotas? *Sed illa gens eſt integra à loco ſic dicta. Non dubito quin particulare alicuius hic nomen Hieronymus poſuerit, quod adiuncta ſuadent.*

20. QVIDAM VETERATOR CALLIDVS.] *Baronius tomo IV. anno Chriſti CCCLXXXVIII. Siricij Papæ IV. Valentiniani XIII. Theodoſij X. Impp. Sed & Palladius ei (Euagrio) inhærens, eiuſdem quoque morbi (Origeniſtarum) contagione contabuit; de quo Hieronymus aduerſus Pelagianos agens hæc habet:* Palladius ſeruilis nequitiæ eamdem hæreſim inſtaurare conatus eſt, & nouam tranſlationis Hebraicæ mihi calumniam ſtruere: num & illius ingenio nobilitatique inuidimus? nunc quoque myſterium iniquitatis operatur, &c. *Ob quam etiam cauſſam S. Epiphanius eumdem in Palæſtinâ iſta docentem deplorans, ait:* Palladium verò Galatam, qui quondam nobis charus fuit, & nunc miſericordiâ Dei indiget, caue; quia Origenis hæreſim prædicat & docet: ne fortè aliquos de populo tibi creditos ad peruerſitatem ſui inducat erroris. *Hæc ipſe ſcribens ad Ioannem Ieroſolymitanum epiſcopum, cùm idem Palladius iam deſeruiſſet eremum Nitriæ, & morbi cauſſâ (vt ipſe teſtatur) abijſſet in Palæſtinam; vbi aliquamdiu moratus, hæreſes docebat Origenis: quem cauendum Epiphanius Ioannem eius loci epiſcopum quam primùm admonuit. Cùm verò Origeniſtarum nullum alium nominet, niſi Palladium: certè etſi alij eſſent eâdem labe conſperſi, tamen non alium quàm ipſum id muneris ſubijſſe, vt Origenis deliramenta doceret, ſatis apparet. Quamobrem Origeniſtam illum, quem S. Paulam tentaſſe Hieronym. ſcribit, neminem certè præter Palladium tunc in Palæſtinâ morantem fuiſſe conſpicio.*

Cap. 22. Hieron. proœm. aduer. Pelag. Apud Hieron. ep. 60. Pallad. in Lauſiac. cap. 22.

21. GLOBOS MIHI STOICORVM.] *Cenſebant Stoici, bonorum animas poſt hanc vitam in cæleſtibus globis habitare. Vide Lipſium Phyſiol. lib. III. Diſſert. XIV.*

Cap. 25. 22. GRÆCO SERMONE RESPONDIT.] *Grauius Græcè hic notat:* Οὐδὲν κακὸν γέγονε χεῖρον. *Apud Plutarchum de Conſolatione ad Apollonium Diogenes moribundus à Medico excitatus, rogatuſque* μή τι περὶ αὐτὸν εἴη χαλεπόν; Οὐδὲν, ἔφη. an grauius aliquid ipſi accidiſſet; reſpondit, Nihil eſſe mali.

C. 27. 23. IVRVLENTIAS CARNIVM.] *Editi omnes,* virulentias. *Vide Reatinum, qui hoc conatur interpretari. Sed* iurulentia *ſæpè Hieronymo vſurpata. Sic lib. 1. in Iouinianum:* iurulentias carnis ingeſtas. & *in cap. 21. Ezech.* holocauſtorum cineres, & carnium iurulentias. *Item in cap. IV. Zachariæ:* Et pro iurulentiâ carnium varios cœperunt flores geſtare virtutum. *Celſus lib. II. cap. XXVII.* Caro omnis iurulenta. *Vt omninò vix dubitandum ſit, quin* virulentia *ex affinitate* iurulentiæ *ſit nata.*

Cap. 28. 24. DORMIVIT.] *Baronius tomo V. anno Chriſti* CCCCIV. *Dormitionem Paulæ ponit, colligens id, vti ait,* ex ratione temporis. *Quod ita cape. Hieron. ſcribit Paulam obijſſe* Honorio Auguſto ſexies & Ariſtæneto Coſſ. VII Kal. Febr. tertiâ Sabbati. *Ex hoc notato characteriſmo diei hebdomadæ, rectè colligit Baronius Conſulatum Honorij VI. & Ariſtæneti incidere in annum Chriſti* CCCCIV. *cùm non inciderit* in tertiam Sabbati VII. dies Kal. Februariarú, (*id eſt, XXVI. Ian.*) *anno* CCCCV. *vel* CCCCIII. *vel alio quopiam anno huic proximo ſed tantùm* CCCCIV. *vnde conſtat apud Euſebium Scaligeri conſulatum iſtum Honorij & Ariſtæneti malè conferri in annum Chriſti* CCCCV. *& apud Euſebium Pontaci peiùs in annum* CCCCVII. *Rectè quoque Dionyſ. Petauius noſter in ſplendido Opere de Doctrinâ temporum cum anno* CCCCIV. *copulauit hunc Conſulatum, poſitâ litterâ Dominicali C ante Biſſextum. Quod etiam Setho Caluiſio in mentem venerat.*

VITA

VITA SANCTÆ [1] MARCELLÆ VIDVAE

31. Ian.

AVCTORE DIVO HIERONYMO PRESBYTERO.

Eſt epiſtola 16. ad Principiā virginem.

CAP. I.

SÆPE & multùm flagitas, virgo Chriſti Principia, vt memoriam ſanctæ feminæ Marcellæ litteris recolam, & bonum quo diu fruiti ſumus, etiam ceteris noſcendum imitandumq́ue deſcribam. Satis doleo, quòd hortaris ſponrè currentem, & me arbitraris indigere precibus, qui ne tibi quidem in eius dilectione concedam: multoq́ue plus accipiam quàm rribuam beneficij, tantarum recordatione virtutum. Nam vr hucuſque reticerem, & biennium præterirem ſilentio, non fuir diſſimularionis, vr malè exiſtimas, ſed triſtitiæ incredibilis, quæ ira meum oppreſſit animum, vr melius iudicarem tacere inpræſenriarum, quàm nihil dignum illius laudibus dicere. Neque verò Marcellam tuam, imò meam, & vt veriùs loquar, noſtram omniumq́ue ſanctorum, & propriè Romanæ vrbis inclytum decus, inſtitutis rhetorum prædicabo, vr exponam illuſtrem familiam, alti ſanguinis decus, & ſtemmata per proconſules & præfectos prætorio decurrentia. Nihil in illâ laudabo, niſi quod proprium eſt; & eo nobilius, quòd opibus & nobilitare contemptâ, facta eſt paupertare & humilitare nobilior.

S. Marcellæ recordatio, Hieronymi profectus.

CAP. II.

Maritum ſeptimo à nuptiis menſe amiſit.

Orba parris morte, viro quoque poſt nuptias [2] ſeprimo menſe priuata eſt. [3] Cúmque eam Cerealis, [4] cuius clarum inter conſules nomen eſt; propter æratem & antiquiratem familiæ, & inſignem, quod maxime viris placere conſueuit, decorem corporis, ac morum temperantiam ambitioſiùs peteret, ſuaſq́ue longæuus pollicerecur diuitias: & non quaſi in vxorem, ſed quaſi in filiam vellet donationem rransfundere. Albinaque mater tam clarum præſidium viduatæ domus vltrò appeteret; illa reſpondir: Si vellem nubere, & non æternæ me cuperem pudicitiæ dedicare, vtique maritum quærerem, non hereditatem. Illoq́ue mandante, poſſe & ſenes diu viuere, & iuuenes cirò mori, eleganter luſir: Iuuenis quidem poreſt cirò mori, ſed ſenex diu viuere non poteſt. Quâ ſententiâ repudiatus, exemplo ceteris fuir, vr eius nuptias deſperarent. Legimus in Euangelio ſecundùm Lucam: Et erar Anna propheriſſa filia Phanuelis de rribu Aſer: & hæc prouectæ ætatis in diebus plurimis. Vixerarq́ue cum viro ſuo annis ſeptem à virginitate ſuâ, & erat vidua annis octogintaquatuor, nec recedebat de templo, ieiunijs & obſecrarionibus Domino ſeruiens die ac nocte. Nec mirum, ſi videre meruit Saluatorem, quem tanro labore quærebat. Conferamus ſeptem annos, ſeptem menſibus; ſperare Chriſtum, & renere; narum confireri, & [illegible]cruciſixum credere; paruulum non nega[illegible] virum gaudere regnantem. Non facio[illegible]m inrer ſanctas feminas differentiam, quod nonnulli inter ſanctos viros & eccleſiarum principes ſtulrè facere conſueuerunt: ſed illò tendir aſſertio, vr quarum vnus eſt labor, vnum & præmium ſir.

Non vult denuò nubere.

Egregia eius ſententia.

Lucæ 2.

Anna prophetiſſa & Marcella comparatio.

CAP. III.

Difficile eſt in maledicâ ciuitate, & in vrbe, in quâ orbis quondam populus fuir, palmaq́ue vitiorum, ſi honeſtis derraherent, & pura ac munda macularenr, non aliquam ſiniſtri rumoris fabulam contrahere. Vnde quaſi rem difficillimam, & penè impoſſibilem optat Prophera potius, quàm præſumit, dicens: Beati immaculati in viâ, qui ambulanr in lege Domini. Immacularos in viâ huius ſæculi appellat, quos nulla obſcœni rumoris aura macularit, qui opprobrium non acceperint aduerſus proximos ſuos. De quibus & Saluaror in Euangelio, Eſto, inquit, beneuolus, ſiue benè ſentiens de aduerſario tuo, dum es in viâ

Pſal. 118.

Pſal. 14.

Matth. 5.

cum

cum illo. Quis vmquam de hac muliere, quod diſpliceret, audiuit vt crederet? Quis credidit, vt non magis ſeipſum malignitatis & infamiæ condemnaret? Ab hac primùm confuſa gentilitas eſt, dum omnibus paruit, quæ eſſet viduitas Chriſtiana, quam & conſcientia & habitu promittebat. Illæ enim ſolent purpuriſſo & ceruſſa ora depingere, ſericis nitere veſtibus, ſplendere gemmis, aurum portare ceruicibus, & auribus perforatis rubri maris pretioſiſſima grana ſuſpendere, [1] fragrare muſco mero, maritos ita plangere, vt tandem dominatu eorum ſe caruiſſe lætentur, quærantque alios, non

Differentia inter viduitatem Christianam & gentilem.

1. Pet. 3. quibus iuxta Dei ſententiam ſeruiant, ſed
Gen. 4. quibus imperent. Vnde & pauperes eligunt, vt nomen tantùm virorum habere videantur, qui patienter riuales ſuſtineant, ſi muſſitauerint, illicò proijciendi. Noſtra vidua talibus vſa eſt veſtibus, quibus arceret frigus, non membra nudaret: aurum vſque ad annuli ſignaculum repudians, & magis in ventribus egenorum quàm in marſupijs recondens. Nuſquam ſine matre. Nullum clericorum aut monachorum (quod amplæ domus interdum exigebat neceſſitas) vidit abſque arbitris. Semper in comitatu ſuo virgines ac viduas, & ipſas graues feminas habuit: ſciens ex laſciuiâ puellarum ſæpè de dominarum moribus iudicari, & qualis quæque ſit, talium conſortio delectari.

Sine arbitris, nec clericis quidem & monachis loquitur.

CAP. IV.

Diuinarum Scripturarum ardor erat in-
Pſal. 118. credibilis, ſemperque cantabat: In corde meo abſcondi eloquia tua, vt non peccem
Pſal. 1. tibi. Et illud de perfecto viro: Et in lege Domini voluntas eius, & in lege eius meditabitu[illegible]ac nocte. Meditationem legis non in[illegible]icando quæ ſcripta ſunt, vt Iudæorum exiſtimant Phariſæi, ſed in opere intelligens, iuxta illud apoſtolicum: Siue comeditis, ſiue bibitis, ſiue quid agitis: omnia
1. Cor. 10. in gloriam Domini facientes. Et Prophe-
Pſal. 118. tæ verba, dicentis: A mandatis tuis intellexi: vt poſtquam mandata compleſſet, tunc ſe ſciret mereri intelligentiam Scripturarum.
Actor. 1. Quod & alibi legimus: Quia cœpit Ieſus facere & docere. Erubeſcit enim quamuis præclara doctrina, quam propria reprehendit conſcientia. Fruſtràque eius lingua prædicat paupertatem, & docet eleëmoſynas, qui Crœſi diuitijs tumet, viliꝗue opertus pallio, pugnat contra tineas veſtium ſericarum. Illi erant moderata ieiunia, carnium abſtinentia, vini odor magis quàm guſtus, propter ſtomachum & frequentes infirmitates. Rarò procedebat ad publicum, & maximè nobilium matronarum vitabat domos, ne cogeretur videre quod contem-

Ardet desiderio sacrarum Scripturarum.

Rarò in publico.

pſerat: apoſtolorum & martyrum baſilicas ſecretis celebrans orationibus, & quæ populorum frequentiam declinarent: matri intantum obediens, vt interdum faceret, quod nolebat. Nam cùm illa ſuum diligeret ſanguinem, & abſque filijs & nepotibus vellet in fratris liberos vniuerſa conferre: iſta pauperes eligebat, & tamen matri contraire non poterat: monilia, & quidquid ſupellectilis fuit, diuitibus peritura concedens, magiſque volens pecuniam perdere, quàm parentis animum contriſtare. Nulla eo tempore nobilium feminarum nouerat Romæ propoſitum monachorum, nec audebat propter rei nouitatem, ignominioſum, vt tunc putabatur, & vile in populis nomen aſſumere. Hæc ab Alexandrinis priùs ſacerdotibus, [6] papaque Athanaſio, & poſteà Petro, qui perſecutionem Arrianæ hæreſeos declinantes, [7] quaſi ad tutiſſimum communionis ſuæ portum Romam confugerant, vitam beati Antonij, adhuc tunc viuentis, monaſteriorumque in Thebaide Pachumij, & virginum ac viduarum didicit diſciplinam. Nec erubuit profiteri, quod Chriſto placere cognouerat. Hanc multos poſt annos imitata eſt Sophronia & aliæ, quibus rectiſſimè illud Ennianum aptari poteſt: Vtinam ne in nemore Pelio. Huius amicitijs fruita eſt Paula venerabilis, in huius cubiculo nutrita Euſtochium, virginitatis decus, vt facilis æſtimatio ſit, qualis magiſtra, vbi tales diſcipulæ.

Frequens in martyrum basilicis.

Roma tutissimus Christianæ communionis portus.

Ennius Medeâ.

CAP. V.

Rideat forſan infidelis lector, me in muliercularum laudibus immorari: qui ſi recordetur ſanctas feminas, comites Domini Matth. 27.
Saluatoris, quæ miniſtrabant ei de ſuâ ſub- Ioan. 19.
ſtantiâ, & tres Marias ſtantes ante crucem, & 20.
Mariámque propriè Magdalenam, quæ ob Mar. 16.
ſedulitatem & ardorem fidei, [8] Turritæ nomen accepit, & prima ante apoſtolos, Chriſtum videre meruit reſurgentem: ſe potiùs ſuperbiæ, quàm nos condemnabit ineptiarum: qui virtutes non ſexu, ſed animo iudicamus, contemptáque nobilitatis ac diuitiarum maiorem gloriam ducimus. Vnde & Ieſus Ioannem euangeliſtam amabat plurimùm: qui propter generis no- Ioan. 18.
bilitatem erat notus pontifici, & Iudæorum inſidias non timebat, in tantum, vt Petrum introduceret in atrium, & ſtaret ſolus apoſtolorum ante crucem, matremque Saluatoris in ſua reciperet, vt hereditatem virginis Domini, virginem matrem filius virgo ſuſciperet.

CAP. VI.

Annis igitur plurimis ſic ſuam tranſegit ætatem, vt antè ſe vetulam cerneret, quàm adoleſcentulam fuiſſe meminiſſet, laudans

illud

illud Platonicum, qui philoſophiam meditationem mortis eſſe dixit. Vnde & noſter
1. Cor. 15. Apoſtolus: Quotidie, inquit, morior propter veſtram ſalutem. Et Dominus iuxta an-
Luc. 9. tiqua exemplaria: Niſi quis tulerit crucem ſuam quotidie, & ſecutus fuerit me, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Multoque antè
Pſal. 43. per Prophetam Spiritus ſanctus: Propter te mortificamur tota die, æſtimati ſumus vt oues occiſionis. Et poſt multas ætates illa
Eccli. 7. ſententia: Memento ſemper diem mortis, & numquam peccabis. Diſertiſſimúmque præceptum Satyrici:

Perſius Sat. 5. *Viue memor leti: fugit hora: hoc, quod loquor, inde eſt.*

Sic ergo, vt dicere cœperamus, ætatem duxit, & vixit, vt ſemper ſe crederet eſſe morituram. Sic induta eſt veſtibus, vt meminiſſet
Rom. 12. ſepulcri, offerens ſe hoſtiam rationabilem, viuam, placentem Deo.

Cap. VII. [9] Denique cùm & me Romam cum ſanctis pontificibus Paulino & Epiphanio, Eccleſiaſtica traxiſſet neceſſitas: quorum alter Antiochenam Syriæ, alter Salaminiam Cypri rexit eccleſiam, & verecundè nobilium feminarum oculos declinarem, ita egit, ſe-
1. Tim. 4. cundùm Apoſtolum, importunè, opportunè, vt pudorem meum ſuâ ſuperaret induſtriâ. Et quia alicuius tunc nominis eſſe exiſtimabar ſuper ſtudio Scripturarum, numquam [10] conuênit, quin de Scripturis aliquid interrogaret: nec vt ſtatim acquieſceret, ſed moueret è contrario quæſtiones, non vt contenderet, ſed vt quærendo diſceret earum ſolutiones, quas opponi poſſe intelligebat. Quid in illâ virtutum, quid ingenij, quid ſanctitatis, quid puritatis inuenerim, vereor dicere, ne fidem credulitatis excedam,
Sacrarum litterarum maximè ſtudioſa. & tibi maiorem dolorem incutiam recordanti quanto bono carueris. Hoc ſolùm dicam, quòd quidquid in nobis longo fuit ſtudio congregatum, & meditatione diuturnâ quaſi in naturam verſum, hoc illa libauit, didicit, atque poſſedit: ita vt poſt profectionem noſtram, ſi de aliquo teſtimonio Scripturarum eſſet oborta contentio, ad illam iudicem pergeretur. Et quia valdè prudens erat, & nouerat illud, quod appellant Philoſophi τὸ πρέπον, id eſt, decere quod facias, ſic ad interrogata reſpondebat, vt etiam ſua non ſua diceret, ſed vel mea vel cuiuſlibet alterius: vt in eo ipſo quod doceret, ſe diſcipulam fateretur. Sciebat enim
1. Tim. 2. dictum ab Apoſtolo: Docere autem mulieri non permitto: ne virili ſexui, & interdum ſacerdotibus, de obſcuris & ambiguis ſciſcitantibus, facere videretur iniuriam. In noſtrum locum ſtatim audiuimus te illius adhæſiſſe conſortio, & numquam ab illâ ne tranſuerſum quidem vnguem, vt dicitur, receſſiſſe. Eadem domo, eodem cubiculo vſam, vt omnibus in vrbe clariſſimâ notum fieret, & te matrem, & illam filiam reperiſſe. Suburbanus ager vobis pro monaſterio Rus Marcellæ fuit ſolitudo.
fuit, & rus electum pro ſolitudine: multóque ita vixiſtis tempore, vt ex imitatione veſtri & conuerſione multarum, gauderemus Romam factam Ieroſolymam. Crebra virginum monaſteria, monachorum innumerabilis multitudo, vt pro frequentiâ Monachorum Romæ frequentia.
ſeruientium Deo, quod priùs ignominiæ fuerat, eſſet poſteà gloriæ. Interim abſentiam noſtri mutuis ſolabamur allóquijs, & quod carne non poteramus, ſpiritu reddebamus. Semper obuiare epiſtolis, ſuperare officijs, ſalutationibus præuenire. Non multùm perdebat abſentia, quæ iugibus ſibi litteris iungebatur.

In hac tranquillitate & Domini ſeruitute, C. VIII.
hæretica in his prouincijs exorta tempeſtas, cuncta turbauit, & in tantam rabiem concitata eſt, vt nec ſibi, nec vlli bonorum parceret. Et quaſi parum eſſet, hîc vniuerſa mouiſſe, [11] nauem plenam blaſphemiarum Romano intulit portui. Inuenitque protinus patella operculum, & Romanæ fidei puriſſimum fontem, cœno lutoſa permiſcuêre veſtigia. Nec mirum, ſi in plateis & in foro rerum venalium, [12] fictus ariolus ſtultorum verberet nates, & obtorto fuſte dentes mordentium quatiat: cùm venenata ſpurcáque doctrina Romæ inuenerit, quos induceret. Tunc librorum περὶ ἀρχῶν infamis interpretatio, [13] tunc diſcipulus ὄλβιος & verè nominis ſui, ſi in talem magiſtrum non impegiſſet: Tunc noſtrorum διδακτικῶν contradictio, & phariſæorum turbata eſt ſchola. [14] Tunc ſancta Marcella, quæ diu ſe cohibuerat, ne per æmulationem quippiam facere videretur, poſtquam ſenſit fidem Apoſtolico ore laudatam in pleriſque vio- Rom. 1.
lari, ita vt ſacerdotes quoque & nonnullos monachorum, maximeque ſæculi homines in aſſenſum ſui traheret, [15] ac ſimplicitati illuderet epiſcopi, qui de ſuo ingenio ceteros æſtimabat, publicè reſtitit, malens Deo placere quàm hominibus. Laudat Saluator in Euangelio villicum iniquitatis, Luc. 16.
quòd contra Dominum quidem fraudulenter, attamen pro ſe prudenter fecerit. [16] Cernentes hæretici de paruâ ſcintillâ maxima incendia concitari, & ſuppoſitam dudum flammam iam ad culmina perueniſſe, nec poſſe latêre quod multos deceperat: petunt & [17] impetrant eccleſiaſticas epiſtolas, vt communicantes Eccleſiæ, diſceſſiſſe viderentur. Non multum tempus in medio, [18] ſuccedit in pontificatum vir inſi-

gnis Anaſtaſius, quem diu Roma habere non meruit, ne orbis caput ſub tali epiſcopo truncaretur: imò idcircò raptus atque tranſlatus eſt, ne ſemel latam ſententiam precibus ſuis flectere conaretur, dicente Domino ad Ieremiam: Ne oraueris pro populo iſto, neque depreceris in bonum: quia ſi ieiunauerint, non exaudiã preces eorum. Et ſi holocauſta & victimas obtulerint, non ſuſcipiam eas. In gladio enim & fame & peſtilentiã ego conſumam eos. Dicas, Quid hæc ad laudem Marcellæ? [19] Damnationis hæreticorum hæc fuit principium, dum adducit teſtes, qui priùs ab eis eruditi, & poſteà ab hæretico fuerant errore correpti: dum oſtendit multitudinem deceptorum, dum impia περὶ ἀρχῶν ingerit volumina, quæ emendata manu ſcorpij monſtrabantur: dum acciti frequentibus litteris hæretici vt ſe defenderent, venire non ſunt auſi: tantáque vis conſcientiæ fuit, [20] vt abſentes damnari, quàm præſentes coargui maluerint. [21] Huius tam glorioſæ victoriæ origo Marcella eſt: tuque caput horum & cauſſa bonorum, ſcis me vera narrare, quem noſti vix de multis pauca dicere, ne legenti faſtidium faciat odioſa replicatio, & videar apud maleuolos ſub occaſione laudis alterius, ſtomachum meum digerere. Pergam ad reliqua.

Anaſtaſius Rom. Pontifex. — Ierem. 14.

CAP. IX. De Occidentis partibus ad Orientem turbo tranſgreſſus, minitabatur plurimis magna naufragia. Tunc impletum eſt: Putas veniens Filius hominis fidem inueniet ſuper terram? Refrigeratã charitate multorum, pauci, qui amabant fidei veritatem, noſtro lateri iungebantur, quorum publicè petebatur caput, contra quos opes omnes parabantur, ita vt Barnabas quoque duceretur in illam ſimulationem, imò apertum parricidium, quod non viribus, ſed voluntate commiſit. Et ecce vniuerſa tempeſtas, Domino flante, deleta eſt, expletúmque vaticinium prophetale: Auferes ſpiritum eorum, & deficient, & in puluerem ſuum reuertentur: In illã die peribunt omnes cogitationes eorum. Et illud euangelicum: Stulte, hac nocte auferetur anima tua à te: quæ autem præparaſti, cuius erunt?

Lucæ 18. — Galat. 2. — Pſal. 103. — Pſal. 145. — Lucæ 12.

CAP. X. Dum hæc aguntur in Iebus, terribilis de Occidente rumor affertur, [22] obſideri Romam, & auro ſalutem ciuium redimi, ſpoliatóſque rurſum circumdari, vt poſt ſubſtantiam, vitam quoque perderent. Hæret vox, & ſingultus intercipiunt verba dictantis. Capitur vrbs, quæ totum cepit orbem: imò fame perit antequam gladio, & vix pauci qui caperentur, inuenti ſunt. Ad nefandos cibos erupit eſurientium rabies, & ſua inuicem membra laniarunt, dum mater non parcit lactenti infantiæ, & ſuo recipit vtero, quem paulò antè effuderat. Nocte Moab capta eſt, nocte cecidit murus eius. Deus, venerunt gentes in hereditatem tuam, polluerunt templum ſanctum tuum, poſuerunt Ieruſalem in pomorum cuſtodiam. Poſuerunt cadauera ſanctorum tuorum eſcas volatilibus cæli, carnes ſanctorum tuorum beſtijs terræ. Effuderunt ſanguinem eorum ſicut aquam in circuitu Ieruſalem, & non erat qui ſepeliret.

Roma capta à Gothis. — Iſaiæ 15. — Pſal. 78.

Quis cladem illius noctis, quis funera fando
Explicet, aut poſſit lacrymis æquare dolorem?
Vrbs antiqua ruit, multos dominata per annos:
Plurima pérque vias ſparguntur inertia paſſim
Corpora, pérque domos, & plurima mortis imago.

Aeneid. 2.

Cùm interim, vt in tantã confuſione rerum, [23] Marcellæ quoque domum cruentus victor ingreditur.

CAP. XI. Sit mihi fas audita loqui, imò à ſanctis viris viſa narrare, qui interfuêre præſentes, qui te dicunt in periculo quoque ei fuiſſe ſociatam. Intrepido vultu excepiſſe dicitur introgreſſos: cùmque poſceretur aurum, & defoſſas opes vili excuſaret tunicã, non tamen fecit fidem voluntariæ paupertatis. Cæſam fuſtibus flagelliſque aiunt non ſenſiſſe tormenta, ſed hoc lacrymis, hoc pedibus eorum proſtratam egiſſe, ne te à ſuo conſortio ſepararent, ne ſuſtineret adoleſcentia, quod ſenilis ætas timere non poterat. Chriſtus dura corda molliuit, & inter cruentos gladios inuenit locum pietas: [24] cúmque & illam & te ad apoſtoli Pauli baſilicam barbari deduxiſſent, vt vel ſalutem vobis oſtenderent, vel ſepulcrum, in tantam lætitiam dicitur erupiſſe, vt gratias ageret Deo, quòd te integram ſibi reſeruaſſet, quòd pauperem illam non feciſſet captiuitas, ſed inueniſſet: quòd egeret quotidiano cibo, quòd ſaturata Chriſto, non ſentiret eſuriem, quòd & voce & opere loqueretur: Nuda exiui de vtero matris meæ, nuda & redeam. Sicut Domino viſum eſt ita & factum eſt. Sit nomen Domini benedictum. [25] Poſt aliquot dies ſano, integro, vegetóque corpuſculo obdormiuit in Domino, & te paupertatulæ ſuæ, imò per te pauperes reliquis heredes, claudens oculos in manibus tuis, reddens ſpiritum in tuis oſculis, dum inter lacrymas tuas illa rideret, conſcientiã vitæ bonæ, & præmijs futurorum.

Marcella cæditur fuſtibus & flagellis. — Iob 1. — *Reddit animam.*

Hæc tibi Marcella venerabilis, & tibi Principia filia, vnã & breui lucubratione dictaui, non eloquij venuſtate, ſed voluntate in vos animi gratiſſimi, & Deo & legentibus placere deſiderans.

NOTA-

NOTATIO.

MARCELLÆ.] *Martyrologium Romanum XXXI. Ianuarij:* Romæ S. Marcellæ viduæ, cuius præclaras laudes B. Hieronymus ſcripſit. *Celebris eius memoria in varijs D. Hieronymi ſcriptis.*

Cap. 11. 2. SEPTIMO MENSE.] *Hieronymus epiſt. X. ad Furiam, hinc etiam comparationem (vti & hoc ipſo capite mox) inter Marcellam & Annam euangelicam inſtituit:* Sufficit tibi ſancta Marcella, quæ reſpondens generi ſuo, aliquid nobis de Euangelio retulit.

Lucæ 2. Anna ſeptem annis à virginitate vixerat cum marito: iſta ſeptem menſibus. Illa Chriſti exſpectabat aduentum: iſta tenet, quem illa ſuſceperat. Illa vagientem canebat: iſta prædicat triumphantem.

Pſal. 48. Illa loquebatur de eo omnibus qui exſpectabant redemptionem Iſraël: hæc cum redemptis gentibus clamitat: Frater non redimit, redimet homo.

Pſal. 86. Et de alio pſalmo. Homo natus eſt in eâ, & ipſe fundauit eam Altiſſimus.

3. CVMQVE IAM CEREALIS.] *Baronius tomo IV. anno Chriſti CCCLXVIII. Damaſi Papæ IX. Valentiniani & Valentis Impp. XII. Sexto (ait) die poſt*

Socrat. lib. 4. c. 26. *parentis* (Valentiniani ſenioris) *obitum, operâ Cerealis auunculi, Valentinianus* (iunior) *tum quadrimus, Iuſtinæ filius, Auguſtus ſolemni more nuncupatus eſt.*

Quod autem ad Cerealem auunculum ſpectat, penes quem tanta iuriſſe videbatur creandi noui imperatoris auctoritas, non alius hic putandus eſt ab illo, qui ſub Conſtantio præfecturam vrbanam geſſit, & ſub eodem poſtea conſulatum: alius enim ab iſto nullus reperitur clarus memoriâ hoc tempore Cerealis.

Hieron. epiſt. 16. Eſt hæc Vita. *Hunc igitur ipſum eſſe iure dixerimus, quem nuptias quæſiſſe ſanctæ Marcellæ, ſanctus Hieronymus meminit.*

4. CVIVS CLARVM INTER CONSVLES NOMEN EST.] *Baronius ibidem: Quod autem conſulatum hunc geſſiſſe dicat, contigit ille anno Domini CCCLVIII. vna cum Daciano collegâ. cuius & eiuſmodi reperitur inſcriptio in baſi ſtatuæ ipſi dicatæ:*

Romæ in ædibus Ceuolis viâ Iuliâ.

NERATIVS CEREALIS V. C.
CONS ORD. THERMARVM
RESTITVTOR CENSVIT.

Exſtat & alia in viâ latâ eiuſdem ſententiæ inſcriptio de reſtitutione thermarum factâ per Cerealem conſulem; atque alia rurſum, quâ de eiuſdem præfecturâ

Baron. anno 333. *vrbanâ mentio habetur, ſuperius III. tomo ſecundâ editione ſuo loco reſtituta, quæ errore poſita erat tempore Conſtantini.*

Porro ex ampliſſimo Cerealis nomine & auctoritate metire ſanctæ Marcellæ, clariſſimæ feminæ, excellentem inter omnes Romanas mulieres amplitudinem, quæ eo maioribus creuit acceſſionibus, quo propter Chriſtum ab ipsâ magis deſpecta eſt: vt vere non in vrbe tantùm, ſed toto Romano orbe effulſerit egregium Chriſtianæ pietatis exemplum.

Cap. III. 5. FRAGRARE MVSCO MVRE.] *Vita Pelagiæ ſupra capite II.* Totum impleuit aërem ex odore moſci.

6. PAPAQVE ATHANASIO.] *Baronius tom. III. anno Chriſti CCCXL. Iulij Papæ IV. Conſtantini, Conſtantij, Conſtantis Impp. IV. Quam ſuquit, proficiens fuerit Athanaſij Romam acceſſus, vel ex eo poteſt intelligi, quod in vrbem inuexerit ipſe primus Ægyptiorum monachorum inſtitutionem, Vitamque admirandam Antonij Magni, licet adhuc viuentis, à ſe conſcriptam detulerit: quod vitæ genus ad omnes euangelicæ perfectionis numeros attemperatum, etiam nobiliſſimæ Romanæ feminæ conſectari cœperunt. Hactenus Baronius.*

Non dubium, quin Marcella de Vitâ Antonij multa ex Athanaſij, aliorumque ſacerdotum Alexandrinorum relatione didicerit: nondum tamen tunc Athanaſius Vitam S. Antonij conſcripſerat. Vide dicta ſupra ad Vitam S. Antonij in Prælud. n. 3.

7. QVASI AD TVTISSIMVM RELIGIONIS PORTVM ROMAM CONFVGERANT.] *Ita ſemper olim factum, vt Romam tamquam ad aliarum eccleſiarum metropolim in fidei rebus concurſum ſit. Vide Athanaſij epiſtolas ad Iulium & Marcum Pontifices. & paſſim Baronius in Annalibus.*

8. TVRRITÆ.] *Id* Magdalenæ *ſignificat cognomen. Nam* מגדל *Magdal ſiue* מִגְדָּל Migdal *ab Hebræis* Turris *dicitur: vnde* Magdalenæ *id eſt,* Turritæ *nomen deriuatur. quod indicat S. Hieronymus epiſtola CXL ad Principiam in explanatione Pſalmi XLIV:* Magdalena, *inquit*, verè πυργωτὴ, verè turris candoris & Libani, quæ proſpicit faciem Damaſci, ſanguinem videlicet Saluatoris, ad ſacci pœnitentiam prouocantem.

9. DENIQVE CVM ET ME ROMAM.] *Baronius tomo IV. anno Chriſti CCCLXXXII. Damaſi Papæ XVI. Gratiani XVI. Valentiniani VII. Theodoſij IV. Impp. Hoc anno Romæ Concilium celebratum eſt ex epiſcopis diuerſarum prouinciarum, nempe Orientis, aliarumque Catholici orbis regionum, &c. Iudicat his ſane verbis Hieronymus, ſe vocatum à Damaſo.*

De toto hoc Hieronymi itinere, & Romam appulſu, vide dicta ſupra ex Baronio in Præludijs ad librum I. vbi de Hieronymi varijs peregrinationibus actum.

10 CONVENIT.] *Quam Marcella diſcendi cupidiſſima fuerit, teſtatur idem Hieronymus præfat. in epiſt. Pauli ad Galatas:* Scio equidem ardorem eius, ſcio fidem (quam flammam ſemper habeat in pectore) ſuperare ſexum, obliuiſci hominis, & diuinorum voluminum tympano concrepante, rubrum huius ſæculi pelagus transfretare. Certè cùm Romæ eſſem, numquam tam feſtina me vidit, vt non de Scripturis aliquid interrogaret: neque verò more Pythagorico, quidquid reſponderam, rectum putabat; nec ſine ratione præiudicata apud eam valebat auctoritas: ſed examinabat omnia, & ſagaci mente vniuerſa penſabat, vt me ſentirem non tam diſcipulam habere, quàm iudicem. *Quæ facilè vel memoriæ lapſu vel calami exerratione Baronius, loco mox citando, exiſtimauit de Albinâ Marcellæ matre ab Hieronymo dicta. Sed clarum de Marcellâ ibi eum agere, cum Albina iam eſſet mortua, vt ibidem habetur.*

Baronius tomo IV. anno Chriſti CCCLXXXII. Damaſi Papæ XVI. Gratiani XVI. Valentiniani VII. Theodoſij IV. Impp. Sancta Marcella, ait, non ſemper cum quid addiſcere vellet, eum (Hieronymum) *præſens adibat, ſed per epiſtolam id etiam facere conſueuit, vt idem S. Hieronymus tradit*[a]. *Docuit*[b] *eam inter alia plurima decem voces, quibus apud Hebræos Dei nomen appellatur. Explicauit*[c] *eidem dictiones Hebraicas, Alleluia, Maranatha, item Diapſalma*[d] *Græcam vocem; ac tractatum*[e] *de blaſ-*

[a] Hieron. epiſt. 147.
[b] ep. 136.
[c] ep. 137.
[d] ep. 138.
[e] ep. 147.

phemia in Spiritum ſanctum. diſſeruit [f] *& de alijs* [f cp. 148.] *varijs quæſtionibus.*

Cap. viii 11. NAVEM PLENAM BLASPHEMIARVM.] *Intelligit Ruffini Romam appulſum. Hieronymus Apolog. lib.* II. O triremem locupletiſſimam, quæ Orientalibus & Ægyptijs mercibus Romanæ vrbis ditare venerat paupertatem:

—— Tu maximus ille es,
Vnus qui nobis ſcribendo reſtituis rem.

Ergo niſi de Oriente veniſſes, eruditiſſimus vir hæreret adhuc inter Mathematicos. *Inſinuat opinor Macarium Romanum, quem Gennadius Catalogo illuſtrium Eccleſiæ Scriptorum cap.* XXVIII. *ait librum compoſuiſſe contra Mathematicos: quique Ruffino perfamiliaris fuit. & paulò poſt:* Te multo tempore Pharus docuit, quod Roma neſciuit: inſtruxit Ægyptus, quod Italia hucuſque non habuit. *Vide hic infra in Præludijs ad librum* II. *Ruffini Peregrinationem.*

12. FICTVS ARIOLVS STVLTORVM VERBERET NATES] *Ita legendum, non* nares, *vt habet Eraſmus & Reatinus, & reliquæ editiones. Ipſe Hieronymus lib.* II. *in Iouinianum:* In circulis platearum quotidie fictus ariolus nates verberat. *De verbere natium habes apud Lucianum in Vitâ Peregrini. Vide Onomaſticon.*

13. TVNC DISCIPVLVS ΟΛΒΙΟΣ, ET VERE NOMINIS SVI, &c.] *Baronius tomo* V. *anno Chriſti* CCCXCVII. *Siricij Papæ* XIII. *Arcadij & Honorij Impp.* III. *Quænam, ait, hæc S. Hieronymi veluti ænigmatibus obumbrata locutio? Quid per* diſcipulum ὄλβιος, & verè nominis ſui, ſi in talem magiſtrum non impegiſſet? *Alludit planè auctor ad ſcriptionem illam Ruffini ad Macarium ſcriptam de adulteratione librorum Origenis, Romæ editam, ad ſternendam viam eiuſdem Origenis erroribus: ad quem etiam præfationem περὶ ἀρχῶν inſcripſit: qui cùm Macarius diceretur, verè (inquit Hieronymus) ὄλβιος ſic dicendus, hoc eſt beatus, nempe Macarius ex nomine, niſi in talem incidiſſet doctorem. At quiſnam iſte Macarius* die 2. Ian. *fuerit, conſule à nobis notata ad Romanum Martyrologium, vt ab alijs eiuſdem nominis ſanctis viris ipſum ſcias diſcriminare. Hactenus Baronius.*

Sed non rectè Baronius Macarium hunc Ruffini diſtinxit à Palladij Macario, & confudit cum Macario Romano. de quo ſuprà lib. 1. *Vide ibi dicta n.* 1.

14. TVNC SANCTA MARCELLA.] *Baronius ibidem: Immenſo tunc quidem periculo Romana fluctuauit Eccleſia, cùm hæreſum ille theſaurus* (libri Origenis περὶ ἀρχῶν) *manibus clericorum circumferretur, ab imprudentibuſque laudaretur, exſcriberetur, vipereoque fœtu multiplicaretur vbique: adeò vt, niſi Chriſti promiſſionibus firmiſſimo fundamento ſuper firmam petram Eccleſia Romana in Petro conſolidata fuiſſet, eius caſus iure timeri potuiſſet: ipſaque tunc naufragium expauiſſet nauicula Petri, niſi Chriſtus nauigaret in eâ.* Lucæ 11. *Planè accidit, vt ſicut cùm Chriſtus Phariſæorum exagitaretur opprobrijs, extollens vocem quædam mulier magnificare eum intrepidè cœpit; ita Romanæ feminæ confeſſione fides Catholica ab Origeniſtarum blaſphemijs vindicaretur illæſa: dum confundens ſapientiam ſapientum, ſilentibus ijs quorum muneris erat exurgere, & ſtare pro muro domus Iſraël, excitauit Dominus ſpiritum feminæ. Etenim exurgens tunc mulier, noua Debora, phalanges euertit Chananæorum.*

15. AC SIMPLICITATI ILLVDERET EPISCOPI.] *Baronius ibidem: Suggillat S. Hieronymus Siricij Papæ ſimplicitatem, non dolum. Dum enim non adduci poſſet, vt crederet, in Chriſtianis adeò famâ conſpicuis hæreſis occultari venenum, ex probitate animi ſui neſciens (vt ait) mala exiſtimare de alijs, haud confeſtim ſpiritualis gladio poteſtatis (vt par erat) deforme monſtrum exſtinxit, neque citiſſimè damnauit igni verſionem illam veneno refertam περὶ ἀρχῶν Origenis. Licet & aliquâ ſaltem ex parte excuſationem illam prætexere iure potuiſſet, quod exemplo euangelici patrisfamilias vſque ad meſſem ſinerit Zizania creſcere, ne cum eis euelleret triticum; exſpectans nimirum, vt qui verè eſſent hæretici, perſpicuè maturâ ſegete, certioribus ſignis fierent manifeſti. Etenim cum eiuſmodi hominum genere negotium erat, qui venerant in veſtimentis ouium, cùm intrinſecus eſſent lupi rapaces; affectataque ſanctitate, nec eâ quidem vulgari; ſed quæ eſſet toto orbe ſpectata, aſpidum oua fouerent.*

Cæterùm quòd haud velociter Siricius periclitanti occaſione Origenis errorum occurrit Eccleſiæ: quàm citius, nempe anni ſequentis exordio, ex hac vitâ ſublatus eſt: erectuſque ſuper cathedram Petri acerrimus oppugnator Origeniſtarum hæreticorum, Anaſtaſius Papa. Sæpè quidem antè pauendis eſt demonſtratum exemplis, vt Pontifices illi, qui cauſſam fidei paulò ſegnius tractauerunt, ac remiſſius curauerunt, à Chriſto primario omnium paſtore fuerint quàm celeriter ex hac vitâ ſubducti: adeò vt manifeſtè fuerit declaratum, ſummo iugique ſtudio, ſpecialique diligentiâ ſemper inuigilaſſe ſuper Romanam Eccleſiam diuinam prouidentiam, ne quâ vel leui ſaltem ſuſpicione hæreticæ contagionis aſpergeretur.

16. CERNENTES HÆRETICI] *Baronius ſuprà: Ex paucis his poſſumus intelligere, Marcellam validè egiſſe atque reſtituiſſe certamen; inſuper & hoſtes in fugam conuertiſſe. Etenim ipſi ab eâ palàm detecti, negauerunt Periarchon hæreſum promptuarium ſuâ ipſorum operâ in Latinum eſſe conuerſum, & inficiati ſunt pariter ſe eâ cum Origene ſentire; atque præſeferentes Catholicam diſciplinam, vt Catholicæ Eccleſiæ communicantes, quæſierunt à Romano Pontifice litteras communicatorias, quò earum teſtificatione ſe probarent vbique eſſe Catholicos, ac ita his muniti litteris, ab vrbe probati Catholici diſceſſiſſe viderentur.*

17. IMPETRANT ECCLESIASTICAS EPISTOLAS.] *Baronius ibidem: Quod ad Ruffinum ſpectat, etſi profecturus Aquileiam, ſolum patrium petierit, & acceperit ab ipſo Siricio Romano Pontifice communicatorias litteras, Catholicis tantum (vt ſæpius diximus) impertiri ſolitas; minimè ceſſit culpæ Siricio. Nam cùm ipſa hæretica interpretatio Periarchon Origenis, nomine careret auctoris; nec à quo præfatio illa eſſet ſcripta, liqueret: nihil eſt, quòd Ruffinum nondum detectum, imò Catholicum ſe clamantem, & ab omni hæreſi ſe alienum extrinſecus profitentem, à Catholicâ communione extorrem facere deberet. Nec Romanæ ſedis moris eſt, non conuictum quempiam condemnare.*

Cæterùm oſtentare ſolitum fuiſſe Ruffinum acceptam Siricij epiſtolam, quò ſe Catholicum eſſe omnibus demonſtraret, teſtatur S. Hieronymus in Apologiâ aduerſus eum conſcriptâ, cùm ait: Siricij iam in Domino dormientis profers epiſtolam, & viuentis Anaſtaſij dicta contemnis? [Hier. Apolog. adu. Ruff.] *Hæc ipſe. Re enim poſteà ab Anaſtaſio benè compertâ, accepit quam meruit Ruffinus ipſe ſententiam.*

18. SVCCEDIT IN PONTIFICATVM EIVS VIR INSIGNIS ANASTASIVS.] *Baronius tomo* V. *anno Chriſti* CCCXCVIII. *Anaſtaſij Papæ* I. *Arcadij &*

H[illegible] Impp. IV. Inuenit hic an, Apoſtolicam ſedem, [illegible] nauiculam, cuius [illegible] regendum clauum, [illegible] agitatam hæreticorum: cum (vt [illegible] anno ſuperiori Ruffinus cum Melania [illegible] ſe in vrbem, in eam inuexit hæreſes Origenis [illegible] Latine eddito eiuſdem auctoris Periarchon [illegible] Troiano, hoſti [illegible] referto, ſed [illegible] reſumque dicendo thecâ, ex quâ ex[illegible] in Romanâ Eccleſiâ doloſa merces: quarum [illegible] iam eò dementiæ prolapſi ſunt, vt in Apo[illegible] thronum eas inferre conati ſunt, vnâ
Luc. 11. *reclamante Marcellâ, extollenteque vocem cum muliere euangelicâ.*

Hieron. 16. *Talem quidem ſtatu fluctuantem Romanam Eccleſiam An[illegible] reperiſſe, S. Hieronymus in epiſtolâ ad Principiam* (quæ eſt hæc ipſa Marcellæ Vita) *indicat. Huius autem* (Anaſtaſij) *quæ partes fuerint, idem S. Hieronymus ad Demetriadem ita ſcribit:*
Idem ep. 8. Dum eſſes paruula, & ſanctæ ac beatæ memoriæ Anaſtaſius epiſcopus Romanam regeret Eccleſiam de Orientis partibus hæreticorum ſæua tem-
Rom. 12. peſtas ſimplicitatem fidei, quæ Apoſtoli voce laudata eſt, polluere & labefactare conata eſt. Sed vir ditiſſimæ paupertatis, & apoſtolicæ ſollicitudinis, ſtatim noxium percutit caput, & ſibilantia hydræ ora compeſcuit.

19. DAMNATIONIS HÆRETICORVM HÆC FVIT PRINCIPIVM.] *Subdit Baronius: Quod autem [illegible] Anaſtaſius Papa ſedere cœpit, rem breui ſumma ita ad Principiam ſcribens S. Hieronymus amplexus eſt, cum oſtendit S. Marcellam in cauſa fuiſſe, vt Origenis hæreſis Romæ damnaretur.*

20. VT ABSENTES DAMNARI. *Baronius tomo V. anno Chriſti* CCCXCVII. *Siricij Papa* XIII. *Arcadij & Honorij Impp.* III. *ait: Addit* (Hieronymus) *eò à ſanctâ Marcellâ prouectum eſſe negotium, quod cum intellexiſſent hæretici, ſeſe iam manifeſte Romæ detectos eſſe, vocati licet ab Anaſtaſio ſucceſſore Siricij, cum venire penitus recuſaſſent abſentes damnari meruerint; vt planè cunctis perſpicuè apparuerit, non dormire, neque dormitare, qui cuſtodit Iſrael, licet interdum illi dormierint, quibus vigilandi munus incumbit.*

21. HVIVS TAM GLORIOSÆ VICTORIÆ ORIGO MARCELLA EST.] *Baronius ibidem: Quam egregie diuini iudicij pondere certamen fuit æquâ lance penſatum, dum per fœminam diſſipari delegit, quod duce fœminâ per ſuos diabolus fuerat machinatus! Melania (quod & ſuperius eſt demonſtratum) vexillum impietatis, pietatis tamen charactere notatum, erexit, pro grandi diſſendio Catholicæ veritatis. Nam ſub eo etiam paulò poſt Pelagius hæreſiarcha ordines duxit.*
Hieron. epiſt. ad Cteſiph. *Hinc illa iuſta querela S. Hieronymi, dum totius huius militiæ recenſet anteſignanos.* Quid, *inquit*, volunt miſeræ mulierculæ, oneratæ peccatis, quæ
Prou. 2. Tim. 3. circumferuntur omni vento doctrinæ, ſemper diſcentes, & numquam ad ſcientiam peruenientes: & ceteri muliercularum ſocij prurientes auribus, ignorantes quid audiant, quid loquantur, &c. *Subdit enim peremdiſe catalogum præcipuarum hæreſum, quæ pronia ſemper aliqua cum hæreſiarchâ muliere, infeliciter prodierunt. Sed fœminam fœminæ, & Melaniæ Chriſtus Marcellam oppoſuit, quæ & victrix erexit de damnatâ impietate trophæa.*

22. OBSIDERI ROMAM.] *De tempore hoc vrbe funeſtiſſimo vide Baronium tomo* V. *anno Chriſti* CCCCX. *Innocentij Papæ* IX. *Honorij* XVI. *Theodoſij* III. *Impp. cum ab Alarico Gothorum Rege vrbe capta.* Cap. 2.

23. MARCELLÆ QVOQVE DOMVM.] *Erat hæc in Auentino. Hieronymus epiſt.* CLIV. Quod ſi exemplaria libuerit mutuari, vel à ſanctâ Marcellâ, quæ manet in Auentino, vel à Lot temporis noſtri Domnione viro ſanctiſſimo accipere poteris.

24 CVMQVE ET ILLAM ET TE AD B. APOSTOLI PAVLI BASILICAM.] *Baronius tomo & anno proxime citato: Quin ergo inuenta vaſa ſacra barbari, vt illæſa ſeruarentur, attulerunt ea in baſilicam S. Petri: ijdem Gothi inuentas ſanctiſſimas fœminas atque cognitas, tamquam pretioſiora Chriſti vaſa, ad apoſtoli Pauli baſilicam viâ Oſtienſi poſitam perduxerunt: quo (vt eminus docuit) cuſtodirentur incolumes.* Cap. 11.

25. POST ALIQVOS DIES.] *Baronius ibidem: Ceterùm paucos poſt dies eamdem S. Marcellam ex hac vitâ migraſſe, idem S. Hieronymus docet. Qui* Hieron.
hoc tempore cum elucubraret commentarios ſuper præfat. in
Ezechielem, vno eodemque nuntio obſidionem vrbis, lib. 1. com-
eamdemque captam audiuit, ſimulque S. Marcellæ ment. in
atque chari Pammachij ad Deum tranſitum: nam ibi Ezech.
iſta ipſe profitetur: Tranſire, *inquit*, cupiebam (*poſt interpretationem ſcilicet elaboratam in Iſaiam*) & extremam (vt dicitur) manum operi imponere propheticali. Et ecce ſubitò mors mihi Pammachij atque Marcellæ, Romanæ vrbis obſidio, multorumque fratrum & ſororum dormitio nuntiata eſt. Atque ita conſternatus obſtupui, vt nihil aliud diebus ac noctibus, niſi de ſalute omnium cogitarem, meque in captiuitate ſanctorum putarem eſſe captiuum; nec poſſem prius ora reſerare, niſi aliquid certius diſcerem, dum inter ſpem & deſperationem ſollicitus pendeo, aliorumque malis me crucio. Poſtquam verò clariſſimum terrarum omnium lumen extinctum eſt, imò Romani Imperij truncatum caput, & (vt verius dicam) in vnâ vrbe totus orbis interijt, obmutui, & humiliatus Pſal. 38.
ſum, & ſilui de bonis, &c. *Hæc Hieronymus: quibus ſignificat, paulò poſt expugnatam vrbem, ſanctam Marcellam diem clauſiſſe extremum, cuius memoriam reddunt eccleſiaſticæ tabulæ anniuerſariâ die, ſed non quâ ipſa obijt, verum quâ decentiori ſepulturâ donata, tranſlata eſt, pridie Kal. Februarij, cùm Pammachij, qui eodem tempore obijt, dies natalis agatur tertio Kalend. Septemb. Qui igitur ſanguine coniuncti erant, & vitæ ſanctæ inſtituto collegæ (ambo enim monaſticam excoluerant diſciplinam) ijdem obierunt hoc eodem anno.*

De his poſt tot tantaque ſuperiùs dicta, illud ſatis ad vtriuſque laudem, quod S. Hieronymus in præfatione ad eoſdem in Danielem. Obſecro (*inquit*) vos, Pammachi ἐλλογιμώτατε, & Marcella vnicum Romanæ ſanctitatis exemplar, iunctos fide & ſanguine, vt conatus meos veſtris orationibus adiuuetis.

 DE

DE VITIS PATRVM LIBER SECVNDVS, AVCTORE RVFFINO AQVILEIENSI PRESBYTERO.

PRÆLVDIA IN LIBRVM SECVNDVM.

LECTORI.

QVIA *hîc duo ſequuntur libri, Ruffino vel auctore vel interprete (de quâ re diſſeruimus Prolegomeno* IV.§.X.) *placuit hîc, quod & primo libro in Hieronymo præſtitimus, ex magni hiſtorici Annalibus Ruffini peregrinationem ſeligere, eamq́ verbis Baronianis repræſtare. Sicubi quid obſcurum, vel ſi quâ in re non omnino inter nos conuenit, Notatio & lucem obſcuritati, & diuerſæ opinationis rationem dabit.*

Quia verò Baronius exiſtimauit, Ruffinum Melaniæ hæſiſſe lateri, ciúſque peregrinationis fuiſſe comitem, vtriuſque peregrinationes velut rotam rotæ intexuit, nec eas nunc mihi diſparare placuit, ſed vt Baronio viſum, connexas exhibeo: etſi nulla Melaniæ hoc libro fiat mentio, ſed de eâ octauo demum libro in Palladij hiſtoriâ Lauſiacâ diſertim agatur.

Toto quidem hoc libro Ruffinus (ſi tamen auctor eius & non potiùs interpres eſt) ſuam per Aegyptum peregrinationem deſcribit:

quam

quam Baronius ex hoc libro non attingit; quia exiſtimauit, libri huius auctorem fuiſſe Euagrium, de quo aliter ſentiendum docuimus Prolegom. IV. §. V. *Si tamen Ruffinus libri huius auctor, peregrinationem eius per Aegyptum toto hoc libro leges: ſi interpres, Ruffini variam peregrinationem ex varijs collectam, his Præludijs habes expoſitam.*

RVFFINI ET MELANIAE PEREGRINATIO.

PROFECTIO ÆGYPTIACA.

HOC anno [Chriſti CCCLXXII. Damaſi Papæ V. Valentis Imp. IX.] quo (vt dicemus) defuncto Magno Athanaſio, dira perſecutio exagitauit eccleſiam Alexandrinam, totamque Ægyptum, ipſum Hieronymum ex Syriæ ſolitudine ad Ruffinum Ægyptum petentem, & monachos illic confeſſores inuiſentem, ſcripſiſſe, [2] litteræ tunc ab eo datæ ſignificant, *&c.*

Inſtituiſſe verò eiuſmodi peregrinationem Ruffinum vnà cum Melaniâ Ro-
manâ clariſſimâ feminâ Ieroſolymam, ſed in Aegyptum primò ad inuiſendos Hieron.
illic agentes ſanctos monachos nauigaſſe; idem S. [3] Hieronymus ad Florentium, ep. 1. & 41.
necnon ad [4] Ruffinum ſcribens, duabus epiſtolis declarauit, quas ex Syriæ ſo-
litudine dedit. accedunt his alij teſtes: confirmat enim hoc ipſum de peregri-
natione Ruffini cum Melaniâ S. [5] Paulinus in epiſtolâ ad Seuerum, necnon Paulin.
[6] Palladius de eadem Melaniâ agens. epiſt. 9.

Quonam verò potiſſimùm tempore eiuſmodi Ruffini cum Melaniâ peregri- Palladius
natio acciderit, diuerſæ eâ de re reperiuntur ſententiæ: nam Palladius ipſo [7] ex- in Lauſiac.
ordio Valentis Imperij id factum eſſe, affirmare videtur: ſed apud S. Hierony- cap. 11.
mi Chronicon anno decimo eiuſdem Imperatoris hæc leguntur: *Melania nobiliſſima mulierum Romanarum, & Marcellini quondam conſulis* [8] *filia, vnico* [9] *prætore tunc vrbano filio derelicto, Ieroſolymam nauigauit, vbi tanto virtutum præcipueque humilitatis fuit miraculo, vt Theclæ nomen acceperit.* Hæc ibi: quæ intelligenda putamus, non cùm primùm Româ profecta eſt, ſed cùm ex Aegypto Ieroſolymam peruenit. Nam quod ſpectat ad profectionem in Aegyptum: cùm ipſius [10] Ruffini, necnon Palladij aſſertione conſtet Melaniam ac eius comites, viuente adhuc Athanaſio, fuiſſe Alexandriæ, quem liquet hoc ipſo anno ex hac vitâ migraſſe, vtique ante decimum Valentis annum eam cum ſuis in Aegyptum profectam eſſe, affirmare neceſſe eſt. Quòd enim contigerit, ipſo viuente
adhuc S. Athanaſio, Melaniam Alexandriam perueniſſe, Palladius ex eo per- *Melania*
ſpicuè demonſtrare videtur, cùm ait Melaniam ab ipſo Athanaſio donatam *ab Atha-*
eſſe ouinâ pelle, quam dono acceperat à Macario abbate, oblatâ ipſi munere à *naſio dona-*
leone pro gratiarum actione de catulis cæcis ab ipſo luci redditis; cuius rei adeò *ta pelle*
admirandæ Ruffinus hiſtoriam narrat: qui & ait, ſe præſentem fuiſſe, cùm per- *ouinâ.*
ſecutio eſt illata monachis poſt Athanaſij obitum ab Arianis: *Ea enim*, inquit, Ruffin. l. 2.
quæ præſens vidi, loquor, & eorum geſta refero, quorum in paſſionibus ſocius eſſe pro- cap. 4.
merui. Hæc ipſe. De eadem Melaniæ peregrinatione dum Palladius agit, ait eam Pallad. in
duce Iſidoro eremum Ægypti luſtraſſe, & inter alios magni nominis monachos Lauſiac. cap. 2. Li-
pom. to. 3.

inui-

inuiſiſſe Pambonem, eidemque pro monachorum vſu donaſſe trecentas libras argenti.

Cùm autem (quod diximus) tunc contigerit Hieronymum eam epiſtolam ſcribere ad Ruffinum, cùm ille inuiſeret monachos perſecutione vexatos (quod hoc ipſo anno factum eſt poſt obitum Athanaſij, de quo paulò pòſt dicturi ſumus) affirmandum eſſe videtur, hoc eodem quoque anno à S. Hieronymo ad Hier. epiſtolâ 41. Ruffinum eas litteras datas eſſe; vbi inter alia: *Audio te*, inquit, *Ægypti ſecreta penetrare, monachorum inuiſere choros, & cæleſtem in terris circumire familiam.* Et inferiùs: *Rurſum ſuſpenſam voto nutante mentem,* [11] *quidam Alexandrinus monachus, qui ad Ægyptios confeſſores, & voluntate iam martyres, pio plebis iamdudum fuerat tranſmiſſus obſequio, manifeſtius ad credulitatem nuntij auctor impulerat.* Et paulò pòſt: *Ruffinum Nitriæ eſſe, & ad beatum perrexiſſe Macarium, crebra commeantium multitudo referebat.* Hæc ipſe.

Quibus omnibus redditur manifeſtum, Melaniam cum Ruffino hoc anno, Hieronymus ex Syria eremo ſcribit ad Ruffinum. ſuperſtite adhuc Athanaſio, Alexandriam perueniſſe, & S. Hieronymum (vt dictum eſt) poſt Athanaſij obitum, excitatâ hoc anno ab Arianis perſecutione in eccleſiam Alexandrinam & incolas eremi, illam ad Ruffinum epiſtolam conſcripſiſſe ex Syriæ eremo, vbi agebat ſubægrotans, *&c.*

Quam autem diximus Melaniam cum Ruffino atque ſocijs ante obitum Athanaſij certum eſſe Alexandriam ex vrbe veniſſe: quonam potiſſimùm tempore id accidiſſe putandum? Si Palladio aſſenſerimus affirmanti id factum circa exordia Valentis imperij, ipſum Ruffinum adiungere poſſemus adſtipulatorem, Ruffin. in Hieron. inuect. 2. vbi ait [12] annis ſex ſe Alexandriæ commoratum eſſe, & poſteà iterùm ad aliquot dierum ſpatium illuc reuerſum commorari contigiſſe. Sed hoc rurſum diſſuadet vt credamus, quòd ex nuper citatâ Hieronymi epiſtolâ ad Ruffinum inauditus anteà & inopinatus aduentus eius in Ægyptum & quàm recentiſſimus fuiſſe videtur, vt ſuperiùs dictum eſt, *&c.*

Baronius poſt multa, anno eodem. Quod autem ad Ægypti monachos ſpectat diriſſimè à Lucio exagitatos; Ruffinus, qui cum Melaniâ in Ægypto agebat, hæc de illis ſcriptorum monu- Perſecutio Arianorum aduerſus Ægypti monachos. mentis poſteris legenda tradidit: *Inde poſt fugas ciuium & exilia, poſt cædes & tormenta flammaſque quibus innumeros confecerat,* [13] *ad monaſteria furoris ſui arma conuertit, vaſtat eremum, & bella quieſcentibus indicit. Tria millia ſimul, aut eo amplius viros per totam eremum ſecretâ & ſolitariâ habitatione diſperſos oppugnare pariter* Ruffin. l. 2. c. 3 & 4. *aggreditur: mittit armatam equitum & peditum manum: Tribunos, præpoſitos, & bellorum duces, tamquam aduerſus barbaros pugnaturus, eligit. Qui cùm veniſſent, nouam belli ſpeciem vident, hoſtes ſuos gladio obiectare ceruices, & nihil aliud dicere, niſi: Amice ad quid veniſti? Per id tempus* [14] *patres monachorum, vitæ & antiquitatis merito, Macarius, Iſidorus, aliuſque Macarius, atque Heraclides & Pambus Antonij diſcipuli per Ægyptum, & maximè in Nitriæ deſerti partibus habebantur viri, qui conſortium vitæ & actuum non cum ceteris mortalibus, ſed cum ſupernis Angelis habere credebantur. Quæ præſens vidi, loquor; & eorum geſta refero, quorum in paſſionibus ſocius eſſe promerui.* Et in epiſtolâ ad Anaſtaſium Romanum Pontificem hæc item ſe paſſum eſſe gloriatur, cùm ait: *Quamuis igitur fides noſtra perſecutionis hæreticorum tempore, cùm in ſanctâ Alexandrinâ eccleſiâ degeremus, in carceribus & in exilijs, quæ pro fide inferebantur, probata ſit: tamen & nunc ſi quis eſt qui vel tentare fidem noſtram cupiat, ſciat,* &c.

Ruffinus iactantior confeſſionē oſtentat. At hæc de ſe ſummâ iactantiâ ab ipſo Ruffino eſſe commēnta, exclamat ſanctus Hieronymus, cùm his recitatis ipſius verbis, ſic ſubdit: *Miror quòd non adiecerit, Vinctus Ieſu Chriſti. &: Liberatus ſum de ore leonis. &: Alexandriæ ad beſtias* Hier. Apolog. lib. 2. 2. Tim. 4. *pugnaui. &: Curſum conſummaui, fidem ſeruaui; ſupereſt mihi corona iuſtitiæ. Quæ,*

malum,

malum, exilia, quos iſte carceres nominat? Pudet me apertiſſimi mendacij: quaſi carceres & exilia abſque iudicum ſententijs irrogentur. Volo tamen ipſos ſcire carceres, & quarum prouinciarum ſe dicat exilia ſuſtinuiſſe. Et vtique habet copiam de multis carceribus & infinitis exilijs vnum aliquod nominandi. Prodat nobis confeſſionis ſuæ Acta, quæ huc-uſque neſciuimus; vt inter alios Alexandriæ martyres huius quoque geſta recitemus; & contra latratores ſuos poſſit dicere: De cetero nemo mihi moleſtus ſit: ego enim ſtigmata Gal. 6.
Domini noſtri Ieſu Chriſti in corpore meo porto. Hæc Hieronymus.

Certè quidem Melania clariſſima femina, [15] conſulis Marcellini neptis, antiquâ nobilitate & [16] filij præfecturæ vrbanæ magiſtratu toto Romano orbi notiſſima, apud quam primum locum Ruffinus obtinebat, omnium præfectorum, quocumque pergeret, frequentabatur obſequijs; tantumque abfuit, vt vel ipſi vel alicui ex eius familiâ irrogata exilia fuerint, quod Ruffinus iactat, vt etiam qui perſecutionem fidei cauſsâ paterentur, ad ipſam tamquam ad aſylum confugerent, ab eademque pariter in tuto collocarentur, atque etiam alerentur; vt quæ de eâ proximè dicturi ſumus, cùm ipſa proceſſit ad iudicem, fidem certam faciunt. At cur Ruffinus, ſicut aliorum, non etiam ſuam recenſuit confeſſionem exemplo Pauli apoſtoli? quòd præſertim ſciret, rem tantam haud ab aduerſarijs facilè ratam fore habendam abſque aliquâ certiori probationis fide, cùm alioqui aliorum confeſſiones [17] adeò exactè deſcribat?

Si qua tamen tunc Alexandriæ contigit Ruffini confeſſio, [18] ea tantùm fuiſſe exiſtimatur, cùm prouocatâ Melaniâ ad iudicium, quòd faueret Orthodoxis, ipſe putetur eam comitatus eſſe: ſed dimiſsâ illâ quantocyùs, vtique & qui cum eâ erant, rediêre domum. Sed de his ſatis.

Sed quod ſilentio Ruffinus prætetijt, dignum memoriâ tunc officium exhibitum à Melaniâ nobiliſſimâ Romanâ feminâ, his ex Paulino iungamus: ſcribens enim ad Seuerum, inter alia digna præconia Chriſtianæ feminæ conſulatis hæc habet: Baronius paulò pòſt, anno eodem. Paulin. epiſt. 10.

Tempore illo Valentis, quando Eccleſiam Dei viui furor Arianorum, rege ipſo impietatis ſatellite, perſequebatur: hæc erat princeps & particeps cunctis pro fide inſtantibus: hæc fugatos recipiebat, aut apprehenſos comitabatur. Sed cùm eos recepiſſet in latebram, qui propter inſignem fidem & maiori hæreticorum odio infeſtabantur, & occultantium tangebantur inuidiâ: graui tunc ſeditione diabolicis facibus inflammatâ, quaſi contra legem publicam contumax, protrahi ac pati iuſſa eſt quæ illos manebant, niſi prodere maluiſſet. Proceſſit impauida, cupida paſſionis, & iniuriâ publicationis exultans, quamuis non exſpectaſſet trahi, tracturos anteuolans ad iudicem: qui confuſus veneratione præſentis, non executus eſt infidelitatis iram, dum fidei miratur audaciam. Melania occultat & paſcit monachos.

Eadem tempeſtate per triduum quinque millia monachorum latentium panibus ſuis pauit: vt per eius manum iterùm Dominus Ieſus priſtinum numerum in deſerto paſceret, tantò quidem nunc impenſiori clementiâ, quantò minori licentiâ fouebantur occulti, quàm illi quondam, qui ad Dominum voluntariè in libertate & pace conuenerant. Sed hæc nec timida deprehendi, interdictum ſecura præbebat officium: nec volens gloriâ operationis agnoſci, tamen operis magnitudine prodebatur, totidem apud homines teſtimonijs glorioſa, quot paſtis, Deo conſcio. Hæc Paulinus, mirificâ prædicatione tam egregia facta celebrans: quæ ſanè [19] geſta eſſe in Ægypto, non autem in Palæſtinâ, illud perſuadet, quòd nullibi tam ingens numerus monachorum ſimul collectorum niſi in Ægypto fuerit reperiri. Manſiſſe quidem ipſam Melaniam in Ægypto [20] menſibus octo, Palladius docet. Porrò ab his diuerſa eſſe noſcuntur, quæ de eiuſdem Melaniæ officijs, quibus proſecuta eſt in Palæſtinâ relegatos confeſſores, idem Palladius tradit, quæ paullò pòſt narraturi Matth. 14. Marc. 6. Luc. 9. Melaniæ conſtantia. Palladius in Lauſiac. cap. 33.

 ſumus

ſumus. Vt autem tam ingenti opere, in occultandis atque paſcendis monachis quinque millibus in deſerto, veluti contumelijs prouocatus præfectus, libens eius reſponſionibus ceſſerit; ſumma feminæ claritudo, quæ apud hoſtes quoque reuerentiam ſibi conciliabat, in cauſſâ fuit. Erat quidem Melaniæ nomen (vt dictum eſt) non Romæ tantùm, ſed vbique locorum Romani Imperij cognitum, atque in honore habitum, tum nobilitate generis, tum egregiæ pietatis præſtantiâ: de quâ hæc idem qui ſuprà Paulinus: *Mulier celſiore gradu ad humilitatis cultum ob amorem Chriſti deiecta ſublimiter, vt viros deſides in infirmo ſexu fortis argueret, arrogantes in ſexu vtroque perſonas, pauperata diues, & nobilis humiliata confunderet.* [21] *Igitur Marcellino conſule auo, de ambitu generis & opum luxu in teneris adhuc annis nuptias paſſa, & breui mater, ſed infelicitate mortalium non longùm potita eſt, ne diu terrena diligeret. Nam præter alias orbitates, quas irrito in fœtibus abortiuis labore, adhuc marito participe defleuit: ita creuit ærumnis, vt duos filios & maritum intra anni tempus amitteret, vnico tantùm ſibi paruulo ad memoriam potiùs, quàm ad compenſationem affectuum derelicto.* Hæc & alia de ipſâ Paulinus: *&c.*

Paulin. epiſt. 10.

Porrò Melaniæ filio hoc tempore [22] præturam vrbanam fungenti iunctam fuiſſe conſtat in matrimonium Albinam, Melania verò iunior eius neptis Piniano in matrimonium tradita fuit: ſed de his inferiùs.

Pallad. cap. 33.

Laudat ſanctus Hieronymus feminæ [23] ſummam conſtantiam, quòd ſimul ſiccis oculis ſepeliſſet virum ſuum ac duos filios; vno verò ſuperſtite derelicto, peregrinata fuerit in Ægyptum primò, inde Ieroſolymam: ibique ad quinque luſtra eſſe commoratam, Paulinus tradit; ampliùs verò annos duos, nempe [24] vigintiſeptem, Palladius affirmat.

Hieron. epiſt. 25. Paulin. ad Seuer. epiſtolâ 10. Palladius in Lauſiac. cap. 33.

Porrò Melaniæ in Ægypto commoratio magnum planè cùm ipſi tum Ruffino attulit detrimentum: ſiquidem cum Didymo Alexandrino magni nominis viro, & ob eximiam coniunctam cum oculorum cæcitate peritiam planè cunctis admirabili, intimam conſuetudinem habentes, propinante illo ipſis ſitientibus, quem mirificè prædicabat, Origenem ſuum, hauſerunt iſti vnà cum dulci potu venenum, *&c.* Qui ſic eorum animis Periarchon Origenis infudit, vt eo tamquam magno theſauro ditati, cuperent totum Catholicum orbem locupletari: ſed planè aſpidis oua fouerunt; quibus ruptis, prodiêre ſerpentes, quorum letali veneno quàm plurimi miſerè periêre. At de his inferiùs ſuis locis pluribus agendum erit: hæc modò ſatis in his quæ ſpectant ad Melaniæ & Ruffini conſuetudinem cum Didymo in Ægypto hoc tempore, quo illuc ſunt peregrinati.

PROFECTIO IN PALÆSTINAM.

Anno Chriſti CCCLXXII

MELANIA hoc eodem anno, quo ex Petri Alexandrini litteris vidimus Ægypti epiſcopos & monachos relegatos eſſe Diocæſaream oppidum in Palæſtinâ ſitum, illis miniſtratura, magno fidei ardore ſuccenſa, Ieroſolymam profecta eſt. Quid verò ipſa ibi egerit, Palladius docet his verbis: *Poſt hæc autem, cùm Alexandriæ præfectus Auguſtalis Iſidorum,* [25] *Pithymum**, *Adelphium, Paphnutium, Pambonem, inter quos etiam ſenem Ammonium vnam habentem auriculam, & duodecim epiſcopos, presbyteroſque, & alios quoſdam vſque ad centum duodecim numero circa Paleſtinæ Diocæſaream damnaſſet exilio: iſtos hæc beatiſſima omnes ſecuta eſt, & proprijs facultatibus eis miniſterium ſuum præbuit. Cumque ab illis qui in memoratorum cuſtodiâ erant, prohiberetur hæc facere (ſicut mihi & ipſi ſæpè referebant, nam & ego ſanctum Pithymum & Iſidorum & Paphnutium vidi) benedicta tunc illa, ſumptâ veſte ſeruili circa veſpertinas horas, omnia eis vitæ neceſſaria afferebat.*

Pallad. Lauſiac. cap. 33. * Euthymium. Melaniæ profectio in Palæſtinam.

Quo

Q... cognito, Palæſtinæ prouinciæ conſularis, credens quòd ſinus ſuos poſſet ſumo quodam atque terrore ex pecuniâ eius implere, iuſſit eam (ignota enim ipſi erat) corripi, & in carcerem trudi. Ex quo loco tunc ei per internuntios quoſdam ſancta illa mandauit: Ego, inquit, illius filia, & illius coniux fui, ancilla verò nunc Christi ſum: ne ergo me ob vilitatem præſentis habitus contemnendam putaueris; quia facilè extollere, ſi velim, me poſſum: nec terrere igitur me in aliquo vales, neque quidquam mihi de meis rebus auferre. Atque ideò ne fortaſſis ignorans periculum aliquod aut crimen incurras, idcircò iſta tibi mandaui: quaſi quæ diceret, Interdum enim neceſſe eſt aduerſus imprudentes hæc agi, & veluti accipitre vel cane contra eos arrogantiâ vti, quæ congruo tempore ſuperbos comprehenſura imitatur. Talibus ergo verbis mox ipſe territus iudex, excuſauit eidem factum ſuum; & ita eam, vt meruerat, honorauit; & iuſſit, vt ad illos viros, quoties vellet, accederet. Hactenus de illius miniſterio exhibito confeſſoribus.

Præfectus Palæſtinæ quid in Melaniam.

PROFECTIO IEROSOLYMITANA ET IBIDEM COMMORATIO.

DE commoratione verò eius Ieroſolymis ſic mox ſubdit: *Hæc autem, reuocatis ab exilio memoratis viris, monaſterium apud Ieroſolymam ſibi fecit, in quo viginti & ſeptem annorum tempus impleuit, quinquaginta ſecum ſorores virgines habens. Erat etiam cum eâ Ruffinus quidam nomine, Italus, ciuis ex Aquileienſi oppido, vir nobilium & in propoſito ſingulari ſatis fortium morum, qui ad presbyteratum poſteà meruit peruenire: quo nullus manſuetior, fortior, & placidior, tamquam omnia ſciens, in ſexu virili potuit inueniri.* Hæc quidem de Ruffino Palladius, de Origenis ſectatore Origeniſta, Hieronymo eam ob cauſam perinfenſus: vt non mireris, ſi qui Ruffinum immenſis laudibus ornat, Hieronymum eodem in commentario contumelijs laceret. Sed de Palladio ſuo loco plura inferiùs; qui de inſtituto Melaniæ atque Ruffini toto illo temporis ſpatio, quo vixerunt Ieroſolymis, iſta ſubdit:

Anno Christi CCCLXXXIII. Quæ egerit Melania Ieroſolymis.

Iſti igitur in viginti & ſeptem annis omnes apud Ieroſolymam ſanctos, atque peregrinos epiſcopos & monachos, virgineſque (hoc enim vouerant Deo) ſuſcipere proprijs ſumptibus ac fouere conſueuerunt, omneſque ad ſe venientes meliores tantarum ac talium rerum contemplatione fecerunt. Illos enim quadringentos numero monachos, qui propter Paulinum, Antiochenum epiſcopum ſcilicet, *ſe ab Eccleſiâ ſeparabant, ſanctæ rurſus Eccleſiæ reddiderunt. Omnes etiam præter hos peruerſæ ſectæ homines & contra Spiritum ſanctum ſacrilego ore certantes, ad Eccleſiam noſtram, vera ſuadendo, ac iugiter cunctos docendo, reuocauerunt, honorantes quidem ac ſæpè paſcentes eiuſdem loci clericos: & hæc pariter facientes, vitam ſuam pio ſtudio finierunt, nulli quidem ex ſe vel leuem dantes ſcandali ſuſpicionem, totum verò orbem terrarum ſpiritualis ædificatione pleniſſimum relinquentes.* Hactenus Palladius.

Opera Melaniæ atque Ruffini.

Ceterùm ratione Melaniæ, quam Paula Ieroſolymam ſecuta eſt, calumniam paſſus eſt Hieronymus, quam inter ea, quæ in ipſum poſt Damaſi obitum à calumniantibus fuêre obiecta, ac ſtimulante odio atque inuidiâ perpetrata, idem ipſe eâ epiſtolâ, quam, nauim in Portu Romano conſcenſurus, conſcripſit ad Aſellam, exactim recenſet; vbi inter alia: *Nihil mihi aliud obijcitur, niſi ſexus meus. & hoc numquam obijcitur, niſi cùm Ieroſolymam Paula & Melania proficiſcuntur.* Et pòſt: *Nullæ aliæ Romanæ vrbi fabulam præbuerunt, niſi Paula & Melania: quæ contemptis facultatibus, pignoribuſque deſertis, crucem Domini, quaſi quoddam pietatis leuauère vexillum. Si balneas peterent, vnguenta eligerent, diuitias & viduitatem haberent materiem luxuriæ & libertatis; dominæ vocarentur & ſanctæ:*

Baron. ad ann. Christi 385. Hieron. epiſt. 99.

Etiam nunc in ſacco & cinere formoſæ volunt videri, & in gehennam ignis cum iei[illegible]s & pa[illegible]re deſcendere: videlicet non licet eis applaudente populo, perire cum turbis.
Quod ad Melaniam ſpectat, cùm eam viduam nominet, haud dubium, ipſam intelligere de Melaniâ ſeniori; iunioris enim viuebat adhuc vir Pinianus. Nec ſic quidem eius hîc meminit, quaſi tunc Romæ eſſet, quam iam plures ante annos vidimus in Ægyptum primò, inde verò Ieroſolymam eſſe profectam, ibíque in præſenti vitam agere: ſed idcircò eius meminit ſanctus Hieronymus, quod tum eius migrationis Ieroſolymam occaſione, tum Paulæ idem iter capeſſentis, quo & tendebat ipſe Hieronymus, detractores eam calumniandi anſam arripuiſſent. At ſubdit:

Si gentiles hanc vitam carperent, ſi Iudæi, haberent ſolatium non placendi eis quibus diſplicet Chriſtus. Nunc verò, prô nefas, homines Chriſtiani, prætermiſſâ do-
Lucæ 6. *morum ſuarum curâ, & proprij oculi trabe neglectâ, in alieno oculo feſtucam quærunt: lacerant ſanctum propoſitum, & remedium pœnæ ſuæ arbitrantur, ſi nemo ſit ſanctus, ſi omnibus detrahatur, ſi turba ſit pereuntium, ſi multitudo peccantium. Tibi placet lauare quotidie, alius has munditias ſordes putat: tu attagenem ructas, & de comeſo acipenſere gloriaris; ego fabâ ventrem impleo: te delectant cachinnantium greges, me Paula Melaniáque plangentes. tu aliena deſideras, illæ contemnunt ſua: te delibuta melle vina delectant, illæ potant aquam frigidam ſuauiorem: tu te perdere exiſtimas, quidquid in præſenti non habueris, comederis, deuoraueris; illæ futura deſiderant, & credunt vera eſſe quæ ſcripta ſunt. Eſto ineptè & inaniter, quibus reſurrectio corporum perſuaſit, quid ad te? nobis è contrario tua vita diſplicet. Bono tuo craſſus ſis: me macies delectat & pallor. Tu tales miſeros arbitraris, nos te miſerabiliorem putamus. Par pari refertur, & inuicem nobis videtur inſanire.*

Hæc, mi domina Aſella, cùm iam nauim conſcenderem, raptim flens dolenſque conſcripſi: & gratias ago Deo meo, quòd dignus ſim quem mundus oderit. Ora autem,
Aggæi 1. *vt de Babylone Ieroſolymam regrediar; ne mihi dominetur Nabuchodonoſor, ſed Ieſus filius Ioſedech: veniat Eſdras, qui interpretatur Adiutor, & reducat me in patriam*
Ierem. 42. *meam. Stultus ego, qui volebam cantare canticum Domini in terrâ alienâ, & deſerto monte Sina, Ægypti auxilium flagitabam: non recordabar Euangelij; quia qui*
Luc. 10. *de Ieruſalem egreditur, ſtatim incidit in latrones, ſpoliatur, vulneratur, occiditur. Sed licet ſacerdos deſpiciat atque leuites, Samaritanus ille miſericors eſt: cui cùm*
Ioan. 8. *diceretur, Samaritanus es, & dæmonium habes: dæmonium renuens, Samaritem ſe non negauit: quia quem nos cuſtodem, Hebræi Samaritem vocant. Maleficum quidam*
Marc. 3. *me garriunt: titulum fidei ſeruus agnoſco. Magum vocant & Iudæi Dominum meum.*
2. Cor. 6. *Seductor & Apoſtolus dictus eſt. Tentatio me non apprehendat niſi humana. Quotam partem anguſtiarum perpeſſus ſum, qui Cruci milito? Infamiam falſi criminis impu-*
1. Cor. 10. *tarunt: ſed ſcio, per bonam & malam famam perueniri ad regna cælorum. Saluta Paulam & Euſtochium, velit nolit mundus, in Chriſto meas. Saluta matrem Albinam ſororemque Marcellam, Marcellinam quoque & ſanctam Felicitatem; & dic eis: Ante tribunal Chriſti ſimul ſtabimus: ibi apparebit, quâ mente quâ vixerit. Memento mei, exemplum pudicitiæ & virginitatis inſigne, fluctuſque maris tuis precibus mitiga.*
Hactenus Hieronymus ad Aſellam.

Quòd verò vides, nullam ab eo ſalutationem impertiri Melaniæ, ſatis indicatur quod dictum eſt, ipſum intelligere eâ epiſtolâ de Melaniâ ſeniore iam diu antè Ieroſolymam profectâ, ibíque commorante.

RVFFINI ET MELANIÆ MISERABILIS LAPSVS.

Baron. ad annum Chriſti 391. PORRO quomodo poſteà præcipui Hieronymi aduerſarij, & Origeniſt[illegible]m patroni fuerint ipſe Ruffinus atque Melania, habet ipſe epiſtolâ ad Pammachium

chium de optimo genere interpretandi, vbi pſeudomonachi fraudes detegit: *Hæc non eſt illius culpa, cuius ſub perſonâ alius agit tragœdiam, ſed Ruffini & Melaniæ magiſtrorum eius, qui illum magnâ mercede nihil ſcire docuerunt.* Prô dolor! tanto totius Catholicæ Eccleſiæ ſcandalo, ita mutatus eſt in inimicum Hieronymo amicus chariſſimus ille Ruffinus, cui quàm arctis amicitiæ vinculis & inſolubilibus neceſſitudinis nexibus ipſe Hieronymus aſtrictus eſſet, vel vno ſaltem illo declarat elogio, cùm eumdem vnà cum Melaniâ viſitantem Ægypti monaſteria è ſolitudine Syriæ litteris inuiſens, atque ſalutans, inter alia plurima amoris ſigna ſic ait: *Credas mihi, frater, non ſic tempeſtate iactatus portum nauta proſpectat; non ſic ſitientia imbres arua deſiderant; non ſic curuo aſſidens littori anxia filium mater exſpectat, poſtquam me à tuo latere ſubitus turbo conuulſit, poſtquam glutino charitatis hærentem impia diſtraxit auulſio,* &c. Quantâ enim animi ſollicitudine ſaluum ſibi cuperet quod haberet, néve propter abſentiam aliquod vel leue ſaltem pateretur diſpendium amicitia, pertimeſceret; ad finem illud, quod memoriâ tenaciùs retineret, appoſuit: *Obſecro te, ne amicum qui diu quæritur, vix inuenitur, difficilè ſeruatur, pariter cum oculis mens amittat. Fulgeat, cui libet, aurum, & pompaticis ferculis coruſca ex ſarcinis metalla radient: charitas non poteſt comparari, dilectio pretium non habet: amicitia quæ deſinere poteſt, vera numquam fuit.* En quibus ipſe circumdat vallis amicum, ne eos, volens licet, tranſilire abſque ignominiæ notâ valeret. Sed ſecutus alienos Ruffinus infelix, terga vertit amico, metenſque transfuga in caſtris hoſtium, inde in amicum ac fratrem furens, prodit dux impiorum armatus, nullâ prorſus aliâ cauſsâ compulſus, quàm vt aduerſantes Catholicæ veritati Origenis errores ſaluos ſeruet atque propugnet: ipſum quidem haud ſegniter, vel loco nouiſſimo. ſed inter primos militaſſe, Epiphanius dictâ epiſtolâ ad Ioannem indicare videtur; dum inter tot defenſores Origenis ipſum tantùm nominat, ac benè precatur his verbis: *Te autem, frater, liberet Deus, & ſanctum populum Chriſti qui tibi creditus eſt, & omnes fratres qui tecum ſunt, & maximè Ruffinum presbyterum, ab hæreſi Origenis, & ab alijs hæreſibus & perditione earum.* Hæc Epiphanius.

Hieron. epiſt. 101. *Lamentabilis Ruffini caſus.* *Hier. epiſtolâ 41.* *Ruffini acerbiſsimus caſus.* *Hieron. epiſt. 60.*

Sed maiori me dolore ſauciat, angore cruciat, atque mœrore conſternit Melaniæ acerbiſſimus caſus. Hæccine vidua illa clariſſima, ornamentum Romanarum feminarum, decus ſummum Chriſtianorum, viuumque exemplar Chriſtianæ philoſophiæ, quæ inſigne illud Romæ ſpecimen edidit, cùm eodem tempore maritum ac duos chariſſimos liberos ſiccis penitùs oculis ſepeliuit? cuius incredibilem ſanctitatem admiratus prædicans quondam ipſe Hyeronymus, alijſque imitandam proponens, illa tantæ fiduciæ effatus eſt verba: *Sancta Melania noſtri temporis inter Chriſtianos vera nobilitas, cum quâ tibi Dominus* (Paulam alloquitur) *mihique concedat in die ſuâ habere partem, calente adhuc mariti corpuſculo, & necdum humato, duos ſimul perdidit filios,* &c. Sed planè quod ſubditur in feminâ glorioſius, cùm de victâ victrice omnium vrbe triumphans, ſuperatoque inſito à naturâ vnicæ prolis amore, Româ ſpretâ, vnico ibi relicto filio, exul mundi, cæli ciuis, victrix etiam ventorum & fluctuum, ingruente iam hieme (vt ait) Ieroſolymam nauigauit.

Lugubris Melaniæ ſatus. *Hieron. epiſt. 25.*

Quam ob cauſſam iure meritoque idem S. Hieronymus tantarum rerum admiratione ſtupens, eam dignam exiſtimauit, vt Theclæ nomine nuncuparet: nobiliorem titulum non inueniens, quo Melaniam decoraret, quàm nomen ſanctiſſimæ virginis, primogenitæ Pauli, & primæ martyris inter feminas; vtpote quæ Romæ prima omnium clariſſimarum mulierum Romanarum, ſpernendæ pro Chriſto vrbis, contemnendi diuitias, deſerendi filios, petendique Ieroſolymam exemplum dedit, ceteriſque ad ipſum præſtandum, forte aggreſſa

Hieron. in Chronic.

aggreſſa facinus, viam aperuit, cùm ipſa prima reliquas Romanas nobiles feminas antegreſſa, relictâ Ægypto, tranſmiſſoque mari, in littore Palæſtino, terrâ promiſſionis, poſſeſſione ſanctorum, felicior quàm Maria in terrâ deſertâ, tympanum pulſans pœnitentiæ, præcinuerit Domino canticum nouum, quam aliæ illuſtres Romanæ feminæ, veræ redditæ Iſraëlitæ, virgines atque viduæ ſecutæ, choros ducentes, eaſdem cum eâ concinuêre Chriſto vincenti laudes. Sed probata ad aquas contradictionis (ô fallaciam incredibilem hoſtis humani generis!) decepta, ſuperata defecit: tantaque onuſta adeò pretioſis mercibus nauis (ita namque naui inſtitoris comparatur diuino eloquio mulier fortis) in ipſo tranquillitatis portu (quis credat?) eſt paſſa naufragium, cùm incauta in ſyrtes Origenis impegit: Origeniſque ſic conſperſa fuligine, conuerſa eſt ex Noëmi in Mara, & ex Theclâ rediit in Melaniam; à fuſcedine ductum nomen infauſtum. Iſta patitur humana conditio; vt nihil quilibet, dum viuit, vendicet ſibi tutum.

Lapſus Melaniæ.

REDITVS ROMAM.

Anno Chriſti CCCXCVII. *Origenis errores inferuntur in vrbem.*

QVI ſequitur Chriſti annus CCCXCVII. conſulatu Cæſarij & Attici, Faſtis adſcribitur: quo hæreſes Origenis ſub pietatis inuolucro per Ruffinum presbyterum Aquileienſem è Palæſtinâ cum Melaniâ Romam redeuntem inferuntur in vrbem; propinatæque aureo calice Babylonis, antequam inebriarentur illis fideles, detectæ atque exploſæ fuerunt. Hæc autem quo modo ſe habuerint, dicendum per ſingula: ſed ante omnia, quæ ſunt temporis, elucidanda.

Ruffinum quidem indiuiduum Melaniæ comitem [16] cum eâ in Ægyptum profectum & in Palæſtinam, ibique apud eam, vſque dum illic manſit, Ieroſolymis vitam tranſegiſſe, quæ dicta ſunt ſuperiùs ex Hieronymo ſatis ſignificant: at eâ demum tempore Romam, eiuſdem affectatum eſſe veſtigia, [17] Palladij atque Paulini teſtificatione exploratum habetur: ait enim Palladius: *Erat etiam cum eâ Ruffinus quidam nomine, ciuis Italus ex Aquileienſi oppido, vir nobilium & in propoſito ſingulari ſatis fortium morum; qui & ad presbyteratum poſteà meruit peruenire: quo nullus manſuetior, fortior, & placidior tamquam omnia ſciens, in ſexu virili potuit inueniri. Iſti igitur in viginti & ſeptem annis, omnes apud Ieroſolymam ſanctos atque peregrinos epiſcopos, monachos, virgineſque (hoc enim vouerant Deo) ſuſcepêre ſuis proprijs ſumptibus*, &c. agitque paulò pòſt de eorumdem reditu Romam, de quo & nos itidem. Hæc Palladius de Ruffino, eidem in Origenis erroribus concors, vt ſuperiùs pluribus demonſtratum eſt. Sed & Paulinus comitem Melaniæ Ruffinum appellat, quem & haud hactenus ſatis ſibi compertum laudat. Sanctus Hieronymus etiam poſt hæc ad eumdem Ruffinum Romæ agentem litteras dedit: [18] vt planè nullum ſit dubium, contigiſſe aduentum Ruffini Romam, quando illuc etiam ipſa Melania remeauit. Sed quoto potiſſimùm anno Domini Melaniam in vrbem redire contigit, id quidem eſt accuratiùs exquirendum.

Pallad. in Lauſiac. c. 33 apud Lipom. tom. 3. *Paulin. ad Seuer. epiſtolâ 9.* *Hieron. epiſt. 66.*

Iam ſuo loco ſatis liquidò ſuperiùs demonſtratum eſt, ipſam vnà cum Ruffino in Ægyptum primò, indeque Ieroſolymam migraſſe anno Domini trecenteſimo ſeptuageſimoſecundo, Impp. Valentiniani atque Valentis nono. Sed quot annos in hac peregrinatione & commoratione inſumpſerint, diuerſæ ſententiæ ſunt eiuſdem Palladij atque Paulini: ſiquidem ille (vt nuper vidimus) vigintiſeptem numerat annos, Paulinus verò vigintiquinque. Sed huius exploratior atque ſolidior fides eſt: nam accepit hæc ipſe ab eadem Melaniâ, quam redeuntem Romam (vt proximè dicturi ſumus) Nolam diuertentem excepit hoſpi-

Melaniæ & Ruffini reditus Romam tempus.

hoſpitem. Verum ex eo quoque certior Paulini teſtificatio redditur, & Palladij aſſertio de annis viginti ſeptem exploditur: quòd cùm conſtet hos adhuc in vitâ agente Siricio Papâ repetijſſe Romam, ſi dixerimus ad numerum annorum à Palladio præſcriptum, ipſorum eſſe prorogatum aduentum; vtique affirmandum eſſet, non ſub Siricio, ſed ſub eius ſucceſſore Anaſtaſio eorumdem reditum contigiſſe. Ex Paulini ergo ſententiâ, qui numerat Melaniæ ab vrbis abſentiâ quinque luſtra, dicendum eſt, eamdem hoc ipſo anno Romam quaſi poſtliminiò rediiſſe.

Receſſiſſe autem Ruffinum è Palæſtinâ cum pace S. Hieronymi, vtriuſque teſtificatione aſſeritur: recitat enim ipſe S. Hieronymus eiuſdem Ruffini verba in poſteriori Apologiâ, quæ ſunt huiuſmodi: *Vos nobis pacem proficiſcentibus dediſtis.* Reſpondit ipſe: *Pacem dedimus, non hæreſim ſuſcepimus: iunximus dextras, abeuntes proſecuti ſumus, vt vos eſſetis Catholici,* &c. Melaniæ autem ad vrbem reditus Palladius eiuſmodi foris prætenſam affert cauſſam: *Poſt multùm verò temporis* (inquit) *cùm audiſſet, cuidam nupſiſſe neptem ſuam Melaniam* (iuniorem dictam) *viro: renuntiare autem poſt nuptias ſæculo huic velle, cognouiſſet: metuens ne qui malè vitæ homines ac malæ ſectæ peruerſæque doctrinæ eidem iungerentur: ob hoc ipſum cùm iam admodum ſenex, hoc eſt, ſexaginta eſſet annorum, de Cæſarienſium ciuitate ad vrbem Romam intra dierum viginti ſpatium nauigauit.* Hæc Palladius de aſſertâ & vulgatâ forinſecus reditus cauſſâ. Ceterùm eiuſdem cum Ruffino in Origenis erroribus (vt pluribus dictum eſt ſuperiùs) conniuentiam cauſſam extitiſſe eiſdem ad vrbem veniendi, oratio præmiſſa declarat. Erat his quidem in optatis, vt quibus fauerant & quas fouerant toto illo tempore, Origenis ſententiæ (quarum complures eſſent defenſores in Ægypto conſiſtentes monachi, & inter eos celebriores Euagrius & Iſidorus, atque inter epiſcopos nobilis ſedis Ioannes Ieroſolymorum antiſtes) eædem Romanæ ſedis Epiſcopi, vt ſic ab vniuerſâ reciperentur Eccleſiâ, probarentur aſſenſu. Sed quantâ id ſit elaboratum induſtriâ, & quibus velamentis vnà cum his palliata decore hæreſis ſe in vrbem intulerit, videamus.

Ruffinum pacificè receſſit Ieroſolymis.

Pallad. vbi ſuprà c. 33.

Cauſſa reditus Melaniæ in vrbem.

Atque primùm, quæ S. Paulinus de Melaniæ reditu, qui eam ſuſcepit Nolæ, deſcribat in epiſtolâ ad Seuerum, hîc reddamus: *Addit* (inquit) *Dominus hanc gratiam de muneribus & litteris tuis: vt ad eos potiſſimùm dies nobis frater Victor occurreret, quibus ſanctam ipſam* (Melaniam ſcilicet) *ex Ieruſalem poſt quinque luſtra remeantem excepimus. At quam tandem feminam? (ſi feminam dici licet tam viriliter Chriſtianam) Quid hoc loco faciam? vetat faſtidij intolerabilis metus voluminibus adhuc addere; ſed perſonæ dignitas, imò Dei gratia, poſtulare videtur, vt commemorationem tantæ animæ prægreſſus non raptim omittam, ſed paulisper ad eam tibi narrandam,* &c. Proſequitur nobile genus eius referre, vtpote quæ habuerat Marcellinum conſulem ordinarium auum, qui vnà cum Probino conſulatum geſſerat anno Domini trecenteſimo quadrageſimoprimo, & eius in vitâ Chriſtianâ ſectandâ ardens ſtudium, & alia plura de ipſâ, quæ nos ſuo loco ſuperiùs ordine temporis collocauimus: ac demum de eiuſdem, cùm redijt, appulſu Neapolim, iſta ſubdit: *Neapolim vrbem breui ſpatio à Nolanâ, quâ degimus, ciuitate diſtinctam aduecta eſt. Vbi filiorum nepotumque occurſu excepta, mox Nolam ad humilitatis noſtræ hoſpitium feſtinauit: quò nobis aduenit ambitioſo ditiſſimorum pignorum vallata comitatu.*

Paulin. ad Seuerum epiſt. 10.

Melania peruenit Neapolim atque Nolam.

Vidimus gloriam Domini in illo matris & filiorum itinere quidem vno, ſed longè diſpari cultu. macro illam & viliore aſellis burrico ſedentem, totâ huius ſæculi pompâ, quâ honorati & opulenti poterant, circumflui ſenatores proſequebantur, carrucis nutantibus, phaleratis equis, auratis pilentis, & carpentis pluribus, gemente Appiâ atque fulgente: ſed ſplendoribus vanitatis prælucebat Chriſtianæ humilitatis gratia. Admira-

Occurſus Romanorum in Melaniam.

bantur diuites pauperem, profani ſanctam, & illos noſtra pauperies ridebat. Vidimus dignam Deo huiuſmodi confuſionem, purpuream, ſericam, auratamque ſupellectilem pannis veteribus & nigris ſeruientem. Benediximus Dominum, qui humiles & excelſos
Lucæ 1. *facit ſapientes, eſurientes implet bonis, & diuites dimittit inanes. In iſtis tamen diuitibus eadem die de maternis bonis pauperem ſpiritum ſtupebamus, qui magis ſanctâ matris inopiâ, quàm ſuâ viſibili abundantiâ gloriabantur. Id ipſum autem gloria Domini videbatur operari, quòd egenulæ noſtræ diuitias in eius filijs intuebamur; vt iam hinc fructum fidei ſuæ caperet, cùm victoriam ſuam de huius ſæculi vanitate ipſa deſpectaret, cominùs videns omnia quæ propter Chriſtum reliquerat & contemnere perſeuerarat. Illi ſericati & pro ſuo quiſque ſexu togâ aut ſtolâ ſoliti ſplendere filij, craſſam illam veluti ſpartei ſtaminis tunicam & vile palliolum gaudebant manu tangere, & veſtimenta ſua velleribus, auro, & arte pretioſa pedibus eius ſubſternere, panniſque contegere geſtiebant; expiari ſe à diuitiarum ſuarum contagio iudicantes, ſi quam de viliſſimo eius habitu aut veſtigio ſordem colligere mererentur.*

Tugurium verò noſtrum, quod à terrâ ſuſpenſum cœnaculo vno, porticu cellulis hoſpitalibus interpoſitâ, longius tenditur, quaſi dilatatum gratiâ Domini, non ſolùm ſanctis qui illam plurimi comitabantur, ſed etiam diuitum illorum cateruis non incapaces anguſtias
Hoſpitium ſanctum reddit hoſpites modeſtos. *præbuit: in quo perſonis puerorum ac virginum choris vicina Domnædij noſtri Felicis culmina reſultabant; neque è diuerſo habitationis eiuſdem, diſſoni licet propoſito, hoſpites obſtrepebant, ſed & in illis religioſa modeſtia imitabatur noſtræ ſilentium diſciplinæ; vt ſi diſſimularent concinere vigilantibus pigro ventre ſopiti, tamen non auderent pijs vocibus diſſonare, fideli timore compoſiti, quo placitis pſallentium vocibus, compreſſo ſecularium turbarum tumultu, etiam taciti concinebant. Verùm vt ad perfectam Domini columbam recurram; ſcito nunc iſtam tantam in ſexu infirmitatis virtutem Dei, cui refectio in ieiunio, requies in oratione, panis in verbo, habitus in panno, lectus in ſagulo & centone durus in terrâ fit mollis in litterâ, quâ rigidi cubilis iniuriam mitigat lectionis voluptas; & ſanctæ animæ in Domino vigilare, requieſcere eſt.*

Virtutes Melaniæ deſcribuntur. *Hanc ergo filia Sion hactenus habuit & deſiderat, nunc filia Babylonis habet & admiratur: quia iam & ipſa vrbs in pluribus filia Sion eſt quàm filia Babylonis: & ideò miratur in humilitatis obſcuro & veritatis luce viuentem, & fidei incitamenta diuitibus, anguſtiarum ſolatia pauperibus miniſtrantem: quamquam illa quietis & late-*
Pſal. 119. *bræ ſuæ apud Ieruſalem in Romanis modo turbis æſtuans clamat: Heu me, quia incolatus meus prolongatus eſt: ideò ne dilata ſum, vt nunc habitarem cum habitantibus Cedar? Hoc enim nomine apud Hebræos (vt comperi) ſignificatur obſcuritas. Quare ita illi gratulandum de memoratis virtutibus puto, vt de præſenti ſede timeatur, vt tam inſignis anima*
Pſal. 136. *plus Romæ conferat, quàm de Româ trahat, & ſic ſedeat ſuper flumina Babylonis, vt recordetur Sion, & organo corporis ſui ſuſpenſo ab inimicæ omnibus Babylonis inſidijs & illecebris, in ſui propoſiti tenore, velut in ſalicibus genuino ſemper humore viuentibus, conſtituta virere non deſinat, & permanente fidei conſtantiâ, virtutiſque gratia, folium eius non defluat: vt ſicut vita eius in itinere adſpectatur, ita & laus in exitu canatur.* Hucuſque Paulinus de aduentu Melaniæ Romam: quam quidem vr-
Roma quâ ex parte dicta Babylon. bem cùm ſic nominet filiam Babylonis, vt tamen in pluribus dicat eam præſeferre filiam Sion: facilè puto intelligis, eâ nominis vnius vrbis varietate diſcriminatos eſſe gentiles à Chriſtianis; nimirum vt eâ ex parte Roma Babylon dica-
Vide hoc explicatū in Notis Roſvveydi ad ep. 10. Paulini, & Apocalypſis c. 5. tur, vbi adhuc in eâ gentilitia vigeret impietas: Sion autem in pluribus, vtpote quæ Chriſtianis abundaret, in quibus cultus religionis veræ micaret: vt planè ex tanti viri ſententiâ valeas intelligere, quo ſenſu à Ioanne in Apocalypſi Roma ſit Babylon nominata. At de his ſatis tomo primo Annalium actum eſt.

Sed ad Melaniam redeamus: quam cùm ſic à Paulino laudatam vides, ne miteris: his quidem ipſa atque maioribus digna præconijs videbatur neſcienti-

bus

bus quæ paucis arbitris in Palæſtinâ non tam ab ipſâ, quàm per ipſam à ſuis conſocijs de inducendis in Eccleſiam erroribus Origenis, refragante S. Hieronymo, ac penitùs obnitente S. Epiphanio, geſta eſſent. Quomodo nam, quæſo, Paulinus ſciret, quæ nec qui Ieroſolymis eſſent, noſſe potuerint? vt ſuperiùs eſt demonſtratum in controuerſiâ illâ habitâ inter S. Epiphanium & Ioannem Ieroſolymitanum epiſcopum, Origeniſtarum patronum, negantem tamen ſe Origenis errores defendere: quæ litteris S. Hieronymi vni innotuêre Pammachio. Vides igitur, Paulinum horum omnium penitùs ignarum adeò mirificè Melaniam iure laudaſſe; ſed & eius in viâ comitem immenſis præconijs, alijs ad eumdem Seuerum datis litteris, celebraſſe Ruffinum: in quorum celebrationem omnium conuerſa fuiſſe ſtudia Chriſtianorum, quis poterit dubitare? En vides, quibus, qualibúſve anteambulonibus inferatur in vrbem hæreſis Origenis: vt planè pro miraculo dicendum fuerit, ſi audito ſonitu tubæ, fiſtulæ, & citharæ, ſambucæ, & pſalterij, ſymphoniæ, & omnis generis muſicorum, non adorauerint omnes ſtatuam auream: ſi, inquam, quos ſanctiſſimorum virorum etiam audirent encomijs penè diuinis efferri, æquè plauſibus non exceperint, & obuijs quoque manibus, quod ab illis ſanctitatis titulo foris inſcriptum offerretur, omnes non acceptarint, &c.

Res Melaniæ atque Ruffini incomperta Paulino.

Paulin. epiſt. 9. *Origenis hæreſis quâ pompâ inferatur in vrbem.* Dan. 3.

Accepit tunc idem Paulinus à Melaniâ perbreue ſegmentum ligni ſanctiſſimæ crucis, miſſum ſibi à Ioanne Ieroſolymorum epiſcopo. Teſtatur id quidem ipſe Paulinus, cùm ex eo quid modicum ſumptum, nomine Theraſiæ ſuæ, mittit ad ſocrum ipſius Seueri Baſſulam, dum hæc ait: *Partem particulæ de ligno diuinæ crucis, quod nobis donum benedicta Melania ab Ieruſalem munere ſancti inde epiſcopi Ioannis attulit: hoc ſpecialiter ſorori noſtræ venerabili Baſſulæ miſit conſerua communis. Sed quod alteri veſtrûm datur, vtriuſque veſtrûm eſt: quia in vtroque veſtrûm vna ratio manet, & ſexum euacuat fides, quâ in virum perfectum ambo concurritis. Accipite ergo ab vnanimis fratribus, in omni bono veſtrum ſibi conſortium cupientibus. Accipite magnum in modico munus; & in ſegmento penè atomo haſtulæ breuis, ſumite monimentum præſentis & pignus æternæ ſalutis. Non anguſtetur fides veſtra carnalibus oculis parua cernentibus: ſed intentâ acie totam in hoc minimo vim crucis videat. Dum videre vos cogitatis lignum illud, quo ſalus noſtra, quo Dominus maieſtatis affixus, tremente mundo, pependerit; exultetis cum tremore: recordemur & petras fiſſas ad huius affectum crucis, & ſaltem ſaxorum æmulatione præcordia noſtra findamus timore diuino,* &c.

Paulin. ad Seuer. epiſtolâ 11. *Segmentum ligni ſanctæ crucis à Ioanne epiſcopo Ieroſolymitano ad Paulinum miſſum.*

Quod rurſum ad idem lignum ſanctiſſimæ crucis à Melaniâ Paulino datum ſpectat, ingens planè ex ipſo contigit edi miraculum, cùm incendio flagrante fœno referta caſa, in Paulini ipſius hoſpitium conuerſa flamma cuncta impetu violento depaſcente, oblato ab ipſo globis igneis eodem ligno crucis, incendium protinus reſilierit, atque penitùs extinctum fuerit. Quod ipſum perpetuâ memoriâ conſecrandum miraculum, ipſe Paulinus verſibus cecinit.

Crucis ligno extinctus ignis.

Paulin. in Natali 10. S. Felicis.

Donatus eſt præterea idem Paulinus ab eadem Melaniâ tunicâ, innocuorum agnorum contextâ vellere: quam idem ipſe, cùm accepiſſet à Seuero pallium ex pilis camelorum hirſutum, eidem dono miſit: de quâ poſt alia ſic ad ipſum ſcripſit: *Nos*, inquit, *neque verbis, neque rebus digna penſantes, vnica tamen facultate nobis charitatis, quâ vobis ſolâ pares ſumus, miſimus tunicam, quam ab vſu meo, vt de ſtercoris vilitate collectum pannum dignare ſuſcipere. Nam vel hoc innocentiæ tuæ congruit, quod de tenero agnorum vellere contexta blanditur attactibus. Addo autem adhuc pretio eius & gratiæ, quòd quò dignior probetur vſu tuo, de ſanctæ & illuſtris in ſanctis Dei feminæ Melaniæ benedictione mihi pignus eſt. Vnde te dignior viſa eſt, cuius fides* illi

Paulin ad Seuer. epiſtolâ 10. *Indumentum à Melaniâ acceptum Paulinus ad Seuerum mittit.*

illi magis quàm noſter ſanguis propinquat. Hæc Paulinus. quibus quidem poſtremis verbis ſe Melaniæ ſanguine fuiſſe coniunctum ſignificat.

Contigerat autem haud pridem ante aduentum Melaniæ, Nolam mitti ab eodem Seuero ad ipſum Paulinum libellum ſcriptum de rebus geſtis S. Martini: quem Melaniæ illum auidè cupienti ſe legiſſe teſtatur, necnon oſtendiſſe S. Nicetæ Dacorum epiſcopo, qui hoc eodem tempore pietatis ergô in Italiam peregrinatus fuit: ait enim eâ epiſtolâ ad Seuerum redditâ: *Martinum enim noſtrum illi* (nempe Melaniæ) *ſtudioſiſſimæ talium hiſtoriarum ipſe recitaui: quo genere te & venerabili epiſcopo atque doctiſſimo Nicetæ, qui ex Daciâ Romanis meritò admirandus aduenerat, & plurimis Deo ſanctis, in veritate non magis tui prædicator, quàm mei iactans, reuelaui,* &c.

Paulin. epiſtolâ 10.

Hoc ipſo quidem anno contigiſſe magni illius Nicetæ aduentum, ex numero Natalium S. Felicis à Paulino editorum rectam exploratamque poſſumus deducere rationem. Nam cùm ipſe, ſcribens ad Seuerum, teſtetur, quolibet anno ſe ſtatuiſſe conſcribere verſibus eiuſdem Felicis Natalitium: planè ex numero eorumdem annos quoque licebit ſuo ordine adnumerare. Sed cùm in nono à Paulino edito Natalitio mentio habeatur de poſteriori eiuſdem Nicetæ aduentu Nolam, eumque contigiſſe dicat anno quarto à priori ipſius aduentu: affirmare opus eſt, ipſum eius priorem aduentum, tempore quo Natalitium quintum elaborauit, accidiſſe. De eius enim poſteriori aduentu, quo meminit de priore, iſti ſunt verſus:

Paulin. epiſt. 9. Sancti Nicetæ prior aduentus in Italiam.

Veniſti tandem quarto mihi redditus anno:
Sed grates Chriſto, quia te vel ſerò reuexit.

Paulin. in Natali 9.

Cùm igitur hac ratione priorem eius aduentum contigiſſe oportuerit tempore quinti editi Natalitij; in quem Domini annum illud potiſſimùm inciderit, hoc exquirendum eſt. Numeranda quidem eſſe Natalitia illa Paulini ab vltimo anno, quo adhuc detentus in Hiſpaniâ Romam parabat aduentum, ex ipſo ſatis intelligi poteſt. fuit ille annus Domini (vt vidimus) trecenteſimus nonageſimuſtertius. Sequenti autem, cùm iam ad Natalem diem S. Felicis Nolam ſe contuliſſet, ſecundum ordine edidit Natalitium. Cùm verò (vt eius teſtificatione liquet) iam annum apud eumdem S. Felicem egiſſet in ipſo agro Nolano, quando & legationem ab epiſcopis Africanis ſuſcepit, qui fuit annus Domini trecenteſimus nonageſimuſquintus, tertium ab eo ſcriptum eſt Natalitium: ſequenti verò anno, nempe ſuperiori, quartum. vnde hoc ipſo anno Domini trecenteſimo nonageſimoſeptimo, ipſum quintum elucubratum fuiſſe Natalitium, neceſſariò dicendum eſt: quo tempore & Nicetæ aduentum contigiſſe, æquè opus eſt affirmare, cùm à quinto Natalitio vſque ad nonum numerus ille perficiatur annorum quatuor, quo Nicetas reditum in Italiam prorogauit, &c.

Tempora Natalitiorum ſancti Felicis à ſancto Paulino editorum.

Iam verò, vbi ſatis apud Paulinum Nolæ conſedimus, Melaniam cum Ruffino redeuntem in vrbem proſequamur. Qui enim diu ab vrbe abſentes, Ieroſolymis tamquam in ſpirituali quadam academiâ, vt veram excolerent ſapientiam, quinque (vt vidimus) luſtris conſederant, cùm primùm Romam venerunt, omnium planè oculos præ admiratione in ſe conuerterunt. Læti iam illi videre præſentes, quæ de iiſdem abſentibus ſummo ſæpè præconio fama detulerat: ſed non videre tantùm, verùm & audire ſolliciti; ſicque ab ore ipſorum tamquam à cæleſti quodam illato Romam oraculo pependerunt. Cùm ipſi, quam ex Origenis libris didicerant, Stoica indolentia perfectiſſimæ & ad omnes numeros abſolutæ vitæ Chriſtianæ ſpecimen edentes, maximâ apud Chriſtianos omnes qui Romæ erant, perpaucis eruditis exceptis, quos anteà S. Hieronymus litteris monuiſſet, exiſtimatione fuerunt. Cùm ſic igitur animos ciuium erga ſe ſuoſque eſſe propen-

Quid Romæ Melania atque Ruffinus.

propenſiores & optimè affectos Ruffinus intellexiſſet: eueſtigiò impietate referta allata ſecum ex Ægypto primùm, inde Ieroſolymis, ſcrinia reſerat, indeque depromit peſtiferas merces, ſed ita fallacijs obuolutas & auro cælatas, vt benè prudentes & ſapientes quoque eædem decipere potuiſſent.

De appulſu autem horum in Romanum portum agens ſanctus Hieronymus, hæc per antiphraſim: *O triremem locupletiſſimam, quæ Orientalibus & Ægyptijs mercibus Romanæ vrbis ditare venerat paupertatem.* De Origenis hæreſibus Româ illatis. Hieron. Apol. lib. 2

——Tu Maximus ille es,

Vnus qui nobis ſcribendo reſtituis rem.

Ergo niſi de Oriente veniſſes, eruditiſſimus vir hæreret adhuc inter Mathematicos. & paulo pòſt: *Te multo tempore Pharus docuit, quod Roma neſciuit: inſtruxit Ægyptus, quod Italia hucuſque non habuit*, &c.

MELANIA RECEDIT AB VRBE IN SICILIAM ET REVERTITVR IEROSOLYMAM.

Hoc item anno [Chriſti CCCCVIII. Innocentij Papæ VII. Honorij XIV. Theodoſij I. Impp.] qui vrbis obſidionem præceſſit, Melania Romana vidua, de quâ ſæpè ſuperiùs mentio facta eſt, antiqui vatinicij ante annos quadringentos (vt ait Palladius) editi memor, diſtractis prædijs, vnà cum Melaniâ nepte, Pinianoque eiuſdem Melaniæ viro, & Albinâ nuru, euaſura cum illis imminentem vrbis cladem, Româ recedens, Ieroſolymam ſe iterùm contulit, vbi poſt dies quadraginta ex hac vitâ migrauit. Hæc ex Palladio, qui & tradit, eiuſmodi prophetico oraculo ab eâ Romæ euulgato, atque ſæpiùs inculcato, complures Romanorum ciuium Chriſtianorum ad rerum temporalium contemptum inductos eſſe: conſultius exiſtimantes, amore Chriſti, ſpe ſupernæ retributionis prodigere in pauperes ſuas diuitias, quàm eas ad barbarorum prædam relinquere: quo nomine, cùm rei euentus verum probaſſet oraculum, immenſas Deo gratias egêre. Maior quoque vis inerat ad hæc ſuadenda Melaniæ orationi, quòd dictitaret (vt exiſtimabat) vnà cum vrbe orbem pariter ruiturum. Anno Chriſti CCCCVIII. Melania recedit ab vrbe. Pallad. in Lauſiac. cap. 33.

Quod autem idem Palladius ait, vnà cum Melaniâ receſſiſſe Româ Melaniam iuniorem ipſius neptem, & virum eius Pinianum, necnon nurum Melaniæ Albinam: cognationem Melaniæ ſic accipias. Filius eius vnicus illi relictus duxit vxorem Albinam, ex quâ Palladius ait genitam eſſe Melaniam iuniorem, ſenioris Melaniæ neptem, quæ in matrimonium collocata eſt Piniano, cuius ſocrus Albina fuit: quòd verò ei inhæreret loco matris, S. Auguſtinus ad ipſam ſcribens, Pinianum eius filium nominat, & frequenter his vti nominibus conſueuit. Hîc rurſum attende, diuerſam prorſus hanc Albinam nurum Melaniæ ab illâ fuiſſe Albinâ matre S. Marcellæ, de quâ ſæpè S. Hieronymus; quam ante plures annos ex hac vitâ migraſſe, eiuſdem S. Hieronymi teſtificatione didicimus. Quæ autem acciderint, cùm hi, quos hoc anno ab vrbe diximus receſſiſſe, in Africam traiecerunt, ſequenti anno pro ratione temporis dicturi ſumus. Sed hîc Palladium corrigere, dum ait Melaniæ filium valdè iuuenem comitatum eſſe proficiſcentem Melaniam in Siciliam vſque: nam quomodo valdè iuuenis, cùm conſtet ante annos circiter quadraginta Melaniam ſeniorem viduam eſſe relictam? vel quomodo in Siciliam vſque eam tantùm comitatus, qui cum illis nauigauit in Africam, vbi & defunctus eſt? id conſtat ex litteris Auguſtini atque Paulini, de quibus anno ſequenti dicturi ſumus: & quibus longè verior de rebus geſtis Melaniæ ac Piniani & ſociorum hiſtoria accipitur, quàm ex Palladio, qui nullam penitùs de Africâ habuit mentionem, quò hos omnes anno ſequenti eſſe profectos liquet, atque ibi diutiùs commoratos. Melaniæ progenies. Palladius in Lauſiac. cap. 33. Aug. epiſtolà 127.

Hieron. in Iſa. lib. 10. præf. Palladius in Lauſiac. cap. 9. Pinianus cum ſuis venit in Africam.

Hoc ipſo anno [Chriſti CCCCIX. Innocentij Papæ VIII. Honorij XV. Theodoſij II Impp.] Pinianus V. C. vnà cum Melaniâ ſeniore, & Melaniâ iuniore coniuge, atque ſocru Albinâ iunioris matre Melaniæ, cùm anno ſuperiori diſtractis bonis quæ Romæ & in Italiâ habebat, adnauigaſſet Carthaginem, ibi ex congeſtis pecunijs locupletans eius eccleſiæ pauperes, inde ad S. Alypium Tagaſtam profectus eſt. Ad quos omnes S. Auguſtinus, cùm primùm eorum aduentum audiſſet, litteras dedit, quibus ſe excuſat, quòd propter ingruentem duram hiemem, & ſtatum Hipponenſis eccleſiæ ritubantem, ad eos inuiſendos minimè accurrere valuiſſet. extat ipſa epiſtolâ, cuius eſt titulus ad Albinum, Pinianum, & Melaniam: ſed pro Albino, Albinam, reſtituendum puto; quòd eius nominis femina eiuſdem Piniani ſocrus vnà cum ipſis profecta eſt in Africam, vt tum ex Palladio, tum ex eiuſdem Auguſtini teſtificatione ſatis apparet, *&c.*

Aug. epiſtolâ 227.

Melania ſenioris filij obitus in Africâ.

Accidit autem, dum ijdem in Africâ morarentur, filium ſenioris Melaniæ vitâ fungi: quod vnicum amiſſum pignus ita mater modeſtè fleuit, vt magno exemplo fuerit Chriſtianæ conſtantiæ. De quâ ſummâ cum laude rei ſpectator S. Auguſtinus ad Paulinum Nolanum Epiſcopum ſcripſit. Non extat quidem epiſtola ipſa; ſed ex redditis ad eum eiuſdem Paulini litteris, hæc omnia, ab alijs ſilentio obruta, perſpicua ſatis fiunt. Ait enim Paulinus: *Quia docuiſti me in ſpiritu veritatis* * *ſaluare moderandi in occiduis mortalibus animi temperamentum; quo & illam beatam matrem & auiam Melaniam fleuiſſe carnalem obitum vnici filij, taciturno quidem luctu, non tamen ſicco à maternis lacrymis dolore vidiſti.* Appellat Melaniam matrem & auiam, matrem quidem reſpectu defuncti filij, auiam reſpectu Melaniæ neptis. ſed pergit Paulinus: *Cuius quidem modeſtas & graues lacrymas ſicut propior & æqualior animæ eius ſpiritus altiùs intellexiſti, & perfectæ in Chriſto feminæ, ſaluâ virilis animæ fortitudine, cor maternum de cordis tui ſimilitudine meliùs ex æquo ſtatu contemplatus es, vt eam primùm pro naturali affectione permotam, deinde cauſſâ potiore compunctam fleuiſſe perſpiceres, non tam illud humanum, quòd vnicum filium conditione mortali defunctum in præſenti ſæculo amiſiſſet, quàm quòd propemodum in ſæculari vanitate præuentum, quia necdum illum deſeruerat ſenatoriæ dignitatis ambitio, non iuxta ſanctam votorum ſuorum auaritiam cogitaret aſſumptum, vt de conuerſionis gloriâ tranſiſſet ad gloriam reſurrectionis, communem cum matre requiem coronamque capturus, ſi in huius ſæculi vitâ matris exemplo ſaccum togæ, & monaſterium ſenatui prætuliſſet. Verumtamen idem vir (vt & anteà retuli) ex voto ſanctitatis tuæ his operibus locupletatus abſceſſit, vt maternæ humilitatis nobilitatem ſi veſte non geſſerit, tamen mente prætulerit.*

Apud Aug. epiſt. 249. * ſeruare

Matth. 11. Melania ſenioris filij laudes.

Ita enim, ſecundùm verbum Domini, mitis moribus fuit & humilis corde, vt non immeritò credatur introiſſe in requiem Domini: quoniam ſunt reliquiæ homini pacifico, & manſueti poſſidebunt terram, placentes Deo in regione viuorum. Nam certè & illud Rom. 12. *Apoſtoli non ſolùm tacito mentis affectu, ſed & conſpicuis religioſis impleuit officijs: & cùm eſſet altorum huius ſæculi in ordine & honore collega, non tamen vt glorioſus terræ alta ſaperet; ſed & Chriſti perfectus imitator, humilibus conſentiret, & totâ etiam die* Pſal. 36. *miſereri & commodare perſiſteret. Vnde & ſemen eius potens in terrâ factum eſt inter* Pſal. 46. *eos qui terræ fortes nimiùm eleuati ſunt: vt etiam de beatiſſimâ familiæ ac domus eius* Pſal. 111. *viſitatione ſanctum hominis meritum reueletur. Generatio (inquit) rectorum benedicetur; gloria non caduca, & diuitiæ non labentes in domo eius: domus quæ ædificatur in cælis non labore manuum, ſed operum ſanctitate. Sed ceſſo plura de memoriâ tam dilecti mihi, quàm deuoti Chriſto hominis enarrare; cùm & præſtitis litteris non pauca ſuper eo narraſſe me repetam; & nihil poſſim de beatâ huius filij matre & ſanctorum patre radice ramorum Melanio meliùs aut ſanctiùs prædicare, quàm ſanctitas tua in eam*

Melanius pater Melaniæ ſenioris.

profari

profari & diſputare dignata eſt: vt quia ego peccator immunda labia habens, nihil dignum loqui potueram, vt longinquus à meritis fidei eius, animæque virtutibus; tu ille vir Chriſti doctor in Eccleſiâ veritatis, procurante in melius Dei gratiâ, parareris dignior tam virilis in Chriſto animæ prædicator, qui & mentem eius diuinâ virtute firmatam (vt dixi) ſpiritu propiore conſpiceres, & mixtam cum virtute pietatem eloquio digniore laudares. Hactenus Paulinus de Melaniâ orbatâ filio.

Quod verò ad ſenioris Melaniæ filios reliquos ſpectat: iam diximus, duos ex eis vno fermè tempore cum patre eſſe ſepultos, vnicum autem maſculum tantùm ei relictum fuiſſe, quem Ieroſolymam petitura Romæ reliquiſſe, S. Hieronymus auctor eſt, huncque ipſum eſſe quem in Africâ vitâ functum diximus. Ceterùm & filias illi fuiſſe ſuperſtites cùm Ieroſolymis Romam redijt, S. Paulinus teſtatur dum de ijſdem magnâ pompâ matri occurrentibus ſermonem habet. Porrò Melaniæ huic filio, de quo agimus, vxorem fuiſſe Albinam nomine, Palladius tradit: quod & nos ſuperius diximus. Sed in eo omnino Palladium iure correximus ex Paulino & Auguſtino, dum ait filium hunc ſenioris Melaniæ valdè iuuenem ſecutum matrem fuiſſe in Siciliam vſque, cùm regreſſa illa eſt Ieroſolymam: nam ex his quæ dicta ſunt, ſatis liquet, ipſum matrem ſecutum in Africam, ibique diem clauſiſſe extremum. Sed & illud (quod maioris momenti eſt) cuius cauſſâ hæc notiſſima ex Paulino de obitu filij Melaniæ recenſuiſſe voluimus; quòd cùm ipſa hoc tempore S. Auguſtini atque Paulini præconio extollatur, argumento eſſe, ipſam maculas illas, quæ ei ex patrocinio Origenis errorum inhæſerant, penitùs diluiſſe, poſtquam iàm illos Romæ ab Anaſtaſio Papâ & Italiæ epiſcoporum Concilio damnari comperijt. Ceterùm cùm (vt dictum eſt) ipſa Melania ſenior quàm citiùs orbata filio nauigauerit Ieroſolymam; qui remanſerunt Pinianus & ſocij, eſſe morati in Africâ, in Actis Melaniæ iunioris traduntur. Inde verò eoſdem profectos eſſe Alexandriam, ac poſteà Ieroſolymam conceſſiſſe, liquet. Melania autem ſenior (inquit Palladius) cùm Ieroſolymam perueniſſet, intra quadraginta dies ex hac vitâ migrauit, & (vt par eſt credere) iam antè reconciliata S. Hieronymo, qui ibi & peregrinationis eius ſocijs & conſanguineis familiariſſimè vſus eſſe videtur, vt ex eius ad Auguſtinum epiſtolâ intelligi poteſt.

De filijs ſenioris Melaniæ eiúſque optimo fine.

Hier epiſtolâ 25.

Paulin. ad Seuer. epiſtolâ 10.

Pallad. in Lauſiac.

Melania ſenior Catholica reddita.

Hieron. epiſt. 79.

NOTATIO.

MEMINERIS, *Lector, Baronium, cùm hîc paſſim Palladij Lanſiacam citat, vſum eſſe editione Aloyſij Lipomani, quæ exſtat tomo eius* III. *de vitis Sanctorum, Venetijs anno* M. D. LIV. *in* 4. *impreſſo. qui textus perparum diſſidet ab Heraclidis Paradiſo, impreſſo in folio Pariſijs anno* M. D. IV. *Vtroque multò integrior eſt editio Palladij per Gentianum Heruetum Pariſijs anno* M. D. LV. *in* 4. *accurata. Vide Prolegomenum generale* XIV. *ante primum librum.*

1 RVFFINI ET MELANIÆ.] *Baronius poſtea Ruffini & Melaniæ peregrinationem eamdem facit. Quod equidem neſcio, an omnino probari poſſit. Cùm enim triplex eorum coniuncta ſtatuatur peregrinatio, primò Româ in Aegyptum, inde ex Aegypto Ieroſolymam, tertiò Ieroſolymâ Romam, quam poſteà ſequitur ſolius Melaniæ regreſſus Ieroſolymam: certè prima peregrinatio coniunctè, vt eam Baronius ſtatuit, ſtare non poteſt. Nam cùm ipſe anno Chriſti* CCCLXXII. *Damaſi Papæ* VI. *Valentis Imp.* IX. *ex Palladio colligat, Melaniam non niſi* VIII. *menſibus in Aegypto verſatam, indéque inde cum Ruffino Ieroſolymam commigraſſe; Ruffinus autem Inuectiuâ* II. *(vt hic n.* 12. *exhibemus) ſe*

 ſcribat

ſcribat VI. *annis Alexandriæ verſatum; ſequitur Ruffinum vel antè in Aegyptum veniſſe, ſi poſt Melaniæ actimeſtrem Aegypti luſtrationem cum eadem Ieraſolymam conceſſit, vel certè annis aliquot, videlicet* V. *cum* IV. *menſibus Melaniam ad Ieraſolymitanam peregrinationem ſecutum.*

Nunc verò certò conſtat ex Hieronymo, quòd Ruffinus & Melania ſimul ex Aegypto Ieroſolymam commigrarunt. Quare ſi Melania VIII. *tantùm menſibus ex Baronij ſententiâ in Aegypto hæſit, Ruffinus verò* VI. *annis Alexandriæ verſatus eſt; ſequitur eos non ſimul peregrinationem Aegyptiacam inſtituiſſe. Quòd ſi Baronius* VIII. *tantùm menſibus Ruffinum quoque in Aegypto verſatum credidit, ſine teſte id credidit, vt infrà fuſiùs in hiſce Notationibus n.* 12. *declarabitur.*

Quòd ſi plures annos Melaniam ſtatuas in Aegypto verſatam (quod an ſtatuendum ſit, videbitur n. 20.*) tunc fortè exiſtimari poſſit, Ruffinum & Melaniam ſimul Româ in Aegyptum ſolviſſe. Quod tamen quàm ſolidè exiſtimari poſſit, nondum video.*

Nec tertia Ruffini & Melaniæ iuncta peregrinatio, quâ ſimul dicuntur Ieroſolymâ Romam profecti, omnino certa, vt pòſt videbimus n. 27.

Quare de ſolâ ſecundâ iunctim inſtitutâ peregrinatione, quâ ex Aegypto Ieroſolymam ad ſtatiua eremitica contenderunt, certum D. Hieronymi ep. V. *ad Florentium habemus teſtimonium.*

2. LITTERÆ.] *Hieron. ep.* XLI. *ad Ruffinum:* Audio te Ægypti ſecreta penetrare, monachorum inuiſere choros, & cæleſtem in terris circumire familiam. Prima inopinati gaudij ab Heliodoro fratre mihi eſt nuntiata felicitas. Non credebam certum, quod certum eſſe cupiebam, præſertim cùm & ille ab alio ſe audiſſe diceret, & rei nouitas fidem ſermonis auferret. Ruſſum ſuſpenſam voto nutante mentem, Alexandrinus monachus qui ad Ægyptios confeſſores, & voluntate iam martyres, pio plebis iamdudum fuerat tranſmiſſus obſequio, manifeſtus ad credulitatem nuntij auctor impulerat. Fateor & in hoc meam labaſſe ſententiam: nam cùm & patriam tuam ignoraret & nomen; in eo tamen plus videbatur adferre, quòd eadem aſſerebat, quæ iam alius indicauerat. Tandem plenum veritatis pondus erupit. Ruffinum enim Nitriæ eſſe, & ad beatum perrexiſſe Macarium, crebra commeantium multitudo referebat. Hic verò tota credulitatis fræna laxaui. *Quod autem hic habet Hieronymus de Nitriâ & Macario à Ruffino viſitatis, teſtatur ipſe tum Inuectiuâ* II. *tum lib.* II. *hiſtor. Eccl. cap.* III. *&* IV.

3. HIERONYMVS.] *Ep.* V. *ad Florentium Ieraſolymis agentem:* Et quia frater Ruffinus, qui cum ſanctâ Melaniâ ab Ægypto Ieroſolymam veniſſe narratur, indiuiduâ mihi germanitatis charitate connexus eſt; quæſo vt epiſtolam meam huic epiſtolæ tuæ copulatam, ei reddere non graueris.

4. RVFFINVM.] *Iam antè num.* 2. *locum hunc Hieronymi habes.*

5. PAVLINVS.] *Ep.* IX. *ad Seuerum:* Adnotationem direxi ad Ruffinum presbyterum S. Melaniæ ſpiritali viâ comitem.

6. PALLADIVS.] *Ipſe hiſtor. Lauſiaca cap.* XXXII. *ex editione Lipomani, quâ Baronius vſus eſt.*

7. EXORDIO VALENTIS IMPERII.] *Ita de tempore hoc Palladius Lipomani, quem citat Baronius, ſeu Heraclides:* Quæ (*Melania*) vigeſimo ac ſecundo ætatis ſuæ anno ad viduitatem redacta, diuinitatis amore, æterno ſponſo meruit copulari, vſque in finem vitæ ſuæ diligens eum. Quæ nulli ſecreta animi ſui prodens (prohibebatur enim inter principia Valentis imperij) procuratore antè filio ſuo conſtituto, ea quæ habere in mobilibus videbatur, cum certis pueris ac puellis in nauim miſit. *Palladius Herueti tempus ita exprimit:* Prohibebatur enim ijs temporibus, Valente tenente imperium, *nullam temporis determinationem indicans. Græcè eſt:* Ἐκωλύετο γὰρ ἐν τοῖς καιροῖς Οὐάλεντος, ἀρχὴν ἔχοντος τῆς βασιλείας. *quod duplici modo verti poteſt: vel*, Prohibebatur enim Valentis temporibus, initium tenentis imperij: *vel*, principatum tenentis imperij. *Quare cùm Græcus textus ambiguus ſit, & diuerſus interpres diuerſimodè eum ceperit, difficile eſt ex eo ſtatuere de tempore profectionis Melaniæ, quâ Româ Ieroſolymam ſoluit.*

Si initio Valentis imperij, IV. *videlicet Valentis anno, vel proximo aliquo eam profectionem Melaniæ ſtatuas, iuxta eum tota Melaniæ ætas, id eſt natiuitas, annus viduitatis, & profectionis digerenda erunt. Si verò* X. *Valentis anno ea profectio collocetur, aliter omnia digerenda.*

8. FILIA.] *Alij* neptem *vocant. vide pòſt ad numerum* 21.

9. PRÆTORE TVNC VRBANO.] *Hæc quomodo legenda & intelligenda ſint, vide ad numerum* 22.

RVFFINI, NECNON PALLADII.] *In Ruffino lib.* II. *cap.* IV. *hiſt. Eccl.* (*qui hic locus mox in margine citatur*) *nulla Athanaſij & Melaniæ mentio; vt inde colligi non poſſit, Melaniam viuo Athanaſio Alexandriam perueniſſe. In Palladio quoque*

quoque quia locum non aſſignabat Baronius) diu hanc hiſtoriam quæſiui, nec aliam in vulgata editione Heruetiana codice reperi, quàm Melaniam accepiſſe pellem illam ab ipſo Macario, nullâ Athanaſij factâ mentione. Palladius quidem editionis Lipomanicæ cap. VI. (quem habes apud eum tom. III. de Vitis Sanctorum, quóque vſum video Baronium) narrat Melaniam ab Athanaſio pellem ouinam accepiſſe, quam ille non à Macario, ſed à Marco acceperat: non tamen dicit, quòd eam acceperit in hac peregrinatione. Quamquam ſi verè ab ipſo Athanaſio accepit pellem illam, vix potuit aliter fieri, quin hac peregrinatione acceperit. Nam etſi Athanaſius aliquando Romæ fuerit, tunc Melania vel non nata, vel planè puella fuerat. Nam vltimus Athanaſij Româ diſceſſus contigit anno Chriſti CCCXLIX. Iulij Papæ XIII. Conſtantij Imp. XIII. Melania verò vel nata circa annum Chriſti CCCXLVII. ſi initia Valentis imperij, IV. videlicet anno eius Ieroſolymitana profectio ſtatuatur; vel etiam poſterius, ſi X. Valentis anno eam ponas.

Diuerſam hanc Palladianæ editionis narrationem de pelle ouinâ, quam vna dicit datam Melaniæ à Macario, altera ab Athanaſio, viſum indicare; ne ſi quis fortè Hieronymi Chronicon tueri velit, quod decimo anno Valentis ponit Melaniæ profectionem in Aegyptum, quo iam Athanaſium abijſſe ponit Baronius, turbetur eâ Palladij editione, quæ narrat Melaniam pellem eam accepiſſe ab ipſo Athanaſio.

11. QVIDAM ALEXANDRINVS MONACHVS.] *An Piammon, vel aliquis ex eius ſocijs? Equidem Piammon apud Caſſianum, Collat. VIII. cap. VII. vbi de ſanctis monachis tum ſub Lucio in Pontum & in Armeniam relegatis, interloquens ait:* Temporibus ſiquidem Lucij, qui Arianæ perfidiæ epiſcopus fuit ſub Valentis imperio, dum diaconiam noſtris fratribus deferremus, his videlicet qui de Ægypto & Thebaide fuerant ob Catholicæ fidei perſeuerantiam metallis Ponti atque Armeniæ relegati, licet cœnobiorum diſciplinam in quibuſdam ciuitatibus rariſſimam viderimus, anachoretarum tamen apud illos ne ipſum quidem nomen auditum fuiſſe comperimus. *Certè de ijſdem confeſſoribus Hieronymus intelligendus. Nam vt ijs qui in Ponto & Armeniâ verſabantur, deferretur diaconia, neceſſe fuit tranſire Syriam, & eremum Chalcidis, in quâ Hieronymus verſabatur.*

12. ANNIS SEX.] *Ruffinus Inuectiuâ ſecundâ ſuam Alexandriæ & in Aegypto commorationem ita deſcribit:* Ceterùm iſte (*Hieronymus*) qui in totâ vitâ ſuâ non totos triginta dies Alexandriæ, vbi erat Didymus, commoratus eſt, per totos pæne libellos ſuos longe latéque ſe iactat Didymi Videntis eſſe diſcipulum, & καθηγητὴν, id eſt, præceptorem in Scripturis ſanctis habuiſſe Didymum. Et omnis iſta iactantia vno menſe quæſita eſt. Ego qui ſex annis Dei cauſsâ commoratus ſum: & iterùm poſt interuallum aliquot alijs diebus, vbi Didymus, de quo tu ſolo te iactas, & vbi alij nihilominus illo non inferiores, quos tu ne facie tenus quidem noſti, Serapion & Menites, viri naturæ & moribus & eruditione germani; vbi Paulus ſenex Petri martyris diſcipulus, & vt ad eremi magiſtros veniam, quibus & attentius & frequentius vacabamus, vbi Macarius Antonij diſcipulus, & alter Macarius, & Iſidorus, & Pambus, omnes amici Dei: qui nos hæc docebant, quæ ipſi à Deo diſcebant: quantam ego, ſi hoc ita deceret aut expediret, de his omnibus habere iactantiæ materiam poſſem. Sed erubeſco hic etiam retexens, dum volo tibi oſtendere, non vt tu dicis, noſtro ingenio magiſtros; ſed quod plus doleo, magiſtris defuiſſe magis ingenium noſtrum. *Cur hæc Ruffino de ſe aſſerenti non credamus? Accedit vel ipſius Hieronymi antagoniſtæ teſtimonium, qui Apol. lib. 2. in Ruffinum ita habet:* Te multo tempore Pharus docuit, quod Roma neſciuit: inſtruxit Ægyptus, quod Italia huc uſque non habuit. *Quibus verbis inſinuat Hieronymus, Ruffinum & Alexandriæ (quam per Pharum deſignat) & apud Aegypti monachos operam dediſſe ſtudijs. Et cùm dicit* multo tempore *apud Pharum fuiſſe, indicat ſex illos annos, quibus ſe Alexandriæ fuiſſe ſcribit Ruffinus.* De his & alijs Ruffin l. 2. c. 4. & 8. hiſt.

Nec huic rei refragatur epiſtola Hieronymi XLI. Nam etſi concedamus, ex Palladij ſententiâ Melaniam in Aegyptum profectam circa exordia Valentis imperij (id eſt, anno tertio vel quarto imperij, cùm perſecutionem ſuam inſtituere cœpit, quod Palladius inſinuare videtur ſuprà num. 7.) nihil exinde ſequitur contra epiſtolam illam D. Hieronymi. Nec enim conſtat, quòd Ruffinus ſimul cum Melaniâ in Aegyptum ſit profectus. Et demus id conſtare, nihil tamen incommodi inde orietur: cùm patuerit annis aliquot in Aegypto eſſe Ruffinus, antequam ad Hieronymum certa fama perueniret, quòd ipſe Hieronymus eadem epiſtolâ, cùm diuerſis id nuntijs diuerſo tempore ait ſe accepiſſe, ſatis inſinuat.

13. AD MONASTERIA.] *Huc fortè referendum, quod Hieronymus habet in Chronico anno XII. Valentis:* Multi monachorum Nitriæ per tribunos & milites cæſi. *Ibidem:* Valens lege datâ vt monachi militarent, nolen-

nolentes fuſtibus iuſſit interfici.

14. Patres monachorvm.] *Ita vocabantur vitæ & antiquitatis merito commendabiles. Longiorem horum catalogum habet Ruffinus lib.* II. *hiſt. Eccl. cap.* VIII. *quos dicit à ſe viſos.* Florebat Ægyptus eâ tempeſtate non ſolùm eruditis in Chriſtanâ philoſophiâ viris, verùm etiam his qui per vaſtam eremum commanentes, ſigna & prodigia apoſtolica, ſimplicitate vitæ, & cordis ſinceritate faciebant. Ex quibus interim, quos ipſi vidimus, & quorum benedici manibus meruimus, hi ſunt: Macarius de ſuperiori eremo, aliuſque Macarius de inferiori, Iſidorus in Scitis, Pambus in Cellulis, Moyſes & Beniamin in Nitriâ, * Sybrion & Elias & Paulus in Apeliote, alius Paulus in Focis, Pœmen & Ioſeph in Piſpiri, qui appellabatur mons Antonij. Sed & alios quamplures huiuſmodi viros in Ægypti partibus habitare, fideli comperimus auditu. Vt verè compleretur Apoſtoli dictum, quia vbi abundauit peccatum, ſuperabundauit & gratia. *Etiam Inuectiua* II. *meminit Macariorum, Iſidori, & Pambi; quibus in eremo magiſtris dicit ſe attentiùs & frequentiùs vacaſſe. Ibidem dicit ſe Alexandriæ operam dediſſe Didymo, Serapioni, Menitæ, & Paulo, Petri martyris diſcipulo. Meminit & Didymi magiſtri ſui libro* II. *hiſt. cap.* VII. Nec enim qui viuæ vocis eius (*Didymi*) ex parte aliquâ fuimus auditores; & ea quæ à nonnullis, dicente eo, deſcripta legimus, longè maiorem gratiam, & diuinum neſcio quid ac ſupra humanam vocem ſonans, in illis magis ſermonibus, qui ab ore ipſius proferebantur, agnouimus. *Subdit poſteà Ruffinus, vnde colligimus, eum etiam in Meſopotamiam peregrinatum:* Habuit autem per idem tempus etiam Meſopotamia viros nobiles, eiſdem ſtudijs pollentes: quorum aliquantos ipſi per nos apud Edeſſam & in Carrarum partibus vidimus, plures autem auditione didicimus.

* al. Scyrion

Rom. 5.

15. Consvlis Marcellini neptis.] *Vide infrà ad numerum* 21.

16. Filii præfectvræ vrbanæ.] *Vide infrà ad numerum* 22.

17. Adeo exacte.] *Imò verò non valdè exactè deſcribit Ruffinus Arianorum perſecutionem, iuſſu Valentis in Orthodoxos inſtitutam, vt patet ex Socrate, lib.* IV. *cap.* XVI. XVII. XIX. *Sozomeno, lib.* VI. *cap.* XIX. XX. *Theodoreto, lib.* IV. *cap.* XVIII. XIX. XX. *Gregorio Nazianzeno, oratione in laudem Athanaſij, qui multò plura enormiter ab Arianis acta enumerant. Quin ipſe Ruffinus nec conſtantiæ quidem & munificentiæ meminit, quam Melania (cuius tamen lateri ſæpè inhærebat) in Aegypto & Palæſtinâ monachis exhibuit, quam referunt Paulinus epiſt.* X. *& Palladius cap.* CXXV. *Petrus quoque Alexandrinus epiſcopus epiſtolâ ſuâ apud Theodoretum lib.* IV. *cap.* XX. *narrat horrenda Arianorum facinora in Catholicos: inter alia,* preſbyteros & diaconos XIX. ad incolendam Heliopolim vrbem Phœniciæ tranſportatos, inde ad metalla in Pheno & Proconneſo, inter quos monachi XXIII. &c. vndecim Ægypti ep. miſſi Diocæſaream, &c. clericos Antiochenos Neocæſaream vrbem Ponti relegant. *Epiphan. hær.* LXVIII. *præter alia tradit*, nonnullos damnatos ad beſtias. *Caſſian. Collat.* VIII. *cap.* VII. *meminit quorumdam* ad metalla Ponti & Armeniæ relegatorum.

18. Ea tantvm fvisse existimatvr.] *Si vbique Melaniæ fuit in peregrinatione ſocius, vt à pleriſque creditur, omnino eâdem vel etiam maiore (quòd faciliùs in viros quàm fœminas, maximè illuſtres, ſæuitur) perſecutionis procellâ iactatum fuiſſe exiſtimari poteſt. Quamquam cùm ipſe aſſerat lib.* II. *cap.* IV. *ſe in paſſionibus ſocium fuiſſe patribus, cur decredamus? certè Socrates lib.* IV. *cap.* XIX. *Ruffino ea de ſe narranti non diſcredit.*

19. Gesta esse in Ægypto.] *Aſſentior Baronio hæc geſta eſſe in Aegypto, non ob eam tamen rationem, quaſi in totâ Palæſtinâ non fuerit tantus monachorum numerus, qui ad millia quinque excreſceret: ſed quòd veriſimile ſit, hæc geſta eſſe in Nitriâ, Aegypti loco, quam conſtat luſtratam eſſe à Melaniâ, teſte Palladio Lipomani cap.* XXXIII. *Herueti* CXVII. *& in quâ Hieronymo teſte ep.* XXII. *ad Euſtochium de cuſtodiâ virginitatis, conſtat* eodem in loco circiter quinque millia diuiſis cellulis habitaſſe. *quod etiam hîc habes apud Ruffinum lib.* III. *n.* 219. *ex eodem Hieronymo depromptum.*

20. Mensibvs octo.] *Nihil tale apud Palladium. Tantùm ait ſex menſibus in monte Nitriæ hæſiſſe. Omnino, ſi rectè colligo, pluribus menſibus Melania in Aegypto degit: imò verò annis aliquot ibi degiſſe, ita licet colligere.*

1. *Quia Ruffinus dicitur Baronio eius fuiſſe comes: at ille ſex annis ſe vel in ſolâ Alexandriâ ait manſiſſe.*

2. *Hieron. ep.* XLI. *ad Ruffinum ait ſe tribus diuerſis nuntijs accepiſſe, eum in Aegypto verſari,* 1. *ab Heliodoro.* 2. *à monacho Alexandrino, qui ad Aegyptios confeſſores, & voluntate iam martyres pio plebis* iamdudum *fuerat tranſmiſſus obſequio.* 3. *ex relatione* crebræ commeantium multitudinis, *atqui inter Alexandriam, vnde monachus ille veniebat, & per Syriam & eremum Chalcidis* pro-

Properabat in Armeniam & Pontum, vbi conſeſſores erant, & inter eremum Chalcidis vbi Hieronymus verſabatur, maxima diſtantia eſt, vt menſes inſumendi ſint, antequam Alexandrià perueniatur Chalcidem. Quòd ſi iamdudum *monachus ille tranſmiſſus fuerat, nec tamen tunc certior erat Hieronymus de Ruffini in Aegypto incolatu, niſi accederet* crebra commeantium multitudo, *quæ id confirmabat; certum eſt, multò plus temporis hæſiſſe Ruffinum & Melaniam in Aegypto.*

21. MARCELLINO CONSVLE AVO.] *Baronius anno Christi* CCCLXXII. *Damaſi Papæ* VI. *Valentiniani & Valentis* IX. *Quòd eam dicat habuiſſe Marcellinum auum conſulem,* Hier. in Chron. Ruffin. l. Inuect. in Hieron. Pallad. in Lauſiac. cap. 33. *Hieronymus* filiam *eius appellat: at Ruffinus Paulino conſentit, qui etiam eam* neptem *Marcellini conſulis nominat. Palladius verò res ab eâ geſtas deſcribens, cum Hieronymo Marcellini* filiam *vocat. Geſsiſſe reperitur conſulatum ordinarium Marcellinus cum collegâ Probino anno Domini* CCCXLI. *vt legitimi Faſti conſulares indicant.*

Arnoldus Pontacus notis ſuis in Hieronymi Chronicon ait, Faſtos conſulares vtrumque ferre poſſe, vt Melania & Marcellini quondam Conſulis filia fuerit & neptis. Duo enim, ait, huius nominis reperiuntur Conſules ordinarij, quorum vnus fuit ante centum annos (ita tranſponenda verba in Pontaco) collega Aureliani, circa annum CCLXXVIII. *Chriſti, alter* Baron. 341 *Probini circa annum* CCCXLIII.

Addit idem Pontacus: Forſan vocabulũ filiæ *ſumitur pro* nepte; *eadẽ ratione quâ Galli vocant nepotes* petits fils *& neptes* petites filles.

22. PRÆTVRAM VRBANAM FVNGENTI.] *Vult Illuſtriſsimus Cardinalis Baronius Melaniam vel Româ in Aegyptum ſoluiſſe, vel potiùs, vt ipſe Hieronymum interpretatur, ex Aegypto Ieroſolymam profectam, cùm filius eius Præturâ vrbanâ fungeretur. Et ſanè Hieronymus in Chronico id videtur aſſerere, Valentis Imp. anno* X. Melania nobiliſſima mulierum Romanarũ, & Marcellini quondam conſulis filia, vnico Prætore tunc vrbano filio derelicto, Ieroſolymam nauigauit: vbi tanto virtutum, præcipueque humilitatis fuit miraculo, vt Theclæ nomen acceperit.

Dubium videri poſsit, quomodo Melaniæ filius Præfecturâ tunc vrbanâ fungeretur, cùm puer immò penè infans eſſet?

Certum enim eſt, cùm Melania diſceſsit Româ Ieroſolymam, filium eius paucorum annorum fuiſſe, puerum potiùs quàm virum. Ruffinus Inuectiuarum lib. II. Etiam nec illud eius admirabile factum ſilendum eſt, ne pudorem incutiamus audientibus, quòd Marcellini conſulis neptem, quam Romanæ nobilitatis primã, paruulo filio Romæ derelicto, Ieroſolymam petijſſe, & ibi ob inſigne meritũ virtutis Theclam nominatã, in ipſis Chronicis ſuis ſcripſerat, pòſt id de exemplaribus ſuis eraſit, cum actus ſuos vidiſſet diſtrictioris diſciplinæ feminæ diſplicere. *Paulinus ep.* X. *ad Seuerum:* Ita creuit ærumnis, vt duos filios & maritum intra anni tempus amitteret, vnico tantum ſibi paruulo ad memoriam ſibi potiùs, quàm ad compenſationem affectuum derelicto. *Et infrà:* Itaque luctuoſa ambitu trium funerum comes, vidua pariter & orbata, Romam venit, cum vnico ſuo, incentore potiùs quàm ſolatore lacrymarum; ſiue infans ante ſui ſenſum mala ſentiens, iam ſaperet alienam lugere mortem, qui adhuc vitam ſuam noſſe neſciret: ſiue ignarâ malè ſecurus infantiâ, miſerabili ludo inter matris lamenta rideret. His edocta documentis non fidere ſæculo fragili, & ſpem tantùm in Deo ponere, quem ſolum amittere inuiti non poſſumus, ſalutarem ſibi filioque ſcientiam induit, vt paruulũ ſuum negligendo diligeret, & dimittẽdo retineret, firmius habitura abſentẽ, quem Domino commendaſſet, quàm complexura præſentem, ſi ſibi credidiſſet.

Quia ergo adhuc paruulus erat, etiam neceſſe fuit ei procuratorem & tutorem conſtitui. Heraclides ſeu Palladius Lipomani & Baronij, cap. XXXIII. *agens de profectione eius cùm Româ ſoluit:* Procuratore ante filio ſuo conſtituto. *Et cap.* XLII. *cùm iam Ieroſolymis verſaretur, & largas eleëmoſynas diſtribueret:* Cui parentes quoque eius, ac filij procuratores ipſius, ex facultatibus proprijs multa præbebant. *Palladius Herueti cap.* CXVII. Cùm curaſſet, vt filij ſui nominaretur tutor. *Græcè:* Ποιήσασα ἐπίτροπον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ὀνομασθῆναι. *Item cap.* CXVIII. Suppeditantibus ei conſanguineis, & ipſo filio, & curatoribus quotannis pecunias. *Græcè:* Χορηγησάντων αὐτῇ καὶ τῶν συγγενῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ, καὶ τῶν ἰδίων ἐπιτρόπων τὰ χρήματα.

Quare in primâ editione meâ harum Vitarum, exiſtimaui errorem irrepſiſſe in Hieronymi Chronicon, & etiam contra omnium Manuſſ. fidem (quorum tamen ſumma apud me ſolet eſſe auctoritas) vnicâ litterulâ mutatâ apud Hieronymum legebam, Prætori *& non* Prætore; *vt Melania Româ profecta ſit filio vnico Romæ derelicto* Prætori vrbano, *videlicet tamquam tutori, non verò ipſo* prætore vrbano *tunc exiſtente.*

Nunc verò re penitiùs perſpectâ, ſtet ſua veteribus libris fides, retineamuſq́; Prætore, *& Melaniæ filio etſi puero Præturam delatam dicamus. Planè primæ dignitates (etſi rariùs) quandoque poſterioribus temporibus fuere pueris delatæ in gratiam familiæ vel parentum benè de Rep. meritorum. Sic Honorius Theo-*

dosij

doſij Imp. filius infans Conſul creatus. Claudianus Panegyrico de IV. *Honorij Conſulatu:*

——inter cunabula Conſul
Proueheris, ſignans poſito modò nomine faſtos,
Donaturque tibi, qui te produxerat annus.

L. 1. De his qui relig. contend. Cod. Theod. *Vnde in edicto Theodoſij, quo hæreticos coërcuit ſcribens ad Euſignium Præfectũ Prætorio.* Honorio nob. puero & Euodio Coſſ. *quibus aſſignant annũ Chriſti* CCCLXXXVI. *Ita Theodoſius iunior Arcadij filius nondũ triennis Conſul fuit cũ Rumorido, quibus conſignant annum Chriſti* CCCCIII. *De Olybrio puero Conſule Hieronymus epiſtolâ ad Demetriadem:* Hieron. epiſt. 8. Pius filius, vir amabilis, clemens Dominus, ciuis affabilis, Conſul quidẽ in pueritiâ, ſed morũ bonitate Senator illuſtrior. Boët. de Conſol. lib. 2. Proſ. 3. *Boëtius duos liberos etiam pueros Coſſ. vidit. Philoſophia eũ ſolans, copulatũ hunc conſulatũ ei ingerit:* Cùm duos pariter Coſſ. liberos tuos domo prouehi ſub frequẽtia Patrũ, ſub plebis alacritate vidiſti. Idem Proſ. 4. *Pueros tunc fuiſſe, liquet ex ſequentibus:* Quid dicam liberos conſulares, quorũ iam vt in id ætatis pueris, vel paterni vel auiti ſpecimen elucet ingenij. Baron. to. 7. A. C. 526. *Fugerat Baroniũ pueros quandoq; Conſules fuiſſe; vnde* cõſulares *hîc interpretabatur, Conſulis filios. Sed reuerà duos hos Coſſ Symmachũ & Boëtium Boëtij ſenioris filios* Sirmõdus ad epiſt. 1. lib. 8. Ennodij. *rectiſſimè Faſtis reſtituit Sirmondus noſter, qui horum auus paterq; hactenus crediti ſunt. Incidit horum conſulatus in annum Chriſti* DXXII.

Ergo vt Conſules illis temporibus pueros, atque adeò infantes, creatos fuiſſe cõſtat; ita Prætores eadem ætate renuntiatos aliquando fuiſſe mirum non eſt. Neque enim Iuriſdictionis, aut magnæ cuiuſpiam adminiſtrationis cauſſâ hi legebantur, ſed ſpectaculorum, hoc eſt impenſarum, quas vel ipſi, vel eorum nomine patres Senatores ſuſtinebant. Creabantur enim Prætores ex ordine Senatorio, vt lex 1. *Cod. Theod. de Prætor. & Quæſtor. declarat. Boëtius lib.* III. *Conſol proſa* IV. Atqui Prætura, *inquit*, olim magna poteſtas, nunc inane nomen, & Senatorij cenſus grauis ſarcina. *Vbi non ritè Bernartius* Præfectura *legit. Symmachus in adornandâ filij Præturâ, ludorumq; apparatu, totũ ſe fuiſſe, multis epiſtolis teſtatur, vt lib.* IV. *epiſt.* LIX. *ad Eufraſium:* E re natâ opportunum videtur, diligẽtiam tuam precibus ambire, vt in Prætoriam filij mei functionem, viſu & curſu nobiles equi præparentur. *Idem eidem commendat duabus ſequentibus litteris. Meminit idẽ Prætoriæ dignitatis filij lib.* VIII. *epiſt.* XXI. LXX. LXXI. *Quantum Symmachus impẽderit in ludos Prætorios filij, exprimit Olympiodorus Thebæus Hiſtoriarum eius ſæculi ſcriptor apud Photiũ cod.* LXXX. *vbi agit de opibus & cenſu ciuium Romanorũ, & de impenſis ludorum Prætoriorum. Ait igitur Symmachum in Præturã filij centenarios auri vicenos impẽdiſſe, id eſt aureorũ millia circiter ducenta; Maximũ in filij item Præturâ quadragenos auri centenarios, hoc eſt, aureorũ millia quadringenta.*

His perpenſis mirum nunc videri non debet, ſi nobiliſſimus ditiſſimuſq; Melaniæ Romanæ filius, in Prætorẽ etiamnum puer electus fuerit.

Lapſus eſt ex eodem Hieronymi loco in Chronico Gregorius Turonẽſis lib. 1. *hiſt. Frãc. c.* XL. *qui exiſtimauit Melaniæ filio nomen fuiſſe* Vrbanum, *cùm Hieronymus de* prætore vrbano *intelligẽdus ſit. Locum Hieronymi ex Chronico ita ille expreſſit & circũſcripſit:* Melania vero matrona nobilis & incola vrbis Romanæ, Ieroſolyma ob deuotionẽ abijt, Vrbano filio Romæ relicto. Quę ita ſe in cuncta bonitate ac ſãctitate omnibus præbuit, vt Thecla vocaretur ab incolis. *Omiſit vt vides*, Prætore.

23. SVMMAM CONSTANTIAM.] *Hieron. ep.* XXV. Sancta Melania noſtri tẽporis inter Chriſtianos vera nobilitas, cũ quâ tibi Dominus mihiq; cõcedat in die ſuâ habere partẽ, calente adhuc mariti corpuſculo, & necdum humato, duos ſimul perdidit filios, &c.

24. VIGINTI SEPTEM.] *Ita quidẽ Palladius. Sed Paulinus ep.* IX. *ad Seuerum dicit per quinque luſtra hæſiſſe Ieroſolymis, id eſt annis* XXV.

25. PITHYMVM.] *Baronius in margine poſuit* Euthymium. *ſed rectum* Pithymus, *ſeu* Piſſimius. *vt patet ex textu Græco Palladij.*

26. CVM EA IN ÆGYPTVM PROFECTVM.] *Incertum hoc, an Ruffinus Româ in Aegyptum profectus ſit vnà cum Melaniâ. Nec Hieronymus hoc inſinuat. Vide dicta n.* 1.

27. PALLADII ATQVE PAVLINI.] *Neuter habet, quòd Ruffinus* [illegible] *cum Melaniâ Ieroſolymis Romã ſit pro*[illegible] *lius meminêre Melaniæ in hac profectione. N*[illegible]*rat quidem Palladius cum Melaniâ fuiſſe Ruffinũ, ſed tunc erant Ieroſolymis. Nec aliter capiendus Paulinus, cùm ait* Ruffinum Melaniæ ſpiritali viâ comitẽ. Paulin. epiſt. 9. *qui ſanè non tacuiſſet Ruffini aduentum ep.* X. *quâ Melaniæ aduentũ Neapolim proſequitur, ſi vnà cũ Melaniâ aduenisset. Niſi quis dicat, Melaniam cum Ruffino primò Romã appuliſſe: inde Melaniam conceſſiſſe Neapolim; Ruffinũ Romæ manſiſſe, vel Aquileiam profectũ. Sed Paulinus qui Melaniã excepit, ait eã Neapolim appuliſſe: etſi Palladius & Heraclides ſimpliciter dicãt Cæſareâ Romã appuliſſe. ſed interpretãdi ſũt per Neapolim, ex Paulino qui præſens fuit.*

28. VT PLANE NVLLVM SIT DVBIVM.] *Imò verò maximum dubium hæret. Nec enim negamus Ruffinum tunc Romæ fuiſſe, cùm ad eum ſcripſit Hieronymus eam epiſtolã: ſed quòd non ſimul cum Melaniâ Romam iuerit. Ruffinum enim iam anteà videtur Romam euocaſſe domeſtica neceſſitas, cùm Aquileiam ipſi proficiſcendum fuit. Melania Romam profecta occaſione neptis ſuæ, vt patet ſuprà ex Palladio.*

ILLV-

ILLVSTRIVM VIRORVM DE RVFFINO PRESBYTERO ELOGIA.

HIERONYMVS *epiſt.v. ad Florentium.*

Et quia frater [1] RVFFINVS, qui cum ſanctâ Melaniâ ab Ægypto Ieroſolymam veniſſe narratur, indiuiduâ mihi germanitatis charitate connexus eſt; quæſo vt epiſtolam meam huic epiſtolæ tuæ copulatam ei reddere ne graueris. Noli nos eius æſtimare virtutibus. In illo conſpicies expreſſa ſanctitatis veſtigia: & ego cinis & viliſſima pars luti, & iam fauilla, dum vertor, ſatis habeo ſi ſplendorem morum illius imbecillitas oculorum meorũ ferre ſuſtineat. Ille modò ſe lauit, & mundus eſt, & tamquam nix dealbatus. Ego cunctis peccatorum ſordibus inquinatus, diebus ac noctibus opperior cum tremore reddere nouiſſimum quadrantem.

Idem Appendice ad Chronicon Euſebij, anno XIV. *Valentiniani.*

Florentinus Bonoſus & RVFFINVS inſignes monachi habentur. E quibus Florentinus tam miſericors in egentes fuit, vt vulgò pater pauperum nominatus ſit.

PAVLINVS *epiſt.* IX. *ad Seuerum.*

Ipſam annotationem, quam commonitorij vice miſeras, litteris meis inditam direxi ad RVFFINVM presbyterum, S. Melaniæ ſpiritali viâ comitem, verè ſanctum, & piè doctũ, & ob hoc intimâ mihi affectione coniunctũ. Si ille has, quæ meritò te permouent de annorũ ſiue regnorum non congruente calculo, hiantis hiſtorię cauſſas nõ ediderit, qui & ſcholaſticis & ſæcularibus litteris Græcè iuxtà ac Latinè diues eſt, vereor ne apud alium in his regionibus fruſtrà requiramus.

CASSIANVS *lib.* VII. *de Incarnat. cap.* XXVII.

RVFFINVS quoque Chriſtianæ philoſophiæ vir, haud contemnenda Eccleſiaſticorum doctorum portio.

GELASIVS *Pont. in Concilio Romano* LXX. *Epp.*

Item RVFFINVS vir religioſus plurimos Eccleſiaſtici operis edidit libros, nonnullas etiam ſcripturas interpretatus eſt. Sed quoniam B. Hieronymus in aliquibus eum de arbitrij libertate notauit, illa ſentimus, quæ B. Hieronymum ſentire cognoſcimus.

SIDONIVS *lib.* II. *epiſt.* IX. *ad Donidium.*

Quos inter Adamantius Origenes, Turriano Rufino interpretatus, ſedulò fidei noſtræ lectoribus inſpiciebatur. Pariter & prout ſingulis cordi diuerſa cenſentes ſermocinabantur, cur à quibuſdam protomyſtarum, tamquam ſcæuus cauenduſque tractator improbaretur: quamquã ſic eſſet ad verbum ſententiam tranſlatus, vt nec Apuleius Phædonem ſic Platonis, neque Tullius Creſiphontem ſic Demoſthenis in vſum regulamque Romani ſermonis exſcripſerint.

GENNADIVS *de illuſtribus Eccleſiæ Scriptoribus cap.* XVII.

RVFFINVS Aquileienſis eccleſiæ presbyter, non minima pars fuit doctorum Eccleſiæ, & in transferendo de Græco in Latinum elegans ingenium habuit. Denique maximâ parte Græcorum bibliothecam Latinis exhibuit:

Baſilij ſcilicet *Cæſarienſis Cappadociæ epiſcopi.*
Gregorij Nazianzeni eloquentiſſimi hominis.
Clementis Romani Recognitionum libros.

Euſebij Cæſarienſis Palæſtinæ Eccleſiaſticam hiſtoriam.
Xyſti ſententias.
Euagrij ſententias.

Interpretatus eſt etiam *Sententias Pamphili martyris aduerſus Mathematicos.*

Horum omnium quæcumque præmiſſis prologis à Latinis leguntur, à RVFFINO interpretata ſunt: quæ ſunt ſine prologo, ab alio tranſlata ſunt, qui prologum facere noluit.

Origenis autem non omnia, quia & Hieronymus aliquanta tranſtulit, quæ ſuo prologo diſcernuntur.

Proprio autem labore, imò gratiâ Dei & dono expoſuit idem RVFFINVS *Symbolum,* vt in eius comparatione alij nec expoſuiſſe credantur.

Diſſeruit & *Benedictionem Jacob ſuper Patriarchas triplici, id eſt, hiſtorico, morali, & myſtico ſenſu.*

Scripſit & *Epiſtolas ad timorem Dei hortatorias multas*: inter quas præeminent illæ, quas ad Probam dedit.

Hiſtoriæ etiam *Eccleſiaſticæ*, quam ab Euſebio ſcriptam & ab ipſo interpretatam diximus, addidit *decimum & vndecimum librum.*

Sed & *obtrectatori opuſculorum ſuorum reſpondit duobus voluminibus*, arguens & conuincens, ſe Dei intuitu & Eccleſiæ vtilitate auxiliante Domino ingeniũ agitaſſe, illum verò æmulationis ſtimulo incitatum ad obloquium ſtilum vertiſſe.

HONORIVS *de illuſtribus Eccleſiæ Scriptoribus cap.* XVII.

RVFFINVS Aquileienſis eccleſiæ presbyter, non minima pars doctorum Eccleſiæ, in transferendo de Græco in Latinum elegans habens ingenium, maximam partem Grȩcorum bibliothecæ Latinis exhibuit:

Baſilij videlicet *Cæſarienſis epiſcopi.*
Gregorij Nazianzeni eloquentiſſimi hominis.
Clementis Romani Recognitionum libros.
Euſebij Cæſarienſis Palæſtinæ hiſtoriæ nouem libros, quibus duos addidit.
[2] *Sixti Philoſophi ſententias aduerſus Mathematicos.*
Origenis autem non omnia, quia & Hieronymus aliquanta tranſtulit.
Symbolum ſic expoſuit, vt in eius expoſitione alij nec expoſuiſſe credantur.
Diſſeruit & *Benedictionem Iacob ſuper Patriarchas triplici modo, id eſt hiſtorico, morali, & myſtico ſenſu.*
Scripſit & *Epiſtolas ad timorem Dei hortatorias multas.*
Suo obtrectatori duobus voluminibus reſpondit.

DE HOC IPSO LIBRO TESTIMONIA.

RVFFINVS *l.* II. *hiſt. Eccl. cap.* IV.

POSTQVAM *mentionem fecit duorum Macariorum, Heraclidis & Pambo, & quædam Macarij miracula narrauit, ſubdit*: Verùm ſi ſingulorum mirabilium geſta proſequi velimus, excludemur à propoſitâ breuitate, maximè cùm hæc narrationem [3] proprij operis mereantur.

HIERONYMVS *epiſt. ad Cteſiphontem aduerſus Pelagianos cap.* II.

Qui (*Ruffinus*) librum quoque ſcripſit quaſi de monachis, multoſque in eo enumerat [4] qui numquam fuerunt; & quos fuiſſe ſcribit, [5] Origeniſtas ab epiſcopis damnatos eſſe non dubium eſt; [6] Ammonium videlicet, & Euſebium, & Euthymium, & ipſum [7] Euagrium, [8] Or quoque & [9] Iſidorum, & multos alios quos enumerare tædium eſt. Et iuxta illud Lucretij:

Ac veluti pueris abſinthia terra medentes
Cùm dare conantur, priùs oras pocula circum

Con-

Contingunt dulci mellis flauoq́ue liquore.

Ita ille vnum [10] Ioannem in ipſius libri poſuit principio, quem & Catholicum & ſanctum fuiſſe non dubium eſt, vt per illius occaſionem, cęteros, quos poſuerat, hæreticos Eccleſiæ introduceret.

Decreti III.*parte cap.* III.*de Conſecr:cap.* XVI. [11] ex dictis S. Apollonij.

Ieiunia ſanè legitima, id eſt, quartâ & ſextâ feriâ non ſunt ſoluenda, niſi grandis aliqua neceſſitas fuerit: quia quartâ feriâ Iudas de traditione Domini cogitauit; & ſextâ crucifixus eſt Saluator. Videbitur ergo, qui in his diebus ſine aliquâ neceſſitate ſoluerit ſtatuta ieiunia, vel cum tradente tradere Saluatorem, vel cum crucifigentibus crucifigere.

NOTATIO.

1 RVFFINVS.] *Vides Lector, quæ de Ruffino ſcribat Hieronymus, antequam arctiſſima illa dulciſſimáque neceſſitudo, verſa fuit in odioſam calumniam. Quis*

Aug.ep.15. ad Hieron. & apud Hieron. epiſt.93. *non cum Auguſtino exclamet?* O miſera & miſeranda conditio! ô infida in voluntatibus amicorum ſcientia præſentium, vbi nulla eſt præſcientia futurorum! *&c.* Quis denique amicus non formidetur, quaſi futurus inimicus, ſi potuit inter Ruffinū & Hieronymum hoc, quod plangimus, exoriri? *&c.* Quando non, cui non, vbi non homini formidanda pernicies, cùm eo tempore, quo abiectis iam ſarcinis ſęcularibus, iam expediti Dominum ſequebamini, & in eâ terrâ viuebatis ſimul

Ioan. 14. in quâ Dominus humanis pedibus ambulans, Pacem meam, inquit, do vobis, pacem relinquo vobis, viris ætate maturis & in eloquio Domini abundantibus, vobis accidere

Iob 7. potuerit? Verè tentatio eſt vita hominis ſuper terram. Heu mihi, qui vos ſimul alicubi inuenire non poſſum; fortè, vt moueor, vt doleo, vt timeo, prociderem ad pedes veſtros, flerem quantum valerem, rogarem quantum amarem: nunc vnumquemque veſtrûm pro ſeipſo, nunc vtrumque pro alterutro, & pro alijs, ac maximè infirmis pro quibus Chriſtus mortuus eſt; qui vos tamquam in theatro vitæ huius cum magno ſui periculo ſpectant, ne de vobis ea conſcribendo ſpargatis, quæ quandoque concordes delere non poteritis.

2. SIXTI PHILOSOPHI.] *Clarè apparet, qui Honorius Gennadium ſolitus ſit ſublegere. Sed quod ſuprà Prolegomeno* IV. §. V. *monui, vel Honorium corruptum eſſe, vel Gennadium ab eo perfunctoriè lectum, idem hîc vſu venit. Nam Sixti & Pamphili martyris ſententias in vnum conflat. Nec enim Sixtus aduerſus Mathematicos ſcripſit, ſed Pamphilus martyr, vt diſtinctè habet Gennadius.*

3. PROPRII OPERIS.] *Videtur hîc inſinuare Ruffinus, ſe, cùm hiſtoriam Eccleſiaſticam ſcriberet (in quâ obiter ſanctorum patrum, qui in eremo floruerunt, facit mentionem) in animo habuiſſe, proprio opere fuſiùs eorum geſta pertractare: quod eum præſtitiſſe, diſcimus ſequenti D. Hieronymi teſtificatione: quamquam librum hunc non tam à Ruffino compoſitum, quàm ex Græco Palladij, vel Heraclidis, vel anonymi textu ab eodem expreſſum, mihi fit veriſimile. Vide dicta Prolegomeno* IV.

4. QVI NVMQVAM FVERVNT.] *Tales hoc libro, qui numquam fuerint, deprehendere non poſſum: cùm vix vllus occurrat, cui non & alij auctores teſtimonium dicant. Vnam Oxyrynchum excipio ciuitatem, cuius nomen & epiſcopatus etſi apud hiſtoricos & patres inueniatur, nihil tamen de hiſtoriâ, quæ hic narratur, memini legere. Neminem tamen ſcio de eâ vmquam dubitaſſe. Quin & Baronius eam Annalibus ſuis intexuit, tom.* III. *anno Chriſti* CCCXVI. *Silueſtri Papæ* III. *Conſtantini Imp.* XI.

5. ORIGENISTAS.] *Conſule, quæ diximus Prolegomeno generali* XV.

6. AMMONIVM VIDELICET, ET EVSEBIVM, ET EVTHYMIVM]. *De his habes hîc cap.* XXIII.

7. EVAGRIVM.] *De hoc cap.* XXVII.

8. OR.] *De hoc cap.* II.

9. ISIDORVM.] *De hoc eiúſque monaſterio agitur cap.* XVII.

10. IOANNEM.] *Hic c.* I. *occurrit, & D. Hieronymus hunc in libri principio poſitū aſſerit.*

11. EX DICTIS.] *Notatum in Decreto ad hoc caput:* Caput hoc habetur apud Palladium in vitâ Apollo Abbatis. *Ita notatum tempore Gregorij* XIII. *poſtquam Palladius ex verſione Herueti prodiit, apud quem cap.* LII. *eadem res habetur, etſi aliis verbis. Apud Palladium ex veteri verſione nulla huius rei mentio. Sed narratio hæc tum re tum verbis iiſdem deſumpta eſt ex hoc libro c.* VII. *quem Ruffinus ex libro Græco, vt exiſtimo, anonymo vertit. Nam quod nunc Palladio auctore cap.* LII. *habetur ex verſione Herueti, etiam habes Heraclide auctore, incerto interprete, cap.* II. *Vide Prolegomena de Ruffino, Palladio, & Heraclide.*

RVFFINI AQVILEIENSIS PRESBYTERI IN LIBRVM SECVNDVM DE VITIS PATRVM PROLOGVS.

1. Tim. 2. [1] BENEDICTVS *Deus, qui vult omnes homines ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, qui etiam noſtrum iter direxit ad Ægyptum, & oſtendit nobis mirabilia magna ad poſteritatis memoriam profutura,* [2] *ex quibus non ſolùm nobis cauſſa ſalutis orire-tur; verùm ex hiſtoriâ exemplum ſalutis, atque doctrina pietatis aptiſſima conderetur, quæ virtutis iter agère volentibus, geſtorum præcedentium fide ampliſſimum tramitem pandat.*

Cauſa mouens ſcriptionis.2 *Quamuis ad tantarum rerum narrationem minùs idonei ſumus, nec dignum videatur, ingentium rerum exiguos ac paruos fieri auctores, præcelſasque virtutes humili narrare ſermone: tamen quoniam fratrum charitas eorum* [1] *qui in monte ſancto Oliueti commanent, hoc à nobis frequenter expoſcit, vt Ægyptiorum monachorum vitam, virtutesque animi, & cultum pietatis, atque abſtinentiæ robur, quod in eis coràm vidimus, explicemus; precibus ipſorum qui hoc imperant, iuuandum me credens, aggrediar, non* Cauſa finalis. *tam ex ſtilo laudem requirens, quàm ex narratione rerum ædificationem futuram legentibus ſperans, dum geſtorum vnuſquiſque inflammatus exemplis, horreſcere quidem ſæculi illecebras, ſectari verò quietem, & ad pietatis exercitia inuitatur.*

Vidi ergo, & verè vidi theſaurum Chriſti in humanis abſconditum vaſculis, quemque theſaurum repertum nolui tamquam inuidus occultare, ſed quaſi pro multis inuentum proferre in medium, & facere communem: certus quòd quantò plures ex eo fuerint ditati, tantò mihi amplius acquiretur. Ego enim locupletior fiam, cùm aliorum ſalus miniſterij mei fuerit quæſita mercimonio.

Gratiam Dei inuocat. *In principio ergo narrationis noſtræ adeſſe nobis precamur gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti; cuius virtute omnia hæc pietatis exercitia apud Ægypti monachos habentur. Vidimus enim apud eos multos patres cæleſtem vitam in terrâ poſitos agentes, &* Inter eremitas multi noui prophetæ. *nouos quoſdam prophetas tam virtutibus animi quàm vaticinandi officio ſuſcitatos, quibus ad teſtimonium meritorum, nec ſignorum quidem ac prodigiorum deerat efficacia: & meritò. Cur enim hi, qui nihil terrenum, nihil carnale cupiunt, non accipiant cæleſtium poteſtatem? Nonnullos namque eorum ita ab omni malitiæ cogitatione ac ſuſpicione vidimus defæcatos, vt nec ſi aliquid mali adhuc gereretur in ſæculo, meminiſſent. Tanta in eis inerat tranquillitas animi, tantúſque inoleuerat eis bonitatis affectus, vt*

[illegible] P x [illegible] bu[illegible] Dom[illegible]

[illegible] t au[illegible] per [illegible] d [illegible] & [illegible] d [illegible] nex. [illegible]m [illegible] ncur habita[illegible] [illegible]lis, vt ſilent quiete & intentione mentis diuina ſ[illegible] x [illegible] qua, nec [illegible] urſus v[illegible]us, aut ſer[illegible] otioſus [illegible]turbet. In [illegible] eo quiſque [illegible] animo, velut boni patris [illegible] ex[illegible] ant aduentum aut [illegible] m[illegible]les paratus in ca[illegible]ris imperatoris præ[illegible], vel [illegible] fideles ſerui aduentu[illegible] dominum ſuſtinent, libertatem ſi[illegible] pariter & munera largiturum. Omnes ergo bi [illegible] aut indumen[illegible], aut vllius horum ſ[illegible]citudinem gerunt. Sciunt enim, quia, ſicut ſ[illegible]um eſt, [illegible] Ipſi vero iuſtitiam & regnum Dei requirunt, & hæc omnia ſecundùm promiſſionem Saluatoris apponuntur eis. Matth. 6.

[illegible] plurimi eorum, ſi in aliquo fortè neceſſariis ad vſus corporis eguerint, non ad [illegible] refugia, ſed ad Deum verſi, & ab ipſo tanquam à patre, poſ[illegible]entes, quæ popoſcerit illico conſequuntur. Tanta namque in eis fides eſt, quæ etiam montibus vt transferantur valeat imperare. Vnde & nonnulli eorum, irruptiones fluuij in perniciem vi[illegible]arum [illegible] conatus, orationibus repreſſerunt. Et pede incedentes alueis eius profunda [illegible] ſunt, immanesque eius beſtias premerunt, & plurima atque innumera [illegible], quæ ab apoſtolis & prophetis antiquitus geſta fuerant, conſummauerunt, vt [illegible] dubitari non debeat, [illegible] ipſorum meritis adhuc ſtare mundum.

Fiducia monachorum. *Infrà c. 9. de Pateremutho. Infrà c. 8. de Ammone, cap. 11. de Helleno.* *Monachorum meritis ſtat mundus.*

Sed illud valdè mirum eſt, cùm ſi ſemper optima quæque rara ſint & difficilia, in illis tamen vtrumque pariter conueniſſe, vt & numero immenſi ſint, & virtutibus incomparabiles. Sunt enim alij in ſuburbanis locis, alij per rura, plures autem & egregij per eremum diſperſi, & velut quidam cæleſtis exercitus in procinctu poſitus, atque in tabernaculis degens, ad obedientiam præceptorum regi ſemper intentus, armis orationum pugnans, & ſcuto fidei ab inimico inſidiante protectus, regnum ſibi cæleſte conquirit. Sunt ergo ornati moribus, quieti, lenes, tranquilli, & charitatis vinculo velut quadam germanitate conſtricti. Ad æmulationem verò virtutum certamen ingens exercent & agones. Studet enim vnuſquiſque clementior altero, benignior, humilior ac patientior inueniri. Si quis autem ſapientior ceteris fuerit, hic ita communis erga omnes & mediocris exiſtit, vt ſecundùm mandatum Domini omnium minimus, & omnium ſeruus eſſe videatur.

Innumerus monachorum numerus. *Monachorum æmulatio.*

Quia ergo Dei munere donatum mihi eſt, vt viderem eos, & intereſſem conuerſationi eorum, de ſingulis iam nunc, quæ ad memoriam Dominus reduxerit, enarrare tentabo, vt hi, qui non viderunt eos in corpore, opera eorum diſcentes, vitamque perfectam lectionis indicio colligentes, ad imitationem ſancti operis inuitentur, & perfectæ ſapientiæ palmam vel patientiæ requirant.

DE S. IOANNE.

Cap. 1.

PRIMVM igitur tamquam vere fundamentum [illegible] operis ad exemplum bonorum omnium ſumamus Ioannem, qui verè etiam ſolus ſatis ſuperque ſufficiat [illegible] & Deo deuotas mentes ad virtutum culmen erigere & ad perfectionis [illegible] concitare.

Hunc enim vidimus in Thebaidis partibus in eremo, quæ adiacet ciuitati Lyco, in rupe quadam montis ardui commanentem. Aſcenſus ad eum difficilis, aditus monaſterij eius obſtructus & clauſus, ita vt à quadrageſimo ætatis ſuæ anno vſque ad nonageſimum, quem tunc gerebat, cùm eum vidimus, monaſterium eius nullus introierit. Aduenientibus vero per feneſtram ſe videndum præbebat, & inde eis vel verbum D[illegible] vel, ſi [illegible] ſet conſolatio[illegible] ponſa [illegible]bat. Mulie-

Pallad. cap. 43. Ioannis habitatio apud Lycũ ciuitatem. *Ab ætatis anno 40. ad 90. nullus ad eum ingreſſus.*

 ribus

Nullam videt feminam. Cella hospitalis.

[illegible] nu[illegible] conſpectum qua[illegible] [illegible] o[illegible] pe[illegible]it, [illegible] qui a[illegible] quis regiu[illegible]us pau[illegible]n [illegible]q[illegible]erit, ipſe ver[illegible] int[illegible]le[illegible]us [illegible]u, [illegible] vacat, non diebu[illegible] un no[illegible]ctibu[illegible] a [illegible]s Dei & [illegible]tione ceſſabat d[illegible]n[illegible]ud, & quod ſuper omnem m[illegible]n eſt, totâ mentis p[illegible]tate conſe[illegible]ctat. [illegible] ſe ab hu[illegible]is c[illegible] & c[illegible]loq[illegible]js ſequeſtrabat, tan[illegible] vicinior & propinquior Deus erat. In tanta denique mentis ſinceritate profecerat, vt non ſolum eorum quæ præſentia erant ſcientiam conſequeretur à Domino, verùm & eorum quæ futura erant præſcientiam mereretur. Eu denter namque ei Dominus prophetiæ gratiam contulit; ita vt non tantum ciuibus & prouincialibus ſuis, ſi forte percontarentur, futura prædiceret, ſed & Imperatori Theodoſio, vel quos belli exitus habiturus eſſet, vel quibus modis victoriam caperet de tyrannis, ſed & quot irruptiones pa[illegible]rus eſſet gentium barbararum, ſæpè prædixit.

Prophetiæ ſpiritu donatus.

Theodoſio belli euentum prædicit.

Pallad. cap. 41.

Quodam etiam tempore, cum gens Æthiopum Romanum militem circa * Cytenem, quæ prima eſt ex Æthiopiæ partibus Thebaidis ciuitas) incurſaret, & ſtrages plurimas noſtrorum dediſſet, prædamque duxiſſet, venienti ad ſe Romano duci, & metuenti confligere cum eis, quòd exiguus ei erat militum numerus, & hoſtis contra ſe innumera multitudo, Ioannes ſtatutum deſignans diem, Perge, inquit, ſecurus, die enim quâ dixi, & hoſtem proſtrabis, & ſpolia capies, & prædamque reuocabis. Quòd cùm fuiſſet impletum, etiam apud Auguſtum, quia charus ei acceptuſque futurus eſſet, prædixit. Sed hæc apud illum prophetiæ gratia ita habebatur, vt magis hoc illorum qui percontabantur, quam ſuis meritis adſcriberet. Dicebat enim non pro ſe hæc, ſed pro illis qui audiunt, à Domino prænuntiari.

** Syenem Pall.*

Romano duci victoriam prænuntiat.

Humilitas eius.

Pallad. cap. 43.

Aliud quoque valdè mirum per eum Dominus oſtendit. * Tribunus quidam ad agendum militem pergens, venit ad eum, & obſe[illegible]rare eum cœpit, vt permitteret coniugem ſuam venire ad ſe. multa namque eam dicebat pertuliſſe pericula ob hoc tantum, vt faciem eius videret. Tunc ille negat [illegible] vmquam moris fuiſſe videndi mulier[illegible]s, & præcipuè ex quo in illius rupis ſe m[illegible]al[illegible]erio concluſiſſet. Tribunus perſiſtit o[illegible]ndo, & confirmare cœpit, quod [illegible]eret eum, eſſet ſine dubio ex multâ [illegible] peri[illegible]a. Cumque iterùm ac ſæpius eadem pr[illegible]ar[illegible]tur & cauſſam m[illegible]tis eu[illegible] ſuæ [illegible]s [illegible]h[illegible], a[illegible]q[illegible]e [illegible], [illegible]e[illegible] [illegible]ue[illegible]t, [illegible]am tan[illegible] h[illegible] [illegible]. portuni[illegible] ei[illegible]s aſpi[illegible] [illegible] Vade, [illegible]it, vi[illegible]ie c[illegible]iux tua [illegible] n[illegible] tamen veniet huc ſed [illegible]d[illegible]n[illegible]a, atque in l[illegible]u manebit. [illegible] hæc [illegible] aſ[illegible]endit vir, a[illegible]gu[illegible]tate[illegible] [illegible] [illegible]ct[illegible] re ſuo vet[illegible]. C[illegible] hæc e[illegible] coniugi ſu[illegible], [illegible]t[illegible] [illegible] mulier [illegible]nis [illegible]erto [illegible]bat[illegible]t. Sed vbi ſomni tempus aduenit, ad[illegible]mo Dei per v[illegible]um, & aſſiſtens mulieri, Fides, inquit, tua magna eſt, ô mulier, & i[illegible]ò veni deſiderio tu[illegible] ſatisfacere [illegible]re ta[illegible]n moneo, non vt faciem corporale[illegible] ſer[illegible]rum Dei deſideres, ſed vt geſta & actus per ſpiritum contempleris. Sp[illegible] enim eſt qui viuificat, nam caro non prod[illegible]ſt quidquam. Ego autem non quaſi [illegible]ſt[illegible]s, aut propheta, vt putas, ſed pro fide veſtra intercedens pro vobis apud Dominum, & conceſſit tibi omnium morborum (quæ in corpore tuo pateris) ſanitatem. Eris ergo ex hoc ſana & tu, & vir tuus, & benedicetur omnis domus veſtra. Sed & vos memores eſtote beneficij à Deo vobis collati, & timete Dominum ſemper, nec amplius quàm ſtipendijs veſtris debetur, aliquid requiratis. Sufficiat ergo tibi hoc, quod vidiſti me in ſomnis, & ampliùs non requiras. Euigilans autem mulier, indicauit viro ſuo quæ vidit, quæque audierit, ſed & habitum viri & vultum, atque omnia ſigna eius expoſuit. Super quo miratus vir eius, regreſſus ad hominem Dei, gratias refert Deo; & acceptâ ab eo benedictione, pertexit in pace.

Videtur in ſomnis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]bam.

Ioan 6.

Pallad cap. 43.

Alio quoque tempore præpoſitus quidam militum venit ad eum, cuius vxor grauida, ab eo relicta eſt in domo ſuâ. At illa ipſa die quâ ille ad be[illegible]tum Ioannem venerat, partum edens, periclitabatur. Tunc ſanctus homo Dei, Si ſcires, inquit, donum [illegible]ei, & quia tibi hodie natus eſt filius, ageres Domino gratias. Sed ſcito matrem pueri periclitatam; aderit tamen Dominus & inuenies eam ſanam: feſtina ergo, & redi, & inuenies puerum ſeptem dierum, & vocabis nomen eius Ioannem: hic nutriatur in domo tuâ abſque vllâ contaminatione gentili ſeptem annis; quibus peractis, trade eum monachis erudiendu[illegible] ſanctis & cæleſtibus diſciplinis.

Longè poſito innotuit.

Fugit aſpectum mulierum.

Multis prætereà ad ſe venientibus [illegible]iue prouin[illegible]ibus, ſiue peregrinis, [illegible] poposciſſet, oc[illegible]a c[illegible]rdis eor[illegible] [illegible]bat, & ſi qui[illegible] forte peccat[illegible]b eis [illegible]

Pallad. [illegible] 41. [illegible] [illegible] cognoſcit.

[illegible], [illegible] [illegible] Nili quoque [illegible] aquarum, ſiue penuriam ſi[illegible] prædi[illegible]it. Sed & ſi forte ex [illegible] plaga aliqua & correptio [illegible]. ſi [illegible]aliter p[illegible]monebat, & [illegible] cauſſæ eſſet, pro quā introdu[illegible] [illegible], deſignabat. Sanitates quoque & [illegible] corporum, ita depoſcentibus conferebat, [illegible] ex hoc iactantiam fugeret. Non enim permittebat ad ſe incommodatos deferri, ſed benedicens oleum dabat, ex quo perunēti, ſani fierent à quacumque infirmitate tenerentur.

[illegible] cap. 41. Senatoris cuiuſdam aliquando vxor excæcata eſt: hæc deprecabatur virum ſuum, vt eam perduceret ad hominem Dei. Cui cum [illegible] vir ſuus, non ei eſſe moris videndi mulieres, rogat vt indicaret ei tantummodo imbecillitatis ſuæ cauſſam, & deprecaretur vt orationem faceret pro [illegible]. Cumque legationem pertuliſſet ad eum [illegible], orans, & benedicens oleum, mi[illegible] ad eam. Ex quo per triduum contingens oculos ſuos, viſum recepit, & Deo gratias egit. Sed multa ſunt eius geſta quæ enarrare longum eſt. Vnde omiſſis his interim quæ auditu comperimus, ad ea quæ oculis noſtris inſpeximus veniamus.

[illegible] cap. 43. * Septem ſumus ſimul comitantes, qui ad eum venimus: cumque ſalutaſſemus eum, omnique nos lętitia ſuſcepiſſet, vnumquemque noſtrum gratificè alloquitur, & rogatus eſt à nobis, vt orationem ſimul & benedictionem daret (hic enim mos eſt apud Ægyptum, vt vbi aduenerint fratres, ſtatim per orationem ſibi inuicem confœderentur.) Interrogabat ergo ſi quis in nobis eſſet clericus? Et vt omnes negauimus, reſpiciens ad ſingulos, intellexit eſſe inter nos quemdam, qui huius erat ordinis, ſed latêre cupiebat, erat enim diaconus: & hoc præter vnum ſolum qui ei fidus erat, etiam ipſi itineris comites ignorabant. Viſurus enim tales ac tantos viros, humilitatis gratia celare voluit gradus ſui honorem, vt inferior inueniretur in ordine his, quibus ſe inferiorem eſſe meritis iudicabat. Sanctus ergo Ioannes vt eum vidit, & quidem cum eſſet adoleſcentior ceteris, digito oſtendens eum, Hic inquit, diaconus eſt. Et cum adhuc negaret [illegible], apprehendens eum manu ſuā oſculatur, & dixit: Noli, fili, negare gratiam Dei, ne [illegible] pro bono malum, pro [illegible] [illegible]. Cauendum namque [illegible] omnimodis mendacium, ſiue pro malo, [illegible] pro bono proferri videatur; quia [illegible] mendacium non eſt à Deo, ſed ſicut

Per orationem fratres ſibi inuicem fœderantur.

[illegible] ſaluatur [illegible] eſt. At ille his auditis acquieuit, [illegible] correptionem [illegible] orationem Domino [illegible]mus, poſt [illegible] vnus ex fratribus noſtris * tertiana [illegible] grauiſſime vexabatur, & rogabat hominem Dei, vt ab eo curaretur [illegible] ad eum. Rem tibi neceſſariam [illegible] abiicere. Sicut enim corpora nitro vel aliis huiuſmodi lenimentis abluuntur à ſordibus, ita animæ languoribus, aliiſque huiuſmodi caſtigationibus purificantur. Et poſteaquam de his nobis multa per doctrinam myſticam diſſeruit, benedicens tamen oleum dedit ei, quo perunctus æger omnem continuò abundantiam fellis euomuit, & ſaniſſimus redditus, pedibus ſuis ad diuerſorium rediit. Poſt hæc iubet officia erga nos humanitatis atque hoſpitalitatis expleri, & corporis curam geri, & ipſe verò ſui negligens, noſtri ſollicitus erat. Iam enim continuo vſu & iugi conſuetudine recipere cibum niſi in veſperā poterat, & hunc exiguum: erat enim attenuatus, & aridi corporis, præ abſtinentia: capilli eius & barba quaſi ex languore nimio rara & tenuis, vtpote quam nullus ſufficiens cibus enutriret, nec lætior aliquis humor infunderet. Obſeruabat enim etiam tunc, cùm iam nonagenariam, vt ſuprà diximus, ageret ætatem, vt nullum per ignem paratum ſumeret cibum. Igitur poſt hoſpitalitatis officia, regreſſus adſedere nos iubet, & tunc demum vnde vel cur aduenerimus inquirit, cum iam nos lætos, & omni cum gaudio tamquam natos proprios ſuſcepiſſet: cumque reſpondiſſemus quòd de Ieroſolymis ad eum vtilitatis & profectus animæ noſtræ cauſſa venerimus, vt ea quæ olim ad auditum noſtrum fama pertulerat, ipſi nunc oculis cerneremus; quoniam quidem tenaciùs ſolent inhærere memoriæ ea quæ oculus viderit, quàm quæ auris audierit. Tunc beatus Ioannes vultu placidiſſimo, & quaſi ſubridens, ex abundantia lætitiæ hoc modo reſpondit ad nos: Miror, inquit, admodum, dulciſſimi filij, laborem vos tanti itineris ſuſcepiſſe, cùm nihil ad hæc dignum in nobis videre poſſitis: homines enim ſumus humiles & exigui, nihil habentes in nobis quod vel expeti debeat vel narrari: & tamen etiam ſi eſſet aliquid in nobis ſecundùm opinionem veſtram, numquid tale, quale legitis in prophetis Dei & apoſtolis? Qui vtique ob hoc in omnibus Dei eccleſijs recitantur, vt exempla vitæ hominibus, non de longinquis & peregrinis locis quærantur, ſed domi vnuſquiſque & apud ſe habeat quod debeat imitari. Vnde plurimum [illegible] intentionem veſtri laboris ac

Matth. 5. Ioan. 8.

Morbum corporis, animæ purgatio.

Oleo benedicto tertianam febrem pellit.

Hoſpitalitas eius.

Sobrietas eius.

Cur ad Ioannem auctor libri huius cum ſociis iuerit.

ſtudio, quod profectus animæ veſtræ cauſſa tantas peragrare regiones, tantoſque labores adire voluiſtis, cùm nos vſque pigritia deſidiaque contineat, vt nec cellulas noſtras progredi audeamus. Verumtamen quoniam putatis eſſe in nobis aliquid, ex quo proficere debeatis, hoc primum vobis indicandum eſt, vt hoc ij ſunt quod veniſtis ad nos, & tantum laborem videndi nos ſuſcepiſtis, ne iactantiæ alicuius habeat proſpectum, vt non tam proficere ad animi virtutem, quàm præferre ſe & iactare vnuſquiſque veſtrûm velit, pro eo quòd vident eos, qui apud alios ex auditu ſolo cogniti videantur.

Iactantia fugienda.

Hinc vſq; ad locum proximè ſequentem è Palladio notatum, deſiderantur ferè in Palladio.

Graue eſt iactantiæ vitium, & periculoſum nimis, & quod de ipſo etiam perfectionis faſtigio deijciat animas; & ideo hoc vos primò omnium cauere volo. Eſt autem ſpecies mali huius duplex quædam. Nonnullis enim accidit in ipſis ſtatim initijs conuerſionis ſuæ, cùm parum aliquid vel abſtinentiæ impenderint, vel pecuniæ in pauperes pie erogauerint, & cùm de ea ita ſentire debeant, quaſi quod impediret abiecerint, ita agunt & ita ſentiunt quaſi eminentiores ſint illis, quibus aliquid largiti ſunt. Alia verò eſt iactantiæ ſpecies, cùm quis ad ſummam virtutem perueniens, non totum Deo, ſed ſuis laboribus ac ſtudijs deputat, & dum ab hominibus gloriam quærit, perdit eam quæ à Deo eſt. Propter quod, filioli, omni genere fugiamus iactantiæ vitium, ne forte incurramus lapſum, quem diabolus incurrit.

Duplex iactantia ſpecies.

Contra cogitationes prauas, earúmque origines.

Tunc præterea cordi noſtro & cogitationibus præcipua adhibenda eſt diligentia. Obſeruandum namque eſt, ne qua cupiditas, ne qua voluntas praua, ne quod deſiderium vanum, & quod non eſt ſecundùm Deum, radices in corde noſtro defigat. Ex huiuſmodi enim radicibus continuò pullulant vanæ & inutiles cogitationes, & intantum moleſtæ ſunt, vt nec orantibus nobis ceſſent, nec in conſpectu Dei conſiſtentibus nobis, & preces pro ſalute noſtrà offerentibus erubeſcant; ſed rapiunt à nobis captiuam mentem, & cùm corpore ſtare videamur in oratione, ſenſu & cogitatione euagamur & abducimur per diuerſa. Si quis ergo eſt, qui ſe putat renuntiaſſe mundo & operibus diaboli, non ſufficit in ore renuntiaſſe, vt poſſeſſiones & prædia, ceteráque ſæculi negotia dereliquerit, niſi etiam proprijs vitijs renuntiauerit & inutiles ac vanas abiecerit voluptates. Hæc enim ſunt de quibus Apoſtolus dicit: Deſideria vana & nociua, quæ mergunt hominem in interitum. Hoc eſt ergo renuntiaſſe diabolo & operibus eius. Diabolus enim per aliquam vitij occaſionem, & prauæ voluntatis aditum incepit in cor noſtrum, quia vitia ex parte ipſius ſunt, ſicut virtutes ex Deo ſunt. Si ergo ſunt vitia in corde noſtro, cùm venerit princeps eorum diabolus, quaſi proprio auctori dant locum, & introducunt eum velut ad poſſeſſionem ſuam. Et inde eſt quod numquam huiuſmodi corda pacem habere poſſunt, numquam quietem, ſed ſemper conturbantur, ſemper tenentur, & nunc vanâ lætitia, nunc inutili triſtitia deprimuntur: habent enim intra ſe habitatorem peſſimum, cui introëundi ad ſe locum per paſſiones ſuas, & vitia fecerunt. Econtrà verò mens, quæ vere renuntiauit mundo, hoc eſt quæ abſcidit & amputauit à ſe omne vitium, & nullum introëundi ad ſe diabolo aditum dereliquit, quæ iracundiam cohibet, furorem reprimit, mendacium fugat, execratur inuidiam, & non ſolum non detrahere, ſed nec malè quidem ſentire aut ſuſpicari ſe de proximo ſuo patitur, quæ fratris gaudia, ſua ducit, & triſtitiam eius, ſuam triſtitiam deputat. Quæ ergo hæc & horum ſimilia obſeruat mens, Spiritui ſancto aperit in ſe locum, qui cùm ingreſſus fuerit, & illuminauerit eam, ſemper ibi iam gaudia, ſemper lætitia, ſemper charitas, patientia, longanimitas, bonitas, & omnes qui ſunt fructus Spiritus, oriuntur. Et hoc erat quod dicebat Dominus in Euangelio: Non poteſt arbor bona malos fructus facere, neque arbor mala fructus bonos facere: ex fructibus enim arbor cognoſcitur.

Renuntiaſſe diabolo, quid?

1. Tim. 6.

Quæ corda pace non fruuntur.

Mens ſerena Spiritus ſancti habitaculum.

Gal. 5.

Matth. 7. & 12.

Sunt autem nonnulli qui videntur ſæculo renuntiaſſe, & curam non habent ad munditiam cordis, neque vt vitia & paſſiones reſecent ex animâ ſuâ, moréſque componant; ſed hoc tantum ſtudent, vt videant aliquem ſanctorum patrum, & audiant ab eis aliqua verba, quæ narrantes alijs glorientur ſe ab illo vel illo didiciſſe, & ſicubi forte vel audiendo vel diſcendo parum aliquid ſcientiæ conquiſierint, continuò doctores fieri volunt, & docere non ea quæ egerint, ſed ea quæ audierint & viderint, & deſpiciunt ceteros. Affectant ipſi ad ſacerdotium, atque immergere ſe conantur ad clerum, neſcientes quia minoris condemnationis eſt, ſi quis ipſe virtutibus polleat, alios tamen docere non audeat, quam ſi quis ipſe paſſionibus & vitijs prematur, & alios de virtutibus doceat. Sic ergo, filioli mei, neque fugiendum omnimodis dicimus clericatum vel ſacerdotium, neque rurſus omnimodis expetendum, ſed danda opera eſt, vt vitia quidem a nobis depellantur,

Ad ſacerdotium non temerè aſpirandum.

tur,

tur, & virtutes animæ conquirantur. Dei autem iudicio relinquendum eſt, quem velit, & ſi velit aſſumere ſibi ad miniſterium vel ad ſacerdotium. Non enim qui ſeipſum ingeſſerit, ſed quem Dominus aſſumpſerit, ille probatus eſt. *1. Cor. 10.*

Monachi opus præcipuũ, oratio. Matth. 6. Mar. 11.

Monachi autem illud opus eſt præcipuum, vt orationem puram offerat Deo, nihili habens in conſcientiâ reprehenſibile, ſicut & Dominus dicit in Euangelio: Cùm ſteteritis ad orationem, remittite fratribus veſtris, ſiquid habetis contra eos, ex cordibus veſtris: niſi enim remiſeritis fratribus veſtris, nec vobis remittet Pater veſter, qui in cælis eſt. Si ergo mundo (vt ſuprà diximus) corde aſtiterimus ante Deum, & liberi ab omnibus his vitijs & paſſionibus quæ ſuprà memorauimus; poterimus, inquantum poſſibile eſt, etiam Deum videre, & orantes oculum cordis noſtri in ipſum dirigere, & videre inuiſibilem mente, non corpore, intellectu ſcientiæ, non carnis aſpectu. Nemo enim ſe putet poſſe ipſam (ſicut eſt) diuinam ſubſtantiam contueri, ita vt ſpeciem ſibi aliquam aut imaginem fingat in corde corporeæ alicuius imaginis ſimilem. Nulla forma in Deo cogitetur, nulla circumſcriptio; ſed ſenſus, & mens quæ ſentiri quidem poſſit, & perſtringere mentis affectum, non tamen comprehendi, aut deſcribi, aut enarrari valet. Et ideò oportet cum omni reuerentiâ & metu accedere ad Dominum, & ita in eum librare mentis intuitum, vt omne quidquid poteſt ſplendoris, claritatis, fulgoris, maieſtatis mens humana concipere, ſuper hæc omnia eſſe eum ſentiat ſemper: & hoc diximus, ſi pura mens fuerit, nec vllis prauæ voluntatis ſordibus occupata. Et ideò in hoc maximè oportet operam dare eos qui renuntiare ſæculo, & Deum ſequi videntur, ſicut ſcriptum eſt: Vacate & cognoſcite, quoniam ego ſum Dominus. Si ergo cognouerit Deum, inquantum homini poſſibile eſt, tunc demum etiam reliquorum quæ ſunt ſcientiam capiet, & myſteria Dei agnoſcet, & quantò purior in eo fuerit mens, tantò plura ei reuelat Deus, & oſtendit ei ſecreta ſua. Amicus enim iam efficitur Dei, ſicut illi, de quibus dicebat Saluator: Iam non dico vos ſeruos, ſed amicos: & omne quidquid petierit ab eo, tamquam amico charo, præſtat ei Deus. Ipſæ quoque virtutes Angelicæ, & cuncta myſteria diuina, tamquam amicum Dei diligunt eum, & obſequuntur eius petitionibus. Et hic eſt, quem à charitate Dei (quæ eſt in Chriſto Ieſu) neque mors ſeparat, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque poteſtates, neque alia creatura. Et ideò, chariſſimi, quandoquidem hoc elegiſtis, vt Deo placeatis, & ad charitatem eius perueniatis, date operam alieni effici ab omni iactantiâ, ab omni vitio animi, ab omnibus delicijs corporalibus. Delicias autem corporales non ſolùm illas putetis, quibus homines ſæculi fruuntur; ſed abſtinenti deliciæ credendæ ſunt, omne quidquid cum cupiditate ſumpſerit, etiamſi vile illud ſit, & quod in vſu eſſe abſtinentibus ſolet. Aqua denique ipſa vel panis ſi cum cupiditate ſumatur, id eſt, non vt neceſſitati corporis, ſed vt animi deſiderio ſatisfaciat, hoc etiam abſtinenti deliciarum vitio ducitur. Oportet enim in omnibus conſueſcere, animam vitio carere. Ideò denique Dominus docere volens animam deſiderijs & voluptatibus ſuis reſiſtere, dicebat: Intrate per anguſtam portam, quia lata eſt & ſpacioſa via, quæ ducit ad mortem; anguſta autem & arcta via eſt, quæ ducit ad vitam. Lata eſt ergo via animæ, cùm qualicumque deſiderio ſuo ſatisfecerit; anguſta verò eſt, cùm voluptatibus ſuis repugnat. Multùm tamen prodeſt ad hæc obtinenda ſecretior habitatio, & conuerſatio ſolitaria, quia interdum per occaſionem aduentantium fratrum, & euntium ac redeuntium frequentiam, abſtinentiæ & parſimoniæ fræna laxantur, & per huiuſmodi occaſiones venitur paulatim in conſuetudinem & vſum deliciarum, & ſic interdum etiam perfecti iam viri capiuntur. Ideò denique & Dauid dicebat: Ecce elongaui fugiens, & manſi in ſolitudine. Exſpectabam eum, qui ſaluum me faceret à puſillo animo & tempeſtate.

Mundi corde quomodo Deum videant. *Pallad. cap. 43.* *In quo maximè laborare debeant monachi.* *Pſal. 45.* *Ioan. 15.* *Rom. 8.* *Deliciæ etiam in vilibus conſiſtunt.* *Matth. 7.* *Anguſta & lata via.* *Pſal. 54.*

Poſtquam autem multa nobis ſanctus Ioannes de iactantiæ vitio, aliiſque quamplurimis vtiliter diſſeruit, ad vltimum intulit dicens: Retexam autem vobis, quid etiam nuper cuidam ex fratribus noſtris acciderit, vt cautiores vos præcedentia exempla conſtituant. *Pallad. cap. 44.*

Erat quidam apud nos monachus in hac vicinâ eremo commanens, cui habitaculum ſpelunca erat: vir ſummæ abſtinentiæ, quotidianum victum labore manuum quærens, in orationibus die noctúque perſiſtens, cunctiſque animi virtutibus florens. Sed hic lætis ſucceſſibus elatus, confidere quaſi in profectibus ſuis cœpit, & non Deo totum, ſed ſibimetipſi quòd profecerat deputare. Hanc autem intuens animi præſumptionem tentator, continuò accedit, & laqueos parat. Quadam namque die ad veſperam, fingit ſpeciem decoræ mulieris oberrantis per eremum, quæ velut feſſa poſt nimium laborem, accedens ad oſtium ſpelun-

Exemplum lapſus ex vanâ gloriâ. *Diabolus ſe in mulierem transformat.*

ſpeluncæ monachi ſe laſſabundam ſimulans ac fatigatam, intrinſecus ſemetipſam proiecit, atque aduoluta genibus viri, vt ſui miſereatur exorat: Nox enim me infelicem, inquit, in eremo latitantem comprehendit, iube me requieſcere in angulo cellulæ tuæ, ne fortè efficiar nocturnis beſtijs præda. At ille primo miſerationis obtentu, recepit eam intra ſpeluncam, requirens quæ ei cauſſa errandi per eremum fuerit. Illa cauſſam fingit ſatis accuratè, & interim venena blandimentorum, atque illecebræ virus, per omnem textum narrationis interſerit, nunc ſe miſerandam, nunc etiam defenſione dignam oſtendens, elegantiâ & ſuauitate ſermonis inclinat animum hominis, & in affectum ſui illecebroſo amore deflectit. Hinc iam inter blandiora colloquia, iocus riſuſque miſcentur, manus etiam procax ad mentum barbamque, quaſi venerandi ſpecie protendit, tum verò palpare ceruicem molliùs, collúmque leuigare. Quid multa? Ad vltimum captiuum ducit militem Chriſti. Continuò enim perturbari intra ſemetipſum, & libidinis fluctibus æſtuare cœpit, nequaquam laborum præteritorum, nequaquam profeſſionis ac propoſiti ſui memor. Paciſcitur cum cordis ſui concupiſcentiâ, & intra arcana cogitationum ſuarum fœdus cum falsâ voluptate componit. Inclinat ſtultus latera ſua, & efficitur ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus. Atque vbi obſcœnos iam conabatur inire complexus, illa vlulatum teterrimum diræ vocis emittens, vmbra vt erat tenuis, per manus amplectentis elabitur, ipſum quoque dedecoroſis motibus, inanes auras ſectantem, fœdiſſimâ cum irriſione deſeruit. Tunc prætereà multitudo dæmonum in aëre ad hoc ipſum ſpectaculum congregata, clamore ingenti, cùm cachinno exprobrationis elato, O, inquiunt, qui te vſque ad cælum extollebas, quomodo demerſus es vſque ad infernum? Diſce ergo, quia qui ſe extollit, humiliabitur. Tunc ille velut amens effectus, & deceptionis ſuæ pudorem non ferens, grauiùs à ſemetipſo decipitur, quàm fuerat à dæmonibus deceptus. Cùm enim debuerit reparare ſemetipſum, & renouare certamen, ac ſatisfactione ſui, lacrymis & humilitatis fructibus, prioris elationis culpam delere, hoc non fecit, ſed deſperans ſemetipſum (ſicut Apoſtolus dixit) tradidit ſe omni impudicitiæ & iniquitati. Regreſſus eſt enim ad vitam ſæcularem, præda dæmonum factus. Refugit namque conſpectus omnium ſanctorum, ne quis poſſet eum ſalutaribus monitis de præcipitio reuocare. Si enim reddere ſemetipſum priori vitæ & abſtinentiæ voluiſſet, recuperaſſet ſine dubio & locum & gratiam ſuam.

Monachus formâ & blanditiis decipitur. — *Pſal. 31.* — *Irrident ſeductum dæmones.* — *Lucæ 14. & 18.* — *Epheſ. 4. Deſperans ſæculum repetit.*

Denique audite quid & de alio viro geſtum ſit, ſimiliter quidem tentato, ſed non ſimili exitu tentationis effuſo. Fuit quidam vir in hac proximâ ciuitate, vitam turpiſſimam per omne facinus ducens, ita vt opinatiſſimus in flagitijs haberetur. Hic aliquando Dei miſeratione compunctus ad pœnitentiam conuertitur, & intra ſepulcrum ſe quoddam concludens, priorum ſcelerum polluticnes, lacrymarum fontibus diluebat, diebus ac noctibus in faciem proſtratus, & ne alleuare quidem auſus oculos ad cælum, neque vocem emittere, & nomen Dei nominare, ſed in ſolis gemitibus & fletibus perdurabat, & tamquam viuens ſepultus, de inferno iam quodammodò mugitum cordis gemitúmque reddebat. Cúmque in his poſito eo ſeptimana vna tranſiſſet, noctu veniunt ad eum dæmones in ſepulcro clamantes & dicentes: Quid eſt quod agis, ô impuriſſime & flagitioſiſſime? Poſteaquam omni ſpurcitiâ, omnique impuritate ſatiatus es, nunc vis caſtus & religioſus procedere? Et poſteaquam conſenuiſti in ſceleribus, nec iam ſufficiunt vires ad facinora delenda, nunc Chriſtianus videri vis, & pudicus, & pœnitens? quaſi verò alius tibi iam vllus poſſit dari locus ſatiato in malis, niſi ille qui tibi nobiſcum debetur. Vnus ex nobis es, alius iam eſſe non poteris. Redi ergo magis, redi ad nos, & quod ſupereſt tibi tempus, in perfruendâ voluptate non perdas; præparamus affluentes delicias, præparamus ſcorta nobiliſſima, & cuncta talia quæ florem tibi poſſint reparare gratiſſimæ iuuentutis. Quid temetipſum vanis & inanibus conficis cruciatibus? Quid temetipſum ante tempus ſupplicijs tradis? Quid enim aliud es paſſurus in inferno, niſi hoc quod nunc tibi ipſi conquiris? Si te pœna delectat, exſpecta paululùm, & inuenies paratam: nunc interim fruere muneribus noſtris, quæ dulcia ſemper & grata duxiſti. Hæc & huiuſmodi plura exprobrantibus eis, ille iacebat immobilis, nec auditum quidem ſuum conuertens ad eos, nec vllo penitùs ſermone reſpondens. Cúmque illi ſæpiùs eadem repeterent, & alia duriora, nec ille omnino moueretur, in furorem prolapſi dæmones, vbi viderunt verba contemni, verberibus eum conficere aggreſſi ſunt, multiſque ſupplicijs excruciatum ſemineçem reliquerunt. Nec tamen in tot tantiſque cruciatibus moueri ſaltem potuit loco, in quo orationis cauſsâ iacuerat. Poſterà die quidam

Pallad. cap. 45. Exemplum pœnitentis verè & conſtanter. — *Sepulcro concluſus peccata deplorat.* — *Dæmones eum impetere tentât.* — *Verberibus conficiunt.*

dam ſuorum requirentes eum humanitatis duntaxat gratia, inueniunt pœnis incredibilibus affectum, & cauſſam percontantes, cum didiciſſent, rogabant vt curæ gratiâ reportari ſe ad domum propriam pateretur. Abnegat, & in eodem permánet loco. Tunc verò & ſequenti nocte, repetentes dæmones, grauioribus eum verberibus cruciabant. Sed nec ſic quidem moueri voluit loco: melius eſſe dicens, mortem ſubire, quàm vltrà dæmonibus obedire. Nihilominùs tertia nocte multitudo conuenit dæmonum, & abſque vllà miſeratione irruentes in eum, omnibus pœnis cruciatibuſque conficiunt. Cumque iam corpus defeciſſet in ſupplicijs, extremus tamen ſpiritus obſiſtebat imperio dæmonum. Quòd vbi impij peruiderunt, exclamantes voce magnâ, Viciſti, inquiunt, viciſti; & mox velut virtute quadam cælitus fugati præcipites abſcedunt, nec vltra quidquam ei ſuæ artis aut ſceleris intendunt.

Vnà constantiá pœnitentis victi dæmones diſcedunt.

Ipſe verò in tantum virtutibus animi profecit, & ita ornatus moribus effectus eſt, ac totius diuinæ gratiæ repletus virtute, vt omnis hæc regio quaſi e cælo eum lapſum videret, & vnum eſſe ex numero crederet Angelorum, omnes pænè ſimul atque vno ore dicentes: Hæc eſt mutatio dexteræ Excelſi. Quanti exemplo eius qui iam ſemetipſos deſperauerant, rurſus ad ſpem ſalutis regreſſi ſunt, & emendationem ſui, quam priùs deſperauerant præſumpſerunt? Quanti admiratione eius, de ipſo iam inferno peccatorum retracti ſunt, & ad virtutis indolem reparati? Illo namque tantâ immutatione conuerſo, omnibus omnia viſa ſunt poſſibilia. Non ſolùm enim emendatio morum florebat in eo & aſſumptio virtutum, verùm & gratia Dei plurima ei collata eſt. Signa enim & prodigia, quæ ab eo facta ſunt, quantum apud Dominum haberet meritum teſtabantur. Sic humilitas & conuerſio bonorum omnium materiam præbet: elatio & deſperatio, interitus & mortis eſt cauſſa.

Pſal. 76.

Prælucet ornatu virtutum, & omnibus ſpem ſalutis præbet.

Signa facit.

Ad effugienda verò pericula lapſuum, & conquirendam Dei gratiam, atque ipſius diuinitatis euidentiorem notitiam capiendam, plurimùm prodeſt ſecretior conuerſatio, & eremi interioris habitatio. Quod vos non tam verbis quàm rebus ipſis & exemplis meliùs docere puto.

Pallad. cap. 46.

Exemplum vanâ gloriâ lapſi, & ſtatum extremo releuati.

Fuit quidam monachus, qui in eremo hac, quæ præ ceteris interior eſt, habitabat. Hic dum plures annos in abſtinentià perduraſſet, & prouectus tempore, propè iam ad ſenilem veniſſet ætatem, omni virtutum flore adornatus, ac totius continentiæ magnitudine ſublimatus: cùm orationibus & hymnis ſedulè Deo ſeruiret, tamquam emerito militi ſuo Dominus remunerationes parat, vtpote qui in corpore adhuc poſitus, adinſtar Angelorum incorporeæ vitæ fungeretur officijs, & dignum iudicans annonam cæleſtem præbere in deſerto ei, qui cæleſtem Regem peruigilibus præſtolabatur excubijs.

Monachus quidam conſummatiſſimus.

Pallad. cap. 46.

Diuinitus nutritur.

Volens ergo Deus etiam in hoc ſæculo remunerare eius fidele propoſitum, ad prouidentiæ ſuæ ſollicitudinem quotidiaui victus eius reuocat curam. Vt enim ei cibi vſum popoſciſſet naturæ neceſſitas, ingrediêns ſpeluncam ſuam inueniebat menſæ panem ſuperpoſitum, miræ ſuauitatis, miríque candoris: ex quo refectus, & gratias diuinæ præſtantiæ referens, rurſus ad hymnos & orationes conuertebatur. Ad quem diuinæ etiam reuelationes, multæque de futuris rebus à Deo præmonitiones fiebant. In his ergo talibus ac tantis profectibus poſitus, quia gloriari quaſi de meritis ſuis cœpit, & cæleſtis beneficij munus, vitæ ſuæ debitum dixit: continuò ſubintrat eum parua quædam deſidia animi, tam parua, quam nec poſſet aduertere. Poſt hæc creuit maior negligentia, ita vt tardior iam fieret ad hymnos, ſed & ad orationem pigrius ſurgeret; pſalmi quoque ipſi non eâ quâ prius vigilantià ab ipſo canerentur, ſed vbi parum quid exhibitum fuiſſet ſoliti miniſterij, anima eius quaſi nimio labore fatigata, requieſcere feſtinabat: quia ſenſus eius reprobus effectus, de ſublimioribus ad inferiora ceciderat, & cogitationes ſuæ per diuerſa eum præcipitia rapiebant. Erat enim iam in corde eius clandeſtina quædam turpis ac nefanda cogitatio, conſuetudo tamen prior; velut ſi decurſus aquæ, etiam ceſſante remigio, adhuc priore impetu nauigium ferat, ita & vetus inſtitutio ad conſueta hominem officia trahebat. Ob quam cauſſam & ſtare adhuc in ſuo ſtatu videbatur. Hic ergo cùm poſt orationes cibum ſolitò requiſiſſet ad veſperam, ingreſſus locum eum, in quo refici conſueuerat, inuenit ſolitò panem menſæ ſuperpoſitum, ex quo refectus, nihil de eorum quæ in corde ſuo verſabantur, emendatione curauit, neque immutationis ſuæ damna perſenſit, ſed ſpernentem ſe minima, paulatim caſurum non intellexit. Intereà cùm graui iam libidinis incendio ſtimularetur, & inflammatus turpi concupiſcentiâ raperetur rurſus ad ſæculum, illâ interim die cohibuit ſe, & ſolita hymnorum & orationum miniſteria ex more perſoluit, atque ingreſſus vt cibum ſumeret, panem quidem inuenit

Tineâ vana gloria ſenſim inſtar corrumpitur.

Spernens minima paulatim cadit.

Libidine ſtimulatur.

menſæ

menſæ ſuperpoſitum, ſed aliquantulò ſordidiorem; admiratus eſt, & triſtis effectus: intellexit enim quòd ipſum reſpiceret hoc genus monſtri, tamen cibo ſumpto refectus eſt. Poſt diem tertium triplicatis vrgeri ſtimulis cœpit: occupauerat enim cogitationes eius quaſi iam præſentis & ſecum poſitæ, ſecumque accumbentis imago mulieris, quam & complecti ſibi videbatur, & ad turpes vſus habere ſubſtratam. Proceſſit tamen & ſequenti die ad ſolita pſallendi & orandi officia, ſed ſtabat vagus oculis, & mente captiuus. Cumque ſolitò ingreſſus ad veſperam requireret cibum, panem quidem inuenit ſuper menſam, ſed ſordidiſſimum ac aridiſſimum, & quaſi à muribus vel canibus vndique corroſum. Tunc ille vt hoc vidit, ingemuit, & lacrymas fudit, ſed non ita ex corde, nec ita vberes, quæ poſſent flammam tanti ignis extinguere. Verumtamen ſumit cibum, ſed neque quantum volebat, neque qualem ſolebat: cùm interim cogitationes eum tamquam cohors barbarica vndique circumuallant, & omni ex parte in eum tela iaculantur, ac vinctum captiuumque eum ad ſæculum retrahunt.

Pane ſordidiore demonſtrato appoſito, ſordidioris conſcientia monetur.

Exurgens ergo, cœpit iter agere noctu per eremum, & tendere ad ciuitatem: ſed vbi dies facta eſt, ciuitas quidem longè adhuc aberat. Ipſe verò cùm rapidiſſimo æſtu coqueretur, & fatigaretur in eremo, vndique verſus, conſiderare oculis cœpit & requirere, ſicubi eſſet in vicino monaſterium: & cùm conſpexiſſet fratrum quorumdam cellulam, tendebat illuc, vt apud eos requieſceret: quem vbi adeſſe ſenſerunt ſerui Dei, continuò procurrunt in obuiàm, & velut angelum Dei excipientes adorant, pedes lauant, ad orationem inuitant, menſam ponunt, atque omnia ſecundùm diuinum mandatum complent charitatis officia. Verùm vbi refectus eſt, & paululùm requieuit, ex more quaſi ab eruditiſſimo & opinatiſſimo patre cœperunt verbum ædificationis expetere, ac monita ſalutis inquirere. Interrogauerunt quoque eum, quomodo quis diaboli laqueos poſſit effugere, aut ſi quando turpes iniecerit animo cogitationes, quomodo depelli poſſint & abijci. Tum ille, vt compulſus eſt monita fratribus dare, & ſalutis eos viam docere, ac de inſidijs dæmonum (quas ſeruis Dei intendunt) facere ſermonem, illos quidem plenè & ſufficienter edocuit, ſibi verò ipſi ſtimulos compunctionis incendit, & in ſemetipſum regreſſus ait: Quomodo ego alios moneo, & ipſe decipior? aut quomodo alios corrigo, qui meipſum non emendo? Age ergo, miſer, facito ipſe prior, quæ facere alios doces. Cumque huiuſmodi increpationibus vteretur aduerſus ſemetipſum, & intellexiſſet ſe miſerabiliter ſupplantatum, valedicens fratribus, continuò ſe rapidiſſimo curſu in eremum dedit, & ad ſpeluncam de qua diſceſſerat rediјt: proſternens ſe Domino in oratione, dicens: Niſi Dominus adiuuiſſet me, paulominùs habitaſſet in inferno anima mea. Et iterùm: Paulominùs fui in omni malo: & paulominùs conſummauerunt me in terrâ. In hoc verò completum eſt, quod ait Scriptura: Frater fratrem adiuuans exaltabitur vt ciuitas munita & fortis. Frater qui adiuuat fratrem, quaſi ciuitas firma, & iudicia quaſi vectes vrbium. Poſt hæc ergo permanſit omni vitâ ſuâ in luctu & lacrymis, videns diuinitus ſibi conceſſum cæleſtis menſæ beneficium perdidiſſe: cœpit enim in labore rurſus & ſudore vultus ſui manducare panem ſuum. Concluſit autem ſe intra ſpeluncam, atque in cilicio & cinere iacens, tamdiu lugens fléſque permanſit in orationibus, donec aſſiſtens ei angelus Domini, diceret ei: Suſcepit Dominus pœnitentiam tuam, & repropitiatus eſt tibi: ſed caue ne vltrà elatus decipiaris. Venient autem ad te fratres, quos tu ipſe docuiſti, deferentes tibi benedictiones, quas ſuſcipere ne recuſes, & ſumens cum eis cibum, age gratias Deo tuo.

Ad ſæculum redire parat.

Ad fratrum obiter diuertit.

Mos anachoretarũ erga hoſpites.

Inſtruens alios, etiam ſemetipſum emendauit.

Agit Domino gratias pro adiutorio, & amarè pœnitet.

Pſal. 93.

Pſal. 118.

Prou. 18.

Ab Angelo conſolatur.

Hæc autem locutus ſum vobis, filioli mei, vt ſciretis, & quanta ſit in humilitate firmitas, & in elatione ruina quàm maxima. Ideò denique & Saluator noſter primam beatitudinem de humilitate nos docuit, dicens: Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum. Simul & huiuſmodi exempla dicens, vt cautiores ſitis, ne à dæmonibus in cogitationum ſubtilitate ſeducamini. Propterea enim & forma huiuſmodi inter monachos obſeruatur, vt ſi quis ad eos veniat, ſiue vir ille ſeu mulier ſit, ſiue ſenex ſiue iuuenis, ſiue ignotus ſiue notus; ante omnia vt oratio fiat, vt nomen Domini inuocetur: quia ſi fuerit aliqua transformatio dæmonis, continuò oratione factâ diffugiet. Si verò in cogitatione veſtrâ ſuggeſſerint ipſi dæmones aliquid, vnde laudari debeatis & extolli, non acquieſcatis eis, ſed tunc magis voſmetipſos humiliate in conſpectu Domini, & pro nihilo ducite, cùm vobis illi aliquid de ſectanda laude ſuggeſſerint. Denique etiam me frequenter dæmones noctibus ſeduxerunt, & neque orare neque requieſcere permiſerunt, phantaſias quaſdam per noctem totam ſenſibus meis & cogitationibus ſuggerentes. Manè verò

Poſtrema Ioannis exhortatio.

Matth. 5.

Cur hoſpites ſuſcipiantur cum oratione.

Mos hic durat apud Carthuſianos.

velut

velut cum quadam illuſione, proſternebant ſe ante me dicentes: Indulge nobis, abba, quia laborem tibi incuſſimus totâ nocte. Ego verò reſpondi ad eos: Diſcedite a me omnes qui operamini iniquitatem, & non tentetis ſeruum Domini. Et vos ergo, filioli, quietem ſilentiumque diligite, & ſcientiæ operam date, atque exercete voſmetipſos, vt frequenti collatione mentem veſtram puram exhibeatis Deo, ne orationes veſtræ impediantur apud Deum. Quamuis enim & illi bonum opus agant, & ſit in illis probabilis conſcientia, qui inter ſæculares poſiti exercentur in operibus bonis, & occupant ſemetipſos actibus religioſis & ſanctis, vel hoſpitalitatem ſectantes, vel charitatis miniſteriis obſequendo, vel miſericordias ac viſitationes, aliaque huiuſmodi opera explendo, in quibus aliis quidem boni ſemper aliquid conferant; ſemetipſos tamen caſtos ſeruant. Sunt ergo iſti probabiles, & valdè probabiles, qui in bonis actibus placent Deo, & ſunt operarij inconfuſibiles mandatorum Dei. Sed tamen hæc omnia terrenos habent actus, & erga materias corruptibiles arguuntur. Qui verò in exercitio mentis deſudat, & ſpiritales intra ſemetipſum excolit ſenſus, longè illis ſuperior iudicandus eſt. Locum namque intra ſemetipſum præparat, vbi Spiritus ſanctus habitet, & obliuionem quodammodo capiens terrenorum, ſollicitudinem gerit de cæleſtibus & æternis. Conſtituit enim ſemetipſum ſemper ante conſpectum Dei, & omnes præſentium rerum ſollicitudines poſt tergum iaciens, ſolo diuini deſiderij calore conſtringitur, & in laudibus Dei poſitus, & hymnis & pſalmis die ac nocte non poteſt ſatiari.

Simulacro dæmonum.

Pſal. 6.

2. Tim. 2.

Vita contemplatiua actiua præſtantior.

Hęc & multa alia his ſimilia beatus Ioannes per triduum continuum loquens ad nos, animas noſtras refecit & innouauit. Vt autem cœpimus velle ab eo proficiſci, datis nobis benedictionibus, Pergite, inquit, in pace, ô filioli: hoc tamen ſcire vos volo, quòd hodiernâ die [11] victoriæ religioſi principis Theodoſij Alexandriæ nunciatæ ſunt de Eugenio Tyranno. Neceſſe eſt ergo, & ipſum Theodoſium non multò poſt propriâ morte vitam finire. Cumque profecti ab eo fuiſſemus, hæc ita geſta eſſe ad fidem comperimus, vt ipſe prædixerat. Poſt dies autem paucos inſecuti ſunt nos quidam fratres, annunciantes nobis, quòd ipſe ſanctus Ioannes in pace requieuerit. Obitus autem illius talis quidem fuerat. Per triduum, inquiunt, nullum ad ſe introire permiſit, & poſitis genibus in oratione reddidit ſpiritum, atque ita perrexit ad Dominum, cui eſt gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

Pallad. cap. 46. Author bonus libri cum ſuis per triduũ Ioanne colloquutus.

Ioannes victoriam Theodoſij abſens nouit. Mortem eius prædixit.

Obitus ſancti Ioannis Aegyptij.

DE [11] HOR.

Cap. 11.

VIDIMVS & alium apud Thebaidem venerabilem virum, Hor nomine: hic multorum erat monaſteriorum pater, qui [1] habitu ipſo, honoris videbatur angelici, nonaginta iam agens ætatis annos, barbâ prolixa, & claritatis canitie ſplendidâ, [11] vultu & aſpectu ita lætus, vt plus aliquid habere quàm in hominis naturâ eſt, viſio ipſa videretur. Hic priùs in vltimâ eremo plurimis abſtinentiæ laboribus exercitatus, poſtremò in vicino vrbis monaſterium inſtituit.

Palladio cap. 9. Or dicitur; fuit Origeniſta, teſte Hieronymo.

Hor ex anachoretâ monaſterij inſtitutor.

In adiacentibus autem habitationis ſuæ locis diuerſi generis arborum ſiluas ipſe per ſe plantaria ponendo conſeruit, in quibus, vt nobis a plurimis ſanctis patribus affirmatum eſt, ante illius aduentum nullum omnino virgultum fuit. Ob hoc autem plantauit hanc ſiluam, vt ibi fratres, quos inibi congregare cupiebat, non haberent neceſſitatem, ligni gratiâ longiùs euagandi. Habens curam & in his quæ miniſterio corporis neceſſaria ſunt, ſed præcipuè ſalutis eorum ac fidei. Ipſe tamen cum eſſet in eremo, herbis paſcebatur, & radicibus quibuſdam, & hæc ei dulcia videbantur. Aquam verò ſi quando inueniſſet, bibebat, orationibus & hymnis occupans omne diei tempus ac noctis. Vt autem ad maturam peruenerat ætatem, apparuit ei angelus Domini in eremo per viſum, dicens: Eris in gentem magnam, & multus tibi populus credetur, & erunt per te quæ ſaluanda ſunt multa millia hominum. Quantoſcumque autem in hac vitâ poſitus conuerteris ad ſalutem, ſuper tantos principatum accipies in futuro: & nihil verearis, numquam enim aliquid tibi deerit eorum ſtipendiis, quæ ad vſum corporis requiruntur, quoties hæc popoſceris à Deo. Hæc cùm audiſſet, ad viciniora loca accedit, & primo ſolus ſub paruo tugurio, quod ſibi ipſe conſtruxerat, habitare cœpit, oleribus compoſitis veſcens, ſolis interdum, etiam poſt continuata ieiunia. Litteras primo ignorauit. Cùm autem de eremo ad hæc quæ ſuprà diximus, viciniora habitaculis loca acceſſiſſet, data eſt ei diuinitus gratia. Et cùm a fratribus oblatus ei fuiſſet codex, quaſi olim iam ſciens litteras, legere cœpit. Collata eſt ei aduerſus dæmones etiam virtus, ita vt multi ex his, quos vrgebant dæmones, etiam inuiti ad eum raperentur, proteſtantes ſummo cum clamore de meritis eius. Sed & alias quamplurimas ſanitates operabatur.

Abſtinentia eius.

Diuinitus litteras nouit.

Dæmones pellit.

Aegros ſanat.

Congregabantur interim ad eum plurimæ multitudines monachorum, inter quos cùm etiam nos aduenissemus, viſis nobis lætiſſimus redditur. Cumque ſalutans nos, oraſſet more ſibi ſolito, pedes hoſpitum propriis manibus lauat, & docere nos ex Scripturis, quæ ad ædificationem vitæ ac fidei pertinent, cœpit. Erat enim ei docendi gratia à Deo collata. Cùm itaque plurima nobis Scripturarum capitula ſapienter diſſeruiſſet, rurſus ad orationem conuertebatur. Conſuetudo autem erat ei, non prius corporalem cibum ſumere, quàm ſpiritalem Chriſti Communioné acciperet. Quo accepto, poſt gratiarum actionem adhortari nos etiam ad reficiendum cœpit. Ipſe tamen ſedens nobiſcum, numquam ceſſabat aliquid de ſtudiis ſpiritalibus commonere. Narrabat ergo nobis tale aliquid: Scio hominem, inquit, quemdam in eremo, per tres continuos annos nullum ſumpſiſſe terrenum cibum: angelus enim Dei tertiâ quaque die eſcam deferebat ei cæleſtem; & hæc ei cibus erat & potus. Et iterùm ſcio huiuſmodi hominem, quia venerunt ad eum dæmones in ſpecie cæleſtis militiæ, & habitu Angelorum, currus igneos agentes, plurimo apparatu, tamquam magnum aliquem regem deducentes, iſque qui ceteris vt rex haberi videbatur, dicebat ad eum: Impleſti omnia, ô homo, ſupereſt vt adores me, & transferam te ſicut Eliam. Sed monachus hæc audiens dicebat in corde ſuo: Quid eſt hoc? Quotidie ego Saluatorem, qui eſt Rex meus, adoro; hic ſi eſſet ille, quomodo à me hoc expoſceret, quod indeſinenter me facere ſciret? Et poſt hæc reſpondit ad ipſum: Ego habeo meum Regem, quem quotidie ſine intermiſſione adoro; tu autem non es rex meus. Et continuò inimicus ad hæc verba nuſquam comparuit. Verum hæc ille, quaſi de alio nobis narrans ſua geſta, ſub alterius perſonâ memorabat. Patres tamen qui aderant, ipſi nobis affirmabant, quòd ipſe eſſet, qui hæc vidiſſet & audiuiſſet.

Lauat hoſpitum pedes.

Per tres annos nullum cibum terrenum ſumpſit.

Cæleſti eſcâ poſt triduum paſcitur.

Diaboli phantaſiâ egregio reſponſo diſpellit.

Erat ergo hic magnificus pater, qui inter cetera bona etiam hoc præſtabat aduenientibus fratribus, & cum ipſo habitare volentibus. Faciebat conuocari fratres qui ſecum erant, & in vnâ die aduenienti fratri cellulam ædificabat. Erat in hoc opere magna alacritas fratrum, vnoquoque eorum feſtinante lateres conuehere, aut lutum porrigere, aut aquam infundere, aut ligna deferre. Vbi vero perfecta fuiſſet, ipſe eam omnibus vtenſilibus vel neceſſariis inſtructam tradebat fratri.

Vno die cellulam aduenienti fratri extruit.

Hic aliquando cùm falſus quidam frater ad ſe veniſſet, & vt videretur nudus, veſtimenta ſua occultaſſet, arguit eum coram omnibus, & in medium quæ occultauerat protulit, & ita pertimuêre omnes, vt de reliquo nemo auderet coram ipſo fallere. Tanta erat in eo virtus animi, & tanta diuinæ gratiæ magnitudo, quam abſtinentiæ labore & fidei puritate quæſierat. Multitudines autem fratrum cum ipſo poſitæ, tantâ gratiâ erant repletæ, vt cùm ad eccleſiam conuenirent, chori Angelorum veſtibus ac mentibus reſplendentes, ad imitationem virtutum cæleſtium, in hymnis & laudibus Dei peruigiles viderentur.

Fratris cuiuſdam fraudem diuinitus noſcit.

DE [14] AMMONE. CAP. III.

Palladius cap. 48.

VIDIMVS autem in Thebaide etiam alium virum, nomine Ammonem, patrem trium millium circiter monachorum, qui Tabennenſij appellantur, ingentis abſtinentiæ viros, quibus vſus eſt indui [15] colobiis quaſi ſaccis lineis, & pelle confectâ, à collo poſt tergum & latus deſcendente contegi; cucullis etiam caput operiri, maximè cùm ad cibum ventum fuerit; eiſque etiam faciem velant, ne alius alium parciùs cibum ſumentem deprehendat. Eſt autem eis & in capiendo cibo ſummum ſilentium, ita vt nec putetur in eo loco eſſe aliquis hominum, vbi ſedetur ad menſas, & omnis eorum conuerſatio ita eſt in multitudine poſita, quaſi eſſet in ſolitudine, dum ita latet vniuſcuiuſque abſtinentia, vt ab alio deprehendi non poſſit. Sedent ergo ad menſam contingentes magis quàm ſumentes cibos, vt nec defuiſſe menſis, nec tamen ventri ſatisfeciſſe videantur. Maior quippe eſt continentiæ virtus, his abſtinere quæ in oculis habentur & in manibus.

Ammon pater 3000 monachorum.

Tabennenſium monachorum veſtitus.

Silentium tempore refectionis.

Continentia ſobrietatis.

DE [16] BENO. CAP. II.

Pallad. cap. 49.

VIDIMVS & alium ſenem manſuetudine omnes homines præcellentem, Benum nomine, de quo aſſerebant fratres qui cum ipſo erant, quòd neque iuramentum vmquam neque mendacium de ore eius proceſſerit, neq; vllus hominum iratum viderit eum aliquando, aut ſermonem ſuperfluum otioſumque proferentem; ſed erat vita eius in ſummo ſilentio, moreſque tranquilli, & per omnia quaſi angelici ordinis vir: humilitas quoque immenſa, & in omnibus pro nihilo ſemetipſum ducens. Denique nobis multùm rogantibus vt aliquem ſermonem ab eo ædificationis audiremus, vix impetrare potuimus, vt pauca nobis de manſuetudine loqueretur.

Benus nũquam iurauit, nũquam mẽtitus, numquam iratus fuit, numquam verbum otioſum protulit.

Hic aliquando, cùm beſtia quædam, quæ hippopotamus appellatur, regionem illi proxi-

proximam vicinamque vaſtaret, rogatus ab agricolis venit ad locum: & cùm immanem belluam peruidiſſet, ait ad eam: Præcipio tibi in nomine Ieſu Chriſti, ne vltrà vaſtes hanc terram. Tum illa quaſi Angelo perſequente effugata, nuſquam omnino comparuit. Simili modo etiam crocodilum ab eo alio tempore fugatum perhibebant.

Cap. v.

DE [17] OXYRYNCHO CIVITATE.

Deeſt hoc Palladio.

VENIMVS autem & ad ciuitatem quamdam Thebaidis, nomine Oxyrynchum, in qua tanta religionis deprehendimus bona, vt ea nemo digne valeat enarrare. Repletam namque eam monachis intrinſecus vidimus, & extrinſecus omni ex parte circumdatam. Aedes publicæ (ſi qua in ea fuerant) & templa ſuperſtitionis antiquæ, habitationes nunc erant monachorum, & per totam ciuitatem multò plura monaſteria quam domus videbantur. Sunt autem in ipſâ vrbe, quia eſt ampla valde & populoſa, duodecim eccleſiæ, in quibus publicus agitur populi conuentus, exceptis monaſteriis, in quibus per ſingula orationum domus ſunt. Sed nec portæ ipſæ, nec turres ciuitatis, aut vllus omnino angulus eius, monachorum habitationibus vacat; quique per omnem partem ciuitatis, die ac nocte hymnos ac laudes Deo referentes, vrbem totam, quaſi vnam Dei eccleſiam faciunt. Nullus enim ibi inuenitur aut hæreticus, aut paganus; ſed omnes ciues Chriſtiani, omnes Catholici, vt nihil omnino differat, ſi epiſcopus in plateâ orationem, aut in eccleſiâ faciat. Ipſi quoque magiſtratus & principales ciuitatis, & reliqui ciues, ſtudiosè per ſingulas portas ſtatuunt qui obſeruent, vt ſicubi apparuerit peregrinus aut pauper, certatim ad eum qui præoccupauerit adductus, quæ ſunt neceſſaria conſequatur.

Oxyrynchus plena monaſteriis. — *Ciuium fides integritas.* — *Hoſpitalitas.*

De his autem qui erga nos, ab ipſis populis geſta ſunt, videntibus tranſire nos per ciuitatem ſuam, & velut Angelis occurrentibus, atque honorem deferentibus, quomodo enarrem? Aut de ipſis monachis & virginibus, quorum innumeræ multitudines (vt ſuprà diximus) in illâ vrbe habentur? Requirentes enim à ſancto epiſcopo loci illius, viginti millia virginum, & decem millia monachorum inibi haberi comperimus. Quorum omnium affectum erga nos & honorem, quem exhibebant, vobis exponere, nec ſermo ſufficit, nec verecundia permittit, quomodo palliola noſtra ſcinderentur, vnoquoque nos ſibi rapiente, & ad ſe adducere cupiente.

In ea viginti millia virginum, & decem millia monachorum.

Vidimus quoque ibi plurimos ſanctorum patrum diuerſas Dei gratias habentes, alios in verbo Dei, alios in abſtinentiâ, alios in ſignis & virtutibus miniſtrantes.

DE [18] THEONE. Cap. vi.

Pallad. cap 50.

VIDIMVS & alium non longè ab vrbe, ad eam partem, quæ mittit ad eremum, nomine Theonem, virum ſanctum, intra cellulam ſuam clauſum ſolitarium, qui perhibebatur triginta annis ſilentij habuiſſe continentiam; quique tam multas virtutes faciebat, vt propheta apud illos haberetur. Conueniebat namque ad eum per dies ſingulos infirmorum plurima multitudo, ad quos ille per feneſtram manum proferens, & vniuſcuiuſque capiti ſuperponens, ac benedicens eos, ſanos ab omni ægritudine remittebat. Hic etiam ipſo viſu tam honorabilis erat, tantumque reuerentiæ gerebat in vultu, vt inter homines Angelus videretur, ita lætus oculis, & plenus totius gratiæ apparebat.

Theonas triginta annis ſilet. — *Benedictione & manus impoſitione morbos curat.*

Huic cùm paruum ante tempus, vt comperimus, noctu latrones ſuperueniſſent, aurum ſe apud eum inuenturos credentes, oratione ſolâ ita eos vinxit, vt foribus eius affixi, mouere ſe omnino non poſſent. Mane verò cùm ad eum turbæ more ſolito conueniſſent, & viderent ad ianuas eius latrones, volebant eos igni tradere. At ille rerum neceſſitate compulſus, vnum eis ſolùm locutus eſt verbum: Sinite, inquit, eos illæſos abire, alioquin gratia à me fugiet ſanitatum. Populi verò vt audierunt hæc, contradicere non audentes dimiſerunt eos. Latrones verò videntes quod ſecum eſt geſtum, abiecta ſcelerum voluntate, & præteritorum multorum pœnitudinem gerentes, ad monaſteria vicina confugiunt, atque ibi emendatioris vitæ formam modumque ſuſcipiunt.

Oratione latrones ligat. — *Latrones conuertuntur.*

Erat autem ſupradictus vir eruditus non ſolùm Ægyptiorum & Græcorum linguâ, ſed etiam Latinorum, vt & ab eo ipſo, & ab his qui ei aderant didicimus. Sed & ipſe releuare cupiens, & conſolari peregrinationis noſtræ laborem, in tabella ſcribens ad nos gratiam doctrinamque ſui ſermonis oſtendit. Erat autem eius cibus abſque ignis opere. Dicebant autem quòd & noctibus ad eremum progrediens, comitatu vteretur plurimo eremi beſtiarum. Ipſe verò hauriens aquam de puteo ſuo, & præbens eis pocula, obſequij earum remunerabat laborem. Huius autem rei manifeſtum dabatur indicium, quòd veſtigia bubalorum, caprarumque & onagrorum, circa eius cellulam plurima deprehendebantur.

Cibus eius, & comitatus ferarũ.

DE [19] APOLLONIO.

Cap. VII. Palladio cap. 52. dicitur Apollo.

VIDIMVS & alium ſanctum virum, nomine Apollonium, apud Thebaidam, in finibus Hermopolis, ad quam ciuitatem Saluatorem cum Mariâ & Ioſeph de Iudææ finibus veniſſe tradunt, ſecundum

Iſaiæ 19.

prophetiam Iſaiæ, dicentis: Ecce Dominus ſedet ſuper nubem leuem, & veniet in Ægyptum, & commouebuntur manufacta Ægyptiorum à facie eius, & cadent in terram. Vidimus ergo ibi etiam & templum ipſum, in quod ingreſſo Saluatore corruiſſe omnia idola in terram, & comminuta eſſe memorabant.

Apollonius pater quingentorum monachorum.

Vidimus ergo ſupradictum virum, & in vicinâ eremo ſub monte quodam habentem monaſteria: erat enim pater monachorum, circiter quingentorum, & famoſiſſimus in omnibus Thebaidæ finibus habebatur. Opera enim magna erant ei, & virtutes multas, ſignaque plurima & prodigia faciebat per eum Deus. A pueritia namque in abſtinentiâ nutritus, vbi ad maturam peruenit ætatem, gratia Dei ſemper cum ipſo creuit. Erat enim annorum ferè octoginta, cum eum vidiſſemus in monaſteriorum congregatione florentem: ſed & ipſi qui videbantur eius eſſe diſcipuli, ita perfecti erant & magnifici, vt omnes pænè

Quindecim annos natus eremum petiit.

poſſent ſigna facere. Quindecim ergo annorum ſeceſſiſſe eum ad eremum ferebant, atque ibi cùm quadraginta annis fuiſſet in exercitiis ſpiritualibus conuerſatus, aiebant vocem Dei ad eum delatam dixiſſe: Apolloni, per te perdam ſapientiam ſapientium in Ægypto, & intellectum prudentium reprobabo. Perdes autem mihi & eos qui inter ipſos ſunt ſapientes Babylonis, & omnem culturam dæmonum ſubrues. Perges ergo nunc ad loca habitabilia; generabis enim mihi populum ſubſtantialem, & perfectum, æmulatorem operum bonorum. At ille reſpondens ait: Aufer à me, Domine, iactantiam, ne fortè elatus ſuper fratres meos, cadam ab omnibus bonis tuis. Re-

Orans exauditur pro iactantiæ ſpiritu à ſe auferendo.

ſpondit ad eum rurſus diuina vox: Mitte manum tuam ad ceruices tuas, & quod comprehenderis conſtringe, & ſub arenâ obrue. At ille ſine morâ iniectâ manu ad ceruices ſuas apprehendit quaſi paruulum quemdam Æthiopem, & continuo ſubmerſit eum ſub arenâ clamantem & dicentem: Ego ſum ſuperbiæ dæmon. Poſt hæc vox ad eum facta eſt à Deo dicens: Perge nunc: omnia enim quæcumque à Deo popoſceris, conſequêris. Ille ergo poſt hæc perrexit ad ea loca, in quibus homines habitabant. Temporibus autem Iuliani tyranni hæc fiebant.

Centies die, & noctu centies orat.

Fuit autem in locis illis ſpelunca quædam eremo vicina, in quâ habitare cœpit, indeſinenter die ac nocte orationibus vacans, eaſque centum (vt aiebant) per diem, tondemque noctis tempore curuans genua conſignabat Deo. Cibo autem magis cæleſti quam humano vtebatur. Indumentum eius ſtuppeum collobium erat, quod apud illos lebetes appellatur, & linteum quod collum & caput obuolueret. Quæ

Veſtitus eius non veteraſcit.

tamen indumenta ferebant permanſiſſe ei in deſerto numquam veterata. Erat ergo in vicino eremi loco, in virtute Spiritus degês, ſigna & ſanitates miras efficiens, quas enarrare pro ſui immenſitate (ſicut ab his qui cum ipſo erant, ſenioribus comperimus) vox nulla ſufficiet. Famâ autem magnificâ de eo peruulgatâ, cùm in admiratione omnium quaſi propheta aliquis aut apoſtolus haberi cœpiſſet, vicinis è regionibus monachi diuerſis ex locis conueniebant ad eum, & tamquam pio patri magna munera, ſuas ſinguli quique animas offerebant. At ille vnumquemque eorum totâ religione ſuſcipiens, alios ad bene operandum, alios ad bene intelligendum prouocabat: ſed & ipſe priùs ea oſtendebat exemplis, quæ verbis docere cupiebat. Aliis quidem diebus vnumquemque apud ſemetipſum exercere abſtinentiam quam poſſet ſinebat; die ve-

Die Dominico, charitatis gratiâ, ſuos ad cibum conuocat.

rò Dominicâ, gratiâ charitatis, ſecum omnes cibum ſumere hortabatur, cùm tamen ipſe ſolitis abſtinentiæ obſeruationibus deſeruiret, herbis ſolummodò aut oleribus vtens, nec vſum aut miniſterium ignis admittens.

Hic cùm audiſſet, Iuliani (vt ſuprà diximus) temporibus fratrem quemdam militiâ comprehenſum detineri in carcere, venit ad eum cum fratribus, conſolandi gratiâ, & vt moneret eum in neceſſitate tenere conſtantiam, atque imminentia contemnere ac deridere pericula: Tempus enim, ait, certandi adeſt, in quo fidelium mentes tentationibus probandæ ſunt & noſcendæ. Cumque his & aliis verbis roboraret animos adoleſcentis, ſuperuênit centurio,

Incarceratur cum aliis, vt miles fiat.

& indignatus eſt, cur introire auſus ſit: claues extrinſecus carceris impoſuit, ipſumque & omnes quicumque venerant pariter concluſit, quò ſcilicet etiam ipſi ſimiliter ad militiæ detinerentur officium: conſtituenſque cuſtodes quamplurimos, abſceſſit. Medio autem noctis aſtare viſus eſt Angelus ingenti luce reſplendens, & obſtupefactis perterritiſque cuſtodibus, carceris

Diuinitus carceris foribus apertis liberatur.

clauſtra patefecit. Tunc verò ipſi cuſtodes aduoluti pedibus ſanctorum, rogabant eos decedere, dicentes, melius ſibi eſſe mori pro

eis,

eis, quam diuinæ virtuti obſiſtere, quæ eorum cuſtodiam gerebat. Manè verò etiam ipſe centurio cum principalibus viris feſtinus ad carcerem venit, rogans vt diſcederent omnes qui teneri videbantur. Dicebat enim, domum ſuam terræmotu magno concidiſſe, & electos quoſque famulorum ſuorum periſſe. Sancti verò his auditis, hymnum Deo laudeſque cecinerunt, & egreſſi ad eremum, erant in vnum poſiti, ſecundum apoſtolorum exemplum, habentes animam vnam & cor vnum.

Actor. 4.

Initio tentationum obſiſtendum.

Pater autem ſenior docebat eos vt quotidie proficerent in virtutibus, & inſidias diaboli, quas per cogitationes inferret hominibus, in initiis ſtatim retunderent. Sic enim, aiebat, confringetur caput ſerpentis, & omne eius corpus emortuum reddetur. Ob id enim mandat nobis Deus obſeruare caput ſerpentis, vt omnino ſtatim ab initio nec recipiamus malas & ſordidas cogitationes in corde noſtro. Quantò ergo magis diffundi non conuenit in ſenſibus noſtris cogitationum phantaſias, quas etiam initiò recipi vetat? Sed & illud monebat, vt in virtutibus alter alterum vincat, nec patiatur ſe vnuſquiſque inferiorem proximo ſuo fieri. Hinc autem, dicebat, ſcietis vos proficere in virtutibus, ſi nulla vobis paſſio fuerit erga mundana deſideria. Hoc enim eſt initium donorum Dei. Quòd ſi etiam ad hoc venerit quis veſtrûm, vt & ſigna & mirabilia faciat, non extollatur pro hoc, neque in cogitatione ſuâ erigatur tamquam ceteris prælatus, ſed nec hoc ipſum hominibus debet oſtendere, quod donum gratiæ huius acceperit; alioquin ſeducet ſeipſum, & ipſe decipitur, & gratiam perdet.

Signum profectus ſpiritualis, non affici mundanis deſideriis.

Habebat ergo hanc magnificam verbi Dei doctrinam, ſicuti & nos ipſi ex parte fruiti ſumus, ſed maiorem habebat in operibus gratiam. Omne enim quidquid petiſſet à Deo, ſine morâ conſequebatur: ſed & reuelationes ei plurimæ oſtendebantur. Denique ſeniorem fratrem ſuum, qui & ipſe in eremo defunctus eſt, cum quo plurimo tempore egerat vitam perfectam, vidit in ſomnis in ſede Apoſtolicâ reſidentem, atque vnum ex ipſis effectum, hereditatem ſibi virtutum & gratiæ reliquiſſe. Cumque etiam pro ſemetipſo oraret, vt velociùs eum Dominus aſſumeret, & cum ipſo ſibi requiem præſtaret in cælis, reſponſum eſt ei à Domino Saluatore, parum adhuc temporis debere eum conuerſari, donec vitæ & conuerſationis eius plurimi æmulatores exiſtant: populos namque ei plurimos credendos eſſe monachorum, & exercitum quemdam piorum, vt per hæc dignam pro talibus meritis remunerationem inueniat apud Deum. Hæc autem vt vidit, ita geſta ſunt. Conuenerunt enim ex omni loco monachi, famâ & doctrina eius inuitati, & præcipue exemplis eius quamplurimi ſæculo abrenuntiantes, conuentum quemdam magnificum fecerunt apud eum in ſupradicto montis loco, communem vitam menſæ vnius vnanimiter conſetuantes. Hunc ergo tamquam vere cæleſtem quemdam & angelicum cernebamus exercitum, in omnibus virtutibus adornatum. Nullus ſane in eis ſordidis vtebatur indumentis, ſed ſplendore veſtium pariter atque animorum nitebant, ita vt etiam, ſecundum Scripturam, lætaretur eremus ſitiens, & multi filij eius viderentur in deſerto. Quæ quamuis de Eccleſiâ dicta ſint, tamen in Ægypti deſertis, hæc etiam hiſtoricâ relatione completa ſunt. Vbi tantæ per vrbes multitudines veniunt ad ſalutem, quantas Ægypti deſerta protulerunt. Quanti populi habentur in vrbibus, tantæ pæne habentur in deſertis multitudines monachorum. Vnde mihi videtur etiam Apoſtoli dictum in eis eſſe completum: Quod vbi abundauit peccatum, ibi ſuperabundauit gratia. Abundauit enim aliquando immundus idolorum cultus in Ægypto, ſicut in nullo vmquam gentium. Canes enim & ſimias atque alia portenta venerati ſunt. Allia quoque & cepas, & nonnulla olerum, deos credebant, ſicut ab ipſo patre Apollonio narrante didicimus, cauſſam etiam nobis priſcæ eorum ſuperſtitionis hoc modo exponente. Bouem quidem deum crediderunt aliquando Ægyptij, pro eo quod per ipſum rura excolentes victum cibumque capiebant. Sed & aquam Nili, pro eo quòd vniuerſas rigabat Ægypti regiones, venerabantur. Colebant quoque & terram, vtpote vberiorem ceteris terris. Canes etiam, vt ſuprà diximus, & ſimias, ac diuerſa herbarum genera atque olerum colebant, pro eo quòd occaſionem ſibi ſalutis per hæc veniſſe opinabantur temporibus Pharaonis. Circa hæc enim ſingula occupatio eis exorta videbatur, cum ille patres noſtros perſequens ſubmerſus eſt, & vnuſquiſque id per quod occupari viſus eſt vti ne Pharaonem ſequeretur, hunc ſibi reputauit deum, dicens: Quia hoc mihi deus fuit hodie, vt non ſequerer Pharaonem, & ſimul cum eo demergerer.

Quod à Deo petit, conſequitur.

Multi cœnobitæ apud eum vnanimes.

Veſtium munditiæ.

Iſaiæ 35.

In Ægypto monachorum fertilitas.

Rom. 5.

Ægyptus idolorum effrenata.

Origo diuerſitatem idololatriæ in Ægypto.

Hæc ergo erant verba ſancti Apollonij. Sed multo magis illa ſcribi oportet, quæ in operibus & virtutibus habuit. Erant aliquando in circuitu eius poſiti decem circiter gentilium vici, apud quos dæmonica ſuperſtitio ſummo ſtudio colebatur. Tem-

Simulacrũ idoli, pro pluuiâ impetrandâ circumferetur.

plum enim erat ibi ampliſſimum, atque in eo ſimulacrum, quod moris erat circumferri à ſacerdotibus bacchantium ritu, cum reliquâ multitudine circumeuntibus, & quaſi pro aquis pluuialibus profana myſteria peragentibus. Contigit autem ſub eo tempore, quo huiuſmodi ab eis orgia gerebantur, iter agere beatum Apollonium per ipſa loca cum aliquantis fratribus. Et cum vidiſſet infelicium turbas quaſi dæmone quodam agi, bacchariq́ue per campos, miſeratus errorem eorum, fixis genibus inuocauit Dominum & Saluatorem noſtrum; & omnes eos qui cærimoniis dæmoniacis agebantur, cum ſimulacro ſuo ſtare fecit immobiles, ne progredi omnino vſquam poſſent. Atque ita per totam diem rapidiſſimis aduſti æſtibus permanſerunt, ignorantes vnde eis hærere vno in loco immobiliter contigiſſet. Tunc ſacerdotes eorum dicebant, eſſe quemdam Chriſtianum in regionibus vicinæ eremi commanentem, Apollonium nomine, & ipſius eſſe hæc opera; qui niſi eſſet exoratus, ſibi periculum permanſurum. Vt autem ad rei tantæ miraculum conuenerunt vndique qui audierant, & percontantes quæ tanti cauſſa exiſteret monſtri, ignorare ſe penitùs fatebantur: ſuſpicionem tamen dari ſibi dicunt ſupradicti viri, quem & exorari pro ſe depoſcunt. Tunc quidam ex illis, verè eos opinari aiunt, nam & vidiſſe ſe eum illo itinere prætereuntem confirmabant, & tamen adhibere quæ putabant prodeſſe auxilia non morantur. Adducunt boues, quorum virtute videretur poſſe moueri ſimulacrum. Sed cùm nec ſic quidem aliquid profeciſſent, omni auxilio fruſtrati, legatos ad hominem Dei mittunt, pollicentes, vt ſi eos reſoluat his vinculis, pariter quoque erroris in eis vincula diſſolueret. Hæc vbi nunciata ſunt ei, ſine morâ deſcendit ad eos, & oratione ſolâ ad Deum fusâ omnes reſoluit. At illi ſine dilatione vnanimiter omnes confugiunt ad eum, ſalutari Deo noſtro credentes, & gratias referentes. Simulacrum verò quod erat ligneum, continuò tradunt igni. Ipſi autem ſecuti hominem Dei, atque edocti ab eo fidem Domini, Eccleſiæ Dei ſociati ſunt. Plurimi verò ex ipſis cum ipſo permanſerunt, & etiam nunc in monaſteriis degunt. Facti tamen huius mirabilis fama vbique diffuſa eſt, & multi pro hoc ad fidem Domini conuertebantur, ita vt in omnibus illis regionibus nullus iam pæne gentilium remanſerit.

Apollonius orans omnes facit immobiles.

Oratione liberati ad Christum conuertuntur.

Poſt aliquantum autem temporis, certamen erat de finibus inter duos vicos. Hoc cum nuntiatum fuiſſet homini Dei, feſtinans deſcendit ad eos pacis gratiâ. Sed illi furore contentionis incenſi, nullo genere ad pacis conſilium flectebantur, maximè quòd vnius partis populus plurimum fiduciæ in viribus cuiuſdam latronis gerebat, qui ipſius certaminis ſignifer videbatur. Hunc cùm videret Apollonius paci reſiſtentem, dicit ad eum: Si mihi, ô amice, acquieſcere volueris ad pacem, rogabo Deum meum, & remittet tibi peccata tua. At ille cùm audiſſet, nihil omnino diſtulit, ſed genibus eius prouolutus ſupplicabat ei. Tunc deinde conuerſus ad turbas, quæ eum ſecutæ fuerant, fecit omnes cum pace decedere. Quibus ſecedentibus, ipſe permanſit cum homine Dei, expetens ab eo promiſſum. Tunc verò Apollonius aſſumens eum, & cum ipſo iter agens ad monaſteria, docebat eum mutare debere ordinem vitæ, & patienter à Deo quærere miſericordiã, promiſſionem ex fide exſpectare, omnia enim poſſibilia dicebat eſſe credenti. Cumq; noctis tempore ſimul in monaſterio requieuiſſent, per viſum ambo vident ſe eſſe in cælis, & aſſiſtere ante tribunal Chriſti: vident etiã angelos Dei, & Sanctos quoſque adorantes Dominum: & cùm hæc videntes, etiam ipſi adoraſſent Deum, vox Dei defertur ad eos, dicens: Licet nulla ſit communio luci & tenebris, nec ſit aliqua portio fideli cum infideli; tamen donatur tibi ſalus iſtius, pro quo ſupplicaſti, Apolloni. Sed & alia multa cum audiſſent in cæleſti viſione poſiti, quæ neque ſermo enarrare ſufficit, neque auris audire, ſurrexerunt à ſomno, & quæ viderant fratribus indicarunt. Admiratio autem ingens eſſe cœpit, cùm vnum atque idem ſomnium vterque narraret. Permanſit autem cum fratribus latro ille iam ſanctus, vitam ſuam moreſq́ue ad omnem innocentiam pietatemq́ue commutans, tamquam in agnum conuerſus ex lupo, vt in eo pleniſſimè compleri videretur prophetia Iſaiæ dicentis: Lupi cum agnis paſcentur, & leo & bos ſimul paleis paſcentur. Vidimus ibi quoſdam etiam gentis Æthiopum viros cum monachis viuentes, & multos ex ceteris monachis in obſeruantiâ religionis & virtute animi præcellentes, vt & in ipſis compleri videatur Scriptura, quæ dicit: Æthiopia præueniet manus eius Deo.

Latronem ad vitæ melioris viam reuocat.

Marci 9.

Apollonij & latronis visio.

2. Cor. 6.

Iſaiæ 11.

Pſal. 67.

Adhuc autem in geſtis ſancti Apollonij ferebatur hoc. Lis quodam tempore dicebatur exorta inter duos vicos, quorum vnus Chriſtianorum, alter gentilium fuit. Procedunt ex vtraque parte armatorum turbæ plurimæ. Accidit autem vt ſanctus Apollonius ſuperueniret. Cumq́ue eos hortaretur ad pacem, quidam eorum qui inter genti-

gentiles quaſi caput erat & cauſſa belli illius, homo truculentus & ferus, obſiſtebat ei vehementer, dicens, non ſe permittere fieri pacem, vſque ad mortem ſuam. Tunc ille: Fiat (inquit) vt optas. nullus enim alius præter te perimetur, ſed & congruum honori tuo tibi ſepulcrum fiet, non terra, ſed beſtiarum ac vulturum ventres. Et continuo ſermo eius efficitur verus. nullus enim alius ex vtraque parte niſi ſolus ipſe cecidit. Quem cum ſub arenâ obruiſſent, mane regreſſi, inuenerunt à beſtiis effoſſum laniatumque, atque à vulturibus deuoratum. Cumque omnes admirationem habuiſſent, quòd ſermo hominis Dei ita fuiſſet impletus, conuerſi ſunt omnes ad fidem Saluatoris Domini, & Apollonium prophetam Dei prædicabant.

Pagani ad fidem conuertuntur.

Sed & hoc nos non effugiat, quod ab eo primis adhuc diebus (quibus in ſpeluncâ habitare cum paucis fratribus cœperat) factum didicimus. Dies ſanctus aderat Paſchæ, & cùm ſollemnitas vigiliarum Sacramentorumque intra ſpeluncam fuiſſet expleta, atq; ex his quæ fuerant apud eos refectio pararetur: erant autem eis pauci tantummodò & ſicci panes, atque olera ex his quæ ſale aſperſa reponi apud eos ſolent. Tum Apollonius fratres qui ſecum erant alloqui ita cœpit: Si eſt in nobis fides, & verè fideles ſumus famuli Chriſti, petat vnuſquiſque noſtrum à Deo, ſi quid quaſi in die feſto ſumere libenter habet. At illi ipſi potius (qui eos ætate & meritis præcelleret) hæc à Deo poſcenda permittunt, ſemetipſos inferiores huius gratiæ indicantes. Tum ille cum omni alacritate orationem fudit ad Deum: [illegible] expleta, cum omnes reſpondiſſent, Amen, ecce repente ante fores ſpeluncæ aſtare vident homines quoſdam ſibi penitus ignotos, quique tam multas copias rerum omnium, quæ ad vſus dumtaxat ciborum pertinent, detulerunt, vt neque tam multa, neque tam diuerſa, tam facile quiſquam viderit, in quibus erant quædam quæ omnino in Ægypti regionibus numquam viſa ſunt pomorum genera, & magnitudo incredibilis vuæ, nuces, ficus, mala quoque punica, & ante tempus omnia, faui, atque mellis, & lactis copia. Nicolai etiam ingentes, & panes calidi & mundiſſimi, qui tamen peregrinæ eſſe viderentur prouinciæ. Viri verò qui hæc detulerant, ſtatim vt tradiderunt, quaſi feſtinanter ad eum, a quo miſſi fuerant, redire cupientes, mox diſcedunt. Tum ipſi monachi gratias Domino referentes, ex his quæ ſibi fuerant delata, veſci cœperunt. Quorum copia tanta fuit, vt vſque ad diem Pentecoſtem quotidie miniſtrata ſufficerent, certi quòd hæc ſibi a Deo ſollemnitatis gratiâ miſſa ſint.

In die Paſchæ fratribus ciborum varietatem Apollonius impetrat.

Comperimus etiam hoc, quòd quidam ex fratribus, cui deerat humilitatis & manſuetudinis gratia, popoſcit ab eo vt peteret à Domino, vt & ſibi donaretur hoc munus; orante illo tanta in eum gratia manſuetudinis & humilitatis aduenit, vt omnes fratres ſtuperent de tranquillitate animi eius & modeſtiâ, in quo priùs nihil horum viderant.

Gratiam humilitatis & manſuetudinis cuidam impetrat.

Orta eſt aliquando fames apud Thebaidam. Scientes autem habitatores terræ illius, quod monachi, qui cum Apollonio Domino ſeruiebant, frequenter etiam ſine cibo per gratiam Domini paſcebantur, omnes ſimul cum vxoribus & filiis pergunt ad eum, cibum ſimul benedictionemque poſcentes. At ille nihil dubitans, proferre cœpit ex his, quæ ad vſum fratrum repoſita erant, & dare ſingulis copioſe. Cùm verò tres ſolæ panum ſportæ remanſiſſent, fames autem populos vehementer vrgeret, iubet proferri in medium ſportas, quæ ſolæ ſuperfuerant, vnius diei victum monachis præbituræ, & in auditu totius populi, qui famis neceſſitate confluxerat, eleuatis ad Deum manibus ait: Numquid non valet manus Domini multiplicare hæc? Sic dicit Spiritus ſanctus: Non deficiet panis in ſportis his, donec ſatiemur omnes de frugibus nouis: & vt plurimi ex his, qui tunc in præſenti fuerant, confirmabant, quatuor continuis menſibus nec ceſſatum eſt vmquam erogari panis ex ſportis, neque deeſſe potuit aliquando. Similiter autem & alio tempore feciſſe eum de frumenti & olei ſpecie perhibebant. Quibus virtutibus motus diabolus dixiſſe ad eum fertur: Numquid Elias es tu, aut alius aliquis prophetarum vel apoſtolorum, quod hæc facere auſus es? At ille reſpondens ei, dixit: Quid enim? Nónne & prophetæ & apoſtoli homines erant, qui nobis & fidem ſuam & gratiam tradiderunt? Aut tunc Deus præſens erat, nunc verò abſens eſt? Abſit: Deus omnipotens eſt, & quæ poteſt, ſemper poteſt. Si ergo Deus bonus eſt, tu diabole, quare tam malus es? Hæc, vt ſuprà iam diximus, a ſenioribus, viris religioſis & ſanctis per eum geſta eſſe, fidâ narratione comperimus. Et quamuis eorum fidelis ſit habenda relatio, maiorum tamen fidem rerum per eum præſtitit Dominus etiam hoc quod nos ipſi oculis noſtris inſpeximus. Plenas enim ſportas panibus deferri vidimus ad vacuas menſas: & cùm replerentur panibus menſæ, atque ad omnem ſatietatem conſumerentur, plenæ nihilominùs recolligebantur.

Oratione panes in dies plurimos multiplicat.

Viſa narrat auctor.

q 4 Aliud

Aliud quoque quod apud eum mirum vidimus, non ſilebo. Tres eramus nos fratres, cùm venimus ad eum, & ecce longè adhuc nobis poſitis ab eius monaſterio, occurrerunt nobis fratres, qui ab ipſo ante triduum audierant de aduentu noſtro; occurrerunt autem nobis cum pſalmis.

Futura praenuntiat Apollonius.

Hoc enim moris eſt eis facere in aduentu omnium monachorum. Et adorantes in facies ſuas vſque ad terram, oſculabantur nos, atque oſtendentes nos ſibi inuicem dicebant: Iſti ſunt fratres, de quorum aduentu ante triduum nobis pater Apollonius prædixerat, dicens, poſt triduum affuturos tres fratres de Ieroſolymis venientes. Alij ergo ex fratribus præcedebant nos, alij ſequebantur, vtraque tamen turma pſallebat. Vbi autem appropinquare iam cœpimus, auditâ voce pſalmi, etiam ipſe ſanctus Apollonius procedit in occurſum.

Hoſpites adorat, oſculo excepit, eorum pedes lauat.

Et vt vidit nos, ſtatim prior adorauit vſque ad terram, & ſurgens oſculo nos ſuſcepit. Vbi autem ingreſſi ſumus monaſterium, oratione priùs (vt moris eſt) datâ, pedes noſtros propriis manibus lauat, & cetera quæ ad requiem corporis pertinent adimpleuit. Hæc autem facere ei moris erat omnibus aduentantibus. Conſuetudo autem erat apud eum, vt fratres qui cum ipſo erant, non priùs cibum ſumerent, quàm Communioné Dominicam perciperent circa horam diei nonam, & poſt hoc interdum ſic vſque ad veſperam permanebant, dum verbum Dei audientes, de mandatis Domini adimplendis ſine intermiſſione docebantur.

Communionem Dominicam ante cibum ſumunt.

Poſt hæc iam cibo ſumpto, alij ipſorum ad eremum ſecedebant, per totam noctem Scripturas diuinas memoriter recolentes, alij in eodem loco ad quem conuenerant permanebant, & vſque ad lucem in hymnis & laudibus Dei peruigiles perdurabant, ſicut & ego ipſe præſens vidi. Aliquanti verò ex ipſis circa horam nonam, cùm deſcendiſſent de monte, perceptâ gratiâ Domini ſtatim diſcedebant, ſolo hoc ſpiritali cibo contenti: & hoc faciebant per plurimos dies. Supra modum autem lætitia & gaudium inerat eis, & tanta exultatio, quanta haberi ab vllo hominum non poſſit in terris.

Gaudium ſpirituale anachoretarum.

Nullus in eis triſtis omnino inueniebatur, ſed & ſi aliquis viſus fuiſſet aliquantulùm mœſtior, ſtatim pater Apollonius cauſſam mœſtitiæ perquirebat. Frequenter autem etiam, ſi aliquis occultare voluiſſet, ipſe enuntiabat quid lateret in corde, ita vt is qui patiebatur agnoſceret. Monebat ergo eos dicens, non oportere prorſus ineſſe triſtitiam his quibus ſalus in Deo eſt, & ſpes in regno cælorum.

Quare triſtitia à ſanctis ſeceſſe re debeat.

Triſtentur, aiebat, gentiles, & lugeant Iudæi, plangant ſine ceſſatione peccatores, iuſti vero lætentur. Nam ſi hi qui terrena diligunt, ſuper fragilibus & caducis rebus lætantur; nos qui tantæ gloriæ ſpem, & æternitatis habemus exſpectationem, cur non omni exultatione lætemur? Aut non & Apoſtolus nos ita monet dicens? Semper gaudete, ſine intermiſſione orate, in omnibus gratias agite. 1. Theſſ. 5. Sed quis poſſit doctrinam eius, & verborum gratiam ſufficienter exponere? Vnde ſilere de his melius cenſeo, quam parùm dignè proloqui.

Multa enim nobis beatus Apollonius etiam ſecretius de ratione abſtinentiæ, & conuerſationis integritate, multa etiam de hoſpitalitatis ſtudio diſſerebat, & præcipiebat attentius, vt aduentantes fratres quaſi Domini ſuſcipiamus aduentum. Nam & adorari fratres aduentantes propterea (inquit) traditio habetur, vt certum ſit, in aduentu eorum aduentum Domini Ieſu haberi, qui dicit: Hoſpes fui, & ſuſcepiſtis me. Matth. 25.

Quæ traditio, fratres aduentantes adorandi.

Sic enim & Abraham ſuſcepit eos qui homines quidem videbantur, Dominus autem in eis intelligebatur. Gen. 18. Interdum autem etiam contra voluntatem cogere fratres ad corporalem requiem ſancti Lot exemplum proponebat, qui Angelos vi compulſos ad hoſpitium domus ſuæ perduxit. Ibid. 19.

Hoſpites quandoque cogendi.

Sed & hoc monebat, vt (ſi fieri poſſet) quotidie monachi communicarent myſteriis Chriſti, ne forte qui ſe longe facit ab his, longe fiat à Deo: qui autem frequentiùs hæc ſuſcepit, frequentius ipſum videatur ſuſcipere Saluatorem, quia & ipſe Saluator ita dicit: Qui manducat carnem meam, & bibit ſanguinem meum, in me manet, & ego in eo. Ioan. 6.

Quotidianam Communionem ſuadet.

Sed & ipſa commemoratio Dominicæ paſſionis, cùm aſſiduè fit à monachis, plurimum vtilitatis eis confert ad exemplum patientiæ. Sed & commonitio datur per hæc, vt ſtudeat vnuſquiſque ita ſemper paratus inueniri, ne indignus Dominicis myſteriis habeatur. Addebat autem his, quod etiam remiſſio peccatorum per hæc credentibus detur.

Remiſſio peccatorum per Communionem.

[Ieiunia ſanè legitima, id eſt, quartâ & ſextâ feriâ, monebat non eſſe ſoluenda, niſi grandis aliqua neceſſitas fieret, quia quartâ feriâ Iudas de traditione Domini cogitauerat, & ſextâ feriâ crucifixus ſit Saluator. Videbitur ergo qui his diebus ſine aliquâ neceſſitate ſoluit ſtatuta ieiunia, vel cum tradente tradere Saluatorem, vel cum crucifigentibus crucifigere.] Dicebat ergo, vt ſi forte in diebus ſupradictis ſuperuenerit aliquis fratrum, ſi quidem ante horam nonam itineris cauſſa velit reficere, ponendam

Virgulis incluſa habentur Decreti 3. parte, diſt. 3. de Conſecrat. c. 16.

Cur quarta & ſexta feriâ ieiunandum.

Hoſpitis cauſa remiſſa indulgentia permittitur.

dam ei eſſe menſam ſoli: quod ſi nolit, non eum eſſe cogendum: communis namque huius obſeruantiæ traditio eſt. Culpabat ſane valdè eos, qui vel comam capitis nutriunt, vel ferrum in collo circumferunt, vel aliquid tale, quod ad oſtentationem hominum fieri videatur, gerunt: Certum eſt enim, inquit, quod iſti ab hominibus laudem quærunt, & oſtentationis cauſſâ hæc faciant, cùm mandatum ſit, etiam ieiunia ipſa in occulto eſſe celebranda, vt Deo ſoli ſint cognita, qui videt quod in occulto fit, & reddit in palam. Sed vt videtur, iſti non ſunt contenti eius teſtimonio & remuneratione, qui videt in occulto, ſed manifeſtari iſti apud homines volunt. Omnis enim abſtinentiæ ratio in occulto habenda eſt, & vt corpus ieiuniis fatigetur, & tamen non apud homines iactantia, ſed Domini retributio quæratur.

Vana gloria fugienda, nec operis attribuendo mundo.

Matth. 6.

Hæc & multa alia nobis de conuerſatione monachorum per totam differens dierum ſeptimanam, & fidem doctrinæ geſtorum ſuorum auctoritate confirmans, vbi proficiſci cœpimus ab eo, producens nos aliquantulum monebat, dicens: Ante omnia, dilectiſſimi, pacem habetote inter vos, nolite ab inuicem ſeparari. Tunc conuerſus ad fratres, qui ſimul cum eo producentes nos aderant, dixit: Quis veſtrùm, fratres, promptus eſt deducere eos vſque ad vicina patrum monaſteria? Et cum penè omnes promptiſſimè ſemetipſos obtuliſſent, & progredi nobiſcum vellent, ipſe ſanctus pater Apollonius elegit ex omnibus tres, qui & Græcam linguam, * & Ægyptiam benè noſſent, vt ſicubi neceſſarium fuiſſet interpretarentur nobis, quique & in collocutionibus ſuis ædificare nos poſſent. Mittens ergo eos nobiſcum præcepit, ne prius à nobis diſcederent, quàm omnes patres, atque omnia quæ vellemus monaſteria videremus; quamuis omnes circuire nemo ſufficiat. Benedicens ergo nos dimiſit, atque in hæc verba benedictionem dedit: Benedicat vos Dominus ex Sion, & videatis quæ bona ſunt Ieruſalem, omnibus diebus vitæ veſtræ.

Pacem diligendam hortatur cum fratribus.

** Palladius interpretes & Romanum.*

Psal. 127.

DE [11] AMMONE.

Cap. VIII.

Pallad. c. 1. Cassiod.

Qvæ audiuimus de Ammone quodam ſancto viro, cuius etiam locum in quo habitauerat, vidimus in deſerto, omittenda non credidi. Igitur digreſſi à beato Apollonio, cùm progrederemur ad partem deſerti contra Meridianum, vidimus per arenam veſtigia tractus draconis ingentis, cuius tanta magnitudo apparebat, quaſi trabes aliqua per arenam ducta videretur. Quod vt vidimus, ingenti terrore perculſi ſumus. Fratres autem qui nos deducebant, hortabantur nos nihil omnino formidare, ſed magis fiduciam capere, & per veſtigium ſequi draconem: Videbitis enim, inquiunt, quantum valeat fides, cùm à nobis eum videritis extingui. Multos enim & dracones, & angues, & cornutas manibus noſtris peremimus; ſic enim ſcriptum legimus: Quia credentibus in ſe concedit Saluator calcare ſuper ſerpentes & ſcorpiones, & ſuper omnem virtutem inimici. Sed illis hæc dicentibus, nos præ infidelitatis fragilitate magis magiſque metuebamus, & rogabamus eos ne vellent ſequi draconis veſtigia, ſed potiùs vt recto itinere pergeremus. Vnus tamen ex ipſis alacritate impatiens inſecutus eſt draconem. Et cùm non longè inueniſſet eius ſpeluncam, clamabat nos vt iremus ad eum, & videremus exitum rei. Quidam tamen ex fratribus occurrit nobis, qui in vicinâ eremo habitabat, & prohibuit nos ſequi draconem, dicens, non poſſe nos nec aſpectum eius tolerare, præcipuè quia tale aliquid in vſu non habuimus videndi: ſe verò dicebat frequenter vidiſſe ipſam beſtiam vaſtitatis incredibilis, & habere in longitudine quindecim cubitos. Cumque nos ad locum dehortatus eſſet accedere, ipſe properans, fratrem qui illic nos opperiebatur paratus ad perimendam beſtiam, abſtraxit, ſecumque reuocauit, & nolentem diſcedere niſi extingueret eam, multa prece deflexit. Qui cum veniſſet ad nos, ignauiam noſtram infidelitatemque redarguit.

Fides monachorum ad extinguendum ingentem draconem.

Luc. 10.

Peruenientes autem ad cellulam illius, cum multa dilectione ſuſcepti ab eo requieuimus. Ille verò narrabat nobis, quòd in illo loco vbi ipſe commanebat, quidam fuit vir ſanctus, cuius ipſe eſſet diſcipulus, Ammon nomine, per quem plurimas virtutes feciſſet Dominus. Inter cetera igitur etiam hoc de eo narrabat:

Palladio cap. 51. dicitur Amun.

Frequenter, inquit, veniebant ad eum latrones, panem, quo ſolo veſcebatur, auferentes ei, & ſi quid erat quod ad victum ſuum continentiſſimum repoſitum videbatur. Cumque frequenter ab his moleſtiam pateretur, quadam die proceſſit ad eremum, & inde rediens duos dracones ingentes ſecum comitari iuſſit, atque ad oſtium monaſterij ſui manere eis præcepit, ingreſſumque ſeruare. Veniunt ex more latrones, videntes qui eſſent cuſtodes in limine, & vt viderunt dracones, exanimes & amentes effecti, obmutuerunt, & ſtatim conciderunt. Quod vbi ſenior ſenſit, egreſ-

Latrones Ammonem annonâ ſua ſpoliant.

Defenditur Ammon à draconibus.

egreſſus inuenit eos ſemineces, & accedens atque erigens, increpabat eos, dicens: Cernitis quantum vos duriores beſtiis eſtis: illæ enim nobis propter Deum obediunt, vos autem nec Deum timetis, nec vitam ſeruorum Dei inquietare erubeſcitis. Verumtamen introducens eos in cellam, poſuit eis menſam, & iubet vt perciperent cibum. Illi verò corde compuncti, & ab omni mentis ſuæ immanitate conuerſi, multis qui priùs Domino ſeruire cœperant, in breui meliores fiunt. In tantum enim per pœnitentiam profecerunt, vt poſt non multum temporis, etiam ipſi eadem facerent ſigna, eaſdemque virtutes.

Latrones conuertuntur.

Alio prætereà tempore, immaniſſimo quodam dracone vicinas vaſtante regiones, & plurimos perimente, venerunt habitatores loci illius ad ſuprà dictum patrem, orantes eum, vt de regionibus ſuis perimeret beſtiam: ſimul etiam, vt ad miſericordiam flecterent ſenem, puerum quemdam paſturis filium ſecum deferunt, qui ſolo viſu draconis exterritus mente exciderat, & ab ſolo halitu beſtiæ exanimis portabatur ac turgens. Tunc ille puerum quidem perungens oleo, reſtituit ſanum. Semetipſum vero ad necem draconis inſtigans, illis interim, quaſi qui nihil eos poſſet iuuare, promittere nihil voluit. Mature autem ſurgens abiit ad digreſſus beſtiæ, & fixit genua ſua in terram deprecans Dominum. Tunc beſtia cum ingenti impetu venire ſuper eum cœpit, teterrimis flatibus, ac ſibilis ſtridoribuſque præmiſſis. At ille nihil horum metuens, conuerſus ad draconem dixit: Perimat te Chriſtus Filius Dei, qui perempturus eſt cetum magnum. Et vbi hæc ſenior dixit, ſtatim diriſſimus draco omne ſimul cum ſpiritu euomens venenum, diſruptus crepuit medius. Cùm autem conueniſſent finitimi habitatores, & cum facto miraculo obſtupeſcerent, fœtoris vehementiam non ferentes, congregauerunt ſuper eum arenæ moles immenſas, aſtante tamen ibidem patre Ammone, quia nec ſic quidem, cum mortua fuiſſet beſtia, ſine ipſo appropinquare ei audebant.

Puerum exanimem oleo ſanat.

Draconem immanem prece perimit.

Iſaiæ 26.

DE COPRETE PRESB. ET PATERMVTIO.

Capit. 14.

Pallad. cap. 54.

ERAT quidam presbyter, Copres nomine, in ipſa eremo habens monaſterium, vir ſanctus, annorum circiter octoginta, & ipſe multas virtutes faciens, languores curans, & efficiens ſanitates, ſed & dæmones fugans, & multa mirabilia faciens. Ex quibus nonnulla etiam in noſtri præſentia effecit. Is ergo cùm vidiſſet nos, & oſculo ſalutaſſet, atque ex more poſt orationem etiam pedes lauiſſet, requirebat à nobis, quæ gererentur in ſæculo. Nos autem rogabamus eum, vt ipſe magis nobis de ſuis geſtis aliqua narraret, & ex quibus actibus, quibúſve meritis Dominus ei tantam gratiam contuliſſet, exponeret. At ille nihil dedignatus eſt, & ſuæ vitæ, & priorum ſuorum narrare nobis ordinem cœpit, quos tamen longè illuſtriores fuiſſe perhibebat, ſeque ipſorum exempla vix parua ſectari. Dicebat ergo: Nihil magni eſt, ô filioli, quod in nobis videtis, ad comparationem ſanctorum patrum.

Copres hoſpitalitatis cultor.

Erat enim quidam ante nos vir nobiliſſimus, Pater nomine Mutius. Hic fuit primus in hoc loco monachus, & in omni hac eremo viam ſalutis omnibus nobis primus oſtendit. Hic autem primò gentilis fuit, latronum maximus, & ſepulcrorum violator, atque in omnibus flagitiis opinatiſſimus; ad quem tali ex modo occaſio ſalutis aduenit: Nocte quadam ad domum cuiuſdam virginis Deo ſacratæ exſpoliandi cauſſa perrexit: cumque machinis quibuſdam, quæ huiuſmodi artificibus ſatis notæ ſunt, domus eius tecta conſcendiſſet, quærens quali arte vel quo aditu ad penetralia eius irreperet, difficultate perpetrandi operis innexus, plurimum noctis tempus in tectis poſitus, ſine vllo tranſegit effectu. Poſt multos verò animi conatus fruſtrà adhibitos, veluti feſſus, ſomno opprimitur, & per viſum aſſiſtere ſibi videt quemdam regio habitu, dicentem: Deſine iam ab his flagitiis, & ab effuſione humani ſanguinis ceſſa, atque ab execrabilibus furtis ad laborem religioſum conuerte vigilias, & ſuſcipe cæleſtem angelicamque militiam, atque ex hoc iam animi virtutibus viue, & ego te huius militiæ ducem atque principem faciam. At ille cùm gratularetur, quæ ſibi offerebantur, audiſſet, oſtenditur ei exercitus monachorum, & principatum ſuper eos iubetur tenere. In his euigilans, aſtantem videt ſibi virginem, & requirentem, quis, aut vnde, vel cur illuc adueniſſet. At ille quaſi amens effectus, nihil ei reſpondit, ſed tantum vt eccleſiam ſibi oſtenderet rogat. Illa verò cùm intellexiſſet, eſſe in ſe aliquid operis diuini, hominem perducit ad eccleſiam, ac presbyteris offert. Ad quorum ille veſtigia proruens, rogabat Chriſtianum ſe fieri, & ilicò ſibi pœnitentiam dari. Presbyteri verò, qui cognoſcebant virum hunc eſſe omnium flagitiorum principem, mirabantur ſi hæc vera loqueretur. Et cùm perſeuerantia ſui fidem rei feciſſet, monent eum, vt ſi hæc vellet, illa peni-

Hæc de Patermutio deſunt Palladio Lauſo. Sunt in excerptis Græcis Biblioth. Auguſtanæ.

Patermutij monachi acta.

Latro fuit.

Diuinitus in actu latrocinandi poſitus conuertitur.

Ad eccleſiam deduci poſtulat.

COPRES ET PATERMVT.

penitus omitteret. Dehinc cum religionis initia ſuſcepiſſet, orat ſibi præcepta dari, quibus viam ſalutis deberet incedere. At illi tres ei primi pſalmi verſiculos tradunt. Quibus ille diligenter conſideratis, ſufficere ſibi ait eos ad viam ſalutis, & ſcientiam pietatis. Tribuſque diebus permanens apud eos, ad eremum proficiſcitur, vbi pluримо tempore demoratus, & die ac nocte in oratione cum lacrymis perdurans, cibum ex radicibus accipiebat herbarum.

Regreſſus autem ad eccleſiam, tres verſiculos pſalmi quos à presbyteris perceperat, non ſolùm verbis, ſed & rebus atque operibus reddidit. Presbyteri vero mirabantur, quòd ſubitò conuerſus, acerrimam ſtatim ingerit ſibi abſtinentiam: & inſtruentes eum plenius diuinis Scripturis, hortabantur ſecum demorari. At ille ne videretur eſſe inobediens, vnam apud eos exigens hebdomadam, rurſus pergit ad eremum, atque ibi per ſeptem continuos annos in omni abſtinentiâ degens, plenitudinem gratiæ conſequitur à Domino, ita vt penè omnes Scripturas memoriter teneret. Panem verò Dominicâ tantùm die ſumebat, & hunc diuinitus delatum. Nam cùm oraret, ſurgens ab oratione inueniebat panem poſitum, quem nemo hominum detulerat. Hunc vbi cum gratiarum actione ſumpſiſſet, ſufficiebat vſque ad alteram Dominicam diem.

Poſt multum verò temporis iterum regreſſus à deſerto, exemplo abſtinentiæ ſuæ quamplurimos ad imitationem ſui inuitauit: inter quos acceſſit ad eum adoleſcens quidam, cupiens eius eſſe diſcipulus. Cui ille cùm habitum monachorum, hoc eſt, lebetam, & cucullam, ac melotem, quæ eſt caprina pellis, impoſuiſſet, docere cum de ceteris monachorum inſtitutionibus cœpit. Multi tamen cum ſollicitudine curabat, ſicubi Chriſtianorum quis fuiſſet defunctus, vt ſepeliret eum. Quem cum vidiſſet adoleſcens ille diſcipulus ſuus ſumma cum diligentiâ mortuis indumenta aptantem, dicit ad eum: Vellem vt & me mortuum ita indueres ac ſepelires, magiſter. At ille ait: Ita faciam, fili mi, & tam copioſè te induam, donec dicas: Sufficit. Poſt non multum verò temporis defunctus eſt adoleſcens, & prædictus ſermo completur. Cùm enim plurima ei circumdediſſet indumenta, ait ad eum coram omnibus: Sufficiunt tibi hæc ad ſepulturam, filiole, an adhuc vis vt aliquid addamus? Tunc defunctus vocem cunctis audientibus emiſit, obuelatâ iam facie, vultuque conſtricto, & dixit: Sufficit, pater; impleſti quod promiſeras. Obſtupuerunt autem qui præſentes aderant, & admirati ſunt valde ſuper tam mirabili facto eius. At ille ſepulto adoleſcente, continuò ad eremum rediit, ſummo ſtudio iactantiam declinans.

Quodam autem tempore iterùm de eremo venit ad viſitandos fratres, quos ipſe inſtituerat. Et cum quidam ex eis in extremis ageret, reuelatum eſt ei à Domino, quod eſſet moriturus. Hora autem iam erat ad veſperam declinans: feſtinabat ergo, vt eum videre poſſet. Vicus autem vbi decumbebat æger, longo adhuc aberat ſpatio, & nolens noctu introire vicum, ſimul & Saluatoris ſermonem intra ſemetipſum meditans, quo dixit: Ambulate dum adhuc lucet, ne vos tenebræ comprehendant. Et qui ambulat in luce, non offendit. Et cum videret iam ſolem demergi, ait ad eum: In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti ſta paulìſper in itinere tuo, & exſpecta me donec ad vicum perueniam. At ille cùm aliquâ iam mergi cœpiſſet ex parte, reſtitit, nec priùs occubuit, quam homo Dei perueniret ad vicum. Hoc autem manifeſtum factum eſt omnibus illis qui ibidem conſiſtebant. Stantes enim & intuentes moras ſolis in occaſum, mirabantur omnes quid ſibi vellet hoc, quòd tot horis in occaſum ſuum non deſcenderet ſol. Videntes autem Patrem-Mutium de eremo venientem, quærebant ab eo, quid hoc eſſet ſigni quod oſtenderat ſol. At ille reſpondit eis: Non meminiſtis vocem Domini & Saluatoris noſtri dicentem: Si habueritis fidem ſicut granum ſinapis, maiora horum ſigna facietis? At illi cùm intellexiſſent, ad eius fidem ſolem ſtetiſſe, timore magno exterriti ſunt, plurimique eorum iunxerunt ſe ei diſcipulos, & ſequi eum cœperunt. Cùm ergo ingreſſus fuiſſet domum illius fratris, pro quo feſtinauerat, & inueniſſet eum iam defunctum, oratione factâ, accedens ad lectulum oſculatus eſt eum, & ait: Quid magis deſiderij habes, frater; abire, & eſſe cum Chriſto, an permanere in carne? Tunc ille recuperato ſpiritu paululùm reſedit, & ait ad eum. Quid me reuocas, pater? melius enim eſt mihi redire, & eſſe cum Chriſto: permanere autem in carne, mihi neceſſarium non eſt. Cui dixit: Dormi ergo in pace, fili, & ora pro me. At ille continuo reclinans ſe in lectulo, dormiuit. Hi autem qui aderant, obſtupuerunt, dicentes: Vere Dei homo eſt hic. Tunc ille induit adoleſcentem, vt ſibi moris erat, ſatis decore, & totam noctem pſalmis hymniſque peruigilem ducens, honeſte iuuenem tradidit ſepulturæ.

Ioan. 12. Ioan. 12. Matth. 17.

Alium

Alium autem fratrem cùm viſitaſſet decumbentem, vbi vidit eum quietem mortis difficulter accipere, & grauiter conſcientiæ ſuæ metu redargui, ait ad eum: Cur imparatus es, fili, ad profectionem? accuſatrix, vt video, ignauiæ tuæ tecum pergit conſcientia. Tunc ille exorabat eum, dicens: Obſecro te, pater, intercede pro me apud Deum, vt mihi parui temporis ſpatium largiatur, quo poſſim emendare vitam meam. At ille dixit ad eum: Nunc ſpatium pœnitentiæ requiris, vbi vitæ tempus impleſti? Quid faciebas in omni hoc vitæ tuæ tempore? Non potuiſti vulnera tua curare? Quinimò & recentiora ſemper addebas. At ille cùm permaneret exorans, ait ad eum ſenex: Si vltrà non addas malis tuis mala, orabimus pro te Deum. Bonus eſt enim & patiens, & indulget tibi parum aliquid temporis vitæ, vt omnia debita tua perſoluas. Et cùm poſt hæc oraſſet Deum, ſurgens de oratione, ait ad eum: Ecce tres annos Dominus tibi conceſſit in hac vitâ; tantùm, vt ex animo ad pœnitentiam conuertaris. Et apprehensâ manu eius, eleuauit eum de lecto. At ille ſurgens, ſine aliquâ dilatione ſecutus eſt eum in deſertum. Et vbi completi ſunt tres anni, poſteà reuocabat eum ad locum, vnde eum aſſumpſerat, iam non quaſi hominem, ſed quaſi Angelum ex homine Deo conſignans, ita vt omnes mirarentur de conuerſatione eius. Cùmque conueniſſent ad eum fratres plurimi, ſtatuit eum in medio, atque ex ipſo materiam ſumens, per totam noctem doctrinam de fructibus pœnitentiæ & conuerſionis eius produxit ad fratres. Ipſo verò ſermonem faciente, quaſi dormitare frater ille cœpit paululùm, & continuò in perpetuum quieuit. Tunc factâ oratione ſuper eum, & omnibus quæ ad ſepulturam pertinent, ex more completis, ad eremum properanter abſcedit.

Inducias morituro imparato impetrat.

Pedes Nilum trãſit.

Frequenter autem & Nilum fluuium hunc immanem pedibus tranſiuit, aquam vſque ad genua habens.

Ianuis clauſis ad fratres ingreditur.

Alio tempore clauſis oſtiis, fratribuſque in ſuperioribus ſolariis ſedentibus, ipſe ingreſſus eſt ad eos, & frequenter ad quemcumque locum voluit, quamuis longe poſitum, intra momentum temporis euectus eſt.

*Hic in Græco textu apud Palladium quædam interſerũtur.

Poſt hebdomada ieiunium panis ei ab ignoto offertur.

* Nam primo adhuc tempore conuerſionis ſuæ, cùm eſſet in eremo, & hebdomadam ieiunaſſet, aiunt occurriſſe ei hominem in deſerto, habentem panes & aquam, qui exhortatus eſt eum accipere cibum, qui de cælo ei fuerat deſtinatus.

In alio quoque tempore dæmon aſſiſtens, theſauros auri plurimos, quos Pharaonis fuiſſe perhibebat, oſtendit ei ſub terram demerſos. Cui reſpondiſſe fertur Patermutius: Pecunia tua tecum ſit in interitum & perditionem. *Actor. 8.* Hæc ergo, & his ſimilia plurima effecit per eum Dominus.

Sed & alij nihilominùs fuerunt ante nos multi patres, quorum præſentiâ dignus non fuit mundus, ſigna cæleſtia & prodigia facientes. Quid ergo miramini, ſi nos parui homines parua faciamus, claudos & cæcos curantes, quod & medici ex arte facere poſſunt?

Pallad. cap. 54.

Et cùm hæc nobis ſenex Copres enarraret, vnus ex fratribus noſtris, quaſi incredulitate eorum quæ dicebantur, tædiare cœpit, & præ tædio dormitare. Cumque ſomno fuiſſet oppreſſus, vidit per viſum librum aureis litteris ſcriptum in manibus ſenis Copretis, ex quo narratio eius deduci videbatur, & aſſiſtentem quemdam clariſſimi aſpectus virum canitie venerandum, *Dictorum auctoritas.* comminatione ſibi magnâ dicentem: Cur non audis intentè quæ recitantur, ſed incredulus dormitas? At ille conturbatus euigilat, & ſtatim nobis ſecretiùs Latino ſermone quæ viderat enarrabat.

Inter hæc autem vidimus ruſticanum quemdam acceſſiſſe ad oſtium ſenis, habentem vas arenâ plenum, & exſpectantem donec ſenex ſermonem ſuæ narrationis expleret. Nos ergo videntes eum, interrogauimus presbyterum, quid ſibi vellet ruſticanus ille ſtans, & arenam tenens in vaſe. Reſpondit ad nos ſenior dicens: Non quidem oportebat me, ô filioli, hoc vobis prodere, ne videamur in Dei opere gloriari, & merces laboris noſtri pereat; tamen pro ædificatione veſtrâ & vtilitate, qui tam longo itinere veniſtis ad nos, non patiar etiam hoc abſcondi à vobis, ſed enarrabo opera Domini, quæ dignatus eſt implere per nos.

Copres ſua facta ad ædificationem narrat.

Terra regionis huius, quæ in vicino nobis poſita colitur, ſterilis valde & infructuoſa fuit, ita vt ſi quando à colentibus ſemina ex neceſſitate ſuſcepit, duplicata vix redderet. Vermes enim quidam naſcebantur in ipſis germinum culmis, & aſcendentem ſegetem ſuccidebant. Erant enim agricolæ loci ipſius gentiles. Hos cùm docuiſſemus Deum credere, & fidem Chriſti recipere, Chriſtiani iam facti veniunt ad nos, rogantes vt oraremus Dominum pro ſegetibus ipſorum. Et cum diceremus eis, nos quidem oraturos, ſed fidem ipſorum requiri apud Deum, quæ hoc percipere mereatur; illi ex arenâ hac, quæ calcatur à nobis,

Benedictione à ſe calcata arena, fertilitatem terra ſterili confert.

nobis, ſinus ſuos replentes obtulerunt nobis rogantes, vt in nomine Domini benediceremus. Et ego aio ad eos: Secundum fidem veſtram fiat vobis. Tunc illi auferentes arenam ſecum, miſcuerunt ſeminibus quæ ſeminaturi erant, & ſparſerunt per agros ſuos, & tantum fructum collegerunt, quantum nulla vſquam potuit Ægypti terra colligere. Ex eo ergo conſuetudo eſt eis, bis per annos ſingulos venire ad nos, & eadem exſpectare à nobis.

Sed & illud non celabo à vobis, quod mihi Dominus ad gloriam nominis ſui præſtitit. Deſcenderam aliquando ad ciuitatem, & inueni ibi virum quemdam doctorem Manichæorum ſeducentem populos, cum hoc habui conflictum ſermonis. Sed quia erat verſutus nimis, & concludere eum verbis non poteram, veritus ne auditorum turbæ læderentur, ſi ille quaſi ſuperior abſceſſiſſet in verbis, audientibus turbis dixi: Accendite ignem plurimum in medio plateæ, & ambo inttemus in flammam: ſi quis noſtrûm ex eâ non fuerit adustus, huius vera fides eſſe credatur. Quod cùm dixiſſem, valdè placuit populo, & continuò ignis accenditur plurimus. Tunc ego apprehendens eum, cœpi mecum pertrahere ad ignem. Et ille, Non, inquit, ita; ſed vnuſquiſque noſtrûm ſingulariter ingrediatur: primus tamen tu debes intrare, qui hoc propoſuiſti. Et ego in nomine Christi conſignans memetipſum, medias flammas ingreſſus ſum; flamma vero huc illucque diſpergi ac fugere penitùs à me cœpit. Steti in medio ignis dimidiâ ferè horâ, & in nomine Domini in nullo penitus læſus ſum. Videntes autem populi cum ingenti admiratione acclamauerunt, & benedixerunt Deum, dicentes: Mirabilis Deus in ſanctis ſuis. Cœperunt etiam perurgere Manichæum vt introiret in ignem: at ille reluctari cœpit, & ſubtrahere ſe. Tunc comprehendentes eum turbæ iniecerunt in medium ignis, & ſtatim circumdans eum flamma, atque adurens ſemiuſtum reddidit. Et illum quidem cum dedecore ex vrbe populus eiecit, clamans & dicens: Viuus ardeat ſeductor. Me verò aſſumentes ſecum, & benedicentes Dominum, ad eccleſiam perducunt.

Illæſus in igne perſtat ob fidei integritatem.

Pſal. 67. Manichæus hæreticus ab igne adustus è ciuitate eijcitur.

Alio quoque tempore dum tranſirem iuxta templum quoddam, vidi ibi ſacrificare gentiles, & aio ad eos: Cur vos cùm ſitis homines rationabiles, immolatis mutis & inſenſibilibus ſimulacris? Nónne enim vos multò magis ſine ſenſu eſtis, quàm illi quibus immolatis? Ad hunc ſermonem Dominus aperuit eis intellectum, & relinquentes errorem ſuum quem agebant, ſecuti ſunt me, & crediderunt Saluatori noſtro Deo.

Conuertit ad fidem idololatras gentiles.

Fuit mihi aliquando hortulus monaſterio vicinus, in quo propter aduentantes fratres olera colere videbamur. Quidam autem gentilis ingreſſus eſt nocte, & furatus eſt olera. Quæ cùm pertuliſſet ad domum ſuam, igni appoſuit vt coqueret. Cumque tribus horis continuis ingenti igne ſuggeſto, neque feruere, neque molliri, aut calefieri aliquatenus potuiſſent, ſed permanſiſſent eàdem viriditate quâ miſſa ſunt, & neque aqua quidem ipſa vel leuiter calefieri potuiſſet, in ſemetipſum regreſſus ille qui furatus eſt, erepta rurſus de foco olera reportabat ad nos, & proſternens ſe ante pedes noſtros rogare cœpit, vt peccati ſui veniam mereretur, & fieret Chriſtianus; quod & impetrauit.

Furem gentilem miraculo ad fidem adducit.

Accidit autem eadem die hoſpites venire ad nos plurimos fratrum, quibus opportunè olera ipſa parata ſunt: gratias ergo referentes Domino pro mirabilibus ſuis, duplicem lætitiam geſſimus, & pro ſalute hominis, & pro beneficiis diuinis.

DE SYRO 16 ABBATE, ISAIA, PAVLO ET ANVPH. CAP. X.

ADDEBAT & adhuc etiam hæc: Abbas, inquit, Syrus aliquando, & Iſaias, & Paulus occurrerunt ſibi inuicem ad ripam fluminis. Erant autem viri iſti iuſti, ſummæ abſtinentiæ & totius religionis. Hi pergebant viſitare quemdam nomine Anuph. Aberat autem monaſterium ad quod ibant manſionibus tribus. Cùm ergo vellent tranſire fluuium, nec eſſet copia tranſmeandi, aiunt inter ſemetipſos: Petamus à Domino gratiam, vt ne impediatur nobis boni operis iter. Et conuerſi ad abbatem Syrum, Tu, aiunt, præcipue pete à Domino: ſcimus enim audiri te, quia præſtabit tibi quæ petes. At ille cohortatus etiam ipſos ſecum genua figere, in oratione proſtrauit ſe in faciem coram Domino. Et cùm completâ oratione ſurrexiſſent, ecce vident appelli nauigium ad ripam fluminis paratum, ad iter quod acturi erant expeditum. Hoc aſcendentes aduerſus fluminis curſum ita velociter ferri ceperunt, vt inter horam vnam, totius itineris (quod acturi per triduum erant) conficerent ſpatium. Cumque applicuiſſent ad terram, Iſaias ait: Dominus mihi oſtendit virum ad quem properamus, occurrentem nobis, & vniuſcuiuſq; noſtrûm ſecreta cordis aperientem. Sed & Paulus ait: Et mihi oſtendit Dominus,

Pallad. cap. 55. 56. 57. 58.

Syrus, Iſaias, & Paulus oratione nauigij ad iter impetrant ſuffragium.

Syrvs, Isaias, &c.

minus, quòd poſt triduum educat eum de hoc mundo.

Cùm ergo iter, quod ducit ad monaſterium, de flumine incedere cœpiſſent, progreſſique eſſent paululùm, occurrit eis ſupradictus vir, ad quem viſitandum pergebant, & ſalutans eos ait: Benedictus Dominus, qui vos mihi & nunc in corpore, & ante iam oſtendit in ſpiritu. Et tunc cœpit de vniuſcuiuſque eorum meritis, quæ habebant apud Deum, atque actibus memorare. Tunc Paulus ait: Quoniam & nobis Dominus oſtendit, quòd poſt triduum te de hoc mundo aſſumat, petimus à te, vt etiam de tuis nobis virtutibus & actibus quibus Domino placuiſti, enarres, nec verearis iactantiæ notam. Abſceſſurus enim de hoc mundo, ad imitationem poſteris geſtorum tuorum memoriam derelinque. Tunc ille,

Anuph numquam mentitus.

Nihil, inquit, magnum feciſſe memini, hoc tamen cuſtodiui, ex quo nomen Saluatoris noſtri in perſecutione cōfeſſus ſum, ne poſt confeſſionem veritatis mendacium de ore meo procederet, neque poſt amorem cæleſtium terrenum aliquid amarem, ſed nec gratia Domini in his defuit mihi.

Monaſterio Angelorū paſcitur.

Numquam enim me fecit egere aliquo terreno, omnem quem deſideraui cibum, Angelorum mihi deferens miniſterio. Nihil à me occultauit Dominus eorum quæ geruntur in terris, numquam defuit cordi meo lux eius, per quam ſuſcitatus ſomnum corporis non requirebam, deſiderium ha-

Ab Angelo cuſtode docetur.

bens ſemper videndi eum. Sed & Angelum ſuum aſſiſtere mihi ſemper fecit, edocentem me de ſingulis quibuſque virtutibus mundi. Lux mentis meæ numquam

Petita à Deo ſemper impetrat.

extincta eſt. Omne quod petij à Domino, ſine morâ conſecutus ſum. Oſtendit mihi frequenter multitudines Angelorum aſſiſtentium ſibi; vidi & cœtus iuſtorum, congregationeſque martyrum, monachorum conuentus, omniumque Sanctorum, eo-

Electorum gloriam, dæmonum cruciatus videt.

rum dumtaxat, quorum opus non eſt aliud, niſi laudare ſemper & benedicere Dominum in ſimplicitate cordis & fidei. Vidi econtrariò ſatan, & angelos eius æternis ignibus tradi, & rurſus iuſtos æternâ lætitiâ perfrui. Cumque hæc & multa alia his ſi-

Animas ius hymnico concentu ab Angelis in cælum defertur.

milia per totum triduum enarraſſet eis, tradidit ſpiritum. Et continuò vident ipſi ab Angelis ſuſcipi eius animam, atque ad cælos ferri, ita vt vocem hymnorum audirent etiam ipſi, quibus vnà cum Angelis anima eius abſcedens Dominum collaudabat.

DE 17 HELENO.

Cap. xi. Palladio cap. 59. Hellen dicitur.

Fvit & alius vir ſanctus, Helenus nomine: hic à pueritia in ſeruitio Domini, cum omni continentiâ & caſtiſſimis inſtitutionibus enutritus, ad ſumma merita peruenerat. Denique cùm adhuc puer eſſet in monaſterio, ſi neceſſarius fuiſſet ignis, vt è vicino peteretur, ardentes prunas veſtimento ferebat illæſo. Quod admirantes omnes qui aderant fratres, ſtudium animi vitæque eius ac meriti imitari cupiebant.

Helenus monitus prunas ardentes illæſâ veſte defert.

Huic quodam tempore cum ſolus eſſet in eremo, deſiderium veſcendi mellis exortum eſt: & conuerſus vidit in ſaxo fauum mellis inhærentem. & intelligens inimici hanc eſſe fallaciam, continuò ſemetipſum increpans, ait: Diſcede à me deceptrix & illecebroſa concupiſcentia. Scriptum eſt enim: Spiritu ambulate, & concupiſcentias carnis ne perfeceritis. Et ſtatim derelinquens etiam locum ipſum, diſceſſit, & abiit in deſertum, atque ibi tamquam pro concupiſcentiâ carnis puniendâ, ieiuniis ſemetipſum cœpit affligere. Tertiâ autem ſeptimana ieiunij ſui videt in deſerto iacere diuerſa poma ſparſa: & intelligens dolos inimici, ait: Nun manducabo, neque contingam, ne fratrem meum, hoc eſt animam meam ſcandalizem. Scriptū eſt enim, quia non in cibo ſolo viuit homo; ſed in omni verbo Dei. Cumque & ſequenti ſeptimanâ ieiunaret, paululùm in ſomno deductus eſt, & ecce angelus Domini aſtitit ei per viſum, dicens: Surge iam, & quæ tibi appoſita inueneris, nihil dubitans veſcere. Surgens autem, vidi aquæ fontem lenibus repletum fluentis, eiuſque ripas in circuitu herbis quibuſdam teneris odoratiſque prætextas. Et accedens decerpere cœpit & edere, ſimiliter & ex fonte poculum ſumere. Confirmabat autem, ſe numquam in omni vitâ ſuâ tantæ dulcedinis aliquid & tantæ ſuauitatis hauſiſſe. Inuenit autem in ipſo loco etiam ſpeluncam quamdam, intra quam aliquamdiu requieuit. Et cùm reficiendi corpuſculi tempus & neceſſitas adfuiſſet, per Dei nihilominùs gratiam nihil deerat eorum quæ poſcebat à Domino.

Galat. 5

Diabolo ad gulam explendam inuitanti, ſe renuens reſiſtit.

Deut. 8. Matth. 4.

Diuinitus mirâ ciborum ſuauitate recreatur.

Quodam verò tempore pergebat ad viſitandos fratres incommodos, quibus etiam quæ neceſſaria erant ad refectionem corporis deferebat. Et cùm in itinere eorum quæ portabat onere grauaretur, vidit eminus onagros tranſire per deſertum, & exclamauit, dicens: In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, veniat huc vnus ex vobis, & ſuſcipiat ſarcinam meam. Et ecce vnus ex omni grege, totâ cum manſuetudine pergit ad eum. Tunc ille præbenti ſe ſponte, & onus imponit, & ipſi inſedit, & cum omni velocitate ab eo ad cellulas fratrum, quò pergebat, euectus eſt.

Onager ei ſarcinam deferendo obedit.

Alio

Alio rurſus tempore Dominicâ die venit ad quoddam monaſterium fratrum, & cum vidiſſet eos non agentes ſollemnitatem diei, cauſſam requirit. Cùm autem dixiſſent, pro eo quòd presbyter non adeſſet qui trans flumen maneret: propter metum enim crocodili tranſire nullus audebat. Tunc ille dixit eis: Si vultis, ego vadam, & adducam eum ad vos. Et continuò ad ripam fluminis pergit: vbi cum nomen Domini inuocaſſet, preſtò fuit bellua; & quæ ſolebat adeſſe ad perniciem hominum, adfuit tunc ad vehiculum iuſti, tergo quoque ſuo ſuſcipiens eum, cum omni metu ſubiecta, vſq; ad partem ripæ vlterioris euexit. Adit continuò Helenus presbyterum, & exorare eum cœpit, vt veniret ad fratres: erat enim indutus viliſſimo & abiectiſſimo indumento. Super quo miratus presbyter, quis aut vnde eſſet, vel quid ſibi vellet inquirit. Vbi verò cognouit eſſe hominem Dei, ſequi eum cœpit ad flumen. Et cum cauſſaretur non inueniri nauigium, quo tranſiri poſſet, tunc abbas Helenus dixit ad eum: Nihil verearis, pater; ego iam nunc parabo vehiculum. Et exclamans voce magnâ, adeſſe beſtiam iubet. Quæ ſtatim voce eius audita affuit, ac dorſum ſuum ad vehendum placidè præparauit: prior ipſe conſcendens, inuitat & presbyterum, dicens: Aſcende nihil formidans. At ille viſâ belluâ exterritus, retrocadere ac refugere cœpit. Omnes autem qui aderant, ſtupor ingens & metus apprehendit, videntes hominem Dei crocodilo euectum fluminis alueum tranſmeare. Qui vbi deſcendit, ſecum pariter in ſiccum educit etiam belluam, dicens ad eam: Melior eſt tibi mors, quàm tot ſcelerum & tot homicidiorum inuolui reatu. At ille ſtatim corruens exſpirauit.

Crocodilo vehitur ſuper amnem tranſmiſſum.

Solo verbo necat crocodilum [illegible].

Intereà per triduum in monaſterio ſanctus Helenus permanens, docebat fratres ſpiritalem doctrinam, ita vt etiam nonnullorum cogitationes cordis, & ſecreta conſilia proferret in medium, & alium quidem proderet ſpiritu fornicationis vrgeri, alium ſpiritu iracundiæ, alium verò cupiditate pecuniæ, nonnullos autem iactantiæ ac ſpiritu ſuperbiæ illudi. Alterius vero manſuetudinis, alterius iuſtitiæ, alterius patientiæ teſtimonium dabat, & ſic vtraque ex parte aliorum vitia, aliorum virtutes animi exaggerans, ad omnes eos profectus mirabiliter excolebat. Agnoſcentes verò ſinguli quique, ita agi inter ſemetipſos, vt ille anuntiauerat, corde compuncti emendabantur. Profecturus autem ait ad eos: Præparate olera ad aduentum fratrum. Et illis præparantibus, continuò ſuperuenerunt fratres, quibus honorificè ſuſceptis, ipſe contendit ad eremum.

Cogitationum fratrum & ſecretorum occul[illegible].

Futura prædicit.

Rogabat autem eum quidam de fratribus, vt permitteret eum ſecum degere in eremo. Cumque reſpondiſſet ei, graue eſſe negotium & plurimorum laboris, obſiſtere tentationibus dæmonum; eò contentioſius iuuenis perſiſtebat, promittens ſe cuncta tolerabiliter perlaturum, tantum vt præberet ei copiam conſortij ſui. Et cum permiſiſſet, ſecutus eſt eum ad eremum, quem ille in vicinâ ſibi ſpeluncâ habitare iubet. Tunc dæmones aduolant per noctem, primùm fœdis & turpibus eum cogitationibus exagitant; poſt hæc verò etiam violenter irruere & necare eum aggrediuntur. Effugiens autem iuuenis, & peruolans ad cellulam ſancti Heleni, quibus malis vrgeretur exponit. Tunc ſenior conſolatus eſt eum paucis verbis, & de virtute fidei ac patientiæ commonens, ſtatim reuocat ad ſpeluncam de quâ effugerat, & tamquam ſulcum quemdam per arenam, extra cellulam iuuenis, digito ſuo ducens, præcepit in nomine Domini, ne audeant dæmones ſtatutum tranſgredi limitem: & ita verbi eius virtute adoleſcens permanſit de reliquo ſecurus.

Dæmonibus ne intrarent fratrem tentantes, limites figit.

Ferebatur de eo, quòd & ipſe adoleſcens in eremo poſitus, cæleſtes ſæpè percepiſſet cibos, & fratribus ad ſe venientibus, cùm nihil habuiſſet quod apponeret, affuiſſe quemdam adoleſcentem, panes ei & quæ erant neceſſaria deferentem, eaque cùm ante ſpeluncam eius depoſuiſſet, vltrà nuſquam comparuiſſe; dixiſſe verò eum ad fratres: Benedicamus Dominum, qui præparauit nobis menſam in deſerto.

Iunior frater ſæpè cæleſtes percepit cibos.

Hæc, & alia plurima de ſanctorum patrum vita & conuerſationibus enarrans nobis pater Copres, & cum omni affectu inſtruens; poſt ædificationem verò ſermonum, introducit nos in hortulum ſuum, oſtendit nobis arbores palmarum, aliorumque pomorum, quas ipſe plantauerat, & dicebat: Hæc me in eremo plantare ruſticanorum fides admonuit. Vt enim vidi eos tantam fidem habere, vt arenam ſub noſtris veſtigijs colligentes, per agros ſuos ſpargerent, & terram ſterilem ad totius fecunditatis verterent vbertatem; pudor inquam eſt, ſi nos inferiores his inueniamur in fide, quorum fides per nos conſignata eſt Deo.

Finis relationis Copretis.

DE ss ELIA. CAP. XII.

VIDIMVS & alium ſenem venerabilem, Eliam nomine, in finibus ciuitatis Antinoo, quæ eſt metropolis Thebaidis, centum

Pallad. cap. 51. & de alio Elia c. 111.

Elias 110 annorum.

centum ferè iam & decem (vt dicebatur) annorum, ſuper quem dicebant, quod verè ſpiritus Eliæ in eo requieuiſſet. Multa enim de eo & magnifica referebantur. Septuaginta namque annos in ſolitudine vaſtiſſima cum tranſegiſſe perhibebant, cuius deſerti horrorem terroremque nullus ſermo digne poterit exponere. Illic ergo ſedebat ſenior totâ hac ætate, humanæ habitationis neſciens loca. Semita autem erat anguſta & ſcrupea, quæ ad eum ducebat, quæ vix inueniri a cômeantibus poſſet. Locus verò ipſe in quo ſedebat, ſpelunca erat terribilis quædam, & intuentibus plurimum horroris incutiens. Ipſe autem trementibus iam membris præ maturâ quatiebatur ætate. Inceſſabiliter tamen per ſingulos dies ſigna faciebat, & aduenientes ad ſe quacumque incommoditate conſtrictos, omnimodis reſoluebat. Cuncti verò patres confirmabant, quod nullus umquam meminiſſet quando hic ſeceſſiſſet ad eremum. Cibus ei erat panis exiguus, & pauciſſimæ oliuæ, vſque ad vltimam ſenectutem. Nam in iuuentute ſeptimanas frequenter ieiunaſſe perhibebatur.

Infirmos ſanat.

Integrâ hebdomade ieiunat.

DE 19 PITHYRIONE.

CA XIII.

Palladius cap 74.

INTEREA redeuntes ex Thebaide, vidimus montem quemdam præruptum fluuio imminentem, clauunc minacis ſaxi, aſpectu etiam ipſo terribilem, in quo erant per ipſa præcipitia ſpeluncæ difficilis aſcenſus. In his monachorum plurimi commanebant, quorum pater erat nomine Pithyrion. Hic & ex diſcipulis beati Antunij fuit, & poſt illius obitum cum ſancto habitauerat Ammone. Puſt huius quoque abſceſſum in hoc ſe conſtituerat monte: ſed & tanta in eo erat virtutum copia, tantaque gratia ſanitatum, & poteſtas aduerſus dæmones, vt duorum merito ſummorum virorum, ſolus hereditatem conſecutus duplicem videretur. Hic ergo multos monitis ædificans, multaque doctrinâ inſtruens, præcipue tamen de diſcretione ſpirituum nos docebat dicens, eſſe quoſdam dæmones, qui certis quibuſque vitiis obſequantur, quique cùm affectus animæ paſſibiliter & vitioſè viderint moueri, conuertunt eos ad omne facinus malum. Si quis ergo eſt, qui vult dæmonibus dominari, priùs vitiis ſuis & paſſionibus dominetur. Quodcumque enim vitium propriæ paſſionis abieceris, huius vitij dæmonem poteris etiam de obſeſſis corporibus effugare. Et ideo conandum eſt paulatim propria vitia ſuperare, vt poſſimus etiam dæmones ſuperare, qui huiuſmodi vitiis obſequuntur. Hic ſecundò reficiebatur in ſeptimanâ, pulticulas accipiens ex farinâ, nec poterat iam accipere aliam eſcam, neque ætate neque conſuetudine permittente.

Pithyrion ſancti Antonij diſcipulus.

Clarus diſcretione ſpirituum.

Qui dæmones expellendi, docet.

Cibus pultium ex farinâ.

DE PATRE 30 EVLOGIO.

CAP. XIV.

Palladius c. … & … Eulogio c. 6.

VIDIMVS & alium ſanctum patrem, Eulogium nomine, qui in offerendis Sacramentis tantum gratiæ acceperat à Domino, vt vniuſcuiuſque accedentium ad altare Dei merita culpaſque cognoſceret. Denique ex monachis quoſdam volentes accedere ad Communionem, retinebat dicens: Quomodo auſi eſtis accedere ad Sacramenta diuina, cùm mens veſtra & propoſitum ſit in malo? Denique aiebat: Tu hac nocte habuiſti cogitationes fornicandi. Tu verò dixiſti in corde tuo: Nihil intereſt ſiue iuſtus ad Sacramenta, ſiue peccator accedat. Et alius dubitationem habuit in corde ſuo, dicens: Quid enim me ſanctificare Communio poteſt? Hos ergo ſingulos remouebat a communione Sacramenti, & dicebat eis: Secedite paululum & agite pœnitentiam, vt purificati per ſatisfactionem & lacrymas, digni habeamini communione Chriſti.

Accedentium ad altare Dei merita culpaſque cognoſcit Eulogius.

Simile eſt in Pelag. li… de Paulo Simplice.

Peccatorum cogitationes dinoſcit.

DE 31 APELLEN PRESBYT. ET IOANNE.

CAP. V.

Palladius cap. 60. 61.

VIDIMVS & alium presbyterum in vicina regione nomine Apellen, virum iuſtum. Hic faber erat ferri, & quæ neceſſaria erant fratribus operabatur. Quodam autem tempore, cùm ad fabrilia opera vigilaret in ſilentio noctis, conuerſus diabolus in formam mulieris ſpecioſæ, venit ad eum tamquam aliquod operis ei deferens. Tum ille arreptum manu nudâ de fornace ferrum candens, in faciem eius iniecit. At illa clamans & vlulans aufugit, ita vt omnes fratres, qui in circuitu commanebant, vlulatum eius fugientis audirent; & ex eo iam vir ille in vſu habuit, ferrum candens manu nudâ tenere, nec lædi. Ad hunc ergo cùm veniſſemus, & humaniſſimè nos ſuſcepiſſet, poſcebâmus ab eo, vt nobis vel de ſuis geſtis, vel de eorum quos præcipuos in conuerſatione ſancta ſciret, virtutibus loqueretur. Tunc ille:

Apellen faber ferrarius.

Ferro candente diabolum in mulieris ſpecie fugat.

Inde conſueuit nudâ manu ferrum candens tractare.

Eſt, inquit, in hac eremo vicinâ frater quidam nomine Ioannes, ætate prouectus, vitâ & moribus, atque abſtinentia cunctos præcellens. Hic primùm cum acceſſiſſet ad eremum, tribus continuis annis, ſub cuiuſdam ſaxi rupe ſtans, ſemper orauit, ita vt numquam omnino reſederit, neque iacuerit. Somni autem tantum caperet, quantum ſtans capere potuit. Cibum verò numquam

Ioannes aſsiduè ſtans.

Solâ Eucharistia die Dominicâ ſumptâ, viuit. quam ſumpſerat niſi de Dominicâ. Presbyter enim tunc veniebat ad eum, & offerebat pro eo ſacrificium, idque ei ſolum Sacramentum erat & victus.

Huic quodam die ſatanas ſubripere volens, transfigurauit ſe in presbyterum, qui venire ad eum ſolebat, & præueniens horam ſolitam, ſimulabat ſe Sacramentorum gratiâ veniſſe. At ille vigilanter intelligens diaboli fraudem, cum indignatione quadam ita ait ad eum: O omnis doli omniſque fraudis pater, inimice omnis iuſtitiæ, nõ deſinis ſeducendo animas Chriſtianas, ſed & auſus es etiam ad ipſa te immergere terrifica & ſacroſancta myſteria. *Satanas presbyterum ſimulans eluſus.* At ille reſpondit ei: Putaui, inquit, quòd poſſim te lucrifacere: ſic enim & alium quemdam ex veſtris decepi, ita vt & mente excederet, & perderet ſenſum. Quem cùm credentem mihi inſanum reddidiſſem, tot iuſti orantes pro eo, vix eum & in loco & ſanitati reſtituere potuerunt. Et hæc cùm dixiſſet dæmon, aufugit ab eo.

Erat autem ſupradictus vir perſiſtens in opere cœpto, atque in oratione perdurans. *Pedes longâ ſtatione diſrupti.* Pedes vero eius, ex eo quòd multo tempore immobiles fuerant, diſrumpebantur, ita vt ſanies ex eis profflueret. Tres autem cùm *Sanatur ab Angelo, & ſcientiâ diuinâ repletur.* complerentur anni, affuit angelus Domini, & ait ad eum: Dominus Ieſus Chriſtus, & Spiritus ſanctus ſuſcepit orationes tuas, & corporis tui cicatrices ſanat, & cæleſtis cibi, id eſt, verbi & ſcientiæ ſuæ tibi abundantiam donat. Et contingens os eius ac pedes, & ab vlceribus eum ſanum reddidit, & repletum ſcientiæ & doctrinæ gratiâ, cibi famem non ſentire fecit. Iubet autem tranſire eum ad alia loca, & eremum circumeuntem viſitare etiam alios fratres, & ædificare eos in verbo & doctrinâ Domini. Dominicâ autem die ad eumdem ſemper reuertebatur locum, ſimili modo Sacramentorum gratiâ; reliquis verò diebus etiam opus manuum faciebat & operabatur, *Iumentorum cingula texit.* iumentorum cingula ex palmarum foliis texens, vt in illis locis haberi moris eſt.

Quodam verò tempore claudus aliquis ire ad ipſum voluit, vt ab eo curaretur. *Claudus cingulo tacto ſanatur.* Contigit autem vt animal, quod aſcenſurus erat, cingulum manibus hominis Dei factum haberet. Cùm ergo imponeretur ſupra iumentum, ſtatim vt contigerunt pedes eius illud cingulum, ſanus effectus eſt. Sed *Sanantur eius pane benedicto.* & quibuſcumque ægris benedictum panem miſit, ſtatim vt ex eo perceperunt, ſanati ſunt. Et alias multas virtutes & ſanitates per eum Dominus impleuit.

Habuit autem & hanc gratiam ſuper omnes patres & ceteros homines, vt vniuſcuiuſque fratrum de vicinis monaſteriis conuerſatio ei reuelaretur, ita vt ſcriberet ad *Fratrum conuerſationes abſens cognoſcit.* patres ipſorum, & commoneret quòd illi & illi ſegnius agerent, nec rectum in timore Dei propoſitum gerunt: illi verò & illi in fide & animi virtute proficiunt. Sed & ad ipſos fratres ſcribebat, aliis quidem quòd multum tædioſi eſſent erga fratres, & puſillo animo erga patientiam; aliis verò quòd bene, conſtanter, & ſollicitè agerent, & ſufficienter conſolarentur fratres. Et quid huic meriti pro virtutibus, quid verò illi correptionis immineret à Domino pro ignauiâ prædicabat, & ita eorum qui abſentes erant, actus & cauſſas, ac merita, vel negligentiam deſcribebat, vt audientes hi de quibus dicebatur, conſcientiâ conuicti negare non poſſent.

Docebat autem omnes, vt à viſibilibus & corporeis rebus animos ad inuiſibilia & incorporea transferrent. Tempus enim, inquit, eſt, vt ad huiuſmodi ſtudia tranſeamus: neque enim ſemper pueri, & ſemper infantes eſſe debemus, ſed aliquando iam ad ſpiritalia & altiora conſcendere, & virorum ſenſus capere, atque ad perfectiorem ſubire intelligentiam, vt poſſimus virtutibus animi eniteſcere. Sed & multa alia de hoc viro ſanctus homo Dei Apelles narratione nobis fideliſſimâ commendauit, quæ cuncta conſcribere & longum videtur, & pro magnitudine ſui, nonnullis audientium vix credibile.

DE S. PAPHNVTIO. CAP. XVI.

Pallad. cap. 62. VIDIMVS & monaſteriũ ſancti Paphnutij hominis Dei, qui nominatiſſimus in illis locis anachoretes, & vltimus habitator fuerat deſerti in regionibus Heracleos, ſplendidæ apud Thebaidam vrbis.

Pallad. cap. 63. De hoc ergo fideliſſimâ patrum narratione comperimus, quòd cùm fuiſſet vitæ angelicæ, quodam tempore orauerit Deum *Paphnutio erat vt reuelaretur, cui ſit ſimilis.* vt ſibi oſtenderet, cui ſanctorum ſimilis haberetur. Aſſiſtens verò Angelus reſpondit ei, quòd ſimilis eſſet ſymphoniaco cuidam, qui in vico illo cantandi arte victum quæreret. *Symphoniacus Paphnutio æquatur.* Tunc ille obſtupefactus nouitate reſponſi, cum omni properatione pergens ad vicum, perquirit hominem. Et cùm inueniſſet, ſtudioſiſſimè percontatur ab eo, quidnam ſancti & religioſi operis geſtum ſit ei, omneſque actus eius curioſius diſcutit. At ille reſpondit quod res erat, ſe eſſe indigniſſimæ vitæ hominem peccatorem, atque ante non multum temporis, ex latrone ad iſtud quod nunc exercere videretur, fœdum artificium deuolutum. Paphnutius eò magis inſtabat, requirens ſi quid ei fortè vel

Symphoniacus, antè latro, virginem Deo conſecratã pudorem tuetur.

inter latrocinia pij operis fuiſſet admiſſum. Nihil, inquir, mihi conſcius ſum boni: hoc tamen ſcio, quòd cùm inter latrones eſſem, capta eſt aliquando à nobis virgo Deo conſecrata: cuius cùm ceteri collegæ mei latrones cuperent eripere pudorem, obieci me in medium, & eripui de contaminatione latronum, & nocte deducens eam vſque ad vicum, domui ſuæ reſtitui intactam.

Pallad. cap. 63.

Alio quoque tempore inueni mulierem honeſtæ formæ in eremo oberrantem. Hæc cùm interrogaretur a me, cur aut quomodo in hæc loca aduenisset? reſpondit: Nihil me interroges infeliciſſimam mulierem, nec cauſſas requiras; ſed ſi ancillam places habere, abducito quò vis. Mihi enim infelici eſt maritus, qui debiti fiſcalis gratiâ ſæpè ſuſpenſus & flagellatus, ac pœnis omnibus cruciatus ſeruatur in carcere, nec aliam ob cauſſam producitur, niſi vt tormenta patiatur. Tres autem nobis filij fuerunt, qui iam pro eiuſdem debiti neceſſitate diſtracti ſunt. Ego quoque miſerrima, quia ad ſimiles pœnas inquiror, de loco ad locum fugitans, inediâ miſeriaque confecta, per hæc nunc latitans oberro loca, triduum hoc iam ſine cibo ducens. Ego vbi hæc audiui, miſeratus adduxi eam ad ſpeluncam, & reficiens animam eius fame collapſam, dedi etiam trecentos ei ſolidos, pro quibus ſe, ac maritum, & filios, non ſolùm ſeruituti, ſed & ſuppliciis aſſerebat obnoxios: & reuocata ea ad ciuitatẽ, omnes eos datâ pecuniâ liberauit. Tunc pater Paphnutius, Ego, inquit, nihil tale feci; tamen credo etiam ad te perueniſſe, quod celebre Paphnutij nomen inter monachos habeatur. Fuit enim mihi non mediocris ſtudij, vt vitam meam in huiuſmodi excolerem diſciplinis. Deus igitur de te mihi reuelauit, quia nihilo minus apud ipſum meriti habeas quàm ego. Quia ergo, frater, vides, te non minimo loco haberi apud Deum, non negligas animam tuam. At ille ſtatim fiſtulas quas manu gerebat abiiciens, ſecutus eſt eum ad eremum, & artem muſicam in ſpiritualem commutans vitæ mentiſque harmoniam, per integrum triennium arctiſſimæ ſe tradidit abſtinentiæ, in pſalmis & orationibus ſemetipſum die noctuque exercens, atque iter cæleſte animi virtutibus agens, inter ſanctorum angelicos choros reddidit ſpiritum.

Afflictam feminam eleemoſynâ iuuat.

Triennalis ſiue pœnitentia.

Beata mors.

Pallad. cap. 64.

Poſteà quàm Paphnutius prædictum ſymphoniacum omni exercitio virtutum conſummatum præmiſit ad Dominum, ipſe acrioribus ſemetipſum ſtudiis quàm priùs exercuerat agens, iterùm Domino ſupplicabat, vt ſibi oſtenderet, quis ſibi ſimilis eſſet ſuper terram. Fit ergo iterùm vox Domini ad eum dicens: Similem te eſſe noſce primario vici illius, qui eſt in proximo. Quibus auditis Paphnutius, ſine morâ ad eum properans, pulſat ad oſtium domus eius. Ille verò, cui moris erat ſuſcipere hoſpites, occurrit ei, atque introduxit in domum ſuam, lauans quoque pedes eius appoſuit menſam, agitque conuiuium. Inter epulas verò percontari Paphnutius cœpit ab hoſpite, qui actus ei, quod ſtudium, cuiuſque operis haberet exercitia? Ille verò cùm de ſe humilia reſponderet, & latère in bonis quàm publicari mallet, perurgebat Paphnutius dicens, reuelatum ſibi eſſe à Domino, quòd dignus eſſet conſortus monachorum. At ille eò magis humiliora de ſeipſo ſentiens, aiebat: Ego quidem in nullo mihi ſum boni alicuius conſcius; verum quia verbum Dei factum eſt ad te, eum quem nihil latet, celare non poſſum. Hæc ergo quæ mihi in medio multorum poſito in vſu ſunt, loquar. Triginta iam completi ſunt anni, quod continentiæ conſenſum habere me cum coniuge meâ nullus agnouit. Suſcepi autem ex eâ tres filios, horum enim cauſſa ſolummodò cognita eſt mihi vxor, nec præter eam alia, nec ipſa vltrà iam cognita. Suſcipere hoſpites numquam ceſſaui, ſed ita, vt neminem ante me pateret aduenienti occurrere peregrino. Non dimiſi vmquam de domo meâ hoſpitem ſine viatico; pauperem nullum deſpexi, ſed quæ neceſſaria fuerant præbui. Si in iudicio ſedi, nec filij mei perſonam contra iuſtitiam accepi. Alieni laboris fructus numquam introierunt in domum meam. Litem ſi vidi, numquam præterij, donec reconciliarem diſſidentes ad pacem. Nemo vmquam deprehendit in culpa famulos meos: numquam greges mei læſerunt fruges alienas: volentem ſeminare in rure meo numquam prohibui, nec vberiora mihi noualia elegi, ſteriliora illis dereliqui. Quantum in me fuit, numquam permiſi vt potentior infirmum premeret. Semper ſtudui in vitâ meâ, vt neminem contriſtarer. In iudicio ſi fui caput, neminem condemnaui, ſed diſſidentes reuocare in concordiam ſtudui. Hæc interim mihi vitæ inſtitutio Deo donante hactenus fuit.

Vici cuiuſdam primarius Paphnutio æquiparatur.

30 annis in matrimonio continentiam ſeruat.

Einſdem hoſpitalitas.

Iuſtitia.

Audiens autem hæc beatus Paphnutius, caput eius exoſculans, benedixit eum dicens: Benedicat te Dominus ex Sion, & videas quæ bona ſunt in Ieruſalem. Quia ergo bene hæc & conuenienter impleſti, illud tibi deeſt, quòd bonorum omnium ſummum eſt, vt omittens cuncta, ipſam veram iam ſequaris Dei ſapientiam, & ſecretiores inqui-

Pſal. 127.

Bonorum omnium ſummum, ſæculi contemptus.

inquiras theſauros, ad quos non aliter poteris peruenire, niſi abneges teipſum, & tollas crucem tuam, & ſequaris Chriſtum. At ille cùm audiſſet hæc, nihil moratus, nec omnino aliquid in domo ſua ordinans, ſecutus eſt virum Dei, pergens cum ipſo ad deſertum. Cumque veniſſet ad flumen, nuſquam ad tranſmeandum reperto nauigio, Paphnutius præcepit intrare ſecum pedibus fluuium, cùm in illis locis profunda habebatur altitudo. Tranſierunt ergo pariter fluuium, ita vt aqua eis vix ad latera perueniret. Vbi verò venerunt ad deſertum, collocat hominem Paphnutius in cellulà quadam, haud procul a ſuo monaſterio poſita, & conuerſationis ſpiritualis ordinem tradidit, perfectorumque ſtudiorum exercitia docuit, ſcientiæ quoque ſecretiora concredit. Cumque eum in omnibus inſtruxiſſet, ſemetipſum denuo maioribus exercitiis dedit, exiguos priores deputás labores, quibus conferri poterat is qui ſæculi videbatur actibus occupatus. Hoc enim ſibi dicebat: Si iſti, qui ſunt in ſæculo, tantum boni operis faciút, quantum nos ſtudere debemus, plus vel ampliùs in abſtinentiæ labore eos antecedere? Tempore autem aliquanto in his tranſacto, & ad ſcientiæ perfectionem eo perducto, quem perfectum iam in operibus aſſumpſerat, quadam die Paphnutius ſedens in cellulà ſuà, videt animam eius inter Angelorum choros aſſumptam dicentium: Beatus quem elegiſti, & aſſumpſiſti: habitabit in tabernaculis tuis. Et cùm hæc audiſſet, agnouit aſſumptum eſſe ex hoc mundo virum. Tunc verò Paphnutius perſiſtebat in ieiuniis & orationibus, ſemetipſum ad maiora & perfectiora extendens.

Math. 16. — *Vici pomarius cũ Paphnutio ad eremum ſe confert.* — *Pſal. 64. Animam pomarij videt Paphnutius ab Angelis in cælum deferri.*

Et rurſus orabat Dominum, vt ſibi oſtenderet cui ſimilis haberetur inter homines. Rurſus ei vox diuina reſpondit, dicens: Similis es negotiatori ei, quem videris ad te venientem: ſed & exurge velociter, & occurre ei. adeſt enim vir cui te ſimilem indicaui. Et Paphnutius ſine mora deſcendens, occurrit cuidam negotiatori Alexandrino, viginti millibus ſolidorum mercimonia tribus nauibus deferenti ex Thebaide. Et quoniam erat religioſus, & bonorum operum ſtudium gerens, decem leguminum ſaccos pueris ſuis impoſitos, ad monaſterium Dei hominis deferebat: & hæc ei cauſſa adeundi Paphnutium fuit. At ille cõtinuò vt eum vidit, Quid agis, inquit, ô pretioſiſſima & Deo digna anima? Quid tibi cum terrenis eſt labor, cui ſors & ſocietas cum cæleſtibus data eſt? Relinque hæc illis, qui de terrà ſunt, & de terrà cogitant; tu autem regni Dei, ad quod vocatus es, negotiator efficere; & ſequere Saluatorem, a quo paulo poſt aſſumendus es. At ille nihil omnino differens, præcepit pueris ſuis vt omnia quæ ſuperefſent (multa enim iam ipſe per ſe diſtribuerat) pauperibus erogarent. Ipſe verò ſequẽs ſanctum Paphnutium ad deſertum, in eodem ab eo conſtitutus eſt loco, ex quo & priores ad Dominum fuerunt aſſumpti. Qui ſimiliter ab eo de omnibus inſtructus, in exercitiis ſpiritualibus & diuinæ ſapientiæ ſtudiis permanebat. Breui autem tempore conſummato, etiam hic tranſlatus eſt ad congregationem iuſtorum.

Palladius cap. 65. — *Negotiator Alexandrinus Paphnutio aſſimilatur.* — *Monachus fit.* — *Eremum petit.* — *Sancti moritur.*

Et non multo pòſt cùm etiam ipſe Paphnutius in ipſis ſummæ abſtinentiæ exercitiis & laboribus vitam poneret, aſtitit ei angelus Domini, dicens ad eum: Veni iam benedicte, & ingredere ea quæ tibi debentur æterna tabernacula. Ecce enim adſunt prophetæ, qui te in ſuum ſuſcipiant chorum. Hoc autem tibi prius idcircò non reuelaui, ne forte elatus, damnum aliquod tui laboris incurreres. Et vnam poſt hæc in corpore adhuc poſitus diem ducens, cùm quidam presbyteri ad eum viſitandum veniſſent, omnia eis quæ ſibi Dominus reuelauerat, nota fecit, dicens ad eos, nullum in hoc ſæculo debere deſpici, etiam ſi latro ſit aliquis, aut in ſcenà poſitus, etiam ſi cultum ruris exerceat, & coniugio videatur adſtrictus, etiam ſi negotiator dicatur, & mercimoniis ſeruiat; tamen in omni ordine humanæ vitæ ſunt animæ Deo placentes, & habentes actus aliquos occultos, quibus delectatur Deus: vnde conſtat, non tantum profeſſionem vitæ, aut habitus ſpeciem Deo eſſe placitam, quantum ſinceritatem atque affectionem mentis, operumque probitatem. Et cum ſimilia de ſingulis quibuſque diſſeruiſſet, tradidit ſpiritum. Euidenter autem presbyteri qui aderant, & omnes fratres viderunt eum ab Angelis ſuſcipi, hymnum canentibus, & collaudantibus Deum.

Pallad. cap. 65. Ab Angelo vocatur Paphnutius. — *Nemo in hoc ſæculo deſpiciendus.* — *Paphnutij anima ab Angelis in cælum defertur.*

DE MONASTERIO ABBATIS ISIDORI.

CAP. XVII.

VIDIMVS & apud Thebaidam etiam Iſidori nominatiſſimũ monaſterium, ampliſſimis ſpatiis circumſeptum, muroque circumdatum, in quo habitantibus viris, larga præbebantur habitacula. Intrinſecus putei plures, horti irrigui, omnium quoque pomorum arborumque paradiſi, & quæcunque neceſſaria viibus erant ſufficienter, imo & abundanter prouiſa; ob hoc vt nulli monachorum habitantium intrinſecus, neceſſitas vlla fieret exeundi foras ad aliquid requirendum. Senior quidam

Pallad. cap. 71. Origeniſta hic fuit, teſte Hieronymo. — *Iſidori monaſterium omnibus abundat.* — *Clauſura eius.*

vir grauis, & de primis electus, ad ianuam ſedens, hoc habebat officij, vt aduentantes eâ lege ſuſcipiat, quâ ingreſſi vltrà non exeant. Si ergo ſemel ingredi placuerit, ſtat immobilis lex: ſed quod eſt admirabilius, ingreſſos non iam legis neceſſitas, ſed vitæ beatitudo retinet ac perfectio. Hic ergo ſenior in ianua, vbi ipſe commanet, adhærentem ſibi habebat hoſpitalem cellulam, in quâ aduentantes hoſpitio recipiat, & omni humanitate refoueat. Vt ergo & nos ab eo ſuſcepti ſumus, introëundi nobis quidem copia nulla fuit, ab ipſo autem didicimus, quæ inſtitutionum beatitudo gereretur intrinſecus. Duos aiebat eſſe ſolos ſeniores viros, quibus permiſſa eſt egrediendi ingrediendique libertas, qui opera fratrum diſpenſare, & quæ neceſſaria ſunt inferre curarent; ceteros verò ita eſſe in ſilentio & quiete, orationibus & religioſis ſtudiis operam dantes, atque animi virtutibus pollentes, vt omnes ſigna faciant: & quod verè omnium mirificum ſignum ſit, nullus eorum ægritudinem cuiuſquam infirmitatis incurrit, ſed cum vnicuique vitæ finis affuerit, omnimodis prænoſcens, & indicans ceteris fratribus ſuis de ſuo exitu, atque omnibus vale dicens, ad hoc ipſum recubans, ſpiritum lætus emittit.

Qui ſemel ingreſſus, nunquam egreditur.

Nullus ibi infirmus, etiam dum moritur.

DE 14 SERAPIONE PRESBYTERO.

CAP. XVIII.

Pallad. cap 76.

SED & in regione Arſenoite Serapionem quemdam presbyterum vidimus multorum monaſteriorum patrem, ſub cuius curâ plura & diuerſa monaſteria, quaſi decem millium habebantur monachorum, qui omnes ex laboribus propriis, quos præcipuè meſſis tempore, mercede manuum conquirebant, partem plurimam ad ſupradictum patrem conferentes, in vſus pauperum deſtinabant. Hoc autem moris erat non ſolùm ipſis, ſed & omnibus pæne Ægyptiis monachis, vt meſſis tempore elocent ad metendum operam ſuam, atque ex eâ mercede octogenos vnuſquiſque modios frumenti plus minus conquireret, & horum partem plurimam pauperum vſibus offerant; vnde non ſolùm regionis ipſius indigentes alantur, ſed & Alexandriam naues frumento onuſtæ dirigantur, vel in carcerem concluſis, vel reliquis peregrinis atque egentibus proroganda. Neque enim intra Ægyptum ſufficiunt pauperes, qui poſſint miſericordiæ eorum fructus & largitates abſumere.

Serapion decem millium monachorum pater.

Vt pauperibus ſubueniant, operam ſuā meſſis tempore locāt.

Vidimus autem & in regionibus Mempheos & Babylonis innumeras multitudines monachorum, apud quos & diuerſas virtutum gratias ac morum ornamenta perſpeximus. Ibi autem tradunt eſſe loca illa, in quibus Ioſeph fertur recondidiſſe frumenta, quos & theſauros Ioſeph vocant; alij verò Pyramidas, quas dicunt ipſas eſſe, in quibus, vt putant, frumenta tunc congregata ſunt.

Pyramides Memphees theſauri Ioſeph.

DE 15 APOLLONIO MONACHO ET MARTYRE.

CAP. XIX.

Pallad. cap. 66.

TRADEBANT ergo ſeniores horum, fuiſſe quemdam perſecutionis tempore monachum, nomine Apollonium, qui cum vitam magnificam egiſſet inter fratres, etiam diaconus ordinatus eſt. Tempore ergo perſecutionis erat ei ſtudium ſingulos quoſque circuire fratres, & cohortari eos ad martyrium. Cumque fuiſſet etiam ipſe comprehenſus, & in carcerem truſus, gentilium plurimi tamquam inſultantes veniebant ad eum, & verbis blaſphemis & impiis confutabant.

Apollonius diaconus.

Inter quos fuit quidam Philemon nomine, choraula famoſiſſimus, & omni populo amabilis. Qui cùm multis eum fatigaret iniuriis, impium, & ſceleſtum, & ſeductorem eum vocans, multorumque mortalium deceptorem, dignumque eſſe ab omnibus odio haberi. Cumque hæc & multa alia aduerſus eum grauiora loqueretur, reſpondit ei Apollonius, dicens: Miſereatur tibi Dominus fili mi, & nihil tibi horum quæ locutus es, reputet ad peccatum. Hæc cum audiſſet Philemon, corde compunctus eſt, vimque verborum eius ſupra humanum morem in ſuâ mente perſenſit, intantum vt Chriſtianum ſe repentè fateretur. Et inde ſtatim peruolat ad tribunal iudicis, atque in conſpectu totius populi proclamans, Iniuſte, inquit, agis, ô iudex iniquitatis, viros religioſos & Deo amabiles puniens; nihil enim mali Chriſtiani vel faciunt vel docent. At ille hæc audiens, primò quidem putabat, vtpote loci illius hominem, ioci aliquid proponere. Sed cùm vidiſſet hæc eum ſedulè proſequentem, & cum omni conſtantiâ aſſerentem, Inſanis, inquit, ô Philemon, & mente captus es ſubitò. At ille, Ego, inquit, non inſanio; ſed tu iniuſtiſſimus atque inſaniſſimus iudex es, qui tot iuſtos iniuſtè perimis viros. Ego enim Chriſtianus ſum, quod eſt hominum genus optimum. Tunc ille coram populo cœpit eum primò plurimis blandimentis reuocare velle in id quod eum nouerat; ſed vt immobilem vidit, omnia intendit in eum genera tormentorum. Cognito verò quòd ex verbis Apollonij hæc facta ei fuerit permutatio, correptum etiam Apollonium grauio-

A Philemone maledicitur.

Manſuetudine Apollonij Philemon conuertitur.

Zelus Philemonis.

grauioribus ſubdidit tormentis, & deceptoris in eum crimen exaggerat. Apollonius verò dixit ad eum: Vtinam & tu iudex, & omnes qui aſſiſtunt, & audiunt me, hunc meum, quem dicis errorem deceptionemque ſequeremini. At ille vbi hæc audiuit, & ipſum, & Philemonem ignibus tradi in conſpectu populi iuſſit. Illi verò poſtquam ingreſſi ſunt flammas, beatus Apollonius cunctis audientibus clamabat ad Dominum, dicens: Non tradas, Domine, beſtiis animas confitentium tibi: ſed oſtende nobis euidenter ſalutare tuum. Igitur, vbi hæc in auditu populi & iudicis ad Dominum locutus eſt Apollonius, repente nubes repleta rore circumdedit viros, & flammas accenſi ignis extinxit: ſuper quo ſtupefacti & iudex & populus, vnâ omnes voce clamare cœperunt: Magnus, & vnus eſt Deus Chriſtianorum, ſolus immortalis eſt. Sed hæc cum fuiſſent præfecto Alexandriæ nunciata, ſemetipſo truculentior redditur, & electis quibuſdam de officio ſuo crudeliſſimis & ſæuiſſimis, non tam hominibus quam beſtiis, mittit, qui & ipſum iudicem, qui mirabilibus diuinis crediderat, & eos per quos virtus Dei apparuerat, vinctos Alexandriam adducerent. Igitur cum adducerentur omnes pariter vincti, affuit gratia Dei in verbo, & cœpit Apollonius eos, qui ſe vinctos ducebant, fidem Dei docere. Quique cùm Dei miſericordiam credidiſſent, & fidem Dei totâ cordis firmitate recepiſſent, ſemetipſos cum his, quos exhibere venerant vinctos, offerunt iudici, & Chriſtianos ſe eſſe pariter profitentur. Quos cum præfectus in fide Domini pertinaces & immobiles peruidiſſet, vniuerſos pariter iubet in profundum maris demergi, ignorans impius quid ageret. Hoc enim ſanctis non mors, ſed Baptiſmus fuit. Sed & horum corpora, Dei ſine dubio prouidentiâ, integra illibataque maris vnda reportauit ad littus, quæque ab his, qui obſequij cauſſâ ſimul venerant ſuſcepta, ac reuocata ſub vno ſepulcri domicilio collocata ſunt: à quibus vſque ad præſens tempus, virtutes multæ, & ſigna miranda omnibus conſummantur, ſed & vota omnium atque orationes ſuſcipiuntur ab eis, & cum fructu petitionis implentur, quò etiam & nos dignatus eſt Dominus adducere, & vota noſtra orationeſque complere.

Iudex & Philemon traduntur [illegible] *Apollonius & Philemon.* — *Pſal. 73. Pſal. 84.* — *Incolumes perſtant.* — *Iudicis & populi conuerſio.* — *Apollonius præfecti Alexandrini* [illegible] — *Omnes in mare demerguntur.* — *Corpora illibata littori redduntur, & vno conduntur ſepulcro.* — *Auctor hic* [illegible]

Cap. xx. DE 16 DIOSCORO PRESB.

Palladius cap. 48.

VIDIMVS & alium venerabilem patrem apud Thebaidem, Dioſcorum nomine presbyterum, habentem in monaſterio ſuo centum ferè monachos, quem tempore eo quo acceditur ad Sacramenta, ſummam curam ſummamque perſpeximus adhibere diligentiam, ne quis eorum qui accedunt, in aliquo deferrent conſcientiæ maculam; in tantum vt etiam de his eos commoneret, quæ accidere per ſomnia hominibus ſolent, vel per phantaſias mulierum apparentium, vel etiam per naturalis humoris abundantiam. Dicebat ergo: Si quidem abſque mulierum phantaſiis tale aliquid eueniat, non eſſe peccatum; congenitus enim humor in corpore vbi propria repleuerit conceptacula, ſuis neceſſe eſt vt meatibus egeratur, & ideo non trahitur ad peccatum. Vbi verò viſus mulierum, & blandimenta carnis occurrunt, in hoc iam deſideriis animæ & erga huiuſmodi cogitationes atque illecebras occupatæ dari confirmabat indicia. Debere ergo monachos, aiebat, omni genere à cogitationibus ſuis repellere huiuſmodi ſimulacra, nec indulgere omnino in hæc diaboli blandimenta ſenſus ſuos, alioquin nihil videbitur intereſſe inter eos & illos qui in ſæculo viuunt. Sed laborandum eſt monachis, vt etiam naturalem humorem per multam ieiuniorum abſtinentiam & frequentes orationes doment ac ſuperent: fluxamq; eius labem, orationis & ieiunij continuatione reſtringant. Denique, aiebat, & hi qui in deliciis viuunt, ſi forte corporis ſui ægritudo depoſcat, ab omnibus quæ noxia eſſe iudicauerit medicus, abſtinebunt; cur non hoc multò magis monachus faciat, cui animæ & ſpiritus ſanitas expetenda eſt?

Dioſcorus. — *Dioſcorus presbyter.* — *Quid de pollutione nocturnâ ſentiendum, ſuos docet.* — *Remedia contra nocturnâ pollutionem.*

17 DE MONACHIS IN NITRIA COMMORANTIBVS. Cap. xxi.

Palladius cap. 69.

VENIEMVS autem & ad Nitriæ famoſiſſimum in omnibus Ægypti monaſteriis locum, qui quadraginta ferè millibus abeſt ab Alexandria, ex nomine vici adiacentis in quo nitrum colligitur, Nitriæ vocabulum trahens, proſpiciente hoc, credo, tunc iam diuinâ prouidentiâ, quod in illis locis peccata hominum, tamquam nitro ſordes abluenda eſſent & abolenda. In hoc igitur loco quinquaginta ferè, aut non multò minus cernuntur vicina ſibi, & ſub vno poſita patre tabernacula, in quibus aliqui plures ſimul, aliqui pauci, nonnulli etiam ſingulares habitant, & manſione quidem aliqui diuiſi, animo autem & fide & charitate coniuncti & inſeparabiles manent.

Nitria monaſterium vnde dictum.

Huic ergo cum appropinquaremus loco, vbi peregrinos fratres aduenire ſenſerunt, continuò velut examen apum, ſinguli quique ex ſuis cellulis proruunt, atque in

Ingens hoſpitalitatis ſtudium.

obuiam

obuiàm nobis lęto curſu & feſtinâ alacritate contendunt, portantes ſecum quamplurimi ipſorum vrceos aquæ & panes, ſecundùm quod Propheta corripiens quoſ-
2. Eſdr. 13. dam dicit: Quia non exiſtis filiis Iſraël in obuiàm cum pane & aqua. Tunc deinde ſuſceptos nos adducunt primò cum pſalmis ad eccleſiam, lauant pedes, ac ſinguli quique linteis quibus vtebantur abſtergunt, quaſi viæ laborem leuantes, re autem verâ vitæ humanæ ærumnas myſticis traditionibus abluentes.

Quid ergo nunc de humanitate eorum, quid de officiis, quid de charitate loquar, cùm omnes geſtirent nos ad ſuam quiſque introducere cellulam, & non ea ſolùm quæ hoſpitalitati debentur explere, ſed inſuper aut de humilitate, quâ ipſi pollebant, docere, aut de manſuetudine atque aliis huiuſmodi bonis, quæ apud illos, velut ad hoc ipſum de ſæculo ſequeſtratos, diuerſà quidem gratiâ, vnâ tamen eademque doctrinâ diſcuntur. Nuſquam ſic vidimus florere charitatem, nuſquam ſic vidimus opus feruere miſericordiæ, & ſtudium hoſpitalita-
Omnes penè Nitriæ monachi oratores ſapientes. tis impleri. Scripturarum verò diuinarum meditationes & intellectus, atque ſcientiæ diuinæ nuſquam tanta vidimus exercitia, vt ſingulos pænè eorum oratores credas in diuina eſſe ſapientiâ.

CAP. XXII.

DE LOCO QVI DICITVR [38] CELLIA.

Palladius cap. 69. POST hunc verò alius eſt locus in deſerto interiori, decem fere ab hoc millibus diſtans, quem locum pro multitudine diſper-
Cellia vnde dictum. ſatum in eremo cellularum, Cellia nominauerunt. Ad hunc locum hi, qui ibi priùs fuerunt imbuti, & ſecretiorem iam depoſitis in-
Cellularũ cõſtitutio. dumentis ducere volunt vitam, ſecedunt: eremus enim eſt vaſta, & cellulæ tanto inter ſe ſpatio diremptæ, vt neque in conſpectu ſibi inuicem, neque in vocis auditu ſint poſitæ.

Singuli per cellulas commanent, ſilentium ingens & quies magna inter eos eſt:
Die Sabbati & Dominicâ ad eccleſiam còueniunt. die tantùm Sabbati & Dominicâ in vnum ad eccleſiam coëunt, & ibi ſemetipſos inuicem tamquam cælo redditos vident. Si quis fortè in conuentu illo defuerit, intelligunt ſtatim eum corporis aliquâ inæqualitate detentum, & ad viſitandum eum non omnes quidem ſimul, diuerſis tamen
Infirmorũ viſitatio. temporibus omnes abeunt, portantes vnuſquiſque ſecum, ſi quid apud ſe eſt, quod ægro poſſit gratum videri. Aliam vero ob cauſſam nullus audet proximi ſui obturbare ſilentium, niſi fortè quis poſſit in verbo inſtruere, & velut athletas in agone poſitos ſermonis conſolatione perungere. Multi ipſorum à tribus & quatuor millibus ad eccleſiam coëunt: ita longo à ſemetipſis ſpatio habitationis eorum cellulæ dirimuntur: ſed charitas in eis tanta eſt, & tanto inter ſemetipſos & erga omnes fratres conſtringuntur affectu, vt in admiratione & exemplo ſint omnibus. Vnde & ſi quis forte voluerit habitare cum eis, vbi intellexerint, vnuſquiſque cellulam offert ſuam.

DE [39] AMMONIO. CAP. XXIII.

VIDIMVS quemdam apud eos venerabilem patrem, Ammonium nomine, *Palladius c. 12. quæ dũ de hoc.* virum in quem Deus omnem plenitudinem ſpiritualium contulerat gratiarum. *Origeniſta hic cum Euſebio & Euthymio fuit, teſte Hieron.* Charitatis in eo gratiam cùm videres, nihil tale vſquam vidiſſe te diceres. Sed & ſi humilitatem conſiderares, longè eum in hoc dono potentiorem ceteris æſtimares. Et rurſus ſi patientiam, ſi manſuetudinem, ſi benignitatem, in ſingulis eum virtutibus ita præcellere iudicares, vt quid cui præferre debeas ignorares. *Virtutum excellentia in Ammonio.* Donum verò ſapientiæ & ſcientiæ tantum ei contulerat Dominus, vt nullum ferè ex omnibus patribus ita penetraſſe aulas totius ſcientiæ crederes, ſed nec ita aliquem receptum eſſe intra cubiculum ſapientiæ Dei, omnes qui eum viderant fateantur. [40] Huic erant duo fratres, Euſebius & Euthymius: nam Dioſcorus, qui maior natu in eis fuerat, [41] ad epiſcopatus officium raptus eſt. *Fratres eius Euſebius, Euthymius, Dioſcorus.* Hi ergo fratres erant ei non ſolùm carne, ſed etiam vitâ atque inſtitutione & totâ animi virtute germani: qui omnes ſimul eos, qui in illis locis habitabant fratres, tamquam ſi nutrix foueat filios ſuos, ita vnumquemque inſtruentes conſolabantur, & docentes, ad ſummam perfectionem nitebãtur educere.

Vidimus ergo ſupradictum hominem Dei Ammonium habentem monaſterium inter eos muro circumdatum, quod in illis locis ex lateribus crudis fieri facile ſolet amplũ, & omnibus neceſſariis inſtructum, in quo etiam puteum ipſe foderat. *Pallad. cap. 70. hunc diuerſum à priore facit.* Venit autem quidam frater, ſaluari apud eum volens, adiitque eumdem Ammonium rogans, ſicubi eſſet cellula vacans, in quâ habitare poſſet. Tunc ille, Ego, inquit, inquiram; ſed donec inueniam, hic eſto in hoc monaſterio: ego enim iam nunc egrediar vt requiram. *Ammonius hoſpiti cellulã ſuam cedit.* Et relinquens ei omnia pariter cum monaſterio, ipſe procul ab eo loco paruiſſimam cellulam reperit, atque in eâ ſe conſtituit, fratriq; qui nuper aduenerat, nec intelligenti, ex integro cum omnibus quæ in eo fuerant ceſſit monaſterio. Sed & ſi plures fuiſſent, qui fortè venientes ſaluari cupe-

cuperent, ſupradictus vir fratribus congregatis omnibus, cum alacritate iuuantibus, ſub die vnâ monaſterium conſtruebat. Et cùm ſingulis quibuſque expleuiſſet numerum monaſteriorum, inuitabantur hi qui manſuri erant ad eccleſiam, quaſi refectionis gratiâ, quibus inibi occupatis, vnuſquiſque fratrum de cellulis ſuis proferentes quæ neceſſaria erant, ſingulorum nouas cellulas inſtruebant, ita vt ex collatione charitatis, nihil omnino vel vtenſilium, vel quæ ad victum requiruntur deeſſet, nec tamen manifeſta fieret vniuſcuiuſque oblatio. Regreſſi ergo ad veſperam, hi quibus fuerant cellulæ præparatæ inueniebant poſita omnia quæ ad vſus erant neceſſaria, & ita inſtructa habitacula, vt nihil prorſus deeſſe perſpicerent.

Monaſteriorū cellulæ extructè à fratribus inſtruuntur ſupellectile.

Cap. xxiv.

DE [42] DIDYMO.

Deeſt hic Palladio. De Didymo certo, Pallad. c. 4. Didymus innoxiè ſcorpiones calcat.

VIDIMVS quemdam inter eos ex ſenioribus virum bonum, nomine Didymum, in quo multa erat Domini gratia, quam in eo etiam vultus ipſe indicabat. Hic ſcorpiones, & ceraſtas, id eſt, beſtias quas cornutas vocant, & angues, qui in illis locis præ feruore ſolis acerrimi habentur, tamquam terræ quoſdam vermiculos pedibus conculcabat, & ita extinguebat, vt nihil ab eis omnino pateretur.

Cap. xxv.

DE [43] CRONIO.

Pallad. c. 25. & 89. de Cronio, qui non fuère Antonio. Cronius 110. annorum.

VIDIMVS apud eos & alium ſummæ antiquitatis patrem, Cronium nomine, in ſenectute bonâ, & perfectâ ætate durantem: centum namque & decem ætatis agebat annos. Hic ex diſcipulis adhuc beati Antonij ſupererat: cuius inter ceteras animi virtutes humilitatis gratiam vidimus immenſam.

Cap. xxvi.

DE [44] ORIGENE.

Pallad. cap. 10.

ERAT autem & alius adhuc ex diſcipulis Antonij, Origenes nomine, vir per omnia magnificus, & ſummæ prudentiæ, cuius ſermo & narratio de virtutibus optimi magiſtri, hominis Dei, ædificabat omnes audientes, & inflammabat vehementer, ita vt oculis cerni, quæ ab eo narrabantur, putares.

Cap. xxvii.

DE [45] EVAGRIO.

Pallad. cap. 85. Origenis laus hic ſilet, teſte Hittono.

VIDIMVS ibi & ſapientiſſimum virum, ac per omnia mirabilem, Euagrium nomine: cui inter ceteras animi virtutes tanta conceſſa eſt gratia diſcernendorum ſpirituum, & purgandarum (ſicut Apoſtolus dicit) cogitationum, vt nullus alius putaretur ex fratribus ad tantam ſubtilium & ſpiritualium rerum ſcientiam perueniſſe. Cui quamuis rebus ipſis, & experimentis, & (quod eſt ſuper omnia) per gratiam Dei magna collata fuerit intelligentia: acceſſit tamen & hoc, vt multo tempore inſtructus fuerit à beato Macario, quem famoſiſſimum in Dei gratiâ, ſignîſque & virtutibus inſignem fuiſſe, omnibus notum eſt.

Euagrius Macarij diſcipulus.

Hic ergo Euagrius incredibilis erat abſtinentiâ; ſuper omnia tamen monebat fratres, ſi qui forte ſtudium gererent vel humiliandi corporis, vel phantaſias ab eo dæmonum propellendi, ne in bibendâ aquâ largiore menſura vterentur; dicebat enim: Quia ſi aquâ multâ corpus infundatur, maiores phantaſias generat, & largiora receptacula dæmonibus præbet. Sed & multa alia de abſtinentiâ, ſummâ cum deliberatione edocebat. Ipſe autem non ſolum aqua parciſſimâ vtebatur, ſed & pane penitus abſtinebat. Alij verò qui in illis locis morabantur fratres, pane ſolo & ſale contenti erant, ita vt in illâ omni multitudine, vix inuenires aliquem, qui oleo ſaltem vteretur. Plures autem in eis nec iacentes ſomnum, ſed ſedentes, & (vt ita dicam) in meditatione diuinorum verborum poſiti capiebant.

Aqua largiter non bibenda, ne phantaſias varias generet.

DE [46] DVOBVS MACARIIS, ET PRIMO, DE [47] MACARIO ÆGYPTIO, SEV SENIORE.

Cap. xxviii.

Pallad. c. 19. & 20.

NARRABANT autem nobis quidam ex patribus qui ibi erant, quòd in locis illis duo Macarij, quaſi duo cæli luminaria refulſiſſent, ex quibus vnus Ægyptius genere, & diſcipulus beati Antonij fuit, alius Alexandrinus. Quibus vt vocabula nominis, ita virtutes animi & cæleſtium gratiarum magnificentia concordabat. Vterque enim Macarius, vterque abſtinentiæ exercitiis & virtutibus animi æqualiter pollens, hoc ſolo alius præcellens, quòd quaſi hereditatem gratiarum & virtutum beati Antonij poſſidebat.

Vterque Macarius virtutibus clarus.

Hinc denique ferunt, aliquando cùm homicidium in locis vicinis fuiſſet admiſſum, & innocenti cuidam impingeretur crimen admiſſi, confugiſſe ad eius cellulam eum qui calumniam patiebatur; affuiſſe etiam eos qui perurgebant, allegantes & dicentes periclitari ſeipſos, niſi comprehenſum legibus traderent homicidam. Is verò cui crimen impingebatur, cum ſacramentis affirmabat, conſcium ſe non eſſe ſanguinis illius. Et cùm diu ab vtraque parte certamen haberetur, interrogabat ſanctus Macarius, vbi ſepultus eſſet qui dicebatur occiſus. Cumque deſignaſſent locum,

Deeſt hoc Palladio.

Idem infrà lib. 3. num 41.

Aegyptius Macarius innocentem à pœnâ homicidij liberat.

cum,

cum, cum omnibus qui ad perurgendum hominem venerant, pergit ad ſepulcrum; atque ibi fixis genibus inuocato Chriſti nomine, ait ad eos qui aſtabant: Nunc Dominus oſtendet ſi verè reus eſt hic qui perurgetur à vobis. Et eleuatâ voce, ex nomine clamat defunctum. Cumque ei de ſepulcro vocatus reſpōdiſſet, ait ad eum: Per fidem Chriſti te obteſtor, vt dicas ſi ab hoc homine, qui calumniam patitur, occiſus es. Tunc ille de ſepulcro clarâ voce reſpondit, dicens, non ſe eſſe ab eo interfectum. Et cùm obſtupefacti omnes decidiſſent ad terram, ac pedibus eius aduoluerentur, rogare cœperunt, vt interrogaret eum à quo eſſet occiſus. Tunc ille, Hoc, inquit, non interrogabo: ſufficit enim mihi vt innocens liberetur; non eſt autem meum, vt reus prodatur.

A mortuo & ſepulto teſtimoniū expoſcit.

Aliud quoque eius genus miraculi ferebatur. Cuiuſdam in vicino oppido patriſfamilias virgo filia per phantaſias magicas videbatur hominibus in equinum animal verſa, vt putaretur equa eſſe, & non puella. Hanc adduxerunt ad eum. Tunc ille percontatus quid vellent? aiunt parentes eius: Equa hæc quam vident oculi tui, puella virgo & filia noſtra fuit; ſed homines peſſimi, magicis artibus in animal hoc quod vides mutauerunt eam. Rogamus ergo vt ores Dominum, vt commutet eam in hoc quod fuit. At ille ait: Ego hanc, quam oſtenditis mihi puellam video, nihil in ſe pecudis habentem: hoc autem quod dicitis, non eſt in eius corpore, ſed in oculis intuentium. Phantaſiæ enim dæmonum ſunt iſtæ, non veritas rerum. Et cùm introduxiſſet eam cum parentibus ſuis intra cellulam, fixis genibus orare Dominum cœpit, ſimulque & parentes rogat ſecum Domino ſupplicare, & poſt hoc perungens eam oleo in nomine Domini, omni fallaciâ viſus expulsâ, virginem videri omnibus vt etiam ſibi videbatur effecit.

Pallad. cap 19. ſimile de muliere habet.

Virgo magicis artibus in equā viſa verti.

Oleo benedicto & oratione, à faſcinatione eam liberat.

Alia quoque minor puella ad eum deducta eſt, cuius obſcœna corporis ita omni ex parte computruerunt, vt conſumptis carnibus, interiora quoque & ſecreta naturæ nudarentur, ac vermium ebulliret inde innumera multitudo, ita vt nec accedere quidem quiſquam ad eam poſſet præ fœtoris horrore. Hæc cùm allata à parentibus, & proiecta fuiſſet ante fores eius, miſerans virginis cruciatus, Æquo animo, inquit, eſto, filia, hæc tibi ad ſalutē Dominus, non ad interitum dedit: vnde prouidendum eſt magis, vt ſanitas tua nullum tibi periculum conferat. Et cum inſtitiſſet orationibus per ſeptem continuos dies, & oleum benedicens, in nōmine Domini perungeret membra eius, ita eam ſanam reddidit vt mulieбris in eâ naturæ nulla forma, nulla ſpecies appareret, ſed eſſet ei inter viros conuerſatio, abſque femineæ ſuſpicionis obſtaculo.

Deeſt hoc Palladio.

Oleo benedicto aliam puellam ſanat, & in virum vertit.

Aiebant prætereà, aliquando veniſſe ad eum hæreticum quemdam Hieracitam, quod genus hæreſeos inuenitur apud Ægyptum. Hic cùm per multam loquendi artem plurimos fratrum qui habitabant in eremo, conturbaret, auſus eſt etiam coram ipſo fidei ſuæ aſſerere prauitatem. Cui cùm reſiſteret ſenior & contradiceret, ille verba ſimplicia argumentis callidis eludebat. Sed cùm videret ſanctus, fidem fratrum periclitari, Quid opus eſt, inquit, nos verbis contendere ad ſubuerſionem audientium? Exeamus ad ſepulcra fratrum, qui nos præceſſerunt in Domino: & cui noſtrûm conceſſerit Dominus ſuſcitare mortuum de ſepulcro, ſciant omnes quia illius fides probatur à Deo. Sermo hic omnibus qui aderant fratribus placuit. Proceſſerunt ad ſepulcra, & hortatur Macarius Hieracitam, vt euocaret mortuum in nomine Domini. At ille, Tu, inquit, domine, qui propoſuiſti, prior euoca. Et Macarius poſternens ſe in orationem ante Dominum, vbi ſufficienter orauit, eleuatis ſurſum oculis ſuis, ait ad Dominum: Tu, inquit, Domine, quis ex duobus nobis rectam fidem teneat, oſtende, eleuato mortuo hoc. Et cùm hæc dixiſſet, fratris cuiuſdam nomen qui nuper fuerat ſepultus, euocauit. Cui ille cùm de tumulo reſpondiſſet, accedentes fratres continuò, quæ ſuperpoſita fuerant, auferunt, & eductum eum de ſepulcro, [48] reſolutis faſciolis quibus conſtrictus erat, exhibuerunt viuentem. Hieracita verò, vbi hæc vidit, obſtupefactus in fugam vertitur. Quem fratres quoque omnes inſequentes, extra terminos terræ illius exturbauerunt.

Deeſt hoc Palladio Herueti: ſed habetur verbotenus infrà in Appendice in Palladio ex veteri interpretatione.

Hieracitā hæreticum ad mortui ſuſcitationem in fidei teſtimoniū prouocat.

Mortuum ad fidei probationē ſuſcitat.

Multa etiam & alia ferebantur de eo quæ nimis prolixa ſunt ad ſcribendum: ſed ex his paucis, etiam cetera eius opera noſcuntur.

DE [49] MACARIO ALEXANDRINO SEV IVNIORE.

CAP. XXII.

Pallad. c. 19. & 20.

ALIVS verò ſanctus Macarius magnificas etiam ipſe virtutes conſummauit, de quibus & alij nonnulla ſcripſerunt, quæ ſufficere poſſint ad virtutum eius magnitudinem contuendam, & ideò nos ea compendio prætərimus.

Ferebant tamen eum amatorem fuiſſe eremi ſuper omnes ceteros, ita vt etiam vltima & inacceſſibilia deſerti perſcrutatus ſit.

Macarius Alexandrinus vltima deſerti ſcrutatur.

ſit loca, vſquequò inueniret locum quemdam in vltimis eremi conſtitutum, diuerſis pomiferis arboribus conſitum, & omnibus bonis repletum: vbi etiam duos fratres inueniſſe ferebatur, quos cùm rogaret vt paterentur ad ſe deduci illuc monachos vt ibi habitarent, quoniam quidem locus ille & amœnus eſſet, & abundans in omnibus neceſſarijs; reſponderunt, non poſſe adduci illuc plures, ne fortè venientes per eremum à dæmonibus deciperentur. Multos enim aiebant eſſe dæmones in deſerto, ac monſtra, quorum moleſtias & calliditates ferre multitudo inſueta non poſſet. Regreſſus tamen ad fratres, cùm indicaſſet de opportunitate loci, multorum inflammati ſunt animi, vt pergerent illuc cum eo. Sed vbi patres reliqui ſenſerunt animos iuuenum concitatos, repreſſerunt eos ſalubriore conſilio, dicentes: Locus iſte ſi verè, vt iactatur, à Iamne & Mambre conſitus eſt, non aliud de eo credendum eſt, niſi quòd diaboli opere ad deceptionem noſtram præparatus ſit. Si enim verè, vt perhibent, delicioſus eſt & abundans; quid ſperabimus in futuro ſæculo, ſi hic delicijs fruimur? Et hæc atque alia huiuſmodi dicentes, iuuenum feruentes animos repreſſerunt.

Multi dæmones in deſerto.

Locus à Iamne & Mambre magis Pharaonis conſitus.

Ioan. libell. 3. num. 15.

Scithium locus Macarij.

Locus autem in quo habitabat ipſe ſanctus Macarius, Scithium appellatur. Eſt autem in eremo vaſtiſſimâ poſitus, diei & noctis iter habens de Nitriæ monaſterijs; & hoc nullâ ſemitâ, neque terrenis aliquibus colligitur vel monſtratur indicijs, ſed ſtellarum ſignis & curſibus pergitur. Aqua rarò inuenitur, & ſicubi inuenta fuerit, odoris quidem diriſſimi eſt, & quaſi bituminea, ſed ſaporis innoxij. Sunt ergo ibi viri valdè perfecti, (nec enim patitur tam terribilis locus, niſi perfecti propoſiti habitatores ſummæque conſtantiæ) charitatis tamen inter ſe & erga omnes, ſi qui fortè ad eos acceſſerunt, ſummum ſtudium gerunt.

Pallad. c. 20. Ruff. infrà lib. 3. n. 42.

1. Cor. 10.

Vua per charitatis mutua officia monachorum cellas obambulat.

Fertur denique cùm ſancto Macario vuam quis aliquando detuliſſet, ille qui ſecundum charitatem, non quæ ſua ſunt, ſed quæ alterius cogitaret, ad alium fratrem detulit eam, qui quaſi infirmior videbatur. Tunc ille gratias egit Deo pro fratris officio, ſed & ipſe nihilominùs plus de proximo quàm de ſemetipſo cogitans, ad alium pertulit, & ille item ad alium, & ſic per omnes cellulas quæ longe à ſemetipſis per eremum diſperſæ erant, vua circumlata eſt, ignorantibus eis, quis eam primò miſiſſet; ad vltimum ipſi defertur qui eam miſerat. Gratulatus eſt autem ſanctus Macarius, quòd tantam videat in fratribus continentiam, tantamque charitatem, ad acriora ſemetipſum ſpiritalis vitæ extendit exercitia.

Ruffin. lib. 3. num. 43.

Macarius à dæmone ad collectã vocatur.

Ad fidem namque confirmatum nobis de eo eſt ab his, qui ex ore eius audierant, quòd quodam tempore noctis dæmon ad oſtium cellulæ eius pulſauerit, dicens: Surge, abba Macari, & eamus ad collectam, vbi fratres ad vigilias congregantur. Sed ille, qui gratiâ Dei repletus falli non poterat, intellexit diaboli eſſe fallaciam, & ait: O mendax & veritatis inimice! quid enim tibi conſortij, quid ſocietatis eſt cum collectâ & congregatione ſanctorum? At ille: Latet ergo te, inquit, ô Macari, quod ſine nobis nulla collecta agitur, nullaque congregatio monachorum? Veni denique, & videbis opera noſtra. Tunc ille, Imperet, inquit, tibi Dominus, dæmon immunde. Et conuerſus ad orationem, petijt à Domino, vt ſibi oſtenderet, ſi hoc verum eſſet, quod gloriatus eſt dæmon. Abijt ergo ad collectam, vbi à fratribus vigiliæ celebrantur, & iterum in oratione Dominum deprecatur, vt ſibi veritatem verbi huius oſtendat. Et ecce vidit per totam eccleſiam quaſi paruulos quoſdam puerulos Æthiopes tetros diſcurrere huc atque illuc, & velut volitando deferri. Moris eſt autem inibi ſedentibus cunctis, ab vno dici pſalmum, ceteris vel audientibus vel reſpondentibus. Diſcurrentes ergo illi Æthiopes pueruli, ſingulis quibuſque ſedentibus alludebant, & ſi cui duobus digitulis oculos compreſſiſſent, ſtatim dormitabat: ſi cui verò in os immerſiſſent digitum, oſcitare eum faciebant. Vbi verò poſt pſalmum ad orandum ſe proieciſſent fratres, percurrebant nihilominus ſingulos, & ante alium iacentem in oratione, quaſi mulierum ſpecie ferebantur, ante alium quaſi ædificantes atque portantes aliquid, ac diuerſa quæque agentes apparebant. Et quæcumque dæmones quaſi ludendo formaſſent, hæc orantes illi in cordis ſui cogitatione verſabant: à nonnullis tamen, vbi aliquid horum agere cœpiſſent, quaſi vi quadam repulſi, præcipites deijciebantur, ita vt nec ſtare quidem prorſus, aut tranſire iuxta eos auderent: alijs verò etiam infirmis fratribus ſupra ceruices & dorſa ludebant, quia non erant in oratione ſuâ intenti. Hæc cùm vidiſſet ſanctus Macarius, ingemuit grauiter, & lacrymas profundens ad Dominum, Reſpice, ait, Domine, & ne ſileas, neque mitigeris Deus. Exurge vt diſpergantur inimici tui, & vt fugiant à facie tuâ, quoniam anima noſtra repletur illuſionibus. Poſt orationem tamen examinandæ veritatis gratiâ ſeorſum euocatis ſingulis quibuſque

Iudæ ep.

Macarius videt dæmones Æthiopum ſpecie collectis intereſſe.

Varia dæmonum ſuggeſtiones tempore orationis.

Pſal. 82.

Pſal. 67.

fratribus, ante quorum faciem viderat dæmones diuerſo habitu & varijs imaginibus ludentes, requirit ab eis, ſi in oratione vel ædificandi cogitationes habuerint, vel iter agendi, vel alia diuerſa, quæ vnicuique imaginata per dæmones viderat: & ſinguli eorum ita confitebantur in corde ſuo fuiſſe, vt ille arguebat: & tunc intellectum eſt, quòd omnes vanæ & ſuperfluæ cogitationes, quas vel pſalmorum vel orationum tempore vnuſquiſque conceperit, ex illuſione dæmonum fiant: ab his autem qui omni cuſtodiâ cor ſuum ſeruant, tetri repelluntur Æthiopes. Deo enim coniuncta mens, & in ipſo tempore præcipuè orationis intenta, nihil alienum, nihil ſuperfluum recipit.

Superfluæ cogitationes tempore orationis opus dæmonis.

Aliud quoque multò terribilius addebat, quod vidiſſet eo tempore, quo fratres accedebant ad Sacramenta. Vbi porrexiſſent ad ſuſcipiendum palmas, in nonnullorum manibus præuenientes Æthiopes, carbones deponere, Corpus autem, quod tradi ſacerdotis manibus videbatur, redire ad altare; alijs verò, quos meliorum merita iuuabant, extendentibus manus ad altare, longe recedere dæmones, & cum ingenti metu refugere: angelum enim Domini aſſiſtere cernebat altari, qui cum ſacerdotis manu ſuam quoque manum in Sacramentorum diſtributione ſuperponeret. Ex hoc iam permanſit ei à Deo gratia iſta, vt in vigilijs fratrum, pſalmorum & orationis tempore, ſi quis aliud aliquid ſecundùm illuſionem dæmonum in corde cogitaſſet, agnoſceret, & accedentium ad altare vel indignitates eum vel merita non laterent.

Merita & demerita communicantium, & illuſiones dæmonum videt.

Palladius c. 19. & 20. Ioan. libell. 3. num. 15.

Quodam autem tempore ambo Macarij homines Dei cùm fratris cuiuſdam videndi gratiâ iter agerent, aſcenderunt nauigium, quo fluuius tranſiri ſolet, in quo nauigio erant ſimul quidam tribuni, diuites homines & præpotentes, equos plurimos ac pueros, & multa ſecum miniſteria habentes. Horum vnus cùm videret in vltimâ nauigij parte vilibus indumentis, atque ad omnia expeditos iacere monachos, ait ad eos: Beati eſtis vos, qui huic ſæculo illuditis, & nequaquam ex eo requiritis, niſi indumentum viliſſimum & parciſſimum victum. Tunc vnus de Macarijs reſpondit ad eum: Vere quidem, vt dicis, qui Deum ſequuntur, illudunt mundo; ſed miſeremur veſtri, quòd vobis econtrariò mundus illudit. Tunc ille compunctus ſuper hunc ſermonem, ſtatim vt peruenit ad domum ſuam, derelictis omnibus vel diſtractis quæ habebat, & pauperibus datis, ipſe Deum ſequi cœpit, & ad monachorum exercitia properauit.

Sæculo pauperes ſpiritu, diuitibus ſæculum illudit.

Sed & multa, vt diximus, alia de operibus ſancti Macarij Alexandrini mirabilia feruntur, ex quibus nonnulla in XI. libro Eccleſiaſticæ hiſtoriæ inſerta qui requirit inueniet.

DE S. AMMONE, PRIMO NITRIAE MONACHO. CAP. XXX.

Pallad. cap. 8.

INITIVM ſanè habitationis monaſteriorum quæ in Nitria ſunt, ſumptum tradebant ab Ammone quodam, cuius animam (cùm exiſſet de corpore) vidit ferri ad cælum ſanctus Antonius, ſicut refert ſcriptura illa, quæ Vitam deſcribit beati Antonij. Hic igitur Ammon locupletibus & generoſis parentibus natus eſt, à quibus inuitus ad nuptias cogebatur. Et cùm vim parentum non poſſet effugere, acceptâ virgine, cùm intra nuptiales thalamos conueniſſent, & data eis eſſent cubiculi ſecreta ſilentia, alloquitur puellam de pudicitiâ, & de conſeruandâ virginitate cœpit cohortari, dicens: Quia corruptio ſine dubio inuenit corruptionem, incorruptio verò incorruptionem ſperat: multò ergo melius eſt, ſi vterque noſtrûm in virginitate perduret, quàm vt alter corrumpatur ex altero. Acquieſcit ei virgo, ſilentio tegitur incorruptionis theſaurus. Cumque plurimo tempore ſolius Dei contenti teſtimonio, ſpiritu magis eſſent quàm carne ſanguineque coniuncti, poſt obitum amborum parentum, ille quidem, ad vicinum deſerti ſecedit locum, virgo verò intra domum reſidens, in breui & ipſa multitudines virginum, & ille multitudines congregat monachorum.

Videt Antonius Ammonis animam ad cælũ ferri. Supra in Vitâ ſancti Antonij cap. 32.

Ammon cum ſponſâ continentiã ſeruat.

Fit ille pater monachorum; illa mater virginum.

Cumque iam ſecretus ſederet in eremo, adoleſcens quidam, qui morſu canis rabidi in rabiem verſus eſt, multis vinctus catenis ad eum deducitur, proſequentibus eum parentibus ſuis, & rogantibus pro eo. At ille dixit eis: Quid mihi moleſti eſtis, ô homines? ſupra merita mea eſt quod petitis; ſed tamen hoc vobis indicare poſſum, quòd in manibus veſtris eſt eius ſanitas. Reddite viduæ bouem ſuum, quem furati eſtis, & ſanus reddetur vobis filius veſter. At illi extimuerunt quidem valdè, quòd ea quæ ſecretè geſta ſunt, non latuerunt hominem Dei. Gauiſi ſunt tamen, quòd hanc eis viam ſalutis oſtendit, & ſine morâ, vt reddiderunt direpta, orante homine Dei, etiam iuueni ſanitas redditur.

Ammon furtum ſecretum cognoſcit.

Rabidus reſtitutione furti ſanatur.

Alio quoque tempore, cùm veniſſent ad eum quidam, probare volens animos ipſorum, dicit dolium ſibi eſſe neceſſarium, vbi aquam pro aduenientibus congregaret.

Et

Et cùm polliciti fuiſſent perlaturos ſe, vnus ex ipſis graue ſibi duxit, dicens periclitari poſſe camelum ſuũ, ſi ei tam graue onus imponeret. Et ait ad alterum: Tu ſi vis aut potes, defer, ego camelo meo parco ne moriatur. Tunc alter, Mihi, inquit, vt ipſe noſti camelus non eſt, ſed aſinus. Numquid poteſt, quod camelus portare non valet, aſinus portare? At ille, Facito, inquit, vt voles, tu videris, ego enim non interimã camelum meũ. Tunc ille, Ego, inquit, imponam aſino meo pondus, quod tu camelo tuo oneroſum dicis, & merita hominis Dei facient quod impoſſibile eſt eſſe poſſibile. Et ita impoſitum dolium aſino ſuo, peruexit vſque ad monaſterium hominis Dei, ita vt nec ſentiret aſinus ſe aliquid oneris portare. Quem vt vidit Ammon, Benè feciſti, inquit, in aſino deferens dolium; collegæ enim tui camelus mortuus eſt. Et regreſſus inuenit ita geſtum, vt prædixerat famulus Dei.

Ammon camelis viũ negans, camelo priuatur.

Abſens id nouit Ammon

Sed & multa alia per eum ſigna Dominus oſtendit. Nam & fluuium Nilum cùm tranſire vellet, & exuere ſe erubeſceret, virtute Dei ſubitò in alteram ripam tranſlatus dicitur. Beatus autem Antonius, in ſummã admiratione vitæ eius iuſtitiam atque animi virtutes habuiſſe memoratur.

Ammon exuere ſe verecundans, diuinitus vltra flumen transfertur.

C. XXXI. DE S. PAVLO SIMPLICE.

Pallad. cap 28

Occaſio conuerſionis Pauli Simplicis.

FVIT quidam inter diſcipulos ſancti Antonij, Paulus nomine, cognominatus Simplex. Hic initium conuerſionis ſuæ huiuſmodi habuit. Cum vxorem ſuam oculis ſuis cum adultero cubantem vidiſſet, nulli quidquam dicens, egreſſus eſt domum; & mœſtitiã animi tactus, in eremum ſemetipſum dedit, vbi cùm anxius oberraret, ad monaſterium peruenit Antonij, ibique ex loci admonitione & opportunitate conſilium capit. Cumque adiſſet Antonium, vt iter ab eo ſalutis inquireret; ille intuens hominem ſimplicis naturæ eſſe, reſpondit ei, ita demum eum poſſe ſaluari, ſi his quæ à ſe dicerentur, obediret. Tunc ille omnia quæcumque ſibi præciperet, facturum ſe eſſe reſpondit. Vt ergo promiſſionem eius probaret Antonius, ante fores cellulæ ſtanti, Hic, inquit, exſpecta me orans donec egrediar. Et egrediens Antonius, manſit intrinſecus per totam diem & per totam noctem; per feneſtram tamen ex occulto frequentiùs reſpiciens videbat eum indeſinenter orantem, & nuſquam prorſus moueri, ſed ſtare in æſtu diei & rore noctis, & ita eſſe mandati memorem, vt ne parum quidem loco moueretur.

Antonium adit.

Simpliciter obedit.

Egreſſus autem die poſtero Antonius, inſtituere eum & docere cœpit de ſingulis quomodo opere manuum ſolitudinem ſolaretur: & digitis quidem corporis opus carnale, cogitatione verò mentis & animi intentione operaretur quæ Dei ſunt. Cibum quoque in veſperam ei ſumere præcepit; ſed obſeruare, ne vmquam ad ſaturitatẽ vſque perueniret, & præcipuè in potu, confirmans, non minus per aquæ abundantiam phantaſias fieri animi, quàm per vinum calorem corporis creſcere. Et vbi plenè eum qualiter ſe in ſingulis agere deberet, inſtruxit, in vicino ei, hoc eſt, tribus à ſe millibus cellulam conſtituit, ibique eum exercere quæ didicerat iubet: ipſe tamen frequentiùs viſitans gratulabatur deprehendens eum in his quæ ſibi tradita fuerant, totã intentione & ſollicitudine permanentem.

Opere manuum ſolitudo ſolanda.

Nimiæ aquæ potus phantaſias generat.

Quadam autem die cùm veniſſent ad ſanctum Antonium fratres magni quidem & perfecti viri, accidit etiam Paulum adeſſe pariter cum eis. Et cùm ſermo de rebus profundis & myſticis haberetur, cumque de Prophetis & Saluatore plurima tractarentur, Paulus ex ſimplicitate animi interrogat ſi Chriſtus priùs fuerit an Prophetæ? Beatus verò Antonius cùm pro eo quod tam abſurdè interrogauerat, quaſi erubuiſſet, blando nutu vt erga ſimpliciores ſolebat, ſilere atque abire eum iubet. Et ille, quia omne quodcumque ab eo dictum fuiſſet tamquam præceptum Dei ſeruare inſtituerat, abſcedens ad cellulam ſuam, tamquam mandato accepto, ſilentium gerere inſtituit, nec omnino aliquid loqui. Quod cùm comperiſſet Antonius, mirari cœpit, vnde hæc illi obſeruantia placuiſſet, quam à ſe ſciebat non eſſe mandatam. Cumque iuſſiſſet eum loqui, & cur ſileret indicare, dixit ei Paulus: Tu, pater, dixiſti, vt irem & ſilerem. Et obſtupefactus Antonius, ita ab eo ſermonem, quem ille negligenter protulerat, obſeruatum: Omnes, inquit, nos iſte condemnat: cùm enim nos de cælo nobis non audiamus loquentem, ab iſto qualiſcumque ſermo, qui ex ore noſtro ceciderit, obſeruatur.

Silentij inſignis ex obedientiã obſeruator.

Multa tamen & ſanctus Antonius eum docere volens de obedientiã, præcipere ei ſolitus erat etiã, quæ ratio & cauſſa non poſceret, in quibus eius animus erga obedientiam probaretur. Haurire namque aliquando eum aquam iuſſit ex puteo, & in terram totã die effundere, & contextas ſportellas reſoluere, ac denuò contexere; & veſtimentum diſſuere atque iterùm reſuere, & rurſus reſoluere; & in pluribus huiuſmodi exercitijs ab eo memoratur imbutus, vt in nullo prorſus etiam eorum, quæ contra rationem

Variis obedientia operibus à ſancto Antonio exercetur

nem impetari iubebantur, diſceret contradicere;& ita per hæc omnia informatus, breuî ad perfectionem venit. Ex cuius exemplo docebat beatus Antonius, quòd ſi quis velit ad perfectionem velociter peruenire, non ſibi ipſe fieret magiſter, nec propriis voluntatibus obediret, etiam ſi rectum videatur eſſe quod vellet; ſed ſecundùm mandatum Saluatoris obſeruandum eſſe, vt ante omnia vnuſquiſque abneget ſemetipſum ſibi, & renuntiet proprijs voluntatibus, quia & Saluator ipſe dixit: Ego veni non vt faciam voluntatem meam, ſed eius qui miſit me. Et vtique voluntas Chriſti non erat contraria voluntati Patris; ſed qui venerat obedientiam docere, non inueniretur obediens, ſi propriam faceret voluntatem. Quantò ergo magis nos non iudicabimur inobedientes, ſi faciamus proprias voluntates? Denique ſupradictus Paulus exemplo nobis eſt, qui obedientiæ & ſimplicitatis merito in tantum ſpiritualium gratiarum culmen aſcendit, vt multò plures & potentiores virtutes per ipſum Dominus, quàm per ſecundum Antonium faceret.

Veniendi ad perfectionẽ modus compendioſus. — Matth. 26. — Ioan. 6. — *Paulus Antonio virtute potentior.*

Et quoniam pro affluentiâ gratiarum multi ad eum ex omnibus terræ partibus confluebant vt curarentur ab eo; verens beatus Antonius ne moleſtiâ multitudinis fugaretur, in interiori eremo, quò accedi facilè ab aliquo non poſſet, commanere eum fecit, vt venientes magis ipſe ſuſciperet Antonius. Si quos verò ipſe non potuiſſet curare, hos ad Paulum tamquam prolixiorem ſanitatum gratiam habentem mittebat, & ab illo curabantur. Tantam autem eius ſimplicitatis apud Dominum fiduciam fuiſſe tradunt, vt quodam tempore cùm quidam rabiem patiens in modum canis laniaret omnem qui ad ſe auſus fuiſſet accedere, & perductus ad eum fuiſſet, inſiſtebat orationi vt dæmonẽ qui eum vrgebat, fugaret. Et cùm mora fieret, nec celer ſequeretur effectus, quaſi infantum more indignatus ad Dominum dixiſſe fertur: Verè non manducabo hodie, ſi eum non curaueris, & continuò quaſi delicioſo Domini ſatisfactum eſt à Deo; & ſtatim curatus eſt rabidus.

Dæmonem oratione expellit. — *Paulus Dei deliciæ.*

C. XXXII.

DE S. PIAMMONE PRESBYTERO.

Pallad. c. 72. de *Ammonâ presbytero, qui hic Piammon.*

NON autem mihi videtur dignum, etiam eremi habitatores, quæ Parthenio mari adiacet, & vicina eſt oppido quod dicitur Diolco, ſilentio præterire. In quo vidimus quemdam presbyterum admirabilem, nomine Piammonem, totius humilitatis & benignitatis virum, habentem etiam reuelationum gratiam. Denique quodam tempore cùm Domino ſacrificium offerret, vidit angelum Domini ſtantem iuxta altare, & vniuſcuiuſque monachorum accedentium ad altare ſcribentem nomina in libro quem tenebat in manibus, quorumdam tamen nomina non ſcribentem. Cumque diligenter obſeruaret ſenior, qui eſſent quorum nomina non ſcripſiſſet, poſteaquam ſunt completa myſteria, vnumquemque eorum ſeorſum vocans, percontatur, quid eis in occulto peccati fuiſſet admiſſum: & inuenit ex confeſſione vnumquemque eorum mortalis peccati obnoxium. Tunc hortatur eos agere pœnitentiam, & ſemetipſum cum eis ante Dominum proſternens, die ac nocte tamquam ipſe in eorum peccatis eſſet obnoxius; flebat, & tam diu permanſit cum eis in pœnitentiâ & lacrymis, donec iterùm videret eumdem Angelum ſtantem, & ſcribentem nomina accedentium. Et poſteaquam omnium ſcripſit, tunc etiam illos ex nominibus euocantem, atque ad reconciliationem altaris inuitantem. Vbi hoc verò ſenior vidit, intellexit eorum ſuſceptam eſſe pœnitentiam: & ſic eos altari totâ cum gratulatione reſtituit.

Piammon videt angelum Dei iuxta altare. — *Angelus dignè communicantium nomina ſcribit.* — *Cum peccatoribus, quorum nomina non ſcribebantur, pœnitet.*

Hunc etiam quodam tempore ferebant à dæmonibus ita verberatum, vt ſtare aut moueri omnino loco non poſſet. Et cùm dies adeſſet Dominica, & res poſceret offerri ſacrificium, iuſſit ſe fratrum manibus ad altare portari. Vbi cùm in oratione iacuiſſet, aſtantem continuò vidit angelum Domini, qui aſtare ſolebat altari, & porrigentem ſibi manum, atque eleuantem ſe de terrâ, & ſtatim dolor omnis ita ab eo diſceſſit, vt ſolito ſanior redderetur.

Verberatus à dæmonibus ſanatur ab Angelo.

DE S. IOANNE. C. XXXIII.

Pallad. cap. 73.

ERAT in ipſis locis vir ſanctus, ac totius gratiæ dono repletus, Ioannes nomine, in quo tanta erat conſolationis gratia, vt quacumque mœſtitiâ, quocumque tædio oppreſſa fuiſſet anima, paucis eius ſermonibus, alacritate & lætitiâ repleretur. Sed & ſanitatum gratia plurima ei à Domino donata eſt.

EPILOGVS.

De periculis itineris ad eremos.

Pallad. cap. 150.

IN alijs quoque quàm plurimis locis Ægypti, ſparſim vidimus ſanctos Dei virtutes multas & mirabilia facientes, & totius gratiæ Dei plenos, ſed & paucos ex multis memorauimus.

mus. De omnibus verò explicare, ſupra vires noſtras eſt.

Nam de his qui in ſuperiore Thebaidâ, id eſt circa ipſam Syenem habitare dicuntur, auditu ſolo comperimus; quod his pæne omnibus, quos vidimus, celſiores illi & magnificentiores habebantur. Accedere verò ad ipſos pro itineris periculo nequiuimus: quia quamuis omnia illarum partium loca latronibus incurſentur, illa tamen quæ vltra ciuitatem Lyco ſunt, etiam barbaros patiuntur. Et ideò nullus nobis ad eos acceſſus fuit, quia reuerà nec eos quos ſuperius memorauimus, abſque periculo vidimus.

Septies namque in hoc itinere periclitati ſumus; in octauo autem, ſicut ſcriptum eſt,
Iob. 5. non obtinuit nos malum, Deo nos in omnibus protegente.

1. Denique ſemel per quinque dies ac noctes incedentes per eremum, ſiti ac laſſitudine periclitati ſumus.

2. Alio quoque tempore incurrimus locum, in quo eſt conuallis quædam, humorem ex ſemetipſo gignens ſalſum, quem continuò calor ſolis, velut hiemalis pruina in glaciem, ita in ſalem ſtringit; & tamquam ſudes acutas, ex ipſo ſale efficit: itaque ita omnia illa exaſperantur loca, vt non ſolùm nudos pedes, vt habebamus nos, ſed & calceamentis munitos terebret ac ſecet. In his ergo inuenti, magno cum periculo vix euaſimus.

3. Tertio cùm nihilominùs per eremum pergeremus, incurrimus vallem quamdam, humorem ex ſemetipſâ ſimiliter quidem gignentem, ſed intra ſemetipſam eum ſeruantem, cuius ſolum ſaxis & fœtido cœno repletum tranſire cupientes, vſque ad latera deſcendimus. Cumque pæne ibidem in eadem mergeremur, exclamantes ad Dominum, vocem pſalmi protulimus, dicen-
Pſal. 68. tes: Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam meam. Infixus ſum in limo profundi, & non eſt ſubſtantia.

Quartum periculum pertulimus in aquis 4.
quibuſdam, quæ ex inundatione Nili remanſerant, in quibus triduo continuo afflicti, vix euadere potuimus.

Quintum periculum fuit nobis à latroni- 5.
nibus, cum ſecus mare iter ageremus, qui per decem millia paſſuum inſequentes nos, quos perimere ferro non poterant, pæne exanimes reddiderunt per fugam.

Sextum diſcrimen nobis in ipſo flumine 6.
Nilo fuit, in quo nauigantes, pæne ſubuerſi ſumus.

Septimum, in ſtagno quod Mariæ voca- 7.
bulo appellatur, vento ſæuiente in inſulam quamdam eiecti ſumus, hieme grauiſſimâ ſuper nos & tempeſtate feruente. Erat enim tempus, quo Epiphaniorum dies celebrantur.

Octauum autem fuit, quòd cùm ad Ni- 8.
triæ monaſteria veniremus, locum quemdam incidimus, in quo refluentis Nili aqua reſidens, velut ſtagnum quoddam effecerat, in quo multæ beſtiæ, præcipue crocodili plurimi erant. Qui cùm tempore ſolis exiſſent, reſoluti circa oram ſtagni iacebant, ita vt ignorantibus nobis mortui viderentur. Et cùm accederemus ad videndam mirandamque magnitudinem beſtiarum, quas exanimes putabamus, continuò vt ſonitum pedum ſenſerunt, excitati, irruere & inſectati nos vehementer cœperunt. Nos autem cum magno clamore & gemitu nomen Chriſti Domini inuocauimus, cuius miſericordia affuit, & beſtiæ quæ contra nos inſurrexerant, quaſi ab Angelo repellente, in ſtagnum protinus proiectæ ſunt: nos autem curſu intento ad monaſteria feſtinauimus, gratias agentes Deo noſtro, qui nos de tantis periculis liberauit, & tanta nobis oſtendit mirabilia. Ipſi gloria & honor in ſæcula ſæculorum, Amen.

IN LIBRVM SECVNDVM DE VITIS PATRVM NOTATIO.

*Prolog. 1 BENEDICTVS DEVS.] *Elegans omnino Prologus, qui Ruffinum non dedecet: etſi ſtilus in toto libri decurſu non ita reſpondeat. Sed narrationes eæ ſunt ex Græco, vt opinor, tranſlatæ: quas vt apud Græcos humili & familiari ſtilo ſcriptas inuenit, eodem quoque Latinis dedit. Ruffinus præfatione in libros Recognitionum Clementis, (quos ab eo Latinitati donatos teſtatur Gennadius in Catalogo Script. Eccleſ. cap. XVII.) de ratione tranſlationis ſuæ ad Gaudentium epiſcopum, cur minùs ornata ea ſit, ita refert:* In ceteris autem, quantum potuimus, operam dedimus, non ſolùm non à ſententijs, ſed ne à ſermonibus quidem ſatis elocutionibuſque diſcedere. Quæ res quamuis minùs ornatum, magis tamen fidele narrationis reddit eloquium. *Vt igitur Recognitionum Clementis tranſlatio minùs ornata eſt, quia anguſto ſermonis calle coarctatur quàm hiſtoriarum Euſebij, vbi liberis paſſibus interpres ambulat & ſpatiatur, mirùm videri non debet, ſi & hic minùs florida ſit Ruffini dictio, cùm & eamdem hic tranſlationis rationem iniſſe videatur, quam inijt in Recognitionum libris. Sanè vel ex Palladij tranſlatione licet colligere, quàm parum Ruffinus à Græco textu diſcedat, cùm quæ iſthic habentur ab Herueto è Græcis expreſſa, eodem penè tenore hic à Ruffino exhibeantur.*

2. EX QVIBVS NON SOLVM NOBIS CAVSSA SALVTIS, &c.] *Periodus hæc ex Palladio adumbrata, vbi ita in Procemio:* Vt eos æmulentur ac imitentur, qui cæleſtem volunt vitam agere, & quæ ad regnum cælorum ducit, vitam ingredi, &c. vt exemplar proponatur, & amor excitetur ijs. *Etiam ſequentis periodi, quæ incipit,* Quamuis, *ſenſus eſt apud Palladium.*

3. QVI IN MONTE S. OLIVETI.] *Hic aliquantulùm variat Ruffini Prologus à Palladij procemio. Ruffinus ait ſe Vitas-Patrum ſcribere in gratiam fratrum in monte Oliueti commanentium, Palladius verò rogatu Lauſi præpoſiti. Alia quoque diuerſa quædam habet Palladius à Ruffino, vt quòd Palladius in Procemio dicit, ea quæ refert, ſe partim vidiſſe, partim audiuiſſe; Ruffinus ſolum refert ſe vidiſſe. Palladius addit ſe & de mulieribus dicturum, Ruffinus nihil de eâ re.*

In monte Oliueti cellulam ſuam & monaſterium habuit Ruffinus. Teſtis ipſe Inuectiuâ II. Alioquin ſi inficias eat, etiam teſtes quamplurimos fratrum habere poſſum, qui in meis cellulis manentes, in monte Oliueti quamplurimos ei Ciceronis Dialogos deſcripſerunt: quorũ & ego quaterniones, cùm ſcriberent, frequenter in manibus tenui & relegi: & quòd mercedes illis multò largiores quàm pro alijs ſcripturis ſolent, ab iſto eis darentur, agnoui. Mihi quoque ipſi aliquando cùm de Bethlehem Ieroſolymam veniſſet, & codicem ſecum detuliſſet, in quo erat Dialogus Ciceronis, & idem ipſe Græcus Platonis, quòd dederit ipſum codicem, & aliquamdiu fuerit apud me, nullo genere negare poteſt.

4. COMMANENT AVTEM PER EREMVM DISPERSI ET SEPARATI CELLVLIS] *Significanter dixit,* diſperſi & ſeparati, *vt non cœnobium, ſed Cellas ſeu Lauram inſinuaret. Ita hic libro III. (cuius etiam auctor, vel interpres, vel præfator certè exiſtimatur Ruffinus) n. 219.* Nam in eodem loco circiter quinque millia diuiſis cellulis habitabant. *quod deſumptum ex D. Hieronymo epiſt. XXII. ad Euſtochium de cuſtod. virginit. Vide in Onomaſtico* Cellia, *&* Laura.

5. IPSORVM MERITIS ADHVC STARE MVNDVM.] *Ad hoc reſpiciens Ruffinus hic lib. III. inde Prologum ſuum auſpicatur.*

6. OPTIMA QVÆQVE RARA SINT ET DIFFICILIA.] *Vetus verbum:* Χαλεπὰ τὰ καλά.

7. IOANNE.] *Martyrologium Romanum* Cap. 1.
XXVII. Martij: In Ægypto S. Ioannis eremitæ, magnæ ſanctitatis viri, qui inter cetera virtutum inſignia, etiam prophetico ſpiritu plenus, Theodoſio Imp. victorias de tyrannis Maximo & Eugenio prædixit. *De hoc, vt exiſtimo, Menæa XX. Septemb.* Μνήμη τοῦ ἐν ὁμολογηταῖς μεγίστου Ἰωάννου τοῦ Αἰγυπτίου. Commemoratio Ioannis Ægyptij, maximi inter confeſſores. *Notiſſimus hic apud Scriptores Eccleſiaſticos. de eo Auguſtinus de Ciuit. Dei libro V. capite XXVI. Caſſianus lib. IV. Inſtit. cap. XXIII. XXIV. XXV. XXVI. Eucherius de laude eremi, Sidonius Carmine XVI. & alij varij.*

Frater Theodoricus Lober Carthuſianus in ſuâ editione Colonienſi Vitarum Patrum adſcribit hunc Ioannem ex Martyrolog. vt exiſtimo, XXVIII. Aprilis, ſed ibi de alio Ioanne abbate agitur, qui ſub Leone Iſaurico pro cultu Imaginum decertauit, hic verò tempore Theodoſij fuit, vt patet hic initio & fine huius capitis.

8. TRIBVNVS QVIDAM.] *D. Auguſtinus libro De curâ pro mortuis agenda, cap. XVI. diſputat de modo, quo ſancti ſeu viui, ſeu poſtquam è vitâ exceſſerunt, quandoque viuis appareant. Et poſt multa ambigue dicta, hanc de Ioanne hoc hiſtoriolam infert.* Talem fuiſſe credendum eſt illum Ioannem monachum,

chum, quem de belli ciuilis euentu maior Theodoſius conſuluit Imperator: habebat quippe etiam propheticam. Neque enim ſingulos ſingula munerum iſtorum, ſed etiam plura vnum habere poſſe non ambigo. Ioannes ergo ille eidem mulieri religioſiſſimæ, impatienter eum videre cupienti, atque vt hoc impetraret, per maritum ſuum vehementer inſtanti, cùm ille nollet, quoniam id numquam permiſerat feminis; Vade, inquit, dic vxori tuæ, videbit me nocte proximâ, ſed in ſomnis. Et factum eſt. Monuitque illam, quidquid fidelem coniugatam moneri oportebat. Quæ cùm euigilaſſet, talem ſe vidiſſe hominem Dei viro ſuo, qualem ille eum nouerat, & quid ab illo audierit, indicauit. Qui hoc ab eis comperit, retulit mihi vt grauis & nobilis, & digniſſimus credi. *Vide Thyræum noſtrum de varijs Apparitionum modis.*

9. TERTIANO TYPO GRAVISSIME VEXABATVR.] *Ineptè Goldaſtus hæreticus tom. I parte II. Rerum Alamannicarum Notis in Hexidannum de vitâ S. VViboradæ lib. I. cap. XXVII. tertiano pyreto, diuinat legendum. Rarior quidem vox & ſignificatio typi, nota tamen Galeno, qui librum περὶ τύπων ſcripſit, & eſſe dicit τάξιν ἐπιτάσεως καὶ ἀνέσεως, id eſt,* ordinem extenſionis & remiſſionis in febribus. *Oratio eſt in Sacramentario S. Gregorij contra typum tertianum vel quotidianum. Iſidorus lib. IV. cap. VII. Orig.* Typhi ſunt frigidæ febres, quæ abuſiuè typhi appellantur ab herbâ quæ naſcitur in aquâ. *Sed in re medica Galeno potior fides.*

10. QVIA VITIA EX PARTE IPSIVS SVNT.] *Exhortatio hæc Ioannis deeſt Palladio. Melchior Goldaſtus Collect. in ad ſermonem Valeriani de bono diſciplinæ, legendum cenſet,* quia vitia ex patre eo ſunt: *nec quemquam de hac lectione dubitaturum putat, quia ſequitur hic de diabolo principe & auctore. Sed firmius hæſiſſet Sapientiæ capiti IV. ex quo ipſe citat:* Imitantur diabolum, qui ſunt ex parte illius. *Quare vulgata lectio tenenda, conſentientibus manuſcriptis omnibus.*

11. VICTORIÆ RELIGIOSI PRINCIPIS THEODOSII.] *De hoc Ioanne eiuſque prophetiâ Proſper in Chronico anno Chriſti CCCXCV. Theodoſij XVI. Arcadio III. & Honorio II. Coſſ.* Ioannes Monachus anachoreta clarus habetur, qui ornatus prophetiæ gratiâ, Theodoſium conſulentem de euentu belli quod aduerſus Eugenium mouebat, victorem futurum prædixit.

Cap. II. 12. HOR.] *Nulla huius memoria in tabulis Eccleſiaſticis, præterquam in Menæis VII. Auguſti:* Ὁ ἅγιος Ὢρ ἐν εἰρήνῃ τελειοῦται, Sanctus Or in pace quieſcit. *Occurrit & in Palladij Lauſiacâ hiſtoriâ cap. IX. Sed Origeniſtam fuiſſe monet D. Hieronymus epiſt. ad Cteſiphontem. Obijſſe tamen in eâ hæreſi non conſtat, maximè cùm eius commemoratio fiat in Menæis. Vide reſponſionem ad argumentum ſecundum Prolegom. XV. vbi agitur de auctoritate horum librorum. Meminit eius etiam Sozomenus l. VI. cap. XXVIII. Niceph. lib. IX. cap. XXXIV. & recentiores quidam ſuis inſeruère Martyrologijs XII. Nouemb. vt Carthuſia Colon. in additionibus ad Vſuardum, Maurolycus. Vide Molanum cap. XIII. de Martyrolog.*

13. HABITV IPSO HONORIS VIDEBATVR ANGELICI.] *Hoc non facilè quis intelliget, niſi quis Græcorum monachorum habitum præ oculis habeat. Duplex Græcis habitus erat, vnus nouitiorum, qui dicebatur μικρὸν σχῆμα: alter probatiſſimorum virorum, qui dicebatur μέγα καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα. Vide Euchologium Græcorum cap. XXIX.*

14. AMMONIO.] Ammona *hic dicitur Palladio* Cap. III.
cap. XLVIII. de hoc, vt exiſtimo, Menæa Græcorum XXVI. Ian. Ὁ ὅσιος Ἀμμωνᾶς ἐν εἰρήνῃ τελειοῦται S. Amonas in pace conſummatur. *de eo etiam Sozom. lib. VI. cap. XXVIII. Niceph. lib. IX. cap. XXXIV.*

15. COLOBIIS] *Græca vox κολόβιον, ſed Latinis vſurpata, vti Caſſiano lib. I. Inſtit. cap. V. Seruius Æn. IX. ad illud:* Et tunicæ manicas, &c. Tunicæ, *inquit,* veſtræ habent manicas, quod etiam Varro vituperat, dicens: Manicatis & talaribus tunicis. Nam colobijs vtebantur antiqui. *quæ iiſdem ferè verbis refert D. Hieronymus in Hebr. quæſt. Cod. Theod. L. XIV. Tit. X.* Nullus ſenatorum habitum ſibi vendicet militarem, ſed chlamydis terrore depoſito, quieta colobiorum & penularum induat veſtimenta. *Vide apud Caſſianum ſignificationem myſticam.*

16. BENO.] *Palladio cap. XLIV. dicitur* Be. *Nullam huius memoriam inuenio in Eccleſiaſticis tabulis.* Cap. IV.
De eo Sozomenus lib. VI. cap. XXVIII. Hic paucula ſuperioribus affinia: Βῆνον δὲ παρ' ὅλον τὸν βίον διαβιῶναι ἱστοροῦσιν, ἢ ὀμόσαντα, ἢ ψευσάμενον, ἢ ὀργισθέντα, ἢ ἀργὸν ἢ ἀνεπιτήδειον εἰπόντα λόγον: Benum autem ei nimimè vnquam viſum vel irâ arſiſſe, vel iuraſſe, vel mentitum eſſe, vel temerarium, leue, aut abiectum verbum dixiſſe. *præmittit de eodem & Theonâ:* Βῆνος καὶ Θεωνᾶς, μοναχῶν ἡγοῦντο ταγμάτων, καὶ θείας προγνώσεως καὶ προφητείας ἔμπλεοι: Benus & Theonas conuentus rexère monachorum, viri diuinâ præſcientiâ & propheticâ repleti. *De eo etiam Niceph. l. XI. c. XXXIV.*

17. OXYRYNCHO CIVITATE.] *De Oxyryncho* Cap. V.
Stephanus de vrbibus, originem appellationis, & etymon vocis ſimul inſinuans: Ὀξύρυγχος, πόλις Αἰγύπτου, τιμῶσα τὸν ὁμώνυμον ἰχθῦν: Oxyrynchus, Ægypti ciuitas, quæ colit piſcem ſibi cognominem. *Ita pleraque Ægypti vrbes a ſuperſtitioſo animalium cultu nomen ſortitæ.*

18. THEONE.] *De hoc Sozomenus l. VI. c. XXVIII.* Cap. VI.
Caſſiodor. lib. VIII. cap. I. Niceph. lib. XI. c. XXXIV.

19. APOLLONI.] *Huius Vitam accuratè ſcripſit* Cap. VII.
Timotheus Alexandrinus epiſcopus, vt teſtatur Sozomenus lib. VI. cap. XXIX. Nicephorus l. IX cap. XXXIV. Fort eadem cum hac. Vide Prolegomenon IV. §. I. In Sozomeno Græcè eſt Ἀπολλὼς, *quod alij Latinè verterent,* Apollos. *Nam de alio, qui* Apollonius *dictus fuit, ibidem ſequitur.*

20. LEBETES.] *Ipſe explicat hic auctor, atque colobium eſſe, de quo cap. III. diximus. Hieronymus Præfat. in Regulam S. Pachomij:* Nihil habent in cellulis, præter pſiathium & duo lebitonaria (quod Ægyptijs monachis veſtimenti genus eſt ſine manicis, & vnum iam auritum ad dormiendum vel operandum. *Iſidorus lib. XIX. Orig. cap. XXII.* Lebitonarium eſt colobium ſine manicis, quali monachi Ægyptij vtuntur. *Dicitur Græcè &* λεβιτὼν *vel* λεβιτών. *ita Palladio in Vitâ abbatis Pachomij: &* λεβιτωνάριον. *ita quidem Sozomenus lib. III c. XIII. explicat* χιτῶνας ἀχειρίδωτους, tunicas ſine manicis. *infrà cap. IX.* Lebeta.

21. NICOLAI INGENTES.] *Deeſt hoc editis libris. Cur omiſſum ſit, non inquiro. Scio rarum & non vbique obuium eſſe. Athenæus lib. XIV. & Plutarch. Conuiual. lib. VIII. cap. IV. ſcribunt Nicolaum quemdam Damaſcenum Auguſto miſiſſe* palmulas, *quas ille ab eo* Nicolaos *vocabat. Sic & Iſidorus libro XVII. cap. VII. Orig.* palmulæ ſunt Thebaicæ, qui & Nicolai. *Plinius lib. XIII. cap. IV.* Sicciores

in hoc genere Nicolai, ſed amplitudinis præcipuæ, quaterni cubitorũm longitudinem efficiunt. *Photius in Bibliotheca Cod.* CLXXXIX. *pro* palmulis *habet* placentas. *Ita & Suidas in* Nicolao; *& Heſychius Illuſtrius Palladij interpres coniungit cum* panibus. *Vereor eum vitioſo vſum codice. Nam hic omnia verbo tenus ex Palladio Græco expreſſa habes. quod noſter habet,* Nicolai ingentes, & panes calidi & mundiſſimi, *Heruetus Palladij interpres habet,* & Nicolaos panes maximos & puros lupinos: *quia* θερμὸς calidum, *&* θέρμος lupinum *ſignificat. Inde Heruetus deceptus eſt.*

Ca. VIII. 22. AMMONE.] *Diſtinctus hic ab Ammone Ægyptio ſeu Nitriote, de quo hic poſt cap.* XXX. *& Tabennenſiote, qui in Tabenna tribus circiter millibus monachorum præfuit. de quo hic ſuprà cap.* III.

23. DRACONE.] *Fors eiuſdem Ammonis eſt quod habetur lib.* III. *Ruffini, n.* CCXIV. *de baſiliſco diſſipato.*

Cap. IX. 24. COPRETE.] *Huius nullibi mentionem inuenio præterquam apud Sozomenum lib.* VI. *cap.* XXVIII. *Nicephorum lib.* XI. *cap.* XXXIV. Copres, *inquit Nicephorus*, dæmonum expellendorum & variorum morborum ſanandorum gratiam acceperat. *Caue Copretem hunc & Patermutium confundas cum duobus alijs eiuſdem nominis, qui fuere martyres, tempore Iuliani apoſtatæ, de quibus in Menæis & Menologio* IX. *Iulij. Alius etiam Coprius tempore Theodoſij Cœnobiarchæ, de quo Græci* XXIV. *Septemb. nam hic iunior.*

25. LEBETA.] *Id eſt, colobium. vide ſup. c.* VII.

Cap. X. 26. SYRO, &c.] *De his præter notatum in margine Palladium nihil inueni.*

Cap. XI. 27. HELENO.] *Sozomenus libro* VI. *cap.* XXVIII. *Nicephorus libro* XI *cap.* XXXIV. *Caſſiodorus libro* VIII. *Tripart. hiſt. cap.* I. *quibus* Helles *dicitur, Palladio* Hellen.

Cap. XII. 28. ELIA.] *De hoc Sozomenus libro* VI. *capite* XXVIII. *Nicephorus libro* XI. *cap.* XXXIV. *Caſſiodorus Hiſt. Trip. lib.* VIII. *cap.* I.

Cap. XIII. 29. PITHYRIONE.] *De hoc Nicephorus lib.* IX. *cap.* XIV. Præterea Pithyrion ille, qui tamen alibi, apud Athenas videlicet, aſceterium ſeu exercendæ pietatis domicilium habuit.

Cap. XIV. 30. EVLOGIO.] *De hoc Sozomenus libro* VI. *cap.* XXVIII. *Niceph. lib.* XI. *cap.* XXXIV. *Caſſiodorus lib.* VIII *Trip. hiſt. cap.* I.

Cap. XV. 31. APELLEN.] *De hoc Sozomenus lib.* VI. *capite* XXVIII. *Niceph. lib.* XI. *cap.* XXXIII.

Cap. XVI. 32. PAPHNVTIO.] *De hoc Maurolycus in Martyrologio ſuo,* Pannucij *nomine,* XXIX. *Nouembris:* S. Pannucij abbatis, qui eremum Heracliæ regionis incoluit, & cuius operâ Thaidem inſignis formæ meretricem, ornamentis in ignem proiectis, veniam pœnitentiâ meruiſſe perhibent. *Florarium Sanctorum manuſcriptum* VIII. *Martij:* Paphnutij confeſſoris, qui conuertit Thaiſim meretricem, & tres viros ereptos ſæculo lucratus eſt Deo. Claruit anno ſalutis CCCXXI. *Habes hæc poſteriora de tribus viris in hoc Ruffini capite expreſſa.*

Cùm varij fuerint Paphnutij, non exiſtimo quemquam cum hoc eumdem eſſe. Nam qui XXVIII. *Apr. habetur apud Metaphraſtem, & ex eo apud Surium,* martyr *fuit tempore Diocletiani: quem Martyrologium Romanum habet* XXIV. *Septemb. nec vlla eius mentio in Menologio, etſi id aſſerat Baronius. qui, quòd Galeſinius dicit ſe accepiſſe ex tabulis Græcis, exiſtimauit ex Menologio eſſe. Sed exiſtimo Galeſinium de Metaphraſte intelligere. In Menæis* XXV *Septembris de eo ſolo tantùm duo verſus.*

Menolog. Græcum XIX. *Apr. habet Paphnutium* Ieroſolymitam, *eumque* martyrem *de quo Menæa* XX *Apr. duos tantùm habent verſus, nec martyrij meminere.*

Menologium Græcum XXV. *Sept. habet Paphnutium* Ægyptium, *S. Euphroſynæ patrem, de quo Menæa eodem die duos quoque tantùm verſus habent.*

Martyrologium Romanum XI. *Septemb. habet Paphnutium* Thebæum *ſeu* ſuperiorum Thebarum epiſcopum & confeſſorem *vt vocat Niceph. l.* VIII. *cap.* XIX. *qui celeberrimus eſt, & omnium hiſtoricorum præconio notus. De quo vide ad vitam ſancti Antonij cap.* XXX.

Alius etiam Paphnutius Meletianus, *de quo Epiphanius in Panar. hæreſ.* LXVIII.

Alius etiam Paphnutius Cephala, *de quo Palladius cap.* XCI.

Alius Paphnutius presbyter Scetiotes, *cognomento* Bubalus *apud Caſſianum Collat.* III. *cap.* I. *& Collat.* XVIII *cap.* XV. Cap. XVII

33. ISIDORO.] *De eo Sozomenus l.* VI *c.* XXVIII. *& lib.* VIII *cap.* XII. *&* XIII. *Socrat. l.* VI. *cap.* IX. *Nicephorus lib.* XI. *cap.* XXXIV. *Caſſiodorus l.* VIII. *Trip. hiſt. cap.* I. *Hic inter Origeniſtas numeratur à D. Hieronymo epiſt. ad Cteſiphontem. Videndum an hic etiam fuerit inter monachos reſipiſcentes, de quibus egi Proleg.* XV. *reſponſione ad argumentum ſecundum, quod obijciebatur cõtra horum librorum auctoritatem.*

34. SERAPIONE.] *De hoc* Serapione *apud Palladium cap.* LXXVI. *& de alio quodam, cui cognomen* Sindonites, *quòd ſola ſindon ei veſtis eſſet, qui fuit imperitus litterarum, cap.* LXXXIII. *Hic à Baronio Notation. ad Martyrolog. Roman.* XXI. *Martij non ritè dicitur* Syndonius. Serapionis *abbatis dicta habes apud Pelagium libello* VI. *num.* XII. *libell.* VIII. *num.* IX. *lib* XI *num.* XIII. *l.* XV. *n.* XVI *de quo Sozom. l.* VI. *cap.* XXVIII. *ex quo Niceph. l.* XI. *cap.* XXXIV. *ſua deſumpſit, & Caſſiodorus Tripart. lib.* VIII. *cap.* I. Cap. XVIII.

35. APOLLONIO.] *Baronius Notation ad Martyrolog. Roman.* VIII. *Martij exiſtimat hunc Apollonium & Philemonem eos eſſe, de quibus ibi in Martyrologio. Sed ſi Acta à Metaphraſte ſcripta cum his conferantur, non quadrant. In Menæis bis inuenio memoriam Apollonij & Philemonis martyrum cum diuerſis ſocijs. Primo* XIV. *Nouembris, qui ſunt ij, de quibus Martyrolog. Romanum* VIII. *Martij agit: ſecundò* VI. *Iulij. ſed neutribi Acta exprimuntur, vt inde aliquod indicium fieri poſſit. Vide Nicephorum lib.* IX. *capite* XIV. Cap. XIX.

36. DIOSCORO.] *Sozomenus lib.* VI. *cap.* XXVIII. *Nicephorus lib.* XI. *cap.* XXXIV. *Caſſiodorus lib.* VIII. *Tripart. hiſt. cap.* I. Cap. XX.

37. DE MONACHIS IN NITRIA.] *Sozomenus lib.* VI. *cap.* XXXI. Καλοῦσι δὲ τὴν χώραν ταύτην Νιτρίαν, καθότι κώμη τίς ἐστιν ὅμορος, ἐν ᾗ τὸ νίτρον συλλέγουσιν. Οὐ τὸ τυχὸν δὲ πλῆθος ἐνταῦθα ἐφιλοσόφει. Ἀλλὰ μοναστήρια μὲν ἀμφὶ πεντήκοντα, ἀλλήλοις ἐχόμενα, τὰ μὲν συνοικιῶν, τὰ δὲ καθ' ἑαυτοὺς διαιτώντων. Iſtum locum *(vbi Scete)* appellant Nitriam; propterea quòd eſt pagus finitimus, in quo nitrum colligunt. Non exigua quidem hominum multitudo ibi monaſticam diſciplinam exercebat. Erant namque monaſteria circiter quinquaginta contigua, quorum pars conuentus, pars homines ſeparatim ab alijs vitam degentes habuêre. Cap. XXI.

38. CELLIA.] *Eadem habes apud Palladium cap.* Ca. XXII.

cap. xxix. Ex quo ſua deſumpſit, vt credo, Sozomenus lib. vi. cap xxxi. qui pene verbotenus eadem refert cum Palladio & Ruffino. ecce Græca, quæ iam Latina hic legiſti: Ἐγνώσθη δὲ ὡς οἶμαι τῶν ἐνθάδε ἐρήμων ἐκείνων, ἔτι γε μὴν ἑτέρα ἐσχατιὰ ἐνδοτέρω καθήκουσα, ὄνομα Κελλία. ἐν τούτῳ δὲ σποράδην ᾠκοδόμηνται οἰκήματα πολλά. καὶ τοσοῦτον ἀλλήλων ἀπέχουσι, ὡς τοὺς αὐτόθι κατοικοῦντας σφᾶς αὐτοὺς μὴ καθορᾶν, ἢ ἀκούειν· συνίασι δὲ πάντες εἰς ταυτὸν ἅμα καὶ συναγωνίζονται τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος. εἰ δέ τις μὴ παραγένοιτο, δῆλον ἦν ἄλλων ἀσθενείᾳ ἀποληφθείς, ἢ νόσῳ περιπεσών, καὶ ἰδίᾳ αὐτῷ καὶ θεραπείαν ἐκ διαδοχῆς πάντες ἀπιόντες, ἀλλ' ἐν διαφόροις καιροῖς ἕκαστος ἐπισκεψόμενος ὅπως ἔχει περὶ τὴν ἀσθένειαν. ἄλλως δὲ οὐ ῥᾳδίως ἐπισυντυγχάνουσιν ἀλλήλοις, εἰ μὴ λόγον ἕνεκα, διαλεγόμενοι θεοῦ τέλειος ἡ ψυχὴ ἐνάγοιτο. ἐκεῖ δὲ ἐν τοῖς Κελλίοις, ὅσοι τὸν φιλόσοφον βίον ἄκρον ἐξήλασαν, καὶ ζῆν ἄγειν δύναν, καὶ μόνοι διαβιῶσι, δι' ἡσυχίαν χωρισθέντες τῶν ἄλλων. *Eleganter B. Bernardus epiſt. ad fratres Carthuſianos de monte Dei, de cellâ & cælo:* Secundùm formam propoſiti veſtri habitantes in cælis potiùs quàm in cellis, excluſo à vobis toto ſæculo totos vos incluſiſtis cum Deo. Cellæ ſiquidem & cæli habitatio cognatæ ſunt. quia ſicut cælum & cella ad inuicem videntur aliquam habere cognationem nominis, ſic & pietatis. A cælando enim cælum & cella nomen habere videntur, & quod cælatur in cælis, hoc & in cellis. Quod geritur in cælis, hoc & in cellis. Quidnam eſt hoc? vacare Deo, frui Deo. Quod cùm ſecundùm ordinem piè & fideliter celebratur in cellis, audeo dicere: Sancti angeli Dei cellas habent pro cælis, & æquè delectantur in cellis, ac in cælis. Nam cùm in cellâ iugiter cæleſtia exercentur, cælum cellæ & ſacramenti ſimilitudine, & pietatis affectu, & ſimilis operis effectu proximum efficitur: nec iam ſpiritui oranti vel etiam à corpore exeunti, à cellâ in cælum longa vel difficilis via inuenitur. A cellâ enim in cælum ſæpè aſcenditur: vix autem vmquam à cellâ in infernum deſcenditur.

C. xxiii. 39. Ammonio.] *Sozomenus libro vi. cap xxx. Nicephorus lib. xi. cap. xxxvii. Caſsiodorus lib. x. hiſtor. Tripart. cap. vii. Hos Origenis fuligine infectos fuiſſe notat D. Hieronymus epiſt. ad Cteſiphontem. Fuêre tamen hi coniunctiſsimi Chryſoſtomo; & quidam eorum honorificè ſepulti, quin etiam miraculis clarsiſſe dicuntur. Nam de Ammonio & Dioſcoro hæc habet Georgius Alexandrinus in Vitâ ſancti Chryſoſtomi, de ijs monachis agens, quos Theophilus Alexand. epiſc. eremo expulit:* Ἀμμώνιος, σὺν δυσὶν ὁμαίμοσιν ἀδελφοῖς καὶ ἑνὶ ἐπισκόπῳ, οἳ καὶ κλοιοφορήσαντες ἐπὶ Οὐάλεντος ἐξωρίσθησαν, ὡς πᾶσα ἐπιγινώσκει ἡ Ἀλεξάνδρεια, ποιμένες ὄντες ἐν γνώσει, ὡς μηδὲν αὐτοὺς διαφυγεῖν τῆς θείας γραφῆς πολλοῖς ἀπορουμένων. ὧν δὲ μετὰ δύο ἐκοιμήθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει τελευτήσαντες, Ἀμμώνιος δὲ πρὸ τῆς ἐξόδου τοῦ βίου προεφήτευσε. λέγεται δὲ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ῥυσούντας ἀεὶ ῥίγος διαφερομένων. ἐτάφη δὲ ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῶν ἀποστόλων πέραν θαλάσσης. ὁ δὲ ἐπίσκοπος Διόσκορος τελευτήσας κεῖται ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῷ ἐν τῇ Δρυῒ τῷ πρὸς τὰς πύλας, ὡς προείρηται, ὡς τὰς πολλὰς τῶν γυναικῶν ἔχειν πίστιν εἰς αὐτὸν μεγάλην, κατασφαλίζεσθαι τοὺς τῷ μάρτυρι ὅρκοις, κατὰ τῶν εὐχῶν Διοσκόρου ἐμνύειν: Ammonius cum duobus etiamnum religioſis fratribus, atque vno epiſcopo, qui cùm vincula pertuliſſent, & immanes torturas ſub Valente, finibus illis eliminati ſunt. quod vniuerſa agnoſcit Alexandria. Et is ſexagenarius erat: & hi ſcientiâ ſic præditi erant, vt eos nihil lateret in diuinis Scripturis, in quibus alioqui permulti hærent & addubitant. Horum quidem duo obdormiuerunt Conſtantinopoli in fatum concedentes; Ammonius autem priuſquam è vitâ migraret, oracula reddidit de futuris. Monumentum autem eius dicitur mederi rigore febrili laborantibus. Sepultus eſt trans mare, in æde apoſtolis dicatâ. Porrò Dioſcorus epiſcopus cùm diem ſuum obiiſſet, ſepultus eſt in martyrio, quod ſitum eſt in Quercu ante portam ſiue columnam, de quâ ſuperiùs dictum eſt. Et quidem permultæ mulieres conſtanti in ipſum fide nitebantur, adeò vt ſi qua teſtis per orationes Dioſcori ſe obſtrinxiſſet iureiurando, nullâ ratione paſſa fuiſſet ſe iuramenti eſſe perfidam deſertricem. *Vide quædam de his & pro his dicta ſuprà Prolegomeno xv. vbi de auctoritate horum librorum, reſponſione ad argumentum ſecundum. Saltem D. Hieronymi monitione tuti eſſe poſſumus.*

40. Hvic erant dvo fratres, &c.] *Dicti hi quatuor fuêre* Longi *à corporis habitu. Georgius Alexandrinus Vita Chryſoſtomi:* Viri enim, qui in Aegypto præſidebant monaſterijs, pius ille Dioſcorus, Ammonius item, Euſebius, & Euthymius, qui quidem fratres erant, à corporis proceritate ſortiti nomenclaturam Longi. Sed enim iſtorum fama mirè increbuerat Alexandriæ, quòd & ſermone & vitæ ornamentis inclaruiſſent. *Qui plura de ijs proſequitur. De eadem* Longorum *appellatione ijdem hiſtorici quos antè citaui.*

41. Ad episcopatvs officivm.] *Hermopoleos epiſcopus fuit Dioſcorus; ita Georgius Alexandrinus Vitâ Chryſoſtomi, vbi de morte eius addit:* Paulò pòſt à fugâ Theophili ſuum obijt diem, dignuſque eſt habitus, qui in ſplendido admodum ſepulcro funeraretur in æde ſacrâ martyri, quæ eſt in Quercu, quo loci habita eſt Synodus calumniæ aduerſus Ioannem adornatæ. *Locus autem hic erat trans mare, Ruffini ſuburbium, vt habet Palladius Dialog. de rebus S. Chryſoſtomi, qui omnium inſpector fuit. Nicephoro lib. xiii. cap. xv. dicitur* ſuburbanum nauale Chalcedonis, *vbi erat* Ἀποστολεῖον, *id eſt, eccleſia in honorem Petri & Pauli apoſtolorum conſtructa a Ruffino, variaque monachorum domicilia. quæ à Georgio de ſepulturâ Dioſcori variat. ait enim:* Dioſcorus namque Conſtantinopoli priùs mortuus, in templo Mocij martyris ſepultus eſt. Ammonius autem breui pòſt cùm Synodus adornaretur, valetudine affectâ in Quercum quidem venit, ſed illic morbo propter traiectionem inualeſcente, paulò pòſt & ipſe diem ſuum obijt, atque ibi à monachis ſuis honorificè eſt tumulatus. *Templum autem Mocij martyris collocant Menea xi. Maij, in ipſâ vrbe Conſtantinopolitanâ. Non rectè in Menologio x. & xi. Maij dies coaluere. De hoc templo vide Baron. Notat. ad Martyrolog. Romanum xiii. Maij.*

42. Didvmo.] *De hoc Didymo nihil apud Palladium, ſed de alio cæco Alexandrino, de cuius cæcitate lib. iii. Ruffin. num. 218. Huius memoriam in Faſtis ſacris non inuenio, præterquam in Florario Sanctorum manuſcripto xx. Aprilis,* S. Didymi eremitæ. *De hoc eodem Socrates lib. iv. cap. xxiii.* Δίδυμος ἄλλος, ὅστις μοναχὸς ἐνενήκοντα ἔτη βιοὺς, οὐδενὶ ἀνθρώπῳ συνεγένετο, εἶχεν τοῦ παντός: Didymus alius, qui etiam monachus fuit, nonagintaque confecit annos, per totum vitæ ſpatium nullius vmquam hominis ſocietate & conſuetudine vſus eſt. *quæ ad verbum* C. xxiv.

exſcri-

exſcripſit Suidas in Ἄμις. *hunc in Scete floruiſſe tradit Sozomenus lib.* VI.*cap.*XXX.

CAP.XXV. 43. CRONIO.] *Sozomenus lib.*VI.*cap.*XXX. Κρονίων τὶς ἀγαθὸν καὶ δέκα ἐνιαυτοὺς γηραιός: Cronion annos iam circiter decem & centum natus. *Palladius capite* XXV. *habet* Cronium *presbyterum Nitriæ,& cap* LXXXIX. Chronium *quoque presbyterum, abbatem trecentorum patrum in deſerto apud vicum Phœnicie, vnde ortus erat. Vtrumque Antonio notum ait Palladius. An alter eorum idem cum hoc ſit, dubito. Noſter hic in Scete, teſte Sozomeno, floruit.*

CAP.XXVI 44. ORIGENE.] *Sozomenus lib.* VI.*cap.*XXX. Γηραλέος δὲ Ὠριγένης, ἐκ τῶν μαθητῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου ὑπολειπόμενος: Origenes ſenex vnus ex diſcipulis Antonij Magni, qui adhuc ſupererat. *Addit in* Scete *vixiſſe.*

C.XXVII. 45. EVAGRIO.] *Fr. Ioannes Maria Magiſter ſacri Palatij in Indice librorum expurgandorũ hæc de Euagrio notat: Qui res Euagrij parum perſpectas habuere, ipſum quandoque laudant, vt Socrates Nouatianus lib.*IV.*Hiſtor. Eccleſ.cap.*XVIII.*& Sozomenus æquè Nouatianus lib.*VI.*cap.*XXX. *Idem facit Gennadius in Catalogo, qui etiam Euagrio miracula tribuit; ſed Gennadius nimiùm Pelagianis fauens, nihil mirum, ſi Pelagianorum parentem Euagrium laudibus tollat, & falſa adſcribat miracula. De Palladio Galatâ qui eumdem Euagrium mirificè celebrauit, ſilemus modò, quòd eidem in impietate & hæreſi par, eiuſdemque diſcipulus exiſtens, mulus mulum mutuò ſcabit. Dicemus de illo ſuo loco (nos hic ex eodem libro* VIII.) *Pergit idem Fr. Ioannes.*

At æſtimemus Euagrium è propriis pretiis. ſuiſſe hæreticum Origeniſtam, Pelagianiſque errandi ampliſſimam exhibuiſſe materiam, mirum ſi iam non omnibus ſit exploratiſſimum. Audiamus quid de eo Patres. S Hieronymus epiſt. ad Cteſiphontem hæc de Euagrio habet: Euagrius Ponticus Hyperborita, qui ſcribit ad virgines, ſcribit ad monachos, ſcribit ad eam cuius nomen nigredinis teſtatur perfidiæ tenebras, (*Melaniam intelligit*) edidit librum & ſententias περὶ ἀπαθείας, quam nos impaſſibilitatem vel imperturbationem poſſumus dicere, quando numquam animus vllo perturbationis vitio commouetur, & vt ſimpliciter dicam, vel ſaxum vel Deus eſt. Huius libros per Orientem Græcos, & interprete diſcipulo eius Ruffino Latinos pleriq́ue in Occidente lectitant, &c. *Hæc S. Hieron. Qui etiam præfat. in lib.* IV. *ſuper Ieremiam iſta ſcribit:* Commentarios in Ieremiam per interualla dictabam, vt quod deerat otio, ſupereſſet induſtriæ; cùm ſubitò hæreſis Pythagoræ & Zenonis ἀπαθείας καὶ ἀναμαρτησίας, id eſt, impaſſibilitatis & impeccantiæ, quæ olim in Origene & dudum in diſcipulis eius Grunnio, Euagrioque Pontico, & Ioniniano iugulata eſt, cœpit reuiuiſcere, & non ſolùm in Occidentis, ſed & in Orientis partibus ſibilare, & in quibuſdam inſulis, præcipueque Siciliæ & Rhodi maculare pleroſque, & creſcere per dies ſingulos, dum ſecretò docent, & publicè negant. *& alia ſubycit in eamdem ſententiam.*

At quanti ſemper fecerit Eccleſia Romana iudicium S. Hieronymi in his, quæ ipſe de Ruffino, Euagrio, Palladio, aliiſque plurimis (quos ipſe probè intus & in cute nouerat) torumque ſcriptis cenſuerit, audi S.Gelaſium primum in Concilio Romano ſeptuaginta epiſcoporum, memorandam iſtam ſententiam proferentem: Item Ruffinus vir religioſus plurimos eccleſiaſtici operis edidit libros, nonnullas etiam Scripturas interpretatus eſt: ſed quoniam B.Hieronymus eum in aliquibus de arbitrij libertate notauit; illa ſentimus, quæ prædictum beatum Hieronymum ſentire cognoſcimus. Et non ſolùm de Ruffino, ſed etiam de diuerſis, quos vir ſæpiùs memoratus zelo Dei & fidei religione reprehendit. *Hæc S. Gelaſius, cuius documentum eo tenaciùs mente ſuſcipiendum ac retinendum videtur, quòd diuinâ prouidentiâ factum fuerit, vt S. Hieronymus multorum, qui ſuo tempore ſub religionis & pietatis habitu hæreſum venena ſundebant, ipſe fraudes, technas, dolos, errores deprehenſos in publicum prodiderit, eiuſque eâ in re iudicium Romana Eccleſia probauerit, ut deinceps tam multi lupi in veſtimentis ouium gregi Dominico imponerent, eumdemque mactarent, cùm alioqui etiam cautiſſimos & ſagaciſſimos decipere potuerint: eiuſmodi fuère Ruffinus, Euagrius, Palladius, & alij monachi Origeniſtæ, quos S.Hieronymus, vt nuper vidimus, indicauit.*

Sed ad Euagrium redeamus, de quo hæc quoque S.Ioannes Climax: Putauit Euagrius ſapientiſſimum ſe omnium alacritate ſenſus fieri: ſed fraudem paſſus ſibi mentitus eſt miſer; inſipientium inſipientiſſimus ex hoc ipſo oſtenſus eſt. *Hæc idcirco Climax, quod Euagrius apathiam introduceret. Porrò Euagrium vnà cum Origene & Didymo Alexandrino tamquam hæreticum condemnatum, eiuſque errores proſcriptos in quintâ generali Synodo, auctores ſunt S. Tharaſius epiſcopus Conſtantinopolitanus, Confeſſione fidei, quæ habetur in ſecundo Nicæno Concilio actione* III. *Niceph.l.*XVII.*Hiſt c.*XXVII. *Cedrenus in Annal. in Iuſtiniano. Eumdem etiam Euagrium cum eiſdem Didymo & Origene damnauit S.Martinus Papa & martyr in Concilio Lateranenſi, Secretario* V. *Canone* XVIII. *ſed & Antiochus monachus, qui ſub Heraclio vixit, homiliâ de regno, quæ eſt* CXXX. *enumeratis multis hæreſiarchis hæc ſubdit:* Poſt hæc hæreſeon portenta fuerunt hi, Euagrius & Didymus, qui ſecundùm dogma Origenis putâ præexiſtentiam rerum atque earum reſtitutionem ſenſerunt. *Hæc ille. Ex quibus omnibus, & aliis quæ omittimus, facilè quiſque diſpiciet, quo loco & pretio Euagrius Ponticus Hyperborita ſit habendus. Hactenus ſupradictus, Magiſter ſacri Palatij.*

46. DVOBVS MACARIIS.] *Duo ſunt Macarij celebres in Romano Martyrologio, vterque Ægyptius. Sed de quo hic agitur, & ſimpliciter & ſignificatè Ægyptius dictus eſt, alter vero* Alexandrinus, *quòd in Eccleſiâ Alexandrinâ functus eſſet preſbyterio, vt eſt apud Palladium cap* XX. *Sozomenus l.*III. *cap.*XIII. *ita hos diſtinguit:* Ὁ μὲν Αἰγύπτιος, ὁ δὲ πολιτικὸς ὡς ἀστὸς ὠνομάζετο, ἦν γὰρ τὸ γένος Ἀλεξανδρεύς: Quorum alter in agris Aegypti, alter in vrbe natus (erat enim Alexandrinus genere) & ita inſtitutis ciuilibus educatus, vt ἀστὸς, id eſt, vrbanus diceretur. *Signantiùs etiam Socrates lib.* IV.*cap.*XVIII. Ὧν ὁ μὲν ἐκ τῆς ἄνω Αἰγύπτου ἦν, ὁ δὲ ἐκ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως: Quorum alter ex ſuperiore Aegypto, alter ex vrbe Alexandriâ oriundus. C.XXVIII.

47. MACARIO AEGYPTIO.] *Ægyptius hic occurrit apud Martyrologium Romanum* XV. *Ianuarij:* In Aegypto S. Macarij abbatis, diſcipuli B. Antonij, vita & miraculis celeberrimi. *De hoc in Menologio* XIX. *Ian. Vide infrà in Macario Alexandrino. Fuit hic magiſter Euagrij, vt ſcribit Socrates lib.* IV. *cap.*XVIII. *& Gennadius de viris Illuſtr. cap.*XI. CAP.XXIX

48. RESOLVTIS FASCIOLIS QVIBVS CON-

STRI-

STRICIVS ERAT] *Sic Ioann. XI. v. 44.* Ligatus pedes & manus. *cuius vitus pauca alia exempla meminis legere.*

Cap. XXIX. 49. MACARIO ALEXANDRINO SEV IVNIORE.] *Martyrologium Romanum 11. Ianuarij:* In Thebaide S. Macarij Alexandrini abbatis. *Menologium de vtroque Macario XIX. Ianuarij:* Memoria SS. patrum Macarij Ægyptij & Macarij Alexandrini, qui exercitatione monaſticâ, vitâ, moribus, admirabili abſtinentiâ & miraculis illuſtres fuêre. *Palladius cap. XIX. dicit hunc aliquanto iuniorem Ægyptio. De vtroque Socrates libro IV. cap. XVIII. Sozom. lib. VI. cap. XXIX. Ruffin. lib. II. hiſtor. cap. IV. Hieronymus epiſt. XXVII. Caſſianus Collat. V. cap. XII. & Collat. XXIV c. XIII. Palladius cap. XIX. & XX. Nicephorus lib. IX. cap. XIV. Suidas, alij.*

Intricata plane res de duobus Macarijs, vt dignoſcatur vter fuerit S. Antonij diſcipulus, & ita certi aliquid de natali eorum ſtatui poſſit. Martyrologia vetera duos Macarios agnoſcunt, nec vnum ab alio aliter diſtinguunt, quàm quòd eorum alterum vocent Antonij diſcipulum. *Martyrologium Romanum vetus, 11. Ianuarij:* B. Macarij. XV. *Ianuarij:* Macarij abbatis, Antonij diſcipuli. *Martyrologium Romanum Bellini, 11. Ianuarij:* In Thebaidâ S. Macarij abbatis. XV. *Ianuarij:* Apud Ægyptum B. Macarij abbatis, diſcipuli B. Antonij, vitâ & miraculis celeberrimi. *Martyrologium Romanum Galeſinij, 11. Ianuarij:* In Thebaide S. Macarij Alexandrini abbatis. XV. *Ianuarij:* In Thebaide S. Macarij abbatis, hic B. Antonij diſcipulus. *Martyrologium Romanum Baronij 1. Ianuarij:* In Thebaide S. Macarij Alexandrini abbatis. XV. *Ianuarij:* In Ægypto S. Macarij abbatis, diſcipuli B. Antonij, vitâ & miraculis celeberrimi. *In Bedâ, Vſuardo, Adone, Notkero nulla eſt loci diſtinctio. Diſtinctionem* Alexandrini *& Ægyptij ſtatuere Galeſinius & Baronius.*

Quod ſi Ruffino hic fides, qui initio praecedentis capitis, Aegyptium Macarium aſſerit Antonij diſcipulum, & virtutis eius heredem, *rectè per Macarium Antonij diſcipulum XV. Ian. in Martyrologio Aegyptius deſignatur. Sic Petrus Equilinus in Catalogo Sanctorum lib. II. cap. XXXV. & LXXXI. Macarium Aegyptium facit Antonij diſcipulum.*

Sed videndum num Ruffinus Palladium vel alium quem Latinè expreſſit, malè ceperit. Certe & Heraclidi & Palladio veteri & nouo deeſt in Macario Aegyptio, quòd fuerit diſcipulus Antonij, *& virtutum eius heres. Imò Palladius nouus Heruett c. XX. vtrumque hoc Macario Alexandrino tribuit.*

Cap. XXX. 50. AMMONE.] *De hoc Menologium Graecorum IV. Octobris:* Commemoratio S. patris Ammonis Ægyptij. Hic cùm eſſet Ægyptius genere, parentibus orbatus, à patruo coactus vxorem duxit ſub Maximiano Imp. Vixit autem cum illâ annos decem & octo, quam non vt vxorem, ſed vt ſororem habebat: quin etiam illi perſuaſit vt virginitatem ſeruaret. Itaque & ipsâ & omnibus rebus derelictis in monte Nitriæ prope Ægypti deſertum ſeceſſit, vnâ tantùm veſte nocte & die corpus tegens. Produxit autem vitam vſque ad Magni Antonij tempora ſub Magno Conſtantino, celebri & primo Chriſtianorum Imperatore. Huius viri ſanctitatem admiratus eſt Antonius, præſertim propter miracula, quæ per ipſum plurima Dei benignitas effecit. *quorum magnam partem eodem die in Menaeis Graecis habes. quæ addunt:* [illegible] *quod in Palladio Latine eſt,* quod operabatur balſamum, in quâ colendâ & putandâ multum laboris ponitur. *Suidæ dicitur* Ἀμοῦς Αἰγύπτιος, *qui breue Vitæ eius compendium habet.*

51. PAVLO SIMPLICI.] *Huius memoria* Cap. XXXI. *VII. Martij in Martyrolog. Romano:* In Thebaide S. Pauli cognomento Simplicis. *Menologium Graecum:* Sancti patris Pauli cognomento Simplicis, propter rectam & ſimplicem, multiſque modis à beato illo magno Antonio probatam eius integritatem, quam & Deus ipſe miraculis comprobauit, vt litterarum monumenta teſtantur. *Menaea eodem die fuſe ſatis eius Vitam referunt. In Triodio pag. XXXII. 2. vocatur* Παῦλος ὁ ἁπλούστατος, Paulus ſimpliciſſimus. *cuius ſingulare priuilegium cogitationes ſingulorum peruidendi habes hic apud Ruffinum lib. III. n. 167. & apud Pelagium lib. XVIII. num. 20. & apud Paſchaſium cap. XXIII. num. 11. qui poſterior iiſdem pene verbis habet, vti hic Ruffinus.*

Quidam libri Paulum hunc hoc libro & loco non habent, ſed vel primo libro poſt Vitam Malchi, vel tertio libro inter Verba Seniorum.

52. PIAMMONE.] *Sozomenus lib. VI. c. XXVIII.* Cap. XXXII.
Καὶ Πιάμμων δὲ καὶ Ἰωάννης [illegible] Ἐπεμελοῦντο [illegible] [illegible] Λέγεται δὲ ποτὲ τὸν Πιάμμωνα [illegible] ἄγγελον [illegible] καὶ τῶν μοναχῶν τοὺς [illegible] ἐγγράφειν βίβλῳ τινί· τοὺς δὲ ἀπόντας ἀπαλείφειν. Præterea Piammon & Ioannes, id temporis quoque circiter Diolcon Ægypti celeberrimis præfuêre monaſterijs. Exquiſitiſſimè autem ſacerdotio (presbyteri enim erant) & ſummâ cum reuerentiâ perfungebantur. Traditum verò eſt Piammonem quodam tempore, cùm Sacrum faciebat, vidiſſe circa ſacram menſam ſtantem angelum Dei, & monachos præſentes in libro ſcripſiſſe, abſentes verò inde deleuiſſe. *De eo etiam Nicephorus lib. XI cap. XXXV.*

53. IOANNE.] *De hoc ex Sozomeno praecedenti* Cap. XXXIII. *capite iam quædam dedimus: qui præterea addit:* Ἰωάννῃ δὲ [illegible] ὁ Θεὸς [illegible] νοσημάτων, ὡς πολλοὺς ἰάσασθαι ποδαλγοὺς, καὶ τὰ ἄρθρα [illegible]: Ioanni autem tantam vim contra ægrotationes & morbos Deus donauerat, vt multos podagrâ laborantes, & articulos membrorum habentes reſolutos, ſanaret.

DE

DE VITIS PATRVM LIBER TERTIVS,

AVCTORE [1]RVFFINO AQVILEIENSI PRESBYTERO.

PROLOGVS.

2 VERE *mundum quis dubitet meritis ſtare Sanctorum: horum ſcilicet, quorum in hoc volumine vita præfulget, qui omnem luxuriæ notam totâ mente fugerunt, mundoque relicto, eremi vaſta ſecreta rimantur, ibique per terribiles rupes, formidoloſis antris excubantes, non eſuriunt neque ſitiunt, quia dextera Dei ſuſtentat & paſcit eos. Horum meritis ſubleueris: horum ſupplicationibus peccatorum veniam merearis,* [3] *mi domine Fidoſe. Non ergo ſpernas ſimplicitatem, & impolitos ſermones: nec enim mei operis eſt, diuinæ doctrinæ ſcripturæque ſophiſticè & eloquenter ſignare ſermones; ſed ſuadere mentes hominum, in fide & operibus veritatis. Patrum denique, ſanctorum patriarcharum, & prophetarum, id eſt Abraham, Iſaac, & Iacob, Moyſi, & Eliæ, & Ioannis ideò deſcripta eſt fides & conuerſatio, non tantùm vt illos glorificaremus quos certè Deus glorificauerat, & in regno ſuo glorioſos habebat; ſed vt legentibus poſteris conferrent veritatis doctrinam & exempla ſalutis.*

CVIVSDAM SENIORIS.

1. QVIDAM ſanctorum ſeniorum patrum, interrogantibus ſe monachis de cauſſa abſtinentiæ, dixit: Oportet, filioli, vt odio habeamus omnem requiem præſentis vitæ: ſiue delectationes corporeas ac ventris ſuauitatem, & honorem ab hominibus non requiramus, & dabit nobis Dominus Ieſus cæleſtes honores, & requiem in vitâ æternâ, glorioſamque lætitiam cum Angelis ſuis. *Abſtinentia.*

EIVSDEM.

2. Idem autem ſenior dixit: Quia naturaliter ineſt homini eſurire, oportet autem ſumere cibum ad neceſſitates corporis ſuſtentandas, non tamen in paſſione, ſeu ſaturitate ventris. Nam & ſomnus naturaliter ineſt homini, ſed non in ſatietate ſiue reſolutione corporis, quò poſſimus humiliare paſſiones ac vitia carnis. Satietas enim ſomni mentem ſenſumque hominis ſtupidum pigrumque reddit; vigiliæ autem tam ſenſum quam etiam mentem ſubtiliorem ac puriorem efficiunt. Ita enim & ſancti patres dixerunt, quia vigiliæ ſanctæ purificant & illuminant mentem. Sed etiam iraſci naturaliter ineſt homini, non in commotione paſſionis, ſed vt iraſcatur contra ſemetipſum ac vitia ſua, vt facile emendate & à ſe abſcindere poſſit. Nec non etiam ſi quid prauum & contra præcepta Dei videamus agere alios, oportet nos contra vitia eorum vehementer quidem iraſci, ipſos *Abſtinentia, vigiliarum, & iræ modus.*

[illegible] corripere, & increpare, [illegible], ut emendati ſaluentur, & ad vitam æternam perueniant.

INCERTI [illegible] 3 [illegible] quidam ſenior in eremo interiori [illegible] annos in abſtinentia & in omni ſtudio [illegible] nimis laborans. Aduenientes autem ad eum quidam fratres, admirabantur eius perſeuerantiam, dicentes: Quomodo toleras iſtum tam aridum & ſqualidum locum, pater? Quibus ille reſpondens, ait: Omnis labor totius temporis quo hîc degis, nondum vnius horæ tormentorum æternorum gehennæ ſpatium habet. Oportet, inquit, nos in paruo tempore vitæ illius ſuſtinere laborem, & macerare paſſiones corporis noſtri, vt inueniamus in illo futuro ac æterno ſæculo quod numquam deficit, perpetuam repauſationem.

Vita huius labor æternitati inuenta ſit leuis.

INCERTI. P lag. li. bel. c. 18. 4 Referebant nobis ſancti ſeniores de quodam fratre, dicentes, quomodo quodam tempore ita impugnabatur à dæmonibus, vt ſtatim hora diei primâ tantam famem & defectionem corpori eius facerent, vt penitus ſuſtinere non poſſet. Verumtamen ille dicebat in corde ſuo: Quia qualitercumque eſurio, oportet me vel vſque ad horam tertiam exſpectare, & tunc cibum ſumere. Cumque facta fuiſſet hora tertia, iterùm dicebat cogitationibus ſuis: Etiam & nunc violenter oportet me ſuſtinere vſque ad horam ſextam. Cumque aduenißet hora ſexta, infundebat panem in aquam, dicens: Dum hic panis infunditur, oportet me etiam horam nonam exſpectare. Cumque hora nona aduenißet, ſecundùm conſuetudinem complebat omnes orationes ſuas & pſalmodiam ſecundùm regulam, & ponebat panem vt comederet. Hoc ergo per plurimos dies ſuſtinuit. Quadam ergo die ſimiliter ab horâ primâ vſque ad nonam fecit: cumque horâ nonâ ſediſſet vt cibum caperet, vidit de ſportellâ (vbi panis, id eſt, [6] paximatia repoſita erant) ſurrexiſſe fumum magnum, & egreſſum eſſe per feneſtram cellulæ eius. Itaque ex illo die, nec eſunes nec defectio corpori facta eſt, ſed magis ita corroboratum eſt in fide & abſtinentia cor eius, vt etiam nec poſt biduum delectaret eum cibum accipere. Ita gratia Dei auxiliante certaminis eius, per patientiam ſuam frater extinxit gaſtrimargiæ, id eſt gulæ & concupiſcentiæ paſſionem.

Paniculum tantum ſobrietati comparatur.

INCERTI. Pelag. li. bello 10. num 91. 5. Egreſſi ſunt aliquando de monaſterio fratres, ad viſitandum eos qui in eremo commorabantur patres. Cùm autem veniſſent ad quemdam eremitam ſeniorem, ſuſcepit eos cum grandi gaudio, & ſicut conſuetudo eſt, appoſuit eis menſulam. Videns enim eos fatigatos de itinere, ideo ante horam nonam fecit eos reficere, & quidquid habebat in cella ſuâ, appoſuit vt ederent, & repauſauit eos. Facto autem veſpere orationes & pſalmos ſecundùm conſuetudinem compleuerunt, ſimiliter etiam & nocte fecerunt. Supradictus autem ſenior ſeparatè in alio loco quieſcebat ſibi, & audiebat loquentes inter ſe, & dicentes: Quoniam iſti eremitæ magis & melius ad refectionem cibantur, quam qui in monaſterijs conuerſantur. Hæc autem ſenior audiens tacuit. Et cùm illuxiſſet dies, arripuerunt iter vt ad alium eremitam pergerent, qui in vicino eiuſdem ſenis habitabat. cum autem egrederentur, dixit eis ſenior: Salutate eum ex me, & dicite ei: Obſerua, & noli irrigare olera. Cùm autem perueniſſent ad illum ſeniorem alium, dixerunt ei mandatum. Ipſe vero intellexit cauſſam, & tenuit eoſdem fratres, deditque eis vt operarentur texentes ſportas, ſedenſque cum eis ipſe, non ceſſauit de opere manuum. Veſpere autem ad luminaria addidit ſuper conſuetudinem alios pſalmos, & poſt completas orationes dixit eis: Nos quidem conſuetudinem non habemus cibari quotidie, ſed propter veſtrum aduentum oportet nos hodie cœnare; & appoſuit eis panes ſiccos, & ſal, dicens: Quia propter vos debemus ampliùs aliquid cœnare; miſit autem modicum acetum, & ſal, & modicum olei; & cùm ſurrexiſſent de menſula, cœpit iterùm pſallere vſque ad prope lucem, & dixit eis: Non poſſumus propter vos omnem canonem pſallere, ideòque repauſate modicùm, quia de itinere fatigati eſtis. Cùm autem factum fuiſſet manè hora prima, volueꝛunt recedere ab eo, ſed non permiſit eos ſenior, dicens: Magis lubete facere nobiſcum aliquantos dies: non enim dimitto vos hodie, ſed propter charitatem teneo vos vel alios tres dies. Illi autem hæc audientes, ſurrexerunt nocte, & antequam illuceſceret, latenter fugerunt ex eodem loco.

Hoſpitalitas.

Ingrati hoſpites inſigni ſenis induſtriâ docentur.

INCERTI. [6] Quidam de ſanctis ſenioribus ſalutandi cauſſâ profectus eſt ad alium ſeniorem eremitam, qui cum omni gaudio ſuſcepit eum, pro cuius aduentu parauit ad refectionem lenticulæ cibum coctum, dixeruntque inter ſe, vt priùs ex more complerent orationes & pſalmodiam, & poſtea cibum caperent. Cum autem ingreſſi fuiſſent, pſallebant, totumque pſalterium compleuerunt. Nam & de Scripturis ſanctis, tamquam legentes, duos prophetas abſentes habentes, recitauerunt. Iamque dies abierat, nox ſimiliter recedebat. Dum ergo orarent, & intente pſallerent, illuxit alia dies, & tunc intellexerunt, quòd iam nox tranſiſſet. Iterum

Obliuio corporalis refectionis ex ſpirituali oblatione.

antem inter ſe de verbo Dei loquentes, & ſpirtales ſibi ſenſus exponentes, factum eſt, vt circa horam nonam ſalutantes ſe inuicem, ita reuerſus eſt qui venerat ſenex ad cellulam ſuam. Nam refectionem cibi qui paratus fuerat, obliti ſunt accipere, dum cibum ſpiritualem perceperunt: veſpere autem facto, inuenit ſenior ollam plenam ſicut parata fuerat: & contriſtatus, dixit: Heu! quomodo obliti ſumus pulmentum iſtud.

ZENONIS. Pelag. libel. 4 n. 17. 7. Referebat nobis abbas Zenon, quia aliquando dum proficiſceretur ad Palæſtinam, fatigatus de labore itineris, reſedit ſub arbore. Erat autem in proximo ager plenus cucumeribus. Cogitauit autem in corde ſuo, vt ſurgeret, & tolleret ſibi ad refectionem de ipſis cucumeribus: Nihil enim, inquit, grande eſt quod habeo tollere. Reſpondenſque ipſe ſibi in cogitationibus ſuis, ait: Quia fures præcipiētibus iudicibus in tormēta mittuntur, oportet & ego meipſum probare, ſi poſſim ſuſtinere tormenta, quæ latrones patiuntur. Surgens autem eadem hora, ſtetit in æſtu quinque dies, frixitque corpus ſuum, & dixit cogitationibus ſuis: Quia non poſſum ſuſtinere tormenta, ideo oportet me furtum non facere, ſed magis exercere ſecundùm conſuetudinem opera manuum, & de laboribus meis reficere, ſicut ſancta Scriptura dicit in pſalmis: Labores manuum tuarū quia mãducabis, beatus es & benè tibi erit. quod certe quotidie in conſpectu Dñi pſallimus.

Zenon gulosam furti cogitationem, tormentorum experientiâ superat.

Pſal. 127.

INCERTI. 8. Diſcipulus cuiuſdam ſancti ſenioris impugnabatur à ſpiritu fornicationis, ſed auxiliante gratia Domini, reſiſtebat viriliter peſſimis & immundis cogitationibus cordis ſui, ieiunijs & orationibus, & in opere manuum affligebat ſe vehementer. Beatus autem ſenior videns eum ita laborantem, dixit ei: Si vis, ô fili, deprecor Dominum, vt auferat à te iſtam impugnationem. Ille verò reſpondens, dixit: Video, pater, quia etſi laborem ſuſtineo, ſentio tamen fructum in me perficere bonum, quia per occaſionem impugnationis huius, & ampliùs ieiuno, & ampliùs in vigilijs & orationibus tolero. Verumtamen deprecor te, vt exores pro me miſericordiam Domini, vt det mihi virtutem, quatenus poſſim ſuſtinere & certare legitimè. Tunc ſenior ſanctus dixit ei: Ecce nunc cognoui, fili, quia fideliter intelligis, quòd hoc ſpiritale certamen per patientiam ad ſalutem æternam animæ tuæ proficiat. Ita enim ſanctus Apoſtolus dixit: Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui: de cetero, repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ; non ſolum autem mihi, ſed & omnibus qui diligunt aduentum eius.

Impugnatio fornicationis maioris exercitij & profectus ſæpè occaſio.

2. Tim. 4.

INCERTI. 9. Et alius etiam frater vehementer impugnabatur ab immundo ſpiritu fornicationis. Exurgens autem noctu abijt ad quemdam ſanctum, & probatum in virtutibus ſeniorem, & confeſſus eſt ei, quia patiebatur impugnationem a ſpiritu fornicationis. Hæc cum audiſſet ſenior, conſolabatur eum, docens ſpiritualibus verbis de virtute patientiæ, dicens, ſicut ſcriptum eſt, Viriliter agite, & confortetur cor veſtrum, omnes qui ſperatis in Domino. Reuerſus eſt frater ad cellulam ſuam, & ecce iterùm impugnatio inſiſtebat ei. Ipſe autem feſtinauit denuo pergere ad ſupradictum ſeniorem. Vidēs autem eum ſenior, iterum docebat eum vt patienter & indefeſſè ſuſtineret, dicebatque ei: Crede, fili, quoniam mittet tibi Dominus Ieſus Chriſtus auxilium de cælo ſancto ſuo, vt poſſis ſuperare paſſionem hanc. Cōfortatus autem frater, monente ſācto ſeniore, rencauit ad cellulam ſuam, & iterum impugnatio valde conturbabat cor eius. Et ſtatim eadem horà noctis reuerſus eſt ad ſeniorem, & deprecabatur eum vt intentiùs pro eo Dominum exoraret. Dixit ei ſenior: Ne pertimeſcas, fili, neque reſoluaris, neque abſcondas cogitationes tuas; ita enim confuſus ſpiritus immundus diſcedit à te. Nihil enim ita allidit virtutem dæmonum, quomodo ſi quis ſecreta immundarum cogitationum reuelauerit ſanctis ac beatiſſimis patribus. Viriliter age, fili, & confortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum. Vbi enim durior eſt pugna, ibi glorioſior erit & corona. Denique ſanctus propheta Iſaias dicit: Numquid inualida eſt manus Domini ad ſaluandum, aut aggrauata eſt auris eius, vt non exaudiat? Conſidera ergo, filiole, quia certamen tuum exſpectat Dominus, tibique contra diabolum dimicanti parat æternitatis coronam. Ideò monet nos ſancta Scriptura, dicens: Quia per multas tribulationes oportet nos introire in regnum cælorum. Hæc autem audiens frater, confirmatum eſt cor eius in Domino, & permanſit apud ſeniorem, noluitque vltra reuerti ad cellulam ſuam.

Pſal. 26.

Reuelatio cogitationum immundarum, dæmonem eneruat.

Pſal. 26.

Iſaiæ 59.

Act. 14.

ISIDORI. Pelag. libello 18. num. 12. 10. Beato abbati Moyſi, qui habitabat in loco, qui appellabatur Petra, quodam tempore intantum impoſuit duriſſimam impugnationem dæmon fornicationis, vt non præualeret ſedere in cellulà ſuà, ſed abijt ad ſanctum abbatem Iſidorum, & retulit ei violentiam impugnationis ſuæ. Cumque de Scripturis ſanctis abbas Iſidorus proferens teſtimonia, conſolaretur eum, & vt ad cellulam ſuam reuerteretur rogaret eum, noluit abbas Moyſes pergere ad cellulam ſuam. Tunc abbas Iſidorus pariter cum abbate Moyſe aſcenderunt in ſuperiora cellulæ ſuæ. Et dixit ei Iſidorus: Reſpice ad Occi-

Moyſes vidit dæmones ad tentandum, & Angelos ad ſuccurrendum preparatos.

Occidentem, & vide. Cumque reſpiceret, vidit multitudinem dæmonum vehementer cum furore perturbari, & quaſi ad prælium præparatos, feſtinanteſque pugnare. Dixit autem ei abbas Iſidorus: Reſpice iterum ad Orientem, & vide. Cumque reſpiceret, vidit innumerabilem multitudinem ſanctorum Angelorum, glorioſum & ſplendentem ſuper lumen ſolis cæleſtium virtutum exercitum. Ait autem ei abbas Iſidorus: Ecce quos in Occidente vidiſti, ipſi ſunt qui etiam impugnant ſanctos Dei. Nam quos ad Orientem conſpexiſti, ipſi ſunt quos ad adiutorium ſanctis ſuis mittit Deus.

4. Reg. 6. Cognoſce ergo quia plures ſunt nobiſcum, ſicut dicit Eliſæus propheta. Verùm etiam

1. Ioan. 2. ſanctus Ioannes dicit: Quia maior eſt qui in nobis eſt, quàm qui in hoc mundo. Et his auditis confortatus in Domino ſanctus abbas Moyſes, reuerſus eſt in cellulam ſuam, gratias agens, & glorificans Domini noſtri Ieſu Chriſti bonitatis patientiam.

INCERTI. Pelag. libell. 5. n. 12

11. Erat quidam frater in eremo Scithiæ promptus & alacer in opus Dei, & ſpirituali conuerſatione. Huic autem inimicus generis humani diabolus immiſit cogitationes, vt recordaretur cuiuſdam notæ ſibi mulieris pulchritudinem, & conturbaretur in cogitationibus ſuis vehementer. Contigit autem ex diſpenſatione Domini Ieſu, vt alius quidam frater de Ægypto veniret ad viſitandum eum in charitate Chriſti. Et dum inter ſe loquebantur, euenit ſermo vt diceret ille frater de Ægypto, Quia mortua eſt illa mulier. Ipſa autem erat, in cuius amore impugnabatur ſupradictus frater. Hæc cùm audiſſet ille, poſt paucos dies abijt ad locum illum, vbi poſitum erat corpus illius defunctæ mulieris, & aperuit nocte ſepulchrum eius, & cum pallio ſuo terſit ſaniem putredinis eius, & reuerſus eſt ad cellulam ſuam, ponebatque fœtorem in conſpectu ſuo, & dicebat cogitationibus ſuis: Ecce habetis deſiderium quod quærebatis, ſatiate vos ex eo, & ita in illo fœtore cruciabat ſemetipſum, vſquequò ceſſaret ab eo ſordidiſſima impugnatio.

Cogitationem de muliere, fætore cadaueris eius quidam pellit.

DVORVM FRATRVM Pelag. libell. 5. n. 27

12. Duo fratres monachi abierunt in proximam ciuitatem, vt diſtraherent quæ manibus ſuis per totum annum operati eſſent. Vnus autem ex eis egreſſus eſt vt quædam ſibi neceſſaria emeret, alius autem ſolus in hoſpitio remanſit, & inſtigante diabolo cecidit in fornicationem. Cum autem reuerſus veniſſet frater, dixit ei: Ecce diſtraximus quæ neceſſaria erant, reuertamur nunc ad cellulam noſtram. Reſpondens autem frater dixit ei: Non poſſum reuerti. Cumque deprecaretur eum frater ſuus dicens. Quapropter non reuerteris ad cellulam? Ille confeſſus eſt ei, dicens: Quia ego cùm diſceſſiſti a me, cecidi in fornicationem, ideo nolo reuerti. Volens autem lucrari & ſaluare animam eius frater ſuus, cum ſacramento dixit ei: Quia & ego cùm ſeparatus fuiſſem à te, lapſus ſum ſimiliter in fornicationem: verumtamen reuertamur ad cellulam, & ponamus nos in pœnitentiam. Omnia enim poſſibilia ſunt Deo; vt pœnitentibus nobis indulgentiam donare dignetur, vt in æterno igne tormentis & pœnis inferni in tartaro non cruciemur; vbi pœnitentia non eſt, ſed ignis ſemper ſine ceſſatione, & dira tormenta. Ita ergo reuerſi ſunt ad cellulam ſuam. Abierunt autem ad ſanctos patres, & proſtrauerunt ſe ad veſtigia eorum, cum multo vlulatu & lacrymis gementes, & confeſſi ſunt illis quæ euenifſet eis ruinæ tentatio. Quidquid autem præceperunt ſancti ſeniores, & docuerunt eos in cauſſa pœnitentiæ, ita omnia fecerunt. Ille ergo alius frater, qui non peccauerat, pro fratre qui peccauerat, pœnitentiam agebat, quaſi & ipſe peccaſſet, eò quòd multam charitatem circa eum haberet. Videns autem Dominus laborem charitatis eius, infra pauca tempora reuelauit ſanctis patribus qualis eſſet cauſſa, & quia propter charitatem illius, qui non peccauerat, & ſe afflixerat pro ſalute fratris, idcircò indulgentiam donauit ei Dominus, qui peccaſſet. Ecce hoc ita ſicut ſcriptum eſt: Quia poſuit animam ſuam pro ſalute fratris ſui. 1. Ioan. 3.

Nota, non licitum eſſe mendacium officioſum: fors ſpiritaliter ſe fornicatum intelligit.

Lucæ 1.

Cum ſonte inſons ex charitate fraternâ pœnitentiam agit.

INCERTI. Pelag. libell. 5. n. 15

13. Alius etiam frater moleſtiam ſuſtinebat à ſpiritu fornicationis. Abijt autem ad quemdam probatiſſimum ſeniorem, & precabatur eum dicens: Pone tibi ſollicitudinem, beatiſſime pater, & ora pro me, quia grauiter me impugnat paſſio fornicationis. Hæc cùm audiſſet ſenior, orabat intentè, diebus ac noctibus pro eo deprecans Domini miſericordiam. Iterùm autem veniebat idem frater, & rogabat ſeniorem, vt magis intentiùs pro eo oraret. Similiter autem cum omni ſollicitudine beatus ſenior orabat intentiùs pro eo: frequenter autem venientem ad ſe monachum videns ſenior & deprecantem ſe vt oraret, valdè contriſtatus mirabatur, quia non exaudiret Dominus orationem eius. Eadem autem nocte reuelauit ei Dominus, quæ circa illum monachum erat negligentiæ & ignauiæ reſolutio, & delectationes corporeæ cordis eius. Ita autem oſtenſum eſt ſancto ſeniori: Vidit ſedentem illum monachum, & ſpiritum fornicationis in diuerſis mulierum formis ante illum luden-

Negligenti in paruis cogitationibus repellendis non prodeſt ſenis oratio.

tem, & ipſum eum eis delectari. Videbat autem & angelum Domini aſtantem, & indignantem grauiter contra eumdem fratrem, quia non ſurgebat neque proſternebat ſe in orationibus ad Deum: ſed magis delectabatur in cogitationibus ſuis. Hæc autem oſtenſa ſunt per reuelationem ſancto ſeniori. Cognouit autem quia culpa & negligentia illius monachi erat, vt non exaudirentur orationes eius; & tunc dixit ei ſenior: Quia tua culpa eſt, frater, qui condelectaris cogitationibus malis, impoſſibile eſt enim diſcedere à te ſpiritum fornicationis immundum, alijs orantibus & Deum pro te deprecantibus, niſi & tuipſe laborem aſſumas, in ieiunijs, & orationibus, & vigilijs multis, cum gemitu deprecans vt miſericordiam ſuam, & adiutorium ſuæ gratiæ præbeat tibi Dominus Ieſus Chriſtus, vt poſſis reſiſtere cogitationibus malis. Nam & medici, qui corporibus hominum medicamenta conficiunt & adhibent, quamuis omnia cum ſummâ diligentia faciant, verumtamen ſi ille qui infirmatur, à noxijs cibis, vel de alijs quæ ſolent lædere infirmitates, abſtinere noluerit, nihil ei proficit cura, & diligentia, & ſollicitudo medicorum. Similiter etiam & in animæ languoribus eueniet. Licet enim omni intentione, & ex toto corde ſancti patres, qui ſunt medici ſpirituales, exorent miſericordiam Domini Saluatoris noſtri pro eis qui orationibus eorum ſe poſtulant adiuuari, niſi & ipſi cum omni intentione mentis, tam in orationibus quàm in omni opere ſpirituali quæ Deo placita ſunt fecerint, non eis proficient negligentibus & reſolutis, & de ſalute animæ minimè cogitantibus, orationes ſanctorum. Et hæc audiens frater compunctus eſt corde, & cum omni ſollicitudine, ſecundum doctrinam ſenioris, tam in ieiunijs quàm in orationibus & vigilijs ſemetipſum afflixit, & meruit miſericordiam Domini. Et receſſit ab eo ſpiritus immundæ paſſionis.

Similitudine à medica ſumptâ declaratur.

INCERTI. *Pelag. libell. 5. n. 24.*

14. Erat quidam monachus, & habitabat in eremo. Quædam autem puella ex genere & cognatione eius, poſt plurimos annos comperit in quo loco ſupradictus monachus habitaret, & inſtigante diabolo abijt in deſertum requirens eum. Quo inuento ingreſſa eſt cellulam eius, aſſerens ei, quia ex genere & parentela eius fuiſſet, manſitque ibi apud eum, & cecidit in ruinam peccati cum eâ. Erat autem alius monachus, & ipſe in eremo degens, qui cùm ad refectionis horam veniſſet, gello cum aquâ, quem ad potum ſibi præparauerat, vertebat ſe, & tota illa aqua fundebatur in terram. Hoc autem per aliquot dies, cùm ad refectionem veniſſet, ita fiebat, & effundebatur aqua in terram, vt non poſſet bibere. Cogitauit autem apud ſemetipſum, vt abiret ad illum alium monachum, & diceret ei de gellone qui vertebat ſe, & tota aqua effundebatur. Igitur cùm in itinere, veſpere facto, in quodam antiquo & diruto templo idolorum dormiret, audiuit dæmones inter ſe loquentes, Quia in iſta nocte præcipitauimus illum monachum in fornicationem: & hæc audiens admirabatur. Cum autem illuxiſſet dies, peruenit ad monachum, & inuenit eum grauiſſimâ triſtitiâ oppreſſum, & dixit ei: Quid faciam, frater, quia quâ horâ reficere voluero, ſtatim gello, quem ad vſum aquæ habeo, vertit ſe, & effunditur aqua, & non habeo quid bibere? Tunc reſpondit ei ſupradictus monachus, dicens: Tu quidem veniſti ad me interrogare, quia gellunculus vertit ſe, & effunditur aqua? Ego autem quid habeo facere, quia hac nocte cecidi in fornicationem? Reſpondenſque frater, dicit ei: Ego & hoc iam cognoui. Dixit autem ei ille: Et vnde hoc potuiſti cognoſcere? Et ille ait: Dum in itinere noctu quieſcerem, audiui dæmones inter ſe loquentes & gloriantes de lapſu tuo, & nimis contriſtatus ſum. Tunc reſpondit ei ille monachus, dicens: Ecce ego egredior, & vado in ſæculum. Hæc ille audiens, deprecabatur eum, dicens: Noli hoc agere, frater, ſed magis patienter ſuſtinens permane in hoc loco. Nam mulierem expellamus, & reuertatur ad locum ſuum. Manifeſtè enim iſta exquiſitio ars maligni diaboli eſt. Magis autem oportet vt maneas in hoc loco in afflictione cordis & corporis, & cum intimi cordis gemitu ac lacrymis vſque ad exitum vitæ deprecare Domini ac Saluatoris noſtri pietatem, vt poſſis inuenire miſericordiam in die illo terribili magni iudicij Dei.

Dæmones de lapſu monachi exultant.

Periculoſa mulierum conuerſatio, etiam ſanguine iunctarum.

INCERTI.

15. Erat quidam frater in eremo, habitabat autem in loco qui dicebatur Cellia, & impugnabant eum dæmones in paſſione fornicationis. Cogitauit autem apud ſemetipſum, dicens: Quia fortitan oportet me magis in opere manuum laborare, vt extinguatur carnalis ſenſus meus. Erat autem idem frater arte figulus. Exurgens autem fecit in luto, & plaſmauit quaſi figuram mulieris, & dixit cogitationibus ſuis: Ecce vxor tua, neceſſarium eſt ergo vt ſuper conſuetudinem addas in opere manuum tuarum; & poſt aliquantos dies iterum ſimiliter fecit ex luto, & plaſmauit quaſi filiam ſibi, & dixit cogitationibus ſuis: Ecce generauit vxor tua filiam, neceſ-

ſarium

ſarium eſt ergo, vt magis magiſque amplius exerceas opera manuum, vt poſſis paſcere & veſtire, & te, & vxorem, & filiam tuam; & ita præ nimio labore macerauit corpus ſuum, vt non præualeret iam ſupportare tantum laborem. Tunc dixit cogitationibus ſuis: Quia ſi non præuales nimium iſtum ſuſtinere laborem, neque mulierem requiras. Videns autem Deus feruens propoſitum mentis eius pro certamine caſtitatis, abſtulit ab eo moleſtiam impugnationis dæmonum. Et glorificauit Deum ſuper magnitudine gratiæ eius.

POEMENIS.

16. Quidam frater interrogabat beatum abbatem Pœmenem, dicens: Quid faciam, pater, quia impugnat me paſſio fornicationis, & rapior in paſſionem furoris? Et reſpondens dixit ei ſanctus ſenior: Ideò vtique Dauid propheta dicebat: Quia leonem quidem percutiebam, nam & vrſum frequens ſuffocabam. Hoc autem ita intelligitur, quia furorem ab animo meo abſcindebam, fornicationem autem in laboribus affligebam.

1. Reg. 17.

Luxuria laboribus ſuperanda.

INCERTI. *Pelag. libell. 15. num. 31. nomine Olympij.*

17. Dicebant ſancti ſeniores patres de quodam monacho iam ſeniore in Scithi eremo commanente, quomodo ſeruus quorumdam erat, & per ſingulos annos deſcendebat de eremo in Alexandriam, vbi commanebant domini eius, deferens eis penſionem, ſicut ſolent ſerui dare dominis ſuis. Sed domini eius magis reuerentiam pro timore Dei habentes circa eum, honorabant occurrentes & ſalutantes eum, petenteſque vt pro eis Dominum exoraret. Ille autem mittebat aquam in peluim, & feſtinabat lauare pedes dominorum ſuorum, cum omni humilitate obſequium eis exhibere cupiens. Ipſi verò nolebant acquieſcere vt pedes eorum ablueret, ſed dicebant ei: Noli, beatiſſime pater, grauare animas noſtras. At ille reſpondens dicebat: Ego ſeruus veſter ſum, nam vos eſſe dominos meos omnipotens Deus conſtituit: & gratias ago dominio veſtro, quia dignati eſtis me permittere, vt ſeruiam Deo viuo & vero, creatori ac dominatori cæli & terræ, & imò detuli vobis penſionem ſeruitutis meæ. Domini autem eius contendebant, nolentes accipere quam detulerat penſionem. Reſpondens autem monachus dixit eis: Si nolueritis accipere penſionem meam, ita decreui vt non reuertar in eremum, ſed hic in præſenti permaneo, & ſeruio vobis. Hæc autem audientes domini eius, acquieuerunt ſuſcipere penſionem, ne contriſtaretur, ſed magis vt reuerteretur ad loca eremi ad cellulam ſuam. Illud autem quod in penſionem ſuam etiam nolentibus dabat dominis ſuis, ſtatim vt accipiebant, pauperibus erogabant. Interrogantes autem eumdem ſeniorem fratres, dixerunt ei: Obſecramus te, pater, vt dicas nobis, cur cum tantâ intentione pro ſeruitio tuo penſionem etiam nolentibus & nimis reſiſtentibus tibi dominis ingeſſiſti? Ad hæc reſpondens ſenior dixit: Ego, fratres, ideò feſtino pro ſeruitio, quod tamquam dominis meis debeo penſionem per ſingulos annos adimplere eis, vt quidquid iam cum adiutorio Domini in ieiuniis & orationibus, ſeu in ſanctis vigiliis, vel in omni opere ſpirituali, Chriſto Domino adiuuante, laborauero, hoc mihi in æterna vita, & ad ſalutem animæ meæ proficiat; ne fortè ſi penſionem pro ſeruitio meo minimè intulero, iam totus ſpiritalis labor meus ad illorum mercedem proficiat, qui me permiſerunt Chriſto Domino deſeruire, & ſpiritaliter conuerſari.

Eremita alum ſeruus ſingulis annis penſionem deferre dominis etiam renitentibus.

Manuale rependere corporale ſeruitium, ne ſpiritali mercede priuetur.

DVORVM FRATRVM. *Pelag. libell. 15. num. 89.*

18. Erant duo fratres, ſecundùm carnem quidem germani, verumtamen vterque in ſpiritali propoſito monachi exiſtentes, inſidiabaturque eis malignus diabolus, vt quomodocumque eos ſepararet ab inuicem. Quadam igitur die ad veſperam, ſecundùm conſuetudinem ille iunior frater accendens lucernam poſuit ſuper candelabrum. Faciente autem malitiâ dæmonum, ruit candelabrum, & extincta eſt lucerna. Per hanc occaſionem inſidiabatur eis malignus diabolus, vt in litem eos incenderet: ſurgenſque ſenior cœpit percutere cum furore fratrem ſuum. Ille verò proſtratus in terram, deprecabatur germanum ſuum, dicens: Magnanimus eſto, domine, & ego rurſus accendo lucernam. Ergo quia non reſpondit ei turbulentum ſermonem, ſtatim malignus ſpiritus confuſus receſſit ab eis. Et pergens eadem nocte nuntiauit principi dæmonum, dicens: Quoniam propter humilitatem illius monachi, qui proſtratus in terrâ veniam poſtulabat à fratre ſuo, non præualui in eis. Videnſque Deus humilitatem eius, effudit ſuper eum gratiam ſuam: & ego ſentio me valde torqueri atque cruciari, quoniam non præualui eos ſeparare ab inuicem. Hæc autem omnia verba audiens ſacerdos idolorum qui ibi commanebat, compunctus eſt in timore Domini & amore Ieſu Chriſti: conſiderans enim quoniam magis ſeductio & perditio animarum eſt cultus idolorum, relinquens omnia, feſtinanter perrexit ad ſanctos patres ad monaſterium, & retulit eis omnia quæ per mali-

Humilitate dæmon vincitur.

Sacerdos idolorum, ex colloquio dæmonum de humilitate, conuertitur.

malitiam dæmones inter ſe loquebantur. Cumque monitis ſalutaribus inſtruxiſſent eum ſancti patres de doctrinâ Domini Saluatoris, baptizatus eſt, & ſancti propoſiti monachorum vitam arripuit, & adiuuante & cooperante gratiâ Dei, factus eſt probatiſſimus monachus, tantumque veneratus eſt & tenuit virtutem humilitatis, vt omnes nimiam humilitatem eius admirarentur. Dicebat enim, quoniam omnem virtutem aduerſariorum noſtrorum dæmonum ſoluit humilitatis intentio. Denique & Dominus noſter Ieſus Chriſtus per humilitatem triumphauit diabolum, & omnem eius virtutem contriuit. Addebat etiam dicens, quoniam frequenter audiſſet dæmones inter ſe loquentes, quia quando ad iracundiam ſuccendimus corda hominum, ſi quis ſuſtinuerit patienter conuitia iniuriarum, & conuerſus magis rogauerit ea quæ ad pacem ſunt, dicens, Quia ego peccaui, ſtatim ſentimus omnem noſtram virtutem marceſcere, quia approximat eis gratia diuinæ potentiæ.

INCERTI. Pelag. libell. 15. num. 66.

19. Referebat autem beatus ſenior Pœmen fratribus, dicens: Quoniam fuit quidam nuper monachus in Conſtantinopoli temporibus Theodoſij Imperatoris. Habitabat autem paruâ cellâ foris ciuitatem prope [6] proaſtium, qui vocatur in [7] Septimo, vbi ſolent Imperatores egreſſi de ciuitate libenter degere. Audiens autem Imperator, quòd ibi eſſet quidam monachus ſolitarius, qui numquam egrediebatur de cella, cœpit deambulando pergere ad eum locum, vbi erat ſupradictus monachus, præcepitque ſequentibus ſe eunuchis, vt nullus approximaret ad cellulam monachi illius. Ipſe autem ſolus perrexit, pulſauitque oſtium. Surrexit autem monachus, & aperuit ei, & non cognouit eum quòd eſſet Imperator. Tulerat enim ſibi coronam de capite ſuo, vt non cognoſceretur. Poſt orationem autem ſederunt pariter, & interrogauit eum Imperator dicens: Quomodo ſancti patres degunt in Ægypto? Reſpondenſque monachus, ait: Omnes exorant Deum pro ſalute veſtrâ. Aſpiciebat autem Imperator intentè cellulam ipſam, & nihil in eâ vidit, niſi paucos panes ſiccos in ſportâ pendentes, & dixit ei: Da mihi benedictionem, abba, vt reficiamus. Statimque feſtinauit monachus, & miſit aquam, & ſal, & miſit buccellas, & comederunt pariter, porrexitque ei calicem aquæ, & bibit. Tunc Theodoſius Imperator dixit: Scis quis ego ſum? Reſpondens monachus dixit: Neſcio quis ſis, domine. Dixit ei: Ego ſum Theodoſius Imperator, & ob deuotionem veni huc. Hoc cum audiſſet monachus, proſtrauit ſe ante illum. At ille dixit ei: Beati eſtis vos monachi, qui ſecuri ac liberi de negotiis ſæculi, tranquillâ & quietâ perfruimini vitâ, & ſolummodo de ſalute animarum veſtrarum habetis ſollicitudinem, quomodo ad vitam æternam & ad cæleſtia præmia peruenire poſſitis. In veritate enim dico tibi, quia certe in regno natus ſum, & nunc in regno dego, & numquam ſine ſollicitudine cibum capio. Poſt hæc autem valdè honorificè ſalutauit eum Imperator, & ita egreſſus eſt ab eo. Eadem autem nocte cœpit intra ſe cogitare famulus Dei, dicens: Quoniam non oportet iam me in hoc loco eſſe: multi enim non ſolùm de populo, ſed etiam de palatio & de ſenatoribus quamplurimi exemplum Imperatoris ſecuti, ad videndum me venturi ſunt, & honorem mihi tamquam ſeruo Dei deferendo non ceſſabunt. Et illi quidem hæc propter nomen Domini facturi ſunt, ego autem timeo ne forte diabolus malignus mihi [8] ſubripiat, & libenter incipiam eos ſuſcipere, & condelectetur cor meum laude & honore eorum, & per hæc iam incipiam virtutem humilitatis perdere, & laudibus atque honoribus hominum delectari. Hæc igitur omnia homo Dei ſecum cogitans, eadem nocte fugit inde, & perrexit in Ægyptum ad ſanctos patres in eremo. Itaque conſideremus, dilectiſſimi fratres, quantâ ſollicitudine virtutem humilitatis cuſtodire famulus Dei ſtuduit, vt in cæleſti regno æternam gloriam pro labore ſanctæ vitæ ſuæ, quem propter nomen Domini exercuerat, percipere à Chriſto Domino mereretur.

Theodoſius Imperator monachum inuiſit.

Cum eo manducat.

Felicem eum prædicat.

Fugit honorem monachus, ne humilitatis iacturam faciat.

POEMENIS. Pelag. libell. 8. num. 13.

20. De hoc autem ipſo ſancto Pœmene referebant alij ſancti ſeniores dicentes: Quia quodam tempore, cùm aduenifſet iudex prouinciæ, audiſſetque ſanctam opinionem beati Pœmenis, deſiderabat videre eum, miſitque nuntium ad deprecandum vt ſuſciperet eum. Beatus autem Pœmen contriſtatus eſt valdè, cogitans apud ſemetipſum, Quia ſi cœperint perſonæ nobiles venire ad ſalutandum & honorandum me, manifeſtum eſt, quia & alij multi etiam populares homines frequentabunt me; & neceſſe eſt vt per hoc perturbetur ſecreta vitæ meæ conuerſatio, & humilitatis gratiam, quam cum labore tanto, auxiliante Domino, a iuuentute meâ ſtudui cuſtodire, forſitan ſurripiente maligno diabolo perdam, & vanæ gloriæ incurram laqueos. hæc ergo apud ſemetipſum pertractans, definiuit quatenus excuſaret magis, & non ſuſcipe-

Pœmen magnorum virorum conuerſationem reſpuit, ne per vanam gloriam humilitate excidat.

ret

rat iudicem. Contriſtatus autem iudex, quia non eum ſuſcepiſſet, ait ad officium ſuum: Quoniam non merui videre hominem Dei, peccatis meis imputo. Verumtamen nimis deſiderauit per quamcumque occaſionem videre ſanctum virum. Excogitauit ergo huiuſcemodi cauſſam, quæ occaſionem ei præberet videndi eum. Comprehendens enim filium ſororis beati Pœmenis, miſit in carcerem, vt per iſtam occaſionem aut ſuſciperet iudicem, aut certe ipſe veniret ad rogandum iudicem. Dixitque ad officium ſuum: Vt non contriſtetur ſanctus ſenior, mandate ei ſi voluerit venire ad me, neceſſe eſt vt ſtatim educamus eum de carcere. Talis enim eſt cauſſa eius, quæ non poſſit impune tranſire. Audiens autem hæc mater iuuenis, id eſt, ſoror ſancti Pœmenis, abiit in eremum vbi erat frater ſuus, ſtabatque ad oſtium cellulæ eius cum multo fletu & vlulatu, rogans eum vt deſcenderet ad iudicem, & rogaret pro filio ſuo. Beatus autem Pœmen non ſolùm ad eam nihil dixit, ſed nec oſtium ei aperuit vt egrederetur ad eam. Tunc cœpit illa maledicere ei, ac dicere: Duriſſime & impiiſſime, & ferrea viſcera gerens, quomodo te tantus dolor fletus mei non flectit ad miſericordiam, quoniam vnicum ipſum filium habeo, quem in periculo mortis video conſtitutum. Tunc ſenior mandauit ei per fratrem qui ei miniſtrabat, dicens: Vade, dic ei: Pœmen filios non genuit, & ideò non dolet. Hæc audiens iudex, dixit amicis ſuis: Scribite ad eum, vt vel epiſtolam precatoriam faciat ad me, quatenus poſſim eum dimittere. Tunc iam quamplurimis ſuadentibus, ſanctus ſenior ſcripſit ad iudicem, dicens: Iubeat nobilitas tua diligenter requirere cauſſam illius, & ſi quid dignum morte admiſit, moriatur, quatenus in hoc præſenti ſæculo exoluat crimen peccati ſui, vt euadat æternas ac perpetuæ gehennæ pœnas: ſin autem nihil dignum morte commiſit, quod iuſtum videtur legibus, ita de eo iube diſcernere.

Pro ſororis filio non niſi æqua à iudice poſtulat.

AGATHONIS. Pelag. libell. 10. num. 10.

21. Fuit etiam de magnis patribus quidam ſenior, nomine Agathon, nominatiſſimus in virtute humilitatis & patientiæ. Quodam autem tempore perrexerunt ad viſitandum eum fratres. Audientes enim de eo quod magnam humilitatem habuerit, volenteſque probare, ſi vere humilitatis patientiam poſſideret, dixerunt ei: Multi ſcandalizantur in te, pater, quia nimis vitio ſuperbiæ tenearis, & ideò alios deſpicias, & pro nihilo eos habeas, ſed & detractiones aduerſus fratres non ceſſes loqui: affirmant etiam quamplurimi, quòd hæc ideò agas, quia fornicationis vitio tenearis, & ne ſolus videaris errare, idcircò aliis non ceſſes detrahere. Ad hæc reſpondens ſenior, ait: Hæc omnia quæ dixiſtis vitia in me eſſe cognoſco, nec poſſum negare tantas iniquitates meas: procidenſque pronus in terram, adorabat eoſdem fratres, dicens: Deprecor vos, fratres, vt intentiùs pro me miſero & multis peccatis obnoxio Chriſtum Dominum exorare non ceſſetis, vt indulgentiam tribuat iniquitatibus meis multis ac malis. Ad hæc ſupradicti fratres addentes, dixerunt ei: Non te lateat etiam hoc, quia hæreticum te eſſe quamplurimi affirmare volunt. Hoc autem cùm audiſſet ſenior, dixit eis: Licet in aliis multis peccatis obnoxius ſim, tamen hæreticus penitus non ſum: abſit hoc ab anima meâ. Tunc omnes fratres qui ad eum venerant, proſtrauerunt ſe in terram ad pedes eius, obſecrantes eum, ac dicentes: Precamur te, abba, vt dicas nobis, cur tanta vitia & peccata dicentibus nobis de te, in nullo commotus es; de verbo autem hæretici valde te commouiſti, & abominatus es, nec ſufferre potuiſti auditum? Dixit eis ſenior: Illas priores culpas & peccata propter humilitatem ſuſtinui, vt peccatorem me eſſe crederetis. Nouimus enim, quòd ſi cuſtodiatur humilitatis virtus, magna ſalus eſt animæ. Nam Dominus & Saluator noſter Ieſus Chriſtus, cùm ei Iudæi multas contumelias & conuitia irrogaſſent, patienter cuncta tolerauit, vt nobis humilitatis præberet exempla. Immiſſi enim falſi teſtes, multa aduerſus eum falſa dixerunt, & vſque ad mortem crucis patienter cuncta ſuſtinuit. Ita enim & apoſtolus Petrus prædicabat, dicens: Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. Oportet igitur vt patienter cum humilitate cuncta aduerſa ſuſtineamus. Sermonem autem, quem obieciſtis de hæreſi, non potui ſuſtinere, & valdè abominatus ſum, quia hæreſis ſeparatio eſt à Deo. Hæreticus enim ſeparatur à Deo viuo & vero, & coniungitur diabolo & angelis eius. Alienatus enim à Chriſto, iam non habet Deum quem exoret pro peccatis ſuis, quia ex omni parte periit. Si autem conuerſus fuerit ad veram & Catholicam ſanctæ Eccleſiæ fidem, ſuſcipitur à bono & pio Saluatore noſtro Chriſto, & reconiungitur Deo vero creatori & Saluatori noſtro Chriſto, qui eſt in Patre Filius ſemper cum ſancto Spiritu. Ipſi gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

Tentatur à fratribus Agathonis humilitas.

Humiliat ſe vir Dei accuſantibus, quaſi multorum peccatorũ eſſet reus.

Solius hæreſis crimen à ſe amolitur.

Humilitas ſalus animæ.

1. Pet. 2.

Hæreſis malum.

ISAAC. Paſch. c. 33. n. 2.

22. Conſilium inter ſe habuerunt ſeniores patres, & omnes monachi habitantes in eremo Scithi, & conſenſerunt vt pater Iſaac

presbyter eis ordinaretur in eccleſiâ quæ in ipſa eremo ſita eſt, vbi conuenit die & horâ ſtatutâ multitudo monachorum, qui in illa eremo conuerſantur. Audiens autem ſupradictus abbas Iſaac huiuſcemodi conſilium, fugit in Ægyptum, & abſcōdit ſe in quodam agro inter fruteta, arbitrans indignum ſe eſſe honore presbyterij: quamplurimi autem fratres monachi ſequebantur, vt comprehenderent eum. Cum autem applicuiſſent ad veſperam in eodem agro prolongiùs, vt reficerentur fatigati de itinere (erat enim nox) dimiſerunt aſellum qui eis ſumptus portabat in itinere vt paſceret. Cùm autem paſceretur aſellus, peruenit in locum vbi ſupradictus abbas Iſaac latitabat. Cumq; illuxiſſet dies, requirentes monachi aſellum, peruenerunt ad eumdem locum vbi ſe ſenior occultauerat, & admirantes valdè diſpenſationem diuinam, comprehendentes ligare & conſtringere eum voluerunt, & ita perducere. Venerabilis autem ſenior non permiſit, dicens: Iam non poſſum contradicere vobis, quia forſitan voluntas Dei eſt, vt licet indignus ſuſcipiam ordinem presbyterij.

Fugit Iſaac ex humilitate, ne fiat presbyter.

Occultatus mirè proditur.

Ex Dei voluntate presbyteriū ſuſcipit.

DVORVM FRATRVM.

23. Erant autem duo fratres monachi pariter in cellà commorantes, quorum humilitatem & patientiam multi etiam de ſanctis patribus collaudabant. Audiens verò quidam ſanctus vir, voluit probare ſi veram perfectamque humilitatem haberent: venit ergo ad viſitandum eos. Cumque cum gaudio ſuſcepiſſent eum, & ex more compleſſent orationes & pſalmodiam, egreſſus foris cellulam vidit paruum hortum vbi ſibi olera faciebant. Apprehenſoque baculo, cum toto impetu cœpit omnia olera cædendo confringere, ita vt nihil omnino remaneret. Videntes autem ſupradicti fratres, nihil penitùs dixerunt, ſed nec vultum triſtem aut turbatum habentes. Et rurſus ingreſſi cellulam, veſpertinas orationes complentes, adorantes eum dixerunt: Si præcipis, domine, ibimus, vt eum qui remanſit caulem coquentes guſtemus, quia iam hora eſt vt cibum ſumamus. Tunc ſenior adorauit eos, dicens: Gratias ago Deo meo, quia video Spiritum ſanctum requieſcere in vobis; & ideò hortor vos ac moneo, fratres chariſſimi, vt vſque in finem cuſtodiatis ſanctæ humilitatis & patientiæ virtutem, vt ipſa in regno cæleſti vos magnos & ſublimes in conſpectu Domini faciat apparere.

Inſigne humilitatis & patientia exemplum.

SENIS.

24. Erat quidam in cœnobio iam ſenex & probatiſſimus monachus, & incurrit grauiſſimam ægritudinem: confectuſque nimia & intolerabili infirmitate, per longum tempus laborabat in doloribus multis, nec inuenire poterant fratres, qualiter ſuccurrerent ægritudini eius, quoniam ea quæ neceſſitas infirmitatis eius expetebat, non habebant in monaſterio. Audiens autem quædam famula Dei de afflictione infirmitatis eius, deprecabatur patrem monaſterij, vt eum ad cellulam ſuam tolleret, vt miniſtraret ei, maxime autem, quia facilius inuenire poſſet in ciuitate quæ neceſſaria ægritudini eius videbantur. Præcepit ergo pater monaſterij, vt portarent eum fratres ad cellulam famulæ Dei. Ipſa vero cum omni veneratione ſuſcipiens ſenem, propter nomen Domini miniſtrabat ei pro retributione mercedis æternæ, quam credebat à Chriſto Saluatore noſtro recipere. Cumque per tres & ampliùs annos ſedulè obſequeretur famulo Dei, cœperunt homines mente corrupti, ſecundum ſcabiem mentis ſuæ ſuſpicari, quòd non ſinceram haberet ſenior conſcientiam de virgine, quæ miniſtrabat ei. Audiens autem hæc ſenior, exorabat diuinitatem Chriſti, dicens: Tu, Domine Deus noſter, qui ſolus noſti omnia, & vides quia multi ſunt dolores ægritudinis & miſeriæ meæ, & afflictionem conſideras tantæ infirmitatis, quæ me ita per tantum conſumpſit tempus, vt neceſſarium habeam obſequium huius famulæ tuæ, quæ mihi propter nomen tuum miniſtrat; tribue ei, Domine Deus meus, condignam mercedem in vitâ æternâ, ſicut dignatus es promittere propter bonitatem tuam his qui propter nomen tuum exhibent egenis & infirmis ſuum miniſterium. Cùm autem approximaſſet dies tranſitus eius, conuenerunt ad eum quamplurimi ſancti ſeniores fratres de monaſterio, & dixit eis ſenior: Obſecro vos, domini, & patres, & fratres, vt cùm defunctus fuero, tollatis baculum meum, & plantetis eum ſuper ſepulcrum meum, & ſi radices fecerit, miſeritque fructum, tunc ſcietis quia munda eſt conſcientia mea à famulà Dei, quæ mihi miniſtrabat. Si autem non fronduerit, ſcitote quia non ſum mundus ab eâ. Cùm ergo vir Dei exiiſſet de corpore, ſecundùm præceptum eius ſancti patres plantauerunt baculum eius ſuper ſepulcrum ipſius, & fronduit, accedenteque tempore protulit fructum: & admirati ſunt omnes, glorificantes Deum. Ad tale enim miraculum, etiam de vicinis regionibus multi conuenientes magnificabant gratiam Saluatoris, nam & nos ipſam arbuſculam vidimus: & benediximus Dominum, qui protegit in omnibus in ſinceritate & veritate ſibi ſeruientes.

Seni incurabili morbo laboranti famula Dei promptè ſeruit.

Baculus ſenis in probatione caſtitatis ſuper ſepulcro eius frondeſcit.

25. Quo-

Apollon [illegible]

25. Quodam tempore ad beatum abbatem Apollonium duxerunt quemdam vexatum, qui fortiter à dæmonio torquebatur. Cumque per triduum obſeruarent, qui cum eo venerant, obſecrantes ſenem vt eum in nomine Chriſti ſuis ad Deum precibus curaret: reſpondens ſenior, dixit eis, non eſſe ſe huius meriti, vt dæmonibus imperaret. Cùm autem perſiſterent qui venerant, rogantes eum, & flentes nimis deprecantes, tandem acquieuit. Cùm autem in nomine Domini Saluatoris noſtri imperaret dæmoni, dicens: Exi, immunde ſpiritus, de plaſmate Dei. Tunc reſpondens dæmon dixit ei: Ego quidem imperante virtute Chriſti egredior, tamen interrogabo te ſermonem vt dicas mihi. Quid eſt quod ſcriptum eſt in Euangelio: Qui ſunt hœdi, & quæ ſunt oues? Reſpondens autem ſenior dixit ei: Hœdi quidem iniuſti ſunt, inter quos & ego ſum peccator, qui multis peccatis obnoxius ſum: oues autem Deus nouit quæ ſunt. Tunc exclamauit dæmon voce magnâ, dicens: Propter humilitatem tuam ſtare omnino non poſſum; & ſtatim egreſſus eſt de homine quem obſederat. Videntes autem omnes qui aſtabant, dederunt gloriam Deo.

Apollonius dæmonem humilitate ſua ab energumeno expellit.

Matth. 25

Iacarti.

26. Referebant ſancti ſeniores nobis dicentes: Quia fuit quidam monachus in eremo Scithi; venit autem ad viſitandos ſanctos patres in loco qui dicitur Cellia, vbi multitudo monachorum diuiſis habitabat cellulis. Cumque non inueniret ad præſens cellulam vbi poſſet manere, quidam de ſenioribus habens aliam vacantem cellulam, dedit ei, dicens: Interim repauſa in hac cellulâ, donec inuenias vbi poſſis manere. Cumque ad viſitandum eum conuenirent quamplurimi fratres, deſiderantes ab eo audire verbum ſalutis æternæ: habebat enim ſpiritualem gratiam docendi verbum Dei. Videns ille ſenior, qui ei ad habitandum præſtiterat cellam, inuidiæ liuore cor eius vulneratum eſt, & indignari cœpit ac dicere: Quoniam ego tantis temporibus in hoc loco habito, & ad me non veniunt fratres niſi rariſſime, & hoc in diebus feſtis, & ecce ad iſtum impoſtorem pæne quotidie fratres quamplurimi vadunt; dixitque diſcipulo ſuo: Vade, & dic ei, vt egrediatur de cellulà illa, quoniam neceſſaria mihi eſt. Cùm autem perrexiſſet diſcipulus eius ad illum fratrem, dixit ei: Mandauit abbas meus ſanctitati tuæ, iube ei per me mandare qualiter habeas, audiuit enim te infirmari. Ipſe verò remandauit ei dicens: Ora pro me, domine pater, quia valdè ſtomachum doleo. Reuerſus autem diſcipulus dixit abbati ſuo: Nimis rogat ſanctitatem tuam, vt vel duos dies iubeas ei inducias dare, vt poſſit ſibi aliam cellam prouidere. Tranſactis autem tribus diebus iterum, miſit diſcipulum ſuum, dicens: Vade, dic ei vt egrediatur de cellulâ mea: nam ſi rurſus diſtulerit, dices ad eum, quia continuo venio, & cum baculo cædendo expello eum de cellâ meâ. Pergens autem diſcipulus ad ſupradictum fratrem dixit ei: Quoniam valdè ſollicitus eſt abbas meus de infirmitate tuâ, ideò miſit me requirens, ſi melius habeas. At ille reſpondens dixit: Gratias ago, domine ſancte, charitati tuæ, quia ſollicitus es de me, verumtamen precibus tuis meliùs habeo. Reuerſus autem diſcipulus, dixit abbati ſuo: Etiam & nunc deprecatur ſanctitatem tuam dicens, vt vſque ad diem Dominicam exſpectes, & ſtatim egredietur. Cùm autem adueniſſet Dominicus dies, & non egrederetur; accipiens vectem ſenior, inflammatus inuidiæ & iracundiæ ſpiritu, pergebat vt cædendo expelleret eum de cella ſua. Accedens autem diſcipulus eius dixit ei: Si iubes, pater, præcedo te, & video; ne forſitan aliqui fratres ad ſalutandum eum venerint, & ſi viderint te, ſcandalizentur. Præceſſit ergo diſcipulus, & ingreſſus ad eum dixit: Ecce abbas meus venit ad ſalutandum te, egredere ergo celeriùs, & cum gratiarum actione occurre ei, quia pro nimiâ charitate & dilectione venit ad te. Qui ſtatim ſurgens cum nimiâ alacritate occurrit ei. Cumque vidiſſet eum antequam approximaret ad eum, proſtrauit ſe pronus in terram, adorabatque ſenem cum gratiarum actione, dicens: Retribuat tibi Dominus, chariſſime pater, bona æterna pro cellulâ tuâ, quam mihi propter nomen eius præſtitiſti, & in cæleſti Ieruſalem inter ſanctos ſuos Chriſtus Dominus tibi glorioſam & ſplendidam præparet manſionem. Hæc autem audiens ſenior, compunctus eſt corde, & proijciens baculum recurrit in amplexus eius, & oſculatus eſt eum, & inuitauit illum ad cellulam ſuam, vt pariter cum gratiarum actione ſumerent cibum. Vocauit autem ſenior ſupramemoratum diſcipulum ſuum, & interrogauit eum, dicens: Dic mihi, fili, ſi dixiſti verba iſti fratri, quæ propter cellulam mandaui vt diceres ei. Tunc diſcipulus eius confeſſus eſt ei, dicens: Verè domine dico, quia propter humilitatem, quam tibi exhibere debeo tamquam patri & domino, ideò non audebam reſpondere tibi aliquid quando me mittebas ad eum: verumtamen nihil eorum dixi ei, quæ mandabas ad eum. Hæc audiens ſenior, ſtatim proſtrauit ſe ad pedes

Humilitate [illegible] fratris placatur ſenex.

eius

Comperta discipuli diſcretionem laudat magiſter.

eius dicens: Ex hodiernâ die tu meus pater es, & ego diſcipulus tuus: quoniam te feſtinante & moderante, ac cum timore & charitate Dei agente, & meam & illius fratris animam de peccati laqueo Chriſtus Dominus liberauit. Pro fide enim & ſanctâ ſollicitudine & intentione diſcipuli, qui perfectè in charitate Chriſti diligebat abbatem ſuum, & anxiè timebat, ne per inuidiæ & iracundiæ vitium, aliquid tale ageret pater ſuus ſpiritualis, vt perderet omnes labores ſanctos, quos ab ineunte ætate in Chriſti ſeruitio, pro vitæ æternæ præmijs laborauerat. Ideoque Dominus donauit gratiam ſuam, vt in pace Chriſti pariter lætarentur.

IOANNIS. Pelag libell. 14 n. 4

27. Dicebant ſancti ſeniores de diſcipulo abbatis Pauli, nomine Ioannes, quoniam magnam haberet humilitatem, & virtutem obedientiæ, vt etiam difficiles cauſſas imperante ei abbate, in nullo penitus contradiceret, ſed nec leuiter in aliquo murmuraret. Cum autem neceſſarius eſſet in monaſterij vtenſilibus fimus boum, miſit eum abbas in proximum vicum, vt requireret ibi fimum boum, & cum celeritate afferret ad monaſterium. Erat autem in loco illo mala beſtia leæna. Statim ergo egreſſus diſcipulus eius Ioannes, ibat ſecundùm præceptum abbatis; cumque pergeret, dixit abbati ſuo: Domine pater, audiui quamplurimos dicentes, quia in illo loco mala beſtia leæna ſit. Tunc ſenior quaſi ioculariter dicit ei: Si venerit ſuper te, tene, & alliga eam, & adduces eam tecum. Cùm autem veniſſet ad locum iam veſpere, ſtatim egreſſa leæna irruit ſuper eum, & ille comprehendens tenere eam voluit, illa verò excutiens ſe, de manibus eius aufugit. Sequebatur autem ille dicens: Quia abbas meus præcepit, vt alligatam te perducam ad eum. Continuò autem ſtetit beſtia, & tenens eam, reuertebatur ad monaſterium. Dum autem retardaret in itinere, abbas nimis ſollicitus pro eo, triſtabatur grauiter: & ecce ſubitò superuenit diſcipulus eius tenens ligatam leænam, quod cum vidiſſet ſenior, admiratus valdè, gratias agebat Saluatori noſtro Domino. Dicit autem diſcipulus eius: Ecce, domine, ſicut præcepiſti, adduxi leænam ligatam. Volens autem humiliare ſenſum eius ſenior, ne extolleret ſe in cogitationibus ſuis diſcipulus ſuus, ait ei: Sicut tu inſenſibilis es, ita etiam & iſtam inſenſibilem beſtiam adduxiſti: ſolue ergo, & dimitte eam, vt pergat ad locum ſuum.

Ioannes ex obedientiâ leænam ad ducit.

Magiſter diſcipulum humilitate ſeruat.

INCERTI. Ioannes libell. 2. n. 17

28. Quidam de ſanctis ſenioribus miſit diſcipulum ſuum ad hauriendam aquam. Prolongius autem erat puteus à cella ſenioris. Oblitus eſt autem ſecum tollere funem diſcipulus eius, de quo hauriret aquam. Cumque perueniſſet ad puteum, contriſtatus eſt valdè, quia longe erat cellula eorum; quid ageret, quò ſe verteret, neſciebat: dubitabat enim ad cellulam ſine aquâ reuerti. Tunc anxius nimis, proſtrauit ſe in orationem cum lacrymis, dicens: Domine, miſerere mei ſecundùm magnam miſericordiam tuam: qui feciſti cælum & terram, mare, & omnia quæ in eis ſunt, qui feciſti mirabilia magna ſolus, miſerere mei propter ſeruum tuum qui miſit me. & cùm exurrexiſſet ab oratione, exclamauit dicens: O putee putee, ſeruus Chriſti abbas meus miſit me, vt hauriam aquam. Statim autem aſcendit aqua ſurſum vſque ad os putei, & cùm impleſſet lagenam ſuam frater, abſceſſit glorificans potentiam Domini Saluatoris: aqua autem putei reuerſa eſt in locum ſuum.

Pſal. 50.

Ad orationem ſerui Dei, aqua ex puteo ſurſum aſcendit.

EVLALII. Pelag libell. 15 n. 86 titulo *Incerti.*

29. Fuit quidam frater in monaſterio, nomine Eulalius, nimis gratiâ humilitatis ornatus. Si quid igitur, vt ſolet, culpabile admiſiſſent fratres negligentiores, excuſantes culpas ſuas, ſupradictum fratrem aſſerebant eſſe culpabilem. Cumque argueretur à ſenioribus fratribus, non negabat, ſed proſternebat ſe in terram, & adorans eos, ſe dicebat peccaſſe, & negligenter feciſſe. Cùm autem iterùm ac frequenter accuſarent eum, & ſecundùm regulam monaſticam biduana ac triduana ieiunia ei indicerentur, ille omnia patienter tolerabat. Ignorantes autem fratres, quia hæc omnia pro humilitatis virtute patienter ſuſtineret, conuenientes pariter, & maximè ſeniores fratres ad patrem monaſterij, dixerunt: Conſidera, pater, quid faciendum ſit, quamdiu enim poſſumus ſuſtinere negligentias & damna, quæ frater ille Eulalius facit in monaſterio? Iam pænè omnia vaſa & vtenſilia monaſterij confracta ſunt, & exterminata per negligentiam eius. Quomodo ergo iſte talis tolerandus eſt? Reſpondens pater monaſterij ait: Interim paucos dies ſuſtineamus fratrem, & poſteà ordinabimus de eo, quod competit fieri. hæc dicens dimiſit fratres. Ingreſſus verò cellulam proſtrauit ſe in orationibus, obſecrans miſericordiam Domini, vt ei manifeſtare dignaretur, quid ordinare aut definire poſſet de ſæpe dicto fratre: tunc reuelatum eſt ei quid ageret. Conuocauit ergo omnes fratres abbas, dixitque eis: Credite mihi, fratres, quia magis opto mattulam fratris Eulalij cum humilitate & patientia eius, quàm omnia opera eorum dumtaxat, qui murmurantes in cordibus ſuis operantur in monaſterio. Vt autem oſtendat vobis Dominus, quale meritum

Eulalij humilitas quæ aliorum errata in ſe recepit.

[illegible] ipſ[illegible] frater apud Deum, p[illegible] vt deferantur mihi mattulæ [illegible]atrum: quas cum detuliſſent, [illegible]rent ignem, & miſit in eum [illegible] ma[illegible] quæ ſtatim [illegible]t, præter mattulam fratris [illegible], quæ integra reperta eſt, & non eſt co[illegible]. Cumque hoc vidiſſent fratres o[illegible] timuerunt vald[illegible] & proſtrauerunt [illegible] veniam & indulgentiam à C[illegible] Do[illegible]no poſt[illegible]tes, & col[illegible]au[illegible] mirabantur nimis patientiam & h[illegible]tem fratris Eulalij. Denique ex eo h[illegible]it & magnificabant eum, tamq[illegible]um de magnis patribus, iſtos aute[illegible]s & laudes non poterat ſuſtine[illegible]re Eulalius, dicens: Væ mihi inféli[illegible] quia perdidi humilitatem meam, quam tantis temporibus acquirere, auxiliante & adiuuante me Chriſto Domino, feſtinaui. C[illegible]nſ[illegible]gens itaque nocte, egreſſus de monaſte[illegible]git in eremum, vbi nullus eum agno[illegible]et, & ibi in ſpelunca habitauit. Noluit enim temporales hominum laudes, ſed cæleſtem æternamque gloriam a Saluatore noſtro Chriſto in futuro ſæculo percipere.

Ut [illegible] æternam [illegible]

[illegible] Beati abbatis Anaſtaſij laudabilem humilitatem & patientiæ virtutem oportet vt cognoſcamus, quatenus admirabilem magnanimitatem & tranquillitatem animæ eius conſiderantes, imitemur exemplum. Hic itaque Anaſtaſius habebat codicem in pergamenis valde optimis ſcriptum, qui decem & octo valebat ſolidis: totum enim vetus & nouum Teſtamentum ſcriptum habebat. Cum autem quidam frater veniſſet ad eum viſitandi gratiâ, vidit in cel[illegible]li eius codicem ipſum, & concupiuit, furatuſque eſt eum, & abijt. Supramemoratus autem abbas Anaſtaſius, cùm requiſiſſet eadem die ad legendum codicem ſuum, & non inueniſſet, intellexit quia frater ille furatus eſſet eum, & noluit mittere poſt ipſum, nec requirere eum; ne poſt furtum, etiam & periuria adderentur. Deſcendens autem frater ille in eam quæ in proximo erat ciuitatem, voluit diſtrahere codicem illum, petebat autem in pretio eius ſ[illegible]idos ſedecim. Dicit ei ille qui eum em[illegible] volebat: Da mihi codicem, vt poſſim probare, ſi tanti pret[illegible] valet: dedit ergo ei codicem vt probaret eum. Statim autem frater ille cum ipſo codice perrexit ad ſanctum Anaſtaſium, & rogabat eum dicens: Iube c[illegible]nſide[illegible]re, pater, cod[illegible]em iſtum, & æſtim[illegible]re eum ſi [illegible]leat ſolidos ſede[illegible]m, q[illegible]niam tantum pretij petit qui diſtrahit illum. Dixit autem abbas Anaſtaſius, Quia bonus e[illegible] codex, & valet tanti. Reuerſus autem qui eum emere volebat, dixit diſtrahenti: Ec[illegible]e accipe pretium, quia oſtendi codicem abbati Anaſtaſio, & dixit mihi Quia bonus eſt codex, & valet tanti. Inter rogauit [illegible]tem [illegible]ter ille, ſi nihil beatus Anaſtaſius d[illegible]xit al[illegible]ud. Cui reſpondens ille ait: Crede mihi quia nihil penitus mihi aliud dixit. Hæc cum audiſſet frater ille, dixit ei: Quia iam recogitaui, frater, & nolo diſtrahere codicem meum. compunctus enim corde, feſtinanter perrexit ad abbatem Anaſtaſium, & proſtrauit ſe in terram ad pedes eius, & precabatur cum fletu & lacrymis pœnitendo, vt reſuſciperet codicem ſuum, ſed non acquieſcebat ei abbas, dicens: Vade cum pace, frater: ecce iam cum voluntate mea habeto ipſum codicem. Ille autem perſiſtebat cum lacrymis petendo eum dicens: Quia ſi non ſuſceperis codicem, domine pater, nullo modo requieſcet anima mea. Poſt hoc ille recepit codicem ſuum; nam frater ille permanſit apud beatum Anaſtaſium in cellula eius, vſque in exitum vitæ ſuæ.

Anaſtaſius. Pelag. libel. 16. n. 1. [illegible] Anaſtaſij.

Abbas Anaſtaſius fratris furtum diſſimulat.

Humilitate & patientia Anaſtaſij commotus frater, ablatum codicem reſtituit.

Pior.

31. Fuit quidam eremita, Pior nomine, de antiquis patribus, quem beatus Antonius adoleſcentem in ſancto propoſito monachorum inſtruxit: demoratus eſt autem apud beatum Antonium annos paucos. Cumque viginti & quinque eſſet annorum, abijt ad alium ſecretum eremi locum, vt ſolitarius habitaret, hoc etiam volente & conſentiente beato Antonio. Dixitque ei ſanctus Antonius: Vade, Pior, & habita vbi volueris: & cum tibi per aliquam rationabilem occaſionem reuelauerit Dominus, venies ad me. Cùm autem perueniſſet hic ipſe Pior ad locum qui ſitus eſt inter Nitriam & eremum Scitij, effodit puteum, cogitans apud ſemetipſum, Quoniam qualemcumque aquam inuenero, oportet me ipsâ contentum eſſe; quod & factum eſt, ad augmentum meritorum eius talis occaſio: tantùm enim ſalſa & amara inuenta eſt aqua, vt ſi quis ad eum viſitandi gratiâ veniret, in proprio vaſculo ſibi aquam deportaret. Remoratus eſt in eodem loco annis triginta. Dicebant ergo ei fratres, vt recederet de loco ipſo propter amaritudinem aquæ: ipſe autem dixit eis: Si amaritudinem & laborem fugimus abſtinentiæ, & volumus in hoc mundo requiem habere, poſt exitum vitæ huius non percipiemus illa æterna & vere dulcia bona, nec fruemur illis perpetuis beati paradiſi delicijs.

Sancti Antonij diſcipulus Pior.

Aquam ſalſam & amaram bibit.

Dicebant ergo fratres, quia tantum vnum paximatium & quinque oliuas in cibo accipiebat, & hoc d[illegible]mbulando foris.

Vno paximatio & quinque oliuis vi[illegible]itat.

Etiam & hoc affirmabant de eo multi ſanctorum patrum, quia triginta & amplius

Pelag. libel. 4. n. 34

Quodam autem tempore ſupradicti Theodori ſoror germana venit ad monaſterium, in quo idem beatus Theodorus conuerſabatur, vt poſt multa tempora videret germanum ſuum. Cumque nuntiaſſent ei de aduentu ſororis eius, miſit continuò duos monachos, qui obſeruabant ad ianuam monaſterij, mandauitque per eos ſorori ſuæ, dicens: Ecce ſoror audiſti & cognouiſti quia viuo, ne contriſteris, quia minimè me vidiſti, ſed magis conſidera vanitatem & inſtabilitatem præſentis mundi, & conuerte cor tuum, & apprehende ſanctæ vitæ conuerſationem, vt poſſis peruenire ad æternam vitam, & ad cœleſtia bona, quæ præparauit diligentibus ſe Dominus, & facientibus mandata eius. Tracta ergo apud te, quia hæc eſt ſola vera & firma ſpes, vt faciat homo præcepta Dei, vt mereatur homo peruenire ad glorioſa & æterna promiſſa Domini Saluatoris noſtri Chriſti.

Theodorus ſororem videre renuit, & ſuadet ut monaſterium quærat.

Hæc autem cùm audiſſet illa, ſtatim compuncta eſt corde, lacrymaſque fundebat in conſpectu Domini, & poſt paululum ingreſſa eſt in monaſterium virginum famularum Dei, quod in eodem vico conſtructum erat, & procedenti tempore multiplicabatur in ſancto propoſito famula Chriſti.

Theodori ſoror virginum monaſterio ſe dedicat.

Suprà l. 1. in Vitâ ſancti Pachomij cap. 31.

Hæc itaque geſta cùm audiſſet mater eorum, deprecata eſt epiſcopos, & dederunt ei epiſtolas ad ſupradictum ſanctum Pachomium patrem monaſteriorum pro filio eius. Cumque veniſſet, applicuit in monaſterio famularum Dei, & direxit epiſtolam ad patrem monaſterij, obſecrans vt videret filium ſuum. Beatus autem Pachomius vocauit eius filium Theodorum, & dixit ei: Audiui, fili, quia mater tua aduenit propter te. Itaque propter epiſtolas epiſcoporum qui ſcripſerunt ad me, vade, & videat te mater tua. Dixit ei Theodorus: Præcepiſti mihi, domine, vt videam matrem meam: ſi ergo abiero videre eam poſt tantam ſcientiam ſpiritualem, vereor ne culpabilis inueniar apud Deum: etenim oportebat me fortitudinem animi mei ad exemplum aliorum fratrum demonſtrare. Audiens autem mater, quia non acquieuit videre eam, nimio affectu feruens in filium, noluit remeare ad domum ſuam, ſed permanſit in monaſterio virginum, dicens: Quoniam ſi permanſero hìc, ſæpè etiam videbo filium meum, cùm inter alios fratres egredietur ad neceſſarias monaſterij cauſas, & monitis & exhortatione eius proficere poſſum in ſanctâ conuerſatione, doctrinaque eius ſpiritualis confirmabit cor meum, vt merear peruenire ad æternam re-

Theodorus ve exemplo ſit fratribus, etiam matrem ſuâ videre detrectat.

quiem quam promiſit Dominus noſter Ieſus Chriſtus diligentibus ſe.

Multa autem & magnifica per ſanctum Pachomium fecit Dominus mirabilia. Nam & à dæmonibus obſeſſos frequenter inuocato Chriſti Domini nomine curauit. Multis etiam diuerſas ægritudines ſuſtinentibus, & paralyticis, orationibus eius miſertus eſt Dominus.

Pachomius multorum mirabiliũ patrator.

35. Multo tempore beatus abbas Pachomius contra immundiſſimas dæmonum impugnationes certamen bonum certauit, ſicut athleta veritatis, tamquam & beatus Antonius. Denique intentiſſimis precibus exorauit Dominum, vt ſomnum non caperet per aliquod tempus, quatenus diebus ac noctibus peruigil permaneret contra aduerſarios dæmones dimicando, donec proſterneret & ſuperaret eos, ſicut dicitur in pſalmo: Et non conuertar, donec deficiant. Præſtitit ergo, & conceſſit ei Dominus petitionem eius. Impoſſibiles enim & imbecilles ſunt dæmones, cùm quis noſtrûm ex totâ fide & ex tota intentione cordis feruente ſancto deſiderio, & adiuuante nos virtute Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, contendimus contra eos.

PACHOMII.

Suprà l. 1. in Vitâ ſancti Pachomij cap. 20.

Peruigil Pachomius dæmones ſuperat.

Pſal. 17.

Referebant autem nobis fratres de eodem beatiſſimo patre Pachomio, qui fuit, vt diximus, monaſteriorum multorum in regione Tabennenſiotarum præpoſitus. Referebant ergo de eo, quoniam frequenter dicebat fratribus: Quia (ſicut mihi teſtis eſt Dominus Deus) ſæpè audiui immundos ſpiritus dæmonum loquentes inter ſe diuerſas ac varias artes ſuas, quas contra ſeruientes Deo, maximéque contra monachos habent. quidam enim dicebant: Quia ego certamen contra duriſſimum hominem habeo, & quoties ei immitto peruerſas cogitationes, ille ſtatim ſurgit, & proſternit ſe in oratione, cum gemitu orans adeſſe ſibi diuinum auxilium. Ego autem minime illo exurgente cum grandi confuſione egredior. Item alius dæmon dicebat: Ego ad illum quem obſeruo, cùm ei cogitationes immiſero in corde, conſentit, & ſuſcipit, & facit eas. Sæpe enim exardeſcere eum in iracundia facio, & in contentiones trahi, & pigritiam orationis, & dormitionem in pſalmodia, & non contradicit mihi. Ideoque, fratres mei dilectiſſimi, ſemper oportet vt cuſtodiatis ſenſum & animum veſtrum, inuocantes nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſecundùm præcepta Dei conuerſamini tam in orationibus quàm pſalmodia, ſicut dicit Apoſtolus: Inſtantes orationi, & vigilantes in eâ. Ideoque cum compunctione & timore cordis vigilanti-

In Vitâ Pachomij per Metaphr. c. 55. apud Surium tom. 3. Maij 14.

Viſio Pachomij de diaboli tentationibus.

Coloſſ. 4.

bus non præualebunt nocere nobis aduerſarij & immundiſſimi dæmones. Ipſe autem beatus pater Pachomius docebat fratres, vt ſemper memores eſſent verbi Dei, in ſalutem animarum ſuarum. Poſtmodum verò diſcedebat vnuſquiſque fratrum in cellulas ſuas, operantes manibus ſuis, & meditantes quæ de ſacris Scripturis didicerant. Impoſſibile eſt enim, aliquem apud eos verbum otioſum loqui, ſed ea tantùm quæ de ſanctis Scripturis didicerant erant inter ſe conferentes, & exponentes de capitulis Scripturarum, quæ ad timorem Domini confirmarent & illuminarent animas eorum.

Verbum otioſum exulat à congregatione Pachomij.

INCERTI. Ioannes libell. 1. n. 9.

36. Fuit quidã vir magnus de ſanctis ſenioribus, cui talem gratiam donauerat Chriſtus, reuelante ei Spiritu ſancto, vt videret quod alij non videbant. Referebant ergo ſancti ſeniores, quia aliquando quàmplurimi ſedebant fratres, & ſimul loquebantur inter ſe, & conferebant de ſanctis Scripturis, quæ ad ſalutem pertinent animarum. Stabant autem circa eos ſancti Angeli lætantes in hilari vultu, conſiderantes, delectabantur enim de eloquijs Domini. Cùm autem aliud quodcumque inter ſe loquerentur, ſtatim ſancti Angeli recedebant longiùs, indignantes contra eos; veniebant autem porci ſordidiſſimi & morbo pleni, & volutabant ſe inter eos; dæmones enim in ſpecie porcorum delectabantur per ſuperflua & vaniloquia eorum. Beatus autem ſenior hæc videns, abijt in cellulam ſuam, & per totam noctem cum grandi fletu & vlulatu gemendo deflebat miſerias noſtras. Exhortabatur ergo ſanctos patres per monaſteria, & commonebat fratres, dicens: Cauete, fratres, à multiloquio, & ab otioſis ſermonibus linguam prohibete, per quam malus interitus animæ generatur, & non intelligimus, quoniam per hæc & Deo & ſanctis Angelis odibiles ſumus. Dicit enim Scriptura: Per multiloquium non effugies peccatum. Hæc enim infirmam & vacuam efficiunt mentem atque animam noſtram.

Spiritalibus colloquiis Angeli, ſecularibus dæmones interſunt.

Prou. 10.

ARSENII. Pelag. libell. 15. n. 6.

37. Fuit quidam vir in palatio ſublimis, ſub Theodoſio Imperatore, nomine Arſenius, cuius filios, id eſt Arcadium & Honorium Auguſtus de Baptiſmo ſuſcepit. Hic itaque Arſenius deſiderio diuini amoris accenſus, relinquens omnem ſæculi gloriam temporalem, perrexit ad eremum Scithi, vt inter ſanctos patres ſecretam & quietam ab omni ſtrepitu huius mundi ageret vitam, vt ſeparatus ab illecebris & delectationibus corporalibus, cum totâ mentis intentione adhæreret Domino Saluatori, ſicut ſcriptum eſt: Adhæſit anima mea poſt te, me ſuſcepit dextera tua. Dicebant ergo de eo ſancti ſeniores, quia ſicut cùm in ſæculi conuerſatione eſſet, nimis pretioſis veſtimentis præ omnibus vtebatur; ita poſtmodum in eremo Scithiæ degens, ſtudebat vt ab omnibus monachis viliora & deſpectiora veſtimenta haberet.

Arſenius Arcadium & Honorium de Baptiſmo ſuſcepit.

Pſal. 62.

Vt in palatio pretioſis, ita in eremo vilibus induitur veſtibus.

EIVSDEM. Pelag. libell. 18. n. 2.

38. Dicebat etiam abbas Daniel, quoniam ſanctus Arſenius referebat fratribus dicens, quaſi de alio audiſſet; ſed quantum datur intelligi, ipſe talem vidit viſionem: Sedebat, inquit, quidam de ſenioribus monachis in cellula ſuâ, & ſubitò venit ad eum vox dicens: Egredere foràs, & oſtendam tibi opera hominum. & ſurrexit, inquit, & egreſſus eſt foràs. Duxit autem eum, & oſtendit ei Æthiopem nigrum cum ſecuri cædentem ligna, & facientem grandem ſarcinam, & tentabat ſubleuare ſarcinam illam, & præ magnitudine non poterat portare eam; ſed redibat, & cædebat iterum alia ligna, & addebat ſuper ſarcinam illam. Iterùm autem oſtendit ei alium hominẽ ſtantem ſuper lacum, & haurientem aquam de lacu, & mittentem eam in collectaculum, & de alia parte per foramina defluebat aqua deſubter in eodem loco. Iterùm dixit ei: Veni, ſequere me, & oſtendam tibi aliud. Et vidit quaſi quoddam ædificium templi, & duos ſedentes in equis, portantes ſuper ſcapulas ſuas vterque lignum vnum, id eſt, perticam longam, volentes pariter ingredi portam templi illius, & non permittebat eos lignum quod ex aduerſo portabant, ingredi per portam illam; non enim humiliabat ſe alter alteri, ſed contendebant vtrique, pariter ingredi volentes; & non præualebant, nec enim humiliabat ſe vnus eorum, vt alteri locum daret. Exponit ergo ei has viſiones, dicens: Hi qui lignum portant, hi ſunt qui habent iugum ſanctum monachorum; ſed iuſtificantes ſeipſos in cordibus ſuis cum exaltatione ſuperbiæ, non humiliantur inuicem, noluerunt enim ambulare in humilitate viam Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui dixit: Diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris. Ideóque propter ſuperbiam cordis ſui remanſerunt foris, de regno Regis cælorum Chriſti excluſi. Qui autem cædebat ligna, & ſuper ſarcinam adhuc addebat, homo eſt qui oneratus eſt multis peccatis, & ſuper ſarcinam peccatorum ſuorum addit ſemper alia peccata: quem oportebat magis vt pœnitentiam ageret de prioribus peccatis; ſed negligens vitia emendare peccatorum priorum, magis & alia addit ſupra priora peccata. Ille autem qui aquam de lacu hauriebat,

Arſenij viſio de tribus hominum operibus & generibus.

Viſionis expoſitio.

Matth. 11.

riebat, homo eſt qui aliqua bona operatur, ſed quia mala etiam amplius per peccata operatur, & ideò pereunt & delentur etiam bona opera quæ facit. Oportet ergo hominem, ſicut ait Apoſtolus, cum timore & tremore ſalutem ſuam operari.

Philip. 2.

EIVSDEM. Pelag. libell. 4. n. 5.

39. Dicebat autem abbas Daniel de abbate Arſenio, quia cùm operaretur ſportas ex palmarum foliis, mittebat aquâ in peluim, vt infunderentur palmæ: & cùm fœteret ſ..brumoſa aqua odore, non permittebat vt aliam aquam mutarent, ſed ſuper illam fœtidam, aliam addebat aquam, vt ſemper fœteret. Interrogabant autem fratres eum, dicentes: Cur non permittis, pater, vt aqua mutetur, ſed peſſimo fœtore, tota cellula tua repletur? Reſpondens autem beatus ſenior ait: Quoniam propter thymiamata, & muſcata, & alia diuerſa quibus in ſæculari conuerſatione ſine intermiſſione fruebar, oportet nunc me, dum in hoc corpore ſum, ſuſtinere iſtiuſmodi fœtorem, pro ſuauiſſimo illo odore, vt in die iudicij de illo gehennæ inenarrabili fœtore liberet me Dominus, & non cum illo diuite, qui epulabatur in iſto mundo delicioſè & ſplendidè, condemnetur anima mea.

Arſenius ſocuis odoramenta fœtore compenſat.

Luc. 16.

POEMENIS Pelag. libell. 5. n. 32.

40. Quidam de fratribus dixit beato Arſenio: Ecce, beatiſſime pater, meditari feſtino de Scripturis ſanctis, quæ didici, & non ſentio compunctionem in corde meo, quoniam non intelligo virtutem diuinæ Scripturæ, vnde & valdè contriſtatur anima mea. Reſpondens autem beatus Arſenius ait: Oportet te, fili, inceſſanter meditari eloquia Domini: audiui enim quia dixit beatus abbas Pœmen & alij multi ſanctorum patrum, quoniam incantatores illi qui ſerpentes ſolent incantare, non intelligunt ipſi verba illa quæ loquuntur, ſed ſerpentes audientes intelligunt virtutem verborum illorum, & conquieſcunt, & ſubduntur eis. Sic etiam & nos faciamus: quamuis enim non valeamus intelligere diuinarum Scripturarum virtutem, tamen dæmones audientes, diuini verbi virtute terrentur, & effugati diſcedunt à nobis non ſuſtinentes eloquia Spiritus ſancti, quæ per ſeruos ſuos prophetas & apoſtolos locutus eſt.

Scripturæ ſacræ per recitata, etſi non intellecta, dæmones fugat.

MACARII Ruffin. l. 2. cap. 28. in Macario Aegyptio penè ad verbum.

41. Quodam tempore cùm in vicinio beati Macarij homicidium fuiſſet perpetratum, & cuidam innocenti homini impingeretur crimen admiſſum, ſurgens ille qui calumniam patiebatur, fugit ad cellulam beati Macarij: adfuerunt etiam & illi qui eum perurgebant, & alligabant eum, dicentes, periclitari ſeipſos, niſi comprehenderent & legibus traderent homicidam: ille verò cui crimen impingebatur, cum ſacramentis affirmabat, conſcium ſe non eſſe ſanguinis illius. Et cum diu ab vtraque parte certamen haberetur, interrogauit ſanctus Macarius, vbi ſepultus eſſet, qui dicebatur occiſus: cùmque deſignaſſent ei locum, cum ipſis pergit ad ſepulcrum, atque ibi fixis genibus inuocato Chriſti nomine, ait ad eos qui aſſiſtebant: Nunc Dominus oſtendet, ſi verè reus eſt hic qui à vobis perurgetur: & eleuatâ voce ex nomine clamabat defunctum. Cumque ei de ſepulcro vocatus reſpondiſſet, ait ad eum ſanctus Macarius: Per fidem Chriſti te obteſtor, vt dicas nunc, ſi ab iſto homine, qui in te inſimulatur, occiſus es. Tunc ille clarâ voce de ſepulcro reſpondit, dicens, non ſe eſſe ab eo interfectum. Et cùm obſtupefacti omnes decidiſſent ad terram, ac pedibus eius voluerentur, rogare eum cœperunt, vt interrogaret illum à quo eſſet occiſus: tunc ſanctus vir ait: Hoc ego non interrogabo: ſufficit enim mihi vt liberetur innocens; non eſt autem meum vt reus prodatur: forſitan enim compungetur adhuc pro ſcelere quod commiſit, & aget pœnitentiam, vt ſaluetur anima eius.

Macarius mortuum excitat, vt accuſatum ſeruet innocentem.

MACARII Philip. 2. Ruffin. l. 2. cap. 29. in Macario Alexandrino penè verbotenus.

42. Alio itidem tempore, cùm ſancto Macario quidam frater vuam detuliſſet, ipſe qui ſecundùm charitatem non quæ ſua ſunt ſed quæ alterius cogitaret, ad alium fratrem eam detulit, qui infirmior præ ægritudine videbatur. Tunc infirmus gratias egit Deo pro fratris officio, & ſuſcepit eam, & ipſe nihilominus plus de proximo quàm de ſemetipſo cogitans, ad alium detulit eam infirmum fratrem; & iterùm ille ad alium, & ſic cùm per omnes cellulas, quæ longè à ſemetipſis erant per eremum diſperſæ, vua illa circumlata eſſet, ignorantibus eis, qui eam primus miſiſſet, ad vltimum defertur ipſi qui eam miſerat. Gratulatus autem ſanctus Macarius, quòd tantam videret in fratribus abſtinentiam, tantamque charitatem, ad acriora ſemetipſum ſpiritualis vitæ exercitia extendit.

Vua infirmo miſſa, per mutuæ charitatis officia, cellas fratrum perambulat.

EIVSDEM. Ruffin. l. 2. cap. 29. ad verbum.

43. Illud etiam ad fidem confirmatum nobis de eo eſt ab his, qui ex ore eius audierunt, quoniam quodam tempore nocte in ſpecie monachi dæmon ad oſtium cellulæ eius pulſauerit, dicens: Surge, abba Macari, & eamus ad collectam, vbi fratres ad vigilias congregantur. Sed ille gratiâ Dei repletus falli non potuit: intellexit enim diaboli eſſe fallaciam, & ait: O mendax, & veritatis inimice: quid enim tibi conſortij, quid ſocietatis eſt cum collectâ & congregatione ſanctorum? At ille ait: Latet ergo te, ô Macari, quòd ſine nobis nulla collecta

Macarius à dæmone ad collectam vocatur.

 agitur,

agitur, nullâve congregatio monachorum? veni denique, & videbis ibi operam noſtram. Dixit autem ſanctus Macarius: Im-

Iudæ ep.

peret tibi Dominus, dæmon immunde. Et conuerſus ad orationem, petijt à Domino, vt ſibi oſtenderet ſi hoc verum eſſet, quod gloriatus eſt dæmon. Abijt ergo ad collectam, vbi iam vigiliæ à fratribus celebrabantur, & iterùm in oratione Dominum deprecabatur, vt ei veritatem verbi huius oſtenderet: & ecce videt quaſi paruulos

Macarius vidit dæmones Æthiopum ſpecie collectis interesse.

quoſdam pueros Æthiopes nigros per totam eccleſiam diſcurrere huc atque illuc, & velut volitando deferri. Diſcurrentes autem illi Æthiopes pueri, ſingulis quibuſque fratribus in oratione poſitis atque pſallentibus alludebant, & ſi cui de eis oculos duobus digitulis compreſſiſſent, ſtatim dormiebat: ſi cui verò in os immerſiſſent di-

Varia dæmonum ſuggeſtiones tempore orationis.

gitum, oſcitare eum faciebant. Item poſt pſalmum, cùm ad orandum ſe proieciſſent fratres, percurrebant iterùm ſingulos, & ante alium quidem iacentem in oratione, quaſi in mulieris ſpeciem vertebantur, ante alium quaſi ædificantes, & portantes aliquid, aut diuerſa quæque agentes apparebant: & quæcumque dæmones quaſi ludentes formaſſent, hæc orantes illi in cordis ſui cogitatione verſabant. Ab aliquantis tamen fratribus, vbi aliquid horum agere cœpiſſent, quaſi violenter repulſi, præcipitati deijciebantur, ita vt nec ante eos ſtare aut tranſire auderent, alijs verò etiam ſupra ceruices & dorſa ludebant. Hæc cùm vidiſſet ſanctus Macarius, ingemuit grauiter, & lacrymas profundens ad Deum, di-

Pſal. 82.
Pſal. 87.

xit: Reſpice Domine, & ne ſileas, neque mitigeris Deus; ſed exurge, & diſpergantur inimici tui, & fugiant à facie tuà, quoniam anima noſtra repleta eſt illuſionibus. Poſt orationem autem examinandæ veritatis gratiâ, ſeorſum vocatis ſingulis quibuſque fratribus, ante quorum faciem viderat dæmones diuerſo habitu & varijs imaginibus ludentes, requirit ab eis ſi in oratione vel ædificandi cogitationes habuerint, vel iter agendi, vel alia diuerſa, quæ vnicuique per dæmones imaginata viderat: & ſinguli eorum ita confitebantur in corde ſuo

Superflua cogitationes tempore orationis opus dæmonis.

fuiſſe cogitationes, ſicut ille arguebat. Et tunc verè intellectum eſt, quòd omnes malæ, & ſuperfluæ, & vanæ cogitationes, quæ vel pſallentes, vel ſomniorum aut orationum tempore vnuſquiſque in corde ſuo conceperit, illuſione & inſtinctu dæmonum fiant. Nam ab his qui omni cuſtodiâ ſeruant in timore & amore Domini cor ſuum, illi tenebroſi Æthiopes, & hę quas emittunt cogitationes repelluntur: Chriſto enim mens coniuncta, & præcipuè in tempore orationis intenta, nihil malum, nihilque ſuperfluum recipit.

44. Quidam frater requiſiuit abbatem Siſoium, quemadmodum in cellâ propria degere deberet. Cui ille reſpondens dixit: Comede panem tuum cum ſale & aqua, & non erit tibi neceſſitas aliquid coquendi, aut longiùs euagandi.

SISOIS. Paſch. c. 1. num. 1.
POEMENIS *Victus monachi panis cum ſale & aqua.*

45. Requiſitus abbas Pœmen quemadmodum oporteat ieiunare, reſpondit: Ego volo monachum ita eſſe quotidie parũ comedentem, vt non ſatietur; nam biduana & triduana ieiunia vanæ gloriæ vacant. Hæc enim omnia examinauerunt ſancti patres, & inuenerunt, quia bonum eſt quotidie ieiunare & parum comedere, vt poſſit & quotidie eſurire. Hanc enim viam regiam leuem nobis eſſe demonſtrauerunt.

POEMENIS Pelag. libell. 10. num. 44.
Quomodo monachos ieiunandum.

46. Abbas Siluanus dum cum diſcipulo ſuo Zachariâ ad quoddam monaſterium perueniſſet, antequam egrederentur, fecerunt eos monachi parum comedere. Poſtquam ergo egreſſi ſunt, inuenit diſcipulus eius aquam, & volebat bibere. Cui abbas Siluanus: Zacharia, hodie ieiunium eſt. At ille dixit: Numquid hodie non comedimus, pater? Et dixit ei ſenex: Illa eſca charitatis erat, fili; nos autem noſtrum ieiunium teneamus.

SILVANI. Pelag. libell. 4. num. 40.
Eſca charitatis ieiunium non frangit.

47. Quidam de fratribus in Panepho ad abbatem Ioſeph perrexerunt, vt eum requirerent de ſuſceptione fratrum, ſi liceret cum his illo tempore vel fiduciam habere, vel lætitiam. At ille antequam requirerent eum, dicit diſcipulo ſuo: Quod facturus ſum hodie, fili, ne mireris; & poſuit duo ſedilia illis qui venerant, & dicit eis: Sedete. Et poſuit vnum à dextris ſuis, & alterum à ſiniſtris: & ingreſſus cellulam ſuam miſit ſibi veſtimenta corrupta, & egreſſus tranſiit in medio eorum; & iterùm ingreſſus miſit alia meliora, quibus ſolebat die feſto vti, & egreſſus eſt poſteà ad eos: iterùm autem ingreſſus quotidiano veſtimento ſuo veſtitus, venit, & ſedit inter eos. Illi autem mirati ſunt, & obſtupuerunt propter hoc factum. Dicit eis ſenex: Vidiſtis quid feci? Cùm autem illi annuiſſent, dicit eis: Et quid feci? Et dicunt ei: Primùm veſtimento corrupto vſus es, & poſteà alio meliori. Et dicit eis: Numquid mutatus ſum ex illo inhoneſto, aut ex illo meliore? Dicunt ei: Non. Quibus ſenex ait: Si ergo idem ego ſum in vtriſque, & non ſum mutatus, & ſicut illud primum non me nocuit, ita nec ſecundum mutauit: ſic ergo debemus facere in occurſione fratrum, vt quando eorum præſentia eſt, cum fiduciâ & lætitia ſuſci-

IOSEPH. Pelag. libell. 13. num. 1.
Ioſeph apologo docet, quomodo ſuſcipiendi ſunt hoſpites.

piamus

piamus eos, quando autem ſoli ſumus, opus eſt vt luctus & abſtinentia permaneant in nobis. Illi verò audientes quæ in cordibus ſuis habebant, antequam requirerent eum, glorificauerunt Deum, & læti diſceſſerunt.

INCERTI. Pelag. libell. 10. n. 94. Paſch. c. 1. n. 3. *Sobriorum diuerſitas.*

48. Dicebat vnus ex patribus: Quia inuenitur homo multum comedens, & adhuc eſuriens ſe continet ne ſatietur: alter autem parum comedit, & ſatiatur. Qui ergo multum comedit, & adhuc eſuriens ſe continet, maiorem mercedem habet, quàm ille qui parum comedit & ſatiatur.

INCERTI. Paſch. c. 1. n. 4.

49. Dixit quidam ſenex: Ne quod deſideraueris aliquando manduces. Comedens autem quod tibi à Domino tranſmiſſum fuerit, gratias age ſine intermiſſione.

INCERTI. Pelag. libell. 4. num. 60. *Modus caſtigandi effrenem appetitum.*

50. De quodam ſene referebant fratres, quia deſideraſſet cucumerem: quem cùm attuliſſet, ſuſpendit ante oculos ſuos; & ne vinceretur à cupiditate, non tetigit eum, ſed magis agebat pœnitentiam, puniens ſemetipſum ob hoc, quia ipſum deſideraſſet.

SENIS. Pelag. libell. 4. n. 59. *Senex rancido oleo pro melle per errorem cibatum tacet.*

51. Quidam ex ſenioribus factus eſt infirmus, & per multos dies non poterat eſcam vllam percipere. Compulit autem eum diſcipulus ſuus, dicens: Si iubes, pater, facio tibi parum placentæ; & vt annuit ei, fecit. Erat autem ei vaſculum paruum habens mel, & aliud vas ſimile habens oleum de lini ſemine expreſſum, & erat fœtidum, & in re nullà aliâ proficiebat, niſi fortè in lucernà: & deceptus frater miſit in eſcam ſenis de illo, ſperans quia mel miſiſſet: cùm autem guſtaſſet ſenex, nihil locutus eſt, ſed tacens comedit: tertià verò vice cùm ei daret, dixit ei: Non poſſum comedere, fili. Ille verò tamquam volens adhortari eum, dixit: Ecce, abba, bona ſunt, & ego comedo ex ipſis: & poſtquam guſtauit, & ſenſit rem quam fecerat, cecidit in faciem, dicens: Væ mihi, abbas, quoniam occidi te! iſtud peccatum poſuiſti ſuper me, quia locutus non es. Dicit ei ſenex: Non contriſteris, fili, propter hoc; ſi enim voluiſſet Deus vt bonum comederem, tu mel miſiſſes, & non hoc quod miſiſti.

POEMENIS. Pelag. libell. 4. n. 19. 4 Reg. 25. *Gaſtrimargia origo impugnationis diaboli.*

52. Dixit abbas Pœmen: Niſi Nabuzardan princeps cocorum veniſſet in Ieruſalem, templum Domini non arſiſſet igne. Hoc autem eſt, quia niſi deſiderium gaſtrimargiæ in animam veniret, ſenſus hominis non ſuccenderetur impugnatione diaboli.

MACARII. Pelag. libell. 4. n. 26. *Macarius vini pocula etiam aqua abſtinentia caſtigat.*

53. Abbas Macarius quotieſcumque cum fratribus factâ charitate reficiebat, hoc in proprio corde ſtatuerat, vt quantos vini calices oblatos hauſiſſet, tantis diebus nec & ipſam aquam guſtaret omnino. Cùm ergo ei fratres vinum porrigerent, cum gaudio ſumebat, vt poſtea ſe ſiti maceraret. Quod cùm diſcipulus eius didiciſſet, patefacto ſenis conſilio, ne ei vinum porrigerent, coniurabat, tormenta illi potiùs eſſe quam pocula manifeſtans.

THEODORI. Pelag. libell. 8. n. 21. vt Incerti. *Cibi ſingularitas in communitate fugienda.*

54. Factâ congregatione in eccleſiâ cùm eſſet feſtiuitas, & ceteri monachi comederent; vnus miniſtrantibus dicit: Quia nihil coctum comedo, ſal mihi deferri præcipito. Quo verbo miniſter audito, cum clamore audientibus ceteris alij imperauit, dicens: Quoniam coctum ille frater non comedit, parum illi ſalis afferto. Tunc beatus Theodorus dixit: Oportuit te magis, frater, carnes in cellâ tuâ comedere, quàm hunc præſentibus fratribus audire ſermonem.

SILVANI. Pelag. libell. 10. n. 69. Lucæ 10. *Martha Mariæ iungenda: cibus corporalis ſpirituali.*

55. Quidam peregrinus frater venit ad Abbatem Siluanum in monte Sinà, & vidit quòd fratres operarentur, & dicit eis: Quare operamini eſcam, quæ perit? Maria enim bonam partem elegit. Tunc ſenex dicit diſcipulo ſuo Zachariæ: Da illi codicem vt legat, & mitte illum in cellulam, quæ nihil habet. Horà autem nonà circumſpiciebat frater ille viam, ſi fortè vocaret eum ſenex ad comedendum. Poſtquam verò tranſijt hora nona, venit ad ſenem, dicens ei: Numquid hodie non comederunt fratres, abba? Cumque ſenex fateretur, ait ille: Quare me non vocaſti? Tunc dixit ei abbas Siluanus: Tu homo ſpiritualis es, & non habes neceſſe hanc eſcam: nos autem tamquam carnales opus habemus comedere; ideò operamur, tu autem bonam partem elegiſti. Legis enim omni die, & non vis carnalem eſcam accipere. Quod cùm audiſſet, cœpit pœnitere, ac dicere: Indulge mihi, abba. Tunc reſpondit illi Siluanus: Ergo neceſſaria eſt Martha Mariæ, propter Martham enim & Maria laudatur.

IOANNIS. Pelag. libell. 10. n. 27. In editis eſt hic textus Pelagij, poſui vt in MSS. *Dum in hac vità ſumus, operandum vt paſcamur.*

56. [11] Abbas Ioannes dicebat fratri ſuo maiori: Vellem enim ſecurus eſſe, ſicut & Angeli ſecuri ſunt, nihil operátes, ſed Deum ſemper tantummodò collaudantes. Et proiecto pallio ſuo, egreſſus eſt in eremum; factaque illic ſeptimaná, regreſſus eſt ad fratrem ſuum. Cùm autem pulſaret oſtium, & non illi aperiret frater, dicens: Tu quis es? At ille dixit: Ego ſum Ioannes. Illo autem non aperiente, rogabat, dicens: Ego ſum. & noluit illi oſtium aperire, vſquequò illuceſceret. Manè autem facto dixit ad eum: Homo es, & neceſſe habes operari, vt paſcaris. Tunc ille proiecit ſe ad pedes eius, & dixit: Indulge mihi, abba.

POEMENIS.

57. Quidam frater impugnabatur à ſpiritu blaſphemiæ, & erubeſcebat dicere, & quoſcumque audiſſet magnos ſenes, perge-

bat ad eos vt illos declararet, ſed mox cum perueniſſet, iterùm verecundabatur illis dicere. Cùm ergo frequenter ad abbatem Pœmenem veniret, vidit eum ſeoex habeotem cogitationes, & dicit ei: Ecce, frequenter venis ad me habens cogitationes, & ſic iterùm remeas triſtis tecum illas reportans: dic ergo mihi, fili, quid habes. At ille dixit: In blaſphemia impugnat me diabolus, & erubeſcebam dicere: & mox vt aperuit cauſſam, leuior impugnatio eius apparuit. Et dicit ei ſenex: Non contriſteris, fili. Quando hæc cogitatio ad te venit, dic: Ego cauſſam non habeo, blaſphemia tua ſuper te ſit ſatanas, hanc enim cauſſam anima mea non vult. Quamcumque autem cauſſam anima non voluerit, non diu permanebit: & ita ſanus factus frater ille diſceſſit.

Paſch. c.1. n.5.

Remedium contra cogitationem blaſphemiæ.

MOYSIS. Paſch. c.1. n.6. *Paſſionum origo.*

58. Dixit abbas Moyſes: Per has quatuor res paſſio gignitur: per abundantiam eſcæ & potus, & per ſatietatem ſomni, & per otium & iocum, & ornatis veſtibus incedendo.

POEMENIS. Pelag. libell. 5. n.8.

59. Dixit abbas Pœmen: Quemadmodum Imperatoris ſpatharius ſemper illi aſſiſtit armatus; ita & animam aduerſus dæmonem huiuſmodi oportet eſſe ſemper paratam.

SENIS.

60. Dixit quidam ſenex: Sicut venenata animalia fortiores herbæ vel pigmenta expellunt, ita cogitationes ſordidas oratio cum ieiunio repellit.

MACARII. Pelag. libell. 18. n.9. Paſch c.1. num. 8.

61. Abbas Macarius dum in illâ ſolitudine (in quâ ſolus erat) maneret, inferior autem plena eſſet multis fratribus, ſerò per viam circumſpiciebat, & vidit dæmonem venientem in figurâ hominis, veſtitum tunicâ lineâ perforatâ, & per ſingula foramina, vaſcula parua dependebant, & dixit illi ſenex: Quò vadis, maligne? Et reſpondit ei: Vado commouere fratres hos, qui ſunt inferiùs. Cui ſenex dixit: Et propter quid tot vaſcula fers tecum? At ille dixit: Guſtum fero fratribus, & ideò tanta fero, vt ſi vnum diſplicuerit, oſtendam aliud, & ſi illud non placet, porrigam aliud; & fieri non poteſt, niſi vnum ex ipſis aliquod placeat eis. Et hæc dicens diſceſſit. Permanſit autem ſenex iterùm viam circumſpiciens, vſquequò rediret, & cùm rediret, dicit ei: Salueris. Dicit & ille: Quomodo iſtud mihi verbum dicis, quia omnes mihi contrarij facti ſunt, & nullus meis conſilijs acquieſcit. Et dicit ei ſenex: Ergo nullum habes amicum? At ille reſpondit: Vnum habeo amicum, vel ipſe conſentit mihi, & quoties me viderit, huc atque illuc citò conuertitur. Cumque nomen eius ab eo requiſiſſet, ait: Quia [12] Theopemptus dicitur. Diſcedente illo mox ſurrexit abbas Macarius, & deſcendit ad inferiorem eremum. Quod cùm audiſſent fratres, egreſſi ſunt illi obuiam, & vnuſquiſque ſperans, quòd apud ſe maneret, præparauit ſe. At ille requirens cellam Theopempti, ad eum profectus eſt. Cumque cum gaudio illum ſuſcepiſſet, & eſſent vtrique ſimul ſoli, dixit ei ſenex: Quemadmodum eſt tecum, fili? At ille reſpondit: Orationibus tuis bene ſum. & ait ſenex: Non te impugnant cogitationes? At ille reſpondit: Interea bene ſum. Erubeſcebat enim dicere; & dixit ei ſenex: Ecce quot annos ſum in ſolitudine, & ab omnibus honoror, & in hac ætate cum ſim ſenex, moleſtant me cogitationes meæ. Reſpondit Theopemptus: Crede mihi, abba, quia ſimiliter & mihi faciunt. Tunc ſenex ſingulas cogitationes quaſi ſe impugnantes fingebat, vſquequò totum illi Theopemptus confiteretur. Poſt hæc dixit ei: Quemadmodum ieiunas? At ille dicit ei: Vſque ad nonam. Cui ſenex ait: Vſque ad veſperam ieiuna, & de Euangelio vel de alijs Scripturis ſine ceſſatione ſemper aliquid meditare; & quoties tibi aliqua immunda cogitatio ſuperuenerit, numquam deorſum aſpicias, ſed ſurſum, & mox Dominus tibi adiutor eſt. Et mox ita diſceſſit abbas Macarius in propriam ſolitudinem. Iterumque viam circumſpiciens, vidit dæmonem redeuntem, & requirit eum: Quò vadis? At ille reſpondit: Simili modo commouere fratres. Cùm autẽ reuerteretur, requiſiuit eum, quemadmodum agerent fratres. At ille dixit: Malè, quoniam omnes agreſtes effecti ſunt, & quod de omnibus peius eſt, eum quẽ habui amicum & obedientem mihi, ipſe neſcio quomodo conuerſus eſt, & omnibus ampliùs aſperior mihi viſus eſt. Et iurauit non ibi accedere, niſi poſt multum tempus: & hæc dicens, diſceſſit.

Viſio Macarij de dæmone, guſtum fratribus portante.

Prudentiâ ſuâ fratrem curat.

Surſum aſpiciendum tum immunda cogitationes moleſtæ ſunt.

62. Quidam frater requiſiuit quemdam ſenem, dicens: Quid faciam, pater, quia non poſſum ſufferre cogitationes? Cui ſenex dixit: Ego in hac cauſſâ numquam impugnatus ſum. Scandalizatus autem frater, ipſe venit ad alterum ſenem, & dixit ei: Ecce quid dixit mihi ſenex ille? Scandalizatus ſum in ipſo, quoniam ſuper naturam humanam locutus eſt. Dixit ei ille ſenex ſecundus: Non ſimpliciter tibi dixit ille homo Dei hunc ſermonem. Vade ergo, & age pœnitentiam apud ipſum, vt dicat tibi virtutem verbi illius. Reuerſus ergo frater, venit ad ſenem, & cœpit ei dicere: Indulge mihi, abba, quoniam inſipienter egi, vt tibi vale non dicerem, & ſic egrederer. Sed rogo te, explana mihi quomodo non es impugnatus? Dixit ei ſenex: Ex quo factus ſum monachus, non ſum ſatiatus neque pane, neque aquâ, neque ſomno, & horum omnium cogitatio non me permiſit

SENIS. Pelag. libell. 5. n.32.

Abſtinentia & vigilia mala cogitationes pellenda.

miſit habere pugnam, quam tu dixiſti. & egreſſus eſt ab eo frater ille iuuatus ab eo.

POEMENIS. Paſch. c. . n. Venter & lingua continenda.

63. Interroganti iterùm cuidam ſuper cogitationes, dixit abbas Pœmen: Monachus ſi ventrem ſuum & linguam tenuerit, & vagationem non fuerit ſectatus, confidat quia non morietur, ſed viuet in perpetuum.

ELIAE. Paſch. c. 1. num. 10. Pallor, monachi decus.

64. Duo fratres ad abbatem Eliam venerunt impugnati à cogitationibus ſuis: & videns eos ſenex quòd eſſent corpulenti, tamquam ad diſcipulum ſuum ſubridens, ait: Verè, frater, ego erubeſco pro te, quia ſic enutriſti corpus tuum, cùm certè profitearis te monachum: pallor enim & macies cum humilitate, decus eſt monachi.

Parum edendum.

Item dixit: Quia monachus edens multum, & operans multum, non confidat; qui autem parum edit, etiam ſi parum operetur, confidat, & viriliter agat.

ARSENII. Pelag. libell. 2. n. 7. * Pall. Canopo. Arſenius mulierum aſpectum refugit.

65. Abbas Arſenius dum ſederet in * campo, quædam mulier virgo, diues, timenſque Deum, ac propterea abbatis Arſenij famâ compertâ, de Romanâ ciuitate, vt eum videre mereretur, aduenit in Alexandriam. Quæ cùm honorificè à Theophilo fuiſſet ſuſcepta, ipſius ciuitatis Archiepiſcopo, rogauit eum, quatenus perſuaderet beatum Arſenium, vt eam ſuſcipere dignaretur. Ipſe igitur ad eum profectus eſt, dicens: Quædam mulier Romana, & dignitate, & opibus, & opinione ceteras antecellens, videre te ac benedici deſiderans, de tam longinquâ regione peruenit, cui occurras expoſco. Sed cùm non acquieuiſſet occurrere ei Arſenius, illa cognoſcens hoc, animalia ſua ſternere præcepit, dicens: Confido in Deo meo, quia videbo illum, nec ab hac intentione fraudabor. Non enim homines veni conſpicere, quia & in noſtra ſuperſunt ciuitate, ſed prophetam videre deſideraui. Cum ergo veniſſet ad cellam beati Arſenij, contigit vt foris illum deambulantem conſpiceret. Ac mox ante pedes eius in faciem prona proſternitur. Quam ille cum feſtinatione ſuſcitans, ita compellebat, dicens: Si faciem meam tantùm videre deſideras, ecce, intuere. Illa verò præ verecundia oculos non audebat attollere. Dicit ei ſenex: Si quid de meis actibus comperiſti, hoc debueras intueri. Quomodo ergo & tantum pelagus nauigare præſumpſiſti? An ignoras te mulierem eſſe, quibus quocumque non licet exire? An ideò huc veniſti, vt Romam rediens, alijs te feminis glorieris vidiſſe Arſenium, vt fiat peruium mare ad me venientium feminarum? At illa reſpondens, ait: Si vult Deus, nullam huc venire permittat. Sed vt pro me ores, & in memoriâ me habere digneris, exoro. Cui Arſenius dixit: Oro Deum meum, vt deleat tuam ex corde meo memoriam. Quo illa verbo percepto, in ciuitatem regrediens, ægritudine præ tribulatione correpta eſt. Ad quam cùm viſitationis cauſâ veniſſet epiſcopus, & quid rei eſſet inquireret; illa ſermonem ſenis, quem vltimum de memoriâ ſui dixerat, enarrauit, ac propterea ſe velle mori præ triſtitiâ confitetur: ſed epiſcopus tali eam conſolatur alloquio: Numquid neſcis te eſſe mulierem? Et quia per feminam ſolet inimicus hominem impugnare, ideò vultum tuum de corde ſuo delere dixit. nam pro animâ tuâ Dominum deprecatur. Quibus verbis mulier recreata eſt.

MOYSIS. Pelag. libell. 4. n. 19. Ieiunio paſſiones ſuperandæ.

66. Dicebat abbas Moyſes: Si voluerit Imperator inimicorum ciuitatem aliquam expugnare, priùs eſcam eorum & aquam interdicit, & ita inimici eius fame ac penuriâ compulſi ſubijciunt ſe regno eius. Et ita paſſiones carnales, ſi in ieiunio & fame velis viuere, detereſcunt, & non ſunt fortes aduerſus animam. Quis enim tam fortis vt leo? Et tamen propter ventrem ſuum intrat in caueam, & omnis virtus eius humiliatur.

INCERTI. Pelag. libell. 14. n. 4. Paſch. c. 2. num. 1. Inſignis iuuenis cuiuſdam renuntiatio.

67. Quidam iuuenis volebat renuntiare mundo, & frequenter egreſſum reuocabant eum cogitationes, inuoluentes eum varijs negotijs: erat enim diues. Vnâ ergo die egreſſum eum dæmones circumdederunt, & multum puluerem ante eum excitauerunt. Ille verò confeſtim exſpolians ſe, & iactans veſtimenta ſua currebat nudus ad monaſterium. Declarauit autem Deus vni ſeni, dicens: Surge & accipe athletam meum. Exurgens ergo ſenex, obuiauit illi nudo, & cognoſcens cauſſam admiratus eſt, & dedit illi habitum monachilem. Quando autem veniebant aliqui fratres ad ipſum ſenem, perquirere eum de conditionibus varijs, reſpondebat eis; de renuntiatione autem ſciſcitantibus dicebat: Hunc requirite fratrem, quia ego ad renuntiationem ipſius nondum perueni.

ANTONII. Pelag. libell. 6. n. 1. Perfectè ſæculo renuntiandū.

68. Quidam frater renuntiauit ſæculo: & cùm diſperſiſſet res ſuas pauperibus, quędam ſibi retinuit in propriâ ratione, & venit ad abbatem Antonium. Quod cùm ſenex comperiſſet, dixit ei: Si vis, vade in vico, & eme tibi carnes, & impone tibi corpori tuo nudo, & veni ad me. Cùm ergo hoc feciſſet frater, tam canes quàm aues omne corpus ſuum propter carnem rapiendam, tam dentibus quàm vnguibus diruperunt. Cùm ergo veniſſet ad Antonium, requiſitus eſt ſi feciſſet quod ei præceperat. Illo autem demonſtrante corpus ſuum laceratum, dicit ei ſanctus Antonius: Quicumque re-

nunciant ſæculo, & volunt adhuc habere pecunias, ſic a dæmonibus lacerantur.

INCERTI. Pelag. libell. 6. num. 22.

69. Quidam frater requiſiuit ſenem, dicens: Vis vt retineam mihi duos ſolidos propter infirmitatem corporis? Et videns ſenex cogitationes eius, quòd vellet retinere eos, dixit: Retine. Reuerſus ergo in cellam frater, cœpit cum cogitationibus proprijs colluctari, dicens: Putas benedixit mihi ſenex an non? Exurgens ergo iterùm venit ad ſenem, rogans, & dicens: Propter Deum dic mihi veritatem, quia conturbor à cogitationibus meis, propter illos duos ſolidos. Dicit illi ſenex: Quia vidi cogitationem tuam volentem retinere eos, dixi tibi vt retineres: nam non eſt bonum, tenere plus quàm neceſſe eſt corpori. Duo ergo ſolidi ſunt ſpes tua; & ſi contigerit vt pereant, numquid Deus non cogitat de nobis? Iacta ergo cogitationem tuam ſuper Deum, quoniam ipſi cura eſt de nobis.

Nihil pecuniæ reſeruare debet monachus.

SERAPIONIS. Pelag. libell. 6. num. 5. tit. *Incerti.*

70. Quidam monachorum Serapion tantùm Euangelium poſſidens, vendidit illud, & eſurientibus dedit, dignum memoriæ ſermonem imitans: Ipſum, inquit, verbum venumdaui, quod mihi ſemper dicebat: Vende quæ poſſides, & da pauperibus.

AGATHONIS. Pelag. libell. 6. n. 17. tit. *Incerti.* *Agatho omnem pecuniam reiicit.*

71. Cùm quidam vir rogaret abbatem Agathonem, vt pecuniam illius ſuſciperet in propriâ ratione, nolebat ille, dicens: Non eſt neceſſe mihi, quia opera manuum mearum me paſcunt. Cùm autem ille perſiſtens diceret: Vel propter indigentes dignare ſuſcipere; reſpondit: Duplex verecundia eſt, quia non indigens ſuſcipio, & aliena præſtans, vanæ gloriæ ſubiacebo.

PAVLI. Paſch. c. 2. n. 2. *Monacho cella cuſtodienda.*

72. Dicebat abbas Paulus: Si aliquas res voluerit monachus in cellâ ſuâ habere, præter eas ſine quibus non poteſt viuere, frequenter cogitur de cellâ ſuâ egredi, & ita à dæmone decipitur. Hæc autem ipſe Paulus obſeruans in vnâ quadrageſimâ, cum ſextario lenticulæ & paruo aquæ vaſculo perdurauit, & vnam mattam faciens, eamdem texebat & retexebat, ne tantummodò foris exiret.

MACARII. Pelag. libell. 16. num. 6. Paſch. c. 3. n. 1. *Macarius furantem à cellâ ſuâ iuuat.* Iob 1. 1. Tim. 6.

73. Abbas Macarius cùm eſſet in Ægypto, & egreſſus fuiſſet de cellâ ſuâ, reuerſus inuenit quemdam furantem id quod in cellâ ſuâ habebat. Stetit ergo & ipſe tamquam peregrinus, & [11] carricauit animal cum illo cum multâ requie & perduxit eum, dicens: Nihil in hunc mundum intulimus. Dominus dedit, Dominus abſtulit: ſicut & ipſe voluit, ita factum eſt. Benedictus Dominus in omnibus.

INCERTI. Pelag. libell. 16. n. 19.

74. Quidam frater veniens ad cellam cuiuſdam magni ſenis, ingrediebatur, & furabatur ei victum. Cùm autem videret ſenex, non arguebat illum, ſed ampliùs operabatur, dicens: Puto, frater ille neceſſarius eſt. Habebat autem grandem tribulationem ſenex ex penuriâ panis. Cùm autem idem ſenior moreretur, & circumdaſſent eum fratres: ille videns eum fratrem qui ſolebat furari ei panem ſuum, dicit ei: Accede huc ad me, frater: & apprehendit manum eius, & oſculatus eſt, dicens: Gratias ago manibus iſtis, fratres, quia per eas arbitror me intrare in regnum cælorum. Ille autem compunctus de hoc verbo, & agens pœnitentiam, factus eſt ipſe ſtrenuus monachus ex actibus ſenis, quos vidit.

Paſch. c. 3. n. 2. *Senis in ſure tolerãdo patientia.*

AGATHONIS. *Agathonis diſcretio.*

75. Abbas Agathon diſpenſabat ſemetipſum, & in omnibus cum diſcretione pollebat, tam in opere manuum ſuarum, quàm in veſtimento. Talibus enim veſtibus vtebatur, vt nec ſatis bonæ, nec ſatis malæ cuiquam apparerent.

INCERTI. Paſch. c. 6. n. 1. *Iræ quatuor radicales cauſſa.*

76. Dixit quidam ſenex: Ira per has quatuor res exurgit: per cupiditatem auaritiæ, dando & accipiendo; & ſi quis propriam ſententiam amans, vt nec ſatis bona nec ſatis mala cuiquam appareat, defendat; & ſi quis vult ſe honoribus ſublimari; & ſi quis ſe doctorem eſſe velit, & plus omnibus ſapientem ſperat. Ira etiam per hæc quatuor humanos ſenſus obſcurat: Si odio habuerit homo proximum ſuum, aut ſi illi inuiderit, aut ſi pro nihilo duxerit, aut ſi detraxerit ei. Ideò autem paſſionis huius retributio quatuor modos habet: Primum ex corde, ſecundum ex facie, tertium ex linguâ, quartum ex facto. Si ergo potuerit quis ita portare malum, vt ne ingrediatur in cor, non peruenit vſque ad faciem: ſi autem venerit in faciem, cuſtodiat linguam ne loquatur illud. Quòd ſi locutus fuerit, vel hoc cuſtodiat ne reddat in facto, ſed mox dimittat. Tres enim gradus hominum ſunt in paſſione iræ. Nam cui voluntariè nocetur & iniuriatur, & parcit proximo ſuo, hic ſecundùm naturam Chriſti eſt. Qui autem non lædit, nec lędi vult, hic ſecundùm naturam Adam eſt. Qui verò nocet aut iniuriatur, aut calumniam ingerit, aut vſuras exigit, hic ſecundùm diabolum eſt.

Quatuor iræ modi. *Diuerſitas iraſcentium.*

SISOIS. Pelag. libell. 16. n. 10. Paſch. c. 7. n. 1. *Siſoius prudenter fratrem à vindictâ reuocat.*

77. Quidam ex fratribus paſſus ab alio iniuriam, venit ad abbatem Siſoium, & contumeliæ genus exponens, addebat: Cupio me vindicare, pater. Senex autem rogare eum cœpit, vt relinqueret Deo vindictam. At ille inquit: Non deſiſtam, niſi fortiter vindicauero. Cui ſenex ait: Quatenus ſemel hoc in animo ſtatuiſti, vel nunc oremus. Exurgens autem ſenex, his verbis cœpit orare: Deus, iam non es nobis neceſſarius, vt pro nobis ſis ſollicitus: quia noſ-

ipſi

ipſi, ſicut frater iſte dicit, & volumus & poſſumus nos vindicare. Quod cùm ille frater audiret, ante pedes ſenis effuſus veniam poſtulabat, promittens ſe cum illo cui iraſcebatur, numquam certaturum.

INCERTI. Paſch. c. 7. n. 1. Omnis iniuria peccato ſuo imputãda.

78. Quidam frater, dum ab altero iniuriaretur, venit & nuntiauit ſeni. Cui ille reſpondit: Satisfac cogitationi tuæ, quoniam non vult te frater iniuriari, ſed peccata tua. Nam in omni tentatione quæ tibi contingit per hominem, non arguas eum, ſed tantummodò dic: Quia propter peccata mea contingunt mihi hæc.

POEMENIS. Pelag. libell. 10. n. 11. Paſch. c. 7. num.

79. Dicebat frequenter abbas Pœmen: Malitia numquam te exuperet. Si quis tibi malum fecerit, tu illi bonum redde, vt per bonum vincas malum.

IOANNIS. Pelag. libel. 16. n. 1. Paſch. c. 7. n. Iniuria profectus occaſio. Luc. 6.

80. Quidam frater, quantò plus eum aliquis iniuriabatur aut deridebat, tantò plus ille gaudebat, dicens: Iſti ſunt qui nobis occaſionem præbent ad profectum noſtrum; qui autem beatificant nos, conturbant animas noſtras. Scriptum eſt enim: Quoniam hi qui beatificant vos, decipiunt vos.

INCERTI. Paſch. c. 7. n. 5. Iniuria beneficiis remuneranda.

81. Alter ſenex, ſi quis detraxiſſet ei, ille feſtinabat (ſi vicinus ei erat) per ſeipſum benè illum remunerari: quòd ſi longiùs manebat, tranſmittebat ei munera.

SISOIS. Paſch. c. 8. n. 1. Boni monachi eſt, etiam vim vi non repellere.

82. Quidam frater rogabat abbatem Siſoium, dicens: Si latrones aut barbari ſuper me irruerint, occidere me volentes, & ego ſi præualere potuero, iubes occidam eos? Cui ille reſpondit: Ne facias omnino, ſed totum Deo te committe. Quidquid enim tibi aduerſi contigerit, profitere hoc tibi propter peccata tua venire: diuinæ enim diſpenſationi debes totum adſcribere.

POEMENIS. Paſch. c. 8. n. 2. Suadet Pœmen monacho non prodendos latrones.

83. Erat quidam eremita magnus, in monte qui dicitur Athlibeus, & venerunt ſuper eum latrones. Cùm autem ille vocem feciſſet, de vicinis locis fratres alij confluentes comprehenderunt eos. Quos tranſmiſſos in ciuitatem iudex miſit in carcerem. Fratres ergo illi mœſti facti ſunt, quia propter ipſos latrones traditi eſſent iudici: & venientes ad abbatem Pœmenem, renuntiauerunt ei factum. qui ſcripſit ad eremitam, dicens: Reminiſcere, prima proditio vnde facta eſt? & tunc videbis ſecundam. Niſi enim proditus fuiſſes ab interioribus tuis, ſecundam proditionem numquam perpetraſſes. Quo ille ſermone cùm compunctus eſſet, in omni illâ regione nominatus, & per multum tempus non exiens, ſurrexit ſtatim & venit in ciuitatem, & excutiens latrones publicè de carcere, liberauit eos à tormentis.

IOANNIS. Ioannes libell. 4. n. 12. Quidam iniuriantibus mercedem dat.

84. Cuiuſdam philoſophi diſcipulus peccauit: & cum ſibi indulgeri vellet, dicit ei philoſophus: Non tibi indulgeo, niſi in his tribus annis portaueris onera aliorum. Cui reuerſo poſt tres annos, cum iam peccato ſatisfeciſſet, dicit ei philoſophus: Nec nunc tibi adhuc indulgeo, niſi alijs tribus annis dederis his mercedem, qui te iniurijs & conuitijs affligunt. Quod etiam cùm ille compleſſet, remiſſo peccato eius, dicit ei magiſter ſuus: Veni modò & ingredere Athenienſium ciuitatem, vt illic ſapientiam poſſis diſcere. Erat autem ibi quidam ſenex ſapientiâ ſtudioſus, & ſedebat ad portam, omneſque ingredientes experiendi cauſâ in conuitijs affligebat: qui cùm idem iuueni illic ingredienti faceret, ille exorto cachinno riſit. Cui ſenex ait: Quid eſt hoc quod agis? ego te iniurior, & tu rides? Cui iuuenis ait: Et non vis vt rideam, cùm tribus annis mercedem dederim, vt hoc paterer quod hodie à te gratis patior? Tunc ſenex dixit ei: Ingredere ergo ciuitatem, quia dignus es. Hoc autem ſolebat abbas Ioannes referre, & his ipſe addebat, dicens: Hæc eſt porta Dei, per quam patres noſtri per multas tribulationes & iniurias gaudentes ingreſſi ſunt ciuitatem Dei.

Porta cœli iniuriarum perpeſſio.

INCERTI. Pelag. libell. 15. n. 85. Salutis via, iniuriarum tolerantia.

85. Quidam frater requiſiuit ſenem, dicens: Da mihi, pater, vnam rem, quam cuſtodiam, & ſaluer per eam. Reſpondit ei ſenex: Si potueris iniuriari & affici conuitijs, & portare ac tacere: magna eſt hæc res, & ſuper alia mandata.

ZACHARIAE. Pelag. libell. 15. n. 17. Quis verè monachus.

86. Interrogantibus quibuſdam fratribus abbatem Moyſen ſermonem; ille hortatus eſt diſcipulum ſuum Zachariam, vt eis aliquid diceret: Tunc ille pallium ſuum depoſuit ſubtus pedes ſuos, & conculcauit illud, & dixit: Niſi quis ſic fuerit conculcatus, monachus eſſe non poteſt.

MACARII. Sui ipſius victoria monacho neceſſaria.

87. Dicebat abbas Macarius: Ille verè eſt monachus, qui ſe in omnibus vincit. Nam ſi quis alium arguens ad iracundiam mouetur, propriam paſſionem implet. Nec enim vt alterum ſaluet, ſeipſum debet perdere.

ANTONII. Pelag. libell. 8. n. 1. Iniuriæ impatientia, animæ latrocinium.

88. Quemdam fratrem ſub præſentiâ abbatis Antonij alij fratres collaudabant; ſed cùm tentaſſet eum ſenex, reperit quòd non ſufferret iniuriam. Et dixit ei ſenex: Tu quidem frater ſimilis es ædificio, quod quamuis habeat ingreſſum ornatum, per poſticia tamen à latronibus expugnatur.

ISAAC. Pelag. libell. 4. num. 22. nomine Iſidori. Dæmones iracundiam ſuſtinentem timent.

89. Quidam frater requiſiuit abbatem Iſaac, dicens: Abba, quare te ita dæmones timent? Reſpondit ſenex: Ex quo factus ſum monachus, ſtatui apud me, vt iracundia mea foris guttur meum non procederet;

deret; & ideò timent me dæmones.

ACHILLAE. Pelag. libell. 4. n.9.

90. Cùm veniſſet quidam de patribus ad abbatem Achillam, vidit eum ſanguinem exſpuentem, & requiſiuit quid hoc eſſet. At ille reſpondit: Sermo erat fratris qui me contriſtauerat, & repugnaui vt non illum dicerem, ſed petiui Dominum, vt tolleret à me, & factus eſt ille ſermo ſanguis in ore meo, & poſtquam exſpui, requieui; ſed & ipſam triſtitiam & ſermonem iſtum oblitus ſum.

Inſignis vindictæ refrenatio in Achilla.

INCERTI. Pelag. libell. 15. n.14.

91. Quidam fratres venerunt ad quemdam ſanctum ſenem, ſedentem in ſolitudine; & inuenerunt infantes pecora paſcentes, & aliquoties inter ſe loquentes verba turpia. Poſtquam autem de ſingulis cogitationibus requirentes, à ſene acceperunt reſponſum, dicunt ei: Quemadmodum potes ſuſtinere, abba, voces infantium iſtorum, & nec præcipis eis vt non ita vociferentur? Et dicit eis ſenex: In veritate, fratres, plurimos dies habuit cogitatio mea volens illis aliquid dicere, ſed redargui memetipſum, reputans mihi: Si parum hoc non porto, quomodo ſi maior mihi tentatio aduenerit, portabo? Et ideò illis nihil dico, vt fiat mihi conſuetudo portandi.

A minoribus aſſuefaciendus animus patientiæ.

Item dixit: Si quis linguam ſuam non tenuerit in tempore iræ, nec paſſionem carnis ſuæ aliquando poterit continere.

IOANNIS. Pelag. libell. 16. n.3.

92. Abbas Ioannes dum ſederet inter fratres, & ſinguli eum de propriis cogitationibus inquirerent, atque ille reſponſum omnibus daret, quidam ſenex ex inuidiâ dicit ei: Sic eſt hic Ioannes quomodo mulier meretrix ornans ſemetipſam, vt congreget ſibi amatores. Cui abbas Ioannes ait: Verum dicis, abba, & non eſt aliter; nam & hoc ipſum Deus tibi reuelauit. Reſpondit illi iterùm ille ſenex, dicens: Nam & vas tuum, Ioannes, veneno plenum eſt. At Ioannes ait illi: Sic eſt, abba, vt dixiſti, & hoc dicis, quia illa tantummodò quæ deforis ſunt vides: nam ſi ea quæ intrinſecus ſunt videres, quanto plus haberes quod diceres? Et poſt hoc quidam ex diſcipulis eius dixit ei: Non es conturbatus interiùs, abba, in verbis ſenis huius? Cui ille reſpondit: Non; ſed ſicut ſum deforis, ita ſum deintus.

Ioannes perfectè patiens, & interiùs & exteriùs.

POEMENIS Pelag. libell. 17. n.8.

93. Erat quidam ſenex in Ægypto, & antequam veniret illuc abbas Pœmen, grandi veneratione habebatur ab omnibus. Cùm autem abbas Pœmen de Scithi illuc ſubiiſſet, multi relicto illo ſene, veniebant ad hunc, & propterea cœpit illi inuidere & detrahere. Quod audiens abbas Pœmen, contriſtatus eſt, & dixit fratribus ſuis: Quid facimus? quia in tribulationem miſerunt nos homines, vt illum ſenem tam ſanctum relinquerent, & nos qui nihil ſumus reſpicerent? Quomodo ſanabimus hunc virum magnū? Venite ergo, faciamus paruas eſcas, & portantes pergamus ad eum, & parum vini, ac pariter cum eo guſtemus: forſitan in hoc poſſumus animum eius placare. Profecti ergo pulſauerunt oſtium eius. Audiens verò diſcipulus illius ſenis, dixit: Qui eſtis? At illi dixerunt: Dic abbati tuo quoniam Pœmen venit, vt benedicatur ab eo. Quod cùm ille per diſcipulum ſuum audiſſet, reſpondit ad eum: Vade, dic eis: Ite hinc, non enim mihi vacat. Illi tamen reſtiterunt* mœſti, dicentes: Quia non hinc diſcedimus, niſi digni fuerimus adorare eum. Quorum cùm ille humilitatem & patientiam peruidiſſet, compunctus aperuit oſtiū, & oſculantes ſe inuicem, guſtauerunt pariter. Dixit ergo eis ipſe ſenex: In veritate non ſunt ea ſola quæ audiui de vobis, ſed & centuplum opera vidi in vobis. Et ab illo die amicus chariſſimus factus eſt ei.

Pœmen humilitate ſuâ ſenis inuidentis animum placat.

* al. in eſtu.

MVTHVIS Paſch. c.10.n.1.

94. Abbas Muthues aliquando ædificauit ſibi cellulā in loco qui dicitur Heracleona. Et dum ibi à multis moleſtaretur, alterum locum introgreſſus eſt, & ſimiliter etiam ibi conſtruxit habitaculū. Sed per inſidias diaboli, quidam frater inuentus eſt ibi, qui per inuidiam ſemper iram cum eo habuit: propter quod ſurrexit inde, & ad proprium reuerſus eſt vicum, & fecit ſibi illic quoque cellulam, & recluſit ſe in eam. Poſt tempus autem aliquantulum congregati ſunt ſenes de illo loco vnde egreſſus eſt, deducentes ſecum etiam illum fratrem cum quo habuit litem, quatenus rogarent eum vt rediret ad cellulam ſuam. Poſtquam autem in vicinum locum venerunt, tam melotes ſuas quàm illum fratrem ibidem dereliquerunt: ipſi verò profecti ſunt ad ſenem, & pulſantibus illis, apertâ feneſtrâ reſpexit eos, & cognouit, & dixit eis: Vbi ſunt melotes veſtræ? At illi reſponderunt: Ecce hic in vicino ſunt vna cum fratre illo, qui tecum iram habebat. Hoc poſtquam ſenex audiuit, & illos cognouit, præ gaudio oſtium, per quod ingreſſus fuerat, cum ſecuri confregit, & egreſſus cucurrit vſque ad locum, vbi erat ille frater, & cœpit ipſe prior pœnitentiam apud eum agere, & amplexatus eſt eum, & introduxit illos in cellam ſuam, & per tres dies conuiuatus eſt cum eis, qui numquam habebat conſuetudinem, vt ieiunium ſolueret. Et poſteà ſurrexit, & profectus eſt cum illis.

Muthues humilitate & charitate aduerſarium præuenit.

AGATHONIS. Pelag. libell. 17. n 6.

95. Abbas Agathon ſolebat dicere: Numquam litem habens cum aliquo dormiui; ſed nec permiſi aliquē mecum litem habentem dormire, quantum ad virtutem meam pertinuit, niſi priùs cum illo in pace reuerteret.

Agathon ſemper pacificus.

96. Erant

INCERT. Pelag. libell. 17. n. 22.

Duo ſenes mutuò litigaſſe.

96. Erant duo ſenes in vnâ cellâ pariter ſedentes, & numquam inter ſe vel qualemcumque paruam contentionem habuerant. Dixit ergo vnus ad alterum: Faciamus & nos vel vnam litem, ſicut & alij homines. At ille alter dixit ei: Neſcio quemadmodum fit lis. Dixit ei ille: Ecce ego pono laterem in medio, & dico, Quia meus eſt. & tu dic, Quia non eſt tuus, ſed meus. & ex hoc fit contentio & rixa. Et cum poſuiſſent laterem in medio, dicente vno, Quia meus eſt; ille alter primò reſpondebat: Ego meum eſſe ſpero. Cùm ille alter iterum diceret: Non eſt tuus, ſed meus, tunc ille reſpondit: Et ſi tuus eſt, tolle illum. Quo dicto, non inuenerunt quemadmodum litigarent.

MACARII. Ioannes libel. 3. n. 17.

Concordia & pietas duarum coniugum Macario diuinitus reuelata.

97. Quodam tempore orante beato Macario abbate, vox ad eum perſonuit, dicens: Macari, necdum ad menſuram duarum mulierum perueniſti, quæ in proxima pariter habitant ciuitate. Quo audito, ſenex exurgens arrepto baculo in deſignatam peruenit ciuitatem. Cumque oſtium quæſitæ domus atque inuentæ pulſaret, egreſſa vna ex illis, eum magnâ exultatione eum ſuſcepit. Quas vtraſque ſenex conuocatas, ita eſt allocutus: Propter vos tantum laborem veniens ex ſolitudine longinquâ ſuſtineo, vt opera veſtra cognoſcerem, quæ mihi vos indicite ac narrate. Cui illæ ſic dixerunt: Crede nobis ſanctiſſime pater, quia nec præſenti nocte à maritorum lectulis fuimus ſeparatæ. Qualia ergo opera à nobis exquiris? Sed ſenex in precibus perſiſtebat vt ei vitæ ſuæ ordinem declararent. Cui tunc illæ compulſæ dixerunt: Nos nulla inter nos ſumus parentelitatis affinitate coniunctæ: contigit autem vt duobus fratribus iungeremur, & cum his quindecim annis in domo vnâ pariter permanentes, neque turpe verbum altera dixit ad alteram, neque litem aliquando commiſimus, ſed in pace hactenus viximus, & pari conſenſu tractauimus, quatenus pariter relictis maritis, in congregatione religioſarum virginum proficiſceremur, & multis precibus hoc à coniugibus non valuimus obtinere. Quo non adepto, inter nos & Deum poſuimus teſtamentum, vt vſque ad mortem noſtram ſæculare verbum non loqueremur omnino. Quæ cùm audiſſet beatus Macarius, dixit: In veritate non eſt virgo, neque maritata, neque monachus, neque ſæcularis, ſed Deus tantùm propoſitum quærit, & ſpiritum vitæ omnibus miniſtrat.

INCERTI. Pelag. libell. 7. n. 33.

98. Quidam frater dum eſſet in cœnobio, & frequenter ad iram moueretur, dixit ad ſemetipſum: Vadam in ſolitudinem: & cùm non habeam, cum quo litigem, fortiſſan requieſcet à me hæc paſſio. Cum autem egreſſus eſſet, & manſiſſet ſolus in ſpelæo, quadam die cum vas aquâ repleſſet, & poſuiſſet in terram, ſubitò verſatum eſt. Cumque tertiâ vice repleſſet, ac ſimiliter contigiſſet, arrepto ipſo vaſe, fregit illud iratus. Cùm autem ad ſe reuerſus fuiſſet, cogitabat, quia ab ſpiritu iracundiæ eſſet deceptus, & dixit: Ecce & ſolus ſum, & tamen ab iracundia victus ſum. Reuertar in cœnobium, quia vbique pugnâ opus eſt & patientiâ, & maximè Dei auxilium. Et ita exurgens, reuerſus eſt ad locum ſuum.

In editis eſt hic textus Pelagij, poſitus vt in MS.

Ira non in ſolitudine, ſed in conſortio ſuperanda.

MACARII. Pelag. libell. 15. n. 25.

99. Beatus Macarius de ſemetipſo referebat, dicens: Dum eſſem iuuenis, & tamen in cella reſiderem, inuitum me tenentes clericum ordinauerunt in vico. Cùm autem nolens illic eſſe, in vicum alterum effugiſſem, & quidam mihi ſæcularis religioſus opere meo vendito miniſtraret: contigit quandam virginem per ſtuprum ventris onus accipere. Quæ dum à parentibus, à quo fuiſſet compreſſa requiritur, dixit illa: Anachoreta ille veſter hoc in me facinus perpetrauit. Egreſſi verò parentes puellæ comprehendentes me, ſuſpenderunt meo collo vaſa fictilia, & per ſingulas ſemitas circumducebant me cæde mactantes, atque inſuper his vocibus inſultantes: Hic monachus filiæ noſtræ vim intulit. Cumque me vſque ad necem fuſtibus penè mulctaſſent, quidam ex ſenioribus dixit ad eos: Vſquequò hunc peregrinum monachum cæde mactatis? Sed & miniſtrante mihi ſequente & rubore perfuſo, iniurias irrogabant, dicentes: Ecce quid fecit hic pro quo tu teſtimonium perhibebas? parentes autem puellæ dixerunt: Nullâ hunc ratione dimittimus, niſi pro alimentis puellæ præſtandis aliquis pro ipſo ſatisdator acceſſerit. Quòd dum miniſtranti mihi vt faceret innuiſſem, interpoſitâ me ſuâ fide ſuſcepit. Itaque regreſſus ad cellulam, quantaſcumque inueni ſportellas ei contribuebam, quibus venditis, victum mihi coniugique meæ miniſtraret. Dicebam autem: Ecce, Macari, inueniſti tibi vxorem: neceſſe eſt ergo ampliùs operari, vt eam valeas enutrire. Et tam diebus quàm noctibus operabar, vt ei quotidie victum miniſtrarem. Sed quando miſeræ tempus pariendi aduenit, diebus plurimis parere cruciata non potuit. Quæ, quid feciſſet requiſita, reſpondit: Quia anachoretæ illi cauſſam non habenti crimen impoſui. Nam me iuuenis vicinus noſter ille compreſſit. Quod cum ille qui mihi miniſtrabat, audiſſet, gaudio repletus aduenit, infelicem illam puellam, priuſquam fateretur, quòd tibi calumniam fruſtrà con-

Macarius calumniam patienter fert.

Puella calumnia ſtructrix durè torquetur.

contexuit, parere nullatenus potuiſſe vociſerans, ſed & omnes vicinos venire, & te commiſſi veniam poſtulare. Quæ ego cognoſcens, ne me & ipſi homines moleſtarent, feſtinus abſcedens in hunc lucum perueni; & hæc eſt cauſſa mei in iſtis locis aduentus.

POEMENIS. Paſch. c. 39 n. 2. Pelag. libell. 9. n. 8. Append. Mart. n. 39

100. Quidam frater requiſiuit abbatem Pœmenem, dicens: Quid faciam, pater, quoniam conturbor à triſtitiâ? Dixit ei ſenex: Neminem pro nihilo aſpicias, nullum condemnes, nulli detrahas, & dabit tibi Dominus requiem.

Contra triſtitiam remedia.

ISIDORI. Paſch. c. 11. n. 3. *Iſidori contra ſuperbiam & deſperationem reſponſum.*

101. Dicebat abbas Pœmen de abbate Iſiduro, quia ſolus ipſe ſe cognouiſſet. Nam quoties illi cogitatus ſua dicebat, Quia magnus es; tunc & ipſe reſpondebat ad ſe: Numquid talis ſum qualis Antonius, aut certè abbas Pambo, vel reliqui patres, qui Deo placuerunt? Quoties ergo hæc cogitabat, requieſcebat. Quando verò dæmon conturbans eum ſuggerebat ei deſperationem & pœnas, dicens: Quoniam poſt hæc omnia iturus es in tormenta. dicebat iterum ipſe: Quia quamuis ego in tormenta mittar, tamen vos ſubtus me inuenio.

MOYSIS. Paſch. c. 11 n. 4. *Diabolus humilitate vincendus.*

102. Abbati quoque Moyſi frequenter apparuerunt dæmones maledicentes ei, ac dicentes: Præualuiſti nobis, Moyſes, & nihil tibi poſſumus facere: quoniam quoties te in deſperationem humiliare volumus, exaltaris, quoties autem exaltaris, ita te humilias, vt nullus de nobis accedat ad te.

SISOIS. Paſch. c. 11. n. 5. *Semper à lapſu reſurgendum.*

103. Cùm quidam frater abbatem Siſoium frequenter talem ſermonem requireret, dicens: Quid faciam, pater, quoniam cecidi? reſpondit, Surge. At ille reſpondit, Exurrexi; & iterùm ſe cecidiſſe confeſſus eſt. Ait ſenex: Et iterùm ſurge. Cùm autem frater frequenter ſe ſurrexiſſe & frequenter ſe cecidiſſe narraret, eodem ſermone ſenex vtebatur exclamans: Non ceſſes exurgere, fili. Cui frater ait: Vſquequò poſſum ſurgere, pater, explana. Tunc ſenex ait: Quouſque aut in bono opere, aut in malo deprehenſus occumbas. In quo enim opere homo deprehenſus fuerit, in eo iudicabitur.

INCERTI. Pelag. libell. 7. n. 42. *Malæ cogitationes, dum multis contingunt, corona ſeruiunt.*

104. Quidam ſenex tentabatur à cogitationibus grauiter per annos decem, ita vt iam deſperaret, dicens: Perdidi iam animam meam: ſed quia ſemel perij, reuertar ad ſæculum. Cùm autem proficiſceretur, venit ad eum vox, dicens: Decem anni in quibus certatus es, coronæ tuæ erunt. Reuertere ergo in locum tuum, & ab omni malâ cogitatione libero te. Et ſtatim regreſſus, permanſit in incœpto opere. Non eſt ergo bonum, deſperare ſe quemquam propter cogitationes. Illæ enim magis nobis coronas prouident, ſi vtiliter eas pertractantes tranſierimus.

ANTONII Pelag. libell. 7. n. 1. *Varia cogitationes operatione fuganda.*

105. Quodam tempore abbas Antonius, dum reſideret in eremo, ſpiritu tentatus acediæ, cogitationibuſque diuerſis implicatus, dicebat ad Deum: Domine, ſaluari deſidero, ſed cogitationes variæ non me permittunt. Quid faciam in tribulatione meâ, vel quomodo ſaluari valeam, dignanter oſtende. Et poſt paululum ſurgens, quemdam ſibi ſimilem conſpicatur ſedentem, torquentem funiculum, & ſurgentem ex opere, & orantem. Erat autem Angelus ad emendationem Antonij deſtinatus, à quo etiam hunc ſermonem audiuit: Et tu ita faciens, Antoni, ſaluaberis. At ille ſummo gaudio cumulatus, acceptâ confidentiâ ſaluatus eſt.

INCERTI Pelag. libell. 7. n. 34. *Propter Deum cella cuſtodita valet contra acediam.*

106. Quidam frater requiſiuit ſenem, dicens: Quid faciam, pater, quoniam nulla opera facio monachi, ſed in negligentiâ conſtitutus comedo, & bibo, & dormio, & de horâ in horam tranſgredior de cogitatione in cogitationem; & propterea contriſtor & deficio. Cui ſenex ait: Tu ſede in cella tua, & fac quod potes ſine perturbatione animi, & confide in Deum: quia qui ſedet in cellâ ſuâ propter Deum, inuenietur in loco illo, vbi eſt abbas Antonius.

ACHILLÆ. Pelag. libell. 7. n. 28. titulo Incerti. *Futurorum cogitatio acediam fugat.*

107. Alter frater requiſiuit abbatem Achillam, dicens: Cur ſedens in cellâ meâ patior acediam? Cui ſenex ait: Quia necdum vidiſti requiem, fili, quam ſperamus, neque tormenta quæ timemus. Si enim ea diligenter inſpiceres, etiam ſi vermibus plena eſſet cella tua vſque ad collum, tu tamen in ipſis iaceres permanens ſine acediâ.

ANTONII Pelag. libell. 1. n. 1. *Dei præſentia. Scripturarum exempla. loci ſtabilitas, Deo nos gratos faciunt.*

108. Quidam frater abbatem Antonium requiſiuit, dicens: Quid obſeruando, Deo placebo? Reſpondit ſenex: Quod dico tibi, cuſtodi. Quocumque vadis, Deum ſemper habeto præ oculis tuis. & quodcumque opus exerces, ſume ex diuinis Scripturis exempla; & in quocumque loco reſedens, ne inde citiùs mouearis, ſed patienter in eodem loco conſiſte. Hæc enim tria cuſtodiens, ſaluus efficieris.

MOYSIS. Pelag. libell. 2. n. 1. omnino Antonij. Vita Antonij c. 53 *Monachus extra cellâ, piſcis extra aquam.*

109. Quidam frater cùm expetiſſet ſermonem ab abbate Moyſe, dicit ei ſenex: Vade, & ſede in cellâ tuâ. Cella autem tua omnia te poteſt inſtruere, ſi ibi permanſeris. Sicut enim piſcis ex aquâ eductus ſtatim moritur; ita & monachus perit, ſi foris cellam ſuam voluerit tardare.

POEMENIS Paſch. c. 12 n. 1.

110. Quidam frater requiſiuit abbatem Pœmenem: Si melius eſt remotiùs, an cum alijs manere? Reſpondit ſenex: Homo ſi ſeipſum reprehendit, vbique poteſt perſiſtere; ſi autem ſe magnificat, numquam ſtat.

Quid-

Quidquid enim boni fecerit homo, ne exultet in eo; quia mox perdet illud.

ZENONIS. Paſch. c. 12 num. 4.

111. Aliquando venit ad abbatem Zenonem in Syriam aliquis frater Ægyptius, & cœpit cogitationes proprias accuſare præſente ſene. Ille autem admirans dixit: Ægyptij virtutes quas habent, celant; & vitia quæ non habent, manifeſtant. Syri autem & Græci virtutes quas non habent, prædicant; & vitia quæ habent, abſcondunt.

Virtutes celanda, vitia manifeſtanda.

INCERTI. Pelag. libell. 15. num 16. Paſch. c. 11 num. 1.

112. Quidam ſenex dixit: Qui ab hominibus amplius honoratur aut laudatur, non paruum animæ damnum patitur; qui autem penitus ab hominibus non honoratur, deſuper gloriam à Deo accipiet.

EIVSDEM. Pelag. libell. 8. n. 10 titulo Syncleticæ. Paſch. c. 13 num. 2.

113. Idem dixit: Fieri non poteſt, vt ſimul & herba naſcatur & ſemen; ita impoſſibile eſt, vt laudem & gloriam ſæcularium habentes, ſimul etiam & fructum faciamus cæleſtem.

EIVSDEM. Pelag. libell 8. n. 19 titulo Syncleticæ.

114. Idem dixit: Sicut theſaurus manifeſtus minuitur, ita & virtus deperit publicata. Nam ſicut cera à facie ignis ſoluitur, ita & anima per laudem reſoluta, perit ab intentione ſua.

Ex laude diſperditur.

EIVSDEM. Pelag. libell. 15. num 54 Paſch. c 13 num. 5.

115. Idem dixit: Quando cogitatio vanæ gloriæ vel ſuperbiæ te impugnat, perſcrutare teipſum; ſi omnia Dei mandata ſeruaſti, ſi inimicos tuos diligis, ſi gaudes in gloria inimici tui, & contriſtaris in deiectione eius: ſi apud te habes, Quoniam ſeruus inutilis ſum, & plus omnibus hominibus peccans: & neque tunc tamen aliquid grande ſapias, tamquam aliquid boni feceris; ſciens quòd elata cogitatio omnia illa bona diſſoluit.

Vanagloria bonorum præda.

SENIS. Pelag. libell. 11. n. 38. Paſch. c. 11 num. 3.

116 Quidam ſenex cùm veniſſet ad alium ſenem, dicit ei: Ego iam mortuus ſum ſæculo huic. At ille alter reſpondit: Ne confidas in teipſum, donec egrediaris de corpore hoc. Nam etſi tu dicas: Quoniam mortuus ſum; diabolus tamen necdum eſt mortuus, cuius innumerabilia ſunt artis mala.

Etiam mortuo ſæculo dæmon inſidiatur.

ABRAHAM. Pelag. li. bell. 10. n. 13. In editis eſt hic ſtilus Pelagij. Probus vt in MSS.

117. Quidam ſenex cùm quinquaginta annis eſſet in deſerto, neque panem guſtans, neque aquam ad ſatietatem accipiens, dicebat ipſe: Quia occidi vanam gloriam & auaritiam. Quod cùm audiſſet abbas Abraham, venit ad eum, & requiſiuit illum ſermonem ſi ipſe dixiſſet. At illo confitente, dixit ei Abraham: Ecce dum per viam ambulas, vides lapides & fragmenta laterculorum, & inter hæc maſſam auri, nec poteſt cogitatio tua illud ſimile illis alijs iudicare? Dixit ei ſenex: Non: ſed iterum pugno cum cogitationibus meis. Ecce enim viuit auaritia, ſed ligata eſt.

Vitia non mortua ſed ligata in ſanctis.

Item dixit abbas Abraham: Hic diligit te & laudat, alter vero te horret & detrahit: ſi vtrumque veniunt ad te, non vtroſque æqualiter aſpicis? Dixit ei ſenex: Non: ſed iterum pugno cum cogitatione mea, vt & illum diligam quem horreo. Cui abbas Abraham ait: Ecce ergò viuunt in te paſſiones adhuc, ſed ligatæ ſunt à ſanctis, quæ tibi forte propter vitam tuam permanent.

INCERTI. Ioan. libell. 4. n. 35 Paſch. c 12 num 7.

118. Quidam ſenex habitabat in inferioribus partibus eremi, & ſedebat quieſcens in ſpeluncâ, vnus autem ſæcularis religioſus miniſtrabat ei. Contigit autem vt filius ſæcularis iſtius infirmaretur. Multis ergo precibus poſtulabat ſenem, vt veniret in domum ſuam, & faceret orationem pro infante. Exurgens autem ſenex, ambulabat cum eo: Ille autem præceſſit, & ingreſſus in domum ſuam dixit: Venite in occurſum anachoretæ. Quos cùm vidiſſet de longe egreſſos [16] cum lampadibus, ſenſit quòd ad ſe venirent. Deſpolians itaque ſe veſtimenta ſua, miſit in flumen, & cœpit ea lauare, ſtans nudus. Ille autem qui miniſtrabat ei, videns hæc erubuit, & rogauit homines, dicens: Reuertimini, ſenex enim noſter ſenſum perdidit. Et veniens ad eum, ait illi: Abba, ad quid hoc feciſti? Omnes enim qui te viderunt, dixerunt, Quia dæmonium habet ſenex. Cui ille: Et ego hæc volebam audire.

Stultum ſe ſimulat ſenex vt honores declinet.

MOYSIS. Pelag. libell. 8. n. 13

119. Cùm quidam iudex prouinciæ abbatem Moyſen vellet adorare, audiens ille fugiebat de loco ſuo. Et cùm obuiàm fortè illi fuiſſet, requiſiuit iudex ab eo, dicens: Dic nobis, vbi eſt cella abbatis Moyſis? At ille reſpondit: Quid illum vultis videre hominem ſtultum & hæreticum? Quod cum audiſſet iudex, veniens ad eccleſiam, retulit clericis, dicens: Ego quidem diuerſa audiens de abbate Moyſe, volui ab eo benedici: ſed quidam veniens mihi obuiàm monachus, retulit de eo quòd eſſet hæreticus. Quod cùm audiſſent clerici, contriſtati ſunt: & cœperunt interrogare eum qualis eſſet monachus ille qui hoc dixiſſet. Ille autem reſpondit: Senex erat, & veterrimis indutus veſtimentis, longus, & niger. Et tunc cognoſcens ex relatione eorum, quia ipſe erat Moyſes, ſatis miratus diſceſſit.

Moyſes per humilitatem ſibi detrahit.

SISOIS. Ioan. libell. 2. n. 13

120. Abbas Siſoius cùm habitaret in monte, in quo erat beatus Antonius recluſus, quidam ſæcularis ad eum cum paruo filio percipiendæ benedictionis gratia properabat. Contigit autem vt infans moreretur in viâ. Quem pater ſine vlla perturbatione mentis ſublatum, cum fide portauit ad ſenem: ingreſſuſque cellulam, tam

Siſoius mortuum verbo reſuſcitat. ſe quàm infantem proiecit in terram, vt eſt moris poſtulantium benedictionem. Oratione autem expleta, exurgens pater egreſſus eſt foràs, filij corpuſculo derelicto ante pedes abbatis; quem cùm adhuc ſenex orandi cauſsâ iacere ſperaret, Surge, inquit, fili, & egredere; defunctum enim eſſe neſciebat. Confeſtimque puer exurgens, egreſſus eſt. Cumque vidiſſet pater eius, obſtupuit, regreſſuſque in cellulam, adorato ſene, tam cauſſam filij quàm luctum cum fide narrauit. *Occultari miraculum iubet.* Sed ſenex valdè mœſtus effectus eſt: non enim à ſe quidquam tale volebat audiri factum. Sed per diſcipulum ſuum homini illi, ne cuiquam vſque ad tranſitum ſuum hæc diceret, imperauit.

BESARIONIS. 121. Cùm quidam ſæcularis in eccleſiam veniens, ab immundo ſpiritu teneretur, & omnes orationem feciſſent, & nullatenus ſpiritus immundus ab eo egrederetur; (Ioannes libell.2. n.4. Paſch.c.14 n.2.) dicunt ergo inter ſe fratres: Quid poſſumus huic ſpiritui facere? nemo poteſt illum excutere, niſi abbas Beſarion. Sed ſi dixerimus hoc illi, nec ad eccleſiam acquieſcet venire: ſed faciamus taliter, quoniam ante omnes ſolet ad eccleſiam venire: hunc qui patitur faciamus ſedere, & poſteà dicamus abbati: Abba, ſuſcita hunc dormientem. *Beſarion dæmonem etiam neſciens expellit.* fecerunt ita. Et veniente abbate Beſarione, ſteterunt omnes in oratione, & dicunt ei: Abba, ſuſcita etiam iſtum dormientem. Ille autem excitauit eum, dicens: Surge, & egredere foràs, & mox ab eo egreſſus eſt ſpiritus immundus, & ſanus effectus eſt ex illâ horâ.

EIVSDEM. 122. Erat quidam habens filium paralyticum in Ægypto, & attulit eum in cellam beati Beſarionis abbatis, & reliquit eum (Ioan.libell.2.n.7. nomine *Macarij*.) ſuper oſtium plorantem, & diſceſſit longè. Cœpit ergo infans flere. Cùm autem ſenex *Beſarion neſciens paralyticum curat.* per feneſtram vidiſſet eum, dixit: Quis te huc detulit, fili? Cui infans reſpondit: Pater meus detulit me, & ipſe diſceſſit. Cui ſenex dixit: Surge, & adiungere illi, & mox ſanus effectus ſurrexit, & peruenit ad patrem ſuum.

MVTHVIS. (Pelag.libell.15. num.28.) 123. Dixit abbas Muthues: Quantum homo Deo appropinquauerit, tantum ſe peccatorem videbit. Iſaias enim propheta videns Dominum, miſerum ſe & immundum vocauit. Nos ergo non ſimus (1.Cor.10.) hic ſine ſollicitudine. Dicit enim Scriptura: Qui ſtat, videat ne cadat. Incerti ergo (Pelag.libell.21. n.34. titulo Syncleticæ.) nauigamus in hoc mundo. Sed nos quidem quaſi in tranquillo mari nauigare videmur: ſæculares verò quaſi in periculoſis locis. Nos quaſi in die, ſole iuſtitiæ illuſtrati: illi verò in ignorantiâ, quaſi per noctem. Sed frequenter contingit, vt ſæcularis in tenebroſâ nocte nauigans, vigilans autem & clamans, proprium nauim ſaluet; *Humilitas nauigij ſpiritalis gubernaculũ.* nos autem dum in tranquillo nauigamus, ſæpiùs ex ipſa ſecuritate negligimus, & perimus, humilitatis gubernaculum relinquentes: ſicut enim impoſſibile eſt nauim firmam fieri ſine clauis, ita impoſſibile eſt hominem ſine humilitate ſaluari.

MACARII. (Pelag.libell.15. num.26. Paſch.c.15 num.6.) 124. Abbas Macarius dum diluculo palmarum folia portans, ad cellam ſuam reuerteretur, occurrit ei diabolus cum falce præacutâ, volenſque eum percutere, non valebat. qui exclamans dixit: Magnam à te vim patior, ô Macari, qui cùm te cupio nocere, non valeo; dum quæcumque tu facis, ego magis ex opere facio. Tu ergo ieiunas interdum, ego nullo vmquam cibo reficior. Tu ſæpè vigilas, me verò ſopor numquam oppreſſit. *Macarius humilitate diabolum vincit.* Sed in vnâ re me vincis ipſe profiteor. Cum ab eo rem ipſam beatus Macarius requiſiſſet; Humilitas tua, dixit, ſola me vincit. Hæc dicente inimico, & extendente beato Macario manus ſuas ad orationem, ſpiritus immundus inter auras euanuit.

INCERTI. (Pelag.libell.15. num.53.) 125. Quidam ex ſenibus monachorum eremita fuit, quem quidam à ſpiritu malo correptus, & ſpumans, fortiter eum in maxillam percuſſit: ſenex autem præbuit illi alteram maxillam vt feriret: *Humilitas diabolum incendit.* diabolus autem non ſufferens incendium humilitatis eius, ſtatim diſceſſit.

INCERTI. (Paſch.c.15 num.7.) 126. Quidam ex patribus dicebat: Omnis labor monachi ſine humilitate vanus eſt. Humilitas enim præcurſor eſt charitatis, ſicut Ioannes erat præcurſor Ieſu, omnes trahens ad eum: ita & humilitas attrahit ad charitatem, id eſt, ad ipſum Deum; quia Deus charitas eſt.

MACARII. 127. Quodam tempore abbas Macarius dum ad montem Nitriæ aſcenderet, diſcipulo ſuo vt parum præcederet imperauit. Qui cùm ante illum pergeret, obuium habuit quemdam ſacerdotem idolorum, curſu concito venientem, & lignum grande portantem. Cui exclamans ait: Quo curris dæmon? At ille iratus, tantis eum plagis affecit, vt exanimem pænè relinqueret: *Diſcipulus Macarij plagis afficitur.* & relicto eo ſacerdos iterùm currebat, progreſſuſque parum, obuiauit beato Macario, qui ait ad eum: Salueris laborator, ſalueris. At ille admiratus reſpondit: Quid in me boni conſpexiſti, vt me ſalutares? Cui ſenex ait: Quia vidi te laborantem, & curris ignoranter. Cui ſacerdos dixit: Et ego ſalutatione tuâ compunctus magnum ſeruum Dei te cognoui: *Sacerdos idolorũ fit monachus.* nam alter neſcio quis miſerabilis monachus occurrens mihi iniurias fecit, ſed & ego plagas illi pro verbis impoſui.

ſui. Tunc apprehendens pedes beati Macarij clamabat, dicens: Niſi me monachum fieri, non deſiſtam. Pergenteſque pariter venerunt ad locum, vbi cæſus frater iacebat: quem vtrique tollentes, quoniam gradi non poterat, manibus in eccleſiam pertulerunt. Cum autem fratres vidiſſent ſacerdotem illum beatum Macarium comitantem, ſtupefacti, cum admiratione monachum illum perficiunt, & multi propter illum ex paganis facti ſunt Chriſtiani. Dicebat ergo abbas Macarius: Quia ſermo ſuperbus & malus etiam bonos viros conuertit ad malum; ſermo verò humilis & bonus, etiam malos mutat in melius.

Sermo humilis malos in melius mutat.

ANTONII. Pelag. lib. [illegible] Paſch. c. 15 num. [illegible]

128. Sæpe dicebat beatus Antonius: Niſi[17] piſtor molæ oculos operiret, mercedem ſuam recipiens ipſe conſumeret. Ita & nos per Dei diſpenſationem regumen accipimus, vt ea quæ operamur boni non valeamus attendere, ne noſipſos beatificantes poſſimus extolli, & mercedem propriam amittamus. Nam & ob hoc quando relinquimur in ſordidis cogitationibus, neceſſe eſt vt hoc tantummodo prouideamus, vt noſipſos & noſtram ſententiam condemnemus, ne ea quæ ſunt in nobis ſordida, illud paruum bonum opus noſtrum in nobis obſcurent. Numquam enim homo bonus eſt, etiamſi bonus eſſe deſideret, niſi Deus habitauerit in ipſo: quia nemo bonus niſi ſolus Deus. Oportet ergo vt noſipſos veraciter ſemper incuſemus. Quando enim ſe quiſque reprehendit, mercedem propriam non amittit.

Humilitas cuſtos bonorum operum.

Sui reprehenſor mercedis eſt conſeruator.

EIVSDEM

129. Item beatus Antonius retulit vidiſſe omnes laqueos inimici ſuper vniuerſam terram extentos. & cùm ſuſpirans dixiſſet: Quis hos poterit tranſire? vocem ad ſe dicentem audiuit: Humilitas ſola pertranſit, Antoni; quã nullo modo valent ſuperbi contingere.

Laqueos dæmonis effugit humilitas.

EIVSDEM. Paſch. c. 15 num. 1.

130. Item beatus Antonius dum in cellâ propriâ oraret, venit ad eum vox dicens: Antoni, nondum perueniſti ad menſuram coriarij, qui eſt in Alexandriâ. Quo audito ſenex ſurgens manè, arrepto baculo in ciuitatem Alexandriam feſtinus venit. Cumque ad deſignatum hominem fuiſſet ingreſſus, ille viſo tanto viro obſtupuit. Cui ſenex dixit: Refer mihi opera tua, quia propter te relicto deſerto huc veni. Qui reſpondens ait: Neſcio me aliquando aliquid boni perpetraſſe: vnde & ex cubili proprio mane conſurgens, antequam in opere meo reſideam, dico quòd omnis hæc ciuitas à minore vſque ad maiorem ingrediuntur regnum Dei propter iuſtitias ſuas; ego autem ſolus propter peccata mea pœnam ingrediar ſempiternam. Quod verbum antequam quieſcam ſerò, ex cordis mei recenſeo veritate. Quod audiens beatus Antonius, reſpondit: In veritate, fili, ſicut bonus aurifex ſedens in domo tua cum requie regnum Dei adeptus es; ego autem veluti ſine diſcretione omne tempus meum in ſolitudine conuerſatus, necdum verbi tui aſſumpſi menſuram.

Coriarius Antonio præfertur.

Humilitas coriarij.

POEMENIS. Paſch. c. 15 num. 3. Tit. 1.

131. Quidam frater requiſiuit abbatem Pœmenem dicens: Quid eſt, pater, quod ait Apoſtolus: Omnia munda mundis? At ille dixit ei: Si quis ad hunc ſermonem poterit peruenire vt eum intelligat, videbit ſe minorem eſſe totius creaturæ. Cui frater: Et quomodo poſſum me minorem videre ab eo qui homicida eſt? Reſpondit ſenex: Si potuerit homo ad hunc ſermonem Apoſtoli peruenire, & viderit hominem qui forte occidit alium, dicit in ſemetipſo: Iſte quidem hoc ſolum peccatum fecit, ego autem omni horâ homicidium committo, meipſum peccando interficiens. Et cùm frater requireret, quomodo hoc poſſit fieri; reſpondit: Hæc ſola iuſtitia eſt hominis vt ſemetipſum reprehendat. Tunc enim iuſtus eſt, cùm ſua peccata condemnat.

Sui reprehenſio ſola iuſtitia.

EIVSDEM

132. Cùm ſederent quidam fratres prope abbatem Pœmenem, vnus alium quendam fratrem laudauit, dicens: Bonus eſt ille frater, quoniam mala horret. Cui ſenex ait: Et quid eſt mala horrere? At ille neſciens quid ei reſponderet, petebat dicens: Dic mihi, abba, quid eſt malum horrere? Cui ſenex ait: Ille horret mala, qui ſua peccata propria horret, & omnem fratrem ſuum beatificat & diligit.

Mala horret, qui peccata ſua horret.

EIVSDEM. Paſch. c. 16 num. 1.

133. Quidam frater requiſiuit abbatem Pœmenem, dicens: Quomodo poteſt homo vitare ne loquatur malum de proximo ſuo? Reſpondit ſenex: Ego & proximus meus duæ imagines ſumus: cum ergo meam proſpexero, & reprehenderò me, inuenitur imago fratris mei apud me venerabilis. Quando autem meam laudauero, tunc fratris mei imaginem prauam reſpicio. Tunc ergo de alio non detracto, ſi ſemper meipſum reprehendo.

Sui inſpector, proximi eſt laudator.

HYPERICHII. Pelag. libell. 4. n. 51 & 52.

134. Dixit abbas Hyperichius: Melius eſt comedere carnes & vinum bibere, quam comedere in vituperatione carnes fratrum. Sicut enim ſuſurrans ſerpens Euam de paradiſo excuſſit; ita qui de fratre ſuo detrahit, non ſuam ſolùm, ſed & audientis animam perdit.

Detractio fugienda.

IOANNIS.

135. Solebat dicere abbas Ioannes: Paruam ſarcinam dimiſimus, id eſt noſipſos reprehendere; & grauem portare elegimus, id eſt vt nos iuſtificemus, & alios condemnemus.

Alterius condemnatio grauis eſt ſarcina.

 136. Per-

PIOR. Pelag.libell.9.n.9. In editis erat hic ſtilus Pelagij. Poſui vt in MSS.

136. Peractâ congregatione ſemel in Scithi, dum patres de multorum vita & de rebus plurimis loquerentur, abbas Pior tacebat. Poſtea vero egreſſus tollens ſaccum impleuit eum arena, & portabat in dorſo ſuo, & iterum in alio paruo panno miſit alteram arenam, & portabat ante ſe. Videntes autem ceteri fratres, requiſierunt ab eo, quod eſſet hoc exemplum: & reſpondit, dicens: Iſte ſaccus, qui habet multam arenam, mea peccata ſunt, quoniam plurima ſunt iniquitates meæ, & ecce dimiſi ea poſt dorſum meum, nolens illa videre, vt pro illis doleam vel plangem. Et ecce pauca hæc delicta fratris mei ante oculos meos poſui, & crucior in ipſis condemnans fratrem. Sed non oportet ſic iudicare, ſed magis ante me adducere, & de ipſis cogitare, & rogare Deum, vt indulgeat mihi. Quod audientes patres, dixerunt: In veritate hæc eſt via ſalutis.

Magis noſtra, quàm aliena penſanda peccata.

ISAAC. Pelag.libell.9.n.3. In editis eſt hic ſtilus Pelagij. Poſui vt in MSS.

137. Venit aliquando abbas Iſaac in cœnobium, & vidit illic fratrem negligentem, & iratus iuſſit eum expelli de cœnobio. Cùm ergo egrederetur ad habitaculũ ſuũ, venit angelus Domini, & ſtetit ante oſtium cellulæ eius, dicens: Non te permittam ingredi. At ille rogabat, vt eius culpa manifeſtaretur. Et reſpõdit Angelus, & dixit: Deus tranſmiſit me, dicẽs: Vade, & dic Iſaac: Vbi iubes vt mittamus illum fratrem, qui peccauit? At ille mox egit pœnitentiam, dicens: Peccaui, Domine, indulge mihi. Et dixit illi Angelus: Exurge, indulget tibi Deus. Sed ne iterùm hoc facias, vt quemcumque condemnes, antequam Deus illum iudicet. Tulerunt homines iudicium, & non mihi illud permittunt, dicit Dominus: hoc autem dictum eſt, quia ſi cõtigerit de illis perfectis aliquem vel in paruo peccare, mox prodatur.

Nemo temerè iudicandus.

PAPHNVTII.

138. Contigit fratri cuidam culpa in cœnobio: & dum à ceteris increparetur, ad abbatem profectus eſt Antonium. Et aſſecuti ſunt eum fratres volentes eum reducere, cœperuntque ei culpas exprobrare. Ille verò feciſſe culpam denegabat. Inuentus eſt ibi abbas Paphnutius, cui cognomen erat Cephalas, qui talem retulit in congregatione fratrum inauditam parabolam: Vidi, inquit, in ripâ fluminis hominem vſque ad genua in limo demerſum: venientes autem quidam vt eum porrectâ manu extraherent, vſque ad collum demerſerunt. Tunc beatus Antonius de beato Paphnutio ait: Ecce homo, qui ex veritate poteſt animas ſaluare. Quo fratres illius ſermone compuncti agentes pœnitentiam, eum qui diſceſſerat, ad cœnobium reuocauerunt.

Nimia increpatio quandoque noxia.

INCERTI.

139. Dixit quidam de ſenioribus: Si videris aliquem peccantem, ne mittas culpam in eum, ſed in eum qui impugnat eum, dicens: Væ mihi, quia iſte nolens victus eſt, ſicut & ego; & plange, & inquire Dei ſolatium, quia omnes decipimur.

Non tam peccator, quàm impellens ad peccatum culpandus.

TIMOTHEI.

140. Quidam Timotheus anachoreta, negligentem fratrem aliquem audiens, interrogante ipſius abbate, quid illi fratri faceret, dedit conſilium vt eum expelleret de cœnobio. Cùm ergo ille fuiſſet expulſus, tentatio venit ad Timotheum: & cum ploraret in conſpectu Dei, & diceret: Miſerere mei. venit ad eum vox dicens: Timothee, ideò tibi hæc cauſſa venit, quia fratrem tuum in tempore tentationis ſuæ deſpexiſti.

Timotheus contra tentatū aſperior etiam tentatur.

INCERTI. Pelag.libell.14.num.19. In editis eſt hic ſtilo Pelagij. Poſui vt in MSS.

141. Quidam ex patribus in extaſi poſitus, vidit quatuor ordines ante Deum. Et primus quidem erat hominum infirmantium & gratias agentium Deo: ſecundus verò erat eorum, qui hoſpitalitatem ſectantur, & in hoc ſtant & miniſtrant; tertius verò illorum, qui ſolitudinem ſectantur, & non vident homines; quartus verò illorum qui propter Deum & obedientiam ſolliciti, & ſubiecti ſunt patribus. Erat ergo illis tribus ordinibus hic ordo ſuperior, qui obedientiam exhibebat, & vtebatur torque aureâ, & maiorem gloriam præ ceteris poſſidebat. Dixit autem ſenex ei qui ſibi hoc in extaſi demonſtrabat: Quare hic ordo quartus, maiorem ceteris gloriam habet? Ille autem reſpondit ei, dicens: Quia iſti alij omnes habent aliquam requiem adimplendo, quamuis in bonis operibus, voluntates ſuas; obediens autem, propriam voluntatem relinquens, pendet in patris voluntate iubentis, & ideò maiorem præ ceteris gloriam eſt ſortitus.

Ordines merentium quatuor. Ordo obedientium ceteris præcellens.

SENIS. Pelag.libell.15.n.75.

142. Quidam ſenex dixit: Quia ſi quis fratri ſuo iniunxerit cauſſam cum timore Dei, & cum humilitate; ſermo ille, qui propter Deum egreditur, compellit fratrem obedire, & facere quod iniunctum eſt ei. Si autem iubere quis cupiens, non ſecundùm timorem Dei, ſed ex auctoritate & propriâ voluntate fratri voluerit imperare, qui videt abſconſa cordis, non illum permittit vt audiat, ne faciat quod illi præceptum eſt, quia manifeſtum eſt opus Dei, quod fit propter Deum, & manifeſta eſt hominis auctoritas quæ per iactantiam ordinatur. Quæcumque enim ex Deo ſunt, à principio humilitatem habent; quæ autem ex auctoritate & iracundiâ, vel conturbatione, ex inimico ſunt.

Humilis obedientiã imperans imperans facilè impetrat.

MARCI. Pelag.libell.14.n.5

143. Abbas Siluanus habebat diſcipulum, nomine Marcum, cuius obedientia erat magna, & propterea ſenior diligebat eum. Habebat autem & alios vndecim diſcipulos, qui contriſtabantur eò quòd illum plus diligeret.

[illegible]. Quod poſtquam alij ſenes audierunt, [illegible] venerunt ad eum, vt ei renunciarent, quia fratres illi qui cum eo erant [illegible]. Sed antequam illi aliquid faterentur, ipſe cum illis ad ſingulorum cellas profectus eſt, & vnumquemque nomine proprio vocauit, dicens: Egredere foràs, frater, quia opus te habeo: & nullus ex illis voluit egredi. Venerunt autem poſt omnes ad cellam Marci, & cùm pulſaſſent oſtium, vocauit abbas Siluanus nomen eius: ille autem mox vt audiuit vocem ſenis, foràs egreſſus eſt. Et ingreſſus abbas in cellam Marci, quoniam ſcriptor erat, reperit quaternionem quem ſcribebat, & inuenit quòd in qua hora vocatus eſt, litteram quam faciebat, mediam dereliquit, tantummodò vt obedientiam adimpleret. Noluit autem poſt auditam vocem ſenis, litteram * quam cœperat percomplere. Vnde illi alij ſenes dixerunt ei: In veritate, quem tu diligis, & nos iam diligimus: quia & Deus eum propter ſuam obedientiam diligit.

Obedientia promptior [illegible]

144. Quidam ſenex ſolitarius habebat quemdam miniſtrantem ſibi, manentem in vico. Cùm autem ille tardaſſet per dies aliquot, & ſeni neceſſaria defeciſſent, & neque quod operaretur haberet, & quo reficeretur, & propter hoc triſtaretur, dixit diſcipulo ſuo: Vade in vicum. At ille reſpondit: Quod vis, pater, faciam. Timebat autem frater accedere ad vicum propter ſcandalum, & tamen vt obediret patri, permiſit ſe iturum. Dixit ei ſenex: Quia confido in Deo patrum noſtrorum, quòd proteget te ab omni tentatione. Et factâ oratione tranſmiſit eum. Cum autem veniſſet frater in vicum, & requiſiſſet quò maneret ille qui ſeni miniſtrabat, inuentâ domo cum pulſaſſet oſtium, contigit vt nemo ex illis inueniretur in domo, præter vnam filiam illius miniſtrantis. Quæ cùm aperuiſſet oſtium, & frater eamdem pro patre eius requireret, cur tot diebus tardaſſet, illa hortabatur eum ingredi domum ſimul, & trahebat eum. Cùm autem ille non acquieſceret, illa inualuit, & traxit eum ad ſe. Cùm autem vidiſſet ille, quia ad peccatum trahebatur, & vigebant eum cogitationes, ingemuit, & clamauit, dicens ad Deum: Domine, propter orationem eius qui me miſit, ſalua me in hac hora. Et cùm hoc dixiſſet, ſubitò inuentus eſt ad flumen iuxta monaſterium ſuum, & reuerſus eſt ad patrem ſuum ſine maculâ.

INCERTI. Pelag. li. 14. num. 6.

In editis ad verbum ex Pelagio: [illegible] MSS.

[illegible]

145. Duo fratres carnales venerunt in quoddam monaſterium habitare, & vnus ex ipſis erat religioſus valde, alter habens obedientiam grandem. Cùm ergo abbas præciperet illi: Fac hoc, & faceret. Et iterum: Fac illud, & faceret. Et in hoc glorificabatur in monaſterio, quòd talem obedientiam haberet. Inuidens vero frater eius ille * religioſus dixit intra ſemetipſum: Tentabo hunc fratrem meum ſi habet certam obedientiam; & veniens ad abbatem dixit ei: Tranſmitte fratrem meum mecum, quoniam neceſſarius ſum in quodam loco. Et dimiſit eum abbas. Cum autem pariter proficiſcerentur, volens tentare eum, cùm perueniſſent ad flumen, in quo erat multitudo crocodilorum, dixit ei: Deſcende in fluuium, & tranſi: & deſcendit ille, & venerunt crocodili, & ceperunt lingere corpus eius, & non ei nocuerunt. Quod cùm vidiſſet ille, dixit ei: Aſcende de fluuio, & eamus. & dum irent, inuenerunt corpus mortuum iacens in viâ. Et dixit ille religioſus: Si haberemus aliquid ex veteramentis, mitteremus ſuper illud. Cui frater dixit: Oremus, ſi forte ſuſcitet eum Deus. Et ſtantibus illis in oratione, ſuſcitatus eſt mortuus, & laudauit ſe ille religioſus, dicens: Propter religionem meam ſurrexit hic mortuus. Manifeſtauit autem Deus patri in monaſterio eorum omnia, & quemadmodum tentauit fratrem de crocodilis, & quomodo mortuus ſurrexiſſet. Et poſtquam venerunt in monaſterium, dixit abbas ad iſtum religioſum: Quare hæc feciſti fratri tuo? Cognoſce, quia propter obedientiam eius ſurrexit mortuus ille.

DVORVM FRATRVM. Pelag. lib. 14. num. 17.

*In editis ad verbum ex Pelag. dedi ex MSS. * abſtinens apud Pelag.*

Obedientia abſtinentia potior.

Obedientia fere comes humilitas, abſtinentiæ ſæpè ſuperbia.

146. Quidam ex ſenibus de Scithi diſcipulum ſuum tranſmiſit in Ægyptum, vt ei camelum deduceret, qui ſportellas quas fecerat, portaret in Ægyptum. Cùm autem deduceret camelum, alter ſenex obuians eum dicit ei: Si ſciſſem, frater, quando ibas in Ægyptum, dixiſſem tibi vt & mihi alterum camelum adduceres. Quod cùm ille frater proprio abbati dixiſſet, præ multâ charitate dicit ei: Vade, fili, & duc camelum ad illum, dicens ei: Quia necdum parati ſumus, comple neceſſitatem tuam, & vade tu cum ipſo camelo vſque in Ægyptum, & iterum reduc nobis camelum, vt & noſtra vaſa portemus. Cùm ergo feciſſet frater ſic, & iuiſſet ad illum ſenem, dicens: Abbas Pambos dicit, Quia nos necdum parati ſumus, tolle & comple neceſſitatem tuam. Carricauit autem ſenex camelum, & iuit in Ægyptum. Cum autem diſcarricaſſet iterum ille frater reducebat camelum, & dixit: Ora pro me, pater. Cumque ſenex requiſiſſet, quò pergeret, reſpondit: In Scithim vado, vt etiam noſtras ſportellas huc afferam. Quod cùm audiſſet ſenex, compunctus cœpit pœnitere, dicens lacrymando:

PAMMOS vel PAMBO.

Pambonis charitas camelum ſuum volens concedentis.

do: Indulgete mihi, dulciſſimi, quia charitas veſtra fructum meum abſtulit.

INCERTI. Pelag. libell. 1. num. 16.

147. Alter ſenex cum perfeciſſet ſportellas ſuas, & iam retinacula miſiſſet earum, audiuit vicinum ſuum dicentem: Quid faciam, quoniam nundinæ prope ſunt, & non habeo vnde mittam retinacula in ſportellas meas. & mox ingreſſus diſſipauit propria retinacula, & attulit ad fratrem, dicens: Ecce iſta ſuperflua habeo, tolle, & mitte in ſportellas tuas, & ita præ nimia charitate fecit vt fratris opera complerentur, ſua autem imperfecta reliquit.

Senex charitas ſportella ſua retinacula alteri dat.

IOANNIS.

148. Abbas Ioannes gratiâ charitatis omnem malitiam eſt oblitus. Hic cùm à fratre quodam mutuaſſet ſolidum vnum, & comparaſſet linum vnde operaretur; venit vnus frater petens eum parum lini, vt faceret ſibi ſaccum: at ille dedit ei cum gaudio. Item alter venit petens eum linum, & dedit ei. Necnon & alijs plurimis venientibus & petentibus, dedit omnibus cum gaudio. Poſt hoc ille qui mutuauerat ſolidum, venit repetens eum. At ille dixit: Ego vado, & afferam tibi. Et non habens vnde redderet, ſurrexit, & profectus eſt ad abbatem Iacobum, vt peteret eum quatenus redderet illi, à quo mutuauerat. Et dum iret per viam inuenit ſolidum iacentem, & non eum tetigit; ſed factâ oratione reuerſus eſt in cellulam. Et cùm iterùm frater ille repeteret rationem ſuam, dicit ei: Vndecumque modo deſero illum. Et iterùm profectus inuenit ſolidum, vbi antè poſitus erat: & factâ oratione reuerſus eſt, & ecce iterùm venit frater ille moleſtans eum pro ſolido. Tunc ſenex dixit modis omnibus: Modò vado, & affero illum: & dum proficiſceretur inuenit eodem loco ſolidum iacentem: & factâ oratione tulit eum, & venit ad abbatem Iacobum, & dicit ei: Abba, veniens ad te, inueni hunc ſolidum in viâ. Fac ergo charitatem, & prædica hic in ciuitate, ne forte aliquis perdiderit illum, & ſi inuentus fuerit dominus eius, redde illum. Profectus eſt ergo ſenex, & per tres dies prædicauit, & nemo inuentus eſt qui perdidiſſet ſolidum illum. Tunc ergo Ioannes dicit ad abbatem Iacobum: Si nemo illum perdidit, reddo illum fratri illi, quoniam debeo illi; & veniens ad te mutuare, aut certè tollere in charitate, & reddere illi debitum meum, inueni illum. Et miratus eſt ſenex, quemadmodum & debens & inueniens, non ſtatim tulit eum, & reddiderit, niſi bis reuerſus eſſet, & tertiò prædicaſſet. Hoc autem erat eius mirabile, quia ſi quis volebat ab illo aliquid mutuari, non dabat per manus ſuas, ſed dicebat fratri: Vade, & tolle tibi quod opus habes. Et cum reportaret iterum, dicebat. Vade, & reporta in loco vnde tuleras. Si autem nihil detuliſſet, nihil ille penitus dicebat.

Ioannes alios charitatem præſtans ſolidũ inuenit.

Inuentum iubet publicari.

149. Abbas Pœmen dicebat: Voluntatem tuam nunquam adimpleas, ſed magis humiliare plus, vt facias voluntatem proximi tui.

POEMENIS. Pelag. libell. 4. n. 30. In editis hic ſolo Pelag. Deeſt ex MSS.

Item abbas Pœmen quando vocabatur vt extra voluntatem ſuam comederet. ibat plorans, ne inobediens fratri ſuo contriſtaret eum.

Pœmen obedientiam ſeruat.

Idem mactans propriam voluntatem humiliatus, voluntatem ſequebatur alterius.

INCERTI. Pelag. libell. 1. n. 8. Paſch. c. 18. num. 1.

150. Quidam anachoreta ſedebat in ſpelæo iuxta cœnobium multas virtutes faciens: & cùm aliqui monachi veniſſent de cœnobio, compulerunt eum horâ non conſuetâ comedere. Et poſt hoc dicunt ei fratres: Contriſtatus es aliquid, abba, quia hodie extra conſuetudinem feciſti? Quibus ille reſpondit: Tunc mihi eſt tribulatio, quando propriam fecero voluntatem.

Cuidam tribulatio eſt propriã voluntatem facere.

PAPHNVTII. Pelag. libell. 17. n. 12.

151. Abbas Paphnutius non guſtabat vinum aliquando. Semel autem ambulans deuenit ſuper latrones: & cùm in viâ eos inueniſſet bibentes, cognitus eſt à principe latronum, qui ſciebat eum quòd vinum non biberet: ſed videns quia ex labore itineris fatigatus eſſet, impleuit calicem grandem vino, & gladium tenens in manu ſuâ, dixit ſeni: Niſi biberis hunc calicem, occidam te. Cognoſcens ſenex, quia ex mandato Dei vult facere; volens eum lucrari, tulit, & bibit. Princeps autem latronum cœpit ei dicere: Indulge mihi, abba, quoniam tribulaui te. Cui ſenex ait: Confido in Deum meum, quia propter vnum calicem vini faciat tecum miſericordiam, & in præſenti ſæculo & in futuro. Dicit ei princeps latronum: Et ego confido in Deo, quia ab hodie nemini malefacio. Et ſic lucratus eſt ſenex omne collegium latronum.

Paphnutius obediẽs latrones lucratur.

DVORVM FRATRVM. Pelag. libell. 17. num. 14.

152. Erant duo fratres: vnus ex ipſis ſenex erat, qui rogabat iuniorem, dicens: Rogo vt pariter habitemus, frater. Ille autem reſpondit: Ego peccator ſum, & non potes mecum habitare. Ille verò rogabat eum, dicens: Poſſumus. Erat autem ille ſenior mundus, & nolebat audire quia monachus habebat aliquando cogitationem prauam. Et dicit ei ille iunior: Permitte quieſcere hac vnâ ſeptimanâ, & iterùm loquemur. Cùm ergo poſt ſeptimanam ſenex veniſſet ad eum, ille volens experiri eum, dixit ei: In grandem tentationem incidi in ſeptimanâ hac, abba. Profectus enim in vicum propter

pter

Amnos alterius onus sumus. portat.

pter neceſſitatem, peccaui. Et dixit ei ſenex: Et vis pœnitere? Cum autem ille promiſiſſet, ait ſenex: Ego tecum porto medium peccati illius. Tunc ille frater dixit: Modò poſſumus ambo pariter manere. Et manſerunt pariter vſque ad tempus tranſitionis ſuæ.

INCERTI. Pelag. libell. 1. n. 21 Paſch. c. 1 num. 2. *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.*

153. Quidam ſenum dicebat: Quidquid horret homo, alij omnino ne faciat. Horres enim, ſi quis detrahit tibi? tu ne detrahas alteri. Horres, ſi quis tibi calumniam fecerit, vel ſi quis tibi aliquid abſtulerit? & tu ſiue hoc, ſiue alia his ſimilia ne facias alicui. Qui enim hoc verbum ſeruauerit, poteſt illi ſufficere ad ſalutem.

POEMENIS. Pelag. libell. 4. n. 33

154. Abbas Pœmen & abbas Nuph poſtquam in deſertum venerunt, deſiderabat mater eorum videre eos, & ſæpè veniebat ad eorum cellam, nec tamen potuit illic contemplari eos. Captato itaque tempore, occurrit eis cum ad eccleſiam feſtinarent: quâ viſâ reuerſi velociter oſtium cellæ clauſerunt; illa autem ſtans foris cum lacrymis quærebat eos. Tunc abbas Nuph egreſſus ad beatum Pœmenem, ait: Quid faciemus de hac matre noſtrâ, quæ plangit ad oſtium? Tunc exurgens abbas Pœmen vadit ad oſtium; quo non aperto audiens eam fugiter lamentari, dixit ei: Cur tantos clamores, cùm iam ætate defeſſa ſis, & planctus effundis? Illa autem voce filij cognitâ, ampliùs exclamauit, dicens: Quoniam vos videre deſidero, filij. Quid eſt enim ſi vos videro? nónne ſum veſtra genitrix? nónne vos his meis lactaui vberibus? Iam omni morarum contractione repleta ſum, & auditâ voce tuâ omnia viſcera mea præ deſiderio conturbata ſunt. Cui Pœmen ait: Hîc nos magis, an in futuro ſæculo videre deſideras? At illa dixit: Quid ergo ſi vos hîc non videro, quaſi illic pro certo viſura ſim? Sene autem reſpondente: Quòd ſi te hîc cohibere potueris, ne nos videas, illic nos proculdubiò ſemper videbis. Tunc illa diſceſſit cum gaudio, dicens: Si pro certo illic vos viſura ſum, hîc vos videre iam nolo.

Pœmen & Nuph matris aſpectū fugiunt.

Mater patitur ſpe æterna viſionis.

IOANNIS. Pelag. libell. 16. n. 4 Paſch. c. 19 num. 2.

155. Ioannes minor Thebæus, diſcipulus abbatis Ammonis, per duodecim annos cuidam ſeni infirmanti fecit obſequium. Senex tamen cùm vidiſſet eum laborantem, numquam illi ſermonem blandum aut placidum locutus eſt. Cùm autem tranſiret de corpore, ſedentibus alijs ſenibus, tenuit manum eius, & dixit ei tertiò: Salueris, Salueris, Salueris. & tradidit illum ſenibus, dicens: Iſte non homo, ſed Angelus eſt, qui tot annis mihi infirmanti, nec tamen bonum ſermonem à me audiens fecit obſequium.

Ioannis obſequium & patientia erga infirmum.

AGATHONIS.

156. Abbas Agathon veniens in ciuitatem, vt opera ſua venderet, inuenit quemdam peregrinum iacentem in angiportu infirmum, nullum habentem qui ei curam adhiberet: & permanſit ibi ſenex, & conduxit ſibi cellam, & ex opere manuum ſuarum præſtabat infirmo illi obſequium. Permanſit autem ibi menſibus quatuor, donec ſanaret infirmum: & ſic ad cellam ſuam regreſſus eſt.

Agathon infirmo peregrino miniſtrat.

SENIS. Pelag. libell. 7. n. 16 titulo Syncleticæ. Paſch. c. 20 num. 1.

157. Quidam magnus ſenex infirmanti diſcipulo ſuo dixit: Non contriſteris, fili, ex infirmitate vel plagâ corporis tui; ſumma enim religio eſt, vt in infirmitate quis agat Deo gratias. Si ferrum es, per ignem æruginem amittis: ſi verò aurum es, per ignem probatus à magnis ad maiora procedis. Ne anxiens ergo, frater: ſi enim Deus te vult in corpore torqueri, tu qui ſis, qui moleſte feras? Suſtine ergo, & roga Deum, vt quæ ipſe vult, illa concedat.

Virtus in infirmitate perficitur.

SENIS. Pelag. libell. 7. n. 41 Paſch. c. 20 num. 2.

158. Senex quidam cùm frequenter infirmaretur corpore & langueret, contigit vt vno anno nulla eum valetudo contingeret. Et propterea flebat, & grauiter ferebat, dicens: Reliquiſti me, Domine, & noluiſti me præſenti hoc anno viſitare.

Flet ſenex, quia non ægrotat.

INCERTI. Pelag. libell. 11. n. 52.

159. Quidam ſenex cùm moreretur in Scithi, & circumdaſſent lectulum eius fratres, & compoſuiſſent eum atque plangerent, aperuit ille oculos ſuos & riſit; & iterum aperuit & riſit; & tertiò ſimiliter fecit. Cùm autem rogarent eum fratres, dicentes: Dic nobis, abba, cur nobis flentibus ipſe rides? Reſpondit & dicit eis: Primo riſi, quia omnes timetis mortem; & ſecundò riſi, quia non eſtis parati; tertiò verò riſi, quia de labore vado ad requiem.

Cur ſenex moribundus tertiò riſerit.

PAMMON. Pelag. libell. 1. n. 16

160. Abbas Pammon in ipſâ horâ quando tranſibat iam de corpore, dixit alijs viris ſanctis aſtantibus ſibi: Ex quo veni, fratres, in hunc locum eremi, & ædificaui mihi hanc cellulam, extra opera manuum mearum neſcio me panem guſtaſſe, nec pœnitui ſuper ſermonem quem locutus ſum, vſque in hanc horam: & tamen ſic vado ad Deum, tamquam ſi nec inciperem colere eum.

Religioſo vſque ad mortem ſemper incipiendum.

AGATHONIS. Pelag. libell. 11. n. 2

161. Abbas Agathon dum moreretur, per tres dies oculos apertos tenuit non eos mouens. Fratres autem tangentes eum dixerunt: Vbi nunc es, abba? At ille dixit: In conſpectu iudicij Dei ſto. Et dicunt ei fratres: Numquid & tu times? Quibus ille reſpondit: Intereà quantum fuit ad virtutem meam ſemper conſideraui, vt mandata Dei mei facerem; ſed homo ſum, & vnde ſcio, ſi opera mea placent Deo. Cui fratres dixerunt: Non confidis quòd opera tua ſe-

Aliud Dei, aliud hominum iudicium.

cundùm Deum ſunt? At ille reſpondit: Non confido in conſpectu Dei: quia aliud eſt iudicium Dei, & aliud hominum.

Sisois. Ioan.libell.3.n.6.

162. Abbati Siſoio cum tempus dormitionis eius adueniſſet, & multi illic alij ſenes conuenniſſent, viderunt faciem eius fulgore quodam radiantem; & dicit eis ipſe: Ecce Abbas Antonius venit ad nos. Et poſt parum ait: Ecce & chorus prophetarum. Et iterùm facies eius clariore luce aſperſa eſt; & dicit eis: Beati quoque apoſtoli adſunt: viſuſque eſt cum quibuſdam loqui. Cùm ergo poſtularent ab eo patres, vt cum quibus loqueretur ediceret, ait ille: Angeli, inquit, venerunt auferre animam meam; & ſupplico illis, vt paululum me pro pœnitentia agendà ſuſtineant. Dicunt autem ei patres: Tu iam non indiges pœnitentiam agere, abba. At ille reſpondit: In veritate dico vobis, quia nec initium pœnitentiæ me reminiſcor arripuiſſe. Ex quo dicto ſenſerunt, quòd in timore Domini eſſet perfectus. Tunc in ſplendore ſolis eius effigie relucente, dicit ad eos ipſe: Videte, videte quia Dominus venit. In hoc ſermone reddito ſpiritu, omnis locus ille grato odore repletus eſt.

Siſoio in hora mortis varij Sancti apparent. *Humilitas Siſoij.* *Chriſtus ei apparet.*

Arsenii. Pelag.libell.10. n.9.

163 Beatus Arſenius, dum tempus eius vt migraret de hoc ſæculo approximaret, dicebat ad diſcipulos ſuos: Nemo ſuper me faciat charitatem, niſi in ſolà oblatione: ego ſi feci charitatem, inuenio illam.

Oblatio pro defuncto.

Pelag.libell.15.n.9

Turbatis autem diſcipulis eius, quaſi iam tempore propinquante dicit eis: Necdum hora mea venit; cum autem venerit, non tacebo. Sed tamen ſtabitis mecum in diuino iudicio ante tribunal Chriſti, ſi alicui de meo corpuſculo aliquid velut reliquias dederitis. Illis autem reſpondentibus: Et quid faciemus, pater, quia neſcimus hominem ſepelire? Reſpondit ille: Numquid neſcitis funem in pedibus meis mittere, & ita me ad montem trahere?

Pelag.libell.3.n.1. Lacryma continua Arſenij.

Pili autem oculorum eius ex iugi fletu ceciderunt. Nam per omne tempus vitæ ſuæ ſedens & operans, pannum in ſinu ſuo habebat propter lacrymas defluentes ex oculis eius.

Pelag.libell.15.n.9

Dum ergo moreretur, cœpit flere, & cùm fratres illius requirerent dicentes: Quid fles, pater? numquid & tu times? Ille reſpondit: In veritate timeo; & iſte timor qui nunc mecum eſt, ſemper in me fuit ex quo factus ſum monachus. Cùm autem vidiſſet abbas Pœmen, quia tranſijt, dixit: Beatus es abba Arſeni, quia te tantum in hoc ſæculo planxiſti. Qui enim hîc ſe non planxerit, illic in perpetuum lugebit. Aut ergo hîc ex voluntate, aut illic pro tormentis impoſſibile eſt hominem non plangere.

Timuit ſemper mortem. *Qui hic plangit, perpetuò gaudebit.*

PAMMONIS. Pelag.libell.17. n.11.

164. Beatus Athanaſius epiſcopus rogauit aliquando abbatem Pammon vt iret in Alexandriam. Qui deſcendens cum fratribus, cùm vidiſſet quoſdam ſæculares, dicit eis: Surgite, & ſalutate monachos, vt benedicamini ab eis. Frequenter enim iſti loquuntur cum Deo: & os eorum ſanctum eſt. Et cùm vidiſſet ibi mulierem theatricam, lacrymatus eſt. Et requiſierunt aſtantes cur plangeret. At ſenex reſpondens, dixit: Duæ me res ad has lacrymas compulerunt; vna quidem perditio illius mulieris; ſecunda verò, quia ego tantam curam non habeo placendi Deo, quantam habet hæc mulier, vt hominibus turpibus placeat.

Salutaris monachorũ benedictio. Pelag.libell.3.n.14 Simile in Vitâ Pelagiæ cap.3. Pammonis lacryma ob duas cauſas.

INCERTI. Pelag.libell.11. num.44.

165. De quodam ſene dicebatur, quia quoties illi ſua cogitatio dicebat; Dimitte hodie, & cras pœnitebis: ipſe iterùm reſpondebat: Non ita; ſed hodie debemus pœnitere, & cras voluntas Dei fiat in nobis.

Hodie pœnitendum.

INCERTI. Ioan.libell.1.n.16 Patch.c.23 n.1.

166. Quidam ex patribus de aliquo referebat epiſcopo, eò quòd audiſſet duos de plebe ſua viros nimiæ impuritatis adulteros. Rogauit ergo Deum, vt ſi ita eſſet agnoſceret. Cum ergo poſt oblationem conſecratam vnuſquiſque ad Communionem accederet, per ſingulorum facies intelligebat & animas. Peccatorum enim facies nigras inſpiciebat vt carbonem, & oculos eorum ſanguine repletos; alios verò vidit clara facie, & veſtibus albis indutos. Cùm autem corpus Domini ſuſcepiſſent, in quorumdam vultibus lumen, in quorumdam flammâ videbatur. Vt autem agnoſceret de illis, quorum crimina audierat, Communionem illis porrexit: & vidit vnum ex eis clara facie & honorabili, albiſque veſtibus circumdatum; alterum verò nigrum, & horribili vultu. Et poſtquam diuini gratiam myſterij perceperunt, illum vis quædam luminis illuſtrabat, iſtum verò alium quaſi flamma ſuccendebat. Orauit autem epiſcopus de ſingulis quæ ei oſtenſa fuerant ſe doceri. Aſtitit autem angelus Domini, dicens ei: Omnia quæ de ipſis audiſti vera ſunt: ſed ille vnus in ſuis ſordibus permanet, & in voluntate peccandi, ideò illum nigrâ facie, & flamma ſuccendi vidiſti. Ille verò alter ſimilis ei quidem erat, ſicut audieras; ſed ideò illum clarâ facie illuſtrari vidiſti, quia recordatus de his, quæ primum fecit, abrenuntians illis malis operibus, cum lacrymis & gemitibus Dei miſericordiam poſtulabat, promittens vt ſi præterita ei fuiſſent remiſſa peccata, vlteriùs ad eadem non rediret. Et ideò prioribus deletis criminibus, ad hanc gratiam quam vidiſti, peruenit. Cùm autem epiſcopus de gratiâ Dei mira-

Diuerſa hominum diuerſorum merita vel demerita per Communionem declarata.

miraretur, eo quòd non ſolum de tormentis tam turpis vitæ hominem eruerit, ſed etiam tanto honore decorauerit. Reſpondens Angelus, dixit: Bene miraris; homo enim es, nam Dominus noſter ac veſter naturaliter bonus & humanus eſt ceſſantibus à peccatis, petentibus enim ſe per confeſſionem non ſolum peccata dimittit, ſed etiam honore efficit dignos. Sic enim dilexit Deus hominem, vt vnigenitum ſuum Filium pro peccatoribus deſtinaret, & pro ipſis daret ad mortem. Qui ergo dum inimici eius eſſent, mori pro ipſis elegit, quantò magis quando illi proprij fiant. Hoc ergo ſcias quia nullum peccatum humanum bonitatem Dei vincit, ſi tantummodò per pœnitentiam vnuſquiſque ea quæ prius fecerat, aboleuerit mala: miſericors enim Deus, & infirmitatem humani generis ſcit, & paſſionum fortitudinem, & diaboli virtutem vel malitiam. Et cadentibus quidem hominibus in peccatum, tamquam filijs indulgens ſuſtinet emendationem: pœnitentibus verò tamquam languidis compatitur, & mox ſoluens peccata eorum, iuſtorum etiam illis præmia tribuit. Audiens verò hæc epiſcopus, miratus eſt nimis, & glorificabat Deum.

Dei bonitas erga pœnitentes. — Ioan. 3 — Rom. 5

PAVLI SIMPLICIS. Pelag. libell. 18. num. 20. Paſch. c. 23 num. 2. Paulus Simplex communicantium diuerſos ſtatus videt. Gaudens Angeli de Communione, dæmones triſtantur.

167. Abbas Paulus Simplex habebat hanc gratiam, vt ingredientes in eccleſiam aſpiceret, & ex ipſa facie eorum vniuſcuiuſque cogitationes, ſeu malæ eſſent ſeu bonæ, ſentiret. Cùm ergo veniſſent ad eccleſiam, & ingrederentur, ſenex vidit eos clarâ facie & læto animo ingredi, & Angelos eorum pariter cum gaudio cum ipſis. Vnum autem nigrum vidit, & nebuloſum habentem corpus, & dæmones hinc atque inde trahentes eum ad ſe miſſo fræno in naribus, & Angelum ſanctum eius à longe ſequẽtem triſtem. Beatus ergo Paulus cœpit flere amariſſime, & pectus ſuum tundere, ſedens ante eccleſiam, propter eum quem talem viderat. Omnes autem alij ſenes videntes eum ſic flentem, cœperunt rogare vt ſi quid in ipſis vidiſſet manifeſtaret, aut cum eis ingrederetur in congregationem: ille autem nolebat ingredi, ſed ſemper flebat propter eum quem ſic viderat. Poſt paululùm autem cùm abſolutâ congregatione diſcederent, iterùm omnium vultus circumſpiciebat, ſi tales egrederentur, quales ingreſſi ſunt, & vidit illum quem ante viderat nigrum & nebuloſum, egreſſum de eccleſiâ clarâ facie, & candido corpore, & dæmones à longè ſequẽtes eum, ſanctum autem Angelum eius prope eum, hilarem & gaudentem ſuper eum nimis. Tunc Paulus exurgens cum gaudio vociferabatur, benedicens Deum, ac dicẽs: Quanta miſericordia & benignitas Dei eſt: quanta miſeratio eius eſt. Et aſcendens in altiorem locum, magna voce dicebat: Venite, & videte opera Dei: venite & videte quemadmodum vult omnes homines ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Venite adoremus eum, dicentes: Quia tu ſolus potes peccata tollere. Cum autem omnes conueniſſent, expoſuit eis Paulus, quem vidiſſet antequam ingrederentur in eccleſiam, & quem poſteà. & petebat illum fratrem quem ſic viderat, vt ei manifeſtaret cogitationes ſuas & actus, vel quemadmodum tantam commutationem illi Deus donaſſet. Ille autem ante omnes cœpit referre, dicens: Ego ſum homo peccator, & in multis temporibus iſtis ſemper fornicationem geſſi. Ingreſſus autem nunc in eccleſiam Dei, audiui verba Iſaiæ prophetæ, magis autem Dei per ipſum loquentis: Lauamini, mundi eſtote, & tollite malitias de animabus veſtris ante conſpectum oculorum meorum. Diſcite benefacere: quærite iudicium. Et ſi fuerint peccata veſtra tamquam coccinum, velut nix dealbabuntur: & ſi volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis. Ego autem miſer & fornicator, compunctus in hoc ſermone Prophetæ, & ingreſſus intra pectus meum, dixi ad Deum: Domine, tu es qui veniſti ſaluare peccatores. Hæc ergo quæ nunc per Prophetam promiſiſti, opere comple in me indigno peccatore. Ecce enim amodò profiteor tibi, & ex toto corde confiteor, quia hoc vlteriùs non faciam malum, ſed renuntio omni iniuſtitiæ, & amodò ſeruio tibi in conſcientiâ munda. Ab hodie ergo, Domine, & ab hac horâ ſuſcipe me pœnitentem, & adorantem te, & renuntiantem omnibus peccatis. Iuraui & ſtatui apud me, ſeruare omnes tuas iuſtificationes. Sub hac ergo ſponſione egreſſus ſum de eccleſiâ, ſtatuens apud me, nihil de prioribus peccatis vlteriùs facere. Tunc omnes ſenes exclamauerunt dicentes ad Dominum voce magnâ: Quàm magnificata ſunt opera tua, Domine: omnia in ſapientia feciſti.

Peccator pœnitens, poſt Communionem clarâ facie apparet. — Pſal. 45. — 1. Tim. 2. — Iſaiæ 1. — Pſal. 118. — Pſal. 103.

POEMENIS. Ioan. libell. 2. n. 10

168. Abbas [19] Ioſeph dum cum aliis ſenibus ad abbatem Pœmenem veniſſet, quidam ex parentibus prædicti ſenis attulit infantem, cuius facies per corruptionem fuerat deprauata, & ſedens pater eius cum eo foris ad monaſterium, plorabat. Cùm autem vnus ſenex ad vocem flentis egreſſus eſſet, & interrogaret eum cur ploraret; ille reſpondit: Parens ſum iſtius abbatis Pœmenis, & ob hoc veni vt hunc infantem, quem tentatio cõterit, vidiſſet, & timuimus illum vſque nunc huc afferre, quia non vult videre nos; & nunc ſi cognouerit quia hîc ſum,

adhuc

adhuc expellet me hinc. Ego autem videns vos patres, qui modo ad eum veniſtis, præſumpſi venire huc. Quomodo vis ergo, abba, miſerere mei, & tolle infantem hunc, & defer intus tecum, vt oret pro eo. Quem cum ſenex attuliſſet in cellam, ſapienti vſus eſt conſilio: non illum primò obtulit abbati Pœmeni, ſed à minoribus fratribus incipiẽs, dicebat: Signate hunc infantem, fratres, facientes orationem, ſimiliter rogãs per ſingulos ſenes. Poſt omnes detulit illum ad abbatem Pœmenem: at ille nolebat eum contingere. Cum autem rogaret eum, vt ſicut omnes, ita & ille oraret. Exurgens ſenex ingemuit, & orauit, dicens: Deus, ſana facturam tuam, ne dominetur illi inimicus. Et ſignauit infantem, moxque patri ſanus eſt redditus.

Pœmen oratione & ſigno crucis infantem ſanat.

INCERTI. *Egeſtas voluntaria, animæ requies.*

169. Requiſitus quidam ex patribus, ſi perfectum bonum eſſet egeſtas; reſpondit: Magna res eſt penuria: nam qui eam voluntarie ſuſtinet, tribulationem quidem carnis habet, animæ vero ſuæ inuenit requiem.

INCERTI. Paſch. c. 5. num. 2. *Monachus debitum non debet ſollicitè exigere.*

170. Quidam frater requiſiuit ſenem, dicens: Si paucos nummos mihi debet frater, iubes vt repetam eos? Cui ſenex ait: Semel tantummodò dic illi cum humilitate. At ille dixit: Quòd ſi ſemel dixero, & nihil mihi dederit, quid faciam? Tunc ſenex ait: Vlteriùs nihil ei dicas. At ille dixit: Et quid faciam, quia non poſſum vincere cogitationem meam, niſi fuero illi importunus. Dixit ei ſenex: Dimitte cogitationem tuam crepare; tantummodò ne contriſtes fratrem tuum, quia monachus es.

INCERTI. Paſch. c. 13 n. 10. *Perfecta humilitas quomodo acquiratur.*

171. Quidam frater requiſiuit ſenem, dicens: Quomodo poteſt anima humilitatem adipiſci? Ille reſpondit: Si ſua tantummodò, & non alterius mala conſideret.

Pelag. libell. 15. n. 77. Paſch. c. 13 num. 5. *Hominis perfectio humilitas.*

Dicebat autem: Quia perfectio hominis humilitas eſt. Quantumcumq; enim depoſuerit ſe homo in humilitatem, tantum prouehitur in honorem. Sicut enim ſuperbia ſi aſcenderit in cælum, vſque ad inferos deducitur; ita humilitas, ſi deſcenderit vſque ad infernum, tunc exaltatur vſque ad cælos.

MACARII. Ioan. libell. 3. n. 16 paullò aliter narrat. *Macarius à cranio idololatræ reſponſum de pœnis inferni elicit.* Sanè hæc intelligenda. Vide Notat.

172. Abbas [20] Macarius dum ambularet in deſerto, caput cuiuſdam hominis aridum inuenit in terrâ. Quod poſtquam baculo ſuo conuertit, vocem viſum eſt emittere. Quod ſenex quiſnam eſſet interrogat: at ille reſpondit: Ego quidem princeps eram ſacerdotum idolorum, qui in hoc loco habitabant. Tu autem es abbas Macarius ſpiritu diuino repletus. Quacumque enim horâ miſertus eorum fueris qui in pœnâ ſunt, & pro eis oraueris, conſolationem aliquam ſentiunt. Cui ſenex: Et quæ eſt conſolatio veſtra, vel pœna? reſponde. At ille altiùs ingemiſcens: Quantum, inquit, cælum diſtat à terrâ, tantum ignis eſt altus, in quo medio ſumus a pedibus vſque ad caput vndique perfuſi, nec cuiquam licet faciem alterius intueri, ſed facies noſtro dorſo coniunctæ ſunt. Cum ergo oras pro nobis, ex parte videmus alterutrum, & hoc nobis pro conſolatione conſtat. His auditis, lacrymas fudit, dicens: Væ diei illi in quo homo mandata Dei tranſgreſſus eſt! Et iterum ab eo, ſi eſſet altera pœna maior, inquirit. Cui ille reſpondit: Sunt nobis alij multò inferiùs. Cumque qui eſſent illi interrogaret, dixit: Nos quidem, qui Deum non cognouimus, miſericordiam quantulamcumque patimur: illi verò qui cognitum negauerunt, grauioribus & ineffabilibus pœnis ſubtus nos cruciantur. Quibus auditis, beatus Macarius capite altiùs terræ defoſſo diſceſſit.

Grauior Chriſtianorũ quàm paganorum pœna.

INCERTI. Pelag. libell. 15. num. 58. Paſch. c. 15 num. 1.

173. Quidam frater requiſiuit à ſene, dicens: Abba, cur à dæmonibus tam grauiter impugnamur? Reſpondens ſenex, dixit: Quia arma noſtra proijcimus a nobis, id eſt, patientiam, humilitatem, manſuetudinem, atque obedientiam.

SISOIS. Pelag. libell. 15. n. 45. Paſch. c. 25 num. 2. *Dæmonis maior nunc perſecutio.*

174. Quidam frater requiſiuit abbatem Siſoium, dicens: Putas, abba, ſic modò perſequitur nos diabolus, ſicut antiquos patres? Reſpondit: Magis nũc perſequitur nos: quia appropinquante pœnarum tempore magis anguſtiatur, nec tamẽ infirmos quoſque dignatur appetere, quos vbi voluerit citò ſubuertit, ſed fortes viros ac magnos aggreditur.

SILVANI. Pelag. libell. 11. n. 19. *Prudentia acquiritur malas cogitationes repellendo.*

175. Quidam fratres requiſierunt abbatem Siluanum, per quam viam adeptus eſſet tantam prudentiam. Reſpondit eis ille, dicens: Numquam dimiſi morari cogitationes malas in corde meo, quæ Deum prouocarent ad iram.

ANTONII. *Omnia ſenioribus detegenda.*

176. Beatus Antonius dicebat: Si poteſt fieri, quantos paſſus ambulet monachus, vel quot calices aquæ bibit in cellâ ſua, debet ſenioribus declarare, vt non deuiet in ipſis.

POEMENIS. *Cogitationes manifeſtandæ.*

177. Abbas Pœmen dixit: In nullo ſic gaudet inimicus, quomodo in illo qui non vult cogitationes ſuas manifeſtare.

INCERTI. Pelag. libell. 10. n. 92. *Fructus verbi Dei ſæpiùs audiri.*

178. Quidam frater dixit ad ſenem: Ecce, abba, frequenter interrogo ſeniores patres vt dicant mihi commonitionem pro ſalute animæ meæ, & quidquid dixerũt mihi, nihil retineo. Erant autem ſeni duo vaſa vacua, & dixit ei ſenex: Vade, & affer vnum ex illis vaſis, & mitte aquam, & laua illud, & effunde, & pone nitidum in locum ſuum. Fecit ergo ita frater ſemel & bis, & dixit ei ſenex: Vtraque vaſa ſimul affer. Et cum attuliſſet, dicit ei: Quale eſt ex vtriſque mundius? Reſpondit frater: Vbi aquam miſi, & laui. Tunc ſenex dixit ei: Sic eſt & anima, fili, quæ frequenter audit verba Dei, quamuis

nihil

nihil teneat ex his quæ interrogat, tamen plus muniatur quam illa quæ non requirit.

INCERTI. Paſch.c.36 num.1. *Bona opera fugant diabolum.*

179. Quidam ſenex dixit: Quando opera bona exercet monachus, veniens diabolus locum non inuenit in eo, & ſtatim diſcedit: ſi autem malum opus exercet, veniens frequenter Spiritus Dei, & videns malum opus, non ad eum accedit, ſed recedit. Si autem ex toto corde iterum requiſitus fuerit, cito reuertetur.

SENIS. Paſch.c.28 n.1. *Etiam electis laborandum.*

180 Quidam ſenex dixit: Vſque tunc debet laborare monachus, vſquequò poſſideat Chriſtum. qui autem ſemel illum adeptus fuerit, iam non laborat. Permittit tamen Dominus laborare electos ſuos, vt rememorentur tribulationum labores, vnde ſemetipſos cuſtodiant, timentes ne tantos labores amittant. Nam & filios Iſraël ideò Deus per deſertum quadraginta annos circumduxit: vt rememoratis tribulationibus, non redirent retrorſum.

INCERTI. Pelag.li. bell.17. num.19. Paſch.c.28 num 4. *Vbi maior charitas, maior gratia.*

181. Quidam frater interrogauit ſenem, dicens: Dic mihi, pater, quare nunc laborantes in conuerſationibus monachi non accipiunt gratiam, ſicut antiqui patres? Cui ſenex dixit: Tunc tanta charitas erat, vt vnuſquiſque proximum ſuum ſurſum traheret: nunc verò poſtquam charitas refrixit, & totus mundus in maligno poſitus eſt, ſinguli proximos ſuos ad inferiora deducunt; & ideò ſic gratiam non ſortimur.

INCERTI. *Gratia in ſanctis quandoque occulta.* *Ad verbū ſenis moritur diſcipulus, & reſurgit.*

182. Quidam frater requiſiuit ſenem, dicens: Putas, abba, cognoſcunt ſancti viri quando venit in eos gratia? Reſpondit ſenex, dicens: Non ſemper cognoſcunt. Nam cuiuſdam magni ſenis diſcipulus cum peccaſſet in aliqua re, iratus ſenex dixit ei cum clamore: Vade, & morere. & ſtatim ille cecidit & defunctus eſt. Cumque ſenex vidiſſet eum mortuum, timor ingens irruit ſuper eum, & cum magna humilitate orauit rogans Deum, & dicens: Domine Ieſu Chriſte, reſuſcita illum, & iam vlterius ſine conſideratione talem non loquar ſermonem: & cum hæc dixiſſet, ſtatim ſurrexit diſcipulus eius.

POEMENIS. Pelag.li. bell.10. num.10. *Facta verbis reſpondere debent.*

183. Abbas Pœmen dixit: Homo qui alios docet, & non facit ea quæ docet, ſimilis eſt fonti alto, qui omnium res lauat, & omnes ſatiat potu, ſeipſum autem lauare non poteſt; ſed habet & immonditias & ſordes limorum.

Idem dixit: Doce animam tuam ſeruare, quæ lingua tua alios docet.

EVAGRII. Pelag.li. bell.10. num.19.

184. Quidam anachoreta cùm veniſſet ad abbatem Pœmenem, ſuſcepit eum ſenex cum lætitia. Et cum ſe alterutrum amplexi fuiſſent, cœpit anachoreta de Scripturis ſanctis, & de rebus cæleſtibus conferre. Tunc ſenex vertit faciem ſuam ad alium fratrem, & nullum dedit anachoretæ reſponſum. Ille verò videns quod non loqueretur cum eo, egreſſus eſt triſtis, & dicit diſcipulo illius: Sine cauſſa tantum itineris & laboris aſſumpſi, vt venirem ad eum qui mihi loqui dedignatur. Ingreſſus autem diſcipulus ad abbatem Pœmenem dixit: Propter te huc venit abbas iſte, homo tam magnus, tantam gloriam in locis ſuis habens, & tu non vis loqui cum ipſo? Reſpondens ſenex dixit: Iſte homo de ſuperioribus eſt, & cæleſtia loquitur, ego autem de inferioribus ſum, & terrena vix loqui poſſum: ſi mihi locutus fuiſſet aliquid de paſſionibus monachi, forſitan & ego reſpondiſſem illi: ſi autem de cæleſtibus loquitur, ego me neſcire confiteor. Egreſſus ergo diſcipulus, dicit ad anachoretam: Senex iſte noſter non vult de altioribus quæſtionibus loqui: ſed ſi quis ei de paſſionibus locutus fuerit, reſpondet illi. At ille compunctus in hoc ſermone, ingreſſus ad ſenem dixit: Quid faciam, abba, quia dominantur mihi paſſiones cordis mei? Tunc ſenex reſpexit eum gaudens, & dixit ei: Modò bene, pater, veniſti. Aperio ergo os meum, & imple illud bonis tuis. Et hoc ſermone adiutus eſt anachoreta, & dixit: In veritate, bona eſt hæc via quam tenes, & vera. & agens ſeni gratias, reuerſus eſt in propriam regionem.

Inſirmior altiora nō ſeruatur.

SENIS. Paſch.c.31 n.1. *Contentiones vitandæ, iuxta Apoſtolum. 2.Tim.2.*

185. Quidam ſenex dixit: Si quis aut de Scripturis aut de quacumq; cauſſa locutus fuerit, ne contendas cum eo; ſed ſi quidem bene dicit, conſenti ei; ſi verò malè, dic ei: Tu ſcias quomodo loquaris. Hoc obſeruans, & humilitatem poſſidebis, & odium euitabis: nam ſi perſiſtas contendens, & vis defendere ſermonem tuum, naſcetur ſcandalum. De quacumque ergo cauſſa ſi non obſeruaueris contentiones, nullo modo requiem poſſidebis.

INCERTI. Paſch.c.32 num.3. *In ſilentio requies.*

186. Quidam frater interrogauit ſenem, dicens: Vſquequò eſt obſeruandum ſilentium, pater? Reſpondit ſenex: Vſquequò interrogeris. In omni enim loco ſi taciturnus fueris, requiem poſſidebis.

INCERTI. Paſch.c.32 n.7. titulo Amponis. *Monachus apis.*

187. Quidam ſenex dicebat: Sicut apis quocumque vadit, mel operatur; ita & monachus quocumque pergit, ſi propter opus Dei pertexit, dulcedinem bonorum actuum ſemper poteſt perficere.

MATHVES. Pelag.li. bell.15. num.17. Paſch.c.33 num.3.

188. Abbas Muthues venit aliquando de loco qui vocatur Ragitham, in partibus Gebalonis: erat autem cum eo etiam diſcipulus eius. Videns autem eum epiſcopus loci illius, tenens eum, inuitum presbyterum fecit. Et dum pariter commorarentur,

dicit

dicit ei epiſcopus: Indulge mihi, abba: ſcio enim quia hanc cauſſam nolebas; ſed ego à te benedici deſiderans hoc præſumpſi. Cui ſenex pro humilitate ait: Et mea cogitatio parum volebat: ſed in hoc laboro, quia diuidi habeo à fratre qui mecum eſt, & ſolus non ſufficio orationes meas implere. Dicit ei epiſcopus: Si ſcis eum eſſe dignum, ordino ego & illum. Reſpondit abbas Muthues: Si quidem dignus ſit, neſcio: vnum autem ſcio, quia melior me eſt. Ordinauit autem & illum: vterque tamen ipſi ita permanſerunt vſque ad finem ſuum, vt ad altare, quantum ad oblationem ſacrandam, numquam accederent. Vnde dicebat ſenex: Confido in Deum meum, quia non habeo grande iudicium propter hanc ordinationem: quia oblationem non mihi præſumpſi offerre. Nam ordinatio hæc illorum eſt, qui ſine culpâ ſunt iuſti & immaculati: ego autem benè me cognoſco.

Muthuis humilitas offerre detrectantis.

Iuſtorum tantùm eſt oblatio.

MACARII

189. Quidam frater beatum Macarium poſtulabat, vt ei ſermonem diceret, per quem poſſet ſaluari. Cui ſenex ait: Oportet fugere homines, & ſedere in cella, & pro peccatis iugiter lamentari: & quod ſuper omnes virtutes eſt, tam linguam coërcere quàm ventrem.

Quæ ſalutis via.

ARSENII. Pelag. libell. 2. n. 3.

190. Abbas Arſenius dum adhuc ſæcularis in palatio moraretur, orauit Dominum, dicens: Domine, oſtende mihi viam per quam poſſim ſaluari. Et audiuit vocem dicentem ſibi: Arſeni, fuge homines, & ſaluaberis. Cùm ergo receſſiſſet in ſolitudinem, & eumdem ſermonem oraret; rurſus audiuit ſibi vocem dicentem: Arſeni, fuge, tace, & quieſce. Hæc ſunt principia ſalutis.

Fuge, tace, quieſce, ſalutis principia.

EIVSDEM Pelag. libell. 2. n. 4.

191. Cùm ad eumdem Arſenium Theophilus Archiepiſcopus veniſſet aliquem ab eo audire ſermonem ædificationis; tunc ſanctus Arſenius ait cunctis qui aderant: Si dixero vobis aliquid, cuſtodietis? Quod cùm illi gratanter promiſiſſent, addidit ille: Quocumque loco audieritis Arſenium, illuc vlteriùs ne accedatis.

A conſortio hominum abhorret Arſenius.

Item cùm eum vellet Archiepiſcopus videre, miſit primò videre ſi aperiret ei. At ille remandauit ei, dicens: Si ſolus veneris, aperio tibi: ſi autem cùm pluribus, vltrà hîc non ſedebit Arſenius. Quod cum audiſſet Archiepiſcopus, cœptum diſtulit iter, ne propter ſe loco illo eremita diſcederet.

* Hic in editis intercedit alius de Arſenio numerus, videlicet de arundinet0.

EIVSDEM Diuerſus ſtilus in editis. Poſui ex MSS. Paſch. c. 34 num. 2.

* 192. Quidam fratres dum ex Thebaidâ linum pergerent comparare, dixerunt ad inuicem: Per hanc occaſionem beatum videbimus Arſenium. Cumque ad ſpeluncam eius perueniſſent, nuntiauit ei diſcipulus ſuus Daniel. Cui ille ait: Vade, fili, & ſuſceptis eis obſequium præbe: me autem permitte cælum aſpicere, & dimitte eos redire; nam faciem meam non videbunt.

Fugit fratrum conſpectum, vt continue cælum aſpiciat.

EIVSDEM Diuerſus ſtilus in editis. Poſui ex MSS.

193. Cùm quidam ad eumdem beatum Arſenium ex fratribus aduenisſet volens videre eum, pulſauit oſtium. Abbas autem Arſenius ſperans ſuum eſſe diſcipulum, aperuit ei. Sed poſtquam alterum eſſe conſpexerat, mox ſe in terram proiecit in faciem. Illo autem vt ſurgeret poſtulante, reſpondit Arſenius, dicens: Non hinc exurgam, niſi diſceſſeris. Per multas autem horas rogatus à fratre, non acquieuit ſurgere, quouſque diſcederet ille.

Pronus in terram cadit, ut homines videat.

Pelag. libell. 15. n. 1.

Quotieſcumque autem idem beatus Arſenius in eccleſiam cum alijs patribus conueniſſet, poſt columnam ſedebat, ne aut ipſe alterius, aut alter illius faciem inſpicere poſſet.

* Hic in editis additur numerus alius de Arſenio.

BESARIONIS. Ioan. libell. 3. n. 6. Paſch. c. 34 n. 3

* 194. Abbas Beſarion dum ambularet cum diſcipulo ſuo per eremum, venerunt ad quamdam ſpeluncam: & ingreſſi, ibi inuenerunt fratrem ſedentem & funiculum operantem, qui neque reſpexit ad eos, neque ſalutauit, neque aliquid locutus eſt eis. Dixit ergo abbas Beſarion ad diſcipulum ſuum: Eamus hinc, quia hic ſenex non vult loqui nobiſcum. Et profecti ſunt ad abbatem Ioannem. Cùm autem reuerterentur, venerunt ad eamdem ſpeluncam; & ait Beſarion ad diſcipulum ſuum: Ingrediamur iterùm ad hunc fratrem, ſi forte vel modò perſuadeat illi Deus, vt loquatur nobiſcum. Et cùm ingreſſi fuiſſent, inuenerunt corpus tantummodò mortuum, & ingemiſcens dixit diſcipulo ſuo: Veni, frater, componamus illud, quia propter eum huc nos Dominus tranſmiſit. Cum autem ſepelirent, inuenerunt quòd mulier eſſet, & admirati ſunt, & dixerunt: Quemadmodum & mulieres colluctantur, & vincunt dæmonia. Et collaudantes atque glorificantes Deum qui eſt omnium protector, receſſerunt de loco illo.

Monachus ſilentij obſeruans.

Mortuus ſeruus deprehenditur.

MACARII Ioan. libell. 3. n. 2. Diuerſus hic in editis ſtilus.

195. Venerunt aliquando duo quidam iuuenes ad beatum Macarium; vnus quidem ad plenum doctus, alter verò adhuc incipiens. Et prouoluti pedibus eius, poſtulabant vt ſecum eos habitare permitteret. Quos cùm vidiſſet quaſi corpore delicioſos, exiſtimauit eos eremum ferre non poſſe. Dixitque ad eos: Hîc, fratres mei, non poteſtis manere. Et illi dixerunt: Si tecum non poſſumus habitare, pater, quid ergo faciemus? Quo ille audito, cœpit intra ſe ita reputare: Si illos hinc eiecero, ſcandalum patientur. nunc dicam illis: Venite, conſtruite vobis cellulam; ſi poteſtis. Cumque illi locum

Macarius duos iuuenes delicioſos probat.

sibi

... tantummodò demonſtrari rogarent, ... eos & oſtendit eis petram, quā incisā ſibi habitaculum præpararent, & ... palmellas de palude contingerent. Arbitrabatur autem ... Macarius, confeſtim illos pro iniuncto labore diſcedere. Illi verò interrogauerunt ... dicentes: Quid operis exercere iubes nos pater? Tunc ille ... ſolijs, ſunculos ... intexere oſtendit, quem pro victu ... diſtrahere commonuit, & ita ab eis diſceſſit. At illi cum ſummâ patientiâ, quæcumque eis fuerant imperata, perfecerunt. Videns ergo eos ſenex in operibus bonis quotidie ſuccreſcere, & frequenter in eccleſiam cum ſilentio in orationibus perſiſtere, deſiderabat ſcire vera opera eorum. Septimanâ ergo integrâ ieiunauit, & rogauit Dominum, vt ſibi opera eorum dignaretur oſtendere. Et poſt hæc profectus eſt ad eos, pulſauitque oſtium ſpeluncæ eorum. Quo aperto, & viſo homine Dei, adorauerunt vterque in terrâ. Et poſtquam factâ ex more oratione conſederunt, ille maior innuit minori, & egreſſus eſt forâs. Ipſe autem ſedebat torquens funiculum, nihil loquens omnino. Horâ verò nonâ pulſauit oſtium frater iunior, & ingreſſus eſt cum cibo, quo reficerentur. Eodem nutu iuſſus, menſulam patuulam cum tribus paximatijs appoſuit, tacenſque ſtetit. Cumque comediſſent, dixerunt ad beatum Macarium: Diſcedis, pater, an non? Et ille illic ſe quieſcere velle reſpondit. Tunc illi mattulam in vno angulo ad opus ipſius collocarunt, ipſi verò in altero angulo quieuerunt, quaſi ad dormiendum ſe proieciſſent. Iterùm ergo Macarius rogauit Dominum, vt ei opera ipſorum declararet. Et ecce velut diſſipato tecto, lux clara cellulam illam quaſi media dies impleuit, quam tamen illi non ſenſerunt: ſed poſtquam arbitrati ſunt ſenem dormire, ſurgentes in orationem ſeſe dederunt, extendentes manus ad cælum; quos quidem ille, quid facerent, intuebatur; illi autem illum videre non poterant. Intentiùs autem ſenex reſpiciens, vidit tamquam muſcas dæmones venientes in illum minorem, atque oculis reſidere volentes, ſed angelus Domini rhomphęâ igneâ armatus, tam illos circumdabat & defendebat, quàm dæmones repellebat & eiiciebat, ad maiorem verò accedere nullo modo præualebant. Propè verò iam luce, proiecerunt ſe in eodem ſtratu ſuo. Tunc Macarius velut euigilans ſurrexit, ſimiliter ſurrexerunt & illi, quaſi de longo ſomno excitati. Et accedens ſenior frater ad ſenem dixit: Vis, pater, vel duodecim pſalmos canamus. Cumque pſallerent, de ore iunioris flatus per ſingulos verſus ſaxi ... quaſi candela aſcendebat ad cælum. Ipſe & maior cum decantaret, quaſi reſtis de pluribus funiculis deducebatur, velut funiculus ignis de ore eius ſimiliter tendebatur ad cælum. Poſtquam verò expleuerunt matutinos, egreſſus Macarius obſecrabat eos, vt pro ſe orare dignarentur: illi verò tacebant, & ad eius pedes ſunt prouoluti, ipſos orationibus illius commendantes. Et cognouit ſenex, quoniam maior quidem eſſet in timore Dei perfectus, minorem verò adhuc dæmones impugnarent. Poſt paucos verò dies maior frater receptus eſt in pace, tertio die etiam minor eſt eum adſecutus.

Rudimentum. — Surgunt ad orationem. — Protegitur ab Angelo. — Pſalmos duodecim cantant. — Ignes ex ore eorum egrediuntur.

196. Abbas Moyſes commonebat fratres, dicens: Quatuor ſunt monacho principalia obſeruanda; id eſt, tacendi, ſeruandi mandata Dei, humiliandi ſemetipſum, & anguſtia paupertatis. Oportet ergo monachum vt ſemper lugeat, ſemper ſuorum ſit memor peccatorum, & omni hora ponat ſibi mortem ante oculos ſuos.

MOYSIS. Pa. ch. c. 35 n. 1. Quæ quatuor monacho obſeruanda.

197. Sancti patres congregati prophetauerunt de vltima generatione, ex quibus vnus præcipuus, nomine * Squirion, dixit: Nos quidem adhuc mandata Dei implemus. Interrogauerunt eum alij patres, dicentes: Quid hi, qui poſt nos futuri ſunt? At ille reſpondens dixit: Media fortè complebunt mandata Dei, & æternum requirent Deum. Dixeruntque ſancti patres: Poſt hos autem qui veniunt, quid facturi ſunt? Reſpondens dixit: Homines generationis illius mandatorum Dei opera non habebunt, & præcepta Dei obliuiſcentur. Superabundabit autem tunc iniquitas, & refrigeſcet charitas multorum. Veniet verò ſuper eos tentatio, & qui inuenti fuerint in illâ tentatione probati, & nobis & patribus noſtris meliores exiſtent, & feliciores, & probabiliores.

INCERTI. * Vulgati Iſquiros, Ioan. li. bel. 1. n. 14. Squirionis de vltimâ generatione prophetia. Matth. 24.

198. Quidam frater abbatem requiſiuit Agathonem, dicens: Volo, pater, manere in congregatione cum fratribus: dic mihi quomodo habitem cum eis? Reſpondit ei ſenex: Obſerua hoc præ omnibus, vt qualis primo die ingrediens apud ipſos, talis etiam reliquos peragas dies cum humilitate.

AGATHONIS. Pelag. libell. 10. n. 1. Paſch. 41. n. 1. Vt primo die conuerſationis, ſemper conuerſandum.

199. Quodam tempore ¹¹ Mazices cùm ſuperueniſſent in Scithi, & multos ex patribus interfeciſſent, abbas Pœmen cum alio abbate ſeniore ſe, nomine Nub, & cum alijs quinque patribus fugiens inde, venit in locum ¹² Therenuthi, & inuenerunt ibi templum quoddam deſertum, manſeruntque in eo ſeptem diebus pariter, donec cognoſcerent vbi manſurus eſſet vnuſquiſque in

N 1 a. Pelag. libell. 15. n. 11. Paſch. c. 42. n. 4.

Ægypto. Dicit ergo eis abbas Nub: Septimana hac vnuſquiſque requieſcat apud ſe, & cum altero non loquatur. Cum autem ſic facerent, erat in templo illo ſtatua cuiuſdam idoli. Abbas ergo Nub exurgens manè lapidabat eam, & veſpere veniens dicebat ad eam: Peccaui, indulge mihi. & per totam ſeptimanam ſimiliter fecit. Die autem Sabbati cùm pariter conueniſſent, dicit ei abbas Pœmen: Quid voluiſti hac totâ facere ſeptimanâ, vt homo fidelis idolo diceres, Indulge mihi. Dicit ei ſenex: Hæc ego propter vos feci: dicite mihi, numquid hoc idolum quando lapidabam, locutum eſt, aut iratum? Et iterùm quando indulgentiam petebam, numquid exaltauit ſe, aut gloriatum eſt? Cui abbas Pœmen reſpondit: Non vtique. Tunc ſenex dixit: Fratres, ecce, ſumus ſeptem; ſi vultis ergo vt pariter maneamus; ſit idolum iſtud nobis exemplum, nequando iniuriatus aliquis iraſcatur; nec quando ab eo venia petitur, glorietur vel extollatur. Sin autem ita non vultis, vnuſquiſque vbi vult pergat. At illi proiicientes ſe in terram, reſponderunt ſe ita facturos, & ſic permanſerunt per multos annos cum multa humilitate & patientiâ. Quatuor horis dormiebant in nocte, & quatuor pſallebant, & quatuor operabantur; in die verò vſque ad horam ſextam operabantur: deinde vſque ad nonam legebant; & poſt hoc victum ſibi præparabant, colligentes quaſdam herbas terræ.

Verus monachus instar ſtatuæ, nec laude nec iniuriâ mutatur.

Canon vitæ ſeptem fratrum.

VII. MONACHORVM.

200. Fuerunt & alij ſeptem ſimiliter probatiſſimi viri, qui in ea eremo, quæ Sarracenis contigua eſt, habitabant, cellulis quidem haud longè à ſe diuiſis, ſed ipſi vinculo charitatis connexi: quorum vnus vocabatur Petrus, alius Stephanus, tertius Ioannes, quartus Georgius, quintus Theodorus, ſextus Felix, ſeptimus Laurus. Hi ergo in ſterili ac vaſtiſſima ſolitudine, & penè hominibus inhabitabili commorantes, ſemel ſibi in ſeptimanâ videndos ſe præbebant. Sabbatorum namque die, horâ diei nonâ conueniebant ſinguli de locis ſuis ad locum ſibi condictum, deferentes vnuſquiſque, ſi quid inuenire poterat. Et vnus quidem deferebat nuces, alius lactorones, alius dactylos, alius ficus, alius herbas viſibiles, id eſt, lapſanum, paſtinacas, caricas, & petroſelinum. Iſte quippe erat præcipuus eorum victus: panem namque & oleum vel potum extra vſum habebant. Tantummodò enim ſupradictis herbis & pomis ſuſtentabantur. Veſtimentum eis palma ſolummodò præbebat: aqua in illis locis minime inueniebatur. Neque enim aliter potabantur quàm exeuntes manè, ac diſcurrentes per diuerſas herbas colligentes rorem, qui affluentiſſimè ibi cadit, & inde tantummodò bibebant. Cumque (vt diximus) in vnum conuenirent locum, agentes Deo gratias ſumebant cibum. Poſt refectionem verò vſque ad veſperam ſedentes meditabantur de Scripturis ſanctis. Non enim diſcurrebat inter eos ſæcularis fabula, non cura ſæculi, non actio terrenarum rerum, ſed ſolummodò collatio ſpiritalis, regni cæleſtis deſiderabilis commemoratio, futura beatitudo, gloria iuſtorum, pœna peccatorum, ſanctorumque quies. Hæc commemorantes ſuſpirabant ex imo pectore, & flebant vberrimè. Cumque per totam noctem peruigiles manerent celebrantes Domino laudes: die Dominico horâ nonâ, loquendi ſecum & videndi ſe terminum capiebant. Redibat enim vnuſquiſque ad cellam ſuam, in quâ ſolus ſoli Deo diebus ac noctibus vacabat. In his igitur ſtudijs eus poſitos Sarraceni latè per eremum diſcurrentes repererunt, & irruentes ſupra eos de eremo eiecerunt, atque ligantes eos pedibus ſuſpenderunt, multiſque iniurijs afflictos ad extremum focum ſubtus eos de herbis amariſſimis congeſſerunt, vbi incredibiliter cruciati, lumen oculorum ex amaritudine fumi amiſerunt. Et poſtquam multis tormentis eos afflixerunt, ſemiuiuos eos dimiſerunt: ex quibus vnum nouimus in quodam loco plurimo poſteà ſuperuixiſſe tempore, ceteri verò vbinam fuerint deuoluti penitùs ignoramus.

Septem eremitæ die Sabbati tantùm conueniunt.

Herbis ſolis victitant.

Rore potantur.

Spiritaliter colloquuntur.

A Sarracenis cruciantur.

POEMENIS.

201. Interrogauit quidam frater abbatem Pœmenem, dicens: Quid eſt quod Dominus in Euangelio dicit: Maiorem hac charitatem nemo habet, quàm vt quis animam ſuam pro amico ſuo ponat: quomodo hoc fiet? Reſpondit ſenex: Si quis audit verbum malum à proximo ſuo, & cùm poſſit ipſe ſimilia illi reſpondere, tolerat tamen in corde ſuo, & vim laboremque ſibi facit, ne fortè reſpondeat illi malum & contriſtet illum, iſte animam ſuam ponit pro amico ſuo.

Pelag. libell. 17. n. 10. Paſch. c. 17. n. 3. Append. Mart. n. 14. Ioan. 15.

Quomodo quis animā ſpiritualiter pro amico ponat.

INCERTI. Ioannes libell. 4. n. 4 int. Moyſi. Append. Mart. n. 35 In edita alio ſtilo.

202. Dixit quidam ſenex: Si non recordatur homo ſuos actus in oratione, in vanum laborat cùm orat. Quando enim voluntatem peccandi quis dimiſerit, & ambulat permanens in timore Dei, illum mox cum gaudio ſuſcipit Deus.

INCERTI. Append. Mart. n. 36

203. Sanctum ſenem requiſiuit frater, dicens: Quid faciet homo in omni tentatione veniente ſuper ſe, & in omni cogitatione immiſſâ ab inimico? Reſpondit: Plangere debet in conſpectu bonitatis Dei, vt ſuccurrens auxilietur ei. Scriptum eſt

Orandū in tentatione.

VERBA SENIORVM.

Psal. 117. enim: Dominus mihi adiutor eſt, & ego deſpiciam inimicos meos.

INCERTI. 204. Quidam ſenex dixit: Sicut ad ſuccenſam ollam muſcæ non appropinquant; ſi verò tepida fuerit, inſident in eâ, & faciunt vermes: ita & monachum ſuccenſum igne diuini amoris fugiunt dæmones, tepidum verò illudunt & inſequuntur.

SILVANI. 205. Abbas Siluanus dum ſederet in ſpeleo, factus in extaſi pendebat in faciem ſuam. Et poſt aliquot horas ſurgens plangebat vehementer. Aſtans autem diſcipulus eius, dixit ei: Quid habes, pater? At ille tacens plangebat. Cùm autem compelleret eum diſcipulus, vt diceret ei quid plangeret, dixit ei: Ego ad iudicium raptus ſui, fili, & vidi multos de habitu noſtro monachis euntes ad ſupplicium, & multos laicorum euntes in regnum Dei. & hæc dicens ſenex, lugebat grauiter.

INCERTI. 206. Quidam ſenex dixit fratri: Omni die vicinam tibi mortem eſſe cogita; quaſi iam clauſus ſis in monumento, nihil de hoc ſeculo cures. Timor Dei iugiter permaneat in te, in omni horâ. Crede te hominibus omnibus inferiorem eſſe. Non detrahas alicui, quia Deus cognoſcit omnia; ſed eſto pacificus cum omnibus, & dabit tibi Dominus requiem ſemper.

MACARII. 207. Cùm quidam fratres quemadmodum orarent, beatum Macarium requiſiſſent, reſpondit illis, dicens: Non ſunt neceſſaria nobis ſuperflua verba, ſed extendere tantùm manus ac dicere debemus: Deus quomodo vis, & ſicut tibi placet, ita fiat. Si autem tentatio irruerit, aut impugnatio, dicendum eſt: Deus auxiliare nobis. ipſe enim ſcit quæ nobis expediant.

IOANNIS. 208. Abbas Ioannes dicebat: Similis debet eſſe monachus homini ſedenti ſub arbore, qui reſpiciens feras diuerſas & ſerpentes venientes ad ſe, cùm non potuerit eis reſiſtere, aſcendit in arborem vt euadat. Ita & monachus ſedeat in cella ſuâ, & reſpiciens prauas cogitationes venientes ſuper ſe, & cùm non potuerit eis reſiſtere, confugiat per orationem ad Dominum, & ſaluabitur.

EIVSDEM. 209. Idem dixit: Similis debet eſſe monachus homini habenti à ſiniſtrâ ignem, & à dextrâ aquam; quoties enim ſuccenſus fuerit ignis, tollit de aquâ & extinguit illum. Sic oportet & monachum facere omni horâ, vt quandocumque cogitatio turpis ſuccenſa fuerit ab inimico, tunc aquam orationis effundat, & extinguat illam.

ZENONIS. 210. Abbas Zenon dum eſſet in Scithi, egreſſus eſt nocte de cellâ ſuâ ambulare per eremum: & factum eſt, dum longiùs proceſſiſſet, errauit tres dies & noctes ambulans, & cecidit fatigatus vſque ad mortem. Et ecce ſtetit ante eum infans, habens in manu ſua panem, & dixit ei: Exurge, & comede. At ille exurgens orauit; ſperabat enim phantaſiam eſſe. Cui infans dixit: Benè feciſti quòd oraſti, modò ergo ſurge & comede. cui abbas Zenon non acquieuit, niſi ſecundo ac tertiò oraſſet. Et cùm ille laudaret quia orabat, iam tunc ſurrexit & comedit. Poſt hæc dixit ei infans: Quantum plus ambulaſti, tantum longius es à cella tuâ; ſed ſurge, ſequere me: & mox inuentus eſt ante cellam ſuam. Dixit ergo ei ſenex: Ingredere in cellam meam, & fac orationem. Et ingreſſo ſene in cellam ſuam, ille non apparuit.

Contra phantaſmata oratio adhibenda.

Diuinitus reducitur in cellam.

ARSENII. 211. Abbas Daniel referebat de beato Arſenio, eò quòd ſabbatorum die veſpere ſolem relucentem poſt dorſum ſuum dimittebat in oratione perſiſtens, extendenſque ad cælum manus non deſiſtebat orare, niſi iterum ſequenti die ſol ſurgens oculos eius impleſſet.

Ceteras autem noctes peruigiles ducebat, & propè diluculo, cum vellet parum pro naturæ fragilitate quieſcere, dicebat ſomno: Veni male ſerue; & mox claudens oculos, quieſcens ſubripiebat parum ſomni ſedendo, & ſtatim exurgebat.

Somnum malus ſeruus.

Hic ipſe Arſenius totum tempus vitæ ſuæ ſedens ad opus manuum, pannum habebat in ſinu propter lacrymas, quæ ob deſiderium æternæ vitæ crebrò currebant ex oculis eius.

LVCII. 212. Quidam fratres cùm ad abbatem Lucium aduenissent, requiſiuit eos ſenex, dicens: Quid ſoletis manibus veſtris operari? At illi dixerunt: Nos nihil manibus noſtris operamur, ſed ſecundum quod dicit Apoſtolus, ſine ceſſatione oramus. Quibus ſenex dixit: Non manducatis? At illi profeſſi ſunt: Etiam. Dixitque eis: Quando ergo comeditis, quis pro vobis orat? At illi conticuerunt. Et iterùm requiſiuit eos, dicens: Numquid dormitis? Cumque illi ſe dormire dixiſſent, dixit eis: Quando ergo dormitis, quis orat pro vobis? Et non inuenerunt quid reſponderent ei. Tunc dixit eis: Indulgete ergo mihi, quoniam non facitis ſicut dicitis. Ego autem dicam vobis quemadmodum manibus meis operans ſine ceſſatione oro. Sedeo enim de manè vſque ad horam conſtitutam, & pauca palmarum folia infundo, & facio exinde funiculos, & interim oro, dicens: Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam, & ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum, dele iniquitatem meam. Cumque

1. Theſſ. 5.

Quomodo quis ſemper orare poſſit.

Pſal. 50.

percompleuero opera manuum mearum, & fecero aliqua vaſa aut paucos funiculos, & emero ex eis nummos decem, ex ipſis nummis duos do pauperibus, & reliquos comedo. Quando ergo comedo aut dormio, tunc illi pro peccatis meis ſine ceſſatione implent orationem meam.

MACARII Ioan. libell. 2. n. 6. *Macarius iuſſu diuinitus trãſportatur.*

213. Abbas Macarius, dum ſemel de Scithi portaret ſportellas quas texerat, grandem habens viæ laborem, reſedit, & dixit: Deus, tu ſcis, quia ampliùs non valeo ambulare. & mox inuentus eſt ad fluuium, vnde adhuc multis aberat interuallis.

AMMONIS *Ammon à baſiliſco diuinitus liberatur.*

214. Abbas Ammon veniens in deſerto ad quemdam locum haurire aquam, vidit baſiliſcum: & iactans ſe in faciem ſuam, dixit: Domine, aut ego moriturus ſum, aut iſta beſtia. Mox baſiliſcus per virtutem Dei diſſipatus eſt.

BESARIONIS. Ioan. libell. 2. n. 1.

215. Abbatis Beſarionis diſcipulus, nomine Dulas, cùm quadam die cum ipſo pariter iuxta littus maris ambularet, contigit eum multùm ſitire, & dixit ſeni: Sitis me macerat, pater. At beatus Beſarion factâ oratione iuſſit eum aquam de mari tollere & bibere. Quod cùm feciſſet, & dulciſſimam aquam repeiſſet, vaſculum quod ſecum portauit, impleuit. Quod cùm vidiſſet abbas Beſarion, dixit ad eum: Quare impleſti vas aquâ, fili? At ille dixit: Indulge mihi, pater, timui enim ne fortè in anteà ſitiam. Cui ſenex dixit: Indulgeat tibi Dominus, fili; quia & vbique Deus eſt, & poteſt tibi dulcem aquam præſtare.

Aqua maris oratione Beſarionis dulceſcit.

Deo fidendum.

INCERTI. Pelag. libell. 3. n. 20. atque eius ſtilo hic in editis. Polui ex MS.

216. Quidam frater volens diſcedere in ſolitudinem, à matre propriâ prohibebatur. Ille verò dicebat matri ſuæ: Permitte me, mater; ſaluare enim volo animam meam. Cùm autem non poſſet retinere eum mater, dimiſit eum. Ille verò veniens in ſolitudinem, per negligentiam omnem vitam ſuam conſumebat. Contigit autem vt moreretur mater eius. Et poſt tempus aliquod factus eſt & ipſe ægrotus, & raptus in extaſi ad iudicium, inuenit matrem cum his qui iudicabantur. Illa autem cùm vidiſſet eum, obſtupuit, dicens: Quid eſt hoc, fili? & tu in hoc loco deductus es cõdemnandus? Et vbi ſunt illa verba, quæ ſolebas dicere, Quoniam ſaluare volo animam meam? Erubeſcens ergo ille in verbis quæ audiebat, ſtabat nihil habens quod reſponderet. Et ecce voce factâ, vt hic reuocaretur, tamquam altero iuſſo ex cœnobio fratrum tranſire, reuerſus ad ſe, omnia quæ cognouerat quæque audierat adſtantibus referebat. Ad confirmationem ſanè verborum ſuorum rogauit, vt aliquis ex adſtantibus iret ad monaſterium, vt videret ſi tranſiſſet frater eiuſdem nominis, de quo audierat: qui profectus, inuenit ita. Ipſe verò poſtquam ſanus effectus eſt: recluſit ſe, & ſedit cogitans de ſalute ſuâ, pœnitens & lacrymans ſuper his quæ fecerat prius in negligentiâ. Tanta autem erat ei compunctio, vt cùm multi eum rogarent paululùm requieſcere, ne forſitan noxium aliquid pateretur per inceſſantem fletum, ille nollet, dicens: Si matris meæ improperium non portaui, quemadmodum præſente Chriſto & angelis eius in die iudicij aut improperia aut tormenta portabo?

Religioſus negligens viſione monetur.

Ex infirmitate & viſione profecit.

INCERTI. Paſch. c. 24. n. 1.

217. Quidam frater ſedebat in Ægypto in magnâ humilitate præcipuus, & habebat ſororem in ciuitate meretricem, quæ multis animabus perditio fuerat. Frequenter ergo monebant ſenes fratrem illum, & vix potuerunt ei perſuadere, vt veniret ad eam, quatenus per admonitionem eius poſſet peccatum, quod per eam fiebat, euincere. Cùm autem veniret ad locum, quidam ex notis eum videns, præceſſit, & nuntiauit illi, dicens: Ecce frater tuus venit ad te de eremo. Illa autem hęc audiens, præ gaudio relictis amatoribus ſuis quibus miniſtrabat, capite diſcooperto ad occurrendum fratri egreſſa eſt. Et dum vidiſſet eum, tentaretque eum complecti, dixit ei ille: Soror mea chariſſima, parce animæ tuæ, quoniam multi propter te pereunt. Conſidera quanta habeas tormenta præparata, niſi citò pœnitere feſtinaueris. Illa autem contremiſcens dixit ad eum: Et ſcis, frater, quia eſt mihi ſalus vel modò? Cui ille dixit: Si volueris, eſt tibi adhuc ſalus. Illa autem iactans ſe ad pedes fratris ſui, petebat vt eam ſecum duceret in deſertum. Cui frater dixit: Vade, cooperi caput tuum, & ſequere me. Cui illa, Eamus, ait, velociter: oportet enim me deformare, & inter homines nudo capite ambulare, quàm in officinam peccati mei iterùm ingredi. Dum autem pariter ambularent, monebat eam frater ad pœnitentiam. Videns autem ille quia quidam fratres obuiarent ſibi, dixit ad eam: Quoniam necdum omnes ſciunt quòd ſoror mea es, ſecede parum de viâ, donec tranſeant. Quod cùm feciſſet, poſtquam tranſierunt illi, vocauit eam frater ſuus, dicens: Veni ſoror, eamus viam noſtram. Illa autem non reſpondit ei. Perquirens ergo ille diligenter ſororem ſuam, inuenit eam mortuam, & veſtigia pedum eius plena ſanguine; erat enim diſcalceata. Tunc ille flens & eiulans nuntiauit ſenioribus omnia quæ facta fuerant: at illi contendebant inter ſe de ſaluatione eius. Manifeſtauit autem Deus vni ſeni de ipsâ, quia quòd nulla illi cura fuit de rebus corporalibus, ſed vt vulnus proprium ſanaret, neglexit omnia ſua, & ſuſpirauit graui-

Monachus ſororem à meretricio reuocat.

VERBA SENIORVM.

grauiter, & fleuit propter peccata ſua, propterea ſuſcepiſſet Deus pœnitentiam eius.

ANTONII. — Ex Hieron. ep. 33. ad Caſtrutium.

218. [24] Quodam tempore cum beatus Antonius à ſancto Athanaſio Alexandriæ epiſcopo propter confutationem hæreticorum in vrbem eſſet adductus, perrexit ad eum Didymus vir erudítiſſimus, captus oculis. Cumque multa de Scripturis ſanctis loquerentur, inter ceteras ſermocinationes quas de ſanctis Voluminibus habebant, cùm Antonius miraretur ingenium eius, & acumen animi collaudaret, ſciſcitans, ait ad eum: Non triſtis es quòd oculis carneis careas? Et cum ille præ pudore reticeret; ſecundò tertioque eum interrogans Antonius, tandem elicuit vt mœrorem animi ſimpliciter fateretur. Cui Antonius ait: Miror prudentem virum eius rei dolere damnum, [25] quam formicæ, & muſcæ, & culices habent; & non potius lætari illius poſſeſſione, quam ſancti & apoſtoli meruerunt. Melius enim multò eſt ſpiritu videre, quam carne; & illos oculos poſſidere, in quos peccati feſtuca non poſſit incidere, quàm illos qui ſolo viſu per concupiſcentiam poſſunt hominem in interitum gehennæ mittere.

Antonius Didymum ſuper caecitate ſolatur.

SENIORVM. — Ex Hieron. ep. 22. ad Euſtoch. de cuſtod. virgin.

219. [26] Quidam frater ex Nitriâ parcior magis quàm auarior, & neſciens triginta argenteis Dominum Ieſum venditum, centum ſolidos, quos lina texendo collegerat, moriens dereliquit. Initum eſt autem conſilium inter monachos ([27] nam eodem in loco circiter quinque millia diuiſis cellulis habitabant) quid facto opus eſſet. Alij pauperibus diſtribuendos eſſe cenſebant, alij dandos eccleſiæ, nonnulli parentibus eius remittendos. Macarius verò, & Pambo, & Iſidorus, & ceteri ſeniores patres, ſancto in eis loquente Spiritu, decreuerunt infodiendos eſſe cum domino ſuo, dicentes: Pecunia tua tecum ſit in perditionem. Sed ne hoc crudeliter quiſquam putet factum, tantus terror & pauor per totam Ægyptum cunctos monachos inuaſit, vt vnum ſolidum dimiſiſſe, grandis apud eos ſit criminis.

Solidi cum mortuo monacho infodiuntur. — Actor. 8. — *Grande crimen monacho vel ſolidum vnum proprium.*

INCERTI. — Ad verbū ferè ex D. Hieron. ep. 4. ad Ruſticum.

220. Erat quidam adoleſcens Græcus in Ægypto conſtitutus in cœnobio, qui nullâ continentiâ, nullâ operis magnitudine flammas poterat carnis extinguere. Cumque ad patrem monaſterij hæc eius tentatio fuiſſet perlata, hac ille eum arte ſaluauit: Imperauit cuidam viro graui & aſpero, vt iurgijs atque conuitijs inſectaretur adoleſcentem, & poſt irrogatam iniuriam primus veniret ad querimoniam. Cumque imperata ſibi perficeret, inſuper vocati teſtes pro eo loquebantur, qui contumeliam adoleſcenti fecerat. At ille cœpit flere contra mendacium: quotidie gemitus, quotidie lacrymæ fluebant: ſedebat ſolus, quia amaritudine repletus erat, omniq́ue auxilio deſtitutus ad Ieſu pedes iacebat. Quid multa? ita totus annus deductus eſt: quo expleto, interrogatus adoleſcens ſuper cogitationibus priſtinis, an ſi adhuc moleſtiæ aliquid ſuſtineret, reſpondens dixit: Pater, viuere mihi non licet, quemadmodum fornicari libet? Ita ergo ſpiritali patre procurante adoleſcens ſuperata libidine ſaluatus eſt.

Libido moleſtius ſuperanda.

IN
LIBRVM TERTIVM
DE
VITIS PATRVM
NOTATIO.

Prolego. 12.

1 RVFFINO.] *Vide Prolegomenon v. generale initio horum librorum.*

2. VERE MVNDVM QVIS DVBITET MERITIS STARE SANCTORVM.] *Vel hinc aliquo modo colligi poteſt, libri huius auctorem eſſe Ruffinum, vt Prolegomeno v. tetigi. Repetit enim hic Ruffinus quæ dixerat Prologo libri prioris: vel potius eiuſdem libri Prologo epiphonematicè reſpondet. Cùm enim illic dixiſſet:* vt dubitari non debeat eorum meritis adhuc ſtare mundum: *nunc infert epiphonematicè, ad priùs dicta alludens:* Verè mundum quis dubitet meritis ſtare Sanctorum?

Vt porro prioris libri Prologus in quibuſdam ad Palladij Prœmium in Lauſiacam hiſtoriam alludit, ita hic apertius commemmia quædam habet cum epiſtolâ Palladij ad Lauſum, quæ poſt Prœmium ibidem ponitur, quæ ſingulatim iam ſubiungo.

Non ergo ſpernas ſimplicitatem & impolitos ſermones. *Palladius initio Lauſiacæ Hiſt. epiſtolâ ad Lauſum:* neque reſpuas rudem & inornatam dictionem.

Nec enim mei operis eſt diuinæ doctrinæ ſcripturæque ſophiſticè & eloquenter ſignare ſermones. *Palladius ibidem.* Non eſt enim diuinæ doctrinæ, ornatâ & ad oſtendendam ſapientiam compoſitâ vti oratione.

Sed ſuadere mentes hominum in fide & operibus veritatis. *Palladius ibidem:* Sed verbis perſuadere veritatis.

Patrum denique ſanctorum patriarcharum & prophetarum Abraham, Iſaac, & Iacob, Moyſis, & Eliæ, & Ioannis ideò deſcripta eſt fides, *&c.* *Palladius ibidem:* Nam & quoque, qui patrum Vitas conſcripſerunt, Abrahæ, & Iſaac, & Iacob, & Moyſis, & Eliæ, & Ioannis, & eorum qui deinceps conſequuntur, non narrarunt vt eorũ illuſtretur gloria, ſed vt prodeſſent iis qui eas legerent.

3. MI DOMINE FIDOSE.] *Putabam primo,* Phidoſe *legendum Græco vocabulo, quòd ſcirem ſimile nomen alibi eſſe; vt Phidus epiſcopus Ioppæ in Concilio Epheſino, & Phidus diaconus in Vitâ ſancti Euthymy xx. Ianuarij. & Athanaſius epiſtolâ de Synod. Arim. & Seleuc. habet quemdam* φείδιον, Phidelium *epiſcopum pro quo apud Socratem libro II. cap. XXXII. eſt* φιλήδιος, Philedius. *Sed varus excuſſis, nihil inueni quod hac faceret. Tandem cum attentè Palladium legerem (ex quo videbam Prologum hunc adumbratum,) & in eo, tam in Proœmio, quam epiſtolâ ad Lauſum aliquoties occurreret* fideliſſimus: *In Proœmio;* Fideliſſimique & religioſi imperij ſplendor Lauſe. *In epiſtolâ,* Hæc ergo cùm ſcias fideliſſime Lauſe. *& cap.* XIX. XX. *&* XXXIV. hominum fideliſſime Lauſe, *vbi in Græco eſt* πιστότατε, *videbatur mihi Ruffinus* fidoſum *poſuiſſe pro* fideliſſimo, *& ita Lauſum occultè inſinuare. Nec enim puto Ruffinum nomen ſuum libro huic præfixiſſe, cum ex alio vel verterit, vel alterius librum cum præfatione ediderit.*

Atque vt Prologum hunc in manuſcriptis & editionibus omnibus, exceptâ primâ inueni, ita eum hic dedi. Prima tamen editio ſequentia poſt Fidoſe *ita concipit, & auctiora exhibet; quæ hic ſubiungo, ne quid deſiderares omiſſum.*

Beatifico ſiquidem & admiror laudabile propoſitum tuum, vt dignum eſt; quoniam cùm plurimi religioſam vitam profeſſi circa vana & inania præſentis ſeculi ſtudium ſuum impendant, & iuxta Prophetæ oraculum, lapides ſanctuarij diſperſi ſunt in capite omnium platearum; ex hoc valdè gaudeo, quòd tu verbo ædificationis, & ſanctæ Scripturæ doctrinâ informari deſideras, ſanctorumque patrum conſiderationes & inſtituta perquiris.

Igitur vigeſimum in epiſcopatu agens annum, deſiderantis tibi ſpiritualium virorum, quos in Dei rebus ſpectatos vidi & audiui, vitam moralemque doctrinam præſentis libelli compendio declarare tentabo, quatenus in propoſito pietatis dux tibimetipſi bonorum operum, & eorum qui tecum ſunt, & qui poſt te erunt, doctor efficiaris imperitorum.

Sed oro te, ne ſpernas ſimplicitatem eloquij, nec poliri à me exigas ſtili venuſtatem. Nec enim operis eſt diuinæ Scripturæ, ſophiſticè & eloquenter ſignare ſermones, ſed ſuadere mentes hominum in fide & operibus veritatis, ſecundùm quod
Prou. 31. ſcriptum eſt: Aperi os tuum verbo Dei. & iterum:
Eccle. 8. Non aſpernas verba ſeniorum, & ipſi enim didicerunt à patribus ſuis.

Denique ſanctorum patriarcharum & prophetarum, Abraham ſcilicet, Iſaac, Iacob, Moyſi, Eliæ, & Ioannis ideò à præcedentibus deſcripta eſt fides & conuerſatio, non tantùm vt illos glorificarent, quos certè Dominus glorificauerat, & in regno ſuo glorioſos habebat; ſed vt legentibus poſteris conferrent veritatis doctrinam, & exempla ſalutis.

Accipiens ergo à nobis non diſerta, ſed fortia; vera, non ficata; ſanctos imitare quos legis, prædica quos diligis. Ex hoc enim auditores tui, facti amatores Chriſti, proficient ad æternam ſalutem.

Atque ex his manifeſtius quoque euadit, quomodo Ruffinus Prologum hunc ex Palladij Proœmialibus expreſſerit. Conferantur inter ſe, & non vanam coniecturam meam eſſe, tute deprehendes.

4. PAXIMATIA.] *Panes ſunt Ægyptiis monachis in vſu. Vide Onomaſticon.* Num. 4.

5. GELLO.] *Poſt* gelluneculus. *In Pelagio libello* V. *num.* 24. *eſt* lenticula. *Intelligitur vas aquarium. Vide Onomaſticon.* Num. 14.

6. PROASTIVM.] *Mira hic MSS. librorum lectio. Audomaren.* praſtro, qui vocatur ſeptimo. *Aquic.* proaſtion, qui vocatur ſeptimo. *Editi,* propa praſcium *vel* praſtium. *Cedrenus anno* XX. *Imperij Theodoſij iunioris, eamdem hiſtoriolam narrat, vbi Græcè eſt* προάστειον. *& infrà apud Pelagium libello* XV *n.* 66. *in hac eadem re,* ſuburbanum. *Suprà in Vitâ S. Baſilij c.* 11. *etiam habes* proaſteum. *Vide Onomaſticon.* Num. 19

7. SEPTIMO.] *Intelligitur ſeptimum clima ſeu regio Conſtantinopoleos, quod in proaſtio ſeu ſuburbio erat. Aliquando Græcum vocabulum Latini ſeruant, & vocant* hebdomon. *Vide Onomaſticon.*

8. SVBRIPIAT.] *Id eſt,* ſubrepat. *Editi addunt,* meritum. *Sic ſuprà apud Ruffinum lib.* II. *cap.* XV. Huic quodam die ſatanas ſubripere volens.

9. BRVMOSA.] *Ita MS. Editi verò,* bramoſa *&* bromoſa. *Intelligitur autem aqua craſſa & fœtida. Gloſſæ Iſidori:* Brumoſa, immunda. *Brumoſus,* annoſus, tenebroſus. *Brumalia,* feſtiuoſa pluuia. *Vide Onomaſticon.* Num. 38.

10. MVSCATA.] *Varia hic lectio in MSS.* muſica *in Aquicinct.* muſacom *Audomaren. Suprà in Vitâ Pelagiæ cap.* 11. Quæ tamen tranſiens per nos, totum impleuit aërem ex odore muſci. *In Vitâ Marcellæ cap.* 111. fragrare muſco mire. *Vide Onomaſticon.*

11. ABBAS IOANNES.] *Fulbertus Carnotenſis epiſcopus in fine epiſtolarum ſuarum, poſt hymnum de Natiuitate Chriſti & Epiphaniâ, ex hoc loco, vel ex Pelagio infra libell.* X. *num.* 27. *hanc de Ioanne Paruo narrationem ita verſibus & rhythmis ſeculi ſui reddidit:* Num. 56.

In Vitis patrũ veterum quiddã legi iucundum,
Exemplo tamen habile, quod vobis dico rhythmicè.
Ioannes abba paruolus ſtaturâ, non virtutibus,
Ita maiori ſocio, quicum erat in eremo,
Volo, dicebat, viuere ſecurè, ſicut Angelus,
Nec veſte nec cibo frui, qui laboretur manibus.
Reſpõdit frater: Moneo, ne ſis inceptis properus,
Quod tibi poſtmodum ſit non cœpiſſe ſatius.
At ille: Qui nõ dimicat, nõ cadit neque ſuperat.
Et nudus eremum interiorem penetrat,
Septem dies gramineo ibi durat pabulo:
Octauâ fames imperat, vt ad ſodalem redeat:
Qui ſerò clauſâ ianuâ, tutus ſedet in cellulâ,
Cum minor voce debili appellat: Frater, aperi;
Ioan-

Ioannes opis indigus notis aſſiſtit foribus:
Ne ſpernat tua pietas, quem redigit neceſſitas,
Reſpondet ille denuo: Ioãnes factus eſt Angelus,
Miratur cęli cardines, vltrà non curat homines.
Foris Ioãnes excubat, malamq́, noctem tolerat,
Et præter voluntariam hanc agit pœnitentiam.
Facto manè recipitur, ſatiſque verbis vritur,
Sic intentus ad cruſtula, fert patienter omnia.
Refocillatus Domino grates agit ac ſocio:
Dehinc raſtellũ brachiis tẽtat mouere lãguidis.
Caſtigatus anguſtiâ de leuitate nimiâ,
Cùm Angelus non potuit, vir bonus eſſe didicit.

Num.61. 12. THEOPEMPTVS.] *Ita* Θεόπεμπτος *vocatur in Menæis Græcis* XIX. *Ianuarij in Vitâ Macarij Ægyptij. In MSS. & editis variè hoc nomen deprauatur*, Theopentus, Theopentius.

Num.73. 13 CARRICAVIT.] *Gloſſ. vett.* Carrico, onero.

Num.84. 14. CONVITIIS AFFLIGEBAT.] *De hoc Athenienſium more habes apud Gregorium Nazianz. Oratione in laudem D. Baſilij. Vide in Onomaſtico* Depoſitio.

Num.104. 15. CERTATVS ES.] *Aliàs*, certaſti. *Sed ſæpius hæc forma loquendi eo ſæculo vſitata in his libris occurrit.*

Num.118. 16. CVM LAMPADIBVS.] *Viris in dignitate conſtitutis, vel ſanctitate eminentibus occurrebant cum igne, cereis, lampadibus, thymiamate. Vide dicta ad Vitam S. Baſilij cap.* IX. *n.* 44. *Conſule & Onomaſticon.*

Num.128. 17. PISTOR MOLÆ OCVLOS OPERIRET.] *Deeſt prior pars huius numeri in manuſcriptis vſque ad* Numquam. *Editi eam habent: quare reliqui. Sed qui* oculi molæ? *Legendum exiſtimo*, piſtor molæ, oculos animalis operiret. *Ita Pelagius libello* XV. *numero* 80.

Num.134. 18. HYPERICHIVS.] *Hoc numero in editis varia comprehendebantur apophthegmata breuia, quæ iiſdem verbis habentur in Pelagio libello* XV. *à numero* 45. *vſque ad num.* 54. *incluſiuè nomine Hyperichij, exceptis duobus vltimis, qui ſub* Incerti *titulo habentur. Subſtitui hic quod erat in MSS.*

Num.168. 19. IOSEPH.] *MS. Aquic.* Iuſefel. *MS. Audomar.* Tuſefel. *alij* Ioſephel.

Num.172. 20. MACARIVS.] *Numerus hic & hiſtoriola Macarij hoc modo in MS. Aquicinct. erat concepta:* Abbas Macarius dum ambularet per deſertum, hominem quemdam mortuum pronum in terrâ inuenit iacentem, & poſito baculo ſuo ſuper eum, ait: In nomine Ieſu Chriſti ſurge. Et ſtatim, qui iacebat mortuus, ſurrexit, & iactauit ſe ad pedes S. Macarij. Et cœpit proclamare, quemadmodum ducebatur ab angelis ſatanæ ad locum tormentorum, & propter petitionem eius fuiſſet ab Æthiopis dimiſſus. Cui, cùm interrogaret Macarius in quo loco fuiſſet deſtinatus; ille altè ingemiſcens, ait: Quantum cælum diſtat à terrâ, tantum ignis eſt altus: in quo medio eram miſſus. His autem auditis ſenex lacrymas effudit, dicens: Væ homini illi, qui mandata Dei tranſgreſſus fuerit. *Quæ in textu edito ſunt de refrigerio* [illegible]*corum, non valdè quadrant cum placitis Theol*[illegible] *Scholaſticorum. Eadem hiſtoriola paulò aliter narrata, habetur etiam inf. apud Ioannem libello* III. *n.* 16. *vbi Notationem vide.*

Num.199. 21. MAZICES.] *Impreſſi* Mazines. *MS Aquic.* Amazones. *ſed legendum* Mazices. *apud Pelagium eſt*, gens Mazicarum. *Vide Onomaſticon.*

22. THERENVTHI.] *Ita legendum, ex Pelagio libell.* XV. *n.* 11. *conſtat. MS. & impreſſi, vel* teneraudinis, *vel* teremtudinis. *vel ſimile quid deprauatum. Vide Onomaſticon.*

23. LACTORONES.] *Ita impreſſi. MS. Aquicin.* lactopones, *qui totum locum ita legit.* Alius lactopones; alius dactylos, alius ficus, alius herbas viſibiles, id eſt lapſanium, paſtenacas, ſcarunas, & petroſilinum. Num.200. *MS. Audomar. priora deerant, reliqua ita legit:* lapſanium, paſtanacas, carucas ex petris. *Colon. editio:* lapſanium & paſtenatas, cucurbitas & petroſelinum. *Aliquæ editiones* caricas *omittunt. Omnino difficile hic diuinare. An* lactorones *ſunt lactucæ, à lacte? an decurtatum ex Græco* γαλακτίρρυτος*? quod tamen non memini legiſſe. Porticatum ſcarunæ proba vox, vnde Gallis* cheruy, *inter herbas viſibiles. Vide Onomaſticon.*

24. QVODAM TEMPORE.] *Deſumptum hoc ex D. Hieronymo epiſt.* XXXIII. *ad Caſtrutium. quæ hic tamen in fine deſunt Hieronymo.* quàm illos qui ſolo Num.218. viſu per concupiſcentiam poſſunt hominem in interitum gehennæ mittere. *Ruffin. lib.* II. *Eccl. hiſt. cap.* VII. *Socrat. lib.* IV. *cap.* XXV. *Hieron. in præfat. Didymi de Spiritu ſancto:* Didymus verò meus oculum habens ſponſæ in Cantico canticorum, & illa lumina, quæ in candentes ſegetes ſublimari Ieſus præcepit, procul altiùs intuetur. *& ep.* XXXII. *ad Abigaum:* Sed illum te oculum habere lætare, de quo in Cantico dicitur canticorum: Vulneraſti Cant.4.
me ſoror mea ſponſa vno de oculis tuis.

25. QVAM FORMICÆ ET MVSCÆ ET CVLICES HABENT.] *Hieron. epiſt.* XXXII. *ad Abigaum, quæ eſt conſolatoria ſuper cæcitate:* Nec doleas ſi hoc non habeas quod formiculæ, & muſcæ & ſerpentes habent. *Ubi etiam refert, quoſdam mundi philoſophos, vt* totam cogitationem ad mentis cogerent puritatem, ſibi oculos eruiſſe. *Et lib.* II. *in Iouinianum:* quoſdam legimus ſibi effodiſſe oculos. *Cicero lib.* V. *de fin.* Democritus qui verè falsò dicitur oculis ſe priuauiſſe. *De eodem* V. *Tuſcul. Gellius lib.* X. *c.* VII. *Tertullianus Apolog. cap.* XLVI.

26. QVIDAM FRATER.] *Huc fortaſſe facit quod* Num.219.
habet D. Hieronymus epiſt. IV. *ad Ruſticum:* Vidimus nuper & planximus Crœſi opes vnius morte deprehenſas, vrbiſque ſtipes quaſi in vſus pauperum congregatas ſtirpi & poſteris derelictas. Tunc ferrum quod latebat in profundo, ſupernatauit 4.Reg.6.
aquæ: & inter palmarum arbores myrrhæ amaritudo monſtrata eſt. Nec mirum; talem & ſocium & Exod.15.
magiſtrum habuit, qui egentium fames ſuas fecit eſſe diuitias; & miſeris derelicta in ſuam reſeruauit miſeriam. Quorum clamor tandem peruenit ad cælum, & patientiſſimas Dei vicit aures, vt miſſus angelus peſſimus Nabal Carmelo diceret; 1.Reg.25.
Stulte hac nocte auferent animam tuam à te: quæ Lucæ 12.
autem præparaſti cuius erunt? *vbi tralatitiè* ferrum *pro latenti grauique monachi iniquitate accipe; &* amaritudinem aquæ *à Moyſe prope ſeptuaginta palmas inuentam pro crimine, quod palmis velut ſanctitatis vmbrâ obtegitur.*

Neſcio an per ſociũ & magiſtrum ſuggillet Ruffinum, quem Grunnij nomine deſignat, de quo in eadem epiſtolâ: Hic benè nummatus plus placebat in prandiis. Nec mirum, ſi qui multos ineſcare ſolitus erat, facto cuneo circumſtrepentium garrulorum procedebat in publicum, intus Nero, foris Cato.

27. NAM EODEM LOCO CIRCITER QVINQVE MILLIA DIVISIS CELLVLIS HABITABANT.] *Suprà lib.* II. *qui primus Ruffini eſt, in Prologo:* Commanent autem per eremum diſperſi & ſeparati in cellulis. *Non fruſtrà dixit*, diuiſis cellulis. *vt Cellas ſeu Lauram inſinuaret.*

DE VITIS PATRVM LIBER QVARTVS,

AVCTORIBVS SEVERO SVLPITIO ET IOANNE CASSIANO.

Excerpta hæc ſunt ex Severi Svlpitii Dialogo I. & Ioannis Cassiani Inſtitutis & Collationibus.

PROLOGVS.

Seuer. Sulpit. Dialogo 1. cap. 1. quædam huius Prologi verba habet. Intelligẽda omnia nomine Poſthumiani, qui interloquitur.

*F*REQVENTER *ac ſæpiùs à me, fratres, flagitatis, vt vobis gratiâ ædificationis, regreſſus de partibus tranſmarinis, ediſſeram meæ peregrinationis hiſtoriam, vel qualiter in Oriente fides Chriſti floreat, quæ ſit principum pax, quæ ſanctorum quies, quæ inſtituta monachorum, quæ eremitarum vita vel conuerſatio. Si vel in eremo viuere Chriſtianis licet, quantisque ſignis ac virtutibus in ſeruis ſuis Chriſtus operetur, quemadmodum etiam mihi proſpera nauigatio fuerit, quì vel quò me iter terrenum perduxerit. Veſtris ergo adiutus orationibus faciam, vt deſiderare vos video: & quæſo vt libentiſſimè ad ea quæ narro aurem accommodetis.*

Cap. 1. *De monacho ſolitario, qui in finibus Cyrenorum in paruo tugurio commanebat.*

Seuer. Sulpit. Dialogo 1. c. 2.

ANTE hoc triennium, quo tempore hinc abij, vbi à Narbona nauim ſoluimus, quinto die portum Africæ intrauimus: adeò proſpera Dei nutu nauigatio fuit. Libuit animo adire Carthaginem, loca viſitare ſanctorum, & præcipuè ad ſepulcrum Cypriani martyris adorare. Quintodecimo igitur die ad portum regreſſi, profectique in altum Alexandriam petentes, reluctante Auſtro, pænè in Syrtim illati ſumus: quod prouidi nautæ cauentes, iactis anchoris nauim ſiſtunt. Sub oculis autem terra continens erat, in quam ſcaphis egreſſi, cùm vacua omnia ab humano cultu cerneremus, ego ſtudioſius explorandorum locorum gratiâ, longiùs pro ceſſi. tribus ferè à littore millibus paruum tugurium inter arenas [illegible]ſpicio, cuius tectum, quaſi carina nauis, erat contiguum terræ, ſatis firmis tabulis conſtructum. Non quòd ibi imbrium vlla vis timeatur; fuiſſe autem illic pluuiam nec aliquando quidem auditum eſt: ſed quòd ventorum tanta vis eſt, vt ſi quando vel clementiore cælo aliquantùm ſpirare flatus cœperit, maius in illis terris, quàm in vllo mari naufragium ſit.

Poſthumianus adorat ad ſepulcrum ſancti Cypriani.

Inſula incognita.

ſit. Nulla ibi germina, ſata nulla proueniunt: quippe in inſtabili loco arentibus arenis, ad omnem motum ventorum cedentibus. Verùm vbi aduerſa quædam à mari promontoria ventis reſiſtunt, terra aliquantulùm ſolidior herbam raram atque hiſpidam gignit: ea ouibus eſt pabulum ſatis vtile. Incolæ loci illius lacte viuunt. Qui ſolertiores ſunt, vel (vt ita dixerim) ditiores, bordeaceo pane vtuntur. Et ibi ſola meſſis eſt: quæ celeritate prouentus, per naturam ſolis ſiue aëris, ventorum caſus euadere ſolet. Quippe fertur à die iacti ſeminis, trigeſimo die matureſcere. Conſiſtere autem ibi homines non alia ratio facit, quàm quòd omnes tributo liberi ſunt. Extrema ſiquidem Cyrenorum ora eſt deſerto illi contigua, quod inter Aegyptum & Africam interiacet; per quod olim Cato Cæſarem fugiens duxit exercitum.

Hordeum trigeſimo die matureſcens.

Ergo vbi ad tugurium illud, quod eminus conſpexeram, petrendi, inuenio ibi ſenem in veſte pelliceâ, molam manu vertentem. Conſalutatus, accepit nos benigniſſimé. Eiectos nos in illud littus expoſuimus, & ne ſtatim repetere curſum poſſemus, maris mollitie detineri. Egreſſos in terram, vt eſt mos humani ingenij, naturam locorum, cultumque habitantium voluiſſe cognoſcere: Chriſtianos nos eſſe, id præcipue quærere, an eſſent aliqui inter illas ſolitudines Chriſtiani. Tunc verò ille flens præ gaudio, ad genua noſtra prouoluitur, iterumque ac ſæpiùs nos deoſculans, inuitat ad orationem. Deinde expoſitis in terram ferinis pellibus, facit nos diſcumbere; apponit prandium ſane locupletiſſimum, dimidium panem hordeaceum. Eramus autem nos quatuor, ipſe erat quintus. Faſciculum herbæ etiam intulit, cuius nomen mihi excidit, quæ menthæ ſimilis eſt, exuberánſque folijs ſaporem mellis præſtabat. Huius prædulci admodum ſuauitate & delectati ſumus, & ſatiati. Septem enim diebus apud illum ſumus. Poſterâ igitur die, cùm aliqui ex incolis ad nos confluere cœpiſſent, cognoſcimus illum hoſpitem noſtrum eſſe presbyterum, quod ſummâ nos diſſimulatione ille celauerat. Deinde cum ipſo ad eccleſiam proceſſimus, quæ ferè duobus millibus à conſpectu noſtro, interiectu montis, excluſa aberat. Erat autem vilibus texta virgultis, non multò ambitioſior, quàm noſtri hoſpitis tabernaculum: in quo vix quis, niſi curuus, poterat conſiſtere. Cùm hominum mores quæreremus, illud præclarum animaduertimus, nihil eos neque vendere, neque emere. Quid ſit fraus atque furtum, neſciunt: aurum atque argentum neque habent, neque habere cupiunt. Nam cùm ego presbytero illi decem aureos obtuliſſem, refutauit. Et cùm nollet eos accipere, aliquantulum veſtimentorum ei induliſſimus. Quod cùm ille benignè accepiſſet, reuocantibus nos ad mare nautis, diſceſſimus ab eo.

Senex Cyrenenſis prandium hoſpitale.

Poſthumianus ſeptem diebus apud ſenem manſit.

Gentis innocentia.

De dictis Origenis, quòd hæretica ſint. Cap. II.

Seuerus Sulp. Dialogo I. c. 3. Contentio epiſcoporum & monachorum ob Origenem.

PROSPERO igitur curſu, ſeptimo die Alexandriam peruenimus, vbi fœda inter epiſcopos atque monachos certamina gerebantur, ex ea occaſione vel cauſſa, quòd congregati in vnum ſæpiùs ſacerdotes, frequentibus decreuiſſe Synodis videbantur, ne quis Origenis libros legeret aut haberet, qui tractator ſanctarum Scripturarum peritiſſimus habebatur: ſed epiſcopi quædam in libris illius inſaniùs ſcripta memorabant. Quæ aſſertores Origenis non auſi defendere, ab hæreticis potius fraudulenter inſerta dicebant: & ideò non propter illa, quæ in reprehenſionem meritò vocarentur, etiam reliqua eſſe damnanda; cùm legentium fides facile poſſet habere diſcrimen, ne falſa ſequeretur, & tamen Catholicè diſputata retineret. Non eſſe autem mirum, ſi in libris neotericis & recenter ſcriptis fraus hæretica fuiſſet operata, quæ in quibuſdam locis non timuiſſet impetere Euangelicam veritatem. Aduerſum hoc epiſcopi obſtinatius renitentes, pro poteſtate cogebant recta etiam vniuerſa cum prauis, & cum ipſo auctore damnare, quia ſatis ſuper his ſufficerent libri, quos ad ſe iam recepiſſet Eccleſia; reſpuendamque eſſe penitùs lectionem, quæ plus eſſet nocitura inſipientibus, quàm profutura ſapientibus. Mihi autem ex illis libris quædam curioſiùs indaganti, admodum multa placuerunt: ſed aliqua reprehendi, in quibus illum praua ſenſiſſe non dubium eſt, quæ defenſores eius falſata contendunt. Ego miror, vnum eumdémque hominem tam diuerſum à ſe eſſe potuiſſe: vt in ea parte, quâ probatur, neminem poſt apoſtolos habeat æqualem; in eà verò, quà iure reprehenditur, nemo deformiùs doceatur erraſſe. Nam cùm ab epiſcopis excerpta ex libris illius multa legerentur, quæ contra Catholicam fidem ſcripta conſtarent: locus ille vel maximam parabat inuidiam, in quo editum legebatur: Quia Dominus noſter Ieſus Chriſtus ſicut pro redemptione hominis in carnem veniſſet, crucem pro hominis ſalute perpeſſus, mortem pro hominis æternitate guſtaſſet; ita eſſet eodem ordine paſſionis etiam diabolum redempturus: quia hoc bonitati illius pietatíque congrue-

Origenis ſcripta ab hæreticis adulterata.

Præclarum de Origene teſtimonium cum reſtrictione.

Error Origenis de diabolo quandoque redimendo.

grueret, vt qui perditum hominem reformaſſet, prolapſum quoque angelum liberaret. Cùm hæc atque alia huiuſmodi ab epiſcopis proderentur, ex ſtudijs partium orta eſt magna ſeditio. Quæ cum reprimi ſacerdotum auctoritate non poſſet, ſæuo exemplo ad regendam eccleſiæ diſciplinam præfectus aſſumitur: cuius terrore diſperſi fratres, ac per diuerſas oras monachi ſunt fugati, ita vt propoſitis edictis, in nullâ conſtare ſede ſinerentur. Illud autem me admodum permouebat, quòd Hieronymus vir maximè Catholicus, & ſacræ legis peritiſſimus, Origenem ſecutus primo tempore putabatur: quem nunc idem ipſe Hieronymus præcipuè, & omnia illius ſcripta damnaret. Nec verò auſus ſum de quoquam temerè iudicare: præſtantiſſimi tamen viri doctiſſimique ferebantur in hoc certamine diſſidere. Sed tamen ſiue illud error eſt, vt ego ſentio; ſiue hæreſis, vt putatur; non ſolùm reprimi non potuit multis animaduerſionibus ſacerdotum, ſed nequaquam tam latè ſe potuiſſet effundere, niſi contentione creuiſſet. Huiuſmodi ergo turbatione cùm veni, Alexandria fluctuabat. Me quidem epiſcopus illius ciuitatis benignè admodum, & meliùs quàm opinabar excepit, ſecumque tenere tentabat. Sed non fuit animus ibi conſiſtere, vbi recens fraternæ cladis feruebat inuidia.

Hieronymus ſacræ legis peritiſſimus.

Hæreſes contentionibus creſcunt.

Cap. III.

De conuerſatione Hieronymi Ieroſolymitani.

Seuer. Sulpit. Dialogo 1. c. 4. Beatus Hieronymus in Bethleem rexit eccleſiam

Igitvr inde egreſſus, Bethleem oppidum petij, quod ab Ieroſolymis ſex millibus ſeparabatur: ab Alexandriâ autem ſedecim manſionibus abeſt eccleſia loci illius, quam Hieronymus presbyter regebat. Nam parochia eſt epiſcopi, qui Ieroſolymam tenet. Mihi iampridem Hieronymus ſuperiore illâ meâ peregrinatione compertus, facilè obtinuerat, vt nullum præter illum mihi expetendum rectiùs arbitrarer. Vir enim præter fidei meritum, dotemque virtutum, non ſolùm Latinis atque Græcis, ſed & Hebraicis etiam litteris eruditus eſt, vt ſe illi in omni ſcientiâ nemo audeat comparare. Nam ſex menſes apud ipſum fui conuerſatus. Cui iugis aduerſum malos pugna, perpetuumque certamen conciuit odia perditorum. Verè fateor, pinxiſſe mihi videtur in aliquibus opuſculis vitia multorum; imò quòd nihil penitùs omiſit, quod non carperet, laceraret, exponeret; præcipuè auaritiam, nec minùs vanitatem inſectatus eſt. multa de ſuperbiâ, non pauca de ſuperſtitione diſſeruit. Ceterùm de familiaritatibus virginum & monachorum, atque etiam clericorum, quàm vera, quàm fortia diſputauit? Vnde a quibuſdam dicitur non amari. Oderunt eum hæretici, quia eos impugnare non deſinit. Oderunt eum clerici, quia vitia eorum inſectatur & crimina. Sed planè eum boni homines admirantur & diligunt. Nam qui eum hæreticum eſſe arbitrantur, inſaniunt. Vere dixerim, Catholica hominis ſcientia, ſana doctrina eſt: totus ſemper in lectione, totus in libris eſt. Non die, non nocte quieſcit: aut legit aliquid ſemper, aut ſcribit. Quod niſi mihi fuiſſet fixum animo, & promiſſum, Deo teſte, ante propoſitum, eremum adire, vel exiguum temporis punctum à tanto viro diſcedere noluiſſem. Huic ergo traditis atque commiſſis omnibus meis, omnique familia, quę me contra voluntatem animi mei ſecuta, tenebat implicitum, exoneratus quodammodò graui faſce penitus ac liber, egreſſus ſum ad Alexandriam. Viſitatis ibi fratribus, ad ſuperiorem inde Thebaidam, id eſt ad Aegypti extrema contendi. Ibi enim vaſtæ patentis eremi ſolitudinis plurimum ferebantur habere monachorum. Longum eſt, ſi omnia cupiam referre quæ vidi: pauca namque perſtringam.

Eiuſdem encomium.

Poſthumianus ſex menſibus manſit apud Hieronymum.

Hier. ep. 22 ad Euſtochium de cuſtod. virgin.

A quibus odio habeatur Hieronymus, à quibus amatur.

Poſthumianus poſt Alexandriam luſtrat Thebaidam.

Quòd abbates fratribus ſuis eorum licentiâ in eremo conſtitutis victum adminiſtrant. Cap. IV.

Seuer. Sulpit. Dialog. 1. c. 5. Varia monaſteria in Aegypto.

Havd longè ab eremo contiguâ Nilo, crebra ſunt monaſteria: habitant in vno loco plerumque centeni, quibus ſummum ius eſt, ſub abbatis imperio viuere, nihil arbitrio ſuo agere, per omnia ad nutum illius poteſtatemque pendêre. Ex his ergo ſi qui maiorem virtutem mente conceperint, vt acturi ſolitariam vitam ſe ad eremum conferant, non niſi permittente abbate diſcedunt. Hæc illorum prima virtus eſt, parêre alieno imperio. Tranſgreſſis ergo ad eremum abbatis illius ordinatione, panis & quilibet alius cibus miniſtratur.

Prima monachorum virtus obedientia.

Quòd frater in eremo paſcitur pane cælico. Cap. V.

Seuerus Sulp. Dialog. 1. c. 5.

Casv per illos dies, quibus illuc adueneram, cuidam ſolitario, qui nuper ad eremum ſeceſſerat, neque ampliùs ab hoc monaſterio, quàm ſex millibus, tabernaculum ſibi conſtituerat, panem abbas per duos pueros miſerat. Quorum maior habebat ætatis annos quindecim, minor duodecennis erat. His ergo inde redeuntibus, aſpis miræ magnitudinis venit obuiàm: cuius occurſu nihil perterritis, vbi ante pedes eorum

Pueri innoxie aſpidem trabant.

eorum venit, quaſi incantata carminibus, cærulea colla depoſuit; minor ex pueris manu eam apprehenſam ac pallio inuolutam, ferre cœpit: deinde monaſterium quaſi victor ingreſſus, in occurſum fratrum captiuam beſtiam, reſoluto pallio, non ſine iactantiæ tumore depoſuit. Sed cùm infantium fidem atque virtutem ceteri prædicarent, abbas ille altiori conſilio, ne infirmior ætas inſoleſceret, vtrumque virgis compeſcuit, multùm obiurgatos, cur ipſi, quod per eos operatus fuerat Dominus, prodidiſſent: opus illud non ſuæ fidei, ſed diuinæ fuiſſe virtutis: diſcerent potiùs Deo in humilitate ſeruire, non in ſignis & virtutibus gloriari; quia melior eſſet infirmitatis conſcientia, virtutum vanitate. Hoc vbi ille frater audiuit ſolitarius, & periclitatos infantulos ſerpentis occurſu, & ipſos inſuper multa verbera victo ſerpente meruiſſe, abbatem obſecrat, ne ſibi poſt hæc vllus panis aut cibus aliquis mitteretur. Iamque octauus dies fuerat emenſus, quo ſe homo Chriſti infra periculum famis ipſe concluſerat. Arebant membra ieiunio, ſed deficere mens cælo intenta non poterat. Corpus inedia fatiſcebat, fides firma durabat: cùm interim admonitus abbas ille per Spiritum, vt diſcipulum viſitaret, piâ ſollicitudine cognoſcere cupiens, quâ vitæ ſubſtantia vir fidelis aleretur, qui miniſtrari ſibi panem ab homine noluiſſet, ad requirendum eum ipſe abbas proficiſcitur. At ille, vbi eminùs ſenem venire conſpexit, occurrit ei obuiàm: agit gratias, ducit ad cellulam. Cùm ingreſſi pariter ambo, conſpiciunt palmiciam ſportam, calido pane congeſtam, foribus affixam de poſte pendére: ac primùm panis calidus ſentitur odore, tactu verò ac ſi ante paululum foco eſſet ereptus, oſtenditur: Ægyptij tamen panis forma non cernitur. Obſtupefacti ambo, munus cæleſte cognoſcunt: cùm ille hoc abbatis aduentu præſtitum fateretur, abbas verò illius fidei ac virtuti adſcriberet: ita ambo cæleſtem panem cum magna exultatione fregerunt. Quod cùm abbas ad monaſterium pòſt regreſſus fratribus retuliſſet, tantus omnes incenderat ardor animarum, vt certatim ad eremum & ſacras ſolitudines ire properarent.

Vapulant pueri quod non fugiſſent vanam gloriam

Panis calidus ſubministratus.

Certatio humilitatis

Ibid. c. 6.

In hoc monaſterio duos ego iam ſenes vidi, qui per quadraginta annos ibi degere, ita vt numquam inde diſceſſerint, ferebantur. Siquidem id de eorum virtutibus, & abbatis ipſius teſtimonio, & omnium fratrum audierim ſermone conſono celebrari, quòd vnum eorum ſol numquam vidiſſet epulantem, alterum numquam vidiſſet iratum. Sed quia vnius eremitæ cognouiſtis virtutem, referam vobis adhuc pauca de pluribus.

Sol monachum non vidit epulantem, nec alterum iratum.

Quòd leæna tamquam animal manſuetum à ſene eſcam cepit. Cap. VI.

Seuer. Sulpit Dial. 1. cap. 7.

Ego vbi primam partem eremi ingreſſus ſum, duodecim fere à Nilo millibus (habebam autem vnum ex fratribus ducem locorum peritum) peruenimus ad quemdam ſenem monachum, ſub radice montis habitantem: ibi, quod in illis locis rariſſimum eſt, puteus erat. Bouem vnum habebat, cuius hic erat totus labor, impulſu rotali machinâ aquam producere: nam mille aut ampliùs pedum profundum putei ferebatur. Hortus & illic erat multis oleribus copioſus. Id quidem contra naturam eremi, vbi omnia arentia, exuſta ſolis ardoribus, nullius vmquam ſeminis vel exiguam radicem ferunt. Verùm hoc ſancto illi labor cum pecude communis, & propria præſtabat induſtria: frequens enim irrigatio aquæ tantam pinguedinem arenis dabat, vt mirum in modum virere atque fructificare horteli illius olera videremus. Ex his ergo vnà cum domino ſuo bos ille viuebat: nobis quoque ex eâ copiâ cœnam ſanctus ille dedit. Poſt cœnam autem iam inclinante veſperâ, inuitat nos ad arborem palmæ, cuius interdum pomis vti ſolebat: quæ ferè duobus millibus aberat. Nam hæ tantùm in eremo arbores, licet raræ, habentur tamen: quod vtrùm ſolers antiquitas procurauerit, an ſolis natura gignat, ignoro; niſi Deus præſcius futurorum, habitandam quandoque ſanctis eremum, hæc ſeruis ſuis præparauerit. Ex maiore enim parte, quæ inter illa conſiſtunt ſecreta, cùm alia germina nulla ſuccedant, iſtarum arborum pomis ibi aluntur. Ergo vbi ad illam, ad quam nos hoſpes noſter ducebat, arborem peruenimus, leonem ibi offendimus. Quo viſo, ego & ille dux meus intremuimus: ſanctus ille incontanter acceſſit, nos licet trepidi, ſecuti ſumus. Fera ab eo imperata, modeſta diſceſſit & conſtitit, dum ille attigua ramis humilioribus poma decerperet. Cumque palmis plenam manum obtuliſſet, occurrit beſtia: accepitque tam liberè, quàm nullum animal domeſticum. Et cùm comediſſet, abſceſſit: nos hæc intuentes, & adhuc trementes, facile potuimus agnoſcere, quanta in illo virtus fidei, & quanta in nobis eſſet infirmitas.

Hortulus fertilis in loco ſterilißimo.

Leo anachoretæ communa, eique obediens.

Quòd

Quòd lupa à ſene paſcitur, furti rea veniam precatur.

Seuerus Sulp. Dialogo 1.c.8. ALIVM æquè ſingularem virum vidimus, in paruo tugurio, in quo non niſi vnus recipi poſſet, habitantem. Huic lupa ſolita erat aſtare cœnanti, nec facilè vmquam beſtia fallebatur, quin illi ad legitimam horam refectionis occurreret: & tam diu pro foribus exſpectaret, donec ille panem, qui in cœnâ ſupererat, offerret; illa manum eius lambere ſolita, atque ita quaſi impleto officio & præſtita conſolatione diſcedebat. Sed fortè accidit, vt ſanctus ille dum fratrem, qui ad eum venerat, deducit abeuntem, diutius abeſſet, & non niſi ſub nocte remearet, interim beſtia ad cõſuetum illud tempus cœnæ occurreret: vacuam cellam, cùm familiarem patronum abeſſe ſentiret, ingreſſa eſt, curioſiùs explorans, vbinam eſſet habitator. Caſu contigua cum panibus quinque palmicia fiſcella pendebat: ex his vnum ſumit & deuorat, deinde perpetrato ſcelere diſceſſit. Regreſſus eremita, vidit ſportulam diſſolutam, non conſtante panum numero. Damnum rei familiaris intelligit, ac prope limen panis aſſumpti fragmenta cognoſcit. Sed non erat incerta ſuſpicio, quæ furtum perſona feciſſet. Ergo cùm ſequentibus diebus ſecundùm conſuetudinem beſtia non veniret, nimirum audacis facti conſcia ad eum venire Lupa eremita alumna. diſſimulans, cui feciſſet iniuriam, ægrè patiebatur eremita ſe alumnæ ſolatio deſtitutum: poſtremò illius oratione reuocata, ſeptimum poſt diem affuit, vt ſolebat, ante fores cœnanti. Sed vt facilè cerneres vere- Furti veniam petit. cundiam pœnitentis, non auſa propius accedere, deiectis profundo pudore in terram luminibus, quod palam licebat intelligi, quamdam veniam precabatur. Quam illius confuſionem miſeratus eremita, iubet eam propiùs accedere, ac manu blanda caput triſte permulcet: deinde pane duplicato ream ſuam refecit: ita indulgentiam conſecuta, officij conſuetudinem depoſito mœrore reparauit. Intuemini quæſo, Chriſti etiam in hac parte virtutem, cui ſapit omne quod brutum eſt, cui mite eſt omne quod ſæuit: lupa officium præſtat, beſtia furti crimen agnoſcit, lupa conſcio pudore confunditur: vocata adeſt, caput præbet: & habet ſenſum indultæ ſibi veniæ, ſicut pudorem geſſit errati. Tua hæc virtus, Chriſte; tua hæc ſunt, Chriſte, miracula. Etenim quæ in tuo nomine operantur ſerui tui, tua ſunt mirabilia: & in hoc ingemiſcimus, quod maieſtatem tuam feræ ſentiunt, homines non verentur. Ne cui autem hoc incredibile videatur, maiora adhuc memorabo. Fides Chriſti adeſt, me nihil fingere, ſed quæ mihi bene comperta ſunt, explicabo.

Quòd quinque catuli leonum cæci per anachoretam illuminati ſunt. C. VIII.

HABITABANT plerique in eremo ſine vllis tabernaculis, quos anachoretas Seuerus Sulp. Dialogo 1.c.9. vocant. Viuunt herbarum radicibus, nullo vmquam certo loco conſiſtunt, ne ab hominibus viſitentur. Ad quemdam igitur hoc Anachoretarum domicilia & viuendi ratio. ritu atque hac lege viuentem, duo ex Nitriâ monachi, licet longè diuerſa regione, tamen quia olim ipſis in monaſterij conuerſatione charus & familiaris fuiſſet, auditis eius virtutibus tetenderunt. Quem diu multumque quæſitum, tandem menſe ſeptimo repererunt in extremo illo deſerto, quod eſt Memphis contiguum, demorantem; quas ille ſolitudines iam per annos duodecim dicebatur habitare. Qui licet omnium hominum vitaret occurſum, tamen agnitis fratribus non refugit, ſeque chariſſimis per triduum non negauit. Quarto Leæna anachoretæ pedibus ſupplex aduoluitur. die aliquantulum progreſſus, cùm proſequeretur abeuntes, leænam miræ magnitudinis ad ſe venire conſpiciunt. Beſtia, licet tribus repertis, non incerta quem peteret, anachoretæ pedibus aduoluitur: ac deinde præcedentem ſequuntur. Nam illa præiens & ſubinde reſtans, in eos intendebat, vt facilè poſſet intelligi, id eam velle, vt quò illa ducebat, anachoreta ſequeretur. Quid multis? ad ſpeluncam beſtiæ peruenitur, vbi illa adultos iam quinque catulos maleſœta nutriebat. Qui vt clauſis luminibus ex aluo matris exierant, cæcitate perpetuâ tenebantur. Quos ſingulos de rupe prolatos, ante anachoretæ pedes mater expoſuit. Tunc demum ſanctus aduertit, quid beſtia poſtularet: inuocatoque Chriſti nomine, Anachoreta cæcis leonum catulis viſum donat. contrectauit manu clauſa lumina catulorum; ac ſtatim cæcitate depulſâ, apertis oculis beſtiarum diu negata lux patuit. Ita fratres illo anachoretâ, quem deſiderauerant, viſitato, fructuoſâ laboris ſui mercede ad monaſterium redierunt: & fidem ſancti, gloriamque Chriſti quam ipſi viderant, enarrauerunt.

Frater quidam ibicis exemplo didicit, quid de herbis edere, quidve reſpuere deberet. CAP. IX.

FVIT & alius in illis regionibus anachoreta, qui in eâ parte, quæ eſt Syenes, ha- Seuerus Sulp. Dialogo 1.c.10 bitabat. Hic cùm primùm ſe ad eremum con-

conſtitiſſet, herbis herbarumque radicibus, quas prædulces interdum & ſaporis eximij fert arena, victurus, ignarus germinis eligendi, nociua plerumque carpebat: nec erat facile vim radicum ſapore diſcernere; quia omnia æque dulcia, ſed pleraque occultiore natura virus letale cohibebant.

Laborat vi herbarum ignotarum monachus.

Cum ergo edentem vis interna torqueret, & immenſis doloribus vitalia vniuerſa quaterentur, ac frequens vomitus cruciatibus non ferendis ipſam animæ ſedem, ſtomacho iam fatiſcente, diſſolueret, eremita omnia penitus quæ eſſent edenda formidans, nihil iam attrectare aut guſtare audebat. Septimum quoque ieiunus diem, ſpiritu iam deficiente, ducebat: cum ad eum fera, cui ibicis eſt nomen, acceſſit: huic propius adſtanti, faſciculum herbarum, quem collectum pridie attingere eremita non audebat, obiecit. Sed fera, quæ virulenta erant, ore diſcutiens, quæ innoxia nouerat, eligebat. Ita vir ſanctus eius exemplo, quid edere, quid reſpuere deberet, edoctus, & periculum famis euaſit, & herbarum venena vitauit.

Fame laborat.

Ibicis magiſterio noxias herbas dijcit.

Cap. x.

Frater quidam quinquaginta annis in monte Sinâ conſtitutus, non patitur aliorum fratrum acceſſus.

Seuer. Sulpit. Dialogo 1. c. 11.

[illegible] in ſolitudine anno integro & 7. fere menſibus.

SED longum eſt de omnibus qui eremum incolunt, comperta nobis memorare. Annum integrum & ſeptem ferè menſes intra ſolitudinem conſtitutus exegi: ſæpius tamen cum illo ſene, qui puteum & bouem habuit, habitaui. Duo beati Antonij monaſteria adij, quæ hodieque ab eius diſcipulis incoluntur. Ad eum etiam locum, in quo beatiſſimus Paulus primus eremita eſt diuerſatus, acceſſi: iugum Sina montis vidi, cuius cacumen cælo pæne contiguum, nequaquam adiri poteſt. Inter huius montis ſeceſſus anachoreta eſſe aliquis ferebatur, quem diu multumque quæſitum videre non potui. Qui fere iam ante quinquaginta annos à conuerſatione humanâ remotus, nullum veſtis vſum habebat, ſed ſetis corporis ſui tectus erat. Hic itaque quoties eum religioſi viri adire voluerunt, curſu rapido auia petens, occurſum fugiebat humanum. Vni tantummodò ferebatur ſe ante quinquennium præbuiſſe videndum, qui, credo, potenti fide id obtinere promeruit. Cui inter multa colloquia percontanti, cur homines tantopere fugeret, reſpondiſſe ille perhibetur: Qui ab hominibus frequentatur, non poteſt ab Angelis viſitari. Vnde non immeritò receptâ opinione multorum, fama vulgauerat, ſanctum illum ab Angelis viſitari.

Cacumen montis Sina cælo pæne contiguum.

In Sinâ monte anachoreta degit nudus.

Qui ab hominibus frequentatur, non viſitatur ab Angelis.

Ibidem.

Ego autem à Sinâ monte digreſſus, ad Nilum flumen regreſſus ſum, cuius ripas frequentibus monaſterijs confertas, vtraque ex parte luſtraui: plerunque vidi, vt dudum dixeram, vno in loco habitare centenos: ſed & bina & terna millia in iiſdem viculis agere conſtabat. Nec ſanè ibi minorem putetis diuerſantium in multitudine monachorum eſſe virtutem, quàm eorum eſſe cognouiſtis, qui ſe ab humanis cœtibus remouerunt. Præcipua, vt iam dixi, & prima ibi virtus, obedientia. Neque enim ibi aliter quis adueniens, à monaſterij abbate ſuſcipitur, quàm qui tentatus fuerit & probatus, nullum vnquam recuſaturus, licet arduum & difficile, indignumque abbatis imperium.

Monachorum Orientalium virtus prima obedientia eſt.

Probatio monachorum.

Cap. xi.

Obedientiæ incredibilis magna miracula.

Seuer. Sulpit. Dialogo 1. c. 12.

REFERAM vobis duo incredibilis obedientiæ magna miracula. Igitur cum quidam frater ſæculi actibus abdicatis, monaſterium magnæ diſpoſitionis ingreſſus, ſuſcipi ſe rogaret in congregationem, abbas cœpit ei multa proponere: graues eſſe illius diſciplinæ labores, ſua verò dura imperia, quæ nullius facilè poſſet implere patientia: aliud potius monaſterium, vbi facilioribus legibus viueretur, expeteret; & non tentaret aggredi, quod non poſſet adimplere. Ille verò his terroribus nihil permoueri, ſed magis omnem obedientiam ita polliceri cœpit, vt ſi eum abbas in ignem ire præciperet, non recuſaret intrare. Quam illius profeſſionem vbi abbas accepit, non cunctatus probare, iubet eum in clibanum, qui coquendis panibus parabatur, intrare. At ille non diſtulit parere præcepto: ſed ſtatim medias flammas, nihil cunctatus ingreſſus eſt. Quæ mox tam audaci fide victæ, velut illis quondam Hebræis pueris, ceſſerunt, & confeſtim fugit incendium. Et ipſe qui ingreſſus eſt, & putabatur arſurus, velut frigido rore perfuſum ſe eſſe miratus eſt. Sed quid mirum, ſi tuum, Chriſte, tironem ignis ille non tetigit, vt nec abbatem pigeret dura mandaſſe, nec diſcipulum pœniteret obedientiam expleſſe. Hinc ergo intelligendum eſt, quantum obedientia obtinere apud Deum mereatur, dum ille qui eo quo aduenerat die tentatur infirmus, per agilitatem obedientiæ perfectus inuentus eſt. Meritò felix, meritò glorioſus probatus obedientia, glorificatus eſt paſſione.

Abbas initiandum igne explorat.

Ardentem clibanum ex obedientiâ quidam illæſus tranſit.

Cap. xii.

Aliud miraculum obedientiæ.

Seuer. Sulpit. Dialogo 1. c. 13.

QVIDAM itidem frater in eodem monaſterio ad eumdẽ abbatem recipiendus adue-

aduenerat. Cùm prima ei lex obedientiæ proponeretur, ac perpetem polliceretur ad omnia vel extrema patientiam, caſu abbas ſtoracinam virgam aridam manu gerebat: hanc fixit in terram, atque illi aduenæ id operis iniunxit, vt tam diu virgulæ aquam irriguam miniſtraret, donec (quod contra naturam erat) virga arida in ſolo arente vireſceret. Subiectus ille frater duræ legis imperio, aquam proprijs humeris quotidie conuehebat, quæ à Nilo flumine per duo ferè millia petebatur. Iamque emenſo anni ſpatio, labor non ceſſabat operantis, de fructu operis ſpes eſſe non poterat, tamen obedientiæ virtus in labore durabat. Sequens quoque annus, vano labore tantum effectum fratris eludit. Tertio demum anno, ſuccedentium temporum labente curriculo, cùm neque nocte neque die aquarius ille ceſſaret, virga floruit. Ego ipſe ex illâ virgula arbuſculam vidi, quæ hodieque intra atrium monaſterij ramis virentibus quaſi in teſtimonium manens, quantum obedientia meruit, & quantum fides poſſet, oſtendit.

Simile apud Pelag. libell. 14 num. 3.

Monachi miranda patientia, aridam rigantis virgam.

Tertio anno virga arida floruit.

Cap. XIII

Dæmonia eijciens etiam à dæmone poſſidetur: ſine tamen ſalubri reſtituitur.

Seu. Sulp. Dialog. 1. cap. 14.

QVIDAM ex ſanctis patribus fugandorum de corporibus obſeſſis dæmonum incredibili præditus poteſtate, multa ſigna faciebat. Non ſolùm enim præſens, neque verbo tantum, ſed & abſens quoque, interdum cilicij ſui fimbrijs aut epiſtolis miſſis obſeſſa corpora curabat. Hic ergo mirum in modum frequentabatur à populis, ex multis locis ad eum venientibus: taceo de minoribus; præfecti, comites, atque diuerſarum iudices poteſtatum, præ foribus illius ſæpe iacuerunt. Hic enim omni potu in perpetuum penitùs abſtinuit, ac pro cibo ſeptem tantùm caricis ſuſtentabatur. Intercà ſancto viro, vt ex virtute honor, ita ex honore vanitas cœpit ſubrepere. Quod malum vbi ille primùm potuit in ſe ſentire graſſari, diu multumque diſcutere conatus eſt: ſed repellere penitùs non potuit. Vbique nomen eius dæmones fatebantur. Excludere à ſe confluentem populum non valebat: virus interim latens ſerpebat in pectore, & cuius nutu ex aliorum corporibus dæmones fugabantur, ſeipſum occultis cogitationibus vanitatis purgare non poterat. Totis igitur precibus conuerſus ad Dominum, orauit, vt permiſſâ in ſe diaboli poteſtate, ſimilis illis fieret, quos ipſe curauerat. Quid multis? ille præpotens, ille ſignis atque virtutibus toto Oriente vulgatus; ille ad cuius limina populi antè confluxerant, correptus à dæmone eſt: ac retentus in vinculis, omnia illa quæ energumeno ſolent fieri, perpeſſus, quinto demum menſe purgatus eſt non tantum dæmone, ſed quod illi erat vtilius atque optatius, etiam vanitate.

Mira dæmonis eijciendi poteſtas.

Perpetua potus in monacho carentia.

Subrepit ei vana gloria.

Dæmonis celeberrimus fugator à dæmone poſſideri optat.

Poſſidetur à dæmone.

Liberatur à dæmone & vanâ gloriâ.

Eremita ad ſæculum rediens quomodo punitus eſt.

Cap. XIV.

ADOLESCENS quidam prædiues opibus, genere clarus, habens vxorem & filium paruulum, cùm in Ægypto tribunus eſſet, & frequentibus aduerſum Blembos expeditionibus quædam eremi contigiſſet, ſanctorum etiam tabernacula complura vidiſſet, à beato Ioanne eremitâ verbum ſalutis accepit. Nec moratus inutilem militiam cum vano horrore illo contemnere, eremum conſtanter ingreſſus, breui tempore in omni genere virtutum perfectus emicuit. Potens ieiunijs, humilitate conſpicuus, fide firmus, facilè ſe antiquis monachis ſtudio virtutis æquauerat. Cùm interim ſubijt eum cogitatio iniecta per diabolum, quòd rectius eſſet vt rediret ad patriam, filiumque vnicum ac domum totam cum vxore ſaluaret: quod vtique & acceptius Deo foret, quàm ſi ſolum ſe ſæculo eriperet, & ſalutem ſuorum negligeret. Iſtiuſmodi ergo falſæ iuſtitiæ colore ſuperatus, poſt quadriennium cellam ſuam atque propoſitum eremita deſeruit. Sed vbi ad proximum monaſterium, quod à multis fratribus habitabatur, acceſſit, cauſſam diſceſſionis atque conſilium quærentibus confitetur. Renitentibus cunctis, & præcipuè loci illius abbate, male animo fixa ſententia non potuit euelli. Igitur infelici ſe obſtinatione proripiens, cum dolore omnium digreſſus eſt à fratribus. Et vix à conſpectu eorum abſceſſerat, mox impletur dæmone: cruentaſque ſpumas ore proуoluens, ſuis dentibus ſeipſum lacerabat. Deinde ad idem monaſterium fratrum humeris reportatus, cùm coërceri in eo immundus ſpiritus non valeret, neceſſitate cogente ferreis nexibus alligatus, pedes cum manibus vinciuntur. Non immerita pœna fugitiuo. Poſt biennium verò oratione ſanctorum ab immundo ſpiritu liberatus, ad eremum, vnde diſceſſerat, mox regreſſus, & ipſe correctus eſt, & alijs futurus pro exemplo, ne quem aut falſæ iuſtitiæ vmbra, aut incerta mobilitas inutili leuitate compellat ſemel cœpta deſerere.

Seu. Sulp. Dialog. 1. cap. 15.

* forte Blemyes

Tribunus diues eremum petit.

De eo Ruff. lib. 1. c. 1.

Tentatus recedit ab inſtituto.

Inuaditur à dæmone.

Liberatus corrigitur.

Pœnitentiâ ductus eremũ repetit.

Cap. xv. *De habitu vel vestimento Ægyptiorum monachorum.*

Caſſian. li. 1. c. 4. SVNT præterea quædam in ipſo Ægyptiorum habitu, non tantum ad curam corporis, quantum ad morum formulam congruentia. Cucullis namque perparuis indeſinenter vtuntur diebus ac noctibus, ſcilicet vt innocentiam & ſimplicitatem paruulorum iugiter cuſtodire, etiam imitatione ipſius velaminis commoneantur.

Cucullorū vſus & ſignificatio.

Ibid. c. 5. *Colobiorū.* Colobiis quoque lineis induuntur, quæ vix ad cubitos vſque pertingunt, nudas de reliquo circumferunt manus, vt amputatos eos habere actus & opera mundi huius, ſuggerat abſciſſio manicarum.

Ibid. c. 6. *Pallioli.* Poſt hæc anguſto palliolo tam amictus humilitate quam vilitate pretij, colla pariter atque humeros tegunt, quod mafortes tam noſtro quam ipſorum nuncupatur eloquio.

Ibid. c. 8. *Melotarū.* Vltimum eſt habitus eorum pellis caprina, quæ melotes appellatur. Qui tamen habitus pellis caprinæ, ſignificat mortificata membra omni petulantia carnalium paſſionum, debere eos in ſumma virtutum grauitate conſiſtere.

Ibid. c. 10. Matth. 10. Luc. 10. Calceamenta quoque, velut interdicta Euangelico præcepto recuſantes, cum infirmitas corporis, vel matutinus rigor hiemis ſeu meridiani æſtus feruor exegerit, tantummodò muniunt pedes. Quibus tamen caligis quamquam licitò vtantur, vtpote Domini mandato conceſſis; nequaquam tamen pedibus eas inhærere permittunt, cum accedunt ad celebranda ſeu ad percipienda ſacroſancta myſteria, illud etiam exiſtimantes ſecundùm litteram cuſtodiri debere, quod dicitur ad Moyſen & ad Ieſum filium Naue: Solue corrigiam calceamenti tui; locus enim in quo ſtas, terra ſancta eſt.

Act. 12. Marc. 6. Exod. 3. Ioſ. 5.

Cap. xvi. *De canonico orationum modo, & perfectâ abrenuntiatione ſæculi.*

Caſſ. l. 2. Inſtit. c. 3. ITAQVE per vniuerſam Ægyptū & Thebaidam, vbicumque habentur monaſteria, legitimum orationum modum in veſpertinis conuentibus ſeu nocturnis vigiliis tenent. Non enim illic quiſquam congregationi fratrum intereſſe permittitur, niſi prius vniuerſis facultatibus ſuis reddatur extraneus. Et qui ingreſſus in congregationem fuerit, ſic obedire cogitur cunctis, vt tedeundum ſibi ſecundùm ſententiam Domini ad infantiam priſtinam nouerit, nihil ſibi conſideratione ætatis vel annorum numeroſitate præſumens, quam in ſæculo inaniter conſumptam ſe reputat perdidiſſe: ſed pro rudimentorum merito & tirocinij nouitate, quam ſe gereré in Chriſti militia te cognoſcit, ſubdere ſe etiam iunioribus compellitur.

Non enim cuiquam in monaſterijs locus, niſi ſaculo abrenuntiaueris.

Ibid. c. 4. Igitur per vniuerſam (vt diximus) Ægyptum duodenarius pſalmorum numerus, tam in veſpertinis quàm in nocturnis ſollemnitatibus cuſtoditur, ita dumtaxat, vt poſt ipſos pſalmos duæ lectiones, vna veteris, alia noui Teſtamenti, ſubſequantur. Qui modus antiquitus conſtitutus, idcircò per tot ſæcula intemeratus perdurat, quia non humanâ adinuentione ſtatutus a ſenioribus affirmatur, sed cælitus angelico miniſterio patribus antiquis fuiſſe delatus.

Mos pſallendi ab Angelo.

Vbi Angelus in congregatione ſeniorum XII. pſalmos viſus fuit cantaſſe. Cap. xvii.

Caſſ. l. 2. Inſtit. c. 5. NAM cùm in primordijs fidei pauci quidem, ſed probatiſſimi viri, monachorum nomine cenſerentur, quique iam normam viuendi a ſucceſſoribus apoſtolorum ſuſceperant, ſecedentes in ſecretiora ſuburbiorum loca, agebant vitam tanto abſtinentiæ rigore diſtrictam, vt omnibus ſtupori eſſet tam ardua conuerſationis eorum profeſſio. Hi ergo venerabiles patres peruigili curâ poſteris conſulentes, qui modus quotidiano cultui per vniuerſum fraternitatis corpus decerni deberet, tractaturi omnes in vnum locum conueniunt, vt hereditatem pietatis ac pacis ſucceſſoribus ſuis abſolutam ab omni diſpenſationis lite tranſmitterent: verentes, ne qua in quotidianis ſollemnitatibus inter viros eiuſdem culturæ diſſonantia vel varietas exorta, quandoque in poſterum erroris noxij germen emitteret. Cum que pro ſuo vnuſquiſque feruore, diuerſo modo pſalmorum numeros inſtitueret, & alij quinquagenos, alij ſexagenos pſalmos; nonnulli verò nec hoc quidem contenti numero, tranſcendi eum debere cenſerent, eſſetque inter eos pro religionis gloriâ pia contentio, ita vt tempus veſpertinæ ſollemnitatis ſacratiſſimæ quæſtioni ſuccederet: repentè vnus in medio eorum pſalmos Domino cantaturus exurgit. Cumque admirantibus cunctis, vndecim pſalmos orationum interiectione diſtinctos, contiguis verſibus pariſi pronuntiatione cantaſſet, duodecimum ſub Alleluia reſponſione conſummans, ab vniuerſorum oculis repente ſubtractus, quæſtioni pariter & cærimonijs finem impoſuit.

Diſſonantiam & varietatē a religione amolientur patres.

Angelus pſallit cum orationum interiectione.

Ibid. c. 6. Exhinc ſancti qui aderant ſeniores, intelligentes angelico magiſterio congregationibus fratrum generalem canonem non ſine diſpenſatione Domini conſtitutum, decreuerunt hunc numerum tam in veſpertinis quàm in nocturnis vigilijs cuſtodire.

Decretum patrum de canone pſallendi.

Inſtit. Collat. Caſſ. lib. 2. Inſt. c. 7.

Has igitur prædictas orationes hoc modo incipiunt atque conſumniant, vt finito pſalmn, quem Gloria ſubſequitur, non ſtatim ad incuruationem genuum corruant, ſed antequam genua flectant, paulisper orant: & ſtantes in ſupplicatione, maiorem partem horarum expendunt. Itaque poſt hæc puncto breuiſſimo procidentes ad terram, velut orantes tantùm diuinam clementiam, cum ſummâ ruiſus velocitate conſurgunt: ac iterùm expanſis manibus, eodem modo quo priùs ſtantes orauerunt, ſuis precibus intentiùs immorantes. Dicunt enim ipſi, in terrâ diutiùs procumbentem monachum, quaſi in oratione enixiùs laborantem, non ſolùm diuerſis cogitationibus, ſed etiam ſomno grauius impugnari. Experimento didicimus, quòd plerique non tam orationis gratiâ, quàm refectionis obtentu in terram proſtrati, diutiùs videntur orationem protrahere.

Procumbere in oratione non probant.

Cap. XXIX.

Quanta diſcretio & obſeruantia in oratione tenenda ſit.

Caſſ. lib. 2. Inſtit. c. 10.

Cvm igitur prædictas ſollemnitates, quas illi ſynaxeos vocant, celebraturi conueniunt, tantum præbetur à cunctis ſilentium, vt cùm in vnum tam numeroſa fratrum multitudo conueniat, nullius vox, excepto canentis, perſonet. In quâ oratione non ſputum emittitur, non excreatio obſtrepit, non oſcitatio ſomnolenta trahitur; nullaque vox abſque ſacerdotis precem concludentis auditur. Cum autem ille qui orationem collecturus eſt, è terrâ ſurrexerit, ita vt nullus nec antequam inclinetur ille, genu flectere; nec cùm ex terrâ ſurrexit, morari præſumat. Ideò enim orationes illi celeri fine concludunt, ne fortè immorantibus eis diutiùs, redundantia quædam ſputi ſeu phlegmatis interrumpat orationis exceſſum: & idcircò dum adhuc feruet, velut de faucibus inimici velocitet rapienda eſt. Qui cùm ſit nobis ſemper infeſtus, tunc maximè adſiſtit infeſtior, cùm contra ſe offerre nos Domino preces videt.

Summum pſalmorum tempore ſilentium.

Ibid. c. 11.

Quamobrem vtiliùs cenſent, breues quidem orationes, ſed creberrimas fieri. Meliuſque eſſe dicunt, decem pſalmi verſus cum contritione cordis & cum rationabili aſſignatione cantare, quàm totidem pſalmos cum confuſione mentis effundere.

Crebra orationes breues longioribus præferuntur.

Cap. XIX.

Quòd in reſponſione Alleluia non dicatur pſalmus, niſi qui hoc titulo prænotatur.

Caſſ. lib. 2. Inſtit. c. 11

Illvd quoque apud eos omni obſeruantiâ cuſtoditur, vt in reſponſione Alleluia, nullus dicatur pſalmus, niſi is qui in titulo ſuo Alleluia inſcriptione prænotatur.

Nullum etiam tempus ab operis exercitatione vacuum tranſire concedunt: quia non ſolùm ea quæ diei ſplendor emittit, omni inſtantiâ manibus exercere contendunt: ſed etiam illa operationum genera ſollicitâ mente perquirunt, quæ ne ipſius quidem noctis denſiſſimæ tenebræ valeant impedire, credentes ſe tantò ſubliniorem ſpiritalium contemplationum puritatem mentis intuitu quaſituros, quanto diutiùs fuerint erga operis ſtudium ac laboris intenti. Ibid. c. 12

Nullum tempus vacuum vel ab oratione vel operatione.

Hoc quoque noſſe debemus, à veſperâ Sabbati, quæ luceſcit in diem Dominicum, ad veſperam ſequentem, apud eos genua non curuari, ſed nec totis quidem quinquageſimæ diebus. Ibid. c. 18.

Quando genuflexionem.

Cap. XX.

De opere manuum, & cur tertia, ſexta, & nona pſallatur.

Caſſ. lib. 3. Inſtit. c. 2.

Ita namque ab eis inceſſanter operatio manuum priuatim per cellulas exercetur, vt pſalmorum quoque vel ceterarum Scripturarum ſtudium per totum diei ſpatium iugiter meditantes, in his officiis quæ nos ſtatuto tempore celebramus, totum diei tempus abſumant.

Tertiam verò horam & ſextam atque nonam, trinis pſalmis quotidie finiunt. His enim tribus temporibus etiam Danielem prophetam quotidie feneſtris apertis in cœnaculo preces Domino fudiſſe cognoſcimus. Nec immeritò hæc ſpecialiùs tempora religioſis ſunt officiis deputata: in his ſiquidem promiſſionum perfectio, & ſumma noſtræ ſalutis eſt adimpleta. Horâ namque tertia, repromiſſus olim per prophetas Spiritus ſanctus, ſuper apoſtolos deſcendit, linguarumque omnium eis ſcientiam dedit. Horâ autem ſextâ, immaculata hoſtia Dominus noſter Ieſus Chriſtus oblatus eſt Patri, crucemque pro totius mundi ſalute conſcendês, humani generis deleuit peccata. Eadem quoque horâ Petro in exceſſu mentis vocatio gentium, per ſummiſſionem vaſis euangelici cælitus delati, & purificatio omnium generum animantium in eodem vaſe conſiſtentium, delati ad eum voce diuinitus reuelatur, dicente ei: Surge Petre, occide & manduca. Quod vas quatuor initiis de cælo ſummiſſum, non aliud quàm Euangelium deſignare manifeſtè cognoſcitur. Horâ verò nonâ Chriſtus inferna penetrans, inextricabiles tartari tenebras coruſcatione ſui ſplendoris extinxit: portaſque æreas eius effringens, & ſeras ferreas conterens, captiuitatem

Ibid. c. 3. Daniel. 6. Act. 2. Coloſſ. 2. Actor. 10. Matth. 27.

Myſterium horarum, tertia, ſexta, nona.

tatem ſanctorum quæ clauſa tenebatur, ſecum tranſuexit ad cælos, igneaque rhomphæa ſummota, antiquum incolam paradiſo reſtituit. Eadem quoque hora Cornelius centurio in precibus perſiſtens, commemorationem orationum & eleëmoſynarum ſuarum ante Deum factam, ab Angelo ſibi loquente cognoſcit. Quibus teſtimonijs liquidò comprobatur, non immeritò ſanctis & apoſtolicis viris, has horas religioſis obſequijs conſecratas, à nobis quoque obſeruari ſimiliter oportere: qui niſi velut lege quadam ſoluere hæc pietatis officia ſaltem ſtatutis temporibus adigamur, totum diei ſpatium obliuione aut deſidia vel vanis occupationibus inuoluti, abſque orationis interpellatione conſumamus.

A 1 10.

Cap. xxi.

Cum quantâ diſcretione & cautelâ ſuſcipiantur in monaſterio abrenuntiantes ſæculo.

Caſſ. l. 4. Inſtit. c. 3

CVM igitur quis renuntiaturus ſæculi negotijs, in monaſterium ſe ſuſcipi rogauerit, non antè admittitur, quàm diebus decem vel eò ampliùs pro foribus monaſterij excubans, indicium perſeuerantiæ ſuæ, pariter humilitatis ac patientiæ demonſtrauerit. Cumque omnium fratrum prætereuntium genibus prouolutus, & ab vniuerſis refutatus atque deſpectus ſit, quaſi qui non cauſâ religionis, ſed neceſſitatis obtentu monaſterium optet intrare, iniurijs quoque multis affectus, experimentum dederit conſtantiæ ſuæ: & qualis futurus ſit in tentationibus, opprobrij tolerantiâ declarauerit: atque ita poſtmodum ſuſceptus, diligentiâ ſummâ perquiritur, ne de facultatibus ſuis inhæſerit ei vel vnius nummi contagio. Sciunt enim eum ſub monaſterij diſciplinâ diuturnum eſſe non poſſe, ſed nec humilitatem aut obedientiam obtinere, ſi in conſpectu eius quantulumcumque pecuniæ latitauerit.

Nouitiorum probatio ante ingreſſum & poſt.

Pecuniæ abdicant.

Ibid. c. 5.

Quamobrem ita nudatur vnuſquiſque, cùm receptus fuerit, omni priſtinâ facultate, vt ne ipſum quidem veſtimentum, quo indutus eſt, habere permittatur vlteriùs: ſed in conuentu fratrum productus in medium, exuitur proprijs indumentis, ac per manus abbatis induitur monaſterij veſtimentis: vt per hoc non ſolùm ſe vniuerſis rebus ſuis antiquis nouerit ſpoliatum, ſed etiam omni mundiali faſtu depoſito, ad Christi paupertatem & inopiam ſe deſcendiſſe cognoſcat.

Veſtem deponunt.

Cum ſæculari veſte faſtum ſimul deponendum.

Ibid. c. 6.

Illa verò quæ poſuit veſtimenta, tamdiu reſeruantur in monaſterio, donec profectus & conuerſationis eius ac tolerantiæ virtutem euidenter agnoſcant. Et ſi poſſe eum ibi perdurare perſpexerint, tunc indigentibus eadem veſtimenta largiuntur: ſin vero in quadam illum murmuratione vel qualibet inobedientiâ deprehenderint, exuentes eum monaſterij, quibus indutus erat, veſtimentis, & reueſtitum antiquis, quæ ſeruata fuerant, depellunt de congregatione.

Veſtes nouitiorum ſequeſtrantur.

Ibid. c. 7.

Cum igitur quis ſuſceptus, & hac perſeuerantia (quâ diximus) fuerit comprobatus, ac depoſitis proprijs indumentis, habitu monaſteriali fuerit accinctus, non ſtatim congregationi fratrum commiſceri permittitur; ſed deputatur alicui ſeniori, qui ſeorſum non longè à veſtibulo monaſterij commanens, habet curam peregrinorum atque aduenientium deputatam, eiſque omnem diligentiam ſuſceptionis & humanitatis impendit. Cumque ibidem cum ipſo integro anno deſeruiens, abſque vllâ querelâ ſuum circa peregrinos exhibuerit famulatum, doctus per hæc primâ inſtitutione humilitatis, admiſcetur poſthæc congregationi fratrum.

Hoſpitibus famulantur.

Ibid. c. 8.

Ac demum docetur primitus ſuas vincere voluntates, & ea illi ſæpiùs imperare ſtudent, quæ ſenſerint animo eius eſſe contraria. Pronuntiant enim, nullatenus poſſe monachum præualere vel iræ, vel triſtitiæ, vel ſpiritui fornicationis, niſi priùs didicerit mortificare per obedientiam ſuas voluntates: ſed nec humilitatem quidem cordis veram, nec cum fratribus concordiam firmam poſſe retinere, nec in monaſterio diutiùs permanere eum, qui voluntates ſuas non didicerit ſuperare.

Docentur abdicare voluntatem.

Quòd nullus in monaſterio ſine iuſsione ſeniorum agere aliquid præſumat. Cap. xxii.

Caſſ. l. 4. Inſtit. c. 10.

POST hæc tantâ obſeruantiâ apud eos obedientiæ regula cuſtoditur, vt iuniores abſque præpoſiti ſui ſcientiâ vel permiſſu nec ad ipſas quidem naturales neceſſitates progredi præſumant: & ſic vniuerſa præcepta, quæ eis ab abbate fuerint imperata, complere feſtinant, tamquam ſi ex Deo ſint cælitus edita: vt aliquando etiam impoſſibilia ſibimet imperata, eâ fide ac deuotione ſuſcipiant, vt totâ virtute perficere ea & conſummare nitantur.

Superiorũ præcepta vt Dei accipiunt.

Ibid. c. 12.

Itaque conſidentes intra cubilia ſua, & operi ac meditationi ſtudium pariter impendentes, cùm ſignum aliquod audierint ad orationem eos ſeu ad opus aliquod inuitans, certatim de cubilibus ſuis vnuſquiſque prorumpit, ita vt ille qui ſcripturas exercet, cùm repertus fuerit inchoaſſe litteram, finire non audeat: ſed in eodem puncto quo ad

Promptitudo ad opus.

autes eius ſonitus pulſantis ſigni aduenerit, ſummâ velocitate proſiliens, ne tantum quidem moræ ei interponat, quantum cœpti apicis conſummet effigiem.

Caſſ. lib. 4. c. 13. *Nulla proprietas.* Illam ſane virtutem inter ceteras inſtitutiones eorum magnam eſſe cognouimus, quòd nulli fiſcellam, nulli peculiarem ſportam, nec aliquid aliud quaſi proprium poſſidere liceat; ſed nec verbo quidem audeat quis dicere, aliquid eſſe ſuum.

Cap. xxiii.

De tribus granis lenticulæ negligenter dimiſsis.

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 20. IGITVR in ſeptimanâ cuiuſdam fratris, qui officio coquinæ deſeruiebat: cùm prætereiens præpoſitus monaſterij, tria grana lenticulæ iacere vidiſſet in terrâ, quæ fratri feſtinanti ad coctionem præparandam, inter manus, quando aquâ lauabantur, elapſa fuerant, confeſtim ſuper hoc abbatem conſuluit. Tunc frater ille, velut interuerſor & neglector ſacri peculij iudicatus, ab oratione ſuſpenſus eſt: cuius negligentiæ reatus non aliter ei remiſſus eſt, niſi cùm publicâ pœnitentiâ diluiſſet. *Etiam leuis culpa punitur.*

Cap. xxiv

De duobus monachis, in quorum ſeptimanâ lignum defecit.

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 21 NOVI alios fratres, in quorum ſeptimanâ cùm accidiſſet tanta lignorum penuria, vt nõ eſſet penitùs vnde ſoliti cibi fratribus pararentur, & donec poſſent coëmpta deferri, vt xerophagiâ contenti eſſent, abbatis fuiſſet auctoritate præceptum: eſſetque hoc vniuerſis placitum, nec quiſquam poſſet vllum coctionis ſperare pulmentum: illos, velut qui fructu ac mercede ſui laboris & obſequij fraudarentur, ſi in ordine vicis ſuæ cibos fratribus non ſecundùm conſuetudinem parauiſſent, tantum ſibi ſpontanei laboris ac ſollicitudinis indixiſſe, vt in illis aridis ac ſterilibus locis, in quibus ligna niſi de fructiferis arboribus excidantur, omnimodis nequeunt inueniri: neque enim in illis locis vlla reperiuntur fruteta ſiluestria. Igitur per extenta auia diſcurrentes fratres illi, & in eremum, quæ verſus mare mortuum tenditur, abeuntes, feſtucas tenues ac ſpinulas, quas ventus huc illucque diſperſerat, colligentes, cunctam ſollemnitatem ciborum ſpontaneis obſequijs præparauerunt. Tantâ namque fide hæc ſua munera fratribus exhibuerunt, vt etiam cùm illos honeſtè poſſet vel lignorum excuſare penuria, vel abbatis imperium, pro ſuo fructu atque mercede noluerint abuti licentiâ. *Egregia fratrum charitas & ſedulitas.*

Cap. xxv.

De beato Ioanne, qui habitabat iuxta Lyco oppidum.

Caſſ. lib 4. Inſtit. c. 23. Ruff. lib. 2. cap. 1. NECESSARIVM reor huic operi, commemorationem facere beati Ioannis, qui commoratus eſt iuxta Lyco, quod eſt oppidum Thebaidæ, quique propter obedientiæ virtutem vſque ad prophetiæ gratiam ſublimatur. Sic enim per totum clamuit mundum, vt & regibus mundi huius merito ſuo redderetur illuſtris. Nam cum in extremis, vt dixi, Thebaidæ partibus commaneret, non antè præſumebat Theodoſius Imperator ad præpotentium tyrannorum bella procedere, quàm illius animaretur oraculis atque reſponſis. Quibus confidens, velut cælitus ſibi delatis, trophæa de deſperatis bellis atque hoſtibus ſemper reportauit. *Obedientiæ fructus prophetia.*

Cap. xxvi

De obedientiâ eiuſdem Ioannis.

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 24 HIC itaque beatus Ioannes ab adoleſcentia ſuâ vſque ad perfectam ac virilem ætatem cuidam ſeniori deſeruiens, donec ille in huius vitæ conuerſatione durauit, tantâ ei humilitate inhæſit, vt ipſi quoque ſeni ſtuporem ſummum obedientia illius incuteret. Cuius hanc virtutem, vtrùm de verâ fide ac profundâ cordis ſimplicitate deſcenderet, volens ſenex manifeſtiùs explorare, ei plura, etiam ſuperflua & impoſſibilia, frequentiùs iniungebat, ex quibus pauca narrabo. Sumpſit namque de lignario ſuo virgultum ſenex, quod olim exciſum, vſibus foci fuerat præparatum: cùm hoc coram ipſo infixiſſet in terram, præcepit ei, vt aduectâ aquâ, quotidie illud bis irrigaret. Quod præceptum veneratione ſolitâ, ſine vllâ impoſſibilitatis conſideratione adoleſcens ſuſcipiens, ita quotidianis diebus expleuit, vt aquam per duo milliaria indeſinenter apportans, nullatenus lignum ceſſaret rigare: atque per totum anni ſpatium, non infirmitas corporis, non occupatio neceſſitatis vllius intercedens, ab obſeruantiâ præcepti huius potuit eum impedire. Cumque hanc ſedulitatem tacitus ſenex latenter diebus ſingulis exploraſſet, & videret eum ſimplici cordis affectu mandatum ſuum, velut diuinitus imperatum, ſeruare: miſerans tandem tam longi laboris eius perſeuerantiam, accedens ad aridum virgultum, dixit: O fili Ioannes, miſitne radices hæc arbor, an non? Cumque ille neſcire ſe dixiſſet; ſenex velut tentans, ſi iam ſuis radicibus teneretur, euulſit coram ipſo virgultum: & proijciens longiùs illud, præcepit diſcipulo, vt deinceps rigare ceſſaret. *Aridum lignum quotidie bis irrigat Ioannes.*

De

Cap. xxvi.

De immani ſaxo, quod idem Ioannes per obedientiam aduexit.

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 25.

ITAQVE cùm iam fama obedientiæ eius per monaſteria vniuerſa fragraret, quidam fratres probationis, imò ædificationis eius cauſſâ venerunt ad ſenem. Tunc ſenex vocans diſcipulum ſuum, ait ad eum: Curre, Ioannes, & ſaxum illud huc aduolue quantocyùs. Qui confeſtim ſaxum immane, applicitâ nunc ceruice, nunc toto pectore, tanto niſu atque conatu prouoluere contendebat, vt ſudore membrorum ſuorum, non ſolùm totum inſunderet veſtimentum, ſed etiam ſaxum ipſum ſuis ceruicibus humectaret. In hoc quoque parum metiens impoſſibilitatem præcepti vel facti, pro reuerentia ſenis & obſequij ſimplicitate ſincerâ, quâ credebat tota fide, ſenem nihil poſſe incaſſum ac ſine ratione præcipere. Hucuſque abbatis Ioannis pauca de multis dixiſſe ſufficiat: nunc abbatis Mutij factum dignum memoriâ comprehendam.

In re impoſsibili omnes artes vires.

Cap. xxviii.

De mirabili patientiâ abbatis Mutij.

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 27

HIC namque abbas Mutius abrenunciare deſiderans huic mundo, monaſterium petijt. Qui tam diu pro foribus monaſterij cum paruulo filio octo circiter annorum excubauit, donec ſuſcipi mereretur. Cumque tandem recepti fuiſſent, confeſtim ab inuicem ſeparati ſunt, ne ſcilicet iugi viſione paruuli, reminiſceretur pater quam abiecerat facultatem: & quemadmodum diuitem ſe iam non eſſe ſciebat, ita & patrem ſe eſſe neſciret. Quod vt plenius probaretur, verùm ipſe plus faceret affectione ſanguinis an obedientiæ, negligebatur paruulus, pannis potiùs quàm veſtimentis indutus. Sed & colaphis atque alapis expoſitus diuerſorum, quos plerumque ſub oculis ſuis pater innocenti paruulo etiam gratis cernebat inferri, ita vt numquam genas eius niſi lacrymarum ſordentibus veſtigijs videret infectas. Cumque taliter infans ſub oculis eius per ſingulos dies ageretur, ille pro amore Chriſti & obedientiæ virtute, rigido ſemper & immobili viſcere perdurauit. Non enim reputauit iam ſuum filium, quem ſecum pariter obtulerat Chriſto, nec curabat de præſentibus eius iniurijs. Sed magis exultabat, quòd ille nequaquam diſtrictionem mentis illius atque immobilem rigorem emolliret. Quod videns pater monaſterij, ad comprobandam magis eius conſtantiam, cùm vidiſſet quadam die infantem plorare, ſimulans ſe iratum, præcepit patri eius, vt tollens eum, iactaret in aquam. Tunc ille velut a Domino hoc ſibi eſſet præceptum, confeſtim celeri curſu rapiens filium, ad ripam fluminis iactaturus aduexit. Quod profectò furore fidei & obedientiæ eius fuiſſet opere conſummatum, niſi procurati fuiſſent ab abbate fratres, qui ſollicitè ripam fluminis poſſiderent ad paruulum eruendum: proiectumque iam quodammodò de fluminis alueo paruulum confeſtim rapuerunt, & cum ſumma deuotione præcepto patris completo, ab effectu operis reuocauerunt.

Mutius paternum ſuperat affectum ex obedientiâ.

Pater filium in flumen proijcit.

Cuius fides atque obedientia & deuotio intantum fuit Deo accepta, vt ſtatim diuino teſtimonio comprobata ſit. Reuelatum namque eſt continuò ſeniori, hac eum obedientia Abrahæ patriarchæ opus impleſſe. Cumque breui tempore exacto, idem abbas migraret de ſæculo, hunc patrem Mutium pro obedientiâ cunctis fratribus proponens, ſucceſſorem ſui atque abbatem monaſterio reliquit.

Ibid. c. 28.

Obedientia Mutij probata & laudata.

De monacho cuiuſdem comitis filio, qui ſportas per plateas iuſſus fuerat portare.

Cap. xxix

Caſſ. lib 4. Inſtit. c. 29

NOVIMVS quemdam fratrem, ſecundùm ſæculi huius ordinem ſummæ familiæ; nam patre comite & ditiſſimo oriundus fuit. Qui relictis parentibus cùm ad monaſterium peruolaſſet, ad comprobandam eius humilitatem, ſtatim ei à ſeniore præceptum eſt, vt decem ſportas grandes, quas neceſſe non erat tunc vendere, ceruicibus ſuis impoſitas, diſtrahendas per plateas circumferret: adiectâ conditione, quò diutiùs in hoc officio ipſe detineretur, vt ſi fortè vnus eas emere pariter voluiſſet, non cederet, ſed ſigillatim eas quærentibus venderet. Quod ille tota deuotione compleuit: & omni verecundiâ pro Chriſti deſiderio calcata, ſportas humeris ſuis imponens, & per plateas portans, ſtatuto pretio diſtraxit, & pecuniam ad monaſterium reportauit.

Nobilis monachus verecundiam fortiter calcat.

De abbate Pinuphio, qui pro humilitate fugiens, de monaſterio longius receſſit.

Cap. xxx.

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 30

VIDIMVS & abbatem Pinuphium, qui cum eſſet immanis monaſterij presbyter, quod eſt in Ægypto, non longe a Panephyſi ciuitate, & pro ipſa reuerentiâ vel vitæ ſuæ vel ætatis vel ſacerdotij, cunctis honorabilis exiſteret: videns ſe pro hoc ipſo humilitatem tenere non poſſe, occulte fugiens de cœnobio, ſeceſſit ſolus in Thebaidis vltimas partes: ibique depoſito indumento

Pinuphius presbyter honores fugit.

monachorum, aſſumptà ſæculari veſte, monaſterium Tabennenſiotarum expetiuit, quod ſciebat cunctis monaſterijs eſſe diſtrictius, & in quo ſe pro longitudine regionis credidit ignorandum. Vbi dum diutiſſimè pro foribus perſeuerans, cunctorum fratrum genubus prouolutus, vt ſuſciperetur ſummis precibus ambiuit. Cumque multo deſpectu probatus, & randem fuiſſet admiſſus, continuò vt ſeni, nulliq́ue operi penitus apto, horti cura diligentiaque mandatur. Quam ille operam ſub alio fratre iuniore, qui eum ſibi creditum retinebat, exercens, ſic eidem ſubdebatur, vt non ſolum ea quæ ad horti diligentiam pertinebant, ſed etiam vniuerſa officia, quæ erant cunctis fratribus aſpera vel indigna, totà quotidie ſedulitate compleret: complura verò etiam nocte conſurgens, ita furtim nullo teſte operabatur, vt penitùs auctorem operis nemo deprehenderet. Cumque ibidem triennio delitefcens, per vniuerſam Ægyptum diſperſis vbique fratribus quæreretur, à quodam tandem viſus fratre, qui de Ægypti partibus aduenerat, vix potuit pro humilitate habitus ſui ac vilitate officij, quod gerebat, agnoſci: nam ſarculo deorſum incuruus, præparabat oleribus terram: deinde ſtercus humeris ſuis apportans, eorum radicibus ingerebat. Cumque hæc intuens frater, ſuper agnitione eius diutiſſima hæſitatione fuiſſet detentus, propiùs tandem accedens, non ſolùm vultum, ſed etiam ſonum vocis eius diligenter explorans, ad pedes eius cominus ſe proiecit. Tunc fratres ſtupere cœperunt, & inquirere cur hoc feciſſet ei, qui apud ipſos velut nuper de ſæculo egreſſus, habebatur extremus. Cumque eis frater ille rei ordinem & nomen ipſius abbatis indicaſſet, maiori miraculo ſunt perculſi, quoniam & apud ipſos magnà opinione fuerat compertus. Tunc ignorantiæ ſuæ veniam ab eo poſtulabant, quòd eum tanto tempore inter iuniores ac paruulos deputaſſent. At ille flebat multùm & lugebat, quòd ſcilicet inuidià diaboli fuiſſet proditus, nec licuiſſet ei diutiùs in tali humilitate atque abiectione perdurare. Tunc eum fratres inuitum ac flentem ad proprium monaſterium reduxerunt, cuſtodientes eum ſummà diligentià, ne ſimiliter quoque delapſus aufugeret.

Humiliatur.

Furtim noctu operatur.

Agnoſcitur & honoratur.

Vbi cum fuiſſet modico tempore demoratus, eodem rurſus humilitatis deſiderio accenſus, captans nocturna ſilentia, ita defugit, vt iam non vicinam prouinciam, ſed incognitas regiones expeteret. Nam conſcendens nauim, in Palæſtinæ partes commeare curauit, credens ſe tutiùs lat iturum, ſi ad illa ſemetipſum aſportaſſet loca, in quibus nec nomen quidem ſuum fuiſſet auditum. Quò cum aduenisset, noſtrum monaſterium protinus expetiuit: quod non longe erat ab ſpelæo in quo Dominus noſter ex Virgine naſci dignatus eſt. In quo monaſterio modico tempore ſupradictus abbas Pinuphius deliteſcens, ſecundùm ſententiam Domini, tamquam ciuitas ſupra montem poſita, diutiùs abſcondi non potuit. Nam continuò quidam fratrum, qui ad loca ſancta de Ægypti partibus orationis cauſſa venerant, agnitum eum cum multà prece & maxime inuitum, ad ſuum iterum cœnobium reuocauerunt.

Caſſian. l. 4. Inſtit. c. 31.

Iterùm fugit.

Matth. 5.

Exhortatio optima ad nouitium monachum. Cap. XXXI

Hunc igitur ſenem pro illâ, quæ nobis fuerat apud ipſum in noſtro monaſterio familiaris amicitia, cùm poſt hæc in Ægypto requiſiſſemus, contigit vt nobis illic commorantibus, fratrem quemdam in monaſterio ſuo reciperet. Cui miram exhortationem ſub noſtrâ præſentiâ indidit, quam mihi animus fuit huic opuſculo intexere. Ait ergo ad eum: Noſti, fili, quot diebus pro foribus excubans, hodie ſis receptus. Cuius difficultatis cauſſam primitus debes agnoſcere. Poterit enim tibi in hac vità quam ingredi concupiſcis, multùm conferre, ſi ratione eius agnità, ad ſeruitium Chriſti ſicut oportet acceſſeris.

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 32.

Rationem reddit cur difficulter recipiatur nouitius.

Sicut namque immenſa gloria fideliter ſeruientibus Deo, ac ſecundùm inſtitutiones huius regulæ ei cohærentibus repromittitur in futurum: ita pœnæ grauiſſimæ præparantur his, qui tepidè eam negligenterque fuerint executi: & ſecundùm hoc quod profeſſi ſunt, vel quod ab hominibus eſſe creduntur, fructus etiam congruos ſanctitatis eidē exhibere neglexerint. Melius eſt enim non vouere, quam vouere & non reddere: & maledictus qui facit opus Domini negligenter. Igitur ob id à nobis diutiſſimè refutatus es, non quia tuam vel omnium ſalutem non toto deſiderio cupiamus amplecti, ſed ne temerè receptus, & nos apud Deum leuitatis, & te reum grauioris ſupplicij fecerimus, ſi ad præſens facile ſuſceptus, nec pondus profeſſionis huius intelligens, vel deſtitutor poſthæc, vel tepidus extitiſſes.

Ibid. c. 33.

Eccle. 5.

Ierem. 48.

Noueris ergo hodiernà die, te huic mundo & actibus eius eſſe defunctum: teque ſecundùm Apoſtolum, mundo huic eſſe crucifixum, tibique hunc mundum. Sed fortè dicis: Quomodo quis viuens poteſt eſſe crucifixus? Audi breuiter rationem.

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 34

Gal. 6.

Crux noſtra timor Domini eſt. Sicut enim

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 35.

Crux monachi timor Dei. enim quis crucifixus, iam non pro animi ſui motu, membra ſua quoquam mouendi vel conuertendi habet poteſtatem: ita & nos voluntates noſtras ac deſideria, non ſecundùm id quod nos delectat ad præſens, ſed ſecundum præceptum Domini, quo nos conſtrinxit, applicare debemus. Et ſicut ille qui patibulo crucis affigitur, non iam præſentia contemplatur, nec de ſuis affectionibus cogitat, nulla iam poſſidendi concupiſcentia permouetur, ſeque cùm adhuc ſpirat in corpore, cunctis elementis credit eſſe defunctum: ita nos quoque timore Domini oportet eſſe crucifixos omnibus carnalibus vitijs, & illuc ſemper habere oculos mentis noſtræ defixos, quò nos ſperare debemus momentis ſingulis eſſe migraturos.

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 36. Cauendum eſt ergo, ne quid aliquando eorum præſumamus, quæ renuntiantes abiecimus. Non enim qui cœperit hæc, ſed qui perſeuerauerit in his vſque in finem, hic ſaluus erit. Matth. 10. & 24.

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 37. Verſutus enim ſerpens calcanea noſtra ſemper obſeruat, id eſt, inſidiatur exitui noſtro, & vſque ad finem vitæ nos ſemper ſupplantare conatur: & idcircò benè cœpiſſe nihil proderit, ſi benè conſummatum non fuerit. Gen. 3.

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 38. Quapropter ſecundùm Scripturæ ſententiam, ingreſſus ad ſeruiendum Domino, ſta in timore Domini, & præpara animam tuam non ad requiem, non ad delicias, ſed ad tentationes & anguſtias: per multas enim tribulationes oportet nos introire in regnum Dei. Anguſta namque eſt porta, & arcta via quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt qui inueniunt eam. Eccli. 2. Act. 14. Matth. 7.

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 39. Principium ergo noſtræ ſalutis timor Domini eſt. Per hunc enim & initium conuerſionis, & virtutis cuſtodia acquiritur. Qui cùm penetrauerit hominis mentem, contemptum omnium rerum parit, & mundi gignit horrorem. Contemptu autem ac priuatione omnium facultatum, humilitas vera acquiritur. Humilitas autem his indicijs comprobatur: primo, ſi mortificatas in ſe monachus omnes habeat voluntates: ſecundo, ſi actus & cogitationes non celauerit ſeniorem: tertio, ſi nihil ſuæ diſcretioni, ſed iudicio eius vniuerſa committat: quarto, ſi in omnibus præceptis ſeruet obedientiæ manſuetudinem, & patientiæ conſtantiam: quinto, vt nulli inferat iniuriam, ſed & illatas ſibi patienter toleret: ſexto, ſi nihil agat præter regulæ exempla: ſeptimo, ſi ad omnia quæ ſibi imperantur, velut operarium malum ſe iudicauerit & indignum: octauo, ſi ſemetipſum cunctis inferiorem pronuntiet: nono, ſi linguam ſuam cohibeat, & non ſit clamoſus in voce: decimo, ſi non ſit facilis ac promptus in riſu. Talibus namque indicijs humilitas vera dignoſcitur. (Humilitas quomodo acquiratur. Signa humilitatis.)

Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 41. Quid obſeruandum in congregatione. Sed & hæc quoque tibi in congregatione neceſſariò cuſtodienda ſunt, vt ſcilicet ſecundum pſalmiſtæ ſententiam, ſis tamquam ſurdus non audiens, & ſicut mutus non aperiens os ſuum: nihil diſcernens, nihil diiudicans ex his quæ tibi fuerint imperata. Pſal. 37.

Ibid. c. 42. Ergo patientiam tuam non debes ſperare de aliorum virtute, id eſt, vt tunc eam tantummodò poſſideas, cùm à nemine fueris irritatus.

Ibid. c. 43. Scala & gradus perfectionis. Principium noſtræ ſalutis (ſicut iam dictum eſt) timor Domini eſt. De timore Domini naſcitur compunctio ſalutaris: de compunctione cordis procedit contemptus omnium facultatum ac nuditas: de nuditate humilitas procedit: de humilitate generatur mortificatio voluntatum: de mortificatione voluntatum extirpantur vniuerſa vitia: expulſione vitiorum, virtutes fructificant atque ſuccreſcunt: pullulatione virtutum puritas cordis acquiritur: puritate cordis apoſtolicæ charitatis perfectio poſſidetur.

De monacho, qui ante conſtitutam horam peregrinos reficere coegit. Cap. XXXII.

Caſſ. lib. 5. Inſtit. c. 24. Cvm de Syriæ partibus Ægypti prouinciam periſſemus, quidam monachus ſenex probatiſſimus gratificè nos ſuſcipiens, refectionem nobis ante conſtitutam horam ieiunij præparauit. Percontantibus ergo nobis, cur ante canonicam refectionis horam nos prandere cogeret; reſpondit & ait: Ieiunium, fratres, ſemper eſt mecum; vos autem continuò dimiſſurus, mecum iugiter tenere non potero. Itaque Chriſtum in vobis ſuſcipiens, reficere eum debeo: & cùm vos deduxero, diſtrictionem ieiunij in memetipſo potero compenſare. Non enim poſſunt filij ſponſi ieiunare, donec cum illis eſt ſponſus: cùm autem diſceſſerit, tunc licitò ieiunabunt. (Hoſpitalitatis deuotio. Luc. 5. Matth. 9.)

De monacho, qui numquam ſolus eſcam ſumere ſolitus erat. Cap. XXXIII.

Caſſ. lib. 5. Inſtit. c. 26. Vidimvs & alium in ſolitudine commorantem, qui numquam ſolus cibum ſumere conſueuerat: ſed etiam ſi per totos quinque dies ad eius cellulam nullus ex fratribus adueniſſet, refectionem iugiter differebat, ieiunus permanens, donec Sabbatorum vel Dominico die congregationis obtentu

In 1. Collat. tentu procedens ad eccleſiam, peregrinum q[illegible] reperiſſet quem exinde reducens ad cellulam ſuam, cum ipſo pariter ſumeret cibum.

Cap. xxxiv.

De Machete ſene monacho.

Caſſ. l. 5. Inſtit. c. 29.

VIDIMVS & alium ſenem, Machetem nomine, ſolitarium: cui hanc gratiam donauerat Dominus, vt ſi quando in conuentu fratrum per totam noctem & diem agitaretur collatio ſpiritalis, numquam ille ſomno opprimeretur: ſi quis verò detractionis verbum ſeu otioſum tentaſſet inferre, ſtatim ille in ſomnum concidebat.

Ibid. c. 32.

Huic etiam ſeni, cùm aliquando epiſtolæ patris eius ac matris amicorumque multorum de prouincia Ponti tranſmiſſæ fuiſſent, accipiens grandem faſciculum litterarum, diuque apud ſemetipſum voluens, dixit: Quantarum cogitationum cauſa erit mihi iſtarum lectio: quæ me vel ad inane gaudium, vel ad triſtitias infructuoſas impellent? Quantis diebus horum recordatione qui ſcripſerunt, intentionem pectoris mei à propoſita contemplatione reuocabunt? Et hæc voluens in ſuo pectore, non ſolùm nullam reſoluere epiſtolam definiuit, ſed ne ipſum quidem faſciculum reſignare: ne ſcilicet eorum qui ſcripſerunt, vel nomina recenſendo, vel vultus recordando, à ſpiritus ſui intentione ceſſaret. Itaque vt eum conſtrictum acceperat, igni tradidit cremandum, Ite, inquiens, cogitationes patriæ, pariter concremamini, nec me vlterius ad ea quæ fugi, reuocare tentetis.

Machetes parentum & amicorum epiſtolas non lectas, ne ijs diſtrahatur, annihilat.

Cap. xxxv.

De Theodoro abbate.

Caſſ. lib. 5. Inſtit. c. 33.

VIDIMVS & alium abbatem Theodorum, ſummâ ſanctitate ac ſcientiâ præditum non ſolùm in actuali vita, ſed etiam notitia Scripturarum: quam ei non tam ſtudium lectionis contulerat, quàm ſola puritas cordis. Hic cùm explanationem cuiuſdam obſcuriſſimæ quæſtionis inquireret, ſeptem diebus ac noctibus in oratione infatigabilis perſtitit, donec ſolutionem propoſitæ quæſtionis Domino reuelante cognoſceret. Hic idem beatus Theodorus, cùm inopinatus ad meam cellulam intempeſta nocte veniſſet, quidnam nouus adhuc eremita ſolus agerem, paterna curioſitate latenter explorans: cumque ego iam finita veſpertina ſollemnitate, laſſum corpus cœpiſſem reficere, & me incubantem pſiathio repperiſſet: protrahens ex intimo corde ſuſpiria, meoque me vocitans no-

Notitiam Scripturarum ſola cordis puritas confert.

mine, dixit: Quanti, inquit, ô Ioannes, de Deo loquuntur, eumque in ſemetipſis amplectuntur, & tu fraudaris iſto lumine, inerti ſopore ſolutus? Itaque excitato me, ſalubriter deinceps vigilare compulit.

Auctor ſe [illegible] Ioannes Eſt [illegible] Caſſianus.

Cap. xxxvi.

De anachoretis in vaſtiſſimâ eremo habitantibus.

Caſſ. lib. 5. Inſtit. c. 36

ITAQVE cùm de Palæſtinæ monaſterijs ad oppidum Ægypti, quod Diolcos appellatur, veniſſemus, ibique plurimam turbam cœnobij diſciplina conſtrictam vidiſſemus; alium quoque ordinem, qui excelſior habetur, id eſt, anachoretarum, cunctorum præconijs inſtigati, ſagaciſſimo corde videre properauimus. Hi namque in monaſterijs primùm ſub diſtrictione regulæ diligenter edocti, duriſſimis dæmonum prælijs congreſſuri, penetrant eremi profunda ſecreta. Huius ergo propoſiti viros comperimus * citra Nili fluminis alueum commorari, in loco qui vno latere Nilo flumine, alio maris vaſtitate circumdatus, inſulam reddit, nullis alijs hominibus, quàm monachis ſecretum expetentibus optabilem. nec enim cuiquam culturæ aptam eſſe terram illam ſalſitas ſali ac ſterilitas patitur arenarum. Ad iſtos ergo ſummo deſiderio feſtinantes, ſupra modum ſummos eorum labores, quos in ſolitudine tolerant, admirati ſumus. Nam ipſius aquæ tanta penuria conſtringuntur, vt tali diligentiâ diſpenſent, quali nemo facit pretioſiſſimum vinum. Tribus namque millibus & eo ampliùs, eam de Nilo flumine neceſſarijs vſibus apportant: quod tamen interuallum arenoſis diuiſum montibus, laboris difficultate grauiſſimâ duplicatur.

Inſtitutum anachoretarum.

**al. circa*

Cap. xxxvii.

De Archebio monacho.

Caſſ. lib. 5. Inſtit. c. 37.

HIS igitur viſis, cùm nos imitationis eorum ardor accenderet, vnus eorum probatiſſimus eremita, Archebius nomine, humanitatis gratiâ perduxit nos ad ſuam cellulam. Qui cùm comperiſſet, nos ibidem velle commorari, finxit ſe eumdem locum velle derelinquere, ac nobis cellulam ſuam, velut exinde migraturus, cœpit offerre. Dicebat autem hoc ſe facturum, etiam ſi nos non adueniſſemus. Tunc ſuſceptam cellulam ipſius, cum omnibus vtenſilibus poſſedimus. Erat itaque illic paucis diebus, quibus conſtruendæ cellæ pararet impendia, de illo loco diſcedens. Reuerſus poſt hæc, aliam ſibi ſummo labore conſtruxit, quam rurſum non longè pòſt ſuperuenientibus fratribus ſimiliter chari-

Archebij in Caſſianum liberalitas.

charitatis cauſſa cum vniuerſo tradidit inſtrumento. Ipſe verò erga opus charitatis infatigabilis perſeuerans, tertiam ſibi cellam, vbi commaneret, inſtruxit.

Cap. xxxvii.

De duobus adoleſcentibus qui ficus ad ægrotum ferentes in itinere defuncti ſunt.

Caſſ. lib. 5. Inſtit. c. 40.

QVIDAM autem frater, cùm ficus de Mareote, abbati Ioanni in eremum Scithim detuliſſet, ille ſtatim eas ad ſenem quemdam, qui in interiore deſerto malâ valetudine laborabat, per duos adoleſcentulos miſit: ſiquidem decem & octo millibus longè ab eccleſiâ commanebat hic ſolitarius. Qui adoleſcentes acceptis pomis, cùm ad prædicti ſenis tenderent cellulam, infuſâ repentè denſiſſimâ nube, tramitem recti itineris perdiderunt. Cumque totâ die ac nocte diſcurrentes per auiam eremi vaſtitatem, nequaquam potuiſſent eremitæ ægrotantis cellulam inuenire; tam itineris laſſitudine quàm inedia ſitique confecti, fixis in terram genubus, dum orarent, ſpiritum Domino reddiderunt. Qui poſt hæc veſtigiorum indicijs diutiſſime perquiſiti, quæ in locis illis arenoſis tamquam niuibus impreſſa deſignantur, donec ea leui flatu ventorum tenuis arena diſcurrens cooperiret, inuenti ſunt tandem ſicut orauerant iacentes, & ficus intactas, vt acceperant, reſeruantes. Elegerunt enim animam magis quàm fidem depoſiti perdere: ne ſcilicet abſque iuſſu abbatis quidquam victus præſumerent: vitamque potiùs voluerunt amittere temporalem, quàm ſenioris violare mandatum.

Maluerunt adoleſcentes animam quàm fidem depoſiti perdere.

Cap. xxxix.

Quanta ſit iugitas operum apud Ægypti monachos.

Caſſ. lib. 10 Inſtit. c. 22.

PER totam itaque Ægyptum monachi nullo modo patiuntur eſſe otioſi, ſed victum ſuum labore manuum conſequuntur: & non ſolùm de laboribus ſuis peregrinos & aduenientes fratres ſecum reficiunt, ſed etiam per loca Libyæ, quæ fame laborant, nec non etiam per ciuitates his qui in carceribus & diuerſis vinculis tenentur, immanem conferunt alimoniæ ſubſtantiam, de fructu manuum ſuarum rationabile ſacrificium Domino tali oblatione ſe offerre credentes.

Otium fugiendum.

Ibid. c. 23. Dicunt enim operantem monachum dæmone vno pulſari ſemper, otioſum verò innumerabilibus ſpiritibus deuaſtari.

Operans vno dæmone, otioſi multis pulſantur.

Cap. xl.

De abbate Paulo.

Ibid. c. 24. DENIQVE abbas Paulus probatiſſimus patrum, cùm in eremo vaſtiſſimâ conſiſteret, quæ Porphyrio nuncupatur, tantum palmarum fructibus & horto modico ſuſtentabatur; nec poterat aliud vnde ſuſtentaretur, operis exercere, eò quòd ab hominibus vel habitabili terrâ amplius quàm ſeptem manſionibus aberat in deſerto. Hic ergo ne momentum temporis penitùs otioſus ſtaret, colligebat palmarum folia: & quotidianum penſum, velut exinde ſuſtentandus, ipſe à ſemetipſo exigebat iugiter. Cumque opere totius anni ſpelunca eius fuiſſet impleta, & non haberet qui hoc diſtraheret, neque ipſe otioſus poſſet manere: totum quod ſollicitâ cura laborauerat, annis ſingulis igne ſuppoſito concremabat. Intantum probans, ſine opere manuum nec in loco poſſe monachum perdurare, nec ad perfectionis culmen aliquando conſcendere.

Paulus penſum ſibi diurnum imponit.

Operum manuum neceſſitas.

Cap. xli.

De fratre blaſphemo, qui intolerabili æſtu libidinis vrebatur.

Caſſ. lib. 12 Inſtit. c. 20.

NOVI alium fratrem, qui probatiſſimo cuidam ſeni, vino caſtus ſemetipſum grauiſſimè confeſſus eſt impugnari: intolerabili namque æſtu libidinis vrebatur. Tunc ſenex velut ſpiritalis medicus, interiorem cauſſam & originem morbi huius protinus peruidens, grauiterque ſuſpirans ait: Nequaquam, fili, tam nequam ſpiritui te Dominus permiſiſſet, niſi aliquid blaſphemaſſes in eo. Quod frater audiens, ſtatim procidit ad pedes eius in terram, ſummaque admiratione perculſus, confeſſus eſt in Filium Dei cogitatione impia blaſphemaſſe. Vnde perſpicuum eſt, eum qui in Deum blaſphemus exiſtit, tamquam qui irroget illi iniuriam, perfectionis integritate priuari, & ſanctificationem caſtimoniæ non mereri.

Inflammatio libidinis pœna eſt grauioris peccati.

Cap. xlii.

Vbi plurimi conuenerunt ſeniores ad ſanctum Antonium gratia conſolationis.

Caſſian. Collat. 2. cap. 2.

QVODAM autem tempore conuenerunt plurimi ſeniorum ad beatum Antonium, commorantem in Thebaidæ partibus, perfectionis inquiſitione & collationis gratiâ. Cumque à veſpertinis horis vſque ad lucem fuiſſet protracta collatio, quæſtio diſcretionis maximum noctis ſpatium conſumpſit. Nam diutiſſime inter eos quærebatur, Quænam virtus vel obſeruatio monachum à diaboli laqueis cuſtodire poſſet illæſum, vel certè ad Deum recto tramite firmoque greſſu perduceret. Cumque pro captu mentis ſuæ vnuſquiſque ſententiam proferret in medium, & alij quidem hoc in ieiuniorum vigiliarumque ſtudio collocarent, alij in nuditate & contem-

Quæ res monachum à diaboli laqueis ſeruet illæſum.

ptu

p[illegible]erum, alij remotiorem vitam & eremi ſecreta cenſerent: & nonnulli in primis ſe[illegible] charitatis, id eſt, humanitatis officia deſinerent: quia ipſa pie erga fratres & peregrinus ſtudio ſuſceptionis impenduntur. Cumque in hunc modum pia contentione d[illegible]ent, eſſetque iam noctis maximum tempus conſumptum, reſpondens demum beatus Antonius vniuerſis, dixit:

S. Antonij ſententia.

Omnia quidem hæc quæ dixiſtis, neceſſaria ſunt & vtilia ſitientibus Deum: ſed his principalem tribuere gratiam, nequaquam nos innumerabiles multorum fratrum caſus & experimenta permittunt. Nam ſæpè vidimus fratres has obſeruationes tenentes, repentino caſu deceptos, eò quòd in bono quod cœperant, diſcretionem minimè tenuerunt. Nec enim alia cauſſa lapſus eorum deprehenditur, niſi quòd minus à ſenioribus inſtituti, nequaquam potuerunt rationem diſcretionis huius adipiſci, quæ viam regiam docet monachum ſemper incedere, & nec exceſſu continentiæ modum tranſire permittit, nec deflectere ad vitia concedit.

Diſcretio viam regiam docet.

In omnibus ergo quæ agimus, diſcretio anteponenda eſt. Manifeſtiſſimè enim declaratur, nullam ſine diſcretionis gratia perfectè poſſe vel perfici vel ſtare virtutem. Et hæc dicente Antonio, vniuerſorum ſententiâ definitum eſt, diſcretionem eſſe quæ fixo gradu intrepidum monachum perducat ad Deum, & prædictas virtutes iugiter conſeruet illæſas. Omnium namque virtutum genitrix & cuſtos atque moderatrix, diſcretio eſt.

Diſcretio virtutum genitrix & cuſtos.

Cap. XXIII.

De Herône ſene.

Caſſian. Collat. 2. cap. 5.

Et vt hæc exemplis certioribus approbemus, referam vobis de quodam ſene, Herone nomine, qui diſcretionem minimè retinens, omnes priſtinos labores perdidit, & inſuper miſerabiliter vitam finiuit. Ante paucos etenim dies illuſione diaboli, à ſummis ad ima deiectus eſt. Hic itaque quinquaginta annis in eremo commoratus, ſingularem vitæ diſtrictionem tenuit, & ſolitudinis ſecreta miro furore vltra omnes ſectatus eſt. Hic igitur poſt tantos labores ab inſidiatore deluſus, grauiſſimo lapſu corruens, cunctos in eremo conſtitutos luctuoſo dolore percuſſit. Qui minimè cecidiſſet, ſi bonum diſcretionis tenere voluiſſet. Tanto ſiquidem rigore animi ſui immutabilem ieiunij continentiam ſemper exercuit, & ſolitudinis ac cellulæ ſecreta iugiter ſectatus eſt, vt nec die ſancti Paſchæ rigorem abſtinentiæ ſolueret. Cumque omnes eremitæ pro tanta ſollemnitate ad eccleſiam pariter conueniſſent; ſolus ille non affuit, ne quantulaecumque perceptione leguminis parui, a ſuo propoſito videretur relaxaſſe: qua præſumptione deceptus, angelum ſatanæ velut Angelum lucis ſuſcipiens cum ſummâ veneratione, eiuſque præceptis obediens, ſemetipſum in puteum profundiſſimum præcipitem iactauit, magnum ſcilicet virtutis ſuæ meritum probaturus, cùm inde exiſſet illæſus: de quo puteo cùm grandi fratrum labore ſemianimus extractus, vitam tertiâ die finiuit; & quod his deterius eſt, ita in deceptionis ſuæ obſtinatione permanſit, vt ei nullatenus potuiſſet perſuaderi, quòd dæmonum calliditate fuiſſet deluſus.

Defectu diſcretionis cadit Hero.

Etiam die ſancto Paſcha ieiunat.

In puteum ſe præcipitat.

Cap. XXIV.

De duobus monachis, qui euntes per deſertum, decreuerunt non ſumere cibum, niſi Deus illis tranſmitteret.

Caſſian. Collat. 2. cap. 6.

Qvid dicam de illis duobus fratribus, qui habitantes vltra illam eremum, vbi quondam fuerat beatus Antonius commoratus, minùs cautâ diſcretione permoti, euntes per extentam ſolitudinis vaſtitatem, nullam eſcam penitùs ſumere decreuerunt, niſi quam per ſemetipſum illis Dominus præſtitiſſet? Cumque errantes eos per deſerta, & deficientes iam fame, conſpexiſſent à longe Mazices, quæ gens cunctis nationibus immanior atque crudelior eſt, non eos ad effuſionem ſanguinis deſiderium prædæ, ſed ſola ferocitas mentis inſtigat. Viſis ergo eis, contra naturam ferocitatis ſuæ cum panibus illis occurrerunt: tunc vnus ex illis fratribus ſubueniente diſcretione, velut à Deo porrectos ſibi panes cum gratiarum actione ſuſcepit, reputans eſcam ſibi diuinitus miniſtrari, nec ſine Dei iuſſu factum eſſe dicens, vt illi qui ſemper hominum ſanguine gauderent, nunc deficientibus eis vitæ ſubſtantiam largirentur. Alius verò recuſans cibum, velut ab homine ſibi oblatum, inediæ labore conſumptus, mortuus eſt: quorum ſcilicet quamuis initia ex reprehenſibili perſuaſione deſcenderint, vnus tamen ſubueniente diſcretione, id quod incautè conceperat, emendaſſe cognoſcitur: alius autem ſtultâ præſumptione perdurans, mortem quam Dominus ab eo auertere voluit, ipſe ſibi conſciuit.

Frater vnus diſcretione ſeruatur, altero indiſcretè pereunte.

Cap. XXV.

De monacho, qui deceptus à diabolo, voluit filium ſuum immolare.

Caſſian. Collat. 2. cap. 7.

Qvid etiam de illo monacho commemorem, cuius nomen, quia adhuc ſupereſt, ſileo. Qui dum longo tempore

Caſſian. Collat. 2. cap 7. *Diaboli præſtigia cellam illuminatis.*

pore dæmonum in Angeli ſuſcepit claritate, reuelationibus eius ſæpè deceptus, credidit eum internuntium eſſe iuſtitiæ. Nam per omnes noctes in cellulâ eius lumen abſque vllius lucernæ officio præbebat diabolus: ad extremum verò iuſſit eum, vt filium ſuum, qui cum eo pariter in eodem monaſterio commanebat, deuotus Deo offerret victimam: vt ſcilicet hoc ſacrificio Abrahæ patriarchæ meritis coæquaretur. Cuius verbis ille intantum eſt ſeductus, vt hoc confeſtim opere perfeciſſet, niſi puer de cellâ manibus eius elapſus, concitus aufugiſſet.

C.XLVI. *De monacho, cui oſtendebat diabolus exercitum Chriſtianorum & Iudæorum.*

Caſſian. Collat. 2. cap. 8. *Monachus impulſu dæmonis circumcidit ſeipſum.*

FVIT & alius monachus, qui nimiam ſemper tenuit abſtinentiam, quique per annos multos ſingulariter in cellâ recluſus, perpaucis imitabilem exhibuit abſtinentiam. Hic ad extremum ita eſt diabolicis reuelationibus deluſus, vt poſt annuos labores atque virtutes, quibus alios monachos excelſerat, ad Iudaiſmum & circumciſionem carnis miſerabiliter ſit lapſus. Poſt multa namque tempora diabolus, velut nuncius veritatis, oſtendebat illi per vana ſomnia, & per quaſdam inanes reuelationes, Chriſtianorum atque monachorum exercitum tenebroſum ac tetrum, omnique macie tabidum atque deformem: & econtrà oſtendebat illi Iudæorum plebem ſummâ lætitiâ tripudiantem, ingentique lumine coruſcantem. Ac proinde commonebat eum, vt ſi mallet beatitudinis illorum particeps effici, circumciſionem quoque ſuſcipere feſtinaret. Ex quibus profectò conſtat, quòd ex memoratis viris tam lugubriter nemo fuiſſet illuſus, ſi rationem diſcretionis aſſequi laboraſſent. Quamobrem in quantis pernicioſum ſit diſcretionis gratiam non habere, multorum caſus experimentis declarat.

C.XLVII. *De abbate Serapione.*

Caſſian. Collat. 2. cap. 11. *Serapion paximatiū occultè auferr, & cruciatur.*

ABBAS Serapion ſolebat frequenter iunioribus fratribus, inſtructionis gratiâ, de ſeipſo narrare, dicens: Cùm adhuc eſſem puerulus, & cum abbate Theone commanerem, hæc mihi conſuetudo erat inimico imminente, vt poſtquam refeciſſem cum ſene horâ nonâ, vnum paximatium quotidie in ſinu meo latenter abſconderem: quem ſerò, ignorante ſene, occultè comedebam. Quod furtum licet quotidie perficerem, expleta tamen concupiſcentiâ fraudulentâ, ad meipſum reuertens, ſuper admiſſo furto acriùs cruciabar, quàm ſuper eſum illius fueram iucundatus. Cumque iſtud moleſtiſſimum opus ſingulis diebus explere non ſine cordis mei dolore compellerer, & clandeſtinum furtum patefacere ſeni confunderer: contigit per Dei prouidentiam, quoſdam fratres ædificationis obtentu cellulam ſenis auidiſſimos expetiſſe. Cumque refectione tranſactâ, confabulatio ſpiritalis intereſſe cœpiſſet, reſpondenſque ſenex propoſitis interrogationibus eorum, de gaſtrimargiæ vitio & occultarum cogitationū exponeret, ad vltimum intulit, dicens: Nihil ſic noxium eſt monachis, & lætificat dæmones, quàm ſi celent cogitationes ſuas ſpiritales patres. Tunc ego compunctus corde, exiſtimaui ſeni ſecreta pectoris mei patefacta: & in occultos primùm gemitus excitatus, deinde cordis mei compunctione creſcente, in apertos ſingultus lacrymaſque prorumpens, cœpi amariſſimè flere: & continuò eieci de ſinu meo paximatium quod vitioſâ conſuetudine clanculò paraueram comedendum. Cumque in medium proferens, quomodo quotidie inuoluens eum occultè ederem, proſtratus in pauimento, cum veniæ poſtulatione confeſſus ſum: & vbertim profuſis lacrymis, orationibus eorum veniam apud Deum poſtulabam. Tunc ſenex dixit: Confide, fili, quia liberauit te à captiuitate iſtâ confeſſio tua: victorem namque aduerſarium tuum hodie triumphaſti, validiùs eum tuâ confeſſione elidens, quàm ipſe fueras ab eo tuâ taciturnitate deiectus. Et idcircò poſt hanc publicationem tuam iſte malignus ſpiritus non dominabitur tibi, nec in te latibulum ſibi teterrimus ſerpens hactenus vſurpabit: quia de tenebris cordis tui per hanc confeſſionem proiectus eſt. Necdum ſenex hæc verba compleuerat: & ecce ſtatim velut lampas magis accenſa, de meo ſinu procedens, tanto fœtore cellam repleuit, vt vix in eâ reſidere poſſemus. Reſumenſque ſenex, dixit: Ecce probauit tibi Dominus veritatem ſermonum meorum, vt paſſionis illius incentorem de corde tuo confeſſione ſalubri fugatum, oculorum fide perciperes, patefactumque hoſtem, nequaquam locum in te vlteriùs habiturum, apertâ eius expulſione cognoſceres. Itaque ſecundùm ſententiam ſenis, ita eſt in me virtute confeſſionis dominatio diabolica extincta, vt numquam mihi vlteriùs nec memoriam concupiſcentiæ huius tentauerit inimicus ingerere.

Maximè noxium, cogitationes patri ſpiritali nò detegere. *Confeſſione curatur Serapion.* *Confeſſionis quanta vis contra dæmonem.*

De monachis à Saracenis interfectis. C.XLVIII.

Caſſian. Collat. 6. cap 1.

IN Palæſtinæ partibus iuxta vicum Thecue, qui Amos prophetam meruit pro-

crea-

creare, ſolitudo vaſtiſſima eſt, vſque Arabiam ac mare mortuum (quò ingreſſa deficiunt fluenta Iordanis, & cinis Sodomorum) ampliſſimâ extenſione porrecta pertingens. In hac ſolitudine ſummæ ſanctitatis monachi diutiſſimè commorantes, repentè ſunt à diſcurrentibus interempti Sarracenis. Quorum corpora tam à populo regionis illius, quàm ab vniuersâ Arabum plebe, tantâ veneratione ſunt percepta, vt innumeri populi concurrentes ex vtraque parte, grauiſſimum ſibi certamen pro reliquijs eorum indixerint, piè inter ſe pro ſanctâ rapinæ deuotione decertantes, quinam iuſtiùs mereretur eorum ſepulturam ac reliquias poſſidere: illis ſcilicet de vicinâ commoratione ipſorum, alijs de originis propinquitate gloriantibus.

Certamen pro reliquiis ſanctorum.

C.XLIX.

De abbate Daniele.

Caſſian. Collat. 4. cap. 1.

INTER ceteros eremitas, abbatem quoque vidimus Danielem, æqualem ceteris in omnibus virtutibus, ſed peculiarius gratiâ humilitatis prædictum. Qui merito puritatis ac manſuetudinis ſuæ, à ſancto Paphnutio eiuſdem ſolitudinis presbytero, ad diaconij officium eſt prælectus. Intantum enim idem beatus Paphnutius virtutibus ipſius aggaudebat, vt quem vitæ meritis & gratiâ parem ſibi nouerat, coæquare ſibi etiam ſacerdotij ordine feſtinaret. Denique optans ſibimet ſucceſſorem digniſſimum prouidere ſuperſtes, presbyterij honore eum prouexit. Qui tamen prioris conſuetudinem humilitatis non omittens, nihil vmquam ſibi illo præſente de ſublimioris ordinis adiectione donauit: ſed ſemper abbate Paphnutio offerente ſpiritales hoſtias, ille velut diaconus in prioris miniſterij permanſit officio. In quo tamen beatum Paphnutium, cùm talis vir eſſet ac tantus, vt in multis etiam præſcientiam gratiæ poſſideret, hæc ſpes de ſubſtitutionis electione fruſtrata eſt. Nam non longè pòſt, hunc ipſum quem ſibi parauerat ſucceſſorem, ante ſe ad Deum præmiſit.

Danielis humilitas.

Fit presbyter.

Cap. L.

De abbate Sereno.

Caſſian. Collat. 7. cap. 1.

SVMMÆ ſanctitatis & continentiæ virum, nominiſque ſui ſpeculum, abbatem vidimus Serenum, quem ſingulari veneratione prę ceteris admirati ſumus. Cui ſupra omnes virtutes, quæ non ſolùm in actu eius vel moribus, ſed etiam ipſo vultu per Dei gratiam refulgebant, ita eſt peculiari beneficio donum caſtitatis infuſum, vt nec ſe ipſis quidem naturalibus incentiuis inquietari vel in ſopore ſentiret. Ad quam tamen carnis puritatem quomodo peruenerit, quia ſupra conditionem humanæ naturæ videtur, neceſſarium eſſe reor explicare.

Caſtitas Sereni in vultu refulgens.

Hic igitur beatus Serenus pro internâ cordis atque corporis caſtitate, nocturnis diurniſque precibus, ieiunijs quoque ac vigilijs infatigabiliter inſiſtens, cùm ſe vidiſſet orationum ſuarum obtinuiſſe vota, cunctoſque æſtus in corde ſuo concupiſcentiæ extinctos, velut ſuauiſſimo guſtu puritatis accenſus in maiorem ſuam ſitim zelo caſtitatis exarſit, & intenſioribus cœpit ieiunijs atque obſecrationibus incubare, vt mortificatio paſſionis huius, quæ interiori homini ſolo dono Dei fuerat attributa, ad exterioris etiam puritatem eatenus perueniret, vt ne ipſe quidem vel vllo ſimplici ac naturali motu, qui etiam in paruulis atque lactentibus excitatur, vlteriùs pulſaretur. Cumque petitioni cœptæ ſupplicatione iugi ac lacrymis indefeſſus inſiſteret, adueniens ad eum Angelus in viſione nocturnâ, eique velut aperiens vterum, quamdam ignitam carnis ſtrumam de eius viſceribus euulſit atque proiecit, ſuiſque locis, vt fuerant, omnia inteſtina reſtituens, dixit ad eum: Ecce, inquit, incentiua carnis tuæ abſciſa ſunt, & obtinuiſſe te noueris hodierno die perpetuam corporis puritatem, quam fideliter poſtulaſti. Hæc de gratiâ Dei, quæ memorato viro peculariter attributa eſt, breuiter dixiſſe ſufficiat.

Ibid. c. 1.

Quomodo ad caſtitatem peruenerit.

Ceterùm cùm ad eum die quadrageſimâ veniſſemus, ac de diuerſis quæſtionibus eum flagitaremus, ad extremum de impugnatione dæmonum eum requirebamus. Tunc ille, vt ſemper erat, placidiſſimo vultu reſpondens, dixit: Non enim dęmones habere poteſtatem quemquam hominum lædendi, exemplum beati Iob manifeſtâ ratione demonſtrat, vbi non ampliùs eum tentare audet inimicus, quàm diuinâ ei diſpenſatione conceditur.

Ibid. c. 2.

Ibid. c. 11.

Iob 1.

De eo, quòd non eamdem vim habeant nunc dæmones contra monachos, quomodo anteriori tempore.

Cap. LI.

SATIS tamen nobis experientiâ noſtrâ, & ſeniorum noſtrorum relatione compertum eſt, non eamdem vim dæmones nunc habere contra monachos, quam anteriori tempore inter anachoretarum principia, in quibus adhuc raritas monachorum in eremo commanebat. Tanta namque tunc erat dæmonum feritas, vt vix pauciſſimi tolerare habitationem ſolitudinis poſſent. Siquidem in ipſis cœnobijs, in quibus commorabantur decem vel duodecim, ita eorum atrocitas graſſabatur, & frequenter viſi-

Caſſian. Coll. 7. cap. 23.

Vigiliæ contra dæmones.

viſibiles ſentiebantur aggreſſus, vt non auderent omnes pariter noctibus obdormire: ſed viciſſim alijs deguſtantibus ſomnum, alij vigilias celebrantes, pſalmis & orationibus ſeu lectionibus inhærebant. Cumque illos ad ſoporem naturæ neceſſitas inuitaſſet, expergefactis alijs ad eorum qui dormituri erant cuſtodiam, ſimiliter vigiliæ tradebantur. Vnde dubitari non poteſt, vnum è duobus nunc eſſe: aut enim virtute crucis etiam deſerta penetrante, & eius gratiâ vbique coruſcante, retuſa eſt nequitia dæmonum: aut negligentia noſtra illos ab impugnatione priſtinâ reddidit lentiores, dum dedignantur aduerſum nos illâ intentione confligere, quâ tunc contra illos probatiſſimos Chriſti milites ſæuiebant.

Caſſian. Coll. 7. cap. 2. *Sanctorum purgatio ob leuia peccata.*

Ceterùm corporaliter traditos ſatanæ vel infirmitatibus magnis etiam viros ſanctos nouimus, pro leuiſſimis quibuſque delictis; cum in illis nec tenuiſſimum quidem peccatum aut maculam in illo iudicij die patitur inuenire diuina clementia: vt eos tamquam aurum probatum, ad illam perpetuitatem glorioſam, nullà indigentes pœnali purgatione, tranſmittat, iuxta illud: Vir iuſtus probatur in fornace humiliationis. (Eccli. 27.) Et illud: Quem enim diligit Dominus, corripit: flagellat autem omnem filium quem recipit. (Heb. 12. Prou. 3.)

Caſſian. Coll. 7. cap. 26.

Quod noſtris quoque temporibus ſatis euidens oſtendit & aperta probatio in abbate Paulo vel Moyſe, qui habitauerunt locum huius ſolitudinis, qui Calamus nuncupatur. Nam Paulus commoratus eſt in eremo, quæ adiacet Panephyſi ciuitati, quam ſolitudinem iam olim factam aquæ ſalſiſſimæ inundatione cognouimus: quæ quoties flauerit ſpiritus Aquilonis, de ſtagnis impulſæ ac ſuperfuſæ adiacentibus terris, ita omnem illius ſuperficiem contegit regionis, vt antiquos ibidem vicos, qui olim hac ipsâ de cauſsâ omni ſunt habitatore deſerti, faciat velut inſulas apparere.

Cap. LII. *De abbate Paulo.*

Caſſian. Collat. 7. cap. 26.

HIC igitur abbas Paulus in tantam cordis puritatem quiete ſolitudinis ſilentioque profecerat, vt non dicam vultum femineum, ſed ne veſtimenta quidem ſexus illius, conſpectui ſuo pateretur offerri. Nam cùm quadam die pergeret ad cuiuſdam ſenioris cellam, caſu mulier ei obuiauit: quam cùm vidiſſet, tantâ fugâ ad ſuum rurſum monaſterium, prætermiſſo quod arripuerat itinere, cucurrit, quantâ nullus à facie leonis vel immaniſſimi draconis aufugeret. Quod licet zelo caſtitatis & puritatis ardore ſit factum, tamen quia non ſecundùm ſcientiam præſumptum eſt, ſed obſeruantiâ diſciplinæ exceſſus eſt moderatus, ne elatio cum inuaderet: taliqúe confeſtim correptione percuſſus eſt, vt totum corpus eius paralyſeos valetudine ſolueretur, nullumque in eo membrum penitùs ſuum officium præualeret explere. Siquidem non ſolùm pedes ac manus, ſed etiam linguæ motum, ipſæque aures ita auditus proprij amiſerunt ſenſum, vt in eo nihil ampliùs ex homine, quàm immobilis ſtatuæ figura remaneret. Et ad hoc redactus eſt, vt infirmitati eius nullo modo virorum diligentia deſeruire ſufficeret, niſi ſola ei muliebris ſedulitas miniſtraret. Nam portato eo ad monaſterium ſacrarum virginum, cibus ac potus femineo ei ingerebatur obſequio: explendiſque omnibus naturæ neceſſitatibus, eadem illi diligentia per annos fermè quatuor, id eſt, vſque ad vitæ ſuæ terminum ſeruiebat. Qui cùm tantâ eſſet membrorum omnium debilitate conſtrictus, vt nulli in eo artus viuacem motum retentarent, tanta ex eo virtutum gratia procedebat, vt cùm de oleo, quod corpore ſuo tetigerat, vngerentur infirmi, ſtatim à cunctis valetudinibus curarentur: ita vt ſuper hac eius valetudine euidenter clareſceret, & debilitatem membrorum eius amore Domini contributam, & ſanitatum gratiam pro teſtimonio & manifeſtatione meritorum eius Spiritus ſancti virtute paratam.

A muliere et à facie leonis fugit Paulus. *Indiſcretio tiae puniuntur.* *Mulierum miniſterium cogitur admittere.* *Donatur virtute curationum.*

De abbate Moyſe. C. LIII.

Caſſian. Collat. 7. cap. 27.

SECVNDVS verò, quem diximus, Moyſes in hac eremo commoratus, cùm & ipſe ſingularis & incomparabilis vir eſſet, ob reprehenſionem vnius ſermonis, quem contra abbatem Macarium duriùs protulit, tam diro dæmoni eſt confeſtim traditus, vt humanas egeſtiones ori ſuo ingereret. Quod flagellum purgationis diuinam ei intuliſſe diſpenſationem, ne vel momentanei peccati macula in eo reſideret, velocitate curationis eius demonſtratum eſt. Nam continuò abbate Macario in orationem proſtrato, dictu citiùs malignus ſpiritus ab eo fugatus diſceſſit.

Moyſes ob leue peccatum à dæmone corripitur. *Liberatur continuò.*

Ibid. c. 28.

Ex quo manifeſtè perpenditur, non debere eos abominari vel deſpici quos videmus diuerſis tentationibus vel malignis ſpiritibus tradi: quia duo hæc credere immobiliter nos oportet: primò, quòd ſine Dei permiſſu nullus omnino tentetur: ſecundò, quòd omnia quæ à Deo nobis inferuntur, velut à piiſſimo patre ac clementiſſimo medico, pro noſtris vtilitatibus irrogentur.

Non ſunt contemnendi, qui à dæmonibus vexantur.

Cap. LIV

De monacho, qui in ſolitudine noctu vidit multitudinem dæmonum.

Caſſian. Collat. 8. cap. 16.

QVIDAM autem frater, cùm per ſolitudinem iter ageret, aduespeſcente die ſpeluncam quamdam reperiens, ibidem ſubſtitit. Vbi dum pſalmos ex more cantaret, tempus mediæ noctis exceſſit. Cumque finita vigilia, refecturus laſſum corpus, paululum reſediſſet, repente cœpit innumerabiles cateruas dæmonum vndique confluentium intueri: quæ infinitâ conſtipatione procedentes, aliæ præibant principem ſuum, aliæ ſequebantur: qui princeps eorum, & magnitudine procerior cunctis, & adſpectu terribilior videbatur. Cumque in quodam ſolio ſublimiſſimo conſediſſet, vniuſcuiuſque actus diligenti examinatione cœpit diſcutere: illoſque qui necdum ſe circumuenire æmulos ſuos potuiſſe dicebant, velut inertes, à conſpectu ſuo cum iniuria iubebat expelli, ſpatia tanti temporis & opus inaniter expenſum cum fremitu furoris eis exprobrans. Illos verò, qui nuntiabant ſe conſignatos ſibi homines decepiſſe, ſummis laudibus cum exultatione ac fauore cunctorum, vt fortiſſimos pugnatores, ad exemplum cunctorum, glorioſiſſimos coram omnibus emittebat. Inter quos cùm quidam nequiſſimus ſpiritus, vtpote magnum triumphum nuntiaturus, lætior aduenisset, nomen monachi optimè cogniti deſignauit, aſſerens ſe poſt * quinque annos, quibus eum iugiter obſideret, vix eadem nocte in ruinam fornicationis merſiſſe. Super cuius relatione cùm immane cunctorum gaudium fuiſſet exortum, ſummis à principe eorum laudibus eleuatus, magniſque præconijs coronatus abſceſſit. Aurorâ itaque ſuperueniente, cùm omnis multitudo dæmonum ab oculis eius euanuiſſet, dubitans frater ille de aſſertione ſpiritus immundi, memor etiam euangelicæ ſententiæ, quòd in veritate non ſtetit, & quia non eſt veritas in eo; & cùm loquitur mendacium, ex proprijs loquitur: Peluſium petijt, vbi illum fratrem nouerat commorari, quem malignus ſpiritus aſſeruit eſſe deceptum. Erat etiam ibi & alius frater illi notiſſimus, quem interrogans de eodem fratre, reperit quòd eadem nocte, qua teterrimus ille dæmon ruinam eius ſuo principi nuntiaret, monaſterio priſtino derelicto, vicum petiſſet, & in fornicationem miſerabiliter cecidiſſet. Hæc autem audiens frater, ſuſpirans & flens, reuerſus eſt in locum ſuum.

Lapſu hominum diabolus lætatur.

* Caſſian. *quindecim*

Ioan. 8.

Cap. LV

De duobus philoſophis, qui ad ſanctum Antonium perrexerunt.

Caſſ. Coll. 1. cap. 12.

QVODAM autem tempore duo quidam philoſophi audientes famam beati Antonij, perrexerunt ad eum. Qui cum inter ſe quaidam quæſtiones habuiſſent, deſpicientes philoſophi ſanctum Antonium, velut imperitum & ſine litteris virum, reuerſi ſunt ab eo. Volentes autem eum, ſi nihil amplius potuiſſent lædere, vel de cellula eius magicis præſtigijs & circumuentione dæmonum perturbare, immiſerunt ei nequiſſimos dæmones ad impugnationem, hac inuidiâ & liuore perculſi, eo quòd multi hominum ad illum, velut Dei famulum, quotidie conuenirent. Cumque, illo nunc quidem imprimente pectori ſuo & fronti ſignaculum crucis, nunc verò orationi ſuppliciter incubante, nec appropinquare quidem duriſſimi dæmones eidem auderent, reuertebantur ad eos qui illos direxerant, ſine effectu. Tunc illi alios rurſum, quaſi potentiores, miſerunt. Cumque & illi fatigati reuertiſſent, iterum alios nihilominus potentiores ac vehementiores aduerſus militem Chriſti deſtinauerunt, qui nihil penitùs præualuerunt, Antonio viriliter reluctante. Eo itaque nihil profecerunt tales tantæque eorum inſidiæ, totâ magicâ arte & necromantiâ quæſitæ, vt per hæc euidentiſſimè comprobarent, magnam virtutem ineſſe profeſſioni Chriſtianorum, quibus illæ tam ſæuæ vmbræ nihil Antonium, non ſolùm lædere, ſed nec puncto quidem de habitaculo ſuo valuerunt perturbare.

Antonio philoſophi immittunt dæmones ad impugnationem.

Fugantur oratione & ſigno crucis.

Pro hac ergo admiratione ſtupefacti philoſophi, conteſtim ad ſanctum Antonium venerunt, impugnationum ſuarum magnitudinem & cauſſas atque inſidias liuoris ſui ei patefecerunt, Chriſtianos ſe fieri protinus popoſcerunt. Cumque diem ab illis proditæ impugnationis requireret, indicauerunt, aſſeruit autem ſe beatus Antonius amariſſimis cogitationum ſtimulis tunc fuiſſe pulſatum.

Ibid. c. 13.

Conuertuntur ad Chriſtum philoſophi.

Eumdem beatum Antonium ita nonnumquam in oratione nouimus perſtitiſſe, vt eodem in exceſſu mentis frequenter orante, cùm ſolis ortus cœpiſſet infundi, audierimus eum in feruore ſpiritus ſic proclamantem: Quid me impedis, ſol, qui ad hoc oritis, vt me ab huius veri luminis abſtrahas claritate.

Caſſian. Collat. 9. cap. 31.

Tenebra contemplantibus aptiores.

IN

IN LIBRVM QVARTVM DE VITIS PATRVM NOTATIO.

1 AVCTORIBVS.] *Inſcripſi libri huius quarti auctores Seuerum Sulpitium & Joannem Caſſianum, quia ex eorum libris hic liber verbis eorum excerptus eſt. Quis excerpſerit, non plane conſtat. Vide dicta in Prolegomeno generali* VI.

2. SEVERO SVLPITIO.] *Varia eius elogia habes initio operum eius, à variis doctis viris adornatorum. Dabo tantùm hic ea, quæ Dialogorum, ex quibus hæc excerpta ſunt, mentionem faciunt. Gelaſius Decreti parte* 1. *diſt.* XV. *cap.* III. Opuſcula Poſthumiani & Galli apocrypha. *Hieronymus lib.* XI. *in Ezech. c.* XXXVI. *poſt enumeratos errores Millenariorum ſectatores addit:* Et nuper Seuerus noſter, in Dialogo, cui Gallo nomen impoſuit.

Ne mirere, Seueri Dialogos, in quibus Poſthumianus & Gallus interloquuntur, numerari à Gelaſio Papâ inter apocrypha. Continent enim quoſdam næuos, quos vide notatos in Indice librorum expurgandorum à F. Ioanne Mariâ Braſichellenſi, magiſtro ſacri Palatij, & apud Bellarminum in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis, & Baronium varijs locis in Annalibus, & Poſſeuinum noſtrum in Apparatu ſacro. Nulli tamen næui in his excerptis occurrunt.

Porrò de anno, quo Seuerus Sulpitius Dialogos ſuos conſcripſit, ita Baronius tomo V. *anno Chriſti* CCCCII. *Innocentij Papæ* 1. *Arcadij & Honorij Impp.* VIII. *Quoto, inquit, Domini anno Seuerus Dialogum illum ſcripſerit, ex his pariter intelligi poteſt. Nam cum idem dicat S. Hieronymus, eos* nuper *à Seuero conſcriptos, conſtetque Commentarios in Ezechielem, vbi de his agit, anno quo à Gothis capta eſt vrbs, eſſe conſcriptos (vt ex eius in libris illis affixis præfationibus apparet) nempe poſt octo ab hoc tempore annos: vtique fatendum eſt, longè poſt obitum S. Martini eam à Seuero ſcriptionem elucubratam; licet profectio illa Poſthumiani in Orientem, à quâ ſumit Dialogorum exordium, contigerit viuente S. Martino, anno videlicet, quo ob Origeniſtas contigit Alexandrinam eccleſiam turbis exagitari.*

Idem Baronius tomo V. *anno Chriſti* CCCCXXI. *Cæleſtini Papæ* VIII. *Theodoſij* XXIV. *Valentiniani* VII. *Impp. oſtendit, Seuerum Sulpitium Dialogorum auctorem, diuerſum eſſe à Seuero Sulpitio epiſcopo Bituricenſi. quâ in re lapſi erant Seueri commentatores, Carolus Sigonius, Petrus Galeſinius, & Victor Giſelinus. quod etiam notauit Ioſephus Scaliger Prolegomenis ad libros de Emendatione temporum, & Nicolaus Faber in Opuſculis poſthumis, Schediaſmate de Dionyſio Areopagitâ. qui hunc noſtrum Seuerum ait fuiſſe monachum Primuliacenſem.*

Poſthumiani, qui Seueri Dialogis interloquitur, in Ægyptum peregrinatio deſcribitur primo Seueri Dialogo, cuius excerpta hic legis. quæ quo anno Chriſti exiſtimetur contigiſſe, vide hic Notationem ad caput II. *num.* 4. *Labitur Reatinus Victorius in Vitâ S. Hieronymi, qui exiſtimauit Seuerum in Ægyptum profectum, cùm ipſe Poſthumiani profectionem narret.*

3. IOANNE CASSIANO.] *Et huius elogia varia habes ante eius Opera ab Henrico Cuyckio & Petro Ciaccono expoſita. qui ſimul monent, quid in operibus Caſſiani cauendum. Nihil in his excerptis cenſoriâ virgulâ dignum occurrit. Porrò de Caſſiani in Ægyptum profectione, ita Baronius anno Chriſti* CCCCIV. *Innocentij Papæ* III. *Arcadij & Honorij Impp.* X. *poſtquam egit de Caſſiano ad Innocentium Papam in cauſſâ Ioannis Chryſoſtomi legato miſſo: Ceterùm, inquit, poſt hæc Caſſianus profectus in Ægyptum, ibi monaſticam vitam excolere cœpit, indeque ſcribendi Collationes Patrum hauſit argumentum. Extat Iſidori Peluſiotæ ad Caſſianum epiſtola, cùm aggreſſus eſſet vitam monaſticam profiteri, quâ eum in primis* Iſid. Peluſ. lib. 1.
ſibi coercendam eſſe linguam admonuit. Hactenus epiſt. 309.
Baronius.

Quæ Baroniana de Caſſiani in Ægyptum profectione putatio, non video qui cum Caſſiani ſcriptis cohæreat. Ille enim ſe à pueritiâ ait inter eremitas verſatum. Ita enim ſcribit præfatione ad Caſtorem epiſcopum, quam libris ſuis de Inſtitutis Cœnobiorum præmiſit, cùm cauſſas adfert, cur minùs idoneus nunc ſit ad monaſtica Ægyptiorum monachorum inſtituta recolenda & recolligenda: Secundò, quòd ea, quæ à pueritiâ noſtrâ inter eoſdem conſtituti, atque ipſorum incitati quotidianis exhortationibus & exemplis, vel agere tentauimus, vel didicimus, vel viſu percepimus, minimè iam poſſumus ad integrum retinere, tot annorum curriculis ab eorum conſortio & imitatione conuerſationis abſtracti. *Vnde quoque colligitur, non eſſe eumdem cum noſtro Caſſianum, ad quem ſcribit Iſidorus Peluſiota.*

4. ORIGENIS] *Baronius tomo* V. *anno Chriſti* Cap. II.
CCCXCIX. *Anaſtaſij Papæ* 13. *Arcadij & Honorij Impp.* V. *Accidit autem, cùm librorum Origenis cauſſâ tot tantæque turbæ concitatæ eſſent Alexandriæ, atque in vniuerſâ Ægypto per Theophilum eius ciuitatis antiſtitem alioſque epiſcopos aduerſus monachos ſcriptorum Origenis fautores, Poſthumianum illum, qui apud Seuerum cum Gallo Dialogum*

agit,

agit, Alexandriam appuliſſe, compluraque eorum quæ inter ambas aduerſas partes tranſacta fuerunt, præſentem conſpexiſſe. Soluens enim Narbonâ in Africam, ad tumulum ſancti Cypriani martyris inuiſendum perrexit: inde verò Cyrenenſium legens ora, in Ægyptum peruenit, Ieroſolymam profecturus viſendorum cauſsâ locorum ſanctorum, &c. Cuius in Ægyptum Ieroſolymamque peregrinatio, etſi non hoc anno, haud tamen multò pòſt contigiſſe potuit.

Cap. v. 5. Dvos ego iam senes.] *Quod hic de duobus ſenibus narratur ſine nomine, hoc de Pæſio & Ioanne ita narrat Caſſianus lib.* v. *Inſtit. cap.* xxvii. Ad ſenem Pæſium in eremo vaſtiſſimâ commorantem cùm ſenex Ioannes magno cœnobio ac multitudini fratrum præpoſitus adueniſſet, & ab eo velut ab antiquiſſimo ſodale perquireret, quidnam per omnes quadraginta annos, quibus ab eodem ſeparatus in ſolitudine minimè à fratribus interpellatus egiſſet; Numquam me, ait, ſol reficientem vidit. Et ille, Nec me, inquit iratum. *Idem habetur apud Pelagium libello* iv. *num.* 24.

C. xlviii. 6 Ivxta Thecve vicvm.] *Martyrologium Romanum* xxviii. *Maij:* Thecue in Palæſtinâ ſanctorum monachorum martyrum, qui tempore Theodoſij iunioris à Sarracenis occiſi ſunt: quorum ſacras reliquias accolæ colligentes, ſummâ veneratione illas habuerunt. *Vbi Baronius notat: Hi illi eſſe videntur, de quibus agit Ioannes Caſſianus in Collat.* vi. *cap.* i. ii. *& ſeq.*

Idem Baron. tomo v. *anno Chriſti* ccccx. *Innocentij Papæ* ix. *Honorij* xvi. *Theodoſij* iii. *Impp. Caſſianus, inquit, integrâ Collatione* vi *in eo argumento verſatur, vt doceat, cur Deus ſanctos viros ab impijs necari permittat. Erat planè quæſtio iſta verſata ore omnium his temporibus ob ingruentia vbique mala, & barbaros longè lateque graſſantes. De eâ enim non Caſſianus tantùm egit, ſed eadem occaſione*

August. epist. 122. *etiam Auguſtinus in epiſtolâ ad Victorianum, quòd ille inter alia interpellaſſet,* Quare & ſerui Dei barbarorum ferro perempti ſunt, & ancillæ Dei captiuæ ductæ. *Quæ itidem pluribus tractat ad Marcellinum in Commentarijs de Ciuitate Dei. Hactenus Baronius.*

Exiſtimat ibidem Baronius, eodem tempore cladem Ægypto illatam à barbaris, probatque ex litteris Auguſtini ad Victorianum: Totus quippe mundus tantis affligitur cladibus, vt pænè pars nulla terrarum ſit, vbi non talia, qualia ſcripſiſti, committantur atque plangantur. Nam ante paruum tempus etiam in illis ſolitudinibus Ægypti, vbi monaſteria ſeparata ab omni ſtrepitu quaſi ſecura degebant, à barbaris interfecti ſunt fratres. August. epist. 122.

Caſſianus tamen, qui hoc tempore in Ægypto viuebat, nullam mentionem facit deprædationum per barbaros monaſterijs Ægypti illatarum. Nam poſtquam narrauit de monachis in Palæſtina partibus occiſis, ſubdit: Mœſti ad ſanctum Theodorum, ſingularem in conuerſatione actuali pertexımus virum. Hic namque morabatur in Cellijs, qui locus intra Nitriam & Scithin ſitus, & à monaſterijs quidem Nitriæ quinque millibus diſtans, octoginta millium ſolitudine ab eremo Scithi, in quâ commorabamur, interueniente diſcernitur. *Atqui præcipua Ægypti monaſteria erant in Scithi, Nitriâ, & Cellijs.* Caſſian. Coll. 6. cap. 1.

Quare quæ D. Auguſtinus habet de Ægypti monaſterijs deuaſtatis, intellige de ijs, quæ erant in extremitate & limite Ægypti. Colligo ex D. Hieronymo ep. lxxxii. *ad Marcellinum:* Hoc autem, *inquit,* anno, cùm tres explicaſſem libros, (*Ezechielis videlicet*) ſubitus impetus barbarorum, de quibus tuus dicit Virgilius:

——— lateque vagantes Aen. 4.

Barcæi: ———

& ſancta Scriptura de Iſmaël: Contra faciem omnium fratrum ſuorum habitabit: ſic Ægypti limitem Palæſtinæ, Phœnices, Syriæ percurrit, & inſtar torrentis cuncta ſecum trahens, vt vix manus eorum miſericordiâ Chriſti potuerimus euadere. Gen. 16.

DE

DE VITIS PATRVM LIBER QVINTVS,

AVCTORE
1 GRAECO INCERTO,
INTERPRETE
2 PELAGIO S. R. E. DIACONO.

PRÆLVDIA.

De Libri huius apud Græcos inſcriptione, materiâ, diuiſione, vtilitate.

PHOTIVS Patriarcha Conſtantinopolitanus Bibliothecæ ſuæ Cod. CXCVIII.

Ἀνεγνώσθη ΑΝΔΡΩΝ ΑΓΙΩΝ ΒΙΒΛΟΣ, πολιτείας τε αὐτῶν καὶ κατορθώματα πρὸς ψυχικὴν προκοπὴν καὶ ὠφέλειαν ἀπαγγέλλουτα.

Συγκεφαλαίωσις δ' ἦν, ὡς ἔοικε, καὶ σύνοψις τοῦ ΜΕΓΑΛΟΥ καλουμένου ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΥ, ὃ ἀπαγγέλλει τοὺς βίους καὶ τὰ ἔργα τῶν περὶ Ἀντώνιον τὸν Μέγαν, καὶ τῶν ἑξῆς ἀκμασάντων. Ὥσπερ γὰρ τὸ καλούμενον ΝΕΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΟΝ, τὰς τῶν ἔτι νεωτέρων μέχρις Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως, καὶ μικρὸν ἔτι προσωτέρω πολιτείας καὶ τοὺς ἀσκητικοὺς ἀγῶνας ἀναγράφει.

al. παράδεισον

Ἀλλ' οὖν τὸ προκείμενον βιβλίον εἰς δύο καὶ

LEgimus SANCTORVM VIRORVM LIBRVM, qui ipſorum vitas & rectè facta narrabat, ad ſpiritualem profectum atque vtilitatem.

Quæ libri huius apud Græcos inſcriptio.

Epitoma autem erat, vt apparet, & comprehenſio MAGNI, quem vocant, LIMONARII, (ſeu PRATI SPIRITVALIS) quo & vitæ opera narrantur, tum Magni Antonij & æqualium, tum eorum qui poſt eos floruerunt. Quemadmodum & qui dictus eſt HORTVLVS NOVVS, his recentiorum ad ætatem vſque Heraclij, & paulò etiam viciniorum Vitas, religioſaſque exercitationes deſcribit.

Quæ libri huius materia.

Verùm hic liber in duo & vi-

Quæ libri huius diuiſio.

viginti contractus, argumenta eorum cuiuſque vtilitatem & obtinendi rationem, varijs narrationibus expoſitam habet.

I. Igitur horum caput admonitio eſt ad perfectionis profectum, & à varijs quidem illa inſtituta perſonis.

II. Tranquillæ vitæ ac ſolitariæ fructum oſtendit.

III. De continentiâ agit, quam non in victu dumtaxat, ſed & in reliquis animi motibus ſimiliter exercendam docet.

IV. Vt ſe munite quiſque debeat aduerſus inſurgentes à fornicatione pugnas.

V. De paupertate, vtque vitare auaritiam oporteat.

VI. De patientiâ & fortitudine.

VII. Nihil eſſe per oſtentationem agendum.

VIII. Non oportere quemquam iudicare.

IX. De diſcretione.

X. Sobrium (ſiue circumſpectum) ſemper eſſe oportere.

XI. Aſſiduè eſſe & cum attentione precandum.

XII. Hoſpitalitatem eſſe ac miſericordiam cum hilaritate exercendam.

XIII. Obedientiam docet.

XIV. De humilitate.

XV. De malorum tolerantiâ.

XVI. De dilectione.

XVII. * De ijs, qui viſiones viderunt.

XVIII. De ſenibus qui miracula patrarunt.

XIX. De variorum ſanctorum patrum vitâ Deo gratâ.

XX. Aliquot eorum qui in monaſticâ exercitatione conſenuerant, ſcitè dicta.

XXI. Collationes continet ſenum inter ipſos de ſuis conſiderationibus.

εἴκοσι, συγκεφαλαιούμενον ὑποθέσεις, ἑκάστης αὐτῶν καὶ τὸ χρήσιμον καὶ τὴν κτῆσιν διαφόροις διηγήμασιν ἐμφανίζει.

Ὧν τὸ μὲν πρῶτον κεφάλαιον παραίνεσιν ὡς πρὸς κοπὴν τελειότητος ἐκ διαφόρων προσώπων περιέχει.

Τὸ δεύτερον δὲ, τὸ ἀπὸ τῆς ἡσυχίας δείκνυσι κέρδος.

Τὸ τρίτον περὶ ἐγκρατείας διαλαμβάνει, καὶ ὡς δεῖ τὴν ἐγκράτειαν μὴ * βρώμασι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ψυχῆς κινημάτων ὁμοίως ποιεῖσθαι. *al. σωμάτων.

Τὸ δὲ τέταρτον, πῶς δεῖ ἀσφαλίζεσθαι ἡμᾶς πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς πορνείας ἐπανισταμένους ἡμῖν πολέμους.

Τὸ δὲ πέμπτον, περὶ ἀκτημοσύνης, καὶ ὡς δεῖ καὶ τὴν πλεονεξίαν φυλάττεσθαι.

Περὶ ὑπομονῆς δὲ καὶ ἀνδρείας τὸ ἕκτον.

Καὶ τὸ ἕβδομον, ὅτι δεῖ μηδὲν πρὸς ἐπίδειξιν ποιεῖν.

Καὶ τὸ ὄγδοον, ὅτι οὐ δεῖ τινα κρίνειν.

Περὶ διακρίσεως δὲ τὸ θ'.

Τὸ δὲ δέκατον, περὶ τοῦ δεῖν ἀεὶ νήφειν.

Καὶ τὸ ἑνδέκατον, ὅτι δεῖ ἀδιαλείπτως καὶ ἐν νήψει προσεύχεσθαι.

Καὶ τὸ δωδέκατον, ὡς φιλοξενεῖν δεῖ καὶ ἐλεεῖν ἐν ἱλαρότητι.

Περὶ ὑπακοῆς * ἐκδιδάσκει τὸ τρισκαιδέκατον. *al. ἡ διδασκαλία

Τὸ δὲ τεσσαρεσκαιδέκατον, περὶ ταπεινοφροσύνης.

Καὶ τὸ πέντε καὶ δέκατον, περὶ ἀνεξικακίας.

Περὶ ἀγάπης δὲ τὸ ἑξκαιδέκατον.

Τὸ μέντοι ἑπτακαιδέκατον, περὶ διορατικῶν.

Καὶ τὸ ὀκτωκαιδέκατον, περὶ σημειοφόρων γερόντων.

Τὸ δὲ ιθ', περὶ πολιτείας θεοφιλοῦς διαφόρων πατέρων.

Καὶ λοιπὸν τὸ εἰκοστὸν, ἀποφθέγματα τῶν ἐν ἀσκήσει γηρασάντων.

Εἶτα τὸ πρῶτον καὶ εἰκοστὸν διαλέξεις εἰσάγει γερόντων περὶ λογισμῶν πρὸς ἀλλήλους.

Καὶ

Καὶ τὸ ἐπὶ πᾶσι δεύτερον [illegible] εἰκοστὸν, Ἡσυχίου πρεσβυτέρου Ἱεροσολύμων γνώμας περιέχει.

Ἐν οἷς καὶ ὁ σύμπας τοῦ βιβλίου ἀπαρτίζεται λόγος.

Χρησιμώτατος καθεστὼς, εἴπερ τι ἄλλο, τοῖς ἐπὶ τῷ κλήρῳ τῶν οὐρανῶν τὸν βίον ἀσκουμένοις.

Ἔχει δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν, καὶ τὸ σαφὲς καὶ τἆλλα τοιοῦτος, οἷος ἂν γένοιτο ἀνδράσιν ἁρμόζων περὶ μὲν τοὺς κατὰ λόγους ἀγῶνα, μηδὲ ἐπεσχημένοις, πάντα δὲ τὸν πόνον καὶ τὴν σπουδὴν εἰς τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἄσκησιν ἀναδεδεγμένοις.

XXII. Ad [illegible]c omnia & vltimum caput ſententias continet Heſych[illegible]j presbyteri [illegible]mitani.

Quibus & liber hic totus abſoluitur.

Vtiliſſimus profectò ijs, [illegible] quis alius, qui ad cæleſtem hereditatem parandam vitam ſuam componunt. *Qualis liber vtilitas.*

Adhibet idem, quam promiſerat, perſpicuitatem quoque: alioqui cetera talis, qualis ijs aptus ſit viris, qui non de verbis laborent, ſed omnem operam atque conatum in operibus exercendis ponant. *Quis ſtilus.*

NOTATIO.

1 GRÆCO INCERTO.] *Græcum aliquem huius libri auctorem eſſe, ſatis conſtat ex Photio, qui Græco exemplari vſus, & interprete qui ex Græco vertit: incertum tamen eſſe, quidquid aliqui diuinarint, Photius indicat, qui nullius nomen exprimit. Vide dicta Proleg. gener.* VII. *&* VIII.

2. PELAGIO.] *Conſule, quæ de hoc notaui Prolegomeno generali* XIV.

3. PHOTIVS.] *Certum eſt, librum, cuius Photius Græcè ſuo tempore exſtantis meminit, hunc eumdem eſſe, quem hic Latinè habes, tranſlatum partim à Pelagio S.R.E. Diacono, libro hoc* V. *partim à Ioanne Subdiacono S.R.E. libro* VI. *quem librum, qui apud Græcos & Latinos vnicus eſt, in duos diſtinximus ob diuerſos interpretes, ita nobis Sigeberto Gemblacenſi præeunte libro De viris illuſtribus cap.* CXVI. *&* CXVII.

Citat tamen duo Photius, quæ Latino exemplari videntur deeſſe. Primò deeſt hic liber, quem Photius vocat numero XXI. *qui* Collationes continet ſenum inter ipſos, de ſuis conſiderationibus. *Non enim ille hoc quidem loco comparêre videtur, ſed habetur hic in fine libri* VII. *à Paſchaſio S.R.E. diacono è Græco tranſlati, hoc titulo:* De meditationibus XII. anachoretarum. *quod Græcè exſtat in Auguſtanâ Bibliothecâ, Cod* LXVIII. *n.* 2. *dicitúrque in Catalogo eiuſdem Bibliothecæ:* Narratio de XII. patribus, qui conuenerunt de ſuis ipſorum rectè factis. *Secundò deeſt hic liber, quem Photius habet numero* XXII. *Non enim hic habes* gnomas *ſeu* ſententias Heſychij, *ſed prodiêre eæ tum Græcè tum Latinè duabus centuriis, ad Theodulum, ſeparatim vulgatæ à Ioanne Pico Lutetiæ, anno Chriſti* M.D.LXIII. *typis Friderici & Guilielmi Morellij, poſt opuſcula Marci anachoretæ; ſi tamen eadem ſententiæ illæ ſunt, quas Photius citat cum libro Heſychij edito.*

4. DE IIS QVI VISIONES VIDERVNT.] *Ita* διορατικὸν *vertit Schottus noſter, & inde librorum editorum corrigendam* ἐπιγραφὴν *exiſtimauit. Videndum num potiùs ex editis hæc verſio ſit interpolanda:* De præuidentiâ (*ſeu* peruidentiâ) & contemplatione. *Nam* διορῶ *eſt* tranſpicio, *quo Latino verbo vtitur Lucretius & Lactantius, vel* perſpicio. *Vnde* διορατικὸς, perſpicax ad internoſcendum, *vti vſurpat Chryſoſtomus, Damaſcenus, Aphrodiſæus. Vide Budæum. Hinc in Athanaſio de Vitâ ſancti Antonij:* Ἐγὼ γὰρ πιστεύω, ὅτι καθαρεύουσα ψυχὴ πανταχόθεν, καὶ κατὰ φύσιν ἑστῶσα, δύναται, διορατικὴ γενομένη, πλείονα καὶ μακρότερα βλέπειν τῶν δαιμόνων. *quæ vertit David Hæſchelius:* Perſuatiſſimum enim habeo, animum à perturbationum ſordibus vacuum, & naturæ conſtantem, dono perſpicacitatis imbutum, longè plura & remotiora quàm dæmones perſpicere poſſe. *Sozomenus lib.* 1. *cap.* XIII. *de S. Antonio:* Εἰώθει καὶ τοῦτο, φησὶ, μάλιστα καθαίρειν τὴν ψυχήν. τοῦτο γὰρ δυνάμεως διορατικὴν αὐτὴν ποιεῖν, καὶ τῶν ἐσομένων ἐπιστήμονα, τοῦ Θεοῦ τὸ μέλλον προμηνύοντος: Quòd ſi huius rei (dicere ſolitus eſt) cura cuiquam ſit, animum omni labe purget: nam illud ſolum poſſe eum perſpicac[illegible] efficere, & rerum futurarum ſcientem, Deo videlicet quod futurum ſit præſignificante.

LIBEL-

Libel. I. DE PROFECTV PATRVM.

LIBELLVS PRIMVS.

De profectu patrum.

[1] ANTONII. Ruffin. l. 3. n. 108.

INTERROGAVIT quidam abbatem Antonium, dicens: Quid cuſtodiens placebo Deo? Et reſpondens ſenex dixit: Quæ mando tibi, cuſtodi. Quocumque vadis, Deum ſemper habe præ oculis tuis: & in his quæ agis, adhibe teſtificationem ſanctarum Scripturarum: & in quocumque loco ſederis, non citò mouearis. Hæc tria cuſtodi, & ſaluus eris.

Tria media ſalutis.

EIVSDEM. Append. Martini n. 54. *Continentia linguæ & ventris.*

2. Interrogauit abbas Pambo abbatem Antonium, dicens: Quid faciam? Reſpondit ei ſenex: Noli eſſe in tua iuſtitiâ confidens: neque pœniteâris de re tranſactâ: & continens eſto linguæ tuæ & ventris.

GREGORII. *Tria exiguntur à baptizato.*

3. Dixit ſanctus Gregorius: Quia hæc tria exigit Deus ab omni homine, qui eſt Baptiſmum conſecutus: id eſt, fidem rectam ex totâ animâ & virtute, linguæ continentiam, & caſtitatem corporis.

INCERTI. *Portus impaſſibilitatis.*

4. Dixit abbas [1] Euagrius: Quia dicebant quidam patrum, quòd ſiccior [2] & non inæqualis victus charitati coniunctus, citiùs introducat monachum [3] in portum impaſſibilitatis.

INCERTI. *Monacho pater immortalis eſt.*

5. Iterùm dixit: [4] Nuntiata eſt cuidam monacho mors patris ſui. Ille autem ait ad eum qui nuntiabat ſibi: Deſine, inquit, blaſphemare; meus enim pater immortalis eſt.

ZACHARIAE.

6. Dixit abbas Macarius abbati Zachariæ: Dic mihi, quod eſt opus monachi? Dixit ei: Me interrogas, pater? Et dixit ei abbas Macarius: Certus ſum de te, fili Zacharia: eſt enim qui me pulſat, vt interrogem te. Dixit ei Zacharias: Quantum ad me, pater, hoc puto, quoniam quicumque ſemetipſum neceſſitatibus ſubiecerit atque coëgerit, ipſe eſt monachus.

Quod opus monachi.

THEODORI.

7. Dicebant de abbate Theodoro, cui eſt prænomen [5] de Pherme, quia hæc tria capitula habuerit ſupra multos: id eſt, nihil poſſidendi, abſtinendi, homines fugiendi.

IOANNIS. *Manè de omni virtute cogitandum.*

8. Dixit abbas Ioannes Nanus: Ego volo hominem ex omnibus virtutibus percipere. Itaque per ſingulos dies ſurgens mane, de omni virtute ſume principium, & mandatum Dei cuſtodi in magnâ patientia, cum timore & longanimitate, in charitate Dei, cum propoſito animæ & corporis, & humilitate multâ: in patientia, in tribulatione cordis & obſeruationis, in oratione multâ & ſupplicationibus, cum gemitibus: in puritate & munditiâ linguæ, & cuſtodiâ oculorum, iniuriam patiens, & non iraſcens; pacificus, & non reddens malum pro malo: non attendens ad vitia aliorum, neque teipſum exaltans; ſed eſto ſubditus & humilior omni creaturæ: renuntiando omni materiæ corporali, & his quæ ſecundùm carnem ſunt, in cruciatu, in certamine, in humilitate ſpiritus, in bonâ voluntate & abſtinentiâ ſpirituali: in ieiunio, in patientiâ, in fletu, in certamine pugnæ, in diſcretione iudicij, in caſtitate animi, in perceptione boni cum quiete, & opere manuum tuarum: in nocturnis vigilijs, in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in laboribus, includens te ſepulcro tamquam iam mortuus, vt videatur tibi eſſe proxima mors omni die.

Velut ſepulcro incluſus viue.

IOSEPH. *Tres ordines Deo grati.*

9. Dixit abbas Ioſeph Thebæus: Quia tres ordines ſunt honorabiles in conſpectu Domini. Primus eſt, quando homo infirmatur, & adijciuntur ei tentationes, & cum gratiarum actione ſuſcipit eas. Secundus autem eſt, quando aliquis omnia opera ſua facit munda coram Deo, nihil habens humanum. Tertius verò, quando aliquis ſedet in ſubiectione & præceptis patris ſpiritualis, & omnibus proprijs renuntiat voluntatibus.

IOANNIS. Caſſian. lib. 5. Inſtit. cap. 28.

10. Narrauit abbas Caſſianus de quodam Ioanne abbate, qui erat primus congregationis, quòd magnus quidem fuerit in vita ſuâ. Hic autem cum moriturus eſſet & diſceſſurus cum hilaritate & propoſito mentis ad Dominum, circumſteterunt eum fratres, rogantes verbum aliquod compendioſum & ſalutare loco hereditatis ſibi ab eodem relinqui, per quod poſſent aſcendere ad perfectionem, quæ eſt in Chriſto. Ille autem ingemiſcens, ait: Numquam feci propriam voluntatem, nec aliquem docui quidquam, quod ego prius ipſe nòn fecerim.

Compendioſum ad ſalutem verbum.

NISTERONIS. *Secundùm Deum operandum.* Gen 18.

11. Frater interrogauit ſenem, dicens: Quę res ſic bona eſt, quam faciam, & viuam in ea? Et dixit ſenex: Deus ſolus ſcit, quod bonum eſt; ſed tamen audiui, quia interrogauit vnus patrum abbatem Niſteronem magnum, qui erat amicus abbatis Antonij, & dixit ei: Quod opus eſt bonum vt faciam? Et ille reſpondit ei: Non ſunt opera omnia æqualia. Scriptura dicit, Quia Abraham hoſpitalis fuit, & Deus erat cum eo. Et

eo. Et Elias diligebat quietem, & Deus erat cum eo. Et Dauid humilis erat, & Deus erat cum ipſo. Quod ergo vides ſecundùm Deum velle animam tuam, hoc fac, & cuſtodi cor tuum.

PASTORIS. Tres animæ operationes.

12. Dixit abbas Paſtor: Quia cuſtodire, & ſemetipſum conſiderare, & diſcretionem habere, hæc tria operationes ſunt animæ.

EIVSDEM. Deo ſeruiendum.

13. Frater quidam interrogauit eum, dicens: Quomodo debet homo conuerſari? Reſpondit ei ſenex: Vidimus Danielem, quia non eſt inuenta accuſatio eius, niſi de ſeruitio quod exhibebat Deo ſuo.

EIVSDEM. App. Mart. n.8. titulo Moyſis. Ezech. 14. Tres operationes Deo acceptæ.

14. Dixit iterùm: Quia paupertas, tribulatio, & diſcretio, hæ ſunt operationes ſolitariæ vitæ. Scriptum eſt enim, Quia ſi fuerint hi tres viri, Noë, Iob, & Daniel: Noë perſonam habet nihil poſſidentium, Iob autem perſonam tribulantium, Daniel verò diſcernentium. Si ergo ſunt hæ tres actiones in homine, Deus habitat in eo.

EIVSDEM. Quis liber a mundo.

15. Dixit abbas Paſtor: Quia ſi duas res oderit monachus, poteſt liber eſſe ab hoc mundo. Et dixit frater: Quæ ſunt iſtæ? Et dixit ſenex: Carnalem repauſationem, & vanam gloriam.

PAMBO. Ruffin. l.3. n.160. Monacho ſemper incipiendum.

16. Dicebant de abbate Pambo, quia in ipſa hora, qua diſcedebat ex hac vita, dixit adſtantibus ſibi viris ſanctis: Quia ex quo veni in hunc locum ſolitudinis, & fabricaui mihi cellam, & habitaui; extra laborem manuum mearum non recolo me comediſſe panem, neque pœnituiſſe de ſermone, quem locutus ſum vſque in hanc horam. Et ſic vado ad Dominum, quomodo qui nec initium fecerim ſeruiendi Deo.

SISOIS. Vnde requies.

17. Dixit abbas Siſois: Eſto contemptibilis, & voluptates tuas poſt tergum tuum proiice; & eſto liber & ſecurus a ſæcularibus curis, & habebis requiem.

CHAME. Fuga hæreticorum.

18. Abbas Chame cùm eſſet moriturus, dixit filijs ſuis: Nolite habitare cum hæreticis: neque habeatis notitiam iudicum: neque ſint manus veſtræ apertæ ad aliquid congregandum; ſed ſint magis extenſæ ad tribuendum.

INCERTI. Paſch. c.11. n.2. Quomodo venias timor Dei.

19 Frater interrogauit ſenem: Quomodo venit timor Dei in hominem? Et dixit ſenex: Si habet homo humilitatem & paupertatem, & non iudicet alterum, ſic venit in eo timor Domini.

INCERTI. Paſch. c.11. n.3.

20. Dixit ſenex: Timor, & humilitas, & egeſtas victualium, & planctus maneant in te.

INCERTI. Ruffin. l.3. n.133. Paſch. c.16. n.1.

21. Dicebant ergo quidam ſenum: Quidquid odio habes, alij ne facias. Si odis qui tibi male loquitur, neque tu malè loquaris de aliquo: ſi odio habes qui tibi calumniam facit, neque tu facias alicui calumniam: ſi odio habes qui te in calumniam ducit, aut iniurijs appetit, aut aufert quod tuum eſt, aut aliquid tale facit, tu nihil horum facias cuiquam. Qui ergo hoc verbum cuſtodire poteſt, ſufficit ei ad ſalutem.

Quod tibi non vis fieri, alteri ne facias. INCERTI.

22. Dixit ſenex: Vita monachi hæc eſt, opera, obedientia, meditatio, & vt non iudicet, aut non obloquatur, aut non murmuret. Scriptum eſt enim: Qui diligitis Dominum, odite malum. Monachi vita hæc eſt, non ingredi cum iniuſto, neque videre oculis ſuis mala, neque curioſè agere, neque ſcrutari, neque audire aliena: neque manibus rapere, ſed magis tribuere, neque ſuperbire corde, neque cogitatione maligna, neque ventrem implere, ſed cum diſcretione omnia agere. Ecce in his eſt monachus.

Pſal. 96. Quæ vera monachi vita.

INCERTI.

23. Dixit ſenex: Roga Deum, vt det luctum in corde tuo & humilitatem: & reſpice ſemper in peccatis tuis, & non iudices alios; ſed eſto ſubiectus omnibus, & ne habeas amicitias cum muliere, neque cum puero, neque cum hæreticis. Abſcinde a te fiduciam, & retine linguam tuam & ventrem, & abſtine a vino. Et ſi quis loquitur tecum de quacumque cauſa, noli contendere cum eo. Sed ſi benè dicit, dic: Etiam. Si autem malè, dic ei: Tu ſcis, quod loqueris. Et ne contendas cum eo de his quæ locutus eſt, & tunc erit mens tua pacifica.

Quomodo mens ſit pacifica.

LIBELLVS SECVNDVS.

De Quiete.

ANTONII Ruff. l.3. n.104. tit. Moyſis. & in Vita Antonij cap. 52. Piſcis extra aquam, monachus extra cellam.

1. DIXIT abbas Antonius: Sicut piſces, ſi tardauerint in ſicco, moriuntur: ita & monachi tardantes extra cellam, aut cum viris ſæcularibus immorantes, à quietis propoſito reſoluuntur. Oportet ergo ſicut piſcem in mari, ita & nos ad cellam recurrere, ne fortè foris tardantes, obliuiſcamur interioris cuſtodiæ.

EIVSDEM. Solitudinis commodum.

2. Dixit iterùm: Qui ſedet in ſolitudine, & quieſcit, à tribus bellis eripitur; id eſt, auditus, locutionis, & viſus: & contra vnum tantummodò habebit pugnam, id eſt, cordis.

ARSENII. Ruff. l.3. n.190. Fuge, tace, quieſce, ſalutis principia.

3. Abbas Arſenius, cùm adhuc eſſet in palatio, orauit ad Dominum, dicens: Domine, dirige me ad ſalutem. Et venit ei vox, dicens: Arſeni, fuge homines, & ſaluaberis. Idem ipſe diſcedens ad monachilem vitam, rurſum orauit, eumdem ſermonem dicens. Audiuitque vocem dicentem ſibi: Arſeni, fuge, tace, quieſce: hæc enim ſunt radices non peccandi.

EIVSDEM Ruff. l.3. n.191.

4. Venit aliquando beatæ memoriæ Theophilus Archiepiſcopus ad abbatem Arſenium, cum quodam iudice. Et interrogauit

gauit

Arſenius homines fugit.

gauit ſenem Archiepiſcopus, volens audire ab eo ſermonem. Pauliſper autem tacens ſenex, poſteà reſpondit ad eum, dicens: Et ſi dixero vobis, cuſtodietis? Illi autem promiſerunt ſe cuſtodire. Et dixit eis ſenex: Vbicumque audieritis Arſenium, nolite approximare. Aliâ autem vice volens Archiepiſcopus videre eum, miſit primùm videre, ſi aperiret ei. Et mandauit ei, dicens: Si venis, aperio tibi. Sed ſi tibi aperuero, omnibus aperio, & tunc iam vltrà hîc non ſedebo. Hæc ergo audiens Archiepiſcopus, dixit: Si eum perſecuturus vado, numquam vadam ad hominem ſanctum.

EIVSDEM. 5. Venit aliquando abbas Arſenius in quodam loco, & erat ibi arundinetum, & motum eſt à vento. & dixit ſenex ad fratres: Quis eſt motus hic? Dicunt ei: Arundines ſunt. Dicit eis ſenex: Verè, quia ſi quis ſedet cum quiete, & audierit vocem auis, non habebit cor eius eamdem quietem, quantò magis habentes ſonum arundinum harum?

Quies extra omnem ſtrepitum.

EIVSDEM. 6. Dicebant autem de eo, quia erat cella eius longè in millia triginta duo, & non exibat citò, ſed alij ei faciebant miniſteria. Quando verò in ſolitudinem redactus eſt locus qui vocatur Scithi, exiuit plorans & dicens: Perdidit mundus Romam, & monachi Scithi.

Scithi deuaſtatio.

EIVSDEM. Ruff. l. 3. num. 65. 7. Sedente eodem abbate Arſenio aliquando in Canopo, venit vna matrona virgo de Româ, diues valdè, & timens Deum, vt videret eum, & ſuſcepit eam Theophilus Archiepiſcopus. Illa autem rogauit eum, vt ageret cum ſene, vt videret eum. Qui abiens ad eum rogauit, dicens: Aliqua matrona venit de Româ, & vult videre te. Senex verò non acquieuit vt veniret ad eum. Cùm ergo hæc renuntiata fuiſſent ſupradictæ matronæ, iuſſit ſterni animalia, dicens: Credo in Deum, quia videbo eum. Sunt enim & in ciuitate noſtrâ multi homines; ſed ego veni prophetas videre. Et cùm perueniſſet ad cellam eiuſdem ſenis, iuxta Dei ordinationem inuentus eſt opportunè foris cellam ſenex. Et vt vidit eum ſupradicta matrona, proſtrauit ſe ad pedes eius. Ille autem leuauit eam cum indignatione; & intuens in eam, dixit: Si faciem meam videre vis, ecce vide. Illa autem præ verecundiâ non conſiderauit faciem eius. Et dixit ei ſenex: Non audiſti opera mea? hæc enim videre neceſſe eſt. Quomodo autem præſumpſiſti tantam nauigationem aſſumere? Neſcis quia mulier es, & non debes exire quoquam? An vt vadas Romam, & dicas alijs mulieribus, Quia vidi Arſenium, & facias mare viam mulierum venientium ad me? Illa autem dixit: Si voluerit me Deus reuerti Romam, non permitto aliquam venire huc. Sed ora pro me, & memor eſto mei ſemper. Ille autem reſpondens dixit ei: Oro Deum, vt deleat memoriam tui de corde meo. Quæ audiens hæc, egreſſa eſt turbata. & cùm veniſſet in ciuitatem præ triſtitiâ febrire cœpit. Et nuntiatum eſt Archiepiſcopo, quia infirmaretur: & venit eam conſolari, interrogans quid haberet. Illa autem dixit ei: Vtinam non perueniſſem huc! dixi enim ſeni: Memor eſto mei. Et dixit mihi: Oro Deum, vt deleatur memoria tui de corde meo: & ecce ego ipſa præ triſtitiâ morior. Et dixit ei Archiepiſcopus: Neſcis, quia mulier es, & inimicus per mulieres ſanctos viros impugnat? Proptereà hoc dixit ſenex: nam pro animâ tuâ ſemper orat. Et ita curata eſt mens eius. Et diſceſſit cum gaudio ad propria.

Arſenius mulierum conſpectum auerſatur.

Mulieri non exeundum.

Arſenius ſibi vel à memoriâ mulieris timet.

EVAGRII. 8. Dixit abbas Euagrius: Abſcinde à te affectiones multorum, ne mens tua in perturbatione fiat, & quietis diſſipet modum.

Affectiones extirpãda.

MOYSIS. 9. Frater quidam applicuit in Scithi ad abbatem Moyſen, petens ab eo ſermonem. Et dixit ei ſenex: Vade & ſede in cellâ tuâ, & cella tua docebit te vniuerſa.

Cella omnium magiſtra.

EIVSDEM. 10. Dixit abbas Moyſes: Homo fugiens hominem ſimilis eſt vuæ maturæ: qui autem cum hominibus conuerſatur, ſicut vua acerba eſt.

Vua matura homo hominem fugiens.

NILI. 11. Dixit abbas Nilus: Imperforabilis manet à ſagittis inimici, qui amat quietem: qui autem miſcetur multitudini, crebra ſuſcipiet vulnera.

Solitudo hominem munit.

PASTORIS. 12. Dixit abbas Paſtor: Initium malorum eſt diſtendere mentem. Dicebat iterùm: Quia bonum eſt fugere corporalia. Quando enim eſt homo iuxta corporale bellum, aſſimilatur viro ſtanti ſupra lacum profundiſſimum, vt quâ horâ viſum fuerit inimico eius, facilè eum deorſum impingat. Si autem à corporalibus longè fuerit, aſſimilabitur viro longè poſito à puteo, vt vel ſi trahat eum inimicus proijcere deorſum, dum eum violenter trahit, Deus ei auxilium dirigit.

Corporalibus inhærens, eſt lacui profundo proximus.

SISOIS. 13. Dicebat aliquando Abraham diſcipulus abbatis Siſois ad eum: Pater, ſenuiſti, eamus parum iuxta mundum. Dicit ei abbas Siſois: Vbi non eſt mulier, ibi eamus. Dicit ei diſcipulus eius: Et vbi eſt locus non habens mulierem, niſi fortè in ſolitudine? Dicit ei ſenex: Ergo in ſolitudinem me tolle.

Mulier fugienda.

MATRONÆ. 14. Dixit abbatiſſa Matrona: Multi in monte poſiti ea quæ popularia ſunt agentes, perierunt. Melius eſt enim, vt cum multis ſis, & ſolitariam vitam agas voluntate; quàm cùm ſolus ſis, eſſe cum multitudine propoſito mentis.

A ſolitudine cogitatio multitudinis abdicanda.

SENIS. 15. Dixit ſenex: Semper debet monachus emere quietem ſibi, vt contemnat etiam ſi corporale contingat euenire diſpendium.

Quies ſectanda.

INCERTI. 16. Narrauit quidam: Quia tres ſtudioſi diligentes ſe, facti ſunt monachi. Et vnus ex eis elegit litigantes in pace reducere, iuxta illud quod ſcriptum eſt, Beati pacifici. Secundus verò viſitare infirmos. Tertius verò abiit quieſcere in ſolitudine. Primus ergo laborans propter lites hominum, non poterat omnes ſanare. Et tædio victus, venit ad eum, qui ſeruiebat infirmis, & inuenit etiam ipſum animo deficientem, & non præualentem mandatum perficere. Et concordantes hi duo, abierunt videre illum qui in eremo diſceſſerat, narrauerunt que ei tribulationes ſuas. & rogauerunt eum, vt diſſereret eis quid ipſe profecerit. Et reticens paululùm, mittit aquam in ſcyphum, & dicit eis: Attendite in aquam. Et erat turbulenta. Et poſt modicum rurſus dicit: Attendite modò, quomodo limpida facta eſt aqua. Et cùm intenderent in aquam, vident quaſi in ſpeculo vultus ſuos. Et tunc dixit eis: Sic eſt qui in medio hominum conſiſtit; à turbulentia enim non videt peccata ſua: cùm autem quieuerit, & maximè in ſolitudine, tunc delicta ſua conſpicit.

Matth.5. *Quies & ſolitudo ſui cognitioni generat.*

LIBELLVS TERTIVS.

De Compunctione.

ARSENII. Ruff. lib.3. num.163. & 211. *Lacryma Arſenij.* 1. DICEBANT de abbate Arſenio, quia toto tempore vitæ ſuæ ſedens ad opus manuum ſuarum, pannum habebat in ſinu propter lacrymas, quæ crebrò currebant ex oculis eius.

AMMONIS. 2. Frater quidam interrogauit abbatem Ammonem, dicens: Dic mihi aliquod verbum. Dixit ei ſenex: Vade, & talem fac cogitationem tuam, ſicut faciunt iniqui qui ſunt in carcere. Illi enim interrogant homines, Vbi eſt iudex, & quando veniet? & in ipſâ exſpectatione pœnarum ſuarum plorant. Ita & monachus debet ſemper ſuſpectus eſſe, & animam ſuam obiurgare, dicendo: Væ mihi, quomodo habeo adſtare ante tribunal Chriſti; & quomodo habeo ei actuum meorum reddere rationem? Si igitur ſemper ſic meditatus fueris, poteris ſaluus eſſe.

Iudicij extremi memoria ſalutaris.

EVAGRII. 3. Dixit abbas Euagrius: Cùm ſedes in cellâ, collige ad te ſenſum tuum, & memor eſto diei mortis. Et tunc videbis corporis tui mortificationem. Cogita cladem, ſuſcipe dolorem. Horreat tibi mundi iſtius vanitas. Eſto modeſtus & ſollicitus, vt poſſis ſemper in eodem quietis propoſito permanere, & non infirmaberis. Memorare etiam eorum qui in inferno ſunt. Cogita apud teipſum quomodo ſunt ibi modò animæ, & in quàm amaro ſilentio, aut in quo peſſimo gemitu, vel in quali metu atque certamine, aut in quali exſpectatione & dolore, & ſine mitigatione infinitas lacrymas habentes animæ. Sed & diei reſurrectionis memor eſto, & illud diuinum, horrendum, atque terribile imaginare iudicium. Adduc ad medium repoſitam peccatoribus confuſionem, quam paſſuri ſunt in conſpectu Chriſti & Dei, & coram Angelis & Archangelis, Poteſtatibus, & vniuerſis hominibus: ſed & ſupplicia omnia, ignem æternum, vermem immortalem, tartarorum tenebras, & ſuper hęc omnia dentium ſtridores, & timores, & tormenta. Adduc etiam & bona quæ ſunt iuſtis repoſita, fiduciam ante Deum Patrem & Chriſtum eius Filium: coram Angelis & Archangelis, & Poteſtatibus, atque omni plebe; regnum cælorum, & dona eius, gaudium & requiem. Vtrorumque horum commemorationem habe apud te, & ſuper iudicia quidem peccatorum ingemiſce, plora, veſtire luctuum imaginem, metuens ne & tu ipſe in his corruas: ſuper bona verò iuſtis repoſita, gaude, exulta, & lætare. Et his quidem frui feſtina, ab illis verò effici alienus. Vide ne obliuiſcaris aliquando, ſiue intra cellam tuam ſis, ſiue foris alicubi: & memoriam horum ne abijciat mens tua, vt per hæc ſaltem ſordidas & noxias cogitationes effugias.

Nouiſſimorum recordatio.

4. Dixit abbas Elias: Ego tres res timeo. Vnam, quando egreſſura eſt anima mea de corpore: aliam quando occurſurus ſum Deo: tertiam, quando aduerſum me proferenda eſt ſententia. ELIAE. Append. Mart. n.97. tit. Senu. *Tria timenda.*

5. Sanctæ memoriæ Theophilus Archiepiſcopus cùm moriturus eſſet, dixit: Beatus es, abba Arſeni, quia ſemper hanc horam ob oculos habuiſti. THEOPHILI. *Hora extrema memoria.*

6. Dicebant fratres, quia manducantibus aliquando fratribus in charitate, riſit vnus frater ad menſam. Et videns eum abbas Ioannes, fleuit, dicens: Quid putas habet frater iſte in corde ſuo, quia riſit, cùm debuiſſet magis flere, quia charitatem manducat. IOANNIS. *Riſus importunus.*

7. Dixit abbas Iacobus: Quia ſicut lucerna obſcurum cubiculum illuminat: ita timor Dei, ſi venerit in corde hominis, illuminat eum, & docet omnes virtutes & mandata Dei. IACOBI. *Timor Dei, lucerna animæ.*

8. Interrogauerunt quidam patrum abbatem Macarium Ægyptium, dicentes: Quomodo corpus tuum, & quando manducas, & quando ieiunas, ſiccum eſt? Et dixit eis ſenex: Sicut lignum in manu hominis, MACARII

SENIORVM. Lib. III. DE COMPVNCTIONE.

nis, cum quo frutices in igne verſantur atque reuerſantur, ſemper ab igne conſumitur: ita ſi homo mundauerit mentem ſuam in timore Dei, ipſe timor Dei etiam oſſa eius conſumit.

Timor Dei mentem mundat.

MACARII

9. Miſerunt aliquando ſenes de monte Nitriæ ad abbatem Macarium in Scithi, rogantes, vt veniret ad eos; alioquin ſciret, omnem multitudinem, ſi ipſe ad eos non veniret, ad ipſum eſſe venturam; quoniam deſiderabant videre eum antequam migraret ad Dominum. Qui cùm veniſſet in montem, congregata eſt omnis multitudo fratrum ad eum. Rogabant autem eum ſenes, vt faceret verbum ad fratres. Ille autem lacrymans ait: Ploremus, fratres, & producant oculi noſtri lacrymas, antequam eamus hinc, vbi lacrymæ noſtræ corpora comburant. Et fleuerunt omnes, & ceciderunt proni in faciem, dicentes: Pater, ora pro nobis.

Lacrymæ hic lauant, poſt mortem vrunt.

PASTORIS

10. Præteriens aliquando abbas Paſtor in Ægypto, vidit mulierem in monumento ſedentem & flentem amarè, & dixit: Si veniant omnia delectabilia mundi huius, non transferent animam illius à luctu. Ita & monachus debet ſemper luctum habere in ſemetipſo.

Monacho flendum.

EIVSDEM

11. Aliâ vice tranſibat cum abbate Anub in partibus Diolci, & venientes circa monumenta, viderunt mulierem nimis cædentem ſe, & flentem amare. Qui ſtantes intendebant in eam. Paululùm autem procedentes, occurrerunt cuidam, & interrogauit eum abbas Paſtor, dicens: Quid habet mulier iſta, quòd ſic plorat amarè? Dixit ei: Mortuus eſt maritus eius, & filius, & frater. Et reſpondens abbas Paſtor, dixit abbati Anub: Dico tibi, quia niſi homo omnes voluntates carnis ſuæ mortificauerit, & poſſederit luctum hunc, non poteſt monachus fieri. Tota enim vita mulieris iſtius & mens in luctu eſt.

Luctus ſalutaris.

EIVSDEM.

12. Dixit iterùm abbas Paſtor: Luctus duplex eſt; qui operatur, & cuſtodit.

EIVSDEM. Append. Mart. n. 34 titulo Incertis.

13. Frater interrogauit eum, dicens: Quid facio? Dicit ei: Quando venit Abraham in terram repromiſſionis, monumentum ſibi comparauit, & per ſepulcrum terram in hereditatem percepit. Et dixit ei frater: Quid eſt ſepulcrum? Et dixit ſenex: Locus flendi & lugendi.

De ſepulcro cogitandum.

PAMBO. Ruff. lib. 3. n. 164. Simile in Vitâ Pelagiæ cap. 3.

14. Sanctæ memoriæ Athanaſius rogauit abbatem Pambo, vt deſcenderet de eremo ad Alexandriam: qui cum deſcendiſſet, vidit ibi mulierem theatricam, & lacrymatus eſt. Interrogatus autem ab ijs qui aderant, quare fuerit lacrymatus, ait: Duæ, inquit, res me mouerunt. Vna de illius perditione: alia, quia ego non habeo tale ſtudium placendi Deo, quale habet iſta vt hominibus turpibus placeat.

SILVANI. Ruff. lib. 3. num. 203. Append. Mart. num. 48.

15. Abbas Siluanus ſedens aliquando cum fratribus, factus eſt in exceſſu mentis, & cecidit in faciem ſuam. Et poſt multum ſurgens plorabat. Et rogauerunt eum fratres, dicentes: Quid habes, pater? Ille autem tacebat & flebat. Compellentibus autem eum, dixit illis: Ego ad iudicium raptus ſum, & vidi multos de habitu noſtro euntes ad tormenta, & multos ſæculares euntes ad regnum. Et lugebat ſenex, & nolebat deinceps exire de cellâ ſuâ. Sed ſi exire cogebatur, operiebat capitio faciem ſuam, dicens: Quid neceſſe eſt videre lumen iſtud temporale, in quo nihil eſt vtile?

Siluanus viſo de monachis damnatis, & laicis ſaluatis.

SYNCLETICAE.

16. Dixit ſanctæ memoriæ Syncletica: Labor eſt & magnum certamen impiorum qui conuertuntur ad Deum, & poſteà inenarrabile gaudium. Sicut enim qui ignem accendere volunt, priùs fumantur, & ex fumi moleſtiâ lacrymantur, ſicque obtinent quod volunt. Etenim ſcriptum eſt; Quia Deus noſter ignis conſumens eſt: ita oportet & nos diuinum ignem cum lacrymis atque laboribus in nobis ipſis accendere.

Poſt lacrymas gaudium.

HYPERICHII.

17. Dixit abbas Hyperichius: Nocte & die laborat monachus vigilans, in orationibus permanens: pungens autem cor ſuum producit lacrymas, & celeriùs prouocat Dei miſericordiam.

Lacrymæ Dei miſericordiam prouocant.

FELICIS.

18. Applicuerunt fratres ad abbatem Felicem, habentes ſecum aliquos ſæculares, & rogauerunt eum, vt diceret eis ſermonem. ſenex autem tacebat. Illis autem diutiùs rogantibus dixit ad eos: Sermonem vultis audire? Qui reſponderunt: Etiam, pater. Dixit ergo ſenex: Modò non eſt ſermo. Quando autem interrogabantur ſeniores, & faciebant fratres quæ dicebant eis, tribuebat Deus quomodo loquerentur. Nunc autem quoniam interrogant quidam, non autem faciunt quæ audiunt, abſtulit Deus gratiam à ſenibus, vt non inueniant quid loquantur: quoniam qui operetur non eſt. Quæ cùm audiſſent fratres, ingemuerunt, dicentes: Ora pro nobis, pater.

Verba ſeniorum opere complenda.

HOR ET THEODORI. Append. Mart. num. 47.

19. Narrauerunt de abbate Hor, & de abbate Theodoro, quia miſiſſent caprinam pellem in cellâ ſuâ, & dixerunt ſibi adinuicem: Si nos viſitauerit Deus modò, quid faciemus? Et flentes reliquerunt locum ex lateribus, & ſic receſſerunt in cellis ſuis.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 216.

20. Narrauit quidam ſenex, quòd aliquis frater cùm conuerti voluiſſet, & prohiberet mater ſua, ille non quieſcebat ab intentione ſuâ, dicens: Saluare volo animam meam.

meam. Illa vero multum reſiſtens, cum deſiderium eius impedire non poſſet, poſteà permiſit. Abiens autem factus monachus ſub negligentiâ vitam ſuam expendit. Contigit autem, vt mater ipſius moreretur: & poſt tempus aliquantum etiam ipſe infirmatus eſt infirmitate magna. Et cum factus fuiſſet in exceſſu mentis, raptus eſt ad iudicium, & inuenit matrem ſuam cum his qui iudicabantur. Illa autem vt vidit eum, obſtupuit, & dixit: Quid eſt hoc, fili? Et tu in locum hunc condemnatus iuſſus es venire? Vbi ſunt ſermones tui, quos loquebaris, dicens: Saluare volo animam meam? Confuſus autem in his quæ audierat, ipſo dolore ſtupidus factus eſt, & ſtabat non habens quid matri ſuæ reſpondere poſſet. Iuxta diſpenſationem autem miſericordiæ Dei, poſteaquam hæc vidit, contigit vt repararetur, & euaderet ab inſtanti infirmitate. Et cogitans apud ſe, diuinitus factam eſſe huiuſmodi viſionem, includens ſe de cetero ſedebat, & cogitabat de ſalute ſuâ, pœnitens & plorans de his, quæ egerat ſub negligétia prius. Tanta autem erat intentio, vt cum multi eum rogarent indulgere ſibi paululùm, ne fortè læſionem aliquam pateretur de fletu, quem ſupra modum effundebat, conſolari noluit, dicens: Si improperium matris meæ ſuſtinere non potui, quomodo Chriſti & ſanctorum Angelorum eius aduerſum me confuſionem potero in die iudicij ſuſtinere?

Monachum negligentem ... docetur.

Iugiter plorat.

SENIS.

21. Dixit ſenex: Si poſſibile eſſet in aduentu Dei poſt reſurrectionem præ timore interire animas hominum, omnis mundus moreretur à terrore atque formidine. Quale eſt enim videre cælos ſciſſos, & Deum reuelatum cum irâ & indignatione, & militias innumerabiles Angelorum, & totum ſimul hominum genus intendere? Propter quod ſic debemus viuere, vtpote qui de ſingulis motibus noſtris rationem exigendi ſimus à Deo.

Viuere debemus tanquam rationem reddituri.

INCERTI. Paſch. c. 21 num. 4. Append. Mart. num. 12.

22. Frater interrogauit ſenem, dicens: Vnde eſt, abba, cor meum durum, & non timeo Dominum? Dicit ei ſenex: Puto, quia ſi homo teneat in corde ſuo increpationem, poſſideat timorem. Dicit ei frater: Quid eſt increpatio? Dixit autem ſenex: Vt in omni re homo increpet animam ſuam, dicendo ei: Memor eſto, quia te oportet Deo occurrere. Dic autem & hoc: Quid volo ego cum homine? Exiſtimo autem, quia ſi quis in his permaneat, venit & timor Dei.

Increpatio timorem generat.

SENIS.

23. Vidit ſenex quemdam ridentem, & dicit ei: Curam cæli & terræ Domino rationem totius vitæ noſtræ reddituri ſumus, & tu rides?

Riſus qui cohibendus.

SENIS.

24. Dixit ſenex: Quemadmodum vmbram corporum noſtrorum vbique nobiſcum circumferimus, ſic debemus fletum & compunctionem habere nobiſcum vbi cumque ſumus.

Vt vmbra corpus, ſic compunctio te comitetur.

INCERTI.

25. Frater interrogauit ſenem, dicens: Abba, dic mihi aliquod verbum. Dicit ei ſenex: Quando percuſſit Deus Ægyptum, non erat domus non habens luctum.

INCERTI.

26. Frater interrogauit alium ſenem, dicens: Quid facio? Dicit ei ſenex: Flere debemus ſemper.

Contigit enim quemdam ſenum mori aliquando, & poſt multam horam iterùm in ſemetipſum reuerti. Interrogauimus eum, dicentes: Quid vidiſti ibi, abba? Et narrauit nobis plorans: Audiui vocem illic lugubrem ſine ceſſatione dicentem: Væ mihi, væ mihi. ſic & nos ſemper dicere debemus.

Væ mihi, ſemper dicendum.

FRATRIS

27. Interrogauit frater quidam ſenem, dicens: Quomodo deſiderat anima mea lacrymas, ſicut audio ſenes lacrymantes, & non veniunt, & tribulant animam meam? Et dixit ſenex: Filij Iſraël poſt quadraginta annos intrauerant in terram repromiſſionis. Lacrymæ igitur ſunt ſicut terra repromiſſionis, ad quas ſi perueneris, iam non timebis bellum. Ita enim vult Deus affligi animam, vt ſemper deſideret ingredi in terram illam.

Donum lacrymarum non omnibus obuiam.

LIBELLVS QVARTVS.

De Continentiâ.

SENIS

1. FRATRES aliqui volentes venire ad abbatem Antonium de loco Scithi, ingreſſi ſunt nauem, vt irent ad eum: & inuenerunt in ipſâ naui ſenem, qui idem ad Antonium ire volebat. Ignorabant autem fratres eum. Et ſedentes in naui loquebantur ſermonem patrum, & de Scripturis, & rurſus de opere manuum ſuarum. Ille autem ſenex per omnia tacebat. Cùm autem veniſſent ad portum, agnouerunt & ipſum ſenem proficiſci ad abbatem Antonium. Cum autem veniſſent ad eum, dicit eis abbas Antonius: Bonum comitem itineris inueniſtis ſenem hunc. Dixit autem & ſeni: Bonos fratres inueniſti tecum, abba. Dixit ei ſenex: Boni ſunt quidem, ſed habitatio eorum non habet ianuam. Quicumque vult, intrat in ſtabulum, & ſoluit aſinum. Hoc autem dicebat, quia quodcumque eis aſcendebat in cor, in ore loquebantur.

Linguam non continens, ſtabulum ſine ianua.

ARSENII. Ruff. lib. 3. n. 212.

2. Dicebat abbas Daniel de abbate Arſenio, quia noctem vigilans pertranſiret. Tota enim nocte vigilabat, & quando volebat circa mane propter ipſam naturam dormire, dicebat ſomno: Veni ſerue male.

Somnum ſeruum malum.

De continentia.

& ſubripiebat parum ſomni ſedendo; & ſtatim ſurgebat.

Eiuſdem. Somnum vnam horam ſat eſſe. 3. Dicebat abbas Arſenius: Sufficit monacho, ſi dormierit vnam horam, ſi tamen pugnator eſt.

Eiuſdem. Abſtinentia. 4. Dicebat de eo abbas Daniel: Quia tantis annis manſit nobiſcum, & menſuram paruam victus dabamus ei in anno: & quoties veniebamus, exinde comedebamus & nos.

Eiuſdem. Ruff. lib. 3. num. 39. 5. Dixit iterùm, quòd niſi ſemel in anno non mutabat aquam palmarum, ſed tantùm adiciebat. Faciebat quoque [8] plectam de ipſis palmis, [9] & conſuebat vſque ad horam ſextam. Interrogauerunt ergo eum ſeniores, cur non mutaret aquam palmarum, quæ fœtebat. Et dixit eis: Pro thymiamate & odoribus vnguentorum, quibus in ſæculo vſus ſum, opus eſt vti me nunc fœtore iſto.

Odoramenta fœtore caſtiganda.

Eiuſdem. Abſtinentia. 6. Iterùm dixit: Quia quando audiuit quod maturaſſet omne genus pomorum, dixit: Afferte mihi. Et guſtauit ſemel tantum parum ex omnibus, gratias agens Deo.

Agathonis. Taciturnitas. 7. Dicebant de abbate Agathone: Quia per triennium lapidem in ore ſuo mittebat, donec taciturnitatem diſceret.

Eiuſdem. Append. Mart. n. 6. 8. Aliquando iter agebat abbas Agathon cum diſcipulis ſuis. Et inuenit vnus ex eis paruum faſciculum cicereulæ viridis in viâ, & dixit ſeni: Pater, ſi iubes, tollo illud. Intendit verò ſenex, admirans; & dicit: Tu illud poſuiſti? Reſpondit ei ille frater: Non. Et dixit ſenex: Quomodo vis tollere, quod non poſuiſti?

Quod non tuum, ne tolle.

Achillis. Ruff. lib. 3. num. 90. 9. Venit aliquando quidam ſenum ad abbatem Achillem, & vidit eum iactantem ſanguinem de ore ſuo: & interrogauit eum, dicens: Quid eſt hoc, pater? Et dixit ſenex: Sermo eſt cuiuſdam fratris, qui me contriſtauit, & omnino conatus ſum conſeruare illud apud me. Et deprecatus ſum Deum, vt auferretur à me, & factus eſt ſermo ille ſanguis in ore meo. Ecce expui illum, & requieui, & dolorem illum oblitus ſum.

Omnis animi aſperitas expuenda.

Eiuſdem. 10. Venit aliquando abbas Achilles in cellam abbatis Iſaiæ, in loco Scithi, & inuenit eum comedentem. Miſerat enim in catinulo ſal & aquam. Videns autem quia abſcondit illud poſt plectas de palmis, dicit illi: Dic mihi, quid manducabas? Ille reſpondit: Ignoſce mihi, abba, quia palmas incidebam, [10] & aſcendi in cauma: & proptereà intinxi modò buccellam in ſale, & miſi in ore meo; quia exaruerunt fauces meæ: & quia non deſcendebat buccella, quam in ore meo miſeram, proptereà compulſus ſum ſuperfundere modicum aquæ in ſale, vt vel ſic poſſem glutire: ſed ignoſce mihi. Et dicebat abbas Achilles: Venite & videte Iſaiam comedentem iuſcellum in Scithi. Si ius manducare vis, vade in Ægyptum.

Iuſculum à Scithi exulat.

Ammoi. 11. Dicebant de abbate Ammoy, quia ægrotaret, & in lecto plurimis annis decumbens, numquam relaxauit animum ſuum, vt intenderet in interiora cellæ ſuæ, & videret quid haberet. Multa enim deferebantur ei velut infirmo: ſed introeunte diſcipulo ſuo Ioanne & exeunte, claudebat oculos ſuos, ne videret quid faciebat. Sciebat enim, quia fidelis monachus eſſet.

Ammoy ciborum incuriosus.

Beniamin. 12. Dixit abbas Beniamin, qui erat preſbyter in Cellis: quia cùm applicuiſſet in Scithi ad quemdam ſenem, & voluiſſet ei dare modicum olei, ille ei dixerit: Ecce vbi iacet illud paruulum vaſculum, quod attuliſti mihi ante tres annos: & quomodo poſuiſti illud, ſic remanſit. Audientes autem nos admirati ſumus conuerſationem ſenis.

Abſtinentia.

Dioſcori. 13. Narrauerunt de abbate Dioſcoro de Namiſias, quia panis ei hordeaceus erat, & farina lenticulæ, per ſingulos annos ponebat ſibi legem cuiuſcumque vnius obſeruantiæ: id eſt, aut non occurrere vno anno alicui, aut non loqui, aut non guſtare aliquid coctum, aut non comedere aliquid pomorum, aut olera: & in omni opere ſuo ita faciebat. Et perficiens vnumquodque ſic aliud aſſumebat, & hoc per annos ſingulos faciebat.

Singulis annis virtus aliqua acquirenda.

Incerti. 14. Dixit abbas Euagrius, quia dixerit ſenex: Proptereà amputo à me delectationes carnales, vt etiam iracundiæ occaſiones abſcindam. Scio enim eam ſemper aduerſum me pugnare pro delectationibus, & conturbare mentem meam, & intellectum meum expellere.

Ira mentem turbat.

Epiphanii et Hilarionis. 15. Miſit aliquando Epiphanius epiſcopus Cyprius ad abbatem Hilarionem, rogans eum, & dicens: Veni, vt nos videamus, antequam de corpore exeamus. Qui cum veniſſent adinuicem, manducantibus eis allatum eſt de auibus quiddam; quod tenens epiſcopus dedit abbati Hilarioni. Et dicit illi ſenex: Ignoſce mihi, pater, quia ex quo accepi habitum iſtum, non manducaui quidquam occiſum. Et dixit ei Epiphanius: Ego autem ex quo accepi habitum iſtum, non dimiſi aliquem dormire, qui habebat aliquid aduerſum me: neque ego dormiui aliquid habens aduerſum aliquem. Et dicit ei ſenex: Ignoſce mihi, quia tua conuerſatio maior eſt meâ.

Hilarion nihil edit occiſum.

Epiphanius non dormit nisi reconciliatus.

Elladii. Oculorum cuſtodia. 16. Dicebant de abbate [11] Elladio, quia fecerit viginti annos in cellâ, & non leuauerit oculos ſuos ſorſum, vt videret tectum eius.

17. Ab-

ZENONIS. Ruff. lib. 3. 17. Abbas Zenon ambulans aliquando in Palæſtina, cum laboraſſet, reſedit vt manducaret iuxta cucumerarium. Suadebat autem ei animus ſuus dicendo: Tolle tibi vnum cucumerem, & manduca. Quantum autem eſt? Qui reſpondens cogitationi ſuæ dixit: Fures ad tormenta vadunt. proba ergo teipſum in hoc, ſi potes ferre tormenta. Qui conſurgens ſtetit in cauma quinque diebus, & defrigens ſeipſum in ſole, dicebat quaſi animus eius ad ſeipſum. Non poſſum ferre tormenta. Dixit ergo ad animum ſuum: Si non potes portare tormenta, ergo non rapias vt manduces.

A furto ... rerum ... abſtinendum.

THEODORI. *al. Theodorus.* 18. Dixit abbas * Theodorus: Inopia panis tabefacit monachi corpus. Alter autem quidam ſenior dicebat: Quia vigilijs plus tabeſcit corpus.

IOANNIS. Ruff. lib. 3. ... titulo ... 19. Dixit abbas Ioannes breuis ſtaturæ: Quia ſi voluerit rex aliquis ciuitatem inimicorum tenere, priùs aquam tenet & eſcas eorum qui ſunt in ciuitate, & fame periclitantes tunc ſubijciuntur ei: ita eſt & paſſio ventris. Si in ieiunio & fame conuerſetur homo, inimici eius, qui ſollicitant animam ipſius, infirmantur.

Ieiunio infirmantur ... ſpirituales ... dæmones.

EIVSDEM. Append. Mart. num. 12. 20. Dixit iterùm: Quia aſcendens aliquando per viam, quæ ducit ad Scithi, cum plectis de palmis, vidi camelarium loquentem, & commouentem me ad furorem. Et ego dimiſi quod portabam, & fugi.

Fuga contentionis.

INCERTI. 21. Dixit abbas Iſaac presbyter Cellarum: Scio fratrem metentem in agro, qui voluit manducare ſpicam tritici. Et dixit domino agri: Vis manduco vnam ſpicam? Ille audiens miratus eſt, & dixit ei: Tuus eſt ager, pater, & me interrogas? In tantum autem ſcrupuloſus erat memoratus frater.

Metens ne quidem ſpicam ſine venia edit.

ISIDORI. Ruff. lib. 3. n. 19. titulo Iſaac. 22. Interrogauit quidam fratruoi abbatem Iſidorum ſeniorem Scithi, dicens: Quare te ſic fortiter dæmones timent? Dixit ei ſenex: Ex quo factus ſum monachus, ſtudeo ne permittam iracundiam vſque ad fauces meas aſcendere.

Non iracundum timent dæmones.

EIVSDEM. 23. Dixit iterùm qui ſuprà, quadraginta annos eſſe, ex quo ſentiret quidem motum peccati in mente ſuâ, numquam tamen conſentiret neque concupiſcentiæ neque iracundiæ.

Concupiſcentia & ira frænanda.

EIVSDEM ET IOANNIS. Apud Caſſian. lib. 5. Inſtit. c. 27. Vnde ſuprà l. 4. c. 5. 24. Narrauit abbas Caſſianus de quodam abbate Ioanne, quia fuerit apud abbatem Eſium in ſummitate eremi habitantem per annos quadraginta: & quia habebat circa ipſum multam charitatem, & per hanc charitatis fiduciam interrogauit eum, dicens: Tanto tempore ſic remotus, & à nullo hominum moleſtiam patiens facile, dic mihi, quid profeciſti? Et ille dixit: Ex quo cœpi ſolitarius eſſe, numquam me vidit ſol manducantem. Dixit autem ei abbas Ioannes: Nec me iraſcentem.

Sol monachum non vidit manducantem, nec alterum iratum.

THEONAE. Caſſian. Collat. 2. cap. 11. Suprà l. 4. cap. 47. 25. Dixit iterum: Quia narrauit nobis abbas Moyſes, quòd ei abbas Serapion dixit: Quia dum eſſem iuuenis, & ſederem cum abbate meo Theonâ & manducaremus, ſurgens à refectione, ſecundùm opera diaboli rapui vnum panem paximatem, & manducaui eum occulte, neſciente abbate meo. Cùm ergo perſeuerarem aliquanto tempore hoc faciens, cœpit mihi ipſum vitium dominari, & non præualebam meipſum retendere: ſed ſolummodò adiudicabar à propriâ conſcientiâ, & ſeni dicere confundebar. Contigit autem ſecundùm diſpenſationem miſericordis Dei, vt quidam venirent ad ſenem vtilitatis animæ ſuæ cauſſâ, & interrogabant eum de proprijs cogitationibus. Reſpondens autem ſenex, dixit: Quia nihil ſic noxium eſt monachis, & lætificat dæmones, quomodo ſi celent cogitationes ſuas ſpiritualibus patribus. Locutus eſt autem eis & de continentiâ. Et cùm hæc dicerentur, cogitans ego quia Deus reuelauit ſeni de me, compunctus cœpi flere, eieci paximatem de ſinu meo, quem malè conſueram rapere, & proſternens me in pauimento, poſtulabam de præteritis veniam, & orationem pro cautelâ futurorum. Tunc dixit ſenex: O fili, liberauit te de captiuitate iſtâ, etiam me tacente, confeſſio tua, & dæmonem tenebrantem cor tuum per taciturnitatem nunc aduerſum teipſum confitendo interfeciſti, quem hactenus dominari tibi permiſeras, neque contradicens, neque aliquo modo increpans eum. Amodò autem nequaquam locum habebit in te: quippe qui ex corde tuo excuſſus eſt in aperto. Necdum autem finito ſermone ſenis, ecce opere, quod dixit, apparuit: quia velut lampada ignis egreſſa eſt de ſinu meo, & impleuit totam domum fœtido odore, ita vt putarent qui aderant, quia ſulphuris plurimum fuiſſet incenſum. Et dixit ſenex: O fili, ecce verborum meorum & liberationis tuæ per ſignum quod factum eſt, præſtitit Dominus documentum.

Latitat dæmon, eſt noxius celare cogitationes.

Confeſſio captiuam animam liberat.

MACARII. Ruff. lib. 3. num 53. 26. Dicebant de abbate Macario, quia ſi vacauit inter fratres, ponebat ſibi terminum, vt quando inueniebatur vinum, & propter fratres bibebat, & pro vno calice vini, die integrâ aquam non bibebat. & fratres quidem volentes eum recreare, dabant ei vinum. Sed & ſenex cum gaudio ſumebat, vt ſemetipſum poſteà cruciaret. Diſcipulus autem eius ſciens cauſſam, dicebat fratribus: Propter Deum rogo, ne detis ei; quia in cella poſtea ſe cruciatu domat.

Macarius ob vnum vini calicem ſe aquæ abſtinentiâ caſtigat.

Quod cognoſcentes fratres, vltrà ei vinum non dederunt.

Macarii. Poſt miſſam ſilentium ſeruandum. Taciturnitas.

27. Abbas Macarius maior in Scithi dicebat fratribus: Poſt Miſſas eccleſiæ, fugite, fratres. Et dicit ei vnus fratrum: Pater, vbi habemus fugere amplius à ſolitudine iſta? Et ponebat digitum ſuum in ore ſuo, dicens: Iſtud eſt quod fugiendum dico. & ſic intrabat in cellam ſuam, & claudens oſtium ſedebat ſolus.

Eivsdem. Iracundus neminem increpes.

28. Dixit item abbas Macarius: Si aliquem increpare volens ad iracundiam commouêris, propriam paſſionem imples: non enim vt alium ſalues, teipſum perdas.

Pastoris. Ruff. lib. 3. num. 52. 4. Reg. 25. A gulâ cauendum.

29. Dixit abbas Paſtor: Niſi Nabuzardan archimagirus veniſſet, non concrematum fuerat templum Domini igne: ita & niſi quies gulæ & ventris venerit in animam, nequaquam mens corruit, pugnans contra inimicum.

Eivsdem. Ruff. lib. 3. n. 149. Paſtor lacrymatur, dum ad eſcas inuitatur.

30. Dicebant de abbate Paſtore, quia dum vocatus fuiſſet ad manducandum, contra voluntatẽ ſuam ibat lacrymando, ne inobediens eſſet fratribus ſuis, & contriſtaret eos.

Eivsdem. Vinum non eſt monachorum.

31. Narrauerunt quidam abbati Paſtori de quodam monacho, qui non bibebat vinum. & dixit eis: Quia vinum monachorum omnino non eſt.

Eivsdem. Socordia fugienda.

32. Dixit iterùm abbas Paſtor: Quia ſicut fumo expelluntur apes vt tollatur dulcedo operis earum; ita & corporalis quies timorem Domini expellit ab animâ, & aufert ab eâ omne opus bonum.

Eivsdem. Ruff. lib. 3. num. 154. Paſtor & Anub matrem videre renuunt.

33. Narrauit quidam ſenum de abbate Paſtore & fratribus eius, qui habitarent in Ægypto. Et cùm deſideraret mater eorum videre eos, & non poſſet, obſeruauit vnâ die: & euntibus illis ad eccleſiam, obtulit ſe eis. Illi autem videntes eam, conuerterunt ſe ad cellam, & intrantes clauſerunt oſtium in faciem eius. Illa autem ad oſtium ſtans, clamabat, plorans cum nimiâ miſeratione. Audiens autem eam abbas Anub, intrauit ad abbatem Paſtorem, dicens: Quid faciemus vetulæ iſti, ita ante oſtium flenti? Surgens autem abbas Paſtor, venit ad oſtium, & intrò ſtans, audiuit eam plorantem miſerabiliter nimis; & dixit: Quid ſic clamas, vetula? Illa autem cùm vocem eius audiſſet, multò magis clamabat, plorans & dicens: Volo vos videre, filij mei. Quid eſt enim ſi videro vos? numquid non ſum mater veſtra? aut non ego lactaui vos, & tota ſum iam canis plena? Sed & audiens vocem tuam, turbata ſum. Dicit ei ſenex: Hic nos viſ videre, an in illo ſæculo? Dicit ei: Et ſi non videro vos hic, videbo vos illic, filij? Dicit ei: Si potes æquanimiter ferre, vt hic nos non videas, videbis nos illic. Et ita diſceſſit mulier, gaudens, & dicens: Si omnino viſura vos ero illic, nolo vos videre hic.

Pior. Ruff. lib. 3. num. 31. Edere parergon eſt.

34. Dicebant de abbate Pior, quia ambulando comederet. Et interrogante eum quodam, quare ſic manducaret; reſpondit, ſe non hoc velut opus aliquod agere, ſed velut quiddam ſuperfluum vti. Alij autem de hoc interroganti, reſpondit, Vt non vel in comedendo corporalem delectationem habeat anima.

Petri. Petrus vinũ reſpuit.

35. Dicebant de abbate Petro, cognomento Pyonio, qui erat in Cellis, quia vinum non bibebat. Quando autem ſenuit, rogabant eum, vt ſumeret modicum vini. Qui cùm non acquieſceret, tepefaciebant aquam, & ita ei offerebant, & dicebat: Credite mihi, filij, quia velut pro condito illud accipio. Et adiudicauit ſe tepidâ aquâ eſſe contentum.

Sisoi. In vino ſatanas.

36. Facta eſt aliquando celebratio Miſſarum in monte abbatis Antonij, & inuentum eſt ibi modicum vini. Et tollens vnus de ſenioribus paruum calicem, portauit ad abbatem Siſoi, & dedit ei, & bibit ſemel: & ſecundò accepit, & bibit: attulit etiam ei tertiò; ſed non accepit, dicens: Quieſce, frater, an neſcis, quia ſatanas eſt?

Eivsdem. Satanas in cibus inſidiatur.

37. Frater quidam interrogauit abbatem Siſoi, dicens: Quid facio? quia cum occurro ad eccleſiam, frequenter fratres pro charitate ad cibum retinent me. Dixit ei ſenex: Oneroſa res eſt. Dicit ergo Abraham diſcipulus eius: Si occurritur in Sabbato & Dominicâ ad eccleſiam, & biberit frater tres calices, ne multum eſt? Et dixit ſenex: Si non eſſet ſatanas, non eſſet multum.

Eivsdem. Siſoi cibi obliuiſcitur.

38. Frequenter dicebat abbati Siſoi diſcipulus: Surge, abba, manducemus. Ille autem dicebat: Quia adhuc non manducauimus, fili? Et ille reſpondebat: Non, pater. Dicebat autem ſenex: Si necdum manducauimus, affer, manducemus.

Eivsdem. A linguâ ruina.

39. Dixit aliquando cum fiduciâ abbas Siſoi: Crede, quia ecce triginta annos habeo quòd non deprecor Deum propter peccatum, ſed orans hoc dico: Domine Ieſu Chriſte, protege me à linguâ meâ. Et vſque nunc per ſingulos dies [14] corruo per ipſam & delinquo.

Silvani. Ruff. lib. 3 num. 46. Ieiunij ſeueritas.

40. Venerunt aliquando abbas Siluanus & diſcipulus eius Zacharias ad quoddam monaſterium, & fecerunt eos guſtare modicum antequam ambularent. Et exeuntibus eis, inuenit diſcipulus eius aquam in viâ, & volebat bibere. Dixit abbas Siluanus: Zacharia, ieiunium eſt hodie. Cui ille dixit: Non manducauimus hodie, pater? Dixit ei ſenex: Illud manducare, charitas fuit: nos autem teneamus ieiunium noſtrum, fili.

SYNCLETICAE. Summa caſtitatis cuſtodia.

41. Dixit ſancta Syncletica: Quia oportet nos, qui huiuſmodi propoſitum ſumpſimus, caſtitatem, quæ ſumma eſt, retinere. Etenim apud ſæculares videtur caſtitas obſeruari: ſed adeſt ei & ſtultitia, propter quam alijs omnibus ſenſibus peccant: nam & aſpiciunt indecenter, & rident inordinatè.

EIVSDEM. Mala cogitatio pellitur ieiunio & oratione.

42. Dixit iterùm quæ ſupra: Quia ſicut venenoſa animalia acriora medicamenta à ſe expellunt; ita cogitationem ſordidam ieiunium cum oratione depellit ab animâ.

EIVSDEM. Ieiunium monachis condimentum.

43. Dixit iterùm: Non te ſeducant diuitum huius ſæculi deliciæ, tamquam vtile aliquid habentes in ſe. Etenim illi delectationis cauſa artem diuerſo modo condiendi cibos honorant; tu autem ieiunio & abiectione ciborum abundantiam deliciarum illorum ſupergredere: ſed nec ſatieris pane, nec deſideres vinum.

SISOI. Paſch. c. 32 num. 4. Os frænare peregrinatio monachi.

44. Dixit abbas Siſoi: Quia peregrinatio noſtra eſt, vt teneat homo os ſuum.

Append. Mart. num. 72. HYPERICHII. Quod leo onagris, id perfectus monachus malis cogitationibus.

45. Dixit abbas Hyperichius: Quia ſicut leo terribilis eſt onagris, ſic monachus probatus cogitationibus concupiſcentiæ.

46. Dixit iterùm: Ieiunium frænum eſt monacho aduerſus peccatum. Qui autem abijcit ieiunium, velut equus feruens deſiderio feminæ rapitur.

EIVSDEM. Ieiunium frænum peccati.

47. Dixit iterùm: Siccatum ieiunio corpus monachi, animam de profundo eleuat, & ſiccat fiſtulas delectationum ieiunium monachi.

EIVSDEM. Ieiunium ſiccat fiſtulas delectationum.

48. Dixit iterùm: Caſtus monachus in terra honorabitur, & in cælis corona ab Excelſo coronabitur.

EIVSDEM. Caſto honor in terra, corona in cælo.

49. Idem ipſe dixit: Monachus, qui non retinet [15] linguam in tempore furoris, neque paſſionum corporalium retentor erit aliquando.

EIVSDEM. Lingua retentor, paſſionum retentor.

50. Dixit iterùm: Verbum malum non proferat os tuum: quoniam vitis non adfert ſpinas.

EIVSDEM. Verba mala vt ſpinas fuge.

51. Dixit iterùm: Bonum eſt manducare carnem & bibere vinum, quàm manducare in obtrectatione carnes fratrum.

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. n. 134. Qui obtrectat, carnes fratrum manducat.

52. Dixit iterùm: Suſurrans ſerpens ad Euam, de paradiſo eiecit eam. Huic ergo ſimilis eſt, qui proximo ſuo obloquitur: quoniam & audientis ſe animam perdit, & ſuam non ſaluat.

EIVSDEM. Ruff. ibid. Obloquium pellitur paradiſo.

53. Facta eſt aliquando feſtiuitas in Scithi, & dederunt ſeni in calice vinum; quod abijciens, dixit: Tolle à me mortem iſtam. Quod videntes alij qui cum ipſo edebant, nec ipſi biberunt.

INCERTI. In vino mors.

54. Aliâ vice allatum eſt ibi vaſculum vini de primitijs, vt daretur fratribus ad ſingulos calices. Et introëunte quodam fratre, & vidente quia vinum acciperent, fugit in crypta, quæ crypta cecidit. Et cum audiſſent ſonum, currentes inuenerunt fratrem ſemianimem iacentem, & cœperunt eum obiurgare, dicentes: Bene tibi contigit, quia vanam gloriam habuiſti. Abbas autem refouens eum, dixit: Dimittite filium meum, bonum opus fecit. Et viuit Dominus, quia non reædificabitur crypta hæc temporibus meis, vt cognoſcat mundus; quia propter calicem vini cecidit crypta in Scithi.

INCERTI. A vini poculum.

PRESBYTERI.

55. Aſcendit aliquando presbyter de Scithi ad epiſcopum Alexandrinum. Et quando reuerſus eſt in Scithi, interrogauerunt eum fratres: Quomodo eſt ciuitas? Ille autem dixit eis: Credite mihi, fratres, ego ibi faciem hominis nullius vidi, niſi tantum epiſcopi. Illi autem audientes, mirati ſunt, & dixerunt: Quid putas facta eſt omnis illa multitudo? Presbyter verò refouit illos hæſitantes, dicens: Extorſi animum meum, ne intueret faciem hominis. Ex quâ relatione profecerunt fratres, & cuſtodierunt ſe ab extollentia oculorum ſuorum.

Oculorum cuſtodia.

INCERTI.

56. Venit aliquando quidā ſenex ad alium ſenem. Ille autem dixit diſcipulo ſuo: Fac nobis modicum lenticulæ. Et fecit. Et infunde nobis panes. Et infudit. Et manſerunt ſic vſque ad aliam diem hora ſextâ, loquentes de ſpiritualibus rebus. Iterùm dixit ſenex diſcipulo ſuo: Fac nobis modicum lenticulæ, fili. Ille reſpondit: Ab heſterno die feci. Et ita ſurgentes ſumpſerunt cibum.

Cibi obliuio ex colloquio ſpirituali.

SENIS.

57. Alter quidam ſenex venit ad quemdam patrum. Ille autem coxit modicum lenticulæ, & dixit: Faciamus opus Dei, & guſtemus. Et vnus quidem eorum compleuit totum pſalterium; alter verò [16] ex corde duos prophetas maiores lectionis ordine recitauit. Et facto manè diſceſſit ſenex ille qui venerat, & obliti ſunt ſumere cibum.

Obliuio famis ex ſpirituali lectione.

INCERTI. Ruff. lib. 3. num. 4.

58. Eſurijt quidam frater a manè, & pugnauit cum animo ſuo, ne manducaret, donec fieret hora tertia. Et facta eſt hora tertia, exegit à ſe vt fieret ſexta. Infudit panem & ſedit, vt manducaret. Poſteà verò ſurrexit, dicens: Manebo ſic vſque ad horam nonam. Horâ autem nonâ fecit orationem, & vidit opus diaboli ſicut fumum exeuntem à ſe, & ita ceſſauit eſuries eius.

Cibi dilatio.

SENIS. Ruff. lib. 3. num. 51.

59. Infirmatus eſt quidam ſenum, & cùm non poſſet ſumere cibum multis diebus, rogabatur à diſcipulo ſuo, vt fieret ei aliquid, & reficeretur. Abijt autem & fecit de farinulâ lenticulam, & [17] zippulas. Erat autem ibi vaſculum pendens, in quo erat modicum mellis: & aliud in quo erat [18] raphanelæum, & fœtebat, quod tantùm ad lucernam proficeret. Errauit autem frater, & pro melle de raphanelæo miſit in pulmen-

DE CONTINENTIA.

Senis pœnitentia in cibo variando.

tum. Senex verò cùm guſtaſſet, nihil locutus eſt, ſed tacitus manducauit. Compellebat autem eum adhuc manducare. Et extorquens ſibi manducauit. & dabat ei tertio. Ille autem nolebat manducare, dicens: Vere non poſſum, fili. Diſcipulus autem hortabatur eum, & dicebat: Bonum eſt, abba; ecce ego manduco tecum. Qui cùm guſtaſſet, & cognouiſſet quid fecerat, cecidit pronus in faciem, dicens: Væ mihi pater, quia occidi te, & tu peccatum hoc poſuiſti ſuper me, quia non es locutus. Et dixit ei ſenex: Non contriſteris, fili; ſi voluiſſet Deus, vt mel manducarem, mel habuiſti mittere in zippulas iſtas.

INCERTI. Ruff. lib. 3. num. 50.

Gula etiã cibo propoſito vincenda.

60. Narrauerunt de ſene quodam, quia deſiderauit aliquando manducare cucumerem. Quem cum accepiſſet, appendit eum prius ante oculos ſuos. Et cùm non eſſet victus deſiderio, domans ſeipſum pœnitentiam agebat, vel quia omnino deſideraſſet.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 15.

Soror fratrem videre renuens.

61. Frater aliquando abiit viſitare ſororem ſuam in monaſterio ægrotantem. Erat autem fideliſſima. Et non acquieſcens aliquando videre virum, neque occaſionem dare fratri ſuo, vt propter illam veniret in medio feminarum, & mandauit fratri ſuo: Vade, frater, ora pro me; quia eum gratiâ Chriſti videbo te in regno cælorum.

ABBATISSAE.

Perfectus monachus non reſpicit feminas.

62. Monachus occurrit ancillis Dei in itinere quodam. Quibus viſis diuertit extra viam. Cui dixit abbatiſſa: Tu ſi perfectus monachus eſſes, non reſpiceres nos ſic, vt agnoſceres quia feminæ eramus.

QVORVMDAM.

Abſtinentia a carnibus.

63. Intrauerunt aliquando fratres in Alexandriam, inuitati à Theophilo Archiepiſcopo, vt præſentibus his factâ oratione templa deſtrueret paganorum. Et manducantibus eis cum Archiepiſcopo miniſtratæ ſunt carnes vitulinæ, & manducabant nihil diſcernentes. Et accipiens Archiepiſcopus vnum [19] copadium, dedit iuxta ſe recumbenti ſeni, dicens: Ecce iſtud bonum copadium eſt, manduca, abba. Illi autem reſpondentes dixerunt: Nos vſque modò credebamus, quia olera manducaremus. Nam ſi carnes ſunt, non manducamus. Et vltrà nemo ex eis acquieuit guſtare.

INCERTI.

Propter Deum vltra conſuetum manducant quidam.

64. Frater quidam attulit panes recentes in cellam, & inuitauit ad menſam ſeniores. Et cùm manducaſſent ſingulos paximates, pauſauerunt. Frater verò ſciens laborẽ abſtinentiæ eorum, cœpit cum humilitate ſupplicare, dicẽs: Propter Deum mãducate hodie donec ſatiemini. Et manducauerũt alios denos paximates. Ecce igitur quantum ſuprà quàm opus erat, manducauerunt propter Deũ veri monachi & ſimpliciter abſtinẽtes.

SENIS.

Senex etiã in morbo cibum recuſat.

65. Ægrotauit quidam ſenum aliquando in magnâ infirmitate, ita vt de viſceribus multum ſanguinis egereret. Et attulit quidam frater [20] nixas ſiccas, & fecit poltes, & miſit eas ibi, & obtulit ſeni, & rogabat eum, dicens: Comede, quia forte expedit tibi. Intuens autem in eum ſenex diutiùs, dixit: Verè dico, quia volebam, vt me dimitteret Deus in hac infirmitate eſſe alios triginta annos. Et nullo modo acquieuit ſenex in tali ægritudine vel modicum ſumere cibum, ita vt tolleret frater quod apportauerat, & rediret ad cellam ſuam.

INCERTI.

Senex omnis cibi oblitus.

66. Alter ſenex ſedebat longè in eremo, & contigit fratrem venire ad eum, & inuenire eum infirmantem. Qui lauans eius faciem, fecit ei refectionẽ ex his quę attulerat. Quod cùm vidiſſet ſenex, dixit: Verè, frater, oblitus fueram, quia haberent homines de cibo ſolatium. Obtulit etiam ei calicẽ vini. Quod cùm vidiſſet, plorauit, dicẽs: Non ſperabam me vſque ad mortem bibiturum vinum.

SENIS.

40. diebus ſenex citra ſitim mulctat.

67. Statuit quidam ſenex, vt quadraginta diebus non biberet. Et ſi quando fiebat cauma, lauabat [21] ſuriſculam, & implebat eam aquâ, & appendebat eam ante oculos ſuos. Qui cùm interrogaretur à fratribus quare hoc faceret; reſpondit, dicens: Vt cùm videns quod deſiderabam, non guſtauero, maiorem ardorem ſuſtineam, & propter hoc maiorem mercedem à Domino conſequi merear.

FRATRIS CVIVSDAM.

Ignis corpus mulieris.

68. Frater quidam iter agens, habebat ſecum matrem ſuam, iam ſenem. Qui cùm veniſſent ad quemdam fluuium, non poterat vetula illa tranſire. Et tulit filius eius pallium ſuum, & inuoluit exinde manus ſuas, ne aliquo modo contingeret corpus matris ſuæ, & ita portans eam tranſpoſuit fluuium. Dixit autem ei mater ſua: Vt quid ſic operuiſti manus tuas, fili? Ille autem dixit: Quia corpus mulieris ignis eſt. Et ex eo ipſo quo te contingebam, veniebat mihi commemoratio aliarum feminarum in animo.

INCERTI.

Ieiunium totâ Paſchæ hebdomadâ.

69. Dicebat quidam patrum: Quia ſciret fratrem in cellâ ieiunantem totâ hebdomada Paſchæ. Et cùm Sabbato ſerò veniſſet ad Miſſas, communicans mox fugiebat, ne cogeretur à fratribus in eccleſia manducare. Apud ſe autem tantùm modicas betas elixas cum ſale manducabat ſine pane.

INCERTI.

Inſignis ſui victoria.

70. Fratres conuocati ſunt in Scithi, vt manducarent palmas, & erat aliquis infirmus de nimiâ abſtinentiâ, qui tuſſiens excreabat phlegma, quod nolente eo venit ſuper alium fratrem. Qui cùm à cogitatione ſua compelleretur dicere ei: Quieſce iam, & non excrees ſuper me; vt ſuperaret cogitationes ſuas, tulit quod excreauerat, & mittens in ore ſuo, ſtatim comedit illud. Et

tunc

tunc cœpit ad ſeipſum dicere: Aut non dicas fratri tuo, quod eum contriſtet; aut manduca, quod horres.

LIBELLVS QVINTVS.

De Fornicatione.

ANTONII. DIXIT abbas Antonius: Æſtimo quòd habeat corpus motum naturalem conſperſum in ſe, qui nolente animo non operatur, ſed tantummodò ſignificatur in corpore, quaſi impaſſibilis motus. Eſt autem & alius motus ex eo, quòd nutritur & fouetur corpus cibis & potibus, & ex quibus calor ſanguinis excitat corpus ad operandum. Propter quod dicit Apoſtolus: Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria. (Epheſ. 5.) Et rurſum Dominus in Euangelio diſcipulis mandans, dixit: Videte, nequando grauentur corda veſtra in crapulâ & ebrietate. (Lucæ 21.) Eſt autem & alius quidam motus certantibus in conuerſatione ex inſidijs & inuidia dæmonum veniens. Itaque ſcire conuenit, quia tres ſunt corporales motus. Vnus quidem naturalis: alius autem ex plenitudine ciborum: tertius verò ex dæmonibus.

Trium corporalium motuum origo.

GERONTII. 2. Dixit abbas Gerontius Petrenſis: Quia multi tentati à corporalibus delectationibus cùm non approximarent corporibus, mente fornicati ſunt: & corporalem virginitatem ſeruantes, ſecundùm animum fornicantur. Bonum eſt ergo, dilectiſſimi, facere quod ſcriptum eſt: Omni cuſtodia vnumquemque cor ſuum ſeruare. (Prou. 4.)

Mentis fornicatio.

MOYSIS. Caſſian. Collat. 2. cap. 10. 3. Dixit abbas Caſſianus, quia dixerit nobis abbas Moyſes: Bonum eſt non abſcondere cogitationes, ſed ſenibus ſpiritualibus & diſcretionem habentibus manifeſtare eas: non his qui tantùm tempore ſenes ſunt: quoniam multi ad ætatem reſpicientes, & cogitationes ſuas dicentes eis qui experimentum non habebant, pro conſolatione ad deſperationem vltimam peruenerunt.

Cogitationes ſenibus ſpiritualibus detegenda.

APOLLENII. Caſſian. Collat. 2. cap. 13. 4. Erat quidam frater omnino in conuerſatione ſollicitus. Et cùm malè à fornicationis dæmone turbaretur, venit ad quemdam ſenem, & retulit ei cogitationes ſuas. Ille autem audiens, quia expers erat, indignatus eſt, & miſerabilem dicebat eſſe fratrem illum, & indignum monachi habitu; quippe qui eiuſmodi cogitationes reciperet. Hæc audiens frater, deſperans ſeipſum, reliquit propriam cellam, & ad ſæculum redibat. Secundùm verò Dei diſpenſationem occurrit ei abbas Apollo: & videns eum perturbatum, & nimiùm triſtem, interrogauit eum, dicens: Fili, quæ eſt cauſſa tantæ triſtitiæ tuæ? Ille autem priùs ex multâ confuſione animi ſui non reſpondit ei quidquam: poſteà autem cùm multùm rogaretur à ſene, quæ circa ſe agerentur, confeſſus eſt, dicés: Quia cogitationes fornicationum inquietant me: quod confeſſus ſum illi ſeni, & ſecundum verba eius, iam non eſt mihi ſpes ſalutis: deſperans ergo meipſum, ad ſæculum redeo. Hæc autem pater Apollo audiens, velut ſapiens medicus multùm rogabat, & monebat eum, dicens: Noli mirari, fili, neque deſperes de teipſo. Ego enim in hac ætate atque conuerſatione valdè ab huiuſmodi cogitationibus inquietor. Ne ergo deficias in huiuſmodi occaſione, quæ non tantum humanâ ſollicitudine, quantum Dei miſeratione curatur. Tantùm hodie dona mihi quod peto, & reuertere ad cellam tuam. Fecit autem frater ſic. Abbas autem Apollo diſcedens ab eo perrexit ad cellam illius ſenis, qui ei deſperationem fecerat: & ſtans foràs deprecatus eſt Dominum cum lacrymis, dicens: Domine, qui tentationes vtiliter infers, conuerte bellum quod patitur frater ille in hoc ſene, vt per experimentum in ſenectute ſuâ diſcat, quod tempore longo non didicit; quatenus compatiatur his, qui huiuſmodi tentationibus perturbantur. Qui cum orationem compleſſet, vidit Æthiopem ſtantem iuxta cellam, & ſagittas mittentem contra illum ſenem: quibus quaſi perſoratus, ſtatim tamquam ebrius à vino, huc atque illuc ferebatur. Et cùm non poſſet tolerare, egreſſus eſt de cellâ, & eadem viâ, quâ & ille iuuenis ad ſæculum redibat. Abbas autem Apollo intelligens quod factum erat, occurrit ei. & accedens ad eum, dixit: Quò vadis? & quæ eſt cauſſa turbationis, quæ obtinuit te? Ille autem ſentiens, quia intellexerit ſanctus vir quæ ei euenerant, præ verecundiâ nihil dicebat. Dixit autem ei abbas Apollo: Reuertere in cellam tuam, & de cetero agnoſce infirmitatem tuam, & habe apud temetipſum; quia aut ignoratus ſis à diabolo vſque modò, aut contemptus, propter quòd nec meruiſti ſecundùm viros virtutum habere contra diabolum luctamenta. Quid autem dico luctamenta? qui nec vno die aggreſſionem ipſius portare potuiſti. Hoc autem tibi contigit, quia iuuenem illum à communi aduerſario impugnatum ſuſcipiens, cùm debuiſſes eum contra diabolicum certamen conſolatorijs verbis vngere, etiam in deſperationem miſiſti: non cogitans illud ſapientiſſimum præceptum, quo iubemur eripere eos qui ducuntur ad mortem, & non negligas redimere occidendos: (Prou. 24.) ſed neque parabolam Saluatoris noſtri, dicentis: Arundinem quaſſatam non (Matth. 12.)

Apollo ſapiens medicus iuuenem ob prauas cogitationes deſperantem à cunctâ reuocat.

Tentari benigni conſolandi.

debere

debere conſtringi, & linum fumigans non extingui. Nemo enim ferre poſſet inſidias aduerſarij, neque bullientis naturæ ignem extinguere, vel retinere, niſi gratia Dei conſeruaret infirmitatem humanam, quem in nobis ſalutari diſpenſatione omnibus orationibus Dominum deprecemur, vt & aduerſum te dimiſſum flagellum auertat, quoniam ipſe & dolere facit, & iterùm ſaluti reſtituit: percutit, & manus ipſius ſanat; humiliat & exaltat, mortificat & viuificat, deducit ad inferos & reducit. Hæc dicens, orationem impleuit, & ſtatim ab illato ſibi bello ſenex ille liberatus eſt. Quem commonuit abbas Apollo, vt peteret ſibi à Deo dari linguam eruditam, vt ſciret tempus quo oporteat loqui ſermonem.

Sine gratiâ Dei nihil valet humana infirmitas.

1. Reg. 2.

SYRI. 5. De cogitatione fornicationis interrogatus abbas * Syrus Alexandrinus, ita reſpondit: Si cogitationes non habes, ſpem non habes: quoniam ſi cogitationes non habes, opera habes. Hoc autem eſt, quia qui cogitatione aduerſus peccatum non pugnat, neque contradicit, corporaliter peccat. Qui autem corporaliter peccat, cogitationum moleſtias nullas habet.

* al. Cyrus

Cogitationes carnis non inutiles reſiſtentibus.

INCERTI. 6. Interrogauit autem quidam ſenex fratrem, dicens: Ne conſuetudinem habes colloqui mulieri? Et dixit frater: Non. Et ille dixit: Veteres & noui pictores ſunt cogitationes meæ, & commemorationes quædam, inquietantes me ex ſimilitudine mulierum. Senex autem dixit ad eum: Mortuos non timeas, ſed viuentes fuge: hoc eſt, conſenſum & opera peccati, & extende magis orationem tuam.

Pictores cogitationes.

MATHOIS 7. Dicebat abbas Mathois, quòd quidam frater veniens dixerit, deteriorem eſſe qui obloquitur, quàm qui fornicatur. Et reſpondit: Durus eſt hic ſermo. Dixit ergo ei frater: Et quomodo vis eſſe hanc rem? Dixit ſenex: Oblocutio quidem mala eſt, celerem tamen inuenit curam, & plerumque pœnitentiam agit, qui oblocutus eſt, dicens: Malè locutus ſum, & tranſit. Fornicatio autem naturaliter mors eſt.

Fornicatio mors.

PASTORIS 8. Dixit abbas Paſtor: Sicut ſpatharius principis aſſiſtit ei ſemper paratus; ita oportet & animam ſemper eſſe paratam aduerſus dæmonem fornicationis.

Ruff. lib. 3. num. 59.

EIVSDEM. 9. Venit aliquando frater ad abbatem Paſtorem, & dixit ei: Quid facio, pater? quia affligor à fornicatione. Et perrexi ad abbatem Hybiſtionem, & dixit mihi: Non debes eam longo tempore permittere habitare in te. Dixit ei abbas Paſtor: Abbatis Hybiſtionis actus ſurſum in cælo ſunt cum Angelis, & latet eum: ego autem & tu in fornicatione ſumus. Si ergo teneat monachus ventrem & linguam, & maneat in ſolitudine, confidat quia non moritur.

Ruff. lib. 3. num. 63. Paſch. c. 1. num. 9.

Cogitationi praua ſtatim reſiſtendum.

Continentia ventris & linguæ.

SARAE. 10. Narrauerunt de abbatiſſâ Sarâ, quia manſerit tredecim annis fortiter à fornicationibus dæmonum impugnata. Et numquam orauit, vt recederet ab eâ huiuſmodi pugna; ſed ſolùm hoc dicebat: Domine, da mihi fortitudinem.

Vtilis tentatio.

EIVSDEM. 11. Dixerunt iterùm de eâ, quia infeſtior ei fuerat aliquando imminens fortius idem fornicationis dæmon, mittens in cogitationem eius ſæculi vanitates. Illa autem non relaxans animum à timore Dei, & à propoſito abſtinentiæ ſuæ, aſcendit ſemel ſuper lectum ſuum orare, & apparuit ei corporaliter ſpiritus fornicationis, & dixit ei: Tu me viciſti, Sara. Illa autem reſpondit: Ego non te vici, ſed Dominus meus Chriſtus.

Sara dæmonis fornicationis victrix.

INCERTI. 12. Frater quidam ſtimulabatur à fornicatione, & erat ſtimulus velut ignis ardens in corde eius die ac nocte. Frater autem decertabat non condeſcendens vel conſentiens cogitationi ſuæ. Poſt multum autem tempus diſceſſit ab eo ſtimulus, nihil præualens propter perſeuerantiam fratris. Et ſtatim lux apparuit in corde eius.

Fortiter reſiſtens à ſtimulo carnis liberatur.

INCERTI. 13. Alius frater ſtimulatus eſt à fornicatione. Et ſurgens nocte perrexit ad ſenem, & dixit ei cogitationem ſuam, & conſolatus eſt eum ſenex. Ex quâ conſolatione proficiens, reuerſus eſt in cellam ſuam. Et ecce iterùm ſpiritus fornicationis tentauit eum. Ille autem iterùm abijt ad ſenem. Factum eſt autem hoc frequenter. Senex verò non contriſtauit eum, ſed loquebatur ei quæ ad vtilitatem ipſius pertinerent, dicens: Non concedas diabolo, nec relaxes animum tuum; ſed magis, quoties moleſtus eſt dæmon, veni ad me, & increpatus abſcedet. Nihil enim ſic extædiat dæmonem fornicationis, quomodo ſi reuelentur ſtimulationes eius. Et nihil eum ſic lætificat, quomodo ſi abſcondantur cogitationes. Venit ergo frater ad ſenem vndecies, accuſans cogitationes ſuas. Poſteà autem dixit frater ſeni: Oſtende charitatem, abba, & dic mihi verbum. Dicit ei ſenex: Crede, fili, quia ſi permitteret Deus cogitationes meas, quibus animus ſtimulatur, in te transferri, non eas portares, ſed omnino corrueres deorſum. Hæc autem dicente ſene, propter nimiam humilitatem eius quieuit ſtimulus fornicationis à fratre.

Principium victoriæ, reuelatio tentationum.

INCERTI. 14. Item alius ſtimulatus à fornicatione, cœpit decertare & extendere abſtinentiam ſuam, per quatuordecim annos cogitationem ſuam cuſtodiens, ne conſentiret concupiſcentiæ ſuæ. Poſteà autem veniens ad eccle-

ad eccleſiam, manifeſtauit vniuerſæ multitudini quod patiebatur. Et datum eſt mandarum, & omnes afflixerunt ſe pro eo hebdomadâ, iugiter orantes Dominum, & quieuit ſtimulus eius.

Publicè cogitationes reuelans liberatur.

INCERTI. 15. De cogitatione fornicationis dixit quidam ſenex: Eremita dormiens, vis ſaluari? Vade, labora, vade affligere, vade, quære & inuenies; vigila, pulſa, & aperietur tibi. Sunt enim in ſæculo [a] pancratiarij, qui cùm nimis cæſi ſteterint, & fortes apparuerint, coronas accipiunt. Aliquoties autem & vnus à duobus cæditur, & confortatus plagis cædentes ſe vincit. Vidiſti quantam virtutem per carnis exercitium acquiſiuit? Et tu ſta, & confortare; & Dominus expugnat pro te inimicum.

Pancratiarius contra carnem coronatur.

SENIS. 16. De eadem ipsâ cogitatione fornicationis, dixit alter ſenex: Eſto velut qui tranſit in plateâ, aut per tabernam, & capit cuiuſcumque coctura odorem, aut alicuius aſſaturæ. Et qui vult, ingreditur & manducat; qui autem non vult, odoratus eſt tantùm, atque præterit. Ita & tu excute à te fœtorem, ſurge & ora, dicens: Domine Fili Dei, adiuua me. Hoc autem fac etiam aduerſus alias cogitationes. Neque enim eradicatores ſumus cogitationum, ſed luctatores aduerſus eaſdem cogitationes.

Per cogitationes velut per odorem taberna tranſeundum.

INCERTI. 17. Alter ſenex dixit: Hæc de negligentiâ patimur. nam ſi conſideremus, quia Deus habitat in nobis, non alienum vas inferemus intra nos. Dominus enim Chriſtus habitans in nobis atque cohabitans nobis, reſpicit vitam noſtram. Vnde & nos portantes eum & contemplantes, negligere non debemus, ſed ſanctificare noſmetipſos, ſicut & ille ſanctus eſt. Stemus ſuper petram, & rumpetur malignus. Non formides, & non committet aduerſum te. Pſalle cum virtute, dicens: Qui confidunt in Domino, ſicut mons Sion: non commouebitur in æternum, qui habitat in Ieruſalem. Pſal. 124.

Qui Deum cohabitatorem conſiderat, facilè reſiſtit tentationi.

INCERTI. 18. Frater interrogauit ſenem, dicens: Si incurrerit monachus in peccatum, affligitur velut qui de profectu in deteriorem ſtatum peruenerit, & laborat donec reſurgat: qui autem à ſæculo venit, velut qui initium fecerit, proficit. Et reſpondens ſenex dixit: Monachus in tentationem incurrens, ſic eſt tamquam domus quæ cadit. Et ſi ſobrius fuerit in cogitatione ſuâ, reædificat eam quæ corruerat domum; inueniens materias ad ædificium profuturas, habens poſita fundamenta, & lapides, & arenam, & cetera quæ ſunt ædificio neceſſaria, atque ita velociter fabrica proficit. Ille autem qui nec effodit, nec fundamentum miſit, nec habet aliquid eorum quæ ſunt neceſſaria: ſed in ſpe dimittens, ſi quomodo aliquando perficiatur. Ita eſt & monachus, ſi in tentationem ceciderit, & conuerſus fuerit ad Dominum, habet plurimum apparatum, meditationem diuinæ legis, pſalmodiam, opus manuum, orationem, & cetera, quæ ſunt fundamenta. Qui autem recens eſt in conuerſione, donec iſta diſcit, ille in primum ordinem veniet.

Monachus lapſus qui reſtauretur.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 13. 19. Frater quidam, cùm in fornicationis ſpiritu teneretur, perrexit ad quemdam ſenem magnum, & rogabat eum, dicens: Oſtende charitatem & ora pro me, quia à fornicatione ſollicitor. Senex autem deprecatus eſt Dominum. Et iterùm ſecundò veniens ad ſenem, eumdem ſermonem dixit. Similiter & ſenex non neglexit pro eo rogare Dominum, dicens: Domine, reuela mihi vnde in hoc fratre operatio eſt iſta diaboli? quoniam deprecatus ſum te, & requiem necdum inuenit. Et reuelauit Dominus quæ agebantur circa fratrem illum. Et vidit eum ſenex ſedentem, & ſpiritum fornicationis iuxta illum, & quaſi ludentem cum eo, & Angelus ſtabat miſſus ad adiutorium eius, & indignabatur aduerſus fratrem illum, quia non ſe proſternebat Deo: ſed quaſi delectabatur cogitationibus ſuis, totam mentem ſuam ad hoc inclinans. Et agnouit ſenex, quia cauſſa magis ab eodem fratre eſſet, & annuntiauit ei, dicens: Tu conſentis cogitationi tuæ. Et docuit eum quomodo talibus cogitationibus deberet obſiſtere. Et reſpirans frater per doctrinam ſenis illius & orationem, inuenit requiem à tentatione ſuâ.

Tentatis adeſt Angelus.

INCERTI. 20. Tentatus eſt aliquando diſcipulus ſenis magni à fornicatione. Senex verò cùm videret eum laborantem, dixit ei: Vis rogo Dominum, vt ſubleuet à te moleſtiam iſtam? Ille autem dixit: Video, abba, quia ſi laboro, tamen ex pondere laboris huius conſidero fructificare me. Sed hoc roga Deum in orationibus tuis, vt det mihi tolerantiam, per quam ſuſtineam. Dicit ei abbas ſuus: Nunc agnoui, quia in magno profectu es, fili, & ſupergrederis me.

Ex labore reſiſtendi fructus.

INCERTI. 21. Dicebant de quodam ſene, quia deſcendit in Scithi, & habebat filium adhuc ſugentem lac: qui quoniam in monaſterio nutritus eſt, quæ eſſent mulieres neſciebat. Qui cùm factus eſſet vir, oſtendebant ei nocte dæmones habitus mulierum, & nuntiauit patri ſuo, & mirabatur. Aliquando ergo aſcendit cum patre ſuo in Ægyptum, & videns mulieres, dixit patri ſuo: Abba, ecce iſtæ ſunt, quæ veniebant ad me nocte in Scithi. Et dixit ei: Iſti ſunt monachi de ſæculo, fili. Alio autem habitu vtuntur iſti, & ere-

Dæmones mulierum ſpecie inſidiantur.

SENIORVM. Libell. V. DE FORNICATIONE.

& eremitæ alio. Et miratus eſt ſenex, quomodo in Scithi oſtenderent ei dæmones imagines mulierum, & ſtatim reuerſi ſunt in cellam ſuam.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 11.

22. Frater quidam erat probatus tentationibus in Scithi, & immittebat ei aduerſarius memoriam mulieris cuiuſdam pulchræ in animo, & affligebat eum valdè. Et contigit ſecundum Dei diſpoſitionem, vt alter frater deſcendens de Ægypto, applicaret in Scithi. Et cùm loquerentur, nuntiauit ei, dicens: Vxor illius mortua eſt. Erat autem ipſa mulier, de quà inquietabatur ille frater. Quod cùm audiſſet, tulit veſtimentum ſuum nocte, & aſcendit vbi eam ſepultam audierat. Et fodit locum, & exterſit cruorem putredinis eius in veſtimento ſuo, & reuerſus habebat illud in cellà ſuà. Et cùm nimis fœteret, ponebat illos fœtores ante ſe, & improperans cogitationi ſuæ, dicebat: Ecce deſiderium quod quærebas. habes illud, ſatiare ex eo. Et ita ex eiuſmodi fœtore caſtigabat ſemetipſum donec emorerentur concupiſcentiæ eius.

Quidam fœtore cadaueris concupiſcentiam vincit.

INCERTI.

23. Venit quidam in Scithi aliquando, vt fieret monachus. Qui etiam attulit filium ſuum nuper ablactatum. Qui cùm factus eſſet iuuenis, cœperunt impugnare dæmones & ſollicitare eum. & dixit patri ſuo: Vado ad ſæculum, quia non poſſum carnales concupiſcentias ſuſtinere. Pater autem eius conſolabatur eum. Dixit ergo ille iuuenis: Iam ſuſtinere non valeo, pater; dimitte me redire ad ſæculum. Dixit ei pater ſuus. Audi me, fili, adhuc ſemel, & tolle tibi quadraginta panes, & folia palmarum dierum quadraginta, & vade in eremo interiore, & eſto ibi quadraginta diebus, & voluntas Dei fiet. Qui obediens patri ſuo, ſurrexit & abijt in eremo, & manſit ibi, laborans & faciens plectas de palmis ſiccis, & panem ſiccum comedens. Et cùm ibi diebus viginti quieſceret, ecce vidit opus quoddam diabolicum venire ſuper ſe; & ſtetit coram ipſo velut mulier Æthiopiſſa, fœtida & turpis aſpectu, ita vt fœtorem eius ſufferre non poſſet: & abijciebat eam à ſe. Et illa dicebat ei: Ego ſum, quæ in cordibus hominum dulcis appareo; ſed propter obedientiam tuam, & laborem quem ſuſtines, non mè permiſit Deus ſeducere te, ſed innotui tibi fœtorem meum. Ille autem ſurrexit, & gratias agens Deo, venit ad patrem ſuum, & dixit ei: Iam nolo ire ad ſæculum, pater. vidi enim operationem diaboli, & fœtorem eius. Cognouerat autem & pater eius de hoc ipſo, & dixit ei: Si manſiſſes quadraginta dies, & cuſtodiſſes vſque in finem mandatum meum, maiora habuiſti videre.

Carnalis concupiſcentia fœtida Æthiopiſſa.

INCERTI. Ruff. lib. 2. n. 14.

24. Senex quidam ſedebat in longinquâ eremo, qui habebat vnam parentem, quæ deſiderabat eum videre poſt multos annos, & quæſiuit in quo loco habitaret, & ſurrexit & venit in viam eremi illius. Et inueniens camelarios, adiunxit ſe cum illis, & ingreſſa eſt in eremo cum eis. Hæc enim trahebatur à diabolo. Quæ cùm veniſſet ad ianuam ſenis, cœpit ſignis indicare ſeipſam, dicens: Ego illa parens tua: & manſit apud eum. Erat autem alius monachus ſedens in inferiori parte, qui implebat ſibi ſuriſculam aquæ, horâ quâ manducare voluiſſet; & ſubitò verſabatur ſuriſcula, & reuerſabatur aquâ; qui inſpirante Deo dixit in ſemetipſum: Ingredior in eremum, & dico hoc quod mihi euenit de aqua ſenioribus. Et ſurgens abiit; & cùm ſerò factum eſſet, dormiuit in templo quodam idolorum iuxta viam, & audiuit nocte dæmones, dicentes: Iſtâ nocte præcipitauimus illum monachum in fornicationem. Quod cùm audiſſet, contriſtatus eſt, & perueniens ad ſenem, inuenit eum triſtem, & dicit ei: Quid facio, abba? quia impleo mihi vaſculum aquæ, & horâ manducandi effunditur. Et dicit ei ſenex: Tu veniſti interrogare me, quare ſuriſcula tua verſatur; & ego quid facio, quia hac nocte cecidi in fornicationem? Cui reſpondit: Et ego cognoui. Et dicit ei: Tu vnde ſcis? Qui dixit: Dormiebam in templo, & audiui dæmones loquentes de te. Et dixit ſenex: Ecce ego vado ad ſæculum. Ille autem rogabat eum, dicens: Noli, pater, ſed permane in loco tuo; mulierem verò dimitte hinc. hoc enim ex occurſu inimici contigit. Quo audito ſenex ſuſtinuit, extendens & aggrauans conuerſationem ſuam cum lacrymis, donec rediret in priori ordine ſuo.

Dæmones de lapſu monachi exultant.

Monachus compungitur.

SENIS.

25. Dixit ſenex: Quia ſecuritas, & taciturnitas, & occulta meditatio pariunt caſtitatem.

Quæ caſtitatem pariant.

INCERTI.

26. Frater quidam interrogauit ſenem, dicens: Si contingat hominem in tentationem cadere, quid fit propter eos qui ſcandalizantur in eo? Et narrauit ſenex, dicens: Diaconus quidam erat nominatus in monaſterio Ægypti. Dum autem quidam [23] curialis inſecutionem iudicis pateretur, venit cum omni domo ſuà ad monaſterium. Et operante iniquo incurrit diaconus ille in mulierem eius, & facta eſt omnibus fratribus confuſio. ille autem abijt ad quemdam ſenem, & indicauit ei rem. Senex verò habebat occultam cellam interiorem. quam cùm vidiſſet diaconus ille, dixit:

Sepeli

Sepeli me hîc ſic viuum, & non indices cuiquam. Et intrauit in obſcuritatem cellæ illius, & egit illic pœnitentiam ex veritate. Contigit autem, vt poſt multum tempus non aſcenderet aqua in flumine Nilo. Et cùm omnes Litanias facerent, reuelatum eſt cuidam ſanctorum, quia niſi venerit diaconus, qui abſconſus eſt apud illum talem monachum, non aſcendent fluminis aquæ. Quod cùm audiſſent, admirati ſunt, & venientes eiecerunt eum de loco in quo erat: & orauit, & aſcendit aqua. Et qui aliquando ſcandalizati in eo fuerant, ædificati ſunt poſtea in pœnitentiâ eius, & glorificauerunt Deum.

Dæmon lapſi vitæ pœnitentia miraculo declaratur.

DVORVM FRATRVM. Ruffin l. 3. n. 12.

27. Duo fratres perrexerunt ad ciuitatem, vt venderent quod fuerant operati; cùm à ſe inuicem in ciuitatem fuiſſent diuiſi, incurrit vnus in fornicationem. Veniens autem poſteà frater eius, dixit ei: Reuertamur ad cellam noſtram, frater. Ille autem reſpondit, dicens: Non venio. Et interrogabat eum ille, dicens: Quare, frater? Et ille reſpondit: Quia cùm diſceſſiſſes à me, incurri in tentationem, & fornicatus ſum. Ille autem volens eum lucrari, cœpit dicere, Quia & mihi ſic contigit: quando ſeparatus ſum à te, incurri & ego in fornicationem. Sed eamus, & ſimul pœnitentiam agamus cum omni labore; & Deus ignoſcet nobis peccatoribus. Qui cùm veniſſent ad cellam, retulerunt ſenibus quod eis contigerat, & dederunt eis illi mandata, qualiter pœnitentiam agerent. Ille tamen vnus non pro ſe, ſed pro illo alio fratre pœnitentiam agebat, tamquam ſi & ipſe peccaſſet. Videns autem Deus laborem & charitatem eius, intra paucos dies manifeſtauit vni de ſenibus, quòd pro multâ charitate illius fratris, qui non peccauerat, indulſerat illi qui fornicatus eſt. Verè hoc eſt ponere animam ſuam pro fratre ſuo.

Frater ex charitate cum fratre lapſo pœnitentiam impleuit.

Quid animam pro fratre ponere.

INCERTI.

28. Venit aliquando frater ad quemdam ſenem, dicens ei: Frater meus ſoluit me egrediens huc atque illuc; & pro hoc ego affligor. Et rogabat eum ſenex, dicens: Æquanimiter porta, frater, & Deus videns laborem ſuſtentationis tuæ, reuocabit eum ad te. neque enim poſſibile eſt, vt cum duritiâ & auſteritate facilè ab intentione ſuâ aliquis reuocetur; quia nec dæmon expellit dæmonem: ſed magis benignitate reuocabis eum ad te. Quoniam & Deus noſter conſulendo, ad ſe homines trahit. Et narrauit ei, dicens ei: Quia fuerunt in Thebaida duo fratres, & cùm vnus incurriſſet ex his in fornicationem, dicebat ad alium: Reuertor ad ſæculum. Alter verò plorabat, dicens: Non te dimitto, frater, diſcedere, & perdere laborem tuum, & virginitatem tuam. Ille verò non acquieſcebat, dicens: Non hîc ſedeo, ſed vado. Aut veni mecum, & iterum redeo tecum, aut certè dimitte me, & permaneam in ſæculo. Vadens autem frater, nuntiauit hoc cuidam ſeni magno. Dixit autem ei ſenex: Vade cum ipſo, & Deus illum per laborem tuum non dimittet corruere. Qui conſurgens abijt cum eo ad ſæculum. Et cùm perueniſſet ad quemdam vicum, videns Deus laborem illius, qui ex charitate & neceſſitate fratrem ſuum ſequebatur, abſtulit concupiſcentiam à fratre eius. Et dicit fratri ſuo: Eamus iterùm ad eremum, frater. Ecce puto, quia iam peccaui cum muliere: quid lucratus ſum ex hoc? Et reuerſi ſunt illæſi in cellam ſuam.

Magis benignitate quam auſteritate homines reducuntur.

Fratris charitas fratrem à lapſu ſeruat.

INCERTI.

29. Frater tentatus à dæmone profectus eſt ad quemdam ſenem, dicens: Quia duo illi fratres ſimul ſunt, & malè viuunt. Cognouit autem ſenex, quia à dæmone illuderetur, & mittens vocauit eos ad ſe. Et cùm factum eſſet veſpere, poſuit mattam duobus illis fratribus, & cooperuit eos in vno ſtratu, dicens: Filij Dei magni & ſancti ſunt. Dixit autem diſcipulo ſuo: Hunc fratrem claude in cellâ ſeorſùm: ipſe enim paſſionem, quam illis obiecit, in ſe habet.

Temerè de aliis ſuſpicantes ipſi impugnantur.

INCERTI.

30. Frater quidam dixit ſeni: Quid facio, quia occidit me ſordida cogitatio? Dicit ei ſenex: Mulier quando vult ablactare filium ſuum, amarum aliquid ſuperungit vberibus ſuis; & cùm venerit infans ex conſuetudine ſugere lac, ſentiens amaritudinem, refugit. Mitte ergo & tu in cogitatione tuâ amaritudinem. Dicit ei frater: Quæ eſt amaritudo, quam debeam mittere? Dixit ei ſenex: Cogitationem mortis & tormentorum, quæ in ſæculo futuro peccatoribus præparantur.

A cogitatione prauâ amaritudine tormentorum ablactandi ſumus.

SENIS. Ruff. lib. 3. n. 62.

31. Frater quidam interrogauit ſenem de huiuſmodi cogitatione. Et dicit ei ſenex: Ego numquam ſtimulatus ſum de hac re. Et ſcandalizatus eſt in eo ille frater, & abijt ad alium ſenem, dicens: Ecce hoc dixit mihi ille ſenex, & ſcandalizatus ſum in eo: quia ſuper naturam eſt quod dixit. Dicit ei ſenex: Non ſimpliciter tibi dixit hoc ille homo Dei; ſed ſurge, vade, & pœnitentiam age apud eum, vt aperiat tibi virtutem ſermonum ſuorum. Surrexit ergo ille frater, & venit ad ſenem, agens in conſpectu eius pœnitentiam. Et dixit: Ignoſce mihi, pater, quia ſtultè feci, non dicto tibi vale diſcedens: ſed obſecro te, vt interpreteris mihi, quomodo numquam ſollicitatus ſis à fornicatione. Dicit ei ſenex: Quia ex quo factus ſum monachus, non ſum ſatiatus pane, neque aquâ, neque ſomno, & appetitu horum

Eſuries ſtimulos carnis pellit.

DE FORNICATIONE

quibus paſcimur, crucians me, non permittebar ſentire fornicationis ſtimulos. Et exijt frater ille, proficiens ex relatione ſenis.

PASTORIS

Ruffin l. 3. n. 40.

32. Frater quidam interrogauit quemdam ſenem, dicens: Quid facio? quia cogitatio mea ſemper in fornicatione eſt intenta, & non dimittit me quieſcere vnâ horâ, & affligitur ex hoc anima mea. Ille autem dixit ei: Quando dæmones cogitationes in corde tuo ſeminant, & ſentis hoc, non colloquans cum animo tuo: quoniam dæmonum eſt ſuggerere. Et licet non negligant hæc immittere; tamen non extorquent dæmones. In te eſt ergo ſuſcipere, & non ſuſcipere. Reſpondens autem frater, dixit ſeni: Et quid faciam, quia fragilis ſum, & ſuperat me paſſio hæc? Ille autem dixit ei: Intentus eſto ad huiuſmodi. Scis autem quid fecerint Madianitæ? Ornauerunt filias ſuas, & ſtatuerunt eas in conſpectu Iſtaëlitarum: non tamen extorſerunt aliquibus, vt miſcerentur cum eis; ſed qui voluerunt, incurrerunt in eis. Alij autem indignantes comminati ſunt, & cum interitu eorum qui præſumpſerant, vlti ſunt fornicationem: ita agendum eſt & de fornicatione. Et quando initium faciunt loqui in corde tuo, non reſpondeas eis: ſed ſurgens, ora, & age pœnitentiam, dicens: Fili Dei, miſerere mei. Dixit autem ei frater: Ecce meditor, abba, & non eſt compunctio in corde meo, quia neſcio virtutem verbi. Et ille dixit: Et tu tamen meditare. Audiui enim, quia dixerit abbas Paſtor, ſed & alij patres hoc verbum: Quoniam incantator virtutem verborum quæ dicit, neſcit; ſed ſerpens audit, & ſcit virtutem eorum quæ incantantur, & ſubijcitur incantanti, & humiliatur. Sic & nos, quamuis ignoremus virtutem eorum quæ loquimur, dæmones tamen audientes terrentur atque diſcedunt.

Malarum cogitationum ſemina ſuffocanda.

Num. 25.

Verbo Dei etiam non intellecto vtendum.

INCERTI.

33. Dicebat ſenex: Quia cogitatio fornicationis fragilis eſt, velut papyrus. Si ergo iactetur in nobis, & non acquieſcentes proijciamus illam à nobis, facilè rumpitur. Neceſſarium igitur eſt, vt ſit diſcretio in cogitatione noſtrâ, quâ agnoſcamus, quia his qui conſentiunt ei, non ſit ſpes ſalutis: illis autem qui non conſentiunt, repoſita ſit corona.

Corona certãtium contra cogitationes.

DVORVM FRATRVM

34. Duo fratres impugnati à fornicatione, abierunt, & acceperunt vxores. Poſteà autem dixerunt adinuicem: Quid lucrati ſumus, quia deſeruimus angelicum ordinem, & venimus in immunditiam hanc, & poſt hæc in ignem, & in tormentum venturi ſumus? Redeamus ergo ad eremum, & agamus de his quæ præſumpſimus, pœnitentiam. Et venientes ad eremum, rogauerunt patres vt ſuſciperent eos pœnitentes & confitentes ea quæ geſſerant. Et clauſerunt eos anno integro ſenes, & ambobus æqualiter ad penſum dabatur panis, & ad menſuram aqua. Erant autem viſione conſimiles. Et dum completum fuiſſet tempus pœnitentiæ, exierunt. Et viderunt patres vnum pallidum & triſtem nimis; alium verò robuſtum & clarum: & mirati ſunt, quoniam cibum & potum æqualiter acceperant. Et interrogauerunt eum qui triſtis & afflictus erat, dicentes: Quid exercitabas cum cogitationibus tuis in cellâ tuâ? Et ille dixit: Pro malis quæ feci, pœnas in quibus venturus eram in animo reuoluebam, & à timore adhæſerunt oſſa mea carni meæ. Interrogauerunt autem & alium, dicentes: Tu quid cogitabas in cellâ tuâ? Et ille dicebat: Deo gratias referebam, quia eruit me de inquinamento mundi huius, & de futuri ſæculi pœnis, & reuocauit me ad hanc conuerſationem angelicam: & reminiſcens aſſiduè Dei mei, lætabar. Et dixerunt ſenes: Æqualis eſt amborum pœnitentia apud Deum.

Aequalis duorum fratrum pœnitentia.

Diuerſus corporum in duobus pœnitentibus ex diuersâ meditatione habitus.

35. Senex quidam erat in Scithi: qui cùm incurriſſet in ægritudine magnâ, ſeruiebant ei fratres. Et videns ſenex quia laborarent, dixit: Vado in Ægyptum, & non ſoluam fratres iſtos. Et dicit ei abbas Moyſes: Non vadas, quoniam in fornicationem incurſurus es. Ille autem contriſtatus dicebat: Mortuum eſt corpus meum, & tu mihi iſta dicis? Surgens ergo abijt in Ægyptum. Quod cùm audiiſſent homines circumquaque habitantes, offerebant ei multa. Venit etiam ad eum quædam virgo fidelis, volens obſequium ſuum ſeni infirmanti deferre. Et poſt aliquantum temporis cum paululùm de ægritudine, quâ tenebatur, meliùs habuiſſet, incurrit in eam, & illa concepit. Interrogata autem à vicinis loci vnde conceperit; illa reſpondit: De ſene hoc. Illi autem non credebant ei. Senex verò dicebat: Ego hoc feci; ſed cuſtodite mihi infantem quem peperit. Quæ cùm genuiſſet puerum, & ablactatus fuiſſet, tulit ſenex infantem in humeris ſuis, & die quâ erat feſtiuitas in Scithi, occurrit ibi, & intrauit in eccleſiam coram multitudine fratrum. Illi autem videntes eum, fleuerunt: Qui dixit fratribus: Videtis infantem hunc? filius eſt inobedientiæ meæ. Cauete ergo vos, fratres, quia in ſenectute hoc feci, & orate pro me. Et pergens ad cellam ſuam, ad initium primæ conuerſationis ſuæ reuerſus eſt.

MOYSIS.

Viuit etiam in præmortuis ſenibus libido.

INCERTI.

36. Frater quidam tentatus eſt peſſimè à dæmonibus. In ſpecie enim pulchrarum mulie-

mulierum transformati, iugiter quadraginta diebus perſeuerauerunt pugnantes aduerſus eum, vt traherent eum ad turpem conmixtionem. Illo autem viriliter reluctante, & nimime ſuperato; Deus aſpiciens bonum eius certamen, donauit ei, vt vltrà nullum calorem carnalis concupiſcentiæ pateretur.

Viriliter cuiuſdam victoria.

INCERTI. 37. Solitarius quidam erat in inferioribus Ægypti, & hic erat nominatiſſimus, quia ſolus in eccleſia ſedebat in deſerto loco. Et ecce, iuxta operationem ſatanæ mulier quædam inhoneſta audiens de eo, dicebat iuuenibus: Quid mihi vultis dare? & depono iſtum ſolitarium veſtrum. ¶Illi autem conſtituerunt ei certum quid quod darent ei. Quæ egreſſa veſperè, venit velut errans ad cellam eius: & cùm pulſaret ad cellam, egreſſus eſt ille; & videns eam turbatus eſt, dicens: Quomodo huc aduenisti? Illa autem velut plorans, dicebat: Errando huc veni. Qui cum miſeratione viſcerum pulſaretur, introduxit eam in atriolum cellulæ ſuæ, & ipſe intrauit interiùs in cellam ſuam, & clauſit. Et ecce infelix illa clamauit, dicens: Abba, feræ me comedent hic. Ille autem iterum turbatus eſt, timens etiam iudicium Dei, dicebat: Vnde mihi venit ira hæc? Et aperiens oſtium, introduxit eam intrò. Cœpit autem diabolus velut ſagittis ſtimulare cor eius in eam. Qui cum intellexiſſet diaboli eſſe ſtimulos, dicebat in ſemetipſo: Viæ inimici tenebræ ſunt: Filius autem Dei lux eſt. Surgens ergo accendit lucernam. Et cùm inflammaretur deſiderio, dicebat: Quoniam qui talia agunt, in tormentis vadunt. Proba ergo teipſum ex hoc, ſi potes ſuſtinere ignem æternum. Et mittebat digitum ſuum in lucernam. quem cùm incendiſſet, & arderet, non ſentiebat propter nimiam flammam concupiſcentiæ carnalis. Et ita vſque manè faciens, incendit omnes digitos. Illa autem infelix videns quod faciebat, à timore velut lapis facta eſt. Et venientes iuuenes manè ad monachum illum, dicebant: Venit hic mulier ſero? Ille autem dixit: Etiam; ecce vbi dormit. Et intrantes inuenerunt eam mortuam. Et dicunt: Abba, mortua eſt. Tunc ille recutiens palliolum ſuum, quo vtebatur, oſtendit eis manus ſuas, dicens: Ecce quod mihi fecit filia iſta diaboli, perdidit omnes digitos meos. Et narrans eis quod factum fuerat, dicebat: Scriptum eſt, Ne reddas malum pro malo. Et faciens orationem, ſuſcitauit eam. Quæ conuerſa, caſtè egit reſiduum tempus vitæ ſuæ.

Psal. 34. *Gal. 5.* *Igne corporali ignis eſt extinguendus libidinis.* *Prou. 17.* *1. Theſſ. 5.* *1. Pet. 3.*

FRATRIS. 38. Frater quidam impugnabatur à fornicatione. Contigit autem eum venire in vicum quemdam Ægypti, & videns filiam ſacerdotis paganorum, adamauit eam, dixitque patri eius: Da mihi eam vxorem. Ille autem reſpondens dixit ei: Non poſſum eam tibi dare, niſi rogauero deum meum. Et abiens ad dæmonem, quem colebat, dixit ei: Ecce quidam monachus venit ad me, volens accipere filiam meam; do ei eam? Reſpondens dæmon, dixit: Si negat Deum ſuum, & Baptiſmum, & propoſitum monachi, interroga eum. Et veniens ſacerdos dixit ei: Nega Deum tuum, & Baptiſmum, & propoſitum monachi, & dabo tibi filiam meam. Ille verò conſenſit. Et ſtatim vidit velut columbam exire de ore ſuo, & volare in cælum. Pergens autem ſacerdos ad dæmonem, dixit: Ecce promiſit ſe tria illa facturum. Tunc reſpondens diabolus dixit ei: Non des ei filiam tuam in vxorem, quia Deus eius non receſſit ab eo: ſed adhuc adiuuabit eum. Et veniens ſacerdos dixit illi fratri: Non tibi poſſum eam dare; quia Deus tuus adhuc adiuuat te, & non receſſit à te. Hæc audiens frater, dixit in ſemetipſum: Si tantam bonitatem oſtendit in me Deus, cùm ego infelix negauerim & ipſum, & Baptiſmum, & propoſitum monachi: bonus autem Deus etiam ſic malum nunc vſque adiuuat me, cur ego recedam ab eo? Et in ſemetipſum reuerſus, recepit ſobrietatem mentis, & venit in eremum ad magnum quemdam ſenem, & narrauit ei quæ fuerant acta. Et reſpondens ſenex, dixit ei: Sede mecum in ſpeluncâ, & ieiuna tres hebdomadas continuas, & ego deprecabor Deum pro te. Et laborauit ſenex pro fratre, & deprecatus eſt Deum, dicens: Obſecro, Domine, dona mihi animam hanc, & ſuſcipe pœnitentiam eius. Et exaudiuit orationem eius Deus. Et cùm completa fuiſſet prima hebdomada, venit ſenex ad illum fratrem, & interrogauit illum, dicens: Aliquid vidiſti? Et reſpondens frater, dixit: Etiam; vidi columbam ſurſum in altitudine cæli contra caput meum ſtantem. Et reſpondens ſenex, dixit ei: Attende tibimetipſi, & deprecare Deum intentè. Secundâ verò hebdomada venit ſenex iterùm ad fratrem, & interrogauit eum, dicens: Vidiſti aliquid? Et reſpondit: Vidi columbam venientem iuxta caput meum. Et præcepit ei ſenex, dicens: Sobrius eſto mente, & ora. Et completâ tertiâ hebdomadâ, venit iterùm ſenex, & interrogauit eum, dicens: Ne aliquid plus vidiſti? Et ille reſpondit, dicens: Vidi columbam, quia venit & ſtetit ſupra caput meum, & tetendi manum meam tenere eam: illa autem ſurgens intrauit in os meum. Et gratias

Qui Deum abnegat, deſeritur à columbâ ſancti ſpiritus. *Ad pœnitentem redit columba.*

gratias agens Deo ſenex, dixit fratri: Ecce ſuſcepit Deus pœnitentiam tuam: de cetero attende temetipſum, & eſto ſollicitus. Et reſpondens frater dixit: Ecce amodo tecum ero donec moriar.

Senis. 39. Dicebat quidam de Thebæis ſenibus, quòd filius eſſet ſacerdotis idolorum: & cùm paruulus ſederet in templo, vidiſſet patrem ſuum frequenter ingredi, & ſacrificia offerre idolo; & quia ſemel poſt ipſum occultè intrauerit, & viderit ſatanam ſedentem, & omnem militiam eius aſtantem ei: & ecce vnus de principibus eius veniens adorauit eum. Cui diabolus dixit: Vnde venis tu? Et ille reſpondit: In illâ prouinciâ eram, & ſuſcitaui illic bella & perturbationes plurimas, effuſiones ſanguinis faciens, & veni nuntiare tibi. Et diabolus interrogauit eum: In quanto tempore hoc feciſti? Et ille reſpondit: In triginta diebus. Et diabolus iuſſit eum flagellari, dicendo: Tanto tempore hoc feciſti? Et ecce alius veniens adorauit eum. Et ipſi dixit: Vnde venis tu? Et reſpondit dæmon: In mari eram, & ſuſcitaui commotiones, & demerſi naues, & multos homines occidens, veni nuntiare tibi. Et dixit diabolus: Quanto tempore hoc feciſti? Et ille reſpondit: Sunt dies viginti. Et hunc ſimiliter iuſſit flagellari, dicens: Quare in tantis diebus hoc ſolum feciſti? Et tertius veniens adorabat eum. Dixit autem & huic: Et tu vnde venis? Et reſpondit: In illâ ciuitate fui: & dum ibi fierent nuptiæ, excitaui lites, & multas effuſiones ſanguinis feci: inſuper & ipſum ſponſum occidi, & veni nuntiare tibi. Et dixit ei: In quantis diebus hoc feciſti? Et reſpondit: Decem. Iuſſit autem, tamquam moras fecerit, & hunc flagellari. Venit autem alius adorare eum, & dixit ei: Vnde venis? Et reſpondit ei: In eremo eram; ecce quadraginta anni ſunt, quòd impugno monachum quemdam; & vix nocte iſtâ præualui, vt facerem eum fornicari. Quod diabolus audiens ſurrexit, & oſculatus eſt eum: & tollens coronam quam ipſe habebat, poſuit in capite illius, & fecit eum ſibi in vnâ ſede conſidere, dicens: Magnam rem fortiter geſſiſti. Hoc ego cum audiſſem, & vidiſſem, dixi intra meipſum: Valde magnus eſt ordo monachorum.

Conſiſtorium dæmonum.

Lætitia dæmonum de monachi lapſu.

Incerti. 40. Dicebant de quodam patre, quia ſæcularis fuiſſet, & poſt conuerſus eſt, & de concupiſcentiâ vxoris ſuæ frequenter ſtimulabatur, & narrabat hoc patribus. Qui cum vidiſſent quia operarius eſſet, & maiora faciebat quàm illi dicebant, imponebant ei quædam, vt debilitaretur corpus eius, ita vt nec ſurgere poſſet. Deo autem diſpenſante, venit quidam pater vt applicaret in Scithi: & cum veniſſet ad cellam eius, vidit eam apertam, & pertranſiit adiurans quomodo nemo egreſſus eſſet in occurſum eius. Et reuerſus pulſabat, dicens: Ne forte frater qui in eâ habitat, infirmetur. Et cùm pulſaſſet, intrauit, & inuenit eum nimium infirmum. Et dicit ei: Quid habes, pater? Et narrauit ei, dicens: Ego de ſæculari vitâ ſum, & ſollicitat me modò inimicus in vxore meâ: & narraui patribus, & impoſuerunt mihi conuerſationis onera diuerſa. & cùm obedienter implere vellem, ecce defeci, & tamen ſtimulus creſcit. Audiens hæc ſenex, contriſtatus eſt, & dixit ei: Equidem patres, vt potentes viri bene tibi impoſuerunt onera, quibus grauans: ſed ſi me paruulum audis, iacta à te hæc, & ſume parum cibi in tempore ſuo, & recolligens vires tuas, fac aliquantum opus Dei, & iacta in Domino cogitatum tuum: quoniam tuo labore hanc rem non poteris ſuperare. Corpus enim noſtrum velut veſtimentum eſt. ſi illud diligenter tractaueris, ſtabit: ſi autem neglexeris illud, putreſcet. Qui cum audiſſet eum, fecit ita, & intra paucos dies receſſit ab eo ſtimulus ille.

Concupiſcentia non tam labore, quam oratione ſuperanda.

Pſal. 54.

Corpus inſtar veſtimenti.

Monachi. 41. Monachus quidam ſolitarius antiquus, & conuerſatione proficiens, ſedebat in monte in partibus Antinou, ſicut audiuimus à notis monachis, cuius verbis & actu multi proficiebant. Et cùm talis eſſet, excitatus eſt diabolus ad inuidiam contra eum, ſicut & contra omnes virtutum viros, & immittit animo eius cogitationem talem; vt ei qui in tali conuerſatione eſſet, non deberet ſeruiri ab alio, aut miniſterium exhiberi, ſed magis ipſum debere alijs miniſtrare. Quod ſi alijs non exhiberet miniſterium, ſaltem ſibi ipſi ſeruiret, dicens: Vende ergo in ciuitate ſportellas, quas facis, & eme tibi quæ opus ſunt, & reuertere ad locum tuum, & nulli ſis oneroſus. Hoc autem ſuggerebat diabolus, inuidens quieti eius & opportunæ vacationi ad Dominum, & vtilitati multorum. vndique enim inimicus venari eum & capere feſtinabat. Ille vero tamquam bonæ cogitationi acquieſcens, deſcendit de monaſterio ſuo. Et quia erat omnibus admirandus, ignorus tamen habere huiuſmodi inſidias aſtutiæ, notus autem & famoſus omnibus, à quibus videbatur, exiſtens. Et cùm poſt longum tempus mulierem vidiſſet, pro incautelâ ſuâ ſupplantatus eſt, & incurrit in eam. Et veniens in deſertum locum ſequente diabolo veſtigia eius, cecidit iuxta flumen. Et cogitans quia gauiſus eſt ini-

Specie humilitatis adductum monachum diabolus decepit.

eſt inimicus de ruinâ eius, voluit ſemetipſum deſperare, quia Spiritum Dei maximè contriſtauerit, & ſanctos Angelos, & venerabiles patres, quorum multi etiam in ciuitatibus habitantes ſuperauerunt diabolum. Et cum nulli horum ſe facere ſimilem poſſet, contriſtabatur valdè, & non recordabatur, quia Deus eſt qui virtutem tribuit his qui ad eum deuotiſſimè conuertuntur. Cæcatus ergo, & non videns peccati ſui curam, voluit ſe in flumen illud iactare, vt perfectum gaudium faceret inimico. Ex multo itaque animi dolore infirmatus eſt corpore; & niſi poſteà miſericors Deus auxilium præſtitiſſet ei, ad perfectum gaudium inimici ſine pœnitentia moreretur. Nouiſſimè autem in ſe reuerſus, cogitauit maiorem laborem in afflictione pœnitentiæ demonſtrare, & ſupplicare Deo in fletu & luctu, & ita rediјt iterum ad monaſterium ſuum. Et damnans oſtium cellæ ſuæ, ſicut ſolet ſuper mortuum, ita flebat ſupplicans Deo. Ieiunans autem & vigilans cum omni anxietate attenuauit corpus ſuum: & nec ſic ſatisfactum putabat animo ſuo, quia congruè pœnituiſſet. Fratribus autem ſæpe ad eum venientibus ſuæ vtilitatis causâ, & pulſantibus oſtium, ipſe dicebat, non ſe poſſe aperire, dicendo: Sacramento me conſtrinxi vnum annum deuotè me pœnitentiam agere; ſed orate pro me. Nec enim inueniebat quomodo eis excuſaret, quoniam illi ſcandalizabantur, hæc audientes de eo, quia erat apud eos honorabilis, & valdè magnus monachus. Et fecit totum annum intentè ieiunans, & deuotè pœnitentiam agens. Die autem Paſchæ nocte ipsâ reſurrectionis Dominicæ, tollens lucernam nouam poſuit in cacabo nouo. Et cooperiens de cooperculo, à ſero ſurrexit ad orationem, dicens: Miſericors & miſerator Dominus, qui & barbaros ſaluare vis, & ad veritatis agnitionem venire, ad te confugi fidelium Saluatorem, miſerere mihi qui te plurimùm exacerbaui, inimicum gaudere feci, & ecce mortuus ſum obediens ei. Tu Domine, qui & impiјs & his qui ſunt ſine miſericordiâ miſereris, ſed & proximis miſericordiam impendere præcipis, miſerere humilitati meæ. Apud te enim impoſſibile nihil eſt, quoniam ſecus infernum diſſipata eſt ſicut puluis anima mea. Fac miſericordiam, quia benignus es & miſericors, figmento tuo; qui & corpora quæ non ſunt, in die reſurrectionis reſuſcitaturus es. Exaudi me, Domine, quia defecit ſpiritus meus, & infelix anima mea. Tabefactum eſt etiam corpus meum, quod coinquinaui. Etiam viuere non valeo, pro eo quòd non credidi. Ignoſce peccatum per pœnitentiam, duplex habenti peccatum ex deſperatione. Viuifica me contritum, & igne tuo præcipe hanc lucernam accendi. Vt & ego accipiens fiduciam miſericordiæ & indulgentiæ tuæ, per reſiduum tempus vitæ meæ, quod mihi donaueris, mandata tua cuſtodiam, & à timore tuo non recedam, ſed deuotè ſeruiam tibi ampliùs quàm primò. Et hæc in nocte ipsâ reſurrectionis cum multis lacrymis dicens, ſurrexit vt videret ſi accenſa eſſet lucerna. Et detecto cacabo, vidit quia non eſſet accenſa. Et cecidit iterùm in faciem ſuam, rogans Dominum, & dicens: Scio, Domine, quia certamen factum eſt, vt coronarer, non ſteti in pedibus, eligens magis propter carnis delectationem tormentis impiorum addici. Parce ergo mihi, Domine. Ecce enim iterum confiteor tuæ bonitati turpitudinem meam coram Angelis tuis, & coram iuſtis omnibus, & niſi quia ſcandalizari poſſent, etiam hominibus omnibus confiterer. Deus miſerere mei, vt & alios erudiam, Domine, viuifica me. Et ita tribus vicibus orans, exauditus eſt. Et exurgens inuenit lucernam ardentem clare. Et exultans ſpe, confortatus gaudio cordis eſt, admirans de gratiâ Dei, qui ita & peccatis eius indulſit, & ſatisfecit iuxta petitionem eius & animum ipſius, & dicebat: Gratias ago tibi, Domine, quia etiam vitæ ſæculi huius indigno miſertus es, magno & nouo hoc ſigno fiduciam tribuens: parcis enim miſericors animabus, quas tu creas. Ita autem perſeuerante eo in confeſſione illuxit dies. Et lætabatur in Domino, oblitus cibi corporalis. Ignem autem lucernæ illius toto tempore vitæ ſuæ ſeruauit, oleum ſubinde ſuperinfundens, & faciens deſuper quò minùs extingueretur. Et ita rurſus diuinus Spiritus habitauit in eo; & factus eſt apud omnes inſignis, humilitatem exhibens in confeſſione & actione gratiarum Domino cum lætitiâ. Cui etiam ante aliquot dies mortis ſuæ relatum eſt de tranſitu ſuo.

Monachi pœnitentis oratio.

Lucernâ diuinitus accensâ pœnitentiam ſuam Deo acceptam didicit.

LIBELLVS SEXTVS.

De eo, quòd monachus nihil debeat poſſidere.

1. FRATER quidam renuntians ſæculo, & dans quæ habebat pauperibus, retinens autem pauca in ſuâ ratione, venit ad abbatem Antonium. Quod cùm agnouiſſet ſenex, dixit ei: Si vis monachus fieri, vade in illum vicum, & eme carnes, & impone corpori tuo nudo, & ſic veni huc. Et cùm ſic feciſſet frater ille, canes & aues corpus eius lacerabant. Cùm perueniſſet autem ad ſenem, interrogauit, ſi feciſſet quod ei di-

ANTONII. Ruff. lib. 3. n. 68.

SENIORVM. Lib. VI. DE NON POSSIDENDO.

Monachus pecunias poſſidens lacerandus à dæmonibus.

ei dixerat. Illo autem oſtendente corpus ſuum laceratum, dixit ſanctus Antonius: Qui renuntiant ſæculo, & volunt habere pecunias, ecce ita impugnati a dæmonibus diſcerpuntur.

ARSENII. *Mortuus ſæculo non exſpectat teſtamenta.*

2. Narrauit abbas Daniel de abbate Arſenio, quia venit aliquando [24] Magiſtrianus, deferens ei teſtamentum cuiuſdam ſenatoris parentis eius, qui reliquerat ei hereditatem magnam valdè. Et accipiens teſtamentum, voluit illud ſcindere: Magiſtrianus autem cecidit ad pedes eius, dicens: Deprecor te, ne ſcindas illud, quia incidetur mihi caput. Et dicit ei abbas Arſenius: Ego priùs mortuus ſum quàm ille. Ipſe autem modò mortuus eſt, quomodo me fecit heredem? Et remiſit teſtamentum, nihil accipiens.

EIVSDEM. *Arſenij paupertas.*

3. Ægrotauit aliquando memoratus abbas Arſenius in Scithi, & opus habuit in neceſſitate ſuà vſque ad vnam ſiliquam nummi. Et cùm nō inueniret, accepit à quodam velut eleëmoſynam, & dixit: Gratias tibi ago, Domine, quia me dignum feciſti pro nomine tuo ad hoc peruenire, vt egens eleëmoſynam poſtularem.

AGATHONIS. *Mutandus locus ſi ſaluti obſit.* Ioan. 14.

4. Narrauerunt de abbate Agathone, quia longo tempore cellam ſibi cum ſuis diſcipulis fabricaret. Quam cùm perfeciſſent, & cœpiſſet illic habitare, vidit in ipsà hebdomadâ quædam non vtilia ſibi: & dixit diſcipulis ſuis illud quod Dominus apoſtolis dixerat: Surgite, eamus hinc. Diſcipuli autem contriſtati ſunt valdè, dicentes: Si omnino voluntatem habebas migrandi hinc, vt quid tantum laborem ſuſtinuimus, ædificantes longo tempore cellam? Incipient autem homines ſcandalizari in nobis, & dicere: Ecce iterùm migrant, nuſquam ſedentes. Ille autem cùm eos vidiſſet puſillanimes effectos, dicit eis: Etſi ſcandalizantur aliqui, ſed iterùm ſunt alij qui ædificentur & dicunt: Beati ſunt iſti, quia propter Deum migrauerunt, & ſua omnia contempſerunt. Verumtamen dico vobis, qui vult venire, veniat; quia ego interim vado. Illi verò proſtrauerunt ſe in terram, rogantes, vt concederet ſecum abire.

INCERTI. Ruffin. l. 3. n. 70. titulo Serapionis.

5. Dixit abbas [25] Euagrius, fuiſſe quemdam fratrem, qui nihil habuit in ſubſtantià ſuâ, niſi tantùm Euangelium, & ipſum vendidit in pauperum nutrimento. Dicens quodam verbo, quod memoriæ dignum eſt commendari: Ipſum etiam, inquit, verbum vendidi, quod iubet, Vende omnia, & da pauperibus.
Math. 19.

THEODORI.

6. Abbas Theodorus, cognomento de Pherme, habebat tres codices bonos. Et cùm veniſſet ad abbatem Macarium, dixit ei: Habeo tres codices, & proficio ex lectione eorum. Sed & fratres petunt eos ad legendum, & ipſi proficiunt. Dic ergo mihi quid debeo facere? Et reſpondens ſenex, dixit: Boni ſunt quidem actus: ſed melius omnibus eſt, nihil poſſidere. Quod cùm audiſſet, abijt, & vendidit memoratos codices, & dedit indigentibus pretium ipſorum.

Optimum nihil poſſidere.

IOANNIS. Ruff. lib. 3. n. 148.

7. Narrauit quidam patrum de abbate Ioanne Perſâ, quia ex multis virtutibus ſuis ad profundam ſimplicitatem atque innocentiam peruenerit. Hic autem manebat in Arabià vicinâ Ægypti. Et mutuauit aliquando à fratre ſuo ſolidum vnum, & emit linum vt operaretur. Et venit frater rogans eum, & dicens: Dona mihi, abba, aliquantum lini, & faciam mihi veſtimentum, quo vtar. Et dedit ei cum gaudio. Similiter & alius veniens rogauit eum, vt daret ei aliquantum lini, vt faceret ſibi tegumentum. Et dedit ei. Et multis alijs petentibus dabat ſimpliciter cū gaudio. Poſtea venit dominus ſolidi quem mutuò acceperat, volēs recipere quod mutuauerat. Et dixit ei ſenex: Ego affero tibi eum. Et cùm non haberet, vnde redderet, abijt ad abbatem Iacob diſpenſatorem, vt rogaret eum, & daret ei ſolidum. Et cùm iret, inuenit in terrâ iacentem ſolidum, & non tetigit eum, ſed fecit orationem, & reuerſus eſt in cellam ſuam. Et venit iterùm frater ille, & cœpit ei moleſtus eſſe pro ſolido. Et dicit ei: Ego reddam tibi. Et abijt iterùm ſenex, & inuenit ſolidum in terrâ vbi erat priùs, & rurſus factâ oratione reuerſus eſt. Et ecce iterùm cœpit frater ille moleſtus eſſe, & dicit ſenex: Adhuc ſemel me exſpecta, & affero tibi ſolidum tuum. Et ſurgens venit ad illum locum, & inuenit ipſum ſolidum ibi; & factà oratione tulit eum, & venit ad abbatem Iacobum, & dicit: Abba, cùm venirem ad te, inueni hunc ſolidum in viâ. oſtende ergo charitatem, & prædica ieiunium, ne quis perdiderit eum. Et prædicauit abbas, & nemo eſt inuentus qui perdidiſſet eum. Tunc verò dicit abbati Iacobo: Si ergo nemo eum perdidit, do eum illi fratri, quia ipſi debeo ſolidum. & cùm venirem ad te, vt tu mihi ſolidum præſtares, & redderem debitum, inueni eum in viâ. Et miratus eſt abbas Iacobus, quomodo compulſus pro debito inueniſſet, & non ſtatim tuliſſet eum: & reddidit ſolidum fratri illi. Et hoc erat mirabile de ipſo: quia ſi veniebat quis mutuum aliquid petere ab eo, non per ſeipſum dabat, ſed dicebat fratri mutuum poſtulanti: Vade, tolle tibi tu ipſe quod opus habes. Et quando referebat quod mutuum accepiſſet, dicebat ei: Repone illud iterùm vnde tuliſti. Si autem nihil refere-

Libenter mutuum præſtans in viâ ſolidum inuenit.

Tertiò erat antequam tollat.

Promptitudo mutuum præſtandi.

ſerebat ille qui mutuum acceperat, ſenex nihil dicebat ei.

Isaac. 8. Narrauerunt quidam patrum, quia venit aliquando frater aliquis in conuentum Cellarum coram abbate Iſaac, veſtitus modicum cucullum: & ſpectabat eum ſenex, dicens: Hic monachorum eſt habitatio; tu ſæcularis es, & non potes hic eſſe.

Modicus cucullus ſæcularium eſt.

Eivsdem. 9 Dicebat autem fratribus abbas Iſaac: Patres noſtri & abbas Pambo, vetuſtis & de multis partibus reſarcitis veſtibus vtebantur: nunc autem pretioſis veſtibus vtimini. diſcedite hinc, deſertaſtis locum hunc. Quando autem perfecturi erant ad meſſem, dicebat eis: Iam vobis nulla mandata dabo, quia non obſeruatis.

Monachorum vetuſta & reſarcita veſtimenta.

Basilii. Caſſian. lib 7. Inſtit. c 19. 10. Dixit abbas Caſſianus: Quia Syncleticus aliquis nomine renunciaſſet ſæculo, & facultates ſuas pauperibus diuidens, aliqua ſibi retinuiſſet ad proprium vſum, nolens perfecte ex omnibus renunciantium humilitatem & communis monaſteriorum vitæ ſuſcipere regulam. Ad quem ſanctæ memoriæ Baſilius dixit hoc: Et ſenator eſſe deſiiſti, & monachum non feciſti.

Perfectè renuntiandum.

Pisterامonis. 11. Dixit quidam frater abbati Piſteramoni: Quid faciam, quoniam durum eſt mihi vendere quod manibus meis laboro. Et reſpondens dixit: Quia abbas Siſois & ceteri vendebant opus manuum ſuarum. hoc enim non lædet. Sed quando vendis, ſemel dic pretium ſpeciei quam diſtrahis. Et ſi vis relaxare modicum pretij, in te eſt, ſic enim & quietem inuenies. Iterum dixit ei frater: Si habeo quod ſufficiat neceſſitatibus meis aliunde, videtur tibi vt non cogitem de labore manuum? Reſpondens ſenex, dixit: Quantumuis habeas, non negligas operari, & quantum potes, fac, tantum non cum turbatione animi.

Monacho manibus operandum.

Serapionis. 12. Frater interrogauit abbatem Serapionem, dicens: Dic mihi vnum verbum. Dicit ſenex: Quid tibi habeo dicere, quia tuliſti ea quæ erant viduarum & orphanorum, & poſuiſti in feneſtrâ. Videbat enim eam codicibus plenam.

Syncleticae. 13. Interrogata eſt beatæ memoriæ Syncletica: Si perfectum bonum eſt nihil habere? Et illa dixit: Valde bonum eſt his qui poſſunt. Etenim hi qui tolerare poſſunt, tribulationem quidem carnis habent, ſed animæ requiem poſſident. Quoniam ſicut fortia veſtimenta dum calcantur, & pedibus ſæpius reuerſantur, lauantur atque incandidantur; ita fortis anima per voluntariam paupertatem amplius confirmatur.

Paupertas incandidat animas.

Hyperechii. 12. Dixit abbas Hyperichius: Theſaurus monachi eſt voluntaria paupertas. Theſauriza ergo tibi, frater, in cælo; quia ibi ad requieſcendum ſine fine ſunt ſæcula.

Theſaurus monachi, paupertas.

De non poſſidendo Philagrii. 15. Erat quidam ſanctorum, Philagrius nomine. hic habitabat in Ieroſolymis, & laborabat operando, vt potuiſſet ſibi ad panem ſufficere. Et dum ſtaret in plateâ, volens vendere quod manibus ſuis fuerat operatus, contigit vt caderet cuidam ſaccellus cum ſolidis mille, & inueniens eum ſenex, ſtetit in eodem loco, dicens: Neceſſe eſt modò eum, qui perdidit, huc venire. Et ecce veniebat, qui perdiderat, plorans. Tulit ergo eum ſeorſum, & reddidit ſaccellum ſuum. Quem ille rogabat, vt acciperet aliquam partem ex eo, ſed ſenex nullatenus acquieuit. Tunc ille cœpit clamare & dicere: Venite, & videte hominem Dei, quid fecit. Senex autem occulte fugiens, exiuit de ciuitate, ne agnoſceretur de eo quid fecerat, & honorarent eum.

Philagrii fidelitas & continentia. *Honorem fugit.*

Senis. 16. Interrogatus eſt ſenex quidam à fratre, quid faceret vt ſaluus eſſet. Ille autem expolians ſe veſtimento ſuo, & cingens lumbos ſuos, atque extendens manus, dixit: Sic debet nudus eſſe monachus ab omni materiâ ſæculari, & crucifigere ſe aduerſus tentationem atque certamina mundi.

Nudus ſit monachus à materiâ ſæculari.

Incerti. Ruff. lib 1. n. 71 titulo Agathonis 17. Quidam rogauit ſenem quemdam, vt acciperet pecunias in ſuis neceſſitatibus profuturas. Ille autem nolebat, vtpote qui operi manuum ſuarum eſſet ſibi ſufficiens. Sed dum ille perſiſteret obſecrando, vt ſaltem pro indigentium neceſſitate ſuſciperet, reſpondit ſenex, & dixit: Duplex mihi opprobrium eſſet: quia & cùm non indigeam, accipio; & aliena tribuens, vanam gloriam colligo.

Qui non indiget nihil accipiat.

Incerti. 18. Venerunt aliquando quidam Græcorum, vt darent eleëmoſynam in ciuitate [46] Oſtracines, & aſſumpſerunt ſibi œconomos eccleſiæ, vt oſtenderent eis, qui neceſſitatem maiorem haberent. Illi autem duxerunt eos ad quemdam leproſum, & dederunt ei. Ille autem nolebat accipere, dicens: Ecce modicas palmas habeo, quas operor, & facio plectas, & ex eis manduco panem. Iterum duxerunt eos ad cellam vnius viduæ, quæ erat cum filiabus ſuis. Et cùm pulſarent oſtium, cucurrit filia eius ad oſtium nuda. mater autem eius abierat ad quoddam opus; erat enim candidatrix: & dabant filiæ eius veſtimentum & nummos. Illa autem nolebat accipere, dicens veniſſe matrem ſuam, & dixiſſe ſibi: Confide, quia voluit Deus, & inueni opus quod faciam hodie, vnde habeamus victum noſtrum. Et cùm veniſſet mater eius, rogabant eam, vt acciperet; & noluit, dicens: Ego habeo curatorem meum Deum, & eum tollere vos vultis à me hodie? Illi autem agnoſcentes

Deus fidelis curator.

tes fidem eius, glorificauerunt Deum.

INCERTI. *Auri contemptus.*

19. Venit quidam vir magnus ignotus, portans ſecum aurum in Scithi, & rogabat presbyterum eremi, vt erogaretur ad fratres. Dixit autem ei presbyter: Non opus habent fratres. Et cùm nimis eſſet vehemens, & non acquieſceret, poſuit ſportam cum ſolidis in ingreſſu eccleſiæ, & dicit presbyter: Qui opus habet, tollat. Et nemo tetigit; quidam autem nec aſpexerunt. Et dicit ei ſenex: Suſcepit Deus oblationem tuam; vade, & da illud pauperibus. Et valde ædificatus diſceſſit.

SENIS.

20. Attulit quidam ſeni pecuniam, dicens: Habe ad expenſas tuas, quia ſenuiſti & infirmus es. erat enim leproſus. Hic autem reſpondens dixit: Tu poſt ſexaginta annos venis auferre nutritorem meum? Ecce tantum temporis habens in infirmitate meâ, nihil indigui, Deo tribuente & paſcente me. Et non acquieuit accipere. *Bonus nutritor Deus.*

CVIVSD. HORTVLANI.

21. Narrauerunt ſenes de quodam hortulano, quia laboraret, & omnem laborem ſuum expenderet in eleëmoſynam. Et tantum ſibi retinebat, quantum ad victum ipſius ſufficeret. Poſteà verò ſatanas immiſit in corde eius, dicens, Collige tibi aliquantam pecuniam; ne cùm ſenueris aut ægrotaueris, opus habeas ad expenſas. Et collegit & impleuit lagenam de nummis. Contigit autem eum infirmari, & putrefieri pedem eius; & expendit, quod collegerat, in medicos, & nihil ei prodeſſe potuit. Poſteà verò venit quidam de expertis medicis, & dicit ei: Niſi incideris pedem tuum, putrefiet. Et conſtituerunt diem, vt inciderent eius pedem. Illâ autem nocte rediens in ſemetipſum, & pœnitentiam agens de his quæ geſſit, ingemuit & fleuit, dicens: Memor eſto, Domine, operum meorum priorum quæ faciebam, cùm laborarem in horto meo, ex quo pauperibus miniſtrabam. Et cùm hoc dixiſſet, ſtetit angelus Domini, & dixit ei: Vbi ſunt nummi quos collegiſti? & vbi eſt ſpes de quâ tractaſti? Tunc intelligens, dixit: Peccaui, Domine; ignoſce mihi: & amodò vlteriùs hoc non faciam. Tunc Angelus tetigit pedem eius, & ſanatus eſt ſtatim. Et exurgens mane, abijt in agrum operari. Venit ergo medicus ſecundùm conſtitutum cum ferramentis, vt ſecaret pedem eius; & dicunt ei: Exijt à mane operari in agro. Tunc admiratus medicus perrexit in agrum, vbi operabatur ille. & videns eum fodientem terram, glorificauit Deum, qui reddiderat ei ſanitatem. *Non in nummis, ſed in Deo ſpes ponenda.*

INCERTI. Ruff.lib.3. n.69.

22. Frater interrogauit ſenem quemdam, dicens: Vis teneo mihi duos ſolidos propter infirmitatem corporis? Videns autem ſenex cogitationem eius, quia vellet tenere, dixit ei: Etiam. Et vadens frater in cellam ſuam, conterebatur cogitationibus ſuis, dicens: Putas verum dixit mihi ſenex, an non? Et ſurgens iterum venit ad ſenem, agens pœnitentiam & rogans, ac dicens: Propter Dominum dic mihi veritatem, quia affligor à cogitationibus meis propter duos ſolidos. Dicit ei ſenex: Quia vidi te voluntatem habere retinendi eos, dixi tibi, vt retineres; verumtamen non eſt bonum, tenere plus quàm opus eſt corpori. Si ergo duos ſolidos retinueris, in ipſis inuenietur ſpes tua. Et ſi contigerit vt pereant, Deus iam non cogitat de nobis. Cogitationem ergo noſtram iactemus in Domino, quoniam ipſi cura eſt de nobis. *Deo fidendum, non pecuniæ.*

LIBELLVS SEPTIMVS.

De Patientiâ ſeu Fortitudine.

ANTONII Ruffin.l.3. n.105.

SANCTVS Antonius abbas cùm ſederet aliquando in eremo, animus eius tædium & confuſionem cogitationum incurrit, & dicebat ad Deum: Domine, volo ſaluus fieri, & non me permittunt cogitationes meæ. quid faciam in hac tribulatione, quomodo ſaluus ero? Et modicè aſſurgens, cœpit foras exire. & vidit quemdam, tamquam ſeipſum, ſedentem atque operantem; deinde ſurgentem ab operibus & orantem; & iterùm ſedentem, & plectam de palmis facientem, & inde rurſus ad orationem ſurgentem. Erat autem angelus Domini miſſus ad correptionem & cautelam dandam Antonio. Et audiuit vocem Angeli, dicentis: Sic fac, & ſaluus eris. Ille autem hoc audito, magnum gaudium ſumpſit atque fiduciam. Et ita faciens, ſalutem, quam quærebat, inuenit. *Operatio orationi iungenda.*

AGATHONIS.

2. Frater quidam interrogauit abbatem Agathonem, dicens: Mandatum mihi venit, & eſt mihi pugna grauis in loco, quo eſt ipſum mandatum. Volo ergo propter mandatum pergere illuc, & paueſco bellum. Dicit ei ſenex: Sic erat Agatho; implebat mandatum, & vincebat bellum. *Obedientia in bello victrix.*

AMMONAE.

3. Dixit abbas Ammonas, quia quatuordecim annos fecerit in Scithi, deprecans Deum die ac nocte, vt daret ei virtutem ſuperandi iram. *Precibus ira ſuperanda.*

BESARIONIS.

4. Dixit abbas Beſarion, quia quadraginta noctes manſerit inter ſpinas ſtans, & non dormierit. *Rigida pœnitentia.*

THEODORI.

5. Frater quidam ſedens ſingularis turbabatur, & pergens ad abbatem Theodorum de Pherme, dixit ei, quia conturbaretur. Senex autem dixit ei: Vade, humilia

mentem

mentem tuam, & ſubde te, & habita cum alijs. Abijt autem in montem, & manſit cum alijs. Et reuerſus eſt poſteà ad ſenem, & dixit ei: Nec cum alijs hominibus habitans, quietem inuenio. Et dixit ei ſenex: Si ſolitarius non quieſcis, neque cum alijs, cur voluiſti monachum facere? nónne vt ſuſtineas tribulationes? Dic autem mihi, quot annos habes in habitu iſto. Et dicit ei: Octo. Et dicit ei ſenex: Crede mihi, habeo in habitu iſto ſeptuaginta annos, & nec vni die potui requiem inuenire; & tu in octo annis requiem vis habere?

Non facilè hic requies datur.

EIVSDEM. 6. Interrogauit eum iterum frater quidam, dicens: Si fiat ſubito ſonus ruinæ alicuius, fit tibi timor, abba? Et dixit ei ſenex: Si cælum terræ adhæreat, Theodorus non formidat. Popoſcerat enim precibus à Deo, vt auferretur ab eo formido, & proptereà interrogauit eum frater.

Theodorus vixit ſine formidine.

THEODORI ET LVCII. 7. Dicebant de abbate Theodoro, & abbate Lucio [27] de Nono Alexandriæ, quia fecerint quinquaginta annos, ſeducentes animos ſuos, & dicentes: Tranſactâ hieme iſtâ, migrabimus hinc. Et iterum quando fiebat æſtas, dicebant: Quia tranſacto æſtiuo, diſcedemus hinc. Et ſic fecerunt toto tempore conuerſationis ſuæ ſemper reminiſcendi patres.

Eludenda deſideria.

IOANNIS. 8. Dixit abbas Paſtor de abbate Ioanne breuis ſtaturæ, quia rogauerit Dominum, & abſtulerit ab eo omnes paſſiones, & effectus eſt ſecurus, & veniens dixerit cuidam ſeni: Vide hominem quietum, & nullam habentem pugnam. Et dixit ei ſenex: Vade, roga Dominum, vt iubeat in te moueri pugnam, quoniam proficit pugnando anima. Et cum rediſſet in eo pugna, vlteriùs non orauit, vt auferretur ab eo pugna, ſed dicebat: Domine, da mihi tolerantiam ſuſtinendi has pugnas.

Pugna cum tolerantiâ animæ ſalutaris.

ANTONII ET MACARII. 9. Venit abbas Macarius maior ad abbatem Antonium in montem: & cum pulſaſſet oſtium, exiuit ad eum, & dixit ei: Tu quis es? Et ille ait: Ego ſum Macarius. Et claudens oſtium intrauit, & dimiſit eum foris. Et cum vidiſſet poſteà patientiam eius, aperuit ei. Et adgaudens ei, dicebat: Multum tempus eſt, ex quo te videre deſiderabam, audiens de te. Et exhibens ei hoſpitalitatem, refecit eum; erat enim feſſus de multo labore. Veſpere autem facto infudit ſibi abbas Antonius modicas palmas, & dicit ei abbas Macarius: Da mihi, vt ego infundam quod operer. Ille autem dixit: Non habeo plus. Et faciens faſciculum maiorem, infudit eum. Et ſedentes à ſero, & colloquentes de vtilitate animarum, faciebant plectam, & ipſa plecta per feneſtram deſcendebat in ſpeluncâ. Et egrediens manè ſanctus Antonius, vidit collectionem plectarum abbatis Macarij, & admiratus eſt, & oſculatus manus eius, dicebat: Multa virtus de iſtis egreditur.

Operoſus Macarius.

MACARII. 10. Deſcendit aliquando ipſe Macarius de Scithi ad locum qui dicitur Terenuthin, & intrauit dormire in monumento, vbi erant antiquitus ſepulta corpora paganorum. Et traxit vnum corpus ſub caput ſuum tamquam [28] plumatium de ſcirpo. Dæmones autem videntes fiduciam eius, inuiſi ſunt, & volentes terrere eum, vocabant quaſi quamdam mulierem, dicentes: [29] Nonna illa, veni nobiſcum ad balneum. Et alter dæmon de ſub ipſo tamquam ex mortuis illis reſpondit, dicens: Peregrinum quemdam habeo ſuper me, non poſſum venire. Senex autem non expauit, ſed confidens tundebat corpus illud, dicens: Surge, vade, ſi potes. Quod cùm audiſſent dæmones, clamauerunt voce magnâ, dicentes: Viciſti nos. Et fugerunt confuſi.

Macarius dæmonem tundit.

MATHOIS. 11. Dicebat abbas Mathois: Volo aliquod leue opus & continuum, quàm graue quod citò finitur.

Continuò leui opere laborandum.

MILIDI. 12. Narrauerunt de abbate [30] Milido, quia cùm habitaret aliquando cum duobus diſcipulis in finibus Perſarum, exierunt duo filij Imperatoris ſecundùm conſuetudinem in venationem, & miſeri ut retia in longum per millia quadraginta, vt quodcumque intra retia inueniretur, occiderent. Inuentus eſt autem ſenex cum duobus diſcipulis intra retia. Et cùm vidiſſent eum piloſum & terribilem aſpectu, admirati ſunt, & dixerunt ei: Homo es, an ſpiritus aliquis? dic nobis. Et dixit eis: Homo ſum peccator, & exiui flere peccata mea, & adoro Filium Dei viui. Illi autem dixerunt ei: Non eſt alius Deus, [31] niſi Sol, & Ignis, & Aqua; ipſos adora, & ſacrifica eis. Et ille reſpondit: Iſta creaturæ ſunt, & erratis. Sed obſecro vos, conuertimini, & agnoſcite verum Deum, qui & iſta creauit, & cetera omnia. Illi autem deridentes, dixerunt: Condemnatum & crucifixum dicis eſſe verum Deum? Etiam, inquit, ipſum qui crucifixit & occidit mortem, hunc dico eſſe verum Deum. Illi autem tam ipſi quam fratribus qui cum eo erant, inferentes tormenta, cogebant eos ſacrificare. Et duos quidem fratres poſt plurima tormenta decapitauerunt, ſenem autem diebus multis torquebant. Poſteà verò ſtatuerunt eum in quodam loco, & ſagittabant in ipſo quaſi ad ſignum: vnus à dorſo, & alter à pectore. Dicit eis ſenex: Quoniam facti eſtis in conſenſu in vnum, vt effundatis ſangui-

Dij Perſarum, Sol, Ignis, Aqua.

Martyrium Milidi cum duobus diſcipulis.

Puniuntur martyrum occiſores.

ſanguinem innocentem, craſtinâ in momento hac horâ, quæ modò eſt, ſine filijs remanebit mater veſtra, & priuabitur affectu veſtro, & propriis ſagittis inuicem ſanguinem veſtrum effundetis. Illi autem ſubſannantes verba eius, exierunt in craſtino, vt venarentur. Et contigit, vt euaderet vnus ceruus de rete eorum, & aſcenderunt equos, & currebant vt comprehenderent ceruum: qui cùm iactaſſent ſagittas poſt ipſum, inuicem ſibi in cor dederunt, & mortui ſunt iuxta verbum quod prædixerat ſenex.

PASTORIS. *Tentatio probat virtutem.*

13. Dixit abbas Paſtor: Quia virtus monachi in tentationibus apparet.

ISIDORI. *In labore requies.*

14. Dixit iterùm qui ſuprà, quia Iſidorus preſbyter de Scithi allocutus ſit aliquando plebem fratrum, dicens: Fratres, numquid non ad laborandum venimus in hoc loco? Et nunc video, quia nullus hîc labor eſt. Ego igitur collecta pelle meâ vado vbi eſt labor, & ibi inuenio requiem.

SYNCLETICAE. *Loci ſtabilitas fructificat.*

15. Dixit ſancta Syncletica: Si in monaſterio cum alijs verſaris, non mutes locum: læderis enim, ſi facias hoc. Etenim ſicut gallina ſi dereliquerit oua ſua fota, ſine pullis ea exire facit: ita monachus vel virgo frigeſcit & mortificatur in fide; de loco ad locum tranſeundo.

EIVSDEM. Ruffin. l. 3. n. 157. Paſch. c. 10 n. 1. *Ambidexter diaboli aſtus.* *Memoriâ inferni roborandi tentati.*

16. Dixit iterùm aliud: Diabolus cùm per ſtimulos paupertatis non mouerit, diuitias adhibet ad ſeducendum. Et dum per contumelias & opprobria non præualet, laudes & gloriam adhibet. Sin autem ſatietatem corporis immittit, & cùm delectationibus ſeducere non poteſt, per moleſtias, quæ contra votum eueniunt, animam conatur ſubuertere. Infirmitates autem quaſdam graues expetendo aduerſus eum qui tentandus eſt adhibet, vt per eas puſillanimes faciens monachos, conturbet charitatem eorum, quam habent ad Deum. Sed quamuis concidatur corpus, & febribus validis inflammetur, inſuper etiam intolerabili ſiti affligatur; ſiquidem peccator es qui hæc ſuſtines, recordare futuri ſæculi pœnas, & æternum ignem, & iudicialia tormenta: & ita non deficies ad ea quæ in præſenti contingunt; inſuper & gaude, quia viſitauit te Deus. Et illud famoſiſſimum dictum in linguâ habeto, id eſt, Caſtigans caſtigauit me Dominus, & morti non tradidit me. (Pſal. 117.) Si ferrum es, per adhibitum tibi ignem amittes æruginem. Quòd ſi iuſtus es & hæc pateris, de magno ad maiora promoueris. Aurum es, ſed per ignem probatior eris. Datus eſt enim tibi angelus ſatanæ, ſtimulus carnis tuæ. (2. Cor. 12.) Exulta videns, cui ſimilis factus es: Pauli enim ſimile donum meruiſti accipere. Si febribus, ſi rigore frigoris caſtigaris, memor eſto quid Scriptura dicit: Tranſiuimus per ignem & aquam: (Pſal. 65.) reſiduum eſt quod ſequitur, vt inducamur in refrigerium. Obtinuiſti primum, exſpecta ſecundum, agens quæ virtutum ſunt. Clama verba Prophetæ, dicentis: Pauper & inops & dolens ego ſum. (Pſal. 68.) Perfectus enim eris per huiuſmodi tribulationem. ait enim: In tribulatione dilataſti me. (Pſal. 4.) In his ergo maximè exercitijs animas noſtras probemus: ante oculos enim habemus aduerſarium noſtrum.

EIVSDEM. Deeſt hoc in editione Pariſienſi. *Aegritudo vitia corporis retundit.*

17. Dixit iterùm: Si infirmitas moleſta nobis fuerit, non contriſtemur, tamquam qui pro infirmitate & vulnere corporis non poſſimus ſtare ad orandum aut pſallendum ad vocem. Hæc autem omnia nobis pro deſtruendo corporis deſiderio neceſſaria ſunt, quoniam ieiunia & labores propter turpes delectationes nobis conſtituta ſunt. Si igitur ægritudo iſta retundit, ſuperflua de his obſeruandis ratio eſt. Sicut enim magno & forti medicamine ægritudo, ita ægritudine corporis vitia reciduntur. Et hæc eſt magna virtus, quando in infirmitatibus tolerantia fuerit, & gratiarum actio mittitur ad Deum. Si amittimus oculos, non feramus grauiter. extollentiæ enim inſtrumentum amiſimus, ſed interioribus oculis gloriam Domini ſpeculemur. Surdi facti ſumus? non contriſtemur, quia auditum vanum amiſimus. Manus veſtræ ex aliquâ paſſione debilitatæ ſunt? ſed interiores paratas habeamus aduerſus inimici tentationes. Infirmitas totum corpus noſtrum tenet? ſed noſtro interiori homini ſanitas creſcit.

EIVSDEM. Deeſt hoc in edit. Pariſienſi. *Voluntaria caſtigatio.* *Perſtandum in bono inchoato.* *Crux pro velo erigenda hic nauigantibus.*

18. Dixit iterùm quæ ſuprà: Qui in ſæculo iſto aliqua crimina commiſerunt, etiam nolentes mittuntur in carcerem, & nos pro peccato noſtro redigamus noſmetipſos in cuſtodiam, vt voluntaria mentis noſtræ vindicta futuras à nobis pœnas amoueat. Si ieiunas, non tibi inuenias occaſionem dicendi, quia exacerbatus in ægritudinem incurriſti; quoniam & qui non ieiunant, ſimiles ægritudines incurrunt. Inchoaſti aliquid boni? non reuoceris per impedimenta inimici, quoniam & ipſe inimicus patientiâ tuâ deſtruetur. Etenim qui nauigare cœperint, primò pandentes vela proſperum ventum inueniunt; poſteà autem contrarius ventus eis occurrit. Sed nautæ non mox propter incurſum contrarij venti, aut exonerant aut deſerunt nauim, ſed paululùm ſuſtinentes aut pugnantes aduerſus procellam, iterùm rectum curſum inueniunt. Ita ergo & nos in contrarium ſpiritum incurrentes, crucem pro velo erigamus,

gamus, & ſine periculo ſæculi iſtius naufragium explicabimus.

SARAE. *Oculorum cuſtodia.*

19. Dicebant de abbatiſſa beatæ memoriæ virgine Sarà, quod ſupra alueum fluminis ſexaginta annos habitauerit, & núquam inclinata eſt, vt flumen ipſum aſpiceret.

HYPERICHII. *Hymnis ſpiritualibus ſublevanda.*

20. Dixit abbas Hyperichius: Hymni ſpirituales ſint in ore tuo, & meditatio aſſidua ſubleuet pondus tentationum ſuperuenientium tibi. Huius enim rei exemplum manifeſtum eſt viator ſarcinâ alicuius oneris prægrauatus, flando & reſpirando, oneris & viæ paulatim laborem imminuit.

EIVSDEM. *Tentationibus probamur.*

21. Dixit iterum qui ſuprà: Oportet nos aduerſus tentationes armari, quoniam modis omnibus veniunt: ſic enim ſuperuenientibus eis probati apparebimus.

SENIS.

22. Dixit quidam ſenex: Si venerit homini tentatio, vndique ei multiplicantur tribulationes, vt puſillanimis fiat & murmuret. Et narrauit ſenex ita: Frater quidam erat in cellâ, & venit ſuper eum tentatio; & ſi quis eum videbat, nec ſalutare eum volebat, neque in cellam recipere; & ſi opus habebat panem, nemo mutuabat ei; & ſi de meſſe veniebat, nemo eum, ſicut erat conſuetudo, vt reficeret, inuitabat. Venit autem ſemel de meſſurà per cauma, nec panes habuit in cellâ ſuâ; & in his omnibus gratias agebat Deo. Videns autem Deus patientiam eius, abſtulit bellum tentationis ab eo. Et ecce quidam ſtatim oſtium pulſabat, trahens camelum onuſtum pane ab Ægypto; quod cum vidiſſet frater ille, cœpit flere, dicens: Domine, non ſum dignus vel modice tribulari. Et cùm tranſiſſet tribulatio eius, tenebant eum fratres in cellis ſuis, & in eccleſià, & repauſabant eum.

A patiente bellum tentationis auferitur.

INCERTI. *Virtus labore acquirenda.*

23. Dicebat ſenex: Propterea non promouemur, quia neſcimus menſuras noſtras, neque patientiam habemus in opere quod cœpimus, ſed ſine labore aliquo virtutem volumus poſſidere.

INCERTI.

24. Quidam frater interrogauit ſenem, dicens: Quid facio, quia cogitatio mea non dimittit me horâ vnâ ſedere in cellâ meâ? Et dicit ei ſenex: Fili, reuertere, ſede in cellâ tuâ, & labora manibus tuis, & ora Deum inceſſanter, & iacta cogitatum tuum in Domino, & ne te quis ſeducat exire inde. Et dicebat: Quia erat quidam adoleſcens ſæcularis, habens patrem, & deſiderabat fieri monachus: & dum multùm ſupplicaret patri ſuo, vt dimitteret eum conuerſari, non acquieſcebat; poſtmodum autem rogatus à fidelibus amicis vix acquieuit. Et egreſſus frater ille adoleſcens, introiuit in monaſterium; & factus monachus cœpit omne opus monaſterij perfectè perficere, & ieiunare quotidie; cœpit etiam & biduanas abſtinere, ſimiliter ſemel in hebdomadà reficere. Videbat autem eum abbas ſuus, & mirabatur, & benedicebat Deum in abſtinentia & labore ipſius. Contigit ergo poſt aliquod tempus, cœpit frater ille ſupplicare abbati ſuo, dicens: Rogo te, abba, vt dimittas me, & vadam in eremo. Dicit ei abbas: Fili, noli hoc cogitare, non potes ſufferre talem laborem, & præterea tentationes diaboli & verſutias eius: & cum contigerit tibi tentatio, non inuenies ibi qui te conſoletur à perturbationibus inimici, quæ tibi illatæ fuerint. Ille autem cœpit amplius rogare eum, vt permitteret abire. Videns autem abbas eius quia tenere eum non poterat, factà oratione dimiſit eum. Poſtmodum dicit abbati ſuo: Rogo te, abba, vt concedas qui oſtendant mihi iter, quò pergere debeam. Et ordinauit cum eo duos monachos monaſterij, & abierunt cum eo. Ambulantibus autem eis per eremum vnà die & alterà, defecerunt præ æſtu, & proijcientes ſe in terram iacebant, & ſoporati modico ſomno, ecce aquila venit, percutienſque eos de alis ſuis, præceſſit procul, & ſedit in terrâ. Euigilantes viderunt aquilam, & dixerunt ei: Ecce Angelus tuus, ſurge & ſequere eam. Et ſurgens, valedicenſque fratribus, ſequebatur eam; & venit vſque vbi ſtabat aquila illa: quæ mox ſurgens, volauit vſque ad vnum ſtadium, & iterum ſedit; ſimiliter ſequebatur eam frater ille: & iterùm volauit, & ſedit non longe: & factum eſt hoc per horas tres. Poſtmodum autem dum ſequeretur eam, diuertit ipſa aquila in dexteram partem ſequentis ſe, & non comparuit. Frater ergo ille nihilominus ſequebatur: & reſpiciens vidit tres arbores palmarum, & fontem aquæ, & ſpeluncam modicam, dixitque: Ecce eſt locus, quem mihi præparauit Dominus. Et ingreſſus cœpit ſedere in eâ, ſumens cibum dactylorum, & de fonte aquam bibens, & fecit ibidem annos ſex ſolitarius, neminem videns. Et ecce vnà die venit ad eum diabolus in ſimilitudinem cuiuſdam ſenioris abbatis, habens vultum terribilem. Videns autem illum frater ille timuit, & procidens in orationem, ſurrexit. Et dicit ei diabolus: Oremus iterum, frater. Et ſurgentes, dixit diabolus: Quantum temporis habes hic? Et reſpondit: Habeo annos ſex. Dicit ei dæmon: Ecce te vicinum habui, & non potui cognoſcere, niſi ante dies quatuor quia hic habitares. Et ego non longè à te habeo monaſterium: & ecce anni ſunt vndecim, quòd de monaſterio non exiui niſi hodie, quo cognoui quod hic mihi in vicino

Seniorũ & perfectorũ eſt venire ſolitarie.

Angelus aquilæ ſpecie iuuenem ad eremum ducit.

Diabolus etiam bona ſuadendo monachum à cellâ extrahit.

Corporis & ſanguinis Chriſti perceptio.

vicino habitares. Et cogitaui mecum dicens: Vadam ad hominem Dei iſtum, & cum eo conferam quod poteſt eſſe ſaluti animæ noſtræ? Et hoc dico, frater, quia nihil proficimus ſedentes in cellis noſtris, quia corpus & ſanguinem Chriſti non percipimus, & timeo ne efficiamur exteri ab eo, ſi nos ab hoc myſterio elongauerimus: ſed dico tibi, frater, ecce hinc ad tria millia eſt monaſterium habens presbyterum; eamus cata Dominicum diem, aut poſt duas hebdomadas, & accipiamus corpus & ſanguinem Chriſti, & reuertamur ad cellas noſtras. Placuit autem hæc ſuaſio diabolica fratri illi: Et veniente Dominico die, ecce diabolus venit & dicit ei: Veni, eamus, quia hora eſt. Et exeuntes perrexerunt ad prædictum monaſterium, vbi ille presbyter erat: & ingreſſi in eccleſiam, miſerunt ſe in orationem. Et exurgens ab oratione frater ille, reſpiciens non inuenit hunc, qui adduxerat eum illuc, & dixit: Vbi putas perrexit? ne ad commune neceſſarium ambulauit? Et cùm diu ſuſtineret, non venit. Poſtmodum autem exiens foràs, requirebat eum. Et cùm non reperiſſet, dixit ad fratres loci illius interrogans eos: Vbi eſt abbas ille, qui mecum in eccleſiam ingreſſus eſt? Et dicunt ei: Nos neminem vidimus alium niſi te tantùm. Tunc cognouit frater ille quia dæmon fuiſſet, & dixit: Vide cum quâ argutiâ diabolus me eiecit de cellâ meâ; ſed tamen non ad me pertinet, quia ad bonum opus veni: percipio corpus & ſanguinem Chriſti, & ſic reuertar ad cellam meam. Et poſt factas Miſſas in eccleſiâ, volens reuerti frater ille ad cellam ſuam, tenuit eum abbas monaſterij ipſius, dicens: Niſi refeceris nobiſcum, non dimittemus te reuerti. Et cùm percepiſſet cibum, reuerſus eſt in cellam ſuam. Et ecce iterùm diabolus venit in ſimilitudinem iuuenis cuiuſdam ſæcularis, & cœpit eum reſpicere à ſummo capite vſque ad pedes, & dicere: Ipſe eſt iſte? Non eſt hic. Et cœpit eum conſiderare. Et dixit ei frater: Quare me ſic reſpicis? At ille ait: Puto non me cognoſcis: tamen poſt tantum tempus quomodo me habes cognoſcere? ego ſum vicinus patris tui, filius illius. Quomodo? Non eſt dictus pater tuus ſic, & mater tua tale nomen non habuit, & ſoror tua ſic non eſt dicta, & tu ſic non vocaris? & mancipia illa & illa ſic non ſunt dicta? Mater verò tua & ſoror ante tres annos mortuæ ſunt; pater verò tuus modò defunctus eſt, & te fecit heredem, dicens: Cui habeo dimittere ſubſtantiam meam, niſi filio meo viro ſancto, qui reliquit ſæculum, & abijt poſt Deum? Ipſi dimitto omnia bona mea.

Bono prætextu diabolus fallit.

Modò autem qui habet Dominum, & ſcit vbi eſt, dicat, vt veniens diſtrahat omnem ſubſtantiam, & eroget eam pauperibus pro animâ meâ & ſuâ. Et perrexerunt multi requirentes te, & minimè inuenerunt; ego autem veniens ex occaſione pro quodam opere huc, cognoui te: vnde non facias moras, ſed veni & vende omnia, & fac ſecundùm voluntatem patris tui. Reſpondens frater ille dixit: Non neceſſe habeo reuerti ad ſæculum. Dicit diabolus: Si non veneris, & deperierit ſubſtantia illa, in conſpectu Dei tu exinde reddes rationem. Quid enim mali dico tibi, vt venias & eroges ea pauperibus & egenis, quomodo bonus diſpenſator, vt non à meretricibus & malè viuentibus extricetur, quod pauperibus dimiſſum eſt? aut quid oneroſum eſt vt venias & facias eleëmoſynas ſecundùm voluntatem patris tui pro animâ tuâ, & reuertaris in cellam tuam? Quid multa? ſuadens fratrem depoſuit in ſæculum; & veniens cum eo vſque ad ciuitatem, reliquit eum. Voluit autem frater ille ingredi in domum patris ſui, tamquam iam defuncto eo, ecce ipſe pater eius viuus egrediebatur; & videns eum non cognouit, & ait ad eum: Tu quis es? Ille verò turbatus nihil poterat reſpondere. Et cœpit eum iteratò pater eius interrogare vnde eſſet. Tunc confuſus, dixit ei: Ego ſum filius tuus. Et ait ei: Vt quid reuerſus es? Erubeſcebat autem ei dicere, quod verum erat, ſed dixit: Charitas tua fecit me reuerti, quia deſiderabam te. Et remanſit ibi. Et poſt aliquantum tempus incurrit in fornicationem, & multis ſupplicijs afflictus à patre ſuo, infelix ipſe non egit pœnitentiam, ſed remanſit in ſæculo: ideoque dico, fratres, quia monachus numquam debet quóuis, ſuaſus ab aliquo, egredi cellam ſuam.

Nullo prætextu cella relinquenda.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 3.

25. Venerunt quidam in eremo ad ſenem quemdam magnum, & dixerunt ei: Quomodo contentus es hic, abba, & ſuſtines laborem hunc? Et dixit eis ſenex: Totus labor temporis mei, quem hîc ſuſtineo, non eſt idoneus comparari ad vnam diem tormentorum, quæ peccatoribus in futuro ſæculo præparantur.

Tolerabilis hic labor tormentis futuris cõparatus.

SENIS.

26. Dicebat ſenex: Quia antiqui non citò migrabant de loco ad locum, niſi fortè pro tribus rebus, id eſt, ſi quis erat, qui contriſtaretur aduerſus eum, & ſatisfaciens ei per omnia non potuiſſet eum placare: aut iterùm ſi contigiſſet, vt à pluribus laudaretur: aut ſi in tentatione fornicationis incurriſſet.

Loci ſtabilitas ſeruanda.

ARSENII.

27. Frater quidam dixit abbati Arſenio: Quid facio, abba, quia affligor à cogitatione meâ, dicens: Quia non potes ieiunare,

neque

neque laborare, vel infirmos viſitare, quia & hoc merces eſt. Videns autem ſenex diabolica ſemina eſſe, dixit ei: Vade, manduca, bibe, & dormi, tantummodò de cellâ non exeas; ſciens quia perſeuerantia cellæ perducit monachum in ordinem ſuum. Qui cùm feciſſet tres dies, extædiatus eſt, & inueniens paucas palmulas, ſcidit eas; & iterùm in craſtino cœpit plectam facere ex eis. Qui cùm eſuriſſet, dixit intra ſe: Ecce aliæ paucæ ſunt palmæ, explico eas, & manduco. Et cùm perexpendiſſet eas, dixit iterùm: Lego parum, & ſic manduco. & cùm legiſſet, dixit: Dicam aliquantos pſalmos, & iam ſecurus manduco. Et ita paulatim proficiebat Deo cooperante, donec veniret ad ordinem ſuum. Et cùm accepiſſet fiduciam aduerſus cogitationes malas, vincebat eas.

Perſeuerantia in cellâ monachum perficit.

INCERTI. Ruffin. l. 3. n. 107 titulo Achilla.

Quemodo cella tædium ſuperandum.

28. Interrogatus eſt ſenex, quare ſedens frater in cellâ tædium pateretur. Et dixit ei ſenex: Quia adhuc non vidiſti neque ſperatam reſurrectionem, neque accenſa tormenta: nam ſi hæc vidiſſes, & ita eſſet cellâ tua plena vermibus, vt vſque ad collum tuum mergereris in ipſis, ſuſtineres vtique, & non extædiareris.

INCERTI.

Aſſiduè laborandum.

29. Quemdam ſenem rogabant fratres, vt quieſceret à graui labore. Ille autem reſpondit eis: Credite mihi, ô filij, quia Abraham pœnitebatur, cùm videret magna & præclara dona Dei, cur non ampliùs fuerit in laboribus decertatus.

INCERTI.

Cogitatio pullus vagabundus.

30. Frater interrogauit ſenem, dicens: Cogitationes meæ nutant, & tribulor. Et ille dixit: Tu ſede in cellâ tuâ, & cogitationes iterùm veniunt: ſicut enim ſi aſina ligata ſit, pullus eius vagatur & currit huc atque illuc, ſempér autem ad matrem ſuam reuertitur, vbicumque ierit: ita erunt & cogitationes eius, qui propter Deum tolerabiliter in cellâ ſuâ reſederit; quia etſi ad modicum nutant, ſed iterùm reuertuntur ad eum.

INCERTI.

Angelus laborioſa veſtigia numerat.

31. Senex quidam ſedebat in eremo, qui longè habebat aquam à cellâ ſuâ, per duodecim millia; vbi dum ſemel iret haurire aquam, defecit, & dixit: Quid neceſſe eſt vt hunc laborem patiar? Venio & habito circa aquam hanc. Et cùm hoc dixiſſet, conuerſus vidit quemdam ſequentem ſe & numerantem veſtigia ſua: interrogauit autem eum, dicens: Quis es tu? Et ille dixit: Angelus Domini ſum, & miſſus ſum numerare veſtigia tua, & dare tibi mercedem. Quod cùm audiſſet ſenex, forti animo factus promptior, & adhuc longiùs poſuit cellam ſuam ab aquâ illâ.

INCERTI.

32. Dicebant patres: Si tibi contigerit tentatio in loco quo habitas, non deſeras locum in tempore tentationis; quia ſi deſerueris, quocúque perrexeris, ante te inuenies quod fugiebas: ſed patiens eſto donec tentatio tranſeat, ne diſceſſio tua alijs ſcádalú faciat, & ne fortè alijs qui circa locum ipſum habitant, tribulationem ingerat diſceſſio tua.

Ob tentationem non deſerendus locus.

INCERTI. Ruffin. l. 3. n. 98.

33. Frater quidam erat in congregatione inquietus, & frequenter mouebatur ad iram. Dicit ergo in ſemetipſo: Vado, & ſolus alicubi habitabo: & cum non habeo cum quo dicam, vel audiam, ero quietus, & quieſcit à me paſſio iræ. Egrediens ergo manebat in ſpeluncâ ſolus. Vnâ autem die implens ſibi ſuriſculam aquæ, poſuit illam in terrâ: contigit autem vt ſubitò verſaretur: ille verò impleuit ſecundò, & iterùm verſata eſt: deinde tertiò implens poſuit eam, & rurſus verſata eſt. Qui commotus furore, tenuit vaſculum illud, & fregit: in ſe autem conuerſus cognouit quia ab eodem dæmone iracundiæ ſit illuſus, & dixit: Ecce ego & ſolus ſum, & vicit me: reuertar ergo in congregationem, quia vbique labor & patientia opus eſt, & maximè adiutorium Dei. Et ſurgens reuerſus eſt in locum ſuum.

Etiam in ſolitudine opus patientiâ.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 106.

35. Frater interrogauit ſenem, dicens: Quid facio, pater, quia nihil operor monachile, ſed in negligentiâ quadam ſum manducans, bibens, & dormiens, & inſuper in cogitationibus turpibus & multâ perturbatione ſum, tranſiens ab opere ad opus, & à cogitationibus ad cogitationes? Dixit autem ei ſenex: Tu ſede in cellâ tuâ, & fac quod potes ſine perturbatione: ita eſt enim parum quod tu modò facis, ſicut quando abbas Antonius magna & plurima faciebat in eremo. Credo enim in Deo, quia quicumque ſedet in cellâ propter nomen eius, & cuſtodit conſcientiam ſuam, inueniatur & ipſe in Antonij loco.

Propter Deum cella cuſtodienda.

INCERTI.

35. Interrogatus eſt ſenex, quomodo oporteat vigilantem monachum non ſcandalizari, quando videt aliquos ad ſæculum reuertentes. Et reſpondit: Intueri debet monachus canes, qui venantur lepores; & ſicut vnus ex eis videns leporem inſequitur, ceteri autem tantummodò canem videntes currentem, aliquamdiu cum ipſo currunt, poſteà verò laſſantes poſt ſe reuertuntur: ſolus autem ille, qui vidit leporem, ſequitur donec comprehendat, nec impeditur ab intentione curſus ſui propter illos qui poſt ſe reuertuntur, ſed neque præcipitijs, neque de ſiluis, neque de vepribus cogitans, ſed in ſpinis aliquotiens incurrens raditur & pungitur, & non quieſcit donec comprehendat. Ita & monachus, vel qui Dominum Chriſtum quærit, cruci indeſinenter intendit, quæ occurrunt ſcandala omnia præteriens, donec ad Crucifixum perueniat.

Non eſt retrò reſpiciendum.

Monachus ſit inſtar canis venantis.

36. Dixit ſenex: Sicut arbor fructificare non poteſt, ſi ſæpius transferatur; ſic nec monachus frequenter migrans poteſt fructificare.

INCERTI. *Mutatio loci noxia.*

INCERTI. *Corpus ſit cella pignus.*

37. Frater quidam dum ſollicitaretur à cogitationibus proprijs, vt exiret a monaſterio, indicauit hoc ipſum abbati. Ille autem dixit: Vade, & ſede, & da parieti cellæ tuæ corpus tuum in pignore, & non exeas inde: cogitationem autem tuam dimitte; cogitet quantum vult, tantùm ne eijcias de cellâ tuâ corpus tuum.

SENIS. *In cellâ loquitur Deus.*

31. Dixit ſenex: Cella monachi eſt caminus ille Babylonius, vbi tres pueri Filium Dei inuenerunt; ſed & columna nubis eſt, ex quâ Deus locutus eſt Moyſi.

INCERTI. *Tentatio patientiâ eludenda.*

39. Frater quidam nouem annis manſit impugnatus a cogitationibus ſuis, vt exiret de congregatione fratrum, & quotidie tollebat pelliculam ſuam, in quâ iacere ſolitus erat, vt exiret. Et quando fiebat veſperè dicebat in ſeipſo: Craſtinâ hinc diſcedo. Et manè dicebat in cogitatione: Extorqueamus nobis hic ſtare & hodie propter Dominum. Qui cùm impleſſet nouem annos, de die in diem ita faciens, abſtulit Dominus ab eo tentationem eius.

INCERTI. *Monachus ſemel excidens, difficulter ad regulam reducitur.*

40. Frater quidam incidens in tentationem, tribulando perdidit regulam monachilem: & cùm iterùm vellet obſeruantiæ regularis ſibi principia dare, à tribulatione impediebatur, & dicebat in ſeipſo: Quando habeo me ita inuenire, ſicut aliquando eram? Et deficiens animo non præualebat vel inchoare monachi opus. Veniens autem ad quemdam ſenem, narrauit ei quæ agebantur circa ipſum: ſenex autem audiens ea de quibus affligebatur, adhibuit ei tale exemplum, dicens: Homo quidam habuit poſſeſſionem, & de negligentiâ eius in ſentibus redacta eſt, & repleta eſt tribulis & ſpinis. Viſum eſt autem ei poſteà, vt excoleret eam, & dixit filio ſuo: Vade, & purga agrum poſſeſſionis illius. Et venit filius eius vt purgaret. qui cùm reſpexiſſet, vidit multitudinem tribulorum & ſpinarum increuiſſe ei; & deficiens animo, dixit ad ſeipſum: Quando ego habeo hæc omnia eradicare & purgare? Et proijciens ſe in terram cœpit dormire: hoc autem fecit multis diebus. Poſthæc venit pater eius videre quod fecerat, & inuenit eum nihil operatum. & dixit ei: Quare vſque modò nihil feciſti? Et dixit iuuenis ille patri ſuo: Mox vt veniebam operari, pater, cùm vidiſſem multitudinem hanc tribulorum & ſpinarum, reuocabar ab aſſumptione laboris, & præ tribulatione proijciebam me in terrâ, & dormiebam. Tunc dixit ei pater ſuus: Fili, ad menſuram latitudinis, quam iacens in terrâ occupas, per ſingulos dies operare, & ita paulatim proficiet opus tuum, & tu puſillanimis non efficieris. Quod cùm audiſſet iuuenis, fecit ſic; & in paruo tempore purgata eſt & exculta poſſeſſio. Et tu ita, frater, paulatim operare & non deficies, & Deus per gratiam ſuam reſtituet te iterùm priori ordini tuo. Hoc audito frater ille abijt, & cum omni patientiâ ſedens faciebat ſicut edoctus fuerat a ſene: & ſic inueniens requiem, promouebatur per Dominum Chriſtum.

Paulatim extirpanda vitia.

Paulatim longùs itur.

SENIS. Ruffin. l. 3. n. 158 Paſch. c. 10 n. 2. *Flet ſenex quod morbo non viſitatur.*

41. Senex quidam erat, qui frequenter ægrotabat. Contigit autem eum vno anno non ægrotare: qui affligebatur grauiter & plorabat, dicens: Dereliquit me Deus, & non viſitauit me.

INCERTI. Ruffin. l. 3. n. 104.

42. Dixit ſenex, quia frater aliquando ſtimulabatur à cogitationibus ſuis per annos nouem, ita vt metu ipſo deſperaret de ſalute ſua: & adiudicauit ſemetipſum dicens: Perdidi animam meam; & iam quia perij, vadam ad ſæculum. Qui cum abiret, venit ei in viâ vox dicens: Tentationes quas in nouem annis ſuſtinuiſti, coronæ tuæ erunt: reuertere ergo in locum tuum, & ſubleuabo te a cogitationibus malis. Vnde agnoſcitur, quia non eſt bonum, deſperare de ſe aliquem pro his quæ in cogitationibus veniunt. Hæ enim cogitationes magis coronam nobis prouidént, ſi bene eas exegerimus.

Ex tentatione corona.

INCERTI.

43. Senex quidam erat in Thebaidâ ſedens in ſpelunca, & habuit quemdam diſcipulum probatum: conſuetudo autem erat, vt ſenex veſperè doceret diſcipulum, & commoneret eum quæ erant animæ profutura; & poſt admonitionem, faciebat orationem, & dimittebat eum dormire. Contigit autem laicos quoſdam religioſos ſcientes multam abſtinentiam ſenis venire ad eum: & cùm conſolatus eos fuiſſet, diſceſſerunt. poſt quorum diſceſſum ſedit iterùm ſenex veſpere poſt Miſſas ſecundùm conſuetudinem, admonens illum fratrem & inſtituens eum. Et cùm loqueretur, grauatus eſt ſomno: frater autem ſuſtinebat, donec excitaretur ſenex, & faceret ei iuxta conſuetudinem orationem. Cùm ergo non euigilante ſene, diu ſederet diſcipulus, compulſus eſt cogitationum ſuarum moleſtiâ recedere & dormire: qui extorquens ſibi, reſtitit cogitationi, & reſedit. Iterùm autem compellebatur ſomno, & non abijt. Similiter factum eſt vſque ſepties, & reſtitit animo ſuo. Poſthæc iam mediâ nocte tranſactâ euigilauit ſenex, & inuenit eum aſſidentem ſibi, & dicit: Vſque modò non diſceſſiſti? Et ille dixit: Non, quia me non dimiſeras,

pater. Et ſenex dixit: Quare me non excitaſti? Et ille reſpondit: Non te præſumpſi pulſare, ne te contribularem. Surgentes autem cœperunt facere matutinos, & poſt matutinorum finem, dimiſit ſenex diſcipulum: qui cùm ſederet ſolus, factus eſt in exceſſu mentis: & ecce quidam oſtendebat ei locum glorioſum, & ſedem in eo, & ſuper ſedem ſeptem coronas. Interrogabat autem illum, qui hæc oſtendebat ei, dicens: Cuius ſunt hæc? Et ille dixit: Diſcipuli tui, & locum quidem & ſedem pro conuerſatione ſuâ donauit ei Deus: has verò ſeptem coronas nocte iſtâ promeruit. Hęc audiens ſenex miratus eſt, & tremefactus vocauit diſcipulum, & dicit ei: Dic mihi quid feceris nocte hac. Et ille reſpondebat: Ignoſce mihi, pater, quia nihil feci. Senex autem æſtimans quia humiliando ſe non confiteretur, dixit ei: Crede, non quieſco, niſi dixeris mihi quid feciſti, vel quid cogitaſti nocte hac. Frater autem nihil ſibi conſcius quid egiſſet, non inueniebat quid diceret: dicebat autem ſeni: Ignoſce mihi, pater, nihil feci, niſi tantùm hoc quòd compulſus ſum motu cogitationum mearum, vt diſcederem & dormirem ſepties, ſed quia à te dimiſſus ſecundum conſuetudinem non fueram, non receſſi. Audiens autem hoc ſenex, ſtatim intellexit, quia quoties teſtitit cogitationi ſuæ, toties coronabatur à Deo. Et fratri quidem nihil horum dixit, cauſsâ vtilitatis eius, ſed aliis narrauit hæc ſpiritualibus patribus; vt diſcamus quia & pro paruis cogitationibus Deus nobis coronam tribuit. Bonum ergo eſt, vt extorqueat ſibi ipſe homo in omni re propter Deum: etenim, ſicut ſcriptum eſt, Regnum cælorum vim patitur, & violenti diripiunt illud.

Quoties tentationi reſiſtitur, toties corona paratur.

Matth. 11.

INCERTI. 44. Ægrotauit aliquando ſenex quidam qui ſolitarius habitabat: & quia non habebat qui ei ſeruiret, ſurgebat, & quodcumque inueniſſet in cellâ ſuâ, manducabat: & cùm aliquot diebus ita fieret, nemo veniebat ad viſitationem eius. Tranſactis autem triginta diebus, & nullo veniente ad eum, miſit Dominus Angelum ſuum, qui miniſtraret ei: & cùm ſic fieret per ſeptem dies, recordati ſunt patres & dixerunt ad inuicem: Eamus & videamus ne fortè infirmetur ille ſenex. Cùm ergo veniſſent, & pulſaſſent, diſceſſit Angelus ab eo. Senex autem de intrò clamauit: Diſcedite hinc, fratres. Illi autem leuantes à cardine oſtium intrauerunt, & interrogauerunt eum, quare clamauerit. Et ille dixit: Quia triginta dies habui laborans infirmitate, & nemo me viſitauit; & ecce iam dies ſeptem ſunt, ex quo Dominus Angelum miſit vt miniſtraret mihi, qui cùm veniſſetis, receſſit à me. Et hæc dicens dormiuit in pace. Fratres autem mirati ſunt, & glorificauerunt Deum, dicentes, Quia non derelinquit Dominus ſperantes in ſe.

Angelus ægro ſeni miniſtrat.

DE FVGA OSTENSIONIS.

Iudith 6.

INCERTI. 45. Dixit quidam ſenex: Si te occupauerit infirmitas corporis, noli puſillanimis fieri: quia ſi te Dominus Deus vult corpore debilem fieri, quis es qui moleſtè ſuſcipias? Nónne ipſe pro te cogitat de omnibus? numquid ſine ipſo viuis? Patienter ergo fer, & roga eum vt donet tibi quæ expediunt, hoc eſt, vt quod voluntas ipſius eſt facias, & ſede cum patientiâ manducans quod habes in charitate.

Aegritudo patienter ferenda.

INCERTI. 46. Narrauit quidam patrum, dicẽs: Quia cùm eſſem in Oxyrincho, venerunt ibi pauperes in veſpere Sabbati vt acciperent agapem: & dormientibus eis erat ibi quidam habẽs tantummodò mattam, cuius medietatem ſibi ſubtermittebat, & medietate cooperiebatur: erat enim ibi validum frigus. Et cùm exiſſet ad vrinam, audiui eum murmurantem & gementem de frigore, & conſolabatur ſemetipſum, dicens: Gratias ago tibi, Domine; quanti ſunt modò diuites in cuſtodiâ, qui etiam in ferro ſedent, aut pedes habent in ligno conſtrictos, qui neque vrinam ſuam liberè faciant: ego autem velut imperator ſum, extendens pedes meos, & vbi volo ambulo. Hęc illo dicente, ego ſtabam audiens verba eius: ingrediens autem narraui ea fratribus, & audientes ea multùm ædificati ſunt.

Pauper intuitu aliena miſeria ſuam ſolatur.

INCERTI. 47. Frater interrogauit ſenem quemdam dicens: Si fuero in aliquo loco, & nata fuerit mihi tribulatio, & non habuero cui me committam, & indicem paſſionem animi mei; quid facio? Dixit ei ſenex: Crede in Deo, quia ipſe mittet Angelum & gratiam ſuam, & ipſe tibi eſt conſolatio, ſi in charitate rogaueris eum. Et addidit dicens: Audiui enim, quia in Scithi aliquid tale factum eſt. Erat enim ibi quidam qui ſuſtinebat tentationes, & non habens fiduciam in aliquo cui confiteretur, parabat à ſero melotem ſuam vt diſcederet: & ecce nocte apparuit ei gratia Dei in ſpecie virginis, & rogabat eum, dicens: Nuſquam vadas, ſed ſede hîc mecum: nihil enim malè fiet ex his quæ audiſti. Qui credens verbis eius ſedit, & ſtatim ſanatum eſt cor eius.

Preſtò Dei auxilium, vbi humanum deeſt.

Gratia Dei ſpecie virginis cuidam apparet.

LIBELLVS OCTAVVS.

De eo, quòd nihil per oſtenſionẽ fieri debeat.

1. AVDIVIT aliquando abbas Antonius de quodam iuuene monacho, quia ſignum quoddam huiuſmodi fecerit ANTONII.

 in

DE FVGA OSTENSIONIS.

in viâ, id eſt, cùm vidiſſet quoſdam ſenes iter agentes & laborantes in ambulando, onagris iuſſit, vt venirent & portarent eos, donec peruenirent ad ſe: illi autem ſenes indicantes hoc abbati Antonio, dixit abbas Antonius: Videtur mihi monachus iſte ſimilis eſſe naui oneratæ omnibus bonis, de quâ incertum eſt vtrùm peruenire poſſit in portum. Et poſt aliquantum temporis, ſubitò cœpit abbas Antonius flere, & trahere ſibi capillos, & lugere. Quod cùm vidiſſent diſcipuli eius, dicunt ei: Quid ploras, abba? Et reſpondit ſenex: Magna columna eccleſiæ cecidit modò. Dicebat autem hoc de monacho illo iuuene, & adiecit: Ambulate ad eum, & videte quod factum eſt. Perrexerunt igitur diſcipuli eius, & inuenerunt monachum illum ſuper mattam ſedentem, & flentem peccatum quod fecerat. Videns autem diſcipulos ſenis, ait eis: Dicite ſeni, vt obſecret Deum decem tantùm dierum dari mihi inducias, & ſpero me ſatisfacturum ei. Qui intra quinque dies mortuus eſt.

Nauis bonis onuſta alliditur ſæpè ad ſcopulum vana gloria.

EIVSDEM. Ruff. l. 3. num 88.

2. Laudatus eſt quidam frater à monachis apud abbatem Antonium: ille autem cùm veniſſet ad eum, tentauit ſi portaret iniuriam: & cum cognouiſſet, quia non poſſet ferre, dixit ei: Similis es domui, quæ à facie quidem ornata eſt, de retrò verò à latronibus deſpoliata.

Iniuriâ perfectio monachi probatur.

ARSENII ET THEODORI.

3. Dicebant de abbate Arſenio & abbate Theodoro de Pherme, quia ſuper omnia humanam gloriam odio haberent: abbas enim Arſenius non citò occurrebat alicui: abbas verò Theodorus occurrebat quidem, ſed vt gladius erat ei.

Homo homini gladius.

EVLOGII.

4. Eulogius quidam nomine, diſcipulus fuit Ioannis Archiepiſcopi: qui Eulogius presbyter erat, & abſtinens atque ieiunans in biduanas leuando, aliquando etiam & vſque hebdomadam trahebat ieiunium, panem tantùm & ſalem comedens; & per hoc laudabatur ab hominibus. Qui venit ad abbatem Ioſeph in loco, qui dicitur Panepho, credens ſe aliquam duriorem continentiam inuenire apud eum. Et ſuſcipiens eum ſenex cum gaudio, quod habebat fecit ei pro charitate parari. Dixerunt autem diſcipuli Eulogij: Non comedit presbyter niſi panem & ſalem: abbas autem Ioſeph tacitus manducabat. Qui cùm feciſſent tres dies, non audierunt eos aut pſallentes aut orantes: occultum enim erat opus illorum; & exierunt nihil ædificati. Deo autem diſpenſante facta eſt caligo, & errantes de viâ reuerſi ſunt ad ſenem: & priuſquam pulſarent oſtium, audierunt pſallentes: & cùm exſpectaſſent diu vt audirent, poſteà pulſauerunt, & ſuſcepit eos iterùm ſenex gaudens. Hi autem qui cum Eulogio erant, propter cauma tulerunt ſuriſculam, & dederunt ei vt biberet: erat autem aqua permixta de mari & flumine, & non potuit bibere. Qui cùm hæc in animo ſuo cogitaret, cœpit rogare ſenem, vt diceret eius inſtitutum, dicens: Quid eſt hoc, abba, quia primò non pſallebatis, ſed nunc cœpiſti poſteaquam nos ſumus egreſſi, & quia cum aquam bibere volui, inueni eam ſalſam? Dicit ei ſenex: Frater aliquis motus eſt, & per errorem miſcuit aquam marinam. Eulogius verò rogabat ſenem, volens agnoſcere veritatem. Et dixit ei ſenex: Paruus ille calix ad vinum eſt, quod charitas prouidet: hic autem ad aquam, quam aſſiduè fratres bibunt. Et his verbis docuit eum habere diſcretionem cogitationum, & abſcidit ab eo omnia humanitus mouentia mentem eius: & factus eſt communis, manducans de cetero omnia, quæ appoſita ſunt ei. Didicit etiam ipſe in ſecreto operari; & dixit ſeni: Pro certo in charitate eſt opus veſtrum.

Bona opera in occulto facienda.

Singularitas in cibo fugienda.

ZENONIS

5. Dixit abbas Zenon diſcipulus abbatis Siluani: Numquam maneas in loco nominato, neque ſedeas cum homine habente magnum nomen, neque mittas fundamentum, vt ædifices tibi cellam aliquando.

Humilitas ſeruanda.

THEODORI.

6. Venit aliquando frater quidam ad abbatem Theodorum de Pherme, & fecit tres dies rogâs eum vt audiret ab eo ſermonem. Ille autem non reſpondit ei, & egreſſus eſt triſtis. Dicit ergo ei diſcipulus ſuus: Abba, quare ei non es locutus, & ecce egreſſus eſt triſtis? Et dixit ſenex: Crede mihi, quia non dicebam ei ſermonem, quoniam negotiator eſt, alienis verbis vult gloriari.

Negotiator verborum.

EIVSDEM.

7. Alter frater interrogauit ipſum abbatem Theodorum, dicens: Vis aliquantis diebus non manduco panem? Et dixit ſenex: Bene facis: nam & ego feci ſic. Et dixit ei frater: Volo portare modicum cicer ad piſtrinum, & facere inde farinam? Et dixit ei abbas Theodorus: Iam ſi ad piſtrinum vadis, fac tibi panem: & quid opus eſt illa adiectio?

Sine ambagibus ingrediendum.

EIVSDEM.

8. Alius frater interrogauit eumdem ſenem abbatem Theodorum, & cœpit loqui & exquirere de rebus quas necdum fuerat operatus. Et dixit ei ſenex: Adhuc nec tibi nauem inueniſti, nec vaſa tua in eam poſuiſti, nec nauigare cœpiſti, & iam in illâ ciuitate, vbi diſponebas, perueniſti? Cum ergo priùs operatus fueris rem de quâ loqueris, tunc ex ipsâ re loquere.

Quæ loquimur, antè præſtanda.

SERAPIONIS.

9. Tunc dixit abbas Caſſianus, quia venit frater quidam ad abbatem Serapionem, & horta-

hortabatur eum ſenex, vt ſecundùm morem faceret orationem: ille autem dicens ſe eſſe peccatorem, & ipſius monachi habitu indignum, non acquieſcebat. Voluit etiam eius pedes lauare, & eiſdem iterum verbis vſus, nullatenus acquieuit. Fecit autem illum guſtare, & cœpit ſenex in charitate monere eum, dicens: Fili, ſi vis proficere, permane in cellâ tuâ, & attende tibi ipſi & operibus manuum tuarum: non enim tibi tantum procedere expedit, quantum ſedere. Ille autem hæc audiens, ita exacerbatus eſt, & vultum mutauit, vt nec latere poſſet ſenem. Dixit ergo ei abbas Serapion: Vſque modò dicebas, Peccator ſum, & accuſabas teipſum tamquam indignum iam viuere; & quia te cum charitate monui, ita exacerbari debuiſti? Si enim re verâ humilis vis eſſe, quæ tibi ab alio imponuntur, diſce portare viriliter, & non odioſa verba effundere tibi ipſi. Hoc autem audiens frater, pœnitentiam geſſit coram ſene, & multum proficiens diſceſſit.

Veri humilis libenter monetur.

MOYSIS. Ruff.li.3. nu 119.

10. Audiuit aliquando iudex prouinciæ de abbate Moyſe, & perrexit in Scithi vt videret eum; & nunciauerunt quidam ſeni de aduentu eius, & ſurrexit vt fugeret in paludem; & occurrit ei ille iudex cum ſuis, & interrogauit eum, dicens: Dic nobis, ſenex, vbi eſt cella abbatis Moyſi. Et dicit eis: Quid vultis eum inquirere? homo fatuus eſt & hæreticus. Et veniens iudex ad eccleſiam, dixit clericis: Ego audiens de abbate Moyſe, veni vt viderem eum; & ecce occurrit nobis ſenex pergens in Ægyptum, & interrogauimus eum vbi eſſet cella abbatis Moyſi, & dixit nobis: Quid eum quæritis? fatuus eſt, & hæreticus. Audientes autem clerici, contriſtati ſunt, dicentes: Qualis eſt ſenex ille, qui hæc de ſancto homine locutus eſt ad vos? Et illi dixerunt: Senex vetuſtiſſimo veſtimento vtens, longus & niger. Et illi dixerunt: Ipſe eſt abbas Moyſes; & quia noluit videri à vobis, ideò hæc vobis ipſe de ſe dixit. Et multum ædificatus iudex diſceſſit.

Moyſes homines fugit.

MATHOIS

11. Frater interrogauit abbatem Mathoën dicens: Si abiero manere in loco aliquo, quomodo vis vt agam ibi? Dicit ei ſenex: Si habitaueris in loco, ne velis tibi illic nomen facere de aliquâ re, dicendo, Aut non venio in conuentu fratrum, aut non manduco hoc vel illud: hæc enim vanum nomen tibi faciunt, ſed pòſteà importunitatem patieris; quoniam homines vbi hoc audierint, ibi current.

Iactantia fugienda.

NISTEROXIS.

12. Abbas Niſteron maior ambulabat in eremo cum aliquo fratre, & videntes draconem, fugerunt. Dicit ei frater: Et tu times, pater? Reſpondit ſenex: Non timeo, fili; ſed expedit quia draconem videns fugi, quoniam non habui effugere ſpiritum vanæ gloriæ.

DE FVGA OSTENSIONIS. *Fuga vanæ gloriæ.*

PASTORIS Ruff.l.3. nu 20.

13. Voluit aliquando iudex prouinciæ videre abbatem Paſtorem, & non acquieſcebat ſenex. Iudex autem tenuit filium ſororis eius velut malefactorem, & redegit eum in carcerem, dicens: Si venerit ſenex & rogauerit pro eo, dimittam eum. Et venit mater pueri ad fratrem ſuum abbatem Paſtorem, & cœpit flere ad oſtium eius; ille autem omnino non dedit ei reſponſum: illa verò compulſa dolore, increpabat eum, dicens: Et ſi viſcera ferrea habes, & nulla te compaſſio monet, flectat te ſaltem miſeratio ſanguinis tui. Ille autem mandauit ei; Paſtor filios non generauit. Et ita diſceſſit. Audiens autem iudex miſit, dicens: Vel verbo iubeat, & ego eum dimittam. Senex autem remandauit ei, dicens: Examina cauſſam ſecundùm legem: & ſi dignus eſt morte, moriatur; ſi autem non eſt, fac quomodo vis.

Paſtor iudicem vi deterrauit.

Nihil carni tribuit, ſed omnia legi relinquit.

EIVSDEM.

14. Dixit iterùm abbas Paſtor: Doce cor tuum ſeruare quæ docet alios lingua tua. Dixit iterum: Quia homines ad loquendum perfecti videri volunt, & in operando id quod loquuntur minores ſunt.

Cor ſeruet, quod lingua docet.

SISOI.

15. Venit aliquando abbas Adelphius, qui fuit epiſcopus Nilopoleos, ad abbatem Siſoi in montem: & quia diſceſſurus erat, fecit eos guſtare à manè, erat verò ieiunium: & cum ponerent menſam, ecce fratres pulſauerunt. Dixit autem ſenex diſcipulo ſuo: Da eis modicas zippulas, quia de labore ſunt. Et dicit ei abbas Adelphius: Dimitte interim, nec dicant, Quia abbas Siſois à manè comedit. Et intendit eum ſenex, & dixit fratri: Vade tu, da eis. Cùm ergo vidiſſent pultes, dixerunt: Ne peregrinos aliquos habetis? Putas & ſenex vobiſcum comedit? Et frater: Etiam. Cœperunt ergo contriſtari & dicere: Ignoſcat vobis Deus, quia ſenem permiſiſtis iſtâ horâ manducare: an neſcitis quia plurimos dies laboraturus eſt? Audiens hæc epiſcopus, cœpit coram ſene pœnitentiam agere, dicens: Ignoſce mihi, abba, quia ego quidem humanum aliquid cogitaui, tu autem quod Dei eſt feciſti. Et dicit ei abbas Siſois: Niſi Deus glorificauerit hominem, gloria hominum numquam ſtat.

Inſtabilis hominum gloria.

EIVSDEM.

16. Interrogauit abbas Ammonas de loco, qui dicitur Raythum, abbatem Siſoi dicens: Quando lego Scripturas, vult cogitatio mea ornare ſermonem, vt paratus ſim ad interrogata reſpondere. Et dixit ei ſenex: Non eſt opus, ſed magis de puritate mentis

Puritas mentis ornatui ſermonis præferenda.

Verba Seniorum.

tis prouide tibi ſecuritatem edicendi ſermonem.

Lib. IX. De non iudicando. Simonis. Simon primariorum virorum viſitationem auerſatur.

17. Venit aliquando iudex prouinciæ videre abbatem Simonem, & Ille tulit lorum quo cingebatur, & aſcendit in arborem palmæ, vt purgaret eam. Illi autem venientes dixerunt ei: Vbi eſt ſenex, qui hac in ſolitudiue habitat? Et ille reſpondit: Non eſt hic ſolitarius aliquis. Et cùm hoc dixiſſet, diſceſſit iudex.

Eiusdem. Idem rurſus gloriam hominum fugit.

18. Altâ iterum vice alter iudex venit videre eum, & præcedentes clerici dixerunt ei: Abba, paratus eſto, quia iudex audiens de te venit, vt benedicatur à te. Et ille dixit: Etiam ego præparabo me. & cooperiens ſe ſacco ſuo, & tollens in manu ſuâ panem & caſeum, ſedit in ingreſſu cellulæ ſuæ, & cœpit manducare. Venit ergo iudex cum officio ſuo, & videntes eum ſpreuerunt, dicentes: Hic eſt monachus ſolitarius, de quo talia audiebamus? Et ſtatim diſceſſerunt, & reuerſi ſunt ad ſe.

Syncleticae. Ruff. l. 3. n. 14. Virtus publicata periclitatur.

19. Dixit ſancta Syncletica: Sicut theſaurus manifeſtus cito expenditur, ita & virtus quælibet, cùm innotuerit vel publicata fuerit, exterminabitur. Sicut enim cera ſoluitur à facie ignis, ita & anima laudibus inanitur, & amittit virtutum rigorem.

Eiusdem. Ruff. l. 3. num. 113. Paſch. c. 13. n. 2.

20. Dixit iterum: Sicut impoſſibile eſt, vno eodemq; tempore & herbam eſſe & ſemen, ita impoſſibile eſt, vt ſeculatem gloriam habentes, cæleſtem faciant fructum.

Incerti. Ruff. l. 3. n. 14. titulo Theodori. Singularitas cibi in ſocietate fugienda.

21. Aliquando in Cellis feſtiuitate celebratâ, edebant fratres in eccleſiâ. Erat autem ibi frater quidam, qui dixit miniſtranti: Ego non manduco coctum aliquid, ſed ſal. Et vocauit miniſter alium fratrem coram multitudine, dicens: Ille frater non comedit coctum, affer ei ſal. Surrexit autem quidam ſenum, & dixit ei: Expedierat tibi hodie in cellâ tuâ comedere carnes, quàm audiri hanc vocem coram tantis fratribus.

Incerti. Vel non exeundum, vel more aliorum viuendum.

22. Erat quidam abſtinens à cibis, & non manducans panem; venit ad quemdam ſenem. Opportunè autem illic etiam alij ſuperuenerant peregrini, & fecit ſenex modicum pulmentum propter eos. Et cùm ſediſſent manducare, frater ille abſtinens poſuit ſibi ſoli cicer infuſum, & manducabat. Et cùm ſurrexiſſent a menſâ, tulit eum ſenex ſecretò, & dixit ei: Frater, ſi venis ad aliquem, non oſtendas illi conuerſationem tuam: ſi autem conuerſationem tuam tenere vis, ſede in cellâ tuâ, & nuſquam exeas. Ille autem acquieſcens verbis ſenis, factus eſt communis vitæ in id quod cum fratribus inueniſſet.

Incerti. Humana prouidentia hominem exſiccat.

23. Dixit ſenex: Humana prouidentia omnem pinguedinem hominis amputat, & relinquit eum ſiccum.

Incerti. Aut fugiendus aut irridendus mundus.

24. Dixit ſenex: Aut fugiens fuge homines, aut irridens mundum & homines qui in mundo ſunt, ſtultum temetipſum in pluribus facito.

LIBELLVS NONVS.

De eo, quòd nō oporteat iudicare quēquam.

Antonii. Apologus inſignis de poenitente recipiendo.

1. CONTIGIT aliquando fratri in congregatione abbatis Eliæ tentatio, & expulſus inde, abiit in montem ad abbatem Antonium. Et cum manſiſſet aliquanto tempore apud eum, remiſit eum ad congregationem vnde exierat. Illi autem videntes eum, iterum expulerunt: qui ſimiliter perrexit ad abbatem Antonium, dicens: Noluerunt me ſuſcipere, pater. Miſit ergo ſenex ad eos, dicēs: Nauis naufragium tulit in pelago, & perdidit onus quod portabat, & cum labore vacua nauis perducta eſt ad terram. Vos ergo liberatam nauim in terram vultis ſubmergere? Illi autem cognoſcentes, quia eum abbas Antonius remiſiſſet, ſtatim ſuſceperunt eum.

Besarionis. Peccator amandus.

2. Quidam frater peccauerat, & iuſſit eum presbyter exire de eccleſiâ. Surrexit autem Beſarion, & exiuit cum eo, dicens: Et ego peccator ſum.

Isaac. Ruff. l. 3. n. 137. Dei iudicium proximo relinquendum.

3. Venit abbas Iſaac de Thebaidâ in cōgregatione fratrum, & vidit quemdam de fratribus culpabilem, & adiudicauit eum. Cum autem exiſſet ad eremum, venit angelus Domini, & ſtetit ante oſtium cellæ eius, dicens: Non te dimitto intrare. Ille autem rogabat, dicens: Quæ eſt cauſſa? Et reſpondens angelus Domini, ei dixit: Deus me miſit vt dicam tibi: Vbi iubes vt mittam illum fratrem culpabilem, quem addixiſti? Et ſtatim abbas Iſaac pœnitentiam egit, dicens: Peccaui, ignoſce mihi. Et dixit Angelus: Surge, ignoſcit tibi Deus; ſed cuſtodi de cetero ne adiudices quemquam, priuſquam Deus adiudicet eum.

Moysis. Moyſes ſua peccata non iudicanda docet.

4. Frater aliquando in Scithi inuentus eſt culpabilis, & fecerunt ſeniores conuentum, & miſerunt ad abbatem Muyſem, dicentes, vt veniret: ille autem venire noluit. Miſit autem ad eum presbyter, dicens: Veni, quia plebs fratrum te exſpectat. Et ille ſurgens venit. Tollens autem ſecum ſportam vetuſtiſſimam, impleuit eam arenâ, & poſt ſe portauit. Illi verò exierunt ei obuiam, dicentes: Quid hoc eſt, pater? Dixit autem eis ſenex: Peccata mea ſunt poſt me currentia, & non video ea, & veni ego hodie iudicare aliena peccata? Illi autem audientes, nihil locuti ſunt fratri, ſed ignouerunt ei.

5. Inter-

PASTORIS. *Quies in nemine iudicando.*

5. Interrogauit abbas Ioſeph abbatem Paſtorem, dicens: Dic quomodo monachus fiam. Et dixit ei ſenex: Si vis requiem inuenire & in hoc & in futuro ſæculo, in omni cauſsâ dic: Quis ſum ego? & ne iudices quemquam.

EIVSDEM. *Tegenda aliorum peccata.*

6. Frater quidam interrogauit eum iterum, dicens: Si videro culpam fratris mei, bonum eſt celare eam? Dixit ei ſenex: Quacumque horâ tegimus peccatum fratris noſtri, teget etiam Deus noſtrum: & quacumque horâ prodiderimus culpas fratrum, & Deus noſtras ſimiliter prodet.

EIVSDEM. *A ſene expellitur frater offendens.*

7. Offendit aliquando frater in congregatione. Erat autem in ipſius locis quidam ſolitarius, qui iam longo tempore foris non exibat. Veniens autem abbas de congregatione illâ ad eum, indicauit de fratre illo qui offenderat. Et ille dixit: Expellite eum. Expulſus autem frater de congregatione, miſit ſe in 11 foſſatum, & flebat ibi: contigit autem vt alij fratres euntes ad abbatem Paſtorem audirent eum in foſſatu plorantem: qui deſcendentes ad eum inuenerunt eum in magno dolore conſtitutum, & rogauerunt eum vt iret ad ſenem illum ſolitarium; & non acquieuit, dicens: In hoc loco moriar ego. Venientes autem fratres ad abbatem Paſtorem, narrauerunt ei de eo. Et rogauit eos, vt irent ad eum, dicentes: *Paſtor aduocat expulſum.* Abbas Paſtor vocat te ad ſe. Quod cùm ei dixiſſet, perrexit ad eum. Et videns eum ſenex afflictum, ſurrexit & oſculatus eſt eum, & adgaudens ei rogabat vt ſumeret cibum. Miſit autem abbas Paſtor vnum de fratribus ſuis ad illum ſolitarium, dicens: Audiens de te, multi anni ſunt, quòd te videre volui, & pro pigritiâ noſtrâ amborum non potuimus nos inuicem videre: modò autem Deo volente & occaſione factâ fatiga te vſque huc, vt nos videre poſſimus: erat enim non egrediens de cellâ ſuâ. Quod cùm audiſſet, dicebat: Niſi Deus inſpiraſſet ſeni illi de me, non miſiſſet ad me. Et ſurgens venit ad eum. *Paradigmate ſenē corripit.* Et ſalutantes ſe inuicem cum gaudio ſederunt. Dixit autem ei abbas Paſtor: Duo homines erant in loco vno; & ambo habebant mortuos ſuos. Reliquit autem vnus mortuum ſuum, & abiit plorare illius alterius. Audiens autem hæc ſenex, compunctus eſt in ſermone eius, & recordatus eſt quod fecerat, & dixit: Paſtor ſurſum in cælo, ego autem deorſum in terra.

EIVSDEM. Ruff. l. 3. n. 100. Paſch. c. 39. n. 2. Append. Mart. n. 19. *Vnde requies.*

8. Frater quidam interrogauit abbatem Paſtorem, dicens: Quid facio, quia puſillanimis fio dum ſedeo? Dixit ei ſenex: Nullum ſpernas neque condemnes, & nulli obloquaris, & Deus præſtabit tibi requiem, & erit ſeſſio tua ſine perturbatione.

PIOR. Ruff. l. 3. n. 136.

9. Factus eſt aliquando conuentus in Scithi, & loquebantur patres de quodam fratre culpabili. Abbas autem Prior tacebat: poſteà autem ſurgens egreſſus eſt, & tollens ſaccum, impleuit eum arenâ, & portabat eum in humeris ſuis; & mittens in ſportella modicâ de eadem arenâ, portabat etiam ipſam in ante. Interrogatus autem à patribus quid hoc eſſet? Ille reſpondit: *Noſtra magis quā aliorum penſanda peccata.* Saccus iſte qui multum habet arenæ, mea peccata ſunt; & quoniam multa ſunt, poſui ea ſupra dorſum, ne doleam pro ipſis & plorem: iſta autem arena modica peccata ſunt iſtius fratris, & ſunt ante faciem meam, & in ipſis exerceor iudicans fratrem; quod non oportet ita fieri, ſed mea magis peccata ante me eſſe, & de ipſis cogitare, & rogare Deum vt ignoſcat mihi. Audientes autem patres, dixerunt: Verè hæc eſt via ſalutis.

INCERTI. *Neminem iudices.*

10. Dixit ſenex: Non iudices fornicatorem, ſi caſtus es; quoniam ſimiliter legem præuaricaris. Etenim qui dixit: Non forniceris; dixit: Ne iudices.

INCERTI.

11. Ad quemdam ſolitarium venit presbyter cuiuſdam baſilicæ, vt conſecraret ei oblationem ad communicandum. Veniens autem quidam ad illum ſolitarium, accuſauit apud ipſum eumdem presbyterum. Qui cùm ex conſuetudine iterùm veniſſet ad eum, vt conſecraret oblationem, ſcandalizatus ille ſolitarius non aperuit ei. Presbyter autem hoc viſo diſceſſit. Et ecce *Malum presbyterum Sacramenta non contaminare docetur parabolâ.* vox facta eſt ad ſolitarium, dicens: Tulerunt ſibi homines iudicium meum. Et factus eſt velut in exceſſu mentis, & videbat quaſi puteum aureum, & ſitulam auream, & funem aureum, & aquam bonam valdè. Videbat autem & quemdam leproſum haurientem & refundentem in vaſe, & cupiebat bibere, & non poterat propter quòd leproſus eſſet ille qui hauriebat. Et ecce iterùm vox ad eum, dicens: Cur non bibis ex aquâ hac? quam cauſſam habet qui implet? implet enim ſolummodò & effundit in vaſe. In ſe autem reuerſus ſolitarius, & conſiderans virtutem viſionis, vocauit presbyterum, & fecit eum ſicut & prius ſanctificare ſibi oblationem.

INCERTI.

12. Fuerunt duo fratres magnæ vitæ in congregatione, & meruerunt videre ſinguli gratiam Dei in alterutrum. Factum eſt autem aliquando, vt vnus ex eis egrederetur in ſextâ feriâ extra congregationem, *Sexta feria ieiunium.* & videret quemdam mane comedentem. Dixit autem ei: Hac horâ manducas in ſextâ feria? Die autē ſequenti facta eſt celebratio Miſſarum ſecundùm conſuetudinem. *Solita Miſſarum celebratio die Sabbati.* Intuens verò frater eius, vidit gratiam, quæ

 ei

ei data fuerat diſceſſiſſe ab eo, & contriſtatus eſt. Qui cum veniſſet in cellam, dicit ei: Quid feciſti, frater; quia non vidi, ſicut pridem, gratiam Dei in te? Ille autem reſpondens dixit: Ego neque in actu, neq; in cogitationibus conſcius mihi ſum alicuius mali. Dicit ei frater eius: Nec ſermonem odioſum aliquẽ locutus es? Et recordatus, dixit: Etiam. heſternâ die vidi quemdam comedentem mane, & dixi ei: Hac horâ mãducas in ſextâ feriâ? Hoc eſt peccatum meum: ſed labora mecum duas hebdomadas, & rogemus Deum vt mihi indulgeat. Fecerũt ita: & poſt duas hebdomadas vidit frater gratiam Dei iterùm venientem ſuper fratrem ſuum, & conſolati ſunt, Deo, qui ſolus bonus eſt, gratias referentes.

Recedit gratia ob verbum odioſum. * *Vident fratres in alterutro Dei gratiam.*

LIBELLVS DECIMVS.

De Diſcretione.

ANTONII. *Opera bona indiſcretione vitiantur.*

1. DIXIT abbas Antonius: Quia ſunt quidam conterentes corpora ſua in abſtinentiâ; ſed quia non habuerunt diſcretionem, longè facti ſunt à Deo.

EIVSDEM.

2. Fratres quidam venerunt ad abbatem Antonium, vt nuntiarent ei phantaſias quas videbant, & cognoſcerent ab eo vtrùm veræ eſſent, an à dæmonibus illuderentur. Habebãt autem aſinum ſecum, & mortuus eſt eis in viâ. Cùm ergo veniſſent ad ſenem, præuenit eos, dicens: Quomodo mortuus eſt ille aſinus in viâ? Dicunt ei: Vnde ſcis, pater? Et ille dixit: Dæmones mihi oſtenderunt. Dicunt ei: Et nos propterea venimus interrogare te, quia vidimus phantaſias, & plerumque fiunt in veritate, ne forte erremus. Et ſatisfecit eis ſenex, ſumpto exemplo de aſino, oſtendens quia a dæmonibus fiunt iſta. Superuenit autem quidam venationem faciens in ſiluam agreſtium animalium, & viderat abbatem Antonium gaudentem cum fratribus, & diſplicuerat ei. Volẽs autem ſenex ei oſtendere, quia oportet aliquando condeſcendere fratribus, dicit ei: Pone ſagittam in arcu tuo, & trahe: & fecit ſic. Et dixit ei: Iterùm trahe; & traxit. Et rurſus dixit ei: Trahe adhuc; & traxit. Dixit ei venator: Si ſupra menſuram traxero, frangetur arcus. Dicit ei abbas Antonius: Ita eſt & in opere Dei: ſi plus à menſurâ tendimus, fratres citò deficiunt; expedit ergo vnà & vnà relaxare rigorem eorum. Hæc audiens venator compunctus eſt, & multùm proficiens in ſermone ſenis, diſceſſit; & fratres confirmati, reuerſi ſunt in locum ſuum.

Grauiora vicißitudine leniorum moderanda.

EIVSDEM

3. Frater dixit abbati Antonio: Ora pro me. Et reſpondit ei ſenex: Nec ego tui miſereor, nec Deus, niſi pro teipſo ſollicitus fueris & popoſceris à Deo.

EIVSDEM. *Ab infirmis Deus auertit bella.*

4. Dixit iterùm abbas Antonius: Quia non permittit Deus bella excitari in generatione hac, quoniam ſcit quia infirmi ſunt, & portare non poſſunt.

ARSENII *Mundana eruditio virtutum retardatio.*

5. Dixit aliquando abbas Euagrius abbati Arſenio: Quomodo nos excitati eruditione & ſcientiâ nullas virtutes habemus, hi autem ruſtici in Ægypto habitantes tantas virtutes poſſident? Reſpondit abbas Arſenius: Nos quia mundanæ eruditionis diſciplinis intenti ſumus, nihil habemus: hi autem ruſtici Ægyptij ex propriis laboribus acquiſierunt virtutes.

EIVSDEM. *Vnde quies peregrino.*

6. Dicebat beatæ memoriæ abbas Arſenius: Peregrinus monachus in aliâ prouinciâ habitans, nullis rebus ſe medium faciat, & quietus erit.

EIVSDEM *Omnimoda abdicatio.*

7. Interrogauit abbas Marcus abbatem Arſenium, dicens: Bonum eſt non habere aliquam in cellâ conſolationem. Vidi enim quemdam fratrem habentem paruum olus in cella, & eradicabat ea. Et dixit abbas Arſenius: Bonum quidem eſt, ſed ſecundùm exercitationem hominis vniuſcuiuſque agendum eſt: etiam ſi non habuerit virtutem huiuſmodi tolerare, iterum plantaturus eſt ea.

AGATHONIS Ruff. l. 3. n. 128. Paſch. c. 42. n. 1. *Feruor nouitiatus toto tempore religionis ſeruandus.* *Cauendum à fiduciâ ſeu præſidentiâ.*

8. Narrauit abbas Petrus, qui fuit diſcipulus abbatis Lot, dicens: Eram aliquando in cella abbatis Agathonis, & venit frater quidam ad eum, dicens: Volo habitare cum fratribus, ſed dic mihi quomodo habitem cum eis. Dicit ei ſenex: Sicut in primâ die quando ingrederis ad eos, ita cuſtodi peregrinationem tuam omnibus diebus vitæ tuæ, nec aſſumas fiduciam. Dicit ei abbas Macarius: Quid enim facit fiducia? Dicit ei ſenex: Sic eſt ſicut æſtus grandis: qui quando exarſerit, omnes fugiunt à facie eius, quia æſtus etiam arborum fructus corrumpit. Dixit abbas Macarius: Sic mala fiducia eſt? Reſpondit abbas Agathon: Non eſt peior altera paſſio quàm fiducia; genitrix eſt enim omniũ paſſionum. Conuenit ergo operatio monacho, non ſumere fiduciam, vel ſi ſolus ſit in cellâ.

ARSENII. Ruff. l. 3. nu. 163.

9. Dicebat abbas Daniel: Quia cum moriturus eſſet abbas Arſenius, delegauit nobis, dicens: Videte ne velitis pro me agapem facere; quoniam ſi feci ego pro meipſo, id inuenio.

AGATHONIS. Ruff. li. 3. n. 21. *Agathon patiens opprobrij.*

10. Dicebant de abbate Agathone, quia abierunt quidam ad eum, audientes quia magnæ diſcretionis vir eſſet: & volentes eum probare ſi iraſceretur, dicunt ei: Tu es Agatho? Audiuimus de te, quia fornicator es, & ſuperbus. Et ille reſpondit: Etiam ſic eſt.

eſt. Et dixerunt ei: Tu es Agatho verboſus & detractor? Et reſpondit: Ego ſum. Dicunt ei iterùm: Tu es Agatho hæreticus? Et reſpondit: Non ſum hæreticus. Et rogauerunt eum, dicentes: Dic nobis quare tanta dicentibus nobis in iniuriâ tuâ, patienter tuleris; hunc autem ſermonem, quia diximus, Hæreticus es, non ſuſtinuiſti? Et ille reſpondit, & dixit ei: Illa prima mihi aſcribo, vtilitas enim animæ meæ eſt: quòd autem dixiſtis hæreticum me eſſe, ideo non acquieui, quia ſeparatio eſt à Deo, & non opto ſeparari à Deo. Illi audientes admirati ſunt diſcretionem eius, & ædificati diſceſſerunt.

Agathon patiens opprobrij. *Hæreſis à Deo ſeparatio.*

EIVSDEM. 11. Interrogatus eſt idem abbas Agatho: Quid eſt maius, labor corporis, aut cuſtodia interioris hominis? Dicit abbas: Homo ſimilis eſt arbori; corporalis igitur labor velut folia arboris, cuſtodia autem interioris hominis fructus eſt. Quoniam ergo, ſecundum quod ſcriptum eſt, Omnis arbor non faciens fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur; oportet propter fructum noſtrum omnem in nobis ſollicitudinem eſſe, hoc eſt mentis cuſtodiam. Opus tamen habemus etiam tegumento & ornatu foliorum, quæ ſunt labor corporis. Erat autem abbas Agatho ſapiens ad intelligendum, & impiger ad laborandum, & ſufficiens in omnibus, intentus etiam aſſidue ad laborem manuum, parcus in cibo atque veſtimento.

Quod labor corporis, quod cuſtodia interioris hominis. Matth. 3.

EIVSDEM. 12. Idem abbas Agatho cùm fuiſſet conuentus pro quadam cauſâ in Scithi, & fuiſſet cauſâ ipſa ordinata, poſteà venit, & dicit eis: Non benè ordinaſtis cauſſam. Illi autem dixerunt ei: Tu quis es, qui vel loquaris? Et ille reſpondit: Filius hominis; ſcriptum eſt enim: Si verè vtique iuſtitiam loquimini, iuſta iudicate filij hominum.

Iuſtè iudicandum. Pſal. 57.

EIVSDEM. 13. Dixit abbas Agatho: Iracundus ſi mortuos ſuſcitet, non placet Deo propter iracundiam ſuam.

Iracundus Deo ingratus etiam mortuos ſuſcitans.

ACHILLES. 14. Venerunt aliquando tres ſenes ad abbatem Achillem, & vnus ex eis habebat opinionem malam. Dicit autem ei vnus de ſenibus: Abba, fac mihi vnam ſagenam ad piſcandum. Et ille dixit: Non facio. Et alius dixit ei: Fac nobis, vt habeamus memoriam tui in monaſterio noſtro. Et ille reſpondit: Non mihi vacat. Dixit ei tertius ille, qui habebat malam opinionem: Mihi fac ſagenam, vt habeam de manibus tuis benedictionem, abba. Et ille ſtatim reſpondit ei: Ego tibi faciam. Dixerunt autem ei ſecretò duo priores, quibus non acquieuerat: Quomodo ſic, quia nobis rogantibus noluiſti facere, & huic dixiſti, Ego tibi faciam? Reſpondit eis ſenex: Vobis ideò dixi, Non facio; quia non mihi vacat, & non contriſtabimini; huic autem ſi non fecero, dicturus eſt, quia de opinione meâ, quæ mala eſt, audiuit ſenex, & ideò noluit facere ſagenam; & ſtatim incidebamus funem ad ſedandum animum eius, ne triſtitia abſorberetur huiuſmodi.

Cur indigenti poſtulatum præſtet Achilles.

ABRAHAM. Ruff. li. 3. n. 117. 15. Dicebant de quodam ſene, quia fecerit quinquaginta annos neque panem comedens, neq; facilè aquam bibens; & dicebat: Quia extinxi fornicationem, & auaritiam, & vanam gloriam. Et quia abbas Abraham audierat quòd hęc dixiſſet, venit ad eum, & dixit ei: Tu dixiſti hunc ſermonem? Et ille reſpõdit: Etiam. Et dixit ei abbas Abraham: Ecce intras in cellam tuam, & inuenis ſupra mattam tuam mulierem, potes non cogitare quia mulier eſt? Et dixit: Non; ſed impugno cogitationem meam, vt non tangam mulierem illam. Dixit abbas Abraham: Ecce igitur non fornicationem interfeciſti, quia viuit paſſio ipſa, ſed alligata eſt. Iterum ſi ambulas in viâ, & vides lapides & teſtas vaſorum, & in ipſis iacens aurum, quod videris, potes velut lapides reputare? Et reſpondit: Non; ſed reſiſto cogitationi meæ ne colligam illa. Et dicit ei abbas Abraham: Ecce ergo viuit paſſio; ſed alligata eſt. Et dixit iterum abbas Abraham: Si audieris de duobus fratribus, quia vnus diligit te & bona de te loquitur, alius autem odit & detrahit tibi, & venerint ad te, vtroſque æqualiter ſuſcipis? Et dixit: Non; ſed extorqueo animo, vt ſimiliter beneſaciam ei qui me odit, ſicut illi qui diligit me. Et dixit ei abbas Abraham: Viuunt ergo paſſiones, ſed tantum à ſanctis viris quodammodo religantur.

Paſſio in viris ſanctis alligatur, non extinguitur.

AMMONAS. 16. Narrauit quidam patrum, quia ſenex aliquis erat in cellâ ſtudioſè laborans, & veſtiebatur mattâ: qui cùm perrexiſſet ad abbatem Ammonam, vidit eum abbas Ammonas vtentem mattâ, & dixit ei: Hoc tibi nihil prodeſt. Et dixit ei ille ſenex: Tres cogitationes mihi moleſtæ ſunt, Vna, quæ me compellit vt alicubi in eremo recedam; alia, vt peregrina petam, vbi me nemo cognoſcat; tertia, vt includam me in cellâ, vt nullum videam, & poſt biduum comedam. Dicit ei abbas Ammonas: Nihil tibi ex his tribus expedit facere, ſed magis ſede in cellâ tuâ, & comede parum quotidie, habens ſemper in corde tuo publicani illius, qui in Euangelio legitur, ſermonem, & ita poteris ſaluus eſſe. Lucæ 18.

Cella cum humilitate cuſtodienda.

DANIEL. 17. Dicebat abbas Daniel: Quia quantum corpus viruerit, tantum anima exſiccatur; & quantum ſiccatum fuerit corpus, anima

Vires corporis ſiccat animam.

anima tantum vireſcit. Dixit iterùm abbas Daniel: Quia quantum corpus fouetur, tantum anima ſubtiliatur, & quantum fuerit corpus ſubtiliatum, tantum anima fouetur.

ARSENII. 18. Narrauit iterum abbas Daniel, quia quando erat in Scithi abbas Arſenius, erat ibi monachus quidam rapiens ea quæ habebant ſenes: abbas autem Arſenius volens eum lucrari, & ſenibus quietem præſtare, tulit eum in cellam ſuam, & dicit ei: Quidquid vis ego tibi dabo, tantùm non rapias: & dedit ei aurū, & nummos, & [34] reſcellas, & omne quod in [35] reſponſo ſuo habebat, dedit ei. Ille autem iterùm rapiebat. Senes verò videntes, quia non quieuit, expulerunt eum, dicentes: Quia ſi inuenitur frater habens de infirmitate corporis aliquid, oportet ſuſtinere eum; ſi autem furatus & admonitus non quieſcit, expellite eum: quoniam animæ ſuę detrimentum facit, & omnes in eo loco habitantes conturbat. *Infirmus tolerãdus, non fur.*

INCERTI. 19. Venit in initio conuerſationis ſuæ abbas Euagrius ad quemdam ſenem, & dixit: Dic mihi, abba, ſermonem quo ſaluus fiam. Ille autem dixit ei: Si vis ſaluari, quando ad aliquem vadis, non priùs loquaris antequam te ille inquirat. Euagrius autem compunctus in hoc ſermone, pœnitentiam egit in conſpectu ſenis, & ſatisfecit ei, dicens: Crede mihi, multos codices legi, & talem eruditionem numquam inueni. Et multùm proficiens exiit. *Nõ loquaris niſi rogatus.*

EVAGRII 20. Dixit abbas Euagrius: Mentem nutantem vel errantem ſolidat lectio, & vigiliæ, & oratio: concupiſcentiam verò feruentem madefacit eſuries & labor & ſollicitudo: iracundiam autem perturbatam reprimit pſalmodia, & longanimitas, & miſericordia, ſed hæc opportunis temporibus, & menſurâ adhibitâ: ſi autem inopportunè vel ſine menſurâ fiunt, ad paruum tempus proficiunt; quæ autem parui temporis ſunt, noxia magis quàm vtilia erunt. *Vitioſarũ paſſionum medela.*

EPHRAEM. 21. Tranſeunte aliquãdo abbate Ephręm, vna proſtituta ex immiſſione cuiuſdam cœpit ei blandiri, cupiens eum, ſi poſſet, ad turpem commixtionem illicere; vel ſi hoc non poſſet, ſaltem ad iracundiam prouocaret, quoniam numquam eum vidit quiſquam iraſcentem vel litigantem. Ipſe autem dixit ad eam: Sequere me. Cùm veniſſent autem in loco populoſo, dicit ei: Veni huc, & ſicut voluiſti, commiſceor tecum. Illa autem videns multitudinem, dicit ei: Quomodo poſſumus hic hoc facere, tantâ multitudine hic aſtante? confundemur enim. Ipſe autem ait: Si homines erubeſcis, quantò magis erubeſcere debemus Deum, qui reuelat occulta tenebrarum? Illa autem confuſa & confutata receſſit abſque opere voluptatis ſuæ. *Idem l. 1. in Vitâ Ephræm, cap. 7.* *Ephrem prudenter impudicam corrigit.* *1. Cor. 4.*

ZENONIS. 22. Venerunt aliquando ad abbatem Zenonem quidam fratres, & interrogauerunt eum dicentes: Quid eſt quod ſcriptum eſt in libro Iob, Nec cælum mundum eſſe in conſpectu Dei? Reſpondit autem ſenex dicens: Reliquerunt homines peccata ſua, & cæleſtia ſcrutantur. Hæc autem eſt interpretatio ſermonis, quem requiſiſtis, vt quoniam Deus ſolus eſt mundus, dictum ſit, nec cælum mundum eſſe in conſpectu eius. *Iob 15.* *Deus ſolus mundus.*

THEODORI. 23. Dixit abbas Theodorus de Pherme: Si habes amicitias cum aliquo, & contigerit eum in tentationem fornicationis incurrere; ſi potes, da ei manum, & retrahe illum ſurſum: ſi autem in errore aliquo fidei incurrerit, nec tibi acquieſcit, reuertere citò, incide amicitias eius abs te, ne fortè remorans traharis cum eo in profundum. *Hæreticus fugiendus.*

EIVSDEM. 24. Venit aliquando memoratus abbas Theodorus ad abbatem Ioannem, qui erat eunuchus ex natiuitate. Et cùm loquerentur, dixit abbas Theodorus: Quando eram in Scithi, opus animæ erat opus nostrum, opus autem manuum tamquam in tranſitu habebamus: nunc autem factum eſt opus animæ, velut cùm in tranſitu factum eſt opus. *Opus manuũ parergon ſit operis animæ.*

EIVSDEM. 25. Venit aliquando quidam patrum ad eumdem abbatem Theodorum, & dixit ei: Ecce quidam frater reuerſus eſt ad ſæculum. Et dixit ei abbas Theodorus: In hoc non admireris: ſi quando audieris, quia præualuit quis effugere de ore inimici, hoc admirare. *Conuerſio miranda, non lapſus.*

EIVSDEM. 26. Dixit memoratus abbas Theodorus: Multi eligunt in hoc ſæculo temporalem quietem, antequam præſtet eis Dominus requiem. *Non hic regnum quærenda.*

IOANNIS NANI. 27. Dicebant de abbate Ioanne ſtaturâ breui, quia dixerit aliquando fratri ſuo maiori: Volebam eſſe ſecurus ſicut Angeli ſunt ſecuri, nihil operantes, ſed ſine intermiſſione ſeruientes Deo; & ſpolians ſe quo veſtitus erat, abiit in eremo. Et factâ ibi hebdomadâ vnâ, reuerſus eſt ad fratrem ſuum; & dum pulſaret oſtium, reſpondit ei antequam aperiret, dicẽs: Quis es tu? Et ille dixit: Ego ſum Ioannes. Et reſpondit frater eius, & dixit ei: Ioannes Angelus factus eſt, & vltrà inter homines non eſt. Ille autem pulſabat dicens: Ego ſum. Et non aperuit ei, ſed dimiſit eum affligi. Poſteà verò aperiens dixit ei: Si homo es, opus habes iterum operari, vt viuas; ſi autem Angelus es, quid quæris intrare in cellam. Et ille pœnitentiam agens, dixit: Ignoſce mihi, frater, quia peccaui. *Ruff. l. 3. nu. 56.* *Non quæ ſupra nos ſunt ſequenda.*

28. Ve-

EIVSDEM. 28. Venerunt aliquando ſenes in Scithi, & erat cum eis abbas Ioannes Nanus: & dum comederent, ſurrexit quidam preſbyter vir magnus, vt daret per ſingulos vaſculum aquæ paruum ad bibendum: & nemo acquieuit accipere ab eo, niſi ſolus Ioannes Breuis. Admirati ſunt autem ceteri, & dixerunt ei: Quomodo tu cum ſis omnium minor, præſumpſiſti miniſterio vti viri ſenis & magni? Et dicit eis: Ego quando ſurgo dare aquam, gaudeo ſi omnes biberint, vt mercedem acquiram: nunc igitur propterea ego ſuſcepi, vt faciam ei qui ſurrexit inuenire mercedem, ne fortè etiam contriſtetur nullo ſumente ab eo. Hæc cùm dixiſſet, admirati ſunt omnes de diſcretione eius.

Ioannis diſcretio.

IOSEPH. 29. Interrogauit aliquando abbas Paſtor abbatem Ioſeph, dicens: Quid faciam, quando approximant mihi aliquæ tentationes; reſiſto illis, an permitto intrare? Dicit ei ſenex: Dimitte intrare, & pugna cum eis. Reuertens ergo in Scithi ſedebat: & contigit vt veniens quidam à Thebaidâ in Scithi narraret fratribus, ſe interrogaſſe abbatem Ioſeph, Quando approximat mihi tentatio, reſiſto ei, an dimitto intrare? Et dixerit ei: Omnino non dimittas tentationem in te, ſed citò abſcinde eam. Audiens autem abbas Paſtor, quia ſic dixerit huic, qui venerat à Thebaida, abbas Ioſeph, ſurgens iterùm abijt in Panepho ad abbatem Ioſeph, & dicit ei: Abba, ego tibi commiſi cogitationes meas, & tu aliter dixiſti mihi, aliter autem fratri de Thebaidâ. Et dicit ei ſenex: Scis quia diligo te? Et reſpondit: Etiam. Nónne tu mihi dixiſti, vt ſicut mihi ipſi, ita tibi dicerem quod ſentirem? Etenim ſi intrauerint tentationes, & dederis atque acceperis cum eis, probatiorem te faciunt; ego autem velut mihi ipſi ſic tibi locutus ſum: ſunt autem aliqui quibus nec approximare expedit paſſiones, ſed ſtatim debent abſcindere eas.

Quibuſdam prodeſt tentari, quibuſdam non.

EIVSDEM. 30. Item dixit abbas Paſtor: Veni aliquando in Heracleo inferiore ad abbatem Ioſeph, & habebat in monaſterio ſuo arborem ſycomorum pulchram nimis; & dicebat mihi à manè: Vade, & collige tibi, & manduca. Erat autem ſexta feria. Ego autem non comedi propter ieiunium: & rogaui eum dicens: Dic mihi propter Dominum rationem huius rei, quia dicebas mihi: Vade, manduca. Ego quidem propter ieiunium non abij, ſed erubeſcebam, quia mandatum tuum non feceram, cogitans quia ſine ratione mihi hæc non præceperas. Ille autem reſpondit: Patres ſeniores non loquuntur ab initio fratribus recta, ſed magis diſtorta; & ſi viderint, quia ea quæ torta ſunt faciunt, iam eis non loquuntur niſi quæ expediunt, agnoſcentes quoniam in omnibus obedientes ſunt.

Ieiunium ſexta feria.

Aliquando diſtorta ſeniores fratribus præcipiebant, & quare.

EIVSDEM. 31. Frater interrogauit abbatem Ioſeph, dicens: Quid faciam, quia nec moleſtiam ferre poſſum, nec laborare, & dare eleëmoſynam? Et dicit ei ſenex: Si non potes horum nihil facere, vel ſerua conſcientiam tuam ab omni malo proximi tui, & ita ſaluus eris: Deus autem animam ſine peccato quærit.

Proximus non indicandus.

ISAAC. 32. Dixit abbas Iſaac Thebæus fratribus ſuis: Pueros hic non adducatis, quia propter pueros in Sciti quatuor eccleſiæ eremus factæ ſunt.

Pueri ab eremo ablegandi.

LVCII. 33. Interrogauit abbas Longinus abbatem Lucium, dicens: Habeo tres cogitationes: vnam vt ad peregrinationem vadam. Et reſpondit ei ſenex: Si non tenueris linguam tuam vbicumque perrexeris, non eris peregrinus. ſed refræna hîc linguam tuam, & eris etiam hîc peregrinus. Et dixit ei abbas Longinus: Alia cogitatio mea eſt, vt ieiunem biduanas leuando. Et reſpondit ei abbas Lucius: Iſaias propheta dixit: Si curuaueris velut circulum ceruicem tuam, nec ſic erit acceptum ieiunium tuum: ſed magis contine mentem tuam à cogitationibus malis. Et dixit abbas Longinus: Tertium eſt diſpoſitum meum, vt declinem hominum aſpectus. Et reſpondit ei abbas Lucius: Niſi priùs correxeris vitam tuam inter alios conuerſando, neque ſolus habitans corrigere te præualebis.

Qui linguam refrænat, vbique peregrinus eſt. Iſaiæ 58.

MACARII. 34. Dixit abbas Macarius: Si recordamur mala quæ inferuntur nobis ab hominibus, amputamus menti noſtræ virtutem recordandi Deum: ſi autem recordamur malorum, quæ dæmones excitant, erimus imperforabiles.

Paſch c. 37 n. 4. Append. Mart. n. 15.

Qualium malorum illatorum debemus eſſe memores.

MATHOIS. 35. Dixit abbas Mathois: Neſcit ſatanas quâ paſſione ſeducatur anima, & ideò ſeminat quidem in eâ zizaniam ſuam, ſed metere neſcit: ſpargit aliquando ſemina fornicationum, aliquando detractionum, & ceterarum ſimiliter paſſionum; & in quâ paſſione viderit animam declinantem, hanc ei miniſtrat: nam ſi ſciret ad quid procliuis eſt anima, non ei diuerſa vel varia ſeminaret.

Varia diaboli ſemina tentationum.

NATHYRAE. 36. Narrauerunt de abbate Nathyrâ, qui fuit diſcipulus abbatis Siluani, quia cùm ſederet in cellâ ſuâ in monte Sinâ, mediocriter gubernauit vitam ſuam de his quæ erant neceſſaria corpori. Quando autem factus eſt epiſcopus in Pharan, multùm coartabat animam ſuam in duritiâ continentiæ. Et dicit ei diſcipulus ſuus: Abba, quando eramus in eremo non te ita crucia-

Append. Pallad. c. 20. n. 18.

Quare Nathyra ſeuerior in epiſcopatu quàm monachatu.

cruciabas. Et dicit ei ſenex: Fili, illic ſolitudo erat, & quies, & paupertas, propterea volebam gubernare corpus meum, ne infirmarer, & quærerem quod non habebam: nunc autem hic ſæculum eſt, & occaſiones ſunt excedendi plurimæ: & ſi in infirmitatem incurrero, ſunt hic qui ſuccurrant, ne propoſitum monachi perdam.

PASTORIS 37. Frater interrogauit abbatem Paſtorem, dicens: Perturbatio mihi fit, & volo derelinquere locum iſtum. Et dicit ei ſenex: Pro quâ cauſsâ? Et ille dixit: Quia audio verba de quodam fratre, quæ me non ædificant. Et dicit ei ſenex: Non ſunt vera quæ audiſti? Et dixit ei: Etiam, pater, vera ſunt: nam frater qui dixit mihi, fidelis eſt. Et reſpondens dixit: Non eſt fidelis, qui tibi dixit; nam ſi eſſet fidelis, nequaquam diceret tibi talia: Deus autem audiens vocem Sodomorum, non credidit, niſi deſcenderet & videret oculis ſuis. *Gen. 18.* Et ille dixit: Et ego vidi oculis meis. Hæc audiens ſenex, reſpexit in terram, & tenuit paruam feſtucam, & dicit ei: Quid eſt hoc? Et ille reſpondit: Feſtuca eſt. Iterum intendit ſenex ad tectum cellæ, & dicit ei: Quid eſt hoc? Et ille reſpondit: Trabes eſt, quæ portat tectum. Et dixit ei ſenex: Pone in corde tuo, quia peccata tua ſic ſunt ſicut trabes hæc, illius autem fratris de quo loqueris, velut hæc parua feſtuca. *Aliena minuenda peccata, propria aggrauanda.* Audiens autem abbas Siſois hunc ſermonem, admiratus eſt, & dixit: In quo te beatum faciam, abbas Paſtor? Verumtamen velut pretioſus lapis, ita verba tua gratiâ & gloriâ plena ſunt.

EIVSDEM 38. Venerunt aliquando preſbyteri regionis illius ad monaſteria vicina, in quibus etiam erat & abbas Paſtor; & intrauit abbas Anub, & dixit ei: Rogemus preſbyteros iſtos hodie accipere hic in charitate dona Dei. Ille autem ſtans diu non dedit ei reſponſum; abbas verò Anub contriſtatus exijt. Dixerunt autem abbati Paſtori, qui iuxta eum ſedebant: Quare non dediſti ei reſponſum? Et dicit eis abbas Paſtor: Ego cauſſam non habeo; iam enim mortuus ſum. mortuus enim non loquitur; non igitur reputetis me, quia hic vobiſcum ſum. *Paſtor vt mortuus conuerſatur.*

EIVSDEM. Ruff. lib. 1. n. 114. 39. Abijt quidam frater aliquando de monaſterio abbatis Paſtoris in peregrè, & applicuit ad quemdam ſolitarium: erat enim ille habens cum omnibus charitatem, & multi veniebant ad eum. Nuntiauit autem ei frater ille quædam de abbate Paſtore: qui audiens virtutem animi eius, deſiderauit eum videre. Cùm reuerſus autem fuiſſet frater ille in Ægypto, poſt aliquantum tempus ſurgens ſupradictus ſolitarius, venit vt peregrinus in Ægyptum ad eumdem fratrem, qui priùs applicuerat apud ipſum: dixerat enim ei, vbi maneret. Videns autem ille, miratus eſt & valde gauiſus. Dixit autem ei ille ſolitarius: Oſtende charitatem quam habes in me, & duc me ad abbatem Paſtorem. Et tollens eum, duxit ad ſenem, & nuntiauit ei de eo, dicens: Quidam magnus homo, & multam charitatem habens, & honorem plurimum in prouinciâ ſuâ, venit deſiderans videre te. Suſcepit ergo eum cum gratulatione ſenex, & ſalutantes ſe inuicem reſederunt. Cœpit autem loqui peregrinus ille frater de Scripturis ſanctis, & de rebus ſpiritualibus atque cæleſtibus: abbas autem Paſtor auertit faciem ſuam, & non dedit ei reſponſum. Videns autem ille quia non loqueretur ei, contriſtatus exijt, & dicit fratri illi qui eum adduxerat: In vanum iter iſtud aſſumpſi; veni ad ſenem, & ecce nec loqui mecum dignatur. Intrauit autem frater ad abbatem Paſtorem, & dicit ei: Abba, propter te venit magnus hic vir, habens tantam gloriam in loco ſuo, quare non locutus es cum eo? Reſpondit ei ſenex: Iſte de ſurſum eſt, & de cæleſtibus loquitur; ego autem de deorſum ſum, & de terrenis loquor: ſi ergo mihi locutus fuiſſet de paſſionibus animæ, ego vtique reſponderem ei; ſi autem de ſpiritualibus, ego hæc ignoro. *Paſtor humilis & terrena ſectatur, non ſcrutans cæleſtia.* Exiens ergo frater dixit illi: Quia ſenex non citò de Scripturis loquitur, ſed ſi quis ei loquitur de paſſionibus animæ, reſpondet ei. Ille autem compunctus intrauit ad ſenem, & dixit ei: Quid faciam, abba, quia paſſiones animæ dominantur mei? Et intuens eum ſenex gaudens, dixit ei: Modò benè veniſti, nunc aperiam os meum de his, & imple illud bonis. Ille autem valde ædificatus dicebat: Verè hæc eſt via charitatis. Et gratias agens Deo, quia tam ſanctum virum videre meruit, reuerſus eſt in regionem ſuam.

40. Frater interrogauit abbatem Paſtorem, dicens: Feci peccatum grande, & volo triennio pœnitere. Dixit autem ei abbas Paſtor: Multum eſt. Et dixit ei frater: Iubes annum vnum? Et dixit iterùm ſenex: Multum eſt. Qui autem præſentes erant dicebant: Vſque ad quadraginta dies? Senex iterùm dixit: Multum eſt. & adiecit dicens: Ego puto, quia ſi ex toto corde homo pœnituerit, & non appoſuerit facere iterum vnde pœnitentiam agat, etiam triduanam pœnitentiam ſuſcipiat Deus. EIVSDEM. *Paſtor mitiſsimus in pœnitentia præſcribenda.*

41. Interrogauit eum abbas Ammon de immundis cogitationibus, quas cor hominis generat; & de vanis deſiderijs. Et dixit ei abbas Paſtor: Numquid glorianitur EIVSDEM *Iſaiæ 10.*

ſecuris

Quid manus ... id ... ſui cogua... ...

ſecuris ſine eo, qui incidit cum ipſâ? Et tu ergo non eis porrigas manus, & otioſæ erunt.

EIVSDEM.

42. Interrogauit eumdem ſermonem abbas Iſaias. Dicit abbas Paſtor: Sicut capſa plena veſtibus, ſi dimiſſa fuerit tempore longo, putreſiunt veſtes in ea: ita ſunt & cogitationes in corde noſtro; ſi non fecerimus ea corporaliter, tempore longo exterminabuntur & putreſient.

Cogitationes tempore euaneſcunt.

EIVSDEM.

43. Interrogauit abbas Ioſeph de eadem re; & dixit abbas Paſtor: Sicut quis claudens ſerpentem vel ſcorpionem in vaſe, & obturat eum, procedente tempore omnino moritur: ita malignæ cogitationes, quæ ſtudio dæmonum pullulant, patientia eius cui immittuntur paulatim deficiunt.

Cogitationes cordis immortuantur.

EIVSDEM. Ruff. l. 3. n. 45.

44. Interrogauit abbas Ioſeph abbatem Paſtorem, dicens. Quomodo opus eſt ieiunare? Et dixit abbas Paſtor: Ego volo vt quotidie manducans ſubinde paululum ſubtrahat ſibi, ne ſatietur. Dicit ei abbas Ioſeph: Ergo quando eras iuuenis, non ieiunabas biduanas leuando? Et dixit ei ſenex: Crede mihi, quia & triduanas, & hebdomadam; ſed & hæc omnia probauerunt ſenes magni: & inuenerunt, quia bonum eſt quotidie manducare, per ſingulos dies parum minus: & oſtenderunt nobis viam hanc regalem, quia leuior eſt & facilis.

Quomodo ieiunandum.

Regalis via ieiunij.

EIVSDEM.

45. Dixit abbas Paſtor: Non habites in loco, vbi vides aliquos habentes aduerſum te zelum; quia ibi non proficies.

EIVSDEM.

46. Frater venit ad abbatem Paſtorem, & dicit ei: Semino agrum meum, & facio ex ipſo agapem. Dicit ei ſenex: Bonum opus facis. & diſceſſit cum propoſito animi: & adiiciebat ad agapem, quam faciebat. Hoc autem audiens abbas Anub, dixit abbati Paſtori: Non times Deum, quia ſic locutus es fratri illi? Et tacuit ſenex. Poſt duos autem dies miſit abbas Paſtor ad fratrem illum, & vocauit eum ad ſe, & dixit ei, audiente abbate Anub: Quid me interrogaſti illâ die? quia mens mea alibi erat. Et dixit ei frater: Hoc dixi, quia ſemino agrum meum, & de hoc quod colligo, ex ipſo facio agapem. Et dixit ei abbas Paſtor: Putaui quia de fratre tuo illo, qui laicus eſt, diceres; ſi autem tu facis hæc, non eſt opus monachi. Ille autem contriſtatus eſt audiens, & dixit: Aliud opus non facio nec ſcio, niſi hoc; & non poſſum ſeminare agrum meum? Cùm autem diſceſſiſſet, cœpit abbas Anub pœnitentiam agere apud abbatem Paſtorem, dicens: Ignoſce mihi. Dixit ei abbas Paſtor: Ecce ab initio ſciebam, quia non eſt opus monachi, ſed ſecundùm animum eius locutus ſum ei, & excitaui animum eius ad profectum charitatis; nunc autem abiit triſtis, & tamen iſtud opus facit.

Quid non ſit opus monachi.

EIVSDEM. Matth. 5. in Græco.

47. Frater quidam interrogauit abbatem Paſtorem, dicens: Quid eſt illud quod ſcriptum eſt, Qui iraſcitur fratri ſuo ſine cauſâ? Et ille reſpondit: Ex omni re, qua te grauare voluerit frater tuus, ſi iraſceris aduerſum eum, donec oculum tuum dexterum eiicias, & à te proiicias, ſine cauſâ iraſceris ei: ſi autem aliquis voluerit te ſeparare a Deo, pro hoc iraſcere.

Quâ cauſâ iraſcendum.

EIVSDEM.

48. Dixit abbas Paſtor: Si peccauerit homo & non negauerit, dicens, Peccaui; non increpes eum, quia frangis propoſitum animi eius. Si autem dixeris: Non contriſteris, frater, ſed obſerua de cetero; excitas animum eius ad pœnitentiam.

Ad pœnitentias non cogendi ſed excitandi delinquentes.

EIVSDEM.

49. Dixit iterum qui ſuprà: Bonum eſt experimentum. Experimento enim homines probatiores ſunt.

EIVSDEM. Ruff. li. 3. n. 183.

50. Item dixit qui ſuprà: Si quis docet aliquid & non facit quod docet, ſimilis eſt puteo qui omnes ad ſe venientes ſatiat & delet ſordes, ſeipſum autem purgare non poteſt; ſed omnis ſpurcitia & immunditia in eo eſt.

Docens, & nō faciens, cui ſimilis.

EIVSDEM.

51. Dixit iterùm ipſe: Eſt homo, qui ſeipſum agnoſcit. Dixit iterum: Quia eſt homo, qui videtur ore tacere, cor autem eius condemnat alios; hic ergo ſine ceſſatione loquitur. Eſt & alius à mane vſque ad veſperam loquens, & taciturnitatem tenet; hoc autem ideò dixit, quia numquam ſine audientium vtilitate locutus eſt.

Quomodo quis loquēs taciturnitatem teneat.

EIVSDEM.

52. Iterùm dixit: Quia ſi ſunt tres in vnum, ex quibus vnus benè quieſcat, alius infirmetur & gratias agat, tertius verò miniſtret eis ex ſincerà voluntate, hi tres ſimiles ſunt, velut etiam ſi vnius ſint operis.

Diuerſorū ſimilia merita.

EIVSDEM. Ruff. li. 3. nu 79. Paſch. c. 7. n. 3.

53. Iterùm dixit: Malitia nequaquam expellit malitiam: ſed ſi quis tibi male fecit, tu benè fac ei, vt per bonum opus tuum deſtruas malitiam ipſius.

EIVSDEM.

54. Dixit iterùm: Qui querulosus eſt, monachus non eſt: qui malum pro malo reddit, monachus non eſt: qui iracundus eſt, monachus non eſt.

Quis monachus non ſit.

EIVSDEM.

55. Frater venit ad abbatem Paſtorem, & dicit ei: Multæ cogitationes veniunt in animâ meâ, & periclitor in eis. Et eiecit eum ſenex ſub aëre nudo, & dicit ei: Expande ſinum tuum & apprehende ventum. Et ille reſpondit: Non poſſum hoc facere. Et dicit ei ſenex: Si hoc non potes facere, nec cogitationes prohibere potes ne introëant, ſed tuum eſt eis reſiſtere.

Cogitationes nō poſſunt excludi, ſed eludi.

EIVSDEM. Paſch. c. 56. n. 4. tit. Siſou. Append. Mart. n. 7.

56. Frater quidam interrogauit eum dicens: Dimiſſa eſt mihi omnis hereditas, ... d

facio ex ea? Et dicit ei abbas Paſtor: Vade, & poſt tres dies veni, & dico tibi. Venit autem ſicut præfiniuit, & dicit ei ſenex: Quid tibi habeo dicere, frater? Si dixero, Da eam in eccleſiam, clerici ſibi facient conuiuia ex ea: ſi autem dixero, Da eam parentibus tuis; non eſt tibi merces: ſi verò dicam, Da pauperibus, ſecurus eris. Quidquid ergo vis, vade, fac: ego cauſſas non habeo.

Hereditas cum mercede; pauperibus erogatur.

EIVSDEM

57. Dixit iterum abbas Paſtor: Si venerit tibi cogitatio de rebus corpori neceſſariis, & delegaueris ſemel; & iterùm venerit, & delegaueris, quid fiat? iam tertio ſi venerit, non intendas ei, otioſa eſt enim.

Quæ otioſa cogitatio.

EIVSDEM

58. Frater quidam dixit abbati Paſtori: Si video rem aliquam, vis vt dicam illam? Dicit ei ſenex: Scriptum eſt, Qui reſponderit verbum antequam audiat, ſtultitia ei & opprobrium eſt. Si ergo interrogatus fueris, dic; ſin aliàs, tace.

Eccli. 11. *Non interrogatus tace.*

AMMONIS.

59. Dixit iterum abbas Paſtor, quia dixerat abbas Ammon: Eſt homo qui portat toto tempore vitæ ſuæ ſecurim, & non poteſt deiicere arborem: eſt autem alter habens vſum incidendi, & in paucis plagis deiicit arborem. Dicebat autem ſecurim diſcretionem eſſe.

Diſcretio ſecuris.

PASTORIS.

60. Iterum dixit: Voluntas hominis murus eſt æreus, & lapis percutiens inter ipſum & Deum. Si ergo reliquerit hæc, dic ei & ipſe, quod in pſalmo ſcriptum eſt: In Deo meo tranſgrediar murum. Et Deus meus impolluta via eius. Si enim iuſtitia ſubuenerit voluntati, laborat homo.

Pſal. 17.

EIVSDEM

61. Frater interrogauit abbatem Paſtorem, dicens: Damnum animæ meæ patior, quòd ſum cum abbate meo. Quid ergo iubes? Maneo adhuc apud ipſum? Et ſciebat abbas Paſtor, quia lædetetur anima eius per abbatem ſuum, & admirabatur quare vel interrogabat eum, ſi manere deberet cum illo. Et dixit ei: Si vis, eſto. Et diſcedens, manſit apud eum. Venit autem iterum dicens abbati Paſtori: Grauo animam meam. Et non dixit ei abbas Paſtor: Diſcede ab eo. Venit tertiò, & dixit: Crede mihi, iam non ero cum eo. Et dicit ei ſenex: Ecce modo ſaluatus es, vade, & non ſis vltrà cum eo. Dixit enim abbas Paſtor eidem: Homo qui vidit damnum pati animam ſuam, non opus habet interrogare. Etenim de occultis cogitationibus interrogat quis, vt ſeniores probare poſſint: de manifeſtis autem peccatis non eſt opus interrogare, ſed ſtatim abſcindere.

Fugienda ſocietas, quâ quis læditur.

EIVSDEM

62. Interrogauit abbas Abraham, qui erat abbatis Agathonis diſcipulus, abbatem Paſtorem, dicens: Quare me ſic dæmones impugnant? Et dicit ei abbas Paſtor: Te impugnant dæmones? Non pugnant nobiſcum dæmones, quando voluntates noſtras facimus: quia voluntates noſtræ dæmones factæ ſunt, & hæ ſunt quæ tribulant nos vt faciamus eas. Si autem vis ſcire, quales ſunt cum quibus dæmones pugnaut; cum Moyſe & ſimilibus eius.

Dæmones cum quibus pugnent.

MOYSIS.

63. Dixit abbas Paſtor, quia frater quidam interrogauerit abbatem Moyſem, dicens: Qualis homo mortificat ſe? homo à proximo ſuo? Et reſpondit ei: Niſi poſuerit homo in corde ſuo, quia triennium habet in ſepulturà, non attingit ad hoc verbum.

Ruff. 3. n. 101. & vol. Inverti. Paſch. c. 43. n. 2. titulo Sel... Append. Mart. n. 108.

PASTORIS.

64. Frater interrogauit abbatem Paſtorem, dicens: Quomodo oportet monachum ſedere in cellà? Et dixit ei ſenex: Sedere in cella, quantum ad id quod in manifeſto eſt, hoc eſt, vt faciat opus manuum, & ſemel comedat, & taceat, & meditetur: occultè enim proficere in cellà, hoc eſt, vt portet vnuſquiſque opprobrium ſuum in omni loco quocumque perrexerit, & vt miniſterij horas cuſtodiat, & de occultis non negligat. Si autem contigerit tempus vt vacet ab opere manuum, intret ad miniſterium operis Dei, & id ſine aliquâ perturbatione conſummet. Finis autem horum eſt, vt comitatum ſimul conuerſantium bonorum teneas, & reuoceris à malorum comitatu.

Societas bona ſeruanda.

PAMBO.

65. Venerunt aliquando duo fratres ad abbatem Pampo, & interrogauit vnus ex eis, dicens: Abba, ego biduo ieiuno, & duos paximates manduco; putas ſaluo animam meam, an ſeducor? Et alter dixit: Ego colligo de opere manuum mearum duas ſiliquas diurnas, & parum ex eis retineo ad victum, aliud autem expendo in eleëmoſynam; putas ſaluus ero, an ſeducor? Et cum plurimùm rogarent eum, ille non reſpondebat eis. Poſt quatuor autem dies cùm diſceſſuri eſſent, rogabant eos clerici, dicentes: Nolite triſtari, fratres, Deus vobis præſtabit mercedem: ſic eſt enim conſuetudo huius ſenis, non citò loquitur, niſi Deus ei dederit quod dicat. Intrauerunt ergo ad ſenem, & dixerunt ei: Abba, ora pro nobis. Et ille dixit eis: Ambulare vultis? Et dixerunt: Etiam. Et intuens eos, in ſemetipſo accipiens opera eorum, ſcribebat in terram, & dicebat: Pambo biduo ieiunat, & duos paximates manducat; putas in hoc eſt monachus? Non. Iterùm dicebat: Et Pambo laborat in die duas ſiliquas, & dat eas in eleemoſynam; putas in hoc eſt monachus? Necdum. Et paululùm reticens, dixit ad eos: Bonum quidem operaris, ſed ſi cuſtodias conſcientiam

Pax cum proximo, via ſalutis.

tuam

tuam cum proximo tuo, ita ſaluaberis. In his ergo ſic ædificati fratres, cum gaudio diſceſſerunt.

EIVSDEM. *Non tantum damnum, quàm ſolum malo nos impedit.*

66. Frater quidam interrogauit abbatem Pambo, dicens: Quare me prohibent ſpiritus quidam facere bona proximis? Dixit ei ſenex: Non ſic loquaris, alioquin Deum mendacem facies; ſed dic magis: Omnino miſericordiam facere nolo. Præueniens enim Deus dixit: Dedi vobis poteſtatem calcandi ſuper ſcorpiones & ſerpentes, & ſuper omnem virtutem inimici; cur ergo tu immundos ſpiritus non conculcas?

Lucæ 10.

PALLADII. *Pal. ad. epiſt. ad Lauſum initio Heraclidis in edit. Heraclid. Quomodo diſcendum & docendum.*

67. Dixit abbas Palladius. Oportet animam ſecundum Chriſti voluntatem conuerſantem, aut diſcere fideliter, quæ neſcit; aut docere manifeſte, quæ nouit; ſi autem vtrumque, cùm poſſit, non vult, inſaniæ morbo laborat. Initium enim recedendi à Deo, faſtidium doctrinæ eſt, & cùm non appetit illud quod ſemper anima eſurit quæ diligit Deum.

SISOI. *Paſſiones qui ſuperanda.*

68. Frater dixit abbati Siſoi: Quare non recedunt à me paſſiones? Et dicit ei ſenex: Quia vaſa earumdem paſſionum intra te ſunt, ſed da eis pignus ſuum, & diſcedent.

SILVANI.

69. Venit quidam frater ad abbatem Siluanum in monte Sinà, & vidit fratres laborantes, & dixit ſeni: Nolite operari cibum qui perit; Maria autem optimam partem elegit. Et dicit ſenex diſcipulo ſuo: Voca Zachariam, & mitte fratrem iſtum in cellam, vbi nihil eſt. Et cùm facta fuiſſet hora nona, intendebat ad oſtium, ſi mitterent & vocarent eum ad manducandum, & cum nemo loqueretur ei, ſurgés venit ad ſenem, & dicit ei: Abba, hodie fratres non comederunt? Et dixit ei ſenex. Etiam iam comederunt. Et dicit ei frater: Et quare me non vocaſti? Et reſpondit ſenex: Tu homo ſpiritalis es, & non indiges hoc cibo; nos autem carnales ſumus & volentes manducare, propterеà operamur manibus noſtris, tu verò bonam partem elegiſti, legens totà die, & nolens ſumere cibum carnalem. Qui cùm hæc audiſſet, proſtrauit ſe ad pœnitentiam, dicens: Ignoſce mi abba. Et dixit ſenex: Puto opus habet omnino Maria Martham: per Martham enim Maria laudatur.

Ioan. 6. Lucæ 10. Ruff. l. 3. n. 55. *Martha Mariæ neceſſaria.*

SYNCLETICAE. *Spiritalis ſit negotiatio.*

70. Dixit ſancta Syncletica: Qui ſenſibiles diuitias de labore & periculis maris colligunt, quando multa lucrantur, tunc plura deſiderant, & quæ habent, velut nihilum reputant; ad ea vero, quæ necdum habent, omnem intentionem animi tendunt. Nos autem & eorum quæ quærenda ſunt, nihil habemus, & nolumus poſſidere quæ neceſſaria ſunt propter timorem Dei.

EIVSDEM.

71. Dixit iterùm: Eſt triſtitia vtilis, & eſt triſtitia quæ corrumpit. Triſtitia ergo vtilis eſt, vt pro peccatis ingemiſcamus, & pro ignorantiâ proximorum, & vt non cadamus à propoſito, vt perfectionem bonitatis attingamus: hæ ſunt ſpecies veræ triſtitiæ. Eſt enim & aduerſarij noſtri ad hæc quædam coniunctio. Immittit enim triſtitiam ſine aliquâ ratione, quam tædium appellauerunt. Oportet ergo talem ſpiritum ſæpius orando & pſallendo magis depellere.

Duplex triſtitia, vna bona, altera mala.

EIVSDEM.

72. Dixit iterùm: Eſt enim ex immiſſione diaboli extenſa dura abſtinentia, nam & ſequaces eius faciunt hoc: quando ergo diſcernimus diuinam & regalem abſtinentiam à tyrannicâ atque diabolicâ? Manifeſtum eſt, quia mediocri tempore conuerſationis tuæ vna regula ieiunij ſit tibi. Non ſubito quatuor aut quinque dies continuos ieiunas, & iterum multitudine ciborum ſoluis virtutem? hoc enim lætificat diabolum. Semper enim quod ſine menſurâ eſt, corruptibile eſt. Noli ergo ſubito arma tua expendere, ne nudus inuentus in bello facile capiaris; arma verò noſtra corpus noſtrum eſt, anima verò noſtra miles eſt. Vtriſque ergo diligentiam præſta, vt paratus ſis ad id quod neceſſe eſt.

Ieiunium quale laetificans dæmonem.

SARAE.

73. Venerunt aliquando duo ſenes de partibus Peluſij ad abbatiſſam Saram. Et cum ambularent, dicebant ad inuicem: Humiliemus vetulam iſtam. Et dicunt ei: Vide ne extollatur animus tuus, & dicas: Quia ecce ſolitarij viri veniunt ad me, quæ mulier ſum. Et dixit eis abbatiſſa Sara: Sexu quidem mulier ſum, ſed non animo.

Sara ſexu mulier, animo vir.

EIVSDEM.

74. Iterùm dixit abbatiſſa Sara: Si popoſcero à Deo, vt omnes homines ædificentur in me, inuenior ante ianuas ſingulorum pœnitentiam agens; ſed magis oro, vt cor meum cum omnibus purum ſit.

HYPERICHII.

75. Dixit abbas Hyperichius: Ille eſt vere ſapiens, qui facto ſuo docet alios, non qui verbis.

MONACHI ROMANI.

76. Venit aliquando monachus quidam ab vrbe Romà, qui in palatio magnum locum habuit, & habitabat in Scithi in vicinitate eccleſiæ; habebat autem ſecum vnum ſeruum qui miniſtrabat ei. Videns autem presbyter eccleſiæ infirmitatem eius, & cognoſcens quia de delicijs eſſet vir ille, id quod ei Dominus donabat, vel quod in eccleſiam intrabat, tranſmittebat ei. Qui cùm feciſſet viginti quinque annis in Scithi, factus eſt vir contemplator, præuidens & nominatus. Audiens autem quidam de magnis monachis Ægyptius opinionem eius, venit videre eum, ſperans corporalem conuerſationem plus apud eum arduam inuenire. Qui cum intraſſet, ſalutauit eum; &

Non omnibus æqualis corporis maceratio conuenit.

 facien-

facientes orationem ſederunt. Videns autem Ægyptius veſtitum mollibus rebus, &
36 budam de papyro, & pellem ſtratam ſub ipſo, & modicum capitale de carticâ ſub caput eius, ſed & pedes mundos habentem cum caligulis, ſcandalizatus eſt intra ſe de eo, quia in loco illo non erat conſuetudo taliter conuerſandi, ſed magis duram abſtinentiam habere conſueuerant. Senex autem ille Romanus habens contemplationem ſiue præuidentiæ gratiam, intellexit quia ſcandalizatus eſt intra ſe de eo Ægyptius monachus, & dicit miniſtro ſuo: Fac nobis hodie propter abbatem qui venit, bonam diem. Et coxit parua olera quæ habebat, & ſurgentes horâ competenti comederũt: habuit etiam & modicum vini propter infirmitatem ſuam, & illud biberunt. Et cùm factum eſſet veſperè, dixerunt duodecim pſalmos, & dormierunt: ſimiliter autem & nocte. Surgens autem mane Ægyptius dixit ei: Ora pro me. Et egreſſus eſt, nõ ædificatus in eo. Et cùm paululùm diſceſſiſſet, volens eum ille ſenex Romanus ſanare, miſit poſt ipſum & reuocauit eum. Qui cùm veniſſet, cum gaudio iterum ſuſcepit eum, & interrogauit eum, dicens: Ex qua prouinciâ es? Et ille dixit: Ægyptius ſum. Et dixit ei: Cuius ciuitatis? Et reſpondit: Ego omnino non fui de ciuitate, nec habitaui aliquando in ciuitate. Et dixit ei: Antequam monachus eſſes, quid operabaris in poſſeſſione, quâ manebas? Et ille reſpondit: Cuſtos erâm agrorum. Et dicit ei: Vbi dormiebas? Reſpondit: In agro. Et dixit: Habebas aliquid ſtratus? Et reſpondit: Ego in agro habui habere ſtramenta in quibus dormirem? Et dixit: Et quomodo dormiebas? Reſpondit: In terrâ nudâ. Et dixit: Quid manducabas in agro, aut quale vinum bibebas? Iterum reſpondit: Quæ ſunt eſcæ aut qualis potus in agro? Et dixit: Quomodo ergo viuebas? Reſpondit: Manducabam panem ſiccum, & ſi inueniebam quodcumque de ſalſamentis, & bibebam aquam. Et dixit ſenex: Grandis labor. Et dixit: Erat ibi vel balneum in poſſeſſione, vbi lauareris? Et ille dixit: Non, ſed in flumine lauabar, quando volebam. Cùm ergo hæc omnia ab eo ſenex reſponſione eius exegiſſet, & cognouiſſet modum prioris vitæ eius atque laboris, volens eum proficere, narrauit ei ſuam vitam præteritam, quam habebat cùm eſſet ſæcularis, dicens: Me miſerum quem vides, de magnâ illâ ciuitate Româ ſum, habens in palatio maximum locum apud Imperatorem. Et cùm audiſſet Ægyptius initia verborum eius, compunctus eſt, & ſollicite quæ dicebantur audiebat. Et ille adiecit: Reliqui ergo Romam & veni in ſolitudinem iſtam. Et iterum dixit: Me quem vides, habui domos magnas & pecunias multas, & contemnens eas, veni in iſtam paruam cellam. Iterùm dixit: Me quem vides, lectos veſtitos ex auro habui, habentes pretioſiſſima ſtramenta; & pro his dedit mihi Deus ſtramentum hoc de papyro & hanc pellem. Sed & veſtes meæ inæſtimabili pretio dignæ erant; & pro his vtor has viles reſcellas. Iterum dixit: In prandio meo multum auri expendebatur; & pro illo mihi dedit modica olera hæc & paruulum calicem vini. Erant autem & qui ſeruiebant mihi plurimi ſerui, & ecce pro illis vni iſti Dominus compunxit, vt ſeruiret mihi. Pro balneo autem perfundo modico aquæ pedes meos, & caligulis vtor propter infirmitatem meam. Et rurſus pro calamis & cithara vel alio muſico opere, quo delectabar in conuiuiis meis, dico mihi duodecim pſalmos in die, & duodecim in nocte. Sed & pro peccatis meis, quæ antè faciebam, modo cum requie exhibeo paruum & inutile miniſterium Deo. Vide ergo te, abba, vt non ſcandalizeris propter infirmitatem meam. Et hæc audiens Ægyptius atque in ſemetipſum reuerſus, dixit: Væ mihi, quia ego de multâ tribulatione & plurimo labore ſæculi magis ad repauſandum in conuerſationem monachi veni, & quod non habebam tunc, modò habeo; tu autem multâ ex delectatione ſæculi, voluntate propriâ in tribulationem veniſti, & ex multâ gloriâ atque diuitiis veniſti in humilitatem & paupertatem. Ex quo multùm proficiens diſceſſit, & factus eſt ei amicus, & ſæpe veniebat ad eum ſuæ vtilitatis cauſsâ: erat enim vir diſcernens, & repletus bono odore Spiritus ſancti.

Aegyptius in Romani commodu & hoſpitalitate ſcãdalizatur.

Tollit Romani Aegyptij ſcãdalum.

77. Dicebat ſenex: Non neceſſe eſt verborum tantum: ſunt enim plurima verba in hominibus tempore hoc, ſed opera neceſſaria ſunt; hoc enim Deus quærit, non verba, quæ non habent fructum. INCERTI.

Opera neceſſaria, non verba.

78. Frater aliquis interrogauit quoſdam patrum: Si polluitur aliquis quando res ſordidas cogitat. Et cum de hoc inquiſitio fieret apud eos, alij dicebant: Etiam polluitur: alij dicebant: Non; quia ſi polluitur, non poſſumus ſaluari nos, qui idiotæ ſumus; ſed hoc pertinet ad ſalutem, ſi ea quæ cogitamus, corporaliter non fecerimus. Ille autem frater qui interrogauerat, non ſibi ſufficere iudicans variam reſponſionem patrum, abiit ad ſenem probatiorem, & interrogauit eum de hoc. Et reſpondit ei ſenex: Secundùm menſuram vniuſcuiuſque requiritur ab eo. Rogauit ergo frater ille INCERTI.

ſenem,

ſenem, dicens: Peto propter Dominum, abſolue mihi hoc verbum. Et dicit ei ſenex: Ecce forte iacet hic vas aliquod deſiderabile. Et dicit ſenex. Intrauerunt duo fratres, ex quibus vnus habebat menſuras magnas exercitatæ vitæ, alter vero paruas. Si ergo cogitatio illius perfecti mota fuerit ad aſpectum vaſis illius, & dixerit intra ſe: Volebam habere vas illud. & non permanſerit in hoc, ſed cito abſciderit huiuſmodi appetitum, non eſt pollutus: ſi verò qui necdum ad maiores menſuras attigit, concupierit vas illud, & exercitatus fuerit cum cogitatione ſuà deſiderio compellente, & tamen non tulerit illud, non eſt inquinatus.

Immunda cogitatio non vna [illegible] ...

SENIS. 79. Dixit ſenex: Si quis manſerit in aliquo loco, & non fecerit fructum loci illius, locus ipſe expellit eum, vtpote quia non fecit fructum loci illius.

Qui non fructificat in loco, à loco expellitur.

INCERTI. 80. Dixit ſenex: Si quis fecerit rem aliquam ſequens voluntatem ſuam, quærens quod non eſt ſecundum Deum, ſi id tamen per ignorantiam fecerit, poſteà oportet eum reuerti ad viam Domini. Qui autem tenet voluntatem ſuam, non ſecundùm Deum, & neque ab aliis vult audire, ſed velut ſcitum ſe putat; qui huiuſmodi eſt, vix perueniet ad viam Domini.

Sibi placens & ſtatim vix ad viā Domini peruenit.

INCERTI. Matth. 7. 81. Interrogatus eſt ſenex: Quid eſt, quod legitur, Via anguſta & arcta? Et reſpondit ſenex, dicens ei: Anguſta & arcta via hæc eſt, vt cogitationibus ſuis homo violētiam faciat, & abſcidat propter Deum voluntates ſuas. Hoc eſt etiam quod ſcriptum eſt de apoſtolis: Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te. Matth. 19.

Anguſta via quæ.

INCERTI. 82. Dixit ſenex: Sicut ordo monachorum honoratior eſt ſæcularibus: ita peregrinus monachus ſpeculum debet eſſe localibus monachis per omnem modum.

Ordo monachorum honoratior ſæcularibus.

INCERTI. 83. Dixit quidam patrum: Si manſerit operarius in loco, vbi non ſunt operarij, non poteſt proficere; hæc eſt enim virtus operarij, certare vt ab opere non minuatur. Nam & piget ſi manſerit cum operario, proficit; & ſi non proficit, non tamen deſcendit inferiùs.

Bonum manere cum proficientibus.

INCERTI. 84. Dixit quidam ſenex: Quia homo ſi verbum quidem habeat, opera autem non habeat, aſſimilatur arbori habenti folia, fructum autem non. Sicut enim arbor fructibus plena etiam foliis viret, ita & ſermo conſequitur hominem qui habet opera bona.

Bonus ſine opere arbor ſine fructu.

SILVANI. 85. Dixit ſenex, quia aliquando quidam lapſus in grauì peccato, & compunctus ad pœnitentiam, abiit indicare hæc ſeni cuidam, & non dixit ei quod fecerat, ſed quaſi interrogauit, dicens: Si alicui aſcendat cogitatio talis, habet ſalutem? Ille vero, quia neſciebat diſcretionem, reſpondit ei: Perdidiſti animam tuam. Hoc audiens frater, dixit: Ergo ſi perij, vadu ad ſæculum. Pergens autem ille, deliberauit ire & indicare cogitationes ſuas abbati Siluano: erat enim hic Siluanus magnus diſcretor. Veniens ergo ad eum frater, non dixit ei quod fecerat, ſed iterum eo modo, quo & prius ſeni illi dixerat, hoc eſt, Si aſcenderint alicui tales cogitationes, habet ſalutem? Aperiens autem abbas Siluanus os ſuum, cœpit de Scripturis dicere ei: Non omnino iudicium tantum eſt de cogitationibus quam de peccato. Audiens autem frater, & ſuſcipiens virtutem dictorum in animo, ſumptà ſpe indicauit etiam ei actum ſuum. Audiens autem abbas Siluanus quòd egerat, tamquam bonus medicus poſuit cataplaſma animæ eius de diuinis Scripturis aſſumptum, dicendo, eſſe pœnitentiam his, qui pro charitate reuera conuertuntur ad Deum. Poſt aliquot autem annos contigit abbatem memoratum ad illum ſenem applicari, qui ei deſperationem fecerat, & narrauit ei iſta, & dixit: Ecce frater ille, qui de reſponſo tuo deſperauerat, & ad ſæculum redierat, velut ſtella ſplendida eſt in medio fratrum. Hæc autem ideo retuli, vt ſciamus, quale periculum eſt, quando aliquis ſiue cogitationis, ſiue actuum aliquid peccati indicat his, qui diſcretionem neſciunt.

Siluanus bonus animæ medicus.

Cum diſcretis conuerſandū.

86. Dixit quidam ſenex: Non quia intrant cogitationes malæ in nobis, condemnamur ex eo, ſed ſi malè vtimur cogitationibus. Fit enim, vt per cogitationes naufragium patiamur, & iterum de cogitationibus coronemur. INCERTI.

A cogitatione naufragium vel corona.

87. Dixit aliquis ſenex: Non des & accipias cum ſæcularibus hominibus, & non habeas notitiam cum muliere, nec habeas fiduciam diu cum puero. INCERTI.

Ne ſit fiducia cum muliere & puero.

88. Frater quidam interrogauit ſenem, dicens: Quid faciam, quia multæ cogitationes ſollicitant me, & neſcio quomodo repugnem eis? Dixit ſenex: Non repugnes contra omnes, ſed contra vnam. Omnes enim cogitationes monachorum vnum habent caput: neceſſarium ergo eſt conſiderare, quæ & qualis ſit, & aduerſus illam reniti; ita enim & reſiduæ cogitationes humiliantur. INCERTI.

Caput vnum cogitationum expugnandum.

89. Aduerſus cogitationes malas dixit quidam ſenex: Obſecro, fratres, ſicut compreſſimus actus malos, comprimamus etiam cogitationes. SENIS.

Vt actus, ita cogitationes comprimenda.

90. Dixit quidam ſenex: Qui vult habitare eremum, debet eſſe doctor, non qui doceri egeat, ne detrimentum ſuſtineat. INCERTI.

Eremita debet eſſe doctor.

VERBA SENIORVM. Lib. X. DE DISCRETIONE.

INCERTI. *Nulla virtutes proſunt ſine humilitate.*

91. Interrogatus eſt ſenex à quodam fratre dicente: Quomodo inuenio Deum? vtrùm in ieiuniis, an in laboribus, vel in vigiliis, aut in miſericordia. Et reſpondit: In his quæ numeraſti, & in diſcretione. Dico enim tibi; quia multi afflixerunt carnem ſuam, & quia ſine diſcretione hoc faciebant, abierunt vacui nihil habentes. Os noſtrum de ieiunio fœtet, ſcripturas omnes didicimus: ex corde Dauid conſummauimus, & quod Deus requirit non habemus, ſcilicet humilitatem.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 17.

92. Frater interrogauit ſenem, dicens: Abba, ecce ego rogo ſeniores & dicunt mihi de ſalute animæ meæ, & nihil retineo de verbis eorum: quid autem vel rogo eos nihil proficiens? Totus enim ſum in immunditiâ. Erant autem duo vaſa vacua. Et dixit ei ſenex: Vade, & aufer vnum ex vaſis iſtis, & mitte in eo oleum, & accende intus ſtupam, & refunde oleum, & pone vas in locũ ſuum. Et fecit ſic. Et dixit ei: Fac iterùm ſic. Et cùm feciſſet hoc ſæpiùs, dixit ei ſenex: Affer modò vtraque vaſa, & vide quod eorum mundius ſit. Et reſpondit: Illud vbi oleum miſi. Cui ſenex dixit: Sic eſt & anima de his quæ interrogat. quamuis enim nihil retineat eorum quæ audit, tamen plus ipſa mundabitur, quàm illa quæ omnino nec interrogat quidquam.

Auditum etiam non retentum verbum Dei prodeſt.

INCERTI.

93. Frater ſedebat in cellâ ſuâ quieſcens, & volebant dæmones ſeducere eum ſub ſpecie Angelorum, & excitabant eum, vt iret ad collectam, & lumen oſtendebant ei: ille autem venit ad quemdam ſenem, & dixit ei: Abba, veniunt Angeli cum lumine, & excitant me ad collectam. Et dicit ei ſenex: Non audias eos, fili, quoniam dæmones ſunt, & quando veniunt excitare te, dic: Ego quando volo ſurgo, vos autem non audio. Accipiens autem præceptum ſenis, reuerſus eſt ad cellam ſuam. Et ſequenti nocte iterùm dæmones ſecundùm conſuetudinem venientes excitabant eum. Ille verò, ſicut præceptum ſibi fuerat, reſpondebat eis, dicens: Ego quando volo ſurgo, vos autem non audio. Et illi dicunt ei: Malus ſenex ille falſator ſeduxit te; ad quem venit frater volens mutuare pecuniam: & cùm haberet, mentitus eſt ei, dicens ſe non habere, & non dedit ei, ex hoc ergo cognoſce quia falſator eſt. Surgens ergo frater diluculò venit ad ſenem, & nuntiauit ei hæc ipſa. Senex verò dixit ei: Verum eſt quia habebam, & quia venit frater volens mutuare, & non dedi ei, ſed ſciebam, quia ſi darem ei, damnum animæ ipſius faciebam. Cogitaui ergo vnum mandatum præterire, quàm præuaricari decem, ex quibus ad tribulationem potuiſſemus venire pro illo, ſi à me pecuniam accepiſſet. Tu autem dæmones, qui te ſeducere volunt, ne audias. Et multum confortatus de verbis ſenis, abiit ad cellam ſuam.

Dæmonibus etiam ad collectã excitantibus nõ obediendum.

INCERTI.

94. Venerunt aliquando tres fratres ad quemdam ſenem in Scithi, & vnus ex his interrogauit eum, dicens: Abba, commendaui vetus & nouum Teſtamentum memoriæ. Et reſpondit ſenex, & dixit: Repleſti verbis aërem. Et ſecũdus interrogauit eum, dicens: Vetus & nouum Teſtamentum ego ſcripſi per me ipſum. Dixit autem & huic: Et tu repleſti feneſtras de chartis. Et tertius dixit: Mihi in focularem herbæ aſcenderunt. Et reſpondit ſenex, & dixit: Et tu expuliſti à te hoſpitalitatem.

In opere virtus, non in memoriâ vel libris.

INCERTI.

95. Narrauerunt quidam patrum de quodam ſene magno, quia ſi veniebat aliquis interrogare eum ſermonem, ille cum magnâ fiduciâ dicebat: Ecce ego ſuſcipio perſonam Dei, & ſedeo in ſede iudicij, quid ergo vis vt faciam tibi? Si ergo dixeris mihi, miſerere mei; dicit tibi Deus. Si vis vt miſerear tui, miſerere & tu fratribus tuis, & ego miſereor tui. Si autem vis vt ignoſcam tibi, ignoſce & tu proximo tuo. Numquid à Deo eſt cauſſa? Abſit: ſed in nobis eſt, ſi volumus ſaluari.

Senex quaſi perſonam Dei ſuſtinens docet.

INCERTI.

96. Dicebant de quodam ſene in Cellis, quia erat magnus laborator, cùm faceret opus ſuum, contigit alium quemquam ſanctum virum venire ad cellam eius, & audiuit eum de foris litigantem cum cogitationibus, & dicẽtem: Vſquequò propter vnum verbum omnia illa amitto? Ille autem foris ſtans, putabat quia cum aliquò alio litigaret, & pulſauit vt intraret & pacificaret eos: & ingrediens & videns quia nemo alius erat intrò, habens etiam fiduciam apud ſenem, dixit ei: Cum quo litigabas, abba? Ille reſpondit: Cum cogitationibus meis, quia quatuordecim libros memoriæ commendaui, & vnum verbum modicum audiui foris, & cùm veniſſem facere opus Dei, omnia illa perdidi, & hoc ſolum, quod foris audieram, venit in memoriâ meâ in horâ miniſterij mei, & propterea litigabam cum cogitatione meâ.

Vel leue verbum foris auditum diſtrahit.

INCERTI.

97. Fratres de congregatione venerunt in eremo, & applicuerunt ad quemdam eremitam, & ſuſcepit eos cum gaudio. Et ſicut eſt conſuetudo eremitis, vidẽs eos de labore fatigatos, poſuit mẽſam extra horâ; & quod habuit in cellâ appoſuit eis, & repauſauit eos. Et quando factum eſt ſerò, dixerunt duodecim pſalmos, ſimiliter & nocte: cùm autem ſenex vigilaret, audiuit eos inter ſe dicen-

Charitatis officium benignè interpretandum.

dicentes: Quia ſolitarij viri plus repauſant in eremo, quàm nos in congregatione. Manè autem cum ambulaturi eſſent ad alium vicinum eius, dixit eis: Salutate eum pro me, & dicite ei, Non adaques olera. Ille autem cùm hoc audiſſet, intellexit verbum, & tenuit eos vſque ſerò laborantes ieiunos. Cum autem ſerò factum eſſet, fecit prolixum opus Dei, & poſuit ea quæ habebat, & dixit: Ceſſemus modicè propter vos, quia de labore eſtis fatigati. Et dixit iterum: Quotidie manducare non ſolemus, ſed propter vos guſtemus modicum. Et appoſuit eis panem ſiccum & ſal, & dixit: Ecce propter vos feſtiuitatem habemus hodie, & miſit parum aceti in ſalibus illis. Et ſurgentes cœperunt pſallere vſque manè. Et dixit: Propter vos non poſſumus adimplere regulam noſtram, vt modicè pauſetis, quia peregrini eſtis. Manè autem facto volebant fugere: ille autem rogabat eos, dicens: Manete aliquantum temporis nobiſcum, ſin aliàs, vel propter mandatum, dies tres ſecundùm conſuetudinem eremi facite nobiſcum. Illi autem videntes, quia non relaxaret eos, fugerunt occulte.

Nulla ſcandaloſa hoſpitalitas. *Triduum hoſpitalitatis ex more eremi.*

INCERTI. 98. Frater interrogauit quemdam patrem, dicens: Si contigerit grauari me ſomno, & tranſierit hora miniſterij mei, anima mea præ verecundiâ non vult implere opus ſuum. Et dixit ſenex: Si te contigerit vſque manè dormire, quando euigilas, ſurge, claude oſtium & feneſtras tuas, & fac opus tuũ; ſcriptum eſt enim: Tuus eſt dies, & tua eſt nox; in omni enim tẽpore glorificatur Deus.

In omni tempore glorificatur Deus. Pſal. 73.

SENIS. Ruff. li. 3. nu. 48. Paſch. c. 1. n. 9. 99. Dicebat aliquis ſenex: Quia eſt homo comedens multa & adhuc eſuriens, eſt etiam alter homo qui pauca comedit, & ſatiatur. Maiorem autem habet mercedem ille qui plus comedit, & eſuriens manet, ab illo qui parum comedit, & ſatiatur.

Comedens ſobrie quidē præfertur.

INCERTI. 100. Dixit quidam ſenex: Si contigerit inter te & alium ſermo aliquis triſtis, & negauerit ille, dicens: Non dixi ſermonem hunc, ne certes cum eo, & dicas: Dixiſti, quia exacerbatur, & dicet tibi: Etiam dixi.

Contentio vitanda.

INCERTI. 101. Frater aliquis interrogauit ſenem, dicens, Soror mea pauper eſt, ſi do ei eleëmoſynam, non eſt ſicut vnus de pauperibus? Et dixit ſenex: Non. Dixit autem frater: Quare, abba? Et reſpondit ſenex: Quia ſanguis ipſe trahit te modicum.

Eleëmoſyna danda potiùs non conſanguineis.

INCERTI. 102. Dixit ſenex: Quia oportet monachum neq; auditorem eſſe obtrectantium, neque obtrectari, neque ſcandalizari.

Obtrectatio fugienda.

SENIS. 103. Dixit quidam ſenex: Non omnia quæ dicuntur placeant tibi, neque omni ſermoni conſentias. Tardius crede, & quod verum eſt, citius dic.

Tardè credendum.

104. Dixit quidam ſenex: Si aſcenderit in corde fratris ſedentis in cella verbum, & reuoluens frater verbum in animo, non potuerit ad menſuram verbi pertingere, neque tractus fuerit à Deo, aſſiſtunt ei dæmones, & oſtendunt ei de verbo illo, quod ipſi volunt. INCERTI.

Sine Deo nihil poſſumus.

105. Dicebant quidam ſenum: Quando congregabamur initio ad inuicem, & loquebamur aliquid quod vtile eſſet animabus noſtris, efficiebamus ſeorſum & ſeorſum, & aſcendebamus in cælum: nunc autem congregamur, & in obtrectationibus occupamur, & vnus alterum trahimus in profundum. INCERTI.

Colloquia ſint ædificatoria, nõ obtrectatoria.

106. Dixit alter quidam patrum: Si quidem interior homo noſter ſobrie agit, poteſt etiam exteriorem cuſtodire: ſi vero non eſt ita, quâ poſſumus virtute cuſtodiamus linguam. INCERTI.

Ab interiori homine ſit ad exteriorem manat.

107. Item qui ſuprà dixit: Opus ſpirituale neceſſarium eſt, quia in hoc venimus. Magnus enim labor eſt ore dicere, quod non fit opere corporali. INCERTI.

Quod ore dicitur, opere complendum.

108. Alter quidam patrum dixit: Quia omnino oportet hominem habere intra cellam opus, quod laboret: ſi autem in opere Dei occupatur, venit ad eum diabolus die inter diem, ſed non inuenit locum in quo maneat. Si autem rurſus dominando ei inimicus in captiuitatem redegerit eum, venit iterum ſpiritus Dei frequenter: ſed ſi nos ei non facimus locum propter malitiam noſtram, diſcedit. INCERTI.

Fuga otij.

109. Deſcenderunt aliquando monachi de Ægypto in Scithi, vt viderent ſeniores loci illius. Et cùm vidiſſent eos extenuatos fame, de nimiâ abſtinentiâ impatienter comedere, ſcandalizati ſunt in eis. Hoc autem presbyter agnoſcens, voluit ſanare eos, & ita dimittere, & prædicauit in eccleſiâ plebi, dicens: Ieiunate & extendite abſtinentiam veſtram, fratres. Volebant autem Ægyptij, qui illic venerant, diſcedere, & retinuit eos. Cùm autem ieiunaſſent primò aporiati ſunt; fecerat enim eos biduo ieiunare continuato. In Scithi autem habitantes ieiunauerunt hebdomadam: & facto Sabbato ſederunt manducare Ægyptij cum ſenibus. Turbantibus autem ſe ad manducandum Ægyptiis, vnus de ſenibus tenuit manus eorum, dicens: Cum diſciplinâ manducate, quomodo monachi. Vnus autem ex Ægyptiis repulit manus eius, dicens: Dimitte me quia morior, totâ hebdomadâ nihil coctum comedi. Et dixit ei ſenex: Si vos biduo interuallo manducantes ita defeciſtis, quare in fratribus ſcandalizati eſtis, qui ſemper hebdo- INCERTI.

Senes Scithi integrâ hebdomadâ ieiunabant.

madas eo ordine leuando abſtinentiam ſeruant. Illi autem pœnitentiam coram eis egerunt, & ædificati in abſtinentiâ eorum abierunt cum gaudio.

INCERTI.

Recens cõuerſus non debet fieri ſolitarius.

110. Frater quidam renuntians ſæculo, & accipiens habitum monachi, ſtatim recluſit ſe, dicens: Solitarius volo eſſe. Audientes autem vicini ſeniores, venerunt & eiecerunt eum, & fecerunt circuire cellas fratrum, & pœnitentiam coram ſingulis agere, & dicere: Ignoſcite mihi, quia non ſum ſolitarius, ſed adhuc initium monachi nuper aſſumpſi.

INCERTI.

Voluntas abdicãda.

111. Dixerunt quidam ſenes: Si videris iuuenem voluntate ſuâ aſcendentem in cælum, tene pedem eius, & proiice eum in terram, quia non ita expedit ei.

INCERTI.

Iunior ſenioris ſe voluntati accommodet.

112. Frater dixit cuidam ſeni magno: Abba, volebam inuenire ſenem aliquem iuxta voluntatem meam, & morari cum ipſo. Et dixit ei ſenex: Benè quæris, domine meus. Ille autem affirmabat huiuſmodi eſſe deſiderium ſuum, non intelligens quod locutus eſt ſenex ille. Sed cum videret eum ſenex æſtimantem quòd benè ſentiret, dixit ei: Ergo ſi inuenis ſenem ſecundum voluntatem tuam, vis manere cum eo? Et ille dixit: Etiam omnino hoc volo, ſi inuenero ſecundùm voluntatem tuam. Dixit ergo ei ſenex: Non vt tu ſequaris voluntatem ſenis illius, ſed vt ille tuam voluntatem ſequatur, & ita in eo repauſes. Senſit autem frater ille quod dicebat, & ſurgens proſtrauit ſe ad pœnitentiam, dicens: Ignoſce mihi, quia valdè gloriabar, æſtimans me benè dicere, cùm nihil tenerem boni.

INCERTI.

Senex ætati non profeſſioni defert.

113. Duo fratres carnales renuntiauerunt ſæculo, quorum vnus, qui ætate minor erat, primus cœperat conuerſari: & cùm veniſſet apud eos quidam patrum, & applicuiſſet apud eos, poſuerunt peluim. Et venit qui minor erat ætate vt lauaret pedes ſeni: ſenex autem tenens manum eius remouit eum, & eum qui maior ætate fuerat, fecit implere opus, quod primi in monaſterio facere conſueuerant. Dixerunt autem ei aſtantes fratres: Abba, ille minor in conuerſatione primus eſt. Reſpondit eis ſenex: Et tollo primatum minoris, & trado ei qui ætate præcedit.

SENIS.

Scriptura opere complenda.

114. Dixit quidam ſenex: Prophetæ conſcripſerunt libros; patres autem noſtri venerunt poſt eos, & operati ſunt in eis plurima: & iterùm ſucceſſores illorum commendauerunt eos memoriæ. Venit autem generatio hæc quæ nunc eſt, & ſcripſit ea in chartis atque membranis, & repoſuit in feneſtris otioſa.

INCERTI.

115. Dicebat ſenex: Quia cucullum, quo vtimur ſignum eſt innocentiæ; ſuperhumerale, quo humeros & ceruicem alligamus, ſignum eſt crucis: zona verò quâ cingimur, ſignum eſt fortitudinis. Conuerſemur ergo iuxta id quod habitus noſter ſignificat, quia omnia cum deſiderio facientes, numquam deficiemus.

Myſterium veſtiu monachorum.

LIBELLVS VNDECIMVS.

De eo, quòd oporteat ſobriè viuere.

ARSENII.

1. FRATER interrogauit abbatem Arſenium, vt audiret ab eo ſermonem. Dixit autem ei ſenex: Quantacumque tibi virtus eſt, conare vt interius opus tuum ſecundum Deum ſit, & vincat exterioris hominis paſſiones. Dixit iterùm: Si quærimus Deum, apparebit nobis; & ſi tenemus eum, manebit apud nos.

Secundùm Deum interius operandum.

AGATHONIS. Ruff. l. 3. num. 161.

2. Dixit abbas Agathon: Non debet monachus permittere conſcientiæ ſuæ vt accuſet eum in quacumque re. Quando autem moriturus erat memoratus abbas Agatho, tres dies manſit immobilis, apertos oculos tenens. Pulſauerunt autem eum fratres, dicentes: Abba, vbi es? Et ille reſpondit: In conſpectu diuini iudicij aſſiſto. Dicunt ei: Et tu times? Et ille dixit: Interim laboraui virtute quâ potui, in cuſtodiendis mandatis Dei; ſed homo ſum, & neſcio verùm placuerint opera mea coram Deo. Dicunt ei fratres: Et non confidis de operibus tuis, quia ſecundùm Deum ſint? Et dixit ſenex: Non præſumo, niſi venero ante Deum; aliter enim ſunt iudicia Dei, aliter hominum. Cùm autem vellent eum adhuc interrogare alium ſermonem, dicit eis: Oſtendite charitatem, & nolite mecum loqui, quia occupatus ſum. Quo dicto, ſtatim emiſit ſpiritum cum gaudio. Videbant enim eum colligentem ſpiritum, quemadmodum ſi quis ſalutat amicos ſuos dilectos. Habuit autem cuſtodiam magnam in omnibus, & dicebat: Quia ſine cuſtodiâ ad nullam virtutem aſcendit homo.

Non fidendum propriis operibus.

AMMOYS.

3. Dicebant de abbate Ammoys, quia quando ibat ad eccleſiam, non permittebat diſcipulum ſuum iuxta ſe ambulare, ſed de longe ſequi; ſed & ſi approximaſſet ſe ad eum, vt interrogaret eum de quacumque re, mox dicebat ei, & ſtatim repellebat eum retrò, dicens: Ne forte cùm loquimur aliquid de vtilitate animæ, incurrat etiam ſermo qui non pertinet ad rem, propterea non te permitto morari iuxta me.

Ne peccet linguâ, etiam ſodali ſuum timet Ammoys.

ARSENII.

4. Dicebat abbas Ammoys abbati Arſenio in initio: Quomodo me vides modò? Et ille dixit: Sicut Angelum, pater. Et

Omnis ſermo Arſenio gladius.

iterum dixit ei poſteà: Nunc quomodo me vides? Et ille dixit: Quomodo ſatanam, etenim vel ſi bonum ſermonem loquaris, velut gladius mihi eſt.

ALLOIS. *Apud Mart. n. 71. Vnde requies.*

5. Dixit abbas Allois: Niſi dixerit homo in corde ſuo, Ego ſolus & Deus ſumus in hoc mundo, requiem non habebit.

EIVSDEM. *Poſſumus vno die proficere.*

6. Dixit iterùm: Quia ſi vult homo, in vnà die vſque ad veſperam peruenit ad menſuram diuinitatis.

BESARIONIS *Monachus ſit totus oculus.*

7. Abbas Beſarion moriens dicebat: Debet monachus totus oculus eſſe, ſicut Cherubim & Seraphim.

DANIELIS.

8. Iter agebát aliquando ſimul abbas Daniel & abbas Ammoys: dixit autem abbas Ammoys: Putas aliquádo & nos ſedebimus in cellá, pater? Dixit ei abbas Daniel: Quis enim auferet à nobis Deum? nam & foris Deus eſt modò, & iterum in cella Deus eſt.

Dei præſentia vbique.

EVAGRII *Magnum ni diſtrahi.*

9. Dixit abbas Euagrius: Magnum eſt quidem, ſine impedimento orare; maius eſt, pſallere ſine impedimento.

EIVSDEM. *Nouiſſimorum memoria.*

10. Idem dixit: Memor eſto ſemper exitus tui, & non obliuiſcaris æterni iudicij, & non erit delictum in animà tuà.

THEODORI. *Fuga diſtractionum.*

11. Dixit abbas [17] Theodorus de Ennato: Quia ſi nobis imputat Deus negligétias téporis quo oramus, & captiuitates quas patimur dú pſallimus, non poſſumus ſalui fieri.

THEONAE *Deo intentus non ducitur paſſionibus.*

12. Dixit abbas Theonas: Quia impeditur mens noſtra & reuocatur à contemplatione Dei, propterea captiui ducimur in carnalibus paſſionibus.

IOANNIS.

13. Venerunt aliquando quidam fratrum tentare Ioannem Breuem, quia non dimittebat métem ſuam diffundi in cogitationibus ſæculi, neq; loquebatur cauſſam huius mundi, & dicunt ei: Gratias agimus Deo, quia multum pluit iſto anno, & rigatæ comperentes arbores palmarum bene incipiunt producere ramos, & inuenient vnde laborét fratres, qui ſolét in manuum ſuarum operibus occupari. Dicit ergo eis abbas Ioannes: Sic eſt quando Spiritus ſanctus deſcendit in corda ſanctorú, vireſcunt quodammodò & innouantur, & proferút folia in timore Dei.

Ioannes ſæcularia ad ſpiritalia trahit.

EIVSDEM.

14. Dicebant iterùm de abbate Ioanne, quia fecerit aliquádo plectas ad duas ſportas, & expenderit eas in vnà ſporta, & non intellexit donec iungeret parieti. Erat enim mens eius occupata in cótemplatione Dei.

Ioannes operis Deo intentus.

EIVSDEM

15. Senex quidam erat in Scithi, habens quidem tolerantiam corporalem, ſed non valdè ſcrupuloſus erat in retinendis quæ audierat. Abiit ergo iſte ad abbatem Ioannem Breuem, vt interrogaret eum de obliuione: & audiens ab eo ſermonem, redijt in cellam ſuam, & oblitus eſt quod dixit abbas Ioannes. Iterùm abiit & interrogauit eum; audiens autē ab eo, ſimiliter reuerſus eſt: mox autem vt peruenit ad cellam ſuam, oblitus eſt quod audiuit; atq; ita multoties vadens atq; reuertens, dominabatur ei obliuio. Poſt hæc verò rurſus occurrens ſeni, dixit: Noſti, abba, quia oblitus ſum rurſus quod dixiſti mihi? ſed ne tibi moleſtus eſſem, ideò non veni. Dixit ei abbas Ioannes: Vade, incende lucernam. Et incendit. & dixit ei: Affer alias lucernas, & incéde ex eà. Et fecit ſic. Et dixit abbas Ioánes ſeni: Ne aliquid læſa eſt lucerna, quia ex eà alias incendiſti? Et dixit: Non. Ita nec Ioánes læditur, ſi tota Scithia veniat ad me, nec impedit me à charitate Dei; quádo igitur vis, veni nihil hæſitans. Et ita per patiétiam vtrorumque, abſtulit Deus obliuionem à ſene: hoc enim erat opus habitantiú in Scithi, vt animarent eos qui impugnabátur a quacumq; paſſione, & extorquebant ſibi laboré, vnde inuicem lucrarétur bono.

Monachi Scithi alios animant.

EIVSDEM.

16. Interrogauit frater abbatem Ioannem, dicens: Quid facio, quia frequéter venit quidá frater, vt tollat me ſecum ad opus quod laborat, & ego miſer ſum infirmus, & deficio in tali re: quid ergo de mandato Dei faciam? Reſpondens ſenex dixit ei: Caleph filius Iephone, dixit Ieſu filio Naue: Quadraginta annorum eram quando miſit me Moyſes ſeruus Domini tecum ad terram iſtam; & nunc octoginta annorum ſum: & quemadmodum tunc eram fortis, ita & nunc valeo intrare & exire ad bellum. Itaq; & tu, ſi potes, vt ſicut ingrederis, ita egrediatis, vade; ſi autē non potes id facere, ſede in cellà tuà plorans peccata tua. Et ſi inuenerint te lugentem, nó te compellent exire.

Ioſue 4.

Non omnia poſſumus omnes.

ISIDORI.

17. Dixit abbas Iſidorus, qui erat presbyter in Scithi: Ego quando eram iuuenis & ſedebam in cellà meâ, non habebam numerum pſalmorú, quos dicebam in miniſterio Dei: nox enim mihi & dies in hoc expédebatur.

Nox & dies expenſi in pſalmis.

SINIS.

18. Narrauit abbas Caſſianus de quodam ſene in eremo ſedente; quia rogauerit Deum, vt donaret ei, ne dormitaret aliquâdo, cùm ſpirituales res faceret: ſi autem detractionis aut odij verba eſſent, ſtatim in ſomno corrueret, vt non huiuſmodi venenum aures eius exciperent. Hic dicebat, diabolum ſtudioſum eſſe vt moueret homines in verba otioſa; impugnatorem etiam totius doctrinæ ſpiritualis. Ad quam rem hoc vtebatur exemplo: Loquente me aliquando de vtilitate animarum ad quoſdam fratres, in tantum ſomno profundo occupati ſunt, vt nec palpebras oculorum mouere poſſent: ego autem volens oſtendere opus dæmoniacum eſſe, otioſarum rerú verba introduxi: ad quod illi gaudentes, ſtatim ſomno reluctati ſunt. Ego autem ingemiſcens dixi: Vſq; nunc

Senex dormit ſecularibus, vigilat ſpiritalibus ſermonibus.

de

de cæleſtibus rebus loquebamur, & omnium veſtrûm oculi ſomno grauiſſimo tenebantur: quando autem ſermo otioſus inuentus eſt, omnes prompti audire cœpiſtis. Propter quod rogo, chariſſimi fratres, cognoſcentes maligni dæmonis opus eſſe, attendite vobiſmetipſis, cuſtodientes vos à ſomno, quando aliquid ſpirituale vel facitis vel auditis.

PASTORIS.

19. Abiit aliquando abbas Paſtor cùm eſſet iuuenis ad quemdam ſenem, vt interrogaret eum tres ſermones: Cùm autem perueniſſet ad ſenem, oblitus eſt vnum ex tribus ſermonibus, & reuerſus eſt ad cellam ſuam. Et cùm tetendiſſet manum, vt teneret clauem, recordatus eſt ſermonis illius, quem antè fuerat oblitus; & ſuſtulit manum à claui, & reuerſus eſt ad ſenem: ſenex autem dixit ei: Acceleraſti venire, frater. Et ille narrauit ei, quia cùm tetendiſſem manum tenere clauem, recordatus ſum ſermonis, quem quærebam, & non aperui cellam, ſed mox ad te ſum reuerſus. Erat autem longitudo viæ multa nimis. Dicebat autem ei ſenex: Vere gregum Paſtor: nominabitur enim nomen tuum in totâ terrâ Ægypti. *Ardor diſcendi.*

EIVSDEM.

20. Venit abbas Ammon ad abbatem Paſtorem, & dicit ei: Si vado ad cellam vicini, aut ſi ille ad me venerit pro aliquâ re, veremur inuicem, ne incurrat aliqua incompetens fabula, & aliena à propoſito monachi. Et dixit ei ſenex: Benè facis; neceſſariam enim habet iuuentus cuſtodiam. Dicit ei abbas Ammon: Senes ergo quid faciebant? Et dixit ei: Iam ſenes proficientes, atque firmati, non habebant in ſe aliud quid aut peregrinum in ore ſuo, vt id loquerentur. Et ille dixit: Si ergo fit neceſſitas cum vicino loquendi, videtur tibi vt de Scripturis cum eo loquar, aut de verbis & ſententiis ſeniorum? Et dicit ei ſenex: Si non potes tacere, bonum eſt magis vt de verbis ſeniorum loquaris, quàm de Scripturis. Periculum eſt enim non paruum. *Securius de verbis ſeniorum loqui, quàm Scripturis.*

EIVSDEM.

21. Interrogatus eſt abbas Paſtor de inquinamentis, & reſpondit: Quia ſi ſtabilimus actiuam vitam noſtram timore Dei, & ſobrietate, non inuenimus in nobis inquinamenta. *Timore Dei & ſobrietate ſtabiliendũ cor.*

EIVSDEM.

22. Dicebant de abbate Paſtore, quia cùm exiturus erat ad opus Dei faciendum, ſedebat primus eorum diſcernens cogitationes ſuas iugiter vnâ horâ, & ſic egrediebatur. *Ante egreſſum cogitationes diſcerne.*

PAYSIONIS.

23. Dixit abbas Paſtor, quia interrogauit quidam abbatem Payſionem, dicens: Quid facio animæ meæ, quia inſenſibilis facta eſt, & non timet Deum? Et dixit ei: Vade, & iungere homini timenti Deum: & cùm illi inhæſeris, doceberis & tu timere Deum. *Bona ſocietas.*

PASTORIS.

24. Dixit iterùm: Quia principium & finis timor Domini: ſic enim ſcriptum eſt: Initium ſapientiæ timor Domini. Et iterùm, quando Abraham perfecit altare dixit ei Dominus: Nunc ſcio quoniam timeas Deum. *Timor Dñi. Pſal. 110. Gen. 22.*

EIVSDEM.

25. Dixit iterùm: Diſcede ab omni homine qui in collocutione inceſſanter contentioſus eſt. *Fuge contentioſum.*

PETRI.

26. Dixit iterùm: Interrogaui aliquando abbatem Petrum, diſcipulum abbatis Lot, dicens: Quando ſum in cellâ, in pace eſt anima mea; cùm autem venerit frater aliquis ad me, & retulerit mihi verba eorum quæ foris ſunt, turbatur anima mea. Et dixit mihi abbas Petrus, quia dicebat abbas Lot: Clauis tua aperuit oſtium meum. Et ego dixi ei: Quod eſt verbum hoc? Et dixit: Si quis venit ad te, & interrogas eum, Quomodo habes, vnde venis, qualiter agitur circa illos vel illos fratres, ſuſceperunt te an non? tunc aperis ianuam oris fratri tuo, & audis quæ non vis. Et ego dixi ei: Ita eſt. Sed quid faciat homo, cùm venerit frater ad eum? Et dixit ei ſenex: In luctu omnino doctrina eſt: vbi autem luctus non eſt, impoſſibile eſt cuſtodire mentem. Et dixit ei: Quando in cellâ ſum, mecum eſt luctus: cùm autem aliquis ad me venerit, aut cùm egredior de cellâ, non inuenio luctum. Et dixit ei ſenex: Necdum tibi ſubiectus eſt, ſed velut ad vſum pro tempore adhibetur. Et dixit ei: Quis eſt hic ſermo? Et dixit mihi: Si laborat homo pro re aliquâ ſecundùm virtutem, quacumque horâ quæſierit eam ad vtilitatem ſuam, inuenit eam. *Append. Matt. n. 25. Clauis ſilentij. Luctus in cellâ quærendus.*

SISOI.

27. Frater interrogauit abbatem Siſoi, dicens: Deſidero cuſtodire cor meum. Dicit ei ſenex: Et quomodo poſſumus cuſtodire cor noſtrum, ſi lingua noſtra ianuam apertam habuerit? *Os, cordis ianua.*

SILVANI.

28. Sedente aliquando abbate Siluano in monte Sinâ, diſcipulus eius volens abire ad quoddam miniſterium ſuum, dixit ſeni: Dimitte aquam, & riga hortum. Ille autem exiens ad dimittendam aquam tegebat faciem ſuam de cucullo ſuo, tantùm ad pedes ſuos intendens. Contigit autem vt ipsâ horâ quidam ſuperueniret ad eum, & videns eum à longe, conſiderauit quid feciſſet. Et cùm perueniſſet ad eum, dixit ei: Dic mihi, abba, vt quid tegebas de cucullo faciem tuam, & ſic adaquabas hortum? Et dixit ei ſenex: Ne viderent oculi mei arbores, *Oculorum cuſtodia.*

&

& occuparetur mens mea ab opere ſuo in conſideratione earum.

EIVSDEM. Ruff.l.3. n.175. *Semper homini incipiendum.*

29. Interrogauit abbas Moyſes abbatem Siluanum, dicens: Poteſt homo per omnem diem initium facere conuerſationis? Reſpondit ei abbas Siluanus: Si eſt homo operarius, poteſt per diem & per horam inchoare initium conuerſationis ſuæ.

EIVSDEM. *Qui acquiratur prudentia.*

30. Interrogauerunt quidam aliquando abbatem Siluanum, dicentes: In quali conuerſatione operatus es, vt acciperes prudentiam iſtam? Et ille reſpondens, dixit: Numquam permiſi in corde meo cogitationem morari, quæ exacerbabat.

SERAPIONIS. *Intentio in opere Dei.*

31. Dixit abbas Serapion: Quia ſicut milites Imperatoris cùm ante ipſum ſtant, non debent dexterâ aut ſiniſtrâ reſpicere; ita & monachus cùm ſtat in conſpectu Dei, & intentus eſt omni horâ in timore eius, nihil eſt quod eum de aduerſarij malis terrere poſſit.

SYNCLETICAE. *Fures per ſenſus ingrediūtur.*

32. Dixit ſancta Syncletica: Sobriè viuamus, quia per ſenſus corporis noſtri, vel ſi non velimus, fures ingrediuntur: quomodo enim poteſt non fuſcari domus, ſi fumus exterius aſcendens feneſtras apertas inuenerit?

EIVSDEM. *Dupliciter nobis inſtant dæmones.*

33. Dixit iterùm quæ ſuprà: Oportet nos aduerſum dæmones vndique armatos exiſtere, quoniam & exteriùs ingrediuntur, & de intrò mouentur: ſiquidem & anima noſtra id patitur. Sicut enim nauis, quæ aliquando exteriùs fluctuum mole opprimitur, aliquando verò interiùs creſcente ſentinâ demergitur: ſic & nos aliquando operum exterius commiſſorum iniquitate damnamur, aliquando verò interiùs nequitiâ cogitationum addicimur: & ideò oportet non ſolùm exteriùs ſpirituum immundorum impetus obſeruare, verùm etiam interiorum cogitationum immunditiam exhaurire.

EIVSDEM. 1.Cor.10. Pſal.103. Ruff.l.3. nu.113. *Vis ſpiritualium & ſecularium diuerſitas.*

34. Dixit iterùm: Non habemus in hoc ſæculo ſecuritatem: etenim Apoſtolo dicente, Qui ſtat, videat ne cadat: in incerto ſiquidem nauigamus: quia ſicut Pſalmiſta dicit: Velut mare eſt vita noſtra. Sed tamen ſunt loca in mari, quædam verò periculis plena, quædā autem & tranquilla: nos enim in tranquillâ parte maris nauigare videmur, ſæculares verò homines in locis periculoſis. Et iterùm nos in die nauigamus, ſole iuſtitiæ nobis præbente ducatum, illi autem in nocte ignorantiæ deportantur. Sed tamen plerumque contingit, vt ſæculares illi in tempeſtate & in obſcuro nauigantes, pro metu periculi ad Deum clamando & vigilando ſaluent nauim ſuam; nos autem in tranquillitate neglectu ipſo demergimur, dum gubernacula iuſtitiæ derelinquimus.

HYPERICHII. *Cælum cogita.*

35. Dixit abbas Hyperichius: Cogitatio tua ſemper ſit in regno cælorum, & citò in hereditatem accipies illud.

EIVSDEM. *Vita monachi. Angelorum imitatio.*

36. Dixit iterùm: Vita monachi iuxta imitationem Angelorum fiat, comburens atque conſumens peccata.

ORSISII. *Qui torpeſcit, paulatim cadit.*

37. Dixit abbas Orſiſius: Puto, quia niſi homo cuſtodierit cor ſuum, omnia quæ audit & videt, obliuiſcetur & negliget. Denique ſic inimicus inueniens in eo locum, ſupplantat eum: ſicut enim lucerna oleo & [38] lychino præparata lucet, ſi autem per negligentiam non acceperit oleum, paulatim extinguitur, atque ita inualeſcunt tenebræ aduerſus eam: ſed & mus veniens ad eam, volenſque [39] myxum eius comedere priuſquam perfectè extinguatur, non poteſt propter calorem ignis; ſi autem viderit quòd nec lumen habet, nec calorem iam retinet ignis, tunc volens trahere myxum eius, deiicit etiam ipſam lucernam in terram: quæ ſi teſtea fuerit, minuatur; ſi ærea, à domino ſuo reparatur. Ita etiam ſi neglexerit anima, paulatim recedit ab eâ Spiritus ſanctus, donec perfectè extinguatur calor eius; atque ita inimicus conſumit & deuorat propoſitum animæ illius, ſed & corpus nequitiæ exterminat. Si autem quis per affectum quem habet in Deo, bonus fuerit, ſimpliciter autem ad negligentiam raptus fuerit, Deus, qui miſericors eſt, excitat in eo mentem ſuam, & memoriam pœnarum, quæ in futuro ſæculo peccatoribus præparantur, & curat vt ſobrius ſit, & cuſtodiat ſe de cetero cum magnâ cautelâ, vſque ad tempus viſitationis ſuæ.

SENIS. Ruff.l.3. nu.116. Paſch. c.12.n.5. *Etiam ſæculo mortuus ne confidas.*

38. Venit quidam ſenex ad alium ſenem; & cùm loquerentur, vnus ex eis dixit: Ego mortuus ſum huic ſæculo. Alter verò dixit ei: Ne confidas in temetipſo, donec exeas de corpore iſto: nam ſi dicis de te quia mortuus es, ſatanas autem mortuus non eſt.

ARSENII. *Conſcientiæ examen bis in die.*

39. Dixit quidam ſenex: Debet monachus quotidie manè & ſerò cogitare in ſemetipſo, quid fecit eorum quæ vult Deus, & quæ non fecit. Et ita tractantem omnem vitam ſuam pœnitentiam agendo monachum eſſe oportet: ſic enim abbas Arſenius vixit.

INCERTI. *Aurum perditum reinueniri poteſt, non ita ſalus.*

40. Dixit ſenex: Quia ſi quis aurum vel argentum perdidit, poteſt reinuenire pro eo quod perdidit.

INCERTI. *Monachus ſibi certet.*

41. Dixit ſenex: Sicut miles & venator proficiſcentes ad propoſitum ſibi laborem, non cogitāt vtrum vulneretur aliquis, au illæſus maneat alter; ſed vnuſquiſque pro ſe ſolo certat: ita oportet & monachum eſſe.

42. Di-

VERBA SENIORVM. Lib. XI. DE SOBRIETATE.

Deo proximus non læditur. Zach. 1.

42. Dixit ſenex: Sicut nemo poteſt lædere eum qui ad latus Imperatoris eſt, ita neque ſatanas poteſt aliqnid nos nocere, ſi anima noſtra inhæſerit Deo: ſcriptum eſt enim: Appropinquate mihi & appropinquabo vobis: ſed quia frequenter extollimur, facilè rapit inimicus miſeram animam noſtram in ignominiá paſſionis.

INCERTI. *Inſtar portæ quadrigeminæ eſt, qui exiſtimat ſe non impugnari.*

43. Frater dixit cuidam ſeni: Nihil pugnæ video in corde meo. Et dixit ei ſenex: Tu ſic es velut quadrigemina porta, vt qnicumque voluerit intret vnde voluerit in te, & vnde voluerit exeat, & tu non intelligis quæ aguntur. Nam ſi haberes ianuam & clauderes eam, nec permitteres intrare per eam cogitationes malas, tunc videres ſtantes foris, & pugnantes aduerſum te.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 165. *Hodie pœnitendum.*

44. Dicebant de quodam ſene, qnia quando ei cogitationes ſuæ dicebant: Dimitte hodie, iam craſtino pœnitebis; contradicebat eis ille dicens: Non, ſed hodie pœnitentiam ago; craſtino autem fiat voluntas Domini.

INCERTI. *Exteriùs te cuſtodi.*

45. Dixit ſenex: Niſi exterior noſter homo ſe ſobriè geſſerit, impoſſibile eſt cuſtodire interiorem.

INCERTI. *Tres antecurſores ſatanæ, obliuio, negligentia, concupiſcẽtia.*

46. Dicebat ſenex: Quia tres virtutes ſatanæ, quæ præcedunt vniuerſa peccata: prima oblioionis, ſecunda negligentiæ, tertia concupiſcentiæ. Etenim ſi obliuio venerit, generat negligentiam: de negligentiá verò concupiſcentia naſcitur: de concupiſcentia verò corruit homo. Si enim ita eſt ſobria mens, vt obliuionem reſpuat, ad negligentiam non venit: & ſi non neglexerit, concupiſcentiam non recipit: ſi verò concupiſcentiam non recipit, numquam cadet opitulante Chriſti gratiâ.

INCERTI. *Quis non timeat maligni impetus.*

47. Dixit qoidam ſenex: Taciturnitati operam da, & nihil vanum cogites, & intende meditationi tuæ ſiue quieſcens vel ſurgens cum timore Dei. & hæc faciens, malignorum impetus non timebis.

INCERTI. *Domus conſcientiæ ſemper purganda.*

48. Dixit ſenex cuidam fratri: Diabolus eſt inimicus, & tu domus. Inimicus ergo non ceſſat iactare ſuper te quidquid ſordidum inuenerit, effundens in te vniuerſas immunditias. Tuum eſt autem, non negligere vt proiicias foris, quæ ille iactauerit: nam ſi neglexeris, replebitur tibi domus ſordibus, & nequaquam valebis intrare in eam, ſed ab initio, quæ ille iactauerit, tu eiice paulatim, & manebit domus tua munda per gratiam Chriſti.

INCERTI. *Cæcitas peccantiũ.*

49. Dixit quidam ſenum: Quando cooperiuntur oculi animalis, tunc circuit ad molendinum; ſin autẽ diſcoopertos habuerit oculos, non ambolat in circuitu molæ: ſic enim & diabolus, ſi occurrerit cooperire oculos hominis, in omne peccatum humiliat eum; quòd ſi non fuerint clauſi oculi eius, faciliùs poteſt effugere ab eo.

INCERTI. *Cogitationes vt aues abigendæ.*

50. Dicebant ſenes: Quia in monte abbatis Antonij ſedebant ſeptem monachi tempore dactylorum, & vnus ex eis abigebat ab eis volucres: erat autem ibi ſenex, qui in die quâ eum dactylos cuſtodire contingebat, clamabat, dicens: Diſcedite ab intrò malæ cogitationes, & de foris aues.

INCERTI. *Frater diſceſſum e cella ſua per procraſtinationem ſaluatur.*

51. Frater quidam in Cellis infundebat palmulas ſuas; & cùm ſediſſet facere plectas, dicit ei cogitatio ſua, vt iret ad quemdam ſenem viſitare eum. Et iterum cogitans in ſemetipſo, dicebat: Poſt paucos dies vadam. Et rurſum dicebat ei cogitatus ſuus: Si inter hæc moriatur, quid facies? Sed vadam modò vt loquar ei, propter æſtiuum tempus. Et iterum dixit intra ſe: Sed non eſt modò tempus. Iterùm autem cogitauit, dicens: Sed cum incideris ſcirpum ad mattas fit tempus. Et rurſum dixit: Extendo palmulas iſtas & tunc vado. Rurſus dixit in ſemetipſo: Sed hodie bonum aërem facit. Et ſurgens reliquit palmas infuſas, & tollens melotem ſuam, ibat. Erat autem ſenex quidam vicinus ei, vir præuidens: qui cum vidiſſet cum impetu ambulantem clamauit, dicens: Captiue, captiue vbi curris? veni huc ad me. Qui cùm veniſſet, dixit ei ſenex: Reuertere in cellam tuam. Ille autem frater narrauit ei fluctus, quos pertulerat in cogitationibus ſuis, & ita reuerſus eſt ad cellam ſuam. Et cum ingreſſus fuiſſet in eam, proſtrauit ſe, & pœnitentiam egit. Hoc aotem facto, voce magnâ ſubitò dæmones clamauerunt, dicentes: Viciſti nos, monache, viciſti nos. Et facta eſt matta eius ſupra quam iacebat, velut ab igne vſtulata: dæmones autem velut fumus exterminati ſunt: ſicque frater ille didicit verſutias eorum.

INCERTI. Ruff. l. 3. nu 159. *Senex lætus & ridens moritur.*

52. Dicebant de quodam ſene, quia moriebatur in Scithi, & circumdederunt fratres lectum eius, & veſtierunt eum, & cœperunt flere: ille autem aperuit oculos ſuos & riſit, & adiecit iterùm ridere. hoc autem factum eſt tertiò. Quod cùm viderent fratres, rogauerunt eum, dicentes: Dic nobis, abba, quare nobis flentibus tu rides? Et dixit eis: Primò riſi, quia vos timetis mortem: ſecundò riſi, quia non eſtis parati: tertiò autem riſi, quia ex labore ad requiem vado, & vos ploratis. Hoc cùm dixiſſet, ſtatim vtpote moriens clauſit oculos.

INCERTI.

53. Venit aliquando frater manens in cellâ ad vnum de patribus, & dixit ei, quia à cogitatione ſuá affligeretur. Et dixit ei ſenex:

nex: Tu proiecisti in terrâ ferramentum magnum, quod eſt timor Dei, & accepiſti in manu tenere arundineam virgam, hoc eſt cogitationes malas. Accipe ergo magis tibi ignem, qui eſt timor Dei. Et quando approximabit tibi cogitatio mala, velut calamus igne timoris Dei comburetur: neque enim præualet malitia aduerſus eos qui habent timorem Dei.

Timor Dei velut ignis comburit arundineam cogitationum.

INCERTI. 54. Dixit quidam patrum: Niſi priùs odio habueris, non potes diligere. Niſi ergo oderis peccatum, non facies iuſtitiam, ſicut ſcriptum eſt: Declina à malo, & fac bonum. *Pſal. 16.* Verumtamen in omnibus his propoſitum animi vbique requiritur. Adam enim in paradiſo conſiſtens, præuaricatus eſt mandatum Dei: Iob autem in ſtercore ſedens, cuſtodiuit. Vnde conſtat quia propoſitum bonum quærit Deus ab homine, vt ſemper teneat eum.

LIBELLVS DVODECIMVS.

De eo, quòd ſine intermiſſione & ſobriè debet orari.

ARSENII. *Ruff. l. 3. num. 221.* 1. DICEBANT de abbate Arſenio, quia veſpere Sabbati luceſcente Dominicâ, relinquebat poſt ſe ſolem, & extendebat manus ſuas ad cælum orans; donec manè die Dominico illuſtraret aſcendens ſol faciem eius, & ſic reſidebat.

Perſeuerantia in oratione.

AGATHONIS. 2. Interrogauerunt fratres abbatem Agathonem, dicentes: Pater, quæ virtus in conuerſatione plus habet laboris? Et dixit eis: Ignoſcite mihi, quia puto non eſſe alium laborem talem, qualem orare Deum: dum enim voluerit homo orare Deum ſuum, ſemper inimici dæmones feſtinant interrumpere orationem eius, ſcientes quia ex nulla re impediuntur, niſi per orationem fuſam ad Deum. Siquidem omnem alium laborem, quem homo in religioſa conuerſatione poſitus aſſumpſerit, quamuis inſtanter & tolerantèr agat, habet tamen & poſſidet aliquam requiem: oratio autem vſque ad vltimam exhalationem opus eſt, vt habeat laborem magni certaminis.

Maximus labor, orare. *Semper orandum.*

BESARIONIS. 3. Narrauit abbas Dulas, qui fuit diſcipulus abbatis Beſarionis, dicens: Veni aliquando in cellam abbatis mei, & inueni eum ſtantem ad orationem: & manus eius erant extenſæ in cælum. Permanſit autem hoc faciens iugiter per quatuordecim dies. Et poſt hæc vocauit me, & dixit: Sequere me. Et exeuntes perreximus in eremo; cùm ſitirem dixi ei: Abba, ſitio. Ille autem melotem tollens diſceſſit à me, quantum iactus eſt lapidis: & facta oratione attulit eam plenam aquâ. Et abiimus in ciuitatem Lyco, & venimus ad abbatem Ioannem: & ſalutantes eum, fecimus orationem. Deinde ſedentes cœperunt loqui de viſione quam viderant. Dixit abbas Beſarion: Quia exiuit præceptum à Domino, vt deſtruantur templa. Et factum eſt ſic; & deſtructa ſunt.

Beſarion per 14. dies iugiter orat.

EVAGRII. 4. Dixit abbas Euagrius: Si deficis animo, ora. Ora autem cum timore, & tremore, & labore, ſobriè & vigilanter. Ita oportet orare, maximè propter malignos & ad nequitias vacantes inuiſibiles inimicos noſtros, qui nos in hoc præcipuè impedire nituntur.

Diabolus orationem impedire nititur.

EIVSDEM. 5. Dixit iterùm: Quando cogitatio contraria in corde venerit, noli alia pro aliis per orationem quærere, ſed aduerſus eum qui te impugnat, gladium lacrymarum exacue.

Contra cogitationes gladius lacrymarum exacuendus.

EPIPHANII. 6. Mandatum eſt ſanctæ memoriæ Epiphanio epiſcopo Cyprio, ab abbate monaſterij ſui, quod habuit in Palæſtinâ: Quia orationibus tuis non neglexímus regulam, ſed cum ſollicitudine tertiam, ſextam, nonam atque veſperam celebramus. Ille autem reprehendens eum, mandauit ei: Conſtat vos vacare ab oratione ceteris horis; cum autem qui verus eſt monachus, oportet ſine intermiſſione orare, aut certè pſallere in corde ſuo.

Semper orandum vel pſallendum.

ISAIAE. 7. Dixit abbas Iſaias: Quia presbyter Pelufij cùm faceret agapem, & fratres in eccleſiâ comederent & loquerentur ſibi ad inuicem, increpans eos dixit: Tacete, fratres; ego enim ſcio vnum fratrem manducantem vobiſcum, & oratio eius aſcendit in conſpectu Dei velut ignis.

Quidam manducãs orat.

IOSEPH. 8. Venit abbas Lot ad abbatem Ioſeph, & dixit ei: Abba, ſecundùm virtutem meam facio modicam regulam, & paruum ieiunium, & orationem, & meditationem, & quietem, & ſecundùm virtutem meam ſtudeo purgare cogitationes meas: quid ergo debeo de cetero facere? Surgens ergo ſenex, expandit manus ſuas in cælum, & facti ſunt digiti eius velut decem lampades ignis, & dixit ei: Si vis, efficiêre totus ſicut ignis.

Feruor orationis.

LVCII. *Ruff. l. 3. n. 222.* 9. Venerunt aliquando ad abbatem Lucium in Ennato monachi quidam, qui dicebantur [40] Euchitæ, hoc eſt orantes: & interrogauit eos ſenex, dicens: Quod eſt opus manuum veſtrarum? Et illi dixerunt: Nos non contingimus aliquod opus manuum, ſed ſicut dicit Apoſtolus, ſine intermiſſione oramus. *1. Theſſ. 5.* Dicit eis ſenex: Et non manducatis? Illi autem dixerunt: Etiam manducamus. Et dicit eis ſenex: Quando ergo comeditis, quis pro vobis orat? Et iterum interrogauit eos, dicens: Non dormitis?

VERBA SENIORVM. Libell. XIII. DE HOSPITALITATE.

Et illi dixerunt: Dormimus. Et dixit ſenex: Et cùm dormitis, quis pro vobis orat? Et non inuenerunt quid ad hæc reſponderent ei. Et dixit eis: Ignoſcite mihi, fratres, quia ecce non facitis ſicut dixiſtis: ego autem oſtendam vobis, quia operans manibus meis, ſine intermiſſione oro. Sedeo enim iuuante Deo, infundens mihi paucas palmulas, & facio ex eis plectam, & dico: Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam: & ſecundum multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam. Et dixit eis: Oratio eſt, an non? Et dixerunt ei: Etiam. Et ille dixit: Quando permanſero tota die laborans & orans corde vel ore, facio plus minus ſedecim nummos, & pono ex eis ad oſtium duos, & reſiduos manduco. Qui acceperit illos duos denarios, orat pro me tempore quo ego manduco vel dormio: atque ita per gratiam Dei impletur à me quod ſcriptum eſt: Sine intermiſſione orate.

Quomodo ſine intermiſſione orandum. Pſal. 50. 1. Theſſ. 5.

MACARII. Ruff. l. 3. nu. 207. *Modus orandi Macarij.*

10. Interrogauerunt quidam abbatem Macarium, dicentes: Quomodo debemus orare? Et dixit ei ſenex: Non opus eſt multum loqui in oratione, ſed extendere manus frequenter, & dicere: Domine ſicut vis & ſcis, miſerere mei. Si autem inſtat bellum in animo, dicere: Adiuua me. Et quia ipſe ſcit quæ expediant, facit miſericordiam nobiſcum.

SISOI. *Siſoi ſæpè rapiebatur in ecſtaſim.*

11. Dicebant de abbate Siſoi, quia niſi citò deponeret manus ſuas quando ſtabat ad orationem, rapiebatur mens eius in ſuperioribus. Si ergo contingebat cum eo aliquem fratrem orare, feſtinabat citò deponere, ne raperetur mens eius & moraretur.

INCERTI.

12. Dicebat aliquis ſenex: Quia aſſidua oratio citò corrigit mentem.

INCERTI. *Animâ purgatâ orandum.*

13. Dicebat quidam patrum: Quia ſicut impoſſibile eſt vt videat quis in aquâ turbidâ faciem ſuam; ſic & anima, niſi purgata fuerit à cogitationibus alienis, contemplatiuè non poteſt orare Deum.

INCERTI. *Oratione ſenex pluuiam impetrat.*

14. Venit quidã ſenex aliquando in monte Sinâ: & cum exiret inde, occurrit ei frater in viâ, & ingemiſcens dicebat ſeni illi: Affligimur, abba, propter ſiccitatem, quia nobis non pluit. Et dixit ei ſenex: Quare non oratis & rogatis Deum? Et ille dixit: Et orationem facimus, & deprecamur aſſiduè Deum, & non pluit. Et dixit ſenex: Credo quia non oratis attentius. Vis autem ſcire, quia ita eſt? Veni, ſtemus pariter ad orationem: & extendens in cælum manus orauit, & ſtatim pluuia deſcendit. Quod cùm vidiſſet frater ille timuit, & procidens adorauit eum: ſenex autem ſtatim fugit illinc.

INCERTI.

15. Narrauerunt fratres, dicentes: Quia venimus aliquando ad quoſdam ſenes, & cùm ex more facta fuiſſet oratio, ſalutantes inuicem ſedimus. Et poſtquam locuti ſumus, cùm diſcederemus, popoſcimus vt fieret rurſus oratio. Dixit autem vnus illorum ſeniorum ad nos: Quid enim, non oratis? Et nos diximus: Etiam. Sed quando intrauimus, pater, tunc eſt facta oratio, & ex illâ horâ vſque modo locuti ſumus. Et ille dixit: Ignoſcite mihi, fratres, quia vobiſcum ſedens quidam frater, & loquens, centum & tres orationes fecit. Hoc cùm dixiſſet, factâ oratione dimiſerunt nos.

Colloquens quidam ſæpè orat.

LIBELLVS DECIMVSTERTIVS.

De eo, quòd oporteat hoſpitalem eſſe, & miſericordem in hilaritate.

IOSEPH. Ruff. l. 3. n. 47.

1. PERREXERVNT aliquando quidam patrum ad abbatem Ioſeph in Panepho, vt interrogarent eum de ſuſceptione fratrum, qui ſuperueniunt ad eos, ſi deberent ſibi relaxare abſtinentiam ſuam cum ipſis, & congaudere eis. Et priuſquam interrogarent eum, dixit ſenex diſcipulo ſuo: Conſidera quod facio hodie, & exſpecta: & poſuit duo ſedilia de ſcirpo in faſciculis ligata, vnum à dextrâ & vnum à ſiniſtrâ; & dixit: Sedete. & intrauit in cellam ſuam, & veſtiuit ſe res vetuſtas. Et exiens tranſiuit in medio eorum: & iterùm intrauit & veſtiuit ſe reſcellas ſuas, quas priùs habuerat. Et egreſſus iterum ſedit in medio eorum. Illi autem ſtupentes in id quod fecerat ſenex, interrogauerunt eum quid hoc eſſet. & dixit eis: Vidiſtis quid feci? Dixerunt: Etiam. Et ille dixit: Ne mutatus ſum ego pro contumelioſâ veſte? Et dixerunt: Non. Et ipſe dixit iterum: Ne læſus ſum de meliori veſte? Et dixerunt: Non. Et ille dixit: Sic ego ipſe ſum in vtriſque; & ſicut priori veſte mutatus non ſum, nec ſequenti læſus ſum; ita debemus in ſuſceptione fratrum facere, ſicut in ſancto Euangelio legitur: Date quæ ſunt Cæſaris, Cæſari; & quæ ſunt Dei, Deo. Quando ergo eſt præſentia fratrum, cum gaudio debemus ſuſcipere eos; quando verò ſoli ſumus, opus habemus lugere. Illi autem audientes, admirati ſunt: quia quæ in corde eorum erant vt interrogarent eum, priùs agnouit, & glorificauerunt Deum.

Ioſeph cum gaudio ſuſcipiendos fratres hoſpites parabola demonſtrat. Matth. 22. Marc. 12. Luc. 20.

CASSIANI. Caſſian. lib. 5. Inſtit. c. 24. *Senex ob hoſpites ieiunium ſoluit.*

2. Dixit abbas Caſſianus: Quia venimus à Palæſtinâ in Ægypto ad quemdam patrum. Et cùm hoſpitalitatem nobis impendiſſet, interrogauimus eum: Quare tempore ſuſceptionis fratrum regulã ieiunij non cuſtoditis, ſicut & in Palæſtinâ fit? Et reſpondens dixit: Ieiunium ſemper mecum eſt, vos hic

hic ſemper tenere non poſſum: & ieiunium quidem quamuis vtilis & neceſſaria res ſit, in noſtrâ voluntate eſt; charitatis autem plenitudinem lex Dei exigit à uobis. Vnde ſuſcipiens in vobis Chriſtum, debeo exhibere quæ charitatis ſunt cum omni ſollicitudine: cum autem dimiſero vos, regulam ieiunij poſſum recuperare: quoniam non poſſunt filij ſponſi ieiunare quamdiu cum illis eſt ſponſus; cum autem ablatus fuerit ab eis, tunc ex ſuâ poteſtate ieiunant. *Matth. 9.*

EIVSDEM. 3. Dixit iterùm qui ſuprà: Quia venimus ad alium ſenem, & fecit nos guſtare, & hortabatur nos ſatiatos adhuc ſumere cibum: & cùm dixiſſem, quia iam non poſſum, ille reſpondit: Ego iam ſuperuenientibus diuerſis fratribus ſexies menſam poſui; & dum ſingulos hortor, etiam ego ipſe manducaui, & adhuc eſurio: tu verò hic ſemel manducans ita ſatiatus es, vt iam manducare non poſſis? *Sexies ſenex cauſſâ hoſpitum comedit.*

MOYSIS. 4. Factum eſt aliquando in Scithi mandatum, vt ieiunarent illâ hebdomadâ, & facerent Paſcha; contigit autem vt in ipsâ hebdomadâ venirent ad abbatem Moyſem fratres quidam ab Ægypto; & fecit eis modicum pulmentum: & cum vidiſſent vicini fumum, dixerunt clericis eccleſiæ quæ illic eſt: Ecce Moyſes ſoluit mandatum, & coxit apud ſe pulmentum. Illi autem dixerunt: Quando venerit, loquemur ei nos. Facto autem Sabbato, videntes clerici magnam cõuerſationem abbatis Moyſis, dicunt ei coram omni plebe: O abbas Moyſes, mandatum quidem hominum ſoluiſti, ſed Dei mandata fortiter alligaſti. *Moyſes ieiunium ex hoſpitalitate itinerantibus laxat.*

PASTORIS. 5. Frater quidam venit ad abbatem Paſtorem in ſecũdâ hebdomadâ Quadrageſimæ, & dicens ei cogitationes ſuas, atque reſponſione eius inueniens requiem; dicit ei frater ille: In modico impediri habui, ne venirem ad te hodie. Et dixit ei ſenex: Quare? Et ille dixit: Metuebam ne propter Quadrageſimam mihi non aperiretur. Et reſpondit ei abbàs Paſtor: Nos non didicimus ianuam ligneam claudere, ſed magis linguæ ianuam cupimus clauſam habere. *Append Mart. n. 43.* *Lingua ianua claudenda.*

EIVSDEM. 6. Frater quidam dixit abbati Paſtori: Si dedero fratri meo modicum panis aut aliquid aliud, dæmones polluunt illud, vt videatur ad placendum hominibus fieri. Et dixit ei ſenex: Et ſi ad placendum fiat tale opus, nos tamen fratribus debemus præbere quæ egent. Dixit autem ei parabolam talem. Duo homines erant agricolæ, habitantes in vnâ ciuitate: & vnus ex eis ſeminãs, collegit pauca & ſordida; alius autem negligens ſeminare, nihil omnino collegit. Si ergo fiat fames, quis duorum poteſt euadere? Et reſpondit frater ille: Qui fecit, quamuis parum atque immundum. Et dixit ei ſenex: Ita & nos ſeminemus pauca, etſi immunda, ne famis tempore moriamur. *Propter vanã gloriam opus bonum non relinquendum.*

INCERTI. 7. Frater quidam venit ad quemdam ſolitarium; & cùm egrederetur ab eo, dixit: Ignoſce mihi, abba, quia impediui regulam tuam. Ille reſpondit, & dixit ei: Mea regula eſt, vt recipiam te in hoſpitalitate, & cum pace dimittam. *Regula charitatis.*

INCERTI. Ruff. l. 3. num. 150. Paſch. c 18. n. 1. 8. Solitarius quidam habitabat non longè à congregatione fratrum, operationes faciens plurimas: contigit autem quoſdam venire in monaſterio illo, vbi congregatio erat, & diuertentes ad ſolitarium illum, fecerunt eum extra horam manducare. Poſteà verò dixerunt ei fratres illi: Non contriſtaris, abba? Et ille reſpondit eis: Mea triſtitia eſt, ſi propriam fecero voluntatem. *Non triſtatur, qui propriam non facit voluntatẽ.*

INCERTI. 9. Dicebant de quodam ſene in Syriâ, qui iuxta viam eremi habitabat, & hoc erat opus eius, vt quacumque horâ veniret monachus de eremo, cum fiduciâ faciebat eum reficere. Venit ergo aliquando vnus ſolitarius, & ille petebat ab eo vt guſtaret. Qui cùm nollet guſtare, dicens: Ego ieiùno. Contriſtatus ſenex, dixit ei: Ne prætermittas puerum tuum, obſecro te, ne deſpicias me, ſed veni oremus, ecce enim arbor hic eſt, cum quo curuante genu & orante inclinata fuerit, ipſum ſequamur. Curuauit ergo ille ſolitarius genu in oratione, & nihil factum eſt. Flexit etiam ſenex ille, qui eum ſuſceperat, genu, & ſtatim curuata eſt etiam arbor illa cum ipſo: quod cùm vidiſſent, gauiſi ſunt, & gratias egerunt Deo ſemper mirabilia facienti. *Arbor diuinitus inclinata, hoſpitalis ſenis charitatem prodit & probat.*

INCERTI. 10. Venerunt aliquando duo fratres ad quemdam ſenem: conſuetudo autem erat ſeni, non manducare quotidie. Qui cùm vidiſſet fratres, gaudens ſuſcepit eos, & dixit: Ieiunium ſuam mercedem habet. Et iterum: Qui manducat propter charitatem, duo mandata implet; quoniam voluntatem propriam dereliquit, & mandatum impleuit reficiens fratres. *Manducare charitatis quid ſit.*

INCERTI. 11. Erat quidam ſenum in Ægypto, habitans in deſerto loco: erat etiam alter longè ab eo Manichæus, & hic erat presbyter ex his, quos ipſi vocabant presbyteros. Qui cum vellet pergere ad quemdam eiuſdem erroris hominem, comprehendit eum nox in illo loco, quo erat vir ille ſanctus & orthodoxus, & anxiabatur volens pulſare, vt maneret apud eum; ſciebat enim quia cognoſceret quod eſſet Manichæus, & reuocabatur à cogitatione ſua, ne forte non ac-

quieſceret ſuſcipere eum: compulſus autem neceſſitate pulſauit. Et aperiens ſenex, & cognoſcens eum, ſuſcepit eum hilaritate, & coëgit eum orare, & reficiens eum collocauit vbi dormiret: Manichæus autem cogitans in ſe nocte, mirabatur, dicẽs: Quomodo nullam ſuſpicionem habuit in me? vere iſte ſeruus Dei eſt. Et ſurgens manè cecidit ad pedes eius, dicens: Ab hodie orthodoxus ſum, & non recedam à te. Et deinceps permanſit cum eo.

Senex charitate Manichæum lucratur.

INCERTI.

12. Monachus quidam Thebæus accepit gratiam miniſterij à Deo, vt ſingulis indigentibus miniſtraret quod neceſſarium eſſet. Contigit autem aliquando in quodam vico, vt faceret agapem; & ecce mulier quædam venit ad eum, vt acciperet, & hęc erat veſtita vetuſtiſſimas res: quam cùm vidiſſet ita vetuſtis rebus indutam, impleuit manum vt daret ei multum; clauſa eſt manus eius, & leuauit parum. Alia verò venit ad eum, veſtita benè: & videns eius veſtes, miſit manum vt daret ei parum; & aperta eſt manus eius, & leuauit multum. Et requiſiuit de vtriſque mulieribus illis, & cognouit quia illa quæ bonis veſtibus vtebatur, de honeſtis mulieribus ad paupertatem peruenerit, & quia pro opinione natalium ſuorum bonis fuerit rebus induta; illa verò alia accipiendi cauſsâ veſtierit ſe res vetuſtas.

Eleëmoſyna in verè mendicis miraculo firmata.

INCERTI.

13. Monachus quidam erat habens fratrem ſæcularem pauperculum, & quidquid laborabat præbebat ei: ſed quantum ille præbebat, tantum ille pauperior fiebat. Pergens autem monachus ille indicauit hæc ſeni cuidam. Senex autem dixit ei: Si me vis audire, vltrà nihil præbeas ei, ſed dic ei: Frater, quando habui præbui tibi: tu ergo modò labora, & ex eo quod laboraueris, præbe mihi, & quidquid tibi attulerit, accipe ab eo: & vbi ſcis peregrinum aut ſenem pauperem, da illud, & roga eos vt orent pro eo. Ille autem frater hæc audiens, fecit ita: & veniente ad ſe illo ſæculari fratre, locutus eſt ei quemadmodum dixerat ſenex, & diſceſſit triſtis. Et ecce quadam die tollens de horto minuta olera attulit ei: accipiens autem frater ille, dedit ſenibus, & rogauit eos vt orarent pro eo. Qui cum accepiſſent benedictionem, reuerſus eſt in domum ſuam. Poſteà verò iterum attulit olera & tres panes: & accipiens frater eius fecit ſicut priùs. Et conſecutâ benedictione iterum diſceſſit. Tertiò veniens attulit multas expenſas, & vinum, & piſces. quod cùm vidiſſet frater eius, miratus eſt, & vocauit pauperes, & refecit eos. Dixit autem illi ſæculari fratri ſuo: Ne opus habes aliquantos panes? Et ille dixit: Non, domine: quoniam quando aliquid accipiebam à te, velut ignis intrabat in domum meam, & conſumebat illud; nunc autem quando à te nihil accipio, ſuperabundo, & Deus benedicit mihi. Pergens autem frater, indicauit omnia quæ facta fuerant ſeni. Et dicit ei ſenex: Neſcis quia opus monachorum ignis eſt, & vbicumque ingreditur, conſumit? Hoc autem vtile eſt fratri tuo, vt de labore ſuo miſereatur, & orationem à ſanctis viris accipiat: & ita benedictionem conſequens, multiplicabitur labor eius.

Monachi munera conſanguineis non proſunt.

Eleëmoſynam dans monachis dicatur.

Res monachi data ſæcularibus ſunt ignis conſumens.

INCERTI.

14. Dicebat quidam ſenum: Quia eſt quidam faciens multa bona frequenter, & diabolus mittit ei ſcrupuloſitatem in animo pro paruis rebus, vt aliorum omnium, quæ facit, mercedem amittat. Sedente enim me aliquãdo in Oxyrincho cum quodam presbytero qui faciebat multas eleëmoſynas, venit quædam mulier vidua poſtulans ab eo modicum tritici. Et dixit ei: Vade, affer modium, & menſuro tibi. Et attulit ei. Ille autem menſurans modium ad manum, dixit ei: Maior eſt; & fecit verecundiam viduæ illi. Cùm verò diſceſſiſſet vidua illa, dixi ego: Abba, mutuaſti viduæ iſti triticum, aut quid? Et ille dixit: Non, ſed donaui illi. Ego autem dixi: Ergo ſi totum gratis dediſti, quomodo in modico ſic ſcrupuloſus eſſe voluiſti, & feciſti verecundiam mulieri?

Eleëmoſyna ſine menſurâ danda.

INCERTI.

15. Senex quidam cum alio vno fratre habebat communem vitam: erat enim ſenex ille miſericors. Contigit autem vt fieret fames, & cœperunt quidam venire ad hoſpitium eius, vt acciperent agapem: ſenex verò omnibus venientibus miniſtrabat panem. Videns autem frater quod fiebat, dicit ſeni: Da mihi partem meam de panibus, & quod vis fac de parte tuâ. Senex verò diuiſit panes, & faciebat more ſolito eleëmoſynam de parte ſuâ. Multi autem concurrebant ad ſenem, audientes quia omnibus daret. Videns autem Deus propoſitum voluntatis eius, benedixit panes. Frater autem ille, qui acceperat partem ſuam, & nulli dabat, conſumpſit panes ſuos, & dixit ſeni: Quoniam modicum eſt, quod adhuc habeo de panibus meis, abba, ſuſcipe me ad communem vitam. Et dixit ei ſenex: Quomodo vis, facio. Et cœperunt iterùm ſimul eſſe & communiter viuere. Factâ autem iterùm egeſtate victualium, veniebant iterùm indigentes, vt acciperent agapem. Contigit autem vnâ die, vt intraret frater ille, & videret quia defecerant panes. Venit autem & pauper poſtulans agapem.

Danti datur, & abundat.

agapem. Senex ergo dixit fratri illi: Da ei panem. Et dixit: Iam non habeo, pater. Et dixit ſenex. Intra, & quære. Ingreſſus autem frater, attendit & vidit repoſitionem, in qua panes haberi ſolebant, repletam panibus. Quod cum vidiſſet, timuit; & tollens dedit pauperi: atque ita cognoſcens fidem & virtutem ſenis, glorificauit Deum.

LIBELLVS DECIMVSQVARTVS.

De Obedientia.

ARSENII.

BEATÆ memoriæ abbas Arſenius dixit aliquando abbati Alexandro: Quando perexpenderis palmulas tuas, tunc veni & guſtemus; ſi autem aliqui peregrini ſuperuenerint, comede cum eis. Abbas autem Alexander lenius & modeſtè operabatur. Et cum facta fuiſſet hora manducandi, ſupererat adhuc de palmulis ſuis: volens autem cuſtodire mandatum ſenis, ſuſtinuit donec explicaret palmas; abbas autem Arſenius cùm videret quia tardaret, guſtauit, exiſtimans quia fortè ei peregrini ſuperuenerint, & cum ipſis guſtauerit. Abbas autem Alexander poſteaquam explicauit veſpere, perrexit ad abbatem Arſenium. & dixit ei abbas Arſenius: Peregrinos aliquos habuiſti? Et dixit: Non. Et ille dixit: Quare ergo non veniſti? Et reſpondit: Quia dixiſti mihi, Quando defecerint palmæ, tunc veni. Ego autem habens ſermonem tuum in animo, non veni, quia modò compleui opus. Et admiratus eſt ſenex ſcrupuloſitatem obedientiæ eius, & dixit ei: Citiùs diſiungere ab opere tuo, vt & miniſterium pſallendi facias, & aquam tibi implere occurras; alioquin citius debilitabitur corpus tuum.

Scrupuloſitas obedientiæ.

ARES.

2. Venit abbas Abraham ad abbatem Arem; & cùm ſederent ſimul, ſuperuenit quidam frater, & dixit abbati Arem: Dic mihi, quid faciam vt ſaluari poſſim. Et dicit ei ſenex: Vade, toto anno illo veſperè manduca panem & ſal; & veni iterùm, & loquor tibi. Qui pergens fecit ita. Completo autem anno, venit iterùm frater ad abbatem Arem. Contigit autem vt rurſus inueniretur apud eum abbas Abraham. Et iterùm ſenex fratri illi: Vade, ieiuna anno iſto, & poſt biduum manduca. Qui cùm diſceſſiſſet, dixit abbas Abraham abbati Arem: Quare omnibus fratribus leue iugum imponis, iſtum verò fratrem graui ſarcinâ onerasti? Et dixit ei ſenex: Alij fratres quomodo veniunt quærere ita & diſcedunt; hic verò quia propter Deum venit audire verbum, operarius

Triduani ieiunium.

Cur fratrem grauiter onerarit Ares.

autem eſt magnus, & quidquid ei dixero, cum omni ſollicitudine facit, proptereà & ego loquor ei verbum Dei.

3. Narrauerunt de abbate Ioanne breuis ſtaturæ, quia perrexit ad quemdam ſenem Thebæum genere, commorantem in Scithi, qui ſedebat in eremo. Tollens autem aliquando abbas eius lignum ſiccum, plantauit, & dixit ei: Per dies ſingulos mitte ei ad pedem eius lagenam aquæ, donec fructum faciat. Erat vero longe ab eis aqua, vt à ſero pergeret, & manè rediret: poſt tres autem annos viruit lignum illud, & fructum fecit. Sumens autem ex fructu eius ſenex, attulit ad eccleſiam, & dixit fratribus: Accipite & manducate fructum obedientiæ.

IOANNIS. Simile hic lib. 4. c. 12. ex Sulpitio.

Lignum aridum ex obedientiâ viret.

4. Dicebant de Ioanne qui fuit diſcipulus abbatis Pauli, quia magnæ obedientiæ fuerit. Erat autem in quodam loco memoria, & habitabat in eâ leæna peſſima. Videns autem ſenex circa ipſum locum ſtercora leænæ ipſius, dixit Ioanni: Vade, & affer ſtercora illa. Et ille dixit ei: Et quid facio, abba, propter leænam illam? Senex autem ſubridens dixit ei: Si venerit contra te, liga illam, & affer huc. Perrexit ergo frater illic veſperè, & ecce venit leæna ſuper ipſum: ille autem ſecundùm verbum ſenis impetum fecit ſuper eam, vt teneret illam. Fugit autem leæna, & ſequebatur eam ille, dicens: Exſpecta, quia abbas meus dixit, vt ligem te; & tenens eam alligauit. Senex autem exſpectando eum diutiùs ſedebat, & tribulatione affligebatur: & ecce tardè venit, & habebat leænam illam ligatam. Quod cùm vidiſſet ſenex, admiratus eſt: volens autem humiliare illum, cecidit eum, & dixit: Baioſe, canem fatuum adduxiſti mihi? Soluit autem eam ſtatim ſenex, & dimiſit redire ad locum ſuum.

IOANNIS. Ruff. l. 3. nu. 67. Paſch. c. 2. n. 1.

Obediens leænam ſecurus adducit.

5. Dicebant de abbate Siluano, quòd habuerit in Scithi diſcipulum, nomine Marcum, & hic fuerit magnæ obedientiæ, quique etiam ſcriptor antiquarius erat: diligebat autem eum ſenex propter obedientiam ſuam. Habebat etiam alios vndecim diſcipulos, qui contriſtabantur quòd diligebat eum plus eis. Quod cùm audiſſent vicini ſenes, quia ſenex plus eum ceteris diligebat, moleſtè tulerunt. Vnâ autem die venerunt ad eum: quos aſſumens ſecum abbas Siluanus, egreſſus eſt de cellâ ſuâ, & cœpit ſingulorum diſcipulorũ ſuorum cellas pulſare, dicens: Frater ille, veni, quia opus te habeo. Et vnus ex his non eſt mox ſecutus eum. Venit autem ad cellam Marci, & pulſauit, dicens: Marce. Ille autem cum audiſſet vocem ſenis, ſtatim exiuit foris, & miſit

MARCI. Ruff. l. 3. nu. 143.

Marcus antiquarius valde obedit.

DE OBEDIENTIA.

Promptiſſima obedientia.

eum ad quoddam miniſterium. Abbas ergo Siluanus dixit ſenibus: Vbi ſunt ceteri fratres? Et ingreſſus eſt in cellam Marci, & inuenit quaternionem, quem eadem horâ inchoauerat, in quo litteram O faciebat. Et audita voce ſenis, non fixit, nec gyrauit calamum vltrà, vt impleret & clauderet litteram quam in manus habebat. Et dixerunt ſenes: Vere, abba, quem tu diligis, & nos diligimus, quoniam & Deus diligit eum.

EIVSDEM.

6. Venit aliquando mater ſupradicti Marci, vt videret eum, & habebat ſecum plurimum obſequium: ad quam cùm exiſſet ſenex, dicit ei illa: Abba, dic filio meo, vt exeat ad me, vt videam eum. Ingrediens autem ſenex, dixit ei: Egredere, vt videat te mater tua. Ille autem veſtitus erat ſaccum ſciſſum & recuſutum pannis, & caput atque facies eius tincta fumo & fuligine coquinæ: qui propter obedientiam abbatis egreſſus eſt quidem, ſed clauſit oculos ſuos, & ita ſalutauit matrem ſuam, vel eos qui venerant cum ipsâ, dicens: Sani eſtote. Et nemo ex eis, nec mater ſua cognouit quia ipſe eſſet: quæ iterùm miſit ad ſenem, dicens: Abba, mitte filium meum, vt videam eum. Et dixit Marco: Non dixi tibi, Egredere, vt videat te mater tua? Et dixit ei Marcus: Egreſſus ſum iuxta verbum tuum, pater; veruntamen rogo te, ne mihi illud dicas, vt exeam, ne inobediens tibi videar eſſe. Egreſſus ſenex, dixit matri eius: Ipſe eſt qui exiuit ad vos, & ſalutauit vos, dicens: Salui eſtote. Et conſolatus eſt eam, & ita diſcedere fecit.

Marcus clauſis oculis matrem ſalutat.

PAMBO.

7. Venerunt aliquando quatuor fratres de Scithi ad abbatem Pambo veſtiti pelliceas tunicas, & indicauit vnuſquiſque virtutem alterius, non præſente eo de quo loquebatur. Vnus namque ex eis ieiunabat multùm, alter verò nihil poſſidebat, tertius autem habebat charitatem plurimam; de quarto verò dixerunt, quia viginti duos annos haberet in obedientiâ permanens ſeniorum. Reſpondit autem ei abbas Pambo: Dico vobis, quia iſtius virtus maior eſt quàm ceterorum: quoniam vnuſquiſque veſtrùm virtutem quam poſſidet, voluntate propriâ eam retinuit; hic autem ſuam voluntatem abſcindens, alienæ voluntatis ſe ſeruum fecit. Tales enim viri confeſſores ſunt, ſi vſque ad finem ita permanſerint.

Obedientia præcellentia.

Obediens verus confeſſor ob mortificationem propriæ voluntatis.

SISOI.

8. Venit quidam ad abbatem Siſoi Thebæum, volens fieri monachus. Et interrogauit eum ſenex, ſi quid haberet in ſæculo. Et ille dixit: Habeo vnum filium. Et dicit ei ſenex: Vade iacta eum in flumine, & tunc fies monachus. Qui cùm abiiſſet proiicere eum, miſit ſenex vnum de fratribus, qui prohiberet eum. Qui cùm tenuiſſet iactare puerum, dicit ei frater: Quieſce, quid facis? Et ille reſpondit: Abbas mihi dixit, vt proiiciam eum. Et dixit ei frater: Sed iterùm abbas dicit: Ne proiicias eum. Ille autem relinquens filium ſuum venit ad ſenem, & factus eſt probatiſſimus monachus per obedientiam.

Verè obediens nec proprio filio parcit.

SYNCLETICAE.

9. Dixit ſancta Syncletica: Quia in congregatione manentes cuilibet continentiæ obedientiam magis præponimus; quoniam continentia arrogantiam habet, obedientia autem humilitatem congruam pollicetur.

Obedientia continentiæ præfertur.

EIVSDEM.

10. Dixit iterùm quæ ſuprà: Oportet nos cum diſcretione animam gubernare, & in congregatione manentes, non quæ noſtra ſunt quærere, neque ſeruire propriæ voluntati; quoniam velut exilio relegantes nos tradidimus vni ſecundùm fidem patri à rebus ſæcularibus alienati. Vnde ergo egreſſi ſumus, nihil vlteriùs requiramus: illic enim gloriam habuimus, illic abundantiam ciborum, hîc autem etiam panis ipſius inopiam.

Monacho velut in exilio viuendum.

HYPERICHII.

11. Dixit abbas Hyperichius: Quia miniſterium monachi eſt obedientia, quam qui poſſidet, quod poſcit, exaudietur, & cum fiduciâ Crucifixo aſtabit: etenim Dominus ſic venit ad crucem, factus ſcilicet obediens vſque ad mortem.

Obedientia miniſterium monachi.

INCERTI.

12. Dicebant ſenes: Quia ſi habet quis in aliquo fidem, & tradit ſe ei ad ſubiectionem, non debet attendere in mandatis Dei, ſed patri ſuo ſpirituali omnem voluntatem ſuam committere: quia illi per omnia obediens, non incurret peccatum apud Deum.

Perfectè obediens non intendit in mandata Dei, ſed ſuperioris.

INCERTI.

13. Dicebat ſenex: Quia iſta quærit Deus à Chriſtianis, vt obediat quis Scripturis diuinis, quoniam inde accipiet loquendorum & agendorum formam, & vt conſentiat præpoſitis & patribus orthodoxis.

Scriptura loquendorum & agendorum forma.

INCERTI.

14. Frater quidam de Scithi vadens ad meſſem, applicuit ad quemdam ſenem magnum, & dicit ei: Dic mihi, abba, quid faciam pergens ad metendum? Dicit ei ſenex: Et ſi tibi dixero, acquieſces mihi? Reſpondit ei frater: Etiam, obedio tibi. Dixit ei ſenex: Si mihi acquieſcis, ſurgens vade, & renuntia meſſioni huic; & veni, & dico tibi quid facias. Ille autem frater renuntiauit meſſuræ, & venit ad ſenem. Dixit autem ei ſenex: Intra in cellam tuam, & fac quinquaginta dies continuos; ſemel comedens in die panem cum ſale: & iterùm indicabo tibi aliam rem. Et fecit ſic, & iterùm venit ad ſenem. Senex autem ſciens,

quia

quia vir operarius eſſet, dixit ei quomodo oporteret eſſe in cella ſuâ. Et deſcendens frater in cellâ ſuâ, proſtrauit ſe pronus in terram tres dies & tres noctes, plorans in conſpectu Dei. Poſthæc vero eùm dicerent ei cogitationes ſuæ: Exaltatus es, magnus ſactus es: ipſe temperans vitia cogitationum ſuarum, humiliter reuocabat culpas ſuas in conſpectu ſuo, dicens: Et vbi ſunt omnia illa peccata mea quæ feci? Si autem in cogitatione eius aſcendebat, quia multum neglexerit de mandato Dei; dicebat & ipſe intra ſe: Sed exhibebo paruum ſeruitium Deo meo, & credo quia faciet mecum miſericordiam. Hoc igitur modo e-uincens ſpiritus malarum cogitationum, poſt ea apparuerunt ei viſibiliter, dicentes: Turbati ſumus a te. Et dixit eis: Quare? Et dixerunt: Quia ſi te exaltamus, recurris ad humilitatem; ſi verò nos te humiliamus, tu te erigis in altum.

Confuſam vana gloria cum humilitate.

INCERTI. *In monachis præcipuè quaeritur obedientia.*

15. Dicebant ſenes: Quia nihil ſic quærit Deus ab his qui primitias habent conuerſationis, quomodo obedientiæ laborem.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 144.

16. Senex quidam ſolitarius habuit quemdam miniſtrum manentem in poſſeſſione. Contigit autem ſemel, vt tardante miniſtro, deficerent neceſſaria ſeni. Et cùm tempus interceſſiſſet, & non veniret miniſter ille, defecerunt quæ neceſſaria habebat ſenex ad victum, & quod operaretur manibus ſuis. Qui cùm affligeretur non habendo quod laboraret, neque vnde viueret, dixit diſcipulo ſuo: Vis vt vadas ad poſſeſſionem illam, & voces nobis miniſtrum, qui ſolet afferre quæ opus ſunt nobis? Et ille reſpondit: Quomodo iubes facio. Differebat adhuc ſenex, non præſumens mittere fratrem. Et cum diu ſuſtinerent & tribularentur non veniente miniſtro, dixit iterùm ſenex ad diſcipulum ſuum: Vis ire vſque ad poſſeſſionem, & adducere eum? Et ille reſpondit: Quid vis facio. Timebat etiam & diſcipulus ille deſcendere ad poſſeſſionem, ne ſcandalizaretur aliunde: ſed ne inobediens eſſet patri ſuo, acquieuit abire. Dixit ei ſenex: Vade & crede in Deum patrum tuorum, quia proteget te ab omni tentatione; & factâ oratione direxit eum. Veniens autem frater in poſſeſſionem, requiſiuit vbi maneret miniſter ille; & inuenit hoſpitium eius. Contigerat autem eum cum ſuis omnibus extra poſſeſſionem inueniri, exceptâ vnâ filiâ eius. Quæ pulſantem fratrem vt audiuit, venit ad oſtium & aperuit ei. Et cum interrogaret eam de patre ſuo, illa hortata eſt eum, vt intraret hoſpitium, ſimul etiam & trahebat eum. Ille verò non acquieſcebat intrare. Sed cùm diu eum cogeret, præualuit introducere eum ad ſe. Et complexa eum cœpit eum illicere ad commixtionem corporis ſui: ille autem videns trahi ſe ad luxuriam, & cogitationibus confundi, ingemiſcens clamabat ad Deum, dicens: Domine, propter orationes patris mei libera me in horâ iſta. Et cum hoc dixiſſet, ſubito inuentus eſt ad flumen pergens ad monaſterium; & reſtitutus illæſus ab abbatem ſuum.

Sacrulo periculum timendum.

Obediens oratione ſuperioru euadit periculum.

DVORVM FRATRVM Ruff. l. 3. n. 145.

17. Duo fratres carnales venerunt habitare in monaſterio quodam: ex quibus vnus erat præclaræ continentiæ, alter obedientiæ magnæ. Cui dicebat pater: Fac hoc, & faciebat: Et fac illud, & faciebat: Manduca mane, & manducabat. De quâ re magnam opinionem in monaſterio habebat, quia ita obediens exiſtebat. Punctus autem inuidiæ mucrone frater eius ille continens aduerſus eum, dixit in ſemetipſo: Ego probo iſtum ſi habet obedientiam. Et accedens ad patrem monaſterij, dixit ei: Mitte mecum fratrem meum, vt eamus alicubi. Et dimiſit eos abbas abire. Et aſſumens eum ille frater abſtinens, voluit eum tentare. Et cum veniſſent ad flumen, vbi erat multitudo crocodilorum, dicit ei: Deſcende in flumen & tranſi. Et ille mox deſcendit: venerunt autem crocodili, & lingebant corpus eius, in nullo lædentes eum. Quod cùm vidiſſet frater eius, dixit ei: Aſcende de flumine. Et cùm iter agerent, inuenerunt corpus humanum iacens in viâ. Et dixit abſtinens ille ad fratrem ſuum: Si habuiſſemus aliquid vetuſtum, iactaremus ſuper corpus illud. Et reſpondens ille obediens frater, dixit: Magis oremus, & forſitan reſurget. Et ſtantes ad orationem, atque orantes intente, ſurrexit mortuus ille. Quo facto gloriabatur ille abſtinens frater, & dixit: Pro continentiâ meâ ſuſcitatus eſt mortuus hic. Omnia autem hæc reuelauit Deus abbati monaſterij eorum, & qualiter tentauerit fratrem ſuum, de crocodilis, & quomodo ſuſcitatus eſt mortuus. Et cum veniſſent in monaſterium, dixit abbas abſtinenti illi: Quare ita feciſti fratri tuo? Et ecce tamen pro obedientiâ eius, mortuus ille ſurrexit.

Frater fratri in ardem obedientia.

Obediens mortuum ſuſcitat.

INCERTI.

18. Alter quidam ſæcularis vitæ, habens tres filios, renuntiauit ſæculo, & venit ad monaſterium, relinquens filios ſuos in ciuitate. Et cùm feciſſet tres annos in monaſterio, cœperunt ei cogitationes ſuæ filios ad memoriam frequenter adducere, & contriſtabatur pro eis valde: neque enim dixerat abbati, filios ſe habere. Videns autem eum abbas triſtem, dicit ei: Quid habes quod triſtis es? Et narrauit ei, quia tres

cogitationibus ſuis, alius videns eum dixit: Abba Arſeni, quomodo tu, qui tantæ eruditionis in Latinâ & Græcâ linguâ edoctus es, ruſticum iſtum de cogitationibus tuis interrogas? Et ille reſpondit: Latinam quidem & Græcam eruditionem, quantum ad ſæculum, apprehendi; ſed alphabetum ruſtici iſtius necdum diſcere potui.

Alphabetum ruſtici ignorat doctus Arſenius.

EIVSDEM. 8. Dicebant ſenes, quia dederint quidam aliquando in Scithi fratribus paucas caricas, & pro hoc quòd paucæ erant, non tranſmiſerunt ex eis abbati Arſenio, ne vel ut iniuriam pateretur. Ille autem cùm hoc audiſſet, non eſt egreſſus iuxta morem ad opus Dei cum fratribus celebrandum, dicens: Excommunicaſtis me, ut non mihi daretis eulogiam, quam tranſmiſit Dominus fratribus, ex qua ego non fui dignus accipere. Quod cùm audiſſent omnes, ædificati ſunt in humilitate ſenis; & vadens presbyter portauit ei de caricis illis, & adduxit eum in congregatione gaudentem.

Eulogiam suam pernam expetit Arſenius.

EIVSDEM. 9. Dicebant autem de eo, quia nemo potuerit comprebendere modum conuerſationis eius. Sedente eodem abbate Arſenio aliquando in inferioribus partibus Ægypti, cùm illic importunitates pateretur, viſum eſt ei derelinquere cellam ſuam; & nibil ex eâ tollens ſecum, dixit diſcipulis ſuis Alexandro & Zoilo: Tu Alexander aſcende nauim, & tu Zoile veni mecum vſque ad flumen, & quære mihi nauiculam in Alexandriam nauigantem, & ita nauigabis etiam tu ad fratrem tuum. Turbatus autem Zoilus in verbo iſto, tacuit, atque ita diuiſi ſunt ab inuicem. Deſcendit autem ſenex circa partes Alexandriæ, & ægrotauit ægritudine magnâ. Diſcipuli autem eius dicebant ad inuicem: Putâſne aliquis noſtrûm contriſtauit eum, & propterea diuiſus eſt à nobis? Et non inueniebant in ſe ingratitudinis cauſſam, neque quia inobedientes ei aliquando fuiſſent. Cùm verò ſanus factus fuiſſet ſenex, dixit ad ſeipſum: Vadam ad patres meos. Et ita venit in locum qui dicitur Petra, vbi erant ſupradicti miniſtri eius. Cum verò iuxta flumen eſſet puella quædam Æthiopiſſa, veniens tetigit melotem eius: ſenex autem increpauit eam. Illa verò dixit: Si monachus es, vade in montem. Compunctus autem in hoc verbo ſenex, dicebat ad ſeipſum: Arſeni, ſi monachus es, vade in montem. Et inter hæc occurrerunt ei Alexander & Zoilus diſcipuli ſui. & cùm cecidiſſent ad pedes eius, proiecit ſe ſenex in terrâ, & flebant ſimul. Dixit autem ſenex: Non audiſtis quia ægrotaui? Et dixerunt ei: Etiam, audiuimus. Et ille dixit: Quare non veniſtis videre me? Et dixit Alexander: Quia diuiſio tua à nobis non fuit nobis tolerabilis, quoniam & multi ex ea contriſtati ſunt, dicentes: Niſi inobedientes fuiſſent ſeni, numquam ſe ſeparaſſet ab eis. Et dixit eis ſenex: Et ego cognoui, quia hoc diceretur: ſed tamen iterùm dicturi ſunt homines, Quia non inueniens columba requiem pedibus ſuis, reuerſa eſt ad Noë in arcam. In hoc igitur verbo curati ſunt animi diſcipulorum eius, & permanſerunt cum eo vſque ad vltimum vitæ ipſius tempus.

Alexander & Zoilus Arſenij diſcipuli. *Monachi eſt ire in montem.* Gen. 8.

Qui cùm moreretur, turbati ſunt valdè. Et dixit eis: Nondum venit hora, cùm autem venerit, dicam vobis. Iudicari autem habeo vobiſcum ante tribunal Chriſti, ſi permiſeritis cuiquam de corpore meo aliquid facere. Et illi dixerunt: Quid ergo faciemus, quia neſcimus mortuum veſtire vel ſepelire? Et dixit ſenex: Neſcitis mittere funem in pede meo, & trahere me in montem? Cùm autem traditurus eſſet ſpiritum, viderunt eum flentem, & dicunt ei: In veritate & tu times mortem, pater? Et dixit eis: In veritate. timor enim, qui in hac horâ eſt mihi, ſemper fuit in me, ex quo factus ſum monachus, & timeo valdè; atque ita in pace dormiuit. Ille autem ſermo ſemper erat in ore Arſenij, Propter quid exiſti? loqui me ſemper pœnituit, tacere numquam. Audiens autem abbas Paſtor, quia ex hac vitâ diſceſſerit Arſenius, lacrymatus eſt, & dixit: Beatus es, abba Arſeni, quia fleuiſti temetipſum in ſæculo iſto: qui enim ſe in hoc ſæculo non fleuerit, ſempiternè plorabit illic: ſiue igitur hic voluntariè, ſiue illic tormentis cogentibus, impoſſibile eſt non flere.

Ruff. l. 3. nu 163. *Semper in ore Arſenij. Propter quid exiſti*

EIVSDEM. 10. Narrauit abbas Daniel de abbate Arſenio, quia numquam voluerit loqui de quæſtione aliquâ Scripturarum, cùm poſſet magnificè ſi vellet, ſed neque epiſtolam citò ſcripſit ad aliquem. Quando autem ad conuentum poſt aliquantum temporis veniebat, poſt columnam ſedebat, ne quis videret faciē eius, & ne ipſe attenderet alium. Erat enim viſio eius angelica, ſicut Iacob, canis ornatus, elegans corpore, ſiccus tamen. Habebat autem barbam prolixam, omnino attingentem vſque ad ventrem eius: pili autem oculorum eius nimio fletu ceciderant: longus autem erat, ſed ſenio longæuo curuatus; moritur autem annorum nonaginta quinque. Hic fecit in palatio diuæ memoriæ Theodoſij Imperatoris maioris, qui fuit pater Arcadij & Honorij, annos quadraginta, & in Scithi fecit annos quadraginta, & decem

Arſenius non vult loqui de quæſtionibus Scripturæ. Ruff. li. 3. nu. 198. *Iconiſmus Arſenij.* *Breuis vita ſumma Arſenij.*

decem annos in loco qui dicitur Trohen, ſupra Babyloniam, contra ciuitatem Memphis, & tres annos in Canopo Alexandriæ; alios duos annos reuertens iterùm in Trohen fecit, conſummans in pace & timore Dei curſum ſuum, quia erat vir bonus & plenus Spiritu ſancto & fide.

Actor. 11.

Anvb. Ruff. l. 3. n. 199. Paſch. c. 42. n. 4.

11. Narrauit abbas Ioannes: Quia abbas Anub & abbas Paſtor & reſidui fratres eorum ex vno vtero nati, monachi fuerunt in Scithi: & quando illic venit gens Mazicarum, & deſolauerunt locum ipſum, primò diſceſſerunt illinc, & venerunt in locum qui vocatur Therenuthi, donec deliberarent vbi habitare deberent: & manſerunt illic in templo quodam antiquo paucis diebus. Dixit autem abbas Anub abbati Paſtori: Oſtende charitatem & tu & fratres tui, & ſinguli ſeorſim habitemus, & non veniamus ad nos inuicem hebdomadâ hac. Et reſpondit abbas Paſtor: Faciamus qualiter vis; & fecerunt ſic. Erat autem ibi in templo ſtatua lapidea. Et ſurgebat quotidie mane abbas Anub, & faciem ſtatuæ illius lapidabat; veſpere autem dicebat: Ignoſce mihi. Et totâ hebdomadâ ita fecit; die autem Sabbati occurrerunt ſibi inuicem. Et dixit abbas Paſtor abbati Anub: Vidi te, abba, hebdomadâ iſtâ lapidantem faciem ſtatuæ huius, & iterùm pœnitentiam agentem apud eam; fidelis autem homo hæc non facit. Et reſpondit ſenex: Hanc rem ego propter vos feci. Quando me vidiſti lapidantem faciem ſtatuæ ipſius, num locuta eſt, num furuit? Et dixit abbas Paſtor: Non. Iterùm quando apud eam pœnitentiam egi, num turbata eſt? num dixit: Non ignoſco? Et reſpondit abbas Paſtor: Non. Et ille dixit: Ergo & nos qui ſumus ſeptem fratres, ſi vultis vt maneamus ſimul, efficiamur ſicut ſtatua hæc, quæ contumeliis affecta non turbatur: ſi autem non vultis iſta fieri, ecce quatuor ingreſſus ſunt ad aditum templi huius, vnuſquiſque quò vult exeat, & quò vult vadat. Illi autem hæc audientes, proſtrauerunt ſe in terram abbati Anub, & dixerunt ei: Quomodo iubes, pater, ita fiat; faciemus quod dixeris nobis. Poſteà autem retulit abbas Paſtor, dicens: Quia manſimus ſimul per omne tempus vitæ noſtræ operantes & facientes omnia ſecundùm verbum ſenis quod dixit nobis. Conſtituit autem vnum ex nobis diſpenſatorem, qui quodcumque nobis appoſuiſſet, comedebamus, & impoſſibile erat, vt diceret aliquis ex nobis: Affer aliud aliquid, aut diceret: Nolo iſtud manducare. Et ſic tranſiuimus omne tempus vitæ noſtræ cum quiete & pace.

Viuendi concorditer inter fratres modus.

Verus monachus inſtar ſtatuæ eſſe debet.

12. Dicebant de abbate Ammone, quia venerunt ad eum quidam petentes, vt iudicaret inter eos; ſenex autem diſſimulabat. Et ecce quædam mulier ad aliam mulierem iuxta ſe ſtantem dicebat: Senex ille fatuus eſt. Audiuit autem eam ſenex, & vocans illam ad ſe dixit ei: Quantos labores putas ſuſtinui in ſolitudinibus diuerſis, vt acquirerem fatuitatem iſtam, & propter te hodie eam perditurus ſum?

Ammonis.

Sapiens Ammonis fatuitas.

13. Narrauerũt de epiſcopo ciuitatis, quæ vocatur Oxyrinchus, nomine Affy, quia cùm eſſet monachus, nimis durè tractauerit vitam ſuam; & cùm factus fuiſſet epiſcopus, voluit ipsâ duritiâ vti in ciuitate quam in eremo habuerat, & non præualuit. Ideircò proſtrauit ſe in conſpectu Domini, dicens: Putáſne, Domine, propter epiſcopatum diſceſſit à me gratia tua? Et reuelatum eſt ei: Quia non; ſed quia tunc ſolitudo erat, & cùm non eſſet homo, Deus tuus ſuſceptor erat tuus: nunc autem hîc in ſæculo es, vbi homines auxiliantur tibi.

Affy.

Deus ſolitariorum ſuſceptor

14. Dixit abbas Daniel, quia erat in Babyloniâ filia cuiuſdam primarij, dæmonium habens; pater autem eius diligebat monachum quemdam. Dixit autem monachus ipſe ei: Nemo poteſt curare filiam tuam, niſi quos ſcio ſolitarios: & ſi perrexeris ad eos, non acquieſcent hoc facere propter humilitatem. Sed hoc faciamus, & quando veniunt afferentes venalia quæ operantur, dicite vos emere velle quod vendunt. Et dum venerint in domo pretium accepturi, dicemus eis vt faciant orationem, & credo quia ſaluabitur filia tua. Exeuntes ergo in plateâ, inuenerunt vnum diſcipulum ſenum ſedentem vt venderet ſportellas ſuas, & tulerunt eum ſecum in domo vt quaſi pretium ſportarum acciperet. Et cùm intraſſet monachus ille in domo, venit puella illa quæ à dæmonio vexabatur, & dedit alapam monacho illi. Ille autem conuertit ei & aliam maxillam, ſecundùm diuinum præceptum. Dæmon autem coactus clamare cœpit: O violentia! mandata Ieſu Chriſti expellunt me hinc: & ſtatim mundata eſt puella illa. Cum autem veniſſent ad ſenes, indicauerunt eis quod fuerat factum, & glorificauerunt Deum, & dixerunt: Conſuetudo eſt ſuperbiæ diabolicæ, humilitate mandatorum Chriſti Ieſu corruere.

Danielis.

Monachus à dæmoniacâ colaphizatus, alteram maxillam præbet.

Superbia diaboli, humilitate hominum corruit.

15. Dixit abbas Euagrius: Principium ſalutis eſt, ſi teipſum redarguas.

Evagrii

16. Dixit abbas Serapion: Quia multos labores corporales plus quàm filius meus Zacharias feci, & non perueni ad menſuram humilitatis & taciturnitatis eius.

Serapionis.

17. Abbas

ZACHARIAE.

17. Abbas Moyſes dixit fratri Zachariæ: Dic mihi quid faciam? Ille autem hæc audiens, iactauit ſe pronus in terram ad pedes eius, dicens: Tu me interrogas, pater? Dixit autem ei ſenex: Crede mihi, fili Zacharia, quia vidi Spiritum ſanctum deſcendentem in te, & propterea compellor interrogare te. Tunc tollens Zacharias cucullum ſuum de capite ſuo, miſit illud ſub pedibus ſuis, & conculcans eum, dixit: Niſi ita conculcatus fuerit homo, non poteſt monachus eſſe.

Conculcatio cuculli docet humilitatem.

EIVSDEM.

18. Dixit abbas Paſtor: Quia interrogauit abbas Moyſes fratrem Zachariam, tempore quo moriebatur, dicens: Quid vides? Et ille dixit ei: Nihil melius quam tacere, pater. Et dixit ei: Verum eſt, fili, tace. Horâ autem mortis eius ſedens abbas Iſidorus, reſpexit in cælum, & dixit: Lætare, fili mi Zacharia, quoniam apertæ ſunt tibi ianuæ regni cælorum.

Nihil melius taciturnitate.

THEOPHILI.

19. Sanctæ memoriæ Theophilus epiſcopus Alexandrinus venit aliquando ad montem Nitriæ, & venit ad eum abbas montis illius, & dixit ad eum epiſcopus: Quid ampliùs inueniſti in viâ iſta, pater? Et reſpondit ei ſenex: Culpare & reprehendere meipſum ſine ceſſatione. Et dixit ei epiſcopus: Non eſt alia via ſequenda niſi hæc.

Quid amplius inuenitur in eremo quàm in ſæculo.

THEODORI.

20. Quando abbas Theodorus cum fratribus manducabat, accipiebant calices cum reuerentiâ & taciturnitate, nec dicebant, ſicut mos eſt, Ignoſce.

[illegible], Ignoſce.

EIVSDEM.

21. Dicebant de eo ipſo abbate Theodoro, quia cum factus eſſet Diaconus in Scithi, non acquieſcebat miniſtrare, & huc atque illuc fugiebat. Et iterum ſenes adducebant eum, dicentes: Non derelinquas miniſterium tuum. Dixit autem eis abbas Theodorus: Dimittite me, & deprecor Deum. Et ſi oſtenderit mihi, quia debeo ſtare in locum miniſterij huius, facio. Et cùm deprecaretur Deum, dicebat: Si voluntas tua eſt, Domine, vt ſtem in hoc miniſterio, demonſtra mihi. Et oſtenſa eſt columna ignis de terrâ vſque ad cælum, & vox ſonuit, dicens: Si potes fieri ſicut columna hæc, vade, miniſtra. Ille autem hæc audiens, ſtatuit apud ſe nullatenus miniſtrare. Qui cum veniſſet ad eccleſiam, pœnitentiam egerunt apud eum, dicentes: Si non vis miniſtrare, vel calicem tene. Et non acquieuit, dicens: Si me non dimittitis, diſcedo de loco iſto. Et ita diſceſſerunt ab eo.

Quàm magna diaconi dignitas.

IOANNIS.

22. Dixit abbas Ioannes Breuis: Quia ianua Dei eſt humilitas; & patres noſtri per multas contumelias acti, gaudentes intrauerunt in ciuitatem Dei. Dixit iterum ipſe idem: Quia humilitas & timor Dei ſuperant vniuerſas virtutes.

Ianua Dei humilitas.

DE HVMILITATE.

IOANNIS.

23. Dixit abbas Ioannes Thebæus: Quia debet monachus ante omnia humilitatem habere: hoc enim eſt primum Saluatoris mandatum, dicentis: Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.

Prima monacho virtus humilitas. Matth. 5.

COPRIS.

24. Collecti ſunt aliquando fratres qui habitabant in Scithi, & cœperunt intra ſe quærere de Melchiſedech ſacerdote: obliti ſunt autem vocare abbatem Coprem. Poſteà autem vocantes eum, interrogabant eum de eadem quæſtione. Ille autem tundens tertiò os ſuum, dixit: Væ tibi Copres, quia quæ mandauit tibi Deus vt faceres, dereliquiſti; & quæ à te non requirit, illa ſcrutari præſumis. Hæc autem audientes fratres, fugerunt ſinguli in cellis ſuis.

Curioſa quæſtiones non ſcrutandæ.

MACARII. Ruff. l. 3. nu. 99.

25. Narrauit aliquando de ſeipſo abbas Macarius, dicens: Quando eram iuuenis, & ſedebam in cellâ meâ in Ægypto, tenuerunt & fecerunt me clericum in vico. Et cùm nollem acquieſcere ad miniſtrandum, fugi ad alium locum. Et venit ad me quidam ſæcularis homo, ſed vitâ religioſus, & tollebat à me opus quod faciebam manibus meis, & miniſtrabat mihi quæ neceſſaria erant. Contigit autem tentante diabolo, vt quædam virgo in vico illo vitiata lapſum faceret. Et cum in vtero habere cœpiſſet, interrogatur quis eſſet de quo in vtero haberet: illa autem dixit: Quia hic ſolitarius eſt, qui mecum dormiuit. Exeuntes autem de vico illo, comprehenderunt me, & adduxerunt ad vicum, & appenderunt in collum meum cacabatas ollas & anſas vaſorum, & miſerunt me circituram in vico illo, per viam cædentes atque dicentes: Hic monachus corrupit filiam noſtram: tollite, tollite eum. Et ceciderunt me penè vſque ad mortem. Superueniens autem quidam ſenum dixit: Quamdiu cæditis monachum iſtum peregrinum? Ille autem, qui mihi ſolebat miniſtrare neceſſaria, ſequebatur retrò cum verecundiâ: etenim etiam ipſum contumeliis multis afficiebant, dicentes: Ecce ſolitarius monachus, cui tu teſtificabaris, quid fecit? Et dixerunt parentes puellæ illius: Quia non dimittimus eum, donec fideiuſſorem præbeat, quia paſcet eam. Et dixi illi qui mihi ſolebat miniſtrare, vt fideiuſſor mihi fieret, & fidedixit mihi. Et reuerſus ſum ad cellam meam, & dedi ei quantas habui ſportellas, dicens: Vende eas, & da illi meæ mulieri manducare. Dicebam autem in animo meo: Macari, ecce inueniſti tibi mulierem, opus habes modò amplius labo-

Macario innoxio illuditur.

Macarius pro fornicatore haberi ſe patitur.

laborare, vt paſcas eam. Et operabar non ſolum in die, ſed etiam in nocte, & tranſmittebam ei. Cum autem veniſſet tempus infelici illi, vt pareret, traxit plurimis diebus in dolore, & non pariebat. Dicunt ergo ei: Quid eſt hoc? Et illa dixit: Ego ſcio, quare torqueor diu. Et interrogata à parentibus ſuis, Quare? Reſpondit: Quia illi monacho crimen impoſui, & fallens implicaui eum, cùm iſte non habeat cauſſam; ſed iuuenis ille talis hoc fecit. Audiens autem verba hæc ille miniſter meus, gaudens venit ad me, & dixit: Quia non potuit parere illa puella, donec confiteretur, quia tu nullam cauſſam in conſpectu eius habuiſſes, ſed quia mentita ſit aduerſum te. Et ecce omnes habitatores vici illius volunt venire hic ad cellam tuam glorificaturi Deum, & pœnitentiam apud te acturi. Ego autem audiens iſta à miniſtro meo, ne affligerent me homines, ſurrexi, & fugi hic in Scithi: & hoc principium cauſſæ, propter quam hîc habitare cœpi.

Falſaria cruciatur.

Quomodo Macarius venerit in Scithi.

EIVSDEM. 26. Præteriens aliquando abbas Macarius, à palude ad cellam ſuam reuertens, portabat palmulas: & ecce occurrit ei diabolus in via cum falce meſſoria. Voluit autem eum percutere de falce illa, & non potuit, & dixit ei: Multam violentiam patior à te, ô Macari, quia non præualere aduerſus te poſſum. Ecce enim quidquid tu facis, & ego facio; ieiunas tu, & ego penitùs non comedo; vigilas tu, & ego omnino non dormio. Vnum eſt autem ſolum in quo me ſuperas. Et dicit ei abbas Macarius: Quod eſt illud? Reſpondit diabolus: Humilitas tua, per quam non præualeo aduerſum te.

Ruff. li. 3. n. 194. Paſch. c. 13. n. 6.

Humilitate diabolus vincitur.

MATHOIS. 27. Perrexit aliquando abbas Mathois de Raythu in partibus Gebalon: erat autem cum eo frater eius. & venit epiſcopus loci illius ad memoratum ſenem, & fecit eum presbyterum. Et dum guſtarent ſimul, dixit epiſcopus: Ignoſce mihi, abba, quia ſcio quòd nolueris rem hanc; ſed vt benedictionem tuam acciperem, præſumpſi hoc facere. Dixit autem ei ſenex cum humilitate: Et animus meus modicum volebat hoc, verumtamen in hoc grauiter fero, quia compellor ſeparari à fratre meo, qui mecum eſt: neque enim ſufficio omnes orationes quas ſimul faciebamus, implere. Et dixit epiſcopus: Si ſcis quia dignus eſt, ego & ipſum ordino. Et dixit ei abbas Mathois: Equidem ſi dignus eſt neſcio, vnum autem ſcio, quia melior me eſt. Ordinauit autem & ipſum epiſcopus: & ita vterque receſſerunt de hac vitâ, vt numquam ſe ad ſacrificandam oblationem altari approximarent. Dicebat autem ſenex: Credo in Deum, quia forſitan non ſuſtineam graue iudicium propter ordinationem, quam ſuſcepi, dum oblationem non audeo conſecrare: hoc enim officium illorum eſt, qui ſine querela viuunt.

Ruff. l. 3. n. 188. Paſch. c. 33. n. 3.

Humilitas Mathois.

Quorum ſit oblationem conſecrare.

EIVSDEM. 28. Dixit autem abbas Mathois: Quantum ſe approximat homo Deo, tantum ſe peccatorem videt: Iſaias enim propheta videns Dominum, miſerum ſe & immundum dicebat.

Ruff. l. 3. n. 123. Iſaiæ 6.

MOYSIS. 29. Dicebant de abbate Moyſe, quia factus eſſet clericus, & poſuerunt ei ſuperhumerale. Et dixit ei Archiepiſcopus: Ecce factus es candidatus, abba Moyſes. Et ille reſpondit: Putas à foris, domne Papa, aut deintus? Volens autem epiſcopus probare eum, dixit clericis: Quando intrat abbas Moyſes ad altare, expellite eum, & ſequimini, vt audiatis quid dicat. Dum autem cœpiſſent eum mittere foràs, dicebant ei: Exi foras Æthiops. Ille verò egrediens, dicebat: Bene tibi fecerunt, cinerente & caccabate. Qui cum homo non ſis, quare te in medio hominum dare præſumpſiſti?

Profunda Moyſis humilitas.

NESTERONIS. 30. Dum abbas Paſtor in congregatione eſſet, audiens de abbate Neſterone, deſiderauit eum videre, & mandauit abbati eius, vt mitteret eum ad ipſum. Qui cùm nollet eum ſolum dimittere, non direxit eum. Poſt paucos autem dies diſpenſator monaſterij rogauit abbatem, vt permitteret eum ire ad abbatem Paſtorem, vt diceret ei cogitationes ſuas. Abbas autem eius, cùm eum dimitteret, dixit ei: Tolle tecum & fratrem iſtum, quia mandauit mihi de ipſo ſenex; & non præſumens eum ſolum dimittere, diſtuli vſque modo. Cùm ergo veniſſet diſpenſator ad ſenem, locutus eſt ei de cogitationibus ſuis, & ille ſanauit eum reſponſione ſuâ. Poſthæc autem interrogabat ſenex fratrem illum, dicens: Abba Neſtero, quomodo acquiſiſti virtutem hanc, vt quando emerſerit tribulatio aliqua in monaſterio, non loquaris, neque tædium facias? Et cum multùm cogeretur frater à ſene, dicit ei: Ignoſce mihi, abba, quando intraui in initio in congregatione, dixi animo meo: Tu & aſinus vnum eſtote. Sicut enim aſinus vapulat & non loquitur, iniuriam patitur & non reſpondet, ſic & tu; quemadmodum & in Pſalmo legitur: Vt iumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum.

Quomodo Neſtero tribulatione didicerit ſilentium & patientiam.

Pſal. 72.

OLYMPII. 31. Dicebant de abbate Olympio in Scithi, quia ſeruus eſſet, & deſcendebat per ſingulos annos in Alexandriam portans mercedes

Ruff. l. 3. n. 11.

cedes ſuas dominis ſuis. Et occurrebant ei, & ſalutabant eum: ſenex autem [illegible]bat aquam in pelluim, & [illegible]ebat, vt lauaret pedes dominis ſuis. Illi autem ad eum dicebant: Noli, pater, non graues nos. Ille verò reſpondebat eis: Ego confiteor, quia ſeruus ſum veſter: [illegible] ago, quia dimiſiſtis me [illegible] Deo. ſed tamen lauo vobis pedes, ecce & ſuſcipite mercedes meas. Illi verò contemnebant. Et non acquieſcentibus dicebat: Credite mihi, quia ſi non vultis ſuſcipere mercedes meas, remaneo hic & ſeruio vobis. Illi autem reuerentiam ei habentes, dabant in poteſtate eius, vt faceret quod vellet. Et reuertentem deducebant eum cum honore, præbentes ei quæ neceſſaria erant, vt faceret pro eis agapem: & ex hoc factus eſt nominatus in Scithi.

Agape pro proximo.

PASTORIS Append. MARCI SOT DE INCERTIS. *Vitas ambientes ſit humilitas.*

32. Dixit abbas Paſtor: Quia ſemper homo humilitatem & timorem Dei ita neceſſariò habere debet, ſicut flatum quem naribus attrahit vel emittit.

EIVSDEM. *Non ſtudendum, ut ſeruetur modeſtia proximorum.*

33. Interrogatus eſt abbas Paſtor à quodam fratre: Quomodo debeo eſſe in loco, in quo habito? Et reſpondit ei ſenex: Habeto prudentiam velut aduena: & vbicumque fueris, ne quæras verbum tuum coram te habere potentiam, & requieſces.

EIVSDEM. 34. Dixit iterum: Quia proijcere ſe in conſpectu Dei, & non ſeipſum extollere, & mittere poſt tergum ſuum propriam voluntatem, ferramenta ſunt, quibus anima operatur.

EIVSDEM. 35. Item dixit: Non metiaris temetipſum, ſed adhære ei qui benè conuerſatur.

ALONII. 36. Dixit iterum: Quia interrogauit frater abbatem Alonium, Quid eſt contemptus. Et dixit ſenex: Vt ſis infra animalia irrationabilia, & ſcies quia illa non condemnantur.

PASTORIS *In humilitate ſacrificium fit Deo.* 37. Dixit iterum qui ſuprà: Quia humilitas terra eſt, in qua Dominus ſacrificium fieri demandauit.

EIVSDEM. 38. Rurſus dixit: Quia ſi homo ordinem ſuum cuſtodiat, non turbabitur.

ALONII. 39. Iterum dixit: Quia ſedentibus aliquando ſenibus ad manducandum, ſtabat Alonius abbas & miniſtrabat eis, & videntes laudauerunt. Ille autem nihil omnino reſpondit. Dixit ergo quidam ſecretò: Quare non reſpondiſti ſenibus laudantibus te? Et dixit abbas Alonius: Quia ſi reſponderem eis, inueniebar delectatus laudibus meis.

Laudatus tacet.

PASTORIS *Iuuenis et ſenex, abbas vocari poteſt.* 40. Narrauit abbas Ioſeph: Quia ſedentibus nobis aliquando cum abbate Paſtore, nominauerit abbatem Agathonem, & dixi-mus ei: Iuuenis eſt, quare eum appellas abbatem? Et dixit abbas Paſtor: Quia os ſuum fecit eum appellari abbatem.

DE HUMILITATE. EIVSDEM. *Laudanda aliena.* 41. Dicebant de abbate Paſtore, quia numquam voluiſſet ſermonem dimittere ſupra alterius ſenis verbum, ſed magis laudauerit ſemper quæ ille dixiſſet.

PAMBO. 42. Venit aliquando ſanctæ memoriæ Theophilus epiſcopus Alexandrinus in Scithi: congregati autem fratres dixerunt ad abbatem Pambo: Dic vnum ſermonem Papæ, vt ædificetur animus eius in hoc loco. Et reſpondit ſenex: Si in taciturnitate meâ non ædificatur, neque in ſermone meo ædificab[i]tur.

Taciturnitas ædificans.

SISOI, HOR ET ATHRE. 43. Narrauit frater Pyſtus, dicens: Quia ibamus ſeptem fratres ſolitarij ad abbatem Siſoi habitantem in inſula Clyſmatus: & cùm rogaremus eum, vt diceret nobis aliquid, ille reſpondit: Ignoſcite mihi, quia idiota ſum homo; ſed veni aliquando ad abbatem Hor & abbatem Athre; & erat in infirmitate abbas Hor decem & octo annis, & cœpi ſupplicare eis, vt dicerent mihi aliquod verbum; & dixit abbas Hor: Quid tibi habeo dicere? Quidquid vides, fac; Deus enim illius eſt, qui ſibi vltrà quàm poteſt extorquet, & violentiam facit ad omnia: hi autem ambo non erant de vnâ prouinciâ, hoc eſt abbas Hor & abbas Athre. Fuit autem inter eos magna gratia, donec exirent ambo de corpore. Abbas autem Athre ſummæ obedientiæ erat, abbas verò Hor multæ humilitatis. Feci ergo paucos dies apud eos, inueſtigans virtutes eorum, & vidi mirabile quid quod fecit abbas Athre. Attulerat enim eis quidam vnum piſcem modicum, & voluit illum facere abbas Athre ſenioni abbati Hor: poſuerat ergo abbas Athre cultellum, & incidebat piſcem illum, & vocauit eum abbas Hor, dicens: Athre, Athre. Ille verò ſtatim dimiſit cultellum in medio piſce inciſo, & non percidit eum, & cucurrit ad eum: & miratus ſum tantam obedientiam eius, quia non dixit: Exſpecta donec incidam piſcem. Dixi ergo abbati Athre: Vbi inueniſti obedientiam hanc? Et ille mihi reſpondit: Non eſt mea, ſed iſtius ſenis eſt. Et tulit me, dicens: Veni, vide obedientiam eius. Coxit ergo modicum piſcem male, ita vt perderet eum voluntariè, & appoſuit ſeni; & ille manducauit, nihil loquens. Et dixit ei: Bonum eſt, ſenex? Et ille reſpondit: Bonum valdè. Poſthæc attulit ei illud modicum, nimis benè coctum, & dixit: Ecce iſtud perdidi, ſenex, malè illud coxi. Et ille reſpondit: Etiam modicè tibi malè exiuit. Et conuerſus ad me abbas Athre dixit: Vides quia hæc obedientia illius

Athre ſummæ obedientiæ. Hor multùm humilis.

SENIORVM. LIB. V. DE HVMILITATE.

ſcus eſt ? Et exij ab eis : & quidquid vidi, h[illegible] ſecundum vi[illegible] Hæc d[illegible] ſabbas [illegible] vnus [illegible] ex [illegible] eum dic[illegible] Oſtende nobis [illegible], & de nobis tu vnum ſermonem. [illegible] dixit: Qui habet quod innumerabile eſt in ſcientia, perficit omnem Scripturam. Iterum alter ex nobis dixit ei: Quid eſt peregrinatio, pater? Et ille reſpondit: Tace, & [illegible] omni loco quocumque veneris, di[illegible] Non habeo cauſſam, & hæc eſt peregrinatio.

Peregrinatio ſpiritualis.

SISOI. 44. Venit quidam frater ad abbatem Siſui in montem abbatis Antonij: & loquentibus eis, dicebat abbati Siſoi: Modò adhuc non perueniſti ad menſuras abbatis Antonij, pater? Et reſpondit ei ſenex: Ego ſi haberem vnam cogitationem abbatis Antonij, effi[illegible]ter totus velut ignis: verumtamen ſcio hominem [illegible], qui cum labore poteſt ferre cogitationes ſuas.

Sancti Antonij perfectio.

EIVSDEM. Ruff. l. 3. num. 174. Paſch. c. 15. n. 2. 45. Iterùm autem interrogauit eum frater ille, dicens: Putas ſic perſequebatur ſatanas antiquos? Et dicit ei abbas Siſoi: Modò plus, quia tempus eius appropinquauit, & turbatur.

EIVSDEM. 46. Venerunt alij quidam ad eum, vt audirent ab eo ſermonem, & nihil eis loquebatur, ſed ſemper dicebat: Ignoſcite mihi. Videntes autem ſportellas eius, dixerint diſcipulo eius Abraham: Quid facitis de ſportellis iſtis? Et reſpondit eis: Huc & illuc expendimus eas. Hoc autem audiens ſenex, dixit: Et Siſois hinc & inde manducat. Illi verò audientes ædificati ſunt valde in humilitate eius, atque cum gaudio receſſerunt.

Siſois humilitas.

EIVSDEM. 47. Frater interrogauit abbatem Siſoi, dicens: Video meipſum, quia memoria mea ad Deum intenta ſit. Et dicit ei ſenex: Non eſt magnum hoc, vt mens tua cum Deo ſit; magnum eſt autem, ſi teipſum infra omnem videas creaturam: hoc autem & labor corporalis corrigit, & ducit ad humilitatis viam.

Magnum, infra omnem creaturam ſe humiliare.

SYNCLETICAE. 48. Dixit beatæ memoriæ Syncletica: Sicut impoſſibile eſt nauim fabricari ſine acutis, ita impoſſibile eſt hominem ſine humilitate ſaluari.

Humilitatis neceſſitas.

HYPERICHII. 49. Dixit abbas Hyperichius: Arbor vitæ eſt in excelſum, & aſcendit ad eam humilitas monachi.

Humilitas aſcendit arborem vitæ.

EIVSDEM. 50. Dixit iterùm qui ſuprà: Imitare Publicanum illum, ne cum Phariſæo damneris: & ſequere manſuetudinem Moyſis, vt ſummitates cordis tui reſecans, conuertas in fontes aquarum.

Publicani humilitas imitanda.

ORSISII. 51. Dixit abbas Orſiſius: Si fragmen crudæ tegulæ in fundamento mittatur, vbi iuxtà ſit fluuius, non ſuſtinet vnum diem; coctæ autem permanet velut lapis: ita eſt homo qui carnalem ſapientiam habet, & non eſt tentationum igne decoctus, ſicut & Ioſeph: huiuſmodi enim verbo Dei reſoluitur: qui cum initium fecerit, multis tentationibus in medio hominum agitatur. Bonum eſt enim, vt quis nouerit menſuras ſuas, & declinet nimium pondus, fortes autem in fide immobiles ſunt: nam de ipſo ſancto Ioſeph ſi velit aliquis loqui, dicet quia nec terrenus erat, quantum tentatus eſt, & in quali prouincià, vbi nec veſtigium erat diuini cultus? Sed Deus patrum eius erat cum eo, qui eripuit eum ex omni tribulatione, & nunc eſt cum patribus ſuis in regno cælorum. Et nos ergo agnoſcentes menſuras noſtras certemus; vix enim nos poſſumus effugere iudicium Dei.

Igne tentationis probatus durat.

Ioſephi tentatio & victoria.

INCERTI. 52. Senex quidem erat ſolitarius vacans in eremo, & dicebat in ſemetipſo, quia perfectus eſſet in virtutibus. Hic orauit Deum, dicens: Oſtende mihi, quid eſt perfectio animæ, & facio. Volens autem Deus humiliare cogitationes eius, dixit ei: Vade ad illum archimandritam, & quidquid tibi dixerit, facito. Reuelauit autem Deus archimandritæ illi, antequam ille ad ipſum veniret, dicens: Ecce ille ſolitarius venit ad te: dic ergo ei vt tollat flagellum, & vadat vt paſcat porcos tibi. Veniens ergo ſenex pulſauit oſtium, & ingreſſus eſt ad archimandritam illum: & cum ſe ſalutaſſent, ſederunt. Et dixit ei ſolitarius ille qui venerat: Dic mihi quid faciam, vt ſim ſaluus. Et ille dixit: Facies quodcumque dixero tibi? Et reſpondit ei: Etiam. Et dixit ei: Ecce tolle flagellum, & vade, paſce porcos. Hi autem, qui eum nouerant & audierant de eo, cum vidiſſent quia porcos paſceret, dicebant: Vidiſtis illum ſolitarium magnum, de quo audiebamus? ecce ſtupuit cor eius, & dæmonio vexatur, & paſcit porcos. Videns autem Deus humilitatem eius, quia ita patienter ſuſtinebat opprobria hominum, præcepit eum iterùm redire ad locum ſuum.

Qui perfectum ſe putat, humiliandus.

INCERTI. Ruff. l. 3. num. 159. 53. Quemdam ſenem monachum ſolitarium homo, qui à dæmonio vexabatur & fortiter ſpumabat, percuſſit in maxillam: ſenex verò conuertit ei aliam maxillam ſtatim. Dæmon autem, non ferens incendium humilitatis eius, mox exiuit ab eo.

Humilitas terrendis dæmonibus.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 113. Paſch. c. 15. n. 3. 54. Dixit ſenex cuidam: Quando cogitatio ſuperbiæ aut elationis inrtauerit in te, ſcrutare conſcientiam tuam, ſi diuina mandata omnia cuſtodis, ſi inimicos tuos diligis, ſi gaudes in aduerſatij tui glorificatione, & ſi contriſtaris in minoratione eius,

& ſi

& ſi . . . poſſis tempore eſſe inutile . . . tuum, & . . . periculum eſſe deteriorem : . . . ad te ſenſus, quam omnia correxeris, . . . quia homo . . . cogitatio tua vniuerſa reſoluetur.

INCERTI. 55. Dixit ſenex cuidam: Non apponas cor tuum aduerſus fratrem, dicens, quia tu magis illo ſobrius & continentior, & intelligentior ſis, ſed ſubditus eſto gratiæ Dei in ſpiritu paupertatis, & per charitatem non fictam ; ne ſpiritu exaltationis elatus, perdas laborem tuum, ſed eſto ſpiritali ſale conditus in Chriſto. *Neminem te præferas.*

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 112. Paſch. c. 13. n. 1. 56. Dixit ſenex: Quia qui plus quam dignus eſt honoratur aut laudatur, amplius patitur detrimentum : qui autem non fuerit omnino ab hominibus honoratus, hic deſuper glorificabitur.

INCERTI. 57. Frater aliquis interrogauit ſenem, dicens: Bonum eſt aſſiduè pœnitere? Et reſpondit ei ſenex: Vidimus Ieſum filium Naue, quia cum pronus iaceret in facie, apparuit illi Deus. *Humili Deus apparet.*

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 173. Paſch. c. 15. n. 11. 58. Interrogatus ſenex, quare ita inquietaremur à dæmonibus, reſpondit: Quia arma noſtra abijcimus, quod eſt contumeliam, & humilitatem, & paupertatem, & patientiam.

INCERTI. 59. Frater quidam interrogauit ſenem dicens: Si quis fratrum attulerit ad me deforis cogitationes, vis, abba, dicam ei vt non eas afferat ad me? Et reſpondit ei ſenex. Noli. Et dixit frater: Quare? Reſpondit ei ſenex: Quia nec nos hoc poſſumus cuſtodire: & ne fortè cùm dicimus proximo, Ne facias illud, inueniamus nos poſtea idipſum facientes. Et dixit frater: Quid ergo debet fieri? Et reſpondit ei ſenex: Si voluerimus taciturnitatem ſeruare, ſufficit proximo modus ipſe. *Loquacitas fratris taciturnitate reprimenda.*

INCERTI. 60. Interrogatus eſt ſenex, quid eſſet humilitas? Et ille reſpondit: Si peccanti fratri in te ignoueris, antequam apud te pœnitentiam agat.

INCERTI. 61. Dixit ſenex: In omni tentatione non culpes hominem, ſed teipſum tantùm, dicens: Quia pro peccatis meis hæc mihi euenerunt.

INCERTI. 62. Dixit ſenex: Numquam præterivi ordinem meum, vt altiùs ambularem: neque turbatus ſum aliquando in humilitate poſitus: Omnis enim cogitatio mea in hoc erat, vt deprecarer Dominum, quò ſpoliaret me veterem hominem. *Humilitas imperturbabilis.*

INCERTI. 63. Frater quidam interrogauit ſenem: Quid eſt humilitas? Et reſpondit ei ſenex: Vt benefacias his qui tibi malefaciunt. Et dixit frater: Si non peruenit homo in eadem menſura, quid faciet? Reſpondit ſenex: Fugiat, eligens taciturnitatem. *Humilis malum bono penſat.*

64. Frater aliquis interrogauit ſenem, dicens: Quod eſt opus peregrinationis? Et ſenex dixit ei: Scio fratrem peregrinantem, qui cum tentus eſſet in eccleſia, & contigiſſet ibi fieri agapem, ſedit ad menſam vt manducaret cum fratribus. Dixerunt autem quidam: Iſtum hic quis tenuit? Et dixerunt ei: Surge & vade hinc foras: qui ſurrexit & abijt. Alij verò contriſtati de expulſione eius, egreſſi ſunt, & reuocauerunt eum. Poſt hæc interrogauit eum quidam, dicens: Quid, putas, eſt in corde tuo, quia expulſus es, & iterum reuocatus? Et ille dixit ei: Quoniam poſui in corde meo, quia æqualis eſſem cani, qui quando inſectatur, foràs egreditur; quando verò vocatur, ingreditur. INCERTI. *Promptè obediens ſe cani comparat.*

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 85. 65. Venerunt quidam aliquando in Thebaidam ad quemdam ſenem, habentes ſecum vnum qui à dæmonio vexabatur, vt curaretur ab illo ſene. Senex ergo cum diu rogaretur, dixit dæmoni: Exi de facturâ Dei. Et reſpondit dæmon: Exeo. ſed interrogo te vnum verbum, vt dicas mihi, qui ſunt hœdi, & qui ſunt agni. Et dixit ſenex: Hœdi quidem tales, qualis ego; agni verò qui ſint, Deus ſcit. Et audiens dæmon, clamauit voce magna, dicens: Ecce propter iſtam humilitatem tuam exeo. Et exijt eadem horâ. *Humilitas expellit dæmonem.*

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 19. narrante Pœmene. 66. Manebat quidam monachus Ægyptius in ſuburbano Conſtantinopolitanæ ciuitatis: & dum tranſiret Theodoſius iunior Imperator per viam illam, reliquit omnes qui in obſequio eius erant, & venit ſolus ad cellam eius. Et pulſans ad oſtium monachi, aperuit ei monachus. Videns autem eum, agnouit quidem quia Imperator eſſet, ſic tamen ſuſcepit eum, tamquam vnum ex officio militantium. Cùm ergo introiſſet, fecerunt orationem, & ſederunt. Cœpit autem interrogare Imperator, dicens: Quomodo ſunt patres in Ægypto? Et ille reſpondit: Orant omnes pro ſalute veſtrâ. Imperator autem circumſpiciebat in cellâ eius, ſi quid haberet, & nihil illic vidit niſi paruam ſportellam, habentem modicum panis, & lagenam aquæ. Et dixit ei monachus: Guſta modicè. Et infudit ei panes, & miſit ei oleum & ſal, & manducauit, & dedit ei aquam vt biberet. Dixit autem ei Imperator: Scis quis ſum ego? Et ille dixit: Deus te ſcit quis ſis. Tunc dixit ei: Ego ſum Theodoſius Imperator. Ille autem ſtatim adorauit ſalutans eum humiliter. Et dicit Imperator: Beati eſtis vos, quia ſecuram vitam habetis, & non cogitatis de hoc ſæculo. Veritatem autem dicam, quia in imperio natus ſum, & num- *Tenues ſed fervorum cremata renunciatum.*

quam ita delectatus ſum pane & aquâ ſicut hodie; ſatis enim libenter comedi. Et cœpit ex tunc honorare eum Imperator: ſenex verò egrediens fugit, & iterum venit in Ægyptum.

INCERTI. 67. Dicebant ſenes: Quoniam quando tentamur, tunc magis humiliamur; quoniam Deus ſciens infirmitatem noſtram, protegit nos: ſi autem gloriamur, aufert à nobis protectionem ſuam, & perimus.

Qui gloriatur non protegitur.

INCERTI. 68. Cuidam fratri apparuit diabolus transformatus in Angelum lucis, & dixit ad eum: Ego ſum Gabriel angelus, & miſſus ſum ad te. Ille verò dixit ei: Vide ne ad alium miſſus ſis; ego autem non ſum dignus vt Angelus mittatur ad me. Diabolus autem ſtatim non comparuit.

Humilitas præſeruat a fraude diaboli.

INCERTI. 69. Dicebant ſenes: Quia vel ſi pro veritate Angelus tibi appareat, non ſuſcipias facilè, ſed humilia temetipſum, dicens: Non ſum dignus Angelum videre viuens in peccatis.

Etiam Angeli ſint ſuſpecti.

INCERTI. 70. Narrauerunt de alio ſene, quia ſedens in cellâ ſuâ, & ſuſtinens tentationes, videbat dæmones manifeſte, & contemnebat eos. Cùm autem diabolus videret ſe vinci à ſene, venit & oſtendit ſe ei, dicens: Ego ſum Chriſtus. Videns autem eum ſenex, clauſit oculos ſuos. Et dixit ei diabolus: Ego ſum Chriſtus, & quarè clauſiſti oculos tuos? Et reſpondit ſenex: Ego hîc Chriſtum nolo videre, ſed in illâ vitâ. Audiens autem diabolus hæc, non comparuit.

Chriſti gloria in cælo quærenda.

INCERTI. 71. Alterum ſenem volentes ſeducere dæmones, dicebant ei: Vis videre Chriſtum? Et ille dixit: Anathema vobis & de quo dicitis. Ego autem meo Chriſto credo dicenti: Si quis vobis dixerit, Ecce hic Chriſtus, aut ecce illic, nolite credere. Quo dicto ſtatim non comparuerunt.

Matth. 24.

INCERTI. 72. Narrauerunt de alio ſene, quia perſeuerauit ieiunans ſeptuaginta hebdomadas, ſemel in hebdomadâ reficiens. Hic poſtulauit à Deo de quodam ſermone Scripturarum ſanctarum, & non reuelabat ei Deus. Dixit ergo in ſemetipſo: Ecce tantum laborem ſumpſi, & nihil profeci: vadam ergo ad fratrem meum, & requiro ab eo. Qui cùm egreſſus clauſiſſet oſtium ſuum vt abiret, miſſus eſt ad eum angelus Domini, dicens: Septuaginta hebdomadæ quas ieiunaſti, non te fecerunt proximum Deo: nunc verò quando humiliatus es, vt ad fratrem tuum pergeres, miſſus ſum indicare tibi ſermonem: aperienſque ei de re quam quærebat, diſceſſit ab eo.

Humilitas Deo proximat.

SENIS. Ruffin. l. 5. n. 73. 73. Dicebat quidam ſenex: Quia ſi quis cum humilitate & timore Dei iniungat fratri aliquid facere, ſermo ipſe qui propter Deum egreditur, facit fratrem illum ſuum ſubiectum exiſtere, & implere quod fuerit imperatum: ſi autem quis volens iubere fratri, & non hoc ſecundùm timorem Dei fecerit, ſed quaſi per auctoritatem, volens ſibi in eo poteſtatem defendere; Deus qui videt occulta cordis, non permittit eum audire vel facere quod iubetur. Manifeſtum enim eſt opus, quod ſecundùm Deum fit: & iterùm manifeſtum eſt, quod pro voluntate aut in poteſtate iniungitur: quoniam quod à Deo eſt, cum humilitate & obſecratione imperatur; quod autem ex poteſtate, cum furore & perturbatione, vtpote quod à maligno eſt.

Cum humilitate imperandum, non cum auctoritate.

INCERTI. 74. Dixit ſenex: Volo magis vinci cum humilitate, quàm vincere cum ſuperbia.

INCERTI. 75. Dixit ſenex: Non condemnes aſtantem tibi, quoniam neſcis verùm in te ſit Spiritus Dei, an in illo. Aſtantem autem tibi dico eum, qui miniſter eſt tuus.

INCERTI. 76. Frater aliquis interrogauit ſenem, dicens: Si habito cum alijs fratribus, & video aliquam rem inconuenientem, vis vt loquar? Et dixit ei ſenex: Si ſunt aliqui maiores tibi aut coætanei, tacens magis requiem habebis: in hoc enim, quo te minorem facies, etiam ſecurum te reddes. Dicit ei frater: Quid ergo facio, pater? perturbat enim me ſpiritus. Dicit ei ſenex: Si laboras, commonefacito ſemel humiliter; ſi autem non obediunt tibi, relinque laborem tuum in conſpectu Dei, & ipſe te conſolabitur: hoc enim eſt vt proijciat ſe Dei cultor coram Deo, & relinquat ipſe voluntates ſuas. Attende autem tibi vt ſecundùm Deum ſit ſollicitudo tua: & tamen quomodo video, bonum eſt tacere; humilitas enim tibi eſt taciturnitas.

Maioribus & coæuis cedendum.

Taciturnitas humilitati deputatur.

INCERTI. Ruff. lib. 5. n. 178. Paſch. c. 15 n. 5. 77. Frater quidam interrogauit ſenem, dicens: Quid eſt profectus hominis? Et reſpondit ei ſenex: Profectus hominis eſt humilitas. Quantum enim quis ad humilitatem inclinatus fuerit, tantum eleuabitur ad profectum.

INCERTI. 78. Dixit quidam ſenex: Quia ſi quis dixerit, Ignoſce mihi, humilians ſe, comburit dæmones tentatores.

INCERTI. 48. Dixit ſenex: Si acquiſieris taciturnitatem, non habeas apud temetipſum quaſi aliquam virtutem, etiamſi obtinueris, ſed dic, Quia indignus ſum loqui.

INCERTI. Ruff. 5. n. 128. Paſch. c. 13 n. 1. 80. Dicebat quidam ſenex: Niſi velaret piſtor oculos animalis ad molam circumeuntis, conuerteret ſe animal & comederet labores ſuos: ita & nos velamen accipimus ſecundùm diſpenſationem Dei, ne videamus quæ operamur bona, & beatificantes forſitan noſmetipſos, perdamus mercedem

Velanda bona opera.

dem noſtram. Propterea ergo relinquimur per interualla temporum ſemel ſic ſordidas cogitationes aſſumere, vt cum eaſdem cogitationes aſpicimus, noſmetipſos iudicio proprio condemnemus. Ex enim cogitationes ipſæ, velamen ſunt ipſius modici boni operis. Quando autem homo ſeipſum accuſat, non perdit mercedem ſuam.

INCERTI. *Doceri maluit quam docere.*

81. Dixit quidam ſenex: Quia volo magis doceri quàm docere. Item dixit: Non doceas ante tempus, alioquin omni tempore vitæ tuæ minoraberis intellectu.

INCERTI. *Quæ ſit via humilitatis.* *Quid ſubiici omnibus.*

82. Interrogatus eſt quidam ſenex: Quid eſt humilitas? Et reſpondens dixit: Humilitas magnum opus eſt & diuinum: via autem humilitatis hæc eſt, vt labores corporales aſſumi debeant, & adſcribat ſeipſum homo peccatorum, & ponat ſe ſubiectum omnibus. Et dixit frater: Quid eſt eſſe ſubiectum omnibus? Reſpondit ſenex: Hoc eſt eſſe ſubiectum omnibus, vt non attendat quis aliena peccata, ſed ſua ſemper aſpiciat, & deprecetur ſine intermiſſione Deum.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 85. *Magnum, contumeliam pati.*

83. Interrogauit quidam frater ſenem, dicens: Dic mihi vnam rem, quam cuſtodiam, & viuam per eam. Et dixit ei ſenex. Si potueris contumeliam pati & ſuſtinere, magnum eſt hoc, & ſuper omnes virtutes.

INCERTI. *Salus ex contemptu.*

84. Dixit ſenex: Qui contemptum & iniuriam & damnum patienter ferr, poteſt ſaluus eſſe.

INCERTI. *Ex abbatis familiaritate non aſſumenda fiducia.*

85. Dixit ſenex cuidam: Non habeas notitiam cum abbate, neque frequenter adiungas te ei; quoniam ex hoc fiduciam ſumes, & deſiderare incipies vt teneas etiam ipſe primatum.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 29. tit. Eulalij. *Vna humilitatis mattula multis ſuperbiæ mattis potior.* *Matta humilitatis in igne perſtat illæſa.*

86. Frater quidam erat in congregatione, & omne pondus quod fratribus imminebat, ipſe ſuſcipiebat, ita vt ſe etiam in fornicatione accuſaret. Quidam autem fratrum ignorantes actus eius, cœperunt murmurare aduerſus eum, dicentes: Quanta mala facit hic & nec operatur? Abbas ſciens quæ agebat, dicebat fratribus: Volo vnam mattulam iſtius cum humilitate, quàm omnes veſtras cum ſuperbiâ. Et vt demonſtraret ex Dei iudicio, qualis eſſet frater ille, attulit omnia quæ operati fuerant illi fratres, & mattam eius de quo querebantur, & accendit ignem, & iactauit in medio. Conſumpta ſunt ergo omnia illorum opera, matta autem fratris illius illæſa permanſit. Hoc autem videntes illi fratres timuerunt, & pœnitentiam coram illo egerunt, habentes eum deinceps velut patrem.

INCERTI. *Beatius eſt peccatum ſuum videre, quam Angelos.*

87. Interrogatus eſt ſenex, quomodo quidam dicerent videre ſe aſpectum Angelorum; & reſpondit dicens: Beatus eſt qui peccatum ſuum ſemper videt.

INCERTI. *Nemo ſeipſum iuſtificet.*

88. Frater aliquis contriſtabatur aduerſus alium fratrem; quod audiens ille venit ſatisfacere ei. Ille autem non aperuit ei oſtium cellæ ſuæ. Perrexit ergo ille ad quemdam ſenem, & dixit ei cauſſam: Vide ne quaſi iuſtam habeas cauſſam apud temetipſum in corde tuo, tamquam culpaturus fratrem tuum, vt quaſi illum reprehendas, & teipſum iuſtifices, & propterea non tetigerit Deus cor eius, vt aperiret tibi. Verumtamen hoc eſt quod dico tibi, vt vel ſi ille peccauit in te, pone in corde tuo, quia tu in illo peccaueris, & fratrem tuum iuſtifica, & tunc Deus dat in corde illius concordare tecum: & narrauit illi exemplum tale, dicens: Duo quidam erant ſæculares religioſi, & colloquentes ſecum egreſſi ſunt, & facti ſunt monachi: æmulationem autem habentes vocis euangelicæ, ſed non ſecundum ſcientiam, caſtrauerunt ſe quaſi propter regna cælorum. Audiens autem Archiepiſcopus, excommunicauit eos: illi autem putantes, quia benè feciſſent, indignati ſunt contra eum, dicentes: Nos propter regna cælorum caſtrauimus nos, & hic excommunicauit nos? Eamus & interpellemus aduerſus eum Ieroſolymitanorum Archiepiſcopum. Abeuntes ergo indicauerunt ei omnia. Et dixit eis Archiepiſcopus Ieroſolymitanus: Et ego vos excommunico. Ex quo iterùm contriſtati abierunt in Antiochiam ad Archiepiſcopum, & dixerunt ei omnia quæ facta fuerant circa ſe. Et ille ſimiliter excommunicauit eos. Et dixerunt ad ſeipſos: Eamus Romam ad Patriarcham, & ipſe nos vindicabit de omnibus iſtis. Abierunt ergo ad ſummum Archiepiſcopum Romanæ ciuitatis, & ſuggeſſerunt ei quæ fecerant eis memorati Archiepiſcopi, dicentes: Venimus ad te, quia tu es caput omnium. Dicit autem eis & ipſe: Ego vos excommunico, & ſegregati eſtis. Tunc defecerunt excommunicati totius rationis, & dixerunt ad ſemetipſos: Illi epiſcopi ſibi inuicem deferunt & conſentiunt, propter quod in Synodis congregantur: ſed eamus ad illum virum Dei ſanctum Epiphanium epiſcopum de Cypro, quia propheta eſt, & perſonam hominis non accipit. Cùm autem appropinquarent ciuitati eius, reuelatum eſt ei de ipſis; & mittens in occurſum eorum dixit: Ne intretis ciuitatem iſtam. Tunc illi in ſe reuerſi, dixerunt, Pro veritate nos culpabiles ſumus: vt quid ergo noſipſos iuſtificamus? Fac etiam quia illi iniuſtè nos excommunicauerunt, numquid & iſte propheta? ecce enim Deus reuelauit ei de nobis. Et reprehenderunt ſemetipſos valde de culpâ quam fecerunt. Tunc videns

Excommunicauit qui eſſent propter regna cælorum caſtrant.

Romanus Pontifex caput omnium.

qui corda nouit quia pro veritate ſe culpabiles fecerant, reuelauit epiſcopo Epiphanio. Et vltro miſit & adduxit eos, & conſolatus eos, ſuſcepit in communionem. Scripſit itaque de his Archiepiſcopo Alexandriæ, dicens: Suſcipe filios tuos, quoniam in veritate pœnitentiam egerunt. Et addidit ſenex qui hoc exemplum narrauerat, dicens: Hæc eſt ſanitas hominis, & hoc eſt quod vult Deus, vt homo culpam ſuam proijciat ante Deum. Hæc cùm audiſſet frater, fecit ſecundùm verbum ſenis, & pergens pulſauit oſtium fratris; ille autem mox vt ſenſit eum, priùs apud illum deintus pœnitentiam geſſit, aperuitque ſtatim oſtium, & oſculati ſunt ſe inuicem ex animo, & facta eſt inter vtroſque pax maxima.

Inimicos humilitate prauenien-dos.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 18.

89. Duo monachi, qui erant etiam carnales fratres, habitabant ſimul, & volebat diabulus ſeparare eos ab inuicem. Semel ergo vnus, qui erat minor ætate, incendit lucernam, & poſuit eam ſuper candelabrum. Fecit autem opera ſua dæmon, & euertit candelabrum: quapropter cecidit eum maior frater cum irâ. Ille verò pœnitentiam egit, dicens ei: Habe patientiam in me, frater, & iterum accendo eam. Et ecce virtus Domini venit, & torquebat illum dæmonem vſque mane. Dæmon autem nuntiauit ſuo principi quod factum fuerat. Et audiuit ſacerdos Paganorum id quod retulerat dæmon, & egreſſus factus eſt monachus, & ab initio conuerſionis ſuæ tenuit humilitatem, dicens: Humilitas ſoluit omnem virtutem inimici, ſicut ego audiui eos loquentes, dicendo: Quia quando perturbamus monachos, conuertitur vnus ex eis, & agit pœnitentiam, & deſtruit omnem virtutem noſtram.

Humilitas ſoluit omnem virtutem inimici.

LIBELLVS DECIMVSSEXTVS.

De Patientiâ.

GELASII. Ruff. l. 3. n. 10 nomine *Anaſtaſij*.

1. DICEBANT fratres de abbate Gelaſio, quia habuerit codicem in membranis valentem ſolidos decem & octo. Continebat vetus & nouum Teſtamentum totum: & poſitus erat codex ipſe in eccleſiâ, vt qui vellet de fratribus legeret. Superueniens autem quidam frater peregrinus applicuit ad ſenem, & videns codicem illum concupiuit eum, & furatus eum exiuit atque diſceſſit. Senex verò non eſt ſecutus poſt eum vt comprehenderet eum, vtpote qui intellexerat quod fecerat. Ille autem pergens in ciuitatem, quærebat cui venderet eum. Et cùm inueniſſet qui volebat emere, cœpit ſolidos ſedecim pretium eius poſtulare. Ille verò volens comparare eum, dixit: Da mihi primùm vt oſtendam eum, & ſic tibi pretium dabo. Dedit ergo ille codicem ad oſtendendum. Quem accipiens ille qui emere cupiebat, attulit eum ad abbatem Gelaſium, vt probaret ſi bonus codex eſſet, aut ſi tantum valeret. Dixerat enim ei & quantitatem, quam venditor poſtulabat. Et dixit ſenex: Eme illum, quia bonus codex eſt, & valet pretium quod dixit tibi. Ille autem veniens dixit venditori aliter, & non ſicut audierat a ſene, dicens: Ecce oſtendi illum abbati Gelaſio, & dixit mihi quia carus eſt, & non valet quantum dixiſti. Ille hoc audiens dixit ei: Nihil aliud tibi dixit ſenex? Et reſpondit: Nihil. Tunc dicit ei: Iam nolo vendere codicem iſtum. Compunctus autem venit ad ſenem pœnitentiam agens, & rogans eum vt reciperet codicem: ſenex autem nolebat accipere eum. Tunc dixit ei frater: Quia ſi non recipis eum, non poſſum ſecurus eſſe. Et dixit ei ſenex: Si non potes eſſe ſecurus niſi recipiam, ecce recipio eum. Et remanſit frater ille apud eum vſque ad exitum ſuum, proficiens de patientia ſenis.

Gelaſij patientia & diſſimulatio.

Non dantur ſecuri animo niſi toto abiecto.

EVAGRII.

2. Factus eſt aliquando conuentus in Cellis pro cauſâ quadam, & locutus eſt quidam abbas Euagrius, & dixit ei presbyter monaſteriorum: Scimus, abba Euagri, quia ſi eſſes in patriâ tuâ, fortè aut epiſcopus fueras, aut multorum caput; nunc autem hîc velut peregrinus es. Ille verò compunctus, non quidem turbulenter aliquid reſpondit, ſed mouens caput, reſpiciénſque in terram, digito ſcribebat, & dixit eis: Reuerà ita eſt, patres: verumtamen ſemel locutus ſum, in ſcripturis verò ſecundò nihil adiiciam.

IOANNIS. Ruff. l. 3. n. 92.

3. Sedente aliquando abbate Ioanne Breui ante eccleſiam, circumdederunt eum fratres, exquirentes ab eo ſinguli de cogitationibus ſuis. Quidam autem ſenex hoc videns, accenſus inuidiâ dixit ei: Suriſcula tua, abba Ioannes, veneno eſt pleno. Et reſpondit ei abbas Ioannes: Ita eſt, abba. Hoc autem dixiſti, quia ea quæ ſunt foris, tantummodò vides; ſi autem videres quæ intrò ſunt, quid eſſes dicturus?

Ioannis humilitas.

IOANNIS. Ruff. l. 1 n. 1. Paſch. c. 19 n. 2.

4. Dicebant de Ioanne Minore de Thebaidâ, qui fuit diſcipulus abbatis Ammonij, quia duodecim annos fecerit in miniſterio, ſeruiens ſeni in infirmitate eius, & poſthæc ſedebat ſuper mattam: ſenex verò contriſtabatur pro eo. Et dum multùm laboraſſet cum eo, numquam dixit ei: Sanus eſto. Quando autem iam moriturus erat, reſidentibus ſenibus loci, tenuit manum eius, & dixit: Sanus ſis, ſanus ſis, ſanus ſis. Et tradidit

didit eum ſenibus, dicens: Hic angelus eſt, non homo.

ISIDORI.

5. Dicebant de abbate Iſidoro, qui erat presbyter in Scithi, quia ſi quis habuiſſet fratrem infirmum, aut puſillanimem, aut iniurioſum, & volebat eum expellere foris, ille dicebat: Adducite eum ad me. Et apprehendens eum, patientia ſuâ curabat animum fratris illius.

Patientiâ frater curandus

MACARII. Ruff. l. 3. n. 1. Paſch. c. 3. n. 1.

6. Abbas Macarius in Ægypto poſitus, inuenit hominem qui adduxerat animal, & rapiebat quæ habebat: ipſe verò vt peregrinus aſtitit ei, & adiuuabat eum ad animal carricandum, & cum omni quiete deduxit eum, dicens in temetipſo: Nihil intulimus in hunc mundum, ſed Dominus dedit, ſicut voluit ipſe, ita factum eſt: benedictus in omnibus Dominus.

Furantem ſibi adiuuat Macarius. 1 Tim. 6.

MOYSIS.

7. Factâ aliquando congregatione fratrum in Scithi, cum voluiſſent ſenes probare abbatem Moyſen, contempſerunt eum, dicentes: Vt quid iſte Æthiops venit in medio noſtrûm? Ille autem audiens, tacuit. Cùm verò dimiſſus fuiſſet conuentus, dixerunt ei hi, qui eum iniurioſe tractauerant: Nec modò non es turbatus? Et ille reſpondit: Turbatus ſum, & non ſum locutus.

Moyſes opprobria patienter fert. Pſal. 67.

AMMONAE.

8. Payſius frater abbatis Paſtoris habuit affectum cum quodam monacho ex cellâ ſuâ; abbas autem Paſtor nolebat hoc: qui conſurgens fugit ad abbatem Ammonam, & dicit ei: Frater meus Payſius habet cum quibuſdam affectum, quod ego non libenter fero. Dixit autem ei abbas Ammonas: Abba Paſtor, adhuc viuis? Vade in cellam tuam, & pone in corde tuo, quia annum iam habes in ſepulcro.

Sepulcri memoria contra inuidiam.

PASTORIS.

9. Dixit abbas Paſtor: Omnis labor quicumque euenerit tibi, ex taciturnitate ſuperabitur.

Taciturnitate omnia ſuperantur.

SILOI. Ruff. l. 3. n. 77. Paſch. c. 7. n. 1.

10. Quidam frater læſus ab alio fratre, venit ad abbatem Siloi Thebæum, & dicit ei: Læſus ſum à quodam fratre, & volo me vindicare. Senex autem rogabat eum, dicens: Noli, fili; ſed dimitte magis Deo vindictam. Ille autem dicebat: Non quieſco donec meipſum vindicauero. Dixit autem ſenex: Oremus frater. Et ſurgens dixit ſenex: Deus, iam te opus non habemus cogitare de nobis, quoniam nos ipſi vindictam noſtram facimus. Hoc autem audiens frater, cecidit ad pedes illius ſenis, dicens: Iam non contendo cum fratre illo, ſed rogo ignoſce mihi.

Qui ſe vindicat, de eo Deus non cogitat.

INCERTI.

11. Quidam videns quemdam religioſum portantem mortuum in lecto, dicit ei: Mortuos portas? Vade, viuentes porta.

Magis viuentes quàm mortuos porta.

INCERTI.

12. Dicebant de quodam monacho, quia quantum eum iniurijs quis appetiſſet aut exacerbaſſet, tantò magis ille ad eum concurrebat, dicens: Quia huiuſmodi homines cauſſa corrigendi ſiunt his, qui in conuerſatione ſtudioſi ſunt. Nam qui eos beatificant, magis confundunt animas eorum. Scriptum eſt enim: Quia qui beatificant vos, ſeducunt vos.

DE PATIENTIA. Ruff. l. 3. n. 80. Paſch. c. 7. n. 4. Iſaiæ 3.

INCERTI. Prat. ſpirit. c. 212.

13. Venerunt aliquando latrones in monaſterium ſenis, & dixerunt ad eum: Omnia quæ in cella tua ſunt, tollere venimus. Et ille dixit: Quantum vobis videtur, filij, tollite. Tulerunt ergo quodcumque inuenerunt in cellâ, & abierunt. Obliti ſunt autem ibi ſaccellum, quod erat abſconditum in cellâ. Senex verò tollens eum, ſecutus eſt poſt eos, clamans & dicens: Filij, tollite quod obliti eſtis in cellâ. Illi verò admirantes patientiam ſenis, retulerunt omnia in cellâ eius, & pœnitentiam egerunt omnes, ad inuicem dicentes: Hic verè homo Dei eſt.

Egregia ſenis patientia, fures ſuſtinentis & adiuuantis.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 91.

14. Fratres quidam venerunt ad ſenem quemdam ſanctum in deſerto loco ſedentem, & inuenerunt foris extra monaſterium pueros paſcentem pecora, & loquentem verba quæ non decebat. Poſtquam autem viderunt ſenem; & indicauerunt ei cogitationes ſuas, & de reſponſione eius ſe profeciſſe ſenſerunt, dicunt ei: Abba, quomodo acquieſcis habere tecum pueros iſtos, & non præcipis eis ** ne ſtriniēntur? Et dixit ſenex: Credite mihi, fratres, dies habeo, ex quo volo eis præcipere, & redarguo meipſum, dicens: Si hoc paruum non portauero, quomodo maiorem tentationem, ſi permiſerit mihi Deus inferri, portare poſſum? Et propterea nihil eis dico, vt fiat conſuetudo portandi quæ ſuperueniunt.

A minoribus tolerandis ad maiora aſſueſcimus.

INCERTI.

15. Narrauerunt de ſene quodam, quia habuerit puerulum cohabitantem ſecum: & videns eum, quia fecerit opus quod non expediebat ei, dixit ei ſemel: Non facias hanc rem. & ille non obediuit ei. Hoc autem ſenex videns, abiecit de cogitatione ſuâ curam illius, iactans proprium iudicium ſuper ipſum; puer verò clauſit oſtium cellæ, in quâ erant panes, per tres dies, & dimiſit ſenem ieiunum, & non dixit ei ſenex: Vbi es, aut quid facis foris? Habebat autem vicinum ſenex: qui cùm agnouiſſet, quia tardaret puerulus ille, fecit modicum pulmentum, & dabat ei per parietem, & rogabat vt guſtaret, & dicebat ſeni: Quid tardat frater ille foris? Senex verò dicebat: Quando ei vacauerit, reuertetur.

Admiranda ſenis patientia.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 74.

16. Narrauerunt aliqui: quia philoſophi quidam aliquando voluerunt probare

Pasch. c. 3. n. 1.

monachos, & venit vnus tranſiens ſtolâ indutus & bene veſtitus. Et dixerunt ei philoſophi: Tu veni huc. Ille verò indignatus, iniurijs aggreſſus eſt eos. Tranſijt & alter vnus monachus magnus, ruſticus genere; & ipſi dixerunt ei: Tu monache male ſenex veni huc. Ille verò curſim venit. Et cœperunt ei alapas dare: ille autem conuertit eis aliam maxillam. Statim verò illi ſurrexerunt philoſophi, & adorauerunt eum, dicentes: Verè ecce monachus. Et fecerunt eum ſedere in medio ſui, & interrogauerunt eum, dicentes: Quid eſt quod plus facitis de nobis in ſolitudine iſtâ? Ieiunatis, & nos ieiunamus; & caſtigatis corpora veſtra, & nos caſtigamus; ſed & quidquid facitis, etiam & nos facimus. Quid ergo plus facitis à nobis ſedentes in eremo? Reſpondit eis ſenex: In gratiâ Dei ſperamus nos, & mentem noſtram cuſtodimus. Et illi dixerunt ei: Nos hoc cuſtodire non poſſumus. Et ædificati dimiſerunt eum.

Verus monachus, qui iniuriarum patiens.

Incerti. 17. Senex quidam erat habens probatum diſcipulum, quem aliquando contriſtatus expulit forâs. Ille verò diſcipulus exſpectabat ſedens foris, & aperiens ſenex inuenit eum, & pœnitentiam egit apud eum ſenex, dicens: Tu pater meus es, quia humilitas & patientia tua vicit puſillanimitatem animi mei. Veni intus, amodò enim tu ſenex & pater, ego autem iuuenis & diſcipulus, quoniam opere tuo ſuperaſti meam ſenectutem.

Diſcipulus patientiâ magiſter euadit.

Incerti. 18. Dicebat quidam ſenum, quòd audierit aliquos viros ſanctorum dicere, eſſe iuuenes qui ducatum præbeant ſenibus in vitâ hac, & narrauerunt, dicentes: Quia erat quidam ebrioſus ſenex, & operabatur vnam mattam in die, & vendebat eam in vicino vico, & bibebat quod accipiebat de pretio eius. Poſteà verò venit ad eum quidam frater, & manebat cum ipſo, qui ſimiliter operabatur & ipſe mattam vnam: tollebat autem eam ſenex & vendebat, & ambarum mattarum pretium expendebat in vino, illi autem fratri afferebat tantummodò modicum panem ad ſeram. Et cùm hoc triennio iugiter faceret, nihil locutus eſt frater ille. Poſthæc verò dixit frater ille in ſemetipſo: Ecce nudus ſum, & panem cum egeſtate comedo, ſurgam ergo & diſcedam hinc. Iterum autem cogitauit in ſemetipſo, dicens: Vbi habeo ire? Sedeo hic, ego enim propter Deum ſedeo in hac vitâ communi. Et ſtatim apparuit ei angelus Domini, dicens: Nuſquam diſcedas, veniemus enim cras ad te. Et rogauit frater ille ſenem illum ipsâ die, dicens: Non diſcedas hinc alicubi, quia venient hodie mei tollere me. Cùm ergo facta fuiſſet hora, quâ ſolebat ſenex deſcendere ad vicum, dixit fratri: Non venient hodie, fili; iam enim tarde eſt. Et ille dixit ei modis omnibus, quia venient: & dum cum eo loqueretur, dormiuit in pace, ſenex autem flebat, dicens: Heu me, fili, quia multis annis ſub negligentiâ viuo, tu autem in paruo tempore ſaluaſti animam tuam per patientiam. Et ex illo die factus eſt ſenex ſobrius & probatus.

Nonnunquam iuniores ſenum in virtutibus duces.

Nouitium patientem Angelus ſolatur.

19. Dicebant de quodam fratre, qui ſeni cuidam magno vicinus erat, quia ingrederetur, & raperet quidquid haberet ſenex in cellâ ſuâ. Videbat autem eum ſenex, & non obiurgabat eum, ſed extorquebat ſibi plus ſolito manibus operari, dicens: Credo, opus habet frater ille. Et exigebat à ſe maiorem ſolito laborem; & aſtringebat ventrem ſuum, vt cum indigentia comederet panem. Cùm autem mori cœpiſſet ſenex ille, circumſteterunt eum fratres. Et reſpiciens in eum, qui furabatur, dixit ei: Iunge te huc ad me. Et tenuit & oſculatus eſt manus eius, dicens: Gratias ago illis manibus, frater, quia propter iſtas vado in regno cælorum. Ille autem compunctus & pœnitentiam agens, factus eſt etiam ipſe probatus monachus, exemplum ſumens de actibus magni illius ſenis.

Incerti. Ruff. l. 3. num. 74. Pa[illegible] c. 3. n. 2.

Manibus furis iter ſuum ad cælum ſenex aſcribit.

Hic in editis leguntur … de Thais meretrice ſed eam habes lib. 1. inter Vitas.

LIBELLVS DECIMVSSEPTIMVS.

De Charitate.

1. Dixit abbas Antonius: Ego iam non timeo Deum, ſed amo, quia amor forâs mittit timorem.

Antonii. Charitas timere pellit. 1. Ioan. 4.

2. Dixit iterùm: Quia de proximo eſt vita & mors: ſi enim lucremur fratrem, lucrabimur Deum: ſi autem ſcandalizamus fratrem, in Chriſto peccamus.

Eiusdem. Lucrum fratris, lucrum Dei.

3. Abbas Ammon de loco Nitrionis, venit ad abbatem Antonium, & dixit ei: Video quia maiorem laborem quàm tu ſuſtineo, & quomodo nomen tuum magnificum eſt in hominibus ſuper me? Et dixit ei abbas Antonius: Quoniam & ego diligo Deum plusquam tu.

Dilectio Dei hominem magnificat.

4 Venit aliquando abbas Hilarion de Palæſtinâ ad abbatem Antonium in montem, & dicit ei abbas Antonius: Benè veniſti, Lucifer, qui manè oriris. Et dixit abbas Hilarion: Pax tibi, columna lucis, quæ ſuſtines orbem terrarum.

Hilarionis et Antonii. Lucifer Hilarion, columna lucis Antonius.

5. Dixit abbas Marcus abbati Arſenio: Quare nos fugis? Et dicit ei ſenex: Scit Deus, quia diligo vos, ſed non poſſum eſſe cum Deo & cum hominibus: ſuperiorum enim

Arsenii. Qui cum Deo eſſe vult, homines fugiat.

enim virtutum millia & millium millia vnam voluntatem habent, homines autem multas voluntates. Non poſſum ergo dimittere Deum, & venire, & eſſe cum hominibus.

AGATHONIS. Ruff. l. 3. n. 95.

6. Dixit abbas Agathon: Quia ſecundùm voluntatem meam numquam dormiui, retinens in corde aduerſus quemquam dolorem, neque dimiſi dormire alium habentem aduerſum me aliquid.

IOANNIS

7. Aſcendente aliquando de Scithi abbate Ioanne cum alijs fratribus, errauit, qui eis ducatum præbebat, in viâ; erat enim nox. Et dixerunt fratres abbati Ioanni: Quid faciemus, abba, quia errauit frater iſte de viâ, ne forte moriamur errantes? Et dixit eis ſenex: Si dixerimus ei aliquid, contriſtabitur. Sed ecce facio meipſum quaſi defectum, & dico me non poſſe ambulare, ſed taceo hic vſque manè. Et fecerunt ſic. ſed & reſidui dixerunt: Nec nos ibimus, ſed ſedebimus tecum: & ſederunt vſque mane, ne obiurgarent fratrem illum.

Charitas fratrum erranti tegit.

PASTORIS Ruff. lib. 3. n. 95.

8. Senex quidam erat in Ægypto, antequam veniret illic abbas Paſtor: ille autem ſenex habebat notitiam hominum & multum honorem. Cùm ergo aſcendiſſet abbas Paſtor de Scithi cum ſuis, dimiſerunt illum ſenem, & venerunt ad abbatem Paſtorem: inuidiatus autem ſenex malè loquebatur de eis. Hoc audiens Paſtor, contriſtabatur, & dicit fratribus ſuis: Quid faciemus de ſene iſto magno, quia nos in tribulatione miſerunt homines derelinquentes ſenem, & ad nos qui nihil ſumus, attendentes? Quomodo ergo poſſumus ſanare eum? Et dixit eis: Facite aliquid ad guſtandum, & tollite vaſculum vini, & eamus ad eum, & guſtemus ſimul, forſitan per hæc poſſumus ſanare animum eius. Tulerunt ergo quos parauerant cibos, & perrexerunt ad eum: & dum pulſarent oſtium, reſpondit diſcipulus eius, dicens: Qui eſtis? Et illi dixerunt: Dic abbati, quia Paſtor eſt, & deſiderat benedici per vos. Hoc autem nuntiat ei diſcipulus eius. Ille mandauit, dicens: Vade, quia non mihi vacat. Illi autem perſeuerantes in cauma re dixerunt: Non diſcedimus, niſi meruerimus benedictionem ſenis. Senex autem videns perſeuerantiam & humilitatem eorum, compunctus aperuit eis, & intrantes guſtauerunt cum eo: cùm ergo manducarent, dixit ſenex: In veritate dico, minus quàm quod eſt audiui de vobis: centuplum enim eſt quod video in opere veſtro. Factus eſt ergo amicus eis ex illo die.

Paſtor humilitate amuli animum ægri ſanat.

EIVSDEM.

9. Dixit abbas Paſtor: Conare ſecundùm virtutem tuam nulli omnino facere malum, & caſtum ſerua cor tuum omni homini.

10. Iterùm dixit: Non eſt aliquid maius dilectione, etiam vt animam ſuam ponat quis pro proximo ſuo. Etenim ſi quis audiens ſermonem triſtem, cum poſſit ipſe id facere, certet atque ſuſtineat, & non recontriſtet, vel etiam ſi læſus in te aliquâ patienter tulerit, non retribuens contriſtanti atque lædenti ſe, eo modo huiuſmodi homo animam ſuam ponit pro proximo ſuo.

EIVSDEM. Ruff. l. 3. n. 101. Paſch. c. 37 n. 1. Append. Mart. n. 14

Quomodo quis animam ponat pro proximo.

PAMBO. Ruff. l. 3. n. 164.

11. Contigit aliquando abbatem Pambo iter cum fratribus in partibus Ægypti facere: & videns quoſdam ſæculares ſedentes dixit eis: Surgite, & ſalutate, & oſculamini monachos vt benedicamini, frequenter enim cum Deo loquuntur; & ſancta ſunt ora eorum.

Ora monachorum ſancta.

PAPHNVTII. Ruff. l. 3. n. 151.

12. Dicebant de abbate Paphnutio, quia non citò bibebat vinum. Ambulans autem aliquando iter, ſuperuenit in conuentu latronum, & inuenit eos bibentes: cognouit autem eum qui primus erat latronum, & ſciebat quia non biberet vinum. Videns ergo eum de multo labore fatigatum, impleuit calicem vini, & in aliâ manu tenuit gladium euaginatum, & dicit ſeni: Si non bibis, occidam te. Sciens autem ſenex, quia mandatum Dei vult facere, & volens eum lucrari, accepit & bibit. Ille verò princeps latronum pœnitentiam apud eum egit, dicens: Ignoſce mihi, abba, quia contriſtaui te. Et dicit ei ſenex: Credo in Deo meo, quia per hunc calicem faciet miſericordiam tecum & in hoc ſæculo, & in futuro. Et reſpondit primus latronum: Et ego credo in Deo, quia amodò non faciam alicui quidquam mali. Et lucratus eſt ſenex omne collegium illorum latronum, per id quòd ſe propter Deum dimiſit voluntati eorum.

Paphnutius latrones obedienſ, eos lucratur.

HYPERICHII.

13. Dixit abbas Hyperichius: Eripe proximum à peccatis, quanta tibi eſt virtus, ſine improperio, quoniam Deus conuertentes non repellit à ſe. Verbum autem malitiæ & nequitiæ non habitet in corde tuo aduerſus fratrem tuum, vt poſſis dicere: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.

Proximi ſalus procuranda. Matth. 6.

DVORVM FRATRVM Ruff. lib. 3. n. 152.

14. Duo fratres erant in Cellis: vnus autem ex eis ſenex erat, & rogabat illum, qui erat iuuenis, dicens: Maneamus ſimul, frater. Et ille dixit ei: Peccator ſum, & non poſſum manere tecum, abba. Ille autem rogabat eum, dicens: Etiam poſſumus. Erat autem ſenex ille mundus, & nolebat audire, quia monachus haberet in cogitatu fornicationem. Et dicit ei frater: Dimitte mihi vnam hebdomadam, & iterum loquemur. Venit ergo ſenex, & volens eum iuuenis ille probare, dicebat: In magnâ tenta-

Alter alterius onera portate.

tentatione incurri hebdomadâ iſtâ, abba: pergens enim pro miniſterio quodam in vicum, incidi in mulierem. Et dixit ei ſenex: Eſtne pœnitentia? Et dixit frater: Etiam. Senex autem dixit: Ego tecum porto medietatem peccati huius. Tunc dixit frater ille: Modo ſcio quia poſſumus ſimul manere. & manſerunt ſimul vſque ad exitum ſuum.

INCERTI. 15. Dixit quidam patrum: Si quis te petierit rem aliquam, & violenter præſtiteris ei, ſit voluntas animi in id quod datur, ſicut ſcriptum eſt: Quia ſi quis te angariauerit milliario, vade cum ipſo duo: hoc autem eſt, vt ſi quis te petierit rem aliquam, des ei ex animo & ſpiritu.

Matth. 5.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 147. 16. Dicebant de quodam fratre, quia cùm feciſſet ſportas & poſuiſſet eis anſas, audiuit etiam vicinum ſuum alium monachum dicentem: Quid facio, quia proximum eſt mercatum, & non habeo anſas, quas imponam ſportellis meis? Ille verò reſoluit anſas quas impoſuerat ſportellis, & fratri illi vicino attulit, dicens: Ecce iſtas ſuperfluas habeo, tolle, impone in ſportas tuas. Et fecit opus fratris ſui perficere ad quod opus erat, proprium autem opus reliquit imperfectum.

Charitas proximum ſibi præfert.

INCERTI. 17. Dicebant de quodam ſene in Scithi, quia ægrotauit, & voluit manducare modicum panem recentem: hoc autem audiens quidam exercitatorum fratrum, tulit melotem ſuam, & miſit in eam panem ſiccum, & vadens in Ægyptum, mutauit illum ad panem recentem, & attulit ſeni. Et cùm vidiſſent fratres panes illos recentes, mirati ſunt; ſenex autem noluit guſtare, dicens: Quia ſanguis fratris eſt. Et rogauerunt ſenes, dicentes: Propter Deum comede, ne vacuum ſit ſacrificium fratris iſtius. Atque ita rogatus comedit.

Charitas in ægrotũ.

INCERTI. 18. Frater interrogauit quemdam ſenem, dicens: Duo ſunt fratres, ex quibus vnus quieſcit in cellâ ſuâ, protrahens ieiunium ſex dierum, & multum ſibi laborem imponens: alter vero ægrotantibus deſeruit. Cuius opus magis acceptum eſt Deo? Reſpondit ei ſenex: Si frater ille, qui ſex diebus ieiunium leuat, appendat ſe per nares, non poteſt eſſe æqualis illi, qui infirmantibus deſeruit.

Seruiens infirmis ieiunatori præfertur.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 181. Paſch. c. 18 n. 4. 19. Interrogauit quidam ſenem quemdam, dicens: Quomodo ſunt modò quidam laborantes in conuerſatione, & non accipiunt gratiam ſicut antiqui? Dicit ei ſenex: Quia tunc charitas erat, & vnuſquiſque proximum ſuum trahebat ſurſum: nunc autem refrigeſcente charitate, vnuſquiſque proximum ſuum deorſum trahit, & propterea gratiam non meremur accipere.

20. Perrexerunt aliquando tres fratres ad meſſem, & ſuſceperunt certum ſpatium ſexaginta modiorum quod meterent. Vnus autem ex eis ipſa prima die infirmatus cœpit, & reuerſus eſt ad cellam ſuam. Duo autem qui remanſerant, vnus alteri dixit: Ecce frater vides, quia incurrit in ægritudinem frater noſter: extorque ergo tu animo tuo, & ego ſimiliter meo paululum, & credamus in Deo, quia per orationem eius implebimus nos duo opera, & metemus partem ipſius. Cùm ergo explicaſſent meſſem totius loci illius quem ſuſceperant, venerunt accipere mercedes ſuas: & vocauerunt fratrem illum, dicentes: Veni frater, accipe laborem tuum. Et ille dixit eis: Qualem laborem accipiam, qui non meſſui? Et illi dixerunt ei: Orationibus conſummata eſt meſſis: veni ergo, accipe mercedes tuas. Factâ ergo plurimâ contentione inter eos de hac re; illo ſcilicet dicente, Non accipiam, quia non laboraui; illis verò non acquieſcentibus, niſi & ipſe perciperet partem ſuam; abierunt ad iudicium cuiuſdam magni ſenis. Et dixit ei ille frater: Perreximus tres, vt meteremus in agro cuiuſdam ad mercedes. Cùm autem veniſſemus ad locum quem meſſuri eramus, ipſâ primâ die in ægritudine cecidi, & reuerſus ſum in cellam meam, nec vnâ die metere præualens cum eis. & nunc cogunt me iſti, dicentes: Frater, veni, accipe mercedes, vbi non laboraſti. Dixerunt autem & illi fratres: Reuerà perreximus metere, & ſuſcepimus ſpatium ſexaginta modiorum quod meteremus: & ſi fuiſſemus toti tres, cum grandi labore vix potuiſſemus explicare illud; orationibus autem fratris huius nos duo velociùs quàm tres potuimus & demeſſuimus agrum, & dicimus ei: Veni accipe mercedes tuas, & non vult. Hoc autem audiens ſenex, miratus eſt, & dixit vni de monachis ſuis: Percute ſignum in cellâ fratrum, vt congregent ſe hic omnes. Qui cùm veniſſent, dixit eis: Venite fratres, & audite hodie iuſtum iudicium. Et indicauit eis omnia ſenex, & adiudicauit fratrem illum, vt acciperet mercedes ſuas, & faceret ex his mercedibus quod ipſe vellet. Et diſceſſit frater ille contriſtatus & plorans, quaſi præiudicium paſſus.

INCERTI. A... c. d. M... 9.

21. Dicebat quidam ſenex: Quia patres noſtri conſuetudinem habuerunt venire ad cellas nouorum fratrum, qui ſolitarij conuerſari volebant, & viſitabant eos, ne quis eorum tentatus à dæmonibus læderetur

INCERTI. *Nouitij viſitandi.*

retur à cogitatione ſuâ. Et ſi quando aliquis eorum inueniebatur læſus, adducebant eum ad eccleſiam, & ponebatur peluis cum aqua, & fiebat pro eo oratio qui tentationibus laborabat, & lauabant omnes fratres manus ſuas in pelui, & perfundebatur aqua illa fratri qui tentabatur, atque ita ſtatim purgabatur frater ille.

Mira vis aquæ à manibus virorum ſanctorum.

Incerti. Ruff. l. 3. n. 96.

22. Duo ſenes multis annis ſimul conuerſati ſunt, & nunquam inter ſe litem habuerunt. Dixit autem vnus alteri: Faciamus & nos vnam litem, ſicut homines faciunt. Et ille reſpondit fratri, dicens: Neſcio qualiter fiat lis. Et ille dixit: Ecce pono in medio laterculum, & ego dico: Meum eſt hoc: tu autem dic: Non, ſed meum eſt; inde fit litis initium. Poſuerunt ergo teſtam in medio ſui, & dicit vnus eorum: Meum eſt hoc. Et alter dixit; Non, ſed meum eſt. Et ille reſpondit ei, Etiam tuum eſt: tolle ergo & vade. Et diſceſſerunt, nec contendere inter ſe potuerunt.

Senes duo multis annis ſine litigio viuentes.

Incerti.

23. Frater aliquis interrogauit ſenem quemdam, dicens: Si videro fratrem, de quo audiui aliquam culpam, non poſſum ſuadere animo meo, vt introducam eum in cellam meam: ſi autem videro bonum fratrem, ipſum libenter ſuſcipio. Et dixit ei ſenex: Si facis bonum fratri bono, illi parum, alteri duplum impende: ipſe eſt enim qui infirmatur.

Infirmo fratri duplum obſequium impendendū.

Incerti.

24. Dixit quidam ſenex: Numquam deſideraui opus quod mihi vtile eſſet, & fratri meo diſpendium faceret, huiuſmodi habens ſpem, quia lucrum fratris mei, opus fructificationis eſt mihi.

Lucrum fratris fructus tuus.

Incerti.

25. Quidam frater erat miniſter cuiuſdam patris. Contigit autem vt vulnus fieret in corpore ſenis, & ſanies multa ex eo cum fœtore proflueret. Dicebat autem cogitatio ſua fratri illi qui ei deſeruiebat: Diſcede hinc, quia non potes ſuſtinere fœtorem putredinis iſtius. Ille verò frater, vt reprimeret huiuſmodi cogitationem, tulit vas & lauit vulnus ſenis illius, & recolligit ipſam aquam in vaſe; & quoties ſitiebat, ex ea bibebat. Cœpit autem iterùm cogitatio ſua ſollicitare eum, dicens: Si non vis fugere, vel non bibas fœtorem hunc. Frater autem ille laborabat, & toleranter ferebat, bibens lauaturam vulneris illius. Et cùm ita miniſtraret ſeni, vidit Deus charitatem laboris eius, & illam lauaturam vulneris in aquam mundiſſimam vertit, & ſenem inuiſibili medicamento ſanauit.

Inſignis ſui victoria lauaturam vulneris bibendo.

Lauatura in aquam mundam vertitur.

Verba Seniorum Libell. XVIII.

LIBELLVS DECIMVSOCTAVVS.

De Prævidentiâ ſiue Contemplatione.

De Prævidentia.

Arsenii.

1. FRATER abijt ad cellam abbatis Arſenij in Scithi, & attendit per feneſtram, & vidit ſenem totum quaſi igneum: erat autem frater ille dignus, qui talia intueretur. Et cum pulſaſſet, egreſſus eſt ſenex, & vidit fratrem illum ſtupentem, & dicit ei: Diu eſt quòd hic pulſas? ne aliquid vidiſti? Et ille reſpondit ei: Non. Et colloquutus cum eo, dimiſit eum.

Arſenius totus igneus apparet.

Eiusdem. Ruff. lib. 3. n. 38.

2. Dixit abbas Daniel, qui erat diſcipulus abbatis Arſenij: Quia narrauit ei abbas Arſenius, tamquam de alio aliquo dicens: (puto tamen quòd de eo dicebatur.) Quia cùm ſederet in cellâ ſuâ quidam ſenum, venit vox dicens ei: Veni, oſtendam tibi opera hominum. Et ſurgens exijt: & duxit eum in quemdam locum, & oſtendit ei Æthiopem incidentem ligna, & facientem ſarcinam grandem, & tentabat portare eam, & non poterat, & pro eo vt auferret ex ſarcinâ illi, ibat item, & incidebat ligna, & addebat ad ſarcinam: hoc autem faciebat diutiùs. Et procedens paululum, oſtendit ei hominem rurſus ſtantem ſuper lacum, & impleuit vas aquâ, & ex eo infundentem in ciſternam pertuſam, quæ ciſterna iterùm aquam ipſam refundebat in lacum. Et dicit ei iterùm: Veni, oſtendam tibi aliud: & ecce vidi templum, & duos viros ſedentes in equis, & portantes lignum tranſuerſum vnum contra vnum: volebant autem per ianuam intrare in templum, & non poterant propter lignum illud, quod in tranſuerſo portabant, & non inclinantes ſe vnus poſt alium, vt fieret lignum illud directum, remanſerunt foris extra ianuam templi. Et cùm interrogaſſet quid hoc eſſet, ille reſpondit ei: Hi ſunt qui portant velut iuſtitiæ cum ſuperbiâ iugû, & humiliati non ſunt vt corrigant ſe & ambulent humiliter in via Chriſti, propter quod & remanent foris à regno Dei. Ille autem qui ligna incidit, homo eſt in peccatis multis, & pro illis non agit pœnitentiam, nec ſubtrahit de peccatis ſuis, ſed & iniquitates adhibet ſupra iniquitates ſuas. Qui autem aquâ implet ciſternam, homo eſt qui opera quidem facit bona, ſed quia habet etiam in eis permixta & mala, pro hoc perdit etiam & bona opera ſua. Quapropter conuenit omnem hominem ſobrium eſſe in conſiderandis operibus ſuis, ne in vanum videatur ſuſtinere labores.

Arſenij viſio de tribus hominum generibus & operibus.

Viſionis expoſitio.

Senis.

3. Narrauit iterùm abbas Daniel, dicens: Dixit pater noſter abbas Arſenius de quodam

dam

dam ſene, qui erat magnus in hac vitâ, ſimplex autem in fide, & errabat pro eo quòd erat idiota, & dicebat, non eſſe naturaliter corpus Chriſti panem quem ſumimus, ſed figuram eius eſſe. Hoc autem audientes duo ſenes quod diceret hunc ſermonem, & ſcientes quia magna eſſet vita & conuerſatio eius, cogitauerunt quia innocenter & ſimpliciter diceret hoc, & venerunt ad eum, & dicunt ei: Abba, audiuimus ſermonem cuiuſdam infidelis, qui dicit, Quia panis quem ſumimus, non naturâ corpus Chriſti, ſed figura eſt eius. Senex autem ait eis: Ego ſum qui hoc dixi. Illi autem rogabant eum, dicentes: Non ſic teneas, abba; ſed ſicut Eccleſia Catholica tradidit: nos autem credimus quia panis ipſe corpus Chriſti eſt, & calix ipſe eſt ſanguis Chriſti ſecundum veritatem, & non ſecundum figuram: ſed ſicut in principio puluerem de terrâ accipiens plaſmauit hominem ad imaginem ſuam, & nemo poteſt dicere quia non erat imago Dei, quamuis incomprehenſibilis: ita & panis, quem dixit, Quia corpus meum eſt, credimus quia ſecundum veritatem corpus Chriſti eſt. Senex autem ait eis: Niſi reipſâ cognouero, non mihi ſatisfacit reſponſio veſtra. Illi autem dixerunt ad eum: Deprecemur Deum hebdomadâ hac de myſterio hoc, & credimus, quia Deus reuelabit nobis. Senex verò cum gaudio ſuſcepit ſermonem iſtum, & deprecabatur Deum, dicens: Domine, ſi tu cognoſcis, quoniam non per malitiam incredulus ſum rei huius, ſed per ignorantiam errem, reuela ergo mihi, Domine Ieſu Chriſte, quod verum eſt. Sed & illi ſenes abeuntes in cellâ ſuâ, rogabant & ipſi, dicentes: Domine Ieſu Chriſte, reuela ſeni myſterium hoc, vt credat & non perdat laborem ſuum. Exaudiuit autem Deus vtroſque: & hebdomadâ completâ venerunt Dominico die in eccleſiâ, & ſederunt ipſi tres ſoli ſuper ſedile de ſcirpo, quod in modum faſcis erat ligatum, medius autem ſedebat ſenex ille. Aperti ſunt autem oculi eorum intellectuales: & quando poſiti ſunt panes in altari, videbatur illis tantummodò tribus tamquam puerulus iacens ſuper altare. Et cùm extendiſſet presbyter manus, vt frangeret panem, deſcendit angelus Domini de cælo habens cultrum in manu, & ſecauit puerulum illum, ſanguinem verò excipiebat in calice. cum autem presbyter frangeret in partibus paruis panem, etiam & Angelus incidebat pueri membra in modicis partibus. Cùm autem acceſſiſſet ſenex, vt acciperet ſanctam Communionem, data eſt ipſi ſoli caro ſanguine cruentata.

Euchariſtia naturâ eſt corpus Chriſti, non figura.

Reuelationem petit ſenex cū de re dubitaret.

Chriſtus in Euchariſtiâ in ſpecie pueruli apparet.

Quod cum vidiſſet, pertimuit, & clamauit, dicens: Credo, Domine, quia panis qui in altari ponitur, corpus tuum eſt, & calix tuus eſt ſanguis. Et ſtatim facta eſt particula in manu eius panis, ſecundum myſterium, & ſumpſit illud in ore, gratias agens Deo. Dixerunt autem ei ſenes: Deus ſcit humanam naturam, quia non poteſt veſci carnibus crudis, & propterea tranſformauit corpus ſuum in panem, & ſanguinem ſuum in vinum, his qui illud cum fide ſuſcipiunt. Et egerunt gratias Deo de ſene illo, quia non permiſit Deus perire labores eius, & reuerſi ſunt cum gaudio ad cellas ſuas.

Chriſtum ſub ... latens natura humana accommodat.

4. Iterùm ipſe abbas Daniel narrauit de alio ſene magno, qui habitabat in inferiores partes Ægypti, quia diceret per ſimplicitatem, quod Melchiſedec ipſe eſt filius Dei. Hoc autem indicatum eſt ſanctæ memoriæ Cyrillo Archiepiſcopo Alexandrino, & miſit ad eum. Sciens autem, quia ſignifer eſſet ille ſenex, & quidquid peteret à Deo, reuelabatur ei, & quia ſimpliciter diceret hoc verbum, vſus eſt huiuſmodi ratione, dicens: Abba, rogo te quia in cogitatione mea eſt, quod Melchiſedech ipſe ſit filius Dei: & rurſus alia cogitatio mea dicit, quia non ſit, ſed homo ſit, & ſacerdos ſummus fuerit Dei. Quoniam ergo hæſito de hoc, ideircò miſi ad te vt deprecens Deum, quatenus reuelare tibi dignetur de hoc, quid veritas habeat. Senex autem de conuerſatione ſuâ præſumens, cum fiducia dixit: Da mihi per tres dies inducias, & ego deprecor Deum de hac re, & renuntio tibi, quod mihi fuerit reuelatum de hoc. Intrans ergo in cellam ſuam, deprecabatur Deum de verbo hoc: & veniens poſt tres dies dixit ſanctæ memoriæ Cyrillo: Homo eſt Melchiſedech. Archiepiſcopus autem reſpondit ei: Quomodo conſtat apud te, abba? Et ille dixit ei: Deus oſtendit mihi omnes patriarchas, ita vt ſinguli eorum coram me tranſirent ab Adam vſque ad Melchiſedech, & Angelus aſſiſtens mihi dixit: Ecce ille eſt Melchiſedech; & ideò, Archiepiſcope, certus eſto, quia ſic eſt. Abiens autem ſenex, per ſemetipſum prædicabat, quia homo eſſet Melchiſedech. Et gauiſus eſt magnificè ſanctæ memoriæ Cyrillus.

Cyrillus.

Cyrilli prudentia ... de Melchiſedech ...

Inſtruitur ſenex ab Angelo de Melchiſedech.

5. Puer erat adhuc ſanctæ memoriæ Ephræm, & vidit ſomnium ſiue reuelationem, quia nata ſit vitis in lingua eius, & creuerit, & impleuerit totam terram fructifera nimis: & quia venirent omnia volatilia cæli, & comedebant de fructu vitis illius; quantum autem manducabant, eò ampliùs implebatur fructu.

EPHRAEM ... E...

6. Iterùm vidit quidam ſanctorum in ſomnis

EPHRAEM.

Suprà in Vitâ Ephræm c. 3

ſomnis ordinem angelicum deſcendentem de cælo, ſecundum præceptum Dei, habentem in manu librum, hoc eſt tomum ſcriptum intus & foris: dicebant autem ad inuicem: Cui debet committi hoc? Quidam autem dicebant de illo, alij de alio:

Viſio de ſancto Ephræm.

reſponderunt autem & dixerunt: Verè quidem vtrique ſancti ſunt & iuſti, quos dicitis; verumtamen hoc eis committi non poteſt. Multa etiam alia nomina ſanctorum dicentes, poſteà dixerunt: Quia nemini poteſt alteri hoc committi niſi Ephræm: & vidit ſenex ille, cui hoc in ſomnis apparuit, quia Ephræm dederunt tomum illum. Manè autem ſurgens audiuit Ephræm docentem & velut fontem ebullientem de ore ipſius: & cognouit ſenex, qui ſomnium viderat, quia Spiritus ſancti operatio eſt, quod egrediebatur de labijs Ephræm.

ZENONIS. Ruff. lib. 3. n. 110.

7. Dicebant de abbate Zenone, quia cùm moraretur in Scithi, exijt nocte de cellâ ſuâ velut ad paludem: & cùm erraſſet, fecit tres dies & tres noctes ambulans & laborans; & cùm defeciſſet, cecidit ſemianimis: & ecce puerulus ſtetit ante eum habens panem & ſuriſculam aquæ, & dicebat ei: Surge, manduca. Ille autem ſurgens orauit,

Phantaſma oratione expellendum.

exiſtimans quia phantaſma eſſet; puer autem reſpondens, dixit ei: Bene feciſti. Et iterùm orauit ſecundò, & tertiò. Et dixit ei: Bene feciſti. Surgens ergo accepit & manducauit. & poſthæc dixit ei: Quantum ambulaſti, tantum longe es à cella tua; ſed ſurgens ſequere me. Et ſtatim inuentus eſt in cellâ ſua. Dixit ergo ei ſenex: Veni intrà, & da nobis orationem. Et cùm intraſſet ſenex, ille ſubitò non comparuit.

IOANNIS.

8. Dixit abbas Ioannes: Quia vidit quidam ſenum in exceſſu mentis, tres monachos ſtantes trans mare: & facta eſt vox ad eos ex aliâ parte littoris, dicens: Accipite alas igneas & venite ad me. Et duo quidem ex eis acceperunt alas, & volauerunt ad aliud littus, vnde facta eſt vox. Tertius verò remanſit & flebat & clamabat fortiter. Poſteà

Diuerſitas generationis antiquæ & nouæ.

verò datæ ſunt ſibi alæ, ſed non igneæ, ſed infirmæ & debiles, ita vt cum omni labore mergendo & reſurgendo nimis afflictus veniret illuc. Sic eſt & generatio hæc, quæ ſi accipit pennas, non tamen igneas, ſed vix infirmas & debiles poteſt accipere.

MACARII. Ruff. l. 3. n. 61. Paſch. c. 1. n. 8.

9. Abbas Macarius habitabat in loco nimis deſerto: erat autem ſolus in eo ſolitarius. In inferiore verò parte erat alia ſolitudo, in quâ habitabant plurimi fratres. Obſeruabat autem ſenex ad iter, & vidit ſatanam venientem in habitu hominis, vt tranſiret per cellam eius. Videbatur autem tunicâ vti lineâ omnino vetuſtâ & totâ cribratâ, & per omnia foramina eius pendebant ampullæ. Et dixit ei ſenex: Olie, maior: vbi vadis? Et ille reſpondit: Vado commemorare fratres. Senex autem dixit illi: Vt quid tibi ampullæ iſtæ? & dixit illi: Guſtum fratribus porto. Et dixit ei ſenex: Et

DE PRÆVIDENTIA. Viſio Macarij de dæmone fratribus guſtum portante.

totas cum guſtu portas? Et reſpondit: Etiam; ſi vnum alicui non placet, offeram aliud; ſi autem nec illud, dabo tertium, & ita per ordinem, vt modis omnibus vel vnum ex eis placeat ei. Et cum hoc dixiſſet, tranſijt; & obſeruabat ſenex cuſtodiens vias, donec ille iterùm remearet: & cùm vidiſſet eum ſenex, dicit ei: Sanus ſis. Et reſpondit ei: Vbi eſt mihi ſalus? Et dicit ei ſenex: Quare? Et reſpondit: Quia modò omnes ſanctificati ſunt, & nemo mihi acquieſcit. Et dixit ei ſenex: Neminem ergo amicum habes illic? Et reſpondit: vnum tantummodo habeo fratrem illic, vel ipſe ſolus mihi acquieſcit; & quando videt me, conuertitur velut ventus. Senex verò dixit ei: Et quid vocatur frater ille? Reſpondit: * Theoctiſtus. Et cum hoc dixiſſet, tranſijt. Surgens autem abbas Macarius, perrexit ad inferiorem eremum: quod cùm vidiſſent fratres, acceperunt ramos palmarum, & occurrerunt obuiam ei, & ſinguli eorum parabant cellas ſuas, incerti apud quem declinaret. Senex autem requirebat, quis inter eos Theoctiſtus vocaretur in loco illo: & inueniens eum, intrauit in cellam eius. Theoctiſtus autem ſuſcepit eum gaudens. Cùm ergo cœpiſſent loqui ſecrete, dicit ei ſenex: Quomodo circa te eſt frater? Et ille dixit: Orationibus tuis benè. Et dixit ſenex: Ne impugnant te cogitationes? Et ille dixit: Interim benè ſum. Erubeſcebat enim dicere ei. Et dixit ei ſenex: Ecce quot annos habeo in conuerſationes loci iſtius, & omnes honorant me, & tamen in hac ſenectute meâ infeſtus mihi eſt ſpiritus fornicationis. Et reſpondit Theoctiſtus, dicens: Crede, abba, quia & mihi. Senex autem ſimulabat alias cogitationes ſibi eſſe moleſtas; donec faceret eum confiteri. Deinde dicit ei: Quomodo ieiunas? Et ille dixit: Ad nonam. Dicit ei ſenex: Ieiuna vſque ad ſeram, & abſtine te, & commenda Euangelia, vt memoriter retineas, ſed & alias reſiduas ex animo meditare Scripturas: & ſi tibi aſcenderit cogitatio mala, numquam deorſum aſpicias, ſed ſemper de ſurſum; & ſtatim te Dominus adiuuabit. Et corrigens ſenex fratrem illum, reuerſus eſt in ſolitudinem ſuam. Et cùm obſeruaret, vidit iterùm dæmonem illum, & dicit ei: Vbi vadis iterùm? Et ille reſpondit: Commemorare fratres. Et abijt. Cùm autem reuerteretur

** Ruffinus Theopemptus.*

Prudentiâ ſuâ Macarius fratrem tentatum curat.

Cogitationes ſi moleſtant, cælum aſpice.

DE PRAEVIDENTIA

retur, dicit ei ſenex: Quomodo ſunt ibi fratres? Et ille reſpondit: Malè. Senex autem dixit: Quare? Et ille reſpondit: Quia toti ſancti ſunt; & maius malum, quia & vnus, quem habui amicum & obedientem mihi, etiam ipſe neſcio vnde ſubuerſus eſt, & nec ipſe mihi acquieſcit, ſed omnibus ſanctior eſt factus. Et propterea iuraui iam non calcari ad illum niſi poſt longum tempus. Hæc dicens tranſiuit relinquens ſenem; ſenex vero ſanctus intrauit in cellam ſuam, adorans & gratias agens Deo Saluatori.

EIVSDEM.

10. Abbas Macarius volens conſolari fratres, dicebat: Venit huc aliquando cum matre ſua puer, qui à dæmonio vexabatur, & dicebat matri ſuæ: Surge, eamus hinc. Illa autem dicebat: Non poſſum pedibus ambulare. Et dicebat ei filius ſuus: Ego te porto. Et admiratus ſum aſtutiam dæmonum, quomodo eos exinde fugare volebat.

Dæmonis aſtutia.

EIVSDEM.

[illegible]. Dicebat iterùm de deſolatione Scithi ad fratres: Quando videritis cellam ædificatam iuxta paludem, ſcitote quia prope eſt deſolatio Scithi: quando autem arbores videritis, iam ante ianuam eſt: quando autem videritis pueros, tollite melotes veſtras, & diſcedite.

Pueri à cellis ablegandi.

ISIDORI.

12. Abbas Moyſes, qui habitabat in Petrâ, impugnatus eſt aliquando nimis à fornicatione: & cùm non præualeret ſe tenere in cellâ, perrexit & indicauit hoc abbati Iſidoro; & rogauit eum ſenex vt reuerteretur in cellam ſuam. Ille autem non acquieuit, dicens: Non poſſum, abba. Et aſſumpſit eum, & leuauit ſecum in domo. Et dicit ei: Attende ad Occaſum. Et attendens vidit multitudinem dæmonum; & hi erant confuſi, & turbantes ſe ad oppugnandum. Dicit ei iterùm abbas Iſidorus: Reſpice ad Orientem. Et attendit, & vidit innumerabilem multitudinem Angelorum in gloriâ. Dixit ergo abbas Iſidorus: Ecce iſti ſunt qui miſſi ſunt ad auxiliandum; qui verò ad Occaſum aſcendunt, hi ſunt qui impugnant nos: plures ergo qui nobiſcum ſunt, quàm qui aduerſum nos ſunt. Et ita agens gratias Deo abbas Moyſes ſumpſit fiduciam, & reuerſus eſt in cellam ſuam.

Ruff. lib. 3. n. 10.

Angeli homines contra dæmones tuentur.

4. Reg. 6.

MOYSIS.

13. Dicebat abbas Moyſes in Scithi: Si cuſtodimus mandata patrum noſtrorum, ego præſumens de Deo ſpondeo vobis, quia huc barbari non venient: ſi autem non cuſtodierimus, deſolandus eſt locus iſte.

A mandatorum Dei præuaricatione deſolatio.

EIVSDEM.

14. Sedentibus aliquando fratribus apud eumdem abbatem Moyſem, dicit eis: Ecce barbari hodie in Scithi veniunt, ſed ſurgite & fugite. Dicunt ei illi: Et tu non fugies, abba? Ille autem dicit eis: Ego per tot annos exſpecto diem iſtum, vt impleatur ſermo Domini mei Ieſu Chriſti dicentis: Omnes qui accipiunt gladium, gladio peribunt. At illi dixerunt ei: Neque nos fugiemus, ſed tecum moriemur. Et ille dixit eis: Ego cauſſam non habeo: vnuſquiſque veſtrûm videat quomodo ſedeat. Erant autem ſeptem fratres cum eo, & dicunt ei: Ecce barbari appropinquarunt ianuæ, & ſtatim intrantes barbari occiderunt eos. Vnus autem ex eis timore carnali perterritus fugit, & abſcondit ſe poſt plectas de palmis; & vidit ſeptem coronas deſcendentes, & coronantes abbatem Moyſem & ſex fratres qui cum eo fuerant interfecti.

Matth. 26.

Viſio ſeptem coronarum pro ſeptem martyribus

MARCI.

15. Dicebant de abbate Siluano, quia voluit aliquando pergere in Syriam; & dicit ei diſcipulus ſuus Marcus: Pater, nolo exire hinc, ſed neque te dimitto abire, abba. Exſpecta ergo hic alios tres dies. Et cùm exſpectaret abbas, tertiâ die dormiuit in pace Marcus diſcipulus eius.

Marcus mortem ſuam prænoſcit.

PASTORIS

16. Dicebat abbas Ioannes, qui exiliatus eſt à Marciano: Quia venimus aliquando de Syriâ ad abbatem Paſtorem, & volebamus interrogare eum de duritiâ cordis. Senex autem Græcè neſciebat, neque interpres inueniebatur. Videns ergo nos ſenex tribulantes, cœpit Græcâ linguâ loqui, dicens: Natura aquæ mollis eſt, lapidis autem dura eſt: & ſi vas aquæ plenum pendeat ſupra lapidem, ex quo aſſidue ſtillans gutta cadat in lapidem, perforat eum; ita & ſermo diuinus lenis eſt, cor autem noſtrum durum: audiens ergo homo frequenter diuinum ſermonem, aperitur cor eius ad timendum Deum.

Sermone diuino frequenter audito cor durum emollitur.

EIVSDEM

17. Dixit abbas Paſtor: Scriptum eſt: Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Quoniam igitur cerui in ſolitudine ſerpentes plurimos glutiunt, & cùm accenſi eorum veneno fuerint, ad aquas peruenire deſiderant: bibentes autem tentantur à feruore ſerpentini virus: ita & monachi in ſolitudinibus habitantes, accenduntur dæmonum malignorum veneno, & propterea deſiderant Sabbato Dominico venire ad fontes aquarum, hoc eſt ad Corpus & Sanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt purgentur ab omni amaritudine dæmonum malignorum.

Pſal. 40.

Corpus & Sanguis Chriſti fons animæ ſitientis.

EIVSDEM

18. Interrogauit aliquis abbatem Paſtorem, dicens: Quid eſt quod ſcriptum eſt, Non reddas malum pro malo? Dicit ei abbas Paſtor: Hæc paſſio quatuor modos habet: primum de corde, ſecundum de aſpectu, tertium de linguâ, quartus eſt facere malum pro malo. Si enim potueris purgare cor, non venit ad aſpectum: cuſtodi etiam ne loqua-

1. Theſſ. 5.
1. Pet. 3.

Ira quatuor modis.

loquaris; ſi autem locutus fueris, cito te corripe, ne facias malum pro malo.

PROTERVITAS. DEPRAVIDENTIA

Pallad. c. 41. & 42.

19. Narrauit ſanctus Baſilius epiſcopus, dicens: Fuit in quodam monaſterio feminarum virgo quædam, quæ ſtultam eſſe ac dæmonem ſe habere ſimulabat: quæ vſque adeo ab omnibus alijs pro errore habebatur, ita vt nec cibum quidem cum ea caperent. Talem ſiquidem elegerat vitam, vt à coquinâ numquam recedens, totius illic miniſterij impleret officium: & erat ſecundum vulgare prouerbium, vniuerſæ domus ſpongia, impletum a ſe rebus probans, quod ſanctis libris ſcriptum legimus: Si quis, inquit, ex vobis putat ſe eſſe ſapientem in hoc mundo, ſit ſtultus, vt ſapiens fiat. Hæc igitur inuolutum pannis habens caput, ita quoque in omnibus ſeruiebat; ceteræ autem virgines tonſæ cucullis cooperiuntur. Nulla aliquando potuit hanc de quadringentis virginibus videre manducantem, numquam per omne æuum ſuum ſedit ad menſam. A nulla vel modicam partem panis accepit, ſed micas tantum detergens ipſarum menſarum, & abluens ollas, his ſolis alimonijs contenta viuebat. Nulli vmquam fecit iniuriam: nulla ipſius murmur audiuit: nulli aut parum aut ſatis locuta eſt vmquam. Et certè cùm ab omnibus cæderetur, cum omnium odio viueret, maledicta omnium ſuſtineret, ſancto Pyoterio, cui hoc vocabulum erat, probatiſſimo viro, ſemperque in deſerto viuenti aſtitit angelus Domini quadam die ſedenti in loco Porphyrite, affatuſque eſt his verbis: Cur, inquit, grande aliquid eſſe te credis, vt ſanctus, & in huiuſmodi degens loco? Vis videre mulierem te ſanctiorem? Vade ad Tabenneſiotarum monaſterium feminarum, & vnam ex ipſis illic inuenies habentem in capite coronam, ipſamque cognoſce te eſſe meliorem. Quæ dum contra tantum populum ſola diebus ac noctibus pugnat, cor ipſius à Deo numquam receſſit, tu autem vno in loco reſidens, neque quòquam aliquando progrediens, per omnes vrbes animo & cogitatione vagaris. Statimque ad ſupradictum monaſterium venit, & magiſtros fratrum rogauit, vt introducerent eum ad habitaculum feminarum. Quem mox illi, vt virum non ſolùm vitâ glorioſum, verumetiam & prouectioris ætatis, cum fiduciâ grandi introduci fecerunt. Ingreſſus autem, omnes ſorores deſiderauit inſpicere: inter quas ſolam illam, propter quam venerat, non videbat. Ait autem ad poſtremum: Omnes, inquit, mihi adducite, deeſſe mihi videtur aliqua. Dicunt ei: Vnam, inquiunt, * ſtultam habemus intrinſecus in coquinâ. Sic enim eas, quæ à dæmone vexantur, appellant. At ille, Exhibete, inquit, ad me ipſam quoque, vt eam videam. Quo audito, ſuprà memoratam vocare cœperunt. Quæ cum nollet audire, ſentiens, vt credo, aliquid, aut fortaſſis hoc ipſum diuinâ reuelatione cognoſcens, dicunt ei: Sanctus Pyotenus te videre deſiderat. erat enim vir famæ ac nominis grandis. Cumque ad eum fuiſſet exhibita, vidiſſetque panno frontem ipſius inuolutam, proiecit ſe ad pedes ipſius, dicens: Benedic me, inquit. Quod rurſus ad illius pedes tunc & ipſa fecit, ac dixit: Tu me benedic, domine. Omnes ſorores obſtupuerunt ſimul, dicentes: Noli, abba, talem iniuriam ſuſtinere; fatua eſt enim iſta, quam cernis. Et ſanctus Pyotenus hoc ipſis omnibus ait: Vos, inquit, eſtis fatuæ; nam hæc & veſtra & mea eſt * Amma. Hoc enim in eâ vocant illi feminas ſpirituales. Et deprecor Deum, ait, vt dignum ipſa in die iudicij merear inuenire. Quo audito, omnes ſimul ad pedes ipſius prociderunt, ſingulæ varia peccata ei propria confitentes. Alia enim abluens ſordes catini ſupra eam ſe fudiſſe dicebat: alia verò colaphis eam à ſe verberatam ſæpè memorabat: alia nates ipſius ſinapi impletas à ſe eſſe deflebat: ceteræ quoque diuerſas referebant ſe ei iniurias irrogaſſe. Pro quibus omnibus ſanctus ille fuſis Deo precibus egreſſus eſt. Poſt paucos autem dies non ferens illa tantam ſui gloriam, tantoque ſe nolens ſororum honore cumulari, grauarique ſe credens excuſationibus ſingularum, egreſſa eſt de monaſterio illo occultè, & quò ierit, in quem ſe miſerit locum, vel quo fine defecerit, ad nullius potuit notitiam peruenire.

Humilitas cuiuſdam ancilla Dei. — *1. Cor. 3.* — *Præfertur ſancto Pyoterio.* — ** Palladius, ſalem* — ** Amma abbatiſſa cauſſâ vocatur* — *Fugit gloriam & honorem.*

PAVLI SIMPLICIS. *Ruff. l. 3. n. 167. Paſch. c. 23 n. 2. Simile in Ruff. lib. 2. cap. 14. de Eulogio.*

20. Beatæ memoriæ Paulus Simplex, diſcipulus abbatis Antonij, narrauit patribus talem rem: Quia aliquando veniens in monaſterio viſitandi gratia, & pro fratrum inſtructione, poſt conſuetam ad inuicem conſolationem, intrauerunt in eccleſiam Dei, Miſſas more ſolito celebrare. Beatus ergo Paulus intuens ad vnumquemque introëuntium in eccleſiam, intendebat quali animo intus intraret: habebat enim hanc gratiam ſibi datam à Deo, vt ſic videret vnumquemque cuius animi eſſet, ſicut nos facies noſtras videmus ad inuicem; ſed & cuiuſque Angelum gaudentem in eis. Ingredientibus ergo omnibus clarâ facie & ſplendido vultu, vnum vidit nigrum & obſcurum corpore toto, & dæmones ex vtraque parte eius tenentes & trahentes eum ad ſemetipſos, & capiſtrum in naribus eius mittentes: ſanctum verò Angelum eius de longè lugubrem triſtemque ſequentem. Paulus

verò lacrymans & manu frequenter pectus tundens ſedebat ante eccleſiam, plorans valdè eum, qui ei talis apparuerat. Qui autem videbant quod faciebat, & tam celerem eius mutationem, & lacrymas & luctum, interrogabant rogantes eum vt diceret quid eſſet quod videret, timentes ne quid in reprehenſione omnium vidiſſet; pro quo hæc faceret. Poſtulabant etiam, vt ad Miſſas intraret cum eis. Paulus autem eos repellens, & negans ſe ingreſſurum, ſedebat foras iacens & plorans nimis illum qui ei taliter apparuerat. Poſt paululum autem dimiſſo eccleſiæ conuentu, iterùm Paulus attendebat ſingulos exeuntes; vt quorum introitum agnouerat, ſciret quales exirent, & vidit illum virum nigrum & obſcurum toto corpore priùs, exeuntem ab eccleſiâ claro quidem vultu candidoque corpore, dæmones autem, qui antè tenebant eum, poſteà de longè ſequentes; ſanctum verò Angelum iuxta ipſum ambulantem lætum & promptum & gaudentem ſuper eum valde. Paulus verò exiliens cum gaudio clamabat, benedicens Deum, & dicens: O ineffabilis miſericordia Dei & bonitas! ʋò diuinæ miſerationes eius & innumerabilis bonitas! Currens autem & aſcendens ſuper altum gradum magnâ voce dicebat: Venite, videte opera Domini quàm terribilia ſunt, & omni ſtupore digna. Venite, videte eum qui vult omnes homines ſaluare, & ad agnitionem veritatis venire. Venite, adoremus & procidamus ante eum, & dicamus: Quia tu ſolus potens es peccata dimittere. Ad hanc vocem eius omnes cucurrerunt, cupientes audire quæ dicebat. Et conuenientibus omnibus referebat Paulus quæ vidiſſet antequam in eccleſiam intrarent, quæ poſteà iterùm. Et interrogauit illum virum, vt diceret ei cauſſam, pro quâ ei ſubitò tantam mutationem Deus donauerit. Homo ergo ille conuictus à Paulo, coram omnibus qui circa ipſum erant, apertè narrauit, dicens: Ego peccator homo ſum, & multo tempore in fornicatione vixi vſque nunc: ingrediens autem modò in ſanctam eccleſiam Dei, audiui vocem Iſaiæ prophetæ cùm legeretur, magis autem Dei vocem loquentis in eo, vbi dicit: Lauamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis, diſcite benefacere, & ſi fuerint peccata veſtra tamquam phœnicium, velut nix dealbabuntur. Et ſi volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis. Ego, inquit, fornicator in hoc ſermone compunctus ſum nimis, & ingemiſcens intra conſcientiam meam, dixi ad Deum: Tu Deus, qui veniſti in mundum peccatores ſaluos facere, & qui hæc quæ modò lecta ſunt promiſiſti per Prophetam, comple effectu & opere etiam in me indigno & peccatore. Ecce enim amodò promitto tibi & ſpondeo ſermone, & corde confiteor, quia iam non agam vltra illud malum, ſed abrenuntio omni iniquitati, & ſeruio tibi amodò in conſcientiâ mundâ. Hodie ergo, Domine, & in hac horâ ſuſcipe me pœnitentem & interpellantem te, & renuntiantem omne peccatum. In his igitur promiſſionibus, ait, egreſſus ſum de eccleſiâ, ſtatuens in animâ meâ, nihil vltrà agere mali coram oculis Domini. Quod cùm audiſſent, omnes clamauerunt ad Dominum voce magnâ, dicentes: Quàm magnificata ſunt opera tua, Domine! omnia in ſapientiâ feciſti. Quaproptèr agnoſcentes hoc Chriſtiani de ſanctis Scripturis ac diuinis reuelationibus, quantam Deus habeat bonitatem circa eos qui ad eum deuote confugiunt, & per pœnitentiam emundant priora delicta, non ſolùm non coguntur pœnas ſoluere pro peccatis antè commiſſis, verumetiam conſequuntur promiſſa bona. Non ergo deſperemus de noſtrâ ſalute: quia ſicut per Iſaiam Prophetam promiſit eos, qui in peccatis ſunt inuoluti, denuò lauare, & ſicut lanam & niuem dealbare, & bonorum cæleſtium, quæ in cæleſtis Ieruſalem ciuitate ſunt, replere; ita & iterùm nunc per Ezechielem prophetam cum iureiurando promiſit: Viuo, inquit, ego, dicit Dominus: quia nolo mortem peccatoris, ſed vt magis conuertatur, & viuat.

Paulus Simplex merita & demerita communicantium diuinitus nouit.

Lætatur Angelus de dignè communicante.

1. Tim. 2.

Iſaiæ 1.

Fornicator templum ingreſſus, auditâ ſacrâ lectione compungitur.

Pſal. 103.

Iſaiæ 1.

Ezech. 18.

IN LIBRVM QVINTVM DE VITIS PATRVM NOTATIO.

Libell. I. Num. 4. 1 EVAGRIVS.] *Fuit hic Euagrius Ponticus, Origeniſta, de quo vide dicta ad lib. II. Ruffini cap. XXVII. Notat hic Fr. Ioannes Maria Braſichellenſis, Magiſter ſacri Palatij in Indice librorum expurgandorum: Hic Euagrius Ponticus Origeniſta Stoicam ſuam impaſſibilitatem, toties tamquam manifeſtum errorem à S. Hieronymo exploſam, inculcat.*

2. NON INÆQVALIS.] *Ita legendum; editi omittunt,* non. *Apophthegma hoc Græcè ex Euagrij Practico ſeu Monacho ita concipitur apud Socratem lib. IV. cap. XXIII. in Græco textu, XVIII. in Latino.* Ὅτι τῆς ξηροτέρας, καὶ μὴ ἀνωμάλου διαίτης, ἀγάπῃ συζευχθείσης θᾶττον εἰσάγει τὸν μοναχὸν εἰς τὸν τῆς ἀπαθείας λιμένα. *Ita etiam legit Nicephorus lib. XI. cap. XLIII. In Suidâ, vbi de Macarijs agit, & Euagrij quædam opuſcula recenſet, perperam legitur* ἀνώμαλον, *pro* μὴ ἀνώμαλον. *quæ negatio omiſſa interpretibus crucem fixit. Hieronymus VVloſius loco* ἀνώμαλον *diuinabat* ἀναίμακτον, *quaſi incruenta diæta intelligatur, ſi piſcibus & carnibus abſtineatur, more Pythagorico. Zacharias Palthenius, qui S. Macarij homilias è Græco vertit, & Suidæ verba præfixit,* ἀνώμαλον δίαιταν, aſperam viuendi rationem *exculit. Ego verò per* non inæqualem victum, *intelligo æquabilem viuendi rationem, ne quis nunc præparcè, aliàs prælautè; nunc his, aliàs illis cibis vtatur.*

3. IN PORTVM IMPASSIBILITATIS.] *Inſinuat hic Euagrius Stoicam ſuam impaſſibilitatem, contra quam agit D. Hieronymus epiſt. ad Cteſiphontem contra errores Pelagianorum. Græcè apud Euagrium eſt,* εἰς τὸν τῆς ἀπαθείας λιμένα: *apud Suidam tantùm,* εἰς ἀπάθειαν.

Num. 5. 4. NVNTIATA.] *Hoc dictum apud Socratem lib. IV. cap. XXIII. Græcè, XVIII. Latinè ex Euagrij Practico ſeu Monacho ita exprimitur:* Ἐμηνύθη τινι τῶν μοναχῶν θάνατος τοῦ πατρός. ὁ δὲ, πρὸς τὸν ἀπαγγείλαντα, Παῦσαι, φησὶ, βλασφημῶν, ὁ γὰρ ἐμὸς πατὴρ ἀθάνατός ἐστιν. *Idem dictum ex eodem Euagrio citat Nicephorus libro XI. cap. XLIII.*

Num. 7. 5. DE PHERME.] *Et editi & MSS. hic variant, alijs* Ferine, *alijs* Firme *legentibus. Non dubito, quin recta lectio ſit,* de Pherme. *qui Palladio agenti de Paulo abbate cap. XXIII. mons eſt in Ægypto, abducens in vaſtam Sceteos ſolitudinem, vbi quingenti monachi exercebantur. Deco & Sozomenus libro VI. cap. XXIX. & Nicephorus lib. XI. cap. XXXVI. Abrahamus Ortelius in Theſauro Geographico exiſtimat hunc tractum deſcribi à Philone, libro de Vitâ contemplatiuâ, etſi non nominat. Theodorus igitur hic dictus eſt* de Pherme, *ad diſtinctionem alterius Theodori, qui dicitur* de Nouo Alexandriæ, *libello VII. Pelagij, n. 7. ſiue* de Ennato, *libello XI. num. 10. Alibi aliquoties abſolutè ponitur Theodorus. quod de vtro intelligendum ſit, an de tertio aliquo, quis dicet?*

6. IOSEPH.] *Ad hoc dictum notat idem Fr. Ioannes Maria, Magiſter ſacri Palatij. Cautè lege: nam Euagrij impaſſibilitatem innuere videtur. Et cuius hominis opera in hac vitâ ita munda extitere, vt nihil humani admixtum habuerint, niſi Chriſti, & eius Genitricis?* Num. 9.

7. HOR.] *Notat hic Fr. Ioannes Maria, Magiſter ſacri Palatij, qui ſuprà: Hic eſt ille Hor hæreticus Origeniſta, cuius S. Hieronymus meminit ad Cteſiphontem, quem pro ſancto obtrudere conatus eſt miſerabilis Euagrius* (imò Ruffinus, vt docui Prolegomeno generali IV.) *Quocirca vmbra virtutum eius in ventum abierunt.* Libell. III Num. 19.

8. PLECTAM DE PALMIS.] *Crebrò occurrit* plecta *in his libris, quæ nunc* plecta *à Græco* πλεκτὴ, *vt videtur, nunc* flecta *dicitur. Habenæ ſunt è palmâ, iunco, ſparto, aut ſimili re contextæ, ex quibus ſportæ, caniſtra, aliaque eiuſmodi conficiuntur. Has Ægyptij σείρας vocant. Vide Caſſianum Collat. XVIII. capite XV.* Libell. IV Num. 5.

9. ET CVSABAT.] *Manuſc. quidam,* cuſibat. *Deeſt hoc editioni Pariſienſi. Poſtquam plectam è palmis torſiſſent & confeciſſent, ex plectis illis ſportas texebant & conſuebant. Hoc interpreti hoc cuſare ſeu* cuſire, *Gallis* coudre. *Et alibi in his libris vox hæc occurret.*

10. ASCENDI IN CAVMA.] *Id eſt,* incalui. *Vſurpat Latinè Græcum* καῦμα, *quod & alibi hic reperies. Sic mox num. 17.* Stetit in cauma, & defrigens ſeipſum in Sole. Num. 10.

11. ELLADIO.] *Veteres editiones,* Palladio. Num. 16.

12. ESII.] *Apud Caſſianum lib. V. Inſtit. capite XXVII, eſt* Pæſius *vel* Pheſius. Num. 14.

13. PANEM PAXIMATEM.] *Aliàs,* paxamatem. *Panis erat certo pondere in refectionem monachorum in Ægypto. Vide Onomaſticon.* Num. 15.

14. CORRVO PER IPSAM.] *Pariſienſis editio:* curro opera ipſa. *Non rectè.* Num. 39.

15. LINGVAM TEMPORE FVRORIS.] *Pariſienſis editio:* intemperiem roris. *nullo ſenſu.* Num. 49.

16. EX CORDE.] *Galliſmus,* par cœur, *id eſt, memoriter. Sic libello X. num. 91. apud eumdem Pelagium,* ex corde Dauid conſummauimus. *Hil-* Num. 57.

degardis in Explicatione Regulæ S. Benedicti: Prædictas lectiones ex corde & memoriter, id eſt, ſine libro, quoniam breues ſunt, recitabunt. Sic Græcis* ἀπὸ στήθους λέγειν, & ἀποστηθίζειν.

Num. 59. 17 ZIPPVLAS.] Ita pleraque manuſcripti & editi. In Vedaſtino MS. eſt pulmentum. Supra apud Ruffinum lib. III. n. 51. in hac eadem re, placentas. An zippulæ, vel ſippulæ, vel ſipulæ, à veteri verbo ſipando? Vide Onomaſticon.

18. RAPHANELAVM.] Pariſienſis editio: oleum de ſemine lini expreſſum. Vetus editio: raſencahon, id eſt lini oleum. Quidni è raphano cum Plinio lib. XIX. cap. V.? Vide Onomaſticon.

Num. 63. 19. COPADIVM.] Pariſienſis editio, compadium. Veteres editiones Germanica in proximo ſequenti verbo: capadium, id eſt, ſtücklin. Rem exprimit Germanica interpretatio. Scribendum tamen exiſtimo copadium, κοπάδιον à κόπτω. vnde Gallis couper. Iam olim tamen videtur etiam compadium lectum. Gloſſarium Cambronenſe MS. Compadium pulmentum dictum quaſi companium, eò quòd cum pane edatur, n conuerſâ in d. Ita quiſque ſibi etyma fingebat.

Num 85. 20. NIXAS SICCAS.] Gloſſarium Camberonenſe: Nixa, eſt genus arboris à ſimilitudine enixi dicta fructus. Adumbratum hoc ex Iſidori Originibus lib. XVII. cap. VII. Vide Onomaſticon.

Num. 67. 21. SVRISCVLAM.] Ita conſtanter omnes libri. Gloſſarium Camberonenſe MS. Suriſcula, vas aquarium. Non rectè in Gloſſis Iſidori apud Bon. Vulcanium, Siraſcula, vas aquarium. Lege, ſuriſcula.

Libell. v Num. 15. 22. PANCRATIARII.] Ita dicti à pancratio, certaminis gymnici ſpecie, quod ἀπὸ τοῦ πάντων κρατεῖν, quòd omnibus viribus certarent, volunt dictum. Gellius lib. III. cap. XV. pancratiaſtem vocat: Diagoras filios tres habuit, vnum pugilem, alterum pancratiaſten, tertium luctatorem. Gloſſa Benedicti: Pancratiarij, παγκρατιασταί.

Num. 26. 23. CVRIALIS.] Erant curiales, qui curijs adſcripti erant. Caſſiodorus lib. VI. Var. ep. III. Curiales etiam verberat, qui appellati ſunt legibus, Minor Senatus. Sed & aliter hæc vox vſurpata.

Libell. vi Num. 2. * 24. MAGISTRIANVS.] Ado Viennenſis in Martyrologio II. Iulij in libello De feſtiuitatibus Apoſtolorum: Natalis SS. Proceſſi & Martiniani, qui cùm eſſent Magiſtriani meliopri ncipes. Ita locum eum legendum docui ibi in Notationibus, & quid officij geſſerint in militiâ Palatinâ ibidem expreſſi.

Num. 5. 25. EVAGRIVS.] Habet hoc Græcè apud Socratem lib. IV. cap. XVIII. ex Euagrij Practico: [illegible]: Frater quidam librum Euangelij, quem ſolum habebat, vendidit, pecuniamque ad pauperes ſuſtentandos contulit, dictum memoriâ digniſſimum ſimul elocu-

Matth. 19. tus: Eum ipſum librum vendidi, qui dicit: Vende quæ habes, & da pauperibus.

Num. 18. 26. OSTRACINAS.] Pariſienſis editio, oſtiatim. Aliæ editiones, oſtracen. Nota Oſtracine ciuitas in Ægypto.

Libell. vii Num. 7. 27. DE NONO ALEXANDRIÆ.] Pariſienſis editio, de Nouo. alia, de Nonno. alia, de loco. Sic infra libello XI. num. 11. Theodorus de Ennato, quod Latinè eſt, de Nono. Intelligitur nonum clima ſeu regio Alexandriæ. Sic alibi in Septimo ſeu Hebdomo.

28. PLVMATIVM DE SCIRPO.] Ita rectè manuſcripti & veteres editiones. Malè in editione Pariſienſi, plumarum de ſtupe. Vide Onomaſticon. Num. 40.

29. NONNA.] Ita manuſcripti & veteres editi. Non rectè Pariſienſes, Nonne. Fingunt dæmones ſe alloqui quamdam mulierem, quam nonnam ſeu dominam vocant. Quaſi Gallicè dicant: Ceſte dame la, venez icy. Vide Onomaſticon.

30. MILIDO.] Dicitur hic Milus in Menologio X. Nouembris: Commemoratio ſancti martyris Mili epiſcopi, & duorum diſcipulorum, qui ex Perſarum regione ad Chriſti fidem conuerſus ac baptizatus, diuinas litteras edoctus, vnà cum duobus diſcipulis pro mortali ac terrenâ vitâ immortalem ac cæleſtem aſſecutus eſt. Num. 41.

31. NISI SOL, ET IGNIS, ET AQVA.] Hæc tria pro dijs culta à Perſis, vt notum ex Perſarum hiſtorijs.

32. BIDVANAS LEVANDO] Sic antè libello VII. num. 24 biduanas abſtinere. Infra libello X. n. 44. biduanas leuando. Nempe abſtinebant aliquando biduo, aliquando triduo, aliquando diutiùs, & cum iciunium ſoluerent, dicebantur leuare biduanas vel triduanas, videlicet abſtinentias. Libell. VIII. Num. 4.

33 FOSSATVM] Foſſatum vel foſſatus hic videtur capi pro foſſa. forſè pro palude, ex quâ materiam pro cellis ſuis & ſportis conficiendis deferebant. Aliud eſt foſſatum in re caſtrenſi. Libell. II. Num. 7.

34. RESCELLAS.] Etiam hoc eodem libello n. 76. occurrunt reſcellæ. Diminutiuum eſt à res. Inde formabant, reculas, reſcellas. Libel. X. Num. 18.

35. RESPONSO.] Ita manuſcriptus Audomaren. & editio Pariſienſis. Alij editores repoſuêre, expenſu. quod ab ijs factum puto, vt quam minimum à veſtigijs MS. in quo reſponſum inuenerunt, recederent. Diuinabam primò, in repoſito, quòd infrà libello XIII. num. 15. vſurpetur repoſitio in ſimili re: & vidit repoſitionem, in quâ panes haberi ſolebant. Sed vix dubito, interpretem inueniſſe in Græco προσφωνάριον, quod reſponſum quidem ſignificat ea notione, quâ vulgò capitur, pro reſponſione. ſed hic videtur capi pro fiſcellâ ſeu ſportâ. Sanè ita Græcum hoc vocabulum vſurpat Edeſſenus monachus in Elencho Agareni: [illegible]: Et paulò pòſt mittit ipſam paſcere camelos iuxta conſuetudinem Arabum adferentem ipſis obſonium in proſphonario in humero ſuo. Iterùm poſtea: [illegible]: Et accipiens in proſphonario iuxta morem conſuetum veſperi camelorum fimum, & deſuper muchamet, venit in domum heri ſui.

36. BVDAM DE PAPYRO, &c. CAPITALE DE CARTICA.] Ita conſtanter manuſcripti. Quædam editiones loco budam habent mattam, & omittunt de carticâ. Difficile de vtroque dicere, cùm vix alibi reperiantur. Certum eſt, per budam intelligi ſtratum ſeu ſtramentum, vt hoc ipſo numero mox vocatur. Gloſſarium Camberonenſe MS. Buda, ſtramentum lecti de biblo, id eſt, papyro. Gloſſa Iſidori: Buda, hiſtoria. Lege, ſtorea. Nam hiſtoria pro ſtorea ad eum modum dictum, quo Hiſpania pro Spania. Num. 76.

Quid propriè cartica ſit, non habeo dicere. Ioannes Meurſius in Gloſſario Græcobarbaro in Καρτζά citat Cartica ex Gloſſarium Arabicolatinarum Excerptis

cerptis ſine interpretatione. & in Excerptis ex veteri Lexico Græcolatino, Carticula, *δίπτυχα*; *quæ ſignificatio huc non facit. Apud Caſſianum Collatione* I. *cap.* XXIII. *habes* embrimium *ſeu* embrymium, *pro ceruicali monachorum in Ægypto, atque ita deſcribit:* Pſiathijs admonens incubare, embrimijs pariter capiti noſtro ceruicalium vice ſuppoſitis, quæ craſſioribus papyris in longos graciles que faſciculos coaptatis, ſeſquipedali interuallo molliter nexa, nunc quidem humillimum ſedile ad ſcabelli vicem fratribus in ſynaxi conſidentibus præſtant, nunc verò ſubiecta ceruicibus dormientium præbent capiti non nimiè durum, ſed tractabile aptumque fulmentum. Ad quos monachorum vſus hæc idcircò vel maximè opportuna habentur & congrua, quòd non ſolùm ſint aliquatenus mollia, paruoque & opere præparentur & pretio, vtpote paſſim papyro per ripas Nili fluminis emergente, quam cuique volenti in vſum aſſumere, nemo prohibeat deſecare; ſed & quòd ad remouendum, ſeu cùm neceſſe fuerit, admouendum, habilis materiæ, leuiſque naturæ ſint.

LIBELL. XI. Num. 11. 37. THEODORVS DE ENNATO.] *Sic ſuprà libello* VII. *num.* 7. de Nono Alexandriæ. *Per* Ennatum *ſeu* Nonum *Alexandriæ, intelligitur nonum clima ſeu regio Alexandriæ.*

Num. 36. 38. LYCHINO.] *Ita manuſcripti. Editi* lychno. *Puto intelligi* ellychnium. *Niſi quis legat* licinio. *Nam Iſidoro* licinium *quaſi* lucinium: *quod idem eſt cum ellychnio.*

39. MYXVM.] *Ita repoſui. In manuſcriptis tamen & editis omnibus* nixum. *Ex ſumo intelligi ellychnium, quod Græcis etiam μύξα dicitur.*

LIBELL. XII. Num. 9. 40. EVCHITÆ.] *Quædam editiones* euſchiti, *quædam ſupra apud Ruffinum lib* III. *num.* 212. Cochiti. *Noti* Euchitæ *hæretici ab εὔχομαι*, oro.

LIBELL. XIV. Num. 4. 41. BAVOSE.] *Ita manuſcripti & Pariſienſis editio. Aliæ editiones*, ſtultæ. *Ruffinus lib.* III. *numero* XXVII. *in hac eadem narratione habet* inſenſibilis.

LIBELL. XV. Num. 3. 42 LAQVEOS.] *Sic Eccleſiaſtici* IX. *verſu* 20. *monemur:* Ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνεις: Scito quòd in medio laqueorum pertranſis. *D. Auguſtinus in Pſalmum* CXLI. Quid eſt, *In medio laqueorum?* In viâ Chriſti, & hinc laquei, & hinc laquei. Laquei à dextris, laquei à ſiniſtris. Laquei à dextris, proſperitas ſæculi: laquei à ſiniſtris, aduerſitas ſæculi. Laquei à dextris, promiſſiones: laquei à ſiniſtris, terrores. Tu in medio laqueorum ingredere, à viâ noli diſcedere: nec promiſſio te capiat, nec terror elidat.

Num. 29. 43. CINERENTE ET CACCABATE.] *Ita manuſcripti Vedaſtinus & Audomarenſis. Variant editi. quidam*, cineroſe & caccabate; *quidam* cinerate & caccabate. *Exiſtimo* cinerentum *dictum eâ formâ, quâ* puluerulentus *& ſimilia. Vide Onomaſticon.*

LIBELL. XVI. Num. 14. 44. NE STRINIENTVR.] *Ita manuſcr. Audomarenſis. Prima editio*, ne hyſtrientur. *Colonienſis*, ne hiſtrientur. *Pariſienſis*, ne ſtruentur. *Quædam editiones*, vt conſtringantur. *Apud Ruffinum libro* III. *num.* 91. *vbi idem refertur, eſt* vociferentur. *Flandris* ſtrijen *eſt contendere, vt Gallis* eſtriuer *litigare. neſcio an alluſione ad hoc Latinum verbum. Vide Onomaſticon.*

LIBELL. XVII. Num. 20. 45. PERCVTE SIGNVM.] *Sic apud Ioannem infra libello* III. *num.* 2. percutiens. *Pulſabant olim ligna ad ſonitum edendum, & excitationem fratrum. Vide Onomaſticon.*

46. AMMA.] *Mira hic varietas quà ab editis libris, quà a MSS. Pariſienſis editio, & Palladius cap.* XLII. anima. *alia*, nonna. *alia* domna. *Manuſc. Audomarenſis*; Amma. *Atque hæc veriſſima lectio eſt. Firmant Græca Palladij.* Αὕτη γὰρ καὶ ὑμῶν, καὶ ἐμοῦ ἀμείνων ἐστὶ Ἀμμᾶς ἐστιν (οὕτω γὰρ καλοῦσι τὰς πνευματικὰς μητέρας) Hæc enim & me & vobis melior, exiſtens eſt Amma (ſic enim vocant matres ſpirituales.) *Sic apud eumdem Palladium cap.* XXXVII. Amma Piamun. *cap.* CXXXVII. Anima Taor. *cap.* CXXXVIII. Amma Talida. *Vide Onomaſticon.* LIBELL. XVIII. Num. 19.

ADVERTE, *Lector, in editione primâ & tertiâ huius libri num.* 13. *interſeri ſequentem hiſtoriam.*

Quidam presbyter fuit religioſus valdè, * Plegus nomine, frequenter Miſſarum ſollennia celebrans ad corpus ſancti * Nyni epiſcopi & confeſſoris. Qui cùm digno moderamine ſanctam Chriſto propitio duceret vitam, cœpit omnipotentem Deum pulſare precibus, vt ſibi monſtraret naturam corporis Chriſti & ſanguinis. Itaque non ex infidelitate, vt alij ſolet, ſed ex pietate mentis iſta petiuit. Fuerat enim à pueritiâ diuinis legibus imbutus, & propter amorem ſuperni Regis, olim patriæ fines & dulcia liquerat arua, vt Chriſti myſteria exul ſedulè diſceret. Idcircò eius amore magis ſuccenſus, quotidie pretioſa munera offerebat, poſcebatque ſibi præmonſtrari quæ foret ſpecies latitans ſub formâ panis & vini: non quia de Chriſti corpore dubius eſſet, ſed quia ſic Chriſtum cernere vellet, quem nemo mortalium iam ſuper aſtra leuatum, in terris paſſim conſpicere poteſt. Venerat ergo dies, & idem celebrans piè Miſſarum ſollemnia more ſolito, procubuit genibus: Te deprecor, inquit, omnipotens, pande mihi exiguo in hoc miniſterio naturam corporis Chriſti, vt mihi liceat eum conſpicere præſentem corporeo viſu, & formam pueri quem olim ſinus matris tulit vagientem, nunc manibus contrectare. Quem dum talia precaretur, Angelus de cælo veniens ſic affatur: Surge, inquit, properè ſi Chriſtum videre placet. Adeſt præſens corporeo veſtitus amictu, quem ſacra puerpera geſſit. Tunc venerabilis presbyter pauidus, ab humo vultum erigens, vidit ſuper aram Patris Filium puerùm, quem Simeon infantem portare ſuis vlnis meruit. Cui Angelus inquit: Quia Chriſtum videre placuit, quem priùs ſub ſpecie panis verbis ſacrare ſolebas myſticis, nunc oculis inſpice, attrecta manibus. Tunc ſacerdos cæleſti munere fretus, quod mirum dictu eſt, vlnis trementibus puerum accepit, & pectus proprium Chriſti pectori iunxit. Deinde profuſus in amplexum dat oſcula Deo, & ſuis labijs preſſit pia labia Chriſti. Quibus itaque exactis, præclara Dei Filij membra reſtituit in vertice altaris, & repleuit cæleſti pabulo Chriſti menſam. Tunc rurſus homo proſtratus, deprecatus eſt Deum vt dignaretur ipſe iterùm verti in priſtinam formam. Quâ expletâ oratione, ſurgens è terrâ, inuenit corpus Chriſti in formam remeaſſe priorem, vt deprecatus fuerat. *Sed deeſt hæc hiſtoria reliquis editionibus & MSS. Certum eſt, inſertam eſſe ex hiſtorijs Anglicanis. Certè in Anglia vixit S. Ninianus. Habetur in Paſchaſio de corpore & ſanguine Domini cap.* XIV. *& citat D. Thomas Opuſculo* LVIII. *cap.* XI. *& Gulielmus Malmeſburienſis lib.* III. *de Geſtis Anglorum. Similis viſio in Vitâ S. Baſilij ſupra cap.* VII. *Vide ibi dicta ad num.* 36.

* al. Plegils
* al. Niniani

DE VITIS PATRVM LIBER SEXTVS,

AVCTORE [1]GRAECO INCERTO, INTERPRETE [2]IOANNE S.R.E. SVBDIACONO.

PRÆLVDIVM.

NIHIL magnopere huic libro præmittendum, cùm pars ſit libri prioris, quem Sigebertus cap. CXVII. de illuſtribus Eccleſiæ Scriptoribus à priore diſtinctum citat ob diuerſum interpretem. Quo nomine & nos diſtinctum edidimus, vt facilior & diſtinctior eius (cùm ſæpè alibi citandus ſit) allegatio eſſet.

NOTATIO.

1 GRÆCO INCERTO.] *Vide dicta Prolegomeno generali* VII. *&* VIII. *vbi nec Euagrium, nec Palladium libri huius & præcedentis (qui coniungi ſolent, & pro vno haberi) auctores eſſe probauimus. Quare* Græco incerto auctori librũ *inſcripſi, cùm etiam Photij tempore ſine nomine auctoris in manibus ſit verſatus, & Græcè inſcriptus* ΑΝΔΡΩΝ ΑΓΙΩΝ ΒΙΒΛΟΣ, SANCTORVM VIRORVM LIBER. *Vide eum in Bibliothecâ cod.* CXCVIII.

2. IOANNE.] *Vide Prolegom. generale* XIV. *vbi ex Sigeberto de illuſtribus Eccleſiæ Scriptoribus* c. CXVII. *& MSS. huius libri interpretem eſſe Ioannem S.R.E. Subdiaconum oſtendimus.*

LIBELLVS PRIMVS.

De Prauidentiâ ſeu Contemplatione.

SILVANI.

1 ABIIT aliquando Zacharias ad abbatem ſuum Siluanum, & inuenit eum in exceſſu mentis, & erant manus eius extenſæ in cælum. Et cùm vidiſſet ita, clauſit oſtiũ, & exijt: & intrans circa horam ſextam atque nonam, inuenit eum eodem modo: circa decimam verò horam pulſauit, & ingreſſus, inuenit eum quieſcentem, & dicit ei: Quid habuiſti hodie, pater? Qui dixit ei: Infirmatus ſum hodie, fili. Ille verò tenens pedes eius, dicebat: Non te dimittam, niſi mihi indicaueris quid vidiſti. Reſpondit ei ſenex: Ego in cælum raptus ſum, & vidi gloriam

Siluani ecſtaſis.

Siluanus raptus in cælum.

gloriam Dei, & illic ſteti vſque modò, & nunc dimiſſus ſum.

SYNCLETICAE. Quæ ſerpentum prudentia, quæ columbæ ſimplicitas.

2. Dixit ſancta Syncletica: Efficiamur prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ, vt aſtute intelligamus laqueos diaboli: nam prudentes fieri ſicut ſerpentes dictum eſt, vt non ignoremus impetus diaboli & artes eius. Etenim ſimile aliquid ex alio ſimili ſuperatur: nam & ſimplicitas columbæ demonſtratur.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 36. Differentia colloquij ſecularis & ſpiritalis.

3. Dicebat quidam patrum: Quia dum ſederent aliquando ſeniores & loquerentur de ædificationibus, erat inter eos vnus præuidens: & vidit Angelos manus agitantes & lauantes eos. Vt autem veniſſet locutio ſæcularis, diſcedebant Angeli, & volutabantur porci in medio pleni fœtoribus, & polluebant eos: cùm autem rurſus loquerentur de ædificatione, veniebant iterùm & lauabant eos Angeli.

INCERTI. Amos 1. Ira Dei contra opus malum.

4. Dixit quidam ſenex: Hoc eſt quod ſcriptum eſt: Super duobus & tribus peccatis Tyri auertam me, ſuper quatuor autem non auertam: cogitare malum, & conſentire cogitatui, & loqui; quartum verò eſt perficere opus. In hoc ergo non auertitur ira Domini.

INCERTI. Senis triſtitia propter deſolationem Scithi.

5. Dicebant de quodam ſene magno in Scithi: Quotieſcumque fratres ædificabant cellulam, egrediebatur cum gaudio, & ponens fundamentum non diſcedebat donec commoraretur; aliquando autem exiens ad fabricandam cellam contriſtabatur valdè. Et dicunt fratres: Quare triſtis ac mœſtus es, abba? Qui dixit eis: Deſolandus eſt locus iſte, filij. Ego enim vidi quoniam accenſus eſt ignis in Scithi, & accipientes fratres palmas cædentes extinxerunt eum: & iterùm accenſus eſt, & accipientes fratres rurſus palmas cædentes extinxerunt eum: tertiò accenſus eſt & impleuit totam Scithim, & iam non potuit extingui. Ideò ego contriſtor ac mœſtus ſum.

SENIS. Quomodo iuſtus ſit palma.

6. Dixit quidam ſenex: Scriptum eſt; Iuſtus vt palma florebit. Significat autem hic ſermo bonorum actuum fructum altum & rectum ac dulcem: eſt verò in palmâ vnum [1] incarduum, & ipſum candidum omnem habens operationem in ſe; ſimile autem & ſuper iuſto reperitur: vnum enim ei & ſimplex eſt cor, ad Deum tantùm reſpiciens. Eſt autem & album, habens illuminationem fidei, & omnis operatio iuſti in corde ipſius eſt: nam & acumen ſtimulorum eius, aduerſus diabolum eſt propugnaculum.

INCERTI. Paſch. c. 17 n. 4 titulo Macarij Append. Mart. n. 16. Quomodo anima Sunamitis.

7. Dixit aliquando alter ſenex: Sunamitis Eliſæum ſuſcepit, eò quòd non haberet affectum cum aliquo homine. Dicitur Sunamites perſonam habere animæ, Eliſæus verò perſonam Spiritus ſancti. Quacumque ergo horà recedit anima à ſæculari confuſione & perturbatione, adueniet ei Spiritus Dei, & tunc poterit parere cùm ſit ſterilis.

INCERTI. Voluptuoſus inſtar porci, difficilè cælum reſpicit.

8. Alius quidam patrum dixit: Quia oculi porci naturale habent figmentum, ita vt neceſſitate ſemper intendant in terra, nec aliquando poſſint reſpicere ad cælum: Sic ergo & anima eius, qui in dulcedine delectatur voluptatum, ſemel delapſa in luxuriæ cœnum, difficile poteſt reſpicere ad Deum, aut ſapere aliquid dignum Deo.

INCERTI. Ingreſſus in religionem inſtar Baptiſmi.

9. Fuit quidam magnus inter præuidentes; hic affirmabat dicens: [a] Quia virtutem, quam vidi ſtare ſuper Baptiſma, vidi etiam ſuper veſtimentum monachi, quando accipit habitum ſpiritualem.

INCERTI. Meditationi non præualet dæmon.

10. Cuidam ſeni data eſt gratia videndi quæ fiebant, & dicebat: Quia vidi in cœnobio aliquando meditantem in cella fratrem: & ecce dæmon veniens ſtabat foris cellam. Et dum frater ille meditaretur, non præualebat ingredi: cùm autem ceſſaſſet meditando, tunc ingrediebatur ille dæmon.

INCERTI. Dæmones inſtar apum nos circumdãt.

11. Dicebant de quodam ſene, quia deprecatus eſt Deum, vt videret dæmones. Et reuelatum eſt ei: Non opus habes videre eos. Senex autem rogabat dicens: Quia, Domine, potes me protegere gratià tuà. At verò Deus reuelauit oculos eius, & vidit eos, quia tamquam apes ſic circumdant hominem, ſtridentes dentibus ſuis ſuper eum: Angeli verò Dei increpabant eos.

SENIS. Angeli animam peregrini cuiuſdam deducunt.

12. Dixit quidam ſenex: Quia duo fratres erant ei vicini, [f] vnus peregrinus, & vnus inclinis: erat autem peregrinus ille modicùm negligentior: ille verò inchoris ſtudioſus valdè. Contigit autem vt dormiret ille peregrinus in pace. At ille ſenex vicinus eorum cùm eſſet præuidens, vidit multitudinem Angelorum deducentem animam eius: & cùm perueniret ad cælum vt intraret, facta eſt quæſtio de illo. Et venit vox de ſuper dicens: Manifeſtum eſt, quia modicùm negligentior fuit, ſed propter peregrinationem eius aperite ei. Et poſt hæc dormiuit & ille inchoris, & venit omnis cognatio eius ad eum. Cernens verò ille ſenex non venire Angelos ad deducendam animam eius, miratus eſt; & cadens in faciem ſuam in conſpectu Dei, dixit: Quomodo peregrinus ille cùm negligentior fuerit talem gloriam habuit, & hic cum ſtudioſus eſſet nihil huiuſmodi meruit? Et venit ei vox dicens: Hic ſtudioſus cùm venit vt dormiret, aperuit oculos ſuos, & vidit parentes ſuos flentes, & conſolata eſt anima eius. Peregrinus verò ille,

ille, licet negligentior fuerit, nullum ſuorum vidit: & fleuit, & Deus conſolatus eſt eum.

DE PRAEVIDENTIA INCERTI

13. Narrauit alter quidam patrum, quia erat aliquis ſolitarius in eremo Nilopoleos, & miniſtrabat ei quidam ſæcularis, ſed fidelis. Erat autem & in eadem ciuitate homo, qui erat diues, & impius. Contigit autem vt moreretur ille diues, & ducebat eum tota ciuitas ſimul & epiſcopus cum lampadibus. Egreſſus eſt autem & ille, qui miniſtrabat illi ſolitario, ſecundùm conſuetudinem portans illi panes: & inuenit, quia comederat eum bellua, & cecidit in faciem ſuam in conſpectu Domini, dicens: Non ſurgam hinc, donec demonſtretur mihi à Deo, quæ ſunt hæc: quia ille quidem impius talem apparatum habuit in deducendo; hic verò, qui ſeruiuit tibi die noctuque, iſta pertulit. Et ecce angelus Domini veniens dixit ei: * Ille impius habuit paruum opus bonum in hoc ſæculo, & recepit illud hic, vt illic nullam requiem inueniat: iſte autem ſolitarius, quia homo erat ornatus ad omnem virtutem, habebat verò & ipſe, vt homo, modicum aliquid culpæ, & recepit illud hic, vt ibi inueniatur purus coram Deo. Et ita conſolatus in his verbis, abijt glorificans Deum ſuper iudicia eius, quia vera ſunt.

Honor & opprobrium ſepulturæ in præmiũ & pœnam cedunt.

CYRIONIS Ruff. l. 3. n. 197.

14. Sancti patres de Scithi prophetauerunt de vltimâ generatione, dicentes: Quid operati ſumus nos? Et reſpondens vnus ex illis vir magnæ vitæ, nomine * Cyrion dixit: Non mandata Dei cuſtodimus. At illi reſpondentes dixerunt: Hi verò qui fuerint poſt nos, quid erunt facturi? Qui dixit eis: Dimidium operis noſtri operaturi ſunt. Et dixerunt ei: Hi autem, qui poſt ipſos fuerint, quid facient? Qui reſpondit: Omnino non habebit operationem generatio illa ventura. Eſſe autem illis video tentationes, & qui reperti fuerint probati in tempore illo, meliores ſuper nos & patres noſtros erunt.

* *al.* Squirion, *vel* Iſquirion, *vel* Hiſtiron.

INCERTI.

15. Narrauit quidam ſenex, dicens: Quia erat quædam virgo prouecta ætate valdè, quæ profecerat in timore Dei. Et interrogata à me, quæ res eam ad hanc adduxerit conuerſationem; illa ingemiſcens cœpit dicere: Mihi quidem, ô mirabilis vir, cùm adhuc eſſem paruula, erat pater modeſtus ac manſuetus moribus, debilis verò & infirmus corpore: qui ita vixit curam ſui agens, vt vix aliquando videretur ab his, qui in eodem habitabant vico: terram autem ſuam aſſiduè operabatur, & ibidem ſemper occupabat vitam ſuam. Si quando fortaſſe ſanus fuiſſet, fructus culturæ ſuæ domi portabat; plurimum autem temporis in lecto & languoribus detinebatur, tantaque ei erat taciturnitas, vt ignorantibus cum ſine voce crederetur eſſe. Mater verò mihi erat, è contrario curioſa abſque modo, & quæ vltra omnes quæ erant in regione hac, turpior eſſet: ſermones verò eius ita ad vniuerſos mouebantur, vt putaretur omne corpus ipſius lingua eſſe: lites frequentiùs commouebantur ad omnes ab ipſa: in ebrietate autem vini, cum viris luxurioſis demorabatur: diſpenſabat autem & ea, quæ intus domi erant, tamquam meretrix peſſima, vt etiam ſubſtantia multa valdè non potuerit nobis ſufficere; nam huic à patre meo delegata erat diſpenſatio domus: corpore autem ſuo ita in turpitudine abutebatur, vt pauci de vico ipſo potuerint effugere libidinem eius. Numquam corpori eius morbus occurrit, nec dolorem aliquem ſenſit vel aliquantulum, ſed à natiuitate ſuâ vſque ad vltimum diem integrum ſanumque corpus ſuum poſſedit. Inter hæc contigit, vt pater meus longâ ægritudine fatigatus moreretur, & continuò aër commotus eſt, & pluuia & coruſcationes atque tonitrua aërem conturbabant, & neque nocte neque die imber ceſſando triduo ſuper lectum ſine ſepulturâ, fecit eum manere, ita vt homines vici illius mouentes capita admirarentur, quod tam malum vniuerſos lateret, dicentes: Sic enim Dei erat inimicus, vt nec terra eum recipiat ad ſepulturam. Sed tamen ne intra domum diſſoluta membra eius ingreſſum prohiberent habitantibus, imminente adhuc aëre turbido & pluuiâ deſcendente, vix aliquo modo eum ſepulturæ tradidimus. At verò mater mea poſthæc licentiâ plurimâ acceptâ, cum improbitate maximâ corporis ſui libidini abutebatur, & proſtibulum deinceps faciens domum noſtram in multâ luxuriâ vixit atque delicijs. Et dum adhuc paruula eſſem, & deficeret nobis ſubſtantia noſtra, vix aliquando cum timore, ſicut mihi videtur, morte illius adueniente tantam meruit funeris proſperitatem, vt etiam putaretur aër ſimul in exequijs deducere funus eius. Ego verò poſt obitum eius puellarem egreſſa ætatem, & deſideria titillationeſque iam corporis cùm me permouerent, in quadam die ad veſperam, vt fieri ſolet, cogitare cœpi atque conſiderare, cuius vitam eligerem imitandam; vtrùm patris, qui modeſtè, & manſuetè, & ſobriè vixit: ſed rurſum recogitabam illud, quia nihil inuitâ ſuâ conſecutus eſt boni, ſed per omne tempus in infirmitate & tribulatione conſumptus eſſet, ita finem vitæ accipiens, vt nec ſepulturam eius terra reciperet. Si igitur bona eſſet huiuſmodi conuerſatio apud Deum, quare ergo

Diuerſa parentum cuiuſdam in ſæculo conditio.

Pater ſemper miſer, etiam ſepulturâ caret.

Mater omnibus vitijs & delicijs dedita honorificè tumulatur.

Ambigit de vita ſtatu eligendo filia.

ergo tantum malorum conſecutus eſt pater meus, qui ſic viuere elegit? Sed ſicut mater, inquit cogitatus meus, bonum eſt viuere, tradere voluptati, luxuriæ ac libidini corpus: etenim illa nullum opus turpe prætermiſit: in ebrietate autem omne tempus incolumis atque proſpere degens, ita vitam ſuam expleuit. Quid ergo? Sic oportet me viuere, ſicut mater vixit: melius eſt enim proprijs oculis credere his quæ manifeſtè cognita ſunt, & nihil prætermittere. Et cùm placuiſſet mihi miſeræ eidem me conſtituere vitæ, ſuperuenit nox, & ſopor continuò mihi acceſſit. Poſt hos ſermones aſtitit mihi quidam grandi quidem corpore, aſpectu autem horribilis: deinde intuendo me perterrens, iracunda viſione & aſperâ voce interrogabant me: Dic mihi, inquit ille, quæ ſunt cogitationes cordis tui? Ego autem ab aſpectu eius & habitu tremefacta, neque aſpicere in eum audebam. Maiore verò voce vſus, iterùm iuſſit vt ea quæ mihi placuerant, pronuntiarem. Ego autem præ timore diſſoluta, & omnes oblita cogitatus, nihil eſſe dicebam. Ille verò negante me reuocabat vniuerſa ad memoriam, quæ in corde meo meditata erant. Ego autem conuicta & ad precem conuerſa, ſupplicabam veniam conſequi, & cauſſam ei narrabam huiuſmodi cogitatus. Qui ait mihi: Veni & vide vtroſque, patrem & matrem, & quam volens vitam deinde elige tibi: & apprehendens mihi manum trahebat. Ducens autem me in quemdam campum magnum, habentem paradiſos multos & diuerſos fructus, & varias arbores, & pulchritudinem inenarrabilé, introduxit me intus illic. Occurrés autem mihi pater meus, amplexatus eſt me, & oſculabatur, filiam me vocans. Ego verò circumplexa eum, rogabam vt manerem cum ipſo. At ille, Nunc, inquit, non potes hic eſſe; ſi verò mea ſequi veſtigia volueris, venies huc non poſt multum tempus. Cum autem adhuc ego deprecaret manere cum ipſo, trahens me rurſum manu, qui me ibi duxerat, Veni, ait, oſtédam tibi & matrem tuam, quæ igne exuritur, vt ſcias ad quem horum debeas declinare vitam tuam. Statuens autem me in domo tenebroſâ atque obſcurâ, omni ſtridore perturbationeque repletâ, oſtendit mihi fornacem ignis ardentem & picem feruentem, & quoſdam illic terribiles aſpectu ſtantes ſuper fornacem. Ego autem inſpiciens deorſum video matrem meam in fornace vſque ad collum demerſam, ſtridentem dentibus & igne ardenem, & vermium multum fœtorem fieri. Videns autem me illa, cum vlulatu clamabat, filiam me vocans: Heu me, filia, de proprijs operibus hæc patior; quia quaſi deliramenta mihi videbantur vniuerſa quæ de ſobrietate erant: opera autem fornicationis & adulterij non mihi credebam eſſe tormenta; ebrietatem verò & luxuriam non arbitrabar eſſe pœnas: & ecce propter paruam libidinem, quantam recipio gehennam & ſuſtineo pœnas: ecce propter exiguas delicias quanta exoluo tormenta: ecce pro contemptu Dei, quales recipio mercedes: apprehenderunt enim me vniuerſa immobilia mala. Nunc eſt tempus auxilij, ó filia; nunc recordare nutrimentorum quæ à me conſecuta es; nunc retribue beneficium ſi quid boni aliquando accepiſti. Miſerere, inquit, mei quæ ardeo igni & ab ipſo conſumor: miſerere mei quæ in huiuſmodi cruciatibus exanimor: miſerere mei, filia, & porrigens manum tuam educ me de hoc loco. Me autem recuſante hoc facere propter eos qui ibi aſtabant, rurſus cum lacrymis clamabat: Filia mea, adiuua me, & noli deſpicere fletum propriæ matris tuæ: memento doloris mei in die parturientis te, & ne me deſpicias, quæ gehennæ igne depereo. Ego autem à voce eius lacrymis commota, humanum aliquid patiebar, & cœpi cum clamore condolens ei ingemiſcere. Exurgentes vero hi, qui erant in domo meâ, & accendentes ignem, cauſſam mugitus mei interrogabant me: ego autem narraui eis quæ videram. Et ſic etiam vnum hoc deliberaui, vt patris mei ſequerer vitam, certa facta per ineffabilem miſericordiam Dei, quæ pœnæ repoſitæ ſunt his qui malignè viuere volunt. Siquidem illa beata virgo ex ipſâ viſione cognoſcens, multam eſſe & bonorum retributionem operum, & malorum actuum turpis vitæ maximas eſſe pœnas renuntiabat: ideóque efficiamur melioris conſilij nobiſmetipſis, vt poſſimus beati fieri.

Filia visio horribilis. *Pater in ſeculo afflictus, post bonam vitam paradiſo fruitur.* *Mater in ſeculo delicioſa, post tormentis cruciatur.* *Filia patris vestigia ſequi eligit.*

16. Narrauit iterùm ſenex & de quodam epiſcopo, vt maximè ex eo fiduciam accipientes diligentiam noſtram in Deo habeamus ad ſalutem. Nuntiabatur à quibuſdam epiſcopo, qui apud nos conſiſtebat, ſicut hæc ipſe epiſcopus referebat, quaſdam ſæcularium matronarum duas eſſe mulieres fideles, quæ quaſi impudicè viuerent. Epiſcopus autem ex his qui ei hæc nuntiauerant commotus eſt, & ſuſpicatus ne fortè & aliæ huiuſmodi eſſent, ad deprecandum Deum ſe conuertit, inde certus effici rogans, quod & metuit. Poſt diuinam enim illam atque terribilem conſecrationem, dum accederent ſinguli ad participanda ſancta myſteria, per vultus eorum cernebat animas, quibus vnaquæque ſubiaceret peccatis. Et peccatorum

Incerti. Ruff. l. 3. n. 166. Paſch. c. 13 n. 1. *Diverſos communicantium vultus.*

torum quidem hominum videbat facies nigras, quoſdam verò ipſorum tamquam ab æſtu exuſtas facies habentes, oculos autem rubeos ac ſanguineos; alios autem eorum claros quidem facie, candidos verò amictu. Et alij quidem, dum acciperent corpus Domini, exurebat eos & incendebat, alijs autem ſicur lumen efficiebatur in ſe, & per os ingreſſum, omne corpus eorum illuminabat. Erant autem inter ipſos etiam qui ſolitariam vitam elegerant, & hi quin coniugijs erant, qui & ipſi ita eſſe videbantur.

Corpus Domini dignè ſumentibus lux, indignè ignis exurens.

Deinde conuertit ſe, & cœpit etiam ipſe mulieribus diſtribuere, vt cognoſceret quales & ipſarum eſſent animæ; & vidit ſimili modo fieri nigras atque rubeas facies earum, ſanguineas quoque & albas. Inter ipſas autem aduenerunt & illæ duæ mulieres, quæ accuſatæ erant illi epiſcopo, propter quas maximè ad hanc precem & præuidentiam venerat: cernit etiam ipſas, dum accedunt ad ſanctum myſterium, clarum habentes vultum & honorificum, candidâ verò ſtolâ circumamictas. Deinde cùm & ipſæ participatæ fuiſſent myſterio Chriſti, factæ ſunt ſicut à lumine illuſtratæ. Rurſum epiſcopus ad ſolitam precem conuertebatur, ſupplicans Deo, & diſcere cupiens modum reuelationum, quæ ei demonſtratæ fuerant. Aſtitit autem angelus Domini, & de ſingulis interrogare præcipiebat. Sanctus vero epiſcopus continuò de illis duabus ſciſcitabatur mulieribus, ſi vera eſſet illa prima accuſatio, an falſa: at verò Angelus affirmabat vera eſſe omnia, quæ dicta de eis fuerant. Epiſcopus quoque ait ad Angelum: Et quomodo in perceptione corporis Chriſti ſplendidæ erant facies earum, albam autem ſtolam habebant, lumine quoque fulgebant non paruo? Ait autem Angelus: Eò quòd reſipuerunt de actibus ſuis, & diſcedentes ab his lacrymis & gemitibus atque eleëmoſynis pauperum, per confeſſionem diuinum meruerunt numerum: de cetero in his malis numquam ambulare promittentes ſe, ſi quidem de prioribus delictis veniam mereantur. Propter hoc ergo meruerunt diuinam immutationem, & à criminibus abſolutæ ſunt, & viuent deinceps ſobriè, ac piè, & iuſtè. Epiſcopus autem mirari ſe dicebat, non tantùm de immutatione illarum mulierum (hoc enim contigit multis fieri) ſed Dei donum, qui non ſolùm eas tormentis minimè ſubiecit, ſed etiam tantam eis dignatus eſt donare gratiam. Ait autem Angelus ad eum: Admiraris hoc iuſtè, quaſi homo; Dominus autem ac Deus noſter & veſter cùm naturaliter ſit bonus ac miſericors his qui diſcedunt à proprijs delictis, & per confeſſionem accedunt ad eum, non tantùm in tormenta eos ire non ſinit, ſed etiam furorem ſuum mitigat ab eis, & honore dignos facit: etenim ſic dilexit Deus mundum, vt Filium ſuum vnigenitum daret pro eo. Qui igitur cùm inimici eſſent homines, mori pro ipſis elegit; non multò magis domeſticos effectos eos, & pœnitentiam ſuper his quæ geſſerant agentes, abſoluit à pœnis? His verò, quæ ab ipſo præparata ſunt, bona præſtabit fruenda; hoc ergo ſcito, quia nulla delicta hominum vincunt clementiam Dei: tantùm per pœnitentiam ea, quæ pridem quis mala geſſerat, abluat actibus bonis. Cùm enim ſit miſericors Deus, ſcit infirmitatem generis veſtri, & paſſionum fortitudinem, & diaboli potentiam atque aſtutiam, & incidentibus quidem hominibus in peccatis, quaſi filijs ignoſcit, & exſpectat correctionem eorum, patientiam habens in eis. Conuertentibus verò atque eius exorantibus bonitatem, tamquam infirmis compatitur, & abſoluit confeſtim tormenta eorum, & donat eis bona, quæ præparata ſunt iuſtis. Ait autem epiſcopus ad Angelum: Obſecro te, dic mihi etiam vultuum differentias, in quibus peccatis vnuſquiſque eorum ſubiaceat; vt etiam & de his agnoſcens, ab omni liberer ignorantiâ. Angelus autem dixit ad eum: Hi quidem, qui ſplendido atque hilari vultu ſunt, in ſobrietate, & caſtitate, & iuſtitiâ viuunt, modeſti quoque & condolentes ac miſericordes ſunt. Hi verò qui nigras habent facies, fornicationis & libidinis operarij ſunt, ceteriſque ſceleribus & delictis dediti. Hi verò qui apparuerunt ſanguinei ac rubei, in malignitate & iniuſtitiâ viuentes ſunt, amantes detractiones, blaſphemi, doloſi, & homicidæ ſunt. Rurſum dicit ei Angelus: Adiuua eos, ſi quidem ſalutem ipſorum deſideras: propterea etiam meruiſti orationum tuarum effectum, vt videndo diſcas diſcipulorum tuorum peccata, & per admonitiones atque obſecrationes, meliores per pœnitentiam eos facias ei qui pro ipſis mortuus eſt, & reſurrexit à mortuis, Ieſu Chriſto Domino noſtro. Quantacumque igitur tibi virtus eſt & ſtudium ac dilectio circa Dominum tuum Chriſtum, omnem eorum gere prouidentiam, vt conuertantur à proprijs peccatis ad Deum, ſuadens eis manifeſtè, quibus peccatis ſubiaceant, ne propriam deſperent ſalutem ex hoc. Pœnitentibus quidem illis & conuertentibus ad Deum animabus eorum ſalus erit & epulatio futurorum bonorum: tibi vero erit plurima merces, imitando Domi-

Pœnitentia & confeſſio in diuinum numerum pœnitentes referunt.

Ioan. 3.

Rom. 5.

Clementia Dei ex ſuperat omnia delicta.

Explicatio vultuum diuerſorum tempore Communionis.

Dominum tuum, qui cælos quidem reliquit, in terris autem demoratus propter ſalutem hominum eſt.

INCERTI. 17. Referebat quidam patrum: Quia tres res ſunt honorabiles apud monachos, quibus oportet nos cum timore, & tremore, & gaudio ſpirituali accedere: communicatio ſanctorum Sacramentorum, & menſa fratrum, & peluis in quâ fratrum pedes lauantur. Proferebatque exemplum tale, dicens: Erat quidam magnus ſenex prævidens, & contigit ei vt guſtaret cum pluribus fratribus. Et comedentibus illis videbat in ſpiritu idem ſenex ſedens ad menſam quoſdam edentes mel, alios autem panem, alios vero ſtercus. Et admirabatur intra ſemetipſum, & deprecabatur Deum, dicens: Domine, reuela mihi myſterium hoc, quia idem cibus omnibus appoſitus eſt ſuper menſam, in manducando autem ita immutatus videtur, & quidam edunt mel, quidam verò panem, alij autem ſtercus. Et venit ei vox deſuper, dicens: Quia illi qui manducant mel, hi ſunt qui cum timore, & tremore, & gratiarum actione edunt ad menſam, & inceſſanter orant; & oratio eorum ſicut incenſum aſcendit ante Deum, ideoque & mel comedunt. Qui autem panem manducant, hi ſunt qui gratias agentes percipiunt ea quæ à Deo donata ſunt. Illi verò qui ſtercus manducant, hi ſunt qui murmurant & dicunt: Hoc bonum eſt, illud malum eſt. Hæc autem talia non oportet cogitare, ſed magis glorificare Deum, atque laudes ei offerre, vt & in nobis impleatur illud quod dictum eſt: Siue manducatis, ſiue bibitis, ſiue quid aliud facitis, omnia in gloriâ Dei facite.

Tria honoranda apud monachos. *Triplex diuerſitas manducantium ſtatus.* 1. Cor. 10. 1. Cor. 10.

LIBELLVS SECVNDVS.

De ſanctis ſenioribus qui ſigna faciebant.

BESARIONIS. Ruff. lib. 3. n. 115. DIXIT abbas Dulas diſcipulus abbatis Beſarionis: Quia ambulantibus nobis ſecus littus maris, ſitiui; & dixi abbati Beſarioni: Abba, ſitio valdè. Et cùm feciſſet ſenex orationem, dixit mihi: Bibe de mari. Et dulcis facta eſt aqua, & bibi: ego autem hauſi modicum in vaſe, ne forte iterum ſitirem. Quod cùm vidiſſet ſenex, dixit mihi: Vt quid vas impleſti aqua? Dixi ei: Ignoſce mihi, ne forte iterùm ſitiam. Et ait ſenex: Deus qui hic eſt, & vbique eſt.

Deo fidendum.

EIVSDEM. 2. Alio quoque tempore, cùm neceſſarium ei eſſet, fecit orationem, & tranſiuit Chryſoroan fluuium pedibus; ego autem admiratus fauſfeci ei, dicẽs: Quomodo ſentiebas pedes tuos, dũ ambulares in aqua? Et ait ſenex: Vſq; ad talum ſentiebam aquam: reliqua autem erat ſolida ſub pedibus meis.

Sub pedibus Beſarionis aqua ſolidatur.

3. Rurſus euntibus nobis ad alium ſenem, venit ſol ad occaſum. Et orauit ſenex, dicens: Obſecro, Domine, ſtet ſol, donec perueniam ad ſeruum tuum. Et factum eſt ſic. EIVSDEM. *Stat ſol ad preces Beſarionis.*

4. Venit aliquando quidam dæmonium habens in Scithi, & facta eſt pro eo oratio in eccleſiâ, & non egrediebatur dæmon ab eo, quia durus erat. Dicunt autem ad inuicem clerici loci illius: Quid faciemus huic dæmoni? Nemo poteſt eum eijcere, niſi abbas Beſarion; & ſi rogauerimus eum pro ipſo, neque in eccleſiam veniet. Hoc ergo faciamus: ecce venturus eſt manè ante omnes in eccleſiam, faciamus eum qui vexatur, ſedere in loco ipſius, & cum ingredietur, ſtemus ad orationem, & dicamus ei: Excita fratrem iſtum, abba. Fecerunt autem ſic. Veniente autem manè ſene illo, ſteterunt ad orationem, & dicunt ei: Excita fratrem iſtum, abba. Et dixit ſenex illi patienti: Surge, egredere foras. Et confeſtim exiuit ab eo dæmon, & ſanus factus eſt ex illâ horâ. EIVSDEM. Ruff. lib. 3. n. 181. Palch. c. 14 num. 2. *Beſarion verbo dæmonem pellit.*

5. Dicebant ſeniores aliquando abbati Eliæ in Ægypto de abbate Agathone, Quia bonus frater eſt. Et dicit eis ſenex: Secũdum generationẽ ſuam bonus eſt. Qui dixerunt ei: Secundùm autem antiquos quid? At ille reſpondens ait: Iam dixi vobis, quia bonus eſt ſecundùm generationem ſuam; ſecundum antiquos verò, vidi hominem in Scithi, qui poterat facere, vt ſol ſtaret in cælo, ſicut fecit Ieſus filius Naue. Et hæc audientes obſtupuerunt, & glorificauerunt Deum. ELIAE. *Senex Scithiotis ſolem ſiſtit.*

6. Dicebant de abbate Macario illo maiore, quia aſcendens de Scithi, portabat ſportas, & fatigatus reſedit & orauit, dicens: Deus, tu ſcis, quia iam non prævaleo. Et mox eleuatus, inuentus eſt ſuper flumen. MACARII Ruff. lib. 3. n. 215. *Oranti Deus ſuccurrit.*

7. Habebat quidam filium paralyticum in Ægypto, & adduxit eum ad cellam beati Macarij, & relicto eo ad oſtium flente, receſſit longè. Reſpiciens ergo ſenex, vidit puerum plorantem, & dixit ei: Quis te adduxit huc? Qui dixit: Pater meus proiecit me hic, & abijt. Et dicit ei ſenex: Surge, & apprehende eum. Qui ſtatim ſanus factus eſt, & ſurgens apprehendit patrem ſuum, & ſic abierunt in domum ſuam. MACARII Ruff. lib. 3. n. 222. *Macarius paralyticum ſanat.*

8. Dicebat abbas Siſois: Quando eram in Scithi cum abbate Macario, aſcendimus metere cum eo ſeptem nomina. Et ecce vna vidua colligebat ſpicas de poſt nos, & non ceſſabat plorans. Vocauit ergo ſenex dominum agri illius, & dixit ei: Quid eſt anculæ huic, quod ſemper plorat? Qui EIVSDEM.

dixit ei: Quia vir eius habuit depoſitum cuiuſdam, & mortuus eſt non loquens, & non dixit vbi poſuit illud, & vult dominus depoſiti accipere eam & filios eius in ſeruitutem. Et ait ſenex: Dic illi, vt veniat ad nos vbi requieſcimus in caumate. Et cum veniſſet, dicit ei ſenex: Vt quid ſemper ploras? Quæ ait: Vir meus defunctus eſt, accipiens commendatum alicuius, & non dixit moriens vbi poſuit illud. Et dixit ei ſenex: Veni, & oſtende nobis ſepulcrum viri tui. Et aſſumptis ſecum fratribus abijt cum eâ. Et cùm veniſſent ad locum, vbi poſitus erat, dixit ad illam ſenex: Recede hinc in domum tuam. Et orantibus illis vocauit ſenex illum qui mortuus fuerat, dicens illi: Vbi poſuiſti alienum depoſitum? Qui reſpondens dixit ei: In domo meâ abſconditum eſt ſub pede lecti. Et ait illi ſenex: Dormi iterum vſque in diem reſurrectionis. Videntes autem fratres ceciderunt ad pedes eius; quibus dixit ſenex: Non propter me factum eſt hoc, nihil enim ſum; ſed propter illam viduam & orphanos ipſius fecit Deus hanc rem: hoc enim eſt magnum, quia ſine peccato vult Deus eſſe animam, & ſi quid petierit, accipit. Veniens autem nuntiauit viduæ illi, vbi erat illud commendatum. At illa ſumens illud, reddidit domino ſuo, & liberauit filios ſuos. Et qui audierunt hoc, glorificauerunt Deum.

Macarius à mortuo reſponſum elicit, vt vidua ſuccurrat.

EMILIS.

9. Tranſiens aliquando abbas Emilis per quemdam locum, vidit quemdam monachum detentum à quibuſdam tamquam homicidam. Accedens autem ſenex, atque interrogans fratrem illum, & comperto quia calumniabantur ei, dixit ad eos qui eum tenebant: Vbi eſt ille qui occiſus eſt? & oſtenderunt ei. Tunc approximans ipſi defuncto, dicit omnibus: Orate. Ipſo verò expandente manus ad Deum, ſurrexit is, qui defunctus erat. Et dixit ei coram omnibus: Dic nobis, quis eſt qui te interfecit? At ille dixit: Ingreſſus in eccleſiam commendaui pecunias presbytero, ipſe ſurgens interfecit me, & portans proiecit me in monaſterium abbatis huius: ſed rogo vos, vt tollantur ipſæ pecuniæ ab eo, & dentur filijs meis. Tunc ait ad eum ſenex: Vade, dormi, donec veniat Dominus & reſuſcitet te. Et confeſtim obdormiuit.

Emilis ab occiſo reſponſum elicit, vt innocentem ſeruet.

PASTORIS Ruff. l.3. n.168.

10. Venerunt aliquando plures fratres ad abbatem Paſtorem: & ecce quidam de cognatis ipſius habebat filium, & erat facies eius per operationem diaboli conuerſa retrorſum. Videns autem pater eius multitudinem patrum, accipiens puerum ſedebat foris plorans. Contigit autem, vt vnus ſeniorum egrederetur foràs. quem cùm vidiſſet, ait: Quid ploras, homo? Qui dixit ei: Cognatus ſum abbatis Paſtoris, & ecce contigit puero huic tentatio iſta: & volens eum huic ſeni offerre, vt eum curaret, timui; non enim vult nos videre: & nunc ſi cognouerit quia hic ſum, mittit perſequens,[7] & minat me hinc. Ego vero videns præſentiam veſtram præſumpſi venire hic. Ergo quomodo vis, abba, miſerere mei, & introduc intus puerum hunc, & ora pro ipſo. Et accipiens eum ſenex, intrauit, & vſus eſt prudenter, & non eum ſtatim obtulit abbati Paſtori, ſed incipiens à minoribus fratribus dicebat: Conſignate puerum iſtum. Cùm autem feciſſet omnes per ordinem conſignare eum, ad vltimum obtulit eum abbati Paſtori, qui nolebat tangere eum. At illi rogabant eum, dicentes: Vt omnes, ita & tu, pater, fac. Et ingemiſcens ſurrexit & orauit, dicês: Deus, ſalua plaſma tuum, vt non dominetur illi inimicus. & conſignans curauit eum, & reddidit patri ſanum.

Paſtor ſigno crucis puerum deformatum ſanat.

PAVLI.

11. Narrauit quidam patrum de aliquo abbate Paulo, qui erat in inferiores partes Ægypti, habitans iuxta Thebaidam. Hic ergo Paulus tenebat manibus eos, qui dicuntur cornutæ, aſpides, & ſerpentes atque ſcorpiones, & ſcindebat eos per medium. Videntes autem hæc fratres, ſatisfacientes ei, interrogabant eum, dicentes: Dic nobis quid operatus es, vt acciperes gratiam iſtam? Qui ait eis: Ignoſcite mihi, fratres, ſi quis poſſederit puritatem, omnia ſubijciuntur ei, ſicut Adæ quando erat in paradiſo ante præuaricationem diuini mandati.

Puritati etiam noxij ſerpentes ſubiecti.

PVBLII.

12. [8] Temporibus Iuliani apoſtatæ, cùm deſcenderet in Perſide, miſſus eſt dæmon ab eodem Iuliano, vt velociùs vadens in Occidentem, afferret ei reſponſum aliquod inde. Cùm autem perueniſſet ille dæmon in quemdam locum, vbi quidam monachus habitabat, ſtetit ibidem per dies decem immobilis, eò quòd non poterat vltrà progredi, quia monachus ille non ceſſabat orando, neque nocte neque die. Et regreſſus eſt ſine effectu ad eum qui miſerat illum. Dixit autem ei Iulianus: Quare tardaſti? Reſpondit ei dæmon & dixit: Et moram feci, & ſine actione reuerſus ſum: ſuſtinui enim decem dies Publium monachum, ſi fortè ceſſaſſet ab oratione vt tranſirem, & non ceſſauit, & prohibitus ſum tranſire, & redij nihil agens. Tunc impijſſimus Iulianus indignatus dixit: Cùm regreſſus fuero, faciam in eum vindictam. Et intra paucos dies interemptus eſt à prouidentiâ Dei. Et continuò vnus ex præfectis qui cum eo erant, vadens vendidit omnia quæ habebat, & dedit pauperibus, & veniens ad ſenem illum, factus

Publius monachus diabolum Iuliani commiſſarium oratione ſiſtit.

Præfecti cuiuſdam conuerſio.

factus eſt monachus magnus, & ſic quieuit in Domino.

SISOI. Ruff. lib. 3. n. 126.

13. Venit aliquando quidam ſæcularis ad abbatem Siſoi in montem abbatis Antonij, habés filium ſuum ſecum: & in itinere mortuus eſt filius eius, & non eſt conturbatus, ſed cum fide tulit eum ad illum ſenem, & procidit cum filio ſuo tamquam pœnitentiam faciens, vt benediceretur ab eodem ſene. Et ſurgens pater pueri reliquit filium ſuum ante pedes ipſius ſenis, & egreſſus eſt foràs cellam. Porrò ſenex putans, quia pœnitentiam ageret ante pedes ipſius puer ille, dixit ei: Surge, vade foràs. Non enim ſciebat quia mortuus erat. Et ſtatim ſurgens egreſſus eſt. Et videns eum pater eius, expauit, & intrans, adorauit ſenem: & dixit ei cauſſam. Audiens autem hoc ſenex, contriſtatus eſt: non enim volebat hoc fieri. Præcipit itaque ei diſcipulus ipſius ſenis, vt nemini nunciaret hæc vſque ad obitum ipſius ſenis.

Siſoi verbo velut aliud agens puerum mortuum excitat.

EIVSDEM.

14. Tentatus eſt aliquando Abraham diſcipulus eiuſdem abbatis Siſoi à dæmonio: & videns eum idem ſenex, quia cecidit, ſurrexit & expandit manus ſuas ad Deum, dicens: Deus, vis non vis, non dimitto niſi curaueris eum. Et curatus eſt frater ille.

Siſoi diſcipulum à dæmone curat.

INCERTI.

15. Senex quidam erat ſolitarius iuxta Iordanem fluuium, & ingreſſus propter cauma in ſpeluncam, inuenit ibi leonem, & cœpit leo fremere dentibus ſuis ac rugire. Dixit autem ei ſenex: Quid anguſtiaris? eſt locus qui capiat & me & te. ſi verò non vis, ſurgens egredere hinc. Leo autem non ferens, egreſſus eſt inde foràs.

Mira ſenis confidentia.

Leo ſeni cubile cedit.

INCERTI.

16. Aſcendit quidam ſenex aliquando in Tereuuthim de Scithi, & ibi diuertit, videntes laborem abſtinentiæ eius, obtulerunt ei modicum vini: alij autem audientes de ipſo adduxerunt ad eum hominem quemdam, dæmonium habentem. Cœpit autem dæmon ille maledicere ſenem illum, dicens: Ad iſtum potatorem vini me adduxiſtis? Et ſenex quidem propter humilitatem, nolebat eum eijcere: propter verò improperium eius dixit: Credo in Chriſto, quia priùs quàm finem faciam, bibens calicem iſtum, egredieris ab eo. Et cum cœpiſſet ſenex bibere, clamauit dæmon, dicens: Incendis me. Et antequam conſummaret bibens, exiuit ab eo dæmon per gratiam Chriſti.

Humilitate ſenis inceditur dæmon, & à bibente ſene expellitur.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 23.

17. Miſit quidam patrum diſcipulum ſuum haurire aquam: erat autem puteus procul valdè à cellis ipſorum, & oblitus eſt portare funem ſecum. Dum verò veniſſet frater ille ad puteum, & cognouiſſet quia non portauerat funem, fecit orationem & clamans, dixit: O putee, putee, abbas meus dixit, vt implerem lagenam iſtam aquâ. Et continuò aſcendit aqua vſque ad ſummum putei, & impleuit frater ille lagenam ſuam, & reſtituta eſt iterum in locum ſuum.

Ad orationem ſerui Dei aqua ex puteo ſurſum aſcendit.

LIBELLVS TERTIVS.

De conuerſatione optimâ diuerſorum ſanctorum.

BESARIONIS Ruff. lib. 3. n. 194. Paſch. c. 34 num. 5.

1. RETVLIT abbas Dulas, dicens: Ambulantes aliquando in eremo ego & abbas meus Beſarion, venimus ſecus quamdam ſpeluncam: in quam ingreſſi inuenimus ibi quemdam fratrem ſedentem & operantem plectam de palmis; qui noluit reſpicere ad nos, neque ſalutare, nec omnino loqui voluit nobiſcum. Dixit autem mihi ſenex: Eamus hinc, forſitan non eſt animus fratris iſtius loqui nobiſcum. Egreſſi quoque inde, illicò ambulauimus videre abbatem Ioannem. Redeuntes verò venimus iterum per ſpeluncam illam, vbi fratrem illum videramus. Et dixit mihi ſenex: Ingrediamur ad fratrem iſtum, ſi fortè reuelauerit ei Deus loqui nobiſcum. Intrantes autem inuenimus eum, quia dormierat in pace. At verò ſenex ait mihi: Veni, frater, colligamus corpus eius; in hoc ipſum enim miſit nos Deus ad recondẽdum eum. Cùm autem colligeremus eum, inuenimus quia natura mulier erat. Et admiratus eſt ſenex, dicens: Ecce quomodo & mulieres colluctantur aduerſus diabolum in eremo, & nos in ciuitatibus dehoneſtamur. Glorificantes ergo Deum qui protegit diligentes ſe, receſſimus inde.

Monachus ſilentij obſeruans.

Mortuus fœmina deprehenditur.

MACARII Ruff. lib. 3. n. 195.

2. Dicebat abbas Vindemius, quia narrauit abbas Macarius, dicens: Sedente me aliquando in Scithi, deſcenderunt duo adoleſcentes peregrini. Vnus quidem ipſorum incipiebat mittere barbam, alius verò non adhuc. Venerunt autem ad me, dicentes: Vbi eſt cella abbatis Macarij? Ego autem dixi eis: Quid eum vultis? Reſponderunt: Audientes de eo, in Scithi venimus videre eum. Dico eis: Ego ſum. Qui pœnitentiam agentes, dixerunt: Hic volumus manere. Ego autem cùm vidiſſem eos delicatos, & quaſi à diuitijs, dixi eis: Non poteſtis hic ſedere. Dixit ille maior: Et ſi non poſſumus hîc ſedere, pergemus alibi. Dixi ergo apud animum meum: Vt quid eos perſequor, & ſcandalizantur? Labor ipſe faciet eos vt à ſemet fugiant. Tunc dixi eis: Venite, facite vobis cellulam, ſi poteſtis. Dicunt & illi: Oſtende nobis tantummodò, & faciemus. Dedi autem eis ſecurim & ſportam plenam panibus, & ſalem; oſtendi etiam illis duram petram, dicens: Excidite hic, & adducite

Macarius duos iuuenes aſcetico ſos probat.

vobis ligna de palude: & cum impoſueritis tectum, ſedete in eodem loco. ego autem putabam, quòd fugerent propter laborem. At illi interrogauerunt me: Quid operabimur hic? Dico eis: Plectam de palmis: & ſumens folia palmarum de palude, oſtendi eis initium plectæ, & quomodo conſuere deberent. Quibus etiam dixi: Facite ſportas, & date cuſtodibus eccleſiæ, & ipſi afferēt vobis

Proficiunt.

panes. Poſt hæc ergo receſſi ab eis: ipſi autem patienter omnia quæcumque dixi eis, fecerunt, & non venerunt ad me per tres annos. Suſtinui autē & ego luctando cum animo meo, dicens: Putas, quæ eſt horum operatio, quia non venerunt interrogare me de cogitationibus ſuis? Qui enim de longinquo ſunt, veniunt ad me; iſti autem de proximo mihi non venerunt ad me: nam nec ad alium abierunt, niſi ſolùm ad eccleſiam cum ſilentio accipere oblationem. Igitur oraui ego Deum ieiunans vnâ ſeptimanâ, vt demonſtraret mihi operationem iſtorum. Sur-

Viſitantur à Macario.

gens autem poſt illam ſeptimanam abij ad eos, videre quomodo ſederent. Et cùm pulſaſſem, aperuerunt mihi, & ſalutauerunt me tacētes: facienſque orationem ſedi. Innuens autem ille maior minori, vt egrederetur, ipſe ſedit facere plectam, nihil loquens. Et circa horam nonam ſignificauit percutiens, & venit ille minor, & fecit modicam cocturam pulmenti. Appoſuit verò & menſam, innuente ei illo maiore, & poſuit ſuper eam tres paximates, & ſtetit tacens. Ego autem dixi: Surgite, manducemus. Et exurgentes manducauimus: attulit vero laguncŭlam, & bibimus. Cùm autem factum eſſet veſperè, dicunt mihi: Vadis hinc? Reſpondi ego: Non, ſed hic dormiam. Poſuerunt autem mihi mattam in parte, & ſibi in alium angulum à parte: tulerunt etiam cingulos ſuos, & ſemicinctia ſua, & poſuerunt ſe dormire ſimul ſuper mattam ante me. Cumque ſe reclinaſſent, oraui ad Deum, vt mihi reuelaret operationem ipſorum. Et apertum eſt tectum cellæ, & facta eſt lux magna ſicut per diem, ipſi verò non cōſpiciebant lumen

Surgunt ad orationem.

illud. Cum verò putarent, quia ego dormirem, tetigit ille maior minorem in latus. Et ſurrexerunt atque cinxerunt ſe, expandentes quoque manus in cælum ſteterunt cum ſilentio. Et ego quidem videbam eos, ipſi verò me non videbant. Videbam ergo dæmones ſicut muſcas venientes ſuper illum minorem fratrem, & alij quidem veniebant vt ſederent ſuper os eius, alij verò ſuper ocu-

Proteguntur ab Angelo.

los. Et vidi angelum Dei habentem gladium ignis circumuallantem eum, atque inſectantem ab eo dæmones. Illi autem maiori non poterant appropinquare. Circa manè verò reclinauerunt ſe. Et ego feci meipſum quaſi euigilantem, & ipſi fecerunt ſimiliter. Dixit autem ille maior hunc ſermonem tantùm: Vis dicimus duodecim pſal-

Cantant 12. Pſalmos.

mos? Dixi: Etiam. Et pſallebat ille minor quinque pſalmos, ſenos verſus, & vnum alleluia: & per vnumquodque verbum exibat lampas ignis de ore ipſius, & aſcendebat in

Ignis ex ore eorum egreditur.

cælum. Similiter autem & ille maior cùm aperiebat os ſuum pſallens, tamquam fumus ignis egrediebatur de ore eius, & pertingebat in cælum. Et ego dixi modicum ex animo, ſicut & illi, opus Dei. Exiens autem dixi: Orate pro me. Ipſi autem ſatisfecerunt mihi tacentes. Et cognoui, quia ille maior perfectus eſt, illum autem minorem impugnabat adhuc inimicus. Poſt paucos autem dies dormiuit ille maior frater, & tertio die ille minor. Et cùm aliqui patrum aduenirent abbati Macario, ducebat eos in cellam ipſorum, dicens: Venite videre martyrium horum minorum peregrinorum.

EVCHARISTII ET MARIAE.

3. Duo quidam patrum rogabant Deum, vt oſtenderet eis, in quam peruenerint menſuram. Et venit eis vox, dicens: Quia in villà illâ quæ eſt in Ægypto, eſt ſæcularis quidam, Euchariſtius nomine, & vxor eius vocatur Maria; nondum adhuc perueniſtis ad menſuram ipſorum. Exurgentes autem

Continentes in matrimonio ipſi ſibi duobus præferuntur.

illi duo ſenes, venerunt in vicum illum. Qui percontantes inuenerunt cellulam ipſius, & vxorem eius. Et dicunt ad illam: Vbi eſt vir tuus? At illa dicit eis: Paſtor eſt ouium, & illas paſcit. Et introduxit eos in domum ſuam. Cùm autem ſerò factum eſſet, venit ipſe Euchariſtius cum ouibus: & videns illos ſenes, parauit illis menſam, miſitque aquam in peluim, vt lauaret pedes eorum. Qui dixerunt ei: Non guſtabimus quidquam, niſi indicaueris nobis operationem tuam. Tunc ille Euchariſtius cum humilitate dixit eis: Ego paſtor ſum ouium, & hæc vxor mea eſt. Cùm verò perſeueraſſent illi duo ſenes, rogantes eum vt omnia denuntiaret eis, ipſe nolebat dicere. Tunc dixerunt ei: Dominus nos miſit ad te. Audiens autem hoc verbum, timuit, dixitque eis: Ecce iſtas oues habemus à paren-

Pia opera duorum coniugatorum.

tibus noſtris, & quidquid ex eis donauerit mihi Deus, facimus illud tres partes: partem vnam pauperibus, & vnam partem in ſuſceptione peregrinorum, & tertiam partem ad vſum noſtrum. Ex quo autem accepi vxorem, neque ego pollutus ſum, neque illa, ſed virgo eſt, ſinguli autem remoti à nobis dormimus: & noctu quidem induimus ſaccos, in die verò veſtimenta noſtra. Et vſque nunc nemo hominum hæc cognouit. Cumque hæc audiſſent illi

patres,

patres admirati ſunt, & receſſerunt glorificantes Deum.

MACARIVS. 4. Venit aliquando abbas Macarius ille Ægyptius de Scithi in montem Nitriæ in die oblationis, ad monaſterium abbatis Pambo, & dixerunt ei ſeniores loci illius: Dic fratribus verbum ædificationis, pater. Qui dixit eis: Ego nondum factus ſum monachus, ſed vidi monachos. & dixit: Sedente enim me aliquando in cellà in Scithi, perurgebant me cogitationes meæ, dicentes: Surgens, vade vſque in deſertum, & conſidera quod illic vides. Et permanſit reluctando huiuſmodi animus meus per quinque annos, dicens: Ne fortè à dæmonibus ſit hæc ſuggeſtio. Cùm ergo perſeueraſſet cogitatio iſta in me, abij in eremo, & reperi ibidem ſtagnum aquarum, & inſulam in medio eius. Veniebant quoque diuerſa animalia eremi, & bibebant ex eo: inter quæ vidi duos homines nudos, & contremuit corpus meum; putabam enim quia ſpiritus ſunt. Cumque vidiſſent illi me trepidantem, locuti ſunt ad me, dicentes: Noli timere, & nos enim homines ſumus. Dixi itaque illis: Vnde eſtis, & quomodo in hanc eremum veniſtis? Qui dixerunt: De cœnobio fuimus, & factus eſt nobis conſenſus, & egreſſi ſumus huc, ecce quadraginta anni ſunt. Erat autem vnus ex ipſis Ægyptius, alius verò Libycus. Interrogauerunt autem me & ipſi dicentes: Quomodo eſt mundus, & ſi aſcendit aqua ſecundùm tempus ſuum, ſi etiam habet mundus abundantiam ſuam? Reſpondi eis: Etiam. Quos & ego interrogaui: Quomodo poſſum fieri monachus? Dicunt mihi: Niſi quis renuntiauerit omnibus, quæ in mundo ſunt, non poteſt fieri monachus. Quibus dixi: Ego infirmus ſum, & non poſſum ſicut vos. Reſponderunt mihi: Si non potes ſicut nos, ſede in cellà tuà, & plange peccata tua. Interrogaui ergo eos, dicens: In hieme non ſentitis frigus, aut in æſtate non inceditur corpus veſtrum in caumate? At illi dixerunt: Deus fecit nobis hanc diſpenſationem, vt neque in hieme frigus, neque æſtate ardorem ſentiamus. Ideoque dixi vobis quia ego nondum factus ſum monachus, ignoſcite mihi, fratres.

Quinquennio Macarius ſuggeſtionem explorat.

Duo eremitæ nudi Macario occurrunt.

Qui omnibus renuntiat, poteſt fieri monachus.

SISOIS. 5. Sedebat aliquando abbas Siſois ſolus in monte abbatis Antonij: moram autem faciente miniſtro eius venire ad eum, per menſes decem non vidit hominem. Ambulans autem per montem, inuenit quemdam Pharanitem capientem animalia agreſtia. Cui ſenex dixit: Vnde venis, aut quantum tempus habes hîc? At ille dixit: Verè, abba, habeo vndecim menſes in monte iſto, & non vidi hominem niſi te. Audiens autem hæc ſenex, intrauit in cellam ſuam, & percutiebat ſeipſum, dicens: Ecce, Siſoi, exiſtimabas te aliquid feciſſe, & neque, vt ſæcularis hic, ita feciſti.

Pharanites vndecim menſibus hominem non vidit.

6. Item ipſe abbas Siſois ſedens in cellâ, ſemper claudebat oſtium ſuum. Dicebatur autem de ipſo, quoniam in die dormitionis ſuæ, cùm ſederent circa eum patres, reſplenduit tamquam ſol facies eius, & dixit ad eos: Ecce abbas Antonius venit. Et poſt puſillum rurſum dicit eis: Ecce chorus prophetarum venit. Et iterùm ampliùs facies eius reſplenduit, & dixit: Ecce chorus Apoſtolorum venit. Et dupliciter refulſit adhuc facies eius; & ecce ipſe quaſi cum aliquibus loquebatur. Deprecati ſunt autem ſenes illum, dicentes: Cum quo loqueris, pater? Qui dixit eis: Ecce Angeli venerunt accipere me; & rogo vt dimittar pœnitere modicum. Dicunt ei ſeniores: Non indiges pœnitentiâ, pater. Dixit autem illis: Verè neſcio meipſum vel initium pœnitentiæ arripuiſſe. Et cognouerunt omnes, quia perfectus eſſet. Et rurſum ſubitò facta eſt facies eius ſicut ſol, & timuerunt omnes. Dixit autem eis: Videte, ecce Dominus venit, dicens: Afferte mihi vas electionis eremi. Et continuò reddidit ſpiritum. & factus eſt ſicut fulgur, & repletus eſt totus locus ille odore ſuauitatis.

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. n. 16.

Siſoi in hora mortis varij Sancti apparent.

Humilitas Siſois.

Chriſtus ei aſſiſtit.

Siſois vas electionis eremi.

HOR. 7. Dicebant de abbate Hor: Quia neque mentitus eſt vmquam, neque iurauit, neque maledixit hominem, neque ſi neceſſe non fuit, locutus eſt alicui.

EIVSDEM. 8. Idem abbas Hor dicebat diſcipulo ſuo: Vide ne aliquando alienum verbum adducas in cellam iſtam.

INCERTI. 9. Duo quidam magni ſenes ambulabant in eremo quæ eſt iuxta Scithim: & audientes murmur cuiuſdam vocis de terrâ, quæſierunt introitum ſpeluncæ; in quam ingreſſi repererunt ibidem quamdam aniculam, virginem ſanctam, iacentem infirmam, & dicunt ei: Quando huc aduenisti, anus; aut quis eſt qui tibi miniſtrat? Nihil enim inuenerunt in ipsâ ſpeluncâ, niſi ſolam ipſam iacentem infirmam. At illa dixit: Trigeſimum octauum annum habeo in ſpeluncâ hac eremi, cum tantâ ſufficientiâ ſeruiens Chriſto, & non vidi hominem niſi hodie: miſit enim vos Deus, vt ſepeliatis corpus meum. Cùmque hoc dixiſſet, quieuit in pace. Patres verò illi glorificauerunt Deum, & recondito corpuſculo eius, receſſerunt in locum ſuum.

38 annis anicula reclusa, hominem non videns.

INCERTI. 10. Narrant de quodam ſolitario, quia exijt in eremum veſtitus lineo ſacco tantùm. Cùmque perambulaſſet tres dies, aſcendit ſupra petram, & vidit ſub ipſa viridem

dem herbam, & hominem paſcentem tamquam beſtiam. Deſcendens autem occultè, tenuit eum: ſenex verò ille cum eſſet nudus, nec ferre poſſet odorem hominum, anguſtiatus vix potuit euadere de manibus eius, & fugiebat. Ille quoque frater exijt, poſt ipſum currens & clamãs: Exſpecta me, quia propter Deum te ſequor. At ille conuerſus, dixit ei: Et ego propter Deum fugio abs te. Frater autem ille poſthæc proiecit [10] leuitionem, quâ erat indutus, & ſequebatur eum. Quem cum vidiſſet ſenex, quia iactauerat indumentum ſuum, ſuſtinuit eum. Et cum appropinquaſſet ei, dixit ad illum ſenex: Quando proiecisti materiam mundi abs te, & ego te exſpectaui. Rogabat autem frater ille, dicens: Pater, dic mihi verbum

Fuge, tace, via ſalutis. quo ſaluus efficiar. Qui dixit ei: Fuge homines, & tace, & ſaluus eris.

INCERTI. 11. Narrabat quidam ſolitarius fratribus, qui erant [11] in Raythum vbi ſunt ſeptuaginta arbores palmarum, in locum, vbi

Exod.15. applicuit Moyſes cum populo, quando egreſſus eſt de terrâ Ægypti, ſic dicens: Cogitaui aliquando, debere me ingredi in interiorem eremum, ſi fortè inuenirem aliquem interiùs me habitantem in eremo, &

Simile quid vel idem in Vitâ ſancti Onuphrij cap. 2. per Metaphraſtem apud Surium tom. 3. de ſe narrat Paphnutius. ſeruientem Domino noſtro Ieſu Chriſto. Ambulans autem quatuor dies ac noctes inueni ſpeluncam: & cùm appropinquaſſem, reſpexi intus, & vidi ſedentem hominem, & pulſaui ſecundùm conſuetudinem monachorum, vt egredientem ſalutarem eum. At ille non mouebatur; requieuerat enim in pace. Ego autem nihil dubitans introiui: & cùm tenuiſſem ſcapulam ipſius, confeſtim diſſolutus eſt, & factus eſt puluis. Deinde aſpiciens, vidi colobium pendens: cùm verò & hoc tenuiſſem, diſſolutum eſt, & in nihilum redactum eſt.

In Vitâ ſancti Onuphrij iam citatâ c. 3. Cùm autem de hoc hæſitarem, egreſſus ſum inde, & perambulabam in deſertum, in quo rurſus aliam reperi ſpeluncam, & veſtigia hominis ibidem. Factus ſum autem alacrior. Appropinquans autem ad ipſam ſpeluncam, vt iterùm pulſaui, & nemo mihi obaudiuit, ingreſſus nullum inueni: ſtans autem foràs ſpeluncam, dicebam intra meipſum: Quia hîc oportet venire hunc ſeruum Dei, vbicumque fuerit. Cùm verò iam præteriſſet dies, vidi bubalos venientes, & illum ſeruum Dei venientem cum eis nudum, de capillis cooperientem quæ inhoneſta erant corporis ſui. Qui appropinquans mihi, exiſtimabat me ſpiritum eſſe, & ſtetit ad orationem. Nam multum tentatus fuerat à ſpiritibus, ſicut ipſe poſteà dicebat. Ego autem hæc intelligens, dicebam ei: Serue Dei, & ego homo ſum, vide veſtigia mea & contrecta me, quia caro & ſanguis ſum. Cùm verò poſt orationem dicto Amen, reſpexiſſet me & conſolatus fuiſſet, introduxit me in ſpeluncam, & interrogabat me, dicens: Quomodo huc aduenisti? Cui ego dixi: Requirendi gratiâ ſeruos Dei veni in hanc ſolitudinem, & non me fraudauit Deus à deſiderio meo.

Ego autem interrogaui eum rurſus, dicens: Quomodo & tu huc veniſti, & quantum tempus habes, aut quod eſt alimentum tuum, vel quomodo cùm ſis nudus, non indiges veſtiméto? Qui dixit mihi: Ego in cœnobio eram * Thebeæ: & opus meum erat lini textura: ſubintrauit autem in animum meum cogitatus, vt inde exiens ſingulariter ſederem: & poteris, inquit, quietus eſſe, & ſuſcipere peregrinos, & pluriorem mercedem habere ex eo, quod acquiſieris de opere tuo. Vt autem conſenſi cogitationi huic, & opere perfeci eam, exiens ædificaui mihi monaſterium, ibique veniebant, qui mihi iniungebant opus. Cumque iam multum eſſet quod congregaueram, feſtinabam pauperibus ac peregrinis illud diſtribuere. Sed aduerſarius noſter diabolus inuidens mihi, ſicut & ſemper & tunc, futuram in me fieri retributionem machinabatur auferre, eò quòd feſtinabam labores meos Deo offerre. Videns enim vnam virginem ſacram iniungentem mihi ſpecies, & eas me perficientem atque reddentem; immiſit ei vt rurſus mihi alias demandaret ſpecies. At verò vbi iam conſuetudo facta eſt ac fiducia maior, poſtremò etiam tactus manuum & riſus, ac ſimul conueſcere, ad vltimum concepimus dolorem, & peperimus iniquitatem. Cùm autem manſiſſem in eadem ruinâ ſex menſibus, poſteà cogitaui, dicens: Quia aut hodie, aut craſtino, aut poſt multos annos morti addictus, æternum habebo ſupplicium. Si enim quis vxorem hominis violauerit, pœnis æternis legitimè ſubiacebit; quantis tórmentis dignus eſt, qui Chriſti ſtuprauerit ſponſam? Et ſic occultè in hanc eremum cucurri, omnia relinquens illi mulieri, veniensque huc inueni hanc ſpeluncam, atque fontem hunc, & iſtam palmam afferentem mihi botryones duodecim dactylorum: per ſingulos menſes affert mihi vnum botryonem, qui mihi ſufficit triginta diebus, & poſt hunc maturatur alter. Poſt tempus autem multum creuerunt capilli mei, & cùm iam diſrumperentur veſtimenta mea, de ipſis, quam decet, partem operui corporis mei.

* al. Thebaidæ. In Vitâ Onuphrij iam citatâ c. 5. vocatur hic eremita Timotheus.

Periculoſa cum virgine etiam ſacrâ conſuetudo.

Monachus memoriâ æterni ſupplicij ſe reuocat à lapſu.

Dum autem rurſum eum interrogarem, ſi in primordijs difficultatem habuiſſet ibidem, ait mihi: In initijs afflictus ſum valdè dolore

dolore iecoris, ita vt humi iacens non poſſem ſtans pſalmum dicere, ſed proſtratus in terrâ, clamabam ad Altiſſimum. Cùm autem in ſpeluncâ eſſem in dolore valido atque defectione, vt etiam nec egredi iam poſſem, vidi virum intrantem & iuxtà ſtantem ac dicentem mihi: Quid pateris? Ego autem confortatus ab eo modicum, dixi ei: Hepar doleo. Qui dixit mihi: Vbi doles? Cùm verò oſtendiſſem ei, digitos manus ſuæ in directum coniungens, diuiſit locum illum tamquam per gladium, & auellens iecur, oſtendit mihi vulnera, & raſo iecore manu ſuâ in pannum ipſas ſcabies miſit, atque rurſum ipſum iecur imponens manibus ſuis, locum ipſum recluſit. Et ait mihi: Ecce ſanus factus es, ſerui Domino noſtro Ieſu Chriſto ſicut oportet. Et ex tunc factus ſum ſanus, & ſine labore iam ſum hic. Ego autem multùm illum rogaui, vt manerem in interiorem eremum. & ait mihi: Non potes ſufferre dæmonum impetus. Et ego hoc ipſum conſiderans, rogabam vt orans pro me dimitteret me. Qui cùm oraſſet, dimiſit me. Hæc vobis narraui ædificationis gratiâ.

Iecur eius Angelus curat.

INCERTI. 12 Dicebat rurſus alius ſenex: Qui etiam dignus effectus eſt epiſcopus ciuitatis Oxyrynchi, tamquam ab alio hæc audiſſet, ſed ipſe erat qui hoc fecerat. Viſum eſt, inquit, mihi aliquando intrare in interiorem eremum, quæ eſt circa Oaſa, vbi genus eſt Mazicorum, vt viderem, ſi forte inuenirem aliquem Chriſto ſeruientem. Sumens itaque paucos paximates, & quaſi dierum quatuor aquam in vaſe, iter meum faciebam. Tranſactis verò quatuor diebus, conſumptiſque cibis, exſpectabam quid agerem. Et confidens dedi meipſum ad pergendum. Ambulaui quoque alios quatuor dies ſine cibo perdurans. Cumque ieiunium & laborem itineris ferre non poſſet corpus meum, in puſillanimitatem veni, ac ſic iacebam in terrâ. Veniens autem quidam digito ſuo tetigit labia mea, tamquam ſi medicus de ſputo oculum percurrat: ſtatim verò confortatus ſum, ita vt putarem me neque ambulaſſe, neque famem pertuliſſe. Cùm ergo vidiſſem venientem in me virtutem hanc, ſurgens perambulabam deſertum. Prætheritis itaque alijs quatuor diebus, rurſum fatigatus defeci. Cumque extendiſſem manus meas in cælum, ecce vir ille, qui pridem me confortauerat, iterùm digito ſuo quaſi liniens labia mea, confortauit me. Peracti ſunt autem dies decem & ſeptem, & poſthæc inuenio tugurium, & arborem palmæ, & virum ſtantem, cuius capilli capitis erant pro indumento ipſius; qui capilli canitie eius erant candidi per totum. Erat autem & terribilis aſpectu. Cùmque vidiſſet me, ſtetit ad orationem. Et expleto Amen, cognouit me eſſe hominem, tenenſque mihi manum interrogabat me, dicens: Quomodo huc aduenisti, & ſi adhuc conſtant omnia quæ ſunt in mundo, ſi adhuc etiam ſunt perſecutiones? Ego autem dixi ei: Veſtri gratia, qui in veritate Domino Ieſu Chriſto ſeruitis, hanc perambulo eremum; perſecutio verò ceſſauit per potentiam Chriſti. Ediſſere mihi nunc, obſecro te, & tu quomodo huc aduenisti? At ille cum lamentatione plorans, cœpit dicere mihi: Ego epiſcopus eram, & perſecutione factâ, multis mihi illatis ſupplicijs, cum iam ferre non poſſem tormenta, poſteà ſacrificaui. In meipſum autem deinde reuerſus, agnoui iniquitatem meam, & dedi meipſum ad moriendum in hanc eremum; & ſum degens hîc annis quadraginta nouem in confeſſione & obſecratione ad Deum, ſi forte dimittatur mihi peccatum meum. Et victum quidem præſtitit mihi Dominus ex hac palmâ, conſolationis verò indulgentiam non accepi, vſque ad quadraginta octo annos: in hoc autem anno conſolatus ſum. Hoc autem dicens, repentè ſurrexit; & currens exijt foràs, & ſtetit in oratione diu. Cùm autem compleſſet orans, venit ad me. Intuens autem ego faciem eius, exterritus trepidaui, factus enim erat ipſe tamquam ignis. Dixit ergo mihi: Noli timere. Deus enim te miſit, vt funeri tradas corpus meum, atque ſepulturæ. Dum autem conſumaſſet hæc dicens, ſtatim extendens manus pedeſque, finem vitæ fecit. Diſſurâ ergo tunicâ meâ, ego dimidiam mihi tenui, & dimidiâ inuolutum ſanctum corpuſculum abſcondi in terrâ. Recondito ergo illo, continuò palma illa aruit, & tugurium illud cecidit. Ego autem multùm fleui, obſecrans Deum, ſi quomodo mihi præſtaret palmam illam, vt perſeuerarem in loco illo reſiduum tempus meum. Vt autem non eſt hoc factum, dixi apud me: Non eſt voluntas Dei. Orans ergo tendebam iterùm ad ſæculum, & ecce homo, qui liniuit labia mea, veniens apparuit mihi, atque confortauit me, & ita conualui peruenire ad fratres, & narraui eis hæc, rogans eos ne deſperarent ſemetipſos, ſed per pœnitentiam inuenirent Deum.

Vide & ſupr. l. 1. in Vitâ ſancti Onuphrij cap. 1. 2.

Epiſcopus lapſum ſuum 49. annorum pœnitentiâ eluit.

13. Frater quidam interrogauit ſenem, dicens: Nomen eſt quod ſaluat, aut opus? Reſpondit ei ſenex: Opus. Et ait ſenex: Scio enim fratrem orantem aliquando, & ſtatim audiebatur oratio eius. Subintrauit autem in animo eius cogitatus, velle videre animam peccatoris & iuſti, quomodo abſtra- INCERTI.

SENIORVM Lib.III. DE CONVERSAT. OPTIMA.

hitur à corpore. Et nolens Deus contriſtare eum in deſiderijs eius, dum ſederet in cellâ ſuâ, ingreſſus eſt lupus ad eum, & tenens ore ſuo veſtimenta ipſius fratris, trahebat eum forâs. Surgens autem frater ſequebatur eum: lupus autem duxit eum vſque ad aliquam ciuitatem, & dimittens fratrem illum, receſſit. Cùm verò ſederet forâs ciuitatem in monaſterio, in quo erat quidam habitans, qui habebat nomen quaſi magni ſolitarij, ipſe verò ſolitarius infirmus erat, exſpectans horam mortis ſuæ. Frater ille qui ibidem venerat, videbat multam præparationem fieri cereorum & lampadarum propter ſolitarium illum, tamquam per ipſum Deus panem & aquam inhabitantibus ciuitatem illam præſtaret atque ſaluaret eos, & dicebant: Si hic finierit, ſimul omnes moriemur. Facta autem exitus eius horâ, vidit frater ille tartaricum inferni deſcendentem ſuper ſolitarium illum, habentem tridentem igneum, & audiuit vocem dicentem: Sicut anima iſta non me fecit quieſcere, neque vnâ horâ in ſe, ſic neque tu miſerearis eius euellens eam. Deponens igitur tartaricus ille quem tenebat tridentem igneum in cor ſolitarij illius, per multas horas torquens eum, abſtraxit animam eius. Poſthæc autem ingreſſus frater ille in ciuitatem, inuenit hominem peregrinum iacentem in plateâ ægrotum, non habentem qui ei curam adhiberet; & manſit cum eo die vnâ. Et cùm veniſſet hora dormitionis eius, conſpicit frater ille Michaëlem & Gabrielem deſcendentes propter animam eius. Et ſedens vnus à dextris & alius à ſiniſtris eius, rogabant animam eius, vt egrederetur forâs: & non exibat, quaſi nolens relinquere corpus ſuum. Dixit autem Gabriel ad Michaëlem: Aſſume iam animam iſtam vt eamus. Cui Michaël reſpondit: Iuſſi ſumus à Domino, vt ſine dolore eiiciatur, ideoque non poſſumus cum vi euellere eam. Exclamauit ergo Michaël voce magnâ, dicens: Domine, quid vis de animâ hac, quia nõ acquieſcit nobis, vt egrediatur? Venit autem ei vox: Ecce mitto Dauid cum citharâ, & omnes Deo pſallentes in Ieruſalem, vt audiens pſalmum ad vocem ipſorum egrediatur. Cumque deſcendiſſent omnes in circuitu animæ illius cantantes hymnos, ſic exiens anima illa ſedit in manibus Michaël, & aſſumpta eſt cum gaudio.

Viſio de diuerſo duorum morientium ſtatu.

Michaël & Gabriel animam peregrini cuiuſdam deducunt.

EIVSDEM.

14. Dixit iterum qui ſuprà, de quodam ſene, quia venit aliquando in ciuitatem, vt venumdaret vaſa quæ operatus fuerat. Et cùm explicuiſſet ea, contigit eùm ſedere ante ianuam cuiuſdam diuitis, qui iam moriebatur. Sedens ergo ſenex ille, vidit equos nigros, & aſcenſores eorum nigros & terribiles, habentes ſingulos baculum igneum in manu ſuâ. Cùm ergo iam perueniſſent ad ianuam illam, ſtatuerunt equos ſuos forâs, & intrauit vnuſquiſque cum feſtinatione. Infirmus autem ille videns eos, clamauit voce magna, dicens: Domine, adiuua me. At illi dixerunt ei: Nunc memor factus es Dei, quando tibi ſol obſcuratus eſt? quare vſque in hodiernum diem non exquiſiſti eum, dum adhuc tibi ſplendor erat diei? Nunc autem in hac horâ non eſt tibi portio ſpei neque conſolationis.

Diuitis miſeranda mors.

15. Dixerunt patres, fuiſſe quemdam Macarium, qui Scithi primus monaſterium fecit. Eſt enim locus ipſe eremi longè à Nitriâ, habens interuallum itineris die noctuque. Eſt autem & grande periculum euntibus ibidem: ſi enim modicum quis errauerit, vagatur periclitans per eremum. Sunt autem illic omnes perfecti viri, nec aliquis imperfectus poteſt in eodem loco tam feroci perdurare, quia omnino aridus eſt, abſque vllâ conſolatione eorum quæ neceſſaria ſunt. Hic igitur prædictus vir Macarius, cùm eſſet homo de ciuitate, coniunctus eſt aliquando illi Macario maiori. Et cùm veniſſent ad transfretandum Nilum fluuium, contigit eos ingredi in naui maiore, in quâ tribuni duo quidam cum multâ intrauerant extollentiâ, habentes intus rhedam totam æream, & equos quibus fræni aurei erant, & obſecundantes quoſdam milites, & pueros torques vtentes, atque aliquos aureos habentes cingulos. Videntes ergo tribuni illi hos duos monàchos veteres pannos indutos, & in angulo ſedentes, beatificabant exiguitatem ipſorum. Vnus verò ex tribunis illis ait ad eos: Beati eſtis vòs, qui mundo huic illuſiſtis. Reſpondens autem ille vrbanus Macarius, dixit ad eos: Nos quidem mundo iſti illuſimus, vobis autem mundus hic illuſit. Scito tamen, quia non volens hoc dixiſti; vtrique enim beati dicimur, id eſt Macarij. At ille tribunus compunctus in verbo eius, regreſſus domum, exſpoliauit ſe veſtimenta ſua, & cœpit eſſe monachus, faciens eleëmoſynas multas.

MACARII Ruff. lib. 2. cap. 29.

Monachi mundo illudunt, ſæcularibus mundus.

16. Dicebant de eodem abbate [12] Macario maiore, quia dum ambularet aliquando in eremum, inuenit caput hominis mortui in terrâ iacens; quod cùm moueret de virgâ palmæ, quam in manu habebat, locutum eſt caput illud ad eum. Cui dixit ſenex: Quis es tu? Reſpondit caput illud ad ſenem: Ego eram ſacerdos gentilium qui commanebant in loco hoc, tu verò es abbas Macarius, qui habes Spiritum ſanctum Dei. Quacumque ergo horâ miſer-

MACARII Ruff. l. 3. num. 172. paulò aliter narrat.

tus

tus fueris eorum qui ſunt in tormentis, & oraueris pro eis, tunc conſolantur puſillum. Dicit ei ſenex: Et quæ eſt ipſa conſolatio? Reſpondit illud caput: Quantum diſtat cælum à terrâ, tantum eſt ignis ſub pedibus noſtris, & ſuper caput noſtrum. Stantibus ergo nobis in medio ignis, non eſt vt quis facie ad faciem videat proximum ſuum. Ait ergo ſenex cum fletu: Væ illi diei, in quâ natus eſt homo, ſi hæc eſt conſolatio ſupplicij. Rurſum dixit ſenex: Eſt peius tormẽtum ab his? Reſpondit caput illud: Maior pœna ſubtus nos eſt. Dicit ei ſenex: Et qui ſunt in ipsâ? Dicit ei caput illud: Nos qui ignorauimus Deum, vel ad modicum habemus aliquid miſericordiæ: hi verò qui cognouerunt Deum, & negauerunt eum, nec fecerunt voluntatem eius, hi ſunt ſubtus nos. Et poſt hæc ſumens ſenex caput illud ſepeliuit.

Chriſtiani in inferno grauiùs quam ethnici cruciantur.

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. n. 97.

17. Orante aliquando eodem abbate Macario in cellâ ſuâ, venit ei vox, dicens: Macari, nondum perueniſti ad menſuram illarum duarum mulierum illius ciuitatis. Surgens ergo manè ſenex, accepit virgam ſuam palmeam, & cœpit pergere in ciuitatem. Cùm ergo perueniſſet, reperto loco pulſauit ad ianuam. Egreſſa autem vna, ſuſcepit eum in domum ſuam. & cùm ſediſſet, vocauit eas: quæ cùm veniſſent, ſederunt cum eo. Ait autem ad eas ſenex: Propter vos laborem tantum pertuli: dicite mihi nunc operationem veſtram, quæ vel quomodo eſt. At illæ dixerunt: Crede nobis, quia hac nocte non fuimus ſine viris noſtris. Quam ergo operationem poſſumus habere? At verò ſenex cum ſatisfactione rogabat eas, vt manifeſtarent ei actum ſuum. Tunc dixerunt ei: Nos quidem ſecundùm ſæculum extraneæ nobis ſumus; placuit autem nobis nubere duobus fratribus ſecundùm carnem. Quindecim annis nos hodie duæ habitamus in vnâ domo, & neſcimus ſi aliquando litigauimus ad inuicem, aut vel ſermonem turpem dixit vna ex nobis ad alteram: ſed in pace & concordiâ peregimus totum tempus hoc. Subintrauit autem nobis in animum ingredi in monaſterium virginum, & rogati viri noſtri, non nobis conſenſerunt in hoc. Cùm verò minime valuiſſemus obtinere huiuſmodi conſilium, diſpoſuimus teſtamentum inter nos & Deum, vt vſque ad mortem per os noſtrum non egrediatur ſermo ſæcularis. Audiens autem hoc abbas Macarius, dixit: In veritate dico, quia neque virgo, neque ſub marito agens, neque monachus, neque ſæcularis, ſed ſecundùm vniuſcuiuſque propoſitum, Deus omnibus præſtat Spiritum ſanctum.

Macario duæ coniugatæ ſine querelâ viuentes præferuntur.

In omni ſtatu Deus ſuos ſanctos habet.

INCERTI.

18. Dicebant patres de aliquo ſene magno, quia cũ ambularet in eremo, vidit duos Angelos comitantes ſecum, vnum a dextris, & alium à ſiniſtris ſuis. Dum verò ambularent, inuenerunt cadauer in viâ iacens. Et cooperuit ille ſenex nares ſuas propter fœtorem: fecerunt autem & Angeli ſimiliter. Et profecti puſillum, dixit ſenex: Et vos hoc odoraſtis? Qui dixerunt ei: Nequaquam, ſed propter te cooperuimus & nos: nam immunditiam mundi huius non odoramus nos, neque appropiat nobis; ſed animas, quæ fœtorem peccatorum habent, ipſarum odorem nos odoramus.

Angeli duo ſenis comites.

Fœtor peccati Angelis abominandus.

LIBELLVS QVARTVS.

Septem Capitula verborum, quæ miſit abbas Moyſes abbati Pœmenio. Et qui cuſtodierit ea, liberabitur à pœnâ.

DE VII. CAPITVLIS MOYSIS.

MOYSIS. Append. Matt. n. 109.

1. Dixit ſenex Moyſes: Quia debet homo quaſi mortuus eſſe ſocio ſuo, hoc eſt mori amico ſuo, vt non diiudicet eum in aliquâ cauſſâ.

Neminem iudices.

EIVSDEM.

2. Dixit iterùm: Quia debet homo mortificare ſeipſum ab omni re malâ, priuſquam egrediatur de corpore, vt non lædat vllum hominem.

Neminem lædas.

EIVSDEM.

3. Dixit iterùm: Niſi habuerit homo in corde ſuo, quia peccator eſt, Deus non exaudit eum. Dixit ei frater: Quid eſt in corde habere, quia peccator eſt? Et dixit ſenex: Si quis portat peccata ſua, non videt peccata proximi ſui.

Te peccatorem cogita.

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. n. 102. Append. Matt. n. 35 titulo Moyſis.

4. Dixit iterùm ſenex: Niſi cõuenerit actus orationi, in vanum laborat homo. Et dixit frater: Quid eſt conſenſus actus cum oratione? Reſpondit ſenex: Vt pro quibus oramus, iam non illa faciamus. Quando enim homo dimiſerit voluntatẽ ſuam, tunc ei reconciliatur Deus, & ſuſcipit orationes eius. Interrogauit frater: In omni labore hominis quid eſt quod eum iuuat? Dicit ei ſenex: Deus eſt qui adiuuat. Scriptum eſt enim: Deus noſter refugium & virtus, adiutor in tribulationibus quæ inuenerunt nos nimis.

Actus orationi conſentiat.

Pſal. 45.

EIVSDEM.

5. Dixit frater: Ieiunia & vigiliæ, quas facit homo, quid efficiunt? Dixit ei ſenex: Quoniam ipſa ſunt, quæ faciunt humiliari animam. Scriptum eſt enim: Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte omnia peccata mea. Si ergo fecerit anima labores iſtos, miſerebitur ſuper eam Deus propter eos.

Ieiunia & vigiliæ animam humiliant.

Pſal. 24.

EIVSDEM.

6. Interrogauit frater ſenem, dicens: Quid faciet homo in omni tentatione veniente ſuper ſe, aut in omni cogitatione inimici? Ait illi ſenex: Flere debet in conſpectu bonitatis Dei, vt adiuuet eum; & requieſcet velociter, ſi rogat in ſcientiâ. Scriptum eſt enim:

In omni tentatione Deus inuocandus.

Pſal. 117.

enim: Dominus mihi adiutor, & non timebo quid faciat mihi homo.

De VII. capitvlis mortis. Eivsdem. Append. Mart. n. 17 iii. Incerti.

7. Interrogauit eum iterùm frater, dicens: Ecce homo cædit ſeruum ſuum propter peccatum quod egit, quid dicet ſeruus ille? Dicit ei ſenex: Si bonus ſeruus eſt, dicet: Peccaui, miſerere mei. Dicit ei frater: Nihil aliud? Dicit ei ſenex: Non. ex quo enim culpam ſuper ſe poſuerit, & dixerit: Peccaui, ſtatim miſeretur ei dominus ſuus: finis autem horum eſt, non iudicare proximum ſuum. *Exod. 12.* Quando enim manus Domini occidit primogenita in terra Ægypti, non erat domus, in qua non eſſet mortuus. Dicit ei frater: Quid eſt hoc verbum? Reſpondit ei ſenex: Quia ſi conſpexerimus peccata noſtra, non videbimus peccata proximi. *Mortuum ſuum domi ſua plora.* Stultitia eſt enim homini habenti mortuum ſuum, relicto eo ire & flere mortuum proximi ſui. mori autem proximo tuo, hoc eſt portare peccata tua, & ſine cogitatu eſſe ab omni homine, quia iſte bonus eſt, & ille malus eſt, & ne facias malum vlli homini, neque cogites malum in aliquem, neque ſpreueris aliquem facientem malum, neque acquieſcas facienti malum proximo tuo, & noli gaudere cum eo, qui facit malum proximo ſuo: & hoc eſt mori proximo tuo. *Quid ſit mori proximo.* Et noli obloqui de aliquo, ſed dicito: Quia Deus cognoſcit vnumquemque. Noli ergo obedire detrahenti, neque congaudeas ei in detractione ipſius. Noli obedire obloquenti proximum ſuum, & hoc eſt, nolite iudicare, & non iudicabimini. *Matth. 7.* Non habeas inimicitias cum quocumque homine, neque retineas inimicitias in corde tuo, neque odio habeas eum qui inimicatur proximo ſuo, & non conſentias inimicitijs ipſius. Noli deſpicere eum qui inimicitias habet cum proximo ſuo, & hæc eſt pax. In his temetipſum conſolare: modicum tempus eſt labor, & ſempiterna requies, gratiâ Dei Verbi, Amen.

Incerti.

8. Dixit alius ſenex: Propter te homo Saluator eſt natus; propter hoc venit Filius Dei, vt tu ſaluareris. Factus eſt homo, manens Deus; factus eſt puer; factus eſt lector, *Chriſtus lector.* accipiens librum legit in ſynagogâ, dicens: *Lucæ 4.* Spiritus Domini ſuper me, propter quod vnxit me; euangelizare pauperibus miſit me. *Subdiaconus. Ioan. 2.* Factus eſt ſubdiaconus, faciens namque de fune flagellum omnes eiecit de templo oues & boues, & cetera. *Diaconus. Ioan. 13.* Factus eſt diaconus: præcingens namque ſe linteo lauit pedes diſcipulorum ſuorum, præcipiens eis fratrum pedes lauare. *Presbyter. Lucæ 13. & 21.* Factus eſt presbyter, & reſedit in medio magiſtrorum docens. *Epiſcopus. Matth. 26.* Factus eſt epiſcopus, & accipiens panem benedixit ac fregit, & dedit diſcipulis ſuis, & cetera. Flagellatus eſt propter te, crucifixus & mortuus eſt; & tertiâ die reſurrexit, & aſſumptus eſt. Omnia propter te ſuſcepit in ſe, omnia iuxta diſpenſationem, omnia ordine, omnia conſequenter eſt operatus, vt nos ſaluaret; & tu propter eum non toleras? Simus ſobrij, vigilemus, vacemus orationibus, vt quæ placita ſunt ei facientes, ſaluari poſſimus. Ioſeph nónne in Ægypto eſt venditus, in terrâ alienâ? Tres pueri in Babylone captiui, numquid cuiuſquam habuerunt notitiam? Tamen Deus patrocinatus eſt eis, ſuſcepit & glorificauit eos, quia timebant eum. Qui dat animam ſuam Deo, non habet propriam voluntatem, ſed exſpectans Dei arbitrium non laborat. Nam ſi tuam vis facere voluntatem, non cooperante Deo, nimiùm fatigaris.

Pastoris.

9. Interrogauit frater abbatem Paſtorem: Quid eſt quod ſcriptum eſt: Nolite cogitare de craſtino? *Matt. 6. Ne cogites de craſtino.* Dicit ei ſenex: Ad hominem reſpicit hoc, qui in tentatione eſt conſtitutus, & deficit, vt non cogitet quantum temporis in ea facturus ſit, ſed potius quod hodiernum eſt & quotidianum, futurum libenter ſuſcipiat.

Ioannis.

10. Interrogauit frater abbatem Ioannem, dicens: Quomodo anima habens propria vulnera, non erubeſcit detrahere proximo ſuo? Cui reſpondit ſenex per parabolam: Erat quidam homo pauper habens vxorem: qui cùm vidiſſet aliam mulierem pulchriorem, & ipſam quoque ſortitus eſt in coniugium. Erant autem vtræque nudæ. *Inſigne parabola Ioannis detractionem aperit.* Sed cum eſſent in quodam loco nundinæ, rogauerunt eum ambæ, dicentes: Tecum venire deſideramus. Quas mittens nudas in dolium, cum nauicula transfretauit, venitq; ad locum. Facta autem meridie, cùm vna earum populo recedente vidiſſet ſilentium, exiliuit in quemdam locum dolio vicinum velociter; & veteres atque conſciſſos pannos reperiens ſe præcinxit, & de hinc fiducialiter viſa eſt ambulare. Altera vero nuda ſedens intrinſecus, dicebat marito: Ecce meretrix iſta nuda eſt, nec confunditur. Cui maritus *Detractor cum ſimilis.* cum dolore ait: O miraculum; hæc vtcumq; confuſionem ſuam cooperuit, tu vero vndique nuda non erubeſcis culpare vel ex parte veſtitam? Ita eſt omnis detractor, qui propria mala non videns, aliena ſemper accuſat.

Antonii.

11. Dixerunt quidam fratres abbati Antonio: Volumus à te audire verbum, quo ſaluari poſſimus. Tunc ſenex ait: Ecce Scripturas audiſtis, ſufficiat vobis. Qui dixerunt: Et à te volumus audire, pater. Reſpondit eis ſenex: Audiſtis Dominum dicentem: *Matth. 5.* Si quis te percuſſerit in maxillâ ſiniſtrâ, præbe ei & alteram. Dicunt ei: Hoc implere non poſſu-

Paſsientia [illegible] poſſu[illegible]us. Dicit eis: Si ergo præbere ei & al[illegible] non poteſtis, ſaltem de vna ſerte pa[illegible]. R[illegible]ſponderunt ei: Nec hoc poſſumus. [illegible]icit eis: Si neque hoc poteſtis, ne velitis percutere magis quàm percuti. Dicunt ei: Nec hoc poſſumus. Tunc ſenior ait diſcipulo ſuo: Succos præpara fratribus iſtis, quia nimis infirmati ſunt. Deinde dixit eis: Si nec hoc nec illud poteſtis, quid faciam vobis? ergo ſola oratio neceſſaria eſt pro vobis.

Infirmo in viâ Dei oratio neceſſaria.

IOANNIS. Ruff. Lib. 5. n. 54.

12. Dicebat abbas Ioannes quibuſdam fratribus: Quia fuerunt tres philoſophi amici, quorum vnus moriens alteri reliquit filium ſuum commendatum; qui in ætate iuuenili prouectus, nutritoris ſui adulterauit vxorem. Quo ſcelere cognito miſſus eſt foras. Deinde cùm plurimum pœniteret, non ei conceſſit regreſſum, ſed ait illi: Vade, & eſto tribus annis inter damnatos qui metalla in flumine deponunt, & ſic indulgeo tibi culpam tuam. Quo poſt triennium redeunte, rurſus ait: Vade alios tres annos da mercedes, vt iniurias patiaris. Ille verò fecit ſic alios tres annos. Qui dixit ei: Veni ergo nunc [13] ad ciuitatem Athenienſium, vt philoſophiam diſcas. Erat autem ad portam ciuitatis quidam ſenex philoſophus ſedens, atque intrantes contumelijs afficiebat, iniuriauit ergo & iuuenem illum. At ille iniuriatus riſit. Cui ſenior ait: Quid eſt hoc, quòd tibi ego iniurias facio, & tu rides? Dicit ei iuuenis: Non vis vt rideam, qui tribus annis, vt iniurias paterer, dedi mercedes, & hodie gratis eas patior? Prorſus ob hoc ego riſi. Dixitque ei ſenex: Aſcende & ingredere ciuitatem. Cumque hoc retuliſſet abbas Ioannes, dixit: Hæc porta Domini, & patres noſtri per multas iniurias in eâ gratulantes ingreſſi ſunt.

Quidam iniuriantibus mercedem dat.

Porta cæli iniuriarũ perpeſsio.

EIVSDEM. 13. Dicebat abbas Ioannes de animâ, quæ deſiderat pœnitere: Quædam pulcherrima meretrix fuit in quadam ciuitate, quæ habuit plurimos amatores. Quidam autem vir de ducibus veniens ad eam dixit: Promitte mihi caſtitatem tuam, & ego te accipiam in vxorem. Illâ igitur promittente, accipiens eam introduxit in domum ſuam. Cumque à ſuis amatoribus quæreretur, agnito quòd ille tam magnus vir ſortitus eam fuiſſet vxorem, dixerunt: Si acceſſerimus ad ianuam hominis tam potentis, cognoueritque deſideria requirentium, proculdubiò puniemur: ſed venite poſt dorſum domus, vtamur ſolito ſibilo: cumque illa ſibilantium ſonum audierit, deſcendet ad nos, & inueniemur innoxij. Quæ cum audiſſet, ſignauit aures ſuas, & exiens in interiora domus ingreſſa eſt, ar-

Apologus de meretrice & amimâ.

que clauſit. Hæc ita locutus ſenior, dicebat meretricem eſſe animam, amatores ei eſſe vitia, ducem verò vel principem dicebat eſſe Chriſtum, domumque eius cælorum perpetuam manſionem, ſibilatores autem dæmones ſunt maligni. Hæc ergo ſi caſta fuerit & fidelis, ſemper currit ad Deum.

PASTORIS. 14. Dixit abbas Paſtor: Scriptum eſt in Euangelio, Qui habet tunicam, vendat eam, & emat ſibi gladium. Hoc intelligitur: Qui habet requiem, dimittat eam, & teneat pugnam; pugnam verò dicebat aduerſus diabolum.

Lucæ 22.

Pugna neceſſaria.

SENIS. 15. Dicebat qui ſuprà: Quia ſenior quidam in partes Ægypti ſedebat in cellâ, cui frater aliquis & virgo quædam miniſtrabant. Accidit autem vna die, vt vterque ſibi ad ſenem venientes occurrerent. Cùm ergo facto iam ſero ad ſua remeare non poſſent, poſuit mattam ſenior inter vtroſque vt dormirent. Frater verò ille carnis ſuæ pugnam non ſufferens, miſerandam virginem ſtuprauit & perdidit, conſummatoque peccato mane diſceſſit. Senex autem cum cognouiſſet, futura proſpiciens, tacuit in præſenti. Redeuntes itaque proſequente eos ſene, neque aliquam tribulationem demonſtrante, vbi receſſit ab eis, ita ad inuicem loquebantur: Putáſne intellexit hic ſenex facinus noſtrum, an non? Reuerſique ad eum pœnitentiâ ducti dixerunt: Sancte pater, intellexiſti quemadmodum nos ſeduxit inimicus atque proſtrauit, an non? Qui reſpondit: Intellexi, fili. Dicunt ei: Et vbi fuit in illa hora mortis noſtræ cogitatio tua? Dixitque eis: Mea cogitatio illic erat illa horâ, vbi crucifixus eſt Chriſtus; ſtabam & flebam tam pro me, quàm pro vobis. Sed quia pœnitentiam veſtram Dominus repromiſit, admoneo, vt curando vulneri, quod per ſuperbiam pertuliſtis, diligentius inſiſtatis. Acceptâ igitur regulâ pœnitentiæ ab eo, receſſerunt iam fortiter vnuſquiſque certantes, donec vaſa electa fieri potuiſſent.

Ne peccet, Chriſtum crucifixum cogita.

ANTONII. 16. Philoſophus quidam interrogauit ſanctum Antonium: Quomodo, inquit, contentus es, pater, qui codicum conſolatione fraudaris? Ille reſpondit: [14] Meus codex, philoſophe, natura rerum eſt creatarum, quæ mihi, quoties verba Dei legere cupio, adeſſe conſueuit.

Codex Antonij natura rerum.

MACARII. 17. Cùm quidam veniſſet ad abbatem Macarium, meridiano æſtu nimia ſiti accenſus, & aquam quæreret ad bibendum, Sufficit, inquit, tibi hæc vmbra, qua multi viatores aut nauigantes nunc indigent, nec fruuntur.

Macarius in ſiti vmbrâ ſe ſolatur.

EIVSDEM. 18. Apud eumdem ſenem cùm verba de continentiæ exercitio haberem, Age, inquit,

Macarius non pane, non aquâ, non ſomno ſatiatus.

quit, fiducialitèr, ô fili: nam & ego per viginti annos continuos non pane, non aquâ, non ſomno ſatiatus ſum. Panem quidem penſatum accipiens, aquam verò ad menſuram, ſomnum autem parietibus me duntaxat inclinans ſubripere paululùm feſtinabam.

INCERTI. *Cum muliere ne manduca.*

19. Quidam frater interrogauit ſenem, vtrùm cum fratribus ad eos proficiſcens manducare deberet. Cui ſenex reſpondit: Cum muliere, inquit, non manducabis.

ISIDORI. *Cogitatio praua oratione pellenda.*

20. Interrogauit quidam frater abbatem Iſidorum Scithinſem de cogitatu fornicationis. Reſpondit ei ſenex: Quòd quidem veniat cogitatio fornicationis, animum conturbans & occupans, ſed actum implere non præualens, neque proficiens, ſed tantùm impedit ad virtutem: ſobrius autem vir à ſe eam diſcutiens, ad orationem ſtatim conuertitur.

EIVSDEM. *Perſeuerantia & victoria corona.*

21. Idem de eodem cogitatu reſpondit ſenex: Si cogitationes non habemus, feris ſimiles ſumus. Sed ſicut inimicus, quod ſuum eſt, exigit; nos quoque, quod noſtrum eſt, implere debemus. Inſiſtámus orationi, & inimicus fugatur. Vaca meditationi Dei, & vinces. Perſeuerantia boni victoria eſt. Certa, & coronaberis.

INCERTI. *Mors præ oculis habenda puſillanimi.*

22. Dixit ſenex: Homo habens mortem præ oculis, omni horâ vincit puſillanimitatem.

SYNCLETICAE. *Nihil poſſidens faciliùs diabolũ ſuperat.*

23. Dixit abbatiſſa Syncletica: Aduerſarius noſter facilius à nihil poſſidentibus ſuperatur. non enim habet quo lædat eos, quia plerique memores anguſtiæ atque tentationum à Deo ſeparantium, in ablatis pecunijs ceteriſque facultatibus feriri conſueuerunt.

EIVSDEM. *Spiritalis ſis negotiator, nunquam ſatur.*

24. Rurſus quæ ſuprà, Qui viſibiles, inquit, diuitias ex multis laboribus atque marinis periculis colligunt, dum plura lucrantur, plurima concupiſcunt, & præſentia quidem tamquã nihil exiſtimant. Nos verò neceſſaria pro timore Dei renuimus poſſidere.

INCERTI. *Memoria mali, ignis ſub paleà.*

25. Dixit ſenex: Qui in animâ ſuâ memoriam malitiæ ligat, ſimilis eſt ignem inter paleas occultanti.

INCERTI.

26. Dixit quidam ſenex: Si de vitâ æternâ ſermonem cuiquam facis, dic verbum audienti cum compunctione & lacrymis; alioquin non dicas, ne inueniaris inutilis, alienis verbis alios ſaluare feſtinans. Peccatori namque dixit Deus: Quare tu enarras (Pſal. 49.) iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Dic ergo: Canis ſum, imò canis melior eſt me, propter quod & amat dominum ſuum, & ad iudicium non eſt venturus.

Cane inferiorem te æſtima.

INCERTI.

27. Interrogauit quidam frater ſeniorem, dicens: Quomodo anima diligit immunditiam? Dicit ei ſenior: Anima quidem corporales plerumque deſiderat paſſiones: ſed ſpiritus Dei eſt, qui eam retinet. Flere ergo debemus, & immunditias noſtras attendere diligenter. Vidiſti Mariam, quemadmodum, cum ſe ad ſepulcrum Domini inclinaſſet, & fleret, vocauit eam Dominus: ſic erit & animæ.

Anima à corporalibus paſſionibus abſtrahenda.

INCERTI. *Tua peccata conſidera.*

28. Interrogauit frater ſeniorem: Quid ſunt peccata? Dicit ei ſenex: Peccata ſunt cùm homo ſua delicta velut nihil deſpiciens, alios docere conatur. Propterea dicit Dominus: Hypocrita, eijce primùm trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere feſtucam de oculo fratris tui. (Matth. 7.)

INCERTI. *Tentationibus viriliter reſiſtendum.*

29. Interrogauit frater ſeniorem: Quid agam, quòd animus meus in paruo labore me vulnerat? Dicit ei ſenex: Non miramur Ioſeph, cùm eſſet puer in Ægypto, in terrâ colentium idola: quemadmodum tentationes viriliter pertulit, & Deus glorificauit eum vſque in finem. Videamus & Iob quòd ſe vſque in finem non relaxauerit timens Deum, vnde eum nullus à ſpe Dei mouere præualuit.

INCERTI. *Deus pœnitentis receptor.*

30. Interrogatus eſt ſenior à quodam militante: Si Deus recipit pœnitentem. Qui cùm eum pluribus ædificaſſet ſermonibus, poſtremò ait ad eum: Dic mihi, dilectiſſime, ſi chlamys tua cõſciſſa ſit, proijcis eam? Qui reſpondens ait: Non, ſed reſarciens vtor eà. Dicit ad eum ſenior: Si ergo tu parcis proprio veſtimento, Deus ſui imagini non indulget?

INCERTI.

31. Erat quidam frater in cellâ, qui poſt expletas ſacras Miſſas, cùm preſbyter dimitteret eccleſiam, exſpectabat donec omnes egrederentur, vt aliquis eum teneret ad manducandum. Vnâ ergo dierum expleto conuentu, ante omnes egreſſus eſt, & currebat ad cellam ſuam: quem intuens preſbyter currentem miratus eſt. Cumque tranſactâ ſeptimanâ veniſſet frater ille in collectam eccleſiæ, dicit ei preſbyter: Dic mihi, frater, quod verum eſt, quæ cauſſa fuit circa te, qui per omnes quidem conuentus eccleſiæ remanebas vltimus omnium, in collectione autem præteritâ ante omnes egreſſus es? Cui frater ille reſpondit: Quia abſtinebam ne mihi coquerem, & ideò exſpectabam vt aliquis me teneret ad manducandum. Illâ verò collectâ, priuſquam venirem in eccleſiam, coxi mihi puſillum lenticulæ, ideoque conſummato ſacro myſterio ante omnes exiui. Audiens autem hæc preſbyter, dedit mandatum in eccleſiâ, dicens: Fratres, antequam veniatis ad eccleſiæ collectam, coquite vobis puſillum cocturæ, vt

Ad collectam poſt collectam ſtatim recurrendum.

propter illud cum alacritate feſtinetis recurrere in cellis veſtris.

PASTORIS

32. Venit aliquando iudex regionis alicuius in prouincia abbatis Paſtoris. Venientes autem habitatores loci illius rogauerunt abbatem, vt veniens rogaret eum. Qui dixit ei: Sinite me tres dies, & tunc venio. Orauit ergo ſenex ad Dominum, dicens: Domine, noli mihi dare hanc gratiam; alioquin non me permittent homines ſedere in loco iſto. Veniens ergo ſenex rogabat iudicem. At ille dixit: Pro latrone rogas, abba? Gauiſus eſt autem ſenex, quia non obtinuit apud iudicem gratiam, quam poſtulauit, & ſic rediit in cellam ſuam.

Paſtor contra [illegible] antiquat.

INCERTI.

33. Dicebant ſeniores: Quia quando intrabat Moyſes in nube, cum Deo loquebatur; quando autem exibat de nube, cum populo: ſic & monachus, quando in cellâ ſua eſt, cum Deo loquitur; egrediens autem de cella, cum dæmonibus eſt.

[illegible] cum Deo loquitur.

MACARII

34. Venit quidam adoleſcens ad abbatem Macarium, vt ſanaretur à dæmonio. Et dum eſſet foris ſtans, ecce aduenit quidam frater de alio monaſterio, & concubuit in peccatum cum adoleſcente illo. Egreſſus autem ſenex cernit fratrem illum peccantem cum paruulo illo, & non eum increpauit, dicens: Si Deus, qui plaſmauit eos, videns patientiam in illis habuit, qui ſi vellet, incenderet eos, ego quis ſum, qui arguam eos?

Mirandum Macarii iudicium non imitandum.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 118. Pa ch. c. 12 n. 7.

35. Dicebant de aliquo ſene, quia in inferiores partes Ægypti ſedebat quietus, & vnus ſæcularis fidelis miniſtrabat ei. Contigit autem, vt filius illius ſæcularis infirmaretur: qui multum rogabat ſenem, vt veniens oraret pro puero. Surgens quoque ſenex abiit cum ipſo. Præcurrens autem ille, ſecurus introiuit in domum ſuam, dicens: Venite in obuiàm ſolitario illi. Videns autem eos ſenex à longè exeuntes cum lampadibus, cognouit quia ſibi venirent in occurſum: & exuens veſtimenta ſua, miſit illa in flumine, & cœpit lauare ea, ſtans nudus. Miniſter autem eius ille laicus erubuit, videns eum nudum: & rogauit homines illos, dicens: Reuertimini, quia ſenex iſte à mente excellit; veniénſque ad ſenem, dixit ei: Quid hoc feciſti? Omnes enim dicebant: Quia dæmonium habet ſenex iſte. Qui dixit: Et ego volebam hoc audire.

Senex ſui contemptum amat.

PASTORIS

36. Interrogauerunt quidam ſeniores abbatem Paſtorem, dicentes: Si viderimus aliquem fratrem peccantem, arguemus eum? Reſpondit eis abbas Paſtor: Ego interim ſi neceſſe eſt tranſire per inde, & video eum peccantem, prætereo, & non arguo eum: ſed quia ſcriptum eſt, Quæ viderunt oculi tui, his teſtimonium perhibe; ideò ego dico vobis, quia ſi non palpaueritis manibus veſtris, nolite teſtificari. Aliquando enim quidam frater ſeductus eſt in huiuſcemodi re, & apparuit ei quaſi quòd frater quidam cum muliere peccaret. Qui cum multum impugnaretur à cogitationibus, exiſtimans ſimul eos coire, abiit & pulſauit eos pede ſuo, dicens: Ceſſate iam. Et ecce erant manipuli meſſis tritici. Ideóque dixi vobis, niſi & manibus veſtris palpaueritis, nolite teſtificari.

Prou. 25.

Non facilè ferendum teſtimonium.

INCERTI.

37. Dicebant de quodam fratre, quia ſedebat in eremo, & ſeducebatur à dæmonibus per annos plurimos: ipſe verò exiſtimabat, quia Angeli eſſent. Egrediebatur autem pater eius ſecundum carnem per tempus, & viſitabat eum. vnâ autem dierum tulit bipennem ſecum, dicens: Quia reuertens afferam mihi pauca ligna. Et præueniens vnus dæmonum, dixit ad filium eius: Ecce diabolus venit ad te in ſimilitudinem patris tui, habens bipennem in ſportâ ſua, vt impugnet te: tu ergo præueniens, tolle bipennem ab eo, & repugna illum. Igitur pater eius venit ſecundum conſuetudinem, & accipiens filius ipſius bipennem ab ipſo, percuſſit eum, & occidit. Et continuò adhæſit ei ſpiritus malignus, & offocauit eum.

Miſeranda fratris à dæmone illuſio.

IN LIBRVM SEXTVM DE VITIS PATRVM NOTATIO.

1 Libell. I. Num. 6. INCARDVVM.] *Ita Pariſien. editio & manuſc. Aquicinctin. ſed Germ. editio* iocardium. *Lugdunen.* incordium. *An non idem quod Græcis ἐγκάρδιον? quod medium cuiuſque rei, ſeu interna pars & medulla cuiuſque ligni, quod alio nomine dicitur ἐντεριώνη. ſic hic ἐγκάρδιον in palmâ. Vide Onomaſticon.*

Num. 9. 2. QVIA VIRTVTEM.] *Vide dicta ſuprà libro I. ad Vitam S. Antonij cap. XXXVII. num. 78. quomodo quidam inter Baptiſmum & ingreſſum religionis ſit ſimilitudo.*

Num. 12. 3. VNVS PEREGRINVS, ET VNVS INCHORIS.] *Ita MSS. & veteres editiones. pro* inchoris, *Pariſienſis editio,* incola. *Bona quidem eſt ea interpretatio, ſed auctor vſus eſt voce Græcanicâ,* ἐγχώριος. *Sic in Sacris literis Eccleſiaſticis ss.* Homoacharis, quaſi fabola vana. *male in edit. Colonien. & Speculo Exemplorum poſtremò recognito,* in choris. *Vide Onomaſticon.*

Num. 13. 4 ILLE IMPIVS.] *Vide dicta ad Vitam S. Pachomij cap. XXXIX. num 39. quomodo ſepultura ad præmium vel pœnam conferat.*

Num. 14. 5 CYRION.] *Varia hic lectio erat, vt difficile ſit verum nomen eruere. Pariſien.* Hiltinoo. *Manuſc. Andomaren.* Cyrion, *quam retinui. Id nomen militis occurrit in Martyrologio Rom. Beda, Vſuard. Adonis IX. Martij, qui Sebaſtæ Licinio Imp. affectus eſt martyrio. item alius XIV. Febr. officio presbyter, laureâ martyr, idque Alexandriæ. Fortè hic ipſe noſter, qui in Scithi apud Alexandriam vixit. Ruffin. libro II. hiſt. cap. VIII. Scyrionem monachum habet in Apeliote ſuo tempore monachum.*

Ad hanc ſenum prædictionem reſpicit, vt opinor, Theodorus Alexandrinus abbas apud Sophronium in Prato Spirit. cap. LIV. Venimus, *inquit Sophronius,* poſteà Teremuthem ad abbatem Theodorum Alexandrinum. Atque nobis ſenex: Filioli, multam reuerà perdiderunt Scithiotæ monachi iuxta ſenum prædictionem. Credite enim mihi, filij, quia magna erat charitas apud Scithiotas, magna abſtinentia, magna diſcretio.

Libell. II. Num. 8. 6. METERE CVM EO SEPTEM NOMINA.] *Quæ hæc* nomina, *non ſatis capio. Si Græcus adeſſet textus, fortè lucem aliquam adferret. Apud Pelagium libello XVII. num. 50.* Suſceperunt certum ſpatium ſexaginta modiorum, quod meterent. *Apud Ruffinum ſuprà lib. II. cap. XVIII. in Serapione:* Atque ex eâ mercede octogenos vnuſquiſque modios frumenti plus minus conquireret. *Nondum tamen ex his liquet, quid ſint* nomina. *Suggerebat Petrus Lanſſelius noſter,* nomia, *à* νέμω;

vnde νόμος *&* νομὸς *Ægyptiorum: vt intelligatur certa terræ portio.*

7 ET MINAT ME HINC.] *Verbum* minare *vſurpatum non Eccleſiaſticis tantum ſcriptoribus, ſed etiam profanis. Vide Onomaſt.* Num. 10.

8. TEMPORIBVS IVLIANI.] *De auctore necis Iuliani varia auctorum relatio. Vide Baronium tomo IV. Annal. copiosè hac de re agentem.* Num. 11.

9 HOR.] *Frater Ioannes Maria, Magiſter ſacri Palatij, in Indice librorum expurgandorum hic notat: Hic eſt ille Or hæreticus Origeniſta, cuius Hieronymus meminit ad Cteſiphontem, quem pro ſancto obtrudere conatus eſt miſerabilis Euagrius; quæ tamen vmbra veritatem tunc in ventum abierunt. Hactenus ille. At non Euagrium, ſed Ruffinum auctorem eſſe libri II. de Vitis Patrum, in cuius capite II. mentio fit* Hor *vel* Or, *docui ſuis Prolegomenis generali IV.* Libell. II. Num. 3.

10. LEVITIONEM.] *Ita MSS. & Pariſienſis editio. Editi quidam* lebetonem, *alij* lebitonerio. *Vario modo nomen hoc Græcis ſcriptum & elatum, vnde & in Latino diuerſitas. Vide Onomaſticon.* Num. 10.

11. IN RAYTHVM, VBI SVNT LXX. ARBORES PALMARVM.] *Menologium XIV. Ianuar. de Martyribus XLIII in Raitho:* Vbi ſunt XII. fontes & LXX. arbores palmarum. *quæ in Menæis ita Græcè habentur. In Sacris literis palmarum harum mentio eſt Exodi XV. quò alludit D. Hieronymus epiſt. IV. ad Ruſticum:* Et inter palmarum arbores myrrhæ amaritudo monſtrata eſt. Num. 11.

12. MACARIO.] *Frater Ioannes Maria Braſichellenſis, qui ſuprà, hic notat: Circumſpectè lege hanc de cranio à Macario reperto narrationem; nam quod cum placitis Theologiæ haud rectè cohæreat, vt apocrypha à multis reijcitur. Vide Bellarminum libro II. de Purgatorio cap. XVIII. ſed eamdem explicat S. Thomas in IV. Sent. Diſtinct. XLV. q. II. artic. II ad IV. conſule Sixtum Senen. annot. XLV. lib. V. Bibl. Hactenus ille.* Num. 16.

Hiſtoriam hanc de cranio citat ex l. IV. Vitarum Patrum Dionyſius Carthuſianus libello de quatuor nouiſſimis, art. LII. Bremate tamen, omittens ea quæ hic dicuntur de relaxatione pœnarum damnatorum. credo, quod rem eam inter Scholaſticos videret maximè controuerſam, dum quiſque rem hanc interpretari conatur.

Bellarminus tomo II. Contron. III. l. II. de Purgatorio cap. XVIII. exiſtimanit eam rem reperiri apud ſolum Damaſcenum oratione de Defunctis: & quia ille ex Palladij hiſtoriâ Lauſiacâ citat, in quâ nunc non exſtat, exiſtimanit rem falſam & apocrypham.

Sed mentio eius rei in Menæis Græcorum XIX. Ianuarij

 Verba Seniorum.

narij, & hoc loco apud Pelagium, & ſupra apud Ruffinum libro III. num. 172. & apud Ioannem Damaſcenum libro de ijs qui in fide dormierunt, ubi ita hanc Macarij hiſtoriam Græcè narrat. Πρὸς τὸ ξηρὸν γὰρ κρανίον παλαιόμενος ἀεὶ τῶν κεκοιμημένων, μανθάνειν ἀπήτει. εἶτα περὶ τούτου, εἰ ἐπί τινα παραμυθίας ἐνεργεῖται· ὢν γὰρ ὁ ἀγαθὸς ἐποίει εὐχὰς ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων ψυχῶν, καὶ γνῶναι ἐβούλετο εἰ ἄρα πρὸς ὄνησιν γίνεται. τοῦτο δὲ ὁ φιλάνθρωπος Κύριος, καὶ τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα διαλύων, τῷ ξηρανθέντι κρανίῳ λόγον ἀληθείας ἐνέπνευσεν. Ὅτε, φησὶν, ὑπὲρ τῶν νεκρῶν τὰς εὐχὰς προσφέρεις, τότε παραμυθίας μικρᾶς αἰσθανόμεθα: Macarius ex cranio arido ſciſcitando de defunctis pleraque edidicit. Et quia faciebat pro conſuetudine ſua pro defunctis preces, ſcireque deſiderabat, numquid illis prodeſſent, & an conſolatio eis inde proueniret: Deus animarum amator, volens hoc ſeruo ſuo pluribus & certis argumentis patefacere, cranio, quod exaruerat, verbum veritatis inſpirauit. Prorupit enim cranium in hæc verba: Quando pro mortuis offers preces, conſolatiunculam ſentimus.

Quare interpretatio aliqua quærenda. quam vide apud D. Thom. in IV. d. XLV. art. II. q. II qui ait, damnatos recipere non veram aliquam pœnarum mitigationem, ſed ſolum inane & fallax aliquod gaudium; quod mutuo videant, ſe habere ſocios in pœnis, quale eſt gaudium dæmonum, cùm aliquem decipiunt. Ibidem D. Th. refutat variorum Scholaſticorum interpretationes huiuſce loci. Certè cùm veteres Scholaſtici in rei huius explicatione laborauerint, non habuére eam pro apocrypha.

Libri. IV. Num. 12. 13. AD CIVITATEM ATHENIENSIVM.] *Idem occurrit ſupra ad librum III. n. 84. Gregorius Nazianzenus oratione in laudem Baſilij ritum deſcribit, quo tirones accedentes Athenas excipiebantur:* Ἐπειδὰν γάρ τις ἐπιβῇ τῶν νέων, καὶ ἐν χερσὶ γένηται τῶν ἐχόντων, γίνεται δὲ ἢ βιαίως ἢ ἑκών, νόμος οὗτος αὐτοῖς Ἀττικὸς, καὶ παιδιὰ μετὰ σπουδῆς σύμμικτος. Πρῶτα μὲν ξεναγεῖται παρά του τῶν προειληφότων, ἢ φίλων, ἢ συγγενῶν, ἢ τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς πατρίδος, ἢ τῶν ἐν σοφιστικῇ προεχόντων καὶ προσαγωγῶν τῶν λημμάτων, καὶ τοῦτο μάλιστα διὰ τιμῆς ἐκείνοις· ἐπεὶ καὶ τοῦτο μισθὸς αὐτοῖς τῶν σπουδαστῶν τυγχάνειν. Ἔπειτα ἐρεσχελεῖται παρὰ τοῦ βουλομένου παντός. Βούλεται δὲ αὐτοῖς, οἶμαι, τοῦτο, τῶν νεηλύδων συστέλλειν τὸ φρόνημα καὶ ὑπὸ χεῖρας σφᾶς ἀπ' ἀρχῆς ἄγειν. Ἐρεσχελεῖται δὲ παρὰ μὲν τῶν θρασύτερον, παρὰ δὲ τῶν λογικώτερον, ὅπως ἂν ἀγροικίας ἢ ἀστειότητος ἔχῃ. Καὶ τὸ πρᾶγμα τοῖς μὲν ἀγνοοῦσι λίαν φοβερὸν καὶ ἀνήμερον, τοῖς δὲ προειδόσι, καὶ μάλα ἡδὺ καὶ φιλάνθρωπον. πλείων γάρ ἐστιν ἡ ἔνδειξις, ἢ τὸ ἔργον τῶν ἀπειλουμένων. Ἔπειτα πομπεύει διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐπὶ τὸ λουτρὸν προαγόμενος. ἡ πομπὴ δέ· Διατάξαντες ἑαυτοὺς στοιχηδὸν κατὰ συζυγίαν ἐκ διαστήματος, οἱ πλουτοῦντες τὸν νέον τῷ σώφρονι, ἐπὶ τὸ λουτρὸν προπέμπουσιν. ἐπειδὰν δὲ πλησιάσωσι, βοῇ τε πολλῇ καὶ ἐξάλματι χρώμενοι, ὥσπερ ἐνθουσιῶντες (κελεύει δὲ ἡ βοὴ μὴ προβαίνειν, ἀλλ' ἵστασθαι, ὡς τοῦ λουτροῦ σφᾶς οὐ παραδεχομένου) καὶ ἅμα τῶν θυρῶν ἀρασσομένων, καταγῇ τὸν νέον φοβήσαντες, εἶτα τὴν εἴσοδον συγχωρήσαντες, οὕτως ἤδη τὴν ἐλευθερίαν διδόασιν, ὁμότιμον ἐκ τοῦ λουτροῦ καὶ ὡς ἑαυτῶν ἕνα δεχόμενοι. Καὶ τοῦτό ἐστιν αὐτοῖς τῆς τελετῆς τὸ τερπνότατον, ἡ τάχιστα τῶν λυπούντων ἀπαλλαγὴ καὶ κατάλυσις: Cùm autem iuuenis quiſpiam acceſſerit, atque in eorum, à quibus captus eſt, manus & poteſtatem venerit (venit autem vel ſponte, vel coactus) tum verò Attica hæc illis conſuetudo eſt, luduſque rei ſeriæ admixtus. Primùm apud eorum aliquem, qui priores ipſum arripuerint, hoſpitio accipitur, vel amicorum, vel propinquorum, vel qui eiuſdem ſunt patriæ, vel qui Sophiſtices artem apprimè callent, ac lucra magiſtris conciliant, eoque nomine apud eos in ſummo honore ac pretio ſunt; quandoquidem illis mercedis loco eſt, habere qui ipſorum commodis ſtudeant. Deinde à quolibet cauillis laceſſitur: quod quidem, ni fallor, eò faciunt, vt nouitiorum animos contrahant, atque à principio ipſos in poteſtatem redigant. Laceſſitur autem ab alijs audaciùs, ab alijs eruditiùs, prout ille vel ruſticis & ineptis eſt moribus, vel vrbanitate præditus. Atque id ignaris quidem horrendum valdè & inhumanum videtur, ijs autem perquam iucundum & ſuaue, qui hoc priùs norunt. Amplior enim eſt hæc minarum oſtentatio, quàm res ipſa. Tum per forum ad balneum cum pompa deducitur. Pompa autem hoc modo ſe habet. Qui deducendi iuuenis munere funguntur, ordine collocati, atque æquis ſpatijs diſtincti, bini eum ad balneum antecedunt. Cùm autem propiùs acceſſerint, quaſi fanatico furore correpti, clamorem ingentem cum ſaltatione tollentes (hic autem clamor, ne vlteriùs progrediantur, vetat; ſed vt ſubſiſtant; tamquam eos balneum minimè admittat) ſimulque pulſatis ianuis, cùm per ſtrepitum iuuenem metum incuſſerint, poſteà conceſſo ingreſſu, ita demum eum in libertatem aſſerunt, atque à balneo redeuntem deinceps vt æqualem ac ſodalem accipiunt. Atque hoc ipſis eſt totius huiuſce cærimoniæ iucundiſſimum, nimirum ab his qui moleſtiam exhibent, quamprimùm liberari. *Atque hinc fluxiſſe videtur mos quarumdam Academiarum, quo tirones è triuialibus ſcholis ad publica Academiarum gymnaſia accedentes probantur, exercentur, & dedolantur, vti fit Coloniæ, Baſileæ, & in alijs aliquot Germaniæ Academijs; quam* Beanorum depoſitionẽ *vocant. Alibi dicuntur* pupillatu exui. *Vide Antonium Poſſeuinum noſtrum libro I. Bibliotheca ſelecta cap. XIX. Iacobum Pontanum noſtrum volumine I. Dialogorum Latinitatis, progymnaſm. LXXXIV. Iacobum Middendorpium libro I. de Academiis cap. XVI.*

14. MEVS CODEX] *Socrates libro IV. c. XXIII. iuxta Latinum textum hoc Antonij apophthegma ita ex Euagrij Practico ſeu Monacho citat:* Τῷ δικαίῳ Ἀντωνίῳ προσῆλθέ τις τῶν τότε σοφῶν, καὶ Πῶς διακαρτερεῖς, εἶπεν, ὦ πάτερ, τῆς ἐκ τῶν βιβλίων παραμυθίας ἐστερημένος; Τὸ ἐμὸν βιβλίον, ἔφη ὁ Ἀντώνιος, ὦ φιλόσοφε, ἡ φύσις τῶν γεγονότων ἐστὶ, καὶ πάρεστιν ὅτε βούλομαι τοὺς λόγους ἀναγινώσκειν τοὺς τοῦ Θεοῦ: Cuidam ex eorum numero qui id temporis ſapientes ſunt habiti, ad Antonium illum iuſtum accedenti, quærentique quo pacto vitam poſſet ſuſtentare, ſolatio illo, quod ex libris capi ſolet, orbatus: reſpondit, Meus liber, ô philoſophe, eſt natura rerum à Deo conditarum; quæ, quotieſcumque animo lubitum ſit meo, libros ipſius Dei ad legendum ſuppeditat. *Ita ſollemne ſanctis viris in creaturis Deum legere.* Num. 16.

DE
VITIS PATRVM LIBER SEPTIMVS,
AVCTORE GRAECO INCERTO,
INTERPRETE PASCHASIO S.R.E. DIACONO.

PRÆLVDIVM.

NIHIL habeo quod huic libro præmittam, præter iam dicta in Prolegomeno generali IX. vbi diximus auctorem eſſe Græcum incertum, quem nondum vidi à quoquam proditum; & Prolegomeno XIV. vbi de Paſchaſio interprete inquiſiuimus.

PROLOGVS.

DOMINO VENERABILI PATRI
MARTINO
PRESBYTERO ET ABBATI
PASCHASIVS.

VITAS Patrum, Græcorum (vt cetera) facundiâ ſtudioſè conſcriptas, iuſſus à te, ſanctiſſime pater, in Latinum transferre ſermonem, in inſolito, ſi licuiſſet, opere renuiſſem. Neque enim vmquam quid ſcribi, vel legi, vel excudi poteſt, ingenio aut conſcientiâ cordis prohibente. Scire enim me quòd nihil ſciam, non audeo dicere: ne verbum hoc ſapientiſſimo Socrati ſurripiam. Sed quia tuâ pariter neceſſe eſt iuſſione vtar, non gloriabor ingenio: ſed fidem, quam tibi debeo, etiam in opere iniuncto præſtabo. Verùm quia eloquentium virorum libri ſunt plurimi ſermone Latino conſcripti, quorum lectionis expertum eſſe te etiam aſtruente teſtificor, ſi quid de illis aut hîc inſertum fortè repereris,

reris, vt minùs eleganter expreſſum, ne meæ culpæ deputetur, exoro: quia ſicut in dato mihi codice reperi ea ſcripta, ſic tranſtuli, licet nec ea ſtudioſè poſſe me proferre profiteor. Vnde reſtat, vt quod te iubente cœpi, te orante perficiam: quæ tamen ſi ſcribenda decreueris, vt tuo polire ſermone digneris, expoſco. Neque enim mihi liquebit quædam placuiſſe tibi, ſi non & aliqua diſplicuiſſe cognouerim.

CAP. I.

Contra gaſtrimargiam deuincendam & deſideria gulæ.

SISOIS. Ruff. l. 3. n. 44.

1 QVIDAM frater, quemadmodum in cellâ propriâ degere deberet, abbatem Siſoium requiſiuit. Cui reſpondit abbas Siſoi: Comede, inquit, panem tuum, & ſalem; & non ſit tibi neceſſitas aliquid excoquendi, aut longiùs euagandi.

Victus monachi, panis & ſal.

Alteri quoque idem requirenti, reſpondit Daniel propheta, cum dixit: Panem deſideriorum non comedi.

Dan. 10.

INCERTI. Append. Pallad. c. 20 n. 9.

2. Dixit vnus ſenex ad alterum ſenem habentem charitatem, & ſuſcipientem tam monachos multos quàm ſæculares: Lucerna quidem multis lucet, roſtrum tamen proprium incendit.

Charitas ſit diſcreta.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 48. Pelag. libell. 10. n. 99.

3. Dixit vnus ex patribus: Quia inuenitur homo multum comedens, & adhuc eſuriens, continens ſe; alter autem comedit parum, & ſatiatur. Qui autem multum comedit, & adhuc eſuriens continet ſe, maiorem mercedem habet, quàm ille qui parum comedit, & ſatiatur.

Sobriorum diuerſitas.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 49.

4. Dixit quidam ſenex: Ne quod deſideraueris, aliquando manduces: comede autem quod tranſmiſſum tibi fuerit à Domino, & gratias age.

Gula frenanda.

PIMENII. Ruff. l. 3. n. 57.

5. Quidam frater impugnabatur à ſpiritu blaſphemiæ, & erubeſcebat dicere; & quoſcumque audiſſet magnos ſenes, pergebat ad eos vt illis declararet: & mox vt peruenit, erubeſcebat dicere. Cùm tamen frequenter ad abbatem Pimenium veniret, vidit eum ſenex habentem cogitationes, & dixit ei: Ecce frequenter venis ad me habens cogitationes, & ſic iterùm remeas triſtis, tecum illas portans: dic ergo, fili mi, quid eſt quod habes? At ille dixit: In blaſphemiâ impugnat me diabolus, & erubeſco dicere. & mox vt aperuit cauſſam, leuior eius impugnatio apparuit. Et dixit ei ſenex: Ne contriſteris, fili; quando enim hæc cogitatio aduenit, dic: Ego hac cauſsâ opus non habeo: blaſphemia tua ſuper te ſit, ſatanas. Hanc enim cauſſam anima non vult: quamcumque cauſſam anima noluerit, non diu permanebit. Et ita frater ille diſceſſit.

Reuelata impugnatio minuitur.

MOYSIS.

6. Dixit abbas Moyſes: Per has quatuor res pollutionis paſſio gignitur: per abundantiam eſcæ & potus, & ſatietatem ſomni, per otium & iocum, & ornatis veſtibus incedendo.

Ruff. l. 3. n. 58. *Origo pollutionis.*

EIVSDEM.

7. Idem dixit: Corporeæ multæ ſunt paſſiones. Et dicit ei frater: Et quæ ſunt, abba? At ille reſpondit: Quia Paulus apoſtolus dicit: Fornicatio & immunditia, vel omnis cupiditas nec nominetur in vobis, ſicut decet ſanctos: viſus quoque & fiducia frequenter ad prælium veniunt.

Ephes. 5.

MACARII. Ruff. lib. 3. n. 61. Pelag. libell. 18. num. 9.

8. Abbas Macarius referebat, quod cùm maneret in illâ ſolitudine, vbi ſolus reſidebat: inferiùs autem fuit alia ſolitudo, quæ plena erat multis fratribus, ſerò per viam circumſpiciens, vidit dæmonem venientem in figurâ hominis, veſtitum lineâ tunicâ perforatâ: & per ſingula foramina vaſa parua pendebant, & dixit ei ſenex: Quò vadis, maligne? Et reſpondit ei: Vado commonere fratres, qui ſunt inferiùs. Ait ſenex: Et propter quid tot vaſcula tecum fers? At ille dixit: Guſtum fero fratribus: & ideò tanta fero, vt ſi vnum non placuerit, porrigam aliud; quod ſi & illud diſplicuerit, oſtendam aliud: & ſic fieri non poteſt, niſi vnum aliquid ex illis placeat eis. Et hæc dicens, diſceſſit. Permanſit autem ſenex in eodem loco, iterùm per viam circumſpiciens, vſquequò dæmon rediret, & cognoſceret quæ indicaret. & cùm rediret, dixit ei: Saluus ſis. At ille reſpondit: Quid mihi iſtud verbum, quia omnes mihi contrarij facti ſunt, & nullus conſilijs meis acquieſcit? Dixit ei ſenex: Ergo neminem ibi habes amicum? At ille reſpondit: Vnum habeo amicum, ipſe mihi conſentit, & quoties viderit me huc atque illuc, citò conuertitur ad me velut ventus. Cumque nomen eius ab eo requiſiuit, dixit: Quia * Theopiſtus dicitur. Et mox euanuit. Exurgens itaque confeſtim abbas Macarius, deſcendit ad inferiorem eremum. Quem cùm vidiſſent fratres à longè, egreſſi ſunt obuiàm ei: & vnuſquiſque ſperans quòd apud ſe maneret, præparabat ſe. At ille requirens cellam Theopiſti, ad eum profectus eſt. Cumque cum gaudio illum ſuſcepiſſet, & eſſent vterque ſoli, dicit ei abbas Macarius: Quemadmodum tecum eſt, frater? At ille reſpondit: Interim orationibus tuis benè eſt. Et ſenex ait: Non te im-

Macarij viſio de dæmone guſtum fratribus portante.

* Ruffin. Theopemptus. Pelag. Theoctiſtus.

VERBA SENIORVM.

pugnant cogitationes? At ille ait: Intereà benè ſum. Erubeſcebat enim dicere. Et dicit ei ſenex: Ecce quot annis ſum in ſolitudine, & ab omnibus honoror: & in hac ætate, cùm ſim ſenex, moleſtæ ſunt mihi cogitationes. Reſpondit Theopiſtus, & ait: Crede, abba, quoniam & mihi. Tunc ſenex ſingulas cogitationes quaſi ſe impugnantes fingebat, vſquequò confiteretur illi totum Theopiſtus. Poſthæc dixit ſenex: Quemadmodum ieiunas? At ille dixit: Vſque ad nonam. Dicit ei ſenex: Ieiuna vſque ad veſperam, & de Euangelio vel de aliis Scripturis, ſine ceſſatione ſemper aliquid meditare: & quoties tibi aliqua cogitatio ſuperuenerit, numquam deorſum aſpicias, ſed ſurſum oculos cordis intende, & mox Dominus adiutor tibi erit. Et ita diſceſſit ad propriam ſolitudinem. Et dum inſiſteret orationi, circumſpiciens viam, iterùm vidit dæmonem eumdem, & requirit eum: Quò vadis? At illi ſimili modo, fratres commonere, reſpondit. Cùm autem reuerteretur, interrogauit eum ſenex: Quemadmodum nunc ſe habent fratres? At ille dixit: Malè, quoniam omnes agreſtes effecti ſunt, & quod de omnibus peius eſt, vnum quem habui amicum obedientem mihi, & ipſe neſcio vnde conuerſus, omnibus aſperior eſt; & iuraui me non calcaturum illum locum, niſi poſt multum tempus. Et hæc dicens, diſceſſit.

Prudentiâ ſuâ Macarius tentatum ſanat.

In tentatione ſurſum aſpiciendum.

PIMENII. Ruff. l. 3. n. 63. Pelag. libell. 5. n. 9.

9. Interrogauit quidam frater ſuper cogitationes ſuas abbatem Pimeniū. Et reſpondit ſenex: Monachus ſi ventrem, & luxuriam, & linguam rennuerit, & vagationem non fuerit ſectatus, confido quia non morietur, ſed viuet in perpetuum.

Quatuor monacho frenanda.

ELIAE. Ruff. l. 3. n. 64.

10. Duo fratres ad abbatem Eliam venerunt, impugnati à cogitationibus. Et videns eos ſenex, quòd corpulenti eſſent, tamquam ad diſcipulum ſuum ſubridens, dixit: Verè, frater, ego erubeſco pro te, quia ſic in ſaginâ nutriſti corpus tuum: quia eſca vermium ſumus, cùm profitearis te eſſe monachum: pallor enim cum humilitate & macies, decus eſt monachi. Item dixit: Quia monachus edens multum, & operans multum, non confidat: qui autem parum edit, etiam ſi parum operetur, confidat, & agat viriliter.

Pallor & macies, decus monachi.

CAP. II.

Contra philargyriam, & de perfectâ abrenuntiatione.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 67. Pelag. libell. 14. n. 4.

1. QVIDAM iuuenis volebat abrenuntiare mundo, & frequenter cum egreſſum de domo ſuâ, reuocabant cogitationes inuoluentes plurimis negotijs; erat enim diues valde. Vno die egreſſo eo, hoſtes immundi circumdederunt eum, & multum puluerem excitauerunt ante illum. Ille vero confeſtim expolians ſe, & iactans veſtimenta ſua, currebat nudus ad monaſterium. Declarauit autem Deus vni ſeni, dicens: Surge, & ſuſcipe athletam meum. Surgens ergo ſenex, obuiauit illi nudo: & cognoſcens cauſſam, admiratus eſt, & dedit illi habitum monachalem. Quando autem aliqui veniebant ad ſenem requirere de cogitationibus varijs, inſtruebat eos de abrenuntiatione mundanâ, & dicebat: Illum fratrem requirite, qui nec indumenta ſui corporis ſeruauit, quia ego ad menſuram renuntiationis iſtius necdum perueni.

Diues perfecte abrenuntians etiam veſtibus relictis.

PAVLI. Ruff. l. 3. n. 72.

2. Dicebat autem Paulus abbas Galata: Si aliquas res voluerit monachus in cellâ ſuâ habere, præter eas ſine quibus non poteſt viuere, frequenter cogitur è cellâ egredi, & ita à dæmonibus præuaricatur ac decipitur. Hic autem ipſe Paulus in vna quadrageſimâ cum ſextario lentis & paruo vaſculo aquæ perdurauit, & vnam mattulam faciens, eamdem texebat & retexebat, ne tantummodò foràs exiret.

Monacho cella inſidenda.

INCERTI.

3. Quidam frater requiſiuit ſenem, dicens: Fac, abba, charitatem, & dic mihi ſermonem, quid debeam in iuuentute congregare, vt habeam illud in ſenectute. Reſpondit ſenex: Aut Chriſtum adipiſcere, & cogita de te: aut certè pecuniam, ne mendices: ergo tuum eſt, eligere aut Dominum Deum, aut mammonam.

Chriſtus præ mammonâ eligendus.

AGATHONIS.

4. Frequenter abbas Agathon ſuum diſcipulum commonebat, dicens: Ne aliquando tale aliquid tibi acquiras, quod fratri te petenti dare pigeat, & per hoc inueniaris mandata Dei tranſgrediens. Qui petit, da ei: & volenti à te mutuari, ne auertaris. Lucæ 6.

Petenti dandum.

CAP. III.

Nihil dolendum monacho, ſi quid perdiderit aut amiſerit.

MACARII. Ruff. l. 3. num. 73. Pelag. libell. 16. n. 6.

1. ABBAS Macarius dum eſſet in Ægypto, & egreſſus fuiſſet de cellâ ſuâ, regreſſus inuenit quemdam latronem furantem id quod in cella ſuâ haberet. Stetit ergo & ipſe tamquam peregrinus, & carricauit animal cum illo: & cum magnâ patientiâ deduxit eum, dicens: Nil intulimus in hunc mundum: Dominus dedit, Dominus abſtulit; ſicut illi placuit, ita factum eſt: benedictus Dominus in omnibus. 1. Tim. 6.

Macarius furantem ſibi adiuuat.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 74. Pelag. libell. 16. n. 13.

2. Quidam frater vicinus cuiuſdam magni ſenis, occultè ingrediebatur cellam eius; & quidquid habebat ſenex, furabatur. Cùm autem videret ſenex, non illum arguebat, ſed ampliùs operabatur, dicens: Puto,

to, frater ille neceſſarius eſt. Habebat ergo ſenex grandem tribulationem ex penuriâ panis. Cùm autem moriturus eſſet, & circumdediſſent eum alij fratres, ille cùm vidiſſet illum fratrem qui ſolebat illi furari, dicit ei: Accede huc ad me, frater. Et apprehendens manus eius, oſculatus eſt eas, dicens: Gratias ago manibus iſtis fratris, quia propter eum arbitror me iturum in regnum cælorum. Ille autem compunctus, & agens pœnitentiam, factus eſt & ipſe ſtrenuus monachus, ex actibus ſuis quos vidit.

Furis ma-[illegible]

CAP. IV. *Quòd tolerantia paupertatis in requiem ducit.*

INCERTI. 1 DICEBAT vnus ex ſenibus: Nihil inuenimus ſcriptum de Lazaro, illo paupere, quòd aliquam virtutem feciſſet; niſi hoc tantum, quia nunquam aduerſus diuitem murmurauit, quamuis illi nullam miſericordiam faceret: ſed cum gratiarum actione portauit laborem paupertatis ſuæ, ideoque in ſinum Abrahæ ſuſceptus eſt.

Lazarus tolerantia cælum promeruit.

EIVSDEM. 2. Item dixit: Quia non oportet quemquam cogitare, niſi de timore Dei. Nam etſi coactus fuerit de corporali neceſſitate eſſe ſollicitus, numquam cogitet de eâ ante tempus.

[illegible] de neceſſitate ſua.

CAP. V. *De reprimendâ auaritiâ.*

SILVANI. 1. ABBAS Siluanus dum modicum diſceſſit à cellâ, diſcipulus ſuus Zacharias cum alijs fratribus ſepem horti amouit, & fecit hortum maiorem. Quod poſtquam regreſſus ſenex agnouit, tulit melotem ſuam vt diſcederet. At illi proijcientes ſe ad pedes eius, propter quid hoc faceret, vt indicaret, poſtulabant. Tunc ſenex ait: Non ingredior, inquit, in cellam hanc, niſi ſepes fuerit in locum ſuum reuocata. Quo mox facto, ita regreſſus eſt.

Siluanus amans paupertatis.

INCERTI. 2. Quidam frater requiſiuit ſenem, dicens: Si mihi debet paucos nummos frater, iubes vt repetam eos? Cui ſenex: Semel tantummodò illi dic cum humilitate. At ille dixit: Quòd ſi ſemel dixero, & nihil mihi dederit, quid faciam? Tunc ſenex ait: Vlteriùs ei nihil dicas. At ille iterùm ait: Et quid faciam, quia non poſſum vincere cogitationem meam, niſi fuero illi importunus? Dicit ei ſenex: Dimitte cogitationes tuas, tantummodò fratrem tuum ne contriſteris, quia monachus es.

Ruff. l. 3. n. 170.

Debitum non rigidè exigendum.

AGATHONIS. 3. Abbas Agathon volentibus emere opera manuum ſuarum, cum requie vendebat: pretium autem erat, cribri quidem nummi centum; ſportellæ verò, ducenti quinquaginta: & volentibus comparare dicebat pretium, & quidquid illi dediſſent, ſuſcipiebat tacens, nec aliquando dinumerans. Dicebat enim: Quid mihi prodeſt concertare cum illis, vt illi peccent fortitan iurantes, & quando ſuperfuerint nummi, erogem illos fratribus? Sed quia Deus non vult huiuſcemodi eleëmoſynam à me, neque illi placet, vt aliquem permittam in ſacrificando peccare. Et dum illi frater diceret: Et panis in cellam vnde venturus eſt? dixit ei: Quid enim panis hominum in cellâ?

In mercimoniis iuramentum cauendum.

Contra iram, & de origine iræ. CAP. VI.

1. DIXIT quidam ex ſanctis patribus: Ira per hos quatuor actus exurgit, propter cupiditatem auaritiæ dandi & accipiendi, reſque alienas rapiendi, & ſi quis propriam ſententiam amans defendit; & ſi quis ſe vult honoribus eſſe dignum; & ſi quis doctorem ſe eſſe vult, plus omnibus ſapientem ſe eſſe ſperans. Ira etiam per hæc quatuor humanos ſenſus obſcurat, ſi odio habuerit homo proximum ſuum, aut ſi pro nihilo habuerit, aut ſi inuiderit illi, aut ſi detractauerit de eo. Ad hoc ſanctum Ioannem euangeliſtam oſtendâ auctorem: Qui odit, inquit, fratrem ſuum, in tenebris eſt, & neſcit quò eat, & manet in morte. Paſſionis autem huius retributio quatuor modos habet: primum ex corde, ſecundum ex facie, tertium ex linguâ, quartum ex facto. Si quis ergo potuerit ita portare malum, vt non ingrediatur in corde, non perueniet vſque ad faciem. Si autem venerit in faciem, cuſtodiat linguam ſuam, ne loquatur illud. Quòd ſi locutus fuerit, vel hoc cuſtodiat, ne reddat in facto, ſed mox abſcidat à corde. Tres enim gradus ſunt hominum in paſſione iræ. Nam qui nulli voluntariè nocet, & reſiſtentibus non iniuriatur, & parcit proximo ſuo, hic ſecundùm Chriſti naturam eſt. Qui autem nec alium lædit, neque ſe lædi vult, hic ſecundùm Adam eſt. Qui verò alijs nocet, aut iniuriatur, aut calumnias ingerit, aut vſuras exigit, hic ſecundùm diabolum eſt.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 76.

Ira quatuor cauſa.

1. Ioan. 3.

Ira quatuor modi.

Diuerſitas iraſcentium.

2. Quidam fratres venientes ad abbatem Antonium, poſtulabant ab eo audire ſermonem per quem ſaluarentur. Quibus ille ait: Scripturas audiuiſtis, & ſcitis quæ vobis à Chriſto ſufficiant. At illi, vt ipſe quoque aliquid eis dicere dignaretur, inſtabant. Tunc dicit eis: Euangelium dicit: Si quis te percuſſerit in maxillam dexteram, præbe illi & alteram. At illi ſe facere hoc non poſſe dixerunt. Reſpondit ſenex: Præbere alteram non poteſtis? vel in illam iterùm, ſi voluerit,

ANTONII. Ioan. libel. 4. n. 11.

Math. 5.

Patientiæ gradus.

rit, ferire ſuſtinere. Sed cùm neque hoc ſe poſſe facere teſtarentur, dicit eis ſenex: Ergo ſi hoc nun poteſtis, ne reddatis malum pro eo quod accepiſtis. Et cum idem verbum, quod ſuperius dixerant, repeterent, dixit abbas Antonius diſcipulo ſuo: Vade, fac illis eſcas, vt comedant: video enim quòd valde infirmi ſunt. Et ait ad illos: Si enim hoc non poteſtis, & alterum non vultis, quid a me requiritis? Vt video, neceſſaria eſt vobis oratio, per quam infirmitas veſtra ſanetur.

CAP. VII. *De retribuendo bonum pro malo.*

SISOIS. Ruff. l. 5. n. 77. Pelag. libell. 16. n. 10.

1 QVIDAM ex fratribus ab alio paſſus iniuriam, venit ad abbatem Siſoim; & contumeliæ genus exponens, addebat: Cupio me vindicare. Senex autem rogabat eum, vt relinqueret Deo vindictam. At ille iterum, Non deſiſtam, inquit, niſi fortiter me vindicauero. Cui abbas Siſois ait: Quia ſemel hoc in animo poſuiſti, ſaltem oremus. Et exurgens ſenex his verbis cœpit orare: Deus, iam non es nobis neceſſarius, vt pro nobis ſollicitus ſis, quia nosipſi, ſicut iſte frater dicit, & volumus & poſſumus vindicare. Quod cùm ille frater audiſſet, ante pedes ſenis proſtratus, veniam precabatur, promittens ſe cum illo, cui iraſcebatur, numquam deinceps eſſe certaturum.

Deo vindicta relinquenda.

INCERTI. Ruff. lib. 5. n. 78.

2. Quidam frater cum ab altero iniuriaretur, venit & annunciauit ſeni. cui ſenex reſpondit: Satisfac cogitationi tuæ, quoniam frater non vult te iniuriari, ſed peccata tua ſubmittunt illum. Nam in omni tentatione quæ tibi contigerit, per omnia ne arguas eum, niſi tantummodò dic, Quia propter peccata mea contingunt mihi hæc.

Peccata cauſſa iniuriarum.

PIMENII. Ruff. lib. 5. n. 79. Pelag. libell. 10. n. 53.

3. Dicebat frequenter abbas Pimenius: Malitia numquam exuperat malitiam: ſed ſi quis malefecerit tibi, tu illi bonum redde, vt per bonitatem vincas malitiam.

INCERTI. Ruff. lib. 5 n. 80. Pelag. libell. 16. num. 12. Iſa. 3.

4. Quidam frater erat, qui quantò plus eum aliquis iniuriabatur aut incitabat, tantò magis ad eum recurrebat, dicens: Iſti ſunt qui nobis occaſionem præbent ad perfectionem noſtram: qui autem beatificant nos, decipiunt nos, & ſemitam pedum noſtrorum ſubuertunt.

INCERTI. Ruff. l. 5. n. 81.

5. Alius erat ſenex, ſi quis detraxiſſet ei, ille feſtinabat, ſi vicinus ei erat, per ſeipſum benè remunerare illum: quòd ſi longiùs manebat, tranſmittebat ei munera.

C. VIII. *De non retribuendo inimicis.*

SISOIS. Ruff. l. 5. n. 82.

1. QVIDAM frater interrogauit abbatem Siſoi, dicens: Si latrones aut barbari ſuper me irruerint, occidere me volentes, & ego ſi præualuero, iubes vt occidam? Cui ille reſpondit: Ne facias iſtud, ne nomineris homicida, ſed totum Deo contrade: & quidquid tibi contigerit aduerſi, profitere hoc tibi propter peccata tua venire; ſi quid verò boni fueris conſecutus, diuinæ diſpenſationi totum debes adſcribere.

Mala nobis, bona Deo attribuenda.

PIMENII. Ruff. l. 5. n. 83. Ruffin. Athabeus.

2. Erat eremita quidam magnus in monte qui dicitur * Achabeos, & venerunt ſuper eum latrones. Cum autem ille vocem dediſſet, de vicinis locis fratres alij confluentes comprehenderunt eos. Quos tranſmiſſos in ciuitatem, iudex miſit in carcerem. Fratres verò illi contriſtati ſunt nimis, quia propter eos latrones traditi eſſent ad pœnam: & venientes ad abbatem Pimenionem, narrauerunt ei factum. Qui ſcripſit ad eremitam, dicens: Reminiſcere primam proditionem, vnde facta eſt, & tunc videbis ſecundam proditionem. Niſi enim proditus fuiſſes ab interioribus tuis, ſecundam publicationem numquã perpetraſſes. Cumque ille talem audiſſet ſermonem, compunctus eſt: & cùm eſſet in illa regione nominatus, & per multum tempus de cella ſua non exiens, exurgens tamen in ciuitatem, & expellens latrones de carcere, liberauit eos publicè.

Comprehenſos ſe cauſante ſub latrones eremita liberat.

De perfectâ patientiâ. CAP. IX.

INCERTI. Pelag. libell. 16. n. 11. Matth. 5.

1. QVIDAM videns laborioſè portantem in lecto mortuum, dicit ei: Mortuos portas? ſi vis melius facere, viuos porta: quia pacifici filij Dei vocabuntur.

ZACHARIAE. Ruff. l. 2. n. 80. Pelag. libel. 15. n. 17.

2. Interrogantibus quibuſdam fratribus abbatem Moyſen ſermonem, ille hortatus eſt diſcipulum ſuum Zachariam, vt eis aliquid diceret. Tunc ille pallium ſuum depoſuit ſub pedibus, & conculcauit illud, & dixit: Niſi quis ſic fuerit conculcatus, monachus eſſe non poteſt.

ANTONII.

3. Abbati Ammoni prophetauit beatus Antonius, dicens: Multum habes in timore Dei proficere. Et educens eum de cellâ, oſtendit ei lapidem, & dicit ei: Vade, & iniuriare lapidem hunc, & indeſinenter cæde illum. Quod cùm feciſſet, interrogauit eum ſanctus Antonius, ſi ei aliquid lapis reſpondiſſet. At ille dixit: Non. Cui abbas Antonius ait: Ita & tu ad hanc menſuram peruenturus es, vt nullam tibi fieri arbitreris iniuriam.

Ad Ammonem vt lapis ſit inſenſibilis.

Quòd oportet pro pace, quamuis bona ſint opera, dimittere. CAP. X.

MOTOIS. Ruff. l. 5. n. 94.

1. ABBAS Motois ædificauit ſibi monaſterium in loco qui dicitur Heracleona. Et dum ibi à multis moleſtaretur, in al-

in alterum locum tranſgreſſus eſt, & ſimiliter ibi conſtruxit monaſterium. Sed per inuidiam diaboli quidam frater ibi inuentus eſt, qui ſemper iram cum eo habebat: propter hæc ſurrexit inde, & ad proprium reuerſus eſt vicum; & fecit illic monaſterium; & recluſit ſemetipſum. Poſt tempus autem aliquantum congregati ſunt ſenes de illo loco vnde regreſſus eſt, deducentes ſecum illum fratrem, cum quo habuerat litem, quatenus rogarent eum, vt reducerent in monaſterium ſuum. Poſtquam autem in vicina loca venerunt, tam melotes ſuas quàm illum fratrem ibidem dereliquerunt, ipſique profecti ſunt ad ſenem. Et pulſantibus illis, aperta feneſtrà reſpexit, & cognouit eos. Poſt orationem factam dicit eis abbas Motois: Vbi ſunt melotes veſtræ? At illi reſponderunt: Ecce in vicino ſunt vnà cum fratre, qui tecum iram habebat. Poſtquam hoc ſenex audiuit, & nomen illius & aduentum cognouit, præ gaudio oſtium per quod ingreſſus fuerat, cum ſecuri confregit: & egreſſus, cucurrit ad locum vbi erat ille frater, & prior ipſe cœpit agere pœnitentiam apud eum: & amplectens eum, introduxit in cellam ſuam, & per tres dies conuiuatus eſt cum eis, qui numquam habebat conſuetudinem, vt ieiunium ſolueret: & ſurrexit, profectuſque eſt cum illis.

Inimicum humilitate præueniendum.

ELIAS. 2. Quidam frater requiſiuit abbatem Eliam, dicens: Si contriſtauero aliquem, quemadmodum rogem? Reſpondit ſenex: Ex profundo cordis tui, cum dolore age pœnitentiam apud eum: & videns Deus propoſitum tuum, ſatisfaciet ei.

Contriſtatos à te pœnitentiâ ſatisfac.

CAP. XI. *Contra ſpiritum triſtitiæ, qui deſperationem facit.*

ARSENII. Pelag. libell. 11. n. 32. et Orſiſij.

1. ABBAS Arſenius dixit: Non coctus laterculus, ſi miſſus in fundamentum fuerit prope fluuium, neque vno die ſufferre poterit: ſi autem benè fuerit coctus, permanet tamquam lapis. Sic & homo non coctus neque inflammatus, ſecundùm quod de Ioſeph dictum eſt, eloquium Domini inflammauit eum, mox in principio carnalis cogitationis diſſoluitur.

Amore Dei coctum perſtat. Pſal. 104.

EIVSDEM. 2. Idem requiſitus ab altero fratre, dicente: Si peccauero, etiam in quocumque minuto peccato, & conſumit me cogitatio mea, & arguit me, dicens: Quare peccaſti? quid faciam? Reſpondit ſenex: Quacumque hora ceciderit homo in culpam, & dixerit ex corde; Domine Deus peccaui, indulge mihi; mox ceſſabit cogitationis vel triſtitiæ illa conſumptio.

Statim à culpâ ad Deum recurrendum.

ISIDORI. 3. Dicebat autem abbas Pimenius de abbate Iſidoro, quia ſolus ille ſe cognouiſſet. Nam quoties illi dicebat cogitatio ſua, Quia magnus es: tunc & ipſe reſpondebat ſibi: Numquid talis qualis Antonius, aut certè abbas Piamon, vel reliqui patres qui Deo placuerunt? Quoties ergo hæc cogitabat, requieſcebat. Quando verò inimicus conturbans eum, ſuggerebat ei deſperationem & pœnam, dicens: Quoniam poſt hæc omnia iturus es ad tormenta, dixit ipſe: Quia quamuis ego in tormenta mittar, tamen vos ſubtus me inueniO.

Ruff. lib. 3. n. 101. *Iſidori contra ſuperbiam & deſperationem reſponſum.*

MOYSIS. 4. Abbati Moyſi frequenter apparuerunt ſpiritus maligni, dicentes: Vicisti nos, & nihil tibi poſſumus facere: quoniam quoties per deſperationem humiliare te volumus, exaltaris, quoties te exaltare, ita te humilias, vt nullus de nobis accedat ad te.

Ruff. l. 3. n. 102. *Qui ſe humiliat exaltabitur.*

SISOII. 5. Cùm quidam ad abbatem Siſoium frequenter talem ſermonem requireret, Quid faciam pater, quoniam cecidi? Ille reſpondit: Surge. Et ſurrexit. Et iterùm ſe cecidiſſe profeſſus eſt. Ait ſenex: Et iterùm ſurge. Cùm autem frater frequenter ſe cecidiſſe narraret, eodem ſenex vtebatur ſermone, exclamans: Non ceſſes ſurgendo, fili. Cui frater: Vſquequò poſſum ſurgere pater, explana. Ait ſenex: Quouſque aut in bono opere, aut in malo deprehenſus, occumbas. In quo enim opere deprehenſus fuerit homo, iudicabitur.

Ruff. l. 3. n. 103. *A lapſu ſemper reſurgendum.*

EIVSDEM. 6. Item dixit: Qui laborat, & arbitratus ſe fuerit aliquid facere, recipit hic mercedem ſuam.

Sibi placens mercedem recipit.

Contra ſpiritum vanæ gloriæ. CAP. XII.

PIMENII. Ruff. l. 3. n. 110.

1. QVIDAM frater requiſiuit abbatem Pimenium: Si melius eſſet, remotiùs, an cum alijs manere? Reſpondit ſenex: Homo ſi ſemetipſum reprehenderit, vbique poteſt perſiſtere; ſi autem ſe magnificat, nuſquam ſtat, ſicut ſcriptum eſt: Qui ſe exiſtimat aliquid eſſe, cùm nihil ſit, ipſe ſe ſeducit. Quidquid enim homini fecerit homo, ne exultet in eo, quia mox perdet illud.

Sui reprehenſor vbique viuere poteſt. Galat. 6.

MACARII. 2. Abbatem Macarium ſi quis cum timore velut ſanctum virum voluiſſet audire, ſuſpectus nullum penitùs à ſene excipiebat reſponſum. Si quis verò velut contemnens eum, talibus verbis compellaret: Abba Macari, quando eras camelarius & nitrum furabaris, numquid non vapulabas à magiſtris, deprehenſus in furto? libenter ei, quidquid requiſiſſet, cum gaudio reſpondebat.

Macarius laudatus tacet, contemptus verba ædificationis loquitur.

NESTERONIS. Pelag. libell. 8. n. 12.

3. Abbas Neſteron dum cum alijs ambularet fratribus in deſerto, viderunt draconem, & fugerunt. Dicit ei vnus ex eis: Et tu times, abba? Cui ſenex: Non timeo, fili, ſed

oportuit

oportuit me fugere: quia niſi fugiſſem, cogitationem vanæ gloriæ non vitaſſem.

ZENONIS. Ruff. l. 3. n. 111.

4. Venit aliquando ad abbatem Zenonem in Syria aliquis frater Ægyptius, & cœpit cogitationes proprias accuſare, præſente ſene. Ille autem audiens hoc, admiratus dixit: Ægyptij quas habent virtutes, celant; & vitia, quæ non habent, manifeſtant: Syri autem & Græci virtutes quas non habent, prædicant; & vitia, quæ habent, abſcondunt.

Virtus celanda, vitia manifeſtanda.

SENIS. Ruff. l. 3. n. 116. Pelag. libell. 11. n. 38.

5. Quidam ſenex, cùm veniſſet ad alium ſenem, dixit: Ego mortuus ſum huic ſæculo. Cui ille alter: Ne confidas in te, donec egrediaris de corpore hoc. nam etſi dicis tu, Quia mortuus ſum; diabolus tamen necdum mortuus eſt, cuius innumerabiles ſunt malæ artes.

Nemo ſe mortuum ſæculo iactet.

SISOIS.

6. Abbas Siſois cùm ſedens, præſente fratre altero, factus eſſet in exſtaſi, & altero audiente neſciens ſuſpiraſſet, cœpit pœnitere, ac dicere: Indulge mihi, frater, expoſco; necdum enim me cognoſco eſſe monachum, quia audiente altero ſuſpiraui. Quoties autem in oratione ſenex idem ſtans, manus ſuas erexit ad cælum, citò deponebat manus, propterea, ſi alter præſens eſſet, ne hoc ipſum illi pro laude conſtaret.

Occulta ſint ſuſpiria.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 118. Ioannes libell. 4. n. 35.

7. Quidam ſenex habitabat in inferioribus partibus Ægypti, & ſedebat quieſcens. Vnus autem ſæcularis religioſus miniſtrabat ei. Contigit autem, vt filius ſæcularis infirmaretur. Multis ergo precibus poſtulabat ſenem, vt veniret ad domum ſuam, & faceret orationem pro infante. Exurgens verò ſenex, ambulabat cum eo. Ille autem præceſſit, & ingreſſus in domum ſuam, dixit: Venite in occurſum anachoretæ. Quos cùm ſenex vidiſſet à longè egreſſos cum lampadibus, ſenſit quòd ad ſe venirent: & ſtatim deſpolians ſe veſtimenta ſua miſit in fluuium, & cœpit lauare ſtans nudus. Ille autem qui miniſtrabat ei, videns hæc erubuit. Et rogabat homines, dicens: Reuertimini, ſenex enim noſter ſenſum perdidit. Et veniens ad eum, ait illi: Abba, quid eſt hoc quod feciſti? Omnes enim, qui te viderunt, dixerunt: Quia dæmonium habet ſenex. Cui ille: Ego verò volebam hoc audire.

Senex ſtultitiam ſimulat, vt gloriam fugiat.

EIVSDEM. Pelag. libel. 8 n. 18. tit. Simonis.

8. Item aliâ vice volebat eum aliquis videre ex iudicibus, & præceſſerunt clerici, dicentes ei: Abba, præpara te, quoniam iudex audiens opera tua veniet ad te, benedici cupiens à te. Ille autem dixit: Ita faciam, ego præparabo me. Veſtitus ergo [1] lebetone ſuo, & tollens panem & caſeum in manibus, aſcendit in portam, & diuaricatis pedibus ſedens, cœpit manducare. Veniens autem cum officio ſuo iudex, & videns eum, dixit: Iſte eſt anachoreta, de quo talia audiebamus? Et contemnens eum, ita diſceſſit.

Senex gloriam & honorem auerſatur.

Contra ſpiritum ſuperbiæ. CAP. XIIII.

SENIS. Ruff. l. 3. n. 112. Pelag. libell. 15. num. 56.

1. QVIDAM ſenex dixit: Qui ab hominibus ampliùs honoratur aut laudatur, non paruum damnum patitur: qui autem ab hominibus non honoratur, deſuper gloriam accipit.

Laus hic fugienda.

EIVSDEM. Ruff. l. 3. n. 113. Pelag. libell. 8. n. 20. tit. Syncleticæ.

2. Item dixit: Fieri non poteſt, vt ſimul herba naſcatur & ſemen: ita impoſſibile eſt, vt laudem & gloriam habentes ſæcularium, ſimul & fructum faciamus cæleſtem.

EIVSDEM. Ruff. l. 3. n. 111. Pelag. libell. 15. n. 54.

3. Item dixit: Quando cogitatio ſuperbiæ, vel certè vanæ gloriæ te impugnat, perſcrutare teipſum, ſi omnia mandata Dei ſeruaſti, ſi inimicos diligis, ſi gaudes de gloriâ inimici tui, & contriſtaris in deiectione eius: ſi apud te habes, quoniam ſeruus inutilis es, & quòd plus omnibus hominibus ſis peccator: & neque tunc tam grande aliquid ſapias, tamquam aliquid boni feceris, ſciens quòd elata cogitatio illa omnia bona diſſoluit.

Cogitatio ſuperbiæ quomodo ſuperanda.

INCERTI. Pelag. libell. 15. num. 55.

4. Dixit ſenex cuidam: Non apponas cor tuum aduerſus fratrem tuum, dicens: Quomodo tu ampliùs ſobrius es, quàm ille, & continentior? ſed ſubditus eſto gratiæ Dei in ſpiritu paupertatis, & per charitatem non fictam, ne ſpiritu exaltationis perdas laborem tuum.

Exaltatio fugienda.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 171. Pelag. libell. 15. n. 77.

5. Item dixit ſenex: Quantumcumque enim ſe depoſuerit homo in humilitate, tantum quoque proficit in altum. Sicut enim ſuperbia, ſi aſcenderit in cælum, vſque ad infernum deducitur: ita & humilitas, ſi deſcenderit ad infernum, tunc exaltabitur vſque ad cælum.

Humilitas exaltatur.

MACARII. Ruff. l. 3. n. 114. Pelag. libell. 15. n. 26.

6. Abbas Macarius dum diluculò palmarum folia portans, ad cellam ſuam reuerteretur, occurrit ei diabolus cum falce præacutâ, volens eum percutere, & non valebat. Qui exclamans, ait: Magnam vim à te patior, Macari, qui cum te cupio nocere, non valeo: dum quæcumque tu facis, ego magis exuperem. Tu ergo interdum ieiunas, ego numquam vllo cibo reficior. Tu ſæpè vigilas, me verò numquam ſopor oppreſſit: ſed vnâ re me vincis ipſe, fateor. Cùmque ab eo rem ipſam Macarius requiſiſſet, ait: Humilitas tua ſola me vincit. Hæc dicente inimico, & extendente beato Macario manus ſuas ad orationem, ſpiritus immundus inter auras euanuit.

Sola humilitas diabolum vincit.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 116.

7. Quidam ex patribus dicebat: Omnis labor ſine humilitate vanus eſt. Humilitas enim præcurſor eſt charitatis. Sicut Ioannes præcurſor erat Ieſu, omnes trahens ad

Humilitas charitatis præcurſor.

ad eum: ita & humilitas attrahit ad charitatem, id eſt, ad ipſum Deum, quia Deus charitas eſt.

SENIS. Pel. 8 libel. 15. in Hyperechij

8. Quidam frater requiſiuit à ſene: Quid eſt humilitas? Cui ſenex: Arbor eſt vitæ, in altum excreſcens.

EIVSDEM. Pelag. libell. 15.

9. Item dixit: Terra, in quâ Deus dixit ſibi ſacrificium offerre, humilitas eſt.

n. 37. tit. Paſtoris INCERTI. Ruff. l. 3. n. 178. Append. Mart. n. 18.

10. Iterum requiſitus ſenex quidam: Quomodo poteſt anima humilitatem adipiſci? Reſpondit: Si ſua tantummodò mala homo conſideret. Dicebat autem, Quia perfectio hominis eſt humilitas.

MOTOIS.

11. Dixit abbas Motois: Humilitas nec ipſa iraſcitur, nec alios iraſci permittit.

EIVSDEM. Pelag. libell. 15. n. 60. tit. Incerti.

12. Item dixit: Humilitas eſt, ſi quando peccauerit in te frater tuus, antequam pœniteat, indulſeris ei.

CAP. XIV.

Quòd perfecti viri, quamuis poſſint, nolunt miracula facere, ne extollantur.

PIMENII. Ruff. l. 3. n. 168. Ioan. libel. 2. n. 10.

1. ABBAS Ioſeph dum cum alijs fratribus ad abbatem Pimenium veniret, quidam ex parentibus prædicti ſenis Pimenij attulit infantem, cuius facies per arreptionem diaboli fuerat deprauata: & ſedens pater eius cum eo foris monaſterium, plorabat. Cùm autem vnus ſenex ad vocem flentis egreſſus eſſet, & interrogaret eum, cur ploraret, ille reſpondit: Parens ſum iſtius Pimenij, & ob hoc veni, vt videret infantem hunc. Vides, domine, quæ huic infanti per ſatanam contigerit tentatio. Timuimus enim vſque nunc illum huc offerre, quia non vult nos videre. Et nunc ſi cognouerit, quòd hîc ego ſum, cum confuſione eiiciet me. Ego autem vos videns, patres, qui modò ad eum veniſtis, præſumpſi venire huc. Quomodo ergo vis, vade & miſerere mei, abba: & tolle infantem iſtum, & defer intus tecum, vt oret pro me. Quem cùm ſenex tuliſſet, & ingreſſus fuiſſet in cellam, ſapienti conſilio vſus, non illum obtulit primò abbati Pimenio, ſed minoribus patribus, & dicebat: Signate infantem, fratres, facientes orationem, rogans per ſingulos ſenes. Et poſt omnes detulit illum Pimenio. At ille nolebat eum nec aſpicere. Cùm autem rogarent eum, vt ſicut omnes, ſic & ipſe oraret; ingemuit, & ſurgens orauit, dicens: Deus ſana facturam tuam, ne dominetur ei inimicus. Et ſignauit infantem, & mox ſanus eſt patri redditus.

Puero vexato per ſatanam diſtortus. *Signo crucis per Pimenium reſtituitur.*

BESARIONIS. Ruff. l. 3. n. 121. Ioan. libell. 2. n. 4.

2. Cùm quidam ſæcularis in eccleſiam veniens ab immundo ſpiritu teneretur, & omnes orationem feciſſent, nullatenus ſpiritus immundus egrediebatur ab eo. Dicunt ergo inter ſe fratres: Quid poſſumus huic ſpiritui facere? nemo illum poteſt excutere, niſi abbas Beſarion: ſed ſi hoc dixerimus, ille nec ad eccleſiam acquieſcit venire. Sed faciamus taliter: quando ad eccleſiam ante omnes ſolet venire, hunc qui patitur faciamus ſedere, & poſteà dicamus: Abba, abba, ſuſcita hunc dormientem. Fecerunt ergo ita. Et veniente abbate Beſarione, ſteterunt omnes in oratione, & dicunt ei: Abba, ſuſcita iſtum qui dormit. Ille autem dixit: Surge, & egredere foràs. Et mox egreſſus eſt ab eo ſpiritus immundus, & ſanus factus eſt ex illa horâ.

Beſarion verbo dæmonem pellit.

CAP. XV.

Quòd vtiliter aliquoties in ſordidis cogitationibus relinquimur, ne extollamur.

ANTONII. Ruffin. l. 3. n. 118. Pelag. libell. 15. n. 80. tit. Incerti.

1. SÆPE dicebat beatus Antonius: Niſi piſtor velaret oculos animalis, mercedem ſuam recipiens, ipſe conſumeret. Ita & nos per Dei diſpenſationem tegimen accipimus, vt ea quæ operamur bona, non valeamus intendere; ne nos ipſi beatificantes, poſſimus extollere, & mercedem propriam amittamus. Nam & ob hoc quando relinquimur in ſordidis cogitationibus, neceſſe eſt, vt hoc tantummodò præuideamus, vt nosipſos & noſtram ſententiam condemnemus: & ea quæ ſunt in nobis ſordida, illud paruum bonum opus noſtrum in nobis obſcurent. Numquam enim homo bonus eſt, etiam ſi bonus eſſe deſideret, niſi Deus habitauerit in ipſo: quia nemo bonus niſi ſolus Deus. Oportet autem vt nosipſos ſemper veraciter incuſemus. Quando enim ſe quiſque non reprehendit, mercedem propriam amittit.

Humilitas cuſtos bonorum operum. Luc. 18. *Sui reprehenſor mercedis eſt conſeruator.*

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. n. 130.

2. Idem beatus Antonius dum in cellâ propriâ oraret, venit ad eum vox, dicens: Antoni, necdum perueniſti ad menſuram coriarij, qui eſt in Alexandriâ. Quo audito, ſenex conſurgens mane, arrepto baculo in ciuitatem feſtinus peruenit. Cumque ad deſignatum hominem perueniſſet, & ingreſſus fuiſſet, ille viſo tanto viro obſtupuit. Cui dixit ſenex: Refer mihi opera tua, quia propter te, relicto deſerto, huc veni. Qui reſpondens, ait: Neſcio me aliquando aliquid boni perpetraſſe. vnde ex cubili proprio manè conſurgens, antequam in opere meo reſideam, dico, quòd omnis hæc ciuitas, à minore vſque ad maiorem, ingreditur in regnum Dei propter iuſtitias ſuas; ego autem ſolus propter peccata mea pœnam ſempiternam ingrediar. Quod verbum manè, & antequam quieſcam ſerò, ex cordis mei ſentio veritate. Quod audiens beatus Antonius, reſpondit: In veritate, fili, ſicut bonus artifex ſedens in domo tuâ, cum

Coriarius Antonio præfertur. *Humilitas coriarij.*

VERBA SENIORVM.

cum requie regnum Dei adeptus es: ego autem velut ſine diſcretione omne tempus meum in ſolitudine conuerſatus, necdum verbi tui aſſumpſi menſuram.

PIMENII. 3. Quidam frater requiſiuit abbatem Pimenium, dicens: Quid eſt, pater, quod Apoſtolus dicit: Omnia munda mundis? At ille dixit: Si quis ad hunc ſermonem peruenire potuerit, vt eum intelligat, videbit ſe minorem eſſe totius creaturæ. Cui frater: Et quomodo me poſſum videre minorem ab eo qui homicida eſt? Reſpondit ſenex: Si potuerit homo ad ſermonem hunc Apoſtoli peruenire, & viderit hominem qui fortè alium occiderit, dicit in ſemetipſo: Ille quidem hoc ſolum peccatum fecit, ego autem omni hora homicidium committo, meipſum interficiens. Et cum frater requireret, quomodo hoc poſſet fieri; reſpondit ſenex: Hæc ſola hominis iuſtitia eſt, vt ſemper ſemetipſum reprehendat: & tunc iuſtificabitur, cùm ſua peccata condemnat.

Ruff. lib. 3. n. 131. Tit. 1.

Sui reprehenſio ſola hominis iuſtitia.

INCERTI. 4. Quidam frater dixit ad ſenem: Cogitatio mea dicit mihi, Bonus ſum. Reſpondit ei ſenex: Qui non videt peccata ſua, ſemper ille in bonis eſſe ſe credit: qui autem videt illa, cogitationes ei ſuadere non poſſunt quòd in bonis ſit: ſcit enim quod videt. Opus ergo eſt laborare multum, vt ſe quiſque conſideret: nam negligentia, ignauiaque, & relaxatio excæcant oculos cordis noſtri.

Sui cognitio neceſſaria.

ISIDORI. 5. Quidam frater dixit abbati Pimenio: Cogitationes meæ non permittunt me peccata mea reſpicere, ſed patres mei cogunt me cogitare peccata. Reſpondit abbas Pimenion, de abbate Iſidoro referens, & dicens: Dum plangeret abbas Iſidorus in cella ſuâ, & diſcipulus eius in alia cellâ ſederet, contigit vt illâ horâ idem diſcipulus ad illum veniret, quâ ille plangebat, & requiſiuit eum, dicens: Quid plangis, pater? At ille reſpondit: Peccata mea plango, fili. Iterùm dixit ei: Non habes peccata, abba. Dixit ei ſenex: O fili, ſi peccata mea Deus manifeſtaret hominibus, nec tres nec quatuor ſufficerent, ſed nec plures.

Peccata plangenda.

CAP. XVI. *Quomodo vitetur detractio.*

PIMENII. 1. QVIDAM frater requiſiuit abbatem Pimenium, dicens: Quomodo poteſt homo vitare, ne loquatur malè proximo ſuo? Reſpondit ſenex: Ego & proximus meus duæ imagines ſumus. Cùm ergo meam imaginem reprehendero, inuenitur imago fratris mei apud me venerabilis: quando autem meam laudauero, tunc fratris mei imaginem prauam reſpicio. Tunc ergo alij non detraho, ſi ſemper meipſum reprehendo: quia magnum virum deſpicit, qui ſeipſum non conſiderat.

Ruff. l. 3. n. 133.

Sui inſpector, proximi eſt laudator.

INCERTI. 2. Dicebat quidam patrum: Quidquid habes odio, alij ne facias. Si odis qui tibi male loquitur, neque tu male loquaris de alio. Si odio habes qui tibi facit calumniam, neque calumniam tu alicui facias. Si odio habes qui te in contemptu ducit, aut iniurijs appetit, aut aufert quod tuum eſt, aut aliquid tale facit; nihil horum facias alicui. Qui autem hoc verbum cuſtodire poteſt, ſufficit ei ad ſalutem.

3. Vnus ex ſanctis patribus videns alium negligentem, fleuit amare, dicens: Væ mihi, quia quomodo hodie iſte peccat, ſic & ego craſtino. Et monebat diſcipulum ſuum, dicens: Quamuis aliquis grauiter præſente te peccauerit, ne condemnes eum: ſed ſic apud te ſit, tamquam tu plus eo pecces, quamuis ille ſecularis ſit, niſi forte Deum blaſphemauerit, quod eſt hæreticorum.

Nemo alius condemnandus.

TIMOTHEI. 4. Quidam nomine Timotheus anachoreta, negligentem quemdam fratrem audiens, interroganti abbati quid illi fratri faceret, dedit conſilium vt eum expelleret. Cùm ergo ille expulſus eſſet, tentatio venit ſuper Timotheum. Et cum imploraret in conſpectu Dei, & diceret: Peccaui, miſerere mei; venit ad eum vox, dicens: Timothee, ideò tibi hoc euenit, quia fratrem tuum in tempore tentationis ſuæ deſpexiſti.

Nemo tentatus deſpiciendus.

C. XVII. *De voluntate proximi facienda.*

PIMENII. 1. FRATER quidam requiſiuit abbatem Pimenion, dicens: Quid eſt fides? Cui ſenex: In charitate & humilitate ſemper viuere, & facere bonum proximo ſuo.

Quid fides.

THEODORI. 2. Abbas Theodorus cum de opere manuum animæque loqueretur, dixit ad eum frater: Explana nobis opus animæ, abba, & opera manuum. Cui ſenex: Omnia quæcumque pro mandato Dei facimus, in operibus animæ reputanda ſunt: quæ verò pro noſtra agimus vtilitate vel commodo, hæc omnia opera manuum eſſe noſcuntur.

Quod opus animæ, quod manuum.

APOLLONII. 3. Abbas Apollo, ſi quis de fratribus eum in ſuo requiſiſſet opere & labore, mox pergebat cum omni lætitiâ, dicens: Ego cum rege meo Chriſto vado hodie operari pro animâ meâ. Hæc eſt enim merces, quæ animæ reputatur.

In proximo Chriſtum cogita.

C. XVIII. *De refutatione propriæ voluntatis.*

INCERTI. 1. QVIDAM anachoreta ſedebat iuxta cœnobium, multas virtutes faciens. Et cum veniſſent ad illum aliqui monachi de cœnobio, compulerunt eum non con-

Pelag. libell. 14. n. 8.

Tribulatio omnis à propria voluntate.

tâ hora manducare. Et poſt hoc dixerunt ei fratres: Contriſtatus es, abba, aliquid, quia hodie contra conſuetudinem feciſti? Quibus ille reſpondit: Tunc eſt mihi tribulatio, quando propriam fecero voluntatem.

ARSENII ET MOYSIS.

2. Quidam frater veniens in Scithi, vt videret abbatem Arſenium poſtulabat. Cumque alij fratres ei, vt paululùm requieſceret, ſuaderent, reſpódit: Non manduco panem, niſi illum videre meruero. Tunc vnus ex fratribus ipſum duxit ad abbatem Arſeniū, pulſatoque oſtio cellulæ, introduxit eum. Deinde ſuſcepti, & oratione factâ, conſederunt. Cùm autem beatus taceret Arſenius, ille, qui fratrem adduxerat, ait: Ego diſcedo. Sed & is qui ex magno deſiderio venerat, videns quia nihil ei locutus fuiſſet abbas Arſenius, præ verecundiâ tacitus ſedens, dixit: Et ego quoque tecum, frater, abſcedo. Ac ſic vterque diſceſſerunt. Poſtulabat autem, vt etiam ad abbatem Moyſen, qui ex latronibus conuerſus fuerat, deduceretur. A quo ſuſceptus, factâ charitate dimiſſus eſt. Frater autem qui ad vtroſque ipſum duxerat, dixit illi: Ecce, vtroſque quos poſtulabas, vidiſti: quis tibi plus ex ambobus placet? At ille ait: Mihi intereà hic melior videtur, qui nos vtroſque & bene ſuſcepit, & benè pauit. Quo ſermone comperto, vnus ex patribus ad Dominum orauit, dicens: Domine, hanc mihi rem precor oſtende, quia vnus propter nomen tuum omnes homines videre aut appellare refugit, alter verò omnibus propter nomen tuum communis eſt. Et ecce, in exſtaſi duæ illi naues per fluuium oſtenſæ ſunt: & in vnâ quidem vidit Spiritum ſanctum cum ſilentio & requie, vnà cum abbate Arſenio nauigantem: in alterâ verò naui vidit abbatem Moyſen & angelos Dei, mel & fauum in os & in dentes eius inſerentes.

Arſenius fugiens & tacens.

Moyſes omnibus communicat.

Vtriuſque perfectio viſione oſtenſa.

CAP. XIX. *De obſequiis infirmantium, vel infirmitate ipſâ.*

INCERTI. Pelag. libell. 17. num. 18.

QVIDAM frater requiſiuit ſenes, dicens: Si duo fratres in vnâ ſunt cellâ, ille quidem vnus ſex diebus integris ieiunat, ille autem alter infirmitati facit obſequium; cuius ergo opus maius eſt apud Deum? Reſpondit ſenex: Si ille qui ieiunat ſex dies, per nares ſe ſuſpenderit, non erit ſimilis illi alteri in conſpectu Dei.

Obſequium infirmo præſtitum maximo pretio.

AMMONIS Ruff. lib. 3. n. 3. Pelag. libell. 17. num. 4.

2. Ioannes minor Thebæus, diſcipulus abbatis Ammonis, duodecim annis ipſi ſeni infirmanti fecit obſequium: ſenex tamen cùm vidiſſet eum laborantem, numquam illi ſermonem blandum aut placitum locutus eſt. Cùm autem de hoc mundo tranſiret, ſedentibus alijs ſenibus, tenuit manus eius, & dixit ei tertiò: Salueris, ſalueris, ſalueris. & tradidit illum ſenibus, dicens: Ille non homo, ſed Angelus eſt, qui tot annis mihi infirmanti ſeruiens, nec bonum ſermonem audiens, fecit tamen obſequium cum magnâ patientiâ.

Infirmo patienter ſeruiens inſtar Angeli eſt.

EVLOGII Pallad. c. 26.

3. Plures igitur diuerſis laborantes neceſſitatibus conuenerunt fratres ad ſanctum Antonium, inter quos & [3] Eulogius quidam monachus Alexandrinus, cum alloqui elephantiaco morbo cruciabatur: quos illuc propter huiuſcemodi cauſſam veniſſe memorabant. Hic Eulogius [3] ſcholaſticus erat, ſæcularibus litteris eruditus. Qui immortalitatis deſiderio captus, huic mundo renunciauerat: diuiſiſque rebus ſuis omnibus atque diſperſis, parum aliquid pecuniarum reliquerat ſibi: quibus quia per ſe operari non poterat, vteretur. Cùm igitur eum quædam animi defectio fatigaret, & neque cum multis in monaſterio degere, neque ſolitariam vitam poſſet ferre patienter, reppetit quemdam publice in plateâ iacentem, ita inualitudine illâ, quam ſuperius dixi, impletum, vt ſine pedibus & manibus videretur: cui lingua tantummodò immunis à tantis cruciatibus erat, quâ magis poſſet ab intuentibus malorum ſuorum remedium promereri. Cumque eum aſſiſtens vidiſſet Eulogius, oratione factâ ad Deum, & factâ quadam cum Domino pactione, his allocutus eſt verbis: Domine, inquit, Deus, in tuo nomine ſuſcipio iſtum tam immani valetudine præpeditum, vt propter iſtum poſſim & ipſe ſaluari. Adſis ergo mihi, Ieſu Chriſte, atque patientiam in tali miniſterio largiaris. Moxque ad iacentem illum ait: Vis frater, ſuſcipio te in domo mea, & quacumque potero ratione, ſuſtento? Cumque hæc ille libenter amplecti, ſi dignaretur, ſe diceret, Vadam ergo, inquit, & aſinum quo veharis adducam. Cui vehementer exultans conſenſit ægrotus. Idque mox fecit Eulogius, & memoratum ad hoſpitium ſuum ſine dilatione tranſuexit. Per quindecim igitur annos iugi curatione & perpetuâ ei ſollicitudine ſeruiebat: per quod omne tempus & ille, cui tantum deferebatur obſequium, cum gratiarum actione cuncta tolerabat, & Eulogij manibus & medicamentis, cibiſque & balneis, prout competebat valetudini, curabatur. Poſt quindecim verò annos inſtinctu dæmonis, ſupradictus ægrotus immemor tot laborum Eulogij, tantorumque meritorum cœpit ab eo velle diſcedere, multiſque iniurijs atque opprobrijs increpare eum, dicens: [4] Fugitiue, qui propriam domum deuoraſti, furatuſque es alienam

Eulogius elephantiaci per 15. annos curat.

ſubſtantiam, in me occaſionem ſalutis tuæ reperiſſe te credis? Eulogius autem rogabat eum, & ſatisfaciens animo eius, dicebat: Noli, mi domine, talia loqui, ſed dic potiùs quid te contriſtauerim, & emendo. Elephantioſus autem cum furore dicebat: Vade, nolo iſtas adulationes tuas; proijce me in publicum, refrigeratione tua non egeo. Eulogius autem, Obſecro te, inquit, placare: aut quid te, inquit, contriſtauerim, venerande ſenex, edicito. Elephantioſus autem aſperior in furore, dicebat ad eum: Iam fraudulentas irriſiones tuas non fero, adulationes & ſubſannationes tuas non tolero. Nec mihi hæc arida parcaque vita iucunda eſt: volo carnibus ſaturari. Cumque ei exhibitæ à viro patientiſſimo Eulogio carnes fuiſſent, cœpit iterùm proclamare: Non potes, inquit, meæ ſatisfacere voluntati, neque tecum ſolitarius habitare præualeo: populum videre, ad publicum ire deſidero. Dicit ei Eulogius: Ego adduco tibi multitudinem fratrum. Rurſus ferocior ac pæne blaſphemus ægrotus, Nec, inquit, faciem tuam videre volo, & adducis mihi ſimiles tuos, ſolius panis deuoratores: concutienſque ſemetipſum, inquieta voce clamat, dicens: Hic eſſe nolo, ad publicum ire deſidero. O violentia! In eum locum me proijce, vnde me ſuſtuliſti. Tanta ergo erat eius inſania, adeoque ſenſus eius infirmi, quodammodò & * mores peruerterat dæmon, vt & laqueo ſe forte ſuſpendiſſet, ſi manus, per quas hoc facere poſſet, habuiſſet. Ad monachos itaque vicinos pergit Eulogius, ita dicens eis: Quid faciam, quia elephantioſus iſte penitùs deſperare me fecit? Dicunt ei: Quam ob cauſſam? Reſpondit eis: Quia dura ſunt quæ mihi conatur imponere, & quid agam ignoro: proijciam ne eum? Sed alter Deo dexteras dedi: de hoc ſatis vereor. Non proijciam eum. ſed tot ac tanta iterum dierum ac noctium mala ferre non poſſum, quid de ipſo igitur à me fiat, ignoro. Ad quem illi his verbis loquuntur: Dum adhuc viuit & ſupereſt Magnus ille, ſic enim vocabatur, Antonius, aſcende ad eum, ægrumque naui impoſitum, in monaſterium eius defer, exſpectans ibi donec ſpeluncam ſuam egreſſus adueniat. Quem cùm videris, referes iſta quæ pateris, atque ab eo conſilium poſtulabis: quidquid tibi ſuper hoc dixerit, facies, & eius monitionibus acquieſces, ſciens à Deo iuberi tibi, quod ille præceperit. Mox igitur ſermonibus fratrum libenter inſtructus, ſupradictum ægrum blandis precibus ſuperans, littorali naui culæ impoſuit: ſuſtulitque de ciuitate per noctem, & ad diſcipulorum ſancti Antonij habitaculum duxit. Euenit autem, vt alio die veſpertinis horis ſuperueniret illuc beatus Antonius, referente mihi Cronio, quòd chlamyde ex pellibus factâ indutus aduenerit. Solebat autem veniens ad monaſterium fratrum, vocare ex ipſis Macarium, eumque his verbis interrogare: Venerunt adhuc aliqui fratres? Et ille veniſſe dicebat. De Ægypto, inquit, ſuit, an de Ieroſolyma? Hoc autem ſignum ab his iuſſerat dari, vt quoties aliqui non ſatis digni colloquio ipſius venirent, aduenisse Ægyptij dicerentur: quoties autem ſancti quidam & ſpirituales viderentur viri, veniſſe de Ieroſolymâ nuntiarentur. Tunc ergo veniens iuxta conſuetudinem ſuam, cùm interrogaret vtrùm Ieroſolymitæ illic fratres eſſent, an Ægyptij? Reſpondit Macarius, dicens: Ex vtroque illic quoſdam genere vidiſſe ſe. Cùm autem dixiſſet illi ſanctus Antonius: Fac illis lætitiam, & ſumant cibum, & vnà cum eis, oratione completa, iubebantur diſcedere: ac verò cùm Ieroſolymitas veniſſe didiciſſet, per totam noctem cum eis ſedens, ea illis quæ ſaluti eorum proficerent loquebatur. Memoratâ igitur nocte eum conſediſſe referebant, & vnumquemque ad ſe de his qui conuenerant, euocaſſe. Cumque à nullo quis illic Eulogius vocaretur, audiſſet, ipſe in tenebris propriâ voce ſua illum ter nomine vocauit. Cui cùm ſupradictus ſcholaſticus non reſponderet, putans quòd alter aliquis Eulogius vocaretur, dicit ei rurſus: Te voco Eulogi, qui ab Alexandriâ ciuitate veniſti. Dicit ei Eulogius Quid quæſo iubes? Et Antonius, Quid, inquit, huc veniſti? Reſpondit Eulogius, dicens: Qui tibi nomen meum reuelare dignatus eſt, ipſe etiam & aduentus mei cauſſam procul dubio reuelauit. Tunc ille, Quare, inquit, veneris ſcio, ſed ante omnes hos fratres, vt omnes audiant, refer. Iuſſus igitur à magno Antonio ſeruus Chriſti Eulogius, retulit ante omnes: Iſtum elephantioſum in plateâ publicâ repperi proiectum, cuius curam nullus hominum gerebat: & promiſi Deo. vt deſeruirem ægritudini eius quomodo poſſem, & ego per illum, & ille per me ſaluaretur. Ex quo autem pariter ſumus, quintus decimus annus eſt, ſicut & veſtræ ſanctitati credo omnia reuelata. Quia igitur poſt plurimos annos cùm à me nihil mali pertulerit, varijs me procellis ac tempeſtatibus vexat: ob quod & ego ipſum à me proijcere cogitaui: propterea ad ſanctitatem tuam veni, vt quid ex hoc faciam, digneris me tuis edocere conſilijs, & orationibus adiuuare. Peſſimis enim motibus totus fatigor & crucior. Cui

Eulogius elephantiaci opprobria patienter fert.

* *fortè humores*

Beatus Antonius dictus Magnus.

Qui Ægyptij, qui Ieroſolymitani monachi dicebantur Antonio.

Antonius Eulogij præſentiam diuinitus nouit.

Eulogius ab Antonio conſilium poſcit.

Cui hæc tunc Antonius ſeuerâ atque iracundâ voce reſpondit: Tu illum à te proijcis, Eulogi? ſed ille eum non proijcit, qui eum à ſe factum eſſe cognoſcit. Proijcis eum? meliorem te inueniet: & eliget Deus, qui colligat deſtitutum. Cúmque perterritus ad hæc Eulogius verba tacuiſſet, relicto rurſus ſanctus Antonius Eulogio, cœpit ægrotum proprijs ſermonibus verberare, & hæc ad eum cum clamore maximo loqui: Elephantioſe, cœno & luto horride, nec terrâ digne nec cælo, non deſinis iniuriam Dei vociferari? Neſcis quòd qui miniſtrat tibi, Chriſtus eſt? Quemadmodum auſus es contra Chriſtum talia loqui? Nam propter Chriſtum ſe iſte ſeruitio tali & obſequijs ſubiugauit; quem & ipſum mordaci ſermone laceratum reliquit. Conuerſiſque verbis ad alios fratres, ad vnumquemque ita, vt ratio ſingulorum exigebat, locutus, rurſus ad Eulogium & ad ægrotum redit, dicitque eis: Ne quis veſtrûm, ô filij, quóquam ſe vertat, neuter ab altero ſeparetur, ſed ad cellam veſtram, in quâ per tantum tempus vixiſtis, redite in pace, omnem triſtitiam deponentes. Iam nunc enim ad vos Dominus Deus mittet: nam tentatio iſta idcircò accidit vobis, quia ad finem vitæ ambo veniſtis, etiam vterque veſtrûm merebitur coronari. Nihil ergo aliter feceritis, ne ſi forte Angelus veniens, vos in eo, quem dixi, loco inuenire non poſſit, vtrique coronis fraudemini. Qui cùm ad cellam ſuam velociter redeundo redintegratâ pace veniſſent, intra quadraginta dies Eulogius prior obijt, & poſt aliquot dies ſupradictus defecit ægrotus, animo vehementer incolumis. Cronius autem cum plurimum temporis in Thebaidis fuiſſet locis, ad monaſteria Alexandrina deſcendit: euenitque, vt ad illum occurreret diem, qui vnius quidem quadrageſimus, alterius autem tertius celebratus tunc à fratribus dicebatur. Cùm igitur Cronius hoc audiſſet, obſtupuit: ſumptoque Euangelio ſancto, atque in medio fratrum poſito, cum ſacramento ipſis per ordinem cuncta expoſuit, dicens: Horum omnium quæ commemoraui, interpres ipſe fui ſermonum, eò quòd Græcè loqui ſanctus Antonius neſciebat. ego autem vtramque linguam noueram, atque inter ipſos loquebar: illis quidem Græco, iſti autem Ægyptio ore reſpondens.

Antonius vtrumque inter ſe conciliat.

Commemoratio defunctorum.

Cronius interpres Antonij.

4. Hoc quoque Cronius ipſe nobis referebat, quòd ei ſanctus Antonius in illâ ipsâ nocte, quâ beatum Eulogium dimiſit, dixiſſet, quia per totum annum deprecatus fuiſſet, vt oſtenderentur ei per reuelationem loca peccatorum atque iuſtorum. Et ſe vidiſſe dicebat procerum quemdam vſque ad nubes gigantem, teterr coloris, extenſas habentem ad cælum manus, atque infra pedes ipſius lacum ad ſpeciem maris fuſum, vbi tamquam aues inquietas animas volantes vidit Antonius: & ille quidem quæcumque ſupra ipſius manus caputque volabant, conſeruabantur: quæcumque autem ſub manibus ipſius repertæ fuiſſent, mergebantur in lacum. Vocem autem tunc talem ſibi veniſſe referebat: Has omnes animas, quas volantes vides, ſcias animas eſſe iuſtorum, quæ in paradiſi habitatione requieſcunt: illæ autem animæ aliæ ad inferna mittuntur, quod patiuntur quicumque carnali obedierint voluntati, & quicumque iracundiam retinentes, reddere malis paria tentauerint.

ANTONII. Idem in Vitâ Antonij c. 38.

Antonij viſio de animabus iuſtorum & damnatorum.

5. Referebant autem nobis tam Cronius, quàm ſanctus Hierax, atque alij plures vicini fratrum, iſta quæ dicam. Quidam ſenex dixit: Quia ſi ſcit monachus eſſe aliquem, apud quem proficere poſſet, ſed neceſſaria corporis eum labore habet, & proptereà non vadit ad eum, huiuſmodi monachus non credit eſſe Deum.

INCERTI.

Cibus animæ neceſſitati corporis præferendus.

6. Dixit quidam ſenex: Qui vult eremum habitare, debet eſſe doctor, non qui doctrinâ egeat, ne detrimentum ſuſtinere videatur.

INCERTI. Pelag. libell. 10. num. 90.

Qui eremum habitat, debet eſſe doctor.

Quòd infirmitas corporis proſit animæ.

CAP. XX.

1. MAGNVS quidam ſenex infirmanti diſcipulo ſuo dixit: Ne contriſteris, fili, ex infirmitate vel plagâ corporis tui. Summa enim religio eſt, vt in infirmitate quis gratias agat Deo. Si ferrum es, per ignem amittis æruginem: ſi verò aurum es, per ignem probatus, à magnis ad maiora procedis. Ne anxieris ergo, frater: ſi enim te Deus vult in corpore torqueri, tu quis es qui eius voluntati reſiſtas aut moleſte feras? Suſtine ergo, & roga Deum, vt quæ ipſe vult, illa concedat.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 157. Pelag. libell 7. n. 16 tit. Syncleticæ.

Virtus in infirmitate perficitur.

2. Quidam ſenex cùm frequenter infirmaretur corpore & langueret, contigit vt vno anno nulla eum ægritudo contingeret: & proptereà flebat & grauiter ferebat, dicens: Reliquiſti me, Domine, & noluiſti me præſenti hoc anno viſitare.

SENIS. Ruff. lib. 3. num. 158. Pelag. libell. 7. num 41.

Flet ſenex morbo non viſitatus.

De timore Dei.

CAP. XXI.

1. ABBAS Piemon requiſitus à fratre, quemadmodum anima reſiſteret, & timere Deum non vult. Et reſpondit ſenex: Anima quidem vult timere Deum, ſed

PIEMONIS.

 nec-

necdum tempus eſt. Timor enim Domini, magna perfectio eſt.

INCERTI. Pelag. libell. 1. num. 19. *Timor Dei ex humilitate.*

2. Quidam frater à ſene requiſiuit, dicens: Quomodo timor Dei venit in animam? Et ait ſenex: Si quis priùs humilitatem poſſederit, vt neminem iudicet vel condemnet, vel largitor ſit eleëmoſynarum, & vt nihil habeat, tunc venit timor Dei in animam.

INCERTI. Pelag. libell. 1. num. 20. *Timor, humilitas, egeſtas ſemper adſint.*

3. Dixit ſenex: Timor, & humilitas, & egeſtas victualium maneant in te.

INCERTI. Pelag. libell. 3. n. 22 Append. Mart. n. 22. *Memor ſis Deo aliquando occurrendũ.*

4. Frater quidam interrogauit ſenem, dicens: Vnde eſt, abba, cor meum durum, & non timet Deum? Dixit ei ſenex: Puto, quòd ſi homo teneat increpationem in corde ſuo, poſſideat timorem Domini. Dixit ei frater: Quid eſt increpatio? Ait ſenex: Vt in omni re increpet homo animam ſuam, dicendo ei: Memor eſto, quoniam oportet te Deo occurrere. Dicit autẽ & hic: Quid ego volui cum homine? Exiſtimo autem, quia ſi quis in his permanet, veniet ei timor Dei.

CAP. XXII

De Pœnitentiâ.

PIMENII.

1. REQVISIVIT quidam frater abbatem Pimenium, dicens: Quid eſt pœnitentia? Cui ſenex reſpondit: Pœnitentia peccatorum eſt, vlteriùs non peccare. Hæc enim vox ad hominem ſemper clamat vſque ad vltimam reſpirationem: Hodie conuertimini, ne vobis repentina mors tamquam fur ſuperueniat.

Hodie pœnitendum.

EIVSDEM. Append. Mart. n. 59

2. Abbas Pimenius dixit cum gemitu: Omnes virtutes ingreſſæ ſunt in cellam meam, præter vnam virtutem, & ex eius labore ſtat homo. Interrogauerunt eum fratres: Quæ eſt iſta virtus, abba? Reſpondit ſenex: Vt ſemper ſeipſum reprehendat homo.

Magna virtus ſui reprehẽſio.

CAP. XXIII.

Quòd per Pœnitentiam vno die poteſt homo reconciliari Deo.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 166. Ioan. libell. 1. n. 16

1. QVIDAM ex patribus de aliquo referebat epiſcopo, eò quòd audiſſet duos ex plebe ſuâ viros eſſe nimiæ impuritatis, & adulteros. Rogauit ergo Deum, vt ſi ita eſſet, agnoſceret. Cùm ergo poſt oblationem conſecratam vnuſquiſque ad Communionem accederet, per ſingulorum facies intelligebat & animos. Peccatorum enim facies, nigras inſpiciebat vt carbones, & oculos ſanguine repletos: alios verò vidit clarâ facie, & veſtibus albis indutos. Cùm autem corpus Domini ſuſcepiſſent, in quorumdam vultibus lumen, in quorumdam verò flamma videbatur. Vt autem agnoſceret de illis, quorum crimen audierat, Communionem illis porrexit: & vidit vnum ex illis clarâ facie & honorabili, albiſque veſtibus circumdatum; alterum verò nigrum, & horribili vultu. Et poſtquam diuini myſterij gratiam ſuſceperunt, vnum lux quædam illuminauit, alterum autem quaſi flamma ſuccendit. Orauit ergo epiſcopus Deum de ſingulis, quæ oſtenſa fuerant, ſe edoceri. Adſtans autem angelus Domini, dixit ad eum: Omnia quæ de iſtis audiſti, vera ſunt. Sed ille vnus in ſordibus ſuis adhuc permanet, & in voluntate peccandi: ideo illum nigrâ facie, & flammâ ſuccendi vidiſti. Ille autem alter ſimilis illi quidem erat, ſicut audieras: ſed ideò illum clarâ facie illuſtrari vidiſti, quia recordatus eorum quæ priùs fecerat, & abrenuntians illis malis operibus, cum lacrymis & gemitibus Dei miſericordiam poſtulabat: promittens, vt ſi præterita illi fuiſſent dimiſſa peccata, vlteriùs ad eadem non rediret: & ideò prioribus criminibus deletis, ad hanc gratiam, quam vidiſti, peruenit. Cùm autem epiſcopus de gratiâ Dei miraretur, eò quòd non ſolùm de tormentis tam turpis vitæ hominem liberum ſtatuerit, ſed & tanto honore decorauerit, reſpondit Angelus: Benè miraris, homo enim es. Nam Dominus noſter ac veſter, naturaliter bonus & humanus eſt ceſſantibus à peccatis, & pœnitentibus in confeſſione: quia non ſolùm tormenta dimittit, ſed & honore efficit dignos. Sic enim Deus dilexit homines, vt Vnigenitum ſuum daret prò peccatoribus, & pro ipſis ad mortem deſtinaret. Qui ergo, cùm inimici eius eſſent, mori pro ipſis elegit: quantò magis miſeretur eorum, cùm illius proprij ſint? Hoc ergo ſcias, quòd nulla peccata hominum Dei bonitatem vincunt, ſi tantummodò per pœnitentiam vnuſquiſque, quæ priùs fecerat, aboleuerit mala. Miſericors enim eſt Deus, & infirmitatem generis humani ſcit, & paſſionum fortitudinem, & diaboli virtutem vel malitiam: & cadentibus quidem hominibus in peccatum, tamquam filijs indulgens, exſpectat emendationem: pœnitentibus verò, tamquam languidis compatitur & miſeretur: & mox ſoluens peccata eorum, iuſtorum illis etiam præmia tribuit. Andiens autem epiſcopus, miratus eſt nimis, & glorificauit Deum, manifeſtans omnibus quæ facta ſunt.

Merita & demerita communicantium epiſcopus quidam ex vultu poſt Communionem agnoſcit.

Iuſtus communicans clarâ facie apparet, nigrâ peccator.

Ioan. 3.

Dei bonitas ſuperat omnia peccata.

PAVLI SIMPLICIS. Ruff. lib. 3. n. 167. Pelag. libell. 18. num. 20.

2. Abbas Paulus Simplex habebat hanc gratiam, vt ingredientes in eccleſiam ſedens adſpiciens, ex ipſa facie eorum, vniuſcuiuſque cogitationes, ſiue malæ ſiue bonæ eſſent, ſentiret. Cùm ergo aliquando veniſſent ad eccleſiam, vidit eos clarâ facie &

læto animo ingredi, & Angelos eorum cum gaudio pariter cum ipſis. Vnum autem vidit nigrum & nebuloſum habentem corpus, & dæmones hinc atque inde trahentes eum ad ſe, miſſo fræno in naribus eius, & Angelum ſanctum eius de longè ſequentem, triſtem. Beatus ergo Paulus cœpit flere amariſſime & pectus ſuum tundere, ſedens ante eccleſiam, propter eum quem talem aſpexerat. Omnes autem alij ſenes videntes eum ſic flentem, cœperunt rogare, vt ſi quid in illis vidiſſet, manifeſtaret, aut cum illis ingrederetur in congregationem. Ille autem noluit ingredi, ſed ſemper flebat propter eum quem ſic viderat. Poſt paululum autem, cùm abſolutâ congregatione diſcederent, iterùm omnium vultum circumſpiciebat, ſi tales egrederentur, quales ingreſſi ſunt. Et vidit illũ, quem ante viderat nigrum & nebuloſum, egreſſum clara facie & candido corpore, dæmones de longè ſequentes eum; ſanctum autem Angelum eius prope eum, hilarem & gaudentẽ ſuper eum nimis. Tunc ſanctus Paulus exurgens, cum gaudio vociſerabatur, benedicens Dominum, ac dicens: O quanta miſericordia & benignitas Dei eſt, quanta eius miſeratio eſt! Et aſcendens in altiorẽ locum, voce magnâ dicebat: Venite, & videte opera Dei: venite, & videte quemadmodum omnes homines ſaluos vult fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Venite, adoremus eum, dicentes: Quia tu ſolus potes peccata dimittere. Cùm autẽ omnes conueniſſent, expoſuit eis Paulus quæ vidiſſet antequam ingrederetur in eccleſiam, & quæ poſteà: & petebat illum fratrem quem ſic viderat, vt ei manifeſtaret cogitationes & actus ſuos, vel quemadmodum tantam commutationem illi Deus donaſſet. Ille verò ante omnes cœpit referre, dicens: Ego homo ſum peccator, & multis temporibus ſemper fornicationi ſui deditus: ingreſſus autem nunc in eccleſiam Dei, audiui verba quæ locutus eſt Dominus per prophetam Iſaiam, dicens: Mundi eſtote, & tollite malitias de animabus veſtris ante conſpectum oculorum meorum. Diſcite benefacere, quærite iudicium. Et ſi fuerint peccata veſtra vt coccinum, vt nix dealbabuntur. Si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis. Ego vero fornicator compunctus in hoc ſermone Prophetæ, & ingemiſcens intra pectus meum, dixi ad Dominum: Domine, tu es qui veniſti ſaluare peccatores: hæc ergo quæ nunc per Prophetam promiſiſti, opere comple in me indigno & peccatore. Ecce enim amodò profiteor tibi, & promitto ex toto corde, quia vlteriùs hoc malum non faciam, ſed renuntio omni iniuſtitiæ, & amodò tibi ſeruio in conſcientiâ mundâ. Ab hodie ergo, Domine, & ab hac horâ ſuſcipe me pœnitentem, & adorantem te, & abrenuntiantem omnibus peccatis. Iuraui & ſtatui apud me, ſeruare omnes iuſtificationes tuas. Sub hac ſponſione egreſſus ſum de eccleſiâ, ſtatuens apud me nihil de prioribus peccatis vlteriùs facere. Quod cùm audiſſent omnes, clamauerunt vnâ voce ad Dominum, dicentes: Quàm magnifica ſunt opera tua Domine! omnia in ſapientiâ feciſti.

Laetatur Angelus de dignâ Communione ſui clientis.

1. Tim. 2.

Iſai. 1.

Ex lectione ſacræ Scripturæ peccator compungitur.

Pſal. 118.

Pſal. 103.

Quòd & in propoſito pœnitentiæ ſi tranſeat homo, tamen ſuſcipiatur. CAP. XXIV.

1. VENIT quidam frater ad abbatem Pimenium, dicens, quòd grandẽ tribulationem paſſus eſſet. Dicit ei ſenex: Fuge de loco illo, quantum tribus diebus & tribus noctibus ambulare potes: & fac annum integrum, ieiunans vſque ad noctem. Cui ille: Si mortuus fuero antequam vnus annus tranſeat, quid de me fiet? Dixit abbas Pimenius: Confido in Deum, quia ſi tu cum tali propoſito à me fueris egreſſus, vt hoc facias, etiam ſi mox mortuus fueris, cum deſiderio bono ſuſcipietur pœnitentia tua apud Deum.

PIMENII.

Etiam pœnitentiæ propoſitum proficuum.

2. Quidam frater ſedebat in cellâ ſuâ in Ægypto, in magnâ humilitate præcipuus, & habebat ſororem in ciuitate meretricem, quæ multis animabus perditio fuerat. Frequenter autem inſultabant ſenes fratri illi, & vix potuerunt perſuadere illi, vt veniret ad illam: quatenus per admonitionem eius poſſet peccatum, quod per eam fiebat, euincere. Cùm ergo veniſſet ad locum, quidam ex notis eius videns eum, præceſſit & nuntiauit illi, dicens: Ecce frater tuus venit ad te. Illa autem præ gaudio relictis amatoribus ſuis, quibus miniſtrabat, capite diſcooperto ad occurrendum fratri egreſſa eſt. Dum ergo tentaret eum amplecti, dixit ei: Soror mea chariſſima parce animæ tuæ, quoniam propter te multi pereunt, & quemadmodum poteris ſufferre amara illa & æterna tormenta? Illa autem contremiſcens, dixit ad eum: Scis, frater, quia eſt mihi ſalus vel amodò? Cui ille: Si volueris, eſt ſalus. Illa autem iactans ſe ad pedes fratris, petebat vt eam ſecum duceret in deſertum. Cui frater: Vade, cooperi caput tuum, & ſequere me. Cui illa: Eamus. oportet me enim deformari inter homines nudo capite deambulantem, quàm in officinam peccati mei iterùm ingredi. Dum verò pariter ambularent, monebat eam ad pœnitentiam. Videns autem quia quidam

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 217.

Frater ſororem meretricem ad meliorẽ frugem reducit memoriâ æternorum tormẽti.

obuiarent ſibi, dixit ei: Quoniam non omnes ſciunt, quòd ſoror mea es, parum de viâ ſecede, donec tranſeant. Et poſt, tranſgreſſis illis, vocauit eam, & dixit: Eamus, ſoror, viam noſtram. Illa autem non reſpondente, perquirens inuenit eam mortuam, & veſtigia pedum eius ſanguine plena, erat enim diſcalceata. Cùm autem ſenibus renuntiaſſet factum, contendebant inter ſe de ſalute eius. Manifeſtauit autem Deus vni ſeni de ipsâ, eò quòd nulla cura fuit illi in itinere de corporali vſu; ſed vulnus proprium neglexit, & ſuſpirauit in tam grandi perditione, ideò pro deuotione cordis eius ſuſcepit Deus pœnitentiam eius.

CAP. XXV.

De impugnatione dæmonum.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 173. Pelag. libell. 15. num. 58. *Qua arma contra dæmonem.*

QVIDAM frater requiſiuit à ſene, dicens: Cur, abba, à dæmonibus impugnamur? Reſpondit ſenex: Quoniam arma noſtra abiecimus, id eſt, pœnitentiam, humilitatem, obedientiam, & penuriam.

SISOIS. Ruff. lib. 3. n. 174. Pelag. libell. 15. num. 45.

2. Frater quidam abbatem Siſoium requiſiuit, dicens: Putas, abba, ſic modò perſequitur nos diabolus, ſicut antiquos? Reſpondit: Magis modò homines noſtræ ætatis perſequitur, quia appropinquant genera pœnarum, vbi ille cum legionibus ſuis anguſtatur, dum ſcit ſtagnum, vbi in igne & ſulfure acturus erit: ideò hominibus infeſtatur. Nec tamen infirmos quoſque dignatur appetere, quos vbi voluerit, citò ſubuertit: ſed fortes magis ac magnos ſupplantare per diuerſa præcipitia aggreditur.

Dæmon viris magnis inſidiatur.

ABRAHAM. Pelag. libell. 10. num. 62.

3. Abba Pimenius requiſiuit abbatem Abraham: Quemadmodum nos dæmones impugnant? Ait ſenex: Dæmones nobiſcum non pugnant, quia voluntates eorum facimus: ſed noſtræ nobis voluntates, dæmones facti ſunt, & tribulant nos. Vnde Apoſtolus: Caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, ſpiritus autem aduerſus carnem, vt non quæcumque vultis, illa faciatis. Nam vis ſcire cum quibus dæmones pugnauerunt? cum abbate Moyſe, & ſimilibus eius: nos autem voluntates cordis noſtri impugnant.

Galat. 5. *Quoſdam dæmon, quoſdam ſua voluntas impugnat.*

ACHILLIS. * al. Achillam.

4. Quidam frater requiſiuit abbatem *Achillem: Quemadmodum aduerſum nos poſſunt dæmones? Reſpondit ſenex: Per voluntates noſtras. Et adiecit, dicens: Ligna Libani dixerunt: Quàm grandia ſumus & alta, & paruiſſimo ferramento incidimur. nihil ergo ei demus ex nobis, & nos non poterit incidere. Venerunt ergo homines, & fecerunt in ſecuri manubrium ex ipſis lignis, & ita inciderunt. Ligna ergo ſunt animæ; ſecuris, diabolus; manubrium, voluntas noſtra eſt. Per malas ergo voluntates noſtras incidimur.

Mala voluntas, diaboli manubrium.

CAP. XXVI.

Qualiter homo in ſe mortificare vitia poteſt.

MOYSIS. Pelag. libell. 10. n. 63. *Iam triennio ſe in ſepulcro cogita.*

1. QVIDAM frater requiſiuit abbatem Moyſen, dicens: Quomodo poteſt ſe homo mortificare? Dixit ei ſenex: Niſi quis arbitratus fuerit, ſe habere iam triennium in ſepulcro, ad hunc ſermonem peruenire non poteſt.

PIMENII. *Quis ſæculo mortuus.*

2. Abbas Pimenius dixit: Ille monachus poteſt tamquam mortuus huic ſæculo eſſe, qui duas res horruerit, id eſt, carnis ſuæ requiem, & vanam gloriam.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 179. *Monachus bono operi ſit ſemper intentus.*

3. Senex quidam dixit: Tunc erit monachus liber ab omnibus, cum in opere tantùm intentus eſt bono. quando enim bona opera exercet, veniens diabolus locum non inuenit, & diſcedit: ſi autem malum opus exercet, veniens frequenter, & impugnat eum, & in deteriora ſubuertit.

ANTONII. *Quomodo requies poſſideatur.*

4. Beatus Antonius monebat diſcipulum ſuum, dicens: Horre ventrem tuum, & neceſſitates huius ſæculi, & concupiſcentiam malam, & honorem tamquam abſens de hoc ſæculo; & requiem poſſidebis.

CAP. XXVII.

De perſeuerantiâ.

ANTONII. *Perſeuerantes laborandum.*

1. ABBAS Antonius dixit: Monachus ſi paucis diebus laborat, & iterùm relaxatur; & rurſus laborat, & inde negligit: hic nihil agit, nec patientiæ perſeuerantiam poſſidebit.

INCERTI. Append. Mart. n. 102. *Operis perfectio.*

2. Dixit ſenex: Quid eſt opus, incipere artificium ſi non diſcat perficere illud? Nihil eſt ergo quod incipitur, & non perficitur.

CAP. XXVIII.

De labore ſanctorum.

SENIS. Ruff. lib. 3. n. 180. *Etiam electis laborandum.*

1. QVIDAM ſenex dixit: Vſque tunc laboret homo, vſquequò poſſideat Chriſtum. Qui autem ſemel illum adeptus fuerit, iam non periclitatur. Permittitur tamen laborare, vt rememorans tribulationem laboris, vndique ſemetipſum cuſtodiat, timens ne tantos labores amittat. Nam & filios Iſraël ideò Deus per deſertum quadraginta annis circumduxit, vt rememorantes viæ tribulationem, nollent redire retrorſum.

INCERTI.

2. Quidam frater requiſiuit ſenem: Quemadmodum laborant poſtulantes de remiſſione peccatorum? Reſpondit ſenex: Antequam perueniat in eos gratia quæ ope-

operetur pro labore ipſorum, ipſi pallidi & in labore ſunt: ſuper quos verò ex priori patientiâ iam gratia Chriſti peruenit, illi florent, & exultant animæ eorum, & facies eorum clara eſt ſicut ſol, cum nubes non habet, & lucet: quando vero ſol nube cooperitur, palleſcit: ſic & anima, quando paſſiones eam & tentationes obſcurant. Quæ autem per gratiam Dei mondata eſt, ita fulget ſicut ſcriptum eſt: Magna eſt gloria eius in ſalutari tuo.

Paſſiones animam obſcurant. — Pſal. 20.

INCERTI. 3. Item dixit: Quamuis laborent hîc ſancti viri, tamen & aliquam requiem poſſident, quoniam liberi ſunt à cogitationibus huius mundi.

Viri ſancti requies, libertas à mundo.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 181. Pelag. li. bell. 17. num. 19. 4. Quidam frater requiſiuit à ſene, dicens: Quemadmodum nunc laborantes in conuerſationibus viri, non accipiunt gratiam ſicut antiqui. Ait enim ſenex: Tunc erat charitas, & vnuſquiſque proximum ſuum ſurſum trahebat: nunc verò poſtquam charitas refrigiut, ſinguli proximos ſuos ad inferiora deducunt; & ideo gratiam Dei non merentur.

Frigeſcente charitate minùs proficitur.

CAP. XXIX.

De exhortatione doctrinæ.

PIMENIONIS. 1. INTERROGANTI cuidam abbatem Pimenionem de duritia cordis, reſpondit ſenex, dicens: Natura aquæ mollis eſt, & lapidis dura: ſi autem frequenter aqua ſtillat ſuper lapidem, ſtillando perforat illum. Sic & verbum Dei dulce & molle eſt, noſtrum autem cor, durum. Homo ergo audiens frequenter aut meditans verbum Dei, dat locum timori Dei ingredi in eum.

Frequenter auditum verbum emollit durum cor.

CAP. XXX.

De curioſitate vitandâ.

INCERTI. 1. SENEX quidam dixit: Non oportet monachum requirere qualiter ſit ille, aut quemadmodum ille: quia per interrogationem huiuſmodi abſtrahitur ab oratione, & defluit in detractiones & verboſitates. vnde nihil eſt melius, quàm tacere.

Non inquirendum de aliis.

INCERTI. 2. Frater quidam requiſiuit à ſene, dicens: Si venerit frater aliquis, ſermones mihi deforis inferens alienos: iubes vt dicam illi, quatenus mihi illos non afferat? Ait ſenex: Nihil dicas, quia nec nos potuimus obſeruare. Cauendum eſt ergo, ne fortè dicentes proximo, Hoc ne facias; nos idem vel peiora poſteà faciamus. Cui frater: Quid ergo oportet facere? Et ſenex: Si voluerimus, inquit, tacere, exemplum ſolum ſufficit proximo.

Taciturnitate quandoque proximus docetur.

CAP. XXXI.

De contentione vitandâ.

SENIS. Ruff. lib. 3. n. 183. 1. QVIDAM ſenex dixit: Si quis tecum aut de Scripturis, aut de quacumque cauſâ locutus fuerit, ne contendas cum eo: ſed ſi quidem bene dicit, conſenti ei; ſi vero male, dic illi: Tu ſcis quomodo loquaris. Ait Apoſtolus: Noli contendere verbis. Hæc obſeruans, & humilitatem poſſidebis, & odium vitabis. Nam ſi perſiſtas contendens, & vis defendere ſermonem tuum, naſcitur inde ſcandalum. Frequenter ergo dum laudas alterum, fit etiam ex iuſtificatione contentio. De quacumque autem re, ſi grauiter contenderis, non paruam noxietatem ſenties, & nullo modo requiem poſſidebis. Magis ſtude cuſtodire ſilentium, & de nullo eſſe ſollicitus. Attende meditationi tuæ, cum timore Dei exurgens tam manè quàm veſperè, & impetum inimicorum non timebis.

2. Tim. 2. — *Contentio vitanda.*

CAP. XXXII.

De ſilentio.

ANTONII. 1. BEATVS Antonius diſcipulo ſuo ſolebat dicere: Si affectaueris ſilentium, ne arbitreris te exercere virtutem, ſed indignum te proloqui confitere.

Indignum te loqui æſtima.

SISOIS. Pelag. li. bell. 11. n. 27. 2. Cum quidam frater abbati Siſoi dixiſſet: Volo animam meam ſaluare; reſpondit: Quâ ratione poſſumus animam noſtram ſaluare, cùm lingua noſtra aperto oſtio ſæpe proſiliat?

Os animæ oſtiũ claudendum.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 186. 3. Quidam frater interrogauit ſenem, dicens: Vſquequò ſeruandum eſt ſilentium, pater? Reſpondit ſenex: Vſquequò interrogeris. In omni enim loco ſi taciturnus fueris, requiem poſſidebis.

Ex taciturnitate requies.

INCERTI. 4. Dixit ſenex: Peregrinatio eſt tacere.

Pelag. li. bell. 4. num. 44. titulo Siſois. 5. Dixit quidam ſenex: Peregrinatio quæ propter Deum fit, bona eſt, ſi habuerit & ſilentium: nam fiducia non eſt peregrinatio.

Append. Mart. n. 72. INCERTI. ARSENII. 6. Abbas Arſenius ſolebat dicerè: Peregrinus monachus in aliena terra nullius cauſſæ mediator accedat: & quietem poterit adipiſci.

Vnde quies.

AMPO. Ruff. lib. 3. n. 189. tit. Incerti. 7. Abbas Ampo dicebat: Sicut apis quocumque vadit, mel operatur: ita & monachus quocumque perget, ſi propter opus Dei perrexerit, dulcedinem bonorum actuum poteſt afferre.

Monachus ſit apis vbique mel operans.

CAP. XXXIII.

De fugiendo clericatus honorem.

THEODORI. 1. ABBAS Theodorus cùm eſſet in Scithi diaconus ordinatus, nullatenus permanere acquieſcebat, ſed multis locis fugiebat. Et iterùm ſenes reducebant eum, dicentes: Ne derelinquas locum tuum. Quibus ille ait: Permittite me deprecari Deum, ſi me iubet miniſtrare loco meo. Et orauit ſic: Domine, ſi voluntas tua eſt, vt in ordinatione mea perſiſtam, oſtende mihi. Et

Theodorus ex humilitate diaconi officium exercere timuit.

oſtenſa eſt illi columna ignea, à terrà vſque ad cælum pertingens, & vox ad eum: Theodore, ſi potes fieri ſicut columna iſtà, vade & miniſtra. Sufficit quòd Leuitis & ſacerdotibus per Moyſen dictum eſt, vt mundo corde & corpore, innoxijs manibus & veſtimento mundiſſimo, pro filijs Iſraël offerrent ſacrificia. Quod ille audiens, vltià nullatenus acquieuit. Sed cùm veniſſet in eccleſiam, deprecabantur eum, vt ſi non miniſtraret, vel calicem teneret. Qui non acquieuit, dicens: Si mihi de hac re ampliùs verbum feceritis, diſcedo hinc: & ſic eum dimiſerunt.

Theodori humilitas detrectãtis adminiſtrare Sacramenta.

ISAAC. Ruff. lib. 3. num. 22.

2. Abbas Iſaac audiens, quia presbyterum eum patres volebant facere in Scithi, fugit in Ægyptum: & ingreſſus in agrum, latuit inter herbas. Contigit autem vt patres, qui ſequebantur eum, in eodem agro requieſcerent, quia iam nox erat, & dimiſerunt aſinum, vt paſceretur. Ille autem peruenit paſcendo ad locum, vbi latebat abbas Iſaac. Et manè facto, quærentes aſinum, inuenerunt & ſenem: & mirati ſunt. Cùm autem vellent eum ligare, dicit eis: Iam non fugio, quia ſcio ex iuſſione Dei eſſe; & quocumque fugero, ad hoc peruenturus ſum.

Iſaac honorem presbyterij fugiens, mirabiliter proditur.

MOTOIS. Ruff. lib. 3. n. 185. Pelag. libell. 15. num. 27.

3. Abbas Motois venit aliquando de loco qui vocatur Rigita, in partibus Gebilonis. erat autem cum eo etiam diſcipulus eius. Videns autem illum epiſcopus loci illius, tenens eum, inuitum presbyterum fecit. Et dum pariter comederent, dicit ei epiſcopus: Indulge mihi, abba: ſcio enim quia hunc honorem nolebas, ſed ego à te benedici deſiderans, hoc facere præſumpſi. Cui ſenex pro humilitate ait: Et mea cogitatio parum volebat, ſed in hoc laboro, quia diuidi habeo à fratre qui mecum eſt, & ſolus non ſufficio orationes meas implere. Dixitque ei epiſcopus: Si ſcis eum dignum, ordinabo & ego illum. Reſpondit abbas Motois: Si quidem dignus ſit, neſcio; vnum tamen ſcio, quia melior eſt me. Ordinauit autem & illum. Vterque tamen ita permanſerunt vſque ad finem ſuum, vt ad altare, quantum ad oblationem ſacrandam, numquam accederent. Vnde dicebat ſenex: Confido in Deum meum, quia non habeo grande iudicium propter ordinationem hanc, quia oblationem offerre non præſumpſi: nam ordinatio illorum eſt, qui ſine culpà ſunt, iuſti & immaculati; ego autem me benè cognoſco.

Motois ob presbyterium à fratre diuidi metuit.

Ordinatio & oblatio eſt immaculatorum.

CAPVT XXXIV.

De eremo; & quare fugerunt in ſolitudinem.

ARSENII. Pelag. libel. 17. n. 5.

1. ABBAS Arſenius ab abbate Marco requiſitus eſt aliquãdo, cur fugeret homines. At ille reſpondit: Scit Deus quia diligo homines, ſed cum Deo pariter & hominibus eſſe non poſſum. Supernæ enim multitudines ac virtutes, vnius ſunt voluntatis; homines verò & multas habent voluntates, & varias: & ob hoc Deum relinquere, & cum hominibus eſſe non poſſum.

Cur quis ſimul cum Deo & hominibus eſſe non poſſit.

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. num. 192.

2. Quidam fratres dum linum ex Thebaidà pergerent comparare, dixerunt: Per occaſionem beatum Arſenium videamus. Quod cùm Daniel diſcipulus eius ei nuntiaſſet, præcepit vt pro qua cauſſa illic aduenïſſent de Alexandrià, ab eis inquireret. Cùm ergo nuntiaſſet, quòd propter linum pergerent comparandum, reſpondit Arſenius: Ergo faciem meam non videbunt, quia non propter me, ſed propter ſuum opus aduenerunt. Vade itaque, & ſuſceptis eis fac obſequium, ac dimitte eos, dicens: Quia ſenex non poteſt vobis occurrere.

Arſenius occaſionem excuſationis captat, ne videatur ab hominibus.

BESARIONIS. Ruff. lib. 3. n. 154. Ioan. lib. 3. num. 1.

3. Abbas Beſarion dum deambularet cum diſcipulo ſuo per eremum, venerunt ad quamdam ſpeluncam. Et ingreſſi ibi, inuenerunt fratrem ſedentem, & funiculum operantem, qui neque reſpexit in eos, neque ſalutauit eos, neque aliud locutus eſt eis. Dixit ergo abbas Beſarion ad diſcipulum ſuum: Eamus hinc, quia non vult hic ſenex loqui nobiſcum. Et profecti ſunt ad Ioannem abbatem. Cùm autem reuerterentur, venerunt ad eamdem ſpeluncam, & dixit abbas Beſarion: Ingrediamur iterùm ad hunc fratrem, ſi fortè vel modò perſuadeat illi Deus, vt loquatur nobiſcum. Et cùm ingreſſi fuiſſent, inuenerunt eum mortuum. Et dixit diſcipulo ſuo: Veni, frater, componamus illum, quia propter eum Deus huc tranſmiſit nos. Cùm autem ſepelirent eum, inuenerunt quia mulier eſſet: & admirati ſunt, & dixerunt: Quia magna miſericordia Domini eſt, quia & mulieres colluctantur, & vincunt dæmonia. Et glorificantes Deum qui eſt protector omnium, ad propria redierunt, narrantes quæ viderant.

Frater ſilentij amans.

Mortuus fœmina apparet.

CAPVT XXXV.

Quæ ſit obſeruantia eremitæ.

MOYSIS. Ruff. lib. 3. n. 196.

1. ABBAS Moyſes ad ſolitarios ſolebat proferre ſermonem, dicens: Quatuor ſunt principalia obſeruantiæ regularis, id eſt, tacendi, ſeruandi mandata Dei, humiliandi ſemetipſum, & anguſtia paupertatis. Tres autem has virtutes homo difficilè poſſidet, vt ſemper lugeat, & ſemper ſuorum memor ſit peccatorum, & omni horà ponat ſibi præ oculis mortem.

Quæ quatuor monacho obſeruanda.

ANTONII.

2. Beatus Antonius ſolebat dicere: Patres antiqui egreſſi ſunt in deſertum, & ipſi

ſani

ſani effecti, facti ſunt medici. & reuerſi, alios ſanauerunt: ex nobis autem ſi quem egredi contigerit in deſertum, antequam ipſi ſanemur, curam alijs adhibemus: & reuertitur ad nos infirmitas noſtra; & fiunt vltima noſtra peiora prioribus, propter quod dicitur nobis: O medice, prius tibi curam impende.

Medicis non ſemper ſanatur. / Lucæ 4.

Cap. XXXVI. / *Qui ſint ſimiles vnius meriti fratres.*

Pimenionis. Pelag. libell. 10. num. 52. / *Qui ſunt vnius meriti fratres.*

1. QVIDAM frater interrogauit Pimenionem abbatem, dicẽs: Qui ſunt vnius meriti fratres? Reſpondit ſenex: Si fuerint tres ſimul, vnus quidem in omni verbo vel opere quieſcens, alter autem infirmans & gratias agens, tertius verò cum mundâ conſcientia illis obſequium faciens: hi tres vnius meriti ſunt.

Incerti. / *Quibus anima maculatur.*

2. Dixit ſenex: Iniuriari, aut mentiri, aut periurare, alienum à Chriſto eſt. Per has quatuor res anima maculatur, id eſt, ſi amicitiam quis cum potentibus habuerit, concupiſcentijs carnalibus ſtudens, vel ſi de proximo ſuo detractauerit, aut ſi per ciuitatem ambulans, oculos ſuos non cuſtodierit: & ſi quamcumque notitiam cum muliere habuerit.

Arsenii. Ruff. lib. 3. num. 38. Pelag. libell. 18. num. 2. / *Arſenij viſio de rebus hominum generibus.*

3. Beatus Arſenius referebat, quòd cùm in propriâ cellâ reſideret, vocem ſibi audiret dicentem, vt egrederetur foràs propter opera manuum contemplanda. Et egreſſus, vidit hominem quemdam aquam de puteo haurientem, atque in vas perforatum mittentem, & aqua egrediens, refundebatur in puteum. Et iterum parum progreſſus, vidit Æthiopem ex lignis à ſe conciſis ſarcinam facientem. quam cùm tentaſſet, & importabilem ſenſiſſet, alia iterùm ligna ſuper ea congeſſit. Similiterque tentans, cum nec mouere potuiſſet, tamen alia addere ligna non deſiſtit. Et iterùm progreſſus Arſenius, vidit ante portam ciuitatis duos iuuenes ſedentes in equis: qui lignum tranſuerſum portantes, ingredi non poterant ciuitatem. Lignum enim, quod ab eis portabatur, non eos permittebat intrare, & ſequi vel humiliare alteri alter non volebat, & ita foris ciuitatem vterque remanſerunt. Ille verò, qui hoc ſancto Arſenio in ſpiritu oſtendebat, dixit ei: Hic, quem prius vidiſti aquam de puteo haurire, & de vaſe perforato rurſum in puteum fundere, ſimilitudo eſt hominis facientis eleëmoſynam, qui bonum opus imitatur efficere: ſed quia in alijs operibus ſæpè committit iniquitatem, propter hæc mala illud parum boni ſe coinquinans, perdit. Ille autem, quem vidiſti ligna concidere, & grauem ſarcinam addidiſſe, faceréque grauiorem, homo eſt in peccatis plurimis conſtitutus, qui poſt pœnitentiam aliud ſuper peccatis ſuis onus augmentat. Hi verò, quos tranſuerſo ligno renitente, ciuitatem non poſſe ingredi conſpexiſti, ſunt qui iugum miſerabile videntur ferre ſuperbiam, & alteri ſe humiliare noluerunt, vt per hoc emendati, viam Chriſti humilem ſequerentur: atque ideò extra regnum Dei tam hi quàm illi remanſerunt.

Viſionis explicatio.

Sisois. Pelag. libell. 10. n. 56. titulo Paſtoris Append. Mart. n. 7. / *Hereditas pauperibus vtiliter datur.*

4. Interrogauit frater abbatem Siſoium, dicens: Dimiſſa eſt mihi hereditas à parentibus meis: quid faciam de illâ? Reſpondit ſenex: Si dixero, Da illam in eccleſiam clericis, illi epulantur ex ipſâ. Si dixero, Da illam conſanguineis tuis, nullam habebis mercedem. Si ergo vis implere mandatum diuinum, da hanc pauperibus & egenis, & perfectus eris.

Cap. XXXVII. / *Temporalis profectus derelinquendus eſt propter amorem charitatis.*

Sisois. Append. Mart. n. 11. / *Ira fugâ quantocyus reprimenda.*

1. ABBAS Siſoius dixit: Cùm fuiſſem aliquando in mercato, & ſportellas meas fratri venderem, videns quia iracundia approximabat mihi, dimiſi vaſcula mea fugiens.

Ioannis. Append. Mart. n. 12. / *Ira occaſio vitanda.*

2. Dixit abbas Ioannes: Aſcenderam aliquando per viam eremi in Scithi, texens plectam: & audiui camelarium loquentem ſermones vanos, & ne forte iraſcerer, dimiſi plectam meam, & fugi.

Pimenii. Ruff. lib. 3. n. 201. Pelag. libell. 17. num. 10. Append. Mart. n. 14. Ioan. 15. / *Quid animam pro amico ponere.*

3. Interrogauit frater abbatem Pimenium, dicens: Quid eſt quod Dominus dixit: Maiorem charitatem nemo habet, quam vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis? quomodo hoc facit? Reſpondit ſenex: Si quis audit verbum malum à proximo ſuo, & dum poſſit ſimilia reſpondere, pugnat tamen in corde ſuo portare laborem, & vim ſibi facit, ne reſpondeat malum, vt contriſtet illum: iſte talis animam ſuam ponit pro amico ſuo.

Macarii. Pelag. libell. 10. num. 14. Append. Mart. n. 15. / *Dæmon malorum ſuperſeminator.*

4. Abbas Macarius dixit: Si reminiſcimur malorum quæ ab hominibus patimur, perdimus memoriæ virtutem. Item dixit: Si autem recolimus malorum, quæ nobis à dæmonibus mittuntur, ſine perturbatione erimus, ſcientes quòd ab initio bona Deus creauit, diabolus verò mala ſuperſeminauit. En ſunt perditiones innumeræ. Et addidit, dicens: Culpa eſt monachi, ſi læſus à fratribus, primus in charitate purgato corde non occurrit. Nam Sunamitis non meruiſſet recipere Eliſæum prophetam in domum ſuam, niſi quia cum nullo alio habuit cauſſam. Sunamitis enim in perſonâ eſt animæ, Eliſæus verò in perſonâ Spiritus ſancti figu-

Ioan. libell. 1. n. 7. titulo Incerti. Append. Mart. n. 16.

figuratus: quia niſi pura ſit anima, non meretur ſuſcipere Spiritum Dei. Ita ira inueterata excæcat oculos cordis, & animam excludit ab oratione.

CAPVT XXXVIII.

Quid lamentatio vel paupertas, quæ fit propter Deum, operetur.

ANTONII.

1. SANCTVM Antoniũ requiſiuit frater, dicens: Quid faciam pro peccatis meis? Reſpondit: Qui vult liberari à peccatis, fletu & planctu liberabitur ab eis: & qui vult ædificari in virtutibus, per fletum lacrymarum ædificatur. Ipſa laudatio pſalmorum, planctus eſt. Memento exemplum Ezechiæ regis Iudæ, ſicut ſcriptum eſt per Iſaiam prophetam: qui flendo non ſolum ſanitatem recepit, ſed etiam per quindecim annos augmentum vitæ promeruit, & ſuperuenientem hoſtis exercitum, videlicet centum & octogintaquinque millium, per lacrymarum eius rigationem, virtus Domini in mortem proſtrauit. Sanctus Petrus apoſtolus flendo recepit, quod in Chriſtum negando commiſerat. Maria, quia cum lacrymis rigauit pedes Domini, meruit audire, ſe optimam partem elegiſſe. Ipſe timor Domini ſanctus permanens in ſæculum ſæculi.

Lacrymarum virtus.

Iſai.38.

MACARII

Append. Mart.n.23

Quis monachus non moritur.

2. Beatus Macarius dixit: In veritate, ſi facta eſt monacho deſpectio quaſi laus, paupertas ſicut diuitiæ, inopia ſicut epulæ, numquam moritur. Impoſſibile eſt, benè credentem, & pie colentem Deum, cadere in paſſionem immundam & in errorem dæmonum.

CAPVT XXXIX.

In hac vitâ homo requiem inuenire non poteſt.

SISOIS.

Append. Mart.n.26.

Ioan.9.

1. ABBATEM Siſoium requiſiuit frater: Poſt quantum tempus debet homo à ſe abſcindere paſſiones? Reſpondit: Scriptum eſt in Euangelio, Quia peccatores Deus non audit; ſed qui cultor Dei eſt, & voluntatem eius facit. Ideò cùm venerit impugnatio, abſcide illam, quia fragilis eſt anima: ante armetur quàm à peccatis inquinetur.

Semper armanda anima.

PIMENII.

Ruff.lib.5. n.100

Pelag.libell.9. n.8.

Append. Mart.n.39.

Vnde quies.

2. Abbatem Pimenium interrogauit frater: Quid faciam, quia conturbant me cogitationes ſedentem in cellâ? Reſpondit: Neminem deſpicias, nullum diiudices, de nullo malè loquaris: & Deus dabit tibi requiem, & ſtatuet ſeſſionem tuam ſine conturbatione. Cuſtodiam enim ſeniorum, & quietem ipſorum conſidera. Meditare in diuinis officiis, & ſcias horas canonicas die ac nocte. Timor Domini non diſcedat à corde tuo: & non glorieris, neque te æſtimes cum iuſtis: & ex omni virtute tuâ cuſtodi, vt non facias propriam voluntatem.

EIVSDEM.

Ruff.lib. n. 34. titulo Incerti.

Append. Mart.n.42.

Feruor Spiritus.

3. Idem dixit: Sicut ad ſuccenſam ollam muſcæ non appropinquant; ſi verò tepida fuerit, inſidunt in eam, & faciunt vermes: ita & monachum ſuccenſum igne diuini Spiritus, dæmones fugiunt; tepidum verò illudunt & inſequuntur.

Vnde vitia oriuntur. CAP.XL.

ANTONII.

Pſal.65.

Ventre pleno ebulliunt vitia.

Matth.15.

Pſal.72.

1. SANCTVM Antonium requiſiuit frater: Quomodo Deus repromittit bona animæ per aſſiduitatem Scripturarum, & non vult anima in bonis permanere, ſed declinat ad tranſitoria, caduca, & immunda? Reſpondit: Ad hoc iungitur quod Pſalmiſta ait: Iniquitatem ſi conſpexi in corde meo, non exaudiet Deus. Ignoras quòd cum venter plenus fuerit eſcâ, ſtatim ebulliunt magna vitia, quæ Saluator noſter per Euangelium prædixit: Non coinquinat, quod in os intrat, animam hominis: ſed de corde exeunt, quæ in interitum demergunt hominem. Vide quid dixerit primùm: Cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falſa teſtimonia, & blaſphemiæ. Quia qui necdum guſtauit dulcedinem cæleſtium, vt ex toto corde exquirat Deum, ideò ad immunda reuertitur. Quis poterit rectè dicere, Vt iumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum.

Qualiter virtutes obtinere oportet. CAP.XLI.

INCERTI.

Append. Mart.n.46.

Contra cogitationes Deum inuoca.

Pſal.49.

1. QVEMDAM ſenem requiſiuit frater, dicens: Doce me, pater. Et dixit ei: Vade, ama tibi ipſe vim facere. Euagina gladium tuum, & exi in bellum. Dixit ei frater: Non me permittunt cogitationes. Reſpondit ſenex: Scriptum eſt: Inuoca me in die tribulationis tuæ, & eripiam te, & glorificabis me. Inuoca ergo Deum, & eripiet te.

INCERTI.

Pelag.libell.10. n.94.

Non ex ſermone ſed ex virtute regnum Dei.

1.Cor.4.

Rom.2.

Pſal.110.

2. Perrexerunt duo fratres ad vnum ſenem ſanctum in Scithi ſedentem ſingularem; dixitq; vnus ex illis: Abba, omne vetus & nouum Teſtamentum memoriter didici. Dicit ei ſenex: Impleſti aërem verbis. Et alter dixit: Ego & vetus & nouum Teſtamentum totum ſcripſi, & penes me habeo. Et huic reſpondit: Et tu impleſti feneſtras tuas chartis. An ignoratis qui dixit: Regnum Dei non eſt in ſermone, ſed in virtute. Et iterùm: Non auditores legis iuſti ſunt apud Deum, ſed factores legis iuſtificabuntur. Inquirebant ergo ab eo viam ſalutis. Ille autem dixit eis: Initium ſapientiæ timor Domini, & humilitas cum patientiâ. Omnibus his inſertis vtentibus, pauca ſufficiunt.

Quo-

CAP. XLII. *Quomodo in cœnobijs viuendum ſit.*

AGATHONIS. Ruff. lib. 5. n. 198. Pelag. libell. 10. num. 8.

1. CVM quidam adoleſcens frater abbatem Agathonem requireret, dicens: Volo permanere cum fratribus; dic mihi quomodo habitem cum ipſis? Reſpondit ei ſenex: Obſerua præ omnibus hoc, vt qualis primo die ingrederis apud ipſos, talis reliquum peragas tempus, & cum quiete adimplebis peregrinationem tuam. cuſtodi enim, ne quando fiduciam loquendi aſſumas, dicente Apoſtolo: Nemo militans Chriſto, implicat ſe negotijs ſæcularibus.

Primus nouitiatus feruor ſemper conſeruandus. 2. Tim. 2.

EIVSDEM. Append. Mart. num. 10.

2. Item dixit Agathon: Si habitas cum proximo, eſto ſicut columna lapidea: quæ ſi iniuriatur, non iraſcitur: ſi glorificatur, non extollitur.

Inſtar columnæ immobilis eſto.

NESTERONIS. Pelag. libell. 15. num. 30.

3. Abbas Pimenius abbatem Neſteronem ſedentem in cœnobio requiſiuit, dicens: Vnde adeptus es hanc virtutem, frater, vt quotieſcumque tribulatio contigit in cœnobio, neque loquaris, neque mediator accedas? Et cùm nollet dicere, poſteà compulſus à ſene, dixit: Indulge mihi, abba, quia in principio quando ingreſſus ſum, dixi cogitationi meæ: Ecce tu & hic aſinus eſtis pares. Sicut enim hic aſinus vapulat, & non loquitur; iniuriatur, & nihil reſpondet: ita ergo eſto & tu, nam ſic dicit & pſalmus: Vt iumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum.

Contra tribulationes cogita, Ego & aſinus vnum ſumus. Pſal. 72.

ANVB. Ruff. lib. 3. n. 199. pænè ad verbum. Pelag. libell. 15. num. 11.

4. Cum aliquando gens Mazicorum in Scithi ſuperueniens, multos ex patribus occidiſſet, abbas Pimenius vnà cum alio patre ſeniore, nomine Anub, & cum alijs quinque patribus fugiens inde, venit ad locum qui dicitur Terenuthi: & inuenerunt ibi templum antiquum deſertum, & manſerunt in eo hi ſeptem pariter, donec cognoſcerent vbi vnuſquiſque in Ægypto manſurus eſſet. Decreuerunt autem inter ſe, dicentes: Septimanâ hac vnuſquiſque requieſcat apud ſe, & alter ad alterum non loquatur. Cùm autem id facerent, erat in templo illo ſtatua cuiuſdam idoli. abbas ergo Anub exurgens, mane lapidabat eam in facie: & veſpere veniens, dicebat ad eam: Peccaui, indulge mihi. & ſic fecit per totam hebdomadam. Die autem Sabbati cùm veniſſent pariter, dixit ei abbas Pimenius: Quid voluiſti hac totâ hebdomadâ facere, vt homo fidelis diceres idolo, Indulge mihi. Dixit ei ſenex Anub: Hoc ego propter vos feci. dicite mihi, numquid quando hoc idolum lapidabam, locutum eſt aut iratum? aut quando indulgentiam petebam, numquid exaltauit ſe aut gloriatum eſt? Cui abbas Pimenius reſpondit: Non vtique. Tunc dixit ſenex: Fratres ecce ſeptem ſumus, ſi vultis ergo pariter manere, vt lucrum animæ faciamus, ſit idolum nobis iſtud in exemplum, ne quando iniuriatur aliquis, iraſcatur; ne quando ab eo venia petitur, glorietur, aut extollatur: ſi autem ita non vultis, vnuſquiſque vadat, quò vult. At illi projcientes ſe in terram, ſpoponderunt ſe ita facturos: & ſic permanſerunt per multos annos, cum magnâ humilitate & abſtinentia, vnum ex ipſis facientes diſpenſatorem. Et erat eis perfectio, & vnum deſiderium: & quicquid poſitum eſſet in menſâ, reficiebantur, nullo dicente: Adfer nobis illud: aut, Iſtud nolo comedere. Quatuor ſiquidem horas dormiebant in nocte, & quatuor pſallebant, & quatuor operabantur. In die verò per interualla horarum officijs diuinis inſiſtebant, operantes & legentes, & fundentes folia palmarum, vſque ad horam nonam. Poſt hoc verò victum ſibi præparabant, colligentes quaſdam herbas terræ.

Anub, nec laude nec iniuriâ motum, fratres ſuos exemplo ſtatuæ docet.

Ratio viuendi Anub cum ſocijs.

CAP. XLIII. *Quæ ſit obſeruantia ſpiritualis diſciplinæ.*

SERAPIONIS. Append. Mart. n. 106 tit. Incerti.

1. QVIDAM frater requiſiuit ſanctum Serapionem abbatem, habentem ſub regimine ſuo decem millia monachorum, dicens: Alij fratres de cœnobio elegerunt me, vt ego illis præcipiam, oſtende mihi, quomodo iubes? Reſpondit Serapion: Durum eſt meum fortaſſe imperium. Nam Dominus noſter Ieſus Chriſtus per Euangelium ſuum inſtruit, dicens: Si diligitis me, mandata mea ſeruate. Et cùm diſcipuli de primatu inter ſe diſceptarent, quis eorum eſſet ſenior, ait ad eos: Si quis voluerit inter vos maior fieri, erit veſter miniſter, & quicumque voluerit in vobis prior eſſe, erit omnium ſeruus. Petrus apoſtolus in epiſtolâ ſuâ monet paſtores: Paſcite qui in vobis eſt, gregem Dei, prouidentes, non coactè, ſed voluntariè ſecundùm Deum: nec turpis lucri gratiâ, ſed forma eſtote gregis, & cùm apparuerit princeps paſtorum, percipietis immarceſcibilem gloriæ coronam. Ita facito prius quod præcipis, vt non tantùm illis præcepta, ſed formulam præbeas, vt tua imitentur exempla. Ne ſis mercenarius, ſed paſtor ouium: quia Saluator noſter beatum dixit, quem conſtituit ſupèr familiam ſuam, vt det illis cibum in tempore.

Qualis eſſe debeat prælatus. Ioan. 14. Marc. 10. 1. Pet. 5. *Qui præceſſit, exemplo præire debet.* Matth. 24.

SILVANI. Append. Mart. n. 108.

2. Interrogauit abbas Moyſes abbatem Siluanum, dicens: Poteſt homo per ſingulos dies apprehendere conuerſationis initium? Reſpondit: Oportet enim apprehendere vnumquemque aliquid ex omnibus. Surgens manè, ſumat initium ſapientiæ: in omni virtute, & in omni mandato Dei, in magna

Manè bona propoſita ſtatuenda.

magnâ patientiâ, & longanimitate, & charitate Dei, cum humilitate animæ & corporis, in multâ ſuſtentatione & commoratione cellæ, in oratione & deprecatione, cum gemitu, cum puritate cordis & oculorum, & cuſtodia linguæ ac ſermonum, in abrenuntiatione rerum materialium, deſideriorum carnis, cruciationem habentes in certamine, in continentiâ ſpiritali & agone pugnæ, in pœnitentiâ & luctu, in ſimplicitate animæ & taciturnitate, in ieiunijs & vigilijs nocturnis, in operatione manuũ, ſecundùm quod dicit apoſtolus Paulus, operantes ma-
1. Cor. 11. nibus veſtris, in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in laboribus & anguſtijs & perſecutionibus, in foueis & ſpeluncis & cauernis.
Iacob. 1. Eſto factor verbi, & non auditor tantùm, operans talentum in duplum, habẽs veſtem nuptialem, firmatus ſupra firmam petram.

Eleëmoſyna & fides non te derelin-
Ruff. lib. 3. n. 206. titulo *Incerti.* Pelag. libell. 10. n. 63. titulo *Moyſis.* Append. Mart. num. 108. quant. Cogitans eſto, omni die mortem vicinam eſſe: & quaſi iam clauſus in monumento, nihil de hoc ſæculo cures, quia ſollicitudo ſæculi & cupiditas diuitiarum, hæc ſunt ſpinæ, quas Dominus cauere dixit in Euangelio, quæ bonum ſemen ſuffocant. Inedia eſcarum, humilitas & luctus
Luc. 8. non recedant à te: quia Dominus diſſipat oſſa hominum ſibi placentium. Timor omni horâ permaneat in te, ſicut ſcriptum eſt:
Iſaiæ 26. Propter timorem tuum, Domine, in vtero concepimus, & doluimus, & peperimus ſpiritum ſalutis. Hæc ergo, & ſi qua alia virtus eſt, in his proſpice: & ne te menſures cum magnis, aut iuſtum te æſtimes: ſed te crede inferiorem eſſe totius creaturæ, id eſt,
Galat. 6. viliorem quouis homine peccatore. Qui ſe exiſtimat aliquid eſſe, cùm nihil ſit, ipſe ſe ſeducit. Non diiudices proximum, neque deſpicias aliena delinquentium, ſed tua plange peccata, & de nullius hominis actu ſollicitus ſis. Eſto manſuetus ſpiritu, & non iracũdus. Nihil in corde tuo, neque odium, neque contra inimicum aliquid ſine cauſsâ habeas: neque deſpicias eum in tribulatione eius, neque reddas malum pro malo, ſed eſto pacificus cum omnibus: hoc eſt vinculum perfectionis. Non te credas malum facienti, neque congaudeas ei qui fecit proximo ſuo malum. Non detrahas alij; quia Deus iudex & teſtis eſt in omnibus. Ne oderis aliquem propter peccatum eius,
Matth. 7. quia ſcriptum eſt: Nolite iudicare, vt non iudicemini. Dum alium arguis, vide ne peiora committas. Non deſpicias peccantem, ſed ora pro illo, vt Deus illi det conuerſionem ad pœnitentiam: & ſi audieris de aliquo, quòd agat iniqua, reſponde dicens: Numquid ego horum ſum iudex? homo ſum peccator, mortuus ſub peccatis meis. Mortuus enim cauſſam non habet curare pro aliquo. Qui hæc omnia procurat & cogitat, operarius eſt omnis iuſtitiæ, dum de Chriſto redemptore noſtro Propheta denuntiet, dicens: Ego autem ſum vermis, & Pſal. 21.
non homo. Et alius propheta Abacuc dicit:
Lapis de pariete clamauit, & ſcarabeus de Abac. 2.
ligno loquitur: nos verò dum in multis extollimur, in multis ſupplantamur. Qui verò hæc cuſtodit, viuit ſub gratiâ & virtute Domini noſtri Ieſu Chriſti.

De meditationibus duodecim anachoretarum. CAP. XLIV.

ANACHORETÆ aliquando ſapientes, ſancti & ſpiritales, duodecim numero, congregati in idipſum, expetierunt à ſemetipſis, dicere vnumquemque quæ emendauerit in cellâ ſuâ, & quam meditationem meditatus ſit ſpiritaliter.

1. Et dixit primus, qui & ſenior eorum: Ego, fratres, ex quo cœpi quieſcere, totum crucifixi meipſum his quæ extrinſecus ſunt actionibus, reminiſcens quod ſcriptum eſt:
Dirumpamus vincula eorum, & proijciamus à nobis iugum ipſorum. Pſal. 2.
Et velut murum faciens inter animum & corporales actus, dixi in mente meâ: Quemadmodum *Ab exterioribus animus ſequeſtrandus.*
is qui intra murum eſt, ſtantem foris non videt: ſic nec tu velis exteriores actus adſpicere, ſed teipſum intuere, ſuſtinens quotidie ſpem Dei. Sic autem habeto malignas cogitationes aut malas concupiſcentias, ſicut ſerpentis & ſcorpionum prolem. Si quando autem eas in corde meo naſci ſenſero, attendens illas cum comminatione & irâ areſacio eas: nec vmquam ceſſo, iraſcens corpori & menti meæ, nequid prauum faciat.

2. Secundus ait: Ego dixi, ex quo renuntiaui terræ: Hodie renatus es, hodie cœpiſti ſeruire Deo, hodie hîc inhabitare cœpiſti: *Semper te incipere cogita.*
ſic eſto quotidie peregrinus, & craſtino liberandus. hoc mihi quotidie conſulebam.

3. Tertius dixit: Ego diluculò adſcendo ad Deum meum: & adorans illum, iacto me in faciem meam, confitendo culpas meas: & ſic deſcendens, adoro angelos Dei, *Diluculò ad Deum aſcendendum.*
rogans illos ſupplicare Deo pro me, & omnem creaturam. Et cùm iſta adimpleuero, vado ad abyſſum: & quid Iudæi faciunt, Ieroſolymis euntes, concidentes ſe, & lacrymantes ac lugentes caſum patrum ſuorum. Hoc ego circuiens & exſpectans, propria membra tormentis ſubdo, & cum plorantibus ploro.

4. Quartus ait: Ego ſic ſum, ac ſi in monte oliuarum ſedens cum Domino & diſci-

pulis eius. Et dixi mihi. Nullum agnoſcas ſecundum carnem, ſed cum his eſto ſemper cæleſtis conuerſationis imitator, ſicut bona Maria Magdalena ad pedes Ieſu ſedens, & verba eius audiens. *Matth. 5.* Efficiamini ſancti & perfecti ſicut & Pater veſter qui in cælis eſt. *Matth. 11.* &, Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde.

Memoria finis. 5. Quintus ait: Ego Angelos adſpicio, adſcendentes & deſcendentes ad vocationem animarum, & ſemper finem meum opperior, dicens: *Pſal. 107.* Paratum cor meum Deus, paratum cor meum.

Conſideratio præſentiæ Dei nobiſcum. 6. Dixit ſextus: Ego per dies ſingulos ſtatui verba mea audiri à Domino, putans mihi dici: Laborate propter me, & ego quieſcere faciam vos. Adhuc modicùm decertate, & videbitis ſalutare meum, & gloriam meam. Si diligitis me, ſi filij mei eſtis, ad patrem rogantes reuertimini. Si fratres mei eſtis, erubeſcite pro me, quemadmodum propter vos multa perpeſſus ſum. Si oues meæ eſtis, Dominicam paſſionem ſequimini.

Fides, ſpes, charitas, ſemper ſint in mente, ore. 7. Septimus ait: Ego iſta aſſiduè meditor, & ſine intermiſſione colloquor mihi, fidem, ſpem, & charitatem: vt ſpe quidem gaudeam, dilectione verò neminem aliquando contriſtem, & fide corroborem.

Vigilantia contra diabolum. 8. Octauus ait: Ego volentem diabolum exſpecto, quærentem quem deuoret. Et vbicumque ierit, exſpecto illum interioribus oculis meis, & Dominum Deum aduerſus illum interpello, vt ſine effectu maneat, & in nullo præualeat, maxime in timentibus Deum.

Cæleſtis gloriæ exſpectatio. 9. Nonus ait: Ego quotidie eccleſiam intellectualium virtutum exſpecto, Dominum gloriæ in medio earum video ſuper omnes ſplendentem. Quando autem abſcedam ab eo, aſcendo in cælum, exſpectans admirandas pulchritudines Angelorum, & quos emittunt hymnos inceſſabiliter Deo, & dulces eorum cantilenas: differorque ſonis ac vocibus & ſuauitate, vt libeat reminiſci quod ſcriptum eſt: *Pſal. 18.* Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiant firmamentum. Et omnia quæ ſuper terram ſunt, ſicut cinerem & ſtercora opinor.

Angelus cuſtos verendus. 10. Decimus ait: Ego Angelum meum aſſiſtentem mihi iuxta me exſpecto: & cuſtodio memetipſum, quod ſcriptum eſt reminiſcens: *Pſal. 15.* Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper, quoniam à dextris eſt mihi, ne commouear. Timeo igitur eum, vt cuſtodientem vias meas, & quotidie adſcendentem ad Deum, & inſinuantem actus meos & verba.

Virtutum perſonatarum circumuallatio. 11. Vndecimus ait: Ego perſonam imponens virtutibus, veluti ſi abſtinentiæ, caſtitati, benignitati, dilectioni, in meipſum ſteti: & circumdans mihi illas, & vbicumque iero, dico mihi ipſi: Vbi ſunt ſequaces tuæ? Ne puſillanimis ſis, ne deficias, habens iuxta te ea ſemper. Quæcumque libent, loquere de virtute, vt poſt mortem [illegible] teſtificentur de te coram Deo, quia inuenerunt requiem in te.

12. Duodecimus ait: Vos quidem, patres, cæleſtem habentes conuerſationem, cæleſtem & ſapientiam poſſidetis. Nihil mirum. Eleuatos vos operibus video, & ſuperiora ſectantes. Quid dicam? Virtute enim etiam tranſpoſiti eſtis terram, voſmetipſos ex toto alienantes ab eà. Quid dicam? Vos terrenos angelos, & cæleſtes homines dicens, non peccauerim. *Profunda humilitas, & tormentorum in inferno memoria.* Ego verò me his indignum iudicans, video quòd peccata mea, vbicumque iero, præcedunt me ſemper ad dexteram & ad ſiniſtram: in infernum verò adiudicaui meipſum, dicens: Eſto cum his quibus dignus es, iſtis poſt modicum annumeraberis. Video igitur ibi pares gemitus & inceſſabiles lacrymas, quæ à nullo referri queunt. Aſpicio quoſdam ſtridentes dentibus, & ſalientes toto corpore, & trementes à capite vſque ad pedes. Et iactans me ſuper terram, & amplectens cinerem, deprecor Deum, numquam caſurum me illorum experimenta accipere. Video & mare ignis bullientis immenſibile, & circumflentes & mugientes, vt putent aliqui vſque ad cælos attingere fluctus ignis, & in tremendo illo mari innumerabiles homines deiectos ab agreſtibus: & vnà voce omnes illos clamantes & vlulantes ſimul, quales nemo ſuper terram vlulatus & voces vmquam audierat, & ſicut ardentia omnis virgulti cremare: miſericordià autem Dei auertente ſe ab illis propter iniuſtitias eorum. Et tunc lamento genus hominum, quòd audeat loqui vel cuilibet attendere, tantis mundo repoſitis malis. Et in his teneo mentem meam, luctum meditans, quod ait Dominus, indignum me cælo & terrà iudicans, reputanſque quod ſcriptum eſt: Factæ ſunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte. *Pſal. 41.*

Hæc ſapientium & ſpiritualium reſponſa patrum. Et veniat & in nos digna memoria, vt narrationem conuerſationis opere oſtendere poſſimus, vt facti inuituperabiles, & perfecti, & irreprehenſibiles, placeamus Saluatori noſtro. Cui eſt honor & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

IN LIBRVM SEPTIMVM DE VITIS PATRVM NOTATIO.

PAVCA *hoc libro notanda ſunt, cùm vel ex margine, vel ex antedictis lux aſfulgeat.*

Cap. XII. Num. 8. 1. LEBETONE.] *Pelagius libello* VIII. *num* 18. *habet* ſacco. *Vide Onomaſticon.*

Cap. XIX. Num. 3. 2. EVLOGIVS.] *Eadem hiſtoria ſenſu eodem apud Pallad. cap.* XXVI. *quem Heruetus Latinam reddidit. Diſſentit ab eo Paſchaſius in quorumdam vocabulorum tranſlatione, uti & vetus Palladij interpres. Ecce locum vnum, ſed inſignem, num 4.*

3. SCHOLASTICVS.] *Varia huius vocis ſignificatio. Ferè pro aduocato vel declamatore accipitur. Vide Onomaſticon.*

5. FVGITIVS, QVI PROPRIAM DOMVM DEVORASTI, FVRATVSQVE ES ALIENAM SVBSTANTIAM.] *Vetus Palladij interpres:* Multa mala commiſiſti, fugitiue forſitan domini tui, alienas pecunias furatus es. *Heruetus, recentior Palladij interpres:* Abi hinc ſcelerate fugitiue, ſuffuratus es alienas pecunias, & dominum ſpoliaſti. *Quæ Meurſius in Gloſſario ſuo ex Græco M. S. ſic repræſentat:* Σχάτα, γλάττο, ταγανίες, ἀλλότρια χρήματα ὑπῆρξας. *Qui tamen vnicâ dictione & per κ legit* κατογλάττων: *vultque Palladio* ζιγογλάττων *idem eſſe quod* κοπροφάγος *Ariſtophanis, id eſt,* ſtercorimanducus. *Eidem Meurſio* σαγανίες *eſt* dominus helluo. *Non potiùs,* domini he loo, *ſi is ſenſus placet; quod Herueto* dominum ſpoliaſti? *Paſchaſius etiam videtur legiſſe* φαγανίες, *ſed alio ſenſu. nam vertit,* propriam domum deuoraſti. *quare illi* φαγανίες *eſt, quaſi* κυρίων φάγος propriarum rerum deuorator. *& facilis a ſuarum rerum dilapidatione ad furtum gradus eſt, quare & rectè hæc coniunguntur,* ſua deuoraſſe, & aliena furatum eſſe. *Vetus Palladij interpres legiſſe videtur* φυγανίες: *vertit enim,* fugitiue domini tui. *Quod idem Meurſius ex* χάτα, γλάττον *facit* σχαταγλάττον, *nondum probare poſſum potiùs dixerim eſſe ea duo verba probroſa, etſi nunc non ita cognita.*

5. DE MEDITATIONIBVS.] *Quia in tempore ex Auguſtanâ Bibliothecâ, promptiſſime ſubmittente Dauide Hæſchelio, hoc ipſum caput Græcè expreſſum accepi, iuuat hic ſubmittere.*

Διήγησις ιβ' πατέρων, ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνελθόντων περὶ τῶν οἰκείων κατορθωμάτων.

ΑΝΑΧΩΡΗΤΑΙ ποτὲ ἑπτὰ [illegible], συναχθέντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἐπηρώτων ἑαυτούς, εἰπεῖν ἕκαστον ὃ κατώρθωσεν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, [illegible].

α'. Καὶ εἶπεν ὁ πρῶτος, ὃς ἦν πρεσβύτερος ἐξ αὐτῶν· Ἐγὼ, ἀδελφοί, ἀφ' οὗ ἠρξάμην ἡσυχάζειν, ὅλον ἐσταύρωσα ἐμαυτὸν τοῖς πράγμασι, [illegible]· Διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν, καὶ ἀπορρίψωμεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Καὶ Psal. 2. 3. τεῖχος ὥσπερ ποιήσας ἀνὰ μέσον τῆς ψυχῆς μου καὶ τῶν σωματικῶν πραγμάτων, εἶπον ἐν τῇ διανοίᾳ μου· Ὅτι ὥσπερ ὁ ἔσω τοῦ τείχους οὐχ ὁρᾷ τὸν ἔξω ἱστῶντα, οὕτω μηδὲ σὺ θελήσῃς ὁρᾷν Deut. 15. τὰ τῶν ἐκτὸς πράγματα, ἀλλὰ σεαυτῷ πρόσεχε, ἐκδεχόμενος [illegible] τοῦ Θεοῦ σου. Οὕτω δὲ ἔχων τὰς πονηρὰς ἐπιθυμίας, ὡς ὄφεις καὶ γεννήματα ἐχιδνῶν, ὅταν αἴσθωμαι ἐν τῇ καρδίᾳ μου φυομένας ταύτας, προσέχων αὐταῖς μετὰ ἀπειλῆς καὶ ὀργῆς, καὶ ξηραίνω αὐτάς, καὶ οὐκ ἐπαυσάμην ποτὲ ὀργιζόμενος τῷ σώματί μου καὶ τῇ ψυχῇ μου, ἵνα μηδὲν φαῦλον ποιήσω. (vers. 9. vbi quæ Moſis præcepto exerciti oculi Bi[b]li M.)

β'. Ὁ δεύτερος λέγει· Ἐγὼ εἶπον ἐμαυτῷ, ἀφ' οὗ ἀπεταξάμην τῇ γῇ, ὅτι σήμερον ἀνεγεννήθης, σήμερον ἐνταῦθα παρεκάλεσας· Οὕτως ἔσο καθ' ἑκάστην, ὡς ξένος, καὶ αὔριον ἀπαλλαγησόμενος. Καὶ τοῦτο ἐμαυτῷ καθ' ἑκάστην συμβουλεύω.

γ'. Ὁ τρίτος· Ἐγὼ ἀπὸ πρωΐας ἀνέρχομαι πρὸς τὸν Κύριόν μου, καὶ προσκυνήσας αὐτῷ ἵστημι ἐμαυτὸν ἐπὶ πρόσωπόν μου, ἐξομολογούμενος τὰ παραπτώματά μου. Καὶ οὕτω καταβαίνω προσκυνῶν τοὺς Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ, [illegible] καὶ τοῦ κτίστου. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιτελέσας, κατέρχομαι ἐν τῇ ἀβύσσῳ. Καὶ ὡς ἔπραξαν Ἰουδαῖοι ποτὲ, ἐπὶ Σοδόμους καὶ Γομόῤῥας ἀπιόντες, καὶ [illegible] καὶ δακρύοντες ἐπὶ τῇ συμφορᾷ τῶν πατέρων αὐτῶν, οὕτω κἀγὼ περιέρχομαι τὰς κολάσεις, καὶ θεωρῶ τὰ ἰδία μέλη βασανιζόμενα, καὶ κλαίω μετὰ κλαιόντων.

δ'. Ὁ δὲ τέταρτος εἶπεν· Ἐγὼ οὕτως εἰμὶ ὡς ἐν τῷ ὄρει τῶν ἐλαιῶν καθήμενος, μετὰ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτοῦ. καὶ εἶπον ἐμαυτῷ· Ἀπὸ τοῦ νῦν μηδενὶ γίνωσκε κατὰ σάρκα· ἀλλὰ μετ' αὐτῶν ἴσθι διὰ παντὸς τὸν ζῆλον [illegible], τῆς πολιτείας μιμούμενος, ὡς ἡ καλὴ Μαρία ἡ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου καθημένη, 1 Pet. 1. 16. καὶ τῶν λόγων αὐτοῦ ἀκούουσα· Γίνεσθε ἅγιοι, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι· Luc. 10. 39. γίνεσθε οἰκτίρμονες, ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· γίνεσθε τέλειοι, ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ, Μάθετε Luc. 6. 36. Matt. 5. 48. Matt. 11. 29. ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾷός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ.

ε'. Ὁ δὲ πέμπτος εἶπεν· Ἐγὼ τοὺς Ἀγγέλους θεωρῶ ἀνερχομένους καὶ κατερχομένους εἰς τὴν κλῆσιν τῶν ψυχῶν. καὶ διὰ παντὸς τὸ τέλος προσδοκῶν, λέγω· Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ Θεός.

ς'. Ὁ ἕκτος λέγει· Ἐγὼ καθ' ἡμέραν νομίζω τούτους τοὺς λόγους ἀκούειν παρὰ τοῦ Κυρίου· Κάμετε δι' ἐμὲ, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν ἀγωνίσασθε, καὶ ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου καὶ τὴν δόξαν μου. Εἰ ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσατε. Εἰ τέκνα μου ἐστὲ, ὡς πατέρα αἰσχύνθητέ με. ὡς πολλὰ ὑπομείναντα δι' ὑμᾶς. Εἰ πρόβατά μου ἐστὲ, τῆς φωνῆς τοῦ ποιμένος ἀκούσατε. Εἰ δοῦλοί μου ἐστὲ, [illegible] ἀκολουθήσατε τῷ δεσπότῃ. (Matt. 11. 28. Ioan. 14. 15. Ioan. 10. 27.)

ζ'. Ὁ ἕβδομος εἶπεν· Ἐγὼ τὰ τρία ταῦτα [illegible], καὶ ἀδιαλείπτως διαλέγω ἐμαυτῷ, ἐλπὶς, πίστις, ἀγάπη, ἵνα

ἵνα τῷ μὲν ἐλπίδι χαίρω, τῷ δὲ πόνῳ στενάζωμαι, τῷ δὲ ἀγάπῃ μηδένα λυπῶ ποτέ.

η'. Ὁ ὄγδοος ἔφη, Ἐγὼ * πά.. μετὰ τὴν διάθεσιν θεωρῶ, καὶ ὅπου δ' ἂν ἀπέλθω, θεωρῶ αὐτὸν τοῖς ἔσωθεν ὀφθαλμοῖς, καὶ τῷ δεσπότῃ Θεῷ ἐντυγχάνω κατ' αὐτοῦ, ἵνα ἄπρακτος μείνῃ, καὶ ἐν μηδενὶ ἰσχύσῃ, καὶ μάλιστα κατὰ τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον. (* ἴσ. σα- ταν)

θ'. Ὁ ἔνατος ἔφη, Ἐγὼ καθ' ἡμέραν τὴν ἐκκλησίαν τῶν ὁσίων ὁρῶ, καὶ τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐν μέσῳ αὐτῶν ὑπὲρ πάντας λάμποντα. ὅταν δὲ ἀκηδιάσω, ἀνέρχομαι εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ θεωρῶ τὰ κάλλιστα τάγματα τῶν ἀγγέλων, καὶ τοὺς ὕμνους, οὓς ἀναπέμπουσιν ἀπαύστως τῷ Θεῷ, καὶ τὰς μελῳδίας· καὶ μεταρρίζομαι ὑπὸ τῶν φθόγγων καὶ τῆς φωνῆς, ὡς ἐννοῆσαι τὸ γεγραμμένον· Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς σποδὸν καὶ σκύβαλα ἡγοῦμαι. Pſal. 18. 2.

ι'. Ὁ δέκατος εἶπε, Διόλου ἐγὼ τὸν ἄγγελον τὸν φυλάσσοντά με θεωρῶ πλησίον, καὶ τηρῶ ἐμαυτὸν ἐννοῶν τὸ γεγραμμένον· Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός· ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. (Pſal. 15. 8.) φοβοῦμαι οὖν αὐτόν, ὡς τηροῦντά μου τὰς ὁδοὺς, καὶ καθ' ἑκάστην ἀνερχόμενον πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἐμφανίζοντά μου τὰ ἔργα καὶ τοὺς λόγους.

ια'. Ὁ ἑνδέκατος ἔφη, Ἐγὼ προσωποῦντα δῆθεν τὰς ἀρετὰς, οἷον τὴν ἐγκράτειαν, τὴν σωφροσύνην, τὴν μακροθυμίαν, τὴν ἀγάπην, εἰς ἐμαυτὸν ἔσωθεν, κυκλῶσαι με αὐτάς. ὅπου δ' ἂν ἀπέλθω, λέγω· Ποῦ εἰσὶν αἱ παρθένοι σου, μὴ ἀθυμήσῃς, μὴ ἀκηδιάσῃς, ἔχων αὐτὰς ἐγγύς μου διὰ παντός. εἶτα θέλεις ὁμιλεῖν περὶ ἀρετῆς, ἵνα μετὰ θάνατόν σου μαρτυρήσωσιν ὑπέρ σου τῷ Θεῷ, ὡς εὑροῦσαι ἀνάπαυσιν ἐν σοί.

ιβ'. Ὁ δωδέκατος ἔφη, Ὑμεῖς μὲν, πατέρες, οὐράνιον ἔχοντες πολιτείαν, οὐράνια καὶ τὰ φρονήματα κέκτησθε. καὶ οὐδὲν θαυμαστόν. ἀποταξαμένους γὰρ ὑμᾶς ὁρῶ τοῖς ἐγγείοις, καὶ τὰ ἄνω διώκοντας. καὶ τί εἴπω; καὶ τῆς διανοίας ἐπαίρεσθε. τῇ γὰρ δυνάμει μετατίθεσθε ἀπὸ τῆς γῆς, οἱ ἑαυτοὺς παντελῶς ἀπαλλοτριώσαντες ἐξ αὐτῆς. Τί εἴπω ὑμᾶς; ἐπιγείους ἀγγέλους, καὶ οὐρανίους ἀνθρώπους, καὶ οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι. ἐγὼ δὲ ἐπ' ἐμαυτὸν τοῦ τοιούτου κρίνω ἀνάξιον. ὅπου δ' ἂν ἀπέλθω ἢ πορεύωμαι, ἔμπροσθέν μου καθορῶ προλαμβανούσας τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ * ὁρῶ αὐτὰς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ἐν τοῖς καταχθονίοις, ἐμαυτὸν καταδικάσας λέγω· Ἔσῃ μετὰ τούτων, ὧν εἶ ἄξιος, ἐν τούτοις γὰρ μικρὸν ὕστερον καταλογισθήσῃ. θεωρῶ οὖν ἐκεῖ, πατέρες, οἰμωγὰς καὶ δάκρυα ἄπαυστα, ἃ οὐδεὶς δύναται διηγήσασθαι. θεωρῶ τινας βρύχοντας τοὺς ὀδόντας, καὶ παλλομένους ὅλῳ τῷ σώματι, καὶ τρέμοντας ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν. καὶ ῥίψας ἐμαυτὸν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ σποδὸν καταπασάμενος, ἱκετεύω τὸν Θεὸν τῶν τιμωριῶν ἐκείνων πεῖραν μὴ λαβεῖν. θεωρῶ δὲ καὶ θάλασσαν πυρὸς, καχλάζουσαν ἀμέτρως, καὶ διαφυσῶσαν, καὶ μυκωμένην· ὡς νομίσαι τινὰ ἕως τοῦ οὐρανοῦ φθάνειν τὰ μυκήματα τοῦ πυρός. καὶ ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ θαλάσσῃ ἀναρριπτομένους ἀνθρώπους, ἐρριμμένους ὑπὸ φοβερῶν καὶ ἀγρίων ἀγγέλων, καὶ μιᾷ φωνῇ πάντας βοῶντας, καὶ ὀλολύζοντας οἴμοι, οἵας οὐδεὶς ἤκουσεν ἐπὶ γῆς ὀλολυγὰς καὶ φωνάς· καὶ ὥσπερ φρύγανον πάντας καιομένους· καὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ ἀποστρεφομένους ἀπ' αὐτῶν, διὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν. καὶ τότε θρηνῶ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, πῶς τολμᾷ καὶ λαλῆσαι λόγον, ἢ φροντίζειν τινὸς, τοσούτων κακῶν ἀποκειμένων τῷ κόσμῳ. καὶ ἐν τούτοις μου κρατῶ τὴν διάνοιαν, τὸ πένθος ἀσκῶ, ὃ εἶπεν ὁ Κύριος, ἀνάξιον καὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἐμαυτὸν κρίνας, λογιζόμενος τὸ γεγραμμένον, Ἐγενήθη μοι τὰ δάκρυά μου ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός. (Mat. 5. 5.) (Pſal. 41. 4.)

Ταῦτα τῶν σοφῶν καὶ πνευματικῶν πατέρων καὶ τῶν ὄντως ζητούντων τὸν Κύριον, τὰ ἀποφθέγματα. γένοιτο δὲ καὶ ἡμᾶς ἀξίους μιμητὰς καὶ διαδόχους τῆς πολιτείας δειχθῆναι· ἵνα γενόμενοι ἄμεμπτοι, καὶ τέλειοι, καὶ ἀνεπίληπτοι, εὐαρεστήσωμεν τῷ Θεῷ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. *Quæ Latinè non exhibeo, quia à Paſchaſio hîc Latinè expreſſa habes, & promptum cuique ea cum Latino conferre textu. Vtinã plures viri docti, ſi quæ ad Vitas Patrum eremitarum facientia Græcè habeant, vel publico donent, vel ſuppeditent, vt interpretũ fides appareat, & ſua hiſtoriæ conſtet auctoritas.*

ADVERTE, *me huius libri non niſi duo MSS. nactum exemplaria, quæ tamen non omnino conueniebant in capitibus & numeris, nec inter ſe nec cum editis. In altero eorum vetuſtiſſimo, hoc præterea caput ante caput v. interſerebatur:* DE VILITATE VESTIVM. Abbas Agathon diſpenſabat ſemetipſum, & in omnibus cum diſcretione pollebat, tam in opere manuum ſuarum, quàm veſtimento. Talibus enim veſtibus vtebatur, vt nec ſatis bonæ, nec ſatis malæ cuiquam apparerent. Dicebat autem diſcipulis ſuis: Veſtis quoque ſit monachi, quæ nuditatem & frigorem repellat, non inditi coloris, quâ in iactantiâ elationis, aut in vanitate anima fluctuetur. *Correxerat hîc ſciolus quidam* Indici *pro* inditi. *Sed rectum,* inditi, *id eſt aſcititij.*

ADVERTE *etiam, pleraque, quæ cum Ruffino Paſchaſius habet communia, iiſdem ferè verbis apud Ruffinum & Paſchaſium haberi.*

SOLI DEO HONOR ET GLORIA

DE VITIS PATRVM LIBER OCTAVVS,

AVCTORE

PALLADIO HELENOPOL. EP.

INTERPRETE

GENTIANO HERVETO.

PRÆLVDIA IN LIBRVM OCTAVVM.

LECTORI.

QVOD *libro primo & ſecundo præſtitimus, vt auctorum, quorum potiores in ijs libris partes erant, peregrinationes ſub vnum aſpectum ex Annalibus Illuſtrißimi Cardinalis Baronij exhiberemus, idem hîc præſtare conabimur. Accipe igitur Palladij peregrinationem, per annos & loca aliquo modo generatim digeſtam. Nam reliqua minuta & particulares conuentus in ipſius textu leges. Subiunxi & Melaniæ iunioris varias profectiones, ad lucem Palladij, qui obiter tantùm quædam de eius itinere inſinuat. De Melaniâ ſeniore, cuius etiam Palladius meminit, habes fusè ſuprà in Præludiis ad librum ſecundum, cùm de Ruffini, qui eius libri vel auctor, vel interpres eſt, peregrinatione egimus, quem Melaniæ lateri comitem hæſiſſe, & peregrinationis eius fuiſſe ſocium, ſtatuit Baronius.*

PALLADII HELENOPOLEOS EP. PEREGRINATIO.

PROFECTIO ÆGYPTIACA.

HOC eodem anno [Chriſti CCCLXXXVIII. Siricij Papæ IV. Anno Chriſti CCCLXXXVIII.
Valentiniani XIII. Theodoſij X. Impp.] ſub conſulatu vide-
licet Theodoſij ſecundo, Palladius Galata (vt ipſe teſtatur) Baron. t. 4. ad eum an.
Alexandriam petiit: qui tum ex iis, quæ ibi eremum Ægypti Pallad. in Lauſiac.
peragratus vidit, tum ab alijs audiuit, ſcripſit poſteà commen- cap. 1.
tarium ad Lauſum Præfectum; quam ob cauſſam eumdem
librum interdum [1] Lauſiaca appellarunt, cui & titulus ille præfixus alicubi re-
peritur, vt [2] Paradiſus Heraclidis nominetur. Manſit hic in eremo cum Euagrio Pallad.
Pontico aliquot annis (de triennio ibi confecto ipſe meminit.) Porrò Euagrij cap. 14.
Pontici conſuetudine, Origenis erroribus imbutus eſt.

[3] Mirati ſumus aliquem dubitare, num hic Palladius idem ſit cum illo,
quem fuiſſe natione Galatam & profeſſione Origeniſtam, S. Hieronymus tradit;
cùm idem ipſe Palladius eo commentario id profiteatur his verbis: *Reſpondi* Pallad.
me eſſe peregrinum, & de Galatiæ partibus venire, & vnum ex Euagrij fratribus cap. 22.
eſſe confeſſus ſum. Hæc ipſe. Porrò ambos, Palladium ſcilicet & Euagrium, Ori-
genis erroribus fuiſſe corruptos, non obſcurè tum Hieronymus tum etiam Epi-
phanius affirmarunt.

Palladius igitur Euagrio inhærens, eiuſdem quoque morbi contagione con- Hieron.
tabuit; de quo Hieronymus aduerſus Pelagianos agens, hæc habet: *Palladius,* procem. aduerſ. Pelag.
ſeruilis nequitiæ, eamdem hæreſim inſtaurare conatus eſt, & nouam tranſlationis Hebrai-
cæ mihi calumniam ſtruere: num & illius ingenio nobilitatíque inuidimus? nunc quo-
que myſterium iniquitatis operatur, &c. Ob quam etiam cauſſam S. Epiphanius
eumdem in Palæſtinâ iſta docentem deplorans, ait: *Palladium verò Galatam,*
qui quondam nobis charus fuit, & nunc miſericordiâ Dei indiget, caue; quia Origenis Apud Hieron. ep. 60.
hæreſim prædicat & docet: ne fortè aliquos de populo tibi credito ad peruerſitatem ſui
inducat erroris. Hæc ipſe ſcribens ad Ioannem Ieroſolymitanum epiſcopum,
cùm idem Palladius iam deſeruiſſet eremum Nitriæ, & morbi cauſâ (vt ipſe
teſtatur) abijſſet in Palæſtinam; vbi aliquamdiu moratus, hæreſes docebat Pallad. in Lauſiac.
Origenis: quem cauendum, Epiphanius Ioannem eius loci epiſcopum quàm cap. 84.
primùm admonuit. Cùm verò Origeniſtarum nullum alium nominet, niſi
Palladium: certè, & ſi alij eſſent eadem labe conſperſi, tamen non alium quàm
ipſum id muneris ſubijſſe, vt Origenis deliramenta doceret, ſatis apparet.
Quamobrem Origeniſtam illum, quem S. Paulam tentaſſe Hieronymus ſcri-
bit, neminem certè præter Palladium tunc in Palæſtinâ morantem fuiſſe con-
ſpicio, de quo iſta in eiuſdem Paulo epitaphio habet: *Tangam ergo breuiter, quo* Hier. epiſtolâ 27.
modo hæreticorum cœnoſos deuitauerit lacus, & eos inſtar habuerit Ethnicorum. Qui- Qua Palladium cum Paulâ.
dam veterator callidus, atque, vt ſibi videbatur, doctus & ſciolus, me neſciente cœpit
ei proponere quæſtiones, & dicere: Quid peccauit infans, vt à dæmone corripiatur? In
quâ ætate reſurrecturi ſumus? ſi in ipſâ quâ morimur, ergo nutricibus poſt reſurre-
ctionem opus erit: ſi in alterâ, nequaquam erit reſurrectio mortuorum, ſed transforma-
tio in alios. Diuerſitas quoque ſexus maris & feminæ erit, aut non erit? Si erit, ſe-

 quentur

quentur & nuptiæ, & concubitus, ſed & generatio: ſi non erit, ſublatâ diuerſitate ſexus, eadem corpora non reſurgent: aggrauat enim terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantem: ſed tenuia erunt, & ſpiritualia, dicente Apoſtolo: Seminatur corpus animale, ſurget corpus ſpirituale. Ex quibus omnibus probare cupiebat, rationales creaturas ob quædam vitia & antiqua peccata in corpora eſſe delapſas, & pro diuerſitate & meritis peccatorum, tali vel tali conditione generari, vt vel corporum ſanitate gauderent, & parentum diuitijs ac nobilitate, vel in morbidas carnes & domos inopum venientes, pœnas priſtinorum luerent delictorum, & præſenti ſæculo atque corporibus quaſi carcere clauderentur.

Sap. 9. 1. Cor. 15.

Quod cùm audiſſet, & ad me retuliſſet, indicans hominem; mihique incubuiſſet neceſſitas nequiſſimæ viperæ ac mortiferæ beſtiæ reſiſtendi, de quibus Pſalmiſta commemorat, dicens: Ne tradas beſtiis animas confitentium tibi: &, Increpa, Domine, beſtias calami, quæ ſcribentes iniquitatem, loquuntur contra Dominum mendacium, & eleuant in excelſum os ſuum: conueni hominem, & orationibus eius, quam decipere nitebatur, breui interrogatione concluſi, dicens, &c. refert diſputationem tunc cum eo habitam, atque ad poſtremum addit: *Ex quo die ita cœpit Paula hominem deteſtari, & omnes qui eiuſdem dogmatis erant, vt eos voce publicâ hoſtes Domini proclamaret.* Hæc Hieronymus. Sic igitur à S. Hieronymo confutatus Palladius, in ipſum ſtilum conuertit, atque primùm hæc de Paulâ aduerſus eumdem S. Hieronymum in ſuo commentario ad Lauſum effutijt: *Multas feminas vidi, plurimasque tam viduas quàm virgines noui, inter quas Paulam Romanam, matrem Toxotij, feminam ad genus vitæ, quod eſt ſecundùm ſpiritum, dexterrimo ingenio: cui quidem, quò minùs ei ſe daret, impedimento fuit Hieronymus quidam genere Dalmata, qui mulierem optimâ indole ad genus vitæ perfectum, cùm in eo multos, ne dicam omnes, longiſſimo poſt ſe interuallo videretur poſſe relinquere, ipſe inuidiâ motus ad ſuum peculiare viuendi inſtitutum pertraxit. Eius filia nomine Euſtochium in Bethlehem vitam adhuc monachalem exercet: quam quidem ego numquam allocutus ſum: ceterùm fertur inſigni eſſe pudicitiâ, & regere ſocietatem virginum quinquaginta.* Hæc Palladius: manſiſſe autem ipſum in Palæſtinâ ſaltem vſque ad annum trecenteſimum nonageſimum ſecundum, inferiùs dicemus ex epiſtolâ Epiphanij ad Ioannem.

Pſal. 75. Pſal. 67.

Pallad. in Lauſiac. cap. 29. Qua Palladius in ſanctum Hieronymum.

PROFECTIO IN BITHYNIAM.

A.C. ccc-xcII. Baron. t. 4. ad annum Christi cccLXXXVIII. Palladius multas inter Catholicos. Pallad. in Lauſiac. c. 22.

At quid poſteà de Palladio? Accidit quidem, vt recedens è Palæſtinâ in Bithyniam, Catholici hominis perſonam indueret, & inter Catholicos conſueſcens, poſteà in Ioannis Chryſoſtomi epiſcopi Conſtantinopolitani ſe amicitiam inſinuârit. Et vnde hoc, inquies, de conſuetudine cum Ioanne accepiſti? Ex eo potiſſimùm, quòd fauit eidem Ioanni Chryſoſtomo; cui quidem non communione Catholicâ tantummodò coniunctus, ſed & eidem fuit toletantiâ malorum propinquus: nam quæ ob eiuſdem Ioannis defenſionem paſſus eſt, his verbis ipſe declarat: *De Palæſtinâ autem ad prouinciam Bithyniam veni, in quâ neſcio quo modo, vtrùm ſtudio hominum, an voluntate diuinâ (hoc Deus nouit) epiſcopus vltra meritum meum factus ſum. In quâ tempeſtatis illius, quæ ſub S. Ioanne commota eſt, interfui malis, & per decem menſes in obſcuriſſimâ cellulâ occultatus, cœpi illius ſancti dicta reminiſci,* &c.

PROFECTIO IN ASIAM.

A.C. cccc. Baron. t. 5. ad eum annum. Pallad. in Dial.

Anno Chriſti cccc. Anaſtaſij Papæ III. Arcadij & Honorij Impp. VI. Synodus eſt habita Conſtantinopoli XXII. epiſcoporum in cauſâ Aſianorum epiſcoporum, cùm Antonini epiſcopi Epheſini cauſſa examinata eſt, & Palla-

Palladius cum duobus alijs in Aſiam deſtinatus. De quâ re ita Palladius, vel quiſquis auctor, in dialogo de rebus Ioannis Chryſoſtomi: *Conſilioque Synodi præſentis habito, quoſdam ex præſentibus epiſcopis in Aſiam mittit ad teſtes interrogandos. Tres enim ex omnibus electi ſunt, Syncletius Metropolitanus, Heſychius Oparienſis, & Palladius Helenopolitanus. His dederat Synodus in mandatis, vt qui intra duos menſes non occurriſſet Hypæpis Aſiæ ciuitati ad ſua tuenda iura, quòd vicini eſſent & qui arguebantur, & epiſcopi reliqui à Syncletio ſociiſque iudicandi, excommunicatus eſſet. Deſcenderunt igitur Smyrnam prænominati epiſcopi Syncletius & Palladius: Heſychius enim, quòd faueret Antonino, finxit ſe valetudinarium. Significaruntque continuò per litteras vtriſque partibus aduentum ſuum, vt concurrentes in memoratam ciuitatem, implerent quæ polliciti fuerant.*

Illi ante iudicum aduentum amicitias inierant, partim perſuaſi auro, partim iureiurando conſtricti. Congregati igitur in ipſâ ciuitate, iudices ludere ſe poſſe putabant dilatione teſtium, quaſi peregrè profecti eſſent ob varias cauſſas. Ad hæc iudices accuſatorem rogant, intra quos dies adducturus eſſet teſtes; ſe exſpectaturos pollicentes. Ratus ille eos aëris inclementiam ferre grauiter, ac per id velle diſcedere (erat enim feruor æſtiui Solis) intra quadraginta dies producturum promittit teſtes; aliàs pœnæ canonum ſuâ ſe ſponte ſubijcit. Exſpectauêre iudices quadraginta dies: cùm ille ad inquirendum dimiſſus teſtes, omiſit hoc interim, & Conſtantinopolim venit, illícque delituit. Vbi verò nuſquam comparuit, ſcripsêre iudices omnibus Aſiæ epiſcopis, denuntiantes excommunicatum, ſiue vt deſertorem, ſiue vt detractorem. Poſt hæc alios quadraginta dies perſiſtentes, cùm ille minimè appareret, Conſtantinopolim rediêre. Illic inuento Euſebio, ei quæ geſſerat exprobrant. Rurſus ille infirmitatem corporis allegans, pollicetur teſtes exhibiturum.

PROFECTIO ROMANA.

QVO etiam tempore, cùm vigeret vehementior in eumdem Chryſoſtomum perſecutio, ex Oriente recedens, Romam ſe contulit ad Innocentium, à quo vnà cum alijs exceptus eſt. Et vnde hæc? dices. Teſtatur id ipſe, cùm de Piniano atque eius coniuge Melaniâ iuniore, à quibus exceptus in vrbe fuit, ſermonem habens, hæc ait: *Ne nobis quidem certè, cùm plurimi ſimul eſſemus, qui Romam propter beatum epiſcopum Ioannem perrexeramus, exigua præſtiterunt: ſed dum in illis partibus degeremus, officioſiſſimo nos ſuſceperunt hoſpitio, largiſſimiſque ſumptibus, cùm inde proficiſceremur, honorauerunt.* Hæc ipſe.

A C. cccc. iv. Baron. t. 4. ad annum 398. & t. 5. ad annũ 404. Pallad. in Lauſiac. cap. 49.

Quando autem id acciderit, expreſſum habes in dialogo de rebus eiuſdem S. Ioannis his verbis: *Vix menſis effluxerat, cùm Palladius quoque epiſcopus Helenopoleos* (eſt enim Helenopolis ciuitas in Bithyniâ, de quâ ſuperiùs) *abſque litteris venit, qui & ipſe fugiſſe dicebat veſaniam principum: expreſſiùs autem atque ſignantiùs enarrauit omnia, ipſumque exemplar edicti protulit,* &c. Licet hunc, de quo agimus, Palladium diuerſum ab illo eſſe oporteat, qui in eo dialogo interloquitur: etenim tunc primùm Romam ſe veniſſe dicit, cùm ſub Zoſimo Papâ pro pace eccleſiarum eâ functus eſt legatione. Sed quid tandem? ipſum foris pro tempore mutaſſe perſonam potiùs, quàm animum impietate refertum, non leue argumentum eſt, quòd eo libro, quem poſt eas turbas conſcriptum ab eo conſtat (nam in eo meminit de Melaniæ obitu, qui contigit poſt vrbis Romæ excidium) Origeniſtas complures laudauit, ipſumque Euagrium Origenis erroribus infamatum ad cælum euexit.

Extat. t. Io. Chryſ. edit. Parif. col. 10. Palladij Romam aduentus.

PALLADII SECVNDVS ROMAM CVM CÆLESTIO IN CAVSSA PELAGII HÆRESIARCHAE ADVENTVS.

Anno Christi cccexvii. Baron. tom. 5. ad eum annũ.

QVADRINGENTESIMVS decimus ſeptimus Chriſti annus[Innocentij Papæ XVI. Honorij XXIII. Theodoſij X. Impp.] Honorio Auguſto vndecimum & Conſtantio ſecundùm conſulibus aperitur: quo Pelagius hæreſiarcha: cùm accepiſſet non eſſe receptam ab Innocentio Romano Pontifice purgationem ſuam habitam in Concilio Palæſtino, ſed priori apud eum aſtrictum teneri damnatione; vt eum falleret, omnem adhibuit fallendi artem: etenim ipſe ad Innocentium Papam litteras dedit, quibus profiteretur, ſe verè eſſe Catholicum. Dedit & alias de hoc ipſo Praylius Ieroſolymitanus, quibus legitimè factam Pelagij purgationem ſignificaret. Adiectum, vt vnà cum his mitteretur Romam, qui æquè eſſet hæreſis infamatus Cæleſtius eius diſcipulus ſuam cauſſam acturus, ſuoſque accuſatores ad Sedis Apoſtolicæ iudicium, quaſi calumnijs exagitatus, prouocaturus; quo declararet ſe non aliter credere, quàm quod Catholica teneret Eccleſia.

Palladius Galata Romam legatus.

5 Quantum autem opinari licet, cum his omnibus & ad hæc omnia videtur etiam legatus fuiſſe Palladius Galata epiſcopus Helenopolitanus, quem Pelagio fauiſſe, teſtificatione S. Hieronymi ſuperiùs dictum eſt. Ipſe enim Palladius in dialogo quem ſcripſit de rebus S. Ioannis Chryſoſtomi, ipſo eius exordio de ſe teſtatur, veniſſe Romam ſub Zoſimo Papâ.

PALLADIVS GALATA AB HIERONYMO IMPVDICITIÆ NOTATVS.

Baron. t. 5. ad annum Christi cccexiii. Hier. cõtra Pelag. l. 2.

PORRO quòd in eam dementiam ſuperbus iſte (*Pelagius*) elatus fuerit, vt aſſereret eſſe hominis, vi liberi arbitrij non tantùm non peccare, ſed etiam non tentari: hinc ipſe Hieronymus ex perſonâ Pelagij, eiuſque verbis hæc ait: *Alij clauſi cellulis, & feminas non videntes, quia miſeri ſunt, & verba mea non audiunt, torquentur deſiderijs: ego etiam, ſi mulierum vallor agminibus, nullam habeo concupiſcentiam. de me enim dictum eſt: Lapides ſancti voluuntur ſuper terram; & ideò non ſentio, quia liberi arbitrij poteſtate Chriſti trophæum circumfero.* (Zachar. 9.) Huiuſmodi planè hæreticos viſus eſt idem S. Hieronymus alibi ſuggillaſſe, dum ait: (Hier. in Ieremiam Lib. 4. c. 23.) *Si nota feciſſent verba mea populo meo, non blandientes eis, & adulatione perdentes, vt dicerent, Non habetis peccata, perfectam iuſtitiam poſſidetis, ſanctitas & pudicitia atque iuſtitia in vobis tantummodò reperiuntur. &: ego non tradidiſſem eos in immunditiam & ignominiam, vt facerent quæ non conueniunt, & ſequerentur cogitationes ſuas peſſimas. Contemplemur hæreticos, quomodo ſemel deſperantes ſalutem, gulæ ſe tradant & delicijs: veſcantur carnibus, frequentes adeant balneas, muſco fragrent, vnguentis variis delibuti, quærant corporis pulchritudinem*, &c. Perſtringens in hunc modum S. Hieronymus Pelagium atque Pelagianos, & haud dubium inter alios ſuggillat Palladium Galatam epiſcopum Helenopolis in Bithyniâ, de quo ſæpè ſuperiùs, cuius diſertis verbis meminit in præfatione in eoſdem libros aduerſus Pelagium ſcriptos, (Hieron. præf. adu. Pelag.) quòd cùm verſari ſoleret aſſiduè cum feminis religioſis, magnâ tamen iactantiâ gloriaretur, quòd omnis eſſet penitùs concupiſcentiæ expers. (*Palladius Galata frequens cum feminis.*) Ita quidem ipſe, cùm præſertim in Ægypto, viſitans monachos, iunctus feminis peregrinaretur. Quo nomine redargutus eſt etiam per epiſtolam

ab

ab Iſidoro Peluſiotâ, dignam illam quidem quæ hîc recitetur, vtpote tanti viri profuturum omnibus monumentum. ſic enim ſe habet:

PALLADIO EPISCOPO.

Mulierum congreſſus, vir optime, quantum fieri poteſt, fuge. Nam eos qui ſacerdotij munere funguntur, ſanctiores ac puriores illis eſſe oportet qui ad montes ſe contulerunt. Siquidem illi & ſui, & plebis; hi autem ſui dumtaxat curam gerunt. Atque illi in huiuſmodi dignitatis faſtigio collocati ſunt, omneſque vitam eorum perſcrutantur & explorant: hi autem in ſpelunca ſedent, aut ſua vulnera curantes, aut vitia obtegentes, aut etiam coronas ſibipſis texentes. Quòd ſi etiam, vt cum illis congrediaris, neceſſitas aliqua te obſtringat; oculos humi deiectos habe, atque ipſas quoque, quonam pacto ſpectandum ſit, doce: non enim dumtaxat docendum eſt, quonam modo cernere oporteat, ſed etiam, vt oportet, cernere. Cumque pauca quæ ipſarum animos aſtringere atque illuſtrare queant, locutus fueris, ſtatim euola, ne fortè diuturna conſuetudo vires tuas emolliat & infringat, atque velut horrendum quemdam & elatum leonem nacta, comam quidem quæ leonem verè leonem efficit, regiamque dignitatem ipſi conſeruat, amputet; dentes autem eripiat, atque vngues (quorum adminiculo robuſtiſſimas etiam feras vincit) euellat, ac deinde deformatum ac ridiculum redditum, animal inquam illud horrendum ac intolerandum, ac vel ſolo rugitu montem percellens, pueris etiam ſe illudendum præbeat. Iſidor. ep. 184. lib. 2.

Quòd ſi à mulieribus honori affici cupis (maximè quidem hoc ſpiritualem virum haudquaquam decet) vt vt autem res ſe habeat, nihil tibi cum feminis commercij ſit, ac tum ab illis honorem conſequêris. Tum enim hoc præſertim nobis aderit, cùm à nobis minimè quæretur. Solet enim quiuis eos quidem à quibus colitur ac delinitur, aſpernari; eos autem à quibus aſſentatione minimè demulcetur, admiratione proſequi. Ac muliebris natura huic potiſſimum affectui obnoxia eſt. Intolerandam enim ſe præbet, cùm quis ipſi blanditur; ac contrà eos omnium maximè ſuſpicit & admiratur, qui maiore libertate præditi ſunt, ampliorequè auctoritate apud eas vtuntur.

Quòd ſi te frequenter cum ipſis verſari, nec vllo inde detrimento affici dixeris; id quidem fortaſſe mihi perſuaderi ſinam. At illud item velim omnibus fidem adhiberi, aquis lapides extenuari, ac rupem aquæ guttis continenter cadentibus excauari dicunt. Quorum verborum huiuſmodi ſenſus eſt: Quid rupe durius fingi queat? Quid item aquâ mollius, & quidem aquæ guttulâ? Et tamen aſſiduitas naturam vincit. Quòd ſi natura, quæ ægrè dimoueri poteſt, dimouetur, idque quod minimè habebat, perpetitur: quâ tandem ratione voluntas, quæ facilè mouetur, à conſuetudine non vincatur & euertatur?

Hucuſque Iſidorus optimâ ratione & exemplo deſtruens quod aſſererent illi, voluntatem noſtram ſui naturâ poſſe, ſi velit, euitare peccatum abſque gratiæ adminiculo, imò nec etiam poſſe tentari ſi nolit: quandoquidem docuit Iſidorus, vinci aſſiduitate naturam.

MELA-

MELANIÆ IVNIORIS ET PINIANI MARITI CVM ALBINA MATRE PEREGRINATIO.

PROFECTIO IN SICILIAM.

Anno Chriſti CCCCVIII. Baron. t. 5. ad eum annum.

Melania recedit ab vrbe.

HOC item anno [Chriſti CCCCVIII. Innocentij Papæ VII. Honorij XIV. Theodoſij I. Impp.] qui vrbis obſidionem præceſſit, Melania Romana vidua, de quâ ſæpè ſuperiùs mentio facta eſt, antiqui vaticinij ante annos quadringentos (vt ait Palladius) editi memor, diſtractis prædijs, vnà cum Melaniâ nepte, Pinianoque eiuſdem Melaniæ viro, & Albinâ nuru, euaſura cum illis imminentem vrbis cladem, Româ recedens, [per Siciliam] Ieroſolymam ſe iterùm contulit, vbi poſt dies quadraginta ex hac vitâ migrauit. Hæc ex Palladio.

Pallad. in Lauſiac. cap. 33.

PROFECTIO IN AFRICAM AC PRIMO CARTHAGINEM ET TAGASTAM.

An Chriſti CCCCIX. Baron. t. 5. ad eum annum. Palladius in Lauſiac. c. 9.

Pinianus cum ſuis venit in Africam.

HOC ipſo anno [Chriſti CCCCIX. Innocentij Papæ VIII. Honorij XV. Theodoſij II. Imp.] Pinianus V.C. vnà cum Melaniâ ſeniore, & Melaniâ iuniore coniuge, atque ſocru Albinâ iunioris matre Melaniæ, cùm anno ſuperiori diſtractis bonis, quæ Romæ & in Italiâ habebat, adnauigaſſet Carthaginem, ibi ex congeſtis pecunijs locupletans eius eccleſiæ pauperes, inde ad S. Alypium Tagaſtam profectus eſt. Ad quos omnes S. Auguſtinus, cùm primùm eorum aduentum audiſſet, litteras dedit, quibus ſe excuſat, quòd propter ingruentem duram hiemem, & ſtatum Hipponenſis eccleſiæ turbantem, ad eos inuiſendos minimè accurrere valuiſſet. extat ipſa epiſtola, cuius eſt titulus, ad Albinum, Pinianum, & Melaniam: ſed pro Albino, Albinam, reſtituendum puto; quòd eius nominis femina eiuſdem Piniani ſocrus vnà cum ipſis profecta eſt in Africam, vt tum ex Palladio, tum ex eiuſdem Auguſtini teſtificatione ſatis apparet.

Auguſt. epiſt. 227.

Tagaſtæ autem cùm eſſet Pinianus, effuſâ munificentiâ adeò eccleſiam illam locupletauit, vt nonnullorum in eius epiſcopum Alypium inuidiam mouerit, prout S. Auguſtinus in epiſtolâ ad eum ſcriptâ teſtatur, & ipſa Acta S. Melaniæ his verbis fidem faciunt: *Ciuitas autem, in quâ verſabantur, appellabatur Tagaſta; in quâ erat ſacrum templum & ſacerdos dicendi peritus, & qui oratione multos poterat inducere ad ſalutem, nomine Alypius: cum quo verſantes, ſacra meditabantur eloquia. Templum verò, in quo agebat Alypius, admodum munificè & aureis ornamentis & lucidis gemmis & plurimis ditarunt agrorum prouentibus. Ab eis quoque ſunt ædificata duo monaſteria, quibus ſatis dedit opum atque prouentuum; quorum alterum quidem habebat chorum virorum numero octoginta, alterum autem habebat virgines quæ erant numero centum & triginta.* Hæc de collatis eccleſiæ Tagaſtenſi à Piniano muneribus.

Epiſt. 224. Metaph. die 31. Ianuarij.

PROFECTIO HIPPONENSIS.

Baronius tom. 5. ad an. Chriſti 499.

PLACVIT autem Piniano vnà cum Melaniâ Hipponem proficiſci ad inuiſendum S. Auguſtinum ibi agentem epiſcopum. Comitatus eſt eos Aly-

Pinianus quid paſſus Hippone.

Alypius: qui & timentem Pinianum, ne cogeretur ab Auguſtino presbyter ordinari, numquam id euenturum fore, ſecurum reddidit: nam de eâ re fidem Auguſtini id promittentis acceperat. Accidere namque conſueuit (quod & ſuperiùs, de Paulino cùm egimus, dixiſſe meminimus) vt cùm aliquis religione inſignis ceteris emineret Chriſtianis, is licet coniugatus eſſet, ſoleret interdum in eccleſiâ à fidelibus rapi, & tradi epiſcopo ordinandus, coniuge quoque pari cum viro voto continentiam profitente: vt inter alia, quod de Paulino atque Tharaſiâ præceſſit, enarratum exemplum oſtendit. Pinianus itaque id fortaſſe ſubodoratus, retardabat acceſſum; ſed Alypij promiſſione ſecurus, Hipponem ad eumdem S. Auguſtinum ſe contulit. Vbi cùm eſſet, atque id minùs exſpectaretur, factum eſt, vt dum Synaxis in eccleſiâ haberetur, antequam catechumeni ex more dimitterentur, fidelis populus, facto impetu, Pinianum ne effugeret obſiderent, poſtulantes eum ordinari debere presbyterum. Quæ res Alypio fideiuſſori admodum diſplicuit; ipſeque Pinianus & Albina ſocrus id perindigno tulerunt animo, id totum ex ſententiâ Auguſtini factum exiſtimantes: quamobrem nonnihil in eum ijdem commoti ſunt, atque in primis Alypius. Quomodo autem res ſe habuerit, S. Auguſtinus datis ad eos litteris, cùm ſtatim receſſiſſent Hippone, Tagaſtamque reuerſi eſſent, ſignificauit, cùm ſe excuſauit, atque nihil ſe conſcio factum pluribus declarauit.

Auguſt. ep. 225.

Scribens enim ad Albinam Piniani ſocrum, quam tamen appellare conſueuit eius matrem, ad ſui defenſionem, prolixam ſatis dedit epiſtolam, eius querelis & ſuſpicionibus malè conceptis in omnibus ſatisfaciens, cùm in hæc verba exorditur:

S. Auguſtinus ſe purgat apud Albinam.

Dolorem animi tui, quem te ſcribis explicare non poſſe, conſolari æquum eſt, non augere; vt ſi fieri poteſt, ſanemus ſuſpiciones tuas, non vt eis pro noſtrâ cauſâ ſuccenſendo venerandum cor tuum & Deo dicatum ampliùs perturbemus. Sancto fratri noſtro, filio tuo Piniano nullus ab Hipponenſibus mortis metus ingeſtus eſt, etiam ſi fortè ipſe tale aliquid timuit. Nam & nos metuebamus, ne ab aliquibus perditis, qui ſæpè multitudini occultâ conſpiratione miſcentur, in violentam prorumperetur audaciam, occaſione ſeditionis inuentâ, quam velut iuſtâ indignatione concitaret. Sed ſicut poſteà audire potuimus, nihil tale à quoquam dictum eſt vel molitum; ſed verè in fratrem meum Alypium multa contumelioſa & indigna clamabant: à quo tam ingenti reatu vtinam per illius orationes mereantur abſolui. Ego autem poſt primos eorum clamores, cùm eis dixiſſem de illo inuito non ordinando, quâ iam promiſſione detinerer; atque adieciſſem, quòd ſi meâ fide violatâ illum haberent preſbyterum, me epiſcopum non haberent: ad noſtra ſubſellia, relictâ turbâ, redieram. Tum illi aliquantulùm inopinatâ meâ reſponſione cunctati atque turbati, velut flamma vento paululùm preſſa, deinde cœperunt multò ardentiùs excitari, exiſtimantes fieri poſſe, vt vel mihi extorqueretur illud non ſeruare promiſſum, vel me tenente promiſſi fidem, ab alio epiſcopo ordinaretur. Dicebam ego quibus poteram, qui ad nos in apſidem honoratiores & grauiores aſcenderant, nec à promiſſi fide me poſſe dimoueri, nec ab alio epiſcopo in eccleſiâ mihi traditâ, niſi me interrogato ac permittente, poſſe ordinari. Quod ſi permitterem, à fide nihilominùs deuiarem. Addebam etiam, nihil eos velle, ſi ordinaretur inuitus, niſi vt ordinatus abſcederet. Illi hoc poſſe fieri non credebant.

Pinianus vrgetur vt fiat Presbyter.

*Multitudo verò pro gradibus conſtituta, horrendo & perſeuerantiſſimo clamorum fremitu, in eadem voluntate perſiſtens, incertos animi conſilijque faciebat. Tunc illa in fratrem meum (*Alypium ſcilicet*) indigna clamabantur: tunc à nobis grauiora timebantur. Sed quamuis tanto motu populi, & tantâ perturbatione eccleſiæ permouerer, nec aliud conſtipationi illi dixiſſem, niſi eum me inuitum ordinare non poſſe: nec ſic tamen adductus ſum, qui & hoc promiſeram non me fuiſſe facturum, vt aliquid ei de ſuſcipiendo*

piendo preſbyterio ſuaderem. Quòd ſi perſuadere potuiſſem, non iam ordinaretur inuitus. Seruaui vtriuſque promiſſionis fidem, non ſolùm illius quam iam populo patefeceram, verùm etiam illius in quâ vno teſte, quantum ad homines attinet, detinebar. Seruaui, inquam, fidem promiſsionis, non iurationis in tanto periculo: quod licet falsò, ſicut poſteà comperimus, metuebatur; omnibus tamen, ſi quid eſſet, communiter impendebat, & erat metus ipſe communis; ac per eccleſiam in quâ eramus, maximè metuens abſcedere cogitabam. Sed metuendum fuit, ne magis, me abſente, tale aliquid facerent & reuerentia minor & dolor ardentior. Deinde ſi cum fratre Alypio diſcederem per populum conſtipatum; cauendum fuit, ne quiſquam in eum manum mittere auderet. Si autem ſine illo; quæ frons eſſet exiſtimationis, ſi quid ei fortaſſis accideret, & viderer eum propterea deſeruiſſe, vt furenti populo traderetur?

Inter hos æſtus meos, grauemque mœrorem & nullius conſilij reſpirationem, ecce repentè atque inopinatè ſanctus filius noſter Pinianus mittit ad me ſeruum Dei, qui mihi diceret, eum ſe velle populo iurare, quòd ſi eſſet ordinatus inuitus, ex Africâ diſcederet: omnino credo exiſtimans eos, quandoquidem peierare non poſſet, non iam vlteriùs infructuoſâ perſeuerantiâ clamaturos, ad expellendum hinc hominem, quem ſaltem habere deberemus vicinum. Mihi autem, quia videbatur vehementiorem eorum dolorem poſt hanc iurationem fuiſſe metuendum, apud me tacitus habui: & quia ſimul petierat vt ad eum venirem, non diſtuli. Cùm mihi dixiſſet hoc ipſum, continuò & illud adiunxit eidem iurationi, quod mihi, dum ad eum pergo, per alium Dei ſeruum mandauerat, de præſentiâ ſcilicet ſuâ, ſi ei clericatus ſarcinam nolenti nullus imponeret, nimirum non diſceſſurum Hippone, ſi ſic liber abſque nexu clericatus eſſe ſineretur.

S. Auguſtinus ſequeſter inter Pinianum & populũ.

Hic ego in tantis anguſtiis, quaſi aurâ reſpirante, recreatus, nihil ei reſpondi; ſed ad fratrem Alypium gradu concitatiore perrexi; eique quid dixerit, dixi. At ille (vt exiſtimo) deuitans, ne quid ſe auctore fieret, vnde vos putabat offendi: Hinc me (inquit) nemo conſulat. Quo audito; ad populum tumultuantem perrexi: factoque ſilentio, quid promiſſum eſſet, cum promiſſione etiam iurationis aperui. Illi verò, qui ſolum eius preſbyterium cogitabant atque cupiebant, non ita, vt putabam, quod oblatum fuerat, acceperunt: ſed inter ſe aliquantulùm muſsitantes, petiuerunt vt adderetur eidem promiſsioni atque iurationi, vt ſi quando illi ad ſuſcipiendum clericatum conſentire placuiſſet, nonniſi ipsâ Hipponenſi eccleſiâ conſentiret. Retuli ad eum: ſine dubitatione annuit. Renuntiaui illis: lætati ſunt, & mox iurationem pollicitam popoſcerunt. Reuerti ad filium noſtrum Pinianum, eumque inueni fluctuantem, quibuſnam verbis comprehendi poſſet illa cum iuratione promiſsio, propter neceſsitates irruentes, quæ poſſent eum vt abſcederet cogere. Simul etiam quid timeret, oſtendit; ne quis irruiſſet hoſtilis incurſus, qui eſſet diſceſſione vitandus. Volebat addi ſancta Melania & aëris morbidi cauſſationem; ſed illius reſponſione reprehenſa eſt. Ego autem dixi, grauem ab illâ & non contemnendam cauſſam neceſsitatis ingeſtam, quæ ciues etiam emigrare compelleret: ſed ſi hæc populo dicerentur, timendum eſſe, ne malè nos ominari videremur: ſi autem ſub neceſsitatis nomine fieret excuſatio, nonniſi fraudulentam neceſsitatem putari.

Promiſſio iurata à Piniano.

Placuit tamen, vt de hac re populi animum experiremur: & nihil aliud, quàm quod putaueramus, inuenimus. Nam cùm eius verba à diacono dicta recitarentur, & omnia placuiſſent: vbi nomen interpoſitæ neceſſitatis inſonuit, continuò reclamatũ eſt, promiſſioque diſplicuit, tumultu recrudeſcente, & nihil aliud quàm fraude ſecum agi, populo exiſtimante. Quod cùm ſanctus filius noſter Pinianus vidiſſet, iuſſit inde auferri nomen neceſſitatis; rurſumque ad lætitiam populus remeauit. Et cùm laſſitudinem excuſarem, ſine me ad plebem accedere noluit: ſimul acceſſimus. Dixit ei, quæ à diacono audita erant, ſe mandaſſe, ſe iuraſſe, eaque ſe eſſe facturum; continuoque omnia eo tenore, quo dictauerat, proſecutus eſt. Reſponſum eſt, Deo gratias; & petitum, vt totum ſcriptum ſubſcriberetur. Dimiſimus catechumenos: continuoque ſcriptum ſubſcripſit. Deinde peti cœpimus nos

epiſco-

epiſcopi non vocibus populi, ſed tamen à populo per honeſtos fideles, vt nos quoque ſubſcriberemus. At vbi cæpi ſubſcribere, ſancta Melania contradixit. Miratus ſum quare tam ſerò; quaſi promiſſionem illam & iurationem nos, non ſubſcribendo, facere poſſemus infectam. Sed tamen obtemperaui: ac ſic remanſit mea non plena ſubſcriptio: nec vltrà nobis quiſquam, vt ſubſcriberemus, putauit inſtandum. Hæc S. Auguſtinus.

REDITVS TAGASTAM.

PINIANVS autem, quòd quæ per vim & metum pollicitus eſſet, ſe obligatum minimè teneri probè ſciret, ſequenti die clàm vnà cum ſuis Tagaſtam reuerſus eſt. Quid autem tum populus Hipponenſis, cùm reſciſſet? Auguſtinus refert in eadem epiſtolâ ad Albinam alio ſcripto ſe ſignificaſſe: nam ait: *Qui autem alio die, poſtquam ipſum diſceſſiſſe didicerunt, fuerint motus, vel linguæ hominum: quantum ſatis arbitratus ſum, ſanctitati veſtræ per commonitorium intimare curaui. Quiſquis itaque vobis contraria his quæ narraui, fortè narrauit; aut mentitur, aut fallitur.* Hæc ipſe.

Baron t. 5. ad annum Chriſti ccccix.
Pinianus ab Hippone recedens venit Tagaſtam
Aug. epiſtolâ 225.

Quòd autem Albina litteris conqueſta eſſet primùm aduerſus Auguſtinum, quòd ad iurandum Pinianum induxiſſet; quodque etiam illa ſuggillaret populum Hipponenſem amore illectum pecuniæ, virum prædiuitem ſibi vendicare ſategiſſe: cùm ex ijs ex obliquo Auguſtini fama impeteretur, idem Auguſtinus cùm pro ſe tum pro populo eadem epiſtolâ excuſationem attexuit. & inter alia illud inculcat, ſe olim ciuem Tagaſtenſem eamdem vim ab Hipponenſi populo paſſum eſſe, non aliâ quidem ex cauſſâ illis ad id agendum impulſis, quàm pietatis: vt quem virum frugi putarent, eumdem presbyterum ſibi præficerent. Sed iam ipſum audiamus: *Quomodo ergo* (inquit) *dicis hoc eos feciſſe turpiſſimo appetitu pecuniæ? Primò quia ad plebem, quæ clamabat, omnino non pertinet. Sicut enim plebs Tagaſtenſis, de his quæ conſuluiſtis eccleſiæ Tagaſtenſi, non habet niſi gaudium boni operis veſtri: ſic & Hipponenſis, & cuiuſlibet alterius loci, vbi de mammonâ iniquitatis Domini præcepta feciſtis, vel eſtis vbicumque facturi. Non ergo populus, vt de tanto viro eccleſiæ conſuleret ſuæ, ardentiſſimè flagitans, ſuum pecuniarium quæſiuit commodum à vobis, ſed veſtrum pecuniæ contemptum dilexit in vobis. Nam ſi in me dilexerunt, quòd audierant, paucis agellulis paternis contemptis, ad Dei liberam ſeruitutem me fuiſſe conuerſum: neque in hoc inuiderunt eccleſiæ Tagaſtenſi, quæ carnalis patria mea eſt: ſed cùm illa clericatum mihi non impoſuiſſet, quando potuerunt, habendum inuaſerunt: quantò flagrantiùs in noſtro Piniano amare potuerunt tantam mundi huius cupiditatem, tantas opes, tantam ſpem, tantâ conuerſione ſuperatam atque calcatam?*

Sanctus Auguſtinus ſuos Hipponenſes excuſat.

Ego quippe ſecundùm multorum ſenſum comparantium ſemetipſos ſibimetipſis, non diuitias dimiſiſſe, ſed ad diuitias videor veniſſe. Vix enim vigeſima particula res mea paterna exiſtimari poteſt in comparatione prædiorum eccleſiæ, quæ nunc vt dominus exiſtimor poſſidere. cùm è contrà qui in eccleſiâ Africanâ ad presbyteratum adſciti eſſent, fuerint prædiuites: vnde ſubdit: *In qualibet autem maximè Africanarum eccleſiarum hic noſter, non dico presbyter, ſed epiſcopus ſit, comparatus priſtinis opibus ſuis, etiam ſi animo dominantis egerit, pauperrimus erit. Multò ergo liquidiùs & ſecuriùs in hoc amatur Chriſtiana paupertas, in quo nulla rerum ampliorum poteſt putari cupiditas. Hoc accendit animos populi, hoc in illam violentiam perſeuerantiſſimi clamoris erexit. Non eos turpis cupiditatis inſuper accuſemus: ſed magis bonum, quod ipſi non habent, ſaltem in alijs diligere ſine crimine permittamus.* Hæc & alia plura ad excuſationem ingerit Auguſtinus.

Sed & quòd Alypius, ſicut Albina, idem ſentiret de Hipponenſibus, eoſdem nimirum amore pecuniæ vim inferre conatos eſſe Piniano; quodque ambo eiuſdem ſententiæ eſſent, nullius eſſe vigoris præſtitum iuramentum vi atque metu

Inter Alypium & Auguſtinum conſenſio.

extortum: idem S. Auguſtinus ſicut ad ipſam, ita etiam ad Alypium aduerſus hæc ipſa litteras dedit, quibus ſanè apparet, hæc inter eos non ſine mutuâ offenſione fuiſſe tranſacta: ſed citò charitas omnem abſterſit obductam ex eiuſmodi altercatione rubiginem.

Aug. epiſtolâ 114.

PROFECTIO IEROSOLYMITANA.

Baron. t. 5. ad annum Chriſti ccccxix. Hier. epiſtolâ 79. * Albina * Pinianus

SED & illud ex eadem S. Hieronymi epiſtolâ velim obſerues, ipſum non Paulæ neptis tantùm nomine eiſdem Auguſtino atque Alypio Epiſcopis ſalutem impertire, ſed nomine etiam Albinæ, Piniani, atque Melaniæ, quos ante ſeptem annos diximus verſatos in Africâ, & poſteà vnà ſimul veniſſe Ieroſolymam. ait enim: *Sancti filij communes * Albinus, * Apinianus, & Melania plurimùm vos ſalutant.* Hæc ibi. Verùm pro Albinus, Albina, & pro Apinianus, Pinianus reſtituendi ſunt; niſi præter Albinam matrem fuerit illic Albinus filius. Sed quando, inquies, hi Ieroſolymam peruenerunt? ante triennium. Et ne putes nos agere coniecturâ, vel diuinare; habes id ipſum expreſsè demonſtratum in rebus geſtis eiuſdem Melaniæ iunioris: vbi cùm dicatur eadem annis ſeptem in Africâ commorata; ſi repetas tempus eius Româ illuc profectionis, quam accidiſſe diximus anno qui præceſſit vrbis cladem, nempe quadringenteſimonono; & ab eo tempore numeres ſeptem illos annos, inuenies vtique ante triennium (vt dictum eſt) ipſam ac eius ſocios Ieroſolymam perueniſſe, & vnà cum eâ Albinam matrem Melaniæ iunioris, vt eius Acta teſtantur: fuiſſe namque hanc Albinam nomine coniugem filij Melaniæ ſenioris, Palladius docet.

Extant apud Metaphraſt. die 31 Ian. & Sur. t. 1.

Pallad. in Lauſiac. cap. 33.

Idem c. 47 Idem c. 49

Ab ipſo autem Ieroſolymam aduentu poſt dies quadraginta defunctam eſſe Melaniam ſeniorem, Palladius tradit, licet de alijs nullam habeat mentionem: quos dum ait inferiùs vitam duxiſſe in Campaniâ & Siciliâ; planè ignoraſſe viſus eſt, ex Auguſtino certum reddi eoſdem in Africâ degiſſe; neſciſſe pariter, ex S. Hieronymo palàm fieri eoſdem Ieroſolymam profectos eſſe: quæ omnia pluribus teſtantur Acta S. Melaniæ iunioris. Quinetiam ex eodem S. Auguſtino conſtat, hos cùm Ieroſolymam perueniſſent, & Pelagium ibi agentem inueniſſent, ipſum admonuiſſe, vt ea omnino damnaret quæ ab Orthodoxis aduerſus eum obijcerentur: ipſum autem, velut eis obtemperantem, ſcripſiſſe anathematiſmum aduerſus illos errores, qui ab Occidentalibus in eum obiecti eſſent: ſed quàm doloſè, quamque veteratoriè, ſanctus Auguſtinus apetuit. Sed accipe modò quid ipſe de his eum Pelagio agentibus ſcriptis tradat: *Scripſiſtis mihi, cum Pelagio vos egiſſe, vt quæcumque aduerſus eum dicerentur, ſcripto damnaret: eumque dixiſſe, audientibus vobis: Anathemo*, &c. Miſerunt autem dicta à Pelagio idem * Albinus, Pinianus, atque Melania ad ipſum Auguſtinum: qui poſteà ſub Zoſimo Papâ contrarijs ſcriptis oſtendit impij hæreſiarchæ fallacias. Sed de his aliàs.

Albinus & Pinianus admonent Pelagium.

Auguſt. de Chriſti gratiâ l. 1. cap. 1.

* Albina,

De rebus autem geſtis Melaniæ iunioris, ac Piniani viri eius, ac ſociorum, eiuſdem Melaniæ vitæ Acta declarant; nimirum peregrinatos eſſe in Ægyptum ad viſendos ſanctos monachos eremi accolas, relictâ Albinâ matre ob ingraueſcentem ſenectutem Ieroſolymis: inde verò redeuntes Ieroſolymam, ſeorſum à coniuge Pinianum vitam excoluiſſe monaſticam, Melaniam verò ad annos quatuordecim apud montem Oliueti clauſam in cellâ perſeueraſſe, duxiſſeque ibi in anguſto loco vitam Angelis ſimilem. Mira quidem hæc videbuntur: ſed ſi quis legat, quæ de eiuſdem Melaniæ vitæ inſtituto, antequam Ieroſolymam proficiſceretur, cùm adhuc in Italiâ ac Romæ potiſſimùm verſaretur, idem qui ſuprà Palladius ſcripſit, atque ea quæ de eiuſdem viuendi ratione cùm eſſet in Africâ,

Melania & Piniani vitæ inſtitutum.

Pallad. in Lauſiac. cap. 49.

Africâ, eadem Acta habent, ſummam huiuſcemodi monaſticæ vitæ genus tum ipſam tum virum eius attigiſſe, haud valdè mirabitur, cum ſe ab iuinio penitiſſime Deo ambo addixiſſent.

PROFECTIO CONSTANTINOPOLITANA.

HOC eodem anno [Chriſti ccccxxxiv. Sixti Papæ III. Theodoſij xxvII. Valentiniani x. Impp.] quo Proclus ſedis Conſtantinopolitanæ regimen ſuſcepit, ſancta Melania iunior, quæ (vt diximus) Ieroſolymis monaſticam vitam agebat, litteris à ſuo patruo Voluſiano Conſtantinopolim accerſitur: quò cum veniſſet, ipſum Voluſianum reluctantem hactenus ad Chriſti fidem conuerteret & vt Chriſtianus moreretur, vitamque conſequeretur æternam, tum precibus ad Deum tum verbis apud ipſum infatigabili ſtudio egit. Sed præclarâ memoriâ dignam hiſtoriam recolamus, quam quidem Photius in ſuâ Bibliothecâ cognouit eſſe germanam, dum agit de legatione Voluſiani, de Melaniâ eius nepte, & Proclo epiſcopo, qui Voluſianum Conſtantinopoli baptizauit, quorum meminimus ſuperiùs, dum egimus de eiuſdem Voluſiani edicto aduerſus Cæleſtium Pelagianum. Verùm de eo illud breuiter repetendum, hunc ipſum eſſe Voluſianum, cuius conuerſionis cauſſâ à matre Chriſtianâ per Marcellinum tribunum interpellatum diximus ſanctum Auguſtinum, vt ad Chriſti fidem eum conuerteret: ſed datis eâ de re vltrò citroque litteris, vt id faceret, ab ipſo ſancto Auguſtino perſuaderi tunc minimè valuit. At præſtitit tandem Deus, vt id vel ſerò tandem perficeret: quâ autem occaſione; ipſa ſanctæ Melaniæ Acta ſimplici pedeſtrique ſtilo quidem ſcripta, ſed vera, his verbis referant:

Redduntur Melaniæ litteræ ab eius patruo Voluſiano, qui illo quidem tempore creatus erat præfectus Romanæ ciuitatis, miſſus verò erat legatus Byzantium ad Eudociam Imperatricem. hoc autem ſignificabat epiſtola, quòd iam diu illam videre deſideraret. Illa verò cupiebat & ipſa quoque videre patruum, & ei perſuadere vt à Gentilium deſiſteret opinione. Dubia autem animi, ne quid imprudens faceret præter id quod Deo videbatur, cùm aliquibus alijs monachis rem communicaſſet, permitterent autem illi, vt poſſet proficiſci; egreditur Ieroſolymis ipſa beata Melania, Conſtantinopolim verſus arripiens iter. Per quamcumque autem tranſibat ciuitatem & regionem, eam quo par erat omnes proſequebantur honore & officijs. Ciuitatum enim ſacerdotes & pontifices eam non paruo honore afficiebant: & venerandæ virgines, & quotquot erant egregij monachi, eam adorabant & ſalutabant, & tamquam è cælo venientem aſpiciebant.

Cùm autem veniſſet Chalcedonem & ad ipſum ſinum maris, verebatur ingredi, & videbatur perturbata. Ventura enim in maximam ciuitatem mulier quæ vixerat in exercitatione, quietiſque & ſilentij maximam curam geſſerat, & non guſtauerat tumultus qui ſunt in ciuitate, meritò extimeſcebat & refugiebat. Atque diuertit quidem vbi erat templum omni ex parte benedictæ martyris Euphemiæ. Circa mediam autem noctem martyr non parum ex ſe effudit ſuauiſſimi odoris, & voluptate replet ineffabili. Quocircà bonâ acceptâ fiduciâ, diluculò fretum audacter traiecit, & ingreſſa eſt Byzantium. Hoſpitio verò excipitur à quodam viro illuſtri & alioqui bono, nomine quidem Lauſo, qui ad præpoſituræ honorem aſcenderat.

Inuenit autem ſuum quoque patruum Voluſianum graui morbo oppreſſum: qui eius habitum admiratus, formæque & veſtitus incredibili & inopinatâ ſtupefactus mutatione (extenuatus enim admodum erat vultus eius exercitatione) magnâ voce exclamauit: O qualem ex quali te video, Melania chariſſima! Illa verò ex eius ſermone ſumptâ occaſione: A me quoque (inquit) diſce, ô beate patrue, & accipe iudicium futurorum bonorum. Nam nec ego tantam deſpicatui gloriam habuiſſem, nec pecuniam, nec abieciſſem curam ipſius corporis, niſi perſuaſum haberem, me his propediem longè maiora acce-

A.C. ccccxxxiv. Baron. tom. 5. ad eum annum.

Extant apud Metaphraſt. die vltimâ Ianuar. & Sur. tom. 1. ead. die.

Hoſpitatur Melania apud Lauſum præfectum.

acceptoram. Non autem per ſe ſolam, ſed per multos quoque alios in eius mentem ſenſim irrepebat beata Melania, & eius falſam religionem ſtudebat labefactare: ſicut etiam per ſapientiſſimum Proculum, cuius fidei tunc erat creditus ſacer clauus ecleſiæ Conſtantinopolitanæ. Qui cùm ad eum veniſſet, & ſuaſu beatæ Melaniæ eum ad pietatem dirigeret; is dicitur illum adeò eſſe admiratus, vt etiam dixerit poſt agnitam veritatem, quòd ſi Roma tres haberet tales, nec illic quidem nomen vmquam audiretur Gentilium. Sed hæc quidem poſteà.

Poſtquam autem Voluſianus ſenſit Melaniam velle Imperatorem quoque ad id incitare, veritus protinus ne violentum & non voluntarium reputaretur eſſe Baptiſmum, & quam ex eo eſſet conſecuturus, ipſe mercede priuaretur, eam à cœpto prohibuit. Et is quidem (vt dicemus paulò poſt) rem à ſe adimpleuit, & abiuratâ Gentilium opinione, traductus eſt ad Chriſtum. Illa autem nec aliorum curam abiecit: ſed cùm tunc eſſet
Melania vrget Neſtorianos. exorta Neſtorij blaſphemia, & malignus multos in errorem abduceret etiam ex ijs qui erant in verbo veritatis; ipſa erat quæ magnum aduerſus eum inibat certamen, & vanum & inane reddebat eius ſophiſma, à manè vſque ad veſperam ijs reſpondens qui eam interrogabant, multiſque ex ijs qui decepti fuerant, perſuadens, & eos reducens. Quamobrem malignus ſe ab eâ vinci non ferens, in virum eius conuerſus, nempe Pinianum, & ei apparens miſerabilis, cum lugubri & nigrâ veſte accedit ad eam, terrens & grauia minitans: & primùm quidem ſe ipſius Imperatoris & eius famulorum cor mutaturum & in contrarium traducturum, deinde etiam vt miſerabili exitu finiret vitam, procuraturum, grauiſſimis confecta doloribus. Illa autem hanc eſſe artem maligni intelligens, Chriſti nomen, quod grauiſſimam illi plagam affert, inuocans, effecit vt is ſtatim euaneſceret. Deinde cùm acceſſiſſet eum qui cum ipsâ erat ſacerdotem, & incepiſſet narrare ea quæ viderat & audierat; ſenſit repentè dolorem in coxendice, eumque adeò acrem, vt vocem amiſerit, & nemo dubitauerit id eſſe manifeſtum inimici inſultum. Cùm ſic ei productus eſſet dolor ad ſex vſque dies, & illâ horâ maximè malum intenderetur, quâ nigrum aſpexerat, & minas audierat (aderat enim dies ſeptimus) accedit aliquis renuntians patruum Voluſianum veniſſe in periculum ne repentinâ morte vitam mox finiret.

Hoc poſtquam illa audiuit, etſi propter dolorem coxendicis vix ſe poſſet mouere, manibus & lecticâ protinus ad eum vecta proficiſcitur. Valdè enim angebatur animo, non quòd ille moreretur, ſed quòd mortem ſubiret animæ, vt qui Baptiſmi incorruptionem nondum eſſet aſſecutus. Deinde venit quidam alius, ei ſignificans Voluſianum eſſe baptizatum, & cùm eam ſæpè quæſitam non inueniſſet, ſed eam morbo detineri didiciſſet, alium ducem rurſus nactus, per illum fit filius lucis, & Baptiſmum conſequitur. Cùm hæc ei dicta eſſent, cum dolore animæ prorſus ceſſauit etiam morbus corporis, & lumbus quidem carebat etiam dolore, & pes mouebatur, & communis inimicus afficiebatur dedecore: adeò vt viæ reliquum per ſe ipſa conficeret; & qui portabant, pro eo quòd priùs
Voluſianus redditus Chriſtianus ex hac vitâ deceſſit. portabant, ad Deum laudandum ſtatim manus extendebant. Deinde cùm veniſſet ad patruum, & verbis eum confirmaſſet, & de eâ quæ illic eſt vita, diſſeruiſſet, lætum & bonâ ſpe præditum tranſmiſit ad viam quæ ducit ad Deum, cùm pulcherrimo viatico, nempe pretioſo Chriſti corpore & ſanguine eum inſtruxiſſet, & ſic vt tutò recederet perfeciſſet. Et hæc quidem hoc modo geſta ſunt.

REDITVS IEROSOLYMAM.

ILLA autem cùm multos quidem dies hîc tranſegiſſet, in paucis verò multis plurimum profuiſſet, & ante alios Imperatrici & ipſi Imperatori (is autem erat Theodoſius;) nam ij maiori opus habent curatione, vt quorum animi maiori mundi gloriâ eſſent tumidi. Cùm hæc & alia plura feciſſet, egreditur de ciuitate, &c.

Perueniſſe autem ipſam ad diem Paſchatis Ieroſolymam, auctor ſubdit: vt

planè

planè appareat, ſequenti ab eius aduentu anno Domini eam Ieroſolymam rediiſſe: cuius monitu Eudociam nonnihil profeciſſe, ex eo poteſt intelligi, quòd & ad peregrinationem Ieroſolymam poſteà ſuſcipiendam etiam inflammaſſet: quando autem id contigerit, ſuo loco dicemus. Porrò non Eudociam Auguſtam tantùm, ſed & Theodoſium congreſſu Melaniæ eſſe redditum meliorem, ex rebus poſteà conſecutis poſſumus opinari. Quòd enim Melania Catholicæ fidei zelo æſtuaret; par eſt credere, eum aduerſus Neſtorianos concitaſſe, permouiſſeque vt Neſtorij libri Imperatorio vetarentur edicto; quod ſequenti anno, quo ipſa receſſit Conſtantinopoli (vt dicemus) eſt promulgatum. Celeberrimi quidem nominis fuiſſe Melaniam tum antiquâ parentum nobilitate, tum etiam admirabili ſanctitate, totoque factam orbi Chriſtiano notiſſimam, quæ dicta ſunt tum de ipsâ, tum de eius auiâ Melaniâ ſeniore, demonſtrant.

MELANIA EVDOXIÆ IEROSOLYMAM PROFICISCENTI OCCVRRIT.

HOC inſuper ipſo anno, qui ſequens eſt ab Eudoxiæ nuptijs, Eudocia mater peregrinata eſt Ieroſolymam voti ſoluendi cauſsâ, vt Socrates tradit his verbis: *Theodoſius Imp. deinceps* (poſt tranſlationem Ioannis Chryſoſtomi corporis ſcilicet) *preces Chriſto offerre, quibus gratias pro acceptis beneficijs agat, Chriſtíque nomen hoc munere obeundo eximijs honoribus decorare cœpit. Quinetiam Eudociam coniugem Ieroſolymam miſit. Quippe pollicitus erat, illam hoc votum perſoluturam, ſi filiam in matrimonium collocatam cerneret. Quin illa ipſa & eccleſias Ieroſolymorum, & omnes alias in vrbibus verſus Orientem ſitas, tum eò proficiſcendo, tum domum redeundo, varijs ornamentis honorificè illuſtrauit.* Hæc Socrates. Porrò perſuaſione quoque ſanctæ Melaniæ iunioris, cùm illa (vt vidimus) eſſet Conſtantinopoli, huiuſmodi peregrinationem Ieroſolymam Eudociam ſuſcepiſſe, eius Acta teſtantur, in quibus hæc de Eudociâ: *Interim autem dum hæc fierent, Imperatrix* * *Eudocia iuerat Antiochiam. Paruerat enim Melaniæ monitis, cùm ea veniſſet Byzantium, ſuadentis vt hanc ſuſciperet peregrinationem, & veniret Ieroſolymam, vt videret loca ſancta, & quæ ex eis percipitur fieret particeps ſanctificationis. Cùm Melania itaque ei proceſſiſſet obuiam, magno honore fuit affecta ab Imperatrice, vt quæ eam matris loco haberet, & duabus de cauſſis prouidentiæ diuinæ ageret gratias, nempe quòd vſque adeò celebratam Ieruſalem & ſancta loca quæ videret digna ſit habita, & quòd in eâ talis matris facta ſit filia ſecundùm ſpiritum. Signum eſt autem magni amoris Imperatricis in Melaniam, quòd non dubitauerit tantum iter aggredi, & eò accedere, & quæ illic erant virgines tamquam ſorores ſalutare & amplexari.*

Socrat l. 7. cap 46.

Eudocia Auguſta proficiſcitur Ieroſolymam.

Apud Metaphraſt. die 31. Decemb. Sur. die 31. Ian.

* Eudoxia.

Porrò autem cùm celebraretur noui templi dedicatio, illa quoque aderat, & feſtum celebrabat. Hanc autem rem bonam conſecutum eſt quiddam dignum maligni improbitate, & boni Dei virtute. Pedem Imperatricis, qui iniuriâ dæmonis è compage erat luxatus, illa abſque dolore aptè & rectè in ſuum locum reſtituit. Cùm hæc & non pauca alia à magnâ Melaniâ percepiſſet commoda, & ſe ſimul etiam exatiaſſet ſpectaculis, decreuit reuerti Conſtantinopolim: & ei quidem Melania cùm tamquam bonas comites dediſſet preces, ipſam dimiſit. Hæc ibi: ſed de Eudociæ reditu Conſtantinopolim agemus anno ſequenti, quo contigit.

Eudocia à ſanctâ Melaniâ curata.

Quod verò ad Melaniam ſpectat, quantum ſuperuixerit, non conſtat; ſed illud certum eſt, ipſam monaſticâ vitâ magnâ obſeruatione perfunctam, & miraculis pluribus illuſtratam, die, quam prænouit, Decembris vltimâ ad Deum migraſſe, & inter Sanctas relatam anniuerſariâ memoriâ in Eccleſiâ celebratam.

DE ſ PALLADII LIBRO ELOGIA.

VIDE dicta ſuprà in Prolegom.generali x.vbi ex Socrate illuſtre de Palladij libro elogium attulimus. Cui accedunt ſequentia.

CASSIODORVS lib. VIII. hiſt. Trip. cap. XXIII. ex Socrate: *Si quis autem velit ſcire ea quæ ipſi egerint & fecerint, & quæ ad eorum qui audierunt locuti ſunt vtilitatem, & quemadmodum eis obedirent beſtiæ; à* PALLADIO *monacho ſcriptus eſt liber vnus, qui Euagrij quidem erat diſcipulus, de ijs autem omnia accuratè pertractauit. In quo etiam meminit mulierum, quæ par vitæ inſtitutum cum viris priùs dictis ſuſceperunt.*

IOANNES DAMASCENVS, de ijs qui in fide dormierunt:

Λέγω δὴ τὴν ΠΑΛΛΑΔΙΟΥ πρὸς Λαῦσον ἱστορικὴν βίβλον, ἐν ᾗ τὰ κατὰ τὸν μέγαν καὶ θαυματουργὸν Μακάριον, παναληθῶς ἀναγέγραπται θαύματα: *Adde & hiſtoricum librum* PALLADII *ad Lauſum, in quo veriſſimè conſcripta ſunt miracula, quæ magnus ſigniſque clarus Macarius operatus eſt.*

NICEPHORVS lib. XI. cap. XLIV.

PALLADIVS *Euagrij diſcipulus Vitas Sanctorum optimè diſpoſuit.*

NOTATIO.

1 LAVSIACA.] *Ita hæc hiſtoris vocatur in Triodio,* εἶτα ἀνάγνωσις εἰς τὸ Λαυσαϊκόν: Inde legitur in Lauſiacâ. *quod & pòſt ibidem occurrit. Ita autem dicta eſt à Lauſo præpoſito imperij. de quo vide ad num. 7.*

2. PARADISVS HERACLIDIS.] *Habes hîc Paradiſum hunc, vt olim prodijt poſt omnes libros de Vitis Patrum, in Appendice. Vide dicta Prolegomeno generali* XIV.

3. MIRATI SVMVS.] *Exiſtimo hîc intelligi Aloyſium Lipomanum, qui tomo* III. *de Vitis Sanctorum Palladium, qui titulo Heraclidis olim Pariſijs anno* M. D. IV. *prodierat, ſecundò impreſſit, Venetijs anno* M. D. LIV. *præmiſſâ præfatione in libri commendationem. Sed ſi rectè mens Lipomani percipiatur, non tam ille dubitat, an Palladius Galata huius libri auctor ſit, quàm ait Hieronymum epiſtolâ ad Cteſiphontem non agere de hoc libro Palladij, ſed de Euagrij* (vel potiùs Ruffini) *quod verum eſt. Quamquam ijdem ſex monachi, qui in libro Ruffini habentur, & Origeniſtas fuiſſe taxantur à S. Hieronymo, etiam in hoc libro reperiantur. At (ait Lipomanus) his ſex dimiſſis alios legere ne graueris. Vide Prolegomenon generale* XV. *vbi egimus de auctoritate horum librorum.*

4. QVANDO AVTEM ID ACCIDERIT.] *Non exiſtimo eum locum ex Palladij dialogo de rebus S. Chryſoſtomi deſumptum, clarè facere ad Palladium noſtrum Galatam. Nam etſi ille Palladius dicatur ibi pag.* V. epiſcopus Helenopoleos, *quomodo tamen pòſt in eodem dialogo* epiſcopus Blemmyorum *ſiue* Æthiopum *dicitur? Nam pag.* XXX. *editionis Chryſoſtomi, quam citat Baronius, ita interrogat Theodorus:* Quid, quæſo, de epiſcopis illis actum eſt, qui cum noſtris miſſi ſunt, Eulyſio ſcilicet, Palladio, Cyriaco, atque* Democrito? *Reſpondet Palladius,* Cyriacum Emiſſenum octoginta millibus paſſuum Palmyram Perſarum oppidum adductum eſſe: Eulyſium verò Boſtræ Arabum in caſtellum, quod Nuſphas appellatur, Sarracenis adiacens relegatum: Palladium Blemmyorum ſiue Æthiopum epiſcopum ſeruari prope locum qui Syene vocatur: Demetrium intus in Oaſim Mazicis proximam; ſunt enim & aliæ Oaſes. *Atqui hi quatuor pag.* V. *ibidem memorantur Romam veniſſe, vbi Eulyſius Apamea Bithyniæ dicitur epiſcopus, & Demetrius Piſinuntis, diciturq́ tunc ſecundò Romam veniſſe. Et pag.* VI. *habes Cyriacum cum Demetrio, Eulyſio & Palladio, & Romanis aliquot ſocijs miſſum in Orientem à Romanâ Eccleſiâ, & ibidem habes de Romanis, qui poſt quatuor menſes redierant:* Neque nobis edicere vltrà potuerunt de beato Ioanne aliquid certius, neque vbi modò ſint Demetrius, Cyriacus, Eulyſius, & Palladius. *Quare alteruter locus corruptus eſt. Si rectè priori loco pag.*

* lege. Demetrio.

pag. v. Palladius ille dicitur epiſcopus Helenopoleos, videndum num poſteriore loco pag. xxx. verba tranſpoſita ſint, legendúmque: Palladium epiſcopum ſeruari prope locum Blemmyorum ſiue Æthiopum, qui Syene vocatur. Certè Syene circa Blemmyos & Aethiopas. Hæc coniectura mea ita demum locum habeat, ſi Græco aliquo codice firmetur.

5. QVANIVM AVTEM] Opinatio hæc non video quàm ſolido fundamento nitatur, cùm Palladius ille auctor dialogi de rebus S. Chryſoſtomi omnino diſtinctus videatur à Palladio Galatâ. Quod & ipſe Baronius paulò antè anno Chriſti CCCCXV. vbi de Romanâ profectione Palladij Galatæ agit, agnaſcit. Quare legatio hæc Palladij ad Zoſimum Papam intelligenda de Palladio auctore dialogi, non de Galatâ Lauſiacæ ſcriptore.

6. SED PRO ALBINO ALBINAM.] Proba Baronij diuinatio, intelligi hîc Albinam. ſed non neceſſe Albinam pro Albino reſtituere. Conſtat enim illo ſæculo feminarum nomina etiam maſculinis terminationibus quandoque elata. Sic de feminâ, nunc Melania, nunc Melanius, nunc Melanium apud auctores veteres occurrit. Sic apud Hieron. ep. LXXIX. (quæ hîc in Melaniæ Profectione Ieroſolymitanâ citatur) Albinus, Pinianus & Melania plurimùm vos ſalutant. nec opus corrigere vel diuinare de Albino filio. Sic in Palladio cap. CXVII. vbi Latinè eſt, de ſancta Melaniâ, Græcè eſt, Περὶ τῆς μακαρίας Μελανίου. Ita quoque capiendus S. Paulinus epiſtola CCXLIX. ad Auguſtinum, quæ habetur inter Auguſtini epiſtolas: Et nihil poſſum de beatâ huius filij matre, & ſanctorum patre radice ramorum Melanio melius aut ſanctius prædicare, quàm ſanctitas tua in eam profari & diſputare dignata eſt. Nam per Melanium intelligit ipſam Melaniam, vt conſtat vel ex eo quod ſequitur, in eam. ſi enim ibi ageretur de ipſâ Melaniâ & ipſius patre Melanio, vt exiſtimauit marginalium & indicis concinnator apud Baronium tom. V. anno Chriſti CCCCIX non in eam, ſed in eos dixiſſet Paulinus. Et vnde, quæſo, conſtat, Melaniæ patrem dictum fuiſſe Melanium? Conſtat Marcellum vel Marcellinum dictum. Intelligit igitur per Melanium, vt dixi, ipſam Melaniam, quam matrem filij vocat, & patrem radicem ſanctorum ramorum, quòd plures ex eâ prodierint ſanctitate illuſtres, vt Melania neptis, & alia perſona.

An feminæ, hæ Melania, Albina, dictæ Melanius & Albinus à virili fortitudine, quâ affectus omnes mundumq; ſuperarunt? quâ formâ Phryges ob effeminationem Phrygiæ dictæ.

7. LAVSI.] Vita Melaniæ iunioris per Metaphraſtem XXXI. Ianuarij, de eius Byzantij hoſpite: Hoſpitio verò excipitur à quodam viro illuſtri, & alioqui bono, nomine quidem Lauſo, qui ad præpoſituræ honorem adſcenderat. Baronius tomo V. anno Chriſti CCCCXXXIV. Sixti Papæ III. Theodoſij XXVII. Valentiniani X. Impp. Hic ille quidem videtur eſſe Lauſus, ad quem Palladius Galata ſua ſcripſit Lauſiaca. Eodem enim quoque nomine Palladius eum Præpoſitum vocat, quem & cuſtodem imperij nominat: quænam præpoſitura hæc eſſet, idem in fine operis declarat, vbi ait, eum ſacro præfectum fuiſſe cubiculo.

8. PALLADIO.] Frater Ioannes Maria Braſichellenſis, ſacri Palatij Apoſtolici Magiſter, in indice librorum expurgandarum hæc de Palladio notat: Vt probè noſcas, Lector, quiſnam Palladius fuerit, accipe iudicia Patrum de ipſo. S. Hieronymus, cuius in hac re iudicium probat S. Gelaſius I. præfatione in libro aduerſus Pelagianos ait: Palladius ſeruilis nequitiæ hæreſim Pelagianam inſtaurare conatus eſt. S. Epiphanius epiſt. ad Ioannem Ieroſolymitan. ſic inquit: Palladium vero Galatam, qui quondam nobis charus fuit, & nunc miſericordiâ Dei indiget, caue, quia Origenis hæreſim prædicat & docet; ne fortè aliquos de populo tibi credito ad peruerſitatem ſui inducat erroris. Hæc S. Epiphanius. At res Palladij geſtas, vafritiem & odium in S. Hieronymum pluribus exponunt Annal. Eccleſiaſtici tomo V. Ex quibus omnibus diſces, quæ fides adhibenda ſit hæretica homini Origeniſtæ & Pelagiano; in his præſertim quæ de quibuſdam ſui ſimilibus monachis eadem fuligine tinctis in hoc opere prodit: ac maximè verendum, ne aliquos pro ſanctis venditet, qui fuerunt Origeniſtæ, vel Pelagiani. ſagaci coniecturâ ſuis locis in opere quoſdam iſtius furfuris indicabimus. Vt magis autem faciem & intima Palladij introſpicias, ſcito ipſum fuiſſe diſcipulum Euagrij Pontici Origeniſtæ hæretici toties ab Eccleſiâ damnati, de quo plura annotauimus tomo V. (Bibliothecæ Patrum) initio libri Euagrij. Hoc de ſe teſtatur Palladius in hac Lauſiacâ, cùm ait: Reſpondi me eſſe peregrinum, & de Galatiæ partibus venire, & vnum ex Euagrij fratribus eſſe confeſſus ſum. Idem affirmarunt Socrates lib. IV. cap. XVIII. & Nicephorus lib. XI. cap. XLIV. vt nihil mirum ſit, ſi eodem luto errorum, quo Magiſter, tinctus Palladius fuerit. Quocircà cum hoc opus laudant Socrates & Nicephorus, vt non imus infitias multa illi ineſſe vtilia & recta: ita certum eſt illos, qualis Palladius fuerit, non penitus perſpectum habuiſſe. Hactenus ille.

MELANIÆ IVNIORIS ET PINIANI MARITI CVM ALBINA MATRE PEREGRINATIO.

PROFECTIO IN SICILIAM.

Anno Chriſti CCCCVIII. Baron. t. 5. ad eum annum.

Melania recedit ab vrbe.

HOC item anno [Chriſti CCCCVIII. Innocentij Papæ VII. Honorij XIV. Theodoſij I. Impp.] qui vrbis obſidionem præceſſit, Melania Romana vidua, de quâ ſæpè ſuperiùs mentio facta eſt, antiqui vaticinij ante annos quadringentos (vt ait Palladius) editi memor, diſtractis prædijs, vnà cum Melaniâ nepte, Pinianoque eiuſdem Melaniæ viro, & Albinâ nuru, euaſura cum illis imminentem vrbis cladem, Româ recedens, [per Siciliam] Ieroſolymam ſe iterùm contulit, vbi poſt dies quadraginta ex hac vitâ migrauit. Hæc ex Palladio.

Pallad. in Lauſiac. cap. 33.

PROFECTIO IN AFRICAM AC PRIMO CARTHAGINEM ET TAGASTAM.

An Chriſti CCCCIX. Baron. t. 5. ad eum annum. Palladius in Lauſiac. c. 9.

Pinianus cum ſuis venit in Africam.

HOC ipſo anno [Chriſti CCCCIX. Innocentij Papæ VIII. Honorij XV. Theodoſij II. Imp.] Pinianus V.C. vnà cum Melaniâ ſeniore, & Melaniâ iuniore coniuge, atque ſocru Albinâ iunioris matre Melaniæ, cùm anno ſuperiori diſtractis bonis, quæ Romæ & in Italiâ habebat, adnauigaſſet Carthaginem, ibi ex congeſtis pecunijs locupletans eius eccleſiæ pauperes, inde ad S. Alypium Tagaſtam profectus eſt. Ad quos omnes S. Auguſtinus, cùm primùm eorum aduentum audiſſet, litteras dedit, quibus ſe excuſat, quòd propter ingruentem duram hiemem, & ſtatum Hipponenſis eccleſiæ titubantem, ad eos inuiſendos minimè accurrere valuiſſet. extat ipſa epiſtola, cuius eſt titulus, ad Albinum, Pinianum, & Melaniam: ſed pro Albino, Albinam, reſtituendum puto; quòd eius nominis femina eiuſdem Piniani ſocrus vnà cum ipſis profecta eſt in Africam, vt tum ex Palladio, tum ex eiuſdem Auguſtini teſtificatione ſatis apparet.

Auguſt. epiſt. 227.

Tagaſtæ autem cùm eſſet Pinianus, effusâ munificentiâ adeò eccleſiam illam locupletauit, vt nonnullorum in eius epiſcopum Alypium inuidiam mouerit, prout S. Auguſtinus in epiſtolâ ad eum ſcriptâ teſtatur, & ipſa Acta S. Melaniæ his verbis fidem faciunt: *Ciuitas autem, in quâ verſabantur, appellabatur Tagaſta; in quâ erat ſacrum templum & ſacerdos dicendi peritus, & qui oratione multos poterat inducere ad ſalutem, nomine Alypius: cum quo verſantes, ſacra meditabantur eloquia. Templum verò, in quo agebat Alypius, admodum munificè & aureis ornamentis & lucidis gemmis & plurimis ditarunt agrorum prouentibus. Ab eis quoque ſunt ædificata duo monaſteria, quibus ſatis dedit opum atque prouentuum; quorum alterum quidem habebat chorum virorum numero octoginta, alterum autem habebat virgines quæ erant numero centum & triginta.* Hæc de collatis eccleſiæ Tagaſtenſi à Piniano muneribus.

Epiſt. 224. Metaph. die 31. Ianuarij.

PROFECTIO HIPPONENSIS.

Baronius tom. 5. ad an. Chriſti 499.

PLACVIT autem Piniano vnà cum Melaniâ Hipponem proficiſci ad inuiſendum S. Auguſtinum ibi agentem epiſcopum. Comitatus eſt eos Aly-

Pinianus quid paſſus Hippone.

Alypius: qui & timentem Pinianum, ne cogeretur ab Auguſtino presbyter ordinari, numquam id euenturum fore, ſecurum reddidit: nam de eâ re fidem Auguſtini id promittentis acceperat. Accidere namque conſueuit (quod & ſuperiùs, de Paulino cùm egimus, dixiſſe meminimus) vt cùm aliquis religione inſignis ceteris emineret Chriſtianis, is licet coniugatus eſſet, ſoleret interdum in eccleſiâ à fidelibus rapi, & tradi epiſcopo ordinandus, coniuge quoque pari cum viro voto continentiam profitente: vt inter alia, quod de Paulino atque Tharaſiâ præceſſit, enarratum exemplum oſtendit. Pinianus itaque id fortaſſe ſubodoratus, retardabat acceſſum; ſed Alypij promiſſione ſecurus, Hipponem ad eumdem S. Auguſtinum ſe contulit. Vbi cùm eſſet, atque id minùs exſpectaretur, factum eſt, vt dum Synaxis in eccleſiâ haberetur, antequam catechumeni ex more dimitterentur, fidelis populus, facto impetu, Pinianum ne effugeret obſiderent, poſtulantes eum ordinari debere presbyterum. Quæ res Alypio fideiuſſori admodum diſplicuit; ipſeque Pinianus & Albina ſocrus id perindigno tulerunt animo, id totum ex ſententiâ Auguſtini factum exiſtimantes: quamobrem nonnihil in eum ijdem commoti ſunt, atque in primis Alypius. Quomodo autem res ſe habuerit, S. Auguſtinus datis ad eos litteris, cùm ſtatim receſſiſſent Hippone, Tagaſtamque reuerſi eſſent, ſignificauit, cùm ſe excuſauit, atque nihil ſe conſcio factum pluribus declarauit.

Auguſt. ep. 225.

Scribens enim ad Albinam Piniani ſocrum, quam tamen appellare conſueuit eius matrem, ad ſui defenſionem, prolixam ſatis dedit epiſtolam, eius querelis & ſuſpicionibus malè conceptis in omnibus ſatisfaciens, cùm in hæc verba exorditur:

S. Auguſtinus ſe purgat apud Albinam.

Dolorem animi tui, quem te ſcribis explicare non poſſe, conſolari æquum eſt, non augere; vt ſi fieri poteſt, ſanemus ſuſpiciones tuas, non vt eis pro noſtrâ cauſâ ſuccenſendo venerandum cor tuum & Deo dicatum ampliùs perturbemus. Sancto fratri noſtro, filio tuo Piniano nullus ab Hipponenſibus mortis metus ingeſtus eſt, etiam ſi fortè ipſe tale aliquid timuit. Nam & nos metuebamus, ne ab aliquibus perditis, qui ſæpè multitudini occultâ conſpiratione miſcentur, in violentam prorumperetur audaciam, occaſione ſeditionis inuentâ, quam velut iuſtâ indignatione concitaret. Sed ſicut poſteà audire potuimus, nihil tale à quoquam dictum eſt vel molitum; ſed verè in fratrem meum Alypium multa contumelioſa & indigna clamabant: à quo tam ingenti reatu vtinam per illius orationes mereantur abſolui. Ego autem poſt primos eorum clamores, cùm eis dixiſſem de illo inuito non ordinando, quâ iam promiſſione detinerer; atque adieciſſem, quòd ſi meâ fide violatâ illum haberent preſbyterum, me epiſcopum non haberent: ad noſtra ſubſellia, relictâ turbâ, redieram. Tum illi aliquantulùm inopinatâ meâ reſponſione cunctati atque turbati, velut flamma vento paululùm preſſa, deinde cœperunt multò ardentiùs excitari, exiſtimantes fieri poſſe, vt vel mihi extorqueretur illud non ſeruare promiſſum, vel me tenente promiſſi fidem, ab alio epiſcopo ordinaretur. Dicebam ego quibus poteram, qui ad nos in apſidem honoratiores & grauiores aſcenderant, nec à promiſſi fide me poſſe dimoueri, nec ab alio epiſcopo in eccleſiâ mihi traditâ, niſi me interrogato ac permittente, poſſe ordinari. Quod ſi permitterem, à fide nihilominùs deuiarem. Addebam etiam, nihil eos velle, ſi ordinaretur inuitus, niſi vt ordinatus abſcederet. Illi hoc poſſe fieri non credebant.

Pinianus vrgetur vt fiat Presbyter.

*Multitudo verò pro gradibus conſtituta, horrendo & perſeuerantiſſimo clamorum fremitu, in eadem voluntate perſiſtens, incertos animi conſilijque faciebat. Tunc illa in fratrem meum (*Alypium ſcilicet*) indigna clamabantur: tunc à nobis grauiora timebantur. Sed quamuis tanto motu populi, & tantâ perturbatione eccleſiæ permouerer, nec aliud conſtipationi illi dixiſſem, niſi eum me inuitum ordinare non poſſe: nec ſic tamen adductus ſum, qui & hoc promiſeram non me fuiſſe facturum, vt aliquid ei de ſuſci-*

piendo

piendo preſbyterio ſuaderem. Quòd ſi perſuadere potuiſſem, non iam ordinaretur inuitus. Seruaui vtriuſque promiſſionis fidem, non ſolùm illius quam iam populo patefeceram, verùm etiam illius in quá vno teſte, quantum ad homines attinet, detinebar. Seruaui, inquam, fidem promiſsionis, non iurationis in tanto periculo: quod licet falsò, ſicut poſteà comperimus, metuebatur; omnibus tamen, ſi quid eſſet, communiter impendebat, & erat metus ipſe communis; ac per eccleſiam in quá eramus, maximè metuens abſcedere cogitabam. Sed metuendum fuit, ne magis, me abſente, tale aliquid facerent & reuerentia minor & dolor ardentior. Deinde ſi cum fratre Alypio diſcederem per populum conſtipatum; cauendum fuit, ne quiſquam in eum manum mittere auderet. Si autem ſine illo; quæ frons eſſet exiſtimationis, ſi quid ei fortaſſis accideret, & viderer eum propterea deſeruiſſe, vt furenti populo traderetur?

Inter hos æſtus meos, grauemque mœrorem & nullius conſilij reſpirationem, ecce repentè atque inopinatè ſanctus filius noſter Pinianus mittit ad me ſeruum Dei, qui mihi diceret, eum ſe velle populo iurare, quòd ſi eſſet ordinatus inuitus, ex Africâ diſcederet: omnino credo exiſtimans eos, quandoquidem peierare non poſſet, non iam vlteriùs infructuosâ perſeuerantiâ clamaturos, ad expellendum hinc hominem, quem ſaltem habere deberemus vicinum. Mihi autem, quia videbatur vehementiorem eorum dolorem poſt hanc iurationem fuiſſe metuendum, apud me tacitus habui: & quia ſimul petierat vt ad eum venirem, non diſtuli. Cùm mihi dixiſſet hoc ipſum, continuò & illud adiunxit eidem iurationi, quod mihi, dum ad eum pergo, per alium Dei ſeruum mandauerat, de præſentiá ſcilicet ſuá, ſi ei clericatus ſarcinam nolenti nullus imponeret, nimirum non diſceſſurum Hippone, ſi ſic liber abſque nexu clericatus eſſe ſineretur.

S. Auguſtinus ſequeſter inter Pinianum & populũ.

Hic ego in tantis anguſtiis, quaſi aurâ reſpirante, recreatus, nihil ei reſpondi; ſed ad fratrem Alypium gradu concitatiore perrexi; eique quid dixerit, dixi. At ille (vt exiſtimo) deuitans, ne quid ſe auctore fieret, vnde vos putabat offendi: Hinc me (inquit) nemo conſulat. Quo audito; ad populum tumultuantem perrexi: factoque ſilentio, quid promiſſum eſſet, cum promiſsione etiam iurationis aperui. Illi verò, qui ſolum eius preſbyterium cogitabant atque cupiebant, non ita, vt putabam, quod oblatum fuerat, acceperunt: ſed inter ſe aliquantulùm muſsitantes, petiuerunt vt adderetur eidem promiſsioni atque iurationi, vt ſi quando illi ad ſuſcipiendum clericatum conſentire placuiſſet, nonniſi ipsâ Hipponenſi eccleſiâ conſentiret. Retuli ad eum: ſine dubitatione annuit. Renuntiaui illis: lætati ſunt, & mox iurationem pollicitam popoſcerunt. Reuerti ad filium noſtrum Pinianum, *eumque inueni fluctuantem, quibuſnam verbis comprehendi poſſet illa cum iuratione promiſsio, propter neceſsitates irruentes, quæ poſſent eum vt abſcederet cogere. Simul etiam quid timeret, oſtendit; ne quis irruiſſet hoſtilis incurſus, qui eſſet diſceſſione vitandus. Volebat addi ſancta Melania & aëris morbidi cauſſationem; ſed illius reſponſione reprehenſa eſt. Ego autem dixi, grauem ab illâ & non contemnendam cauſſam neceſsitatis ingeſtam, quæ ciues etiam emigrare compelleret: ſed ſi hæc populo dicerentur, timendum eſſe, ne malè nos ominari videremur: ſi autem ſub neceſsitatis nomine fieret excuſatio, nonniſi fraudulentam neceſsitatem putari.*

Promiſſio iurata à Piniano.

Placuit tamen, vt de hac re populi animum experiremur: & nihil aliud, quàm quod putaueramus, inuenimus. Nam cùm eius verba à diacono dicta recitarentur, & omnia placuiſſent: vbi nomen interpoſitæ neceſſitatis inſonuit, continuò reclamatũ eſt, promiſſioque diſplicuit, tumultu recrudeſcente, & nihil aliud quàm fraude ſecum agi, populo exiſtimante. Quod cùm ſanctus filius noſter Pinianus *vidiſſet, iuſſit inde auferri nomen neceſſitatis; rurſumque ad lætitiam populus remeauit. Et cùm laſſitudinem excuſarem, ſine me ad plebem accedere noluit: ſimul acceſſimus. Dixit ei, quæ à diacono audita erant, ſe mandaſſe, ſe iuraſſe, eaque ſe eſſe facturum; continuoque omnia eo tenore, quo dictauerat, proſecutus eſt. Reſponſum eſt, Deo gratias; & petitum, vt totum ſcriptum ſubſcriberetur. Dimiſimus catechumenos: continuoque ſcriptum ſubſcripſit. Deinde peti cœpimus nos*

epiſco-

epiſcopi non vocibus populi, ſed tamen à populo per honeſtos fideles, vt nos quoque ſubſcriberemus. At vbi cœpi ſubſcribere, ſancta Melania contradixit. Miratus ſum quare tam ſerò; quaſi promiſſionem illam & iurationem nos, non ſubſcribendo, facere poſſemus infectam. Sed tamen obtemperaui: ac ſic remanſit mea non plena ſubſcriptio: nec vltrà nobis quiſquam, vt ſubſcriberemus, putauit inſtandum. Hæc S. Auguſtinus.

REDITVS TAGASTAM.

Baron t. 5. ad annum Christi CCCCIX.

PINIANVS autem, quòd quæ per vim & metum pollicitus eſſet, ſe obligatum minimè teneri probè ſciret, ſequenti die clàm vnà cum ſuis Tagaſtam reuerſus eſt. Quid autem tum populus Hipponenſis, cùm reſciſſet? Auguſtinus refert in eadem epiſtolâ ad Albinam alio ſcripto ſe ſignificaſſe: nam ait: *Qui autem alio die, poſtquam ipſum diſceſſiſſe didicerunt, fuerint motus, vel linguæ hominum: quantum ſatis arbitratus ſum, ſanctitati veſtræ per commonitorium intimare curaui. Quiſquis itaque vobis contraria his quæ narraui, fortè narrauit; aut mentitur, aut fallitur.* Hæc ipſe.

Pinianus ab Hippone recedens venit Tagaſtam. Aug. epiſtola 225.

Sanctus Auguſtinus ſuos Hipponenſes excuſat.

Quòd autem Albina litteris conqueſta eſſet primùm aduerſus Auguſtinum, quòd ad iurandum Pinianum induxiſſet; quodque etiam illa ſuggillaret populum Hipponenſem amore illectum pecuniæ virum prædiuitem ſibi vendicare ſategiſſe: cùm ex ijs ex obliquo Auguſtini fama impeteretur, idem Auguſtinus cùm pro ſe tum pro populo eadem epiſtolâ excuſationem attexuit. & inter alia illud inculcat, ſe olim ciuem Tagaſtenſem eamdem vim ab Hipponenſi populo paſſum eſſe, non aliâ quidem ex cauſſâ illis ad id agendum impulſis, quàm pietatis: vt quem virum frugi putarent, eumdem presbyterum ſibi præficerent. Sed iam ipſum audiamus: *Quomodo ergo* (inquit) *dicis hoc eos feciſſe turpiſſimo appetitu pecuniæ? Primò quia ad plebem, quæ clamabat, omnino non pertinet. Sicut enim plebs Tagaſtenſis, de his quæ conſuluiſtis eccleſiæ Tagaſtenſi, non habet niſi gaudium boni operis veſtri: ſic & Hipponenſis, & cuiuſlibet alterius loci, vbi de mammonâ iniquitatis Domini præcepta feciſtis, vel eſtis vbicumque facturi. Non ergo populus, vt de tanto viro eccleſiæ conſuleret ſuæ, ardentiſſimè flagitans, ſuum pecuniarium quæſiuit commodum à vobis, ſed veſtrum pecuniæ contemptum dilexit in vobis. Nam ſi in me dilexerunt, quòd audierant, paucis agellulis paternis contemptis, ad Dei liberam ſeruitutem me fuiſſe conuerſum: neque in hoc inuiderunt eccleſiæ Tagaſtenſi, quæ carnalis patria mea eſt: ſed cùm illa clericatum mihi non impoſuiſſet, quando potuerunt, habendum inuaſerunt: quantò flagrantiùs in noſtro Piniano amare potuerunt tantam mundi huius cupiditatem, tantas opes, tantam ſpem, tantâ conuerſione ſuperatam atque calcatam?*

Ego quippe ſecundùm multorum ſenſum comparantium ſemetipſos ſibimetipſis, non diuitias dimiſiſſe, ſed ad diuitias videor veniſſe. Vix enim vigeſima particula res mea paterna exiſtimari poteſt in comparatione prædiorum eccleſiæ, quæ nunc vt dominus exiſtimor poſſidere. cùm è contrà qui in eccleſiâ Africanâ ad presbyteratum adſciti eſſent, fuerint prædiuites: vnde ſubdit: *In qualibet autem maximè Africanarum eccleſiarum hic noſter, non dico presbyter, ſed epiſcopus ſit, comparatus priſtinis opibus ſuis, etiamſi animo dominantis egerit, pauperrimus erit. Multò ergo liquidiùs & ſecuriùs in hoc amatur Chriſtiana paupertas, in quo nulla rerum ampliorum poteſt putari cupiditas. Hoc accendit animos populi, hoc in illam violentiam perſeuerantiſſimi clamoris erexit. Non eos turpis cupiditatis inſuper accuſemus: ſed magis bonum, quod ipſi non habent, ſaltem in alijs diligere ſine crimine permittamus.* Hæc & alia plura ad excuſationem ingerit Auguſtinus.

Inter Alypium & Auguſtinum contentio.

Sed & quòd Alypius, ſicut Albina, idem ſentiret de Hipponenſibus, eoſdem nimirum amore pecuniæ vim inferre conatos eſſe Piniano; quodque ambo eiuſdem ſententiæ eſſent, nullius eſſe vigoris præſtitum iuramentum vi atque metu

 extor-

extortum: idem S. Auguſtinus ſicut ad ipſam, ita etiam ad Alypium aduerſus hæc ipſa litteras dedit, quibus ſanè apparet, hæc inter eos non ſine mutuâ offenſione fuiſſe tranſacta: ſed citò charitas omnem abſterſit obductam ex eiuſmodi altercatione rubiginem.

Aug. epi-ſtola 124.

PROFECTIO IEROSOLYMITANA.

Baron. t. 5. ad annum Chriſti CCCCXIX. Hier. epi-ſtolâ 79.

SED & illud ex eadem S. Hieronymi epiſtolâ velim obſerues, ipſum non Paulæ neptis tantùm nomine eidem Auguſtino atque Alypio Epiſcopis ſalutem impertire, ſed nomine etiam Albinæ, Piniani, atque Melaniæ, quos ante ſeptem annos diximus verſatos in Africâ, & poſteà vnà ſimul veniſſe Ieroſolymam, ait enim: *Sancti filij communes* * *Albinus*, * *Apinianus*, *& Melania pluri mùm vos ſalutant*. Hæc ibi. Verùm pro Albinus, Albina, & pro Apinianus, Pinianus reſtituendi ſunt; niſi præter Albinam matrem fuerit illic Albinus filius. Sed quando, inquies, hi Ieroſolymam peruenerunt? ante triennium. Etne putes nos agere coniecturâ, vel diuinare; habes id ipſum expreſsè demonſtratum in rebus geſtis eiuſdem Melaniæ iunioris: vbi cùm dicatur eadem annis ſeptem in Africâ commorata; ſi repetas tempus eius Româ illuc profectionis, quam accidiſſe diximus anno qui præceſſit vrbis cladem, nempe quadringenteſimonono; & ab eo tempore numeres ſeptem illos annos, inuenies vſque ante triennium (vt dictum eſt) ipſam ac eius ſocios Ieroſolymam perueniſſe, & vnà cum eâ Albinam matrem Melaniæ iunioris, vt eius Acta teſtantur: fuiſſe namque hanc Albinam nomine coniugem filij Melaniæ ſenioris, Palladius docet.

* Albina
* Pinianus

Extant apud Metaphraſt. die 31 Ian. & Sur. t. 1.

Pallad. in Lauſiac. cap. 33.
Idem c. 47
Idem c. 49

Ab ipſo autem Ieroſolymam aduentu poſt dies quadraginta defunctam eſſe Melaniam ſeniorem, Palladius tradit, licet de alijs nullam habeat mentionem: quos dum ait inferiùs vitam duxiſſe in Campaniâ & Siciliâ; planè ignotaſſe viſus eſt, ex Auguſtino certum reddi eoſdem in Africâ degiſſe; neſciſſe pariter, ex S. Hieronymo palàm fieri eoſdem Ieroſolymam profectos eſſe: quæ omnia pluribus teſtantur Acta S. Melaniæ iunioris. Quinetiam ex eodem S. Auguſtino conſtat, hos cùm Ieroſolymam perueniſſent, & Pelagium ibi agentem inueniſſent, ipſum admonuiſſe, vt ea omnino damnaret quæ ab Orthodoxis aduerſus eum obijcerentur: ipſum autem, velut eis obtemperantem, ſcripſiſſe anathematiſmum aduerſus illos errores, qui ab Occidentalibus in eum obiecti eſſent: ſed quàm doloſè, quamque veteratoriè, ſanctus Auguſtinus aperuit. Sed accipe modò quid ipſe de his eum Pelagio agentibus ſcriptis tradat: *Scripſiſtis mihi, cum Pelagio vos egiſſe, vt quæcumque aduerſus eum dicerentur, ſcripto damnaret: eumque dixiſſe, audientibus vobis: Anathemo*, &c. Miſerunt autem dicta à Pelagio idem * Albinus, Pinianus, atque Melania ad ipſum Auguſtinum: qui poſteà ſub Zoſimo Papâ contrarijs ſcriptis oſtendit impij hæreſiarchæ fallacias. Sed de his aliàs.

Albinus & Pinianus admonent Pelagium.

Auguſt. de Chriſti gratiâ l. 1. cap. 1.

* Albina,

Melania & Piniani vita monaſtica.

De rebus autem geſtis Melaniæ iunioris, ac Piniani viri eius, ac ſociorum, eiuſdem Melaniæ vitæ Acta declarant; nimirum peregrinatos eſſe in Ægyptum ad viſendos ſanctos monachos eremi accolas, relictâ Albinâ matre ob ingraueſcentem ſenectutem Ieroſolymis: inde verò redeuntes Ieroſolymam, ſeorſum à coniuge Pinianum vitam excoluiſſe monaſticam, Melaniam verò ad annos quatuordecim apud montem Oliueti clauſam in cellâ perſeueraſſe, duxiſſeque ibi in anguſto loco vitam Angelis ſimilem. Mira quidem hæc videbuntur: ſed ſi quis legat, quæ de eiuſdem Melaniæ vitæ inſtituto, antequam Ieroſolymam proficiſceretur, cùm adhuc in Italiâ ac Romæ potiſſimùm verſaretur, idem qui ſuprà Palladius ſcripſit, atque ea quæ de eiuſdem viuendi ratione cùm eſſet in Africâ,

Pallad. in Lauſiac. cap. 49.

Africâ, eadem Acta habent, ſummum huiuſcemodi monaſticæ vitæ genus tum ipſam tum virum eius attigiſſe, haud valdè mirabitur, cum ſe ab initio peniſſimè Deo ambo addixiſſent.

PROFECTIO CONSTANTINOPOLITANA.

Hoc eodem anno [Chriſti cccexxxiv. Sixti Papæ iii. Theodoſij xxvii. Valentiniani x. Impp.] quo Proclus ſedis Conſtantinopolitanæ regimen ſuſcepit, ſancta Melania iunior, quæ (vt diximus) Ieroſolymis monaſticam vitam agebat, litteris à ſuo patruo Voluſiano Conſtantinopolim accerſitur: quò cum veniſſet, ipſum Voluſianum reluctantem hactenus ad Chriſti fidem conuertit. & vt Chriſtianus moreretur, vitamque conſequeretur æternam, tum precibus ad Deum, tum verbis apud ipſum infatigabili ſtudio egit. Sed præclarâ memoriâ dignam hiſtoriam recolamus, quam quidem Photius in ſuâ Bibliothecâ cognouit eſſe germanam, dum agit de legatione Voluſiani, de Melaniâ eius nepte, & Proclo epiſcopo, qui Voluſianum Conſtantinopoli baptizauit, quorum meminimus ſuperiùs, dum egimus de eiuſdem Voluſiani edicto aduerſus Cæleſtium Pelagianum. Verùm de eo illud breuiter repetendum, hunc ipſum eſſe Voluſianum, cuius conuerſionis cauſſâ à matre Chriſtianâ per Marcellinum tribunum interpellatum diximus ſanctum Auguſtinum, vt ad Chriſti fidem eum conuerteret: ſed datis eâ de re vltrò citroque litteris, vt id faceret, ab ipſo ſancto Auguſtino perſuaderi tunc minimè valuit. At præſtitit tandem Deus, vt id vel ſerò tandem perficeret: quâ autem occaſione; ipſa ſanctæ Melaniæ Acta ſimplici pedeſtrique ſtilo quidem ſcripta, ſed vera, his verbis referant:

A.C. cccexxxiv. Baron. tom. 5. ad eum annum.

Extant apud Metaphraſt. die vltimâ Ianuar. & Sur. tom. 1 ead. die.

Redduntur Melaniæ litteræ ab eius patruo Voluſiano, qui illo quidem tempore creatus erat præfectus Romanæ ciuitatis, miſſus verò erat legatus Byzantium ad Eudociam Imperatricem. hoc autem ſignificabat epiſtola, quòd iam diu illam videre deſideraret. Illa verò cupiebat & ipſa quoque videre patruum, & ei perſuadere vt à Gentilium deſiſteret opinione. Dubia autem animi, ne quid imprudens faceret præter id quod Deo videbatur, cùm aliquibus alijs monachis rem communicaſſet, permitterent autem illi, vt poſſet proficiſci; egreditur Ieroſolymis ipſa beata Melania, Conſtantinopolim verſus arripiens iter. Per quamcumque autem tranſibat ciuitatem & regionem, eam quo par erat omnes proſequebantur honore & officijs. Ciuitatum enim ſacerdotes & pontifices eam non paruo honore afficiebant: & venerandæ virgines, & quotquot erant egregij monachi, eam adorabant & ſalutabant, & tamquam è cælo venientem aſpiciebant.

Cùm autem veniſſet Chalcedonem & ad ipſum ſinum maris, verebatur ingredi, & videbatur perturbata. Ventura enim in maximam ciuitatem mulier quæ vixerat in exercitatione, quietiſque & ſilentij maximam curam geſſerat, & non guſtauerat tumultus qui ſunt in ciuitate, meritò extimeſcebat & refugiebat. Atque diuertit quidem vbi erat templum omni ex parte benedictæ martyris Euphemiæ. Circa mediam autem noctem martyr non parum ex ſe effudit ſuauiſſimi odoris, & voluptate replet ineffabili. Quocircà bonâ acceptâ fiduciâ, diluculò fretum audacter traiecit, & ingreſſa eſt Byzantium. Hoſpitio verò excipitur à quodam viro illuſtri & alioqui bono, nomine quidem Lauſo, qui ad præpoſituræ honorem aſcenderat.

Hoſpitatur Melania apud Lauſum præfectum.

Inuenit autem ſuum quoque patruum Voluſianum graui morbo oppreſſum: qui eius habitum admiratus, formæque & veſtitus incredibili & inopinatâ ſtupefactus mutatione (extenuatus enim admodum erat vultus eius exercitatione) magnâ voce exclamauit: O qualem ex quali te video, Melania chariſſima! Illa verò ex eius ſermone ſumptâ occaſione: A me quoque (inquit) diſce, ô beate patrue, & accipe iudicium futurorum bonorum. Nam nec ego tantam deſpicatui gloriam habuiſſem, nec pecuniam, nec abieciſſem curam ipſius corporis, niſi perſuaſum haberem, me his propediem longè maiora

acceptaram. Non autem per ſe ſolam, ſed per multos quoque alios in eius mentem ſenſim irrepebat beata Melania, & eius falſam religionem ſtudebat labefactare: ſicut etiam per ſapientiſſimum Proculum, cuius fidei tunc erac creditus ſacer clauus eccleſiæ Conſtantinopolitanæ. Qui cum ad eum veniſſet, & ſuaſu beatæ Melaniæ eum ad pietatem dirigeret; is dicitur illum adeo eſſe admiratus, vt etiam dixerit poſt agnitam veritatem, quòd ſi Roma eres haberet tales, nec illic quidem nomen vnquam audiretur Gentilium. Sed hæc quidem poſtea.

Poſtquam autem Voluſianus ſenſit Melaniam velle Imperatorem quoque ad id incitare, veritus proinus ne violentum & non voluntarium reputaretur eſſe Baptiſmum, & quam ex eo eſſet conſecuturus, ipſe mercede priuaretur, eam à cœpto prohibuit. Et is quidem (vt dicemus paulò poſt) rem à ſe adimpleuit, & abiuratâ Gentilium opinione, traductus eſt ad Chriſtum. Illa autem nec aliorum curam abiecit: ſed cum tunc eſſet [Melania vrget Neſtorianos.] *exorta Neſtorij blaſphemia, & malignus multos in errorem abduceret etiam ex iis qui erant in verbo veritatis; ipſa erat quæ magnum aduerſus eum inibat certamen, & vanum & inane reddebat eius ſophiſmata, à manè vſque ad veſperam iis reſpondens qui eam interrogabant, multiſque ex iis qui decepti fuerant, perſuadens, & eos reducens. Quamobrem malignus ſe ab eâ vinci non ferens, in virum eius conuerſus,* nempe Pinianum, *& ei apparens miſerabilis, cum lugubri & nigrâ veſte accedit ad eam, terrens & grauia minitans: & primùm quidem ſe ipſius Imperatoris & eius famulorum cor mutaturum & in contrarium traducturum, deinde etiam vt miſerabili exitu finiret vitam, procuraturum, grauiſſimis confecta doloribus. Illa autem hanc eſſe artem maligni intelligens, Chriſti nomen, quod grauiſſimam illi plagam affert, inuocans, effecit vt is ſtatim euaneſceret. Deinde cùm acceſſiſſet eum qui cum ipſâ erat ſacerdotem, & incepiſſet narrare ea quæ viderat & audierat; ſenſit repentè dolorem in coxendice, eumque adeò acrem, vt vocem amiſerit, & nemo dubitauerit id eſſe manifeſtum inimici inſultum. Cùm ſic ei productus eſſet dolor ad ſex vſque dies, & illâ horâ maximè malum intenderetur, quâ nigrum aſpexerat, & minas audierat (aderat enim dies ſeptimus) accedit aliquis renuntians patruum Voluſianum veniſſe in periculum ne repentinâ morte vitam mox finiret.*

Hoc poſtquam illa audiuit, etſi propter dolorem coxendicis vix ſe poſſet mouere, manibus & lecticâ proinus ad eum vecta proficiſcitur. Valdè enim angebatur animo, non quòd ille moreretur, ſed quòd mortem ſubiret animæ, vt qui Baptiſmi incorruptionem nondum eſſet aſſecutus. Deinde venit quidam alius, ei ſignificans Voluſianum eſſe baptizatum, & cùm eam ſæpè quæſitam non inueniſſet, ſed eam morbo detineri didiciſſet, alium ducem rurſus nactus, per illum fit filius lucis, & Bapeiſmum conſequitur. Cùm hæc ei dicta eſſent, cum dolore animæ prorſus ceſſauit etiam morbus corporis, & lumbus quidem carebat etiam dolore, & pes mouebatur, & communis inimicus afficiebatur dedecore: adeò vt viæ reliquum per ſe ipſa conficeret; & qui portabant, pro eo quòd prius [Voluſianus redditus Chriſtianus ex hac vitâ deceſſit.] *portabant, ad Deum laudandum ſtatim manus extendebant. Deinde cùm veniſſet ad patruum, & verbis eum confirmaſſet, & de eâ quæ illic eſt vita, diſſeruiſſet, lætum & bonâ ſpe præditum tranſmiſit ad viam quæ ducit ad Deum, cùm pulcherrimo viatico, nempe pretioſo Chriſti corpore & ſanguine eum inſtruxiſſet, & ſic vt tutò recederet perfeciſſet. Et hæc quidem hoc modo geſta ſunt.*

REDITVS IEROSOLYMAM.

ILLA *autem cùm multos quidem dies hic tranſegiſſet, in paucis verò multis plurimum profuiſſet, & ante alios Imperatrici & ipſi Imperatori (is autem erat Theodoſius) nam ij maiori opus habent curatione, vt quorum animi maiori mundi gloriâ eſſent tumidi. Cùm hæc & alia plura feciſſet, egreditur de ciuitate,* &c.

Perueniſſe autem ipſam ad diem Paſchatis Ieroſolymam, auctor ſubdit: vt

planè

planè appareat, ſequenti ab eius aduentu anno Domini eam Ieroſolymam rediiſſe: cuius monita Eudociam nonnihil profeciſſe, ex eo poteſt intelligi, quòd & ad peregrinationem Ieroſolymam poſteà ſuſcipiendam etiam inflammaſſet: quando autem id contigerit, ſuo loco dicemus. Porrò non Eudociam Auguſtam tantùm, ſed & Theodoſium congreſſu Melaniæ eſſe redditum meliorem, ex rebus poſteà conſecutis poſſumus opinari. Quòd enim Melania Catholicæ fidei zelo æſtuaret; par eſt credere, eum aduerſus Neſtorianos concitaſſe, permouiſſeque vt Neſtorij libri Imperatorio vetarentur edicto; quod ſequenti anno, quo ipſa receſſit Conſtantinopoli (vt dicemus) eſt promulgatum. Celeberrimi quidem nominis fuiſſe Melaniam tum antiquâ parentum nobilitate, tum etiam admirabili ſanctitate, totoque factam orbi Chriſtiano notiſſimam, quæ dicta ſunt tum de ipsâ, tum de eius auiâ Melaniâ ſeniore, demonſtrant.

MELANIA EVDOXIÆ IEROSOLYMAM PROFICISCENTI OCCVRRIT.

HOC inſuper ipſo anno, qui ſequens eſt ab Eudoxiæ nuptijs, Eudocia mater peregrinata eſt Ieroſolymam voti ſoluendi cauſsâ, vt Socrates tradit his verbis: *Theodoſius Imp. deinceps* (poſt tranſlationem Ioannis Chryſoſtomi corporis ſcilicet) *preces Chriſto offerre, quibus gratias pro acceptis beneficijs agat, Chriſtique nomen hoc munere obeundo eximijs honoribus decorare cœpit. Quinetiam Eudociam coniugem Ieroſolymam miſit. Quippe pollicitus erat, illam hoc votum perſoluturam, ſi filiam in matrimonium collocatam cerneret. Quin illa ipſa & eccleſias Ieroſolymorum, & omnes alias in vrbibus verſus Orientem ſitas, tum eò proficiſcendo, tum domum redeundo, varijs ornamentis honorificè illuſtrauit.* Hæc Socrates. Porrò perſuaſione quoque ſanctæ Melaniæ iunioris, cùm illa (vt vidimus) eſſet Conſtantinopoli, huiuſmodi peregrinationem Ieroſolymam Eudociam ſuſcepiſſe, eius Acta reſtantur, in quibus hæc de Eudociâ: *Interim autem dum hæc fierent, Imperatrix* * *Eudocia iuerat Antiochiam. Paruerat enim Melaniæ monitis, cùm ea veniſſet Byzantium, ſuadentis vt hanc ſuſciperet peregrinationem, & veniret Ieroſolymam, vt videret loca ſancta, & quæ ex eis percipitur fieret particeps ſanctificationis. Cùm Melania itaque ei proceſſiſſet obuiam, magno honore fuit affecta ab Imperatrice, vt quæ eam matris loco haberet, & duabus de cauſſis prouidentiæ diuinæ ageret gratias, nempe quòd vſque adeò celebratam Ieruſalem & ſancta loca quæ videret digna ſit habita, & quòd in eâ talis matris facta ſit filia ſecundùm ſpiritum. Signum eſt autem magni amoris Imperatricis in Melaniam, quòd non dubitauerit tantum iter aggredi, & eò accedere, & quæ illic erant virgines tamquam ſorores ſalutare & amplexari.*

Socrat. l. 7. cap 46. *Eudocia Auguſta proficiſcitur Ieroſolymam.*

Apud Metaphraſt. die 31. Decemb. Sur. die 31. Ian.

* *Eudoxia.*

Porrò autem cùm celebraretur noui templi dedicatio, illa quoque aderat, & feſtum celebrabat. Hanc autem rem bonam conſecutum eſt quiddam dignum maligni improbitate, & boni Dei virtute. Pedem Imperatricis, qui iniuriâ dæmonis è compage erat luxatus, illa abſque dolore aptè & rectè in ſuum locum reſtituit. Cùm hæc & non pauca alia à magnâ Melaniâ percepiſſet commoda, & ſe ſimul etiam exatiaſſet ſpectaculis, decreuit reuerti Conſtantinopolim: & ei quidem Melania cùm tamquam bonas comites dediſſet preces, ipſam dimiſit. Hæc ibi: ſed de Eudociæ reditu Conſtantinopolim agemus anno ſequenti, quo contigit.

Eudocia à ſanctâ Melaniâ curata.

Quod verò ad Melaniam ſpectat, quantum ſuperuixerit, non conſtat; ſed illud certum eſt, ipſam monaſticâ vitâ magnâ obſeruatione perfunctam, & miraculis pluribus illuſtratam, die, quam prænouit, Decembris vltimâ ad Deum migraſſe, & inter Sanctas relatam anniuerſariâ memoriâ in Eccleſiâ celebratam.

pag. v. Palladius ille dicitur epiſcopus Helenopoleos, videndum num poſteriore loco pag. xxx. verba tranſpoſita ſint, legendúmque: Palladium epiſcopum ſeruari prope locum Blemmyorum ſiue Æthiopum, qui Syene vocatur. Certè Syene circa Blemmyos & Aethiopas. Hæc coniectura mea ita demum locum habeat, ſi Græco aliquo codice firmetur.

5. QVANTVM AVTEM.] Opinatio hæc non video quàm ſolido fundamento nitatur, cùm Palladius ille auctor dialogi de rebus S. Chryſoſtomi omnino diſtinctus videatur à Palladio Galatâ. Quod & ipſe Baronius paulò antè anno Chriſti CCCCXV. ubi de Romanâ profectione Palladij Galatæ agit, agnoſcit. Quare legatio hæc Palladij ad Zoſimum Papam intelligenda de Palladio auctore dialogi, non de Galatâ Lauſiacæ ſcriptore.

6. SED PRO ALBINO ALBINAM.] Proba Baronij diuinatio, intelligi hic Albinam. ſed non neceſſe Albinam pro Albino reſtituere. Conſtat enim illo ſæculo feminarum nomina etiam maſculinis terminationibus quandoque elata. Sic de feminâ, nunc Melania, nunc Melanius, nunc Melanium apud auctores veteres occurrit. Sic apud Hieron. ep. LXXIX. (quæ hic in Melaniæ Profectione Ieroſolymitanâ citatur) Albinus, Pinianus & Melania plurimùm vos ſalutant. nec opus corrigere vel diuinare de Albino filio. Sic in Palladio cap. CXVII. vbi Latinè eſt, de ſancta Melaniâ, Græcè eſt, Περὶ τῆς μακαρίας Μελανίου. Ita quoque capiendus S. Paulinus epiſtola CCXLIX. ad Auguſtinum, quæ habetur inter Auguſtini epiſtolas: Et nihil poſſum de beatâ huius filij matre, & ſanctorum patre radice ramorum Melanio melius aut ſanctius prædicare, quàm ſanctitas tua in eam profari & diſputare dignata eſt. Nam per Melanium intelligit ipſam Melaniam, vt conſtat vel ex eo quod ſequitur, in eam. ſi enim ibi ageretur de ipſâ Melaniâ & ipſius patre Melanio, vt exiſtimauit marginalium & indicis concinnator apud Baronium tom. V. anno Chriſti CCCCIX non in eam, ſed in eos dixiſſet Paulinus. Et vnde, quæſo, conſtat, Melaniæ patrem dictum fuiſſe Melanium? Conſtat Mareellum vel Marcellinum dictum. Intelligit igitur per Melanium, vt dixi, ipſam Melaniam, quam matrem filij vocat, & patrem radicem ſanctorum ramorum, quòd plures ex eâ prodierint ſanctitate illuſtres, vt Melania neptis, & aliæ perſonæ.

An feminæ, ha Melania, Albina, dictæ Melanius & Albinus à virili fortitudine, quâ affectus omnes mundumq; ſuperarunt? quâ formâ Phryges ob effeminationem Phrygiæ dictæ.

7. LAVSI.] Vita Melaniæ iunioris per Metaphraſtem XXXI. Ianuarij, de eius Byzantij hoſpite: Hoſpitio verò excipitur à quodam viro illuſtri, & alioqui bono, nomine quidem Lauſo, qui ad præpoſituræ honorem adſcenderat. Baronius tomo V. anno Chriſti CCCCXXXIV. Sixti Papæ III. Theodoſij XXVII. Valentiniani X. Impp. Hic ille quidem videtur eſſe Lauſus, ad quem Palladius Galata ſua ſcripſit Lauſiaca. Eodem enim quoque nomine Palladius eum Præpoſitum vocat, quem & cuſtodem imperij nominat: quænam præpoſitura hæc eſſet, idem in fine operis declarat, vbi ait, eum ſacro præfectum fuiſſe cubiculo.

8. PALLADIO.] Frater Ioannes Maria Braſichellenſis, ſacri Palatij Apoſtolici Magiſter, in indice librorum expurgandorum hæc de Palladio notat: Vt probè noſcas, Lector, quiſnam Palladius fuerit, accipe iudicia Patrum de ipſo. S. Hieronymus, cuius in hac re iudicium probat S. Gelaſius I. præfatione in libro aduerſus Pelagianos ait: Palladius ſeruilis nequitiæ hæreſim Pelagianam inſtaurare conatus eſt. S Epiphanius epiſt. ad Ioannem Ieroſolymitan. ſic inquit: Palladium vero Galatanſ, qui quondam nobis charus fuit, & nunc miſericordiâ Dei indiget, caue, quia Origenis hæreſim prædicat & docet; ne fortè aliquos de populo tibi credito ad peruerſitatem ſui inducat errorîs. Hæc S. Epiphanius. At res Palladij geſtas, vafriciem & odium in S. Hieronymum pluribus exponunt Annal. Eccleſiaſtici tomo V. Ex quibus omnibus diſces, quæ fides adhibenda ſit hæretico homini Origeniſtæ & Pelagiano; in his præſertim quæ de quibuſdam ſui ſimilibus monachis eadem fuligine tinctis in hoc opere prodit: ac maximè verendum, ne aliquos pro ſanctis venditet, qui fuerunt Origeniſtæ, vel Pelagiani. ſagaci coniecturâ ſuis locis in opere quoſdam iſtius furfuris indicabimus. Vt magis autem faciem & intima Palladij introſpicias, ſcito ipſum fuiſſe diſcipulum Euagrij Pontici Origeniſtæ hæretici toties ab Eccleſiâ damnati, de quo plura annotauimus tomo V. (Bibliothecæ Patrum) initio libri Euagrij. Hoc de ſe teſtatur Palladius in hac Lauſiacâ, cùm ait: Reſpondi me eſſe peregrinum, & de Galatiæ partibus venire, & vnum ex Euagrij fratribus eſſe confeſſus ſum. Idem affirmarunt Socrates lib. IV. cap. XVIII. & Nicephorus lib. XI. cap. XLIV. vt nihil mirum ſit, ſi eodem luto errorum, quo Magiſter, tinctus Palladius fuerit. Quocirca cùm hoc opus laudant Socrates & Nicephorus, vt non imus infitias multa illi ineſſe vtilia & recta: ita certum eſt illos, qualis Palladius fuerit, non penitùs perſpectum habuiſſe. Hactenus ille.

PALLADII HELENOPOLEOS EPISCOPI IN LIBRVM OCTAVVM DE VITIS PATRVM

Fuit Palladius Origeniſta, & Pelagianus: ideò cautè legendus.

Quæ Historia Lavsiaca dicitur,

PROOEMIVM.

Huius libri argumentum.

Intentio.

IN hoc Libro ſcripta eſt, quâ in virtute vtebantur, exercitatio & admirabilis vitæ agendæ ratio beatorum & ſanctorum patrum qui degebant in ſolitudine; vt eos æmulentur ac imitentur qui cæleſtem volunt vitam agere, & quæ ad regnum cælorum deducit, viam ingredi: anuumque mulierum memoria, & inclytarum matrum à Deo inſpiratarum, quæ magno & forti animo virtutis exercitationis peregêre certamina; vt exemplar proponatur, & amor excitêtur ijs quæ continentiæ ac caſtitatis volunt coronâ redimiri: ex ſententiâ & voluntate viri, qui eſt variâ ac multiplici doctrinâ præditus, moribus pacificus, & corde pius, menteque religioſus, & in ijs quæ ſunt opus egentibus communicandis liberalis, & propter morum bonitatem multis viris eximijs eſt in ſummis honoribus præpoſitus, & omnino cuſtoditur virtute diuini Spiritus. Qui quidem nobis iuſſit, vel, ſi verum potiùs dicere oporteat, ad eorum quæ ſunt meliora contemplationem hebes noſtrum & obtuſum excitauit ingenium, vt ad proponendam ad imitandum virtutum exercitationis decertationem ſanctorum & immortalium & ſpiritalium patrum noſtrorum, qui vt Deo placerent, in durâ & aſperâ tractatione corporis vitam egerunt, præclarorum athletarum vitam à nobis deſcriptam ad eum mitteremus, vniuſcuiuſque ex magnis ſtrenuas prædicando virtutes. Diuini autem huius & ſpiritalis deſiderij amator eſt Lauſus, cui poſt diuinum auxilium, mandata eſt cuſtodia diuinitus afflati & religioſi imperij.

Quis Lauſus.

Humilitas auctoris.

Ego igitur qui & linguâ ſum ineruditus, & ſpiritalem cognitionem ſummis quodammodò labris attigi, & indignus ſum qui recenſeam catalogum ſpiritalem vitam agentium ſanctorum patrum, etſi reformidem præcepti magnitudinem quod meas vires ſuperat, & iuſſum ægrè feram, quod & magnam externam ſapientiam, & ſpiritalem requirit intelligentiam: reueritus tamen primùm & eius qui ad hoc exequendum nos excitauit virtutem, & reputans eorum qui hæc legent vtilitatem, & extimeſcens periculum quod eſſem aditurus, etſi iure parêre recuſarem, cùm egregium primùm iuſſum diuinæ adſcripſiſſem prouidentiæ, magnaque vſus eſſem diligentiâ, ſanctorum patrum interceſſione erectus, ad ea ſum aggreſſus, veluti quodam compendio præclarorum athletarum & magnorum virorum ſumma ſolùm certamina & ſigna deſcribens.

ex ſolummodò clarorum virorum qui optimam ac præſtantiſſimam ex virtute vitam egêre; ſed etiam beatarum mulierum, quæ in excellentiſſimo vitæ genere ſe honeſtè exercuêre. Et aliquorum quidem ex ijs ſacros vultus vt ipſe coràm viderem ſum dignatus, qui iam ante ſunt conſummati in certamine pietatis: aliquorum autem cæleſtem vitæ inſtitutionem didici à diuinis athletis. Multas autem vrbes, & multos vicos, & ſpeluncas, & omnia tabernacula deſerti monachorum pedeſtri itinere obiens, diligentiſſimè conſideraui eorum pietatem ac religionem. Atque cùm quæ partim quidem ipſe vidi ſcripſiſſem, partim autem quæ à ſanctis patribus audiui, magnorum virorum certamina, & mulierum, quæ propter ſpem in Chriſtum erant fortiores quàm earum ferebat natura, huius libri ſcriptis mandaſſem, miſi ad tuas aures amicas diuinorum eloquiorum, optimorum virorum & religioſorum decus, fideliſſimique & religioſi imperij ſplendor, germane & Chriſti amice ſerue Dei Lauſe, pro eâ quæ mihi ineſt exiguitate, vniuſcuiuſque ex Chriſti athletis tam maſculis quàm feminis inſigne nomen exprimens, & ex multis & magnis vniuſcuiuſque certaminibus pauca breuiter exponens. Plurimorum quoque genus etiam adijciens, & vrbem, & locum manſionis. Vnde didicerit Palladius quæ ſcripturus eſt.

Meminimus autem virorum & mulierum, qui ex virtute quidem vitam perfectè inſtituerunt, propter arrogantiæ autem matrem inanem quæ vocatur gloriam, in infimum inferorum barathrum, & fundum præcipitati fuerant, & quæ longo tempore & plurimo labore ſibi pepererant, amplectenda, & acerrimo ſtudio comparanda exercitationis benefacta, vno temporis momento arrogantiâ & vanâ de ſe perſuaſione amiſerant. gratiâ autem noſtri Seruatoris, & ſanctorum patrum prouidentiâ, & viſcerum miſeratione, erepti ſunt à ſpiritalibus diaboli laq & ſanctorum precibus recuperauerunt priorem vitam quam agebant ex rtute.

Exemplar epiſtolæ ſcriptæ ad LAVSVM præpoſitum, ab* HERACLIDE epiſcopo Cappadociæ.

*Græcè eſt, παρὰ Παλλαδίου ἐπισκόπου. à Palladio epiſcopo.

LAVDO magnopere tuum inſtitutum. Par eſt enim vt incipiat epiſtola à laudatione: quòd cùm omnes vanis rebus inhient, & lapides ædificent, ex quibus nullam capient vtilitatem, libros ædifices, & velis doceri. Solus enim eſt vniuerſorum Deus qui nequit doceri. quandoquidem & ipſe per ſe eſt, & ante ſe non habet alium. Alia autem omnia doceri poſſunt, quoniam ſunt & facta & creata. Atque primi quidem ordines magiſtram habent ſummam Trinitatem, ſecundi autem diſcunt à primis, tertij autem à ſecundis; & ſic deinceps, & per ordinem, vſque ad extremos. Qui enim ſunt præſtantiores honore & virtute, docent eos qui ſunt inferiores cognitione. Qui ergo exiſtimant ſe non egere magiſtris, aut non parent ijs qui docent in charitate, laborant morbo ignorationis, quæ eſt mater arrogantiæ. Inter quos primas partes tenent ad interitum, qui eodem vitio exciderunt à cæleſti habitatione in aëre volantes dæmones, vt qui aufugerint ab ijs qui erant in cælo magiſtris. Non enim dictiones aut ſyllabæ ſunt doctrinæ, quas nonnumquam habent etiam qui ſunt peſſimi: ſed mores rectè compoſiti, & moleſtiæ & terroris, metus & iræ vacuitas, & in rebu omnibus fiducia ac dicendi libertas, & quæ ſermones non ſecùs gignit quàm ignis flammam, manſuetudo. Nam ſi ita non eſſet, non diceret magnus magiſter ſuis diſcipulis: Diſcite à me, quoniam mitis ſum & humilis corde. Non verborum ornatu inſtituens & dirigens apoſtolos, ſed morum bonitate neminem moleſtiâ afficiens, præter eos qui verbum habent odio, & oderunt magiſtros. Oportet enim animam, quæ Chriſto conuenienter

Angelorum ordines.

Quæ vera ſit doctrina.

Matth. 11.

nienter

menter exercetur, vel fideliter diſcere ea quæ non nouit, vel apertè docère ea quæ ſcit. Si enim alterutrum horum nolit, laborat inſaniâ. Defectionis enim principium eſt doctrinæ ſatietas, & verbi faſtidium, quod ſemper eſurit anima eius qui Deum diligit. Vale ergo, & ſis ſanus & fortis, & (quod magnum eſt) tibi Deus concedat cognitionem Chriſti.

Exemplar epiſtolæ ſcriptæ ad Lavsvm præpoſitum, à Palladio epiſcopo Cappadociæ.

Quanta ſit eorum quæ ſcripta ſunt differentia

Cvm multi multa & varia diuerſis temporibus ſcripta huic ſæculo reliquerint, quorum alia quidem, ex Dei ſupernæ gratiæ inſpiratione, ſunt ad ædificationem & ſecuritatem eorum qui fideli propôſito ſequuntur dogmata Seruatoris: alia autem, ex corrupto & quod hominibus placere cupit propoſito, luxuriant ad eorum conſolationem qui inanis gloriæ morbo laborant: alia autem, ex importunâ quadam inſaniâ, & dæmonis, qui quæ ſunt honeſta habet odio, impulſione, ad leuium hominum perniciem, & intemeratæ Catholicæ Eccleſiæ labem, irâ & arrogantiâ irruperunt in mentes ſtultorum, vt vitam honeſtam & puram obſcurarent: viſum & mihi quoque humili propter ſpem in Chriſtum, & magnificentiæ tuæ iuſſum reuerenti, vir ſtudioſiſſime, primùm omnium narrare ea omnia quæ ad me pertinent, & ætatem & mentis meæ ad virtutem in Deum profectum, incipiendo à iuuenili ætate.

Palladius hæc ſcribit anno 35 ætatis, 20 epiſcopatus, 33 vitæ ſolitariæ

Cùm trigeſimum quidem & tertium annum agerem in conuerſatione cum fratribus & vitâ ſolitariâ, vigeſimum autem epiſcopatus, totius autem vitæ meæ quinquageſimum tertium, neceſſarium exiſtimaui, ſpiritalis vtilitatis gratiâ tibi cupienti in ſcriptis narrare, quæ à ſanctis patribus rectè & ex virtute geſta ſunt, tam maſculis quàm feminis, quos & ipſe vidi, & de quibus audiui ab animis fideliſſimis, cum quibus verſatus ſum in Ægypti ſolitudine, & in Libyâ, & Thebaide, & Syene, ſub quâ ſunt etiam qui dicuntur Tabenneſiotæ: deinde in Meſopotamiâ, Palæſtinâ, & Syriâ, & in partibus Occidentis, & Romæ, & in Campaniâ, & in ijs quæ ſunt circa eas partibus: vt tibi ab initio accurratiſſimè in hoc libro exponam inſtar narrationis; vt cùm habeas honeſtum & animæ vtile monumentum, perpetuum & non intermittendum pietatis & religionis medicamentum, omnem quidem obliuionis dormitationem, quæ ex cupiditate rationis experte in animâ ingeneratur, omnem autem in fide dubitationem, omneſque in rerum vſu ſordes & parcitatem, omnemque dubitationem puſillique & abiecti animi vitium, & nimiam ad iram propenſionem, perturbationemque, & ægritudinem rationis expertem, & intempeſtiuum timorem per id expellas: & ne à corrupti mundi vanâ ſpe pendeas, effugias; perpetuo autem deſiderio in ſpe ad Deum proficias, & in propoſito pietatis: ſis & in viâ dux tuus, & eorum qui tecum ſunt, & eorum qui tibi ſubijciuntur, & maximè piorum Imperatorum. Per quæ quidem benè facta omnes qui Chriſtum diligunt, Deo vniri properant, exſpectantes ſcilicet quotidie re-
Philip. 1. *ſolutionem animæ à corpore, prout ſcriptum eſt: Coarctor, cupiens diſſolui & eſſe*
Prou. 24. *cum Chriſto: eſt enim multò melius. Et illud: Para in exitum opera tua, & præpara te in agrum. Qui enim ſemper mortis meminit, quæ neceſſariò omnino veniet,*
Eccle. 7. *& non tardabit, in magnis non offendet, ſicut ſcriptum eſt: In omnibus operibus tuis memento nouiſſima, & in æternum non peccabis. Neque verò præter alia omnia hæc te fallat breuis admonitio narrationum: neque reſpuas rudem & inornatam*

Non in lepore rhetorico veritas

tam

tam dictionem. Non eſt enim diuinæ doctrinæ, ornatâ & ad oſtendendam ſapientiam compoſitâ vti oratione, ſed menti perſuadere per intelligentiam veritatis, vt ſcriptum eſt: Aperi os tuum verbo Dei, & iudica omnia ſanè. Et rurſus: Ne declines à narratione ſenum: ipſi enim didicerunt à patribus eorum. Prou. 31. Eccle. 8.

Ego itaque, vir cognitionis Dei ſtudioſiſſime, aliquâ ex parte ſequens hoc dictum, multos conueni ſanctos. Neque verò ea cogitatio mihi aliud agenti in mentem venit; ſed cùm triginta atque adeò bis totidem dierum viam confeciſſem, & Dei gratiâ pedeſtri itinere, omnem Romanorum regionem peruaſiſſem, viæ moleſtiam nihili feci ſi conuenire poſſem virum pium ac Dei amicum, vt lucrifacerem quod non habebam. Si enim qui me eſt longè præſtantior, atque adeò fortè etiam vniuerſo mundo, multoſque ſuperauit & vitæ agendæ ratione, & cognitione, & ſpiritali intelligentiâ, & fide in Chriſtum, beatus apoſtolus Paulus, Tarſo in Iudæam profectus eſt, vt conueniret Petrum & Ioannem & Iacobum: & ideò veluti glorians id narrat, referens ſuos labores, ad eos incitandos qui in ſocordiâ & otio vitam tranſigunt, dicendo: Aſcendi Ieruſalem vt viderem Cepham, non contentus ſolâ famâ illius virtutis, ſed deſiderans eius quoque intueri faciem: quantò magis ego qui ſum innumerabilium talentorum debitor, debui hoc facere, non illos ſanctos beneficio afficiens, ſed mihi peccatori vtilitatem afferens. Nam ij quoque qui Patrum Vitas conſcripſerunt, Abrahæ, & Iſaac, & Iacob, & Moyſis, & Eliæ, & Ioannis, & eorum qui deinceps conſequuntur, non narrarunt vt eorum illuſtraretur gloria, ſed vt prodeſſent ijs qui eas legerent. Quo ſtudio teneretur Palladius. Quantò ſtrenuere pios viros adire debeamus. Gal. 2.

*Hæc ergo cùm ſcias, fideliſſime & in primis venerande Chriſti ſerue Lauſe, teipſum ſæpè admonens, feras patienter noſtras ineptias, vt piam tuam mentem cuſtodias, cui naturâ eſt inſitum, vt diuerſis vitijs, quæ ſub aſpectum cadunt & quæ non cadunt, tamquam vndis agitetur, poteſt autem ſedari ſolâ perpetuâ oratione & propriâ tui ipſius curâ. Multi enim etiam ex fratribus paulò religioſioribus, qui & de exercitationis & eleemoſynæ laboribus ſibi placebant, & de cœlibatu perfectâque & abſolutâ virginitate ſe iactabant, & in diuinorum eloquiorum meditatione animum vehementer intendebant, & rerum bonarum diſciplinâ freti erant, aberrarunt ab * impatibilitate, temerariæ ſuæ ſententiæ ſeruientes; vt qui alicuius ſcilicet pietatis prætextu negotij gerendi cupiditate laborarent, ex quâ oriuntur & gerendi negotij nimiæ ſollicitudines, & ad mala negotia animi applicationes, quas conſequuntur curæ alienorum negotiorum, quæ honeſtorum negotiorum curam euellunt radicitus, quæ eſt mater propriæ ſuiipſius curæ.* Cœlibatus. *Cautè lege.

Eſto ergo, rogo te, fortis in omni intelligentiâ, non pingues & nitidas efficiens diuitias, quod quidem certè feciſti, eas ſatis minuens, impertiendo ijs qui indigent: eáque ad exercendam virtutem tibi fuêre miniſterio, cùm nec impetu aliquo, nec vllâ quæ ratione careret anticipatione, neque vllo prætextu quo placeres hominibus, iureiurando obligaſſes tuam liberam eligendi voluntatem, ſicut multis euenit hominibus, qui cùm non comedendi vel bibendi contentioſæ vanæ gloriæ ſeruire feciſſent liberum arbitrium, neceſſitate iuriſiurandi, ei rurſus miſerabiliter ſuccubuerunt, vel vitæ amore & ignauiâ, vel imbecillitate corporis, vel cupiditate alicuius voluptatis periurium patientes. Si ergo & ratione participes, & ratione abſtineas, numquam peccabis. Diuina eſt enim in nobis ratio, quæ ab ijs quæ ſunt in nobis monitionibus exterminat quidem ea quæ ſunt noxia, aſſumit autem ea quæ ſunt vtilia. Iuſto enim, inquit, lex non eſt poſita. Melius eſt ergo vinum bibere cum ratione, quàm aquam cum faſtu & ſuperbiâ. Atque mihi quidem aſpice, eos qui cum ratione pietatis ac religionis vinum bibunt, eſſe viros ſanctos; eos autem Vnde eorũ ſit ruina & perditio, qui ſe ſemel ſtatus perfectiori addixerant, & ab eo deſciuerint. votum. Ratio contra peccatum. 1. Tim. 1. Nihil faſtu in omnibus perniciosius.

qui

qui inconſideratè & citra rationem cum arrogantiâ aquam biberunt, eſſe homines profanos & corruptos. Et nec ampliùs vituperes aut laudes materiam cibi aut potus, ſed beatam vel miſeram iudices mentem eorum qui rectè vel malè vtuntur materiâ. Bibit aliquando Ioſeph vinum apud Ægyptios, ſed non fuit mente læſus; erat enim animo munitus. Aquam autem biberunt Pythagoras & Diogenes & Plato, inter quos etiam Manichæi, & reliquus cœtus Theologorum Philoſophorum, & eò vanæ eos perduxit opinionis intemperantia, vt ipſum Deum vniuerſorum effectorem ignorarent, & inanima ſimulacra adorarent.

Quomodo à cibo & potu abſtinendum. Vinum bibere vt bonum. Aquam bibere vt malum.

Vſum vini tetigerunt iij quoque, qui cum beato Petro apoſtolo erant diſcipuli, adeò vt ipſi Domino & eorum magiſtro, omnium autem Seruatori id probro daretur, ob participationem increpantibus Iudæis, & dicentibus:

Matth. 11. Marc. 2. Lucæ 5.

Quare diſcipuli tui non ieiunant, ſicut Ioannis diſcipuli? Et rurſus inſultabant diſcipulis, & exprobrantes dicebant increduli: Magiſter veſter cum publicanis & peccatoribus comedit & bibit. De pane autem & aquâ non reprehendiſſent, niſi de obſonio & vino ſcilicet, iij qui vini quidem potionem vituperant, aquæ verò laudant & admirantur.

Matth. 11.

Reſpondet autem Seruator pulchrè, dicens: Venit Ioannes in viâ iuſtitiæ, neque comedens, nec bibens; carnem ſcilicet & vinum: nam abſque aliis non potuiſſet viuere; & dicunt: Dæmonium habet. Venit filius hominis comedens & bibens; & dicunt: Ecce homo vorax & vini potor, amicus publicanorum & peccatorum; propterea quòd comedat & bibat. Quid nos ergo faciemus? Nec eos qui vituperant ſequamur; nec eos qui laudant. Sed vel cum Ioanne ratione ieiunemus, etiamſi nobis dicant Iudæi: Dæmonium habetis; vel cum Ieſu ſapienter vinum bibamus, ſi corpus indigeat, etiam ſi nobis dixerint: Ecce homines voraces & vini potores. Neque enim reuerà eſca eſt aliquid, nec potus, ſed fides quæ per charitatem extenditur operibus. Cùm enim omnem actionem fides fuerit conſecuta, condemnari non poteſt qui comedit & bibit, propter fidem.

Ieiunandū cum ratione.

Rom. 14.

Quidquid enim non eſt ex fide, peccatum eſt. Sed quando aliquis ex voluptuariis, vel ex iis qui quodlibet aliud peccant, dicit: Fide participo, vel aliquid aliud ago, à ratione alienâ cupiditate, vel corruptâ conſcientiâ innitens fidei, labitur.

Matth. 7.

Seruator enim diſtinxit, dicens: A fructibus ipſorum cognoſcetis eos. Quòd autem fructus eorum, qui diuinâ ratione vitam inſtituunt & ſpiritali intelligentiâ, ſit ex diuini Apoſtoli ſententiâ, charitas, & gaudium, & pax, & longanimitas, benignitas, bonitas, fides, manſuetudo, continentia, caſtitas, eſt extra controuerſiam.

Gal. 5.

Ipſe enim dixit beatus Paulus: Fructus autem Spiritus eſt hoc & hoc. Quòd autem qui ſtudet tales habere fructus, citra rationem aut inconſideratè, aut intempeſtiuè non comedet carnes, nec bibet vinum, neque cum vllâ malâ cohabitabit conſcientiâ. rurſus dixit idem beatus Paulus: Omnis qui certat ab omnibus abſtinet.

Tria conſideranda. ratio. tempus. diſcretio.

1. Cor. 9.

Cùm ſana quidem eſt caro, abſtinens ab iis quæ pinguefaciunt: quòd ſi ſit ægra vel mœrore confecta, vel aliquo caſu afflicta, tunc vtetur quidem vel cibo vel potione tamquam medicamento, ad ea curanda quæ moleſtiam afferunt. abſtinebit autem ab iis quæ ſunt animæ noxia, irâ, & inuidiâ, vanâ gloriâ, triſtitiâ, & detractione, ſuperbiâ & elatione, Deo agens gratias.

Aegrotis & cibus & potus licitus eſt, vt iis vtantur quaſi medicamentis.

Cùm de his itaque ſatis diſſeruerim, tuæ rurſus docilitati aliam affero adhortationem. Fuge pro viribus eorum virorum congreſſiones qui nullam habent vtilitatem, & pellem exornant aliter quàm conueniat. etiamſi ſint orthodoxi, non ſolùm hæretici: & lædunt hypocriſi, etiamſi cano capite & corrugatâ fronte præ ſe ferant longitudinem temporis. Nam vt propter mores generoſos ab eis nihil lædaris: id certè quod videtur eſſe minimum, te ſauciabit. Inſolens enim redditus, animo efferêris, eos irridens. Quod quidem tibi detrimentum afferet, vt qui in ſuperbiam incideris. Super lucidam autem ſene-

feneſtram perſequere & virorum & mulierum ſanctas congreſſiones, vt per eorũ veluti ſubt[illegible]ter ſcriptum librum, poſſis tuum cor apertè videre, & per collationem probare ſocordiam tuam vel diligentiam. Multa enim ſunt quæ probitati ferunt teſtimonium: color vultus qui in eâ vitâ quæ degitur effloreſcit, & veſtium ornatus, & mores compoſiti, & modeſtia orationis, & verba non exquiſita & affectata, elegans ſententia, cogitata ſenſaque ſapientia. Dominus autem vires dabit tuæ manſuetudini, & omnibus qui ſequuntur ſcopum pietatis, etiamſi vel deſidiâ vel caſu aliquid acciderit. Amictus enim, & greſſus pedis, & riſus dentium annuntiabit de ipſo, vt ait Prouerbium.

Quæ alicuius probitati adferant teſtimonium

Eccle. 10.

Incipiens itaque tibi narrare vitam ſanctorum patrũ, neque eos qui ſunt in vrbibus, vel vicis, vel ſpeluncis, vel ſolitudinibus tibi ignoti, prætermittam oratione; adijciens eos etiã qui ſunt in cœnobijs. Neque enim locus quæritur in quo ſe rectè & ex virtute geſſerunt, ſed modus rectæ eorũ inſtitutionis, per quã Chriſti auxilio vitam egerunt angelicam.

Monachorum vita angelica.

Cap. I.

Vitâ [1] ISIDORI *presbyteri & xenodochi.*

Palladij Alexandriam aduentus.

CVM ergo primùm veniſſem in Alexandrinam ciuitatem, ſecundo conſulatu Theodoſij magni Imperatoris, qui propter ſuam rectam in Chriſtum fidem nũc eſt cum Angelis: in ipsâ ciuitate incidi in quemdam virum admirandum, & omni ex parte ornatum, ſermone, moribus, & ſcientiâ, nempe Iſidorum, qui erat & preſbyter & xenodochus Alexandrinæ eccleſiæ. Is dicebatur primâ quidem iuuentute verſans in ſolitudine, peregiſſe certamina exercitationis. Cuius etiam cellam vidi ego in monte Nitriæ: offendi autem eum ſenem ſeptuaginta annos natum; qui cùm vixiſſet alios quindecim annos, in pace obijt. Hic ſanctus vſque ad horam obitus nihil lineum geſtauit [2] extra vittam, non balneo eſt vſus, non tetigit carnes, numquam à menſâ receſſit repletus ad ſatietatem. Erat autem corpore à Dei gratiâ tam benè contemperato, vt omnes qui ignorabant eius victus rationem, perſuaſum haberent eum lautè viuere & opipare. Huius virtutes animæ ſi velim ſigillatim narrare, narrantem me tempus deficiet. Qui erat adeò mitis, benignus, & pacificus, vt etiam infideles eius inimici, propter rectam in Chriſtum fidem, vel eius vmbram reuererentur, ob inſignem viri bonitatem. Tantam autem habuit ſpiritualem gratiam & cognitionem ſanctarum Scripturarum, & comprehenſionem diuinorum dogmatum, vt etiam in ipſo conuiuio hora ſolita refectionis fratrum ſancti huius fieret mentis exceſſus, mutuſque cuderet ipſe & obſtupeſceret: & cùm rogaretur vt quæ in exceſſu euenerant narraret, diceret: Mente ſum peregrinatus ab aliquâ raptus conte[m]platione. Scio ego eum ſæpe in menſâ fuiſſe lacrymarum; & cùm rogaretur cauſſ[am] cur eſſet lacrymatus, audiui eum dicentem: Pudet me veſci cibo à ratione alieno, cùm ſim ratione præditus; & verſari deberem in paradiſo deliciarum, replendus ambroſiæ nutrimento, propter eam quæ nobis à Domino data eſt poteſtatem. Is erat Romæ notus cuncto ſenatui & procerum vxoribus, quo tempore cum beato Athanaſio epiſcopo priùs receſſerat; deinde cum ſancto Demetrio epiſcopo. Is cùm abundaret opibus, & ijs quæ ſunt ad vſum neceſſaria, non ſcripſit teſtamentum decedens, non pecuniam reliquit, non rem vllam ſuis ſororibus quæ erant virgines, ſed eas Chriſto commendauit, dicens: Deus qui vos creauit, vobis quoque victum prouidebit ſicut & mihi. Erat autem conuentus virginum quæ erant cum ſororibus eius, ſeptuaginta. Is, cùm ad eum veniſſem adoleſcens, & rogarem vt ad vitam cooptarer monaſticã, meâ adhuc ætate laſciuiente, & non opus habente ſermonibus, ſed laboribus qui carnem ſubigerent, duraque & aſperâ viuendi ratione quæ corpus compeſceret: is, inquam, tamquam bonus domitor pullorum, duxit me extra ciuitatem ad eas quæ dicuntur Cellæ eremiticæ, circiter quinto ab vrbe lapide.

A quibus abſtinuerit Iſidorus.

Vel vmbra eius gentilibus venerabilis.

Extaſi, & mentis raptu menſæ tempore refectionis.

Cibus beatitudinis conſolatur eſurientem.

Eius cum Athanaſio & Demetrio Romã aduentus.

Conuentus virginum.

Monacho iuueni non tam ſermonibus quàm laboribus opus eſt.

[3] DOROTHEVS THEBANVS. Cap. II.

ET me tradit cui[dam] Dorotheo exercitatori Thebano [sexa]geſimum annum agenti in ſpeluncâ, & iubet me implere apud ipſum tres annos ad domandas animi perturbationes (ſciebat enim ſenem agere vitam admodum duram & aſperam) & poſtquam annorum numerum impleſſem, rurſus ad eum reuerterer, mandauit ob reliquam doctrinam ſpiritalem. Cùm autem non potuiſſem apud eum implere numerum trium annorum, eo quòd in morbum inci-

Dorotheus ſexaginta annos verſatus in ſpeluncâ.

Palladius ei in diſciplinam traditur.

incidiſſem vehementem, ab eo receſſi ante tempus præſtitutum. Erat enim eius vitæ ratio longè aſperrima, ſquallida, & planè arida. Toto enim die, atque adeò in ipſo æſtu meridiei, in ſolitudine quæ eſt propter mare, colligebat lapides, & ex eis ſemper ædificans, & cellas faciens, eas cedebat iis qui non poterant ædificare, ſingulis annis cellam faciens. Cùm autem ego aliquando huic ſancto dixiſſem: Quid agis, pater, in tantâ ſenectute corpuſculum tuum occidens caloribus intolerabilibus? reſpondit mihi, dicens: Illud me occidit, ego quoque ipſum occidam. Comedebat autem ſingulis diebus ſex vncias panis,[4] & minutorum olerum faſciculum: aquæ autem bibebat modicum quid. Deum autem teſtor, me numquam eum cognouiſſe pedes extendiſſe, non deditâ operâ dormiiſſe in toro, aut ſuper lectum; ſed per totam noctem ſedens contexebat[5] funem ex ramis palmarum, vt ex eo ſibi victum pararet. Cùm autem ſuſpicarer, eum, cùm adeſſem ſolummodò, tam extremâ vſum eſſe exercitatione, ſciſcitatus ſum vt ſcirem à compluribus eius diſcipulis, an perpetuò vteretur tam accuratâ exactâque exercitatione: qui quidem manebant ipſi quoque deinceps ſeorſum, ſe rectè & ex virtute gerentes. Hi mihi dixerunt quòd à iuuentute vitam ſuam ita inſtituit, numquam deditâ operâ dormiens niſi quòd inter operandum vel comedendum aliquando conniuebat oculis deiectis; adeò vt ſæpe[6] panis quoque ex eius ore excideret eſus tempore propter nimiam dormitationem. Cùm autem ego aliquando cogerem hunc ſanctum paululùm iacere ſuper ſtoream, ægrè ferens mihi dixit: Si quando perſuaſeris Angelis vt dormiant, tum virtutis ſtudioſo quoque perſuaſeris.

Labor corporeus.

Affligendũ corpus, ne illud nos occidat.

Victum ſibi parat manibus Dorotheus.

Ne ſopor obruat virtutis ſtudioſum.

Quodam autem die ad puteum ſuum me miſit circa horam nonam, vt implerem cadum, quò eo in refectione vteretur cùm inſtaret hora cibi capiendi. Accidit autem, vt cùm acceſſiſſem, infrà in puteo viderem aſpidem, & præ metu aquam minimè haurirem, ſed currendo reuerſus ei nuntiarem, dicens: Periimus, abba, vidi enim aſpidem inferiùs in puteo. Ille autem honeſte ſubridens, quoniam magnam habebat rationem, & caput quaſſans, dixit: Si viſum fuerit diabolo in omnem puteum inicere ſerpentes, & aſpides, vel teſtudines, aut alia venenata animalia, in omnes fontes aquarum, tu manebis numquam bibens? Ipſe autem è cellâ egreſſus, cùm per ſe hauſiſſet, bibit ieiunus, cùm prius ſignaculo crucis muniiſſet, & dixiſſet:[7] Vbi Crux adeſt, illic viribus caret diaboli improbitas.

Crucis ſignum contra venenum.

Acta & temperantia[8] POTAMIOENAE. Cap. III.

BEATVS ergo Iſidorus xenodochus, qui beatum Antonium conuenerat, narrauit mihi, ſe ab eo audiuiſſe rem dignam quæ mandetur litteris.

Potamiœna quędam puella formoſiſſima, tempore Maximini perſecutoris fuit ancilla cuiuſdã intemperantis & libidinoſi. Quam cùm multùm rogaſſet, & ei varia promiſiſſet eius dominus, eam non potuit decipere. Quo factum eſt, vt is tandem furore percitus, eam traderet[9] præfecto Alexandrino, qui erat eo tempore, tamquam Chriſtianam, & quæ tempora & Imperatores inſectaretur maledictis propter perſecutiones; pollicitus ſe ei magnam pecuniæ vim daturum ob eius calamitatem, dicens: Si ei perſuaſeris vt meo deſiderio aſſentiatur, eam cuſtodi nullo affectam ſupplicio. quòd ſi manſiſſet in eâ quam ab initio oſtenderat auſteritate, rogauit vt ea ſupplicio affecta moreretur: ne, dicens, viua meam irrideat intemperantiam. Producta autem ante tribunal virgo fortis, diuerſis ad pœnas ſumendas comparatis inſtrumentis, corpore fuit excruciata, & aduerſus multas ac varias rationes mente tamquam turris firma ac ſtabilis reſiſtebat. Inter inſtrumenta autem ſuppliciorum, crudelius quoddam ceteris tormentum ab eo qui tunc erat iudex inuentum eſt. Iubet enim magnum lebetem pice repletum vehementiſſimo igne accendi. Cum bulliret ergo pix & valde arderet, conuerſus ad illam beatam ſæuus præſes, dixit: Abi, pare voluntati domini tui: alioqui, vt intelligas, iubeo te deuolui in lebetem. Illa verò reſpondit, dicens: Abſit, vt ſit iudex adeò iniquus, qui me iubeat parêre libidini & intemperantiæ. Ille itaque furore percitus, iubet eam exui, & in lebetem inijci. Illa verò vocem emittit, dicens:[10] Per caput Imperatoris quem tu times, ſi ſtatuiſti ſic me ſupplicio afficere, ne iuſſeris me exui; ſed iube me paulatim in picem feruentem demitti, vt videas quantam mihi largitus eſt patientiam Chriſtus quem tu ignoras. Quæ ſic paulatim demiſſa ſpatio trium horarum, emiſit ſpiritum cùm pix perueniſſet ad eius collum.

Constantia Po...

In lebetem bullientem pice repletum demittitur.

Vita[11] DIDYMI *orbi.* Cap. IV.

PLVRIMVS ergo cœtus ſanctorum virorum & mulierum, tunc fuit conſummatus in eccleſiâ Alexandrinâ, qui ſunt inuenti digni terrâ nutium. Inter quos conſumma-

Hic Didymus ... ſanctitate & doct... clarus ad ... Origeni...

Didymus oculis orbatus.

ſummatur etiam beatus ſcriptor Didymus qui fuit [11] orbus. Cum quo fuit mihi quater congreſſio, cùm decem annorum interiecto interuallo ad eum proficiſcerer. Is autem

Annos 85. vixit.

conſummatur natus annos octoginta quinque. Fuit autem is orbus, vt qui cùm eſſet quatuor annos natus, oculos amiſerit, vt ipſe mihi narrauit; & neque litteras didicit, neque ventitauit ad præceptores. Habebat enim ſecundum naturam magiſtram firmam ac validam, propriam conſcientiam. Tanta autem ſpiritalis cognitionis fuit exornatus

Pſal. 145.

gratiâ, vt reuerà impleretur in eo quod ſcriptum eſt: Dominus illuminat cæcos. Vetus enim & nouum Teſtamentum interpretabatur ad verbum: dogmata autem ſubtiliter & tam ſtrenue exponebat, vt omnes veteres ſcientiâ ſuperârit.

Sacras Scripturas memorat, etſi non didiciſſet.

Is cùm aliquando me cogeret in cellâ facere orationem, ego autem nollem, mihi dixit narrans: Ter in hanc cellam ingreſſus eſt beatus Antonius, vt me viſeret; qui à me rogatus vt faceret orationem, ſtatim genu flexit in hac cellâ, neque commiſit vt quod dixeram iterùm repeterem, te ipsâ quidem docens in obedientiâ. Quare ſi tu quoque eius vitæ veſtigia ſequeris, vt qui ſis monachus & hoſpes ob virtutem, omnem depone contentionem.

Ne quis ſit in hoſpites contumax.

Hic ipſe hoc quoque mihi narrauit: Cùm quodam die, aiebat, de vitâ miſeri Iuliani Imperatoris, vtpote perſecutoris, eſſem ſollicitus, & animo angeret: accidit vt propter hanc ſollicitudinem ad veſperam vſque ſeram nihil comederem: & cùm in ſedili ſederem, me ſomnus opprimeret, & viderem in extaſi equos albos cum inſeſſoribus percurrentes, & annuntiantes: Dicite Didymo, Hodie horâ ſeptimâ mortuus eſt Iulianus; ſurge ergo & comede: & quod tu ſcis, domum mitte ad epiſcopum Athanaſium, vt ille quoque hoc ſciat. Notaui autem, inquit, & horam, & diem, & hebdomadem, & menſem, & ſic inueni.

Mors apoſtatæ Iuliani reuelatur Didymo.

CAP. V.

ALEXANDRAE *Vita.*

Alexandra monumento per duodecim annos ſe incluſit.

NARRAVIT autem mihi quoque hic beatus de quadam ancillâ, nomine Alexandra, quę relictâ ciuitate in monimento ſe incluſit, per foramen accipiens quæ erant neceſſaria, neque in virorum neque in mulierum conſpectum veniens ſpatio decem annorum. Decimo autem anno aiunt beatam, cùm dormiſſet, ſeipſam compoſuiſſe: adeò vt quæ ſolita erat ad eam venire, cùm illi non reſpondiſſet, nobis renuntiauerit. Cùm nos ergo acceſſiſſemus, & monimenti oſtium amouiſſemus, ingreſſi ſumus & inuenimus eam obdormiſſe.

De eâ autem dicebat etiam beatiſſima Melania Romana, cuius vitam narrabo tempore & loco conuenienti. Huius, inquit, beatæ faciem non potui intueri: ſtans autem ego circa foramen, eam rogaui, vt mihi diceret cauſſam, propter quam ſeceſſit quidem à ciuitate, ſeipſam autem incluſit monumento. Illa autem, inquit, per foramen me eſt allocuta, dicens: Quidam, inquit, inſano mei amore tenebatur, & ne eum videret moleſtiâ afficere, vel in inuidiam vocare, malui me viuam in hoc monimentum inferre, quàm offendere animam quæ facta eſt ad Dei imaginem. Cùm autem ego ei dixiſſem: Quomodo ferre potes, ſerua Chriſti Dei, cum nullo omnino colloqui, ſed ſola pugnare cum deſidiâ & cogitationibus? mihi reſpondit, dicens: A manè vſque ad horam nonam oro, per horam nens linum: reliquis autem horis mente reuoluo vitam ſanctorum patrum, & patriarcharum, & certamina beatorum apoſtolorum, & prophetarum, & martyrum. Poſtquam autem aduentârit veſpera, cùm Dominum meum glorificauero, cibum panis capio, plurimas horas noctis perſeuerans in oratione, & finem exſpectans, quando hinc diſſoluar cum ſpe bonâ, & apparebo ante faciem Chriſti Dei.

Infrà hic cap. 117.

Cur ſe incluſerit Alexandra.

Quibus vacaret ſit incluſa.

Non prætermittam autem in narratione eos quoque qui ita vixerunt, vt ſpeciem quidem præ ſe ferrent pietatis ac religionis, ſed eam contemnerent, ad laudem quidem eorum qui rectè & ex virtute ſe gerunt, & vt cauti ſint & attenti, qui legunt.

CAP. VI.

De quadam VIRGINE *quæ laborabat amore diuitiarum.*

ERAT quædam Alexandriæ virgo ſolùm nomine, habitu quidem humilis, animi autem inſtituto parca, ſuperba & inſolens, & laborans auaritiâ, auri potiùs quàm Chriſti amans: ex rebus ſuis nulli vnquam exhibens, non hoſpiti, non pauperi aut afflicto, non monacho, non virgini, non eccleſiæ vel obolum vnum. Ea multis ſanctorum patrum admonitionibus incitata, non repellebat graue pondus diuitiarum. Erat autem ei quoque genus, ex quo ſororis ſuæ filiam in filiam adoptauerat. Cui noctu & diu ſua pollicebatur, cùm ipſa excidiſſet ab opibus cæleſtibus. Nam hæc quoque eſt vna ſpecies fraudis diaboli, qui prætextu amoris in cognatos, efficit vt naſcatur auaritia. Nam quòd ei nulla ſit cura generis, hinc patet. Ipſe enim docuit & fratrem, & matrem, & patrem occidere. Id-

Virgo habitu humilis, ſed animo inſolens, & in pauperes dura.

Vt amicos ditet, ipſa opibus cæleſtibus excidit.

Deut. 22.

que eſt ex Scripturis extra controuerſiam. Sed etſi videatur nonnullis curam cognatorum inſerere, non hoc facit quòd illis benè velit, ſed vt eorum qui ei parent animam apertè exerceat ad iniuſtitiam, cùm ipſe ſciat latam ſententiam, quæ dicit: Iniuſti regnum Dei non poſſidebunt. Poteſt autem aliquis, & ſpiritali motûs intelligentiâ, & diuino deſiderio, neque ſuam negligere animam, & cognatis opem ferre, ſi quid eis defuerit. Quando autem quis ita totam ſuam inſtituit animam, vt ea deſpiciatur [14] & obruatur præ curâ cognatorum, is incidit in legem, vt qui ſuam pro vano æſtimet animam. Canit autem Dauid quoque ſacer pſalmographus de ijs qui animæ curam gerunt, in timore Dei dicens: Quis aſcendet in montem Domini? pro eo quod eſt, rarus. Aut quis ſtabit in loco ſancto eius? Innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in vano animam ſuam. Illi enim animam ſuam in vano accipiunt, qui exiſtimant eam diſſolui vnà cum hac carunculâ, qui virtutes ſpiritales negligunt.

1. Cor. 6. *Quomodo poſſit quis cognatis ſuccurrere citra animæ naufragiũ.* *Pſal. 23.* *Qui in vano ſuam animam accipiunt.*

Huic virgini, quæ ſolo nomine ſibi parauerat appellationem, moribus autem erat aliena ab exercitatione, cùm venam, vt dicitur, vellet incidere ad leuandam auaritiam, ſanctiſſimus [15] Macarius preſbyter & præfectus Ptochotrophij eorum qui ſunt corpore mutilati, talem actum excogitat. Erat enim is à iuuentute [16] lapidarius. Ad eam autem accedens, dicit: In me inciderunt pulchræ gemmæ, ſmaragdi & hyacinthi; nec ſcio an ſint furtiui, an alicuius mercatoris. Non conſtituitur enim eis pretium, cùm æſtimationem ſuperent: qui habet autem, vendit eas quingentis ſolidis. Si ergo tibi viſum fuerit eas accipere, da quingentos ſolidos, potes ex vnâ gemmâ accipere quingentos, reliquis autem vti ad variandum mundum filiæ tuæ ſororis. Cùm autem quæ dicebatur virgo, tota penderet à puellâ, ineſcatur eius ornandæ cupiditate; & procidit ad eius pedes, & dixit: Rogo te ne quis alius eas accipiat. Eam ergo adhortatur ſanctus, dicens: Veni vſque ad domum meam, & eas aſpice. Illa autem noluit; ſed ei præbet quingentos ſolidos, dicens: Rogo te, ipſe eas vt vis cape. nolo enim videre hominem qui eas vendit. Cùm autem quingentos ſolidos ab eâ accepiſſet ſanctus Macarius, dat eos ad vſum Ptochotrophij. Cùm autem multum tempus præteriiſſet, quoniam magnâ erat exiſtimatione apud Alexandrinos vir ille, vtpote ſummè pius ac miſericors (vixit autem ad centum vſque annos, cuius tempore nos quoque fuimus) verebatur eum admonere. Tandem cùm eum inueniſſet in eccleſiâ, dicit ei: Rogo te, quid iubes de lapidibus, pro quibus dedimus ſolidos quingentos? Ille ei reſpondit, dicens: A quo die mihi dediſti aurum, eos impendi in pretium gemmarum, & ſi velis eas videre, veni in hoſpitium meum. Illic enim ſitæ ſunt gemmæ, & vide: quòd ſi tibi non placeant, tolle aurum tuum. Venit autem illa lubentiſſimè. Habebat autem Ptochotrophium in ſuperiori quidem parte mulieres, in inferiori autem viros. Cùm ea autem acceſſiſſet, introducit eam in veſtibulum, & dicit ei ſanctus Macarius: Quid vis primùm videre, hyacinthos, an ſmaragdos? Ea verò illi dicit: Quod tibi videtur. Ille verò eam ducit in partem ſuperiorem, & oſtendit ei conſciſſis feminas membris, & vultibus totis varia morboſitate laceratis, & dicit ei: Ecce hyacinthi. Deinde deducit eam in partem inferiorem, & oſtendit ei viros, dicens: Ecce ſmaragdi; & exiſtimo non inueniri his pretioſiores: quòd ſi tibi non placeant, accipe aurum tuum. His ergo ſic geſtis, pudore affecta virgo exijt, & domum reuerſa magnum accepit dolorem, quòd hanc rem ex Deo non feciſſet, ſed adducta neceſſitate. Poſteà autem gratias egit preſbytero, cùm puella cuius curam gerebat, poſt nuptias mortua eſſet ſine liberis, ipſaque deinceps facultates ſuas in rectos vſus expendit.

Domus hoſpitalis mutilatorum. *Sanctus Macarius quo aſtu virginem ab auaritiâ reduxerit.* *Macarius presbyter ad centum annos vixit.* *Pauperes & ægroti gemmæ ſunt maxi- mi pretij.*

Vita abbatis [17] ARSISII, *& eorum qui cum eo erant in monte Nitriæ.* CAP. VII.

CVM ego cum multis ſanctis eſſem congreſſus, & verſatus tres annos in monaſterijs quæ ſunt circa Alexandriam, & manſiſſem cum magnis ſtudioſiſſimiſque & optimis viris circiter bis mille, omni virtute ornatis, illinc recedens veni in montem Nitriæ. Inter hunc montem autem & Alexandriam poſitus eſt lacus, qui dicitur Maria: is autem continet ad millia ſeptuaginta. Quem cùm tranſmiſiſſem, per diem vnum & dimidium veni in montem ad partem meridionalem. In quo monte ſita eſt ingens ſolitudo, quæ pertinet vſque ad Æthiopiam, & Mazicos, & Mauritaniam. In eo autem habitant ad [18] quinque millia virorum, qui vtuntur vario vitæ genere, vnuſquiſque vt poteſt & vult, adeò vt liceat & ſolum manere, & cum duobus, & tribus, & cum quo velit numero. In hoc monte ſunt ſeptem piſtrinæ, quæ & illis ſeruiunt, & anachoretis qui ſunt in vaſtâ ſolitudine, viris perfectis, numero ſexcentis. Cum ergo toto anno in monte habitaſſem apud beatos & ſanctos patres, magnum Arſiſium,

Maria lacus. *Quinque millia virorum in quodam monte.*

ſiſium, & Putuphaſtum, & [19] Hagionem, & Cronium, & Serapionem: & multis antiquiorum patrum ſpiritalibus narrationibus, ab ipſis eſſem ſtimulatus, veni in intimam ſolitudinem. *Eccleſia.* In hoc monte Nitriæ vna eſt maxima eccleſia, & in ipſa eccleſia ſunt tres palmæ, ex quibus vnaquæque habet [20] flagellum ſuſpenſum. *Flagellum.* Et eſt vnum quidem ad caſtigandos monachos qui delinquunt, alterum verò ad puniendos latrones, ſi quando inciderint: tertium verò ad corrigendos eos qui forte veniunt, & in aliqua delicta incidunt. adeò vt quicumque delinquunt, & conuincuntur meruiſſe vt dent pœnas, palmam amplectantur, & tergo plagas præfinitas accipiant, & ſic dimittantur. *Xenodochium.* Prope eccleſiam autem poſitum eſt xenodochium, in quo venientem hoſpitem toto tempore accipiunt, etiam ſi biennium aut triennium voluerit manere, donec velit ſua ſponte recedere: permittentes ei vna hebdomada manere in otio. Alijs autem diebus deinceps occupant eum in operibus, aut in horto, aut in piſtrino, aut in coquina. *Doctores.* Quòd ſi fuerit quiſpiam, cuius ſit habenda ratio, dant ei librum legendum, non permittentes ei, vt cum vllo colloquatur vſque ad horam ſextam. In hoc monte degunt etiam medici & placentarij. Vtuntur etiam vino, & vinum illic venditur. Hi autem omnes ſuis manibus faciunt veſtem lineam, adeò vt ſint omnes minime egentes. *Hymni.* Circa horam autem nonam licet ſtare, & audire in vnoquoque monaſterio hymnos & pſalmos Chriſto canentes, & preces ad hymnos emittentes, adeò vt exiſtimet quiſpiam ſe ſublime elatum tranſmigraſſe in paradiſum deliciarum: *Quando veniunt ad eccleſiam. Octo presbyteri.* veniunt autem ad eccleſiam Sabbato ſolùm & Dominico. Sunt autem octo presbyteri qui præſunt huic eccleſiæ, in qua quamdiu viuit primus presbyter huius eccleſiæ, nullus alius offert, nec iudicat, nec habet ſermonem: ſed tacitè ſolùm cum eo ſedent.

Arſiſius. Hic magnus Arſiſius, & alij multi cum eo ſenes, quos nos vidimus, fuerũt ęquales tempore magno Antonio. *Vita Antonij, c. 32. Ruff. l. 2. c. 30.* Atque mihi quidem narrauit hic magnus Arſiſius, ſe Amon quoque vidiſſe Nitriotem, cuius animam vidit aſſumi Antonius ab Angelis, & in cęlum deduci. Is dicebat ſe etiam Pachomium vidiſſe Tabenneſiotem, virum prophetica gratia *Infrà c. 38.* clarum, ter mille virorum archimandritam; cuius narrabo poſteà virtutes.

Cap. VIII. *De ſancto* [21] AMON *& eius coniuge.*

DICEBAT autem Amon hoc modo vixiſſe. Cùm eſſet, inquit, parentibus orbatus adoleſcens circiter viginti duos annos natus, vi à ſuo patruo mulieri iunctus eſt matrimonio: *Amon vi adigitur ad matrimonium.* & cum non poſſet reſiſtere neceſſitati quam ei afferebat patruus, viſum eſt ei, [22] & corona redimiri, & ſedere in thalamo, & omnia ſuſtinere quæ fiunt in matrimonio. Poſtquam autem omnes eſſent egreſſi, qui in thalamo & lecto dormituros collocauerant, ſurgit beatus Amon, & claudit fores: & ſedens vocat beatam & germanã ſuam coniugem, & ei dicit: *Amon cohortatur coniugem ad virginitatem.* Adeſdum, [18] domina & ſoror, deinde rem tibi narrabo. Hoc quo coniuncti ſumus matrimonium, nihil habet eximium. rectè ergo faciemus, ſi abhinc vnuſquiſque noſtrùm ſeorſum dormierit, vt Chriſto placeamus, intactam noſtram reddentes virginitatem. Et cùm è ſinu ſuo paruum libellum protuliſſet, tamquam ex perſona Apoſtoli & Seruatoris, legebat puellæ quæ erat ignara litterarum, plurimam lectionis partem, adijciens ex ſua diuinitus inſpirata doctrina, & in vita in virginitate & caſtitate degenda eam inſtruens. Quo factum eſt vt illa Chriſti gratia repleta, diceret: Ego quoque, domine mi, perſuaſum habeo, fore vt caſtam vitam libenter agam; & ſi quid iubes, hoc deinceps faciam. Ille verò, Ego, inquit, iubeo & rogo, vt vnuſquiſque noſtrùm ſeorſum maneat. Ea verò hoc non tulit, dicens: Maneamus in eadem domo, ſed in diuerſis lectis. Viuens ergo cum ea decem & octo annos in ijſdem ædibus, toto die vacabat horto & balſameto. *Amonis exercitium.* Operabatur enim balſamum; quæ balſamus inſtar vitis plantatur, vt in qua colenda & putanda multum laboris ponatur. Veſperè ergo domum ingrediens, & faciens orationes, cum ea comedebat. Et rurſus nocturnas preces fundens, & ſynaxim peragens, ſummo mane ibat in hortum. *Cautè lege.* Cùm hæc ſic fierent, & perueniſſet vterque ad impatibilitatem, vim & efficaciam habuêre preces Amonis. *Vis precum.* Poſtremò autem ei dicit illa beata: Eſt aliquid quod tibi dicam, domine mi; vt ſi me audieris, mihi planè conſtabit, quòd vere ex Deo me diligas. Is verò ei dicit: Dic quod velis. Ea verò dicit illi: Æquum eſt, vt tu qui es vir pius & religioſus, *Vxoris conſilio ſeorſum habitant.* & exerces iuſtitiam, & ſimiliter ego qui eamdem viam inſtituti ſum ſecuta, ſeorſum maneamus, & multi ex eo capiant vtilitatem. Non par eſt enim, vt propter me tanta & talis occultetur tua virtus philoſophiæ, qui mecum propter Chriſtum cohabitas in caſtitate. Is verò cum ei gratias egiſſet, & gloriam Deo dediſſet, ei dicit: Rectè tibi viſum eſt, domina & ſoror, & ſi hoc tibi placet, tu habeto hanc domum:

Amon ad montem Nitriæ contendit.

Ego verò abibo, & aliam mihi domum faciam. Qui cùm ab eà eſſet egreſſus, ingreſſus eſt in ioteriora montis Nitriæ: nondum enim tunc illic erant frequentia monaſteria, & ſibi fecit duos cellarum tholos. Et cùm vixiſſet alios viginti duos annos, & rectè ſummam exercitatioois virtutem exercuiſſet, in vitâ obijt monaſticâ, vel potiùs tranſlatus eſt ſanctus Amon, natus ſexaginta duos annos, bis in anno videns beatam vitæ ſuæ conſortem.

Annorum 62. obit Amon.

Puer à rabioſi canis morſu curatur precibus Amonis, cùm parentes bouem furto abductũ reſtituunt.

Cùm is ergo ſulus eſſet in Nitrijs, ferunt ad eum puetum rabie exagitatum, vinctum catenis. canis enim rabioſus mordendo illi rabiem dederat. Seipſum ergo totũ laniabat, vt qui intolerabilem morbum ferre non poſſet. Poſtquã ergo vidit eius parentes, ad ſupplicandum procedentes, Quid mihi, inquit, labotes exhibetis, ô homines, ea petentes quæ mea merita ſuperant, cùm in veſtris manibus præſtò ſit auxilium. Reddite eum viduæ bouem quem clanculùm occidiſtis: & ſanus reddetur vobis puer. Illi verò cùm conuicti eſſent, læti fecerunt quæ iuſſa fuerant: & eo orante puer ſanus euaſit.

Acceſſerunt autem alij eius viſendi gratiâ. Ad quos dixit vir ſanctus, tentandi eorum animi gratiâ: Afferte ad me doliũ vnum, vt habeam ſatis aquæ ad eos qui veniunt excipiendos. Ij autem promiſerunt ſeipſos allaturos. Cùm autem alterum pœnituiſſet, vbi in vicum veniſſet, dicit alteri: Nolo occidere camelum, neque ei dolium imponere, ne moriatur. His auditis, alius ſuis iunctis aſinis magno labore dolium ſurſum portauit. Præueniens autem Amon ei dixit: Quid? quòd ſocij tui camelus eſt mortuus interim dum huc veniſti? Is autem reuerſus inuenit eum à lupis deuoratum. Multa quoque alia hic vir fecit.

Qui parcis bonis, ne operam miſericordia impleas, bonorum incurrit naufragiũ.

Athanaſius ſcripſit Vitam ſancti Antonij.

Hoc autem miraculũ narrauit beatus Athanaſius Alexandriæ epiſcopus, ſcribens in Vitâ Antonij, quòd cùm aliquando monachi ad ipſum miſſi eſſent ab Antonio (erat enim in interiore ſolitudine Antonius) cùm ad ipſum veniſſeot, ſurrexit ſenex, & ambulabat cum eis. Et cùm eſſet tranſiturus Lycum fluuium cum eius diſcipulo Theodoro, verebatur exui, ne ſeipſum videret aliquando nudum: & intereà dum de eâ re diſſereret, inuentus eſt trans fluuium; vt qui abſque cymbâ in extaſi traieciſſet, tranſlatus ab Angelo: fratres autem natatu tranſmiſerunt. Poſtquam autem acceſſit ad Antonium, primus ei dixit Antonius: Cùm Deus mihi multa de te reuelaſſet, & tuam tranſlationem mihi ſignificaſſet, te ad me accerſiui neceſſariò, vt cùm nobis inuicem frui licuiſſet, pro nobis inuicem intercedere-mus. Cùm autem eum collocaſſet in quodam loco longè ſeparato, hortatus eſt ne recederet ante tranſlatiooem. Cum autem ipſe ſeorſum fuiſſet conſummatus, vidit Antonius eius animam in cœlum aſſumptam ab Angelis. Hic eſt ergo Amon, qui ſic vixit, & ſic obijt. Hunc Lycum fluuium ego cum metu pontone aliquando tranſmiſi; eſt enim foſſa & deriuatio magni Nili.

Amon ſe nudum videre verebatur.

Diuinitus vltra fluuium trãsfertur.

Vidit Antonius animam Amonis in cælum vehi.

Vitâ Abbatis [14] OR.

CAP. IX. Hic Or fuit Ruff. c. 2.

IN hoc monte Nitriæ fuit vir admirabilis abbas, Or nomine, habens monaſteria mille fratrum, habitu angelico præditus: vt qui cùm eſſet nonaginta annos natus, nihil amiſiſſet de corpore, erat enim vultu nitido & alacri; adeò vt cùm vel ſolùm videretur, vir eſſet reuerendus. Is cum longè antè ſe in vlteriore exercuiſſet ſolitudine, poſteà in propiori ſolitudine congregauit monaſteria, palude proprijs plantata manibus, cùm ligna non eſſent in eo loco, adeò vt eſſet denſa ſilua in ſolitudine. Dixerunt enim nobis qui cum eo erant patres, quòd ne germen quidem illic erat, quando vir ille venit ex ſolitudine. Ipſam autem plantauit, ne propter res neceſſarias, qui ad ipſum conueniebant fratres, cogerentur circuire; ſed eorum omnem gerebat curam, Deum orans, & pro eorum ſalute decertans, vt nihil eis deeſſet neceſſarium, nec eſſet eis vllus ſocordiæ prætextus. Is primùm quidem degens in ſolitudine, veſcebatur herbis & dulcibus radicibus: aquam quoque bibebat quando inueniebat; in precibus & hymnis toto tempore perſeuerans. Poſtquam autem peruenit ad perfectam ætatem ſenectutis, Aogelus ei apparuit in ſomnis, dicens in ſolitudine: Eris in gentem magnam, & magnus tuæ fidei credetur populus. Qui per te autem ſalui fient, erunt decies mille: quos ſi hic lucriſeceris, totidem tibi parebunt in futuro ſæculo. Neque quidquam dubitaueris, ait ei Angelus; nihil enim tibi deficiet eorum quæ ſunt ad vſum neceſſaria, vſque ad mortem tuam, quoties Deum inuocaueris. Hæc cùm audiiſſet, venit ad propinquam ſolitudinem, ſeorſum primùm degens, ſibi quodam paruo conſtructo tuguriolo, ſolùm compoſitus contentus oleribus: ſæpè etiam ſemel ſolùm veſcens in hebdomadâ. Atque erat quidem primum illitteratus: poſtquam autem venit ex ſolitudine in terram habitatam, ei gratia fuit data diuinitus, & Scripturas expromebat memoriter. Ei enim libro dato à fratribus, ita deinceps legebat tamquam peritus litterarum. Aliam quoque acce-

Monaſteria mille fratrum.

Victus qualis.

Angelus apparitio.

Or litteratus.

acceperat gratiam, nempe dæmonum expellendorum, adeò vt multi ex ijs qui laborabant, etiam eo nolente, clamantes eius vitam ostenderent. Alias quoque curationes non cessabat peragere. Quo factum est, vt ad eum conuenirent tria millia monachorum. Cum eos autem vir ille vidisset, lætitiâ affectus eos salutauit, & complexus est. Cum pedes eorum proprijs lauasset manibus, conuersus est ad doctrinam: erat enim valde peritus litterarum, vt qui hanc gratiam accepisset diuinitus. Cùm autem Scripturarum multa soluisset capita, & fidem tradidisset orthodoxam, adhortatus est ad preces. Viris enim magnis mos est, nihil carnis admittere, priusquam spiritale alimentum animæ tradiderint: hæc autem est Christi communio. Cùm eius ergo fuissent participes, & egissent gratias, hortatus est ad mensam: ipse semper inter sedendum eos admonens, eorum quæ sunt bona & honesta, & dicens eis ea quæ pertinent ad salutem. Fuit ergo hic vir clarus inter multos patres, adeò vt cùm multi ad eum venirent monachi, omnes præsentes fratres conuocans, in vno die eis cellas faceret: vno quidem subministrante lutum, altero vero laterem, alio autem haurienti aquam. Perfectis autem cellis, ipse præbebat venientibus quæ erant necessaria. Is falsum fratrem, qui ad eum aliquando venerat, & vestes suas occultauerat, cum coram omnibus arguisset, in medium produxit. Quo factum est, vt nemo auderet deinceps apud eum mentiri, cùm tantam haberet gratiam, quam per honestam suam vitam sibi collegerat. Licebat autem videre multitudinem eorum, qui cum ipso erant monachorum in ecclesiâ, tamquam Angelorum choros Deum laudantium.

Tria millia monachorum.

Eucharistia omnibus carnalibus cibis præmittenda.

Or ipse cellas ædificat.

Furtiuonem fratris deprehendit.

Magnâ huic sancto, suo testimonio tribuit virtutem vniuersa fraternitas: præcipuè autem ancilla Dei Melania, quæ hunc montem ante me est ingressa. ego enim eum non offendi viuum. Hæc autem præclara de hoc viro narrabat, quòd nec vnquã sit mentitus, neque iurauerit, neque vlli malè sit precatus, neque locutus sit nisi opus esset.

Quæ in Or maximè præclara.

CAP. X.

Vita abbatis [25] PAMBO.

HVIVS montis accola fuit etiam abbas Pambo, qui fuit magister Dioscuri episcopi [26] Ammonij & Eusebij & Euthymij fratrum, & Origenis filij fratris Dracontij viri illustris & admirabilis. Hic Pambo multa quidem habebat & varia priuilegia: inter cetera autem quæ rectè & ex virtute ab eo gerebantur, hoc habebat quo erat reliquis superior, quòd scilicet aurum & argentum despiciebat, quantum postulat ratio Dominica. Vnde mihi narrauit beata Melania, quòd cùm ab initio Româ venisset Alexandriam, & de eius virtute audijsset à beato Isidoro presbytero & xenodocho, qui de eo mihi narrauit, & ad ipsum deduxit in solitudinem. Ad eum, aiebat, attuli vasa argentea trecentarum librarum argenti, rogans eum vt terrenarum mearum esset particeps. Ille autem, inquit, operans, & ramos texens mihi benedixit, voce magnâ dicens: Deus det tibi mercedem. Et dixit suo œconomo * Origeni. Accipe, & ea dispensa vniuersæ fraternitati quæ est in Libya, & in insulis. Hæc enim monasteria magis indigent: ei præcipiens, vt ex eo nihil daret ijs qui erant in Ægypto, propterea quod sit regio ditior & abundantior. Ego autem, inquit, stans exspectabam, vt vel benedictionibus ab eo honorarer, vel verbo saltem laudarer ob tantum donum. Cùm verò nihil omnino ab eo audissem, ei dixi: Domine, vt scias quantum sit, sunt trecentæ libræ argenti. Is autem rursus cum ne hoc quidem annuisset, & nec oculis quidem thecam attendisset, respondit: Is cui hæc attulisti, ô filia, non opus habet vt à te discat quantitatem ponderis. Qui enim montes appendit & saltus staterâ, multò magis scit quantitatem tui argenti. Si enim hæc mihi dares, rectè mihi pondus dixisses; sed si Deo ea obtulisti, [27] qui ne duos quidem obolos despexit, sed eos plus quam omnia æstimauit, tace. Sic ergo, inquit, dispensauit gratia Domini, dum ingressa sum in hunc montem. Breui autem pòst tempore dormijt homo Dei, nec ægrotans, nec in vllâ parte corporis dolorem sentiens, sed sportam contexens me accersijt, & cùm adesset iam extremus stimulus, dicit mihi: Cape hanc sportam à meis manibus, vt mei memineris. Nihil enim habeo aliud quod tibi relinquam. Et cùm hoc dixisset, excedit sine febre, cùm esset annorum septuaginta, Domino commendans spiritum. Quem cùm ego [28] curassem, & linteis sancti corpus inuoluissem & deposuissem, recessi à solitudine, vsque ad diem mortis mecum habens illam sportam. Hic Pambo cùm esset moriturus, in ipsâ horâ excessus, cum circũstantibus [29] Origeni presbytero ac œconomo, & Ammonio viris inclytis, & reliquis fratribus, dicitur hoc dixisse: Ex quo veni in hũc locum solitudinis, & meam ædificaui cellã, & hîc habitaui, nullus fuit dies quo non aliquid operis fecerim meis manibus: nec memini me ab aliquo panem gratis datum comedisse; nec me in hanc horam pœnitet

Pambo quos docuerit.

Aurum despicit.

Melania ei varia munera offert.

* *al. Theodoto.*

Vasa argentea dono accepta dispensat egenis monachis.

Sapiens responsum. Isa. 40. 12.

Ne quis eleemosyna pretium faciat. Marci 12. 42.

Pambo annorum 70. moritur.

Verba Pambonis morientis.

Pambo ne in morte quidem ſe incepiſſe religioſè viuere pronuntiauit.

alicuius ſermonis, quem dixerim. & ſic ad Deum recedo, vt qui nec pius quidem ac religioſus eſſe cœperim. Hoc quoque de eo ferebant teſtimonium Chriſti ſerui Origenes & Ammonius, quòd numquam de re aliquâ interrogatus, quæ vel ad Scripturam, vel ad actionem negotiúmve aliquod pertineret, ſtatim reſponderit, ſed dixerit: Nondum inueni quod reſpondeam: ſæpè autem præteribant tres menſes, & non dabat reſponſum, dicens: Nondum comprehendi. Tam conſideratè quidem ex Deo dabat reſponſa, vt a Deo eum omni metu omnes acciperent. Dicebatur enim hanc virtutem etiam ſupra magnum Antonium, & ſuper omnes ſanctos exercuiſſe, nempe vt eſſet in loquendo accuratus & perfectus.

In loquendo accuratus.

CAP. XI.

Vita abbatis [30] PIOR.

FERTVR autem præter alia hæc quoque actio ſancti Pambon, quòd Pior, qui ſe in vita exercebat monaſtica, ad eius cellam aliquando accedens, proprium panem detulit. Cùm eum autem Pambon reprehendiſſet, dicens: Cur hoc feciſti? reſpondit Pior: Ne te grauarem. Itaque tacitus eum dimiſit. Poſt aliquantum autem temporis accedens magnus Pambon ad cellam Pior, panem ſuum ſecum madefactum attulit. Ab eo autem rogatus, quanam de cauſsâ panem attuliſſet madefactum, reſpondit Pambon: Ideò madefeci, ne ego quoque te grauarem.

Mutua hoſpitalitatis contentio.

CAP. XII. Hic Ammonius fuit Origeniſta.

Vita abbatis [31] AMMONII, *& fratrum ſimul cum ſororibus.*

AMMONIVS, qui fuit magni Pambo diſcipulus, ſimul cum tribus fratribus & duabus ſororibus, cùm perueniſſent ad ſummum pietatis ac religionis, venerunt in ſolitudinem, & ſeorſum fecerunt vtrumque monaſterium, virorum ſcilicet & mulierum, ita vt ſatis magnum intercederet ſpatium. Quoniam autem inſigniter doctus erat virorum optimus Ammonius, quædam ciuitas deſiderauit eum habere epiſcopum. Qui cùm acceſſiſſent ad beatum Timotheum epiſcopum, rogarunt eum vt eis epiſcopum ordinaret Ammonium. Ille autem dicit: Adducite eum ad me, & ego eum vobis ordinabo. Cùm ergo cum magno auxilio iuiſſent ad eum comprehendendum, is conuerſus eſt in fugam. Cùm vidiſſet autem ſe iam eſſe comprehenſum, ſtans eos rogabat. Cùm ij autem non parêrent, iurauit ſenex ſe rem non ſuſcipere, neque poſſe egredi è ſolitudine. Vbi autem non cedebant, ipſis videntibus, arrepto forfice ſiniſtram autem ſibi abſcidit ad imum vſque, eis dicens: Nunc intelligite, fieri non poſſe vt ego fiam quod me cogitis, cùm lex prohibeat ne ad ſacerdotium prouehatur is cui ſunt aures amputatæ. Cùm ſic ergo eum dimiſiſſent, receſſerunt, & ad epiſcopum venientes hæc ei renuntiarunt. Is autem eis dicit: Hæc lex in vſu ſit apud Iudæos. Mihi autem ſi vel truncatum naribus adduxeritis qui ſit bonis moribus, ego eum ordinabo. Euntes ergo eum rurſus rogabant. Cùm ipſe autem non parêret, aggreſſi ſunt eum vel vi adducere. Is autem eis iurauit, dicens: Si me coëgeritis, etiam linguam meam exſcindam. Eo itaque poſt hæc dimiſſo, receſſerunt. Huius Ammonij fertur hoc miraculum. Numquâ, inquiunt, ſi quando turpis voluptatis carunculæ inſurrectio eius corpus inuaſit corpori ſuo pepercit: ſed ferrû candens ſuis membris admouebat, adeò vt eſſet totus vlceratus. Eius autem menſa talis fuit à iuuentute vſque ad mortê, quòd crudis ſcilicet veſceretur: nihil enim vnquâ comedebat quod igni fuiſſet admotum, præter panem. Vetus autem & nouum Teſtamentû dicebat [12] memoriter: & in doctorum virorum Origenis & Didymi, & Pierij & Stephani ſcriptis ita erat verſatus, vt ſexagies centena millia verſuû percurreret: vt de eo ferunt teſtimonium magni quoque partes in ſolitudine. Huius autem feruntur etiam prophetiæ. Tantum autem valebat in conſolandis fratribus qui erant in ſolitudine, quantum vllius alius.

Monaſterium aliud virorum, aliud mulierum.

Renuit epiſcopatum Ammonius

Importuné quodam [illegible], ſibi aurem amputat.

Crudis veſcitur.

Vtrumque Teſtamentum memoriter tenet.

Prophetauit.

Hoc ei ſuo ſuffragio tribuebat Euagrius, qui erat vir diſcernendi vi præditus, ſe nullum hominem vidiſſe qui eſſet magis [31] impatibilis, & alienus ab omnibus animi perturbationibus.

Canté lege.

Hîc in Græco textu quædam ſequuntur, quæ verſa habes apud Heraclidem cap. 2.

CAP. XIII.

Vita abbatis [33] BENIAMIN.

IN hoc monte Nitriæ fuit vir admirabilis, qui vocabatur Beniamin, qui rectè & ex virtute vitam egit annis octoginta. Qui cùm ſummè virtutem exercuiſſet, dignatus fuit gratiâ curationum, adeò vt cuicumque manus impoſuiſſet, aut quod benedixerat oleum dediſſet, qui laborabat liberaretur ab omni ægritudine. Hic qui tantâ gratiâ dignus fuerat habitus, octo menſibus ante obitum fuit hydropicus, & eius corpus vſque adeò intumuit, vt propter dolores inueniretur alius Iob noſtris temporis. Cùm nos autem aſſumpſiſſet Dioſcorus epiſcopus, qui tunc erat presbyter montis Nitriæ, me inquam & beatum Euagrium,

Oleo facto curationes operabatur.

Beniamin hydropiſi laborat.

griuni, dicit nobis. Adeſte, videte nouũ Iob qui in tanto corporis morbo & tanto tumore immenſam habet patientiam cum gratiarum actione. Accedentes ergo vidimus tantam molem eius corporis, vt paruum eius digitum non poſſemus complecti digitis duarum manuum. Cùm autem morbi grauitatem non poſſemus fixis oculis intueri, noſtros oculos auertebamus. Tunc dicit nobis beatus ille Beniamin: Orate, filij, ne meus internus homo ſit hydropicus. hoc enim corpus neque cùm bene ſe haberet, mihi quidquã profuit, neque cùm malè, me læſit. Illis ergo octo menſibus factã eſt illi ſella latiſſima, in qua ſedebat aſſidue, vt qui non poſſet in lecto accumbere, propter ea quæ ſunt corpori neceſſaria. Cùm autem laboraret hoc morbo immedicabili, medebatur alijs qui tenebantur quibuſuis ægritudinibus. Neceſſarium itaque dixi, morbum huius ſancti exponere, ne nobis alienum videatur, ſi viris iuſtis aliquis caſus accidat. Egregio ergo illo viro mortuo, ſublatum eſt limen oſtij & poſtes, vt poſſet corpus efferri ex cella. Tanta erat moles corporis beati & inclyti patris Beniamin.

Beniamin alter Iob patientiã.

Internus homo ſi ſanus ſit, non magnopere laborãdum de corpore.

Æger Beniamin alios medetur.

Cap. XIV. *Vita* [36] Apollonii *qui cognominabatur* ἀπὸ πραγματευτῶν, *id eſt, à negotiatoribus.*

Qvidam Apollonius nomine ἀπὸ πραγματευτῶν, id eſt, à negotiatoribus, cùm mundo renuntiaſſet, & montem Nitriæ habitaſſet, & nec artem diſcere poſſet, nec literas, quòd ætate eſſet prouectus: viginti annis quibus vixit in monte, hanc habuit exercitationem. Suis pecunijs, & ſuis laboribus emens Alexandriæ [37] vaſa medica omne genus, vniuerſæ fraternitati ea ſuppeditabat ad morbos: & licebat eum videre à primâ luce vſque ad horam nonam diſcurrentem obeundo monaſteria, & oſtium ingredientem, & viſentem num quis decumberet. Portabat autem vuam paſſam, mala punica, oua, panem ſiligineum, & ea quibus opus habent ægroti. Hanc ſibi conferentem inuenit vitæ rationem vſque ad ſenium Chriſti ſeruus. Qui cùm eſſet moriturus, alteri ſibi ſimili ſua reliquit friuola, rogans eum, vt idem obiret miniſterium. Nam cùm quinque millia monachorum illum montem habitent, tali quoque opus eſt curatione, quòd ſit locus deſertus.

Apollonius medicum ſe & pharmacopolam præſtat fratribus.

Cap. XV. & XVI. *Vita* [38] Paeesii *&* Isaiae.

Alii Pæeſius & Iſaias nomine, fuerunt fratres patre [39] mercatore Hiſpanico, qui quidem cùm pater eorum eſſet mortuus, diuiſerunt facultates quas habebant in mobilibus: in nummis quidem quinque millia, in veſtibus autem & ſeruis quæ inuenta fuerant. Ij inter ſe deliberarunt, & ſibi conſulentes, dicebant: Quodnam vitæ iter ingrediemur, ô frater. ſi exerceamus mercaturam quam pater noſter exercuit, nos relinquemus alijs noſtros labores: & fortè incidemus in pericula vel latronum vel maris. Age ergo, frater, vitam aggrediamur monaſticam, vt & patris noſtri lucremur facultates, & noſtras animas non perdamus. Placuit ergo vtriſque ſcopus vitæ ſolitariæ: ſed inuenti ſunt alius in alio diſcrepantes. Cùm itaque pecunias diuiſiſſent, & reliqua omnia, hunc quidem ſibi ſcopum propoſuerunt, vt Deo placerent, ſed diuerſo vitæ inſtituto. Vnus enim omnia diſpergens, dedit monaſterijs, & eccleſijs, & cuſtodijs, & cum artem didiciſſet, ex qua ſibi panem pararet, exercitationi operam dabat & orationi. Alter autem eius nihil diſpertit, ſed facto ſibi monaſterio, & paucis aſſumptis fratribus, quemlibet excipiebat hoſpitem, quemlibet curabat ęgrotum, quemuis ſenem retinebat, cuiuis pauperi dabat: Sabbato & Dominicâ, tres aut quatuor menſas ſtatuens, eos qui erant egeni excipiebat. Hoc modo vitam ſuam conſumpſit. Ambobus autem mortuis, diuerſæ beatitudines vtrique dabantur à fratribus, vtpote quòd eſſent inuenti ambo virtute perfecti: & alijs quidem placebat vita eius, qui renuntiauerat; alijs verò ea quæ communicabat omnibus egentibus. Cùm ergo inter fratres incidiſſet contentio, propter horum beatorum diuerſum vitæ inſtitutum, & maximè propter laudes diuerſas, vadunt ad beatum Pambo, & ad eum referunt, vt de hac re reſpondeat, volentes ſcire vtranam ſit melior vitæ ratio. Is autem eis dicit: Vtrique ſunt perfecti apud Deum. alter quidem functus eſt munere Abrahæ, qui omnes excipiebat; alter verò ſuſcepit firmiſſimum & conſtantiſſimum zelum Eliæ prophetæ, vt Deo placeret. Et cùm alij quidem ei dicerent: Quomodo fieri poteſt, dic, quæſumus, [40] nobis pedes tuos attingentibus, vt hi ſint æquales. Cumque alij exercitatorem præferrent, & dicerent: Præceptum impleuit euangelicum, vt qui omnia vendiderit & dederit pauperibus, noctu & diu perſeuerans in orationibus, crucem ferens, & ſequens Seruatorem: contrà autem alij de altero contenderent, dicentes: Hic, obſecramus te, tot & talia viſcera oſtendit in omnes egentes, vt exiret & ſederet in vijs regijs, & qui erant afflicti colligeret, & opem ferret:

Pæeſius & Iſaias fratres, ambo ſolitudinem ſpirãt.

Vita diuerſum inſtitutum arripiunt.

Contentio illis mortuis, de beatitudine, quam à diuerſo illo inſtituto aſſecuti ſint. Qui melior.

ret: neque ſolùm ſuam recreauit animam, ſed etiam aliorum, ægrotos curans, & eis dans auxilium. Et dicit beatus Pambo: Rurſus vobis dicam: ambo ſunt pares apud Dominum, vnicuique autem veſtrûm de ijs ſatisfaciam. Hic ſi non vſque adeò ſe exercuiſſet, non fuiſſet dignus vt illum bonitati illius compararem. Ille rurſus qui recreabat ac reficiebat hoſpites, & egenis miniſtrabat, oſtenſus eſt Domino pro viribus ęqualis. Ipſe enim dixit: Ego non veni miniſtrari, ſed miniſtrare. Hic ergo miniſter etſi videbatur habere onus ex labore, attamen ex ipſo quoque habuit recreationem. Exſpectate autem paululùm, vt à Deo quoque de his habeam reuelationem, & poſteà ſcietis cùm veneritis. Intermiſſis ergo aliquot diebus redierunt, de his Magnum illum rogantes. Senex autem reſpondit illis, dicens:[41] Ante Deũ vobis loquor: vidi vtroſque ſimul ſtantes in paradiſo.

Mat. 20.

Cap. XVII.

Vita [42] Macarii *iunioris.*

Ex cade inuoluntariâ occaſio Macario adeundæ ſolitudinis.

Qvidam ætate iunior, nomine Macarius, decem & octo annos natus, cùm luderet cum ſuis æqualibus ad lacum qui dicitur Maria, paſcens pecora cædem fecit inuoluntariam. Is cùm nemini hoc dixiſſet, venit in ſolitudinem, & eò proceſſit metu & Dei & hominum, vt non ſenſerit ſe tribus annis manſiſſe ſine tecto in ſolitudine. Eſt autem illa terra arida, idque ſciunt omnes, tam qui auditione acceperunt, quàm qui ex ipſa norunt experientiâ. Hic ipſe Macarius ſibi poſteà ædificauit cellulam: & cùm in eâ vixiſſet alios viginti & quinque annos: tantâ gratiâ dignus eſt habitus, vt [43] ſolitudine delectatus deſpiceret dęmones. Ego cum eo verſatus longo tempore, ab eo didici quomodo affecta eſſet eius ratio ob peccatum cædis. Dicebat autem, tantum abeſſe vt doleret, vt etiam gratias ageret de crimine cædis. Fuit enim cædes inuoluntaria mihi cauſſa ſalutis. Dicebat autem, ex Scripturis afferens teſtimonium cædis, quæ à magno Dei ſeruo Moyſe facta fuit in Ægypto, quòd niſi propter cædem, & metum Pharaonis, non dignus habitus fuiſſet Moyſes viſione Domini, & tanto dono, & conſcriptione ſanctorum eloquiorum Spiritus. Nam cùm effugiſſet ex Aegypto, peruenit in montem Sina. Hæc autem dico non muniens viam ad cædem aliquam: ſed potiùs oſtendens eſſe etiam virtutes, quę oriuntur ex caſu, quando non vult quis ſuâ ſponte ad bonum accedere. Ex virtutibus enim aliæ quidem ſunt, quæ ex voluntate & ex noſtro animi inſtituto proficiſcuntur; aliæ verò quæ ex caſu naſcuntur.

Salutare infortuniũ.

Virtutes quadam à caſu, quadam ab electione.

Vita abbatis Nathanael.

C. XVIII.

Ex veteribus ſanctis fuit quidam alius, optimus Chriſti athleta, nomine Nathanaël. Eum ego non oſtendi in carne: dormierat enim quindecim annis ante meum aduentum in montem. Cùm autem in eos incidiſſem qui cum hoc ſancto ſe exercuerant, & fuerant ei tempore æquales; de viri virtute lubenter ſum eos ſciſcitatus. Mihi autem eius quoque cellam oſtenderunt, in quâ nullus adhuc habitat, quòd ſit terræ habitatæ propinquior. Ille enim beatus tunc eam condidit, quando rari fuerant anachoretæ. Narrauit autem mihi egregiam eius exercitationem: nempe quòd tantam habuerit in cellâ tolerantiam, vt numquam dimotus ſit à propoſito. Cùm ab initio fuiſſet illuſus à dæmone qui omnes illudit, qui eum labi fecerat in ſocordiam & animi mœrorem, & eum è cellâ exegerat (viſus eſt enim eſſe triſtis & animo angi in primâ cellâ) illinc itaque recedens, ædificauit aliam propinquiorem pago. Poſtquam ergo perfecit cellam, & in eâ habitauit tres vel quatuor menſes, accedit noctu dæmon tauream tenens ſicut lictores, præ ſe ferens ſpeciem militis pannis induti, & taureâ edens ſtrepitus. Cui ſuccenſus, dixit beatus Nathanaël: Quis tu es qui hæc facis in meo hoſpitio? Dæmon autem reſpondit: Ego ſum qui te ex tuâ primâ cellâ exegi, & nunc veni vt te ex hac quoque fugem. Cùm ergo cognouiſſet beatus Nathanaël ſe fuiſſe illuſum, reuerſus eſt ad primam cellam: & ſpatio triginta ſeptem annorum non eſt egreſſus extra fores, contendens cum dæmone, qui tot & tanta ei fecerat vt eum cogeret è cellâ egredi, vt ne ea narrare quidem liceat. Atque inter cetera quidem hoc machinatus eſt bonorum inimicus, nempe vt eum probro ac dedecore afficeret, ad eius abrumpendum inſtitutum.

Nathanaël perpetuus cellæ cuſtos.

Taurinâ pelle indutus dæmon eum vexat.

Contendit Nathanaël cum dæmone.

Cùm ſeptem ſancti epiſcopi ſanctum inuiſiſſent, aut ex Dei prouidentiâ, aut ex ſuggeſtione illius tentationis, eum propemodum deturbauit à propoſito. Cùm enim epiſcopi poſtquam eum inuiſiſſent, oraſſent, & poſt orationem exirent, ne greſſum quidem vnum pedis eos comitatus eſt vir egregius, ne daret locum inimico bonorum. Ei ergo dicunt diaconi epiſcoporum: Superbè te geris, ô abbas, qui non deducis epiſcopos. Is verò dicit eis: Ego & dominos meos epiſcopos colo, & omnem clerum honoro; ſumque ego peccator omnium hominum peripſema: his autem omnibus & toti vitæ, quod in me eſt, propoſito ſum mor-

Septem epiſcopi inuiſunt Nathanaelem.

mortuus. Ego enim habeo ſcopum occultum, quem ſcit Dominus qui nouit occulta mei cordis, cur eos non ſum comitatus.

Cum ergo hic quoque actus non ſucceſſiſſet dæmoni, rurſus talem ſuſcipit figuram.

Dæmon in pueri figura ei apparet.

Nouem menſibus ante dormitionem athletæ transformatus eſt in puerum duodecim annos natum, tamquam agentem aſinum panem in ſportâ ferentem. Qui puer cùm ſerò veſperè eſſet prope cellam, ſimulabat cecidiſſe aſinum, & ſe clamare: Abba Nathanaël, miſerere mei, & porrige mihi manum. Ille autem audiuit vtique vocem pueri: & aperto oſtio cellæ, ſtans intus ei dicebat: Quis es, & quid vis tibi faciam? Reſpondet dæmon: Ego ſum huius monachi miniſter, & fero panes, quoniam eſt agape tui noti fratris; & cras illuceſcente Sabbato opus eſt oblationibus. rogo ergo te ne me deſpicias, ne deuorer ab hyænis. Sunt enim hyenæ in his locis.

Agape.

Oblatio.

Stans ergo mutus beatus Nathanaël, præ ingenti eius miſericordiâ caligabat conturbatus viſceribus, & reputabat apud ſe quid faceret, dicens: Aut futurum eſt vt tranſgrediar mandatum, aut à propoſito excidam. Poſteà piâ apud ſe reputans cognitione, dixit: Melius eſt ne labefactē tot annorum propoſitum ad ignominiā afficiendum & vincendum diabolum.

Firmum Nathanaelis propoſitum.

Cùm itaque Dominum rogaſſet, dicit puero qui cum eo loquebatur: Audi puer, aut quicumque ſis. Credo in Deum quem colo, qui dominatur cuiuis ſpiritui, quòd ſi auxilio reuerà egeas, Deus tibi mittet auxilium, & neque hyænæ, neque aliquid aliud tibi malè faciet: ſin autem es tentatio, hoc quoque Deus mihi exhinc iam reuelabit, & clauſo cellæ oſtio eſt ingreſſus.

Confidentia.

Pudore autem affectus dæmon quòd ſic quoque eſſet victus, reſolutus eſt in turbinem, onagriſque exultantibus ac fugientibus & ſtrepitum edentibus aſſimilatus, ſic euanuit.

Hoc fuit certamen beati Nathanaël, & hæ ſunt virtutes eius exercitationis, & pugna inuicta aduerſus aduerſarium: & hic eius celebris vitæ finis.

Cap. xix. & xx.

Vita abbatis 45 MACARII *Ægyptij &* MACARII *Alexandrini.*

Ruff. l. 2. c. 28. 29.

SANCTORVM & immortalium patrum, Macarij Ægyptij & Macarij Alexandrini, egregiorum & inuictorum athletarum, honeſtæ vitæ certamina, quæ ſunt multa & magna, & incredulis propè incredibilia, & narrare vereor & ſcriptis mandare, ne fortè mei tamquam mendacis fiat mentio.

Pſal. 5.

Quòd autem Deus perdat omnes qui loquuntur mendacium, licet aperte videre ſancto Spiritu pronunciante. Cum ego ergo per Dei gratiā non mentiar, hominum fideliſſime Lauſe, ne ſis quoque ipſe incredulus de patrum certaminibus: ſed gloriare potius in æmulatione exercitationis eorum qui vere ſunt Macarij, hoc eſt beati.

Diſtributio eorum qui Macarij dicti ſunt.

Atque primus quidem Chriſti athleta, nomine Macarius, erat genere Ægyptius: ſecundus autem ætate, ſed in ijs quæ ſunt monachorū præcipua, primas partes obtinens, qui ipſe quoque vocabatur Macarius, erat Alexandrinus, qui vendebat bellaria.

Macarius Ægyptius.

Et primùm quidem narrabo virtutes Macarij Ægyptij, qui vixit nonaginta annos integros. Ex his in ſolitudine annos ſexaginta. Cùm triginta annos natus aſcendiſſet, eſſetque ætate iunior, tam toleranter tulit labores exercitationis totum decennium, vt magnâ quadam & inſigni dignus haberetur diſcretione, adeò vt vocaretur παιδαριογέρων, id eſt, in puerili ætate ſenex. quoniam citiùs quàm pro ætate profecerat virtutibus. Cùm enim eſſet quadraginta annos natus, & poteſtatem accepit contra ſpiritus, & gratiam curationum, & ſpiritum futurorum prædictionis; dignus quoque eſt habitus honorando ſacerdotio.

Sacerdotium inter monachos honorandum.

Cum eo habitarunt duo diſcipuli in intimâ ſolitudine, quæ vocatur Scete: ex quibus vnus quidem erat ei miniſter, qui ſemper prope ipſum inueniebatur, propter eos qui veniebant vt curarentur; alter autem ſeorſum ſedebat in cellâ.

Procedente autem tempore, cùm ſanctus perſpicaci oculo præuidiſſet, dicit ſuo miniſtro, Ioanni nomine, qui poſteà factus eſt presbyter in loco ſancti Macarij (presbyteratu enim dignus fuerat habitus magnus Macarius:) Audi me, frater Ioannes, & fer æquo animo meam admonitionem, eáque tibi proderit. Tentaris enim, inquit, & te tentat ſpiritus auaritiæ. Sic enim vidi: & ſcio quòd ſi meam æquo animo tuleris adhortationem, in Dei timore conſummaberis & in eius opere, & in iſto loco, & laudaberis, & ad tuum tabernaculum non appropinquabit flagellum. Quòd ſi non audieris, in te veniet finis Giezi, cuius vitio laboras.

Spiritus auaritiæ.

4. Reg. 5.

Simonia.

Contigit autem vt ſancto quidem non obedierit poſt eius mortem, ſed obedierit ei qui Iudæ alligauit laqueum propter auaritiam. & poſt alios quindecim aut viginti annos, cùm bona pauperum ſibi vſurpaſſet, ita laborauit elephantiâ, vt non inueniretur integer locus in eius corpore, in quo quis poſſet figere digitum. Hæc eſt prophetia ſancti Macarij.

Ac de cibo quidem & potione ſuperuacaneum eſt dicere, cum nec apud ijs ſocordiores monachos qui ſunt extrà, inueniri

poſſit ingluuies, aut vlla citra delectum & diſcrimen viuendi ratio alia ab ijs qui ſunt in illis locis, cùm propter inopiam rerum neceſſariarum, tum etiam propter zelum qui eſt in Deum, vnoquoque contendente vincere proximum diuerſis vitæ inſtitutis.

Macarius in extaſi frequenter.

De aliâ autem exercitatione cæleſtis huius viri, Macarij inquam, dicebatur hic ſanctus eſſe aſſiduè in extaſi, & maiori tempore [46] cum Deo verſari quàm huius mundi rebus occupari: cuius etiam feruntur diuerſa miracula.

Ruff. l. 2. c. 28.

Præſtigiator amatorijs precibus mulierem equam apparere facit.

Ægyptius quidam libidinoſus, captus amore cuiuſdam mulieris ingenuæ, quæ viro nupſerat, cùm non poſſet eam ineſcare propter pudicitiã & caſtitatem erga [47] coniugem virginitatis, conuenit improbus præſtigiatorem, dicens: Aut eam incita vt me amet, aut arte tuâ effice vt eius maritus eam dimittat. Cùm ergo præſtigiator ſatis ab eo accepiſſet, vſus eſt ſuis præſtigijs & incantationibus: & cùm non poſſet eius animum mouere vt ei aſſentiretur, efficit vt videretur equa ijs qui eam intuebantur. Cùm ergo foris veniſſet eius maritus, aſpexit vxorem ſuam in formâ equæ; cumque in ſuo lecto cubuiſſet, alienum ei videbatur quòd in ſuo cubili equa iaceret. Flet ergo eius maritus, & lamentatur quòd rem non inueniat: & quòd exiſtimans ſe alloqui beſtiam, reſponſum non aſſequatur, præterquam quòd ſolummodò eam videbat iraſci. Vnde magis angebatur animo, cùm intelligeret eam eſſe ſuam vxorem, curioſis autem hominum artibus eſſe mutatam in equam. His de cauſſis accerſit vici presbyteros, & domum adducit, & eis eam oſtendit: ſed nec ij cognouerunt calamitatem quæ ei acciderat. Tribus ergo diebus neque fœnum comedit vt equa, neque panem vt homo, vtroque alimento priuata. Tandem vt Deus glorificaretur, & videretur virtus ſancti Macarij, aſcendit in cor mariti eius ducere eam in ſolitudinem ad ſanctum virum: & cùm eam capiſtro ligaſſet vt equam, duxit in ſolitudinem. Dum autem appropinquaſſent, ſteterunt fratres prope cellam ſancti Macarij cùm eius marito contendentes, & dicentes: Cur huc adduxiſti hanc equam? Is autem dicit: Vt miſericordiam conſequatur ſancti oratione. Illi verò dicunt ad eum: Quid mali habet? Ille eis dicit; Quam videtis equam, ea miſera erat vxor mea; neque ſcio quemadmodum mutata ſit in equam, & iam ſunt tres dies ex quo nihil comedit. Ij autem cùm hæc audiſſent, referunt ad ſeruum Dei Macarium

Reuelatur Macario cur id contigerit.

eo iam intus pro illa orante: ei enim Deus reuelauerat, ipſis ad eum venientibus; & ideò orabat vt ſibi declararetur cauſſa propter quam hoc euenerat. Reſpondit autem ſanctus Macarius fratribus qui ei renuntiauerunt quemdam illuc equum adduxiſſe, dicens: Equi vos eſtis, qui habetis equorum oculos; illa enim eſt femina ita vt eſt creata, non transformata, ſed ſic ſolùm apparens oculis eorum qui ſunt decepti. Quæ cum eſſet adducta, aquamque benedixiſſet, & in eius nudæ caput infudiſſet, ſuper eius caput eſt precatus: ſtatimque effecit vt omnibus videntibus videretur femina. Cum autem iuſſiſſet ei cibum afferri, fecit vt comederet, & eam ſic curatam dimiſit cum ſuo marito, Deo agentes gratias. Eam autem admonuit vir Dei, ſic dicens: Numquam eccleſiam deſeras, numquam abſtineas à communione Chriſti Sacramentorum. Hæc enim tibi acciderunt, quòd iam quinque hebdomadis non acceſſiſti ad intemerata noſtri Seruatoris Sacramenta.

Aqua benedicta virtute phantaſma Macarius à feminâ depellit.

Femina fuit præſtigijs obnoxia, quia rariùs communicabat.

Alia eſt actio magnæ eius exercitationis. Magno vitæ ſuæ tempore à cellâ ſuâ in dimidium vſque ſtadium fodiens cuniculum, ſummam effecit ſpeluncam: & ſi quando complures ei eſſent moleſti, occultè è ſua cellâ egrediens, ibat in ſpeluncam, neque quiſquam eum inueniebat. Narrauit autem nobis quidam ex ſtudioſis eius diſcipulis, quòd recedens vſque ad ſpeluncam per cuniculum, dicebat viginti quatuor orationes; & rediens, totidem.

Vt homines lateat, cuniculum effodit Macarius.

De eo exijt fama, quòd mortuum ſuſcitauit: vt perſuaderet hæretico qui non confitebatur eſſe reſurrectionem corporum. & fuit conſtans hæc fama in ſolitudine.

Ruffi l. 2. c. 28.

Mortuum ſuſcitat in fidei teſtimonium.

Ad hunc ſanctum adductus eſt aliquando à matre propriâ lamentante adoleſcens qui vexabatur à dæmone, à duobus adoleſcentibus ex vtraque parte conſtrictus. Hunc autem ita vexabat dæmon. Trium modiorum panes poſtquam comediſſet, & [48] amphoræ vnius Cilicenſis aquam bibiſſet, vtraque eructans, cibos reſoluebat in vaporem. Ab eo enim, non ſecus ac igne conſumebantur quę comederat & biberat. Eſt enim ordo quoque dæmonum qui dicitur igneus. Sunt enim dæmonum quoque ſicut hominũ differentiæ, non mutatâ eſſentiâ, verùm voluntate diſtinctâ. Hic ergo adoleſcens cùm ei mater non ſuppeditaret, ſæpè ſua comedebat excrementa, & lotium bibebat. Flente ergo eius matre, & alienam ſui filij mœrente calamitatem, & ſanctum valdè obteſtante & rogante, illum accipiens inuictus Chriſti athleta Macarius, ſupplex pro eo Deum orauit. Poſt vnum autem aut alterum diem, remiſit dęmon vexationem. tunc ergo dicit matri adoleſcentis ſanctus Macarius:

Dæmon comedens, cibos reſoluit, non digerit.

Dæmonum differentia voluntate diuerſa, eadem eſſentiâ.

carius. Quantum vis vt filius tuus comedat? Illa autem reſpondit, dicens: Rogo te, iube eum ſolum comedere decem libras panis. Eam autem increpans, vt quæ nimium dixerat, dixit: O mulier, cur hoc dixiſti? Cumque ſeptem dies oraſſet cum ieiunio, expulſo ab eo pernicioſo dæmone ingluuiei, conſtituit ei veſcendi rationem ad tres vſque libras panis, quas deberet ipſe comedere ſi operaretur. Cùm hoc modo Dei gratiâ puerum emundaſſet, eum matri reddidit.

Dæmon ingluuiei.

Has res admirabiles & præter opinionem fecit Deus per ſanctum Macarium, cuius immortalis anima nunc eſt cum Angelis. Eum ego non conueni: obierat enim anno antequam ego ingrederer in ſolitudinem. Conueni autem eum qui erat eius ſocius in fidei operibus, & idem venerabile nomen quod ipſe habebat.

A quo illa didicerit Palladius.

Dico autem ſanctum Macarium Alexandrinum, qui erat presbyter earum quæ dicuntur Cellarum. In quibus Cellis ego nouem annos habitans, ex quibus tres annos mecum vixit ille Macarius, in quiete ſedens, eius quidem optimæ viuendi rationis alia quidem vidi opera & ſigna, alia verò didici ab ijs qui cum eo vixerunt.

Macarius Alexandrinus. *Presbyter Cellarum.*

Is cùm apud magnum virum & patrem Antonium electos palmæ ramos vidiſſet, quos ipſe laborauerat, perijt ab eo vnum manipulum ramorum palmæ. Dixit autem ei Antonius: Scriptum eſt; Non concupiſces res proximi tui. Et cùm id ſolùm dixiſſet, rami omnes ſtatim tamquam ab igne torrefacti ſunt. Quod quidem cùm vidiſſet Antonius, dixit Macario: Ecce Spiritus ſanctus requieuit ſuper te: eriſque mihi deinceps heres mearum virtutum.

Non concupiſcendum, à magno docetur Antonio. Deut. 7.

Hinc rurſus eum inuenit diabolus in ſolitudine, corpore valdè defatigato, & dicit ad eum: Ecce accepiſti gratiam Antonij; cur non vteris auctoritate, & à Deo petis cibum, & vires ad iter ingrediendum? Is autem dicit ad eum: Virtus mea & laus mea Dominus, tu autem ne tentaueris ſeruum Dei. Facit ergo diabolus vt ei phantaſma appareat, camelus onera baiulans & errans per ſolitudinem, habens omnia ad vſum neceſſaria. Qui cùm vidiſſet Macarium, propè eum aſſedit. Is autem ſuſpicatus eſſe phantaſma, ſicut erat, conſtitit ad orandum: is verò protinus à terrâ fuit abſorptus.

Diabolus aggreditur Macarium in ſolitudine.

Macarius oratione phantaſma pellit.

Aliquando rurſus venit hic Macarius Alexandrinus ad magnum Macarium qui erat in Scete. & cùm ambo eſſent Nilum tranſmiſſuri, accidit vt ipſi maximum pontonem ingrederentur: in quem ingreſſi ſunt duo tribuni cum magno faſtu & apparatu, vt qui intus haberent rhedam totam æneam, & equos frænis aureis, & quoſdam eos ſtipantes milites, ſatellites, & pueros torquibus & aureis zonis ornatos. Poſtquam ergo tribuni viderunt ipſos veteribus pannis indutos, & ſedentes in angulo, humilem illam & tenuem viuendi rationem beatam indicabant; vnus autem ex ipſis tribunis dixit ad ipſos: Beati eſtis vos qui mundum illuditis. Reſpondens autem Macarius qui erat vrbanus, dixit eis: Nos quidem mundum illuſimus, vos autem illuſit mundus. Scias autem te non tuâ ſponte hoc dixiſſe, ſed propheticè: ambo enim vocamur Macarij, hoc eſt, beati. Is autem eius ſermone compunctus cùm domum veniſſet, veſtes exuens, delegit vitam agere ſolitariam, multas faciens eleëmoſynas.

Beata viuendi ratio in vilibus pannis.

Mundus illuditur à monachis, ſæcularibus mundus illudit.

Rurſus cùm aliquando cupijſſet veſci vuis recentibus perbelliſque ad ſe miſſis, oſtendens continentiam, eas miſit ad alium fratrem laborantem, qui ipſe quoque vuas deſiderabat. Qui cùm eas accepiſſet, & magnâ affectus eſſet lætitiâ, ſuam celare volens continentiam, eas miſit ad alium fratrem laborantem, qui ipſe quoque eum cibum appeteret. Cùm ille quoque accepiſſet, rurſus hoc ipſum fecit, etſi ipſe valdè veſci cuperet. Poſtquam autem ad multos fratres deinde venerunt vuæ, cùm nullus eis veſci voluiſſet, poſtremus qui eas acceperat, eas rurſus miſit ad Macarium, tamquam magnum ei donum largiens. Qui cùm rem curioſè inquiſiiſſet, admiratus, & Deo actis gratijs ob tantam eorum continentiam, ne ipſe quidem ex ijs tandem comedit.

Domita cibi concupiſcentia.

Vua per charitatis officia multorum cellas perambulat.

Atque hæc quidem eſt magni Macarij exercitatio, quam ego & multi accuratè apud ipſum didicimus. Si quod opus exercitationis aliquem vmquam feciſſe audijt, omnino id ardenter effecit.

Cum ab aliquibus audijſſet, Tabenneſiotas per totam quadrageſimam nûllâ re veſci quæ igni eſſet admota, ſtatuit hic ſanctus ſeptem annis nihil comedere quod per ignem tranſiſſet: & toto illo ſeptennio nihil guſtauit præter cruda olera vel ſi quæ fortè inueniſſet legumina humectata. Cùm hoc ergo rectè geſſiſſet, aſpernatus eſt hanc viuendi rationem. Audijt autem ab aliquo alio hic monachorum optimus, quòd quidam monachus comedebat libram panis. Quem æmulatus, fregit quod habebat buccellatum, & immiſit in lagenam, ſtatuens ſolummodò tantum comedere, quantum manus eius ſurſum ferret. Magna eſt autem hæc in tractando corpore aſperitas. Feſtiuè enim nobis narrabat: Plura quidem fruſta ap-

Quadrageſima obſeruatio in cibis igne non coctis.

prehendebam; ſed nō ſinebar efferre ob anguſtiam foraminis. Publicanus enim meus mihi non permittebat omnino veſci. Totos ergo tres annos hanc exercuit continentiam, quatuor vel quinque vncias comedens, & aquam quæ eis reſponderet: olei autem ſextarium toto anno conſumebat in alimentum.

Victus eius ratio.

Alia athletæ exercitatio. Statuit indomitus hic vir ſomnum ſuperare. etenim vtilitatis gratiâ hoc ipſe narrauit: Totis viginti diebus & noctibus non ſum tectum ingreſſus, vt ſomnum vincerem, cùm interdiu quidem æſtu arderem, noctu verò algore rigerem. Quòd niſi, inquiebat, tectum citiùs eſſem ingreſſus, & ſomno vſus eſſem, ita mihi erat arefactum cerebrum, vt deinceps ageret in extaſim: & quod ad me quidem attinet, vici ſomnum; quod autem ad naturam opus habeutem, ei ceſſi.

Somnum ſuperare contendit.

Hic §. variat in Græco. Eſt vt in Heraclide cap. 6.

Ei aliquando moleſtiâ exhibuit [49] ſpiritus fornicationis: & tunc condemnauit ſeipſum ſedere nudum ſex menſes in palude Scetes, quæ eſt in vaſtâ ſolitudine, in quâ poſſunt culices vel ſauciare pelles aprorum, vt qui ſint æquè magni vt veſpæ, adeò vt in toto eius corpore infixerint aculeos: vt nonnulli exiſtimauerint eum eſſe leproſum. Reuerſus ergo in ſuam cellulam poſt ſex menſes, ex voce cognitum eſt eum eſſe dominum Macarium.

A ſpiritu fornicationis tentatus, culicū ſe morſibus exponit.

Is cupijt aliquando, vt ipſe nobis narrauit, quod in hortis erat, ingredi monimentum, quod dicitur κηποτάφιον Ianne & Mambre, magorum qui erant tempore Pharaonis, vt id videret, vel etiam vt conueniret eos qui illic ſunt dæmones. Dicebatur enim plurimos, eoſque ferociſſimos, in eo loco ab illis collocatos eſſe dæmones per infamis artis eorum excellentiam. Hoc autem monumentum factum eſt à Ianne & Mambre fratribus, qui propter magicæ artis excellentiam primas partes habebant illo tempore apud Pharaonem. Vt qui ergo illo vitæ ſuæ tempore maximam in Ægypto haberent poteſtatem, conſtruxerunt illud opus [50] ex lapidibus quadratis, & ſuum illic fecerunt monimentum: & cùm multum illic auri depoſuiſſent, & omne genus arbores plantaſſent, maximum quoque puteum aquæ foderunt: eſt enim [51] locus humidus. Hæc autem omnia fecerunt, ſperantes poſt ſuum hinc diſceſſum frui delicijs in illo paradiſo. Tandem ergo quoniam neſciebat viam quæ ad eum ducit hortum, Dei ſeruus Macarius, coniecturâ quadam ſequebatur aſtra, & ſicut nautæ qui tranſmittunt maria, totam peruaſit ſanctus ſolitudinem; & cùm aliquot etiam accepiſſet arundines, vnam ſtatuit in vnoquoque milliari, vt per ea ſigna remearet. Cùm ergo intra nouem dies totam illam peruaſiſſet ſolitudinem, & eſſet prope illum hortum, ſuccedente nocte parum dormijt. Immanis verò dæmon qui ſemper aduerſatur Chriſti athletis, cùm collegiſſet omnes illas arundines dormiente Macario, & circiter ad vnum lapidem à monimento ad eius caput poſuiſſet, receſſit: poſtquam ergo ſurrexit, inuenit colligatas arundines quas ipſe fixerat ſigni cauſsâ. Fortaſſe autem hoc quoque fuit Dei permiſſio ad maiorem eius exercitationem, vt non ſperaret in arundinibus, ſed in Dei gratiâ, quæ per columnam nobis deduxit Iſraël quadraginta annis in terribili illa ſolitudine. Dicebat autem Macarius: Cùm propiùs acceſſi ad illud monimentum, ex eo egreſſi mihi occurrerunt ad ſeptuaginta dæmones varijs formis præditi; alij quidem clamantes, alij verò exilientes, alij verò cum magno fremitu in me ſtridentes dentibus, alij verò tamquam corui volantes, audebant meo vultui inſultare, dicentes: Quid vis, Macari, tentatio monachorum? quid ad nos acceſſiſti? an non nos quoque aliquem ex monachis vexauimus? Quæ noſtra ſunt, tu cum tuis ſimilibus illic habes, nempe ſolitudinem, & illinc noſtros cognatos fugauiſtis. Nihil eſt nobis tecum commune. quid loca noſtra inuadis? tamquam anachoreta, contentus eſto ſolitudine. Qui hunc locum ædificarunt, eum nobis aſſignarunt; non potes hic manere. Quid quæris ingredi in hanc poſſeſſionem, in quam nullus ex viuis hominibus eſt ingreſſus, ex quo fratribus qui hoc condiderunt ſunt à nobis hic factæ exequiæ. Et cùm multa adhuc turbarent & inſultarent dæmones, dixit eis ſanctus Macarius: Ingrediar tantùm, & videbo, & hinc recedam. Dixerunt autem dæmones: Hoc nobis promitte in tuâ conſcientiâ. Dicit autem Chriſti ſeruus, Hoc faciam. Dæmones autem euanuerunt. Ingrediente autem eo in paradiſum, ei occurrit diabolus cum ſtrictâ rhomphæâ, ei minitans. ad quem hanc vocem reſpondit ſanctus Macarius: Tu venis ad me in ſtrictâ rhomphæâ; & ego contra te ingrediar in nomine Domini ſabaoth, in acie Dei Iſraël. Ingreſſus autem, contemplatus ſum omnia, in quibus inueni etiam cadum æneum catenâ ferreâ pendentem ex puteo, iam tempore conſumptum, & fructum malorum punicorum quæ nihil intus habebant, fuerant enim arefacta à ſole, & plurima aurea donaria. Cùm ſanctus ergo illinc

Monimentum Ianne & Mambre adire ſtatuit, vt cum dæmonibus contendat.

Varia dæmonum apparitione.

Intrat Macarius dæmonibus.

Strictæ diaboli rhomphææ nomē Domini opponit.

Deſcriptio ſepulcri magorum.

illinc receſſiſſet abſque tumultu & citra vllam perturbationem, reuerſus eſt per viginti dies in ſuam cellam.

Cum autem defeciſſent panes & aqua quam portabat, in magna erat afflictione. Viginti enim diebus ingrediens per ſolitudinem, vt exiſtimo, nihil omnino guſtauit, vt etiam res oſtendit. Fortaſſe autem tentabatur quoque intolerantia. Et cum iam parum abeſſet quin collaberetur, viſa eſt ei quædam puellæ ſpeciem præ ſe ferens, vt ipſe narrabat, munda linea veſte induta, & tenens vrnam aqua ſtillantem: quam dicebat Macarius abfuiſſe ab eo circiter vnum ſtadium. qui tres dies ingreſſus eſt eam videns cum vrna tamquam ſtantem, & eum prouocantem, non valentem eam aſſequi: ſpe autem bibendi, trium dierum laborem fortiter ſuſtinuit. Poſtquam apparuit multitudo bubalarum, ex quibus vna ſtetit ex aduerſo eius habens vitulum: ſunt enim multæ in illis locis. & vt dicebat nobis Macarius, vber eius à lacte fluebat, & deſuper ſonuit vox ei dicens: Macari, accede ad bubalam, & lacta. Cum ergo, inquit, ad eam acceſſiſſem & lactatus eſſem, mihi ſuffecit. Vt autem maiorem gratiam oſtenderet Dominus, docens meam paruitatem, iubet bubalam me ſequi vſque ad cellam. Illa verò parens iuſſui ſecuta eſt, me quidem lactans, ſuum autem non admittens virulum.

Tentatur ſitientis media 20. dierum.

Lactatur à bubala.

Aliquando rurſus cùm puteum foderet hic vir virtute præditus, ad recreandos monachos (is autem erat prope folia & ſarmenta illic poſita) morſus eſt ab aſpide (eſt autem venenatum & exitioſum animal) ambas fauces aſpidis apprehendens ſanctus ambabus manibus, eam diſcerpſit, dicens: Cùm te non miſiſſet Dominus meus, quomodo ad me auſus es accedere?

Aſpidis morſus non obfuit Macario.

Cùm ipſe rurſus magnus audiſſet Macarius, quòd haberent præclarum vitæ inſtitutum Tabenneſiotæ, veſte mutata, & aſſumpto mundano habitu operarij, ſpatio quindecim dierum peruenit Thebaidem, ingreſſus per ſolitudinem. Et cùm veniſſet in monaſterium Tabenneſiotarum, quæſijt eorum archimandritam, nomine Pachomium, virum probatiſſimum, qui & gratiam habebat propheticam. cui quidem ſancto tunc reuelatus non fuerat magnus Macarius. Cùm ergo eum conueniſſet, dicit ei Macarius: Oro te, ſuſcipe me quæſo in tuum monaſterium, vt fiam monachus. Dicit ei magnus Pachomius: Non potes deinceps fieri monachus qui ſis tam prouectus ætate: non potes te exercere, ſunt fratres qui ſe exercent à iuuentute, & laborem tolerant. Tu autem in hac ætate non potes ferre tentationes exercitationis, offendens, & exibis, & nobis maledices. Neque eum accepit, nec primo die, nec ſecundo vſque ad ſeptem dies. Ille verò fuit conſtans, manens ieiunus. Poſteà autem dicit ei ſenex Macarius: Suſcipe me, abba, & niſi ieiunauero, & fecero ea quæ ipſi operantur, iube me eijci ex monaſterio. Perſuadet fratribus magnus Pachomius vt eum admittant. Eſt autem vnius monaſterij conuentus, mille quadringenti viri vſque in hodiernum diem. Ingreſſus eſt ergo. Cum autem prætenſiſſet aliquantum temporis, aduenit quadrageſima; & vidit ſenex Macarius vnumquemque ſuſcepiſſe diuerſas viuendi rationes: alium quidem comedere veſperè, alium verò poſt duos dies, alium poſt quinque; alium ſtare per totam noctem, interdiu verò ſedere ad opus. Ipſe autem cùm aliquot palmæ ramos ſibi madefeciſſet, ſtetit in vno angulo, & donec quadraginta dies impleti eſſent, & adueniſſet Paſcha, non ſumpſit panem, non aquam, non genu flexit, non ſedit, non accubuit, nihil aliud guſtauit præter pauca cruda crambes folia, quæ ſumebat die Dominico, vt videretur comedere, & non incideret in arrogantem de ſe perſuaſionem: & ſi quando egrediebatur ad aliquid neceſſarium, citò rurſus ingrediens, ſtabat ad opus, os non aperiens, ſed ſtans ſilentio, nihil aliud faciens prætetquam ſilentium in corde exercens, & faciens orationem, & ramos palmæ operans quos habebat in manibus. Cum autem hæc vidiſſent omnes exercitatores illius monaſterij, ſeditionem excitarunt aduerſus ſuum præfectum: Vndénam nobis adduxiſti hunc hominem ſine carne ad noſtri condemnationem? Aut eum hinc eijce, aut, vt ſcias, nos omnes hinc recedimus. Cum hæc autem à fratribus audiſſet magnus Pachomius, de eo eſt ſciſcitatus. Et cùm didiciſſet eius vitæ agendæ rationem, Deum rogauit vt ei reuelaretur quiſnam ſit. Reuelatum eſt autem ei eum eſſe Macarium monachum. Tunc eius manum prehendit magnus Pachomius, & eum foràs educit: & cùm deduxiſſet in domum oratorij vbi erat ara, & eſſet amplexus, ei dicit: Adeſdum, venerande ſenex. Tu es Macarius, & me id celaſti. multis abhinc annis cupij te videre cùm de te audirem. Ago tibi gratias, quòd filios meos ſubegeris, ne ſe iactent & magnificè circumſpiciant propter ſuam exercitationem. Rogo ergo te, recede in locum tuum: nos enim ſatis ædificaſti, & ora pro nobis. Tunc ab ipſo rogatus, & cum omnibus fratribus orantibus, ſic receſſit.

Macarius explorat auſteritatem monachorum Tabenneſiotarum. De eo infrà cap. 38.

Quadrageſima a monachis diuerſimodè obſeruata.

Ieiunium portentoſum Macarij.

Pachomius agnoſcit Macarium reuelatione.

Feruens vita angelica & contemplationis desiderium.

Aliquando rurſus narrauit nobis hic vir impatibilis: Quando rectè geſſiſſem omnem vitæ monaſticæ agendæ rationem, tunc veni ad aliud ſpiritale deſiderium. Statui enim quinque dies ſolùm mẽtem meam ita componere, vt à Deo auelli non poſſet, & nihil aliud omnino cogitaret. Et cum id apud me ſtatuiſſem, clauſi meam cellàm & aulam extrinſecus, vt nulli darem reſponſum. Et ſteti incipiens à ſecunda, & menti meæ præcipiens, & ei dicens: Vide ne deſcendas de cælis. Habes Angelos, Archangelos, omnes ſupernas poteſtates, Cherubim & Seraphim, Deum horum omnium effectorem. Illic verſare: ne ſub cælos deſcenderis; ne incideris in mundanas cogitationes. Cùm duos autem, inquit, dies & duas noctes perſeuerassem, ita irritaui dæmonem, vt ipſe fieret flamma ignis, & combureret omnia quæ habebam in cellâ, adeò vt etiam ſtorea, ſupra quam ſtabam, igne arderet, & ſic me quoque exiſtimarem totum conflagrare. Tandem timore affectus tertio die deſtiti ab hoc propoſito: cùm non poſſem amplius mentem meam tenere indiuulſam, ſed deſcendi ad huius mundi contemplationem; Deo fortaſſe permittente, ne hoc mihi reputaretur in ſuperbiam.

Quibus argumentis mentem in cœleſtia erigeret.

Dæmon inſtar flãmæ ignis omnia in cellâ eius comburit.

Ego ad eum acceſſi aliquando, & inueni extra eius cellam iacentem quemdam cuiuſdam vici preſbyterũ, cuius caput ita erat exeſum à morbo qui dicitur cancer, vt etiam ipſum os totum appareret in vertice. Is acceſſit ad ipſum vt curaretur: nec eum admittebat ad colloquium. Rogaui autem eum, dicens: Miſerere huius miſeri, & ſaltem da ei reſponſum. Is verò mihi reſpondit, dicens: Eſt indignus qui curetur; miſſa eſt enim ad eum hæc à Domino diſciplina. Quòd ſi velis eum curari, perſuade ei vt deinceps abſtineat à miniſterio ſanctorum Sacramentorum. Ego autem ei dico: Quamobrem, quæſo? Is verò dicit: Fornicans ſacrum peregit miniſterium, & ideò caſtigatur. Nunc ergo ſi metu deſiſtat ab eo quod auſus eſt facere per contemptum, Deus ipſum curabit. Poſtquam ergo dixi ei qui affligebatur, iureiurando eſt pollicitus ſe non ampliùs ſacerdotis partes obiturum. Tunc eum accepit, & dixit ei: Credíſne eſſe Deum quem nihil latet? Reſpondet ille: Maximè, rogo te. Deinde ei dicit Macarius: Non potuiſti Deo illudere? Dicit ille: Non potui, domine mi. Dicit ei Macarius: Si agnoſcis tuum peccatum, & Dei diſciplinam propter quam hæc ſubiiſti, corrigitor in poſterum. Qui confeſſus eſt peccatum, & ſpopondit ſe non amplius peccaturum, neque altari miniſtraturum, ſed ſortem laicam amplexurum.

Presbyter cancro laborans Macarium accedit.

Cancro laborat, quia conſcius fornicationis ſacrificauit.

Deinde ſic ſanctus ei manus impoſuit, & paucis diebus fuit curatus, capillíque ei creuerunt, & ſanus domum rediit Deum glorificans: egit autem magno quoque Macario gratias.

Poſt confeſſionem peccati, & emendationis ſponſionem à Macario curatur.

Hic ſanctus habebat diuerſas cellas: vnam quidem in Scete, quæ eſt interior in ſolitudine; & vnam in Libya, & vnam in Celliis, & vnam in monte Nitriæ. Et aliæ quidem carebant oſtio, in quibus dicebatur ſedere in quadrageſimâ in tenebris, alia autem erat anguſtior, in quà non poterat pedem extendere; alia autem latior, in quà conueniebat eos qui ad ipſum ventitabant.

Diuerſæ cellæ Macarii.

Quadrageſima.

Hic curauit tantam multitudinem eorum qui vexabantur à dæmonibus, vt ea non cadat in numerum. Cùm nos autem illic eſſemus, virgo nobilis & diues deducta eſt ad eum e Theſſalonicâ in finibus Achaiæ, quæ multis annis laborarat paralyſi. Hanc ante cellam ſuam proiectã miſericordiâ commotus, viginti diebus vngens oleo ſancto ſuis manibus, & orans, ſanam remiſit in ſuam ciuitatem. Quæ cùm pedibus ſuis receſſiſſet, ad ſanctos copioſam miſit oblationem.

Curatio dæmoniacorum.

Mulier curatur à paralyſi per oleum ſanctum.

Me autem præſente adductus eſt ad eum puer qui vexabatur à ſpiritu. Ei autem manum imponens in capite, & ſiniſtram ſupra cor, tamdiu orauit donec feciſſet ipſum pendère in aëre. Tamquam vter ergo puer inflatus, adeò intumuit, vt eſſet maximi ponderis. Et cùm repentè exclamaſſet, per omnes ſenſus aquam emiſit: & cùm rurſus deſiiſſet, rediit ad eam in quâ priùs erat menſuram. Et tradidit eum patri; cùm vnxiſſet oleo ſancto: & cùm aquam infudiſſet, præcepit ne quadraginta diebus carnes guſtaret, nec vinum; & ſic eum curauit.

Puer dæmoniacus ſanatur per oleum ſanctum & aquam benedictam.

Abſtinentia à carnibus & vino.

Eum aliquando ſubierunt cogitationes vanæ gloriæ, quæ eum è cellâ eiiciebant, & ſuggerebant vt honeſto conſilio & iuſtâ de cauſsâ Romam pergeret, pro beneficio eorum qui ægrotabant: valdè enim in eum operabatur gratia aduerſus ſpiritus. Poſtquam autem longo tempore non obediit, valde agitabatur. Cadens verò in limine cellæ, foràs pedes emiſit, & dicit: Trahite & vellite, ô dæmones, ſi poteſtis. Ego enim non abeo meis pedibus, iurans fore vt iaceat vſque ad veſperam, & niſi eum excutiant, non eſſe auditurum. Cùm autem diu procubuiſſet, ſurrexit: cùm nox autem aduentaſſet, ei rurſus exhibuêre negotium. Et cùm duorum modiorum ſportam impleſſet arenâ, & impoſuiſſet humeris, peruadebat totam ſolitudinem. Huic occurrit Theoſebius Coſmetor, genere Antiochenus, & ei dicit: Quid portas, abba? Cede mihi onus, & ne vexeris. Ille autem dixit: Vexo eum qui me vexat:

Vanæ gloriæ viriliter reſiſtit.

Miro more ſe affligit Macarius, vexantem ſe vexans.

exacta... eum ſim re... ſſus & ignauus, ſug... mihi peregrinationes. Cum autem diu ... mouiſſet, ingreſſus eſt cellam contrito ... pore.

H... hæc ... Macario.

Narrauit autem nobis Dei quoque ſeruus Paphnutius, præclari huius ſancti diſcipulus, quòd cum quodam die ſederet in aula ſanctus Macarius, & Deum alloqueretur hyæna acceptum ſuum catulum qui erat cæcus, attulit ad ſanctum Macarium: & cum capite pulſaſſet oſtium aulæ, ingreſſa eſt, eo adhuc ſedente, & proiecit catulum ad eius pedes. Cum autem accepiſſet catulum ſanctus Macarius, & ſpuiſſet in eius oculos, orauit, & ſtatim vidit. Et cum mater eum lactaſſet & accepiſſet, ita exijt.

Paphnutius Macarij diſcipulus.

Macarius ſputo dimouet cæcum hyænæ catulum.

Die autem ſequenti pellem magnæ ouis attulit ad ſanctum Macarium; & cum ſanctus vidiſſet pellem, hæc dixit hyænæ: Vndenam hanc habuiſſes, niſi ouem alicuius deuoraſſes? Quod ergo proficiſcitur ab iniuriâ, ego à te non accipio. Hyæna autem humi inclinato capite, genu flectebat ad pedes ſancti, & ponebat pellem. Ipſe autem ei dicebat. Dixi me non accepturum, niſi iuraueris te non amplius offenſuram pauperes, comedendo eorum oues. Illa verò ad hoc quoque capite ſuo annuit, vt quæ ſancto aſſentiretur Macario. Tunc accepit pellem ab hyænâ. Beata autem Chriſti ancilla Melania dixit mihi, ſe illam pellem accepiſſe à Macario illo, quod appellabatur munus hyænæ. Quid verò mirum eſt apud viros mundo crucifixos, ſi hyæna beneficio affecta, ad Dei gloriam, & honorem ſeruorum eius, id ſentiens ad eum munera attulerit? nam qui in Daniele prophetâ manſuefecit leones, huic quoque hyænæ largitus eſt intelligentiam.

Hyæna premium adfert Macario.

Admiratur hyæna.

Etiam feræ ſanctos agnoſcunt.

De eo autem dictum eſt, quòd ex quo fuit baptizatus, humi non ſpuerit, cùm eſſent ſexaginta anni ex quo fuerat baptizatus. Annos enim natus quadraginta baptiſmum ſuſceperat.

Humi non ſpuit Macarius.

Forma autem eius erat huiuſmodi. Oportet enim me quoque tibi hoc ſignificare, Chriſti ſerue, vt qui hoc ſciam optime, cùm mea paruitas ei fuerit tempore æqualis. Erat autem eius forma ſatis minura ac mutila & rara, pilos ſolùm habens in labro. Quinetiam in ſuprema parte habebat paucos. Nam propter ingentes labores exercitationis, ne pili quidem menti barbæ ei enati ſunt.

Qua forma fuerit Macarius.

Ad hunc ſanctum Macarium cùm quodam die veniſſem, & eſſem animo valdè anxius, dico illi: Abba Macari, quid faciam, quoniam me affligunt cogitationes, mihi dicentes: Nihil facis, recede hinc. Reſpondet mihi dicens ſanctus pater Macarius. Dic tu tuis cogitationibus; Propter Chriſtum cuſtodio parietes.

Palladius ... Macarium.

Hæc, ô ſtudioſe & amantiſſime Chriſti ſerue, ex multis & magnis ſignis & certaminibus inclyti & virtute præditi Macarij ſignificaui.

Hic Macarius nobis narrauit, (erat enim presbyter) ſe obſeruaſſe tempore communionis Chriſti Sacramentorum, ſe Marco exercitatori numquam dediſſe oblationem, ſed ei Angelum dediſſe ex ara: ſolum autem ſe vidiſſe digitum manus eius qui dabat.

Marcus eremita Euchariſtiam ab Angelo accipit.

Vita abbatis [13] MARCI. CAP. XXI

CVM eſſet autem hic Marcus iunior, dicebat memoriter vetus & nouum Teſtamentum, eratque inſigniter mitis, & ſummè temperans. Quodam ergo die cùm ſatis otij haberem in cella meâ, in extremâ iam eius ſenectute ad eum venio, & oſtio eius cellæ aſſideo. Quem ego, vtpote qui eſſem adhuc rudis, exiſtimabam eſſe ſupra hominem, ſicut erat: & auſcultabam quidnam diceret vel faceret. Is autem intus ſolus, cùm iam centum annos tranſegiſſet, & dentes amiſiſſet, ſecum pugnabat & cum diabolo, & dicebat: Quid vis deinceps, κακόγηρε, id eſt, male ſenex. Ecce iam & vinum bibiſti, & oleum tetigiſti. Quid vis deinceps πολιόφαγε, id eſt, vorax in canicie, & κοιλιόδουλε, id eſt, ventri ſeruiens, probro & contumeliâ te ipſum afficiens? Et diabolo dicens: Recede à me, diabole, conſenuiſti mecum in diſſenſionibus, iniecisti mihi imbecillitatem corporis, feciſti me bibere vinum, & ſumere oleum, me reddens voluptatum. Adhuc ne tibi aliquid debeo? Apud me nihil inuenis quod velis diripere. Recede à me deinceps, inimice hominum. Ac veluti ſe prouocans & irritans, ſecum loquebatur, dicendo: Adeſdum, ô nugator, in canicie vorator, & helluo in ſenectute. Quamdiu ero tecum?

Quanta virtutes Marci.

Marcus iam decrepitus ſenex & ſecum & cum diabolo diſſertat.

Vita abbatis [14] MOYSIS, *qui fuit ex latronibus.* CAP. XXII.

FVIT quidam Moyſes nomine, Æthiops genere, niger, ſeruus cuiuſdam qui gerebat rempublicam; quem propter morum improbitatem & latrocinij crimen proiecit eius dominus. Dicebatur eum etiam vſque ad cædes progredi: cogor enim dicere facta eius improbitatis, vt poſtea oſtendam virtutem eius pœnitentiæ. Narrarunt ergo aliqui eum fuiſſe præfectum magnæ cateruæ latronum. Cuius inter cetera latrocinandi opera hoc quoque fertur, quod in

Mira hominis ad Deum ex ſummâ miſeriâ conuerſio.

veniſſ[illegible] quidam monachus ad [illegible] hau[illegible], eum illic inuenit acentem linqui [illegible]o. Is autem id renuntiauit magno Iſidoro presbytero Scetis. Qui abiens cum aliquot a[illegible]s, eum accepit, & tulit in eccleſiam. Ille vero anno toto ægrotauit, vt vix corpus eius & anima conualuerit. Tunc dicit illi magnus Christi ſacerdos Iſidorus: Ceſſa deinceps, frater Moyſes, contendere cum dæmonibus, & ne ſic eis inſultaueris: eſt enim modus quoque fortitudinis in exercitatione. Is autem illi dicit: Non ceſſabo cum eis pugnare, donec mihi ceſſauerit phantaſia ſomniorum. Tunc ei dicit Christi ſeruus Iſidorus presbyter: In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti ab hoc temporis articulo ceſſabunt turpia tua ſomnia: bono deinceps & fidenti animo [16] communica Sacramentis. Ne enim gloriareris, vt qui tuâ exercitatione viciſſes affectionem, ideò vehementer in te ſuam exercuit poteſtatem, ad tuam vtilitatem, ne incideres in animi elationem. His auditis reuerſus eſt in cellam, quietè deinceps attendens moderato inſtituto exercitationis. Poſt duos autem vel tres menſes rogatus à beato Iſidoro presbytero exercitator Moyſes, numquid amplius ei moleſtiam exhibuiſſet ſpiritus; reſpondit: Ab illâ horâ quâ mihi precatus eſt Chriſti ſeruus, nihil mihi accidit eiuſmodi. Dignatus eſt autem hic ſanctus gratiâ aduerſus dæmones, adeò vt ſicut nos muſcas[17] hieme contemnimus, ita, atque adeò amplius, hic magnus Moyſes contemneret dæmones. Hæc eſt religioſa & ſancta vita quam egit inuictus athleta Moyſes Æthiops, qui ipſe quoque numerabatur inter magnos. Obijt ante ſeptuaginta quinque annos natus in Scete, cùm factus eſſet presbyter, relictis ſeptuagintaquinque diſcipulis.

Moyſes ægrotat.

Moyſes propter ſomnia turpia non communicabat.

Moyſes factus presbyter obit annorũ 75.

CXXIII.

Vita abbatis [57] PAVLI.

Pherme mons in quo 500. monachi.

MONS eſt in Ægypto, abducens in vaſtam Scetes ſolitudinem, qui appellatur Pherme. In hoc monte ſedent circiter quingenti homines qui exercentur. Inter quos fuit etiam quidam, nomine Paulus, monachus optimus, qui toto ſuo tempore hanc egit vitam. Numquam opus attigit, nec vllum ſuſcepit negotium, nil vnquam accepit ab aliquo, prætérquam quod poſſet in ipſo die comedere. Fuit autem eius opus & exercitatio, orare perpetuò. Hic habebat trecentas preces expreſſas & præſtitutas, totidem habens in ſinu calculos, & in vnaquaque oratione iaciens vnum [18] calculum. Is cùm acceſſiſſet ad ſanctum Macarium qui dicitur Politicus, eius conueniendi gratia, & propter ſpiritalem vtilitatem, ei dicit: Abba Macari, valdè affligor. Coëgit eum Chriſti ſeruus dicere cauſſam propter quam moleſtiâ afficiebatur. Is verò ei dicit:

300. orationes, & ad vnam quamque calculus.

De VIRGINE *quæ faciebat ſeptingentas orationes.*

CAP. XXIV.

IN quodam vico habitat quædam virgo, quæ trigeſimum annum iam exercetur. De quâ multi mihi narrarunt, quòd præter Sabbatum & Dominicam nullo alio die veſcitur; ſed toto tempore trahens hebdomadas, & poſt quinque dies comedens, facit ſeptingentas orationes. Hoc cum didiciſſem, meipſum reprobaui, quòd vir creatus his viribus corporis, non potuerim facere plus quàm trecentas orationes. Ei reſpondet ſanctus Macarius, dicens: Sexageſimus annus agitur, ex quo centum conſtitutas facio orationes, & laborans manibus ea quæ ſunt ad alimentum neceſſaria, & fratribus debitum reddens congreſſionis: nec mea me iudicat ratio quòd fuerim negligens. Si tu autem cùm trecentas facias orationes, iudicaris à conſcientiâ; apertè oſtendis te non purè orare, vel poſſe plures orationes facere quàm facias.

Virgo præter Sabbatum & Dominicã nõ comedit.

700. orationes quotidie fũdit.

100. orationes conſtituta publicis rebus implicato, non minoris pretij quàm 300. nihil aliud agenti.

De [59] CRONIO *presbytero.*

CAP. XXV.

CRONIVS quidam mihi narrauit presbyter Nitriæ: Cùm eſſem, inquit, iunior ab initio, & propter animi angorem & triſtitiam fugerem ex monaſterio mei archimandritæ, errans perueni ad montem ſancti Antonij. Sedebat autem beatus Antonius [60] inter Babylonem & Heracleam in vaſtâ ſolitudine, quæ fert ad mare rubrum, circiter triginta milliaribus à fluuio. Cùm ergo veniſſem ad eius monaſterium quod eſt prope fluuium, in quo ſedebant eius diſcipuli Macarius & Amatas in eo qui Piſper appellatur loco, qui eum etiam cùm dormiuiſſet ſepelierunt, exſpectaui quinque dies, vt conuenirem ſanctum Antonium. Dicebatur autem accedere ad hoc monaſterium, aliquando quidem poſt decem dies, aliquando verò poſt viginti, aliquando verò poſt quinque, prout expediebat pro beneficio eorum qui veniebant ad monaſterium. Conueneramus ergo diuerſi fratres diuerſis de cauſſis: inter quos fuit etiam Eulogius Alexandrinus monachus, & cum eo alius membris mancus; qui quidem propter talem cauſſam acceſſerunt:

Ruffin. l. 2. cap. 25. de Cronio Antonij diſcipulo.

Cronius fugit à monaſterio.

Locus ſolitudinis B. Antonij.

Eulogius Alexandrinus.

De [61] EVLOGIO *Alexandrino & eo qui erat membris mancus.*

Paſch. c. 19. n. 3.

Eulogius à ſcholaſtico monachus.

HIc Eulogius fuit diſciplinarum liberalium ſcholaſticus, qui diuino amore ſauciatus, propter deſiderium immortalitatis renuntiauit tumultibus: & cùm omnes ſuas diſperſiſſet facultates, ſibi reliquit paucos nummos, cùm non poſſet operari. Cùm ergo per ſe angeretur animo & eſſet triſtis, & neque vellet cum alijs congredi, neq; vt ſolus eſſet ſatis ſibi perſuaderet, inuenit quemdam mancum ac mutilatum in foro proiectum, qui nec manus habebat nec pedes: ei ſolùm lingua remanſerat integra ad alloquédum eos qui incidebant. Eulogius autem ſtans, eum fixis intuetur oculis, & Deum rogat: & cum Deo hoc modo paciſcitur, dicens: Domine, propter nomen tuum accipio hunc mutilatum, & eum me recreaturum ac refecturum ſpondeo vſque ad horam mortis eius: vt ego quoque per eum ſaluus fiam. Largire ergo mihi, Chriſte, patientiam, vt ei inſeruiam. Et ad eum accedens, dicit ei: Vis ego te domo accipiam, & te recreem ac reficiam? Ille ei dicit: Vtinam dignareris, ſed ego ſum indignus. Vado ergo, inquit, & adducam aſinum, & te hinc auferam. Cum magno autem gaudio eſt aſſenſus is qui erat mutilatus. Eum ergo ſuſtulit & portauit in ſuum hoſpitiolum: eiuſque curam geſſit in omnibus quibus opus habuit. Perpetuis ergo quindecim annis, is qui erat mutilatus, beneuolè ab eo curabatur tamquam pater, vt qui lauaretur, vngeretur, foueretur, & portaretur manibus Eulogij, & ſupra ſuam dignitatem quidem cuſtodiretur, morbo autem conuenienter reficeretur. Poſt quindecim autem annos inuaſit dæmon eum qui erat mutilatus, volens priuare Eulogium mandato & propoſito, & mutilatum à refectione, & Dei gratiarum actione, ſeditionémque excitat in Eulogium; multiſque eum probris cœpit inſequi, adeò vt eum etiam appeteret maledictis, dicens deinceps: [62] Abi hinc, ſcelerate fugitiue. ſuffuratus es alienas pecunias, & dominum ſpoliaſti: & meo prætextu vis latere, vt qui prætextu benè faciendi me acceperis in tuum hoſpitiolum, & propter me vis eſſe ſaluus. Eulogius autem cor eius leniebat, dicens: Ne domine, ne hæc dixeris; ſed dicas quánam in re tibi fuerim moleſtus, & eam corrigam. Mancus autem dicebat arroganter: Non fero has aſſentationes: aufer me hinc, & proijce in foro. recuſo tuam curationem. Dicebat autem Eulogius: Rogo te, patere tui curam geri, & dic ſi quid ſit tibi graue, domine mi.

Mutilatum membris recreandũ ſuſcipit.

Mira in mutilatum Eulogij humanitas.

Mutilatus agitur ſpiritu dæmonico, & in Eulogium murmurat.

Mutilatus autem magis incenſus, ei dicebat: Non poſſum ampliùs ferre tuam ſubdolam & ironicam adulationem. Non placet mihi hæc vita parca & ſordida: ego volo veſci carnibus. Patiens autem Eulogius carnes ad eum attulit. Cum eas autem vidiſſet impatiens, Non ſatis eſt mihi, inquit, tecum eſſe ſolum; turbas volo cernere. Ei autem dicit Eulogius: Ego ad te iam adducã monachorum multitudinem. Ille autem rurſus ægrè ferẽs, dicit: Væ mihi miſero: tuum aſpectum ferre non poſſum; & tu ad me adducis tui ſimiles, qui cùm ſint otioſi, comedunt. Et inſolenti voce ſeipſum lanians, vociferabatur, dicens: Nolo, nolo; in forum deduci volo. O violentia! abijce me vbi inueniſti. Dico quòd ſi habuiſſet manus, in animum induxiſſet vel ſe ſuffocare, vel ſibi enſe manus inferre. Cum dæmon ſic eum efferaſſet, poſteà ſe confert Eulogius ad propinquos monachos, & dicit eis: Quid faciam? ad deſperationem me deduxit mutilatus. Dicunt ei: Quamobrem? Ille autem, Me, inquit, grauiter afficit; nec ſcio quid faciam. Abijciam ipſum? ſed Deo dedi dexteram, & timeo. Non abijciam? ſed me dies noctéſque malè habet. Neſcio quid faciam. Ei dicunt illi abſolutè: Adhuc viuit magnus ille (ſic enim vocabant ſanctum Antonium) aſcende ad ipſum, mutilatum imponens in nauigium: & defer eum in monaſterium, & exſpecta donec magnus venerit e ſpeluncâ, & ad eum refer iudicium. & quod tibi dixerit, ſta illius ſententiæ. Deus enim tibi dicet per ipſum. Verbis eorum morem geſſit Eulogius, & mutilato blandiens, cùm eum immiſiſſet in cymbam paſtoralem, noctu egreſſus eſt ex vrbe, & tulit eum in monaſterium diſcipulorum magni Antonij. Accidit autem vt alio die veniret magnus ſerò veſperè, vt narrauit Cronius, amictus chlamyde pelliceâ. Ingreſſus eſt ergo in ſuum monaſterium. erat autem hæc eius conſuetudo, vt alloqueretur Macarium, & eum interrogaret: Frater Macari, venerunt ne huc aliqui? Reſpondebat Macarius: Venerunt. Dicebat autem magnus: Súntne Ægyptij, an Ieroſolymitani? Dederat autem magnus ei ſignum, dicens: Cùm videris veniſſe aliquos quibus eſt minus negotij, dic: Adſunt Ægyptij. Quando autem videris veniſſe aliquos religioſiores, & paulò conſideratiores, dic: Sunt Ieroſolymitani. Rogabat ergo magnus pro more, dicens fratri Macario, Sunt Ægyptij fratres, an Ieroſolymitani? Reſpondet Macarius, dicens: Eſt mixtura. Quando ergo dicebat Macarius: Sunt Ægyptij; dicebat ei magnus: Para eis lentem, & da eis quod comedant. & faciebat eis vnam orationem, & di-

Mutilatus vult veſci carnibus.

Perplexus quid agat de mutilato Eulogius conſulit ſanctum Antonium.

Chlamys pellicea S. Antonij.

Hoſpitum diſcretio.

Exhortationes ſanctis Antonij.

& dimittebat eos. Quando autem dicebat: Sunt Ieroſolymitani; ſedebat per totam noctem, & eis dicebat ea quę pertinent ad ſalutem. Sedens ergo illo veſpere omnes accerſit magnus. Cumque nullus ei dixiſſetquod nomen haberet ſcholaſticus, cùm ſerus eſſet veſper, vocat eum dicẽs: Eulogi, Eulogi, Eulogi: & cum ter proclamaſſet, & ſcholaſticus Eulogius non reſpondiſſet, putans aliquem alium vocari hoc nomine, dicit ei magnus: Tibi dico Eulogi, qui veniſti ab Alexandriâ. Tunc ei dicit Eulogius: Quid iubes, quæſo? Dicit ei magnus: Quid huc veniſti? Reſpondit ei Eulogius, dicens: Qui tibi reuelauit nomen meum, rem quoque propter quam veni reuelauit. Dicit ei ſanctus Antonius: Didici quare veniſti: ſed dic coram fratribus, vt ipſi quoque audiant. Iuſſus autem à magno Eulogius, dixit coram omnibus.

Beato Antonio reuelatur nomẽ Eulogij.

Hunc mutilatum inueni ego in foro proiectum & neglectui habitum. eius autẽ miſertus, Deum ſum precatus vt daret mihi gratiam in ipſum tolerantię, & illum adſumpſi. Dexteram quoq; dedi Deo, quòd in morbo eius curam geram, vt & ego per ipſum ſaluus fiam, & ipſe à me recreetur. Sunt autẽ quindecim anni ex quo ſimul verſamur, ſicut etiam tuæ ſanctitati reuelata ſunt omnia. Sed neſcio quidnã mali à me paſſus, poſt tot annos me ſummè vexat. & in animo habui ipſum eiicere, ipſo me ad hoc cogente. Eâ de cauſsâ veni ad tuam ſanctitatem, vt mihi conſulas quidnam debeam facere, & ores pro me; me enim vexat grauiter.

Dicit ei magnus Antonius graui & auſterâ voce, Abiicias tu eum Eulogi? at qui eum creauit, non abiicit. Si tu eum abiicis, Deus ei excitabit te meliorem qui eum colligat. Cõticuit Eulogius, & extimuit cùm hæc audiiſſet. Relicto autẽ Eulogio magnus Antonius, incipit linguâ flagellare mutilatum, & ad eum exclamare: [65] Mutilate, maculate, terrâ & cælo indigne, non ceſſas cum Deo pugnare, & tuum fratrẽ irritare? Neſcis eſſe Chriſtum qui tibi miniſtrat? Quomodo audes hæc loqui aduerſus Chriſtum? Non propter Chriſtum ſe tuo mancipauit ſeruitio? Cùm ergo eum quoque verbis coërcuiſſet increpantibus, eos dimittit: & cùm diſſeruiſſet cum fratribus de ijs quæ erant vnicuique neceſſaria, rurſus accedit ad Eulogium & mutilatum, & dicit eis: Ne vſquam immoremini, ô fratres, ſed abite in pace, & ne inuicem ſeparemini, depoſitâ omni moleſtiâ quam vobis iniecit dæmon: & cum bonâ dilectione reuertimini in cellam, in quâ longo tempore verſati eſtis; iam enim Deus mittet ad vos. Hæc enim tentatio in vos excitata eſt à ſatanâ, quoniam ſcit vos iam ad finem

Non abiiciendi egeni & ægroti.

Obiurgatio mutilati.

In ſeruiente ægrotis Chriſtus agnoſcendus.

Dimittuntur in pace Eulogius & mutilatus.

perueniſſe, & futurum eſſe vt coronas à Chriſto accipiatis, ipſum per te, & te per eũ. Nihil ergo aliud cogitaueritis. Quòd ſi veniens Angelus non inuenerit vos in eodem loco, futurum eſt vt coronis priuemini. Citò ergo feſtinantes ingreſſi ſunt, & venerunt in ſuam cellam [64] charitate perfectâ. & intra quadraginta dies, obit beatus Eulogius migrans ad Dominum, & intra tres alios obit is qui erat corpore mutilatus, ſed animâ firmus ac robuſtus, qui ipſe quoque in manus Dei ſuum commendauit ſpiritum.

Obitus Eulogij & mutilati.

Cùm ergo aliquãto tempore verſatus eſſet Cronius circa loca Thebaidis, deſcendit in monaſterium Alexandriæ, & accidit vt beati quidem Eulogij obitus à fraternitate celebraretur quadrageſimus dies, manci autem tertius. Cùm hoc ergo didiciſſet Cronius, obſtupuit: & acceptum Euangeliũ, vt fidem haberent audiẽtes, poſuit in medio fratrum: & eis iurauit, narrans magni Antonij de his præſcientiam, & de omnibus quæ acciderunt, & dicens: Horum ergo verborum fui interpres, cùm beatus Antonius Gręcè neſciret: ego verò ſciebam vtramque linguam, & eis ſum interpretatus, beatis quidem deinceps per Chriſti gratiam: Eulogio & corpore mutilato Grecè, quæ a magno dicta ſunt, ipſi autem ſancto & beato magnoque Antonio Ægyptiacè, quæ dicta ſunt ab vtroque.

Confirmatur ſuperior hiſtoria.

De contemplatione quam vidit abbas Antonivs. C. XXVII.

Hoc quoque narrauit Cronius illâ nocte magnum eis narraſſe Antonium: Ego, aiebat, anno integro oraueram vt reuelaretur mihi locus iuſtorum & peccatorum. Vidi autem gigantem nigrum altiſſimum, qui ad nubes vſque pertingebat, habebat autẽ manus ad cælum vſque extẽſas; infrà autem erat lacus qui mare æquabat magnitudine. Vidi quoque animas tanquam aues ſurſum volantes: & quæcumque quidem eius manus & caput ſuperuolabant, ſeruabantur ab Angelis: quæ autẽ à manibus eius verberabantur, incidebant in lacum. Ad me itaque vox peruenit, quæ dicebat: Quas vides animas ſuperuolaſſe caput gigantis & eius manus, eæ ſunt animæ iuſtorum, quæ quidem ab Angelis ſeruantur in paradiſo: quæ autem à manibus nigri percutiuntur, eæ in inferno demerguntur. quæ quidam attractæ fuerunt à voluntate carnis, & odium ſecutæ ſunt, & referendæ iniuriæ cupiditatem.

Suprà l. 1. in Vitâ S. Antonij cap. 38. Paſch. c. 19. n. 4.

Viſio beati Antonij de animabus inferorum & damnatorum.

Paradiſus & infernus.

Vita abbatis [65] Pavli Simplicis, C. XXVIII.

Narravit autem ſanctus Chriſti ſeruus Hierax, & Cronius, & plures alij ex fratribus ea quæ ſum dicturus, quòd quidam Pau-

Ruff. l. 2. cap. 31.

Lavsiaca.

Paulus Simplex coniugem improbam duxit.

Paulus agreſtis agricola, inſigniter innocens & moribus ſimplex, vxorem duxerat mulierem formoſiſſimá, ſed moribus improbam, quæ longiſſimo tẽpore peccans eum latuit. Aliquando autem de improuiſo regreſſus ex agro, & ingreſſus domum ſuam, inuenit eos turpia perperrantes, deducente Paulum prouidentiâ ad id quod erat ſibi conducibile. eámque cum vidiſſet, cum eo cum quo habebat ſtupri conſuetudinem, honeſtè ac decorè riſit, & eis exclamauit, dicens: Benè eſt, benè eſt: reuerà non eſt mihi curæ. Per Ieſum, ego eam non accipiam ampliùs, abi, eam tibi habe & eius filios: ego enim recedo, & efficior monachus. Cum nulli autem dixiſſet aliquid, pertranſit octo manſiones, & abit ad ſanctum Antonium, & pulſat oſtium. Egreſſus autem ſanctus Antonius, eum interrogat: Quid vis? Ei dicit Paulus: Volo fieri monachus. Reſpondet ei Antonius: Senex ſexagenarius non poteſt hîc fieri monachus; ſed potiùs abi in vicum, & operare, & vitam dege operariam, Deo agens gratias. Non potes enim ſuſtinere afflictiones ſolitudinis. Reſpondet ſenex, & dicit: Si quid me docueris, illud faciam. Dicit ei Antonius: Dixi tibi te eſſe ſenem, & non poſſe eſſe monachum; abi. Si enim vis eſſe monachus, ingredere cœnobium vbi ſunt complures fratres qui poſſunt tuam ferre imbecillitatem. Ego enim ſolus hîc ſedeo, quinque dierum ſpatio interiecto comedens, idque eſuriens. His ergo verbis Paulum abigebat. Poſtquam autem eum non admiſit, clauſo oſtio Antonius tribus diebus foràs non eſt egreſſus, propter ipſum, ne quidem ad neceſſitates ſuas. Senex autem permanſit non recedens. Quarto verò die cùm eum premeret neceſſitas, aperto oſtio egreſſus eſt. & cùm rurſus vidiſſet Paulum, ei dicit: Abi hinc, ſenex. quid mihi es moleſtus? non potes hîc manere. Dicit ei Paulus: Fieri non poteſt vt ego alibi quàm hîc moriar. Cùm aſpexiſſet autem Antonius, & vidiſſet eum non ferre ea quæ ſunt ad victum neceſſaria, non panem, non aquam, non aliquid aliud, & iam quartum diem perſeueraſſe ieiunum, cogitauit apud ſe, Ne fortè moriatur, vt qui non ſit aſſuetus ieiunare, & meam maculet animam, eum ergo admittit. Tunc ei dicit Antonius: Potes eſſe ſaluus ſi habeas obedientiam, & quod à me audieris hoc feceris. Paulus autem reſpondens, dixit: Faciam quæcumque iuſſeris. Talémque vitæ aſperæ agendæ rationem & illis diebus ſuſcepit Antonius, qualem quando erat in principio iuuentutis. Eius ergo mentem probans Antonius, ei dixit: Sta, & ora in hoc loco, donec ingrediar, & afferam tibi quod opereris. Ingreſſus autem ſpeluncam, per feneſtram animaduertit eum in eo loco totam hebdomadam manere immobilem, cùm ab æſtu torreretur. Egreſſus autem poſt hebdomadam, cùm ex palmis ramos madefeciſſet, ei dicit: Accipe, & contexe funem vt me vides. Texit ſenex ad horam vſq; nonam quindecim vlnas magno labore. Cùm autem vidiſſet Antonius id quod contexuerat, id minimè ei placuit, & ipſi dicit: Malè contexuiſti, retexe, & denuò contexe; cùm iam ſeptimo die ieiunus ageret, idque cùm eſſet grandis ætate. Tantum autem eum hac de cauſsâ afflixit, vt ægrè ferens ſenex fugeret Antonium, & vitam monachorum. Is autem eoſdem ramos & retexuit, & iterùm contexuit cum magno labore, quòd ex contextura prima fuiſſent corrugati. Cùm ergo vidiſſet magnus Antonius eum nec murmuraſſe, neque animum abieciſſe, neque vultum ſuum omnino auertiſſe, & neque vel tantillùm ſuccenſuiſſe, propter eum eſt compunctus. Et ſole occidente ei dicit; Patercule, vis comedamus fragmentum panis? Dicit ei Paulus: Vt tibi videtur, abba. Hoc quoque rurſus inflexit Antonium, quòd non ad cibi nuntium protinus accurrerit, ſed ei poteſtatem permiſerit. Para ergo, inquit, menſam; & obediit. Fert panes Antonius, & imponit menſæ quatuor paxamates, ſex vnciarum: & ſibi quidem vnum madefecit, erant enim ſicci; illi autem tres. Pſalmum pſallit Antonius quem nouerat: & cùm eum duodecies ceciniſſet, duodecies orauit vt in hoc quoque Paulum probaret. Senex autem ſimul precatus eſt ipſo magno Antonio promptiùs & alacriùs. Malebat enim, vt arbitror, paſcere ſcorpios, quàm vnà viuere cum adulterâ. Poſt duodecim autem orationes, Paulo dicit magnus Antonius: Sede, inquit, & ne comedas vſque ad veſperam; ſed ſolùm attende eſculentis. Cùm autem fuiſſet veſpera, & Paulus non comediſſet, dixit ei Antonius: Surge, ora, & dormi. Ille autem menſâ relictâ ſic fecit. Mediâ autem nocte excitauit eum ad orationem, & vſque ad horam nonam produxit orationes. Menſâ autem rurſus appoſitâ cùm & rurſus ceciniſſet & oraſſet, ſero veſpere ſederunt ad comedendum. Cùm ergo comediſſet magnus Antonius vnum paxamarem, aliud non tetigit. Senex autem comedens tardiùs, adhuc tenebat paxamidium quod ceperat. Exſpectabat ergo Antonius donec perfeciſſet, & dicit ei: Comede, patercule, etiam vnum aliud paxamidium. Dicit ei Paulus: Si tu comedas, ego quoque comedam; te autem non comedente, nec ego comedam. Dicit ei Antonius:

Qua occaſio vt monachus fieret.

Paulus pergit ad beatum Antonium.

Obedientia monacho neceſſaria.

Mira Pauli in orando perſeuerantia.

Eiuſdem ſeptem dierum inedia.

Duodecies cum Antonio pſalmum canit.

Magna probatio.

nius: Mihi ſufficit, ſum enim monachus. Et ille: Et mihi ſufficit; nam ego quoque volo fieri monachus. Surgit rurſus, & facit duodecim orationes, & pſallit duodecim pſalmos. Et poſt orationes primi ſomni parum dormiunt; & rurſus expergiſcuntur ad pſallendum à media nocte ad diem vſque.

Surgunt mediâ nocte ad orandum.

Deinde miſit eum ad obeundam ſolitudinem, dicens ei: Veni huc poſt tres dies. Cùm hoc autem factum eſſet, & quidam fratres ad eum veniſſent, obſeruabat Paulus Antonium quidnam vellet eum facere. Is autem dixit ei: Tacens miniſtra fratribus, neque aliquid guſtaueris donec fratres fuerint iter ingreſſi. Poſtquam autem tertia iam impleta eſſet hebdomada ex quo non comederat Paulus, fratres eum rogabãt: Quã de cauſſâ taces? Cumque ille non reſponderet, dicit ei Antonius: Quid taces? colloquere cum fratribus. Ille verò eſt collocutus. Cùm aliquãdo ei fuiſſet allata vrna mellis, dixit ei Antonius: Frange vas, & mel effundatur. Sic autem fecit. Et ei rurſus dicit: Collige rurſus mel conchâ, ne ſordes aliquas inferas. Et rurſus iuſſit eum aquam haurire toto die. Et rurſus cùm veſtem eius diſſoluiſſet, iuſſit conſuere. Tantam denique hic vir poſſedit obedientiam, vt ei etiam data ſit gratia diuinitus, nempe vt eijceret dæmones. Poſtquam ergo vidit ſenem magnus Antonius, promptè eum eſſe ad omnia ſecutum in vitæ exercendæ ratione, ei dicit: Vide, frater, ſi ſic indies potes, mane mecum. Dicit ei Paulus: An quid mihi poſſis ampliùs oſtendere, neſcio. nam ea quæ vidi à te fieri, ego quoque facio facilè & citra laborem, Deo mihi opem ferente. Tunc ei dicit Antonius alio die: In nomine Ieſu, ecce factus es monachus. Cùm autem ſatis ſuperq; compertum haberet in omnibus magnus & beatus Antonius, eſſe admodum perfectam animam Chriſti ſeruum, vt qui eſſet admodum ſimplex; poſt certos menſes, Dei gratiâ opem ferente beato Antonio, facit ei deinceps cellam ad tres vel quatuor lapides à ſuâ cellâ. Et dicit ei: Ecce Chriſti virtute opem ferente tu factus es monachus, mane deinceps ſeorſum, vt etiam facias periculum dæmonum. Cùm ergo anno vno apud ſe habitaſſet Paulus Simpliciſſimus, & gratiâ dignatus eſt aduerſus dæmones & aduerſus omne genus morbos, ſe perfectè gerens in virtute exercitationis.

Obedientia & ſimplicitas Pauli gratiam eijciendi dæmones promeretur.

Quodam ergo die adoleſcentulus qui ſupra modum grauiter vexabatur à dæmone, allatus eſt ad beatum Antonium,[67] habens principalem ſæuiſſimum dæmonem, qui etiam ipſum cælum maledictis & probris inſequebatur. Cùm igitur adoleſcentem obſeruaſſet magnus Antonius, dicit ijs qui eum ducebant: Non eſt hoc meum opus; nam contra hunc ordinem dæmonum, nempe principalem, nondum ſum donatus gratiâ: ſed hæc eſt Pauli gratia Simplicis. Abiens ergo magnus Antonius ad probatiſſimũ Paulum, ipſos quoque deduxit, & dicit ei: Abba Paule, eijce hunc dæmonem ab hoc homine, vt ſanus ad ſua redeat, & Dominum glorificet. Dicit ei Paulus: Tu verò quid? Dicit ei Antonius: Non eſt mihi otium, eſt aliud quod agam. Et relicto illic puero, reuerſus eſt magnus Antonius in ſuam cellam. Cùm ergo ſurrexiſſet innocens ſenex, & efficacem fudiſſet orationem, dicit prouocans dæmoniacum: Dixit abbas Antonius, Egredere ab homine. Dæmon autem cum probris ac maledictis exclamabat, dicens: Non egrediar,[68] helluo, ſenex nugator. Acceptâ itaque pelle ſua ouillâ, verberabat eum in tergo, dicens: Egredere, dixit abbas Antonius. Dæmon autem maledictis inſequebatur Paulum & Antonium, [69] Helluones iſti in ſenectute, veternoſi, inſatiabiles, qui proprijs numquam ſunt contenti, quid eſt vobis commune nobiſcum? quid in nos exercetis tyrannidem? Tandem dicit ei Paulus: Aut exibis, aut abeo vt id dicam Chriſto, iſque faciet vt ſit tibi væ. At Ieſum quoque probris & maledictis inſectabatur immitis ille dæmon, clamans, Non exibo. Eâ de cauſſâ indignatus Paulus aduerſus dæmonem, egreſſus eſt è ſuo hoſpitio in ipſo puncto meridiei: æſtui autem Aegyptiorum intercedit cognatio cum fornace Babyloniâ. Stans ergo ſanctus ſenex tamquam columna ſuper petram, ſic orat Chriſtum, dicens: Tu vides, Ieſu Chriſte, qui fuiſti crucifixus ſub Pontio Pilato, me non deſcenſurum ex hac petrâ, neque eſurum nec bibiturum donec moriar, niſi me nunc audieris, & hunc dæmonem ab homine eieceris, & à ſpiritu immundo ipſum liberaueris. Adhuc cum Ieſu loquente ſimplici & humili Paulo, priuſquam ipſe preces perfeciſſet, exclamauit dæmon, dicens: Recedo, recedo, vi egredior, & per tyrannidem expellor; diſcedo ab homine, non ampliùs ad eum accedo. Pauli ſimplicitas & humilitas me expellit, neque ſcio quò abeam. Protinuſque exijt dæmon, & mutatus eſt in maximum draconem circiter ſeptuaginta cubitorum, receditque reptans in mare rubrum, vt impleretur quod dictum eſt per ſanctum Spiritum: Fidem quæ demonſtratur iuſtus annuntiabit. Et rurſus alibi: Super quem reſpiciam, inquit Dominus, niſi ſuper manſuetum & humilem & trementem verba mea? Solent enim humiliores dæmones eijci ab hominibus fide prin-

Adoleſcens dæmoniacus per Paulum curatur.

Pelle ouillâ indutus Paulus.

Humilitas Pauli pellit dæmones.

Prou. 12.

Iſa. 66.

principalibus, principales rurſus dæmones fugari ab humilibus. Hæc ſunt miracula ſancti Pauli Simplicis & humilis, aliáque plura & his maiora. Hic vocatus eſt Simplex à totâ fraternitate.

Cap. xxix.

Vita abbatis [70] Pachon.

QVIDAM Pachon nomine, cùm perueniſſet ad annum ſeptuageſimum, ſedebat in Scete. Accidit autem vt ego vexatus ab affectione femineæ cupiditatis, cogitationibuſque & viſis nocturnis, ferrem difficiliter. Cumque parum abeſſet quin propter hanc tentationem exirem è ſolitudine, quòd me hæc animi perturbatio ageret vehementiſſimè, vicinis quidem meis rem non expoſui; ſed neque meo magiſtro * Euagrio: ſed latenter veniens in ſolitudinem,

** al. Eulogio*

Palladius tentationes carnis Pachoni aperit.

quindecim diebus verſatus ſum cum patribus ſeneſcentibus in ſolitudine, qui erant in Scete. Inter quos incidi etiam in ſanctum virum Pachonem. Cùm ergo inueniſſem eum ſinceriorem & magis verſatum in exercitatione, auſus ſum ei meum animum aperire. Dixit autem mihi ille ſanctus: Ne tibi videatur res mira & aliena. hoc enim non tibi accidit ob delicias, otiumque & negligentiam. Nam & mores tibi ferunt teſtimonium, & penuria eorum quæ ſunt neceſſaria, & quòd nulla ſit hîc tibi conſuetudo cum feminis; ſed potiùs hoc tibi accidit ab aduerſario ob ſtudium virtutis. Eſt enim triplex hoſtis qui impellit ad fornicationem.

Tres cauſſæ libidinoſarum cogitationum.

Aliquando enim nos caro inuadit luxurians, & quæ nimis lautè & delicatè eſt curata: aliquando autem in nos inſurgunt motus animi propter cogitationes: aliquando autem ipſe quoque dæmon in nos exercet tyrannidem propter inuidiam; nam ego quoque multa obſeruans, hoc inueni. Ecce me, vt vides, hominem ſenem; cùm iam quadrageſimum annum degam in hac cellâ, curam gerens meæ ſalutis, & ad hanc ætatem peruenerim, tentor vſque in hodiernum diem.

Pachon aperit miras dæmonis tentationes.

Et iurauit dicens: Iam duodecim annis poſtquam tranſegi annum quinquageſimum, nullam diem nec noctem intermiſit quâ me non inuaſerit. Cùm itaque ſuſpicatus eſſem Deum à me receſſiſſe, quandoquidem tantâ in me dæmon vteretur poteſtate, potius delegi mori abſque ratione, quàm vitio affectionéque corporis me turpiter gerere.

Deſperat acriter à dæmone tentatus.

Egreſſuſque à cellâ meâ, & obiens ſolitudinem, inueni ſpeluncam hyænæ. In quam ſpeluncam me nudum immiſi toto die, vt feræ egreſſæ me deuorarent. Poſtquam autem fuit veſpera, prout ſcriptum eſt, Sol cognouit occaſum ſuum. Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox. In ipsâ tranſibunt omnes beſtiæ ſiluæ. Catuli leonum rugientes vt rapiant & quærant à Deo eſcam ſibi.

Pſal. 103.

Egreſſæ ergo feræ in illâ horâ, & maſculus & femina, me à pedibus ad caput vſque odorati ſunt, circumlingentes.

Pachon ab hyænis illæſus circumlinguntur.

Cumque exſpectarem fore vt deuorarer, à me receſſerunt. Cùm ergo illic totâ nocte iacuiſſem, non fui deuoratus. Æſtimans ergo Deum omnino mihi pepercisse, ſurrexi. Rurſus verò in cellam redij. Cum autem ſe paucis diebus continuiſſet dæmon, me eſt adortus vehementiùs quàm anteà, vt parum abſuerit quin blaſphemarem. Transformatus enim cùm eſſet in puellam Æthiopiſſam, quam in meâ iuuentute videram æſtate ſpicas legentem, ea mihi viſa eſt meis inſidere genibus; méque vſque adeò commouit vt putarem me cum eâ coiuiſſe.

Dæmon in ſpecie Æthiopiſſæ Pachonem tentat.

Furore ergo percitus impegi ei colaphum, eáque ſic euanuit. Hoc autem mihi crede dicenti. Biennio non poteram ferre manus meæ fœtorem. Cùm ergo hac de cauſſa puſilli & abiecti animi euaſiſſem, & de me omnem ſpem abieciſſem, egreſſus ſum peretrans vaſtam ſolitudinem, & inueni paruam aſpidem. Quam cùm accepiſſem, eam admoueo meis genitalibus, vt vel ſic morſus morerer: & cùm eis caput virilibus applicaſſem, vt quæ mihi fuiſſent cauſſa tentationis; ne ſic quidem morſus ſum gratiæ prouidentiâ. Poſt hæc autem audiui vocem dicentem mihi in meâ cogitatione: Abi Pachon, decerta. ideò enim permiſi in te tantam exerceri poteſtatem, ne tibi eſſet elatior & arrogantior ſpiritus, perinde ac ipſe poſſes hanc ſuperare affectionem: ſed tuam agnoſceres imbecillitatem, & in tuæ vitæ inſtituto numquam haberes fiduciam, ſed recurreres ad Dei auxilium.

Humilitas ex tentatione.

Sic autem admonitus & confirmatus, ad cellam ſum reuerſus, & deinceps ſedens cum fiduciâ, & nullam belli curam gerens, reliquos dies egi in pace. Dæmon autem cùm cognouiſſet meam eius deſpicientiam, pudore deinceps affectus, ad me non acceſſit ampliùs.

Dæmon deſpectus tentare ceſſat.

His verbis cùm ad luctam aduerſus ſatanam me confirmaſſet, & ad bellum inſtruxiſſet, & aduerſum dæmonem fornicationis me paraſſet ac docuiſſet, dimiſit, iubens, vt forti animo me gererem in omnibus.

Dæmon fornicationis.

Cap. xxx.

Vita Abbatis [71] Stephani.

STEPHANVS quidam Libs genere, ſedit ſexaginta annos [72] ex latere Marmaricæ & Mareotæ. Is cùm fuiſſet ſummè verſatus in exercitatione, & eſſet diſcernendi poteſtate præditus, hanc gratiam eſt

con-

Stephanus omnibus afflictis. conſecutus, vt quicumque eum conueniret, à quacumque cruciaretur moleſtia, is moleſtia vacuus ab eo recederet. Fuit autē is quoque notus beato Antonio. Peruenit autem etiam ad noſtra vſque tempora; atque ego quidem cum eo non ſum verſatus propter viæ longitudinem. ſanctus autem Ammonius & Euagrius qui eum conuenerunt, narrauerunt ſe eum inueniſſe in talem prolapſum ægritudinem in ipſis locis teſticulorum, & penis ſummum vlceraſſe cancrum, qui φαγέδαινα dicitur. Eum, aiebant, inuenimus dum à quodam medico curaretur. & manibus quidem operabatur, & palmæ ramos contexebat, & nobiſcum etiam loquebatur: reliquo autem corpori manum adhibebat chirurgus. Erat autem Dei gratia, eâ præditus patientiâ, vt perinde affectus videretur, ac ſi corpus alterius ſecaretur; & cùm eius membra reſcinderentur, non ſecùs ac ſi eſſent pili inſenſiles, ita manſit immutabilis: tam inſigniter & admirabiliter erat à Deo inſtructus. Cùm nos autem, inquit, partim angeremur, partim verò terreremur, quòd tanti viri talis vita in tantum morbum incidiſſet, & tales medicorum exectiones; noſtras autem cogitationes ſenſiſſet beatus Stephanus, dicebat nobis: Ne ex hac re offendamini, ô filij: nihil enim quod Deus facit, ad malum vnquam facit, ſed ad bonum finem. Fortaſſe enim membra merebantur ſupplicium, & melius eſt ea hic dare pœnas, quam poſt exceſſum ex hoc ſtadio. Cum nos ergo ſic eſt hortatus; & verbis confirmauit ad tolerantiam, ædificauit ad fortiter ferendas afflictiones. Hæc autem narraui, ne videatur nobis alienum, quando viderimus aliquos ſanctos incidiſſe in tales calamitates.

Stephani ægritudo. — *Patientia.* — *Melius hic pati, quàm in alterâ vitâ.*

Cap. XXXI. *De* [73] VALENTE *qui excidit.*

FVIT quidam Valens, genere quidem Palæſtinus, mente autem Corinthius: Corinthiis enim vitium inflationis tribuit ſanctus Paulus, dicens: Et vos inflati eſtis. Qui cum veniſſet in ſolitudinem, ipſe quoque plures annos habitauit nobiſcum. Eò autem proceſſit ſuperbiæ, vt deceptus ſit à dæmonibus. Ex eo enim quòd ipſe paulatim deciperetur, fecit vt ipſe de ſe magnificè ac præclarè ſentiret, tamquam cum eo verſarentur Angeli, eique in ſingulis miniſterijs inſeruirent. Quodam certè die, vt narrabāt, cùm operaretur in tenebris, acum dimiſit quà conſuebat ſportam. Quam cùm ipſe non inueniſſet, dæmon ei fecit lampadem, & inuenit acum. Hoc nomine rurſus inflatus, magnificam de ſe induit opinionem, & vſque adeò elatus eſt, vt etiam contemneret ipſam Sacramentorū communionem. Cum autē Chriſtus Dominus eius eſſet miſertus, ſic prouidit vt eius detrimentum citò fieret manifeſtum vniuerſæ fraternitati. Accidit vt quidam venientes hoſpites afferrent ad fraternitatem bellaria in eccleſiam. Porrò autē cum eas accepiſſet ſanctus Macarius presbyter noſter, miſit ad vnumquemque in cellam circiter pugillum: inter quos etiam ad Valentem. Cùm autem accepiſſet Valens, eum qui attulerat contumeliâ affecit, & verberauit, & ei dicit: Abi, & dic Macario, Non ſum te deterior, vt tu ad me mittas benedictiones. Cùm cognouiſſet ergo ſanctus Macarius eum eſſe ſeductū, acceſſit vno die poſteà ad eum exhortandum. & ei dicit: Valens, illuſus es, deſine, Deumque deprecare. Poſtquam autem nō audiuit eius admonitiones, receſſit admodum afflictus & mœrens ob Valentis ruinam. Cùm ergo certò ſibi perſuaſiſſet dæmon, eum eius deceptioni maximè fidem habuiſſe, abit, & figuram Seruatoris induit; & noctu accedit in phantaſmate, mille angelis lampadas tenentibus, & rotam igneam, in quâ viſus eſt figuram exprimere Seruatoris. vnuſque eum præcedit & dicit: Chriſtus dilexit tuum inſtitutum, tuamque viuendi libertatem & confidentiam, & venit vt te videat; egredere ergo è cellâ, & nihil aliud feceris, niſi cum procul eum videris, procūbens eum adora, & ingredere in tuam cellam. Egreſſus ergo cùm vidiſſet apparatum lampadum, circiter à ſtadio procul Antichriſtum adorauit. Alio itaque die adeò fuit emotæ mentis, vt ingrederetur eccleſiam, & fraternitate congregatâ diceret: Ego non habeo opus communione; Chriſtum enim vidi hodie. Tunc patres eum anno vno vinxerunt, & in ferreos compedes coniecerunt, & curarunt; precibus, eiúſque contemptione, vitaque auſteriore detrahentes eius perſuaſionem: nam, vt dicitur, contraria contrarijs medicamentis curantur.

1. Cor. 5. — *Elationis vitium.* — *Bellaria eccleſiæ donata.* — *Elatum dæmon fallaci Seruatoris ſpecie illudit.* — *Ligatur Valens à patribus.*

Neceſſe eſt autem eorum quoque qui ſunt tales vitam in hoc libro inſerere, ad ſecuritatem eorum qui legunt: ſicut etiam ſanctis plantis acceſſit lignum paradiſi, nempe cognitio boni & mali. vt ſi quando contigerit eos in aliquâ re ſe rectè gerere, non ſe efferant & ſe iactent de virtute. Nam ſæpè quoque virtus efficitur occaſio prolapſionis, quando non recto ſcopo facta fuerit. Scriptum eſt enim: Vidi iuſtum pereuntem in ſuâ iuſtitiâ. id quoque eſt vanitas.

Gen. 2. — *Eccle. 7.*

Cap. XXXII. *De* [74] ERONE.

FVIT quidam, Ero nomine, mihi vicinus, Alexandrinus genere, vrbanus adoleſcens, bono ingenio, vitâ mundus.

Ne monachus seniorem afficiat contumeliâ.

** al. Macarium quoque presbyterum.*

Vox similis nostrorum hæreticorum.

Math. 23.

Qui ipſe quoque poſt magnos labores & præclaros ſudores, ab arrogantia arreptus & elatione, præceps ruit, & aduerſus patres ſuperbus euaſit & inſolens, & cum illis * beatum etiam Euagrium affecit contumeliâ, dicens: Qui tuæ doctrinæ parent, decipiuntur; non oportet enim alios magiſtros attendere præter Chriſtum. Abuſus eſt autem teſtimonio quoque ad peruerſum ſcopum ſuæ ſtultitiæ, dicens: Ne vocaueritis magiſtrum ſuper terram. Qui ipſe quoque mentem adeò habuit obtenebratam vanâ perſuaſione ſuæ opinionis, vt fuerit etiam ferro vinctus cum nollet conuenire ad Sacramenta. Amica autem veritas. Fuit is vitæ inſtituto admodum ſubtili & accurato, adeò vt multi dicant, quibus cum eo interceſſit conſuetudo, quòd ſæpe non niſi poſt tres menſes comedebat, contentus communione Sacramentorum, & ſicubi ei apparuiſſet olus agreſte. Accepi autem ego quoque eius experientiam cum beato Albino, cùm irem in Scetem: aberat autem Scete à nobis quadraginta milliaribus. In his quadraginta miliaribus nos bis comedimus, & ter aquam bibimus; ille verò cùm nihil guſtaſſet pedes ingrediens, pronuntiauit memoriter quindecim pſalmos, deinde magnum pſalmum, deinde epiſtolâ ad Hebræos, deinde Iſaiam, & partem propheticorum Ieremiæ, deinde Lucam Euangeliſtam, deinde Prouerbia. Eum autem ambulantem non poteramus conſequi. Is poſtremò arreptus à mali dæmonis operatione, vt qui ageretur ab igne vehementiſſimo, in ſuâ quidem cellâ ſedere non poterat: profectus autem Alexandriam diuino quodam conſilio clauum clauo extruſit. Suâ ſponte enim incidit in promiſcuû & indifferentem rerum vſum, inuentâ poſteà ſalute inuoluntariâ. Acceſſit enim ad theatra & equeſtria certamina, & verſabatur in cauponis: is autem cùm gulæ eſſet deditus & ebrietati, incidit in cœnum femineæ cupiditatis; & cùm peccare conſtituiſſet, cum quadam mimâ aſſiduè collocutus, vlcus ſuum aperuit. Cùm hæc ſic fierent, diuino quodam conſilio enatus eſt ei anthrax in glande: & tempore ſemeſtri vſque adeò ægrotauit, vt eius virilia membra computruerint, & ſuâ ſponte ceciderint. Cùm poſteà autem conualuiſſet, reuerſus eſt ad hoc vt ea ſentiret quæ Dei ſunt, & venit in ſolitudinem, hæc omnia confitens patribus: & cùm non perueniſſet ad operationem, paucis pòſt diebus obdormiit.

Ieiunium portentoſum.

Eronis mira memoria.

Nulli peiores quàm qui à monaſterys defecerunt.

CAP. XXIII. De PTOLEMAEO *qui excidit.*

ALIVS quidam rurſus, nomine Ptolemæus, cum narratu difficilem, vel potius quæ narrari non poteſt vitam tranſegiſſet, habitauit initio vltra Scetem in eâ quæ dicitur κλίμαξ, id eſt ſcala. Eſt autem locus, qui ſic dicitur, in quo nemo poteſt habitare, proptereà quòd puteus aquarum diſtet decem & octo milliaribus. Cum is ergo multa vaſa fictilia portaſſet, & Decembri & Ianuario menſe rorem collegiſſet (eſt enim permultum roris in illis partibus) & ſpongia ex lapidibus expreſſiſſet, perſtitit illic habitans annos quindecim. Qui abalienatus à doctrina & congreſſione virorum ſanctorum, & vtilitate & continuâ Sacramentorum communione, à rectâ viâ vſque adeò receſſit, vt quod nonnulli dicunt impij, caſu omnia fieri, is quoque infelix id fateretur, dæmone erroris deinceps in eum obtinente imperium. Hic enim inimicus vano huic homini ſuggeſſit, vt diceret res nullam habere eſſentiam; ſed omnino eſſe omnia ex eo quòd mundus ferretur ſuâ ſponte. In huius ergo animam hæc immiſit omnium vitæ hoſtis, dicendo: Cum res ita ſe habeant, quid fruſtrà teipſum fodis domas? Quidnam te iuuabit, Ptolemæe, ſi non ſit remuneratio? Quænam autem tibi ſufficeret merces tot & tantorum laborum, etiamſi eſſet qui redderet? Quodnam autem eſt iudicium quod minantur Scripturæ, ſi nulla ſit prouidentia? His ſatanicis circumſeptus cogitationibus miſerrimus Ptolemæus, dicitur eſſe emotæ mentis, & hucuſque errare in Ægypto, & ſeipſum dediſſe gulæ & ebrietati, cum nemine conuerſans, ſed mutus forum obiens miſerabile & lacrymabile ſpectaculum Chriſtianorum oculis, ludibrium autem iis qui vitam noſtram neſciunt. Hæc autem calamitas immedicabilis miſerum inuaſit Ptolemæum, ex rationis experte quadam arrogantiâ, quòd à ſeductore dæmone illuſus, exiſtimaret ſe ſcientiâ pollere ſuper omnes ſanctos patres: per quam inflatus, ſuipſius hoſtis, præceps datus eſt in profundum interitus, cùm nullum vmquam conueniſſet ex ſanctis patribus qui ſapienter gubernauerant, nec eorum fuerit fundatus ſpiritali doctrinâ; ſed inuentus abſque gubernatore, in extremum mortis profundum cecidit, & ſicut arbor viridibus foliis comata, & fructibus ornata, quæ vno temporis momento omnibus ſimul eſt nudata, reddita eſt arida. nam vt ſcriptum eſt, Quibus non eſt gubernatio, ij cadunt vt folia. Prou. 11.

Climax locus in Scete.

Hæreſis quod caſu fiant omnia.

Negarat prouidentiam dæmone ſuggerente.

Qui ſtat, videat ne cadat.

CAP. XXIV. De VIRGINE *lapſâ.*

NOVI rurſus quamdam virginem Ieroſolymis, quæ ſaccum geſtauit ſexennio,

Auſteritas ſine charitate parum proficit.

nio, & fuit incluſa: nec aliquid accepit ex ijs quæ tendunt ad voluptatem, ſed ſummam continentiam exercuit inter feminas. Poſteà autem à diuino deſerta auxilio propter ſummam ſuperbiam quæ malorum omnium eſt nutrix, lapſa eſt, & aperta feneſtrâ admiſit eum qui ei inſeruiebat, & cum eo fuit commixta, eo quòd non diuino propoſito & ex charitate ſe exercuerat, ſed vt humanæ ſcenæ ſeruiret: quod quidem eſt vanæ gloriæ & praui inſtituti. Nam cum eius piæ cogitationes occupatæ eſſent in damnandis alijs, incitaretur autem furore à dæmone ſuperbiæ, eoque valdè delectaretur: ab eâ receſſit ſanctus Angelus cuſtos temperantiæ.

Angelus temperantiæ recedit ab obſeſſâ dæmone ſuperbiæ.

Ideò autem ſcripſimus, ò virorum fideliſſime, & vitam eorum qui ſe rectè & ex virtute geſſerunt, & eorum qui poſt multos labores per otium & ſocordiam à ſummo & perfectiſſimo vitæ inſtituto exciderunt, capti à diabolo omne genus laqueis: vt vnuſquiſque ex ſuæ vitæ inſtituto intelligens occulta retia hoſtis bonorum, fugiat eius laqueos. Cùm ſint ergo multi, ijque magni viri & mulieres, qui ab initio ſe rectè geſſerunt in honeſto inſtituto exercitationis, tandem autem fuerunt euerſi radicitus ab omnium hominum aduerſario, ex multis factâ mentione paucorum, plurimos præteribo ſilentio: vt qui neque ipſos eſſigaoi, neque mihi proſim, dum in ijs multum immoror, & eximios Chriſti athletas negligo, non narraos virtutes diuinæ eorum exercitationis.

CAP. XXXV.

Vita abbatis ELIAE.

ELIAS quidam optimus exercitator, fuit virginum amantiſſimus, curam gerens partis imbecillioris. Sunt enim tales animæ, quibus fert finis teſtimonium, quod id faciant ex virtute. Is cùm miſertus eſſet ordinis feminarum quæ ſe exercent, haberet autem facultates in * Athribe ciuitate, ædificauit magnum monaſterium, & illic congregauit omnes quæ errabant virgines, conſequenter earum in omnibus curam gerens, ſuppeditans eis omnia quæ ad vſum pertinent neceſſarium: hortos, & 75 ad eorum culturam inſtrumenta, atque vt ſemel dicam, omnia quæ poſtulat vita exercitationis. Eæ autem ex diuerſis vitæ inſtitutis & priuatâ deductæ conſuetudine, inter ſe depugnabant aſſiduè. Cùm ergo oporteret hunc ſanctum & eas audire, & efficere vt pacem inter ſe ſeruarent: collegerat enim ad trecentas: & neceſſe ei fuerat eſſe earum interceſſor biennio, licet ætate iuueni; erat enim circiter triginta aut quadraginta annos natus: is tentatus fuit à voluptate. A monaſterio autem recedens ieiunus, errabat per ſolitudinem duos dies, hoc rogans, & dicens: Aut occide me, ne ipſas videam afflictus; aut meam aufer affectionem, vt earum curam geram vt poſtulat ratio. Cùm fuiſſet ergo veſpera, eum ſomnus oppreſſit in ſolitudine. Venientes autem ad eum tres Angeli, vt ipſe mihi narrauit, eum tenentes, ei dicunt: Cur exiſti ex monaſterio feminarum? Rem itaque eis narrauit, dicens: Timui ne & illas læderem & meipſum. Dicunt ei Angeli: Si te ergo liberauerimus ab hac affectione, redibis, & earum curam geres? His aſſenſus eſt. Ab eo autem iuſiurandum exigunt: narrabat autem iuſiurandum. Iura nobis tale iuſiurandum: Per eum qui mei curam gerit, earum curam geram. Hoc eis iurauit. Tunc Angeli eum tenuerunt: vnus manus, & alter pedes, tertius autem acceptâ nouaculâ excidit eius teſticulos tamquam in extaſi, non vere, ſed quadam viſione. Viſus eſt ergo in illâ extaſi veluti exciſus fuiſſe & curatus. Poſt hoc interrogant ipſum Angeli, dicentes: Senſiſti vtilitatem aliquam? Eis dicit ille: Valde magnam accepi vtilitatem; valdè enim leuatus ſum: & perſuaſum habeo me eſſe liberatum à labore & affectione. Tunc Angeli ei dicunt: Abi ergo ad tuum monaſterium. Reuerſus eſt autem poſt quinque dies, eum lugente toto monaſterio, & intus ingreſſus eſt: atque ex eo tempore manſit in cella ad latus monaſterij; quandoquidem cùm eſſet propè, eas corrigebat aſſiduè, quantum in illo erat. Cùm autem poſteà vixiſſet alios quadraginta annos, affirmabat patribus, quod ab eo tempore non aſcenderat in cor eius affectio cupiditatis feminæ. Hæc eſt gratia ſancti viri Eliæ, & hæc exercitatio, & quemadmodum curam geſſit monaſterij virginum.

Finis actionum eam diſcernit.

** al. Athlebe.*

Monaſterium virginum ædificat Elias.

Elias rector ... virginum tentatur voluptate.

Fugit à conſpectu virginum metu lapſus.

Ab Angelis curatur à fomite concupiſcentiæ.

Vita abbatis DOROTHEI.

CAP. XXXVI.

CVI ſucceſſit Dorotheus vir probatiſſimus, qui in bonâ vitâ, & quæ in agendo verſatur, conſenuit. Qui cùm non poſſet quidem ſic curam gerere monaſterij vt hic beatus, neque manſiſſet in illâ cellâ: in ipſo monaſterio in ſuperiori cœnaculo ſeipſum incluſit: & fecit feneſtram quæ ſpectabat ad monaſterium feminarum, quam claudebat & aperiebat. Perpetuò ergo aſſidebat feneſtræ, procurans vt inter eas pugnæ ceſſarent. Sicque in ſuperiori cœnaculo conſenuit, cùm nec vllus ſeorſum adſcendere, neque ille poſſet deſcendere: non enim ſtabant ſcalæ. Hæc eſt beati Dorothei religioſa & virtutibus ornata vita. Hic eiuſdem vitæ finis.

Dorotheus incluſus, rector tamen virginum.

De Amma Piamvn.

FVit quædam virgo Piamun, quæ annos vitæ ſuæ vixit cum matre propriâ, ſola cum ſolâ veſpere comedens, & linum uens. hæc dignata eſt gratiâ prædictionis futurorum inter homines. Accidit aliquando in Ægypto, cùm Nilus aſcenderet, vt vicus vicum inuaderet: pugnant enim pro aquarum diuiſione, adeò vt ſequantur cædes & ſauciationes. Potentior ergo vicus eius vicum inuaſit, & venit virorum multitudo cum lanceis & clauis, vt eius vicum exſcinderet. Adſtitit autem huic beatæ Angelus reuelans eorum inuaſionem;& accerſitis vici presbyteris, eis dicit: Exite, & ex hoc vico occurrite eis qui veniunt contra vos, ne vos quoque vnà cum vico pereatis,& rogate eos vt deſiſtant ab inſidijs aduerſus vos paratis. Territi autem presbyteri ei ad pedes procumbunt, eam rogantes & dicentes: Nos non audemus eis ire ubuiàm, ſcimus enim eorum temulentiam & petulantiam; ſed ſi facis miſericordiam in nos & in totum vicum, & in domum tuam, ipſa eis egredere obuiàm, illoſque pacatos auerte. Illa autem cùm non aſſenſa eſſet, veniens in ſuam domunculam, ſtetit totâ nocte orans & genu minime flectens,ſed rogans,dicendo: Domine,qui iudicas terram, cui nihil placet quod eſt iniuſtum, cùm hæc ad te venerit oratio, virtus tua eos ſiſtat immobiles tamquam columnam, vbicumque eos deprehenderit. Cùm hæc ſancta virgo ſic oraſſet, tale quid accidit. Hoſtes circa horam primam, à tribus milliaribus, in loco fixi tamquam columna, labefactari non poterant. Illis quoque reuelatum eſt, quòd ſeruæ Chriſti Piamun interceſſionibus factum eſt eis impedimentum: ijque ad vicum mittentes pacem petierunt,dicentes: Agite Deo gratias & precibus Piamun quæ nos impedierunt, ne magnum vobis malum inferremus.

Piamun virgo donatur gratiâ prophetiæ.

Orationes aduerſarios immobiles ſiſtit.

Cap. xxxviii. *Vita abbatis* [76] Pachomii, *& eorum qui cum ipſo erant.*

Vita eius ſuprà l. 1.

77. TABENNESIS eſt locus ſic appellatus in Thebaide, in quo fuit Pachomius monachus, vir ex ijs qui vixerunt in ſummo & perfecto vitæ inſtituto, adeò vt is fuerit dignatus & futurorum prædictionibus & angelicis viſionibus. Is fuit valdè amans pauperum, & magnâ charitate in homines. Eo ergo ſedente in hac ſpeluncâ, viſus eſt ei angelus Domini,qui ei dicit: Pachomi, ea quidem quæ ad te pertinent, rectè & ex virtute geſſiſti;ſuperuacaneè ergo ſedes in hoc loco: age ergo, egredere, & congrega omnes iuniores monachos, & habita cum eis, & ſequens formam quam dabo tibi, eis leges conſtitue. Eique dedit tabulam æneam, in quâ hæc ſcripta fuerant:Concede vnicuique vt comedat & bibat pro viribus comedentium: eis quoque manda opera quæ proportione conueniant ac reſpondeant; & neque ieiunare prohibe nec comedere. Sic quidem fortibus fortia manda opera, imbecilla autem & leuia ijs qui ſe magis exercent,& ſunt imbecilliores. Fac autem diuerſas cellas in eadem aulâ, & tres in cellâ maneant. Omnibus autem cibus in vnâ domo paretur. Dormiant autem non recumbentes, ſed extructis ſibi ſedibus paulò ſupinioribus, & illic ſuis impoſitis ſtragulis dormiant ſedentes. Noctu autem geſtent lebitones lineos, ſuccincti. Habeat vnuſquiſque ex his pellem ouillam albam laboratam; abſque eâ neque comedant, neque dormiant. Ingredientes autem ad Chriſti communionem Sabbato & Dominicâ, zonas ſoluant, & pellem ouillam deponant, & cum ſolâ cucullâ ingrediantur. Fecit autem eis cucullas [78] ſine villis tamquam pueris: in quibus etiam iuſſit imponi figuram crucis purpureæ. Iuſſit autem eſſe viginti quatuor ordines fratrum, ex numero viginti quatuor litterarum: præcepitque vnicuique ordini imponere nomen elementum Græcum, ab α, β, & quæ deinceps ſequuntur, vſque ad ω, vt dum interrogat archimandrita de aliquo in tantâ multitudine, ſciſcitetur eum qui eſt ab eo ſecundus, quomodo ſe habet ordo α, aut quomodo ſe habet ordo β. Rurſus ſaluta ρ, ſequendo quoddam proprium nomen litterarum: & ſimplicioribus quidem & ſinceriotibus impones nomen ι; difficilioribus autem ξ: & ſic conuenienter inſtitutis eorum & vitæ & moribus, vnicuique ordini elementum litteræ accommodabis; ſolis ſpiritalibus intelligentibus ea quæ ſignificantur. Scriptum autem erat in tabula: Si venerit hoſpes alterius monaſterij, quod habet aliam formam, cum eis nec comedat nec bibat, & nec ingrediatur in monaſterium, niſi fuerit inuentus in viâ. Porrò eum qui ſemel ingreditur, nec poteſt cum eis ad triennium ſuſtinere certamen, non admittes: ſed cum opera fecerit difficiliora, ſic prodeat in ſtadium poſt triennium. Comedentes autem velent capita cucullis, ne frater fratrem videat mandentem. Comedenti non licet loqui, nec extra quadram & menſam vſquam aliò oculos conuertere. Conſtituit autem vt per totum diem facerent duodecim orationes, [79] & cùm ad veſpertinum lumen venirent, & in nocturnis vigilijs duodecim, & horâ nonâ tres.

Pachomius vocatur ab angelo ad abbatem.

Regulam monaſticã diuinitus accipit.

Die Dominicâ & Sabbato communicabant.

Cuculla monachorum cruce inſignita.

Quomodo admittendi hoſpites.

Quæ villis careat.

Quis orationum modus.

Quando

Quando autem videretur comedendum eſſe multitudini, conſtituit vt vnuſquiſque ordo in vnaquaque oratione pſalmum prius caneret. Cùm autem magnus Pachomius contra Angelum diceret, eſſe paucas orationes; ei dicit Angelus: Has conſtitui, vt parui quoque poſſint procedere ad perficiendam regulam, nec eis ſit moleſtum; qui autem ſunt perfecti, non opus habent vt leges eis ſtatuantur: nam cum per ſe ſunt in cellis, totam ſuam vitam attribuunt contemplationi. His autem legem tuli, qui mentem minime habent intelligentem, vt ſicut ſerui contumaces, metu domini totum vitæ inſtitutum implentes, ſecurè & liberè degant. Cùm hæc ordinaſſet Angelus, & impleſſet miniſterium, receſſit à magno Pachomio. Sunt autem hæc monaſteria quæ formam hanc obtinuerunt, habentia virorum circiter ſeptem millia. Eſt autem primum & magnum monaſterium, in quo ipſe habitat beatus Pachomius, quod alia peperit monaſteria, continens numerum circiter mille quadringentorum virorum.

Regula imbecillioribus quoque debent eſſe accommodata.

7000. virorum in monaſteriis S. Pachomij

Cap. XXXIX.

Vita abbatis [80] APHTHONII.

INTER quos eſt etiam ſeruus Dei qui vocatur Aphthonius, qui eſt mihi germanus ac ſincerus amicus, qui nunc obtinet ſecundum locum in illo monaſterio. Quem vt qui ſit potens in Chriſto, firmuſque ac ſtabilis, nec facile offendi poſſit, mittunt ad ſuos vſus Alexandriam, vt vendat quidem eorum opera, emat autem quæ ſunt eis neceſſaria. Sunt autem alia quoque monaſteria quæ conſtant ex ducentis & trecentis animabus. Atque in [81] Panis quidem ingreſſus ſum ciuitatem, in qua monaſterium conſtat ex viris trecentis. Exercent autem omnem artem, & ex iis quæ ſuperſunt, [82] ædificant etiam mulierum monaſteria, & cuſtodias. Manè ergo ſurgentes ij quibus ſua vice hoc munus obtingit, alij quidem ſunt occupati in culinâ, alij verò verſantur in menſis parandis, menſæ imponentes panes & [83] olera agreſtia, oliuas, caſeos, & extremas carnium partes, & [84] comminuta olera. Atque ingrediuntur quidem, qui minùs ſunt robuſti, horâ ſeptimâ, & comedunt, vt qui ſint imbecilliores; alij nonâ, alij decimâ, alij ſero veſpere, alij poſt biduum, alij poſt triduum, alij poſt quatriduum, alij poſt quinque dies: adeò vt vnumquodque elementum horam propriam ſignificet. Sic autem erant eorum quoque opera: alius quidem laborat in agro colendo, alius in horto, alius in piſtrino, alius in æris officinâ, alius in fabricando, alius [85] in arte fullonia, alius in parandis corijs, alius in conſuendis calceis, alius in pulchrè ſcribendo, alius contexebat magnas ſportas, alius caniſtros & ſportulas. Memoriter autem omnes expromunt Scripturas.

Aphthonius procurator monaſterij S. Pachomij

Hic quædam in Græco, quæ habet Heraclides cap. 19.

Quis labor monachorum Pachomij

Horum eſt mulierum quoque monaſterium circiter quadringentarum, quod habet eamdem viuendi formam & idem inſtitutum, præter pellem ouillam. Et ſunt quidem mulieres trans fluuium Nilum; viri autem ex aduerſo earum. Si virgo autem obierit, reliquæ virgines cùm eam ad ſepulturam concinnauerint, efferunt, & eam ponunt ad ripam fluuij. Traijcientes autem fratres cum palmis & ramis oliuæ & pſalmodiâ, eam tranſmittunt, & in ſuis monimentis ſepeliunt. Præter presbyterum autem & diaconum nullus tranſit ad monaſterium feminarum, idque die Dominico.

Monaſterium mulierum Tabenneſiotarum.

Sepultura virginum cum palmis & ramis oliuæ & pſalmodiâ.

Cap. XL.

De [84] VIRGINE, *de quâ fuerat dictum falſum teſtimonium.*

IN hoc monaſterio feminarum hæc res accidit. Sutor ſæcularis cum traieciſſet per ignorantiam, quærebat opus: egreſſa autem vna iunior quò eius poſtularet ratio (eſt enim locus deſertus) inuita eum conuenit, deditque ei reſponſum: Nos habemus noſtros ſutores. Alia autem quæ eius viderat colloquium, cùm proceſſu temporis inter eas exorta eſſet contentio, ex diaboli ſuggeſtione, præ ſummâ malitiâ & animi excandeſcentia eam calumniata eſt apud fraternitatem propter id colloquium. Cum quâ concurrerunt paucæ, quæ non adeò magnâ ferebantur malitia. Illa autem dolore confecta, vt quæ talem ſubijſſet calumniam, quæ ne in eius quidem mentem venerat, nec rem potuiſſet tolerare, ſe clàm iecit in fluuium, & ſic obijt. Cùm autem id ſenſiſſet ea quæ ipſam fuerat calumniata, & vidiſſet ſe malitiosè eam fuiſſe calumniatam, [85] & hoc ſcelus à ſe commiſſum, & ipſa quoque ſe clàm ſuffocauit, cùm factum ægrè ferret. Cùm autem veniſſet presbyter, reliquæ virgines ei rem renuntiauerunt: iuſſit itaque pro nulla harum fieri oblationem. Reliquas autem tamquam conſcias, & quæ calumniantem non compeſcuerant, & quæ dicta ſunt crediderant, ſeptennium ſegregauit, eas excommunicans.

Quæ vis ſit murmurationis & calumniæ clauſtralis.

Sacrificium non oblatum pro deſperatis.

Excommunicatio calumniantium.

Cap. XLI.

De [86] VIRGINE *quæ ſimulabat ſtultitiam.*

IN hoc monaſterio fuit alia virgo, quæ propter Chriſtum ſimulabat ſtultitiam, *Pelag. libell. 18. n. 19.*

Virgo ob humilitatem ſtultitiam ſimulans.

& ſe à dæmone occupari, perſuadens ſibi per hæc virtutem optimè exercere, ſe in eâ præclarè gerens, ſeque reddens abiectam & humilem. Hanc vſque adeo reliquæ ſunt aſpernatæ, vt nec cum eâ quidem veſcerentur, id illâ excipiente cum lætitiâ. Diſcurrens itaque in culinam, exhibebat alijs omne genus miniſterium, adeò vt nec horam quidem vnam intermitteret, ſed tamquam ancilla ſeruiret: eratque hæc beata, vt dicitur, ſpongia monaſterij, reuerà implens id quod ſcriptum eſt in Euangelio: Qui vult inter vos eſſe magnus, ſit omnium ſeruus, & omnium miniſter. Et rurſus alibi: Si quis videtur eſſe inter vos ſapiens in hoc ſæculo, ſit ſtultus vt fiat ſapiens. Atque aliarum quidem virginum erat eiuſmodi habitus, vt eſſent tonſæ, & haberent cucullos in capite: ipſa verò panno caput obuoluta obibat earum omnium miniſterium. Eam nulla ex quadringentis vidit mandentem omnibus annis vitæ ſuæ. In menſa numquam ſedit, neque vmquam fragmentum panis comedit, ſed micas menſarum ſpongiâ colligens, & ollas lauans, his erat contenta. Neque verò ea vmquam induit calceos, neque aliquem affecit cõtumeliâ, non murmurauit, non paruum vel magnum quid eſt locuta, etſi contumeliâ afficeretur, & pugnis tunderetur, & maledictis appeteretur, & plurimi eam abominarentur.

Velut ſpongia monaſterij omnia abiecta officia implet.

Matth. 20. Marc. 10. 1. Cor. 3.

Virgines aliæ tonſæ & cucullatæ, ipſa panno caput obuoluta.

Contumeliis affecta tacet.

CAP. XLII

De ſancto PITIRVM.

Pelag. libell 18. num. 19. vbi dicitur *Pyoterius.*

DE hac ſanctâ, ſancto Pitirum anachoretæ, qui ſedebat in Porphyrite, viro probatiſſimo in virtute exercitationis, adſtitit reuelans Angelus, qui ei dixit: Cur tibi places, & te magnifice circumſpicis ob ea quæ à te recte & ex virtute geruntur, vt qui ſis pius & religioſus, & ſedeas in hoc loco? Vis videre mulierem te magis piam ac religioſam? Abi in monaſterium feminarum Tabenneſiotarum, & inuenies illic vnam quæ habet[87] redimiculũ in capite; ea eſt te melior: quæ cum tantâ turbâ decertans, & omnibus indiſcriminatim ſeruiens, cor numquam abduxit à Deo, etſi ab omnibus ſuperbè contemnatur. Tu autem etiamſi hîc ſedeas, per vrbes tamen vagaris cogitatione, qui orbem habitabilem numquam calcaſti pedibus. Surgens autem magnus Pitirum, venit vſque ad monaſterium Tabenneſiotarum: & rogat magiſtros vt liceat ei tranſire vſque ad monaſterium feminarum: vt qui eſſet ergo inter patres magnæ exiſtimationis, & conſenuiſſet in exercitatione, bono ac fidenti animo tranſmiſſo fluuio eum introduxerunt. Cùm autem oraſſent, petijt magnus Pitirum vt virgines omnes coràm ex facie videret. Cùm omnes ergo in medium acceſſiſſent, illa non apparuit. Tandem dicit eis ſanctus Pitirum: Cunctas ad me adducite. Cum autem dicerent: Adſumus omnes. dicit eis: Deeſt vna quam oſtendit mihi Angelus. Eæ verò dicunt: Vnam habemus[88] Salem, quæ eſt in culinâ. Sic enim vocant illic eas quæ non ſunt ſanæ mentis. Dicit ei magnus: Illam quoque adducite, ſinite vt eam videam. Iuerunt itaque ad eam vocandam. Illa verò nequaquam obediit, vt quæ rem ſentiret: nam forte ipſi quoque fuerat reuelatum. Eam ergo vi trahunt, ipſi dicentes: Sanctus Pitirum vult te videre. erat enim is magni nominis. Eâ ergo adductâ, vidit magnus eius faciem, & pannum in capite & fronte eius, & cadens ad pedes eius, dicit ei: Benedic Amma. Cadens autem ad pedes eius ipſa quoque dicebat: Tu mihi benedic, domine mi. Cum hoc autem cunctæ vidiſſent, obſtupuerunt, & ei dixerunt: Ne tibi fiat probrum ac vituperium; eſt enim Sale. Eis dicit ſanctus Pitirum: Vos eſtis Sale, hæc enim & me & vobis eſt melior; eſt Amma, (ſic enim vocant matres ſpiritales:) & quæſo vt eâ dignus inueniar in horâ iudicij. Eæ autem cùm audijſſent, ceciderunt ad pedes eius flentes, & confitentes omnes, quòd beatam diuerſis modis afficerent contumeliâ. Alia quidem dicens: Ego hanc ſemper ſubſannabam. alia, Ego eius humilem habitum irridebam. & alia, Ego eam tacentem afficiebam contumeliâ. & rurſus alia, Ego quadræ eluuiem ſæpè in eam effudi. alia, Ego ei plagas inflixi. alia rurſus, Ego ea ſum quæ ei pugnos incuſſi. alia rurſus, Ego ſinapio eius nares aſperſi. Et vt ſemel dicam, ſignificabant omnes ſe eam varijs affeciſſe contumelijs. Cùm harum ergo confeſſionem accepiſſet ſanctus Pitirum, & pro eis ſimul cum ipſa oraſſet, & diu eſſet conſolatus venerandam Chriſti ſeruam, ſic exijt. Paucis autem pòſt diebus cùm ab omnibus valdè honoraretur, & ab omnibus obſeruaretur, non ferens beata gloriam & honorem quo afficiebatur ab omni fraternitate, & excuſationes onus eſſe arbitrans, clàm exijt ex monaſterio: & quónam iuerit, aut quem locum ſubierit, aut vbi obierit, nemo cognouit in hodiernum diem. Hæc ſunt generoſæ & humilis virginis huius ac beatæ rectè facta & opera.

Sanctus Pitirum ad virginem ſe ſanctiorẽ ab Angelo mittitur.

Sanctus Pitirum adit virginum monaſterium.

Virgo à ſororibus pro inſanâ habita, omnibus tamen erat ſanctior.

Non ferens gloriam & honorem, fugit.

CAP. XLIII.

De abbate[89] IOANNE *vrbis Lyco.*

Ruff. lib. 2. cap. 1. *Ioannes primùm faber.*

FVIT quidam Ioannes in vrbe Lyco, qui à puero quidem didicit artem fabrilem, cui fuit frater tinctor. Poſteà autem cùm eſſet circiter vigintiquinque annos natus, ſæ-

culo

culo renuntiauit;& cùm quinque annos verſatus eſſet in monaſterio, ſeceſſit ſolus in montem Lyco,& in cacumine montis factis ſibi tribus tholis, ingreſſus, ſeipſum inædificauit. Atque erat quidem vnus tholus ad corporis neceſſitates, vnus autem vbi operabatur, alius verò vbi orabat. Is cum compleſſet triginta annos, incluſus, & ab eo qui ei miniſtrabat, per feneſtram accipiens quæ erant ad vſum neceſſaria, dignus eſt habitus gratiâ futurorum prædictionis, quem donum habere prophetiæ planum factum eſt ex operibus. Etenim cuncta quæ à Deo in mundum veniebant, in primis pio Imperatori Theodoſio priùs ſignificauit, & quæ rurſus euentura erant, priùs annuntiauit; nempe & tyrannorum in eum inſurrectionem,& rurſus velocem eorum interitum,& quæ in eum irruebant gentium deletionem: adeò vt cùm quidam dux exercitus ad eum veniſſet ſciſcitatum, an Æthiopes qui ſunt in Syene eſſet ſuperaturus, quæ quidem eſt principium Thebaidis,ij autem tunc irruperant, & eorum finitimam regionem vaſtauerant; ei autem dixit Ioannes: Si aſcenderis,eos comprehendes, vinces, & ſubiunges, & clarus eris apud Imperatores. Id etiam factum eſt, & quæ acciderunt, confirmarunt eius prædictionem. Dicebat autem, Chriſtianiſſimum Imperatorem Theodoſium eſſe morte ſuâ moriturum. Habuit autem hic vir admirabilem quoque, & quæ modum ſuperabat, prophetiam, vt audiuimus ex patribus qui cum eo verſabantur, quorum vita fuit probata apud omnes qui illic erant. Quod autem de eo nihil narrarint ad gratiam, ſed minus quàm mereretur, hinc facile ſciri poteſt. Nam cùm ad eum veniſſet quidam tribunus, & ſupplex peteret vt permitteret vxorem ſuam ad eum venire, quæ multa paſſa fuerat, & volebat eum videre, ventura Syenem vt pro ipsâ priùs oraret, & eam data benedictione dimitteret. Is autem qui iam quadraginta annis non viderat mulierem in ſpelunca, cum eſſet nonagenarius, & nec ipſe vnquam eſſet egreſſus, nec ſibi permitteret videre mulierem, recuſabat videre eius vxorem. Sed nec vir vllus ad eum vnquam eſt ingreſſus. Solùm enim benedicebat per feneſtram, & ſalutabat eos qui accedebant, cum vnoquoque diſſerens de eo quod volebat. Cùm ergo inſtaret tribunus, rogans an iuberet ſuam venire coniugem (degebat enim in ſolitudine quinto ab vrbe lapide) is autem non annuiſſet, dicens id non poſſe fieri, triſtem dimiſit hominem. Vxor autem non ceſſabat die & nocte marito exhibere moleſtiam, & iureiurando aſſirmare, ſe nuſquam abituram niſi videret

Ioannes donatur gratiâ prophetiæ.

Imperatori Theodoſio euentum belli prædicit.

Mulierem per 40. annos videre non paſſus eſt.

Hic quædam Græcus textus inſerſerit, quæ habes apud Heraclidem cap. 22.

prophetam. Poſtquam autem beato Ioanni à marito renuntiatum eſt iuſiurandum vxoris, eius fide intellectâ, dicit ad ipſum: Hac nocte ab eâ videbor in ſomnis; nec ampliùs pergat in carne videre meam faciem. Vxori autem renuntiauit maritus ea quæ pater dixerat. Videbat autem mulier in ſomnis prophetam ad ipſam venientem. cui dicit: Quid tibi mecum rei eſt mulier? quid meam cupiſti videre faciem? numquid enim propheta ego ſum, aut iuſti locum obtineo? homo ſum peccator, & ſimiliter atque vos patibilis: oraui tamen pro te & domo mariti tui, vt fiat vobis ſecundùm fidem veſtram. Ite ergo in pace. Et cùm hæc dixiſſet, receſſit. Cum autem excitata fuiſſet mulier, renuntiauit marito verba prophetæ, & narrauit figuram & habitum, & per maritum ei miſit agendas gratias. Cùm eum autem vidiſſet beatus Ioannes, occupans ei dixit: Ecce impleui quod poſtulaueras. eam enim videns, monui ne me videret ampliùs, ſed, Ite in pace.

Videtur Ioannes in ſomnis ab vxore tribuni.

Alterius autem præpoſiti vxor abſente marito ferebat vterum. Cum autem peperiſſet, eo ipſo die quo eius maritus conuenit patrem Ioannem, animi deliquio venit in periculum. Ei autem ſanctus annuntiauit, dicens: Si ſcires donum Dei, & quòd tibi natus ſit hodie filius, Deum glorificares; ſed mater eius propemodum venit in periculum. cùm veneris igitur, inuenies infantem ſeptem dies natum: ei impone nomen Ioannes. Cumque eum rectè educaueris, & ad annum ſeptimum venerit, mitte eum ad monachos qui ſunt in ſolitudine. Et hæc quidem oſtendebat miracula iis qui veniebant ab exteris: ſuis autem ciuibus propter ſuum vſum aſſiduè ad ipſum venientibus & præſciebat & prædicebat futura;& quæ ab vnoquoque occultè facta fuerant, & de Nilo, & de futurâ anni fertilitate eis ſignificabat: ſimiliter autem Dei quoque minas ad eos venientes priùs annuntiabat, & eius auctores arguebat. Atque ipſe quidem beatus Ioannes non peragebat apertè curationes: dans autem oleum, curauit multos ex iis qui laborabant.

Prædicit præpoſito abſenti vxoris periculum.

Ioan. 4.

Deſignatur monachis infans nondum natus.

Oleo Ioannes curabat.

Senatorij enim cuiuſdam viri vxor, quæ oculos amiſerat, & habebat pupillas obductas albugine, rogauit maritum ſuum vt ad ipſum deduceretur. Cùm is autem diceret, eum numquam conueniſſe mulierem, ea autem rogaret, vt ipſi ſolùm ſignificaretur, & pro ipsa id efficeret, ille ſic fecit, & miſit oleum. Cùm tres autem dies ſolùm inunxiſſet oculos, reſpexit, & Deo apertè egit gratias.

Oleo albuginem ab oculis ſenatoriæ pellit.

Et quid opus eſt dicere de aliis eius operibus

ribus quæ ipſis oculis accepimus? eramus enim ſeptem fratres peregrini omnes in ſolitudine Nitriæ, ego & beatus Euagrius, & Albinus, & Ammonius. Quærebamus autem ſcire accuratè, quænam eſſet huius viri virtus. Dixit autem magnus Euagrius: Lubenter ſcirem ab aliquo qui norit examinare & mentem & orationem, cuiuſnam modi ſit vir: ſi enim ego eum non potuero videre, eius autem vitæ inſtitutum accuratè audire potuero alio narrante, diſcam vt eum conueniam; quòd ſi non didicero, non ibo vſque ad montem. Cùm hoc autem audijſſem, & nemini quidquam dixiſſem, quieui vnum diem, alio autem occluſi cellam: & cùm me & ipſam Deo commendaſſem, profectus ſum vſque ad Thebaidem. Cùm eò autem decem & octo dierum ſpatio perueniſſem, partim quidem pedibus, partim verò nauigando in flumine: erat autem [91] tempus aſcenſus, in quo multi ægrotant, quod mihi quoque accidit. Cùm veniſſem autem, inueni clauſum eius veſtibulum: fratres enim poſteriùs ædificarunt maximum veſtibulum, quod capiebat viros circiter centum: quod claue claudentes, aperiebant tantùm Sabbato & Dominicà. Cùm ergo didiciſſem cauſſam, propter quam erat clauſum, ſilentium egi vſque ad Sabbatum. Et cùm veniſſem horà ſecundà, in congreſſione eum inueni aſſidentem in feneſtrà, per quam videbatur conſolari eos qui accedebant. Cùm me autem ſalutaſſet, dixit per interpretem: Cuiáſnam es regionis, & cur veniſti? coniicio enim te eſſe ex conuentu Euagrij. Dixi autem me eſſe hoſpitem ex Galatia, & confeſſus ſum me eſſe ex ſodalitate Euagrij. Interim autem dum loqueremur, ingreſſus eſt præſes regionis, Alypius nomine; quo accurrente, deſijt mecum colloqui. Cùm ergo parum ſeceſſiſſem, dedi eis locum eminùs. Cùm eſſent autem collocuti diutiùs, triſtitià ſum affectus, & murmuraui aduerſus [92] venerabilem ſenem, quòd me quidem contempſiſſet, illum autem honoraſſet: & ob id animo conturbatus, in animo habebam eo contempto recedere. Vocato autem interprete, Theodoro nomine, dicit ei: Vade, dic illi fratri, vt ne ægre ferat; iam dimitto præſidem, & eum alloquar. Viſum eſt ergo mihi toleranter ferre, vt qui animaduertiſſem, eum eſſe ſpiritalem. Cùm exijſſet autem præſes, me accerſito dicit mihi: Cur contra me fuiſti indignatus? Quid inueniſti quod te iure offenderet, quòd illa animo reputaſti quæ neque mihi adſunt, neque te decent? An neſcis ſcriptum eſſe: Non opus habent ſani medico, ſed malè habentes.

Palladius ad Ioannē contendit.

Ioannes, ex quo conuentu ſit, nouit.

Palladius mora impatiens, abitum parat.

Siſtit eum Ioannes, eius tentationes diuinitus noſcens.

Matth. 9. Mar. 10. Lucæ 5.

Te, quando volo, inuenio, & tu me: & ſi te non fuero conſolatus, alij te conſolantur fratres, & alij patres. Hic autem qui per mundana negotia erat deditus diabolo, & cùm breui temporis ſpatio reſpiraſſet, vt ſeruus qui aufugit ab auſtero domino, acceſſit vt aliquam caperet vtilitatem. Abſurdum ergo fuiſſet vt eo relicto tecum verſarer, cum tu aſſiduè vaces ſaluti. Cùm eum ergo rogaſſem vt pro me oraret, exploratum habui eum eſſe virum ſpiritalem. Tunc vrbanè mecum iocans, cum ſiniſtram maxillam mihi ſenſim pulſaſſet, dicit: Multæ te manent afflictiones, & grauia bella paſſus es vt exires è ſolitudine, timoreque affectus es, & diſtuliſti: pios autem prætextus & rationi conſentaneos afferens dæmon, te exagitat. Tibi enim ſuggeſſit & patris tui deſiderium, & fratris tui & ſororis tuæ in vitâ monaſticà inſtitutionem. Ecce ergo bonum tibi affero nuntium: ambo ſalui ſunt, mundo enim renuntiarunt, & pater tuus eſt adhuc victurus ſeptem annos. Eſto ergo forti & conſtanti animo in ſolitudine, nec eorum cauſsâ velis abire in patriam. ſcriptum eſt enim: Nemo qui manum admouit aratro, & eſt conuerſus, eſt aptus regno Dei. Ex his ergo verbis adiutus & ſatis roboratus, Deo egi gratias, cum intellexi, eos qui me vrgebant prætextus eſſe peractos. Deinde rurſus mihi dicit, vrbanè mecum iocans: Vis fieri epiſcopus? Dixi autem: Nequaquam; ſum enim. Is autem mihi dicit: Vbi? Dixi ego: In coquinis, in penu, in menſis, in doliis: ea diligenter inſpicio, & ſi vinum acuerit, id ſegrego; bonum autem bibo: ſimiliter ollam quoque diligenter inſpicio, & ſi ſal defuerit vel condimenti aliquid, eam condio, & ſic eam comedo. Hic eſt meus epiſcopatus, mea inquam inſpectio, me enim ad eum delegit gula. Is verò dixit ſubridens: Mitte ridicula; futurum eſt vt eligaris epiſcopus, & multum labores, & affligaris: ſi ergo fugis afflictiones, ne exeas è ſolitudine; in ſolitudine enim nemo te poteſt ordinare epiſcopum. Ego autem eius verborum ſum oblitus: tribus enim pòſt annis & ſplene & ſtomacho laboraui. Illinc autem à fratribus miſſus ſum Alexandriam, [93] morbus enim ad hydropiſin vergebat: ab Alexandriâ autem conſuluerunt medici, vt aëris gratiâ irem in Palæſtinam; habet enim, quod ad meam attinet temperaturam, ſubtiliorem aërem. A Palæſtinâ autem veni in Bithyniam, & in eâ neſcio quomodo, an humano ſtudio, an [94] diuinâ voluntate, Deus ſcit, dignus habitus ſum ordinatione, quæ meas vires ſuperat, in eum caſum incidens, quem Ioannes prædixerat.

Maximè colloquendum ium ys, quibus prodeſſe poſſumus.

Palladio parentum conditionē prædicat.

Lucæ 9.

Culinarius epiſcopus Palladius.

Palladio epiſcopatū prænuntiatur Ioannes.

Palladius in Bithyniā creatur epiſcopus.

Et

Et vndecim menſibus latens in cellâ tenebroſâ, recordatus ſum illius beati qui mihi prædixit ea quæ paſſus ſum.

Porrò autem hoc quoque mihi narrabat, tamquam profuturus ad hoc, vt per narrationem me deduceret ad patienter ferendam ſolitudinem: Quadraginta annos verſor in hac cellâ; non vidi faciem feminæ, non vllum nummum: non vidi aliquem mandantem, non comedentem nec bibentem me vidit aliquis.

Ioannes 40. annos non feminam, non pecuniam vidit.

Cùm ergo ab eo receſſiſſem, veni in ſolitudinem in loco conſueto, hæc omnia narrans beatis patribus, qui poſt duos menſes venerunt, & ſunt cum eo collocuti, ijque hæc nobis narrarunt. Cùm ad eum veniſſemus, læto vultu nos excepit & ſalutauit, ſe hilarem vnicuique oſtendens. Rogabamus autem eum, vt ſtatim pro nobis peragerct orationem: eſt enim hic mos patribus qui ſunt in Ægypto. Is autem nos interrogauit num inter nos eſſet clericus aliquis. Poſtquam autem omnes non eſſe diximus, nos omnes circumſpiciens, agnouit eum qui erat occultus: erat autem vnus ex nobis qui dignus fuerat habitus diaconatu, cùm eſſet vnus frater eius rei conſcius, cui etiam præcepit vt nemini diceret. Qui cauſsâ humilitatis & in talium patrum comparatione, vix ſe dignum cenſebat Chriſtiani appellatione, tantum abeſt vt alicuius dignitatis. Manu ergo eum oſtendens, dicebat omnibus: Hic eſt diaconus. Cùm is autem aſſiduè negaret, & latère conaretur, è feneſtrâ eius manum apprehenſam oſculatus eſt, & admonens eum hortatus eſt, dicens: Ne irritam facias gratiam Dei, fili, ne mentiaris donum Dei inficians. Mendacium enim alienum eſt à Chriſtianis, & ſiue ſit in re magnâ, ſiue in paruâ, non eſt tamen laudabile, cùm dicat Seruator: Mendacium eſt à malo. Is verò conuictus tacuit, accipiens paternam eius reprehenſionem. Cùm preces autem compleuiſſemus, vnus frater ex nobis, quem iam tertiana febris vehemens tenebat, rogabat vt curaretur. Cum autem dixiſſet frater, ei conferre afflictionem propter exiguam quæ ei ineſt fidem, tradens tamen oleum iuſſit eum inungi. Cùm is autem ſe vnxiſſet, quidquid intus habebat per os emiſit, & à febre omnino liberatus, proprijs pedibus receſſit ad hoſpitium. Licebat autem videre hominem nonagenarium toto corpore ita afflictum, vt præ exercitatione ne barba quidem nata eſſet in facie. Nihil enim aliud comedebat quàm arborum fructus, idque poſt ſolis occaſum in ſummâ ſenectute: cùm ſe priùs multùm exercuiſſet, & neque panem ſumpſiſſet, neque aliquid ex ijs quæ igni admota veniunt in vſum. Cùm ipſe autem nos iuſſiſſet ſedere, Deo egimus gratias quod eius frueremur congreſſione. Is autem cùm tamquam dilectos ſuos filios longo tempore accepiſſet, ridenti vultu hæc nobis eſt locutus: Vndenam, ô filij, & ex quanam regione ad hominem abiectum & humilem acceſſiſtis? Poſtquam autem diximus patriam, & adiecimus: Pro vtilitate animarum noſtrarum ad te venimus ab Ieruſalem, vt quod auditione acceperamus, id cerneremus oculis; ſunt enim aures minùs fideles oculis: & auditionem quidem ſæpè conſequitur obliuio, rei autem viſæ non deletur memoria, ſed menti quodammodò imprimitur hiſtoria. Ad nos ergo dixit beatus Ioannes: Et quid mirandum viſuri, ô filij charıſſimi, tantum itineris & laboris tolerantes huc veniſtis, homines abiectos & humiles videre cupientes, qui nihil habent ſpectatu dignum nec admiratu? Vbique autem ſunt admirandi & laude digni Dei prophetæ & apoſtoli, qui leguntur in eccleſijs, quos oportet imitari. Valdè autem miror, inquit, veſtrum ſtudium, quemadmodum tot contemptis periculis, ad nos veniſtis propter vtilitatem, cùm nos præ ſocordiâ ne ex ipſâ quidem ſpeluncâ velimus progredi. Sed age nunc, inquit, etiamſi res veſtra ſit laude digna, ne tamquam re aliquâ præclare geſtâ, vobis ſufficere putetis: ſed imitemini virtutes quas patres veſtri perſequuntur. Quòd ſi etiam omnes poſſederitis, quod quidem eſt rarum, ne ſic quidem vobis ipſis crediderıtis. Quidam enim qui ſic confiderunt, & ad ipſum virtutum faſtigium peruenerunt, tandem ex alto ceciderunt. Sed videte num preces veſtræ ſe rectè habeant: num conturbata ſit cordis veſtri puritas: num mens veſtra inter orandum ſit occupata alijs negotijs: num aliqua alia mentem ſubiens cogitatio, auertat ad aliquid aliud: num aliqua cogitatorum memoria animo exhibeat moleſtiam. Videte num mundò vere renuntiaſtis: num ingreſſi eſtis tamquam noſtram ſpeculantes libertatem: num ad vanam gloriam veſtras virtutes venamini, vt ad oſtentationem videamini hominibus noſtra opera imitantes. Videte ne vobis faceſſat negotium animi perturbatio, ne honor & gloria & laus humana, ne rerum ſacrarum curæ ſimulatio, aut amor proprius: ne putetis vos eſſe iuſtos: neque de iuſtitiâ gloriemini, ne propter virtutes efferamini: ne orantibus cognationis memoria animo inſideat: ne memoria commiſerationis aut alicuius alterius rei, neque ipſius vniuerſi mundi

Diaconi manum oſculatur Ioannes.

Ioan. 8.

Oleo curat febricitantem.

Oculi auribus fideliores.

Exhortationes Ioannis.

mundi vobis ſuccurrat. Sin minùs; res efficitur vanitas, quando quis Dominum allòquens, deorſum impellitur ab ijs quæ ex aduerſo trahunt cogitationibus. Hæc autem mẽtis prolapſio vnicuique accidit qui hunc mundum non omnino abnegauit, ſed venatur vt ei placeat. Ob multa enim quæ aggreditur, eius mentem diuidunt curæ corporeæ & terreſtres: & dum deinceps diſputat cum animi perturbationibus, non poteſt Deum videre. Sed neque ipſam cognitionem debet accuratè & exactè contemplari, ne ſi fortè fuerit indignus tali poſſeſſione, & eius aliquam partem fuerit conſecutus, exiſtimet ſe totum comprehendiſſe, & omnino labatur in interitum.

Deo maximè vacandum.

Sed oportet ſemper moderatè & piè ad Deum accedere, quantum poteſt vnuſquiſque mente progredi, & quantum poſſunt homines conſequi. Oportet ergo mentem eorum qui Deum quærunt, otium agere ab alijs omnibus.

Pſal.45.

Vacate enim & cognoſcite, inquit, quòd ego ſum Deus. Qui ergo Dei cognitionem ex parte eſt conſecutus, vniuerſam enim nemo poteſt accipere, conſequitur quoque aliorum omnium cognitionem, & videt myſteria Dei illa ei oſtendentis, & præuidet futura, & contemplatur reuelationes quales ſancti, & efficit virtutes, & obtinet à Deo omnẽ petitionem.

Alia quoque multa dixit de exercitatione: & quod oportet exſpectare mortem tamquam vitam bonæ tranſlationis, & non imbecillitatem intueri corpoream: & nec vel quibuſlibet obuijs implere ventrem: Nam qui, inquit, fuerit ſatiatus, eadem capit conſilia quæ ij qui viuunt in delicijs:

Paſsiones frenandæ.

ſed tentare oportet per exercitationem etiam appetitionum parare impatibilitatem. Nec quærat aliquis ea quæ ſunt parata, & animi relaxationem: ſed nunc ſit imbecillus afflictuſque & oppreſſus, vt regni Dei latitudinis poſſideat hereditatem.

Actor.14.
Matth.7.

Oportet enim nos per multas afflictiones intrare in regnum Dei. Eſt enim, inquit, anguſta porta, & arcta via quæ ducit ad vitam: & pauci ſunt qui eam inueniant. &, Lata eſt via quæ ducit ad perditionem: & multi ſunt qui ingrediuntur per eam. Et oportet, inquit, nos hìc contemnere, cùm paulò pòſt eamus ad vitam æternam, nec oportet aliquem efferri ob ea quæ rectè à ſe geſta ſunt, ſed ſemper eſſe humilem, & longiores perſequi ſolitudines, quando ſenſerit ſe efferri.

Elatus animo quærat ſolitudinem.

Habitatio enim propinqua vicis, eos etiam qui erant perfecti ſæpè offendit. Quod etiam pſallit Dauid cui tale quid acciderat:

Pſal.54.

Ecce elongaui fugiens, & habitaui in ſolitudine. Exſpectabam eum qui ſaluum me facit à puſillanimitate & tempeſtate. Hoc autem accidit multis quoque ex noſtris fratribus, & propter arrogantiam exciderunt à ſcopo.

Narratio abbatis IOANNIS *de eo qui lapſus eſt.* CAP. XLIV

Ruff. lib. 2, cap. 1.

ERAT enim, inquit, quidam monachus, qui in propinquâ ſolitudine degebat in ſpeluncâ, & omnem oſtenderat exercitationem, & proprijs manibus panem ſibi quærebat. Poſtquam autem permanſit in orationibus, & profecit virtutibus, in ſeipſo deinceps habuit fiduciam, fretus pulchro ſuæ vitæ inſtituto.

Ne quis ſibi ipſi confidat, & in proprijs virtutibus glorietur.

Qui autem tentat, eum quoque, ſicut Iob, expetijt ad tentandum: & ei veſperè præbet phantaſiam formoſæ mulieris errantis per ſolitudinem. Quæ cùm oſtium inueniſſet apertum, ingreſſa eſt ſpeluncam; & procumbens ad viri genua, petijt vt ſibi illic liceret quieſcere, vtpote quòd nox eam apprehendiſſet.

Spectrum mulieris admittitur in ſpeluncam.

Ille autem cùm eius eſſet miſertus, quod quidem non debuit, eam admiſit in ſpeluncam: & de errore illam eſt percontatus. Illa verò & narrauit, & blanda ac fallacia verba inſperſit, & ſermonem diu cum eo protraxit. Eum autem ſenſim neſcio quomodo pelliciebat ad amorem: pluraque deinceps verba inter ſe conſerunt, ridentque ac ſubrident, eumque ipſa multo ſermone ſeduxit, & deinde contrectatione manus & barbæ & ceruicis; & tandem exercitatorem redegit in ſeruitutem.

Blanditijs monachum decipit.

Cùm autem ille internis verſaretur cogitationibus, deinde vt qui iam rem haberet in manibus, reputans opportunitatem & voluptatis explendæ ſecuritatem, cogitationi aſſentitur, & tentat cum eâ habere conſuetudinem, vt qui iam euaſiſſet inſipiens & equus in feminas inſaniens. Illa verò cum repentè magnâ voce exclamaſſet, euaſit euaneſcens ex eius manibus non ſecùs ac vmbra aliqua. Riſus autem in aëre auditur multorum dæmonum qui ipſum increpabant, & in fraudem induxerant, & magnâ voce ad ipſum clamabant:

Irrident deceptum dæmones.

Lucæ 41.

Qui ſe exaltat, humiliabitur. Tu autem vſque ad cælos quidem es exaltatus, humiliatus verò es vſque ad abyſſos. Exinde ſurgit manè nocturnum luctum attrahens: & cùm totum diem tranſegiſſet in lamentatione, ſuâ deſperatâ ſalute, quod non debuit, in mundum reuerſus eſt.

Ne quis deſperet, ſed pœnitentiam agat.

Hoc eſt enim maligni ſtudium, vt quando quempiam irriſerit, eum redigat ad inſipientiam, vt non poſſit deinceps ſurgere. Vnde ó filij, non eſt nobis conducibilis propinqua vicis habitatio, neque mulierum collocutio, vt ex quibus oriatur memoria, quæ non poteſt deleri, quam ex viſu attrahimus

Caueat monachus mulierum collocutiones.

nabimus & collocutione. Sed neque debemus animum deſpondere, & nos ipſos detrudere ad deſperationem. Iam enim ij quoque qui non ſpem abiecerunt, non fuerunt priuati Dei miſericordis clementia.

Cap. XLV. *De* FRATRE *qui ductus fuit pœnitentiâ; eiuſdem abbatis* IOANNIS *narratio.*

Ruff. lib. 2. cap. 1.

ERAT enim, inquit, alius adoleſcens in ciuitate, qui multa mala fecerat, & grauiter peccauerat. Qui Dei nutu, propter multa peccata compunctus, veniens ad ſepulcra, priorem ſuam vitam defleuit, pronus cadens in faciem, & non audens vocem emittere, nec Deum nominare, neque ſupplicare, ipſâ quoque vitâ ſeipſum indignum exiſtimans. Et cum ante mortem ſe incluſiſſet in ſepulcris mortuorum, & ſuam vitam diceret, gemebat ex profundo cordis. Cum iam autem ab eo tempore præteriiſſet hebdomada, noctu ei adſtiterunt dæmones, qui eius vitæ priùs damnum attulerant, clamantes & dicentes: Vbi eſt ille ſceleſtus & profanus, qui libidinibus & laſciuijs exſatiatus, nunc nobis intempeſtiuus, temperans & honeſtus repente apparuit: & quando non poteſt amplius, tunc vult eſſe Chriſtianus, & probis compoſitiſque moribus? Ecquidnam tibi boni amplius futurum exſpectas, cùm ſis noſtris malis impletus? non hinc citò exurges? Non venies ad ea quæ ſunt nobiſcum conſueta? te manent ſcorta & caupones. Non venies, & frueris cupidinibus, cum ſit cuncta alia tibi ſpes extincta? Velox ad te omnino veniet iudicium, qui ſic teipſum perimis. Et cur miſer feſtinas ad ſupplicium? cur autem contendis tibi pœnas citius infligere? Multaque alia dicentes: Noſter es, in noſtrum ordinem es relatus, exercuiſti omnem iniquitatem. Tu es nobis omnibus obnoxius, & audes fugere? non aſſentieris? non reſpondebis? non ſimul egredieris? Poſtquam autem ille conſtans in fletibus, ne aures quidem eis præbebat, & nec verbum reſpondebat eum diu vrgentibus dæmonibus: poſtquam, inquam, nihil effecerunt, eadem ſæpè illi dicentes, acceperunt eum mali & turpes dæmones, & totum eius corpus male mulctarunt, eum grauiter flagris cædentes: & cùm eum grauiter torſiſſent, abierunt eo relicto ſemimortuo. Ille autem nihilo ſeciùs immobilis iacebat vbi eum reliquerunt, rurſus gemens poſtquam animum collegerat. Cum autem eius neceſſarij eum inueſtigaſſent & inueniſſent, & cauſſam eius quod ipſius corpori acciderat didiciſſent, rogabant eum vt domum rediret: is autem cùm vim ei ſæpè attuliſſent, reſtitit. Rurſus autem ſequenti nocte eum iiſdem de cauſſis peius quàm priùs affecerunt dæmones: & ne ſic quidem eius conſanguinei ei perſuadent vt emigret, dicens ſatius eſſe mori quàm viuere in talibus vitæ maculis. Tertia nox propemodum fecit vt excederet ab hominibus, cum crudelibus tormentis in eum inuaſiſſent dæmones, & eum vexaſſent vſque ad extremum ſpiritum. Poſtquam autem viderunt eum non conceſſiſſe, receſſerunt homine relicto exanimi. recedentes itaque exclamarunt, dicentes: Viciſti, viciſti, viciſti. Neque ei ampliùs aliquid mali occurrit; ſed in puriſſimo ſepulcro purè habitauit dum vixit, puram exercens virtutem. Is Deo quoque fuit pretioſus, & virtutibus, miraculorum effectionibus; adeò vt & multos in admirationem induxerit, & ad zelum adduxerit & æmulationem honeſtorum inſtitutorum. Hinc factum eſt vt multi quoque ex iis qui de ſe valde deſperauerant, bonas actiones aggreſſi ſint, & ſe rectè geſſerint, eiſque factum eſt id quod dicit Scriptura: Omnis qui ſeipſum humiliat, exaltabitur. Præcipue ergo, ô filij, exerceamus humilitatem, quæ eſt fundamentum primum omnium virtutum. Nobis autem multùm quoque confert ſolitudo longior & remotior.

Adoleſcens pœnitens includit ſe ſepulcro.

Dæmones exprobrant pœnitenti.

Conſtans perſtat in pœnitentiâ.

A dæmonibus verberatur.

Reſiſtite diabolo, & fugiet à vobis.

Lucæ 14.

Humilitas omnium virtutum fundamentum.

Alia narratio abbatis IOANNIS, *de eo qui lapſus, ductus eſt pœnitentiâ.* Cap. XLVI.

Ruff. lib. 2. cap. 1.

FVIT enim alius quoque monachus qui vlteriorem occuparat ſolitudinem, & multis annis ſe rectè & ex virtute geſſerat. Qui cùm eſſet deinceps ſenio confectus, tentabatur à dæmonum inſidijs. ſilentium enim valde amplectebatur exercitator: & in orationibus & hymnis & multis contemplationibus diem tranſigebat, & viſiones quaſdam diuinas clarè videbat, partim quidem vigilans, partim verò etiam in ſomnis: & ſomni propemodum expers tenebatur à vitâ incorporea: non terram plantans, neque victus vllam curam gerens, neque in plantis quærens quod egenti præberet corpori. Sed neque auium aucupium, neque vllum animal perſequebatur, ſed fiduciâ plenus, ex quo ex regione habitabili illuc migrarat, nullam habebat rationem vt ei permaneret corpus nutritum, ſed omnium oblitus, ſe perfecto ſuſtinebat in Deum deſiderio, exſpectans vocationem, & ex hoc mundo migrationem: & vt plurimùm quidem alebatur delecta-

Senex exercitator omnibus ſe vitæ commodis priuat.

delectatione eorum quæ non cernuntur & ſperantur, & neque diuturnitate et corpus macerabatur, neque mœrebat triſtiſque erat anima: ſed in quodam honeſto ac venerando ſtatu bonum habebat habitum. Verum enimuerò Deus eum honorans, poſt præfinitum temporis interuallum, dabat ei ſuper menſam panem duorum vel trium dierum, vt & videretur, & eſſet, & eo vteretur. & ingrediens in ſpeluncam, quando ſentiebat corpus indigere, inueniebat nutrimentum. Et cum adoraſſet & cibum ſumpſiſſet, hymnis rurſus fruebatur, perſeuerans in precibus & contemplatione, indies germinans, & ſe tradens præſenti virtuti & futuræ ſpei, ſemper magis magiſque progrediens; & fere iam de meliori ſua ſorte confidebat, tamquam iam eam haberet in manibus: quod etiam fuit ei cauſſa lapſus, cum propemodum excideret per eam quæ ipſum poſteà inuaſit tentationem.

Donatur quotidiano pane diuinitus.

Quid enim nunc dicimus eius eum qui prope fuit caſum? Poſtquam enim ad hanc proceſſit cogitationem, paulatim imprudens eo deuenit, vt exiſtimaret ſe eſſe plus quàm alios, & iam maius quid poſſidere quàm alij homines: & cùm talis eſſet, iam deinceps in ſeipſo habuit fiduciam. Ei ergo gignitur haud ita diu pòſt primùm parua quædam animi remiſſio, vt ne videretur quidem eſſe remiſſio. Deinde oritur maior negligentia, quæ deinde eouſque progreſſa eſt vt ſentiretur: nam & ex ſomno tardiùs ſurgebat ad hymnos, & erant preces paulò otioſiores, nec hymnus adeo prolixus, & dicit ei anima ſe velle requieſcere, & mens ei annuit: & fluctuabant & vagabantur ei cogitationes, & iam occultè aliquid abſurdi meditabatur. ſed prior aſſuefactio adhuc exercitatorem quodammodò abducebat, veluti quidam motus ex priori illâ incitatione, & eum interim conſeruabat. Et aliquando poſt ſolitas preces ingreſſus veſpere, inuenit panem ſuper menſam, qui ei ſuppeditabatur diuinitus, & ſe refecit. Quo tempore nec illas execrabiles abiecit cogitationes, neque reputauit animam lædi à contemptione, neque conuerſus eſt ad quærendam mali curationem; ſed parum duxit parum abeſſe quominùs excideret ab ijs quæ decet facere. Amor itaque cupiditatis eum raptum cogitatione in regionem abduxit habitabilem. Cùm ſe tamen interim cohibuiſſet in diem ſequentem, ad conſuetam conuerſus exercitationem, cùm oraſſet & hymnos dixiſſet, ingreſſus ſpeluncam, inuenit quidem panem ſibi appoſitum, ſed non tam diligenter confectum nec tam purum, ſed ſordidum & inquinatum. Qui etſi eſſet id admiratus, & triſtitiâ affectus, ſumpſit tamen, & ſe refecit. Succeſſit tertia nox, & triplex malum addidit. Etenim mens eius citò irrupit in cogitationes. Ita autem erat ei affecta memoria, vt videretur vnà cum eo adeſſe femina & ſimul accumbere, & eam rem habebat in oculis, & eam veluti facere perſeuerabat. Egreſſus tamen eſt tertio quoque die ad opus, & preces, & hymnos, ſed non habens ampliùs mundas cogitationes, ſed frequenter conuerſus, in altum tollebat oculos, eos huc & illuc torquens: eius enim pulchrum opus interrumpebant memoriæ cogitationum.

Quantum bonum alioquin ſanctiſsimo adferat elatio detrimentum.

Veſperè ergo reuerſus pane indigens, illum quidem inuenit in menſâ, veluti corroſum à muribus aut canibus, & foris ſiccas quaſdam reliquias. Tunc ingemiſcit quidem & lacrymatur: ſed non quantum ſatis eſſet ad coërcendam nequitiam. Nutrituſque non quantum volebat, ſe parabat ad quietem. Eum autem aceruatim inuaſerunt cogitationes, eum vndique circumdantes: & eius mentem oppugnant, & captiuum ſtatim in mundum abducunt. Surgens autem iuit verſus regionem quæ habitatur, ingrediens noctu per ſolitudinem. Cùm autem dies eum apprehendiſſet, & quæ habitatur regio adhuc procul abeſſet, & eum æſtus affligeret, defatigatus eſt. Vndiquaque autem in orbem conſiderans circumſpicit, an alicubi appareret monaſterium, in quod ingreſſus requieſceret. quod etiam accidit, eum excipientibus quibuſdam pijs & fidelibus fratribus, qui cùm eum tamquam patrem germanum aſpexiſſent, vultum eius & pedes lauerunt: & cùm oraſſent, menſam appoſuerunt, & rogarunt vt quæ erant appoſita ſumeret cum charitate. Poſtquam autem ſe refecit, poſtularunt fratres vt verbum ſalutis ab eo acciperent, & quanam ratione poſſent ſeruari à laqueis diaboli, & quemadmodum ſuperarent turpes cogitationes. Is autem ipſos tamquam pater filios admonens, hortabatur vt eſſent fortes & conſtantes in laboribus, vt qui eſſent paulò poſt in ſummâ quiete collocandi. Multa quoque alia cum eis diſſerens de exercitatione, eos valdè iuuit. Cùm autem ceſſaſſet ab admonitione, & ſe parum recollegiſſet, conſiderabat quemadmodum alios admonens, ſe non monebat nec corrigebat: & ſe eſſe victum intelligens, curſu rurſus rediijt in ſolitudinem, ſeipſum deflens, & dicens: N… quia Dominus mihi opem tuliſſet, propemodum in inferno habitaſſet a… mea. propemodum in omne malum f… m redactus. propemodum me in terrâ c…cerunt. Et in eo factum eſt quod d… eſt,

Priuatur pane diuino, qui deſ… Dei famulari.

Pſal. 93

Prou. 18.

... Frater qui a fratre adiuuatur, eſt tamquam ciuitas munita & excelſa, & tamquam murus qui non poteſt corruere. Quamquam abhinc toto vitæ tempore luxit perpetuo, priuatus menſa quæ ei dabatur diuinitus, & panem ſuum quærens cum labore.

Pœnitentiã ſuã Deo acceptam ab Angelo nunciatur.

Nam cum ſe in ſpelunca incluſiſſet, & ſibi ſaccum & cinerem ſubſtrauiſſet, non prius e terra ſurrexit, nec ceſſauit flere, quam vocem Angeli audiſſet ei dicentem in ſomnis: Accepit Dominus tuam pœnitentiam, & tui eſt miſertus; deinceps autem vide ne decipiaris. Ad te enim venient fratres quos adiuuiſti, & afferent ad te eulogias: quas cum acceperis, veſcere cum ipſis, & perpetuo Deo age gratias.

Hæc ergo vobis narraui, ô filij, vt humilitatem exerceatis, ſeu in paruis, ſeu in magnis eſſe videamini. Hoc eſt enim primum præceptum Seruatoris, qui dicit: Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.

Matth. 6.

Et ne decipiamini à dæmonibus, qui vobis viſa & phantaſias excitant: ſed ſi quis ad vos venerit, aut frater, aut amicus, aut mulier, aut pater, aut magiſter, aut mater, aut ſoror, primum extendite manus ad orationem; & ſi ſit phantaſma, fugiet à vobis. Et ſi vos decipiant dæmones aut homines, vobis aſſentantes & laudantes, ne eis pareatis, nec maiore eſſe animini: nam me quoque ſæpè noctu ſic deceeperunt dæmones; & neque me ſinebant orare, nec quieſcere, quaſdam mihi phantaſias præbentes totâ nocte, & mane illudentes humi procumbebant, dicentes: Condona nobis, abba, quòd tibi labores præbuimus totâ nocte. Ego autem dicebam illis: Diſcedite à me omnes qui operamini iniquitatem; ne tentetis ſeruum Domini.

Cùm phantaſma ſe offert, ad orationem confugiendum.

Pſal. 6.

Quare vos quoque, ô filij, quietem perſequamini, vos ſemper exercentes ad contemplationem, vt puram poſſideatis mentem, Deum rogantes. Nam ille quoque eſt bonus exercitator, qui aſſiduè in mundo exercetur, & in honeſtis occupatur actionibus: qui humanitatem oſtendit & clementiam, hoſpitalitatemque & charitatem, & facit eleëmoſynas, & benè facit aduenientibus, & opem fert laborantibus, & permanet citra vllam offenſionem. Eſt quidem hic quoque valdè bonus: verſatur enim in actione, & præcepta exequitur, ſed in rebus terrenis occupatur. Hic quidem certè præſtantior eſt & maior qui verſatur in contemplatione, qui à rebus agendis ſe transfert ad intelligentiam, eas res alijs relinquens prouidendas: ipſe autem & ſeipſo abnegato, & ſui oblitus, ſcrutatur cæleſtia, Deo omnium ſolutus & expeditus aſſiſtens, nulla autem alia cura retro auulſus. Qui eſt eiuſmodi, vnà cum Deo degit, vna cum Deo verſatur, aſſiduis hymnis Deum ſemper celebrans.

Quæ vita melior, actiua an contemplatiua.

Noui enim ego hominem in ſolitudine, qui decem annos cibi terreni nihil guſtauit, ſed ei Angelus tertio quoque die cæleſtem cibum ad eum afferebat, & ei in os inijciebat, iſque erat ei inſtar cibi & potus.

Cibo cæleſti ad decennium Ioannes paſtus.

Scio quoque ad hunc hominem in phantaſiâ veniſſe dæmones, oſtẽdentes angelicos exercitus, & currus ignis, & multos ſatellites, tamquam alicuius regis venientis, & ei dicentes: In omnibus te rectè & ex virtute geſſiſti, ô homo: de cetero me adora, & tamquam Eliam te aſſumam. Dicebat autem apud ſe monachus: Adoro quotidie Regem meum & Seruatorem; & ſi hic eſſet ille, non hoc à me peteret. Poſtquam autem ei dixit quod habebat in animo: Dominum meum & Regem habeo Deum, quem ſemper adoro, tu autem non es rex meus; ille protinus euanuit. Hæc autem tamquam de alio diſſerens, inſtituta vitæ ſuæ, & res geſtas volebat celare. Qui autem vnà cum eo erant patres, eum dicebant hæc vidiſſe.

Dæmones in ſpecie ſanctorum Angelorum Ioanni ſe exhibent.

Hæc & alia multa nobis narrans beatus Ioannes, & tres dies ad nonam vſque diſſerens, noſtras curauit animas. Cùm autem dediſſet nobis benedictiones, iuſſit ire in pace, nobis quoque dictâ quadam prophetiâ: Hodie, aiebat, nuntiata eſt Alexandriæ victoria maximè pij Theodoſij, propter de medio ſublatum tyrannum Eugenium, & oportet Imperatorem mori morte propriâ: quod quidem reuerà ita fieri contigit. Licebat autem cernere multitudinem eorum qui cum ipſo erant monachorum in eccleſiâ, veluti quoſdam iuſtorum choros, lucidis veſtibus indutos, & hymnis aſſiduis Deum glorificantes.

Prædicit Ioannes Theodoſij Imperatoris mortem.

Poſtquam autem multos quoque alios patres vidimus, venerunt fratres nobis annuntiantes, conſummatum eſſe beatum Ioannem modo quodam admirabili: nam cùm iuſſiſſet, vt tres dies neminem finerent ad ſe venire, genibus flexis ad orationem, conſummatus eſt, ad Deum veniens, cui gloria in ſæcula.

Moritur genibus flexis.

De POEMENIA. CAP. XLVII.

Is quoque cum Chriſti ancillâ Pœmeniâ, quæ ad eum videndum acceſſerat, non eſt quidem collocutus, ſignificauit autem ei quoque quędam arcana. Et autem præcepit, dicens: Deſcendens à Thebaide, ne deflectas Alexandriam, quandoquidem futurum eſt, vt cadas in tentationes. Ea autem magni Ioannis prædictionem vel nihili ducens, vel

Pœmenia periculum lapſum prænunciat.

ciuis oblita, deflexit Alexandriam, vt videret ciuitatem. In itinere autem prope vrbem Niciæ, ad eam accesserunt naues eius quieſcendi gratia. Feſſi autem famuli ex quadam inſolentia cum illius loci habitatoribus, amentibus & profligatis hominibus, manus conſeruerunt: qui quidem vnius quidem eunuchi digitum ſecuerunt; alium autem occiderunt: Dionyſium autem ſanctiſſimum epiſcopum, in fluuium ignorantes proiecerunt: & illam ipſam conuitijs & maledictis impetierunt, & reliquos omnes ſeruos ſauciarunt.

Cap. xlviii.

Vita abbatis [96] Ammonae, *& eorum qui cum ipſo erant.*

Ruff. l. 2. cap. 3.

VIDIMVS autem alium quoque virum Thebaide, nomine Ammonam, patrem ter mille monachorum: quos etiam nominabat Tabenneſiotas, qui habebant magnum vitæ agendæ inſtitutum, vt qui & ouillas pelles ferrent, & vultu tecto comederent, & ſe deorſum inclinantes, ne quis proximum comedentem aſpiceret: & tantum exercerent ſilentium, vt viderentur eſſe in ſolitudine, vnoquoque occultè peragente ſuum vitæ inſtitutum; ſolùm autem ſpecie quadam in menſâ ſederent, conantes ſe inuicem latere. Aliqui enim ex his ſemel vel bis manum ori admouebant, tangentes panem vel oleum, vel aliquid ex ijs quæ erant appoſita, & cùm de vnoquoque obſonio ſemel guſtaſſent, contenti erant hoc alimento: alij autem panem ſenſim mandentes, alia autem accipientes citra ſimulationem, ſic perſeuerabant: alij autem iuſculum ter tantùm deguſtabant, à reliquis autem abſtinebant. Quæ cùm, vt erat conſentaneum, eſſem admiratus, non prætermiſi eam quæ ex eis capitur vtilitatem.

Ammonas pater 3000 monachorum.

Apud Tabenneſiotas ſilentium tempore refectionis.

Varia ſobrietas.

Cap. xlix

De abbate [97] Be.

Ruffin. l. 2. cap. 4.

VIDIMVS autem alium quoque ſenem, qui lenitate ſuperabat omnes homines, nomine abbatem Be: de quo affirmabant fratres qui apud ipſum verſabantur, eum numquam iuraſſe, numquam de aliquo mentitum eſſe, neque aliquo verbo increpaſſe, neque iratum fuiſſe, erat enim eius vita valdè quieta, & mores manſueti, vt qui ſtatum haberet angelicum: erat autem valde quoque humilis, & ſeipſum vilipendens. Cum nos autem multùm rogaremus, vt adhortatorium nobis ſermonem diceret, vix in animum induxit, vt nobis pauca diſſereret de manſuetudine. Is, cum hippopotamus aliquando vaſtaret vicinam regionem; ſtans prope fluuium, rogatus ab agricolis, viſâ beluâ ingentis magnitudinis, ei [...] dicens: Denunto tibi in nomine Ieſu Chriſti, ne amplius vaſtes hanc regionem. Illa autem tamquam ab Angelo loco pulſa omnino euanuit. Sic etiam aliquando abegit crocodilum.

Be totus manſuetus, numquam iurauit, numquam mentitus, numquam iratus.

Beluæ graſſanti imperat.

De abbate [98] Theona.

Cap. [...]

VIDIMVS etiam alium non procul à ciuitate, in ſolitudine, nomine Theonam, virum ſanctum in domuncula ſeorſum incluſum, qui tempore triginta annorum ſilentium exercuerat. Is cum plurima [...] tes perageret, habebatur ab eis pro propheta. Exibat enim ad ipſum per dies ſingulos multitudo ægrotantium, quibus manus imponens per feneſtram, dimittebat eos abire ſaluos. Licebat enim videre ipſum habentem vultum Angeli, lætis oculis, & totum plenum maxima gratiâ. Is, cùm non multo ante tempore latrones eum noctu inuaſiſſent, exiſtimantes ſe multum auri apud eum inuenturos, & vellent eum occidere, precatus eſt, & manſerunt immobiles ad portas eius vſque ad matutinum. Cùm turbæ autem manè ad eum acceſſiſſent, & eos igni mandare in animo haberent, vnum tantum verbum ad eos eſt locutus: Sinite eos abire ſanos; ſin minùs, à me fugiet gratia curationum. Ij verò ipſum audierunt: non audebant enim contra eum dicere, & protinus abiecte latrones ad ea quæ erant circum circà monaſteria, mutati moribus, & de ijs quæ fecerant ducti pœnitentiâ. Erat autem vir eruditus in triplici gratiâ ſermonum, in ſcriptis Romanis, Græcis, & Ægyptiacis, ſicut à multis & ab illo ipſo audimus. Cùm enim nos agnouiſſet eſſe hoſpites, ſcribens in tabella, Deo propter nos egit gratias. Comedebat autem ſemina non cocta. Noctu autem, vt aiunt, egrediebatur è cellâ, & congregabatur cum feris; & eas potabat ex eâ quam habebat aquâ. Erat enim videre veſtigia bubalorum, & onagrorum, & quarumdam caprearum, circa eius monaſterium, quibus ſemper delectabatur.

Oratione [...]

Theonas doctus in genere [...] guarum [...] verſo.

Ad aquas [...] ſeras.

De abbate [99] Elia.

C[...]

Ruff. lib. 2. c. 12.

VIDIMVS autem alium quoque ſenem in ſolitudine Antinoi, quæ eſt metropolis Thebaidis, Eliam nomine, qui natus erat centum & decem annos. Super eum dicebant ſpiritum Eliæ prophetæ requieuiſſe: erat enim valde celebratus, vt qui in terribili illâ ſolitudine [...] ſet ſeptuaginta annos. Non poteſt autem oratio pro dignitate narrare aſperam [...] in ſo[...]tu-

Elias [...] annos [...] in ſolitudine.

ſolitudinem, quæ eſt in monte in quo ille ſedebat, numquam deſcendens in eam quæ habitatur regionem. Eſt enim quædam ſemita eorum qui ad ipſum accedunt eiuſmodi, vt vix poſſint inſiſtere veſtigijs ij qui accedunt, hinc & inde lapidibus aſperis obuallata. Erat autem ſedens ſub quadam petrâ in ſpelunca, adeò vt ipſum quoque videre eſſet formidabile. Tremebat autem iam totus, vt quem ſenectus opprimeret. Multa autem ſigna quotidie peragebat, nec ceſſabat mederi ęgrotantibus. Dicebant autem qui apud ipſum erant patres, neminem meminiſſe eius aſcenſus in montem. Comedebat autem in ſenectute tres vncias panis, & tres oleas veſpere. In iuuentute autem ſemper ſemel comedebat in hebdomadâ.

Elias ſignis & medicamentis clarus.

Ieiunium mirabile.

Cap. LII. *Vita abbatis* 500 APOLLO.

Ruf. li. 2. cap. 7.

VIDIMVS autem alium quoque virum ſanctum in Thebaide, in finibus Hermopolis: in quam Seruator venit cum ſanctâ Mariâ & Ioſeph, implens prophetiam Iſaiæ, quæ dicit: Ecce Dominus ſedet ſuper nubem leuem, & veniet in Ægyptum; & quatientur manufacta Ægypti à facie eius, & cadent in terram. Vidimus enim illic quoque templum, in quo, ingreſſo vrbem Seruatore, ceciderunt omnia ſimulacra in faciem ſuper terram. Vidimus autem illic in ſolitudine virum, Apollo nomine, qui monaſteria habebat ſuper montem. Erat enim pater monachorum circiter quingentorum, qui erat valdè clarus & celebratus in Thebaide; erantque eius magna opera, & magnas virtutes per eum faciebat Dominus, & plurima ſigna & admirabilia per eum efficiebantur. Hic enim cùm à pueritiâ multam oſtendiſſet exercitationem, in perfectâ ætate talem eſt conſecutus gratiam. Cùm enim eſſet octogenarius, ſibi magnum congregauit monaſterium virorum perfectorum, qui poterant omnes ferè ſigna efficere. Is cum quindecim annos natus a mundo receſſiſſet, & quadraginta annos in ſolitudine tranſegiſſet, & in eâ omnem virtutem exercuiſſet: viſus eſt poſteà audire Dei vocem, dicentis ei: Apollo, Apollo, per te ſapientiam ſapientum in Ægypto, & prudentiam gentium prudentium abolebo. Perdes autem mihi cum eis etiam ſapientes Babylonis: & de medio tolles omnem cultum dæmoniacum; & nunc vade in eam quæ habitatur regionem: generabis enim mihi populum peculiarem, æmulatorem bonorum operum. Is autem reſpondens, dixit: Aufer à me, Domine, arrogantiam: ne forte elatus ſupra fraternitatem, priuer omni bono opere. Ei autem rurſus dixit vox diuina: Mitte manum tuam ſuper collum tuum, & deinde comprehendes, & infodies arenâ. Is autem cum ſtatim manum miſiſſet ſuper collum, apprehendit paruum Æthiopem: & eum infodit in arenâ clamantem & dicentem: Ego ſum dæmon ſuperbiæ. Et rurſus facta eſt vox ad eum, dicens: Vade, quoniam quod à Deo petiens, accipies. Is autem cùm primùm hoc audiſſet, profectus eſt in eam quæ habitatur regionem, tempore Iuliani tyranni: & tunc venit in propinquam ſolitudinem.

Iſaiæ 19.

Simulacra Ægypti ad ingreſſum Seruatoris corruunt.

Apollonius pater 500. monachorum.

Quindecim annos natus eremum petit.

Tit. 2.

Omnis actio ... ſpiritu à ſe auferendo.

Dæmon ſuperbiæ.

Cum quamdam autem paruam occupaſſet ſpeluncam, manebat ſubter montem. Eius autem opus erat, toto diurno ſpatio preces edere, noctu quidem centies, interdiu autem toties, flexis genibus. Eius autem alimentum tunc quoque ſicut priùs, admirabili & præter opinionem ratione à Deo ſuppeditatur. Ei enim in ſolitudine per Angelum afferebatur nutrimentum. Eius autem indumentum erat lebiton, quod nonnulli colobium appellant, & paruum linteum in eius capite. Hæc enim ei manebant in ſolitudine, nec veteraſcebant. Erat autem in ſolitudine propinquâ terræ quæ habitatur, faciens ſigna & virtutes admirabiles in virtute Spiritus: quas propter miraculi inſignem magnitudinem nemo poteſt omnes dicere, ſicut audiuimus à ſenibus qui cum eo verſabantur, qui ipſi quoque erant viri perfecti, & præerant multis fratribus. Fuit itaque protinus clarus ac celebratus, tamquam nouus aliquis propheta vel apoſtolus, qui veniſſet noſtro ſæculo: & cùm magna fama de eo ſparſa eſſet, omnes qui circumcircà diſperſi habitabant monachi, ſemper ad eum veniebant, & tamquam patri germano, dona ſuas offerebant animas. Is autem alios quidem hortabatur ad contemplationem: alios verò inſtituebat, vt perſequerentur virtutem, quæ verſatur in actione; primùm oſtendens opere ea, quæ ipſos facere admonebat ſermone. Sæpè enim eis oſtendens exercitationem, Dominicâ ſolùm cum eis verſabatur: ipſe quidem non ampliùs ſumens, quàm olera quæ ſua ſponte naſcuntur in terra; non panem interim vel legumen, non ex fructibus arborum aliquid comedens, nec quæcumque igni admota veniunt in vſus hominum.

Quod opus fuerit Apollonii monachi.

Veſtimentum eius non veteraſcens.

Die Dominico, charitatis gratiâ ſuos ad cibum conuocat.

Cùm autem tempore Iuliani aliquando audijſſet, fratrem in exercitu captũ vinctum teneri in cuſtodiâ, acceſſit ad eum cum fraternitate, rogans eum & admonens, vt eſſet fortis & conſtans in laboribus, & deſpiceret pericula ſibi imminentia. Dicit enim eſſe ſibi tempus certaminum, vt tunc quo-

que mens eius probetur inſulmi tentationum. Poſtquam autem his verbis eius animum confirmauit, adueniens tribunus, qui

Tribunus monachos ad militiam cogens carcere includit.

quodam ſceleris ferebatur impetu, cùm quidam ei de ipſis ſignificaſſet, clauſis portis cuſtodiæ, & ipſum & omnes qui cum eo erant, monachos incluſit, tamquam futuros aptos ad militiam: & cùm eis quot ſatis eſſent cuſtodes conſtituiſſet, domum rediit, nec auditione quidem ab eis rogari ſuſtinens. Mediâ autem nocte, lampadem ferens

Angelus custodibus apparet.

Angelus apparet cuſtodibus, lumine illuſtrans omnes qui erant in carcere, adeò vt præ ſtupore hiantes ſtarent cuſtodes. Qui cùm ſurrexiſſent, eos rogarunt vt omnes abirent, eis apertis ianuis: ſatebantur enim, eſſe ſatius pro iis mori, quàm quæ ad eos diuinitùs veniſſet libertatem, qui citra rationem detinebantur, deſpicere. Tribunus itaque cum magiſtratibus manè veniens in cuſtodiam, contendebat vt viri egrederentur è

Tribuni domus terræ motu concidit.

ciuitate: dicebat enim, domum ſuam cecidiſſe terræ motu, & è ſuis ſeruis optimos oppreſſos fuiſſe. Ii autem hæc audientes, Deo gratias agentes, abierunt in ſolitudinem:

Actor. 4.

erantque omnes ſimul, vt dicit Apoſtolus, habentes cor vnum & vnam animam.

Capita malarum cogitationum conterenda.

Docebat autem quotidie ornari virtutibus, & machinas diaboli in cogitationibus in principio protinus propulſare. Contrito enim capite ſerpentis, totum corpus eſt mortuum. Iubet enim Dominus, vt obſeruemus caput ſerpentis: id autem eſt, ne in principio admittamus malas & turpes cogitationes, non ſolùm vt obſcœnas animi noſtri phantaſias deleamus: conari autem nos inuicem ſuperare virtutibus: & ne quis in his laudibus altero videatur inferior. Hoc autem, inquit, ſit vobis argumentum profectus virtutum, quando fueritis vacui affectionibus & appetitionibus: hæc enim ſunt Chriſti donorum principium. Quando autem à Deo habuerit aliquis oſtenſionem miraculorum, ne nimiùm intumeſcat, quaſi ſufficienter profecerit nec efferatur cogitatione, tamquam ſit iam magis honoratus quàm alii; neque vt oſtentans quòd talem gratiam acceperit: ſin minùs, ſeipſum decipit mente captus, & gratiâ mulctabitur. Habuit ergo hanc magnam doctrinam in ſermonibus, quam nos quoque ſæpè poſteà ab ipſo audiuimus: in operibus autem, efficiebat maiora; omnis enim petitio ei ſtatim dabatur à Deo.

Reuelationes factæ ſancto Apolloni.

Quinetiam videbat quaſdam reuelationes: vidit enim ſuum fratrem natu maximum, qui ipſe quoque fuerat conſummatus in ſolitudine, & ipſo pulchro vitæ inſtituto eum ſuperauerat, cum quo ipſe quoque longo tempore vixit in ſolitudine. Videbatur ergo eum videre ſedentem in eodem throno cum apoſtolis, cùm ei reliquiſſet ſuarum virtutum hereditatem: & ſic pro ſe ipſo intercedebat, Deum rogans, vt eſſet velox eius tranſlatio, & cum ipſo ſibi requiem præſtaret in cælis. Viſus eſt autem ei dixiſſe Seruator, oportere eum adhuc paruo tempore eſſe in terrâ ad multorum perfectionem, donec multi fiant eius virtutis æmulatores. Magnus enim monachorum populus credetur eius fidei, & pius exercitus, vt gloriam dignam laboribus conſequatur apud Deum. Hæc vidit, quæ etiam euenerunt. nam cùm multi vndique ex auditione ad eum conueniſſent monachi, & per

Apollo pater quingentorum fratrum.

eius doctrinam & conſeruationem plurimi omnino mundo renuntiaſſent, facta eſt fratrum cohabitatio, cùm ad quingentos fratres ſimul apud ipſum communem vitam haberent, & vnam menſam, totâ veſte candidati: & in eis impleta eſt Scriptura, quæ dicit: Lætare deſertum ſitiens, erumpe & clama quæ non parturis; quoniam

Iſaiæ 54.

multi ſunt filii deſertæ, magis quàm virum habentis. Nam impletum quidem eſt hoc eloquium propheticum ex Eccleſiâ quæ congregata eſt ex gentibus: perfectum eſt autem in hac etiam Ægyptiacâ ſolitudine, quæ plures filios Deo exhibet, quàm terra quæ eſt habitata. Vbi enim ſunt in vrbibus tot greges eorum qui ſalui fiunt, quot Deo exhibent quæ ſunt in Ægypto ſolitudines? Quot ſunt enim hîc populi, tot ſunt illic in deſertis monachi. Ac mihi videtur dictum Apoſtoli, etiam in ipſis eſſe impletum: Vbi enim abundauit peccatum, ſuperabundauit & gratia. Abundauit enim

Rom. 5.

Cur Deus tot monachos in Ægypto ſuſcitarit.

quondam in Ægypto multus & impius idolorum cultus, adeo vt in nullâ gente magis: canes enim & ſimias quidam colebant, alii allia & cæpe; & ex vilibus oleribus multa deos exiſtimabant, vt ipſum ſanctum patrem hæc narrantem audiuimus, & reddentem cauſſam prioris ignorationis. Nam bouem quidem, aiebat, in deos referebant

Vnde in Aegyptum tam multi dii.

gentiles qui priùs apud nos habitabant, quoniam per ipſum exercentes agriculturam, victum ſibi parabant: aquam autem Nili, quoniam irrigat omnes agros: terram quoque colebant, vt quæ eſſet aliis omnibus regionibus fertilior. Reliquas autem abominationes, canes & ſimias, & reliquam omnem animantium & olerum colebant turpitudinem, quatenus eorum vſus fuit eis occaſio ſalutis, qui tempore Pharaonis homines occupatos tenuit, quando ille Iſraëlem perſequens, ſubmerſus eſt. Vnuſquiſque enim id, in quo fuit occupatus, cùm Pharaonem non eſſet ſecutus, hoc

in deos

in deos retulit, dicens: Hoc fuit mihi deus hodie, per quod effectum eſt, vt non perirem vna cum Pharaone. Hæc quidem in ſermonibus habuit ſanctus Apollo.

Ante ſermones autem ſcribendum eſt quæ poſſedit in operibus. Fuerunt enim aliquando gentiles propè accolentes in locis omnibus: & decem pagi qui erant ei propinquiores, magis colebant dæmones. Erat autem templum maximum in vno vico, & ſimulacrum maximè inſigne: lignea autem erat hæc ſtatua. Pompam autem ducebant, ea n per vicos circumferentes nefarij ſacerdotes, qui bacchabantur cum multitudine, veluti pro aquâ fluuiatili celebrantes myſteria. Accidit autem vt illo tempore illic adeſſet Apollo cum paucis quibuſdam fratribus: poſtquam autem vidit multitudinem repente dæmoniace furentem per regionem, flexis Seruatori genibus, fecit omnes gentiles repente immobiles. Cùm autem non poſſent ex illo loco progredi, alius alium trudentes, & æſtu toto die torrerentur, ignorantes vnde hoc eis eueniſſet, ſacerdotes eorum dixerunt eſſe quemdam Chriſtianum habitantem in eorum finibus ſub ſolitudine, qui hæc faceret, dicentes de Apollo; & oportere ei ſupplicare: ſic minus, fore vt veniant in periculum. Poſtquam autem qui procul habitabant, auditis clamoribus & lamentationibus, acceſſerunt, & eos rogarunt: Quidnam eſt, dicentes, quod vobis repente accidit? quo pacto hoc factum eſt? Illi autem dixerunt ſe neſcire, niſi quod virum habebant ſuſpectum, dicentes oportere illum placare. Alij verò teſtabantur ſe eum vidiſſe prætereuntem: & ſic rogarunt eos, vt eis citò daretur auxilium: adductis bobus conati ſunt mouere ſimulacrum; id autem manebat tamquam immobile cum ipſis ſacerdotibus. Cum nullam ergo euadendi rationem inueniſſent, miſerunt per accolas legationem ad Apollo, vt illinc liberati ab errore recederent. His autem Apollo ſignificatis, celerrimè deſcendit homo Dei: & cùm oraſſet, omnes ſoluit à vinculo. Hi autem omnes vno animo ad ipſum proceſſerunt, vniuerſorum Seruatori credentes, & Deo qui facit admirabilia, idolo protinus igni mandato. Quos omnes catecheſi inſtitutos adiecit eccleſijs. Multi autem ex his in hodiernum vſque diem degunt in monaſterijs. Huius autem rei fama peruaſit in omnes partes, & multi crediderunt in Dominum; adeo vt nullus ampliùs gentilis nominetur in eius finibus.

Gentiles Apollo orante redduntur immobiles.

Immobile simulacrum.

Apollo Gentiles ad fidem adducit.

Non multo pòſt autem tempore, duo pagi inter ſe bellum incipiunt committere, pro agris decertantes. Poſtquam autem eſt Apollo renuntiatum, ſtatim ad eos deſcendit, inter eos pacem conciliaturus. Qui erant autem ex parte aduerſâ non parebant, ſed contra dicebant, freti vno latronum principe, vt viro ad bellum præſtantiſſimo. Cùm eum ergo Apollo vidiſſet contrà dicentem, dixit ei: Si parueris, ô amice, rogabo Dominum meum, vt tua peccata remittantur. Is autem vbi hoc audiuit, non cunctatus, abiectis armis, eius genibus aduolutus ſupplicauit: & pace factâ eius interceſſione, ſuos remiſit ad propria. Cùm ij autem pacem egiſſent, & abijſſent, inſignis eorum propugnator, Apollo de cetero ſequebatur, promiſſum apertè exigens. Quem cum aſſumpſiſſet beatus Apollo in propinquâ ſolitudine, admonuit & hortatus eſt, vt patienti & conſtanti eſſet animo, poſſe enim Deum ei condonare. Vbi autem nox aduenit, ambo videntur in ſomnis ſe aſtare ante tribunal Chriſti: vtrique autem contemplabantur Angelos Deum vnà cum iuſtis adorantes. Cumque ipſi vnà cum eis procubuiſſent, Patrem adorauerunt: & vox ad eos facta eſt Dei dicentis: Quæ eſt ſocietas luci cum tenebris? aut quæ pars eſt fidelis cum infideli? Quid verò ſtat cum iſto homicida, cum ſit indignus tali contemplatione? Tu autem abi, ô homo: tibi enim eſt conceſſus hic tardè natus perfuga. Qui cùm alia multa vidiſſent & audijſſent admirabilia, quæ neque audet oratio dicere, neque auris audire, excitati annuntiarunt ijs qui cum eis conuerſabantur. Omnes autem maxima inuaſit admiratio, vtriſque vnam narrantibus viſionem. Permanſit autem cum exercitatoribus, is qui non ... amplius homicida, vſque ad mortem vitam ſuam corrigens, ex lupo in ſimplicem & innocentem agnum mutatus. In eo quoque impleta eſt Iſaiæ prophetia, dicentis: Lupi & agni ſimul paſcentur; & leo & bos ſimul comedent paleas. Licebat enim illic quoque videre Æthiopes cum monachis ſe exercentes, & multos virtutibus ſuperantes, & Scripturam in eis impletam, quæ dicit: Æthiopia præueniet manum eius Deo.

Latro conuertitur.

Apollo & latronis viſio.

2. Cor. 6.

Iſaiæ 65.

Pſal. 67.

Aliquando autem decertabant gentiles aduerſus Chriſtianos ruſticos pro ſuis finibus: erat autem multitudo vtrorumque armatorum, quibus adſtitit Apollo pacem inter eos concilians. Ei autem reſtitit gentilium in pugnâ anteſignanus, qui erat vir grauis & ſæuus; affirmabat autem & dicebat ſe non eſſe daturum pacem vſque ad mortem. Is autem ei dicit: Atque adeo tibi fiat quod elegiſti. nullus enim præter te occidetur. Tibi autem mortuo non erit terra

Apollo principi gentilium contentioſo mortem prædicit.

ſepulcrum, ſed ventres ferarum & vulturum re implebuntur. Atque adeò oratio effectum protinus eſt ſortita, cùm ex vtraque parte nullus ſit interfectus præter anteſignanum. Quem etiam cùm in arenâ tumulaſſent, mane inuenerunt membra laniata ab hyænis & vulturibus. Illi autem cùm vidiſſent miraculum, & euentum eius quod dixerat, omnes Seruatori credentes eum prædicabant prophetam.

Princeps negans ſe daturum pacem, ipſe ſolus occiditur.

Erat autem adhuc anteà in montis ſpeluncâ ſanctus Apollo, cum quinque alijs fratribus, qui primi fuerunt eius diſcipuli, cùm recenter veniſſet è ſolitudine. Cùm autem aduentaſſet dies feſtus Paſchæ, & Dei cultum impleſſent, erant eſuri ea quæ inueniebantur: erant autem aliquot ſicci panes, & quædam olera repoſita. Eis autem dixit Apollo: Si ſumus fideles, ô filij, & germani Chriſti filij, petat vnuſquiſque veſtrûm à Deo id quod eius animo gratum eſt ad veſcendum. Illi verò ei vniuerſum permiſerunt, exiſtimantes ſe eſſe indignos tali gratiâ. Cùm læto autem vultu oraſſet, & omnes dixiſſent, Amen; protinus noctu venerunt in ſpeluncam quidam viri penitùs incogniti, qui dicebant ſe venire à longinquâ regione; & omnia ferebant, ea etiam de quibus ne auditione quidem acceperant, & quæ non naſcuntur in Ægypto, horti fructus omnis generis, vuas & mala punica, & ficus & nuces, omnia intempeſtiuè: quinetiam quoſdam inuentos mellis fauos, & vrnam recentis lactis: & [10] nicolaos maximos, & panes mundos & calidos è regione externâ. Ij autem qui ea attulerant, cum ſolummodò tradidiſſent, tamquam miſſi à viro magno & diuite, protinus properè receſſerunt. Cùm autem quæ erant eſculenta percepiſſent, ea illis ſuffecerunt vſque ad Pentecoſten: adeò vt ipſi quoque mirarentur, & dicerent, fuiſſe ea verè à Deo miſſa.

Cibi diuinitus ſuppeditati.

Quidam autem ex monachis rogabat patrem, vt ſtatim Deum pro ipſo oraret, vt gratiam aliquam conſequeretur. Cùm ipſe autem oraſſet, ei dabatur gratia humilitatis & manſuetudinis, adeò vt mirarentur omnes eum eſſe tam manſuetum. Has autem eius virtutes narrarunt nobis qui cum ipſo erant fratres, hæc multis quoque atteſtantibus fratribus.

Humilitatem & manſuetudinem cuidam impetrat Apollo.

Etenim cùm non multo antè tempore fuiſſet aliquando fames in Thebaide: qui autem ea loca accolebant populi audijſſent, quòd qui erant apud eum monachi, præter ſpem omnem & opinionem quotidie alerentur, vno animo apud ipſum acceſſerant cum vxoribus & liberis, ſimul benedictionem petentes & alimentum. Is autem nihil veritus, ne cibus ei aliquando deeſſet, dabat omnibus venientibus, vnicuique quod in diem ſufficeret. Relictis autem tribus ſolis magnis ſportis cum panibus, & fame inualeſcente, iubet ſportas afferri in medium, quas ipſo die erant eſuri monachi: & audientibus omnibus fratribus & populi multitudine, dixit magnâ voce: Non potens eſt manus Domini hæc implere? Hæc autem dicit Spiritus ſanctus: Non deficiet panis ex his ſportis, donec nouo frumento fuerimus ſatiati. Et affirmarunt omnes qui tunc aderant, eis panes ſuffeciſſe quatuor menſes. Similiter autem & in oleo & frumento: adeò vt veniret ſatanas, & ei diceret: Num tu es Elias, aut alius ex prophetis & apoſtolis, quòd hæc facias? Is autem dixit ipſi: Quid enim? non homines ſancti fuerunt apoſtoli & prophetæ, qui hæc nobis tradiderunt? An tunc quidem aderat Deus, nunc autem peregrè eſt profectus? Poteſt autem Deus hæc ſemper facere, & nihil erit quod ipſe non poſſit. ſi ergo Deus eſt bonus, cur tu malus? Quid verò non oportet nos quoque dicere ea quæ vidimus? nempe quòd fratres ingrediebantur cum ſportis, ad mēſas panes afferentes, & cùm comederēt quingenti fratres ad ſatietatem, eas rurſus plenas accipiebant?

In tempore famis populum paſcit.

Non defuturum panem ſportis prædicit.

Non eſt peregrè profectus Deus, vt non eadem nunc, quæ olim miracula faciat.

Aliud quoque miraculum, quod videntes obſtupuimus, par eſt dicere. Cùm enim ad eos veniſſemus ſpatio trium dierum, cogniti ſumus, procul viſi à fratribus, qui ex eo audierant de noſtro ad eum aduentu: qui quidem properè accurrentes nobis venerūt obuiàm, pſallentes: eſt enim hic mos apud omnes monachos. & cùm proni in terram adoraſſent, nos deoſculati ſunt, nos ſibi inuicem oſtendēres, & dicentes: Ecce venerūt fratres, de quibus pater noſter dixit tribus ante diebus, dicēdo: Poſt tres dies venient ad nos tres fratres, venientes Ieroſolymis. Et alij quidem nos deducebāt, alij verò nos retro ſequebantur, pſallentes, donec prope ipſum venimus. Cùm autem audijſſet pater Apollo vocem pſallentium, venit nobis obuiàm, vt mos ei erat erga omnes fratres: & cùm nos vidiſſet, adorauit primus ſe in terrâ extēdens; & cùm ſurrexiſſet, eſt oſculatus; & poſtquam introduxiſſet, orauit, & pedes noſtros manibus lauit proprijs, & hortatus eſt ad refectionem. Hoc autem faciebat omnibus fratribus qui ad ipſum veniebāt. Qui enim cum ipſo erāt fratres, alimentum non priùs accipiebant, quàm Euchariſtię Chriſti communicaſſent. hoc autem faciebant horâ nonâ diei. Deinde cum ſic comediſſent, ſedebant audientes eum docentem omnia præcepta, vſque ad primum ſomnum. Illinc alij quidem ex ipſis ſecedebant in ſolitudinem, Scripturas totâ

Hoſpitum aduentum præcognoſcit.

Euchariſtia cum ſumpto cibo alijs ab Apollo fratribus fuit præmiſſum.

nocte memoriter exprimentes;alij verò illic perſeuerabant, aſſiduis hymnis Deum laudâtes, ad diem vſque:quos ego vidi his oculis,cùm veſperè hymnos cœpiſſent,vſque ad matutinum non ceſſaſſe à cantu. Multi certe ex ijs horâ nonâ ſolùm deſcendebant de monte,& Euchariſtiam ſumentes, rurſus adſcendebant, contenti ſpiritali nutrimento vſque ad aliam nonam. Hoc autem multi ex ijs faciebant multos dies. Licebat autem eos videre exultantes in ſolitudine,adeò vt nullã eiuſmodi aliam exultationem in terrã videre liceat, nec lætitiam corporalẽ. Neque enim erat inter eos aliquis mœſtus aut triſtis:ſed ſi quis videbatur præ ſe ferre triſtitiam, ſtatim pater Apollo ex eo rogabat cauſſam, & quæ etiã in occulto vniuſcuiuſque cordis, renuntiabat.

Exhortationes ob- barum Apollinis.

Dicebat autem: Non oportet eſſe triſtes propter ſalutem,cùm futuri ſimus heredes regni cælorum. Triſtes autem, inquit, erunt gentiles, flebunt Iudæi, lugebunt peccatores; iuſti autem lætabuntur: & qui terrena quidem animo agitant, lætantur in rebus terrenis; nos autem qui tanta ſpe digni ſumus habiti, quomodo non lætamur perpetuò?cùm nobis Apoſtolus ſuadeat, vt ſemper lætemur, & in omnibus gratias agamus. *1. Theſſ. 5.* Quis autem dixerit eius in ſermone gratiam,& reliquas eius virtutes, quas propter ſummum miraculum ſilemus, auditas vtique ex ipſo,& ex alijs?

Cùm autem de exercitatione & vitæ inſtituto nobiſcum ſæpè ſeorſum diſſeruiſſet, ſæpè etiam dixit de ſuſcipiendis monachis, quòd oportet adorare fratres aduenientes: Non enim ipſos,aiebat, ſed Deum adoraſti. Vidiſti enim, inquit, fratrem tuum? vidiſti Dominum Deum tuum; & hoc, inquit, ab Abraham accepimus: *Gen. 18.* & quod oporteat, inquit, nonnumquam cogere fratres ad refectionem,à Lot accepimus,qui coëgit Angelos: *Cogendi aliquando hoſpites ad refectionẽ. Gen. 19.* &quòd oportet,ſi fieri poteſt,monachos quotidie communicare Sacramentis. *Quotidie communicare quàm proficuum.* Qui enim ſe ab eis procul amouet,Deus quoque procul ab eo recedit. Qui autem hoc facit aſſiduè,aſſiduè ſuſcipit Seruatorẽ. Eſt enim, inquit, vox Saluatoris: Qui comedit carnem meam, & bibit meum ſanguinem, manet in me,& ego in eo. *Ioan. 6.* Hoc confert monachis ſalutaris paſſionis commemorationem continenter facientibus, quotidie etiam ſe præparare, vt omni tempore digni ſint, qui ſuſcipiant cæleſtia Sacramenta: quandoquidem ſic quoque conſequitur remiſſionem peccatorum. *Per Sacramentum altaris conſequimur remiſſionem peccatorum.* Catholica autem & generalia ieiunia non licet ſoluere ſine ingenti neceſſitate: in quartâ enim feriâ traditur Seruator, & in paraſceue crucifigitur; qui ea ergo ſoluit, Seruatorem vnà tradit, & vnà crucifigit. *Ieiunia catholica quarta & ſexta feria.* Sed ſi ad vos veniat frater, qui opus habet vt reficiatur cùm ſit ieiunium, ipſi ſoli menſam apponite: ſin autem nolit, ne cogatis. habemus enim communem traditionem. Multum autem reprehendebat eos qui ferrum geſtabant, & comam nutriebant. *Auſteritates vitæ occultè aſſumenda.* Hi enim, inquit, ſe oſtentant & quærunt placere hominibus, cum oporteat ipſos potiùs corpus ſoluere ieiunijs, & quod bonum eſt facere in occultò: ij verò non ſic, ſed ſe propalant omnibus. Et quid opus pluribus? Omnis enim eius doctrina eſt eius vitæ inſtituto ſimilis, quam nec quis ſcribere potuerit nec dicere. Plurima ergo nobiſcum ſeorſum, totã ſæpe hebdomadã diſſerendo, tandem dimittens dixit: Habete pacem inter vos, neque ſeparemini in viâ.

Cùm autem dixiſſet ijs qui cum ipſo erant fratribus, quiſnam ex ipſis vellet nos deducere ad viſitandos alios patres,ſanctus Apollo tribus viris delectis, qui valerent & ſermone & vitæ inſtituto, erantque periti linguæ Græcæ & Romanæ & Ægyptiacæ,cum eis nos dimittens, iuſſit eis ne nos priùs relinquerent, quàm ſatisfactum eſſet noſtro videndorum patrum deſiderio: quos ſi quis vellet omnes videre, ad eos aſpiciendos totã vitã non ſufficeret. Cum nobis ergo benedixiſſet, amandauit, dicens: Benedicat vos Dominus ex Sion: & videatis bona Ieruſalem omnibus diebus vitæ veſtræ. *Pſal. 127.*

Nobis autem ambulantibus meridie per ſolitudinem, videmus tractum magni draconis, qui tamquam trabes erat protractus per arenam: quem cùm vidiſſemus, nos magnus timor inuaſit. *Sancti viri non horrẽt draconem miræ magnitudinis.* Qui autem nos ducebant fratres, hortati ſunt ne timeremus, ſed eſſemus bono animo, & ſequeremur draconis veſtigium: Videbitis enim fidem noſtram, cùm ipſi ſimus eum manu noſtrã ſuperaturi. Multos enim, inquiunt, & dracones & ceraſtas manu interfecimus, ſicut ſcriptum eſt. In eis enim implebatur illud: Dedi vobis poteſtatem ambulandi ſuper ſerpentes & ſcorpiones, & ſuper omnem poteſtatem inimici. *Lucæ 10.* Nos autem qui ferebamur incredulitate,& qui maiori eramus affecti formidine, rogabamus eos ne iremus per veſtigia draconis,ſed rectã viã. Vnus autem frater ex ipſis, magnã animi alacritate, cùm nos eo in loco dimiſiſſet, profectus eſt in ſolitudinem quærens beluam. Quam cùm inueniſſet, non procul ab antro, magnã voce exclamabat draconem eſſe in ſpeluncã; & vocabat ipſos, vt ad ſe venirent viſuri quid eſſet euenturum: & hortantibus nos alijs fratribus ne timeremus, cum magno metu abijmus viſuri beluam. Nobis autem repentè occurrens frater

vnus, manu nos traxit in ſuum monaſteriũ, dicens nos non poſſe ferre impetum beluæ, & maxime quod nondum vidiſſemus talem, ſe vero ſæpe vidiſſe ipſam beluam tam vaſti magnitudine, vt quæ ſit plus quàm quindecim cubitorum. Cùm nos ergo iuſſiſſet manere in loco, abijt ad fratrem, dicens ei vt recederet à cauernâ: conabatur enim ille à loco non recedere, priuſquam interfeciſſet draconem. Cui cùm perſuaſiſſet, eum ducit ad nos increpantem modicam noſtram fidem. Quieſcentes autem apud illum fratrem, qui circiter vnum milliare remotum habebat monaſterium, ſatis refecti ſumus.

Cap. LIII

Vita abbatis Amvn.

Ruff. l. 2. cap. 8. vocat *Ammonem.*

Ille autem nobis narrabat, in illo loco in quo ipſe ſedebat, fuiſſe virum ſanctum, cuius ipſe fuit diſcipulus, nomine Amun, qui in illo loco plurimas fecit virtutes; ad quem ſæpe latrones venientes, accipiebant eius panem & alimenta. Hæc ergo ægrè ferens, cùm vno die egreſſus eſſet in ſolitudinem, adduxit ſecum duos magnos dracones, & iuſſit eis vt in eo loco manerent, & portam cuſtodirent. Homicidæ autem cùm pro more veniſſent, & vidiſſent miraculum, præ ſtupore hiantes ceciderunt in faciem. Egreſſus autem inuenit eos mutos, & ferè ſemimortuos; & cùm eos excitaſſet, probris eos affecit, dicens: Videte quantum eſtis beſtijs agreſtiores; nam iſtæ quidem propter Deum noſtræ parent voluntati, vos autem neque Deum timuiſtis, neque Chriſtianorum eſtis reueriti religionem. Introductis autem eis in cellam, menſam appoſuit, & monuit vt mores mutarent. Illi autem ſurgentes, protinus multis viſi ſunt meliores: non multo poſt autem ipſi quoque viſi ſũt eadem ſigna facere.

Amun contra latrones duos dracones portæ monaſterij ponit cuſtodes

Latrones humaniter tractat, & ad Deum conuertit.

Aliquando autem, inquit, cùm vnus magnus draco propinquam vaſtaret regionem, & multa occideret animalia, quicumque habitabant iuxta ſolitudinem, omnes ſimul venerunt ad patrem, rogantes vt deleretur belua ex eorum regione. Is autem eos ita dimiſit, vt qui eis triſtitiâ affectis nihil prodeſſe poſſet. Manè autem ſurgens, venit in eum locum quo tranſitura erat belua: poſtquam autem ter flexit genua ad orationem, in ipſum veniebat belua, magno cum ſtridore grauem emittens anhelitum, & intumeſcens ac ſibilans, tetrumque edens ſpiritum. Is autem nihil territus, ad draconem conuerſus, dixit: Vincet te Ieſus Chriſtus, filius Dei viui, qui eſt magnum cetum victurus. Idque cùm dixiſſet, protinus diſruptus eſt draco, per os omne virus euomens cum ſanguine. Cum autem veniſſent ruſtici poſtridie, & illud magnum viderent miraculum, & non ferrent ſpiritum, in animal multam arenam congeſſerunt, patre illic eis adſtante: ad draconem enim licet mortuum non audebant accedere.

Draco diſruptus precibus abbatis Amun.

Puer autem, inquit, paſcens cum repente vidiſſet adhuc viuum draconem, ſtatim emota mente fuit exanimatus: iacuit itaque puer nihil ſpirans in loco totâ die in ſolitudine. Cùm eum autem ſui veſpere inueniſſent parum ſpirantem, totum inflatum ex ecſtaſi, deducunt ad patrem, ignorantes cauſſam eius quod acciderat. Cum is autem oraſſet, & eum vnxiſſet oleo, ſurrexit puer narrans id quod fuerat deprehenſum. Quâ re vir maxime motus, ad interimendum draconem eſt conuerſus.

Puerum emortuum ... reſtituit.

Vita abbatis [102] Copre *presbyteri.* Cap. LIV.

Ruff. l. 2. cap. 9.

Erat autem illic quidam presbyter, qui monaſterium prope habebat in ſolitudine, Copres nomine: vir ſanctus, propè nonagenarius, præpoſitus fratrum quinquaginta, qui ipſe quoq; plures faciebat virtutes, morbis medẽs, & multas faciens curationes, & dæmones expellẽs, & res multas efficiens, atque adeò quaſdam in noſtris oculis. Is ergo poſtquam nos vidit, ſalutauit, & pro nobis orauit, & poſtquam pedes noſtros lauiſſet, ſciſcitatus eſt a nobis, quænam in mundo fierent: nos autem rogauimus, vt ipſe nobis potius exponeret ſui vitæ inſtituti virtutes, & quo modo eſſet Deus ei dona largitus, & quanam ratione fuiſſet particeps eius gratiæ. Is autem nullâ eo nomine elatus ſuperbiâ, nobis ſuam vitam narrauit, & maiorum ſuorum qui ipſum ſuperarunt, quorum ipſe vitæ inſtitutum eſt imitatus: Non eſt, inquit, ô filij, quod à me fit admirabile, ſi cõſeratur cum iis quæ in vita geſta ſũt à patribus noſtris. Et cùm narraret nobis Copres presbyter, quæ rectè & ex virtute geſta fuerant à patribus, vnus ex fratribus noſtris dormitans, vt qui iis quæ dicebantur fidem nequaquam haberet, videt in eius manibus librum admirabilem, ſcriptum litteris aureis, & canum virum adſtantem, & minaciter ei dicentem: Non audis attentè lecturam, ſed dormitas? Is autem conturbatus, nobis eum audientibus, ſtatim quod audierat & viderat Romanè expoſuit. Eo autem hæc nobis adhuc dicente, venit quidam ruſticus habens calathum arenæ, qui exſpectabat donec impleſſet narrationem: rogauimus autem nos presbyterum, Quid ſibi vult ruſticus cum arena? nobis reſpondit pater, dicens: Filioli mei, non oportebat me gloriari apud vos, neque ea enuntiare quæ geſta ſunt à patribus; ne mente elati amittamus

Copres presbyter ... morborum curator.

Dormitans ... collegus ... increpatur.

mus mercedem: propter ſtudium autem veſtrum & vtilitatem, quòd tam procul ad nos veniſtis, non fraudabo vos vtilitate; ſed quæ per nos Seruator geſſit, narrabo præſentibus fratribus.

Sterilitas fide fugatur. Sterilis erat ager qui eſt prope nos, & ruſtici qui ipſum poſſidebant, ſeminantes, vix ſemen duplicatum metebant: vermis enim naſcens in ſpicâ, totam meſſem corrumpebat. Agricolæ autem catechiſmo à nobis inſtituti, & effecti Christiani, rogarunt nos vt oraremus pro meſſe. Dixi autem eis: Si habetis fidem in Deum, vel arena deſerti fructum vobis afferet. Ij autem nihil cunctati, cùm hac arenà, quæ à nobis calcatur, ſinus impleſſent, attulerunt, rogantes vt benediceremus. Poſtquam autem ſum precatus, vt illis fieret ſecundùm ipſorum fidem, ipſi eam cum frumento ſeminarunt in aruis ſuis: & repentè eorum ager ita multiplicauit fructum, vt omnem ſuperaret Ægyptum. Hoc ergo facere ſoliti, nobis quotannis exhibent moleſtiam. Vnum autem, inquit, magnum miraculum præbuit mihi Deus multis præſentibus. Cùm enim in ciuitatem aliquando deſcendiſſem, inueni quemdam virum Manichæum qui populos ſeduxerat: cum autem non poſſem ei publicè perſuadere, dixi conuerſus ad multitudinem: Magnum rogum in plateà accendite, & ingrediamur in flammam; & qui ex nobis illæſus à flammâ manſerit, is habet bonam fidem. Poſtquam autem hoc factum eſt, & turbæ rogum citò accenderunt, ipſum mecum trahebant in ignem. Is autem dicit: Vnuſquiſque ſeorſum ingrediatur: debeſque primus ingredi qui iuſſiſti. Cùm autem in nomine Christi ſignatus eſſem, ingreſſus, flamma in hanc & illam partem diuiſa, me nullâ affecit moleſtiâ, cum ſemihoram in eâ eſſem moratus. Turbæ autem viſo miraculo exclamarunt, & cogebant illum pyram peruadere: is autem nolebat, timore affectus. Cùm eum autem accepiſſent populi, in medium protruſerunt; & totus flammâ ambuſtus, eiectus eſt è ciuitate, clamantibus populis: Planum viuentem exurite. Me autem turbæ accipientes, & laudibus proſequentes, deduxerunt in eccleſiam.

Miraculo fidem probat Copres.

Cruce ſignatus Copres non læditur ab igne.

Idololatras ad fidem conuertit. Cùm autem ego aliquando per quoddam templum tranſirem, quidam ex gentibus ſuis idolis ſacrificabant. Dixi autem eis: Cur cùm ſitis participes rationis, ſacrificatis ijs quæ carent ratione: voſque eſtis de cetero ijs magis expertes rationis? Illi autem, vt qui rectè dixiſſem, me ſtatim ſunt ſecuti, credentes Seruatori.

Cùm autem eſſet mihi aliquando hortus in agro propinquo, propter eam quæ ad nos veniebat fraternitatem, & quidam pauper eum operaretur, ingreſſus eſt quidam gentilis, vt furaretur olera: vbi verò ea ſuffuratus receſſiſſet, eaque tribus horis non potuiſſet coquere, ſed manſiſſent in lebete qualia acceperat, vtpote quod aqua minime calefieret; vir ſe colligens, accepta olera ad nos detulit, rogans vt ſibi condonaretur erratum, & vt fieret Christianus; quod etiam factum eſt. Erant autem hac ipsâ hora hoſpites, fratres qui ad nos venerant: propter quos tempeſtiuè admodum ad nos allata ſunt olera. Quæ cùm comediſſemus, egimus Domino gratias, duplici accepta lætitiâ, & ex ſalute hominis, & ex refectione fratrum.

Olera furto rapta coqui non poſſunt.

Vita abbatis SVRI. CAP. LV.

Ruff. l. 2. cap. 10.

ABBAS autem Surus, inquit, & Iſaias, & Paulus ſibi inuicem repentè occurrerunt ad fluuium, viri pij & egregij exercitatores, inuiſuri magnum abbatem Anuph. Diſtabat autem eorum interuallum tribus manſionibus; & dicunt ad ſe inuicem: Oſtendat vnuſquiſque noſtrûm ſuum vitæ inſtitutum, & quemadmodum fuit in hac vitâ à Deo honoratus. Abbas autem Surus dixit eis: Peto à Deo donum, vt nos virtute ſpiritus indefeſſi ad locum perueniamus: & cùm ipſe ſolùm oraſſet, inuentum eſt protinus paratum nauigium, & ventus ſecundus, & momento temporis inuenti ſunt in loco, cùm aduerſo flumine nauigaſſent.

Surus oratione via ſubſidia impetrat.

Vita abbatis ISAIAE. CAP. LVI.

Ruff. lib. 2. cap. 10.

ISAIAS autem dicit eis: Et quid mirum, ò amici, ſi vir nobis occurrerit, qui vitam narret vniuſcuiuſque?

Vita abbatis PAVLI. CAP. LVII.

Ruff. l. 2. cap. 10.

PAVLVS autem dicit eis: Si Deus nobis reuelauerit, quòd poſt tres dies aſſumit hominem? Cùm autem paulò vlteriùs proceſſiſſent, vir eis obuiàm factus eos ſalutat; Paulus autem ei dicit: Dic nobis quæ rectè geſſiſti, nam poſt craſtinum diem abibis ad Deum.

Vita abbatis [103] ANVPH. CAP. LVIII.

Ruffin. l. 2. cap. 10.

DIXIT autem eis Anuph: Benedictus Deus, qui mihi hæc quoque ſignauit, & veſtrum vitæ inſtitutum & aduentum. Cùm autem dixiſſet quæ vnuſquiſque eorum rectè geſſerat, expoſuit deinceps, quæ ipſe fecerat, dicens: Ex quo Seruatoris nomen profeſſus ſum in terrâ, ex ore meo non eſt egreſſum mendacium; humani cibi nihil ſumpſi, me cæleſti alimento

Anuph numquam mentitus.

alente

alente quotidie Angelo: nullius alterius rei cupiditas in cor meum aſcendit, præterquam Dei: nihil ex rebus terrenis occultauit mihi Deus, quod non ſignificauerit & oſtenderit mihi. Non interdiu ſomnum cepi, non noctu requieui, Deum quærens: vna mihi ſemper adfuit Angelus, mundi oſtendens poteſtates: lumen cogitationis meæ numquam fuit extinctum: omnem petitionem accepi à Deo protinus. Vidi ſæpenumerò Deo aſſiſtentes myriades Angelorum, vidi choros iuſtorum, vidi martyrum congeriem, vidi monachorum vitæ inſtitutionem: vidi opus autem omnium Deum laudantium. Vidi ſatanam igni traditum, vidi angelos eius punitos, vidi iuſtos lætantes in æternum. Hæc & multa alia narrans, tertio die tradit animam: eamque ſtatim ſuſcipientes Angeli & chori martyrum in cælos ſuſtulerunt, ipſis videntibus, & hymnos audientibus.

Anuph aſſiſtentem ſemper habuit Angelum.

Anima eius ab Angelis ad cælos defertur.

Cap. lix.

Vita abbatis [104] HELLENIS.

Ruff. lib. 2. cap. 11.

QVIDAM autem alius pater, qui vocabatur abbas Hellen, cùm ab ineunte ætate ſe fortiter exercuiſſet, ſæpenumerò ignem geſtabat in ſinu, incitans eos qui propè erant fratres ad oſtendenda ſigna, dicens eis: Si vos verè exercetis, virtutis ſigna de cetero oſtendite. Aliquando autem cùm per ſe eſſet in ſolitudine, inceſſit eum mellis deſiderium: cùm verò illicò fauos inueniſſet ſub petrâ, dixit: Recede à me intemperans cupiditas. ſcriptum eſt enim: Spiritu ambulate, & deſiderium carnis non perficietis. eiſque relictis abijt. Cùm autem iam tres hebdomadas ieiunaſſet in ſolitudine, inuentis qui diſiecti erant fructibus, dixit: Non comedam, neque attingam aliquid ex ijs; ne fratrem meum ſcandalizem, nempe meam animam. ſcriptum eſt enim: Non in alimento ſolùm viuit homo. Cùm autem adhuc aliam ieiunaſſet hebdomadam, poſteà dormitauit: & veniens Angelus in ſomnis, ei dixit: Surge & tolle ea quæ inueniuntur, & comede. Is autem ſurrexit, & circumquaque aſpiciens, videt fontem in orbem herbas delicatas germinaſſe. Cùm autem & potum ſumpſiſſet, & comediſſet olera, affirmabat nihil vmquam ſibi fuiſſe iucundius. Cùm paruam autem ſpeluncam in loco inueniſſet, manſit illic paucos dies ieiunus. Vbi autem egebat alimento, orabat flexis genibus: ei autem protinus apponebantur eſculenta omnia, & panis calidus, & oliuæ, & varij fructus.

Gal. 5.

Abſtinendum à cibo ne lædatur anima.

Matth. 4. Lucæ 4.

Aliquando autem inuiſit fratres ſuos: & cùm eos multùm monuiſſet, contendebat in deſertum, afferens quædam ad vſum neceſſaria. Cùm autem vidiſſet quoſdam onagros paſcentes, ait ipſis: In nomine Ieſu Chriſti, veniat vnus ex vobis, & ſuſcipiat onus meum. Is autem ſtatim ad ipſum acceſſit. Cùm autem ſupellectilem ei impoſuiſſet, & ei inſediſſet, vno die peruenit ad ſpeluncam. In ſole verò ab eo poſitis panibus & fructibus, cùm ad ea veniſſent feræ, vt ſolent ad fontem, & panes ſolum tetigiſſent, mortuæ ſunt.

Helleni onager obedit.

Acceſſit autem aliquando ad quoſdam monachos, cum eſſet dies Dominicus, & dixit eis: Cur hodie non egiſtis ſynaxim? Cum ij autem apertè dicerent: Eò quòd non venerit preſbyter. Dixit autem eis: Ego ibo & eum vocabo. Ij autem dixerunt, non poſſe aliquem tranſmittere alueum propter altitudinem. Quinetiam dicebant eo in loco eſſe beluam maximam, nempe crocodilum, qui multos homines cõſumpſerat. Is autem non cunctatus, ſtatim ſurgens profectus eſt ad vadum: quem cùm belua ſtatim tergo excepiſſet, ad partem ripæ vlterioris tranſuexit. Cùm autem in agro inueniſſet preſbyterum, rogauit ne deſpiceret fraternitatem. Ille autem eum videns multis conſutis pannis obſitum, rogauit vndénam pannum habuiſſet, dicens: Habes veſtem animæ pulcherrimam, ô frater; eiuſque humilitatem & frugalitatem admiratus, eum ſecutus eſt abeũtem ad fluuium. Cùm autem quâ tranſueherentur cymbam non inueniſſent, vocem emiſit abbas Hellen, aduocans crocodilum. Is autem ei ſtatim obediens aderat, tergum ſubſternens: rogauit autem preſbyterum, vt cum eo aſcenderet; is verò timore affectus, cùm vidiſſet beluam, retroceſſit. Cùm autẽ eum teneret admiratio, & eos qui trãs fluuiũ habitabant fratres, videntes eum cum beluà tranſmittentem alueum; ille aſcendens in terram, vnà ſecum attraxit beluam, dicens, melius eſſe ei vt moreretur, quàm interemptarum animarum acquireret ſupplicium. Ea autem cadens, protinus eſt mortua.

Celebranda ſynaxis & ſumenda Euchariſtia die Dominico.

Crocodilus obedit Helleni.

Tres autem dies permanens apud fratres, ſedebat, docens eos præcepta, & quæ erant occulta vniuſcuiuſque conſilia apertè enuntians: hunc quidem dicens vexari à fornicatione, illum verò à vanâ gloriâ, alium à delicijs, alium ab irâ, & alium quidem pronũtiabat eſſe mitem, alium verò pacificum: illorũ quidem vitia, horum verò virtutes arguens. Hæc autem audientes, mirabantur dicendo reuerà ita eſſe. Eis autem dixit: Parate nobis olera, hodie enim ad nos venient plures fratres. Cùm illi autem adhuc pararent, ſuperuenientes fratres ſe inuicem ſalutarunt.

Fratrum occulta enunciat & tentationes narrat.

Rogauit autem eum quidam ex fratribus, volens vnà cum eo degere in deſerto. Eo autem

tem [illegible] ſte [illegible]lum [illegible] [illegible]tem[illegible] ſe o[illegible] [illegible] C[illegible]m [illegible]m [illegible]tem ex[illegible]ſet iuſſit [illegible]bitare in ai[illegible] ſpelun[illegible]. Ad cu[illegible] autem noctu aduentantes dæmones [illegible]m ſuffocate [illegible]rediebantur, cum eu[illegible] turpibus perturbaſſent cogitation[illegible]. Ille autem excurrens renuntiauit abba[illegible] Heleo quæ euenerant. Ipſe autem cùm loco figuram impreſſiſſet, iuſſit eum deinde [illegible]anere ſecure. Cum autem aliquando panes ei defeciſſent in ſpeluncâ, aduentans Angelus in figura fratris eis attulit nutrimentum.

Angelus panem ei ministrat.

Rurſus autem ipſum aliquando quærentes fratres decem numero, errabant per ſolitudinem, ſeptimo iam die ieiuni permanentes: cum verò eos inueniſſet, iuſſit in ſpeluncâ quieſcere, illi verò eum victus admonuerunt. Ille qui nihil habebat quod eis apponeret, dixit eis: Potens eſt Deus menſam parare in deſerto. Statim autem quidam adoleſcens de puntone ipſis orantibus pulſauit fores. Cum autem aperuiſſet, viderunt adoleſcentem habentem magnam ſportam panis & oliuarum. Iis autem ſuſceptis, comederunt, Deo agentes gratias, cum adoleſcens ſtatim euanuiſſet. Hæc & alia multa miracula cum nobis narraſſet pater Copres, noſque benignè & humaniter tractaſſet, induxit in ſuum hortum, oſtendens nobis palmas, & alias arbores frugiferas quas ipſe plantauit in ſolitudine, admonitus à fide ruſticorum, quibus dixit: Poteſt deſertum fructus producere iis qui fidem habent in Deum. Poſtquam enim vidi, aiebat, eos qui arenam ſeminauerant, & eorum agrum fructum tuliſſe, ipſe quoque idem aggreſſus, idem ſum conſecutus.

Parat Deus menſam in deſerto.

Deſertum fide fructus producit.

CAP. LX.

Vita abbatis [101] APELLE.

RVFF. L. C. 11.

VIDIMVS autem alium quoque presbyterum in partibus ſuperioris regionis, Apellem nomine, virum iuſtum, qui fabricæ ærariæ artem primùm tractauit, & exinde conuerſus eſt ad exercitationem. Is cum ad eum veniſſet diabolus in figurâ mulieris, quo tempore ad vſum monachorum quædam tractabat fabrilia; ferrea laminâ ex igne raptâ, idque manu propter feſtinationem, totum eius vultum & corpus combuſſit, eamque audierunt fratres vlulantem in cella. Ab eo tempore vir ille ſemper manu tenebat ferrum ignitum, nec lædebatur. Is cum nos benignè & humaniter accepiſſet, narrauit nobis de viris præclaris & Deo dignis qui cum eo fuerant, & erant adhuc ſuperſtites.

Apelles faber ferrarius.

Per ferrum candens [illegible] tactu appetentem [illegible].

CAP. LXI.

Vita alterius [106] IOANNIS.

RVFF. LIB. C. 13.

EST, inquit, in hac ſolitudine frater noſter nomine Ioannes, alterius quidem iam ætatis, omnes autem monachos ſuperans virtutibus, quem nemo poteſt cito inuenire, quòd ſemper in ſolitudinibus locum loco commutet. Is primùm ſtans tres annos ſub quadam rupe, orans perpetuò, non ſedens omnino, non dormiens, niſi quantum ſomni ſtans ſuffuratur, & Dominico ſolum ſumens Eucharistiam, afferente ei presbytero, nihil aliud comedebat. Atque adeo cùm quodam die ſe ſatanas transfiguraſſet in presbyterum, ad eum abibat celerius, præ ſe ferens ſe ei velle dare Euchariſtiam. Cum eum autem agnouiſſet beatus Ioannes, dixit ei: O omnis fraudis & malitiæ pater, inimice omnis iuſtitiæ, non ceſſabis decipere animas Chriſtianorum, ſed audes ſanctis inſultare Sacramentis? Is autem ipſi reſpondit: Parum abfuit quin te deiectum lucrifecerim, nam ſic quoque ſeduxi quemdam ex tuis fratribus, & mente motum deduxi ad inſaniam. Pro quo cùm multi iuſti multùm rogaſſent, vix potuerunt efficere vt eſſet ſanæ mentis. Hæcque cùm dixiſſet dæmon, ab eo receſſit.

Ioannes aſſiduè ſtans.

Solâ Euchariſtiâ die Dominicâ ſumptâ viuit.

Satana presbyterũ ſimulanti reſiſtit.

Cum autem eſſent diſrupti eius pedes ex eo quòd tanto tempore ſtetiſſet immobilis, & exiret ſanies, adueniens Angelus, tetigit eius corpus, dicens: Chriſtus erit tibi verus cibus, & ſanctus Spiritus verus potus, interim autem tibi ſufficit ſpiritale nutrimentum, ne repletus euomas. & cum eum curaſſet, dimouit a loco. Deinceps autem vitam egit in ſolitudine, circumiens, & herbis veſcẽs: Dominicâ autem inueniebatur in eodem loco ſumens Cõmunionem. Cum paucos autem palmæ ramos petiſſet à presbytero, efficiebat cingula animalibus. Cum verò vellet quidã claudus ad eũ venire vt curaretur, & aſinum ſolummodo inſcendiſſet, vbi primùm eius pedes tetigere cingulum quod fuerat à ſãcto viro factum, fuit illico curatus. Aliâs autem ægrotis mittebat eulogias, & à morbis liberabantur pentitùs. Porrò autem reuelabatur de eius monaſteriis, quòd quidam ex iis qui ſunt in ipſis, vitam non rectè inſtituũt, & per presbyterum ad cunctos ſcribit epiſtolas, quòd illi quidem ſunt otio dediti, hi verò contendunt ad virtutem, & inuenta eſt ſic ſe habere veritas. Scribit autem ad eorum quoque patres, quòd quidam ex his ſunt de fratrum ſalute minus ſolliciti, alij verò eos quantum ſatis eſt honorant, annuntiauitque vtrorumque honores & ſupplicia. Et rurſus alios quoque prouocans ad ſtatum perfectiorem, admonebat vt à ſenſilibus ſe trans-

Angelus pedes eius diſruptos ſanat.

Curatur claudus ac cingulo rurſus à Ioãne confecto.

Fratrum varias conuerſationes abſens cognoſcit.

transferrent ad ea quæ percipiuntur intelligentiâ. Tempus eſt enim, inquit, deinceps tale vitæ oſtendere inſtitutum. Non debemus enim, inquit, omni tempore permanere pueri & infantes, ſed iam nos perfectioribus applicare cogitationibus, & magni & excelſi animi virtutem attingere, & ceteras maximas virtutes aggredi. Hæc & complura alia nobis pater de patre narrabat, quæ quidem, proptereà quod excedant miraculi modum, omnia non ſcripſimus: non quod non ſint vera, ſed propter incredulitatem aliquorum. Nos autem ſatis de his certiores facti ſumus, cùm multi & magni viri ea nobis narrauerint, qui ſuis viderunt oculis.

CAP. LXII

De abbate [108] PAPHNVTIO.

Ruff. lib. 2. cap. 16.

VIDIMVS autem locum quoque Paphnutij anachoretæ, viri magni & virtute præditi: qui haud ita multò ab hinc tempore conſummatus eſt in regione, quæ eſt circa Heracleotas Thebaidis, de quo multi multa narrarunt.

CAP. LXIII

De TIBICINE.

Ruff. l. 2. cap. 16.

IS enim poſt multam exercitationem Deum rogauit, vt ei ſignificaretur, cuinam ex ijs ſanctis, qui ſe rectè geſſerunt, eſſet ſimilis. Angelus autem apparens ei dixit: Es ſimilis tibicini qui degit in hac ciuitate. Is autem ſtudioſè ad eum profectus, eius vitæ inſtitutum ab eo eſt ſciſcitatus, & omnia eius vitæ facta eſt perſcrutatus. Is autem ei dixit id quod etiam erat verum, ſe eſſe peccatorem, & ebrioſum, & ſcortatorem; haud ita longo autem abhinc tempore, ſe ex arte latrocinandi eò contuliſſe. Cùm autem accuratè examinaretur, quidnam vmquam rectè ab eo geſtum eſſet, dixit ſe nullius rei honeſtæ ſibi eſſe conſcium, niſi quòd cùm aliquando latronis vitam ageret, Chriſti virginem, cui erat à latronibus vitium afferendum, liberauerit, & noctu ad vicum vſque reduxerit. Rurſus autem, inquit, inueni aliquando formoſam mulierem errantem in ſolitudine, fugatam ab apparitoribus & curialibus præſidis & ſenatorum, propter publicum mariti debitum, & errorem ſuum deflentem. Sciſcitatus ſum autem ex ea cauſſam fletus. Illa autem dixit: Ne me roges, domine, nec miſeram examines; ſed tamquam ancillam tuam abducas quò velis. Nam cum maritus tempore biennij ob debitum publicum trecentorum aureorum ſæpe fuerit flagellatus, & in carcere incluſus, & tres mihi chariſſimi filij venditi fuerint, ego recedo fugitiua, locum loco commutans: nunc autem etiam errans per ſolitudinem, ſæpe inuenta, & aſſiduè flagellata, iam tres dies permanſi ieiuna in ſolitudine. Ego autem ei ſum miſertus, inquit latro: & cum eam deduxiſſem in ſpeluncam, dedi ei trecentos aureos, & deduxi eam vſque ad ciuitatem, & eius maritum liberaui cum liberis, citra vllum probrum & contumeliam. Cui reſpondit Paphnutius: Ego quidem nullius rei talis mihi ſum conſcius, in exercitatione autem omnino audiſti me eſſe celebrem; non enim vitam traduxi in otio. mihi ergo Deus de te reuelauit, te rebus geſtis nihilo me eſſe inferiorem: ſi ergo, o frater, non parua a deitate tui habetur ratio, ne tuam animam temerè neglexeris. Is autem ſtatim proiectis quos habuit in manibus tibijs, & lyræ muſicæ harmoniâ in ſpiritalem traducta melodiam, virum ſecutus eſt in deſertum. Cum autem tribus annis ſe pro viribus exercuiſſet, & in hymnis & orationibus vitæ ſuæ tempus peregiſſet, in cælum iter direxit, & cum choris Angelorum & iuſtorum ordinibus connumeratus, requieuit.

Paphnutius tibicini aſſimilatur.

Tibicen, antè latro, virginis pudorem tuitus eſt.

Afflictam feminam eleemoſyna iuuit.

Monachus fit audi- ... tribus annis ... eſt ... tentia.

De PROTOCOMITE.

CAP. LXIIII

Ruff. l. 2. cap. 16.

VBI ergo illum qui ſe exercuerat virtutibus, priùs ad Deum miſit, maiori & accuratiori vitæ inſtituto, quàm prius eſſet, ſibi impoſito, rogauit Deum, vt ſibi ſignificaretur, cuinam ex ſanctis eſſet ſimilis: & rurſus vox diuina ad eum facta eſt, dicens: Es ſimilis vicini pagi protocomiti. Is autem ad eum abijt celerrime: & cùm ipſe pulſaſſet oſtium, proceſſit ille, vt ei mos erat, ad accipiendum hoſpitem. Et cum pedes eius lauiſſet, & menſam appoſuiſſet, hortatus eſt vt veſceretur. Cùm autem facta eius ſciſcitaretur, & ei diceret: Narra mihi, ô homo, inſtitutum vitæ tuæ; multis enim monachis, vt mihi Deus oſtendit, euaſiſti ſuperior: ille dixit, ſe eſſe peccatorem, & indignum nomine monachorum. Cùm autem inſtaret percontari, homo reſpondit, dicens: Non habeo quidem neceſſe narrare ea quæ a me facta ſunt; ſed quoniam dicis te à Deo veniſſe, quæ mihi adſunt referam. Iam agitur trigeſimus annus, ex quo me à meâ vxore ſeparaui, cum tribus annis ſolùm cum eâ habuiſſem conſuetudinem, & tres ex eâ filios ſuſcepiſſem, qui etiam mihi ad meos vſus inſeruiunt; hoſpitalitatem autem numquam intermiſi vſq; in hodiernum diem: non gloriatur aliquis ex comitibus ſe hoſpitē ante me excepiſſe. Non egreſſus eſt pauper nec hoſpes ex meâ aulâ vacuis manibus, qui non priùs ratione conuenienter eſſet viatico ſuſtentatus. Non adſpexi præteriens pauperem infortunio affectum, cui non ſuppeditarim quod ſatis fuit ſolatij. Non accepi perſonam filij mei in iudicio, non ingreſſi ſunt in domum meam

Paphnutius protocomiti æquatur.

Prote ... tis ad ... annos ... matrimonio ... nentia.

E... hoſpitali... & ... ſyna.

Incorrupt... eius ind...

ſtudu-

fructus alieni, non fuit lis aliqua quam non compoſuerim & pacificauerim, non increpauit aliquis meos filios quòd ſe inhoneſtè gererent, non tetigerunt fructus alienos mei greges, non ſeminaui primus agros meos; ſed cùm eos omnibus propoſuiſſem communes, colligebam ea quæ erant reliqua. Non conceſſi vt pauper opprimeretur a potentiâ diuitis, non affeci aliquem moleſtiâ in vitâ meâ, numquam malum iudicium protuli in aliquem. Hæc à me eſſe facta Deo volente mihi ſum conſcius. Cum autem viri virtutes audiiſſet Paphnutius, eius caput oſculatus eſt, dicens: Benedicat te Dominus ex Sion: & videas bona Ieruſalem omnibus diebus vitæ tuæ. In iis enim te rectè geſſiſti: vnum autem tibi reſtat quod eſt caput virtutum, nempe Dei omni ex parte ſapiens cognitio, quam non poteris ſine labore conſequi, niſi cùm teipſum à mundo abnegaris, crucem accipias, & ſequaris Seruatorem. Is autem vbi hæc audiit, ſtatim nec ſuis quidē valere iuſſis, virum ſecutus eſt in montem. Et cùm veniſſent ad fluuium, ſcaphâ non inuentâ iuſſit Paphnutius eum flumen traiicere pedibus, quod propter altitudinem nemo illo tempore pedibus traiecerat. Cum autem tranſiiſſent, & eis perueniſſet aqua vſque ad cingulum, conſtituit eum in quodam loco. Cùm ſe autem ſeparaſſet, Deum rogauit vt eiuſmodi hominibus videretur præſtantior. Non multo autem interiecto tempore, vidit viri animam aſſumi ab Angelis, Deum laudantibus & dicentibus: Beatus quem elegiſti & aſſumpſiſti: habitabit in atriis tuis. Et rurſus iuſtis reſpondentibus & dicentibus: Pax multa diligentibus legem tuam, & non eſt eis ſcandalum. Et tunc cognouit virum eſſe mortuum.

Psal. 127. — Sæculo valedicit. — Eius anima ab Angelis in cælum defertur. Psal. 64. — Psal. 118.

De 109 MERCATORE.

Cap. LXV. — Ruff. l. 2. cap. 6.

CVM autem perſeueraret abbas Paphnutius Deum venerari precibus, & multiplicare ieiunia, rurſus orauit vt ſibi oſtenderetur cuinam eſſet ſimilis. Dicit ei rurſus vox diuina: Similis es mercatori quærenti bonas margaritas: ſed ſurge deinceps, & ne cunctare; tibi enim occurret vir cui es aſſimilatus. Cùm ille autem deſcendiſſet, vidit virum quemdam mercatorē Alexandrinum, pium & Chriſti amantem, vicies mille aureis negotiantem, cum centum nauibus deſcendentem ex ſuperiore Thebaide, qui omnes ſuas facultates & merces diſtribuerat pauperibus. Is cum ſuis filiis decem ſaccos leguminum ad eum afferebat. Et quid hic, ô amice? ei dixit Paphnutius. Is autem dixit ipſi: Sunt fructus meæ mercaturæ, qui Deo offeruntur ad iuſtam refectionem. Quid autem hæc, inquit ipſi Paphnutius, & tu noſtro nomine non frueris? Is autem confeſſus eſt ſe ad id ſtudioſè contendere. Ei reſpondit Paphnutius: Quouſq; ergo tu terrenam exerces negotiationem, nec cæleſtia attingis mercimonia? Sed hæc quidē es aliis dimiſſurus: tu verò iis te adiungens quæ ſunt maximè opportuna, ſequere Seruatorem, ad eum venturus paulò pòſt. Is verò nihil differens, iuſſit filios ſuos reliqua diuidere pauperibus; ipſe autem cum in montem aſcendiſſet, & ſeipſum in eo loco incluſiſſet, vbi duo priores conſummati fuerant, perſeuerabat in orationibus. Paruo autem elapſo tempore, relicto corpore factus eſt ciuis cæleſtis. Poſtquam autem eum quoque præmiſit in cælos, ipſe etiam deſpondit animum, vt qui ſe non poſſet amplius exercere. Aſſiſtens autem Angelus ei dixit: Huc deinceps accede, veni tu quoque, ô beate, in ęterna Dei tabernacula: venerunt enim prophetæ te in ſuos choros accepturi. Hoc autem non tibi prius declaraui, ne ſi fuiſſes elatus, de tuis detraheretur meritis. Cùm ergo vno ſolo die ſuperuixiſſet, & per reuelationem ad eum veniſſent quidam presbyteri, omnibus illis narratis, tradidit animam. Apertè autem videntes presbyteri eum aſſumi in choris iuſtorum & Angelorum, Deum laudabant.

Mercator Alexandrinus pauperibus mercium donator, Paphnutio æquatur. — Sæculo renuntiat. — Feliciter obit. — Felix Paphnutij obitus.

Vita abbatis 110 APOLLONII.

Cap. LXVI. — Ruff. l. 2. cap. 19.

FVIT in Thebaide quidam monachus, nomine Apollonius. Is plurimas oſtendit virtutes & facta egregia. dignus quoque fuit habitus dono doctrinæ ſupra multos qui tunc fuère inſignes virtutibus. Is in tempore perſecutionis addens animum Chriſti confeſſoribus, multos effecit martyres. Porrò autem ipſe quoque comprehenſus cuſtodiebatur in carcere; ad quem veniebant qui ex gentibus erant nequiores, & cum eo diſputabant, inceſſebantque maledictis, & irridebant.

Apollonius martyrum adhortator.

De 111 PHILEMONE martyre, & iis qui cum ipſo fuère martyribus.

Cap. LXVII. — Ruff. l. 2. cap. 19.

ERAT autem quidam ex ipſis choraules, vir nequitiis famoſus, qui accedens eum appetebat contumeliis, dicens eum impium & impoſtorem, & planum, & qui ab omnibus habebatur odio, & qui debebat mori citius. Cui dicit Apollonius: Miſerebitur tui Dominus, ô homo: & eorum quæ dicta ſunt, nihil tibi reputetur ad peccatum. Hæc autem cùm audiſſet ille choraules, Philemon nomine, mordebatur animo, à verbis eius compunctus. Statim autem ad tribunal profectus, coram iudice ſe ſiſtit, & ei dicit populo præſente: Iniuſtè facis, ô iudex, qui

Philemon choraules per Apollonium ad fidem conuertitur.

viros pĩos & nulli culpæ affines punis. nihil enim mali faciunt nec dicunt Chriſtiani. Ille autem cùm ipſe hæc diceret, in principio quidem exiſtimabat eum loqui ironicè & ludificari; poſtquam autem eum vidit perſiſtere, Inſanis, inquit, ô homo, & mens tibi repentè eſt emota. Ille autem, Non inſanio, inquit, ô iudex iniuſtiſſime: ſum enim Chriſtianus. Is autem multis blanditiis vnà cum turbà ei conabatur perſuadere: poſtquam autem vidit immobilem, ei omne genus tormenta adhibuit. Cùm autem rapuiſſet Apollonium, & multis eum affeciſſet contumeliis, ipſum torquebat tamquam planum. Apollonius autem ei dixit: Optarem, ô iudex, vt tu & omnes præſentes hunc meum errorem ſequeremini. Is autem eo hæc dicente, iuſſit ambus igni tradi toto inſpiciente populo. Cùm autem in flammâ eſſent præſente iudice, vocem ad Deum emittit beatus Apollonius, toto populo audiente & iudice: Ne tradas Domine beſtiis animam confitentem tibi, ſed teipſum nobis apertè oſtende. Nubes autem roſcida & lucida adueniens, viros texit, igne extincto. Admiratæ autem turbæ & ipſe iudex, clamabant: Vnus eſt Deus Chriſtianorum; maleficus vero quiſpiam hæc renuntiat præfecto Alexandriæ. qui cùm crudeles quoſdam & immanes elegiſſet protectores & apparitores, eos miſit vt vinctos adducerent iudicem & Philemonem. Ducebatur ergo vnà cum eis Apollonius, & quidam alij confeſſores. Cum omnes autem iter ingrederentur, eum inuaſit gratia, & cœpit docere milites. Vbi autem ipſi quoque compuncti crediderunt Seruatori, erant omnes vno animo vincti. Quos omnes cum vidiſſet præfectus à fide non poſſe dimoueri, iuſſit proiici in profundum maris: hoc autem fuit eis ſignum Baptiſmatis. Cùm eos autem ſui inueniſſent diſiectos in littore, fecerunt omnibus ædem vnam, vbi nunc multæ virtutes peraguntur. Tanta autem fuit viri gratia, vt de iis quæ eſſet precatus, ſtatim exaudiretur, eum ſic honorante Seruatore. Quem etiam nos in [112] martyrio precati, vidimus cum iis qui cum ipſo fuerunt martyrio affecti, & Deum adorantes, eorum [113] tabernacula ſalutauimus in Thebaide.

Vterque igni traditur.

Pſal. 73.

Nubes vtrumque tegit, & ignem extinguit.

Submerguntur cum multis aliis.

Miracula eduntur ad eorum reliquias.

CAP. LXVIII.

Vita abbatis [114] DIOSCVRI *presbyteri.*

Ruff. l. 2. cap. 10.

Quæ pollutio nocturna Communionem impediat.

VIDIMVS autem alium quoque presbyterum in Thebaide, nomine Dioſcurum, patrem centum monachorum. qui cùm ad Dei gratiam eſſent acceſſuri, dicebat eis: Videte ne qui noctu phantaſiam habuit mulieris, audeat accedere ad ſancta Sacraméta. Ne quis ex vobis viſis & phantaſiis pulſus ſomniauerit. nam qui abſque phantaſiis fiunt fluxus ſeminis, caſu fiunt; nec ex vniuſcuiuſque libero animi arbitrio inſunt, ſed abſque voluntate: procedunt enim ex naturâ, & ex redundanti materiâ excernuntur, quocircà nec ſunt peccato obnoxij: viſa autem ac phantaſiæ procedunt ex liberâ eligendi voluntate, & ſunt argumentum mali animi. Oportet autem, inquit, monachum tranſilire etiam legem naturæ; corpus autem liquare, nec inueniri in vllo inquinamento carnis, ſed carnem macerare, & non concedere vt in ipſâ redundet materia. Conamini ergo illam exhaurire frequẽtibus & prolixis ieiuniis, ſin minùs autem, nos ad appetitiones & deſideria incitãt. Non oportet autem monachum attingere appetitiones animi. In quo enim differet à mundanis, quos ſæpè videmus abſtinere à voluptatibus propter ſanitatem corporis, aut propter aliquas alias cauſſas à ratione minimè alienas? quantò autem magis, inquit, monacho curanda eſt animæ ſanitas & ſpiritus?

Corpus prolixis ieiuniis extenuandum.

[115] NITRIENSES *Anachoretæ.*

CA. LXIX.

Ruff. li. 2. cap. 21.

DEVENIMVS quoque ad Nitrienſes, vbi multos & magnos vidimus anachoretas; partim quidem indigenas, partim verò etiam hoſpites, qui ſe inuicem ſuperabãt virtutibus, & magno ſtudio ſe exercebant, & in vitâ ſe inuicem contendebant ſuperare. Et alij quidem ex ipſis verſabantur in contemplatione, alij vero in actione. Cùm vidiſſent autem aliqui ex ipſis nos procul venientes, aliqui quidem nobis cum aquâ occurrerunt; & alij quidem pedes noſtros lauabant, alij verò veſtes mundabant, alij verò ad cibum inuitabant, alij autem ad contemplationem & Dei cognitionem, & quod vnuſquiſque ex iis poterat, in eo ſtudebat nos iuuare. Et quid dixerit quiſpiam omnes eorum virtutes, cùm nihil poſſit dicere pro dignitate? Habitant itaque locum deſertum, & habent cellas magno inter ſe interuallo diſiunctas, vt nullus poſſit procul agnoſci ab altero, neque cito videri, nec vox audiri: ſed degũnt in multâ quiete, vnuſquiſque per ſe incluſus. Solùm autem Sabbato & Dominico congregantur in eccleſiis, & ſeinuicem excipiunt. Multi autem ex iis ſæpe etiam quatuor dies inueniuntur in cellis, eo quòd ſe inuicem non videant, præterquam in collectâ. Et alij quidem ex his veniebant ad collectam à tertio & quarto lapide, tam longe ſunt remoti à ſe inuicem. Tantam autem habent inter ſe charitatem, etiam ſupra reliquam fraternitatem, vt multis

Nitrienſium anachoretarum varia ſtudia.

Eorum hoſpitalitas.

Quies & ſilentium.

Cellæ cuſtodia.

multis qui cum ipſis ſalui eſſe voluerint, vnuſquiſque ſtudeat ſuam cellam eis dare ad ſe reſi[illegible]ndum.

De Abbate [116] AMMONIO & ijs qui erant cum ipſo.

CAP. LIX.

VIDIMVS autem patrem quoque eorum qui illic erant, nomine Ammonium, habentem exteriores cellas, & atrium, & puteum, & reliqua neceſſaria. Cum autem ad eum veniſſet quidam frater qui volebat ſaluus fieri, & ei diceret vt ipſi inueniret cellam ad ha[illegible]ndum, illicò egreſſus, præcepit ei ne egrederetur è cellis, donec ipſi inueniſſet aptum habitaculum: & cùm ipſi reliquiſſet omnia quæ habebat, cum ipſis cellis, ſe ipſum incluſit in paruam cellam. Quòd ſi plures erant qui conueniebant volentes ſalui fieri, congregabat vniuerſam fraternitatem, & illo quidem tradente lateres, hoc vero aquam, perficiebantur cellæ in vno die. Eos autem qui erant habitaturi in cellis, in eccleſiam vocabant ad conuiuia: dumque illi ſe recreant & exhilarant, vnuſquiſque cùm è ſua cella ouillam ſuam pellem aut ſportam pane vel ceteris impleſſet neceſſarijs, deferebant ad nouas cellas, vt nulli nota eſſet vniuſcuiuſque oblatio. Noctu autem venientes habitaturi ſuas cellas, repentè inueniebant omnia neceſſaria. Multi autem ex ipſis neque panem comedebant nec fructus, ſed ſolùm intyba agreſtia. Quidam autem ex ipſis totâ nocte non dormiebant: ſed ſedentes vel ſtantes vſque ad mane, perſeuerabant in oratione.

Ædificatur noua monaſterio ab Ammone.

Egregia hoſpitalitas.

Mira abſtinentia.

Vita abbatis [117] ISIDORI & eorum qui erant cum ipſo.

CAP. LXXI.

Ruff. l. 2. cap. 17.

VIDIMVS autem in Thebaide monaſterium cuiuſdam magni Iſidori, quod intus habebat mille monachos. Habebat autem intus puteos & hortos, & quæcumque ſunt ad vſum neceſſaria, nemine egrediente extra monaſterium: ſed erat presbyter ianitor, qui nullum permittebat egredi, neque alium ingredi, præterquam ſi quis vellet vſque ad mortem illic permanere nuſquam progrediens. Porrò autem eos qui portam ingrediebantur, in paruo habitaculo excipiebat hoſpitio: & cùm manè dediſſet eulogias, in pace deducebat. Duo autem ex ipſis presbyteri ſolùm exibant, opera fratrum adminiſtrantes, & referebant ea quæ erant ipſis ad vſum neceſſaria. Dixit autem mihi is qui portam cuſtodiebat presbyter eos qui intus ſunt ſanctos eſſe tales, vt poſſint omnes ſigna efficere: & nemi[illegible] ante deceſſiſſe in morbum in-

Monaſterium mille monachorum.

Presbyter ianitor.

Clauſura monaſterij Iſidori.

cidere. ſed quando vnius cuiuſque veniſſet tranſlatio, id omnibus [illegible] ſignificantem & ſe reclinantem, dormire.

Vita abbatis [118] AMMONA presbyteri.

CAP. LXXII.

Ruff. l. 2. cap. 13. ſ. ſ. ſi dicitur Pia[illegible]m.

EST autem alia quoque ſolitudo in Ægypto, maritima quidem, ſed difficillima, in quâ multi & magni habitant anachoretæ, quæ eſt prope vrbem Diolcon. Vidimus autem illic presbyterum virum ſanctum & valdè humilem, & aſſiduè videntem viſiones, nomine Ammonam. Is aliquando offerens Deo [119] ſacrificium, videt Angelum ſtantem à dextris altaris, & notantem fratres accedentes ad gratiam, & ſcribentem in libro eorum nomina. Cùm autem non adfuiſſent aliqui in ſynaxi, vidit deleri eorum nomina, qui poſt tres dies ſunt mortui. Eum ſæpe torquentes dæmones in tantam adduxerunt imbecillitatem, vt non poſſet ipſe ſtare ad aram, nec offerre: Angelus autẽ veniens, eius manu apprehensâ, ſtatimque eum confirmauit, & ſanum ad aram ſtatuit. Cuius tormenta cùm vidiſſent fratres, obſtupuerunt.

Angelus notans in libro fratres accedentes ad Communionem.

Ammona æger curatur per Angelum.

De abbate [120] IOANNE.

CAP. LXXIII.

Ruff. li. 2. cap. 13.

VIDIMVS autem alium quoque in Diolco, Ioannem nomine, patrem monaſteriorum, qui ipſe quoque multam habebat gratiam, & Abrahæ habitum, & barbam Aaron. Efficiebat autem virtutes atque curationes, & qui multos curauit paralyticos & podagrâ laborantes.

Vita abbatis [121] PITYRIONIS & eorum qui cum ipſo erant.

CAP. LXXIV.

Ruff. l. 2. cap. 32.

VIDIMVS autem in Thebaide altum montem fluuio imminentem, valdè terribilem & præcipitem: & monachos illic viuentes in ſpeluncis. Eorum autem pater erat nomine Pityrion, qui fuit vnus ex diſcipulis Antonij, & tertius qui illũ locum excepit; qui quidem multas virtutes efficiebat, & efficaciter ſpiritus expellebat. Cum enim ſucceſſiſſet Antonio & eius diſcipulo Ammonæ, meritò etiam ſucceſſit hereditati donorum: qui multos quidem alios quoque apud nos habuit ſermones, quinetiam de diſcretione ſpirituum accuratè diſſeruit, dicens eſſe aliquos dæmones qui ſequuntur animi motus, & noſtras affectiones ad malum ſæpè conuertunt. Quiſquis ergo, ô filij, dicebat is nobis, vult exigere dęmones, prius in ſeruitutem redigat affectiones animi: qualem enim quis ſuperarit affectionem, eius quoque expellit dæmonem. Oportet autem vos paulatim vincere affectiones, vt earum expellatis dæmones. Sequitur gulam dæmon. Si quis ergo gulam ſuperauerit, expel-

Monachi in ſpeluncis.

Qui affectionibus dominatur, dæmones fugare poteſt.

Pityrio bis tantùm in hebdomada comedens.

lit eius dæmonem. Is autem comedebat bis in hebdomadâ, Dominicâ & quintâ feriâ, [122] paruam pultem ex farina: nec poterat aliquid aliud ſumere, propterea quòd ſuum habitum ita formaſſet.

Cap. LXXV.

Vita [123] EVLOGII *presbyteri.*

Ruff. l. 2. cap. 14.

Mentem communicantium cognoſcebat Eulogius.

Singulis accedentibus impedimenta Communionis prædicit.

VIDIMVS autem alium quoque presbyterum, nomine Eulogium, qui in offerendis Deo donis, tantam accepit gratiam cognitionis, vt vniuſcuiuſque ex iis qui accedebant monachis mentem cognoſceret. Is cùm ſæpe vidiſſet aliquos monachos ad ará acceſſuros, eos retinuit, dicens: Quomodo audetis ad ſancta accedere Sacramenta, cùm habeatis malas cogitationes? Et tu quidem hac nocte animo verſaſti turpem fornicationis cogitationem; alius autem in animo ſuo reputauit, dicens nihil referre an peccator an iuſtus accedat ad Dei gratiam; alius autem de dono dubitauit, dicens: Numquid me accedentem ſanctificabit? Parum ergo ſecedite à ſanctis Sacramentis, & ex animo agite pœnitentiam, vt ſit vobis remiſſio peccatorum, & ſitis digni Chriſti communione. Niſi enim primùm mundaueritis cogitationes, non poteritis ad Chriſti gratiam accedere.

Cap. LXXVI.

Vita [124] SERAPIONIS *presbyteri.*

Ruff. l. 2. cap. 18.

Serapion decem millium monachorum pater.

Quæ ex labore fratres côquirunt, in pauperes diſtribuit.

VIDIMVS verò etiam in partibus Arſenoitæ presbyterum quemdam, nomine Serapionem, patrem multorum monaſteriorum, & qui præeſt multæ fraternitati, vt qui ſint decies mille numerò, magnamque per fratres exequitur diſpenſationem, cùm omnes ſimul, tempore meſſis, omnes ſuos fructus ad ipſum afferant, quos pro meſſis mercede acceperunt, vnuſquiſque frumenti annuas duodecim [125] artabas, qui ſunt veluti quadraginta qui apud nos dicuntur modij: & ea ad miniſterium pauperum per ſe diſpenſat, adeò vt deinceps in eâ quæ eſt circumcircà regione nullus ſit pauper, ſed etiã mittat ad eos qui ſunt Alexandriæ pauperes. Sed neque prædicti patres per totam Ægyptum vnquam neglexerunt hanc adminiſtrationem; ſed ex laboribus fraternitatis, nauigia plena frumento & veſtimentis pauperibus miſerunt Alexandriam, propterea quod rari eſſent apud ipſos qui egerent.

Cap. LXXVII.

Vita abbatis POSIDONII.

Poſidonius totus mitis.

POSIDONII Thebani multa quidem ſunt, eaque narratu difficilia, quemadmodum erat mitis, & in ſe exercendo acerrimus, & quanta fuerit in eo innocentia. neſcio an vllum talem conuenerim. Vixi enim cum eo anno vno in Bethleem, quando ſedit vltra [126] Pœmenium, & multas vidi eius virtutes; atq; inter cetera ipſe mihi quodam die narrauit: Cùm habitarem, inquit, in loco Porphyrite anno vno, toto anno nullum hominem conueni, non audiui ſermocinationem, non panem guſtaui, niſi ſi quando paucis vterer dactylis, & ſicubi herbas inuenirẽ agreſtes. Quo quidem tẽpore cum mei panes aliquando defeciſſent, egreſſus ſum è ſpeluncâ, vt venirem in orbem terræ habitabilem, & cum toto die ambulaſſem, vix aberam à ſpeluncâ duo milliaria. Cùm ergo circumſpexiſſem, video equitem militis habitum præ ſe ferentem, habentem in capite galeam tiariferam: & cùm côiectaſſem eum eſſe militem, profectus ſum vſque ad ſpeluncam, & inueni caniſtrum vuarum & ficuum nuper decerptarum: quem cum accepiſſem, lætus veni ad ſpeluncam, habens duobus menſibus cibos illos ad meam refectionem.

Cùm fame preſſus, caniſtrum plenũ vuarum & ficuum inuenit.

Hoc autem miraculum fecit beatus Poſidonius in Bethleem. Quædam mulier grauida habebat ſpiritum immũdum, & in ipſo tempore quo erat paritura, laborabat in partu, ipſam conterente ſpiritu. Cùm ergo a dæmone vexaretur mulier, aduenit eius maritus, & rogauit ſanctum illum vt adeſſet: & nobis ingreſſis ad orandum, cùm ſtetiſſet & precatus eſſet, poſt ſecundam genuflexionẽ, eiecit ſpiritum. Surgens autem dixit nobis: Orate, modò enim expellitur immundus ſpiritus. oportet autem eſſe aliquod ſignum vt de eo fiamus certiores. Egrediens autem dæmon, diruit à fundamento totum aulæ parietem. Mulier autem ſexennio non fuerat locuta: poſtquam autem egreſſus eſt dæmon, & peperit, & locuta eſt.

Curat mulierem grauidam à ſpiritu immundo.

Dæmon egrediens dat ſigna.

Cap. LXXVIII.

De [127] HIERONYMO.

HVIVS ſancti noui hanc quoq; prophetiam: Hieronymus enim quidam presbyter habitabat in illis locis, qui in ſermone Romano magnâ erat virtute ornatus, & præclaro ingenio; ſed tanta fuit eius inuidia, vt ab eâ obrueretur virtus doctrinæ. Cùm ergo multis diebus cum eo verſatus eſſet ſanctus Poſidonius, dicit mihi in aurem:

Cap. LXXIX.

De [128] PAVLA.

INGENVA quidem Paula, quæ eius curam gerit, præmorietur liberata ab eius inuidiâ. Vt autem arbitror, propter hunc virum non habitabit vir ſanctus in his locis, ſed eius peruadet inuidia vel vſque ad proprium fratrem. Reſque ita accidit.

Ca. LXXX.

De OXYPERENTIO.

ETENIM beatum Oxyperentium Italum is hinc expulit.

De PE-

Cap. LXXXI.

De Petro.

Et Petrum alium quemdam Ægyptium.

Cap. LXXXII.

De Simeone.

Et Simeonem, viros admirabiles, quos ego adnotaui.

Narrauit mihi hic Poſidonius continentiſſimus & virtutis obſeruantiſſimus, quod quadraginta abhinc annis panem non guſtaſſet, neque acceptæ iniuriæ ſit recordatus vſque ad diei dimidium. *Poſidonius 40. annis pane abſtinet.*

Hæc ſunt certamina & ſigna præclari Chriſti athletæ Poſidonij, quæ fecit prouidentia eius, quæ eſt omniũ virtutũ maxima: & in his eſt inſignis finis vitæ huius beati.

Cap. LXXXIII.

Vita [129] Serapionis *Sindonitæ.*

Fvit alius quidam Serapion Sindonites, (nam præter ſindonẽ nihil vmquam induebat) qui exercuit magnam poſſeſſionum & facultatum vacuitatẽ: quam ob cauſſam & impaſſibilis vocabatur. Cum eſſet autem imperitus litterarũ, memoriter dicebat omnes Scripturas. Et neq; ob poſſeſſionum egeſtatem & Scripturarum meditationem, potuit in cellâ quieſcere: non quòd traheretur à terrenâ materia, ſed quod Apoſtolicam vitam ſectabatur, orbem terræ obiens exactiſſimam paupertatis virtutem præferebat, ſic vt perfectam impaſſibilitatem hic ſit aſſecutus. natus enim erat hac natura: ſunt enim naturarum, non ſubſtantiarum differentiæ. Narrabant itaque patres, quòd cum quemdam accepiſſet exercitatorẽ qui cum eo luderet, ſe in quadam vrbe gentilibus vendidit hiſtrionibus viginti [130] ſolidis: & cum recondidiſſet ſolidos ſub ſigillo, eos apud ſe ſeruabat. Tamdiu autem permanſit & ſeruiit mimis qui eum emerant, donec eos fecit Chriſtianos, & eos auulſit à theatro: præter panẽ & aquam nihil ſumens, neq; præ meditatione Scripturarum ore ſilens: longo autẽ tempore primus compunctus eſt mimus, deinde mima, deinde vniuerſa eorum familia. Dictum eſt autem, quod quo tempore eum ignorabãt, lauabat pedes amborum. Ambo ergo baptizati, à theatro receſſerunt: & cùm ad vitam honeſtam & piam proceſſiſſent, virum valde reuerebantur. Ei itaque dicunt: Adeſdum, frater, nos te liberabimus, quandoquidem ipſe nos liberaſti à turpi ſeruitute. Dicit ergo eis: Quandoquidẽ Deus meus eſt operatus, & vos cooperati eſtis, & ſalua facta eſt veſtra anima, vobis dicã myſteriũ actus. *Serapion ſindone tantùm induitur.* *Eſt Θεοδίδακτος.* *Caute lege.* *Se vendidit mimis vt eos lucrifaceret Chriſto.*

Ego veſtræ animæ miſertus quæ in multo errore verſabatur, cùm eſſem liber exercitator, genere Ægyptius, ea de cauſſa meipſum vendidi, vt vos ſeruarem. Quoniam autem hoc fecit Deus, & per meam humilitatẽ ſalua euaſit anima veſtra, accipite aurũ veſtrũ, vt etiam aliis opem feram. Illi autem cùm multum rogaſſent & affirmaſſent, dicendo, Te tamquam patrem & dominum habebimus, ſolum mane nobiſcum; non potuerunt ei perſuadere. Tunc dicunt ei: Da tu aurum pauperibus; nam id nobis fuit cauſſa ſalutis. Ait illis: Date vos illud, quia veſtrum eſt; ego enim alienas pecunias non do pauperibus. Tum illi cohortãtur eum, dicentes: Sed ſaltem poſt annũ nos inuiſas. Et ſic ab iis abiit. *Aurum reſpuit.*

Is frequentibus peregrinationibus peruenit in Græciam: & cùm tribus diebus moratus eſſet Athenis, non fuit qui ei panem præberet; nam neq; æs ferebat, neque peram, nõ pellem ouillam, nõ virgam, nihil horum: ſed ſolâ ſindone amictus erat. Cùm autem veniſſet quartus dies, valde eſuriit; nihil enim illo tempore guſtauerat. Res eſt enim grauis fames inuoluntaria, quæ adiutricem habet incredulitatem. Et ſtans ſuper tumulum ciuitatis, in quo congregabantur qui erãt [131] in dignitate conſtituti in ciuitate, cœpit vehementer & cum planctu lamentari, & clamare: Viri Athenienſes, ferte opem. Ad quem accurrentes omnes qui [132] pallium gẽſtabãt & byrrum, dicunt ei: Quid habes, vndénam es, & quid pateris? Is vero dicit ipſis: Genere quidem ſum Ægyptius, monachus profeſſione; ex quo autem abſum à verâ meâ patriâ, incidi in tres fœneratores: & duo quidẽ à me receſſerunt exſoluto eis debito, cùm non haberent de quo me accerſerent; vnus autem a me non diſcedit. Illi ergo ſtudioſè quærentes de fœneratoribus vt eis ſatisfacerent, ipſum rogabant: Vbi ſunt? quis eſt qui tibi exhibet moleſtiam? oſtende nobis eum, vt tibi feramus auxilium. Tũc eis dicit: Moleſtiam mihi exhibuit auaritia, & gula, & fornicatio: & à duobus quidem ſum liberatus, auaritiâ ſcilicet & fornicatione; neque enim aurum habeo, neque aliquid aliud poſſideo; non fruor deliciis quæ ſunt nutrices huius morbi: quocircà nihil mihi exhibent ampliùs moleſtiæ. A gulâ autem nõ poſſum recedere; iã enim quatuor diebus nihil comedi, & mihi pergit venter moleſtiã exhibere, quærens conſuetum debitum, ſine quo non poſſum viuere. Tũc quidam philoſophi ſuſpicati eum compoſita quædã & ficta narrare, dant ei ſolidum: quem acceptum poſuit in officinâ panariâ, & accepto pane receſſit; ſtatim profectus a ciuitate, & in eam non reuerſus amplius. Tũc cognouerũt philoſophi eum vere fuiſſe virtute prẹditũ; & cùm piſtori dediſſẽt pretium panis, acceperunt ſolidũ. *Abſque ære, abſque perâ, abſque pellis incedat.* *Tres perniciosi fœneratores, auaritia, gula, fornicatio.* *Gula importunus fœnerator.*

Cum autem veniſſet in loca Lacedæmonis proxima, audiuit quemdam ex primis ci-

Vendidit ſe viro Manichæo vt ipſum reduceret ab errore.

uitatis eſſe Manichæum ſimul cum totâ domo, alioqui virum bonú. Hic optimus monachus huic rurſus ſeipſum vendidit ſicut in primo actu. Et cùm intra duos annos ipſum abduxiſſet ab hæreſi & eius vxorem cum totâ familiâ, adduxit in Eccleſiam. Tunc eum amantes, non ampliùs habebant tamquam ſeruum, ſed pluſquam germanum fratrem & patrem & magno honore afficiebant, & cum eo Deum laudabant.

Romam Serapion nauigat.

Paulò pòſt vbi eos pluribus cohortatus eſſet, illis relictis ſpiritualis hic adamas Serapion, cùm herisiſtis pretium ſuum perſoluiſſet, ſeipſum coniecit in nauē tamquam Romam nauigaturū. Nautę autem conicientes eum vel intuliſſe ſumptus, vel in auro habere quod expenderet, nihil aliud percontati eum exceperunt, alius alium exiſtimans accepiſſe eius vtenſilia. Cùm autem ipſi enauigaſſent, & abeſſent quingentis ſtadiis ab Alexandriâ, cœperunt vectores veſci circa occaſum ſolis, cùm nautæ prius comediſſent.

Perſtat in naui ieiunus ad quinque dies.

Viderunt autem eum primo die non comedere; & putauerūt cauſſam eſſe nauigationem, ſimiliter & ſecundo, & tertio, & quarto die: quinto autem die vident ipſum ſedentē quietum, dum omnes comederent, & dicunt ei: Homo, cur nō comedis? Is vero dicit eis: Quoniam non habeo quod edam. Cum ergo inter ſe quæſiuiſſent quis eius accepiſſet vtenſilia vel impenſas, vidiſſent autem neminem accepiſſe (neque enim habebat aliquid) cœperunt cum eo contendere: Quomodo ſic ingreſſus es abſque impenſis? quomodo dabis nobis naulum? quonam autem alêris? Is verò eis dicit: Ego nihil habeo, auferte me, & abiicite vbi inueniſtis. Illi verò: Cur iraſceris? ne ſi centum quidem aureos nobis dares, lubenter hoc faceremus, cùm ſit nobis ventus adeò ſecundus: ſcopum ergo vrgeamus, peragentes quæ ſunt nobis propoſita. Sic fuit in naui, & eum aluerunt Romam vſque. Cum autem Romam veniſſet, curioſe indagauit quis eſſet in ciuitate magnus exercitator aut exercitatrix.

CAP. LXXXIV.

Vita abbatis DOMNIONIS.

Lectus Domnionis curat ægrotos.

INTER quos incidit in quemdam Domnionem fortiſſimum atque abſtinentiſſimum, Origenis diſcipulum, quem rumor erat multa miracula edidiſſet, & cuius lectus curauit ægrotos poſt mortem.

CAP. LXXXV.

De VIRGINE *ſilente.*

CVM ergo in eum incidiſſet, & ex eo vtilitatem accepiſſet (erat enim vir & moribus ornatus, & eruditione & ſermone & vitâ) & ab eo didiciſſet, quiſnam eſſet illic alius exercitator aut exercitatrix, cognouit eſſe quamdam virginem ſilentium agentem & quieſcētem, quæ iam vigintiquinq; annis in cellâ erat incluſa, & cum nemine vmquā colloquebatur. Cum autem eius domū didiciſſet, venit, & dicit vetulę quæ ei inſeruiebat: Dic virgini, me neceſſe habere eam cōuenire. Anus verò reſponſum reddidit, illam ex multis annis neminem conueniſſe. Tum ait illi: Dic ei vt conueniam illā: Deus enim me miſit. At illa ne ſic quidem acquieuit. Cum autem duos vel tres dies intermiſiſſet, eam cōuenit poſteà. & ei dixit: Quid ſedes? Ea verò dicit ipſi: Non ſedeo, ſed ambulo. Is verò dicit: Quò ambulas? Illa verò dicit: Ad Deum. Is autē dicit: Viuiſne, an es mortua? Illa verò ei dicit: Credo in Deum, me eſſe mortuam mundo: Qui enim carne viuit, nō poteſt ad Deum ambulare. Is autem dicit ei: Vt me ergo certiorem reddas te eſſe mortuā mundo, fac quod facio. Ea illi dicit: Impera mihi quæ poſſunt fieri, & faciam. Is autem dicit ei: Nihil eſt quod non poſſit mortuus, abſque eo quòd nō poteſt eſſe impius. Tunc dicit ei: Deſcende, & progredere. Ea verò reſpōdit: Iam agitur vigeſimus quintus annus ex quo nō ſum progreſſa, & cur progrediar? Ei autem dicit: Vah! nónne tu dixiſti, mortua ſum huic mundo? vnde & manifeſtū eſt & mundum tibi mortuum eſſe. Si hoc quidem verum eſt, & mortuus nihil ſentit, idē eſt tibi progredi & non progredi; ergo progredere. Illa verò progreſſa eſt. & poſtquam progreſſa fuit vſq; ad quamdam eccleſiam, ei dicit in eccleſiâ: Si vis ergo me certiorem reddere quòd verè ſis mortua, & nō amplius viuis placens hominibus, fac quod facio, & ſciam te eſſe mortuā. Ei itaque dicit: Exuens ſicut ego omnia veſtimenta, ea impone humeris, & trāſi mediam ciuitatem, me in hoc habitu præeunte. Illa verò ei dicit: Hac te minimè honeſtâ multos offendam, & poterunt dicere me eſſe emotæ mentis & dæmoniacā. Is autē dicit ei: Et quid tibi eſt curæ, ſi dixerint te eſſe emotæ mentis & dæmoniacam? tu enim es eis mortua; mortuo verò non eſt cura, ſi quis ei vel detraxerit vel eum irriſerit: nihil enim poteſt ſentire. Tunc illa ei dicit: Dic ſi quid aliud velis, neq; enim ad hūc vſq; modum me veniſſe glorior. Tunc ei dicit Serapion impaſſibilis: Ecce ergo, ne amplius te iactes & tibi placeas, tamquam omnibus magis pia & mūdo mortua. Ego enim ſum te magis mortuus; & re ipsâ oſtendo me eſſe mortuum mundo: nam citra vllam animi perturbationē & pudorem hoc facio. Tunc cum eam ad humilitatem inſtituiſſet, & eius fregiſſet arrogantiam, receſſit.

Mirum virginis ſilentium annis 25.

Quid ſit mundo eſſe mortuum.

Mirandum hoc, non imitandum.

Sunt autem multa quoque alia magna & illuſtria facta iſtius Chriſti Doctoris, virtute præ-

prædıti, quæ pertinent ad impatibilitatem, quæ ex multis pauca ſelecta perſcripſimus, vt ex iis puritas eius vitæ pateſieret. Is deceſſit agens annum ætatis ſexageſimum, in locis deſertis ſepultus eſt.

CAP. LXXXVI.

De [133] EVAGRIO *celebri diacono.*

Origeniſta hic fuit.

De Euagrio claro Chriſti diacono, qui vixit inſtar apoſtolorum, non eſt æquum tacere, ſed ea litteris mãdare ad ędificationẽ eorum qui ſunt lecturi, & ad bonitatis Seruatoris noſtri gloriam æquum arbitratus, ab alto expono, & quemadmodum venerit ad inſtitutum monaſticum, & quomodo cùm ſe dignè exercuiſſet, moritur quinquaginta quatuor annos natus, in ſolitudine: qui, vt ſcriptũ eſt, In breui conſummatus, impleuit longa tempora. Fuit enim reuerà eius anima grata Domino. Is genere quidem fuit Ponticus, [134] ciuitatis Iberorum, filius presbyteri, lector promotus à ſãcto Baſilio [135] epiſcopo eccleſię Cęſareæ ad Argeum. Poſt deceſſum autem ſancti Baſilij epiſcopi, attendens eius aptitudinem, ſapiẽtiſſimus, & à perturbationibus animi alienus, & omni doctrinâ clarus Gregorius epiſcopus [136] Nyſſenus, frater epiſcopi cui datur honor inter apoſtolos, eum ordinat diaconũ. Illinc cùm veniſſet ſanctus Gregorius epiſcopus in magnam ſynodum Conſtãtinopolitanam, relinquit eum beato Nectario epiſcopo, cùm eſſet omnium diſſerẽdi artis peritiſſimus. Floruit ergo in magnâ ciuitate, in diſputationibus iuueniliter exultans aduerſus omnem hæreſim. Accidit autem vt is qui propter morum inſignẽ bonitatem honorabatur à totâ ciuitate, cõfigeretur à ſimulacro muliebris concupiſcentiæ, vt ipſe nobis narrauit poſteà, cum eſſet mens eius libera. Eum autem viciſſim amauit muliercula. erat autẽ ea vna ex primis. Euagrius autem & Deum timens, & ſuam veritus cõſcientiam, & habẽs ante oculos dedecus turpitudinis, & quam hæreſes de alienis malis concipiunt lætitiam, Deum ſupplex rogauit vt ab ipſo impediretur ſcopus quem ſibi propoſuerat mulier, quæ eum vrgebat cupiditate, & eius inſano tenebatur deſiderio. Cumq́; vellet ab eâ recedere, nõ poterat, vt qui eius obſequij blandis detineretur vinculis. Haud multo pòſt autẽ eam quæ præceſſit orationem, antequam rem eſſet expertus, adſtitit ei viſio angelica, præ ſe ferens ſpeciem militum præfecti, quæ eum rapit, & ducit tamquam in iudicium, & conijcit eum in eam quæ dicitur cuſtodiam, collari ferreo eius collo iniecto, & catenâ ferreâ alligatis manibus, iis videlicet qui ad ipſum venerant, ei cauſſam minimè dicentibus. Ipſe autem qui pungebatur cõſcientia, exiſtimabat ſe ea ſubire eius gratiâ, arbitrãs maritum mulieris de hac re iudicem conueniſſe. Animi itaq; admodum anxius conſiſtit Euagrius, dum de aliâ cauſsâ ageretur, & de aliis propter tale crimen haberetur quæſtio. Poſt magnũ ergo illum metum & ſummum animi angorem, Angelus qui ab initio præbuerat viſionẽ, ita tráſformatur, vt videretur adeſſe germanus & ſincerus amicus Euagrij, valdè obſtupefactus, & triſtitiâ affectus ob tantam vinculorũ infamiam, & dicens ei vincto inter catenas quadraginta reorũ: Cur cum tantâ ignominiâ detineris cum reis, domine diacone? Ille ei dicit: Reuerà quidem neſcio: ſuſpicor autem N. qui eſt ex pręfectis, me detuliſſe, motum zelotypiâ citra vllam rationẽ; & vereor ne magiſtratus fuerit ab eo corruptus pecuniâ, & me maximo afficiat ſupplicio. Dicit ei is qui amici figuram ſuſceperat: Si audias amicum, tibi conſulo; nõ tibi expedit degere in hac ciuitate. Dicit ei Euagrius: Si Deus me liberauerit ab hac calamitate, & me videris Conſtantinopoli, ſcias me iure ſubire hoc ſupplicium, & eſſe dignum alio maiore. Dicit ei amicus: Si ita habet, fero ad te ſanctũ euãgelium; iura mihi in eo, quod recedes ab hac ciuitate, & tuæ animæ curam geres; & te liberabo ab hac neceſſitate. Euagrius autẽ, Rogo te, inquit, iurabo vt volueris; me ſolũmodò libera ab hac nube tenebroſâ. Interim autem ei affert ſanctum euangelium, & exigit iuſiurandum. Euagrius autem ei iurat per euangelium verbis ſic conceptis: Non manebo hic præter vnũ diem, idq́; vt meas veſtes in nauem immittam. Cum autẽ proceſſiſſet iuſiurandum, ad ſe rediit ab ecſtaſi quæ ei noctu euenerat. Cumque ſurrexiſſet, cogitauit: Etſi mihi fuit datum iuſiurandum in ecſtaſi, iuraui tamen. Omnibus ergo quæ habebat in nauẽ coniectis, venit Ieroſolyma, & illic excipitur à beatâ Melaniâ Romanâ. Rurſus cùm diabolus eius cor tamquã Pharaonis induraſſet, vtpote adoleſcentis & ętate luxuriantis, eum rurſus inceſſit dubitatio, & animi fuit ancipitis, cùm tamen nemini quidquam dixiſſet. Quo factum eſt, vt & veſtes rurſus mutaret, & in differendo ei veternum afferret vana gloria: ſed Deus qui impedit omnium noſtrûm interitum, ei rurſus attulit calamitatem, rurſus in febrem conijciens, & deinde in lõgum morbum, tempore ſemeſtri eius carnem macerans, quæ ei afferebat impedimentum ad virtutem, medicis dubitantibus, & non inuenientibus modum curationis. Dicit ergo ei beata Melanium: Nõ placet mihi, fili, morbus tuus diuturnus; dic ergo mihi quæ habes in animo: non eſt enim verus hic tuus morbus. Confeſſus eſt ergo ei rem quę ſibi euenerat Con-

Sap. 4.

Euagrius lector à S. Baſilio creatur.

Gregorius Nyſſenus ordinat eũ diaconum.

Verſatur apud Nectarium CP. ep.

Euagrius æſtuat concupiſcentiâ in mulierẽ.

Viſione deterretur ab amore libidinoſo.

Angelus in amici cuiuſdam inſtar ſpecie Euagrium ſolatur.

Iurat Euagrius ſuper euangelia ſe egreſſurum ciuitatem ad euitandum periculum.

Venit Ieroſolymam, & à Melaniâ excipitur.

Rurſus ad ſeculum redire tentat.

Morbo vexatur Euagrius.

ſtantinopoli. Dicit ei beata: Promitte mihi teſte Domino, te vitę monaſticæ ſcopum eſſe ſecuturum, & ego licet peccatrix, orabo Deum, vt detur tibi tempus commeatus, & vitæ terminus. Is autem eſt aſſenſus. Cùm ea autem oraſſet, intra paucos dies conualuit; cumque is ſurrexiſſet, ab illâ ipsâ eſt amictu monaſtico indutus, & peregre proficiſcitur in mõtem Nitriæ, qui eſt in Ægypto: in quo cùm habitaſſet biennio, tertio ingreditur ſolitudinem. Cum itaq; vixiſſet quatuordecim annis in iis quæ dicuntur Celliis, comedebat quidem panis libram in die, trimeſtri autem tempore olei ſextariũ, vir qui in molli delicatâ & lautâ vitâ fuerat educatus. Faciebat autem cẽtum orationes, ſcribens annuatim pretium ſolum eorum quæ comedebat: eleganter enim ſcribebat celerem characterem. Cùm ergo intra quindecim annorum ſpatium mentem expiaſſet, dignus eſt habitus dono cognitionis & ſapiẽtiæ, & diſcretionis ſpirituum. Is compoſuit tres ſacros libros monachorum, qui dicitur Ἀντιῤῥητικὸς, hoc eſt Contradictoria, ſuppeditans artes quibus ſit vtendum aduerſus dæmones. Ei aliquando grauem exhibuit moleſtiam dæmon fornicationis, vt ipſe nobis narrauit: & totâ nocte ſtetit in puteo cùm eſſet hiems, adeò vt eius carnes gelu conſtringerentur. Aliquando autem rurſus ei moleſtiam exhibuit ſpiritus blaſphemiæ: & quadraginta diebus nõ eſt tectum ingreſſus, vt ipſe nobis narrauit, adeò vt corpus eius, non ſecùs ac corpus ferarum animantium, [137] ricinis ſcateret. Ei tres apparuerunt dæmones in habitu clericorum, de fide cum eo inquirẽtes: & vnus quidem dicebat eum eſſe Arrianum, alter verò Eunomianum, tertius autẽ Apollinariſtam: & eos paucis ſuperauit ſpiritu ſapientiæ. Rurſus cùm quodã die periiſſet clauis eccleſiæ, ferã cruce ſignatã, manu trudẽs eam aperuit, Chriſto inuocato. Is à dæmonibus adeò fuit flagellatus, & variorum dæmonum tantam fecit experientiam, vt ij nõ poſſint facilè enumerari. Vni ex diſcipulis ſuis, quæ poſt decem & octo annos erant euentura ei, dixit, omnia ei prædicens in ſpecie. Dicebat autem hic beatus: Ex quo veni in ſolitudinem, non tetigi lactucam, nõ minutum olus, non aliquid viride, nõ fructum, non vuam, non lauacrum, non carnem, non panem, non vinum, neque omnino aliquid ex iis quæ per ignem tranſeunt, præter quædam olera cruda, & modicum aquæ. Poſteà autem ſextodecimo anno inſtituti vitæ ſuæ actæ abſq; decoctione ignis, cùm caro, propter imbecillitatem corporis & ſtomachi, opus haberet vt aliquid ſumeret quod per ignem tranſiiſſet, panem quidem tetigit, nequaquam autem ſumpſit cocta olera, ſed vel ptiſanam, vel legumina duos annos. In his corpus conſumebat hic beatus, viuificans animam ſancto Spiritu, in Epiphaniis in eccleſiâ communicans. Nobis autem narrabat hic generoſus Chriſti athleta circa tempus mortis: Iam ſunt tres anni ex quo non ſum ampliùs vexatus à cupiditate carnis. Si autem poſt vitam ita ex virtute actam, & immenſum laborem exercitationis, cumque vel maximè inflexibilem, & ſobriam perpetuò orationem, hunc immortalem adeò inuaſit bonis infeſtus & exitioſus dæmon; quid ab execrabili dæmone pati putamus eos qui ſunt ſocordiores, propter ſuam negligentiam? Huic ſancto ſignificata eſt aliquando mors patris ſui, & dicit ei qui renuntiauit: Deſine blaſphemare, meus enim pater eſt immortalis. Deum autem dicebat. Huculque eſt exactiſſimum & perfectiſſimum vitæ inſtitutum inſignis Euagrij.

Amictu monaſtico induitur. *Auſteritas eius qui delicatam vitam fuerat ſectus.* *Euagrij Ἀντιῤῥητικὸς.* *Dæmones in habitu clericorum.* *Crucis ſigno feram aperit.* *Prauidet futura.* *Crudis oleribus & aquâ vixit.* *Epiphaniis feſto communicabat.* *Non afficitur morte patris ſui.* Simile ſuprà in Pelag. libell. 2. nu. 5. titulo Incerti.

Vita abbatis [138] PIOR.

CAP. LXXXVII

Ruff. l. 3. nu. 31. Pelag. libell. 4. n. 34.

QVIDAM Pior nomine, Ægyptius genere, ætate iuuenis, cùm mundo renuntiaſſet, exiit è domo paternâ: & propter inſignem amorem ſpiritalem, Deo eſt profeſſus ſe nullum ex ſuis viſurũ ampliùs. Quinquaginta ergo pòſt annis, ſoror eius quæ cõſenuerat, & ab aliquo reſciuerat fratrẽ ſuum viuere, veniebat in mentis emotæ periculum, niſi ipſum videret. Cum autem non poſſet venire in vaſtum deſertum, rogauit illius loci epiſcopum vt ſcriberet ad ſanctos patres qui erant in ſolitudine, vt ipſum mitterent, & eum videret. Cùm ergo ei vis magna afferretur, patribus obediens, ſtatuit vno alio aſſumpto, abire: & ſignificauit domui ſororis fratrem ſuum Pior aduenire, & foris ſtare. Cùm autem ſenſiſſet ſtrepitum oſtij, & quòd eius ſoror ei veniret obuiàm, Pior clauſis oculis, clamauit ad ipſam: O ſoror N. ego ſum Pior frater tuus, ego ſum: ecce, vide, aſpice quantum velis. Illa ergo facta certior Deum glorificauit, & cùm multa feciſſet, non potuit ei perſuadere vt domum ingrederetur: ſed oratione factâ in limine, reuerſus eſt in ſolitudinem, propriam patriam illic ſibi virtute comparans. Hoc eius fertur miraculum, quòd cùm fodiſſet in loco quem ædificauit, inuenit aquam amatiſſimam, & donec deceſſit, illic permanſit, [139] contentus inuentis amaritudinibus aquæ, vt generoſi huius tolerantia innoteſceret. Multi autem monachi poſt eius mortem cum in cellâ manere contendiſſent, non potuerunt vnum annum id efficere. Eſt enim locus terribilis, & alienus ab omni conſolatione.

Pior vouit ſe amicos non viſurum. *Soror fratrem ſuum Piorem vidit, ſed ab eo non viſa; à fratre videtur.*

Vita

CAP. LXXXVIII

Vita abbatis[14] MOYSIS *Libyci.*

MOYSES Libycus fuit vir mitiſſimus, & maxima charitate præditus: is dignus eſt habitus dono curationum. Is hoc narrauit: In monaſterio, inquit, eram valde iuuenis, & fodiebam maximum puteum, latum viginti pedes: in eo cum tres dies fodiſſemus viri octoginta, & venam contiuetam, & quæ aſpiciebatur tranſiiſſemus circa cubitum, aquam non inuenimus. Magnâ ergo affecti moleſtiâ, deliberabamus de deſiſtendo ab opere; dumque de eo deliberaremus, ad nos adueniens Pior ex vaſtâ ſolitudine, in ipsâ ſexta hora æſtus, cum eſſet ſenex indutus ſua pelle ouillâ; & cùm nos ſalutaſſet, dicit nobis poſt ſalutationem: Quid animum abiecistis, homines modicæ fidei? vidi enim vos iam ab heſterno die abiecisse animum. Quod cum dixiſſet, in putei foſſam ſtatim demiſit ſcalas, & cum eis facit orationem; & accepto ligone, & tertio ictu incuſſo, dixit: Deus ſanctorum patriarcharum, ne irritum & inutilem feceris laborem ſeruorum tuorum; ſed mitte ad eos vſum aquæ. Et ſtatim aqua exiit, vt nos omnes ea aſpergeremur. Et cum rurſus oraſſet, abiit, dicens: Hac de cauſſa miſſus ſum, & aperta eſt. Cum autem illi vim facerent vt illic comederet, nõ potuit in animũ inducere, dicens: [141] propter quod miſſus ſum hoc factum eſt. Hæ ſunt res admirabiles Pior præclaræ columnæ tolerantiæ; & hic eſt finis illius virtutis, qui pro amaro fonte fruitur perpetuo dulcedinis fluento cum magno ſpiritali gaudio.

Piori pellis ouis in pro veſte.

Putei ſterilitati Pior medetur.

CAP. LXXXIX.

Vita abbatis[142] CHRONII.

QVIDAM qui dicebatur Chronius, ex vico qui dicitur Phœnix, cum à ſuo vico qui eſt prope ſolitudinem, menſus eſſet quindecim millia paſſuum dextero pede numeratorum, illic precatus fodit puteum: & cùm aquam inueniſſet optimam, quæ in profundo aberat ſeptem vlnis, illic quoque ſibi ædificauit paruum hoſpitiolum. & ex quo die ſeipſum collocauit in monaſterio, Deum rogauit ne reuerteretur in locum qui habitatur. Cùm pauci autem anni prætermiſſent, dignus fuit habitus presbyteratu, circiter ducentorum virorum circa ipſum congregatâ fraternitate. Hæc ergo fertur eius virtus exercitationis, quod cum ſexaginta annis aræ aſſediſſet fungens ſacerdotio, non egreſſus eſt e deſerto, non extra laborem manuum comedit panem.

Chronius fugit locũ habitatum.

Annis 60. ſacerdos aræ aſſidet.

Cap. XC.

Vita abbatis IACOBI.

CVM eo habitabat quidam Iacob e vicinis, qui cognominatus eſt Claudus, vir ſummâ cognitione præditus. Erant autem ambo noti beato Antonio.

Cap. XCI.

Vita abbatis[141] PAPHNVTII CEPHALA.

CVM ergo quodam die conueniſſet etiam Paphnutius vir mirabilis qui dicebatur Cephala, qui quidem habuit donum cognitionis diuinarum Scripturarum veteris & noui teſtamenti, omnes eas interpretans, cum non legiſſet Scripturas: erat autem adeò modeſtus, vt celaret virtutem propheticam. De quo dicitur, quòd octoginta annis non habuit ſimul duas tunicas. Cùm vnà hos conueniſſemus, ego & beati diaconi Euagrius & Albinus, quærebamus ſcire cauſſas fratrum qui decidebant vel labebantur in honeſtâ vitâ.

Paphnutius θεοδίδακτος.

Annis 80. vnâ tunicâ vtitur.

CAP. XCII.

De CHEREMONE.

ACCIDIT enim illis diebus vt Cheremon exercitator ſedens decederet, & inueniretur mortuus ſedens in cathedrâ, & tenens opus in manibus.

Cheremon ſedens in opere moritur.

CAP. XCIII.

De ALIO.

ACCIDIT etiam vt alius frater fodiens puteum, obrueretur à puteo.

Fodiens puteum obruitur.

CA. XCIV.

De ALIO.

ACCIDIT etiam vt alius veniens à Scete, ſiti aquæ moreretur.

Quidam ſiti moritur.

CA. XCV.

De[144] STEPHANO *lapſo.*

INTER quos commemorauimus etiam Stephanum, qui in turpem lapſus eſt intemperantiam, & Eucarpium, & Heronem Alexandrinum, & Valentem Palæſtinum, & Ptolomæum Ægyptium qui erat in Scete. Simul ergo rogauimus quænam eſſet cauſſa, quòd qui ſic viuunt in ſolitudine, ex iis alij quidem mente decipiuntur, alij vero erumpunt in intemperantiam. Hoc ergo reſponſum nobis dederũt & cum illis ſanctus Paphnutius, vir maxima cognitione præditus: Quæcumque fiunt, in duo diuiduntur; in Dei placitum, & Dei promiſſionem. Atque quæcumque quidem fiunt ex virtute ad Dei gloriam, ea fiunt Dei placito: quæ verò damnoſa, periculoſa, & quæ infortunia & caſus important, ea fiunt Dei permiſſione. Permiſſio autem ex egeſtate rationis, vel infidelitate eorum qui deſeruntur. Fieri enim non poteſt, vt qui piè viuit & rectè cogitat, incidat in ignominiæ lapſus, vel impoſturæ dæmonum. Quicumque ergo prauo ſcopo ac inſtituto, nempe vt hominibus placeant, & arroganti cogitatione, virtutem videntur aggredi, ij in caſus incidunt, Deo eos deſerente

De Herone ſuprà cap. 32. De Valente ſuprà cap. 31. De Ptolomæo ſuprà cap. 33.

Vnde ſolitarij quidam erumpunt in intemperantiam.

Virtus ex Dei placito.

Vitium ex Dei permiſſione.

teote ad eorum vtilitatem, vt cùm per derelictionem motationem ſenſerint, aut propoſitum, aut actionem corrigant. Nam aliquando quidem peccat propoſitum, quando fit malo ſcopo; vt ſæpè accidit intemperantem prauo ſcopo facere eleëmoſynam in adoleſcentulas propter turpem finem: & actionem eſſe rationi conſentaneam, vt orphanæ, & quæ exercetur monachæ, date auxilium. Accidit autem recto quoque ſcopo facere eleëmoſynam, in ægrotos, vel eos qui euerſi ſunt bonis, vel eos qui conſenuerunt: ſed parcè & cum murmuratione; & eſſe ſcopum quidem rectum, actionem autem ſcopo indignam. Oportet enim miſericordem miſereri in hilaritate & largitate. Hoc quoque dicebat: In multis animis ſunt dotes quædam præcipuæ, in aliis quidem bonitas ingenij; in aliis verò aptitudo ad exercitationem; ſed quando non fit propter ipſum bonum & ex diuino ſcopo, neque actio, neque ingenij bonitas, neque ij qui dotes habent præcipuas, non bonorum datori Deo aſcribentes, ſed ſuo libero arbitrio, ingenio, & ſufficientiæ: qui tales ſunt, relicti à prouidentiâ, incidunt in facta turpia, turpes perpeſſiones, probraque & dedecora. Derelicti ergo, per aduenientem humilitatem & pudorem, ſenſim neſcio quomodo expellunt arrogantiam, quam ſuſceperant ex eâ quæ virtus reputabatur, non in ſeipſis confiſi amplius, ſed Deo, qui cuncta largitur, beneficiũ ſuâ confeſſione tribuunt. Qui enim eſt inflatus, qui de bonitate inquam ingenij effertur, & Deo non adſcribit bonitatem ingenij, neque eam quæ ſibi ſuppeditatur cognitionem, ſed vel ſuæ exercitationi, vel naturæ, abducit ab eo Deus Angelum prouidentiæ, huic gratiæ præfectum. Quo auerſo, ſuperatus à viribus aduerſarij is qui effertur ob bonitatem ingenij, incidit in intemperãtiam propter inſolentiam, vt ablatâ teſte temperantiâ, non videantur credibilia quæ dicuntur ab ipſis, fugientibus piis doctrinam quæ ex tali ore procedit, tamquam fontem qui ſcatet hirudinibus, vt impleatur quod ſcriptum eſt; Peccatori autem dixit Deus: Cur tu enarras iuſtificationes meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Eorum enim animæ qui vitiis laborant, ſunt reuerà diuerſis fontibus aſſimiles. Nam qui ſunt gulæ & vino dediti, lutulentis fontibus: qui verò tenentur auaritiâ & plura habendi cupiditate, fontibus ranas habentibus: inuidi autem, qui habent aptitudinem cognitionis, fontibus ſerpentes alentibus, in quibus ſemper fluctuat rano; propterea quòd nemo haurit ex ipſis, propter morum acerbitatem, vel propter iniuſtarum actionum odorem. Quocircà tria rogat Dauid a Deo doceri, bonitatem, & diſciplinam, & cognitionem. nam abſque bonitate cognitio eſt inutilis, & ſi correctus quidem fuerit is qui eſt huiuſmodi, depoſitâ cauſſa derelictionis, nempe arrogantia, & aſſumpſerit humilitatem, & ſui modum cognouerit, neque aduerſus aliquem ſe efferens, & Deo agens gratias, ad eum rurſus reuertetur, quæ teſtimonio fulcitur cognitio. Orationes enim ſpiritales, quæ non habent vitam honeſtam & temperantem ſimul equitantem, ſunt ſpicæ quæ à vento intereunt, quæ habent quidem ſpicarum figuram, ſed ab eis ereptum eſt alimentum. Omnis ergo lapſus, ſiue fiat per linguam, ſiue per ſenſum, ſiue per actiones, ſiue per totum corpus, conuenienter proportioni arrogantiæ, fit per Dei derelictionem parcentis ijs qui derelinquuntur. Si enim cum intemperantiâ, eorum quoque bonitati ingenij Dominus tulerit teſtimonium, ſuppeditando eloquentiam, dæmones ipſos facit ſuperbia, ſe extollentes cum immunditiâ.

Ne quid malo propoſito aggrediamur, etiam ſi boni ſpeciẽ habeat.

Eleëmoſyna danda in hilaritate.

Gratia Dei, non libero arbitrio bona adſcribenda.

Arrogans & ſibi placens ab Angelo prouidentiæ derelinquitur.

Pſal 49.

Guloſi quibus ſimiles. *Auari.* *Inuidi.*

Pſal. 118.

Dauid rogat bonitatem, diſciplinam, & cognitionem.

Oratio ſpiritalis ſine vitâ [illegible] ſpicæ ſine alimento.

Hæc quoque dicebant nobis hi ſancti viri, & optimi patres; cùm videritis aliquem vita quidem peruerſum, oratione autem aptum ad perſuadendum, recordemini dæmonis qui in ſacrâ Scripturâ cum Chriſto loquitur, & teſtimonij quod dicit: Serpens autem erat prudentiſſimus omnium beſtiarum quæ erant ſuper terram. cui prudentia potiùs detrimentum attulit, cum alia virtus non concurreret. Oportet enim eum qui eſt fidelis & bonus, ea quidem animo ſentire quæ dat Deus, loqui autem quæ ſentit, facere autem quæ loquitur. Si enim cum veritate verborum non concurrat vitæ cognatio, panis eſt ſine ſale, vt dicit Iob; qui eſt autem talis, minime comedetur: quod ſi etiam comedatur, conijcit eum qui comedit in malam habitudinem. Si comedetur enim, inquit, panis ſine ſale, & ſi eſt guſtus in verbis inanibus: hoc eſt non ad vtilitatem, impletis bonorum operum teſtimonio. Derelictionum ergo plures ſunt cauſſæ; vna quidem eſt vt virtus occultata manifeſtetur, vt virtus Iob, Deo reſpondente & dicente: Ne reijcias iudicium meum, neque putes me tibi aliter reſpondiſſe; ſed vt iuſtus appareas: es enim mihi notus qui omni occulta, & profunda cogitationum intueor humanarum. Sed quoniam ignorans ab hominibus, ſuſpicantur enim nonnumquam me à te coli propter diuitias, ideò feci vt in huiuſmodi caſu incideres. Demeſſui diuitias, vt oſtendam eis tuam gratiarum actionem & philoſophiam. Alia autem propter auertendam ſuperbiam, vt in Paulo. Relictus eſt enim Paulus caſibus, & colaphorum incuſſionibus, & diuerſis

Vitâ peruerſus & eloquens, dæmonis imitator.

Gen 2.

Sermo, cui non reſpondet vita, panis ſine ſale.

Iob 6.

Iob 40.

Tribulationes mittuntur quandoque, vt iuſti probentur.

Quandoque, vt ab arrogantia præſeruentur.

1.Cor. 11. ſis iactatus afflictionibus, & dixit: Datus eſt mihi ſtimulus carnis, vt me colaphizet, ne forte extollar; ne fortè cum miraculis quies & rerum ſucceſſus & honor ei accedens, eum in arrogantiam iniiceret diabolicam ſuperbiâ elatum. Relictus quoq; eſt paralyticus propter peccatum. cui dixit Dominus:
Ioan. 5. Ecce ſanus factus es, noli amplius peccare. Derelictus quoque eſt Iudas, qui pluris fecerat
Actor. 1. pecuniam quàm verbum vitæ; quocircà
Gen. 27. fuit etiam ſuffocatus. Derelictus quoque eſt Eſau, & incidit in intemperantiam, vt qui ſtercus inteſtinorũ præpoſuerit benedictioni paternæ: adeò vt cùm hæc omnia ſenſiſſet
Rom. 1. beatus Apoſtolus Paulus, dixerit de aliquibus: Quoniam enim non probauerũt Deum habere in cognitione, tradidit eos in reprobum ſenſum, vt faciant quę non cõueniunt. De aliis autem qui videbantur habere Dei cognitionem cum mente corruptâ & inani tumore, dicit: Quoniam enim cùm Deum cognouiſſent, non vt Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, tradidit eos Deus in paſſiones ignominiæ; adeò vt nos ex eo cognoſcamus, fieri non poſſe vt cadat aliquis in intemperantiam, qui non fuerit derelictus à Dei prouidentiâ, propter negligentiam & ſocordiam eorum qui derelinquuntur & deſeruntur ad hoc vt hæc eis eueniant.

Propter ſocordiam à Deo relinquimur.

Vita abbatis SOLOMONIS.

CAP. XCVI.

IN Antinoi ciuitate regionis Thebaidis quadraginta annos verſatus, eo tempore accepi etiam cognitionem omnium quæ ſunt illic monaſteriorum. Nam circa ciuitatem ſedent viri circiter bis mille, manibus viuentes, & ſe ſummè exercentes. In his ſunt etiam anachoretæ qui ſeipſos incluſerunt in ſpeluncis rupium: inter quos eſt Solomon vir manſuetiſſimus & temperantiſſimus, & qui donum habet tolerantiæ. Is quinquaginta annos degit in ſpeluncâ, ſibi victum ſuppeditans opere manuum, & didicit totam ſacram Scripturam.

Anachoretæ in ſpeluncis rupium

Solomon 50. annis in ſpeluncâ degens.

Vita abbatis DOROTHEI.

CAP. XCVII.

FVIT etiam quidam Dorotheus presbyter in aliâ ſpeluncâ habitans, qui in ſummâ bonitate ipſe quoque vitam vixit inculpatam, dignuſque eſt habitus presbyteratu, & miniſtrat fratribus qui ſunt in ſpeluncis. Huic aliquando Melanium iunior, magnæ Melaniæ neptis, de quâ dicam poſteà, miſit quingentos ſolidos, rogans eum vt miniſtraret fratribus. Is autem cùm tres ſolos accepiſſet, miſit reliquos ad Dioclem anachoretam, virum ſummâ cognitione præditum, dicens: Eſt me ſapientior frater Diocles, & poteſt eos integrè & innocenter diſpenſare, vt qui me meliùs ſciat eos quibus ſit meritò ferendum auxilium; nam hi mihi ſufficiunt.

Dorotheus pecunia cõtemptor.

Vita abbatis DIOCLIS.

CAP. XCVIII.

HIC Diocles in Grammaticâ quidem primùm edoctus, cum ſe poſteà dediſſet philoſophiæ, tandem trahente eum gratiâ ad cæleſtem philoſophiam, ętatis annum agens vigeſimum octauum, renuntiauit quidem diſciplinis liberalibus, ſe Chriſto verò coniunxit; & iam trigeſimum quintum annum agit in ſpeluncâ. Is dicebat nobis, quòd mens quæ cogitatione receſſit à Dei contemplatione, fit vel dæmon, vel beſtia. Nobis autem rogantibus: Quonam modo? ſic dixit: Mens quæ receſſit à Dei contemplatione,[146] neceſſariò incidit vel in dæmonem cupiditatis, qui in laſciuiam impellit, vel in ſpiritum iræ malignum, vnde irrationales appetitus gignuntur. Et laſciuam quidem cupiditatem eſſe dicebat belluinam, iram verò dæmoniacam commotionem. Cùm ego autem contradicerem: Quomodo fieri poteſt, vt mens humana ſit cum Deo ſine intermiſſione? ipſe dicebat: Quòd in quacumque cogitatione vel re piâ & diuinâ fuerit anima, ea eſt cum Deo.

Diocles à Philoſopho monachus.

Quomodo mens humana fiat vel dæmon vel beſtia.

Quomodo cadẽ ſemper cum Deo eſſe poſſit.

Vita abbatis CAPITONIS.

CAP. XCIX.

PROPE eum manebat quidam Capito qui fuerat latro, qui cùm quinquaginta annos impleſſet in ſpeluncis, quatuor millibus longè ab vrbe Antinoi, non abiit à ſpeluncâ vſque ad fluuium Nilum, dicens, ſe non poſſe turbas conuenire, eò quòd communis aduerſarius ei adhuc reſiſteret.

Capito 50. annis in ſpeluncis degit.

Vita ANACHORETAE qui illudebatur.

CAP. C.

CVM his vidimus etiam alterum anachoretam, qui ipſe quoque erat ſimiliter in ſpeluncâ. Is in ſomnis illuſus œſtro vanæ gloriæ, viciſſim illudebat eos qui decipiebantur,[147] ventos paſcens, & vmbras perſequens. Et habebat quidem in corpore temperantiam, & propter ſenectutem, & propter tempus, & fortè etiam propter vanam gloriam: vanæ autem gloriæ intemperantiâ corruptus erat eius animus, & à religioſâ conuerſatione fuerat alienatus.

Oeſtrum vanæ gloriæ omnia bona opera corrumpit.
Eccli. 34.

Vita ſancti[148] EPHRAEM diaconi.

CAP. CI.

AVDISTI omnino de Ephræm diacono eccleſiæ Edeſſenorum. Fuit enim vnus ex iis qui digni ſunt, de quibus fiat mentio à ſanctis Chriſti ſeruis. Is cùm ſpiritus viam dignè peregiſſet, & à rectâ non declinaſſet, dignus eſt habitus gratiâ naturalis cognitionis, quam conſequitur Theologia, & poſtremò

Vita eius extat ſuprà lib. 1.

ſtremò beatitudo. Cùm ergo vitam exercuiſſet quietam, & multis iam annis ædificaret eos qui ventitabant, poſteà è cellà progreſſus eſt hac de cauſsâ. Cùm magna fames inuaſiſſet ciuitatem Edeſſenorum, miſertus omnium qui peribant agreſtium, proceſſit ad eos qui erant diuites in ciuitate, & dicit eis: Cur non miſeremini humanæ naturæ quæ interit, ſed opes veſtras ſinitis putreſcere ad condemnationem animarum veſtrarum? Se autem honeſte excuſantes, dicunt: Non habemus cui credamus ad hoc vt panem ſubminiſtret eſurientibus:[149] omnes enim res cauponantur. Is verò dicit eis: Quid ego vobis videor? erat autem apud omnes in magnâ exiſtimatione, non falsò, ſed reuerà. Ei itaque dicunt: Nouimus te hominem Dei. Si eam de me opinionem concepiſtis, ait Chriſti ſeruus, mihi de cetero credite. Ecce, me propter vos eligo hoſpitum exceptorem. Cumque pecuniam accepiſſet, & infixis vallis ſeptum conſtruxiſſet, & lectos ad trecentos ſtatuiſſet, curabat eos qui infirmiores erant, ſuppeditabat iis qui fame conficiebantur: eos quidem qui deficiebant ſepeliens; eorum verò qui ſpem vitę habebant curam gerens: & vt ſemel dicam, hoſpitium & miniſterium propter famem quotidie exhibens ex iis quæ ſuppeditabantur. Impleto ergo anno cùm ſucceſſiſſet fertilitas, & omnia rectè ſuccederent, cùm nihil haberet amplius quod ageret, ingreſſus eſt in ſuam cellam: & poſt menſem eſt mortuus, cùm Deus ei hanc occaſionem præbuiſſet adipiſcendæ coronæ in extremis diebus. Reliquit autem ſcripta quoque ſtudio digna quæ magnam viri virtutem teſtantur.

Auari frumentũ ſinunt putreſcere.

Ephram ſuccurrit fameſcentibus.

CAP. CII. *Vita abbatis* IVLIANI.

AVDIVI à quodam in illis partibus fuiſſe Iulianum virum maximæ exercitationis, qui cùm carnem ſuam ſupra modum afflixiſſet, oſſa ſolum & pellem circumferebat. Is in extremis finis ſui diebus dignus eſt habitus gratiâ curationum.

CA. CIII. *Vita abbatis* INNOCENTII.

DE beato Innocentio presbytero Oliueti, à multis quidem & magnis audiiſti: nihilo ſecius autem à nobis quoque audies, qui tres annos cum eo viximus. Nam quæ ſæpè illos latuerunt, nobis innotuerunt: neq; verò vnus vel alter, ſed neque decem potuerunt huius viri narrare virtutes. Is fuit longè ſimpliciſſimus. cùm autem is fuiſſet illuſtris in palatio[150] ſub Imperatore Conſtantio in principiis eius imperij, mundo renunciauit, profectus à matrimonio: in quo etiam habuit filium, Paulum nomine,[151] qui inter domeſticos militabat. Is cùm peccaſſet in filiam presbyteri, imprecatus eſt proprio filio Innocentius, Deum rogans, & dicens: Domine, da ei ſpiritum, ne ampliùs inueniat eius caro tempus peccandi. melius arbitratus eum pugnare cum dęmone quàm cum intemperantiâ. Quod etiam factum eſt: nam nunc quoque adhuc eſt in monte Oliuarum, ferrum geſtãs, & caſtigatus à ſpiritu: & quod mirabile eſt, huius pater qui alios ſanat, huius miſertus non eſt, qui tanto tẽpore à dæmone torquetur. Hic Innocentius adeò fuit miſericors (fortaſſe autem videbor etiam nugari dum vera narro) vt ſępè ſuffuraretur à fratribus, & daret egentibus. Fuit autem ſummè ſimplex & innocens. Is dignus eſt habitus dono aduerſus dæmones: & ad eum aliquando adductus eſt nobis videntibus adoleſcens quem inuaſerat ſpiritus & paralyſis, vt ego cùm vidiſſem, voluerim apertè matrẽ expellere cum iis à quibus fuerat adductus, deſperãs eum poſſe curari. Accidit autem vt interim veniens ſenex hanc videret adſtantem, deflentemque, & eiulantem propter inenarrabilem calamitatem filij. Lacrymatus ergo pręclarus ſenex & commotus viſceribus, accepto adoleſcẽte ingreſſus eſt in ſuum martyrium, quod ipſe ædificarat, in quo ſitæ ſunt reliquiæ Ioannis Baptiſtæ: & cùm pro eo oraſſet vſq; ad horam nonam ab hora tertiâ, ſanum reddidit adoleſcentem matri, & eodem die & paralyſim expulit & dæmonem. Erat autem talis eius paralyſis, vt ſpuens puer tergum ſuum conſpueret; ita erat inuerſus. Aliud rurſum fuit eius ſignum. Quædam anus quæ oues paſcebat in locis Lazario vicinis, & ouem amiſerat, acceſſit ad eum flens. quam ſecutus dicit ei: Oſtende mihi locum vbi amiſeris. Ea verò ducit eum ad loca quæ ſunt circa Lazarium. Stans ergo orauit. qui ſuffurati autem erant adoleſcentes, ipſam priùs occiderant. Dum ergo ipſe oraret, nemine confitente, carne occultatâ in vineâ, alicunde veniens coruus ſtetit ſupra furtum, & fruſtum ex illo rapuit, ac rurſus euolauit. Cùm beatus autem animaduertiſſet, vidit mactatam victimam. Et ſic iuuenes ad pedes eius accidentes confeſſi ſunt ſe occidiſſe, & iuſtum pretium fuit ab eis exactum; atque ita caſtigati ſunt, vt ne quid tale ampliùs auderent.

Innocentius è matrimonio monachus.

Virtus eius contra dæmones.

Martyriũ reliquiis ſancti Ioãnis Baptiſtæ honoratum.

Paralyticũ ſanat Innocentius.

Furtum oratione detegit.

CAP. CIV. *Vita abbatis* ADOLII.

RVRSVS noui Ieroſolymis quemdam, nomine Adolium, genere Tarſenſem: qui cùm veniſſet Ieroſolyma, ingreſſus eſt[152] viam minimè tritam, non quam multi ingreſſi ſunt, ſed ſelecto ſibi quodam nouo vitæ inſtituto. Se enim ſuper hominem exercuit;

Adolius dæmonibus eſt terrori. creuit; vt etiam ipſi praui dæmones horrentes eius auſteritatem, ne ad eum quidem auderent accedere. Propter ſummam autem exercitationem & vigiliam, exiſtimatus eſt eſſe ſpectrum. *Qui Adolius quadrageſimã obſeruarit.* In quadrageſima enim comedebat poſt quinque dies, toto autem alio tempore, vno die interiecto. Hoc autem fuit eius virtutis magnum facinus. A veſperà vſque ad illud tempus quo congregabatur fraternitas in oratorijs, in Olueto, in colle Aſſumptionis vnde aſcendit Ieſus, perpetuò ſtabat pſallens, & orans, & ieiunabat; & ſiue pluebat, ſiue grandinabat, manebat immobilis. *Fratres excitat.* Impleto autem tempore conſueto, excitatorio malleo pulſabat cellas omnium, *Cum ijs orat.* eos congregans ad oratoria, & in vnoquoque oratorio vnà cum eis pſallens vnam aut duas antiphonas, & vna cum eis orans; & ſic die appropinquante ibat in cellulam, & reuetà fratribus eum exuentibus, & veſtes exprimentibus perinde quaſi lotæ fuiſſent ita diſtillantes, eum alijs induebant. Et cùm quieuiſſet vſque ad horam tertiam, pſalmodiæ excitatus, erat ei intentus vſque ad veſperam. Hæc eſt ergo virtus Adolij Tarſenſis, qui fuit conſummatus Ieroſolymis, & ibi æternum ſomnum dormijt, & ſepultus eſt.

CAP. CV.

De [153] ABRAMIO.

FVIT quidam Abramius, genere Ægyptius, qui vitam aſperrimam & maxime *Abramius ex ſuperbiã aſperioris vitæ illuſus.* agreſtem egit in ſolitudine. Is animo ſauciatus ab intempeſtiuã perſuaſione, veniens in eccleſiam, contendit cum presbyteris, dicens: Noctu a Chriſto ordinatus ſum presbyter, ſuſcipite me vt ſacerdotem. Patres *Reducitur ad communẽ vitam.* cùm abduxiſſent eum à ſolitudine, & ad vitam deduxiſſent craſſiorem & magis indifferentem, curarunt eum à ſuperbiã, deducentes eum ad cognitionem ſuæ imbecillitatis, illuſum à dæmone ſuperbiæ, & ſanctis precibus ſuis in priſtinam vitæ ſanctitatem reſtituerunt.

CAP. CVI.

Vita abbatis ELPIDII.

IN Amorrhæorum ſpeluncis quæ ſunt in Iericho, quas olim conſtruxerant fugientes Ieſum Naue, qui tunc populabatur alienigenas, in monte Lucà fuit quidam Elpidius, Cappadox genere, poſteà autem dignatus presbyteratu monaſterij quod illic eſt, factus à Timotheo choreþiſcopo Cappadociæ, viro ſufficientiſſimo. *Elpidius habitat in ſpeluncà.* Is habitauit in quadam ſpeluncà, & tantam in exercitatione oſtendit continentiam, vt omnes obſcuraret. *Annis 25. ſemel comedit Sabbatis & Dominicis.* Viuit enim viginti quinque annos, veſcens ſolùm Sabbatis & Dominicis, ſtans autem totas noctes cantabat. Quem ſicut apes Regem ſuum, ita innumera multitudo fratrum ſecuta, illum montem ædificauit: liceba tque illic videre apud vnumquemque diuerſos modos vitæ exercitationis. Hunc aliquando Elpidium, & verè Elpidium, qui reuerà ſpe gaudebat, & propter Chriſtum ſuſtinebat afflictionem, noctu pſallentem nobis vnà cum eo pſallentibus, pupugit ſcorpius: quem cùm calcaſſet ſtans, non mutauit habitum corporis; tantã tolerantiã nullam duxit rationem doloris quem infuſſit ſcorpius. *Illæſus ſcorpium calcat.* Porrò autem cùm quodam die quidam frater teneret [154] fruſtum ſarmenti, id accepit ſanctus dum ſederet in margine montis, & infodit tamquam plantans, etſi non eſſet tempus: vſque adeò autẽ creuit, & tam ampla vitis euaſit, vt tegeret totam eccleſiam. *Sarmentum ab eo plantatum creſcit in vitem.*

Vita abbatis ÆNESII. CAP. CVII

CVM hoc ſancto Dei athletà vnà etiam fuit conſummatus inclytus Dei ſeruus Æneſius, vir magnæ exiſtimationis, & qui fuit inſignis in exercitatione.

Vita abbatis [155] EVSTATHII. CAP. CVIII.

ET eius frater Euſtachius ei honore æqualis, promptoque & alacri animo exercens vitæ certamina.

Eò autem proceſſit beatus Elpidius impatibilitate corpus macerans, [156] vt tota eius oſſium ſtructura perſpicuè pateret. *Elpidius vix oſſibus hæret.* Fertur autem hoc quoque in eius virtutis narrationibus à ſtudioſis eius diſcipulis, quòd totis viginti quinque annis non fuit conuerſus ad Occidentem; etſi ſpeluncæ oſtium eſſet poſitum in montis cacumine. *Semper ad Orientem conuerſus.* Neque poſt horam ſextam ſolem qui imminebat capiti, vidit vmquam inclinantem ad Occidentem: neque ſtellas quæ in occaſu oriuntur vidit viginti annis. Hic magnus athleta patientiæ, ex quo ingreſſus eſt ſpeluncam, non deſcendit de monte donec fuit ſepultus. Hæc ſunt cæleſtia facinora coronati & inuicti athletæ Elpidij, qui nunc cum ſui ſimilibus degit in paradiſo.

Vita abbatis SISINNII. CAP. CIX.

HVIVS diſcipulus Siſinnius nomine, *Siſinnius Elpidij diſcipulus.* qui prodijt quidem ex ſeruili fortunã; fide autem liber, genere Cappadox. Oportet enim genera quoque ſignificare ad gloriam Chriſti qui nos reddit claros genere, noſque deducit ad beatam & veram nobilitatem, nempe regnum cælorum. Hic cùm fuiſſet longo tempore apud beatum Elpidium, acris athleta virtutum exercitationis, vt qui ſex vel ſeptem annis didiciſſet viri virtutes, *Monimẽto ſe includit.* & fortitudinem laborum in exercitatione, is poſtea ſeipſum incluſit monimento. In eo autem conſtitutus tres annos, perſeuerauit

in orationibus; non noctu, non interdiu ſedens, non accumbens, non forâs egrediens. Is aſſecurus eſt gratiam aduerſus dæmones. Nunc autem reuerſus in patriam, dignus eſt habitus presbyteratu, ab eo collecta fraternitate virorum & mulierum, dato teſtimonio impatibilitatis per honeſtam vitæ inſtitutionem, & maſculâ expulsâ ſuâ cupiditate, & fœminarum mollitie conſtricta continentiâ, adeò vt impleatur quod ſcriptum eſt: In Chriſto Ieſu non eſt maſculus & femina; non eſt ſeruus, nec liber. Eſt autem etiam inſigniter hoſpitalis, etſi careat poſſeſſionibus, in vituperium diuitum qui minimè impertiuntur.

Presbyteratu honoratus.

Galat. 3.

Hoſpitalitate inſignis.

Cap. cx.

Vita abbatis [157] GADDANA.

NOVI ego ſenem quemdam Palæſtinum genere, Gaddanam nomine, qui toto vitæ ſuæ tempore vixit abſque tecto, vixit autem circa Iordanem. Hunc beatum eremitam, cùm Iudæi moti æmulatione, in locis quæ ſunt circa mare mortuum adorti, ſtricto gladio inuaſiſſent, accidit vt tale fieret miraculum. Dum enſem extolleret, & vellet Gaddanæ afferre interitum, exſiccata eſt manus eius qui enſem tenebat, iſque illi ita cecidit vt non ſentiret. Hoc auxilium à Deo latum eſt beato Gaddana, & hæc victus beati viri vſque ad finem vitæ.

Gaddana abſque tecto viuens.

Exſiccatur manus Iudæi volentis percutere Gaddanam.

Cap. cxi.

Vita abbatis ELIAE.

RVRSVS quidam Elias monachus probatiſſimus, in iiſdem locis habitabat in ſpeluncâ; & cùm eſſet vitæ honeſtiſſimæ & in primis religioſæ, vacabat continentiæ & orationi, omnes aduenientes benignè excipiens. Quodam ergo die cùm complures fratres ad eum acceſſiſſent, erat enim illac eis tranſeundum, ei panes defecerunt; iuranſque nobis affirmabat dicens: Propemodum ſum exanimatus ob cibi penuriam. ingreſſus ergo cellam mœrore animi confectus, quòd neſcirem quemadmodum in eos qui aduentarant, implerem pro viribus menſuram charitatis, inueni tres recentes panes illic poſitos, quos lætus accepi & appoſui. Cùm autem viginti viri comediſſent ad ſatietatem, ſuperfuit vnus panis. Eum autem cùm ſuſtuliſſem, vſus ſum eo viginti quinque diebus. Hæc domini gratia facta eſt cum hoſpitali Eliâ, cuius laborum remunerationes paratæ ſunt apud benignum Dominum.

Tres panes Eliæ diuinitus ſuppeditantur ad exercendam hoſpitalitatem.

Cap. cxii.

De SABBATIO.

QVIDAM ſæcularis Sabbatius nomine, Ierichuntinus genere, cùm haberet vxorem, propter Dei timorem adeò amauit monachos, vt ipſe obiret cellas & omnem ſolitudinem noctibus, & in vnoquoque monaſterio foris poneret vnum modium dactylorum, & olerum quod ſatis eſſet, propterea quòd pane non veſcantur qui in Iordane ſunt exercitatores [158]. Huic monachorum exceptori, & commodæ menſæ pro continentibus ſtructori, cùm is quodam die tuliſſet ſanctis quæ exercitationi erant neceſſaria, maligni æmulatione leo occurrit, inimico monachorum excitante immanem feram aduerſus miniſtrum monachorum, ſtudente & illos priuare refectione, & hunc ſuo propoſito. Et cùm fera eum comprehendiſſet à lapide vnius ex monachis, ſuis vnguibus eum protruſit & euertit. Sed qui docuit in Daniele leones ieiunare, prohibuit ne eum qui ſeruabat præcepta deuoraret leo, etſi valdè eſuriret. Quo factum eſt, vt accepto ſenis aſino recederet: qui enim huic vitam donarat, feræ quoque famem ſedauit.

Iordanis aſceta non veſcuntur pane.

Leo inſilit in Sabbatium.

De [159] PHILOROMO *presbytero.*

Cap. cxiii.

RELIGIOSISSIMVM presbyterum Deique amantiſſimum Philoromum in Galatiâ conuenimus, & cum eo longo tempore verſati ſumus, qui fuit vir exercitatiſſimus. Is ortus quidem eſt ex matre ſeruâ, patre verò libero. Tantam autem virtutum nobilitatem oſtendit in vitæ Chriſtianæ inſtitutione, vt etiam ipſi qui ſunt in genere inſuperabiles, eius vitam Angelis æqualem reuererentur, & efficacem virtutem exercitationis. Is mundo renuntiauit in diebus Iuliani execrandi Imperatoris, & liberè cum hoc impio eſt locutus generoſus Chriſti athleta Philoromus, quem iuſſit radi, & à pueris [160] validiſſimè verberari. Is verò rem fortiter & toleranter tulit, & ei egit gratias, vt ipſe nobis narrauit. Hunc præclarum virum in principio adortum eſt bellum fornicationis & gulæ, vt dicebat, [161] quem morbum tyrannidem exercentem ita ſuperauit, ac ſi immenſum incendium multâ aquâ extingueret. ſummâ curâ continentiæ ferrum geſtando, & ſe concludendo, & abſtinendo à cibis & pane triticeo, & vt ſemel dicam, ab omnibus coctis, & in his ſe fortiter gerendo ac tolerando annis octodecim. qui cùm id vicerit, potuit hymnum victoriæ canere, ſic dicens: Exaltabo te Domine, quoniam ſuſcepiſti me, & non lætificaſti inimicos meos ſupra me. Hic à ſpiritu fornicationis variè oppugnatus, perſeuerauit quadraginta annos in monaſterio. Is autem narrabat, dicens: Triginta & duos annos nullum fructum tetigi. Cùm autem, inquit, timidi-

Iulianus apoſtata elidit Philoromum.

Tentatio fornicationis & gulæ quomodo vincenda.

Pſal. 29.

timiditas me ſummè oppugnaſſet, adeò vt vel interdum pertimeſcerem, me incluſi ſex annos in monumento: & eâ ratione euaſi ſuperior, ex impatibilitate bellum gerens cum ſpiritu, qui mihi hanc imponebat ſeruitutem. Huius viri inſignis magnam curam gerebat beatus Baſilius epiſcopus, qui delectabatur eius auſteritate, conſtantiâ, & in opere diligentiâ, qui adhuc in hodiernum diem à calamo & chartâ non receſſit, cùm ſit natus annum octogeſimum. Dixit hic beatus: Ex quo ſum initiatus & regeneratus ex Spiritu & aquâ, vſque in hodiernum diem, alienum panem gratis non comedi, ſed eum qui ex proprijs laboribus paratur: & [162] coram Deo loquens nobis perſuadebat ſe ducentos quinquaginta ſolidos ex opere manuum ſuarum dediſſe ijs qui erant manci ac mutili, neque vlli vnquam feciſſe iniuriam. Is pedeſtri itinere venit Romam vſque ad orandum in martyrio ſanctorum Petri & Pauli: peruenit autem etiam vſque ad Alexandriam, cùm vouiſſet, in martyrium venerandi athletæ Marci. Dignus autem, inquit, ſum habitus, qui voti gratiâ bis proprijs pedibus venirem Ieroſolyma ad honoranda loca ſancta, & ipſe mihi ſuppeditaui impenſas. Dicebat autem nobis, vt vtilitatem ex eo caperemus: Non memini me vnquam animo a Deo meo receſſiſſe. Huius beati Philoromi talia ſunt certamina, & in his eſt ionicta victoria, & beatorum laborum ei redditur finis, corona gloriæ immarceſcibilis.

Sanctus Baſilius Philoromo familiaris.

Romana peregrinatio.

Votum peregrinationis.

Ieroſolymitana peregrinatio.

Vita beati [161] SEVERIANI & eius vxoris. CAP. CXIV

IN Ancyrâ Galatiæ, in ipſo loco contigit mihi alloqui quemdam Seuerianum ex Comitibus vnà cum eius coniuge Boſphoriâ, nec eorum magnam habui experientiam. Ij quidem multa ſpe bonâ repleti ſunt, & ſuos fruſtrantur filios, reuerà in futura intuentes. Suorum enim prædiorum reditus conſumunt in egenos, habentes quatuor filios, & duas filias, quibus [164] nullam poſſeſſionem dederunt, præterquam ijs quæ nupſerant. Dicebant autem reliquis ſuis filijs: Poſt noſtrum deceſſum omnia ſunt veſtra; quamdiu autem ſumus ſuperſtites, nos poſſeſſionum noſtrarum fructus colligemus, eos diſtribuentes eccleſijs, & monaſterijs, & xenodochijs, & omnibus egentibus, quorum preces & vobis & nobis & filijs pro hac temporariâ & laborioſâ vitam æternam comparabunt. In quibus hoc quoque eſt eorum virtutis egregiæ: Cùm eſſet magna fames, & quæ omnium hominum peruadebat viſcera, illi tunc eas quæ tunc erant hæreſes traduxerunt ad rectam opinionem. Nam cùm in multis prædijs horrea ſua aperuiſſent, ea præbebant in alimentum pauperum: adeo vt ex hac inexplicabili eorũ benignitate in vnam rectæ fidei conſonantiam conuenerint qui erant hæreticæ opinionis, Deo gratias agentes ob ſimplicem eorum fidẽ, & immenſam beneficentiam. Alia autem exercitatio eorũ erat admirabilis: veſtis eorum habitus erat maximè venerandus & parcus, erat que in eis magna & quæ dici nequit victus tenuitas: erant valde modici ſumptus, alimentorum frugalitate contenti quantam vita requirebat, pietatem in Deum mirandum in modum exercentes: in agris degentes plurimo tempore, ſemper fugientes ciuitates, & vitia quæ ex eis oriuntur, ne ex iucunda cum turbâ conuerſatione tumultus ciuiles attraherent, & exciderent à Dei propoſito. Propter hæc omnia horũ beatorum rectæ vitæ facinora, hinc iam intelligentibus oculis aſpiciũt æterna bona quæ parata ſunt à Dei gloriâ.

Seuerianus cum coniuge in pauperes liberalis.

Eccli. 21, 6

Hæreticos conuertunt ſuâ benignitate.

Veſtitus & victus eorum ratio.

Ciuitates & earum vitia fugiunt.

Vita ELEEMONIS monachi. CAP. CXV

VIDIMVS in hac ciuitate monachum, qui ordinem presbyteratus ſuſcipere recuſauit. Venerat autẽ ad tale propoſitum poſt militiam exigui temporis. Is vigeſimum annum agens in exercitatione, hoc habuit vitæ inſtitutum, vt permaneret apud ciuitatis epiſcopum virum ſanctiſſimum. Eſt autem adeò benignus & miſericors, vt etiam vrbes circumeat, & miſereatur eorum qui indigent. Is non negligit cuſtodiam, non noſocomium, non ptochium, non diuitem, non pauperem; ſed fert opem omnibus: apud diuites quidem, vt inhumanos & immiſericordes, verba faciens de miſericordiâ, vnicuique autem ex indigentibus prouidens quæ ſunt neceſſaria, eos qui pugnant pacificans, nudis ſuppeditans indumenta, ægrotis medicamenta afferens ad curationem. Quod autem ſolet fieri in omnibus magnis ciuitatibus, in eâ quoque fiunt: in porticu enim eccleſiæ iacet multitudo mancorum ac mutilorum, quotidianũ victum emendicantium; qui partim quidem vxores non duxerunt, partim verò etiam duxerunt. Quodam ergo die accidit, vt vnius horum vxor pareret in porticu, & in ipsâ hieme: ea ergo clamante cùm ab illo intolerabili dolore pungeretur, audiuit hic beatus vlulatum, orans in eccleſiâ; & relictis ſibi conſuetis precibus, egreſſus reſpexit: & cùm neminem inueniſſet qui illi adeſſet in hac neceſſitate, ipſe functus eſt vice obſtetricis, non abhorrens faſtidium quod cõſequitur mulieres parientes, mulierum inſenſibilitatem ei largiente hac profundiſſimâ eleëmoſynâ. Atque

Eleemon in omnes miſericors.

In porticu eccleſiæ multitudo mendicantium.

Eleëmon parturienti ſubuenit.

Libros vendit vt pauperibus ſubueniat. Simile dictum cap. ſeq. & ſup. apud Pelag. libel. 6. num 5. Ruff. l. 3. num 70. nomine *Serapionis.*

veſtium quidem quibus eſt indutus pretium non eſt vnius oboli; cibus autem contendit cum veſtibus: libello autem non ſuſtinet incumbere, à lectionibus eum abducente clementiâ. Si quis ex fratribus ei librum donauerit, eum ſtatim vendit, & diſtribuit pauperibus. Iis autem qui ſciſcitabantur, Cur hæc vendis? dicebat: Quî poſſum meo perſuadere magiſtro, me eius artem accurate didiciſſe, niſi illo ipſo vſus fuero ad artem rectè exercendam? Hic immortalis cùm in hac actione hucuſque permanſiſſet, perpetuò germinans memoriæ nomen reliquit illi quę eſt circumcircà regioni. Ipſe fruens æterno gaudio in regno cælorum, recipiens digna præmia beatis laboribus: & qui eſurientes hîc nutrijt, & nudis dedit veſtimenta, nunc apud bonorum operum remuneratorem fruitur omne genus delicijs.

CAP. CXVI

Vita abbatis [165] BISARIONIS.

Biſarion vnâ tunicâ & ſuperhumerali contentus.

FVIT quidam ſenex, poſſeſſionibus carens, & miſericors, nomine Biſarion. Is cùm veniſſet in quemdam vicũ, vidit mendicum nudum in foro mortuum; vnam quidem ferens tunicam conuenienter euangelicæ traditioni, & paruum ſuperhumerale: nihil enim poſſidebat præter hoc neceſſarium tegumentum. Habebat autem ſemper quoque paruum euangelium ſub axillâ, aut ad ſui faciendum periculum, num perpetuò voci Domini obediret; aut potiùs geſtans ſermonem quem erat opere executus. Tam admirabili enim vitâ vſus eſt hic vir, & citra vllum dedecus, vt perinde ac terreſtris angelus cæleſte iter legitimè peregerit.

Superhumerali mortuum induit.

Hic ergo cùm vidiſſet reliquias, ſe protinus exuens ſuperhumerali, eo induit mortuum. Et rurſus cum parum proceſſiſſet, nudo egenti occurrit, & ſtetit apud ſe diſceptans, & ſic ratiocinans: Quomodo ego quidem, qui mundo renuntiaui, veſte induor, frater autem meus algore concreſcit? ſi ergo ego eum ſiuero exanimari, ero omnino cauſſa mortis proximo. Quid ergo, exuénſne ſcindam, & partem diſtribuam, an totum dabo ei qui eſt factus ad Dei imaginem? Sed quid mihi & illi erit vtilis pars quæ ſcinditur? Et cùm apud ſe diſceptaſſet, dixit: Damnínе aliquid patiemur, ſi plus quàm ſit præceptum faciamus? Generoſus itaque hic athleta prompto & alacri animo vocat pauperem in veſtibulum: & cùm eum dimiſiſſet indutum, ſtetit nudus, ſe operiens manibus, genua flectens & ſubſidens; ſolum habens ſub axillâ verbum quod facit diuites. Eius autem conſilio & prouidentiâ tranſiens quidam [166] irenarcha, agnouit ſenem; & dixit proximo ſuo ſocio: Reſpice illuc; non eſt hic ſenex abbas Biſarion? Cum is autem dixiſſet: Maximè; de equo deſcendens rogauit ſanctum, dicens: Quis te exuit? Ille verò dextera protendens euangelium, Hoc, inquit, me exuit. Statim autem ſe ſua veſte exuens irenarcha, perfectum militem induit, & protinus geſtans veluti quamdam paruam veſtem monachorum, à mundo latens receſſit; declinans laudem eius qui ſuum vidiſſet vitæ inſtitutum, eum qui eſt ab occulto honorem celando exſpectans.

Nudum pauperem veſtit ſuo habitu, ipſe interim nudus.

Vendit euangelium vt pauperi ſuccurrat.

Hic ipſe poſtquam omne præceptum euangelicum rectè eſſet executus, cum nihil huius mundi ampliùs haberet in animo, ad diuinorum dictorum perfectiorem executionem, cùm in tranſitu vidiſſet pauperem, curſu in forum contendit: vbi cùm pauliſper conſtitiſſet, vendidit euangelium. Paucis igitur pòſt diebus, qui cum eo erat abbatis diſcipulus, Dulas nomine, rogauit ſenem, dicens: Quid paruo libello factum eſt, ô abba? Cui ſenex placidè verbum pulchrum admodum & valdè ſcitum eſt locutus, ſic dicens: Ne triſtitiâ afficiaris, ô frater: nam vt illic habeamus fiduciam, propter obedientiam vendidi ipſum ſermonem, qui mihi ſemper dicebat: Vende quæ habes, & da pauperibus. Sunt autem aliæ quoque res plurimæ ex virtute geſtæ huius magni patris, cum quo nos quoque digni habeamur habere partem, gratia Chriſti, Amen.

Simile dictum cap. præced.

Matt. 19. Lucæ 18.

CAP. CXVII

Vita beatæ [167] MELANIAE.

NECESSARIVM autem exiſtimaui, virilium quoque & honeſtarum mulierum meminiſſe in hoc libro, quibus Deus æqualia donauit præmia viris qui ex virtute vitam egère, & ipſis reddidit coronam eorum qui ipſi placuerunt: ne molles teneræque reddantur quæ ſunt ſocordiores, & prætextum quærant & excuſationem, tamquam quæ ſint imbecilliores ad certamina virtutis, & ad honeſtam vitam agendam. Atque multas quidem vidi pias ac religioſas, & plurimas virtutis ergô conueni & virgines & viduas; inter quas erat etiam beatiſſima Melania [168] Romana, quæ fuit quidem filia [169] Marcelli conſularis, vxor cuiuſdam viri qui erat in magnâ auctoritate, cuius nominis nõ rectè memini. Hæc cùm eſſet vidua, agens annum [170] vigeſimum ſecundum, diuino amore digna fuit habita; & nemini quidquam dicens (prohibebatur enim ijs temporibus, Valente tenente imperium) cum curaſſet vt filij ſui nominaretur tutor, ipſa acceptis ſuis mobilibus, & in nauem

Melania Romana ſub Valente.

inie-

iniectus cum aliquot famulis & ancillis, curſu nauigauit Alexandriam: & cum illic res ſuas vendidiſſet, & in aurum minutum conuertiſſet, ingreſſa eſt in montem Nitriæ, ſanctos patres conueniens, Pambo, & [171] Ariſium, & Serapionem magnum, & Paphnutium Scetiotem, & Iſidorum confeſſorem epiſcopum Hermupolis, & Dioſcurum: & verſata eſt apud eos circiter annum dimidium, obiens ſolitudinem, & videns omnes ſanctos. Poſt hæc autem cùm Auguſtalis Alexandriæ relegaſſet Iſidorum, [172] & Piſimium, & Adelphium, & Paphnutium, & Pambo, & inter eos etiam Ammonium Parotium ſeu vnam habentem auriculam, & duodecim epiſcopos, & presbyteros & clericos, & anachoretas, vt eſſent omnes numero centum viginti ſex, in Palæſtinam circa Diocæſaream, ipſa eos eſt ſecuta, eis ex ſuis proprijs pecunijs ſubminiſtrans in neceſſitaribus ſuorum, atque omnibus ſuppeditans. Cùm autem prohiberentur miniſtri, vt narrabant (conueneram enim ſanctum Piſimium, Iſidorum, & Paphnutium, & Ammonium) hæc fortis mulier induta [173] ſeruili caracalla, veſpere eis ferebat quæ erant ad vſum neceſſaria. Cùm autem id cognouiſſet conſularis Palæſtinæ, & vellet ſinum ſuum implere, ſperauit fore [174] vt eam terreret: eamque retentam coniecit in carcerem, ignorans eius libertatem. Hæc autem ſignificat ei, dicens: Ego illius quidem fui filia, huius vero vxor qui in terra fuit genere clarus: nunc autem ſum Chriſti ancilla. Neque meum vilem habitum deſpexeris, poſſum enim me, ſi velim, extollere; nec potes me terrere, neque ex rebus meis aliquid accipere: ne ergo forte ignorans in aliquod crimen incidas, quænam ſim tibi declaraui. Oportet enim aduerſus ſtolidos, tamquam cane & accipitre vti animi elatione, & in tempore eorum ſuperbiæ in ipſos immittere. Tunc certè iudex cum hæc accepiſſet, ſe excuſauit, & eam adorauit: & iuſſit eam abſque vllo impedimento cum ſanctis viris verſari.

In montem Nitriæ ſanctos patres inuiſit.

Subminiſtrat monachis neceſſaria.

CAP. CXVIII.

Vita [175] RVFFINI *presbyteri.*

Melania Ieroſolymis monaſterium virginum extruit.

HÆC, poſtquam hi fuerunt reuocati, monaſterio ædificato Ieroſolymis, viginti ſeptem annos verſata eſt in Ieruſalem, habens cõuentum virginum quinquaginta.

Cum quâ vixit etiam nobiliſſimus & moribus ſimillimus & fortiſſimus Ruffinus ex Aquilea ciuitate Italiæ, qui poſteà dignus eſt habitus presbyteratu: quo non eſt inuentus inter homines nec doctior nec mitior. Viginti autem & ſeptem annis excipiebant eos qui veniebant Ieroſolyma voti cauſsâ, & epiſcopos, & monachos, & virgines & matrimonio iunctos, & illuſtres & priuatæ conditionis, & omnes qui aduentabant, ſuis fouebant expenſis. Iuuerunt quoque [176] ſchiſma quod Paulinum ſectabatur, circiter quadringentorum virorũ vitam monaſticam agentium; & omnem hæreticum ex Pneumatomachis, hoc eſt ex ijs qui bellum gerunt aduerſus ſanctum Spiritũ, perſuaſum introduxerunt in Eccleſiam: & clerum qui erat in eo loco, & donis & alimentis honorantes, ſic vitam tranſegerunt, neminem offendentes, ſed omnẽ propemodum orbem terræ iuuantes.

Peregrinos voti cauſsâ Ieroſolyma venientes excipit.

Hæreticos & ſchiſmaticos conuertit.

Atque de admirabili quidem & ſanctâ muliere Melaniâ ſuperiùs quidem narraui attingendo leuiter: nihilo ſecius autem reliqua, vel potiùs ea quæ teneo memoria de eius virtutibus, adtexam orationi; nempe inenarrabilem religioſiſſimæ mulieris beneficentiam, per quam cùm beatum incorruptionis indumentum ſuis texuiſſet laboribus, & quæ non poteſt marceſcere gloriæ coronam, ſuis pecunijs, proprio ſuo capiti fabricata eſſet, & induiſſet, cum multa fiducia hinc exceſſit ad Dominum. Me ergo incipientem narrare præclara huius beatæ facinora, ſi volo dicere quæ ſcio, tempus deficiet. Quantam quidem opum materiam ea conſumpſit in egentes, cæleſti correpta deſiderio, non arbitror flammam ignis, ſi in copioſam inciderit materiam, tantam poſſe exurere. Hoc autem non eſt meum ſolùm narrare, ſed etiam eorum qui Perſidem & Britanniam, & omnes habitant inſulas. Beneficiorum enim & largitionum huius immortalis feminę non Occidens, non Oriens, non Septemtrio fuit expers, nec Meridies. Triginta enim & ſeptem annos hoſpites excipiens, illis ea quæ erant vſui ſuis præbuit ſumptibus, eccleſijſque & monaſterijs & hoſpitijs & carceribus: & vt ſemel dicam, nullus ex ijs qui eam conuenit, non eſt aliquam partem eius opum conſecutus, ſuppeditantibus ei conſanguineis, & ipſo filio, & procuratoribus quotannis pecunias & tamquam luculentæ lucernæ oleum miniſtrantibus, vt fulgido lumine flammam accendens eleëmoſynæ largitione cunctos illuminaret. Ea autem cùm in hoſpitalitate adeò perſeuerauerit, ne pálmum quidem terræ poſſedit, non abſtracta eſt à cupiditate filij ab amore ſolitudinis, non eam diuiſit à charitate in Chriſtum [177] vnigeniti filij deſiderium. Sed eius precibus adoleſcẽs & ad ſummam peruenit doctrinam, moribuſque fuit ornatiſſimus, claroque & illuſtri fuit matrimonio coniunctus, & mũdanos eſt honores conſecutus; [178] qui duos quoque habuit filios, qui teſtarentur iuſtum matrimonium.

Melania bonis operibus coronã ſibi texuit.

Beneficentiæ eius totus orbis particeps.

Annis 37. hoſpites excipit.

Non remouetur affectu veteri filij.

Multis itaque pòſt annis cùm de neptis

ſtatu audiſſet, eam & nupſiſſe, & velle ſæculo renuntiare; verita ne forte in aliquam malam abriperentur doctrinam, vel hæreſim, vel malam vitam, anus ſexaginta annos nata nauem aſcendit, & Cæſarea nauigans viginti dierum ſpatio Romam venit. Atque illic quidem cùm eſſet, beatiſſimũ virum maximæ exiſtimationis clariſſimum [179] Apronianum, qui erat gentilis, catecheſi inſtituit, & Chriſtianum fecit, perſuaſitque vt contineret etiam cum ſuâ vxore, eius autem ſororis filià, Auitâ nomine. Cùm autem ſuam quoque neptem confirmaſſet Melanium vnà cum eius marito [180] Piniano, & catecheſi inſtituiſſet Albinam nurum ſuam, vxorem autem ſui [181] filij, & perſuaſiſſet his omnibus vendere quæ habebant, Romà eos eduxit, & ad honeſtum ac tranquillum vitæ portum deduxit. Et ſic depugnauit aduerſus beſtias, nempe eos qui erant ordinis ſenatorij, & eorum vxores; prohibentes eam renuntiare reliquis ſuis ædibus. Chriſti autẽ ancilla eis dicebat: Filij, pluſquam quadringentis ab hinc annis ſcriptũ eſt, Vltima hora eſt. Quid ergo lubẽtes ac volentes immoramini in vanitate vitæ? ne forte veniant dies Antichriſti, & non poſſitis frui veſtris opibus, & rebus maiorum veſtrorum? Cumque omnes his verbis [182] liberaſſet, ad monaſticam vitam traduxit, & filium iuniorẽ Publicolam cum inſtruxiſſet, duxit in Siciliam; cumque reliqua omnia ſua vendidiſſet, & pretium accepiſſet, duxit Ieroſolyma: & cùm facultates diuiſiſſet, intra quadraginta dies dormijt in bonà ſenectute & ſummâ mãſuetudine, & venerãdâ memoria eleẽmoſynis redũdans, relicto etiã monaſterio Ieroſolymis & ſumptibus monaſterij.

Continentiam coniugibus ſuadet Melania.

Ad renuntiationem ſæculi multos inducit.

1. Ioan. 2.

Ieroſolymis moritur, monaſterio ibi iam olim extructo.

Poſtquam autem hi omnes Româ abſceſſiſſent qui catecheſi inſtituti fuerant à beatâ Melaniâ, barbarica quædam procella, quæ etiam in prophetis iam olim poſita fuerat, in Romam irruit, & nec æneas quidem ſtatuas reliquit in foro, ſed omnia barbaricâ diripiens inſolentiâ, corrupit; adeò vt Roma quæ mille & ducentis annis pulcherrima fuerat & frequentiſſima, dirueretur, fieretque deſerta, & vt ait Sibylla, ῥύμη, hoc eſt vicus, non Roma. Tunc qui catecheſi fuerant inſtituti, & ei minimè aduerſati, Deum laudauerunt qui rerum mutatione perſuaſiſſet incredulis, quòd alijs omnibus redactis in ſeruitutem, eæ ſolæ ſaluæ fuerint familiæ, quæ Domino fuerunt holocauſta, ſtudio beatæ Melaniæ; cùm ceteri qui eorum ſaluti aduerſabantur, eorum inutili pœnitentiâ detinerentur.

Roma diruta fit vicus.

Cap. cxix *Vita* [183] Parvae Melaniae.

Qvoniam autem relaturum me de filiâ Melaniæ ſpopondi, neceſſarium eſt vt nunc debitum reddam. Non enim iuſtum, vt iunioris quoque in carne Melaniæ vitam deſpiciamus, & neptis magnæ Melaniæ tantam virtutem tacitam prætereamus, quæ longè forte præſtat prudentibus & ſtudioſis vetulis. Hanc ergo ætate iuuenem, pietatis autem ſententiâ vetulam, parentes inuitam nuptum dedere, eam iungentes matrimonio viro vrbis Romæ primario. Hæc ſemper ſtimulata auiæ ſuæ narrationibus, tantum fuit ſauciata, vt matrimonio nõ poſſet inſeruire. Cùm autem ei nati eſſent duo filij maſculi, ijque deceſſiſſent, tantum eam cœpit odium matrimonij, vt dixerit marito ſuo [184] Piniano [185] filio Seueri, qui erat ex præfectis. Si volueris quidem mecum cohabitare vt ratio dictat temperantiæ, & te dominũ agnoſco, & profiteor meam vitam eſſe in tuâ poteſtate: ſin autem hoc tibi graue videtur vtpote iuueni, res omnes meas tibi habe, & ſolum ſine me corpore eſſe liberam, vt ſatisfaciam meo quod eſt ex Deo deſiderio, facta heres eius quæ eſt ex Deo virtutis meæ auiæ, cuius etiam nomen gero. Si enim vellet nos Deus degere in hoc mundo, & frui rebus mundanis, non filios mihi natos accepiſſet immaturos. Cùm autem longo tempore inter ſe contenderent, Deus poſteà miſertus adoleſcentis, ei quoque zelum immiſit religionis, vt ipſe quoque mũdi vniuerſæ renuntiaret terrenæ materiæ, adeò vt impletum fuerit quod ſcriptum eſt ab Apoſtolo: Quid enim ſcis mulier an virum ſeruabis? Cùm ergo nupſiſſet viro tredecim annos nata, ſeptẽ verò cum eo vixiſſet, vigeſimo ſuæ ætatis anno mundo renuntiat: & primùm quidem omnia ſua ſerica [186] ſuperhumeralia tegumenta dedit altaribus (quod & veneranda fecit Olympias) reliqua autem ſerica indumenta cum conſcidiſſet, diuerſam ſupellectilem fecit eccleſiaſticam. Argentum autem & aurum cùm credidiſſet cuidam Paulo [187] presbytero monacho Dalmatæ, id per mare miſit ad Orientem: atque Ægypto quidem & Thebaidi decies mille ſolidos, Antiochiæ autem & eius quæ circa ipſam ſunt regionibus ſolidos decies mille, Palæſtinæ ſolidos quindecies mille diſtribuit. Eccleſijs autem quæ ſunt in Occidente, & monaſterijs, & xenodochijs, & omnibus egentibus per ſeipſam ſuppeditauit, & ſuppeditat his quadruplo plura, vt Deus nouit [188] ex ore leonis Alarici eripiens fide ſuâ. Liberauit autem ſeruorum qui voluerunt octo millia; reliqui enim noluerunt, ſed maluerũt manere cum [189] fratre eius. Omnes autem poſſeſſiones quas habuit in Hiſpanijs, in Aquitaniâ, in Tarraconenſi & Gallijs, & in alijs ciuitatibus, cùm vendidiſſet, eas ad tres vſque ſolidos

Narrationibus auiæ ad renuntiationem ſtimulatur iunior Melania.

Viro continentiam perſuadet.

1. Cor. 7.

Ornamenta ſua vertit in ornatum eccleſiæ.

Melania quemodo ſua diſtribuerit.

2. Timoth. 4. 17.

dos diſtribuit: quæ autem habebat in Siciliâ, Campania, & Africâ, ſibi reliquit, vt ſuppeditare poſſet monaſterijs & egenis. Hæc eſt ſapientia in primis religioſæ, & quæ mentem ſenilem ſuſceperat de pecuniæ materiâ, Melaniæ iunioris.

Hæc autem erat eius exercitatio: Poſt diem vnum comedebat; in principio autem poſt quinque, variè ancillis ſuis ſeruiens; quas etiam ſecum vnà reddidit exercitatrices. Iam verò ipſa quoq; multos ex ſuis cognatis ducens ad zelum diuinum, fecit vt ſimiliter atque ipſa religioſè Deum colerent. Hæc eſt vita iuuenis Melaniæ per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Cognatos ad religioſam vitam allicit.

CAP. CXX.

De [190] ALBINA.

HABEBAT autem ſecum quoque matrẽ Albinam, quæ ſimiliter exercetur, & ſimiliter rurſus ſeorſim diſpergit ſuas pecunias. Habitant itaque in agris, aliquãdo quidẽ Siciliæ, aliquando verò Campaniæ cũ eunuchis quindecim, & virginibus & ancillis.

Albina opes diſpergit.

CAP. CXXI.

De [191] PINIANO.

SIMILITER autem Pinianus quoque eius quondam maritus, nunc autem in opere virtutis adiutor vnanimis, qui exercetur cum triginta monachis, & legit diuinas Scripturas, hortoque colendo eſt intentus & congreſſionibus. Non paruo autem nos honore affecerunt cùm Romam veniſſemus propter beatum Ioannem epiſcopum nos reficientes, & abundantiſſimis viaticis excipientes, accerſentes æternam vitam Domini noſtri Ieſu Chriſti, & optimæ vitæ inſtitutionis.

Pinianus & Melania Palladium Romæ hoſpitem excipiunt.

CAP. CXXII.

De [192] PAMMACHIO.

HORVM cognatus fuit vir ex proconſulibus, nomine Pammachius, qui cùm mundo renuntiaſſet, vitam egit optimam; & ſuas opes partim viuus diſperſit, partim autem moriens reliquit pauperibus.

Pammachius omnibus renuntiat.

CAP. CXXIII.

De [193] MACARIO.

SIMILITER etiam quidam nomine Macarius ex [194] Vicariâ.

CAP. CXXIV.

De [195] CONSTANTIO.

CONSTANTIVS quoque aſſeſſor præfectorum Italiæ, inſignes viri & eruditiſſimi, qui peruenerunt ad ſummum pietatis & religionis; quos exiſtimo adhuc nunc quoque eſſe in carne, optimam inſtituendæ vitæ rationem exercentes, beatamque vitam & nulli exitio obnoxiam exſpectantes.

Conſtantius ex aſſeſſore religioſus.

CAP. CXXV.

De [196] PAVLA ROMANA.

INTER quos fuit etiam Paula Romana mater Toxotij, vxor N. ad ſpiritalem vitæ inſtitutionem accommodatiſſima. Cui impedimento fuit Hieronymus quidam Dalmata: nam cùm poſſet ſuperare multas, ne dicam cunctas, vt quæ ad vitam ex virtute gerendam eſſet optimo ingenio prædita, eam ſuâ inuidiâ impedit, ipſam trahens ad ſcopum proprium.

Palladius calumniatur ſanctiſſimũ Hieronymum.

CAP. CXXVI.

De EVSTOCHIO.

CVIVS filia nunc quoque exercetur in Bethleem, nomine Euſtochium: quam ego non conueni. Dicitur autem eſſe caſtiſſima, habens conuentum quinquaginta virginum.

Euſtochiũ cum 50. virginibus exercetur.

CAP. CXXVII.

De VENEREA.

INVENI autem Veneream Ballomeci comitis filiam, quæ onus cameli rectè diſperſit, & liberata eſt à vulneribus quæ oriuntur ex materiâ.

Venerea opes elargiens.

CAP. CXXVIII.

De [197] THEODORA.

ET beatam Theodoram tribuni filiam, quæ ad tantam proceſſit egeſtatem poſſeſſionum, vt ipſa eleẽmoſynam accipiens ſit mortua.

Theodora extremè egens.

CAP. CXXIX.

De [198] VSIA.

IN monaſterio Heſychâ propter mare, noui mulierem nomine Vſiam, longè in omnibus honeſtiſſimam.

Vſia honeſtiſſima.

CAP. CXXX.

De ADOLIA.

ET eius ſororem Adoliam, quæ ipſa quoque vixit in virtute, & non pro eius quidem dignitate, ſed pro ſuarum virium facultate vixit in zelo Dei.

Adolia ſibi Deoq; vixit.

CAP. CXXXI.

De BASIANILLA.

NOVI autem etiam Baſianillam Candiani magiſtri militum filiam, quæ ipſa pio & alacri animo virtutem exercuit, & in hodiernum vſque diem certamina acriter exequitur.

Baſianilla aſcetria.

CAP. CXXXII.

De PHOTINA.

ET Photinam virginem ſummè honeſtam, filiam Theoctiſti presbyteri in Laodiceâ.

Item Photina.

CAP. CXXXIII.

De ASELLA.

VIDI autem Romæ quoque Aſellam honeſtam Dei virginem, quæ honeſtè conſenuit in monaſterio, mulier longe mitiſſima, & quæ retinebat conuentus, in quibus vidi & viros & mulieres catecheſi recenter inſtitutos.

Aſella conuentus virorum & mulierum inſtituit.

CAP. CXXXIV.

De [199] AVITA.

VIDI etiam beatam Auitam Deo dignam cum eius marito Aproniano, & eorum

Auita cum marito & filia Deo ſeruiũ.

eorum filiâ Eunomiâ, in omnibus Deo benè placentes, vt apertè facile traducti fuerunt à diſſoluta & voluptaria vitâ ad honeſtam & continentem vitæ inſtitutionem, in his quoque digni habiti vt in Chriſto dormirent, ab omni quidem peccato liberi, perfectè in honeſto certamine decertantes, in bona memoriâ vitam ſuam relinquentes.

CAP. CXXV.

De [200] MAGNA.

IN ciuitate Ancyrâ ſunt multæ quidem aliæ virgines, nempe ad decem millia, duo autem vel plura, quæ exercentur, & in omni virtutis inſtitutione militant; omneſque temperantiæ legibus claræ & inſignes feminæ, & diuinum certamen ſtudio exequentes. Inter quas principatum obtinet in pietate Magna honeſtiſſima femina & probiſſima: quam neſcio quid ſim nominaturus, virginémne an viduam. A matre enim vi viro coniuncta, eum tamen varijs ineſcans dilationibus, & corporis morbos prætexens, à corruptionis vitio integra & intacta permanſit, vt dicunt eius neceſſarij. Cumque paulò poſt deceſſiſſet eius maritus, omnium ſimul facta eſt heres vnica: & temporalibus deinceps commutans æterna, totam ſeipſam Deo obtulit, ſummè curam gerens vitæ quæ ſemper manet, ſuis famulis honeſtè imperans, agens vitam laborioſiſſimam & plenam temperantiâ: in congreſſu tam ſeuera, vt ipſum eius aſpectum reuererentur etiam excellentiſſimi epiſcopi propter inſignem pietatem & religionem. Atque ipſa quidem ſuperuacaneam & nimiam opum materiam, paupertatis igne conſumpſit: quæ autem ſupererant, ea conſtituit ad ſubminiſtrationem monaſterijs, ptochotrophijs, xenodochijs, eccleſijs, pauperibus, tranſeuntibus, epiſcopis, orphanis, viduis, & omnibus egentibus ſuppeditans auxilium, non ceſſabat hilariter operari pietatem latenter, & per ſe, & per ſeruos fideliſſimos, ab eccleſia non recedens noctu maximè: in omnibus in virtute ſe exercens propter ſpem eius quæ verè eſt vita.

Ancyra decem millia virginum.

Magna continent in matrimonio.

Vt in ſeuera epiſcopis reuerenda.

Munifica in pauperes.

CAP. CXXVI.

De [201] VIRGINE *quæ excepit Athanaſium epiſcopum.*

NOVI ego Alexandriæ virginem, quam offendi natam circiter ſeptuaginta annos. Ei clerus vniuerſus dabat teſtimonium, quod cùm eſſet iuuenis, nata annos circiter viginti, & longè formoſiſſima, fugiebatur ab ijs qui erant ſtudioſi virtutis propter pulchritudinem, ne inureret eis aliquam labem ex ſuſpicione. Quando ergo accidit vt Ariani ſtruerent inſidias beato Athanaſio Alexandrino epiſcopo per Euſebium, qui erat eo tempore præpoſitus ſub Conſtantio Imperatore, nefariorum criminum eum accuſantes & calumniantes, vitans iudicari à corrupto iudicio, apud neminem auſus eſt deliteſcere, non apud cognatum, non amicum, non clericum, non apud aliquem alium familiarem; ſed repentè epiſcopatum ingreſſis præfecti miniſtris, & eum quærentibus, accepto ſuo [202] ſticliario ſeu tunicâ, & birro, mediâ nocte confugit ad hanc virginem. Illa autem fuit rei nouitate obſtupefacta, & timore correpta. Dicit ergo ei epiſcopus: Quandoquidem quæror ab Arrianis, nefariorum criminum ab eis accuſatus, ne ergo & ego veniam in malam exiſtimationem, & in peccatum conijciam eos qui me volũt afficere ſupplicio, eá de cauſsa fugere conſtitui: mihi ergo Deus reuelauit hac nocte, me apud nullum alium poſſe eſſe ſaluum niſi apud te. Illa ergo præ magno gaudio omni eiectâ dubitatione, cùm tota eſſet Domini, prompto & alacri animo occultauit ſanctiſſimum epiſcopum ſex annos, quamdiu vixit Imperator Conſtantius: ipſa & eius pedes lauans, & excrementa expurgans, & in alijs quæ erant ei vſui inſeruiens, librôſque ei commodans & præbens. Neque vllus ſex annis nouit Alexandriæ, vbinam ageret beatus Athanaſius epiſcopus. Poſtquam ergo fuit annuntiata mors Imperatoris Conſtantij, & peruenit ad eius aures, honeſto & venerabili habitu indutus, rurſus noctu fuit inuentus in eccleſiâ. Quem videntes omnes magnâ ſunt affecti admiratione, vt qui ipſum viuum accepiſſent ex mortuis, ſimul etiam poſtulantes eius amici de latebris quæ ab eorum ignoratione inueniri non potuerant. Reſpondit itaque beatus Athanaſius germanis ſuis amicis: Ea de cauſsâ ad vos non confugi, vt verè iurare poſſetis; & alioqui etiam propter inueſtigationem, ad illam confugi de quâ nemo ſuſpicari poterat, vtpote formoſam & iuniorem: duo bona procurans, & illius ſalutem; illi enim profui, & meæ exiſtimationi & ſecuritati.

Formoſiſſima virgo etiam caſtiſſima, & maximè taciturna.

Athanaſius vt apud virginem deliteat, diuinitus monetur.

Mirum bonum virginis obſequium in Athanaſium.

Athanaſius redit ad ſuos.

CAP. CXXVII.

Vita Ammæ TALIDA.

IN ciuitate Antinoi ſunt ſeminarum monaſteria duodecim; in quibus conueni etiam Ammam Talida, quæ octoginta annos fuerat in exercitatione, vt narrabat ipſa & eius vicinæ. Vnà cũ eâ habitabant ſexaginta adoleſcentulæ. eam autem adeò diligebant, vt ne eſſet quidem clauis aulæ monaſterij, vt in alijs: ſed ipſæ ab eius amore omnes detinerentur. Eò autem impatibilitatis proceſſit anus, vt cùm ego eſſem ingreſſus & conſediſſem, ipſaquoque ingreſſa ſit, & vnà mecum

Amma Talida 80. annos aſcetria.

cum ſederit,& magna libertate ac fiducia in Christo meis humeris manum in. poſuerit.

Vita Almæ TAOR.

Cap. cxxviii.

In hoc monaſterio erat virgo huius diſcipula, nomine Taor, quæ triginta annos verſata erat in monaſterio, vt narrabant qui nouerant. Ea veſtem nouam aut mauortem aut calceum noluit accipere,dicens: Non eſt mihi opus, ne etiam cogar progredi. Aliæ enim omnes die Dominico progrediuntur in eccleſiam gratia Communionis: illa autem in monaſterio manebat pannis obſita, operi aſſidue aſſidens. Ea autem fuit tam eleganti aſpectu, vt parum abeſſet, quin etiam valde conſtantes deciperentur eius pulchritudine, niſi inſigne præſidiū habuiſſet temperantiam, quæ ad metum & verecundiam deducebat honeſtate impudicos oculos.

Taor nouam veſtem non poſcit, ne egredi cogatur.

Forma ſua temperantia coniuncta.

De VIRGINE quæ renuntiauerat.

Cap. cxxix.

ERAT quædam alia virgo religioſæ vitæ operibus viriliter inſiſtens, mihi vicina, cuius vultum quidem non vidi: numquam enim, vt aiunt, eſt progreſſa ex quo renuntiauit. Cum autē impleſſet ſexaginta annos in exercitatione cum matre ſua propriā, erat poſteā vitā exceſſura. Ei autem in viſione adſtitit [101] Colluthus vocabulo martyr, qui in illis colebatur locis, hoc ei dicens: Hodie es itura ad Dominū, & viſura Sanctos omnes: veni ergo & prande nobiſcum in martyrio. Cum ergo manē ſurrexiſſet & ſe induiſſet,& in ſporta panē accepiſſet & oliuas,& minuta olera, poſt tot annos eſt egreſſa, & cūm veniſſet in martyrium,orauit: & cūm toto die obſeruaſſet tempus in quo nullus erat intus, & nona iam aduenerat hora, & ſediſſet, rogauit martyrem,dicens:Benedic cibos meos, Colluthe ſancte, & me in viā comitare tuis precibus. Cum ergo comediſſet & rurſus oraſſet, domum venit circa occaſum ſolis. Et cūm dediſſet matri ſuæ opus Clementis Stromatei in prophetam Amos, dixit ei: Da id epiſcopo relegato. Et dixit ei: Ora pro me; vado enim ad Dominum meum. deceſſit ipſa nocte. Cumque nec febri laboraſſet, nec ei caput doluiſſet, ſed ſeipſam ad ſepulturam compoſuiſſet, in manus Dei ſpiritum ſuum commendauit.

Virgo numquam egreditur.

Preces pro viatico extremo petit.

Clementis opus in Amos epiſcopo legat.

De VIRGINE quæ lapſa eſt, & egit pœnitentiam.

Cap. cxl.

QVÆDAM virgo exercitatrix manens cum duabus alijs virginibus, ſe exercuit nouem vel decem annis. A quodam autem cantore ineſcata cum eo habuit ſtupri conſuetudinem: & cum vtero concepiſſet, peperit. Cum autem in ſummū odium prorupit eius qui ipſam deceperat, in profundo compuncta eſt animo, & ad eam peruenit amenturam pœnitentiæ, vt in ea perſeuerans ſe fame vellet occidere, hoc cum lacrymis orans, Deumque rogans, & dicens: Deus magne, qui omnium noſtrum peccata portas, & immenſum totius mundi vitium, qui non vis mortem peccatorum, & eorum qui labuntur interitum, ſed miſereris vniuerſæ creaturæ, eſt enim voluntas tua, vt omnes ſeruentur. Si ergo me quoque,quæ pereo, vis eſſe ſaluam, in hoc mihi tuam oſtende bonitatem, & nunc tua ad me perueniant mirabilia:& iube hinc [104] abduci & colligi fructum meæ iniquitatis, qui conceptus eſt in laſciuia, & genitus in peccato: nam niſi hoc fiat, ego hac de cauſſa vel me laqueo ſuffocabo, vel meipſam in præceps deijciā. Cum ſic oraret, fuit exaudita: nam qui natus fuerat infans, non multo pōſt deceſſit. Ab illo ergo die non amplius conuenit cū qui ipſam redegerat in ſeruitutem;ſed ſe totam inſigniter dedens continentiæ, ægrotis mancisque ac mutilans ſeruiens triginta annos, ita Deū placauit, propitiumque reddidit, vt cuidam ſancto preſbytero reuelaretur, illam Deo magis placuiſſe in pœnitentiā quàm in virginitate. Hæc autem ſcribo,ne eos qui multa peccant,& ex animo ac ſincere agunt pœnitentiam, contemnamus: ſicut hæc beata, quæ cor ſuum contriuit, & in humilitate vitam ſuam liquefecit,non deſpecta fuit a Domino eorum qui ducuntur pœnitentia.

Virgo lapſa ampententia.

Oratio pœnitentis virginis.

Ezech. 33.

Fornicationis filium a Deo tolli impetrat.

Pœnitentiā quàm virginitate Deo gratior.

De FILIA presbyteri quæ Lectorem calumniata erat, & EVSTATHIO Lectore.

Cap. cxli.

CVIVSDAM preſbyteri filia virgo in Cæſareā Palæſtinæ lapſa, ab eo qui ei vitiū attulerat docta fuerat,vt quemdam ciuitatis lectorem calumniaretur, & quòd corrupta eſſet,in eum culpam conferret. Cumque ferret ventrem, à patre ſuo examinata, nominauit lectorem. Hoc cum audijſſet presbyter, conturbatus retulit ad epiſcopum. Hoc cūm audijſſet epiſcopus, conuocauit concilium ſacerdotum,fecitque vocari lectorem, deque eo habuit quæſtionem, rem examinans. Rogatus autem ab epiſcopo, rem non fatebatur lector: nam quod factum ab ipſo non fuerat,quomodo dici poterat? Ægre ergo ferens epiſcopus,grauiſſima voce ei dicebat: Non fateberis lapſum tuum,& ages pœnitentiam, ō infelix & plene immunditiā? Reſpondit lector: Rogo te; dixi id quod res eſt, hanc rem ad me nihil pertinere. Planè enim culpā careo, vt qui de eā ne cogitatione quidem:ſin autem vultis audire id quod

Lector inſte accuſatus ab Epiſcopo.

non

non eſt, dicam, Feci. Hoc cùm ipſe dixiſſet, depoſuit eum epiſcopus ab officio lectoris.

Deponitur ab officio.

Poſt hoc accidens ad pedes epiſcopi, rogauit dicens: Si hoc tibi viſum eſt, domine epiſcope, vt quoniam dixi, Næ, lapſus ſum, ſim de gradu eccleſiaſtico deiectus, & non ſim dignus eſſe clericus tuæ ſanctitatis, iube vt mihi ab hoc tempore ea detur in vxorem: neque enim ego ſum deinceps clericus, neque illa virgo. Cùm hæc audijſſet epiſcopus & preſbyter, eam tradidit pater eius lectori, ſperans fore, vt iuuenis bene eſſet in eam affectus, & alioqui credens non poſſe eum abſtrahi à conſuetudine. Cùm eam autem adoleſcens accepiſſet in manus ab epiſcopo, & eius patre, eamque eſſet conſolatus, abduxit & depoſuit in monaſterio mulierum, rogans eam quæ illic erat prima miniſtra fraternitatis, vt eam illic tolerarent vſque ad partum eius. Illa verò relicta in monaſterio, lector abiens ſeipſum incluſit in cellâ ſordidâ, vitæ ſummam ſuſcipiens aſperitatem, ad Chriſtum accedens in corde contrito cum multis lacrymis & gemitibus, dicens:

Oratio lectoris Euſtathij iniuſtè delati.

Tu Domine meas actiones noſti, qui ſcis omnia, quem nihil latet, neque eſt vllus locus occultus in quo quis ſe abſcondat à tuâ quæ omnia aſpicit poteſtate, qui vides omnia priuſquam fiant. Tu ſolus vides profunda cogitationum, & omnis mentis conceptio à te cernitur, perinde ac ſi aſpicitur oculis. Tu cum cogitatorum ſis acer examinator, perfectè iudicas. Tu qui eis qui afficiuntur iniuria fers auxilium, qui falli non potes, dum eos vindicas, qui appetuntur calumnijs; cui nihil placet iniuſtum: omne autem momentum ſtateræ iuſtitiæ eſt à te ſemper, adſtat enim tibi perpetuò lux ad quam non patet aditus: & omne opus hominis eſt coram te. Eſt ergo tui iuſti & immutabilis iudicij, ius quoque meum pronuntiare. Efficaciter autem orante adoleſcente, & in ieiunio diligenter perſeuerante, intra breue tempus adfuerunt dolores eius partus. Cumque adueniſſet hora, adfuit etiam iuſtum Dei iudicium, afferens vehementem & intolerabilem dolorem ei quæ fuerat calumniata: gemituum immenſa multitudo, labores partus inenarrabiles, inferni ſuppliciorum viſiones terribiles, hanc miſeram fortiter obſidentes, & infans propter magnitudinem non prodibat ex vtero.

Puella in partu diuino iudicio cogitur fateri ſtuprum, & purgare lectorem.

Præterijt dies primus & ſecundus, & dolores erant intolerabiliores; aduentauit tertius & quartus, & ſecutus eſt dolor multis partubus grauior; quintus & ſextus & ſeptimus tenebroſus, & infelix mulier ex multo dolore verſabatur in inferis. In omnibus his diebus manſit neque omnino cibum ſumens, nec tantillum ſomnum videns; ſed luctibus & grauiſſimis dolorum tormentis ſuccedentibus, poſt hæc omnia, vitiatæ & falſæ accuſatricis cor inflexibile, victâ a Dei poteſtate, quæ non cadit ſub aſpectum, intolerabilibus doloribus addidit etiam confeſſionem, lugubri voce exclamans: Hei mihi miſera, venio in periculũ ne peream, vt quæ in duo mala inciderim, nẽpe in calumniam & fornicationem, & amiſsâ virginitate ſum tradita detractioni: & cùm mihi ſit ab alio allatum vitium, accuſaui lectorem. Cùm hęc autem audijſſent virgines monaſterij, patri eius omnia renuntiarunt. Pater autẽ veritus ne cõdemnaretur vt calumniator, cum non adhiberet fidem dictis, ſilet duos dies. rurſus autem miſera, ſe inuicem excipientibus acerbis affligtabatur doloribus, cum non poſſet deinceps vel viuere vel mori. Cúmque id effugit, oritur dies octauus, & rurſus nonus, grauiſſimis perpetuatum vertiginũ tenebris eam offuſcantes. Cùm ergo eius magnos eiulatus non ferret conuentus, hæc curſim feſtinantes renuntiant epiſcopo, iam eſſe nonum diem ex quo illa confitetur ſe accuſaſſe lectorem, nec poſſe parere, quòd ipſum ſit calumniata. Epiſcopus autem cùm hæc audijſſet à virginibus, ad lectorem mittit duos diaconos, ei omnia ſignificans, & vt pro ipsâ oraret, vt miſera mulier liberaretur ab ijs neceſſitatibus. Egregius autẽ adoleſcens neque eis dedit reſponſum, nec aperuit oſtium; ſed à quo die ingreſſus eſt in cellâ, non exijt, implens conſuetam regulam ieiunij, & Deo preces fundens.

Innocens Euſtathius lector perſtat incluſus, cum pœnitentia.

Flexus autem pater, & filiæ ſuæ miſertus, veniens ad epiſcopum, cum valdè rogauit vt pro eâ orationes fierent in eccleſiâ. Et cùm pro eâ preces fuſæ eſſent ab omnibus ad Dominum, ne ſic quidem miſera liberata eſt à neceſſitate. Eius enim qui per calumniã fuerat accuſatus, orationes Dominum monentes, arcebant, ne eorum preces admitterentur. His ſic geſtis, ſurgens epiſcopus iuit ad cellam in qua erat lector: & cùm pulſaſſet oſtiũ, nolebat is aperire. Cùm diu autem foris fuiſſet epiſcopus, ille autem intus, iubet epiſcopus tolli oſtiũ. & ingreſſi inuenerunt adoleſcentem in oratione perſeuerantem, & humi procumbentem.

Epiſcopus pergit ad cellam lectoris Euſtathij.

Quem multùm rogans epiſcopus, ei dicit: Frater Euſtathi lector, in apertum prolatâ calumniâ Dei prouidentia, & exauditis tuis orationibus, miſerere eius quæ in te peccauit, quæ tormentorum flagellis fuit excruciata. Miſerere deinceps miſeræ, & ſurgẽs ſolue quod ligaſti, precibus enim tuis hæc patitur, & dic Domino vt eam liberet à partu ventris. Cùm autem inclytus lector intensè oraret ſimul cum epiſcopo, ſtatim miſera liberata eſt à neceſſitate, enixa infantem; rogans omnes

Precibus lectoris eripitur miſera à partus doloribus.

nes vt ei remitteretur iniquitas ipſius iuſti interceſſione: & illum egregium virum habuerunt omnes deinceps loco martyris. Nam cùm ſe deinceps liberaſſet ab omni ſollicitudine, peruenit ad ſummum vitæ quę ex virtute agitur, adeò vt is ſit dignus habitus ſpiritali gratia. Hæc autem ſcripſimus, ne quis calumniatus illaqueetur ſuis inimici retibus, & incidat in dolores carnis intolerabiles, ſicut hæc priùs ſcripta eſt falſa accuſatrix: poſtquam autem à corpore fuerit liberatus, tradatur æternis intolerabilibus tormentis, & quæ nunquam deſinent. Deum enim ad iram prouocat is qui calumniatur: qui autem per calumniam accuſatur, idque fert pio & æquo animo, & eius in apertum prolationem permittit precibus, exſpectans iuſtum Dei iudicium, ſicut hic à Chriſto coronatus; is &, quoad eius fieri poteſt, laudatur, & in honore habetur, & æternam coronam conſequitur. Diſcamus ergo diligenter quam ſint inſuperabiles vires orationis, quæ & fideles confirmat, & peccatorum miſeretur, & flectit ac mouet omnium creatorem, & eos coronat qui ſe ex virtute rectè gerunt, & eis qui in eâ perſeuerant, largitur regnum cælorum.

Qui calumniam patitur, exſpectet Dei iudicium.

Orationis vis.

CAP. CXLII.

Vita ſanctæ [205] SILVANIAE.

ILLO tempore contigit vt nos ſimul nauigaremus ab Æliâ in Ægyptum, deducentes beatam Siluaniam virginem, ſororem autem Ruffini, qui fuit ex præfectis.

CAP. CXLIII.

De [206] IVBINO.

INTER quos erat etiam nobiſcum Iubinus, tunc quidem diaconus, nunc autem epiſcopus eccleſiæ Aſcalonis, vir pius & eruditus. Cùm autem vehementiſſimus nos æſtus inuaſiſſet, & perueniſſemus Peluſium, accidit vt Iubinus acceptâ pelui, pedes & manus palmis lauaret aquâ frigidiſſimâ, & poſtquam lauiſſet, ſuper pelliculam humi ſtratam requieſceret. Cùm autem illa id aduertiſſet, vt mater ſapiens germani filij, eius increpauit mollitiem, dicens: Qui in animum inducis, illam agens ætatem, viuente adhuc tuo ſanguine, vſque adeò tuam fouere carunculam, non ſentiens damna quæ ex eâ oriuntur? Confide, confide: ecce ago annum ætatis ſexageſimum, [207] præter extrema manuum mearum (& hoc propter communionem) non pes meus aquam tetigit, non vultus, neque vllum ex membris meis, etiamſi me variæ inuaſerint ægritudines: & cùm à medicis cogerer vti balneo, non induxi in animum carni reddere debitum, non in lecto quieſcens, non lecticâ vſquam geſtata ingrediens.

Iubinus epiſcopus Aſcalonis.

Auſtera vita Siluaniæ.

Hæc cum eſſet doctiſſima, doctrinam amore complexa, noctes vberi oleo à ſe illuminatas mutabat in dies, omnia antiquorum qui commentarios ediderunt ſcripta percurrens, Origenis tricies centena millia verſuum, Gregorij & Stephani, & [208] Pierij, & Baſilij, & quorumdam aliorum præſtantis virtutis virorum millia ducenta & quinquaginta non leuiter, nec temerè hæc percurrens, ſed elaboratè ſepties vel octies vnumquemque librum perlegens, vt horum verborum gratiâ in altum erigeretur, ſpe bonâ ſeipſam autem efficiens ſpiritalem, & ad Chriſtum euolans, immortales ab ipſo accceptura remunerationes.

Doctorum ſcripta ſtudioſe legit.

CAP. CXLIV.

De [209] OLYMPIADE.

EIVS veſtigia eſt ſecuta, & omnem virtutem diuinæ vitæ ſpiritalis, in primis veneranda & honeſta Olympias, & quæ viæ quæ fert in cælum ſummo zelo tenebatur, diuinarum Scripturarum ſententiam ſecuta in omnibus. Fuit autem ſecundùm carnem [210] filia Seleuci ex comitibus, vera autem Dei filia ſecundùm ſpiritum; neptis autem Ablauij qui erat ex præfectis, aliquot autem dies [211] ſponſa Nebridij, qui fuit ex præfectis vrbis Conſtantinopolis; ipſa autem reuerâ fuit vxor nullius. Dicitur autem dormiſſe virgo incorrupta, effecta diuini verbi conuictrix, coniux autem totius veræ humilitatis, communicans & miniſtrans omnibus egentibus. Ipſa cùm omnes illas infinitas & immenſas diſpertiſſet diuitias, abſolutè & indiſcriminatim opem ferebat omnibus. Non enim vrbs, non rus, non ſolitudo, manſit expers largitionum huius inclytæ virginis: ſed & eccleſijs ſuppeditauit ad donaria deputata ſacrificio, & monaſterijs, & cœnobijs, & xenotrophijs, & cuſtodijs, & relegatis; & vt ſemel dicam, in omnem orbem terræ diſperſit eleëmoſynas. Hæc beata proceſſit vſque ad extremum terminum humilitatis, vltra quem nihil poſſit inueniri amplius. Vita ſine vllâ inani gloriâ, ſpecies nequaquam ficta, ſinceri mores, facies non fucata, corpus florens, mens non glorioſa, animus ab arrogantiâ alienus, cor minimè turbulentum, ſomni expers vigilia, ſpiritus non curioſus, charitas immenſa, quæ cōprehendi non poteſt communicatio, vilis & contempta veſtis, infinita continentia, recta cogitatio, in Deum ſpes æterna, cum eleëmoſynâ quæ non poteſt narrari, ornamentum omnium humilium, cui multæ ſunt accenſæ tentationes ex operatione eius qui eſt ſuâ ſponte malus & omnis boni expers, nempe dæmonis: quæ pro veritate non parua adijt certamina, quæ & diu affatim vixit in immenſis lacrymis, om-

Olympias ſtirpe nobili.

Virgo in matrimonio.

Eleëmoſynarum larga.

Corpore & mente florens ac omnis humilitatis.

nû

ni humanæ naturæ ſubiecta propter Dominum; cum omni pietate ſanctis ſubdita epiſcopis, venerans presbyteratum, honorans clerum, reuerens exercitationem, ſuſcipiens virginitatem, opem ferens viduitati, curam gerens orbitatis, protegens ſenectutē, ægrotos inuiſens, peccatorum miſerens, errantes in viam deducens, in omnes vtens miſericordiâ, profuſè autem in pauperes, multiſque infidelium in catecheſi inſtitutis vxoribus, etiam ad victum eis ferens auxilium, ſemper memorabile nomen benignitatis reliquit per totam vitam. A ſeruitute in libertatem innumerabilium ſeruorum reſtituens examina, reddidit eos honore æquales ſuæ nobilitati, vel potiùs, (ſi vera dicere oporteat:) facti ſunt huius ſanctæ habitu nobiliores. Neque enim eius indumentis inueniri potuit quidquam vilius: nam ijs etiam qui ſunt pannis valde obſiti, indigna erant huius ſanctæ tegumenta. Tanta autem erat eius manſuetudo, vt etiam longè ſuperaret ſimplicitatem ipſorum puerorum. Nullâ vituperatione à vicino quidem vnquam inuenta eſt apud hanc quæ Chriſtum geſtabat;ſed omnis eius vita non vitalis, erat in compunctione & frequenti profluuio lacrymarum; & potiùs videre licebat fonti æſtate ſua deficere fluenta, quàm huius non ſublimibus & Chriſtum ſemper videntibus oculis lacrymas deficere. Et quid in his immoror? Quò enim magis meus verſabitur animus in duræ inſtar ſaxi animæ narrandis certaminibus & virtutibus, eò magis inuenientur verba à factis remotiora. Nec me exiſtimet aliquis hæc ſplendidè & magnificè colligere de hac vel maximè impatibili, & perquirere reliquias caſtiſſimæ Olympiadis, quæ tota fuit pretioſum vas ſancti Spiritus;ſed qui his oculis viderim huius beatæ vitam & angelicam inſtitutionem, vt qui fuerim ſpiritalis huius germanus amicus, & eius cognatis familiariſſimus, adeò vt multæ eius pecuniæ ſint à me ex eius ſententia diſtributæ. Hæc ergo non ampliùs de cetero quæ ſunt carnis ſapiens,ſubiecta principatibus,obediens poteſtatibus,venerans preſbyteratum, honorans vniuerſum clerum, confeſſione quoque digna eſt habita pro veritate, importunarum recuſationum multis acceptis procellis. Cuius vitam inter confeſſores referunt, quicumque pij habitant Conſtantinopolim, vt quæ proximè matrem periclitata ſit in ijs quæ ſunt ex Deo certaminibus: & in his mortua beatam accepit gloriam,& in infinito ſæculo coronata pompam agit, nulli interitui obnoxias cum ſanctis & ſibi ſimilibus in ſempiternum manſiones habitans, & bonorum operum à Chriſto Domino cum fiduciâ accipiens remunerationes.

Cleri reuerens. *Varia opera miſericordia exercuit.* *Vilibus veſtimentis induitur.* *Lacrymis diffluit.* *Vas eſt pretioſum ſancti ſpiritus.* *Inter confeſſores relata Olympias.*

De CANDIDA. CAP. CXLV

POST hanc æquali quoque modo in Domino viuens, beata Candida, Traiani vxor Magiſtri militum,cum & ad ſummam perueniſſet honeſtatem, & rationi conuenienter ornaſſet eccleſias, & venerata eſſet epiſcopos pro dignitate Chriſti Sacramentorum,& omnem Chriſti clerum apertè honoraſſet, & ſuam filiam inſtituiſſet in ſorte virginitatis, eam præmiſit ad Chriſtum, donum ſuorum viſcerum: poſteà autem ipſa quoque, temperantiâ & caſtitate & pecuniæ diſperſionibus filiam ſuam eſt conſecuta. Hanc ego vidi egregiam mulierem totâ nocte laborantem & molentem, & proprijs manibus facientem panem oblationis,ad vires corporis deprimendas,& dicētem: Cùm non ſufficiat ieiunium,hanc ei do ſociam laborioſam vigiliam, vt Eſau diſſoluam, eneruemque laſciuiam. Ea ab ijs quæ ſunt ſanguine prædita & animata omnino abſtinuit; niſi quòd ſumebat piſces & oleum & olera, idque ſolùm in die feſto: omni autem alio tempore contenta erat [212] oxycrato & pane arido. In hac vitæ aſperitate, cùm beatà requie obdormijſſet hæc mulier inclyta, nunc fruitur bonis æternis, quæ ſunt parata ijs qui dilexerunt vitam quæ ex virtute agitur.

Candida filiam virginem Deo dicat. *Vt corpus exerceat, facit panes oblationum.* *Abſtinet à carnibus.*

De [213] GELASIA. CA. CXLVI

CONSEQVENTER zelo huius bonæ feminæ, veritatis viam ingreſſa eſt, piè trahens iugum virginitatis, in primis veneranda Gelaſia, cuiuſdam tribuni filia. Huius optimæ hæc fertur virtus, quòd ſol numquam occidit ſuper eius dolorem, non aduerſus ſeruum, non aduerſus ancillam, non aduerſus aliquem alium. Hæc beata cùm effugiſſet viam eorum qui ſunt acceptæ iniuriæ memores,quæ fert ad mortem æternam, euaſit hunc malum diaboli ſtimulum, nempe odij & maleuolentiæ; & cùm deſideraret æternam peccatorum remiſſionem, remiſit parua delicta, vt ipſa quoque inueniret maiorum remiſſionem.

Gelaſia mitis, & iniurias condonans.

De [214] IVLIANA. CAP. CXLVII.

QVÆDAM nomine Iuliana, virgo in Cæſarea Cappadociæ, dicta eſt eſſe & doctiſſima & fideliſſima, quæ Origenem ſcriptorem fugientem gentilium inſurrectionem excepit, cum duos annos occultans, ſuis ſumptibus & ſuo miniſterio virum alens. Inueni autem hæc in antiquiſſimo libro ſcripto verſibus, qui quidem ſcriptus erat manu Origenis. Hunc librum

Iuliana Origenem hoſpitio.

inueni

inueni ego apud Iulianam virginem in Cæſarea,[215] qui & ipſe apud eam occultatus eram. Dicebat autem ſe accepiſſe à Symmacho interprete Iudæorum.

Non fuit autem alienum ab inſtituto opere, poſuiſſe virtutes harum feminarum; ſed vt ſciamus, quòd ex diuerſis occaſionibus licet lucrari, ſi velimus.

C. CCLVIII.

De [216] FEMINA *nobiliſsimâ quæ fuit ſemper virgo.*

Liber Hippolyti tempore apoſtolorum.

IN alio libro antiquiſſimo, ſcripto ab Hippolyto, qui fuit familiaris apoſtolorum, inueni talem narrationem:

Fuit quædam nobiliſſima virgo & formoſiſſima, quæ in vita ex virtute agendâ exercebatur Corinthi. Hanc illo tempore detulerunt ad iudicem, qui erat gentilis in tempore perſecutorum, vt quæ maledictis inceſſeret & tempora, & Imperatores, & ſimulacra. Proponebant autem eius pulchritudinem harum rerum cauponatores impio iudici, feminas inſano amore depereunti; is verò, equinis auribus, & feminas inſanè amantibus cogitationibus, accepit calumniam: eâ autem productâ ad hominem ſceleratum, multò magis inſana captus eſt intemperantiâ. Poſtquam autem omnibus aduerſus eam adhibitis machinis, huic Dei homini perſuadere non potuit, varijs tormentis ſubiecit fortem feminam. Poſtquam autem ne his quidem id quod volebat eſt aſſecutus, vt qui non poſſet eam abducere à Chriſti confeſſione: in eam inſaniens crudelis, non tradit eam tormentorum cruciatibus, ſed caſtam & temperantem feminam ponens in proſtibulo, iuſſit ei qui eas poſſidebat, dicens: Hanc mihi cape; & tres ſolidos ex eâ ad me defer quotidie. Is autem aurum exigens ex turpi actione, eam tradidit volentibus in officinâ abominandi flagitij. Cùm hæc ergo nouiſſent qui tenebantur inſano amore mulierum, aſſidebant ſceleratæ exitij officinæ, mercedem dantes inhoneſtæ operationis. Illa autem virgo honeſtiſſima & in primis veneranda, & verba ad deceptionem deflectens, ſuppliciter eis dicebat, rogans: Habeo vlcus in loco occulto, quod mirandum in modum male olet, & timeo ne vos mei odium capiat propter vlcus auerſandum; concedite ergo mihi paucos dies, & tunc licebit vobis vel me habere gratis. His verbis perſuaſos intemperantes amandabat beata: aſſiduis autem precibus Deum placans, & compunctis ſupplicationibus eum inflexit ad miſericordiam. Attendens ergo Deus qui nouit cogitationes, quomodo caſta pudicitiæ curam gerebat ex animo, in illis diebus pro ſalute omnium tale quid ſtruxit.

Virgo apud impium iudicem accuſatur.

Ne quidquam blanditiis & minis ad libidinem allicitur.

Proſtibulo traditur.

Fornicatores inſigni ſtratagemate eludit.

De [217] MAGISTRIANO. C. CCLIX.

Magiſtrianus adoleſcens formoſus ſeruat virginem.

QVIDAM adoleſcens Magiſtrianus, ſpecie formoſus, mente pius, cui Deus zelum immiſit ſpiritalem adeò ardentem, vt etiam mortem contemneret: is cum prætextu intemperantiæ eò acceſſiſſet, profundo veſpere ingreditur ad eum qui illas alebat, & dat ei quinque ſolidos, & dicit ei: Concede mihi manere hac nocte cum hac puella. In locum ergo occultum cum eâ ingreſſus, dicit ei: Surge, ſerua te ipſam. & cùm eam ſuis veſtibus induiſſet, tunicâ,[218] camiſiâ, & chlamyde, & omnibus virilibus, dicit ei: Egredere, te ſummâ chlamydis parte contegens. Quæ cum ſic feciſſet, & ſe totam ſigno crucis muniſſet, egreſſa ex illo loco omnino incorrupta & impolluta, ſeruata eſt Chriſti gratiâ, & cauſâ adoleſcentis qui eam ſuo ſanguine liberauit à turpi vitio. Sequenti autem die res fuit cognita, & productus eſt Magiſtrianus ad ſæuiſſimum iudicem. Cùm autem ſtrenuum Chriſti athletam examinaſſet impius, & omnia didiciſſet, iuſſit eum obijci beſtijs, vt etiam malis infeſtus dæmon in eo afficeretur ignominiâ. Nam cum exiſtimaſſet virum fortem in nefarium inijcere ſupplicium, eum effecit duplici Chriſti martyrem, vt qui & pro ſuâ animâ præclarè decertauerit, & pro illâ beata in laboribus ſtrenuè perſeuerauerit. Quocircà duplici honore & duabus inſignibus coronis dignus eſt habitus à Chriſti benignitate.

Cruce ſe ſignans egreditur virgo è proſtibulo veſte virili.

Martyrium Magiſtriani.

De [219] VXORE *viri ſenatorij.* CAP. CCLX.

MEMINI autem alterius quoque hiſtoriæ, & bonum eſt eam non præterire. Dicitur de Magnentino inſurrectore, quòd habuerat ſtupri conſuetudinem cum multis gentilibus, & animum adiecerat, vt rem etiam haberet cum Chriſtianis; eæ autem malebant mori, quàm prodere pudicitiam. Cùm ergo veniſſet in vnam vrbem, amauit quamdam vxorem viri ſenatorij ex præfectis. Timore autem affectus eius maritus, dixit ei: Mitte, tolle eam. Cùm autem veniſſent ad eam milites, dixit eis mulier: Exſpectate parumper donec mundum meum componam, cui ſum aſſueta. Ingreſſa autem ſuum cubile, accepto enſe, eum ſuis infixit viſceribus. Audiant virgines & erubeſcant, quæ profitentur ſe Chriſtum habere ſponſum, & prauâ eum produnt libidine. Nobis autem det vnicuique Deus ſeruare virginitatem, & exultantibus clamare cum Pſalmographo: Confige in timore tuo carnes meas: à iudicijs enim tuis timui. Et, Vi-

Mulier ſe enſe transfigit ne ſtuprum patiatur.

Pſal. 118.
Gal. 2.

uo autem iam non ego: viuit verò in me Chriſtus. Concedatur autem vt vos quoque dicatis ſobriæ: [*Cant. 6.*] Ego patrueli meo, & patruelis meus eſt mihi, aliquando quidem ſponſus, aliquando vero frater; vt nihil cogitetur carnale. Si enim audieris ſponſum & ſponſam, ſignificat ſpiritalem vnionem cum patre.

[*Ruſt. l. 2. in epilogo.*] Vidimus autẽ alios quoque patres & monachos per totam Ægyptum, multas virtutes & ſigna facientes, quorum non meminimus propter multitudinem, ſed pauca pro multis narrauimus. [*Thebaïs ſuperior monachis referta.*] Quid enim dixerit aliquis de ſuperiori Thebaide quæ eſt per Syenem, in quâ ſunt viri valde admirabiles, & multitudo monachorum infinita, quorum non crediderit aliquis vitæ inſtituta, vt quæ vitam humanam ſuperant: qui etiam mortuos in hodiernã vſque diem ſuſcitant, & ſuper aquas ambulant, ſicut Petrus: & quidquid Seruator per ſanctos effecit apoſtolos, ea nunc quoque efficit. Sed quia magnũ imminebat periculum, ſi vltra Lyco tranſiremus, propter latronum irruptionem, non auſi ſumus videre illos ſanctos. Neque enim prædictos patres vidimus ſine periculo, neque ſine labore aſpeximus ſactas has feminas: ſed multa priùs paſſi, & propemodum periclitati, [*Magno periculo peregrinatus eſt Palladius in eremos.*] vix aſſecuti ſumus vt ea videremus. Septies enim in mortem incidimus; in octauo autem malum nos non attigit, cùm Deus nos omnino ſeruaſſet. Semel enim quinque dies [*Sitis.*] & noctes ambulantes per ſolitudinem, fame & ſiti propè fuimus exanimati. [*Paludes & ſentes.*] Aliquando autem in acutas & aſperas paludes incidentes, & pedes noſtros perforantes, vt dolores eſſent intolerabiles, propemodum frigore enecti ſumus. [*Cœnum.*] Tertiò autem cœno ad lumbum vſque inhæſimus, & non erat qui eriperet; & has beati Dauid voces exclamauimus: [*Pſal. 68*] Saluum me fac Domine Deus, quoniam ingreſſæ ſunt aquæ vſque ad animam meam. Infixus ſum in lutum profundi, & non eſt ſubſtantia: &, Serua me à luto, vt ne infigar. [*Nili incrementum.*] Quartum autem fuit aquæ multitudo quæ affluxit ex Nili incremento, cùm quatuor dies per aquas ambularemus: & in oſtijs propemodum obrutis. [*Pſal. 68.*] Tunc clamauimus, dicentes: Ne nos demergat tempeſtas aquæ: nec me deuoret profundum. [*Latrones.*] Quintò autem incidimus in latrones in littore maris, venientes in Diolcon: qui nos etiam eouſque ſunt perſecuti, volentes comprehendere, donec nobis paruus relinqueretur ſpiritus, [*Naufragium.*] vt qui nos decies mille paſſus eſſent perſecuti. Sextò autem, Nilum nauigantes, propemodum euerſi ac ſubmerſi ſumus. Septimum fuit, quando in palude Mareotide, vbi charta naſcitur, abiecti ſumus in quamdam paruam inſulam deſertam: [*Inſula deſerta.*] & tres noctes & dies ſub dio manſimus, magno frigore & imbribus nobis imminentibus: erat enim tempus Epiphaniorum. Octauum autem ſuperuacaneum quidem eſt narrare, ſed tamen eſt vtile: [*Crocodili.*] nam cum nos per quemdam locum veniſſemus Nitreas, erat in ea regione quoddam magnum concauum, in quo multi remanſerant crocodili, cùm aqua receſſiſſet ex agris. Tribus ergo crocodilis in margine foſſæ extenſis, acceſſimus viſuri beluas, putantes eas eſſe mortuas: illæ autem ſtatim in nos irruerunt. nobis autem magnâ voce Dominum nominantibus, Chriſte adiuua nos, ſtatim beluæ tamquam ab Angelo auerſæ, ſeipſas in aquam ſunt [*Ad Chriſti nomen crocodili fugiunt.*] iaculatæ. Nos autem Nitreas magno curſu contendimus, illam vocem Iob meditantes, vbi dicit: [*Iob 5.*] Septies ex neceſſitatibus liberabit te; in octauo autem te non attinget malum. Deo ergo agimus gratias qui nos ex tot liberauit periculis, & nobis magna oſtendit ſpectacula.

Vita[220] FRATRIS *qui cum eo verſabatur.* CAP. CXL.

CVM ergo pauca dixero de fratre qui mecum verſatur à iuuentute vſque in hodiernum diem, hîc deinceps finem imponam orationi. Eum ego cognoui longo tempore, cùm comederet, omni gulæ affectione caruiſſe, [*Socius Palladij miris fulget virtutibus.*] & itidem cùm ieiunaret, affectum non fuiſſe, vt qui, vt arbitror, viciſſet affectionem, longè remotum ab auaritiâ, contentum ſemper præſentibus, non ſcornantem veſtibus, contemptum gratias agentem, pro germanis amicis pericula adeuntem, dæmones expertum plus quàm millies, adeò vt quodam die cum eo dæmon [*Depugnat cũ dæmone.*] pactus ſit, & dixerit: Paciſcere mecum te vel ſemel peccaturum, & quam mihi in hac vitâ dixeris, vel nobilem vel diuitem eam ad te adducã. Et rurſus cùm aliquando quatuordecim noctes cũ eo depugnaſſet, vt mihi narrauit, & noctu pede traxiſſet, ipſum eſt allocutus, dicens: Noli adorare Chriſtũ, & ad te non accedã. Is reſpondens, dixit: Propterea eum adoro, & innumerabilibus ampliùs partibus glorificabo, & ſæpius orabo, quoniam eius cultus te malè habet. In centum & ſex venit ciuitates, & in plurimis eſt etiã aliquo tempore verſatus. Mulieris nullam habuit experientiam, ne in ſomnis quidem,[221] niſi ſi ſe ſomniaret à dæmone fornicationis oppugnari. Ter eum noui cibis indigentẽ eſculenta accepiſſe ab Angelo. [*Ab Angelo paſcitur.*] Quodam die cùm in extremâ ſolitudine ne micam quidem haberet, inuenit in pelle ouinâ tres panes calidos paxamidios; aliquando rurſus vinum & panem; aliquando rurſus venit ad eum vox, dicens:

dicens: Noui tibi deeſſe cibos; vade & accipe ab Nullo homine frumentum & oleum. Cùm ergo veniſſet ad illum ad quem miſſus fuerat, is ipſi dixit. Tu es ille monachus? Tum ille. Ita, ſum is quem dicis. Subiecit alter: Pater tuus Elias iuſſit quidem te accipere triginta modios frumenti, & duodecim ſextarios olei. De eo potero gloriari ac prædicare qualis eſſet; quem noui ſæpe eſſe lacrymatum propter eos qui ex neceſſitate laborabant inopia: præbebat ergo ſi quid habebat, ſuo corpore excepto. Noui etiam eum eſſe lacrymatum propter eum qui ceciderat in peccata, & eum qui ceciderat adduxiſſe lacrymis ad pœnitentiam. Is mihi aliquando hoc narrauit: Deum rogaui, vt neminem compungeret, maximè ex diuitibus & improbis, vt mihi aliquid darent quod eſſet ad vſum neceſſarium. *Miſericors pauperum.*

Mihi autem hoc ſufficit, quòd dignus ſim habitus, qui horum omnium meminiſſem quæ ſcriptis mandaui. Non enim ſine Dei numine hoc factum eſt, vt mens tua moueretur vt iuberes me hunc librum ſcribere, ſcriptis inquam tradere vitam horum ſanctorum & beatorum Patrum. *Concluſio libri.*

Tu autem, fideliſſime Chriſti ſerue ac venerande Lauſe, & caput mihi amiciſſimũ & maximè germanum, hunc librum libenter legens, magnam tuæ immortali animæ præbebis vtilitatem, in iuſtorum reſurrectione, in ſyrorum rectæ vitæ athletarum inſtituta, labores, & tantam tolerantiam, vitæque diuriter actæ patientiam mente complectens. Quamobrem ea prompto & alacri animo ſequere, bonâ & incorruptâ ſpe nutritus, ſemper retrò videns dies qui ante ſunt breuiores. & ora pro me, teipſum cõſeruans alienum à reprehenſione & cuſtodiens integrũ: qualem te noui & habui, [111] à conſulatu Tatiani vſque in hodiernũ diem: & qualem te noui rurſus meliorem moribus, & electum [111] præpoſitum maximè pij cubiculi. Nam cum ſis in tantâ dignitate, in tot & tantis pecuniis, & tantâ poteſtate, non feciſti peius quàm Dei poſtularet metus. Is eſt Chriſto dedicatus, qui audijt à diabulo: Hæc omnia tibi dabo, ſi cadẽs adoraueris me. ſed eũ Dominus pudore affecit, dicens: Vade poſt me. *Matth. 4.*

Quem quidem tu quoque imitans, fluentibus expulſis diuitijs, & vmbratili gloria vitæ præſentis, cæleſtem deſideraſti & immortalem vitam, regnumque æternum, & manentem gloriam, & bona arcana, quæ neque oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt; quorum nos Dominus efficiat heredes cum ſanctis eius patriarchis & prophetis, & apoſtolis & martyribus, & ijs, quorum mentionem fecimus in hoc libro, gratiâ ipſius Seruatoris noſtri Ieſu Chriſti: cum quo Patri gloria cum ſancto Spiritu, in ſæcula ſæculorum, Amen. *Iſa. 64. 1. Cor. 2.*

IN LIBRVM OCTAVVM DE VITIS PATRVM NOTATIO.

AD hunc librum recenſendum, cum in prima editione pauca Palladij Excerpta, partim ex Auguſtanâ Bibliothecâ promptè ſubmittente Dauide Hœſchelio, partim Venetiis a Gabriele Archiepiſcopo Philadelphenſi Græce impetraſſem, aliquam ſubinde in tenebris lucem ex ijs tunc hauſimus. Nunc poſtquam Græco-Latina Palladij editio Pariſijs ex MS. Regio, (quem etiam cum Palatino à Meurſio Lugduni edito contulit) curante Frontone noſtro Ducæo prodiit, maiore luce illuſtrati ſumus. Iuuerit quoque in dubiis recurrere ad veterem Palladij interpretationem, & Heraclidis Paradiſum, quæ Palladianæ hiſtoriæ magna eſt pars. vtrumque in Appendice habes.

1. ISIDORVS.] *De hoc Socrates l. IV. c. XVIII. Sozomenus lib. VI. cap. XXIX. Nicephorus lib. XI. capite XXXIV.* CAP. I.

Baronius tomo III. anno Christi CCCXL. Quod autem, ait, pertinet ad Athanaſij Romam aduentum, reperimus duxiſſe ſecum inter alios Iſidorum illum, de quo plura Palladius, qui eum mirificè commendat. Pallad. in Lauſiac. cap. I.

2. EXTRA VITTAM.] *Ita legendum liquet ex Heraclide, qui de capitis tegumento hic habet. Græcè eſt in MS. Veneto, [illegible], in MS. Regio & Palatino, [illegible]. Vide Onomaſticon.* CAP. II.

3. DOROTHEVS.] *De hoc Sozomenus lib. VI. cap. XXIX. & ex eo Caſſiodorus hiſt. Trip. lib. VIII. cap. I. & Nicephorus lib. XI. cap. XXXV.*

4. ET MINVTORVM OLERVM FASCICVLVM] Τὸ λεπτολαχάνων δέμα. *Hernetus legiſſe videtur* λεπτολαχάνων δέκα; *vertit enim*, & minutorum olerum decem; *at Heraclidis interpres lectionem receptam tuetur*, vnumque faſciculum oleris viliſſimi, *& alius vetus interpres in Appendice Vitarum Patrum*, & de minutis olerum condimentis faſciculum. *Sic apud Pollucem legimus* φρυγάνων δεσμὸς & δέσμη. *Nicephorus de hoc ipſo Dorotheo lib.* II. *c.* XXXV. Ἐξ δ᾽ οὐγκίας ἄρτου ἦν αὐτῷ τροφὴ, καὶ ὑπόδεσμος λαχάνων λεπτῶν. Cibus ei erat panis ſex vnciæ, & tenuium olerum faſciculus. *Fronto.*

5. FVNEM EX RAMIS.] *Hoc maluimus, quàm quod interpres*, catenam ex ramis. *Σειρὰ enim non catenam ſolùm, ſed & funem ſonat. Euſtathio*, πλέγματά τινα ἀπὸ χοινίων, ἢ σπάρτων, ἢ χοινικίων, *Heraclidæ*, funem quemdam ex arbore dactylorum. *Syneſius in Dione, de vitâ Monachorum. pag.* 41. Ἢ τί αὐτοῖς οἱ κάλαθοι βούλονται, καὶ τὰ πλέγματα ἅπερ μεταχειρίζονται; Quid ſibi calathi volunt, textaque quæ tractare ſolent? *Fronto.*

6. PANIS QVOQVE] Ψωμὸς *hic* panem *non* fruſtum *ſignificat, vt verterat Hernetus. Vide Onomaſt.*

7. VBI CRVX ADEST] *Quaſi legiſſet* σωτὴρ, *non* σταυρὸς, *vertit Hernetus*, Quò venit Seruator: *at feliciùs Heraclides:* Vbi crux adeſt, ibi nihil ſatanæ malignitas. *& alter vetus interpres:* Vbi crux Chriſti ſuperducitur, non præualebit malitia diaboli. *Hieronymus in vitâ Hilarionis:* Chriſti crucem ſignauit in fronte *Prudentius in Hymno ante ſomnum:*

Crux pellit omne crimen,
Fugiunt crucem tenebræ,
Tali dicata ſigno
Mens fluctuare neſcit.

Ita Fronto.

CAP. III. 8. POTAMIOENA.] *Baronius tomo* III. *anno Chriſti* CCCX. *Euſebij Papæ* II. *Conſtantini Imp.* V. *Hæc, ſi nomen, ſique vltimi ſupplicij genus ſpectes, vna eademque videri poſſet cum eâ, quæ ponitur ab Euſebio lib.* VI. *cap.* IV. *Porrò diuerſam hanc eſſe ab illâ, differentiæ plures conſtituunt, nimirum diuerſus perſonarum ſtatus (nam illa ingenua, hæc ſerua) diuerſumque ſupplicij tempus planè declarat. Paſſa hæc ſub Maximiano, ſed ſub Seuero illa. quæ non Potamenia, ſed Potamiœna dicta haberetur: verùm non in lebetem immiſſa, ſed tantùm pice perfuſa. Ceterùm & eiuſdem quoque nominis fuiſſe diuerſis temporibus plures virgines, iiſdemque pœnis affectas, in ampliſſimâ ciuitate quis neget facile potuiſſe contingere? Hactenus Baronius.*

Quod autem ait Baronius hanc Palladio dictam Potameniam, *alteram illam Euſebio dictã* Potamiœnam, *potiùs tribuendum corrupto textui Palladij, quo Baronius vſus eſt. Nam ita habet Paradiſus Heraclidis, quem Palladij nomine edidit Lipomanus, ſed prima Herneti editio* Potamianam. *In Græco textu eſt* Ποταμίαινα. *In Palladij vetere interprete nomen hoc deeſt.* Potamiœna *facilè in* Potameniam *tranſire potuit.*

Potamiœnæ *ſub Seuero martyrio affectæ celebris memoria agitur in Martyrologio Rom.* XXVIII. *Iunij. de quâ Euſebius lib.* VI. *cap.* IV. *quam Laurentius de la Barre in ſuâ Palladij editione eamdem cum hac noſtrâ exiſtimauit.*

Palladij editio omnis ex interpretatione Herneti loco Maximiani *habet* Maximini: *ita quoque Græca Pariſienſis editio. Vereor vt erroneè. nam in aliis Græcis eſt* Μαξιμιανοῦ. *& ita quoque legit vetus Heraclidis & Palladij interpres.*

9 PRÆFECTO ALEXANDRINO.] *Græcè eſt*, ἐπάρχῳ Ἀλεξανδρίνῳ. *Non rectè Hernetus verterat*, Præſidi. *Benè vetus Palladij & Heraclidis interpres*, Præfecto. *Vide Onomaſticon.*

10. PER CAPVT IMPERATORIS.] *Sollenne fuit olim iurare per caput Imperatoris. Vide Onomaſticon.*

11. DIDYMI.] *De hoc Hieronymus in Catalogo illuſtr. Eccleſiæ Scriptorum cap.* CIX. *Sozomenus libro* VI. *cap.* II. *& ex eo Caſſiodorus Tripart. hiſt. lib.* VIII. *cap.* VIII. *Nicephorus lib.* IX. *cap* XVII. *& lib.* X. *cap.* XXXV. CAP. IV.

Frater Ioannes Maria Braſichellenſis, Magiſter ſacri Palatij, in Indice librorum expurgandorum, ita loco hoc adſcribit: Hic Didymus tametſi & ſanctitate & doctrinâ vir magnus ab initio fuerit, vt plura de eo Patrum elogia teſtantur: & tandem in Origenis errorem præcipitatus, & præcipuus Origeniſta habitus, tamquam hæreticus condemnatus eſt, vna cum Origene & Euagrio Pontico, in V. *Synodo generali, vt auctores ſunt S. Tharaſius epiſcopus Conſtantinopolitanus in confeſſione fidei, quæ habetur in* VII. *Synodo, actione* III. *Nicephorus lib.* XVII. *hiſtor. capite* XXVII. *Cedrenus in Annalibus. Eumdem cum iiſdem damnauit quoque S. Martinus Papa & martyr, in Concilio Lateranenſi, Secretario* V. *can.* XVIII.

12. ORBVS.] *Carens oculis. Græcè eſt*, ὁ ἀπὸ ὀμμάτων γενόμενος. *Phraſis ea Græcis vſitata. Vide Onomaſticon.*

13. DOMINVS ILLVMINAT CÆCOS.] *Editio Lugdunenſis mendosè* σοφοτίζει. *Communis editio Pſalmorum, Pſal.* CXLV. *v.* 8. σοφοῖ τυφλούς. *Auguſtinus & vetus Pſalterium*, ſapientificat; *& Heraclidis interpres hoc loco*, Dominus ſapientes facit cæcos. *At Chryſoſtomus admonet alium Græcum interpretem edidiſſe* κύριος φωτίζει: *vnde Romanum Pſalterium, & vulgata Latina:* Dominus illuminat. *Fronto.*

14. VT OBRVATVR PRÆ CVRA COGNATORVM.] CAP. VI. *Vide egregiam Collationem ſuper hac re S. Antonij apud Caſſianum Collat.* XXIV. *cap* XI.

15. MACARIVS.] *Heraclides hæc tribuit Iſidoro. Et ne error ſit in ambiguo vocabulo* Μακάριος, *quod nunc appellatiuè* beatus, *nunc propriè* Macarius *vertitur, exprimit nomen Iſidori.*

16 LAPIDARIVS.] *Meurſius in Lexico Græcobarbaro notat hic in Græco eſſe* καβιδάριος *Certè Hernetus recens Palladij, & vetus Heraclidis interpres, vterque vertit* lapidarius. *In Græco textu, qui nunc prodiit eſt:* Λιθουργὸς, ὃν λέγουσι καβιδάριον.

17. ARSISII.] *Ita caput hoc inſcripſi, quia hic poſt in textu vocatur* Arſiſius. *In editionibus Palladij per Hernetum caput hoc hactenus inſcriptum fuit*, Arſacij. CAP. VII.

Fuit quidem Arſacius *aliquis genere Perſa, ex milite, & regiorum leonum cuſtode, confeſſor tempore Licinij, poſt monachus in arce Nicomediæ, vbi & obijt. de quo Sozomenus lib.* IV. *cap.* XV. *Nicephorus libro* IX. *cap* XXXVIII.

Sed alius hic videtur Arſiſius, *apud quem Palladius habitaſſe ſe dicit. De quo Sozomenus libro* VI. *cap.* XXX. *& Nicephorus lib.* XI. *cap.* XXXVII.

Meurſius hic, in præfatione Regulæ Pachomij, Arſeſij *pro* Orſieſij *ſubſtituit. minùs rectè.* Orſieſius *vixit cum Pachomio, & ei poſt Petronium ſucceſſit, vt habetur in eius Vitâ cap.* LIII. Arſiſius *obiter dicit ſe eum vidiſſe.*

18. QVINQVE MILLIA MONACHORVM.] *Sic hodie in Atho monte* XXII. *inſignia ſunt monaſteria Græcorum monachorum ordinis S. Baſilij, quæ tri-*

tributi nomine Turcarum tyranno quotannis ex vinetis & olivetis ſuis pendunt 600. obolorum Turcicorum. Mons is à Chriſtianis ἅγιον ὄρος, hoc eſt, ſanctus mons dicitur, *à Rutenis* Suiata hora. *Ita notauit Io. Langus ad lib* xi. *Niceph. c.* xxxviii.

19. Hagionem.] *Apud Sozomenum libro* vi. *cap.*xxx *& Niceph. lib.*xi *cap.*xxxvii. *Arſiſio ſiue Arſiſium in* Arſion. *Heraclides hic* Agionem *habet. Fors* Arſion *ex* Agione *deprauatum, vel contra.*

20. Flagellum] *Ecce vetuſtam diſciplinarum, ut vocant, memoriam, de qua libro de Gretzerum noſtrum accurate diſſerentem, peculiari ea de re libro.*

Cap. viii. 21 Arius.] *De hoc Socrates lib.*iv.*cap.*xxiii. *Sozomenus lib.* vi *cap.*xiv *& ex eo Caſſiodorus hiſtor. Tripart. lib.* viii. *cap.*xi *Nicephorus libro* viii. *cap* xli. *Vide dicta ſupra ad librum* ii. *Ruffini, capite* xxx.

22. Et corona redimiri.] *Et ſponſus & ſponſa ſertis corona redimiri ſoliti. Vide Onomaſticon.*

23 Domina et soror] *Qui continenter in matrimonio viuebant, vxores ſuas vocabant ſorores. Vide Onomaſticon.*

Cap. ix 24. Or.] *De eo Nicephorus lib.*xi *.cap.*xxxiv. *Vide dicta ſupra ad Ruffini lib.*ii.*cap.*ii.

Hic eſt ille Or hæreticus Origeniſta, quem Euagrius Ponticus (imò Ruffinus, vt Prolegomeno iv. docui) *inter ſanctos alios, ſuo de Vitis Patrum libro* (ſupra hic lib. ii.cap.ii) *immeritò inſeruit, vt auctor eſt S. Hieronymus epiſt.ad Cteſiphontem. En quales ſanctos nobis obtrudit Palladius. Vide Scholium noſtrum Tom.*v. Bibliothecæ Patrum) *ad initium Operis Euagrij, vbi quoque obſeruauimus, ex decreto S.Gelaſij P. idem eſſe iudicium Romanæ Eccleſiæ de eiuſmodi hominibus, & S. Hieronymi. Ita Magiſter ſacri Palatij ſuprà citatus.*

Cap. x. 25.Pambo.] *De hoc Socrates lib.*iv.*cap.*xviii. *Nicephorus lib.* ix.*cap.*xiv.

26. Ammonii et Evsebii, et Evthymii fratrvm, et Origenis filii.] *Ita ſuppletum ex Græco codice Pariſienſis editionis, cum antè eſſet*, Ammonis & Ioannis filij. *Bene Heraclides, ad quem vide.*

27. Qvi ne dvos qvidem obolos.] *Qui hic oboli, Marci* xii.*v.*42. *dicuntur* λεπτὰ. *Vide Onomaſticon.*

28.Cvrassem.] *Latinus* curare, *quod Græcis* ἐνταφιάζειν. *Heruetus hic* ſepelire *verterat, non rectè. Vide Onomaſticon.*

29.Origene presbytero ac oeconomo.] *Ita eſt in Græco Pariſienſi. In alijs:* Μακαρίῳ τῷ πρεσβυτέρῳ *quod hic proprium videtur eſſe nomen, non appellatiuum, vt cepit Heruetus, qui vertit,* beate presbytero. *Apud Heraclidem c.*ii. *eſt,* Paulo preſbytero. *Niſi fortè per* beatum presbyterum *intelligatur Iſidorus.*

Cap. xi. 30.Pior.] *De hoc infrà hic cap.*lxxxvii.

Cap. xii. 31. Ammonii.] *De hoc Sozomenus libro* vi. *cap.*xxx. *& ex eo Caſſiodor. lib.* x. *hiſt. Trip. capite* vii. *Nicephorus lib.*xi *.cap.*xxxviii. *Vide dicta ſupra ad Ruffini librum* ii *.cap.*xxiii.

Baronius tomo iii *.anno Chriſti* cccxl. *Iulij Papæ* iv.*Conſtantini, Conſtantij, & Conſtantis Imperatorum* iv. *Quod pertinet, ait, ad Athanaſij Romam aduentum, reperimus duxiſſe ſecum inter alios Ammonium admirandæ ſanctitatis virum (alius hic ab illo, quem tempore Conſtantini in Domino quieuiſſe diximus: nam hic longè poſt Antonij obitum defunctus eſt) comitem habuit. De quo ſic Socrates lib.*iv. *cap.*xviii. Alius quidam monachus erat vir planè admirabilis, qui Ammonius vocabatur. Iſte adeò parùm curioſus fuit, vt cùm Romæ vnà cum Athanaſio fortè verſaretur, nihil ex magnificis vrbis operibus, præter templum Petro & Paulo dicatum videre omnino deſideraret. *Peruenit iſte vſque ad Theophili Alexandrini epiſcopi tempora, à quo creatus epiſcopus cum Euagrio, auriculam ſibi præcidit ne (quod ſic ſe ab illo captabatur) eligeretur indignus.*

Magiſter ſacri Palatij ſupra citatus hic notat: Hic Ammon eius fratres, & ne eius fuère palàm hæretici Origeniſtæ, qui ex Ægypto Conſtantinopolim fugientes, magni tum turbarum in Eccleſia cauſſa fuère, quos nominatim execrati ſunt Hieronymus epiſtolâ ad Cteſiphontem, & Theophilus Alexandrinus epiſtolâ ad S.Epiphanium, quæ lxvii. *apud S. Hieronymum. Horum res nefariè geſtas & turbationes ab ipſis excitatos, ex certiſſimis auctoribus & monumentis exactiſſimè expoſuit tomo* v. *Annalium Eccleſiaſt. Ita ille.*

32.Memoriter] *Græcè,* ἀποστηθίζειν. *Eo ferè verbo in hac re vtuntur Græci. quod & infra capite* xxi. *in Marco, & cap.* xxxix. *in Aphthonio occurrit.*

33.Impatibilis.] *Miſer Palladius præceptoris ſui Euagrij dogma de impaſſibilitate Stoica hic obtrudere conatur Vide D. Hier. ep. ad Cteſiphontem. Ita Magiſter ſacri Palatij hic annotat.*

Heraclides hic immediatè ante Beniamin quædam interſerit de Euagrio & Ammonio, & eccleſiâ Ruffiniana. Videtur Euagrio tribuere, quod Ruffinum è fonte ſuſceperit, & ſic etiam intelligit Baronius tomo iv.*anno Chriſti* cccxciv.

34 Beniamin.] *De hoc Sozomenus lib.*vi. *capite* xxix *& ex eo Caſſiodorus hiſt. Trip lib.*viii. *capite* x. *Niceph.lib.*xi *.cap.*xxxv. Cap. xiii

35. Sella latissima.] Δίφρος πλατύτατος. *Heruetio ſuit* currus latiſſimus. *Nos* ſellam *maluimus vertere cum Heraclide; cui ſuffragatur & Nicephori Calliſti interpres lib.*xi *cap.*xxxv. δίφρῳ πλατυτάτῳ ἐκάθητο, latiore ſellâ conſedit. *Fronto.*

36. Apollonii.] *Huius etiam meminit Sozomen. lib.* vi.*cap.*xxix. *& ex eo Caſſiodor. lib* viii. *cap.* i *Niceph. lib.* ix.*cap.*xiv. *& lib.*xi.*c.*xxxv. Cap. xiv.

37 Vasa medica omne genvs.] Παντοῖα λατρεῖα, τὰ κελλάρια. *Heraclides* omnem remediorum ſpeciem atque cellaria comparans. *Meurſius in Gloſſario* τὰ κελλάρια *exponit res quæ in cellario & penuario recondi ſolent, & citat Harmenopulum l.*ii *tit.* x.

Quæ in fine dicuntur friuola, *Græcè eſt* χυτάρια. *Vide Onomaſticon.*

38.Paesii et Isaiæ.] *De his Niceph.l.*ix *c.*xiv. Cap. xv. & xvi.

39. Mercatore Hispanico.] *Græcè,* ἐμπόρου Σπανοδρόμου. *Heraclidis vetus interpres vertit :* vſque ad Hiſpaniam ſemper negotiando pergebat. *Vide Excerpta, in quibus erat* Πανοδρόμου. *an à ciuitate* Panos *in Ægypto? Hic infra cap.*xxxix. Εἰς Πανὸς τὴν πόλιν. In Panos ciuitatem. *Suprà in Vitâ S. Ioannis Eleemoſynarij c.*xxxvi. *occurrit* Gallodromus.

40. Nobis pedes tvos attingentibvs] *Ita reſtitutum ex Græco, cum ante nullo ſenſu eſſet in Heruetio,* ex ſuis pedibus. *Obſecrationis ſpecies eſt,* pedes attingere, pedibus aduolui. *Vide Onomaſticon.*

41. Apvd Devm.] *Græca ſonant, vt vertit Heraclides,* Ante Deum vobis loquor, vtroſque in paradiſo ſimul ſtare comperi. *Ita Paulus* ii *Corinth.* xii.19. Κατενώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. Coram Deo in Chriſto loquimur, *& ad Gal.*i.*v.*20. Ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ecce coram Deo, quia non mentior;

tioŋ; ut intelligatur eſſe quadam ſpecies iuriſiurandi. 13. *Tim.* II. *v.* 14. Διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. Teſficans coram Domino. *Simile illud infra cap* CXIII. ὡς ἐπὶ Θεοῦ ἡμᾶς ἔπειθεν. Vt coram Deo loquens nobis perſuadebat. *Fronto.*

C.XVII. 42. MACARII IVNIORIS] *Sozomen. libro* VI. *cap.* XXIX. *&* ex eo [illegible] *Caſſiodorus* [illegible] *Trip. lib.* VIII. *cap.* I. *Nicephorus lib.* XI. *cap.* XXXV.

43. SOLITVDINE] *Interpres ediderat* vt deſpiceret dæmones ſolitudini inſultantes, *quaſi eſſet* ἐντρυφῶντας. *At Heraclides intelligit receptam lectionem capite* IV. Vt exultans ſolitariè vitâ illuderet dæmones atque deſpiceret. *Fronto.*

C.XVIII. 44. ET TAVRIA] *Non,* taurinâ pelle indutus, *vt Hervetus ſcripſerat. Vide Onomaſticon.*

C.XIX. & XX. 45. MACARII AEGYPTII ET ALEXANDRINI.] *De his Sozomenus libro* VI. *cap.* XXIX. *Socrates lib.* IV. *cap.* XVIII. *& ex eo Caſſiodorus hiſt. Tripart. lib.* VIII. *cap.* VII. *Nicephorus lib.* IX. *cap.* XIV. *& lib.* XI. *cap.* XLII. *&* XLIII.

De mortuo *à Macario excitato Caſſianus Collatione* XV. *cap.* III.

De pœnâ culicum *à ſe exactâ Petrus Damianus lib.* V. *epiſt.* VIII. Numquid & beatus ille Macarius dignè ridebitur, qui dum ſe formicam quid admiſiſſe pœnituit, acutiſſimis culicum roſtris, quæ videlicet apros transfigerent, per ſex menſes membra ſua nudus expoſuit?

46. CVM DEO VERSARI QVAM HVIVS MVNDI REBVS OCCVPARI.] *Interpres Hervetus aliter:* & maiori tempore vel cum Deo, vel in rebus verſari cœleſtibus. Ἡ ὑπ' οὐρανὸν, orbis terrarum. *Vide Onomaſt.*

47. ERGA CONIVGEM SVVM VIRGINITATIS.] *Edidimus, cùm anteà legeretur* erga ſuum maritum Parthenicum, *quaſi nimirum Parthenicus proprium eſſet mariti nomen: imò* παρθενικὸς ἀνὴρ *in Scripturâ dicitur, qui apud Plutarchum in Pompeio dicitur* παρθένιος ἀνήρ. Πέπεισαι τὸν παρθένιον ἄνδρα κείμενον. Publiū qui me virginē adhuc duxit. *Ioel* I. *v.* 8. Θρήνησον ὑπὲρ νύμφην περιεζωσμένην σάκκον ἐπὶ τὸν ἄνδρα τὸν παρθένιον. Plange magis quàm virgo cilicio præcincta propter virum ſuum virgineum. *Vulgata lat.* Super virum pubertatis ſuæ. *Poetis eſt* κουρίδιος *vir, is, ò ex* παρθενίας *γεγαμηκὼς* γυναῖκα. *Sic Iliad.* α. Κουριδίην ἄλοχον τοῦτο νὺν ἄεισαν Ἀχαιῶν. *Fronto.*

48. AMPHORÆ VNIVS CILICENSIS] *Græcè:* Ἀμφορέα Κιλικίζοντα ὕδατος. *Vide Onomaſticon.*

49. SPIRITVS FORNICATIONIS.] *Videtur Hervetus alio Græco textu vſus, vt & vetus Palladij interpres. Plenius & alio ſenſu in Græco. Vide ad Heraclidem cap.* VI.

50. EX LAPIDIBVS QVADRATIS.] Ἐκ τετραγώνων λίθων. *Hervetus verterat,* quatuor pedum magnitudine. *Vide Onomaſticon.*

51. LOCVS HVMIDVS.] *Græcè* ὕπειμος *ex MS. non vt eſt in excuſo Lugdunenſi* ὕπεγμος, locus humidus. *Hervetus,* locus qui cedit facilè, *quaſi eſſet* ὑπεικτικὸς *vel* ὑπεικτικὸς, *vel* εὔεικτος, ἀπὸ τὸ εἴκειν. *Heraclides ſuffragatur noſtræ correctioni,* Puteum quoque fecerunt, eò quòd ſine aliquo videretur humore idem locus eſſe. *Alter vetus interp.* Humectus eſt enim locus. *Ratio enim redditur, cur maximum puteum effoderint. Fronto.*

52. NARRAVIT AVTEM NOBIS.] *Hoc loco Heraclides interſerit narrationem Macarij de Marco, quæ habetur & ſequitur hîc cap.* XXI. *Inde ſequitur hic narratio Paphnutij etiam de Marco. Et dicitur Marcus dediſſe Athanaſio pellem, & Athanaſius Melaniæ. Fortè* Marcus *poſitus pro* Macarius, *ex compendio litterarum. Tamen quod de ætate narratur, ſexaginta* [illegible] *ſcilicet annorum fuiſſe poſt Baptiſmum, & quadraginta ante Baptiſmum, vt habet Heraclides, conuenit Marco* [illegible] *quem dicit centum annos vixiſſe. Ruffinus verò libro* II. *hiſt. c.* IV. *Macario tribuit hiſtoriam de* [illegible] *, vt* [illegible] *textus* [illegible]

Similem hiſtoriam habes ſupra lib. V *cap.* VII [illegible] *ex Seuero Sulpitio* [illegible] I. *cap.* IX. *de anachoreta anonymo circa Memphim* [illegible] *quinque caci leana catulis ab eo illuminatis.*

C.XXI. 53. MARCI.] *Sozomenus lib.* VI. *cap.* XXIX. [illegible] *ex eo Caſſiodorus lib.* VIII. *cap.* I. [illegible] *Nicephorus lib.* XI. *cap.* XXXV.

C.XXII. 54. MOYSIS.] *Sozomenus lib.* [illegible] *cap.* XXIX [illegible] *eo Caſſiodorus hiſtor. Tripart. lib.* [illegible] *Nicephorus lib.* [illegible] I. *cap.* XXXVI *&* XLVI [illegible] *Theodoretus lib.* IV. *hiſt. cap.* XXI.

55. CVM SAITEM ITALICORVM [illegible] DECIM.] *Græcè,* [illegible] *Vide Onomaſticon.*

56. COMMVNICA SACRAMENTIS.] [illegible] *ſacra Communionis reuerentia fuit, vt quicumque* [illegible] *nis voluptuoſis fuiſſent inquietati, ij Communione* [illegible] *die abſtinerent. Vide in Onomaſtico* Pollutio nocturna.

57. PAVLI.] *De hoc Sozom. lib.* VI. *cap.* XXIX. [illegible] *ex eo Caſſiodorus lib.* VIII. *cap.* I. *Niceph. lib.* XI *cap* XXXVI. *Caſſian. Collat.* VII *cap.* XXVI *de Paulo apud Panephyſin.*

58. CALCVLOS] *Vel hinc probatur vetus vſus calculorum Roſarij: vt fruſtranei ſint heretici, qui* [illegible] *centem inuentionem vel ſuperſtitioſam calumniantur. Vide in Onomaſtico* Roſarium.

C.XXV. 59. CRONIO.] *Niceph. lib.* XI. *cap.* XXXVII.

60. INTER BABYLONEM.] *Hervetus,* inter Babylonem & Herculeas. *Heraclides,* inter loca, quæ Babylonis & Herculis habent nomen. *Alius vetus interp.* Inter medium Babylonis & Heracliæ. *Capite* LXXII. *fit mentio* Ἡρακλέους Θηβαΐδος *apud Rufinum,* in regionibus Heracleos.

C.XXVI. 61. EVLOGIO.] *Niceph. lib.* XI. *cap.* XXIII *de alio Eulogio agit.*

62. ABI HINC SCELERATE FVGITIVE.] *Græcè* χύτα, γνῶθον, φυγάδες. *Meurſius in Gloſſario pro* χύτα, γνῶθον, *legendum hic cenſet* [illegible]*: quod idem eſt quod apud Ariſtophanem in Pluto* [illegible]*, id eſt,* ſtercorivorus. *Idem pro* φυγάδες *ſcriptum reperit* φαγάδες, *quod exponit* dominus helluo, *quaſi* φάγων κύριος, *idque dictum fuiſſe vult in conuitio. Apud Vitas Patrum lib.* VII. *interprete Paſchaſio legimus,* Fugitiue, qui propriam domum deuoraſti: *& apud veterem interpretem Palladij:* Multa mala commiſiſti, fugitiue, forſitan domini tui alienas pecunias furatus es. *Itaque Paſchaſius cum vertit,* qui propriam domum deuoraſti, *legiſſe videtur* φαγάδες, *quaſi* κυρίου φάγος*: ſed idem tamen habet vocem* fugitiue, *quemadmodum & Hervetus, & interpres vetus Palladij: proinde verior lectio videtur* φυγάδες*: quaſi* φυγὰς κυρίου, qui dominum fugit; *vt* φυγόδεμνος, φυγοπόλεμος, *&* φυγαίχμης. *Sic Plautus in Pſeudolo:*

Fur, fugitiue, fraus populi, fraudulent[illegible] *Fronto.*

63. MVTILATE, MACVLATE. [illegible] *Apud Paſchaſium ſup.* [illegible] *cap.* XIX. *n.* 5. Elephantioſe, cœno [illegible] *Vetus Palladij interpres:* Lepröſe, [illegible] *malorum. Quia Paſchaſius vertit* cœno [illegible] hortule, *videtur legiſſe* [illegible] [illegible]

vel ſimile quid. Certe πηλουργὸς *eſt* lutoſus, lutum contrahens. *MS. Venetus* λελωβημένον καὶ πεπηρωμένον, mutilatum & truncatum: *quem initio huius capitis vocat* λελωβημένον, ὃς οὔτε χεῖρας εἶχεν, οὔτε πόδας, mutilatum, qui nec manus habebat, nec pedes. *Talis apud Suidam* Κυλλὸς *dicitur. Suidas:* Κυλλὸς, ὁ πεπηρωμένος, οὐ μόνον πόδα, ἀλλὰ καὶ χεῖρα. Cyllus, mutilatus non ſolùm pede, ſed etiam manu. Πεπηρωμένος, *ait Fronto, vt in Epigrammate,* ὁ μὲν γυῖα πηρὸς, captus & truncatus membris *dicitur. apud Herodotum dicitur quis* ἑαυτὸν λωβᾶσθαι τὴν ὄψιν αἰσχεῖ, qui mutilat ſibi faciem vt eam deformet: *vt necesse non ſit hic elephantiaſin ſuſpicari; tametſi Heraclides c.* XXXII. λελωβημένους *verterat*, elephantioſo laborantibus morbo.

64. CHARITATE.] Agapas *Latini Patres conuiuia quædam Chriſtianorum appellant, quibus pauperes excipiebant, vt annotarat hic interpres Heruetus, ideoque hic interpretatus erat*, & venerunt in cellam ſuam in fine agapes. *ſed charitatem hic potius indicari vidit Heraclides, cùm vertit cap.* IX redintegratâ pace: *nec aliter Paſchaſius cap.* XIX. *Ita dixit paulo ante Antonius:* Καὶ μετὰ ἀγάπης ἀπεστρέψαμεν, & cū bonâ dilectione reuertimini: *vt* I. *Ioan.* IV. *v.* 18. Ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον. Perfecta charitas foras mittit timorem. *Fronto.*

C. XXVIII. 65. PAVLI SIMPLICIS.] *De hoc Sozom libro* I. *cap.* XIII. *& ex eo Caßiodorus lib.* I. *Trip. hiſt. c.* XI. *Nicephorus lib.* VIII. *cap.* XL.

66. PERTRANSIIT OCTO MANSIONES.] Ὀκτὼ μονάς. *Ita hoc loco vertendum erat, non vt Heruetus*, octo monaſteria. *Vide Onomaſticon.*

67. HABENS PRINCIPALEM SAVISSIMVM DÆMONEM.] *Vide Serrarium noſtrum in Tobia capite* III. *par.* I. *q.* 5. *quomodo aliqui dicantur principales dæmones.*

68. HELLVO SENEX.] *In Græco Pariſieſi eſt* φαγόγηρε, helluo ſenex. *At in meis Græcis*, κακόγηρε. improbe ſenex. *Sic & ſuprà cap.* XXI. *Vide Onomaſticon.*

69. HELLVONES ISTI IN SENECTVTE.] *Græcè:* πολυφάγοι ὄντες. *Vide Onomaſticon.*

C. XXIX. 70. PACHON.] *De hoc Sozom lib* VI. *cap.* XXIX. *& ex eo Caſſiodor. lib.* VIII. *Trip. hiſt. c.* I. *Niceph. lib.* XI. *cap.* XXXVI. *Vincent. Spec. hiſt. lib* XVII. *capite* LXXIX. *Antoninus parte* II. *Tit.* XV. *cap.* XI. *Dicitur hic Caſſiodoro, Heraclidi, Vincentio, Antonino* Pachomius, *ſed legendum* Pachonius à Pachon, *quod impoſuit P. Maſurio noſtro ad Antoninum, vbi Caſſiodori locum citat pro Pachomio Tabennenſi, de quo hic infra cap.* XXXVIII. *agit Palladius.*

CAP. XXX. 71. STEPHANI.] *De eo Sozom. lib.* VI. *c* XXIX. *& ex eo Caßiodor. lib.* VIII. *Trip. cap.* I. *Nicephorus lib.* XI. *cap.* XXXVI.

72. EX LATERE.] *Heruetus:* ex tranſuerſo. *Scribendum potiùs*, à latere Marmarico, *vel*, non longè à Marmaricâ. *Sozomenus lib.* VI. *cap.* XXII. περὶ τὴν Μαρεώτην ἐκ πλαγίου τῆς Μαρμαρικῆς, circiter Mareoten, non longè à Marmaricâ. *Nicephorus libro* XI. *c.* XXXVI. περὶ τὴν Μαρεώτην οὐ πόρρω τῆς Μαρμαρικῆς πόλεως, circa Mareoten non longè à Marmaricâ. *Sic Deut.* XXXI. *v.* 26. Θέντες αὐτὸ ἐκ πλαγίων τῆς κιβωτοῦ. *Vulgata:* Ponite eum in latere arcæ Domini. *&* I. *Reg.* XX. *v.* 24. Ἐκάθισεν Ἀβεννὴρ ἐκ πλαγίων Σαούλ. Sedit Abenner à latere Saul. *Ita poſtea cap.* XXXV. ἐκ πλαγίων τοῦ μοναστηρίου, ad latus monaſterij. *Fronto.*

C. XXXI. 73. VALENTE.] *De hoc nihil nunc occurrit.*

C. XXXII. 74. ERONE.] *Caſſianus Collat.* V. *cap.* II. *meminit Heronis ſenis, qui ſe in puteum præcipitauit. diuerſus videtur ab hoc Erone.*

75. AD EORVM CVLTVRAM INSTRVMENTA.] C. XXXV.
Κήπους, καὶ τὰ τούτων χρηστήρια. *Heruetus verterat*, hortos & eorum oracula: *atqui non ſolum oracula passim dicuntur* τὰ χρηστήρια *vel loca in quibus ea redduntur, ſed &* τὰ χρηστήρια *σκεύη ſunt vtenſilia, apud Pollucem* τὰ σκεύη: *itaque Heraclides hic edidit*, hortulos quoque & inſtrumenta diuerſæ ſupellectilis neceſſaria. *Fronto.*

76 PACHOMII.] *Vide de hoc Auctores citatos l.* I. C. XXXVIII
ad eius Vitam.

77. TABENNESIS.] *Græcè* Ταβεννήσιος, à Tabennâ. *Vide Onomaſticon.*

78 SINE VILLIS.] *Græce in Pariſienſi editione*, ἄμαλλα, *& ſic etiam legit Heraclidis interpres, qui vertit*, ſine villo. *Heruetus verterat* molles. *quaſi legiſſet* ἁπαλὰ, *quod eſt in Exceiptis Græcis Codicis Auguſtani: & Heſychius* ἀμαλὸν *exponit* ἁπαλὸν, molle. *In Veneto erat*, ἀμαλλωτά. *ſed lege*, ἄμαλλα ὄντα.

79. ET CVM AD VESPERTINVM LVMEN.] *Græce eſt*, ἐν τῷ λυχνικῷ, *id eſt*, veſpertino lumine, *vt habet Heraclidis interpres. Vide Onomaſticon.*

80. APHTHONII.] *Sic & Græce* Ἀφθόνιος. *In Heraclide* Antonius *antè erat in prima editione. Nunc ex varijs MSS.* Aphthonius *reſtitui.* C. XXXIX.

81. PANOS CIVITATEM.] *Græce*, εἰς Πᾶνος τὴν πόλιν. *Atque ita interpres Heraclidis cap.* XIX. *legit. In Herueto erat*, in Spaniam quidem. *Vide ſupra cap.* XV. *&* XVI.

82. AEDIFICANT.] *Videtur Heruetus legiſſe* οἰκοδομοῦντες. *ſed MSS. Auguſt. Ven. & Pariſ. habent*, διανέμοντες, diſtribuentes, *rectè. Nempe per monaſteria & carceres diſtribuunt ea quæ manibus lucrati ſunt. Heraclides cap.* XIX. Et ex his quæ quotidiano victui ſupereſſe poterant, etiam monaſterijs fœminarum, carceribuſque vicinis neceſſaria quæque præbentes.

83. IN ARTE FVLLONIA, ALIVS IN PARANDIS CORIIS.] *Græcè*, ἄλλος γναφεύων, ἄλλος βυρσεύων. *Hæc non exhibebat textus Latinus Herueti, tantùm habebat*, in conſuendis calceis. *Fortè id in ſuo Græco textu habuit, vel ita* βυρσεύων *extulit. Heraclides capite* XIX. *poſtquam de fullone egit, addit:* Alter pellium, alter coriorum confectione ſudabat. *Quare eius interpres auctius Græcum exemplar habuit. Excerpta Auguſtana poſt* βυρσεύων *habent* σκυτοτομεύων: *lege* σκυτοτομεύων, *& hoc forte Heruetus vertit*, in conſuendis calceis.

84. VIRGINE.] *Quòd hic habes* oblationem *pro deſperatâ non oblatam, vide ſimile exemplum apud Caßianum Collat.* II. *cap.* V. CAP. XL.

85. ET HOC SCELVS.] *Heruetus ſcripſerat*, & fraternitati tantum attuliſſet dolorem: *videtur legiſſe* ἄλγος, *non* ἄγος, *vt habet excuſus: & Heraclides vertit*, non ferens tanti ſceleris atrocitatem. *Sed quod addit Palladius* ἀδελφοκτόνος, *ſuadet vt* ἄγος *potiùs amplectamur; niſi malis caſum mutare, vt ſit* εἰργάσατο τὸ ἄλγος τῷ ἀδελφότητι. *Fronto.*

86. VIRGINE.] *Non fuit hæc dicta* Amma *proprio nomine, vt quidam putarunt, ſed appellatiuo, ex virtute, quod ita* matres ſpiritales *vocarentur, vt hic ſequitur. Vide Onomaſticon.* CAP. XLI.

87. REDIMICVLVM.] Τὸ διάδημα. *Heruetus Latinè extulerat*, diadema in capite: *at Heraclides*, Hæc igitur inuolutū pannis habebat caput. *Pelagius l.* VI. *libello* XVIII. coronam *vertit: ſed poſtea, cùm* vidiſſet frontem ipſius panno inuolutam; *quòd hic Græce eſt*, καὶ τὸ ῥάκος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς καὶ τοῦ μετώπου (*cæteræ nimirum religioſæ virgines cucullis coopertum habebant*

caput

caput, hæc redimiculo vel tæniâ ſimplici, vel panno. Fronto.

88. SALEM.] *Quid Sale ſit, ſequitur:* Sic enim vocant illic eas, quæ non ſunt ſanæ mentis. *Vide Onomaſticon.*

C. XLIII. 89. IOANNE.] *Vide de eo citatos auctores ſuprà ad lib. 11. cap. 1.*

90. TYRANNORVM.] *Græcus Codex exprimit nomina,* Μαξίμου καὶ Εὐγενίου: Maximi & Eugenij. *Ita & Heraclides.*

91. TEMPVS ASCENSVS.] *Græcè,* Καιρὸς ἀναβάσεως. *Puto intelligi aſcenſum Nili. Sic ſuprà cap. XXXVII.* cùm Nilus aſcenderet. *Vide Onomaſticon.*

92. VENERABILEM SENEM.] *Græcè,* καλλίγηρον.

93. MORBVS ENIM.] *Hernetus,* timens ne fierem hydropicus. *Heraclid.* atque illic hydropem meditans. Μελετᾶν *hîc idem valet, quod,* ſtudere, cogitare, vergere, *vt qui meditatur defectionē, ad eam tendit. Sic Ionæ 1. v. 4.* Et nauis putauit conteri, *vt ex Hebræo Vatablus: vulgata,* periclitabatur conteri. *Fronto.*

94. AN DIVINA VOLVNTATE.] *Interpres ediderat* an potentiori voluntate. *Rectiùs Heraclides,* vtrùm ſtudio hominū, an voluntate diuinâ, ἐξ εὐδοκίας τοῦ κρείττονος. *quæ vox Numen diuinū etiam apud profanos ſignificat. Plutarchus in Pyrrho:* Ὡς τινα τῶν κρειττόνων θαυμάζοντες. tamquam aliquem ex dijs admirantes. *Socrates lib. 1. cap. IV. Hiſtor.* Ὁμολογοῦσαι χάριν τῷ κρείττονι. *Nicephorus l. XVI. cap. XXIX.* τοῦ Κρείττονος ἐπινεύοντος, Deo opitulante. *Ita huius Lauſiacæ hiſtoriæ cap. LII.* Τὴν ἀξιουμένην ὑπὸ χάριν παρὰ τῷ κρείττονι. *quod perperàm interpres,* digna laboribus conſequatur à potentiori. *Fronto.*

CAP. XLVI. 95. NVNTIATA EST.] *Retinuerat vocem Græcam interpres:* Hodie, aiebat, venerunt Alexandriam epinicia maximè pij Theodoſij. *Proſper in Chronico ad annum Chriſti* CCCCXCV. *meminit huius Prophetiæ Ioannis:* Ioannes anachoreta, clarus habetur; qui ornatus prophetiæ gratiâ Theodoſium conſulentem, de euentu belli, quod aduerſus Eugenium mouebat, victorem futurum prædixit. *Fronto.*

C. XLVIII. 96. AMMONÆ.] *De hoc vide dicta ad Ruffinum lib. 11. cap. III.*

C. XLIX. 97. BE.] Benus *hic dicitur Ruffino libro 11. capite IV. Ibi vide.*

CAP. L. 98. THEONA.] Theon *hic dicitur Ruffino l. 11. cap. VI. vbi conſule.*

CAP. LI. 99. ELIA.] *Vide citatos de hoc auctores ſuprà ad librum 11. Ruffini cap. XII.*

CAP. LII. 100. APOLLO.] *De eo citatos auctores vide ad dictum librum Ruffini cap. VII.*

101. ET NICOLAOS MAXIMOS, ET PANES MVNDOS ET CALIDOS.] *Græcus MS. Venetus:* Καὶ νικολάους παμμεγέθεις, ἄρτους δὲ καθαροὺς καὶ θερμούς. *Pariſienſis editio Græca loco* δὲ *habet* δέκα, decem. *Deceptus Hernetus, qui verterat:* Et nicolaos panes maximos, & puros lupinos. *Nempe* θέρμους *legit, id eſt,* lupinos, *pro* θερμούς, calidos. *Vide dicta ad l. 11. Ruff. c. VII. n. 21.*

CAP. LIV. 102. COPRE.] *Sozom. lib. VI. cap. XXVIII. Caſſiodorus lib. VIII. cap. L. Niceph. l. 11. c. XXXIV.*

C. LVIII. 103. ANVPH.] *Niceph. lib. XI. cap. XIV.*

CAP. LIX. 104. HELLENIS.] *Sozom. lib. VI. cap. XXVIII. Caſſiod. lib. VIII. cap. L. Niceph. lib. XI. c. XXXIV.*

CAP. LX. 105. APELLE.] *Sozom. Caſſiod. Niceph. ibidem.*

CAP. LXI. 106. IOANNIS.] *Niceph. lib. XI. cap. XXX.*

107. MITTEBAT EVLOGIAS.] *Hernetus interpres verterat,* mandabat benedictiones. *Vide Onomaſt.*

C. LXII. 108. PAPHNVTIO.] *De varijs Paphnutijs vide dicta ad lib. 11. Ruffini ſuprà cap. XVI.*

109. MERCATORE.] *Sozom. lib. VI. c. XXXI. Niceph. lib. XI. cap. XXXVIII.* CAP. LXV.

110. APOLLONII.] *Dubito an de hoc Sozomenus* CAP. LVI.
lib. VI. cap. XXIX. & ex eo Caſſiodorus lib. VIII. Tripar. cap. III. Niceph. lib. IX. cap. XIV. Vide notata ad Ruff. ſup. lib. 11. cap. XIX.

111. PHILEMONE.] *Vide dicta ad Ruffinum eodem* CAP. LVII.
libro & capite.

112. MARTYRIO.] *Id eſt, templo martyrum. Vide Onomaſticon.*

113. TABERNACVLA.] *Græcè,* σκηνώματα. *P. Fronto noſter hic ſubſtituit* corpora. *Pro vtroque* σκήνωμα *capitur, vti &* tabernaculum.

114. DIOSCVRI.] *Dicitur hic* preſbyter. *quare* C. LXVIII.
diſtinctus videtur a Dioſcoro epiſcopo. *cuius mentio ſup. cap. X. Niſi idem antè preſbyter, poſt epiſcopus factus ſit. Vide dicta ſup. ad Ruffin. lib. 11. cap. XX. vbi alios auctores de hoc Dioſcoro noſtro citauimus.*

115. NITRIENSES.] *Vide notata ſup. ad Ruffin.* CAP. LXIX.
lib. 11. cap. XXI.

116. AMMONIO.] *De hoc non memini legere præter* CAP. LXX.
ea quæ habes ſup. apud Ruff. lib. 11. cap. XXIII.

117. ISIDORI.] *Vide Notationem ad librum 11.* CAP. LXXI.
Ruffini cap. XVII.

118. AMMONA.] *Dicitur hic ſuprà Ruffino lib. 11.* C. LXXII.
cap. XXXII. Piammon. *vbi vide Notationem.*

119. SACRIFICIVM.] Προσφέρων λατρείας. *Quæ vox licet propriè* cultum *vel* obſequium *ſonet, tamen & pro* ſacrificio *vſurpatur: & ſuffragatur nobis Ruffinus: quem compcrimus cap. XXXII ſcripſiſſe, Piamonem hæc vidiſſe, cùm Domino ſacrificium offerret (ſic enim appellat, quem hic Palladius Ammonam) &* σημειούμενον *Hernetus* ſignantem, *clarius* notantem, *in chartâ ſcilicet ſcribentem eorum nomina, vt exponit idem Ruffinus, accedentium ad altare ſcribentem nomina: & Sozomenus vberiùs cap. XXIX. lib. VI. Hiſtor.* Τὸν Πιάμμωνα ἱερωμένον διάσσεις ὥσπερ τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ θεῖον ἄγγελον ἑστῶτα, καὶ τῶν μοναχῶν τοὺς παρόντας ἐγγράφειν βίβλῳ, τοὺς δὲ ἀπόντας ἀπαλείφειν. Piammonem cùm ſacrum faciebat, vidiſſe circa ſacram menſam ſtantem Angelum Dei, & Monachos præſentes in libro quodam ſcripſiſſe, abſentes verò deleuiſſe. *Nicephorus lib. XI. cap. XXXV. Fronto.*

120. IOANNE.] *Conſule notata ſuprà ad lib. 11.* C. LXXIII.
Ruffini cap. XXXIII.

121. PITYRIONIS.] *Meminit Nicephorus l. IX.* C. LXXIV.
cap. XIV. Pithyrionis, qui apud Athenas aſceterium habuit.

122. PARVAM PVLTEM EX FARINA.] *Græcè* ζωμὸν ἀλεύρου. *Hernetus verterat,* paruum farinæ miſculum. *Credo intelligi, quæ hic aliàs dicuntur* ſippulæ. *Vide Onomaſticon.*

123. EVLOGII.] *De hoc vide citatos auctores ad* C. LXXV.
lib. 11. Ruffini cap. IV.

124. SERAPIONIS.] *Vide de duobus Serapionibus* C. LXXVI.
notata ad Ruffinum lib. 11. cap. XVIII.

125. ARTABAS.] *Ægyptiaca hæc menſura, faciens modios tres cum triente. Vide Onomaſticon.*

126. POEMENIVM.] *Locus in Palæſtinâ, à paſtori-* C. LXXVII.
bus ita dictus, Ποιμένιον. *Vide Onomaſticon.*

127. HIERONYMI.] *Notat hic Magiſter ſacri Pa-* C. LXXVIII.
latij libro ſuprà citato, ad verba Poſidonij de Hieronymo: vel Poſidonius iſte vaticinans aduerſus S. Hieronymum fuit impoſtor, vel Palladius odio in S. Hieronymum (quod eſt propenſius) apertè mentitur, & rabie in eumdem furit. Sed haud crede, Lector, impudenti Origeniſtæ & Pelagiano Palladio, dum maledicentiam effundit in ſanctiſſimum virum Angelis venerandum.

128. PAV-

C.LXIII. 118. PAVLA.] *Notiſſima nobiliſſimaque femina, cuius Vitam habes ſuprà lib. I. auctore Hieronymo.*

129. SERAPIONIS SINDONITÆ.] *In Menæis*
C.LXXXIII *XXI. Maij vocatur ὁ ἀπὸ Σινδόνος. ſi idem cum noſtro, legendum ὁ ἀπὸ Σινδόνος Nam Palladius clare Sindonitam ait dictum, quod ſolâ ſindone veſtiretur.*

130. VIGINTI SOLIDIS.] *Interpres*, viginti num̃mis. *Vide Onomaſticon.*

131. QVI ERANT IN DIGNITATE.] *Heruetus legiſſe videtur ἐν ἀτιμίαις, non ἐν ἐντίμοις. vertit enim*, qui erant viles & abiecti. *Heraclides autem interpres lectioni Regij codicis & excuſi aſtipulatur*, ſtetit ſupra quemdã colliculum ciuitatis, vbi primates eiuſdem oppidi concilium habere conſueuerant. *Fronto.*

132. PALLIVM GESTABANT ET BYRRVM.] *Græcè*, πεζωστῆρας τε καὶ βυῤῥάκιον. *Vide Onomaſticon.*

C.LXXXVI 133. EVAGRIO.] *Dignum patellâ operculum. Palladius Origeniſta celebrat ſuum præceptorem Euagrium hæreticum pariter Origeniſtam, ab Eccleſiâ ſæpius condemnatum. Sed qualis fuerit Euagrius, vide ſuprà* (lib. II. Not. 45. ad cap. XXVII.) *vt hinc cernas, hæret. eo de hæretico & eiuſdem hæreſis myſtâ prodenti quænam ſit deferenda fides. Ita Magiſter ſacri Palatij ſæpe iam citatus.*

134. CIVITATIS IBERORVM.] *Heraclides*: Hiberorum. *Græc. Venet.* Ἰβήρων. *Pariſ.* Ἰβήρων. *Heruetus impreſſerat* Liberorum. *Eſt quidem alibi* Liberorum, Ἐλευθέρων *ciuitas, ſed quia Ponticus dicitur Euagrius, inueſtiganda ciuitas* Hiberorum *in Ponto. D. Hieronymus epiſtolâ ad Creſiphontem contra Pelagium, vocat* Hyperboritam, *vbi Gratius reſtituit* Iberitam. *In Concilio Conſtantinopolitano primo, quod fuit ſecundum Generale, in ſubſcriptionibus epiſcoporum, habes duplicem Pontum, videlicet Amaſiæ, vbi ponitur Pantophilus Iberorum epiſcopus; & Polemoniaci, vbi ponitur Atarbius Epiſcopus. Quare* Ponticum & Iberitam *Euagrium capio ex Ponto* Amaſiæ, *qui fuit dictus* Helenopontum, *vt alter* Polemoniacus. *Eſt autem* Ἴβωρα, Ibora *ciuitas Helenoponti in Authenticis, Collat. IV. tit. VII. Nouell. XXVIII. apud Porphyrogennetam Cappadociæ. Vnde apud Hieronymum lego* Iboritam. *Sozomenus, Socrates, Nicephorus locis mox citandis Euagrium* ex Iberibus *faciunt, qui Pontum Euxinum accolunt.*

135. EPISCOPO ECCLESIÆ CÆSAREÆ AD ARGÆVM.] *Hoc cum ſequenti*, Poſt deceſſum autem S. Baſilij Epiſcopi, *deeſt in Græco Veneto. Eſt in Pariſ.*

136. NYSSENVS.] *Ita Græcus Pariſ. Heraclides, & Græcus textus Venetus*, Nazianz. *& ijs deeſt* frater epiſcopi, cui datur honos inter apoſtolos. *Iure dubites, an* Nyſſenus, *an verò* Nazianzenus *hic intelligendus ſit. Pro Nyſſeno facit, quòd hic dicitur Gregorius veniens ad Concilium reliquiſſe Euagrium Nectario. Nam conſtat Nyſſenum ad Concilium Conſtantinopolitanum veniſſe, Nazianzenum verò iam tum Conſtantinopoli aliquot annis habitaſſe. ſi fidus Nicephori catalogus, duodecim annis dicitur habitaſſe Conſtantinopoli. Et ipſe Nazianzenus oratione valedictoriâ, quam ipſe Συντακτήριον λόγον inſcribit, nomine CL. epiſcoporum ſic dicit:* Τοσούτῳ χρόνῳ, φασὶν, ἐξ οὗ τῆς ἐκκλησίας ἄρχει μετὰ τῆς τοῦ καιροῦ ῥοπῆς : Tanto iam tempore, inquiunt, eccleſiæ præes, temporis ope & auxilio fretus.

Pro Nazianzeno *adduci poſſet, quòd in teſtamento eius fiat mentio Euagrij diaconi, cui quædam legat. quo loco hunc noſtrum Euagrium intelligit Baronius tomo IV. anno Chriſti* CCCLXXXIX. *qui etiam anno Chriſti* CCCLXXIX *&* CCCLXXXI. *Euagrium hunc noſtrum à Nazianzeno diaconum ordinatum aſſerit. Certè & Socrates lib. IV. cap. XXIII. Græca edit, ſeu cap. XVIII. Latinæ, Euagrium à Nazianzeno diaconum ordinatum ſcribit, quem exſcribit Suidas in* Μακάριος. *ſic igitur de Euagrio Socrates:* Τούτων Εὐάγριος γνώριμος μαθητὴς, τὴν δι' ἔργων φιλοσοφίαν ἐκτήσατο, πρότερον λόγῳ μόνῳ φιλόσοφος ὤν, ὃς ἐν τῇ Κωνσταντίνου πόλει ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, εἰς τὴν τοῦ διακόνου προχειρισθεὶς τάξιν, εἶτα ἅμα αὐτῷ εἰς τὴν Αἴγυπτον κατελθὼν, καὶ τοῖς προλεχθεῖσιν ἐντυχὼν ἀνδράσι τὸν ἐκείνων βίον ἐζήλωσε· καὶ τοσαῦτα πέπραχε τῇ χειρὶ αὐτοῦ γενέσθαι, ὅσα καὶ ὑπὸ τοῖς τῶν αὐτοῦ καθηγητῶν: Iſtorum (*duorum Macariorum*) diſcipulus fuit Euagrius: qui ſtudium ſapientiæ in initio quidem verbis dumtaxat, poſteà autem factis diligentiſſimè excoluit. Hic primùm Conſtantinopoli à Gregorio Nazianzeno eſt ordinem diaconi conſecutus: deinde vnà cum illo in Ægyptum profectus, ibique cum illis pijs viris, quos ſuprà dixi, colloecutus, illorum viuendi genus ardenti ſtudio imitari cœpit. totque miracula ab eo edita, quot à Macarijs præceptoribus ſuis. *Similia habet Sozomenus lib. VI. cap. XXX. Nicephorus libro XI. capite XLII. Suggeſſi aliquas vtrimque rationes dubitandi. Certius decidi poterit, ſi plures manuſcripti Græci in alterutrum conſpirent.*

137. RICINIS SCATERET.] *Græcè eſt:* Ὥστε καὶ τὸ σῶμα κρότωνας ἐκζέσαι, *quod Heraclides vertit*, vt per corpus ipſius totum quædam papulæ exirent. *Vide ad veterem Palladij Lauſiacam, & Onomaſticon.*

138. PIOR.] *Mentio eius ſuprà cap XI. De hoc* C.LXXX.
quoque Sozomenus lib. VI. cap. XXIX. Caſſiodorus libro VIII. cap. I. Niceph. lib. XI. cap. XXXVII.

139. CONTENTVS INVENTIS AMARITVDINIBVS AQVÆ.] *Ita verterat Heraclides. Heruetus:* ſe aquæ concludens amaritudine: *quaſi nimirum legiſſet*, πικρίας αὐτὸν προσειχάσας. *Ruffinus lib. III. c. XXXI. hunc ipſum Pior apud ſemetipſum ait cogitaſſe*, Quoniam qualemcumque aquam inuenero, oportet me ipsâ contentum eſſe. *Fronto.*

140. MOYSIS.] *Niceph. lib. XI. cap. XXXVII.* CAP.

141. PROPTER QVOD MISSVS SVM. δι' ὃ ἀπεστάλην.] *Hæc contraxerat interpres Heruetus hoc modo;* LXXXVIII.
dicens: Non ideò miſſus ſum. *Sed ampliorem ſententiam in Græcis tuentur Heraclides cap. XXVII.* Propter quod ſum, inquit, miſſus, hoc factum eſt: nam vt cibum caperem, nemo me miſit. *Sozomenus lib. VI. cap. XXIX.* Οὐκ ἠνέχετο, φάσκων, μὴ διὰ τοῦτο ἀπεστάλθαι, μηδὲ δι' ὃ ἀφίκετο. Noluit, dicens, ſe non eâ de causâ ad eos miſſum, atque rem, ob quã ipſe venerat, iam eſſe confectam. *Nicephorus lib. XI. capite XXXII.* Οὐκ ἠνέσχετο, λέγων, μὴ διὰ τοῦτο ἥκειν, οὐδὲ διὰ αὐτὸ, δι' ὃ παρεγένετο. Morem illis non geſſit, non eâ de causâ ſe veniſſe dicens, effectum autem eſſe id, cuius cauſſâ venerat. *Fronto.*

142. CHRONII.] *De alio Cronio ſuprà cap. XXV.* C.LXXXIX.

143. PAPHNVTII CEPHALA.] *De varijs Paphnutijs vide dicta ad librum II. cap. XVI. num. 32.* CAP.XC.

144. STEPHANO.] *Alius hic ab eo, de quo ſuprà cap. XXX.* CAP.XCV.

145. HOC EST NON AD VTILITATEM.] *Reſtitutus eſt hic locus, quem mutilum ſic exhibuerat interpres:* In verbis inanibus, non impletis verborum teſtimonio. Ex derelictionibus ergo vna quidem eſt. *Locus autem Iobi eſt prior c. VI. v. 6. poſterior autem c. XL. v. 3. nonnihil diuerſus.* Ἢ ἀποποιῇ μου τὸ κρίμα; οἴει δέ με ἄλλως σοι κεχρηματικέναι; ἢ ἵνα ἀναφανῇς δίκαιος; numquid

quid repelles iudicium meum? Putas autem me aliter reſpondiſſe tibi, quàm vt appareas iuſtus? *In quibuſdam tamen libris editis legitur, vt hic à Palladio citatur, μὴ ἀπωθοῦ. Ne repellas. Fronto.*

Cap. xcviii 146. NECESSARIO.] *Hic mutilata interpretatio Hermeti ex auctoris & veteris interpretis verbis reſtituta eſt. Sic apud Platonem ψυχῆς κίνησιν Cicero interpretatur* animi commotionem *qui & Tuſculanâ iv. iram definit.* Πάθος ἐστὶν ὁρμὴ ἢ παρὰ φύσιν ψυχῆς κίνησις. Perturbatio aueſa à recta ratione contra naturam animi commotio. Ὀργὴ ἐπιθυμία τιμωρίας τοῦ ἠδικηκέναι δοκοῦντος. Ita eſt libido puniendi eius qui videatur læſiſſe iniuriâ. *Ariſtoteles in Rhetoric. cap. ii.* Ὀργή, ὄρεξις μετὰ λύπης τιμωρίας φαινομένης διὰ φαινομένην ὀλιγωρίαν εἰς αὐτὸν ἢ τοὺς αὐτοῦ. Appetitio cum dolore coniuncta eius quæ apparet vltionis propter eam quæ apparet deſpicientiam, non conuenienter. *Fronto.*

Cap. c. 147. VENTOS PASCENS] *Omiſerat interpres*, & vmbras perſequens, *non Heraclides:* & paſtor quodammodo inſipiens videbatur eſſe ventorum, atque perſecutor vmbrarum, *cap. xlvii. locus eſt Eccleſ. xxxiv. v. 2* Ὡς δρασσόμενος σκιᾶς, καὶ διώκων ἄνεμον, οὕτως ὁ ἐπέχων ἐνυπνίοις. Quaſi qui apprehendit vmbras, & perſequitur ventū, ſic qui attendit ſomnijs *Legimus quidem in vulgatâ Latinâ Oſea xii. v. 1.* Ephraim paſcit ventum. *ſed Græce eſt*, ὁ δὲ Ἐφραὶμ πονηρὸν πνεῦμα Ephraim autem peſſimus ſpiritus. *Eſt & Prouerb. x. v. 4. in Latinâ vulgatâ, cui Græca minime reſpondent*, Qui nititur mendacijs, hic paſcit ventos, idem autem ipſe ſequitur aues volantes. *Fronto.*

Cap. ci. 148. EPHRÆM.] *Vide ſup. dicta l. 1. ad Vitā eius.*

149. OMNES ENIM RES CAVPONANTVR.] Καπηλεύουσι τὰ πράγματα, *vt dixit Poeta vetus apud Ciceronem de Offic.* Non cauponantes bellum, ſed belligerantes *Ignatius epiſt. ad Trallianos.* Περιφέροντες τὸ ὄνομα Χριστοῦ, καὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου. Circumferentes nomen Chriſti, & Euangelij ſermonem nundinātes. *Baſilius Seleuciensis Orat. viii.* Οἱ μὲν οὖν τὴν φύσιν καπηλεύοντες νοθευομένων δουλείᾳ τὸ παιδία καταδικάζουσι. Illi naturam cauponati abiectā pro notho puerum damnant ſeruitute. *Apoſtolus ipſe ii. Cor. ii. v. 17.* Καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Adulterantes verbum Dei. *Apud Herodotum*, καπηλεύειν πάντα τὰ πράγματα, *eſt*, res omnes quæſtui habere, *vt apud Philoſtratum*, τὴν σοφίαν καπηλεύειν, *eſt Budæo*, Philoſophiam lucro poſthabere. *Sozomenus de hoc ipſe Ephraim lib. iii. cap. xv.* Σχεδὸν πάντων πρὸς κέρδος κεχηνότων, καὶ καπηλείαν τὸ πρᾶγμα ποιουμένων. Cùm omnes ferè lucri cupiditate ardeant, & hanc rem velut mercaturam ad quæſtum faciant. *Nicephorus l. ix. cap. xvi.* Πάντες γὰρ πρὸς κέρδος κεχηνότες εἰσὶ τὰ τοιαῦτα αἰσχρῶς καπηλεύοντες. Omnes enim lucro inhiare, & talia fœdè in ſuum quæſtum vertere. *Fronto.*

Cap. ciii 150. SVB IMP. CONSTANTIO.] *Heraclides interpres:* Sub Imperatore Conſtantio in principijs eius imperij in magnorum virorum ordine militaſſet. *Alter vetus interpres Palladij:* In initio imperij Conſtantini abrenuntiauit ſæculo. *Hermetus verterat*, inter Magiſtratus. Τὰς ἀρχὰς *igitur hic non Magiſtratus intelligas, ſed initia imperij, vt in Prato ſpirituali, cap. cxii.* Ἐν ταῖς ἀρχαῖς Τιβερίου τοῦ Καίσαρος. Initio imperij Tiberij Imperatoris, *& cap. clv.* Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ πιστοτάτου ἡμῶν βασιλέως Μαυρικίου Initio imperij fideliſſimi Imperatoris Maurij. *1. Eſdra iv. v. 6.* Ἐν ἀρχῇ βασιλείας αὐτοῦ. In principio regni eius. *Fronto.*

151. QVI INTER DOMESTICOS MILITABAT.] Δομεστίκων στρατευόμενος. *Hermetus verterat*, domeſticum qui militabat. *Dicebantur* domeſtici *peculiari appellatione, qui in aulâ Imperatoris militabant tam equites quam pedites, (quos alij etiam ἐσωτικοὺς vocant) deſtinati cuſtodiæ Imperatoris: de quibus pluribus agit Meurſius in Gloſſario. Fronto.*

152. VIAM MINIME TRITAM] *Interpres*, valdè immobilè. *quaſi legiſſet* ἀκίνητον, *non*, ἀτριβῆ. *quod Heraclides vertit*, à nullo penè detritam ingreſſus eſt viam. *Ita Lucretius l. iv.* Auia Pieridum peragro loca, nullius antè trita ſolo. *Ambroſ. Sermone lxxiv. de Natali martyris:* Via vitæ, vbi Dominus reſurrexit nota facta, ſolo attrita eſt plurimorum. *Fronto.* Cap. civ

153. ABRAMIO] *Caſſianus Collation. xv. cap. iv. & v. de alio Abraham abbate.* Cap. v.

154. FRVSTVM SARMENTI.] Κλῆμα κλιμακτῆρος. *Hermetus* fruſtum ſcalarum *ſcripſit, quaſi legiſſet*, κλίμακος *Heraclides*, cùm exiguam partem ſarmenti ex aridâ vite teneret.

155. EVSTATHII.] *Sozomenus libro iii. capite xiii. de alio Euſtathio Sebaſtiæ epiſcopo.* Cap. cviii

156. VT TOTA EIVS.] *Vitioſa lectio peperit ineptam interpretationem*, vt ſol eius oſſium fabrica perſpicuè oſtenderet *Ita nimirū Lugdunobatava p. 131.* Ὡς ἅπαν διαφαίνεσθαι αὐτοῦ τῷ ἡλίῳ τὸ πῆγμα. *Neque emendatiorem codicē nactus eſt Heraclides, apud quem lego cap. xxxvii.* Vt ſolis inſtar oſſium eius iunctura luceret: *at regius MS.* ὡς ὅλον διαφαίνεσθαι αὐτοῦ. *Fronto.*

157. GADDANÆ.] *Sozom. lib. vi. cap. xxxiv.* Cap. cx.

158. HVIC MONACHORVM EXCEPTORI.] Τούτῳ δὲ τῷ δεξιωτῇ τῶν μοναχῶν. *Nempe Sabbatius duplex officium monachis præſtitit; & eos tranſeuntes hoſpitio excepit, & iiſdem neceſſaria ad cellas tulit. Hermetus verterat* dextero menſæ ſtructori, *cui rei ſufficit vna vox* τραπεζίτης, *quæ ſequitur.* Cap. cxi

159. PHILOROMO.] *Alius Philoromus martyr cum Phileâ tempore Diocletiani, de quo Euſebius libro viii. c. x. & Nicephorus lib. vii. c. ix. Hic noſter ſub Iuliano paſſus eſt. Non rectè Meurſius hunc cum altero confundit.* C. cxiii.

160. VALIDISSIME VERBERARI.] *Secuti ſumus interpretem Heraclidis c. xxxii. Paradiſi:* Caluitie ei priùs factâ iuſſit à pueris verberari, qui ſupplicium plagarum patientiſſimè ferens. *Ferri tamen poteſt Hermetis interpretatio*, & à pueris ei ſtanti alapas impingi, *quod Græcè eſt* κονδυλίζεσθαι. *Suidas:* Κόνδυλος, τὸ ῥάπισμα, alapa *ſeu* plaga. *Ita ſupra cap. xxii.* Ἀπομανεὶς οὖν ἐγὼ ἔδωκα κόνδυλον. Furore ergo percitus impegi ei colaphum. *Heraclides cap. xl.* percuſſi eum dexterâ meâ. *Tertull. de Spectaculis c. xxx.* Colaphis diuerberatur. *Et ſolebant aliquando martyres ita colaphis & alapis cædi. Fronto.*

161. QVEM MORBVM TYRANNIDEM.] Τυραννοῦσαν τὸ πάθος, *ex MS. ſcripſimus: interpres* πλῆθος *legiſſe videtur, non* πάθος, *nam vertit:* quod tyrannidem exercens exagitat multitudinem. *Heraclides dixit*, quos ille animi, & corporis morbos ita ſuperauit, velut ſi quis immenſum incendium validiſſimis aquis extinguat. *Fronto.*

162. CORAM DEO LOQVENS.] Ὡς ἐπὶ Θεοῦ φάσκων ἔπειθεν: *quæ Heraclides interpres obſcurè vertit:* ſicut perſuadere ante Deū nobis ſolebat. *obſcurius Hermetus*, ſed eum qui ex proprijs ad nos venit diuinitus. *Idem valet* ὡς ἐπὶ Θεοῦ, *quod*, coram Deo loquor, *vt ſupra cap. xvi.* ὡς ἐπὶ Θεοῦ ἀμφοτέροις ὑμῖν: *quod Heraclides*, ante Deum vobis loquor. *& c. xxx. de Adolio:* verè enim ſub Deo loquor. *& cap. ii. homini*

Lan-

Λαυσίακ· ὅτι Θεὸν μάρτυρα ἐπικαλοῦμαι. Deum teſtor me numquam eum cognouiſſe. *Fronto.*

Cap. cxiv. 163. SEVERIANI] *Quod hic eſt, in Ancyrâ Galatiæ, in Græc. Venet. eſt, τῇ Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας:* In Cæſareâ Cappadociæ.

164. NVLLAM POSSESSIONEM.] *Οὐδὲν κτῆμα dixit, non οὐδὲ κῆπον, vt excuſum fuit in editione Lugdunenſi: & interpres ex indis minus aptam verſionem ex manuſcripto libro nihilo caligatiore* quibus ne vitis quidem ſarmentū dederunt, *at Regius*, κτῆμα, poſſeſſionem: *quemadmodum & paulo poſt ait Palladius, τοὺς καρποὺς κτημάτων ἡμῶν συνελέξαμεν.* fructus poſſeſſionum noſtrorum colligemus. *Heraclides verò c. LIV. Paradiſi* quibus ne vnam quidem vnciam tradiderunt. *Fronto.*

Cap. cxvi. 165 BISARIONIS] *Varia Biſarionis apophthegmata paſſim in Vitis Patrum occurrunt. Quod hic de vendito libro ſequitur, refert Nicephorus lib. xi. c. xliii. ex Euagrio, ſuppreſſo nomine.*

166 IRENARCHA.] *Id eſt, tranquillitatis publicæ & ſecuritatis ſtudioſus latrunculator. Vide Onomaſticon.*

C. cxvii. 167. MELANIÆ. *Vide Præludia ad lib. II. vbi de eius Itinere & peregrinatione ratione Ruffini comitis, vt Baronius exiſtimat.*

168 ROMANA.] *Græcè eſt, Σπανὰ ἐκ τοῦ γένους οὖσα Ῥωμαίων. quod videtur Heraclidis interpres vertere voluiſſe* beata Melania de Hiſpano vel vrbico genere deſcendens. *Nam & apud Paulū legimus Rom xv. v. 24 ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν.* cùm in Hiſpaniam proficiſci cœpero: *& apud Gellium l. x. c. xiii. pro* Hiſpanico gladio, *reponunt*. ſpanico gladio, *& apud Hieronymum in LXIV. Iſaiæ,* Spaniarum & Luſitaniæ. *Sic & infra c. xvi Σπανὸς ἔμπορος, Heraclidis* mercator Hiſpanicus. *Fronto.*

169 MARCELLI CONSVLARIS.] *Μαρκελλίνου τοῦ ἀπὸ ὑπάτων. Heraclidis interpres vertit:* filia Marcellini cuiuſdam Exconſulis, *aptiùs quam Heruetus*, Marcelli Conſularis. *Vide Onomaſticon.*

170. VIGESIMVM SECVNDVM] *Ita & Heraclides, & textus Græcus. Heruetus* vigeſimū *tantū habebat.*

171 ARSISIVM *Græcè, Ἀρσίσιον. Heruetus habebat* Orſiſium.

172. PISSIMIVM ET ADELPHIVM.] *Græcè Πισίμιον & Ἀδέλφιον. Heruetus habebat,* Pitimiū & Adelum.

173 SERVILI CARACALLA. *Græc. Ang. & Pariſienſis, παιδαρίου καρακάλλιον. Græc. Venet. καρακάλλιον δούλου. Heraclides:* tunicâ puerili. *Vide Onomaſticon.*

174. VT EAM TERRERET.] *Προσδοκῶν τοῦτον κατακαπνίσαι. Hoc MS. ita exhibuit, ταύτην κατακαπνῶσαι,* labore conficere, fatigare. *ſed in altero loco idem codex habuit κατιτίσαι, nec aliter legiſſe videtur interpres Heraclidis,* Credens quòd filius ſuos poſſit fumo quodam atque terrore ex pecuniâ eius implere *ac deinde in altero loco,* Nec terrere igitur me in aliquo vales. *Heruetus,* ſperauit fore, vt ei fumo oculos perſtringeret. *ſed metaphoricè καπνίζειν hic idem valet* quod fatigare, *vel* perterrefacere. *Similem habes conatum alterius Præſidis prouinciæ, Act. xxiv. v. 27* & ſperans quòd pecunia ei daretur à Paulo. *Fronto.*

C. cxviii 175 RVFFINI. *Palladius Origeniſta, & Gennadius & Caſſianus Pelagianis fauentes, multis laudibus Ruffinum extulerūt. At S. Hieronymus Ruffinū tamquam hæreticum perpetuo inſectatus eſt. cuius iudicium cum ipſâ Romanâ Eccleſiâ nos etiam probare par eſt. Sic enim inquit S. Gelaſius I in Romano Concilio LXX. epiſcoporum:* Sed quoniam B Hieronymus in aliquibus Ruffinum de arbitrij libertate notauit, illa ſentimus, quæ B. Hieronymum ſentire cognoſcimus. Et non ſolum de Ruffino, ſed etiam de vniuerſis, quos vir ſæpiùs memoratus zelo Dei & fidei religione reprehendit. *Hæc S. Gelaſius. Ruffini res ſinceriſsimè ex probatis auctoribus excerptas exhibent tibi tomus IV. & V. Annalium Eccleſiaſticorum. Hactenus Magiſter ſacri Palatij ſæpe iam citatus.*

176. SCHEMA.] *Ita reſtituendus hic locus malè deformatus, quod legiſſe videretur interpres χῆρα, non σχῆμα. vertit enim* Induerunt quoque habitum, qui eſt ſecundum Paulinum *Vide & Sozomenum lib. v. cap. xxvi.*

177. VNIGENITI *Græcè μονογενοῦς Sed tamen dicendū & vertendum* vnici. *Ita rectè apud veterem Heraclidis interpretem. nam & duos alios habuit liberos.*

178. QVI DVOS QVOQVE HABVIT FILIOS.] *Editio Meurſij ἐξ οὗ καὶ τέκνων δύο ἐδέξατο. Vnde in Notis annotatur ſcribendū, τέκνων τριῶν δίκαιον. Notū enim eſſe in re Romanâ ius trium liberorū, & errorem eſſe mendumque ex confuſione ἐξ & γ. at Regius codex verā lectionem exhibuit τέκνων δυάδα, cui aſtipulatur Heraclides,* matrimonium ex quo & filios ſuſcepit duos; *accedit & liber, quo vſus interpres Heruetus.* *Fronto.*

179. APRONIANVM *Græc Ang. Venet. & Pariſ. Ἀπρωνιανόν. Heruetus ediderat* Aprianum.

180. PINIANO.] *Πινιανῷ. Malè in Herueto erat* Apriano.

181. FILII.] *Græcus Venet. ἀδελφοῦ.*

182. LIBERASSET] *Supplent hic quædā ex Græco. In Veneto codice erat: ὡς καὶ αὐτὸν τὸν σύμβιον καὶ τὸν Πουπλικόλαν υἱὸν τὸν νεώτερον κατηχήσασα* Duxit ad vitā ſolitariam: & Publicē iuniorem filium catecheſi inſtituit *atque ita etiam Heraclides, vbi tamen deeſt nomen* Publici. *Gr. codex Auguſtanus habet Ποπλικόλαν. Pariſienſis Ποπλίκολα loco Πουπλ.*

183. PARVÆ MELANIÆ] *Huius peregrinationem vide in Præludiis ad librum VIII.* Cap. cxix

184 PINIANO.] *Græc. Ang. Πινιανῷ. Græc. Pariſ. Πινιανῷ. Græc. Venetus. Ἀπρωνιανῷ vel Ἀπινιανῷ. Heruetus habebat* Pipiano.

185. FILIO SEVERI.] *In Vitâ S. Melaniæ apud Metaphraſtem XXXI. Decemb* fratri Seueri.

186 SVPERHVMERALIA.] *Græc. ὠμοφόρια. Vide Onomaſticon*

187. PRESBYTERO.] *Græc. Venet. addit. καὶ μοναχῷ Δαλματίῳ Pariſ. Δαλματικῷ. Heraclidis interpres,* monacho Dalmatâ. *& ſic in textu addidi.*

188. EX ORE LEONIS.] *Alludit (ait Fronto) de Alarico loquens, ad illud Apoſtoli 2. ad Tim. IV. v. 17. Ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος.* Et liberatus ſum de ore leonis. *Euſebius in Chronicis anno Abrahami MMCCCCXXVII circa an. Chriſti CCCCXIII.* Roma orbis quondam victrix à Gothis Alarico duce capta.

189. FRATRI.] *Id eſt,* Piniano marito, *alibi,* nunc vſu fratre *niſi & verum fratrem habuerit, de quo hoc intelligi poſſit.*

190. ALBINA.] *De eâ D Hieron. in varius epiſtolis.* Cap. cxx.

191. PINIANO.] *Græcus manuſ. Venetus Ἀπρινιανός,* Aprinianus. *Ang. Πινιανός,* Pinnianus. *Pariſ Πινιανός* Cap. cxxi

192. PAMMACHIO] *Græc. MS. Venet. Μάλχος vel Μαλάχος,* Malchius *vel* Malachius. C. cxxii.

193. MACARIO] *Græc. MS. Ven. Ἀγάθων,* Agathō. C. cxxiii.

194. EX VICARIA.] *Græc. MS. Venet ἀπὸ βικαρίων. Pariſ ἀπὸ βικαρίας. Heraclides,* ex vicariis. *V. Onomaſt.*

195. CONSTANTIO.] *Quod hic* aſſeſſor *dicitur Conſtantius, Græcè eſt συγκάθεδρος. Heraclidis interpres habet,* conſiliarius. *Vide Iacobum Sirmondum noſtrum ad Sidonium lib. I. epiſt. III.* C. cxxiv.

196. PAVLA.] *Quid furens odio Origeniſta Palladius* C. cxxv.

dum in S. Hieronymum & S. Paulam ineptiſſimè garrit? quorum ſanctitas tantò clarior, quantò Palladij nequitia deteſtabilior. Ita Ioannes Maria Magiſter ſacri Palatij hic adſcribendum monet.

C.cxxviii 197. THEODORA.] *Nicephorus l.* XVII. *c.* V. *de aliâ Theodorâ ſub virili habitu monaſticen profeſſâ.*

C.cxxix. 198. VITA. *Vide hic Heraclidem, qui aliter vertit.*

C.cxxxiv 199. AVITA.] *Quod hic eſt, maritum eius dictum* Aptonianum, *ita reſtituimus ex Græco textu. Heruetus impreſſerat,* Primiano.

C.cxxxv. 200. MAGNA.] *Quod hic hæc dicitur vixiſſe* in ciuitate Ancyrâ, *in Græc. manuſ. Venet. eſt* τῦ Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας, in Cæſareâ Cappadociæ.

C.cxxxvi 201. VIRGINE.] *Totam hanc narrationem de virgine Athanaſium ſex annos occultante, fide nutare, magnis oſtenditur argumentis tomo* III. *Annal. Eccleſiaſticorum, anno Chriſti* CCCLVI. *Ita Io. Maria Magiſter ſacri Palatij hic annotat.*

202. SICHARIO ET BIRRO.] *Heraclides,* tunicâ & byrrho. *Metaphraſtes in Vitâ S. Athanaſij,* τὸ στιχάριον καὶ τὸ βῆρον. *Legerat Heruetus* κῆρον, *pro* βῆρον, *vel* βῆῤῥον, *qui hoc* ceteris *poſuerat. Vide Onomaſt.*

C.cxxxix. 203. COLLVTHVS.] *Sic olim S. Baſilius martyr S. Ioanni Chryſoſtomo apparuit, & obitum prædixit.*

CAP. CXL. 204. ABDVCI ET COLLIGI.] *Græcè hic* συνάγεσθαι. *Sic Num.* XXXI. colligêris ad populum tuum.

C.cxlii. 205. SILVANIÆ.] *De eâ Georgius Alexandrinus in Vitâ S. Chryſoſtomi. In Græco* Σαλβίνα *dicitur.*

C.cxliii. 206. IVBINO.] *Heraclides,* Iouinus.

207. PRÆTER EXTREMA MANVVM.] *Additur cauſſa, ob quam manuum extrema lauaret. quòd nimirum ſanctiſſimum Chriſti corpus illis daretur manibus excipiendum. Vide Onomaſticon.*

208. PIERII.] *Græc. MS. Venet.* Πέτρου, Petri.

C.cxliv. 209. OLYMPIADE.] *De eâ Sozomenus lib.* VIII. *cap.* XXIV. *Niceph. lib.* XIII. *cap.* XXIV. *Georgius Alexandrinus in Vitâ S. Chryſoſtomi.*

Olympiadis celebris memoria in Menol. Græcorũ XXVIII. *Iulij:* S. Olympiadis, quę fuit ſub Imperatore Theodoſio, Arcadio, & Honorio filijs, Anyſij Secundi Comitis filia, neptis Ablauij Prȩfecti, ſponſa pauliſper Nebridij, qui fuit ex numero Præfectorum. Cùm autem adhuc eſſet virgo, eius viro ante copulam ſublato, & virgo ſimul & vidua remanſit, omne tempus tranſigens in ieiunijs & orationibus, & pauperum beneficentiâ. Itaque omnes opes ſuas in curam Chriſti ſacerdotum exhauſit, præſertim in ſanctum Ioannem Chryſoſtomum, quem præcipuè honorabat. *Martyrol. Romanum* XVII. *Decembris:* Conſtantinopoli S. Olympiadis viduæ.

Quòd hic in Menologio dicitur manſiſſe virgo, idem teſtatur Nicephor. l. XIII *c.* XXIV. Et collocata quidem illa viro in matrimonio, non tamen prorſus virginitatis cęlibatu orbata. Viginti namq; mẽſibus in coniugio cum illo exactis, poſtquã illum ei mors ademit, quamquam eâ eſſet ætate, vt ſecundas non dehoneſtaret nuptias, pudicitiã tamen complexa, atque in eâ per vitam omnem acquieſcere maluit. *Virginem quoque mãſiſſe teſtatur hic Pallad. hoc cap.* CXLIV. *& Heraclides c.* XLIII. *Georg. vita Chryſoſtomi c.* 2. Αὕτη ὀψαρὰ ὑπὸ ἀνδρὶ ζυγεῖσα μὲν, οὐ συνῆψε δὲ νυμφῶνα, ὡς φάμα περὶ αὐτῆς ἐδίδαξε. ἐτύπωσε δὲ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς περὶ τοὺς εἴκοσι μῆνας, ... ἐν χήρας ... Parẽtibus orbata hæc viro quidem copulata eſt, neque pudorẽ aliqui virginalis ſanctimoniæ eam corrupiſſe celebris fama edocuit. Hæc cùm conuixiſſet viro menſibus circiter viginti, ille repetitus vt naturæ debitũ, hoc temporis compendio finem accepit vitæ. *Quæ deſumpta ſunt ex Palladij dialogo de rebus Chryſoſtomi. Quare* συνουσία *ἀνδρὸς in epiſtolâ* II. *Chryſoſtom. ad Olympiadem intelligendum de* familiari cum viro conuerſatione, *non de* virili concubitu.

210. FILIA SELEVCI.] *Menologium iam citatum,* Anyſij Secundi.

211. SPONSA.] *Heraclidis interpres,* nurus. *in Græco eſt* νύμφη. *quod vtrumque ſignificat. Baron. t.* IV. *anno Chriſti* CCCLXXXVIII. *Quod verò Græci habeant in Menologio hanc Nebridio nuptam traditam, Palladius verò (immo Heraclides, quem Palladij nomine ſemper citat Baronius, vt dixi, Prolegomeno generali* IV §. III. *nam hic Palladius* ſponſam *vocat) dicat nurũ fuiſſe Nebridij. conciliari eo modo inter ſe poſſunt auctores, vt filio illius Nebridij clariſſimi viri ſub Conſtantio Imp. præfecturâ prætorij inſignitis, cuius meminit Ammianus l.* XXVII. *Nebridio item dicto coniuncta fuerit matrimonio Olympias, de quâ agimus. Hactenus Baronius. Ego exiſtimo varietatẽ inter auctores natam ob diuerſam interpretationem, dum* νύμφην *vnus* nurum, *alter* ſponſam *vertit. Supra c.* CXVIII *Albina dicitur* nurus *Melaniæ ſenioris, vbi Græcè* νύμφη.

212. OXYCRATO.] *Græcè,* ὀξυκράτῳ. *Heraclides* CAP. XLIV *c.* XLIV. poſcâ, *vt ibi reſtituimus. Vide Onomaſticon.*

213. GELASIA.] *Ad hanc exſtat D. Hieronymi epi-* C.cxlvi *ſtola, notat marginator Pariſienſis Palladij. Sed vereor ne labatur: & memoria eius obuerſata fuerit* Algaſia, *ad quam Hieronymi epiſtola* CLI. *habetur.*

214. IVLIANA.] *Baronius tomo ſecundo, an. Chri-* C.cxlvii *ſti* CCV. *poſtquam ex Euſebij lib.* VI. *c.* III. *recitauit, quomodo Origenes Alexandriæ exagitatus, coactus fuerit ſubinde mutare domicilium, quarum latebrarum hic ipſe Origenes apud Palladium meminit, ſubdit: Quæ certè non ad alia tempora, quam ad Seueri perſecutionis ſunt referendæ: nam longè ante Maximini vel Decij perſecutionem libri illi Symmachi reperti erant. Sed de acceptis a Iulianâ Symmachi interpretatione eiuſdem Origenis quoque teſtificatione idem tradit Euſebius lib.* VI. *cap.* XII. *Hactenus Baronius.*

215. QVI ET IPSE.] *Nunc ſenſus clarus eſt ex Græco codice, quòd Origenes occultus fuerit, non liber, vti verterat Heruetus. Benè Heraclides:* cùm apud ipſam laterem.

216. FEMINA.] *Niceph. l.* VII. *c.* XII. *&* XIII. *de* C.cxlviii *virginibus mirâ arte pudicitiam tuentibus.*

217. MAGISTRIANO.] *De hoc nomine dixi quædam* C.cxlix *ſupra ad l.* V. *Pelagij libello* VI. *n.* 2. *Vide Onomaſticon.*

218. CAMISIA.] *Græcè eſt:* Τοῖς τε καμισίοις, καὶ τῇ χλαμύδι. *Heruetus,* tunicâ, camiſiâ, & chlamyde. *videtur auctius exemplar habuiſſe: niſi quia in Græco eſt* καμισίοις *plurali numero, id per* tunicam *&* camiſiam *expreſſerit. Vide Onomaſticon.*

219. VRORE.] *Quod hic* accepto enſe *dicitur ſe* CAP. CL. *occidiſſe, de eâ re vide Auguſtinum lib.* I. *de Ciuit. Dei à cap.* XVII. *ad* XXVIII. *& aliorum Patrum ſententias apud Leonardum Leſſium noſtrum lib.* II. *de Iuſtitiâ & Iure cap.* 12 *Dubit.* VI.

220. FRATRIS.] *Quis hic fuerit, nullibi exprimit.* CAP. CLI. *An fuit Heraclides, qui eadẽ* Paradiſi *nomine edidit*

DE
VITIS PATRVM
LIBER NONVS,
AVCTORE
THEODORETO CYRI EP.
INTERPRETE
GENTIANO HERVETO.

PRÆLVDIVM.

De *hoc libro attulimus quædam teſtimonia ſuprà in Prolegomeno generali* XI. *Præter ea & hæc nunc habe.*

DE AVCTORE ET HOC IPSO LIBRO TESTIMONIA.

IOANNES DAMASCENVS *Orat.* III. *de Imaginibus.*

ΕΚ τοῦ ΦΙΛΟΘΕΟΥ ἱστορίας ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ ἐπισκόπου Κύρου, εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου Συμεῶνος τοῦ κιονίτου· περὶ γὰρ Ἰταλίας, περιττὸν ἐστὶ καὶ λέγειν. φασὶ γὰρ οὕτως ἐν Ῥώμῃ τῇ μεγίστῃ πολυθρύλλητον γενέσθαι τὸν ἄνδρα, ὡς ἐν ἅπασι τοῖς τῶν ἐργαστηρίων προπυλαίοις εἰκόνας αὐτῷ βραχείας ἀναστῆσαι, φυλακήν τινα σφίσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐντεῦθεν πορίζοντας: Ex PHILOTHEO THEODORETI epiſcopi Cyri, in ſancti Simeonis in columnâ degentis Vitam: nam de Italiâ quid attinet loqui? Aiunt enim virum hunc in maximâ vrbe Romanâ vſqueadeò clarum ac celebrem exſtitiſſe, vt etiam in omnibus officinarum veſtibulis homines paruas imagines ipſi erigerent, hinc videlicet præſidium ſibi ac ſecuritatem quamdam comparantes.

VII. SYNODVS GENERALIS, *quæ eſt* II. *Nicæna, Act.* IV.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ ἐπισκόπου Κύρου ἐκ τοῦ βίου Συμεῶνος τοῦ Στυλίτου, οὗ ἡ ἀρχή· Συμεώνην τὸν πάνυ τὸ μέγα θαῦμα τῆς οἰκουμένης. καὶ μεθ' ἕτερα· Φασὶ γὰρ οὕτως ἐν Ῥώμῃ τῇ μεγίστῃ πολυθρύλλητον γενέσθαι τὸν ἄνδρα, ὡς ἐν ἅπασι τοῖς τῶν ἐργαστηρίων προπυλαίοις εἰκόνας αὐτῷ βραχείας ἀναστῆσαι, φυλακήν τινα σφίσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐντεῦθεν πορίζοντας: THEODORETI epiſcopi Cyri de Vitâ Simeonis Stylitæ; cuius initium eſt: Simeon, qui valdè magnum erat miraculum orbis. Et poſt alia: Aiunt enim hunc virum in maximâ Româ famoſiſſimum fuiſſe: & qui in omnibus ergaſteriorum foribus iconas ipſi breues erigerent, cuſtodiam quamdam ſibi ex hoc & munimen acquirentes.

BEATI THEODORETI IN LIBRVM NONVM DE VITIS PATRVM

Qui dicitur PHILOTHEVS ſiue THEOPHILES

PROLOGVS.

Vtilitas libri.

OPTIMORVM *virorum, & qui in virtute præclarè ſe exercuêre, pulchrum quidem eſt videre certamina, & oculis haurire vtilitatem. Quæ enim laudantur dum cernuntur, & digna videntur quæ poſſideantur, & ampleƈtenda amoréque proſequenda exiſtunt, & ad ea comparanda ſpectatores inducunt; afferunt autem nihilo ſeciùs non mediocrem quoque vtilitatem eiuſmodi rerum rectè & ex virtute geſtarum narrationes, quæ ab ijs qui ſciunt, eorum qui neſciunt auribus offeruntur. Viſum enim eſſe fideliorem auditu dicunt aliqui; auditui tamen fit quoque fides, dum ex eorum qui dicunt veritate ea quæ dicuntur iudicat.*

Teſtimonium eorum quæ narraturus eſt.

Quomodo enim linguæ & palato de dulcedine, & amarore, & alijs huiuſmodi qualitatibus creditum eſt iudicium, deque ijs ferunt illam ſententiam: ita orationum diſcernendarum ratio commiſſa eſt auditui, qui ſcit ſecernere à noxijs eas quæ aliquam afferunt vtilitatem. Atque ſi vtilium quidem narrationum integra & incorrupta maneret memoria, & non obliuionis veluti caligo quædam aſperſa labes efficeret vt ea euaneſceret, de ijs vtique ſcribere eſſet ſuperuacaneum, cùm quæ hinc percipitur vtilitas, ad poſteros admodum facilè perueniret. Quoniam autem corporibus quidem tempus affert interitum, inducens ſenectutem & mortem; rebus autem rectè & ex virtute geſtis obliuionem, vt mihi quidem videtur, inferens, & obſcurans memoriam: nemo nos iure reprehenderit, quòd piorum virorum, Deíque amantium vitæ inſtituta aggrediamur ſcribere.

Vtilitas hiſtoria.

Quemadmodum enim ij quorum fidei eſt credita corporum curatio, medicamenta comparant, cum morbo bellum gerentes, & ijs qui laborant ferentes auxilium: ita quæ in his conſcribendis ponitur induſtria, efficitur veluti quoddam ſalutare medicamentum, quod obliuioni quidem inſidiatur, opem autem fert memoriæ. Quomodo enim non eſt abſurdum, vt poëtæ quidem & ſcriptores ea conſcribant quæ in bello fortiter & præclarè geſta ſunt: Tragici autem, eas quæ rectè celebrantur calamitates, tragœdijs in publicum proferant, & earum ſcriptis mandatam relinquant memoriam: aliqui autem alij in comœdijs & rebus ridiculis conſumant orationes: nos autem ſinamus eos viros tradi obliuioni, qui in corpore mortali & patibili oſtenderunt impatibilitatem, & incorpoream æmulati ſunt naturam? Quáſnam autem pœnas non meritò dederimus, ſi horum quæ admiratione digna ſunt certaminum nihili faciamus negligi memoriam? Si enim ipſi eorum qui olim fuêre ſancto-

rum

rum ſummam æmulati philoſophiam, non ære & litteris illorum inſculpsêre memoriam, ſed omnem eorum virtutem exprimentes, quaſdam eorum animatas imagines & ſtatuas ſeipſos effecere: quænam nobis meritò daretur venia, ſi nec litteris quidem eorum inſignem vitam honoraremus? idq́ue cùm athletæ & pancratiaſtæ qui decertant in Olympicis, honorentur ſtatuis, atque etiam in equorum curriculis qui victores eſſe videntur aurigæ, idem præmium accipiant. Nec hoc ſolùm, ſed etiam muliebres viros & effeminatos, & de quibus dubites ſintne viri an mulieres, ij qui horum delectantur ſpectaculis, inſcribunt tabulis, eorum memoriam longiſſimo tempore conſeruare contendentes; licet memoria animis detrimentum afferat, non commodum. Sed tamen hi quidem hos amantes, his; illi verò illos, illis, idq́ue cùm damnum afferant, picturis honorant. Et quoniam mortalem naturam mors deprædatur, colores temperantes, & illorum effigies tabulis imponentes, excogitant rationem quâ eorum memoria ſit vitâ longè diuturnior.

Nos autem ſcribimus quidem vitam philoſophiæ magiſtram, & quæ imitata eſt vitæ inſtitutionem quæ agitur in cælis. Deſcribimus autem non figuras characteréſve corporum, neque ea expreſſa ijs qui neſciunt oſtendimus, ſed formas animarum, quæ ſub aſpectum non cadunt adumbramus, & bella quæ cerni non poſſunt, conflictuſque qui non apparent oſtendimus. Argumentum libri, bellum ſpirituale. *Tali enim armaturâ eorum phalangis imperator & in pugnâ princeps eos Paulus induit: Accipite enim, inquit, armaturam Dei, vt poſſitis reſiſtere in die malo, & omnibus confectis ſtare.* Ephes. 6. *Et rurſus: State ergo ſuccincti lumbos veſtros in veritate, & induti loricam iuſtitiæ, & calceati pedes in præparatione Euangelij pacis, in omnibus aſſumentes clypeum fidei, in quo poteritis omnia tela maligni ignita extinguere. Et galeam ſalutaris accipite, & gladium Spiritus, quod eſt verbum Dei.* Ibid. — Armatura militum Chriſti. *Hac cùm hos induiſſet armaturâ, produxit ad certamina. Talis enim eſt hoſtium quoque natura, incorporea, minimè aſpectabilis, obſcurè inuadens, clanculùm inſidians, repenteq́ue & præter exſpectationem irruens. Hoc ipſum idem quoque docens imperator, dicebat: Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus principes & poteſtates, aduerſus mundi rectores, tenebrarum huius ſæculi, aduerſus ſpiritalia nequitiæ in cæleſtibus.* Ibid. *Sed tamen cùm tales hoſtes haberet horum ſanctorum claſſis, imò verò vnuſquiſque eorum à tot & tantis circumſideretur hoſtibus, (neque enim omnes ſimul inuaſerunt, ſed modò quidem hos, modò verò illos adoriebantur) tam præclaram retulêre victoriam, vt fugerint quidem aduerſarij, hi verò ijs fugatis ac profligatis trophæum erexerint, cùm nihil eis afferret impedimentum.* Hoſtes ſpirituales.

Eis autem præbuit victoriam non natura, ea enim eſt mortalis, & innumerabilibus plena affectionibus; ſed mens quæ diuinam attrahebat gratiam. Nam cùm diuinæ pulchritudinis eſſent ardentes amatores, & pro eo quam amabant omnia libenter & agere & pati ſtatuiſſent, forti quidem & generoſo animo tulerunt affectionum perturbationumq́ue impetus: diaboli autem telo procellas ſtrenuè repulerunt: & vt dicam apoſtolicè, cùm corpus caſtigaſſent & in ſeruitutem redegiſſent, iræ quidem ardorem ſedauerunt, cupiditatum autem rabiem quieſcere coëgerunt: ieiunando autem & domi cubando ſopitis animi motibus, repreſſiſq́ue eorum exultationibus, coëgerunt corpus fœdus inire cum animâ, & ſoluerunt bellum quod eſt eis à naturâ inſitum. Per gratiam victoria. — 1. Cor. 9. *Pace autem ſic inter ea initâ, omnem aduerſariorum cateruam expulêre. nam cùm eis deeſſent cogitationes quæ interna proderent, & membrorum humanorum auxilio priuati eſſent, bellare non poterant. Telis enim in nos diabolus noſtris membris vtitur: nam ſi neque ineſcantur oculi, neque aures demulcentur, neque tactus ſuaui quodam ſenſu titillatur, neque* Inuicti ſtamus ſi corpus cum animâ fœdus ineat.

Vrbs in alto ædificata non facilè capitur, niſi intus ſit proditor qui portas aperiat.

mens improba admittit conſilia, fruſtrà laborant qui parant inſidias. Quomodo enim vrbem in alto ædificatam, & validis propugnaculis munitam, & profundis foſſis vndique circumdatam, nullus hoſtis ceperit, ſi ex iis qui ſunt intus nemo prodat & portas aliquas aperiat: ita fieri non poteſt, vt dæmones qui bellum gerunt extrinſecùs, ſuperent animam circumdatam à diuinâ gratiâ, niſi cogitationis alicuius ſocordia, noſtrorum ſenſuum aliquam feneſtram aperuerit, & per eam inimicum intrinſecùs admiſerit. Hæc cùm à diuinâ Scripturâ apertè didiciſſent ij quorum laudes à nobis celebrantur, & Deum audiſſent dicentem per Prophetam: Aſcendit mors per feneſtras, cum diuinis legibus tamquam quibuſdam repagulis & vectibus ſenſus clauſiſſent, menti claues eorum tradiderunt, & neque labra linguam aperiebant, niſi mens imperaſſet; nec pupillæ permittebatur vt ſe extra cilia porrigeret; auditus autem noxiis ſonis aditum obſtruens, ſtultas & inutiles repellebat orationes, illaſque ſolas admittebat quibus mens delectabatur. Sic odoratum docuêre ea non deſiderare quæ ſuauem emittunt odorem, vt quibus naturâ ſit inſitum vt molliant & relaxent. Sic ventris expulêre ſatietatem, eumque ea ſumere docuêre, quæ non voluptatem afferrent, ſed vſum implerent, nec amplius quàm quod ſatis eſſet ad prohibendum ne fame morerentur. Sic ſomni dulcem diſſoluêre tyrannidem: & cùm cilia ab eius ſeruitute liberaſſent, ea pro ſeruitute dominatum docuerunt, vt eius vſum admitterent, non cùm ipſe inuaderet, ſed cùm ipſi accerſerent, ad breue naturæ auxilium. Cùm ergo murorum & portarum cuſtodiæ eam curam geſſiſſent, & internis cogitationibus concordiam conciliaſſent, aduerſarios extrinſecùs inuadentes irridebant, qui vi quidem intrare, propter diuinæ gratiæ præſidium, non poterant; nullum autem inueniebant proditorem qui vellet inimicos admittere. Et cùm hoſtes eâ eſſent naturâ quæ non cadit ſub aſpectum, corpus quod videtur & ſubijcitur naturæ neceſſitatibus, vincere minimè potuêre. Eius enim auriga & muſicus & gubernator optimè quidem tenens habenas, equis perſuaſit vt rectè & ordine procederent: numeroſè autem pulſans chordas ſenſuum, effecit vt ſonum omni ex parte concinnum & conſonum redderent: ſcienter autem mouens clauum, & fluctuum inſultus, & ventorum fregit impetus. Hos ergo qui per innumerabiles quidem labores vitæ iter ingreſſi ſunt, ſudoribus autem & afflictionibus corpus edomuerunt, & riſus quidem affectionem ignorauerunt, in luctu autem & lacrymis omnem vitam conſumpſerunt: & delicias quidem Sybariticas ieiunium æſtimarunt, ſomnum autem ſuauiſſimum laborioſas vigilias; molle ſtragulum, durum ſolum; immenſam autem & inexplebilem voluptatem, in orationibus & cantandis pſalmis conuerſationem. Hos, inquam, qui omne genus virtutis complexi ſunt, quis non iure fuerit admiratus, vel potiùs quis pro dignitate eorum laudes celebrauerit? Atque ego quidem ſatis intelligo, nullam poſſe orationem eorum virtutem aſſequi: eſt tamen aggrediendum. Non enim rectè habuerit, ſi quoniam veram philoſophiam perfectè adamarunt, ideò ne minores quidem laudes conſequantur. Scribam autem laudem non vnam communiter omnibus; diuerſa enim dona eis data ſunt diuinitus. Hoc autem docens dicebat beatus Paulus: Alij enim per Spiritum datur ſermo ſapientiæ, alij autem ſermo cognitionis ſecundùm eumdem Spiritum, alij autem fides in eodem Spiritu, alij autem dona curationum in eodem Spiritu, alij autem operationes virtutum, alij autem prophetia, alij genera linguarum, alij autem interpretatio linguarum. Horum verò omnium oſtendens fontem, ſubiunxit: Omnia autem hæc operatur vnus & idem Spiritus, diuidens ſeparatim vnicuique ſicut vult. Quoniam ergo diuerſa ſunt dona conſecuti, meritò vniuſcuiuſque narrationem

Ierem. 9.

Ita nec anima, niſi quæ ſenſuũ portas aperiat.

Quæ mundo dura, ſanctis viris ſunt ſuauia.

1 Cor. 12.

Donorum varietas in ſanctis viris.

tionem faciemus ſeparatam, non quæcumque ab eis geſta ſunt perſequentes, ad ea enim ſcribenda [illegible] to a quidem [illegible] ta ſuff[illegible]ti ;ſed [illegible] um pau[illegible] a de vnius [illegible] uniuſque eorum [illegible] uendi[illegible]atione, [illegible] de ijs quæ fecit, narrauerimus, & paucis totius vitæ characterem & formam oſtenderimus, ad alium tranſibimus. Neque vero omnium ſanctorum, qui v[illegible] ique [illegible] nes extitere, vitæ hiſtoriam litteris mandare conabimur: neque enim eos qui vbique clari fuere cog[illegible] imus, neque fieri poteſt vt vnus conſcribat de omnibus. Eorum e[illegible]o ſolum vitam deſ[illegible]ribam, qui tamquam lumina fulsere in Oriente, & fines orbis terrarum ſuis complexi ſunt radijs. Narrando autem procedet oratio, non vtens legibus encomiorum, ſed pauca quædam vere referens. Rogo autem qui in hanc religioſam inciderint hiſtoriam, ſeu formam monaſticæ exercitationis, (vocet enim quis hoc opus vt voluerit, ne ijs quæ dicuntur minùs credant, ſi quid audiant quod eorum vires ſuperet) nec ex ſe illorum virtutem metiantur, ſed apertè ſciant, quòd piorum animis Deus deſuper metitur dona ſanctiſſimi Spiritus, & maiora largitur perfectioribus. Hæc autem à me dicta ſunt ad eos, qui in rerum diuinarum myſterijs non ſunt admodum accuratè initiati. Myſtæ enim adytorum Spiritus ſciunt gloriam Spiritus, & quænam per homines in hominibus faciat miracula, attrahens incredulos ad Dei cognitionem. Qui autem non eſt crediturus ijs quæ à me dicenda ſunt, clarum eſt, eum ne ijs quidem credere tamquam veris quæ per Moyſem, & Ieſum, & Eliam, & Eliſæum facta ſunt, habere autem etiam pro fabulis miracula quæ facta ſunt à ſanctis apoſtolis: ſin autem illa eſſe vera teſtatur, hæc quoque credat eſſe à falso aliena: quæ enim in illis operata eſt gratia, ea per illos quoque fecit ea quæ fecit. Perennis enim gratia, & eos qui digni ſunt eligens, veluti per quoſdam ſalientes, per hos effudit fluenta ſuæ operationis.

Quorum maximè meminerit Theodoretus.

Quâ virtute fiant miracula.

Ex ijs autem quæ ſunt dicenda, ipſe quidem vidi nonnulla; quæ autem non vidi, audiui ab illis qui viderunt, viris virtutis amantibus, & qui digni ſunt habiti vt & eos viderent, & eorum doctrinâ fruerentur. Euangelicæ autem doctrinæ ſcriptores fide digni non ſolùm ſunt Matthæus & Ioannes, magni & primi in Euãgeliſtis, qui Domini vidêre miracula, ſed etiam Lucas & Marcus: quos qui ab initio viderunt, & fuerunt Verbi miniſtri, non ſolùm quæ paſſus eſt & quæ fecit Dominus, ſed ea etiam quæ perpetuò docuit, accuratè edocuerunt. Etenim cùm non vidiſſet ipſe beatus Lucas, in principio operis dicit ſe ea narrare, de quibus certior factus eſt. Nos autem etſi audiamus eum non vidiſſe ea quæ narrat, ſed hanc doctrinam accepiſſe ab alijs, non minùs ei & Marco credimus quàm Matthæo & Ioanni: vterque enim eſt in narrando fide dignus, vt qui didicerit ab eis qui viderunt. Nos itaque alia quidem narrabimus vt quæ à nobis viſa ſint; alia autem vt qui crediderimus eis qui viderant narrantibus viris, qui illorum vitam ſunt æmulati. Prolixiori autem de ijs vſus ſum oratione, dum volo perſuadere me vera narraturum. hinc autem deinceps narrare incipiam.

Theodoretus partim oculatus teſtis, partim auritus.

Cap. I.

[a] IACOBVS NISIBITA.

Moyses ille diuinus legiſlator, qui imum maris fundum aperuit, & inundatione aquarum aridam obruit ſolitudinem, & alia omnia fecit miracula, ſcripſit res geſtas eorum ſanctorum qui fuêre antiquitus: non ea vſus ſapientia quam acceperat ab Ægyptijs, ſed ſplendore gratiæ accepto a ſuperis. Vndenam enim alioqui Abelis didiciſſet virtutem, & Enoch virtutis ſtudium, & Noë iuſtitiam, & Melchiſedech pium ſacerdotium, Abrahæ vocationem, fidem, fortitudinem, & quæ ei magnæ erat curæ hoſpitalitatem, vulgò iactatum fil[illegible] ſacrificium, & aliorum quæ ab eo præclare geſta ſunt catalogum: & vt in ſummâ dicam, diuinorum virorum certamina, victorias, præconia, niſi intelligentis diuinique Spiritus radios accepiſſet?

Moyſes ſcriptor diuinitus edoctus.

piſſet? Hoc mihi quoque in præſentiâ opus eſt auxilio, qui conor eorum vitam ſcribere ſanctorum, qui parum ante nos & noſtris temporibus claruere, & veluti quaſdam leges ijs qui imitari volent, velim proponere. Horum ergo ſunt preces inuocandæ, & incipiendum eſt narrare.

Theodoretus Sanctorum auxilium inuocat.

Niſibis eſt ciuitas in confinio regni Romanorum & Perſarum, quæ olim quidem erat Romanis vectigalis, & eorum parebat imperio. Ex eâ ortus magnus ille Iacobus, ſolitariam vitam & quietam eſt amplexus, & altiſſimorum montium occupatis verticibus, in eis vitam egit. Vere quidem & æſtate & autumno vtens ſiluis, & pro tecto habens cælum: tempore autem hiemis, antrum ipſum excipiebat, quod ei paruum præbebat tegumentum. Habebat autem alimentum, non quod cum labore naſcitur & ſeritur, ſed quòd ſuâ ſponte producitur: nam ex ſilueſtribus colligens arboribus fructus qui ſponte naſcuntur, & ex herbis eas quæ ſunt eſculentæ, & habentur inſtar olerum, ex ijs dabat corpori ea quæ ſatis erant ad viuendum, ignis vſum recuſans. Vſus quoque lanæ erat ei ſuperuacaneus; aſpernimi enim capratum villi eius vſum implebant, ex eis ipſi fiebat & tunica & ſimplex amiculum. Ita corpus affligens, ſpiritale alimentum aſſiduè exhibebat corpori, & cogitationis facultatem expurgans contemplantem, & diuini Spiritus perſpicuum efficiens ſpeculum, reuelatâ facie, ex diuini Apoſtoli ſententiâ, gloriam Domini ſpeculans, in eamdem transformabatur imaginem à gloriâ in gloriam, tamquam à ſpiritu Domini. Hinc quæ Dei erat in Deum fiducia augebatur in dies, & à Deo petens quæ oportebat petere, ea ſtatim accipiebat. Porrò autem hinc quoque futura præuidebat prophericè, & virtutem ad facienda miracula à ſanctiſſimi Spiritus accipiebat gratiâ. Ex his pauca narrabo, & apoſtolici eius ſplendoris radium ijs qui neſciunt, aperiam. Vigebat illo tempore in ſimulacra hominum inſania, & inanimæ quidem ſtatuæ diuinum cultum ſibi vendicabant, Dei autem cultus negligebatur à plurimis: contemptui autem habebantur, qui eorum ebrietatis nolebant eſſe participes, quique perfectâ virtute præditi, ea quæ ſunt diſcernebant, & ſimulacrorum quidem ridebant imbecillitatem, vniuerſorum autem adorabant opificem.

Iacobus Niſibi ortus.

Quæ cella, quæ victus, quæ veſtitus ratio.

2.Cor.3.

Futura præuidet.

Illo tempore venerat in Perſidem, viſurus plantas veræ religionis, & ei quam par erat curam adhibiturus. Cum is autem fontem tranſmitteret,[1] puellæ quædam, quæ pannos lauabant, & veſtes pedibus emundabant, ne nouum quidem, & qui decentem præ ſeſe ferebat grauitatẽ, ſunt reuerentiæ habitum: ſed exuto pudore, & perfrictâ facie, & impudentibus oculis diuinum hominem aſpiciebant, neque capita operientes, neque veſtes quas ſuccinxerant demittentes. Hoc cum ægre tuliſſet homo Dei, & vellet Dei virtutem in tempore oſtendere, vt facto miraculo liberaret ab impietate, fontem quidem eſt execratus, & fluentum confeſtim euanuit. Puellas quoque eſt execratus, & impudentem earum iuuentutẽ caſtigauit canitie ante tempus inductis, & ſermonem factum eſt conſecutum, mutatuſque eſt nigror pilorum, & ſimiles euaſerunt nuper plantatis arboribus, quæ vere circumtectæ ſunt folijs autumnalibus. Eæ autem cùm ſic ſenſiſſent ſupplicium (nam & fontis fluenta eſſe gerant, & ſua inuicem capita intuẽtes, videbant repentinam illam mutationem) curſu ad vrbem contenderunt, renuntiaturæ illud quod acciderat. Illi autem cum accurriſſent, & magnum Iacobum offendiſſent, rogauerunt vt iram compeſceret, & ſupplicium remitteret. Ille autem non diu cunctatus, Domino quidem preces obtulit, fluenta autem rurſus ſcatere iuſſit. Illa verò mox rurſus è ſuis emanarunt penetralibus, iuſti denuatu nutibus. Illi autem cùm hoc impetraſſent, petebant vt filiarum quoque ſuarum crinibus color ſuus redderetur. Aiunt autem, eum hoc quoque conceſſiſſe, requiſijſſe autem puellas quæ illam acceperant diſciplinam, & quoniam non venerunt, reliquiſſe ſupplicium, documentum temperantiæ, & argumentum moderationis, & diuinæ virtutis perpetuum & euidens monimentum. Tale eſt noui huius Moyſis miraculũ, quod quidem non factum eſt virgæ percuſſione, ſed operationem accepit ſigno crucis. Ego autem præter miraculum valdè quoque miror manſuetudinẽ: neque enim, vt ḿ agnus Eliſæus, impudentes illas puellas vrſis tradidit immanibus; ſed quadam innoxiâ diſciplinâ, & quę dedecoris parum habebat, vſus, pietatem ſimul docuit & moderationem. Hæc autem dixi, non vt prophetam ſæuitiæ accuſem, (abſit vt adeò inſaniam) ſed vt oſtendam, quòd cùm eamdem haberet virtutem, ea effecit quæ congruebant Chriſti magnitudini & nouo Teſtamento.

Ob la- [illegible]

Iacobus rogatus iram mitigat, & crines [illegible]

Crucis ſigno miraculo facta.

Is cùm aliquando vidiſſet iudicem Perſam iniquam tuliſſe ſententiam, quemdam maximum lapidem, qui propè ſitus erat, execratus,[2] iuſſit eum conteri & diſpergi, & illius iniquam arguere ſententiam. Lapide autem ſtatim comminuto in particulas innumerabiles, conterriti fuère qui aderant: horrore autem plenus iudex, reuocauit quidem priorem, alteram autem iu-

Iniquum iudicem lapide per execrationem contrito caſtigat.

ſtam

ſtam tulit ſententiam. Et hic quoque ſuum Dominum eſt imitatus, qui cum vellet oſtẽdere, ſe ſua ſponte ac lubentem ſubire paſſionem, & facile ſi voluiſſet puniſſet ſceleratos, non eis intulit ſupplicium, ſed ficum in nihilum verbo areſaciens, ſuam oſtendit virtutem. Hanc ipſe quoque imitans clementiam, non punijt iniuſtum iudicem, ſed ictu lapidis illum docuit iuſtitiam.

Matth. 21

Cum his rebus eſſet inſignis, & omnibus amabilis, & in ore omnium verſaretur, trahitur ad munus pontificatus, & ſuæ patriæ præficitur. Cum illam autem montanam viuendi mutaſſet rationem, & ciuilem vitæ conſuetudinem non ex ſui animi cepiſſet ſententia, neque cibum mutauit, nec veſtitum: ſed loca quidem erant mutata, vitæ autem inſtitutio nullam accipiebat mutationem. Creſcebant verò labores, & erant longè maiores prioribus. Ieiunio enim, & cubili humi ſtrato, & ſacco quo induebatur, acceſſerant etiam omnino curæ eorum qui indigebant; vt de viduis inquam eſſet ſollicitus, & prouideret orphanis, & eos qui iniuriam faciebant argueret, & ijs quibus fiebat iniuria iuſtum afferret auxilium. Et quid opus eſt omnia recenſere apud eos qui norunt quænam illis competant qui hanc ſuſcepère curationem? Inſigniter autem ille tales amplectebatur labores, vt qui ouium dominum inſigniter & cuperet & timeret.

Eligitur in episcopum Niſibeni.

Pauperum, orphanorum, & viduarum curã gerit.

Quò autẽ virtutis opes colligebat maiores, eò maiore ſanctiſſimi Spiritus fruebatur gratiâ: & cum aliquando ei in vicum quemdam aut oppidum iter eſſet (neque enim locum ſatis teneo) ad eum accedunt quidam pauperes, vnum quempiam ex eis qui cum eis verſabantur, tamquam mortuum proponentes, & quæ ad illum ſepeliendum erant neceſſaria ſupplices ab eo poſtulantes. Ille autem conceſſit quidem rogantibus,[4] Deo autem preces obtulit tamquam pro mortuo, rogans vt ei remitteret quæ in vitâ peccauerat, & eum in chorum iuſtorum dignaretur admittere. Hæc autem cùm dicerentur, eius qui tunc mortem ſimulabat euolauit anima, ſuppeditata ſunt autem corpori tegumenta. Poſtquam autem parum proceſſiſſet homo admirabilis, iubebant eum qui iacebat ſurgere ij qui actum compoſuerant. Poſtquam autem viderunt eum non exaudire, & quod ſimulabatur id verum euaſiſſe, & in veram faciem mutatam eſſe perſonam, ad magnum quidem adeunt Iacobum, ſuppliciter autem obſecrantes, & ad pedes eius prouoluti, & actus quem temerè agendum ſuſceperant, dicẽtes cauſſam fuiſſe paupertatem, rogabant vt eis ſuum mitteret delictum, & ei qui iacebat, ablatam reſtitueret animam. Domini itaque imitans clementiam, & preces exaudiuit, & oſtendit miraculum, vt qui vitam precibus ablatam, per preces iacenti reſtituerit. Hoc autem mihi quidem videtur eſſe ſimile magni Petri miraculo, qui Ananiam & Saphiram ſurfuratos mendoſóſque morti tradidit. Etenim hic quoque ſimiliter, eius qui veritatem erat furatus, & mendacio erat vſus, abſtulit animam. Sed ille quidem cùm furtum cognouiſſet (reuelauerat enim gratia Spiritus) intulit ſupplicium: hic autem actus argumentum neſciens, obtulit quidem preces; ſtitit autem vitæ curſum ei qui ſimulauerat. Et diuinus quidem Apoſtolus mortuos a calamitate nimium eripuit: ſalutaris enim prædicationis initia metu opus habebant. Hic autem cùm eſſet refertus gratiâ apoſtolicâ, & punijt ad tempus, & pœnam mox remiſit. hoc enim opus habebat eo qui eſſet lucrifacturus eos qui offenderant.

Pauper pro mortuo propoſitus ad eleemoſynã emporrandam, verè moritur.

Iacobus mortuum reſuſcitat.

Act. 5.

Sed enim & eſt eundum ad alia, & ſunt illa breuiter exponenda. Poſtquam enim Arius, in vnigenitum & ſanctiſſimum Spiritum maledicti blaſphemiæque pater & opifex, in eum qui ipſum fecerat linguam mouens, impleuit Ægyptum tumultu & perturbatione,[5] Conſtantinus autem Imperator maximus, gregis noſtri Zorobabel (illius enim inſtar vniuerſam piorum captiuitatem reduxit ab exilio, & diuina templa humi diſiecta in altum erexit & excitauit) poſtquam ergo is omnes eccleſiarum præſides illo tempore congregauit Nicææ, venit cum alijs magnus quoque Iacobus, pro veris decertaturus decretis, vt vir fortis & princeps totius phalangis. Romanorum enim imperio tunc parebat Niſibis. Poſtquam autem fuit dimiſſus ſacer ille conuentus, & vnuſquiſque in ſuam eſt reuerſus, redijt hic quoque tamquam vir fortis victoria potitus, exultans propter trophæa pietatis.

Conſtantinus pro Eccleſiâ Dei alter Zorobabel.

Iacobus intereſt Concilio Nicæno.

Cùm autẽ aliquantum proceſſiſſet temporis, Imperator quidem ille magnus & admirabilis exceſſit e vita cum coronis pietatis; illius autẽ filij fuère heredes imperij orbis terræ. Tunc rex Perſarum, cui nomen erat Sapores, contemptis filijs, vt quorum potentia non eſſet patri æqualis, bellum mouit aduerſus Niſibim magnis & equitum & peditum copijs. Duxit autem elephantos quoque quam plurimos, & ad vrbem obſidendam diuiſo exercitu, eam circumſedit, & machinas extruxit, & turres ædificauit, valloſque figens, & quod inter eos intercedit, ramis tamquam cratibus contextis, obſtruens, iuſſit militibus vt aggerem extruerent, & turres contra turres excitarẽt. Deinde illic ſagittarios collocans, & in eos qui

Niſibis à Sapore Perſarum rege obſidetur.

erant ſuper muros tela iubens mittere, alios iuſſit interius fodere muroſque ſubruere. Poſtquam autem omnia illi erant irrita & inania, vt quæ viri diuini diſſoluerentur precibus: poſtremò cùm fluuij præterfluentis, multitudine non inuin fretus, fluxum prohibuiſſet, extructiſque muris, & ad retinendum comparatis impedimentis, fluuij plurimum collegiſſet, id totum ſimul immiſit in mœnia, eo vſus tamquam aliquâ vehementiſſima machina. Ea verò aquæ inſultum non tulerunt, ſed impetu concuſſa in illa parte funditus corruerunt. Illi verò magnum clamorem ſuſtulerunt, vtpote quòd vrbs iam eſſet captu facilis; habitantium enim ciuium magnum murum ignorabant: diſtulére tamen irrumpere, cùm viderent non poſſe vrbem adiri propter aquas. Cùm ergo procul receſſiſſent, vtpote quòd labor eis eſſet ceſſaturus, quieſcebant ipſi, & equos curabant: qui autem vrbem habitabant, ex animo conuerſi erant ad ſupplicationes, magnum Iacobum habentes interceſſorem. Qui autem ætate adhuc vigebant, omnes quàm maximâ poterant contentione [7] rurſus ædificabant, nec pulchritudinis nec concinnæ compagis vllam curam gerentes, ſed omnia temere componentes, & lapides & lateres, & quidquid portabat quilibet: vnaque nocte opus tantum proceſſit, & in tantam creuit altitudinem, vt & ſatis eſſet ad arcendum curſum equorum, & hominũ aſcenſum abſque ſcalis. Tunc omnes ab homine Dei petunt ſupplices, vt & in muris ſe oſtendat, & tela execrationum iaculetur in hoſtes. Is verò exoratus aſcendit, & eorum plurima millia contẽplatus, a [8] Deo ſupplex petijt, vt in eos immitteret nubem cyniphum & culicum. Et is quidem dixit, Deus verò immiſit, ab eo tamquam à Moyſe exoratus, & viri quidem diuinis telis vulnerabantur, equi autem ac elephanti ruptis vinculis fugiebant, huc & illuc diſperſi, vt qui non poſſent illos ferre aculeos. Cùm itaque vidiſſet rex impius, & machinas nulli ſibi fuiſſe vſui, & aquæ irruptionem fuiſſe inutilem (murus enim qui corruerat, rurſus fuerat ædificatus) & omnem exercitum & affligi laboribus, & male ſe habere ſub dio, & vexari à plagâ immiſsâ diuinitus: vidiſſet autem diuinum quoque hominem ſuper muros ambulantem, & conieciſſet ipſum Imperatorem ei præeſſe operi (ſibi enim viſus erat & purpurâ indutus, & redimitus diademate) indignatus quidem eſt in eos qui eum decepiſſent, & vt bellum moueret perſuaſiſſent, & dixiſſent non adeſſe Imperatorem, & cùm eos damnaſſet capitis, dimiſit exercitum, & in ſuam regiam redijt quàm citiſſime. Hæc in hoc quoque Ezechiã Deus fecit miracula, non illis minora, ſed etiam maiora, vt mihi quidẽ videtur. Quòd enim cùm corruiſſet murus, vrbs non capta fuerit, quodnam poteſt eſſe eo maius miraculum? Ego autem præter hoc illud quoque valde admiror, quod cum vteretur execrationibus, non petijt vt fulgura & fulmina è cælo mitterentur, vt fecit magnus Elias, quando ad ipſum vterq; quinquagenarius veniſſet cum ſuis quinquaginta. Audiuerat enim Dominum aperte dixiſſe Iacobo & Ioanni qui hoc ipſum conabantur facere: Neſcitis cuius ſpiritus ſitis. & ideo non petijt vt terra eis dehiſceret, nec rogauit vt phalanx igne conſumeretur; ſed vt animalculis illis ſauciaretur: & cum Dei cognouiſſet virtutem, tandem mutata ediſceret pietatẽ & verum Dei cultum. Tantã habuit hic homo diuinus apud Deum fiduciam, tantam à ſuperis gratiam eſt conſecutus. Cùm in his perpetuò verſaretur, & in rebus diuinis quotidie creſceret, cum maximâ gloriâ hanc [9] vitam depoſuit, & ex his locis migrauit. Cùm autem præteriiſſet aliquantũ temporis, & hoc oppidum, ab eo qui tunc imperabat, regno Perſarum eſſet traditum, exierunt quidem omnes qui in eo habitabant, ſui autem defenſuris ac principis corpus ferebant, ægre quidem ferentes & dolentes quod tranſmigrarent, canentes autem celebrantéſque virtutem fortiſſimi victoris. Si ille enim vixiſſet, ij minime veniſſent in poteſtatem barbarorum. Hæc cùm de viro diuino recenſuerim, ad aliam tranſibo narrationem, rogans vt conſequar eius benedictionem.

Molitiones hoſtiles irrita redduntur Iacobi precibus.

Muro destructo, Iacobus magnus ei ciuium murus.

Iacobus interceſſor pro obſeſſis.

Nubes cyniphum in hoſtes mitti à Deo impetrat.

Sapor obſidionem ſoluit.

Iacobus pœnam hoſtium imprecans, Deum ira memor.

Luc. 9.

Corpus Iacobi ... Niſibi a Perſis capta ablatum.

[10] IVLIANVS SABAS. CAP. II.

IVLIANVS, quem cognomine Sabam honorantes nominabant incolæ, πρεσβύτην autem, id eſt ſenem, Græca voce hoc nomen ſignificat, in regione quæ olim quidem Parthorum, nunc autem nominatur Oſrœnorum, fixit ad exercitationem monaſticam tugurium. Ea autem patet ad Occidentem quidem vſque ad ripam fluuij, eſt autem ei nomen Euphrates: ad orientem autem ſolem, habet limitem Romani imperij. Aſſyria enim excipit Perſas, cum Perſici regni ſit finis occidentalis, quam qui poſteà ſunt ſecuti, nominarunt Adiabenem. In hac gente multæ quidem ſunt vrbes magnæ & populoſæ; regionis autem plurimum quidem habitatur, plurimum autem eſt & inhabitabile & deſertum. Ad extrema huius ſolitudinis cum hic vir diuinus peruenisſet, & antrum non manu factum, neque benè ac pulchrè effoſſum, inueniſſet, ſed

Iulianus honoratus Sabas, id eſt ſenex, dictus.

quod

quod poſſet exiguum aliquod tegumentum præbere ijs qui ad ipſum confugiebant, locum lubenter habitauit, auro & argento fulgentibus regijs id exiſtimans eſſe magnificentius. In eo autem degebat, in hebdomada ſemel cibum capiens: cibus autem erat panis hordeaceus, iſque furfuraceus; obſonium autem, ſales; potus autem ſuauiſſimus, per ſe natiuum aquæ fluentum. idque non ſatietate dimenſum, ſed vſu demiſſi priùs ſibi definitum. Erant autem ei deliciæ opiparumque & lautiſſimum epulum, Dauidicorum hymnorum decantatio, & aſſidua cum Deo conuerſatio. & cùm eis frueretur inſatiabiliter, eorum numquam voluit capere ſatietatem, ſed ſemper quidem implebatur, ſemper autem clamabat: Quàm dulcia gutturi meo eloquia tua? ſuper mel & fauum ori meo. Rurſus enim audiuit beatum Dauid dicentem: Iudicia Domini vera, iuſtificata in idipſum, deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pretioſum multum, & dulciora ſuper mel & fauum. Rurſus audiuit eum dicentem: Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Et rurſus, Lætetur cor quærentium Dominum. Et: Lætifica cor meum, vt timeat nomen tuum. Et: Guſtate & videte quàm benignus eſt Dominus. Et: Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum. Et: Adhæſit anima mea poſt te. & eius qui hæc dixit, amorem in ſe tranſtulit. Hac enim de cauſsà magnus quoque Dauid hæc canens docuit, vt multos ſocios & in Deo amando riuales conſtitueret. Neque verò ſpe falſus eſt; ſed & hunc virum diuinum, & alios innumerabiles diuino amore ſauciauit. Hic enim tanto amoris igne fuit incenſus, vt inebriaretur deſiderio, & nihil videret ex terrenis: ſolum autem dilectum & noctu ſomniaret, & interdiu viſione apprehenderet. Hanc ſummam eius philoſophiam cùm multi didiciſſent, alij quidem qui propiùs habitabant, alij verò qui remotius. Allata enim fama percurrebat in omnes partes, accurrebant ſupplicantes vt eſſent palæſtræ participes, & ei tamquam exercitationis magiſtro & pædotribæ parentes, viuerent in poſterum. Non ſolum enim aues venantur canentes, & ad ſe eas euocantes; quæ ſunt eiuſdem generis, & ſubiectis laqueis implicantes; ſed etiam homines venantur eos qui ſunt eiuſdem naturæ, alij quidem ad exitium, alij verò ad ſalutem. Sic congregati quidem citò fuère decem, deinde duplo & triplo plures. Eos autem cùm tot eſſent, accipiebat illud antrum: à ſene enim didicerant negligere curam corporis: veſcebantur autem ipſi quoque ſimiliter atque pædotriba, hordeaceo pane ſale condito. Aliquo autem pòſt tempore, & olera ſponte naſcentia colligentes, deinde dolia implentes, & muriæ quantum ſatis erat miſcentes, id habebant obſonium qui opus habebant curatione. His autem oleribus humida habitacula ſunt maximè infeſta; ſolent enim ſuà naturà eis ingenerare ſitum & putrefactionem: cùm huic ergo obſonio id accidiſſet, (erat enim antrum vndiquaque valdè humidum) ſupplicarunt ſeni ſodales, vt ſibi paruam aliquam domunculã liceret extruere, quæ ſufficeret obſonij vaſis accipiendis. Ille autem primò quidem poſtulatum minimè admittebat: tandem autem perſuaſus, (à magno enim Paulo didicerat non quærere quæ ſua ſunt, ſed aliquid concedere & ſe accommodare humilibus) dedit quidem domunculæ breuem quamdam & exiguam menſuram, abijt autem procul ab antro, ſolitas oblaturus Deo ſupplicationes. Solitus enim erat ſæpè quidem quinquaginta ſtadia, nonnumquã autem etiam bis totidem in deſertum proficiſcens, & ſe ab omni humana conſuetudine ſeparans, & ad ſeipſum rediens, per ſe cum Deo congredi ac conuerſari, & diuinam illam & ineffabilem ſpeculari pulchritudinẽ. Hoc onum cùm ſumpſiſſent, qui vt ab illo cura eorum gereretur, digni erant habiti, vſui quidẽ iuſtà ſymmetrià reſpondentem, ſed maiorem quàm iuſſi fuerant, extruxère domunculam. Decimo autem die, veluti quidem Moyſes reuerſus à monte, & ab eà quę verbis explicari nequit contemplatione, cùm vidiſſet maius factum quàm volebat ædificium, Vereor, inquit, ô viri, ne dum terrena dilatamus habitacula, minuamus cæleſtia: atqui hæc quidem ſunt ad tempus, & quæ nobis parumper conueniunt, cæleſtia autem ſunt æterna, & quæ nullum poſſunt finem capere. Et hæc quidem dixit, chorum docens ea quæ ſunt perfectiora; tolerauit tamen cùm vocem audiſſet apoſtolicã: Non quæro quod mihi eſt vtile, ſed quod multis, vt ſeruentur. Illos quoque docuit, intus quidem communem Deo offerre hymnodiam, poſt auroram autem duos ſimul exire in ſolitudinem, & vnum quidem flexis genibus offerre eam quæ Domino debetur adorationem, alterum verò ſtantem Dauidicos pſalmos canere quindecim. Deinde operis factà commutatione, alterum quidem ſurgentem canere, alterum verò humi procumbentem, adorare, & id à manè vſque ad crepuſculum aſſiduè faciebant. Ante occaſum autem ſolis, in antro paululum quieſcẽtes, hi quidem hinc, illi verò illinc, omnes verò vndiquaque in antrum conueniebant, & hymnos veſpertinos ſimul Domino offerebant.

Solebat

Iulianus cibus, panis hordeaceus, sal, & aqua.

Hymnorum Dauidicorũ fructus.

Pſal. 118.

Pſal. 18.

Pſal. 36.

Pſal. 104.

Pſal. 33.

Pſal. 41.

Congregantur ad eum multi ... cum ... exercitamenta.

1. Cor. 13.

Supplicationes fundit longè remotus ab humana conſuetudine.

1. Cor. 10.

Quis ritus precationis.

Solebat autem ipſe quoque ſenex vnum aliquẽ ex inſignioribus aſſumere ſociũ officij.

Sequebatur autem eum frequentius vir quidam genere quidem Perſa, formâ autem corporis magnus & admirabilis, formâ verò corporis magis admirabilem poſſidebat animam. Erat autem ei nomen [11] Iacobus, qui etiam poſt illius mortem in omni quidem virtute reſplenduit. Fuit autem inſignis & illuſtris, non ijs ſolis quæ illic erant, ſed etiam ijs quæ erant in Syriâ philoſophiæ gymnaſijs ſeu monaſterijs, in quibus etiam vitam finijt, cùm vixiſſet, vt fertur, centum & quatuor annos. Is cùm eſſet magno ſeni ad ſolitudinem viæ comes, ſequebatur eminus. Non ſinebat enim magiſter eum propiùs accedere, ne occaſio diſſerendi ex eo ſumeretur; ſermo autem abſtraheret mentem à Dei contemplatione. Sequens autem, in viâ vidit draconem maximum; deinde eum contemplatus, non eſt quidem auſus progredi: cùm ſæpè autem eum præ metu voluiſſet declinare, rurſus confirmauit animum. Deinde cùm inclinatus accepiſſet lapidem & eum proieciſſet, vidit draconem in eodem ſtatu manentem non poſſe ſe omnino mouere. Cùm autem eum intellexiſſet eſſe mortuum, exiſtimauit eſſe opus ſenis mortem beluæ. Confecto autem itinere, & hymnorum completo officio, poſtquam venit tempus quietis, & ſedens ſenex, ei quoque iuſſit vt corpus quieti parumper traderet, primùm quidem ſedebat tacitus: cùm autem ſenex ſermonem quemdam leniter ſubridens aggreſſus eſt, rogauit Iacobus vt ei aperiret id quod ignorabat. Cùm is autem permiſiſſet rogare, Vidi, inquit, in via maximum draconem iacentem, & primùm quidem timui, illum viuere exiſtimans; poſtquam autem eum aſpexi mortuum, ſecurus iter ſum ingreſſus. dic mihi, inquit, ô pater, quis eum interfecit? Tu enim præcedebas: nullus autem alius hac præterijt. Senex autem, Ceſſa, inquit, de ijs curioſè percontari, quæ ijs qui ſciſcitantur non poſſunt vllam afferre vtilitatem. Verum nihilo ſeciùs inſtabat Iacobus admirabilis, verum ſcire deſiderans. Senex autem diu quidem tentans celare, non ferens autem amicum diutiùs angere; Ego, inquit, tibi dicam, ſi id ſcire deſideras: præcipio autem, vt me viuo nullus alius hoc à te reſciſcat quod dicendum eſt, hæc enim ſunt celanda, quæ ad arrogantiam & faſtum ſæpè excitant: ſed ſi ego hinc exceſſero, & ab eiuſmodi animi perturbationibus fuero liberatus, non vetò quò minùs dicas & narres vim diuinæ gratię. Scias ergo, inquit magnus Iulianus, quòd me iter ingredientem illa inuaſit belua, oſque aperuit me cupiens deuorare: ego autem Ieſum appellans, & digito trophæum crucis oſtendens, omnem quidem excuſſi timorem: extemplò autem vidi humi cecidiſſe beluam; & communi laudato Seruatore, perrexi vlteriùs. Sic finita narratione, ad antrum eſt profectus.

Aliquando autem adoleſcens, nobili quidem loco natus, ſed molliter educatus, maiorem autem oſtendens promptitudinem & animi alacritatem quàm vires ferre poſſent, ſupplex petijt à ſene vt eſſet illi viæ comes eunti in ſolitudinem, non eius quidem quam omnes obibant quotidie, ſed longiſſimæ, & quâ ſæpè erat octo & decem diebus peregrinandum. Is autem erat celeberrimus ille Aſterius. Cùm autem diuinus ſenex prohiberet iuuenem, & aridam aquáque carentem diceret eſſe ſolitudinem, inſtabat adoleſcens obſecrans vt hoc ei donum concederet. Victus autem precibus ceſſit ſenex; ille verò ſequebatur, primò quidem alacriter. Cùm autem primus & ſecundus & tertius dies præteriiſſet, & à radijs ſolis exureretur (erat enim æſtas, vigente autem æſtate eſt vtique flamma ſolis ardentior) ſiti perpetuò laborabat. Et primùm quidem eum morbum aperire pudebat, memoriâ reputans ea quæ ſibi prædicta fuerant à magiſtro. Tandem autem victus & planè omnino deficiens, orauit ſenem vt ſui miſereretur. Is autem cùm quæ ei prædixerat reuocaſſet in memoriam, iuſſit eum reuerti. Cùm autem diceret adoleſcens nec ſe ſcire viam quæ ducit ad antrum, nec ſi ſciret, ire poſſe, cùm ſint vires ſiti conſumptæ: miſertus homo diuinus caſus adoleſcentis, & ignoſcens imbecillitati corporis, genibus flexis orauit Dominum, & calidis lacrymis ſolum irrigauit, & viam ſalutis petijt adoleſcenti. Qui autem facit voluntatem eorum qui ipſum timent, & eorum exaudit orationem, ſtillas lacrymarum quæ puluerem attigerant, effecit fontem aquarum, & ſic fluento repletum adoleſcentem iuſſit abire protinus. Fons autem manſit vſque in hodiernum diem, Moyſaicæ diuini ſenis orationi ferens teſtimonium. Quomodo enim ille olim, cum ſterilem illam petram virga percuſſiſſet effecit vt produceret exundantes aquas fluuiatiles, vt ſanaret multa illa hominum millia ſiti confecta: ita hic cùm arenam illam aridiſſimam irrigaſſet lacrymis, fecit vt fontana emanarent fluenta; non vt multarum myriadum, ſed vt vnius adoleſcentis afferret ſiti remedium. A diuinâ enim gratiâ animâ illuminatus, apertè præuidit futuram adoleſcentis perfectionem. Is enim multis pòſt temporibus à di-

Iacobus Perſa tandem monachus.

Iulianus eum eminus ſequi iubet, ne colloquendo à Deo diſtrahatur.

Miraculũ celari poſtulat Iulianus.

Signo crucis Iulianus draconem interficit. [illegible]

Aſterius adoleſcens ſenem Iulianum comitatur pro vita ſolitaria.

Probatur Aſterius, ſiti extremè laborat.

Fons lacrymis Iuliani manat ... Aſterij.

Aſterius exercet monaſticam. ** al. Gindarum*

à diuina prouocatus gratiâ, vt alios quoque multos ad eamdem exerceret gratiam, in locis quæ ſunt circa * Gendarum (eſt autem is vicus maximus ſub Antiochiâ) palæſtram fixit monaſticam, & multos quidem etiam alios ad ſe traxit athletas philoſophiæ.

Acacium poſt Berrhœæ epiſcopum ad aſceticam attraxit.

Traxit autem [12] magnum quoque Acacium, inſignem inquam illum & famâ clarum, qui fuit quidem egregius in vitâ monaſtica, emiſit autem ſplendidos virtutis radios, vt qui ſit dignus habitus qui fieret pontifex, & Berhœam paſcendam eſt ſortitus. Cùm quinquaginta autem & octo annis ei fuiſſet cura gregis credita, non reliquit quidem formam vitæ monaſticæ, monaſticam autem & ciuilem ſimul temperauit virtutem: & illius quidem ſumens exactam perfectionem, huius autem œconomiam ac diſpenſationem, in vnum coëgit ea quæ erant inter ſe diſiuncta.

Aſterius ſenem Iulianum aliquoties inuiſit cum munuſculis.

Sed huius virtutis & venator & exercitator fuit ille Aſterius, qui magni illius ſenis tanto ſemper tenebatur amore, vt ſæpe quidem bis in anno, ſæpè etiam ter ad eum proficiſceretur. Veniens autem ſolebat caricas afferre ſodalibus, onerás tria vel quatuor iumenta. [13] Duos autem medimnos colligens, vt qui ſeni toto anno ſufficerent, id onus ſuis imponebat humeris, ſe magiſtri iumentum & vocans & præſtans. Portabat auté id onus, non decem vel viginti ſtadijs, ſed ſeptem dierum iter conficiens. Cùm eum autem aliquando vidiſſet ſenex ferentem humeris ſarcinam caricarum, ægrè ferens, dixit hæc non ſibi eſſe exhibenda alimenta: non eſſe enim iuſtum, vt ille quidem tátum ſubiret laborem, ipſe verò delicatè eius frueretur ſudoribus. Cùm is autem iuraſſet ſe non eſſe onus à ſuis humeris depoſiturum, niſi aſſenſus eſſet ſenex, ſe allati cibi futurum participem; Faciam, inquit ſenex, quod iubetur, modò tu quamprimùm deponas caniſtrum. Nam in hoc quoque imitabatur primum apoſtolorum, qui cùm voluiſſet Dominus lauare eius pedes, priùs quidem negauit, apertè affirmans id non eſſe futurum. Poſtquam autem audiuit fore vt abrumperetur à Domini communione niſi hoc concederet, orauit vt præter pedes, manus quoque & caput lauaret. Ita etiam egregius Ioannes iuſſus tingere Seruatorem, prius quidem & ſuam confeſſus eſt ſeruitutem, & oſtendit Dominum. Poſteà autem iuſſum eſt executus, non ſe aſperè gerens, ſed parens Domino. Ita etiam hic quoque vir diuinus, grauabatur quidem alio laborante ipſe frui alimento; ſed poſtquam vidit ardentiſſimam clientis animi alacritatem, præpoſuit ſuæ voluntati illius miniſterium.

Ioan. 13.

Cur iſta narret quæ tamen videantur leuia.

Fortè autem aliquis ex ijs qui ex aliorum reprehenſione magná capiunt voluptatem, & ea quæ ſunt honeſta ſolùm didicerunt irridere, dixerit hanc narrationem non eſſe dignam quæ commemoretur. Ego autem alijs huius viri miraculis hoc quoque adieci, non ſolùm magnorum virorum volens in eum pietatem oſtendere, ſed etiam morum eius ſuauitatem & moderationem declarare; exiſtimans conducibile. Nam cùm tantâ eſſet & tali virtute, ne leuiſſimo quidem honore ſeipſum dignum eſſe cenſebat, ſed eum repellebat vt qui ad ſe nequaquam pertineret: rurſus autem eum ſuſtinebat, vt qui eos qui faciebant afficeret beneficio.

Iulianus frequentiam vitans & honorem fugiens, in montem Sinaum concedit.

Aufugiens autem, (nam vt qui omnibus euaſiſſet manifeſtus, ad ſe trahebat per famam eorum quę ſunt bona & honeſta amatores) venit in montem Sinæum cum paucis ex pauló familiaribus: non oppidum ingrediens, non vicum, ſed iter per inuiam iniens ſolitudiné. Ferebat autem humeris alimentum quoque neceſſarium, panem inquam & ſalem, lagená & cyathum ligneum, & ſpongiam fune alligatam: vt ſi quando aquam inueniſſent profundiorem, exhaurirent quidem ſpongiâ, expreſſam autem in cyathum ebiberent. Cùm itaque iter multorum dierum confeciſſent, ad montem optatum perueniunt: & cùm ſuum Dominum adoraſſent, illic longum tempus perpetuò tráſegerunt, loci ſolitudinem & animæ quietem maximam exiſtimantes voluptatem. Cùm autem in illâ petrâ ſub quâ latens Moyſes prophetarũ princeps, dignus eſt habitus qui Deum videret ſicut videri poterat, eccleſiam extruxiſſet, & diuinâ aram conſecraſſet, quæ etiam manſit vſque in hodiernum diem, in ſuam reuerſus eſt palæſtram.

In rupe Sinai, Moyſis latibulo, eccleſiam extruit, & aram conſecrat.

Mors apoſtatæ Iuliani ſignificatur diuinitus Iuliano aſcetæ.

Cùm autem eius, cui erat quidem idem quod ipſi nomen, ſed impij Imperatoris minas intellexiſſet, (pios enim ſe funditus perditurum minatus, profectus erat in Perſas, & qui eadem quæ ipſe ſentiebant, abominandum illum reditum inhiantes exſpectabant) tunc Deo orationem mágno ſtudio & vehementi deſiderio offerens, & eamdem ad decimum vſque diem extendens, [14] audiuit vocem dicentem, execrandum illum & fœtidum porcum de medio eſſe ſublatum. ſed neque accepto fine orationis, confeſtim finijt orationem, ſed mutauit petitionem in hymni decantationem, gratias agens Seruatori ſuorum, clementique & potenti hoſti alienorum. Longiſſimo enim tempore fuit clemens & lenis in impium: ſed cùm eius lenitas & patientia ſceleratum ad maiorem exercuiſſet rabiem, opportunè intulit ſupplicium. Cùm autem impleſſet orationem,

tionem, & ad ſuos eſſet conuerſus, planum fuit, eum eſſe læto & tranquillo animo: animi enim alacritas vultum oſtendebat hilarem. Cùm autem qui cum eo verſabantur nouum admirati eſſent ſpectaculum, (nam cùm ſemper triſti aſpectu videretur, tunc viſus eſt ſubridere) & cùm cauſſam rogaſſent lætitiæ, Præſens tempus, inquit, ô fratres, eſt gaudij, ceſſauit enim impius, vt eſt vox Iſaiæ, & audacium inceptorum meritas dedit pœnas; & qui tyrannidem exercuit in Deum qui fecit & ſeruauit, ab eius qui illius parebat imperio dexterâ iure eſt cęſus. Ideò lætor cùm videam eccleſias quæ ab eo ſunt oppugnatæ exultantes, & cernam ſceleratum ab ijs quos colebat dæmonibus, nihil auxilij conſecutum. Huius ergo impij cædis talem habuit præſcientiam.

Iſa. 24.

Eccleſiæ perſecutio ſub Valente

Cùm autem [15] Valens, qui poſt illum accepit habenas Romani imperij; relictâ veritate euangelicorum dogmatum, erroris Arij accepiſſet impoſturâ, tunc exorta eſt maior procella aduerſus Eccleſiam; cum gubernatores quidem vndique expellerentur, prędones autem quidam & hoſtes in eorum locum ſufficerentur. Ne autē totam illam in præſentiâ recenſeam tragœdiam, alia nunc prætermittam, vnius autem ſolummodò faciam mentionem, quod apertè oſtendit diuini Spiritus gratiam in hoc ſene florentem. Ab Antiochenâ quidem eccleſiâ eiectus erat magnus Meletius, quæ à Deo vniuerſorum paſcenda ei credita fuerat: à diuinis autem templis eiecti fuerant cum populo qui erat eiuſdem cum eis ſententiæ, quicumque in clerum cooptati, Trinitatis diuinam vnam colebant eſſentiam. Et nunc quidem in aliquem ſpecum montis venientes, ſacros illic cœtus celebrabant; nunc autem ripam fluminis faciebant oratorium, aliquando autem bellicum gymnaſium, quod ſitum eſt ante portam Septemtrionalem. Non permittebant enim qui bellum gerebant, in vno loco pios conſiſtere. Iactarant autem alumni mendacij, & rumorem in illa ciuitate ſparſerant, quòd magnus, hic inquam ſenex, eorum quæ ipſi tenebant religionis dogmatum amplecteretur communionem. Hoc pios maximè angebat, ne fama rudiores & ſimpliciores decipiens, eos hæreticorum implicaret laqueis.

Hæretici Iulianum de ſua hæreſi communione infamant.

Sed diuini & beati viri, Flauianus & Diodorus, qui digni erant habiti vt eſſent ſacrifici, & pręeſſent piorum populo, & Aphraates, cuius per ſe vitam vobis ſi Deus conceſſerit, adiiciam, perſuadent magno illi Acacio, cuius fecimus mentionem, vt vix acciperet comitem ſuum quidem magiſtrum, ſancti autem ſenis diſcipulum, inſignem illum Aſterium, curreret autem ad communem pietatis ſplendorem, & euangelicæ doctrinæ luſtentaculum, & perſuaderet vt relinqueret quidem illam in ſolitudine verſandi rationem, veniret autem vt ferret auxilium tot millibus quæ fraude interibant, & rore ſui aduentus flammam extingueret Arianam. Cucurrit diuinus Acacius, & ſumpto, vt iuſſus erat, magno [16] Aſterio, acceſſit ad maximum lumen eccleſię: & cùm eum ſalutaſſet, Dic mihi, inquit, ô pater, quanam de cauſâ totum hunc laborem tam lubenter toleras? Cùm is autem reſpondiſſet: Et corpore, & animâ, vitâque, & omnibus quæ ad vitam pertinent, eſt mihi Dei cultus pretioſior: conor autem, quoad eius à me fieri poteſt, illi à ſorde nudum offerre miniſterium, & ei perpetuò placere. Oſtendam tibi, inquit Acacius, rationem, per quam ei plus quàm nunc ſeruies: idque dicam, non ſolâ vtens ratiocinatione, ſed vt qui ab eius doctrinâ didicerim. Cum enim Petrum aliquando rogaſſet, an eum plus quàm alij amaret, & didiciſſet id quod ſciebat vel ante Petri vocem, Tu enim, inquit, noſti Domine quòd amo te; oſtendit ei quidnam agens eum magis coleret. Si enim, inquit, amas me, paſce oues meas, & paſce agnos meos. Hoc quoque tibi, ô pater, eſt faciendum: periculum enim eſt ne oues à lupis intereant; eas autem valdè amat, qui à te valdè amatur. Eſt autem proprium amantium illa facere, quæ cùm fiunt, eis qui amantur grata ſunt. Et alioqui non paruum eſt periculum, multorumque & magnorum illorum ſudorum detrimentum, ſi pati potueris negligere, tacitus præterire, veritatem quidem grauiter oppugnari, eos autem qui ei adhærent, captari: ad eos autem venandos eſſe eſcam tui nominis appellationem. Te enim habere ſocium ſuæ impietatis, gloriantur & iactant præſides Arij abominationis. Hoc cùm primùm audijſſet ſenex, quietem quidem iubens valere ad tempus, neque ciuitatis ſtrepitus, quòd eis non eſſet aſſuetus, refugiens, accurrit Antiochiam. Cùm autem duorum vel trium dierum iter confeciſſet in ſolitudine, noctu venit in quoddam prædium: quædam autem diues muliercula, cùm ſacrum illum chorum audijſſet venire, cucurrit vt perciperet eorum benedictionem; & ad eorum pedes prouoluta, rogabat vt ſua domus eſſet eorum diuerſorium. Conceſſit ſenex, idque cùm plus quàm quadraginta annis à tali fuiſſet ſpectaculo ſeparatus. Cùm autem admirabilis illa mulier eſſet in ſacris illis viris miniſtrando occupata, puer ſeptem annos natus, cuius ſolius erat mater, quæ hoſpitalitatem Saræ eſt æmulata, eſſet autem veſperum

De Aphraate inf. c. 8.

Acacius Iulianum ad veritatem reſiſtendum excitat.

Ioan. 21.

Curæ animarum in communi periculo etiam eremitis ſpectat.

Iulianus Antiochiam proficiſcitur ad confutandos hæreticos.

Mater hoſpitalitatis mercede filij in puteum lap. non periculum fert.

rum & tenebræ, cecidit in puteum. Cùm autem ex eo, vt eſt conſentaneum, exortus eſſet tumultus, mater autem ſenſiſſet, iubet quidem omnes quieſcere: puteo autem operculo impoſito, inſtabat miniſterio. Menſa autem viris diuinis appoſitâ, diuinus ſenex iuſſit vocari puerum mulieris, & accipere benedictionem.

Mos vetus benedicendi pueros.

Cùm autem admirabilis mulier diceret eum malè habere, perſtitit iubere vt is duceretur. Poſtquam autem ei quod accidiſſet ſignificauit mulier, menſam quidem relinquit ſenex, accurrens autẽ ad puteum, cùm auferri quidem operculum, afferri autem lucem iuſſiſſet, videt puerum ſedentem ſuper aquæ ſuperficiem, & aquam manu pueriliter pulſantem, & qui reputatus fuerat interitus, eum ludum putantem: & cùm quoſdã funes alligaſſent & eos demiſiſſent, puerum extraxerunt: & ſtatim accurrit puer ad pedes ſenis, dicens ſe eum vidiſſe in aquis ipſum ferentem, & ne mergeretur prohibentem. Hanc hoſpitalitatis mercedem recepit mulier à beato ſene.

Puer Iuliani meritis illaſus ſeruatur.

Et vt alia prætermittam quæ facta ſunt in itinere, venerunt quidem Antiochiam; omnes autem vndique concurrebant, Dei hominem videre cupientes, & morbi ſui medicinam vnuſquiſque accipere deſiderans: habitabat autem in ſpeluncis quæ erant in latere montis: vbi diuinum quoque apoſtolum Paulum & habitaſſe dicunt & latuiſſe. Sed ſtatim vt ſcirent omnes eum eſſe hominem, eum inuadit febris vehementiſſima. Cùm autem videret magnus Acacius, multitudinem eorum qui ſimul erant congregati, & eam quæ acciderat ægrè ferret ægritudinem (exiſtimabat enim, fore vt ij qui conuenerãt perturbarentur, ſi viri morbum reſciſcerent, à cuius manu ſe inuenturos ſperabant medicinam;) Noli angi animo, inquit ſenex: ſi eſt enim neceſſaria ſanitas, eam ſtatim dabit Dominus. Statim ergo poſt hæc verba ad preces conuerſus, & vt ſolebat, & genua & frontem ſolo admouens, rogauit vt aſſequeretur ſanitatem, ſi ex eà reditura ſit aliqua vtilitas ad eos qui conuenerant. Nondum finierat preces, & repentè multus ſudor profluens extinxit flammam febris.

Diuertit Iulianus ad beati Pauli latibula apud Antiochiam.

Iulianus febrem orationem propellit.

Cùm illic autẽ liberaſſet multos à morbis omnis generis, profectus eſt ad conuentum piorum. Tranſeunte autem eo per portas regiæ, mendicus quidam qui clunibus vtebatur pro pedibus, & per terram trahebatur, cùm manum extendiſſet, & eius pallium tetigiſſet, fide quidem morbum exegit, exiliens autem oſtendit ſe æquè currere atque ante morbum: idem faciens quod claudus quem Petrus & Ioannes ſuſcitarunt. Hoc cùm factũ eſſet, confluxit totus populus ciuitatis: eratq; bellicum gymnaſium plenum ijs qui concurrebant. Pudore autem afficiebantur calumniatores & mendacij artifices, læto autẽ & tranquillo animo erant alumni veritatis. Ex hinc in domos ſuas trahebant lumẽ veritatis, ij qui opus habebant vt curarentur. Vir autẽ quidam cui fuerat maximus mandatus magiſtratus, eiuſque fidei commiſſus erat clauus Orientis, ad eum miſit rogans vt ad ſe veniret, & à morbo vrgente liberaret. Ille verò acceſſit nihil cunctatus, & cõmuni Domino fuſis precibus verbo ſoluit ægritudinem, & iuſſit vt Deo ageret gratias.

Mendicus debilis pedibus reſtituitur pallij eius tactu.

Act. 3.

Iuliani præſentiâ confunduntur aduerſarij.

Præfectum Orientis ſanat.

Cùm hæc & talia feciſſet, ſtatuit deinceps reuerti ad ſuæ exercitationis monaſticæ tugurium. Cùm per * Cyrum autẽ iter faceret, (diſtat autẽ hæc ciuitas duorum dierum itinere ab Antiochia) diuertit quidem in ædem præclari martyris Dionyſij: qui illic autem veri Dei cultui & rectæ religioni præerant, conuenientes ſupplicarunt vt ſibi opem ferret exitium prauiſum exſpectantibus. Dicebant enim, Aſterium qui in ſophiſticâ & falſâ diſſerendi arte fuerat educatus, & ſe in hæreticorum eccleſiam inſeruerat, & epiſcopale munus erat aſſecutus, falſum acriter defendere, & improbo vti artificio aduerſus veritatem: & veremur, loquiebant, ne facundiâ veluti quadã eſcâ falſum contegens, & nexus ſyllogiſmorum tamquam quædam retia extendens, capiat multos ex ſimplicioribus: eâ enim de cauſa fuit ab aduerſarijs accerſitus. Senex autem, Eſtote, inquit, bono animo, & Deo nobiſcum ſupplicate, orationem & corporis afflictionem precibus adiungentes. His Deum ſic rogantibus, vno die ante diem feſtum ac celebrem, quo verba erat facturus falſi defenſor & hoſtis veritatis, is diuinitus immiſſam accepit plagam, & cum vno tantùm die ægrotaſſet, exceſſit è viuis, illam vt eſt probabile, vocem audiens: Stulte, hac nocte repetunt à te animam tuam; quæ autem paraſti retia & laqueos, ijs tu implicaberis, & non alij. Hæc Balaam quoq; acciderunt, qui ipſe quoque aduerſus Dei populum accerſitus, cùm impia quædam Balaac aduerſus ipſum conſuluiſſet, eius dedit pœnas, vt qui ab Iſraëliticâ dexterâ fuerit cæſus. Igitur hic quoque cùm in Dei populũ quaſdam callidas excogitaſſet ſententias, per Deum populi vitâ fuit priuatus. Hanc autem ſalutem Cyrus eſt conſecuta per huius orationem.

** al. Gyrrhum vel Cyrrhum.*

Aſterius hæreticorũ epiſcopus, dialecticâ & eloquentiâ abutitur ad hæreſim.

Aſterius diuina plagâ moritur.

Luc. 12.

Num. 24.

Hæc autem quæ narraui, mihi diuinum caput, ille magnus tradidit Acacius, qui pulchrè ſciebat omnia quæ ab ipſo facta fuerant. Cùm ergo illinc eſſet profectus, & ad ſuos ſodales reuerſus, & vnà cum eis non paruo tẽpore eſſet verſatus, ad vitam ſenij & moleſtiæ expertem valdè promptè & alacri-

Vnde hæc Theodoretus didicerit.

ter tranſijt, vt qui in mortali naturâ meditatus eſſet impatibilitatem, exſpectaret autem corporis immortalitatem. Ego autem hîc de eo ſiſtens orationem, tranſibo ad alium: rogans ſanctos qui in hanc ingrediuntur narrationem, per ſuam interceſſionem mihi ſupernam conciliare beneuolentiam.

Auctor ſanctorum interceſſionem expoſcit.

Cap. III.

[18] MARCIANVS.

Theodor. lib. 4. hiſt. cap. 26.

ILLVM autem tempore celebratũ Marcianum, quomodo pro rei dignitate admirabimur? Num videlicet eum ſimul coniungentes cum Eliâ, & Ioanne, & ſimilibus, qui circumibant in ouinis & caprinis pellibus, egentes, afflicti, vexati, quibus dignus non erat mundus, errantes in ſolitudinibus, & montibus, & ſpelũcis, & foraminibus terræ.

Heb. 11.

Marcianus Cyro oriundus.

Is enim olim patriam quidem habuit Cyrum, cuius priùs quoque meminimus; poſt hæc autem ſolitudinem: hac autem & illâ relictâ, nunc habet cælum. Et illa quidem eum genuit, hæc verò aluit, & victorem effecit; cælum autem accepit vt coronatum, contemptâ claritate generis. Ducebat enim genus à patricijs, & à ſplendore regio. In illis enim florebat, corporis ſpecie & magnitudine acceptâ ab opifice naturæ, & animo ingenij ſolertiâ ornato. In Deum autẽ & ea quæ ad eum pertinent, totum amorem tranſtulit: & omnibus valere iuſſis, ſolitudinis occupat vmbilicum, & paruâ extructâ domunculâ, quæ ne eius quidem corpori iuſtâ reſpondebat proportione cùm eam quodã alio paruo ſepto circumſediſſet, incluſus erat aſſiduè, ſeparatus quidem ab omni humanâ conſuetudine, differens autem cum Domino vniuerſorum, & dulcem illam vocem exaudiens. Diuina enim verſans eloquia, ſe diuinâ voce frui putabat. Orans autem & ſupplicationes offerens, ipſe loquebatur cum Domino: & cùm ſemper tantis frueretur delicijs, eum numquã capiebat ſatietas. Audiuit enim diuinum Spiritum per magnũ Dauid pſallentem: Qui meditatur in lege Domini die ac nocte, erit tamquã lignum quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo: & foliũ eius non deflet. Hos fructus deſiderans, iucundiſſimum hunc laborem amplectebatur: & orationem quidem pſalmodia, pſalmodiam autem excipiebat oratio, & vtraq; rurſus diuinorum eloquiorũ lectio. Cibus autem ei erat ſolus panis, iſque certâ præbebatur menſurâ. Ea autẽ erat menſura, vt nec puero quidem nuper ablactato ſatis eſſet. Aiunt enim panis libram in quatuor partes diuiſam, quatuor diebus fuiſſe diſtributã; & vnicuique diei attributã fuiſſe partem vnam. Statuerat enim veſperè comedere quotidie, numquã autem ſatiari; ſed ſemper quidem eſurire, ſemper verò ſitire: corpori autem ea exhibere quę ad viuendũ ſufficiunt. Dicebat enim, quòd qui poſt multorum dierum inediã capit cibum, in diebus quidem inediæ, officia Dominica exequitur imbecilliùs. Quo autẽ die rurſus capit cibum, plura, vt eſt conſentaneũ, exhibens, ventrem onerat: is autem grauatus tardiorem reddit animã ad vigilandum. Dicebat igitur eſſe melius veſci quidem quotidie, numquam autem exſpectare ſatietatem. Verum enim ieiunium eſt perpetua indigentia.

Nobilis proſapiâ.

Solitudinẽ eligit, & cella non maiori corpore ſuo ſe includit.

Pſal. 1.

Poſt orationem & pſalmodiã, lectionem adhibet Scripturarum.

Victus eius ratio.

Numquam ſatur, ſemper eſuriẽs, ſemper ſitiens.

Ieiunia moderata ſunt meliora.

Hanc legem perpetuò ferebat vir ille diuinus, & cùm corpus haberet maximum, & omnium ſui temporis hominũ eſſet & maximus & pulcherrimus, hoc paruo cibo alebat. Cùm autem prætorijſſet aliquantum temporis, duos admiſit contubernales, Euſebium qui ſacri illius tugurij fuit heres, & [19] Agapetum, qui has leges angelicas tranſtulit Apameam. Eſt enim quidam vicus maximus & populoſiſſimus: eſt autem ei nomen Nicerte. In eo ergo conſtruit duo maxima philoſophiæ gymnaſia, quorum vnum quidem eſt ab eius nomine denominatum, alterum verò ab admirabili Simeone, qui quinquaginta annorum ſpatio refulſit in hac philoſophiâ. In his in hodiernũ vſque diem degunt plus quàm quadringenti viri, virtutis athletæ, & amatores religionis veriq́ue Dei cultus, & qui ſuis cælum coëmunt laboribus. Huius autem reipublicæ legiſlatores fuêre Agapetus & Simeones, qui leges accepêre à magno Marciano. Ab his autem plurima quæ plantata ſunt exercitatorum virtutis habitacula, quæ quidem ijſdem legibus reguntur & inſtitutis, difficile eſt enumerare. Ceterùm horum omnium plantator fuit ille diuinus: qui enim pulcherrimum ſemen præbuit, is iure vocari poſſit auctor bonorum quæ naſcuntur.

De Euſebio infrà cap. 4.

Marcianus duo extruit monaſteria.

Primùm ergo, vt dixi, ſolus voluntarium illum tenebat carcerem: deinde cùm hos duos admiſiſſet, non habitabãt illi in eadem domo: neq; enim ei ſoli ſufficiebat domuncula, vt quæ eſſet valdè parua, & quæ ipſi & ſtanti & recumbenti multũ afferret laboris. Neque enim ſtans, rectus ſtare poterat, cum tectum caput & collum tangeret: neque recubans poterat pedes extendere, çùm domus non haberet longitudinem æqualem longitudini corporis. Cùm ergo eis permiſiſſet aliam extruere, iuſſit in eã degere: per ſe autem hymnos dicere & orare, & diuina legere eloquia. Cum autem oporteret eſſe plures huius vtilitatis participes, alio habitaculo eius iuſſu procul extructo, iuſſit eos qui vellent in illo degere. Eorum autem dux erat Euſebius, qui magni Marciani tranſ-

Cella corpori non reſpondet.

Euſebius Marciani ſucceſſor.

tranſmittebat doctrinam. Diuinus autē ille 39 Agapetus, vt oportuit inſtitutus & exercitatus, & in hac arte athletica optimè eruditus, reuerſus eſt, vt dixi, & ſeminauit ſemina quæ à diuinâ illâ animâ acceperat. Euaſit autem adeò clarus & illuſtris; vt pontificali ſede dignus ſit habitus, & ei mandata ſit paſtoralis curatio, & eius fidei credita fuerit cura patriæ. Euſebius autem ille admirabilis, congregati gregis præfectus, & curam magiſtri ſuſceperat, & ſolus dignus habebatur qui ad eum in tempore ventitaret, & eum rogaret numquid vellet. Cùm autem vellet noctu videre quid ageret, auſus eſt ad feneſtram (erat autem ea breuis admodum) accedere; & cùm ſe inclinans reſpexiſſet, videt lumen, non ex lucernâ neque quod eſſet manu factum, ſed à Deo datum, & quod supernâ gratiâ præceptoris ſui caput circumfulgebat, & diuinorum eloquiorum Scripturæ oſtendebat intelligentiam: tenebat enim librum, & diuinæ voluntatis ſacroſanctum inquirebat theſaurum. Hoc cùm eſſet contemplatus admirabilis Euſebius, ingenti timore horroréque eſt affectus, & Dei miniſtri diffuſam edoctus eſt gratiam, & Dei in ſuos ſeruos didicit beneuolentiam.

Agapetus ad epiſcopatum vocatus.

Lumine diuinitus adumbratur caput Marciani.

Aliquando autem cùm in veſtibulo magnus oraret Marcianus, draco quidam qui reptauerat ſupra parietem verſum ad Orientem, deſuper è muro deſpexit, ſimul & hians, & horribiliter intuens, & ſe inuaſurum ſignificans. Procul autem ſtans Euſebius, & illud horrendum ſpectaculum pertimeſcens, & id magiſtrum ignorare ſuſpicans, illi oſtendit clamans, & vt fugeret rogans. Ille autem cùm eum reprehendiſſet, & timorem expellere iuſſiſſet, (nam eum quoque eſſe exitiale vitium) digito quidem crucis priùs expreſſit figuram, ore autem inſufflauit, & veteres oſtendit inimicitias. Ille autem ſpiritu oris, tamquam igne aliquo, exſiccatus, & veluti exſectus, inſtar exuſtæ ſtipulæ in multas partes eſt diſſolutus. Vide ergo, num imitatus eſt Dominum vt ſeruus beneuolus? Dominus enim cùm aliquando fureret mare in cymbam diſcipulorum, eos autem vidiſſet anxios & perturbatos, non priùs maris ſedauit tempeſtatem, quàm increpando diſcipulos, compeſcuit eorum incredulitatem. Hinc doctus hic vir admirabilis, primùm expulit timorem diſcipuli, deinde ſic beluam affecit ſupplicio. Talis magni Marciani fuit & ſapientia, & miraculorum effectio, & in Deum fiducia. Sed tamen cùm tantâ gratiâ dignus eſſet habitus, & magna poſſet facere miracula, ſtudebat tamen celare virtutem, prædonis virtutis ſuſpectas habés machinas: arrogantiæ enim vitium ſubterſeminans, labore collectos fructus conatur eripere. Et cùm ſibi datam vellet celare gratiam; inuitus ad facienda veniebat miracula, cùm eius rectè factorum iubar reſplendeſceret, & quæ occultabatur virtutem aperiret.

Marcianus crucis ſigno & inſufflatione draconem necat.

Matth. 8.

Virtutem contra prædonem vana gloria celat.

Quinetiam aliquando contigit vt tale quid fieret: Vir quidem honeſto loco natus, & cui militares magiſtratus ſæpè fuerant mandati, ex Berhœâ Syriæ vrbe proficiſcens, cùm eius filia diu debaccharetur, & à malo dæmone vexata inſaniret, venit in ſolitudinem, cum eſſet quidem magni Marciani familiaris, ſperaret autem propter priorem conſuetudinem eum conuenire & rogare: ſpe autem falſus, cùm non liceret ei Dei videre ſeruum, rogat quemdam ſenem, cui illo tempore diuini illius viri com. miſſum fuerat miniſterium, vt paruum lecythum oleo plenum acciperet, & ad oſtiū domunculæ poneret. Senex autem ſæpè quidem ſe id facturum inficiatus, ſæpè autem rurſus rogatus, victus eſt à precibus. Cùm autem ſtrepitum magnus ſenſiſſet Marcianus, rogauit quiſnam eſſet, & quonam opus habens veniret. Is autem veram quidem celabat cauſſam, ſimulabat autem ſe veniſſe vt ſciret num iuberet aliquid; & hoc dicens, dimiſſus eſt. Cùm autem ſub auroram rurſus pater puellæ rogaſſet vt ſibi redderetur lecythus, ille timens quidem, iuit tamen cum quàm maximo potuit ſilentio, & porrectâ manu, & accepto lecytho cupiebat latêre. Is autem rurſus rogauit, quidnam volens veniret. Poſtquam autē eamdem dixit cauſſam quam etiam veſperè præ ſe tulerat, ægrè ferens homo Dei, vtpote quòd præter conſuetudinem fuiſſet eius aduentus, iuſſit vera dicere. Ille autem timens & contremiſcens, cùm non poſſet eum latêre qui plenus erat Dei gratiâ, dixit & quis eſſet qui ſupplicabat, & eum morbi docuit tragœdiam, & oſtendit lecythum. Is autem ſuccenſuit quidem vt eſt conſentaneum, quòd nollet virtutem oſtendere. Minatus tamen, quòd ſi hæc rurſus auderet, & ab illâ priuabitur conſuetudine, & ei auferetur miniſterium, (erat autem maxima iactura ijs qui quæſtum ſciebant) remiſit, iubens reddere ei qui dederat. Et Marcianus quidem hæc iubebat: dæmon autem qui aberat iter quatuor dierum, eius qui exigebat vociferabatur virtutē: & Marcianus Berhææ functus eſt officio iudicis, quibuſdam lictoribus vſus aduerſus dæmonem, & illum ſceleratum expellens, & puellam mundam reddēs ab illâ vexatione. Hoc autem exactè ſciuit pater puellæ: ei enim reuertenti cùm pauca ſtadia abeſſet ab vrbe,

Olei lecythus ad Marciani cellam defertur, vt virtutem conſpiat.

Marcianus ſanat precibus dæmoniacam etiam abſens.

 occurrit

occurrit quidam ſeruus à dominâ in agrum miſſus. Is cùm vidiſſet dominum, miraculi facti attulit nuntium, quatuor ante diebus dicens factum eſſe miraculum. Diebus ergo ſupputatis, & tempore rectè examinato, didicit illud fuiſſe in quo ſenex attulit lecythum. Mihi autem venit in mentem cogitare, quid non feciſſet ille vir magnus, ſi voluiſſet facere miracula. Si enim etiam cùm ſtuderet celare quam acceperat virtutem, tantum oſtendit ſplendorem; quod non miraculum feciſſet ſi voluiſſet? Sic autem ſpiritalem quoque ſuam ſapientiam non oſtendebat omnibus. Itaque cum poſtremò poſt diem feſtum ſalutaris paſſionis, & Dominicæ reſurrectionis, permiſiſſet ijs qui volebant ad ſe ingredi, illo certè tempore omnes ſtudebant eum videre. Atque ad eum aliquando congregati primi veniebant pontifices, Flauianus ille magnus, cuius fidei erat credita paſcenda Antiochia; & diuinus Acacius, cuius priùs quoque meminimus, & Euſebius Chalcidenſis epiſcopus, & Iſidorus cui tunc erat commiſſa Cyrus gubernanda, qui erant virtute inſignes. Vnà autem cum illis erat etiam Theodotus, qui tenebat habenas Hierapolitanorum eccleſiæ, clarus monaſticâ exercitatione & manſuetudine. Erant autem nonnulli quoque ex magiſtratibus, incenſi ardore fidei. Omnibus ergo cum ſilentio ſedentibus, & ſacram illam vocem exſpectantibus, ipſe quoque diu tacens ſedebat, linguâ quidem otioſus, auribus autem promptus. Tunc aliquis ex ijs qui ſedebant, qui erat ei familiaris propter curam animæ, & alioqui auctoritate & dignitate clarus, Omnes, inquit, ô pater, diuini hi patres, ſitientes exſpectant ſuauiſſima tuæ doctrinę fluenta: omnes ergo præſentes impertias vtilitate, nec claudas riuos tuæ beneficentiæ. Ille autem cùm valdè ingemuiſſet, Deus, inquit, vniuerſorum quotidie loquitur per creaturas, & per diuinas Scripturas diſſerit & monet ea quæ oportet, & inducit ea quę ſunt vtilia: terretque minis & adhortatur promiſſis: & ex his nullam capimus vtilitatem. Quemadmodum ergo loquens profuerit Marcianus, qui tantam vtilitatem amittit cum alijs, & commodum non vult ex eis capere? Hinc factum eſt vt multi quidem ſermones mouerentur à patribus, quos inſerere narrationi duxi ſuperuacaneum. Cùm autem ſurrexiſſent & oraſſent, & ad conferendum ſacerdotij ordinem vellent ei manus imponere, rurſus ei manus admouere ſunt veriti; & hic quidem illi, ille verò huic iubebat: cùm omnes autem id ſimul recuſaſſent, redierunt. Sed enim volo his quoque aliam addere narrationem, quâ cognoſci poterit diuina eius prudentia.

Dies feſtus paſſionis & Dominicæ reſurrectionis.

Pontifices congregantur ad Marcianũ.

Quàm multis modis nobis loquatur Deus.

10 Auitus quidam, primus in ſolitudine, gratiâ monaſticæ exercitationis fixerat tugurium. Id autem magis quàm hoc vergit ad Septemtrionem, & aliquantum ſitum ad Orientem, ſpectat ventum Aparctiam qui eſt proximus Subſolano. Is magno Marciano erat & tempore & labore antiquior, vir autem philoſophus, & in vita durâ & aſperâ educatus. Is cùm de viri virtute quæ vbique celebrabatur audiſſet, ratus tale ſpectaculum eſſe ſilentio & quiete vtilius, accurrit ſtudens videre eum quem deſiderabat. Cùm autem eius aduentum magnus ſciuiſſet Marcianus, oſtio aperto eum ad ſe admiſit. Admirabili autem præcepit Euſebio, vt & legumen coqueret & olus, ſi haberet. Poſtquam verò mutuum inter ſe colloquendi expleſſent deſiderium, & alter alterius virtutem didiciſſent; nonæ ſimul peregerunt officium; venit autem Euſebius menſam ferens, & panem afferens. Magnus autem Marcianus diuino dixit Auito: Adeſdum omnium mihi amiciſſime, & huius menſæ ſimus ſimul participes. Ille verò, Neſcio, inquit, me vmquam cibum ſumpſiſſe ante veſperam: ſæpè autem duos & tres dies ſimul maneo ieiunus. Magnus autem Marcianus, 11 Meâ ergo, inquit, cauſâ hodie mutetur conſuetudo: nam cùm ſim corpore imbecillo, non poſſum exſpectare veſperam. Poſtquam autem hæc dicens, non perſuaſit admirabili Auito, ingemuiſſe dicitur & dixiſſe: At ego, inquit, animo angor & valdè crucior, quod tantum laborem ceperis vt virum aliquem laborioſum videres & philoſophum, ſpe autem falſus, cauponem videris aliquem profusè & delicate viuentem. Cùm ex his autem moleſtiâ eſſet affectus Auitus, & dixiſſet ſe malle veſci carnibus quàm hæc audire, dixit magnus Marcianus: Nos quoque, ô amice, eamdem quam tu vitam perſequimur, & amplectimur eamdem viuendi rationem, & quieti labores præferimus, ieiunium magis expetimus quàm cibum, eùmque nocte aduentante capimus: ſed ſcimus charitatem eſſe ieiunio præſtantiorem. Charitatis enim opus à lege diuinâ præcipitur: ieiunium autem eſt poteſtatis noſtræ & arbitrij. Oportet autem exiſtimare, diuinas leges eſſe noſtris longè præſtantiores. Hæc cùm inter ſe inuicem diſſeruiſſent, & parum cibi ſumpſiſſent, & Deum laudauiſſent, & tres dies ſimul verſati eſſent, rurſus ſunt ſeparati, videntes ſe inuicem ſpiritu. Quis ergo non admiretur huius viri ſapientiam, à quâ gubernatus, ſciebat quidem tempus ieiunij, ſciebat autem etiam

Auitus monachus Marciano antiquus.

Officium nonæ ſimul celebrant.

Auiti multorum dierum ieiunium.

Charitas ieiunio præſtantior.

Vident ſe inuicem ſpiritu etiam abſentes corpore.

etiam fraternæ charitatis: ſciebat virtutis quoque partium differentiam, & quamnam cuinam cedere oportet, & cuinam in tempore danda ſit victoria. Poſſum autem aliud quoque narrare, quò eius cognoſcatur in diuinis perfectio. Ad eum enim ex patriâ venit ſoror cum filio, qui & vir erat & vrbis Cyri facile princeps, ea quæ ei víui erant abundè adferens. Is autem ſororem quidem videre non eſt paſſus, ſororis autem admiſit filium: erat enim id tempus definitum quo eum licebat conuenire. Cum autem eum rogarent acciperet quæ allata fuerant; Per quot, inquit, monaſteria tranſiſtis, & quænam ex his, eis ipſis impertiſtis? Cùm is autem dixiſſet, ſe nulli dediſſe: Abite, inquit, cum iis quæ attuliſtis. nos, inquit, nullo horum egemus, nec ſi egeremus, acciperemus: naturalis enim cognationis, non autem diuinæ pietatis & ſeruitij curam gerentes, hanc exercetis in nos beneficentiam. Si enim non honoraretis ſolam generis neceſſitudinem, non ea quæ attuliſtis, nobis ſolis impertiiſſetis. Hæc dicens, filium ſororis dimiſit cum ſorore, iubens vt nihil acciperetur ex iis quæ attulerant. Ita erat extra naturam, & in cæleſtem migrarat viuendi rationem. Quódnam enim aliud afferri poteſt exemplum apertius, quòd Deo eſſet dignus, conuenientet ipſius Dei voci? Qui non relinquit enim, inquit, patrem & matrem, & fratres & ſorores, & vxorem & filios, non eſt me dignus. Si autem qui non relinquit, eſt indignus; qui relinquit, & tam accuratâ exactaque vtitur perfectione, clarum eſt, eum fuiſſe digniſſimum. Ego præter hæc admiror quoque eius in diuinis decretis ſummam perfectionem. Abhorrebat enim Arij inſaniam, quæ à poteſtate Imperatoris accendebatur illo tempore. Abominabatur etiam amentiam Apollinaris. Fortiter autem & ſtrenuè decertabat aduerſus eos qui cum Sabellio ſentiebant, treſque hypoſtaſes ſeu perſonas in vnam cogebant. Valdè quoque auerſabatur eos qui nominantur Euchitæ, qui in habitu monaſtico laborant morbo Manichæorum. Erat autem ideò feruens eius zelus pro decretis eccleſiaſticis, vt etiam aduerſus virum admirandum & diuinum, iuſtam pugnam ſuſceperit. Erat Abraames quidam ſenex in illa ſolitudine, vir canis quidem pilis, ſed magis canâ prudentia, omni virtute clarus, & vberes ſemper profundens lacrymas compunctionis. Is in principio à quadam inductus ſimplicitate, primum Paſcha peragere ſuſtinuerat: ignorans quidem, vt eſt veriſimile, quæ de eo Nicææ à patribus conſtituta fuerant, antiquæ autē ſeruire malens conſuetudini. Multi autem alij laborabant eo tempore eadem quoque ignoratione. Sed magnus Marcianus multis quidem ſæpe verbis víus, conatus eſt ſenem Abraamem (ita enim eum appellabant qui in eâ habitabant regione) vt cum Eccleſiâ conſentiret, traducere. Cùm eum autē vidiſſet non parêre, apertè deſtitit cum ipſo communicare. Sed procedēte tempore, ille quoque vir diuinus abiectâ maculâ, in feſto celebrandu amplexus conſenſum Eccleſiæ, verè pſallēs cecinit: Beati immaculati in via qui ambulant in lege Domini. Hoc autem effectū eſt à magni Marciani doctrinâ.

Sororem ad aſpectum non admiſit.

Eleëmoſyna non ex naturali affectu cognatorum, ſed ex pietate promiſcuè danda pauperibus.

Matth. 10.

Marcianus hæreticorū oppugnator.

Arij.

Apollinaris.

Sabellij.

Euchitarum.

Manichæorum.

Zeloſus pro decretis eccleſiaſticis.

Abraamem viuitam ab errore celebrandi Paſcha contra vſum Eccleſiæ reuocat.

Pſal. 118.

Ei multi quidem vbique ædificabant oratoria: in Cyro quidem, eius ſororis filius Alypius: Zenobia autem quædam in Chalcide, quæ & genere erat clara, & inſignis virtute, & magnas habebat diuitias. Alij quoq; non pauci hoc faciebant, victoriâ partâ illuſtrem illum athletam rapere contendentes. Hoc cùm noſſet homo Dei, rogat admirabilem illum Euſebium, omni terrore plenum illi offerens iuſiurandum, vt corpus in illo loco deponeret, & nemo ſepulcrum dignoſceret præter duos qui ſimul habitabant familiariores, donec præteriiſſet magnus annorum numerus. Hoc autem iuſiurandum impleuit homo ille admirabilis. Poſtquam enim inſignis illius victoris venit finis, & chorus Angelorum ſactam illam & diuinam animam ad cæleſtes tranſtulit manſiones, non priùs eius ſignificauit obitum, donec cum duobus ex familiarioribus factâ foſſâ, & corpore depoſito, complanauit terræ ſuperficiem: & quinquaginta annis vel pluribus elapſis, cùm innumerabiles concurriſſent & corpus ſcrutati eſſent, ignotum manſit ſepulcrum. Poſtquam autem vnumquodque ex prædictis oratorijs, vnum quidem apoſtolorum, alterum vero martyrum accepit reliquias, ſecurè deinceps illius tabernaculi & doctrinæ heredes, etiam duobus antè annis arcam conſtruxiſſent lapideam, in eâ poſuerunt pretioſi corporis reliquias, cùm vnus oſtendiſſet ſepulcrum; is enim ſolus ſupererat ex illis tribus. Cùm illius autem fuiſſet virtutis æmulator Euſebius admirabilis, longo tempore corpus perpetuò affligebat. Nam cum centum & viginti ferri libras corpori haberet impoſitas, ſibi quoque impoſuit alias diuini Agapeti quinquaginta; adiecit autem magni quoque Marciani alias octoginta; habebat autem oratorium, lacum quemdam in quo nulla aqua remanſerat. Tribus autem annis perpetuis hoc modo vitam tranſegit.

Ad hęc autem dicenda ſum digreſſus, cùm vellem oſtēdere, quot & quantarum rerum rectè & ex virtute geſtarum auctor & procurator

Oratoria Marciano erecta.

Marcianus moriens ignotum habere ſepulcrum.

Reliquiæ decenter aſſeruata.

Euſebius Marciani æmulator, eiuſque aſſeclas.

ratot

rator fuerit Marcianus. Huius autem philoſophiæ fructum quoque percepit admirandus ille Baſilius, qui multis poſteà temporibus, apud Seleucobelum, (eſt autem vrbs Syriæ) monaſticum extruxit habitaculum, & clarus quidem fuit in multis generibus virtutum, inſigniter autem clarus in ea quæ Deo longè eſt gratiſſima poſſeſſione charitatis, & in diuino opere hoſpitalitatis. Quàm multos autem hic quoque Deo exhibuerit operarios, citra pudorem, vt apoſtolicè dicam, verbum tractantes veritatis, quis facilè enumerauerit? Nam vt alios in præſentiâ prætermittam, qui ſunt quidem laude digni, nimis autem prolixam redderent narrationem, huius vnius & ſolius meminero. Fuit quidam qui ad eum ventitabat, eum autem appellabant Sabinum, qui corpus conſumpſit laboribus innumerabilibus. Neque enim panis, neque obſonij fuit alicuius particeps: cibus autem erat ei farina aquâ madefacta. Conſueuerat autem is totum vnius menſis miſcere nutrimentum, vt ſitum contraheret, & tetrum odorem emitteret. Volebat autem hoc genere alimenti hebetare ſui corporis appetitiones, & efficere vt fœtore nutrimenti flacceſceret voluptas. Cùm autem per ſe ſic degeret, ſi quis ex familiaribus ad eum accederet, ſimpliciter & citra diſcrimen veſcebatur ijs quæ apponebantur. Tantam autem diuinitus gratiam acceperat, vt mulier quædam Antiochena, cuique & genus & opes ingentes faciebant ſpiritus, ad eum accurrerit, & ei ſupplicarit vt opem ferret filiæ quæ vexabatur à dæmone: In ſomnis enim, inquiebat, vidi quemdam iubentem vt huc accurrerem, & precibus præſidis monaſterij ſalutem filij procurarem. Dicebat ergo is qui reſponſa dabat, non ſolere præſidem loqui cum mulieribus. Cùm autem inſtaret mulier, lacrymans & eiulans, & grauiter vociferans, egreſſus quidem eſt præfectus monaſterij; dicebat autem mulier non eſſe ipſum; fuiſſe autem alium ſibi oſtenſum ſubrubicundum, qui puſtulas quaſdam habebat in genis. Vbi autem cognouerunt eum qui quærebatur, erat autem is tertius monaſterij, non primus, eum perſuaſum adduxerunt ad mulierem: protinus autem illa quidem agnouit faciem, malus autem dæmon vociferans reliquit puellam. Hæc præclara fecerunt facinora magni Marciani diſcipulorum diſcipuli: tales vbique plantas plantauit plantator optimus. Ego autem huic narrationi rurſus finem imponens, rogo & quæſo vt per horum omnium interceſſionem diuinum conſequar auxilium.

Baſilius monaſteriū extruit.

Inſigniter hoſpitalis.

Sabini auſteritas.

Somnium mulieris Antiochenæ de Sabino.

Sabini meritis ſanatur dæmoniaca.

Interceſſio Sanctorum.

24 EVSEBIVS. CAP. IV.

QVALES quidem Deo obtulerit fructus deſertum ſterile, nempe pulchros & maturos, & ei qui plantauit gratos, & ijs qui ſapiunt hominibus charos & maximè expetendos, oſtendimus in ijs quæ iam ſcriptæ ſunt narrationibus. Ne quis autem exiſtimet, virtutem eſſe loco circumſcriptam, & ſolam ſolitudinem eſſe aptam ad tales ferendos redditus, age tranſeamus deinceps oratione ad terram quæ habitatur: & oſtendamus ad parandam philoſophiam eam minimè eſſe impedimento.

Tranſit Theodoretus ad terram habitabilem, quæ à viris incolitur.

Eſt mons altus, qui Antiochiæ quidem ſitus eſt ad Orientem, Berhœæ autem ad Occidentem, omnes autem montes propè ſitos ſuperat: in ſummo autẽ cacumine imitatur figuram conoidem, ab altitudine autem accepit denominationem: κορυφὴν enim, id eſt verticem, eum ſolent appellare accolæ. Olim eius in ſummo vertice erat templum dæmonum, quod apud vicinos in magno erat honore: ſubtus autem ad Meridiem patet campus, ſinus præ ſe ferens figuram, qui vtrimque coërcetur vlnis non admodum altis. Pertinent autem eæ vſque ad viam quâ equitatur, quæ vtrimque à Meridie ad Septemtrionem ſectæ ſunt, ſemitas excipientes. In eo autem ſunt conſtructæ villæ & magnæ & paruæ, continentes ijs qui ſunt vtrimque montibus. Propter ipſas autem excelſi montis oras, eſt quidam vicus maximus & populo frequentiſſimus; vocabulo autem regionis eum vocant [25] Teledam: in ſuperiori autem parte lateris montis, eſt quidam ſaltus non admodum accliuis, ſed qui modicè inclinatur, ſpectans ad illum campum & ventum auſterum. In eo philoſophiæ gymnaſium extruxit quidam Ammianus, vir qui cùm multis quidem alijs virtutibus eſſet clarus, cum ſumma modeſtiâ ſuperabat alios. Hoc autem ſatis eſt argumenti. Etenim cùm ad doctrinam, non ſolùm ſuis ſodalibus, ſed vel bis totidem alijs poſſet ſufficere, ſæpè ad magnum accurrebat Euſebium, rogans & ſupplicans vt is eſſe vellet adiutor, pædotriba & magiſter eius palæſtræ quam fundauerat: aberat autem vigintiquinque ſtadijs, in quodam valdè paruo habitaculo, & quod nec feneſtras quidem habebat, incluſus. Eum autem ad hanc virtutem deduxerat Marcianus, eius quidem patruus, fidelis autem Dei ſeruus. Sufficit enim hoc dicere, cum etiam magnum Moyſem hoc cognomine honorarit Dominus. Hic Marcianus cum diuinum guſtaſſet amorem, noluit ſolus frui bonis: ſed multos etiam fecit alios in amore ſocios.

Templum dæmonum in vertice montis.

Teleda, vicus populoſiſſimus.

Philoſophiæ monaſtica gymnaſia.

Marcianus Euſebij patruus.

Euſebium cum fratre ad monaſticam vitam adducit.

ſo[illegible]. Venatus eſt autem & magnum Euſebium, & eius fratrē qui in vita vere quoque erat frater. Non exiſtimauit enim rationi eſſe conſentaneum, vt eos quidem qui ad eum nihil attinebant, venaretur ad virtutē, fratres autem non itidem. Hos ergo ambos cùm in parua incluſiſſet domunculâ, eos euangelicam vitæ docebat rationem. Sed fratrē quidem morbus inuadens, illum curſum interrupit; morbum mors autem eſt conſecuta: nam cùm paucis diebus vixiſſet poſtquā illinc eſt egreſſus, vitæ finē accepit. Permanſit autem magnus Euſebius toto tempore vitæ

Euſebius perpetuò incluſus, nulli loquens.

patrui, neque cum vllo loquens, neque lucem intuens, ſed perpetuò incluſus: & poſt illius mortem hanc vitam eſt amplexus, donec admirabilis ille Ammianus ei multis deliniſo precibus perſuaſit. Dic enim mihi, ad illum dicebat, ô optime, cuinam placere exiſtimans, laborioſam hanc ſordidamque & ſqualidam vitam es perſecutus? Cum autē, vt par eſt, is vtique dixiſſet. Deo qui eſt virtutis legiſlator & magiſter. Quoniam ergo

Ammianus Euſebium ad proximi curam hortatur.

cum amas, inquit Ammianus, ego tibi modum oſtendam, per quem & amorem magis accendes, & ei quem amas ſerues. nam quòd omnis tua cura & induſtria in teipſum conuertatur, non effugiet, vt ſentio, crimen nimij in teipſum amoris. Lex enim diuina iubet proximum amare vt teipſum. Multos

Rom 13. autem opum ſumere participes, hoc eſt pro-
Galat. 5. prium veri muneris charitatis. Hanc autem diuinus Paulus appellauit legis plenitudinem. Rurſus quoque clamat: Tota lex & prophetæ in hoc ſermone in ſummam rediguntur, nempe, Diliges proximum tuum ſicut teipſum. Porrò autem Dominus quoque in ſacris Euangelijs Petro, qui confeſſus

Ioan. 21. eſt eum amare plus alijs, præcepit paſcere oues ſuas. Eos autem qui hoc non fecerunt

Ezech. 34. reprehendens, clamat per Prophetam: O paſtores, non ſeipſos paſtores paſcunt, non oues? Et ideò magnum quoque Eliam qui hanc vitam perſequebatur, iuſſit verſari in medio impiorum: & ſecundum Eliam, tantopere celebratum Ioannem, qui amplectebatur ſolitudinem, tranſmiſit ad ripas Iordanis, illic baptizare iubens & prædicare.

Elias & Ioannes Baptiſta principes vitæ monaſticæ.

Quoniam ergo tu quoque es Dei qui te fecit ardens amator; multos quoque tecum alios effice amatores: hoc enim eſt valde gratum communi Domino. Propterea Eze-

Ezech. 3. chielem quoque appellauit ſpeculatorem, &
Ionæ 1. peccatoribus iuſſit teſtificari, & Ionam iuſſit currere Niniuem, & nolentem tranſmiſit in vinculis. Cùm hæc diceret & ſimilia, diuinum virum manſueſecit, & voluntario illo effoſſo carcere, eduxit & abduxit, & ſuorum ſodalium ei curam tradidit. Ego autē neſcio

vtrum plus admirer, huiuſne moderationem, an illius obedientiam, & quod ab eo ſit perſuaſus. Is enim fugiebat principatum, & magis volebat eſſe ex ijs qui parebant, vt qui præfecturæ formidaret periculum: & magnus Euſebius auerſabatur quidem cum pluribus conuerſationem, ceſſit tamen, &

Euſebius curā gregis monaſtici ſuſcipit.

captus retibus charitatis, ſuſcepit curam gregis, & duxit chorum, non multis verbis opus habens ad docendum: ſufficiebat enim vel ſolus aſpectus, vt vel longè tardiſſimum celerem efficeret ad curſum virtutis. Dicunt autem qui viderunt, eum ſemper habuiſſe

Solo vultu negligentes inſtigat.

grauem vultum, & qui poterat timorem afferre ſpectantibus.

Ieiunium triduanum & quatriduanum celebrat.

Cibum autem ipſe quidē capiebat tertio & quarto quoque die, ijs autem qui ſecum habitabant, iubebat veſci alternis diebus. Præcipiebat autē [16] cum Deo aſſiduè colloqui, & nullum tempus relinquere vacuum ab hac operatione, ſed communiter quidem præfinita exequi officia; partes autem diei quæ intercedunt, vnumquemque per ſe, vel ſub aliquâ vmbrâ arboris, vel propter petrā aliquam, vel vbicumque quieſceret aliquis, vel ſtantem, vel humi iacentem, rogare Dominum, & petere ſalutem. Ita autem vnamquamque ex partibus corporis edocuit virtutē, vt illa faceret quæ ſola permittit ratio.

Singula corporis membra componere docet.

Vt autē hoc reddam manifeſtum omnibus, mentionem faciam vnius eius narrationis.

Sedebat ſuper quamdam petram ipſe & Ammianus ille admirabilis, & diuinorum euangeliorum hiſtoriam alter quidem legebat, alter verò eorum quæ erant obſcuriora explicabat ſententiam. Cum autem quidam agricolæ in ſubiecto campo terram colerent, ad hanc contemplationem magnus tractus eſt Euſebius. Cùm autem diuinus Ammianus legiſſet locum euangelicum, ſciſcitaretur autem interpretationem, iuſſit magnus Euſebius vt repeteret lectionem. Cùm is autem dixiſſet: Ijs qui arant fortè delectatus, minimè exaudiſti, vt eſt veriſimile: ſuis deinceps oculis legem

Oculorum cuſtodia.

tulit, vt neq; campum illum vmquam contemplarentur, neque cæleſti pulchritudine, & choro aſtrorum aſpectu fruerentur: ſed anguſtiſſimā vtens ſemitā, cuius menſuram aiunt fuiſſe vnius palmi, ferente ad oratorium, extra eam deinceps egredi non eſt paſſus. Dicunt autē eum plus quàm quadraginta annis vixiſſe poſt hanc legem. Vt autem

Ne oculi euagentur zonā ferreā & collari caput deprimit Euſebius.

cum animi ſui ſententiā, ad hæc quoque eum traheret aliqua neceſſitas, cum lumbos zonâ ferreâ alligaſſet, & grauiſſimum collare collo impoſuiſſet, aliquo alio ferro coniunxit zonam collari qui erat collo impoſitus: vt hoc modo inclinatus, conaretur

aſſiduè in terram deſpicere. Has ipſe de ſe exegit pœnas, quòd illos eſſet contemplatus agricolas. Hoc autem & multi quidem alij me docuerunt ex ijs qui illum nouerunt, & res eius optimè ſeiuerunt: narrauit autem ſenex quoque magnus Acacius, cuius priùs quoque meminimus in alijs narrationibus; dixit autem ſe eum quoque aliquando interrogaſſe cùm eum ſic vidiſſet incuruatum, quamnam capiens vtilitatem, neque cælum patiatur aſpicere, neque campum illum ſubiectum contemplari, neque ex anguſtâ illâ viâ egredi: eum autem dixiſſe, ſe hæc moliri aduerſus maligni dæmonis machinationes: Nam ne, inquit, de magnis bellum gerat, conans auferre temperantiam & iuſtitiam, & iram armans, & cupiditatem accendens, & vt faſtu efferar & ſuperbiâ intumeſcam efficiens, & quæcumque aduerſus meam machinatur animam, conor hoſtem ad hæc parua traducere: in quibus etiam ſi vicerit, non magnum affert detrimentum; & ſi victus fuerit, euadit magis ridiculus, vt qui ne in paruis quidem poſſit euadere ſuperior. Quoniam ergo noui hoc bellum minùs periculoſum, non valdè enim feritur qui in his damni aliquid accipit. Quod enim damnum eſt vel videre campum, vel in cælum oculos attollere, ad hoc me genus pugnæ tranſtuli; in hac enim me nec ferire poteſt nec perimere: non ſunt enim hæc iacula letifera, vt quæ illis ferreis careant aculeis. Hæc ſe audiuiſſe dixit magnus Acacius, eiuſque ſe admiratum eſſe ſapientiam, virtutémque bellicam & experientiam. Quamobrem hoc quoque narrabat eis qui talia diſcere cupiebant, vt & admirabile & dignum quod mandetur memoriæ.

Pugna ſpiritualis Euſebij.

Hæc eius gloria cùm in partes omnes vndique peruaderet, ad ſe attraxit omnes virtutis amatores. Venerunt autem diuiniſſimi quoque * Iuliani ſenis, cuius priùs perſecuti ſumus narrationem, qui optimi gregis erant præfecti. Poſtquam enim vir ille diuinus, fine vitæ accepto migrauit ad vitam supernam, ad magnum accurrerunt Euſebium, melius eſſe rati rectè regi quàm regere & præeſſe.

** Longus addit: Iacobus Perſa & Agrippa ſucceſſores.*

Succeſſores Iuliani, Euſebij diſciplinæ ſe ſubdunt.

Iacobi autem, cuius priùs quoque iam memini, eum ſummatim eius oſtendi virtutem, nunc quoque euidens argumentum oſtendam ſummæ eius philoſophiæ. Poſtquam ille diuinus hinc excedens Euſebius iuſſit eum præeſſe gregi, & recuſans curationem, non perſuaſit cupientibus eum hanc curam ſuſcipere, abijt ad alium gregem, malens paſci quàm paſcere; & cùm plurimo tempore ſuperuixiſſet, hanc vitam ſic finijt.

Iacobus recuſat prælaturam.

Suſcipit itaque illam præfecturam Agrippa, vir qui & multis alijs ornatus erat bonis, præcipuè autem puritate animæ: per quam & diuinæ pulchritudinis viſionem aſſiduè apprehendens, & illius amoris igne accenſus, irrigabat genas perpetuis lacrymis. Cum is autem longo tempore electum illum & diuinum gregem rectè pauiſſet, deinde è vitâ exceſſiſſet, Dauides ille diuinus, cuius aſpectu mihi quoque frui contigit, ſuſcepit præfecturam: vir qui reuerâ, ex diuini Apoſtoli ſententiâ, mortificauerat membra quæ ſunt ſuper terram. Tantum enim fructum cœperat ex doctrina magni Euſebij, vt quadraginta quinque annos egerit in illo monaſterio, abſque irâ autem & excandeſcentiâ toto hoc tempore vixerit. Neque enim poſt ſuſceptam præfecturam vidit eum aliquis ſuperatum ab hac animi perturbatione, idque cùm, vt eſt veriſimile, eſſent innumerabilia quæ cogerent. Centum enim & quinquaginta viri paſcebantur ab illius dexterâ: aliqui quidem ſummâ & excellenti virtute, & eam quæ eſt in cælo viuendi rationem imitantes; alij verò qui pennas tunc primùm producebant, & terram tranſilire & ſuperuolare docebantur. Et tamen cùm tot eſſent qui diuina docebantur, & aliquid, vt eſt veriſimile, delinquerent (neque enim facilè fieri poteſt, vt qui modò ventitat, rectè ſe gerat in omnibus) manſit immobilis vir ille diuinus tamquam incorporeus, nullà eum occaſione ad iram excitante. Hoc enim non ſolùm accepi ex auditione, ſed etiam ex experientiâ. Nam cùm aliquando deſideraſſem videre illum gregem, acceſſi habens etiam alios ſocios peregrinationis, qui eamdem quam ego vitam amplectebantur. Toto ergo tempore hebdomadæ apud illum virum diuinum degentes, vidimus eius vultum nullam accipere mutationem, neque nunc quidem hilaritate diffundi, nunc verò triſtitiâ contrahi. Oculos quoque ſimiliter, non aliquando quidem truces ac toruos, nunc verò lætos; ſed in eodem ſemper honeſti decorique tenore permanere. Hi autem ſufficiunt ad arguendum animi tranquillitatem. Sed veriſimile eſt, exiſtimaturum quempiam eum talem eſſe viſum, quòd nulla eum moueret cauſſa: quamobrem neceſſe habeo eiuſmodi quid narrare quod accidit, cùm nos illic eſſemus.

Agrippa onus ſuſcepit.

Deinde Dauides.

Coloſſ. 3.

Dauides numquam excanduit.

Centum & quinquaginta viros paſcebat.

Dauidis vultus vt animus tranquillus.

Sederat apud nos vir ille diuinus de philoſophiâ agitans rationes, & quærens id quod eſt ſummum euangelicæ vitæ inſtitutionis. Cùm autem interceſſiſſent eiuſmodi ſermones, Publius quidam genere quidem Romanus, moribus autem ipſe quoque admirandus, & ſacerdotij honore præditus, & illius præfecturæ ſecundas partes obtinens,

Publius Romanus ſacerdos.

nens, ad nos venit aduerſus diuinum Dauidem vociferans, & commune damnum illam nominans lenitatem, & omnibus perniciem afferre dicens eius manſuetudinem; & amentiam, non modeſtiam, ſummam illam vocans philoſophiam. Ille autem habens animam veluti adamantinam, accipiebat quidem rationes, non pungebatur autem ab iis quæ ſua naturâ ſolent pungere: vultum itaque non mutauit, neque ſermonem inſtitutum dimiſit, ſed cum leni voce & verbis ſerenitatem animæ ſignificantibus, illum ſenem dimiſit, rogans eum vt eorum quæ vellet curam gereret. Ego autem cum his qui ad nos venerunt loquor, vt vides, exiſtimans neceſſarium eſſe hoc officium. Quomodo oſtéderit quis meliùs animi lenitatem? Eum enim cui illa credita erat præfectura, talem accepiſſe contumeliam ab eo qui tenebat ſecundas partes, præſentibus maximè hoſpitibus, & maledictum audientibus, & nullam iræ ſubiiſſe tempeſtatem & perturbationem, quam non magni & excelſi animi virtutem ſuperat & fortitudinem? Ac diuinus quidem Apoſtolus conſiderans humanæ naturæ imbecillitatem, eam quam fert legem, naturâ metiens, Iraſcimini, inquit, & nolite peccare: ſol non occidat ſuper iracundiam veſtram. Nam cùm iræ quidem motus noſſet eſſe naturæ, non noſtri arbitrii, noluit lege ea decernere, quæ eſſent laborioſa, & forte etiam eiuſmodi vt fieri non poſſent: ſed motui naturæ & iræ tempeſtati menſuram præfinit diem; iubens rationi vt eam compeſcat, & tamquam fræno reprimat, & non concedat progredi vltra terminos. Vir autem hic diuinus vltra leges quæ latæ ſunt decertauit, & ſepta tranſiliit: non vſque ad veſperam iræ vt moueretur concedens, ſed nec vt moueatur quidem omnino permittés. Talem fructum accepit is ex magni Euſebii conſuetudine. Vidi multos quoque alios in illo tugurio, qui huius philoſophiæ amatores fuère & æmulatores: alios quidem in flore corporis, alios verò etiam in profundâ ſenectute. Nam cùm plus quàm nonaginta annis vixiſſent homines, laborioſam vitã noluerunt relinquere, ſed inſignes fuère obeuntes labores iuuentutis, noctu quidem & interdiu Deum laudantes, & ſacra illa officia peragentes; poſt duos autem dies vilibus illis cibis veſcentes.

Dauid ne quidem accepta contumelia mutatur.

Pſal. 4. Epheſ. 4.

Dies iræ præfixa.

Poſt biduum refectio.

Vt alios autẽ prætermittam, qui non ſunt quidem digni qui ſileantur, ſed vel maximè laudentur & celebrentur; ſed ne ſit prolixior quàm par ſit narratio in diuino iſto loco fuit quidam, eum autem * abbatem nominant, qui ex Iſmaëlitide quidem radice germinauit, non fuit autem eiectus à domo Abrahæ, vt is à quo genus duxerat; ſed paternæ hereditatis fuit cum Iſaac particeps, vel potius ipſum rapuit regnum cælorum. Is monaſticæ huius exercitationis protinus attigit inſtitutionem apud quemdam qui tunc habitabat ſolitudinem, qui eos optimè exercebat: erat autem ei nomen [17] Marolas. Poſt hæc autem ille quoque aliis præeſſe deſiſtens, ad hunc cum * abbate venit gregem: nec paruo vixit tempore, ſed cum præclare decertaſſet, & inſignis euaſiſſet, exceſſit ex hac vitâ. Hic autem illic quidem fuit continuos triginta & octo annos: ita autem deſiderabat laborare, vt qui modò laborare cepiſſet: nam in hodiernum vſque diem pedes numquam texit calceis. cum eſt autem frigus, in vmbrâ ſedens, in æſtu ſolem ſuſcipit, & tamquam auram Zephyri, quæ ex eo procedit flammam excipit. Toto autem hoc tempore aquam potare non paſſus eſt, non illa comedens quæ iis exhibentur, qui ad non bibendum ſe exercent (ſolent enim ii vti cibis humidioribus) ſed iis vtens cibis quibus alii. Verùm pauca comedens & quæ modicas ei vires afferunt, exiſtimat vſum aquæ ſuperuacaneum. Graui autem ferro lumbos ſuccinctus, rarò quidem ſedet, noctu autem, & maiori parte diei vel ſtans vel flectens genua, offert Domino officium precationis: vſu autem accubitus ſe omnino priuauit. nemo enim in hodiernum vſque diem eum vidit cubantem. Quinetiam cum eſt chori renuntiatus coryphæus, & ei contingit vt præſit, totum hunc laborem fert prompto & alacri animo, ſe iis qui eius parent imperio præbens exemplar philoſophiæ. Tales victoriâ inſignes decertatores, diuinus Euſebius, horum certaminum pædotriba & exercitator, exhibuit Domino: & cùm alios quoque plurimos tales feciſſet, eos tranſmiſit doctores ad alias palæſtras, qui totum illum ſacrum montem diuinis his pratis & ſuauem emittentibus odorem impleuère. Nam cùm ad Orientem ab initio fuiſſet illius exercitationis monaſticæ tugurium, licet videre eius philoſophiæ fœtus ad Occidentem & Meridiem, veluti quaſdam ſtellas circa lunam choros ducentes: & alios quidem Græcâ, alios verò eius in quâ habitant regionis voce, laudantes creatorem. Sed enim id aggredior quod fieri non poteſt, cupiens omnia perſequi quæ à diuinâ illâ anima rectè geſta fuère.

Lege legis Abban vel Amman, vt ſit proprium nomen.

Maroſas Abbas.

Abban vel Amman

Victus ratio Abban.

Ferrum circa lumbos eius.

Euſebii diſcipuli per totũ orbem diſperſi.

Huic ergo narrationi finis eſt imponendus, & ad aliam conuertenda eſt oratio, & rurſus eſt addenda quæ illinc capitur vtilitas, cùm horum magnorum virorum benedictionis rogauerimus vt ſimus participes.

Theodoretus benedictionem Sanctorum implorat.

PV-

18 PVBLIVS.

EODEM tempore fuit quidam Publius, & propter formam ſpectatu dignus, & anima præditus quæ formæ conueniebat, vel potius eam oſtendens corpore magis admirabilem. Is ex ſenatorio quidem ordine ducens originem, natus autem ex ciuitate apud quam Xerxes ille, cuius vbique eſt fama tam celebris, in Græciam bellum gerens, & volens exercitu fluuium Euphratem tranſmittere, nauium congregatà multitudine, iiſdem inter ſe coniunctis, & hoc modo ſuper fluuium ponte conſtructo, locum Zeugma, id eſt coniunctam appellauit, & ciuitatem ex re denominauit. Ex eà ortus, & ex tali genere procreatus, altum locum occupat, qui diſtabat ab vrbe non plusquàm triginta ſtadijs. In eo cùm quamdam paruam exſtruxiſſet domunculam, omnia quidem vendidit quę à patre acceperat; domum inquam & poſſeſſiones, & greges, & veſtes, vaſaque argentea & ænea, & ſi quid erat cum his aliud. Et cùm ex lege diuinà ea diuiſiſſet ijs quibus oportebat, & ſe ab omni cura terrenâ liberaſſet, illam vnam curam ſuſcepit pro omnibus, nempe vt ei ſeruiret qui eum vocauerat; eámque animo perpetuò verſabat, noctu diuque conſiderans & perſcrutans quemadmodum eam augeret. Eà de cauſa ei labor creſcebat quotidie, ampliorque & intenſior euadebat in dies, eratque dulcis & voluptate plenus, & procul expellens ſatietatem. Nemo enim eum vnquam vidit quieſcentem vel minimà parte diei, ſed pſalmodiam quidem oratio, orationem verò pſalmodia, vtrumque autem excipiebat diuinorum eloquiorum lectio. Deinde cura hoſpitum venientium; deinde fiebat aliquid ex operibus neceſſarijs. In his vitæ iter ingrediens, & ijs qui imitari volebant exemplar virtutis propoſitus, veluti quædam auis canora, multos ſui generis in hæc retia coëgit ſalutaria. Ceterum ab initio quidem nullum habere paſſus eſt qui ſecum habitaret: ſed paruas domunculas foribus vicinas ædificans, vnumquemque ex ijs qui conueniebant, iubebat per ſe degere: domunculas ſæpè inuiſens & perſcrutans, numquid præter vſum habeant repoſitum. Aiunt autem eum quoque accedentem ad trutinam, panis menſuram diligenter perpendiſſe: & ſi quando inueniſſet plus quàm eſſet definitum, ægrè tuliſſe, & eos qui hoc faciebant, helluones appellaſſe. Iubebat enim neque comedentes, neque bibentes exſpectare ſatietatem; ſed tantum capere quantum ſatis eſſet ad tuendam vitam corporis: ſi quando autem vidiſſet etiam farinam opertam furfure, eos qui hoc feciſſent impetebat maledictis, vt qui Sybariticis fruerentur delicijs. Porrò autem noctu quoque ex improuiſo veniens ad oſtium vniuſcuiuſque, ſi aliquem quidem inueniſſet vigilantem & Deum laudantem, recedebat tacitus: ſi quem autem ſenſiſſet dormientem, manu quidem pulſabat oſtium, lingua autem in eum qui iacebat inuehebatur, vt qui corpus plus quàm oporteret curaret.

Publius ex ordine ſenator.

Zeugma oppido oriũdus.

Patrimonium vendit, & in pauperes diſtribuit.

Eius oratio Pſalmodia.

Lectio. Hoſpitalitas.

Abſtinentia, panis ad trutinã.

Viſitat monachos, & noctis tempore orantes.

Hinc eius laborem cùm conſideraſſent aliqui qui erant eiuſdem animi & ſententiæ, ad eum retulerunt vt omnibus vnum ædificaret habitaculum. Eos enim qui nunc ſunt diſperſi exactius & accuratiùs dixerunt eſſe victuros, eumque fore liberum à magnà parte ſollicitudinis. Probauit conſilium vir ſapientiſſimus, & cùm omnes ſimul coëgiſſet, & paruas illas diruiſſet domunculas, ijs autem qui erant congregati, vnam ædificaſſet, rogauit vt ſimul viuerent, & ſe inuicem incitarent: & hic quidem illius imitaretur manſuetudinem, ille verò manſuetudinem huius zelo temperaret, & alius communicans vigilias, acciperet ieiunij diſciplinam. Sic enim, inquit, à nobis inuicem id quod deeſt ſumentes, perfectiſſimam efficiemus virtutem. Quomodo enim in foris ciuitatum alius quidem vendit panes, alius verò olera; alius habet veſtes venales, alius eſt opifex calceorum: à ſe autem inuicem id quo opus habent comparantes, vitam agunt iucundiorem. Qui dat enim veſtem, pro eâ accipit calceos; qui autem emit olus, vendit panem: ita nos oportet inuicem permutare virtutis partes pretioſiſſimas. Cùm qui erant eiuſdem linguæ ſic exercerentur & decertarent, & Græcâ voce Deum laudarent; huius vitæ inſtituti eos quoque cepit amor qui linguâ vtebantur illius regionis: & concurrētes aliqui ſupplicarunt, vt ipſi quoque in eorum gregem admitterentur, & eſſent eius ſacræ doctrinæ participes. Conceſſit autem quod poſtulabant, legis memor Dominicæ quam ſanctis tulit apoſtolis, dicens: Euntes docete omnes gentes. & cùm iuxta illud habitaculum ædificaſſet alterum, eos iuſſit illic degere, diuino quodam templo conſtructo, in quod iuſſit & hos & illos conuenire, incipiente die & deſinente: vt veſpertinos & matutinos hymnos Deo ſimul offerrent, in duas quidem diuiſi partes, & ſinguli ſuà voce vtentes, ex ſucceſſione autem canticum emittentes. Permanſit autē in hodiernum vſque diem forma eius inſtituti, & neque tempus, quod hæc talia mutare vehementer contendit; nec ij qui illius ſucceſsère curationi, vt ex his à quibus ab eo poſitis aliquid euerterent, in animum

Commune omnibus cænobium ædificat.

Communicatio bonorum ſpiritualium.

In monaſtica non omnes omnia.

Aliud ædificat monaſterium externis.

Matth. 28.

Templum omnibus commune exſtruit.

Hymni matutini & veſpertini ac cantus.

mum induxêre: idque cum non duo vel tres, ſed plures hanc ſuſceperint præfecturam. Cum primùm enim ille certamen impleſſet, & ex hac vitâ exceſſiſſet, & in illam omni moleſtia vacuam commigraſſet, Theotecnus quidem Græcæ linguæ; Aphthonius verò Syræ, præfecturam accepere, qui vtrique illius virtutis fuerunt quædam animatæ ſtatuæ & imagines. Neque enim ijs qui ſimul conueniebant, neque ijs qui extrinſecùs adueniebant conceſſerunt mortis illius vllum habere ſenſum, vt qui illius vitæ inſtituti ſeipſos expreſſa oſtenderent ſimulacra. Sed diuinus quidem Theotecnus cùm non diu vixiſſet, tradidit Theodoto præfecturam: Aphthonius autem gregis curam gerens, & iam latis legibus regens, permanſit diutiſſimè. Hic autem Theodotus ex Armeniâ oriundus, cùm exercitationis monaſticæ illum vidiſſet ordinem, primum quidem erat in numero eorùm qui magno parebāt gubernanti Theotecno: poſtquam autem, vt dixi, ille quidem exceſſit, ipſe verò accepit præfecturam, eam tot bonis exornauit, vt famâ ſuâ priores propemodum obſcurarit. Sic enim eum diuinum affecit deſiderium, eumque tot & talibus confauciauit iaculis, vt noctu & interdiu effunderet lacrymas compunctionis. Erat autem ſpiritali tantâ plenus gratiâ, vt eo quidem precante, ſilerent quidem omnes qui aderant, ſolùm autem illa ſacra verba audirent, illam auditionem planè ducentes bonam precationem. Quis enim fuiſſet adeò adamantinus, vt illis verbis tam ſincerè & germanè prolatis, non demulceretur animâ, illiuſque duritiem emolliret & inobedientiam, & ad Deo ſeruiendū traduceret? Cùm ſic opes augeret quotidie, & ſacros oſtenderet theſauros talibus bonis plenos, poſtquam viginti quinque annis gregem pauiſſet, adiectus eſt ad patres ſuos, vt diuina dicit Scriptura, in bonâ eductus ſenectute, traditis habenis Theotecno, qui erat quidem genere fratris filius, frater autem moribus.

Theotecnus & Aphthonius Publij animatæ ſtatuæ.

Theodotus Theotecno in præfecturā ſuccedit.

Moritur poſt 25. annos.

Gen. 15. Theotecnus ſuccedit.

Iam verò diuinus quoq; Aphthonius, cùm plus quàm quadraginta annis choro præfuiſſet, ſedem accepit pontificalem: nec cilicium mutans monaſticum, nec tunicam contextam ex pellibus caprarum; ijſdē quoque cibis veſcebatur, quibus antequam fieret antiſtes. Quinetiam quamuis hanc accepiſſet curationem, nihilo ſeciùs curam gerebat illius gregis, illic multos dies verſans: & nunc quidem componens eorum lites qui inter ſe depugnabant, nunc verò eis conſulens qui erant aliquâ affecti iniuriâ; aliquando autem ſodalibus diuinam porrigens admonitionem. Faciebat autem vnūquodque horum, vel contubernalium interim pannos conſuens, vel lentem expurgās, vel frumentum abluens, vel aliquid tractans ex ijs quæ ſunt eiuſmodi. Cum ſic autem & pontificatum ornaſſet, & virtutem auxiſſet, ad diuinum portum peruenit cum ſuis oneribus.

Aphthonius poſt 40 annorū præfecturā epiſcopus creatur.

Exercet ſe in vilibus fratrum miniſteriis.

Et quid opus eſt dicere de Theotecno, & qui illum ſecutus eſt Gregorio, quorum ille quidem a iuuentute omne genus virtutis collegit, & cum maiorum ſuorum exceſſit gloriâ; hic verò adhuc in hodiernum diem laborat in profundâ ſenectute, perinde ac ſi eſſet in florenti ætate. Perſiſtit enim vitis fructum perpetuò recuſans, & nec aceto quidem vel vuis paſſis veſcens, non lacte neque recenti nec concreto. Sic enim viuere magnus conſtituit Publius: olei autem vſum agnoſcentes in tempore Pentecoſtes, rurſus recuſant eius eſſe participes. Hæc didici de magno Publio, quæ partim quidem audita accepi, partim verò ab ipſis eius quos vidi diſcipulis, in quibus agnoui præceptorem, & per athletas didici pædotribam.

Publij cum diſcipulis victus ratio.

Iniquum igitur eſſe arbitratus, & hominis mundi, tantam vtilitatem mandare ſilentio: ijs qui ignorabant propoſui narrationem, vt & ipſi vtilitatem hinc accipiant procurans, & memoriæ hinc mihi quæſtum parans. Audiui enim Dominum dicentem: Quicumque me confitebitur coram hominibus, ego quoque eum confitebor coram Patre meo qui eſt in cælis: & planè ſcio, quòd ſi eorum memoriam fecero in hominibus, futurum ſit vt ij quoque mei meminerint apud Deum vniuerſorum.

Matth. 10.

Certus Theodoreti de noſtri inter Sanctos memoriā.

19 SIMEONES PRISCVS. CAP. VI.

Theodor. lib 4. hiſt. c. 26.

SIMEONEM autem ſenem ſi quis de induſtriâ prætermiſerit, & illius philoſophiæ memoriam mandarit obliuioni, iniuriæ & inuidiæ meritò accuſari poterit, vt qui neque velit laudare ea quæ ſunt laude digna, nec ijs qui volunt iuuari ea proponat quæ ſunt maximè expetenda. Ego autem non ne accuſer metuens, ſed laudibus eum proſequi cupiens, narrabo eius vitæ inſtitutum.

Is enim longiſſimo tempore perpetuò vitam amplexus eſt ſolitariā, & in paruâ quadam ſpeluncâ vitam agens, nullâ humanâ fruebatur animâ, ſolus enim viuere ſtatuerat, ſed cum Deo vniuerſorum loquebatur aſſiduè, herbas autem eſculentas ſibi parabat cibum: eâ in re eius labor conſumebatur. A ſuperis autem tam copioſâ donatus erat gratiâ, vt vel fortiſſimis & audaciſſimis imperaret beſtijs. Idque non ſolis pijs, ſed etiam incredulis Iudæis euaſit manifeſtum. nam cùm propter aliquod eorum negotium peregrè proficiſceretur ad aliquod caſtel-

Spelunca demum Simeonis.

Imperat feris.

caſtellum quod ſitum erat extra eam quæ à noſtri imperij hominibus habitatur regionem, ortus autem eſſet imber vehemens & ingruiſſet tempeſtas, à viâ quidem aberrarunt, vt qui anteriora videre non poſſent: errabant autem per ſolitudinem, nec vicum, nec antrum, nec viatorem aliquem inuenientes. Cùm autem in medio continente non ſecùs vndis iactarentur, quàm ij qui nauigant in medijs fluctibus, diuini Simeonis antrum, veluti quemdam portum, animaduertère, ſordidúmque & ſqualidum hominem aſpexère, & quemdam exiguum ex pelle caprinà contextum pannum habentem ſuper humeros. Ille autem ſimul ac vidit, eos ſalutauit (erat enim affabilis) & eos rogauit cauſſam aduentus. Poſtquam autem narrarunt quod euenerat, & rogarunt vt eos doceret viam quæ ducit ad caſtellum, Manete, inquit, ſtatim vobis dabo duces qui oſtendent viam quam deſideratis. Atque ij quidem tunc parebant & quieſcebant. Ipſis autem ſedentibus, venêre duo leones, non torvè & ferociter intuentes, ſed veluti cuidam domino blandientes, & ſeruitutem ſignificantes. His annuens, iuſſit vt hoſpites ducerent, & ad viam à quâ aberrarant, reducerent. Nemo autem exiſtimet fabuloſam eſſe narrationem, cùm communes veritatis hoſtes habeat ferentes veritati teſtimonium: ipſi enim conſecuti beneficium, hoc perpetuò cecinerunt; hocque mihi hic magnus narrauit Iacobus, dicens ſe affuiſſe, cùm hoc beato Maroni narrarent miraculum. Qui ergo non credit Iudæis de Chriſtianorum miraculis ferentibus teſtimonium, quomodo non meritò vocabitur Iudæis infidelior? ſiquidem illi, etiamſi in nos ſint infeſto animo, vincuntur tamen, & cedunt radijs veritatis: hi autem cùm exiſtimentur beneuoli, & fidei ſocij, ne inimicis quidem credunt virtutem gratiæ teſtantibus. Cùm autem vir ille diuinus talibus miraculis euaſiſſet inſignis, & multos attraxiſſet ex vicinis barbaris (illam autem habitant ſolitudinem qui de Iſmaële generis auctore gloriantur) quietis amans, neceſſe habuit ſpeluncam relinquere. Et cùm multum viæ confeciſſet, peruenit ad montem qui Amanus dicitur: idque quod olim erat refertum inſaniâ multorum deorum cultus, multis ijſque omnis generis excoluit miraculis, pietatémque ac veram religionem quæ nunc in eo exercetur, plantauit.

Leones viæ duces errantibus aſſignat.

Iudæis innotuit Simeonis ſanctitas.

Simeon ne nimium frequentetur, aliò ſecedit.

Fidem accolis Amani montis inſerit.

Sed omnia quidẽ narrare valdè eſſet laborioſum, & fortaſſe id à me præſtari minimè poſſet. Cùm itaque vnius mentionẽ fecero, & veluti quamdã formam characterémque apoſtolici & prophetici miraculi adiecero, relinquam deinceps cogitandum Lectoribus, cuiuſnam gratiæ virtutem acceperit.

Æſtas erat, & meſſis, & ferebantur manipuli in areas. Vir autem quidam, qui non erat ſuis iuſtus contẽtus laboribus, ſed aliena concupiſcebat, proximi quidem aliquot ſuſtulerat manipulos, per hæc autem conabatur ſuum augere cumulum: ſed ſtatim in eius furtum diuina lata eſt ſententia; cecidit fulmen, & exuſta eſt area. Miſer autem ille ad Dei hominem acceſſit, qui non procul a vico fixerat tabernaculum, & quæ ſibi quidem acciderat, narrabat calamitatẽ, furtum autem celare conabatur. Poſtquam autem vera dicere iuſſus, eſt furtum confeſſus (coëgit enim caſus vel ſeipſum accuſare) iuſſit vir ille diuinus, vt corrigendo iniuriam, faceret vt liberaretur à pœnâ. Nam ſi tu, inquit, illos ſolueris manipulos, extinguetur ille ignis immiſſus diuinitus: licebat ergo videre illum quidem currentem, & ſpicas furto ſurreptas ei cui facta fuerat iniuria offerentem, pyram autem abſque aquâ extinctam, diuini ſenis oratione & interceſſione. Hoc non incolas ſolùm impleuit terrore, ſed etiam totam ciuitatem, Antiochiam inquam (erat enim in eius ditione hoc prædium) coëgit illuc currere, & vnum quidem petere vt liberaretur à rábie dæmoniacà, alium verò vt quieſceret febris, alium autem vt alicuius ex ijs quæ eum cruciabant conſequeretur remedium. Ille verò, ijs qui inhabitabant, gratiæ fluenta abundè ſuppeditabat.

Fulmen incendit eam aream quo alterius manipulos furatus fuerat.

Reſtinguit miſſum ignem oratione Simeon.

Varios à varijs morbis curat.

Sed rurſus amans quietis, ad montem Sinæum voluit peruenire. Cùm autem id ſciuiſſent multi viri optimi, & qui eamdẽ perſequebantur philoſophiam, ſimul accurrerunt cupiẽtes eſſe ſocij eius peregrinationis. Cùm autem iter multorum dierum confeciſſent, poſtquam in Sodomiticam venerunt ſolitudinem, vident eminus viri manus quæ ex profundo in altũ expandebantur. Et primùm quidem exiſtimabant eſſe fraudem dæmonis: cùm autem maiore animi ſtudio precati eſſent, & eadem vidiſſent, profecti ſunt ad illum locum, & vident quidem paruam foſſam, qualẽ ſolent vulpes facere, cùm quæ ſubeant luſtra machinantur: nullum autem illi videbant illic apparere. Nam cùm ſenſiſſet pedũ ſtrepitus qui manus habebat extẽſas, ſe intra cauernam occultauerat. Diu autem moratus ſenex, valdè rogauit vt ſe illi oſtenderet ſi humanam habeat naturam, & non ſit impoſtor aliquis dæmon, qui ſe in has formas verteret. Etenim nos quoque, inquit, perſequentes vitam monaſticæ exercitationis, & quietem amantes, erramus per

Amans quietis aliò ſecedit.

Eminus videt monachi cuiuſdam manus.

per hanc ſolitudinem, in monte Sina cupientes adorare Deum vniuerſorum, in quo cùm Moyſi ſeruo ſuo apparuiſſet, dedit legum tabulas: non quod exiſtimemus Deum eſſe loco circumſcriptum; audiuimus enim eum dicentem: Cælum & terram ego impleo, inquit Dominus; & quòd contineat terræ ambitum, & eos qui in eâ habitant tamquam locuſtas: ſed quoniam ij qui ardenter amant, non ſolum eos qui amantur deſiderant, ſed etiam illis loca grata ſunt & iucunda, in quibus ij fuere præſentes, & in quibus verſati ſunt. Hæc & ſimilia cùm diceret ſenex, ex cauerna ſe oſtendit homo qui in eâ deliteſcebat. Erat autem aſpectu quidem agreſtis, comâ ſqualidâ, facie corrugatâ, exiccatis & plane exanguibus omnibus membris corporis. Erat autem ſordidis quibuſdam pannis indutus, ex conſutis palmarum germinibus. Cum autem ſalutaſſet, & pacis verbum dediſſet, rogauit quinam eſſent, & vnde venirent, & quò abirent. Ille autem & ad rogatum reſpondit, & viciſſim rogauit vndenam veniſſet, & cur hanc vitam delegiſſet. Idem, inquit, me quoque cœperat deſiderium eò eundi quò vos nunc itis: huius autem vitæ ſocium aſſumpſeram quemdam meum familiarem, & qui erat euiſdem animi & ſententiæ, & cui erat idem qui mihi ſcopus & inſtitutum. Adegeramus autem nos inuicem iureiurando, ne morte quidem noſtram ſeiungere conſuetudinem. Accidit ergo vt is quidem in peregrinatione vitæ finem hic acciperet. Ego autem iureiurando aſtrictus, & foſſam feci vt potui, & corpus tradidi ſepulturæ: propter hoc vero monimentum effoſſo mihi altero ſepulcro, vitæ finem hic exſpecto, & Domino conſuetum offero officium. Veſcor autem dactylis, quos ad me afferre ab eo qui curam gerit iuſſus eſt quidam frater. Hæc cùm ſic dicerentur, leo procul apparuit. Cùm autem ij qui erant cum ſene, animi angore & metu cecidiſſent, ſentiens is qui iacebat in cauernâ, ſurrexit, & leoni annuit, vt tranſiret ad aliam partem. Is autem ſtatim paruit, & venit, botrum afferens dactylorum. Deinde rurſus abijt cum ſibi fuiſſet permiſſum, & procul à viris decumbens obdormijt. Cùm ergo dactylos diuiſiſſet omnibus, & eorum precibus & pſalmodiæ communicaſſet, & poſt finem matutini officij ſalutaſſet, eos dimiſit nouitate ſpectaculi ſtupefactos.

Ierem. 23.

Senex in cauerna repertus vitæ ſuæ inſtitutum indicat.

Habitat in ſepulcro.

Leoni vt ſecedat, imperat.

Leo adfert dactylos.

Si quis autem non habet fidem ijs quæ dicta ſunt, recordetur vitæ inſignis Eliæ, & coruorum miniſterij, qui mane quidem panem, veſperè autem ei carnem perpetuò afferebant: vniuerſorum enim effectori eſt facile, vt ſuis prouideatur, omnem viam inuenire. Sic Ionam in ventre ceti trium dierum & noctium ſpatio conſeruauit, & effecit vt leones in lacu Danielem obſtupuerint, & vt ignis inanimus operaretur tamquam ratione præditus, & eos quidem qui erant intus illuminaret, eos autem qui erant foris vreret. Sed enim rem facio ſuperuacaneam, qui ad probandam Dei potentiam argumenta affero.

Prompta Dei potentia in ijs nutriendis qui carent neceſſarijs.

Poſtquam ergo peruenit in montē quem deſiderabat, aiunt ſenem illum admirabilem, in illo loco in quo Moyſes dignus eſt habitus qui Deum videret, (vidit autem vt videri potuit ab humanâ naturâ,) genua flexiſſe, & non prius ſurrexiſſe quàm vocem diuinam audiuerit, quæ illi ſignificabat Domini beneuolentiam. Quoniam autem toti vertente hebdomadâ ita perpetuo fuerat inclinatus, & ne minimum quidem cibi ſumpſerat, iuſſit vox quæ ad eum facta eſt, vt ea ſumeret quæ erant appoſita, & prompto & alacri animo comederet. Cum autem manum extendiſſet, & tria mala inueniſſet, & ea comediſſet, vt iuſſerat qui dederat: & ei plenæ reſtitutæ ſunt vires, & alacri, vt par erat, animo eos qui cum eo verſabantur ſalutauit. Lætus ergo & hilaris reuerſus eſt, vt qui & vocem diuinam exaudierat, & rurſus comederat cibum à Deo datum.

Simeones in monte Sinà ab oratione non ſurgit, niſi voce cælitus audità.

Reuerſus autem, duo philoſophiæ extruxit gymnaſia: vnum quidem in vertice montis, de quo priùs diximus; alterum autem infrà, propter ipſas oras lateris montis. Cùm in vtroque autem athletas virtutis congregaſſet, horum & illorum exercitator fuit & pædotriba. Et aduerſarij docens inſultus, & agonothetæ promittens beneuolentiam, & bono animo, non autem degeneri & puſillo eſſe iubens, & in ſuos quidem moderatione, in hoſtem autem animi magnitudine vti præcipiens, hæc docens, ſic viuens, hæc miracula faciens, & ſplendorem omnis generis emittens, laborioſæ huius vitæ finem cepit, & migrauit in eam quæ eſt lenij & moleſtiæ expers, relictâ gloria quæ extingui non poteſt, & memoriâ quæ manet in perpetuum. Huius benedictionem, cùm is adhuc eſſet ſuperſtes, beata, atque adeò ter beata, mater mea eſt conſecuta, & ſæpè mihi multa de eo narrauit.

Duo monaſteria exædificat.

Theodoreti mater à Simeone benedicta.

Ego autem nunc oro, vt quam dare poteſt, eius conſequar interceſſionem, & ſcio me conſecuturum: omnino enim dabit petitionem, imitans Domini benignitatem.

Eius interceſſionem Theodoretus petit.

10 PALLADIVS.

CAP. VII.

QVI autem multorum ſermone celebratus eſt Palladius, & tempore ei fuit

Theodor. lib. 4 hiſt. cap. 26.

Palladius Simeonis familiaris.

æqualis, & moribus ſimilis, notúſque & familiaris. Ad ſe enim, vt aiunt, inuicem ventitantes, ex ſe inuicem capiebant vtilitatem, ſe mutuo prouocantes, & ad zelum Dei incitantes. Incluſus autem erat in quadam domunculâ, quæ erat propinqua vico maximo, & populo longè frequentiſſimo: eſt autem ei nomen * Iemme. Ac de maximâ quidem viri à cibo abſtinentiâ ſeu ieiunio & inediâ, vigiliaque, & oratione perpetuâ, dicere exiſtimo eſſe ſuperuacaneum. In his enim idem traxit iugum quòd beatus Simeon. Miraculum autem quod in hodiernum vſque diem decantatur, ab illius autem voce & manu factum eſt, exiſtimaui ſi narrarem facturum me operæpretium.

** Long. Imme. Eius de manſula, ieiunium, oratio.*

In prædicto vico fit celeberrimus conuentus, qui vndique attrahit mercatores, & maiorem multitudinem quàm quæ poſſit numerari. In eo quidam mercator, ijs quæ attulerat venditis, & auro coacto, noctu volebat recedere. Quidam autem homicida, qui aurum illic collectum aſpexerat, œſtro quodam & furore percitus, ſomnum quidem à cilijs depulit, obſeruabat autem quando vir ille eſſet profecturus. Poſt galli autem cantum, ille quidem abibat ſecurus: hic autem præueniens, cùm quemdam locum aptum inſidijs occupaſſet, repente adortus, eum & percuſſit & cædem fecit. Execrando autem facinori impium quoque aliud factum adijcit; nam cùm aurum cepiſſet, mortuum illud corpus proiecit ad oſtium Palladij. Cùm autem dies veniſſet, & fama peruaſiſſet, & totus hominum conuentus de eo quod factum erat paſſim loqueretur, concurrerunt omnes, & effracto oſtio, cædis factæ pœnam exigere volebant à diuino Palladio: vnus autem ex ijs qui hoc faciebant, erat is qui ſuâ manu cædem fecerat. Cùm ergo vir diuinus circumſideretur à tantâ multitudine, cælum intuens, & mente cælum ſuperans, ſupplicauit Domino vt calumniæ mendacium refelleret, & veritatem quæ latebat oſtenderet. Cùm ſic oraſſet, & iacentis manum prehendiſſet, Dic, inquit, ô adoleſcens, quis hanc tibi plagam intulerit: oſtende quis hoc execrandum facinus admiſerit, & libera innocentem ab hac improbâ calumniâ. Sermonem autem ſermo quidem eſt conſecutus. Dexterâ autem homo etiam ſedens, circumſpiciebat quidem eos qui accedebant, [11] digito autem oſtendebat homicidam. Clamor ſublatus eſt ab omnibus, & miraculum ſtupentibus, & calumniam quæ fuerat intentata deflentibus. Cùm autem illum ſceleratum exuiſſent, & gladium inuenerunt adhuc cruentum ſanguine, & aurum illud quod cædis cauſſam dederat. Diuinus autem Palladius cùm priùs fuiſſet admirabilis, hinc meritò euaſit longè admirabilior. Sufficiebat enim miraculum ad viri oſtendendam apud Deum fiduciam.

Homicidij crimen innocenti impingunt.

Excitat occiſum, vt homicidam declaret.

Homicida dimnatus oſtenſus.

Ex eodem autem ordine fuit etiam Abraames admirabilis, qui ædificauit quidem id quod vocatur Paratomon, virtutis autem ſplendores in omnem partem emiſit. Quàm clara autem fuerit eius vita, teſtantur quæ poſt eius mortem fiunt miracula. Ex eius ſepulcro in hodiernum vſque diem ſcaturiunt omnis generis morborum curationes. Huius autem ſunt locupletes teſtes, qui eas abunde illinc per fidem hauriunt. Mihi autem quoque detur conſequi auxilium, qui eorum memoriâ linguam ſanctificaui.

Abraames ſanctitate celebris.

Sepulcrum eius curationibus illuſtre.

Interceſſio Sanctorum.

[12] APHRAATES. Cap. VIII

Theodor. lib. 4. hiſt. cap. 14.

QVOD vna ſit omnium hominum natura, & philoſophari ſit facile volentibus, ſiue ſint Græci, ſiue barbari, ex multis quoque alijs ſcire eſt in promptu: ad hoc autem apertè oſtendendum ſufficit vel ſolus Aphraates. Is enim in Perſis, qui ſunt iniuſtiſſimi, & natus & educatus, & ortus ex talibus parentibus, & in eorum legibus inſtitutus, ad tantam peruenit virtutem, vt eos qui ex pijs nati fuerant, & piam doctrinam ab ineunte ætate acceperant, obſcurauerit. Primum enim contempto genere, (erat autem id clarum & illuſtre) accurrit ad Dominum adorandum, maiores ſuos imitatus Magos, deinde ſui generis hominum impietatem abominatus, ſuæ prætulit alienam regionem. Et cùm veniſſet Edeſſam, (eſt autem ciuitas maxima & populo frequentiſſima, & quæ pietate inſigniter exornatur) cum extra eius ambitus inueniſſet domunculam, & ſe in eâ incluſiſſet, ſuæ curam gerebat animæ, veluti quidam optimus agricola, vitiorum ſpinas exſcindens radicitus, & diuinam expurgans ſegetem, & maturos Euangelij fructus offerens Domino. Illinc venit Antiochiam, quæ ab hæreticâ procellâ grauiter circumſidebatur, vbi cùm ante ciuitatem in quoddam philoſophiæ gymnaſium diuertiſſet, & Græcæ linguæ pauca verba didiciſſet, ad diuinos quidem ſermones audiendos traxit plurimos: vtens autem linguâ barbarie commixtâ, fœtus proferebat ingenij & intelligentiæ, ex gratiâ diuini Spiritus accipiens hęc fluenta. Quis enim ex ijs qui ſuam iactant eloquentiam, & ſupercilia contrahentes elatè loquuntur & magnificè, & propter ſyllogiſmorum laqueos iuueniliter exultant, ineruditâ illâ & barbarâ voce fuit vnquam ſuperior? Ratiocinationi-

Aphraates ex Perſarû Magorum genere.

Primùm Edeſſæ, inde Antiochiæ aſceticam exercet.

Barbarus cum ſolo & veritate melior facundia eloquentiâ.

tionibus enim ratiocinationes,& diuinis eloquijs philoſophorum vincebat rationes, cum magno Paulo clamans, etſi imperitus ſermone, non tamen ſcientia. Hoc autem modo perpetuò ex Apoſtoli ſententiâ deprimebat rationes, & omnem altitudinem quæ extollitur aduerſus Dei cognitionem, & captiuabat omnem intelligentiam ad Chriſti obedientiam. Licebat autem videre concurrentes eos qui gerebant magiſtratus, & qui erant relati in aliquos militiæ numeros, eóſque qui manu ſibi victum comparabant;& vt ſemel dicam, & priuatos & milites, & doctos, & litterarum rudes, & pauperes, & diuites: & alios quidem ſilentio accipientes ea quæ offerebantur,alios verò rogantes & ſciſcitantes, & orationi præbentes occaſionem. Cùm autem tantum laborem caperet, non paſſus eſt vmquam vllum accipere qui ſecum habitaret: quinetiam malebat ſuam ipſius operam, quàm officium & miniſterium quod ſibi offerebatur ab alijs. Cumque eius congreſſiones & collocutiones fierent ad portam atrij, ipſe eam aperiebat ingredientibus, & abeuntes deducebat ac dimittebat. Nihil autem vmquam omnino accepit ab aliquo,non panem, non obſonium, non veſtem, ſed vnus ſolus ei notus panem ſuppeditabat. Cùm autem vſque ad profundum proceſſiſſet ſenium, poſt occaſum ſolis veſcebatur oleribus.

2. Cor. 11. — *2. Cor. 10.*

Omnis conditionis homines instruit.

...b vno ...ntùm ...nem ac ...is Aphraates.

Aiunt autem, Anthemium, qui poſteà fuit & præfectus & conſul, cùm electus legatus profectus eſt ad Perſas, ad eum attuliſſe tunicam apud Perſas contextam, & dixiſſe; Cùm ſcirem vnicuique ſuam dulcem eſſe patriam, & qui illic naſcuntur fructus eſſe iucundiſſimos, hanc ex patriâ ad te attuli tunicam, rogóque vt tu eam accipias, ego verò ſim tuæ benedictionis particeps. Is autem eam quidem primum iuſſit poni in ſubſellio: deinde cùm multi fuiſſent interiecti ſermones, dixit ſe angi animo, vtpote quòd ſit in duas partes diuiſa cogitatio. illo autem rogante cauſſam, Semper, inquit, conſtitui habere vnum ſolum qui mecum habitaret; mihique ipſi hanc legem impoſui, vt mihi omnino denegetur duorum ſimul habitatio. Cum ergo vnus mecum iam ſedecim annis habitaſſet,& eſſet mihi cordi, acceſſit quidam meus contribulis, volens mecum habitare,& rogans vt hoc ſibi liceat. Hoc mihi mentem diſtrahit. duos enim ſimul habere non patiar. Contribulem enim amplector vt contribulem; priorem autem, vt qui mihi cordi fuerit, expellere, & graue & iniquum exiſtimo. Ille verò, Merito, inquit, ô pater: neque enim fas eſt, vt eum qui tibi plurimo tempore inſeruijt, amandes, tamquam non aptum; cum autem cuius morum nondum feciſti periculum, propter ſolam admittas patriam. Ad hæc diuinus Aphraates, Non accipiam ergo,inquit,ô vir admirande, hanc tunicam; duos enim habere non patiar. eſt enim meâ quidem ſententiâ iucundior, tuâ verò melior ea quæ mihi tanto tempore inſeruijt. Cùm callido ergo commento ſic eluſiſſet Anthemium, & ingenij ſolertiæ exhibuiſſet miraculum, perſuaſit vt nemo deinceps cum eo ageret de illâ tunicâ. Ego autem hæc retuli, volens duo ſimul oſtendere: & quod ab vno ſolo acceperit quod curando corpori ſatis erat, & quòd tanta eius fuerit ſapientia, vt effecerit, vt qui rogabat vt acciperet, ſententiam tulerit eum non debere accipere. Sed his & quæ ſunt huiuſmodi relictis, narrabo maiora.

...braates quidem ...icam ...cam ...pit ab ...hemio.

...gio ...go ...am ...at.

Cum Iulianus Deo infeſtus in barbarorum regione pœnas dediſſet impietatis, res quidē fuêre parumper tranquilliores alumnis pietatis, cum Iouinianus accepiſſet clauum Romani imperij: poſtquam autem hic quoque, cùm paruo tempore regnaſſet, accepit finem vitæ, Valens autem accepit principatum, procellæ & tempeſtates rurſus mare noſtrum agitabant, grauiſque fluctus excitabatur,& vndæ maximæ ſcapham vndique impetebant. efficiebat autem grauiorem tempeſtatem ſolitudo gubernatorem. Eos enim Imperator, qui in ſolam veram religionem ſuam exercebat audaciam, coëgit habitare in exilio. Et cum tantâ eſſet vſus iniquitate, impietatis eum non capiebat ſatietas, ſed diſpergebat ac diſſipabat cœtum piorum omnium, inſtar feræ immanis gregem contendens diſcerpere. Eà de cauſſâ eos non ſolùm expulit ab omni eccleſiâ, ſed etiam ex latere montis, & ex ripâ fluuij, & ex bellico gymnaſio. Hæc enim loca perpetuò mutabant, vt in quos obiter ſæuiret armata manus. Et Scythæ quidem, & alij barbari, totam Thraciam à Danubio vſque ad Propontidem ſecurè populabantur: ille autem eorum auditionem, ne arrectis quidem, vt dicitur, auribus, poterat accipere: ſed in eos qui erant eiuſdem generis, & eius ditionis, pietateque ac religione clari, armis vtebatur. Diuinus autem populus illorum malorum deflebat importunitatem, Dauidicum illud canens canticum: Super flumina Babylonis illic ſedimus; & fleuimus, dum nos recordaremur tui Sion. Reliqua autem cantici eis non conueniebant. Aphraates enim, & Flauianus, & Diodorus, non permiſerunt vt ſuſpenderentur in ſalicibus inſtrumenta doctrinæ; nec paſſi

Valens Imperator auctor afflictionis Eccleſiæ.

Scythæ ad vſque Propontidem graſſantur.

Pſal. 136.

Non in ſalicibus inſtrumenta doctrinæ ſuſpendenda.

Pſal. 136. paſſi ſunt dicere: Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ? Sed & in montibus, & in campis, & in vrbe, & in ſuburbanis, & in ædibus, & in foris, canticum Domini aſſiduè canebant. A Dauide

Pſal. 23. enim didicerant, Domini eſt terra, & plenitudo eius, orbis terræ, & omnes qui habitant in eo. Rurſus autem audierant eumdem

Pſal. 102. Prophetam clamantem: Benedicite Domino omnia opera eius, in omni loco dominationis eius. Audiuerunt autem diuinum quoque Paulum præcipientem ora-

1. Tim. 2. re viros in omni loco, tollentes manus ſanctas abſque irâ & diſceptationibus. Porrò autem ipſe quoque Dominus loquens cum

Ioan. 4. Samaritanâ, hoc prædixit apertius: Amen enim, inquit, dico tibi mulier, venit hora, & nunc eſt, quando neque in loco hoc, neque Ieroſolymis, ſed in omni loco adorabunt Patrem. Hæc cum didiciſſent, & in domo, & in foro, &, vt apoſtolice dicam,

Act. 20. publice & per domos perpetuò teſtificabantur: & veluti quidam præſtantiſſimi Imperatores, ſuos quidem armabant, aduerſarios autem confodiebant. Atque magnum

Flauianus & Theodorus Eccleſiæ propugnatores. quidem Flauianum, & diuinum Theodorum, qui tunc ſub alio paſcebant, & ſecundi cathedrâ digni erant habiti, hæc facere quæ dixi, & admirandum quidem eſt, & laude dignum: ſed tamen hæc faciebant, cùm eſſent electi exercitus Imperatores, & ſubiecti legibus imperatorijs. Sapientiſſimus autem Aphraates ſuâ ſponte ad hæc proſiluit certamina: in quiete enim educatus, & cùm eius inſtitutum eſſet per ſe vi-

Aphraates piorum phalangis princeps. uere, & extra teli iactum ſederet, vt dicitur, cùm vidiſſet belli vehementiam, non illi placuit quòd eſſet ſecurus, ſed quietem iubens valere ad tempus, piorum phalangis fuit in pugnâ princeps, feriens quidem & vitâ & ſermone & miraculis, ipſe autem numquam percuſſus. Quinetiam cùm Imperator omni ex parte ſtultus eum aliquando vidiſſet exeuntem in gymnaſium bellicum (contigerat enim vt tunc illic congregarentur qui erant verè venerandæ Trinitatis ſocij) oſtendit autem quis eum ad ripam fluuij ambulantem ſpectanti Imperatori: rogauit eum quònam tenderet. Cum is autem dixiſſet ſe ire deprecatum pro terrarum orbe & pro imperio, rurſus reſpondit Imperator: Et quanam de cauſſa vitam profitens monaſticam, is ſecurè per forum in-

Monachis licet clauſtra egredi vrgente Eccleſiæ commodo. grederis, ſilentio & quiete relictâ? Ille autem (ſolebat enim Dominum imitans, parabolice ratiocinari:) Dic mihi, inquit, Imperator, ſi eſſem virgo abſconſa in thalamo, vidiſſem autem aliquem in domum patris ignem inijcientem, quid mihi conſuluiſſes facere, videnti flammam ardentem, & domum quæ comburitur; intusne ſedere, & domum quæ crematur deſpicere? Sed ſic ego quoque fuiſſem conſumpta ab incendio. Sin autem dicis oportere properare, aquam ferre, & ſuſque deque currere, flammamque extinguere; ne me reprehendas, ô Imperator, ſi id ipſum facio. Quod enim tu conſuluens virgini quæ eſt in thalamo, hoc ego cogor facere qui vitam ſum profeſſus monaſticam. Quòd ſi tu me reprehendis qui quietem reliquerim, teipſum reprehende qui hanc flammam in domum diuinam inieceris; & non me, qui conor extinguere. Quòd enim oporteat opem ferre domui paternæ quæ vritur, ipſe quoque confiteberis. Quod autem Deus ſit magis verus & germanus pater quàm ij qui ſunt in terrâ, eſt cuiuis apertum, etiam qui rebus diuinis non eſt omnino initiatus. Nihil ergo abſurdum facimus, ô Imperator, neque cœpto noſtro & inſtituto contrarium, ſi veræ religionis alumnos congregamus & paſcimus, & eis herbam diuinam exhibemus. His dictis, Imperator quidem tacitè aſſentiebatur, conſiderans iuſtam defenſionem. *Parabolice Imperatorem docet Aphraates, cur cellâ ſuâ exceſſerit.*

Vnus autem ex ijs qui nec viri cenſentur nec mulieres, ſed poſſe vmquam patres fieri eis eſt ademptum, & hac de cauſſa cenſentur bene velle Imperatori, & ei loqui confideret, is ex loco ſuperiore diuinum virum conuitio eſt inſectatus, & mortem minitatus: ſed non ita diu poſt pœnas luit ſuæ audaciæ. Nam cùm vellet Imperator corpus lauare in balneo, acceſſit quidem miſer tamquam ſolium viſurus an benè eſſet temperatum, mente autem captus, inſiluit in ſolium, quod aquam calidam minimè temperatam continebat: & cùm nullus adeſſet intus, (ſolus enim ingreſſus fuerat, viſurus an eſſet paratum) remanſit coctus & reſolutus. Cum autem tempus interim tereretur, mittit Imperator alium qui eum vocaret: cum is autem neminem in illâ domo inueniſſet, id renuntiat Imperatori. Cùm deinde autem plures accurriſſent, omnia perſcrutantes ſolia, & ad illud tandem veniſſent, eum iacentem & vitâ priuatum aſpiciunt. Excitato autem tumultu, & omnibus deflentibus, alij quidem aquam illam calidam exhauſerunt, alij verò corpus miſerrimum extulerunt. Hinc factum eſt, vt metus inuaderet Imperatorem & omnes qui armabantur aduerſus pietatem. Sparſa eſt autem fama per totam ciuitatem, quales infelix ille luerit pœnas contumeliæ quâ affecit Aphraatem: omneſque Deum Aphraatis perpetuis celebrabant laudibus. Hoc, etſi inſtarent aduerſarij, obſtitit quò minùs homo *Eunuchus Aphraati minas intentans, in balneo ſuffocatur.*

Dei

Dei mitteretur in exilium. Imperator enim perterritus, eos quidem qui hæc ſuadebant, au[illegible]ſabatur, virum autem reuerebatur.

Porrò autem aliunde quoque eius virtutem didicit. Equus quidam bono genere natus, & portare apprime doctus, erat Imperatori chariſſimus: morbus quidam qui ei acciderat, male habebat Imperatorem, retinebat [illegible]t autem humidorum excrementorum excretio; ad eum curandum acceſſebantur, qui in hac arte fuerant exercitati. Cùm ea autem eſſet etiam morbo inferior, Imperator quidem moleſtiâ afficiebatur, lamẽtabatur a[illegible]tem is cui equorum cura fuerat credita. Cum eſſet autem pius & fide firmus, in meridie venit vnà cum equo ad magni Aphraatis habitaculum: & cùm morbũ dixiſſet, & fidem ſuam ſignificaſſet, orauit vt ſolueret morbum ſuis precibus. Ille autem nihil cunctatus, ſed ſtatim Deum precatus, iuſſit aquam hauriri ex puteo: & cùm ei ſalutaris crucis ſignum impoſuiſſet, iuſſit eam ad equum afferre: is autem bibit plus quàm conſueuerat. Deinde cùm oleum diuinâ inuocatione impleſſet benedictione, equi ventrem inungit: & manus contrectatione ſtatim morbus eſt ſublatus. Lætus ergo homo equo accepto, cucurrit ad ſtabulum. Veſpere autem (ſolebat enim eo tempore venire ad ſtabulum Imperator) venit & interrogauit quomodo equus ſe haberet. Is autem cùm & ſanum eſſe ſignificaſſet, & equum valentem, & exultantem, hinnientemque, & collum ſuperbè erigentem eduxiſſet, rogauit eum cauſſam ſanitatis. Vbi autem diu cunctatus, (verebatur enim oſtendere medicum, ſciens eum qui rogabat eſſe ei inſenſum) tandem verum coactus eſt dicere, & docuit modum curationis. Obſtupuit quidem Imperator, & confeſſus eſt eum eſſe virum admirabilem: nec tamen à priore deſtitit inſania, ſed perrexit furere aduerſus Vnigenitum, donec à barbarico fuit igne conſumptus, ne ſepulturâ quidem, quâ famuli vel mendici, dignatus. Diuinus autem Aphraates & in illa tempeſtate ſuam oſtendit virtutem, & redditâ tranquillitate fecit quoque conſimiliter. Porrò autem alia quoque miracula fecit innumerabilia, quorum vnius vel duorum meminero.

Equum Imperatoris ægrum aquâ & oleo ſigno crucis benedicto curat Aphraates.

Valens Imp. impius igne crematus, & ſepultura priuatus.

Mulier quædam genere nobilis, ſimul cum viro intemperante trahens iugum matrimonij, venit ad beatum illum hominem, deflens propriam calamitatem. Dicebat enim, maritum concubinæ captum conſuetudine, magicis quibuſdam præſtigijs fuiſſe incantatum, & odio habere ipſam legitimo matrimonio coniunctam. Hæc autem dicebat mulier ſtans pro foribus atrij: ſic enim ſolebat colloqui [illegible] femina, nullam enim vnquam admittit intra fores. Tunc ergo mulieris miſertus ei[illegible]lantis, orat ne ipſe [illegible]ntationis aboleat [illegible]perationem: & cum olei guttum ab ipsâ allatum inuocatione diuinâ ſanctificaſſet, iuſſit vt eo vngeretur. Hæc præcepta cùm impleſſet mulier, coniugis amorem in ſe tranſtulit, & perſuaſit vt pro illegitimo, legitimum cubile eligeret.

Mulieres intra fores non admittit Aphraates.

Oleo ſancto ſoluit maleficium inter maritum & vxorem.

Iam verò dicunt etiam, quòd cùm locuſtę aliquando regionem repentè inuaſiſſent, & inſtar ignis omnia conſumerent, ſegetes, arbores, prata & nemora, venit ad eum quidam vir pius, rogans vt opem ferret vnum quidem agrum habenti, ex eo autem & ſe & vxorem & filios & familiam alenti, & à quo etiam imperatoria exigeretur collatio. Is ergo rurſus Dominicam imitans benignitatem, iuſſit ad ſe afferri congium aquæ. Poſtquam autem aquæ congium attulit is qui orabat, ei quidem manum impoſuit; Deum autem eſt precatus, vt fluentum impleret diuinâ virtute: deinde finitâ oratione, iuſſit vt in prædij limitibus aqua aſpergeretur. Qui eam attulerat, fecit vt iuſſus fuerat: idque fuit illis agris pro vallo ſacroſanctũ & inexpugnabili: nam vſque ad illos fines, reptantes & circumuolantes locuſtæ inſtar exercitus, rurſus retroceſſerunt, benedictionem impoſitam extimeſcentes, & veluti quodam fræno ſuffocatæ, & vltrà progredi prohibitæ.

Locuſtas aqua benedictâ ab agro arcet.

Et quid opus eſt dicere omnia quæ facta ſunt à beata illa animâ? hæc enim ſatis ſunt ad oſtendendum ſplendorem gratiæ quæ in eo habitabat.

Eum ego vidi, & ſanctæ illius dexteræ percepi benedictionem, cùm eſſem quidem adhuc adoleſcens, matri autem me adiunxiſſem comitem ad illum profectionis. Et cùm pro more quidem ianuam aperuiſſet, illam & ſuo ſermone dignatus eſt & benedictione: me autem intromiſſum impertijt opibus deprecationis. Eâ nunc quoque fruar, vt qui credam eum viuere, & vnà cum Angelis choros ducere, & maiori quàm olim apud Deum vti fiduciâ. Eam enim tunc metiebatur corpus mortale, ne occaſio arrogantiæ euaderet, ſi fuiſſet maior quàm par eſſet fiduciâ. Nunc autem depoſito onere animi perturbationum, vt athleta victoriâ potitus, fiducia & liberâ loquendi facultate vtitur apud agonothetam. Quâ de cauſſâ oro quoque, vt eius conſequar interceſſionem.

Theodoreto & matri eius benedictionem impertit.

Theodoretus à mortuo opem ſlagitat.

14 PETRVS. Cap. 12.

De Gallis quidem audimus qui ſunt in Europâ ad Occidentem. ſcimus au-

Theodor. lib. 4 hiſt. cap. 16.

tem

tem eos quoque qui ſunt in Aſiâ, ab illis oriundi, qui ſedes fixerunt propter pontum Euxinum. Ex iis germinauit beatus Petrus, atque adeò terque quaterque beatus. Septem autem annis, vt aiunt, poſtquam natus eſt, à parentibus educatus, conſumpſit totam reliquam vitam in philoſophiæ certaminibus. Dicitur autem obiiſſe, cùm vixiſſet nonaginta & nouem annos.

B. Petrus eremita Galata.

Eum ergo qui nonaginta & duos annos decertauit, & noctu diuque ſemper victor euaſit, quis pro dignitate laudauerit? Quænam autem lingua ſuffecerit ad eius narrandas res præclare & ex virtute geſtas, in pueritiâ & adoleſcentiâ, in virili & in ingraueſcente ætate, & in extremâ ſenectute? Quis illum ſudorem menſus fuerit? Quis luctas quæ in tanto tempore factæ ſunt enumerauerit? Quænam autem oratio conſequi potuerit vel ſemina ab eo deiecta, vel collectos manipulos? Quis eſt adeò magnâ & excelsâ mente præditus, vt poſſit perfectè intueri facultates & copias collectas ex præclarâ mercaturâ? Scio rerum illius geſtarum vaſtum pelagus, & ideò vereor accedere ad narrandam hiſtoriam, ne obruatur oratio. Quamobrem ambulabo propter littus, & quæ in continente geſta ſunt, ante mare admirabor & enarrabo, profundum autem relinquam ei qui, vt diuina dicit Scriptura, ſcrutatur profunda, & occulta cognoſcit.

Annis 92. certauit. *Immenſum rerum ab eo geſtarum eſſe pelagus.* *1.Cor.2.* *Dan.2.*

Hic ergo primo tempore certauit in Galatiâ, illinc videndi gratiâ venit in Palæſtinam, vt cùm vidiſſet loca quæ ſuſceperunt ſalutares paſſiones, in his Deum qui ſeruauit adoraret; non vt qui loco circumſcribatur, (ſciebat enim eius naturam non poſſe circumſcribi) ſed vt paſceret oculos ſpectaculo eorum quæ deſiderantur: nec ſola animæ vis qua contemplatur; abſque viſu, ſpiritali alimento per fidem frueretur. Iis enim qui amore aliquem proſequuntur eſt à naturâ inſitum, vt non ex ſolo eius aſpectu capiant voluptatem, ſed & domum & veſtes & calceos contemplentur cum magnâ lætitiâ. Tali in ſponſum amore prædita ſponſa quæ deſiderabat in Cantico canticorum, clamabat, dicens: Sicut malum in lignis ſiluæ, ita patruelis meus in medio filiorum. In vmbrâ eius deſideraui & ſedi, & fructus eius dulcis in gutture meo. Nihil ergo abſurdum & alienum fecit hic homo diuinus, qui in ſponſum quidem eumdem accepit amorem, iiſdem autem verbis vſus eſt quibus ſponſa: Vulneratus ſum ego, clamabat, ab amore. Cùm autem deſideraſſet contemplari ſponſi quamdam veluti vmbram, abiit viſurus loca ex quibus ſcâturierunt fontes omnibus hominibus ſalutares.

Viſit loca ſancta Palæſtinæ. *Sanctorum reliquiarum aſpectus quàm vtiles.* *Cant.2.* *Cant.4.*

Cùm ergo quæ deſiderabat ei frui licuiſſet, profectus quidem eſt Antiochiam. cùm autem vidiſſet ciuitatis pietatem ac religionem, externam regionem patriæ ſuæ prætulit, ciues exiſtimans non contribules & cognatos, ſed eos qui erant euiſdem cum ipſo ſententiæ, & in fide ſocii, & trahe[illegible]nt idem iugum pietatis ac religionis. Cum illic autem moram placuiſſet, non extendit tabernaculum, non fixit tugurium, non excitauit domunculam; ſed totum tempus tranſegit in alieno ſepulcro. In eo autem erat proiectum quoddam ſuperius tabulatum, cui coniunctæ ſcalæ eos excipiebant qui volebant aſcendere. In eo permanſit incluſus longiſſimo tempore, aquâ quidem vtens calidâ, ſolo autem pane veſcens, idque non quotidie, ſed vno quidem manens ieiunus, poſtridie autem ea ſumens.

Antio[illegible] dit a. *Sepulcrum vice domus incolit.*

Cum autem quidam inſaniens, & furore percitus, & maligni dæmonis plenus operatione, ad eum veniſſet, eum quidem mundauit, deprecatus, & ab illo diabolico furore liberauit. Cum vero nollet abire, ſed obſecraſſet vt pro illâ curatione ei ſuum impertiret miniſterium, eum admiſit vt ſecum habitaret. Eum ego & noui, & memini miraculi, & vidi mercedem curationis, & audiui ſermonem quem de me habuerunt. Dicebat enim Danielus (erat enim hoc illi nomen) me quoque præclari miniſterii huius futurum ſocium. Vir autem ille diuinus non eſt aſſenſus vt hoc fieret, parentum meorum in me amorem conſiderans; ſæpè autem me genibus impoſitum vuâ aluit & pane. Nam cùm mater feciſſet periculum ſpiritalis eius gratiæ, iuſſit me ſemel in hebdomadâ decerpere illius benedictionem. Eius autem habuit notitiam hac de cauſſâ: Morbus qui ei in alterum ex oculis incubuerat, viſus eſt medicinæ ſuperare ſcientiam: nihil enim erat aut ſcriptum a veteribus, aut inuentum ab iis qui fuere poſterius, quod non morbo fuerit adhibitum. Poſtquam autem omnia probauit, & oſtendit nullam afferre vtilitatem, venit quædam ei familiaris quæ diuinum virum oſtendebat, & ab eo factum docebat miraculum. Dicebat enim, vxorem eius qui eo tempore tenebat clauum Orientis adminiſtrationis (erat autem is Pergamenus) cùm ea in hunc morbum incidiſſet, eum ipſam curaſſe cùm deprecatione eſſet vſus & crucis ſignaculo. Audiuit mater, & ad diuinum ſtatim accurrit hominem: habebat autem inaures, catenas, & torques, & alia aurea quæ ſibi induerat, & veſtem variam ex ſericis

Dæmonia cum liberat. *Theodoretum benedicit.* *Vxorem præfecti Orientis curat ab oculi vitio ſigno crucis.*

filis

... contextam, nondum enim virtutem guſtarat perfectiorem; florebat autem * tempore, & mundum muliebrem geſtabat vt adoleſcentula. Cum diuinum ergo caput hæc aſpexiſſet, nimijs natus amoris primum morbum curauit, vſus verbis talibus: Dic mihi, inquit, filia, (vtar enim eius voce, & non mutabo verbum ſanctæ illius linguæ) ſi quis pictor in arte benè exercitatus, aliquam pinxiſſet imaginem, vt præcipit lex artis, & eam propoſuiſſet videre volentibus, veniret autem aliquis alius, artem non ſciens perfectè & accuratè, temereque & inconſultè, vt ſibi videtur, vellet contrà pingere; deinde illam artificioſam reprehendens picturam, ſupercilijs quidem & cilijs lineas adderet longiores, faciem autem efficeret albiorem, & genis rubrum adderet colorem: non tibi videtur prior ille pictor iure ſuccenſurus, quòd & ars eius probro eſſet & contumeliâ affecta, & eorum quibus opus non erat additamentum à manu indoctâ accepiſſet? Ergo vniuerſorum quoque, inquit, opificem, & noſtræ naturæ effictorem & pictorem iure iraſci credite, quod illam quæ verbis explicari non poteſt, naturam & ſapientiam accuſetis inſcitiæ. Non enim rubrum & album & nigrum colorem vobis infunderetis, ſi non exiſtimaretis eſſe vobis opus hac additione. His autem corpus egere arbitrantes, imbecillitatis damnatis creatorem. Sciendum eſt autem eum habere poteſtatem ſuæ voluntati iuſtâ ſymmetriâ reſpondentem. Omnia enim, vt ait Dauid, quæ voluit Dominus fecit. Eius autem quod eſt omnibus vtile futurum curam gerens, non dat ea quæ damnum afferunt. Nolite ergo Dei corrumpere imaginem, neque tentetis ea addere quæ ſapienter non dedit, neque hanc adulterinam excogitate pulchritudinem, quę vel pudicis affert exitium, videntibus inſidians. Hæc audiuit præſtantiſſima & omni ex parte optima femina, & ſtatim Petri reti fuit implicata, (piſcabatur enim hic quoque ſimiliter atque is qui idem quod ipſe nomen habebat) pedeſque tangens, & vociferans, obſecrauit vt curaret oculum. Is autem dicebat, ſe quidem eſſe hominem, & eamdem habere quam ipſa naturam: ſe autem peccatorum magnam geſtare ſarcinam, & ideò priuatum eſſe eâ quæ ad Deum habetur fiduciâ. Cum autem mater fleret & oraret, & diceret ſe non eſſe eum relicturam, niſi ſanitatem aſſequeretur, dixit Deum eſſe horum curatorem, petitiones autem ſemper dare ijs qui credunt. Dabit ergo, inquit, nunc quoque, non mihi donans gratiam, ſed tuam fidem contemplans. Si eam ergo habes ſinceram & veram, puramque & ab omni liberam dubitatione, iubens & medicos valere & medicamenta; à Deo datum ſume hoc medicamentum. Hæc cum dixiſſet, manum impoſuit oculo, & ſalutaris crucis ſigno facto, morbum expulit. Illinc domum reuerſa, cum & medicamentum abluiſſet, & omnem extrinſecus inductum abieciſſet ornatum, ex legibus à medico latis vitam inſtituebat: neque varia veſte induta, neque aureis monilibus exornata, idque cùm eſſet ætate adhuc admodum iuuenis; nata enim erat vigeſimum tertium annum, nec dum mater facta fuerat: cum enim ſeptem alios annos vixiſſet, me peperit, qui fui eius primus & ſolus fœtus. Tantum fructum cepit ex magni Petri doctrina, & duplicem accepit curationem; & cum corpori quæreret medicinam, bonam quoque animæ ſibi parauit habitudinem. Talia dicendo ille operabatur, & tam potens erat precando.

** leg. ao-ou,*

Arguit Petrus muliebrem ornatum matris Theodoreti ornatum opera ſimilitudine.

Pſal. 113. & 134.

Pulchritudo pudicis exitium, videntibus inſidia.

Humilitas Petri.

Matrem Theodoreti ſigno crucis curat ab oculorum dolore.

Cùm ea autem aliquando adduxiſſet obſonatorem famulum, qui à malo dæmone vexabatur, rogauit vt ei ſuum non negaret auxilium. Cum precatus autem eſſet vir diuinus, iuſſit dæmoni vt diceret cauſſam cur haberet poteſtatem in Dei creaturam. Ille autem, tamquam homicida aliquis vel murorum perfoſſor ac latro ſtans ante iudicem, & iuſſus dicere quæ fecit, ſic omnia eſt perſecutus, vt qui præter conſuetudinem cogeretur vera dicere: & dixit, Heliopoli ægrotaſſe quidem ſerui dominum; dominam autem coniugi, vtpote ægrotanti, aſſediſſe; ancillis autem dominæ domus in quâ manebant, narraſſe vitam monachorum qui philoſophabantur Antiochiæ, & quantas vires habeant aduerſus dæmones: & has quidem, vtpote puellas, ludo delectatas, dæmoniacas & inſanas egiſſe; illum ipſum autem famulum monaſticâ veſte ex caprinâ pelle confectâ indutum, illas monaſtice adiuraſſe. Cum hæc, inquit, fierent, ego ſtans pro foribus, ſuperbaque illa & glorioſa quæ de monachis dicebantur non ferens, volui facere periculum de illâ quam illos habere iuueniliter iactabant poteſtate. Eâ de cauſſa relictis ancillis, in hunc me intruſi, volens ſcire quemadmodum expellerer à monachis. Nunc autem, inquit, didici, nec vllâ alia egeo experientia, mox autem te iubente exeo. hæc dicens, aufugit, fuitque liberatus famulus.

Cur dæmon habeat poteſtatem in Dei creaturam.

Periculoſum monaſticam deludere.

Dæmoniacum a dæmonio liberat.

Iam verò alium quoque ruſticum cùm matris quidem meæ mater, mea verò * matertera, adduxiſſet, rogabat aduerſarium vitij vt ei opem ferret. Is autem rurſus rogauit, & vndénam eſſet, & à quonam accepiſſet poteſtatem in Dei creaturam. Vt autem

** al. auia, exiſtimo in Græco eſſe μάμμη corrupt.*

 ſilens

ſilens ille non dedit reſponſum, orauit Petrus flexis genibus, Deumque eſt precatus, vt execrando illi dæmoni ſuorum famulorum oſtenderet potentiam. Deinde rurſus ſurrexit; ille autem rurſus reſiſtens, tacebat: & hæc facta ſunt vſque ad horam nonam. Poſtquam autem maiore ſtudio & magis vehementem Domino obtulit orationem, ſurgens dixit ſcelerato dæmoni: Non tibi imperat Petrus, ſed Petri Deus: reſponde ergo, vt qui ab illius cogaris potentiâ. Reueritus eſt, etſi ſit impudens, pernicioſus dæmon, ſancti lenitatem ac moderationem; & magnâ vſus voce, clamauit, quod in monte quidem Amano verſaretur. Cùm eum autem vidiſſem, inquit, in viâ, ex aliquo fonte aquam haurientem & bibentem, contendi hoc mihi ſumere habitaculum. Sed egredere, inquit homo Dei, eo, qui pro orbe terrarum eſt crucifixus, hoc tibi imperante. Audiuit ille, & fugit: & à furore liber materteræ redditus eſt agricola. Cùm alia autem huiuſmodi innumerabilia poſſim de beatâ illâ narrare animâ, plurima prætermittam, pertimeſcens vulgi imbecillitatem: ad ſeipſos enim reſpicientes, fidem non habent diuinorum virorum miraculis. Cùm vnum autem vel duo narrauero, tranſibo ad alium athletam.

Rurſus ſimile bene factum præſtat.

Erat quidam vir libidinoſus, qui ſuperioribus temporibus fuerat dux militiæ. Puella autem quædam innupta, ſed nubilis, quæ eius ſuberat dominio, relictâ matre & ſuis, fugit in quoddam gynæceum, in quo erat cœtus athletarum. Decertant enim feminæ quoque ſimiliter atque viri, & deſcendunt in ſtadium virtutis. Cùm huius fugam didiciſſet dux militiæ, matrem flagris cecîdit, & vinxit, nec eam priùs emiſit è vinculis, quàm religioſarum mulierum oſtendit habitaculum. Suâ itaque vſus rabie, illinc rapuit puellam, & domum ſuam reduxit; & ſperauit infelix, ſe ſuam expleturum libidinem. Sed qui magnis & malis tentationibus de Sarâ vxore Abrahæ tentauit Pharaonem, & pudicam mulierem conſeruauit intactam; & qui Sodomitas percuſſit cæcitate, qui eos qui erant incorporei, aggreſſi fuerant, tamquam hoſpites, inſectari contumelijs: is cùm huius videndi virtutem percuſſiſſet cæcitate, effecit vt præda cuaderet è manibus: & ipſe quidem ingreſſus fuerat in thalamum, illa autem quæ intus cuſtodiebatur, mox exijt & euanuit ex oculis, & ad maximè expetendum peruenit habitaculum. Sic cum didiciſſet ſtolidus, ſe non eſſe eam ſuperaturum, quæ Deum ſponſum elegiſſet, coactus eſt quieſcere, eam quæ capta fuerat, & diuinâ poteſtate euaſerat, non amplius requirens. Hæc tempore procedente in grauem morbum inciderat; morbus autem erat cancer: cum mamillâ autem inflata dolor quoque creſcebat. Sed magnum vocabat Petrum, cùm dolor eſſet vehementiſſimus: & dicebat ſacrâ illâ voce in aures ſuas immiſſâ, totum illum ſopiri dolorem, & nullum exhinc ſenſum ſentire moleſtiæ. Eâ de cauſſa eum acerſens, frequentius accipiebat conſolationem. Dicebat enim toto illo tempore illius præſentiæ, dolores omnino recedere. Sed illam quidam, cum ſic decertaſſet, laudibus victoriam ſignificantibus ex hac vita excedentem eſt proſecutus.

Athletriarum gynæceum.

Raptor virginis Deo ſacratæ cæcitate punitur.

Dolorem cancri mitigat Petrus ſua præſentia.

Rurſus autem matrem meam, cùm poſtquam me peperiſſet, eſſet in ipſis mortis foribus, à materterâ rogatus, veniens eripuit à mortis manibus. Iacebat enim, vt aiunt, medicis quidem deſperantibus, familiaribus autem deplorantibus, & finem exſpectantibus, clauſis oculis, febre vehementi laborans, nullum ex notis agnoſcens. Poſtquam autem venit qui apoſtolico & ſermone dignatus fuerat & gratiâ, &, Pax tibi, dixit, filia, (hæc enim erat eius ſalutatio) dicitur protinus & cilia erexiſſe, & eum fixis oculis aſpexiſſe, & benedictionis fructum renuntiaſſe. Poſtquam vlulauit autem chorus feminarum, (animi enim angor & lætitia ſimul erant commixta, & cauſſa erant illius vociferationis) præcipit homo diuinus vt eæ omnes ſint ſociæ eius orationis. Sic enim dicebat etiam Tabitham fuiſſe ſalutem conſecutam, viduis quidem deflentibus, magno autem Petro offerente Deo illorùm lacrymas. Precatæ ſunt vt iuſſit, & acceperunt vt prædixit. nam cùm finem accepiſſet oratio, morbus quoque finem cepit: & ſudor repentè fluxit ex toto corpore, & ignis ille eſt extinctus, & ſanitatis ſigna apparuerunt. Talia noſtris quoque temporibus per ſuos ſeruos beneuolos Deus fecit miracula.

Eximit mortibus quandam Theodoreti matrem.

Act. 9.

Huius quoque veſtium ſuperficies operata eſt ſimiliter atque diuiniſſimi Pauli. Hoc autem poſui, non vtens aliquâ hyperbole, ſed conſentientem habens dicto veritatem. Nam cùm propriam zonam diuiſiſſet in duas partes, (erat autem lata & longa, ex craſſo lino contexta,) huius quidem dimidio ſuos lumbos, altero verò meos cinxit. Hanc cùm ſæpè quidem mihi ægrotanti mater impoſuiſſet, ſæpè autem patri quoque, morbum exegit. Quinetiam ipſa quoque hoc medicamento ſæpè vſa eſt ad ſanitatem. Multi autem ex notis quoque cùm hoc didiciſſent, aſſiduè ad ferendum ægrotis auxilium

Zona Petri miraculoſa.

auxilium hanc zonam accipiebant: & vbique illius gratiæ oſtendebat operationem. Cùm quidam ſic eam accepiſſet, priuauit eos qui donauerant, in eos qui ipſum beneficio affecerant ſe ingratum oſtendens. Hoc modo fuimus illo dono nudati. Cùm ſic reſplenduiſſet, & radijs Antiochiam illuſtraſſet, abductus fuit a certaminibus, exſpectans coronam quæ eſt repoſita victoribus.

Feliciter moritur.

Ego autem, cuius, dum adhuc eſſet ſuperſtes, percepi benedictionem, eâ vt nunc quoque fruar precatus, finem imponam huic narrationi.

A mortuo benedictionem petit Theodoretus.

CAP. X.

[35] THEODOSIVS.

ROSVS eſt oppidum Ciliciæ, à dextrâ ei qui nauigat in pontum Cilicium: huius ad Orientem & Meridiem eſt mons altus, ſpatioſus, & vmbroſus, alit autem feras in nemoribus. In eo cùm quemdam ad mare vergentem lucum inueniſſet magnus & vulgò celebratus Theodoſius, quadam modicâ extructâ domunculâ, euangelicum viuendi inſtitutum ſolus amplectebatur, vir oriundus quidem Antiochiâ, inſignis autem claritate generis: ſed tamen & domo, & cognatione, & omnibus alijs relictis, pretioſiſſimam, vt euangelicè dicam, emit margaritam. Ac de eius quidem à cibo abſtinentiâ, & quomodo humi cubaret, & cilicio indueretur, ſuperuacaneum eſt dicere ijs qui eius vident diſcipulos & ſodales, & in eis eamdem cernunt viuendi formam. Hæc tamen ille inſigniter perſequebatur, vt qui ſeipſum certantibus exemplar proponeret. His autem adijciebat ferreum onus collo & lumbis & ambabus manibus. Porrò autē geſtabat quoque comam ſordidam, & quæ ad ipſos vſque pedes pertingebat, & vlteriùs etiam progrediebatur, & ideò erat lumbis eius alligata.

Theodoſius magnâ domo relictâ vitam monaſticam ſectatur. — *Matth. 13.* — *Ferro collum, lumbos, manus ſtringit.*

Deprecatione autem & hymnodiâ vtens aſſiduè, cupiditatem, & iram, & arrogantiam, & alias animi beluas ſopiebat. Labores autem ſemper augens laboribus, perſequebatur eam quoque quæ manibus fit operationem: nunc quidem ſportellas quæ vocantur, & vimineas crates contexens; [36] nūc autem parua prædia in ſaltu efficiens, & ſemina deijciens, & illinc quantum victui ſatis eſſet colligens. Poſtquam autem procedente tempore eius fama peruaſit in omnem partem, multi multis ex locis concurrebant; eius & habitationis, & laboris, & inſtituti eſſe ſocij cupientes: quos quidem excipiens, ad eamdem vitam deducebat. Et videre licebat alios quidem vela, alios verò ſagum ex pellibus texentes: alios verò crates vimineas vel ſportellas connectentes, alios verò terram colentes. Et quoniam locus erat maritimus, ad tranſmittendum quoque quadam conſtructâ nauiculâ, quæ ponto appellatur, eâ vtebantur ad ea quæ erant inferenda, & exportans opera eorum qui ſimul habitabant, & importans ea quæ erant neceſſaria. Memor enim vocis apoſtolicæ, quæ dicit: Noctu diuque operantes, ne eſſemus oneri alicui veſtrûm. Et: Manus hæ mihi & ijs qui erant mecum ſuppeditarunt. & ipſe laborabat, & hortabatur ſuos contubernales, vt cum animæ laboribus, corporis quoque labores coniungerent. Eſt enim abſurdum, vt ij quidem qui aluntur in vitâ ſæculari, ſe affligentes & laborantes alant filios & vxores, & prætereà & tributa conferant & ab eis exigantur vectigalia, & Deo offerant primitias, & mendicorum pro viribus medeantur inopiæ: nos autem non quæramus ex laboribus ea quæ ſunt neceſſaria, idque cùm vili quidem & modico cibo, vili autem veſte vtamur: ſed ſedeamus quidem compreſſis manibus, alienis autem fruamur laboribus. Hæc & talia dicens, hortabatur ad operandum, in tempore quidem quæ ſunt vbique præſcripta diuina peragens officia, id autem quod intercedebat temporis, impendens operi. Non leuem autem curam gerebat hoſpitum, viris lenitate & morum manſuetudine ornatis, & in proximum charitate præditis, vt eis prouiderent committens; ipſe autem viſebat & inſpiciebat omnia, perſcrutans an ex latis legibus vnuſquiſque ſuo fungeretur officio. Hinc factum eſt, vt tam inſignis & celebris eſſet eius fama, vt qui nauigabant, & plus quàm mille ſtadijs aberant, Deum Theodoſij inuocarent in periculis, & Theodoſij appellatione ſedarent tempeſtatem. Eum audaces quoque & immanes hoſtes ſunt reueriti, qui maximam Orientis partem ſunt depopulati. Quis enim ex ijs qui in noſtro habitabili orbe terrarum habitant, non auditione accepit ea quæ illo tempore facta ſunt ab ijs qui olim quidem Solymi, nunc autem nominantur Iſauri? Illi tamen qui nec oppido nec vico pepercerunt, & quæcumque capere potuerunt, diripuerunt & igni mandauerunt, ſunt illam reueriti philoſophiam: & cùm ſolummodò panem petijſſent, & vt pro ſe orarent ſignificaſſent, illud illæſum reliquère monaſterium, idque non ſemel, ſed etiam bis fecère. Veriti tamen præſides eccleſiarum, ne pecuniæ cupiditate illis barbaris à diabolo immiſſâ, captiuum abduceretur magnum illud lumen (erat enim veriſimile fore, vt magna vis pecuniæ ad eum redimendum tranſmitteretur ab omnibus qui habent in honore res diuinas) ei perſuadent vt ſe

Multos ſui imitatores excitat. — *1. Theſſ. 3.* — *Act. 20.* — *Opera manuum ſuadet.* — *Hoſpitum curam viris manſuetis commendat.* — *Theodoſij Deus in periculo inuocatur.* — *Iſauri, etſi ne pago quidem, parcunt tamen Theodoſij monaſterio.*

vt ſe conferret Antiochiam. Iam enim captiuos ceperant duos præſides eccleſiarum; eos quidem omni officij genere ſunt proſecuti: cum autem quatuordecim millia aureorum pro vtriſque accepiſſent, permiſerunt vt redirent quò vellent. Poſtquam autem peruenit Antiochiam, habitauit quidem in habitaculo quod inuenit ſitum prope fluuium, omnes autem traxit ad ſeipſum qui ſciunt talia colligere.

Theodoſius Antiochiã venerit.

Dum autem me trahit impetus orationis, prætermiſi narrare miraculum quod à diuino illo viro factum eſt, quod multis quidem fortaſſe videbitur eſſe incredibile, & tamen remanet in hodiernum vſque diem, oratione teſtificans & oſtendens qualem apud Deum gratiam & fiduciam eſt conſecutus hic vir admirabilis.

Præceps quædam petra imminet monaſterio quod ipſe ædificauit: erat autem primò ſicca, & omni humore vacua. In eâ fecit aquæductum, qui à vertice fertur in monaſterium, tamquam qui motum aquarum haberet in poteſtate. Plenus autem fiducia in Deum & firmiter credens, vt eſt veriſimile, ſe Dominum habere beneuolum, & fidem habens in quam nulla cadebat dubitatio, aſcendit in ſupremam partem eius qui nunc eſt aquæductus, priuſquam ſurrexiſſent ſodales ad preces conſuetas: & Deum precatus, fretus eo qui facit voluntatem timentium eum, virga cui innixus erat petram percuſſit. Eâ verò ruptâ, aqua inſtar fluminis ſcaturijt: & monaſterium ingrediens per aquæductum, & quantum ad omnem vſum ſufficit abunde ſuppeditans, in mare propinquum influit: & in hodiernum vſque diem oſtenditur operans Moyſaica magni Theodoſij gratia. Sufficit vel hoc ſolum ad oſtendendam viri huius erga Deum fiduciam.

Pſal. 144.

Petra à Theodoſio percuſſa aquas copioſas fundit.

Cùm autem Antiochiæ vixiſſet paruo tempore, migrauit ad choros Angelorum. Per mediam autem vrbem ferebatur ſacrum corpus, tamquam aureis quibuſdam coronis, feretro illo decoratum, cùm omnes duces concurriſſent, & qui magnos ſuæ fidei creditos gerebant magiſtratus. De cubili autem erat magna lis & decertatio, cùm id omnes auferre contenderent, & ex eo benedictionem & vtilitatem percipere cuperent. Sic elatus, ponitur in æde ſanctorum martyrum, cum Iuliani victoria inſignis in pietate athletæ fuiſſet & contubernalis, & eodem tecto vſus. Idem autem loculus eum excepit, qui illum quoque diuinum & beatum Aphraatem.

Corpus Theodoſij religioſe elatum, & de cubili eius contentio.

Gregis autem præfecturam accepit Helladius ille admirabilis, qui in illis quidem locis perpetuis fuit ſexaginta annis, deinde Ciliců diuinitus electus eſt antiſtes, cùm neque priorě reliquiſſet philoſophiam, & illis laboribus pontificatus ſudores quotidie adderet.

Helladius eius ſucceſſor, poſt epiſcopus Cilicum.

Huius cùm beatus quoque Romulus fuiſſet auditor, dux maximi gregis fuit creatus.

Romulus quoque eius auditor dux magni gregis factus.

Permanſit autem illius chorus in hodiernum vſque diem, idem ſeruans vitæ inſtitutum. Eſt autem prope monaſterium vicus, qui Syriacè appellatur Maratus.

Ego autem fine impoſito huic narrationi, rogo vt eius quoque conſequar benedictionem.

Inuocatio ſanctorum.

36 ROMANVS.

Cap. XI.

MAGNVS ergo Theodoſius ab Antiochiâ profectus, cùm in montibus Roſicis decertaſſet, & Antiochiam reuerſus eſſet, ſic vitæ finem accepit. Diuinus autem Romanus, Roſi & natus, & primum educatus, Antiochiæ oſtendit prima virtutis certamina, extra ambitum quidem ciuitatis ad latus montis fixo tabernaculo, in aliena autem domunculâ eaque paruâ viuens toto tempore. Numquam autem vſque ad ſenectutem neque igne vſus eſt, neque lumine lucernæ. Cibus autem ei erat panis & ſal; potus autem fontanum fluentum. Erat autem coma magno Theodoſio ſimilis; veſtis autem ferrum quoque ſimiliter.

Theodor. lib. 4. hiſt. cap. 26.

Romanus numquam igne vſus.

Abundauit autem hic & morum ſimplicitate ac manſuetudine & moderatione, & ideò emiſit ſplendorem diuinæ gratiæ. Super quem, inquit, reſpiciam, niſi ſuper mitem & quietum, & trementem ſermones meos? Iam verò rurſus quoque dixit ſuis diſcipulis: Diſcite à me, quoniam mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris. Et rurſus: Beati mites, quoniam ipſi hereditabunt terram. Quinetiam Moyſis legiſlatoris erat hoc vel maximè inſigne. Erat enim, inquit, Moyſes mitiſſimus præter omnes homines qui erant ſuper terram. Hoc de propheta Dauide teſtatus quoque eſt ſanctiſſimus Spiritus: Memento enim, inquit, Domine Dauid, & omnis manſuetudinis eius. Didicimus etiam de patriarchâ Iacob, quòd non fictus erat domum habitans. Has virtutes cùm inſtar apis collegiſſet ex diuinis illis pratis, mel confecit veræ philoſophiæ. Profundebantur autem eius quoque in externos fluenta iucundiſſima: & ijs qui ad ipſum veniebant, leni ac dulci voce vtens, de amore in fratres, de concordia & pace, multas offerebat admonitiones. Multos autem vel ſolo aſpectu effecit rerum diuinarum amatores.

Totus manſuetus.

Iſaiæ 66.

Matth. 11.

Matth. 5.

Num. 12.

Pſal. 131.

Gen. 25.

Quis enim non eſſet mirandum in modum admiratus, cùm videret eum corpore afflictum, & qui prolixam geſtabat comam, & ma-

Ferro & cilicio veſtitur.

& maximum ferri pondus ſuâ ſponte ferebat, & veſte ex pilis contextâ vtebatur, & tantum capiebat alimenti quantum ſatis erat ad prohibendum ne fame moreretur?

Ferro & cilicio veſtitur.

Magnitudini autem & multitudini laborum accedebat quæ in eo florebat gratia, quâ quidem omnes perſuadebantur, vt eum admirarentur & honore afficerent. Multorum enim ſæpè morbos exegit difficiles, multis autem ſterilibus mulieribus filios impetrauit. Et cùm tantam à diuino Spiritu accepiſſet poteſtatem, ſeipſum appellabat egenum & mendicum. Quotquot itaque ad eum ventitabant, eos & aſpectu & ſermone, toto vitæ ſuæ tempore impleuit vtilitate.

Morbos exegit, & ſterilitaté auertit.

Porrò autem cùm hinc quoque exceſſiſſet, & in angelicum chorum eſſet tranſlatus, reliquit memoriam quæ non fuit ſepulta ſimul cum corpore, ſed quæ viget, floret, & germinat, & quæ extingui non poteſt, ſed ſemper permanet, & quæ ſufficit ad eos qui volunt adiuuandos. Cum huic itaque benedictionem mihi conciliauero, aliorum quoque athletarum res geſtas narrabo, vt potero.

Auctor benedictionem eius implorat.

Cap. XII.

[18] ZENO.

Theodor. lib.4. hiſt. cap.26.

ZENONEM admirabilem non multi quidem cognoſcunt; qui cognoſcunt autem, non poſſunt admirari pro dignitate. Is enim cùm maximas opes reliquiſſet in patriâ (ea autem erat Pontus) magni quidem, vt dicebat, Baſilij hauſit fluenta, qui erat vicinus, & Cappadocum irrigabat regionem: irrigatione autem dignos fructus reddidit. Cum primùm enim Imperator Valens fuiſſet de medio ſublatus, militare depoſuit cingulum: erat autem adſcriptus in numerum eorum qui litteras Imperatoris ferebant celeriter. Cùm autem à regiâ veniſſet in quoddam ſepulcrum, (multa autem ſunt in mõte) quod eſt ſitum prope Antiochiam, ſolus illic degebat expurgans animam, & eius contemplandi facultaté ſemper emundans, & diuinam contemplationem ſemper viſione apprehendens, & Dei aſcenſus in corde diſponens, & pennas tamquam columbæ accipere deſiderans, & in diuinam requiem euolare cupiens. Ea de cauſſa non habuit lectum, non lucernam, non focum, non ollam, non guttum, non arculam, non librum, non aliquid aliud; ſed erat quidem pannis indutus veteribus, erant quoque calcei eiuſmodi vt indigerent vinculis, erat enim diuulſum ac diſcerptum ſolearum corium. Ab vno autem ex familiaribus neceſſarium accipiebat alimentum. Id autem erat vnus panis, qui duobus ſuppeditabatur diebus; aquam autem procul hauriens, ferebat ipſe. Cum quis autem eum aliquando vidiſſet onus portantem, rogabat vt eum leuaret labore. Ille autem primùm quidem reſiſtebat; docens ſe non poſſe in animum inducere vt biberet aquam quæ eſſet portata ab alio. Poſtquam autem non perſuaſit, dedit vrnas; ferebat enim duas ambabus manibus: poſtquam autem fuit intra portam atrij, cum aquam effudiſſet & diſperſiſſet, rurſus cucurrit ad fontem, reipsâ confirmans quæ dixerat.

Zeno Baſilij diſcipulus. — *In ſepulcro degit.* — *Pſal.83.* — *Pſal.54.* — *Vtenſilia nulla habet.* — *Pane & aquâ viuit.* — *Non bibit aquam niſi ſuo labore portatam.*

Porrò autem ego quoque, quando eum primùm [19] deſiderans videre aſcendi in montem, aſpexi eum tenentem vrnas manibus. Deinde rogaui eum vbinam eſſet admirabilis Zenonis habitaculum. Is autem dixit ſe nullum noſſe monachum qui ſic appellaretur. Ego autem cùm eum ipſum eſſe, coniecissem; ſecutus ſum, id coniiciens ex eius ſermonis modeſtiâ. Poſtquam autem ingreſſus ſum oſtium, vidi totum ex fœno conſtructum, & quamdam aliam ſtoream ita ſuper lapides ſtratam, vt qui ſuper illam ſedebant, ab eâ minimè læderentur. Poſtquam autem de philoſophia multa verba fecimus; ego enim interrogabam, ipſe verò nobis explicabat ea quæ quærebantur: & oportebat deinceps domum reuerti; ego eum precabar vt daret viaticum benedictionis: ille autem repugnabat, dicens æquum eſſe vt nos preces ipſi penderemus, & ſeipſum quidem priuatum, nos autem milites appellans: tunc enim ſacros libros legebam Dei populo. Cum nos autem iuuentutem & ætatis immaturitatem adduceremus, (tunc enim primùm paucam quamdam producebamus lanuginem) & iuraremus nos non eſſe rurſus venturos, ſi cogeremur hoc facere, vix tandem quidem multis flexus precibus, Deo obtulit quidem interceſſionem; ſed quòd id feciſſet, multis verbis ſe excuſauit, dicens ſe id feciſſe & amoris cauſſâ & obedientiæ: appropinquantes enim audiuimus precantem. Quòd autem in tam profundâ philoſophiâ, tantâ eſſet modeſtia ac moderatione vir ſenex, (quadraginta enim annis perpetuis verſatus erat in monaſticâ exercitatione) quis ſatis pro dignitate potuerit admirari? quaſnam autem laudes rei magnitudini pares potuerit afferre? Cùm autem virtutis tales poſſideret opes, tamquam qui eſſet in extremâ inopiâ, ad Dei eccleſiam die Dominico veniebat cum populo, diuinos audiens ſermones, & aures accommodans doctoribus: & poſtquam menſam participaſſet myſticam, reuertebatur in nouum illud habitaculum, non habens clauem, non clauſtrum, non relin-

Theodoretus ex modeſtiâ Zenonem nouit. — *Viaticum benedictionis à Zenone petit Theodoretus.* — *Modeſtia Zenonis & obedientia.* — *Zeno 40. annis in monaſticâ exercitatione verſatus.* — *Diligens verbi Dei auditor, & menſæ myſticæ particeps.*

relinquens cuſtodem: erat enim maleficis plane inuium & ſacroſanctum, vt quod ſolam illam haberet ſtoream. Vnum autem librum accipiens à familiaribus, eum totum legebat, & eo prius reddito, alium accipiebat. Sed licet nec clauſtra haberet, nec veſtibus vteretur, cuſtodiebatur à ſupernâ gratiâ; idque per ipſam experientiam apertè didicimus. Quando enim Iſauri per inſidias noctu arcem cepère, deinde manè vſque ad latus montis faciebant incurſiones, multos quidem viros, & multas mulieres quæ vitam exercebant monaſticam, crudeliter confodère: tunc ergo vir diuinus, aliorum cædem intuens, effecit oratione vt eorum caligarent oculi, & per oſtium ingredientes, non videbant aditum: vt autem dicebat, teſtem appellans veritatem, apertè quoque tres vidit adoleſcentes, qui totam illam cateruam expellebant, Deo manifeſtè ſuam oſtendente gratiam.

Iſauris eius oratione caligant oculi, & ab Angelis pelluntur.

Qualem ergo vitam egerit hic vir diuinus, & qualem ſit diuinitus gratiam aſſecutus, ad docendum hæc ſufficiunt. Sed enim neceſſe eſt hoc quoque his adijcere. Valdè eum angebat & malè habebat, quòd eius manſiſſent facultates, & non ex lege euangelicâ & venumdatæ eſſent & diſtributæ: huius autem cauſſa fuit fratrum ætas immatura. Quoniam enim erant communes & pecuniæ & poſſeſſiones, ipſe quidem nolebat diuiſionis cauſsâ redire in patriam: alij autem verebatur vendere partem ſuarum facultatum, ne emptores moti auaritiâ, fratres circumſcribentes, illi inurerent ignominiam. Hæc apud ſe animo verſans, diu diſtulit venditionem; poſtea autem cùm cuidam ex notis ſuis vendidiſſet omnia, plurima quidem diſtribuit: interim autem mala quæ accidit valetudo, coëgit eum conſultare de reliquis. Accerſito itaque antiſtite ciuitatis, (is autem erat magnus Alexander, ſplendor veræ religionis, & exemplar virtutis, exacta & accurata imago philoſophiæ) Adeſdum, inquit, ô diuinum caput, harum tu pecuniarum ſis mihi optimus œconomus, eas ex diuino inſtituto diſtribuens, tamquam iudici illi rationem redditurus. Alias enim ego manu meâ diſpenſaui, & diſtribui vt mihi viſus ſum optimè; vellem autem reliqua quoque diſpenſare ſimiliter: ſed quoniam iubeor migrare ex hac vitâ, te ego earum conſtituo diſpenſatorem, qui es & pontifex, & pontificatum legibus rectè geris. Pecunias itaque tamquam Dei quæſtori tradidit. Ipſe autem cùm non plus quàm annum 4° vixiſſet poſteà tamquam quidam Olympicus victor receſſit à ſeptis, non ab hominibus ſolùm gloriam aſſecutus, ſed etiam ab Angelis.

Facultates ſuas per Alexandrum epiſcopum curat diſtribui.

Feliciter obit.

Ego autem cùm eum vt pro me ad Dominum intercedat, orauero, me ad aliam conuertam narrationem.

Theodoretus eius interceſſionem flagitat.

41 MACEDONIVS. CAP. XIII

MACEDONIVM autem, cognomine κριθοφάγον, id eſt veſcentem hordeo, (is enim cibus hoc ei cognomen impoſuit) ſciunt quidem omnes Phœnices & Syri & Cylices: ſciunt autem horum quoque vicini & finitimi, qui partim quidem ipſi vidère miracula, partim autem ea famam celebrantem audiuêre. Neque verò ſciunt omnes omnia; ſed cùm alij quidem hoc, alij verò illud didicerint, quod ſciunt meritò ſolum admirantur. Ego autem cùm de hoc diuino capite alijs ſciam perfectiùs; (multa enim me mouerunt vt ad eum irem & frequens apud eum eſſem) narrabo ſingula vt potuero. Hunc autem ei ordinem ſeruaui, & poſt multos, eius poſui narrationem, non quòd is alijs fuerit virtute ſecundus (erat enim vel ſummis & primis æqualis:) ſed quòd cùm vixerit longiſſimo tempore, poſt illos quorum memini, vitæ finem accepit.

Macedonius κριθοφάγος ſeu hordeo viuens.

Hic ergo habebat palæſtram & ſtadium, cacumina montium: non in vno loco poſitus, ſed nunc quidem in hoc agens, nunc verò in illum tranſiens. Hoc autem faciebat, non loca ægrè ferens, ſed eorum qui ad ipſum conueniebant, & vndique concurrebant, effugiens multitudinem. Quadraginta autem & quinque annis perpetuis vixit hoc modo, non vtens tabernaculo, non tugurio; ſed ſtans in foſsâ profundâ; vnde etiam quidam eum vocabant Gubbam. Id autem nomen, ſi ex linguâ Syriacâ in Græcam transferatur, ſignificat λάκκον, id eſt lacum. Poſt id autem temporis cùm euaſiſſet ſenex, ceſſit rogantibus, & fixit tugurium: Poſteà autem orantibus familiaribus, domunculis quoque non proprijs, ſed alienis eſt vſus. Vigintiquinque autem annis perpetuò vitam egit in tugurio & domunculis, vt deinde colligatur certaminum tempus ſeptuaginta anni. Cibo autem vſus eſt non pane, nec leguminibus, ſed purgato hordeo, & aquâ ſolâ madefacto. Hunc autem cibum mater mea, quæ ei fuit familiaris, longiſſimo tempore ſuppeditauit. Cùm aliquando autem ad eam veniſſet ægrotantem, & didiciſſet eam nolle perſuaderi vt ſumeret cibum morbo conuenientem (nam ipſa quoque iam exercitationem amplectebatur monaſticam) conſuluit vt cederet medicis, & illud nutrimentum exiſtimaret eſſe medicamentum: non enim deliciarum, ſed neceſſitatis gratiâ adhi-

Verſatur in montium cacuminibus.

Annis 45. in foſſâ ſtans ſub dio viuit.

Cibus eius hordeum aquâ madefactum.

Mater Theodoreti monaſticam exercitationem amplexa.

Arg[illegible]

a [illegible]. Nam ego quoque, inquit, qui [illegible] annos, vt ſcis, hordeo ſolo ſum vixi, cum quædam mihi pridie huius diei vaſiſſet infirmitas, iuſſi eum qui mecum habitabat, paruum mihi panis petere & afferre. Venit enim mihi in mentem, quod ſi morerer, mortis redderem rationem apud iuſtum iudicem, vt qui fugiſſem certamina, & detrectaſſem labores ſemnitus. Nam cum pauco cibo poſſet mors prohiberi, & in hac vita poſſem ſic manere, laborans & me affligens, & opes quæ ex his percipiuntur colligens, mori fame quam viuere in philoſophia, duxi magis expetendum. Timore ergo hinc repletus, cum vellem cogitationis obtundere aculeos, & panem petere iuſſi, & allatum comedi: & tibi præcipio ne mihi amplius hordeum, ſed panem præbeas. Ex illa ergo lingua ab omni mendacio aliena audiuimus, quòd quadraginta annis comederit hordeum. Atque hæc quidem ſufficiunt ad conjiciendum, quàm eſſet vir in exercitatione monaſtica ſtrenuus, & quam laborioſus.

Integritatem autem & ſimplicitatem morum per alia declarabimus. Poſtquam enim magnus fuit ordinatus Flauianus, vt magnum Dei gregem paſceret, viri autem virtutem didicit (prædicabatur enim & erat in ore omnium) eum quidem abducit à vertice montis, tamquam in eum ad ſe delata fuiſſet accuſatio. Cum autem myſticum eſſet propoſitum ſacrificium, adducit ad altare, & eum cooptat in numerum ſacerdotum. Poſtquam autem fuit ſacrum finitum officium, & hoc ei ſignificauit aliquis, (quod enim factum fuerat ignorabat omnino) primùm quidem inceſſebat omnes maledictis & conuitiis; poſteà autem accepto baculo, (ſolebat enim eo innitens ingredi propter ſenium) & ipſum perſequebatur pontificem, & alios quotquot aderant. Exiſtimabat enim, ordinationem eum eſſe priuaturam & cacumine montis, & eà quam deſiderabat viuendi ratione. Sed tunc quidem vix eum iraſcentem ſedauerunt quidam ex familiaribus. Poſtquam autem fuit finitus hebdomadæ circulus, & rurſus venit dies feſti Dominici, rurſus eum magnus accerſit Flauianus, rogans vt cum eis eſſet particeps huius celebritatis: ille verò ad eos qui venerant, Non ſufficiunt, inquit, vobis ea quæ facta ſunt; ſed me rurſus vultis efficere preſbyterum? Cum ij autem dicerent fieri non poſſe vt bis eadem fieret ordinatio, non ceſſit, neque venit, donec tempus & eius familiares eum id docuerunt. Scio quidem fore vt hæc narratio videatur multis non adeò admiranda: eam autem poſui, vt qui eam

A Flauiano episcopo Antiocheno in ſacerdotem cooptatur inſcius Macedonius.

dignam quæ cum memoretur exiſtimem, vt ex qua ſatis poſſit conjici & eius animi ſimplicitas & animæ puritas. Iis autem qui ſunt huiuſmodi, Dominus regnum cælorum eſt pollicitus: Amen enim, inquit, dico vobis, niſi conuerſi fueritis vt pueri iſti, non intrabitis in regnum cælorum. Quoniam ergo ſummatim oſtendimus eius animæ formam ac characterem, age eius quoque oſtendamus ex virtute fiduciam.

Magnum Macedonio animi ſimplicitas & anima puritas

Matth 18.

Quidam dux militum qui delectabatur venatione, aſcendit in montem venaturus. cum autem ſequebantur & canes & milites, & quæcumque ſunt apta ad venationem. Poſtquam autem procul vidit hominem, & ab iis qui cum eo erant audijt quiſnam eſſet, ſtatim ex equo diſiliens, acceſſit, & allocutus eſt, & rogauit quid faciens hic degeret: is autem contrà viciſſim interrogauit, Tu autem quid hic veniſti facturus? Cum dux autem dixiſſet: Venaturus. Et ego, inquit, meum venor Deum, & eum capere cupio, & contemplari deſidero; nec ab hac pulchrâ ceſſabo venatione. Hæc cum dux audiſſet, & vt par erat miratus eſſet, receſſit.

Venationem Dei ſpiritualem inſtituit Macedonius.

Cùm autem aliquando ciuitas à malo aliquo dæmone incitata baccharetur, & in Imperatoris fureret ſtatuas, venerant quidam ex ducibus præſtantiſſimi, qui aduerſus ciuitatem internecionis ferebant ſententiam. Cum is autem e monte deſcendiſſet, ambos accedentes duces in foro retinuit. Illi verò cùm quiſnam is eſſet didiciſſent, & ex equis deſiluerunt, manúſque & genua prehenderunt, & ei ſalutem ſignificarunt. Ille autem iuſſit vt dicerent Imperatori, quòd homo eſſet, & eamdem haberet naturam quam ij qui eum affecerant contumeliâ: & cum naturâ iram metiri oporteat, irâ ſit vſus immoderatâ, & pro ſuis imaginibus Dei imagines occidat, & pro ære ſtatuarum, corpora morti tradat; ac nobis quidem æneas effingere & rurſus formare, eſt in promptu & facile: tu autem, etſi ſis Imperator, non potes occiſa corpora ad vitam reducere. Et quid dico corpora? neque enim pilum vnum potes effingere. Hæc dixit voce vſus Syriacâ. Illi autem, interprete in linguam Græcam transferente, audientes, & exhorruerunt, & ad Imperatorem tranſmiſſuros ſignificarunt. Ego autem exiſtimo, omnes confeſſuros hæc verba eſſe gratiæ diuini Spiritus. Quomodo enim aliter hæc eſſet locutus, vir quidem expers omnis eruditionis, in agris autem educatus, vitam autem agens in cacuminibus montium, omnem autem animo circumferens ſimplicitatem,

Ab Imperatoris ducibus honoratur.

Contra homicidia monet viuam imaginem præſtare mutæ ſtatuæ.

& qui nec diui[illegible]s quid[illegible]m v[illegible]cauerat elo-[illegible]. Cum itaque eius & [illegible] decla-ra[illegible] ſapient[illegible], & [illegible] multis conuenit fidu[illegible] [illegible] eum cu[illegible] vt [illegible] tranſibo [illegible].

Prou. 18.

Varia edidit miracula.

Vxor q[illegible]dam cuiuſdam locupletis nobilis, inciderat in morbum ingluuiei: & alij quidem eum morbum appellabant operationem ſeu vexationem dæmonis, alij autem eum exiſtimabant imbecillitatem corporis. Siue autem hoc, ſiue illud eſſet, erat huiuſmodi. Dicebant eam comedentem in die triginta gallinas, non poſſe appetitionem extinguere ſatietate, ſed adhuc alias appetere. Cu[illegible] ſic ergo in ea conſumerentur facultates, eius miſerti qui ad eam attinebant, diuinum illum hominem obſecrant. Ille autem venit quidem & precatus eſt: & cùm aquæ dexteram impoſuiſſet, & ſalutare efformaſſet ſignaculum, & iuſſiſſet bibere, curauit morbum, & adeò retudit immoderatam illam appetitionem, vt deinceps parua aliqua gallinæ particula quotidie eius alendæ vſum impleret. Hic quidem morbus hoc modo eſt curatus.

Mulierem ſigno crucis & aquâ benedictâ ab ingluuie damnosâ ſanat.

Cùm autem quædam puella thalamo adhuc contineretur, & repente cœpiſſet vexari a malo dæmone, accurrit pater ad diuinum hominem, orans, & vociferans, & poſtulans vt curaretur filia. Is autem precatus, iuſſit vt dæmon ſtatim abiret à puellà. Is autem dicebat ſe eam non ſuâ ſponte eſſe ingreſſum, ſed magicis coactum præſtigijs. Dicebat autem eius quoque nomen qui coëgerat, & amorem eſſe cauſſam incantationis. Sed cùm hæc audijſſet, non tulit pater iræ impetum, nec exſpectauit vt curaretur puella; ſed omnium magiſtratuum ſummum adit, præſidem ſcilicet qui pluribus præerat gentibus, accuſat hominem, & rem narrat. Is autem reus in iudicium adductus, rem negabat, & accuſationem nominabat calumniam. Hic autem non alium citabat teſtem quàm ipſum dæmonem qui miniſter fuerat incantationis: & orabat iudicem vt curreret ad illum virum diuinum, & acciperet eius teſtimonium. Cùm is autem diceret non eſſe fas nec iuſtum, vt in loco monaſticæ exercitationis haberetur quæſtio; dixit pater puellæ ſe in iudicium ducturum Macedonium: & currens perſuaſit, & duxit. Sedens autem extra iudicium iudex, non fuit iudex, ſed ſpectator. Magnus enim Macedonius fungebatur officio iudicis, vtens eâ quæ intus habitabat poteſtate. Et cum iuberet dæmoni vt conſuetum mitteret mendacium, cum tota autem veritate rei narraret tragœdiam: ille à maxima adactus neceſſitate, & virum oſtendit qui ei magicis

A puellà dæmonem magicis præſtigijs inductum pellit.

Non eſt habenda quæſtio iudiciaria in monaſterio.

ca[illegible] in[illegible]s vim attulerat, & anc[illegible]lam per quam illa potio puellæ data fuerat. [illegible] autem alia quoque pararet dicere qua[illegible] ar coactus ab alijs, vnius quidem ædes exu[illegible] alterius vero iumenta [illegible] tetimeis [illegible] verò aliquo alio damno afficiens, [illegible] mo Dei eum [illegible]ete, & ſt[illegible]im procul recedere à puellà & ab vrbe. Ille autem tanquam Diuini legi parens, fecit quod iuſſ[illegible] erat, & protinus effugit. Sic cùm hanc vir diuinus liberaſſet à furore, illum quoque [illegible]tum eripuit ab accuſatione, & ob[illegible]it quò minus iudex in eum ferret ſententiam capitis: non eſſe fas dicens, vt propter ea quæ ſ et ipſum ſunt conuicta, ſupplicium capitis decerneretur, ſed potius per pœnitentiam ei daretur ſalus. Atque hæc quidem ſatis ſunt ad oſtendendam diuinæ potentiæ copiam quæ ei data fuerat: ego tamen alia quoque narrabo.

Mulier quædam nobili loco nata, & longè ditiſſima (ea autem vocabatur Aſſyria) erat quidem emotæ mentis, ex domeſticis autem agnoſcebat neminem, vt cibum autem & potum ſumeret, ferre non poterat. Plurimo autem tempore aſſiduè delirabat, & hoc alij quidem dicebant eſſe vexationem & operationem dæmonis, medici autem dicebant eſſe morbum cerebri. Cum omnis ergo ars eſſet conſumpta, & ex eà nullum daretur auxilium, eius maritus, (erat autem is Antiochianus) vir qui & erat ex magiſtratibus, & magnâ dignitate præditus, ad diuinum illud caput accurrens, narrauit morbum coniugis, & orauit vt ea aſſequeretur curationem. Ceſſit vir diuinus, & domum quidem venit, & magno ac vehementi ſtudio Deo obtulit orationem. Perfectâ autem oratione cùm iuſſiſſet aquam afferri, & feciſſet figuram ſalutaris ſignaculi, iuſſit illam bibere. Cùm autem prohiberent medici, vt-pote quòd potu aquæ frigidæ morbus creſceret, expulſâ totâ illorum catervâ, obtulit mulieri potionem. Illa autem ſimulac bibit, ad ſe redijt, & à morbo omnino liberata, diuinum virum agnouit, & vt dextram acciperet rogauit, oculiſque eam impoſuit, & ori admouit, & deinceps ſemper fuit mentis compos.

Aqua ſigno crucis benedicta caſta inſanam mulierem liberat.

Cum autem illud vitæ genus amplecteretur in montibus; paſtor quidam quærens oues errantes, venit ad illum locum vbi erat homo Dei (erat autem nox profunda, & multa nix deſcenderat) & vidit, vt ipſe dixit, pyram circa ipſum accenſam, & quoſdam duos candidâ veſte indutos, igni præbentes materiam. Animi enim alacritatem afferens, diuino fruebatur auxilio.

Igne caleſtem [illegible] ratur.

Quinetiam doni erat prophetici particeps.

ceps. Et cum ad eum aliquando veniſſet quidam dux, pietate & verâ religione clarus, (quis autem ignorat virtutem Lupiciani?) dixit ſe eſſe de quibuſdam ſollicitum, qui ab vrbe regia per mare ad ipſum ferebant neceſſaria. Dicebat enim præteriſſe quinquaginta dies, ex quo ex portu ſoluerant, de eis autem nihil audiuerant. Ille autem nihil cunctatus, Vna, inquit, nauis, amice, perijt: altera autem poſtridie portum occupabit Seleuciæ. Et hoc quidem audiuit diuinam illam vocem locutam: didicit autem experientiâ eorum quæ dixerat veritatem.

Lupiciano quarundam pro- p[illegible] prædicit.

Vt autem alia prætermittam, ea narrabo quæ ad nos ipſos pertinent. Cùm mater mea vna cum patre meo habitaſſet tredecim annis, ea non fuerat facta mater filiorum: erat enim ſterilis, vt quæ fructum ferre à naturâ prohiberetur. Et ipſa quidem id non valde ægrè ferebat: quæ enim erat in rebus diuinis erudita, credebat hoc eſſe vtile: magnam autem moleſtiam accipiebat pater quòd careret filijs, & circumquaque curſitans, rogabat Dei ſeruos vt à Deo ei peterent filios. Alij ergo pollicebantur ſe & Deum deprecaturos, & iubebant vt eſſet Dei voluntate contentus. Hic autem homo diuinus eſt apertè profeſſus, ſe vnum petiturum ab vniuerſi opifice, & ſe petitionem accepturum eſt pollicitus. Cùm tres itaque anni præterijſſent, & promiſſio finem non accepiſſet, rurſus acceſſit pater promiſſum exigens. Ille autem iuſſit vt ad ſe mitteretur coniux. Cùm autem veniſſet mater, dixit ille vir diuinus, ſe & petiturum, & eam filium accepturam, & quòd oportet eum ei qui dederat dedicari. Cùm autem mater ſolùm rogaret vt animæ ſalutem acciperet, & vt liberaretur à gehennâ: Præter hoc, inquit, liberalis & munificus Deus tibi dabit filium. Ijs enim qui purè & ſincerè petunt, duplices largitur petitiones. Illinc reuerſa eſt mater afferens promiſſi benedictionem. Et quarto anno à promiſſione concipit, & gerit vterum: & accedit ad diuinum hominem, benedictionis oſtendens manipulos. Quinto autem menſe à conceptione, fuit periculum abortionis. Illa autem rurſus miſit ad nouum ſuum Eliſæum (vetabat enim morbus ne ad ipſum veniret) & ei reuocauit in memoriam quòd nolebat fieri mater filiorum, & eius promiſſa adduxit in medium. Ille autem cùm procul vidiſſet venientem, & agnouit, & cauſſam ſignificauit: noctu enim & morbum & ſalutem ei oſtenderat Dominus. Accepto ergo baculo, venit, ei ionitens: & cùm fuiſſet intra ædes, & pacis ſalutationem dediſſet vt conſueuerat,

Mater Theodoreti primum ſterilis.

Theodoretus Deo dicatur antequam naſcatur.

Matri Theodoreti valde nouus Eliſæus prolem impetrat.

Bono, inquit, ſis animo, nec timueris; neque enim donum auferet is qui dedit, niſi tu pacta conuenta tranſilieris. Pollicita es autem, te ei redditurum eum qui datus fuerit, & ei conſecraturum ad diuinum miniſterium. Sic autem, inquit mater, ego & opto & volo. Exiſtimo enim vel imperfectiſſimum fœtum eſſe magis expetendum, quàm à Deo alienam filij educationem. Cùm itaque aquam accepiſſet & benedixiſſet, Bibe ergo, inquit vir diuinus, hanc aquam, & ſenties diuinum auxilium. Bibit itaque vt iuſſerat, & abortionis effugit periculum. Hæc ſunt noſtri Eliſæi miracula.

Aqua benedictâ periculum abortionis pellit.

Ego eius benedictionem & doctrinam ſæpè percepi. Me enim adhortans, ſæpè dicebat: Natus es, ô fili, cum multis laboribus; multas noctes Deum hoc ſolum perpetuò rogaui, vt tui parentes hoc fierent quod te nato ſunt cognominati. Vide ergo vt vitam agas dignam laboribus, vt qui, antequam naſcereris, promiſſus fueris dedicatus. Quæ ſunt autem Deo dedicata, ſunt omnibus veneranda, & quæ à vulgo minimè ſunt contrectanda. Conuenit ergo vt tu quoque malos animi motus non admittas, illa autem ſola & facias & cogites quæ Deum placant virtutis legiſlatorem. Hæc mihi perpetuò ſuadebat vir diuinus; ego autem & eorum quæ mihi dixit memini, & donum diuinum ſum edoctus. Cùm autem non oſtendam factis ea quæ mihi ſuaſit, rogo vt per illius preces diuinum conſequar auxilium, & quod eſt vitæ reliquum, agam ex illius præceptis. Qualis ergo ille fuerit, & quibus vſus laboribus diuinam attraxerit gratiam, hæc quoque ad docendum ſufficiunt.

Exhortatio Macedonij ad Theodoretum.

Theodoretus Macedonij auxilium implorat.

Accepit autem etiam in hoc mundo eius obitus dignum honorem laboribus. Omnes enim & ciues & externi, & quibus credita fuerat magnorum magiſtratuum diſpenſatio, ferentes illum ſacrum lectum ſuper humeros, deportarunt in ædem martyrum victoriâ inſignium: & cum diuinis viris Aphraate & Theodoſio, ſanctum illud & Deo gratum corpus depoſuerunt: manſit autem gloria eiuſmodi vt extingui non poſſit. Nos autem impoſito fine narrationi, eum qui percipi poteſt ex narratione bonum odorem percipimus.

Macedonius apud Aphraatem & Theodoſium ſepelitur.

42 MÆSYMAS. CAP. XIV.

SCIMVS quidem alia quoque plurima in vrbe Antiochena reſplenduiſſe pietatis & veræ religionis lumina, magnum Seuerum, & Petrum Ægyptium, Eurychen, & Cyrillum, & Moyſem, & 41 Malchum, & alios quoque plurimos eadem viâ eſſe

Antiochia [illegible] ſanctis clarvit.

Pſal. 36.

ingreſſos. Sed ſi res ab omnibus in vitâ geſtas conaremur ſcribere, totum tempus nobis non ſufficerit: maximè cum etiam multis permultorum lectio afferat ſatietatem. Ex ijs ergo qui ſcripti ſunt, de eorum quoque qui ſunt prætermiſſi vita coniecturam facientes, proſequantur laudibus & imitentur, & vtilitatem percipiant. Ego autem tráſibo ad prata Cyri, & eorum qui in eis fuerunt fragrantium ſpecioſorumque florum, quam maxime potero, oſtendam pulchritudinem.

Tranſit Theodoretus ad ſanctos Cyri ciuitatis.

Fuit quidam Maſymas, in ijs quæ nos præceſſerunt temporibus, voce quidem Syrus, & ruri educatus, & qui virtutis omne genus oſtendit. Cùm autem claruiſſet in eà quæ eſt per ſe vitâ, ei cuiuſdam vici cura fuit credita. Sacrificans autem, & Dei oues paſcens, illa & dicebat & faciebat quæ lex iuſſit diuina. Aiunt autem eum neque tunicam, neque cilicium ſæpè mutaſſe, ſed ijs quæ in eis fiebant rupturis aliquot pannos conſuendo, ſenectuti hoc modo remedium attuliſſe. Hoſpitum autem & pauperum tam alacri animo curam gerebat, vt patefaceret portas omnibus qui aderant. Dicitur enim habuiſſe duo dolia; vnum quidem frumenti, alterum verò olei: ex his ſemper quidem ſuppeditabat omnibus egentibus; habebat autem ea ſemper plena benedictione quæ data eſt viduæ Sarephtanæ, & immiſſa fuerat in hæc dolia. Ipſe enim Dominus omnes opes effundit in omnes eos qui ipſum inuocant, & ſicut illius hydriam & guttum iuſſit ſcaturire, præbens manipulos ſeminum hoſpitalitatis; ita etiam huic viro admirabili exhibuit ſuppeditationem, quæ ex æquo reſpondebat eius animi alacritati.

Maſymas vici cuiuſdam ſacerdos.

Vnâ tunicâ & cilicio ſemper contentus.

Mirè hoſpitalis.

Hoſpitalitatis merces, frumentum & oleum indeficiens.

Iam verò ad facienda quoque miracula à Deo vniuerſorum magnam accepit gratiam. Faciam autem mentionem vnius aut duorum miraculorum; reliqua autem prætermittam, vt qui properem venire ad alios.

Gratiâ miraculorum clarus.

Mulier quædam & genere & fide ornata, filium qui ceciderat in malam valetudinem (erat autem admodum tenerâ ætate) multis obtulit medicis. Arte autem ſuperatâ, cùm & medici deſperaſſent, & puerum eſſe moriturum apertè dixiſſent, non abiecit mulier ſpem meliorem, ſed illam imitata Sunamitidem, mulis imponit cameram. Cùm in eâ autem ſe & puerum impoſuiſſet, peruenit ad virum illum diuinum: lamentans autem, & naturæ oſtendens affectionem, rogauit vt ferret auxilium. Is autem cùm puerum manibus accepiſſet, & aræ baſi admouiſſet, iacebat pronus, animarum & corporum totius medicum; & acceptâ petitione reddidit valentem matri filium. Ego autem id audiui ab eà quæ hoc vidit miraculum, & puerâ accepit ſalutem.

Puerum à graui morbo, baſi aræ admotum curat.

Aiunt autem illius quoque vici dominum cum veniſſet (is autem erat Latoius, qui Antiochenſi quidem ſenatus primas partes tenebat, impietatis autem tenebatur ...ne) & fructus acriùs quàm oportebat exigeret ab agricolis, diuinum illum hominem clementiam illi conſuluiſſe, & de miſericordiâ apud eum verba feciſſe: manſiſſe autem illum inexorabilem, experientia autem cognouiſſe ſecutum damnum ex eo quòd non paruerit. Cùm enim eum abire oporteret, & currus eſſet paratus, & ſedens aurigæ iuſſiſſet vt mulas incitaret; illæ quidem trahebant totis viribus, vrgentes, & temonem aſportate molientes: viſæ ſunt autem rotæ ferro & plumbo alligatæ. Cùm autem agreſtium quoque multitudo rotas mouens vectibus nihil proficeret, quidam ex amicis qui Latoio aſſidebat, ei cauſſam ſignificat, dicens ſacerdotem ſenem eum eſſe execratum, & quòd oporter eum placare & reddere beneuolum. De curru itaque exiliens, ei fuit ſupplex quem prius reſpuerat; & ad eius pedes prouolutus, & ſordidos pannos amplectens, rogabat vt iram compeſceret. Is autem cùm preces accepiſſet, & eas Domino obtuliſſet, ſoluit vincula rotarum quæ ſub viſum non cadebant, & effecit vt ſicut ſolebat veheretur vehiculum.

Latoius quia Maſymæ monitis non paret, currus perſtat immobilis.

Soluitur Maſymæ precibus.

Porrò autem multa quoque alia huiuſmodi narrant de diuino illo capite. Poteſt autem ex his quoque intelligi, quod ijs qui volunt philoſophari, nihil detrimenti afferat mora quæ trahitur in oppidis & vicis. Oſtendit enim hic, & qui huic ſimiles Dei culturæ curam gerunt, quòd etiam qui verſantur in mediâ hominum multitudine, peruenire poſſint ad ipſum virtutum faſtigium.

Cuius ego vtinam ad aliquam ſaltem partem exiguam ſuſtollar, eorum adiutus precibus.

Sanctorum preces opitulantur.

44 ACEPSIMAS.

Cap. xv.

Theodor. lib. 4 hiſt. cap. 26.

ACEPSIMAS fuit eodem tempore, cuius fama latè ſparſa eſt per Orientem. Is cùm in domunculâ ſeipſum incluſiſſet, ſexaginta annos tranſegit, neque videns, neque loquens: ſed in ſeipſum conuerſus, & Deum viſione apprehendens, illinc omnem accipiebat conſolationem, conuenienter prophetiæ quæ dicit: Delectare in Domino, & ora eum & ipſe dabit tibi petitiones cordis tui. Per exiguam autem quamdam foſſam manum porrigens, accipiebat id quod afferebatur nutrimentum: foſſa

Acepſimas 60 annis perpetuo ... inclu...

Pſal. 36.

foſſa autem non ita effoſſa fuerat vt omnino tenderet in directum, ne eſſet ex aduerſo eorum qui vellent ipſum videre, ſed erat obliqua, & ita conſtructa, vt eſſet inſtar incuruæ lineæ. Ei autem afferebatur cibus, lens aqua madefacta: ſemel autem in hebdomadâ noctu egrediens, hauriebat ex fonte propinquo quantum ſatis erat aquæ. Et cùm aliquando quidam paſtor procul oues paſcens, in tenebris vidiſſet eum moueri, & eum conieciſſet eſſe lupum, ibat enim incuruus, vt qui multo eſſet ferro grauatus, mouit fundam tamquam iaculaturus lapidem. Cùm autem eius manus longo tempore maneret immobilis, & lapidem non poſſet emittere donec vir ille diuinus hauſtâ aquâ reuerſus eſt, ſenſit ignorantiam, & poſt auroram venit ad virtutis gymnaſium, & narrat quod acciderat, & petit veniam, & accipit delicti remiſſionem: non auditâ voce loquente, ſed per manus motiones intellectâ placatione.

Lente aquâ madefactâ veſcitur.

Paſtor lupum ratus, dum iaculari in eum tentat, manus ei immobilis redditur.

Quidam autem alius, vſus quodam maligno inueſtigandi ſtudio, & ſcite deſiderans quid toto tempore ageret perpetuo, auſus eſt conſcendere platanum, quæ ſita erat iuxta foſſam: ſed percepit illicò fructus ſuæ audaciæ. Mediâ enim parte corporis vſque ad pedes exſiccatus, ſupplex erat, ſuum peccatum accuſans. Ille verò, ſectâ platano priùs ſignificauit futuram ſanitatem. Ne enim alius quoque cùm ſimilia feciſſet, pœnas lueret ſimiles, arborem iuſſit exſcindi: arboris autem ſectionem ſecuta eſt etiam ablatio ſupplicij. Tantâ quidem fortitudine & tolerantiâ vſus eſt hic vir diuinus: ab agonothetâ autem tantam accepit gratiam.

Acepſimas aſſo curioſe inquirens punitur.

Cùm autem ſe abhinc migrandum pararet, prædixit quòd poſt quinquaginta dies vitæ finem eſſet accepturus: excepit autem omnes qui vellent eum videre. Cùm autem eccleſiæ quoque veniſſet antiſtes, eum quidem vrgebat vt iugum acciperet presbyterij, Noui, dicens, ô pater, & tuæ philoſophiæ altitudinem, & quanta ſit mea paupertas: ſed cùm mihi ſit credita pontificatus adminiſtratio, ex hac non ex illa ordino manus imponens. Accipe ergo, inquit, donum ſacerdotij, meâ quidem dexterâ miniſtrante, ſanctiſſimi autem Spiritus gratiâ ſuppeditante. Ad hæc fertur dixiſſe paucis pòſt diebus hinc migraturus, De his, inquit, minimè decertabo: ſi enim eſſem diutiùs victurus, omnino fugiſſem hoc graue & terribile onus ſacerdotij, pertimeſcens reddendam depoſiti rationem. Quoniam autem non ita diu abhinc recedam, ijs quæ hic ſunt relictis, iuſſis non inuitus pareo. Statim ergo nullo ducente, hic quidem flectens genua, exſpectabat gratiam; ille verò manum imponens, erat adminiſter Spiritus. Cùm autem accepto ſacerdotio vixiſſet paucos dies, vita vitam mutauit, ſenijque & curæ expertem, pro hac quæ multis curis eſt obnoxia, accepit.

Prædicit Acepſimas diem mortis ſuæ.

Onus ſacerdotij cenſet grauiſſimum.

Iam penè moribundus ſacerdotio initiatur.

Cùm vellent autem omnes corpus rapere, & in animo haberent vnuſquiſque in vicum ſuum transferre, quidam cùm ſancti iuſiurandum ſignificaſſet, ſuſtulit contentionem. dixit enim, ſanctum eum iureiurando adegiſſe, vt eum in hoc loco traderet ſepulturæ. Ita etiam poſt mortem, frugalitatis & ſimplicitatis curam gerebant ciues cælorum: & neque cum viuebant, in animum vnquam induxerunt, vt eis res vlla magnos ſpiritus faceret, & mortui non ſunt amplexi honorem hominum; ſed totum amorem tranſtulerunt in ſponſum: non ſecùs ac pudicæ mulieres, quæ à ſolis coniugibus ſtudent & amari & laudari, laudes aliorum contemnentes. Eâ de cauſsâ ſponſus eos etiam ſi nolint, reddit claros & inſignes, & hominum gloriâ ex redundanti quadam copiâ impertit. Cùm enim quis diuina perſequens, petit cæleſtia, vna cum illis multa quoque alia adijcit, multiplicatas largiens petitiones. Hoc etiam dixit in ferendis legibus: Petite regnum Dei, & iuſtitiam, & cetera omnia adijcientur vobis. Et rurſus: Qui reliquerit patrem & matrem, & fratrem & filios propter meum euangelium, etiam in hoc ſæculo centuplum accipiet, & in futuro erit hæres vitæ æternæ. Hæc & dixit & fecit.

Corpus defuncti quiſque ſibi vindicare nititur.

Sancti reiecerunt honorem, quẽ tamen Deo donante aſſecuti ſunt.

Luc. 12.

Matth. 19.

Nobis quoque adſit & ſermone & opere eruditis, & eorum precibus innixis, tamquam ſcopum, attingere præmium ſupernæ vocationis, quæ eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro.

Theodoretus ſanctorum precibus nititur.

45 MARO. CAP. XVI.

MARONIS poſt hunc meminero: nam is quoque diuinum ſanctorum chorum exornauit. Eam enim quæ ſub dio fit vitam amplexus, occupauit quoddam cacumen, quod in honore habebatur ab ijs qui erant olim impij: & cùm quod in eo erat templum dæmonum, Deo conſecraſſet, in eo eſt verſatus, paruo quodam in eo fixo tabernaculo, quo tamen raro eſt vſus. Non ſolùm autem conſuetis vſus eſt laboribus, ſed etiam alios excogitauit, accumulans opes philoſophiæ: agonotheta autem menſus eſt gratiam eius laboribus. Liberalis enim & munificus Deus ei tam copioſè dedit donum curationum, vt in omnes quidam partes eius gloria peruaſerit, omnes autem vndique attraxerit, & ex-

Maro ſub dio viuit.

Ex dæmonum fano oratorium facit.

Varios morbos corporum curat.

& experientia docuerit eam famam eſſe veram. Videre enim erat & febres extingui rore benedictionis, & horrorem ceſſare, & dæmones fugere, & varios omniſque generis morbos vno curari medicamento. Medici enim vnicuique morbo exhibent conueniens medicamentum; ſanctorum autem deprecatio eſt commune omnium morborum remedium.

Orationes ſanctorum commune morbis omnibus remedium.

Non ſolùm autem medebatur ægritudinibus corporis, ſed etiam animis conuenientem exhibebat curationem; huius quidem auaritiam, illius verò curans iracundiam: & vni quidem exhibens doctrinam moderationis, alteri verò diſciplinam iuſtitiæ: & illius quidem caſtigans intemperantiam, illius verò excitans hebetudinem. Hac vtens agriculturâ, effecit multas plantas philoſophiæ; & hortum qui nunc germinat in regione Cyri, ipſe Deo plantauit. Huius plantationis opus eſt magnus Iacobus, ad quem quiſpiam vocem illam traxerit propheticam: Tamquam cedrus quæ eſt in Libano multiplicabitur: & etiam alij omnes, cuius ſeorſum, ſi Deus velit, faciam mentionem.

Etiam animi morbis medetur Maro.

Pſal. 91.

Sic autem agriculturæ diuinæ curam gerens, & animas ſimul curans & corpora, paruam paſſus ægritudinem, vt & naturæ imbecillitatem & animi diſcamus fortitudinem, ipſe quidem exceſſit è vitâ.

Feliciter obit.

Acre autem bellum inter vicinos exortum eſt de corpore. [46] Ex finitimis autem quidam vicus populo frequentiſſimus, cùm toto ſimul coacto populo aduenisſet, alios quidem fudit ac fugauit, maximè autem expetendum illum rapuit theſaurum: & maximâ æde exſtructâ, eâ quæ ex eo percipitur vtilitate fruuntur in hodiernum diem, publico ac celebri feſto illum inſignem victorem honorantes.

Pro defuncti corpore contenditur.

Nos autem etiam abſentes fruimur benedictione: nobis enim pro monimento ſufficit memoria.

Memoria ſanctorum vtilis.

CAP. XVII

47 ABRAAMES.

Theodor. lib 4. hiſt. cap. 26.

NEC admirabilis Abraamis memoriam fas eſt prætermittere, hoc prætextu, quòd poſt vitam monaſticam pontificiæ ſedi fuerit ornamento. Nam hoc quidem certè nomine iure fuerit dignior qui commemoretur, quòd inſtitutum vitæ mutare coactus, vitam non mutauerit; ſed cum monaſticæ exercitationis tranſierit afflictione, & ſimul monaſticis laboribus & curis pontificalibus circumſeſſus, vitæ curſum peregerit. Porrò autem eſt hic quoque fructus Cyri regionis. Hic enim & natus & educatus, collegit opes virtutis monaſticæ. Qui enim ſimul cum eo verſati ſunt, dicunt eum & vigilando & ſtando & ieiunando ita corpus edomuiſſe, vt longiſſimo tempore permanſerit immobilis, minime valens ingredi. Diuina autem prouidentiâ liberatus ab illâ imbecillitate, voluit grauia pati pericula pro diuinâ gratiâ.

Abraames ſimul monachus & pontifex.

Corpus domat vigiliis, ſtatione, ieiunio.

Venit autem in Libanum, cùm didiciſſet vicum quemdam teneri magnâ impietatis caligine: & perſonâ mercatoris vultu celato monaſtico, cum iis qui ſimul verſabantur ferens caniſtros tamquam nuces empturus (hunc enim fructum præcipue ferebat vicus) cum domum conduxiſſet, & aliquantum pecuniæ prærogaſſet poſſeſſoribus, quieuit quidem tres & quatuor dies. Deinde paulatim diuinum aggreſſus eſt officium, vtens voce moderatâ. Poſtquam autem ſenſerunt pſalmodias, præco quidem clamauit, & omnes conuocauit. Erant autem ſimul congregati & viri & pueri & mulieres: & confractis extrinſecùs foribus, deſuper ex tecto multum puluerem congerentes deiiciebant. Poſtquam autem eos viderunt ſuffocari & obrui, & nec aliquid aliud velle facere nec dicere, ſed ſolùm Deo preces offerre, ſeniorum monitu deſtiterunt ab inſaniâ. Deinde apertis foribus cùm eos euulſiſſent ab aggere, iuſſerunt eos ſtatim abire. Sed eodem tempore venerunt exactores, qui eos vectigalia cogebant exſoluere: & alios quidem ex iis vinciebant, alios verò per contumeliam afficiebant verberibus: ſed vir ille diuinus, nullius ex iis quæ in ipſos facta erant recordatus, Dominum imitans, qui cruci affixus, eorum qui hoc fecerant curam gerebat, orauit illos exactores vt moderatè ac clementer exigerẽt. Cùm autem fideiuſſores requiſiuiſſent, ſuâ ſponte ſuſcepit fideiuſſionem: & paucis pòſt diebus centum aureos ſe daturum eſt pollicitus. Qui autem grauia illa eis fecerant, valde admirati viri benignitatem, de iis quidem quæ auſi fuerant petunt veniam, rogant autem vt ipſe fiat eorum præſes: neque enim habebat vicus dominum, erant autem ipſi & agricolæ & domini. Centum autem aureos, cùm veniſſet in ciuitatem, (eſt autem ei nomẽ Emeſa) & notos aliquos inueniſſet, accepit mutuò. Deinde in vicum reuerſus, die præſtituto implet quod promiſerat. Cùm hoc eius vidiſſent ſtudium, vehementiùs id ab eo contendunt. Cum is autem ſe id facturum eſſet pollicitus, ſi ſe pollicerentur ædificaturos eccleſiam, rogarunt vt ſtatim aggrederentur; & deduxerunt beatum virum, aptiora loca illi indicantes: & vnus quidem hunc, alius verò locum illum laudabat. Cùm autem melio-

Perſonam mercatoris induit, vt alios lucrifaciat.

Varijs iniurijs afficiuntur.

Pro aduerſarijs orat, & fideiubet.

In præſidem ab aduerſarijs eligitur.

Eccleſiam ædificat.

... em elegiſſet, & fundamenta ieciſſet, te... breui tempore impoſuit. Cumque finem accepiſſet ædificium, iuſſit vt adduxerent ſacerdotem. Cum autem dicerent ſe nullum alium electuros, & rogarent vt eum haberent & patrem & paſtorem, accipit *Sacerdos ordinatur.* gratiam ſacerdotij. Poſtquam autem cum eis verſatus eſt tres annos, & eos pulchrè deduxit ad res diuinas, cùm effeciſſet vt vnus ex eis qui ſimul erant vice ſui præficeretur, ad monaſticum rediji habitaculum.

Et ne, ſi omnia illius narrem, prolixiori vtar narratione, cùm in his reſplenduiſſet, *Fit Carrarum epiſcopus.* fit Carrarum pontifex. erat autem ea quidem ciuitas circumſeſſa ab ebrietate impietatis, & ſeipſam dederat debacchationi dæmonum; ſed cum eſſet dignata huius agricultura, & accepiſſet ignem huius doctrinæ, permanſit quidem libera à prioribus ſentibus, nunc autem vberem profert ſegetem Spiritus, maturarum frugum Deo offerens manipulos. Sed non ſine labore vir diuinus hanc exercuit agriculturam, ſed laboribus vtens innumerabilibus, & eorum qui corporibus medentur artem imitans, partim quidem dulcem adhibens adhortatio- *Medetur ſuis in exhortando.* nem, partim vero acribus vtens medicamentis, nonnumquam verò & vrens & ſecans, effecit hanc ſanitatem. Doctrinæ autem & alij eius diligentiæ vitæ quoque lumina ſuffragabantur: illis enim illuminati, & audiebant ea quæ dicebantur, & ea quæ fiebant lubenter accipiebant.

Non pane, non aqua vtitur. Toto enim tempore quo fuit antiſtes, ei quidem fuit panis ſuperuacaneus, aqua quoque ſuperflua, inutilis autem lectus, & ſuperuacaneus vſus ignis. Noctu enim quadragin- *40 hymnos noctu decantat.* ta hymnos, quos inter ſe inuicem loquẽdo & reſpondendo dicunt, implebat, earum quæ intercedunt precum duplicans numerum; reliquum autem noctis in ſede ſedebat, concedens palpebris vt aliquantulum quieſce- *Deut. 8.* rent. Atque quod non in ſolo quidem pane viuit homo, dixit quidem contemplator Dei Moyſes; meminit autem huius quoque *Matth. 4.* vicis Dominus, prouocationem diaboli recuſans. Quòd autem etiam ſine aqua viui poſſit, à nullo loco diuinæ Scripturæ didicimus. etenim tantus ille Elias primùm quidem ex torrente aquam hauſit, deinde etiam cùm ad viduam acceſſiſſet Sarephtanam, ſibi primùm iuſſit aquam afferri, dein- *Quæ victus ratio.* de panem. Sed hic vir admirabilis, toto tempore pontificatus, neque panem, neque legumina, neque olera quæ igni appropinquaſſent, comedit: neque aquam bibit, quæ ab ijs qui in his rebus ſibi docti ſunt viſi, propter vſum exiſtimata eſt prima ex elementis: ſed lactucas, intyba, & apia, & ſimilia, cibum ducebat & potum, piſtorum & coquorum artes oſtendens ſuperuacaneas: tempore autem autumni, fructus ei illum vſum implebant. Hæc autem ſumebat poſt officium veſpertinum. Cum corpus autem talibus conſumeret laboribus, in aliorum curâ gerenda erat inſatiabilis: aduenientibus enim hoſpitibus erat & torus paratus, egre- *Liberalis in hoſpites.* gius autem & ſelectus panis eis offerebatur, & vinum odoriferum, piſceſque & olera, & quæcumque ſunt eis coniuncta. Quinetiam ipſe quoque meridie aſſidebat conuiuantibus, eorum quæ apponebantur partes vnicuique offerens, & dans vnicuique calices, & iubens bibere, & eum qui erat eiuſdem ſecum nominis imitans, patriarcham inquam qui miniſtrabat quidem hoſpitibus, ſed non ſimul conuiuabatur.

Interdiu autem verſans in iudicijs eorum qui inter ſe litigabant & decertabant, alijs quidem perſuadebat vt inter ſe inuicem reconciliarentur, alios autem cogebat, qui leni & manſuetæ doctrinæ non parebant. Nul- *Iudicium rectum & iuſtitia Abraamij.* lus autem iniuſtus receſſit, ſuâ audaciâ aduerſus iuſtum victoria potitus. Ei enim qui iniuriâ afficiebatur, iuſti partem ſemper addens, reddebat eum inexpugnabilem, & eo qui volebat iniuriam facere ſuperiorem. Similiſque erat optimo medico, qui ſemper prohibet eos humores qui redundant, & procurat vt ſit inter materias æqualitas.

Hunc quoque deſiderauit videre Imperator, (eſt enim allata fama, quæ facilè omnia quæ bona ſunt & quæ mala ſignificat) & ad ſe accerſiuit, & veniens ſalutauit & excepit: & agreſte illud cilicium ſuâ purpurâ exiſti- *Cilicium purpurâ imperiali præſtantius.* mauit præſtantius. Iam verò reginarum quoque chorus eius & manus prehendit & genua, virumque rogabant qui nec audire quidem poterat linguam Græcam. Adeò & regibus & omnibus hominibus res honore & reuerentiâ digna videtur philoſophia.

Quinetiam vbi obierint ij qui eius ſunt amatores & ſectatores, maiorem aſſequuntur gloriam. Et poteſt quidem hoc ſciri etiam ex multis alijs, ſed vel maximè quidem ex ijs quæ diuino huic viro acciderunt. *Maior laus & honor ſanctorum poſt mortē.* Poſtquam enim obijt, & hoc reſciuit Imperator, voluit quidem eum deponere in aliquâ æde ſacrâ: cùm autem intellexiſſet pium eſſe & honeſtum vt gregibus redderetur corpus paſtoris, ipſe quidem & id deduxit præcedens, & reginarum chorus cõſequens, *Imperator & regina adſunt exequijs & funeri Abraamij.* omneſque & magiſtratus & qui ab ijs regebatur, populus, militeſque & priuati. Tanto ſtudio eum accepit & ciuitas Antiochi, & quæ eam ſunt conſecutæ, donec peruenit ad magnum illum fluuium. Ad ripam

SIVE THEOPH.

autem Euphratis concurrebant quidem ciues, & concurrebant etiam hoſpites, concurrebant etiam ruſtici: quinetiam finitimi feſtinabant ad fruendum benedictione. Lectum autem multi ſequebantur lictores, eos percutiendo terrentes qui corpus velle nudare conabantur, & cupiebant illinc pannos ſumere. Et licebat audire alios quidem pſallentes, alios verò lamentantes. Alia enim deflens eum vocabat præſidem, alia vero altorem, alia autem paſtorem & magiſtrum: & alius quidem lacrymans nominabat patrem, alius verò adiutorem & curatorem; & cum tot laudibus & lamentationibus ſanctum illud & ſacrum corpus ſepulcro mandauère.

Pannus Abrahamii vitâ functi omnibus pretioſi.

Ego autem admiratus quòd cùm vitæ mutaſſet inſtitutum, vitam non vnà commutauerit, neque dum eſſet antiſtes, remiſſum ac ſolutum vitæ genus ſit amplexus, ſed exercitationis monaſticæ labores adauxerit, eum recenſui in hiſtoria monachorum: nec receſſi ab eo qui ei placuit ordine, benedictionem quoque ab eo deſiderans.

Sancti benedictionê Theodoretus expoſcit.

41 EVSEBIVS.

Cap. XVIII. Theodor. lib. 4 hiſt. cap. 26.

PRIVS dictis ſanctis magnum quoque addam Euſebium, qui non longo quidem abhinc tempore eſt mortuus. Cùm multis autem annis vixiſſet, tempori quidem æqualem ſuſtinuit laborem, labori autem æqualem ſimul delegit virtutem. Multiplex autem lucrum ex eo retulit: magnitudine enim remunerationum agonotheta ſuperat certamina. Hic ergo cùm primò aliorum fidei ſui curam credidiſſet, quò illi ducebant, ducebatur; erant enim ipſi quoque viri diuinæ virtutiſque athletæ & exercitatores: & cùm aliquo tempore cum eis eſſet verſatus, & benè recteque philoſophiæ accepiſſet ſcientiam, vitam monaſticam eſt amplexus: & cùm quoddam dorſum montis occupaſſet, (imminet autem ei vicus maximus, quem nominant Aſicham) foſſâ ſolummodò factâ, & 49 lapidibus ne luto quidem coniunctis, ſub dio reliquam tranſegit vitam ſeipſum affligens, veſte quidem opertus pelliceâ; cicere autem & fabis aquâ madefactis ſe nutriens. Quinetiam aliqoando quoque veſcebatur caricis, ſic vtcunque conans ſuſtentare imbecillitatem corporis. Cumque ad ſummam perueniſſet ſenectutem, vt etiam dentes plurimos amiſiſſet, neque mutauit cibum, neque habitationem. Sed & cum hieme congelaretur, & æſtate vreretur, fortiter ferebat contrarias qualitates aëris, faciem quidem habens corrugatam, areſacta autem omnia membra corporis. Tam multis autem corpus conſumpſit laboribus, vt ne zona quidem [illegible]neret ſuper lumbos, ſed caderet inferius: nihil enim erat quod vetaret, nam & clunes & coxendices conſumpti erant, & zonæ facilem deſcenſum præbebant ad inferiora. Zonam itaque adſuit tunicæ, hac ratione vt ſtaret excogitans.

Euſebius ſub dio degit.

Pelle veſtitur. Cicere & fabis victitat.

Mira viri mortificatio.

Ægrè ferebat autem conuerſari cum multis. Nam cum diuinam contemplationem viſione aſſiduè apprehenderet, mentem ab ea nolebat abſtrahere: ſed tamen etſi eſſet amore tam vehementi præditus, permittebat aliquibus ex notis, vt id quod portam obſtruebat auferrent, & intrarent: & cùm eis exhibuiſſet doctrinam ex diuinis eloquijs, iubebat rurſus abeuntes portæ lutum imponere. Verùm cùm omnino ſatius exiſtimaſſet, etiam cum paucis vitare congreſſionem, aditum omnino obſtruxit, illi portæ maximo admoto lapide. Per quamdam autem foſſam colloquebatur quidem cum paucis ex familiaribus, ſed non videbatur. Sic enim prouiderat. illinc autem illud quoque exiguum accipiebat nutrimentum. Rurſus autem cùm omnibus colloqui denegaſſet, me ſolum dulci illâ & Deo grata voce dignabatur, & abire volentem me ſæpè detinebat, de rebus diſſerens cæleſtibus. Cùm multi autem ad eum venirent, & poſtularent bonum benedictionis, & eum ægrè ferret tumultum, nec ſenectutem conſiderans, nec vrgentem reputans imbecillitatem, tranſilit foſſam quæ nec à robuſtis quidem & valentibus facilè tranſiri poterat: & cùm ad quamdam propinquam veniſſet monachorum claſſem, paruâ rurſus foſsâ actâ ad muri angulum, cum conſuetis decertabat laboribus.

[illegible]

Cella aditum obſtruit.

Theodoretus in eius familiari[illegible]

Huius autem gregis præfectus, vir omni virtute plenus, dixit eum cum comediſſet quindecim caricas, tranſegiſſe ſeptem hebdomadas ſancti ieiunij. Hoc autem ſubijt certamen, cùm vixiſſet plus quàm nonaginta annos, imbecillitate autem quæ narrari non poteſt eſſet affectus: ſed imbecillitatem ſuperabat animi alacritas, & Dei amor omnia facilia reddebat & expedita. Cum hic talibus circumflueret ſudoribus, peruenit ad metam curſus, & agonothetam videns, & coronam deſiderans.

Caricis 15 tranſegit Quadrageſimam.

Feliciter obit.

Ego autem rogo vt illam conſequar intercesſionem, quam huc vſque percepi dum eſſet adhuc ſuperſtes. Credo enim eum viuere, & habere puriorem ad Deum fiduciam.

Theodoretus eius implorat auxilium.

50 SALAMANVS.

Cap. XIX.

ME virtuti iniuriam facere arbitratus, ſi admirabilis Salamani vitam poſteris non ſignificauero, ſed obliuione obrutam

[illegible]

[...]lexero, ſummatim aſſeram narrationem. Eſt quidam vicus ad Occidentem fluuii Euphratis, ipſi ripæ imminens, vocatur autem Caperſana. Hic ex eo ortus, cum vitam amplecteretur quietam, & in vico qui eſt ex aduerſo paruam inueniſſet domunculam, ſeipſum in ea incluſit, nec oſtio relicto, nec feneſtrâ. Semel autem in anno terram fodiens, accipiebat totius anni nutrimentum, cum nullo vnquam homine loquens. Idque facere perſeuerauit, non paruo tempore, ſed longiſſimo. Porro autem pontifex ciuitatis cuius erat is vicus, cum viri didiciſſet virtutem, acceſſit, volens ei dare donum ſacerdotij: & domunculæ perfoſſa aliqua parte eſt ingreſſus: & manum impoſuit, & peregit precationem: & ſæpe quidem ei dixit, & quæ ad eum aduenerat gratiam ſignificauit. Cum nullam autem vocem audijſſet, abijt iubens vt foſſa rurſus ædificaretur. Aliquando autem rurſus qui erant illius vici ex quo erat profectus, cùm noctu fluuium traieciſſent, & domum perfodiſſent, eum accipientes nec reſiſtentem nec iubentem, in ſuum vicum exportarunt: & cùm talem ad Orientem conſtruxiſſent domunculam, eum protinus incluſerunt. Ille autem ſimiliter quietem agebat cum illo loquens. Paucis autem pòſt diebus, qui erant illius vici qui eſt ex aduerſo, cùm noctu rurſus aggreſſi eſſent, & domum perfodiſſent, ad ſe abduxerunt, neque contradicentem, nec vt maneret vrgentem: neque rurſus prompto & alacri animo recedentem. Ita ſeipſum omnino mundo mortuum conſtituit, & Apoſtolicam illam vocem vere loquens, dicebat: Cum Chriſto ſum crucifixus. Viuo autem iam non ego: viuit verò in me Chriſtus. Quòd autem nunc viuo in Chriſto, in fide viuo filij Dei qui me dilexit, & pro me ſeipſum dedit. Talis hic quoque fuit. Sufficiunt enim hæc ad oſtendendum totum eius vitæ inſtitutum.

Nulli loquitur.

Sacerdotio initiatur.

Vicani de eam ſancto habitatore certabant domum quiſque eum ad ſe trahere nititur.

Ipſe totus mundo mortuus.

Gal. 2.

Theodoretus benedictionem eius implorat.

Ego autem cùm benedictionem ab eo quoque percepero, ad alium tranſibo.

CAP. XX.

MARIS.

EST Homeri quidam vicus qui à nobis vocatur Netis. cùm apud eum paruam quamdam domunculam ædificaſſet diuinus Maris, in eâ permanſit incluſus triginta & ſeptem annis. Ex monte autem propè ſito ea ſuſcipiebat multum humoris. Tempore autem hiemis quædam quoque guttæ aquæ in eam emanabant. Quantum autem hinc damni oriatur corporibus, ſciunt & ciues & ruſtici: nam ijs quoque qui in agris habitant, manifeſti ſunt morbi qui ex eo naſcuntur. Sed tamen ne hæc quidem ſaccoſi capiti perſuaſerunt, vt mutaret domunculam; ſed fortiter & conſtanter permanſit donec curſum confeceret.

Maris 37. ann. in domuncula incluſus.

Nec mutat domunculam etiam male ſanā.

Quinetiam priorem quoque vitam tranſegit cum virtutis laboribus: vnde & corporis & animæ conſeruauit caſtitatem, idque ipſe mihi aperte ſignificauit, docens ſibi manſiſſe corpus integrum & incorruptum, & quale egreſſum fuerat ex materno vtero, idque cum multos quidem dies feſtos martyrum celebraſſet cùm eſſet adoleſcens, vocis autem bonitate demulſiſſet populum. Nam & plurimo tempore perſeuerauit pſallere, & fuit inſigni pulchritudine corporis. Sed tamen nec ſpecies corporis, nec vocis claritas, nec quæ ei cum multis intercedebat congreſſio, animæ pulchritudini aliquid detrimenti attulit: ſed viuens ſimiliter atque ij qui ſunt incluſi, ſuæ curam gerebat animæ. Virtutem autem auxit quoque laboribus quos ſuſtinebat incluſus.

Corporis & animæ caſtitatem ſeruat integram.

Feſta martyrum celebrat.

Cantor erat.

Ego huius ſæpè vſus ſum conſuetudine: iuſſit enim mihi aperiri oſtium, quinetiam complectebatur me venientem, & de philoſophiâ, fuſa prolixaque vtebatur oratione.

Theodoreti amicus.

Porrò autem hic quoque fuit ſimplicitate inſignis, & vanos mores omnino abhorrebat. Inopiam autem magis dilexit quàm ſummas copias. Nonaginta autem annos natus, vtebatur veſtibus contextis ex villis caprinis. Panis autem & parum ſalis nutrimenti eius vſum implebant. Cùm autem longo tempore deſideraſſet videre offerri ſpiritale & myſticum ſacrificium, rogauit vt diuini doni illic fieret oblatio. Ego verò lubenter parui: & iuſſi ſacra vaſa afferri, (pagus enim haud longè aberat) & pro altari vſus diaconorum manibus, myſticum, diuinum, & ſalutare obtuli ſacrificium. Ille autem omni ſpiritali implebatur voluptate, & exiſtimabat ſeipſum cælum videre: dicebatque ſe numquam tantam cepiſſe lætitiam.

Veſtitus & victus eius parcus.

Euchariſtiam Theodoretus efficit in manibus diaconorum loco altaris.

Ego autem cùm ab eo valde fuerim dilectus, putaui me & ei iniuriam eſſe facturum ſi non etiam mortuum laudauerim, & alijs, ſi non hanc optimam philoſophiam eis propoſuerim imitandam. Cum itaque nunc orauero vt eius conſequar auxilium, imponam finem narrationi.

S. Maris opem implorat Theodoretus.

IACOBVS.

CAP. XXI.

QVONIAM eorum qui iam ſunt victores declarati, virtutis athletarum, certamina recenſuimus, ſummatim narrantes & quos in meditando ſuſcepêre labores, & quos in certaminibus perpeſſi ſunt ſudores,

A ſanctis viris tunc mortuis ad viuentes ſuo tempore tranſit Theodoretus.

dores, & longè clariſſimas & maximè inſignes victorias: age eorum quoque qui adhuc ſunt ſuperſtites, & magnificè decertant, & contendunt priores vincere ſudoribus, vitæ inſtituta conſcribamus, & poſteris vtilem relinquamus memoriam. Quomodo enim eorum qui olim reſplenduêre ſanctorum, vitæ inſtitutum poſteris maximam attulit vtilitatem; ita ijs qui nos conſequentur, erunt exemplaria eorum narrationes.

Initium autem ducam à magno Iacobo: is enim & tempore & labore eſt prior alijs, & qui eum ſunt æmulati, faciunt admirabilia & quæ ſunt præter opinionem. Vſuuenit autem neſcio quomodo, vt & eorum qui exceſſerunt, & eorum qui adhuc ſunt ſuperſtites, hoc ſit primum nomen. Etenim quando narraui eorum vitæ inſtitutum, initium ſumpſi à diuino illo Iacobo, qui Perſicum illum exercitum fudit ſuis precibus: & cùm corruiſſent vrbis murorum ambitus, neque permiſit vrbem capi, & coëgit fugere aduerſarios, cùm in eos miſiſſet [1] exercitum muſcarum & culicum. Qui ergo illi ſimile nomen eſt ſortitus, & eſt ei ſimilis moribus, ſit primus in ordine athletarum qui adhuc ſunt ſuperſtites, non quoniam eiuſdem eſt nominis particeps, ſed quoniam eſt illius virtutem æmulatus, & fuit ipſe alijs exemplar philoſophiæ. Nam cum ſimul cum inclyto illo Marone eſſet verſatus, & eius diuinæ fuiſſet doctrinæ particeps, obſcurauit præceptorem maioribus laboribus. Ille enim & murorum tegumentum habuit templum veteris erroris, & ex pellibus contextum fixit tabernaculum; & eo vtens, imbris & niuis effugiebat impetus: hic autem his omnibus valere iuſſis, & tabernaculo, & tugurio, & murorum tegumento, pro tecto habet cælum, contrarios omnes aëris impetus ſuſtinens: nunc quidem pluuiâ vehementi obrutus, nunc autem glacie & niue congelatus, aliquando autem radijs ſolis toſtus & exuſtus, & aduerſus omnia ſe fortiter & conſtanter gerens, & tamquam in alieno certans corpore, & contendens vincere naturam corporis alacritate animi. Mortali enim hoc & patibili corpore indutus, vitam agit tamquam impatibilis: & vitam incorpoream in corpore meditans, clamat cum beato Paulo: In carne ambulantes, non ſecundùm carnem militamus. Arma enim noſtra non ſunt carnalia, ſed potentia Deo ad deſtructionem munimentorum, deſtruentes cogitationes & omnem altitudinem quæ ſe extollit aduerſus Dei cognitionem, & captiuantes omnem intellectum ad Dei obedientiam. Sed hæc quidem

Vt Iacobus inter ſanctos mortuos primum locũ tenuit, ita nunc inter viuentes alter Iacobus.

Iacobus Maronis diſcipulus.

Cælum habet pro tecto.

Cum varijs aëris iniurijs conflictatur.

2. Cor. 10.

certamina quæ ſunt ſuper naturam, in minoribus ſe exercendo laboribus eſt meditatus. Nam cum in paruâ quadam domunculà ſe priùs incluſiſſet, & ab externis tumultibus animam liberaſſet, & recordationi Dei mentem affixiſſet, ſic perfectam & abſolutam meditabatur virtutem.

Cùm autem ſe optimè exercuiſſet, & bonis laboribus animam aſſueſeciſſet, maiora auſus eſt aggredi certamina: & cùm ad hunc montem perueniſſet, qui triginta ſtadijs diſtat ab hac vrbe, eum reddidit illuſtrem & venerandum, qui erat olim obſcurus & penitùs infertilis: nunc autem creditur tantam accepiſſe benedictionem, vt terra quæ eſt impoſita conſumatur, omnibus qui vndique adueniunt, ad vtilitatem eam exportantibus. In eo vitam agens cernitur ab omnibus accedentibus, non habens, vt dixi, ſpeluncam, non tabernaculum, non tugurium, non foſſam, non ſepem quæ eum circumdet ac muniat; ſed videtur orans & quieſcens, & ſtans & ſedens, & ſanus & cùm aliquâ tenetur ægritudine: adeò vt aſſiduè præſentibus decertet ſpectatoribus, & naturæ expellat neceſſitates. Neque enim alijs hominibus qui ſunt ingenuè vtcumque educati, externis præſentibus eſt facile excrementa egerere, nedum viro in ſummâ philoſophiâ exercitato. Et hæc dico, non vt qui ab alijs didicerim, ſed qui ipſe viderim. Nam cùm quatuordecim ab hinc annis in grauem morbum incidiſſet, affecit quidem, vt par eſt, eum qui eſt mortali corpore præditus. Erat autem æſtus vehemens, & flamma radiorum ardebat vehementiùs, cùm ſopiti quidem eſſent venti, aër autem maneret immobilis. Erat autem morbus inundatio flauæ bilis quæ deorſum ferebatur, & mordebat ac comprimebat inteſtinum, & cogebat extrà egredi. Tunc magnam vidi tolerantiam. Nam cùm ex multis vicis congregati eſſent homines, vt glorioſum hoc corpus ſalutarent, ſedebat in duas partes diſtractus. Nam natura quidem vim afferebat vt iret ad excernendum; pudor autem eius quæ aderat multitudinis, cogebat eum manere in eodem ſtatu & habitu. Ego autem hoc ſciens, cum eis qui conuenerant partim multis egi adhortationibus, partim etiam minis, abire iubens: poſtremò autem eos implicaui vinculis ſacerdotij, & non ſine maximo labore veſperè tandem amandaui. Ille autem vir diuinus, ne cùm ij quidem abſceſſiſſent, victus eſt à naturâ: ſed perſtitit tolerans, donec accedens nox profunda coëgit omnes domum recedere.

Montis ſterilitatem aufert.

Iacobus morbo afficitur.

Mira in morbis conſtantia & patientia.

Vincula ſacerdotij, comminatione excommunicatione.

Rurſus autem die ſequenti cùm ad eum veniſ-

veniſſem, vt vidi æſtum euaſiſſe vehementiorem, & quià laborabat febrem igne extrinſecus illato nutriri & augeri, prætexens dolorem capitis, dixi me ægre ferre vim ſolis radiorum; & rogaui vt mihi aliquam modicam apud ſe vmbram expanderet: qui poſtquam iuſſit, tribus fixis arundinibus, & ijs duobus impoſitis cilicijs, vmbram adinuenimus. Cum autem iuberet me ingredi, Turpe eſt, inquam, ô pater, vt ego qui ſum & iuuenis & valens viribus, hanc aſſequar conſolationem; tu autem qui & vehementi febre teneris, & opus habes tali conſolatione, foris ſedeas accipiens impetum radij ſolaris. ſi vis ergo, inquam, me vmbrâ frui, ſis mihi ſocius modici huius tabernaculi: nam tecum quidem volo manere, ſed prohibet radius. Ceſſit itaque his verbis auditis, & meum accepit remedium. Et quoniam vmbra fruebamur communiter, cœpi ruſſus alium ſermonem afferre, & dixi: Opus eſt vt accumbam, cum coxendix non citra moleſtiam patiatur ſeſſionem. Sed rurſus rogabat quidem vt accumberem: ei autem contra reſpondi, non eſſe tolerandum vt ego decumberem videns eum ſedentem. ſi vis ergo, inquam, me quoque frui hac quiete, communiter accumbamus, ô pater; non erubeſcam enim ſolus decumbens. Cùm talibus verbis decepiſſem eius tolerantiam, ei accubitos exhibui ſolatium. In ſolo autem iacenti ſuaues adhibui ſermones, traducens ad animi iucunditatem. Manu autem immiſſà intra veſtem, tentabam eius dorſum moderatè abſtergere, tunc vidi magnum ferri pondus, quod & lumbos alligabat & collum: iam verò aliæ quoque catenæ à circulo qui erat circa collum, duæ quidem antè, duæ verò ponè, ad inferiorem circulum obliquè pertinentes, & litteræ X figuram efficientes ante & ponè duos circulos colligabant. Iam vero manus quoque interius circa cubitos talia quoque alia habebant vincula. Cùm ergo aſpexiſſem onus ponderis multorum talentorum, obſecraui vt opem ferret corpori laboranti, quod non poterat ſimul ferre & onera voluntaria, & inuoluntariam ægritudinem. Nunc quidem, inquam, ô pater, febris fungitur officio ferri: cùm ea autem ceſſauerit, tunc rurſus corpori imponemus laborem qui ex ferro capitur. Hoc quoque conceſſit multis delinitus eiuſmodi cantilenis. Sed tunc quidem cum paucis ægrotaſſet diebus, facilè conualuit.

Theodoretus mittitur optimo patri perſuadere vt aliquid conſolationis morbo violentiam expungat.

Magnum ferri pondus ferebat beatus Iacobus.

Catenæ mortificationis deſcriptas.

Poſtea autem cùm in morbum incidiſſet grauiorem, multi autem vt corpus raperent multis ex locis conueniſſent, audientes id ciues, concurrerunt omnes & milites & priuati: illi quidem ſumptis armis militaribus, hi verò armis vtentes quibuſlibet. Denſa autem & exſtructâ acie pugnare cœperunt, tela emittentes, & fundis lapides torquentes, non vt percuterent, ſed ſolùm vt terrerent: & ſic expulſis accolis, victorijs inſigni athletâ lecto impoſito, qui nihil ſentiebat eorum quæ fiebant, (nam nec cùm coma eius à ruſticis velleretur, ſenſerat) venerunt in vrbem. Cùm in ædem autem veniſſent propheticam, in monaſterio ei propinquo lectum depoſuerunt. Venit autem quidam Berrhœam (illic enim tunc eram) ea quæ facta fuerant ſignificans, & nuntium mortis afferens. Cum itaque ſtatim cucurriſſem, & totam noctem in itinere conſumpſiſſem, poſt auroram offendi hominem, neque loquentem, neque vllum ex ijs qui aderant potentem agnoſcere. Poſtquam autem eum ſum allocutus, & nomine magni Acacij ei dixi ſalutem, ſtatim & aperuit oculos, & rogauit quomodo ſe haberet, & quando veniſſem eſt percontatus. Cùm autem ad hæc reſpondiſſem, rurſus clauſit oculos.

Concurrunt vt quiſque rapiat corpus ſancti Iacobi.

Theodoretus ad moribundum Iacobum ſtatim accurrit.

Cùm verò tres dies præterijſſent, veſperè rogauit vbinam eſſet: cùm autem reſciuiſſet, ægre tulit, & rogauit vt ſtatim rurſus referretur in montem. Cùm autem vellem eum perpetuò obſeruare & ei inſeruire, iuſſi mox ferri lectum, & deferri in locum quem cupiebat. Tunc vidi quantopere ab ambitione & gloriæ cupiditate eſſet alienum caput mihi venerandum. Poſtridie enim ei obtuli ius ptiſanæ cùm id refrigeraſſem; nihil enim omnino calidi ſumere patiebatur, cùm vſum ignis ſibi interdixiſſet. Cùm autem nollet ſumere, Nobis omnibus, inquam, ô pater, hoc concede; communem enim ſalutem tuam ducimus ſanitatem. Non ſolùm enim es vtilitatis exemplar propoſitum, ſed etiam orans fers auxilium, & Dei concilias nobis beneuolentiam. Quòd ſi te hoc malè habet quòd non ſis aſſuetus, hoc quoque, inquam, ô pater, conſtanter tolera: eſt enim hoc quoque genus philoſophiæ. Quomodo enim cùm eſſes ſanus cibum appetens, tolerantiâ viciſti appetitionem; ita etiam nunc minimè appetens in veſcendo oſtende tolerantiam. Hæc cùm dicerem, aderat homo Dei [14] Polychronius, qui id quod dicebam defendens, dixit ſe id primum velle ſumere, idque cùm eſſet mane, cùm ſæpè poſt interiectum ſeptem dierum ſpatium corpus aleret. Victus ergo oratione, vnum iuris poculum clauſis demiſit oculis, quod quidem ſolemus facere cum amaras bibimus potiones.

Vſum ignis ſibi interdixit Iacobus.

Sanctus Polychronius poſt ſeptimum diem tantum comedens.

Quo-

Quoniam autem pedes quoque, qui propter ii beci litatem ingreſſum amiſerant, ei lauate perſuaſimus; operæpretium exiſtimo hanc quoque eius animæ aperire philoſophiam. Propè enim aderat ſcyphus: voluit autem quidam ex iis qui miniſtrabant eum caniſtro tegere, vt non videretur ab iis qui ad ipſum veniebant: ille autem, Cur, inquit, ſcyphum tegis? Cùm is autem dixiſſet: Ne videatur ab iis qui veniunt ad contemplandum; Abſit, inquit, ò fili, vt ne celes homines ea quæ ſunt aperta Deo vniuerſorum: illi enim ſoli volens viuere, nullam humanæ gloriæ curam gero. Quid enim me iuuerit, ſi hi quidem me magis laboraſſe & maiori exercitatione vſum eſſe ſciuerint, Deus verò minori? non ſunt enim hi datores mercedis pro laboribus, ſed Deus eſt ſuppeditator. Quis ergo non valdè admiretur & ſermones, & mentem quæ ſermones genuit, quæ omni humana gloriâ adeo fuit ſuperior?

Longè ab hypocriſi remotus Iacobus.

Tale quid etiam aliàs memini accidiſſe. Erat veſper, & altum veſper & tempus comedendi: accepta ergo teſtâ appoſitâ, madeſactæ lentis cibum ſumpſit; id enim erat ei alimentum. Venit autem quidam à ciuitate, cui erat commiſſa quædam militaris exactio. Is autem cum eum procul vidiſſet, lentem non depoſuit, ſed cibum demiſit vt conſueuerat: & cùm viſione apprehendiſſet eum eſſe dæmonem, eum verbis inſectabatur vt hoſtem, & oſtendens ſe non vereri, interim ori lentem admouit. Obſecrabat autem is qui inceſſebatur maledictis: dicebat ſe eſſe hominem; & quòd prius quodam adactus iureiurando ſe ante veſperam ab vrbe eſſe profecturum, veniſſet hoc tempore. Ille, Bonu, inquit, animo eſto, & ne extimeſcito: ſed cùm precatus fueris, recedito: ſis autem mihi conuiua, & mei cibi particeps. Simul autem hæc dicens impleuit dexteram, & lente eum impertiit. Sic vanæ gloriæ morbum cum aliis expulit ex animo.

Cibus eius lens madefacta.

Hominem ſero ad ſe venientem, dæmonem eſſe ratus, non exhorruit.

De tolerantiâ autem ſuperuacaneum eſt dicere, cùm viſus ipſe reſtetur. Tres enim ſæpe dies & totidem noctes niue delapsâ ita fuit obrutus, pronus iacens, & Deum orans, vt ne parum quidem videretur ex pannis quibus fuerat indutus: ſæpe autem marris & ligonibus vicini ei niuem impoſitam detrahentes, eum iacentem euellunt & excitant. Ex his laboribus collegit dona diuinæ gratiæ, quorum volunt omnes eſſe participes. Illius enim benedictione multæ quidem extinctæ ſunt & extinguuntur febres, & multæ ægritudines ceſſarunt & omnino abierunt, multi autem dæmones coacti ſunt fugere: & aqua quæ ab illius dextera benedicitur, fit ſalutare pharmacum.

Gloria & nive opertus Iacobus.

Quis neſcit puerum mortuum per orationem fuiſſe excitatum? [illegible] enim ciuitatis erant eius parentes, qui [illegible] tos quidem filios genuerunt, [illegible] autem immaturos ad ſepulcrum tran[illegible]nt. Quando ergo hic vltimus natus fuit filius, cucurrit pater ad hominem Dei [illegible] v[illegible] is longam haberet vitam, & po[illegible] ſe eum eſſe Deo dicaturum ſi viueret. Cum itaque vixiſſet quatuor annis, vitæ finem accepit; pater autem aberat: aduen[illegible] autem vidit eum repentè efferri. Cum eum itaque e lecto rapuiſſet, Oportet, inquit, me implere promiſſum, & Dei ho[illegible] reddere vel mortuum. Detulitque vt [illegible] dixit, & ante pedes ſanctos illum poſuit, [illegible]cens illa quæ ſuis quoque dixerat dome[illegible]cis. Homo autem diuinus cùm ante ſe poſuiſſet puerum, flexis genibus orabat pronus vitæ & mortis rogans Dominum. Veſperè autem puer edidit vocem, & patrem vocauit. Cùm ſic ſenſiſſet vir ille diuinus, quòd ſuas preces ſuſcepiſſet Dominus & vitam puero ſuppeditaſſet, ſurrexit, & eo adorato qui facit voluntatem timentium eum, & audit eorum preces, finit orationem, & filium reddidit patri. Hoc & ego vidi, & patrem audiui narrantem, & multis aliis narrauit miraculum apoſtolicum, cùm ſciret multis auditis futurum id conducibile.

Puer mortuus reſuſcitatur à Iacobo.

Pſal. 144.

Porrò autem eius quoque ſum conſecutus auxilium: vnius autem aut duorum faciam mentionem, exiſtimans ingrati eſſe amica ſilentio præterire, & non docere genera beneficii. Exectandus Marcion multas ſpinas impietatis ſeminauit in regione vrbis Cyri; eas cum conarer euellere radicitus, omnem laborem ſubibam, & omnibus machinis aſſiduè vtebar. Qui autem meà truebantur cultura, cùm me eo nomine deberent diligere, pro eâ, vt prophetice dicam, detrahebant mihi: ego autem orabam, & reddebant mala pro bonis, & odium pro dilectione meâ: & magicis vtentes præſtigiis, & malignorum freti ope dæmonum, conabantur bellum gerere quod ſub viſum non caderet; & noctu venit quidam dæmon exitialis clamans, & linguâ vtens Syriacâ: Cur tu bellum geris cum Marcione? cur hanc pugnam aduerſus eum ſuſcipis? Quonam is te vmquam affecit moleſtia? deſine belligerari, deſiſte a maleuolentia, aut diſces experientia quantum bonum ſit quies. Scias quod te iampridem confodiſſem, niſi chorum martyrum te cuſtodientem vidiſſem cum Iacobo. Hæc ego audiui, & dixi cuidam

Cyri regio Marcionis erroribus infecta.

Pſal. 108.

Pſal. 34.

Præſtigiæ. & dæmone vexatum per [illegible] dæmonem.

ex ſanctis fratribus qui prope me dormiebat: Audis, inquam, quæ dicuntur? Ille verò, Omnia, inquit, audiui: & cùm vellem ſurgere, & reſpicere, & ſcire quis loqueretur, tuâ cauſâ quieui, cùm te putarem quieſcere. Ambo itaque ſurgentes reſpeximus, neque vllum qui moueretur vidimus, nec qui loqueretur audiuimus. Illa verba alij quoque qui nobiſcum habitabant, audiuerunt. Intellexit igitur quòd martyrum quidem chorum dicebat Lecythum olei martyrum, qui cùm à multis martyribus collectam haberet benedictionem, pendebat a meo lecto: ſub meo autem capite erat magni Iacobi vetus amictus, qui quouis clauſtro adamantino fuit mihi validior. Quinetiam cùm eorum maximum vicum eſſem ingreſſurus, deinde multa eſſent intermedia quæ mihi prohibebant exitum, niſi ad meum Iſaiam, rogans vt diuinum conſequeter auxilium. Ille verò, Eſto, inquit, bono animo; ſoluta ſunt omnia illa impedimenta inſtar telę aranearum: idque noctu me docuit Dominus, non in ſomnis adumbrans ſed reuerà oſtendens. Vidi enim, aiebat, cùm incepiſſem hymnodiam, in illâ parte in qua illi loca ſita ſunt, ſerpentem quendam, ignis ſpeciem præ ſe ferentem, qui ab Occidente repebat in Orientem, & ferebatur per mediam aërem. Cùm orationes autem tres peregiſſem, rurſus vidi inflexum, & orbiculatam oſtendentem figuram, & eius caudam capiti coniunctam. Cùm rurſus autem octo orationes abſoluiſſem, aſpexi eum in duas partes diſſectum & in fumum reſolutum. Hæc ipſe quidem ſic præuidit: nos autem vidimus exitum qui conſenſit eius prædictioni. Manè enim mali auctoris dæmonis imperio parentes, qui olim quidem erant ſectæ Marcionis, nunc autem ſunt claſſis apoſtolicæ, ab Occidente profecti, nudos nobis enſes oſtendebant: horâ autem diei tertiâ ſimul coacti, curam gerebant ſuæ ſolùm cuſtodiæ, ſicut ſerpens qui caudâ caput ſuum contexit: octauâ autem diſperſi, dederunt nobis locum ingrediendi in vicum. Statim autem inuenimus ſerpentem factum ex æris materiâ; qui ab eis adorabatur. Cùm enim aduerſus opificem & vniuerſorum creatorem bellum apertè ſuſcepiſſent, execrandum ſerpentem, tamquam illius hoſtem, colere contendebant. Talia ego beneficia à mihi venerando capite ſum conſecutus.

Lecythus olei martyrum.

Amictus san. Iacobi salutaris.

Serpens adorabatur à Marcionitis.

Quoniam autem diuinarum reuelationum narrationem ingreſſa eſt oratio, age narrabo quæ audiui ab illa linguâ ab omni mendacio alienâ. Narrauit autem non vllâ gloriæ inductus cupiditate (fuit enim diuina anima ab eo vitio remotiſſima) ſed cùm illum quidam viſus ea coëgiſſet [illegible] volebat celare. Supplex ab eo contendebam vt oraret Deum vniuerſorum, vt redderet mihi ſegetem mundam à zizanijs, & à ſeminibus hæreticis eam omnino liberaret: me enim valde angebat abominandi Marcionis error qui plurimum inualuerat. Dixit itaque a me oratus: Nec me, nec vllo alio tibi opus eſt ad Deum intercellore; habes enim Ioannem illum inſignem, Verbi vocem, Domini præcurſorem, has pro te preces aſſidue offerentem. Cum autem ego dicerem, me & eius credere orationibus, & aliorum ſanctorum apoſtolorum & prophetarum, quorum ad nos nuper delatæ ſunt reliquiæ; Eſto, inquit, bonô animo; habes Ioannem Baptiſtam. Sed nec ſic eum paſſus ſum ſilere, ſed multò magis vrgebam interrogans, & ſcire deſiderans cur eius potius meminiſſet. Ille autem, Vellem, inquit, amplecti & deoſculari eius amabiles reliquias. Cum autem dixiſſem: Non afferam eas, niſi pollicitus fueris te ea dicturum quæ videris. Atque ipſe quidem eſt pollicitus, ego verò poſtridie attuli ea quæ deſiderabat: & cum omnes iuſſiſſet abſcedere, hæc mihi ſoli narrauit. Quando hos, inquit, ciuitatis patronos, qui a Phœnicià venerant & Palæſtinâ, cum Dauidica excepiſti choreâ, venit mihi in mentem cogitare, num hæ eſſent illius inſignis Ioannis reliquiæ, & non alterius martyris qui eſſet eiuſdem nominis. Poſt vnum ergo diem ego ſtabam ad hymnos decantandos; video autem quemdam candidâ veſte indutum, & dicentem: Frater Iacobe, cur nobis aduenientibus non veniſti obuiam? Cùm ego autem rogarem quinam eſſent, reſpondit, dicens: Qui à Phœnicià & Palæſtina nuper venimus: & cum prompto & alacri animo nos omnes excepiſſent, & paſtor & populus, & ciues & ruſtici, tu ſolus eorum honoris non fuiſti particeps: innuebat autem eam quæ fuerat dubitationem. Ad hæc ergo dicit ſe dixiſſe: Abſentibus & vobis & alijs & vos honoro, & adoro Deum vniuerſorum. Rurſus autem die ſequenti eodem tempore cum ille ipſe appparuiſſet, Vides, inquit, frater Iacobe, eum illic ſtantem, cuius quidem veſtis eſt colore niui ſimilis, eſt autem prope illum poſitus ignis clibanus. Cum autem ego illuc oculos conuertiſſem, & illum eſſe Ioannem Baptiſtam conieciſſem, (nam & veſtitu erat indutus, & manum habebat vt baptizans,) Is eſt, inquit, quem tu conieciſti. Quin etiam, inquit, cùm tu aliquando noctu ad primum vicum ad ſeditioſos eos doctutus abires, & vt ego maiori ac vehementiori

Quibus in eo in ſunt ſanctorum reliquiæ, ſancti ad precati ſunt familiares.

Reliquias ſanctorum oſculari deſiderat Iacobus.

Viſio facta ſancto Iacobo pro confirmatione reliquiarum beati Ioannis Baptiſtæ.

Ioannes Baptiſta veſte candida, & manu velut baptizans apparet.

Quæ Theodoretus audierit à ſancto Iacobo.

ſtudio Deo offerrem orationem, mandaſſes, totâ nocte vigilaui rogans Dominum. Deinde audiui vocem dicentem: Ne timeas, ô Iacobe; magnus enim Ioannes Baptiſta totâ nocte orat Deum vniuerſorum. Facta enim fuiſſet magna cædes, niſi illius interceſſionibus fuiſſet extincta diaboli audacia. Hæc cùm mihi narraſſet, præcepit vt ego ſolus ſcirem, & ne alios aſſumerem conſcios. Ego autem vtilitatis gratiâ non ſolùm multis narraui, ſed etiam mando ſcriptis.

S. Ioannes Baptiſta orat Deum pro reductione errantium.

Iam verò à ſe quoque dicebat eſſe viſum Ioſeph patriarcham, capite & barbâ canum, & in ſenio formæ emittentem ſplendorem, & in virtutis faſtigio ſeipſum ſanctorum extremum nominantem. Nam cùm ego, inquit, eum primum dicerem ex ijs qui ſunt eiuſdem cum ipſo feretri participes, ipſe ſeipſum nominabat vltimum.

Viſio Iacobi de Ioſepho patriarchâ.

Mihi autem narrauit etiam varios & multiplices dæmonum inſultus, qui in ipſum facti ſunt. Cùm primùm enim, aiebat, hoc vitæ genus ſum ingreſſus, viſus eſt mihi quidam nudus forma Æthiops ignem ex oculis emittens: ego autem cùm eum viderem, & timore ſum affectus, & ad preces conuerſus, nec in animum inducere potui vt cibum ſumerem; ille enim tempore mihi apparebat. Cùm autem ſeptem & octo & decem dies tranſijſſent, & ieiunus permanerem, tandem improbum illum inſultum contemnens, ſedi & cibum ſumpſi. Ille autem cùm hanc meam non tuliſſet animi magnitudinem, minatus eſt ſe virgâ percuſſurum. Ego autem, inquit, dixi: Si tibi quidem eſt permiſſum à Deo vniuerſorum, percute; & plagam lubenter accipiam, vt qui ab illo feriar: ſed ſi non ſit tibi permiſſum, non percuties licet millies inſanias. His auditis tunc effugit.

Dæmon in formâ Aethiopis moleſtus Iacobo.

Sed me rurſus clanculùm perpetuâ afficiebat moleſtiâ. Nam aquam quæ mihi bis in hebdomadâ infernè afferebatur, ei qui afferebat occurrens, & meam formam imitans accipiebat: & illum iubens recedere, fluentum effundebat. Idque cùm non ſolùm bis, ſed etiam ter feciſſet, me ſitis perpeſſione validè oppugnauit. Cùm ergo validè angerer, rogaui eum qui ſolebat ad me afferre, cur iam quindecim diebus ad me aquam non attuliſſet: is dixit ſe iam ter & quater attuliſſe, & me accepiſſe. Et vbi, inquam ego, à te eam afferente accepi? Ille locum oſtendit. Etſi millies, inquam ego, me illuc accedentem videris, ne vas dederis donec ad hunc locum veneris.

Laborat Iacobus ſiti, quia dæmo aquam Iacobi ſpecie à diſcipulo accepit.

Sic cùm hæ quoque eius apertæ & irritæ fuiſſent inſidiæ, alias rurſus eſt aggreſſus. Dixit enim noctu vociferans, Te tam tetro implebo odore, & tibi tantam inuram infamiam, vt nemo te vllâ ex parte aſpiciat. Ego autem, inquit, ad hæc reſpondi: Agam tibi gratias. inuitus enim tuum inimicum beneficio afficies, vt qui efficias vt magis verſer in Dei recordatione. Nam quò mihi plus eſt otij, eò magis occupor in perpetuò contemplandâ diuina pulchritudine. Cùm itaque pauci dies præterijſſent, meridie conſuetum peragens officium, video, inquit, duas mulieres de monte deſcendentes. Ego autem cùm id præter conſuetudinem ægrè tuliſſem, & eas lapidibus petere eſſem aggreſſus, memini minatum ſcelerati dæmonis: & conieci hanc eſſe eam quam dicebat infamiam. Dixi ergo magnâ voce, quòd etiamſi meis inſiderent humeris, non eas impetam lapidibus, nec perſequar, ſed ſolâ vtar deprecatione. Ego quidem hæc dixi, illæ verò euanuerunt: & ſermone finem accepit viſio ſpectaculi.

Inimici mancipium æſtimat pro beneficio.

Diabolus ſpecie mulierum Iacobo apparet.

Poſt hæc rurſus, inquit, noctu ego quidem orabam: ferebatur autem vehiculi ſtrepitus, & clamor aurigæ & equorum hinnientium. Me autem conturbauit rei nouitas: cogitabam enim quòd nec princeps tunc eſſet in ciuitate, nec ea eſſet via vehiculorum, nec tempus aptum vehiculis. Hæc autem cùm apud me reputarem, audiebatur quidam ſtrepitus appropinquantis multitudinis, & clamabant quidam præcedentes lictores, ſibilantes, & de medio turbam exigentes, & ei qui præerat viam parantes. Poſtquam autem mihi viſi ſunt validè appropinquare, dixi, aiebat, Quiſnam es, & vnde venis? & quo opus habens veniſti hoc tempore? Quouſque ludificaris, ô infelix, & diuinam contemnis patientiam? Hoc ego quidem dicebam, conuerſus ad Orientem, & Deo preces offerens. Ille autem trufit quidem, ſed non potuit deijcere; reſiſtebat enim diuina gratia: & extemplò omnia illa euanuerunt.

Iacobus ad Orientem conuerſus orans dæmonem profligat.

Dicebat autem ſe etiam tempore pernicioſorum illorum latronum, quando ex Iſauriâ profecti, maximam partem Orientis vrentes, prædas egerunt, valdè extimuiſſe, non ne occideretur, (neque enim tenebatur tanto amore corporis) ſed ne raperetur in ſeruitutem & captiuus fieret, impietatiſque & iniquitatis videret ſpectaculum. Hunc metum cùm ſenſiſſet diabolus (ſæpè enim audiuerat, cùm hoc notis ſuis aperiret) imitatur noctu vlulatum mulierum. Ego autem, inquit, videbar audire quòd venirent hoſtes, & quòd vicis ignem inijcerent. Statim ergo cùm capillos in duas partes diſcri-

Dæmon Iſauricum metum ingerit Iacobo.

diſcriminaſſem, & partim quidem à dextris, partim vero a ſiniſtris ad pectus tranſtuliſſem, parabam collum vt id cutis amputaret facilius, & breui plaga accepta, ab illo abominando liberarer ſpectaculo. Cum ſic totam illam noctem tranſegiſſem, & aſſiduè incurſionem illorum exſpectarem, cum fuiſſet dies, & quidam veniſſent, rogaui quidnam audijſſent de Iſauris. Illi autem dixerunt ſe nihil noſſe illis diebus: & ſic agnoui, inquit, diabolicam quoque illam fuiſſe viſionem.

Dæmon lasciuiens eius illudit.

Aliquando autem aſſimilatus viuido & vegeto adoleſcenti, ſpecie decoro, & flaua comâ ornato, ad me accedebat ſubridens ſimul & ludens. Ego autem, inquit, irâ armatus, eijciebam inſectans maledictis. Ille autem permanebat, aſpectu meretricio, riſuque & ſermone ad voluptatem alliciens. Tunc ergo maiore ira percitus, Quomodo, inquam, potes totam terram obire, & omnibus tales parare inſidias? Is autem dicebat ſe non eſſe ſolum, ſed dæmonum multitudinem per totum terrarum orbem eſſe diſperſam, qui hoc modo ſimul & ludunt, & ſeriò agunt: ludo enim, qui videtur, ſtudent ſimul totam perdere humanam naturam. At tu, dicebam ego, abi, Chriſto tibi id iubente, qui totam legionem per porcos tranſmiſit in profundum. Audiuit ſimul & fugit: nec Domini appellationis vim ferens, nec eius famuli philoſophiæ ferre valens ſplendorem.

Dæmonem laſciuientem Chriſti nomine pellit.

Porrò autem cùm multa alia ſciam quæ poſſim narrare, ea nolo ſcribere, ne imbecillioribus eorum multitudo cauſſa ſit incredulitatis. Nam ijs quidem qui diuinum cernunt hominem, nihil eiuſmodi quod dicitur videtur incredibile, cùm ea quæ videtur virtus confirmet ea quæ dicuntur. Sed quoniam tranſmittentur ad poſteros ſcripta harum narrationum, (ſunt autem multis aures magis incredulæ quàm oculi) imbecillitate auditorum metiemur narrationem.

Aures magis incredulæ, quàm oculi.

Ei ergo ædificarunt alij quoque maximam ædem in vico propinquo, quæ non diſtat multis ſtadijs. Conſtruxi ego quoque loculum in æde victoria inſignium apoſtolorum. Sed cùm hoc reſciuiſſet vir diuinus, ſæpe me rogauit vt in illo monte corpus mandaretur ſepulturæ. Ego autem ſæpe dixi, quòd non oportet eum qui vitam præſentem non curarit, ſepulcri curam gerere. Vbi autem vidi hoc ei eſſe cordi, annui & ſum aſſenſus: & feci vt ſcinderetur arca & ſurſum ferretur. Cùm autem viderem lapidem corrumpi à pruina, rogaui vt ſineret arcæ paruam fieri domunculam: vbi autem iuſſit, & perfecto ædificio tectum impoſuimus,

Loculum viuo parat Theodoretus in æde apoſtolorum.

Non patiar, inquit, hoc vocari ſepulcrum Iacobi: ſed volo hanc fieri ædem martyrum victoriâ inſignium: me autem tamquam aliquem inquilinum poni in altero ſepulcro, vt qui dignus ſim habitus vt apud eos habitarem. Neque verò hoc ſolum dixit, ſed etiam fecit: & cùm multos quidem prophetas, multos autem apoſtolos, maxime autem plurimos martyres vndique collegiſſet, eos poſuit in vnâ arca, volens ſimul habitare cum populo ſanctorum, & deſiderans cum eis reſurgere, & dignari Dei contemplatione. Hoc autem ſufficit ad faciendam coniecturam quanta eius eſſet modeſtia. Qui enim tantas opes collegerat, perinde ac ſi eſſet in extrema paupertate, deſiderauit habitare tamquam peregrinus apud diuites mercatores. Quales ergo venerandi mihi capitis ſint labores, & quanta certamina, & quantam gratiam acceperit diuinitus, & quàm multis ſit victorijs potitus, & quam multis coronis ornatus, hæc ad oſtendendum ſufficiunt.

Iacobi humilitas in ſepulcro eligendo.

A vicinitate reliquiarum ſanctorum opem ſperat.

Quoniam autem aſperos & difficiles eius mores reprehendunt aliqui, & ægrè ferunt quòd ſolitudine tantopere delectetur & quiete, cum de eo pauca dixero, imponam finem narrationi. Proponitur, vt iam dixi, aſpectandus ab omnibus: neque foſſâ circumdatus, neque tugurio aliquo aut tabernaculo tectus. Vnuſquiſque autem ex ijs qui veniunt, à nullo clauſtro prohibitus, ſtatim accedens, ea quæ vult loquitur. Alijs autem amatoribus huius philoſophiæ, ſunt & foſſæ & fores, & eis licet frui quiete; & qui eſt incluſus, aperit cùm voluerit, & quantum vult, differt; & quantum vult, impletur diuinâ contemplatione. Hic autem horum nihil [illegible]. Quocircà eos fert ægerrimè qui in tempore orationis ei exhibent moleſtiam: & ſi cùm iuſſit quidem, ſtatim receſſerint, rurſus proſequitur orationem. Quòd ſi perrexerint exhibere moleſtiam, & cum ſemel aut bis iuſſerit non paruerint, tunc ægre ferens & increpans amandat. Ego autem de eo quoque aliquando ſum cum illo locutus, & dixi aliquos moleſtè ferre quòd expulſi fuerint, & non fuerint participes eius benedictionis, & quòd oporteret eos qui hac de cauſſâ veniunt, & iter multorum dierum conficiunt, recedere non indignantes, ſed animi lætitiâ repletos, & qui philoſophiæ narrationum conuiuio excipere poſſint eos qui ignorant. Ille autem, Non alicuius, inquit, alterius, ſed meâ cauſſâ veni in montem, & cùm ſcateam admodum multis peccatorum vlceribus, plurimâ opus habeo medicinâ: & eâ de cauſſâ oro clementem Dominum, vt

Tempus orationis interrumpi ægerrimè fert.

mihi

mihi præbeat medicamenta quæ mea curent vitia. Quomodo ergo non fuerit valdè reprehendendum & valdè ſtultum, intercumpere quidem ſenem orationis, interim autem loqui cum hominibus? Si enim hominis, qui eſt eiuſdem cuius ego naturæ, eſſem famulus, eo autem tempore quo eſt miniſtrandum domino, dimittens in tempore afferre cibum vel potum, confabularer cum aliquo ex conſeruis, quot plagas iure acciperem? Si autem cùm etiam acceſſiſſem ad præſidem, & quâ ab aliquo afficior narrans iniuriam, ſermonem quidem in medio interrumperem, apud aliquem autem ex præſeotibus aliqua alia verba facerem; non tibi videtur iudex id ægrè eſſe laturus, & auxilium quidem eſſe denegaturus, flagris autem prætereà eſſe cæſurus, & à tribunali eiecturus? Quomodo ergo eſt honeſtum, vt ſeruus quidem in dominum, qui autem ſupplicat in iudicem, ita vt oportet ſe gerat: ego autem ad Deum & æternum Dominum, & Iudicem iuſtiſſimum, & omnium Regem accedens, ne ſimiliter quidem atque ij accedam: ſed inter orandum, me conuertam ad conſeruos, & prolixo cum eis vtar ſermone? Hæc & audiui, & ad eos qui ægrè ferunt tranſmiſi: & mihi videtur rectè pulchreque dixiſſe. Nam præter ea quæ dicta ſunt, eſt etiam amantium proprium, omnes quidem alios deſpicere, illi autem ſoli quem amant & diligunt adhærere, eumque & noctu ſomniare, & interdiu viſione apprehendere. Ideò mihi videtur ægre ferre, vt qui in eâ quidem quam deſiderat verſetur contemplatione, prohibeatur autem impleri expetendâ & digniſſima quæ amatur pulchritudine.

Inſigni parabolâ dictum ſuum declarat.

Hæc vt narrantes, non vt encomij ritu laudantes conſcripſimus: breuitatis magnam curam gerentes, ne prolixitate moleſtiâ lectores afficeremus. Quòd ſi etiam fuerit huic ſuperſtes narrationi, innumerabilia alia præclara facinora adijciet prioribus: & illa quoque conſcribent alij, nos enim hinc excedere valdè cupimus. Pietatis autem certaminum agunotheta & ei det finem dignum ſuis certaminibus, præſtetque vt reliquus curſus priori conſentiat, vt victor perueniat ad metam, & noſtram imbecillitatem ſuſtentet ac ſuffulciat ſuis orationibus, vt confirmati, multas quas alij in nos conſecuti ſunt victorias eis eripiamus, & victores è vita excedamus.

Theodoretus interceſſionem eius petit.

CAP. XXII [56] THALASSIVS ET LIMNÆVS.

[57] HELIMNA eſt apud nos quidam vicus, qui olim quidem excepit ſemina impietatis Marcionis, nunc autem euangelicâ fruitur agriculturâ. Eius ad Meridiem eſt quidam collis, neque valde aſper, neque admodum accliuis. In eo monaſticum ædificauit habitaculum Thalaſſius vir admirabilis, qui eſt multis quidem alijs quoque bonis exornatus, ſed morum ſimplicitate & manſuetudineque & moderatione omnes homines ſui temporis ſuperauit. Hoc autem dico, non vt qui ſoli credam auditui, ſed qui eius etiam fecerim periculum. Ad virum enim ſæpe acceſſi, & eius ſum ſæpè vſus ſuaui conſuetudine.

Ab eo in hoc loco fuit initiatus, qui nunc ab omnibus decantatur Limnæus, & cum admodum iuuenis ad illam perueniſſet palæſtram, pulchrè in hac ſummâ inſtruebatur philoſophiâ. Et primùm quidem cùm linguam ſciret eſſe lubricam, adhuc adoleſcens hoc ſibi conſtituit [58] ſilentium: manſitque longiſſimo tempore cum nemine quidquam loquens. Poſtquam autem diuini illius ſenis doctrinæ ſatis fuit particeps, & ſe oſtendit expreſſam illius virtutis imaginem, acceſſit ad magnum illum Maronem, cuius priùs quoque meminimus. Acceſſit autem eodem tempore quo diuinus quoque Iacobus. Cùm autem ex eo quoque magnam percepiſſet vtilitatem, & quæ ſub dio agitur vitam eſſet æmulatus, occupauit aliud montis cacumen quod imminet cuidam vico, quem nominant [59] Targallam. In eo degit vſque in hodiernum diem, non habens domunculam, non tabernaculum, non tugurium: ſed ſolo continetur ſepto quod eſt ædificatum ex [60] lapidibus. Habet autem quoddam paruum oſtium luto aſſiduè obſtructum: quod aduenientibus quidem alijs numquam aperit, mihi autem ſoli accedenti hoc permittit facere. Ea de cauſa vndiquaque congregantur plurimi cùm meum aduentum ſenſerint, deſiderantes eſſe mei ingreſſus participes. Cum ijs autem qui aliquando ad ipſum veniunt, loquens per paruam quamdam feneſtram, eos impertit benedictione, per eam plurimis ſanitatem largiens. Seruatoris enim noſtri vtens nomine, & morbos ceſſare facit, & dæmones expellit, & apoſtolica imitatur miracula.

Silentium ſibi mandat.

A Marone inſtructus.

Sub dio degit.

Morbos & dæmones curat.

Non ſolùm autem ijs qui ad ipſum veniunt ſuppeditat curationem, ſed eam quoque ſæpenumerò præbuit ſuo corpori. Eum enim iam pridem inuaſerat morbus colicus. Quàm ſint autem acres qui ex eo oriuntur dolores & cruciatus, optime quidem ſciunt qui illum ſunt experti: ſciunt autem ij quoque qui eius fuêre ſpectatores. Prouoluuntur enim ſimiliter atque ij qui rabie agitantur,

huc

huc & illuc ſe vertentes: & crebro pedes extendentes & contrahentes. nonnumquam autem ſedent & ſurgant & ambulant, aliquam quietis viam quærentes: & ideò aſſident balneis, ſæpe ex eo aliquam accipientes conſolationem. Et quid opus eſt longiori vti oratione in ijs enumerandis quæ ſunt aperta & manifeſta omnibus? Cum hoc morbo colluctans, & tot tantiſque cruciatus doloribus, non medicinæ accepit auxilium, non lectum ingredi ſuſtinuit, non à medicamentis aut cibis eſt recreatus, ſed in tabulâ humi iacente ſedens, oratione & crucis ſignaculo eſt curatus, & carmine diuinæ appellationis ſopijt cruciatus.

Oratione & ſigna culo crucis ſolutum morbum pellit.

Porrò autem cùm is quoque noctu aliquando ambularet, calcauit dormientem viperam. Ea verò apprehendens plantam pedis, in eam dentes infixit. Cùm autem pedi conaretur opem ferre, ſe quidem inclinauit, & ei manum admouit; os autem beſtia in eam conuertit. Cùm autem rurſus ſiniſtrâ eſſet vſus vt ei ſuccurreret, in eam quoque traxit iram beſtiæ. Poſtquam autem fuit eius furor exſatiatus (illi enim plus quam decem morſus intulit) tunc quidem receſſit, & ſuam cauernam repetijt. Ille autem vndique maximis cruciabatur doloribus. Sed neque tunc paſſus eſt vti arte medicinæ: ſed vulneribus adhibuit ſola fidei medicamenta, crucíſque ſignaculum, & orationem, & Dei inuocationem. Ideò autem, vt exiſtimo, Deus vniuerſorum permiſit illam beſtiam in illud ſacrum corpus furere, vt diuinæ illius animæ omnibus apertam oſtenderet tolerantiam. Nam eius quoque quod generoſi & fortis animi Iob idem videmus fuiſſe conſilium. Siuit enim eum maximis ijſque omni generis agitari fluctibus, cùm ſapientiam gubernatoris vellet omnibus oſtendere. Vndénam enim aliàs cognouiſſemus vel illius fortitudinem, vel huius tolerantiam, niſi in eos quæuis tela conijciendi datus eſſet locus inimico pietatis.

Simili ratione viperæ venenū depellit.

Atque ad viri quidem tolerantiam docendam hæc ſufficiunt, clementiam autem & benignitatem aliunde oſtendemus. Nam cùm multos viſu priuatos, & qui mendicare cogebantur congregaſſet, & vtrimque ad Orientem & Occidentem eis habitacula ædificaſſet, iuſſit in eis degere, & Deum laudare, alimentum eis neceſſarium præcipiens ſuppeditari ab illis qui ad ipſum veniebant. Ipſe autem medius inter eos incluſus, & hos & illos incitat ad hymnodiam: & licet eos audire Deum aſſiduè laudantes. Tanta eſt eius perpetua benignitas in eos qui ſunt eiuſdem generis. Eorum autem quæ ſub dio ſuſcipiuntur certaminum, ipſi & magno Iacobo eſt idem tempus. Iam enim complerunt trigeſimum octauum annum.

Benignitas eius in cæcos & pauperes.

Iam 38. annis ſub dio certat.

61 IOANNES, MOYSES, ANTIOCHVS, ANTONIVS. CAP. XXIII.

Hoc vitæ inſtitutum æmulatus quoque eſt Ioannes, vir præter cetera clarus lenitate & manſuetudine. Is cùm rupē quamdam valde aſperam, tempeſtatibuſque obnoxiam, & ad Septemtrionem vergentem occupaſſet, in illa iam tranſegit vigintiquinque annos, aëris contrarios excipiens impetus. Alia autem omnia, ne ſingula perſequar, cibus & veſtis & ferri pondera, ſunt ijs qui prius dicti ſunt ſimilia. Eſt autem humanis omnibus adeò ſuperior, vt nullo ex eis fruatur ſolatio. Afferam autem huius rei indicium euidens. Nam cùm propter torum eius herbaceum vir quidam bonus plantaſſet amygdalum, & ea deinde procedente tempore arbor euaſiſſet, adeò vt & ei vmbram præberet, & oculos paſceret, iuſſit eam exſcindi, vt ex eâ nullam acciperet recreationē.

Ioannes 25 annis in rupe aſperâ degit.

Omnem recreationem à ſe abdicat.

Hoc vitæ inſtitutum amplexus quoque eſt Moyſes, in alto quodam montis vertice, qui impendet vico Romæ, decertans. *Moyſes.*

Et Antiochus vir ſenex, qui in monte maximè deſerto paruum ſeptum extruxit. *Antiochus.*

Et Antonius, qui in corpore ſenio confecto æque decertat atque iuuenes. *Antonius.*

Eſt autem eis eadem veſtis, & cibus, & ſtatus, & oratio, nocturníque & diurni labores: & nec longitudo temporis, nec ſenectus, nec naturæ imbecillitas eorum ſuperat tolerantiam; ſed in eis floret ac viget laborandi ſtudium. Alios quoque plurimos athletas habet in montibus & agris Deus virtutis agonotheta, quos non eſt enumerare facile; nedum vitam vniuſcuiuſque ſcribere.

Eadem ijs veſtis, cibus, ſtatus, oratio.

Cùm ergo ſufficientem ex eis vtilitatem ijs, qui lucrari voluerint, adiecerim, me conuertam ad aliud genus narrationis, rogans vt ſim eorum quoque benedictionis particeps.

Theodoretus benedictionis eorum participationem petit.

62 ZEBINAS ET POLYCHRONIVS. CAP. XXIV.

Zebinam prædicant vſque in hodiernum diem, qui vt illum viderent, digni ſunt habiti. Aiunt autem eum, cùm ad extremam perueniſſet ſenectutem, ijſdem eſſe laboribus vſum vſq; ad finem: nec, licet grauiſſimo premeretur ſenio, ex certaminibus iuuentutis aliquid immutaſſe. Superabat autem, vt dixerunt, omnes ſui temporis homines aſſiduitate orationis. In eâ enim diu noctuq; verſans, non ſolum non ſatiebatur, ſed etiam deſiderium efficiebat vehementius. quinetiam cum ijs qui ad ipſum veniebant paucis diſſerens, nō poterat in animum

Zebinas etiam ſenex inſtituti tenax.

Aſſiduus in oratione.

** ſiue Theoph.*

inducere vt cogitationem à cælis deduceret: ſed ſtatim ab illis liberatus, vt nec tantillum quidem ab ijs quæ ſunt Dei vniuerſorum ſeparatus, offerebat rurſus deprecationem. Poſtquam autem non permittebat ſenectus, vt citra moleſtiam ſtare poſſet aſſiduè, ſuſtentaculum ei præbebat baculum; cui innixus, Dominum & laudabat & orabat. Cùm autem præter alia bona eſſet ornatus amore in hoſpites, iubebat multos ex ijs qui ad ipſum veniebant, exſpectare veſperam. Illi autem timentes ne totâ nocte illic ſtarent, aliqua ſua negotia prætexentes, ſe ab illis ſubducebant laboribus.

Zebinas hoſpitalis.

Hunc ille quoque magnus admiratus eſt Maron: & omnes ad ſe venientes ad illum ire iubebat, & accipere eius benedictionem, eum patrem & magiſtrum nominans, & totius virtutis exemplar vocans. Rogauit autem vt in eodem quoque ſepulcro poneretur: ſed non ſiuerunt, "[1] qui corpus illud ſacrum diripuerunt," [4] & in eum locum quem diximus detulerunt. diuinus autem Zebinas cum ante eum obiiſſet, in vico ei propinquo, is autem appellatur Cirtica, iuſta ſibi facta accepit. In eius ſepulcro maximam ædem ædificarunt: ijs enim qui cum fide accedunt, variam ac multiplicem effundit curationem. Habet autem nunc quoque ſub eodem tecto martyres, qui apud Perſas quidem decertarunt, annuis autem & celebribus feſtis à nobis honorantur.

Totius virtutis exemplar.

Varij ad ſepulcrum eius curantur.

Huius doctrinam magnus accepit Polychronius: quinetiam diuiniſſimus Iacobus dicebat eum ſibi primùm dediſſe tunicam ex pilis contextam. Ego autem qui illum numquam vidi (ante meum enim aduentum vitæ finem acceperat) in hoc egregio Polychronio diuini Zebinæ video philoſophiam: non ſic enim cera exprimit figuras annulorum, vt hic illius effingit formam & characterem. Hoc autem apertè ſcio, ea quæ de illo narrantur, cum ijs quæ ab hoc fiunt, conferens. Eſt enim ſimiliter diuino incenſus deſiderio, & eſt terrenis omnibus ſuperior, & corpori alligatus mentem habet alatam, & quæ fertur ſublimè, aëremque tranſit & ætherem, & cælis fit ſublimior, & perpetuò diuinam viſione apprehendit contemplationem, nec poteſt illinc vmquam mentem detrahere; quinetiam cum ijs qui adueniunt colloquens, ſuperna mente peragrat.

Polychronius Zebinæ diſcipulus.

Eius autem per totam noctem vigiliam & ſtationem hinc didici. Cùm eum viderem ſimul & cum ſenio conflictantem & cum imbecillitate, & nullam omnino habentem curam corporis, ſæpiùs precatus ei perſuaſi, vt duos aſſumeret, qui ſimul habitarent, & aliquam conſolationem ab eis acciperet. Quoniam autem petijt viros virtute claros, qui per ſe in alio degebant monaſterio, illis quoque viris admirandis perſuaſi, vt diuini hominis curam omnibus præponerent. Ij cùm paruo tempore cum eo habitaſſent, conati ſunt fugere, per noctem illam non ferentes ſtationem. Cum autem virum diuinum obſecrarem, vt imbecillitate corporis metiretur laborem; Non ſolum, inquit, eos non cogo ſtare mecum aſſiduè, ſed etiam ſæpè præcipio, vt decumbant: illi autem, Et quomodo poſſemus, aiebant, eo qui in laboribus conſenuit, ſtante, & imbecillitatem corporis deſpiciente, decumbere, cum ſimus ſani & in mediâ ætate? Sed venerandi quidem mihi capitis nocturnos labores ſic didici. Hi autem viri procedente tempore ſibi tantam parauère virtutem, vt cum hoc magno viro eamdem perſequerentur philoſophiam.

Nocturnâ ſtatione ſe exercet.

Et Moyſes quidem, (hoc eſt enim ei nomen) permanſit vſque in hodiernum diem, tamquam patri & domino omne ei ſeruitium exhibens: & quæ ex ſacrâ illa animâ coruſcat virtutem accuratè perfecteque exprimens.

Moyſes Polychronij diſcipulus.

Damianus autem (hoc enim erat nomen alteri) cùm perueniſſet ad quemdam vicum non procul ſitum, ei autem eſt nomen Niara, & præter alias paruam quamdam inueniſſet domunculam, in illâ degit, idem vitæ inſtitutum perſequens: adeò vt qui hunc & illum rectè norunt, eum aſpicientes, exiſtiment ſe videre beati Polychronij animam in alio corpore. Eadem enim & ſimplicitas & manſuetudo & moderatio, eadem lenitas ſermonis, eadem in congreſſu ſuauitas, eadem animæ vigilantia, & Dei intelligentia, idem ſtatus & labor & vigilia & cibus: & quæ eſt ex lege diuinâ, paupertas & nihil poſſidere. Nam præter vnam ſportulam, quæ lentem habet madefactam, nihil eſt in habitaculo. Tantam accepit vtilitatem ex conſuetudine magni Polychronij.

Item Damianus.

Lente madefactâ viuit.

Ego autem relicto diſcipulo redibo ad magiſtrum: à fonte enim riui fluenta procedunt. Hic ergo cum alijs vitijs eiectâ quoque ex animâ gloriæ cupiditate, & inanis gloriæ conculcatâ tyrannide, ſtudebat ſemper labores occultare. Et ferrum quidem vt geſtaret non inducebat in animum, timens ne ex eo aliquid damni hauriret, ſi arrogantiæ inflammationem anima ex eo accepiſſet. Cum autem quercus grauiſſimam radicem ad ſe deferri iuſſiſſet, vt qui ad alium ſcilicet vſum eâ opus haberet, eam & noctu imponebat humeris, & eâ impoſitâ orabat;

Polychronius ſuos labores occultat.

ocabat, & interdiu, cum eſſet ei otium. Cum [illegible] veniret aliquis, & pulſaret oſtium, [illegible] in loco aliquo abſcondebat. Hanc cùm vidiſſet quidam, mihi indicauit: & cum vellem ſcire quantum eſſet eius pondus, vix eam potui tollere ambabus manibus. Iſau[illegible] cum ore aſpexiſſet, iuſſit eam dimittere: ego autem eum rogabam vt mihi eam permitteret accipere, vt ei eriperem occaſionem laboris. Poſtquam autem eum vidi ægre ferre, ei ceſſi deſiderio victoriæ.

Ex his laboribus efflorеſcit ei quoque data gratia diuinitus, & multa fiunt miracula [illegible]ius orationibus. Etenim cum grauis illa ſic[c]itas quæ homines affligebat, ad preces incitaret, venit ad eum multitudo ſacerdotum. Erat autem vnà cum eis quidam quoque cui Antiochenæ regionis multi vici paſcendi erant crediti. Is ex iis qui aderant, rogabat ſeniores, vt ei perſuaderent, vt manum dexteram imponeret lecytho. Cùm ij autem dixiſſent, eum non eſſe id facturum, dum preces poſt hæc fierent, & venerandum mihi caput oraret, ille ponè ſtans porrexit duabus manibus lecythum. Is autem ita cœpit ſcatere, vt duo aut tres ex ijs qui aderant manus extenderent, & eas plenas oleo acciperent. Sed licet & diuinæ gratiæ fundat radios, & rectis officijs præclariſque & ex virtute rebus geſtis ſit plenus, & quotidie colligat opes philoſophiæ, eſt tamen tantâ modeſtia & moderatione præditus, vt vniuſcuiuſque ex ijs qui ad ipſum veniunt ambos pedes amplectatur, & frontem terræ imponat, ſiue fuerit miles, ſiue opifex, ſiue ruſticus.

[illegible] miraculis claret.

Lecythus oleo [illegible] benedictione Polychronij

Adorantes adorat Polychronius.

Narrabo autem aliquid quod poſſit docere eius ſimplicitatem & moderationem. Quidam vir bonus, cui huius gentis obtigit præfectura, cùm Cyrum veniſſet, cupiebat mecum frui aſpectu horum magnorum athletarum. Cum alios ergo obijſſemus, ad hunc quoque acceſſimus cuius virtutem nunc narramus. Cùm ego itaque dixiſſem eſſe præfectum qui mecum acceſſiſſet, & æqui iuſtiq́ue amatorem, ſtatim homo diuinus vtraſque manus tendens & ambos pedes prehendens, Volo, inquit, vt mihi aliquam promittas petitionem. Cùm is autem ægrè ferret, & vt ſurgeret oraret, & ſe quod iuſſerit facturum polliceretur, (conijciebat enim eum velle rogare pro aliquo ex ijs qui eius parebant ditioni:) Quoniam ergo, inquit homo diuinus, es pollicitus, & iureiurando promiſſum confirmaſti, acri & vehementi ſtudio Deo pro me offer preces. Is autem frontem pulſans obſecrabat, vt eum abſolueret à iureiurando, vt qui non eſſet dignus pro ipſo preces offerre Domino.

Supplex preces alienas petit.

Eius ergo qui in tam alta philoſophia tantâ ſit modeſtia ac moderatione, quænam oratio poſſit eius laudes pro dignitate conſequi?

Huius in laboribus ſuſcipiendis ſtudium ne varij quidem ac multiplices morbi qui in eum incubuere, retardarunt: ſed cum à varijs morbis obſideatur, eoſdem labores ſuſtinet. Cum multis autem ſæpe verbis apud eum egerimus, vix hanc ædificauimus domunculam, corpori planè frigefacto aliquantulum caloris procurantes. Ei multi quidem adhuc ſuperſtites aurum ſæpè obtulerunt, & qui etiam exceſsère reliquerunt, ſed nihil ab vllo vmquam accepit: ſed eorum quæ offerebantur eos iuſſit eſſe diſpenſatores. Porrò autem magnus quoque Iacobus cilicium ab aliquo ad ſe delatum ad ipſum miſit: ſed id quoque remiſit, cùm id eſſe videret denſius & elegantius. Perpetuò enim vſus eſt vilibus & minimi pretij veſtibus. Adeo autem exiſtimauit paupertatem eſſe quouis regno magis expetendam, vt nec neceſſarium quidem ſemper haberet nutrimentum. Scio enim me ſæpe veniſſe, & benedictionem petijſſe, neque aliquid aliud inueniſſe quàm ſolas duas caricas. Huius mel, & ijs qui vident, eſt valdè expetendum; & ijs qui audiunt, ſuaue & maximè iucundum. Nullum enim vidi hominẽ, ne ex ijs quidem qui ſunt faceti & dicaces, qui vllâ vmquam reprehenſionis labe eum aſperſerit: ſed omnes eum & prædicant & celebrant, & ad ipſum venientes, minimè volunt recedere.

Nullis morbis ſtudio virtutum retardatur.

Aurum oblatum reijcit.

Cilicium elegantius datori remittit.

Paupertas quouis regno potior.

61 ASCLEPIVS, ET IACOBVS EREMITA. CAP. XXV.

HVIVS ordinis eſt admirabilis quoque Aſclepius, qui abeſt quidem decem ſtadijs, idem autem vitæ inſtitutum eſt æmulatus. Eſt enim ei idem & cibus, & veſtis, & morum moderatio, in hoſpiteſq́ue & in fratres charitas, lenitaſq́ue & manſuetudo, & cum Deo conuerſatio, & ſumma paupertas, & maximæ virtutis copiæ, & opes philoſophiæ, & alia omnia quæ de illo ſacro capite recenſuimus. Dicunt autem, eum quoque cùm eſſet in numero fratrum qui in vico habitant, monaſticam & temperatam vitam fuiſſe amplexum, nec ex multorum congreſſu vllam contraxiſſe maculam. Cùm ergo in vtraque vitâ, nempe & ciuili & ſolitaria, ſe egregie geſſerit, duplicibus quoque coronis meritò dignabitur.

Aſclepius eandem cum Polychronio inſtituti.

In vtraque vitâ ciuili & ſolitariâ egregius.

Porrò autem multi quoque alij ſunt horum æmulati virtutem: & plena eſt non noſtra ſolum, ſed etiam vicinæ ciuitates & pagi, tali philoſophiâ. Eſt autem vnus ex his diuinus quoque Iacobus, in quadam

SIVE THEOPH.

Iacobus in domunculâ incluſus.

domunculâ incluſus iuxta vicum qui dicitur Duzan. Qui cum ſit etiam in ipſo vitæ termino, (eſt enim pluſquam nonaginta annos natus) incluſus eſt ſolus, & per quamdam modicam foſſam, inſtar incuruæ lineæ factam, reſponſa quidem reddit, ſed non videtur: & neque igne vtitur, neque lumine lucernæ. Me quidem bis perfoſſo oſtio iuſſit admitti, hoc me honore afficiens, & quàm mihi benè velit oſtendens.

Theodoret sui ſanctorum benedictionē poſtulat.

Atque ij quidem qui adhuc ſuperſtites, ſcriptis meis non indigent: poſſunt enim, ſi velint, ipſi eorum contemplari philoſophiam. Poſteris autem & qui hoc non vidêre ſpectaculum, hæc quoque ad vſum ſufficiunt, vt quæ philoſophiæ oſtendant characterem. Hic ergo, & de his abſolutâ oratione, & benedictionis poſtulatâ remuneratione, ad aliam tranſibo narrationem.

CAP. XXVI

66 SIMEONES.

Simeon orbis miraculum.

SIMEONEM illum inſignem, magnum illud orbis terrarum miraculum, ſciunt quidem omnes qui parent imperio Romanorum; norunt autem Perſæ quoque, & Indi, & Æthiopes: quinetiam ad Scythas vſque Nomadas fama peruadens, eius in laboribus ſubeundis diligentiam docuit & philoſophiam. Ego autem etiam cùm omnes, vt ſemel dicam, homines teſtes habeam, vereor narrare certamina, quæ omnem ſuperant orationem; ne poſteris videatur fabula nuda ab omni veritate. Quæ enim fiunt, humanâ ſunt naturâ ſuperiora: ſolent autem homines naturâ metiri ea quæ dicuntur. Si quid autem dicatur quod eius excedat limites, falſa videtur oratio ijs qui non ſunt diuinis initiati myſterijs. Quoniam autem pijs & verâ religione præditis terra & mare plena ſunt: & qui in rebus diuinis ſunt eruditi, & ſanctiſſimi Spiritus gratiam accepêre, tantum abeſt vt non credant ijs quæ dicenda ſunt, vt ijs etiam magnam fidem ſint habituri: prompto & alacri animo accedam ad narrationem. Illinc autem incipiam vnde etiam supernâ dignatus eſt vocatione.

Ortus eſt Seſa vico.

Paſcit oues.

Eſt quidam vicus ſitus in confinio noſtræ regionis & Cilicum, eum autem Seſam nominant. ex hoc ortus, primò à parentibus docebatur oues paſcere, vt in hoc conferri poſſit cum magnis viris, Iacob patriarchâ, Ioſeph temperante, & Moyſe legiſlatore, & Dauid rege & prophetâ, & Michæâ prophetâ, & viris diuinis qui illis fuêre ſimiles. Cùm aliquando autem plurimùm * ninxiſſet, & coactæ eſſent oues intus manere, factâ ei poteſtate quieſcendi, ad templum diuinum venit cum parentibus.

** malè impreſſum antè nauigaſſet.*

Hæc autem narrantem audiui ſ[...] linguam. Dicebat ergo ſe vocem audiuiſſe euangelicam, quæ eos quidem qui flent & lugent beatos pronuntiat: miſeros autem vocat eos qui rident, & eos nominat felices qui ſunt mundo corde præditi, & alia quæ ſunt his connexa. Deinde ex ijs qui aderant interrogaſſe quempiam, quidnam faceret aliquis vt horum vnumquodque conſequatur? cum autem illi vitam retuliſſe ſolitariam, & ſummam illam oſtendiſſe philoſophiam.

[...] euangelicam [...]

Confert ſe ad [...] martyrum.

Cùm ergo verbi diuini hæc ſuſcepiſſet ſemina, & profundis animæ ſulcis ea pulchrè occuluiſſet, dicebat ſe iuiſſe in proximam ædem ſanctorum martyrum: in ea autem & genua & frontem in ſolo defixiſſe, & eum rogaſſe qui vult omnes homines ſaluos fieri, vt eum deducat ad viam perfectam pietatis & veræ religionis. Cùm autem hoc modo diu eſſet moratus, dulcem quidem ſomnum quemdam ſibi obrepſiſſe, talè autem vidiſſe ſomnium: Mihi, inquit, videbar fodere fundamenta; deinde audire aliquem aſtantem, quòd me oporteat foſſam facere profundiorem. Cùm itaque adieciſſem vt iuſſit altitudinem, rurſus tentabam quieſcere: ſed me quoque rurſus iubebat fodere, & non ceſſare à labore. Cùm autem hoc mihi ter & quater præcepiſſet facere, tandem dixit eam ſufficere altitudinem: & iuſſit ædificare deinceps nullo labore, vtpote quòd cùm ceſſaſſet labor, futura quoque eſſet ædificatio citra laborem. Huic prædictioni res ferunt teſtimonium. Ea enim quæ fiunt, humanam naturam excedunt.

1. Tim. 2.

Viſio Simeonis.

Cùm illinc ſurrexiſſet, ad propinquorum quorumdam monachorum venit habitaculum. Duobus autem annis cum illis verſatus, & perfectioris virtutis amore captus, venit ad vicum illum Teledam, cuius priùs quoque meminimus, apud quem magni & diuini viri Ammianus & Euſebius palæſtram fecêre monaſticam. Sed non venit in hanc diuinus Simeones, ſed in aliam quæ ex hac germinauit: 67 Euſebonas enim & Abiton cum magni Euſebij doctrinam ſatis percepiſſent, hoc philophiæ ædificauere gymnaſium. Cùm itaque toto vitæ tempore fuiſſent & animis concordes & moribus, & veluti vnam animam oſtendiſſent in duobus corporibus, multos habuerunt qui eiuſdem vitæ tenebantur amore.

Ammiani & Euſebius.

Euſebonas & Abiton.

Cùm ij autem ex hac vitâ gloriosè exceſſiſſent, 68 Heliodorus admirandus ſuorum ſodalium accepit præfecturam: qui cùm vixiſſet ſexaginta & quinque annos, ſexaginta & duos annos intus incluſus tranſegit. Cùm enim tres annos apud ſuos parentes fuiſſet educatus,

Heliodorus præfectus monaſterij.

Ab infantia ad monaſtica.

eductus, hunc gregem eſt ingreſſus, cum nihil vnquam aſpexiſſet eorum quæ fiunt in mundo. Dicebat autem, ſe ne ipſam quidem noſſe formam porcorum, vel gallorum, vel aliorum huiuſmodi. Eum ego ſæpè vidi, & ſimplicitatem morum ſum admiratus, & eius animi puritatem ſum mirum in modum amplexus.

Cùm ad hunc veniſſet hic præſtantiſſimus pietatis athleta, decem quidem annos perpetuos decertauit. Cùm autem haberet octoginta eiuſdem certaminis ſocios, omnes longo interuallo ſuperauit. Et cùm alij poſt duorum dierum ſpatium veſcerentur, ipſe totam hebdomadam permanebat ieiunus, ægre ferentibus præſidibus, & cum eo contendentibus, & ordinis perturbationem eam rem vocantibus, ijs tamen quæ dicebantur non perſuadentibus, nec animi alacritatem refrænare valentibus.

Ieiunat integrâ hebdomadâ.

Audiui autem illum ipſum narrantem qui nunc eſt huius gregis præfectus, quod cùm aliquando funem contextum ex palmis (eſt autem is aſperrimus) ſumpſiſſet, & manibus aſtrinxiſſet, eo lumbos ſuccinxit, non apponens extrinſecùs, ſed ipſi pelli applicans: & tam arctè compreſſit, vt tota illa pars cui fuerat impoſitus, circumcircà exulceraretur. Poſtquam autem plus quàm decem dies hoc modo tranſegiſſet, & vlcus quod incrudeſcebat guttas ſanguinis emitteret, rogauit quidam qui hoc viderat quænam eſſet cauſſa ſanguinis. Cùm is autem diceret nihil eſſe quod ei afferret moleſtiam, eius ſocius per vim & manum immiſit, & cauſſam didicit, & eam præfecto renuntiauit. Mox ergo increpans, & rogans, & rei crudelitatem reprehendens, vix illi ſoluit vinculum: ſed nec ſic perſuaſit vt illi vlceri vllam adhiberet medicinam. Porrò autem cum eum viderent facere alia eiuſmodi, iuſſerunt vt ab illâ palæſtrâ recederet, ne ijs qui erant corpore imbecilliori, ea quæ eſſent ſupra vires æmulari conantibus, damni cauſſa fieret.

Fune palmeo lumbos ſuccingit.

Egreſſus ergo cùm veniſſet ad montis loca magis ſolitaria, & quemdam ſine aquâ lacum non valdè profundum inueniſſet, in eum ſeipſum demiſit, & in eo Deo offerebat hymnodiam. Pœnitentiâ autem ducti illius palæſtræ præfecti, duos quoſdam emiſerunt, permittentes vt eum quærerent & ducerent. Cùm itaque ij montem circuiſſent, rogarunt quoſdam qui illic paſcebant pecora, an vidiſſent aliquem tali colore præditum, & ſic veſtitum. Vbi autem lacum paſtores oſtenderunt, valdè quidem ſtatim exclamauerunt, fune autem allato, eum cum magno labore extraxerunt: non eſt enim æque facilis aſcenſus atque deſcenſus.

Lacum ſiccum pro domicilio eligit.

Cum itaque paruo tempore apud illos eſſet moratus, venit in vicum Telaneſſum, ſubiectum cacumini montis in quo nunc degit. In eo cùm paruam inueniſſet domunculam, tres annos tranſegit incluſus.

Tres annos in paruâ domunculâ incluſus degit.

Cùm autem contenderet virtutis augere diuitias, deſiderauit ſimiliter ac diuini homines Moyſes & Elias, ieiunus permanere quadraginta diebus: & admirabili Baſſo conatur perſuadere, qui tunc multos obijt vicos, vt qui præeſſet ijs qui erant in pagis ſacerdotibus, vt nihil quidem intus relinquat, luto autem oſtium obſtruat. Cùm is autem rei referret difficultatem, & moneret ne violentam mortem exiſtimaret eſſe virtutem: eſt enim id crimen & maximum & primum. At tu, inquit, ô pater, repone mihi decem panes, & hydriam aquæ, & ſi videro corpus egere alimento, ero eorum particeps. Factum eſt vt iuſſit; & illa quidem fuerunt repoſita, oſtium autem luto eſt obductum. Finitis autem diebus, venit quidem ille admirandus & homo Dei Baſſus: amoto autem luto, oſtium ingreſſus, inuenit quidem panum numerum; inuenit autem vrnam quoque aquâ plenam: ipſum autem iacentem, nec ſpirantem, & nec loqui nec moueri potentem. Spongiâ ergo petitâ, cùm os ea humectaſſet & eluiſſet, ei obtulit diuinorum Sacramentorum ſymbola: & ſic per hæc confirmatus, ſurrexit, & modicum cibi ſumpſit, lactucas, & intybum, & his ſimilia p[illegible]im mandens, & ad ventriculum tranſ[illegible]s.

Ieiunat per integram quadrageſimam abſque cibo.

Inde Euchariſtiâ reficitur.

Obſtupefactus itaque magnus ille Baſſus, venit ad ſuum gregem, magnum hoc narrans miraculum. Habebat enim plus quam ducentos ſodales, cùm nec eis iumentum habere nec molam permiſiſſet, neque aurum ab aliquo oblatum accipere, neque aliquem extra fores egredi, aut aliquid ex neceſſarijs empturum, aut aliquem ex ſuis notis viſurum; ſed intus agere, & quod à diuinâ gratiâ mittebatur alimentum accipere. Hanc legem in hodiernum vſque diem ſeruant ſodales, & quamuis creuerit eorum numerus, mandata quæ eis data ſunt non tranſilierunt. Ego autem ad magnum tranſibo Simeonem.

Leges monaſterij cui præerat Baſſus.

Ab illo ergo tempore vſque in hodiernum diem, (iam autem præterierunt viginti & octo anni) manet ieiunus quadraginta dies. Tempus autem & aſſuefactio multum detraxit de labore: ſolebat enim primis diebus ſtare & Deum laudare; deinde cum propter inediam non poſſet ampliùs corpus pati ſtationem, deinceps ſedere & diuinum peragere officium; poſtremis autem

Annis 28. quadrageſimam ſine cibo tranſigit Simeon.

diebus

d[illegible]bus etiam accumbere. Nam cum paulatim conſumerentur & extinguerentur vires, cogebatur iacere ſemimortuus. Poſtquam autem ſtetit in columna, non inducebat quidem in animum vt deſcenderet, ſed aliâ ratione excogitauit vt ſtaret. Nam cum trabem quamdam columnæ alligaſſet, & ſeipſum rurſus funibus trabi adaptaſſet, ſic quadraginta dies perpetuos tranſegit. Poſt hæc autem cum maiorem deinceps à ſuperis gratiam accepiſſet, ne hoc quidem opus habuit auxilio: ſed ſtetit quadraginta dies, cibum quidem non ſumens, ſed alacritate animi & diuina gratiâ confirmatus.

Stans per totam quadrageſimam perdurat.

Cùm hos ergo tres perpetuos, vt dixi, annos in illa tranſegiſſet domuncula, ad hoc tantopere ſermonibus iactatum & celebratum venit cacumen: & cùm ſeptum circumcirca fieri mandaſſet, ferream autem catenam viginti cubitorum comparaſſet, & eius vnum quidem initium cuidam petræ maximæ appendiſſet, alterum autem dextero pedi adaptaſſet, vt nec ſi vellet quidem, abiret extra eos limites, in eo degit, cælum aſſiduè viſione apprehendens, & vt ea quæ ſunt ſupra cælos contemplaretur ſibi vim afferens: mentis enim volatum non impediebat ferri vinculum. Poſtquam autem [69] Meletius ille admirabilis, cui tunc mandata erat cura epiſcopatus regionis Antiochenæ ciuitatis, vir cordatus, & prudentiâ clarus, & ingenij ſolertiâ ornatus, ſuperuacaneum dixit eſſe ferrum, cùm ſufficiat m[illegible]d corpori imponenda rationis vinc[illegible]ceſſit quidem, & eius paruit ſuaſioni. Cùm autem æris fabrum acceſſiri iuſſiſſet, præcepit ſolui vinculum. Cùm autem tibiæ quoque adaptata eſſet pellis, ne corpus læderetur à ferro, & oporteret eam, (fuerat enim conſuta) diſrumpi, dixerunt ſe vidiſſe plus quàm viginti maximos cimices, in eâ tamquam in cauernâ deliteſcentes: & hoc ſe dicebat vidiſſe admirandus Meletius. Ego autem huius memini, hinc quoque oſtendens magnam viri tolerantiam: nam cùm poſſet pellem manu comprimere, & omnes facilè interimere, moleſtos morſus toleranter paſſus eſt, in paruis ſe lubenter ad maiora exercens.

Ferreâ catenâ ſe alligat, ſepto concluſus.

Magna viri tolerantia ſupra Stoicorum ἀπάθειαν.

Cùm ergo peruolaret fama in omnes regiones, concurrebant omnes, non ſolùm vicini, ſed qui etiam multorum dierum itinere aberant; alij quidem paralyticos afferentes, alij verò ægris ſanitatem petentes, alij autem vt patres fierent rogantes, & quod à naturâ non acceperant, ab illo volebant accipere: cumque acciperent, & quæ poſtulabant impetrarent, læti quidem redibant, quæ autem erant conſecuti beneficia prædicantes, longè plures eadem petituros emittebant. Si[illegible]rem omnibus vndique aduenientibus, & per totam viam inſtar fluminis affluentibus, [illegible]dere eſt pelagus hominum in illo loco conſtitutum, quod fluuios vndiquaque excipit. Non ſolum enim confluunt qui noſtram habitant regionem, ſed & Iſmaëlitæ, & Perſæ, & Armenij qui ſunt eis ſubiecti, & Iberes, & Homeritæ, & qui illis ſunt interiores. Venerunt autem multi quoque qui habitant extrema Occidentis, Hiſpani inquam, & Britanni, & Galli, qui quod eſt inter ea medium occupant. De Italia enim ſuperuacaneum eſt dicere: aiunt enim Romæ, quæ eſt longè maxima, eum fuiſſe adeò omnium ſermone celebratum, vt in officinarum omnibus veſtibulis & porticibus ei paruas [70] poſuerint imagines, hinc ſibi præſidium & tutelam parantes.

Afflicti à Simeone læti redeũt.

Ex omnibus [illegible] partibus ad eum concurrunt.

Imagines [illegible] in officinarum veſtibulis, ad præſidium.

Cùm ergo venirent innumerabiles, (conabantur autem omnes contrectare, & ex pelliceis illis veſtibus aliquam percipere benedictionem) primùm quidem abſurdum & alienum exiſtimans tam inſignem ſibi haberi honorem, deinde etiam rem ægre ferens, vt nimis laborioſam, machinatus eſt illam in columnâ ſtationem: primùm quidem iubens ædificari ſex cubitorum, deinde duodecim, poſteà autem viginti duorum, nunc autem ſex & triginta. Cupit enim in cælum euolare, & ab hac terrenâ liberari conuerſatione.

Ex tantarum [illegible] veſtis [illegible] ſperatur [illegible].

Cedrenus hæc habet verbotenus anno 52. Theodoſij.

Ego autem nec abſque diuino conſilio exiſtimo hanc factam fuiſſe ſtationem. Quamobrem eos hortor qui reprehendendi ſtudio delectantur, vt linguam ſuam refrænent, & non temerè eam ferri permittant, ſed potiùs conſiderent quòd ſæpè talia machinatus eſt Dominus vt eis prodeſſet qui ſunt ſocordiores. Etenim iuſſit Iſaiam ambulare nudum & nudis pedibus; Ieremiam lini bis cingulum circumponere, & ſic incredulis offerre propheticam; & aliquando etiam lignea collaria & ferrum collo imponere; quinetiam Oſee quoque vxorem accipere fornicariam, & rurſus amare mulierem fornicariam & adulteram; & Ezechieli ſuper dexterum latus cubare quadraginta dies, & ſuper ſiniſtrũ centum & quinquaginta, & rurſus murum perfodere, & fugientem exire, & ſibi deſcribere captiuitatem; quinetiam enſem aliquando acuere, & eo caput radere, & in quatuor partes capillos diuidere, & alios quidem huic, alios verò illi diſtribuere, ne omnia recenſeã. Vnumquodque autẽ horum iuſſit fieri Rector vniuerſorũ, eos qui ſermoni non parebant, nec vt prophetias audirent in animum inducebant, admirabilitate ſpectaculi colligens, & vt diuina reſponſa

Monaſtica auſteritas ex veteri Teſtamẽto aſſeritur.

Iſai. 20.

Ierem. 13.

Idem 27.

Oſee 1.

Ezech. 4.

Ibidem.

Idem 12.

Idem 5.

reſponſa audiret, efficiens. Quis enim non obſtupuit, cum videret diuinum hominem 71 nudum ingredientem? Quis autem non deſiderauit ſcire cauſſam, cur hoc fieret? Quis autem non eſt percontatus, cur fornicariam propheta ſecum habitare pateretur?

Quomodo ergo vniuerſorum Deus iuſſit illorum vnumquodque fieri, curam gerens eorum qui ignaue & ſocorditer viuebant: ita etiam hoc nouum & admirabile procurauit ſpectaculum, rei nouitate & admirabilitate omnes trahens ad ſpectandum, & efficiens vt aduenientibus credibilis exhiberetur admonitio. Nouitas enim ſpectaculi eſt pignus ſufficiens doctrinæ: & qui venit ad ſpectaculum, cùm res diuinas doctus fuerit recedit. Et quemadmodum ij quibus obtigit vt eſſent reges hominum, poſt aliquam temporis conuerſionem mutant imagines nummorum; aliquando quidem leonum exprimentes imagines, aliquando autem ſtellarum, & aliquando Angelorum, nouo charactere tentantes aurum reddere pretioſius: ita etiam ſummus Rex vniuerſorum, veluti quaſdam figuras ac characteres, hæc noua & multiplicia viuendi inſtituta, pietati veræque religioni adijciens, non ſolùm fidei alumnorum, ſed eorum qui laborant morbo incredulitatis, ad laudandum linguas excitat. Et quod ita ſe habeat, non ſolùm verba teſtantur, ſed etiam res ipſæ clamant. Iſmaëlitarum enim millia innumerabilia, quæ impietatis ſeruiebant caligini, illa in columnâ illuminauit ſtatio. Nam velluti ſuper candelabrum aliquod poſita hæc lucerna lucidiſſima, ſolis inſtar emiſit circumquaque radios: & eſt, vt dixi, videre Iberos venientes, & Perſas, & Armenios, & diuinum Baptiſmum accipientes. Iſmaëlitæ autem turmatim venientes, ducenti ſimul & trecenti, & nonnumquam etiam mille, errorem quidem patrium negant cum clamore: quæ autem illi coluerant ſimulacra, ante magnum illud lumen conterentes, & Veneris Orgijs renuntiantes (ab alto enim repetitis temporibus acceperant cultum huius dæmonis) diuina percipiunt Sacramenta; leges accipientes à diuinâ illâ linguâ, & patrios ritus valere iubentes, aſinorumque agreſtium & camelorum eſum abnegantes. Eoſque ego & vidi & audiui & patriam impietatem abnegantes, & doctrinæ euangelicæ aſſentientes.

Spectaculi nouitas pignus ſufficiens doctrina.

Vt à variâ imagine denariorum nũmo pretium, ita religioni à vario vita inſtituto.

Variarum gentium ad Simeonem concurſus & conuerſio.

Semel autem maximum adij periculum: ipſe enim eis dixit vt ad me accederent, & ſacerdotalem acciperent benedictionem, dicens fore vt magnum hinc fructum perciperent. Cùm illi autem paulò magis barbaricè concurriſſent, alij quidem antè trahebant, alij verò ponè, alij autem ex obliquo: qui autem alijs aberant longiùs, irruentes, & manus protendentes, alij quidem barbam vellebant, alij vero veſtes apprehendebant; & à vehementiori illorum aditu fuiſſem ſuffocatus, niſi ille clamorem edens, omnes diſperſiſſet. Talem, quæ à dicacibus irridetur hominibus, columna effudit vtilitatem, & tantum emiſit radium Dei cognitionis in mentes barbarorum.

Sacerdotalis benedictionis magnum fructum Simeon cenſet.

Scio etiam aliud ab eo fuiſſe factum eiuſmodi: Obſecrabat vna tribus diuinum hominem, vt deprecationem quamdam & benedictionem emitteret ſuæ tribus præfecto: alia autem quæ aderat tribus contradicebat, dicens non oportere illi emitti benedictionem, ſed ei qui præeſt ſuæ tribui: illum enim eſſe iniuſtiſſimum, hunc verò alienum ab iniuſtitia. Cùm autem inter eos magna fuiſſet contentio, & barbarica decertatio, tandem in ſe inuicem irruerunt. Ego autem prolixâ vſus oratione, ſuadebam vt quieſcerent; vtpote quòd vir diuinus ſufficeret ad dandam & huic & illi benedictionem. Sed hi quoque dicebant, non oportere illum hanc aſſequi, & illi eâ alterum priuare conabantur. Cùm eis autem deſuper eſſet minatus, & eos canes vocaſſet, vix ſedauit contentionem. Hæc autem dixi, volens oſtendere quanta eſſet eorum animi fides. Non enim ſic inter ſe inſanijſſent, niſi diuini viri benedictionem credidiſſent maximam habere virtutem.

Barbari in ſe inuicem irruunt vt quiſque Simeonis benedictionem præferret.

Vidi autem aliud quoque miraculum quod fuit valde celebratum. Quidam enim ingreſſus (erat autem is quoque Saracenorum vnius tribus præfectus) ſupplex petebat à diuino capite vt cuidam opem ferret, cui in viâ erant paralyſi ſoluta membra corporis. Dicebat autem eum morbum ei accidiſſe in Callinico (eſt autem id caſtellum maximum.) Cùm is itaque fuiſſet allatus in medium, effecit vt negaret impietatem maiorum. vbi autem lubenter obedijt, & quod iuſſus fuerat impleuit, rogauit an crederet Patri, & vnigenito Filio, & ſancto Spiritui. Cum is autem ſe confeſſus eſſet credere; His, inquit, credens appellationibus, ſurge. Poſtquam autem ſurrexit, iuſſit vt tribus præfectum ſuis ferret humeris vſque ad ipſum tabernaculum (habuit autem corpus maximum) & ille quidem eo accepto, ſtatim abijt. Qui autem aderant, ad Dei laudes linguas mouerunt. Hoc autem iuſſit, Dominum imitans, qui iuſſit paralytico ferre lectum. Matth. 9. Dei imitationem nemo vocet tyrannidem. Eſt enim vox eius: Qui credit in me, opera quæ ego facio ille quoque faciet, & maiora his faciet. Ioan. 14. Etenim huius

Curat paralyticum poſt abrenuntiationem impietatis.

ius promiſſi euentum vidimus. Nam cùm vmbra Domini numquam fecerit miraculum, magni Petri vmbra & mortem fregit, & morbos exegit, & fugauit dæmones. Sed Dominus & hæc per ſuos ſeruos fecit miracula: & nunc quoque ſimiliter eius vtens appellatione, diuinus Simeones innumerabilia efficit miracula.

Accidit enim vt aliud quoque fieret miraculum, priore minime inferius. Ex ijs enim qui in nomen ſalutare Domini Chriſti crediderant, quidam Iſmaëlita non obſcuro loco natus, Deo votum fecerat, hoc diuino viro teſte. Pollicitus autem erat, futurum vt ſe deinceps perpetuò abſtineret ab eſu cuiuſuis animati. Hoc promiſſum neſcio quomodo quodam tempore tranſgreſſus, occiſam autem auſus eſt comedere. Cùm Deus autem per increpationem eum ad conuerſionem voluiſſet deducere, & ſuum famulum honorare, qui fuerat teſtis promiſſi quod is fuerat tranſgreſſus, mutata eſt in lapidis naturam caro auis, adeò vt nec ſi vellet quidem, deinceps eo veſci poſſet. Quomodo enim potuiſſet, cùm lapiduiſſet quod ad cibum ſumptum fuerat corpus? Hoc admirando & incredibili ſpectaculo obſtupefactus barbarus, ad ſanctum venit quàm celerrimè, quod erat occultum peccatum in lucem proferens, & ſuam tranſgreſſionem omnibus enuntians, & delicti à Deo petens veniam, & ſancti auxilium inuocans, vt omnipotentibus ſuis precibus ipſum peccati vinculum exolueret. Multi autem id vidère miraculum, qui auis partem ex oſſe & lapide conſtantem viderunt in eius pectore.

Votũ abſtinendi à carnibus violanti caro lapideſcit.

Non ſolùm autem fui ſpectator miraculorum, ſed etiam auditor eorum quæ prædicta ſunt futura. Etenim eam quæ fuit ſiccitatem, & magnam illius anni ſterilitatem, & eam quæ conſecuta eſt ſimul famem & peſtem, duobus annis antè prædixit, dicens ſe præuidiſſe virgam quæ infligitur hominibus, & flagella quæ per eam intentantur. Porrò autem aliàs quoque ſignificauit irruptionem eius qui bruchus ſeu eruca dicitur, & eam non eſſe magnum detrimentum allaturam, cùm diuina clementia mox ſequatur ſupplicium. Cùm autem triginta dies præterijſſent, innumerabilis quidem ſupra ſtetit multitudo, vt etiam radium diſſecarent, & vmbram offunderent: idque omnes planè & perfectè vidimus: ſolùm autem dedit damnum beſtiarum paſcuis, cibum autem hominum nullâ ex parte læſit.

Simeon prædixit ſterilitatẽ & peſtem.

Item bruchi irruptionem.

Iam verò mihi quoque qui ab aliquo oppugnabar, ſignificauit ante quindecim dies futurum belli finem: & [72] prædictionis veritatem iudici experientia.

Item litis finem.

Quinetiam ei aliquando viſæ ſunt duæ virgæ quæ ferebantur quidem de cælis, in terram autem Orientalem cadebant & Occidentalem. Hanc autem Perſicæ & Scythicæ gentis in imperium Romanorum inſurrectionem ſignificauit vir diuinus, & ijs qui aderant effatus eſt viſionem, multiſque lacrymis & precibus aſſiduis repreſſit plagas, quarum intentabantur minæ in orbem terræ. Gens quidem certè Perſarum iam armata, & parata ad Romanos inuadendos, eis diuinà aduerſante voluntate, à cœpto eſt retardata, & intrinſecus in malis proprijs occupata. Cum autem ſciam plurima alia eiuſmodi, ea prætermittam, orationis vitans prolixitatem: ſufficiunt hæc quidem certè ad oſtendendam ſpiritalem eius mentis contemplationem.

Viſio vna de incurſione Perſarum & Scytharum.

Eius quoque fuit magna fama apud regem Perſarum: vt enim narrarunt legati qui ad ipſum venerunt, diligenter ſciſcitabatur quænam eſſet eius vita, & quænam miracula. Dicunt autem eius quoque coniugem, & petijſſe oleum dignatum eius benedictione, & tamquam donum maximum accepiſſe. Quin etiam omnes regis aſſeclæ & à famâ cõmoti, & multas in eum à magis adornatas accipientes calumnias, diligenter rogabant; & cum intellexiſſent, virum diuinum nominabant. Cetera verò turba, & ad muliones accedentes & ad famulos & milites, & pecuniam offerebant, & rogabant vt eſſent participes olei benedictionis.

Regina Perſarum oleum benedictum à Simeone maximi dono loco habet.

Iſmaëlitarum autem regina cùm eſſet ſterilis, & cuperet filios, primum quidem miſſo aliquo ex ijs qui valebant dignitate & auctoritate, obſecrauit vt mater fieret. Poſtquam autem aſſecuta eſt petitionem, & peperit vt cupijt, accepto rege qui natus fuerat, profecta eſt ad diuinum ſenem: & quoniam non licebat mulieribus ad eum accedere, ad eum miſſo infante, rogauit vt conſequeretur eius benedictionem: [73] Tuus enim, inquit, eſt hic actus. Ego enim obtuli cum lacrymis ſemen orationis; tu autem ſemen effeciſti manipulum, cùm diuinæ gratiæ imbrem attraxiſſes per deprecationem.

Regina Iſmaëlitarum filium impetrat.

Sed quouſque [74] conor metiri altitudinem maris Atlantici? Nam ſicut eam non poſſunt homines dimetiri, ita narrationem exuperant quæ ab illo fiunt quotidie. Ego autem eius ante hæc omnia admiror tolerantiam: noctu enim & interdiu ita ſtat, vt videatur ab omnibus. Ablatis enim foribus, & non minimà parte ambitus diſſoluta, proponitur omnibus ſpectaculum nouum & admirabile: nunc

Noctu & interdiu ſtat.

quidem

quidem ſtans longo tempore, nunc autem frequenter ſe incuruans, & Deo offerens adorationem. Iam verò multi quoque ex adſtantibus enumerant has adorationes. Semel autem quidam ex ijs qui mecum erant, cùm enumeraſſet mille & ducentas & quadraginta quatuor, deinde lapſus eſſet, deſtitit numerare. Semper autem ſe inclinans, prope digitos pedum frontem admouet. Nam cùm venter ſemel in hebdomadâ alimentum accipiat, idque exiguum, quantum eſt diuinorum Sacramentorum participatio, dorſo concedit vt facilè inflectatur. Aiunt autem ei ex ſtatione in altero pede enatum eſſe vlcus chironium, & illinc aſſiduè plurimam excerni ſaniem. Sed nihil quod ei accidit, reprimit philoſophiam: ſed fert forti & generoſo animo voluntaria & inuoluntaria, alacritate animi & hæc & illa ſuperans.

Plurimas quotidie adorationes Deo offert.

Vlcus chironium patienter fert.

Hoc autem vlcus coactus quoque eſt aliquando [75] alicui oſtendere. Dicam autem cauſſam. Venit ab Arabenâ quidam vir bonus, & honoratus Chriſti miniſterio: is cùm ad illud perueniſſet cacumen, Dic mihi, inquit, per ipſam veritatem, quæ hominum genus ad ſe conuertit, Eſne homo, an natura incorporea? Cùm autem qui aderant ægre ferrent interrogationem, omnes quidem iuſſit tacere; ad illum autem dixit: Cur hanc mihi propoſuiſti interrogationem? Cùm autem dixiſſet: Quoniam omnes vulgò iactare audio, te neque comedere nec dormire; vtrumque autem eſt hominum proprium: nemo enim qui hac ſit naturâ præditus, vixerit abſque alimento & ſomno. Ille autem iuſſit quidem ſcalas admoueri columnæ, illum autem aſcendere: & primùm quidem manus aſpicere, deinde intra pelliceum illum amictum manum mittere, & videre non ſolùm pedes, ſed etiam vlcus illud grauiſſimum. Cùm autem homo vidiſſet, & admiratus eſſet vlceris magnitudinem, & ex eo didiciſſet quomodo ſumat nutrimentum, illinc quidem deſcendit, ad me autem veniens narrauit omnia.

Incredulum benignè ad vitæ ſuæ experientiâ admittit.

In feſtis autem publicis aliam quoque oſtendit tolerantiam. Nam poſt occaſum ſolis, donec is rurſus venerit ad horizontem occidentalem, manibus in cælum extenſis [76] ſtat totâ nocte, nec à ſomno delinitus, nec à labore ſuperatus. In tantis autem laboribus, tantaque rerum geſtarum magnitudine, & miraculorum multitudine, eſt tantâ morum modeſtiâ ac moderatione præditus, ac ſi ſit dignitate poſtremus omnium hominum. Præter modeſtiam autem & facilis ad eum patet aditus, & eſt affabilis & ſuauis: & reſpondet vnicuique eorum qui loquuntur, ſiue ſit opifex, ſiue mendicus, ſiue ruſticus. A munifico autem & liberali Domino accepit etiam donum doctrinæ: & bis quotidie faciens admonitiones, irrigat aures eorum qui audiunt, pulchrè admodum loquens, & diuini ſpiritus exhibens diſciplinam: & iubens in cælum ſuſpicere & euolare, & à terrâ diſcedere, & regnum quod exſpectatur viſione apprehendere, & gehennæ minas timere, & terrena contemnere, & futura exſpectare. Licet autem eum quoque videre iudicantem, & rectas & iuſtas ferentem ſententias. Hæc autem & quæ ſunt huiuſmodi, fiunt poſt horam nonam. Totam enim noctem & diem vſque ad nonam orat perpetuò. Poſt nonam autem, primùm quidem diuinam doctrinam exhibet præſentibus; deinde audita vniuſcuiuſque petitione, cùm aliquas fecerit curationes, componit lites eorum inter quos eſt controuerſia. Circa occaſum autem ſolis deinceps incipit conuenire Dominum. Sed quamuis in his verſetur, & hæc omnia faciat, nec ſanctarum eccleſiarum curam abiicit & prouidentiam, aliquando quidem pugnans cum impietate gentium, aliquando autem [77] frangens Iudæorum audaciam, aliquando autem fundens ac profligans turmas hæreticorum, & aliquando quidem de his ſcribens ad Imperatorem, aliquando autem præſides ac magiſtratus ad diuinum zelum excitans, aliquando autem ipſis quoque eccleſiarum paſtoribus maiorem gregis curam gerere præcipiens.

In feſtis publicis totâ nocte diuq; orat.

Varia Simeonis exercitia. Docet.

Exhortatur.

Iudicem agit.

Orat.

Lites componit.

Gentiles, Iudæos, & hæreticos expugnat.

Hæc autem ſum perſecutus, [78] ex guttâ conatus oſtendere pluuiam, & ijs qui hæc ſcripta legerint, tamquam indice guſtandam præbere mellis dulcedinem. Quæ autem decantantur ac celebrantur ab omnibus, ea ſunt ijs longè plura. Sed non ſum omnia ſcribere pollicitus, ſed paucis eius vitæ inſtituti oſtendere formam & characterem. Conſcribent autem, vt eſt conſentaneum, alij quoque his longè plura.

[79] Cùm poſt hæc autem diu vixiſſet, & multis miraculis & laboribus, ardoréque ſolis, & hibernâ glacie, & vehementibus ventorum inſultibus, & humanæ naturæ imbecillitate, ſolus ex omnibus qui vnquam fuerunt manſiſſet inexpugnabilis, poſtquam eum deinceps oportuit eſſe cum Chriſto, & immenſorum certaminum coronas accipere, quòd homo quidem eſſet, morte confirmauit ijs qui non credebant: manſit autem etiam poſt mortem immobilis: & in cælum quidem anima peruenerat, corpus autem ne ſic quidem cadere ſuſtinuit; ſed

Stans moritur.

rectum ſtetit in locu certaminum, tamquam inuictus athleta, nulla parte membrorum volens terram tangere. Sic Chriſti athletus manet etiam poſt mortem cum eis ſimul verſans victoria.

Varia edũtur curationes ad reliquias eius & tumulum.

Variorum certè morborum curationes, & miracula, & diuinarum virtus operationum, ſicut quando erat ſuperſtes, ita nunc quoque fiunt, non ſolum apud loculus ſanctarum reliquiarum, ſed etiam apud ſummæ eius virtutis & diuturnæ decertationis munimentum: magnam, inquam, illam & celebratam columnam huius iuſti & laudibus celebrandi Simeonis.

Auctor implorat Simeonis auxilium.

Cuius ſanctis interceſſionibus cupio vt ego adiutus, in his ſanctis perſeuerem laboribus: Deumque precor qui eſt communis ornatus, & eſt ſplendor pietatis & veræ religionis, vt & mea vita corrigatur, & ad euangelicam vitæ formam dirigatur.

C. XXVII.

80 BARADATVS.

Varia monaſticam amplectentiũ ſtudia.

Et communis hominum hoſtis inuenit multas vias vitij, vniuerſam humanam naturam ſtudens penitùs perdere: & pietatis veræque religionis alumni multas & diuerſas excogitauere ſcalas quibus in cælum adſcenderetur. Alij quidem per claſſes decertantes (ſunt autem hi cœtus innumerabiles) incorruptis fruuntur coronis, & deſideratum aſcenſum conſequuntur. Alij autem vitam amplectentes monaſticam, & cum Deo ſolùm loqui meditantes, & nullam conſolationem humanam participantes, ſic victores publicè renuntiantur. Alij autem in tabernaculis, & alij in tuguriis degentes, Deum laudibus celebrant. Alij vero amplectuntur vitam in antris & ſpeluncis. Multi autem, ex quibus aliquorum meminimus, non antrum, non tabernaculum, non ſpeluncam, nõ tugurium habere decreuerunt, ſed nudo aëri ſua corpora mandantes, contrarias qualitates tolerant, aliquando quidem ſummo gelu concreti, aliquando autem igne radiorum exuſti. Iam verò eorum quoque rurſus eſt vita diuerſa. Nam alij quidem ſtant aſſiduè, alij verò in ſeſſionem & ſtationem diem diuidunt: & alij quidem ſeptis quibuſdam incluſi, fugiunt multorum congreſſionem, alij verò nullo huiuſmodi vtentes tegumento, propoſiti ſunt omnibus qui eos volunt contemplari. Vnumquodque autem horum in præſentiâ neceſſe habui perſequi, cùm admirabilis Baradati vellem vitam conſcribere. Is enim excogitauit nouas rationes exercendæ tolerantiæ.

Nouam ab alijs rationem init Baradatus.

Nam cùm primùm quidem longo tempore ſe incluſiſſet in domunculâ, ſoli diuinâ fruebatur contemplatione. Illinc cùm rupem occupaſſet imminentem, & paruam quandam arcam, nec iuſtâ quidem ſymmetria corpori congruentem, ex lignis conſtruxiſſet, in eâ vitam degebat, deorſum aſſiduè incuruari coactus. Non habebat enim altitudinem eius longitudini iuſta proportione conuenientem. Non erat autem ea compacta aſſeribus, ſed erat aperta ſimiliter atque cancelli, & erat ſimilis feneſtris quæ latiores habent ingreſſus luminis. Quocirca nec à pluuiæ erat impetu libera, nec erat tecta à flammâ ſolis: ſed vtraque non minùs admittebat quàm alia quæ ſunt ſub diuo: in hoc autem ſolo ea ſuperabat, quòd accederet labor incluſionis.

Cella ſtructa ad hominem ſe incuruandũ.

Cum autem longum tempus hoc modo tranſegiſſet, poſteà egreſſus eſt, cedens precibus diuini Theodoti, cui obtigerat pontificalis ſedes Antiochena. Stat autem aſſiduè manus in cælum extendens, & vniuerſorum Deum laudans: totum corpus tunicâ pelliceâ contegens: circa naſum autem ſolum & os, reliquit modicum ingreſſum ſpiritui, vt reſpiret, communem aërem excipiens, quoniam humana natura non poſſet aliter viuere: omnem autem eum laborem ſuſtinet, cùm non ſit corpore valdè robuſto, ſed valetudinario & multis morbis obnoxio. Feruens autem animi alacritas, & diuino amore incenſa cogit vt laboret qui non poteſt laborare.

Pelle veſtitur.

Iam verò ſapientiâ quoque & intelligentiâ ornatus, optimè & interrogat & reſpondet, & ratiocinatur nonnumquam melius & potentiùs ijs qui Ariſtotelicos legêre labyrinthos. Cùm ſit autem in ipſo ſummo virtutis faſtigio, non ſinit vt arrogantiâ ſimul efferatur ſpiritus, ſed iubet eum deorſum repere circa ipſum latus montis. Sic enim quantum ſibi damnum mens conciliat quæ tumet & ardet inſolentiâ. Hæc eſt in ſummâ eius philoſophia.

Meliùs Ariſtotelicis ratiocinatur.

Cui concedatur vt creſcendo poſſit metam curſus attingere. Eſt enim communis piorum lætitia, horũ qui victoriâ potiti ſunt gloria. Mihi autem detur, vt eorum ſuffultus precibus, non ſim procul ab hoc monte: ſed paulatim conſcendam, & me eorum contemplationis voluptate expleam.

Auctor ſanctorum precibus fulciri petit.

C. XXVIII.

81 THALELAEVS.

NEQVE Thalelæi ſilebo narrationem, eſt enim plenum miraculo ſpectaculum. Non ſolum autem alios audiui narrantes, ſed etiam ipſe vidi admirabile & præter opinionem ſpectaculum. Nam cùm viginti ſtadijs procul à Gabalis, (ea eſt autem vrbs parua & elegans) tumulum quemdam occupaſſet, in quo erat templum dedicatum dæmoni-

Thalelaus cellã iuxta dæmonis templum ſtatuit.

dæmonibus, & quod ab ijs qui iam erãt antiquitus impij, multis honorabatur ſacrificijs, paruum quoddam fixit tugurium. Sceleratos autem illos & execrandos perpetuò colebant, vt dicebant, magnam eorum crudelitatem cultu placare adnitentes. Multis enim perniciem afferebant, & ijs qui accedebant, & ijs qui erant vicini: nec ſolùm hominibus, ſed & aſinis, & mulis, & bobus, & ouibus; non cum beſtijs bellum gerentes, ſed per eas quoque hominibus tendentes inſidias.

Tunc ergo cùm eum vidiſſent aduenisse, perterrere quidem conabantur, ſed non poterant, cùm & eum muniret fides, & pro eo pugnaret gratia. Rabie itaq; & furore repleti in eas quæ tunc illic plantatæ erant arbores fecerunt impetũ: in illo autem tumulo multæ erant ficus & oleæ quæ florebant. Ex ijs dicunt plus quàm quingentas repente fuiſſe euulſas: audiuique plures vicinos agreſtes id narrantes, qui olim quidẽ detinebantur caligine impietatis, per eius autem doctrinam & miracula acceperunt lucem Dei cognitionis. Quoniam autem cùm hoc feciſſent pernicioſi & ſcelerati dæmones, non exterruerunt athletã philoſophiæ, rurſus in eum alias parauêre machinas. Noctu enim vlulantes, & lampades oſtentantes, conabantur perterrefacere, & eius rationem perturbare. Vbi autem riſit omnes eorum inſultus, eo poſteà relicto effugêre.

Plantæ eius à dæmonibus eradicantur.

A dæmonibus noctu inquietatur.

Is autẽ cùm duas rotas conſtruxiſſet, quæ duorum cubitorum habebant diametrum, aſſeribus non inter ſe compactis, ſed diſiunctis & ſeparatis, ambas rotas coniunxit. Deinde cùm intus ſediſſet, & cuneis & clauis diſiunctas illas confixiſſet tabulas, ſub dio rotam appendit, tribus alijs altis lignis in terram defixis, & ſuperioribus eorum initijs alijs lignis commiſſis, & in eorũ medio duplici illâ rotâ alligatâ, & ſublimè elatâ. Huius autem ſpatium quidem quod eſt interius, habet quidem cubitorum duorum altitudinem: cubiti verò latitudinem. In eo ſedens vel potiùs ſuſpenſus, annis iam fuit decem perpetuis. Cùm autem corpus habeat maximum, neque ſedens quidem poteſt collum erigere, ſed ſemper ſedet incuruatus, genibus habens affixam faciem.

Annis 10. rotis incluſus viuit.

Ad eum cùm veniſſem, inueni quidem eum ex Euangelijs colligentem vtilitatem; cum autẽ interrogaui, cupiens ſcire cauſſam illius noui vitæ inſtituti. Ille autem Græcâ linguâ vſus, erat enim Cilix genere, Ego, inquit, multis peccatis obnoxius, & credens ſupplicijs quorum minæ ſunt intentatæ, hoc vitæ genus excogitaui, hoc agens vt caſtigetur corpus pœnis mediocribus, vt eripiar à magnitudine earum quæ exſpectantur. Sunt enim illæ grauiores non ſolũ quantitate, ſed etiam ipſâ qualitate: ſunt enim inuoluntariæ. Quod autem ab inuito fit, id eſt valdè moleſtum: quod autem eſt voluntarium, etiamſi ſit laborioſum, minorem affert dolorem; ſponte enim ſuſcipitur, ſed non labor violentus. Si his ergo, inquit, paruis moleſtijs nunc inuero ea quę exſpectantur, hinc magnum lucrum referam. His auditis, eius ingenij ſolertiam valde ſum admiratus, quòd non ſolum iam facta ſepta tranſiliebat, ſed etiam ex ſe alia excogitabat certamina: & quòd non ſolùm decertabat, ſed, eorum etiam cauſſas ſciebat, & alios docebat.

Mortificatio carnis fuga eſt pœnæ infernalis.

Iam verò multa quoque miracula per eius preces fieri dixerunt accolæ, non ſolum hominibus, ſed etiam camelis, & aſinis, & mulis curationem per eum adipiſcentibus. Hinc vniuerſa illa gens quæ impietate detinebatur, paternum quidem abnegauit errorem, diuinæ autem lucis accepit ſplendorem. His vtens adminiſtris, & templum dæmonum diruit, & maximam ædem excitauit victoriâ inſignibus martyribus, ijs qui dij falsò nominabantur, diuos opponens mortuos.

Miraculis & curationibus claret Thalelaus.

Horũ concedatur interceſſionibus vt hîc cum eadem victoriâ certaminum terminum occupet, & nos ab his & illo adiuti, ſimus vehementes amatores certaminũ philoſophiæ.

Theodoretus imploras ſanctorum opem.

[81] MARANA ET CYRA. C.XXIX.

Ad mulierum aſcetriarum deſcriptionem tranſit Theodoretus.

POSTQVAM optimorum & præſtantiſſimorum virorum vitæ conſcripſi inſtitutum, operęprętium exiſtimo mulierum quoque meminiſſe, quæ non minùs, ſi non etiam ampliùs, certauerunt. Eæ enim ſunt digniores quæ laudentur, vt quibus quidem obtigerit natura imbecillior, eamdem autem quam viri oſtendant animi alacritatem, & à primâ parente accepto dedecore genus liberauêre. Maranæ autem & Cyræ meminero in præſentiâ, quæ tolerantiæ certaminibus omnes alias vicêre.

His patria quidem eſt Berhœa, patriæ autem genus inſigne, educatio autem generi conueniens. Sed his omnibus contemptis, cùm exiguum quemdã locum ante vrbem comprehẽdiſſent, & intra eum fuiſſent [81] luto & lapidibus oſtium obſtruxêre. Famulas autem quæ eiuſdem vitę volebant eſſe participes, exſtructo extra ambitum habitaculo, iuſſerunt in illo habitare. Ipſæ autem per quamdam paruam feneſtram reſpiciunt ea quæ ab illis fiunt, & eas frequenter excitant ad orationem, & accendunt ad diuinum amorem: ipſæ verò cùm neque domum habeãt, nec tugurium, ſub dio ſuâ ſponte vitam agunt. Pro ianuâ autem eis quædam parua exſtructa eſt feneſtra, per quam neceſſarium alimen-

Mara & Cyra Berhœæ oriundæ.

Sub dio vitam agunt.

alimentum accipiunt: & cum ijs quæ ad ipſas veniunt colloquuntur mulieribus. Ad eam autem congreſſionem definitum eſt tempus Pentecoſtes: alio autem tempore vitam amplectuntur quietam: ſola autem Marana loquitur cum aduenientibus; alteram autem nemo audiuit vmquam loquentem. Ferrum autem geſtant, & tantum onus ferunt, vt Cyra, cui corpus obtigit imbecillius, ad terram vſque incuruetur, & corpus minimè poſſit erigere. Habent autem vela maxima, vt retrò quidem trahantur, & pedes omnino contegant, anteriùs autem vſque ad ipſam zonam demittantur, vultum ſimul & collum, & pectus, & manus occultantia penitùs.

Velis teguntur.

Eas ego ſæpe vidi, intra ianuā intromiſſus: iuſſerunt enim mihi aperiri, ſacerdotij dignitatem honorantes. Vidi ergo illud ferri pondus quod nec à viro quidem forti & robuſto ferri poſſet: & cùm vehementer rogaſſem, tunc quidem auferre potui: poſtquam autem receſſimus, id rurſus ſuis membris impoſuere, collo quidem collare, lumbis autem zonam, manibus autem & pedibus ea quæ ſunt eis attributa. Hoc modo autem viuunt, non quinque ſolùm vel decem ſolis tranſactis annis, ſed quadraginta duobus. Et cùm tanto tempore decertauerint, tamquam quæ nuper certamina attigerint, delectantur ſudoribus. Viſione enim apprehendentes ſponſi pulchritudinem, facilè ferunt curſus laborem, & properant peruenire ad finem certaminis: videntes in illo ſtare dilectum, & oſtendentem coronam victoriæ. Eà de cauſâ & imbris, & niuis, & ſolis excipientes impetum, non cruciatum nec dolorem ſentiunt; ſed ex ijs quæ videntur moleſta, animi gaudium percipiunt. Et diuini Moyſis æmulatæ ieiuniū, ter tanto tempore inediam ſuſtinuêre: quadraginta enim diebus exigui cibi fuêre participes. Ter quoque diuini Danielis à cibo abſtinentiam ſunt æmulatæ, tres dierum hebdomadas conficientes, & cibum corpori ſuppeditantes.

Annis 42. collo, lumbis, manibus, ferrum geſtarunt.

Acerbitatem iniuriæ patienter excipiunt.

Moyſis & Danielis ieiunia æmulantur.

Cùm autem aliquando deſideraſſent ſalutarium Chriſti paſſionum ſancta loca contemplari, venerunt Æliam, cùm in viâ nihil cibi ſumpſiſſent. Sed poſtquam in illam vrbem venerunt, & adorationē impleuerunt, cibum ſumpſerunt, & reuerſæ ſunt, rurſus à ieiunis confecto itinere: eſt autem iter non pauciorum quàm viginti dierum.

Proficiſcuntur Ieroſolymam.

Quinetiam cùm victoriâ inſignis Theclæ cupijſſent videre ædem quæ eſt in Iſauriâ, vt dilectionis in Deum flammam vndiquaque accenderet, ſic profectæ ſunt, & reuerſæ ſunt ieiunæ. Tantum eas diuinum amatorium fecit diuino quodam furore debacchari: tantam diuinus amor earum in ſponſum concitauit inſaniam.

Peregrinantur ad ſanctam Theclam.

Atque ex quidē quæ tali vitæ inſtituto femininum genus exornauêre, vt quę alijs fuerint exemplaria, coronabuntur à Domino coronis victricibus. Egò autē propoſitâ quæ hinc percipitur vtilitate, cum decerpſero benedictionē, ad aliam tranſibo narrationem.

Benedictionem earum percipit Theodoretus.

DOMNINA. *Cap. XXX.*

DIVINI Maronis, cuius priùs meminimus, vitā æmulata Domnina admirabilis, in horto maternæ domus paruum quoddam fixit tugurium. Ei autem tugurium efficit panici ſtipula. Continuis autem lacrymis non ſolùm rigat genas, ſed etiam veſtimenta ex pilis: talibus enim indumentis tegit corpus. Circa gallorum autem cantum ad diuinum templum, quod non eſt procul, vadens cum alijs & feminis & viris, vniuerſorum Domino offert laudes. Hoc autem facit non ſolùm die incipiente, ſed etiam deſinente; quouis alio loco locū Deo conſecratum magis eſſe venerandum cenſens, & docens alios. Eà de cauſâ & eius magnam curam geſſit, matri perſuadens & fratribus, vt facultates ſuas in id conſumerent.

Domnina continuo lacrymans.

Templi ornandi ſtudet.

Habet autem nutrimentum lentem aquâ madefactam. Omnem autem hunc laborem ſuſtinet, cùm ſit planè exſiccato corpore & ſemimortuo. Pellis enim ſubtiliſſima, & quæ eſt inſtar membranæ, eſt oſſibus tenuibus circumiecta, adipe & carne conſumptâ à laboribus. Proponitur autem omnibus eam videre volentibus, & viris & mulieribus, neque vultum aſpiciens, neque alij vultum ſpectandum exhibens, ſed amictu quidem penitùs contecta, ad genua autem vſque incuruata, valdè gracili autem voce & non ſatis expreſsâ loquens, & eam quoque ſemper cum lacrymis proferens. Sæpe enim cùm meam dexteram ſumpſiſſet, & oculis impoſuiſſet, eam dimiſit adeò madefactam, vt ex ipsâ manu diſtillarent lacrymæ.

Lentes madefactas edit.

Palliata velat.

Eam ergo, cuius ſunt tantæ opes philoſophiæ, flentem, lamentantem, & ingemiſcentem ſimiliter atque eæ quę ſunt in extremâ paupertate, quonam pro dignitate laudauerit oratio? Vehemens enim amor in Deum illas parit lacrymas, ad diuinam inflammans contemplationem, & pungens aculeis, & vrgens ad eum qui eſt hinc futurus exceſſum.

Porrò autem quamuis in his diu noctuque verſetur, ne aliorum quidem generum virtutis curam abiicit, ſed pro viribus quidem curat optimos athletas, quorum meminimus, & quos prætermiſimus. Curat autem eos quoque qui ad ipſam veniunt, iubens qui-

Athletas curat.

quidem habitare apud vici paſtorem, ipſa verò mittens omnia quæ ſunt neceſſaria. Matris enim & fratrum facultates ei ſunt propoſitæ ad ſumptum faciendum, quæ per ipſum accipiunt Benedictionem. Quinetiam mihi quoque venienti ad illam partem (eſt autem noſtræ regioni ad Auſtrum) mittit & panem, & fructus, & lentem madefactam.

Monachis ſuppeditat neceſſaria.

Sed quouſque prolixâ vtor oratione, ſtudens omnem eius narrare virtutem, cùm oporteat aliorum quoque proferre vitam, quæ imitatæ ſunt & hanc & illas, quarum prius meminimus. Multæ enim aliæ partim quidem vitam amplexæ ſunt ſolitariam; partim autem viuere amarunt cum pluribus, adeò vt ducentæ & quinquaginta, & plures, & pauciores ſimul viuant, vno cibo veſcentes, ſuper ſolas ſtoreas ex inſtituto dormientes, & manus quidem lanæ attribuentes, hymnis verò linguam conſecrantes. Sunt autem eiuſmodi innumerabilia ſapientiæ gymnaſia non ſolùm in noſtrâ regione, ſed etiam per totum Orientem. Iis autem plena eſt & Palæſtina, & Ægyptus, & Aſia, & Pontus, & tota Europa. Ex quo enim Chriſtus Dominus honorauit virginitatem, vt qui natus ſit ex virginitate, prata virginitatis natura germinauit, & hos ſuauè olentes, & qui non marceſcunt, flores offert Creatori: non virtutem in maſculo & feminâ diſcernens, nec in duas differentias diuidens philoſophiam: eſt enim differentia corporum, ſed non animorum. In Chriſto enim Ieſu, vt ait diuinus Apoſtolus, non eſt maſculus & femina. Vna autem mulieribus & viris eſt fides ſuppeditata. Vnus enim Dominus, vna fides, vnum baptiſma: vnus Deus & pater omnium, qui eſt ſuper omnia, & per omnia, & in omnibus nobis. Quinetiam vnum regnum cælorum agonotheta propoſuit victoribus, hoc commune præmium definiens certaminibus.

Monaſteria 150. feminarum.

Varia per totum orbem etiam ſapientia gymnaſia.

Galat. 3.

Ephes. 4.

Sunt ergo, vt dixi, multæ & virorũ & mulierum pietatis palæſtræ non apud nos ſolùm, ſed etiam in vniuerſà Syriâ, & Palæſtinâ, & Ciliciâ, & in eâ quæ eſt media inter duos fluuios. In Ægypto autẽ dicunt etiam plus quàm quinque millia virorum habere monaſteria, qui operantur & interim Dominum laudant hymniſque celebrant: nec ſolum ex operibus neceſſarium alimentum comparant, ſed etiam aduenientibus hoſpitibus & egentibus opem ferunt.

Quinque millia monachorum in monaſteriis Aegypti.

Sed omnia narrare non ſolum ego, ſed nec omnes ſcriptores potuerint: & vt maximè fieri poſſet, ſuperuacaneum id eſſe exiſtimo; & honoris cupiditatem quæ nihil habeat commodi. Iis enim qui volunt aliquam percipere vtilitatem, ſufficiunt ea quę dicta ſunt ad præbendum id quod deſideratur.

Ideò enim & vitæ diuerſorum fecimus mentionem, & mulierum narrationes narrationibus virorum adiecimus, vt & ſenes, & iuuenes, & mulieres philoſophiæ habeant exemplaria: & vnuſquiſque eam quæ ſibi cordi eſt vitam exprimens, habeat ſuæ vitæ quamdam regulam & gnomonem, qui eſt ſitus in narratione: & quomodo pictores ad exemplar reſpicientes, & oculos imitantur, & naſum, & os, & genas, & aures, & frontem, & ipſos capitis & barbæ pilos, & ad hæc & ſeſſionem & ſtationem: quinetiam ipſos oculorum intuitus, ſiue ſint læti & alacres, ſiue ſeueri & truces: ita etiam oportet vnumquemque ex iis qui hæc ſcripta legunt, volentem vitam aliquam imitari, ſuam ad illam quam eligit componere. Et quomodo fabri aſſeres rubricà dirigentes, eouſque id quod eſt ſuperfluum auferunt, donec appoſità regulâ, viderint aſſerem eſſe æqualem: ita etiam eum qui velit vitam aliquam imitari, oportet eam ſibiipſi ponere pro regulà, & vitij reſecare ſuperflua, & virtutis replere ea quæ deſunt. Eà enim de cauſâ ſcriptionis laborem ſuſcepimus, vtilitatis occaſionem proponentes volentibus.

Cur Theodoretus virorum & mulierum meminerit.

Rogo autem eos qui ſunt lecturi, vt cùm ex aliorum laboribus abſque labore voluptatem capiunt, labores ſuis compenſent precibus. Eos quoque obſecro quorum vitam conſcripſi, ne me deſpiciant procul degentem ab illorum ſpiritali choreà: ſed trahant infrà iacentem, & ad virtutis tollant altitudinem, & ſuo choro coniungant: vt non ſolùm laudem alienas diuitias, ſed ipſe etiam habeam aliquam laudis occaſionẽ, & facto, & verbo, & cogitatione glorificans Seruatorem vniuerſorum; cum quo Patri gloria, cum ſancto Spiritu, nunc & ſemper & in ſæcula ſæculorum, Amen.

A ſanctis iuuari petit Theodoretus.

IN
LIBRVM NONVM
DE
VITIS PATRVM
NOTATIO.

ADVERTE *primò, librum hunc duos habuiſſe interpretes, Albericum Longum Salentinum, & Gentianum Hernetum. Vide dicta Prolegomeno generali* XIV. *Dedi hic Theodoreti Philotheum ex Hernetianâ interpretatione, quia ea in vulgus notior, & impreſſa inter Opera eius, quam etiam Laurentius de la Barre* Hiſtoriæ Chriſtianæ veterum Patrum, *anno* M.D. LXXXIII. *Pariſiis editæ inſeruit, notis quibuſdam marginalibus illuſtratam.*

ADVERTE *ſecundò, librum hunc in tres partes diuidi poſſe. Primò agit de patribus ante ſuam ætatem, à cap.* I *ad* XXI. *Secundò de ijs, qui ſuâ ætate vixerunt, à cap.* XXI. *ad* XXIX. *Tertiò, de feminis illuſtrib. à c.* XXIX. *ad finem, id eſt, duobus vltimis capp.*

PROLOG. 1. DELICIAS SYBARITICAS.] *Infrà cap.* V. *vi* qui Sybariticis fruerentur delicijs. *De his vide Adagia.*

CAP. I. 2. IACOBVS NISIBITA.] *De eo Martyrologium Romanum* XV. *Iulij, & Menologium Græcorum* XXXI. *Octobris. de eo quoque in Menæis tum* XIII. *Ianuarij, tum* XXXI. *Octobris. Meminit etiam huius Theodoretus lib.* II. *Eccl. hiſt. cap.* XXX. *qui & eiuſdem mentionem facit lib.* I. *cap.* VII. *vbi ait Concilio Niceno interfuiſſe, & mortuos excitaſſe. De quo miraculo & reliquis remittit ad ſuum hunc Philotheum. De hoc etiam Nicephorus lib.* VIII. *cap.* XIV. *& lib.* IX. *cap.* XXVIII. *Interfuit etiam Concilio Antiocheno, vt habetur in Actis S. Alexandri epiſcopi Conſtantinopolitani.*

3. PVELLÆ.] *Nicephorus lib.* XV. *cap.* XXII. *quod huic Iacobo Niſibeno tribuendum erat, alteri iuniori tribuit: quem etiam Niſibenum vocat, de quo infrà Theodoret. cap.* XXII. *Fort Nicephorus duos Niſibenos poſuit, quia in Menæis bis Iacobus Niſibenus occurrit. ſed idem vtrobique eſt, vt clarum fiet Menæa conſulenti. Niſi & iſte iunior etiam Niſibenus fuerit. Sanè ita habetur in Catal. illuſtr. perſonarum, ad quas Leo Imp. pro Concil. Chalcedonenſi ſcripſit. Vide tomum* II. *Concil.*

4 IVSSIT EVM CONTERI ET DISPERGI.] *Quod in Menæis eſt,* τοῦτον συνέτριψε, *Raderus noſter vertit,* & iudicem eliſit. *referens* τοῦτον *ad* δικαστὴν, *non ad* λίθον. *ſed cum iudex ſupermixerit, & ſententiam mutauerit, clarum ex Theodoreto eſt, vertendum in Menæis,* eum lapidem contriuit, *ſcilicet ſolâ execratione, vt præceſſit.* Καὶ δικαστὴν Πέρσην δ' ἰδὼν ψῆφον χρηστέμιον διαστρέφοντα, λίθῳ τινὶ μεγάλῳ αὐτοῦ που κειμένῳ ἐπαρασάμενος, τοῦτον συνέτριψε: Iudicem Perſam conſpicatus iniquas edere ſententias, imprecatione lapidem, qui ibi fortè iacebat, contriuit.

5. DEO AVTEM PRECES OBTVLIT, TAMQVAM PRO MORTVO.] *Hanc, opinor, Theodoretus hiſtoriam inſinuat lib.* I. *cap.* VII. *& Nicephorus lib.* VIII. *cap.* XIV. *de mortuorum excitatione. Similem mortuum ſe ſimulantis ſtropham habet Sozomenus lib.* VII. *cap.* XXVI. *& ex eo Caſſiodorus lib.* IX. *c.* XLVIII. *Niceph. lib.* XII. *c.* XLVI.

6. CONSTANTINVS AVTEM.] *Vide Euſebium libris quatuor de Vitâ, & orat. de laudibus Conſtantini. Niceph. lib.* VIII. *cap.* LV. *ſcribit ad monumentum eiuſdem varia edita miracula. Eunapius auctor Gentilis queritur ab eodem Conſtantino deorum delubra verſa fuiſſe in monaſteria.*

7. RVRSVS ÆDIFICABANT.] *Theodoret. lib.* II. *cap.* XXX. *Niceph. lib.* IX. *cap.* XXVII. *aſſerunt Iacobi precibus & adhortatione mœnia readificata.*

8. NVBEM CYNIPHVM ET CVLICVM.] *In Menæis* XIII. *Ianuar. eſt,* σκνιπῶν καὶ κωνώπων νέφη. *Niceph. lib.* IX. *cap.* XXVIII. *Theodoret. lib.* II. *hiſt. cap.* XXX. *& hic infrà c.* XXI. *in alio Iacobo iuniore, vbi habet* exercitum muſcarum & culicum.

9. VITAM DEPOSVIT] *Non rectè Laurentius de la Barre hoc loco aſſerit a Theodoreto huic Iacobo arcam ſepulcralem curatam. nam hoc alteri Iacobo anachoretæ fecit, vt ipſe teſtatur infrà in Philotheo cap.* XXI. *vti & Nicephorus lib.* XV. *cap.* XXII. *quod apud eum ex ratione temporum colligitur, (licet & hunc poſteriorem Iacobum etiam Niſibenum vocet) nam priorem Iacobum ait vixiſſe tempore Conſtantij, poſteriorem tempore Leonis.*

10. IVLIANVS SABAS.] *Martyrologium Romanum* XIV. *Ianuarij:* In Syriâ S. Iuliani Sabæ ſenioris, qui Valentis Imp. tempore, fidem Catholicam Antiochiæ pænè collapſam virtute miraculorum erexit. *Non inuenio huius memoriam in* CAP. II. *Græcorum Menologio: de hoc Theodoretus lib.* III. *hiſt. cap.* XIX. *& lib.* IV. *cap.* XXV. *Niceph. lib.* XI. *capite* XXV. *hunc S. Chryſoſt. encomio celebrat hom.* XXI. *in epiſt. Pauli ad Epheſios.*

11. IACOBVS PERSA.] *Monachus in Syriâ, qui vixit* CIV. *annos, vt hîc habetur. diſtinctus hic à Iacobo Perſâ cognomento* Interciſo, *qui martyr fuit, de quo* XXVII. *Nouemb. in Menologio.*

12. MAGNVM QVOQVE ACACIVM.] *Berrhææ epiſcopus, vt hic habetur. Theodoretus lib.* IV. *hiſt. cap.* XXV. *ſtrenuum virtutis athletam nominat. Sozomenus lib.* VII. *cap.* XXV. *Niceph. lib.* XI. *cap.* XXV. *& lib.* XII. *cap.* XLVII.

13. DVOS MEDIMNOS COLLIGENS.] *Medimnus, genus menſuræ aridorum. Vide Onomaſticon.*

14. AVDIVIT VOCEM DICENTEM.] *Mors Iuliani apoſtatæ ſignificatur diuinitus Didymo, & Iuliano Sabæ: Niceph. lib.* X. *cap.* XXXV.

15 VA-

15 VALENS.] *De huius perſecutione aduerſus Eccleſiam Theodor. lib. IV. hiſt. cap XXII. & alij.*

16. ASTERIO. *In editis erat* Acacio. *malè. Repoſui* Aſterio, *ex ſenſu. Ita etiam Longus.*

17. ASTERIVM. QVI IN SOPHISTICA. *Niceph. l. VIII. c. LIII. meminit Aſterij Sophiſtæ.*

Cap. III. 18. MARCIANVS.] *Martyrolog. Rom. II. Non.* Cyri in Syriâ S. Marciani confeſſoris. *Menologium Græcum eodem die:* S. Patris noſtri Marciani, ex vrbe Cyro, viri pietate inſignis, qui egregiè monaſticam vitam exegit. *Menæa eodem die & XVIII. Ian. De hoc Theod. lib. IV. hiſt. cap. XXVI. Niceph. l. XI. cap. XLI.*

19 AGAPETVS.] *Ob merita, Apameorum Pontifex. Theodoret. lib. V. hiſt. cap. XXVII.*

20. AVITVS.] *De hoc capite ad Suidas: Ἄβιτ@ ὄνομα κύριον. Ἄβιτος τῶν ἀσκητικῶν φροντιστήριον ἐποιήσατο.* Auitus, nomen proprium. Auitus primus tugurium exercitationibus exercendis (*vt in eo vitam ſolitariam degens exerceret*) aptū extruxit. *Omnino ex hoc Theodoreti loco deſumptum in Suidâ videtur deeſſe πρῶτος ante τῶν. ita enim Theodoretus.*

21. MEA CAVSSA HODIE MVTETVR CONSVETVDO.] *Ieiunia quotidiana ex animi pietate ſuſcepta quandoque hoſpitum aduentu laudabiliter ſoluuntur. Caſſian. lib. V. Inſtit. cap XXIV. & Collat II. cap. XXVI.*

22. ARII, &c.] *De hæreſibus huius temporis Epiphanius in Panario.*

23. PRIMVM PASCHA PERAGERE SVSTINVERAT. *De vario olim Paſcha & quadrageſimam obſeruandi genere Nicephorus lib. XII. cap. XXXIII. & XXXIV.*

24. EVSEBIVS.] *De eo Theodoret lib. IV. hiſt.*
Cap. IV. *cap. XXVI. Sozom. lib. VI. cap. III. Niceph. lib. XI. cap. XLI. De hoc, opinor, Menæa XXIII. Ianuary, duobus verſibus. Huius mentio in Menæis II. Nouemb. in Vitâ S. Marciani.*

25. TELEDA.] *Vicus hic etiam occurrit infrà capite XXVI. in Simeone Stylitâ.*

26. CVM DEO ASSIDVE COLLOQVI.] *Id eſt orare. Nam dum oramus, Deum alloquimur, cum ſacras Scripturas legimus, Deus nobiſcum loquitur: Chryſoſt. I. De orando Deum. Vita Barlaam & Ioſaphat c. XX.* Per orationem cum Deo colloquimur.

27. MARDSAS. *De hoc Sozom. l. VI. c. XXXIV. & Niceph. libro XI. cap. XLI. quem malè Barreus hic ad cap XVI. cum* Marone *confundit.*

Cap. V. 28. PVBLIVS.] *Theodoret. lib. IV. hiſt. cap. XXVI. Nicephorus lib. XI. cap XLI. & Menolog. Græcorum IV. Aprilis* Commemoratio Publij, & Platonis abbatis monaſterij Studitæ. *Neſcio an hic noſter Publius ſit.*

Cap. VI. 29. SIMEONES PRISCVS.] *De hoc Menæa XXVI. Ianuarij, quæ vertit Raderus noſter part. I. Viridarij Sanctorum Theodoret. l. IV. hiſt. cap. XXVI.*

Cap. VII. 30. PALLADIVS.] *Theodoret l. IV. hiſt c. XXVI. Niceph. lib XI. cap. XLI.*

31. DIGITO OSTENDEBAT HOMICIDAM.] *Sic fures miraculo comprehenſi. Niceph. l. VIII. c. XLII.*

Cap. VIII. 32. APHRAATES.] *Theodoretus lib. IV. hiſtor. cap. XXIV. Nicephorus lib XI. cap. XXV.*

Cap. IX. 33. SECVRE PER FORVM INGREDERIS.] *Licet monachis clauſtro egredi vrgente eccleſia incommodo. Vide Niceph. l. XI. cap. XXV. de Iuliano & Aphraate, qui propter gregem Chriſti monaſticam reliquère.*

34. PETRVS EREMITA.] *Theodoret. lib. IV. hiſt. cap. XXVI. Nicephorus l. XI. cap. XLI.*

Cap. X. 35. THEODOSIVS EREMITA.] *Memoria huius eſt in Menæis XI. Ian. quo & alterius dies natalis occurrit, qui* Cœnobiarcha *dicitur, hic vero* Antiochenus. *Non rectè hic margini aſcripſit Laurentius de la Barre Nicephorum. ille enim de altero Theodoſio Cœnobiarcha agit qui iunior eſt & obijt tempore Iuſtiniani Imp.*

36 NVNC AVTEM PARVA PRÆDIA IN SALTV EFFICIENS] *Menæa μικρὰ ἐν πέτραις ἀγρίδια τῇ ἐργασίᾳ. Longus:* interdum lectulos in rupe parabat. *Certum terræ ſpatium eſt arura. Vide dicta ad Vitam S. Antonij cap. II n. 10 & Onomaſticon.*

Cap. XI. 37. ROMANVS.] *Theodoret. l. IV. cap. XXVI. & Niceph l. XI. cap. XLI.*

Cap. XII. 38. ZENO.] *Hic ipſe eſt, cuius in Menæis memoria X Febr. De quo etiam Theodoretus l. IV. hiſtor. cap. XXVI. & Niceph. l. XI. cap. XLI.*

39. DESIDERANS VIDERE.] *Vidit & Sozomenus lib VII cap. XXVII annotat Barreus. Sed alius ille Zeno Maiumæ rector eccleſiæ.*

40. VIXISSET.] *Zenonem annos centum vixiſſe, teſtes oculatus eſt Sozomenus, ait ſupra Barreus. ſed labitur. alius iſte, vt dixi, Zeno.*

Cap. XIII. 41. MACEDONIVS CRITOPHAGVS.] *Celebris huius in Menæis Græcorum memoria XXIV. Ianuar. quæ Latinitate donata habes parte I. Viridarij Sanctorum apud noſtrum Raderum. De eo Theodoretus lib. V. hiſt. cap XIX. Niceph. lib. XII. cap. XLIII. Damaſcenus aduerſus vitup. Imag.*

Cap. XIV. 42. MAESIMAS.] *In ſolis Menæis huius mentionem inuenio XXIII. Ian. vbi Μαισυμᾶς Σύρ@,* Mauſimas Syrus. *quæ è Græco vertit Raderus noſter parte I. Viridarij Sanctorum.*

43. MALCHVS.] *Huius etiam meminit Theod. lib. IV. hiſt c. XXVI. de quo forte Menæa XXIII. Non.*

Cap. XV. 44. ACEPSIMAS.] *Menolog. Græcor III. Non.* Natalis S. Acepſimæ, qui ſub Theodoſio Magno cellâ ſe incluſit, in quâ ſexaginta annos tranſegit, neminem videns aut alloquens, ſed ſibi ipſi & Deo vacans omnem recreationem ſentiebat. multis verò editis miraculis in pace quieuit. *De eo & Menæa eodem die fuſius Theodoret. l. IV. hiſt. cap. XXVI. Nicephorus lib. XI. cap. XLI.*

Cap. XVI. 45. MARO.] *De hoc in Menæis Græcor. XIV. Feb qui poſt cap. XXIV. dicitur* Marum. *De eo etiam (ait De la Barre) Sozom l. VI. cap. XXXIV. & Nicephorus lib. XI. cap. XLI. quibus* Marolas *dicitur. Sed diuerſus ille a Marone. nam* Mardſam *hic habes capite IV. in Euſebio.*

46. EX FINITIMIS AVTEM QVIDAM VICVS.] *Theodoretus hic cap XXIV.* Rogauit autem vt in eodem quoque ſepulcro poneretur: ſed non ſiuerunt, qui corpus illud ſacrum diripuerunt.

C. XVII. 47. ABRAAMES CYRENSIS.] *Menæa XIV. Februarij geſta eius perſtringunt. De eo & Theodoretus lib. IV. hiſt. cap. XXVI. Niceph. lib. XI. cap. XLI.*

C. XVIII. 48 EVSEBIVS.] *De hoc Menæa XV. Februarij. Theodoretus & Nicephorus loco memorato. De la Barre hic margini aſcribit, Sozom. lib. VI. c. XXXIII. Sed ille de Euſebio agit, qui apud Carras vixit, hic vero de eo agitur apud Aſicham.*

49. LAPIDIBVS NE LVTO QVIDEM CONIVNCTIS.] *Id eſt xerolithus. Vide ad Vitam Simeonis Stylitæ, cap. V. n. 8.*

Cap. XIX. 50. SALAMANVS.] *Huius mentio in Menæis extat XVII. Febr. vbi ortus dicitur ex vico* Perſanâ, *quod hic eſt* Capetſana, *vbi & in eiſdem Menæis XXII. Ian. vbi dicitur cum additamento ἡσυχαστοῦ,* Pacifici *ſeu* Quieti. *quæ Latinè verſa habes apud Raderum noſtrum parte I. Viridarij Sanctorum. Alium exiſtimo* Salamanem, *qui in Palæſtinâ vixit,*

SIVE *de quo Sozom.lib.VI.cap.XXXII & Niceph.lib.XI.*
THEOPH. *cap.XXXIX. nec rectè horum teſtimonium hic margini aſcriptum erat à Laurentio de la Barre.*

CAP. XX. 51. MARIS.] *De hoc nihil inuenio. Alius eſt Mares in Menæis XXVII. Martij cum Barachſio & Ionâ martyribus. Alius etiam epiſcopus apud Sozomenum & Nicephorum.*

CAP. XXI. 52. IACOBVS.] *De hoc Menologium XXVI. Nou. de hoc quoque Menæa XXVI. Nou. ſatis fusè, quæ vertit Raderus noſter parte I. Viridarij Sanctorum. De hoc etiam Niceph. libro XV. cap. XXII. qui hunc etiam Niſibenum vocat. Vereor ne labatur, vt labitur in pœnâ puellarum inuerecundarum, quam ab hoc inflictam narrat, cùm à ſeniore Niſibeno inflicta ſit, vt vidimus ſup. cap. I. Vocari poſſit* Hypæthrius, *vt diſtinguatur à Niſibeno, & ab alio Iacobo eremitâ, de quo infra cap. XXV. nam in textu dicitur* ſub dio *vixiſſe. de hoc quoque Euagrius lib II. c. IX vbi Iacobum Syrum vocat, & ad eum litteras miſiſſe Leonem Imp. affirmat. quod anno II. Leonis contigiſſe, Chriſti verò CCCCLVIII. habet Baronius in Annal.*

53. EXERCITVM MVSCARVM ET CVLICVM.] *Supra cap. I. in Iacobo Niſibeno*, nubem cynipbum & culicum.

54. POLYCHRONIVS.] *De eo inf. cap. XXIV.*

55. NE CÆLES HOMINES.] *Monachi hypocritæ mors horrenda refertur à Niceph. l. XIV. cap LII.*

CAP. XXII 56. THALASSIVS ET LIMNÆVS.] *Horum memoria exſtat in Menæis Græcorum XXII. Febr. vbi compendio eorum vita percurritur. Totum hoc caput eſt potiſſimùm de Limnæo, paucis initio lineis exceptis, vt diſcimus ex Menæis. cuius etiam mentio in Menæis XXIII. Febr. occaſione Ioannis, qui eius diſcipulus fuit.*

57. HELIMNA.] *Longus habet* Tillina.

58. SILENTIVM.] *A ſilentio religioſè ſeruato vetus Ioannes cognomento* Silentiarius XIII. *Maij.*

59. TARGALLAM.] *Longus* Targalam. *Menæa* Γαλγαλα. *ſed XXIII. eiuſdem menſis* Τάργαλα.

60. LAPIDIBVS.] *In Menæis eſt* ξηρολίθοις. *quod verſum in Vitâ Simeonis Stylitæ cap. V. lib. I. de Vitis PP.* ſicco lapide. *& hic c. XVIII.* lapidibus nec luto quidè maceratis. *Vide ad Simeonem Stylitam.*

CAP. XXIII 61. IOANNES, MOVSES, ANTIOCHVS, ANTONIVS.] *De his Menæa Græc XXIV. Febr.*

CAP. XXIV 62. ZEBINAS ET POLYCHRONIVS, MOVSES, DAMIANVS.] *Menæa Græc. XXIII. Feb. de his quatuor.*

63. QVI CORPVS ILLVD SACRVM DIRIPVERVNT.] *Suprà cap. XVI.* Acre autem bellum inter vicinos ortum eſt de corpore.

64. ET IN EVM LOCVM QVEM DIXIMVS, DETVLERVNT.] *Suprà cap. XVI.* Ex finitimis autem quidam vici populo frequentiſſimi cùm toto ſimul coacto populo aduenisſet, alios quidem fudit ac fugauit; maximè autem expetendum illum rapuit theſaurum.

CAP. XXV. 65. ASCLEPIVS, ET IACOBVS EREMITA.] *De his nihil inuenio.*

CAP. XXVI. 66. SIMEONES STYLITÆ.] *Vide de hoc notata ad librum I. de Vitis SS. Patrum.*

67. EVSEBONAS ET ABIBION.] *De his non memini alibi legere.*

68. HELIODORVS.] *Sozom. lib. VI. cap. XXXIII. & XXXIV. meminit Heliodori monachi in Syriâ.*

69. MELETIVS.] *Heruetus vertit, quaſi ille tunc epiſcopus Antiochenus fuerit:* cui tunc mandata erat cura epiſcopatus regionis Antiochenæ ciuitatis. *Longus vertit:* Cùm verò Meletius, qui tunc Antiochenæ regioni præfectus erat. *Sanè ſi hoc intelligatur de famoſo illo Meletio epiſcopo Antiocheno, annoſum illum fuiſſe oportuit, qui hæc cum Simeone tractaret, vt ſuprà libro I. in Vitâ Simeonis Stylitæ obiter attigi.*

70. POSVERINT IMAGINES.] *Hic locus citatur in Septimâ Synodo Act. IV.*

71. NVDVM INGREDIENTEM.] *Barræus exiſtimat Theodoretum reſpicere ad Simeonem Salum, de quo Euagr. lib. IV. cap. XXXIII. qui quod famelica meretrici panem detuliſſet, fornicationis calumniam ſuſtinuit. Sed labitur: nam Simeon Salus poſt Theodoretum vixit. Reſpicit vero Theodoretus ad Iſaiam, de cuius nuditate antè egerat.*

72. PRÆDICTIONIS.] *Sic alter Simeones Stylita prædixit de Mauritio plurima: Euag. l. V. c. XXI.*

73. TVVS ENIM EST HIC ACTVS.] *Ita Euthymius ſteriles fecundauit: Niceph. lib. XIV. cap. LII.*

74. CONOR METIRI ALTITVDINEM MARIS ATLANTICI.] *Sic:* Atlanticum mare cotylâ exſorbere.

75. ALICVI OSTENDERE.] *Sic promptam Patribus exhibebant obedientiam: Niceph lib. XIV. cap LI.*

76. STAT TOTA NOCTE.] *Ἀκοιμήτους fuiſſe monachos &* inſomnes, *qui noctem orando & pſallendo traducerent, ſcripſit Nicephorus lib XV. cap. XXIII. De horum monaſterio in Menæis XV. Sept. in Ioanne Calybitâ, & XXIX. Dec. in Actis Marcelli Acæmetarum archimandritæ apud Metaph. & in Actis Danielis Stylitæ XI. Decembris.*

77. FRANGENS IVDÆORVM AVDACIAM.] *Reſpicit ad id quod habet Epiphan. lib. I. hiſtor. capite XIII. ex quo Baronius anno CCCCXXXII. Vide etiam Niceph. lib. XIV. cap LI.*

78. EX GVTTA PLVVIAM.] *Prouerbium huic ſimile.* Ex vngue leonem. *Sic,* Ex guttâ mare ſaltum.

79. CVM POST HÆC AVTEM DIV VIXISSET.] *Hæc non eſſe Theodoreti monet Barræus, ſed ab alio aliquo addita poſt mortem Simeonis, qui, cùm ſcriberet Theodoretus, adhuc viuebat.*

80. BARADATVS.] *De hoc Menæa Græcorum XXII. February, Euagr. lib. II. cap. IX. Nicephoro lib. XV. cap. XXII. dicitur* Varadatus. C. XXVII.

81. THALELÆVS.] *De hoc Menæa XXVII. Febr. Moſchus cap LIX meminit Thalelæi Cilicis, de quo dubitari poſſit, an hic idem cum hoc ſit. vterque enim Cilix, & confeſſor. putat Raderus. aſſenſionem ſuſtineo. Sed qui in Menæis eſt XX. Maij omnino diuerſus eſt, cùm ille dicatur vixiſſe temporibus Numeriani, & martyrio ſit affectus. Alius quoque apud Moſchum cap. XCI. Thallelæus, qui nauta fuit.* C. XXVIII.

82. MARANA ET CYRA.] *Martyrolog. Rom. III. Aug.* Berhœæ in Syriâ ſanctarum mulierum Maranæ & Cyræ. *De iiſdem in Menæis XXVIII. Feb.* CAP. XXIX.

83. LVTO ET LAPIDIBVS.] *Menæa* πηλοῦ καὶ λίθων. *Vide l. I. hic in Vitâ Simeonis Stylitæ cap. V. vbi contrario huic eſt* ſicco lapide, *ſeu* ξηρολίθῳ.

84. DOMNINA.] *Menolog. Græcor. I. Martij. & paulò fuſiùs in Menæis eodem die. Vertit ea Raderus noſter parte I. Viridarij Sanctorum.*

85. NEQVE ALII VVLTVM SPECTANDVM EXHIBENS.] *Vide apud Moſchum Euiratum Prati ſpiritualis cap. LXXVIII. de virgine mortuâ grauiter ſepulcri violatorem increpante, quod eam veſtibus nudaſſet, cuius viuentis extra domeſticos nullus faciem viderat.*

DE VITIS PATRVM LIBER DECIMVS,

AVCTORE IOANNE MOSCHO,

INTERPRETE AMBROSIO CAMALDVLENSI.

ELOGIVM AVCTORIS.

Plura Elogia vide Proleg. generali XII.

Hoc nunc ex Græco ac cedit ex codicibus Vaticanis & V.C. Franc. Oliuarij.

CONSCRIPTVS eſt hic liber Prati, ſeu vitæ Sanctorum, ac virtute præditorum Deoque placentium Patrum, qui in ipſo continentur, reliquæque perutiles animæ narrationes, ac ſcitè dicta ſactorum, iuſtorum, Chriſtique amantium Patrum & fratrum, à Ioanne ſanctæ memoriæ presbytero, & monacho cognomento Moſcho: qui principiò quidem ſæculo renuntiauit in monaſterio ſancti Patris noſtri Theodoſij, Abbatis & Archimandritæ omnium quæ ſunt Ieroſolymis cœnobiorum ſiue monaſteriorum. Cùm autem in deſerto ad ſanctum Iordanem non exiguo tempore verſatus eſſet cum ſanctis Patribus qui illic degunt, eorumq; virtutes collegiſſet, eas huic Operi inſeruit. Cumque habitaret in Nouo quod dicitur monaſterio, quod à ſancto & magno Patre noſtro Sabâ eiuſque diſcipulis conſtructum ad hoc vſque tempus permanet, audiens quâ tyrannide Perſæ Romanos oppreſſiſſent, occaſione cædis Mauritij Imperatoris eiuſque liberorum, à Nouo monaſterio ſecedens perrexit ad partes Antiochiæ magnæ: atque inde rurſus, cùm præualere gentem videret, Alexandriam ſe contulit; & totâ quæ circa illam eſt ſolitudine peragratâ (fuerat enim iam à principio Imperij Tiberij miſſus in Ægyptum ad miniſterium obeundum) & vſque ad Oaſim, proximamque illi ſolitudinem perueniens, poſtquam eos qui illic erant Patres inuiſit, atque inde rurſus audiuit ſancta loca fuiſſe occupata, & Romanos metu correptos, Alexandriâ relictâ ad magnam Romanorum vrbem nauigio appulit vnà cum chariſſimo diſcipulo ſuo Sophronio. Dum autem eſſent in itinere, diuerſas inſulas luſtrarunt.

Moſchus habitat in monaſterio S. Theodoſij.

Item S. Sabæ.

Antiochiæ & Aegyptum lustrat.

Romam petit.

Tali verò donatus à Domino gratiâ fuit vir beatus, vt ſi quid de vitâ rebuſque geſtis virtute inſignium virorum audijſſet vel vidiſſet, id ſcriptis mandaret: quo factum eſt, vt & Romæ cùm eſſet, idem conſilium ſit executus.

Vitas SS. conſcribit.

Cùm

IN LIBRVM NONVM DE VITIS PATRVM NOTATIO.

ADVERTE *primò, librum hunc duos habuiſſe interpretes, Albericum Longum Salentinum, & Gentianum Hernetum. Vide dicta Prolegomeno generali* XIV. *Dedi hic Theodoreti Philotheum ex Hernetianâ interpretatione, quia ea in vulgus notior, & impreſſa inter Opera eius, quam etiam Laurentius de la Barre* Hiſtoriæ Chriſtianæ veterum Patrum, *anno* M.D.LXXXIII. *Pariſiis editæ inſeruit, notis quibuſdam marginalibus illuſtratam.*

ADVERTE *ſecundò, librum hunc in tres partes diuidi poſſe. Primò agit de patribus ante ſuam ætatem, à cap.*I *ad* XXI. *Secundò de ijs, qui ſuâ ætate vixerunt, à cap.*XXI. *ad* XXIX. *Tertiò, de feminis illuſtrib. à c.*XXIX. *ad finem, id eſt, duobus vltimis capp.*

PROLOG. 1. DELICIAS SYBARITICAS.] *Infrà cap.*V. vt qui Sybariticis fruerentur delicijs. *De his vide Adagia.*

CAP. I. 2. IACOBVS NISIBITA.] *De eo Martyrologium Romanum* XV. *Iulij, & Menologium Græcorum* XXXI. *Octobris. de eo quoque in Menæis tum* XIII. *Ianuarij, tum* XXXI. *Octobris. Meminit etiam huius Theodoretus lib.* II. *Eccl. hiſt. cap.*XXX. *qui & eiuſdem mentionem facit lib.* I. *cap.*VII *vbi ait Concilio Nicæno interfuiſſe, & mortuos excitaſſe. De quo miraculo & reliquis remittit ad ſuum hunc Philotheum. De hoc etiam Nicephorus lib.*VIII. *cap.*XIV. *& lib.*IX. *cap.*XXVIII. *Interfuit etiam Concilio Antiocheno, vt habetur in Actis S. Alexandri epiſcopi Conſtantinopolitani.*

3. PVELLÆ.] *Nicephorus lib.*XV. *cap.*XXII. *quod huic Iacobo Niſibeno tribuendum erat, alteri iuniori tribuit: quem etiam Niſibenum vocat, de quo infrà Theodoret. cap.*XXII. *Fors Nicephorus duos Niſibenos poſuit, quia in Menæis bis Iacobus Niſibenus occurrit. ſed idem vtrobique eſt, vt clarum fiet Menæa conſulenti. Niſi & iſte iunior etiam Niſibenus fuerit. Sanè ita habetur in Catal. illuſtr. perſonarum, ad quas Leo Imp. pro Concil. Chalcedonenſi ſcripſit. Vide tomum* II. *Concil.*

4. IVSSIT EVM CONTERI ET DISPERGI.] *Quod in Menæis eſt,* τοῦτον συνέτριψε, *Raderus noſter vertit,* & iudicem eliſit. *referens* τοῦτον *ad* δικαστὴν, *non ad* λίθον. *ſed eum iudex ſuperauxerit, & ſententiam mutauerit, clarum ex Theodoreto eſt, vertendum in Menæis,* cum lapidem contriuit, *ſcilicet ſolâ execratione, vt præceſſit.* Καὶ δικαστὴν Πέρσην ἀδίκως ψῆφον χρησάμενον θεασάμενος, λίθῳ τινὶ μεγάλῳ αὐτοῦ του κειμένῳ ἐπευξάμενος, τοῦτον συνέτριψε: Iudicem Perſam conſpicatus iniquas edere ſententias, imprecatione lapidem, qui ibi fortè iacebat, contriuit.

5. DEO AVTEM PRECES OBTVLIT, TAMQVAM PRO MORTVO.] *Hanc, opinor, Theodoretus hiſtoriam inſinuat lib.* I. *cap.*VII. *& Nicephorus lib.*VIII. *cap.*XIV. *de mortuorum excitatione. Similem mortuum ſe ſimulantis ſtropham habet Sozomenus lib.* VII. *cap.*XXVI. *& ex eo Caſſiodorus lib.* IX. *c.*XLVIII. *Niceph. lib.*XII. *c.*XLVI.

6. CONSTANTINVS AVTEM.] *Vide Euſebium libris quatuor de Vitâ, & orat. de laudibus Conſtantini. Niceph. lib.*VIII. *cap.*LV. *ſcribit ad monumentum eiuſdem varia edita miracula. Eunapius auctor Gentilis queritur ab eodem Conſtantino deorum delubra verſa fuiſſe in monaſteria.*

7. RVRSVS ÆDIFICABANT.] *Theodoret. lib.*II. *cap.*XXX. *Niceph. lib.*IX. *cap.*XXVII. *aſſerunt Iacobi precibus & adhortatione mœnia readificata.*

8. NVBEM CYNIPHVM ET CVLICVM.] *In Menæis* XIII. *Ianuar. eſt,* σκνιπῶν ϗ κωνώπων νέφος. *Niceph. lib.*IX. *cap.*XXVIII. *Theodoret. lib.*II. *hiſt. cap.*XXX. *& hîc infrà c.*XXI. *in alio Iacobo iuniore, vbi habet* exercitum muſcarum & culicum.

9. VITAM DEPOSVIT] *Non rectè Laurentius de la Barre hoc loco aſſerit à Theodoreto huic Iacobo arcam ſepulcralem curatam. nam hoc alteri Iacobo anachoretæ fecit, vt ipſe teſtatur infrà in Philotheo cap.*XXI. *vti & Nicephorus lib.*XV. *cap.*XXII. *quod apud eum ex ratione temporum colligitur, (licet & hunc poſteriorem Iacobum etiam Niſibenum vocet) nam priorem Iacobum ait vixiſſe tempore Conſtantij, poſteriorem tempore Leonis.*

10. IVLIANVS SABAS.] *Martyrologium Romanum* XIV. *Ianuarij:* In Syriâ S. Iuliani Sabæ ſenioris, qui Valentis Imp. tempore, fidem Catholicam Antiochiæ pænè collapſam virtute miraculorum erexit. *Non inuenio huius memoriam in* CAP. II. *Græcorum Menologio: de hoc Theodoretus lib.*III. *hiſt. cap.*XIX. *& lib.*IV. *cap.*XXV. *Niceph. lib.*XI. *capite* XXV. *hunc S. Chryſoſt. encomio celebrat hom.*XXI. *in epiſt. Pauli ad Epheſios.*

11. IACOBVS PERSA.] *Monachus in Syriâ, qui vixit* CIV. *annos, vt hîc habetur. diſtinctus hic à Iacobo Perſâ cognomento* Interciſo, *qui martyr fuit, de quo* XXVII. *Nouemb. in Menologio.*

12. MAGNVM QVOQVE ACACIVM.] *Berrhææ epiſcopus, vt hîc habetur. Theodoretus lib.*IV *hiſt. cap.*XXV. *ſtrenuum virtutis athletam nominat. Sozomenus lib.*VII. *cap.*XXV. *Niceph. lib.*XI. *cap.*XXV. *& lib.*XII. *cap.*XLVII.

13. DVOS MEDIMNOS COLLIGENS.] *Medimnus, genus menſuræ aridorum. Vide Onomaſticon.*

14. AVDIVIT VOCEM DICENTEM.] *Mors Iuliani apoſtatæ ſignificatur diuinitus Didymo, & Iuliano Sabæ: Niceph. lib.*X. *cap.*XXXV.

15 Valens. *De huius perſecutione aduerſus Eccleſiam Theodoret. lib. IV. hiſt. cap XXII & alij.*

16. Asterio. *In editis erat* Acacio.*male. Repoſui* Aſterio, *ex ſenſu. Ita etiam Longus.*

17. Asterium, qvi in sophistica.] *Niceph. l. VIII. c. LIII. meminit Aſterij Sophiſtæ.*

Cap III. 18. Marcianvs. *Martyrolog. Rom. II. Non.* Cyri in Syriâ S. Marciani confeſſoris. *Menologium Græcum eodem die:* S. Patris noſtri Marciani, ex vrbe Cyro, viri pietate inſignis, qui egregiè monaſticam vitam exegit. *Menæa eodem die & XVIII. Ian. De hoc Theod. lib. IV. hiſt. cap. XXVI. Niceph. l. XI. cap. XLI*

19. Agapetvs. *Ob merita Apameorum Pontifex. Theodoret lib. V. hiſt. cap. XXVII.*

20. Avitvs.] *De hoc capiendus Suidas: Ἄβιτος, ὄνομα κύριον Ἄβιτος τὴν ἀσκητικὴν καλύβην ἐπήξατο.* Auitus, nomen proprium. Auitus primus tugurium exercitationibus exercendis (*vt in eo vitam ſolitariam degens exerceret*) aptũ extruxit. *Omnino ex hoc Theodoreti loco deſumptum. in Suidâ videtur deeſſe πρῶτος ante τὴν. ita enim Theodoretus.*

21. Mea cavssa hodie mvtetvr consvetvdo.] *Ieiunia quotidiana ex animi pietate ſuſcepta quandoque hoſpitum aduentu laudabiliter ſoluuntur. Caſſian. lib. V. Inſtit. cap XXIV. & Collat II. cap. XXVI.*

22. Arii, &c.] *De hæreſibus huius temporis Epiphanius in Panario.*

23. Primvm Pascha peragere svstinverat. *De vario olim Paſcha & quadrageſimam obſeruandi genere Nicephorus lib. XII. cap. XXXIII. & XXXIV.*

24. Evsebivs.] *De eo Theodoret lib. IV. hiſt.*
Cap. IV. *cap. XXVI. Sozom. lib. VI. cap. III Niceph. lib. XI. cap. XLI. De hoc, opinor, Menæa XXIII. Ianuarij, duobus verſibus. Huius mentio in Menæis II. Nouemb in Vitâ S. Marcelli.*

25. Telida.] *Vicus hic etiam occurrit infrà capite XXVI. in Simeone Stylitâ.*

26. Cvm Deo assidve colloqvi.] *Id eſt orare. Nam dum oramus, Deum alloquimur, cum ſacras Scripturas legimus, Deus nobiſcum loquitur: Chryſoſt. I De orando Deum. Vita Barlaam & Ioſaphat c. XX.* Per orationem cum Deo colloquimur.

27. Marosas.] *De hoc Sozom. l. VI. c. XXXIV. & Niceph. libro XI. cap. XLI. quem malè Barreus hic ad cap XVI. cum* Marone *confundit.*

Cap. V. 28. Pvblivs.] *Theodoret. lib. IV. hiſt. cap. XXVI. Nicephorus lib. XI. cap XLI. & Menolog. Græcorum IV. Aprilis* Commemoratio Publij, & Platonis abbatis monaſterij Studitæ. *Neſcio an hic noſter Publius ſit.*

Cap. VI. 29. Simeones Priscvs.] *De hoc Menæa XXVI. Ianuarij, quæ vertit Raderus noſter part. I. Viridarij Sanctorum Theodoret. l. IV. hiſt. cap. XXVI.*

Cap. VII. 30. Palladivs.] *Theodoret l. IV. hiſt c. XXVI. Niceph lib XI. cap. XLI.*

31. Digito ostendebat homicidam.] *Sic fures miraculo comprehenſi. Niceph. l VIII. c XLII.*

Cap. VIII. 32. Aphraates.] *Theodoretus lib. IV. hiſtor. cap. XXIV. Nicephorus lib XI. cap. XXV.*

Cap. IX. 33. Secvre perforvm ingrederis.] *Licet monachis clauſtro egredi vrgente eccleſia incommodo. Vide Niceph. l. XI. cap. XXV. de Iuliano & Aphraate, qui propter gregem Chriſti monaſticam reliquêre.*

34. Petrvs eremita.] *Theodoret. lib. IV. hiſt. cap. XXVI. Nicephorus l. XI. cap. XLI.*

Cap. X. 35. Theodosivs eremita.] *Memoria huius eſt in Menæis XI. Ian. quo & alterius dies natalis occurrit, qui* Cœnobiarcha *dicitur, hic verò* Antiochenus. *Non rectè hic marginis aſcripſit Laurentius de la Barre Nicephorum. ille enim de altero Theodoſio Cœnobiarcha agit qui iunior eſt, & obijt tempore Iuſtiniani Imp.*

36 Nvnc avtem parva prædia in saltv effici ns.] *Menæa* ... *Longus* interdum hortulos in rupe parare. *Certum terræ ſpatium eſt arata. Vide dicta ad Vitam S. Antonij cap. II n. 10 & Onomaſticon.*

37. Romanvs.] *Theodoret. l. IV. cap. XXVI. &* Cap XI.
Niceph l. XI. cap. XLI.

38. Zeno.] *Hic ipſe eſt cuius in Menæis memo-* Cap. XII.
ria X Febr. De quo etiam Theodoretus l. IV. hiſtor. cap. XXVI. & Niceph. l. XI. cap. XLI.

39. Desiderant videre.] *Vide & Sozomenus lib. VII cap. XXVII. annotat Barreus. Sed alius ille Zeno Maiumæ rector eccleſiæ.*

40. Vixisset.] *Zenonem annos centum vixiſſe, teſtes oculatus eſt Sozomenus, ait ſupra Barreus. ſed labitur. alius is, ut dixi, Zeno.*

41. Macedonivs Critophagvs.] *Celebris hu-* Cap XIII.
ius in Menæis Græcorum memoria XXIV. Ianuar. quæ Latinitate donata habes parte I. Viridarij Sanctorum apud noſtrum Raderum. De eo Theodoretus lib. V. hiſt. cap. XIX. Niceph. lib. XII. cap. XLIII. Damaſcenus aduerſus vituperat. Imag.

42. Mæsimas] *In ſolis Menæis huius mentio-* Cap. XIV.
nem inuenio XXIII. Ian. vbi Μαισυμᾶς Σύρος, Mauſimas Syrus. *quæ è Græco vertit Raderus noſter parte I. Viridarij Sanctorum.*

43. Malchvs.] *Huius etiam meminit Theod. lib. IV. hiſt c. XXVI. de quo forte Menæa XXIII. Non.*

44. Acepsimas] *Menolog. Græcor III. Non.* Cap. XV.
Natalis S. Aceplimæ, qui ſub Theodoſio Magno cellâ ſe incluſit, in quâ ſexaginta annos tranſegit, neminem videns aut alloquens, ſed ſibi ipſi & Deo vacans omnem recreationem ſentiebat. multis verò editis miraculis in pace quieuit. *De eo & Menæa eodem die fuſius Theodoret. l. IV hiſt. cap. XXVI. Nicephorus lib. XI. cap. XLI.*

45. Maro.] *De hoc in Menæis Græcor. XIV. Feb* Cap. XVI.
qui poſt cap. XXIV. dicitur Marum. *De eo etiam (ait De la Barre) Sozom l. VI. cap. XXXIV. & Nicephorus lib. XI. cap. XLI. quibus* Marolas *dicitur. Sed diuerſus ille a Marone. nam* Maroſam *hic habes capite IV. in Euſebio.*

46. Ex finitimis avtem qvidam vicvs.] *Theodoretus hic cap XXIV.* Rogauit autem vt in eodem quoque ſepulcro poneretur: ſed non ſinerunt, qui corpus illud ſacrum diripuerunt.

47. Abraames Cyrensis.] *Menæa XIV. Fe-* C. XVII.
bruarij geſta eius perſtringunt. De eo & Theodoretus lib. IV. hiſt. cap. XXVI. Niceph. lib. XI. cap. XLI.

48 Evsebivs.] *De hoc Menæa XV. Februarij.* C. XVIII.
Theodoretus & Nicephorus loco iam citato. De la Barre hic marginis aſcribit, Sozom. lib. VI. c. XXXIII. Sed ille de Euſebio agit, qui apud Carras vixit, hic vero de eo agitur apud Aſicham.

49. Lapidibvs ne lvto qvidem conivnctis] *Id eſt xerolithis. Vide ad Vitam Simeonis Stylitæ, cap. V. n. 8.*

50. Salamanvs.] *Huius mentio in Menæis ex-* Cap. XIX
ſtat XVII. Febr. vbi ortus dicitur ex vico Perſanâ, *quod hic eſt* Capetſaox, *vti & in eiſdem Menæis XXIII. Ian. vbi dicitur cum additamento* ἡσυχαστοῦ, Pacifici *ſeu* Quieti. *quæ Latinè verſa habes apud Raderum noſtrum parte I. Viridarij Sanctorum. Alium exiſtimo* Salamanem, *qui in Palæſtinâ vixit,*

SIVE THEOPH. *de quo Sozom.lib.VI.cap.XXXII & Niceph.lib.XI. cap.XXXIX. nec rectè horum teſtimonium hic margini aſcriptum erat à Laurentio de la Barre.*

CAP.XX. 51. MARIS.] *De hoc nihil inuenio. Alius eſt Mares in Menæis XXVII. Martij cum Barachiſio & Ionâ martyribus. Alius etiam epiſcopus apud Sozomenum & Nicephorum.*

CAP.XXI. 52. IACOBVS.] *De hoc Menologium XXVI. Nou. de hoc quoque Menæa XXVI. Nou. ſatis fuſe, quæ vertit Raderus noſter parte I. Viridarij Sanctorum. De hoc etiam Niceph. libro XV. cap.XXII. qui hunc etiam Niſibenum vocat. Vereor ne labatur, vti labitur in pœnâ puellarum inuerecundarum, quam ab hoc inflictam narrat, cùm à ſeniore Niſibeno inflicta ſit, vt vidimus ſup.cap.I. Vocari poſſit* Hypæthius, *vt diſtinguatur a Niſibeno, & ab alio Iacobo eremitâ, de quo infrà cap.XXV. nam in textu dicitur* ſub dio *vixiſſe. de hoc quoque Euagrius lib II.c.IX. vbi Iacobum Syrium vocat, & ad eum litteras miſiſſe Leonem Imp. affirmat. quod anno II. Leonis contigiſſe, Chriſti vero CCCCLVIII. habet Baronius in Annal.*

53. EXERCITVM MVSCARVM ET CVLICVM.] *Suprà cap.I. in Iacobo Niſibeno*, nubem cyniphum & culicum.

54. POLYCHRONIVS.] *De eo inf.cap.XXIV.*

55. NE CELES HOMINES.] *Monachi hypocritæ mors horrenda refertur à Niceph.l.XIV.cap LII.*

CAP.XXII 56. THALASSIVS ET LIMNÆVS] *Horum memoria extat in Menæis Græcorum XXII. Febr. vbi compendio eorum vita percurritur. Totum hoc caput eſt potiſſimùm de Limnæo, paucis initio lineis exceptis, vt diſcimus ex Menæis. cuius etiam mentio in Menæis XXIII. Febr. occaſione Ioannis, qui eius diſcipulus fuit.*

57. HELIMNA.] *Longus habet* Tillina.

58. SILENTIVM] *A ſilentio religiosè ſeruato notus Ioannes cognomento* Silentiarius XIII. *May.*

59. TARGALLAM.] *Longus* Targalam. *Menæa* Ταλγαλα. *ſed XXIII. eiuſdem menſis* Τέργαλα.

60. LAPIDIBVS.] *In Menæis eſt* ξηρολίθοις. *quod verſum in Vitâ Simeonis Stylitæ cap.V. lib.I. de Vitis PP.* ſicco lapide. *& hic c.XVIII.* lapidibus nec luto quidē maceriatis. *Vide ad Simeonem Stylitam.*

CAP.XXIII 61. IOANNES, MOYSES, ANTIOCHVS, ANTONIVS.] *De his Menæa Græc XXIV. Febr.*

CAP.XXIV 62. ZENINAS ET POLYCHRONIVS, MOYSES, DAMIANVS.] *Menæa Græc.XXIII. Feb. de his quatuor.*

63. QVI CORPVS ILLVD SACRVM DIRIPVERVNT] *Suprà cap.XVI.* Acie autem bellum inter vicinos ortum eſt de corpore.

64. ET IN EVM LOCVM QVEM DIXIMVS, DEVVLERVNT.] *Suprà cap.XVI.* Ex finitimis autem quidam vicus populo frequentiſſimus cùm toto ſimul coacto populo adueniſſet, alios quidem fudit ac fugauit; maximè autem expetendum illum rapuit theſaurum.

CAP.XXV. 65. ASCLEPIVS, ET IACOBVS EREMITA.] *De his nihil inuenio.*

CAP.XXVI. 66. SIMEONES STYLITES.] *Vide de hoc notata ad librum I. de Vitis SS. Patrum.*

67. EVSEBONAS ET ABITON.] *De his non memini alibi legere.*

68. HELIODORVS.] *Sozom. lib.VI.cap.XXXIII. & XXXIV. meminit Heliodori monachi in Syriâ.*

69. MELETIVS.] *Heruetius vertit, quaſi ille tunc epiſcopus Antiochenus fuerit* : cui tunc mandata erat cura epiſcopatus regionis Antiochenæ ciuitatis. *Longus vertit:* Cùm verò Meletius, qui tunc Antiochenæ regioni præfectus erat. *Sane ſi hoc intelligatur de famoſo illo Meletio epiſcopo Antiocheno, annoſum illum fuiſſe oportuit, qui hæc cum Simeone tractauit, vt ſupra libro I. in Vitâ Simeonis Stylitæ obiter attigi.*

70. POSVERINT IMAGINES.] *Hic locus citatur in Septimâ Synodo Act.IV.*

71. NVDVM INGREDIENTEM.] *Barrans exiſtimat Theodoretum reſpicere ad Simeonem Salum, de quo Euagr. lib.IV.cap.XXXIII. qui quod famelicæ meretrici panem dediſſet, fornicationis calumniam ſuſtinuit. Sed labitur: nam Simeon Salus poſt Theodoretum vixit. Reſpicit vero Theodoretus ad Iſaiam, de cuius nuditate antè egerat.*

72. PRÆDICTIONIS.] *Sic alter Simeones Stylita prædixit de Mauritio plurima: Euag.l.V.c.XXI.*

73 TVVS ENIM EST HIC ACTVS.] *Ita Euthymius ſteriles fecundauit: Niceph.lib.XIV.cap.LII.*

74. CONOR METIRI ALTITVDINEM MARIS ATLANTICI.] *Sic :* Atlanticum mare corylâ exſorbere.

75. ALICVI OSTENDERE.] *Sic promptam Patribus exhibuit obedientiam: Niceph.lib.XIV.cap LI.*

76. STAT TOTA NOCTE.] *Ἀκοιμήτους fuiſſe monachos &* inſomnes, *qui noctem orando & pſallendo traducerent, ſcripſit Nicephorus lib XV. cap.XXIII. De horum monaſterio in Menæis XV. Sept. in Ioanne Calybitâ, & XXIX. Dec. in Actis Marcelli Acœmetarum archimandritæ apud Metaph. & in Actis Danielis Stylitæ XI. Decembris.*

77. FRANGENS IVDÆORVM AVDACIAM.] *Reſpicit ad id quod habet Epiphan. lib.I. hiſtor. capite XIII. ex quo Baronius anno CCCCXXXII. Vide etiam Niceph. lib.XIV.cap LI.*

78. EX GVTTA PLVVIAM.] *Prouerbium huic ſimile.* Ex vngue leonem. *Sic,* Ex guttâ mare ſalſum.

79. CVM POST HÆC AVTEM DIV VIXISSET.] *Hæc non eſſe Theodoreti monet Barrans, ſed ab alio aliquo addita poſt mortem Simeonis, qui, cùm ſcriberet Theodoretus, adhuc viuebat.*

80. BARADATVS.] *De hoc Menæa Græcorum XXII. February, Euagr. lib. II. cap. IX. Nicephoro lib.XV.cap.XXII. dicitur* Varadatus. C.XXVII.

81. THALELÆVS.] *De hoc Menæa XXVII. Febr.* C.XXVIII. *Moſchus cap LIX. meminit Thalelæi Cilicis, de quo dubitari poſſit, an hic idem cum hoc ſit. vterque enim Cilix, & confeſſor. putat Raderus. aſſenſionem ſuſtineo. Sed qui in Menæis eſt XX. May omnino diuerſus eſt, cùm ille dicatur vixiſſe temporibus Numeriani, & martyrio ſit affectus. Alius quoque apud Moſchum cap.XCI. Thalelæus, qui nauta fuit.*

82. MARANA ET CYRA.] *Martyrolog. Rom.III.* CAP.XXIX. *Aug.* Berhœæ in Syriâ ſanctarum mulierum Maranæ & Cyræ. *De iiſdem in Menæis XXVIII. Feb.*

83. LVTO ET LAPIDIBVS.] *Menæa* πηλῷ καὶ λίθοις. *Vide l.I. hic in Vitâ Simeonis Stylitæ cap.V. vbi contrario huic eſt* ſicco lapide, *ſeu* ξηρολίθῳ.

84. DOMNINA.] *Menolog. Græcor. I Martij. & paulò fuſiùs in Menæis eodem die. Vertit ea Raderus noſter parte I. Viridarij Sanctorum.*

85. NEQVE ALII VVLTVM SPECTANDVM EXHIBERE.] *Vide apud Moſchum Euiratum Prati ſpiritualis cap.LXXVIII. de virgine mortuâ grauiter ſepulcri violatorem increpante, quòd eam veſtibus nudaſſet, cuius viuentis extra domeſticos nullus faciem viderat.*

DE VITIS PATRVM LIBER DECIMVS,

AVCTORE IOANNE MOSCHO, INTERPRETE AMBROSIO CAMALDVLENSI.

ELOGIVM AVCTORIS.

Plura Elogia vide Proleg. generali XII.

Hoc nunc ex Græco ac cedit ex codicibus Vaticanis & V.C. Franc. Oliuarij.

CONSCRIPTVS eſt hic liber Prati, ſeu vitæ Sanctorum, ac virtute præditorum Deoque placentium Patrum, qui in ipſo continentur, reliquæque perutiles animæ narrationes, ac ſcitè dicta ſacrorum, iuſtorum, Chriſtique amantium Patrum & fratrum, à Ioanne ſanctæ memoriæ presbytero, & monacho cognomento Moſcho: qui principiò quidem ſæculo renuntiauit in monaſterio ſancti Patris noſtri Theodoſij, Abbatis & Archimandritæ omnium quæ ſunt Ieroſolymis cœnobiorum ſiue monaſteriorum. Cùm autem in deſerto ad ſanctum Iordanem non exiguo tempore verſatus eſſet cum ſanctis Patribus qui illic degunt, eorumq́; virtutes collegiſſet, eas huic Operi inſeruit. Cumque habitaret in Nouo quod dicitur monaſterio, quod à ſancto & magno Patre noſtro Sabâ eiuſque diſcipulis conſtructum ad hoc vſque tempus permanet, audiens quâ tyrannide Perſæ Romanos oppreſſiſſent, occaſione cædis Mauritij Imperatoris eiuſque liberorum, à Nouo monaſterio ſecedens perrexit ad partes Antiochiæ magnæ: atque inde rurſus, cùm præualere gentem videret, Alexandriam ſe contulit; & totâ quæ circa illam eſt ſolitudine peragratâ (fuerat enim iam à principio Imperij Tiberij miſſus in Ægyptum ad miniſterium obeundum) & vſque ad Oaſim, proximamque illi ſolitudinem perueniens, poſtquam eos qui illic erant Patres inuiſit, atque inde rurſus audiuit ſancta loca fuiſſe occupata, & Romanos metu correptos, Alexandriâ relictâ ad magnam Romanorum vrbem nauigio appulit vnà cum chariſſimo diſcipulo ſuo Sophronio. Dum autem eſſent in itinere, diuerſas inſulas luſtrarunt.

Moſchus habitat in monaſterio S. Theodoſij.

Item S. Saba.

Antiochiā & Aegyptum luſtrat.

Romam petit.

Tali verò donatus à Domino gratiâ fuit vir beatus, vt ſi quid de vitâ rebuſque geſtis virtute inſignium virorum audijſſet vel vidiſſet, id ſcriptis mandaret: quo factum eſt, vt & Romæ cùm eſſet, idem conſilium ſit executus.

Vitas SS. conſcribit.

Cùm

Cùm autem ſuæ ad Deum migrationis tempus beatus vir præuidiſſet, conſcripſit hunc librum, non iuxta ordinem eorum quæ audita vel ſpectata à ſe fuerant, ſed vt paria erant inter ſe, tam quæ audita quàm quæ ſpectata fuerant, ſibi inuicem copulata ſcriptis mandauit.

Modus ſcribendi.

Cùm autem ab his terreſtribus ſeceſſurus eſſet tumultibus, atque ad tranquillam & quietam vitam tranſiturus, aduocato chariſſimo ſuo diſcipulo librum hunc ei tradidit, quo ſanctorum Patrum vitæ ac res geſtæ Deo accepta continentur: eique mandauit, vt reliquias ſuas ne Romæ relinqueret, ſed arcâ ligneâ incluſas ad montem Sinæum transferre conaretur, quantùm in eo ſitum eſſet, vt cum ſanctis qui illic ſunt Patribus deponerentur. Quòd ſi quem exoriri barbaricum tumultum accideret, quo id fieri prohiberetur, in monaſterio ſancti Theodoſij, in quo ab initio ſæculo nuntium remiſerat, ipſas deponi.

Moritur.

Sepeliri cupit in Sinâ monte.

Hoc igitur implere mandatum cùm ſtuderet, chariſſimus diſcipulus aſſumpto ſecum Ioanne cum ſuis condiſcipulis (erant quippe duodecim numero) magnum Ioſeph imitatus eſt, qui cum fratribus ſuis Iſraëlem ſumens, ex Ægypto tranſtulit ad patres ſuos, quemadmodum ipſi fuerat à genitore mandatum.

Reliquiæ eius transferuntur.

Cùm autem ille Aſcalonem appuliſſet, & fieri non poſſe didiciſſet, vt ad ſanctum montem Sina perueniret, propter tyrannicas incurſiones eorum qui vocantur Agareni, aſſumptis beati Ioannis reliquiis, initio octauæ Indictionis Ieroſolymam venit: & inuento Antiſtite magni monaſterij ſancti Patris noſtri Theodoſij Georgio presbytero, poſtquam illi cuncta renuntiauit quæ ſibi fuerant à ſene præcepta, cum illis fratribus monaſterij, qui tum inuenti in vrbe fuerunt, & monachis qui cum ipſo degebant, beatum Ioannem deuexerunt: & ſicut iuſſerat, in Sancti Theodoſij cœmeterio depoſuit, vnà cum ſanctis Patribus qui illic iacent, reliquumque vitæ ſuæ tempus in eodem cœnobio tranſegit.

Sepelitur in cœmeterio S. Theodoſij.

Eſt autem locus cœmeterij ſpelunca, in quâ, cùm à Magis illuſus eſſet Herodes, iuxta Euangelij oraculum, illi inde ſoluentes, cùm in patriam redirent, manſerunt. In hac ſpeluncâ ſanctus Pater noſter Theodoſius cùm religioſæ vitæ certamina confeciſſet, gratiâ donatus eſt dæmones eijciendi: neque tantùm in hac temporariâ breuique vitâ, ſed etiam poſt obitum illos eijcit, ad hunc vſque diem, ad gloriam & laudem Chriſti veri Dei, & Saluatoris noſtri, cui gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

Id ſpelunca, in quâ Magi delituere.

PROLOGVS.

IOANNES MOSCHVS

DILECTO SVO IN CHRISTO SOPHRONIO SOPHISTÆ.

PRATORVM *faciem verno maximè tempore eſſe iucundiſſimam, fili chariſſime, perſpicuum omnibus eſt; quam ſcilicet omnigenum florum grata varietas efficit, intuentium in ſe prouocans aſpectum, ac prætereuntes detinens, ipſoſque variè paſcens: namque arridet oculis, ac mulcet olfactum. Huius verò prati pars roſarum rubore vernat, pars item albeſcens liliis, ab aſpectu roſeo intuentes ad ſe facilè aduocat. Alia item*

item ex parte violæ rutilant, coloreque ſuo purpuram regis imitantur. Prorſuſque varius ac differens florum innumerabilium aſpectus atque fragrantia vndique gratiam pullulat. Huiuſmodi præſens quoque opus arbitrare, ſancte ac fideliſſime fili Sophroni: quippe reperies in eo virtutes ſanctorum virorum qui temporibus noſtris claruêre, ac iuxta Pſal. 1. *Pſalmiſtæ ſententiam, ſecus decurſus aquarum plantati ſunt. Qui cùm omnes Deo accepti maximè gratique fuerint, alius tamen alio virtutis genere magis decoratur, atque ex hac ſuaui varietate virtutum grata venuſtas amœnaque facies ſurgit. Ex his ego flores pulcherrimos decerpens, coronam tibi ex immarceſcibili ac perenni prato contexui, fideliſſime fili, eamque tibi ac per te omnibus offero.*

Vt pratum diuerſis floribus, ſic liber hic virtutum varietate nitet.

Quamobrem præſens quoque opus Pratum appellare placuit, propter oblectationem, ſuaueolentiam, & vtilitatem, quam ex eo legentes capient. Virtus enim, vitæ morumque honeſtas eſt, ad quam non ſola diuinarum rerum meditatio fideſque recta ducit, verùm & aliorum conuerſatio, vitaque virtutibus plena in ſcriptis tradita. Quocircà hoc mihi negotium aſſumpſi confidens in Domino, fili chariſſime, idque veſtræ charitati perſuaſum eſſe cupiens, quia apis in morem, vtilia quæque ac vera proſecutus, ſanctorum patrum rectè facta pro animarum lucro deſcripſi.

CAP. I.

Vita ſancti ſenis IOANNIS, & *de ſpeluncâ Sapſas.*

Ioannes monaſterij præfecturam detrectat.

ERAT ſenex quidam habitans in monaſterio abbatis Euſtorgij, Ioannes nomine, quẽ ſanctus Elias archiepiſcopus Ieroſolymorum voluit præpoſitum monaſterij conſtituere. Ille verò non acquieſcebat, dicens: In montem Sina orationis cauſsâ pergere volo. Archiepiſcopus autem cogebat eum, vt priùs abbas fieret, & poſteà pergeret quò vellet. Cùm verò ſenex non acquieſceret, dimiſit eum ſpondentem, ſe, poſtquam reuerſus eſſet, ſuſcepturum regiminis curam. Et ita ſalutato Archiepiſcopo iter arripuit, vt ad Sina montem proficiſceretur, aſſumpto ſecum & diſcipulo ſuo. Tranſuadatoque Iordane fluuio, cùm vix vno lapide proceſſiſſent, cœpit ſenior rigore detineri, ac poſt paululum inuaſit eum febris. Cùm verò in tantum excreſceret ardor febris, vt ambulare non poſſet, inuenerunt ſpeluncam paruulam, in quam ingreſſi ſunt vt requieſcerent. Cum verò febris ita inualeſceret, vt ſe vix mouere poſſet, in ipsâ ſpeluncâ tres dies commorati ſunt. Tunc ſenex in ſomnis aſpexit quemdam aſtantem ſibi, & dicentem: Dic, ſenex, quò ire vis? Reſpondit: In montem Sina. Dicit ei: Ne, quæſo, ne recedas hinc. Cum verò ſeni id perſuadere non poſſet, abſceſſit. Febris verò ſeni acriùs infeſta erat. Rurſus nocte ſequenti idem ſeni aſtitit eodem habitu, & ait: Quid, ſenior, affligi vis? audi me, & nuſquam hinc proficiſcaris. Ait illi ſenex: Tu quiſnam es? Reſpondet is qui apparuerat: Ego ſum Ioannes Baptiſta; & ideò tibi iubeo, vt nuſquam recedas; nam ſpelunca iſta breuis maior eſt monte Sinâ. Quippe in hanc ſæpiùs Dominus noſter Ieſus, cum me viſitaret, ingreſſus eſt. Pollicere ergo mihi, quòd hîc habitabis, & ego mox tibi ſanitatem reſtituo. Quod ſenex audiens, libenter ſpopondit, ſe in eadem ſpeluncâ permanſurum. Et continuò ſanus effectus, perſeuerauit ibidem toto vitæ ſuæ tempore. Speluncam verò illam fecit eccleſiam, congregauitque fratres. Appellatur autem locus ille Sapſas. Iuxta illâ ad læuam ſitus eſt torrens Chorath, ad quem miſſus eſt Elias tempore ſiccitatis, ex aduerſo Iordanis.

Peregrinationem ſuſcepit ad montem Sina.

Ioannes Baptiſta ei apparet, & ſanitatem ſpondet.

Sapſas Ioannis Baptiſtæ ſpelunca, vbi ſæpiùs à Chriſto viſitatus eſt.

De SENE, *qui in propriâ ſpeluncâ paſcebat leones.*

FVIT in eodem loco Sapsâ, commotans in ſpelæo ſenex alius tantæ virtutis, vt leones ſecum in eadem ſpelunca ſuſciperet, atque cibum eis in ſuo ſinu præberet: adeò diuinâ gratiâ plenus erat vir Dei.

Seni & leoni idem cubile.

CAP. III.

Vita CONONIS *presbyteri monaſterij Penthucula.*

CVM in monaſterium ſancti patris noſtri Sabæ profecti fuiſſemus ad abbatem Athanaſium, narrauit nobis ſenex, dicens: Cùm eſſem in monaſterio Penthucula, presbyter quidam erat ad Baptiſmi miniſterium, Conon nomine, Alexandrinus genere, quem pro vitæ merito patres iuſſerant, vt baptizaret accedentes. Ipſe igitur ſancto Chriſmate vngebat, & baptizabat eos qui ad hoc veniebant. Quoties ergo mulierem inungeret, ſcandalizabatur, atque ideò ex monaſterio abſcedere volebat.

Chriſma in Baptiſmo.

bat. Cùm autem eâ cogitatione pulſabatur, aſſiſtebat ei ſanctus Ioannes Baptiſta, dicens: Tolera, & perſeuera, & ego te ab hoc bello liberabo. Quadam verò die venit puella ex Perſide, vt baptizaretur, quæ ita ſpecioſa erat ac tãtæ pulchritudinis, vt non poſſet presbyter nudam eam ſancto oleo inungere. Cùm ſic verò puella illic manſiſſet duos dies, audiens hoc archiepiſcopus Petrus obſtupuit de ſene vehementer, voluitque ad hoc opus delegare diaconiſſam mulierem; ſed id non fecit, ne contra canones feciſſe videretur. Conon verò presbyter, ſumptâ melote ſuâ, receſſit, dicens: Iam non ampliùs in hoc loco manebo. Cum ergo exijſſet ad colles, ecce ſanctus Ioannes Baptiſta obuius illi factus eſt, & tranquillâ voce affatus eſt illum, dicens: Reuertere ad monaſterium tuum, & hoc te bello leuabo. Abbas verò Conon ait illi cum indignatione: Verè nõ reuertar. Ecce enim iam toties pollicitus es mihi iſtud, nec feciſti. Tunc ſanctus Ioannes eum ſedere fecit, amotiſque veſtimentis eius, ſignauit eum ter ſigno crucis ſub vmbilico, dixitque ei: Crede mihi, presbyter Conon, volebam te pro hac pugnâ mercede donari; ſed quia non vis, ecce abſtuli à te hoc bellum, mercede autem huius operis carebis. Reuerſus presbyter in cœnobium, vbi baptizare conſueuerat, in craſtinum vnctam puellam baptizauit, neque penitùs animaduertit eam eſſe naturâ mulierem. Impleuit autem & alios annos duodecim in baptizandi miniſterio tantâ tranquillitate animi & corporis, vt nullum vltrà ſentiret carnis motum, neque mulierem natura videret. Atque ita in pace conſummatus eſt.

Conon presbyter mulieres ob periculum baptizare renuit.

Signatur ter ſigno crucis in vmbilico à ſancto Ioanne Baptiſtâ, à ſtimulo carnis liberatur.

Cap. IV.

Viſio abbatis LEONTII.

NARRAVIT nobis abbas Leontius, cœnobij ſancti patris noſtri Theodoſij antiſtes, dicens: Poſtquam fugati ſunt ab infidelibus perſecutionem paſſi monachi propter nouum monaſterium, quod dicitur Laura, illuc ego profectus ſum, manſique in eadem Laurâ. Quodam verò die Dominico deſcendi in eccleſiam, vt acciperem ſacra myſteria. Ingreſſuſque vidi Angelum ſtantem ad dextrum altaris cornu, & magno pauore correptus, reuerſus ſum in cellulam meam. Et venit mihi vox de cælo, dicens: Ex quo ſanctificatum eſt altare iſtud, ego iugiter illi aſtare iuſſus ſum.

Angelus ſanctificato altari iugiter aſtat.

Simile infra c. 10.

Cap. V.

Relatio abbatis POLYCHRONII *de tribus monachis.*

ABBAS Polychronius eiuſdem nouæ Lauræ presbyter, narrauit mihi, dicens: Cùm ſederem aliquando in monaſterio Turriũ Iordanis, vnum illic ex fratribus animaduerti ſui ipſius negligentem, & numquam ſanctæ diei Dominicæ canonem implentem; poſt modicum verò temporis eumdem aſpexi cum omni ſtudio & alacritate ſe exercentem. Tunc ego dixi ei: Nunc optime facis, curam tui gerens, frater. Qui ait mihi: Domine pater, modò moriturus ſum. & poſt dies tres mortuus eſt.

Frater quidam mortem ſibi ſpicit, & ſeruorem aſſumit.

Rurſus idem abbas Polychronius narrauit mihi, dicens: Cùm in eodẽ monaſterio Turrium defunctus eſſet quiſpiam fratrum, dixit mihi diſpenſator: Fac charitatem, & veni, vt fratris vaſa in locum diſpenſationis deferamus. Cùm ergo ferre cœpiſſemus, aſpicio diſpenſatorem flentem, cui dixi: Quid, quæſo, ita ploras, abba? Quia, inquit ille, hodie fratris vaſa fero, & poſt duos dies alij portabunt mea. Tertiaque die requieuit frater ille, ſicut prædixerat, cum Dominus eum ſingulariter in ſpe conſtituiſſet.

Quidam mortem ſuam prædixit.

Cap. VI.

Eiuſdem relatio.

IDEM enim abbas Polychronius presbyter hoc narrauit, quòd cùm eſſet in monaſterio abbatis Conſtãtini Antiſtitis monaſterij ſanctæ Mariæ Dei genitricis, quæ Noua dicitur, audiuit quemdam fratrum in xenodochio Ierichuntino requieuiſſe, quem cùm accepiſſent fratres, vt ferrẽt ad monaſterium Turrium, & ſepelirent, ex quo iter agere cum corpore cœperunt, ſtella ſupra defuncti caput quaſi comes itineris apparere non deſtitit, donec ipſum ſepulturæ traderent.

Stella ſuper defuncti caput apparuit.

Cap. VII.

Vita & mors cuiuſdam SENIS, *qui recuſauit abbas fieri in monaſterio Turrium.*

ALIVS quidam ſenex ſedebat in eodem monaſterio Turrium: patres igitur eiuſdem monaſterij ipſum, vt magnum & virtutibus clarum, voluerunt ſibi conſtituere abbatem. Senex verò orabat, dicens: Ignoſcite mihi, patres, & permittite me flere peccata mea. ego enim talis meriti non ſum, vt poſſim animarum curam gerere: negotium iſtud magnorum & excellentium patrum eſt, Antonij, Pachomij, ſanctique Theodori. Cùm verò fratres illi non acquieſcerent, ipſumque diebus ſingulis orarent, videns ſe ab eis nimiùm vrgeri, dixit eis: Permittite me tribus diebus orare, & quidquid me Deus facere iuſſerit, faciam. Erat autem Paraſceues dies: Dominicâ verò die manè requieuit.

Quidam ne prælaturã acciperet, mortem præoptat, & impetrat.

Cap. VIII.

Vita abbatis MYROGENIS *hydropici.*

SENEX quidam erat in eodem monaſterio Turrium, Myrogenes nomine, qui

ob

ob nimiam auſteritatem vitæ hydropicus effectus fuerat. Dicebat autem iugiter his ſenibus, qui ad eum conueniebant viſitandi gratia: Orate pro me, patres, ne interior homo hydropicus fiat. Ego enim, vt in hac infirmitate diutiùs durem, Deum oro.

Anima hydropiſis, nō corporis defenda.

De hoc abbate Myrogene cum audiuiſſet Ieroſolymitanus archiepiſcopus Euſtochius, voluit ad eum mittere quæcumque erant neceſſaria, ſed ille numquam ab eo quidquam conſenſit accipere. Hoc autem ſolùm illi ſignificabat: Ora pro me, pater, vt liberer ab æterno cruciatu.

Myrogenes omnia munera recuſat, preces tantùm petens.

De mirâ cuiuſdam ſancti PATRIS charitate. Cap. IX.

IN ipſo monaſterio Turrium, ſenex quidam erat ſanctæ nuditatis & eleëmoſynæ valde ſtudioſus amator. Quadam ergo die venit pauper ad eius cellulam eleëmoſynam petens: ſenex verò cùm non niſi vnum panem haberet, proferens ipſum, dedit pauperi. Tunc dicit ei pauper: Nolo panem, ſed indumentum. Volens autem ſenior curare illum, apprehenſâ manu eius, introduxit in cellulam ſuam. Pauper autem cùm illic nihil omnino inueniſſet, niſi ſolum quod ille induebat, tantâ ſenis virtute compunctus, ſoluit ſacculum ſuum, & in medio cellulæ quæcumque habebat euacuans, dixit: Sume iſta, ſenior optime, & ego alibi quæram, quæ mihi ſunt neceſſaria.

Senex vilis vnum, quē ſolum habebat panem, pauperi elargitur.

Vita BARNABAE anachoretæ. Cap. X.

ANACHORETA quidam erat in ſpeluncis ſancti Iordanis, Barnabas nomine. Hic die quadam cum deſcenderet bibere aquam de Iordane, infixa eſt pedi eius ex arundine feſtuca, permanſitq́; ſtimulum pedi infixum tenens iugiter, neque paſſus eſt, vt eum medicus videret: itaque computruit pes eius. Coactus verò eſt aſcendere ad monaſterium Turrium, ſibique vnam cellulam accipere. Porrò pes eius in dies putreſcebat magis. Dicebat autem his qui ad eum veniebant, quòd quantò magis homo exterior patitur, tantò amplius interior viret.

Senex de arundine pedi infixâ gaudet.

Dum patitur homo exterior, viret interior.

Poſtquam verò aſcendit abbas Barnabas ex ſpeluncâ ſuâ ad Turres, cùm fuiſſet ibi aliquantulum temporis, anachoreta quidam alius abiit ad ſpeluncam ipſius, ingreſſuſque vidit angelum Dei ſtantem ſuper altare quod fecerat ſenior atque ſacrauerat. Aitque ad Angelum anachoreta: Quid hic agis? Cui Angelus ille: Ex quo ſanctificata ſunt iſta, à Deo ipſo mihi credita ſunt.

Sanctificati altaris Angelus cuſtos.

Simile ſuprà cap. 4.

Vita abbatis AGIODVLI. Cap. XI.

ABBAS Petrus presbyter monaſterij ſancti patris noſtri Sabæ, narrauit nobis de abbate * Agiodulo dicens: Cum is eſſet Antiſtes dux monaſterij beati Geraſimi, contigit fratrem quemdam de illic reſidentibus mori. Quod cùm ſenex ignoraret, pulſaretque præfectus canonis lignum, quòd fratres conuenientes mortuum efferrent, vt vidit ſenex cadauer in eccleſiæ medio iacere, contriſtatus eſt valde, quòd non illum ſalutaſſet priuſquam migraret è ſæculo. Profectuſque ſecus lectulum vbi iacebat, ait defuncto: Surge, frater, & da mihi oſculum. qui protinus ſurgens, oſculatus eſt ſenem. Tum dixit ſenex: Dormi iam, quouſque veniat Chriſtus filius Dei, & reſuſcitet te.

* Hagiodulo

Agiodulus fratrem mortuum, vt ei oſculum pacis præbeat, excitat.

Idem abbas Agiodulus cùm tranſiret iuxta Iordanis ripas, ſecum animo & cogitatione voluebat, quid actum fuiſſet de lapidibus iniectis a Ieſu Naue pro his, quos inde ſuſtulerat. Cumque iſta cogitaret, confeſtim hinc & hinc diuiſæ ſunt aquæ. Tunc vidit illos duodecim lapides, proſtratuſque humi Deo gratias egit, & receſſit.

Idem 12. lapides Ieſu Naue in Iordane videt.

Dictum abbatis OLYMPII. Cap. XII.

FRATER interrogauit abbatem Olympium, presbyterum monaſterij ſancti Geraſimi, dicens: Dic mihi verbum. Qui dixit ei: Ne ſedeas cum hæreticis, & contine linguam & ventrem; ac vbicumque ſederis, dic aſſiduè: Peregrinus ſum.

Hæretici fuga. Linguæ & ventris cōtinentia.

Vita abbatis MARCI anachoretæ. Cap. XIII.

DICEBANT de abbate Marco anachoreta, qui morabatur prope monaſterium Penthucula per annos ſexaginta tres, quòd hanc habuerit virtutem hebdomadas integras ieiunandi, ita vt putarent quidam, eum ſine carne eſſe. Operabatur autem die ac nocte, & diſtribuebat pauperibus omnia, neque ab aliquo quidpiam accipiebat. De hoc audientes fideles viri, venerunt, vt darent ei agapem, & ait ad eos: Non accipio, quia manus meæ nutriunt me, & eos qui propter Deum ad me veniunt.

Marcus anachoreta integrâ hebdomadâ ieiunat.

Munera reſpuit, manibus victum quærens.

De FRATRE, qui à ſpiritu fornicationis impugnabatur, & leproſus effectus eſt. Cap. XIV.

ABBAS Polychronius rurſum nobis narrauit, quòd in cœnobio Penthucula frater quidam erat ſibi ipſi valdè intentus, & continens. Cum autem aliquando impugnaretur à ſpiritu fornicationis, non valens hanc pugnam ſuſtinere, egreſſus de monaſterio, profectus eſt Iericho, vt con-

vultis regno cælorum. Væ humanæ miſeriæ! propter vnius horæ voluptatem tanti laboris mercede fruſtramini. Ego autem præ nimio fœtore in terram corrui. Tunc accedens vir ille venerabilis, qui mihi apparuerat, erexit me. Et gratias agens Deo, reuerſus ſum in cellam meam.

CAP. XX.

Conuerſio cuiuſdam MILITIS *ad miraculum Dei in ſe factum, cuius etiam vita compendioſè deſcribitur.*

NARRAVIT nobis quidam patrum, accepiſſe ſe à quodam milite, quod cùm bellum in Africâ gererent Romani cum Mauritanis, victíque fugarentur à barbaris, ac plurimi illorum paſſim cæderentur, ipſum quoque vnus ex barbaris nactus haſtam, vt illum feriret, vibrare cœpit. Quod ille cùm cerneret, orare Deum cœpit, ac dicere: Domine Deus, qui apparuiſti ancillæ tuæ Theclæ, & eripuiſti eam de iniquorum manibus, libera & me de hac neceſſitate, & ſalua ex hac acerbâ morte, mox ibo in eremum, & agam vitam ſolitariam. Conuerſus autem neminem ex barbaris vidit. Itaque continuò venit ad hanc Lauram Cupatha, manſeratque iam in ſpeluncâ, Dei ſe protegente gratiâ, annos triginta quinque.

Periculo eripitur monaſticam vitam vouens cum conditione emittens.

CAP. XXI.

Mors ANACHORETAE, *&* *eius interfectoris.*

ABBAS Gerontius præpoſitus monaſterij ſancti patris noſtri Euthymij narrauit mihi & Sophiſtæ Sophronio, dicens: Tres ſimul eramus trans mare mortuum; ambulantibuſque nobis in montem, anachoreta quidam alius circa maris ripam deambulabat. Contigit autem Saracenos trãſire per loca illa & occurrere ipſi: cum ergo præteriiſſent illum, reuerſus vnus ex eis anachoretæ caput abſcidit, nobis de longinquo ſpectantibus; iam enim conſcenderamus montem. Cum verò lacrymaremur triſtes propter anachoretæ caſum, repente cernimus auem ſupernè venientem, raptum Saracenum in ſublime tuliſſe, atque inde in terram illum dimiſiſſe, ex eoque lapſu Saracenum interiiſſe.

Saracenus anachoretam cedens punitur.

CAP. XXII.

Vita alterius ſenis CONONIS.

SENEX quidam erat in cœnobio ſancti patris noſtri Theodoſij, nomine Conon, Cilix genere, hanc vitæ normam per triginta annos cuſtodiens: ſemel comedebat in hebdomadâ panem & aquam, & ſine intermiſſione operans, numquam de eccleſiâ egrediebatur.

Conon 30. annis ſemel in hebdomadâ comedens panem, & aquam bibens.

CAP. XXIII.

Vita THEODVLI *monachi.*

ALIVM vidimus ſenem in eodem monaſterio, Theodulum nomine, qui miles anteà fuerat. Is dies omnes ieiunans, numquam in latus dormiebat.

Theodulus ſemper ieiunat.

CAP. XXIV.

Vita SENIS *cuiuſdam habitantis in cellis Cuziba.*

ERAT ſenex quidam habitans in cellis Cuziba, de quo narrabant nobis loci eius ſeniores, quòd dum in vico ſuo eſſet, hanc habebat conſuetudinem, vt ſi quem vidiſſet in vico præ inopiâ non valentem agrum ſuum ſeminare, noctu ibat, ignorante agri domino, ſemenque ſecum ferens, pauperis illius ſerebat agrum. Cùm autem veniſſet in eremum, & moraretur in cellis Cuziba, eadem miſerationis faciebat opera. Ibat enim per viam, quæ ducit à Iordane ad ſanctam ciuitatem, ferens panes & aquam. Et ſi quando videret aliquem laſſeſcentem, portabat onus eius, & aſcendebat vſque ad ſanctum montem Oliueti, rurſuſque per eamdem cum ceteris redibat viam, ferens illorum onera vſque Iericho. Vidiſſes ſenem aliquando ferentem onus ingens, ſudantemque ſub faſce; aliquando portantem in humeris puerulum, ſæpe etiam duos. Nonnumquam ſedebat, viri ſiue mulieris diſrupta calceamenta reſarciens: ferebat quippe ſecum quæcumque ad hoc erant neceſſaria. Alios potabat eâ quam ferebat aquâ, aliis præbebat panes: ſi quem vero inueniſſet nudum, pallium quod ferebat, dabat ei. Eratque dulce, videre ſenem ſingulis diebus laborantem. Et ſi quando mortuum in viâ reperiſſet, expletis ſuper eum pſalmis conſuetis & orationibus, ſepeliebat eum.

Senex quidam omnibus miniſterium ſuum exhibet.

Mortuos ſepelit cum pſalmis & oratione.

CAP. XXV.

De FRATRE *monaſterij Cuziba, &* *ſanctæ oblationis verbis, nec non de abbate* IOANNE.

FRATER quidam erat in cœnobio Cuziba, vt nobis abbas Gregorius ex Scholaribus retulit, qui ſanctæ oblationis verba ritumque didicerat. Die ergo quadam miſſus vt benedictiones ferret, cum iam rediret ad monaſterium, verba ſanctæ oblationis, quaſi verſus aliquos caneret, dixit. Eaſdem verò benedictiones impoſuerunt diaconi ſancto altari. Quas cùm abbas Ioannes presbyter offerret, qui poſteà Cæſareæ Palæſtinæ epiſcopus fuit, non vidit, vt ſolitus erat, ſancti Spiritus aduentum. Contriſtatuſque valde & cogitans, ne quid fortè peccaſſet in mente, atque ideo ſe Spi-

Frater oblationis verba recitans mirè panem ſanctificat.

Tempore oblationis, Spiritus ſancti aduentus olim viſus.

ritus ſanctus auertiſſet, ingreſſus eſt ſacrariũ plorans, corruitque in faciem ſuam. Apparuit autem ei angelus Domini, dicens: Quoniam frater ille qui oblationes attulit, verba ſanctæ oblationis in via dixit, ſanctificatæ iam ac perfectę ſunt. Ex tunc igitur ſtatuit ſenior, vt nullus deinceps addiſceret ſanctæ oblationis verba, niſi qui ordinatus ad hoc eſſet, neq; paſſim ea quiſpiam diceret, quocumque tempore abſque loco conſecrato.

Oblationis verba non niſi ordinatus dicere debet.

CAP. XXVI.

Vita fratris THEOPHANIS, *eiuſque mirabilis viſio, & de communicatione cum hæreticis.*

SENEX quidam ſedebat in Laurâ Calamonis iuxta Iordanem fluuium, Cyriacus nomine, magni apud Deum meriti. Ad hunc profectus eſt frater peregrinus ex regione Dorâ, Theophanes nomine, vt interrogaret ſenem de cogitationibus fornicationis. Quem ſenior hortari cœpit atque vrgere verbis de pudicitiâ & caſtitate. Frater itaque magnificè ædificatus, ait ſeni: Verè, mi pater, ego niſi in regione meâ Neſtorianis communicarem, tecum permaſiſſem. Cùm verò audiſſet ſenex Neſtorij nomen, afflictus de perditione fratris, corripiebat eum, & orabat, vt recederet ab hac peſſimâ & pernicioſâ hæreſi, accederetque ad ſanctam Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam, dicens non eſſe aliam ſalutis ſpem, niſi rectè ſentiamus & credamus (vt reuerà eſt) ſanctam Mariam Dei genitricem eſſe. Dixit autem frater ille ſeni: Profectò, domine pater, omnes hæreſes ſic dicunt, Niſi nobiſcum communices, ſaluus eſſe non poteris. Quid ergo faciam infelix, neſcio: deprecare igitur Dominum vt teipsâ me certum faciat, quænam ſit vera fides. Senex autem cum gaudio fratris verba ſuſcepit, dixitque illi: Sede in ſpeluncâ mecum, & omnino ſpem in Deo habeto, quia reuelabit tibi ipſius benignitas, quæ ſit vera fides. Dimiſſoque fratre in ſpeluncâ ſuâ, egreſſus eſt ſenior prope mare mortuum, orans Deum pro fratre. Circa autem horam nonam diei ſequentis aſpexit frater quemdam aſtantem ſibi aſpectu terribilem, ac dicentem: Veni, & vide veritatem. aſſumenſque eum, duxit in locum tenebroſum ac fœtidum, ignes euaporantem: atque in ipſis ignibus vidit Neſtorium, Eutychen, Apollinarem, Dioſcorum, Seuerum, Arium, Origenem, & alios quoſdam. Dixitque illi is qui apparuerat: Locus iſte præparatus eſt hæreticis, & blaſphemantibus, & his qui illorum dogmata ſequuntur. Si ergo placet tibi locus, perſiſte in tuo dogmate: ſi autem ſupplicium iſtud experiri non vis, accede ad ſanctam Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam, quam te ſenex docet. Dico enim tibi, quia ſi omnes virtutes homo operetur, nec rectè credat, in hoc loco cruciabitur. Atque in hoc verbo venit frater in ſemetipſum, & redeunti ſeni narrauit omnia quæ viderat, acceſſitque ad communionem ſanctæ Catholicæ Eccleſiæ. Remanſit autem cum ſene, impletiſque quatuor cum illo annis, dormiuit in pace.

Nulla ſpes ſalutis extra Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam.

Theophanes Neſtorianus, hæreticorum in inferno viſione, ab hæreſi reuocatur.

Ad veram fidem nihil valent virtutes proſunt.

CAP. XXVII.

Vita PRESBYTERI *villæ Mardandos.*

DECEM ferè millibus paſſuum ab vrbe Ciliciæ Ægmâ villa quædam eſt, nomine Mardandos, in quâ templum eſt ſancti Ioannis Baptiſtæ. In hac ſenex quidam presbyter ſedebat, ſummi apud Deum meriti, magnarumque virtutum. Quadam verò die villæ ipſius habitatores acceſſerunt ad epiſcopum accuſantes ſenem, ac dicentes: Tolle à nobis ſenem hunc, nam moleſtus nobis eſt. Dicit eis epiſcopus: Quid vobis facit? Dicunt ei: Accedit Miſſam celebrare die Dominico, nunc horâ tertiâ, nunc autem horâ nonâ, vt ſibi viſum fuerit, neque ſeruat ſollemnem ac legitimum ordinem ſanctæ oblationis. His compertis, epiſcopus aſſumens ſenem ſeorſum, ait illi: Quid ita facis, ſenior? an ignoras ſanctæ Eccleſiæ ſtatuta? Ait ſenex: Vera profectò proſequeris, & rectè dicis: verum quid agam, ignoro. Die enim Dominico poſt nocturnos hymnos, prope ſanctum altare ſedeo, & quouſque videam Spiritum ſanctum altare obumbrantem, ſancta Miſſarum ſollemnia non incipio: cùm autem aduenisse Spiritum ſanctum aſpicio, tunc ego ſacra officia conſummo. His auditis, epiſcopus admiratus virtutem ſenis, conuocat habitatores villæ, ſatisfacienſque illis, dimiſit eos in pace.

Templum S. Baptiſtæ in Mardandos villâ.

Iam olim certum Miſſæ ſollemnis tempus præſcriptum.

Presbyter non celebrat Miſſam, niſi Spiritus ſancti ad altare aduentum videat.

Huic ſeni miſit abbas Iulianus Stylites ſalutationem, mittens ei etiam pannum inuolutum, habentem intus tres carbones ignis. Senex verò ſuſcipiens ſalutationem & carbones ardentes, remiſit eidem abbati ipſum pannum inuolutum aquâ plenum. Diſtabant autem ab inuicem ferè viginti millibus paſſuum.

Mirum ſanctorum ignis & aquæ portandæ [illegible]

CAP. XXVIII.

Factum mirabile abbatis IVLIANI STYLITAE.

NARRABAT abbas Cyriacus, diſcipulus prædicti abbatis Iuliani Stylitæ, dicens: Venimus ego & pater meus & frater à regione noſtrâ ad abbatem Iulianum, auditâ eius famâ. Ego enim habebam paſſionem inſanabilem, quam nullus homi-

Iulianus morbidum oratione ſanat.

hominum curare potuerat. venientem igitur ſenex protinus m[e] oratione curauit. Manſimus aute[m] omnes apud eum, & abrenuntiauimus ſæculo: conſtituitque ſenior patrem meum ſuper frumentum. Quadam ver[ò] die venit pater meus, & ait abbati Iuliano: Frumentum non habemus. Senex autem de columnâ reſpondens ait: Vade, frater, & ipſum quod inueneris, collige hodie, & mole, & de craſtino Deus noſtri curam habebit. Ille vero in hoc verbo turbatus (ſciebat enim ſe nihil dimiſiſſe) abiit ad cellam ſuam. Neceſſitate autem vrgente miſit ad eum ſenex, dicens: Accede huc. Ille cum vix venire acquieuiſſet, dicit ei ſenior: Frater Conon, vade, & quod inueneris, fac in cibum fractum. Ille præ iracundiâ ſumptis horrei clauibus abiit, volens terræ puluerem ferre. Cum autem amotis clauſtris oſtia vellet aperire, non poterat. Erat enim totum horreum frumento plenum. Quo ille viſo perterritus, à ſene veniam proſtratus petiit.

Iuliani meritis horreum frumento repletur.

CAP. XXIX. *Miraculum ſãctiſſimæ* EVCHARISTIAE.

QVASI triginta milliaribus ab Æginâ ciuitate Ciliciæ, Stylitæ duo erant ſeparati ab inuicem ſex millibus paſſuum. Ex his alter ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ communicabat; alter autem qui etiam plus temporis in columnâ egerat, Seuerianæ impietatis erat, variiſque modis hæreticus Catholicum criminabatur. Ille verò diuinitus inſpiratus, petiit ab eo, vt partem ſibi mitteret Communionis ſuæ. Qui gaudio elatus, quòd quaſi illum ſeduxiſſet, protinus miſit nihil hæſitans. Suſcipiens itaque Catholicus miſſam ſibi ab hæretico Seueriani ſectatore particulam, in feruentem ollam iniecit, moxque reſoluta eſt. Sumptam quoque Catholicæ eccleſiæ ſanctam Communionem in eam coniecit: ſtatimque feruens olla reſtigerata eſt, & ſancta Communio permanſit integra, neque madefacta eſt. Quam & diligenter ſeruauit, & oſtendit nobis cum ad illum veniſſemus.

Hæretici panis in ollâ feruẽti reſoluitur, Catholici Euchariſtia integra manet, & ollam refrigerat.

CAP. XXX. *Vita* ISIDORI *monachi Melitinenſis, alterumque miraculum circa ſanctiſſimam* EVCHARISTIAM.

DADE Cypri emporium eſt: in eo monaſterium eſt quod dicitur Philoxene: ad id cùm veniſſemus, inuenimus ibi monachum genere Melitinenſem, Iſidorum nomine. Hunc vidimus ſine vllâ intermiſſione cum eiulatu flentem. Cùm autem rogaretur ab omnibus, vt aliquantulùm quieſceret, & à fletu temperaret, nulli penitùs acquieſcebat, dicens omnibus: Nimiùm peccator ſum vltra omnes qui ab initio ſæculi fuerunt. Cum autem illi diceremus: Nullus certe ſine peccato eſt, niſi vnus Deus. reſpondebat dicens: Veraciter, fratres, nullum inueni inter homines ſimilem mihi peccatorem, nullumq; maius delictũ quàm meum. Et vt cognoſcatis me vera proſequi, audite peccatum meum, vt & vos oretis pro me.

Iſidorus iugiter flet.

Omnium maximum ſe peccatorem vocat.

Ego cùm eſſem in ſæculo, vxorem habui: eramus autem ambo Seueriani dogmatis. Cùm ergo die quadam veniſſem domum, non inueni vxorem meam: audiui autem quòd abiiſſet ad vicinam mulierem vt illi communicaret (erat autem illa Catholicæ religionis & fidei) cucurrique protinus volens prohibere. Profectus autem domum, inueni illam iam communicaſſe. Quare indignatione concitatus apprehendi guttur eius, fecique illam euomere ſacram Communionem. Sumptam deinde particulam ſanctam huc illucque iactabam, donec in lutum cecidit. Mox autem vidi coruſcationem in eodem loco ſanctam aſſumpſiſſe Communionem. Poſt biduum verò aſpicio virum quaſi Æthiopem ſemicinctiis veſtitum, dicentemque mihi: Ego & tu ſimul in vnum ſupplicium condemnati ſumus. Et ego ad eum: Tu, inquam, quis es? Reſpondit: Ego ſum qui conditorem omnium Dominum Ieſum Chriſtum in maxillâ percuſſi paſſionis tempore. Atque hac de cauſâ à fletu temperare non poſſum.

Euchariſtia in lutum proiecta coruſcatione fulget.

Pœna eius qui Chriſtum in maxillâ percuſſit.

Conuerſio & vita MARIAE *meretricis.* CAP. XXXI.

DVO ſenes abierunt ab Ægis in Tharſum, venienteſque in ſtabulum vt requieſcerent (erat enim æſtus) per diſpenſationem Dei inuenerunt in ſtabulo tres adoleſcentes habentes ſecum vnam meretricem. Senes ergo ſeorſum ſederunt, vnuſque ex eis accipiens ſanctum Euangelium legebat. Meretrix verò quæ erat cum adoleſcentibus, vt vidit legentem ſenem, relictis illis acceſſit ad ſenem, ſeditque iuxta illum. Senex autem illam reiiciens, dixit: Multùm, ô infelix, impudens es, quæ verita non fuiſti accedere ad nos ac ſedere. At illa: Ne, quæſo, pater, ne abominetis me, neque abiicias: etſi enim omni peccato plena ſum, non tamen repulit venientem ad ſe meretricem Dominus, & Saluator omnium Chriſtus Deus noſter. Reſpondit ei ſenex: Sed meretrix illa non permanſit meretrix. Tum ipſa: Spero in Filium Dei viui, quia ab hodierno die neque ego permanebo in peccato hoc. Relinquens igitur adoleſcentes, & ſua omnia, ſecuta eſt ſenes illos. Miſe-

Maria meretrix ſenes legẽtes Euangeliũ accedit.

A turpi vitâ ad meliorem conuertitur.

runt autem illam in monaſterium prope Æga ciuitatem. Hanc & ego iam anum vidi magnæ prudentiæ feminam, & iſta ex eius ore didici. Erat autem illi nomen Maria.

CAP. XXXII.

Conuerſio, & vita [5] BABYLAE *mimi, nec non* COMETAE *&* NICOSAE *concubinarum eius.*

MIMVS quidam erat in Tharſo Ciliciæ, nomine Babylas: erant autem illi duæ concubinæ; nomen vni Cometa, nomen alteri Nicoſa. Viuebat autem luxurioſè agens omnia quæ illi dæmon ſuggeſſiſſet. Die verò quadam ingreſſus eccleſiam, audiuit per diſpenſationem Dei ſanctum Euangelium legi. Erat autem iſta lectio:
Matth. 3. Pœnitentiam agite, appropinquauit enim regnum cælorum. Compunctuſque cœpit cum lacrymis horrere, ac ſe miſerum dicere pro his quæ peccauerat. Confeſtim igitur egreſſus extra eccleſiam, vocauit duas amicas ſuas, dixitque illis: Scitis quomodo vobiſcum luxurioſè vixerim, vtque numquam alteram plus quàm alteram dilexerim: itaque veſtra ſunt omnia quæcumque ego acquiſiui, accipite inſuper mea omnia & diuidite inter vos; ego enim ex nunc abrenuntio ſæculo, & efficior monachus. Illæ autem ex vno ore reſponderunt ei cum lacrymis: Ad luxuriam & animarum noſtrarum interitum communicauimus tibi; nunc verò quando hoc Deo placitum opus facere vis, dimittis nos, & id ſolus facis? profectò non ita erit, ſed etiam in bono communicabimus tibi. Atque ita mimus quidem incluſit ſe in vnâ turrium ciuitatis: illæ verò, venditis omnibus ſuis, erogatiſque pauperibus, accipientes & ipſæ religioſum habitum, fecerunt ſibi prope turrem cellulam, & ſeipſas pariter incluſerunt. Hunc & ego vidi, & ab eo valde ædificatus ſum: eſt enim vir valdè humilis & clemens, atque miſericors. Scripſi autem & hoc pro vtilitate legentium.

Babylas mimus auditâ Euangelij ſententiâ ad meliorem vitam conuertitur.

Religioſum habitum cum concubinis ſuis aſſumit.

CAP. XXXIII.

Vita ſancti epiſcopi THEODOTI.

NARRAVIT nobis quidam patrum, quòd fuerit in ſancta ciuitate epiſcopus quidam, nomine Theodotus, tantæ benignitatis, vt cùm in vnâ ſollemnitate inuitaſſet quoſdam de clericis ſuis ad conuiuium, vnuſque ex eis venire noluiſſet, neque inuitationi acquieuiſſet, tunc quidem patriarcha ſiluerit, aliàs verò ipſe ad eum profectus ſit, rogans vt veniret, menſæque communis particeps fieret.

Theodoti patriarchæ Ieroſolymitani in hoſpitem benignitas.

Dicebat autem rurſus de ipſo epiſcopo Theodoto, quod ita fuerit mitis atque humilis, vt cùm ſemel iter ageret cum vno clerico, & ipſe quidem lecticâ veheretur, clericus verò equo inſideret, dixerit clerico ſuo patriarcha: Mutemus vehicula noſtra, & tu quidem lecticâ vehere, ego autem eques ibo. Cum verò clericus id facere recuſaret omnino, dicens id dedecus fore patriarchæ, ſi quidem clericus lecticâ portaretur, & epiſcopus equo inſidiens ingrederetur: non quieuit ſanctus & humilis Theodotus, donec miniſtro perſuaſit, non eſſe rem iſtam iniurioſam, coëgitque illum ita facere.

Clerico ſuo lecticam cedit.

CAP. XXXIV.

Vita diui ALEXANDRI *patriarchæ Ieroſolymitani.*

ALIVM habuit ciuitas ipſa Dei patriarcham, Alexandrum nomine, adeo pium & miſericordem, vt cùm illi quidam ex notariis ſuis furatus eſſet aurum, & metu perterritus fugiens in Thebaidem Ægypti, incidiſſet vagus & errans in latrones, ac ductus fuiſſet ab eis captiuus ad extremas Ægypti partes: hoc comperto, diuus Alexander redemerit eum vinctum ac captiuum octuginta quinque numiſmatibus. Quo reuerſo ita pie miſericorditerque vſus eſt, vt quidam ex vrbis habitatoribus dixerit aliquando: Nihil eſſe vtilius, quàm in Alexandrum peccare.

Alexander patriarcha Ieroſolymitanus ſeruum ſuum à captiuitate redemit.

Alio quoque tempore vnus ex diaconis eius, coram clericis omnibus iniurius affecit diuum Alexandrum. Qui mox proſtratus humi veniam petit, dicens: Ignoſce mihi, domine frater.

A clerico veniam petit.

CAP. XXXV.

Vita [6] ELIAE *Ieroſolymorum archiepiſcopi, & de* FLAVIANO *Antiochiæ patriarchâ.*

DICEBAT abbas Polychronius de ſancto Eliâ Ieroſolymorum archiepiſcopo, quod ſicut cum eſſet monachus, vinum non bibebat, ita nec patriarcha quidem factus bibit, ſed eamdem ſeruauit regulam.

Elias epiſcopus canonem monachorum ſeruat.

Dicebant de eodem archiepiſcopo Eliâ, & de Flauiano Antiochiæ archiepiſcopo, quòd ab Anaſtaſio Imperatore ambo fuerint exilio relegati propter ſanctam Chalcedonenſem Synodum; Elias quidem in Hailâ, Flauianus verò apud Petram. Die verò quadam ſignificauerunt ſibi ambo patriarchæ, mutuo dicentes: Anaſtaſius hodie mortuus eſt; eamus igitur & nos, vt cum illo iudicemur. Et poſt duos dies ambo migrauerunt ad Dominum.

Elias & Flauianus in exilium miſſi.

Anaſtaſij Imp. mortem præſciunt.

Cum eo ad iudicium pergunt.

Vita

CAP. XXXVI.

Vita EPHRAEM *Antiocheni patriarchæ, & quomodo Stylitem monachum à Seueriana hæreſeos impietate conuerterit.*

NARRAVIT nobis quidam patrum de ſancto Ephræm Antiocheno patriarchâ, quòd valde zelans fuerit & feruens circa fidem. Cum enim audiſſet de Stylite illo qui erat in partibus Hierapolis, quod Seuerianæ eſſet hæreſeos, abiit ad illum, vt impietatem diſſuaderet illi. Cœpit ergo diuus Ephræm corripere Stylitem, & orare, vt accederet ad ſanctum apoſtolicum thronum, & communicaret ſanctæ & apoſtolicæ Eccleſiæ. Reſpondens vero Stylites ait: Ego ſynodo prorſus non communico. Dicit ad eum ſanctus Ephræm: Et quomodo vis, vt curem te, & ſatisfaciam pro gratiâ Domini noſtri Ieſu Chriſti? ſancta Eccleſia libera eſt ab omni ſorde prauitatis hæreticæ. Dicit ad eum Stylites: ? Accendamus ignem, domine patriarcha, & ingrediamur ſimul, & quem flamma non læſerit, ille orthodoxus erit, illumque ſequi debemus. Hoc autem dixit, vt terreret patriarcham. Reſpondit ſanctus Ephræm Stylitæ: Oportebat quidem te, fili mi, tamquam patri obtemperare, nihilque à nobis amplius quærere. Quoniam verò rem poſtulaſti excedentem quidem vires infelicitatis meæ, confido tamen in miſerationibus Filij Dei, quia tuæ ſalutis cauſâ & hoc faciam. Tunc ait diuus Ephræm aſtantibus omnibus: Benedictus Dominus; afferte huc ligna. Cùm verò allata eſſent ligna, ſuccendit illa patriarcha ante columnam, dixitque Stylitæ: Deſcende nunc, vt iuxta decretum tuum ingrediamur ambo. Stupefactus ille ad patriarchæ conſtantiam, deſcendere noluit. Tunc dixit ad eum patriarcha: Nónne tu hoc fieri petiiſti? & quomodo id nunc facere non vis? Tunc exuens ſe quâ indutus erat ſtolâ patriarcha, cùm acceſſiſſet prope ignem, orauit, dicens: Domine Ieſu Chriſte Deus noſter, qui propter nos dignatus es de ſanctâ domina noſtra Dei genitrice ſemperque virgine Maria incarnari & naſci, oſtende nobis veritatem. Et completâ oratione, iactauit ſtolam ſuam in medijs ignibus. Cùm autem ignis quaſi per tres horas duraſſet, lignaque iam igne conſumpta eſſent, tulerunt inde ſtolam integram, ita vt nulla ignis indicia in eâ deprehendi poſſent. Tunc Stylites videns quod factum fuerat, certior de veritate factus, anathematizauit Seuerum, & eius hæreſim, accedenſque ad ſanctam Catholicam Eccleſiam, de manibus ſancti Ephræm communicauit, & glorificauit Deum.

Prouocatio ad ignem in cauſa fidei.

Stola Ephræm patriarchæ Antiocheni in igne perſtat illæſa.

Vita EPISCOPI, *qui cathedrâ relictâ venit in ſanctam ciuitatem, & mutato habitu miniſtrabat architectis.*

CAP. XXXVII.

QVIDAM patrum enarrauit nobis de quodam epiſcopo, quòd relicto epiſcopatu ſuo profectus ſit ad ſanctam ciuitatem, ibique ſumpto operarij habitu, miniſtrauerit architectis. Eo verò tempore vir clemens & miſericordiæ operibus deditus Ephremius comes Orientis erat, ac per ipſum ædificia publica reparabantur: ciuitas enim terræ motu ceciderat. Die autem quadam vidit per viſum Ephremius dormientem epiſcopum, columnamque ignis ſuper eum ad cælum vſque pertingentem. Hoc autem cum non ſemel, nec bis, ſed ſæpius cerneret, obſtupuit Euphremius (erat quippe viſio ipſa terribilis & plena ſtuporis) cogitabatque apud ſemetipſum quidnam hoc eſſet, neque agnoſcebat quis eſſet ille mercenarius, videns illum comâ neglectâ, veſte ſordidâ, vili & abiecto habitu, & nimiâ exercitatione & continentiâ, iugiſque laboris fatigatione afflictum, & ſqualidum toto corpus cultu. Accerſitum autem operarium eiuſmodi Ephremius, percontabatur quiſnam eſſet; cœpitque ſeorſum agere cum illo, quo vocaretur nomine, & cuius ciuitatis eſſet oriundus. Qui ait ad illum: Ego vnus pauperum iſtius ciuitatis ſum; cumque non habeam vnde meipſum ſuſtentare valeam, operor vt poſſum, & Deus de laboribus meis paſcit me. Motus ergo diuinitus Ephremius, reſpondit illi, & ait: Crede mihi, non te dimittam, donec mihi omnia de te veraciter proſecutus fueris. Cum vero ita conſtringeretur, neque ſe vlteriùs poſſet abſcondere, dixit illi: Pollicere mihi, quia quamdiu fuero in vitâ hac, nemini dices quæ circa me ſunt, & ego ſuppreſſo tantum nomine, vera tibi de me annuntiabo. Iurauitque illi comes, nulli ſe ea dicturum quamdiu eſſet in vitâ. Tunc ait illi: Ego epiſcopus ſum, & propter Deum dimiſi epiſcopatu meum, & veni huc quaſi ad ignotum locum. Affligens autem carnem meam, & operans, ex labore meo modicum panis mihi acquiro: tu verò quantum potes, adiice ad eleëmoſynam. His enim diebus Deus promouebit te ad apoſtolicum thronum huius ciuitatis, vt paſcas populum ſuum, quem acquiſiuit per proprium ſanguinem Chriſtus verus Deus noſter. Vt igitur dixi, eleëmoſynis inſiſte, & pro rectâ fide iugiter ſta & decerta. Ta-

Epiſcopus architectis ſeruit.

Columna ignis ſuper caput eius apparet.

Ephremio comiti epiſcopatum prædicit.

libus enim ſacrificiis maximè delectatur Deus. Ita vt prædixerat, contigit. Diuuſque Ephremius, his auditis glorificauit Deum, dicens: Quantos habet occultos famulos, & ſoli ſibi cognitos Deus.

CAP. XXXVIII. *Mors* [8] ANASTASII *Imperatoris impij.*

NARRAVIT nobis vir quidam fidelis de Anaſtaſio Imperatore, quòd cùm eieciſſet Euphemium & Macedonium patriarchas Conſtantinopolitanæ eccleſiæ, ac propter ſanctam Chalcedonéſem ſynodum illos Gaitan in Pontum exilio relegaſſet, vidit in ſomnis idem Imperator virum quemdam inſignem, veſtitum amictu candido, contra ſe ſtare, codicem ſcriptum ferentem, ac legentem. Euoluens autem quinque folia codicis, legenſque Imperatoris nomen, ait illi: Ecce propter perfidiam tuam deleo quatuordecim: & digito ſuo illos deleuit. Ac poſt duos dies facto fulgore magno atque tonitruo, pauore turbatus reddidit ſpiritum in ſummâ anguſtiâ, pro eo quòd impius fuit in ſanctam Chriſti Dei noſtri Eccleſiam, eiuſque paſtores auxilio damnauit.

Anaſtaſij Imp. vita ob perfidiã breuiatur.

CAP. XXXIX. *Vita monachi monaſterij abbatis* SEVERIANI, *& quomodo à puellâ ruſticâ prudenter retractus fuerit, ne cum ea peccaret.*

CVM veniſſem Antiochiam, audiui quemdam de presbyteris eccleſiæ iſta narrãtem: Dicebat, inquit, patriarcha Anaſtaſius, cùm monachus quidam monaſterij abbatis Seueriani miſſus fuiſſet in miniſterium in partes Elutheropoleos, & diuertiſſet ad ruſticum quempiam fidelem, habentem filiam vnicam, defunctà iam matre illius, maneretque in domo eius dies aliquot, is qui ſemper impugnat homines diabolus immiſit fratri ſordidas cogitationes, impugnabaturque de puellâ, & quærebat opportunitatem opprimendi eam. Igitur qui illum oppugnabat dæmon, opportunitatem quoque illi procurauit. Patre enim puellæ proficiſcente Aſcalonem neceſſariæ vtilitatis gratiâ, frater ille ſciens neminem in domo eſſe, niſi ſe ſolum & puellam, acceſſit vt illam vi opprimeret. Illa verò vt vidit ipſum totum perturbatum ad nefarium actum properare, dixit ei: Noli turbari, neque fœdum quid contra me moliaris; pater meus neque hodie neque cras veniet. Audi primùm, quid dicam. Ego enim (nouit Deus) promptè quidquid volueris faciam. Cœpit autem illum ita alloqui: Quantum temporis habes, frater, in monaſterio? Dicit ei frater: Decem & ſeptem annos. Dicit ei iterùm: Habes experimentum mulieris? Ait illi: Non. Ergo tu, inquit puella, vis propter vnam horam amittere tot annorum labores? Quoties fudiſti lacrymas, vt carnem tuam Chriſto Domino puram immaculatamque ſeruares? & nunc totum laborem illum breuiſſimæ voluptatis gratiâ tibi perire vis? Verumtamen ſi vt vis audiero te, peccéſque mecum, habéſne quò aſſumas & enutrias me? Dicit ei frater: Nõn. Tunc illa: In veritate non mentior, ſi humiliaueris me, multorum malorum cauſſa eris. Dicit ei monachus: Quomodo? Puella reſpondens, Primum quidem, inquit, quia perdis animam tuam; ſecundo quoniam & anima mea abs te requiretur: hoc enim tibi iuramento proteſtor per eum qui dixit: Noli me mendacem facere; quia ſi humiliaueris me, continuò mihi ipſi laqueo vitam extorquebo, inuenieriſque homicidij reus, atque in iudicio vt homicida iudicaberis. Igitur antequam tot malorum cauſſas fias, reuertere in pace ad monaſterium tuum, & ora pro me. Rediens igitur in ſemetipſum frater, ac reſpiciens, ſtatim reuerſus eſt ad monaſterium ſuum, proſtratuſque abbati, & veniam poſtulans, orauit, vt vltrà iam de monaſterio non egrederetur. Et cùm in contritione cordis egiſſet tres menſes, migrauit ad Dominum.

Monachus fornicationis ſpiritu impugnatur.

Prudens puella monachum à fornicationis animo reuocat.

Vt propter vnam [illegible] malorum annorum labores [illegible] amittere [illegible].

Monachus in ſeipſum reuerſus penitet.

Vita abbatis COSMAE *eunuchi.* CAP. XL.

NARRAVIT nobis abbas Baſilius presbyter Bicantiorum, dicens: Cùm eſſem Theopoli apud patriarcham Gregorium, venit ab Ieroſolymis abbas Coſmas eunuchus Lauræ Pharan, vir ſingularis religionis, & fidei rectorumque dogmatum valdè tenax & zelator, ac diuinarum Scripturarum ſcientiâ non mediocriter inſtructus. Cùm ergo fuiſſet ibi ſenex dies paucos, defunctus eſt: & iuſſit patriarcha pretioſas illius reliquias in monaſterio ſuo ſepeliri, vbi & poſitus erat quidam epiſcopus. Die igitur quadam profectus ſum, vt ſalutarem ſepulcrum ſenis. Erat autem ſupra ſepulcrum eius iacens homo quidam pauper, eleëmoſynam petens ab ingredientibus in templum. Cum ergo conſpexiſſet me pauper tertiò proſtratum, & ſeni orationem facientem, dixit mihi: Abba, magnus profectò erat ſenex ille, quem ſepeliſtis hic ante hos duos menſes. Tunc ego ad illum: Vnde hoc tu noſti? Qui reſpondit: Vere, domine abba, ego paralyticus fui annis duodecim, & per ipſum curauit me Deus. Et quoties in tribulatione ſum, venit ad me conſolationem afferens, mihique refrigerium præſtat.

Coſmæ reliquiæ pretioſæ.

Paralyticum ſanat Coſmas.

Sed

Exclamat ſenex ab hæretici communione in ſepulcro abhorrens.

Sed & aliud audi de illo miraculum. Ex quâ die ipſum ſepeliſtis vſq; ad diem hanc, audio illum ſingulis noctibus clamantem, ac dicentem ad epiſcopum: Noli me tangere, hæretice; ne appropinques mihi, inimice ſanctæ Dei Catholicæ Eccleſiæ. Hæc ego audiens ab eo qui ſanatus fuerat, perrexi, & omnia ex ordine patriarchæ retuli, orabamque ipſum ſanctiſſimum patriarcham, vt ſumptum ex eo loco ſenis corpus, in ſepulchro alio reconderemus. Tunc ait abbas Gregorius patriarcha: Mihi, filij, credite, nihil ab hæretico læditur abbas Coſmas; ſed hoc totum factum eſt, vt ſenis virtus, zeluſque fidei nobis innoteſceret, qualis ſcilicet fuerit, qualiſque ſit etiam poſt carnis occubitum, vtque epiſcopi nobis proderetur opinio, ne illum arbitraremur orthodoxum fuiſſe atque Catholicum.

Dicebat item de eodem ſene abbas Baſilius, qui cùm perrexiſſet ad eum commorantem in Laurâ Pharan, ait illi ſenex: Venit mihi cogitatio aliquando, quid ſit, quod ait Dominus diſcipulis ſuis: Qui habet veſtimentum, vendat illud, & emat gladium; illiſq; dicentibus: Ecce gladij duo hic; reſponderit: Satis eſt. hærebamq; in verbo iſto, neq; quid ſibi vellet, intelligebam. Itaque ſic cogitabundus exiui de cellulâ meâ, in ipſo meridiani ſolis æſtu, vt irē ad Lauram Turrium, ad abbatem Theophilum, & interrogarem eum. Cumque per deſerta pergerem, eſſemque prope Calamonem, aſpicio draconem miræ magnitudinis de monte deſcendere in Calamonem. Erat autem adeò ingens, vt cùm ſe moueret, curuaretur in modum cameræ, veſtigiaque terræ altius impreſſa relinqueret. Ego vero per veſtigia illius illæſus ingreſſus ſum, agnouique, quia diabolus ſtudium meum impedire voluerit: orationes autem ſenis iuuerunt me. Perueniens igitur ad abbatem Theophilum, expoſui illi hæſitationem meam. Qui dixit mihi: Duo gladij duas vitas ſignificant, actiuam & contemplatiuam. ſi quis ergo has duas virtutes habeat, hic perfectus erit.

Lucæ 22.

Draconem illæſus tranſit.

Duo gladij, vita actiua & contemplatiua.

Ad hunc ipſum abbatem Coſmam perrexi ego, dum eſſet in Laurâ Pharan; manſi enim in illâ annos decem. Cumque mihi loqueretur de ſalute animæ, & quoddam ex dictis ſancti Athanaſij Alexandriæ archiepiſcopi allegaret, ait ad me ſenex: Cùm inueneris aliquid ex opuſculis ſancti Athanaſij, nec habueris chartas ad ſcribendum, in veſtimentis tuis ſcribe illud. Tanto talique ſtudio flagrabat erga ſanctos patres noſtros, & doctores ſanctus ſenior.

Laus ſcriptorum Athanaſij.

Dicebat autem & hoc abbas Coſmas de ſeipſo, quòd nocte ſanctæ Dominicæ à veſperè vſque manè ſtaret pſallens & legens, & in cella ſuâ, & in eccleſiâ, neque omnino ſedens: orto autem ſole, cum impleſſet canonem, ſedebat legens in ſanctis Euangeliis vſque ad collectam.

Coſma canonem orandi & legendi nocte ſancta Dominica.

Vita abbatis PAVLI *Nazarbenſis.* CAP. XLI.

VIDIMVS & alium ſenem in eadem Laurâ, abbatem ſcilicet Paulum, virum ſanctum ac Deo deditum, mitiſſimum atque abſtinentiſſimum. Neminem verò memini me vnquam vidiſſe tantâ conſolationis ac lacrymarum gratia ornatum: ſtillabant enim ex oculis eius iugiter lacrymæ. Impleuit ergo ſanctus iſte ſenior in vitâ ſolitariâ annos ſere quinquaginta, contentus ſolâ panis eleëmoſynâ, quam eccleſia dabat, nulliſque omnino colloquens. Erat autem ex Nazarbo.

Paulus annos 50. panis eleemoſynâ vixit, nulli colloquens.

Vita abbatis ANAXANONTIS *ſerui Dei.* CAP. XLII.

VIDIMVS in eodem loco abbatem Anaxanontem, virum miſericordem & continentiſſimum, vitamque ſolitariam in cellulâ ſuâ agentem tantâ diſtrictione, vt per quatuor dies vnam tantùm oblationem manducaret minutorum viginti. Sæpè verò & totâ hebdomada eam ſolam comedebat. Circa extremum verò vitæ ſuæ, venerandus hic vir dolorem incurrit ventris & viſcerum. Tulimus itaque illum in ſanctam ciuitatem in domum infirmorum, quæ ſub patriarchæ erat curâ. Die verò quadam cùm prope illum eſſemus, miſit ad illum abbas Conon præpoſitus Lauræ ſancti patris noſtri Sabæ ſudarium, vnam habens benedictionem, & numiſmata ſex, ita illi ſignificans: Ignoſce mihi, quia non permittit me ægritudo aſcendere, & te ſalutare. Senex autem benedictionem quidem retinuit, nummos verò remiſit, dicens: Si quidem voluerit Deus vt in hac vitâ durem, pater, habeo nummos decem. Cùm verò eos expendero, ſignificabo vobis, & mittetis iſtos. Vt autem noueris, pater, poſt duos dies ſæculum iſtud derelinquo. quod & factum eſt. Detulimus autem eum in eamdem Lauram Pharan, & ibi eum ſepeliuimus. Fuit autem beatus iſte, & beati Euſtochij contubernalis, ambobuſque relictis, in eremo conſummatus eſt. Erat autem ex Aucyrâ Galatiæ ciuitate.

Anaxanontis abſtinentia.

Nummos dono oblatos remiſit.

Mortem ſuam prædicit.

Deteſtabilis mors impij THALELAEI *archiepiſcopi Theſſalonicenſis.* CAP. XLIII.

FVIT quidam Theſſalonicæ archiepiſcopus, Thalelæus nomine. Hic neq; Deum timens, neque paratam retributionem expaueſcens, conculcanſq; Chriſtianum dogma,

ac

ac ſacerdotalem honorem & dignitatẽ ſpernens, inuentus eſt pro paſtore lupus. Abnegans quippe ſanctam & conſubſtantialẽ Trinitatem Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, idola infelix adorabat. Quẽ ij qui tũc eccleſiis præerant, cõmuni decreto damnarunt, ac de ſede ſuâ deturbarunt. Pauco pòſt tempore nequam ille omni ſcelere & impietate plenus voluit ad ſacerdotalem dignitatem temerare. Quia ergo, iuxta ſapientiſſimũ

Eccle. 10. Salomonem, omnia obediunt auro, reuocatus eſt in regionem ſuam (erat autem Conſtantinopoli in quâ habitant Principes, qui

Iſaiæ 5. iuxta Prophetam iuſtificãt impium propter munera, & iuſtum iuſti tollunt.) Sed omnipotens Deus ſanctam Eccleſiam ſuam non deſpexit: ſed aduerſus Apoſtolorum canones latam pro ipſo ſententiam rurſus vt ſibi

Thalelaus ob impietatem in latrinâ ſuffocatus. minimè acceptã damnauit. Cùm enim quadam die ille proceſſurus eſſet cum ſuperbo ornatu, vt ad Imperatores pergeret, ſacerdotiumq; decretis illorum iterum reſumeret, pupugit illum venter, vt pergeret ad neceſſaria naturæ. cum verò ſecretum locũ ingreſſus eſſet exonerandi ventris cauſa, manſiſſetq; intus duas iam vel tres horas, neque reuerteretur ad ſuos, ingreſſi ſunt quidã ex his qui illi aſſiſtebant, vt illum iam debere progredi monerent, inueneruntq; infelicẽ illum capite deorſum, vbi egerebantur ſtercora demerſum, pedibuſq; ſurſum erectis. Erigentes autem illum, inuenerunt æquali impij Arij, Dei hoſtis morte extinctum horribili

Verba inclusa ſuppleta ſunt ex Græco. & æterni. [Nam & illum, cùm auxilio fretus Principum ſe in Eccleſiam Dei ſperaret tyrannice ingreſſurum ſanctæ Dei Eccleſiæ mirabilis & magni cõſilij angelus, eius viſcera quæ nefarium ſcelus parturiebãt, in ſeceſſu diſſipauit: & hunc auxilio item innixum Principum, cùm prioribus ſe peiora patraturum ſperaret, Theſſalonicẽſis Eccleſiæ rector angelus cũ Magno martyre Demetrio, præueniẽs, in eo loco in quo ſedens, & commercium habens cum impuro dæmone, aduerſus ſanctam Dei Eccleſiam ſtruebat inſidias, in eodem inutilis ſerui pedes, qui rectè incedere nolebat, clauis ſuffixos pendentes reliquit; in quibus indicia eminebant illius

Heb. 10. iudicij, quo plectendus erat, & quam terribile ſit in manus incidere Dei viuentis.]

Cap. XLIV. *Vita ſenis* MONACHI *prope ciuitatem Antinoum commorantis, & de oratione pro mortuis.*

SENEX quidam enarrauit nobis cùm Theonidam venillemus, quòd ſenex vnus morabatur extra ciuitatem Antinoum, magnæ virtutis vir, qui in cellâ ſuâ egerat annos ſexaginta. Erant autem illi diſcipuli decẽ, ex quibus vnus erat valdè neg[illegible]. Senex ergo ſæpius illum corripiebat, & hort[illegible]batur, dicens: Frater, ſollicitudinem gere pro animâ tuâ; habes enim mori; & niſi te emendaueris, in ſupplicium tendes. Frater autem ille ſemper ſeni inobediens erat, nec ea quæ ab ipſo dicebantur admittebat. Contigit autem poſt aliquantulum temporis, vt iſte moreretur. Contriſtatus verò ſenior ſuper illo valde (ſciebat enim quod in magna deſidia & negligentia de ſæculo exiiſſet) cœpit orare, ac dicere: Domine Ieſu Chriſte, verax Deus noſter, reuela mihi, quid ſit circa fratris animam. Aſpexit autem in exceſſu mentis effectus, fluuium ignis, ingentemq́ue in ipſo igne multitudinem, ac medium fratrem illum ad collum vſque demerſum. Tunc ait illi ſenior: Nónne te propter hanc pœnam orabã, vt curã animæ tuę ageres, fili? Reſpõ-

dit frater, & ait ſeni: Gratias ago Deo, pater, quòd vel caput meum requiẽ habet: per orationes enim tuas ſupra caput epiſcopi ſto. *Frater in pœnis iuuatur orationibus ſenis.*

Vita MONACHI *incluſi in monte Oliuarum, & de adoratione imaginis ſanctiſſimæ Dei genitricis* MARIAE. Cap. XLV.

DICEBAT abbas Theodorus Æliotes, quòd fuerit quidam incluſus in monte Oliuarum certator maximus: impugnabat autem illum fornicationis ſpiritus. Die verò quadam cum inſtaret illi vehementer, cœpit eiulare ſenex, & dicere dæmoni: Quamdiu non dimittis me? recede iam à me, qui mecum conſenuiſti. Apparuit autem ei dæmon viſibiliter, dicens: Iura mihi, quia nemini dices, quod tibi dicturus ſum, & te non amplius oppugnabo. Iurauitq́ue ille ſenex, dicens: Per inhabitantem in altiſſimis nulli dicam quæ mihi dixeris. Tunc ait illi dæmon: Noli adorare hanc imaginem, & vltra te non impugnabo. Habebat autẽ hæc imago expreſſam figuram Dominæ noſtræ ſanctæ Dei genitricis Mariæ, ferentem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Ait incluſus dæmoni: Dimitte me vt deliberem. In craſtinum autem hoc ſignificauit ipſi abbati *Serua vt liberetur à ſpiritu fornicationis, tempore dæmoni vas, de non adorandâ B. Mariæ imagine.*

Theodoro Æliotæ tunc habitanti in Laurâ Phatan, narrauitq́ue illi omnia. Senex autem ait recluſo: Vere, domine abba, illuſus es, quia iuraſti dæmoni; verumtamen bene feciſti hoc reuelans. Expedit autem tibi nullum in illa vrbe lupanar omittere, quod non ingrediaris, quàm vt neges te adorare Deũ, & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum cum matre ſuâ. Confirmatum igitur & corroboratum pluribus verbis reliquit illum in loco ſuo. Apparuit ergo dæmon incluſo rurſus, dicens: Quid hoc eſt, peſſime ſenex? *Per Theodorum abbatem ad ſanam mentem reducitur.*

Nonne

Nonne tu iuraſti mihi, quia id nemini diceres? Et quare dixiſti ei qui venit ad te? Dico tibi, quia vt periurus in die iudicij iudicaberis. Reſpondit incluſus, dicens: Scio quidem, quia iuraui, & peieraui; verumtamen Dominum & Creatorem meum peieraui, tibi autem non obediam. A te enim vt auctore & praui conſilij & periurij pœnæ ineuitabiles exigentur.

CAP. XLVI.

Mirabilis viſio abbatis CYRIACI *Lauræ Calamonis, & de duobus impij Neſtorij libris.*

ACCESSIMVS ad abbatem Cyriacum presbyterum Lauræ Calamonis iuxta ſanctum Iordanem, narrauitque nobis dicens: Die quadam vidi per ſomnum mulierem honeſtâ facie, purpura indutam, & cum ea viros duos, & ipſos venerando habitu, & aſpectu præclaro. Arbitratus autẽ ſum mulierẽ illam eſſe Dominam noſtram ſanctam Dei genitricem, eoſq; qui cum illa erãt duos viros, ſanctum Ioannem Theologum & S. Ioannem Baptiſtam. Egreſſuſq; de cellula orabam illos, vt ingrederentur & in cellâ meâ orarent: quæ non conſenſit. Permanſi ergo diutius orans & obſecrans, ac dicens:

Cyriaco beata Maria cum Ioanne Baptiſtâ & Euangeliſtâ apparet.

Pſal. 73. Ne, quæſo, auertatur humilis factus confuſus: & alia plurima huiuſmodi. Illa igitur vt me vidit inſtare precibus, eamdemq; poſtulationem iterare, ſeuerius mihi reſpondit, dicens: Habes intra cellam tuam inimicum meum, & vis vt ingrediar? Et his dictis abſceſſit. Euigilans autem ego affligi cœpi, & cogitabam, num aliquid in mente peccatum contra illam admiſiſſem, neque enim erat alius aliquis in cellâ meâ, niſi ego ſolus. Diutius igitur meipſum diſcutiens, nihil inueni, quod in illam peccaſſem. Cum verò vidiſſem me nimio mœrore abſorberi, ſurgens accepi librum vt legerem, quo per huiuſmodi lectionem dolorem vnà cogitationeſque repellerem. Librum autem ipſum acceperam mutuò a beato Iſychio presbytero Ieroſolymitanæ eccleſiæ. Euoluenſque librum inueni duos impij Neſtoris libros in fine voluminis ſcriptos; moxq. agnoui hunc eſſe ſanctæ Dominæ noſtræ Dei genitricis ſemperque virginis Mariæ inimicum. Tunc ſurgens abij, librumque illi qui mihi eum accommodauerat, reddidi, dicens illi: Accipe librum tuum, frater, neque enim ex eo tantum vtilitatis cepi, quantum detrimenti. Cùm vero ille detrimenti ipſius cauſſam ſciſcitaretur, omnem illi rei ordinem retuli. Qui zelo Dei ſuccenſus protinus duos illos Neſtorij libros ex volumine præſcidit, eoſque igni tradidit, dicens: Non manebit in cellâ meâ Dominæ noſtræ ſanctæ Dei genitricis ſemperque virginis Mariæ inimicus.

Cellâ eius ingredi recuſat, quod Neſtorij libros penes ſe haberet.

Libri hæreticorum comburendi.

CAP. XLVII.

Miraculum S. DEI GENITRICIS *contra Gaianum mimum qui eam in theatro blaſphemabat.*

HELIOPOLIS Phœnicis Libanenſis ciuitas eſt. In hac mimus quidam erat, Gaianus nomine, qui in theatro ſanctam Dei genitricem blaſphemans, populo ſpectaculum blaſphemiæ præbebat. Apparuit autem illi ſancta Dei genitrix, dicens: Quid tibi mali feci, quia coram tantâ multitudine mihi detrahis, & blaſphemas me? Ille vero ſurgens, non ſolum non ſe correxit, verum etiam plus blaſphemabat. Rurſus ergo apparuit illi ſancta Dei genitrix, corripiens eum, ac dicens: Noli quæſo, noli ita lædere animam tuam. Ille verò rurſum deterius illam blaſphemabat. Vnde ipſa tertio eidem apparens, eadem repetebat. Cùm autem ſe ille non corrigeret, ſed plus quoque blaſphemiis adijceret, meridie dormienti ſibi apparuit, nihilque dicens, digito ſolo ſignauit eius manus & pedes. Euigilans autem, inuenit ſe truncatum manibus & pedibus. Atque ita infelix vt truncus inutilis iacens, confitebatur omnibus cuius rei gratiâ, & quomodo hoc paſſus eſſet, vtque propter blaſphemias ſuas clementer cruciatus fuiſſet.

Gaianus mimus irridens beatam Virginem punitur.

CAP. XLVIII.

Miraculum item S. DEI GENITRICIS *quo Coſmiana vxor Germani patricij coacta eſt ex hæreſi Seueriana ad veram Chriſti fidem redire.*

NARRAVIT nobis Anaſtaſius presbyter, & ornamentorum ſanctæ reſurrectionis Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti cuſtos, quia adueniens illuc Coſmiana, vxor Germani patricij, voluit nocte quadam ſanctæ Dominicæ ſola adorare ſanctum Domini noſtri Ieſu Chriſti viuificumque monumentum. Et cùm appropinquaret ianuæ ſacrarij, apparuit illi viſibiliter Domina noſtra ſancta Dei genitrix cum aliis quoque mulieribus, dicens: Quomodo cùm noſtra non ſis, huc audes ingredi? & prohibebat eam. Neque enim (inquiebat) noſtra es. Erat enim de hæreſi Seueri acephali. Illa verò multum rogabat, vt mereretur ingredi. Ad quam ſancta Dei genitrix reſpondens ait: Crede mihi, mulier, nõ ingredieris huc, niſi nobiſcum communicaueris. Agnito autem quòd quia eſſet hæretica, ingredi prohiberetur, quodque niſi accederet ad ſanctam Catholicam & apoſtolicam

Coſmiana hæretica a ſepulcro Domini noſtri per beatam Virginem arcetur.

Eccleſia Catholica recenciliatur.

ſtulicam Eccleſiam Chriſti Domini & Dei noſtri, intrare non permitteretur, continuò diaconum accerſiuit, & veniente ſancto calice ſacrũ corpus ſumpſit & pretioſum ſanguinem magni Dei & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. Atque ita abſque vllâ prohibitione digna habita eſt adorare ſanctum & venerabile ſepulcrum Domini Ieſu Chriſti.

CAP. CLIX.

Mirabilis viſio DVCIS *Palæſtinæ, quâ & ipſe coactus fuit prædictæ hæreſi abrenuntiare, & Chriſti Eccleſiæ communicare.*

NARRAVIT autem nobis & hoc idem presbyter Anaſtaſius, dicens, quod Palæſtinæ dux Geuemer aliquando venerit adorare ſanctam Chriſti Domini noſtri reſurrectionem. Et cùm cœpiſſet ingredi in ſanctum monumentum, aſpexit arietem cum impetu ſuper ſe venientem, cornibuſque illum impetẽtem: ille verò pauore correptus, retrò redibat. Cuſtos verò ſanctæ crucis Azarias, & qui aſſiſtebant lictores, timore permoti dicunt ei: Quid eſt, quid habes, dumine? cur non ingrederis? Dicit eis: Vt quid intuliſtis arietem iſtum? Qui ſtupefacti inſpexerunt ſanctum monumentum, nihilque videntes, aiunt ad illum: Ingredere, nihil tale intus eſt. Rurſum ille ingredi cœpit, ſed iterùm aſpexit arietem contra ſe venientem, & ſe introire prohibentem. Iſtud cum ſæpe factum eſſet, illeque ceteris nihil videntibus, ſolus arietem cerneret, ait illi crucis cuſtos: Crede mihi, domine, aliquid habes in animâ tuâ, quod te prohibet adorare ſanctum, ac venerabile, & viuificum monumentum Saluatoris noſtri: itaque moneo, vt confitearis Domino peccata tua. Clemens enim & miſericordiſſimus cùm ſit, & tui miſereri volens, huiuſmodi tibi miraculum oſtendit. Ille autem cum lacrymis dixit ei: Verè multis magniſque ſceleribus obnoxius ſum. Et ſe ipſum in faciem proſternens, per multas horas permanſit flens & confitens Domino. Surrexit deinde, & rurſus ingredi voluit, ſed iterum ab ariete permiſſus non eſt. Tunc ait illi ſanctæ crucis cuſtos: Verè aliud eſt, quod te ingredi vetat. Dixit autem ille: Num fortaſſe ideò, quia non ſanctæ Catholicæ Eccleſiæ, ſed Seuero communico, introire prohibeor? Tunc petiit à cuſtode, vt ſancta & viuifica Chriſti Dei noſtri myſteria ſibi afferrentur. Et allato ſancto calice, communicauit. Atque ita ingreſſus eſt, & adorauit, nil vltrà impedimenti paſſus, nihilque vlteriùs cernens, quod ſe deterreret.

Ducem Palæſtinæ aries à ſepulcro Domini arcet.

Cauſa repulſa peccata, & maximè hæreſis.

Dum reſipiſcit, admittitur.

CAP. CLX.

Viſio & dictum abbatis GEORGII *incluſi.*

SCYTHOPOLIS ſecunda eſt Palæſtinæ metropolis. In eâ conuenimus abbatem Anaſtaſium, narrauitque nobis de abbate Georgio incluſo, dicens: Cum quadam nocte ſurrexiſſem, vt pulſarem ſignũ (ea quippe cura mihi [12] vt canonarchæ iniũcta fuerat, vt excitarem fratres ad collectam) audiui plorantem ſenem; profectuſque ad illum, rogare cœpi, dicens: Quid habes, pater, quia ſic ploras? ille verò nihil mihi reſpondit. Rurſus cùm rogarem illum, vt cauſſam fletus mihi aperiret, ingemiſcens ille, & ex intimo corde ſuſpirans, ait: Quomodo mihi à fletu temperem, cùm Dominus noſter Ieſus Chriſtus reconciliari nobis nolit? Ego enim, fili, videbar mihi aſſiſtere cuidã ſuper excelſo throno reſidenti; multa verò millia circa illum erant orantium illum, atque deprecantium de quadam re: qui illorum precibus flexus non eſt. Poſthæc acceſſit ad illum mulier quædam purpurâ induta, procidítque illi, & ait: Vel propter me placare, fili. ille verò nihilominùs ioexurabilis manſit. Atque idcircò ploro & eiulo, verens quod futurum eſt. Hæc mihi dixit abbas Georgius, quintâ illuceſcente feriâ cœnæ Domini; ſequenti verò, id eſt paraſceue, horâ diei nonâ, repentino magnoque terræ motu corruerunt vrbes maritimæ Phœnicis.

Georgius [illegible]

Idem abbas Aoaſtaſins hoc item nobis de ſene eodem enarrauit, quòd poſt aliquantulum temporis, cùm ad feneſtram ſtaret, plorare ſenex cœperit; & dixerit illi: Væ nobis, frater, quia nullam habemus compunctionem, ſed in negligentiâ viuimus, & timeo cùm ira Dei comprehendat nos, & in ianuis ſimus, vt iudicemur. Et ſequenti die igois apparuit in cælo.

[illegible]

CAP. CLXI.

Vita IVLIANI *ſenis monaſterij Ægyptiorum.*

ANAZARBVS metropolis eſt ſecundæ Cilicum prouinciæ: ab hac ferè duodecim milliaribus diſtat monaſterium, quod dicitur Ægyptiorum. Narrauerunt ergo nobis patres eiuſdem loci, quòd illic ante annos quinque mortuus eſſet ſenex, Iulianus nomine, qui circiter annos ſeptuaginta in quodam breui ſpelæo moratus eſſet, nihil omnino ſæculi iſtius poſſidens, præter cilicium, & ſagum, & vaſculum ligneum, & librum.

[illegible]

Dicebãt autem nobis & hoc de ipſo, quòd toto vitæ ſuæ tempore non accendit lucernæ lumen, ſed per noctes cælitus illuſtrabat eum lux, ita vt clare legere poſſet.

[illegible]

Dictum

Cap. [illegible] ## D[illegible] abbatis ELIAE ſ[illegible]tarij.

V[illegible] frater quidam ad abbatem El[i]am [illegible]m in [illegible] uni antiqui pa[illegible] hi verbum, pa[illegible] vero di[illegible]: Dic [illegible] pat[illegible] [illegible] e & [illegible] quod [illegible] erat, [illegible] uditas [illegible] [illegible] & [illegible]ntinentia: nunc a[illegible] & audacia quod ho[illegible] place[illegible]

Patrum [illegible] nam [illegible]do. [illegible] continentia.

Cap. [illegible] ## *Vita ſenis* CYRIACI *ex monaſterio ſancti Sabæ.*

NARRAVIT nobis abbas Stephanus de quodam ſene morante in monaſterio ſancti patris noſtri Sabæ, nomine Cyriaco, quòd die quadam deſcendente* Tuthelam, plurimúmque remoratus circa mare mortuum, rediret iterúm ad cellam ſuam. Cum verò eſſet æſtus vehementiſſimus, ita vt ſenex pæne deficeret, extendens manus ſuas in cælum ad Deum, orauit dicens: Domine, tu ſcis quia iàm præ ſiti ambulare non poſſum. Statimque nubes circa illum facta eſt, neque receſſit ab eo, quamdiu teſtitueretur cellæ ſuæ. diſtabat autem à cella milliaribus ferè duodecim.

** Græc. [illegible]*

Cyriaco laſſo ex æſtu, nubes cœitus obumbratur.

Idem abbas Stephanus & hoc nobis de eudem ſene narrabat, quòd venerint ſui die quadam vt illum viderent. Cùm ergo veniſſent ad locum, quærebant ipſius cellulam: quam dum quibuſdam oſtendentibus didiciſſent, adeuntes pulſauerunt ianuam. Quibus cognitis, ſenex Deum orauit, ne ab ipſis videretur. Et aperiens ianuam, exiit de cellulâ ſuâ, & ab eis penitùs viſus non eſt: abiensque in deſertum redire tamdiu noluit, donec illos receſſiſſe cognouit.

Amicorum aſpectum fugit.

Cap. [illegible] ## *Vita monachorum* SCITHIOTARVM, *& de ſene* AMMONIO.

VENIMVS poſteà Tetenuthen ad abbatem Theodotum Alexandrinum; aitque nobis ſenex: Filioli, multum teneiâ perdiderunt Scithiotæ monachi iuxta ſenum prædictionem. Credite enim mihi, filij, quia magna erat charitas apud Scithiotas, magna abſtinentia, magna diſcretio. Vidi ego illic ſenes, qui niſi quis ad eos veniſſet, numquam ſumebant cibum: inter quos erat ſenex quidam, Ammonius nomine, iuxta me manens: cuius ego ſciens conſuetudinem, per omne Sabbatum ad illum veniebam, vt propter aduentum meum ſumeret cibum. Habebant hoc omnes generaliter, quòd quacumque horâ accederent ad eos aliqui, permittebant illos orationem fa-

Patrum Scithiotarum charitas, abſtinentia, diſcretio.

cere, illiſque orantibus, ipſi menſam apponebant, & [illegible] cibum [illegible]

Cap. [illegible] ## *Viſio cuiuſdam* SENIS *commorantis in Scithi, [illegible] abbate* IRENAEO.

ABBAS Irenæus [illegible] nobis de ſene [illegible] commorante in Scithi, quòd [illegible] videret noct[illegible] [illegible]ſtra, & cop[illegible] præbentem [illegible]bus; dixitque [illegible] ſenex: Quid [illegible]? Reſpondit [illegible]: Diſtractionem fratribus præparo, vt his occupati, ſiant negligentiores ad orandum & glorificandum Deum.

Diabolus diſtractiones tempore orationum ingerit.

Idem abbas Irenæus narrauit nobis dicens: Cum veniſſent barbari in Scithim, receſſi inde, & veni in partes Gazæ, accepique mihi cellulam in monaſterio. Abbas vero ipsâ die dedit mihi librum ad legendum, in quo [illegible] ſenum geſta ſcripta erant. Moxque vt aperui librum, occurrit oculis capitulum iſtud, quòd venerit quidam frater ad ſenem, dixeritque illi: Ora pro me pater. dixerit autem illi ſenex: Cum eſſes nobiſcum, orabam pro te; nunc autem ex quo in propria abiſti, non iam oro pro te. Vt ergo legi ego capitulum iſtud, plicui librum, & dixi in me ipſo: Væ tibi, Irenæe, quia in propria veniſti, nec iam orant pro te patres. Moxque librum abbati reſtituens receſſi, & veni in loca iſta. Et hæc mihi cauſſa fuit, filioli, veniendi in hunc locum.

Fratrum ſeceſſus [illegible].

Cap. [illegible] ## *Vita* IOANNIS *diſcipuli ſenis magni, qui morabatur in vico Caparaſimâ.*

PTOLEMAIS ciuitas eſt Phœnicis: in hac vicus eſt qui dicitur * Caparaſima. In eo vico ſenex quidam erat magnus, habebatque diſcipulum, Ioannem nomine, & ipſum magnum, ſingularíſque obedientiæ. Quadam ergo die miſit ſenex diſcipulum ſuum in miniſterium, dans ei & modicos panes pro victu ſuo. Profectus eſt autem diſcipulus, & completo miniſterio rediit, retulitque panes. Videns autem ſenior panes, ait ei: Fili, quare non comediſti panes quos dedi tibi? Proſtratus ille coram ſene, dixit ei: Ignoſce mihi pater, quia non benedixiſti mihi, cùm mitteres me, neque iuſſiſti vt cibum ſumerem, idcircò non ſumpſi. Admiratuſque ſenex diſcretionem fratris, benedixit eum.

** Græcè [illegible]*

Ioannes à cibo abſtinet, quia ei panes non benedixerat.

Ad hunc fratrem poſt dormitionem ſenis, cùm ieiunaſſet quadraginta diebus, vox facta eſt diuinitus, dicens: Super quemcumque morbum impoſueris manus, curabitur.

Varios morbos curat.

Manè autem facto, per diſpenſationem Dei, ecce homo quidam cum vxore veniebat, cuius mamillam cancri morbus conſumebat. Rogabat ergo illum vir eius, vt vxorem ſuam curaret. Qui cum peccatorem ſe diceret, & indignum ad tale attentandum opus, vir ille perſiſtebat orans, vt annueret ſibi, vxoriſque ſuæ miſereretur. Cùm verò impoſuiſſet illi manum, mamillamque ſignaſſet, continuò ſanata eſt. Et extunc plurima iam per illum ſigna Deus operatus eſt, non tantùm in vitâ ſuâ, verum etiam poſt mortem.

Mulierem à cancro liberat.

Cap. LVII.

Mors SIMEONIS *Stylitæ, & de* IVLIANO *abbate etiam Stylite.*

QVADRAGINTA ferè milliaribus ab Ægis ciuitate Ciliciæ Stylites erat nomine Simeon: hic fulgure percuſſus interiit. Abbas ergo Iulianus Stylites presbyter præter conſuetudinem ſuam inſolito tempore dixit diſcipulis ſuis: [14] Mittite thymiama in thuribulum. Qui dixerunt ei: Dic nobis cauſſam, pater: orabantque vt diceret eis. Senex autem dixit: Quia modò frater meus Simeon à fulgure deiectus interiit, & ecce tranſit anima eius cum tripudio & exultatione. Diſtabant autem ab inuicem milliaribus ferè vigintiquatuor.

Iulianus mortem Simeonis Stylitæ abſens videt.

Cap. LVIII.

Item de IVLIANO.

ABBAS Stephanus Trichinas, monaſterij ſancti patris noſtri Sabæ antiſtes, & hoc de memorato abbate Iuliano Stylitâ narrauit, quòd leo iuxta eum locum, in quo morabatur, apparuerit, plurimoſq́, peregrinos & indigenas necare ſolitus fuerit. Die ergo quadam aduocans diſcipulum ſuum ſenex, Pancratium nomine, dixit ei: Vade fermè duo millia paſſuum ad Auſtrum, inueniesque illic leonem iacentem, cui dices: Humilis Iulianus in nomine Ieſu Chriſti filij Dei viuificantis omnia, tibi præcipit, vt recedas ab hac prouincia. Profectus vero frater inuenit leonem iacentem. Cumque verba ſenis illi dixiſſet, continuò receſſit leo.

Idem leoni per diſcipulum diſceſſum imperat.

Cap. LIX.

Vita abbatis [15] THALELAEI *Cilicis.*

ABBAS Petrus presbyter eiuſdem monaſterij, narrauit nobis de abbate Thalelæo Cilice, quòd ſexaginta annos tranſegiſſet in vitâ monaſtica numquam flere deſiſtens, dicenſque iugiter: Tempus hoc nobis ad pœnitentiam indultum eſt, & valde requiretur à nobis, ſi illud neglexerimus.

Thalelæus per 60. annos iugiter flens.

Cap. LX.

Factum egregium SANCTIMONIALIS [illegible] *feminæ, per quod com*[illegible] *eius amator monachus effectus eſt.*

QVIDAM vir fidelis narrauit nobis, cum in Alexandria eſſemus, tale quiddam: Sanctimonialis, inquit, [illegible] ſedebat in domo ſua vitam ſolitariam ducens, ſalutiſque ſuæ valde ſollicita, [illegible] ac vigiliis vacabat iugiter, multaſque faciebat eleëmoſynas. Sed bonorum inimicus ſemper inuidus diabolus, tantas huius virginis virtutes non ferens, contra illam pulueriem excitauit. Immiſit enim adoleſcenti cuidam turpem de illâ diabolicamque cupidinem. Manebat autem extra limen eius adoleſcens. Cum ergo virgo illa domo ſuâ vellet egredi, atque ad eccleſiam orationis gratia occurrere, ingerebat ſe illius oculis improbus & impurus adoleſcens, nec illam egredi ſinebat, amatoria quædam verba procacibus nutibus illi inſuſurrans: adeò vt iam præ nimia moleſtia adoleſcentis cogeretur virgo domo ſuâ nuſquam progredi. Die igitur quadam miſit ancillam ſuam virgo ad illum vt ei diceret: Veni, vocat te domina mea. Abiit ergo ad illam gaudens, & ſtuprum committere geſtiens. Sanctimonialis vero ſedebat in cubili ſuo; ingreſſo igitur adoleſcenti ait: Sede. cumque ſediſſet: Dic oro te, frater, inquit illa, cur ita mihi moleſtus es, nec permittis me domo mea egredi? Reſpondit adoleſcens: Verè, domina, te multùm amo, & quando te inſpicio, totus in tui concupiſcentiam inflammor. Quæ ait ad illum: Quidnam in me pulchrum vidiſti, quia ſic amas me. Ait adoleſcens: Oculos tuos; ipſi enim ſeduxerunt me. Virgo vero vt audiuit quia oculi eius illum ſeduxiſſent, ſumpto radio textorio mox oculos eruit. Hoc autem cum vidiſſet adoleſcens, eruiſſe ſcilicet ſibi virginem oculos, compunctus corde abiit in Scithim, ibique ſæculo renuntians, effectus eſt probatiſſimus monachus.

[illegible] ad eccleſiam [illegible]

Sanctimonialis [illegible] eruit, ut adoleſcentes ſcandalo [illegible] ſit.

Cap. LXII.

Vita abbatis LEONTII *Cilicis.*

DICEBANT quidam patrum de abbate Leontio Cilice, quòd in obſequio Dominæ noſtræ ſancti Dei genitricis fuerit feruentiſſimus, ac per quadraginta annos numquam de illius templo receſſerit. Erat autem ſemper miræ grauitatis, & ſibi iugiter intendens.

Leontius [illegible] annis non receſſit à templo S. Mariæ.

Dicebant & hoc de illo, quod ſi vidiſſet pauperem venientem ad ſe, ſi quidē ille eſſet cæcus, per manum illi porrigebat eleëmoſynam; ſi autem videns, ponebat ante illum, aut

aut in columnæ baſi, aut in ſcamno, aut in ſanctuarij gradibus. Atque inde illam tollebat pauper. Interrogatus autem à ſene: Quare, pater, per manus non das eleëmoſynas? reſpondit: Ignoſce mihi, pater; neque enim ego ſum qui illam præbeo, ſed domina mea ſancta Dei genitrix, quæ & me, & illos nutrit.

Eleemoſynas ſuas ſanctæ Mariæ adſcribit.

Cap. LXII

Vita abbatis STEPHANI *monaſterij Æliotarum presbyteri.*

NARRAVIT nobis vnus ex ſenibus de abbate Stephano presbytero monaſterij Æliotarum, quod cum ſederet in cellâ ſuâ, immiſit illi cogitationes dæmon, dicens: Recede, nihil enim hic proficis. Senex autem dicebat dæmoni: Non audio te, ſcio enim quis es; ferre non potes, vt aliquis ſaluetur: ſed Chriſtus filius Dei viui ipſe te conteret.

Stephanus perſiſtit in cellâ contra dæmonis tentationem.

Cap. LXIII

De eodem.

DICEBANT de eodem abbate Stephano, quòd cum ſederet in cellâ ſua & legeret, venit iterum diabolus viſibiliter, dixitque ei: Recede, nihil enim hic proficis. Tunc ille dæmoni: Si vis vt recedam, fac vt id in quo ego ſedeo ambulet. Sedebat autem in ſellâ vimineâ. Quo audito, dæmon confeſtim ſellam illam per totam cellam ambulare fecit. Senex autem aſpiciens verſutiam dæmonis, ait illi: Nempe quoniam ita velox & aſtutus es, non hinc recedo. Factaque ab eo oratione, dæmon euanuit.

Rurſus dæmoni aſtu reſiſtit.

Cap. LXIV.

De eodem.

TRES ſenes venerunt ad abbatem Stephanum presbyterum, & cùm perſeuerarent loquentes de vtilitate animæ, tacebat ſenior. Dicunt ei ſenes illi: Nihil nobis reſpondes, pater? vtilitatis gratiâ venimus ad te. Tunc ait illis: Ignoſcite mihi, vſque modò nõ animaduerti quid locuti ſitis: verumtamen quod habeo, hoc dico vobis. Ego die noctuque nihil aliud aſpicio, niſi Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum in ligno pendentem. Quod cùm audiſſent, multùm ædificati receſſerunt.

Stephanus ſemper crucifixo intentus.

Cap. LXV.

De eodem.

ABBAS Ioannes, cognomento Molybas, narrauit nobis de venerando ſene iſto beato Stephano presbytero, quod cùm aliquando iecur illius grauiter infirmaretur, ex qua infirmitate ſancta illa anima migrauit à corpore, coëgerunt illum medici carnem manducare. Erat autem illi frater ſæcularis quidam, ſed valde religioſe & ſecundum Deum viuens. Factum eſt autem cum carnes comederet presbyter, ſuperuenit frater eius ſæcularis, videnſque illum veſcentem carnibus, ſcandalizatus eſt, & valde contriſtatus, quòd ex tantâ abſtinentiâ atque continentia in extremo vitæ ſuæ tempore ad comedendum carnes deuolutus eſſet. Mox ergo in extaſi factus, vidit quemdam dicentem ſibi: Quare ſic de presbytero ſcandalizatus es, quia illum veſci carnibus vidiſti? Neſcis, quia neceſſitate compulſus, & propter obediẽtiam id fecit? Nempe propterea ſcandalizari non debuiſti: nam ſi merita & gloriam fratris tui videre cupis, retrò conuertere, & vide. Conuerſuſque vidit fratrem ſuum crucifixum cum Domino. Atque ad eum is, qui illi apparuerat: Ecce in quâ gloriâ frater tuus eſt. Glorifica ergo eum, qui glorificat eos, qui ſe diligunt in veritate.

Scandalizatus quidam in Stephano carnes in morbo comedẽte diuinitus docetur.

Vita abbatis THEODOSII *ſolitarij.* Cap. LXVI

ABBAS Antonius Præpoſitus monaſterij Æliotarum, qui etiam illud ædificauit, narrauit nobis de abbate Theodoſio, quòd ſenex ipſe hæc de ſeipſo narrabat: Priuſquam ad vitam ſolitariam tranſiſſem, factus in extaſi aſpexi virum quemdam, cuius ſpecies claritatem ſolis vinceret. Hic tenens manum meam, Veni, ait, quia pugnare & luctari te conuenit. & induxit me in theatrum infinitæ magnitudinis. Aſpexi autem theatrum plenum viris ex vnâ parte candido amictu, ex aliâ verò nigro veſtitis. Cùm ergo iniecisset me in theatrum, aſpicio virum miræ magnitudinis Æthiopem, cuius caput turpiſſimum penetrabat nubes. Tunc ait ad me iuuenis ille qui mihi apparuerat: Cum hoc luctari te oportet. Ego qui aſpectu viri illius proceri territus eram, tremere ac pauere cœpi, orabamque iuuenem illum ſplendidum, qui me induxerat in theatrum, dicens: Quis hominum mortali conditione & infirmitate circumdatus, cum hoc luctari poſſet? Non ipſum vniuerſum genus humanum, ſi in vnum confluat, huic reſiſtere præualet. Ait autem ad me iuuenis ille præclarus: Prorſus cum illo te luctari opus eſt. Ingredere igitur cum omni alacritate & fiduciâ: mox enim vt tu illum adorſus fueris, ego adiutor adero, tibique victoriæ coronam reponam. Vt ergo ingreſſus ad certamen ſum, luctarique inuicem cœpimus, continuò præclarus ille iudex noſtri certaminis adfuit, mihique coronam dedit. Atque plebs illa obſcura, Æthiopumque multitudo ingens eiulantes euanuerunt: pars vero reliqua candidatorum gratias illi & laudes referebant, qui me iuuerat, ac præclarâ victoriâ donauerat.

Theodoſij viſio de pugnâ ſpiritnali, & Dei adiutorio.

CAP. LXVII.

De eodem.

Per annos 35. biduanum ſeruat ieiunium, ſemper ſilens.

DE hoc abbate Theodoſio ſolitario narrauit nobis abbas Cyriacus eius diſcipulus, quòd triginta quinque annos egerit in ſolitudine, ſemper poſt biduum comedens, & iugiter ſilentium ſeruans, neque ad aliquem loquens: ceterùm ſi loqui voluiſſet, ſigno potiùs quàm verbo vtebatur. Hoc & ego vidi. Manſi enim in eodem Æliotarum monaſterio annis decem.

CAP. LXVIII.

De eodem.

DE abbate Theodoſio cùm audiſſet Abramius antiſtes ſanctæ Mariæ nouæ, quòd non haberet pallium, quo hieme vteretur, emit illi. Quod poſtquam ſenior accepit, quadam die cùm obdormiret (dormiebat autem in cella ſenex) aſcenderunt latrones, & exuerunt illum pallio, abeunteſque ſecum illud tulerunt. Quo facto, nihil omnino locutus eſt ſenex.

Furtum patienter fert.

CAP. LXIX.

Vita abbatis PALLADII, *& ſenis Theſſalonicenſis incluſi, nomine* DAVID.

PERREXIMVS vnà ego & dominus Sophronius Sophiſta, priuſquam ſęculo renuntiaret, in Alexandriam ad abbatem Palladium, virum ſanctum, & verum ſeruum Dei, qui monaſterium ſuum habebat in *Thelazomeno. Cumque illum pariter deprecaremur, vt verbum nobis ædificationis impenderet, cœpit ſenex ita ad nos loqui: Filioli, tempus iam abbreuiatum eſt, certemus hic modicùm, atque laboremus vt immortalibus bonis in æternum perfruamur. Videte martyres, videte pugiles cæleſtes, quomodo viriliter & fortiter cuncta ſuperarunt. Quos præteritum quidem tempus agnouit, viuunt autem ſemper in memoriâ noſtrâ, vixque ſatis illorum tolerantiam admirari poſſumus. Atteſtantur audientium ſinguli, ſtupentes ad tantam beatorum martyrum patientiam, quæ verè naturam excedit humanam. Quorum aliis quidem effoſſi ſunt oculi, aliis exciſa crura, illis amputatæ manus, iſtis abſciſſi pedes. Et illos quidem ignis repentè conſumpſit, iſtos autem lentius adurens, diu cruciauit. Atque alios nimirum profundum maris excepit, alios flumina abſorbuerunt: alios item ferarum dentes, veluti malefactores quoſdam & ſceleratos, viuos acceperunt; alios variis exquiſitiſque ſuppliciis præmortuos in cibum acceperunt. Ceterorum omnia contra illos bellatores Dei tormentorum genera excogitata dicere non poſſumus, quæ ſuggeſſit humani generis inimicus dæmon, inuidiâ martyrum ipſorum & liuore tabeſcens. O quàm fortiter ſuſtinuerunt! ô quanto fidei ardore pugnauerunt, imbecillitatem corporis animæ virtute ſuperantes, & quæ ſperauerunt præmia, præſentibus laboribus digniora & longe excellentiora capientes! Quæ profectò omnia firmiſſimam illorum in vtramq; partem fidem oſtendebant. Hinc quidem, quia laborantes modicùm, eximiis bonis in æternum perfruuntur; inde verò, quia horrenda corporibus illorum inuecta ſupplicia, quæ inimicus noſter diabolus induxit, fortiſſimè ſuſtinuerunt. Si igitur tribulationes toleremus, & cum Dei gratia vincamus, verè Dei amatores inueniemur, Deuſque nobiſcum eſt, pugnans ipſe in nobis, & vincens, laboreſque nobis ac ſudores dignationis ſuæ gratia alleuans. Scientes igitur, filioli, quali operatione & exſpectatione tempus indiget, dignoſcamus nos ipſos per quietem & ſilentium. In hoc enim indulto nobis tempore, neceſſe eſt nos vti bonâ & præclarâ ope pœnitentiæ, vt Dei templa eſſe mereamur: neque enim modicus & breuis honor nobis in futuro ſæculo recompenſabitur.

** Græcè Αἰθαζόμενον.*

Verbum ædificationis Palladij.

Per quietem & ſilentium ſui generatur cognitio.

Dixit iterùm: Memores ſemper illius ſimus, qui non habuit, vbi caput reclinaret. Matth. 8.
Ait rurſus ipſe ſenior: Quoniam, iuxta Paulum apoſtolum, tribulatio patientiam operatur, faciamus mentem noſtram capacem regni cælorum. Rom. 5.
Ait iterùm: Filioli, non ligamus mundum, neque ea, quæ in mundo ſunt. 1. Ioan. 2.

Dixit iterùm: Obſeruemus cogitationes, quod medicamentum ſalutis eſt.

Cogitationum obſeruatio, medicamentum ſalutis.

Idem abbas Palladius rogatus à nobis, vt ædificationis noſtræ cauſsâ diceret nobis, quâ ratione quibuſque cogitationibus ad monaſticum ſtatum acceſſiſſet: erat autem ſenex Theſſalonicenſis, & narrauit nobis, dicens: In regione meâ ſenex quidam extra muros ciuitatis, quaſi ſtadiis tribus incluſus erat ex Meſopotamiâ, nomine Dauid, virtutibus valdè ornatus, miſericors & cōtinens. Tranſegit autem in cellulâ incluſus fere annos *octoginta. Quoniam verò propter metum barbarorum nocte muri ciuitatis cuſtodiebantur à militibus, hi qui illam muri partem obſeruabant, quæ ſenis cellulam reſpiciebat, nocte quadam aſpexerunt, quia ex feneſtris cellulæ ignis egrediebatur. Putauerunt autem milites, barbaros in cellam ſenis ingeſſiſſe ignem. Manè autem facto, ingreſſi milites inuenerunt & ſenem illæſum, & cellam omnino incombuſtam, & obſtupuerunt. Rurſus igitur ſequenti nocte eumdem aſpicientes ignem, admirabantur. non ſolùm autem ſequenti nocte ignis

Dauid annis 80. cellulæ incluſus.

** alias ſeptuaginta.*

Cella eius igne c[illegible] tur.

in

in cellâ ſenis apparuit, verùm & multo tempore, ita vt vniuerſæ ciuitati manifeſtum factum fuerit, plurimique noctè in muro ſæpè vigilarint, inſpiciendi ignis gratiâ. Viſus autem ignis ille vſque ad obitum ſenis. Hoc ego miraculo non ſemel & bis, ſed ſæpius inſpecto, dixi in me ipſo: Si in hoc ſæculo tantam gloriam ſeruis ſuis largitur Deus, quantam putas eis reſeruauit in futuro, quando & illorum facies fulgebunt vt ſol? Iſta mihi, filioli, cauſſa extitit arripiendi monaſticum habitum, & hanc conuerſationem eligendi.

Viſio hæc Palladio fuit occaſio conuerſionis.

CAP. LXX. *Vita monachi* ADDAS *Meſopotameni incluſi.*

DICEBAT & hoc nobis ſenex, quòd poſt hunc abbatem Dauid venit & alius monachus, nomine Addas, & ipſe de Meſopotamiâ, & ſeipſum incluſit ad aliam partem ciuitatis, in quadam magnâ platano, fecitque ſibi feneſtram, ex quâ etiam cum aduenientibus colloquebatur. Cùm ergo veniſſent barbari, & omnem prouinciam prædati eſſent, contigit eos per locum illum tranſire. Cumq; vnus ex eis conſpecto ſene, gladium eduxiſſet, vt illum occideret, ſublatam in ſublime manum vt feriret, demittere nequiuit, ſed ea ſuſpenſa immobilis perſtitit. Quòd cùm cernerent barbari ceteri, admirati rogabant ſenem, vt ſocium eorum curaret. Senex igitur factâ oratione, curauit eum, & ita dimiſit in pace.

Addas platano incluſus.

Barbari manus eû occidere conantis obrigeſcit.

Reſtituitur ſenis oratione.

CAP. LXXI. *Pulchrum dictum* HOMICIDAE *ad monachum qui eum ſequebatur dum duceretur ad decollandum.*

NARRAVIT nobis iterùm idem abbas Palladius, dicens, quod in Arſenoite, quæ ciuitas Thebaidis eſt, tentus fuerit quidam homicidij reus: qui cùm diu cruciatus eſſet, tandem ſententiam decollationis accepit. Cùm ergo duceretur extra ciuitatem ſex millibus paſſuum (illic enim etiam perpetrarat homicidium) monachus quidam retrò ſequebatur vt illum decollari conſpiceret; qui autem ad decollandum ducebatur, cùm vidiſſet monachum ſequentem, ait illi: Numquid, abba, non habes cellulam, & opus manuum? Reſpondit monachus: Parce mihi, frater; & cellam enim & opus habeo. Qui reſpondens ait illi: Quare ergo non reſides in cellâ & defles peccata tua? Dicit ei monachus: Verè, frater mi, valdè meipſum negligo, compunctionemq; anima mea non habet, & idcircò venio vt aſpiciam te, dum morieris, vt vel ſic in compunctionem veniam. Tunc ait illi reus: Vade, frater, per Dominum, ſede in cellâ tuâ, & gratias age Saluatori noſtro Ieſu Chriſto. Ex quo enim ille homo factus eſt, & pro nobis peccatoribus mortuus eſt, homo iam non moritur æternâ morte.

Homicida ſupplicio afficiendus monachum ad cellam ablegat.

Relatio abbatis PALLADII *de ſene homicidâ, qui adoleſcentem falsò de eodem crimine accuſabat.* CAP. LXXII.

ET hoc item narrauit nobis ipſe abbas Palladius, dicens: Senex quidam ſæcularis qui homicidium fecerat, detentus eſt à magiſtrato in Alexandria. Qui cùm cruciaretur, dicebat & alium fuiſſe ſecum cædis illius ſocium. Is autem de quo ſenex dicebat, adoleſcens erat viginti fermè annorum. Multis ergo ſupplicijs ambo affecti ſunt. Et ſenex quidem dicebat: Mecum fuiſti, quando perpetraui homicidium. Adoleſcens verò denegabat, nihil ſe conſcium eſſe homicidij, neque cum illo ſe fuiſſe aſſerens. Cùm ergo cruciati fuiſſent, ſententiam ambo acceperunt vt furcis ſuſpenderentur. Abierunt ergo quinto extra vrbem milliario, illic enim huiuſmodi reos punire conſueuerant. Diſtabat autem ab eo loco ferè vno ſtadio Saturni templum euerſum. Cùm igitur ad locum veniſſent & populus & milites, adoleſcentem primò ſuſpendere in ligno voluerunt: adoleſcens autem proſtratus in ſolo milites orabat, dicens: Per Dominum facite charitatem, & ad Orientem me ſuſpendite, vt illum videam quando ſuſpenſus ero. Dicunt ei milites: Quam ob cauſſam? Quibus adoleſcens: Vere, domini mei, non habeo infelix ego plus quàm ſeptem menſes, ex quo ſanctum Baptiſma ſuſcepi, & Chriſtianus factus ſum. Cùm hoc audiſſent milites lacrymati ſunt ſuper adoleſcente. Senex autem cùm hoc audiſſet, fremens grauiter dixit militibus: Per Serapim facite, vt ego aſpiciam contra Saturnum. Cùm verò audiſſent milites blaſphemiam ſenis, omiſſo adoleſcente, ſenem primò ſuſpenderunt. Cùm verò illum in ligno ſuſpenderent, ecce eques ab Auguſtali celeriter miſſus, ait militibus: Adoleſcẽtem nolite interficere, ſed reducite illum. Factum eſt autem ingens gaudium militibus & cunctis aſſiſtentibus. Et reducentes eum introduxerunt in prætorium, abſoluitque illum Auguſtalis. Adoleſcens verò præter ſpem ſaluus factus, abiens monachus effectus eſt. Hoc autem ad noſtram & legentium vtilitatem ſcripſimus, vt ſciamus quia nouit Dominus pios à tentatione liberare.

Adoleſcens ad Orientẽ ſuſpendi deſiderat, vt Chriſtũ intueatur.

Adoleſcens à falſo crimine liberatur, & periculo eripitur.

CAP. LXXIII.

Vita IOANNIS *militis Alexandrini.*

HOc etiam nobis idem abbas Palladius narrauit, dicens: Erat in Alexandriâ miles quidam, Ioannes nomine, hunc habés ordinem vitæ. Diebus ſingulis a mane vſque in horam nonam ſedebat in monaſterio ſolus iuxta gradus ſancti Petri, cilicio indutus, & ſportellas texens, tacens omnino, & nulli quidquam loquens; ſedebat autem in Oratorio laborans manibus ſuis, atque hoc ſolum canebat dulciter: Domine, ab occultis meis munda me, vt non confundar orãs. Hunc verſum cùm dixiſſet, vnâ fermè horâ tacebat, & rurſum eumdem reſumebat verſum, ipſumque ſepties per totam diem repetebat, nihil omnino aliud dicens. Horâ autem nonâ exuebat cilicium, induebatque militarem habitum, id eſt, indumenta ſua, atque ita ad propria ſigna properabat. Cum hoc & ego annos octo manſi, multumque ædificatus ſum in ſilentio & inſtituto ſuo.

Ioannis militis oratio eadem ſæpius repetita.

Pſal. 18.

Prius cilicium, inde ſagum induit.

CAP. LXXIV.

Euſdem PALLADII *verax dictum de hæreſibus.*

CORRIPIENS nos aliquando ſenex, ipſe ita nobis dicebat: Credite mihi, filioli, nihil aliud ſchiſmata & hæreſes introduxit in ſanctam Eccleſiam, niſi quòd non Deum & nos inuicem valdè diligimus.

Hæreſis ab amore proprio ortum habet.

CAP. LXXV.

Miraculum DOMINAE *erga vxorem & filiam viri fidelis, qui hoſpitio ſuſcipere monachos conſueuerat.*

IDEM abbas Palladius cùm aliàs ad ipſum veniſſemus, tale quiddam enarrauit nobis: Erat, inquit, in Alexandriâ vir quidam fidelis, religioſus valdè & miſericors, & hoſpitio ſuſcipiens monachos. Habebat autem vxorem, & ipſam humilem valdè, & ieiunantem quotidie. erat autem illis & filiola quaſi annorum ſex. Quadam verò die vir ille pius profectus eſt Conſtantinopolim; erat enim negotiator. Relictis ergo domi vxore, & puellâ, & vno ſeruo, abiit vt nauigaret. Cùm verò iret ad nauem, ait ad illum vxor: Cui nos commendaros relinquis, domine. Reſpondit vir eius: Dominæ noſtræ ſanctæ Dei genitrici. Die verò quadam cùm ſederet vxor & operaretur, habens & puellam ſecum, ſeruus ille ex ſuggeſtione diabolicâ voluit necare dominam & eius filiam, & diripere quidquid haberent, & fugere. Sumpto igitur ex coquinâ cultro, perrexit in triclinium vbi erant ambæ. Cùm verò veniſſet ante ianuam, comprehenſus eſt cæcitate, ita vt neque triclinium ingredi, neque ad coquinam reuerti poſſet. Cum autem vel fermè horâ perſtitiſſet, fruſtraque conaretur ingredi, cœpit vocare dominam ſuam, dicens: Veni hucuſque. Illa admirans, quod in medio ianuæ perſiſtens, ad illam non ingrederetur, ſed clamaret, ait illi: Tu magis huc veni, ignorans, quòd cæcitate teneretur. Puer autem cœpit illam adiurare, vt iret prope illum: illa verò iurauit, non ſe ituram. Tunc ait illi: Mitte vel puellam. Quæ noluit, ſed ait: Si quid vis, ipſe pornis veni. Videns autem ſeruus, quod nihil potuiſſet agere, ſeipſum gladio percuſſit, & corruit. Domina verò illius cum vidiſſet quid egerat, clamauit, continuoque vicini accurrerunt. Ingreſſi ſunt autem & ex officio prætorij nonnulli, puerumque reperientes adhuc viuum, didicerunt ab ipſo omnia, & glorificauerunt Dominum qui oſtenderat miracula, & matrem ſaluauerat cum filia.

Beata Maria commendata à marito aliò proficiſcente familia à morte præſeruatur.

Seruus dominæ ... ipſe ſe ... [illegible]

CAP. LXXVI.

Submerſio MARIAE *mulieris peccatricis.*

ET hoc item Palladius ipſe narrauit nobis: Audiui, inquit, nauclero quodam enarrante, tale aliquid, quòd die quadam cùm nauigaret, vectores habens viros & mulieres, veniſſetque in altum, ceteris omnibus benè nauigantibus, aliis quidem Conſtantinopolim, aliis verò Alexandriam, & aliis aliò, vento illis flante proſpero, ipſe ſolus nauigare non poterat. Et manſimus, inquit, quaſi dies quindecim, nihil ex eo loco vbi eramus, moti. Verſabamur igitur in magnâ mœſtitiâ & deſperatione, neſcientes quidnam iſtud ſibi vellet. Ego verò, vt nauclerus cui cura nauis incumbebat & omnium quæ in ipsâ erant, cœpi rogare Deum pro hac re. Quadam verò die venit ad me vox, dicens: Mitte foràs Mariam, & bene nauigabis. Cœpi ergo cogitare quidnam hoc eſſet, & quæ eſſet Maria. Cùm autem hæſitarem de hoc, venit vox de nouo, dicens: Dixi tibi, Mitte foràs Mariam, & ſalui eritis. Tunc ego cogitans quid iſtud eſſet, exclamaui continuò, O Maria. neſciebam enim quæ eſſet Maria. Illa verò iacens in loco ſuo, vt audiuit, reſpondit, dicens: Quid iubes, domine? Tunc aio ad illam: Fac charitatem, veni hucuſque. Exſurgens autem continuò venit. Cùm ergo veniſſet ad me, accepi eam ſeorſum, & dixi ei: Vides, Maria ſoror, quod peccata mea ſunt, vt propter me vos omnes pereatis? Illa verò altiùs ingemiſcens, ait: Verè, domine mi nauclere, ego peccatrix ſum. Et dixi illi: Quæ peccata habes, mulier? Et illa,

Noua & infamanda ... mulieris ... tur.

Cælitus vox clamat malarum expellendam.

illa. Væ mihi, inquit, quia non eſt peccatum quod ego non egerim, & propter peccata mea vos omnes in periculo conſtituti eſtis. Tunc [illegible] mulier, quæ circa ſe erant, dicens: Pro[illegible], domine nauclere, infelix ego virum habui, ex quo duos filios genui, cumque ad ætatem perueniſſent, vnus [illegible] nouem, alius quinque, mortuus eſt vir meus, & remanſi vidua. Miles autẽ quidam habitabat iuxta me, quem ego maritum accipere volui, miſique ad ipſum quoſdam. Ille autem non acquieuit, dicens: Non accipio vxorem, quæ habeat ex altero viro filios. Ego autem videns quòd propter filios nollet me accipere vxorem, inducta amore eius, occidi duos filios meos, indicauique illi dicens: Ecce modò nullum habeo filium. Miles verò cùm audiſſet, quid egiſſem de filiis, ait: Viuit Dominus qui in cælis habitat, quia te non accipiam. Vnde ego metuens, ne hoc manifeſtum fieret, & morerer, fugi. Hæc ego audiens ex ore mulieris, ne ſic quidem illam in mare proiicere volui, ſed differens dixi ad illam rurſus: Ecce ego aſcendo in [17] carabum, & ſi ambulauerit nauis, ſcito, quia peccata mea in naui operantur. Vocauique continuo ſcapharium, & dixi: Produc ſcapham. Cumque aſcendiſſem in illam, nihilo magis vel nauis vel ſcapha mora eſt. Tunc aſcendens nauim, dixi mulieri: Deſcende & tu in ſcapham. Quæ mox vt deſcendit, ſcapha ſe continuò quinquies gyrans, in profundum cum muliere ſubmerſa eſt. Nauis autem poſt hæc tantâ velocitate cucurrit, vt tribus diebus ac dimidio nauigationem peregerimus, quam diebus quindecim peracturi eramus.

Ea illâ muliere in-fanti. idâ nauis cur-ſum ſuum tenet.

CAP. LXXVII.

Relatio trium pauperum CAECORVM, *quomodo excæcati fuiſſent.*

EGO & dominus meus Sophronius perreximus ad philoſophi Stephani domum, doctrinæ gratia: erat autem meridianum tempus. Morabatur hic apud ædem ſanctæ Dei genitricis, quæ cognominatur Dorotheæ, quam ædificauit beatus papa Eulogius [18] ad Orientem, iuxta magnum Tetrapylum. Cùm ergo pulſaremus philoſophi oſtium, puella reſpiciens ait nobis: Dormit ille, oportet exſpectare puſillum. Tunc aio domino meo Sophronio: Eamus ad Tetrapylum, & illic maneamus. Eſt autem locus ille Alexandrinis venerabilis: dicunt enim Ieremiæ prophetæ oſſa ex Ægypto ſumpta ab Alexandro conditore vrbis illic fuiſſe repoſita. Cùm ergo illuc veniſſemus, neminem inuenimus niſi cæcos tres: erat enim meridies. Perreximus ergo iuxta illos cęcos quiete ac ſilenter, ſedimuſque habentes libros noſtros. Loquebantur autem cæci ad inuicem multa. Dixitque vnus ad alium: Tu quomodo effectus es cæcus? Reſpondit ille: Nauta erã cum eſſem adoleſcens, & cum ab Africa nauigaremus, in mari oculis repente captus ſum, nec valẽs ambulare, albuginem in oculis habui. Dixit autem hic alij cæco: Tu verò quomodo effectus es cæcus? Reſpondit & ille dicens: Vitri ad vſus varios fundendi artifex fui, & ex igne amiſi duos oculos meos, & cæcus effectus ſum. Aiunt autem ambo hi, qui interrogati fuerant ad tertium: Dicas & tu quomodo factus es cæcus? Reſpondit: Vere ego vobis dicam: Cùm eſſem adoleſcens, laborem valde oderam, & recuſabam, luxurioſuſque factus ſum. cumque non haberem neceſſaria victui, furari iam cœperam. Die verò quadam cùm mala multa perpetraſſem, ſtabam in quodam loco, videnſque mortuum efferri optime indutum, ſecutus ſum funus, vt viderem vbi poneretur. Venerunt autem retro ſanctum Ioannem, & ibi poſuerunt illum in monumento, peractiſque officiis receſſerunt. Ego mox vt illos receſſiſſe vidi, ingreſſus monumentum, exui ipſum, nihil ei relinquens præter vnum linteamen. Cum ergo progredi inciperem de monumento, multis onuſtus pannis, dicit mihi improba mea cogitatio: Accipe & linteum, quia bonum eſt. Redij autem infelix ego, vt ſumpto etiam linteo, nudum illum relinquerem. Tunc reſedit coram me mortuus, extendenſque ſuper me manus ſuas, digitis ſuis eruit oculos meos. Ego igitur miſerabilis, dimiſſis omnibus, cum magnâ tribulatione & periculo exiui de monumento. Ecce & ego dixi vobis, quomodo cæcus factus ſum. Iſta cùm audiſſemus, innuit mihi dominus meus Sophronius, & receſſimus. Et dixit mihi: Vere, abba Ioannes, hodie nihil vltrà ſtudeamus; ſatis enim ædificati ſumus. Hæc ergo ſcripſimus, vt & vos pariter ædificemini: verè enim nullus male faciens Deum latere poteſt. Et nos quidem hanc narrationem ab eo qui paſſus fuerat, audiuimus.

Ieremiæ oſſa in Tetrapylo Alexandriæ requieſcunt.

Trium cæcorum colloquium de cauſſâ cuiuſque cæcitatis.

Quidam mortuum ſpolians, à mortuo excæcatur.

CAP. LXXVIII.

Stupendum miraculum PVELLAE *mortuæ, quæ exſpoliatorem detinuit, nec eum relaxare voluit, donec is promitteret ſe monachum futurum.*

ALIVD autem huic ſimile abbas Ioannes, monaſterij Gigantum pater, cùm Theopolim veniſſet, narrauit nobis, dicens: Ante modicum temporis venit ad me adoleſcens quidam, & ait mihi: Amore Dei ſuſ-

cipe me, volo enim pœnitere. Dicebat autẽ hoc cum multis lacrymis & ſingultibus. Ego autem cum illum cernerem valde contritum, & cum magnâ mœſtitia, dixi illi: Dic mihi cauſſam tantæ compunctionis, neque me celes quidquam; potens eſt enim Deus adiuuare te. Et ait mihi: Verè, domine abba, magnus peccator ſum. Ad quem ego rurſus: Crede mihi, ſicut multa & varia ſunt vulnera, ita plurima quoque ſunt & varia medicamenta. Sed tu ſi curari vis, dic mihi in veritate opera tua, vt ego congrua illis admoueam [19] epitimia. Aliter enim curatur fornicator, aliter homicida; aliudque eſt auari remedium, alia mendacis medicina; atque alio iracundus, alio fur, alio adulter medicamine ſanatur. Et ne tibi plurima vitia enumerem, quemadmodum in corporalibus infirmitatibus variis varia quoque remedia adhiberi conſpicimus, ita & animę vitiis, quæ plurima ſunt, medicina quoque variè ſuccurrit. Ille autem altiùs ingemiſcens, & pectus ſuum percutiens, lacrymis ac ſingultibus confundebatur, & præ nimiâ perturbatione & mœſtitiâ animo deficiebat, neq; vocem liberam emittere valebar. Ego verò vt illum animaduerti ad deſperationem triſtitiamque intolerabilem lapſum, & neque quid paſſus eſſet, neque quid egiſſet mali, neque calamitatem ſuam enuntiare valentem, aio ad illum: Fili, audi me, & aliquantulum vim fac cogitationi tuæ, & enuntia mihi quid à te factum ſit; poteſt enim Dominus noſter præbere tibi auxilium ſuum. Nam qui propter ineffabilem clementiam ſuam, & immenſas miſerationes omnia pro ſalute noſtrâ paſſus eſt, quique cum publicanis conuerſatus eſt, & meretricem ad ſe venientem non repulit, latronemque ſuſcepit, & amicus peccatorum appellatus eſt, ipſe, fili, te [16] quoque pœnitentem conuerſumque ſuis manibus ſuſcipiet gaudens. Non enim vult mortem peccatoris, ſed vt conuertatur, & viuat.

Varia variorũ peccatorum medicamina.

Matth. 9. Luc. 7. Lucæ 23. Matth. 11.

Ezech. 18. & 33.

Tunc ille vim ſibi faciens, & à ſingultibus & lacrymis modicum temperans, ait mihi: Ego, domine mi abba, plenus omni ſcelere, & nec cælo dignus nec terrâ, cùm ante hoc biduum audiſſem, diuitis cuiuſdã ex primariis ciuitatis huius filiam virginem eſſe defunctam, & cum multis ac pretioſis veſtibus ſepultam in vno extra ciuitatem monumento, ex conſuetudine peſſimi iſtius operis, abij noctu ad tumulum, ingreſſuſque cœpi exſpoliare illam. Et cùm omnibus iam ipſam exuiſſem, quibus erat induta, nec interulæ quidem ipſius parcens, ſed eam quoque illi auferens, nudamque ipſam, vt nata fuerat, relinquens, è ſepulcro egredi volebam. Tunc illa reſedit coram me, ſiniſtramque manum ſuam extendens, apprehendit dexteram meam, & ait ad me: Nequiſſime hominum, itane decuit te nudare me? an tu non times Deum, neque metuis damnationem vltimæ retributionis? nónne vel ſaltem mortuæ miſereri debuiſti? Sed Chriſtianus exiſtens, ita me nudam aſſiſtere Chriſto honeſtum fore iudicaſti? neque ſexum muliebrem reueritus es? nónne hic ſexus te peperit? nónne matrem quoque tuam hac in me iniuriâ violaſti? Quam, infeliciſſime hominum, rationem redditurus es Chriſto de ſcelere in me perpetrato ante ipſius tribunal tremendum, quòd viuente me nullus extraneus vmquam vidit faciem meam, & tu poſt mortem & ſepulturam denudaſti me, & nudum aſpexiſti corpus meum? Væ humanæ miſeriæ, ad quam infelicitatem deuoluta eſt? Quo corde, homo, [20] quibus manibus accedens, ſumis ſanctum & pretioſum corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti?

Fur virginem mortuam ſpolians ab ea detinetur.

Mortua virgo furem ſui ſpoliatorem increpat.

Ego autem, vt iſta conſpexi & audiui, pauore & formidine totus comprehenſus, tremens ac metuens, vix aio ad illam: Dimitte me, & iſtud vltrà non faciam. Quæ ait: Profectò non ita erit. tu enim vt voluiſti, huc intraſti; ſed non ita vt volueris, hinc egredieris. Nam ſepulcrum iſtud commune erit ambobus. neque putes te confeſtim moriturum, ſed cum hic plures dies cruciatus fueris, malam male animam perditus reddes. Ego autem orabam illam cum lacrymis, vt dimitteret me, multùm illam per omnipotentem Dominum adiurãs, ſpondenſque, & iuramento confirmans, me iniquum iſtud ac neſarium opus vlnã non facturum. Tandem poſt multas preces & lacrymas, crebroſque meos ſingultus, reſpondens illa dixit mihi: Si vis viuere & ab hac neceſſitate liberari, promitte mihi, quia ſi te dimiſero, non ſolum ab his nefariis & profanis actibus tuis recedes, ſed ſtatim perges, & ſæculo renuntians efficieris monachus, ageſque pœnitentiam pro his quæ male geſſiſti, ſeruiens Chriſto. Ego autem iuraui ei, dicens: Per Deum, qui ſuſcepturus eſt animam, non ſolum quæ dixiſti faciam, ſed ab hodiernâ die non ingrediar in domum meam; ſed hinc abiens, in monaſterium proficiſcar. Tunc ait puella ad me: Indue me, ſicut inueniſti prius indutam. Cum verò illam induiſſem, rurſum ſe collocans, mortua eſt. Hæc ego cum ab adoleſcente audiſſem, reſouens eum ac erigens verbis, & prouocans ad pœnitentiam & continentiam, totondi illum indutumque monaſtico habitu incluſi in ſpelunca in monte.

Fur dimittitur, vt monachum ſe futurum iurauerit.

Tandem fit monachus.

monte, magnificè gratias Deo agentem, certantemque viriliter pro anima ſuâ.

CAP. LXXIX.

Maximum & ſtupendum miraculum ſacratiſſimæ EVCHARISTIAE *ſub Dionyſio Seleuciæ epiſcopo.*

CVM veniſſemus Seleuciam, conuenimus abbatem Theodorum epiſcopum eiuſdem ciuitatis. Ille autem narrauit nobis, dicens: Sub ſanctæ memoriæ Dionyſio huius ciuitatis epiſcopo, prædeceſſore meo, tale quiddam contigit. Vir quidam erat in hac ciuitate negotiator valde religioſus & diues, ſed hæreticus: erat enim de Seueri ſectatoribus. Habebat autem ſeruum fidelem quemdam, ſanctæ & apoſtolicæ Eccleſiæ communicantem. hic ſecundùm prouinciæ conſuetudinem, die ſancto Cœnæ Dominicæ ſumptam Communionem inuoluit in linteo mundiſſimo, & in armario repoſuit. Contigit autem, vt poſt ſanctum Paſcha vir ille fidelis mitteretur Conſtantinopolim, negotij cuiuſdam gratiâ, dimiſsâ per obliuionem ſanctâ Communione in armario; dedit autem eius clauem domino ſuo. Quadam verò die aperiens armarium dominus, inuenit linteolum, inuolutaſque in eo ſanctas particulas Communionis. Contriſtatus eſt autem in hoc, & hæſitabat, quidnam de illis faceret: nam ex ipſis communicare nolebat, eò quod eſſent ſanctæ Catholicæ Eccleſiæ, ipſe verò Seuerianæ hæreſis. Et tunc quidem dimiſit eas in armario, vt erant, cogitans quia rediturus eſſet ſeruus, & ſumpturus eas. Cùm autem veniſſet Cœna Domini, neque ſeruus ille fidelis rediſſet, voluit eas dominus ipſius comburere, ne rurſus & in ſecundum annum ſeruarentur. Apertoque armario, vidit omnes ſanctas particulas culmos & ſpicas germinaſſe. Vnde ingenti timore ac tremore comprehenſus in nouo admirandoque ſpectaculo, ſumens ſanctas particulas, & cum omni domo ſuâ clamás Kyrie eleiſon, cucurrit ad ſanctam eccleſiam, ad ſacroſanctum & venerabilem Dionyſium epiſcopum. Hoc autem magnum & terribile, & omnem rationem, omnemque mentem, & omnem cogitationem excedens miraculum, non vnus, aut duo, aut tres, vel pauci aliqui viderunt, ſed omnis eccleſia, ciueſque & ruſtici, indigenæ & hoſpites, quique continentem ambulant, & qui mare nauigant, viri & mulieres, ſenes & impuberes, iuuenes & ſeniores, domini & ſerui, diuites & pauperes, principes & ſubditi, ſapientes & ſimplices, virgines & monachi, viduæ ac nuptæ, qui in poteſtate ſunt conſtituti, & qui illorum reguntur imperio. Et illi quidem clamabant Kyrie eleiſon, ceteri autem aliter Deum laudabant, omnes verò pariter Deo gratias agebant pro ineffabilibus eius mirabilibus. Plurimi igitur ex hoc miraculo credentes adiecti ſunt ſanctæ Catholicæ & apoſtolicæ Eccleſiæ.

Eccleſia Catholica Euchariſtia culmos & ſpicas germinans, hæreticum Seuerianũ ad fidem rectam cõuertit.

CAP. LXXX.

De fonte conceſſo à Deo fratribus monaſterij in Scopulo ad orationes abbatis eorum THEODOSII.

PERVENIMVS ad monaſterium abbatis Theodoſij in Scopulo. Eſt autem mons inter Seleuciam & Roſum Ciliciæ, patreſq; loci illius duxerunt nos ſupra monaſterium, quantum eſt iactus ſagittæ, & oſtenderunt nobis fontem magnum valde ac ſpecioſum, dixeruntque nobis: Fons iſte, fratres, naturalis non eſt, ſed nobis diuinitus indultus eſt: ſanctus enim pater noſter Theodoſius multùm ieiunauit, multumque lacrymarum fudit, ac multis orationibus & genuflexionibus obtinuit, vt Deus nobis aquæ iſtius ſolatium & vſum præſtare dignaretur. Antè enim ex torrente patres noſtri aquam hauriebant: ſed Deus, qui facit voluntatem timentium ſe, ſuâ infinitâ bonitate præſtitit nobis aquæ illius benedictionem per orationes ſancti patris noſtri. Verum ante hoc biennium quidam ex fratribus petierunt à patre monaſterij, vt lauacrum ædificarent in monaſterio. Abbas autem grauiter id quidem ferebat, ceſſit tamen, fratrum infirmitati condeſcendens. Ædificatum eſt igitur lauacrum in monaſterio, ſemelque tantummodo lauatum eſt in eo, cùm ſtatim exſiccatus eſt talis tantuſque à Deo nobis præſtitus fons. Et in veritate vobis dicimus, Chriſtiani, multùm ieiunauimus, multùm orauimus, multas genuflexiones egimus, vt aquam reciperemus, nihilque profecimus. Annus ergo integer ſine aquâ fontis impletus eſt, eramuſque in magnâ tribulatione. Statim verò vt pater noſter bonus & mitis deſtruxit lauacrum, Deus aquam iterum reddidit nobis.

Fons Theodoſij precibus exauditus.

Pſal. 144.

Exareſcit cùm lauacrum in monaſterio conſtruitur.

Iterùm fluit deſtructo lauacro.

CAP. LXXXI.

De puteo aquâ impleto, ſubmiſsâ imagine eiuſdem abbatis THEODOSII.

NARRAVERVNT nobis patres ipſi & iſtud, dicentes: Mulier quædam fidelis in partibus Apameæ his diebus puteum fodit: cumque plura expendiſſet, ingenteſq; labores toleraſſet, & effoſſo puteo in magnam altitudinem, aquam non inueniſſet, in mœrore & afflictione multâ erat, & propter laborem & propter impenſas. Apparuit autem ei ſic afflictæ mulier quædam in ſomnis,

ſomnis, dicens: Mitte in Scopulum, & adduci tibi fac imaginem abbatis Theodoſij, & per ipſum tibi Deus aquam præſtabit. Mulier autem protinus duos homines miſit ex ſuis, accepitque imaginem ſancti. Quam cum in puteum ſubmiſiſſet, ſtatim aqua manauit, ita vt dimidium putei impleretur. Tulerunt autem nobis ex eadem aqua, & bibimus, & glorificauimus Deum.

Imago Theodoſij in puteo aquam euocat.

CAP. LXXXII.

Vita IOANNIS *ſenis monaſterij Scopuli.*

IOANNEM quemdam ſenem in eodem monaſterio vidimus, de quo dicebant nobis eiuſdem loci patres: Vere, Chriſtiani, magnus eſt ſenex, dæmonibuſque terribilis. Quicumque enim huc venerit vexatus ab immundo ſpiritu, curat eum continuò ſenior.

Ioannes dæmoniacos curat.

CAP. LXXXIII.

De eodem.

DICEBANT nobis & hoc de illo ipſius loci patres, quod ad vigeſimum quartum milliarium monaſterij emporium eſt, quod Exile promontorium dicitur. In eo emporio nauclerus quidam, conſtructâ naui triginta millium modiorum, volens eam in mare deducere, duas hebdomadas cum operariis plurimis egit (habebat autem quotidie trecentos operarios) nec potuit illam de loco ſuo mouere, aut in mare deducere. Fuerat enim à peſſimis hominibus incantata nauis. Erat igitur in magnâ tribulatione & anguſtiâ dominus nauis, & quid ageret, omnino ignorabat. Per diſpenſationem autem Dei abiit ſenex ad partes illas. Nauclerus autem, conſpecto ſene, agnoſcenſque ſanctum virum, ait illi: Ora, domine abba, pro naui iſtâ, per artes enim magicas in mare deſcendere non poteſt. Dicit ei ſenior: Vade, fac vt cibum ſumam, & Deus iuuabit te. Hoc autē dixit ſenex, vt nauclerus abiret domum. Cùm verò ille abiiſſet, acceſſit ſenex ſolus ad nauem, & tertiò ſe in terram proſternens, & orans Deum, tertiò ſignauit nauim ſigno ſanctæ crucis in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. Veniens deinde ſenex in domum naucleri, dixit illi: Vade ad nauem tuam, & deduc illam in mare. Nauclerus autem credens verbis ſenis, abiit cum paucis, illiſque trahentibus, mox in mare deducta eſt nauis.

Ioannes nauem incantatione immobilem redditam, oratione & ſigno crucis ſoluit.

CAP. LXXXIV.

Vita & mors ANACHORETAE *eiuſdem monaſterij ſerui Dei.*

EIVSDEM monaſterij patres narrauerunt nobis, dicentes: Anachoreta quidam in his montibus erat, magnus valde ſecundùm Deum, plurimos annos vitam ſolitariam ducens. Mortuus eſt autem in paruâ quadam ſpeluncâ, nobis neſcientibus; arbitrabamur enim omnes, quòd ad aliam eremum migraſſet. Nocte verò quadam venit in ſomnis, & apparuit ei qui nunc eſt, patri noſtro, bono & optimo paſtori, abbati Iuliano, dicens: Sume tecum aliquos, & veni, tollens me de loco vbi iaceo, in monte qui vocatur Ceruus. Sumpſit igitur quoſdam ex nobis pater noſter, & aſcendit in montem quem ille dixerat. Cumque per plures horas quæſiſſemus, non inuenimus anachoretæ reliquias. Erat enim ſpeluncæ ingreſſus pro tempore niuibus & lignis coopertus. Cum ergo non inueniſſemus, dixit ſenior: Venite deſcendamus, filij. Cùmque deſcendere inciperemus, ecce caprea venit, & ſtetit non longè à nobis, cœpitque pedibus ſuis humum fodere. Quod cùm pater noſter aſpiceret, dixit nobis: Credite mihi, filij, illic ſepultus eſt ſeruus Dei. Fodientes igitur inuenimus corpus eius integrum: quod ſublatum in monaſterium, cum honore ſepeliuimus.

Anachoreta in ſomnis Iuliano abbati apparet.

Caprea anachoretæ ſepulcrū monſtrat.

CAP. LXXXV.

Quomodo triticum eiuſdem monaſterij germinauerit propter ceſſationem conſuetæ eleemoſynæ.

NARRAVERVNT autem nobis rurſus & hoc, dicentes: Conſuetudo fuit, vt in cœnâ Domini pauperes omnes & pupilli regionis huius confluerent huc, & acciperent medium tritici ſextarium, benedictiones tredecim, & ſextarium vini, mediumque ſextarium mellis pro quolibet. Ante hoc autem triennium, magna tritici ſterilitas fuit, vendebaturque triticum in regione hac, ſextarij duodecim vno numiſmate.

In cœnâ Domini pauperibus eleemoſyna erogabatur in monaſterio Scopuli.

Cum ergo veniſſent ieiunij dies, dicunt abbati noſtro quidam ex patribus: Noli, domine pater, ſecundùm conſuetudinem dare pauperibus triticum, ne deſit monaſterio, triticum enim non inuenitur. Abbas autem cœpit dicere fratribus: Non infringamus, filij, benedictionem patris noſtri Theodoſij. Videte, mandatum ſenis eſt, non expedit nobis illud tranſgredi. vere ipſe eſt qui curam noſtri gerit. Fratres autem in ſua perſtiterunt ſententiâ, dicentes abbati: Non ſuppetit nobis quod dare poſſimus. Tunc abbas contriſtatus ait illis: Ite, & ſecundum quod vultis facite. Non itaque, vt conſuetum erat, dederunt benedictionem in die ſancto Cœnæ & Paraſceues. Profectus poſtmodum qui præerat horreis, aperuit oſtia, & repente triticum totum germinaſſe: quare coacti poſteà ſumus illud in mare proiicere. Tunc cœpit

Triticum pauperibus ſubtractū germinat & corrumpitur.

cœpit abbas noſter dicere fratribus: Qui patris ... monita ... ita facit, iſta patitur; labo... nunc inobedientiæ mercede. Quin... modios dantes eramus, & patri noſtro Theodoſio per obedientiam placuiſſemus, fratres que noſtros pauperes conſolabamur, nunc verò quinque ferè millia modiorum ... perdidimus. Quid lucrati ſumus, filij? quantum nobis ipſis nocuimus? Duo profectò mala egimus. Vnum, quia mandatum patris noſtri præteriuimus, alterum, quia ſpem in Deum non habuimus ... horreo noſtro. Vel ex hoc diſcamus, fratres, quia Deus eſt qui diſponit omne humanum genus, quodq; ſanctus Theodoſius inuiſibiliter pro nobis filiis ſuis curam ſollicitè gerit.

CAP. LXXXII.

De altero eiuſdem monaſterij ANACHORETA *qui ſtatim vt Communionem ſacram ſumpſit, conſummatus eſt.*

ABBAS Egiatius narrauit nobis, dicens: Cum exiſſem ex Ægis poſt ſollemnitatem, hiemiſque actur inhorruiſſet, veni in monaſterium Scopuli. Cumque ibi eſſem, tale aliquid contigit: Anachoreta quidam in partibus illis erat ſolitarius, veniebatque ſancto die Dominico, & ſumebat veneranda myſteria. Semel autem ſcandalizatus anachoreta, quinque ferè hebdomadas manſit, numquam iuxta conſuetudinem in monaſterium veniens: quapropter fratres monaſterij contriſtabantur. Cùm ergo in illo monaſterio eſſem, venit Dominico die. Quem cùm vidiſſent fratres monaſterij, gauiſi ſunt, proſtratiq; petebant veniam, & ille ſimiliter proſtratus veniam petiit, feceruntque charitatem. Anachoreta verò cùm accepiſſet corpus & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti, poſuit ſe ipſum in eccleſiæ medio, ſtatimque conſummatus eſt, cùm prorſus antea non ægrotaſſet. Cognouerunt ergo monaſterij patres, quia præſciſſet diem obitus ſui anachoreta, & idcirco veniſſet, vt nihil habens aduerſus aliquem migraret ad Dominum.

CAP. LXXXIII.

Inuentio corporis IOANNIS *anachoretæ nuncupati Humilis.*

VENIMVS in quemdam vicum ſex milliaribus à Roſo diſtantem, & duo ſenes ſæculares hoſpitio nos ſuſceperunt in eccleſiâ fundi ſui. Vicus autem ad radices montis erat. In eccleſiâ igitur ipsâ oſtenderunt nobis marmoream tabulam, dicentes: Chriſtiani, magnus in hoc monumento anachoreta iacet. Diximus autem eis: Hoc vnde noſtis? Et dixerunt nobis: Ante annos ſeptem aſpiciebamus nos vici huius habitatores per noctem in vertice montis lucem quaſi ignẽ: nos ergo putabamus, quod ignem aliquis illic accendiſſet. Cumque per dies plurimos iſtud aſpiceremus, aſcendimus die quadam, & nulla ignis indicia vidimus, neque ignem, neque aliquid in ſilua igne aduſtum. Rurſum ſequenti nocte vidimus eadem lumina. Tribus igitur continuis menſibus ignem hunc vidimus. Nocte verò quadam aſſumẽtes quoſdam ex vico cum armis propter feras, aſcendimus in montem ad lucem quæ apparuerat, manſimuſque vbi lux erat vſque ad diem ſequentem. Manè verò facto, aſpicimus modicam ſpeluncam in eo loco vbi lumina videramus. Ingreſſi autem inuenimus anachoretam defunctum. Erat autem indutus cilicio & pallio, tenebatque in manibus argenteam crucem. Inuenimus etiam chartam ita ſcriptam: DEFVNCTVS SVM EGO IOANNES HVMILIS INDICTIONE QVINTADECIMA. Computatis ergo annis, inuenimus eum ante ſeptem annos defunctum eſſe; ita verò erat integer, ac ſi die eadem obiiſſet. Sublatum ergo in eccleſiâ cum honore ſepeliuimus.

CAP. LXXXIIII.

Vita abbatis THOMAE [a] *apocriſiarij cœnobij Apamenſis, & de miraculo corporis eius poſt mortem.*

CVM veniſſemus Theopolim, presbyter quidam ipſius eccleſiæ narrauit nobis de abbate Thomâ, quòd apocriſiarius fuerit cœnobij quod eſt in partibus Apamiæ. Venit ergo ſenex Theopolim pro vtilitate monaſterij, & cùm hic remoraretur, defunctus eſt in Daphne in templo ſanctæ Euphemiæ. Clerici autem ipſius loci ſepelierunt eum quaſi peregrinum inter peregrinorum ſepulcra: ſequenti verò die humauerunt & mulierem, & impoſuerunt illam ſuper eum. Erat autem hora ſecunda; circa horam verò ſextam euomuit illam terra. Loci verò illius accolæ videntes quod factum fuerat, mirati ſunt. Deinde rurſum veſperè ſepelierunt ipſam in eodem tumulo, & ſequenti die inuenerunt corpus ſupra ſepulcrum. Accipientes ergo corpus, in alio monumento ipſum poſuerunt. Poſt paucos autem dies, iterùm ſepelierunt aliam mulierem ſupra abbatem Thomam, non cogitantes luci ipſius clerici, quia non permittit quempiam ſuper ſe ſepeliri. Et illam ergo rurſus euomuit terra. Tunc agnouerunt, quia non permittit ſenex mulierem ſuper ſe humari, abeunteſq; nuntiauerunt patriarchæ Domino.

nino. Qui omnem ſimul ciuitatem cum ceteris aſcendere fecit in Daphnem, & cum pſalmodia ſancti viri reliquias in vrbem ferre. Depoſuerunt autem ſancti corpus in cœmiterio, vbi multa martyrum corpora condita ſunt; feceruntque ſupra ipſum breue oratorium.

Oratorium ſuper reliquias ſanctorum extructum.

CAP. LXXXIX.

Inuentio corporis ſancti ANACHORETAE *in monte Amano.*

NARRAVIT nobis quidam patrum, cùm Theopoli eſſemus, quòd aſcẽderit quadam die in montem Amanum cuiuſdam neceſſitatis cauſsâ, inueneritque ſpeluncam. Ingreſſus autem in illam, reperit Anachoretam genibus flexis, manibuſque in cælum extenſis, cuius crines capitis vſque in pauimentum extendebantur. Cùm autem putaret eum viuere, proſtratus ante illum ait: Ora pro me, pater. Ipſo verò nihil reſpondente, ſurgens prope illum acceſſit, vt ſalutaret eum & amplexaretur; ſed tenens ipſum, inuenit mortuum. Itaque illo dimiſſo, exiuit. Et cùm paululùm proceſſiſſet, vidit aliam ſpeluncam; ingreſſuſque inuenit ſenem. Qui ait ad illum: Benè veniſti, frater; ingreſſus ne es aliam ſpeluncam? Et reſpondens ait illi: Vtique pater. Rurſum dixit ei: Num aliquid inde accepiſti? Reſpondit: Non. Et ille: Vere, frater, quindecim anni iam elapſi ſunt, ex quo conſummatus eſt. Ita vero erat, ac ſi ante vnam horam obdormiſſet. Cumque feciſſet ſenex orationem pro ipſo, glorificans Deum receſſi.

Anachoreta mortuus genibus flexis, manibus in cælum extenſis.

Anachoretæ mortui corpus 15. annis integrum durans.

Oratio pro defuncto.

CAP. XC.

Mors duorum ANACHORETARVM *montis Phterigij.*

DVO anachoretæ erant ſupra Roſum in monte, qui dicitur Phterigius prope Piapen fluuium, & iuxta monaſterium abbatis Theodoſij in Scopulo. Erat autem ex his alter ſenex, alter iunior, ſeniſque diſcipulus. Cùm verò defunctus eſſet ſenex, factâ oratione diſcipulus ſepeliuit eum in monte. Poſt dies verò paucos deſcendens de monte anachoretæ diſcipulus, venit iuxta loca habitabilia, inuenitque hominem quemdam exercentem terram, & ait illi: Fac charitatem, frater, accipe foſſorium & ſarculum, & veni mecum. Ruſticus verò continuò ſecutus eſt eum. Cumque veniſſet in montem, oſtendit anachoreta ſæculari ſepulcrum ſenis ſui, & dixit ei: Fode hic. Cùm autem effodiſſet ſepulcrum, anachoreta ſtetit ad orationem. Finitâ verò oratione, oſculatus eſt ſæcularem dicens: Ora pro me, frater. Deſcendenſque collocauit ſemetipſum ſupra ſenem ſuum, & continuò reddidit ſpiritum. Sæcularis autem rurſus operto ſepulcro, Deo gratias egit. Cum autem deſcendiſſet de monte, quantum iactus eſt lapidis, ait intra ſemetipſum: Vere debui accipere benedictionem ſanctorum; reuerſuſque, illorum ſepulcrum inuenire non potuit.

Anachoreta magiſtrum ſepelit.

Anachoreta viuum ſe ſuper magiſtrum ſuum ſepelit.

Vita abbatis GREGORII *anachoretæ, &* THALELAEI *eius diſcipuli.*

CAP. XCI.

DICEBANT quidam ex patribus de abbate Gregorio anachoretâ, quòd triginta quinque annos egiſſet nudus deſerta circumiens.

Gregorius 35 annis nudus incedens.

Dicebant item de illo, quòd cùm eſſet in montibus monaſterij abbatis Theodoſij in Scopulo, habebat diſcipulum, quo defuncto, cum non haberet ſenex inſtrumenta vt humum foderet & ſepeliret corpus fratris, deſcendit de monte prope mare, inuenitq́; applicantem nauem. Orauit autem nauclerum & nautas, vt aſcenderent ſecum in montem, & ſepelirent fratrem. Illi autem prompto animo obedierunt ſeni, ſumenteſque inſtrumenta neceſſaria, aſcenderunt cum eo, & fodientes humauerunt corpus fratris. Vnus autem ex nautis, nomine Thalelæus, compunctus in virtute ſenis, orabat eum vt cum illo moraretur. Senex autem dixit ei: Non potes ferre pœnitentiæ laborem. Ait ille: Ita ſanè tolerare poſſum. Manſitque cum ſene anno vno, nimiùm in ſacrâ exercitatione laborans. Poſt peractum autem annum proſtrauit ſe frater Thalelæus ſeni, dicens: Ora pro me, pater; nam per orationes tuas Deus abſtulit à me laborem: neque enim iam fatigor, neque me aëris inclementia affligit, non æſtu vror, non hieme rigeſco, ſed in multâ requie ſum. Senex verò benedixit eum, peractiſque cum ſene duobus aliis annis cum dimidio, frater Thalelæus præſciuit obitum ſuum, orauitque ſenem, dicens: Duc me, quæſo, Ieroſolymam, vt adorem ſanctam Crucem, & ſanctam Chriſti Domini & Dei mei reſurrectionem: his enim diebus Dominus aſſumet me. Senex autem eo ſumpto, profectus eſt in ſanctam ciuitatem. Itaque cùm adoraſſent ſacra & venerabilia loca, deſcendiſſentque in ſanctum Iordanem, & ibi lauiſſent, poſt dies tres obdormiuit in Domino frater Thalelæus, ſepeliuitque illum ſenex in monaſterio Coprathà. Poſt aliquantulum verò temporis requieuit & abbas Gregorius anachoreta, ſepelieruntque illum eiuſdem monaſterij patres in eccleſiâ.

Thalelæus nauta monachicam vitam amplectitur.

Obitum præſcit.

Ieroſolymam loca ſancta inuiſit.

Cap. xci. *Vita fratris* GREGORII *Cappadocis, & inuentio corporis* PETRI *ſolitarij ſancti Iordanis.*

NARRAVIT nobis venerabilis pater noſter abbas Gregorius archimandrita monaſterij ſancti patris noſtri Theodoſij, quod poſitum eſt in eremo ſanctæ Chriſti Domini noſtri ciuitatis, mihi ſcilicet & fratri Sophronio ſophiſtæ, dicens: Habui hic fratrem nomine Gregorium Cappadocem, habebat autem miniſterium ſuum in Phaſelide. Die verò quadam cùm fratres facerent panes, ſuccendebat clibanum frater Gregorius. Sed cùm ſuccendiſſet illum, non inuenit cum quo deberet extergere furnum: fratres enim ipſum pannum abſconderant, vt tentarent eum. Ingreſſus eſt ergo furnum, veſtimentoque ſuo illum detersit, nihil omnino ab igne læſus. Ego autem, hoc audito, corripui fratres, quòd ita ipſum tentaſſent.

Gregorius veſte furnum extergens, illæſus exit.

Narrauit nobis & hoc idem abbas Gregorius pater noſter, de eodem fratre Gregorio dicens: Die quadam paſcebat porcos in Phaſelide, veneruntque duo leones, vt porcum raperent. At ille ſumens virgam ſuam, perſecutus eſt eos vſque ad ſanctum Iordanem.

Leones fugat.

Rurſus idem pater noſter narrauit nobis, dicens: Cùm ædificare inciperem [b] templum ſancti Quirici in Phaſelide, effodiens templi fundamenta, apparuit mihi in ſomnis monachus quidam magnæ, vt videbatur, abſtinentiæ, indutus palmâ, ferenſque in humeris paruulum colobium de pſiathio, dixitque mihi voce mitiſſimâ: Dic, abba Gregori, numquid poſt tantos labores tantamque abſtinentiam, debuiſti me extra templum, quod ædificas, dimittere? Ego autem ſenis vocem habitumque reueritus, aio ad illum: Non, domine; abſit à me, vt hoc faciam. Et ille: Verè hoc feciſti. Dixi autem ad illum: Quisnam es tu, domine? Ego, inquit, ſum Petrus ſolitarius ſancti Iordanis. Itaque ſurgens manè, perrexi, & quæſiui fodiens circa templum. Cumque foderem, inueni corpus eius ita iacens, ſicut in ſomnis illum videram. Conſtructoque oratorio, feci monumentum præclarum in dexterâ templi parte, & illic eum depoſui.

Petri ſolitarij apparitio.

Corporis eius inuentio.

Cap. xciii. *Vita abbatis* SISINII *qui epiſcopatui renuntiauit, & eius diſcipuli.*

NARRAVIT nobis idem pater noſter Gregorius, dicens: Quadam die profectus ſum ad abbatem Siſinium anachoretam. Erat autem hic ſenex, qui relicto epiſcopatu ſuo propter Chriſtum, venerat prope caſtellum, quod appellatur Bethabara, & à ſancto Iordane ſex fermè milliaribus diſtat, ibique vitam ſolitariam agebat. Cum ergo veniſſem ad ſenem, & diu pulſarem, poſt multam horam aperuit diſcipulus eius, & ait mihi: Verè, domine abba, infirmatus eſt ſenex vſque ad mortem, orauitque Deum, ne de hoc ſæculo migraret, donec audiret aduenisse te in hanc regionem. Iueram enim Conſtantinopolim pro neceſſitate cœnobij ad piiſſimum Imperatorem Tiberium. Cùm ergo profectus eſſet ad ſenem, annuntiaſſetque illi meum aduentum, poſt prolixam horam deſcendit, dicens mihi: Aſcende, pater. Aſcendentes autem inuenimus ſenem obdormiſſe in pace. Cognoui igitur, quia mox vt didicit me eſſe, qui pulſaueram, migrauit ad Dominum. Et cum illum amplexarer, ait mihi defunctus leni ac miti voce: Benè venit abbas meus; ruſumque obdormiuit. Nuntiaui igitur in lucis illis, vt venirent & ſepelirent ſenem. Cum ergo veniſſent, & monumentum foderent, ait diſcipulus ſenis fodientibus ſepulcrum: Facite charitatem, & aliquantulùm latius fodite, vt duos capiat. Et cùm illi foderent, poſuit ſe ipſum in pſiathio, & requieuit in pace. Sepeliuimuſque duos ſimul, ſenem ſcilicet & diſcipulum eius.

Mortuus Siſinius hoſpitem leni voce excipit.

Vita abbatis IVLIANI *epiſcopi Boſtrenſis.* Cap. xciv.

IDEM pater noſter Gregorius archimandrita narrauit nobis de abbate Iuliano epiſcopo Boſtrenſe, quòd cùm receſſiſſet de cœnubio, & factus eſſet Buſtrenſis epiſcopus, quidam ex habitatoribus ipſius ciuitatis odio nominis Chriſti voluerunt eum veneno occidere, corrumpentesque pecunijs miniſtrum eius qui ipſi porrigebat poculum, dederunt illi venenum, vt cùm porrigeret metropolitæ poculum, venenum in calicem mitteret. Puer autem ita vt dictum fuerat, fecit, deditque calicem veneno infectum ſancto Iuliano. Suſcepit verò illum ſanctus vir, ac diuinitus agnouit inſidias. Suſceptum ergo calicem ante ſe poſuit, nihil omnino dicens puero; mittenſque accerſiuit omnes primates ciuitatis, inter quos erant & qui illi inſidias parauerant. Vir autem beatiſſimus nolens eos publicare qui hoc fecerant, voce mitiſſimâ omnibus dixit: Si arbitramini humilem Iulianum veneno occidere, ecce coram vobis peſtiferum calicem bibo. Signanſque ter digito ſuo calicem, & dicens: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti,

Iuliano venenatus calix propinatus.

Iulianus venenatū calicem, ſigno crucis ante edito, innoxius ebibit.

ſancti, bibo hunc calicem: bibit illum eoram omnibus totum, atque illæſus perſtitit. Quod illi cùm vidiſſent, proſtrati veniam petierunt.

CAP. XCV. *Vita* PATRICII *ſenis monaſterij in Scopulo.*

ERAT quidam ſenex in eodem cœnobio abbatis Theodoſij ſancti patris noſtri, genere quidem Sebaſtenſis, nomine autem Patricius, ſenex valdè (dicebat enim ſe eſſe annorum centum & tredecim) mitis & quietus. Narrauerunt ergo nobis de illo ipſius loci patres, quòd fuiſſet præpoſitus monaſterij Abazani, dimiſiſſetque præpoſiti officium, periculum & iudicium metuẽs (magnorum enim virorum eſſe dicebat, paſcere rationales oues) ac veniſſet illuc, vt ſub obedientiâ viueret, hoc iudicans animæ vtilius eſſe.

Patricius abdicat ſe prælatura periculum metuens.

CAP. XCVI. *De eodem, & de* IVLIANO *Arabe cæco.*

DICEBANT autem nobis & hoc de ipſo: Cùm alius hîc fuiſſet ſenex, genere Arabs, Iulianus nomine, captus oculis, ipſe aliquando ſcandalizatus eſt in Macarium archiepiſcopum Ieroſolymitanum, nolebatque communicare illi. Quadam ergo die abbas Iulianus ſignificauit abbati Simeoni, qui erat in monte mirabili (diſtat autem à Theupoli mons ipſe milliaribus nouem) dicens: Cæcus ſum, & quò abeam neſcio; neque verò habeo qui poſſit auxiliari mihi, & communicare Macario detrecto. Indica mihi, pater, quid agere debeam de fratre, qui fornicatus eſt, & de illo, qui ſe cum eo iuramento conſtrinxit. Reſpondit autem abbas Simeon abbati Iuliano, dicens: Ne recedas, neque te ipſum à ſanctâ Eccleſiâ ſepares: neque enim illa male habet, gratiâ Domini noſtri Ieſu Chriſti filij Dei. Sed & hoc ſcito, frater, quòd ſi quis in hæreſim inciderit, in cœnobio veſtro, habetis ſenem magnum, nomine Patricium. Hic autem ſenex iuxta ſacrarium infra omnes moratur, prope occidentalem eccleſiæ murum; dicitque & ipſe pro omnibus ſanctam orationem oblationis, & ipſius oblatio ſancta exiſtimatur.

Simeon Iulianum monet, ne ſe ab Eccleſiâ ſeparet.

CAP. XCVII. *Vita & mors duorum* FRATRVM *monachorum, qui numquam ab inuicem ſeparari iurauerunt.*

DICEBAT autem abbas Ioannes anachoreta, cognomento Rutilus, audiſſe ſe ab abbate Stephano Moabitâ referente, quia cùm eſſet in cœnobio ſancti abbatis Theodoſij magni monachorum principis, erant illic duo fratres, qui ſibi inuicem iurauerant, quòd neque in vitâ, neque in morte ab inuicem ſepararentur. Cum ergo cunctos in cœnobio ædificarent, vnus ex eis impugnatus à fornicatione, dixit fratri ſuo: Dimitte me, frater, quia impugnor à fornicatione, & ferre non præualens, volo ad ſæculum reuerti. Frater autem rogare cœpit eum, dicens: Noli, quæſo, frater mi, noli perdere laborem tuum. Tunc is dicit ei: Aut dimitte me abire, aut tu veni mecum, vt voluptati ſatisfaciam. Frater autem ille cùm nollet eum dimittere, abijt cum illo in ciuitatem. Ingreſſus igitur eſt in meretricis diuerſorium is qui impugnabatur: frater autem ille foris ſtans, puluerem de terrâ ſuper caput ſuum iaciebat, & ſemetipſum affligebat. Poſtquam verò ille completo fœdo opere è lupanari egreſſus eſt, dixit ad eum frater: Quid lucratus es ex peccato, frater mi? quantum inde detrimentum cepiſti? Eamus rurſus in cœnobium. Qui ait: Non iam poſſum in eremum venire. vade à me; ego enim in ſæculo maneo. Cum igitur multùm rogaret eum, nihilque proficeret, neque ſe ille ſequi iam ad eremum vellet, manſit & ipſe cum illo in ſæculo; laborabantque ambo manibus ſuis, vt viuerent.

Frater pro fratre fornicante ſe affligit.

Per idem tempus abbas Abramius, qui poſtmodum factus eſt epiſcopus Epheſi, & nuper monaſterium conſtruxit Conſtantinopoli dictum Abramitarum, bonus ac mitis paſtor, ædificabat monaſterium ſuum, quod dicitur Bizantiorum. Abeuntes autem duo fratres laborabant in opere, miniſtrantes cæmentarijs. Sumptam verò mercedem operis amborum frater ille qui in fornicationem lapſus fuerat, quotidie pergens in ciuitatem conſumebat in luxuria. Alius verò quotidie ieiunans & pſallens, cum omni quiete faciebat opus, nemini aliquid loquẽs. Videntes autem illum artifices diebus ſingulis neque comedentem, neque aliquid loquentem, ſed ſemper cogitanti ſimilem, retulerunt de illo & de conuerſatione eius ſancto abbati Abramio. Tunc magnus reuerà Abramius accerſiuit operarium in cellam ſuam, & interrogauit eum, dicens: Vnde es, frater? & quod eſt opus tuum? Ille autem omnia illi per ordinem confeſſus eſt, & quia fratris ſui gratiâ ſuſtineret omnia, vt Deus (inquiens) meam tribulationem videns ſaluet fratrem meum. His auditis, Abramius dixit fratri: Et Dominus donauit tibi animam fratris tui. Cùm ergo dimiſiſſet eum ſanctus Abramius, exijſſetque de cellulâ, ecce frater ille aduenit clamans: Mi frater, aſſume me in eremum, vt ſaluus fiam. Continuò autem aſſumpſit eum, & abierunt ad ſpeluncam prope ſanctum Iordanem, & incluſerunt

Fornicator fratris afflictione & precibus ad monasterium redit.

cluſerunt ſe. Poſt modicum vero temporis, cum magnificè ſecundum Deum profeciſſet ſpiritu frater ille, qui in fornicationem inciderat, migrauit ad Dominum. Manſit autem ſuperſtes frater in eadem ſpeluncâ iuxta iuramentum, quouſque & ipſe moreretur.

CAP. XCVIII.

De eodem fratre ſuperſtite.

AD hunc fratrem poſt mortem alterius fratris veniens ſenex quidam ex monaſterio Calamonis, ait illi: Dic mihi, frater, in tanto tempore ſolitariæ vitæ, ſpiritaliſque exercitij, quid lucratus es? Dixit ei frater: Vade, & poſt decimum diem veni ad me, & dicam tibi. Senex autem abiens, poſt decimum diem redijt, inuenitque fratrem migraſſe ad Chriſtum, & teſtam, in quâ ſic ſcriptum erat: Ignoſce, pater, quia numquam, dum opus Dei agerem, aut horis conſtitutis pſallerem, mentem meam dimiſi in terram.

Frater in opere Dei numquam diſtractus.

CAP. XCIX

Vita ANTONII *ſenis monaſterij in Scopulo.*

NARRAVERVNT nobis patres eiuſdem monaſterij ſancti patris noſtri Theodoſij, dicentes: Ante hos annos defunctus eſt hîc ſenex quidam, Antonius nomine. Is in vitâ ſuâ maximè ieiunijs operam dans, profectus eſt in locum, qui Cotulas dicitur. Quadam ergo die cùm eſſet in eremo, ecce [23] Saraceni in partes illas venientes viderunt ſenem, vnuſque ex eis educto gladio venit contra ſenem, volens necare illum. Senex autem vt vidit Saracenum contra ſe venientem, intuens in cælum, ait: Domine Ieſu Chriſte, voluntas tua fiat. Statimque aperta eſt terra, & abſorbuit Saracenum illum, ſenexque ſaluatus eſt, & glorificans Deum in monaſterium ingreſſus eſt.

Saracenus Antonium occidere tentans, à terrâ abſorbetur.

CAP. C.

Vita PETRI *Pontici monachi.*

RVRSVS narrauerunt nobis prædicti loci patres, quòd illic fuerit quidam ſenex, Petrus nomine, genere Ponticus, multis præclariſque virtutibus ornatus. De hoc ſene Theodorus, qui fuit epiſcopus Roſenſis, dicebat nobis, quòd die quadam conuenit illum ad Iordanem in monaſterio Turrium, illic enim ipſe morabatur, eiq; dixit: Fac charitatem, frater Theodore, veni mecum in montem Sina, quia illuc proficiſci votum habeo. Qui cùm nollet non obedire, dixit ad eum: Eamus. Cùm verò tranſiſſet Iordanem, dixit ad Theodorum ſenior: Veni, frater Theodore, oremus vt vſque ad montem Sina nullus noſtrûm comedat. Ad quem ille: Verè, pater, ego hoc facere non poſſum. Proſtrauit autem ſe ſenex, & orauit, & vſque ad Sina nihil comedit. Sumptis igitur illic ſanctis myſterijs, tunc & cibum ſumpſit. Similiter & à Sinâ vſque Alexandriam ad ſanctum Menam peruenerunt, nihil omnino comedente ſene. Ibique denuò communicans, poſt Communionem cibum ſumpſit. Et à ſancto Menâ vſque in ſanctam ciuitatem venerunt, cùm nihil omnino guſtaſſet ſenior in viâ. Cùm verò in ſanctâ Chriſti Dei noſtri reſurrectione percepiſſet veneranda myſteria, tunc demum accepit & cibum. In hoc ergo toto tali tantoque itinere niſi tertiò non comedit ſenex, ſemel in Sinâ monte, ſemel in Alexandriâ, & ſemel in ſanctâ ciuitate.

Petrus ex voto in Sina montem ieiunus proficiſcitur.

Item Alexandriam ad S. Menam.

Inde Ieroſolyma ad ſepulcrum Chriſti.

CAP. CI.

Vita PARDI *monachi Romani.*

NARRAVERVNT etiam nobis de alio ſene patres eiuſdem monaſterij, dicentes: Erat hic ſenex quidam, qui ante modicum tempus defunctus eſt, Pardus nomine, genere Romanus. Hic dum eſſet iunior, mulio fuerat. Die igitur quadam abijt Iericho cum mulis. & cùm eſſet in xenodochio, inuentus eſt illic puer paruulus, quem agente diabolo, mulus calce percuſſit & occidit, ignorante hoc abbate Pardo. Afflictus verò ſuper hoc multùm abbas Pardus, abijt in Arnonem, & effectus eſt anachoreta, lugens ſemper, dicens: Ego feci homicidium, & vt homicida in iudicio damnatus ſum. Erat autem illic prope torrentem leo. Diebuſque ſingulis ibat abbas Pardus ad cubile leonis, ſtimulans & prouocans leonem, vt exurgeret & deuoraret eum: leo autem nihil omnino illum lædebat. Videns autem ſenex, quia nihil proficeret, ait in ſeipſo: Dormiam in viâ, per quam leo pergit ad fluuium: nam cùm tranſibit vt eat ad bibendum, deuorabit me. Cùm ergo iaceret, ecce leo poſt paululum venit, & quaſi ratione præditus eſſet, cum omni quiete tranſiliuit ſenem, neque omnino illum tetigit. Tunc ſenior certior factus eſt quòd Deus remiſiſſet illi peccatum, & veniens rurſus in monaſterium ſuum, vixit in magnâ continentiâ, ædificans omnes vitæ ſuæ exemplo vſque ad diem obitus ſui.

Pardus mulio, quia mulus puerum occidit, [illegible] pœnitet.

Leoni ſe deuorandum exponit.

Parcit ei leo.

CAP. CII.

Relatio SOPHRONII *ſophiſtæ de eo quod ſibi in viâ contigerat.*

CVM interrogatus eſſet abbas Sophronius ſophiſta frater meus, aſſiſtebamus prope illum ego & abbas Ioannes ſcholaſticus, & abbas Quiricus, & alij quidam ex patribus, dixitque nobis: Pergebam modò in viâ, & ante me adoleſcentulæ choream agebant, tripudiabantque dicentes: Benè veniat Sophronius; coronatus eſt Sophronius.

Sophronij viſio.

CAP. CIII.

Vita & virtutes abbatis STRATIGII.

Stratigij ieiunium, vigilia, inge opus.

DICEBANT de abbate Stratigio, patre inſignis monaſterij ſancti patris noſtri Theodoſij, monaſterij ipſius patres, quòd tres iſtas virtutes poſſederit ſupra ætatis noſtræ monachos, ieiunium, vigilias, & iuge opus.

Vita abbatis NONNI *presbyteri.*

CAP. CIV.

NARRAVIT nobis in cœnobio ſancti patris noſtri Theodoſij, abbas Theodoſius, qui fuit epiſcopus Capitúliadis, de abbate Nonno presbytero, quòd nocte quadam, antequam pulſaret nocturnum ſignum, dum iaceret ipſe in lectulo ſuo, audiuit quemdam leni voce dicentem, Kyrie eleiſon. Cumque quinquaginta vicibus hóc ille iteraſſet, voluit ipſe ſcire, quis eſſet qui hoc dicebat. Et aſpiciens, inquit, in eccleſiam per cellulæ meæ feneſtram, vidi ſenem procumbentem genibus ſuis, & ſtellam lucidiſſimam ſuper caput eius oſtendentem mihi quis eſſet ſenex.

Stella ſuper Nonni caput apparens.

Alius autem quidam de ſenibus ipſius cœnobij narrauit nobis de eodem abbate Nonno, dicens: Nocte quadam priuſquam pulſaret ſignum, egreſſus de cellula meà, ibam ad eccleſiam. Et aſpicio ſenem ante eccleſiam ſtantem, & extenſis in cælum manibus orantem: lucebant autem manus eius quaſi lampades ignis. Quare metu perterritus receſſi.

Nonni manus ad orationem extenſæ inſtar lampadum fulgent.

CAP. CV.

Vita ſancti ſenis CHRISTOPHORI, *genere Romani.*

CVM in Alexandriâ eſſemus, acceſſimus ad abbatem Theodorum, qui erat in ſanctâ Sophiâ prope Pharum. Et narrauit nobis ſenex, dicens: Ego in cœnobio ſancti patris noſtri Theodoſij, quod eſt in eremo ſanctæ Chriſti Dei noſtri ciuitatis, ſæculo renuntiaui; inuenique illic ſenem magnum valdè, nomine Chriſtophorum, Romanum genere. Die igitur quadam proſtratus ante illum, dixi: Fac charitatem, pater, & dic mihi quid in iuuentute tuâ operabaris. Cumque multùm à me rogatus fuiſſet ſenex, agnito quod propter vtilitatem animæ illum rogaſſem, enarrauit mihi, dicens: Quando ſæculo renuntiaui, fili, magnum habui feruorem, ſummamque deſiderij alacritatem ad monaſticam vitam: ac diebus quidem exercebar in regulari pſalmodiâ, noctibus verò pergebam in ſpeluncam, in quâ & ſanctus Theodoſius, & ſancti patres reliqui orare conſueuerant; deſcendenſque in ſpeluncam, centies flectebam genua, & procidebam Deo per gradus ſingulos; ſunt autem numero decem & octo. Cumque per omnes gradus deſcendiſſem, permanebam illic, donec pulſaret ſignum. Tunc ibam ad ſynaxim cum patribus. Cùm autem opus iſtud vndecim annis abſque intermiſſione feciſſem, cum ieiunijs multis, & continentiâ, & nuditate rerum omnium, & obedientia, & labore corporali, veni nocte quadam ſecundùm conſuetudinem, vt in ſpeluncam deſcenderem. Cumque impleſſem inclinationes corporis per ſingulos gradus, venturuſque eſſem in ſpeluncæ pauimentum, factus in extaſi, video totum ſpeluncæ pauimentum candelis plenum, ex quibus aliæ quidem accenſæ erant, aliæ non. Aſpicio autem & duos viros chlamyde indutos, candidoque habitu amictos, eaſdem candelas præparantes. Ego autem dixi illis: Vt quid poſuiſtis hîc candelas iſtas, nec permittitis nos deſcendere, & orare? Qui reſpondẽtes dixerunt mihi: Patrum candelæ ſunt. Dixi autem ad eos ruſum: Cur aliæ ex illis ardent, aliæ non? Reſponderunt: Qui volunt, cãdelas ſuas accenderunt, & qui nolunt, non accenderunt. Aio ad illos iterùm: Facite charitatem; candela mea ardet, an non ardet? Illi autem dixerunt: Ora, & accendimus illam. Tunc dico illis: Adhuc oro. Et quid vſque modo faciebam? Atque in hoc verbo ad me ipſum reuerſus ſum, conuerſuſque vltrà iam neminem vidi. Tunc dixi in meipſo: Chriſtophore, maiori labore opus eſt. Et manè facto, receſſi de monaſterio, & profectus ſum ad montem Sina, nihil ferens mecum, niſi quo induebar tantùm. Cumque illic egiſſem annos quinquaginta, venit mihi vox, dicens: Chriſtophore, Chriſtophore, redi in cœnobium tuum vbi etiam benè certaſti, vt illic conſummêris cum patribus tuis. Et in dico tempore poſteaquam mihi iſta dixerat, ſancta illius anima in pace requieuit.

Theodorus monachus cœnoby S. Theodoſij.

Chriſtophorus centies de nocte flectit genua.

Viſio viri de accenſis candelis orationum.

Rurſum enarrauit nobis idem Theodorus de eodem abbate Chriſtophoro. Dicebat, inquit, ſenex: Die quadam aſcẽdi in ſanctam ciuitatem, vt adorarem ſanctam crucem. Et cùm adoraſſem, & iam exirem, aſpicio fratrẽ quẽdam in limine atrij pretioſæ crucis, neq; intrantem, neque exeuntem. Aſpicio item & duos coruos impudenter ante illius faciem volantes, & alis ſuis oculos eius importunè impetentes, nec illum intrare permittentes. Intellexi verò eos dæmones eſſe, & dixi illi: Dic, frater, cur ſtas in medio ianuæ, nec intras? Qui ait mihi: Ignoſce mihi, pater mi, cogitationes habeo, ex quibus vna mihi dicit: Ingredere, & adora pretioſam Crucem. alia dicit: Nun, ſed vade, & fac [24] reſponſum, & alia vice adorabis. Ego autem vt audiui, tenui manum ipſius, & introduxi

Ieroſolyma tenens ad crucem adorandam.

Dæmones adorationem crucis impediunt.

in templum: & continuò fugerunt corui: Cumque feciſſem illum adorare ſanctam Crucem, & ſanctam Chriſti Domini reſurrectionem, dimiſi eum in pace. Hæc autem, inquit Theodorus, mihi ſenex enarrauit, quia vidit me multùm in miniſterijs diſtentum, & orationis negligentem.

CAP. CVI.

Relatio abbatis THEODORI *de monacho Syro Seueriano.*

NARRAVIT iterùm nobis idem abbas Theodorus, dicens: Xenodochium eſt hic propè Pharum, inter ſanctam Sophiam & ſanctum Fauſtum: qui autem illi præerat, die quadam orauit me, vt irem in xenodochium, & ibi morarer paucis diebus. Abiens igitur inueni illic monachum quemdam hoſpitio ſuſceptum, Syrum genere, nihil habentem præter cilicium, & pallium, & panes paucos. Stabat autem in vno angulo, ſemper die noctuque pſallens, & nemini loquens. Veniente verò die ſanctâ Dominicâ, abij ad illum, dicens: Veni, frater, ad ſanctam Sophiam, vt communices ſanctis venerandiſque myſterijs. Qui ait: Non venio. Ad quem ego: Cur, oro te? Ait mihi: Quia Seuerianus ſum, & non communico Eccleſiæ. Audiens ego, quia non communicaret ſanctæ & apoſtolicæ Eccleſiæ, ſimulque videns illius optimam conuerſationem, vitamque virtutibus plenam, abij lugens in cellulam meam, & clauſâ ianuâ, proſtraui meipſum in faciem coram Domino per dies tres, & orabam illum cum lacrymis multis, dicens: Dominator Chriſte Deus noſter, qui propter ineffabilem tuam immenſamque clementiam inclinaſti cælos, & deſcendiſti propter ſalutem noſtram, qui incarnatus es ex ſancta Domini noſtra Dei genitrice ſemperque virgine Mariâ, reuela mihi qui ſint qui bene & rectè credunt; nóſne qui ſanctæ Eccleſiæ iungimur, an qui Seuero conſentiunt. Die verò tertiâ venit mihi vox inuiſibiliter, dicens: Vade Theodore, inſpice fidem ipſius. In craſtinum igitur profectus, ſedi ante illum, exſpectans videre aliquid, iuxta quod mihi vox dixerat: & cùm manſiſſem ſedens quaſi vna horâ, & intuerer in ipſum ſtantem, & voce Syrâ pſallentem, vidi teſte Deo, filij, columbam ſuper caput eius ſtantem fuliginoſam, veluti ex coquinâ venientem, ſqualidam ac fœtidam. Tunc agnoui eam, quæ mihi apparuerat, caliginoſam fœdamque columbam, ipſius eſſe fidem. Hæc autem nobis narrauit in veritate cum multis lacrymis & ſingultibus ſancta ipſius anima.

Monachus die noctuque ſemper pſallens, nemini loquens.

Praua monachi Seueriani fides fuliginoſâ columbâ declaratur.

CAP. CVII.

Vita abbatis GERASIMI.

VNO ferè milliario diſtat a Iordane monaſterium, quod abbatis Geraſimi dicitur. In hoc monaſterium aduenientibus nobis narrauerunt qui illic morabantur ſenes de abbate Geraſimo, quod die quadam ambulans ſuper Iordanis ripam, obuium habuit leonem valde rugientem, ſuſpenſo pede, cui infixus erat ex calamo aculeus, adeò vt ex hoc pes ipſe intumuiſſet, & ſanie plenus effectus eſſet. Cum igitur vidiſſet leo ſenem, oſtendebat illi vulneratum ex infixo aculeo pedem, flens quodammodò & obſecrans, vt illi curam adhiberet. Cum ergo vidiſſet eum ſenex tali neceſſitate conſtrictum, ſedens apprehendit eius pedem, aperienſque vulnus eduxit aculeum infixum, cum magnâ putredinis copiâ, diligenterque depurgato vulnere, & panno alligato, dimiſit eum. Leo autem cum ſe curatum vidiſſet, noluit ſenem deſerere, ſed vt charus diſcipulus, quocumque pergeret, magiſtrum ſequebatur, ita vt admiraretur ſenex tantam feræ gratitudinem. Igitur extunc ſenex nutriebat eum, mittens ante illum panem & infuſa legumina.

Geraſimus ex leonis pede aculeum extrahit.

Leo ex gratitudine aſſiduus Geraſimo comes.

Habebat autem ipſum monaſterium aſinum vnum, ad ferendam aquam pro neceſſitate fratrum de Iordane. Conſuetudinem autem fecerat ſenex, vt curam paſcendi aſini leo haberet. Itaque abiens cum illo iuxta Iordanis ripas, paſcentem obſeruabat. Quadam autem die dum paſceretur aſinus, leo ſe ab illo longiuſculè auertit, cum ecce camelarius ex Arabiâ veniens, inuentum aſinum accepit, & ſecum duxit. Leo verò, amiſſo aſino, rediit in monaſterium triſtis valdè, & deiectâ facie ac ceruice, ad abbatem ſuum. Abbas igitur Geraſimus putauit, quòd aſinum comediſſet leo, & ait illi: Vbi eſt aſinus? Ille verò quaſi homo ſtabat tacens, & deorſum aſpiciens. Dicit ei ſenex: Comediſti eum: benedictus Dominus. Quidquid faciebat aſinus, amodò facies tu. Extunc igitur leo, iubente ſene, portabat canthelium capientem amphoras quatuor, ferebatque aquam in monaſterium.

Aſini paſcendi curam gerit.

Camelarius Arabs aſinum prædatur.

Leo aſini officium ferendo aquam ſuppleт.

Die verò quadam venit miles quidam ad ſenem benedictionis gratiâ. Qui cum videret leonem baiulantem aquam, didiciſſetque cauſſam, miſertus eſt eius, proferenſque tria numiſmata dedit ſenibus, vt emerent aſinum ad ipſius aquæ miniſterium, & liberarent eâ neceſſitate leonem. Breui autem tranſacto tempore, poſtquam liberatus à labore fuerat, camelarius ille, qui

aſinum abſtulerat, veniebat ferens triticum, vt venumdaret illud in ſancta ciuitate, habens & aſinum ſecum. Et cum tranſiſſet Iordanem, accidit vt [illegible] teret [illegible]. quo viſo, dimiſit camelos, & fugit. Leo autem cognito aſino, cucurrit ad eum, & ore, vt ſolebat, eius capiſtrum mordens, traxit eum cum tribus camelis, & gaudẽs ſimul & rugiens, quòd perditum aſellum reperiſſet, venit ad ſenem. Senex vero, qui priùs putabat, quòd aſinum leo comedisſet, tunc verò didicit, quia inſidias paſſus fuiſſet leo. Impoſuit autem nomen leoni Iordanem. Egit itaque leo in monaſterio cum fratribus plus quàm quinque annos, numquam recedens à ſene.

Leo aſinum reducit.

Cùm autem migraſſet ad Dominum abbas Geraſimus, & à patribus ſepultus eſſet, per diſpenſationem Dei leo tunc in monaſterio inuentus non eſt. Poſt modicum verò venit leo in monaſterium, & quærebat ſenem ſuum. Abbas autem Sabbatius Cilix, qui & diſcipulus fuerat abbatis Geraſimi, viſo illo, dixit ei: Iordane, ſenex noſter dimiſit nos orphanos, & migrauit ad Dominum; ſed accipe, & comede. Leo autem comedere nolebat, ſed iugiter huc atque illuc ſe vertens circumſpiciebat, quærens videre ſenem ſuum, ac rugitu magno ipſius abſentiam ſe ferre non poſſe ſignificans. Abbas autem Sabbatius, & ſenes reliqui fricantes eius ceruicem, dicebant ei: Migrauit ſenex ad Dominum, & dimiſit nos. Sed iſta dicentes non poterant tamen illius voces & eiulatus mitigare, ſed quantò amplius ipſum verbis fouere ac ſolari ſe exiſtimabant, tantò ipſe magis eiulabat, maiorique rugitu vtebatur, & lamenta adiiciebat, oſtendens ex voce, facie, & oculis mœrorem, quem habebat non videns ſenem. Tunc ait illi abbas Sabbatius: Veni mecum, ex quo non credis nobis, & oſtendam tibi, vbi poſitus eſt ſenex noſter. Sumenſque eum duxit, vbi illum ſepelierant. Diſtabat autem ab eccleſiâ quaſi paſſibus quinque. Et ſtans abbas Sabbatius ſupra ſepulcrum abbatis Geraſimi, dixit leoni: Ecce hîc ſenex noſter ſepultus eſt. & inclinauit genua ſua abbas Sabbatius ſupra ſepulcrum ſenis. Cum ergo id leo audiſſet, & vidiſſet proſtratum ſuper tumulum abbatem Sabbatium, & flentem, tunc & ipſe proſtrauit ſe, percutiens in terram caput ſuum vehementer, & rugiens; atque ita continuò defunctus eſt ſuper ſepulcrum ſenis.

Leo obitum Geraſimi abbatis deflet.

Leo non capiens ſuper morte Geraſimi ſolatium, ſuper ſepulcrum eius moritur.

Hoc autem totum factum eſt, non quia animam rationalem habuiſſet leo putandus ſit, ſed quòd Deus voluerit glorificantes ſe glorificare, non ſolùm in vita hac, ſed etiam poſt mortem, & monſtrare nobis qualem [illegible] primo homini habuerint ſubiectionem beſtiæ, priuſquam inobediens eſſet mandato, & antequam excideret è paradiſo deliciarum.

[illegible] ſeruum obedientes

Vita PRESBYTERI *virginis, eiuſque* VXORIS *itidem virginis.*

CAP. VIII.

CVM in Samum inſulam veniſſemus, vidimus in cœnobio, quod Charixeni appellatur, abbatem Iſidorum ipſius monaſterij præpoſitum, virum eximiæ virtutis, & magnæ ad omnes charitatis, ſimplicitateque & humilitate maximè ornatum: quem etiam poſt aliquantulum temporis Epiſcopum in eadem regione conſtitutum ſcimus. Hic enarrauit nobis, dicens:

Eſt in octauo huius ciuitatis milliario vicus habens etiam eccleſiam: in hac presbyter quidam fuit valdè mirabilis, quem parentes inuitum & renitentem vxorem accipere compulerunt. Verùm ille non ſolum voluptatis illecebrâ captus non eſt, quamuis iuuenis exiſteret, & legitimæ coniunctus vxori, ſed & ipſam induxit caſte ſecum ac pudicè viuere. Didicerunt igitur ambo pſalterium, amboque ſimul in eccleſiâ pſallebant, ſeruantes ſe ipſos virgines vſque in finem. Hic itaque presbyter die quadam falsâ calumniâ apud epiſcopum accuſatus eſt. Quem epiſcopus ignorans inſtitutum eius, accerſiuit ex vico, & miſit in carcerem, in quem ſolebant peccantes clerici includi & cuſtodiri.

Quidam cum vxore continens in matrimonio.

Presbyter creatus per calumniam carceri mancipatur.

Cum igitur eſſet in carcere, adueniente ſancto die Dominico, apparuit ei iuuenis formoſus valdè, dixitque ei: Surge, presbyter, vade in eccleſiam tuam, vt ſanctam oblationem offeras. Ait illi presbyter: Non poſſum, quia incluſus ſum. Dixit ei is qui apparuit: Ego tibi aperio carcerem; veni, ſequere me. aperienſque ianuam, ante illum exijt: Cùm verò egreſſi eſſent, ambulauit ille vſque dum mille paſſibus diſtaret à vico presbyten. Factâ autem die, qui cuſtodiebat carcerem, ingreſſus eſt requirens eum, vbi clauſus fuerat. Et non inueniens, pertexit ad epiſcopum dicens: Effugit presbyter, me habente clauem. Putans igitur epiſcopus, quia effugiſſet, miſit vnum de ſeruis epiſcopatus dicens: Vade, & vide, ſi presbyter in vico ſuo eſt, nihilque illi interim dicas. Profectus ergo puer illum inuenit in eccleſiâ ſanctam oblationem offerentem. Reuerſuſque dixit epiſcopo, illic eſſe presbyterum, ac eum ſe repeniſſe offerentem ſacrificium. Epiſcopus autem magis ac magis contra illum indignatus, iurauit, quòd in

Ab Angelo è carcere educitur, vt Miſſam die Dominico celebret.

in craſtinum cum cum ſummâ ignominia reduceret.

Sequenti autem nocte apparuit presbytero is qui primo apparuerat, dicens: Veni, vt eamus, vbi te epiſcopus incluſerat in ciuitate. aſſumenſque illum adduxit rurſum, & repoſuit in carcere, ignorante cuſtode carceris. Mane verò diei ſequentis didicit è carcerario epiſcopus, quia in cuſtodiâ presbyter ſe ignorante inuentus eſſet. Mittens epiſcopus ſciſcitabatur à presbytero quomodo de carcere exiſſet, & quomodo rurſus abſque carcerarij notitiâ ingreſſus eſſet. Qui reſpondit: Iuuenis quidam ſpecioſus valdè & optimè veſtitus, epiſcopatus veſtri, vt dicebat, miniſter, aperuit mihi oſtium, & præcedebat me vſque ad vnum milliare prope vicum nocte Dominicæ, idemque rurſus ſequenti nocte veniens reduxit me. Epiſcopus igitur accerſiuit omnes ſeruos epiſcopatus, ſed nullum ex ipſis recognouit presbyter. Tunc intellexit epiſcopus, quòd angelus Dei fuerat qui hoc egiſſet, ne virtus presbyteri prorſus occultaretur, ſed vt omnes diſcerent, & glorificarent Deum, qui glorificantes ſe glorificat. Et de ipſo valdè ædificatus, dimiſit illum à ſe in pace, multa contra eos clamans qui illum iniuſtè accuſauerant.

Ab eodem reducitur in carcerem carcerario ignorante.

Cum gloriâ ab epiſcopo dimittitur.

Cap. cix. *Vita abbatis* GEORGII, *qui numquam turbabatur.*

De abbate Georgio, patre monaſterij abbatis Theodoſij, narrauit nobis abbas Theodoſius eius diſcipulus bonus ac mitis & humilis, qui fuit epiſcopus Capitoliadis, quod duodecim annos obſeruaſſet eum, ſi vel ſemel turbaretur, & numquam turbatũ vidit, idque in hoc tempore, quando omnis deſidia, & negligentia, & mollities, & inobedientia regnat. Quis autem, aiebat, ita frænauit oculum, ſicut pater noſter ſanctus Georgius? Quis ita potuit ianuam auribus, ſicut beatus iſte? Quis ita continuit linguam, ſicut pater noſter? Quiſnam ſolaris radius ita illuſtrauit terram, ſicut pater noſter noſtrûm omnium corda radiauit?

Georgius ſemper imperturbatus, oculos, aures, linguam frænans.

Cap. cx. *Dicta egregia ſancti cuiuſdam* SENIS *Aegyptij.*

Assvmpsi dominum meum Sophronium, & perreximus in monaſterium, quod ab Alexandriâ decem & octo paſſuum millibus diſtat, ad ſenem quemdam magnæ virtutis, Ægyptium genere, dixique ſeni: Dic nobis verbum, pater, quomodo debemus ſimul habitare, quia dominus Sophiſta voluntatem ſæculo renuntiandi habet. Ait ſenex: Benè facis, fili, renũtians ſæculo, ſaluanſque animam tuam. Sedete igitur in cella, vbi vultis, ſobriè & vigilanter, quietem ac ſilentium ſeruantes, & ſine intermiſſione orantes: & ſpem habeo in Deum, filij, quòd mittet vobis ſcientiam ſuam ad illuminandas animas veſtras.

Sæculo renuntiantes in cella cum ſilentio ſeruet.

Dixit iterùm: Si ſaluari, filij, cupitis, fugite homines. Hodie enim nos non deſiſtimus omnium terere limina, omnemque ciuitatem ac regionem circuire, ſicubi poſſimus auaritiæ vel inanis gloriæ nobis ipſis ſtipendia acquirere, & animas noſtras implere vanitate.

Salus ex fugâ hominum.

Dixit iterum ſenex: Fugiamus iam, filij, quoniam appropinquat tempus.

Dixit iterùm: Væ, væ, quantum flebimus, quantumque pœnitebimus pro eo, quod modò pœnitere nolumus.

Modò pœnitendum.

Dixit iterum: Neque cùm laudamur, nos ipſos continemus ſub humilitate; neque rurſus cùm vituperamur, toleramus. Aliud quippe nobis inanem gloriam ſuggerit, aliud mœſtitiam nobis miſeris facit: vbi verò triſtitia & inanis gloria eſt, nihil boni reperitur.

In laude & vituperio ſemper æquabiles ſimus.

Dixit iterùm: Patres noſtri, vt magni atque mirabiles, paſcebant multos; ego autem humilis vnam ouem regere non valeo, ſed ſemper ferarum morſibus pateo.

Ait rurſus: Dæmonum opus hoc eſt, vt cum animam in peccatum deiecerint, tunc nos in deſperationem præcipitent, vt perfectè nos perdant. Semper enim dæmones dicunt animæ: Quando morietur, & peribit nomen eius? Si igitur ſobria fuerit anima, & ipſa ad eos econtra clamabit, & dicet: Non moriar, ſed viuam, & narrabo opera Domini. (Pſal. 117.) Quoniam igitur magnam habent impudentiam dæmones, & ipſi rurſus clamant, dicentes: Tranſmigra in montem, velut paſſer. (Pſal. 10.) idcircò & nos ad illos dicere debemus: Nam & ipſe Deus meus, & Saluator meus, adiutor meus, non emigrabo. (Pſal. 61.)

Quid dæmones deſperationem ſuggerunt, reſpondendum.

Dixit iterùm ſenex: Eſto ianitor cordis tui, ne intret peregrinus, dicens: Noſter es, an aduerſariorum?

Quiſque ianitor cordis ſui ſit.

Factum cuiuſdam VIRI CALVI, *& ſacco induti.* Cap. cxi.

Ego & ſodalis meus Sophronius, cum in Alexandriâ eſſemus, die quadam perreximus ad Theodoſij eccleſiam, obuiumque habuimus in vico virum quemdam caluum, indutum ſacco vſque ad genua. videbatur autem quaſi fatuus & amens. Dixit igitur mihi abbas Sophronius: Da mihi nummos, & videbis virtutem venientis.

Dedi ergo illi quinque nummos: qui acceptos dedit illi, qui videbatur vt amens. Accepit autem eos ille, nihil omnino loquens. nos autem clàm illum ſecuti ſumus eius veſtigio. Ille verò cum flexiſſet à viâ, extendit in cælum manum ſuam dexteram habentem nummos, & poſt hæc proſtrauit ſe coram Deo, poſitiſque in terrâ nummis abijt.

Nummos quidam acceptos rogcis.

CAP. CXII

Vita & mors LEONIS *monachi, genere Cappadocis.*

TEMPORIBVS imperij Tiberij fideliſſimi Cæſaris, aſcendimus in Oaſim, vidimuſque illic magnum in diuinis rebus monachum, genere quidem Cappadocem, nomine autem Leonem. De hoc multi multa digna admiratione narrabant nobis. Nos autem ad illius pertingentes familiare colloquium, magnumque experimentum capientes ſancti huius viri, magnificè ædificati ſumus, & maxime in humilitate eius, & ſilentio, & nuditate rerum omnium, & charitate, quam ad omnes habuit. Dicebat ergo ſemper venerabilis hic ſenex: Credite mihi, filij, quia regnare habeo. Nos autem dicebamus ei: Crede nobis, abba Leo, quia nullus ex Cappadocia vnquam regnauit; importunam ergo habes iſtam cogitationem. Ille verò rurſus dicebat: Veraciter, filij, regnare habeo. Nemo autem poterat eum ab hac cogitatione remouere.

Leo humilit. ſilent. rerum omnium nuditat. charitate flagrans.

Cùm igitur veniſſent Mazices, & vniuerſam prouinciam illam deuaſtaſſent ac diripuiſſent, venerunt & in Oaſim, & monachos quidem plures occiderunt, plurimoſque captiuos duxerunt. Inter quos acceperunt & abbatem Ioannem (erat autem hic lector magnæ Conſtantinopolitanæ eccleſiæ) & abbatem Euſtathium Romanum, & abbatem Theodorum Cilicem. Erant autem tres iſti infirmantes. Cùm ergo vincti fuiſſent, ait abbas Ioannes barbaris: Ducite me in ciuitatem, & faciam, vt epiſcopus det pro nobis numiſmata viginti quatuor. Accepit ergo illum vnus ex barbaris, & duxit prope ciuitatem: ingreſſuſque eſt abbas Ioannes ad epiſcopum. Inuentus eſt autem in vrbe & abbas Leo, & alij quidam patrum, atque ideò tenti non fuerant. Ingreſſus igitur abbas Ioannes cœpit orare epiſcopum, vt barbaro numiſmata daret; epiſcopus autem non pluta quàm octo numiſmata habere inuentus eſt. Voluerunt ergo dare barbaro octo numiſmata, & noluit accipere, dicens: Aut viginti quatuor numiſmata præbete mihi, aut monachum date. Coacti igitur ſunt, qui erant in ciuitate, rurſus abbatem Ioannem barbaro dare flentem & eiulantem. Adduxit autem illum in ſua tabernacula barbarus. Poſt tres ergo dies, ſumptis octo numiſmatibus, abbas Leo in eremum exijt, vbi erant barbari, orauitque illos, dicens: Accipite me cum octo numiſmatibus, & tres iſtos dimittite, qui infirmi ſunt, neque pergere per eremum poſſunt; nam interficietis eos, & detrimentum patiemini: ego verò ſanus ſum, & ſeruiam vobis. Tunc barbari acceperunt abbatem Leonem, & octo numiſmata, & dimiſerunt illos tres. Abijt ergo abbas Leo vſque ad quemdam locum, & cùm præ debilitate pergere vltrà non poſſet, barbari decollauerunt eum. Impleuitque abbas Leo Scripturam dicentem: Maiorem hac dilectionem nemo habet quàm vt ponat quis animam ſuam pro amicis ſuis. Tunc nos quoque cognouimus, quidnam eſſet quod dixerat, Quia regnare habeo. Veraciter enim regnauit, qui poſuit animam ſuam pro amicis ſuis.

Mazices Oaſim & loca vicina deuaſtant.

Barbaris ſe tradit vt alios liberet.

Martyrio aſſumitur.

Ioan. 15.

Admonitio abbatis IOANNIS DE PETRA.

CAP. CXIII.

AD abbatem Ioannem de Petrâ perrexi, ſumpto mecum & ſodali Sophronio, rogauimuſque illum dicentes: Dic nobis verbum. Senex autem ait: Amate nuditatem rerum omnium, & continentiam. Credite dicenti mihi, cùm adoleſcens morarer in Scithi, quidam ſenum ſplene indoluit, & modicum aceti quæſitum eſt in quatuor eius loci monaſterijs, & inuentum non eſt. Tanta erat apud eos paupertas, & nuditas, & continentia. Erant autem ibi patres quaſi ter mille & quingenti.

Amor paupertatis & continentiæ.

Ter mille & quingenti monachi in Scithi.

Vita abbatis DANIELIS *Ægyptij.*

CAP. CXIV

NARRAVIT autem nobis ſanctus ſenex de abbate Daniele Ægyptio, dicens: Aſcendit ſenex ipſe die quadam in Therenuten, vt opus manuum ſuarum venderet. Adoleſcens autem quidam precabatur ſenem, dicens: Per Deum, ſenior, veni in domum meam, & fac orationem ſuper vxorem meam, quia ſterilis eſt. Senex autem compulſus à iuuene abijt cum illo in domum ſuam, fecitque orationem ſuper vxorem eius, & volente Deo mulier in vtero concepit. Viri ergo quidam non timentes Deum cœperunt ſeni detrahere, & dicere: Verè iuuenis iſte infecundus eſt, ſed mulier à ſene prægnans facta eſt. Venit igitur hæc fama ad ſenis aures, & ſcripſit ſenex marito mulieris, dicens: Cùm pepererit vxor tua, nuntia mihi. Cùm ergo peperiſſet vxor illius, ſeni ſignificauit iuuenis, dicens: Per Deum & orationes tuas, pater, genuit vxor mea. Tunc abbas Daniel ingreſ-

Daniel de adulterio inuſtè infamatur.

ingreſſus ait iuueni: Fac prandium, & voca cognatos & amicos tuos. Cum igitur prandeient, ſumens ſenex puerulum in manibus coram omnibus dixit infantulo: Quis eſt pater tuus, infans? Ait autem infans; Hic, oſtendens digito manus ſuæ iuuenem. Erat autem infantulus dierum viginti quinque.

patrem nominat. ... ab infamia liberat.

Cap. cxv. *Admonitiones abbatis* IOANNIS *Cilicis.*

Varia documenta Cilicis monita. Ioan. 2.

DIXERAT abbas Ioannes Cilix præpoſitus Raythu fratribus: Filij, ſicut fugimus mundum, fugiamus concupiſcentias carnis.

Dixit iterum: Imitemur patres noſtros, qui cum tanta auſteritate vitæ & ſilentio ſederunt in loco iſto.

Dixit iterùm: Ne ſordidemus locum iſtum, filij, quem patres noſtri à dæmonibus emundauerunt.

Ait rurſus: Locus iſte monachorum, non negotiatorum eſt.

Dixit iterùm: Inueni hic ſenes, qui ſeptuaginta annos hoc eodem in loco egerant, herbis ſolùm & palmarum fructibus viuentes.

Dixit iterùm ſenex: Septuaginta & ſex annos habeo in hoc loco, multa mala & horrenda perpeſſus à dæmonibus.

Cap. cxvi. *De* FRATRE *cui falsò obijciebatur, ſubtraxiſſe numiſma.*

NARRAVIT nobis abbas Andreas Meſſenius, dum eſſemus in Raythu, dicens: Cùm eſſem adoleſcens, receſſimus ego & abbas meus de Raythu, & venimus in Palæſtinam; manſimus autem apud ſenem quendam. Senex ergo qui ſuſcepit nos, habebat vnum numiſma, quod vbi poſuiſſet, per errorem oblitus, ſuſpicatus eſt quod iunior ego furatus illud eſſem. Dicebat ergo ſenex patribus loci ipſius, Quia frater Andreas numiſma accepit. Quod cùm audiſſet abbas meus, vocauit me, & ait mihi: Dic, Andrea, tu numiſma ſenis accepiſti? Ad quem ego: Ignoſce abba, ego nihil accepi. Habebam autem pallium, quod abiens vendidi numiſmate, & accipiens numiſma profectus ſum ad ſenem, & proſtratus illi veniam petij, & dixi: Ignoſce mihi, abba, quia ſatanas decepit me, & accepi numiſma tuum. erat autem illic & ſæcularis quidam. Ait ad me ſenex: Vade, fili, nihil perdidi. Iterum igitur proſtratus veniam petebam dicens: Per Dominum, abba, accipe numiſma; ecce hoc eſt: & fac mihi orationem, quoniam ſatanas immiſit mihi, vt furarer illud, & affligerem vos. Dixit iterum ſenex: Fili non perdidi quidquam. Cum verò illi non acquieſcerem, tunc ait mihi ſæcularis ille: Vere, domine frater, heſterno die cum huc veniſſem, inueni ſenem plorantem, & proſtratum, petentemq; veniam in magna afflictione animi, dixiſque illi: Fac charitatem; quid eſt quod habes? Et dixit mihi ſenex: Quia fratrem iniuſta calumnià exagitaui, dicens quòd numiſma furatus eſſet, & ecce inueni illud. Tunc ſenex ædificatus eſt in me, quòd cùm non accepiſſem numiſma, detulerim illud ad eum dicés: Accipe numiſma, ego enim illud cepi.

Andreas à ſene furti falsò accuſatum.

Andreas furti crimen in ſe ... dormat.

Senex de calumnia Andreæ illatâ pœnitet.

De fratre dæmoniaco ab abbate ANDREA *ſanato.* *Cap. cxvii.*

FRATER quidam dæmonium habens acceſſit ad abbatem Simeonem Stylitem in admirabilem montem, rogans, vt pro ſe oraret, & effugaret ab eo dæmonem. Dixit ei abbas Simeon: Vbi moraris? Qui ait: In Raythu. Ad quem ſenex, Miror, inquit, frater, cur tanto te labore fatigaueris, tantumque itineris peregeris, vt venires ad me peccatorem hominem, cum tales ac tantos patres habeas in monaſterio tuo. Vade igitur ad abbatem Andream, & roga illum vt oret pro te, & ſtatim curabit te. Venit igitur frater in Raythu; & ſicut ſibi mandauerat beatus Simeon, proſtrauit ſe illi, rogans & dicens: Ora pro me, pater. Dixit ei abbas Andreas: Accepit gratiam huius curationis abbas Simeon. Cumque feciſſet orationem, continuò mundatus eſt frater, & gratias reddidit Deo.

Andreas dæmoniacum curat.

Vita MENAE *diaconi monachi in Raythu.* *Cap. cxviii.*

NARRAVIT nobis abbas Sergius in Raythu de fratre quodam illic diacono, Mena nomine, & ait: Cum exiſſet aliquando Menas ad miniſterium, reuerſus eſt ad ſæculum: quid autem illi contigerit, neſcimus, niſi quia reliquit monaſticum habitum, & ſæcularis effectus eſt. Poſt multum verò temporis profectus eſt Theopolim, & cùm rediret Seleuciam, vidit monaſterium ſancti abbatis Simeonis Stylitæ de longè, & ait intra ſe: Aſcendam, & videbo magnum Simeonem: numquam enim eum viderat. Euntem verò & iam columnæ appropinquantem vt vidit abbas Simeon, diuinitus agnoſcens quòd eſſet monachus, & quia diaconus ordinatus fuiſſet, vocauit miniſtrum ſuum, dicens: Affer huc forfices. Cumque attuliſſet, ait illi: Benedictus Dominus: tonde illum; oſtendens eum digito. erant enim ibi multi circa columnam. Admiratus autem ille in verbo ſenis, ſimulque timore magno comprehenſus ſuſcepit tonſuram, nihil omnino loquens: intellexit enim, quia Deus reuelaſſet ſeni de ſe. Cùm miniſter ergo

Simeon Stylites Menam diaconum profugum è monaſterio diuinitus nouit, & eò remittit.

totun-

totondiſſet illum, ait ei magnus Simeon: Fac orationem diacone. Et cùm oraſſet, ait illi iterùm: Perge in Raythu, vnde etiam exiſti. Dicente autem illo, ſe verecundari, patrumque aſpectus ferre non poſſe; rurſus ait illi abbas Simeon: Crede mihi, fili, quia vereri omnino non debes, hilari enim facie & grato animo te ſuſcipient patres, gaudiumque illis fiet & exultatio in conuerſione tuâ. Et hoc autem ſcito, fili, quia Deus ſignum in te facturus eſt, vt agnoſcas, quoniam ignouit tibi illius immenſa & ineffabilis bonitas peccatum iſtud. Venientem igitur in Raythu ſupinis manibus exceperũt patres, miſeruntque ipſum in ſanctuor ſacrarium. Quadam igitur die Dominicâ cùm ferret ſanctum & viuificum ſanguinem magni Dei & Saluatoris noſtri Ieſu Christi, continuò exijt oculus eius vnus: atque ex hoc ſigno cognouerunt patres, quia ignouiſſet illi Deus peccatum iſtud, iuxta verbum magni Simeonis.

Monacho diacono pœnitentia Deo accepta ſigno oſtenditur.

CAP. CXIX. *De dæmone, qui in habitu monachi profectus eſt ad cellam cuiuſdã ſenis in Raythu.*

DICEBAT nobis abbas Euſebius preſbyter eiuſdem monaſterij Raythu, cum ad illum veniſſemus, quòd dæmon in habitu monachi profectus fuit ad cellam ſenis, & cùm pulſaſſet ianuam, aperuit ſenex, & dixit illi: Ora. Dæmon autem ait: Et nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum; Amen. Senex autem rurſus dixit: Ora. Et dæmon ſimiliter ait: Nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen. Tunc ſenex, Ora, & dic: Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, etiam nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen. Hoc autem cum dixiſſet ſenex, dæmon quaſi vim paſſus ab igne, euanuit.

Dæmon ad Gloria patri, euaneſcit.

CAP. CXX. *De tribus* MONACHIS *mortuis inuentis à piſcatoribus Pharonitis.*

NARRAVERVNT nobis Pharonitæ piſcatores, dicentes: Die quadam iuimus in Buchrin trans mare rubrum, & cum pluri mos piſces cepiſſemus, reuerſi ſumus, & venimus prope Pereleum. Volenteſque transfretare in Raythu, probibiti ſumus a ventis contrarijs, ac maris tempeſtate detenti ſumus per dies nonaginta. Venientes autem in quoddam maximum deſertum, inuenimus ſubter vnum ſaxum tres anachoretas defunctos, [16] indutos colobijs de ſibino, meloteſque illorum iuxta eos erant poſitæ. Accepimus itaque illos, & duximus ad nauem, continuoque æſtuans mare tranquillum factum eſt, & venti contrarij in opportunos conuerſi ſunt. Et transfretauimus ſecundis ventis, & venimus in Raythu: patres autem ſepelierunt eos cum antiquis ſenibus.

Tranquillatur mare ad aduentum ſanctorum corporum.

CAP. CXXI. *Vita & mors abbatis* GREGORII *Byzantini, & alterius* GREGORII *Pharonitæ eius diſcipuli.*

NARRAVERVNT nobis ipſius loci patres de abbate Gregorio Byzantino, & diſcipulo eius abbate Gregorio Pharonite, quòd in inſulâ quadam maris rubri manſerint. Illa vero inſula aquam non habebat, ſed ex continenti afferebant aquam ſibi in vſus ſuos. Habebant enim ratem, cum qua exibant, & afferebant aquam. Quadam autem die dimiſerunt ratem in mare, ligantes illam ad ſaxum quoddam. Nocte verò illâ facta eſt vnda vehemens, ruptoque ſune perijt ratis. Manſerunt autem patres illi non habentes, vnde ſibi aquam deferrent. Poſt octo itaque menſes venerunt monachi de Raythu, & inuenerunt ambos mortuos. Inuenerunt autem & in dorſo teſtudinis ita ſcriptum: ABBAS GREGORIVS PHARONITES VIGINTI ET OCTO DIEBVS AQVAM NON BIBENS, DEFVNCTVS EST: EGO AVTEM DIES TRIGINTA SEPTEM TRANSEGI, EX QVO NON BIBI. Inuenimus verò ambos integros, ſumenteſque illos, ſepeliuimus in Raythu.

Integra manſere duorum corpora ex ſiti mortuorum.

CAP. CXXII. *De duobus monachis, qui nudi ingreſſi ſunt eccleſiam vt cõmunicarent, nec viſi ſunt ab aliquo, niſi ab abbate* STEPHANO.

VENIMVS ad abbatem Stephanum Cappadocem in Sinâ monte, narrauitque nobis, dicens: Cùm eſſem ego in Raythu ante hos annos, quintâ feriâ Cœnæ Domini, eram in eccleſiâ. Cumque conſummaretur ſancta oblatio, patreſque omnes aſſiſterent, ecce video duos quoſdam anachoretas eccleſiam ingredi, erant autem nudi, nulluſque patrum alius animaduertit quòd nudi eſſent, niſi ego ſolus. Cùm igitur communicaſſent Dominico corpori & ſanguini, exierunt de eccleſiâ, & abibant; ego autem vnà cum illis exiui. Cùm ergo egreſſi eſſemus, proſtraui me illis, dicens: Facite charitatem, accipite me vobiſcum. Cognouerunt autem, quia videram illos nudos, & dixerunt mihi: Bene ſedes, quieſce. Rurſus ego rogabam illos, vt acciperent me ſecum. Tunc dixerunt mihi: Non potes nobiſcum eſſe, ſede, bona enim tibi ſedes eſt. Facientes autem mihi orationem, vidente me ſuper aquas rubri maris

Duo monachi nudi communicant, nemine id præter vnum aduertente.

Duo monachi pedibus ſuper mare rubrum ambulant.

maris pedibus ingreſſi ſunt, & trans mare abierunt.

Cap.cxx-iii.

Vita abbatis ZOSIMI *Cilicis.*

PERREXIMVS ad abbatem Zoſimum Cilicem in monte Sinâ, vbi morabatur: renuerat enim epiſcopatum ſenex, & redierat in cellulam ſuam. Erat autem vir magnæ abſtinentiæ, narrauitque nobis, dicens: Cùm eſſem iunior, exiui de Sinâ, & abij in Ammoniacem vt illic morarer, inueníque ibi ſenem veſtitum colobio de ſibino. Senex autem vt vidit me, priuſquam illum ſalutarem, ait mihi: Quid huc adueniſti, Zoſime? vade, non enim potes hîc ſedere. Exiſtimans autem, quia cognouiſſet me, proſtraui me ante illum, dicens: Fac charitatem, pater, vnde me noſti? Senex autem dixit mihi: Ante duos dies apparuit mihi quidam, dicens: Ecce veniet ad te monachus quidam, nomine Zoſimus; non permittas eum hîc manere: volo enim eccleſiam Babylonis, quæ in Ægypto eſt, illi credere. Tacuitque ſenex, & dimiſſo me, abijt à me quantum eſt iactus lapidis. Et cùm duas horas in oratione compleſſet, venit ad me, & oſculans faciem meam, ait mihi: Fili chariſſime, benè veniſti; Deus enim te huc adduxit, vt commendes terræ corpus meum. Dixi autem ei: Quot annos in hoc loco habes, abba? Dixit ad me: Quadraginta & quinque annos impleo. Et apparuit mihi facies eius tamquam ignis. & ait mihi: Pax tibi, fili, & ora pro me. Et hæc dicens collocauit ſeipſum, & requieuit. Ego autem, effoſsâ humo, ſepeliui eum, & poſt duos dies receſſi glorificans Deum.

Zoſimus epiſcopatū renuit.

Zoſimo Babylonis epiſcopatum deſerendum diuinitus indicatur.

Senex morti ſue præſcius.

Cap.cxx-iv.

Eiuſdem relatio.

NARRAVIT autem nobis & hoc ſenex, dicens: Ante annos viginti duos aſcendi in Porphyritem, volens illic morari; accepi autem & diſcipulum meum Ioannem mecum. Cùm ergo illuc veniſſemus, inuenimus duos anachoretas, manſimuſque prope illos. Erat autem alter quidem ex his Galata, nomine Paulus; alter verò Melitinus, nomine Theodorus, ex monaſterio fuerat abbatis Euthymij. Ferebant autem colobia ex pellibus bubalorum. Manſi autem illic fermè duos annos, diſtabamuſque ab inuicem quaſi duobus ſtadijs. Die autem quadam cùm ſederet Ioannes diſcipulus meus, percuſſit eum ſerpens, ſtatimque defunctus eſt, ſanguinem ex omnibus partibus fundens. In multâ igitur anguſtiâ exiſtens, abij ad anachoretas: qui ſtatim vt viderunt me turbatum & afflictum, antequam aliquid dicerem ad eos, dicunt mihi: Quid eſt, abba Zoſime? mortuus eſt frater? Dico illis: Ita ſanè, mortuus eſt. Venientes igitur mecum, videnteſque ipſum in terrâ iacentem, dicunt mihi: Noli contriſtari, abba Zoſime; adeſt diuinum adiutorium. Vocanteſque fratrem dixerunt: Frater Ioannes, ſurge, quis ſenex te opus habet. Continuoque ſurrexit frater de terrâ. Quærentes autem beſtiam, & inuenientes, tenuerunt eam, & in conſpectu noſtro illam in duas partes diſruperunt. Tunc dicunt mihi: Abba Zoſime, vade in Sina: Deus enim tibi committere vult eccleſiam Babylonis. Continuò itaque receſſimus nos, cumque veniſſemus in Sina, poſt paucos dies abbas miſit me & duos alios in miniſterium in Alexandriam: tenenſque nos papa Alexandrinus beatiſſimus Apollinaris, omnes tres fecit epiſcopos; vnum quidem Heliopoleos, alium Leontopoleos, me vero in Babylonem miſit.

Ioannes à ſerpente lethaliter percuſſus, moritur.

Ioannes à morte excitatur.

Zoſimo epiſcopatus prædicitur.

Cap.cxxv

Factum pulchrum abbatis SERGII *anachoretæ.*

NARRAVERVNT nobis quidam patrum in Sinâ de abbate Sergio anachoretâ, quòd cùm moraretur in Sinâ, conſtituebat illum diſpenſator ſuper 17 burdones. Cùm ergo die quadam properaret, ecce leo iacebat in viâ: porrò burdonarij, burdoneſque, viſo leone, timore correpti, receſſerunt. Tunc abbas Sergius ſumens de perâ vnam eulogiam, profectus eſt ad leonem, dixitque ei: Accipe eulogiam patrum & recede de viâ, vt tranſeamus. Sumptaque leo eulogiâ receſſit.

Sergius leoni imperat.

Cap.cxx-vi.

Egregia reſponſio abbatis ORENTI *montis Sina.*

DICEBANT nobis eiuſdem loci ſancti patres de abbate Orento, quòd die quadam Dominicâ ingreſſus eſt ſenex in eccleſiam verſo ſago ſuo, ita vt foris villoſus eſſet. Stante igitur eo in choro, venerunt quidam de diſpenſatoribus loci, & dixerunt ſeni: Cur ita, pater, ingreſſus es conuerſo ſago tuo in eccleſiam ad deriſionem noſtram coram peregrinis? Reſpondit ei ſenex: Vos euertiſtis Sina, & nemo vobis dixit aliquid, & ego quia conuerti ſagum meum, dicitis mihi: Quare conuertis ſagum tuum? Ite, corrigite quæ euertiſtis, & ego corrigam quæ euerti.

Orentus ſago inuerſo euerſionem Sinæ docet.

Cap.cxx-vii.

Vita abbatis GEORGII *ſancti montis Sina, &* ANVS *cuiuſdam ex Galatiâ Phrygiæ.*

NARRAVIT nobis abbatiſſa Damiana ſolitaria, mater abbatis Athenogenis epiſcopi.

epiſcopi Petrenſis, dicens: Erat quidam Abbas in ſancto monte Sinâ, nomine Georgius, magnæ virtutis & abſtinentiæ vir. Huic abbati Georgio magni Sabbati die ſedenti in cellulâ ſua venit deſiderium faciendi ſacrum diem reſurrectionis in ſancta ciuitate, & ſumere veneranda myſteria in ſancta Chriſti Dei noſtri [18] Reſurrectione. Per totam ergo diem ſenior huiuſmodi cogitatione ſollicitabatur & orabat. Cùm itaque ſerò factum eſſet, venit diſcipulus eius dicens ei: Iube pater, vt eamus ad ſynaxim. Senex autem reſpondit ei: Vade, & tempore ſanctæ Communionis veni ad me, & pergam. Manſit itaque ſenex in cellulâ. Cum autem aduenisset tempus ſanctæ Communionis in ſanctâ Reſurrectione, inuentus eſt ſenex prope archiepiſcopum beatum Petrum, qui præbuit illi cum presbyteris ſanctam Communionem. Videns igitur eum patriarcha, dixit Menæ [19] Syncello ſeu aſſeſſori ſuo: Quando venit abbas montis Sinæ? Reſpondit ille: Per orationes veſtras, domine, non vidi illum niſi nunc ſolummodo. Tunc ait patriarcha: Dic illi, vt non recedat; volo enim, vt mecum ſumat cibum. Ille verò profectus id dixit ſeni. Qui ait: Voluntas Dei fiat. Cùm ergo ſenex dimiſiſſet ſynaxes, adorato ſancto monumento, inuentus eſt in cellula ſuâ. Et ecce diſcipulus ipſius pulſauit, & dixit: Pater, veni, vt communices. Senex verò profectus in eccleſiam cum diſcipulo ſuo, iterum ſumpſit veneranda myſteria. Petrus autem archiepiſcopus contriſtatus, quòd illi inobediens fuiſſet, poſt ſollemnitatem miſit ad epiſcopum Phari abbatem Photinum, & ad patres Sina, vt abbatem ad ſe mitterent. Cum ergo veniſſet qui attulerat litteras, dediſſetque illas, miſit & ſenex tres presbyteros, abbatem ſcilicet Stephanum Cappadocem, magnum illum virum, cuius & ſupra meminimus; & abbatem Zoſimum, cuius etiam ſuperius mentionem fecimus; & abbatem Dulcitium Romanum, ad patriarcham, purgauitque ſe ipſum ſenior ſcribens, ac dicens: Abſit à me, mi domine ſanctiſſime, vt ſanctum Angelum veſtrum contempſerim. Scripſit autem & hoc ad eum: Vt ſciat beatitudo veſtra, poſt ſex menſes Chriſto Domino ac Deo noſtro ſimul occurſuri ſumus, & illic adorabo vos. Egreſſi itaque presbyteri dederunt patriarchæ literas: dixerunt autem & hoc ei, quoniam ſenex multos annos habebat, ex quo non venerat in Palæſtinam. Oſtendebant item & litteras epiſcopi Phari ſimul conteſtantes, quòd fermè ſeptuaginta annos haberet ſenex, ex quo de ſancto monte Sinâ non exierat. Sanctus verò ac mitiſſimus Petrus afferebat teſtes eos qui tunc adfuerant epiſcopos & clericos, dicentes: Vere nos ſenem vidimus, & omnes oſculo ſancto illum ſalutauimus. Poſtquam igitur impleti ſunt ſex menſes, requieuerunt in pace ſenex & patriarcha, iuxta ſcilicet ipſius ſenis prophetiam.

Georgius in cellâ manens, in eccleſiâ cernitur vt communicet.

Adorat ſanctum Domini noſtri ſepulcrum

Supr c.112

Supr.c.113

Georgius mortem ſuam & patriarchæ Ieroſolymitani prædicit.

Narrauit nobis eadem abbatiſſa Damiana & hoc dicens: Die ſancto Paraſceues, antequam includerer, abij ad ſanctum Coſmam & Damianum, & illic totam noctem peregi. Venit itaque ſerò anus quædam ex Galatiâ Phrygiæ, & dabat omnibus, qui in templo erant, duo minuta: die igitur quadam neptis mea, & fideliſſimi Imperatoris Mauritij, veniens in ſanctam ciuitatem orationis gratiâ, egit ibi annum integrum. Aſſumpſi ergo eam, & adduxi ad ſanctos Coſmam & Damianum. Cum igitur in oratorio eſſemus, aio cognatæ meæ: Vide, filia, quia venit anus quædam dans duo minuta (ea enim mihi ſæpius dederat) ſume illa, ne ſuperbias. Illa autem indignans dicebat: Mandatum habeo accipere? Tunc dixi ei: Etiam, accipe: mulier enim ſancta eſt & magnæ virtutis: totâ enim hebdomadâ ieiunat, & quidquid in hebdomadâ laborans lucratur, erogat his qui in templo inueniuntur. Eſt autem vidua quaſi annorum octoginta. Sume igitur duo minuta, & da illa tu quoque alteri: tantùm ne reſpuas anus iſtius ſacrificium. Iſta nobis loquentibus, ecce anus veniens duo minuta erogabat, veniénſque dedit mihi cum omni ſilentio: dedit autem & nepti meæ, dicens: Accipe iſta, & comede. Cùm ergo abijſſet, agnouimus quòd Deus illi reuelaſſet, quòd dixeram ei, vt acciperet & alteri pauperi daret. Miſit igitur vnum ex pueris ſuis, & de duobus minutis emit lupinos, & comedit. Aſſeuerabat autem coram Deo dicens, eos tamquam mel dulces fuiſſe, ita vt miraretur, & glorificaret Deum, qui dat gratiam ſeruis ſuis.

Pernoctatio in templo SS. Coſmæ & Damiani.

Anus quidquid manu lucratur, in templo erogat.

Anus ſancta eleemoſynâ lupinos inde emptos dulceſcere facit.

Vita ADELPHII *epiſcopi Arabeſsi, &* *de beato* IOANNE CHRYSOSTOMO. CAP. CXXVIII.

PERREXIMVS ad abbatem Athanaſium in monaſterium ſancti patris noſtri Sabæ, narrauitque nobis, dicens: Audiui referente abbate Athenogene epiſcopo Petræ, filio abbatiſſæ Damianæ, tale aliquid:

Fratrem habuit auia mea Ioanna, nomine Adelphium, epiſcopum Arabeſſi, ſororem quoque abbatiſſam monaſterij mulierum. Quadam verò die abijt epiſcopus ad monaſterium viſitandæ ſororis gratiâ. Et cùm intraret atrium monaſterij, vidit

dit vnam de ſororibus à dæmone correptam, & in pauimento proiectam. Conuocans igitur epiſcopus ſororem ſuam, ait illi: Placetne tibi, vt ſoror iſta perturbetur à dæmone, & dehoneſtetur? An ignoras, quia iudicium portas omnium ſororum, vt abbatiſſa? Quæ dixit ei: Et ego quid poſſum facere aduerſus dæmonem? Epiſcopus autem rurſum dixit ei: Et quid hîc tot annis facis? Factaque oratione, epiſcopus mundauit à dæmone ſororem illam.

Adelphius dæmoniacã à dæmone liberat.

Rurſus idem abbas Athanaſius narrauit nobis de eodem epiſcopo Adelphio, dicens, ſeſe venerabilem Ioannam ſororem ipſius ita referentem audiſſe: Cum ſanctiſſimus epiſcopus Conſtantinopolitanus Ioannes Chryſoſtomus in Cucuſum in exilium miſſus eſt, in domo noſtrà manſit. Ex hoc igitur ingentem confidentiam & charitatem habuimus ad Deum. Dicebat ergo frater meus Adelphius: Cùm in exilio mortuus eſſet beatiſſimus Ioannes, dolorem pertuli incredibilem, quòd talis ac tantus vir, orbiſque magiſter, lætificans Eccleſiam Dei, à throno ſuo exul defunctus eſt. Deprecabar ergo, inquit, Deum cum multis lacrymis, vt oſtendere mihi dignaretur, in quo ſtatu eſſet, & an cum patriarchis adnumeratus eſſet. Cùm ergo diutiùs oraſſem, in extaſi effectus ſum, aſpexique virum nimis ſpecioſum, qui tenens manum dexteram meam, adduxit me in locum quemdam illuſtrem & glorioſiſſimum, oſtendebatque mihi eccleſiæ doctores. Ego verò circumſpiciebam, videre quærens quem cupiebam, magnum Ioannem dilectiſſimum meum. Cùm ergo oſtendiſſet mihi omnes, & vniuſcuiuſque proprium nomen expreſſiſſet, rurſus tenens me per manum, eduxit me foràs. Ego autem ſequebar illum triſtis, quòd non vidiſſem cum patribus & Eccleſiæ magiſtris beatum Ioannem. Cùm itaque egrederer, is qui præerat ianuæ, apprehendens me dixit mihi: Quid habes? cur triſtis es? nemo vmquam huc ingreſſus, triſtis exiuit. Tunc dixi illi: Hæc mihi cauſſa mœroris eſt, quòd amantiſſimum mei [16] Ioannem epiſcopum Conſtantinopolitanum vnà cum ceteris doctoribus non vidi. Rurſum dixit mihi: Ioannem dicis pœnitentiæ ducem? Aio ego: Illum ſanè. Reſpondens autem dixit mihi: Ipſum homo in carne viuens videre non poteſt, illic enim aſſiſtit, vbi thronus eſt Domini.

A ſancto viro hoſpite domus benedictio.

Viſio Adelphij de Ioãnis Chryſoſtomi in cælo gloriâ.

Ioannes Chryſoſtomus throno Domini aſſiſtit.

C. CXXIX.

Vita cuiuſdam STYLITAE.

Abbas idem Athanaſius narrauit nobis, audiſſe ſe narrantem abbatem Athenogenem epiſcopum Petræ, quòd in prouinciâ ſuâ fuerit Stylites quidam, ad quem omnes qui veniebant, inferiùs ſtantes loquebantur, eò quod non haberet ſcalam. Si quando igitur dixiſſet illi frater: Volo tibi dicere cogitationem; dicebat & ipſe illi leni voce: Veni ad gradus columnæ; ibatque ipſe ad aliam columnæ partem: & ita loquebantur mutuo, Stylita quidem ſuperiùs ſtante, fratre autem inferiùs. Ceterorum vero qui aſſiſtebant, nullus ea quæ dicebantur audire poterat.

Stylita aduenientibus reſponſa dans.

Dicebat & hoc abbas Athenogenes de eodem Stylitá, quòd duo ſæculares ſe mutuò valde diligentes, pergebant ad eum multis annis ambo ſimul, & numquam vnus ſine altero proficiſcentes. Quadam ergo die venit, neſciente ſocio ſuo, alter ad illum; cumque plures horas pulſaret ianuam, noluit illi ſenex aperire, ita vt ille tædio deuictus reuerteretur. Reuertenti autem occurrit amicus eius, pergens & ipſe ad Stylitem, rurſumque reduxit eum ſecum, vt ambo ſimul ingrederentur ad ſenem. Cùm ergo pulſarent ianuam, mandauit ſenex, vt qui poſterior venerat, ingrederetur ſolus. Ingreſſuſque poſterior cœpit rogare ſenem, vt & alius introiret. Senex autem dixit ei, ſe non poſſe illum ſuſcipere. Perſeueranti verò, & per multam horam deprecanti ait ſenex: Deus illum auerſatur, fili, & ego illum ſuſcipere non poſſum. Cumque ad propria rediſſent, poſt duos dies ille defunctus eſt.

Stylita demerita cuiuſdam diuinitus nouit.

Admonitiones abbatis ATHANASII, *& mirabilis eius viſio.*

C. CXXX.

Dicebat idem abbas Athanaſius: Patres noſtri continentiam, & paupertatem, ac nuditatem rerum omnium vſque ad mortem ſeruauerunt; nos autem ventres noſtros & crumenas dilatauimus.

Continentia & paupertas ſectanda.

Dixit iterùm ſenex: Sub patribus noſtris in ſtudio erat, diſtractiones animi vitare; noſtris verò temporibus olla obtinuit, & opus manuum.

Narrauit nobis & iſtud abbas Athanaſius de ſe, Venit, inquiens, mihi aliquando cogitatio, dicens: Quid putas erit certantibus & non certantibus? Et cùm factus eſſem in extaſi, venit ad me quidam dicens mihi: Sequere me; adduxitque me in quemdam locum plenum luminis & gloriæ, ſtatuitque me iuxta vnam ianuam, cuius ſpecies enarrari non poteſt: audiebamus autem interiùs quaſi multitudinem innumerabilem laudantium Deum. Cumque pulſaremus, audiuit quiſpiam intus, &

Athanaſij viſio.

dixit:

Nihili vanitas ſeculi æſtimanda. dixit: Quid vultis? Ait ductor meus: Ingredi volumus. Reſpondit ille: Non huc ingredietur quiſpiam in negligentia degens: ſed ſi imitare vultis, abite, certate, nihil æſtimantes vanitates ſæculi.

C.CXXXI. *Vita abbatis* ZACHAEI *ſanctæ Sion.*

NARRAVIT nobis Procopius ſcholaſticus Porphyreonites de abbate Zachæo, dicens: Duo filij mei in Cæſarea degebant; facta eſt autem in Cæſareâ magna mortalitas, egoque affligebar propter filios meos, ne morerentur, & ignorabam quid agerem. Dicebam autem in me ipſo: Si mittam & accipiam eos inde, iram Dei fugere poſſibile non eſt; ſed ſi dimittam eos illic, morientur, & non videbo illos. Neſciens itaque quid agere deberem, dixi: Vadam ad abbatem Zachæum, & quod dixerit mihi, hoc faciam. Perrexi igitur in ſanctam Sion (illic enim ſemper morabatur) & non inueni eum. Veni autem in atrium ſanctæ Mariæ Dei genitricis, & inueni illum ſtantem in angulo atrij, dixique illi de filijs meis. Cùm ergo me audiſſet, ad Orientem conuerſus eſt, & intendit in cælum quaſi per horas duas, nihil omnino loquens. Tunc verò conuerſus ad me, dixit mihi: Confide, ac noli affligi; filij tui non morientur in hac peſte, ſed & poſt duos dies ceſſabit de Cæſareâ mortalitas. Quod & factum eſt iuxta verbum ſenis. Et iſta quidem Procopius ſcholaſticus, vt dixi, enarrauit nobis.

Magna Cæſarea mortalitas.

Zachæus futura prævidet.

C.CXXXII *De eodem.*

ABBAS autem Cyprianus, cognomento Cuculas, cuius monaſterium eſt extra portam Cæſareæ, narrauit nobis, cùm ad illum veniſſemus, dicens: Cùm vaſtaret vrbem iſtam ſæua illa & horrenda mortalitas, incluſi meipſum in cellà meâ, deprecans clementiam Domini, vt noſtri miſereretur, & auerteret imminentem iram; venitque mihi vox dicens: Abbas Zachæus accepit hanc gratiam.

Zachæus mortalitatem auertit

C.CXXXIII *De ſancto* MONACHO, *qui Saracenum venatorem per duos dies immobilem reddidit.*

NARRAVIT Saracenus gentilis, ex his qui in Cliſmate morabantur, hæc nobis dicens: Cùm abijſſem ad montem abbatis Antonij, vt venarer, pergens aſpicio monachum in monte ſedentem, tenentemque librum, & legentem. Aſcendi igitur ad eum volens illum cædere, fortaſſis autem etiam necare. Cumque veniſſem prope illum, extendit contra me manum ſuam dexteram, dicens: Sta; egique illic duos dies, & duas noctes nullo modo moueri præualens ex eo loco, vbi eram. Tunc dixi illi: Per Deum, quem colis, dimitte me. Ille autem dixit mihi: Vade in pace. Et ita recedere potui de loco, in quo eram.

Saracenus monachum volens cædere, immobilis haret.

Vita THEODORI *anachoretæ.* C.CXXXIV.

ANACHORETA quidam erat in partibus ſancti Iordanis, nomine Theodorus. Hic venit ad cellam meam dicens: Fac charitatem, abba Ioannes, & quære mihi librum, qui contineat totum Teſtamentum nouum. Quærens igitur inueni, quia abbas Petrus, qui poſteà fuit Chalcedonenſis epiſcopus, talem haberet. Abij itaque, & dixi ei; & oſtendit illum mihi [31] in membranis valdè pulchrum. Et dixi ei: Quantum valet? Qui reſpondit: Tria numiſmata. Dixit iterùm mihi: Tu illum emere vis, an alius? Et aio illi: Crede mihi, pater, anachoreta ipſum vult. Tunc ait mihi abbas Petrus: Si anachoreta ipſum vult, gratis illum accipe. Sume autem & tria iſta numiſmata, & ſi quidem placet illi liber, teneat illum; ſin autem illi non placet, ecce habes tria numiſmata, eme illi iuxta votum ſuum. Sumens ergo librum, detuli anachoretæ: qui ſumpto libro abijt in eremum. Cùm autem duos ferè menſes egiſſet, rediens anachoreta venit in cellam meam, dicens: Scito, abba Ioannes, quia cogitatio mea me affligit, eò quòd gratis habeo librum. Aio autem ad illum: Noli pro hoc affligi; abbas Petrus diues eſt & bonus, gaudetque in hoc. Ait mihi ruſus anachoreta: Verè non requieſco, niſi pretium do. Dico illi: Et habes pretium, vt des? Dicit mihi: Non, ſed da mihi ſaccum, vt me induam, erat enim nudus. Dedi ergo illi ſaccum & palliolum, & abijt, operariuſque factus eſt in eo lacu, quem fecit patriarcha Ieroſolymorum Ioannes in * Sigma, accipiebatque quotidianum ſtipendium nouem minuta. Veniebat ergo prope me in monaſterium Æliotarum, comedebatque decem ſolùm lupinos, & die totâ laborabat. Cùm itaque feciſſet de mercede ſuâ minuta numiſmatum trium, ait mihi: Accipe pretium, & librum, & vade ad dominum ſuum: & ſi quidem vult minuta, da illi; ſin autem non vult, redde illi librum. Ego igitur veniens nuntiaui hæc abbati Petro: qui neque pretium, neque librum accipere volebat. perſuaſi tamen ei, vt pecuniam acciperet, neque repudiaret anachoretæ laborem: quam tandem accepit. Et pergens ego dedi librum anachoretæ; qui gaudens remeauit in eremum.

Petrus librum gratis anachoretæ cedit.

Anachoreta operatur in lacu, vt pretium libri exſoluat.

* Gr. Sina.

De

C. CXXXV. *De quinque* VIRGINIBVS, *quæ exire voluerunt è monaſterio, & à dæmonio correptæ ſunt.*

ACCESSIMVS ad Eunuchorum monaſterium iuxta ſanctum Iordanem ego & frater meus Sophronius. Narrauitque nobis abbas Nicolaus ipſius monaſterij presbyter, dicens: In regione mea (erat autem ex Lycia) monaſterium virginum eſt fermè quadraginta. In hoc ergo monaſterio quinque virgines ſibi inuicem condixerunt, vt noctu de monaſterio fugerent, & acciperent viros. Nocte verò quadam cùm dormirent ſanctimoniales omnes, illis conſultantibus vt veſtimenta ſua acciperent & fugerent, continuo quinque omnes à dæmonio correptæ ſunt. Quo facto, non ampliùs exierunt è monaſterio, ſed confeſſæ peccata ſua, gratias egerunt Deo, dicentes: Gratias agimus magnorum indultori munerum Deo, qui flagellum hoc nobis induxit, vt animæ noſtræ non perirent.

Fugitiuæ virgines monaſterij à dæmone correptæ.

C. CXXXVI. *De charitate abbatis* SISINII *erga mulierem Saracenam.*

NARRAVIT autem nobis & abbas Ioannes eiuſdem monaſterij presbyter, dicens: Audiui ab abbate Siſinio anachoretâ referente, ac dicente: Die quadam eram in ſpeluncâ meâ prope ſanctum Iordanem, & cùm pſallerem Tertiam, ecce Saracena quædam ingreſſa in ſpeluncam meam, poſuit ſe coram me nudans ſemetipſam: ego verò turbatus non ſum, ſed impletâ pſalmodiâ meâ cum omni quiete & timore Dei, dixi ad illam Syriacè: Sede, vt loquar tibi, & tunc faciam, quod vis. Quæ vt reſedit, dixi illi: Chriſtiana es, an gentilis? Quæ ait: Chriſtiana. Dixi ad illam iterùm: Et neſcis, quia qui fornicantur, in ſupplicium eunt? Quæ ait: Scio planè. Tunc dixi illi: Cur ergo fornicari vis? Reſpondit: Quia eſurio. Et aio ad eam: Noli fornicari, ſed veni quotidie, & vt Deus diſpoſuerit, dabo tibi cibum tuum. Ex illâ ergo die veniebat ad me diebus ſingulis, & ſi quid Deus mittebat mihi, præbebam illi cibum, quouſque receſſi de illis locis.

Siſinius Saracenam à fornicatione animo ob inediam trahit, quotidiano illi cibo administrato.

C. CXXXVII. *Relatio abbatis Ioannis de abbate* CALLINICO.

DIXIT iterùm idem abbas Ioannes: Cùm eſſem iunior, cupiebam pergere ad magnos & nominatiſſimos patres, vt ab eis benedicerer & ædificarer. Audiens igitur de abbate Callinico magno illo, qui in monaſterio abbatis Sabæ incluſus erat, otaui quemdam ex familiaribus illius, vt me ad illum duceret. abij itaque ad illum. Aſſidens verò is qui me adduxerat frater ad feneſtram ſenis, per multam horam loquebatur cum eo: ego verò in meipſo cogitabam, quia numquam viderat me ſenior, ne fortè non gratè ſuſciperet me. Cùm verò frater ille recederet, permiſit me ingredi, & ſalutare ſenem, & benedici ab eo, dicens ad eum: Ora & pro iſto ſeruo tuo, pater, quia nunc primùm huc venit. Senex autem dixit: Agnuſco illum, fili. Nam ante viginti dies deſcendi ad ſanctum Iordanem, & occurrit mihi in viâ dicens: Ora pro me. Et ego interrogaui eum: Quod eſt nomen tuum? Atque mihi: Ioannes. ex tunc igitur agnoſco eum. Hoc audiens ego cognoui, quia quando cogitaui accedere ad illum, reuelauit illi Deus & nomen meum, & quis eſſem.

Callinicus Ioannem abſens nouit.

De abbate SERGIO *anachoretâ, & de monacho gentili, qui baptizatus eſt.* C. CXXXVIII.

NARRAVIT autem nobis & hoc idem ſenex, dicens: Cùm eſſet abbas Sergius anachoreta in Roban, poſtquam receſſerat de Sina, miſit huc in monaſterium monachum quemdam iuuenem, vt baptizaretur. Interrogantibus autem nobis cauſſam, cur nunc baptizaretur, ait nobis miniſter ipſius abbatis Sergij: Abbas Sergius quando ad nos venit, volens in eremo manere nobiſcum, hunc mihi inſtituendum tradidit: ego autem illum plurimùm admonui, ne ſe huic inſtituto inconſideratè ac ſine probatione addiceret. Cùm autem illum eiuſque conſtantiam peruidiſſem, ſumens eum abij ad ſenem. Senex autem mox vt vidit illum, antequam quidquam illi loquerer, ait mihi ſeorſum: Quid vult frater iſte? Dixi autem ei: Orat manere nobiſcum. Tunc dixit mihi: Crede, frater, iſte baptizatus non eſt, ſed adduc illum in monaſterium Eunuchorum, & fac illum baptizari in ſancto Iordane. Ego autem ad verba ſenis ſtupens, interrogaui fratrem, quis eſſet, & vnde eſſet. Ille autem ex Occidente ſe eſſe ait, parentéſque habere gentiles, ac neſcire vtrum baptizatus eſſet, an non. Tunc itaque catechizantes eum, fecimus in Iordane baptizari, permanſitque in monaſterio, Deo gratias agens.

Sergius non baptizatum eſſe aliquem diuinitus nouit.

Prædictio abbatis Sergij de GREGORIO *præpoſito monaſterij Pharan.* C. CXXXIX.

DE hoc abbate Sergio anachoretâ narrauit nobis abbas Sergius Armenius eius diſcipulus, quòd plurimùm ſibi moleſtus fuerit abbas Gregorius, qui erat præpoſitus

monaſterij Pharan, vt illum duceret ad ſenem. Die ergo quadam adduxit illum ad ipſum. Erat autem ſenex tunc circa regionem maris mortui. Cum igitur vidiſſet eũ ſenex, libentiſſimè ſalutauit, allatáque aquâ lauit pedes eius, ac per totam diem collocutus cum eo de ædificatione animæ, die aliâ dimiſit eum. Poſtquam verò abſceſſit abbas Gregorius, dixi, inquit, ego ſeni: Scis, pater, quia ſcandalizatus ſum, quòd cùm plurimos epiſcopos, preſbyteros, & alios duxerim ad te, nullius vmquam illorum pedes lauaſti niſi tantum abbatis Gregorij? Tunc ait ad me ſenex: Fili, ego quis ſit abbas Gregorius, neſcio; hoc tantum ſcio, quia patriarcham excepi in ſpeluncam meam. nam & pallium ſanctum illũ ferentem vidi, & Euangelium. Quod ita factum eſt: poſt ſex enim annos ipſum abbatem Gregorium, ita ordinante Deo, patriarcham Theopolitanum factum vidimus, ſicut prædixerat ſenex.

Sergius Gregorium patriarchã futurum prauidet.

CAP. CXL. *Vita eiuſdem* GREGORII *patriarchæ Theopolitani.*

DICEBANT quidam ſenum de hoc patriarchâ Theopolitano Gregorio, quòd his maximè virtutibus fuiſſet inſignis, eleëmoſynis ſcilicet, iniuriarum obliuione, & lacrymis. Habebat autem & compaſſionem maximam ad eos qui peccabant. Quarum omnium rerum nos ſæpè experimenta cepimus.

Gregorij virtutes.

CAP. CXLI *Prudens reſponſio abbatis* OLYMPII.

FRATER quidam venit ad abbatem Olympium in monaſterium abbatis Geraſimi prope Iordanem; & dixit ei: Abba, quomodo ſedes in ſpeluncâ iſta propter æſtus magnitudinem, & cyniphes? Reſpondit ei ſenex: Fili, iſta idcircò tolero, vt futuris cruciatibus liberer; ideò cyniphes patior, vt immortalem effugiam vermem; ſimiliter & æſtum hunc perfero, ſempiterni ignis ſupplicia metuens: hæc enim ſunt temporalia, illa verò finem nullum habent.

Olympius dura temporalia patienter tolerat intuitu æternorum.

C. CXLII. *Alia prudens reſponſio abbatis* ALEXANDRI.

FRATER alius perrexit ad abbatem Alexandrum, ipſius monaſterij abbatis Geraſimi antiſtitem, & ait illi: Abba, volo ex eo loco, vbi habito, diſcedere; valdè enim acediâ & tædio animi laboro. Reſpondit ei abbas Alexander: Iſtud, fili, ſignum eſt, quia nec regnum cælorum, nec æternum cruciatum in mente habes. nam ſi iſta ſollicitâ intentione cogitares, nullam in cellâ tuâ acediam ſentires.

Acedia pellenda memoria regni cæleſtis & æterni cruciatus.

Vita DAVID *latronum principis, poſteà monachi effecti.* C. CXLIII.

CVM veniſſemus in Thebaidem, conuenimus ſophiſtam Phibamonem in vrbe Antinoo. Narrauitque nobis vtilitatis noſtræ gratiâ de latrone quodam, nomine Dauid, qui apud Hermopolim plurimos exſpoliabat, plures etiam interficiebat, & innumera perpetrabat mala, ita vt nullus ei in his crudelitatis operibus conferri poſſet, erátque famoſiſſimus inter omnes. Die verò quadam cùm exerceret latrocinia cum ſocijs plus quàm triginta, rediens in ſemetipſum, compunctuſque in his quæ perpetrauerat ſceleribus, relictis ſocijs abijt ad monaſterium. Cumque pulſaret monaſterij ianuam, exijt oſtiarius, & dixit ei: Quid vis? Princeps autem latronum ait: Monachus fieri volo. Ingreſſus verò oſtiarius nuntiauit abbati de illo. Egreſſus ad illum abbas, & videns quia iam ſenex eſſet, dixit ei: Non potes hic manere; multum enim laborem tolerant fratres, abſtinentiáque magna eſt, & tu cùm aliter aſſuetus ſis, diſtrictionem monaſterij ferre non præuales. Ille autem orabat, dicens: Vtique faciam omnia, tantummodò ſuſcipe me. Porrò abbas in ſententiâ ſuâ perſiſtebat, dicens: Non potes ferre. Tunc ait illi latronum princeps: Vt ſcias, ego ſum Dauid princeps latronum, & idcircò veni huc, vt defleam peccata mea. Si autem me ſuſcipere nolueris, ſub iureiurando tibi proteſtor per eum qui in cælo habitat, quia rurſus ad priorem ſtatum remeabo, & aſſumptis mecum ſocijs meis, vos omnes interficiam, totumque monaſterium euertam. His auditis, abbas ſuſcepit eum intra monaſterium, tondenſque illum tradidit ei religioſum habitum. Cœpit igitur in ſpiritali militiâ veteranus tiro pugnare, & abſtinentiæ ac obedientiæ, humilitatiſque ſtudijs cunctos qui erant in monaſterio tranſcendere (erant autem ferè ſeptuaginta monachi) cunctos ædificans, omnibuſque exiſtens forma virtutis, & ſanctitatis exemplum. Die verò quadam ſedente illo in ſuâ cellulâ, miſſus eſt ad eum angelus Dei, dicens: Dauid, Dauid, remiſit tibi Deus peccata tua, & eris ex nunc ſigna faciens. Qui reſpondens dixit: Credere non poſſum, quòd omnia peccata mea illa plura quàm arena maris atque grauiora, tam breui tempore mihi remiſerit Deus. Cui Angelus ait: Si ſacerdoti [11] Zachariæ non credenti mihi, cùm illi filium pollicerer, non peperci, ſed eius vinxi linguam, docens illum non debere eſſe incre-

Dauid latro ad monaſterium aſpirat.

Religioſo habitu induitur, & omnis virtutis exemplum efficitur.

Ab Angelo peccata ſibi remiſſa audit.

modo dolum his quæ à me dicebantur, nec [illegible] parciturus ſum: idcircò eris amodò non loquens. Dauid autem proſtratus humi ait: Cùm eſſem in ſæculo, nefaria ſcelera faciens, & humanum ſanguinem fundens, loquebar: modò quando ſeruire Deo volo, laudeſque illi offerre, túnc linguam meam, ne loquar, ligas? Reſpondit illi Angelus: Cùm implebis pſalmodiæ canonem, loquêris, præter canonem verò penitùs tacebis. Quod & factum eſt, plurimáque per illum Deus miracula oſtendit. Pſallebat igitur pſalmos, nullum vero verbum aliud omnino loqui poterat. Qui verò nobis illa narrauit, ſe illum vidiſſe aſſerebat, & Deum glorificaſſe.

Extra pſalmorum canonem Dauid mutus.

C.CXLIV. *Admonitiones vnius ex* SENIBVS, *qui erant in Cellis.*

DICEBAT quidam è ſenibus fratribus, qui erant in Cellis: Non appetamus Ægyptijs ſeruire voluptatibus, quæ Pharaoni pernicioſo tyranno obnoxios faciunt.

Qui voluptati ſeruit, Pharaoni obnoxius eſt.

Dixit iterùm: Vtinam quantum ſtudij circa mala habent homines, tantum haberent circa bona; & ingens ad ſpectacula ſtudium, & ad vanas turpéſque ſollemnitates, nec non auaritiam, & inanem gloriam, atque iniuſtitiam, transferrent ad affectum pietatis. nunquam profectò ignoraſſemus, quantum à Deo honorati ſumus, & contra dæmones poſſumus.

Vtinam tantum pietati quantum vanitati impenderetur.

Dixit iterùm ſenex: Deo maius nihil eſt, ſed neque par, neque quod non maximè inferius ſit. Quid ergo illis fortius ac beatius, qui Deum habent adiutorem?

Deus fortis adiutor.

Dixit iterùm: Vbique quidem Deus eſt, pijs autem & in ſpirituali exercitio ſudantibus propinquat, non his qui profeſſione ſolà honeſtantur, ſed his qui illuſtrantur operibus. Vbi vero Deus eſt, quis inſidiari valet, aut nocere poterit?

Deus adeſt operibus.

Dixit iterùm: Hominum virtus non in naturâ conſiſtit, hæc enim variabilis eſt, ſed in propoſito pietatis, & in Dei adiutorio. Curemus itaque animam noſtram, filij, quemadmodum & corpus facimus.

Non ex naturâ, ſed propoſito & Dei adiutorio virtus.

Rurſus ait ſenex: Colligamus animæ curationes, hoc eſt pietatem, iuſtitiam, humilitatem, ſubiectionem. Maximus enim animarum medicus Chriſtus Deus noſter propè eſt, vultque curare nos. Non ergo negligamus, neque aſpernemur.

Animi curatio adhibenda.

Ait rurſum: Docet nos Dominus ſobrios ac frugales eſſe, nos autem miſeri per delicias defluimus in voluptates.

Sobrietas ſectanda.

Dixit iterùm ſenex: Commendemus nos ipſos Deo, quemadmodum ait Paulus, quaſi ex mortuis viuentes, neque præteritis intendentes, obliuiſcamur anteriora, ſed ſecundùm deſtinationem perſequamur ad brauium ſupernæ vocationis.

Rom. 6. Ad ulteriora tendendum. Philip. 3.

Interrogatus hic ſenex à fratre quodam, quid cauſſæ eſſet cur aſſiduè iudicaret fratres, reſpondit: Quia necdum te ipſum cognouiſti. nam qui ſe ipſum nouit, fratrum vitia non aſpicit.

Sui cognitor alios non iudicat.

Vita beati GENNADII *patriarchæ Conſtantinopolitani, & de eius lectore Chariſio.* C.CXLV.

ACCESSIMVS in cœnobium, quod dicitur Salama, nono ab Alexandriâ milliario diſtans, inuenimuſque illic duos presbyteros ſenes, qui dixerunt nobis, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ ſe eſſe presbyteros, narrabantque nobis de beato Gennadio Conſtantinopolitano patriarchâ, quòd fuerit mitiſſimus, & mundus corpore, multúmque continens.

Gennadius mitis, mundus, continens.

Dicebant & hoc nobis de ipſo, quòd cùm moleſtaretur à plurimis de quodam clerico nimis delinquente, Chariſio nomine, accerſiuit eum patriarcha, ipſumque emendare conatus eſt. Cum verò nihil increpando proficeret, permiſit illum paternâ & eccleſiaſticâ cenſura flagellari. Poſtquam verò didicit in nullo meliorem fieri, neque per verba, neque per flagella (vacabat enim homicidijs & magicis præſtigijs) miſſo quodam apocriſiario ſuo iuſſit, vt diceret ſancto martyri Eleutherio (erat enim lector in ipſius oratorio Chariſius) Miles tuus, ſancte Dei Eleutheri, multum peccator eſt: aut emenda illum, aut excide. Venit igitur apocriſiarius in oratorium, ſtanſque ante altare, ac intendens ad ſepulcrum martyris, extendénſque manum ſuam ait martyri: Patriarcha Gennadius ſignificat vobis, ſancte Chriſti martyr Eleutheri, per me peccatorem, quia miles tuus multùm peccat. Aut emenda illum, aut præcide eum. In craſtinum verò mortuus inuentus eſt ſcelerum opifex Chariſius, & omnes obſtupefacti glorificauerunt Deum.

Chariſius lector nullis parens monitis, diuinitus punitur.

Viſio EVLOGII *patriarchæ Alexandrini.* C.CXLVI.

CVM eſſemus in eodem cœnobio, narrauit nobis abbas Menas, cœnobij ipſius pater, de ſancto papâ Alexandrino Eulogio, dicens: Nocte quadam cùm ſibi matutinam laudem celebraret in epiſcopatus oratorio, vidit prope ſe aſſiſtere Iulianum archidiaconum. Quem vt vidit turbatus eſt, cur fuiſſet auſus ingredi, nihil illi nuncians, tacuit tamen. Et cum impleſſet pſalmum, proſtrauit ſe humi. Fecit hoc

CXLVII.

ipſum & is qui in ſpecie Iuliani archidiaconi apparuerat. Deinde cùm oratione factâ ſurrexiſſet patriarcha, ille nihilominùs in pauimento iacebat. Conuerſus autem pontifex dicit illi: Quamdiu non ſurgis? ait: Niſi mihi ipſe manum porrigas, & erigas me, ſurgere non poſſum. Tunc extendit manum ſuam Eulogius, ac tenens erexit illum, cœpitque iterùm pſallere. Poſt pauxillum autem conuerſus, neminem vidit. Cùm igitur impleſſet matutinas laudes, vocauit cubicularium ſuum, dixitque illi: Cur non annuntiaſti mihi archidiaconi ingreſſum; ſed ita non nuntiatus intrauit ad me hac nocte? at ille neque vidiſſe ſe aliquem neque ingreſſum eſſe aſſeuerauit. Non credidit patriarcha, ſed ait: Voca mihi huc oſtiarium. cui venienti ait: Nónne ingreſſus eſt huc Iulianus archidiaconus? Ille verò cum iuramento affirmabat illum neque ingreſſum neque egreſſum eſſe. Tacuit quidem tunc patriarcha: manè autem facto, aſcendit archidiaconus Iulianus, vt adoraret, dixitque illi pontifex: Quare non ſeruaſti ordinem, archidiacone Iuliane, ſed abſque nuntio aſcendiſti ad me nocte iſtâ? qui ait: Per orationes domini mei, neque huc aſcendi, neque de domo deſcendi, niſi horâ iſtâ tantùm. Intellexit tunc magnus Eulogius, Iulianum ſe vidiſſe martyrem, hortantem ſe ad erectionem templi ſui, quod ex tempore fermè reſolutum & antiquatum, ruinam ſui minabatur: magnáque cum alacritate amantiſſimus martyris porrexit manus, eiuſque erexit templum, à fundamentis ipſum inſtaurans & omnigeno ornatu illuſtrans, vt ſacro martyri conueniebat.

Iulianus martyr in ſigno apologo templi ſui erectionem Eulogio commendat.

Eulogius Iuliano templum inſtaurat.

C.CXLVIII. *Mirabilis emendatio epiſtolæ beati* LEONIS *Romani Pontificis ad Flauianum ſcriptæ.*

NARRAVIT nobis & hoc abbas Menas eiuſdem cœnobij pater, audiſſe ſe eumdem abbatem Eulogium Alexandrinum patriarcham dicentem: Cùm profectus eſſem Conſtantinopolim, fruitus ſum contubernio domni Gregorij Romani archidiaconi, ſummi & ſingularis viri; narrauitque mihi de ſanctiſſimo ac beatiſſimo Leone Romano Pontifice, dicens haberi ſcriptum in eccleſiâ Romanâ, quòd cùm ſcripſiſſet epiſtolam ad ſanctum Flauianum Conſtantinopolitanum epiſcopum contra impios Eutychen ac Neſtorium, poſuerit eam ſuper tumulum principis apoſtolorum Petri, & orationibus ac vigilijs & ieiunijs vacans, orauerit ipſum ſummum apoſtolum, dicens: Si quid vt homo vel minus cautè poſui, vel etiam omiſi, tu, cui à Domino Deo Saluatore noſtro Ieſu Chri[illegible] & ſedes hæc & eccleſia commiſſa eſt, [illegible]enda. Poſt quadraginta verò dies apparuit ei Apoſtolus oranti, & dixit ei: Legi, & emendaui. Suméuſque epiſtolam de ſepulcro beati Petri, aperuit eam, & inuenit apoſtolicâ manu emendatam.

Leonis epiſtola ſuper tumulum ſancti Petri poſita, apoſtolicâ manu emendatur.

Viſio Theodori e[illegible] Darnæ de eodem beatiſſimo LEONE. C.CXLIX.

THEODORVS ſanctiſſimus epiſcopus Darnæ ciuitatis, quæ in Libya eſt, narrauit nobis, dicens: Cùm eſſem cubicularius ſancti papæ Eulogij, vidi in ſomnis virum reuerendi habitus, ſtatura procerum, dicentem mihi: Nuntia meum papæ Eulogio aduentum. Ad quem ego: Quis es, domine, qui iubes vt nuntiem? Reſpondens ille dixit mihi: Ego ſum Leo Romanus pontifex. Ingreſſus igitur ego nuntiaui, dicens: Sanctiſſimus & beatiſſimus Papa Leo Romanæ ſedis antiſtes conuenire vos vult. Cùm hoc audiſſet papa Eulogius, exſurgens concitus cucurrit in occurſum eius. Salutantéſque ſe inuicem, oratione facta, reſederunt. Tunc verò diuinus & eximius Leo dixit ſancto Eulogio: Scis quare huc venerim ad vos? Reſpondit ille: Non. ait ipſi: Veni vt vobis gratias agerem, quia ritè & magnificè pro epiſtolâ meâ reſpondiſtis, quam ſcripſeram ad fratrem meum Flauianum Conſtantinopolitanum patriarcham, ſenſum quidem & ſententiam meam aperientes, hæreticorum autem ora obſtruentes. Scito autem, frater, quia non mihi tantùm veſtrum diuinum laborem ſtudiumque contuliſtis, ſed etiam ſupremo culmini apoſtolorum Petro, & ipſi præ omnibus quæ à nobis prædicatur veritati, quæ eſt Chriſtus Deus noſter. Iſta non ſemel tantùm, ſed bis terque conſpiciens, trinâ apparitione firmatus, enarraui ſancto papæ Eulogio. Qui cùm audiſſet, lacrymatus eſt, extendénſque in cælum manus ſuas, Deo gratias retulit dicens: Gratias tibi ago, dominator Chriſte Deus noſter, quia cum indignus ſim, veritatis tuæ præconem me facere dignatus es, & per orationes ſeruorum tuorum Petri ac Leonis, paruam & modicam alacritatem noſtram, tamquam duo viduæ minuta, ſummâ & ineffabili benignitate tuâ ſuſcipere dignatus es.

Sanctus Leo Eulogio [illegible] vt ſua exhibet. laudans etiam eius contra hæreticos.

Stupenda relatio Amos patriarchæ Ieroſolymitani de ſanctiſſimo LEONE *pontifice Romano.* C.CL.

CVM deſcendiſſet abbas Ammos Ieroſolymam, & patriarcha ordinatus eſſet,

vene-

venerunt omnes monaſteriorum eremi ab-bates, vt adorarent eum, inter quos adfui & ego cum abbate meo. Cœpitq́ue patriarcha dicere patribus. Orate pro me, patres: magnum enim onus & intolerabile mihi iniunctum eſt, ſacerdotijq́ue dignitas me terret immodice. Petri enim & Pauli & ſimilium eſt regere rationales animas: ego autem infelix peccator ſum. Plus autem quàm cetera timeo ordinationum ſarcinam: nam inueni ſcriptum, quia beatiſſimus & æqualis Angelis Papa Leo, qui Romanorum Eccleſiæ præfuit, per quadraginta dies perſeuerauit ad ſepulcrum apoſtoli Petri, vigilijs & orationibus inſiſtens, petenſq́ue ab Apoſtolo vt pro ſe apud Deum intercederet, vt dimitterentur ſibi peccata ſua. Impletiſq́ue diebus quadraginta, apparuit ei apoſtolus Petrus, dicens: Oraui pro te, & dimiſſa ſunt tibi omnia peccata tua, præterquam impoſitionis manuum: hoc enim ſolum abs te requiretur, ſiue benè, ſiue fortaſſis aliter id egeris.

Leo ad ſepulcrum ſancti Petri orans audit peccata ſibi dimiſſa præterquam impoſitionis manuum.

CAP. CL. *Vita & ſanctitas* EPISCOPI *ciuitatis Rumelli.*

NARRAVIT nobis abbas Theodorus Romanus, dicens: Eſt procul à Romana vrbe breue oppidum, quod Rumellum dicitur: in eo oppidulo epiſcopus erat magnę virtutis & meriti. Die ergo quadam habitatores oppidi ingreſſi ſunt ad beatiſſimum Romanum antiſtitem Agapetum, accuſantes epiſcopum ſuum, ac dicentes: Quia in ſanctificato vaſe manducat. Pontifex autem ſolo auditu perculſus, mittit duos ex clericis, vt vinctum epiſcopum, & pedibus iter agentem Romam perducerent: venientem verò continuò miſit in carcerem. Cùm ergo tres dies in carcere egiſſet epiſcopus, venit Dominicus dies. Et cùm Papa quieſceret, illuceſcente Dominico die vidit in ſomnis quemdam aſtantem ſibi, ac dicentem: Hac die Dominicâ neque tu offeras ſalutarem Hoſtiam, neque alius quiſpiam epiſcoporum qui ſunt in vrbe iſtâ, niſi ſolus epiſcopus quem habes carcere incluſum: illum enim hodie offerre volo. Expergefactus autem Papa, & de viſione quam viderat hæſitans, dicebat in ſeipſo: Talem contra illum accuſationem ſuſcepi, & ipſe habet offerre? Venit igitur ei ſecundò vox in viſione, dicens: Dixi tibi, vt epiſcopus, qui eſt in carcere, ſolus offerat. Ambigenti adhuc, tertiò apparuit illi eadem repetens. Expergefactus autem Pontifex, miſit in carcerem, & accerſito ad ſe epiſcopo, percontabatur eum, dicens: Quod eſt opus tuum? Epiſcopus autem illi nihil aliud reſpondit, niſi, Peccator ſum. Cùm verò epiſcopo perſuadere non poſſet vt aliud diceret, tunc ait ad eum Papa: Hodie tu offerre debes. Cùm ergo ſancto altari aſſiſteret, & Papa prope illum aſtaret, diaconis altare circumdantibus, cœpit ſancta Miſſarum ſollemnia epiſcopus. Et cùm compleſſet orationem oblationis, antequam concluderet ipſam, cœpit ſecundò, ac deinceps tertiò, & quartò dicere ipſam ſanctæ oblationis orationem. Cunctis verò eam moram moleſtè ferentibus, dicit ei Pontifex: Quid hoc eſt, quòd iam quartò hanc orationem dixiſti, nec eam concludis? Tunc reſpondit epiſcopus: Ignoſce mihi, pater ſancte; quia non vidi iuxta conſuetudinem ſancti Spiritus deſcenſum, idcircò non terminaui orationem. Sed, ſancte mi domine, diaconum illum prope me aſſiſtentem, [14] qui flabellum tenet, ab altari remoue; ego enim illi dicere non audeo. Tunc iuſſu diui Agapeti receſſit diaconus, & continuò vidit epiſcopus & Papa ſancti Spiritus aduentum. Sed & velum, quod altari ſuperimpoſitum erat, vltrò ſublatum eſt, texitq́ue Papam & epiſcopum & diaconos omnes qui ſancto altari aſtabant, quaſi per tres horas.

Epiſcopus Rumelli falsò apud pontificem Agapetum accuſatus carceri traditur.

Viſione Agapetus de epiſcopi innocentiâ docetur.

Spiritus ſancti præſentia tempore oblationis in Miſsâ olim ſigno demonſtrata.

Impeditur diaconi indigni præſentiâ.

Tunc venerandus Agapetus, agnitâ ſanctitate epiſcopi ex perſpecto miraculo, quámque falſam calumniam perpeſſus eſſet cognoſcens, quòd illum ita vexauerat triſtis effectus, ſtatuit non iam ampliùs per ſubreptionem quidpiam agere, ſed cum maturo conſideratoque iudicio, & magnâ longanimitate procedere.

Relatio abbatis Joannis Perſæ de beatiſſimo GREGORIO *Romanæ vrbis epiſcopo.* CAP. CLI.

PERREXIMVS ad abbatem Ioannem Perſam, narrauitque nobis de magno Gregorio beatiſſimo Romanæ vrbis epiſcopo, dicens: Cùm iuiſſem Romam, vt adorarem ad ſepulcrum ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, ſtaremque die quadam in medio ciuitatis, audio Papam Gregorium per locum illum tranſiturum; cogitaui itaque adorare illum. Cùm autem prope me eſſet Papa, videreque me progredi vt adorarem illum (loquor Deo teſte, fratres) primus ipſe proſtrauit ſe humi coram me, neque antè ſurrexit, quàm me primò ſurrexiſſe cerneret. Et cum multâ humilitate ſalutans me, manu ſuâ tria numiſmata tradidit, iubens mihi dare quæcumque erant neceſſaria. Glorificaui itaque

Ioannes Perſa peregrinatur ad ſepulcra Apoſtolorũ.

Gregorij Papæ humilitas.

Deum, quòd tantam illi contulerat humilitatem, & misericordiam, & charitatem ad omnes.

Cap. CLII. *Vita & dicta* MARCELLI *Scithiotæ, abbatis monaſterij Monidion.*

ACCESSIMVS ad abbatem Marcellum Scithiotam in monaſterium Monidion, volenſque ſenior prodeſſe nobis, narrauit, dicens: Quando eram in prouinciâ meâ (erat autem ex Apamia) auriga quidam illic erat, nomine Phileremus. Quadam ergo die cùm ſuperatus fuiſſet, ſurrexerunt qui ex parte eius erant, clamantes ei: Phileremus coronam in ciuitate non accipit. Cùm itaque veniſſem poſtmodum in Scithim, ſi quando me pulſaret cogitatio mea, vt recederem in ciuitatem, aut villam, continuò dicebam in meipſo: Marcelle, Phileremus coronam in ciuitate non accipit. Et Chriſti gratiâ iſta cogitatio fecit, vt de Scithi non egrederer per annos triginta quinque, donec venientes barbari apprehenderunt me, & vendiderunt Pentapoli, Scithimque deſolauerunt.

Marcellus per annos 35. in Scithi remanet, ne coronam in ciuitate nó recipiat.

Idem abbas Marcellus quaſi de alio ſene morante in Scithi (ipſe autem erat) narrauit dicens, quòd nocte quadam ſurrexerit, vt pſalmos ex more caneret. Cumque pſallere cœpiſſet, audiuit vocem buccinæ quaſi bellicum clangentis, turbatuſque ſenex cogitabat, dicens: Vnde hoc in loco vox buccinæ perſtrepit? milites hîc non ſunt, bellum hinc abeſt. Et cùm iſta ſecum volueret, dæmon prope illum veniens dixit ei: Vtique bellum eſt. ſi ergo oppugnari ac repugnare non vis, vade, dormi, & non oppugnaberis.

Bellum ſpirituale etiam in eremo.

Dixit iterùm ſenex: Credite mihi, filioli, nihil ita perturbat, & concitat, & irritat, & vulnerat, & perdit, atque contriſtat, & contra nos commouet dæmones, ipſumque perditionis auctorem ſatanam, ſicut perpetua pſalmorum meditatio. Nam omnis quidem diuina Scriptura vtilis nobis eſt, contriſtatque non mediocriter dæmones, non tamen ita ſicut pſalterium. Sicut enim in plebe ſi vna pars laudet Imperatorem, alia pars ob id non contriſtatur, neque mouetur contra laudantes; cùm verò ad iniurias & contumelias non laudantium conuerſi fuerint, tunc aduerſus eos excitantur: ita & dæmones non ita commouentur neque contriſtantur in alijs Scripturis, quemadmodum in pſalmis. Nam cùm pſalmos meditamur, partim quidem nobis ipſis Deum laudando oramus, partim verò maledictis inſequimur dæmones. Vt cùm dicimus: Miſerere mei Deus ſecundùm magnam miſericordiam tuam, & ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam. Et iterum: Ne proijcias me à facie tuâ, & ſpiritum ſanctum tuum ne auferas à me. Et: Ne proijcias me in tempore ſenectutis, cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me, nobis ipſis oramus. Tunc verò perſequimur dæmones, cùm dicimus: Exurgat Deus, & diſſipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facie eius. Et rurſus: Vidi impium ſuperexaltatum, & eleuatum ſicut cedros Libani: & tranſiui, & ecce non erat, quæſiui eum, & non eſt inuentus locus eius. Et illud: Gladius eorum intret in corda ipſorum. Et iterum: Lacum aperuit, & effodit eum, & incidit in foueam quam fecit. Conuertatur dolor eius in caput eius, & in verticem ipſius iniquitas eius deſcendet.

Pſalmorum meditationē horret dæmon.

Pſal. 50.

Ibid.

Pſal. [illegible]

Pſal. 6[illegible].

Pſal. 36.

Ibid.

Pſal. [illegible]

Dixit iterùm ſenex: Credite mihi, filij, dicenti. Quemadmodum magna laus & magna gloria & regnum eſt abrenuntianti ſæculo, & monaſticum arripienti inſtitutum, quia pretioſiora ſunt intellectualia quàm ſenſibilia; ita magna confuſio & ignominia eſt monacho, qui relinquit monaſticum habitum, etiamſi efficiatur Imperator.

Habitum monac[illegible] imperatorio præ[illegible]ſtat.

Dixit iterùm: Homo ſimilitudo Dei fuit ab initio, factus eſt autem ſimilitudo beſtiæ poſtquam à Deo excidit. Gen. 1.

Rurſus ait: Etiam natura excitat concupiſcentias, fratres, ſed iugis & intenta abſtinentia has etiam extinguit.

Concupiſcentia abſtinentiâ extinguenda.

Dixit iterùm ſenex: Agnoſce experimento bonâ vitam, neque iam vt inualidus timeas.

Ait rurſus: Noli mirari, ſi homo cum ſis, Angelus fieri poſſis. Propoſita enim tibi eſt par Angelis gloria, eámque agonotheta noſter certantibus ſpondet.

Homo Angelus eſſe poteſt.

Dixit iterùm ſenex: Nihil ita Deo monachos familiares efficit, vt pulchra & honeſta & Deo gratiſſima caſtitas, quæ ſicut ſanctus & diuinus Spiritus atteſtatur per beatum Paulum, honeſtatem & perſeuerantiam iugiter vacandi Domino ſine diſtractione præſtat. 1. Cor. 7.

Caſtitas Deo nos familiares reddit.

Dixit iterùm: Filij, dimittamus nuptias procreationémque liberorũ his qui terrena reſpiciunt, & præſentia deſiderant, nec futura meditantur, atque ad æternorum bonorum acquiſitionẽ non attendunt, & à temporalibus & momentaneis eripi nequeunt.

Dixit iterùm: Feſtinemos à carnali vitâ migrare, ſicuti carnalis Iſraël ab Ægyptiâ ſeruitute. Exod. 14.

Ait rurſus: Præclara & dulcia Dei munera habemus propoſita, fratres, pro ſæculari moleſtâ voluptate.

Dixit iterùm ſenex: Fugiamus matrem omnium malorum auaritiam. 1. Tim. 6.

Reſpon-

C. CLIII. *Reſponſio* MONACHI *monaſterij Raythu ad fratrem ſæcularem.*

DVO fratres ſæculares erant Conſtantinopoli, multùm religioſi, multumque ieiunantes. Vnus igitur ex his veniens in Raythu, ſæculo abrenuntiauit, & factus eſt monachus. Poſt aliquantulum verò temporis venit & ſæcularis frater eius in Raythu, vt videret fratrem ſuum monachum. Cùm ergo moraretur apud eum, vidit ſæcularis fratrem ſuum monachum ſe reficientem nona hora, ſcandalizatuſque dixit illi: Frater, cùm eſſes ſæcularis, nunquam ante ſolis occaſum ſumebas cibum. Tunc ait illi monachus: Profectò, frater, quando eram in ſæculo, aures meæ nutriebant me; vana enim hominum gloria & laus non mediocriter me reficiebant, ieiunijque laborem leuiorem reddebant.

Vana gloria ſæpè ieiunantibus nutrimentum.

C. CLIV. *Vita* THEODORI *ſæcularis, hominis Dei.*

DICEBAT abbas Iordanes ſolitarius: Tres ſimul anachoretæ perreximus ad abbatem Nicolaum in torrentem Betaſimum (inter ſanctum enim Elpidium & monaſterium quod dicitur Peregrinorū, in ſpelunca morabatur) inuenimuſque cum illo ſæcularem quendā. Loquentibus autem nobis de animæ ſalute, dixit abbas Nicolaus ſæculari: Dic nobis & tu aliquid. Reſpondit ſæcularis, & ait: Quid vobis prodeſſe poſſum? vtinam vel mihi ipſi prodeſſe valerem. Dixit ei ſenex: Prorſus aliquid dicturus es. Tunc ait ſæcularis: Habeo viginti duos annos, ex quo præterquā Sabbato & Dominico die numquam me ſol comedentem vidit. Eram autem mercenarius in villâ diuitis hominis, iniqui & auari, cum quo manſi annis quindecim, die noctuque operans, neque mercedem mihi reddere volebat, ſed per annos ſingulos affligebat non mediocriter. Itaque dixi in meipſo: Theodore, ſi toleraueris hunc virum, pro mercede, quam tibi debet, cælorum regnum tibi præparabit. Seruaui autem & corpus meum mundum à muliere vſque in hodiernum diem. Hæc nos cùm audiuiſſemus, magnificè ædificati ſumus.

Theodorus ſolum die Sabbati & Dominico de die comedebat.

Mercedem cæleſtem pro terreſtri elegit.

CAP. CLV. *Relatio abbatis* IORDANIS *de tribus Saracenis qui ſe inuicem interfecerunt.*

DICEBAT & hoc nobis de abbate Nicolao abbas Iordanes: Narrabat, inquit, ſenex, quia imperante fideliſſimo Imperatore Mauritio, quando Namanes Saracenorum nationis dux prædam egit, cùm circuirem ego prope Arnonem & Aidonem, aſpicio Saracenos tres, habentes ſecum vnum adoleſcentem valdè formoſum, annorum fermè viginti, vinctum atque captiuum. Vt ergo vidit me adoleſcens, flere cœpit, & orare, vt ab eis illum acciperem. Ego autem Saracenos rogare cœpi, vt dimitterent eum. Vnus autem illorum Græco ſermone reſpondit, & ait: Non dimittimus eum. Et ego rurſum illis dixi: Accipite me, & hunc dimittite, quia fatigationem non ſuſtinet. Ait mihi & ipſe rurſus: Non dimittimus eum. Dixi eis tertiò: Vel pretium pro illo non accipitis? Date mihi illum, & quidquid petieritis, ego afferam vobis. Reſpondit: Non poſſumus tibi dare illum; ſacerdoti enim noſtro promiſimus, quia ſi quid pulchrum ceperimus, offeremus illud ei, vt ipſum in ſacrificium offerat. Sed vade iam: nam ſi moram feceris, caput tuum in terram proijciam. Tunc proſtratus ego humi dixi: Saluator noſter Chriſte Deus, ſaluum fac ſeruum tuum. Et continuò tres Saraceni dæmonio repleti, euaginatis gladijs ſe inuicem conciderunt. Aſſumenſque ego adoleſcentem in ſpeluncam meam, refoui illum, & iam noluit recedere à me; ſed renuntians ſæculo, cùm ſeptem annos in habitu monaſtico impleſſet, requieuit. Erat autem genere Tyrius.

Saracenorum corruptio & deprædatio.

Nicolao orante, vt adoleſcentem liberet, Saraceni tres mutuò conciduntur vulneribus.

CAP. CLVI *Reſponſio cuiuſdam* SENIS *ad duos philoſophos.*

DVO philoſophi venerunt aliquando ad ſenem, & orabant eum, vt eis verbum ædificationis diceret. Senex verò tacebat. Rurſum philoſophi dixerunt: Nihil reſpondes nobis, pater? Tunc ſenex dixit eis: Quod ſtudioſi quidem ſitis eloquentię, ſcio; quod autem non veri ſitis philoſophi, affirmo. Quamdiu enim loqui diſcitis, quaſi loqui neſciatis? Sit ergo philoſophiæ veſtræ opus ſemper meditari mortem, ſilentioque & quieti vos aſſueſacite.

Opus veræ philoſophiæ meditatio mortis & ſilentium.

C. CLVII. *Relatio duorum* MONACHORVM *monaſterij Subeuorum Syrorum de cane, qui fratri viam oſtendit.*

PERREXIMVS ego & ſophiſta Sophronius in monaſterium Calamonis iuxta ſanctum Iordanem, ad abbatem Alexandrum, inuenimuſque apud eum duos monachos monaſterij Subeuorum Syrorum. Narrauerunt autem nobis, dicentes: Ante hos decem dies venit quidam peregrinorum ſuſceptor eleëmoſynas erogans, & veniens in Subiba Beſorum, dedit eulogiam. Rogauit igitur abbatem monaſterij, dicens: Fac charitatem, & mitte in proximum monaſterium Syrorum, vt accipiant & ipſi

& ipſi venientes eulogiam, & nuntient monaſterio Charembe vt veniant & ipſi. Tunc abbas miſit fratrem ad abbatem Subeuorum Syrorum. Profectus itaque frater, dixit ei: Veni vſque ad monaſterium Beſorum, nuntia verò & monaſterio Charembe, vt veniant & ipſi. Reſpondit ſenex: Frater, ignoſce, quia nullum habeo, quem mittam, ſed fac perfectam charitatem, & pergens ipſe, nuntia eis. Ait autem frater: Numquam illuc perrexi, nec viam ſcio. Tunc ait ſenex catulo ſuo: Vade cum fratre iſto vſque ad monaſterium Charembe, vt nuntiet eis quod vult. Abijt ergo canis cum fratre, donec ſtatuit illum iuxta monaſterij ianuam. Oſtenderunt autem nobis & canem ipſum, qui iſta narrauerunt; habebant enim illum ſecum.

Canis monachis viã monſtrat.

C. CLVIII. *De aſino qui monaſterio nuncupato Mardes inſeruiebat.*

MONS eſt circa mare mortuum, qui Mardes vocatur, excelſus valde. In eo monte anachoretæ commorantur: eſt autem illis & hortus ad radicem montis, ſexto fermè lapide ab eis diſtans, circa maris labium: proinde habent anachoretæ & illic miniſtrum. Quacumque ergo horâ volunt ad hortum pro oleribus mittere, ſternunt aſinum, & dicunt ei: Vade in hortum ad miniſtrum, & affer nobis olera. Qui mox ad hortulanum ſolus vadit, ſtánſque ante ianuam, capite pulſat. Statim igitur egreſſus hortulanus ipſum oleribus onerat, onuſtúmque dimittit. Videréque eſt aſinum quotidie ſolum aſcendentem & deſcendentem, & miniſtrantem ſenibus tantùm, alij verò nulli obſequentem.

Aſinus per ſe obſonator, & olera deferens.

C. CLIX. *Vita abbatis* SOPHRONII *ſolitarij, & admonitiones* MENAE *ducis cœnobij Seueriani.*

DICEBAT abbas Menas antiſtes cœnobij abbatis Seueriani de abbate Sophronio ſolitario, quòd circa mare mortuum moratus ſit nudus per annos fermè ſeptuaginta, herbas in cibum ſumens.

Sophronius ſolis herbis viuit.

Et hoc rurſus de illo dicebat, audiſſe ſe narrantem ſenem, & dicentem: Oraui Dominum ne dæmones ſpeluncæ meæ propinquarent. Aſpiciebam verò dæmones venientes, ſtanteſque à longè tribus fere ſtadijs, neque vlterius appropinquare valentes.

Dæmones non audent appropinquare ſpeluncæ eius.

Idem abbas Menas dicebat cœnobij fratribus: Fugiamus, filij, ſæcularium colloquia; ſolent enim nocere iunioribus monachis.

Sæcularia colloquia nouitiis obſunt.

Dicebat iterum ſenex: Omnis ætas pœnitentiam agere debet, iuuenes ſimul ac ſenes, vt æternâ vitâ frui cum gloria & laude mereamur; iuuenes quidem, quia in flore ætatis, cùm feruet concupiſcentia, ceruicem ſuam ſub iugum pudicitiæ miſerunt; ſenes verò, quia inolitam ſibi ex multis temporibus malorum anticipatiōnem transferre ad meliora potuerunt.

Cur iuuenibus, cur ſenibus pœnitentia neceſſaria.

Quomodo dæmon apparuerit cuidam SENI *in formâ pueri nigerrimi.* CAP. CLX.

NARRAVIT nobis abbas Paulus, antiſtes cœnobij abbatis Theognoſti; quia dixerit ſenex quidam: Cum die quadam ſederem in cellula meâ, operarerque manibus meis (texebam autem caniſtrum, & pſalmos repetebam) ecce per feneſtram ingreſſus eſt quaſi puer Æthiops, & ſtans coram me, ſaltare cœpit, pſallentique mihi dixit: Senex, nónne benè ſalto? Ego autem nihil reſpondi. Rurſus ait mihi: Non tibi placet hæc ſaltatio mea? Nihil autem reſpondenti mihi ait: Ecce putas te, male ſenex, magnum aliquid agere. Dico tibi, quia & in ſexageſimo quinto, & in ſexageſimo ſexto & in ſexageſimoſeptimo pſalmo erraſti. Tunc ſurgens ego coram Deo adoraui proſternens me, & ille euanuit.

Dæmon coram ſenem ſaltare conatur.

Oratio dæmonē fugat.

Vita abbatis ISAAC *Thebæi, & quomodo etiam ei apparuit dæmon in figurâ adoleſcentis.* CAP. CLXI.

LYCOS Thebaidis ciuitas eſt: ab hac mons quidam ſex millibus paſſuum diſtat, habitántque in eo monachi alij quidem in ſpeluncis, alij autem in cellis. Profecti ergo nos illuc, conuenimus abbatem Iſaac, Thebæum genere; narrauitque nobis ſenior, dicens: Ante annos quinquaginta duos cùm operarer [35] conopionem, in laborando erraui, affligebárque, quia errorem nec reperire nec emendare valebam. Totum ergo diem conſumpſi, me fruſtrà concidens, & quid agerem ignorabam. Et cùm ferè deſperarem, ecce per feneſtram ingreſſus adoleſcens ait mihi: Erraſti; ſed da mihi opus vt illud corrigam. Aio autem ad illum: Vade hinc, abſit hoc à me. Reſpondit mihi & ipſe: Certè damnum tibi eſt, ſi malè opus facias. Tunc dixi ei: Noli de hoc ipſe curam gerere. Ait ad me denuò: Miſereor tui, quia laborem tuum perdis. Et reſpondi illi: Malè huc veniſti, & tu, & qui te adduxerunt. Dixit autem mihi: Verè tu me huc adduxiſti, & meus es. Aio ad illum ego: Cur hoc? Reſpondit ille mihi: Quia tres dies Dominicos egiſti communicans, & inimicus es vicini tui. Dixi autem illi: Mentiris. Tunc ipſe mihi: Non mentior; nam propter lenticulam iratus es illi. Et ego ſum, qui præſum iræ & memoriæ iniuriarum. es amodò meus. His

Ante Communionem cū inimico reconciliatione opus.

Dæmon iræ & memoriæ iniuriarum.

His ego auditis, mox egreſſus cellulam, abij ad fratrem, & proſtratus ab illo veniam petij, reconciliatique ſumus. Reuerſus autem inueni illum deſtruxiſſe & conopionem, & ſtoream in quâ proſtratus eram, quòd charitati noſtræ inuideret.

C.CLXII. *Reſponſio abbatis* THEODORI *Pentapolitani ſuper ſolutione abſtinentiæ vini.*

QVINTODECIMO ab Alexandriâ milliario monaſterium eſt, quod vocatur Calamon, inter Octauum decimum & Maphora. In hoc vidimus abbatem Theodorum Pentapolitanum (erat autem nobiſcum Sophiſta Sophronius) & interrogauimus eum: Bonum eſt, pater, quoties vel ipſi ad aliquem pergimus, vel ſi quis venit ad nos, vini abſtinentiam ſoluere? Reſpondit nobis ſenior, & ait: Non. Aio autem ad eum: Et quomodo antiqui patres ſoluebant? Reſpondit ſenex: Antiqui patres, vt magni & potentes, & ſoluere poterant, & iterum ligare; noſtra verò generatio, filij, ſoluere ac ligare non ſufficit: nam ſi ſoluamus citò abſtinentiæ noſtræ, non amplius vitæ noſtræ religioſæ auſteritatem retinens.

A vino abſtinendum.

C.CLXIII. *Vita abbatis* PAVLI *Helladici.*

DICEBAT abbas Alexander, monaſterij Calamonis, quod eſt prope Iordanem, pater: Die quadam cùm eſſem apud abbatem Paulum Helladicum in ſpelæo ipſius, ecce quidam veniens pulſauit, egreſſuſque ſenior aperuit ei, & proferens panem & cicer infuſum, poſuit ante illum, & manducabat. Ego autem putabam quia peregrinus eſſet, & aſpiciens per feneſtram, vidi quia leo erat. Dixi itaque ſeni: Cur, pater, præbes illi manducare, dic mihi cauſſam? Qui ait mihi: Quia illum monui, vt neminem læderet, neque hominem, neque iumentum, dicens: Veni quotidie, & dabo tibi cibum tuum. Et ecce iam ſeptimus hic menſis eſt, ex quo bis quotidie aduenit, & do illi manducare.

Paulus leonem morigerum paſcit.

Rurſum poſt paucos dies perrexi ad eum, volens ab illo emere vas vinarium, id quippe erat ſenis opus, & dixi ei: Quid eſt pater? quomodo ſe habet leo? Et ait mihi: Malè. Et dixi ad eum: Quare? Reſpondit: Præteritâ die venit huc, vt darem illi manducare, videns verò eius mentum ſanguine infectum, dixi illi: Quid eſt? Inobediens fuiſti mihi, & carnes manducaſti. Benedictus Dominus, non iam tribuo tibi, vt comedas cibum patrum carnium deuorator: recede. Ille verò diſcedere nolebat. Tunc accepto funiculo, triplicans illum, tres illi plagas cum eo dedi, & receſſit.

Immorigerum caſtigat.

C.CLXIV. *Reſponſio abbatis* VICTORIS *ſolitarij ad monachum puſillanimem.*

FRATER venit ad abbatem Victorem ſolitarium in monaſterium Eluſæ, & dixit ei: Quid faciam, pater, quia dominatur mihi paſſio puſillanimitatis? Reſpondit ſenex: Morbus animæ eſt. Sicut enim * capti oculis quando magis patiuntur, plus ſibi videntur lumen intueri, qui verò ſanos habent oculos, modicum: ita & puſillanimes ex modicâ tentatione citò perturbantur, & magnam illam eſſe exiſtimant: qui verò anima ſani ſunt, magis in tentationibus gaudent.

* non nos ægri

Sani tentationibus gaudent.

Vita latronis nuncupati

C.CLXV. CYRIACI.

NARRAVIT quidam vir fidelis de latrone quodam, Cyriaco nomine, qui latrocinia exercebat circa Emaus, quæ eſt Nicopolis, qui adeò truculentus & immanis fuit, vt lupus vocaretur. Hic ſecum habuit alios latrocinij ſocios, non ſolùm Chriſtianos, verùm & Iudæos & Samaritanos. Quadam ergo die profecti ſunt quidam ex agro Nicopoleos in ſanctam ciuitatem magnâ hebdomadâ, vt per Baptiſmum illuminarent filios ſuos. Quod cùm feciſſent, & reuerterentur in agrum ſuum, vt celebrarent ſanctum Reſurrectionis diem, occurrerunt illis latrones, principe ſuo abſente: & viri quidem fugâ euaſerunt, mulieres autem, proiectis nuper baptizatis filijs, tenuerunt Hebræi & Samaritani, & habuerunt eas. Fugientibus igitur viris obuius fuit latronum princeps, & ait illis: Cur fugitis? Illi autem dixerunt, quid ſibi contigiſſet. Sumens ergo illos venit ad ſocios ſuos, inueniénſque infantes in humum proiectos, cùm ſciſcitatus eſſet quinam hoc feciſſent, ſceleris decollauit auctores, reddénſque viris filios (nam vxores, quia inquinatæ fuerant, recipere paſſi non ſunt) ſaluauit eos latronum princeps, & reduxit vſque ad agrum ſuum. Poſt modicum verò temporis tentus eſt latronum princeps, egitque in carcere decem annos, nulluſque principum illum occidit, ad poſtremum verò etiam abſolutus eſt. Dicebat ergo ſemper, Quia propter infantes illos amaram effugi mortem. Aſpiciebam enim illos frequenter in ſomnis dicentes mihi: Noli timere, nos pro te ſatisfacimus. Locuti autem poſteà cum illo ſumus ego & abbas Ioannes presbyter monaſterij Eunuchorum, & hæc eadem nobis ipſe narrauit, glorificans Deum.

Magnâ ſeu ſanctâ hebdomadâ Baptiſmus olim collatus.

Princeps latronum periculo eripitur infantum interceſſione quos à morte ſeruauerat.

Vita

C.CLXVI.

Vita LATRONIS *monachi effecti, & poſteà in ſæculari habitu decollati.*

DICEBAT abbas Sabbatius: Cùm ſederem in monaſterio abbatis Firmini, venit latro quidam ad abbatem Zoſimum Cilicem, & rogabat ſenem, dicens: Fac charitatem per Deum te precor, quia multis homicidijs obnoxius ſum, fac me monachum, vt iam tandem deſiſtam à ſceleribus meis. Senex verò exhortans illum, fecit monachum, & ſanctum ei habitum dedit. Poſt modicum verò temporis dixit ad illum ſenior: Crede mihi, fili, non potes hîc habitare: nam ſi audient princeps, tenebit te; ſimiliter autem & aduerſarij tui necabunt te. Sed audi me, & ducam te in cœnobium abbatis Dorothei prope Gazam & Maiumam. Illuc igitur iuit. Vbi cum moratus eſſet annis nouem, didiciſſetque pſalterium, & cunctam monaſticam obſeruationem, redijt rurſus in Firmini monaſterium, ad ſenem, & ait illi: Fac miſericordiam mecum, pater, & da mihi veſtimenta mea ſæcularia, & recipe monaſtica. Senior autem triſtis effectus ait illi: Cur, fili? Qui reſpondens ait: Ecce nouem (vt noſti, pater,) annos egi in cœnobio, & quantum potui ieiunaui, & continenter vixi, & cum omni quiete, & timore Dei fui in ſubiectione, & ſcio quia illius infinita bonitas multa peccata mea remiſit mihi: verumtamen aſpicio ſæpius puerulum aſtantem, & dicentem mihi: Cur me occidiſti? Hunc autem aſpicio in ſomnis, & in eccleſiâ, & cùm ad Communionem pergo, & in refectorio hæc eadem mihi dicentem; & vel vnâ horâ non ſinit me quieſcere. Ideò itaque, pater, abire volo, vt pro puerulo moriar. fruſtrà enim, & ſine vllà cauſsà occidi puerulum ipſum. Sumptis ergo veſtimentis ſuis, exijt. Et cùm ſic indutus pergeret Dioſpolim, tentus eſt, & ſequenti die decollatus.

Latro ſancto monachi habitu cōſecratur.

Ad ſæculū redit, vt crimen infanticidij morte expiet.

C.CLXVII.

Vita & mors abbatis POEMENIS *ſolitarij.*

DICEBAT abbas Agathonicus, antiſtes cœnobij caſtelli ſancti patris noſtri Sabæ: Deſcendi die quadam in Ruba, vt pergerem ad abbatem Pœmenem ſolitarium. Cùm ego reperiſſem eum, & dixiſſem illi cogitationes meas, ſerò dimiſit me in vnam ſpeluncam; erat autem hiems: fuitque nocte illà frigus maximum, ac nimiâ vi algoris obrigui. Veniens ergo ad me manè ſenior, ait mihi: Quid eſt, fili? Aio ad illum: Ignoſce mihi, pater, duram pertuli noctem ex frigore. Dixit autem mihi: Ego, fili, frigus nullum ſenſi. Miratus ſum valdè hoc audiens, erat quippe nudus. Et dixi ad eum: Fac charitatem, quomodo tantam frigoris aſperitatem non ſenſiſti? Dixit autem mihi: Venit leo, & obdormiuit iuxta me, & ipſe me calefecit. verumtamen dico tibi, frater, quoniam à feris deuorandus ſum. Aio ad illum: Cur, quæſo? Et dixit mihi: In prouincia noſtrà cùm eſſem (erant autem ambo Galatæ) paſtor ouium eram, & contempſi tranſeuntem peregrinum, & a canibus comeſtus eſt. cùm enim illum ſaluare poſſem, non feci; ſed dimiſi eum, & à canibus diſcerptus eſt, ſcioque quia & ego ita mori debeo. Quod & factum eſt: poſt tres enim annos à beſtijs, vt dixerat, & ipſe diſcerptus eſt.

Pœmen nudus leoni accubat.

A beſtiis deuoratur, quia peregrinum non liberauerat a canum dilaniatione.

C.CLXVIII

Dicta abbatis ALEXANDRI *ſenis.*

DICEBAT abbas Alexander ſenex fratribus: Patres noſtri deſerta & tribulationes perſequebantur, nos autem ciuitates & requiem ſequimur.

Amor deſerti & tribulationis.

Dixit iterùm ſenex: Sub patribus noſtris virtutes iſtæ vigebant, nuditas & humilitas; in nobis autem auaritia & ſuperbia regnat.

Ait rurſus: Patres noſtri numquam facies ſuas lauabant; nos autem lauacra publica balneáque frequentamus.

Dixit iterùm ſenex: Heu mihi, filij, quia conuerſationem verè angelicam deſtruximus. Ait autem ad illum abbas Vincentius diſcipulus eius: Infirmi profectò ſumus, pater. Dicit ei ſenex: Quid dicis, Vincenti, quia infirmi ſumus? Crede mihi, fili, Olympici corpore & robuſti ſumus, ſed anima noſtra imbecilla eſt.

Dixit iterùm: Multum comedere & bibere, & benè veſtiri poſſumus; abſtinere autem & humiliari non valemus.

Rurſus dixit: Væ tibi, Alexander, væ tibi; quanta erit confuſio tua quando ceteri coronabuntur.

Alexander væ ſibi inclamat.

C. CLXIX.

Vita SENIS *cuiuſdam capti oculis in monaſterio abbatis Siſci.*

ERAT ſenex quidam in Scithi captus oculis in monaſterio abbatis Siſci. Diſtabat autem cella ipſius à puteo ferè mille paſſibus, & numquam paſſus eſt, vt ſibi alius afferret aquam, ſed facto fune, vnum ipſius caput ad puteum ligauit, & alterum in cellâ ſuâ. Iacebat autem funis in terrâ. Quando ergo pergebat haurire ſibi aquam, ſupra funem ambulabat. Hoc autem faciebat ſenex, vt inueniret puteum. Cùm autem arena propter ventum operuiſſet funem, tenebat ipſum manu, & excutiebat, & rurſus illum

Senis capti oculis patientia & induſtria.

in

in terrâ ponebat, & ſuper eum ambulabat. Frater autem quidam rogabat ſenem, vt ſe permitteret illi afferre aquam. Cui reſpondit ſenex: Fili, viginti iam & duo anni ſunt, ex quo mihi ſemper ita hauſi aquam, & laborem meum tu modo auferre vis?

Cap. clix. *Vita cuiuſdam ſanctæ* MVLIERIS *in eremo defunctæ.*

DISTABAT ab Ieroſolymis ferè viginti paſſuum millibus monaſterium quoddam, quod Sampſonis dicitur. Ex hoc monaſterio duo patres abierunt ad montem Sina orationis gratiâ, reuerſique in monaſterium narrauerunt nobis dicentes: Cum adorauiſſemus in ſancto monte, & iam reuerteremur, contigit nos eremi deuia errando [illegible]: ferebamurque ſicut in pelago per mediam ſolitudinem dies plurimos. Die verò quadam aſpicimus de longinquo ſpeluncam breuem, ad quam tendentes, cùm iam ſpeluncæ propinquaremus, cernimus exiguum fontem, & circa fontem herbas modicas, & veſtigia hominis; dicebamuſque apud nos ipſos: Vere hoc in loco ſeruus Dei eſt. Ingreſſi igitur neminem vidimus; ſolummodo autem cuiuſdam vagientis vocem audiebamus. Cùm ergo diu quæſiſſemus, inuenimus veluti præſepium, & in eo iacentem quemdam, appropinquanteſque ſeruo Dei, rogabamus vt loqueretur nobis. Cùm verò nihil reſponderet nobis, tunc accedentes tenuimus eum, & corpus quidem ipſius adhuc erat calidum, anima autem ad Dominum migrauerat. Tunc vero agnouimus, quia in ingreſſu noſtro intra ſpelũcam requieuerat. Fodimus ergo in ipsâ ſpeluncâ, vnuſque ex nobis pallium, quo erat indutus, accepit, vt in ipſo ſenis corpus inuolueret. Sumentes autem illud de loco in quo iacebat, cùm ipſum ex more curaremus, inuenimus eſſe mulierem, & glorificauimus Deum. Completoque ſuper illud officio, ſepeliuimus.

Peregrinatio ad montem Sina.

Officium ſepulturæ.

Cap. clxi. *Vita duorum mirabilium virorum,* THEODORI *philoſophi &* ZOILI *lectoris.*

ERANT in Alexandriâ duo viri mirabiles, magnæque virtutis, abbas ſcilicet Theodorus philoſophus & Zoilus lector: Fuit autem nobis cum vtroque ſumma familiaritas, cum altero quidem diſciplinæ & ſtudiorum gratiâ, cum altero verò, quod communis nobis eſſet patria & educatio. Atque abbas quidem Theodorus nihil poſſidebat, niſi penulam, & paucos libros: dormiebat autem in ſcabello, ac in quamcumque eccleſiam ingrediebatur. Ad vltimum verò etiam ſæculo renuntiauit in cœnobio Salcinie, ibique vitam glorioſo fine concluſit. Lector autem Zoilus & ipſe æqualem præferebat paupertatem. Nihil enim ipſe quoque poſſidebat præter vetuſtam penulam & paucos libros. Exercebat autem ſe in ſcribendo libros. Et ipſe autem conſummatus in Domino, ſepultus eſt in monaſterio abbatis Palladij.

De duobus iſtis, Theodoro ſcilicet philoſopho & Zoilo lectore, pergentes quidam patrum ad domnum Coſmam ſcholaſticum, interrogauerunt eum, dicentes: Quis eorum magis in ſpirituali exercitio laborauit? Qui ait ad illos: Similia quidem fuerunt vtriuſque & alimenta, & ſtramenta, & indumenta, rerumque omnium ſuperfluarum abſtinentia, & nuditas, & humilitas, & frugalitas: ſed abbas Theodorus philoſophus diſcalceatus in magnâ imbecillitate oculorum vetus omne nouumque Teſtamentum didicit. Habuit tamen conſolationem fratrum, contubernium & viſitationes amicorum, auocationemque multam, cùm doceret, & cùm operaretur. Zoili verò lectoris non ſolum hoſpitalitas laudanda, verùm etiam ſolitudo eius & immenſa fatigatio, oriſque cuſtodia digna commendatione eſt. Ille enim ſine amicorum familiariumque contubernio atque commercio, ab omni ſæculiarum rerum actione feriatus, nulli ſeipſum refrigerio & oblectationi permiſit, ne minimum quidem ab vllo miniſterium admittens: ipſe enim coquebat, ipſe lauabat, nulla lectionum capiens ſolatia, paratus ſemper alijs obſequi, nullamque habens curam æſtus aut frigoris, aut corporeæ infirmitatis, mundus ſemper à riſu, & triſtitiâ, & effuſione, & angore exiſtens, qui præter indumenti aſperitatem, etiam à multitudine pediculorum indeſinenter conſumebatur. Habuit tamen & iſte plus quàm prior ex proceſſibus non mediocre refrigerium, habens facultatem liberam quocumque vellet, die noctuque procedere, quamuis hanc libertatem & laboris magnitudo retundebat, & raro proceſſu ſæcularium familiaritatem excludebat. Vnuſquiſque igitur mercedem propriam accipiet, & ſecundùm labores proprios, & iuxta reſurrectionis menſuras, & intellectualis ſpiritaliſque munditiæ & miniſtrationis, & timoris Dei, ac charitatis, & compunctionis, & iugis pſalmodiæ, & orationis, & intentiſſimæ fidei, & occultæ hominibus latentiſque virtutis.

Similia Theodori & Zoili in pietatis exercitatione ſtudia.

In quo alter alterum excellebat.

Propria cuiuſque ſecundùm labores merces.

Vita prædicti COSMAE *ſcholaſtici.* Cap. clxii.

DE iſto domno Coſmâ ſcholaſtico, multi quidem multa, & alia alij, & plu-

plurimi plurima nobis retulerunt. Quæ verò nos vidimus, & quæ diligenter aſſecuti ſumus, ea tantùm pro legentium vtilitate conſcribimus. Erat enim vir iſte humilis, miſericors, abſtinens, virgo, quietus, ſine irâ, ſocialis, peregrinorum ſuſceptor, amator pauperum. Plurimum itaque nobis vtilitatis contulit vir iſte mirabilis, non ſolùm ex aſpectu, ſed etiam ex doctrinâ ſuâ, & quòd magnam haberet librorum copiam ſuper omnes qui erant in Alexandria, eoſque promptè ac libenter volentibus accommodaret. Erat autem & nihil poſſidens: in tota namque domo eius nihil vidiſſes aliud quàm libros, & ſcabella, & lectulum, & menſam. Licebat verò omnibus ingredi, & interrogare quæ ad vtilitatem pertinerent, & legere. Diebus autem ſingulis intrabam ad eum ipſe, &, teſte veritate, numquam ad illum ingreſſus ſum, quin ipſum aut legentem, aut ſcribentem contra Iudæos inuenirem. Magno enim feruebat zelo conuertendi gentem illam ad veritatem. Ideò & ſæpe miſit me ad Hebræos quoſdam, vt per litteras illis colloquerer. Non enim facilè domo egrediebatur ipſe.

Coſmas & aſpectu & doctrinâ docens.

Ad hunc domnum Coſmam Scholaſticum die quadam profectus ſum: cumque mihi magna ad illum eſſet fiducia, interrogaui eum, dicens: Fac charitatem, dic mihi, quantum temporis habes in hoc inſtituto. Tacenti verò, & nihil reſpondenti, rurſum dixi illi: Per dominum dic mihi. Cùm autem ſe ille paululùm ſub ſilentio continuiſſet, ait mihi: Triginta & tres annos habeo. Quod ego audiens, glorificaui Deum.

Annis 33. in omni virtutum genere ſe exercuit.

Alias iterùm acceſſi ad illum, & interrogaui eum, dicens: Fac perfectam charitatem, ſciens quia propter vtilitatem animæ interrogo te. Dic mihi, quæſo, in tanto tempore inſtituti tui, quietis & continentiæ, quid adeptus es? Ille verò ingemiſcens, & ex intimo corde ſuſpirans, ait mihi: Quid poteſt ſæcularis homo virtutis adipiſci, & maximè reſidens in domo ſuâ? Ego autem rurſus illum rogabam, dicens: Per Dominum dic mihi, vt ipſe quoque proficiam. Tunc vero multùm coactus a me, dixit: Ignoſce mihi; tria iſta conſecutus ſum, non iurare, non mentiri, non ridere.

Non iurauit, non mentitus eſt, non riſit.

CA. CLXXIII.

Factum mirum THEODORI *anachoretæ, qui oratione ſuâ in mari dulcem aquam effecit.*

ANACHORETA quidam erat in partibus Iordanis, nomine Theodorus, eunuchus. Hic neceſſitate quadam compulſus eſt Conſtantinopolim pergere, ingreſſuſque eſt nauem. Cùm verò nauis diutiùs detineretur in pelago, defecit aqua, erantque nautæ & vectores in magnâ anxietate & deſperatione. Surgens autem anachoreta, & expandens in cælum manus ſuas ad Deum, qui ſaluat de morte animas noſtras, factâ oratione, ſignauit mare ſigno crucis, & ait nautis: Benedictus Dominus, haurite quantum aquæ opus habetis. Impleueruntque omnia vaſa ſua de mari aquâ dulci; & omnes glorificauerunt Deum.

Tandem oratione & ſigno crucis aqua dulceſcit.

CA. CLXXIV.

Factum apud NAVCLERI *viri religioſi, qui pluuiam à Domino impetrauit.*

ABBAS Gregorius anachoreta narrauit nobis, dicens: Cùm ex Byzantio deſcenderem, ingreſſus ſum nauim: intrauit autem & ſcriba quidam cum vxore ſuâ, profecturus ad ſanctam ciuitatem orationis cauſſâ. Erat autem nauclerus religioſus valdè, multumque ieiunans. Cùm ergò nauigaremus, ſcribæ ſerui fruſtrà conſumebant aquam. Poſtquam verò in medium pelagus venimus, defecit nobis aqua, eramuſque in magnâ triſtitiâ. Et erat miſerabile ſpectaculum, videre mulieres, & pueros, & infantes ſiti areſcentes, & veluti mortuos iacentes. Cùm ergo dies tres in hac neceſſitate feciſſemus, ſcriba ipſe tribulationem non ſuſtinens, educto gladio, & nautas & nauclerum volebat occidere. dicebat enim: Hi ſunt noſtræ perditionis auctores, quia non ſumpſerunt aquam ad ſufficientiam. Ego autem orabam ſcribam dicens: Noli hoc facere, ſed magis deprecemur Dominum noſtrum Ieſum verum Deum, qui facit magna & mirabilia, quorum non eſt numerus. Ecce enim & nauclerus, vt vides, tertium hunc agit diem, ieiunio & orationi vacans. Cumque acquieuiſſet ſcriba, quartâ die circa ſextam horam ſurgens nauclerus, clamauit voce magnâ, dicens: Gloria tibi Chriſte Deus noſter: ita vt omnes miraremur in voce ipſius. Dixitque nautis: Submittite 36 membranas. Et cùm explicuiſſent eas, ecce nubes ſupra nauem veniens, tantum pluit aquæ, donec impleuerunt vaſa ad neceſſitatem noſtram. Erat autem miraculum grande & terribile, quòd velificante naue, nubes illa conſequeretur nos, & extra nauem non plueret.

Peregrinatio Ieroſolymitana.

Religioſiſſimi nautæ vectoribus extremâ ſiti laborantibus pluuiam impetrat.

CA. CLXXV.

Relatio de ZENONE *Imperatore viro eleëmoſynario.*

NARRAVIT nobis quidam patrum de Zenone Imperatore, dicens, quòd mulierem quamdam in filiâ ipſius iniurioſè tractauit. Hæc autem vacabat in templo Dominæ noſtræ ſãctæ Dei genitricis, orans eam & depre-

& deprecans, & cum lacrymis dicens: Vindica me de Zenone Imperatore. Cum ergo multis diebus hoc faceret, apparuit ei ſancta Dei genitrix, dicens: Crede mihi, mulier, ultionem tuam ſæpe ſacere volui, ſed manus eius prohibet me. Erat enim valdè miſericors, & eleëmoſynas faciens.

CA. CLXXVI. *Pulchra relatio abbatis* ANDREAE *de decem viris peregrinantibus, inter quos fuit & adoleſcens Hebræus.*

ABBAS Andreas Octauidecimi, cùm eſſemus in Alexandriâ, narrauit nobis, dicens: Cùm eſſem iuuenis, indiſciplinatus valde & inquietus fui. Die ergo quadam perſecutionem paſſi pro noſtrâ inquietudine, fugimus in Palæſtinam ego & nouem alij, inter quos vnus quidam erat induſtrius, alius autem Hebræus. Cum ergo veniſſemus in eremum, infirmatus eſt Hebræus vſque ad mortem, & Deo teſte, in magno mœrore conſtituti eramus, neſcientes quid illi faceremus. Verumtamen vt eſt conſuetudo ſocialis charitatis, non illum deſeruimus, ſed vnuſquiſque noſtrûm pro viribus ferebat eum, volentes vel in ciuitatem vel in emporium illum ducere, ne moreretur in eremo. Cùm vero adoleſcens ex inediâ & vehementiſſimâ febre, immoderatoque labore & ſiti præ ſolis æſtu totus iam fere reſolutus eſſet atque deficeret, propinquans ad exitum, neque portari poſſet, decreuimus cum multis lacrymis illum dimittere in eremo, & abſcedere, metuentes ne nos ipſi quoque ſiti deficeremus. Cùm igitur illum in arenâ plorantes poſuiſſemus, videretque nos abire velle, cœpit nos adiurare, dicens: Per Deum qui fecit cælum & terram, per Deum qui inclinauit cælos, & deſcendit pro ſalute humani generis, per Deum qui iudicaturus eſt viuos & mortuos, nolite pati vt Hebræus moriar, ſed tamquam Chriſtiani facite mecum miſericordiam, & baptizate me, vt Chriſtianus de hac vitâ exeam, & ad Dominum pergam. Nos verò dicebamus ei: Vere, frater, non licet nobis hoc facere, ſæculares enim ſumus; hoc autem epiſcoporum & presbyterorum opus eſt, ſed neque aqua hic eſt. Ille verò perſiſtebat ſimiliter adiurans nos, & plura etiam cum lacrymis adijciens, ac dicens: Nolite, Chriſtiani, me priuare hoc diuinitus indulto munere. Cùm ergo in magnâ hæſitatione eſſemus, induſtrius ille diuinitus inſpiratus ait nobis: Erigite illum, & exuite. Ereximus itaque cum magno labore illum, erectumque tenentes exuimus. Induſtrius autem ille implens ambas manus ſuas ex arenâ, tertiò effudit ſuper caput eius, dicens ita: Baptizatur Theodorus in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Nobis verò per ſingula nomina ſanctæ & conſubſtantialis & adorandæ Trinitatis reſpondentibus, Amen (Dominus Deus teſtis eſt, fratres) ita continuo ſanauit & corroborauit eum Chriſtus Deus noſter, vt nullum iam in eo priſtinæ infirmitatis remaneret indicium, vel qualiſcumque paſſionis; ſed ſanus & valens cum omni alacritate & florido aſpectu, quod reliquum erat itineris, per eremum ambulauit ſemper nos præcedens, ita vt admirantes talem & tam ſubitam mutationem, omnes laudauerimus & glorificauerimus ineffabilem maieſtatem & benignitatem Chriſti Dei noſtri. Venientes autem Aſcalonem, adduximus eum ad beatum ac ſanctum Dionyſium eius vrbis epiſcopum, narrantes quæ fratri in viâ contigiſſent. Quibus audins, ſanctus admirandúſque Dionyſius, ſtupens ad tam nouum inauditúmque miraculum, conuocato clero expoſuit ei totum negotium, vt decernerent, vtrùm effuſio illa areuæ reputanda eſſet fratri in Baptiſmum, an non. Et alij quidem dicebant, debere reputari illi in Baptiſmum propter inauditam miraculi magnitudinem; alij verò dicebant, Non. Theologus quippe Gregorius omnia Baptiſmata dinumerat: Baptizabat, inquiens, Moyſes, ſed in aquâ, & anteà in nube, & in mari. Baptizauit & Ioannes non iam quidem Iudaicè, non enim in aquâ ſolùm, ſed & in pœnitentiâ. Baptizat autem & Ieſus, ſed in Spiritu ſancto. iſtud perfectio eſt. Scio & quartum Baptiſmum per martyrium & ſanguinem. Scio & quintum, lacrymarum ſcilicet. Hæc ille. Quo igitur horum, illi inquiebant, iſte baptizatus eſt, vt etiam ipſius Baptiſma roboremus, maximè cum Dominus ad Nicodemum dicat: Niſi quis natus fuerit denuò ex aquâ & Spiritu, non intrabit in regnum Dei? His alij contradicebant ſic: Quid ergo? Quia ſcriptum de apoſtolis non eſt, quòd baptizati ſint, idcircò non intrant in regnum Dei? Alij rurſus econtrà inferebant, dicentes: Ita ſane, illi baptizati ſunt, ſicut & Clemens Stromateus meminit in quinto Hypotypoſeon, apoſtolicum enim illud dictum exponens, quo dicitur, Gratias ago Deo, quia neminem veſtrûm baptizaui: Chriſtus, inquit, dicitur Petrum ſolum baptizaſſe, Petrus Andream, Iacobum, & Ioannem, illi autem reliquos. Hæc igitur & alia plurima cùm dicta eſſent, viſum eſt beato Dionyſio mittere fratrem illum ad ſanctum Iordanem, illicque baptizan: induſtrium autem illum ordinauit diaconum.

Hebræus per Baptiſmum etiam putatitium ſanatus reſtituitur.

Diſquiſitio de Baptiſmo, qui hic per arenam collatus dicitur.

Gregor. Nazianz. orat. 39. quæ eſt, *In ſancta Lumina.*

Ioan. 3.

1. Cor 1.

Clem. Alexandrin. lib. 5 Hypotyp. non extat. Vide Niceph. lib 2. c. 3.

ex Euodio. Baron. to. 2 anno Chriſti xxxi.

Hebræus moribundus Baptiſmum expetit.

CA. CLXVII.

Mala mors MONACHI *Ægyptij, qui habitare voluit in cellâ Euagrij hæretici.*

DICEBAT abbas Ioannes Cilix commorantibus nobis in Nono Alexandriæ: Venit ad nos Ægyptius monachus, narrauitque nobis, dicens: Ad monaſterium Cellularum frater ex longinquâ regione peruenit, volens ibi habitare, proſtratuſque presbytero orabat, vt in Euagrij cellâ moraretur. Presbyter autem dicebat, non poſſe eum illic habitare, recedenſque presbyter, ait fratri: Fili, dæmon acerrimus illic habitat. qui enim ſeduxit Euagrium, & à verâ fide remouit, immiſitque illi ſcelerata dogmata, ille non permittit aliquem ibi morari. Frater autem perſiſtebat, dicens: Profectò ſi hîc maneo, in illâ moraturus ſum. Tunc presbyter coactus dixit ei: Iudicio tuo vade, & eam accipe. Sedit igitur frater in cellula vnâ hebdomadâ; venienteque Dominico die, perrexit ad ſanctam eccleſiam: videns autem illum presbyter conſolatus eſt; ſollicitus enim pro illo erat. Veniente autem alio die Dominico, non venit ad eccleſiam. Cumque illum non videret presbyter, miſit duos fratres, vt viderent cur non veniſſet ad eccleſiam. Qui venientes ad cellulam, inuenerunt fratrem iniecto fune ſeipſum ſuffocaſſe.

Dæmon cellæ Euagrij hæretici inhabitator. Hæreticorum domicilia fugienda.

Euagrij hæretici cellam inhabitans frater ſe ſuſpendit.

CA. CLXVIII.

Vita SENIS *cœnobij Scholarium, viri ſimplicis.*

NARRAVIT nobis abbas Gregorius presbyter cœnobij Scholarium, quòd ibi ſenex magnus, magnæque abſtinentiæ moratus ſit: erat autem ſimplex circa fidem, & vbicumque eum eſſe contigiſſet, indiſcretè communicabat. Quadam igitur die apparuit ei angelus Dei, dicens: Dic ſenex, ſi mortuus fueris, quomodo vis ſepeliamus te? vt Ægyptij monachi faciunt, an vt Ieroſolymitæ? Senex autem reſpondit ei: Neſcio. Tunc ait Angelus: Cogita, & delibera; poſt tres autem hebdomadas veniam, & dices mihi. Pergens ergo ſenex ad alium, narrauit ei quæ ſibi dixerat Angelus. Quod cùm audiſſet ſenex, ſtupefactus ex auditu, diutiuſq; intendens in eum, ac diuinitus inſpiratus dixit ei: Vbi ſumis ſancta myſteria? Reſpondens ille ait: Vbicumque inuenio. Tunc ait illi ſenex: Non tibi vltrà contingat, vt extra ſãctam Catholicam & apoſtolicã Eccleſiam communices, vbi nominantur ſanctæ quatuor ſynodi, Nicæna, trecentorum decem & octo patrum; Conſtantinopolitana, centum & quinquaginta; Epheſina prima, ducentorum; Chalcedonenſis, ſexcentorum & triginta. Cùm autem venerit Angelus, dic ei: Sicut Ieroſolymitæ ſepeliri volo. Poſt tres igitur hebdomadas venit Angelus, & dixit ſeni: Quid eſt ſenex? cogitaſti? Dixit autem illi ſenex: Sicut Ieroſolymitæ volo. Dicit ei Angelus: Benè, bene. Et continuò reddidit ſpiritum. Hoc autem totum factum eſt, ne labores ſuos perderet, & cum hæreticis condemnaretur.

Angelus ſeni apparet de ſepulturâ rogans.

Soli Catholicæ Eccleſiæ communicandum.

CA. CLXIX.

Vita SANCTIMONIALIS *feminæ, quæ erat ex ſanctâ ciuitate.*

PERREXIMVS ad abbatem Ioannem anachoretam, qui appellatus eſt Rutilus, narrauitque nobis, dicens: Audiui abbatem Ioannem Moabitam narrantem, ac dicentem: Sanctimonialis quædam erat in ſanctâ ciuitate, religioſa valdè, & ſecundùm Deum proficiens. Inuidit ergo diabolus virgini, immiſitque iuueni cuidam impurum & diabolicum in eam amorem. Virgo autem illa mirabilis cùm diaboli ſenſiſſet inſidias, perditionem adoleſcentis miſerata, ſumpto cilicio vno, pauciſque infuſis cibarijs, venit ad eremum, adoleſcenti ex receſſu ſuo quietem à tentatione ac ſalutem parans, & ſibi ipſi ex ſolitudine ſecuritatem & augmenta meritorum. Poſt multum verò temporis per diſpenſationem Dei, ne ipſius excellens conuerſatio maneret incognita, vidit eam anachoreta quidam in ſolitudine Iordanis, & ait illi: Quid, mater, in hac ſolitudine facis? Illa verò latere anachoretam cupiens, ait illi: Ignoſce mihi, quia erraui de viâ; ſed per Dominum, pater, fac charitatem, & oſtende illam mihi. Ille verò diuinitus de illâ admonitus, ait ei: Crede mihi, mater, non tu erraſti de viâ, neque viam requiris. Itaque ſciens quia mendacium de diabolo eſt, dic Ioan. 8.
mihi veritatem cauſſæ, propter quam huc veniſti. Tunc ait illi virgo: Ignoſce mihi, abba: adoleſcens quidam ſcandalizatus eſt in me, & propterea veni in hanc eremum, melius exiſtimans hic mori, quàm offendiculum cuiquam fieri, iuxta Apoſtoli vocem. 1. Cor. 6.
Dicit illi iterùm ſenior: Et quantum temporis hîc habes? Quæ ait illi: Habeo gratiâ Chriſti annos decem & ſeptem. Rurſum ait ad illam anachoreta: Et vnde nutriris? Illa verò cilicium & [18] infuſa proferens, dixit anachoretæ: Ecce cilicium iſtud, quod vides, mecum de ciuitate exijt & iſta pauca infuſa. Talemque diſpenſationem in me humilem oſtendit Deus, vt tanto tempore iſtis nutriar, neque imminuta ſint. Et hoc autem ſcito, pater, quia ſic me

Virgo & ſe & adoleſcentem periculo eximit fugiendo ad eremum.

Annis 17. durat illi cilicium & cibus ex ciuitate aſſumptus.

Virgo alios videns ipsa inuiſibilis.

ipſius benignitas protexit, vt per iſtos decem & ſeptem annos nullus homo me videtir, niſi tu ſolus hodie; ego autem aſpiciebam omnes. Et hæc audiens anachoreta, magnifice glorificauit Deum.

Cap. clxxx.

Vita [19] IOANNIS *anachoretæ, qui in ſpeluncâ villæ Sochus morabatur.*

NARRAVIT nobis ſanctiſſimus Dionyſius presbyter ſanctæ eccleſiæ Aſcalonitarum, & ſacrorum vaſorum cuſtos, de abbate Ioanne anachoretâ, dicens: Quaſi verè magnus in generatione iſta fuit, atque ad commendationem ſummorum illius apud Deum meritorum, hoc de ipſo miraculum narrabat: In ſpeluncâ, inquit, morabatur ſenex in partibus villæ, quæ dicitur Sochus, viginti ferè milliaribus ab Ieruſalem. Habebat autem ſenex in ſpeluncâ imaginem immaculatæ Dominæ noſtræ Dei genitricis, ſemperque virginis Mariæ, in vlnis ferentem Ieſum Chriſtum Dominum & Saluatorem noſtrum. Quoties igitur abire volebat ad locum aliquem, vel per vaſtam ſolitudinem, ſiue Ieroſolymam ad adorandam ſanctam crucem & venerabilia loca, vel in Sinai montem orationis gratiâ, ſiue ad martyres diſtantes ab Ieroſolymis multis prolixiſque interuallis (erat enim ſenex martyrum reuerentiæ mirabiliter deditus, & nunc quidem pergebat Epheſum ad ſanctum Ioannem, nunc autem Euchaitam ad ſanctum Theodorum, nunc verò ad ſanctam Theclam in Seleuciam Iſauriæ, nunc ad ſanctum Sergium in Saraphas, & modò ad iſtum, modò ad illum ſanctum) reficiebat candelam, & accendebat, vt ſibi conſuetudo erat, atque ad orationem ſtans, & Deo vt ſuum iter dirigeret ſupplicans, dicebat ad Dominam, intendens in imaginem ipſius: Sancta Domina noſtra Dei genitrix, quia longum iter iturus ſum diebus multis perficiendum, candelæ tuæ tu curam habe, eamque ne extinguatur iuxta propoſitum meum ſerua; ego enim adiutorio tuo comitante iter arripio. Hiſque ad imaginem dictis, egrediebatur, peractoque propoſito itinere, reuertebatur, aliquando poſt menſem, ſæpè etiam poſt duos vel tres menſes, nonnumquam poſt quinque vel ſex, & ita reperiebat integram candelam & ardentem, ſicut eam, cum iter arriperet, dimiſerat, & numquam hanc à ſeipſa extingui vidit neque de ſomno ſurgens, neque à peregrinatione rediens, neque ex eremo in ſpeluncam pergens.

Ioannes varias peregrinationes ſuſcepit.

Abiens candelam D. Virginis imagini accendit, & commendat.

Multis menſibus ardens candela, non conſumitur.

* *De eodem.*

DICEBAT nobis & hoc de ipſo idem venerabilis Dionyſius presbyter, quòd die quadam ambulabat ſenex in finibus villæ Sochus, vbi erat ſpelunca ipſius, ambulanſque leonem vidit ingentem è regione venientem. Pergebat autem in viâ valdè anguſtâ inter duas ſepes poſitâ, quibus agricolę rura ſua munire conſueuerunt, ſpinoſas frutices plantantes. Tantam verò ſemita illa præ ſentibus anguſtiam habebat, vt vix vnum aliquem vacuum & expeditum pedibus incedentem ſuſciperet, & ne illum quidem ſine impedimento liberè tranſire permitteret. Cum ergo ſibi inuicem appropinquaſſent ſenex & leo, neque ſenex retrò rediit, vt leoni tranſitum liberum daret, neque propter nimias ſemitæ anguſtias leo reuerti poterat, neque vtrumque ſimul tranſire omnino poſſibile erat. Videns igitur leo Dei ſeruum procedere volentem, & nequaquam retrò redire ſuſtinentem, erexit ſe in poſteriores pedes, erectuſque ſtans ad læuam ſenis, pondere ac viribus corporis repulsâ maceriâ, modicam ſeni latitudinem præſtitit, iter ſine impedimento iuſto viro præbens; atque ita tranſiuit ſenior dorſa leonis perfricans. poſt cuius tranſitum exurgens de ſepi leo, peregit & ipſe iter ſuum.

Ioanni leo iter præbet, & impedimenta auferet.

Ad hunc abbatem Ioannem pergens frater quidam, cùm nihil in ſpeluncâ illius inueniſſet, ait ſeni: Quomodo hic moraris, pater, non habens quæ ſunt neceſſaria? reſpondit ſenex, & ait: Spelunca iſta, fili, ſpiritualis mercatura eſt; dat, & accipit.

Spelunca eius ſpiritualis mercatura, dat & accipit.

Cap. clxxxii.

Vita abbatis ALEXANDRI *Cilicis, qui prope mortem à dæmone arreptus eſt.*

PROPE ſanctam Bethleem monaſterium eſt ſancti Sergij, quod duobus circiter milliaribus diſtat, & cognominatur Xeropotamus: in hoc antiſtes fuit valdè religioſus abbas Eugenius, qui poſtmodum epiſcopus Hermopolis factus eſt in Ægypto, quæ eſt in finibus ſita Thebaidis. Hic, cùm ad eum veniſſemus, narrauit nobis de abbate Alexandro Cilice, quòd cùm inter ſpeluncas ſancti Iordanis ſenuiſſet, accepit illum in monaſterio ſuo. Qui circa finem vitæ ſuæ lectulo decubuit quaſi menſes tres. Ante decem verò dies quàm migraret ad Dominum, à dæmone arreptus eſt. Et cœpit ſenex ad dæmonem dicere: Ad veſperam veniſti, miſer, hoc magnum non eſt, quoniam in lectulo deuinctus ſum, & moueri non poſſum: oſtendiſti, miſerrime, imbecillitatem tuam. Nam ſi potens & valens eſſes, ante hos quinquaginta vel ſexaginta annos

Alexander moribundus à dæmone arreptus.

Dæmoni ſuam imbecillitatem exprobrat.

debueras appropinquare mihi, ego enim per confortantem me Chriſtum oſtendiſſem tibi infirmitatem tuam, ac deieciſſem rugitum tuum, atque contriuiſſem rigidam illam tuam inflexamque ceruicem. Nunc autem non me aeſt imbecillitas, ſed infirmitas eſt quæ premit me. Gratias tamen ago Deo, ad quem proficiſcens, oſtendam iniuriam quam abs te paſſus ſum, quia poſt tot annorum labores & fatigationem, circa exitum ſic atrociter in me rouaſiſti. Iſta & alia plurima horis ſingulis dicens, decimâ die cum omni quiete Domino Chriſto ſpiritum in pace reddidit.

CAP. CLX. XXIII.

Mirabile factum ſenis Ægyptij, nomine DAVID.

DICEBAT abbas Theodorus Cilix: Cùm adhuc morarer in Scithi, erat illic ſenex Ægyptius, nomine Dauid, qui die quadam ad metendum profectus eſt. Habent enim conſuetudinem Scithiotæ, vt abeant ad villas, & metant. Aſcendit ergo ſenex in villam, & ſub mercede operabatur. Conduxit autem illum agricola quidam. Cùm itaque meteret ſenex, die quadam circa horam ſeptimam æſtus magnus factus eſt, & abijt ſenex in quoddam tugurium, & ſedit. Veniens autem agricola, & videns ſedentem ſenem, dicit ei cum iracundiâ: Cur non metis, ſenex? neſcis quia mercedem tibi reddo. Dixit ei: Ita ſanè; ſed quia æſtus magnus eſt, & grana tritici de ſpicis decidunt, idcircò paululùm exſpecto, donec tranſeat æſtus, neque damnum patiaris. Dicit ad eum agricola: Surge, labora, & ardeant omnia. Cui reſpondit ſenex: Et vis, vt ardeant? Dixit ille cum iracundiâ: Ita planè. Tunc ſurrexit ſenior, & ecce continuò ardere cœpit ager. Currens autem agricola venit ad alios ſenes, qui in aliâ parte agri operabantur, & orabat eos, vt venirent & deprecarentur ſenem vt oraret & ignem extingueret. Venientes autem ſenes proſtrauerunt ſe humi: ille autem dixit eis: Dixit ipſe vt arderet. exoratus tamen ab eis abijt, & ſtans medius inter ea quæ arſerant, & ea quæ non arſerant, orauit, & continuò extinctus eſt ignis, & ſaluata eſt pars reliqua ruris.

Ardet ager agricola ſibi per iracundiam id optantis.

Extinguitur ignis oratione Dauidis.

CAP. CLX. XXIV.

Vita abbatis IOANNIS EVNVCHI, *nec non iuuenis* MONACHI, *qui numquam bibere ſtatuerat, atque alterius* SENIS *valdè orationibus dediti.*

ERAMVS in Nono Alexandriæ, cùm acceſſimus ad monaſterium abbatis Ioannis eunuchi viſitatis gratiâ. Inuenimus autem ipſum ſenem qui egerat in habitu monaſtico annos octoginta, ita miſericordem, vt alium neminem illi ſimilem viderimus; non ſolùm enim ad homines, verùm & ad bruta animalia miſericors erat. Quid ergo faciebat ſenex? Nullum opus aliud habebat, niſi hoc: Surgens de mane ibat ad canes omnes qui erant in monaſterio, & cibum præbebat illis. Similiter & paruis formiculis farinam apponebat, triticumque maioribus formicis. Madefaciebat & paximatia, & ea ſuper tecta proijciebat, vt volucres comederent. Ita degens iugiter, nihil cum moreretur in ſuo monaſterio dimiſit, non portam, non feneſtram, non ſpetlum, non candelam, non tabulam, & ne ſingulis immorans prolixior ſim, non dimiſit omnino terrenum aliquid. Numquam vel vnâ horâ tenuit vel librum, vel pecuniam, vel indumentum, ſed omnia egenis dabat, omnem curam ſuam ad futura transferens.

Ioannes miſericors hoſpitalis etiam in beſtias.

Omnia deſpicit, omnia donat.

Narrabant autem & hoc de ipſo, miſericordiam eius & compaſſionis affectum commendare volentes. Die quadam venit ad eum agricola quidam, petens vt aureum nummum illi mutuò daret. Cùm verò ille non haberet (nec enim vmquam aurum tenebat ſenex) miſit continuò, & mutuauit à monaſterio numiſma, & dedit homini qui id a ſe petierat, pollicenti poſt vnum menſem hoc ſe illi redditurum. Cùm verò præteriſſent anni duo, & agricola illud non redderet, accerſiuit illum abbas Ioannes, & ait illi: Da mihi numiſma, frater. Qui dixit, nouit Deus quia non habeo. Tunc ait illi ſenex: Agnoſce, frater, quia inueni tibi modum per quem poſſis mihi illud reddere. Qui ait ſeni: Iube quidquid vis, & faciam; putans homo quòd ſenior ſibi aliquid iniungere vellet. Tunc dixit abbas Ioannes: Cum tibi opportunum eſt, nec habes quid facias, veni huc, & triginta genuflexiones pro me facito, & dabo tibi vnum argenteum. Cui cùm ille libenter conſenſiſſet, quoties illi vacabat ab opere, pergebat ad ſenem, & completo orationum numero dabat ei ſenex iuxta conſtitutum, argenteum nummum, dabatque illi comedere & bibere, tribuens inſuper paximatia pro totâ domo ſuâ. Cum igitur impleſſet viginti quatuor argenteos, id eſt, aureum nummum, accepit ab eo ſenex, & dimiſit illum, dans ei etiam benedictiones.

Mutuum petenti dat aliunde mutuatum.

Debitorem iuuat ad reſtituendum mutuum.

Idem abbas Ioannes eunuchus narrauit nobis, dicens: Aſcendimus in Thebaidem ad cœnobium abbatis Apollo, vidimuſque ibi iuniorem fratrem habentem etiam carnalem

nalem patrem, & ipſum monachum. Statuit ergo iuuenis numquam bibere aquam, neque vinum, neque potionem aliam toto vitæ ſuæ tempore. Edebat igitur olera quædam comeſtibilia, quæ ipſum ex ſiti recreare poterant: habebat autem & miniſterium coquendi panes. Cùm verò tres annos hoc abſtinentiæ modo cucurriſſet, incidit in grauiſſimam ægritudinem, ex quâ etiam defunctus eſt. Cumque febre vreretur, & ex immensâ ſiti fatigaretur, hortabatur ab omnibus vt vel modicam potionem deguſtaret; neque prorſus hoc facere frater ille paſſus eſt. Abbas igitur accerſito medico, vt languenti, ſi quâ ratione poſſet, ſubueniret, precabatur. Qui cum veniſſet & videret fratrem in tali neceſſitate, rogare eum cœpit, vt modicum alicuius potionis acciperet. ſed cum ille non acquieſceret, dixit abbati: Afferte mihi huc vas magnum. Quo allato, mittens in illud tepentis aquæ amphoras quatuor, fecit illum intus immitti vſque ad femora per vnam horam. Affirmabat autem nobis abbas Ioannes (illic enim aderat) quòd cùm illum ex aqua eduxiſſent, metiens medicus aquam, inuenit eam ex magnâ parte imminutam. Ecce quàm vim ſibi intulerunt continentes monachi, ſeipſos propter Deum his neceſſitatibus ſubdentes, vt ſempiternis fruerentur bonis.

Quidam frater omni potu abſtinet.

Etiam in ardenti febre potum nen at.

Idem rurſus nobis enarrauit, dicens: Ingreſſus ſum in eodem cœnobio cellulam ſenis cuiuſdam, vidique, quia vbi ſtare ad orationem ſolebat, tabula erat ſuppoſita. Vbi autem genua figebat & manus, concauum erat pluſquam digitorum quatuor: ex frequentiâ quippe & vſu continuæ orationis cauauerat tabulam.

Ex crebris genuflexionibus tabula cauata.

CAP. CLXXIV.

Vita MVLIERIS *fidelis, quæ mirâ ſapientiâ virum ſuum gentilem ad fidem conuertit.*

CVM in Samo inſulâ eſſemus, narrabat nobis venerabilis pauperum cultrix Maria mater domni Pauli candidati, dicens: Cùm eſſem in ciuitate Niſibe, erat ibi Chriſtiana mulier, virum habens gentilem. Erant autem pauperes, habebant tamen quinquaginta [41] miliariſia, quod numiſmatis genus eſt. Die verò quadam ait vir vxori ſuæ: Demus hæc numiſmata fœneratori, vt aliquod ſolatium ex eis capiamus; ea enim ſigillatim conſumimus, & deficiunt. Reſpondens autem illa bona vxor, ait viro: Si placet ea fœnerari, veni, demus illa ſub fœnore Deo Chriſtianorum. Dicit ei vir eius: Et vbi eſt Deus Chriſtianorum, vt demus ei? Ait illa: Ego tibi ipſum oſtendam: ſi enim huic dederis ea, non ſolùm non illa perdes, ſed & vſuras tibi perſoluet, & capitale duplum reddet. Qui ait illi: Eamus, oſtende mihi illum, & demus ei. Illa verò aſſumens virum ſuum, duxit in ſanctam eccleſiam: habet autem eccleſia illa quinque magnas ianuas. Cùm ergo induxiſſet illum in eccleſiæ porticum, oſtendit ei pauperes, dicens: Illis ſi præbueris, Deus Chriſtianorum ipſa accipit; iſti enim omnes ſui ſunt. Qui mox cum gaudio numiſmata cœpit erogare pauperibus: reuerſique ſunt in domum ſuam.

Mulier Chriſtiana marito gentili ſuadet, vt Deo Chriſtianorum fœneret.

Maritus quinquaginta numiſmata per pauperes Deo erogat.

Cùm verò poſt menſes tres neceſſitate ſumptuum anguſtarentur, ait vir vxori ſuæ: Soror, nihil vt video; daturus eſt nobis Deus Chriſtianorum ex debito illo, & nunc anguſtiamur inopiâ. Reſpondit mulier, & ait illi: Profectò dabit; vade vbi illa dediſti, & exhibebit ea tibi cum omni alacritate. Quo audito, ille currens abijt in ſanctam eccleſiam; veniensque in loco, vbi erogauerat numiſmata pauperibus, & circuiens totam eccleſiam, neminem vidit qui ſibi debitum redderet, niſi ſolos pauperes denuò ſedentes. Cùm ergo cogitaret in ſeipſo, cui diceret aliquid, vel à quo exigeret, aſpexit ante pedes ſuos in marmore iacere numiſma vnum ex illis, quæ pauperibus ipſe erogarat, inclinanſque ſe, & accipiens illud, abijt in domum ſuam, & ait coniugi ſuæ: Ecce profectus ſum in eccleſiam, & crede mihi, mulier, quia Deum Chriſtianorum non vidi, vt dixiſti, nulluſque mihi aliquid dedit, niſi quòd hoc numiſma ibi poſitum vidi, vbi ego priùs erogaueram. Tunc ait ad eum mulier illa mirabilis: Ipſe eſt, qui tibi hoc inuiſibiliter præſtitit; ille enim inuiſibili poteſtate manus ſuæ diſponit hunc mundum. Sed vade, domine mi, eme nobis aliquid, vt comedamus hodie, rurſuſque ipſe prouidebit nobis. Abijt ille, & emit ſibi panem, & vinum, & piſcem, & veniens domum dedit vxori. Quæ accipiens piſcem, cœpit ipſum purgare, exenteranſque illum, inuenit in viſceribus eius lapidem valdè mirabilem, ita vt miraretur mulier illius pulchritudinem; non tamen ſciebat quid eſſet. Seruatum autem oſtendit reuertenti viro, dicens: Ecce hunc lapidem in piſce reperi. Videns autem & ipſe, miratus eſt quidem ipſius pulchritudinem, ignorabat tamen, quid eſſet.

Fœnus quærens, vnum numiſma in eccleſiâ inuenit.

E piſcem emit.

In piſce lapis pretioſus inuenitur.

Cùm autem comediſſet, ait vxori: Da mihi lapidem, vt vadam, & vendam illum, ſi quid fortaſſis pretij de illo accipere contingat. Neque enim, vt dixi, nouerat & ipſe, quid eſſet, vtpote ſimplex & rudis. Tulit itaque lapidem, & abijt ad trapezitam, cuius

erat proprium talia emere & vendere, inuenitque illum iam clauſis omnibus egredientem (ad veſperum enim iam dies erat) & ait illi: Vis emere hunc lapidem? Ille verò conſiderans lapidem, dixit ei: Quid vis, vt tibi pro eo ſoluam? Ait autem ille: Da quidquid vis. Ad quem ipſe: Accipe, inquit, quinque numiſmata. Putans autem venditor quia illuderet ſibi, dicit ei: Et tantum vis pro illo perſoluere? Exiſtimans trapezita, quòd ita ille per ironiam loqueretur, ait ipſi: Accipe decem pro eo numiſmata. Venditor iterùm ſe irrideri arbitrans, tacuit. Dicit illi trapezita: Viginti numiſmata accipe. Ille autem tacebat nihil reſpondens: Cùm verò ad triginta, quadraginta, & quinquaginta numiſmata emptor aſcenderet, & ſe daturum ea iuramento affirmaret, cœpit ille ampliùs lapidem æſtimare. Paulatim verò emptor aſcendens vſque ad trecenta numiſmata peruenit, deditque illa vendenti. Ipſe igitur, dato lapide, acceptaque pecuniâ, venit ad vxorem ſuam gaudens. Quæ cùm videret illum exultantem, dixit: Quanto illum vendidiſti? Putabat autem, quòd illum quinque vel decem minutis vendidiſſet. Tunc ille trecenta numiſmata proferens, dedit illa vxori ſuæ dicens, tanto ſe illum vendidiſſe. Illa verò ſummam diuinæ bonitatis clementiam admirans, dixit ei: Ecce Deus Chriſtianorum qualis eſt, quàm bonus, quàm gratus, quàm diues! Vides quia non ſolùm quinquaginta numiſmata tibi reddidit, quæ tu illi mutuaſti, ſed paucis diebus ipſa tibi ſextuplicata reſtituit? Agnoſce igitur, quia non eſt Deus alius, neque in terra, neque in cælo, niſi ipſe ſolus. Ille verò miraculo admonitus, cùm experimento didiciſſet & ipſe veritatem, effectus eſt repentè Chriſtianus, & glorificauit Deum & Saluatorem noſtrum Chriſtum cum Patre & Spiritu ſancto, plurimas referens gratias prudentiſſimæ vxori ſuæ, per quam vera Dei notitia ipſi in veritate conceſſa eſt.

Trecentis numiſmatibus lapis diſtrahitur.

Deus quinquaginta numiſmata pauperibus erogata ſextuplicata reſtituit.

CAP. CLXXVI.

Vita MOSCHI *mercatoris Tyrij.*

PERREXIMVS in cœnobium ſpeluncæ abbatis Sabæ, ad abbatem Euſtachium ipſius cœnobij præpoſitum, narrauitque nobis, dicens: Erat Tyri mercator quidam, nomine Moſchus, is nobis, cum Tyrum veniſſemus, hoc retulit, dicens: Cùm eſſem ſuper commercia, profundo veſpere abij lauatum, & in viâ reperi mulierem ſtantem in tenebris. Ad quam ego vbi perrexi, conſenſit ſequi poſt me. Præ diabolico itaque gaudio non laui, ſed ad cœnam properaui, multumque orabam illam, vt comederet; ſed illa guſtare quidquam paſſa non eſt. Tandem ſurreximus, & cùm ad cubandum veniſſemus, vellemque illam amplexari, voce magnâ cum lacrymis clamauit, dicens: Væ mihi miſeræ! Tremefactus itaque interrogabam cauſſam fletuum. Illa verò amplius eiulans ait: Vir meus negotiator eſt, & naufragium fecit, perdiditque & ſua & aliena, & propterea in carcere incluſus eſt, nec habeo quid faciam, vt vel panem illi miniſtrem, atque ideò præ nimiâ paupertate corpus meum exponere propoſui, vt illi panem inueniam. omnia enim deperierunt. Et dixi illi: Quantum eſt debitum? Quæ ait: Quinque auri libræ. Proferens autem aurum dedi illi, dicens: Ecce Dei nutu non tetigi te; da aurum, & redime virum tuum, & orate pro me.

Moſchus miſeræ mulieri quinque auri libras dat, vt maritum redimat.

Deinde poſt aliquantulum temporis calumnia contra me conflata eſt apud Imperatorem, quòd commercij cuncta diſſipaſſem. Mittens autem Imperator diripuit omnem ſubſtantiam meam, nudumque pertractum Conſtantinopolim in carcerem miſit. Vbi cùm plurimum temporis egiſſem, ſolo vno veſtimento præter camiſiam indutus, die quadam audio, quod Imperator me vellet occidere: itaque de vitâ deſperans plorabam. Flentem autem & eiulantem ſopor oppreſſit, vidique in ſomnis quaſi mulierem illam, quæ aliquando virum habuerat in carcere, dicentem mihi: Quid eſt quod habes, domine Moſche? Quare hîc incluſus es? Me autem reſpondente: Calumniam perpeſſus ſum, & puto quia occidet me Imperator. ait mihi: Vis, vt loquar pro te Imperatori, & dimittet te? Ad quã ego: Nũquid ille cognoſcit te? Ait: Vtique nouit. Expergefactus autem ambigebam quid hoc eſſet. Aſtitit autem mihi ſecundò & tertiò eadem repetens, & dicens: Noli timere, ego te abſoluam cras.

Viſio Moſchi in carcere.

Diluculò autem, Imperatore iubente, adduxerunt me in palatium. Cumque ingreſſus eſſem, ille vt aſpexit me putri & ſciſſa indutum tunicâ, dixit mihi: Ecce nunc tui miſertus ſum; vade, & emendare de reliquo. Aſpiciebam autem mulierem illam ad dexteram Imperatoris aſtantem, & dicentem mihi: Confide, & noli timere. Iuſſitque rex mihi vniuerſa reſtitui, addenſque mihi bona plurima, reſtituit me in priorem ſtatum, faciens me præterea locum tenentem.

Eleëmoſyna mulieri præſtita Moſchum a carcere liberat.

Ipſâ igitur nocte apparuit mihi rurſus eadem mulier, & ait mihi: Scis, quæ ſim ego? illa ſum, cum quâ feciſti miſericordiam, & propter Deum non tetigiſti corpus meum. Ecce & ego liberaui te à periculo. Vides clementiam Dei, quomodo per me, cui feciſti

cisti miſericordiam, apparuit tibi miſericors, quaſi dicens: *Hoc propter me feciſti, & ego magnificaui miſericordiam meam ſuper te.*

Cap. ccxxvii.

Doctrina abbatis IOANNIS *Cyziceni pro acquirendis virtutibus.*

CVM à ſanctâ Gethſemane aſcenderemus in ſanctum montem Oliuen, monaſterium offendimus abbatis Abramij. Huius monaſterij pater erat abbas Ioannes ex Cyzico; interrogauimus autem eum die quadam, dicentes: Quomodo virtutem poſſidet quiſpiam? Reſpondit ſenior, & ait: Qui virtutem poſſidere voluerit, niſi priùs oderit virtuti ex diametro contrariam malitiam, eam acquirere ac poſſidere non poteſt. Si igitur habere vis luctum, ſemper odio habeas riſum. Si humilitatem habere deſideras, ſuperbiam ſemper execrare. Si continens eſſe cupis, ingluuiem odi. Si pudicus, deteſtare luxuriam. Si nudus, materiam fuge. Qui vult eſſe miſericors, auaritiam caueat. Qui eremum habitare deſiderat, ciuitatis frequentiam odio habeat. Qui cupit inuenire quietem, fiduciam oderit. Qui peregrinus eſſe vult, [42] apparentiam ſeu cupiditatem oſtendendi ſe odio habeat. Qui iracundiam continere deſiderat, multorum conſortia fugiat. Qui iniurias obliuiſci vult, maledicta deteſtetur. Qui ſine diſtractione eſſe appetit, ſolitarius maneat. Qui continere vult linguam, obſtruat aures ne multa audiat. Qui Dei timorem habere ſemper cupit, corporalem oderit requiem, diligatque afflictionem & anguſtiam.

Vitia exoſa habens virtutes acquirit.

Cap. ccxxviii.

Vita duorum FRATRVM *trapezitarum Syrorum.*

ABBAS Theodorus antiqui monaſterij præpoſitus, narrauit nobis, dicens: Erant Conſtantinopoli fratres duo trapezitæ Syri; dixitque maior ex illis minori fratri: Veni, deſcendamus in Syriam, & poſſideamus paternam domum noſtram. Dixit illi iunior: Cur ambo dimittimus hic miniſterium noſtrum? Deſcende ipſe, & ego hic manebo; vel ego deſcendam, & tu hîc remane. Conuenit ergo inter eos, vt deſcenderet iunior. Cùm itaque deſcendiſſet, poſt breue tempus is qui Conſtantinopoli remanſerat, vidit in ſomnis ſenem quemdam ſpecioſum & magnæ reuerentiæ, dicentem ſibi: Scis, quia fornicatus eſt frater tuus in vxorem cauponis? Qui exurgens à ſomno, contriſtari cœpit, & intra ſemetipſum dicere: Ego illi cauſſa fui iſtius lapſus, cur enim dimiſi illum ſolum? Aſpexit autem eumdem ſecundò dicentem ſibi: Scis, quia frater tuus corruit in vxorem cauponis? Quo viſo, rurſum contriſtatus eſt. Tertiò conſpicit eumdem dicentem ſibi: Neſcis, quia frater tuus perdidit liberam mulierem, & in vxorem cauponis effuſus eſt? Scripſit igitur ad illum ex Conſtantinopoli, vt ſtatim dimiſſis omnibus veniret Byzantium. Qui acceptis fratris litteris, ſtatim dimiſit omnia, venitque ad fratrem ſuum. Ille verò mox vt vidit eum, duxit in maiorem eccleſiam, & cœpit mœſtus culpare illum, ac dicere: Benè feciſti, frater, quia cauponis vxorem adulteraſti? quod ille cùm audiſſet, iurare per Deum omnipotentem cœpit, quòd neque adulterauerat, neque mulierem vllam nouerat præter legitimam vxorem. Cùm hæc maior frater audiſſet, ait illi: Numquid aliud quippiam peccati grauioris abs te geſtum eſt? Ille autem aſſeuerabat, dicens: Verè nihil mihi conſcius ſum iniquitatis admiſiſſe, niſi quod monachos in villâ noſtrâ reperi Seueriani dogmatis, ignoranſque an malum eſſet, communicaui eis. Aliud quodlibet ignoro me feciſſe. Intellexit tunc maior natu frater, hoc eſſe quod illi dictum fuerat, fornicatum ſcilicet eum fuiſſe, quia ſanctâ Catholicâ & apoſtolicâ Eccleſia omiſsâ, in hæreſim Seueri acephali, qui reuerà caupo eſt, corruens, confuſus erat, ac nobilitatem rectæ fidei contaminarat.

Fratris viſio de fratre ſpiritualiter adultero.

Væ ſoli.

Hæreſis velut cauponis uxor.

Hæreſis fornicatio à Deo.

Cap. ccxxix.

Vita MVLIERIS *quæ fidem ſeruauit viro ſuo negotiatori, & ambo à Deo adiuti ſunt.*

VENIMVS Aſcalonem in xenodochium patrum, narrauitque nobis abbas Euſebius presbyter, quòd negotiator quidam nauigans perdidiſſet omnia & ſua & aliena, euaſiſſetque ipſe naufragium. Qui cùm veniſſet huc, à creditoribus comprehenſus & in carcerem miſſus eſt, direptaque ſunt omnia quæcumque domi habebat, & coniugis etiam ipſius veſtimenta. Illa igitur ex multâ anxietate, & triſtitiâ, & inopiâ non poterat virum vel pane nutrire. Sedente igitur illa die quadam in carcere & gemente, intrauit vir quidam magnus vinctis dare eleëmoſynam. Videns verò mulierem liberam ſedentem cum viro ſuo, vulneratus eſt in amore ipſius, erat enim ſpecioſiſſima, mandauitque illi per carcerarium, vt ad ſe veniret. Illa videns quòd agapen acceptura eſſet, libenter acceſſit. Qui ſumens illam ſeorſum, ait ei: Quid eſt quod habes, & cuius rei gratiâ hic es? Quæ illi cuncta enarrauit. Ait autem ipſe: Si perſoluero debitum, dormies mecum nocte iſtâ? Illa autem verè pulcherrima & pudiciſſima

Negotiatoris naufragium.

Mulier in extremâ neceſſitate à diuite ad adulterium ſollicitata egeſtatem diuitiis præfert.

2. Cor. 7.

ma dixit ei: Audiui, domine, dicentem Apoſtolum, quia mulier non habet poteſtatem proprij corporis, ſed vir. Permitte ergo, domine, vt interrogem virum meum, & quidquid ille iuſſerit faciam. venienſque omnia nuntiauit viro ſuo. Ille vt prudentiſſimus, & vxori ſuæ maximo deuinctus affectu, raptus non eſt ſpe & deſiderio euadendi carceris ioiunas; ſed ingemiſcens cum lacrymis ait vxori: Perge, perge ſoror, abrenuntia homini: ſpero enim in Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, quia non derelinquet nos vſque in finem. Exſurgens autem illa dimiſit à ſe hominem, dicens Dixi viro meo, & non vult.

Mulier non admittit adulterum vllo pretio.

Per id autem temporis latro quidam iniectus fuerat in ipſum carcerem priuſquam negotiator vinciretur: hic omnia inſpiciebat, & audiebat viri ac mulieris verba, ingemuitque apud ſemetipſum, dicens: Ecce in quo iſti caſu exiſtunt, neque tamen libertatem ſuam prodiderunt, vt pecunias acciperent, & dimitterentur, ſed pudicitiam pluris quàm pecuniam exiſtimauerunt; vitæque iſtius commoda, vt illius pulchritudinem non violarent, contempſeruot. At ego quid faciam miſer, qui numquam cogitaui quòd Deus eſſet, & idcircò homicidiorum auctor fui? Vocans autem illos ad ſe per feneſtram eius cellulæ, vbi vinctus detinebatur, dixit eis: Ego latro ſum & cædium patrator, quamobrem quacumque horâ præſes venerit, ad mortem vt homicida ducendus ſum. Conſiderans verò pudicum conſilium veſtrum, compunctus ſum: itaque pergite, & in loco illo ciuitatis fodite, & accipite quas inueneritis pecunias: cumque perſolueritis debitum, plurima etiam eulogia remanebit vobis, & orate pro me, vt & ego inueniam miſericordiam.

Latro mulieri in neceſſitate ſuccurrit.

Poſt paucos autem dies ingreſſus ciuitatem præſes, latronem educi iuſſit & decollari. Sequenti autem die dixit mulier viro: Si iubes, mi domine, vadam ad locum quem denotauit latro, ſi fortè vera ſint quæ ille proſecutus eſt. Qui ait: vt tibi videtur facito. Illa vero ſumpto breui ſarculo, veſperè ad locum abijt, & ſodiens, ollam inuenit diligentiſſimè opertam, ſumenſque illam profecta eſt. Prudenti verò vſa conſilio, paulatim creditoribus reddebat debita, vt ex hoc ab alijs pecuniam mutuari putaretur. Impleuit autem omnem debiti ſolutionem, virumque de carceris cuſtodiâ eduxit. Dicebat autem qui iſta narrauit: Ecce quoniam ſeruauerunt iſti mandatum Domini noſtri Ieſu Chriſti, magnificauit & ipſe in eis miſericordiam ſuam.

Caſtis coniugibus Deus opitulatores excitat.

Miraculum de ligno donato a . . . . Cap. BROCHAE Ægyptio.

NARRAVIT nobis Athanaſius Antiochenus de abbate Brochâ Ægyptiu, dicens: Cùm venisset vir ille ex Ægypto in Seleuciam, quæ prope Antiochiam eſt, inuenit extra ciuitatem locum deſertum, quærebatque conſtruere ſibi in eo paruam cellulam. Quam cùm extruxiſſet, neque haberet vnde illam operiret, ingreſſus vrbem die quadam inuenit Anatolium, qui cognominatus eſt Curtius, Seleuciæ & Antiochiæ vnum ex primarijs, ſedentem extra domus ſuæ limen, dixitque ei: Fac domine charitatem, & da mihi ligna modica, vt tegam cellulam meam. Ille verò maximè indignans, ait illi: Ecce lignum, tolle & diſcede; oſtendens illi trabem maximam, quam habebat iacentem ante domum ſuam, de quâ facta eſſet arbor nauis onerariæ quinquaginta millium. Ait illi abbas Brochas: Benedic & tollam illud. Dicit ei rurſus Anatolius ſtomachans, Benedictus Dominus. Apprehendit ille trabem, ſoluſque leuauit de terrâ, & impoſuit humeris ſuis, abijtque cum illâ ad cellulam ſuam. Stupore autem percuſſus Anatolius in eo quod factum fuerat inſigni præclaroque miraculo, largitus eſt ei lignum illud, ex quo non ſolùm cellulam ſuam, vt petierat, operuit, ſed & alia plurima miniſteria exercuit.

Brochas trabem maximam in cellam ſuam per . . . tam ſolus tollit.

Vita compendioſa ſancti IOANNIS Chryſoſtomi patriarchæ Conſtantinopolitani. Ca. cxci.

DICEBANT de ſancto Ioanne Conſtantinopolitano archiepiſcopo, qui iuſtè & dignißimè pro puritate doctrinæ, & ſplendore venuſtiſſimi eloquij[41] Chryſoſtomus cognominatus eſt; quod ex quo ſalutarem Baptiſmum accepiſſet numquam omnino iurauerit, neque aliquem iurare compulerit, neque mentitus ſit, neque alicui vmquam maledixerit, neque ſcurrilia locutus ſit, neque iocos admiſerit.

Laus ſancti Chryſoſtomi.

Relatio de quodam MONACHO monaſterij diui [44] Gregorij Papæ, quomodo poſt mortem ab excommunicatione fuerit abſolutus. Ca. cxcii

NARRAVIT nobis ſanctus quidam presbyter, Petrus nomine, veniens ex Romanâ vrbe, de beatiſſimo Gregorio eiuſdem ciuitatis Antiſtite, quòd cùm eſſet ſummus Pontifex, monaſterium virorum maximum ædificauerit, mandatumque dederit, vt nul-

Ioannes Diaconus vitæ ſancti Gregorij lib. 2. cap. 41.

vt nullus monachorum proprium aliquid haberet, ne vnum quidem obolum. Frater ergo monaſterij habebat ſæcularem fratrem, a quo petijt, dicens: Tunicam non habeo, ideo fac in me charitatem, & eme illam mihi. Dixit illi ſæcularis frater: Ecce tria hæc numiſmata, accipe, & me tibi vt placet. Sumens ergo monachus tria numiſmata, habuit illa apud ſe. Quod cùm aliuſ monachus vidiſſet, abijt & nuntiauit abbati. Quo audito, abbas renuntiauit & ipſe ſanctiſſimo Papæ Gregorio. Beatus verò Gregorius hoc audiens, iuſſit eum, vt qui monaſterij regulas prætergreſſus eſſet, à Communione ſeparari. Poſt modicum verò temporis moritur frater ille ita ſeparatus, neſciente Papà Gregorio. Poſt duos autem vel tres dies abijt abbas, & nuntiauit illi, dicens: Frater ille defunctus eſt. Quo ille audito non mediocriter contriſtatus eſt, quòd antequam abſolueretur excommunicationis vinculo, migraſſet à ſæculo: ſcribenſque orationem in formâ epiſtolæ, dedit vni ex archidiaconis, iubens illi vt iret & ſupra ſepulcrum fratris illam legeret. per ipſas verò litteras abſoluebat ab excommunicationis nexibus mortuum. Abiens igitur archidiaconus, ſicut illi fuerat imperatum, ſuper ſepulcrum fratris breuem illam chartulam legit. Eademque nocte vidit abbas defunctum fratrem, & ait illi: Nónne mortuus es, frater? Qui ait: Ita ſanè. Ruſus interrogauit eum abbas: Et vbi fuiſti vſque hodie? Dixit ei frater: Veraciter, domine, in carcere fui vſque heri: heſterno autem die abſolutus ſum. Notum verò factum eſt omnibus, quia quâ horâ archidiaconus abſolutionis verba ſuper fratrem legerat, fuerat ab excommunicatione abſolutus, liberataque eſt de iudicio & damnatione anima ipſius.

Monachus proprietarius excommunicatur.

Mortuus ab excommunicatione abſoluitur.

Per abſolutionem anima ſaluatur.

CAP. CXCIII.

Factum mirabilis charitatis ſancti abbatis APOLLINARIS *patriarchæ Alexandrini erga iuuenem diuitem ad inopiam redactum.*

NARRAVERVNT nobis de ſancto abbate Apollinari Alexandrino patriarchâ, quòd valdè fuerit miſericors, & compaſſionis viſceribus affluens, cuius rei indicium id afferebant. Erat, aiebant, Alexandriæ iuuenis quidam, qui primarij ciuitatis dignitateque ac diuitijs clariſſimi filius fuerat. Parentibus itaque illius defunctis, qui infinita illi bona tam in auro quàm in naualibus commercijs dereliquerant, non ſatis feliciter & proſperè ea gubernans, perdidit omnia, atque ad extremam inopiam deductus eſt, cum neq; gulæ neque luxuriæ vacauerit, quæ ſolent diuitum exhaurire patrimonia, ſed in caſus varios atque naufragia inciderit. Itaque ex opulentiſſimo pauperrimus effectus eſt, iuxta illud Pſalmiſtæ, Adſcendunt vſque in cælos, & deſcendunt vſque ad abyſſos. Namque adoleſcens quantò fuerat pecunijs ſublimior, tanto per inopiam inferior factus eſt.

Adoleſcens diues factus depauperatur.

Pſal. 106.

Hoc audiens beatus Apollinaris, videnſque in quantum miſeriæ & paupertatis adoleſcens delapſus eſſet, cum parentes eius fuiſſent locupletiſſimi, miſeratus illius caſum, exiguum ipſi charitatis impendere voluit ſubminiſtrando alimenta, ſed erubeſcebat. Et quoties videbat illum, in ſecreto conſcientiæ ſuæ angebatur; cernens veſtem ſordidam, & luridam faciem, quæ ſunt extremæ paupertatis indicia. Cùm igitur huiuſmodi curis angeretur pontifex, die quadam diuinitus inſpiratus, conſilium profectò mirabile inuenit, ipſiuſque ſanctitati maximè conueniens.

Apollinaris cogitat de modo illi ſuccurrendi.

Accerſiuit itaque[45] Nomicum ſeu diſpéſatorem ſanctiſſimæ eccleſiæ, ſeorſumque illum alloquens, dixit ei: Potes mihi ſeruare ſecretum, domne diſpenſator? Qui ait: Spero, domine, in Filium Dei, quia quodcumq; mihi iuſſeris, nemini dicam, neq; diſcet vnquam id aliquis ex me quod mihi ſermo tuo aperueris. Tunc ait ad illum epiſcopus Apollinaris: Vade, conſcribe chirographum debiti quinquaginta librarum auri, quæ à ſanctiſſimâ iſtâ eccleſiâ Macario illius miſeri adoleſcentis patri debebantur, & appone teſtes & ſtipulationem & rata, & affer illud mihi. Diſpenſator continuò, quod ſibi fuerat à pontifice iniunctum, cum omni celeritate peregit, attulitque chirographum, & dedit illi. Cùm itaque pater adoleſcentis ante decem annos defunctus eſſet, chartaque chirographi noua videretur, ait illi pontifex: Vade domne diſpenſator, chirographum iſtud vel in tritico vel in hordeo abſconde, & poſt paucos dies affer illud ad me: quod ille cùm feciſſet, præfinito die chirographum retulit quaſi ſubuetuſtum, deditque pontifici. Tunc ait ille: Perge modò, domne diſpenſator, & dicito adoleſcenti: Quid mihi daturus es, ſi tibi dedero chirographum magnæ pecuniæ quæ debetur tibi? Et caue, ne plus quàm tria numiſmata ab illo accipias, & præbe illi chirographum. Reſpondens autem diſpenſator: Verè, mi domine, ſi iuſſeris, nihil accipiam. Dixit ei ille: Volo omnino vt tria numiſmata accipias. Perrexit autem ille ad iuuenem ſicut ipſi iuſſum fuerat, & dixit ei: Dabis mihi tria numiſmata, ſi oſtendero tibi

Chirographum debiti conſcribi curat in commodum adoleſcentis.

bi aliquid magnæ vtilitatis tuæ? Ille verò pollicitus eſt illi quidquid vellet ſe daturum. Fingens autem diſpenſator, ait illi: Ante quinque vel ſex dies euoluens inſtrumenta eccleſiaſtica, reperi chirographum iſtud, & memini, quia Macarius pater tuus mihi multùm confidens, ipſum mihi diebus aliquot permiſit. Defunctoque ipſo, contigit illud apud me vſque hodie manere: obliuione enim ſubreptum mihi eſt, nec vnquam venit in mentem, vt illud rederem tibi. Ait illi adoleſcens: Noſti an locuples ſit perſona illa, quæ debet? Dixit ei diſpenſator: Ita ſanè locuples, & grata eſt, poteſque ab illo debitum ſine labore recipere. Dixit ei iunior: Nouit Deus, quia modò nihil habeo; ſed ſi recepero, quod meum eſt, quidquid petiiſti, dabo tibi, vltra tria etiam numiſmata. Tunc dedit ei diſpenſator inſtrumentum quinquaginta librarum.

Diſpenſator chirographum adoleſcenti defert.

Suſcepto itaque chirographo, perrexit ad ſanctiſſimum pontificem, proſtratuſque ante illum dedit ei chirographum. Cùm ergo accepiſſet ille inſtrumentum ipſum, ac legiſſet, cœpit ſe ipſum turbatiorem oſtendere, dixitque ei: Et vbi fuiſti vſque modò? pater tuus ante decem annos defunctus eſt. perge, nolo tibi nunc reſpondere. Qui dixit illi: Veraciter, mi domine, non ego illud habui, ſed diſpenſator illud habebat, & neſciebam. Sed Deus ipſius miſereatur, quia modò ipſum mihi reddidit, dicens ſe illud inter chartas ſuas domi inueniſſe. Pontifex verò illum interim remiſit, dicens: Deliberabo mecum, ſeruato apud me chirographo. Poſt vnam igitur hebdomadam rediit ad epiſcopum iunior, iterumque deprecabatur eum. Ille autem quaſi nihil ei dare vellet, dicebat: Quare tantum diſtuliſti proferre chirographum? Dixit illi adoleſcens: Mi domine, ſcit Deus quia non habeo vnde familiam meam nutriam; itaque, ſi Deus inſpirat vobis, miſeremini mei. Tunc dixit illi ſanctus Apollinaris, fingens ſe illius precibus cedere: Summam quidem integram ego tibi reſtituam; hoc autem obſecro, mi domine frater, ne à ſanctâ hac eccleſiâ vſuras exigas. Tunc procidens illi adoleſcens ait: Quidquid volueris & iuſſerit mihi dominus meus, hoc faciam; & ſi ex principali ſummà placet minuere aliquid, minue. Dixit illi epiſcopus: Non id quidem; ſatis eſt, ſi nobis vſuras dimittis. Tunc proferens quinquaginta auri libras, dedit ei, & dimiſit eum, orans eum pro vſuræ remiſſione. Hoc opus ſummi Apollinaris, iſta ſancta illius ars atque miſericordia. Ita verò Deus iuueni cooperatus eſt per ſanctam eius benedictionem, vt ex tantâ inopiâ emergeret, atque in priorem ſuum ſtatum ordinemque remearet, pluſque etiam quam parentes ſui opum ac pecuniarum copiâ excelleret, ac prætereà magna lucra animæ conſequeretur.

Adoleſcentis egeſtati 50. auri libris ſuccurrit Apollinaris.

Admonitio SENIS *qui morabatur in Scithi, facta cuidam monacho ne ingrederetur tabernas.* CAP. CXC-IV.

SENEX quidam morabatur in Scithi: hic die quadam venit Alexandriam, vt opus manuum ſuarum venderet, viditque ibi iuniorem monachum ingreſſum eſſe cauponam. Quâ ex re ſenex vehementer afflictus, manebat foris expectans, donec egredienti iuueni colloqueretur. Quod & factum eſt. Mox enim vt egreſſus eſt iuuenis, tenuit illum ſenior per manus, & ſeorſum illum ducens, dixit ei: An neſcis, domine frater, quia habitum angelicum fers? ignoras, quia iuuenis es? Non noſti, quia multi ſunt inimici noſtri laquei? Neſcis, quia & per oculos, & per aures, & per figuras varias & habitus, monachi in ciuitatibus læduntur? Tu autem in cauponas intrepide ingrederis, & quæ non vis audis, & quæ ſunt noxia vides, inhoneſtiſque & viris & mulieribus coniungeris. Noli itaque, fili mi, noli obſecro, ſic agere, ſed fuge in eremum, vbi cum Dei adiutorio ſaluari potes. Reſpondit ei iunior: Perge ſenior, Deus non quærit niſi cor mundum. Tunc expandens in cælum ambas manus ſuas ſenex ait: Gloria tibi Deus; Ecce enim ego habeo in Scithi annos quinquaginta quinque, & mundum cor non habeo; hic autem in tabernis conuerſans cordis munditiam poſſidet. Et ad fratrem conuerſus dixit: Deus & te ſeruet, & me non confundat a ſpe meâ.

Nihil monacho cum cauponâ.

Angelicus monachorũ habitus.

Difficile in ſæculo & tabernis cor mundũ gerere.

Vita EVAGRII *philoſophi à Syneſio Cyrenes epiſcopo ad Chriſti fidem conuerſi.* CAP. CXCV.

CVM Alexandriæ eſſemus, Leontius Apamienſis, vir religioſus ac fideliſſimus, venit ex Pentapoli; multis enim iam annis Cyrene moratus fuerat. Venit autem diebus Eulogii ſancti Alexandrini patriarchæ, eiuſdem Cyrenenſis vrbis futurus epiſcopus. Cumque in familiari colloquio eſſemus, narrauit nobis, dicens: Fuit temporibus Theophili beatiſſimi patriarchæ Alexandrini Cyrene epiſcopus Syneſius philoſophus. Qui cùm veniſſet Cyrenem, reperit illic philoſophum quemdam, Euagrium nomine, qui ſodalis ſuus in ſtudiis liberalibus fuerat, amicum ſibi chariſſimum, ſed religione gentilem, & culturæ idolorum maxi-

Syneſius Euagrium philoſophum ad fidem conatur adducere.

... mè deditum: eum epiſcopus Syneſius ab idololatriâ transferre ad culturam Chriſti ſatagebat, curamque ingentem eius rei ſibi aſſumpſerat pro charitate quam erga ipſum a principio habuerat. Ille verò minimè id patiebatur, neque illius doctrinam admittere volebat: epiſcopus tamen præ nimio ad illum amore ne ſic quidem tædio victus deſiſtebat diebus illum ſingulis hortari, & inſtruere, ac inducere vt Chriſto crederet, ipſiuſque Sacramenta ſuſciperet. Cumque illi quotidie iſta monita dare perſiſteret, dixit ad eum ſemel philoſophus: Vere, mi domine epiſcope, cum ceteris quæ mihi diſplicent in Chriſtianis hoc eſt, quòd conſummationem ſæculi iſtius futuram dicunt, &

Tergiuerſatur Euagrius de re ſurrectione.

poſt conſummationem omnes qui ab initio ſæculi fuerunt homines, in iſto corpore reſurrecturos, carnémque hanc incorruptibilem recepturos, & immortalem, atque ita in perpetuum victuros, ſicque eorum quæ in corpore geſſerunt, præmia percepturos: eum etiam qui miſeretur pauperi, fœnerari Deo, & qui diſpergit in pauperes & inopes, in cælo ſibi theſauros reponere, & centuplicata quæ erogauerit in regeneratione cum æternà vitâ à Chriſto eſſe reddenda. Quę omnia cùm dicuntur, deceptio, & irriſio, & fabula mihi videntur: epiſcopus autem Syneſius aſſeuerabat omnia Chriſtianorum vera eſſe, nihilque omnino habere falſum vel veritati contrarium, idque multis documentis aſſerebat, & perſuadere illi nitebatur.

Tandem cum familia baptizatur.

Poſt multum verò temporis, cùm illum induxiſſet Chriſtianum fieri, baptizauit ipſum & filios eius, cunctoſque domeſticos illius. Ceterum non multò poſteà quàm baptizatus fuerat, dedit epiſcopo auri tria centenaria in vſum pauperum, dicens: Accipe aurum iſtud, & diſtribue illud pauperibus, & fac mihi cautionem manu tuâ, quòd Chriſtus mihi ipſum reddet in futuro ſæculo. Qui ſuſcepto auro, promptè illi, vt petebat, cautionem fecit.

Aurum Deo per pauperes fœneri dat, cautionis chirographo a Syneſio ſuſcepto.

Vixit itaque poſt Baptiſmum annos aliquot philoſophus, ac tandem infirmatus eſt ad mortem. Cùm verò morti proximus eſſet, dixit filijs ſuis: Quando curabitis funus meum, chartam iſtam in meis manibus ponite, & cum illâ ſepelite. Mortuo autem illo, fecerunt filij ſicut eis ipſe præceperat, ſepelieruntque eum cum chirographo. Tertiâ verò poſt ſepulturam die apparuit epiſcopo Syneſio nocte quieſcenti, dicens: Veni ad ſepulcrum, vbi iaceo, & accipe chirographum tuum; accepi enim debitum, ſatisfactumque mihi eſt, atque vt certior eius rei fias, propriâ meâ ſubſcripſi manu. Ignorabat autem epiſcopus quod chirographum illud conſepeliſſent ei.

Curat ſe cum chirographo ſepeliri.

Mortuus, ſatisfactum ſibi a Chriſto renunciat.

Mane autem facto, accerſens filios eius dixit: Num aliquid cum patre veſtro in monumento poſuiſtis? Illi putantes, quòd eos de pecunijs interrogaret, dixerunt ei: Nihil, domine, præter pannos conſuetos. Quid igitur? Numquid vel chartam aliquam conſepeliſtis ei? Tunc recordati illi (ignorabant enim quid de chirographo diceret) dixerunt ei: Ita ſanè, domine; chartam enim quamdam moriens dedit nobis, & ait: Quando ſepelietis me, chartam iſtam mihi in manibus date, nullo penitùs ſciente. Tunc dixit illis epiſcopus ſomnium, quod nocte illa viderat, ſuménſque illos cum clericis ac primarijs ciuitatis acceſſit ad philoſophi tumulum. Quo aperto, inuenerunt iacentem philoſophum, chirographumque manu epiſcopi conſcriptum ſuis manibus tenentem. Accipientes autem chirographum ex illius manibus, aperuerunt, inueneruntque in eo nouiter manu philoſophi ſubſcriptum ita: Ego Euagrius philoſophus tibi, ſanctiſ- „ ſimo domino Syneſio epiſcopo ſalutem. „ Accepi debitum in his litteris manu tuâ „ conſcriptum, ſatisfactumque mihi eſt, & „ nullum contra te habeo ius propter aurum „ quod dedi tibi, & per te Chriſto Deo & „ Saluatori noſtro. „ Qui verò conuenerant, hoc videntes obſtupuerunt, & per multas horas clamauerunt, Kyrie eleiſon, glorificantes Deum qui facit mirabilia, talemque ac tantam promiſſionum ſuarum euidentiam dat ſeruis ſuis.

Teſtatur id chirographo in manu mortui in ſepulcro inuento.

Aſſerebat autem & hoc idem dominus Leontius, cautionem illam manu philoſophi ſubſcriptam ſeruari vſque hodie, atque in ſacrario ſanctæ Cyrenenſis eccleſię cuſtodiri, & quicumque ſacrarij cuſtos ingrederetur, hanc illi cum ceteris vaſis ſacris aſſignari cuſtodiendam cum omni diligentiâ, atque eum deinceps ſucceſſori ſuo integram illam inuiolatamque conſignare.

Seruatur miraculoſum chirographum in ſacrario eccleſiæ Cyrenenſis.

Miraculum, quod PVERIS *Apamienſibus contigit, qui ioco verba ſanctæ conſecrationis protulerunt.* C.CXCVI.

NARRAVIT nobis Gregorius Africanæ prouinciæ præfectus, fidelis vir, & monachorum ac pauperum amator, bonuſque omnibus ſemper congaudens:

In prouinciâ, inquit, meâ (erat autem Apamienſis ſecundæ Syrorum prouinciæ, ex oppido quod dicitur Thorax) ager eſt ab vrbe quaſi quadraginta milliaribus diſtans, qui Gonagus dicitur; in hoc, ſiue in eius finibus pueri paſcebant pecora, & vt ſolet pueris contingere, puerili conſuetudine

voluerunt ludere. Cumque luderent, dixerunt ad inuicem. Venite celebremus Miſſam, & offeramus ſacrificium, & communicemus, ſicuti ſemper in ſanctâ eccleſiâ presbyter facit. Quod cum placuiſſet omnibus, conſtituunt ex eis vnum in ordine presbyteri, duoſque alios pueros in miniſtrorum officio, veniuntque ad ſaxum quoddam (erant enim in planitie) ac ſupra ſaxum in morem altaris apponunt panem, & vas teſteum cum vino: aſſiſtuntque, vnus quidem coram altari, qui fungebatur officio presbyteri, medius, duo verò alij hinc atque hinc veluti miniſtri. Et ille quidem ſanctæ oblationis verba dicebat, illi verò faſciolis quæ ferebantur, pro flabellis vtentes, auram faciebant. Qui verò presbyteri fungebatur officio, ideò ſanctæ oblationis verba ſciebat, quia conſuetudo fuit in eccleſiâ, vt pueri in Miſſis ante ſacrarium aſſiſterent, primique poſt clericos communicarent ſanctis Chriſti Dei noſtri venerandiſque myſterijs. Quoniam verò quibuſdam in locis altâ voce conſueuerunt presbyteri ſancti ſacrificij orationes pronuntiare, pueri vt propius aſtantes ſæpius eas audiendo didicerant.

Pueri Miſſam celebrant, verba oblationis ſuper panem proferendo.

Cùm igitur omnia ſecundùm eccleſiaſticam conſuetudinem feciſſent, priuſquam panes frangerent ac communicarent, ignis cælitus delapſus, quæ propoſita erant conſumpſit omnia, ſaxumque totum combuſſit, ita vt nihil omnino neque ſaxi, neque eorum quæ fuerant ſuperpoſita, relinqueretur. Hoc repentè factum cùm pueri vidiſſent, in terram omnes præ timore corruerunt, ac diutiùs ſemiuiui permanſerunt, neque erumpere vocem, neque de terrâ ſurgere valentes. Cùm verò non redirent domum horâ quâ conſueuerant reuerti, ſed pauidi in pauimento iacerent, exierunt è villâ parentes eorum, vt viderent cuius rei gratiâ conſueto legitimo tempore non reuertiſſent. Egreſſi autem pueros omnes humi iacentes inuenerunt, neque agnoſcentes aliquos, neque loqui ſe alloquentibus valentes. Parentes itaque ſemiuiuos eos aſpicientes, vnuſquiſque filium ſuum aſſumentes, domum retulerunt, videntéſque pueros in huiuſmodi exceſſu diutiùs durantes, mirabantur nimium, cauſſam ſtuporis eorum omnino ignorantes, nec diſcernere valentes, ſæpiuſque illos per totum diem interrogantes, reſponſum nullum accipere ab eis potuerunt, & quæ illis acciderant, ſcire omnino nequiuerunt, donec dies illa & nox tota præterijt. Tunc enim & pueri paulatim in ſe ipſos reuerſi, cuncta ipſis retulerunt quæ geſta fuerant, & quæ illis contigerant. Aſſumentes verò parentes ſuos & omnes loci ipſius habitatores, egreſſi ſunt, & locum eis oſtenderunt, in quo mirabiliter iſta contigerant, veſtigia quædam elapſi ignis indicantes.

Ab igne cæleſti panis & ſaxum cõſumitur.

Audientes verò quæ facta fuerant, & ipſis indicijs rerum admoniti, in ciuitatem cucurrerunt, cunctaque epiſcopo ciuitatis nuntiauerunt: qui percultus magnitudine & nouitate miraculi, cum omni clero feſtinus accurrit, vidénſque pueros, & rurſus ab eis quæ euenerant audiens, & cæleſtis ignis veſtigia intuens, pueros quidem omnes continuò in monaſterium immiſit, locum verò monaſterium fecit latiſſimum, ſupra locum autem ignis eccleſiam conſtruxit, & ſanctum erexit altare.

Pueri monaſterio traduntur.

Eccleſia loco illo miraculo conſtruitur.

Dicebat autem ipſe domnus Gregorius fideliſſimus vir, vnum ſe iſtorum puerorum aſpexiſſe, eiuſque monaſterij vbi miraculum acciderat, monachum ipſum cognouiſſe. Et iſtud quidem magnum reuerà ac diuinum ſtupendumque miraculum Gregorius venerabilis nobis ætate noſtrâ contigiſſe enarrauit.

Relatio RVFFINI *de ſancto Athanaſio & alijs pueris ſodalibus.* C.CXCVII

RVFFINVS autem qui eccleſiaſticam conſcripſit hiſtoriam, ſimile quiddam priori ætate geſtum à pueris ludentibus narrat. Ait enim, cùm puerilia conſcriberet Athanaſij ſanctiſſimi, magni propugnatoris ac præconis veritatis magnæque Alexandrinæ ciuitatis epiſcopi, & orbis totius doctoris inclyti, quomodo ſcilicet ipſius promotio ad epiſcopatum ex præſcientiâ diuinâ initium ſumpſiſſet.

Conſequens autem mihi videtur eſſe, pauca de viri antiquitate repetere, & qualis à pueto fuerit vitæ, qualiſve inſtituti, meminiſſe, quemadmodum ab his qui cum illo familiariſſimè vixerunt, accepimus. Eo igitur tempore quo Alexander ſanctiſſimus Alexandrinæ eccleſiæ poſt Achillam præerat, iuxta prædictionem ſancti Petri archiepiſcopi & martyris, qui impium Arium damnauit, cùm die quadam ex eminentiore loço mare intueretur, aſpexit pueros in littore ludentes, vt conſuetudo pueris eſt, epiſcopumque imitantes, ac eccleſiaſticos ritus omnes. Cum ergo pueros illos diutiùs intueretur, maiora quædam & ſacratiora illos aggredi myſteria videt. Turbatus itaque continuò, clericos aduocans eis oſtendit, quæ ipſe conſpexerat, præcepitque vt irent & pueros omnes apprehenderent, atque

Ruff. l. 1. hiſt. c. 14.

Pueri epiſcopalia officia amolumtur.

atque ad ſe adducerent. Venientes igitur pueros interrogat, quis eis lndus fuerit, quidve, & quomodo geſſerint. Illi verò, vtpote pueri, perterriti, ab initio quidem negare cœperunt, poſteà verò totam ſeriem expoſuerunt, confeſſique ſunt ſe quoſdam baptizaſſe catechumenos per Athanaſium, quem ſibi pueri epiſcopum fecerant. Tunc igitur diligenter inquirens ab ijs, & quinam baptizati fuiſſent, & quid, & quomodo interrogati, quidve reſpondiſſent; cùm ab eo qui interrogauerat, cuncta didiciſſet, comperto quòd omnia iuxta ritum religionis noſtræ peregiſſent, rem in commune cum clericis agitans, definiuit vt dicitur, eos qui Baptiſmo conſecrati fuerant, cùm omnia circa ſe ſolemniter peracta fuiſſent per interrogationes & reſponſiones, ſecundò quidem non oportere baptizari, ſed impleri ea quæ ſolent à ſacerdotibus fieri. Porrò Athanaſium, & ceteros, quos ille vt ſacerdotes & diaconos habuerat in miniſterio, conuocatis eorum parentibus, ſub Deo teſte eccleſiæ tradidit, vt illic nutrirentur.

Puer Athanaſius in littore more epiſcopum ſimulans, catechumenos baptizat.

Ratum is Baptiſmus habetur.

Eccleſiæ Athanaſius cum ſocijs ſacerdotibus & diaconis traditur.

Modico itaque tranſacto tempore, cùm & [46] à Notario perfectè, & à Grammatico ſufficienter Athanaſius iam inſtructus eſſet, continuò quaſi fidele depoſitum Dei, ſacerdoti à parentibus traditur, & veluti Samuel quidem in templo nutritur. Quoties verò Alexander in ſenectute ad epiſcopos proficiſceretur, iſte ſequebatur eum, ferens ſacerdotij amictum, qui Hebraicè appellabatur Ephod.

Alexandro epiſcopo Alexandrino cohabitat.

Tanta verò & tam præclara contra hæreticos Athanaſij in ſanctâ Eccleſiâ fuêre certamina, vt illud de eo ſcriptum eſſe videatur, quod dictum eſt: Ego oſtendam ei, quanta pro nomine meo illum oportear pati. Nam in eius perſecutionem totus conſpirauit orbis, commoti ſunt reges terræ & gentes, & regna exercituſque contra illum conuenerunt. Porrò ipſe diuinum illud eloquium opere implebat, quo dicitur: Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum: ſi exſurgat aduerſum me prælium, in hoc ego ſperabo. Verè enim tanta illius ac talia feruntur opera, vt magnitudo quidem rerum nihil me præterire perſuadeat, multitudo verò geſtorum plurima tacere compellat. Fluctuat itaque ambigua mens, neque planè dignoſcere valet, quid conſcribere, quid omittere debeat. Atque ideò paucorum meminimus, quæ ad rem pertinent: reliqua verò fama enarrabit, quæ profectò minora, quàm ſe habeat veritas enuntiabit; veritati quippe nihil addere poterit.

Act. 9.

Varijs perſecutionibus agitatur.

Pſal. 26.

Reſponſio ſancti ATHANASII *epiſcopi Alexandrini, num quis ſine fide baptizari poſſit.* C.CXCVIII

INTERROGATVS eſt aliquando prædictus ſanctus Athanaſius poſtquam Alexandriæ epiſcopus conſtitutus fuit, An poſſet quiſpiam ſine fide baptizari ſecundum ritum & prædicationem Chriſtianorum: aut ſi credere ſe ſimulans, aliquibus alijs occaſionibus baptizatus fuiſſet, quid de illo ſentiendum, aut quomodo ſuſcipiat illum Deus. Et reſpondit, dicens: Audiui aliquando à ſenioribus noſtris, quòd beato Petro epiſcopo & martyri, cùm facta eſſet mortalitas, & plerique ad Baptiſma mortis timore confugerent, apparuerit Angelus humanâ ſpecie, dicens: Quamdiu huc mittitis marſupia iſta, ſignata quidem, inania autem prorſus & vacua, & nihil intus habentia? Erunt itaque, quantum ex Angeli voce conijcere licet, ſignum habentes Baptiſmi, quoniam & beneficium aliquod exiſtimarunt ſe conſequi, ſi Baptiſma ſuſciperent, [47] atque idcircò baptizati ſunt.

Baptizati ex ſimulatione, vel alio ſimili reſpectu, inania ſunt marſupia, ſed ſignata.

Relatio de SENE *quodam ſimplice, qui cùm Sacramentum offerret, Angelos videbat.* C. CXCIX.

NARRAVIT quidam patrum, quòd ſenex quidam mundus & ſanctus exiſtens, cùm offerret Sacramentum, videbat Angelos ſibi dextrâ læuaque aſſiſtentes. Porrò hic ab hæreticis conſecrationis ritum perceperat, & veluti ſimplex & rudis diuinorum dogmatum, quando offerebat, in ſimplicitate & innocentiâ dicebat quæ non decebant ſecundùm rectam fidem, ignorans quòd falleretur.

Senex Angelos dextrâ læuaque ſacrificanti ſibi aſſiſtere videt.

Per diuinam igitur diſpenſationem perrexit ad eum diaconus quidam peritiſſimus diuinorum dogmatum. Contigit autem ſanctum ſenem, præſente illo, ſacrificium offerre. Dixit autem ei diaconus: Verba, quæ in offerendo dixiſti, rectæ fidei non ſunt, ſed hæreticorum & prauæ opinionis hominum. Senex autem confidens, quoniam videbat Angelos dum offerebat, non intendit his quæ dicebantur à diacono, ſed contempſit. Diaconus autem perſiſtebat, dicens: Falleris, abba; non enim admittit fides Catholica iſta quæ dicis, neque mater Eccleſia. Cùm autem videret diaconi conſtantiam in ſe arguendo ſenex, atque in oblatione ſalutari ſanctos Angelos, vt conſueuerat, intueretur, ait eis: Diaconus iſte mihi hæc & iſta dicit: quomodo ſe

Forma oblationis verba non recta fidei neſciebat.

Docetur à diacono, confirmatis verum formam Angelis.

habet veritas? Dicunt ei Angeli: Auſculta ei, nam vera loquitur, & rectè iſta proſequitur. Dixit autem eis ſenex: Quare vos non dixiſtis mihi? Dixerunt autem illi Angeli: Deus ita diſpoſuit, vt homines ab hominibus corrigantur. Et ab eo tempore correctus eſt, gratias agens Deo & fratri.

Cap. cc. *Quomodo* IVVENIS *aurifex à viro patricio ſit in filium adoptatus.*

NARRAVIT nobis quidam ſanctorum patrum, quòd iuuenis quidam ingenioſus ſe ad aurificem pro diſcendâ arte contulerit, quam dum ſolerter addiſceret, vnus ex patricijs iniunxit eis, vt crucem auream lapidibus pretioſis ornatam facerent, quò illam eccleſiæ offerret. Et quoniam valde ingenioſus erat adoleſcens, iniunxit illi magiſter eius id opus. Cœpit ergo adoleſcens cogitare intra ſe, ac dicere: Si iſte tantas offert pecunias Chriſto, cur non & ego mercedem meam in iſtam crucem conferam, vt eam mihi, tamquam duo minuta viduæ, computet Chriſtus? cogitans igitur quantum mercedis eſſet accepturus, mutuatur id, & in crucem mittit. Veniens itaque patricius ponderat crucem, priuſquam in illa lapides includerentur, inuenítque plus habere ponderis quàm conſtituerat. Cœpit itaque minitans vrgere adoleſcentem, quaſi fraudem feciſſet, aurumque adulteraſſet. Tunc ait illi adoleſcens: Nouit ille qui ſolus cordium ſcrutatur arcana, qui nihil tale feci. Sed cùm viderem te tantum pecuniarum Chriſto Domino obtuliſſe, cogitaui immittere mercedem meam, vt & ego partem habeam tecum, vtque me ſuſcipiat Chriſtus, quemadmodum duo minuta viduæ illius accepit. Stupefactus ille dixit iuueni: Itáne, fili, cogitaſti? Ait ille: Ita ſanè. Patricius verò dixit illi: Quoniam ita cogitaſti, totamque voluntatem tuam obtuliſti Chriſto, volens habere partem mecum, ecce ex hodiernâ die ſuſcipio te mihi in filium, heredémque conſtituo. Et aſſumpſit eum ſecum, atque heredem ſuum fecit.

Iuuenis aurifex cruci aureæ de ſuo peculio ex pietate quadam addit.

Adoptatur ob opus hoc pietatis à patricio in filium.

Cap. ccı. *Vita* VIRI *Conſtantinopolitani nobiliſſimi, cui pater moriens Dominum Ieſum Chriſtum reliquit curatorem.*

NARRAVIT quidam patrum, dicens: Aſcendi aliquando Conſtantinopolim cuiuſdam neceſſitatis gratiâ, eumque in eccleſiâ ſederem, ingreſſus eſt quidam ſæcularis, maximè illuſtris atque fideliſſimus. Is cum aſpexiſſet me, accedens ſalutauit cum omni charitatis officio. Et poſt ſalutationem ſedit iuxta me, & cœpit interrogare de his quæ pertinent ad animæ ſalutem. Cumque ego illi dicerem, quòd his qui ritè terrena diſponunt, cæleſtia quoque donantur: Benè, inquit, pater, dixiſti. Nam verè beatus eſt, qui ſpem ſuam in Deum ponit, & ſe ipſum totum committit Deo. Et dicebat: Ego filius fui cuiuſdam ſæcularis gloria clariſſimi. Erat autem ipſe pater meus eleëmoſynis maximè deditus, & plurima pauperibus diſtribuebat. Die ergo quadam vocauit me, & oſtendit mihi omnes pecunias, dicens: Fili, quid tibi gratius eſt, vt dimittam tibi pecunias iſtas, an Chriſtum curatorem tuum? Ego, cùm placerent mihi quæ faciebat, reſpondi me Chriſtum malle. Iſta enim omnia prætereunt, & hodie ſunt, & eras non erunt; Chriſtus autem manet in æternum. Quod ille cùm audiſſet, omnia iam liberè & largâ manu pauperibus erogabat, ita vt moriens pauca admodum mihi relinqueret. Ego autem iam pauper effectus, humilis procedebam, ſpem meam habens in Chriſtum, cui me ille reliquerat.

Terrena deſpicientes cæleſtia donantur.

Quidam propter hereditate Chriſtum curatorem eligit.

Erat autem alius quidam diues valdè, & primarius, habens vxorem fidelem Chriſto, & timentem Dominum, habebat autem & filiam vnicam. Dixit ergo illa viro ſuo: Hanc ſolam habemus filiam, tantaque bona nobis largitus eſt Deus; cuius ergo rei indiget? Si quæſierimus dare illam alicui primario, & diuiti, qui non ſit bonis moribus, affliget eam ſemper. Quæramus illi virum humilem, & timentem Dominum, qui ſecundùm Deum illam diligat & foueat. Qui dixit illi: Rectè dixiſti. Perge ergo in eccleſiam, & ora intentiſſimè, atque illic reſide, & qui primus ingreſſus fuerit, hic illi à Domino miſſus eſt ſponſus. Fecit igitur vt iuſſerat vir eius: cumque oraſſet, & ſederet, ingreſſus ſum ego primus. Mittens ergo illa ſeruum ſuum, continuò accerſiuit me, cœpitque interrogare, dicens: Vnde es? Ego autem dixi illi: Ex hac ciuitate ſum talis filius. Dixit autem mihi: Illius eleëmoſynarij? Et dixi: Ita illius ſum filius. Tunc ait mihi: Habes vxorem? Et dixi: Non. Narrauique illi, quæ mihi dixerat pater meus, & quæ ego reſponderam ipſi. Illa verò glorificans Dominum, ait: Ecce bonus curator tuus miſit tibi vxorem, & pecunias, vt vtaris vtriſque cum timore Dei. Dedítque mihi filiam ſuam & pecunias. Ego autem oro, vt patris mei viam vſque in finem teneam.

Cùm pauper iam eſſet, datur illi puella deſponſatur, Chriſto eo curâte.

Vita

CAP. CCII

Vita ABIBAE *ſæcularis hominis filij, ſerui Dei.*

Abibas continens & à ſæcularibus rebus abſtractus.

NARRAVIT aliquis patrum, quòd ſæcularis quidam habuerit filium pium, religioſum, virginem, & ab ipſis annis puerilibus continentiæ rerum omnium aſſuetum, adeò vt vinum iam non biberet. Habebat autem in votis ſedere in ſolitudine: pater verò eius volebat illum ſæculi obligare negotijs, neque poterat; nam hoc ille minimè patiebatur. Erant & illi alij fratres, ipſe autem maior natu omnibus. Cum autem illius inſtitutio à patris voluntate eſſet remotiſſima, obiurgabat illum aſſiduè pater, exprobrans illi ipſam continentiam, & dicens: Cur ſimilis non es fratribus tuis, nec te ipſum negotijs exponis? Ille verò ſuſtinebat tacens. Omnes verò diligebant eum pro illius religione & modeſtia.

A patre reprehenſus, patienter ſuſtinet.

Cùm verò pater eius moriturus eſſet, quidam ex genere ipſius, & alij Abibæ (hoc enim erat filio nomen) amantiſſimi, putantes quòd illum odiſſet pater eius propter aſſiduas illius obiurgationes, conuenerunt, dicentes: Ne forte priuet hereditate ſeruum Dei pater, pro illo deprecemur. Erat enim diues valdè. Pergunt itaque ad eum, & dicunt: Conuenimus aliquid abs te precaturi. Quibus ille ait: Quid vultis à me petere? Pro domno Abibà oramus, ne illum negligas. Tum pater: Pro illo rogatis me? Dicunt ei: Vtique. Qui ait: Vocate illum huc. Putauerunt autem, quòd iuxta conſuetudinem obiurgare eum vellet. Cumque ingreſſus fuiſſet, ait illi pater: Appropinqua mihi. Et cùm appropinquaſſet ei, tenuit pedes eius plorans, & dicens: Ignoſce mihi, fili mi, & ora Deum, ne mihi imputet quoniam afflixi te. Tu enim quærebas Chriſtum, & ego ſæculariter mouebar. Vocat autem & alios filios, & ait illis: Hic dominus veſter & pater eſt; quidquid dixerit, facite, & quod vos habere voluerit, in ipſius poteſtate erit. Admiratique ſunt omnes. Statim verò vt mortuus eſt pater ipſorum, diſtribuit fratribus partes. Ipſe verò ſumens partem ſuam, dedit eam pauperibus, nihil ſibi omnino reſeruans. Fecit autem ſibi paruam cellulam, vt ſolitarius degeret: moxque cùm conſummaſſet cellam, infirmatus eſt, atque ad finem peruenit.

Solus heres à patre ſcribitur.

Fratres facit coheredes.

Partem ſuam in pauperes diſtribuit.

Aderat autem illi frater eius, cui dixit: Vade, frater, fac domui tuæ conſolationem. aderat quippe celebritas ſanctorum apoſtolorum. Dixit ei frater eius: Quomodo dimittam te, & abibo? Ait illi: Vade, & cùm venerit hora mea, ego te vocabo. Cùm ergo veniſſet hora, ſurrexit ad feneſtram, & pulſauit. Intendit autem in eum frater eius. Et ille ipſi annuit, dicens: Veni. Statim verò vt venit frater eius, tradidit ſpiritum Domino. Omneſque mirati ſunt, & glorificauerunt Deum, dicentes: Eximiâ charitate, quâ dilexit Chriſtum, dignum inuenit finem.

Praſciuit eſt ſua mortis.

Relatio de quodam LAPIDARIO, *qui prudenti conſilio vitam in mari ſeruauit.* C. CCIII.

NARRAVIT quidam patrum, quòd aliquando lapidarius quidam, habens lapides pretioſiſſimos, & gemmas, & margaritas, nauem conſcendit cum filijs ſuis, peregrè ire cupiens & negotiari. Contigit autem illum ex diſpoſitione Dei puerum quemdam qui erat in naui diligere, qui illi quoque in naui miniſtrabat, & ipſe etiam ab eo reficiebatur, comedens ex his quæ ille comedebat. Die verò quadam audiuit nautas puer ſubmurmurantes inter ſe, & ſtatuentes illum in mare proijcere pretioſorum lapidum cauſâ. Venit autem puer ille mœrens ad virum prædictum, vt ex conſuetudine ſuâ ipſi miniſtraret. Qui ait illi: Cur hodiè ita mœſtus es, fili? Ille verò diſſimulabat dolorem, & tacebat. Rurſum interrogauit eum, dicens: Dic mihi veraciter quid habes? Tunc ille erumpens in fletum ait illi: Sic & ſic conſilium fecerunt nautæ de te. Dixit autem ei: Noſti hoc diligenter? Ait: Vtique, ſic de te apud ſe ipſos ſtatuerunt. Tunc aduocans filios ſuos dixit eis: Quodcumque dixero vobis, impigrè & abſque vlla diſceptatione perficite. Tunc explicans ſindonem cœpit eis dicere: Afferte capſulas. Quas cùm tuliſſent, aperiens eas cœpit educere lapides. & cùm omnia explicuiſſet, & in omnium conſpectum poſuiſſet, ſic dicere cœpit: Hæc vita eſt? propter iſta periclitor? & cum mari pugno? & poſt modicum morior? nihilque mecum ex iſto ſæculo fero? Dixit autem filijs ſuis: Proijcite in mare iſta omnia. Mox itaque vt locutus eſt, tulerunt ea, & in mare proiecerunt. Porrò nautæ obſtupuerunt, conſilium ſuum diſſipatum eſſe cognoſcentes.

Lapidarius lapides pretioſos in mare conijcit, ne eorum cauſâ à nautis occidatur.

Quomodo MVLIER *religioſa & timens Deum, monachum à turpi deſiderio compeſcuerit.* C. CCIV.

DICEBAT aliquis patrum: Frater quidam à ſerpente morſus eſt, ingreſſuſque eſt ciuitatem vt curaretur. Suſcepit autem illum religioſa quædam mulier,

& timens Dominum, & curabat eum. Cùm verò modicum cœpiſſet à doloribus deſeri, cœpit illi diabolus immittere turpes cogitationes in eam, volebatque tangere ipſius manum. Quæ dixit ei: Non ita, pater; Chriſtum time: recole triſtitiam & pœnitentiæ dolorem, quem in cella tuâ paſſurus es: memento gemituum & lacrymarum, quas effuſurus es. Hæc ille & alia ſimilia cum ab eâ audiſſet, fugit ab ipſo pugna diaboli, iamque erubeſcens inde fugere volebat, non valens præ pudore in ipſius faciem intendere. Illa rurſus eum in viſceribus Chriſti miſerans, dicebat ipſi: Noli diſcedere, pater, opus adhuc habes fomentis. Non erat puræ animæ tuæ illa cogitatio, ſed perditi corruptoriſque diaboli ſuggeſtio. Atque ita ſine ſcandalo curatum illum à ſe cum viatico dimiſit.

Caſta & religioſa mulier ne manum quidem ſuam a religioſo tãgi ſinit.

CAP. CCV. *De aliâ* MVLIERE *prudente, quæ ſe impetentem monachum ſapienti conſilio reiecit.*

NARRAVIT nobis quidam, quòd aliquis manens in cœnobio miſſus eſt pro reſponſis cœnobij. Erat autem quidam religioſus ſæcularis in vico morans, apud quem ille diuertebat, quoties veniret in vicum. Habebat verò ille filiam nuper viduam relictam, quæ vixerat cum viro ſuo vnum aut duos annos. Cùm ergo frater ille ingrederetur & egrederetur ad eos, impugnari de illâ cœpit. Quæ, vt erat prudens, id cognouit, & obſeruabat ſe vt non veniret in conſpectum eius. Quadam verò die intrauit pater eius proximam ciuitatem cuiuſdam neceſſitatis cauſsâ, dimittens eam in domo ſolam.

Prudens fœmina ne fratri cuidam ſcandalo ſit, conſpectum eius fugit.

Veniens autem frater ille ſecundùm conſuetudinem, ſolam eam reperit, & dixit ei: Vbi eſt pater tuus? cui illa: Ingreſſus eſt ciuitatem. Cœpit ergo turbari ab impugnatione, volens inſurgere in eam. Quæ cum omni prudentiâ dixit ad illum: Noli turbari; pater meus vſque ſerò non reuertetur: hic ambo ſumus; ſcio autem, quòd vos monachi ſine oratione nihil facitis, ſurge itaque & ora Deum, & quidquid miſerit in cor, hoc faciamus. Ille verò non acquieſcebat, ſed perturbabatur magis. Quod illa vbi animaduertit, ait illi: Numquid cognouiſti vnquam mulierem? Dicit ei: Non, ſed ſcire volo quidnam ſit. Quæ ait illi: Idcircò turbatis, quia ignoras fœtorem infelicium mulierum. Et volens illi paſſionem imminuere, dixit: Nunc ego ſum in menſtruis, & nemo mihi appropinquare poteſt, neque odorari præ fœtore. His ille aliiſque plurimis ab eâ auditis, compunctus & in ſeipſum rediens, lacrymatus eſt.

Mentiens fœditatem muliebrẽ tentationem à fratre abigit.

Poſtquam verò vidit illum puella ad ſeipſum rediiſſe, dixit ei: Ecce ſi te audiſſem, & obtemperaſſem tibi, iamque peccatum perpetrauiſſemus, quâ deinceps facie, quibus oculis aſpicere potuiſſes patrem meum, vel reuerti ad monaſterium tuum, & audire pſallentium ſanctorum chorum? Deprecor itaque vt ſobrius ac vigilans ſis, nec velis iam propter breuem voluptatem perdere tot labores quot pertuliſti, æterniſque priuari bonis. Audiens autem hæc ipſius verba frater ille qui paſſus fuerat tentationem, quique iſta retulit, gratias agens Deo, qui illum per mulieris prudentiam & pudicitiam ne funditus periret, eripuerat, reuerſus eſt ad monaſterium, & peccati ſui pœnitentiam egit.

Premia [illegible] æterna [illegible] proſternda.

CAP. CCVI. *Quâ arte* MVLIER *quædam illuſtris manſuetudinem edocta ſit.*

NARRAVIT quidam ex patribus, quòd mulier illuſtris & ex ſenatorio genere, venerit adorare ſancta loca. Cumque deſcendiſſet Cæſaream, placuit ſibi illic requieſcere, rogauitque epiſcopum, dicens: Da mihi vnam virginem, vt informet me & doceat timorem Dei. Eligens autem epiſcopus virginem humilem, tradidit ei. Poſt aliquantulum verò temporis occurrens illi epiſcopus, ait: Quomodo ſe gerit virgo quam aſſignaui tibi? Quæ ait: Bona quidem eſt, ſed non valdè prodeſt animæ meæ: permittit enim me voluntates meas facere, cùm ſit humilis. Sumens autem epiſcopus vnam duriorem dedit ei, quæ illam obiurgabat, appellans eam fatuam diuitem, & his ſimilia illi exprobrans. Poſt tempus aliquod rurſum illam rogauit epiſcopus: Quomodo ſe habet altera virgo? Quæ dixit: Reuerà ipſa prodeſt animæ meæ. Atque ita magnam acquiſiuit manſuetudinem.

Peregrinatio ad loca ſancta.

Quomodo manſuetudo acquiratur.

C. CCVII. *Vita* PVELLAE *Alexandrinæ, quæ à ſanctis Angelis de ſacro fonte fuit leuata.*

NARRAVIT nobis abbas Theonas & Theodorus, quòd Alexandriæ ſub Paulo patriarchâ puella quædam relicta fuerat pupilla à parentibus magnâ facultate locupletibus: erat autem adhuc ſine Baptiſmo. Die verò quadam ingreſſa pomarium quod ſibi reliquerant parentes eius (ſunt enim in medio ciuitatis pomaria) vidit quemdam parantem ſibi laqueum vt ſe præfocaret. Cucurrit igitur, & dixit ei: Quid facis, homo? Dixit autem ei: Dimitte me, mulier, quoniam in multâ tribulatione ſum. Quæ ait illi: Dic mihi cauſſam, & fortaſſis

iuuare

iuuare te potero. Dixit illi: Graui ære alieno premor, & valde ſuffocor à creditoribus, elegique potiùs vitam ſemel finire, quàm ita miſere viuere. Quæ dixit illi: Quæſo te, accipe omnia quæ habeo, & redde, tantum ne perdas teipſum. Sumens verò ille reddidit omnia.

Puella Alexandrina omnibus bonis cedit vt deſperabundum à laqueo remoueat.

Puella ergo anguſtari cœpit, non habens qui ſibi curam gereret. Itaque deſtituta parentum ſolatio, fornicari inſtituit, & inde ſibi victum quærere.

Depauperata fornicationi ſe tradit.

Dicebant ergo viri qui nouerant illã, quo in ſtatu erant parentes eius: Quis nouit iſta, niſi ſolus Deus? quomodo ſcilicet permittatur anima labi propter cauſſam aliquam ipſi ſoli cognitam, & ad tempus derelinqui.

Poſt aliquantulum temporis infirmata eſt puella, & in ſe reuerſa cõpuncta eſt, orauitq; vicinos, dicens: Propter Dominũ facite miſericordiam cum anima meá, & loquimini Papæ, vt me faciat Chriſtianá. Omnes autem aſpernabantur eam, dicentes: Quis hanc ſuſcipiat, quæ meretrix eſt? affligebatur autem vehementer. Cùm verò in his eſſet anguſtijs, aſtitit illi Angelus in ſpecie hominis, cum quo miſericordiam fecerat. Cui illa dixit: Cupio fieri Chriſtiana, & nemo vult pro me loqui. Qui ait: Numquid reuerà illud cupis? Reſpondit illa: Vtique domine, & deprecor te vt hoc mihi impetres. Qui ait: Noli triſtari, ego adducam aliquos, qui te accipient. Adduxit ergo alios duos & ipſos ſanctos Angelos, duxeruntque illam in eccleſiam: rurſumque ſeipſos transformantes in perſonas quaſdam illuſtres, & notas ex ordine Auguſtalis, vocant clericos, presbyterum ſcilicet & diaconum, qui in hoc ipſum conſtituti erant. Dicunt eis clerici: Veſtra charitas pro eã pollicetur? Illi autem reſponderunt: Etiam nos pro illà pollicemur. Sumentes ergo illam baptizauerunt, & albis nuper baptizatorum veſtibus induta rurſus ab eis ſubuecta eſt. quam cum depoſuiſſent, euanuerunt.

Ad ſe redeunt, & Baptiſmum petens, deſicitur, nec ſuſceptorem habere poteſt.

Angeli fiunt eius ſuſceptores in ſpecie hominum illuſtrium.

Vicini ergo cùm illam ita albis indutam viderent, poſtquam receſſerunt illi, dicunt ei: Quis te baptizauit? Nuntiauit autem eis rem totam, dicens: Venerunt quidam & tulerunt me in eccleſiam, locutique ſunt clericis, & baptizauerunt me. Et dixerũt ad eam: Qui ſunt illi? Cùm verò non poſſet dicere qui eſſent, illi abeuntes nuntiauerunt epiſcopo. Dixit autem epiſcopus his qui ad baptizandum conſtituti erant: Vos illam baptizaſtis? Et confeſſi ſunt ſe illam baptizaſſe exoratos ab illo & illo Auguſtalibus. Porrò accerſitis ex prætorio his, quos clerici dixerant, dixit epiſcopus: Num ipſi pro iſtâ fide iuſſiſtis? Qui dixerunt: Neque nouimus, neque conſcij ſumus nobis hoc feciſſe. Tunc verò iam cognouit epiſcopus, Dei hoc opus eſſe. Conuocanſque illam dixit ei: Dic mihi, filia, quid geſſiſti boni: Quæ ait: Meretrix exiſtens & paupercula, quid boni operari potui? Dixit illi epiſcopus: Nihil ne omnino operata es? dixit ei: Non, niſi quòd videns quendam qui à creditoribus premebatur, ſe ſuffocare volentem, datã illi omni ſubſtantiã meã liberaui eum. Et his dictis continuò obdormiuit in Domino, liberata à delictis tam voluntarijs quam inuoluntarijs. Tunc epiſcopus glorificans Dominum, dixit: Iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum. Pſal. 118.

Beneficium hoc puella à Deo ob opus eius charitatis præſtitum.

Pulchra reſponſio SENIS, *facta fratri qui à triſtitiâ impugnabatur.* C.CCVIII.

FRATER, qui à triſtitiâ impugnabatur, interrogauit ſenem, dicens: Quid faciam, quia cogitationes meæ inſurgunt aduerſum me, dicentes: Inutiliter & importune renunciaſti, ſaluari non potes. Dixit ad eum ſenior: Scis, frater, quia etſi non poſſumus terram repromiſſionis ingredi, expedit nobis, vt cadamus in deſerto, quàm vt reuertamur in Ægyptum?

Præſtat in deſerto cadere, quàm reuerti in Aegyptum.

Pulchra admonitio cuiuſdam ſancti VIRI *ſuper verbis orationis Dominicæ*, Et ne nos inducas in tentationem. C.CCIX.

DIXIT quidam ſanctorum: Cùm oramus ad Dominum, dicentes: Ne nos inducas in tentationem; non vt non tentemur oramus (hoc enim poſſibile non eſt) ſed ne à tentatione abſorbeamur, ſi aliquid agamus quod diſpliceat Chriſto; hoc enim eſt non intrare in tentationem. Sancti enim martyres tentati per ſupplicia, nec ſuperati, non intrarunt in tentationem, ſicuti neque qui pugnat cum beſtiâ, quouſque non deuoratur ab eâ: cùm verò deuoratus fuerit, tunc introiuit in tentationem. Ita & in omni paſſione fit: neque enim intramus in tentationem, niſi à paſſione ſuperemur.

Matth. 6.

Intrat in tentationem, qui à paſſione ſuperatur.

Quomodo ſanctus EPISCOPVS *altercantem ſecum alterum humilitate ſuperauerit.* CAP. CCX.

QVIDAM ex patribus narrauit de duobus vicinis epiſcopis, quòd aliquando inter eos ſimultas quædam exorta ſit. Erat autem ex his alter quidem diues & aſtutus, alter verò humilis valdè; quærebátque aſtutus ille alium lædere. Quòd cùm ipſe comperiſſet, ait clero ſuo: Chriſti gratiâ vincere poſſumus. Dixeruntque illi: Quis, domine, aduerſus iſtum præualere poſſit? Et ait illis: Exſpectate pauliſper, & videbitis miſe-

miſericordiam Dei. Obſeruauit igitur diem, quâ ille martyrum feſtiuitatem celebraret, aſſuméńſque clerum ſuum ait illis: Sequimini me, & quidquid me facere videritis, & vos facite, prorſuſque victores erimus. Dicebant ergo: Quid putas facturus eſt? Venit igitur ad epiſcopum, & pertranſeunte Litania, populoque totius ciuitatis congregato, procidit ad pedes eius cum toto clero ſuo, dicens: Ignoſce nobis, domine, ſerui tui ſumus. Stupefactus ille, atque compunctus in tantâ epiſcopi humilitate, Deo cor illius immutante, pedes illius tenuit, dicens: Tu meus & dominus & pater es. Factaque eſt inter eos ex illâ die magna charitas atque concordia. Dicebat autem clero ſuo humilis ille: Numquid non per Christi gratiam vicimus? & vos ergo cum habetis inimicum, ita facite, & victores eritis.

Epiſcopus humilitate aduerſarium placat & eum lucratur.

Dixit iterùm ſenex: Maiorem habet gloriam humilis quàm rex: ille enim ſolùm in faciem laudatur, hic autem ſemper & vbique laudatur, & beatus prædicatur.

Maior humilis quàm regis gloria.

C.CCXI. *De* SENE *magnæ virtutis, qui fratrem ſua illi ſuffuratum à carcere liberauit.*

NARRAVIT nobis abbas quidam, dicens: Erat prope cœnobium noſtrum ſenex quidam leniſſimi animi, maximæque virtutis. Habebat autem in vicino cellæ ſuæ fratrem, qui per inſtigationem die quadam dum abeſſet ſenex, ingreſſus eſt cellam eius, libroſque illius & vaſa diripuit. Cùm ergo rediiſſet ſenex, & aperto oſtio, vidiſſet vaſa omnémque ſupellectilem ſublatam eſſe, perrexit ad fratrem, vt nuntiaret ei quid ſibi contigiſſet, inuenitque vaſa adhuc in medio poſita; nondum enim frater ea repoſuerat. Nolens autem ſenior confundere vel arguere fratrem, ſimulatâ neceſſitate, continuò ad neceſſaria naturæ egreſſus eſt, ibique permanſit per multam horam, donec frater ille vaſa de medio tolleret, atque reponeret. Veniens autem poſtmodum ſenex, de aliâ re illum alloqui cœpit, neque ipſum omnino arguit.

Senex prudenter fratris furtum diſſimulat.

Poſt paucos autem dies deprehenſum eſt à quibuſdam fratris furtum, miſſuſque eſt in carcerem, ſene nihil penitùs ſciente. Comperto autem, quòd in carcerem frater ille coniectus eſſet, ignorans cauſſam ſenior, venit ad monaſterium noſtrum, ad quod accedere ſæpè conſueuerat, dixitque mihi: Fac charitatem, & da mihi aliqua eſculenta. Et aio ad illum: Num aliquem habes hoſpitem? Dixit autem mihi: Habeo ſanè. Accepit autem ea ſenior, vt iret ad fratrem in carcerem, & conſolaretur ac reficeret eum. Vt autem ingreſſus eſt carcerem, procidit frater ille ad pedes eius, dicens: Propter te hîc detineor, abba; ego enim ſum, qui tua omnia furatus fui: ſed ecce liber tuus apud illum eſt, & pallium tuum, & cetera illo & illo in loco ſunt. Dixit ei ſenior: Certus eſto, fili, idque firmiter tene, quia non idcircò ad te veni: neque enim ſciebam penitùs, quòd propter me hîc eſſes; imò comperto quòd hîc detinereris incluſus, indolui, ingreſſuſque ſum conſolandi tui cauſâ; nam ecce quæ attuli pro refectione tuâ: faciam autem omnia, vt te de carcere liberem. Profectuſque rogauit pro eo quoſdam de principibus: quibus cum nota eſſet viri virtus, mittentes eduxerunt fratrem illum de cuſtodiâ.

Eumdem incarceratum e carcere liberat.

De duobus SENIBVS, *qui mirâ patientiâ erga latrones vſi ſunt.* C.CCXII.

DICEBAT quidam ſenum: Acceſſit ad nos ſenex magnæ virtutis; legentibuſque nobis patrum vitas atque ſententiâs (delectabatur enim ſenex ille eâ potiſſimùm lectione, ita vt eſſet illi ſemper in ore & in corde; vnde & ex eâ maximum virtutis fructum acquiſiuit) ad eum ſenem legendo ventum eſt, ad quem ingreſſi latrones dixerunt: Omnia, quæ habes in cellâ tuâ, tollere venimus. Ipſo verò dicente: Quæcumque videntur vobis, filij, tollite: tulerunt omnia, & abierunt. Et cùm ſolùm marſupium quod pendebat reliquiſſent, ſenex, illo accepto, poſt eos ſequebatur clamans ac dicens: Accipite, filij, à me quod tollere obliti eſtis de cellâ noſtrâ. Quamobrem admirantes illi ſenis tolerantiam, omnia ſuis locis in cellulam reuerſi reſtituerunt, dicentes ad inuicem: Verè hic homo Dei eſt.

Apud Pelag. libell. 16. n. 13.

Senex marſupium ſuum à furibus relictum, vt reuocatis offert.

Cùm igitur hoc legeremus, ait ad me ſenex: Hoc exemplum mihi multùm profuit, abba. Ad quem ego: Quomodo, pater? Et ait mihi: Cùm aliquando morarer prope loca Iordanis, legi hoc, & mirabar hunc ſenem, & dicebam: Domine Deus, qui me ad hunc habitum vocare dignatus es, fac me dignum huius veſtigia ſequi. Et cùm arderem ſummo affectu imitandi eum, poſt biduum ſuperuenerunt latrones, & pulſantibus illis ianuam, agnoui quia latrones eſſent, dixique in meipſo: Deo gratias; tempus eſt vt oſtendam fructum deſiderij mei. Aperiens autem ianuam, hilariter ſuſcepi eos, & accendi lucernam, & cœpi eis omnia oſtendere, dicens ad eos: Nolite turbari; confido in Domino, quia nihil celabo vos. Aiunt autem mihi: Habes aurum?

Exemplo hoc ad ſimilia præſtanda alius ſenex incitatur.

Et

Et dixi eis: Etiam, habeo tria numiſmata, poſuique illa coram eis; qui accipientes ea abierunt in pace. His ego auditis, vocans dixi ſeni: Numquid iſti ad te reuerſi ſunt, quemadmodum illi ad ſenem? qui ſtatim dixit mihi: Non; auertat hoc Deus: neque enim voluiſſem ego vt reuerterentur.

C.CCXIII. *Cur ſigna & prodigia diuinitus in ſanctâ Eccleſiâ fiant.*

Propter hæreſes fiunt ſigna & miracula.

DICEBAT ſenex quidam: Signa & prodigiâ diuinitus vſque hodie in Eccleſiâ fiunt propter eas quæ pullularunt, & quotidie pullulant, impias hæreſes, & maximè propter acephali Seueri, & ceterorum pernicioſa ſchiſmata, ad munimen ac firmitatem infirmarum animarum, atque ad illorum ipſorum, ſi ita voluerint, conuerſionem. Propterea igitur & à ſanctis patribus, & à beatiſſimis martyribus ab initio fidei vſque hodie fiunt mirabilia in ſanctâ Catholicâ & apoſtolicâ Eccleſiâ.

C.CCXIV. *Miraculum fontis Baptiſmalis in* COEANENSIVM *ciuitate.*

Baptiſterium Epiphanijs ſudans.

SORVBA vicus quidam eſt ad radices montis, in quo ſita eſt Cœanenſium ciuitas. In eo baptiſterium eſt, quod in ſanctis Epiphanijs ſudat, qui ſudor per tres horas continuis incrementis augetur, & poſt Baptiſma peractum decreſcere incipit, & tribus alijs horis ſenſim deficit.

Aliud miraculum baptiſterij caſtelli CEDEBRATIS.

A Paſchate ad Pentecoſten baptiſterium ex ſe continuò impletur.

EST & in caſtello Cedebratis, quod ſub monte Ænoandron ciuitatis ſitum eſt, baptiſterium, quod in paſchali ſanctę Reſurrectionis feſtiuitate, cùm ſit lapis vnus, ex ſe ipſo continuò impletur. Duratque aqua illa vſque ad Pentecoſten, moxque tranſactâ Pentecoſte euaneſcit. Vtraque verò iſta miracula in prouinciâ Lyciæ fiunt. Siquis autem hæc ita eſſe non credit, vſque ad Lyciam, non grande iter eſt, pergat, vt rei veritas fidem illi faciat.

C.CCXVI. *Prudens conſilium de non temerè definiendo, deque non ſeruando quæ temerè definita fuerint.*

CVM eſſem ſemel in ſanctâ ciuitate, venit ad me vir quidam fidelis, & dixit mihi: Quia quædam indignatio oborta eſt inter me & fratrem meum, & ille non vult reconciliari mihi; alloquere illum, & ad reconciliationem exhortare. Quod ego libentiſſimè ſuſcipiens, conueni fratrē illius, locutuſque cum illo ſum ea quæ ad charitatem & concordiam pertinere videbantur. Viſuſque eſt interim obtemperare mihi, poſtmodum verò dixit ad me: Reconciliari nequeo, quia iuraui per crucem, vlterà illi non reconciliari. Quo audito, ſubridens aio ad illum: Iuramentum tuum talem habet vim, ac ſi dixiſſes: Per pretioſam crucem tuā, Chriſte, non obſeruabo mandata tua, ſed inimici tui diaboli voluntatem faciam. Non ſolùm enim non debemus ea ſeruare, quæ à nobis peſſimè definita fuerint, ſed etiam maximè pœnitentiam agere & affligi in his quæ contra noſtram ſalutem malè definiuimus. Nam ſi Herodes pœnitentiam egiſſet, neque iuſiurandū quod ſtultè emiſerat, ſeruaſſet, nunquam profectò maximum illud ſcelus admiſiſſet, vt Præcurſorem Chriſti decollaret. Quod quidem ipſius Baſilij ſententiâ confirmatur, quam de Euangelio ſumpſit, quando voluit Dominus lauare pedes beati apoſtoli Petri, cùm ille primò pertinaciter obſiſtens, poſteà ſententiam mutauit.

Iuramenta mala & pernicioſa non ſeruanda.

Optimum SENIS *conſilium, ne monachus mulieri appropinquet.* C.CCXVII.

DIXIT ſenior quidam: Filioli, ſal ex aquâ eſt, & ſi appropinquauerit aquæ, continuò ſoluitur, & deficit: & monachus ſimiliter ex muliere eſt; itaque ſi appropinquat mulieri, ſoluitur & ipſe, atque in id deſinit, vt iam monachus non ſit.

Sal in aquâ ſoluitur, monachus apud mulierem.

Quomodo abbas SERGIVS *iniuriantem agricolam patientiâ confuderit.* C.CCXVIII.

NARRAVIT nobis abbas Sergius, antiſtes monaſterij abbatis Conſtantini, dicens: Cùm aliquando iter ageremus cum quodam ſancto ſene, errauimus de viâ, & neque ſcientibus nobis neque volentibus, inter ſata inuenti ſumus, & aliqua de ſatis volentes nolenteſque calcauimus. Quod cùm vidiſſet agricola (erat enim illic operans) cœpit contra nos iniurioſa multa proferre cum iracundia, dicens: Vos monachi eſtis? vos timetis Deum? ſi timorem Dei ante oculos habuiſſetis, hoc profectò non feciſſetis. Tunc ait nobis ſanctus ſenior: Per Dominum nullus ei reſpondeat. Conuerſuſque ad illum, dixit: Rectè locutus es, fili mi; nam ſi timorem Dei haberemus, non ita feciſſemus. Ille rurſus furens, contumelijs impetebat nos. Rurſumque dixit ſenior ad illum: Vera proſequeris, fili; nam ſi veri monachi eſſemus, iſtud non egiſſemus, ſed per Dominum indulge nobis quoniam peccauimus. Stupefactus ergo ille ad tantam ſenis humilitatem, acceſſit propiùs, proſtrauitque ſe ad pedes ſenis, dicens: Peccaui,

Modeſtiâ monachorū agricola iratus placatur.

caui, indulge mihi, & per Dominum aſſumite me vobiſcum. Dicebatque beatus Sergius, quia ſecutus ſit illos ruſticus, & accepe-rit habitum.

CAP. CCXIX *Quomodo* FRATER *quidam humilitate diacono de ſe conquerenti conciliatus ſit.*

NARRAVIT nobis ſenior quidã de ſe, dicens: Cùm aliquando morarer ad breue tempus in monaſterio abbatis Geraſimi, habebam quemdã mihi maximè dilectum fratrem in contubernio. Die verò quadam ſedentibus nobis, & de vtilitate animæ loquentibus, mentionem feci ego de ſermone quodam abbatis Pœmenis. qui ait ad me: Ego experimento didici verborum iſtorum vim & tranquillitatem, ac vehementem efficaciam illorum. Habui enim ſemel diaconum quemdam monaſterij mihi chariſſimum, atque amantiſſimum mei. Huic, neſcio vnde, venit ſuſpicio de me cuiuſdam rei ſibi inferentis mœrorem, cœpitque contriſtari, & me non vt ſolebat gratè intueri. Videns autem ego illum triſtem, cauſſam ab eo triſtitiæ percontari cœpi. Qui dixit mihi: Quia rem iſtam feciſti. Ego cùm nihil mihi omnino ipſius rei conſcius eſſem, cœpi illi ſatisfacere, ac dicere nullam ipſius rei me habere conſcientiam. Et ait mihi: Ignoſce, frater, mihi ſatisfactum non eſt. Profectus itaque ab illo in cellulam meam, cœpi examinare cor meum, an tale aliquid à me fuiſſet admiſſum, neque inueniebam. Cùm ergo ille teneret ſanctum calicem in manibus, fratribuſque diſtribueret, acceſſi ad eum, & iuraui per ipſum calicem, nihil me omnino tale geſſiſſe. Nec ſic quidem illi ſatisfactum eſt. Rurſus verò in me ipſum rediens, verbaque iſta ſanctorum patrum memoriâ repetens, eiſque credens, verti paulisper cogitationem meam, & dixi in me ipſo: Diaconus iſte intentiſſimè diligit me, & charitate motus hoc dixit mihi, quod erat in corde ſuo de me, vt ſobrius ac vigilans ſim, & de cetero cuſtodiam meipſum, & iſtud vltrà non faciam: ſed tu, infelix anima, dum dicis, Non feci hanc rem; innumera mala geſſiſti, & latent te. Vbi ſunt, quæ feciſti heri, vel nudiuſtertius, vel ante decem dies? recole ea ſi potes. Et hoc itaque feciſti, ſicut & illa, & latet te ſimiliter, vt illa. Sic itaque animo affectus, quaſi reuerà id feciſſem, ſed inter cetera oblitus eſſem, cœpi gratias referre Deo & diacono, quoniam per ipſum Dominus dignum me feciſſet recognoſcere peccatum meum, & pœnitentiam de ipſo agere. Surgens igitur perrexi ad Diaconum vt pœnitentiam agerem, & illi referrem gratias. Vt ergo pulſaui ipſius ianuam, continuò aperiens, primus ſe mihi proſtrauit, dicens: Ignoſce mihi, nam à dæmonio mihi ſuggeſtum eſt, vt rem illam falsò de te ſuſpicarer. In veritate enim Deus me certum reddidit innocentiæ tuæ; neque omnino permiſit vt illi ſatisfacerem, dicens mihi: Non eſt neceſſe. Ego igitur maximè ædificatus, glorificaui Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum incommutabilem atque indiuiduam Trinitatem, cui eſt honor, & imperium, & magnificentia, & gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

Non temerè crimen de fratre ſuſpicandum.

Frater iuramento ſacri calicis ſe à crimine purgat.

Innocens culpam tamen agnoſcens, humilitate ſua iratum fratrem placat.

IN LIBRVM DECIMVM DE VITIS PATRVM NOTATIO.

1 CAP. III. NVDAM EAM SANCTO OLEO INVNGERE.] *Obtinuit olim tam viros quã feminas nudas corporibus baptizare, itaque inungere. Vide Onomaſticon.*

CAP. XXI. 2. SARACENOS.] *De monachis à Saracenis interfectis Martyrologium Romanum XIX. Februarij:* In Palæſtinâ commemoratio ſanctorum monachorum, & aliorum martyrum, qui à Saracenis ſub duce Alamundaro ob fidem Chriſti ſæuiſſimè cæſi ſunt. *Vbi Baronius notat: Iiſdem cæſi ſunt hi Saracenorum incurſionibus; quarum mentio habetur in rebus geſtis ſancti Ioannis Silentiarij, quas refert Metaphraſtes die XIII. Maij, itemque in vitâ ſancti Sabæ abbatis apud eumdem die V. Decembris, ac in Actis etiam ſancti Euthymij abbatis, quæ idem recitat die XX. Ianuarij. Conſentiunt iiſdem quæ habentur in Prato ſpirituali cap. XXI. & XCIX. Vna eademque perſecutio Saracenorum ſanctos*

ſtus monachos diuerſiſque diebus occidat, ut non moreretur, ſi inferius de monachis captis a Saracenis ſæpe agatur. Hactenus Baronius.

Cap. xxv. 3. Ex Scholariis.] *In Græco eſt,* ἀπὸ Σχολαρίων. *Heruetus verterat* Scholaſticus. *Ex militiæ ordine Scholares ſunt. Vide Onomaſticon.*

4. Verba sanctæ oblationis.] *Infrà c.* cxcvi. *habes item verba oblationis à puero prolata, & panem vna cum ſaxo, quod pro altari erat, igne cæleſti conſumptum; quod reuerentiæ cauſſà factum credo, ne videlicet tam ſanctum myſterium puerilibus ludicris exponeretur.*

C. xxxii. 5. Babylæ.] *Vt hic eccleſiam ingrediens, auditá fortuitò Euangelij ſententià ad meliorem frugem conuertitur, idem pluribus alijs contigit. Vide dicta ad Vitam S. Antonij cap. 11. n. 9.*

C. xxxv. 6. Eliæ.] *De Eliâ in exilium miſſo exſtat mentio in Vitâ S. Sabæ, auctore Cyrillo, v. Decemb. Vide Baronium tom.* vi. *anno Chriſti* dxiii. *Symmachi Papæ* xv. *Anaſtaſij Imp.* xxiii. *& Theodorici Regis* xxi.

Quod verò hic habetur, poſt duos dies, *monet Baronius tomo eodem anno Chriſti* dxviii. *Hormiſdæ Papæ* v. *Anaſtaſij Imp.* xxviii. *Theodorici Regis* xxvi. *duos, inquiens, nimirum dies à ſcriptis litteris, non autem ab obitu Anaſtaſij numerandos. Certè in Vitâ S. Sabæ a Cyrillo monacho conſcriptâ* v. *Decembris, Elias ipſe ex viſione & reuelatione narrat ſe decimo die Anaſtaſium eâ horâ mortuum ſecuturum.*

C. xxxvi. 7. Accendamus ignem.] *Frequens eam cauſſâ fidei ad ignem prouocatio. Exempla aliquot congeſſi in Differtat. de Fide hæreticis ſeruandâ c.* xii.

C. xxxviii. 8. Anastasii.] *Baronius tomo* vi. *anno Chriſti* ccccxcv. *Gelaſij Papæ* iv. *Anaſtaſij Imp.* v. *Theodorici Regis* iii. *agit de Euphemio in exilium miſſo ab Anaſtaſio: anno verò Chriſti* dxi. *Symmachi Papæ* xiii. *Anaſtaſij Imp.* xxi. *Theodorici Regis* xix. *de Macedonio in exilium ab eodem Anaſtaſio pulſo.*

Quæ hic habes de quatuordecim *deletis, intellige de annis. Zonaras tomo* iii *in Anaſtaſio:* Καὶ αὖθις ὄναρ ἰδεῖν λέγεται ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, ἄνδρα φοβερὸν, βιβλίον κατέχοντα, καὶ λέγοντα πρὸς αὐτόν· ἰδοὺ διὰ τὴν κακοπιστίαν σου, ἀπαλείφω τῆς ζωῆς σου ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα: Denuò aliud vidiſſe ſomnium memoratur rex, virum terribilem, qui librum manu geſtaret & diceret: Ecce ob peruerſitatem fidei tuæ, annos xiv. vitæ tuæ deleo. *Vide Baronium tomo* vi. *anno Chriſti* dxviii. *Hormiſda Papa* v. *Anaſtaſij Imperatoris* xxviii. *Theodorici Regis* xxvi.

Cap. xlii. 9. Minutorum viginti.] *Exiſtimo in Græco fuiſſe* λεπτῶν *vel* φολλῶν. *nam deeſt hic nobis ille textus. Infrà cap.* cxxxiv. Accipiebatque quotidianum ſtipendium nouem minuta. *Vide Onomaſticon.*

Cap. xlv. 10. Et de adoratione.] *Septima Synodus generalis, quæ eſt ſecunda Nicæna, Actione* iv. *&* v. *exemplum hoc ex hoc libro Græcè citat.*

C. xlix. 11. Lictores qui assistebant.] *Græcè* ὀφφικιάλιοι. *Intellige lictores Ducis. Heruetus verterat,* & ceteri qui aſſiſtebant. *Vide Onomaſticon.*

Cap. l. 12. Vt canonarchæ.] *Hoc Herueto deerat. appoſitum ex Græco, in quo* κανονάρχης, *id eſt, qui canonis pſalmorum cantandorum præeſt. Vide Onomaſt.*

Cap. lv. 13. Senum gesta.] *In Græco eſt* Βιβλίον Γεροντικόν. *Ita liber ille appellabatur. Ex Gerontico MS. quædam vertit Raderus noſter* iii. *parte Viridarij ſui. Sic* Verba Seniorum *dicebantur, quæ Patres illi ſenes proferebant. Vide Prolegomena generali* i.

14. Mittite thymiama in thuribulum.] *Iam olim in honorem Sanctorum thymiama incendi ſolitum. Vide Onomaſticon.* Cap. lvii

15. Thalelæi.] *Raderus noſter Viridarij parte* i. *putat hunc eumdem cum Thalelæo martyre tempore Numeriani, de quo Menæa* xx. *Maij. Sed vereor ut ratio temporis aliud ſuadeat: ſiquidem Moſchus audiuit ex Petro, quæ de hoc hic habentur; at Petrus centenis annis à Numeriani imperio diſtat. Aliter opinandi occaſio fortè fuit, quod hic dicitur Cilix; & alter in Menæis dicatur Anazarbi in Ciliciâ abditus. ſed ibidem dicitur profectus in Libano; quare Libaneſes eſt.* Cap. lix.

Veriſimilius hunc eumdem eſſe cum Thalelæo Theodoreti cap. xxviii. *Philothei quia vterque Cilix, & eadem de pœnitentiâ dictum habent. Theodoretus eum vidit; & Moſchus audiuit narrari ex Petro. ſic tempora conuenire poterant.*

16. Per Serapim facite. *Ita locus hic nunc reſtitutus ex Græco. Ante nullo ſenſu erat,* Serapim facite. C. lxiii.

17. Carabum.] *Ex ſequentibus intelligitur quid* carabus *ſit. Dicitur enim.* Produc ſcapham. *Vide Onomaſticon.* C. lxvi.

18. Tetrapylum.] *Porticus vel templum quatuor columnarum ordinibus conſtans. In Græco omittitur,* ad Orientem iuxta Tetrapylum: *eius loco eſt,* τὴν ἐπονομαζομένην τῆς Δωροθέας: quæ cognominabatur Dorotheæ, *de B. Virginis æde. Tetrapyli Alexandrini meminit Sophronius archiepiſcopus Ieroſolymitanus, agens de miraculis Ioannis & Cyri martyrum:* Εἴσελθε γοῦν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ Τετραπύλῳ νήστις καθεύδησον: Ingredere itaque Alexandriam, & in magno Tetrapylo ieiunus dormi. *quæ citantur in Septimâ Synodo Act.* iv. C. lxxvii.

19. Epitimia.] *Retinui Græcam vocem* ἐπιτίμια, *id eſt,* mulctas. *Eccleſiaſtici quidam ſcriptores Latini hoc vſurpant vocabulum. Vide Onomaſticon.* C. lxxviii

20. Quibus manibus.] *Manibus olim viri, feminæ linteolo Euchariſtiam excipiebant & ſumebant. Vide Onomaſticon.*

21. Apocrisiarii.] *Infrà cap.* cxlv. miſſo quodam apocriſiario ſuo. *Eſt ferè* apocriſiarius, *Græcis* ἀποκρισιάριος, *legatus eccleſiæ negotia tractans. Vide Onomaſticon.*

22. Templum s. Quirici.] *Videndum an non hic ipſe, qui S. Quiriacus in Romano Martyrologio dicitur* xxix. *Septembris:* In Palæſtinâ S. Quiriaci anachoretæ, *cuius Vitam a Metaphraſte deſcriptam apud Laurentium Surium eo menſe habes.* Cap. xc.

23. Saraceni.] *Vide hic dicta ſuprà ad c.* xxi. *de Saracenorum incurſionibus, & martyribus ſub ijs paſſis.* C. xcix.

24. Responsum.] *Quid hic* reſponſum *ſit, merito hæreas. Suſpicor in Græco fuiſſe* ἀπόκρισιν, *quod interpres primâ & obuiâ notione* reſponſum *vertit. Videndum tamen num hic vertendum ſit,* ſportam, *vel ſimile quid. Suggerebat videlicet monacho cogitatio, vt non adoraret crucem, ſed in cellam rediret, & ſportas texeret. Vide dicta ſup. ad lib* v. *libel* x. n. 18. Cap. cv.

Quid ſi reſponſum *hic communi notione intelligitur, cape fratrem hunc miſſum pro reſponſis cœnobij. Sic infrà cap.* ccv. aliquis manens in cœnobio miſſus eſt pro reſponſis cœnobij.

25. Canthelium.] *Sunt* canthelia, κανθήλια, *onera aſinis imponi ſolita.* C. cvii.

26. Sibino.] *Idem mox occurrit cap.* cxxiii. Cap. cxx.

veſti-

veſtiuum colobio de ſibino. *Quid ſibinum ſit, non-*
dum mihi lectum.
C.CXXV. 27. BVRDONES.] *Vide dicta ad Vitam Simeonis*
Stylitæ cap.xx.num.24. Conſule & Onomaſticon.
C.CXXVII 28 IN SANCTA CHRISTI DEI NOSTRI RESVRRE-
CTIONE. *Hoc loco* Reſurrectio *eſt templum Chriſti*
reſurrectioni dicatum. Vide Onomaſticon.
29. SYNCELLO SEV ASSESSORI SVO.] *Seruaui*
Græcum vocabulum Syncellus, *qui apud Græcos eſt*
proximus à Patriarcha. Vide Onomaſticon.
C.CXXXIV. 30. IN MEMBRANIS VALDE PVLCHRIS.] *Græcè*
eſt: ἐν σώματι πολὺ καλῷ. *Vide Onomaſticon.*
C.CXLIII 31. ZACHARIÆ.] *Zachariam non perfectè credi-*
diſſe Angelo, Lucas cap.1. teſtatur. Non dubitauit
Zacharias de Dei potentiâ, qui nouerat Iſaacum de
ſterili Sarâ & Abrahamo genitum, ſed de voluntate
Dei. Quare in ſupplicium dubitationis ceſſit illi taci-
turnitas. Auguſtinus lib 1. Homiliarum, homil XLIV.
Accepit Zacharias ſupplicium taciturnitatis, meri-
to infidelitatis; quia non credidit, tacuit; ſic enim
rectè dictum eſt Pſalmo CXV. Credidi propter
quod locutus ſum; quia Zacharias non credebat,
meritò non loquebatur. *Ambroſ.l.11.in Lucam:* In-
credulitas Zachariæ affatum eripuerat & auditum.
C.CXLVII. 32. LEONE.] *Baronius tomo* VI. *anno Chriſti*
CCCCXLIX. *Leonis Papæ* X. *Theodoſij* XLII. *Valen-*
tiniani XXV. *Impp. ad hanc de Leonis encyclicâ (quæ*
inter epiſtolas Leonis eſt X.) *viſionem notat: Sed præ-*
ſtat, inquit, audire potiùs ſententiam Petri, quàm vi-
2.Pet.1. *ſionem Petri, dicentis:* Firmiorem quauis viſione
habemus ſermonem propheticum, *&c. Etenim*
maiorem ſibi ea epiſtola fidem vendicat ex diuinis
Scripturis, traditionibuſque ſanctæ Eccleſiæ, & com-
muni ſanctorum Patrum conſenſu, quàm ex recenſitâ
modò viſione. Hactenus Baronius.
Qui ad ſequentis capitis viſionem de S. Eulogio de-
fenſore epiſtolæ S. Leonis iſta quoque addit: At cer-
tioris fidei, certioriſque quoque teſtimonij apud me eſt
de epiſtolâ ſancti Leonis publica Concilij Oecumenici
Chalcedonenſis aſſertio & prædicatio, quàm qualibet
priuatæ huiuſmodi viſiones. Ita Baronius. Vide apud
eumdem plura de hac Leonis encyclicâ elogia.
Ad ſequens caput CXLIX. *de Leone ita notat*
Baronius anno CCCCLXI. *Hilari Papæ* I. *Leonis* V.
& Seueri I. *Impp. Sed quid eſt:* Omnia tibi ſunt di-
miſſa peccata, præter manuum impoſitionē: *Num*
peccata ex parte dimitti poſſunt? Minimè gentium,
ſi ad culpam referas. Ceterùm quoad pœnam dici de-
bent dimiſſa fuiſſe S. Leoni peccata. Quod enim faci-
le ſit, in his peccare etiam prudentem epiſcopum, iure
1.Tim.5. *S. Apoſtolus monet ita Timotheum:* Nemini citò ma-
nus impoſueris, neque communicaueris pecca-
tis alienis. *Illis ergo remanebat S. Leo delictorum pœ-*
nis obligatus, quæ illi perpetraſſent, qui ab eo indignè
promoti fuiſſent ad Ordines. Tunc namque dicuntur
Præſules communicare peccatis alienis, dum indignis
conferunt honores & miniſteria. Hinc ſibi timens
Pſal.18. *Propheta rex, ait:* Ab alienis parce ſeruo tuo.
Luc.23. *Quòd ſi hæc fiunt in viridi, quid fiet in arido? Leone*
quis ſanctior atque prudentior, vt tantum periculum
liber tranſiliat?
CAP. CL. 33. FLABELLVM.] *Græcè* ῥιπίδιον. *Eius in ſacro*
faciendo vſus, quod diaconus geſtat. Vide Onoma-
ſticon.
C.CLXI. 34. CONOPIONEM.] *Seruauit interpres Græcam*
inflexionem, quod nunc κωνωπεῖον, *nunc* κωνοπεῖον *dici-*
tur, conopeum *Latinis vſitatum, pro textili tentorio*
culicibus arcendis comparato.
35. MEMBRANAS. *Vt hic membranas ad aquam* C.CLXXIV
pluuiam excipiendam explicant, ſic alij nautæ vellera
& pelles exponunt, tum ad pluuiam tum ad rorem col-
ligendum.
36. ARENA.] *Nec arena littoralis, nec quocumque* C.CLXXVI
modo madefacta poteſt eſſe materia Baptiſmi; ſiqui-
dem materia Baptiſmi aqua eſſe debet, quâ quis ab-
lui poſſit. Vide Scholaſticos in III *partem D. Tho-*
mæ, & in primis Franciſcum noſtrum Suarez t. III.
in III *partem ad q.* LXVI. *art.* IV. *diſp.* XX. *ſect.* I.
37 INFVSA.] *Quæ hæc* infuſa *ſint, difficile diuina-* C CLXXIX.
re. Nam varij cibi infundi poſſunt & macerari.
hic antè: paucíſque infuſis cibarijs. *Aliquoties in*
Theodoreto ſuprà habes lentem aquâ madefactam.
Hic infra cap. CLXXXIV. Infundebat & paximatia
ſeu madefaciebat.
38. IOANNIS.] *Citatur hæc hiſtoria in Septimâ* C.CLXXX.
Synodo generali, quæ eſt II. *Nicæna, Act.* V. *vbi pro*
Saraphas *habetur* Araphas.
39. SPECVLVM.] *Repoſui hoc ex Græco textu* σπιλάδιν, C. CLXXX-
quod interpres omiſerat, videtur feneſtra intelligi ex IV.
ſpeculari lapide. Vide Onomaſticon.
40. MILIARISIA.] *Retinui Græcam vocem* μι- C.CLXXXV.
λιαρίσια, *quod certi numi genus. Interpres* numiſma-
ta *verterat. Vide Onomaſticon.*
41. APPARENTIAM.] *Græcè eſt,* φαντασία, *id eſt,* C. CLXXX-VII.
cupiditas ſe oſtentandi.
42. CHRYSOSTOMVS.] *Henricus Sauilius Notis* C.CXCI.
ſuis ad tomum VIII. *Chryſoſtomi Græcè à ſe editi,*
exiſtimat non indignum obſeruatu temporibus inter
Quintam Synodum anno DLIII. *& Sextam anno*
DCLXXX. *celebratam (quibus Georgium Vitæ Chryſo-*
ſtomi ſcriptorem vixiſſe probabile eſſe ait) Chryſoſto-
mi *cognomen ignotum fuiſſe. Sed refellit eum Ioan.*
Moſchus ſeu Sophronius hic, qui tempore Georgij iſtius
vixêre, & huius cognominis Chryſoſtomi meminêre.
43. GREGORII.] *Habetur hæc narratio in Vitâ* C. CXCII.
S. Gregorij lib. II. *cap.* XLV. *per Ioannem Diaconum*
ſcripta, qui eam citat ex libro, qui à Græcis Λειμὼν *dici-*
tur, à Latinis verò intelligitur Campus vel Pratum.
qui hic ipſe liber eſt, quem præ manibus habemus. Ci-
tat ille ex interpretatione præceptoris ſui, vbi quod hic
eſt, tunicam non habeo, *vertit ille,* caſulam non
habeo. *Eodem modo idem lib.* IV. *c.* LXIII. Et iuſſit
mihi dari caſulam, & neceſſitates meas omnes. *vbi*
noſter interpres Ambr. Camaldulenſis hic cap. CLI.
Iubens mihi dari quæcumque erant neceſſaria. *de-*
curtatè. Omiſit enim illud de caſulâ *ſeu* tunicâ.
44. NOMICVM SEV DISPENSATOREM.] *Varia* C.CXCIII.
Nomici, Νομικοῦ *vt hic in Græco textu eſt ſignificatio.*
Hic diſpenſatorem ſignificat. Vide Onomaſticon.
45. A NOTARIO PERFECTE, ET A GRAMMATICO C.CXCVII.
SVFFICIENTER.] Notarius *hic eſt, qui præeſt pueris*
ad prima elementa & litteras formandas. Vide Ono-
maſticon.
46. ICCIRCO SVNT BAPTIZATI.] *Baronius to-* C.CXCVIII.
mo III. *anno Chriſti* CCCX. §. 13. *Significat nimirum*
eiuſmodi Sacramentum conſecutos, non autem, quod
aiunt, rem Sacramenti, ipſam gratiā abluentem peccata.
47. MVLIER.] *Ioannes Caſſianus Collat.* XVIII. CAP.CCVI.
cap. XIV. *ſimile exemplum religioſæ feminæ, quæ pa-*
tientiæ acquirendæ intenta erat, narrat.

APPENDIX
AD
VITAS PATRVM,
HERACLIDIS PARADISVS
ET
PALLADII LAVSIACA
INCERTO SED VETERI INTERPRETE,

ITEM

AEGYPTIORVM PATRVM
SENTENTIÆ

AVCTORE GRÆCO INCERTO

MARTINO DVMIENSI EPISC. INTERPRETE.

LECTORI.

NE quid antiquitatis ſtudioſus deſideret quod Vitas Patrum ſpectat, viſum hic ſubiungere HERACLIDIS PARADISVM ex veteri interpretatione, qui eadem cum Palladio tractat. Qui olim Pariſiis curante Iacobo Fabro Stapulenſi anno M.D.III. ex officinâ Bellouiſianâ prodijt. Quem deinde Lipomanus PALLADII nomine tomo ſuo III. de Vitis Sanctorum inſeruit, anno M.D.LIV. Venetiis edito, paucis additis & immutatis, de quibus in margine moneo. Addo & PALLADIVM vti olim in typographiæ infantiâ ex veteri quoque interpretatione prodijt. Haud dubium & Palladius hic vetus, & Paradiſus Heraclidis, & Palladius Herueti, cùm idem omnino tractent, pro eodem auctore haberi poſſunt. Placuit tamen & hac in fine ſubnectere, vt diuerſa interpretatio lucem ſubinde tenebris inferat: dum ferè fit, vt alter altero textum nanciſcatur & ſinceriorem & vberiorem. Vide quæ de triplici hac verſione & editione diximus Prolegomeno generali XIV. Addidi & Sententias Ægyptiorum Patrum à Martino Dumienſi epiſcopo è Græco in Latinum tranſlatas, quas ex Toletanâ Bibliothecâ ad me miſit Chriſtophorus à Caſtro, Societatis noſtræ Theologus, & Salmanticæ Sacrarum litterarum profeſſor. Eaſdem inueni in MS. codice S. Floriani poſt Vitas Patrum à Paſchaſio è Græciâ in Latium traductas. Certè Paſchaſius eidem Martino ſuum de Patrum Vitis librum, qui ſuprà eſt ordine ſeptimus, inſcribit & dedicat.

HERACLIDIS EREMITÆ PARADISVS,

INCERTO SED VETERI INTERPRETE.

*HERACLIDES ALEXANDRINVS AD LAVSVM PRINCIPEM.

*Ita inſcribitur in primâ editione Fabri: in ſecundâ Lipomani, Idem ad eundem, videlicet, Palladius ad Lauſum. In tertiâ Heueti, eſt loco Procemij ſine vllo nomine.

Huius libri argumentum. Intentio.

In hoc libro, quem de Vitâ ſanctarum Patrum ſcripturi ſumus, deſcripta eſt nobilis continentia, mirabiliſq; conuerſationis tranſactio cœnobitarum pariter atque anachoretarum, qui in eremo ad æmulationẽ imitationemq; cæleſtium viuere cupientes, ſuperni regni iter aggreſſi ſunt: feminarum quoque præclarum atque honeſtarum, ac ſpiritualium matrum commemoratio, quæ virili perfectoq; ſenſu ad exemplum amoremq; diuinum, eorum qui deſiderant continentia ac pudicitiæ redimiri coronis, cum inſigni abſtinentiâ finiêre certamina. Idcircò præcipiente nobis viro moribus ſuauiſſimo, ſenſuque doctiſſimo, animo quoque pacifico, & corde piiſſimo, mente etiam amatore Dei, atque in neceſſitatibus indigentium ſocio, & celſitudine dignitatum pro bonitate conſcientiæ, plurimis eloquentibus præferenda, atque in omnibus virtute diuini Spiritus præmunito, quinimò (quod aportet veraciter dicere) ad ſpeculationem potiorem, ſedulitatis exemplo ſegnes animos incitante, abſtinentiam ſanctorum ſpiritualiúmque patrum (qui in Dei placita victitantes, inſuperabili certamine carnis crucifixêre mollitiem, quorum ipſe quoq; benè tranſactas virtutes prædicare non deſinit) ſtudemus deſcribere. Eſt autem huius deſiderii ſpiritualis exactor virorum optimus Lauſus; qui poſt Dei tutelam, cuſtos piiſſimi probatur ordinatus Imperii.

Quis Lauſus.

Humilitas auctoris.

Ego igitur & linguâ imperitus, & ſpiritualis ſcientiæ tenuiter guſtator, nec non etiam ſanctorum Patrum ſpirituali catalogo nimis indignus, magnitudinem præcepti vltra menſuram meam eſſe perſpiciens, reluctari tentabam huiuſmodi iuſſioni, quæ & ſapientia litterata, & diuina doctrina indiget intellectu. Sed cùm rurſus vererer, primùm quidem nobile ſtudium iniungentis, deinde vtilitatem legentium pertractarem, poſtremò metuens inobedientiæ graue periculum, tanti præcepti cumulum ſupernæ diſpenſationi commiſi, attentiuſq; ſanctorum Patrum interceſſione meas vires communiens, ad certaminis ſtadium ſum progreſſus, virorum fortium, nec non etiam feminarum, quos aut ipſe vultu proprio videre promerui, aut à ſanctis patribus qui eorum nouêre virtutes, me audiſſe commemini, glorioſa ſigna ſcripturus atque certamina.

Vnde didicerit Palladius, quæ ſcripturus eſt.

Nam & plurimas ciuitates ac villas, omneſq; penè ſpeluncas & tecta eremi (in quâ monachi habitant) diligenti curâ, Dei pietate pedeſtri labore circumiens, & virorum quos oculis meis inſpexi, & mulierum propter ſpem quæ nobis in Chriſto repoſita eſt, ſexum femineum animi virtute vincentium, in quantum mea ſuppeditat paruitati, nomina pariter & genus, & patriam, locúmque habitationis præſenti libello complexus, tibi amatori Chriſti, famuláque Dei, atque inclyto pii Imperii ornamento, Lauſe, tranſmiſi, ſimul commemorans vtriuſque ſexus in quibuſdam ad ſummum quidem peracta certamina, ſed propter matrem ſuperbiæ (quæ vocatur Cenodoxia) ad extremum barathrum, inferniq; profundum miſerabiliter deductorum, acquiſitas ex longis temporibus ac laboribus abſtinentiæ palmas, repentino elationis ac tumoris momento præmarcidas, gratiâ verò Saluatoris noſtri, prouiſionéque ſanctarum patrum, ac miſeratione ſpiritualium viſcerum, & orationibus venerabilium ſeniorum, de laqueis diaboli ereptos, ad recuperationem vitæ nobilioris reuerſos. Vale.

PROOEMIVM AD LAVSVM.

Quanta ſit eorum quæ ſcripta ſunt differentia. — ** MS. aerũ.*

MVLTI *quidem multos varióſque libros diuerſis temporibus huic ſæculo reliquerunt, quorum alij ſupernâ inſpiratione & gratiâ diuinitus datâ, ædificauerunt ac munierunt eos, qui fideli propoſito inſtituta atque veſtigia Saluatoris ſequuntur; alij verò ſolis hominibus placere cupientes, corrupto atque vitiato mentis ingenio, veluti quadam * rerum confuſione væſani, ſolati ſunt eos qui cupiditate gloriæ laborant. Nonnulli autem furore neſcio quo & inſtinctu dæmonis (qui rebus bonis inimicus eſt) rabidâ elatione cæcati, in perniciem leuitatis humanæ, & in diuinæ atque Catholicæ Eccleſiæ maculam, ſtolidorum animos occupauêre mortalium, ad euertendam morum laudabilium diſciplinam. Mihi quoque homini humillimo placuit (dum magnitudinis tuæ, quem ſcio amatorem eſſe doctrinæ, erubui non obedire præceptis, quibus ad meliora animi prouocantur) trigeſimum quidem ac tertium agenti annum, quaſi in numero fratrum vitáque monachorum, vigeſimum autem epiſcopatus, quinquageſimum verò & tertium ætatis vniuerſæ, tibi deſideranti patrum noſtrorum geſta cognoſcere; non virorum tantùm, ſed etiam feminarum, quos ipſe viderim, quoſq́; aliis referentibus nouerim, cum quibus etiam deſerta Aegypti peragrauerim, Libyæ, Thebaidis, Syenæ, in quibus & ij quos Tabennenſiotas dicunt, morantur, circa fines quoque Meſopotamiæ, Syriæ, Palæſtinæ, & ſub Occidentalibus plagis Romæ atque Campaniæ, & in ceteris circa ipſa loca deſcribere, & (vt ſuperiùs comprehendi) enarrare à principio omnium Vitas ex ſupradictis regionibus hoc libello, vt honeſtum & animæ profuturum commemoratorium gerens (id eſt perenne medicamentum veritatis) omnem quidem obliuionis ex irrationabili deſiderio reſpuas ſomnum, omnémque duplicis dolum mentis à fide rerum neceſſariarum ſecludas, cum vniuersâ pigritudine morum bonorum, & deformi animæ defectione, & vt iracundiæ quoque motum, conturbationem atque triſtitiam, & irrationabilem metum per iſta declinans, & auocationem ſæculi vanam, amore perpetuo circa propoſitum piæ religionis effulgeas, dux beatæ vitæ tibi & qui tecum ſunt, & qui ſub te agunt, & piiſſimorum futurus Imperatorum. Talibus enim factis ſemper ac meritis, Chriſti amore flagrantes Deo properant copulari. Per ſingulos tamen dies & redditum animæ, qui proculdubiò debetur, exſpecta, ſecundùm quod ſcriptum eſt: Coartor ex duobus, deſiderium habens diſſolui, & eſſe cum Chriſto multò melius. Et iterùm: Præpara ad perfectionem opera tua, & eſto in agro operator. Nam qui memor ſemper eſt mortis quæ omnimodis ſine cunctatione & neceſſariò ventura eſt, numquam grauia ac magna peccabit, iuxta quod ſcriptum eſt: In omnibus operibus tuis memorare nouiſſima tua, & in perpetuum non peccabis. Supra cetera verò omnia, neque quæ commendata ſenſibus tuis fuerint ſaluбri relatione, contemnas; nec reſpuas elocutionum humilitatem, ruſticitatémque verborum. Non enim hoc opus diuinæ doctrinæ eſt, vt quis facundè loquatur, ſed vt omnium ſenſus intellectu veritatis inſtituat, ſecundùm quod dictum eſt: Aperi os tuum verbo Dei. Et iterùm: Ne perdideris narrationem ſenum; nam & ipſi à ſuis patribus didicerunt.*

Philip. 1. — Prou. 24. — Eccli. 7. — Non in elocutione rhetoricâ veritas. — Prou. 31. — Eccli. 8.

Quo ſtudio teneretur Heraclides. — *Quanto feruore pios viros adire debeamus.* — Galat 2.

Ego itaque, homo Dei & ſtupende amore diſcendi, qui opto vel ex parte quod diuinitus iubetur imitari, plurimos ſanctos viros vidiſſe me memini, nec tamen id veluti per tranſitum & perfunctoriè faciens, ſed per triginta & per alios totidem pergens dies, pedibus (quod ante Deum dicam) iter omne confeci, vniuerſum penè Romanum ſolum ambulando cognoſcens, & itineris moleſtias libenter amplectens, vt hominis ſancti & amatoris Dei conſpectibus fruerer: quod proculdubiò aliter non haberem. Nam ſi ille qui abſque aliquâ comparatione melior me eſt, quiq́; longè præcedit ac vincit totum mundum rerum peritiâ & tutâ conſcientiæ fide Paulus apoſtolus, de Tarſo vſque ad patriam Iudæorum ambulando perrexit, vt Petrum & Iacobum & Ioannem videret; & hoc ipſe quaſi cum quadam iactantiâ referens, proprios diuulgat labores, dum illos qui otio atque ſegnitiâ torpeſcere videntur, accendit, dicens: Aſcendi Ieroſolymam videre Petrum (non enim illi ſufficiebat ſola fama virtutis, niſi etiam vultum quoque ac figuram ipſius viri cuperet intueri) quantò magis hoc ego decem millium debitor talentorum facere debui? non vt illis ſanctis prodeſſem aliquid, ſed vt mihi peccatori per omnia prouiderem. Nam & ij qui ſcripſerunt vitas patrum antè noſtrorum, ſancti Abrahæ, Iſaac, Iacob, & qui ipſos ſequuntur, Moyſi, Eliæ, Ioannis atque reliquorum, non vt ipſis adiecturi gloriæ aliquid retulerunt, ſed vt legentibus profuturi.

Caſta viduitas & virginitas.

Quapropter hæc ſciens, fideliſſime multúmque venerabilis ſerue Chriſti Lauſe, per temetipſum ſuadendo meliùs tibi conſulens, etiam noſtram loquacitatem ad cuſtodiendum in te propoſitum piæ voluntatis amplectere; quæ quidem varijs viſibilium inuiſibiliúmque vitiorum velut fluctibus verberatur, quam niſi frequenti oratione & diligenti animæ ad Deum vacatione ſedare non poſſumus. Multi enim fratrum & laboribus abſtinentiæ, & bonis circa pauperes fa-

ctis

tiis exuberantes, alij castâ viduitate gaudentes, alij virginitate ſublimes, diuinorum etiam lectionibus & ſcriptionibus Litterarum plurimùm glorìantes, à rectis propoſiti itinere deuiarunt; indifferenter quaſi ſub ſpecie cuiuſdam religionis, curioſitatis amore languentes, ex quâ multiplex animi ſollicitudo generatur, poſt quā aliorum quoque negotiorum cura ſuccedit, vnde calumnioſi etiam nomen incurritur, quo nomine à bonorum actuum adminiſtratione prohibentur: quâ quidem nec qui ſolis propriè tantùm animæ negotiis vacant, fruuntur vt matre. Inſiſte igitur viriliter, quæſa, non augens opes (quas tamen magis ſemper imminuis) ſufficienter diuidens eas omnibus quos egere cognoſcis, quæ proficiunt tibi ad miniſteria & fomenta virtutum. néve te impetus quidam irrationabili anticipatione præueniat: vt dum hominibus placere feſtinas, honeſti propoſiti voluntatem ſacramenti vinculis liges: quod perpeſſos nouimus plures, qui vanæ gloriæ contentione in cibis vel potibus abſtinendis, in ſeruitutem quodammodo redegerunt iuriſiurandi neceſſitate liberam illam, quam in ipſis Deus fecerat voluntatem. Quiq; ſacramentis propriis obligati, dum promiſſa implere non poſſunt, & deformiter amore viuendi ac voluptate retinentur, ex neceſſitate (cui ſuâ ſubiacent culpâ) periurij crimen incurrunt. Si igitur ſolâ ratione his rebus abſtineas, & ſolâ iterùm ratione eaſdem cùm velis ſumas, numquam profectò peccabis: Deus enim qui ratio eſt, ea quæ manentur, in nobis arcanis commendat auxiliis, illa quidem damnans quæ lædunt, amplectens verò atque ſuſcipiens illa quæ proſunt, nam iuſto (inquit) poſita lex non eſt. Rectius eſt autem vinum cum ratione potare, quàm cum arrogantiâ & faſtu aquam. Et ſi videtur, aduerte, eos quidem qui rationabiliter vinum biberunt, eſſe ſanctos viros, qui autem ſine ratione aquam, vitioſos eſſe homines ac profanos. Neque ob hoc vmquam ipſam ſpeciem quam Deus fecit, aut vituperandam aut laudandam putes: ſed illos aut beatos ſecundùm propoſitum ſuum arbitreris, aut miſeros, qui benè vel malè ipſis rebus vtuntur. Bibit aliquando Ioſeph apud Aegyptios vinum, nec tamen ſapientiam ſuam læſit, eò quòd propoſitum mentis ſuæ antè muniuit: Pythagoras autem, & Diogenes, & Plato (inter quos Manichæi quoque, omniſq; eorum qui ſibi ſapientes videbantur cæterus) in tantam vanæ gloriæ cupiditatem progreſſi, inciderunt damnationem, vt ipſum quoque factorem omnium ignorarent Deum, & idola quæ ipſi fecerant, adorarent. Vſus eſt & apoſtolus Petrus vino cum reliquo diſcipulorum choro; vnde & ipſe Saluator eorumdem magiſter à Iudæis videtur eſſe reprehenſus, dicentibus: Cur diſcipuli tui non ieiunant ſicut Ioannis? Qui rurſus inſultabant, & ipſis diſcipulis dicebant: Magiſter veſter cum publicanis manducat & bibit. Quòd autem numquam propter panem & aquam ſolā reprehenſi fuiſſent, niſi propter vinum vel carnes; poteſt fieri manifeſtum iis qui irrationabiliter eos quidē qui bibunt vina, deſpiciunt; eos autem qui aquā ſolent haurire mirantur. Saluator ergo dicebat: Venit Ioannes in viâ iuſtitiæ, neque edens neque bibens (carnem ſine dubio dixit & vinum; nam ſine aliis ſpeciebus profectò nec viueret) & dicunt: Dæmonium habet. Venit Filius hominis manducans & bibens, & dicunt: Ecce homo vorax, & potator vini, amicus publicanorum & peccatorum: eò quòd cum ipſis manducaret & biberet. Quid nos ergo faciemus? Neque illos qui vituperant, neque eos qui laudant ſequamur, ſed aut ratione ieiunium cum Ioanne teneamus, etiamſi dæmonem habere dicamur, aut cum Ieſu Chriſto ſapienter vina bibamus, quando hoc requirit neceſſitas corporalis, etiamſi nos aliqui ob eſum carnis & vini potum (vt illum Iudæi) aliquando reprehendant. Neque vti ergo iſtis, neque ab his abſtinere iuxta veritatem rei aliquid eſſe arbitreris; ſed ſolam fidem quæ dilectione & operibus extenditur, plurimùm valere cognoſcas. Igitur cuius actibus ſemper inhærere cernitur fides, propter ipſam inculpabilis erit, ſiue manducauerit memorata ſeu biberit. Omne enim quod non eſt ex fide, peccatum eſt. Sed quoniam vnuſquiſque delinquens, id quod agit, ex fide ſe agere dicit, etiam cùm aliquid ſtultâ perſuaſione & corruptâ atque vitioſâ conſcientiâ facit, ita hæc Saluator noſter diſtinxit, vt diceret: Ex fructibus eorum cognoſcetis eos. Nam quòd eorum qui rationabiliter viuunt, atque ſapienter ſecundùm Apoſtolum, iſte ſit fructus: hoc eſt charitas, gaudium, pax, longanimitas, manſuetudo, bonitas, fides, continentia, atque ſimplicitas, profectò manifeſtum eſt; Paulus enim dicebat: Fructus autem ſpiritus eſt, hoc & hoc. Quod verò is qui huiuſmodi fructus habere feſtinat, non intempeſtiuè neque ſine conſideratione, aut carnem edat, aut vinum bibat, & quod neque cum eo habitet, cuius conſcientiam magis norit malignam, Paulus iterùm ipſe dicebat: Quia vnuſquiſque qui ſe ad agonem parat, ab omnibus ſe abſtinet: ſcilicet vt corpore videatur incolumis, abſtineat ſe ab iis quæ faciunt craſſiores: cùm autem infirmitate aliquâ aut dolore vexatur, aut triſtitiâ, vel quibuſdam tentationibus mordetur, vtatur quidem cibis aut potibus tamquam medicamentis, quæ poſſint curare ſollicitos, abigat autem à ſe ea quibus anima vulneratur, hoc eſt iracundiam, inuidiam, amorem vanæ gloriæ, & rectæ voluntatis defectionem, ſuſurrationes quoque & irrationabiles ſuſpiciones, agens Domino gratias ſempiternas.

Sufficienti igitur ſuper hoc diſputatione decurſâ, aliam rurſus adiungo docilitati tuæ monitionem;

Marginal notes (right margin, top to bottom):

Vnde corū ſit ruina & perditio, qui ſe ſemel ſtatim perfectioni addixerunt, & ab eo deſciuerunt.

Ne quis ſe ſine diſcretione liget, ſeu voto aſtringat.

Ratio contra peccatum.

1. Tim. 1.

Nihil faſtu in omnibus permiſtioſius.

Quomodo à cibo & potu abſtinendum.

Vinum bibere vt bonum.

Aquam bibere vt malum.

Matth. 11. Marc. 2. Luc. 5.

Matth. 11.

Ieiunandū cum ratione.

Rom. 14.

Matth. 7.

Galat. 5.

Ratio, tempus, diſcretio.

1. Cor. 9.

Aegrotis & cibus & potus licitus eſt, vt iis vtantur quaſi medicamentis.

tionem; Vt omni virtute mentis diffugias conſpectum eorum atque colloquium, quorum contrarium eſt bonæ vitæ propoſitum, qui penitùs prodeſſe non poſſunt, & quibus cura eſt varia cutem corporis expolire, etiam ſi rectæ cultores fidei memorentur: ſed vitâ (vt ita dixerim) peruerſæ ſectæ homines, qui animas ſub ſpecie ſanctitatis euertunt, etiam ſi canitie, & colore, & oſtentatione rugarum, numerum quodammodò trahere videantur annorum. Quia & ſi nullâ eorum læſione macularis morum probitate munitus, vel leuiter certè aut reſolueris vt ſecurior, aut erigeris vt melior, & vituperabis tales atque ridebis; quod non ſine noxâ tui te feciſſe cognoſces. Sanctorum autem virorum ac feminarum veluti lumen ſplendentis feneſtræ, ſectare conſpectus, vt per illorum veneranda colloquia tamquam minutis codicem litteris ſcriptum poſſis diligenter inſpicere, actus quoque & cordis arcana ex ipsâ comparatione cognoſcere, & ſiue diligentiam ſeu negligentiam tuam curioſiùs approbare. Nam & ipſe hominum religioſorum color (quo prædicabiles mores vt flore velantur) & amictus veſtis & inconfuſa mens animi, abſque vllo ſupercilio ſermonis inflati, & verecunda ipſarum quoque reuerentia ſyllabarum, & grata digeſtio ſenſuum atque verborum ſufficienter animare te poterunt, etiam ſi anxietatis alicuius tædio fatigeris. Amictus enim viri, & motus pedum, & dentium riſus, ea quæ in ipſo videntur eſſe ſignificant, ſicut ſanctarum Scripturarum prouerbialis ſermo teſtatur. Incipiens igitur promiſſæ narrationis exordium, nullos tibi neque in ciuitatibus, neque in vicis, neque in ſolitudinibus eſſe incognitos, relatione meâ ſum paſſus. Neque enim locus quæritur ſolus, in quo tales habitauerint viri, ſed rectæ etiam vitæ propoſitum & prædicabiles mores.

Quæ alicuius probitati adſerant teſtimonium.

Eccle. 10.

Hæc epiſtola deeſt 1. editioni Heraclidis. Deeſt etiã MS. Moretiano. Dedit eam Lipomanus ex libro Card. Beſſarionis, vertente Fr. Torres. In Palladio Herueti habetur *Heraclidis* nomine ex verſione Herueti.

Epiſtola PALLADII epiſcopi Cappadociæ ad LAVSVM præpoſitum.

LAVDO *magnopere conſilium tuum (meritò enim à laudatione ordienda mihi eſt epiſtola) quod plerisq; omnibus res futiles ſibiq; prorſus inutiles conſectantibus, ipſe ea doceri ſtudeas, quæ ad animæ ſalutem pertineant. Siquidem vnus eſt tantummodò, cui doctrinâ opus non eſt, ipſe vniuerſitatis rerum parens & procreator Deus, quippe qui omnium antiquiſſimus originis ſuæ neminem habet auctorem præter ſeipſum.*

Eo excepto reliqua omnia vt quæ & facta & creata ſunt, doctrinâ informari poſſunt. Nam & primi illi cæleſtium ordines magiſtram habent ſupremam ipſam Trinitatem; ſecundi verò à primis docentur, & tertij à ſecundis, & ceteri deinceps ſimiliter: qui namque cognitione & virtute ceteris antecellunt; ij qui ſe ſunt inferiores, erudiunt.

Angelorũ ordines.

Proinde ignorantiæ morbo, quæ ſuperbiæ eſt mater, laborare cenſendi ſunt ij, qui exiſtimant doctoribus ſibi opus non eſſe; ij autem ſunt qui docentibus cum charitate fidem non adhibent: etenim volantes eâ in re per aërem dæmones imitantur, quando illi quoque eadem peſte corrupti, à cæleſtibus ſuis ſedibus fugitiui, præcipites olim de cælo primi in exitium delapſi ſunt. Neque enim doctrina ſunt dictiones aut ſyllabæ, ſed rectè facta animi benè informati, animusq; ipſe omni ægritudine vacuus, prorſusq; intrepidus ac præſens, cuiq; nulla iracundia dominetur, & qui quæ ſentit liberè omnibus in rebus eloqui non dubitet; vnde nimirum ſermo igneæ flammæ inſtar erumpit.

Quæ vera ſit doctrina.

Matth. 11.

Etenim, niſi hoc ita eſſet, nequaquam diſcipulis ſuis dixiſſet magnus ille Magiſter: Diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde, cùm non corruptâ oratione auditores ille ſuos erudiret, ſed talis eſſet ipſe, vt neminem moribus ſuis offenderet, præter eos dumtaxat quibus ſuapte ſponte doctrina ipſa vnà cum doctoribus eſſet inuiſa. Debet enim anima, quæ ſe in vitæ Chriſtianæ curriculo exercet, aut adhibitâ fide aliunde diſcere quæ neſcit, aut quæ ſcit, apertè ipſa alios docere; alioqui qui horum alterutrum facere neglexerit, is meritò inter inſanos habendus ſit: quippe cùm initium defectionis ſit doctrinæ ſatietas ac diſciplinæ faſtidium, quam pij hominis animus aſſiduè vſque ſolitus eſt eſurire. Fortis eſto, & vale; &, quod magnum eſt, donet tibi Deus cognitionem Chriſti.

CAP. I. *Vita* ISIDORI *presbyteri Alexandrini*; DOROTHEI *monachi Thebani*, POTAMIÆNÆ *martyris*, DIDYMI *cæci*, & ALEXANDRÆ *mulieris*.

Pallad. c. 1.

Palladij Alexandriam aduentus.

CVM primùm Alexandrinam attigi ciuitatem, in ſecundo ſenioris Imperatoris Theodoſij conſulatu, qui propter eam quâ in Chriſtum credidit fidem cum Angelis nunc moratur; admirabilem virum & ornatum per omnia moribus ac petitum, Iſidorum preſbyterum in memoratâ ciuitate cognoui, qui in Alexandrinâ eccleſiâ erat ſuſceptor atque prouiſor pauperum fratrum, quem in principio iuuentutis ſuæ egregias per ſolitudinem palmas abſtinentiæ promeruiſſe memorabant (cuius & cellulã vidi in monte, cui Nitrias nomen eſt) ſenem ſeptuageſimo ætatis ſuæ anno; qui aliis quindecim annis viuendo

A vinis & carnis abstinuit.

dis completis, obiit in pace. Ille igitur vſque ad vltimum finem non linteo vſus eſt, niſi eo quo velaret caput; non balnea attigit, non ex carnibus cibum ſumpſit, non menſæ vſque ad ſatietatem interfuit. Qui quidem tam lauti corpuſculi fuit per gratiam ſpiritualis alimoniæ, vt omnes qui vitam ipſius neſciebant, epulationibus illud ac voluptatibus imputarent. De quo viſo, ſi virtutes ipſius animæ exponere ſingulatim velim, tempus me profectò deficiet. Qui tantæ bonitatis atque humanitatis erat, tamque pacificus, vt etiam ipſi qui pertinaciſſimi eiuſdem videbantur inimici, erubeſcerent vmbram quoque ipſius, propter tam venerabilem vitam. Tantam autem ſanctarum Scripturarum ac diuini dogmatis fertur habuiſſe notitiam, vt & inter ipſa fratrum conuiuia obſtupeſceret ſubitò, ac mente mutatâ, & ſenſibus ſpiritualiter occupatis, tranſmigraſſe aliò videretur; vt qui interrogatus poſteà cauſſam ipſius ſtuporis, hæc diceret, ad alia quædam ſe cogitatione tranſlatum, & cuiuſdam theoriæ miraculo raptum fuiſſe. Noui etiam ego, memoratum virum, dum ſumeret cibum, ſæpiùs lacrymaſſe. Cumque admirarer fortè cur fleret, hoc ex ore eius audiui: Erubeſco, inquit, irrationabilem cibum ſumens, qui rationalis factus à Deo, deberem in paradiſi voluptate verſari, & cibo ſaturari diuino, propter eam quam Chriſtus nobis tribuit poteſtatem.

Vel vmbra eius gentilibus venerabilis.

Extaſis & eius raptus mentis tempore refectionis.

Cibus brutorum, non rationabilium.

Hic ipſe quem dico notus Romano ſenatui, feminiſque primatibus, tunc cùm primùm vnà cum epiſcopo Athanaſio, poſteà autem cum Demetrio epiſcopo pergeret Romam, & diuitijs atque abundantiâ rerum ſine inuidiæ ſtimulo exuberaret, non teſtamentum in ſupremis ſuis fecit, non ſaltem vnum ſolidum dereliquit, non partem aliquam ſubſtantiæ ſororibus ſuis virginibus dedit, ſed Chriſto eaſdem commendans, Qui vos fecit, inquit, veſtram quoque vitam ordinabit vt meam. Erat autem cum ſororibus ipſius ſeptuaginta aliarum virginum numerus.

Iſidori cum Athanaſio & Demetrio Romam aduentus.

Contubernium virginum.

Is itaque, cùm veniſſem ad eum in principio iuuentutis, & peterem vt inſtrueret me ad mores vitamque monachorum in ipſo primi adhuc ardoris æui locatum (cui non tantùm neceſſaria eſſet doctrina verborum, quantum iugis labor & fatigatio corporalis) quemadmodum domitor equorum bonus, productum me de ciuitatis interius vſque ad quintum lapidem, ad ea quæ vocantur ſolitudinum loca, Dorotheo cuidam Thebano monacho, ſexageſimum in ſpeluncâ agenti annum commendauit & tradidit, iubens mihi vt tribus apud eum annis morarer, ad contundenda atque frangenda illicitamenta vitiorum (nouerat enim ipſius ſenis duriſſimam atque laborioſiſſimam vitam) præcepitque vt rurſum ad ipſum redirem, ob ſpiritualis ſcientiæ notitiam atque doctrinam. Ego verò cùm illic implere tres, vt præceperat, annos non potuiſſem valida infirmitate correptus, ante finitas inducias triennij temporis ab ipſo ſublatus ſum.

Monacho magis non tam ſermonibus quàm laboribus opus eſt.

Pallad. c. 2.

Dorotheus 60 annos verſatus in ſpeluncâ.

Heraclides eius diſcipulus traditur.

Labor corporis

Erat enim vitæ ipſius cum immenſâ ariditate ac ſiccitate certamen. Per omnem namque diem in ardore maximo, & in ſolitudine circa littora maris lapides colligebat, ſingulíſque annis cellam ſtruendo perficiens, iis qui fabricare non poterant, offerebat. Cùm autem ei quadam die à me dictum fuiſſet, Quid facis, pater, in tantâ ſenectâ interficiens corpuſculum tuum ſæuis ardoribus? Reſpondit, hoc dicens: Occidit me, occido illud. Edebat verò vnciam panis, vnumque faſciculum oleris viliſſimi, bibens aquæ modicam quantitatem, numquam tamen eum, Deo teſte, extendiſſe proprios pedes vidi, numquam in mattâ, numquam in lectulo quieuiſſe, ſed per vniuerſam noctem ſedens intexebat funem quemdam ex arbore dactylorum, cuius pretio veſci ſolebat. Putans autem ego, quòd ante me ſolùm hæc faceret quæ videbam, ſcrupuloſiùs etiam ab aliis eius diſcipulis, qui ſeparatim manebant, quærendo cognoui, quia ſic à primâ ætate viuebat, numquam tamen ſponte, niſi ex maximâ neceſſitate, dormiuit, aut opere fatigatus, aut dum cibo viuitur, ſi fortè vſque adeò eum ſomnus oppreſſit, vt paululùm ei oculi clauderentur: frequenter enim edendo, nimiâ vi ſomni capite nutabat, paniſque ex ipſis labiis oris cadebat; qui aliquando cùm à me quodammodò cogeretus, vt vel momento temporis ſupra mattam iaceret, contriſtatus iſta dicebat? Si Angelis perſuadere potueris vt quieſcant, perſuadebis & ei qui Deo placere feſtinat.

Affligendū corpus, ne illud nos occidat.

Victum ſibi parat manibus Dorotheus.

Ne ſoper obruat virtutis ſtudioſum.

Hic vnâ dierum ad puteum ſuum me circa nonam horam tranſmiſit, vt implerem eadem tempore refectionis ſitulam. Accidit autem vt cùm veniſſem, & aſpidem caſu in imo putei viſam perhorruiſſem; vas vacuum reportarem, cauſſamque timoris exponerem, dicens: Abba, mortui ſumus; aſpidem enim in puteo quò me miſeras vidi. Subridens ille tantummodò diu me intuens aſpexit, caputque concutiens dixit: Si placuerit diabolo per omnes ſe puteos vel ſerpentem vel teſtudinem facere, reliquumque genus venenoſarum beſtiarum, & in aquas fontium deſilire, poteris ne tu eſſe ſine potu? moxque egreſſus per ſemetipſum ieiunus aquam traxit de puteo, ac prior ipſe ſignatam deguſtans ait: Vbi crux adeſt, ibi nihil ſatanæ valet malignitas.

Crucis ſignum contra venenum.

Sanctus iſte Iſidorus, qui benedictum quondam vidit Antonium, dignam rem memoriâ litterarum retulit mihi, quam ab ipſo ſe dicebat audiſſe. Potamiæna quædam nomine puella admodum pulchra, ancilla cuiuſdam erat tempore Maximiani perſecutoris, quam multis frequenter ac variis promiſſionibus dominus ſuus tentans, ſtuprare non potuit, ita vt ad poſtremum amore atque inſaniâ præceps, traderet eam illi qui tunc Alexandriæ præfecturam gerebat, ſcilicet vt Chriſtianam ac maledicentem de perſecutionis ſæuitiâ Imperatoribus, pecuniam ei ſub hac pactione promittens, vt ſi eius acquieſceret voluntati, ſine vllo eam ſupplicio reſeruaret ac redderet: ſi verò in contradicendi propoſito permaneret, perimi vt tormentis deficeret, ne ſi vixiſſet, libidinis domini ſui contemptrix videretur. Quæ cùm exhibita ante tribunal fuiſſet, eiuſque iudex variis cruciatibus atque tormentis cuperet expugnare deuotam voluntatem, & inter diuerſa ſupplicia vas quoque æris immenſum ac feruenti pice repletum acerrimâ flammâ ſuccenderet, duplicem ei præfectus immitis poſuit conditionem: Aut vade, inquit, & domini tui obtempera voluntati, aut ſcias te in feruentem hanc picem eſſe mittendam. Cui puella reſpondit, dicens: Numquam ſit alter monitor talis, qui addici iubeat libidini caſtitatem. Ob quod ille nimio furore perculſus, præcepit ſpoliatam eam in vas quod fer-

Pallad. c. 3.

Conſtantia Potamianæ.

uebat, immitti. Hæc autem vox illius fuit: Per caput, inquit, Imperatoris tui quod tu vereris, obtestor, vt ſi apud te ſtatutum eſt his me tormentis necare, non ſimul totam, ſed paulatim me in feruentem mitti iubeas picem, vt poſſis videre quantam mihi dederit ignotus tibi patientiam Chriſtus. Quæ per vnius horæ ſpatium, paulatim in ahenum candens demiſſa, defecit, vbi pix primùm ebulliens ad ipſius colla peruenit.

In ahenum bullientis picis repletum demittitur.

Pallad. c. 4. Plures autem viri digni habitaculo beatorum, feminæ quoque obierunt tunc in Alexandrinæ eccleſiæ ciuitate, in quibus Didymus erat, oculorum quidem lumine deſtitutus, diuinarum tamen Scripturarum peritiâ pollens: quem ego intra decem annos diuerſis temporibus quater vidiſſe me memini, quique poſt octoginta & quinque annos vitæ terminum fecit. Hic igitur quem loquor, captus eſt oculis, vt ipſe retulit mihi, cùm quartum ageret ætatis ſuæ annum: qui neque magiſtris traditus litterarum, neque prima vmquam elementa cognoſcens, habebat inſitum bonum ſemper incolume, naturalem magiſtrum conſcientiam ſuam. Quem tanta gratia ſcientiæ ſpiritualis ornabat, vt in eo euidentiſſimè quod ſcriptum adimpleretur, Dominus cæcos ſapientes facit. Teſtamentum quidem vetus ac nouum ad verbum interpretatus eſt; ſectas autem omnes tam ſubtiliter firmiterque expoſitâ ſuper ipſas ratione diſſeruit, vt omnium ſcientiam veterum peritiamque tranſiret. Qui cùm me cogeret quondam vt orationem in cellâ ipſius facerem, nec tamen eius acquieſcerem iuſſioni, hoc referendo dicebat: Ad iſtud, inquit, hoſpitium ter benedictus Antonius, dum me viſitare dignatur, ingreſſus eſt; & rogatus à me vt in hoc loco flecteret genua & precem funderet, ſtatim fecit, ac ſecundò noluit ſe rogari, ipſis me rebus docens ſanctorum voluntatibus obedire. Quamobrem ſi veſtigia ipſius, inquit, ſectaris ac vitam quemadmodum monachus, & pro acquirendis virtutibus peregrinus, nulo contendas.

Ongenista hic fuit.

Didymus oculis orbatus.

Annos 85. vixit.

Pſal. 145.

Sacras Scripturas nouerat, etsi non didiciſſet.

Ne qua in hoſpite contentio.

Hoc quoque idem retulit mihi: Cùm, inquit, grandi quadam ſollicitudine ac triſtitiâ fatigarer propter Iuliani Imperatoris infeliciſſimam vitam, ita vt quadam die vſque ad veſpertinas profundæ noctis horas non attingerem panem, anxietate confectus; fortè accidit, vt ſomno reſidens occuparer, & in quadam tranſmigratione animæ reuelationem talem viderem: Quatuor equites cum albis equis per diuerſa diſcurrentes, clamantesque: Dicite Didymo, Hodie horâ ſeptimâ Iulianus mortuus eſt. Surge igitur & cibum ſume, & ad Athanaſij epiſcopi domum mitte, vt ipſe quoque cognoſcat hoc. Notauit itaque, ſicut ipſe dicebat, & menſem, & ſeptimanam, & diem, & horam, & ſic omnia ſicut audierat approbauit.

Mors apoſtatæ Iuliani reuelatur Didymo.

Pallad. c. 5. Retulit etiam mihi & de puellâ quadam, cui nomen erat Alexandra, quæ relictâ eâ, in quâ erat ciuitate, conſederat intra quoddam ſepulcrum, per foramen exiguum neceſſaria alimenta ſuſcipiens, & neque viros neque mulieres vmquam videns per annos decem. Decimo verò anno dormitione vltimâ migratura ſeipſam compoſuit: quòd illa, quæ deferebat ei iuxta conſuetudinem cibum, retulit nobis, dicens, nullum ſe tunc accepiſſe reſponſum: quo audito, illitum oſtium clauſumque pateſecimus, & ingreſſi defunctæ corpus inuenimus. De ipsâ autem & beatiſſima Melania mulier Romana, de quâ paulò pòſt referam, iſta dicebat, Vultum quidem ipſius puellæ ſe videre non potuiſſe, ſtantem autem ad foramen ſepulcri petiiſſe vt ei diceret cauſſam, ob quam ſe in illo ſepulcro concluſeſſet. Quæ per memoratum foramen locuta, Cuiuſdam animus, inquit, in me læſus erat quondam, & ne viderer eum vel contriſtare vel perdere, malui me ipſam in ſepulcro dum viuo recludere, quàm nocere animæ ad ſimilitudinem Dei factæ. Quâ dicente rurſus: Quemadmodum igitur pati potes, ô ancilla Chriſti, vt neminem prorſus videas, ſed in ſolitudine tali contra acediam vel cogitationes habeas tam iuge certamen? Hoc illa reſpondit: A principio, inquiens, diei nonam vſque ad horam orationi vaco, ex lino opus per horas ſingulas faciens, reliquo autem temporis ſpatio cogitatione diſcurro per ſanctos prophetas, apoſtolos, atque martyres, & patriarchas; ceteris verò horis cibum panis capio, appropinquante veſpera cum maximâ quiete Dominum meum glorificans, finemque vitæ meæ cum ſpe bonâ patienter exſpectans.

Alexandra ſepulcro per 10. annos ſe incluſit.

Cur ſe inclusit Alexandra.

Quibus vacaret ſe incluſa.

Sed ne illos quidem tacitos præteribo, quorum vita omnis in contemptu quodam propriæ ſalutis fuit, vt ex hoc etiam benè meritos prædicemus, & legentibus cautelæ ſtudio conſulamus.

De quadam VIRGINE, *& de* NITRIENSIBVS *monachis*, AMMONE, OR, PAMBO, AMMONIO, BENIAMIN.

Cap. II.

VIRGO quædam ſolo nomine Alexandriæ fuit, quæ quantum ad ſpeciem pertinebat, humilis videbatur; quantum autem ad propoſitum ipſius, animæ inflatioris erat, variis opibus ſatis diues, amatrix potiùs auri quàm Chriſti; nuſquam procedere ſolens, non peregrino, non virgini, non vim patienti, non monacho, non eccleſiæ, non pauperi vel exiguam ſtipem præbens. Hæc ſanctorum patrum frequentibus monitis, numquam à ſe tam inutile animæ pondus abiecerat. Habebat autem & nonnullos parentes, inter quos filiam ſororis ſuæ adoptauerat ſibi, quâ ſolâ diebus ac noctibus fruebatur, omiſſo atque contempto amore cæleſtium. Nonnumquam enim & hæc ſpecies, quam diabolus immittit, erroris eſt, vt ſub affectus colore, qui deberi videtur affinibus, auaritia cupiditasque nutriatur. Quòd autem nullam dæmon cupiditatis & generis curam gerat, hinc profectò monſtratum eſt: ipſe enim eſt qui homines in matres, in fratres, in patres cogit fieri parricidas. Qui etiamſi prætendere quibuſdam aliquando videatur neceſſitudinem parentelæ, non ideò illud vt proſit iiſdem facit, ſed vt animabus eorum iniuſtitiæ crimen accumulet, diuinæ non ignarus ſententiæ, quæ iniuſtos ab hereditate regni cæleſtis excludit. Poteſt ſanè quis ſpirituali ſcientiâ diuinoque amore commotus, nec propriæ animæ ſalutem contemnere, & ſuis parentibus, ſi ſorſitan egere videantur, vitæ alimoniam piè largiri; ſed ſi penitùs animam ſuam conculcat & deſpicit, ſolâ propinquitatis ſollicitudine occupatus, ſententiam diuinæ legis incurrit, animam, vt dixi, ſuam deputans vanitati. Sacer autem conſcriptor ille Pſalmorum canit de iis qui animæ ſuæ curam metu maximo gerunt, dicens: Quis aſcendet in montem Domini hoc

Pallad. cap. 6.

Virgo ſpecie humilis ſed animo inſolens, & in pauperes dura.

Vt amicum dæmon ipſa amore cæleſtium excidat.

1. Cor. 6.

Quomodo poſſit quis cognatis ſuccurrere citra animæ naufragium.

Pſal. 23.

Qui in vano animam ſuam accipiunt.

nit hoc eſt dicere, ſatis rarò. Aut quis ſtabit in loco ſancto eius? Innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in vano animam ſuam. Illi namque in vano animam ſuam accipiunt, qui putant eam vnà cum corpore diſſipari atque diſſolui, virtutum ſcilicet ſpiritualium contemptores.

a Lege Macarius ex Palladio.

Domus hoſpitales pauperum & mutilatorum.

Sanctus Macarius quo aſtu virginem ab auaritiâ reduxerit.

Iſtam ipſam ſolo nomine virginem volens ſanctus ille * Iſidorus presbyter detractione ſanguinis (vt dici in prouerbiis ſolet) facere à cupiditatis onere vtcumque leuiorem, tali erga eam vſus ingenio eſt. Præerat autem, vt priùs dixi, cellulis fratrum pauperum atque debilium, idemque in primis iuuentutis ſuæ annis in lapidibus & margaritis probandis videbatur peritus. Acceſſit igitur ad eam, dicens: Lapides ad me neceſſarij atque pretioſi ſmaragdi & hyacinthi ſubitò venerunt; & ſiue quis inuenerit eos, ſiue furatus ſit, ſcire non poſſum; ſtatuere autem ipſorum pretium nequeo, quia cuiuſlibet ſummam quantitatis excedunt: omnes enim ſimul quingentis ſolidis diſtrahuntur. Si ergo eos tibi placuerit comparare, poteris vnum ex ipſis quingentis vendere ſolidis, & reliquos nepotis tuæ monilibus deputare. Suſpenſa igitur omnimodis illa quæ dicebatur virgo, in aſtu puellæ, decipitur huiuſmodi ornatu, & complexa illius pedes orat & petit, ne quis memoratos lapides alter acciperet. Cui ille ſanctus, dum audè hortatus, hæc dixit: Veni in domum meam, vt hæc quæ dicimus videas. Ad quod illa non acquieſcens, ſed magis quingentos ſolidos in ſinum illius fundens, ait: Quemadmodum vis, ipſe eoſdem lapides tolle, ego enim nolo eum videre qui vendit. Acceptos ille igitur quingentos ſolidos, pauperibus debilibuſque mox diuidit. Poſt aliquantum verò temporis ſpatium, quia magna opinio ipſius apud omnes Alexandriæ erat (quippe qui & miſericors eſſet, & in culturâ Dei præclarus & ſenior, qui iam vſque ad centeſimi quoque anni curricula perueniſſet, quod ego etiam qui cum illo diu fueram, ſatis agnoueram) erubeſcebat eum virgo memorata ſuper ipſis ſolidis admonere.

Macarius presbyter ad centum annos vixit.

Ad poſtremum cùm illum fortè in eccleſiâ reperiſſet, alloquitur: Quid, inquit, iubes, precor, de lapidibus illis, pro quibus quingentos ſolidos dedimus? Cui ille reſpondit: Ex quo, inquit, mihi aurum dediſti, ex eo illud pro pretio ipſorum lapidum dedi, & ſi venire deſideras, ac videre eoſdem in hoſpitio meo (illic enim iacent) veni & vide ſi poſſunt tibi placere; ſin minùs, aurum receperis quod dediſti. Quo illa libenter audito, ad presbyteri domum pergit, in cuius ſuperioribus feminæ debiles habebantur; in inferioribus autem viri. Vbi autem cum eâ intra primas fores ingreſſus, dicit eidem: Quid vis primùm videre, hyacinthos an ſmaragdos? At illa: Quod iuſſeris. Ducit itaque eam ad ſuperiores domus partes, oſtenditque ei conciſſis feminas membris, & vultibus totis variâ morboſitate laceratis, dicens ad eam: Iſti ſunt hyacinthi. Inde deſcendens, oſtendit ei ſimiles in inferioribus viros, & ait: Iſti ſunt ſmaragdi: ſi placent tibi, ipſos conſidera, ſin minùs, aurum recipe quod dediſti. Itaque egreſſa eſt domum, nimio rubore confuſa, & pluſimùm triſtis, quia videret ſe illa voluiſſe facere quæ Deo placere non poſſent. Moxque ægritudinem incurrit, vt credo: non enim hoc ſecundum Dei fecerat voluntatem, ſed ingenioſâ viri ſanctiſſimi neceſſitate compulſa. Paulò pòſt autem maximas presbytero gratias egit, propter quòd puella, cuius nimiam curam gerebat, nupta quidem, ſed ſine filiorum educatione defuncta eſt.

Pauperes & ægroti gemmæ & lapides ſunt maximi pretij.

Pallad. c. 7.

Maria lacus.

Quinque millia virorum in quodam monte.

Cùm igitur per triennium in monaſterijs (quæ circa Alexandriam ſita ſunt) commoratus fuiſſem, & optimos illic viros abſtinentiæ virtutibus adornatos vſque ad duo millia hominum, ſanctiſſimoſque vidiſſem; inde deſcendens, ad montem cui Nitriæ nomen eſt veni. In medio autem illius montis & Alexandrinæ ciuitatis, interiacet lacus qui Mariæ vocabulo nominatur, per ſeptuaginta millium ſpatia diffuſus. Quem cùm vno ac medio transfretaſſem die, ad meridianam partem præfati montis acceſſi. Cui monti penitùs deſerta adiacent loca, quæ Æthiopiâ vſque tenduntur, & vſque ad Mazicum ac Mauritanum ſolum. In quo monte degebant quinque millia (vt arbitror) virorum, qui diuerſum propoſiti ſui inſtitutum tenentes, prout vellent poſſentque viuebant, ita vt alij quidem liceret ſoli manere ſi cuperet, alius cum vno tantùm fratre ſi vellet, alius cum multitudine, ſi hoc deſideraſſet, habitaret. Quo in monte tam memoratis quàm illis, qui ad vltimas ſe ſolitudines contuliſſe ſexcentis viris, ſeptem piſtrinis alimenta præbentur. Huius igitur montis per totum annum vſus hoſpitio, plurimumque à beatis patribus inſtructus & doctus, ab Arſiſio maiore, & Putubaſto, Agione, Serapione & Chronio, multiſque ſeniorum, ſpiritualium relationibus ſuper iis qui ante ipſos fuerant, incitatus, vſque ad alia ſolitudinis loca interiora acceſſi.

Eccleſia in monte Nitria.

Flagellum.

Xenodochium.

Doctores.

Pſalmi.

Quando veniunt ad eccleſiam.

In ipſo autem Nitriæ monte vnam eccleſiam maximam vidi, in quâ ſunt tres arbores dactylorum, ex quibus ſingulis ſingula flagra dependent: quorum vno ij qui peccant monachi verberantur, alio latrones (ſi inciderint fortè) cæduntur; tertio delicta eorum qui vndecumque conuicti in peccato vapulare meruiſſent, memoratas amplectentes arbores, & certas tergo accipientes plagas dimittebantur. Eſt etiam circa ipſam eccleſiam xenodocella, ſuſcipiens peregrinos ac pauperes fratres: in quâ cùm acceperint aduenam quemlibet, per tantum illic tempus alunt, donec ipſe propriâ voluntate diſcedat, biennio ac triennio ſi voluerit quis, illic manere non prohibentes. Vnius autem ſeptimanæ ex quo veniſſet, ei otium dabant, reliquos verò dies quodcumque opus eumdem facere cogebant; deputabantque eum aut piſtrinis, aut hortulis, aut coquinis. Si autem honeſtior aliquis minuſque aptus huiuſmodi operibus videretur, legendum ei codicem dabant, omneſque vſque in horam ſextam à conſpectu ipſius & confabulatione prohibebant. In hoc monte & placentarij habentur & medici. Vtuntur quoque vino: nam illic etiam vina venduntur. Omnes autem iſti manibus conficiunt lineamen, ex cuius operis emolumento nulli eorum quidquam deficit ad vitam. Eſt autem maximæ voluptatis, circa veſpertinas horas ex vnaquaque manſione monachorum varias audire voces, pſalmos Chriſto canentium. Quo tempore ſi quis aſtiterit, & diligenter aduertat putabit ſe ſubitò ſublatum, & in paradiſo conſtitutum. Ad ipſam verò eccleſiam ſolo Sabbato & Dominico die conuenire conſueuerunt.

Octo presbyteri.

Sunt autem in ipſâ octo presbyteri, inter quos quandiu primus presbyter viuit, nullus præter ipſum alter aut ſacra offert Deo, aut *tractat, aut iudicat,

dicat, ſed ſilent ſemper, ſolo conſeſſus honore contenti. Ille verò maior Arſiſius, & alij multi cum ipſo ſenes ſanctiſſimi, quos & ipſe tunc vidi, eiuſdem temporis, cuius & beatus Antonius, erant; qui nobis etiam ſanctum Ammonem Nitriotem ſe noſſe dicebat; illum, cuius animam dum ab Angelis ferretur ad cælum, vidit Antonius. Hic ergo referebat quòd & Pachomium Tabenneſiotē aliquando vidiſſet, virum propheticâ gratiâ clarum, & in monaſterio tria millia monachorum regentem; de cuius virtutibus poſt paululum loquar.

Arſiſius.

Pallad. c. 8.

Ipſum autem Ammonem in hunc morem vixiſſe dicebat: Cùm eſſet, inquit, puer à parentibus derelictus, & ad viginti duorum perueniſſet numerum annorum, inuitus ab auunculo ſuo matrimonij vinculis illigatus eſt. Qui cùm reſiſtere non poſſet ei quæ à patente ingerebatur neceſſitati, & in nuptiis iuſſus eſt coronari, & in thalamo ſedere compulſus eſt, & omnia patienter ſufferre ſolemnia nuptiarum coactus eſt. Poſtquam autem vniuerſi à thalamo receſſerunt nouis nuptiis in lectulo collocatis, ſanctus Ammon ſurgit è lectulo, oſtium claudit, vocatque reſidens benedictam illam, & verè vnanimem coniugem ſuam, dicens: Veni, inquit, domina, vt tibi cauſſam ipſam huius coniunctionis exponam. Nuptiæ noſtræ hue vſque ſunt tantùm, nihilque in ſe ampliùs habent; benè ergo faciemus, ſi de reliquo quiſque noſtrûm ſeparatim quieſcat, vt Chriſto placere poſſimus ſi intactâ virginitate viuamus. Prolatum autem de ſinu paruum libellum neſcienti Scripturas ſanctas puellæ ex perſonâ Apoſtoli ac Saluatoris legebat, cui lectioni alia ſecundùm ſenſum ſuum longè plura coniungens, exponebat eidem caſtitatis virginitatiſque conuerſationem, vt illa poſt ſatisfactionem in ictu gratiâ diuinitatis impleta diceret: Mihi quoque perſuaſum ſcias, domine, caſtam vitam libenter amplecti. quid ergo iubere ampliùs velis exſpecto. Cui ille, Hoc, inquit, iubeo & rogo, vt vnuſquiſque noſtrûm ſeparatim ab hoc die maneat. Ad quod illa non acquieuit, dicens: In eadem quidem cellâ, ſed in lectulis ſeparatis manere debemus. Cumque hoc vtriſque placuiſſet, decem & octo annos vixerunt, ita vt illa quidem totis diebus eſſet in cellâ, ille autem inſiſteret operi in hortulo quem colebat, & balſamum eâ quâ peritus erat arte conficeret. quod tamen balſamum multo labore ad imaginem vinearum & plantatur, & colitur, & putatur. Veſpertinis autem horis regreſſus domum orationibus factis, & cum eadem cibo ſumpto, ac rurſus nocturnis precibus ex more celebratis, ad opus ſolitum primo manè pergebat.

Ammon inuitus adigitur ad matrimonij iugū.

Cohortatur coniugem ad virginitatem ſeruādam.

Eius exercitium.

Interea dum eorum eſſet hæc vita, excluſâ ab vtroque penitùs omni corporalis illecebrâ paſſionis, oratione ſancti id quod aliquando cupiebant, obtinere cœperūt. Ait enim eidem ad poſtremum beata illa: Domine, inquit, mi, habeo quod dicam; in quo ſi me audieris, probabitur mihi quòd me ſecundùm Deum diligis. Hortatur ille, vt quod ei placeret ediceret. At illa, Iuſtum mihi hoc, inquit, videtur, cùm ipſe ſis ſexus virilis, & iuſtitiæ totus inſeruias; cumque ego quoque propoſiti tui æmuler viam, vt diuerſis ad multorum ædificationem manſionibus ſeparemur. inconueniens enim atque incongruum puto, propter me tantam in occulto te habere virtutem, nec vlli eſſe cognitum quòd in hac caſtitate atque pudicitiâ Domini amore ſimul viuimus & manemus. Cui ille gratias agens, Deumque glorificans, ita reſpondit: Benè tibi placuit, mi domina ſoror; habe igitur hanc ipſam cellam, ego autem aliam mihi facere tentabo. Egreſſuſque ab eâ, mox interiora loca Nitriæ penetrauit (nec dum enim tunc monaſteriorum illic fuerat multitudo) fecitque ſibi duarum voluminа cellularum, atq; ita in ſolitudine viginti al iis annis ac duobus tranſactis, defunctus eſt; imò magis ſomno quieuit, cùm ſexaginta duos ætatis ſuæ annos finiſſet. Per ſingulos tamen annos ſecùdò ſemper videbat beatam illam coniugem ſuam.

Cautè lege contra impaſſibilitatis aſſertores.

Vis orationis.

Vxoris conſilio ſeorſum habitauit.

Ad mōtem Nitria contendit.

Obit annorum 62.

De hoc illud miraculum ſanctus Athanaſius Alexandrinus epiſcopus retulit, in eo opere quo vitam deſcripſit Antonij, quòd cùm aliquando vnà cum Theodoro diſcipulo ſuo Lycum nomine fluuium cupiens transfretare, erubeſceret ſibi veſtimentum detrahere, ne nudum vmquam ſuum corpus aſpiceret, ſubitò ſine naui in alteram fluminis partem Angelo vehente tranſlatus eſt. Iſte igitur Ammon ita vixit atque obiit, vt ipſius animam ſanctus videret Antonius, cùm ab Angelis ferretur ad cælum. memoratum verò fluuium naui ego cum metu tranſiui. eſt enim illic deriuatio quædam magni illius fluminis Nili.

Athanaſius ſcripſit Vitam ſancti Antonij.

Ammon ſe nudum videre renuebat.

Vidit Antonius animam Ammonis in cælum vehi.

In hoc etiam qui Nitrias dicitur monte, monachus erat quidam, cui Hor fuit nomen, cuius virtutem multorum quidem fratrum teſtimonia prædicabant, ſpecialiter tamen ancilla Dei Melania, quæ ante me ad loca ipſius montis acceſſerat: nam ego ſuperſtitem ſupradictum virum videre non potui. Hæc ergo de conuerſationis eius virtutibus referebat, quòd nec mentitus vmquam fuerit, nec iurauerit, nec maledixerit cuiquam, nec ſine neceſſitate aliquâ ſit locutus.

Pallad. c. 9. Hic Hor fuit Origeniſta.

Quæ in Hor maximè præclara.

Huius montis habitator & beatus Pambo fuit. Quem & Dioſcorus epiſcopus, & Ammonius, & Euſebius, & Euthymius fratres, & Origenes, & Dracontius viri admirabiles & nepos, habuerunt magiſtrum. Qui Pambo & cùm multis ac variis virtutum prærogatiuis, palmiſque præcelleret, inter ipſas etiam hoc habuiſſe præcipuum memoratur, quòd intantum auri argentique contemptor fuit, vt præceptum Domini videretur impleſſe. Referebat ergo mihi venerabilis ipſa Melania, quia profecta de vrbe Româ, Alexandriam primùm fuiſſet ingreſſa. cumque multa de ipſius viri virtutibus Iſidoro preſbytero & Xenodocho referente cognouiſſet, & eodem duce ad eum in ſolitudinem perueniſſet, obtuliſſe ſe illi trecentas argenti libras, ac precatam fuiſſe vt aliquid ex eius rebus acciperet. Qui cùm ſederet, inquit, & vimen intexeret, ſolâ me voce benedixit & ait: Det tibi mercedem Deus. Deinde dicit œconomo ſuo: Suſcipe cautè, & diuide per omnes qui ſunt tam in Libyâ, quàm in inſulis fratres. Hæc enim monaſteria plus videntur egere, quam ceteta. hoc quoque ei præcipiens, ne quid ex eâ pecuniâ iis qui in Ægypto degunt daret; propterea quòd regiones illas alimentis ſciret ampliùs abundate. Cùm autem memorata femina, ſicut retulit mihi, ſtaret, & benedictionem pro munere datо exſpectaret aut laudem, nihilque ab eo audiret, vlteriùs ait ad illum: Scito, domine, trecentas eſſe in hac argentariâ libras. Qui iterùm nec furtium quidem prorſus aſpiciens, ita reſpondit: Cui exhibuiſti hæc, ô filia, non opus habet à te menſuram cognoſcere, nam qui montes lance penſauit, multò am-

Pābo quos docuerit.

Aurum deſpicit.

Melania ei varia munera offert.

Pambo ea diſpenſari curat egenis monachis.

Sapiens reſponſum. Iſaiæ 40. 12

tò ampliùs nouit quantum ſit huius ponderis argenti. Et ſi quidem mihi iſtud offerres, competenter hæc diceres: cùm autem non mihi, ſed illi Deo, quem non ſpreuiſſe, ſed amplius honoraſſe duos illos nummos agnouimus, tace, quieſce.

Ne quis virtute ſua pretium faciat. Marci 12. 41.

Sic autem Dominum ordinaſſe dicebat, vt poſt paululum tempus, poſteaquam ad ipſum venerat montem, Dei ſeruus ille requieſceret; qui non ægritudine, non febre aliqua fatigatus eſt, ſed ſportellam conſuendo ſeptuageſimæ ætatis ſuæ anno quieuit in pace. Ante horam verò quâ de ſæculo exiens ſpiritum ſuum Deo commendarat, vocauit me, & in poſtremâ conſummatione ſui operis confidenter ait: Accipe hanc ſportellam de manibus meis, quia non habeo aliud quod relinquam tibi, vt memor ſis mei. Cuius corpore inuoluto in linteo, & ſepulturæ tradito, ex deſertis locis abſceſſi vſque ad finem proprium, hereditatem ſancti illius habens mecum.

Pambo annorum 70 moritur.

Hic ipſe Pambo in fine vitæ ſuæ, ipſaque horâ quâ exiturus erat è ſæculo, aſſiſtentibus et Paulo presbytero & œconomo, & Ammonio, ſanctitate famatis viris, & cæteris fratribus, hoc dixiſſe memoratur: Ex quo veni in iſtum ſolitudinis locum, & habitaui in cellulâ quam meis manibus extruxi, panem gratis ab aliquo me manducaſſe non memini, nec verbum vſque in præſentem horam locutus ſum, de quo pœnitentiam agere debuiſſem: ita tamen ad Dominum meum pergo, tamquam necdum diuinæ ſeruitutis cultum attigerim.

Verba Pambonis morientis.

Pambo nec in morte quidem ſe incepiſſe religiosè viuere profitetur.

Aſſerebant autem nobis referentes, & teſtimoniis confirmantes ſuis Paulus & Ammonius ſerui Chriſti, quia numquam cùm aliquid interrogatus fuiſſet vel de ſpiritualibus vel de ſæcularibus ſcriptis, citò reſponſum ſciſcitantibus dedit; ſed ſemper necdum ſe quod reſponderet inueniſſe dicebat. Sæpè autem & cùm menſium ſpatia tranſiſſent, nec ſic quidem reſponſum quærentibus dabat, adhuc ſe non aſſerens perueniſſe ad notitiam veritatis. Tam diligentes autem cautaſque ſecundùm Deum ſententias proferebat, vt eas omnes tamquam ab ipſo Deo prolatas ſuſciperent. Hanc enim Antonium quoque illum magnum in ſuis ſermonibus perhibent habuiſſe virtutem.

In loquendo accuratus.

Pallad. cap. 11.

Factum etiam huiuſmodi ipſius Pambo inter alia fertur, quòd cùm Pior monachus veniſſet ad eum proprium panem ferens, & ob hoc ab illo reprehenſus fuiſſet, interrogatus vt diceret cur hoc feciſſet, reſpōdit dicens: Ne hoſpes ab hoſpite grauaretur; quem ille tantùm tacendo reprehenſum dimiſit continuò. Poſt aliquantum verò temporis ad Pior, Pambo memoratus accedens, perfuſum aquâ panem, vt ab his edebatur, exhibuit. Qui interrogatus cur hoc feciſſet; reſpondit: Idcircò aquam addidi, ne tibi oneroſus exiſterem.

Mutua hoſpitalitatis contentio.

Pallad. cap. 12. Hic Ammonius fuit Origeniſta.

Præfatus autem Ammonius diſcipulos ipſius, aliique tres fratres, & ſorores duæ, ſummo Dei cultu & amore flagrantes, cùm ad deſerta peruenisſent loca, ſeparatas ſibimet manſiones fecerunt, ita vt grandi à ſemetipſis ſpatio ſepararentur. Hunc ergo Ammonium, quia ſupra modum lectioni Scripturarum vacabat, ciuitas quædam epiſcopum ſibi fieri poſtulauit: cuius ciues cùm hoc à benedicto Timotheo quodam petiſſent, & ille dixiſſet: Adducite eum ad me, & faciam vt vultis; cum magnâ multitudine ad eum, quò faciliùs abſtraheretur, ingreſſi ſunt, captumque ſe ille perſpiciens, rogare cœpit eos, & per ſacramenta firmare, acquieſcere ſe omnino non poſſe vt velis ... ret de ſolitudine quam tenebat. Cu... non concedi ſibi, vt faceret quod petebat, ... autem ſiniſtram radicitus (cunctis videntibus) ... cuit; hæc dicens: Vel nunc probabitur vobis impleri non poſſe quod cupitis, iubente lege diuina nullum aure præciſâ oportere fieri ſacerdotem. Et ita demū relicto eo, ad propria reuerterunt. Cùm verò remeaſſent, & epiſcopo iſta dixiſſent, ille reſpondit: A Iudæis lex iſta ſeruatur; ego autem ſi dederitis mihi aliquem etiam naribus truncum, ſed moribus probum, non cum dubitabo epiſcopum facere. Hoc audito pergunt ad ipſum inſtantiſſimè, eum rurſus rogantes: quo non acquieſcente, vim quoque inferre tentabant. Quibus iuratus ille reſpondit: Si me cogere volueritis vlteriùs, etiam linguam meam (quia propter ipſam mihi moleſti eſtis) abſcindam. Tunc demum ſic eum, cùm ſuper hoc nihil proficerent, reliquerunt.

Monaſteriorum aliud virorum, aliud monaſterium.

Renuit ... ... Ammonius

Importunè quærens ſibi autem amputat.

Cuius Ammonij fertur tale miraculum. Cùm quædam delectatio carnalis ſine vlla corporis ſolum eius intermiſſione vexaret, candenti ferro propria membra laniabat, vt ea omni parte plenus eſſet ſemper vlceribus. Eſca verò eius fuit huiuſmodi: A iuuentute ſua vſque ad obitum erudis eſt vſus cibis, interdum etiam præter panem. Vetus autem nouumque Teſtamentum memoriter retinent, etiam libros eloquentiſſimorum virorum * Didymi, Pierij, atque Stephani vſque ad ſexcenta millia verſuum legendo tranſiuit. Hæc autem de eo teſtificantur etiam patres ſanctiſſimi in eremo commanentes. Huius etiam prophetica virtus multis innotuit. Inter fratres verò qui ſecreta eremi diligebant, nullus illo in officio conſolationis ſuperior. De hoc ſententiam beatus Euagrius ſpiritualis vir & virtute diſcretionis præcipuus, proferebat dicens, nullum ſe vidiſſe hominem, qui ſic ſuperaſſet corporeas paſſiones.

Candenti ferro ſi ... dinem extinguit.

Crudis veſcitur.

** Pallad. Atti n. ſij & Baſilij.*

Vtrumque Teſtamentum memoriter tenet.

Propheta tur

Cautè lege.

[*Hic idem ſanctiſſimus cùm à Ruffino temporis illius præfecto prætorij multiplici ſupplicatione rogatus fuiſſet, vt magno illo Ammonio Conſtantinopolim ob neceſſarias eremi actiones aduenien te, ipſe quoque dignaretur venire, vehementer id precantibus ſanctis diuerſarum prouinciarum epiſcopis, aliiſque quamplurimis eremitis (qui ad dedicationem baſilicæ, quam ipſe condiderat, conuenerant) memoratum Ruffinum propriis manibus ſuſcepit ſacro fonte mundatum. Quem ſuæ conuerſationis merito, plurimùm veneratus eſt, ſanctū Ammonio cupiens in omnibus obedire: qui paulo poſt dormiuit in Domino, ſepultuſque eſt in baſilica, quæ appellatur Ruffiniana: in cuius ſepulcro curati feruntur cuncti, diuerſis febribus laborantes]

Hæc inclusa deſunt Palladio.

Ammonius Ruffinum præf. præt. ex ſacro fonte ſuſcipit.

Pallad. cap 13.

In monte Nitriæ, de quo ſuprà diximus, quidam vir fuit mirabilis, nomine Beniamin, per octoginta annos in abſtinentiæ virtutibus ſummam donorum ſpiritualium gratiam conſecutus: qui ſiue manus cuiquam impoſuiſſet, ſiue olei benedictionem dediſſet, ab omni languoris moleſtiâ ſoluebatur. Hic ergo qui talibus diuinæ gratiæ muneribus præminebat, ante octo menſes dormitionis ſuæ aquoſo languore perfuſus, in tantum miſerandâ pinguedine ſuæ carnis intumuit, vt noſtris temporibus ſecundus Iob putaretur.

Oleo ſacro curat morbo.

Beniamin hydropiſi laborat.

Alter Iob patientiâ.

Aſſumens itaque nos Dioſcorus epiſcopus, qui tunc presbyter Nitriæ fuit, me & beatum Euagrium hoc modo eſt allocutus: Venite, & videte

dere nouum Iob, in tanto tumore corporis atque inſanabili paſſione ſingularem patientiam poſſidentem. Euntes igitur vidimus hominem tanto corporis tumore diſtentum, vt minorem manus eius digitum, vtrarumque manuũm noſtrarum coniuncti digiti minimè complecti valerent. Cumque non poſſemus dura paſſionis eius diu reſpicere, oculos noſtros ab eo deflex imus. Tunc ille beatus Beniamin ait nobis: Orate, filij, vt homo meus interior iſto languore ſit liber; hoc namq; corpus nec ſuâ me ſanitate ſublimem reddidit, nec dolore defectum. Per octo itaque menſes illos facta eſt ei ſella latiſſima, in quâ inceſſanter ſederet, iam non valens in lectulo requieſcere propter reliquas corporis neceſſitates. Qui tamen in huiuſmodi ſui corporis paſſione conſtitutus, alios Dei gratiâ ſanare conſueuerat quolibet languore vexatos.

Internus homo ſi ſanus ſit, non magnopere laborandum de corpore.

Aeger Beniamin aliis medetur.

Neceſſarium igitur exiſtimaui referre huius ſanctiſſimi paſſionem, vt non admiremur, quoties viris iuſtiſſimis quædam corporales neceſſitates contingunt. Defuncto autem viro fortiſſimo, poſtes ianuarum (nec enim aliter tanti tumoris corpus eiici potuiſſet) ſublati ſunt.

Cap. 113. *Vita abbatis* APOLLONII *cognomento* EX NEGOTIATORIBVS, *& duorum aliorum* FRATRVM *conuerſorum.*

Pallad. cap. 14.

APOLLONIVS quidam nomine, vnus ex negotiatoribus renuntians ſæculo, montemque Nitriæ habitans, cùm iam neque artem diſcere præualeret ſenio præpeditus ætatis, neque abſtinentiam ſpirituali Scripturâ mandatam exercere, huiuſmodi continentiam ſibi inſtituiſſe cognoſcitur. Ex proprijs pecunijs atque laboribus, omnem remediorum ſpeciem atque cellaria in Alexandrîâ comparans ciuitate, cunctis fratribus languentibus neceſſaria exhibebat. Videres autem eum à principio diei nonam vſque horam vniuerſa tam virorum quàm feminarum monaſteria peragrantem, & per ſingula ægrotos oſtia viſitantem, portantemque ſecum vuam paſſam, malogranata, oua, ſiligines, quę maximè neceſſaria videntur infirmis. Ad talem vitam, cui ſolùm aptus erat, ſuam hic famulus Chriſti inſtituerat ſenectam; qui tamen ante obitum ſuum cùm aliquem ſui ſimilem reperiſſet, ei omnem miniſterij huius ſupellectilem tradidit, comprecatuſque eſt eum, vt huiuſmodi curam fratribus exhiberet. Cùm enim quinque millia monachorum in ſupradicto monte conſiſtant, neceſſaria vel maximè talis ſollicitudo eſt & conſolatio, ſine quâ in deſertis illis non viuitur locis.

Apollonius medicum ſe & pharmacopolam præſtat fratribus.

Palladius c. 15. & 16. vocat *Paeſium & Iſaiam*, atque ita hic MS etiam habet.

Alij etiam duo quidam fratres fuerunt, quorum pater emendis vel mutandis mercibus ſtudens, vſque ad Hiſpaniam ſemper negotiando pergebat. Quo mortuo, diuiſerunt inter ſe ſubſtantiam eius, quæ in mobilibus tantùm erat: in auro quidem quinque millia ſolidos, in mancipijs verò vel veſtibus quidquid inuenire potuerunt. Iſti igitur vno animo communique conſilio inter ſe tractare cœperunt, dicentes inuicem ſibi: Quam, frater, eligimus viam vitæ? ſi mercationem in quâ pater noſter vixit arripimus, etſi nos ipſi labores noſtros alijs relinquemus, noſque fortaſſe euntes in pericula, præcipites vel marini (vt aſſolet) fluctus, vel latronum tela conſument. Sequamur igitur, frater, ſolitudinem magis vitamque monachorum, vt & paternam hereditatem lucremur, & animas noſtras nullâ rerum malarum contagione perdamus. Quod propoſitum cùm vtriſque placuiſſet, in electione ſolitariæ vitæ diuerſum ſinguli tenuerunt iter.

Duo fratres ſolitudinem ſpectant.

Vita diuerſum inſtitutum arripiunt.

Diuiſis igitur quas pariter reliquerant rebus, vnum quidem habuerunt vterque propoſitum vt placerent Deo, ſed non in vnâ inſtitutione viuendo ambo placuerunt. Alter enim ex ipſis omnibus ſuis rebus per omnia monaſteria, & eccleſias, & carceres diuiſis, artem ſibi reperit quamdam, ex quâ quotidianè cibum panis acquirens, ei quam elegerat vitæ & orationi vacabat: alter autem nulli ex ſubſtantiâ propriâ quidquam dedit, ſed monaſterium ſibi fecit, vbi paucis ſecum fratribus collocatis, omnes aduenas, omnes ſenes, omnes pauperes, omnes ſuſcipiebat infirmos, & per Dominici ac Sabbati diem ternas & quaternas menſas indigentibus exhibebat, hiſque vniuerſam ſuam ſubſtantiam modis quoad vixit expendit. Quo vtroque defuncto, beati ambo, diuerſis opinionibus probabilis vitæ conſummatione celebrantur. Et ille quidem alijs, ille verò alijs ſemper placebat.

Contentio illis mortuis de beatitudine, quam à diuerſis illo inſtituto aſſecuti ſunt.

Ex quorum laudibus ortâ inter fratres contentione, quòd vterque videretur fuiſſe perfectus, ad ſanctum Pambo, vt ab eo verum cognoſcerent, pergunt. Quem cùm iudicem elegiſſe ſe dicerent, peterentque vt quis è duobus feciſſet melius, edoceret; vtrumque ille apud Deum perfectum eſſe reſpondit. Nam alter quidem ex ipſis Abrahæ, alter Eliæ moribus vixit. Cumque non ſedato intra ſe certamine dicerent, deprecantes, quemadmodum pares poſſunt videri, & non magis præcedat ille qui euangelica præcepta compleuit, qui cuncta vendidit, pauperibus donauit, quique per omnes horas, omnes dies, omneſque noctes, Dominicam crucē portans, perpetuâ Saluatorem oratione comitatur? Cumque alij diuerſâ ex parte contenderent dicerentque, Quia iſte, quem nos ampliùs prædicamus, tantum circa egentes ſuum oſtendit affectum, vt aggeribus publicis aſſideret, tribulantes vndecumque colligeret, & non ſuæ tantummodò conſuleret animæ, ſed multas atque multorum curando infirmitates, ac neceſſaria præbendo ſaluaret. Ita beatus Pambo ad vtroſque reſpondit: Idem iterùm vobis loquor, pares ambo ſunt apud Dominum, & vtriſque me ſatisfactionem puto. Hic enim ſi tam perfectus monachus non fuiſſet, dignus profectò non eſſet vt eum bonitati illius compararem: ille verò reficiens egenos atque peregrinos, aliquod ex ipſâ communione ſolatium ſentiebat. Nam & ſi labores ipſius eſſe magni oneris videbantur; attamen habebat & requiem aliquam cum labore. Exſpectate autem, ait, vt ſuper hoc (Deo reuelante) cognoſcam: quòd cùm veneritis ad me, deinceps audietis. Poſt paucos itaque dies cùm eum rurſus rogarent, beatus ille ita reſpondit, dicens: Ante Deum, vobis loquor, vtroſque in paradiſo ſimul ſtare conſpexi.

Pares ambo ſunt.

Vita MACARII *monachi homicidæ.* Cap. 114

Pallad. cap. 17.

IVVANIS quidam, qui Macarius dicebatur, annorum decem & octo, dum cum æquæuis ſuis pecora paſcens iuxta lacum (cui Mariæ nomen eſt) ludit, homicidium fecit inuitus; nullique quidquam dicens, ad deſerta perrexit, in tantum humano atque diuino territus metu, vt amens factus per triennium videretur, dum ſine tecto

Ex eadem voluntaria accepto iacturâ ad eum de ſtudio:

[illegible] res. Eſt [illegible] trans [illegible] ſemper [illegible] hoc [illegible] qui [illegible] & [illegible] pe- [illegible] bi [illegible] quæ [illegible] qui a [illegible] n- [illegible] ſed tali [illegible] in gratiam [illegible] runt, vt [illegible] ſanctæ vitæ, [illegible] dæ [illegible] a [illegible]

[illegible] apud quem nullum tempus feci, interroganti quas animus ipſius de [illegible] homicidij [illegible] tationes haberet, vſque adeo ſe [illegible] tionem [illegible] dicebat, vt ex ip [illegible] quod igna- tu ad [illegible] rat, [illegible] gratias ageret. [illegible] bat [illegible] ſibi [illegible] atam: dicebat autem, Scripturam [illegible] teſtimonia proferens, quod nunquam magna ille famulus Dei Moyſes diuinitatis meruiſſet intuitum, neque tantum aſſecutus donum Dei fuiſſet vt myſteria cæleſtia ac ſancta conſcriberet, niſi Pharaonis regis metu propter homicidium quod in Ægypto admiſerat, ad Sina montis deſerta fugiſſet.

Exod. 2.

Hæc autem ego dico, non vt ad homicidium quemquam videar incitare, ſed vt oſtendam magis, quod à malis rebus interdum, ſi in eas incidamus inuiti, occulta Dei prouidentiá ad virtutis gloriam peruenimus: alia enim genera virtutum neceſſitati adſcribimus, alia voluntati.

Virtutes quædam à [illegible]

Cap. [illegible] *Vita beati abbatis* NATHANAELIS.

Pallad. cap. 18.

FVIT alter quidam de antiquis viris nobiliſſimus agoniſta, nomine Nathanaël, quem ego ſuperſtitem quidem videre non potui; quieuerat enim ante quindecim annos aduentus mei: ab illis tamen, qui vnà cum ipſo per multum tempus vixerant, monachis, virtutem ipſius viri diligentiùs requiſiui. Oſtenderunt autem mihi & cellam ipſius, in qua manere conſueuerat, in quâ tamen poſt ipſum nullus habitauit, eò quòd viciniam ipſius loci homines incolebant. Tunc enim cellam ſuam ille beatus conſtruxerat, quando rarò adhuc aliqui ſe ad ſecreta ſolitudinum conferebant.

Hoc autem ab illis magnum continentiæ bonum de memorato agnoſcebam viro, quod tantæ in cella ſuâ patientiæ fuit, vt in propoſito ſuo nunquam omnino mutaretur, ex quo primùm irriſus atque tentatus videbatur à dæmone, qui omnes & illudit & fallit, cuius fraude ea priore, acediam perpeſſus, cella dicitur receſſiſſe, aliamque vicinam vico cuidam fabricare cœpiſſe. At vbi & perfecit alteram manſionem, & in eâ cœpit habitare, poſt tres vel quatuor menſes per noctem ad eum dæmon acceſſit in ſpeciem militis, imaginemque carnificis figuratus, qui pannis obſitus, ſtridere deformiter, ſonumque flagris facere videbatur. Ad quem beatus Nathanaël hæc dixit: Quiſnam, inquit, tu es, qui talia in hoſpitio meo facere conaris? Ille reſpondit: Ego ſum qui te ex priore cella fugaui, qui & te nunc veni, vt ex hac quoque manſione te pellam. Quo audito, ille vbi illuſum ſe vidit à dæmone, reuerſus eſt ſtatim ad habitaculum prius, ac triginta & ſeptem annos in eadem manſione conquieuit, ne ipſum quidem limen egrediens, contendendo cum dæmone quem ſuperare cupiebat. Qui quidem tantis eum machinationibus impugnando vexabat, vt quocumque modo cellam ſuam cogeret exire, quantas ſingulatim referre non poſſum.

Nathanaël perpetuus in cella conſiſtit.

Specie carnificis dæmon eum terret.

Contendit Nathanael cum dæmone.

[illegible] ſane [illegible] ue aggrederetur, vt eum à [illegible] lege deflecteret. Cap[illegible] itaque [illegible] quorundam ſanctorum epiſcoporum, qui ad requirendum eum ſiue prouidentia Dei, ſeu dæmonis tentatione venerunt, cum epiſcopos ipſos poſt orationem factam egredientes, ne vno quidem paſſu proſequeretur, dixerunt ad eum diaconi epiſcoporum: Superbam rem admodum facis, abba, quòd non deducis ſanctos epiſcopos. Quibus ille reſponſum dedit: Ego & dominos meos epiſcopos veneror, & omnem clerum debitâ honorificentiâ proſequor, cunctorumque hominum me extremum eſſe non dubito; ſed & his & vniuerſo ſæculo mortuus ſum: occultum autem propoſitum, & mei cordis arcanum Deus nouit inſpicit quod ſanctos non proſequor viros. Deceptus igitur dæmon ac lapſus de ſpe præſentis ingenij, aliam contra ipſum ante nouem menſes obitus eius artem machinatur.

Septem epiſcopi [illegible] Nathanaelem.

Fit ſubitò paruulus puer veluti annorum decem, minans aſinum, panes in ceſta ferentem: qui cum ad cellam ipſius multa ſeris nocte veniſſet, aſinum in terram ruiſſe ſimulauit, & clamantem paruulum finxit. Abba, inquit, Nathanaël, miſerere mei, & manum mihi porrige. Auditâ ille iſtâ quaſi pueri paruuli voce, intra oſtium, cuius partem recluſerat, ſtat dicens ei: Quis es tu? vel quid à me cupis fieri? Puer ſum, inquit, illius monachi, & eidem panes porto, quia ipſe frater tuus agapen facturus eſt. Craſtino autem illuceſcente Sabbati die, neceſſaria eſt hæc oblatio ſpiritualis. Quæſo igitur ne deſpicias iacentem, ac feraium morſibus tradas; multæ enim beluæ illa eſſe per deſerta noſcuntur.

Dæmon in pueri figurâ Nathanaelem è cellâ euocare tentat.

Agape. ſpiritalis oblatio.

Stabat ſanctus Nathanaël velut eneus, & vehementer incertis cogitationibus ſtupens, ſenſuque turbato ſecum iſta verſabat: Neceſſe eſt me aut miſericordiam, quod eſt maximum in præceptis diuinis, non facere, aut à propoſito deuiare. Ad poſtremum autem rationabili confirmatus ingenio, ſatis eſſe melius iudicauit, ſi & diabolus erubeſceret, & tantum ei ac tot annorum meritum non periret. Oratione igitur ad Deum factâ, reſpondit ei, qui quaſi paruulus loquebatur: Audi, infans, credo in ipſo cui ſeruio, qui dominatur omni ſpiritui, quia ſi neceſſarium habes alicuius auxilium, ipſe præſtabit, nec tibi aut feras aut quempiam alium nocere patietur. Si autem quædam res iſta tentatio eſt, iam nunc Dominus meus aſpiciat, & ſuam faciens voluntatem, non me ex eâ lædi concedat vlteriùs. Tunc clauſo oſtio, ſe recepit. Confuſus autem dæmon & victus, reſolutus eſt in turbinem venti, & in * ſues agreſtes, diſcurſibus ac ſtrepitu laſciuientes. Hæc beati Nathanaël vita fuit perpetua, hic finis, hæc palma.

Firmum Nathanaëlis propoſitum.

Confidentia.

* MS. onagros.

Vita duorum magnorum MACARIORVM, Cap. VI. *vnius Ægyptij, alterius Alexandrini, necnon & MARCI monachi.*

ILLA autem quæ de prædicabilibus ac beatis referuntur viris duobus Macarijs, vt innumera atque infidelibus incredibilia dubito referre vel ſcribere, ne fortè errans mendacis nomen incurram. Quòd autem apud Deum pereant omnes, qui loquuntur mendacium, ſententia ſancti ſpiritus declarauit. Me itaque, fideliſſime virorum Lauſe, gratiâ Domini non mentiente, tu quoque

Pallad. c. 19. 20.

Pſal. 5.

LL ſancto-

ſanctorum triumphis incredulus non exiſtas.

Diſtributio eorum qui Macarij dicti ſunt

Ex his duobus Macarijs vnus quidem genere Ægyptius, alter vero iunioris tempore ætatis vincens virtutibus, Alexandrinus negotiator erat *. Prius tamen de illo Ægyptio loquar, qui vixit nonaginta omnes ſimul annos: ex quibus ſexaginta in deſertis impleuit locis, ad quæ iuuenis fuerat ingreſſus trigeſimo ætatis ſuæ anno; tantoque abſtinentiæ monachilis intra decem annos vixit certamine, vt iam tunc diſcretionis ſapientiâ præmunitus, ſenis puer nomen acciperet, eò quòd velocius ad matura conſcendit certamina.

** MS. addit: qui poma vel legumina, nuceſque vendebat.*

Macarius Ægyptius.

Vbi enim primùm eſſe quadragenarius cœpit, & contra ſpiritus aërios, & in curationibus hominum, & denuntiationibus futurorum diuinam gratiam meruit, poſtremò etiam ſacerdotis (vt dignus erat) nomen accepit. Diſcipulos hic ſecum habebat duos, in deſertis interioribus quæ Scithim vocantur: quorum vnus miniſter ipſius erat, nec ab eius latere recedebat, propter eos qui cauſsâ curationis frequentare conſueuerant; alter autem ſeparatim in propriâ cellâ manebat. Poſt aliquantum autem temporis dum præuidentibus futura oculis intuetur, ait Ioanni nomine miniſtro ſuo, (qui poſtmodum etiam ad presbyteratum, loco eiuſdem ſancti Macarij meruit peruenire:) Audi, inquit, me, ô Ioannes frater, & ſuadenti mihi id quod tibi proderit acquieſce. Tentaris enim, & te cupiditatis atque auaritiæ ſpiritus vexat; ſic namque vidi: & ſcio, quòd ſi acquieueris mihi, conſummaberis in hoc quem adeptus es loco, & gloriaberis, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo: ſin verò me audire nolueris, Giezi tibi finis adueniet, cuius & morbo laboras.

Spiritus auaritiæ.

Pſal. 90

4. Reg. 5.

Euenit igitur vt poſt obitum beati viri, tam ſalubria eius dicta contemneret poſt quindecim vel viginti annos: vnde eum ita totum ille execrabilis morbus inuaſit (eò quòd in pauperes fratres, more Iudæ, furti crimen admiſerat) vt non poſſet incolumis vel vna pars eius corporis inueniri, ne in tali quidem ſpatio quod vnus alicuius digitus occuparet. Eſt ergo & hoc ex ijs quæ ſanctus Macarius longè antè prædixerat.

De cibo autem eius & potu referre ſuperfluum puto, præſertim cùm etiam à negligentioribus monachis videamus iſta ſeruari, ne aut delicioſis aut ſæcularibus pares eſſe dicantur, maximè in illis locis, vbi vix neceſſaria ipſis alimenta ſufficiunt, & vbi ſunt tantorum, quæ imitari ſtudent, exempla ſanctorum. De alijs igitur meritis ipſius loquar. Sine intermiſſione ſemper in quadam eſſe tranſlatione animæ putabatur, imò magis plurimum vitæ ſuæ tempus cum Deo agere, & cæleſtibus ampliùs quàm terrenis negotijs intereſſe; in quo & diuina quædam miracula fuiſſe memorantur.

Macarius in extaſi frequenter.

Nam Ægyptius quidam cùm amore væſano alienæ vxoris arderet, nec poſſet ad effectum tam ſceleſtæ cupiditatis peruenire, eò quòd illa pudicitiæ dedita, virginitatis ſuæ coniugem nimis amaret, maleficum precatus eſt, vt aut ſe amari ab eâ faceret, aut quocumque illam modo à marito proprio repudiari. Maleficus autem multis muneribus illectus, ſolito propriæ artis ingenio, fecit illam equam videri, non feminam. Quam vbi talem vir eius, domum regreſſus, aſpexit, tam monſtruosâ nouitate turbatus, (quòd iacere in lectulo ſuo equam videret) ingemiſcebat ac flebat, eò quod ipſum alloquens animal, nullum loquentis poterat audire reſponſum. Rogabat igitur presbyteros ipſius vici, docuitque eos de malo, & quid illa pateretur oſtendit. Et ne tunc quidem cauſſam tantæ calamitatis agnoſcit. Quæ tamen iam per triduum, nec vt equa fœno, nec pane vt homines veſcebatur, vtriuſque eſcæ alimonijs deſtituta. Ad poſtremum vt magnificaretur gloria Dei, & vt ſancti illius Macarij virtus innoteſceret cunctis aſtantibus, ſubito in cor mariti eius aſcendit, vt ſecum eâ loca deſerta penetraret. Illigatam igitur eam ita vt iumenta vinciri ſolent, ad deſerta deduxit: cumque iam ſancti Macarij cellulæ appropinquaret, iuxta quam Monachi ſtabant, obiurgare cœperunt memoratum virum eius, cur cum equâ ad monaſterium venire voluiſſet. Ad quos ait ille: Veni huc, vt poſſim miſericordiam ſancti orationibus promereri. Illiſque interrogantibus, quid mali haberet; Vxor, inquit, mea eſt hæc, ſed in equam videtur eſſe conuerſa: habet autem hodie tertiam diem, ex quo nullum penitùs cibum ſumit. Quod cùm ſupradicti fratres oranti ſancto Macario (cui iam & hoc ipſum Deus notum fecerat) retuliſſent, & pro eadem inſtanter oraret, hæc fratribus dixit: Vos, inquit, equi eſtis, qui equorum habetis oculos; illa enim mulier eſt, nec transfigurata in aliam naturam videtur, niſi eorum oculis, qui præſtigij vanitate falluntur. Confeſtimque benedictam capiti ipſius nudæ infundens aquam (oratione completâ) ſubitò videri eam omnibus feminam fecit, iuſſitque eam refici, & gratias agentem Deo cum coniuge ſuo remeare præcepit, hæc dicens: Numquam omnino à communione ſanctorum myſteriorum ſeparetur, numquamque ab eccleſiæ oratione diſcedat. Hoc enim ideircò perpeſſa eſt, quia per ſeptimanas quinque, myſteria diuina non attigit.

Præſtigiator amatoris precibus mulierem equam apparere facit.

Aqua benedicta virtute phantaſma Macarius à feminâ depellit.

Fœmina fuit præſtigijs obnoxia, quia rarius communicabat.

Aliud iterùm ipſius factum proloquar. Per longum temporis ſpatium, cuniculum quemdam ſub obſcuro terræ profundo, à cellâ ſuâ duxit, per dimidij ſpatium ſtadij vſque ad ſoli alterius ſummitatem: vbi ſpeluncam ſibi proprio ſudore perfecit, vt quoties ferre non poterat moleſtiam frequentantium, relictâ cellâ ſuâ per occultum iter ſe ad ſpeluncæ latebras conferret, itaque à nullo vmquam ſe voluiſſet videri. Referebat ergo nobis quidam de ſtudioſis ipſius aliquando diſcipulis, quod quoties de manſiunculâ ſua ire ad ſpeluncam ſolebat, viginti & quatuor eundo orationes, & totidem redeundo faciebat.

Vt homines lateat, cuniculum effodit Macarius.

De hoc ipſo fama vulgauit, quòd & mortuum ſuſcitarit, dum quemdam hæreticum vult docere, qui reſurrectionem corporum negabat futuram. Quæ fama in deſertis illis locis, ſicut eſt vera, permanſit.

Mortuum excitat in fidei teſtimonium.

Ad hunc aliquando filium iuuenem dæmone laborantem, lamentans mater exhibuit: cumque duo in ſingulis lateribus vinctum tenebant viri. Cuius dæmonis hanc operam eſſe dicebant: Poſteaquam infelicem hominem, trium modiorum panes edere, & vnius amphoræ * lagenam bibere coëgiſſet, ructando vniuerſa quæ deuorauerat, in aërem quemdam fumumque conuertere conſueuerat, atque ita omnia vel conteſta vel potata quaſi quodam ignis ardore ſolebat abſumere. Eſt autem & legio dæmonum, quæ flammea nominatur. Sicut enim inter homines, ita & inter illos multa eſt diſtantia, non naturalis ſubſtantiæ,

** MS. vel cilicenſis lagenæ aquam.*

Dæmon comedens cibos reſoluit, non digerit.

ſed

reddiuerſæ ac diſſonæ voluntatis. Iſte igitur iuuenis, cùm ei tam enormes cibos mater propria parare non poſſet, edebat frequenter egeſtionem ſui corporis ac bibebat. Ob quod flens mater infelix de intolerabili calamitate filij ſui, ſanctum illum, vt miſerabilem iuuenem curaret, orabat. Cumque continuas apud eum preces plurimaſque fudiſſet, orante ſuper illum, Deumque precante viro ſanctiſſimo, poſt vnum vel alterum diem cœpit tanti mali medicina procedere. Ait autem matri ipſius: Quantum vis vt comedat filius tuus? At illa, Decem inquit, panes. Quam ex hoc ſanctus ille reprehendens, Quid, inquit, locuta es? Septem itaque diebus ieiunans & orans pro eo, tres eum libras panis iuſſit accipere, ita tamen vt opus proprijs faceret manibus. Quem hoc modo per gratiam Dei curatum, & ad priſtinam ſanitatem reductum, propriæ reddidit matri. Hoc quoque miraculum per ſanctum famulum ſuum Deus fecit, quem virum ego in corpore videre non potui; ante annum enim quàm ad illas ſolitudines introirem, ille tantus decertator quieuit in Domino.

Dæmonum differentia mutata diuerſâ cadem ſubſtantiâ.

Illum autem Macarium qui Alexandriæ presbyter fuit, vidi in his locis, quæ Cellæ nominantur, in quibus Cellis ego per annos nouem manſi: in quibus triennij tempus cum eo vixi, & illa quidem miracula ſub oculis meis fecit, alia verò ex ore ipſius didici, cetera autem aliorum relatione cognoui.

Macarius Alexandrinus.

Habebat itaque hoc in propoſito vitæ ſuæ, vt ſi quid magnum à quibuſcumque ſanctis in abſtinentiâ fieri didiciſſet, hoc feruenter impleret. Cognito igitur à quibuſdam quòd Tabennenſiotæ nihil cocti cibi per quadrageſimam totam edere dicerentur, ſtatuit intra ſemetipſum, vt per ſeptem annos nihil quod coctum fuiſſet igne, guſtaret, ſed crudo tantùm olere contentus eſſet; ita vt ſi fortè vnquam leguminis aliquid reperiſſet, neque inde guſtaret. Hoc ergo cùm ampliùs quàm volebat imitando feciſſet, de reliquo, tamquam nihil eſſet graue, contempſit.

Quadrageſimæ obſeruatio in cibis igne non coctis.

De alio iterùm qui vnam tantùm panis libram comederet, audiuit hic eximius monachorum, cupienſque eum imitari, confractum atque in partes redactum modicas buccellatû in lagenas miſit, & ſtatuit tantum ex eo edere, quantum poſſet manus ipſius vnà proferre: & ita mihi lætus ipſe poſteà referebat, hoc dicens: Plures quidem particulas buccellati intra lagenam comprehendebam, totum tamen quidquid intrinſecus tenere potuiſſem, foràs proferre non poteram propter anguſtias oris exigui. Publicanus etenim meus, vt omnino non ederem non ſinebat. Per triennium ergo ſub hac obſeruatione viſit, quatuor aut quinque tantùm vncias panis aſſumens, & tantumdem bibens aquæ, vnumque expendens ſextarium olei, quod per totum illi annum ſufficiebat.

Victus eius ratio.

Venter importunus publicanus.

Aliam rurſus propoſiti ipſius agnoſce virtutem. Hic virorum fortiſſimus ſomnum aliquando vincere ſtatuit; & hoc ipſe dicebat, quòd per viginti dies nec ſemel quidem ſub tectum aliquod fuiſſet ingreſſus, vt ſic vinceret ſomnum, diurni quidem æſtus ardoribus flagrans, nocturno autem frigore tremens, & quemadmodum ipſe referebat, niſi velociùs ad tectum rediiſſet, ſomnumque cepiſſet, vſque adeò ſibi aruiſſe iam cerebrum intelligebat, vt ſine ſenſu propemodum putaretur. Vici ergo, inquit, quantum ad me pertinet ſomnum; naturę verò, quę exigebat vſum debitú, ceſſi.

Somnum ſuperare contendit.

Hic quodam die dum in cellâ ſuâ matutinus ſederet, culicem ſenſit: à quo vulneratus in pede, dolenſque eum manu ſuâ peremit, qui & moriens, plurimum cruoris effudit. Reprehendens igitur factum ſuum, in eo quòd iniuriam propriam vindicaſſet, ita condemnare ſe voluit, vt in partes eorum locorum quibus Scythiæ nomen eſt, qui in ſolitudinibus extremis iacent nudus per ſex menſes ſederet, vbi culices crabronibus ſimiles, aprorum quoque perforant cutem. Ergo illic exulceratus eſt totus, quibuſdam tuberibus per omnia eius membra turgentibus, vt vnus crederetur ex illis eſſe, qui elephantioſi vocantur. Poſt ſex autem menſes regreſſus ad cellam ſuam, ſola (quòd ipſe eſſet Macarius) eius voce patefactum eſt.

Quia culicem occiderat, culicum ſe morſibus expoſuit.

Hic idem deſiderauit aliquando (ſicut ſolebat referre) hortum, in quo eſſent Iannes & Mambres malefici ſepulti, videre, qui ſub Pharaone plurimùm potuiſſe memorantur. Qui longo in tempore & grandi potentiâ ſuæ artis quadratis lapidibus ſupradictum opus exſtruxerant, in quo ſuperpoſita fuerat memoria prædictorum, vbi & aurum recondiderant, & varijs arbuſculis locum repleuerant: puteum quoque fecerant, eo quòd ſine aliquo videretur humore idem locus eſſe. Hæc autem omnia idcircò feciſſe dicuntur, quòd ſe poſt obitum in eodem loco tamquam in paradiſo crederent eſſe manſuros. Ignorans itaque famulus Chriſti Macarius, quæ nam ad memoratum locum deduceret via, æſtimatione quadam animi ſolas cæli ſtellas (quod in mari nautis ſolet fieri) dum per deſerta ambulat, ſequebatur. Faſcem verò calamorum portauerat ſecum, vt per millenos paſſus ſingulos figeret, quò faciliùs poſſet agnoſcens ſua ſigna remeare. Per nouem igitur dies itinere confecto, præfatis appropinquauit locis: cui ferociſſimus dæmon, qui ſemper aduerſum Chriſti athletas dimicare conſueuit, collectos omnes ex proprijs locis calamos à mille paſſibus prædictæ memoriæ quieſcenti, ſubitò ad caput poſuit. Cumque ſanctus Macarius ſurrexiſſet à ſomno, agnouit eos quos alibi reliquerat calamos. Credo autem quod & hoc permittente Deo ad examinationem memorati viri contigerit, ne ſpem aliquam haberet in calamis, ſed magis in Dei gratiâ, qui in columnâ nubis per quadraginta annos iter populo Iſraël in deſerto monſtrauit.

Monumentum magorum Iannes & Mambres adire ſtatuit.

Dicebat autem, de ſupradicto horto ſeptuaginta dæmones ad aduentum ipſius proſiluiſſe clamantes, & circa oculos eius ac vultum coruorum more volantes, dicentesque: Quid vis, Macari? quid vis tentator monache? quid ad loca noſtra veniſti, in quibus manere non poteris? numquid & nos aliquos monachorum tentauimus? Habes eremum propriam cum tui ſimilibus, vnde noſtros quoque propinquos expellere feſtinas, nihil nobis tecum commune eſt. Quid noſtras regiones ingrederis? ſi habitator es eremi, illa tibi ſolitudo ſufficiat; nobis hunc locum ſui tradiderunt incolere conditores. Quid hanc poſſeſſionem quæris irrumpere, in quam nullus vnquam hominum, poſtquam nobis à fratribus noſtris noſtrâ hîc manu ſepultis eſt tradita, viuens ingreſſus eſt? Cumque adhuc dæmones plurima replicarent, atque lugerent, beatiſſimus ille reſpondit: Ingrediar

Varia dæmonum apparitiones.

diat tantùm vt videam, continuoque diſcedam. Et dæmones, Hoc, inquiunt, nobis per tuam conſcientiam ſponde fideliter. Chriſti verò ſeruus ait ſimpliciter: hoc faciam. Continuoque dæmones ab eius oculis receſſerunt. Ingreſſum ſe igitur, atque illic ſuſpenſum æneum cadum reperiſſe dicebat circa puteum cum catenâ ferreâ, longâ iam temporis vetuſtate conſumptum, mala etiam granata intrinſecus vacua, ac nimio ſolis ardore ſiccata. Sic itaque inde diſcedens, per viginti totos ad cellulam ſuam reuertitur dies. Cui cùm aqua quam portauerat cum panibus deeſſe cœpiſſet, & grandi moleſtiâ penuriæ laboraret, ac pænè deficeret, apparuit ei quædam (vt ipſe referebat) puella, puro linteo cooperta, ferens ampullam aquæ ſtillantis, vno à ſe ſtadio ſeparata. Quam per triduum ambulans ſupradictum vas ſibi oſtendentem videbat, & velut ſtantem viciniùs, ac ſe inuitantem, ita vt putaret quidem aſſequi eam poſſe, nec tamen valeret. Igitur ſpe bibendi, laborem ſe trium dierum patienter ſuſtinuiſſe dicebat. Multitudo autem bubalorum grandis apparuit (ſunt autem illic plurimi huiuſmodi greges) inter quos vna de bubalis cum pullo ſuo aſtitit ſubitò, vt & ipſe referebat, cui lac ex vbere fluebat in terram. Subieci me ergo, inquit, & labia ferinis vberibus in os meum expreſſurus appoſui, quouſque ad ſatietatem refectus ſum: idque ſibi ſuffeciſſe dicebat, vſque dum ad cellam perueniret. Quem ipſa etiam beſtia ſubſecuta, vbera eidem ſua præbebat, neque proprium fœtum ſancti illius contemplatione ſuſcipiens.

Deſcriptio ſepulcri magorum.

Tentatur eſuriens & ſitiens.

Lactatur à bubalâ.

Alio rurſus tempore dum ad requiem monachorum puteum facit, inter virgulta vel frutices aſpidis dente percuſſus eſt, cuius morſum neceſſe eſt continuò mors ſequatur. Correptam igitur eam, & vtraque manu ab ore diſtentam, ſcidit mediam, dicens ei: Cùm te non miſerit Deus meus, cur auſa es huc venire?

Aſpidis morſus non obfuit Macario.

Habebat autem diuerſas in deſertis locis cellulas, in quibus virtutum operabatur inſignia. Vnam in interiore ſolitudine, cui nomē eſt Scithi; *aliam in Libyâ, vbi Cellæ vocantur; aliam in monte Nitriæ, ex quibus quædam ſine feneſtris erant, vbi per totam quadrageſimam ſedere in tenebris hic beatiſſimus dicebatur. Alia cella anguſtior erat, in quâ pedes ſuos extendere non valeret. Alia latior, ad quam venientes ad ſe ſuſcipere conſueuerat. Tantas autem hic hominum dæmonijs laborantium curabat cateruas, vt numerus eſſe non poſſet, nobis etiam illic degentibus.

Diuerſæ cellæ Macarij.

*MS. aliâ in Libyâ, aliam in Cellis.

Curat dæmoniacos.

De Theſſalonicâ ad eum nobilis ac diues virgo perducta eſt, quæ tam per multos annos paralyſi laborabat. Quæ cùm ei fuiſſet oblata, atque ante cellam beati viri proiecta, motus in eam miſericordiâ, per viginti dies proprijs manibus oleo ſancto perungens, ac Domino pro eâ preces fundens, incolumem ſuæ reddidit ciuitati. Quæ poſtea plurima ad ſolitudines, cùm fuiſſet proprijs pedibus regreſſa, tranſmiſit.

Mulier curatur à paralyſi per oleum ſanctum.

Hic idem cùm audiſſet grandem vitæ conuerſationem Tabennenſiotas habere, veſte mutatâ ad ſimilitudinem alicuius operarij, ſumpto habitu ſæculari, intra quindecim dies per deſerta iter faciens, Thebaidem vſque peruenit. Cumque perueniſſet ad monaſterium memoratorum hominum, primum quidem, quem archimandritam vocitant, requiſiuit, Pachomium quemdā nomine, probabilem per omnia virum, habentem ſpiritualem gratiam prophetiæ, cui tamen de Macario nihil fuerat reuelatum. Ad quem cùm veniſſet, hæc dixit: Quæſo, vt me in monaſterio tuo ſuſcipias; monachus enim eſſe deſidero. Ait illi magnus ille Pachomius: Senilibus annis grauaris, & monachus eſſe iam non potes, neque inter ceteros fratres qui hoc ab adoleſcentiâ didicerunt, viuere vales, eò quòd conſuetudinem eorum laboremque non pateris: cumque abſtinentiæ tentationes non ferens, læſo animo egreſſus ab his fueris, maledicere eis incipies quos non potueris imitando ſectari. Noluit itaque nec primo cum nec ſecundo die, nec per totam ſuſcipere ſeptimanam. Dumque iugiter perſiſteret in rogando ieiunus, ad poſtremum, Suſcipe me, inquit, abba, & ſi me in ieiunio, vel in opere inferiorem ipſis deprehenderis, ſtatim de tuo monaſterio pelle. Quo audito, ille perſuaſit fratribus, vt in monaſterio reciperetur. Eſt autem illic vnius numerus manſionis, habens etiam vſque in præſentem diem ad mille quadringentos viros. Cùm igitur fuiſſet ingreſſus in eam ſanctus Macarius, & poſt breue tempus ſuperueniſſent quadrageſimæ dies, videretque diuerſos vario more viuentes, alium veſpertinis horis ſoluentem ieiunium, alium verò poſt biduum, alios etiam poſt dies quinque guſtantes, alium ſtantem totis noctibus, & per diem ſedentem, laborantemque; ille de arboribus dactylorum cortices tenens infuſos ac copioſos, in vno angulo ſtabat vſque ad quadrageſimæ finem & principium Paſchæ, non panem non aquam guſtans, non flectens genua, non in terrâ iacens, ſed tantùm modica cauliculorum folia cruda Dominico die ſumens, vt manducare alijs videretur. Si quando autem ad corporalem neceſſitatē fuiſſet egreſſus, confeſtim remeabat, ac ſtabat, non os aperiens, non alicui quidquam loquens, ſed cum ſummâ taciturnitate conſiſtens, & in corde ſuo tantùm iugiter orans, atque id ſolùm operis quod in manibus tenebat efficiens. Quem cùm eſſe tam duræ atque inimitabilis vitæ monachi omnes conſideraſſent, quaſi quadam aduerſum principem ſuum ſeditione commoti, Vnde, inquiunt, nobis iſtum adduxiſti, qui ita viuit quaſi in carne non ſit humanâ, ad condemnationem omnium noſtrûm? Audi igitur, & aut tolle eum à nobis, aut ſcito omnes nos ex hoc monaſterio hodie receſſuros. Ille autem tali conuerſatione atque virtute eius auditâ, deprecatus eſt Dominum, vt quis eſſet eidem reuelaret. Quo ſtatim facto, arreptum eum manu ad oratorium ſuum duxit, vbi erat altare diuinum, oſculatuſque eum dicit illi: Veni optime ſenex, tu ille Macarius es, & mihi te celare tentabas; ex multis annis te videre cupiebam, audiens de te magna miracula: gratias tibi ago, quia colaphos infantibus noſtris dediſti, ne magnum aliquid in conuerſatione vitæ ſuæ facere ſe putarent. Reuertere igitur nunc ad loca vnde veneras: ſufficienter enim nos omnes ædificaſti, & ora pro nobis. His verbis rogatus ab omnibus, inde diſceſſit.

Macarius explorat auſteritatem monachorum Tabenneſiotarum.

Quadrageſima à monachis diuerſimodè obſeruata.

Ieiunium portentoſum Macarij.

Pachomius agnoſcit Macarium reuelatione.

Quodam rurſus tempore hoc retulit nobis, dicens: Quodcumque genus vitæ, & quoſcumque mores abſtinentiæ ſpiritualis deſideraui, imitatus ſum, atque perfeci. Iterùm inquit: Aliquando animum meum quædam nouæ cogitationis cupiditas occupauit, vt vellem quinque diebus conti-

Feruens vitæ actiuæ & contemplationis deſiderium.

nuis

Formans [illegible] ange[illegible]

n[illegible] ſenſ[illegible] loci [illegible]p[illegible]abilem à Deo ſa[illegible]. Statui[illegible]q[illegible] [illegible] incam, & clauſi [illegible] ita o[illegible] cellæ atque veſtibulum, vt nullus hominum reſponſum à me poſſet accipere, cœpi inſtare à principio ſeptimanæ, dicens ſenſui meo: Vide ne velis à cœlo ad terram deſcendere. habes illic Angelos atque Archangelos, altiſſimaſque Virtutes, Cherubim ac Seraphim, primumque omnium creantem Deum: illic conuerſare, ſperne illa quæ vtique infra cœleſtia videntur habitantia, ne carnales cogitationes incurras. Atque in hoc, inquit, duobus diebus ac duabus noctibus perſeuerans, vſque adeo dæmonem prouocaſſe ac ſtimulaſſe me ſenſi, vt ille in flammam ignis ſubitò conuerſus, omnia quæ habere intrà videbar incenderet; ipſamque etiam * mattam ſuper quam ſtare conſueueram, vt totum iam me arſurum eſſe crederem. Ad poſtremum tanto timore percuſſus, ab huiuſmodi propoſito tertia abſceſſi die, cùm viderem tam iugiter indiuiduum Deo animum me habere non poſſe. Deſcendi ergo iterùm ad cogitationes ſæculares, ne aliquod mihi ex perpetuo diuinitatis intuitu genus arrogantiæ naſceretur.

Quibus argumentis mentem in cæleſtia erigeret.

Ad hunc ipſum Macarium cùm aliquando veniſſem, reperi ante fores cellæ ipſius presbyterum quemdam, cuius totum caput adeò exeſum & conſumptum erat illa valetudine, quæ * carcinus nominatur, vt os etiam verticis videretur: quique illuc vt curaretur aduenerat, nec tamen vſque in illum diem à ſancto Macario ſuſceptus fuerat ab eo aut viſus. Ego itaque tunc ipſum rogans petiui, vt eius miſereretur, & ſaltem reſponſum ei daret. Ad quod mihi ille ſanctus hoc dixit: Non eſt dignus iſte curari, hanc enim pœnam ex præcepto diuinitatis accepit. ſi autem vis curari eum, perſuade illi prius, vt à ſanctorum ſacrificiorum immolatione diſcedat. Cumque ego dicerem: Cur, obſecro, id fieri iubes? Quia fornicationis, inquit, immunditiâ pollutus miniſteria Domini violare conſueuerat, ob quod talis ſupplicij atrocitate cruciatur; ſed ſicut dixi, ſi numquam velut ſacerdos ſacrificia contigerit diuina, accipere (Deo iuuante) poterit medicinam. Cùm ergo illi qui hac valetudine laborabat ita dixiſſem, vt cum ſacramento mecum paciſceretur non ſe vlterius ad officium ſacerdotis accedere: tunc demum à ſancto illo vocatus eſt; qui cum his allocutus eſt verbis: Credis, inquit, Deum eſſe, cui nihil occultum eſt? Reſpondit ille, Credo. Non potuiſti, inquit, virtutem diuinitatis eius euadere? Reſpondit ille: Non potui, domine mi. Tunc magnus ille Macarius, Si agnoſcis, inquit, peccatum, & vis euadere iſtam, quam propter illud tibi Dominus intulit pœnam, emendare de reliquo. Quo audito ille proprium confeſſus eſt crimen, & de cetero ſe numquam peccaturum eſſe promiſit, neque functurum ſacerdotis officio, ſed inter laicos iam futurum: & tunc demum illi manum ſanctus impoſuit, atque in paucis diebus capillorum quoque recuperatione curatus, Deumque glorificans, ſancto etiam viro gratias referens, videntibus nobis ad propria remeauit.

Presbyter cancro laborans ad Macarium accedit.

Cancro laborat, quia cōſcius fornicationis ſacrificabat.

Post confeſſionem peccati, & emendationis ſponſionem à Macario curatur.

Poſt hæc adducitur ad eum in mei præſentiâ puer quidam, qui ſæuiſſimi dæmonis ſpiritu laborabat. Cumque vnam ſuper caput eius poſuiſſet manum, & ad cor ipſius aliam, tamdiu deprecatus eſt Deum, quamdiu ſuſpendi in aëre eum faceret, qui puer in modum vtris tertius inflatus, ſuprà quam æſtimare quis poſſet intumuit, & ſubito aquam ex omni parte membrorum cum clamore maximo vocis effudit. Itaque paulatim omni illo tumore reſidente, ad priſtinam ſui corporis rediji ſanitatem. Quem ſanctus ſancto perunctum oleo, & benedictâ perfuſum aquâ, proprio reddidit patri, præcipique vt per quadraginta dies nec carnes eum edere, nec vinum potare permitteret, & ſic eum perfectæ reddidit ſanitati.

Puer dæmoniacus ſanatur per oleum ſanctum & aquam benedictam.

Abſtinentia à carne & vino.

Hunc eumdem ſanctum Macarium quodam tempore cogitationes vanæ gloriæ ſtimulando vexabant, volentes eum de cella ipſa vbi degebat abſtrahere, & ſuadentes ei, atque demonſtrantes quamdam veluti operis boni ſpeciem, vt eius cauſſa pergeret Romam, ſanaturus videlicet eos, qui illic nequiſſimis dæmonijs vexabantur. Summa enim gratiâ diuinæ virtutis hic beatiſſimus contra immundos ſpiritus vtebatur. Cùm ergo talibus incitamentis, quibus expulſare eum dæmon volebat, per multum tempus reluctaretur, fortiterque ſe videret vrgeri; proiecit ſe ſubitò ſupra cellulæ ſuæ limen, ita vt extra cellulam ſuos relinqueret pedes, ac diceret: Ducite me, ò dæmones, ſi poteſtis, & trahite; ego enim pedibus meis non ibo quò vultis. Si ergo hoc me modo portare poteſtis, en proficiſcar; ſacramenti quoque adiectione confirmans, quòd vſque ad veſperam de eo non conſurgeret loco. Vnde ſi me, inquit, non moueritis, ſciatis vos vlterius à me non audiendos. Diu itaque iacens immobilis, tandem profundâ veſperâ propinquante ſurrexit. Sed nocte quæ ſubſecuta eſt, rurſus ei dæmones moleſti eſſe cœperunt. Ille verò ſportâ duos modios recipiente arenis repletâ, impoſitaque humeris ſuis, in deſertis locis ſpatiabatur. Huic Theoſebius quidam, genere Antiochenus, occurrens, cui & Coſmetor cognomen erat, dicit ei: Abba, quid tantum onus portas? in me potiùs quod deuehis transfer, & noli tuos humeros fatigare. Ille autem dicebat: Vexo vexantem me; otio enim fruens, iter aliquod agere me compellit. Cum autem ita onuſtus ambulaſſet diutiùs, & confeciſſet illo pondere ſuum corpuſculum, regreſſus in cellam eſt.

Miro onere ſe affligit Macarius vexantem ſe vexans.

Hic ipſe ſanctus aliud miraculum retulit nobis (erat namque presbyter.) Notaui mihi, inquiens, eo tempore quo ſancta myſteria fratribus dabam, quòd Marco monacho numquam dediſſem, ſed ſemper ei ſancta de altari Angelus dabat, ſolam tamen manum dantis videbam.

Marcus eremita Euchariſtiam ab Angelo accipit.

Erat autem Marcus iſte ſummi ingenij, qui dum iuuenis eſſet, nouum ac vetus Teſtamentum memoriter retinebat, admodum placidus & quietus, & caſtitatis propoſito ſingularis. Vno igitur die dum ego aliud quod agerem non haberem, in vltimâ eius ſenectute ad eum vſque perrexi, & iuxta oſtium ipſius ſedens quaſi tiro nouuſque monachus, ſupra homines eum eſſe exiſtimans, ſicut & erat, audire quid loqueretur, vel quid ageret deſideraui. Fuit autem ſolus intrinſecus, centum circiter annos agens, qui & dentes quoque longâ nimiùm ætate perdiderat. Contra ſe ergo ipſum, & contra dæmonem litigabat, dicens: Quid ampliùs decrepite ſenex quæris? ecce oleum, vinumque guſtaſti, quid vltrà cupis in extremis ætatis tuæ deuorator ac ventris cultor? Huiuſmodi verbis in ſe criminoſus exiſtens. Tum & dæmoni iſta dicebat: Ne adhuc ubi debeo aliquid quod ſuraſti præualeas,

Pall. c. 21.

Quanta virtutis Marcus.

Marcus cum capulari ſenex & ſecum & cum diabolo diſputat.

leas,

-tas, nihil aliud inuenis? Iam recede a me hominum inimice. atque hoc ſibi quaſi inſultando dicebat: Veni peſſime ſenex, quamdiu ieiunum morabitur?

Palladius c. 20. hæc de Macario narrat. Paphnutius Marci diſcipulus. Marcus ſputo illuminat cæcum beluæ catulum. Belua præmium affert Marco.

Referebat autem nobis Paphnutius quidam diſcipulus huius beati viri, quòd aliquando[a] belua quædam exhibuit ſancto Marco catulum ſuum cæcum, veſtibulumque oſtij eius capite percuſſit, & ingreſſa ad eum ſedentem foris in atrio, proiecit ante pedes ipſius catulum ſuum. Quem ille tenens & exſpuens in oculos eius, orauit: continuoque lucem, quam amiſerat, vidit. Secumque tunc ipſum proprio lacte nutriendum, mater abduxit. Sequenti autem die eadem beſtia ſancto ac beatiſſimo viro pellem ouis exhibuit, quam memoratus ſeruus Chriſti ſancto Athanaſio epiſcopo dereliquit; quamque ſancta Melania poſteà à beatiſſimo viro Athanaſio accepiſſe ſe dixit. Et quid mirum ſi ille qui manſueſcere fecit Danieli leones, etiam huic beluæ talem ſapientiam dedit?

Etiam feræ ſanctos agnoſcunt.

Dicebatur præterea de beato Marco, quòd ex quo lauacri gratiam ſpiritualem promeruit, numquam exſpuiſſet in terram, ſexageſimum poſt Baptiſmum agens annum, & quadrageſimum ante Baptiſmum.

Humi non ſpuit Marcus.

Qua forma Macarij.

Erat autem figura corporis huius athletæ Chriſti (oportet enim me de hoc quoque tibi ſignificare, famule Dei Lauſe, eò quod paruitas mea conuerſata cum eo diutiùs eumdem cognouerit diligenter) ſtaturâ breuis, non multa barba faciem veſtiebat, ſed circa labia tantùm erat, paruumque circa mentum aliquid videbatur. Ex nimiâ enim abſtinentiâ, & penè iugi inediâ, etiam vultus ipſius nudus præter cæterorum hominum conſuetudinem videbatur. Ad hunc ego cùm admodum triſtis aliquando veniſſem, dixi ei: Abba Macari, quid iubes faciam, quoniam variæ cogitationes animum meum conturbant, dicentes mihi, Proficiſcere hinc, quia nihil agere te cernis. Ille reſpondit: Dic, inquit, ipſis cogitationibus tuis: Propter Chriſtum parietes cellæ illius cuſtodio. Hæc tibi amator & famule Dei doctiſſime, pauca de multis ex factis ſancti Macarij vel dictis ſignificaui.

Heraclides conſulit Macariū.

Cap. VII. *Vita* Moysei *Aethiopis, Aegyptij monachi.*

Pall. c. 22.

Moysevs quidam genere Æthiops, colore corporis niger, ſeruus alicuius[b] curialis erat: quem ob deteſtandos eius mores, dominus ſuus à ſe abiecerat. Dicebatur enim & paſſim latrocinari, & homicidia perpetrare. Neceſſe eſt autem vt malignitatem quoque ipſius dicam, quo magis poſſim pœnitentiæ eius monſtrare virtutem.

Mira hominis ad Deum ex ſummâ miſeriâ conuerſio.

Referebant igitur quidam, quòd magiſter quorumdam latrocinantium extitiſſet, cuius & hoc inter latrocinia eius factum memorabatur. Paſtorem quemdam, qui in regione quadam vnà cum canibus ſuis morabatur, nocte ei ad ſceleſtum eum negotium impedimento fuiſſe; qui tantum iraſcebatur, vt eum vellet occidere. Obſeruabat ergo illum locum in quo ſuas oues ille claudebat. Cumque eidem nuntiatum fuiſſet, quòd trans fluuium Nili cum grege ſuo eſſet, atque in tantum fluuius ille creuiſſet, vt ſuper alueum ſuum mille paſſus teneretur, gladium ſuum mordicus tenens, & veſte ſuper caput impoſitâ, totum fluuium natando tranſmiſit, quouſque ad ouium cubile perueniret. Cumque eum natantem reſpiciens, in eiſdem terræ ... na paſtor lateret; tunc ille arietes quatuor electos atque iugulatos, & fune connexos ... trahens, rurſus natando remeauit. Reperto autem paruo & occulto loco, in quo nudatis pelle ouibus, carnibuſque quæ videbantur eſſe optimæ deuoratis, & reliquis venditis, ac vini commutatione distractis, decem & octo[c] ſextarios ipſius vini ſolus exhauſit, & ſic ad ea in quibus collegium ſuum relinquerat loca, per millia quinquaginta reuolatur. Ille igitur talis qualem loquor, vix aliquando compunctus, ex alicuius neceſſitatis periculo ad monaſterium ſe contulit fratrum, ſuaque pœnitentiæ vitam ſic vehementer arripuit, vt etiam[d] Cœmonem malorum conſortem ſuorum, qui à prima ... cum eo ætate peccauerat, ad cognoſcendam virtutem Chriſti eminùs collocaret.

Qualiter conuerſus ... Palladio Herueto hoc deeſt.

Hoc quoque illius quondam factum referunt. Latrones quatuor numero, qui in cellam ipſius impetum fecerant, quis ille eſſet qui ibi degeret, neſcientes inquirebant. Quos ille correptos pariter & ligatos, veluti ſaccum aliquem palearum impoſitos dorſo ſuo, ad fratres vbi ſimul omnes morabantur exhibuit, hoc dicens: Quia nulli nocere iam poſſum, quid de iſtis iubetis? Tunc ergo etiam ij quos ille detulerat, ad pœnitentiam venire cœperunt, confitentes Deo ſua delicta, maximè cum amarent ipſum Moyſeum, qui inter omnes dudum latrones, vt eorum princeps nominabatur. Glorificanteſque Dominum, ipſi quoque conuerſi ſunt propter huius conuerſationem, & facti ſunt monachi probatiſſimi. Rationem autem hanc ſuis ſenſibus colligebant, dicentes: Quòd ſi iſte qui tam potens erat tamquam inuictus inter latrones, ſic Deum agnouit & timuit, quare nos animarum noſtrarum ſalutem dilatione remoramur?

In Moyſeum latrones monachum latrones quatuor irruunt, quos ille ſimul ... gat.

Hunc ipſum beatum Moyſeum (oportet enim eum tali iam vocabulo nuncupare) dæmones quondam vrgere cœperunt, vt ad conſuetudinem impuritatis & fornicationis antiquæ reuerteretur. Qui tot ac tantis modis, vt referebat ipſe, tentatus eſt, vt penè cum à propoſito vitæ ſalutaris auerterent. Venit iſte igitur ad ſanctum illum & beatum virum Iſidorum, qui in locis quibus Scithi nomen eſt, morabatur, referens ei quibus impugnaretur modis. At ille reſpondit: Nolo inquietus eſſe te triſtem. Adhuc enim principia hæc tua ſunt, & idcircò huiuſmodi cogitationes tibi vehementer inſurgunt, antiquam conſuetudinem requirentes. Nam vt à macello canis, quo veſci aſſuetus eſt, non recedit, quod rurſus ſi clauſum fuerit, neque vllus in eo ſteterit, à quo aliquid canis ſperet, abſcedit: ita & tu ſi perſtiteris in propoſito abſtinentiæ tuæ, membra tua quæ ſunt ſuper terram mortificans, gaſtrimargiæ excludens introitum (quæ fornicationis eſt incentiuum) fatigatus dæmon ac victus, cui fomenta ciborum non porrigis, vlteriùs tibi moleſtus eſſe ceſſabit. Quibus auditis, regreſſus ad propria ſeruus Chriſti Moyſeus, inſtanter ac fortiter ſui curam gerebat, ante omnia abſtinens à cibo, nihilque aliud accipiens niſi duodecim ſicci vncias panis, maximo tamen operi incumbens, & quinquaginta diurnas faciens orationes. Cumque his modis ſuum conſumpſiſſet corpuſculum, nec ſic quidem ſomnia circa ipſum vana ceſſabant.

Tentatur Moyſeus ad fornicationem.

Conſulit Iſidorum.

Quid faciendum contra fornicationis ſpiritum.

Coloſſ. 3.

Moyſes abſtinentia a cibo. Quinquaginta orationes quotidie dicit.

Rurſum igitur ad quemdam ſanctorum alte-

[illegible] perſiſtentiſſimum per[illegible], dicitque ei: Quid [illegible] quod [illegible] priſtina conſuetudine [illegible] [illegible] animus, ſeniluſque tur[illegible] & a voluptatibus carnis experta [illegible] [illegible] pondus. Idcircò adhuc hoc p[illegible] quia nec [illegible] tuam ab huiuſmodi cogitationibus ſeparaſti. Si igitur paulifper te velamus vigilijs occupare, & orationibus puris perſeueranter inſiſtere, facilè poteris ex hac moleſtia liberari. Qui etiam huius hortatu ſuſcepto conſilio, tanquam ab homine qui hæc experientia didiciſſet, ad propriam reuertitur cellam, ſtatuitque per vniuerſam noctem nec genua ſolo flectere, nec oculis ſomnum dare. Atque ita per ſex ibidem annos noctibus cunctis ſtans in medio cellulæ ſuæ, patentibus ſemper oculis, orare conſueuerat, & tamen nec ſic quidem illo quo laborabat malo potuit liberari.

[illegible] vigilijs, orationibus superanda.

Aliud iterum genus durioris vitæ, vt vel ſic dæmonem ſuperaret, arripuit: veſpertinis namque horis egrediebatur, & monachorum ſenum longâ obſeruatione viuentium, per totas noctes habitacula circuibat. Quorum lagenas, quas hydrias vocant, ſæpe tollebat, & aquâ implebat, impletaſque nullo ſciente referebat. ex longinquis enim locis interdum à duobus, frequenter autem à quinque millibus aquam ſibi referebant. Inſidiatur itaque ei dæmon quadam nocte veniens, non ferens vlterius tanti athletæ certamina, dumque aquam pronus tollit è puteo, renes ipſius deſuper graui quodam fuſte percuſſit, ac ſemiuiuum reliquit, neque quid, neque à quo fuiſſet paſſus ſentientem. Poſtero die cùm veniſſet illuc quidam monachus ad hauriendam aquam, memoratumque Moyſeum aſpexiſſet iacentem, & hoc maiori illi Iſidoro Scithenſi presbytero retuliſſet, egreſſus ipſe cum quibuſdam, prædictum ad monaſterij ſui eccleſiam fecit protinus exhiberi. Vbi per totum annum tali ægritudine laborauit, vt vix tandem ad priſtinum robur corpus eius reuocari potuiſſet. tunc illi ſanctus Iſidorus hæc dixit: Ceſſa Moyſes, in tantum dæmones prouocare, & iam pertinaciter contra eos velle contendere. Eſt enim & modus certus in ipſo vitæ monachorum propoſito, intra quem nos oportet noſtras exercere virtutes. Cui hoc ille reſpondit: Tamdiu ego ab hac intentione mei animi non recedam, quamdiu ſomnia ac vanas cogitationes à me videam ſeparari. Ait ergo tum illi: In nomine Ieſu Chriſti receſſerunt iam à te turpia ſomnia; ideoque ad ſanctorum myſteriorum communionem confidenter accede. Scias autem quod idcircò dæmon ad tempus eſſe te fortior viſus eſt, ne te iactare poſſes quod tantam tentationem facilè ſuperaſſes, vt ei hoc magis ſaluti tuæ res ipſa prodeſſet. Hæc audiens, rurſus ad propriam reuerſus eſt cellam, diligenter cuſtodiens deinceps ſub quiete menſuram. Poſteà verò, hoc eſt poſt duos menſes, à ſancto Iſidoro interrogatus verùm illi moleſtius memoratus ſpiritus exiuiſſet, hoc dixit: Nihil ſe huiuſmodi ex eâ horâ, quâ famulus Dei pro ipſo orauit, vlterius fuiſſe perpeſſum. Tantam autem hic ipſe aduerſum dæmones gratiam Dei promeruit, vt amplius nos à muſcis, quàm ille à dæmonibus terreretur.

Moyſeus noctu ny[illegible] ſenis monachorum replet aquâ. *Dæmon in Moyſeum irruit.* *Moyſeus ægrotat.* *Moyſeus propter ſomnia turpia non communicabat.*

Hanc Moyſei Æthiopis vitam fuiſſe cognouimus, qui & ipſe inter magnos illos numerandus eſt viros. Obijt autem ſeptuageſimo & quinto ætatis ſuæ anno apud Scithin, vbi presbyter quoque factus, ſeptuaginta diſcipulos moriens reliquit.

Moyſeus factus presbyter obijt anno 75.

Vita PAVLI *monachi ex monte Pherme.* CAP. VIII.

MONS eſt in Ægypto, qui ad vaſtiſſimam Scithienſis regionis ſolitudinem tenditur, cui nomen eſt Pherme. In hoc monte ferè quingenti reſident abſtinentiſſimi monachi, in quibus eſt quidam qui Paulus vocatur, egregius monachus, qui huiuſmodi moribus vixit: Non ex quacumque re negotiatus eſt vnquam, non aliquod opus fecit, non ab vllo aliquid præter id quo veſceretur accepit: nihil autem aliud faciebat, niſi quòd inceſſanter orabat: ſtatutas ſanè atque manifeſtas, hoc eſt trecentas numero orationes habebat, ita vt totidem collectos intra ſuum ſinum geſtaret lapillos, ex quibus ſingulos, vbi feciſſet ſingulas orationes, de ſinu proprio iactare conſueuerat.

Pallad. cap. 23. Pherme mons in quo 500. monachi. *300. orationes, & ad vnamquamque lapillus.*

Hic ipſe cùm ad ſanctum Macarium illum, cui erat cognomen Vrbani, videndi ipſius cauſſa aliquando veniſſet, dixit ad eum: Abba Macari, valdè triſtis ſum. Quem cùm referre ille triſtitiæ ſuæ cauſſam cogeret, ita reſpondit: In vico aliquo, virgo quædam eſſe perhibetur, triginta annos in monaſterio habens, quam ieiunare cognoui, atque ita ſeptimanas iugiter totas, poſt quinque ſemper dies guſtando tranſigere, quotidie facere ſeptingentas numero orationes. Quo cognito ſe deſperaſſe dicebat, eò quòd cùm ipſe eſſet vir, & tam corporis, plus quàm trecentas orare non poſſet. Cui ſanctus Macarius ad iſta reſpondit, dicens: Ego ſexageſimum annum agens, centenas orationes per dies ſingulos facio, & tantum operis exerceo, quantum ſufficere mihi poſſit ad vitam: certum mihi etiam tempus excipio, quo ſalutationem atque ſermonem fratribus reddo, nec me ſuper hoc vt negligentem incuſant atque reprehendunt cogitationes meæ. Si autem tu qui trecentas orationes facis, inſuper à conſcientia tuâ te redargui dicis, manifeſtum eſt quòd aut has ſine aliqua reprehenſione non facias, aut quòd plures nolis facere cùm poſſis.

Pallad. cap. 24. Virgo præter Sabbatum & Dominicam non comedit. 700 orationes quotidie fundit. *100 orationes conſiſtunt pulchrè rebus impetrato non minoris pretij quàm 300. nihil aliud agentis.*

Vita CHRONII *Presbyteri &* EVLOGII *Scholaſtici.* CAP. IX.

CHRONIVS mihi Nitriæ presbyter aliquando referebat, Cùm eſſem, inquiens, adhuc iuuenis, & fatigatus ſpiritu acediæ, quodammodò mente languerem, de archimandritæ mei monaſterio fugi, & vſque ad Antonij montem errando perueni. Sedebat autem ille in vltimo ſolitudinis, inter loca quæ Babylonis & Herculis habent nomen, vnde itur ad rubrum mare, propè triginta millibus à fluuio ſeparata. Cùm ergo veniſſem ad monaſterium eius, quod propinquum fluminis erat, vbi diſcipuli ipſius in eo qui Piſpir appellatur loco, Macarius & Amatus ſedebant, quique ſupradictum virum defunctum ſepelierunt, per quinque ibidem exſpectaui dies, vt Antonium ſanctum viderem. Dicebatur autem ad monaſterium ipſum venire ſæpiſſimè, aliquando poſt decem, aliquando etiam poſt viginti, interdum poſt quinque dies, prout illuc eum exhibuiſſet Deus multis qui confluebant ad idem monaſterium profuturum.

Pallad. cap. 25. Chronius fugit è monaſterio. Locus ſolitudinis B. Antonij.

Plures igitur tunc diuerſis laborantes neceſſitatibus conuenerunt fratres, inter quos & Eulogius quidam monachus Alexandrinus erat, cum alio qui elephantioſo morbo cruciabatur, quos illuc

Pallad. cap. 26. Eulogius Alexandrinus.

Eu[illegible] à [illegible]

[illegible] E[illegible]gius [illegible] ſcholaſti[illegible] [illegible] [illegible]uidens, [illegible] [illegible] [illegible]ditati [illegible] [illegible]deri ca- piti, h[illegible] [illegible]undi tenuit, [illegible] ſtatuit, diſtribuit quæ te- b[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patum al[illegible] [illegible] ni [illegible] [illegible], quibus quis operari [illegible] ſe non p[illegible] [illegible]e ur. Cùm igitur eum quædam anim[illegible] defectio fatigaret, & nec cum multis in mo- naſte[illegible] [illegible]geri, neque ſolitariam vitam poſſet ferre patienter, reperit quemdam publicè in plateá ia- centem, ita valetudine [illegible] (quam ſuperiùs dixi) reptum, vt ſine manibus & pedibus videretur: cui lingua tantummodo immunis à tantis crucia- tibus erat, qua magis poſſet ab intuentibus malo- rum ſuorum remedium promereri. Cumque eum aſſiſtens vidiſſet Eulogius, oratione facta ad Deum, & quadam cum Domino pactione cele- brata, his allocutus eſt verbis: Domine, inquit, Deus, in tuo nomine ſuſcipio iſtum tam immani valetudine præpeditum, & [illegible] repauſo eum vſque in diem mortis, vt propter iſtum poſſim & ipſe ſalua- ri. Adeſto ergo mihi Chriſte, atque patientiam tali miniſterio largiaris. Moxque ad iacentem illum ait, Vis, inquit, frater, ſuſcipio te in domum meam, & quacumque potero ratione ſuſtento? Cumque hoc ille libenter amplecti, ſi dignaretur, ſe dice- ret; Vadam ergo, inquit, & aſinum quo veharis adducam. Cui vehementer exultans conſenſit ægrotus: quodque mox fecit Eulogius, & memo- ratum ad hoſpitium ſuum ſine vllà dilatione tranſuexit.

Elephantioſum de bilem membris recreandum ſuſcepit.

Mira in elephantioſum Eulogij humanitas.

Per quindecim igitur annos iugi curatione & perpetua ei ſollicitudine teruiebat, per quod omne tempus, & ille cui tantum deferebatur obſequium cum gratiarum actione & patientiâ grandi, cuncta ſolerabat. Et Eulogij manibus & medicamentis, cibiſque & balneis, prout competebat valetudini, curabatur. Poſt quindecim verò annos inſtinctu dæmonis, ſupradictus ægrotus immemor tot la- borum Eulogij, tantorumque meritorum, cœpit ab eo velle diſcedere, multiſque eum iniurijs atque opprobrijs increpare, dicens: Fugitiue, qui pro- priam domum deſeruiſti, furatuſque es alienam ſubſtantiam, in me occaſionem ſalutis tuæ reppe- riſſe te credis? Eulogius autem rogabat eum, & ſatisfaciens animo eius dicebat: Noli mi domine, noli talia loqui, ſed dic potiùs quid te contriſtaue- rim, & emendo. Elephantioſus autem cum furo- re dicebat: Vade, nolo iſtas adulationes tuas. Proijce me, inquit, in publicum, refrigeratione tuâ non egeo. Eulogius autem, Obſecro te, inquit, pla- ca te, aut quid te contriſtauerim, venerande ſenex, edicito. Elephantioſus autem aſperior in furore dicebat ad eum: Iam non fero fraudul[illegible] [illegible]tas irri- ſiones tuas, adulationes & ſubſannationes tuas non tolero, nec mihi hæc arida parcaque vita iu- cunda eſt; volo carnibus ſatiari. Cumque exhibi- te ei à viro patienti ſtuio [illegible] [illegible]gio carnes fuiſſent, cœpit iterùm proclama[illegible] Non potes, inquit, meæ ſatisfacere volun[illegible] [illegible] [illegible] cum ſolitarius habitare præualeo. po[illegible] [illegible] ad p[illegible]licum ire deſi- dero. Dicit ei [illegible]: Eg[illegible] [illegible]bi adduco multitudi- n[illegible] fratrum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ac pro[illegible] blaſphe- mu[illegible] ægrotus [illegible] [illegible]quit, miſero mihi, tuam fa- ciem nolo vi[illegible] [illegible] & adducis mi[illegible] [illegible] tui ſo- lus [illegible] [illegible] [illegible]concutiens [illegible]e ſemen ſuum [illegible] [illegible]oce proclamabat, dicens [illegible]lo, nol[illegible], ad [illegible]cum [illegible] deſidero. O violentus, in eum locum

Elephantioſus agitur ſpiritu dæmoniaco, & in Eulogium murmurat.

Elephantioſus vult veſci carnibus.

me proij[illegible], vnde me ſuſtu[illegible] ſit. Tanta [illegible] [illegible]iſania [illegible]oque ſ[illegible] [illegible] [illegible] mo[illegible] [illegible]o[illegible] conuerteret [illegible]mon, [illegible] diſſ[illegible] [illegible]queo [illegible], ſi manus pet[illegible] [illegible] poſſet, [illegible]

A[illegible] v[illegible] nos [illegible]ue mon[illegible] [illegible] per[illegible] [illegible] dicens [illegible]is: Quid faciam, [illegible] [illegible] me pen[illegible] ſui deſperare iam [illegible]? Dicunt [illegible] [illegible] ob cauſſam? Reſpondit eis: Qu[illegible] d[illegible] [illegible] mihi conatur impendere, & quid agam [illegible] proijciam eum? ſed aliter Deo deſtitas [illegible] ſatis vereor. Non proijciam [illegible] [illegible] [illegible] ta[illegible] mala dictum ac noctium ferre [illegible] p[illegible] Quid de ipſo igitur à me fiat ignoro. Ad q[illegible] [illegible] his verbis loquuntur: Dum adhuc viuis & [illegible] eſt magnus ille (ſic enim vocabatur) Ant[illegible], aſcende ad eum; ægrumque naui im[illegible] [illegible] in monaſterium ipſius defer, expectan[illegible] [illegible] donec ſpeluncá ſuá egreſſus adueniat, que[illegible] [illegible]de- tis, referes ei iſta quæ pateris, atque ab eo conſi- lium poſtulabis, quidquid autem tibi ſuper h[illegible] di- xerit, facies, & eius monitionibus acquieſces, [illegible]ns à Deo iuberi tibi quidquid ille præceperit. Mox igitur ſermonibus fratrum libenter inſtructus, ſu- pradictum ægrum blandis precibus ſuperans, lit- torali naniculæ impoſuit, ſuſtuliſque de ciuitate per noctem, & ad diſcipulorum ſancti Antonii ha- bitaculum duxit. Euenit autem vt altero die h[illegible]ris vespertinis ſuperueniret illuc ſanctus Antonius, referente mihi Chronio quòd chlamyde ex pelli- bus factâ indutus aduenerit. Solebat autem veniens ad monaſterium fratrum, vocare ex ipſis Maca- rium, eumque his verbis interrogare: Veneiunt aliqui huc fratres? Et ille veniſſe dicebat. De Ægy- pto, inquit, ſunt, an de Ieroſolymis? hoc autem ſi- gnum ab his iuſſerat dari, vt quoties aliqui non ſa- tis digni colloquio ipſius aduenirent, veniſſe Ægy- ptij dicerentur. Quoties autem ſancti quidam & ſpirituales viderentur viri veniſſe, de Ieroſolyma nunciarentur. Tunc ergo veniens iuxta conſuetu- dinem ſuam, cùm interrogaſſet vtrùm Ieroſolymi- tæ illic fratres, an Ægyptij eſſent? Reſpondit Ma- carius dicens, ex vtroque illic quoſdam genere ſe vidiſſe. Cùm autem didiciſſet Ægyptios veniſſe, dixiſſetq; illi ſanctus Antonius: Fac illis [illegible]lentu- lam, & tuniam cibum vná cum eis; oratione com- pletâ, iubebantur abſcedere. At cum Ieroſolymitas veniſſe didiciſſet, per totam cum ipſis noctē ſedens ea illis quæ ſaluti eorum proficerent loquebatur. Memoratâ igitur cum nocte ſediſſe referebat, & vnumquemq; ad ſe de ijs qui cōuenerant euocaſſe.

[illegible] s. Patrum.

S. Antonius [illegible]

C[illegible] pellicea ſancti Antonij.

H[illegible] diſcreti[illegible]

Qui Ægyptij, qui Ieroſolymitæ monachi dicebantur Antonio.

E[illegible] [illegible] [illegible] Antonij.

Cumque a nullo quis illic Eulogius vocaretur, audiſſet, ipſe in tenebris propr[illegible] voce, ſuo illum nomine ter vocauit. Cui cùm ſupradictus [illegible]ho a- ſticus non reſponderet, putans quòd alter aliquis Eulogius vocaretur, dicit ei rurſus: Te voco, Eu- logi, qui de Alexandrinâ ciuitate veniſti. D[illegible] [illegible]u- logius: Quid quæſo iubes? Et Antonius, Quid, inquit, huc veniſti? Reſpondit Eulogius, dicens: Qui tibi nomen meum reuelare dignatus eſt, ipſe iam & aduentus mei cauſſam proculdubi[illegible] [illegible]e- lauit. Tum ille, Quid, inquit, veneris ſc[illegible]o, ſed ante omnes hos fratres, vt omnes audiant, [illegible]e[illegible] [illegible]uſſus igitur à magno Antonio ſeruus Chriſ[illegible] [illegible], retulit ante omnes: Iſtum elephant[illegible]um in pla[illegible] publicâ repperi proiectum, cuius cur[illegible]m nullus hominum gerebat, & promiſi D[illegible] vt [illegible]eruir[illegible] ægritudini eius, quò poſſem & ego per illum &

Sancto Antonio reuelatur nomen Eulogij.

Eulogius à [illegible] Antonio [illegible] [illegible]

pet

per me ille ſaluari. Ex quo autem pariter ſumus, quintus & decimus annus eſt, ſicut & veſtræ ſanctitati credo omnia reuelata. Quia igitur poſt plurimos annos cùm à me nihil mali pertulerit, variis me procellis ac tempeſtatibus vexat, ob quod & ego ipſum à me proijcere cogitaui. Propterea ad ſanctitatem tuam veni, vt quid ex hoc faciam, digneris me tuis edocere conſiliis, & orationibus adiuuare: peſſimis enim motibus totus fatigor & crucior. Cui hoc tunc Antonius ſeuerâ atque iracundâ voce reſpondit: Tu illum à te proijcis, Eulogi? ſed ille non proijcit eum, qui à ſe factum eſſe cognoſcit. Proiicis eum? meliorem te inueniet, & eliget Deus qui colligat deſtitutum. Cumq; perterritus ad hæc Eulogius verba tacuiſſet, relicto ſanctus Antonius Eulogio, rurſus cœpit ægrotum propriis ſermonibus verberare, & hæc ad eum cũ clamore maximo loqui: Elephantioſe, cœno ac luto horride, nec terrâ digne nec cælo, non deſinis in iniuriam Dei vociferari. Neſcis quia qui miniſtrat tibi, Chriſtus eſt? quemadmodum auſus es contra Chriſtum talia loqui? nam propter Chriſtum ſe iſte ſeruitio tali & obſequiis ſubiugauit. Quem & ipſum mordaci ſermone laceratum reliquit. Conuerſiſque verbis ad fratres alios, ad vnumquemq; ita, vt ratio ſingulorum exhibebat locutus, rurſus ad Eulogium & ægrotum redit, dicitque eis: Ne quis veſtrûm, ô filij, quoquam ſe vertat, neuter ab altero ſeparetur, ſed ad cellam veſtram in quâ per tantum tempus vixiſtis redite cum pace, omnem triſtitiam ponentes: iam nunc enim ad vos Dominus meus mittet. Nam tẽtatio iſta idcircò accidit vobis, quia ad finem vitæ ambo veniſtis, & iam vterque veſtrûm merebitur coronari. Nihil ergo aliter feceritis, ne fortè vos Angelus veniens in eo in quo dixi loco inuenire non poſſit, veſtriſque coronis fraudemini. Qui cùm ad cellam ſuam velociter redeundo redintegratâ pace veniſſent, intra quadraginta dies Eulogius prior obiit, & poſt aliud triduum ſupradictus defecit ægrotus, animo vehementer incolumis.

Non proijciendi egeni & ægroti.

Obiurgatio elephantioſi.

In ſeruiente ægrotis Chriſtus agnoſcendus.

Dimittuntur in pace Eulogius & elephantioſus.

Obitus Eulogij & elephantioſi.

Chronius autem cùm plurimùm temporis in Thebaicis feciſſet locis, ad monaſteria Alexandrina deſcendit: euenitq; vt ad illum occurreret diem qui vnius quidẽ quadrageſimus, alterius autẽ tertius, celebratus tunc à fratribus dicebatur. Cùm igitur hoc Chronius didiciſſet, obſtupuit; ſumptoque Euangelio ſancto, atque in medio fratrum poſito, cum ſacramento ipſis per ordinem cuncta expoſuit, dicens: Horum omnium quos commemoraui, interpres fui ipſe ſermonum, eò quòd Græcè loqui ſanctus Antonius neſciebat; ego autem vtramque noueram linguam, atque inter ipſos loquebar, illis quidem Græco, iſti autem Ægyptio ore reſpondens.

Commemoratio defunctorum.

Hoc quoque Chronius ipſe nobis referebat, quòd ei ſanctus Antonius, in illâ ipsâ nocte quâ beatum dimiſit Eulogium, dixiſſet, quia per totum annum Deum deprecatus fuiſſet, vt oſtenderentur eidem per reuelationem loca peccatorum atque iuſtorum. Et ſe vidiſſe dicebat procerum quendam vſque ad nubes gigantem tetri coloris, extentas manus ad cælum habentem, atque infra pedes ipſius lacum ad ſpeciem maris fuſum. Vbi tanquam aues, inquit, animas volantes vidit Antonius: & illę quidem quæcumq; ſupra manus ipſius caputque volabant, conſeruabantur; quæcumque autem manibus ipſius repercuſſæ fuiſſent, mergebantur in lacum. Vocem autem tunc ſibi talem veniſſe referebat: Has omnes animas quas volantes vides, ſcias animas eſſe iuſtorum, quæ in paradiſi habitatione requieſcunt: illæ autem animæ ad inferna mittuntur, quod patiuntur quicumque carnali obedierint voluntati, & quicumque iracundiam retinentes, reddere malis paria tentauerint. Referebant autem nobis tam Chronius, quàm ſanctus Hierax, atque alij plures vicini fratrum, iſta quæ dicam:

Pallad. cap. 27.

Viſio beati Antonij de animabus iuſtorum & damnatorum.

Paradiſus & infernus.

Vita PAVLI SIMPLICIS *beati Antonij diſcipuli.*

CAP. X.

PAVLVS nomine, ruſticus quidam & agriculturæ vacans, vltra omnes optimus ac ſatis ſimplex, pulcherrimæ quidem vultu, ſed moribus malæ coniunctus vxori. Cùm eam per plurimum temporis occultâ fraude peccantem, quadam die ex agro reuertens turpiter inueniſſet, ſubitoque cum alio iacentem viro deprehendiſſet (vnde tamen diuina ordinatio memoratum Paulũ ad meliorem vitæ tramitem prouocabat) verecundè aliquantulum riſit, tali loquens ad vtroſque ſermone: Benè inquit, benè; vnde certum ſciatis, ad me hoc nihil penitùs pertinere, & per Ieſum qui hæc reſpicit iuro, quòd ego hanc vlteriùs non habebo. Vade igitur, erit tua cum filijs ſuis; ego enim, inquit, ibo, & de reliquo me monachum profiteor. Et poſt hæc nulli quidquam dicens, aſcendit octo proximas manſiones, & ad ſanctum Antonium pergit. Qui cùm fores eius ab eo percuterentur, egreſſus eſt, & quid cuperet ſciſcitanti, ait illi: Monachus fieri volo. Reſpondit Antonius, dicens: Cùm ſis admodum ſenex, ſexaginta annos agens, monachus hîc fieri non potes, ſed magis vade ad vicum tuum, & operi cultoris incumbe, vt & viuere operariorum vitâ, & gratias agere Deo poſſis: imparem te enim miſerijs ac labori ſolitudinum ſcias. Rurſum ad hæc ſenex ille reſpondit, hoc dicens: Quidquid me docueris, id faciam. Et rurſum Antonius, Dixi tibi, quia multùm ſenex es, nec vales implere quod quæris: diſcede, & ſi monachus eſſe deſideras, ad leuiora monaſteria magis perge, ad eos fratres qui poſſunt infirmitatem tui corporis tolerare patienter; ego enim hîc ſolus ſedeo, poſt quinque dies, & hoc tum ſummâ inopiâ, cibum ſumens.

Pallad. cap. 28.

Paulus Simplex coniugem improbam duxit.

Quæ occaſio vt monachus fieret.

Paulus pergit ad beatum Antonium.

His ergo & talibus verbis excludere Paulum volebat. Cui cùm ille non acquieſceret, intra oſtium cellulæ ſe recludit Antonius propter ipſum per triduum iuge, nec inde progreſſus eſt, etiam cùm neceſſitas corporalis vrgeret. Neque tamen ille de foribus tamdiu excluſus, abſceſſit. Quarto igitur die ſanctus Antonius cùm neceſſitate naturæ compelleretur, egreſſus eſt, iterùm dicens ei: Vade, inquit, hinc ſenex, quid moleſtus es mihi? habitare non potes mecum. Ad quem Paulus hoc dixit: Aliud fieri non poteſt, niſi vt hîc viuam, inquit, & moriar. Circumſpiciens igitur huc atque illuc ſanctus Antonius, videnſque quòd nihil ſecum ad vitæ alimenta portaret, non panem, non aquam, non aliud quidquam, & quòd quarto tamen die in continuo ieiunio permaneret, timensq; ne ignarus longi ieiunij nimiâ defectione moreretur, & aliquam ſibi ex hoc relinqueret maculam, tandem ſuſcepit eum. Tali autem conuerſatione vitæ per omnes degere dies cœpit Antonius, qualem

lem ſe non ſciebat expertum, nec cùm adhuc iuuenis videretur. Infuſos itaque cortices dactylorum obtulit ei, dicens: Accipe, & intexe funes ſicut meipſum facere vides. Quod cùm arripuiſſet ſenex, & quindecim numero, quas orgyias vocant, nonam vſque horam cum maximo labore feciſſet, ait illi: Malè, inquit, intexuiſti; ſolue quod factum eſt, & rurſus intexe. Et hoc ſeni homini, & per quatuor dies ieiuno tam graue pondus imponens, vt cùm ille tanto labori imparem ſe videret, à ſancto tandem Antonio, neceſſitate tali compulſus abſcederet, vitamq; deſereret monachorum. Qui econtrà fortior ad opus ſurgens, detexuit funes eoſdem, & rurſus intexuit, maximè cùm difficilior iterati operis eſſet labor, eò quòd tortum ſemel reſtem retorquere priùs & reuocare ad formam priorem, & ſic iterùm intexere aliter cogeretur.

Paulo quatuor dierum inedia.

Videns igitur Antonius, quòd eius iſta præcepta & libenter ſenex & patienter audiſſet, neque ægrè iteratum ſuſcepiſſet laborem, aut in aliquo ſaltem ad momentum triſtem vultum ſecum murmurando monſtraſſet; compuncta mens eius eſt, & occidente iam ſole, ſic affatur ſenē: Dic, ſenex, vis edimus partem panis? Paulus ait: Vt placet tibi, abba. Talis autē rurſus & iſta reſponſio flexit Antonium, quòd ad nomen cibi non protinus accurrit, ſed quòd omnia in ipſius qui iubebat poſuit poteſtate. Pone ergo menſam, inquit Antonius, & panes affer. Quod cùm obedienter feciſſet, poſuit eidem ſanctus Antonius eos quos Ægyptij paximates vocant, habentes ſenas vncias, & ſuam quidē partem perfudit aquâ; ſicci enim ipſi paximates erant: ante illum autem tres poſuit portiones. Et pſalmum ſanctus Antonius quem conſueuerat dicens, orationes quadraginta fecit, vt & ſic Paulum probaret: qui rurſus cum eo patienter ac libenter orauit. Eligebat enim, vt arbitror, cum ſcorpionibus eſſe potiùs quàm cum adulterâ victitare. Poſt verò duodecim orationes, profundâ vix tandē ad manducandum nocte ſederunt. Sumpto igitur vno paximate, ſanctus Antonius non contigit alium. Senex verò tardiùs comedens, cùm adhuc haberet ex vno paximate aliquantulam partem, exſpectatus ab Antonio eſt, dum totum quod edebat abſumeret. Cui rurſus hoc dixit Antonius: Manduca ſenex & alterum paximatem. Reſpondit ad hoc Paulus: Manducabo & hunc alterum, ſi idem facere te videro: te non edente, non edam. Ad hoc dicit Antonius: Mihi hoc ſatis eſt; monachus enim ſum. Reſpondit ad hoc Paulus: Mihi quoque ſufficit; nam & ego monachus eſſe deſidero. Poſt quæ ſurrexit Antonius, & dictis duodecim pſalmis, totidemque orationibus factis, pauliſper in principio noctis quieuit. Rurſoſque conſurgens à medio noctis vſque in lucem pſallendo & orando vigilauit. Similiter autem & Paulus fecit. Videns ergo ſanctus Antonius tam paratum ad omnia ſenem, ait illi: Ecce, frater, ſi huiuſmodi quotidie agere vitam potes, mecum manebis. Cui Paulus hoc dixit: Si fortè aliquid ampliùs iubeas ignoro; nam iſta quæ vidi, facilè me impleturum eſſe confido. Sequenti igitur die dixit ei: Ecce in nomine Domini iam factus es monachus. Tum igitur ſanctus Antonius poſteaquam in omnibus ſibi ab eo credidit ſatisfactum, poſt certos menſes, quia perfectam iam eſſe animam comprobaſſet, eò quòd habitaret in eo vera & tota ſimplicitas, gratiâ eum iuuante diuinâ, vnam ei cellulam fecit à tertio vel quarto

Duodecies cum Antonio pſalmum canit.

Surgens mediâ noctis ad orandum.

lapide; dixitque ei: Ecce quia iam monachus effectus es, ſolus mane, vt poſſis etiam dæmones experiri. Intra vnum igitur annum illic commanens Paulus, diuinam gratiam meruit contra ægritudines hominum, & contra dæmonum poteſtatem.

Obedientia & ſimplicitas Pauli gratiam curationum & eijciendi dæmones promeretur.

Vnâ igitur dierum cùm ad ſanctum Antonium quidam fuiſſet exhibitus, quem ſceleſtus diriſſimè dæmon vigebat, tenens inter ceteros impuros ſpiritus principatum, qui & contra ipſum ſacrilega cælum verba iaciebat; viſo eo ſanctus Antonius, hoc ijs qui eum perduxerant, dixit: Non eſt iſtud opus meum; needum enim diuinam gratiam contra principem diabolicæ legionis accepi: eſt hoc quod quæritur Simplicis Pauli. Tunc ipſe igitur benedictus Antonius ad memoratum Paulum cum eis qui aduenerant pergit, dicitque ei: Abba Paule, pelle hunc dæmonem ab hominis iſtius animâ, vt incolumis ad propria reuertatur, & Dominum benedicat. Reſpondit ad hoc Paulus: Tu enim quid? Dicit Antonius: Mihi non vacat, aliud opus exerceo. Relictoque eo ſanctus Antonius rurſus ad propriam reuertitur cellam. Tunc igitur aſſurgens ſenex, & orationem intentiſſimè faciens, hæc ad eum locutus eſt qui dæmon laborabat: Abbas Antonius dixit, vt de homine iſto recedas, & glorificet Dominum. Dæmon autem in iniuriam diuinitatis proclamando multa dicebat: Non exeo, deteſtabilis ſenex. Arreptâ ergo pelle, quâ humeros ſuos tegebat, verberabat eum, repetens ac dicens: Exi, quia hoc abbas Antonius dixit. Iniurioſa autem & in ſanctum Antonium dæmon protulit verba, vehementioreſque Paulo contumelias irrogabat, hoc clamitans: Deteſtandi ſenes, quod obliuio noſtra præterijt; inſatiabiles, qui proprijs contenti non eſtis; quid nobiſcum vobis commune eſt? quid in nos exercetis veſtram tyrannidem? Ad poſtremum ſic ad eum locutus eſt Paulus: Egredieris ab iſto, aut vado, & hoc à me audiet Chriſtus. Per Ieſum, inquit, ſi exire nolueris, iam nunc ibo & hoc Chriſto loquar, & væ tibi erit. Iterùm autem dæmon ferocior contra diuinitatem vociferari cœpit, & dicere, Non egredior. Iratus itaque tunc Paulus contra dæmonem reluctantem, egreditur cellam ſuam in ipſis medijs flammis diei; tales autem ſunt æſtus Ægyptiorum, vt Babyloniæ fornacis ardoribus præeſſe credantur. In ipſo igitur ſcopulo montis, velut columna cæleſtis ſtetit Paulus immobilis, & his in oratione ſuâ locutus eſt verbis: Tu vides, Ieſu Chriſte, qui ſub Pontio Pilato crucifixus es, quòd non antè ego ex hac rupe deſcendam, non cibum antè ſumam, non potum, ſic profectò moriturus, quàm ex hoc homine immundum ſpiritum pellas, liberumque eum à tali morte digneris efficere. Quo iſta dicēte, antequam ipſa hæc verba ſui oris compleſſet, maximâ dæmon voce proclamans, iſta dicebat: Vade, vade; exeo, vim patior: ecce diſcedo ab homine, nec accedo vlteriùs. ſimplicitas me Pauli vrget ac proſequitur, & quò eam neſcio. Moxque immundus ſpiritus egreſſus ex homine, atque in immanem draconem cubitorum ſeptuaginta conuerſus, in rubrum mare protinus deuolutus eſt, vt impleretur quod dictum eſt per Spiritum ſanctū, demonſtratā fidem iuſtus refert. Et rurſus in alio loco, Supra quem requieſcit ſpiritus meus, niſi ſuper humilem & quietum, & trementem verba mea? Solent enim multitudines ac ferociſſimi dæmonum à magnis viris ſolo fidei robore, ma-

Adoleſcens dæmoniacus per Paulum curatur.

Paulus pelle cædit eum.

Paulus humilitate pellit dæmonem.

Prou. 12.

Eſa. 66.

... exeuntes à ſimplicibus vel humilibus fugeret.

Hæc ſunt miracula ſimplicis atque humilis Pauli, aliaque complura his & maiora, qui ab hominibus Simplex eſt nominatus.

*Cap. xi. * al. Pachomij. Pall. c. 29. & 30. Pachon. Heraclides tentationes carnis Pachomio aperit.*

Vita abbatis * PACHOMII.

PACHOMIVS quidam nomine, ſeptuageſimum ætatis ſuæ annum agens, in eâ quæ Scitis dicitur regione degebat. Contigit itaque, dum grandis cupiditas actus venerei me cœpiſſet vrgere, grauiterque ac moleſte plus ferrem, aduerſus ſordidas cogitationes & contra inſomnia nocturna confligens, quòd me ab his vbi eram ſolitudinibus, vis ipſius compellebat exire. Vicinis quidem meis nihil de peſtilentiâ & tali ardore dicebam, nec Euagrio quidem magiſtro meo tale aliquid confitebar: occultè tamen ad interiora ac vaſtiora deſerti pertexi, vbi per quindecim dies in eo qui Scithi dicitur loco venerabiles multos, qui ibidem conſenuerant patres vidi; inter quos & cum ſupradicto Pachomio potui habere colloquium. Et quia reperi eum inter ceteros monachos propè palmam tenere, fidenter ad eum detuli animi mei anxietatem. Qui ita locutus eſt mihi:

Non ſit tibi, inquit, noua res iſta, quam pateris: nam quòd non ex negligentiâ mentis atque deſidiâ, in id quo turbaris incurreris, ſufficienter tibi teſtimonium præbet & locorum natura, & inopia omnium rerum, & ipſarum, quod nemini dubium eſt, abſentia feminarum; ſed magis tentatione iſtâ laboras propter ſtudium ac deſiderium caſtitatis. Triplex enim ex fornicationis iucurſu naſcitur pugna, & aliquando quidem caro noſtra, ſi in nobis fuerit nimis ſana, laſciuit; ſæpe autem ex cogitationibus vanis morbus iſte procedit: interdum dæmon contra nos, dum nobis inuidet, præliatur. Ego enim frequenter iſta pertractans, ita ſemper inueni. nam, vt ipſe vides, admodum ſenex per quadraginta annos in iſtâ cellulâ degens, maximamque ſalutis propriæ gerens curam, etiam vſque ad præſens tempus huiuſmodi tentatione ſollicitor. Cum ſacramento autem iſtud ſanctus ipſe dicebat: Per duodecim annos poſt quinquageſimum, non nocte, non die vmquam hic à me morbus abſceſſit, vſque adeò vt priuatum me iam Dei auxilio ſuſpicarer, ob quod meritò me putarem dæmonis virtute ſuperari. Malui tamen eo tempore, irrationabili quadam morte deficere, quàm tali corporis morbo, cum tam obſcœnâ deformitate ſuccumbere: moxque progreſſus, ac peragrans ſolitudines totas, ſpeluncam * feræ alicuius inueni, in quam me proieci per diem nudum, vt quod ſine dubio fore credebam, ab egredientibus ex eâ beſtijs deuorarer. Cùm autem veſpertinas vſque ad horas ſic iacendo perueniſſem (iuxta id quod ſcriptum, Sol cognouit occaſum ſuum, poſuiſti tenebras, & facta eſt nox, in ipsâ pertranſibunt omnes beſtiæ ſiluæ. Catuli leonum rugientes, vt rapiant, & quærant à Deo eſcam ſibi) exeuntes beſtiæ femina cum maſculo, odore ad me ducente venerunt; à capite vſque ad ipſos pedes linguâ me blandiente lambentes: & dum me ab illis arbitror deuorandum, ſic me intactum atque incolumem reliquerunt, iacentique illic per totam noctem, nihil omnino perpeſſus ſum.

Tres cauſæ incitamentorum cogitationum.

Pachom ſuperat maiestas dæmonis tentationes.

Deſperat acrior à dæmone tentatus.

** Pallad. hyænæ.*

Pſal. 103.

Pachom à beſtijs illæſus circumlingitur.

Cogitans igitur & credens, quòd mihi prorſus Dominus pepercisſet, mox reuertor ad cellam. Paucis autem diebus dæmon quieuit, & rurſus iterùm mihi multo vehementiùs quàm ſolebat, incubuit, vt penè me cogeret ore blaſphemo peccare. Transfiguratus eſt enim in quamdam Æthiopiſſam puellam, quam ego memineram me in iuuenili ætate vidiſſe meſſium tempore calamos colligentem: quæ cùm ſubitò ſedere ſupra genua mea cœpiſſet, vſque adeò omnia mea membra commouit, vt cum eâ me penè ſcelus commiſiſſe putarem. Iratus igitur ac ſæuiens, percuſſi eam dexterâ meâ, ſtatimque (vt viſum eſt) euanuit. Et ſi mihi dicenti credis, per biennium totum, fœtorem eius (quâ illam percuſſeram) manus ferre non poteram.

Dæmon in ſpecie Æthiopiſſæ puel. tentat.

Maximâ igitur animi anxietate ac deſperatione perterritus, ad intima atque vaſtiſſima errabundus deſerta pertexi. Vbi cùm aſpidem medicam reperiſſem, manu tentam genitalibus membris iratus admoui, vt mortem mihi vel morſus eius inferret: caput etiam ſerpentis perfricando, conterens in verendis, quaſi ex his mihi tentationis cauſſa procederet. Et ne ſic quidem me anguis momordit, diuinâ, ſicut credo, me gratiâ prouidente, & hoc tunc cùm mihi talis in ſenſus vox deſcendiſſet, audiui: Vade, inquit, Pachomi, miſitte agoni tuo. ob hoc enim permiſi te dæmonis virtute ſuperari, ne inciperes quaſi fortior ſuperbire; ſed vt agnoſcens infirmitatem tuam, nec ex conuerſatione vitæ tuæ aliquam fiduciam gerens, ad auxilia ſemper diuina confugeres. Poſtquam igitur mihi ſatisfactum eſt, ad propria ſecreta remeaui, de cetero cum fiduciâ ſedens, neque vllo certaminis angore vel ſollicitudine iam laborans, ſed reliquos æui dies pacatis ſenſibus viuens. Ille autem meus inimicus, cùm ſe ita à me contemptum eſſe videret, neque vltrà moleſtus mihi eſſe poſſet, confuſus abſceſſit.

Humilitas ex tentatione.

Dæmon deſpectus tentare ceſſat.

His itaque verbis contra inſidiantium dæmonum pugnas ſanctus Pachomius me confirmans fortioremque faciens, ad certamen aduerſum ſpiritum fornicationis, diuinâ gratiâ tolerandum, ſufficienter me exhortatum remiſit ad cellam.

Spiritus fornicationis.

Vita STEPHANI *monachi*. CAP. XII.

Pall. c. 30.

STEPHANVS quidam oriundus ex Libyâ, in parte torum locorum, quibus Marmaricæ & Mareotidis nomen eſt: per ſexaginta annos ſedens, vſque adeò perfectus factus eſt monachus, tantumque habuit in diſcernendâ rerum ambiguitate iudicium, vt eiuſmodi diuinam gratiam mereretur: hoc eſt, vt quicumque ad ipſum, ex quacumque re triſtis aliquando veniſſet, poſt viſionem eius atque ſermonem lætus abſcederet. Notus autem hic & ſancto viro Antonio fuit, peruenit autem etiam vſque ad noſtri temporis dies: quem ego quidem videre non potui, eo quòd ſeparabant nos longa interualla terrarum.

Stephanus curat omnes afflictos.

Sanctus autem Ammonius & Euagrius, & qui cum ipſis erant, mihi aliquando referebant, dicentes quòd repperiſſent eum quodam tempore tali ægritudine laborantem, vt in ipſis naturæ verendis quodam vlcere (quod quidam '' phagedænam appellant) cruciaretur. Qui dum à quodam medico curaretur, inuenimus, inquiunt, eum opus quidem manibus facientem ſuis, & torquentem de palmis funes, ac nobiſcum ſermocinantem; ce-

Stephani ægritudo.

Patientia.

teras

ter a[illegible] verẽ corporis partes medicus ferroque præ-bi[illegible], qui adeò per gratiam patientiæ alienus erat a ſenſu corporis, vt alterius crederet membra concidi.

Abſciſis itaque ve[illegible] partibus cunctis, nihil penitus ſentiebat. In tantum ſeparata mens ipſius erat à rebus hu[illegible]s, & cæleſtibus [illegible] cogitationibus occupata. Nobis autem tam triſtitia repletis quam ipſius languoris horrore confuſis, cogitantibuſq; quod huiuſmodi illius viri vita talem incidiſſet in morbum, vt ſic eum neceſſe eſſet ſecari; hoc ille beatus Dei ſeruus Stephanus ſentiens, ſic dicebat: Filij, videte ne animi veſtri ex [illegible] valetudinis huius contemplatione lædantur. Nihil enim eorum quæ facit Deus, ex aliquâ malignitate deſcendit, ſed omnia ad bonum finem, & votiuum exitum ſpectant. Fortaſſis autem & ipſa pars corporis talibus dedi ſupplicijs merebatur, meliuſque illi erat hîc recipere vicem, quàm ad æterna tormenta poſt hoc ſæculum reſeruari.

Melius hic pati, quam in alterâ vitâ.

Hæc itaque ſuorum contemplatio ſermonum, ad patientiæ ſtudium nos ædificatos confirmatoſque dimiſit. Idcircò verò hæc retuli, ne quiſquam forte miretur, ſi videmus ſanctorum aliquem huiuſmodi ægritudine laborantem, aut deinceps viderimus.

CAP. XXII.

De VALENTE.

Pallad. cap 31.

VALENS nomine iterum fuit quidam, Palæſtinus quidem genere, ſed mente Corinthius, ideò ſenſu inflatus. In Corinthiorum enim animis ſemper tumor quidam & inflatio mentis apparet; ſicut ad eos ſcribens beatus Apoſtolus Paulus, de hoc exprobrat vitio, dicens: Et vos inflati eſtis. 1.Cor.4.

Hic ipſe Valens poſtquam peruenit ad eremum, in quâ per plurimos annos vixit nobiſcum, difficiliſque vitæ aſſecutus eſt ſtudium, ad tantum ſuperbiæ cacumen aſcendit, vt diabolicis irriſionibus ac fallacijs vinceretur. Nam paulatim eum in docendi elatione deceptum, ad hoc dæmon adduxerat, vt ita ſe neſcio quid eſſe magnum putaret, tamquam quotidie Angelorum viſione miniſterioque frueretur.

Elationis vitium.

Referebant igitur eius notiſſimi, quòd vno quodam die, dum in tenebris opus faceret, acus illi quâ ſportellam conſuebat, excidiſſet è manibus, & cùm eam non poſſet (quia in obſcuro non cerneret) inuenire, lampade miniſterio dæmonis ei accensâ, ſic acum quam perdiderat inueniſſet; ruſus ex ipſâ inflatione refectus, in tantum ſuperbiæ tumorem elatus eſt, vt ſacrorum quoque myſteriorum Chriſti contemneret communionem.

Euenit autem vt quidam illuc peregrini venirent, variaque leguminum genera, nucum atque pomorum ad eccleſiam fratribus exhiberent: quæ cùm ſuſcepiſſet ſanctus Macarius presbyter noſter, miſiſſetque ſingulis quantum quis capere poſſet vnius, inter quos etiam cum Valenti partem cum ceteris deſtinaſſet, Valens cum qui tranſmiſſa detulerat, in[illegible] plagiſque confecit; hoc ei dicens: Vade, & dic Macario, quòd non ſum illo deterior, vt benedictiones ad me tranſmittat. Cumque hunc eius errorem Macarius ſanctus audiſſet, atque ad eum alio die [illegible] cauſſâ conſilijque veniſſet, diceretque ei: Seductus es, frater Valens, quieſce de cetero, ac Domi-

Bellaria eccleſiæ donata.

n[illegible] deprecar[illegible] hoc ei perſuadere [illegible] E[illegible] cum penitus ab eo non audiretur, [illegible] ruina factus, a[illegible].

Certo[illegible] igitur [illegible] eſſe [illegible] quod [illegible] ipſe voluit, fallacijs [illegible] dolo [illegible] Valenti: moxque de eius perditione ſecurus, iſta machinatur. In effigiem Saluatoris transfiguratus, [illegible] ad eum venit cum choro quodam mille (vt ei [illegible]rat) angelorum, lampades accenſas tenentium, & cum flammea rota, in quâ Saluatorem ſedere ſimulauerat, præcedente vno ex ipſis, eique dicente: Placuit Chriſto conuerſatio tua & fiducia probabilis vitæ, & venit ad te, deſiderans te videre, egredere igitur è cella tua, nihilque aliud facias, niſi vt venientem eminus cernens, inclinatus adorare feſtines, ſic deinceps ad proprium habitaculum reuerſurus. Egreſſus igitur è cella ſua, cernenſque ſe cernere diuina miniſterij cæleſtis officia, cunctaque lampadum fulgore rutilantia, & ipſum Antichriſtum non vltra vnius ſpatium ſtadij conſtitutum; procidit pronus in terram, & cum quem Deum crederet, adorauit.

[illegible] transfigu[illegible] [illegible] lux [illegible] [illegible]

In tantum igitur læta mens eius eſt, vt cùm ſequenti die eccleſiam fuiſſet ingreſſus, collectis in vnum fratribus diceret: Ego iam communione non egeo; Chriſtum enim ipſum vidi hodie. Tunc demum venerabiles patres ferreis eum vinculis illigatum, per vniuerſum annum proprijs orationibus curauerunt. Hæc autem fuit forma medicinæ, Sæcularis eum vitæ conuerſationi dederunt, vt ex eo quòd nihil haberet commune cum ſanctis, inflatio animi ipſius tumorque ceſſaret, vt ſolet dici, contrarias res contrarijs debere curari remedijs.

Ligatur Valens à patribus.

Valdè autem & hoc neceſſarium credo, legentibuſque arbitror profuturum, quòd talium quoque vitas hominum paginis libelli huius inſeruimus, ſicut & inter ſanctas paradiſi arbores lignum illud, per quod bonum malumque cognoſcitur, inſitum ſcimus: vt ſi quando in vita aliquid ſui grande quis fecerit, non ex eo tamquam propriæ virtutis oſtentatione ſe iactet. Frequenter enim & ipſa magnarum palma virtutum cauſſa nobis cuiuſdam & occaſio fit ruinæ, niſi ad gloriam propoſiti recto itinere venire properemus. Scriptum eſt enim: Vidi iuſtum in ſuâ perire iuſtitiâ, & hoc vtique vanitas eſt. Gen.2. Eccle 7.

CAP. XIV.

De * HERONE.

* Apud Lipom. Nerone. Pall. c.32.

HERON quidam nomine fuit vicinitate proximus nobis, Alexandrinus genere, vrbanus & iuuenis, mentis argutæ, puræ & probabilis vitæ, & ipſe poſt multos labores, nimioſque ſudores, vitamque ad ſummum plenam virtutibus, animæ neſcio quo tumore ſic corruit, vt ſupra ſanctos ac venerabiles patres eſſe ſe crederet: tamque iniurioſa contra ſanctum * Euagrium verba iactaret, vt diceret ei: Maximo errore falluntur qui doctrinæ tuæ creduut; non enim oportet alio præter Chriſtum vti magiſtro.

* Pallad. Macario.

Ne monachus ſenio-rem aſſi-ciat contu-melia.

Abutebatur autem & teſtimonio ſancto ad propoſitum ſtultitiæ propriæ roborandum; dicebatque quòd Saluator ipſe dixiſſet: Nullum in terris vocetis magiſtrum: qui & ipſe in tantam cordis obtuſi incidit cæcitatem, vt eum quoque poſteà eſſet neceſſe catenis ferroque vinciri, [illegible] quòd iam nec ad ſancta myſteria vellet [illegible] Vt autem ſe rei veritas habet, in[illegible] ac vitæ fuit atque ſubtilis, ita vt [illegible]

Vox [illegible] noſ[illegible] [illegible] [illegible] Mat. [illegible]

Ieiunium portentoſum. ipſo vixerunt, referrent, poſt tres menſes cum ci- bum infrequenter accipere, ſola ſanctorum myſteriorum communione contentum, herbiſque ſiluestribus, ſi quas inuenire potuiſſet.

Ego quoque cum videor expertus eo tempore, ** Pallad. Albino* quo ſimul cum beato * Albano pergerem Scithin. diſtabat autem ipſa Scithis à nobis quadrageſimo lapide. In quibus bis manducauimus, & ter aquam bibimus; ille verò nihil penitùs cibi ſumens, ſed pede iter faciens, quindecim primùm reddidit pſalmos. Tunc & illum, qui eſt maximus, dixit; *Heroica memoria* poſtmodum illam quæ eſt ad Hebræos Epiſtolam, & Iſaiam, partemque Ieremiæ, & Lucam Euangeliſtam, Salomonis Prouerbia ita memoriter ambulans legit, vt eum gradientem aſſequi non poſſemus nimia velocitate properantem. Hic igitur ad poſtremum maligni dæmonis fraude quaſi quodam exagitatus incendio, in cellam quidem ſuam non rediit.

Protectus autem Alexandriæ ciuitatem, veluti ordinatione diuinâ, clauum clauo, vt dici ſolet, excuſſit: incidit enim propriâ voluntate in eos, cum quibus eiuſmodi more viuebat; vnde tamen multus poſteà remedium ſalutis inuenit. Intererat enim & circi ſpectaculis & theatri, & in *Nulli parcet, quam qui à monaſterio diſcernat.* tabernis diebus ac noctibus morabatur. Cumque in his voracitati atque ebrietati ſe penitùs dediſſet, in femineí quoque deſiderij incidit cœnum. Et dum peccare meditatur, cum mimâ quadam cœpit loqui, proprium ei vulgus inſinuans. Puſtula enim quædam, quam carbunculum vocant, nata eſt ei in ipſis veretris, ac tantâ per ſex menſes ægritudine laborabat, vt naturalia ipſius putrefacta radicitus caderent.

Poſteà verò cùm ſanitatem, exceptâ illâ parte membrorum quam perdiderat, recepiſſet, ad diuinam ſapientiam rediit, ſanctis patribus quæ ei acciderant cuncta confeſſus; pœnitentiam tamen factis implere non potuit, quia poſt paucos dies debito fine quieuit.

Cap. xv. De PTOLEMÆO.

Pallad. cap. 33. ALIVS iterùm, Ptolemæus nomine, eo more viuebat, vt difficile poſſit referri, quia inenarrabilis videtur. Habitauit autem inter initia vltra illa quæ Scithin ſæpè diximus loca, in eâ parte *Clima locus in Scithi.* quam Clima vocant, in quo tamen loco nullus monachorum valebat habitare, eò quòd octauodecimo lapide puteus aquæ remotus eſſe videretur.

Ille igitur * eliceuteſ illuc plures lagenas pertulit ſecum, quas Decembri & Ianuario menſe, ſpongiâ ex petris colligens rorem (multum enim tunc in ipſis regionibus cadit ros) implebat. Idque ei per quindecim illic habitanti annos, ſufficiebat ad potum, qui penitùs ſeparatus à doctrina ſpiritualit, colloquioque ſanctorum virorum, quorum ei ſermo prodeſſe poterat, & à frequenti myſteriorum Chriſti communione, ſubitò quaſi alienus ef- *Hæreſis, quid caſu fiant omnia.* fectus, in tantum à recto itinere deuiauit, vt diceret nullam eſſe prouidentiam rerum, ſed omnia ſuis quodammodò motibus ferri.

Perſuaſit igitur ei vitæ hoſtis immanæ, in eius *Negatur prouidentia demone ſuggerente.* animam prorſus ingrediens, atque dicens: His ita ſe habentibus, quid fruſtrà conſumeris, Ptolemæe, aut quâ mercedis retributione laboras, cùm nulla ſit remuneratio meritorum? quòd ſi eſſet etiam retributio, quæ merces pro tantis laboribus tibi ſufficeret? quale verò iudicium ſcripturæ minantur, vbi ſine prouidentiâ cuncta labuntur? His diabolicis cogitationibus infeſtrimus Ptolemæus infractus, fertur inſaniens & à naturali diſcedens *Qui ſtat, videat ne cadat.* prudentiâ etiam vſque ad præſens tempus in Ægypto cum eiuſmodi errore verſari, voracitati tantùm ebrietatique deditus, vt nullum prorſus cum aliquo bonum ſoleat habere ſermonem, ſed velut * eneus reuertens de publico, miſerandum lacrymiſque plenum ſpectaculum oculis Chriſtianorum expoſitus: irriſio verò atque deceptio cunctis qui gratiam noſtræ conuerſationis ignorant.

In hanc autem Ptolemæus eſt duplus inſaniam ex irrationali quadam præſumptione, dum putat illuſus ab auctore facinorum, quòd omnes ſanctos patres ſcientiæ virtute præcellat, per quam ſuus hoſtis effectus, hanc foueam perditionis incurrit, numquam cum talibus viris qui gubernaculis ſapientiæ ſpiritualis vſi ſunt, loqui dignatus. Vnde neglectus ac negligens, ad mortis profunda dilapſus eſt, ſicut arbor foliorum exuberans, repentè vnius momenti tempore nuda aridaque monſtratur, ſecundùm quod ſcriptum eſt: Qui non habent *Prou. 11.* gubernacula, cadunt ſicut folia.

De VIRGINE Ieroſolymitanâ. Cap. xvi.

NOVERAM virginem quamdam de Ieroſo- *Pallad. cap. 34.* lymâ, cilicio veſtitam, & per ſex annos ſemper incluſam, nihilque eius quod voluptatem aliquam poſſet exhibere guſtantem; quam ad poſtre- *Auſteritas ſine charitate periculoſa.* mum diuino auxilio deſtitutam, tam immenſæ ſuperbiæ morbus inuaſit, vt talem ruinam qualem dicimus, ſuſtineret.

Aperuit enim ſubitò feneſtram cellulæ ſuæ, ſuſcepitque eum qui conſueuerat ei vitæ neceſſaria miniſtrare, cum eo concumbens. Hoc autem malum inde deſcendit, quòd non ſecundùm ſpirituale propoſitum, nec propter dilectionem Dei ad monachicam venerat vitam; ſed humanæ vanitatis illecebrâ, quæ ex inanis gloriæ cupiditate generatur, & per infirmam atque inſtabilem animi voluntatem. Dum enim cogitationes ſuas omnes alienæ *Angelus ſanctitatis diſcedit ab obſeſſa dæmone maledicentia.* vitæ maledictis reprehenſionibus occuparet, diſcedente ab eâ Angelo ſanctitatis, nullum omnino cuſtodem propriæ reliquerat caſtitatis.

Ideircò autem vtramque vitam religioſiſſimorum hominum, & eorum qui per neglectum poſt labores immodicos, & temporum ſpatia de ſummo faſtigio ceciderunt deſcribimus, vt vnuſquiſque ex ſuâ conuerſatione inſidias inimici conſiderans, occultos eius laqueos poſſit euadere. Sed cùm ſint magnorum virorum feminarumque quamplurimi, qui abrenuntiationis ſuæ principia virtute peregerunt, deinde ab hoſte cunctorum hominum ſunt eliſi; ideò ex pluribus, quorum etiam vitæ ſocius exiiti, paucos enumero, quia neque illos ad fortia iam reuocare vlteriùs, nec mihi prodeſſe præualeo, magnos Chriſti athletas laudans, nec imitans.

Vita abbatis ELIAE & DOROTHEI. Cap. xvii.

ELIAS quidam nomine, monachus optimus, *Pallad. cap. 35.* magnam habuit conſiderationem ſexus infirmi deuotarum Deo virginum curam. Sunt enim tales quorumdam animæ, quarum propoſitum vltimi *Finis actionis eam diſcernit.* finis teſtimonio comprobatur. Qui amore virtutis accenſus, & feminei ſexus miſeratione, in eâ

** Pallad. Athribe*

Monaſterium virginum ædificat Elias.

quæ * Atriuis ciuitate dicitur, ex pecunijs quæ ipſi ſuppeditabant, monaſterium immane conſtruxit. Ad quem locum plurimas (quæ vagari & errare conſueuerant) feminas congregauit, omniumque, prout neceſſitas poſtulaſſet, curam gerebat: quibus cuncta præſtiterat quæ ad vitæ ſolatium pertinebant, hortulos quoque & inſtrumenta diuerſæ ſupellectilis neceſſaria, & reliqua quæ humani vſus ratio depoſcit.

Iſtæ ex diſſimilis vitæ genere intra vnius habitaculi clauſtra collectæ, frequentibus ſe inuicem iurgijs inquietabant: vnde interdum neceſſitas exigebat, vt inter eas ſimultatum talium cauſſas ipſe cognoſceret, pacemque repararet. Collegerat enim illuc vſque ad trecentarum numerum feminarum, nec ſine mediatore ipſo, conuerſatio earum poterat ordinari. Quod cùm iam per biennium faceret, & adhuc pænè ipſe iuuenis videretur (triginta enim vel quadraginta annos habebat) tentatus eſt ſubitò corporali deſiderio voluptatis. Relicto itaque monaſterio dum per ſolitudines totas biduo iugi ieiunus erraret, huiuſmodi precem fudit ad Dominum: Domine, inquit, aut occide me, ne videam illas triſtitiâ laborantes, aut à me tentationem huius cupiditatis exclude, vt earum curam ita vt oportet aut conuenit, geram.

Elias rector 300. virginum tentatur voluptate.

Fugit à conſpectu virginum metu lapſus.

Veſpertinis itaque horis ſubitò eum in deſiderio ſomnus oppreſſit, & tres numero Angelos ad ſe veniſſe conſpexit, vt ipſe referebat. Tenuerunt igitur eum, dicentes: Cur egreſſus es de monaſterio feminarum? Quibus cùm ille tranſmigrationis ſuæ cauſſam referret, & timuiſſe ſe diceret, ne aut ſibi aut illis noceret; hoc illi ad iſta reſpondent: Si igitur ab huiuſmodi tentatione per nos fueris liberatus, vadis, & rurſus ipſarum ſuſcipis curam? Ad quod cùm libenter ille acquieuiſſet, iuſiurandum ab eo huiuſmodi, ſicut ipſe referebat, exigere cœperunt: Iura, inquientes, his verbis, Per eum qui habet curam mei, illarum curam habiturum eſſe me iuro. Cùm ergo in hæc illis verba iuraſſet, tunc vnus ex ipſis manus illius tenuit, & alter pedes, tertius autem arreptâ nouaculâ illum emaſculare viſus eſt: non quòd pro vero hoc faceret, ſed quòd facere videretur. nam in quodam ſtupore animi eo tempore ſe eſſe credebat, atque hac ſentiebat ſe ratione curatum. Tunc igitur Angeli interrogant eum, an aliquid ſibi factum ſuum profuiſſe ſenſiſſet. Ille reſpondit, Vehementer, inquiens, intelligo, onus quoddam mihi eſſe ſublatum; & ſatis credo omni, quam formidabam, me moleſtiâ liberatum. Dicunt ei: Ergo nunc vade ad monaſterium tuum.

Ab Angelis curatur à fomite concupiſcentiæ.

Qui poſt quinque regreſſus dies, ingreſſuſque lugentium monaſterium feminarum, in eodem exinde loco manſit in cellâ ex obliquo habitaculi illius poſitâ, in quâ cùm magis ipſis proximus videretur, frequentibus eas quantum in ipſo erat, emendationibus corrigebat. Vixit autem alios quadraginta annos, ſanctis patribus aſſeuerans, quòd numquam vltrà in cor ipſius cogitatio talis aſcenderit. Hanc ergo beatus ille Elias Dei gratiam meruit, vt ſic propriâ curâ muliebre monaſterium gubernaret.

Huic ſuccedit Dorotheus vir beatiſſimus, qui in moribus laudabilis vitæ conſenuit, non quidem in monaſterio ipſo ita conuerſari præualens vt prior, in ſuperiore tamen ſe condidit cellâ, vbi vnam fecit feneſtram ex quâ contemplari feminas in monaſterio ſuo poſſet. Quam feneſtram & claudere & aperire conſueuerat, cui & iugiter aſſidebat, ad vnanimitatem pacemque ſorores erudiens. Itaque in ſuperiore illâ monaſterij parte conſenuit, cùm neque mulieres ad ipſum aſcendere, neque ipſe deſcendere poſſet ad eas: quia nec ſcalæ illic vmquam poſitæ erant, per quas huiuſmodi cuiquam pateret acceſſus. Hæc eſt beati Dorothei in abſtinentiæ virtute perfectio, & finis huiuſmodi.

Dorotheus incluſus, rector tamen virginum.

Vita PIAMONIS *virginis.*

Cap. XVIII. Pallad. cap. 37.

PIAMON nomine virgo quædam fuit quæ omnes ætatis ſuæ annos cum matre ſuâ vixit, iugiter faciens opus lini, & poſt alterum ſemper diem circa veſperam cibum ſumens. Hæc à Deo meruit accipere ſcientiam futurorum. Nam cùm apud Ægyptum quondam in aſcenſu fluminis Nili contra vici vnius excidium vicus alter veniret (cum grandi enim certamine partiuntur irrigationis vices, vſque adeò vt & ad vulnera ſua morteſque deſcendant) Cùm igitur fortior populus ad inferioris vici homines, in quo erat iſta, veniſſet, numeroque ſuæ multitudinis fidens, & tam militaribus quàm ruſticis armis inſtructus, ad euerſionem ſupradictæ poſſeſſionis accederet, aſtitit ei Angelus aduentum inimicorum nuntians, quem nullus illic poterat ſuſpicari. Tunc virgo memorata vici preſbyteros conuocauit, hoc dicens: Exite & occurrite ijs, qui de vico illo ad internecionem veſtram venire feſtinant, ac ne vnà & ipſi cum cellulis veſtris cæde pereatis, deprecamini eos, vt ab apparatu certaminis huius recedant.

Piamon virgo donatur gratiâ prophetiæ.

Cumque presbyteri admodum ad hæc dicta timuiſſent, proni ad pedes cadunt, rogantes eam, atque dicentes: Quia nos non audemus eis occurrere: ſcimus enim & ebrietates eorum, & audaciam non ferendam. Sed adde hoc quoque, inquiunt, miſericordiæ tuæ, ſupra omnem hunc qui tremit vicum, & ſuper iſtam quoque domunculam tuam, & magis ipſa progredere atque occurre venientibus, locumque iſtum redde pacatum. At illa hoc quidem ſe facturam negauit; aſcendit tamen protinus ſuperiora domus propriæ, & totâ illic nocte in continuâ oratione permanſit, ne genua quidem flectens, atque has Domino preces effudit: Domine (inquit) Deus, qui omnem iudicas terram, cui nihil vmquam placet iniuſtum, aſcendat ad te oratio mea, & adueniat virtus tua, quæ in excidium noſtrum ruentes in eo ipſo, in quo illis occurrerit loco, veluti clauorum affixione confixos contineat.

Hoc ergo ſermone, & hac oratione completâ, hoſtes eorum in tertio iam vici lapide conſtituti, circa primam horam diei ita in memorato hæſerunt loco, vt prorſus moueri inde non poſſent. Hoc autem & ipſis reuelatione patefactum eſt, quòd molitiones eorum, orationes memoratæ virginis impediſſent. Mox itaque quibuſdam de ſuis ad vicum ipſius miſſis, poſtulant pacem, iſta mandantes: Gratias Deo agite, qui vos orationibus Piamonis virginis ab excidio veſtræ poſſeſſionis auertit.

Oratione aduerſarios immobiles ſiſtit.

Vita abbatis PACHOMII.

Cap. XIX. Pallad. cap. 38.

TABENNENSIS nomine, in Thebaide prouinciâ dicitur locus, in quo Pachomius quidam fuit, vir iuſtus in tantum, vt per diuinam gratiam

diam conſeſſionem, & angelicam eum viſione frueretur. Hic ad perfectum miſericors & humanus fuit, & inæſtimabili fratres amore dilexit. Ad quem in ſpelunca ſedentem Angelus Domini venit, & ait: Per omnia quæ ad propoſitum tuum pertinent, ſatis te eſſe perfectum; vnde iam in ſpelunca ſuper fluò ſedes, veni igitur, & relicto hoc loco, collige omnes monachos iuniores, & cum ipſis habita, & eos iuxta regulam vitæ, quam à me diſces, inſtitue. Tabulas autem illi æneas dedit, in quibus ſcriptum erat: Permittes vniuſcuique vt tantum quantum poſſit & cibi ſumat & potus, & iuxta manducantium & bibentium vires partibus quoque operibus eos ſubiugabis, & neque quemquam ieiunare, neque manducare prohibebis: ita tamen vt fortioribus & magis edentibus ſemper opus grauius iniungas; infirmi autem & verè monachi, ad opera dum leuiùs vrgeantur. Diuerſas autem intra atrium domus cellulas facies, & ternos per ſingulas manere præcipies. In vno tamen loco cibus omnium fiat. Somnum verò capiant non iacentes, ſed ſuper inſtructas & paululùm reclines cathedras, & velatas palliis ſuis ſedentes quieſcant. Vtantur autem noctibus lineis veſtibus (quas leuitonas vocant) cincti, & ſinguli quique eorum pellibus caprinis bene confectis tegantur, quas pelles, nec tunc quoque cùm voluerint cibum capere vel ſomnum, deponant. Quando autem ad communionem Sabbati vel Dominici diei ingrediuntur, vnuſquiſque ſuum cingulum ſoluat, pellemque deponat, & cum cucullo tantùm ingrediatur. Cucullos autem ipſos ſine villo paruulos fieri, vt infantibus ordinauit; in quibus & quædam ſigna de purpurà fecit inteæ. Iuſſit viginti quatuor eſſe ordines fratrum, iuxta viginti quatuor numerum literarum: & vnicuique ordini ſuperpoſuit literam Græcam ab Alpha, & Beta, Gamma, Delta, & ceteris vſque Omega.

Pachomius monachos inſtituere admonetur ab angelo.

Regulam monachis ab Angelo accipit.

Die Dominico & Sabbato communicabant.

Cuculla monachorum cruce inſignita.

Dum igitur interrogaret ſanctus Pachomius, & in tanta multitudine ſingulorum requireret vitam, dicebat ſecundo illi qui erat in ſuo ordine prior, quemadmodum ſe haber Alpha, vel quomodo habet Beta? Et iterùm: Saluta Zetha vel Lapda: vnumquemque autem ea proprio ſigno & vocabulo literæ requirebat. Et ſimplicioribus quidem perfectiſque monachis, inquit Angelus, Iotæ literæ nomen, durioribus autem ac difficilioribus Xi literæ nomen impones. Itaque vnicuique ordini tales vocabulorum imprimes notas, vt mores per eas ſignificentur animorum. Soli tamen ſpirituales nouerant viri, qualem ſuppoſita elementa vitam ſui ordinis indicare videantur.

Scriptum autem hoc in tabulis ipſis erat: Si quis, inquit, de alio monaſterio peregrinus aduenerit, aliam regulam ſequens, nec manducet cum illis iſte, nec potet, neque in manſionem eorum introducatur, niſi fortè in itinere eiſdem fuerit adiunctus. Quicunque verò idcircò ad eos fuerit ingreſſus, vt cum ipſis permaneat, non illum niſi triennij tempus impleuerit, in loca monaſterij ſecretiora recipies. Sed cùm priùs per triennium totum laborioſius opus dutiuſque perfecerit, tunc receptum intrinſecus eum iam eſſe permittes.

Quomodo admittendi hoſpites.

Edentes cucullis capita ſua velent, ne alter manducantem alterum fratrem aſpiciat. Nec loqui cuiquam dum edit liceat, nec aſpicere ad vllam alteram partem, niſi ad ſolum catinum, & ad ſolam cui ſuperponitur menſam. Hoc etiam ordinauit & iuſſit, vt orationes duodecim numero per totum diem facerent, & rurſus duodecim alias, quando ad veſpertinum lumen venirent: in nocturnis quoque vigilijs totidem preces effunderent; tres autem ſolas ad nonam horam diei. Quando verò vniuerſa multitudo conueniebat ad manducandum, vnicuique ordini in ſingulis orationibus ſtatuit pſalmum præcinere.

Quo vi- dus tacito

Quot orationum modus.

Tunc ſanctus Pachomius quaſi contradicere Angelo voluit, hoc dicens: Paucæ ſunt iſtæ orationes. Cui reſpondit hoc Angelus: Has orationes fieri idcircò præcepi, vt & minores ſine aliquâ implere moleſtiâ impoſitam ſibi viuendi regulam poſſint. Qui verò ſanctioribus contemplationibuſque ſeſe vacantes viuunt, non eſt illis neceſſe alienâ lege conſtringi: ipſi enim ſemetipſos intra cellas vniuerſam que vitam ſuam viſioni & cultui Dei penitus dederunt. His ergo, inquit, iſta præcepi, qui non inuenire poſſunt vel implere quæ proſunt, vt cùm ſeruili quadam neceſſitate compoſiti, oſtenderint dignam in ſe ſub propoſito diſciplinam, tunc demum ad fiduciam valeant diuinæ notitiæ peruenire. His itaque diſpoſitis, impletoque miniſterio, Angelus diſceſſit à ſancto Pachomio.

Regula imbecillioribus quoque debent eſſe accommodata.

Plurima igitur ſunt monaſteria, in quibus vſque ad ſeptem millia ſunt virorum, quæ huiuſmodi inſtituta cuſtodiunt. Sed maximum id habetur & primum, in quo Pachomius ipſe degebat, ex quo videntur & cetera monaſteria proceſſiſſe, quæ ad mille quadringentos fratres habere noſcuntur.

7000. virorum numerus in monaſterijs ſancti Pachomij.

Inter quos etiam eſt quidam famulus Dei, Aphthonius nomine, admodum mihi amicitiarum iure coniunctus, qui ſecundum in illo monaſterio obtinet locum. Quem de vita ipſius & conuerſatione ſecuri, Alexandriam ſæpè tranſmittunt, vt illic ea quidem quæ in monaſterio fecerint, vendat; ea autem quæ ſint neceſſaria, emat ſemper ac referat. Sunt & alia monaſteria ducentenos fratres & trecentenos habentia, in eâ quam Panos ciuitatem vocant: quam ego quadringentos habentem viros ingreſſus inueni. Inter quos ſarcinatores quindecim repperi, fabros ferrarios ſeptem, carpentarios quatuor, camelarios duodecim, fullones quindecim numero, ſingulos in arte propriâ laborantes. Et ea ijs quæ quotidiano victui ſupereſſe poterant, etiam monaſterijs feminarum carceribuſque vicinis neceſſaria quæque præbentes, (& ſues etiam paſcebant. Quod cùm ego reprehendendum putarem, hoc quoque ea traditione maiorum ſe ſuſcepiſſe dicebant, quia idcircò in monaſterijs eſſe oporteret ſues, ne & cribratarum excrementa frugum perirent, & purgatorum folia olerum, & cetera quæ damnum (ſi proijcerentur) inferrent. Occidi igitur ſues ipſos iubebant, & carnes quidem ipſas ementibus vendi, vngulas tamen ac minimas partes eorum, in ægrorum ac ſenum epulas deputari, eò quòd in regione illâ grandis eſſe inopia rerum & frequentia hominum videretur. Blemmyos autem vicinos ſuis finibus habent.)

Palllad. cap 39.

Antonius procurator monaſterij ſancti Pachomij.

Quis labor monachorum Pachomij.

Vncinis incluſa deſunt Palladio Herueti Latino Sont in Græco.

Antelucanis igitur horis ſurgentes, qui per dierum vices reliquis ſeruiebant, alij coquebant cibos, alij menſas parabant. Quas circa ſextam diei horam ponere ſoliti, perfecto omni opere ſuo ſuperponebant eiſdem panes, & herbulas quaſdam ſuo more conditas, quas " ſapſanas vocant. Oliuas

 quo-

quoque, & caſeum præter carnes, comminuta etiam diuerſi generis olera. Quibus in hunc ordinatis modum, alij ſextâ diei horâ ingredientes, ſumebant cibum, alij ſeptimâ, alij octauâ, alij nonâ, alij decimâ, alij vndecimâ, alij profundâ iam nocte veſci conſueuerant; quidam autem poſt biduum etiam capiebant cibum. Ex propriâ tamen litterâ poterat hora vniuſcuiuſque cognoſci. Similiter etiam ipſis erant & opera diuiſa; alij enim agriculturæ inſeruiebant, alter hortum colebat, ille officinæ fabricæ vacabat, ille piſtoris, alter carpentarij, alter verò fullonis arte clarebat, alter pellium, alter coriorum confectione ſudabat, alius codicum lectione vel conſcriptione gaudebat, alter ſportellas grandes intexere ſolitus erat, alter minores; omnes tamen ſimul memoriter ſpirituales libros tenebant.

Cap. xx. *Vita* TABENNENSIOTARVM *feminarum, & de* VIRGINE, *de quâ dictum fuerat falſum teſtimonium.*

Pallad. cap. 39. *Monaſterium mulierum Tabennenſiotarum.*

Est autem apud iſtos, feminarum quadringentarum numero monaſterium, iiſdem moribus atque eadem ordinatione viuentium, excepto velamento pellium ſolo. Et mulieres quidem trans fluuium habitant, intra fluuium autem viri. Cumque defuncta vna virginum fuerit, veſtitam eam vt aſſolet deferunt aliæ, & ſupra ripam fluuij ponunt ſorores. Quam inde cum olearum ramuſculis palmiculiſque nauiculâ transfretantes viri, & pſalmos canentes, ad ſuas transferunt partes, & in proprio cum reliquiis deputato condunt ſepulcro. Nullus tamen excepto presbytero ac diacono, tranſit ad monaſterium feminarum; & hoc per Dominicum diem tantùm.

Sepultura virginum cum palmis & ramis oliuæ, & pſalmodiâ.

Pallad. cap. 40.

In hoc ipſo mulierum habitaculo, res accidit talis. Quidam ſarcinator veſtium ſæcularis tranſgreſſus fluuium, operis ab ipſis aliquod per ignorantiam poſtulabat. Cumque vna de feminis iuuenis proceſſiſſet (tutò enim videbatur hoc facere, propter ſolitudines ipſius ac deſerta regionis) ſubitò cum non ſponte conſpexit, deditque illi tale reſponſum: Nos ad emendandas res noſtras, artifices noſtros habemus. Alia de feminis cùm eos in hac viſione quam retuli notaſſet, poſt tempus aliquantulum orto inter eas iurgio, ex diabolicâ ſuſpicione & proprij cordis malignitate, iracundiæque feruore memoratæ virgini in conſpectu aliarum ſororum cœpit calumniari, eique nonnullæ ex ipſis, non tamen cum grandi malitiâ conſentiebant. Illa igitur admodum triſtis effecta, cùm tam manifeſtam calumniam ferre non poſſet (ſciebat enim ſe, ne intra ſenſus quidem ſuos tale aliquid cogitaſſe) occultè ſe præcipitauit in fluuium, atque hoc ſine defecit. Quòd vbi quæ calumniata ei fuerat audiuit, non ferens tanti ſceleris atrocitatem, & ipſa tunc laqueo innexa defecit. Aliæ autem ſorores huiuſmodi factum, ingreſſo ad eas presbytero retulerunt. Tunc ille præcepit nullius quidem nomine ex iis quæ ſe tali morte necauerunt debere oblationem Deo fieri. Quæcumque autem viderentur ex illius dicti inſuſurratione diſcordes, veluti quæ conſciæ peccati eſſent, quia tali calumniæ crediſſent, iuſſit eas per ſeptem annos ſanctorum myſteriorum communione priuari.

Quæ vis ſit murmuris & calumniæ clauſtralis.

Sacrificium non oblatum pro deſperatis.

Excommunicatio calumniantium.

Vita ſanctæ VIRGINIS, *quæ inter illas ſtultitiam ſimulauerat.* Cap. xxi.

Pallad. cap. 41.

Fvit alia in hoc monaſterio virgo, quæ ſtultam ſe eſſe propter Chriſtum, ac dæmonem ſe finxit habere, vt virtutem ſui propoſiti poſſe implere. Quæ cùm ſe admodum humiliaret atque deijceret, vſque adeò omnibus alijs horrori erat, vt ne cibum quidem cum eâ caperent. Talem ergo gratanter elegerat vitam, & à coquina numquam recedens, totius illic miniſterij tamquam ancilla cunctis obediens, implebat officium, eratque ſecundum vulgare prouerbium, vniuerſæ ſpongia domus. Impletum à ſe, rebus probans, quod in ſancto Euangelio ſcriptum legimus; Si quis inter vos vult eſſe maior, ſit omnium ſeruus & omnium miniſter. Et beatus Apoſtolus: Si quis, inquit, ex vobis putat eſſe ſapientem in hoc mundo, fiat ſtultus, vt efficiatur ſapiens.

Virgo ob humilitatem ſe inſanam ſimulans.

Velut ſpongia monaſterij omnia ancillæ officia implet.

Matth. 20. Marc. 10. 1. Cor. 3.

Hæc igitur inuolutum pannis habebat caput, & ita omnibus ſeruiebat: ceteræ autem virgines tonſæ cucullis cooperiuntur. Nulla hanc potuit de quadringentis videre manducantem: numquam per omne æuum ſuum ſedit ad menſam, a nulla vel modicam partem panis accepit; ſed micas tantùm detergens illa menſarum & abluens ollas, his ſolis alimonijs contenta viuebat: numquam calceamentis eſt vſa, nulli vmquam fecit iniuriam, nulla ipſius murmur audiuit, nulli autem parum, aut ſatis vmquam locuta eſt, & certè cùm ab omnibus cæderetur, cùm omnium viueret odio, cùm maledicta omnium ſuſtineret.

Virgines aliæ tonſæ & cucullatæ, ipſa panno caput inuoluta.

Contumelijs affecta tacet.

Pallad. cap. 42. dictus Piteroum.

De hac ſanctiſſimâ beato Piterio (cui hoc vocabulum erat) probatiſſimo viro, ſemperque inter deſerta viuenti, aſtitit Angelus quondam ſedenti in Porphyrite qui dicitur loco, affatuſque eſt eum his verbis: Cur grande, inquit, aliquid eſſe te credis in tuo propoſito, & in huiuſmodi degens loco? Vis videre mulierem te ſanctiorem? Vade ad Tabennenſiotarum monaſterium feminarum, & vnam ex ipſis illic inuenies, in capite habentem conſciſſum pannum, ipſamque te cognoſce eſſe meliorem: nam dum contra tantas ſola diebus ac noctibus pugnet, cor ipſius à Deo numquam receſſit; tu autem vno in loco reſidens, neque quoquam aliquando progrediens, per omnes animo & cogitatione vrbes vagaris. Statim ad ſupradictum monaſterium venit, & magiſtros fratrum rogauit vt tranſueheretur ad habitaculum feminarum. Quem mox illi vt virû glorioſum virum, & iam prouectioris ætatis, cum fiduciâ grandi fluuium tranſire fecerunt.

Sanctus Piterius ad virginem ſe ſanctiorem ab Angelo mittitur.

Ingreſſus autem, poſt orationem omnes ſorores deſiderauit inſpicere, inter quas ſolam illam propter quam venerat, non videbat. Ait ergo ad poſtremum, Omnes mihi adducite; deeſſe enim videtur aliqua. Dicunt ad eum: Omnes hîc ſumus. Quibus reſpondit: Vna deeſt, quam mihi Angelus demonſtrauit. Dicunt ei: Vnam * ſtultam habemus intrinſecus in coquinâ. Sic enim eam quæ dæmone vexatur appellant. Ait ille: Exhibete mihi quoque ipſam, vt eam videam. Quo audito, memoratam vocare cœperunt; quæ cùm nollet audire, ſentiens credo aliquid, aut fortaſſis hoc diuinâ iam reuelatione cognoſcens, dicunt ei: Sanctus Piterius te videre deſiderat. Erat enim famæ ac nominis grandis.

Adit virginum monaſterium.

* Pallad. Salam.

Cum-

Cumque ad eum fuiſſet exhibita, vidiſſetq; panno frontem illius inuolutam, proiecit ſe ad pedes eius, dicens: Benedic me, Amma. Procidens autem & ipſa ad pedes eius, dixit: Tu me benedic, domine.

Omnes igitur ſorores obſtupuerunt, ſimul dicentes: Noli, abba, talem iniuriam ſuſtinere; fatua eſt enim iſta quam cernis. Tunc ſanctus Piterius hoc ipſis omnibus ait: Vos eſtis fatuæ; nam hæc veſtra & mea, cùm ſit melior, eſt Amma (hoc enim nomine vocant illi ſpirituales matres) & precor Deum, vt dignus ipſâ in die iudicij merear inueniri. Quo audito, omnes ſimul ad pedes ſancti Piterij prociderunt, ſingulæ varia peccata propria confitentes, quibus illam ſanctiſſimam contriſtarunt. Et alia quidem dicebat: Ego eam deluſi: alia, Ego habitum eius deiectum dediti: alia, Ego eam, quòd eſſet tacita, iniurijs affligebam: alia abluens ſordes catini, ſuper eam ſe fudiſſe dicebat: alia colaphis eam à ſe verberatam ſæpè memorabat: alia nares ipſius ſinapi impletas à ſe eſſe deflebat: ceteræ quoque diuerſas referebant ſe ei iniurias irrogaſſe. Pro quibus omnibus ſanctus ille vnà cum rememoratâ ſanctiſſimâ virgine fuſis Deo precibus, regreſſus eſt.

Virgo à ſororibus pro inſanâ habita, omnibus tamen erat ſanctior.

Poſt paucos autem dies, non ferens illa tantam ſui gloriam, tantoque ſe nolens ſororum honore cumulari, grauarique ſe credens ſatisfactionibus ſingularum, egreſſa de monaſterio illo, quò ierit, in quem diuerterit locum, vel quo fine defecerit, ad nullius potuit hactenus notitiam peruenire.

Non ferens gloriam & honorem, fugit.

Cap. XXII

Vita abbatis IOANNIS, *qui in Lyco habitauit, &* POEMENIÆ *virginis.*

Pallad. cap. 43.

Ioannes primùm faber.

FVIT quidam Ioannes in oppido cui Lycus vocabulum eſt, qui carpentarij quidem artem, dum adhuc eſſet puer, didicit, fratrem tamen tinctorem habuit: qui que poſtmodum cùm iam viginti & quinque eſſet annorum, huic ſæculo renuntiauit. Et per quinque annos in diuerſis monaſterijs degens, ad poſtremum ſolus ſeſe in Lycum contulit montem; in cuius cacumine trium ſibi * voluminum cellulas fecit. Ingreſſuſque illuc, ita ſe incluſit, vt aditum quoque ipſum per quem introijt, obſtruxerit. Erat igitur vnum volumen ad corporales deputatum neceſſitates, aliud in quo opus facere & cibum ſumere conſueuerat, tertium in quo orabat.

* Pallad. tholorum

Hic igitur cùm triginta iam annos compleſſet incluſus, per ſolam ſemper feneſtram neceſſaria victui ſuo ab adminiſtrante ſuſcipiens, meruit talem gratiam Dei, vt haberet ſcientiam futurorum. Nam & ſanctæ memoriæ Theodoſio Imperatori frequenter & varia ex ijs quæ eſſent euentura prædixit. Primùm quidem de Maximo tyranno, quod & ſuperaturus eum eſſet, & Galliarum ex partibus reuerſurus: poſteà autem & de Eugenio tyranno, eidem quæ ſubſecuta ſunt, antè prædixit; quod eum quidem ſuperaturus eſſet, ſed ipſe ibidem vitam finiturus, filiumque ſuum ſucceſſorem imperij relicturus. De quo apud omnes grandis ſemper fama conualuit. Propter quod & Theodoſius Imperator, prophetali eum venerati honore conſueuerat, aſſerens illum magnæ eſſe virtutis. Cùm igitur nos, hoc eſt ego & beatus Euagrius, & Ammonius, & Albinus circa Nitriæ ſolitudines degeremus, cupiebamus diligenter agnoſcere memorati viri virtutem. Ait ergo nobis tunc ſanctus Euagrius; Libenter audirem ab eo, qui mentem atque ſermonem benè nouit probare, qualis ſit iſte vir quem loquimur. Si enim eum non priùs alio referente cognouero, neceſſe iam erit vt ad montem eius aſcendam. Quod cùm audiſſem ego, neque cuiquam quidquam tale dixiſſem: vno die tantùm moratus, alio clauſi cellulam meam, & me atque ipſam commendans Deo, Thebaidem vſque perrexi. Diebus decem & octo omni itinere confecto, partim ambulando pedibus, partim per fluuium nauigando. Agebatur autem hoc eo tempore, quo fluuius ſolebat aſcendere, quando multi ægrotare conſueuerant, quod ſum & ipſe perpeſſus.

Ioannes donatur gratiâ prophetiæ.

Imperatori Theodoſio euentum belli prædixit.

Heraclides ad Ioannẽ contendit.

Cùm ergo illuc veniſſem, clauſum * ſeptum illud inueni, quod ante ingreſſum cubiculorum ipſius erat; poſteà enim ipſum locum extruxerant fratres. Talis autem erat ædificij ipſius magnitudo, vt ferè centum caperet viros. Clauſum autem ſemper ipſum habentes locum, ſolo Sabbati & Dominico die aperire conſueuerant. Cognitâ ergo cauſsâ ob quam clauderetur, quieui exſpectans Sabbati diem: qui cùm aduenıſſet, ingreſſus ſum circa horam ſecundam, vt ſupradictum viderem virum. Inueni igitur eum aſſidentem feneſtræ, ex quâ ad ſe ingredientibus ſolebat loqui. Poſt primam itaque ſalutationem hoc mihi per interpretem dixit: Vnde es, vel cur aduenisti? nam ego de ſocijs Euagrij vnum te eſſe conijcio. Reſpondi me eſſe peregrinum, & de Galatiæ partibus venire, & vnum me ex Euagrij fratribus eſſe confeſſus ſum.

* MS. membrum.

Ioannes ex quo conuentu ſit, nouit.

Intereà dum loquimur, ingreſſus eſt ſubitò prouinciæ ipſius præſes, Alipius nomine: ad quem relicto quem mecum habebat ſermone ſe contulit. Seceſſi igitur ab hiſdem paululùm, & loco cedens eminùs ſteti. prolixas autem eorum fabulationes grauiter ac moleſtè ferens, intra meipſum bonum illum ſenem reprehendebam, eò quòd meo ſermone contempto, illum potiùs honoraſſet. Ideoque cùm mihi ingratum fuiſſet, ſpreto eodem, recedere cogitabam. Vocauit itaque ad ſe tunc ille Theodorum nomine interpretem ſuum, dicens: Vade ad fratrem illum, & dic ei: Noli eſſe puſillanimis; iam nunc enim dimittam præſidem, & tecum loquar. Cognoui igitur ex hoc eſſe hominem ſpiritualem, & omnia præuidere, & idcircò eo magis cœpi remorari.

Heraclides moræ impatiens, abitum parat.

Siſtit eum Ioannes eius tentationes diuinitus noſcens.

Egreſſo verò mox inde præſide, me vocauit, his me alloquens verbis. Cur, inquit, animam tuam meâ reprehenſione læſiſti? quam in me inueneras culpam, vt ea in tuis ſenſibus cogitares, quæ nec in me cognoſco, nec tuos ſcio mores decere? An ignoras illud quod ſcriptum eſt, quòd non incolumes ac fortes, ſed quòd malè ſani medico ſemper indigeant? Nam tu me cùm velis, & rurſus ego inuenire te poſſum, & ſi ex me forſitan nullum, ex alijs tamen fratribus aliquod patribuſque poteris habere ſolatium. Iſte verò totus ex ſæcularibus rebus diabolicæ deditus poteſtati, vix breuis horæ ſpatio potuit reſpirare. Et nunc tentans, ſicut quidam ſeruus auſterum dominum ſuum fugiens, venit vt ſalutare hic inueniret auxilium. Inconſulta igitur atque importuna res fieret, ſi illum relinquerem, & tecum morarer, qui iugiter ſalutis tuæ commodis vacare conſueſti. Quem ego magnopere precatus ſum, vt pro me dignaretur orare. hoc enim mihi ſpiritualem illum virum eſſe certiſſimè perſuaſit.

Matth. 9. Marc. 10. Lucæ 5.

Maximè colloquendum cum ijs quibus prodeſſe poſſumus.

MM 3 Tunc

Tunc ille iam lætior dexterâ ſuâ in ſiniſtrâ me leniter vultus mei parte percuſſit, hoc dicens: Multæ te tribulationes manent, paſſus es multa vt exires de ſolitudine, & interim hoc formidans aliquantulum facere diſtuliſti. Pias autem tibi, & quaſi rationabiles cauſſas afferens dæmon, ventilare te tentat. Admonuit enim & circa patris deſidetium, & quemadmodum frater tuus ſororque conuerti, atque in ſolitudine agere vitam ſuam deberent. Ecce nunc tibi hoc ego renuntio, vtroſque ſaluatos eſſe cognoſce. Renuntiauerunt enim ambo ſæcularibus rebus. Et pater, inquit, tuus alios ſeptem victurus eſt annos; inſiſte igitur ac viue in delectis vt cœpiſti locis, néve parentum cauſsâ tuorum ad patriam redire feſtines; ſcriptum eſt enim: Nemo mittens ſuper aratrum manum ſuam, & retrò aſpiciens aptus eſt regno cælorum.

Heraclidi parentum conditionem prædicit Ioannes.

Lucæ 9.

Vehementer igitur atque mordaciter ex huiuſmodi verbis inſtructus ac doctus, gratias egi Deo, maximè poſteaquam occaſiones quæ me ſolitudinem relinquere compellebant, iuxta votum meum impletas eſſe cognoui. Rurſum que mihi hoc cum riſu placido & iocis dixit: Vis, inquit, epiſcopus fieri? Ego autem me iam eſſe reſpondi. Interrogabat, Vbi? dixi ego: In coquinis, menſis, tabernis, officiniſque figulorum; hæc enim cuncta, inquam, diligenter inſpicio, & ſi fuerit acidum vinum, à prandio meo illud excludo, quod autem fuerit bonum, bibo. Similiter inſpicio & ollas coquorum, & ſi deeſſe ſales videro, aut aliquod condimenti genus, addo, meliuſque conditos cibos comedo. hic eſt epiſcopatus meus: voracitas enim mea, talem me epiſcopum fecit. At mihi hoc ille ſanctus ſubridens, Remoue, inquit, iocos; nam epiſcopus es futurus, plurimumque tribulationum habiturus es ac laborum. Si igitur iſta vis fugere, noli relinquere ſolitudines noſtras: nullus enim te in deſertis degentem locis epiſcopum faciet. Deſcendens autem tunc ego à memorato viro, regreſſus ſum ad deſerta in quibus eſſe conſueueram, venerandis illis patribus hæc ipſa quæ illic cognoueram de ſpirituali diuinoque referens homine, qui poſt duos menſes ad eumdem beatiſſimum nauigando venerunt. ego autem miſeri timus dictorum eius immemor fui.

Culinarius epiſcopus Heraclides.

Heraclidi epiſcopatum præuaticinatur Ioannes.

Poſt triennij igitur tempus, valetudinem ex infirmitate ſtomachi ac ſpleinis incurri. Et ex ſupradicto loco à fratribus Alexandriam vſque tranſmiſſus, atque illic hydropem medicans. Ab Alexandriâ quoque profectus ſuadentibus medicis, peto Palæſtinam cauſsâ commodarum quæ eſſe ibidem putabantur aurarum: tenuiores enim aëris magis ægritudo mei corporis requirebat. De Palæſtinâ autem ad prouinciam Bithyniam veni. in quâ neſcio quomodo, vtrùm ſtudio hominum, an voluntate diuinâ (hoc Deus nouit) epiſcopus vltra meritum meum factus ſum. In quo tempeſtatis illius quæ ſub ſancto Ioanne commota eſt, interfui malis, & per decem menſes in obſcuriſſimâ cellulâ occultatus, cœpi illius ſancti dicta reminiſci, cùm ea illic quæ prædixerat, ſuſtinerem. Hæc autem fortè mihi tunc ille magnus athleta Chriſti dicebat, cupiens me ad ſuſtinendam ſolitudinum vitam, huiuſmodi prænuntiationibus prouocare. Nam quadraginta octo annos in eadem cellulâ ſuâ ſe habitare dicebat, nullius ſe vmquam feminæ vultum vidiſſe confirmans, ne ſororis quidem, neque ſemetipſum edentem aut bibentem ab altero viſum.

Heraclides in Bithyniâ creatur epiſcopus.

Ioannes 48 annis non feminam, non pecuniam vidit.

Ad hunc videndum & ancilla Chriſti Pœmenia venerat. Cui ille non viſæ quædam per alium ſecreta mandauit, admonuitque eam ne de Thebaidis regione proficiſcens, diuertere Alexandriam vellet: quòd ſi eum nollet audire, in tentationem eam quamdam neceſſe eſſet incidere. Sed cùm illa ſeu per negligentiam, ſiue per obliuionem ſuam, non ita vt iuſſerat ſanctus ille, feciſſet, Alexandriam venit, vt cerneret ſibi incognitam ciuitatem. Dum ergo iter conficeret iuxta oppidum cui Nicius nomen eſt, applicuerunt naues eius ad reſoluendum longæ nauigationis laborem. Ingreſſi igitur pueri ad terram, quadam proteruitate ducti contra loci illius ruſticos, quorum ſuperbiam audaciamque nullus fert, iurgia excitare cœperunt. Ex quibus multitudo memorata, eunucho quidem vni digitum abſcidit, ac rapuit, & alium trucidauit, ſanctum autem Dionyſium quem vulgus eſſe epiſcopum neſciebat, propè merſit in fluuium, ipſam vero iniurijs terroribuſque confecit, reliquis omnibus pueris vulneratis.

Pall. c. 47.

Ioannes Pœmeniæ lapſum prænuntiat.

Vita beati POSSIDONII *monachi Thebæi.*

CAP. XXIII

De Poſſidonio Thebæo viro probatiſſimo atque patientiſſimo inenarrabilia quædam & multa memorantur. Tam autem manſuetum virum, tam verè monachum, tamque nihil habentem in ſe malitiæ, nullum ego alterum vidi; nam apud Bethleem cum eo per annum integrum vixi eo tempore, cùm ſederet in illâ regione, quam Pœmenion dicunt, & multò plures in eo ſcio me vidiſſe virtutes; inter quas hoc mihi quondam & ipſe referebat, dicens: Vno anno cùm in eo loco, qui Porphyrites vocatur, habitarem, nullum hominum dum illic degerem vidi, ſermonem nullius audiui, non attigi panem, ſed de paucis tantùm dactylis vixi & herbis agreſtibus, ſi quas inuenire potuiſſem. Intereà aliquando cùm penitùs alimenta, quibus ſuſtentari poteram, defeciſſent, egreſſus ſum de ſpeluncâ mea, vt vſque ad eas partes quæ ab hominibus inhabitantur accederem, & per totam ambulans diem, vix habitaculum meum duobus millibus abeſſe cognoui. Circumſpiciens igitur velut equitem quemdam videre me credidi, habentem militis ſpeciem, & caſſidem capite ſuo geſtantem, cui in tiaræ modum criſta ſurgebat. Quem cùm militem verè putarem, ad ſpeluncam redire properaui. inueni autem illic reuerſus continuò ciſtellam, quæ vuas & ficus recenter lectas habebat: quam ſtatim rapui, & ſic ſpeluncam lætus intraui. Per duos autem menſes cibus ipſe maximo mihi ſolatio fuit.

Pall. c. 77.

Poſſidonius totus manſuetus.

Cùm panis ei deeſſet, ciſtellam plenam vuis & ficubus inuenit.

Miraculum verò ſanctiſſimus Poſſidonius circa Bethleem feciſſe memoratur huiuſmodi: Quædam mulier prægnans à ſpiritu immundo ſanguinabatur, & tempore partus ſui cum maximâ difficultate pariebat: eam enim ſpiritus ille cruciabat. Cùm igitur mulier infelix ſic vexaretur à dæmone, maritus eiuſdem ad ſanctum Poſſidonium decucurrit, rogans eum vt dignaretur venire, atque orare pro eâ. Ingreſſiſque nobis ad orationem ſimul, cùm ille ſtans cœpiſſet orare bis in terrâ tantum modò fixis genibus, impurum illum ſpiritum mox fugauit. Aſſurgens autem de ſolo, dicit hoc nobis:

Curat mulierem grauidam à ſpiritu immundo.

nobis: Orate rogo; iam nunc enim, dum ſpiritus iſte expellitur, ſignum quoddam monſtrabitur nobis. Et vt ſic fieret nobis, poſt hæc ipſius ſancti dicta à fundamentis parietem veſtibuli dæmon abſcedens erum ſetum atque deiecit. Per totum autem ſeptennium ipſa muliercula ſemper muta permanſerat. Poſtcà verò quàm à ſancto illo qui eam à dæmone liberauit, viſitata eſt, mox & peperit, & loqui promeruit.

Dæmon egrediens æs ignit.

Pall. c. 82. Huius viri etiam prænuntiationem (quam prophetiam vocant) aliquando cognoui: poſtea & Simonem admirabilem virum, quem interim ego notaſſe ac noſſe me memini.

Interpolata ſunt hæc nec cohærent. Omiſſa eſt narratio de Hieronymo.

Hic mihi beatiſſimus atque abſtinentiſſimus Poſſidonius etiam iſta referebat, quod à quadrageſimo ætatis ſuæ anno, vſum panis in victu proprio non haberet, neque vſque ad medium diei ſpatium iracundiam aduerſus vllum tenuiſſet. Hæc ſunt miracula atque ſigna fortiſſimi in Chriſto Poſſidonij, quæ diuina gratiâ operatus, in his vitam ſanctam finire promeruit.

Cap. xxiv

Vita SERAPIONIS *monachi*, CLEOMONIS, *& cuiuſdam* VIRGINIS.

Pall. c. 83

ALIVS quidam Serapion nomine fuit, qui Sindonius cognomen acceperat, quia nullâ alia veſte, niſi ſolâ ſindone vtebatur. Quem nihil vmquam habuiſſe vel poſſediſſe ſatis notum omnibus fuit, propter quod & apathes, id eſt impaſſibilis, vocabatur, quia nullum patiebatur deſiderium poſſidendi. Peritiſſimus autem erat ſcientiâ litterarum, Scripturaſque omnes tenaciter memoriterque recolebat. Qui ex nimiâ abſtinentiâ omnium rerum, & ex iugi diuinorum meditatione librorum, cellulæ vnius quiete non poterat eſſe contentus, ſed per diuerſas mens ſemper ipſius trahebatur. Toto igitur mundi fine diſcurrens, ad talis gloriæ virtutem aſcendit. Huius enim habitus * (id eſt voluntatis) mens eius erat: vnde & voluntatum affectionumque differentias, non ſubſtantiarum vocamus.

Serapion ſindone tantum indutus.

Hoc deeſt in MS. Moret.

Hoc autem de eo patres ſancti aliquando referebant, quòd per monachum aliquem " confeſſorem ſuum, in oppido quodam viginti ſolidorum pretio paganis ſemetipſum diſtraxerit mimis; & quos ſignatos pro ſe acceperat ſolidos, apud ſe ipſe ſeruauerit. Tamdiu ergo, cum prædictis qui eum emerant mimis, in tali ſeruitute permanſit, quamdiu & Chriſtianos eos faceret, & à ludis theatralibus ſeparatet. Nullo autem alio ad victum ſuum, excepto pane & aquâ, vti ſolebat, neque vmquam Scripturas ſanctas legere ceſſabat. Intereà longi temporis ſpatio prior mimæ maritus animo ſtimulante compunctus eſt, tunc & ipſa eius coniux, ad poſtremum etiam domus tota. Dicebatur autem, quòd antequam aliquis eius cognoſceret vitam, pedes quoque ipſis lauaret, vt dominis: poſteà verò quàm ſpirituale lauacrum vterque ſuſcepit, vterque à theatrali actu receſſit, conuerſique ſunt ad caſtam pariter ac piam vitam. Vehementer autem memoratum ac dulciter diligebant virum, hoc dicentes ei: Veni, frater, iam te libertate donamus, eò quòd ipſe nos prior de turpi ſeruitio liberaſti. Ad quos magnus ille Serapion reſpondit: Nunc vobis ego iam neceſſarius non ſum, opus in vobis ſuum Deus per me impleuit, & vtriuſque veſtrûm anima ſaluata eſt. Vnde ſecretum meum vobis, atque hoc quod hactenus celaueram pando. Ego, inquit, miſeratione veſtrarum adductus animarum, quas magno errore implicitas videbam, cum eſſem liber monachus, ex Ægypto genus ducens, propterea meipſum vendere volui, vt vos liberi à magnis peccatis eſſe poſſetis. Quia igitur ad plenum per humilitatem meam hoc fecit Deus, gaudeo: idcircò aurum quod pro me dediſtis, accipite, vt alios quoque quibus ſubuenire poſſim, reperiam. Qui cum illum frequenter atque inſtanter rogarent, vera aſſertione dicentes, quod numquam ſuarum dominum animarum, patrem habiturum eſſent eum, ſi vnà cum ipſis manere dignaretur ac viuere, neque tamen vllo modo perſuadere hoc ei poſſent, tunc dicunt ad eum: Dabis ergo ipſe aurum illud pauperibus, quod nos veluti arrhas quaſdam pro noſtrâ ſalute dediſſe cognouimus. Et ait illis: Date hoc vos, quia veſtrum eſt; ego enim alienas pecunias non dono pauperibus. Dicunt ergo ei: Saltem hoc te magnopere deprecamur, vt vel poſt anni circulum nos requiras Athenis.

Se vendidit mimis, vt eos lucrifaceret Christo.

Aurum reſpuit.

Hic itaque ſanctiſſimus famulus Chriſti frequenter peregrinando ad Helladam peruenit, ac per triduum moratus Athenis, à nullo panem quo veſceretur accepit. Nam neque pecuniam habebat, non pellem, non peram, non quidquam aliud ſecum præter ſindonem, quâ fuerat amictus, ferebat. Cùm iam ergo vſque ad quartum diem nihil penitùs edendo veniſſet, eſurire vehementer cœpit. Nihil enim eo ieiunio peius, quod extorquetur inuito, ex cuius neceſſitate procedit ſæpè perfidia. Sedit ergo ſupra quemdam colliculum ciuitatis, vbi primates eiuſdem oppidi concilium habere conſueuerant, & illic manus etiam ſuas percutiendo clamabat vim ſe maximam pati, his ſermonibus dicens: Athenienſes viri, ſuccurrite. Concurrentes autem omnes ſimul qui ſecumque palliis, quoſcumque cernimus bitis eſſe veſtitos, interrogant eum quid haberet, vnde veniſſet, vel quid diceret ſe pati. Tum ille reſpondit: Ab Ægyptiorum quidem genere deſcendo, conuerſatione monachus. Ex quo tamen de patriâ meâ quæ erat mihi vera, diſceſſi, in trium fœneratorum manus incurri: ex quibus duos quidem, quocumque modo debitum ſoluens potui declinare, & ſic ea quæ ab ipſis obijciebantur effugere; tertius autem adhuc ille me retinet, nec habeo vnde ei ſatiſfacere poſſim. Cumque illi requirerent ab ipſo fœneratores, quibus ſe debitorem eſſe diceret, ſciſcitabantur ab eo qui illi eſſent, vel vbi degerent, vel quis ille qui ei moleſtus eſſet: quem ſi oſtenderet, adiuturos ſe in omnibus eum pollicentur. Tunc ille: A principio, inquit, iuuentutis meæ, hi tres mihi ſemper moleſti fuerunt, cupiditas pecuniæ, deſiderium voluptatum, & voracitas ventris: ex quibus tebus duas, hoc eſt pecuniæ ac voluptatum cupiditatem euaſiſſe iam videor, neque mihi vlteriùs ſunt moleſtæ; tertiam verò (quam dixi voracitatem) ferre non poſſum. Nam cùm quarto die iam ex neceſſitate ieiunem, viget me illa ſicut ſeueriſſimus fœnerator, exigens debitum ſolitum ſemper ac flagrans, & niſi reddidero, mortem minatur. Tunc quidam philoſophorum putantes eum compoſita quædam & ficta narrare, vnum ſolidum obtulerunt ei. Quo ille ſumpto, & cuidam qui panes vendebat, dato, vnoque tantùm ab eo pane ſuſcepto, mox ab eadem profectus eſt ciuitate neque tamen vmquam poſtea ad ipſam reuerſus eſt. C. g-

Abſque pecuniâ, abſque perâ, abſque pelle eucedit.

Tres perniciosi fœneratores, auaritia, gula, fornicatio.

Gula importunus fœnerator.

nito autem eo philoſophi illi, omnique rei veritate perſpectâ, magnum neſcio quem virum eſſe firmantes, reddito vnius pretio panis, ſolidum ab eo quem ille ſuſceperat, receperunt.

Vendidit ſe viro Manichæo, vt ipſum reduceret ab errore.

Cùm ergo veniſſet beatiſſimus ille circa Lacedæmonis loca, vnum illic de prioribus ciuitatis, bonum in ceteris rebus virum, omneſque de domo ipſius Manichæos eſſe cognouit. In hac rurſus domo iuxta exemplum ſuperius vendidit ſe, & intra duos annos tam ipſum domus dominum ab execrabili ſectâ, quàm coniugem eius totamque familiam abſtractos, Eccleſiæ tradidit. Quem illi iam non quaſi famulum diligebant, ſed quaſi fratrem attendebant potiùs aut patrem, verum benedicentes Deum.

Romam Serapion nauigat.

Poſt paululum tempus, cùm ab eis diſceſſiſſet hic ſpiritualis adamas Serapion, cum multis alijs & ipſe ingreſſus eſt nauem, reddito pretio priùs quod acceperat à dominis, quaſi Romam nauigaturus. Nautæ verò ſuſpicantes quòd ſumptus haberet, & quòd quaſdam ſecum auri ſpecies attuliſſet, ſuſceperunt eum, nihil ab eo penitùs requirentes, nec ambigentes quòd vnus aliquis ex ipſis, res eiuſdem quoque vt ceterorum, in parte nauis conſtituiſſet. Dum igitur nauigarent, & iam abeſſe quingentis ab Alexandriâ ſtadjs viderentur, cœperunt omnes qui cum ipſo ingreſſi fuerant, circa ſolis occaſum ſumere cibum, quod & nautæ ipſi iam fecerant. Cumque eum primo die non viderent edentem, cauſſam eſſe aliquam de nauigationis moleſtiâ crediderunt. At cùm nec tertio quoque nec quarto die cibum caperet, epulantes ipſi iam quinto die in ſummâ illum quiete perſeuerantem ſic alloquuntur. Cur, inquiunt, homo, hîc ſolus ipſe non comedis? reſpondit, non habere ſe dicens. Quo audito viciſſim ſe nautæ interrogare cœperunt, quiſnam res eius ac ſumptus ſuſcepiſſet in naui. Et cùm nulli ab eo datum aliquid repperiſſent, obiurgabant eum, iſta dicentes: Quemadmodum aſcendiſti ſine ſumptibus nauim? vnde mercedes daturus es nobis? vnde ipſe victurus es? Ait ille virorum patientiſſimus: Ad me nihil pertinet; educite me atque proijcite ad illum vbi me inueniſtis locum. Nautæ indignantes dicebant: O ira! etiam ſi centum ſolidos dares, numquam hoc libenter faceremus, cùm ſit nauigij tanta proſperitas: quapropter propoſitum cœptæ nauigationis implemus. Ita igitur manſit in naui ſecurus, vt ei vſque Romam nautæ omnes alimenta præberent.

Perſtat in naui ieiunus ad 5. dies.

Pallad. cap. 84.

Vbi ergo attigit Romam athleta Chriſti fortiſſimus, cœpit requirere curioſiùs quiſnam illic magnus eſſe aliquis monachus diceretur, vel quæ virgo Dei prædicaretur à cunctis. Cùm intereà Domnioni cuidam fortiſſimo atque abſtinentiſſimo, miraculiſque famigerato factus eſt notus, cuius lectulus poſt ipſius mortem ſolebat curare languentes. viſo hoc igitur ab eodem, & ædificatus & doctus eſt ad perfectum. Ille enim vir eruditus, atque inſtructus ſcientiâ & bonis moribus erat.

Lectus Domnionis curat ægrotos.

Pallad. cap. 85.

A quo fortè cùm quæreret, quis alter monachus, vel quænam virgo deuota in vrbe memoratâ degere diceretur, cognouit eſſe illic virginem quamdam, quæ ſe ab omnibus ſeparata clauſiſſet intra cellulam ſuam, atque illic quieſcens, nullum hominum vmquam videret. Quærit mox ipſius domum: quam cùm inueniſſet, accedit ad vetulam quamdam, quæ in miniſterio memoratæ virginis erat, hoc ei dicens: Vade, & nuntia virgini, quia neceſſariò eam videre deſidero. Illa verò reddidit reſponſum dicens, quòd ex multis annis neminem vidiſſet. Dicit ei: Vade, nuntia ei; Deus enim me ad colloquium ipſius miſit. Illa verò nec ſic quidem voluit nuntiare. Cùm itaque illic duos vel tres dies obſeruaſſet, & tum demum ab eâ ſuſceptus fuiſſet, ait eidem: Quid hîc ſedes? Illa reſpondit: Non ſedeo, ſed ambulo. Dicit ille: Quò ambulas? Illa, ad Dominum, inquit. Ait ille: Viuis, an mortua es? Illa reſpondit: Credo in Deo meo, eſſe me mortuam ſæculo: nam carne qui viuunt, ad Dominum ire non poſſunt. Ait ille: Si igitur hoc ipſum perſuadere vis mihi, fac ipſa quod facio. Illa reſpondit: Si poſſibilia tantùm iuſſeris, faciam. Tunc ille reſpondit: Poſſibilia cuncta ſunt homini huic ſæculo mortuo, præter ſolam impietatem. Deinde ait: Egredere & procede. Et illa reſpondit: Vigeſimum & quintum annum ago, ex quo numquam ex hoc loco egredior: quam ob cauſſam ergo vis hodie procedam? Ait ille: Vah, nónne tu dixiſti, quòd ſæculo mortua ſis? vnde manifeſtum eſt, quòd & ſæculum tibi. Quod ſi verum eſt, & mortuus nihil ſentit; vnum ergo eſt, ſiue non procedas, ſiue procedas: ergo progredere. Hæc audiens virgo, proceſſit.

Virgo inclusa nullum hominum vmquam videns.

Quid ſit mundo eſſe mortuum.

Virgo 25. annis incluſa.

Poſtquam autem proceſſit è cellulâ ſuâ, & ad quamdam baſilicam venit, rurſus ille ſanctiſſimus illic ad eam loquitur: Si ergo vis ſuadere mihi certiſſimè, quòd mortua ſis, nec iam cum hominibus placens viuas, fac & ipſa quod facio, & verè te mortuam ſæculo ſcio. Et ait virgo: Quid vis ampliùs faciam? Exue te, inquit, veſtibus tuis, & omnes res quibus vteris, ita vt ego, ſuper humerum tuum pone, & ſic tranſi per mediam ciuitatem, & eodem more me nudum nec aliquâ verecundiâ perturbatum ſequere præcedentem. Ad hoc illa reſpondit: Sed multorum animas, quæ me tam deformiter ambulare videint, lædo, & aut inſanam cuncti eſſe credent, aut dæmonem pati dicent. Ait ille: Et quid hoc ad te, ſi aut dæmonioſa credaris, aut voceris inſana? Tu enim apud illos qui hæc loquuntur, vt dicis, mortua es. Mortuo autem numquam curæ eſt ſiquis ei vel detraxerit, vel irriſerit; nihil enim horum poteſt ſentire. Tunc dixit ei virgo: Obſecro te, quidquid aliud vis in meo propoſito, iube, & faciam. Ad hanc enim vſque vitæ menſuram nondum perueni: oro autem peruenire quandoque. Tunc ille famulus Chriſti, dixit: Vide ergo ſoror, ne magnum iam aliquid eſſe te credas, & tamquam cunctis hominibus ſanctiorem, & te mortuam rebus ſæcularibus glorieris. Didiciſti enim quòd viuis, & adhuc hominibus places. Nam longè plus te mortuus ego ſum, qui per memetipſum omnibus opere monſtro verum eſſe quod dico, faciens hoc quod ipſa non potes facere; nec pati me aliquid, nec in aliquo deformari puto. Tunc igitur eam talibus verbis in ſtudio humilitatis edoctam, & de quadam ſuperbiæ vel tumoris arce depoſitam, reliquit abſcedens.

Mirãdum hoc, non imitandũ.

Multa præterea ſunt magna admirandaque quæ fecit, ex quibus non ſentire ſe quòd in mundo eſſet probauit: ſexageſimo autem anno finiuit hanc vitam, & in deſertis ipſis ſepultus eſt locis.

Vita EVAGRII *diaconi monachi.* CAP. XIV.

DE Euagrio diacono qui vbique memoratur viro, qui apoſtolorum moribus vixit, non eſt iu- Pallad. cap. 86.

Euagrius Origeniſta fuit

eſt iſtum tacere, ſed oportet nos ipſius facta monumentis tradere literarum, ſine dubio legentibus cunctis, & gloriam bonitatis Saluatoris noſtri ad fructus eis profutura. Dignum igitur exiſtimo, vt à principio vitæ eius incipiam, diligenter exponens quemadmodum ad propoſitum tale peruenerit, quam congruo ſtipendio ac prædicabilis vitæ fine defecerit in ipſis ſolitudinibus conſtitutus, quinquageſimum ætatis & quartum annum agens. De quo Scriptura ſancta, quod dixit, probauit: In paruo tempore multos impleuit annos; verè enim placita erat Domino anima eius. *Sap. 4.*

Hic ergo genere Ponticus fuit, ex oppido quod Hiberorum nominatur, filius presbyteri, multarum eccleſiarum curam gerentis, quos * Periodeutas vocant. Primùm factus eſt lector à ſancto Baſilio eccleſiæ Cæſarienſis epiſcopo, circa fines montis Argei. Poſt mortem autem ſancti Baſilij, videns eum ſpiritualibus aptiſſimum rebus benedictus atque venerandus Gregorius * Nazanzenæ epiſcopus ciuitatis, ille qui inſignis prouidentiâ, doctrinaque præclarus, nullâ ſe humani generis paſſione lætum probauit, diaconum ſupradictum Euagrium fecit. Vnde cùm ſanctus Gregorius ad maximum conuentum epiſcoporum vocatus Conſtantinopolim vſque veniſſet, ſancto eum Nectario epiſcopo tradidit ac reliquit, grandi Scripturarum peritiâ hæreticorum omnium nænias deſtruentem.

Euagrius lector à ſancto Baſilio creatus. *Gregorius Nazianzenus eum ordinat diaconum.* ** Nyſſenæ Palladio Heruett.* *Verſatur apud Nectariũ CP. epiſcopum.*

Cùm igitur vehementer impugnans peruerſarum vanitatem erroremque ſectarum, in vrbe memoratâ floreret, ac maximo omnium honore frueretur, prior quidem, vt ipſe referebat poſtmodum nobis, laqueis deſiderij mulieris implicitus, ex his tamen ipſe continuò liberatus, amari ab eadem muliere quam amauerat cœpit. Quæ quidem cuiuſdam illuſtris & viri de magnatibus viri coniunx erat. Euagrius igitur Deum ante omnia metuens, tum autem & conſcientiam erubeſcens ſuam, atque ante oculos dedecoris execrandi magnitudinem ponens, & omnium hæreticorum ex alienis malis gaudium atque lætitiam; intentiſſimè deprecabatur Deum, vt conatus tantos ipſe qui ſolus poterat, impediret. Cumque prædicta ei mulier inſiſteret, neque poſſet ille prior à voluptate rabiei ipſius ſeparari, eò quòd multis irretitus iam eſſet ac varijs eius officijs, ipſaque inſiſtente paratum eſſet periculum, poſt paululum tempus ſuſceptâ à Deo oratione quam fecerat, antequam eius, quo flagrare cœperat, mali experiretur incendium, viſio quædam ei oſtenditur Angelorum, habentium militum ſpeciem, quæ ad præfecturæ officium pertineret. A quibus ad exitium ſuum militis teneri ſe ſubitò videbat, ferroque per totum corpus ligatum in carcerem tradi, nec ab aliquo tamen cauſſam ob quam talibus pœnis ſuccumberet, audiebat.

Euagrius agitur concupiſcentiâ in muliere. *Viſione deterretur ab amore libidinoſo*

Ipſe autem conſcientiam cogitans ſuam, cùm intelligeret ac videret quòd propter illa quæ norat, iſta pateretur, putaretque quòd ad præfectum omnia maritus mulieris detuliſſet, damque ſub tali metu ante fores iudicis intremiſceret, qui quaſi aliam in manibus habens cauſſam, & de ſimili crimine occupatos varijs quoſdam tormentis conficere videbatur. Dum ergo fortiter timet, atque vltra modum anhelare ſe ſentit, ſubitò Angelus ille qui tali eum viſione tremefecerat, in cuiuſdam amici ipſius conuertitur formam, ac ſic eum quem cum quadraginta reis alijs vinctum videbat, alloquitur: Quid, inquiens, domine diacone, ſic teneris? Ille reſpondit: Quantum ad rem quidem veram ſpectat, ignoro; ſuſpicor tamen quòd quidam ex præfecturæ officio me inculauerit, matrimonio me ſuo credens inſidiari; & vereor ne fortè corruptus pecunijs ipſius iudex ſupplicio me mortis addicat. Tunc ille, Si conſilium, inquit, amici tui accipis, non expedit tibi diutiùs in hac ciuitate verſari. Ad hæc dixit Euagrius: Si me Deus ex his liberauerit malis, & vlteriùs in Conſtantinopolitanâ vrbe me videris, ſcias tales me modò pœnas meritò ſuſtinere, & maioribus his debere torqueri. Tunc ille ait: Si hæc vera ſunt, affero tibi Euangelium, in quo ſi iuraueris mihi quòd ex hac ciuitate diſcedas, & animæ tuæ decetero curam geras, faciam te de neceſſitatis huius periculo liberari.

Angelus in amici cuiuſdam ſpecie Euagrium ſolatur. *Iurat Euagrius ſuper Euangelia ſe egreſſurum ciuitate ad euitandum periculum.*

Exhibito itaque Euangelio, atque in eodem ſacramento ipſi dato, quòd præter vnam diem quo recellulas ſuas deferret ad nauem, non eſſet Conſtantinopoli moraturus, cœpit videre quòd iuſiurandum quod eidem præbuerat profuiſſet, & quòd quaſi à quæſtione illâ iudiciorum, quod in præteritâ nocte metuerat, fuiſſet penitùs abſolutus. Conſurgens ergo de ſomno, ſecum cogitabat, hoc dicens: Quamuis in ſomnis iurauerim, tamen iuraſſe me memini. Mox igitur ingreſſus cum recellulis ſuis nauim, Ieroſolymam nauigauit.

Venit Ieroſalymam, & à Melaniâ excipitur.

Quò cùm eſſet aduectus, atque illic à ſanctâ Melania Romanâ illâ feminâ fuiſſet exceptus, iterùm cor ipſius, vt Pharaonis aliquando, dæmon obdurauit. Et quoniam adhuc in ipſis ardoribus iuuenilis æui erat, quædam rurſus & illic alia tentatio ſenſus eius inuaſit, nullique quidquam tale ſignificans, cœpit illic iterùm veſtes ſibi mutare, & differendo cum multis gloriæ vanæ illicitamenta ſectari. Sed ille qui ſemper perditiones noſtras impedit Deus, memoratum grauiſſimo febrium igne corripuit. Ex quo cum longâ ægritudine domuit, & per ſex menſium ſpatia corpus eius attriuit, carneſque conſumpſit, vnde habere proprij mali fomenta conſueuerat.

Rurſus ad ſeculum redire tentat. *Morbo reuocatur Euagrius.*

Cum igitur plurimorum ars exquiſita medicorum omnia quidem facere tentaret, neque vllum tamen curationis genus quod ad ſalutem ei proficeret inueniret; hæc ſancta Melania ad ipſum locuta eſt: Multùm, inquit, mihi diſplicet huius tuæ ægritudinis longitudo; dic ergo mihi, quæ ſunt tui cordis arcana? infirmitas enim iſta ſine voluntate ac iudicio Dei non eſt. Tunc ille omnem feminæ ſanctæ confeſſus eſt cauſſam. Cui hoc illa reſpondit: Promitte, inquit, mihi ante conſpectum Dei, quòd ad propoſitum monachorum habitantium ſolitudinem reuerteris, & ego quamuis ipſa peccatis videar inuoluta, tamen precabor Dominum, vt tibi viuendi tribuat commeatum. Cumque hoc ſe facturum fuiſſet pollicitus, intra paucos dies recepit ſanitatem. Et de lectulo ſurgens, mox cœpit de profectione quam ſpoponderat cogitare. Tunc benedictæ ipſius Melaniæ ſtudio, veſte mutata inde deſcendit, & ad Ægyptiacum Nitriæ proficiſcitur montem: in quo degens cùm biennij tempus impleſſet, tertio anno ad interiores ſolitudines pergit. Vbi quatuordecim annos in ijs locis, quas Cellas nominant, vixit, vnam quotidie panis libram edens, vnumque ſextarium abſumens olei in menſibus tribus, ille qui in-

Amictu monaſtico induitur. *Auſteritas eius qui delicatam vitam fuerat ſecutus.*

qui inter copias magnas atque delicias cum maxima ſemper voluptate viuebat. Faciebat autem quotidie centum orationes, hoc tantùm per ſingulos annos ſcribens, quod ex mercede operis ſui poſſet ei ad emendatioris vitæ alimenta ſufficere. Subtiliter enim illâ ſcribebat manu, quam [11] Oxyrincham vocant Græci.

Intra quindecim ergo annos ad perfectum mente purgatus diuinam gratiam meruit, ita vt haberet & notitiam & ſapientiam ſpiritualem, vt & bonorum ac malorum ſpirituum differentias noſſet. Scripſit iſte libros, quos his vocabulis nominauit, [16] vnum Epea, alterum Nonaxon, tertium Antiphyron, arteſque monſtrauit quibus poſſent dæmones ſubiugari.

Varia ſcribit.

Fortiter huic ſemper ſpiritus fornicationis incubuit: nam ſicut nobis & ipſe referebat, per totam noctem hiemis tempore nudus ſtabat in puteo, vt gelu quoque carnes eius conſtringerentur.

Vt fregerit dæmonum impetus.

Aliquando iterùm blaſphemiæ ſpiritus eum cœpit vrgere, & ad ſacrilega eumdem contra Deum verba compellere, ob quod quadraginta iugiter dies ſine tecto fuit vt ipſe dicebat, in tantum vt per corpus ipſius totum quædam papulæ illi, quas ſæpè in corporibus vidimus, exirent.

Huic quodam die tres ſimul dæmones aſtiterunt in ſpecie clericorum, de fide cum eo tractare cupientes, ex quibus vnus Arrianum, alter Eunomianum, tertius Apollinarium ſe eſſe dicebat. Quos omnes ſapienter ac breuiter diſſerendo ſuperauit.

Idem iterùm quadam die cùm eccleſiæ claues perdidiſſent, inuocato Chriſti nomine ſignauit illam oſtij partem vnde erat clauis, & aperuit, manu pulſans fores.

Crucis ſigno oſtium aperit.

Hic ipſe tam vehementer expertus eſt dæmones, atque ab his toties verberatus eſt, vt numerus eſſe non poſſit.

Vni quidem diſcipulorum ſuorum omnia quæ ipſi poſt decem & octo annos eſſent futura, ſingulatim res ipſas prophetando prædixit.

Præuidet futura.

Dicebat autem, Ex quo, inquit, ad ſolitudines veni, non lactucæ, non ſilueſtris oleris cibum ſumpſi; non viride attigi, non vuas, non poma, non carnes, non balneas vidi. Ad poſtremum ſexto decimo talis vitæ ſuæ anno, in quâ nihil quod coctum eſſet edebat, cùm neceſſe eſſet corpori eius propter ſtomachi infirmitatem vt coctum ſumeret cibum, panem quidem attigit numquam, olera tantùm, & [27] polcam, & lenticulam per ſolum biennium guſtans; ita exuit à ſæculo, vt tantùm in eccleſiâ per ſanctam Epiphaniam communicaret.

Crudis viuit.

Epiphaniæ feſto communicabat.

Circa ipſum igitur vitæ ſuæ finem referre conſueuerat, quòd tertium agit annum, ex quo ſe carnali deſiderio intelligeret eſſe liberatum, & hoc poſt talem ipſius vitam, poſt ſudores tantos, poſt tantos labores, poſt illas tam iuges orationes. Nuntiata eſt huic patris ſui mors quondam, atque hoc ei qui nuntiauerat dixit: Quid, inquit, blaſphemas, ô homo? immortalem ego patrem meum noui.

Non afficitur morte patris ſui.

Vita PIORIS *monachi.*

Cap. xxvi. Pallad. cap. 87.

PIOR quidam Ægyptius iuuenis, cùm huic mundo renuntiaſſet egreſſus è paternâ domo, tanti animi circa religionem fuit, vt ſtatueret ante conſpectum Dei, ne vllum iam ſuorum vnquam videret. Poſt quadraginta igitur annos, ſoror ipſius ſenio admodum grauis cùm fratrem ſuum viuere comperiſſet, amentium modo cœpit ardere, donec ad conſpectum ipſius veniret. Cumque ad vaſtiſſima illa deſerta non poſſet accedere, ab epiſcopo loci illius petit, vt ad ſanctos ſcriberet patres, qui in ſolitudinibus ex more degebant, vt videndum ſorori tranſmitterent fratrem. Qui vi maximâ patrum venire compulſus, cum alio quodam itineris ſui ſocio ad ſororis propriæ domum venit, vbi ſe veniſſe ſignificauit, hoc dicens: Pior, inquit, frater tuus venit, & pro foribus aſtitit. Datoque ianuæ ſono, putans quod anus ipſa in occurſum fratris exiret, clauſis ad eam oculis proclamauit, nomine ſuo illam vocans, & dicens: Ego ſum Pior frater tuus, ego ſum, inquam; quantum volueris aſpectu meo fruere. Cumque illi ſatisfeciſſe proprijs ſenſibus credidiſſet, proiecit ſe in orationem, & cùm penitùs ei vt ſurgeret ſoror eius perſuadere non poſſet, benedicens gloriam Dei ingreſſa eſt ad habitaculum ſuum: ille verò oratione in limine domus factâ, ad ſolitudinum ſecreta remeauit.

Pior vouit ſe amicos non viſurum.

Soror fratrem ſuum Piorem videre deſiderans, à fratre illuditur.

Hoc autem ipſius miraculum fertur, quòd cùm in eo vbi degebat loco feciſſet ſibi puteum, & aquam illic amariſſimam reperiſſet, ibidem vſque ad finem vltimum vixit, contentus inuentæ amaritudinibus aquæ, vt patientiam cunctis propriæ virtutis oſtenderet. Multi tamen poſteà monachi, poſt illius mortem degere in cellâ ipſius pertinaci voluntate cupientes, ne vno quidem anno illic habitare potuerunt. Habet enim ipſe locus & timorem maximum ſemper, & ſolatium nullum.

Vita MOYSIS *Libyci.*

Cap. xxvii. Pallad. cap. 88.

MOYSES quidam de Libyâ oriundus fuit, vir manſuetudinis ſummæ & dilectionis immenſæ, qui cæleſti gratiâ ægros curare promeruit.

Hic retulit mihi, quòd cùm adhuc iuuenis in monaſterio ſuo eſſet, ac puteum maximæ capacitatis effoderet, viginti in latum habentem pedes, & centum in profundum, & in tanto ſpatio nullum aquæ ſignum videret, præſertim cùm etiam infra ipſum nulla indicia, in quibus eſſe aliquid humoris putabatur, apparerent, dum centum penè alios effodiſſent pedes, ac nec tunc quidem humorem aliquem inuenire potuiſſent; triſtes, inquit, admodum facti, à tam inutili opere cogitabamus abſcedere. Ecce autem ſubitò ſanctus Pior de vltimis ſolitudinum locis, in maximo ardore æſtus, horâ ſextâ diei admodum ex pelle velatus adſtitit nobis, & his poſtremò locutus eſt verbis:

Piori pellis pro veſte.

Quid, homines paruæ fidei, anguſtiamini, & deſperare voluiſtis? Ab heſternæ enim diei ſpatio vſque nunc triſtitiâ abſorbemini. Deſcendens ergo in profundum, per eas quas illi fecerant ſcalas, oratione illic cum omnibus factâ, ter ferro quod in manu ceperat, ſolum putei percuſſit, hoc dicens: Deus ſacrorum patriarcharum, te, inquit, precamur ac petimus, ne ſine cauſſâ impenſi ſint tanti fratrum labores, ſed præſta ipſis vſum eius quam deſiderant aquæ. Continuò ebullientes de viſceribus ſoli latices perfuderunt precantes. Cumque rurſus oraſſet, cœpit ad propria velle remeare, qui cùm ad ſumendum cibum ab illis retineretur, hoc illis locutus eſt: Propter quod

Putei ſterilitati Pior medetur.

ſum

ſum, inquit, miſſus, hoc factum eſt; nam vt cibum caperem, nemo me miſit.

Cap. xxviii. Pallad. cap. 101.

Vita EPHRÆM *diaconi Ediſſeni.*

DE Ephræm diacono Ediſſenæ eccleſiæ, multa te audiſſe non dubito: dignus enim fuit, qui eſſet in ore ſanctorum. Qui cùm ita vt oportebat, iter viæ ſpiritualis impleſſet, neque vnquam à recto tramite deuiaſſet, meruit per gratiam Dei naturalium habere notitiam rerum: cui benedictio diuina ſucceſſit, atque illa quæ exinde naſcitur beatitudo. Semper igitur vitam quietam agens, atque omnes qui ad videndum eumdem veniebant, per annos plurimos docens, ad poſtremum de cellâ ſuâ talis rei neceſſitate proceſſit.

Auari frumentum ſinunt putreſcere.

Cùm fames admodum grauis in Ediſſenâ ciuitate ſæuiret, miſeratus ille pereuntē multitudinem ruſticam, acceſſit ad diuites, hoc eis dicens: Quare nulla vos, inquit, humanæ naturæ ſic ante oculos veſtros deficientis miſericordia mouet, ſed putrefacta intrinſecus ad condemnationem veſtrarum ſeruatis animarum? Tunc illi, Non habemus, inquiunt, quibus pecuniam egentibus diuidendam ad comparationē ciborum credere debeamus. omnes enim negotiari pro ſuis commodis volunt. At ille iſta dicentibus, Talis, inquit, vobis videor? Habebat autem magnam apud omnes homines ipſe vir famam. Qui tunc ei non falſa dicentes, iſta reſpondent: Scimus te, inquiunt, hominem Dei eſſe. At ille: Credite ergo mihi pecunias veſtras: etiam nunc propter vos ego ordino me ipſum, ſuſcepturus miniſterium peregrinorum atque miſerorum.

Ephræm ſuccurrit fameſcentibus.

Acceptâ igitur pecuniâ intercluſit certis parietibus porticus ciuitatis, & trecentos in ipſis lectulos poſuit, in quibus fame pereuntes reficiebat; morientes quidem ſepeliens, eos autem quibus adhuc ſpes aliqua vitæ erat, in ipſis eorum laboribus curans: omnibuſque pereuntibus fame qui illuc vndecumque confluxerant, quotidianum miniſterium ſuum ad neceſſariam ſollicitudinem præbens, ex ijs quæ ad eum ſinguli quique diuites deferebant.

Impleto autē memorato anno, poſtquam copiæ frugum grandes fuerunt, ſingulis quibuſque ad domicilia propria regreſſis, cùm quibus vel circa quos faceret non haberet, confeſtim ad ſuam reuertitur cellulam, in quâ obijt poſt ſpatium menſis vnius. Huiuſmodi autem occaſionem circa finem illius, ad exemplum Stephani, pietas diuina præſtiterat. Multa verò reliquit, quæ ipſe conſcripſit: ex quibus plura magnâ laude celebrantur.

"Lipomanus hic interſerebat Teſtamētum ſancti Ephræm, quod nec in Heraclide nec in Palladio eſt: habes id inter opera Ephræm.

"Neceſſarium autem valdè & hoc puto, vt mulieribus quoque, ſicut præfati ſumus, viriles mores habentibus atque honeſtos, ad memoriam ſempiternam libelli noſtri paginam præbeamus, quibus Deus noſter non inferiora ſexu virili certamina donauit & præmia, vt demeret alijs negligentibus omnem excuſationis occaſionem. Quæ quia ſexus inferioris videntur, non poſſe ſe dicunt ad commendandam virtutis gloriam peruenire."

Cap. xxix. Pallad. 115.

De PAVLA, EVSTOCHIO, VENERIA, THEODORA, VSIA, ADOLIA, BASSIANILLA, PHOTINA, SABINIANA, ASELLA, AVITA.

MVLTAS igitur feminas vidi, plurimaſque tam viduas quàm virgines noui, inter quas Paulam " Romanam, matrem Toxotij feminam ad genus vitæ, quod eſt ſecundùm ſpiritum, dexterrimo ingenio: [cui quidem, quò minùs ei ſe daret, impedimento fuit Hieronymus quidam genere Dalmata, qui mulierem optimâ indole ad genus vitæ perfectum, cùm in eo multos, ne dicam omnes, longiſſimo poſt ſe interuallo videretur poſſe relinquere, ipſe inuidia motus ad ſuum peculiare viuendi inſtitutum pertraxit.] *Vncinis incluſa deſunt Heraclidi Fabri.*

Eius filia nomine Euſtochium in Bethlehem vitam adhuc monachalem exercet, quam quidem ego numquam allocutus ſum. ceterùm fertur inſigni eſſe pudicitiâ, & regere ſocietatem virginum quinquaginta. *Pallad. cap. 126. Euſtochiū cum 50. virginibus exercetur.*

Noui etiam Veneriam nomine quamdam, comitis Vallacini relictam, quæ diuiſit benè atque diſperſit onus cameli, ſeque vulneribus, quæ ſolent fieri ex nimio opum pondere, liberauit. *Pal. c. 127. Veneria opes elargitur.*

Theodoram quoque tribuni alicuius coniugem quondam, adeò nihil de proprijs ſibi bonis reliquiſſe cognoui, vt ante mortem ſuam aliorum ei miſericordia ſtipem ad alimenta præberet. *Pal. c. 128. Theodora extremè egens.*

Defecerat autem in monaſterio quod * Eſcyca vocabulo nominatur, proximo mari, femina * " iuſtæ ſemper ac per omnia probabilis vitæ, cuius ſororem etiam Adoliam noueram. quæ etſi non potuit germanæ meritis comparari, dignam tamen pro modo virtutis propriæ famam habuiſſe fertur & vitam. *Pal. c. 129. * Pallad. Heſycha. * Vſia. Pal. Vſia probabilis vita. Pal. c. 130. Adolia ſibi Deoq; viuit.*

Baſſianillam quoque nomine feminam vidi, magiſtri quondam militum Candidiani relictam, promptâ mente & moribus ſanctis vſque ad præſens quoque tempus, vehementer inſtitutione monachicæ vitæ ac labore ſudantem. *Pal. c. 131. Baſſianilla aſcetria.*

Eſt & alia Photina nomine, presbyteri Theoctiſti filia virgo, quæ valdè honeſta habetur & ſancta. *Pal. c. 132. Item Photina.*

[Antiochiæ quoque Sabinianam nomine, diaconiſſam honeſtiſſimam vidi: quæ cum ipſo colloqui putabatur Deo, quæque amita beati Ioannis epiſcopi fuit.] *Vncinis incluſa deſunt Palladio.*

Romæ etiam Aſellam nomine bonam valdè Chriſti virginem noui in monaſterio ſenuiſſe, feminam mitem atque manſuetam, multorumque curam illic gerentem. Vbi viros etiam cum coniugibus ſuis vidi, monachorum eo tempore vitas & inſtituta diſcentes. *Pal. c. 133. Aſella & viros & mulieres inſtituit.*

Auitam aliquam Deo dignam cum Aproniano quodam ipſius viro, & filiâ eorum Eunomiâ vidi, adeò placentes Deo, vt transferri ad cæleſtem vitam ante conſpectum ipſius mererentur. Et ipſi enim iam vltimo fine naturæ nunc in Chriſto quieſcunt, qui peccatorum quidem omnium nexibus abſoluti ſunt. Diuinarum autem rerum peritiam atque notitiam ſemper habuerunt. *Pal. c. 134. Auita cū marito & filiâ Deo ſeruit.*

Vita beatorum IVLIANI *&* ADOLII *monachorum.* Cap. xxx.

DE Iuliano quodam in Ediſſenæ prouinciæ partibus ſito viro (qui verè monachus dicebatur) audiui, quòd vſque adeò omnes corporis ſui carnes ad nihilum redegiſſet, vt pellem in ſe ſolam & oſſa monſtraret, ob quod ipſe mercedem à Deo, curationum gratiam in vltimo vitæ ſuæ fine promeruit. *Pal. c. 102. Iulianus pellis & oſſa.*

Alium quoque vidi apud Ieroſolymam, Adolium nomine, ducentem ex Tarſo oppido genus, qui cùm veniſſet illuc, à nullo penè detritam ingreſſus eſt viam: quique non tale quale nos plurimi, *Pal. c. 104.*

rum interrenuit, ſed nouum ſibi quoddam & vltra homines propoſitum conuerſationis inuenit, in tantum, vt dæmones quoque contremiſcerent auſteritatem eius, ac ſuggererent ab ingenti eius abſtinentiâ, continuatione que magnarum vigiliarum; vt propè id quod dicunt phantaſma, hoc eſt non res vera, ſed imago eſſe aliqua putaretur.

Adolius dæmonibus eſt terrori.

Qui Adolius Quadrageſimam obſeruarit.

Per Quadrageſimam quidem quinto quoque die edebat; reliquo verò anni tempore, poſt biduum ſemper cibum capere conſueuerat. Hoc autem in eo magnum, quòd a veſpertinis horis vſque ad tempus matutinorum, quo rurſus ceteri fratres ad oratorium colliguntur, ille in monte Oliueti ſtans in eo loco vnde Saluator aſſumptus eſt, pſallendo & orando pernoctare conſueuerat, & ſiue ſub niuibus, ſiue ſub pluuijs ſeu pruinis, immobilis permanebat. Qui poſteaquam hoc modo ſolitum tempus impleſſet, ſigno mallei, quo fratres ceteros excitabat, percutiens fores omnium cellularum, ad propria oratoria deducebat. In quibus cum vno quoque eorum vnum vel alterum in antiphonas pſalmum canens, iterùmque cum ſingulis preces fundens, ſic ante lucem adhuc reuertebatur ad cellulam ſuam. Quem fratres (verè enim ſub Deo loquar) ſpoliatum veſtibus ſuis aquam ſæpiùs ſtillantibus, alijs induebant, donec illæ ſiccarentur. Sic ergo paulùlper ſomno refectus vſque ad horam tertiam, iterùm pſalmos canens, venire ad alterius diei veſperam nitebatur.

Fratres excitat.

Cum ijs orat.

Hæc Adolij Tarſenſis virtus fuit: qui Ieroſolymæ, conſummatis patientiæ moribus, vixit, & vltimo ibidem fine defecit.

Cap. xx-xi. Pallad. cap. 103.

Vita INNOCENTII *presbyteri.*

De beatiſſimo Innocentio, qui in eâ quæ eſt ad Oliuam eccleſiâ presbyter fuit, à multis quidem & magnis viris audiſti, nihilominùs tamen etiam à nobis, qui cum eo annis tribus viximus, pauca cognoſces. nam quidquid aliorum oculos latuit, nobis non potuit occultari.

Hic ergo ſimpliciſſimus omnium fuit: qui cùm ſub Imperatore Conſtantio, in principijs eius Imperij, in magnorum virorum ordine militaſſet, quique cùm vſque ad illud tempus cum propriâ vxore vixiſſet, habuiſſetque filium nomine Paulum domeſticum militantem; ad poſtremum renuntiauit ſæcularibus rebus. Maledixit autem proprio filio pater, eò quòd presbyteri alicuius filiam corrupiſſet, deprecatuſque eſt Dominum, dicens: Da illi, Domine, ſpiritum talem, vt nullum vnquam ad peccandum in carne ſuâ tempus inueniat. rectius fore credens, ſi cum atrocitate dæmonis, quàm cum corporeæ voluptatis impuritate certaret. Quod quidem ita vt dixit, factum eſt: nam & vſque in præſentem diem Paulus ipſe ferreis catenis vinctus, in eo qui eſt Oliueti monte conſiſtit, & ab immundo ſpiritu pro criminis ſui correptione cruciatur.

Innocentius è matrimonio monachus.

Hic ipſe Innocentius quàm miſericors fuerit, ſi veraciter referre voluero, delirare me in quibuſdam forſitan, pro eius ſimplicitate quis iudicabit. Nam frequenter eum ſurripuiſſe ſuis fratribus cibos, & egentibus dediſſe cognoui. In immenſum enim modum ſimplex erat, neque quidquam mali conſpicere noſſet. vnde diuinam quoque hic gratiam contra dæmones meruit.

Ad quem cum aliquando videntibus nobis, iuuenis quidam fuiſſet exhibitus, quem ſpiritus immundus impleuerat, & omnibus eum ſubiecerat membris; in tantum, vt ego videns eum [illegible] talem, neque ambigens non poſſe curari, [illegible] eius qui videbatur exhibuus, alioſque qui cum deduxerant, propellere iuberem. Euenit autem interea hæc, vt ſuperueniret ſenex, ac flentem & cum lamentatione deflentem propter iam memorabilem [illegible] morbum matrem videret. Victus ergo contuitu vir ille venerabilis lacrymis eius, ex affectu ſancti cordis ingemuit, iuuenemque apprehendit manu, & intra oratorium ſuum, quod ipſe conſtruxerat, & in quo reliquias ſancti Ioannis Baptiſtæ collocauerat, duxit, atque illic orationem pro eo faciens à tertiâ nonam vſque horam diei, incolumem eum ipſo die reddidit, purgatum dæmone, atque conſtrictum omnibus membris; quæ vſque adeò fuerant diſſoluta, vt quoties infelix puer voluiſſet exſpuere, in tergum ſputa iactaret. ita eum diſtorſerat dæmon.

[illegible] à dæmone.

Oratorium reliquijs S. Ioannis Baptiſtæ honeratum.

Paralyticum ſanat Innocentius.

Anicula quædam adijt memoratum virum, quærens ouem quam ſe perdidiſſe deflebat. Dicebat ergo ei: Oſtende mihi ipſum, in quo perdidiſti, locum. Quem mulier cùm ad illa quibus Lazarion nomen eſt deduxiſſet loca, ſtetit illic, & inſtanter orauit. iuuenes autem qui furati ouem fuerant, iam etiam occiderant eam. Dum igitur precem fundit, nullo penitùs confitente, carnibus autem ipſius pecoris intra vineam quæ adiacebat abſtruſis, ſubitò ſupra ipſas volitans coruus ſtetit, partemque inde auferens carnis, rurſus abſceſſit. quo viſo, ille venerabilis ſenex furtum quod celabatur inuenit. Mox autem iuuenes ipſi confitentes proprium reatum, ad pedes eius procidérunt. A quibus poſteà pretium quod iuſtum videbatur exactum eſt, & mulieri redditum.

Furtum oratione detegit.

Cap. xx-xi. Pallad. cap. 115.

Vita PHILOROMI *presbyteri.*

Philoromvm nomine presbyterum quemdam in Galatiæ regione cognoui, cum quo multo etiam tempore fui. Quem virum patientiſſimæ fuiſſe virtutis, ac perfectum per omnia monachum comprobaui: qui ex ancillâ quidem matre, ab ingenuo tamen patre fuerat procreatus. Tantæ autem conuerſationis & libertatis quæ ad Chriſtum pertinet fuit, vt etiam illi qui nobilitate generis inſuperabiles videbantur, erubeſcerent ac ſtuperent mores eius atque virtutes.

Hic eo tempore, quo Iulianus infelix tenebat Imperium, ſæcularibus renuntiauit rebus, magnaque eidem, interrogatus ab eo, cum auctoritate reſpondit. Quem tunc ille (caluitie eidem priùs factâ) iuſſit à pueris verberari. qui ſupplicium plagarum patientiſſimè ferens, maximas ei gratias egit, ſicut poſteà nobis & ipſe referebat. Huic tamen inter principia cum fornicatione ac ventris voracitate grauiſſima fuit pugna: quos ille animi & corporis morbos ita ſuperauit, velut ſi quis immenſum incendium validiſſimis aquis exſtinguat. In quadam enim ſe cellulâ clauſum, ferro ſemper onerauit, non panem [illegible] ex tritico edere voluit, nullum coctum ignibus cibum ſumpſit. Ac tunc demum in decem & octo annis, memoratis paſſionibus domitis, dignum tali victoriâ hymnum Deo cecinit, dicens: Exaltabo te Domine, quoniam ſuſcepiſti me, nec delectaſti inimicos meos ſuper me. Cui frequens ſemper & varius cum ſpiritibus impuris per quadraginta annos, patientiſſimè intra vnius monaſterij clauſtra degenti, conflictus fuit.

Iulianus apoſtata illudit Philoromo.

Tentatio fornicationis & gulæ quomodo ſuperanda.

Pſal. 29.

Hoc

Hoc quoque nobis ſolebat idem referre, quòd per quadraginta ac duos annos ex nullo pomorum genere guſtaſſet. Cùm autem metus illum mortis aliquando vexaret, per ſex annos clauſiſſe ſe intra memoriam mortuorum, vt dæmonem, quem ex formidine ſepulturæ terribilem ſentiebat, in ſepulcris habitando ſuperaret. Libenter hunc ſanctus Baſilius epiſcopus habuit in memoriâ, diſtrictos in eo mores ſemper ac ſimplices, intentionemque ad Deum diligens: qui vſque ad præſentes dies non deſinit libros propriâ manu ſcribere, etiam cùm octoginta annos agat.

S. Baſilius Philoromio familiaris

Dicebat hoc etiam ipſe beatiſſimus, quòd ex quo accepiſſet lauacrum regenerationis, atque myſterij gratiam ſpiritualis, vſque in præſentem diem, ſine cauſâ ſe alterius panē vſum tulliſſe nequaquam; ſed quòd ex laboribus proprijs, ſicut perſuadere ante Deum nobis ſolebat, ducentos quinquaginta ſolidos elephantioſo laborantibus morbo dediſſet, memoratamque pecuniam non ex cuiuſquam alterius vel leui damno, ſed ex manuum ſuarum operibus præſtitiſſe.

Romana peregrinatio.

Qui pedeſter iter omne conficiens, Romam vſque peruenit, atque in eccleſiâ ſancti Petri Paulique orationibus factis; rurſus ad Alexandriam pedeſter remeauit; vbi iterùm preces fudit in baſilicâ martyris Euangeliſtæ Marci. Ieroſolymæ etiam ſecundò fuit, pro honore ſanctorum locorum, proprijſque ſemper ſumptibus ac pedibus martyres ſanctos in omnibus ſufficienter honorauit. Qui & hoc ad noſtram ædificationem ſæpè dicebat, non ſe meminiſſe quòd vnquam ſenſibus ſuis à Deo fuerit ſeparatus.

Peregrinatio Ieroſolymitana.

Hæc ſunt beatiſſimi Philoromi certamina, quibus inuictus apparuit, & hæc ſanctorum patrum immarceſcibilis ei gloriæ corona donatur.

C.XXXIII.

Vita MELANIÆ *ſenioris.*

Pallad. cap. 117.

SANCTA illa & multùm beata Melania, de Hiſpano vel vrbico genere deſcendens, filia quidem Marcellini cuiuſdam exconſulis fuit, vxor autem cuiuſdam honorabilis viri, cuius nomen meminiſſe non poſſum. Quæ vigeſimo ac ſecundo ætatis ſuæ anno ad viduitatem redacta, diuinitatis amore, æterno ſponſo meruit copulari, vſque in finem vitæ ſuæ diligens eum. Quæ nulli ſecreta animi ſui prodens (prohibebatur enim inter principia Valentis imperij) procuratore antè filio ſuo conſtituto, ea quæ habere in mobilibus videbatur cum certis pueris ac puellis in nauem miſit, itaque feſtinans Alexandriam nauigauit. Ex quâ (poſteaquam illic omnia vendidit, & in pecunias totum atque in aurum redegit) Nitriæ attigit montem: atque ibidem venerabiles patres vidit Pambo beatiſſimum, Arſiſium famulum Chriſti, Serapionemque maiorem, Scitienſem Paphnutium, & Iſidorum confeſſorem atque epiſcopum illius ciuitatis quæ vocatur Hermopolis, & ſanctum Dioſcorum. Apud quos in deſertis locis ſex tantùm menſibus commorata, omnes qui illic erant ſanctos viros peragrauit ac vidit.

Melania ſub Valente Imp.

In monte Nitriæ ſanctos patres viſit.

Poſt hæc autem cùm Alexandriæ præfectus Auguſtalis Iſidorum, & Pithimiú, Adelphium, Paphnutium, Pambo, inter quos etiam & quemdam ſenem Ammonium, vnam habentem auriculam, & duodecim epiſcopos presbyteroſque, & alios quoſdam, vſque ad centum duodecim numero, circa Palæſtinam & Diocæſaream damnaſſet exilio, iſtos hæc beatiſſima omnes ſecuta eſt, & ex proprijs facultatibus eis miniſterium ſuum præbuit. Cumque ab illis qui in memoratorum cuſtodiâ erant, prohiberetur hæc facere (ſicut mihi & ipſi ſæpè referebant; nam & ego ſanctum Pithimum, & Iſidorum, & Paphnutium vidi) benedicta tunc illa ſumptâ veſte puerili, circa veſpertinas horas omnia eis vitæ neceſſaria deferebat.

Subminiſtrat monachos relegatis.

Quo cognito Palæſtinæ prouinciæ conſularis, credens quod ſinus ſuos poſſet fumo quodam atque terrore ex pecuniâ eius implere, iuſſit eam (ignota enim ipſis erat) corripi atque in carcerem tradi. Ex quo loco tunc et per internuntios quoſdam ſancta illa mandauit: Ego, inquit, illius filia, & illius coniunx fui, ancilla vero nunc Chriſti ſum, ne ergo me ob vilitatem præſentis habitus contemnendam putaueris, quia facilè extollere, ſi velim, ipſa me poſſum: nec terrere igitur me in aliquo vales, neque quidquam mihi de meis rebus auferre. Atque ideò ne hæc fortaſſis ignorans periculum aliquod aut crimen incurras, idcircò iſta tibi mandaui. Quaſi quæ diceret interdum enim neceſſe eſt aduerſus imprudentes hæc agi, & veluti accipitre vel cane contra eos arrogantiâ vti, quæ cōgruo tempore, ſuperbos comprehenſura immutatur. Talibus ergo verbis mox ipſe territus iudex, excuſauit eidem factum ſuum, & ita eam vt meruerat honorauit. Et iuſſit vt ad illos viros, quoties vellet, accederet.

Hæc autem reuocatis ab exilio memoratis viris, monaſterium apud Ieroſolymam ſibi fecit, in quo viginti & ſeptem annorum tempus impleuit, quinquaginta ſecum ſorores virgines habens.

Melania Ieroſolymis monaſterium virginum extruit.

Erat etiam tunc cum eâ Ruffinus quidam nomine, ciuis Italus ex Aquileienſi oppido, vir nobilium, & in propoſito ſingulari ſatis fortium morum; qui & ad presbyteratum poſteà meruit peruenire. Quo nullus manſuetior, fortior, & placidior, tamquam omnia ſciens, in ſexu virili poterit inueniri. Iſti igitur in viginti & ſeptem annis omnes apud Ieroſolymam ſanctos atque peregrinos epiſcopos, monachos, virgineſque (hoc enim vouerant Deo) ſuſcipere proprijs ſumptibus ac fouere conſueuerant, omneſque ad ſe venientes meliores tantarum ac talium rerum contemplatione fecerunt. Illos etiam quadringentos numero monachos qui propter Paulinum ſe ab Eccleſiâ ſeparabant, ſuctæ ſurſus Eccleſiæ reddiderunt, omneſque etiam præter hos peruerſæ ſectæ homines, & contra Spiritum ſanctum ſacrilego ore certantes, ad Eccleſiā noſtram, vera ſuadendo, ac iugiter cunctos docendo reuocauerunt, honorantes quidem ac ſæpè paſcentes eiuſdem loci clericos. Et hæc pariter facientes, vitam ſuam pio ſtudio finierant, nulli quidem ex ſe vel leuem dantes ſcandali ſuſpicionem, totum verò orbem terrarum ſpirituali ædificatione pleniſſimum relinquentes.

Peregrinos veri cauſâ Ieroſolymā venientes excipit.

Hæreticos & ſchiſmaticos conuertit.

Vita CHRONII *presbyteri.*

C.XXXIV.

Pallad. cap. 89.

CHRONIVS quidam nomine, oriundus ex vico, cui Phœnicis vocabulum eſt, quique deſertis eſt proximus locis, quindecim millia paſſuum, 10 dextro pede numerans, à proprio vico vſque ad certum deſertorum emenſus eſt finem. vbi factâ oratione, puteum effodit ſibi, in quo optimæ aquæ reperit venam, ſeptem tantummodò (quas orgyas vocant) ad putei ima deſcendens; circa quem & cellulam ſibi paruulam fecit.

Cheremon fugit locum habitatum. Ex quo die in eadem manſione ſe conſtituit, ſummis Deum precibus orauit, ne ad ea quæ ab hominibus habitantur loca vlterius accederet. Poſt paucos autem annos meruit presbyter fieri: habuitque ſecum collectos ex diuerſis fratribus vſque ad ducentos numero viros.

Annis 60. altari ſeruiuit. Magnam verò hanc ipſius dicunt fuiſſe virtutem, quod per ſexaginta annos altari ſeruiens Dei, ac fungens officio ſacerdotij, numquam de ſolitudinibus egreſſus eſt, nec niſi proprio opere ac ſudore quæſitum attigit panem.

Cap. xxxv. *Vita* IACOB *monachi, &* PAPHNVTII CEPHALA, *& de quibuſdam ſubito mortuis, & lapſis aliis.*

Palladius cap. 90. IACOB etiam nomine aliquis, qui Clodus nomen acceperat, ex vicinis eidem coniunctus eſt locis, vnaque ambobus vita perfecta in monaſterio erat. vtroſque autem benedictus Antonius norat.

Pallad. cap. 91. Quodam igitur die, cùm ſanctus quoque Paphnutius, quem Cephalam cognominabant, vnà cum ipſis degeret, vir magnam Dei dono ſcientiam Scripturarum habens, qui tam vetus Teſtamentum *Paphnutius Θεοδίδακτος.* omne quàm nouum interpretari ſolebat, cùm tamen ipſe nihil de Scripturis ſanctis aliquando legiſſet. Adeò autem erat mitis & placidus, vt propheticam quoque poſſet manſuetudine vitæ ſuperare virtutem. De quo tale refertur præconium, *Annis 80. vnâ tunicâ vtitur.* quòd per octoginta annos numquam habuerit duas ſimul tunicas.

Hos igitur cùm ego & ſancti diacones Euagrius & Albinus vidiſſemus, ſimul quærebamus ex ipſis, ſcire cupientes quænam eſſet cauſſa quæ nonnullos fratrum errare faceret, interdum & peccatum aliquod incurrere, aut penitùs à recti itineris propoſito deuiare.

Pallad. cap. 92. Cheremon ſedens in opere moritur. Acciderat enim illis ipſis diebus, vt Cheremon nomine monachus, reſidens in cathedrâ ſuâ repentè moreretur, defunctumque in eâ ipſum atque in manibus opus quod faciebat tenentem, ſubitò alij fratres viderent.

Pallad. cap. 93. Fodiens puteum obruitur. Euenerat etiam, vt vnus ex fratribus, dum puteum conatur effodere, terrenæ molis aggere obrutus interiret.

Pall. c. 94. Quidam ſiti mortuus. Vtque alter quoque de Scithenſibus locis veniens, in ipſo itinere, cùm ſitim non poſſet ferre, deficeret.

Pallad. cap. 95. Inter quos eo ipſo tempore & Stephanus quidam relicto monaſterio fratrum, libidinis cauſſâ ad ſæcularem deſcenderat vitam. Et de Eucarpio & de Herone Alexandrino, & Palæſtino Valente, & de Ptolemæo Ægyptio, qui in Scithenſibus degebat locis, quæcumque ipſis aduerſa prouenerant, referebantur. Propter quæ omnia ſanctos illos precabamur viros, vt nobis cauſſas earum exponerent rerum, *Vnde ſolitarij quidam erumpant in intemperantiam.* quare homines tam probabilis vitæ in deſertis degentes locis, aut mente mutari, aut ad turpia ac libidinoſa transferri, aut quibuſcumque alijs modis decipi vel perire compellerent.

C. xxxvi. *De reſponſionibus ad interrogata præcedentia.*

Pallad. cap. 95. ILLI verò nobis huiuſmodi dedêre reſponſum, pariterque cum illis etiam ipſe Paphnutius, in quo maxima omnium rerum ſcientia erat, quòd omnia quæcumque in hoc ſæculo fiunt, dupliciter diuiduntur, in voluntatem & in permiſſionem Dei. Quæcumque igitur ex animi virtute procedunt, & ad Dei gloriam fiunt, ex Dei voluntate *Virtus ex Dei voluntate.* proueniunt: quæ autem periculoſa ſentimus atque damnoſa, in quibus aut peruerſitatem aliquam deprehendimus, aut ruinam, hæc rurſus permiſſione Dei fiunt. permiſſio autem ipſa ex ratione deſcendit, id eſt, ex peccato aliquo, vel infidelitate ſurrepente paulatim. *Vitium ex Dei permiſſione.* Non poteſt enim fieri, vt is cuius ſapientia probatur & vita, in peccatum alicuius turpitudinis ruat, aut dæmonum dolis in laqueos præcipitetur erroris.

Nihil malo propoſito aggrediendum. Quicumque igitur corrupto mentis propoſito, quicumque temerariâ voluntate à tramite virtutis exorbitant, illi facilè peccare conſueuerunt. Deſeruntur enim diuinitatis auxilio, ne poſſint intelligere profutura: vt cùm ſe à Deo intellexerint derelictos, caſumque peruerſæ mutationis agnouerint, incipiant vel propoſitum ſuum vel factum emendare. Interdum autem actus ipſe non eſt in crimen eſt, quando non ex recto propoſito, nec ex eo quo conueniat more à nobis aliquid perpetratur. Quod nouimus frequenter accidere. Vt ſi is qui turpiter viuit, flagitioſo animi propoſito circa iuuenem puellam miſericors eſſe videatur, propter finem quidem ipſius rei turpem, ſed per actum rationabilem, quo quaſi puellæ & deſolatæ defenſionem ſe præbere demonſtret. Euenit rurſus, vt ex propoſito quiſpiam recto miſericordiam quidem ægroto impendat aut ſeni, & ex diuite ſe pauperem faciat, parcâ tamen manu, & cum mœrore quodam mentis inuitæ, vt rectum quidem videatur eſſe propoſitum, actus autem ipſe indignus *Eleemoſyna danda in hilaritate.* ſuo propoſito iudicetur. Oportet enim miſericordem cum lætitiâ & cum largitate miſereri.

Præterea memorati viri prærogatiuas quaſdam in ſenſibus plurimorum eſſe dicebant. Quorumdam enim faciles ad virtutem & acutas animas, prædicabant habere optimos mores in propoſito inſtitutiſque monachorum. Sed quando aliquid non fit propter idipſum quod nouimus bonum, neque factum, neque ingenium mentis humanæ, neque illæ ipſæ prærogatiuæ quæ infixæ ſunt mentibus plurimorum, imputantur datori bonorum omnium Deo, ſed magis totum adſcribitur volun*Deo, non voluntati propriæ bona adſcribenda.*tatis propriæ poteſtati. Tunc cùm neceſſariò relicti à Deo fuerint, incidunt in turpitudinem aliquam, in quâ erubeſcenda multa vel patiuntur, vel faciunt per eum ipſum, qui in his turpis vitæ actu lapſus cecidit. Cúmque paulatim ſobrietate mentis admoniti, ab eo animi tumore diſcedunt, quam putabant magnam aliquam eſſe virtutem, donatoris cognito damnare coguntur.

Quoniam verò ille qui arrogantiâ eloquentiæ ſuæ, & ex ingenio vel acumine mentis inflatus eſt, non adſcribit ante omnia originem atque fomenta ipſorum bonorum Deo, quæ ex ipſius tantùm fonte deſcendunt, ſed ſui hoc eſſe exiſtimat ſtudij *Arrogans & inflatus ab Angelo prouidentiæ deſeritur.* ſuæque naturæ, remouet tunc ab ipſo prouidentiæ ſuæ angelum Deus. A quo cùm fuerit deſtitutus ille qui ex alienis ſibi donis placens cœperat ſuperbire, à dæmone inimico ſuo expugnatur ac vincitur, & in aliquod turpitudinis crimen incurrit. Ex quo irrationabilium animalium vel canum more, vſque ad diabolicam illam perſuaſionē, quæ ſuperbia eſt, inſaniendo deſcendit. Illo enim ſemel caſta ac probabilis vitæ teſte ſublato, quodcumque

que ... tales vel qualeſcumq; ... dixerint, nec credi ab aliquo, nec in ... poteſt. Nam quicumque ſanctis diſſerentes eos audire conſueuerant, incipiunt ipſos fugere, exectantes flagitioſi animi ingenium doctrinam, velut fontem qui ſanguiſugis plenus eſt, licet quiſquam ſitiens, tamen vitare cogatur, vt ſermo diuinarum Scripturarum perhibetur, hoc dicens Peccatori autem dixit Deus; Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum?

Pſal. 49.

Et verè ſiant eſſe peccantium mentes pollutis fontibus putes. Nam voracitati atque ebrietati ſtudentes, cœnoſis locis comparantur: pecuniæ cupidi vel rapaces, iis quos impleuerunt ranæ: illi vero qui ſunt immudi vel ſuperbi, habentes in ſe aliquam tamen ſcientiæ peritiæque notitiam, pares iis fontibus iudicantur, qui ſerpentes inter latices ſuos nutriunt. Quibus ſemper quidem ſe min facundus vt vtilis humor exuberat, ſed à nullo tamen poſſunt libéter hauriri, propter ſuorum amaritudinem morum. vnde ſanctus Dauid hæc tria ſibi dari à Deo dona poſtulabat, bonitatem, & diſciplinam, & ſcientiam. Sine bonitate enim & diſciplina ſcientia nimis inutilis eſt. Et ſi quidem ille qui talis eſt ſe emendare feſtinet, relictà eà cauſſà, ob quam deſeruit eum Deus (ſuperbiam loquor) voluerit que menturam ſui cognoſcere, vt iam de reliquo neque contra alios ſe vt melior aut maior extollat, ſed Deo ſéper gratias agat, rurſus ad eum profectò remeabit ſcientia bonorum actuum teſtimonio glorioſa. Nam facundia ſpiritualis niſi cum honeſtis moribus vitæ caſtiſq; concordet, illis erit ſimilis ſpicis, quæ ventorú corruptione vitiatæ ſpeciem tantummodò ſpicarum gerunt, non tamen habẽt ea quæ poſſunt hominem iuuare vel paſcere.

Gul ... qu ... Ava ... bundi.

Pſal. 118. Cur Dauid petit bonitatem, diſciplinam & ſcientiam

Facundia ſine honeſtis moribus eſt inſtar ſpica cassida.

Omnis igitur lapſus hominis, qui vel linguæ vel ſenſus vitio procreatur, quique ex vniuſcuiuſque actibus, vel ex omni corporis noſtri parte deſcendit vſq; ad ſuperbiæ magnitudinem, ex eo ſemper accidere ſolet, quia Dei fauore nudamur. Qui tamen hoc ideò facit, vt parcat magis iis hominibus quos relinquit. Nam ſi cum damnabili illà (quam in ſe habent) morum peruerſitate, ingeniis quoque eorum eloquentiæ fomenta ſuppeditaſſent, quaſi teſtimonio quodam ſuo animaret eos Dominus; ſine dubitatione perfecti dæmones fierent, cùm intelligerent ſe vitæ ſordibus inquinatos ad ſublimia conſcendere.

Hæc quoque nobis memorari dicebant ſanctiſſimi atq; optimi viri: Quando aliquẽ videritis peſſimæ quidem vitæ, eloquentiæ tamen magnæ, dæmonis illius meminiſſe debetis, quem cum Chriſto loquétem legimus in Scripturis ſanctis. Recordari etiam vos oportet & illius loci in quo nouimus ſcriptum: Serpens autem ſapientiſſimus ferarum omnium in terris erat, cui illa ſapientia magis obfuit; quia nullum in ſe habuit alterius virtutis auxilium. Oportet enim bonum ac prudentem virum ſapere quidem illa quæ ei Deus dederit, loqui autem illa quę ſapit, & illa facere quæ loquitur. Nam ſi non occurrat eloquentiæ veritas cum virtutibus vitæ, moribuſque honeſtis, panis profectò ſine ſalibus fatuus eſſe videbitur, qui manducari iuxta Iob dicta non poterit, aut nimis cauſſa iis qui eum comederint erit. Si enim panis ſine ſalibus edi poteſt, poterit eſſe & aliquis bonus guſtus in ſermonibus ... vanis, & qui non bonorum actuum teſtimonio ... borentur.

Vità peſſimus & eloquens eſt dæmonis imitator.

Matth. 4.

Gen. 2.

Eloquentia ſine virtutibus panis ſine ſale.

Iob 6.

Diuerſis autem modis famulos interdum ſuos deſerit Deus. Aliquando enim hunc propter alicuius occultam vir utem, vt ceteris reuelari poſſit ac prodi, veluti in ſancto illo athletà Iob, cui Deus ſecreta ſua manifeſtans, ita dicebat: Noli mecum recuſare iudicium, neque ob aliam cauſſam putaueris me tibi hæc dediſſe reſponſa, niſi vt iuſtus omnibus demonſtreris. Mihi quidem, cui nihil poteſt eſſe celatum, notus admodum eras: ſed quia alij te homines neſciebant, qui me propter diuitias (quas acceperas) à te exiſtimabant coli; idcircò huiuſmodi tentationem ad te venire permiſi, idcircò omnes opes tuas abſtuli, vt oſtenderem cunctis ſapientiam tuam, quæ etiam in illo ſtatu poſſet gratias actitare.

Iob 40.

Tentatio quandoque immittitur vt iuſtus probetur.

Alio iterùm modo relinquere homines videtur Deus, quando eos à ſuperbiæ malo auertere cupit, quod in ſancto nouimus Paulo: nam & Paulus tunc à Deo putabatur relictus, cùm tot ac tantis opprimebatur vndique colaphis, tamque diuerſis quas Scriptura ſancta numerat tribulationibus fatigabatur (Datus eſt mihi, inquit, velut angelus ſatanæ, qui me colaphizet, vt non extollar) ne fortè, ſi cum iis quæ per diuinam gratiam miranda faciebat, aliquam habuiſſet quietem aut abundantiam rerum, cum illo tanto honore, quantus illi ab hominibus deferebatur, diabolus eum palpatum pluribus bonis atque reſolutum, ſuperbià quadam noui tumoris extolleret.

Quandoque, vt à ſuperbià præſeruetur

2. Cor. 12.

Relictus eſt à Deo quondam paralyticus & ille propter propria delicta, cui dixit Ieſus: Ecce factus es ſanus, noli amplius peccare, ne quid tibi deterius contingat.

Ioan. 5.

Iudas quoque relictus eſt, qui verbo Dei prætulit argentum, ob quod laqueo ſe ſuſpendit & periit. Relictus eſt & Eſau, & peccati crimen incurrit: inteſtinorum enim maluit ſordes, quàm benedictiones paternas. Quæ omnia cogitans Spiritu ſancto plenus beatiſſimus Paulus, dicebat de talibus qui deſeruntur à Deo: Et ſicut non probauerunt Deum in notitia habere, tradidit illos Deus in reprobum ſenſum, vt faciant ea quæ nõ conueniunt. De aliis autem quibuſdam qui putant diuinam habere notitiam, ſed qui corrupta & ſuperbæ eſſent mentis, ſic dixit: Quoniam cùm cognouiſſent Deum, non ſicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, ſed euanuerunt in cogitationibus ſuis, & obſcuratum eſt inſipiens cor eorum. Dicentes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt, elationis atque tumoris dæmonio copulati. Vnde ſequitur: Propter quod tradidit illos Deus in paſſiones ignominiæ, vt contumeliis afficiant corpora ſua in ſemetipſis. Idcircò hoc intelligere nos oportet, non poſſe fieri vt quis peccati grandis alicuius crimen incurrat, niſi antè eum diuina prouidentia pro malis moribus dereliquat.

Actor. 1.

Gen. 27.

Rom. 1.

Propter malos mores à Deo relinquimur.

Vita abbatis ELPIDII *& collegarum eius* ENNESII, EVSTATHII, *&* SISINNII *Elpidij diſcipuli.* CAP. XXXVII.

ELPIDIVS quidam fuit de Cappadociâ genus ducens, qui poſtea & ad presbyteratus honorem meruit peruenire. Erat autem de monaſterio Timothei Cappadocis cuiuſdam Chorepiſcopi, viri admodum magni. Qui Elpidius in vnà de memoratis ſpeluncis habitaculum ſibi fecit.

Pallad. c. 106.

Elpidius habitat in ſpelunca.

Tantum autem abſtinentiæ ſtudium in ſe ipſo

monſtrauit, vt vinceret cunctos. Per viginti enim & quinque quos vixit annos, ſolo Dominici ac Sabbati die ſumebat cibum, & per noctes totas ſtando & orando pſallebat. Quem ſicut apes regem ſuum, ita innumera multitudo fratrum ſecuta, fecit quamdam videri in ſpeluncis ipſis ac ſolitudinibus ciuitatem. Erat autem maximæ voluptatis, ſtupendam vitæ varietatem & conuerſationem eorum cognoſcere. Hunc ipſum Elpidium veræ ſpei gloriâ gratulantem, & propter Chriſtum tribulationum pericula ſuſtinentem, cùm quadam pſalleret nocte nobiſcum, ſcorpio vulnerauit, quo ille calcato, nec ſtando quidem in quo fuerat mutauit ſpatium. Ita eum, quem ipſius ſcorpionis ictus inuſerat, contempſit dolorem.

Annis 25. tantùm comedit Sabbatis & Dominicis.

Illaſus ſcorpionem calcat.

Quodam autem die cùm vnus ex fratribus exiguam partem ſarmenti ex aridâ vite teneret, accipiens illam à fratre, dum in ſummitatem montis ſederet, velut plantans eam infodit ſolo, & certè cùm tempus plantationis omnino non eſſet: quod ita in immenſum creuit modum, & tam magna eadem vitis effecta eſt, vt ſe ad ſuperiora diffundens, totius eccleſiæ tecta cooperiret.

Sarmentũ ab eo plantatum creſcit in vitem.

Erat etiam cum hoc athletâ Chriſti Enueſius vir magnus & honeſtus, ac frater eius Euſtathius, quibus vna vita continentiæ, atque eadem conſummatio fuit in Chriſto.

Pallad. cap 107. & 108.

Vſque adeò autem memoratus Elpidius nullis animi vel corporis paſſionibus ſubiacebat, proprijs membris vario abſtinentiæ labore conſumptus, vt ſolis roſtat oſſium eius iuncturis luceret.

Elpidius vix oſſibus hæret.

A quibuſdam autem ſtudioſis eius diſcipulis, talis fertur relatio, quòd per viginti & quinque annos numquam ſe ad Occidentem conuerterit (& ſanè ſpeluncæ oſtio mons in altum editus imminebat) & quòd poſt ſextam quoque horam à medio mundi vertice in partes occiduas declinantem numquam viderit ſolem, neque ab Occidente ſurgentes conſpexerit ſtellas. Qui ex quo memoratam ſpeluncam ingreſſus eſt, numquam de eius monte deſcendit, donec corpus eius ſepultum eſt.

Semper ad Orientem conuerſus.

Huius Elpidij Siſinnius nomine diſcipulus quidam fuit in Cappadociâ natus, ex ſeruili quidem origine genus ducens, ſed habens in Deo fiduciæ libertatem. Debemus enim humillimum etiam genus quorumdam conſcribere, vt maior gloria ingenuitatis appareret quæ donatur à Chriſto, per quam ad veram atque cæleſtem nobilitatem libertatemque reuocatur. Iſtaque cùm apud magiſtrum ſuum per ſex vel ſeptem annos fuiſſet, ad poſtremum intra ſepulcrum ſe clauſerat quoddam, in quo triennij tempus ſtans ſemper orabat: vbi non nocte, non die aut deambulauit, aut ſedit, aut iacuit. quique grauam quoque contra dæmones meruit ſpiritualem. Nunc autem regreſſus ad patriam presbyter factus eſt, collegitque in vnum fratres pariter ac ſorores. Qui adeò ſine vllo vitio mentis & corporis vixit, vt nullam generis eſſe diſtantiam inter mares ac feminas comprobaret, vt Scripturæ ſanctæ illud impleretur: In Chriſto enim Ieſu neque maſculus neque femina ſumus. Eſt autem & peregrinis omnibus hoſpitalis, & certè cùm ſit cognitum ſatis, nihil eum pecuniùs poſſidere, ad eorum opprobrium atque ſupplicium, qui cùm ſint diuites, nihil vmquam egenis largiuntur.

Pallad. cap. 109.

Siſinnius Elpidij diſcipulus.

Sepulcro ſe includit.

Presbyter creatur.

Galat. 3.

Hoſpitalitate inſignis.

Vita GADDANI *ſerui* [illegible]

Cap. XXXV [illegible]

NOVI ego Palæſtinæ quemdam Gaddanum nomine ſenem, qui ſine tecto ſemper circa loca Iordanis fluminis vixit. Contra quem aliqui Iudæorum inuidiæ furore præcipites, dum ille in regionibus mortui maris degit, armati gladio aliquando venerunt, & cùm vnus ex ipſis eumdem ferire voluiſſet, tale miraculum Deus fecit, vt dextera eius quam erexerat percuſſurus, areſceret, gladiuſque ex illius digitis, à quo tenebatur, caderet.

Gaddanus abſque tecto viuens.

A [illegible]

Vita ELIAE *monachi.*

Cap. XXXIX Pallad. cap [illegible]

ELIAS quidam nomine monachus, in illis ipſis locis intra ſpeluncam ſolitus viuere, vir caſtigatiorum ad perfectam regulam morum, hoſpitalis & charitate pleniſſimus, cùm quadam die quorumdam ad eum fratrum multitudo veniſſet (nam publicus illic tranſitus erat) ſubitò ei defuit panis. Qui propriâ nobis fideliter relatione narrauit, quòd cùm admodum triſtis eſſe cœpiſſet, ingreſſuſque eſſet ſpeluncam ſuam, tres illic panes magnos atque recentes ſubitò reperiſſet. Ex quibus viginti ſimul fratres vſque ad ſatietatem refecti ſunt. Vnum autem ex ipſis panem ſupereſſe, eumque poſteà per viginti & quinque dies victui ſuo ſufficiſſe memorabat.

Tres panes Eliæ diuinitus ſuppeditantur ad exercendam hoſpitalitatem.

Vita SABAE *ſerui Dei.*

Cap. XLI Pallad. cap. 111 dicitur Sabbatius

SABAS quidam nomine, Ierichuntinus genere, ſæcularis vir & vxorem habens, in tantum omnes monachos diligebat, vt per deſerta omnium cellas noctibus circuiret, & ante ſingulas quaſque poneret manſiones modios ſingulos dactylorum, tantum & olerum quantum putaret poſſe ſufficere, eò quòd vſum panis neſciunt ij monachi qui in Iordanis regionibus viuunt. In quem leo quadam die impetum fecit, quemque intra vnum lapidem conſecutus corripuit atque deiecit, & aſinum tantummodò eius auertit ac rapuit.

Iordanis aſcetæ non veſcuntur pane.

Leo irrſit in Sabam.

Vita ABRAMII *monachi.*

Cap XII. Pallad. c 105.

ABRAMIVS quidam nomine fuit, Ægyptius genere, qui ſatis duram atque aſperam vitam in deſertis locis habuit. Qui cùm aliquo tempore ex vanâ quadam præſumptione mente captus fuiſſet, ad eccleſiam venit, & iurgari cum presbyteris cœpit, hæc dicens: Presbyter à Chriſto factus ſum iſta nocte, & ſuſcepit me diuina ſacra ſcientem. Quem poſteà patres ſancti à ſolitudinibus ſeparatum, traditumque ſæculari magis atq; communi conuerſationi hominum, reduxerunt ad priſtinam animi ſoſpitatem, curatumque atque omni ſuperbiâ liberatum, per quam illum dæmon illuſerat ad agnitionem humilitatis propriæ infirmitatiſque reuocauerunt.

Abramius ex præſumptione illuſus.

Reducitur ad communem vitã

De MELANIA *ſeniore, iuniore,* PINIANO, ALBINA, SILVIA, IOVINIO.

Cap. X [illegible]

Pallad. c. 118.

[DE ſanctâ illâ atque admirabili Melaniâ ſummatim quidem aliqua ſuperiùs indicaui, nihilominùs tamen & reliqua quæ deſunt, in his ſermonibus comprehendam.] Quantum opum illa diſperſerit, amore maximo Dei, velut flammâ ignis accenſa, meum tantùm non [illegible] referre, ſed illorum qui que qui in Perſi[illegible] regionibus

[illegible] vni [illegible] abſtulit bonis facta [illegible] q[illegible] pl[illegible] runt atque lenſ[illegible] atque ipſum an[illegible] adhuc [illegible] ue, [illegible] tenta ac neceſſaria omnia [illegible] lctis, [illegible] alteris, carceribus, atque [illegible]. C[illegible] arcentes quoque eius, ac filij pro-curatores ipſius, ex facultatibus propriis [illegible] ulta præbebant. Quæ in tantum atque ita iugiter in [illegible] ipſum [illegible] s ac fouendo permanſit, vt ne vnius quidem in ſolo palmi ſpatium voluerit poſſidere. Vt nun[illegible] quam ſic vnici deſiderio [illegible] & amore caperetur, quatenus aliquando à dilectione Chriſti poſſet [illegible]. Cuius orationibus magis atq; perpetuis, & ipſe ille iuuenis eruditione laudabili, moribus bonis, & ſecularibus quoque honoribus erexit, perueniique ad [illegible] matrimonium nuptiarum, ex quo & filios ſuſcepit duos.

Poſt multum verò temporis cum audiſſet eandem nupſiſſe neptem ſuam Melaniam viro, renuntiare autem poſt nuptias ſæculo hunc velle cognouiſſet, metuens ne qui malæ vitæ homines ac malæ ſectæ peruerſæque doctrinæ eidem iungerentur, ob hoc ipſum cùm iam admodum ſenex, hoc eſt ſexaginta eſſet annorum, de Cæſarienſium ciuitate ad vrbem Romam intra dierum viginti ſpatium nauigauit, atque illic propter quos venerat viſis, benedictum illum quidem neptis ſuæ maritum, Pinianum nomine, honeſtum ac nobilem virum, paganum tamen, inſtantiſſimè docuit, & Chriſtianum protinus fecit, cui perſuadere ſpiritualiter potuit, vt etiam à concubitu propriæ ſe coniugis abſtineret.

Confirmatos hos ergo ſimul, hoc eſt Melaniam neptem ſuam, & Pinianum eius maritum, Albinam quoque cum ipſis nurum ſuam, hoc eſt vxorem filij ſui, per omnia docuit. Itaque illis omnibus ſuaſit, vt rebus qualecumque habebant in vrbe diſtractis, ad caſtum atque tranquillum vitæ portum venirent. Contra omnes autem alios Romani nominis viros atque matronas, veluti contra feras aliquas quotidie dimicabat. Prohibebant enim illi eam ab omnibus ceteris, verentes ne & alios ad tale propoſitum doctrinæ ſuæ ſermone conuerteret. Illa autem ipſis ita dicebat: Scriptum eſt ante quadringentos numero annos,

1 Ioan. 2. Quia hora iam venit extrema. Quid ergo tam libenter moramini in vanitate illius vitæ? timere debetis ne Antichriſti tempus aduentet: neque vobis diuitiis veſtris ac parentum bonis frui iam liceat. Et hos igitur omnes ſæcularibus laqueis liberatos, ad ſolitudinum vitam fecit venire. Illum quoque admodum iuuenem conſilio docuit vt volebat, & ad Siciliam vſque perduxit; omnibuſque rebus ſuis ibi diſtractis, atque auro de prædiorum annumeratione collecto, Ieroſolymam rurſus tranſuexit. Vbi omnibus ſuis opibus ex propriâ voluntate diuiſis, intra quadraginta dies, optima ac manſuetiſſima feminarum beato fine requieuit, relicto apud Ieroſolymam monaſterio, ſufficientibuſque ei ſumptibus deputatis.

Vbi verò omnes illi abſceſſerunt è Româ, tempeſtas quædam ac procella barbarica oppreſſit ipſam vrbem repente, & vſque adeò omnia eius [illegible] ac rapuit, vt ne æs quidem quod in publico ſtare conſueuerat, relinqueret: ita cuncta hoſtilis impetus prædæ euertit ac perdidit, vt illa Roma quæ 10 mille & ducentis annis aucta ſemper fuerat, ac ſemper ornata, vna ſ[illegible] hidò quaſi iam [illegible] ac [illegible] omnis [illegible] videretur. Tu[illegible] igitur & [illegible] quid [illegible] ter [illegible] næ [illegible] temperauerant, lætabantur, quòd intoleranda mala quæ [illegible] eſt ſemper obſidio, ſubtracti fuiſſent. Et [illegible] quidem [illegible] obedire noluerunt, ſtupuerunt virtutem & gloriam Dei, qui tali permutatione rerum credere perſuaſit incredulos; quia o[illegible] al[illegible] ſub captiuitatis iugum mi[illegible], memoratæ [illegible] cuſtodierunt atque ſeruatæ ſunt domus, quæ ſtudio ſanctæ Melaniæ tamquam ſ[illegible] illud quod holocauſtoma vocant) a Deo fuerant reſeruatæ, ceteris in vrbe qui eorum aduerſabantur ſaluti, ſera pœnitentia infructuoſaque concluſis.

Fuimus autem vt poſtea ſimul ad Ægyptũ ex Æliâ proficiſceremur, ſanctam Siluiam deducentes virginem Dei, Ruffini autem ex præfecti ſororem.

Erat etiam nobiſcum Iouinus tunc diaconus, nunc verò ciuitatis Aſcalonenſium epiſcopus, vir admodum ſanctus, & amator & lector ſtudioſiſſimus literarum. Cùm ergo in [illegible] te nos æſtus vehementiſſimus occupaſſet, & Peluſium oppidum fuiſſemus ingreſſi, ſanctus Iouinus æſtu nimio fatigatus, cœperat manus ac pedes proprios frigidiſſimæ aquæ refouere infuſione. Quo ita vt deſiderauerat facto, ſuper pelliciam ſe atque in ſolo ſtratam proſterneras pluuiam. Ad quem ſancta illa Siluia veluti filium verum ſapiens mater acceſſit, & mollitiem ipſius delicia ſque reprehendens, ita dicebat: Quemadmodum auſus es, hanc ætatem agens, in qua adhuc ſanguis tuus viuit, ſic curare ac fouere corpus tuum? non intelligis, quæ ex hoc naſci ſoleant animæ læſiones? Crede igitur mihi confidenter loquenti, quòd ſexageſimum ipſa ætatis annum agens, exceptâ ſummitate digitorum meorum, non ora, non pedes, non partem aliquam membrorum aquâ laui, & hoc cùm variis ſemper ægritudinibus laborarem, & ab ipſis quoque cogerer medicis vti lauacro, numquam tamen volui antiquum corporis mei morem palpare, non in lecto quieui, non in lecticâ recumbens iter feci.

Hæc ipſa eloquentiſſima fuit, magnumq; amorem habuit literarum, vt ita legẽdo noctes in dies verteret, omnes antiquorũ interpretum libros notiſſimos habens. Inter quos tricies centena millia verſuum legendo tranſierat: Gregorij, Pierij quoque, & Stephani, Baſilijque & aliorum ſtudioſiſſimorum virorum vicies centena millia. Quæ tamen non quaſi perfunctoriè tranſcurrebat, ſed vnumquemque ſepties auctorem reuoluens. Vnde mendacij ſcientiâ nominum atque ſectarum penitus liberata, cæleſtibus pennis per gratiam literarum ad æternam ſpem Saluatoris, gallina ſpiritualis effecta, potuit euolare, immortales ab eo viciſſitudines receptura.

Vita OLYMPIADIS *viduæ.* CAP. XLIII

HVIVS veſtigia ſubſecuta Olympias nomine [illegible] ſtiſſimis moribus femina, ac Dei amore flagrantibus, propoſito eius exhibuit parem vitam, in omnibus diuinarum ſequens Scripturarum conſilium. Quæ Seleucij quidem ex-comitis ſecundùm carnem filia fuit; neptis verò Ablauij præfecti, nurus autem paucis tantùm diebus Nebridij, qui præfectus Conſtantinopolitanæ vrbis fuit, ſed vxor omnino nullius: dicunt enim eam virginem eſſe defunctam, Verbi veri-

Marginal notes: Coniugem continentiam ſuadet. — Ad contemnationem ſæculi multos inducit. — Ieroſolymis moritur, monaſterio [illegible]. — Roma ſic capta. — Pallad. c. 145 — dicitur Siluania. — Pallad. cap 143. — Iohannes dictus. — Iouinus epiſcopus Aſcalonæ. — Auſtera vita Siluaniæ. — Doctorum ſcripta ſtudioſè legit. — Pallad. cap. 144. — Olympias ſtirpe nobilis. — Virgo in matrimonio.

Eleemoſynarii larga.

ve[illegible], magis [illegible] negotiantem. Quæ omnes facultates ſuas in pauperes fratres diſperſit atque diuiſit. Cui non paruum fuit ſemper pro veritatis aſſertione certamen. Multas etiam alias feminas docuit, multos vt oportebat presbyteros atque epiſcopos honorauit. Ad confeſſorum quoque palmam, pro veritate quam coluit, meruit peruenire. Cuius nomen ac vitam in Conſtantinopolitana vrbe degentes, ipſis, vt dixi, ſtudent confeſſoribus comparare. Nam talis in hoc mundo finis quoque ipſius fuit. Omnibus ad poſtremum periculis ſe propter nomen Dei oppoſuit.

Confeſſoribus accenſenda.

CAP. XLIV

Vita CANDIDÆ *viduæ, &* GELASIÆ.

Pallad. cap. 145.

QVAM rurſus ſecuta eſt ſimilis moribus vitæ beata mulier, nomine Candida, Traiani magiſtri militum filia, magna Chriſtiani nominis & cultrix egregia caſtitatis, conuerſatione laudabilis, eccleſias ſanctas atque epiſcopos colens. Quæ filiam quidem propriam, doctrinæ ſuæ virginitatis ordine copulatam præmiſit ad Chriſtum, vt maximum donum laterum ſuorum atque virtutum. Poſtmodum verò conſummato caſtitatis ac ſanctitatis officio, bonis omnibus rebuſque ſuis competenti diſtributione diſperſis, & ipſa ſuam filiam ſubſecuta eſt.

Candida filiam virginem Deo dicat.

Hanc ego laborantem noctibus ac propriis manibus molentem ſemper, ad infringendas vires corporis ſui noueram; atque hoc referentem ſæpiùs audiebam, quia cùm ieiunium ei ſolum ſufficere non poſſet, etiam laborioſas ſibi vigilias addidiſſet, quæ aduerſum incorporeas poteſtates vnà cum ieiunio dimicarent, quo ſuperbiam mentis tumoremque deponeret. Hæc ipſa ab omni animalium carne ſemper abſtinuit, piſcem autem & oleta cum oleo feſtis ac ſanctis diebus ſumere ſolens; per reliquum æui ſui tempus poſcâ & ſicco pane contenta viuebat.

Vt corpus exerceat, molit.

Abſtinet à carnibus.

Pallad. cap. 146.

Cuius deinceps imitata eſt veſtigia Gelaſia nomine caſtiſſima mulier, quæ ſenſibus piis ad iugum virginitatis acceſſit. Tribuni autem cuiuſdam filia fuit. Huius & optimæ feminæ memorabilis virtus refertur, quòd numquam iracundiam ipſius viderit ſolis occaſus, ſiue contra ſeruum, ſiue contra ancillam, ſiue contra quemque alium fuiſſet irata. Fugiebat enim hæc beatiſſima memoriam malitiæ, ſciens quòd iter eius ad æternam mortem perduceret.

Gelaſia mitis & iniuriarũ obliuiſcẽs.

CAP. XLV.

Vita SALOMONIS *anachoretæ.*

Pallad. cap. 96.

IN Antinoo Thebaidis prouinciæ ciuitate quatuor annis iugiter fui, per quod omne tempus monaſteria illic vniuerſa cognoui. Habitant autem mille & ducenti viri probatiſſimi in memoratæ territorio ciuitatis, ſuarũ ſe manuum ſudore paſcentes. Ex quibus multi (quos anachoretas vocant) ad rupium & ſolitudinum ſe ſpeluncas contulerunt.

Anachoretæ in ſpeluncis rupium.

Inter quos Salomon nomine, monachus caſtiſſimus atque mitiſſimus fuit, qui gratiâ diuinitatis acceperat patientiam ſingularem: quique ſe quinquageſimum in ſpeluncâ ſuâ annum habere dicebat, manibus ſemper ſuis victui ſuo ſufficientiſſimè ſubminiſtrans. Scripturas autem ſanctas omnes didiciſſe videbatur.

Salomon 50. annis in ſpeluncâ degens.

CA. XLVI.

Vita abbatis DOROTHEI *&* DIOCLIS.

Pallad. cap 97.

DOROTHEVS quidam presbyter in ſpeluncâ alia degens immenſæ bonitatis fuit, & irreprehenſibilem ipſe vitam peregit. Qui eò quòd meruerat ſacerdotis officium, omnibus illic [illegible] mysteria fratribus [illegible]ſtrabat.

Huic quondam iunior illa Melania [illegible] Melaniæ neptis, de qua in ſequentibus dicam, quingentos numero tranſmiſerat ſolidos, [illegible] vt fratribus illic degentibus eos ipſe diuideret. Ex quibus ipſe tres tantummodò tulit, reliquos Diocli cuidam ſolitario monacho iuſſit dari, viro omnium rerum ſcientiâ prædito, quem longè ſe ſapientiorem eſſe dicebat, qui poſſet ſine aliquâ læſione animæ cuncta diuidere, cum ſciret amplius ac rationabiliùs quantum cuique diſtribuere debuiſſet, dicens ſibi illos tres ſolidos poſſe ſufficere.

[illegible] cap.

Dorotheus pecuniæ contemptor

Pallad. cap. 98.

Hic ipſe Diocles grammaticus quidem primùm fuit, philoſophiæ autem ſe poſteà dederat: ſed tempore procedente, cùm vigeſimum octauum annum ageret ætatis, gratia eidem diuina perſuaſit, vt ſæcularibus doctrinis renuntiaret, ad inſtitutionem verò Chriſti ſcientiamque cæleſtis philoſophiæ ſe conferret, & ipſe eo tempore trigeſimum & quintum annum in ſpeluncis habens, nobis iſta dicebat: Senſus humanus cùm à cogitatione receſſerit Dei, aut dæmoni efficitur ſimilis, aut mutis animalibus comparatur.

Diocles à philoſopho monachus.

Quomodo mens humana fiat vel dæmon vel beſtia.

Cuius dicti rationem cùm ab eo cuperemus accipere, iſta dicebat: Quia ſi quis à Deo receſſerit, neceſſe eſt vt aut in deſiderium aliquod, aut in aliquam iracundiam ruat. Deſiderium quidem illud inſenſatorum animalium, iracundiam verò dæmonum eſſe dicebat. Me autem contradicente, quemadmodum poſſet fieri, vt cum Deo iugiter maneat ſenſus humanus; hoc tunc ille dicebat: In quacumque cogitatione, vel in quolibet actu anima hominis illius fuerit qui ſecundùm Deum viuit, ſi pia eſt, eidemque placere feſtinat, cum Deo eum eſſe manifeſtum eſt.

Quomodo eadem cum Deo ſemper eſſe poſſit.

Vita abbatis CAPITONIS.

CAP. XLVII. *Pallad. cap. 99.*

HIC iuuenis erat Capito quidam nomine, qui priore vitæ ſuæ tempore latro fuerat; quique cùm in ſpeluncâ ſuâ quinquaginta impleſſet annos, nec vſque ad quartum lapidem Antinoënſis oppidi vmquam voluit accedere, nec vſque ad fluuium Nilum qui erat proximus: dicebatque quòd needum ſe conuerſationi atque ſermoni hominum plurimorum poſſet ingerere, eò quòd adhuc fortiter repugnaret communis inimicus.

Capito 50. annis in ſpeluncâ degit.

Pallad. cap. 100.

Cum iſto vidimus & alium quemdam ex illis ſolitariis viris, æquè & ipſum intra ſpeluncæ ſuæ ſecreta viuentem, qui vanæ gloriæ ſtimulis ſub imagine ſomniorum illuſus atque deceptus, ſimili & ipſe modo ſolebat eos quos inducebat illudere, & paſtor quodammodò inſipiens videbatur eſſe ventorum, atque perſecutor vmbrarum, incorruptam quidem habens corpoream caſtitatem: ſine dubio & propter ipſam ſenectam, & propter plurimum quod habebat in deſertis locis tempus, & propter ipſam forſitan inanis gloriæ vanitatem, quæ cor eius ac ſenſus peruerſarum (vt ſolet) rerum cogitatione vitiauerat, diuinæque conuerſationis fecerat alienum.

Stimulo vanæ gloriæ corrumpitur.

Eccli. 34.

Vita S.[a] AMATÆ, *&* TAOR, *& alterius* VIRGINIS.

CAP. XLVIII.

Pallad. c. 114.

SVNT verò in eadem Antinoënſium ciuitate duodecim monaſteria virginum feminarum

p[illegible] conuerſ[illegible]e viuentium; in quibus A[illegible] [illegible]e, ancillam C[illegible] [illegible] v[illegible] [illegible]m [illegible] lenio lu[illegible] [illegible]n te[illegible] [illegible] virgines prius & [illegible] ielic[illegible]ebant [illegible] [illegible] [illegible]gitanu[illegible] er[illegible] [illegible] re[illegible] [illegible] tan[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]æ puri[illegible] p[illegible]eiu[illegible] in m viu n- [illegible] maucu[illegible] ader omnie [illegible] [illegible], vt ne la- [illegible] quid in vel bulo monaſt[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]eterat [illegible] [illegible]ſſe eſſet intigi. S[illegible]la e[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dilectio anus ipſius doctrina- [illegible] [illegible]nebat, ad incorruptionis gloriam corpora [illegible] [illegible] mente[illegible] [illegible] conſeruans.

Amica do-[illegible]

Hæc ipſa [illegible] [illegible] ſenea vſque adeò puræ mentis & corporis erat à cogitatione & paſſione p[illegible], vt cùm [illegible] [illegible]ſius tuiſſem, atque ie[illegible]iunia [illegible]ata me indifferenter ſederet, manus etiam ſuas ſupra humeros meos poneret, ſtupendaque illic erat in Chriſto immenſæ fiducia caſtitatis.

Pallad. cap. 138

In hoc ipſo virgo quædam Taor nomine, diſcipula illius, triginta annos in monaſterio habens, non tunica, non [11] mauorte, non calceamentis vnquam nouis vti voluit, hoc dicens: Nihil tale deſidero, ne propter hoc & foràs progredi cogar. Aliæ quidem omnes Dominico tãtùm die, cauſâ diuinæ Communionis procedere ad eccleſiam ſolebant; ſancta verò illa extremis induta pannis, in monaſterio ſola ſedebat, opus iugiter ſuum faciens. Tam elegantis autem formæ erat, vt caſtiſſimum quemque & conſtantiſſimum virum vultus ipſius ac pulchritudo poſſet illicere, niſi ita moribus eſſet ornata, vt in ſemetipſâ haberet inæſtimabilem quemdam cuſtodem propriæ caſtitatis. Qui & oculos cuiuſquam turpiter cupientis, ad immenſum pudorem compelleret ac timorem.

Taor nouas veſtes n[illegible], ne egredi cogatur.

Forma ſua morum gr[illegible] tate conſuluit.

Pallad. cap. 9. Virgo nũquam egreditur.

Alia quoque in vicino commanebat, cuius ego faciem quidem videre non potui: numquam enim ex quo huic mundo renuntiauit, de monaſterio fertur egreſſa, in quo ſexaginta annos vnà cum matre ſua habitans impleſſe memoratur. Cui ad poſtremum cùm receſſura eſſet è ſæculo, in viſione adſtitit [11] Colothus vocabulo martyr, qui in eiſdem colebatur locis, hoc ei dicens: Hodie ad Dominum tuum perges, vbi & Sanctos videbis omnes; veni igitur in baſilicam martyrij mei, vt illic prandeas mecum. Quo audito, primâ ſtatim luce ſurrexit, ac ſolito more veſtita, in ſportellâ ſuâ panem, & oliuas, & olera cõminuta ſuſtulit ſecum. Et tunc primùm poſt tot annorum curricula procedens, ad martyrium ſancti venit. Vbi orationibus ritè perfectis, opperiri cœpit tale tempus diei, quo omnes penitùs à memorato recederent loco. Quod cùm ita factum videret, cœpit ſedere & inuocare ſanctum martyrem, dicens: Sancte Colothe, benedic eſcam meam, atque interuentibus tuis mecum proficiſci dignare. Sumpto igitur cibo, & factâ rurſus oratione, circa ſolis occaſum ad monaſterium ſuum rediit: vbi matri ſuæ, Clementis, qui Stromateus dicebatur, libellum dedit, in Amos prophetæ dicta conſcriptum, hoc ei dicens: Illum epiſcopo qui cauſâ ſtat dabis, dicesque ei, vt pro me orare dignetur, proficiſcor enim ad Dominum meum. Et in ipsâ nocte defecit, & neque aut dolorem vllum capitis, aut calorem corporis [illegible], [illegible] d ipſa ſe vt erat ſepeliendo compoſuit, ſpiritum ſuum manibus Dei commendans.

Pergit pro [illegible] extrema [illegible].

Clementis [illegible] opus in A[illegible] epiſcopo legat.

Vita Melaniæ iunioris, Piniani eius mariti, & Albinæ matris. — C[illegible] 2112.

Et qu[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]rum de [illegible] M[illegible] [illegible]po[illegible] di ne[illegible] [illegible] [illegible] det[illegible] [illegible]redam. [illegible] enim iu[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e- [illegible]tere[illegible], [illegible] ire [illegible] [illegible] m ipſius [illegible] po[illegible] iuentute[illegible], [illegible] q[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mor[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]tutem, q[illegible] [illegible] [illegible] ac [illegible]dio[illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible] præ[illegible]ur.

Pallad. c. 119. Soph. c. 46

Hanc igitur parentes quidem ipſius vi maximâ nubere coëgerunt, primò cuidam Romani nominis viro. Quæ tamen ſemper cum ſuperbus auræ ſuæ d[illegible]ctrinis [illegible] [illegible], eo [illegible] ſpiritualiter in [illegible]tate proceſſit, vt non diu [illegible] nuptiali propoſito permaneret. Nam [illegible] [illegible]epiſſet [illegible] duos, & v[illegible]que defunct[illegible] [illegible] venit ad tantum pro Chriſti nomine odium nuptiarum, vt hoc Piniano marito ſuo Seueri expræfecti filio diceret: Si [illegible]gis [illegible] [illegible], & monachus [illegible] eſſe mecum, [illegible] [illegible] dominum confitebor: ſi autem tibi graue hoc videtur vt iuueni, ac ipſe quaſcumque habeo facultates, & liberum mihi meum corpus [illegible]que, vt de cetero ſecundùm voluntatem Dei viuens, poſſim implere quod cupio. Et vt ſecuta eius virtutem, auiæ heredem me eſſe, cuius & nomen habeo, recognoſcam. nam ſi voluiſſet Deus, vt hoc ſæculo frueremur, numquam [illegible] vtrumque quem peperi, immaturà morte rapuiſſet.

Exhortatione auiæ ad continentiam ſtimulatur iunior Melania.

Marito continentiam perſuadet.

Cùm diu itaque [illegible] contentio iugum nuptiale vexaſſet, ad poſtremum Deus miſeratus eſt iuuenem, inſpirans etiam ipſius animæ, vt ſæcularia ac terrena deſideria contemneret. vt in ipſis quoque ſancta vox poſſet impleri per Apoſtolum, dicens: Vnde ſcis mulier, ſi maritum ſaluum facies? Vt de ſcis vir, ſi mulierem ſaluam facies? Nupta igitur viro eſt cum tredecim eſſet annorum, ſeptem verò annos cum eo vixit, vigeſimo renuntiauit.

1. Cor. 7.

Et primùm quidem quidquid veſtium ſericarum in mauortibus habuit, ſanctis altaribus dedit. quod & benedictam Olympiadem feciſſe cognouimus. Reliquas verò quas habebat ſericas veſtes, per varia eccleſiarum diſtribuit ornamenta. Argentum atque aurum ſuum per Paulum quemdam Dalmatam ciuem, monachum atque presbyterum, nauigio maris Orientem vſq; tranſmiſit. Et ita diuiſit cuncta, vt Ægypto atque Thebaidi delegaret decem millia; Antiochenæ ciuitati atque illis quæ circa ipſam videntur eſſe regionibus, decem millia; prouinciæ quoque Palæſtinæ quindecim millia ſolidorum; eccleſiis quæ per ſingulas inſulas ſunt, vna cum iis qui erant exilij damnati relegatione, decem millia. Illis autem eccleſiis, atque monaſteriis, & xenodochiis quæ ſunt ſub Occidentali plagâ, cunctiſque egentibus per ſeme ipſam omnia quæ ſciret, hiſdem neceſſaria miniſtraret.

Ornamenta ſua vertit in ornatum eccleſiæ.

Melania quomodo ſua diſtribuerit.

Hæc autem & vniuerſa & alia longè plura quam diximus, vt Deus nouit, ex manibus Alarici fide propria tamquam ex ore leonis eripuit. Seruos verò promiſcui ſexus quicumque manumitti volebant, vſque ad octo millia liberos fecit. Namque reliquos qui ſeruire fratri ipſius maluerunt, conceſſit eidem, ternis per ſingulos ſolidis

2. Tim. 4.

diſtributis. Poſſeſſiones omnes quas vſque habuit in Aquitaniâ, Galliâ, Tarracone, Hiſpaniis Galliiſque diſtraxit. Eos verò tantummodo agros quos intra Siciliam, Campaniam & Africam poſſidebat, ſibimet reſeruauit; ex quibus monaſteria deinceps aleret ac foueret. Hæc huius feminæ ſapientia in diſtribuendo onere diuitiarum fuit.

Propoſitum autem ipſius vita huiuſmodi erat. Poſt alterum diem ſemper cibum capere conſueuerat: nam inter ipſa principia quinto quoque guſtabat die, idque obſeruans faciebat & diurnas cum ancillulis ſuis miniſterij ſui vices, quas tamquam in monaſterio vt ſorores habebat.

Pallad. c. 120. *Albina opes diſperſit.* Erat autem cum ipſâ & mater eius Albina, parem vitam habens, ſimiliterque proprias ſeparatim opes & ipſa diſpergens. Habitant verò in poſſeſſionibus ſuis ſemper, & interdum intra Siciliam, nonnumquam intra Campaniam deguitt cum eunuchis quindecim, & ſexaginta virginibus, & cum aliis ingenuis vel ancillis.

Pallad. c. 121. Parem quoque & Pinianus coniunx ipſius cum triginta monachis agit vitam; qui aut lectioni ſanctarum Scripturarum vacat, aut hortorum amœnitatibus delectatur, aut conſpectibus atque ſermonibus fruitur honeſtiſſimorum virorum; nec nobis quidem (& certè cum plurimi ſimul eſſemus qui Romam propter beatum epiſcopum Ioannem perrexeramus) exigua præſtiterunt: ſed dum & in illis partibus degeremus, officioſiſſimo nos ſuſceperunt hoſpitio, largiſſimiſque ſumptibus cùm exinde proficiſceremur, honorauerunt. *Pinianus & Melania Heraclidem Romæ hoſpitiò excipiunt.*

Cap. L. *Vita* Pammachii, Macarii, Constantii.

Pallad. cap. 122. *Pammachius omnibus renuntiat.* Horum "parens Pammachius nomine, vir proconſularis, ſimiliter ſæcularibus pompis renuntiauit, multumque laudabilibus moribus vixit. Qui omnes proprias facultates, partim dum in ſæculo eſſet ipſe diſperſit, partim fratribus atque pauperibus moriens migranſque ad Dominum reliquit.

Pallad. c. 123. Hoc idem & alter, Macarius nomine, ex vicariis fecit.

Pallad. c. 124. *Conſtantius ex cõſiliario religioſus.* Et Conſtantius quidam, qui conſiliarius præfectorum in Italiæ fuit regionibus; nobiles valdè & ſcholaſtici viri ac plurimo Dei amore ſublimes; quos adhuc credo ſupereſſe, egregiâ monachorum inſtitutione viuentes.

Cap. LI. *Vita* Virginis *Alexandrinæ, quæ per ſex annos magnum Athanaſium occultauit.*

Pallad. cap. 136. Virginem quamdam in Alexandriâ noueram ciuitate, quam ego ſeptuaginta annos agentem vidiſſe me memini. Cui teſtimonium clerici illic omnes ferebant, quòd tunc cùm adhuc iuuenis videretur, viginti fortaſſis annorum, pulchritudinis magnæ, conſpectus omnium vitare conſueuiſſet, ne quâ propter miraculum vultus eius ex ſuſpicione quorumdam maculâ notaretur. Quo in tempore accidit, vt Arriani ſub Conſtantio Imperatore per præpoſitum eius Euſebium beato Athanaſio Alexandrino epiſcopo facerent factionem, & execrandas et criminum calumnias excitarent.

Tunc igitur ille venerabilis, corruptum iudicium pollutumque declinans, non amico ſe, non clerico, non parenti, non cuiquam alij credidit atque commiſit, ſed cum ſubitò quidam præfecturæ apparitores ipſum inueſtigantes domum eius intraſſent, tunicâ ille tantùm [illegible] veſtitus, medio noctis fugiens, ad hanc virginem venit. Ad quam tam inopinatæ rei nouitate perterritam, ſic ſanctus epiſcopus locutus eſt verbis: Ab Arrianis, inquit, plurimum quæror, & calumnioſis criminibus inſector: ne igitur & ego irrationabili notâ deformer, & propter me qui ad iniquam pœnam inique parati ſunt, in peccatum ruant, fugiendum magis credidi. Deus autem mihi hac nocte reuelare dignatus eſt, dicens: Apud nullum ita vt apud illam ſcias te poſſe ſaluari. At illa cum gaudio lætitiæ ſpiritualis erecta, proiectiſque cogitationibus vanis, cœpit totis ſenſibus eſſe cum Deo, ſanctumque illum virum per ſex annos intra cellæ ſuæ ſecreta celauit, quoad memoratus Conſtantius vixit. *Athanaſius ſex annis apud virginem delitet, admonitus monetur.* Ipſa illi abluens pedes, ipſa per ſe omnia & quæcumque neceſſaria erant præparans ac miniſtrans, libros quoque quos ille quærebat, mutuò ſumens, atque illi præbens ſe legendos. Nullus tamen hominum in Alexandriâ ciuitate per ſexennium totum, vbi nam ſanctus Athanaſius degeret, potuit inuenire. *Mirum huius virginis obſequium in Athanaſium.*

Vbi mors autem primùm Conſtantij nuntiata eſt, & hoc ad aures ipſius venit, nocte rurſus, vt fecerat priùs, indutus benè propriis veſtibus, in eccleſiâ ſubitò ſtupentibus cunctis & admirantibus inuenitur. *Athanaſius redit ad ſuos.* Quem omnes tunc veluti ex mortuis ſuſcitatum ſe videre credebant. Amicis autem intimis ſuis ſatisfaciebat, hoc dicẽs: Propterea me ad veſtras non contuli latebras, vt tutò iurare poſſetis, vbi nam degerem vos neſcire dicentes. Et proptereà quia neceſſe erat vbique me quæri, in cellâ verò illius virginis latui, vbi me celari nulla poterat eſſe ſuſpicio, eò quòd & pulchra & iuuenis videretur. Dupliciter hoc meo conſilio gaudens, quòd & me lucrifacerem, & ſalutem ipſius: profui enim & ipſi, & famæ vel gloriæ meæ.

Cap. LII. *Vita* Ivlianae *virginis.*

Pallad. cap. 147. *Iuliana Origenis hoſpita.* Quædam iterùm virgo, nomine Iuliana, in Cæſarienſi Cappadociæ ciuitate ſcholaſticiſſima eſſe ac fideliſſima dicebatur. Quæ Origenem illum qui multa conſcripſit, paganorum ſeditiones metuendo fugientem, per biennium totum ſuſcepit atque celauit, propriis ſumptibus neceſſaria cuncta ſufficiens, ac miniſterio ſuo eumdem recreans. Quæ ego in vetuſtiſſimo quodam codice ſcripta verſibus legi, in hoc notatum erat Origenis ipſius manu: Hunc, inquit, libellum inueni apud virginem quamdam nomine Iulianam in Cæſareâ ciuitate, dum apud ipſam laterem, quæ illum ab ipſo Symmacho interprete Iudæorum ſe accepiſſe referebat.

Non ſine cauſsâ autem virtutes quoque harum posui feminarum, vt ſciamus quòd multis proficere modis poſſumus, ſi velimus.

Cap. LIII. De Ivvene, *qui maluit mori, quàm Chriſti virginem ſtuprari.*

Pallad. c. 148. *Liber Hippolyti apoſtolorum.* In alio quoque vetuſto admodum codice, qui ſcriptum nomen Hippolyti eius (quem apoſtoli norant) habebat in titulo, relationem hiſtoriæ inueni huiuſmodi:

Nobiliſſima quædam & pulcherrima, inquit, puella,

puella, propoſito virginitatis ac vitâ, in Corinthiorum ciuitate degebat. Quam eo tempore, cùm apud iudicem paganum quemdam tunc perſecutionis zelana flagraret, veluti dies ipſorum, ſacrilegique Imperatoribus conuitiantem, nonnulli criminibus impetebant. Inſidiabantur autem pulchritudini eius; volebantque ex eâ lucrum ij, qui huiuſmodi mercium negotiatores eſſe conſtituerant.

Iudex verò inſanus amore feminco, votiuam à calumniatoribus occaſionem, veluti quadam alicuius ore quadrupedis, mox accepit. Sed poſteaquam machinamentis atque artibus variis non potuit eidem perſuadere quod voluit, nouo contra eam furore deſæuiens, non aut pœnæ eam alicui deſtinauit aut morti, ſed quod erat grauius atq; crudelius, in lupanar eamdem proſtitui præcepit, lenonique ipſarum turpitudinum, vt ternos ad eum per ſingulos dies ex concubitu ipſius ſolidos exhiberet iniunxit. Quam pecuniam cùm a ſe leno ſine dubio intelligeret flagitandam, in omnium eam qui vellent dedit poteſtatem.

Neguid blanditiis & minis ad libidinem adducitur.

Proſtibulo traditur.

Quod vbi prædæ talis accipitres verum eſſe didicerunt, ibant, atque obſeruabant perditionis officinam. Datoque infeliciſſimæ ſpei pretio, loquebantur cum eâ optabilium ſibi principia voluptatum. Illa verò precibus immenſis ſingulos rogans, vulnus quoddam in interioribus corporis ſui ſe habere dicebat: cuius ſi venientes ad eam fœtorem ſentirent, neceſſariò ſemper effugerent, ipſius contagionis horrore. Ob quod vniuerſos miſerabiliter precabatur, vt paucos eidem concederent dies, habituri poſtmodum ipſius prout cuperent, & ſine pecuniis poteſtatem.

Fornicatores inſigni ſtratage mate eludit.

Intereà dum & iſtis ſic loquitur, & orationes ad Dominum perpetuas ac maximas facit. Illis ipſis diebus videns caſtitatem ſanctæ virginis Deus, cuſtos ſalutis humanæ, iuuenem quemdam [1] agentem in rebus tam vultu quàm moribus bonum, ita mente commouit, vt ille diuino amore ſuccenſus, pro eâ cuperet interire. Sub ſpecie ergo turpitudinis perpetrandæ, horâ profundâ noctis ad lenonem lupanaris ipſius venit, quinque ſolidos offerens ei, petenſque vt manere ipſi cum eadem nocte illâ concederet. Ingreſſus itaque ad ſecretiorem domus partem, ſic affatus eſt virginem: Surge, ſalua te ac libera. Spoliauitque ſe veſtibus ſuis (hoc eſt camiſiâ, chlamyde, & aliis virilibus rebus cunctis) atque induit puellam, dicens ei: Summâ parte chlamydis vela caput tuum, & velata recede. Quæ cùm ſe ſignaſſet in nomine Domini, ita vt iuſſit egreſſa eſt. Quam ſic Dominus intactam incorruptamque ſeruauit.

Pallad. c. 149.

Adoleſcens agens in rebus ſeruat virginem.

Cruce ſe ſignans egreditur virgo è proſtibulo, veſte virili.

Poſtero autem die, cognito omnibus hoc facto, agens in rebus ille iudici traditus, ac beſtiarum feritate diſcerptus eſt, vt etiam in hac parte confuſus erubeſceret dæmon, videretq; eum tam pro ſuâ ſalute, quam propter beatæ illius nomen duplici martyrio coronatum.

Martyriũ agentis in rebus.

CAP. LIV. *Vita* EXCOMITIS *&* BOSPHORIAE *coniugis, ſeruorum Dei.*

*Pallad. c. 114. * Pallad. Scuerq. Rom.*

IN Ancyrâ Galatiæ prouinciæ ciuitate, clariſſimum quemdam nomine * Excomitem vnà cum Boſphoriâ coniuge ipſius vidi. Quorum quæ conuerſatio tantum ſpe bonâ fruitur, vt filiorum quoque ſuorum lucra præſentia, futurarum opum præmeditatione ac promiſſione contemnant. Nam poſſeſſionum omnium redditus pauperibus & egentibus largiuntur, quatuor habentes filios, ac filias duas. Quibus ne vnam quidem vnciam (exceptis iis qui iam nupſerant) tradiderunt, dicentes, quòd poſt mortem parentum futura neceſſariò eſſent omnia filiorum. Ipſi autem agrorum ſuorum colligunt fructus, & per eccleſias, & monaſteria, & xenodochia, cunctoſque egentes ciuitatum vicorumque diſtribuunt.

Excomes cum coniuge in pauperes liberalis.

Hoc etiam de ipſis egregium & admirandum ſcimus. Nam cùm adeò illi fame quodam tempore laborarent, vt homines [1] ne affectibus quidem parcerent ſuis, propter illi beneficio largitatis, hæreticorum gregem ad Catholicæ fidei rectam viam & gloriam veram tranſire fecerunt, plurima in poſſeſſionibus ſuis frumenta condentes, omniaque ea pauperibus & famem patientibus diuidentes. Ipſa autem ſpecies habitus atque veſtitus memoratorum tam honeſta videtur & parca, vt humiles quidam atque deſpecti etiam ex propriis veſtibus exiſtimentur: cibus verò eorum ſatis paruus ac tenuis, vitaque omnis ipſorum admodum caſta ac Deo probata eſt.

Hæretici conuertuntur beneficio largitatis.

Veſtitus & victus eorum ratio.

In poſſeſſionibus maximè ſuis degunt, fugientes conuerſationem & illecebras ciuitatum, metuentesq; ne ex ipſarum rerum atque ſermonum communicatione, participatâ cum ipſis quadam labe vitiorum, a propoſiti ſui tramite deuiare cogantur.

Ciuitates & earum illecebras fugiunt.

Vita MAGNAE. CAP. LV.

Pallad. c. 135.

IN hac eadem Galatiæ ciuitate, mulieres quidem & aliæ virgines, vſque ad duûm milium vel eo ampliùs numerum, abſtinentiâ grandi, honeſtis valdè atque ornatis moribus viuunt.

Inter quas Magna quædam vocabulo, videtur excellere merito ſanctitatis, femina multùm probata: quam virûm virginem an viduam vocem, neſcio; mater enim illam maximâ vi coëgit, vt nuberet. Illa verò ſemper variis modis ægrotam ſe ſimulans, coniugem ſuum ſefellit, ac diſtulit, vt pura atque intacta (vt dicitur) permaneret.

Magna cõtinens in matrimonio.

Quæ poſt breue admodum tempus, defuncto marito, cunctarum facultatum domina ſimul effecta, totam ſe penitùs ad Deum contulit, ſub propoſito ac vitâ monachorum, honeſtam propriæ domus curam gerens. Cuius quoties hoc ratio vel neceſſitatis poſtulaſſet cauſſa, caſtus apud omnes & ſermo & conſpectus erat. Vt eam propter immenſæ meritum ſanctitatis, epiſcopi quoque reuereri atque erubeſcere ſemper ſolerent.

Vultu ſeuera & epiſcopis reuerenda.

Omnia hæc propriarum ſuperflua facultatum in peregrinos ac debiles atque epiſcopos tranſeuntes diuidere atque erogare conſueuit. Neque à tali vmquam opere deſtitit, tam per ſe hoc hilariter & occultè, quàm per eos (quos fideliſſimos nouit) ſeruulos faciens. In nocturnis tamen orationibus ab eccleſiâ numquam recedens, in omnibus abſtinentiæ ſtudium ſpe vitæ reſeruans & exequens.

Munifica in pauperes.

Vita MISERICORDIS *monachi.* CAP. LVI.

Palladio cap. 115. dicitur Elemon.

IN hac eadem ſimiliter ciuitate monachum inuenimus quemdam, qui ad tale propoſitum poſt militiam parui temporis veniens, presbyter quidem fieri (cùm ſæpiùs cogeretur) ſemper recuſauit; vigeſimo iamè anno in monaſterio degit, huiuſmodi conſuetudinem habens. A ſancto quidem viro ciuitatis eiuſdem epiſcopo non recedit.

Tamæ

Monachus in omnes miſericors. Tantæ autem humilitatis eſt ac tantæ miſericordiæ, vt etiam in noctibus totis loca cuncta circumeat, manum dando petentibus. Ipſe non clauſis carcere, non ægritudine fatigatis, non pauperibus, non diuitibus vnquam ſuum in quo deberet aut poſſet, negauit auxilium; ſed omnibus conſuluit ſemper ac profuit, quoſdam quidem duros atq; crudeles ad miſericordiam prouocando, alios verò (ſi hoc debere fieri intelligeret) protegendo, nonnullos pacificâ concordatione placando, ceteris quoque ad corporales neceſſitates, quæcumque paſtus eorum atque veſtitus ratio exigit, etiam miniſtrando. Eſt autem illic, quod eſſe in maioribus ſemper ciuitatibus ſolet: in porticu namque eccleſiæ multitudo pauperum iacet atque languentium, ex quibus alij quidem coniugati, alij vero ſine coniugibus eſſe noſcuntur. *In porticu eccleſiæ multitudo mendicantium.*

Contigit vnâ dierum hiemis tempore, horis nocturnis, vrgeri quamdam mulierem partus anguſtiis; hac verò præ nimia difficultate ſtimulatâ doloribus atque vlulante, memoratus vir beatiſſimus derelictâ oratione, quam poſitus tunc in eccleſiâ ſollemniter celebrabat, egrediens, videnſq; quòd miſerandæ mulieri in huiuſmodi dolore nullus aſſiſteret, nimiâ pietate commotus (horrore illo qui parturientium fœminarum conſuetudinem ſequitur, paulisper depoſito) ipſe miniſterium obſtetricis aſſumpſit ne miſericordiæ genus amitteret. *Monachus parturienti ſubuenit.*

Cuius viri veſtis quâ induitur, abiecta nimis & vilis eſt, eſca verò caſtigata vehementer & parca. Qui tanto humanitatis retinetur affectu, vt præ deſiderio huius operis, nullum habeat ſtudium lectionis. Nam ſi quis ei ex fratribus donauerit codicem, continuò hunc vendere conſueuit. A quo dum quidam cauſſam quare id faceret, poſtulaſſet, ita reſpondit: Vnde probabo magiſtro meo, quòd eius artem diligenter didicerim, niſi diſtractis ipſius codicibus, artis neceſſaria mihi prouidere feſtinem? *Libros vendit vt pauperibus ſubueniat.*

Hic ergo ſanctiſſimus huiuſmodi hodieque exequens actionem, immarceſcibilem ſui memoriam nominis cunctis illis regionibus derelinquit, ipſe nimirum gaudiorum cæleſtium pro his quæ impendit egentibus, æternâ retributione ſecurus.

Pallad. c. 140. Tunc etiam ancilla Dei quædam virgo cum aliis virginibus duabus cohabitans, abſtinentiamque nouem vel decem annis cuſtodiens, à quodam cantore ſollicitata atque corrupta eſt. Quæ ſtatim concipiens, partu explicito in tantum prorupit odium corruptoris, vt nimiâ compunctione peccati, vltra menſuram quoque reſumens pœnitentiæ continentiam, fame ſemetipſam vellet occidere, lacrymoſis precibus iugiter Dominum interpellans, & dicens: Tu Deus magne, qui peccata omnium noſtrorum, totiuſque mundi immoderatam malitiam portare conſueſti, qui non vis mortem peccantium, nec perditione delinquentium delectaris, ſed vniuerſæ creaturæ tuæ probaris eſſe miſericors, quia tua voluntas eſt cuncta ſaluari; me quoque perditam in hoc oſtende ſi ſaluti reſtitues, vt quod ex mei peccati perditione creatum eſt (iuſtitiis tuis miraculis ſuper me miſeram demonſtratis) ea hac celeriùs luce tollatur, ne fortè maiùs audita, aut laqueo aut præcipitio perire compellar. Cuius preces exauditas euentus oſtendit: ſtatim namque quod peperit, morte ſubtractum eſt. *Virgo lapſa deſperabunda. Oratio pœnitentis virginis. Ezech. 33. Fornicationis filium à Deo tolli impetrat.*

Ex illo igitur die captiuatori quidem ſuo non eſt viſa vlteriùs, attamen ſummis pœnitentiæ continentiæque ſe tradidit anguſtiis ... mulieribus per annos triginta ſeruit. Cuius preces humiles miſericors Dominus ... reuelauit namque cuidam ſancto preſbytero, dicens: Illa virgo plus mihi in pœnitentia quam in virginitate ſuâ placuit. Hæc autem nunc ego dixi, vt nemo contemnendos eos credat, qui verè pœnitentiam egerint. *Pœnitentiâ quam virginitate Deo gratior.*

Vita EVSTATHII *lectoris.* CAP. LVII

Pallad. c. 14. PRESBYTERI cuiuſdam filia erat apud Cæſaream Palæſtinæ prouinciæ ciuitatem, quæ cùm in virginitatis eſſe propoſito videretur, prolapſa fuit. Cui ille, à quo inducta atque corrupta fuerat, perſuaſit, vt factum proprium in alium mentiendo transferret, & vt lectori cuidam ciuitatis calumnioſum crimen imponeret. Cumque iam grauida videretur, patre vt proderet tanti ſceleris auctorem exigente, à memorato lectore vitiatam eſſe ſe dixit. Presbyter, vt putabat, veritate compertâ, ſuggeſſit epiſcopo: epiſcopus in conuentum omnium clericorum lectorem fecit accerſiri. *Lector iniuſtè accuſatus de ſtupro.*

Agitabatur quæſtio: interrogante epiſcopo, lector nihil ſe feciſſe tale poterat confiteri. Nam quomodo confeſſio ſequeretur, vbi non præceſſerat crimen? Epiſcopus lectori ſuo vehementer iratus, quaſi qui impudenter negaret, et iſta dicebat: Infelix & miſer atque impuritate ſordium plene, non confiteris? Reſpondit hoc lector: Ego quidem quod erat in conſcientiâ meâ dixi, nihil me cum hac habere commune, neque peccatum me aliquod, quantum ad memoratam virginem ſpectat, agnoſcere: ſed ſi vis audire quod non eſt, ego hoc crimen admiſi. Quem iſta dicentem, gradu lectoris depoſuit epiſcopus ſtatim. *Deponitur ab officio.*

At ille tunc memoratum adiit ſacerdotem, & eùm rogaret hoc dicens: Quoniam qui me peccaſſe cognoſco, iube ipſam mihi in matrimonium dari; quia neque illa iam virgo, neque ego clericus eſſe poſſum. Epiſcopus eam dedit poteſtati eius, putans quòd illam iuuenis ipſe diligeret, quodq; non poſſet vllo modo ab eadem ſeparari.

Acceptam igitur iuuenis, & iam ab epiſcopo quàm à patre traditam ſibi commendauit monaſterio fœminarum: quarum abbatiſſam deprecatus eſt, vt haberet illic eam, donec pareret, ſuſtentandam. Ipſe verò, eâ derelictâ in monaſterio memorato, in anguſtâ cellulâ ſe concludens, arripienſq; abſtinentiam nimis difficilem, adiit Chriſtum corde contrito, cum lacrymis atque gemitibus dicens: Tu Domine cui nota ſunt omnia, actus quoque meos agnoſcis; nec eſt quiſquam locus, qui omnipotentiæ tuæ oculis ſit occultus, qui vniuerſa noſti antequam fiant. Tu ſolus profunda proſpicis cogitationum, quarum ſinceriſſimus atque acutiſſimus iudex eſſe conſueuiſti. Tu auxiliator iniuſta patientium: tu calumniam ſubeuntium conſolator; cui nihil placet iniquum, apud quem menſura iuſtitiæ inacceſſibili ſemper luce perſpicua eſt, & omne opus hominum coram te eſt. Tuæ eſt igitur æquitatis incommutabiliſque iudicij, cauſſam quoque meam diuinâ manifeſtare ſententiâ. *Oratio lectoris Euſtathij innocentiæ ſuæ.*

Itaque cùm iuuenis infatigabiliter Dominum precaretur, ieiuniiſque vigilanter ac diligenter incumberet, intra breue tempus, puella cùm proprios

Puella in partu, diuino iudicio cogitur fateri ſtuprũ, & purgare lectorem.

prios impleſſet dies, aduenerat ei hora pariendi, ſimulque inſtabat iuſtum Dei iudicium: nam cùm eam vrgerent vehementer gemitus ac dolores, atque iam ipſa inferna calumniatrix miſeranda conſpiceret, neque expedire ſe partus ipſius poſſet anguſtijs, tantumque cruciatum à primo vſque ad ſeptimum diem mulier ſuſtineret, intolerabili dolore compulſa, cùm iam ſine dubio ſe videret eſſe morituram, neque vlteriùs aut manducare, aut bibere, aut ſomnum oculi eius capere potuiſſent, hoc maximâ proclamando voce dicebat: Væ miſeræ mihi, quæ ad hoc periculum dupliciter perueni; primùm quòd virginitatem perdidi, deinde quòd falſum lectori illi crimen impoſui. Quod ſtatim defertur ad patrem ipſius. pater autem veritus ne quaſi calumniatorem eum reprehenderent alij, velut incredulus quieuit & tacuit. Per aliud igitur biduum, imminente ei diuino iudicio, neque mouebatur neque pariebat puella.

Et quoniam clamores ipſius atque gemitus, diutiùs circumſtantes ſorores ferre non potuerunt, epiſcopo quod audierant celeriter retulerunt, confeſſam in dolore hoc etiam dudum eſſe dicentes, quòd calumniata memorato lectori fuiſſet, & idcircò parere non valeret. Tunc ad eum diaconos epiſcopus mittit, mandatque ei: Ora, inquit, vt calumniatrix tua pariat. Quibus nullum dedit reſponſum ille, neque aperuit oſtium propriæ manſionis, in quâ iugiter, ex quo fuerat ingreſſus, ieiunijs vigilijſque Dominum precabatur. Pergit igitur pater ipſius ad epiſcopum; rurſus orationes in eccleſiâ maximè fiunt; & nec ſic quidem illa aliquod remedium ſentiebat.

Innocens Euſtathius lector perſtat incluſus inſtar parietis.

Tunc igitur epiſcopus ipſe ad lectorem venit: pulſat oſtium & ingreſſus, hoc dicit: Surge, frater Euſtachi, & ſolue quod ligaſti. Ipſoque momento, cùm lector vnà cum epiſcopo genua ſua flexiſſet, mulier enixa eſt. Tantumque iugis innocentiæ oratio valuit, vt & calumnia periret, & calumniatrix emendaretur in pœnis, & vt poſſemus agnoſcere, quemadmodum inſiſtere orationibus deberemus, quarum tantam ſcimus eſſe virtutem.

Epiſcopus pergit ad cellam lectoris Euſtathij. Precibus lectoris eripitur miſera à partus doloribus.

C. LVIII.

Vita FRATRIS *ſocij Heraclidis.*

Pallad. cap. 151.

PAVCA nunc de fratre loquar quodam, qui mecum à principio iuuentutis vſque in hodiernum diem vixit: atque ita nunc ponam finem meo libello.

Hunc ego plurimum temporis admodum noueram, nullo deſiderio mentis aut corporis victum, vel ad ieiunandum noluiſſe placere hominibus, vel ad edendum carnis illecebrâ ſuperatum. Viciſſe autem eum exiſtimo tam diuitiarum quàm vanæ gloriæ ex parte maiore cupiditatem, atque id ſibi ſolum ſufficere credentem, quod haberet in manibus. Nullo ornatu veſtium delectabatur. Pro contemptu etiam ſuo, ſemper gratias agere conſueuerat; & pro veris amicis, etiam periculum ſubire cupiebat. Expertus eſt etiam millies & fortè ampliùs dæmonum poteſtates, vſque adeò vt quadam die paciſci cum eo diabolus vellet, hoc dicens: Promitte mihi vel ſemel te peccaturum, & feminam tibi quacumque de hoc mundo deſideraueris, exhibebo.

Socius Heraclidis miris fulget virtutibus.

Alio quodam tempore per quatuordecim noctes confligens cum eo dæmon (ſicuti ipſe mihi referebat) cùm pedibus eum nocte de cellâ ſuâ traheret, humanâ ei voce dicebat: Noli adorare Chriſtum, & numquã ad te vlteriùs accedam. Cui hoc dabat ille reſponſum: Propterea, inquiens, magis & adoro eum, & iugiter adorabo, & in immenſum modum admirabor gloriam ipſius ac ſtupebo, quia hoc ipſo quod facio angeris multùm atque cruciaris.

Confligit cum dæmone.

Centum & ſex ciuitates ipſe cognouit, longo etiam tempore in plurimis moratus eſt. Fauore & miſericordiâ Chriſti, feminam expertus eſt nullam, neque inter ſomnia, niſi in certaminis viſione atque conflictus. Scio & eum ter accepiſſe ab Angelis cibum: vno autem die in vaſtiſſimis ſolitudinum locis, cùm ne micam quidem panis haberet, tres calidos in pelle ſuâ repperit paximates; alio quoque tempore vinum ac panes pariter inuenit. Quodam die eum alicui dixiſſe reminiſcor, quòd Angelo loquente hæc audierit: Didici & quòd alimenta vitæ neceſſaria non haberes: Vade, inquit, & ab illo frumentũ atque oleum tibi datur. Cumque ad eum ille ipſe veniſſet, is ad quem fuerat ipſe tranſmiſſus ait eidem: Tu ille neſcio quis? Et ille ſe eſſe reſpondit. Ad quem dixit hoc ille: Iuſſit aliquis vt tibi triginta frumenti modios, & decem olei ſextarios darem. De hoc ergo maximè gloriabor qui talis fuit; quem noui frequenter, cùm videret aliquos neceſſitate grauiſſimâ ac penuriâ laborare, multùm fleuiſſe, & dediſſe ijſdem præter corpus ſuum quæcumque habere potuiſſet. Noui etiam pro aliquo monacho, qui inciderat in peccati ruinam, tantum in precibus ſuis fudiſſe lacrymarum, vt eum ad pœnitentiam magnâ orando ac flendo reuocaret. Hic idem mihi aliquando iurauit, hoc dicens: Deprecatus ſum Dominum, ne vmquam aliquid, maximè à peccatore vel diuite, ex ijs quæ neceſſaria victui vel vſui meo viderentur acciperem.

Ab Angelis paſcitur.

Miſeris compatitur.

Mihi tamen hoc ſufficit, quòd merui tantorum meminiſſe ſanctorum, & quòd tradidi eos memoriæ litterarum: neque enim ſine inſtinctu Dei ad hoc tuus ſenſus accenſus eſt, vt velles à me tibi iſta conſcribi, & vt iſtorum omnium vitas comprehendi præciperes hoc libello.

Concluſio libri.

Tu verò feliciſſime Chriſti famule Lauſe, libenter hæc recole maximam in his imaginem reſurrectionis agnoſcens. Beatas ſanctorũ vitas virorum, & intolerandos labores, & admirandam patientiam lege, promotiſque ſenſibus ſequere, & ſpe rerum bonarum cæleſtiumque nutri, ſciens paucos fore qui ſequentur eos qui hos præceſſerunt dies. Pro me autem orare dignare, talemque te mihi atque omnibus præbe, qualem eſſe te noui à conſulatu Titiani vſque in præſentem diem, & qualem poſteà te præſulem cubiculi piæ ſedis inueni. Namque opes, dignitas, & poteſtas, in nullo minorem te erga amorem Dei timoremque fecerunt. Totus ille iam Chriſti es; illius, cui aliquando dæmon hoc dixit: Omnia tibi iſta dabo, ſi me pronus volueris adorare. [Sed hunc Dominus confudit, cùm dixit: Vade retrò. Quem tu quoque imitans, repudiatis fluxis diuitijs & vmbratili vitæ huius gloriâ, cæleſtem illam immortalem vitam, & æternum regnum, & perpetuò manentem gloriam, & bona illa adamaſti, quæ neque oculus vidit, neque auris audiuit, neque in cor hominis aſcenderunt: quorum vtinam heredes nos faciat vnà cum omnibus ſanctis ſuis patriarchis & prophetis, apoſtoliſque ac martyribus, & ijs quorum in hoc libro memoriam celebrauimus, gratia ipſius Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti.] *

Matth. 4.

Incluſa deſunt editioni Fabri.

Iſa. 64. 1. Cor. 2.

* In edit. Fabri ſequebatur hic Peroratio. Eſt eadem cum Proœmio ſuprà.

PAL-

PALLADII LAVSIACA INCERTO SED VETERI INTERPRETE.

PROLOGVS.

Luctum animarum Deo gratū.

** Vetus editio, Sitene. an Cyienes?*

M*VLTA quidem & varìs diuerſis temporibus à diuerſis conſcripta habentur de his, qui illecebras ſæculi derelinquentes, ad Chriſtum fecêre confugium, quorum bonum animi deſid:rium & religioſæ mentis affectum ſupernæ gratiæ inſpiratio, quaſi adiectum flammæ oleum nutriebat, in ædificationem eorum qui fide integrâ voluntarij permanent in doctrinâ Saluatoris noſtri Chriſti. Conſideranti autem quàm gratum ſit Deo ſacrificium, lucrum animarum, viſum eſt & mihi humili reuerentiâ pro poſſibilitate meâ fraternæ ſaluti conſulere, & illuſtrium non tantummodò virorum, ſed etiam feminarum mores & Vitam oſtendere, propalare virtutes, & miracula declarare, eorum ſcilicet quos vidi, & de quibus audiui, cum quibus & conuerſatus ſum tam in Aegypti ſolitudine, quàm etiam in Libyâ & Thebaidâ, & * Syene ſimul, & qui dicuntur Tabenneoſiotæ: deinde in Meſopotamiâ, Palæſtinâ, & Syriâ, & eorum qui in occiduis partibus, Romæ & Campaniæ morantur. Deſiderio ſiquidem humilitatis & obedientiæ auditor effectus monaſticæ inſtitutionis, trigeſimum & tertium agens ætatis annum in congregatione fratrum, nihilominùs & in ſolitariâ vitâ diuerſatus ſum, vbi plurima didici imitanda, pariter & vitanda, quæ in hoc libro, quâ potero breuitate, contexam; vt in compendio ſalutiferè commoniti, indeficientem animæ capiamus medicinam; omnem videlicet obliuiſcamur deſidiam, mentiſq; ſomnolentiam & carnale deſiderium, omnemq; diſſenſionem animi, commotionem iracundiæ, triſtitiam & irrationabilem timorem per hæc repellamus; vanam gloriam & ambitionem ſæculi deſpiciamus, vt in fide veritatis & in deſiderio æternitatis proficiamus. Audientes igitur fortia ſanctorum geſta, accingamur & nos: augeſcat in nobis fides, ſpe vincendi charitas incaleſcat, & certi ſimus quia Chriſtus bellatores ſuos adiuuabit, victores coronabit.*

CAP. I. ISIDORI & DOROTHEI *conuerſatio, & paſſio cuiuſdam* VIRGINIS.

Heracl. cap. 1. Pallady Alexandriam aduentus.

CVM primùm ad Alexandriam perrexiſſem ciuitatem, repperi virum mirabilem, vndique ornatū moribus, conuerſatione, & ſcientiâ, Iſidorum presbyterum, & xenodochio conſtitutum Alexandrinæ eccleſiæ. Qui quidem primæ iuuentutis illecebras dicebatur in ſolitudine maceraſſe, cuius etiam nos cellam vidimus in monte Nitriæ. Inueni autem eum annorum ſeptuaginta ſenem, qui poſt quindecim alios annos defunctus eſt in pace. Hic vſque ad exitum vitæ ſuæ non linteo vſus eſt, non balneo. Cuius corpus gratiâ Dei ita * refertum erat, vt putarent omnes ignorantes conuerſationem eius, quia in delicijs degeret. Huius virtutes animi ſi voluero exponere, deficiet me tempus narrantem. Hic inter ceteras virtutes nimis miſericors ac benignus erat, vt etiam inimici eius & infideles gentiles reuererentur eum. Tantam autem ſcientiam habuit Scripturarum diuiuarum inſtructione librorum, vt inter ipſa etiam conuiuia fratrum mente excederet ſpiritualibus viſionibus. Cúmque deprecaretur referre quis eſſet exceſſus mentis eius, dicebat cum lacrymis: Quia mente raptus ſum in viſione quadam ſpirituali. Ego verò cognoui hunc frequenter lacrymantem ſuper menſam, cùm cibum caperet. & cauſſam interrogantes, audiuimus eum dicentem: Quia erubeſco accipiens corporalem eſcam ſicut irrationalia animalia, cùm vtique homo rationalis à Deo creatus ſim, & qui deberem paradiſi delicijs frui.

A quibus abſtinuerit Iſidorus.

** al. refectum*

Extaſis & eius raptus mentis tempore refectionis.

Cibus beatitudinis conſolatur eſurientem.

Hic notus cùm eſſet Romano ſenatui, omnibus matronis magnificorum & illuſtrium virorum, cum Athanaſio epiſcopo cauſſa fidei fuit Romæ, deinde etiam cum Demetrio epiſcopo; & abundans diuitijs in ratione xenodochij, & ſufficientiam habens, nullum teſtamentum ſcripſit moriens; ſed neque vnum nummum reliquit in ſolatium ſororibus ſuis, in virginitatis propoſito conſtitutis; ſed commendauit eas Chriſto Domino, dicens: Qui creauit vos, gubernet vitam veſtram, ſicut & meam. Erat autem cum germanis eius congregatio virginum ſeptuaginta.

Iſidori cum Athanaſio & Demetrio Romā aduentus.

Conuentus virginum.

Huc venienti iuueni mihi & deprecanti eum, vt inſtitueret me, confirmaretque in monachorum vitam feruentem iuuenili ætate, verbo quidem me non eſt conſolatus, ſed magis laborem indixit

indixit

induxit corporalem. Eduxit enim me foras de ciui- [illegible] ad [illegible] prædi[illegible] fertur ſe retti ſa[illegible] a, [illegible] anno [illegible] radem [illegible] e Doro [illegible] eo cuidam [illegible] biline uſ- [illegible] in vi[illegible] Th[illegible]o, ſexageſimum agenti annum in [illegible] & [illegible] apud plurim [illegible] esan- [illegible] ad edoma[illegible] n corporis paſſionum. ſciebat e[illegible] ſenem [illegible] ſtrictione viuentem. Iterùm in[illegible] teuer[illegible] ſpiritualis inſtructionis cauſâ. Non [illegible] tres annos implere, infir- [illegible] ate d[illegible], ita ante triennium reuerſus ſum ab eo.

[illegible] paradiſo [illegible] traditur.

[illegible]or cor- poreus.

Erat enim eius vita dura & ardua. Per omnes quidem dies in æſtu & ſolitudine ſecus mare colligebat lapides, eoſque ædificans & cellulas faciens, tradebat non valentibus ſibi ædificare, per ſingulos annos ſingulas explicans cellulas. Ego autem deprecans eum, dixi ei: Quid facis, pater, in tali ſenectute interficiens corpus tuum? Reſpondens autem dixit mihi: Occidit me, occido illud. Sumebat autem in cibum panis vncias ſex, & de minutis olerum condiens faſciculum. Bibebat autem ex aquâ paruum quid. Neſcio verò extendiſſe eum pedes neque quieſcentem cum ſuper mattulam neque ſuper lectum, ſed per omnes noctes ſedens & operans, plectebat ex palmarum folijs ſportas, in rationem cibi ſui. Arbitrans autem ego, ne forſitan propter me ſolum hoc faceret, ſatis egi, & ab alijs diſcipulis eius ſcrutando qui permanſerunt ſingulariter cognoui, quoniam à iuuentute ſemper talem habuit conuerſationem, numquam dormiens ex cauſâ niſi operando, aut certè manducans claudebat oculos per dormitationem, ita vt frequenter panis caderet de ore eius præ nimiâ dormitione in tempore refectionis. Compellente autem me eum aliquando parumper ſuper mattam reclinari, contriſtatus dicebat: Si ſuaſeris Angelos dormire, ſuades & feruentem ſpiritum.

[illegible] gendâ [illegible] omnes [illegible].

Victum ſibi parat manibus Dominus.

Ne ſuper elevat virtute ſtudioſum.

Verùm aliquando cùm eſſem apud eum circa horam nonam, mittens me implere vas aquæ ad vſus refectionis noſtræ, euenit me abeunte aſpidem deorſum videre in puteo, & vas non impletum aqua abijciens dixi ei: Quoniam mortui ſumus, pater; aſpidem enim vidi in puteo. Qui ſubridens, ſolum diu intendit, & mouens caput dicebat: Si placet diabolo per ſingulos puteos ſerpentes immittere, ſiue aliam aliquam beſtiam, nos numquam habemus bibere? Et egrediens, per ſemetipſum hauſit, ieiunuſque primus ipſe bibens, ait: Vbi crux Chriſti ſuperducitur, non præualebit malitia diaboli.

Crucis ſignum contra venenum.

Beatus autem Iſidorus referebat nobis, quia cùm vidiſſet beatum Antonium hominem Dei, ſcripturæ dignam retulit mihi cauſſam, audiens ab ipſo, quomodo tempore Maximiani perſecutoris, pulcherrima puella fuit ancilla cuiuſdam, quam molis inuitans promiſſionibus dominus eius, decipere eam non potuit. Nouiſſimè autem exardeſcens in iracundiam, tradidit eam tunc conſtituto præfecto Alexandriæ interficiendam quaſi Chriſtianam, blaſphemantem & tempora & Imperatorem. In ipſis verò perſecutionibus ſubmittens ei quoſdam cum pecunijs, dixit: Si conſenſeris voluntati meæ, à pœnis te cuſtodiam; ſi autem permanes in duritiâ tuâ, rogabo iudicem vt torqueat te vſque ad mortem, vt non viua deridcas voluntatem meam. Adducta autem ad tribunal iudici, diuerſa pœnarum tormenta fortiter contemnebat conſcientiâ bonâ munita. In quibus tormen[illegible] & cald[illegible]riam magnam plenam feruente pice iuſſit [illegible] accendi iudex. Feruente ergo pice & [illegible] exardeſcente, proponebat ei iudex, dicens: Vade, aut ſubdere voluntati domini tui, aut certe noueris quia in hanc caldariam te iubeo mitti. [illegible] re[illegible] reſpondit, dicens: Non fiant aliquando [illegible] iudices, qui iubeant ſubdi luxuriæ. Fremens [illegible] ſit eam exſpoliatam mitti in caldariam [illegible] in pice. [illegible] autem emiſit vocem, dicens: Per caput tui Imperatoris te coniuro, quem colis, ſi ſtatuiſti ſic torquere me, iube me paulatim deponi in caldariam, vt videas quantam mihi patientiam donauit Chriſtus, quem tu ignoras. Et depoſita paulatim in præparatum feruentem cacabum, eadem horâ refrigiuit pix cùm circa collum eius peruenit. Quamplurimi autem videntes tale miraculum, confirmati ſunt in fide Domini noſtri Ieſu Chriſti in Alexandrinâ eccleſiâ, qui digni fuerunt terræ manſuetorum, ſicut dicit Dominus in Euangelio: Beati manſueti, quoniam ipſi poſſidebunt terram. Matth. 5.

Heraclidis cap. 1 vitæ hæc dicitur Potamiæna.

Conſtantia virginis Alexandrinæ.

In caldariam feruente pice plenam compeſcitur.

De PASCO, & quomodo tentamenta carnis exercerit. CAP. 11.

Heraclidi cap 11 dicitur Pachomius.

Palladio cap 29 Pachon.

Palladius tentationes carnis Paſco aperit.

PASCO quidam nomine, erat ſeptuageſimum agens annum ætatis in Scythiâ. Igitur dum grauiter me ſpiritus fornicationis tentaret, ſuper concupiſcentiâ muliebri exagitantibus me cogitationibus, pænè egreſſus ſum de eremo, compellente me nimia paſſione. Et vicinis quidem mihi monachis non indicaui cauſſam; latenter autem perrexi in ſolitudinem, & circuiui ſanctos patres vſque dies quindecim, eos qui in Scythiâ reſediſſent. In quibus repperi Paſcum, quem omnes qui in illâ eremo erant patres, venerabantur. Itaque præſumpſi ego, & cum lacrymis deprecans eum, confeſſus ſum ei paſſionem, quæ me nimis & inceſſanter non deſinebat impugnare. Et ipſe ait mihi: Non conturbet te hæc cauſſa; nec enim patent hæc à negligentiâ; atteſtatur quippe tibi & locus, & difficultas rerum, & quia non eſt in locis illis vlla viſitatio feminarum: ſed magis inuidiâ diaboli, qui ſemper inſidiatur & decipere feſtinat animas hominum. Ecce, vt vides me iam ſenem hominem, quadrageſimum annum habeo in hac cellâ, & auxiliante gratiâ Chriſti, ſollicitus de ſalute animæ meæ; tamen vſque nunc tentationem ſuſtineo. Nam cum ſacramento dicebat mihi: Quia ſuper duodecim annos poſt quinquageſimum annum, non nocte mihi, non die pepercit; in tantum, vt putarem, quia fortè dereliquit me Deus, & ideò inſtanter ſine ceſſatione huius paſſionis moleſtiam paterer. Elegi ergo magis mori irrationabiliter, quàm talem pati corporis paſſionem. Egreſſus ergo, circuibam pænè omnem ſolitudinem, & inueni leænæ ſpeluncam, & poſui me iacere ibi per totum diem nudum, vt ingredientes feræ comederent me. Cùm ergo facta eſſet veſpera, ſecundùm quod ſcriptum eſt, Poſuit tenebras, & facta eſt nox, in ipſâ pertranſibunt omnes beſtiæ ſiluarum: egredientes beſtiæ maſculus & femina odorati ſunt me à capite vſque ad pedes, & lingentes me totum, receſſerunt à me. Ego autem putabam quòd deuorarent me. Iacui ergò ibi per totam noctem, ſed non acceſſerunt ad me.

Paſcus deſperat acriter à dæmone tentatus.

Pſal. 103.

Paſcus à leonibus circumlingitur.

Cogitaui ergo quia pepercit mihi Deus: & re-

uer[illegible]s ſum in cellam meam. Poſt paucos autem dies iterû [illegible]dem [illegible] enta io inſurrexit val[illegible]ûs, ita vt pæ[illegible]è ad [illegible]laſphem[illegible]m peruenirem. Conuerſus enim dæmon in Æthiopiſſam puellam, quam videram in iuuentute me[illegible]ſpicas colligentem, ſedit ſuper genua mea & vehementer me commouit. Vnde cum nimio [illegible]urore dedi ei [illegible] & alapas in maxillas, & ſtatim non comparu[illegible]otaſina illud. per biennium enim manus m[illegible]æ vnde percuſſi quaſi faciem eius, fœtorem & brumum ſufferre non poteram. Deſperabam ergo de ſalute animæ meæ, & præ triſtitiâ nimiâ defectu animi affligebat me, & nimio mœrore tabeſcebam. Audiui autem vocem factam in ſenſu meo, & dicentem: Vade, Paſce, certare; propterea enim hæc permiſi te pati, vt non altum ſaptas, nec extollaris quaſi in virtutibus tuis, ſed recognoſcas infirmitatem tuam; & non confidas in conuerſatione tua, ſed ſubditus & humilis ſis in adiutorio Dei confidens. Ita certus effectus de auxiliante miſericordiâ Domini Saluatoris, pacificos habui reliquos dies.

Dæmon in ſpecie Æthiopiſſa Paſtum tentat.

Rom. 12.
Humilitas ex tentatione.

Cap. III. *De* DIDYMO, *& beatis virginibus* ALEXANDRIA *ac* MELANIA.

In ſanctis patribus Didymus fuit ſacrarum expoſitor librorum, qui multos libros e diuinis Scripturis expoſuit. Hic abſque oculis fuit, cuius & notitiam habui. hic ſeptuaginta quinque annorum defunctus eſt. Iſte cæcus cùm eſſet, vt ipſe mihi narrauit, quatuor annorum in infantiâ viſum amiſerat, nec literas nouerat, neque apud magiſtros ſuit. Habuit autem naturalem magiſtrum robuſtiſſimum propriam conſcientiam: qui tantâ gratiâ ornabatur ſcientiæ, vt vetus & nouum Teſtamentum interpretaretur ad verbum. Liberale autem ſtudium ita executus eſt ſubtiliter, & minutiſſimè exponens ſermonem, vt omnes ſuperaret antiquos ſcientiâ. Compellebat autem me, vt in cellâ eius facerem orationem. Et non acquieſcente me, dicebat mihi, referens: Quia in cellulam iſtam ternò ingreſſus eſt beatus Antonius, viſitans me; & deprecatus à me, vt orationem faceret, ſtatim inclinauit genua in hoc domicilio, & non compulit me repetere ſermonem, erudiens me ad obedientiam. Narrauit autem mihi & hoc, Quia cùm eſſem ſollicitus propter vitam Iuliani Imperatoris miſerabilis, & nimis triſtarer, quadam die vſque ad alteram veſperam non guſtaui panem propter ſollicitudinem. Et euenit, & in cathedrâ ſedente me, oppreſſus ſomno video in exceſſu equos albos diſcurrentes, cum seſſoribus dicentibus: Dicite Didymo, quia hodie horâ diei ſeptimâ mortuus eſt Iulianus. Surge ergo, comede, & mitte, & nuntia hoc Athanaſio epiſcopo, vt & ille nouerit. Et annotaui ſtatim horam, & menſem, & ſeptimanam, & diem: inuentumque eſt ita, quemadmodum oppreſſo ſomno videbatur.

Heracl. cap. 1.
Didymus Origeniſta fuit.
Didymus oculis orbatus annos 75. vixit.
Sacras Scripturas nouerat, etſi non didiciſſet.
Ne qua in hoſpite contentio.
Mors apoſtatæ Iuliani reuelatur Didymo.

Retulit autem & mihi de ancillâ cuiuſdam, nomine Alexandra, quæ derelictâ ciuitate in ſepulcro quodam recludens ſemetipſam, per foramen quoddam recepit panem, qui neceſſarius erat victui, vſque ad annos duodecim; duodecimo autem anno quaſi dormientem ſe compoſuiſſe. Et cùm abiiſſet qui conſuetudinem habebat miniſtrare ei, & non accepiſſet reſponſum, nuntiauit nobis. Deſtruentes autem oſtium & ingredientes, inuenimus eam defu[illegible]m. Dicebat & de ipſâ beatâ M[illegible]laniâ, de q[illegible] p[illegible]ſteâ dicturi [illegible], quia ad faciem quidem non vid[illegible] eam [illegible] ſo tamen tamen ſt[illegible]s, [illegible] ea [illegible] cer mihi cauſſam, quare ſe [illegible] de [illegible]uitate, ingre[illegible] fuiſſet ſepulcrum. [illegible] autem per[illegible]en[illegible] eſt mihi, dicens: Quia gra[illegible]ida[illegible] m[illegible] te in me, & vt non accular[illegible] legi m[illegible] viuam meipſam in ſepul[illegible] dere, quàm ſcandalizare animam [illegible]ginem [illegible] factam. Me autem dicente ei: [illegible]odo nu[illegible] c pe[illegible]ſeueras, non videns quemqu[illegible]m, [illegible] tam grauis maxime iocitia? Dixit mihi: Q[illegible] manè vſque ad horam nonam oro per ſingulas horas, nens linum; reliquas autem horas ieiuna percurrens, & horâ competenti comedens cibum meum requieſco, & video in ſomnis patriarchas, prophetas & apoſtolos cum martyribus. Perſeuero autem, finem expectando, cum ſpe in Deum ſuauiſſimè.

Alexandra ſepulcro ſe per 12 annos incluſit.

Cur [illegible] Alexandria.

Quibus vacaret ſic incluſa.

De AMMONIO, FRATRIBVS *eius, ac* *tribus* SORORIBVS *religioſis.* Cap. IV.

Beatus Ammonius habuit duos fratres germanos ſuos, qui cum eo pariter in ſancto propoſito conuerſabantur. nam ſenior eorum frater Dioſcorus in epiſcopatum electus eſt. Habent autem tres ſorores in virginitate Domino ſeruientes; non minùs à fratribus ſuis in omni ſpirituali ſtudio & abſtinentiâ conuerſantes. Septem enim ſunt, quatuor viri & tres ſorores eorum, omnes virgines ex vtero matris ſuæ. Aiunt enim, ſeniorem ſororum eorum tantam ſcientiam Scripturarum habere diuinarum, vt admirarentur fratres eius. nam veſperè nimis lectioni inſiſtens, poſt lectionem autem paululum ſomni capiens, ipſa lectionis verba per ſomnum meditatur. Habebat autem & alias tres peregrinas famulas Chriſti ſecum: ſimiliter & fratres earum habent tres viros eruditos nimis & eloquentiſſimos: qui & ipſi conuerſationem eorum imitantes, præclari in Chriſto habentur. Omnes ergo nimis in Chriſti amore feruentes perrexerunt in eremum, & ſororibus ſuis ſequeſtratum fecerunt monaſteriolum habitaculum, & ſibiipſis ſeparatum fecerunt, vt inter ſe & ipſas interuallum habeant non paruum loci. Statuerunt autem ſibi, vt neque fratres earum alias mulieres ad ſalutandum ſuſcipiant, neque illæ alios viros.

Heraclid. cap. 1.
Monaſterium aliud ſororum, aliud monachorum.

Quoniam verò ſupra modum eruditus in omni parte erat Ammonius, tam in ſcientiâ Scripturarum, quàm etiam ſermonis, dum in quadam ciuitate epiſcopus defunctus eſſet, amatores Ammonij ſuggeſſerunt epiſcopo Alexandriæ, petentes vt Ammonium eis ordinaret epiſcopum. Dicebat autem eis Archiepiſcopus: Adducite mihi eum vt ordinetur epiſcopus. Illi autem feſtinantes perrexerunt cum adiutorio ad eum. Cùm autem vidiſſet ſe præuentum, deprecabatur eos, & cum ſacramento affirmabat, non ſuſcipere ſe Ordinem epiſcopatus, neque de eremo egreſſurum. Illis autem non concedentibus, ſed violenter inſtantibus, præſentibus eis, accepit forficem, & aurem ſuam ſiniſtram ab imo abſcidit, dicens eis: Vel nunc certi eſtote, quia impoſſibile eſt hic fieri epiſcopum: quia lex prohibet debilem in aliquo membro fieri ſacerdotem. Tunc relinquentes eum,

Renuit epiſcopatum Ammonius.
Interim[illegible] qua [illegible] aurem [illegible]

ceſſerunt. Abeuntes autem dixerunt epiſcopo. & ait eis epiſcopus: Iſta lex apud Iudæos obſeruabatur; mihi autem etiam eum qui naſum abſciſum habet ſi adduxeritis, ita tamen ornatum moribus vt dignus ſit ſacerdotio, ordinabo eum. Abeuntes ergo iterùm rogabant eum. Ipſe autem iurauit, dicens: Quia ſi me coëgeritis, etiam linguam meam abſcido. Ita ergo relinquentes eum receſſerunt.

Ignito ferro libidinem extinguit.

Crudis veſcitur.

Huius Ammonij fertur miraculum: quia quando deſiderium carnis ſurgebat, & incitabat ad libidinem membra eius, numquam pepercit carni ſuæ; ſed ferrum ignitum apponebat membris ſuis, vt ſemper vulneratus eſſet: & ita deſiderium paſſionis compeſcebat magnitudo doloris. ſic quidem abſtinentia eius fuit à iuuentute vſque ad mortem. Nihil quod per ignem tranſit, comedit, abſque pane dumtaxat.

Vtrumque Teſtamentum memoriter tenet.

Quodam verò tempore in eremo ædificanti ei cellam ſuperuenit quidam frater, & dixit ei: Cur in tali ardore æſtus affligis temetipſum, abba? Reſpondenſque beatus Ammonius, ait: Crede mihi, frater, quia donante Dei gratiâ, Scripturas ſanctas memoriæ commendaui. nam & vetus & nouum Teſtamentum ab ineunte ætate ad plenum didici, necnon etiam & ſanctorum antiquorum patrum orthodoxorum ſacerdotum Domini ſexcentas myriadas expoſitionum in lege diuinâ conſcriptas perlegi (ſicut teſtabantur ei de hoc & pænè omnes in eremo patres) & ſi vno die ſatiatus fuero pane, & minimè in opere me exercuero, extollitur ſenſus meus, & velut irrationabilium animalium efficitur.

Et Euagrius & Ammonius Origeniſtæ fuit.

Quodam tempore adueniens beatus Euagrius ad ſanctum Ammonium viſitationis ſpiritualis gratiâ, dum multa de ſanctis Scripturis inter ſe conferrent, & lætarentur vterque ſpiritualiter in Domino, poſtmodum dixit Euagrius ad Ammonium, quaſi exprobrando ei quia aurem ſibi inciderat: Non times, inquit, graue peccatum; quia vt non ſuſciperes ſacerdotium, aurem tibi abſcidiſti? Reſpondens autem Ammonius, dixit ei: Deprecor te, vt exores pro me ad Dominum, vt de alijs peccatis meis indulgentiam accipere merear; nam de hoc admiſſo non valdè turbatur animus meus. Verumtamen te magis oportet timere & ſollicitudinem gerere, qui eruditus es ſecundùm ſæculi ſapientiam, & tantam ſcientiam diuinarum Scripturarum habes, quam Dei gratia tibi contulit, vnde poſſes multos populos erudire, & elegiſti magis in eremi ſolitudine degere. Et ego quidem auriculam abſcidi, nam ipſe linguam abſcidiſti quæ multos populos docere potuit.

Dicebat ſanctus abbas Dioſcorus preſbyter, qui in eremo Scithiæ habitabat: Quia non oportet monachum deſideria gulæ ventriſque facere. nam in quo differt à ſæcularibus, ſi expleat delectationes ſuas? Denique frequenter videmus, homines ſæculares pro cauſſâ ægritudinis à delicijs & delectationibus abſtinere vt ſanitatem corporis adipiſcantur: quantò magis diligenter ſtudere debet monachus pro ſalute & incolumitate animæ ſuæ, vt poſſit ad illas veras & æternas paradiſi delicias, & ad cæleſtis regni gloriam peruenire?

Cap. v. Heracl. cap. 2. Hic Hor. fuit Origeniſta.

De Hor, Pambo, *&* Melania *Romana.*

In hoc monte Nitriæ vir abſtinentiſſimus Hor nomine fuit, cuius multas atteſtabatur virtutes omnis fraternitas monachorum; ego verò non inueni eum viuentem. Etiam & hoc dicebant narrantes de eo, quia neque mentitus eſt aliquando, neque iurauit, neque maledixit, neque ſine neceſſitate locutus eſt.

Quæ in Hor maximè præclara.

Pambo quos docuerit.

Auri & argenti contemptor.

In monte hoc fuit & beatus Pambo, præceptor Dioſcori qui poſteà epiſcopus ordinatus eſt, & Ammonius, & Ioannes, fratres Dracontij, viri mirabilis. Hic autem Pambo habebat in ſanctitate & virtutibus famam magnam, & ita erat contemptor auri & argenti, vt vera depoſcit ratio. Denique retulit mihi beata Melania, quia in primis cùm aduenisset de Româ in Alexandriam, & audiſſet de eius virtutibus Iſidorum referentem, qui etiam & perduxit eam in ſolitudinem ad viſitandum ſanctos patres. Dicebat ergo ſancta Melania: Quia obtuli ei argenti ærarium trecentarum librarum, deprecans eum, vt de rebus meis acciperet ad erogandum pauperibus. Ipſe verò ſedebat & texebat de folijs palmarum ſportellas. Benedixit autem me, dicens: Dominus Deus retribuat tibi mercedem. Et dixit diſpenſatori ſuo Theodoto: Suſcipe, & diſpenſa hæc in omni Libyâ, & in inſulis fratribus: hæc enim monaſteria magis indigent. Præcepitque ei nulli in Ægypto dare, eò quòd abundantior eſſet prouincia. Ego autem ſtabam exſpectans quaſi honorari & glorificari ſuper quod obtuleram. Et nihil audiens ab eo, dixi: Vt ſcias, domine, quantum eſt, quoniam trecenta pondo ſunt. Ipſe verò nec reſpiciens me, reſpondit dicens: Cui obtuliſti hæc, filia, penſare opus non habet. Qui enim penſat montes & omnem molem terræ, multò ampliùs nouit quantitatem huius argenti. Si enim mihi hoc dediſſes, benè mihi diceres quantum eſt: ſi autem Deo obtuliſti, ille qui viduæ minuta non deſpexit pauperis, nec tuam oblationem tradet obliuioni.

Melania ei varia munera offert.

Pambo ea diſpenſari curat egenis monachis.

Sapiens Pambonis reſponſum. Iſaiæ 40.

Marci 12.

Ita ergo gubernauit ac diſpenſauit Dominus, vt quando ingreſſa ſum in montem, poſt paucos dies defunctus eſt homo Dei, non infirmatus, ſed ſportellam conſuendo defunctus eſt ſine febribus, annorum ſeptuaginta. Vocauit autem me nouiſſimè, cùm tranſpungeret ſportellas & compleret, & dixit mihi: Suſcipe iſtam ſportellam de manibus meis, vt memor ſis mei; aliud quod tibi relinquam non habeo. Quem ipſa ſepeliuit, ſindone corpus inuoluens: & ita ipſa egreſſa eſt de eremo. Sportellam verò vſque ad mortem pro benedictione ſibi reſeruauit.

Pambo annorum 70. moritur.

Iſte beatus Pambo in ipſâ horâ ſui exitus, adſtantibus Macario preſbytero & Ammonio, viris nominatiſſimis in conuerſatione ſanctâ, etiam præſentibus & alijs fratribus, hoc dixiſſe perhibetur: Quia ex eo quo veni in hunc montem ſolitudinis, & ædificaui mihi cellam, & manſi in eâ, de labore manuum mearum vixi, & non recordor aliquando me panem gratis manducaſſe: nec pœnitet me de verbo quod locutus ſum vſque in hanc horam, & ita vado quaſi nunc incipiens Deum colere.

Verba Pambonis morientis.

Pambo ne in morte quidem ſe incepiſſe religiosè viuere proteſtatur.

De S. Beniamin *hydropico patientiſſimo.* Cap. vi.

Heraclid. cap. 2.

In hoc monte Nitriæ Beniamin quidam eſt, ſanctus vir, qui vixit vſque ad octoginta annos abſtinentiſſimus, & ſtudium gerens circa virtutes animi. Conſecutus eſt autem à Domino gratiam ſanitatum: & ſi cui manus imponebat, aut oleum benedictum dabat, omnis ab eo infirmitas repelleba-

Oleo benedicto morbidi curati.

Beniamin hydropiſi laborat. Alter Iob patientiâ.

laborabat. Hic itaque qui tantæ gratiæ dignus habitus eſt, ante octo menſes mortis ſuæ hydropicus factus eſt, & in tantum corpus eius tumuit, vt alterum Iob putares.

Aſſumens ergo nos beatus Macarius, qui tunc erat preſbyter in monte Nitriæ, me & Theodorum ac Macariolum, dixit nobis: Venite, & videte nouum Iob, in tanto tumore corporis & paſſione inſanabili, immenſam gratiarum actionem Deo ſemper reddentem. Abeuntes ergo vidimus eum in tanto tumore corporis, vt non poſſet digitus manus alteri digito coniungi. Intuentes autem hanc paſſionem crudeliſſimam, oculos auertebamus. Tunc dicit nobis beatus Beniamin: Orate filioli, vt non interior homo meus hydropicus fiat; iſte autem nec benè patiens profuit, nec male patiens nocuit. Per octo ergo menſes ſella ei ponebatur latior, in quâ inceſſabiliter ſedebat propter reliquas corporis neceſſitates; nec enim iacere poterat. In hac tamen paſſione poſitus alios ſanabat. Neceſſariè autem enarrauimus paſſionem hanc, vt non conturbemur, ſi quando aliqua grauiſſima ægritudo viris iuſtis euenerit. Defuncto autem eo, limen de oſtio tulerunt & poſtes, vt poſſet corpus eius efferri. Tantus erat tumor corporis.

Interior homo ſi ſanus ſit, non magnopere de corpore laborandũ.

Aeger Beniamin alijs medetur.

Deeſt Heraclidi. Pelag. libell. 4. n. 12.

Referebat abbas Beniamin: Quia quodam tempore ego & preſbyter de Celliâ applicuimus ad quemdam ſeniorem, habitantem in eremo Scithi, & obtulimus ei modicum olei. Ille autem dixit nobis: Ecce illud modicum vaſculum, quod ante triennium dediſti mihi, ſic plenum manet vſque hodie. Nos autem hæc audientes, diximus: Et quapropter, pater, vel in diebus feſtis non guſtaſti de ipſo oleo? Et reſpondens, dixit nobis: Ideò percipere nolui ex eo, ne fortè conſuetudo mihi fiat, & requiram de ſuauitate olei conditos cibos, & per occaſionem ſuauis conditurę compellar deſcendere ad ciuitatem ſeu ad vicos emere oleum, & reuerti ad eremum, iterumque deſcendere & reuerti ad cellulam meam, & per hanc occaſionem (vt dixi) deſcendendi & aſcendendi incipiat vagari ſenſus meus & mens mea, & perdam vtilitatem ſecretioris vitæ. Diabolus enim multiformis eſt, & diuerſa retia texit vt capiat mentes hominum. Igitur nos hæc audientes, admirati ſumus prudentiam & conuerſationem ſancti ſenioris.

Abſtinentia.

Deeſt Heraclidi.

Item referebat nobis abbas idem Beniamin, quia perrexiſſent ad quemdam ſenem, qui tenuit eos ad refectionem, & parauit illis lenticulæ erbum coctum. Miſit autem in condituram oleum quod de ſemine raphanorum in locis illis fieri ſolet. nos autem diximus ei: Pater, magis de bono oleo mitte, vt poſſimus comedere. Ille autem hoc audiens, & ſigno crucis ſe ſignans, dixit nobis: Et eſt aliud oleum præter iſtum? ego hoc numquam audiui. Erat enim ipſe ſenior ex infantiâ ſuâ in eremo enutritus, & ſemper permanſit apud ſanctos ſeniores, & neque in ciuitates neque in vicos aliquando egreſſus eſt.

Senex raphanelæo vtitur aliud oleum ignorans.

De ſancto APOLLONIO, *qui quinque millibus monachorum miniſtrauit.*

Cap. VII.

Heracl. cap. 3.

Apollonius medicum ſe & pharmacopolam fraſtat fratribus.

APOLLONIVS quidam nomine, ex negotiatore fuit, renuntianſque ſæculi actibus, & conuerſus ad ſeruitium Chriſti, habitauit in monte Nitriæ, neque artem diſcere potuit, neque vacare in ſcribendis libris præ ſenectute. Viuens autem in ſupradicto monte viginti quinque annis, hoc habuit ſtudium, vt ex proprijs pecunijs & ſuis laboribus omnia cellaria compararet de Alexandriâ, & in omni fraternitate miniſtrabat infirmantibus: & erat videns eos à primâ luce vſque ad horam nonam, per ſingula oſtia ingrediens monaſteriola, ne quis fortè iaceret. Portabat autem vuam paſſam, mala granata, & ſimilia quæ infirmis neceſſaria ſunt. hanc exercuit conuerſationem in ſenectute ſuâ. Qui moriens ſimilem ſibi dereliquit apothecarium, rogans eum hanc exercere adminiſtrationem: quinque enim millium monachorum habitantium in monte neceſſaria erat talis miniſtratio; propterea quòd eremus eſſet locus ille.

De ſancto NATHANAEL, *& tentamentis eius à dæmone.*

Cap. VIII.

FVIT alius quidam de antiquis monachis, nomine Nathanaël. Hunc ego non inueni; tranſierat enim de corpore ante aduentum meum ante annos quindecim: eos autem qui conuerſati ſunt cum eo, inueni. Interrogaui autem eos virtutem viri. Oſtenderunt autem & mihi cellam eius in quâ habitauerat, ſed tunc nullus habitabat in eâ, propterea quòd propior eſſet cuidam vico cohabitantibus ſæcularibus. Ille enim eam tunc conſtruxit, quando rariores erant ſerui Dei, qui dicuntur anachoretæ, id eſt, qui recedunt in ſecretiora eremi loca.

Heraclid. cap. 5.

Referebant autem hæc de eo, præcipuè quia tantam habebat patientiæ virtutem in cellâ, vt non moueretur à propoſito ſuo. In quibus illuſus in primis ab eo, qui omnes illudere feſtinat & decipit dæmone, tædio quodam oppreſſus, egreſſus eſt de primâ cellâ, & aliam conſtruxit ſibi prope quemdam vicum. Poſtquam autem perfecit eam, habitauit in ea. Poſt tres verò menſes affuit dæmon quadam nocte, [a] tauream tenens ſicut carnifex, indumentum habens quaſi milins conſutum, & faciebat ſtrepitus de taureâ illâ. Ad quem ait beatus Nathanael: Quis es tu, qui talia præſumis ſuper hoſpitiolum meum? Reſpondens autem dæmon, dixit ei: Ego ſum qui de illâ aliâ cellâ te expuli, & veni vt & de hac te effugarem. Cognoſcens autem quia illuſus eſſet, reuertitur ſtatim ad priorem cellam: & complens in eâ triginta & ſeptem annos, non tranſiuit limen oſtij cellulæ, contendens contra dæmonem.

Nathanaël perpetuus cellæ cuſtos.

Specie carnificis dæmon eum terret.

Contendit Nathanaël cum dæmone.

Qui tanta adinueniens, oſtendebat ei vt eum compelleret egredi, quanta referre ſatis longum eſt. In quibus hoc obſeruans ſeptem epiſcoporum ſanctorum virorum viſitationem, ſiue ex Dei promiſſione factam, ſiue ex tentatione maligni, paulominùs fecit eum excedere à propoſito ſuo. Epiſcopi autem poſtquam oraſſent egredientes, non deduxit eos nec paſſum pedis. Dicunt ei miniſtri, id eſt diaconi: Superbam rem feciſti, vt non deduceres epiſcopos. Ipſe autem dixit eis: Ego & dominis epiſcopis, omnique ſæculo mortuus ſum; habeo enim occultum propoſitum mentis meæ, & ſcit Deus cor meum, quâ de cauſâ non deduxi eos.

Septem epiſcopi inuiſunt Nathanaelem.

Expauens autem dæmon de circumuentione hac, ſubornauit ſe ante nouem menſes mortis eius, & efficitur quaſi infans nouem annorum, minans aſinum portantem panes in cophinis. Et propin-

Dæmon in pueri figurâ Nathanaelem è cellâ euocare tentat.

Propinquans veſpera profunda, ad eius cellam finxit cadere aſinum. Et clamans quaſi infans: Abba, inquit, Nathanaël, miſerere mei, & da mihi manum tuam. Qui audiens vocem quaſi infantis, aperuit oſtium, & ſtans ab intus, dixit ei: Quis es tu, & quid vis vt faciam tibi? Dicit ei: Illius ſum puerulus, & panes fero, propter quod conuiuium fratri ipſius eſt, & craſtino Sabbato illuceſcente neceſſaria eſt iſta oblatio. Deprecor ne deſpicias me, ne fortè à beſtijs & leænis comedar. multæ enim ſunt in illis locis. Stans autem & ſtupens beatus Nathanaël, commotis viſceribus conturbatus, cogitabat intra ſe, dicens: Quia aut de mandato habeo cadere, aut de propoſito. Poſt hæc autem cogitauit: Melius eſt me non tranſgredi, quàm tantorum annorum propoſitum perdere, in confuſionem ſatanæ. Et cùm oraſſet, dicit loquenti ad ſe quaſi infanti: Audi, infans, crede in Deum, cui ſeruio, quia ſi neceſſarium ſit ibi adiutorium, tranſmittet tibi Deus, & neque leæna nocebit te, neque aliquis. Si autem tentatio, confeſtim reuelabit Deus. Et claudens oſtium introiuit. Confuſus autem dæmon quia ſuperatus eſt, in turbinem reſolutus eſt, quaſi onagri exilientes, & fugientes, & ſonos emittentes. Iſte triumphus beati Nathanaël fuit, & hæc conuerſatio, & hic finis.

Firmitas Nathanaëlis propoſiti. Confidentia.

Cap. IX. *De vitâ & mirificis geſtis ſanctiſſimorum virorum* MACARII *Aegyptij, &* MACARII *Alexandrini.*

Heracl. d. cap. 6.

De magnis & præcipuis, & ſanctis ac beatiſſimis viris multa & incredibilia piget me dicere vel ſcribere, ne fortè mendacij opinionem feram. Quia autem perdit Deus omnes qui loquuntur mendacium, pronuntiauit Spiritus ſanctus mihi: ergo non mentienti, famule Dei fideliſſime, non diſcredas.

Pſal. 5.

Duo namque Macarij erant, vnus quidem Ægyptius genere, alius verò ' grutaria vendens. Primùm ergo referam de Ægyptio, qui vixit annos nonaginta: itaque in ſolitudine fecit annos ſexaginta, triginta annorum ingrediens iuuenis, & tantam conſecutus eſt diſcretionem, vt dicerent eum * ' neapoteponta, id eſt, iuuenem ſenem, propter quod & celeriùs profecit. Quadraginta enim annorum factus, contra ſpiritus dæmonum accepit gratiam ſanitatum, & reſponſis diuinis dignus fuit. Huic commorabantur duo diſcipuli in ſolitudine interiori, quæ vocatur Scithi. Ex quibus vnus quidem erat miniſter eius iuxta eum, propter venientes curari ab infirmitatibus & languoribus ſuis: alius autem ſeceſſit ſeparatim in cellulam. Tempore autem aliquanto tranſacto, præuidens ſpiritu inſpecto oculo cordis, dicit illi qui miniſtrabat ei, vocabulo Ioannes, qui poſtmodum factus eſt preſbyter in loco ipſius Macarij: Audi me, frater Ioannes, & acquieſce monitis meis: tentat te ſpiritus cupiditatis, ita enim vidi; & ſcio, quia ſi mihi acquieſcis, confirmaberis in loco hoc, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo: ſi autem mihi inobediens fueris, exemplum Giezi veniet ſuper te, cuius ex paſſione langueſces.

Diſtributio eorum qui Macarij dicti ſunt. Macarius Aegyptius. *νεαπογέροντα? *Spiritus cupiditatis.* *Pſal. 90.* *4. Reg. 5.*

Euenit ergo eum non obedire, & poſt dormitionem ſancti Macarij, poſt quindecim annos ita elephantioſus factus eſt, fraudans quæ erant pauperum, vt non inueniretur in corpore eius liber locus, in quo quis digitum figeret. Et hæc eſt prophetia ſancti Macarij.

De eſcâ autem eius & potu ſuperfluum eſt enarrare, quando nec apud negligentiores inuenitur quis abundantiùs cibos percipere aut exquiſitiùs in locis illis, tam pro indigentiâ eorum quæ minimè inueniuntur, quàm etiam & propter imitationem habitantium ibidem multorum monachorum. De alio autem eius ſtudio dicebatur, eum ſine intermiſſione excedere mente, & magis ampliori tempore Deo adhærere ſenſus eius, quàm in iſtius mundi habitatione. Huius feruntur multa miracula, quæ fecit Deus per eum: nam multos vexatos à dæmonibus, & diuerſas ægritudines ſuſtinentes curauit Dominus precibus eius.

Macarius in extaſi frequenter.

Vir enim quidam Ægyptius concupiuit ingenuam mulierem maritatam; & non valens eam capere, locutus eſt malefico, dicens: Facito eam vt amet me, & ita age vt proijciat eam vir eius. Accipiens ergo maleficus, ſufficienter vſus eſt maleficio, & fecit eam equam videri. Videns autem vir eius veniens deforis, mirabatur quia in lecto eius equa iaceret, & cœpit plangere & eiulare; nam loquebatur animali, & reſponſum non dabat. Itaque deprecatus eſt preſbyteros poſſeſſionis, & adducens, oſtendit eis; qui non inuenerunt cauſſam vſque ad tres dies, neque fœnum accipiebat, quomodo equa; neque panem, ſicut homo: vtroque priuabatur cibo. Ad vltimum, vt glorificaretur Deus, & appareret virtus ſancti Macarij, aſcendit in cor viri, vt deduceret eam in ſolitudinem. Et vinxit eam quaſi equam, & duxit in ſolitudinem. Cùm appropinquaret ergo, ſtabant fratres iuxta cellam Macarij, litigantes & dicentes: Quid adduxiſti huc equam iſtam? Dicit eis: Vt miſericordiam conſequatur. Dicunt ei: Quid enim habet? Qui reſpondit: Vxor mea erat, & in equam conuerſa eſt; & hodie habet tertium diem, non guſtans quidquam. Qui retulerunt ſancto Macario intus oranti. Propterea enim reuelauerat ei Deus. Reſpondit ergo fratribus, & dicit eis: Equi vos eſtis, qui equorum oculos habetis; illa autem mulier non eſt transfigurata, ſed ſolùm in oculis eorum qui ſeducuntur videtur equa. Et benedicens oleum, à vertice perunxit eam nudam, & ſuperorauit, & ſtatim fecit eam mulierem videri ab omnibus. Dans autem ei cibum, fecit eam manducare, & dimiſit cum proprio viro, gratias referentem Deo. Et præcepit ei, dicens: Nunquam ceſſes à Communione. Hæc autem tibi euenerunt, quia per quinque ſeptimanas non appropinquaſti diuinis.

Maleficus mulierem maleficio equam apparere facit. *Oleo benedicto Macarius phantaſma à muliere depellit.* *Femina fuit maleficio obnoxia, quia rariùs communicabat.*

Alia quoque puella ad eum deducta eſt, cuius obſcœna corporis ita ex omni parte computruerant, vt conſumptis carnibus, interiora quoque & ſecretiora naturæ nudarentur, ac vermium inde ebulliret innumera multitudo, ita vt non accederet quiſquam ad eam præ fœtoris horrore. Hæc cùm allata à parentibus, & proiecta fuiſſet ante fores eius, miſerans virginis cruciatus, Æquo animo eſto, inquit, filia, hæc tibi ad ſalutem Dominus, non ad interitum dedit. Vnde prouidendum eſt magis, vt ſanitas tua nullum tibi periculum inferat. Et cùm ſtetiſſet in orationibus per ſeptem continuos dies, & oleum

Deeſt hoc Heraclidi.

oleum benedicens in nomine Domini, perungeret membra eius, ita eam ſanam reddidit, vt & reparata naturæ qualitas, & perfecta muliebris in eâ ſpecies appareret, eſſetque ei de cetero inter homines conuerſatio abſque priſtinæ infirmitatis obſtaculo.

Vt homines lateat, cuniculum effodit Macarius.

Aliud uerùm refertur eius geſtum continentiæ in longo tempore. Sub terrâ fecit tranſitum à cellâ ſuâ vſque ad dimidium ſtadium, & ſpeluncam conſtituit ad vltimum: & ſi quando ei plures moleſtabantur, occultè de cellâ ſuâ egrediens ibat ad ſpeluncam, & nemo eum inueniebat. Referebat ergo nobis quidam de ſtrenuis diſcipulis eius, quia eundo vſque ad ſpeluncam, vigintiquatuor orationes Dominicas faciebat, & reuertendo vigintiquatuor.

Mortuum excitat in fidei teſtimonium.

Deeſt hæc narratio Heraclidi. Eſt verbotenus in Ruff. ſuprà lib. 2. c. 28.

De hoc egreſſa eſt opinio, quia mortuum ſuſcitauerit, & ſuaſerit hæreticum conuerti, non credentem reſurrectionem corporum fieri: & famam obtinebat in ſolitudine. Dicebant enim, aliquando veniſſe ad eum hæreticum quemdam Hieracitam, quod genus hæreſeos inuenitur apud Ægyptum. Hic cùm per multam loquendi artem plurimos fratrum, qui habitabant in eremo, conturbaret, auſus eſt etiam coram ipſo fidei ſuæ aſſerere prauitatem. Cui cùm ſenior reſiſteret & contradiceret, ille verba ſimplicia argumentis callidis eludebat. Sed cùm videret ſanctus fidem fratrum periclitari, Quid opus eſt, inquit, nos verbis contendere ad ſubuerſionem audientium? exeamus ad ſepulcra fratrum qui nos præceſſerunt in Domino, & cui noſtrûm conceſſerit Dominus reſuſcitare mortuum de ſepulcro, ſciant omnes quia illius fides probatur a Deo. Sermo hic placuit omnibus qui aderant fratribus, & proceſſerunt ad ſepulcra. Hortatur Macarius Hieracitam, vt euocaret mortuum in nomine Domini. At ille, Tu, inquit, qui propoſuiſti, prior euoca. Et Macarius proſternens ſe in oratione ante Dominum, vbi ſufficienter orauit, eleuatis ſurſum oculis ſuis, Tu, inquit, Domine, quis ex duobus nobis rectam fidem teneat oſtende, eleuato hoc mortuo. Hæc cùm dixiſſet, fratris cuiuſdam nomen, qui nuper fuerat defunctus, euocauit. Cui ille cùm de tumulo reſpondiſſet, accedentes fratres continuò quæ ſuprapoſita erant auferunt, & eductum eum de ſepulcro, reſolutis faſciolis quibus conſtrictus erat, exhibuerunt viuentem. Hieracita vero vbi hæc vidit, obſtupefactus in fugam conuertitur. Quem fratres omnes inſequentes, extra terminos terræ illius turbauerunt.

Dæmon comedens cibos reſoluit, non digerit.

Huic oblatus eſt aliquando dæmonem patiens iuuenis à propriâ matre totâ conciſſâ duobus funibus colligatus, & hanc habebat immiſſionem dæmonis: poſtquam manducaſſet trium modiorum panes, & bibiſſet lagenam de aquâ, eructans in aëra ſoluebat eſcas. Ita enim conſumebantur quæ deuoraſſet vel bibiſſet quaſi ab igne. Eſt enim turma quæ dicitur ignita.

Dæmonum differentia voluntate diuersâ, nõ ſubſtantiâ.

Diuerſa ſunt quippe dæmonum genera, ſicut & hominum, non ſubſtantiæ, ſed voluntates. Hic ergo iuuenis non ſufficiente ſibi eſcâ, propriam bibebat vrinam. Plangente ergo matre & deprecante ſanctum Macarium, accipiens eum, imprecatus ac ſupplicans Deum, poſt vnam & ſecundam diem attenuauit paſſionem. Dixit ergo matri eius: Quantum vis vt comedat? Quæ reſpondit: Decem pondo panis. Corripuit ergo eam, quia multum dixit. Superorans verò ei vſque ad ſeptem dies, ſtatuit ei in tria pondo, vt poſſet operari, atque ita curans eum, reddidit matri. Multa etiam & alia ferebantur de eo, quæ nimis prolixa ſunt ad ſcribendum: ſed ex his paucis etiam cetera opera eius noſcuntur. Hunc ego non vidi; anno quippe ingreſſionis meæ in ſolitudinem quieuit.

Deeſt Heraclidi.

Quidam a Macario monachus cum ... expetit.

Quodàm tempore cùm ad beatum Macarium quidam veniſſet deſiderans in propoſito monachorum ſeruire Chriſto, & deprecaretur ſanctum ſenem, vt inſtrueret eum ac doceret, & ex fonte doctrinæ ſalutaris, quæ in eo per Spiritus ſancti gratiam abundabat, confirmaret, & qualiter poſſet iuuante Domino inſidias atque impugnationes maligni euadere, præmoneret; reſpondens beatus Macarius, dixit: Si verè deſideras ex toto corde renuntiare huic ſaculo, filiole, & adhærere Domino Saluatori, ſicut dicit Propheta in pſalmo: Adhæſit anima mea poſt te, me autem ſuſcepit dextera tua. *Pſal. 62.* parata enim eſt dextera Domini, confugientes ad ſe ſuſcipere; oportet te renuntiare huic mundo, & omnes actus eius abijcere, ſicut dicit Apoſtolus, ſcribens ad Coloſſenſes: Mortui enim eſtis huic mundo, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. *Coloſſ. 3.* Cùm enim Chriſtus apparuerit vita veſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloriâ. Hæc audiens iunior, dixit: Crede mihi, beatiſſime pater, quia & mentem meam alienaui ab hoc mundo, & ab omnibus quæ in eo ſunt, vt iam tamquam mortuus degam in huius temporis vitâ. Cognoui enim, quoniam temporalia & tranſitoria atque corruptibilia ſunt omnia, quæ in hoc mundo videntur eſſe bona.

Idem à Macario ad ſepulcra mortuorum ... maledicturus ... laudaturus ablegatur.

Tunc dicit ei ſenior: Audi me, fili, & vade ad ſepulcra mortuorum, & quamplurimis iniurijs, multis conuitijs, ac maledictis etiam & lapidibus eos deteſtare, vt prouocati irritentur aduerſus te. His auditis, iunior ſtatim perrexit ad monumenta mortuorum. cumque ſecundùm præceptum beati ſenioris multis eos, vt putabat, iniurijs affeciſſet, reuerſus ad ſanctum Macarium, dixit ei quod fecerat. interrogauitque eum ſenior, ſi nihil ei reſpondiſſent illi mortui? Et reſpondens, dixit: Nihil penitùs dixerunt, domine. Iterùm autem præcepit ei, dicens: Perge craſtino die, & multis præconijs collauda & glorifica eos. Abijt iterùm frater ad ſepulcra mortuorum, & cœpit laudare, honorificiſque ſermonibus glorificare eos, dicens: Vos magni eſtis & ſancti, & ſimiles apoſtolicis viris, & iuſtitia magna in vobis eſt. Et alias quamplurimas laudes cùm ad eos dixiſſet, reuerſus ad cellam, dixit ſeniori: Ecce ſecundùm præceptum tuum, domine pater, laudaui & glorificaui illos mortuos, & nihil mihi penitùs dixerunt.

Mortuorum exemplo docetur nec maledictis moueri, nec laude extolli.

Tunc dixit ei ſanctus Macarius: Conſidera, fili, quoniam ſicut iniurijs & contumelijs exprobraſti illos mortuos, & nihil tibi locuti ſunt; ita ergo & tu ſi vis ſaluus eſſe & in ſancto propoſito placere Saluatori noſtro, imitare Ieſum Dominum Saluatoremque noſtrum, ſicut dicit beatus Ioannes apoſtolus & euangeliſta: Qui dicit ſe in Chriſto manere, debet quemadmodum ille ambulauit & ipſe ambulare. *1. Ioan. 2.* Vnde & in Euangelio quidem legimus, quoniam ipſi perſecutores noſtræ fidei æmuli Iudæi, multas iniurias, inſtigante humani generis hoſte diabolo, in Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Saluatorem dixerunt,

Samari-

Samaritanum eſſe, & dæmonium habentem, & in Beelzebub principe dæmoniorum eijcientem dæmonia, nam & ſeductorem eum auſi ſunt dicere: & hæc omnia patienter ipſe pius Dominus noſter Ieſus Chriſtus cæli, terræ, & maris, omnium quoque eorum quæ in eis ſunt creator, ſuſtinuit; vt nobis patientiæ ſuæ, lenitatis, & humilitatis præberet exemplum. Nam ſi voluiſſet potentiam ſuæ maieſtatis oſtendere, & iniurias vindicare, omnem ſubitò mundum in chaos deduceret, & nec genus hominum, nec ipſe ſaltem appareret mundus, ſed in momento omnia interirent. Veruntamen noluit hoc facere inenarrabilis Chriſti Domini pietas bonitatis, qui non ad puniendum, ſed ad ſaluandum venerat mundum. Ideò enim patienter omnia ſuſtinuit, vt nobis exempla patientiæ & humilitatis oſtenderet. Vnde & ſequentibus ſe diſcipulis (Matth. 11.) dixit: Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris. Sed & omnes à ſæculo ſancti tam prophetæ quàm apoſtoli, opprobrijs & iniurijs, ac diuerſis afflicti tormentis, ſemper immobilem virtutem patientiæ & humilitatis tenuerunt, & nequaquam humanis laudibus ſunt decepti. Reſpuentes namque inanis gloriæ præſentis vitæ vanos rumores, illam ſolam cæleſtem æternamque gloriam concupiſcunt qui Chriſto placere deſiderant, quæ à Deo eſt, & permanet in æternum. cuius claritatis ſplendorem nulla humana lingua poteſt exponere. Hæc ergo exempla patientiæ & humilitatis conſiderans, fili, ſi quando irrogatæ tibi fuerint iniuriæ, fortiſſimè virtutem patientiæ & humilitatis cuſtodi, imitans Prophetam, (Pſal 37.) qui dixit: Ego autem tamquam ſurdus non audiebam, & ſicut mutus non aperiens os ſuum: & factus ſum ſicut homo non audiens, & non habens in ore ſuo redargutiones. Quod certè ad commonendum ſenſum noſtrum (Laus humana æternam mercedem euacuat.) quotidie in ſynaxi pſallitur. Caue etiam, ne vanâ gloriâ laudeque hominum delecteris, & perdas omnia quæ laborando in bonis operibus acquiſieris, fructuſque ieiunij & abſtinentiæ tuæ, vigiliarumque & orationum mercedem in æterna vitâ non conſequaris à Domino: quia ipſe dixit in Euangelio de eis qui laudes hominum quærunt: (Matth. 6.) Amen dico vobis, quia receperunt mercedem ſuam. Et alia multa ſunt, quæ de cauenda vanâ gloriâ ſanctæ Scripturæ admonere non ceſſant. Caue ergo, ô fili, & neque ad irrogatas iniurias exardeſcat in iracundiâ animus tuus. Et ſi incitatum fuerit cor tuum, ipſe tamen diſtrictè in timore Domini refræna ab iracundia animum tuum, vt poſſis virtutem humilitatis ac patientiæ cuſtodire. & tunc veraciter oſtendis quod promiſiſti, dicens, quia tamquam mortuus degas in hoc mundo, ſi nihil turbulentum reſpondeas eis, qui tibi iniurias irrogant: ſicut nec illi de monumentis mortui, in quos multas iniurias & conuitia dixiſti, & nihil tibi penitus reſponderunt. Ideoque oportet vt fortiter cuſtodiamus virtutem humilitatis ac patientiæ, quatenus poſſimus ad cæleſtia præmia & ad æternæ vitæ gloriam peruenire, ſicut dicit in Apocalypſi (Apoc. 3.) Dominus. Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.

(De S. Heraclide.) Sanctus abbas Macarius commonebat ſæpè diſcipulos ſuos, & docebat eos, dicens: Metu entote ſemper, quia ante conſpectum Domini omnipotentis conuerſamini, qui proſpicit omnium hominum cogitationes, & ſingulorum corda ſcrutatur. Quod etiam & ſanctæ Scripturæ teſtantur, & Apoſtolus docet, & dicit: Viuus eſt enim ſermo (Hebr. 4) Dei & efficax, & acutior omni gladio ancipiti, & pertingens vſque ad animæ diuiſionem ac ſpiritus, compagum quoque & medullarum, diſcretor cogitationum & intentionum cordis: & non eſt vlla creatura inuiſibilis in conſpectu eius; omnia autem nuda & aperta ſunt oculis eius. Ideoque ſi nos, fratres, pulſauerit delectatio carnis, & concupiſcentia fornicationis, feſtinemus repellere & abijcere de corde noſtro ſordidiſſimam & peſſimam cogitationem, inuocantes inſtantiſſime adiutorium Domini noſtri Ieſu Chriſti in orationibus ac ieiunijs, vt virtute potentiæ ſuæ eripiat nos, & protegat, & conterat ſatanam ſub pedibus noſtris. Oportet ergo, vt etiam noſmetipſos pœnitendo & à peccatis abſtinendo corripiamus, dicamuſque ad animam noſtram: Quoniam delectatio quidem (Delectatio temporalis memoriâ æternæ pœnæ propulſanda.) corporis, quæ te malè oblectat, ad modicum tempus eſt: nam tormenta & cruciatus animæ & corporis, in igne æterno gehennæ in perpetuas permanent pœnas. Illud etiam admonentes animam noſtram, dicamus: Si erubeſcis homines ſimiles tui peccatores, ne videant te peccantem, quare non magis revereri & timere debes maieſtatem Dei omnipotentis, qui omnium ſecreta cordium conſiderat, ſicut & Apoſtolus ait: Omnia nuda & (Hebr. 4.) aperta ſunt oculis eius. Talibus ergo cogitationibus ſi increpamus noſmetipſos, continuò timor Domini veniet in corde noſtro, & in amorem caſtitatis confirmatur anima noſtra, etiam & ad omnia præcepta Domini facienda incitamur, adiuuante nos gratiâ Domini noſtri Ieſu Chriſti. qui ſeruientibus ſibi in ſanctitate & caſtitate promiſit cæleſtia & æterna donare in illâ gloriâ futuri ſæculi vitâ, cum Angelis ſanctis in perpetui luminis ſplendore ſemper gaudere.

Vita & conuerſatio alterius MACARII, *videlicet Alexandrini presbyteri, &* MARCI *monachi.* Cap. x.

ALIVM autem Macarium contemplatus (Heraclid. cap. 6.) ſum Alexandrinum presbyterum, in loco (Macarius Alexandrinus.) qui dicitur Cellia, in quibus Cellis habitaui ego annis nouem: in quibus & tribus annis poſt me ſupermixit. Et quædam vidi apud eum, quædam autem audiui, quædam & ab alijs didici. Erat autem obſeruatio eius hæc, quia ſi quid audiuit alicubi, modis omnibus hoc apprehendere feſtinabat. Audiens ergo à quodam, quia Tabenenſiotæ monachi per omnem quadrageſimam abſque igne cibum (Quadrageſima obſeruatio in cibis igne non coctis.) ſumunt, ſtatuit ſeptem annis quod per ignem tranſiit non manducare, niſi olera cruda, & ſi quando inueniebatur, legumen infuſum, nihil aliud guſtauit. Complens autem hoc, pro nihilo duxit huiuſmodi vſum.

Audiuit iterùm de alio quodam, quia libram panis comederet; frangens ſibi bucellatum, & condens in lagenam mittit; decreuitque tantum comedere, quantum poſſet manus afferre per os lagenæ. Et ſicut referebat ipſe, quia gaudens quidem (Victus eius ratio.) apprehendebam amplius de fragmento panis, ſed non permittebar eximere, pro eo quòd anguſtius eſſet foramen lageonæ. vſque enim ad tres annos hanc habuit abſtinentiam, quatuor aut quinque vncias comedens, tantumdem & aquam bibens.

bens. Nam vnum ſextarium olei totum annum expendebat.

Somnum ſuperare contendit.

Iterum alia eius obſeruatio talis fuit: Decreuit ſuperare ſomnum, & ſicut referebat, non intrauit ſub tectum vſque ad viginti dies, vt vinceret ſomnum. Ita nimio quidem æſtu vrebatur per diem, per noctem autem conſtringebatur frigore, & (vt dicebat) niſi velociùs ingreſſus ſub tectum fuiſſem, ſomnumque cepiſſem, ita mihi exſiccatum fuiſſet cerebrum, vt penè exceſſum paterer mentis. Quantò ergo me, inquit, vici, tantò ad naturæ neceſſarium requirentis ſomnum ceſſi.

A paſſione fornicationis tentatus culicū ſe morſibus exponit.

Iſte aliquando tentatus eſt paſſione fornicationis, & condemnauit ſemetipſum in paludem Scithienſem, quæ eſt in ſolitudine, ſedere nudum menſibus ſex, vbi ſunt culices ſicut nebulæ, quæque etiam agreſtium porcorum perforant pellem. Ita ergo perforatus eſt totus, & ſtrumas fecit, vt putarent aliqui, quia elephantioſus eſſet factus. veniens ergo poſt ſex menſes in cellam ſuam, de voce cognitus eſt, quia ipſe erat Macarius.

Monumentum magorum Iannæ & Mambre adire ſtatuit.

Deſiderauit aliquando ipſe in hortum ſepulturæ Iannæ & Mambre ingredi, ſicut nobis retulit. Ipſe autem hortus ſepulturæ factus eſt à magis, qui potentes erant quondam apud Pharaonem. De quadris ergo lapidibus conſtruxerunt opus, & ſibemetipſis ſepulcrum fecerunt, & multum aurum recondentes, plantauerunt etiam arbores: humectus eſt enim locus, in quo & puteum fecerunt. Quia ergo viam ignorabat, arbitrium quoddam ſequebatur ſtellarum, ſicut in maris pelago nauigantes obſeruare ſolent. Ita in ſolitudinem ingrediebatur, accipiens ligaturam calamorum per vnumquodque milliarium indicij gratiâ figebat, vt ſemitam adinueniret vnde reuerteretur. Perambulans ergo diebus nouem, peruenit ad locum. Dæmon autem qui ſemper dimicatoribus Chriſti reſiſtere ſolet, colligens omnes calamos, quos pro indicio ſibi poſuerat à milliario horti illius ſepulcri, dum ipſe requieſceret, ad caput ipſius poſuit. Surgens igitur reperit calamos. Et hoc factum eſt, Deo permittente, ad eius probationem, vt non in calamis ſperaret, ſed in columnâ nubis, quæ præcedebat filios Iſraël quadraginta annis in ſolitudine. Dicebat autem, quia caſtra dæmonum obuiaſſent ei, egredientium de illo horto,

Varia dæmonum apparitiones.

clamantium, inquit, quaſi corui contra faciem meam, & dicentium: Quid vis Macari? quid vis monache? quid veniſti in locum noſtrum? Non potes manere hîc. Dixi ergo eis ego: Quia oportet me ingredi & videre. Ingrediente autem eo in hortum, occurrit ei ſatanas cum gladio euaginato comminans ei. Contra quem ſanctus Macarius hoc dedit reſponſum: Tu venis ad me cum gladio, ego autem occurro tibi in nomine Domini ſabaoth Dei Iſraël. Ingrediens ergo inuenit ſitulam æream dependentem, & catenam ferream

Deſcriptio ſepulcri magorum.

ſuper puteum, iam de multis temporibus reſolutam, & fructus malorum granatorum, nihil intus habentium, proptereà quòd aruiſſent à nimio ſolis ardore; abominationes etiam idolorum quamplurimas aureas. Ita ergo reuertens, venit poſt dies viginti. Deficiente ergo ei aquâ quam portabat &

Tentatur eſuriens & ſitiens.

pane, in multam anguſtiam deuenit. Et cùm iam deficeret, apparuit ei puella, ſtans (ſicut referebat) mundiſſimo linteo amicta, & habens hydriam ſtillantem aquæ, quam dicebat longè à ſe quaſi ſtadium vnum. Et vſque dies tres ambulans, & videns eam cum hydriâ ſtantem, [illegible] non valebat, ſicut ſomnium [illegible], ſpe autem [illegible] ctando confortabatur. Poſteà ap[illegible] do bubalarum, ex quibus vna quæ habebat vitulum ſtetit: ſunt enim multæ in illis locis, [illegible] ſe dicebat, decurrebat ei de vberibus lac. Et [illegible] eſt vox deſuper, dicens: Macari, accede ad bubalam, & ſuge. Suppoſuit ergo ſe ei, & lactatus reſumpſit vires. Venitque bubula illa vſque ad cellam eius lactans eum, & vitulum ſuum non ſuſcipiens.

Lactatur à bubalâ.

Deeſt Heraclid.

Reuerſus ergo ad fratres cùm indicaſſet de opportunitate loci, multorum inflammati ſunt animi, vt pergerent illuc cum eo. Sed vbi ſancti patres ſenſerunt animos iuuenum concitatos ad pergendum: repreſſerunt eos ſalubri conſilio, dicentes: Locus iſte ſi verè, vt dicitur, à Ianne & Mambre conſtitutus eſt, non aliud de eo credendum eſt, niſi quòd diaboli opere ad deceptionem noſtram forſitan præparatus ſit. Si enim delicioſus eſt & abundans, quam requiem ſpectabimus in futuro ſæculo, ſi hic delicijs fruimur? Hæc atque alia dicentes, iuuenum animos repreſſerunt. Licet enim diuerſorum pomorum amœnus eſſet locus, & abundans omnibus neceſſarijs, ſed non poſſe dicebat adduci illuc plures fratres, ne fortè venientes per eremum à dæmonibus deciperentur. Multos enim aiebat eſſe dæmones, quorum fremitus & calliditates ferre multitudo fratrum inſueta non poſſet.

Heraclid. cap. 6.

Aſpidis morſus non obfuit Macario.

Quodam tempore idem ſanctus Macarius puteum fodiebat, & in proximo fruteti ſiluæ ab aſpide percuſſus eſt. Qui mortiferum animal à faucibus apprehendens, manibus vtriſque ſcindens, dixit ei: Non permittente Deo, quare vſurpaſti venire?

Diuerſæ cellæ Macarij.

Habebat autem diuerſas cellulas, vnam in monte Nitriæ, aliam in ſolitudine interiori Scithi, & aliam in loco qui dicitur Cellia: & quædam abſque feneſtris ſunt, in quibus dicebatur ſedere in quadrageſimâ; alia anguſta erat, in quâ iacens extendere pedes non poterat; alia autem latior erat, in quâ ſuſcipiebat venientes ad ſe. Hic verò, donante gratiâ Chriſti, tantam multitudinem vexatorum à dæmonibus curauit, vt omnes mirarentur, & glorificarent virtutem Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, qui per eum operabatur magnifica.

Curat dæmoniacos.

Mulier curatur à paralyſi per oleum ſanctum.

Cùm autem nos ibidem eſſemus, oblata eſt ei virgo quædam de Theſſalonicâ veniens, quæ multis annis in paralyſi laborabat. Hanc itaque vſque ad viginti dies oleo ſancto perungens, & orationibus pro eâ inſiſtens, ſanam remiſit ad propriam ciuitatem. Quæ poſtquam peruenit ad domum ſuam, multas oblationes direxit per diuerſa ſancta monaſteria.

Macarius explorat auſteritatem monachorum Tabenneſiotarum.

Hic itaque Macarius audiens, quia magnam conuerſationem & regulam diſciplinæ Tabenneſiotæ monachi haberent, mutato habitu, accipienſque indumenta ruſtici, per dies quindecim aſcendit in Thebaidam per ſolitudinem. Et ingreſſus monaſterium Tabenneſiotarum quærebat abbatem, vt eius præſentaretur aſpectibus, virum ſanctum, Pachomium nomine, probatiſſimum famulum Chriſti, gratiam prophetiæ habentem, cui occultatus eſt nutu Dei aduentus Macarij. Repræſentatus ergo, dixit ei: Deprecor te, domne ſanctè pater, ſuſcipe me in monaſterium tuum, vt [illegible] ciar monachus. Dixit ei Pachomius: Iam ſenectute pro-

prouectus, abſtinentiam non valea ſuſtinere, fratres enim continentiſſimi ſunt, & non ferens eorum laborem, ſcandalum paſſus, & regredieris detrahendo eis. Et non ſuſcepit eum, nec primâ nec ſecundâ die, vſque ad dies ſeptem. Cùm ergo perſeueraret etiam ieiunus permanens, poſt hæc dixit ei: Suſcipe me, abba, & ſi non ieiunauero ſicut & alij fratres, operatuſque non fuero ſicut & illi, tunc iube me iactari foràs. Hæc audiens abbas, iuſſit fratribus vt ſuſciperent eum. Eſt autem congregatio per ſingula monaſteria mille quadringenti viii. Multorum enim monaſteriorum beatus Pachomius pater erat, & multa millia monachorum congregatio erat, etiam & vſque nunc ſunt Chriſti gratiâ largiente. Ingreſſus eſt ergo in monaſterium. Tranſacto autem paruo tempore, ſuperuenit quadrageſima, & vidit ſingulos quoſque addentes ieiunijs abſtinentiæ. Quidam enim eorum poſt duos dies reficiebant, alij autem poſt quinque dies capiebant cibum, alij verò per totam noctem vigilantes orationibus inſiſtebant, per diem autem opera manuum exercebant. Hic verò ſanctus Macarius ſtabat in angulo, tam diebus quàm noctibus non diſcedens quóquam, vſquequò dies quadraginta complerentur. Aduenit & Paſcha: neque tunc panem guſtauit, neque aliud quoque pulmentum, niſi folia tantùm de caulibus, & hæc ſemel in ſeptimanâ die Dominicâ ſumebat. Nec diſcedebat de angulo illo, vbi elegerat ſtare, niſi tantùm corporalis neceſſitatis causâ, & ſtatim feſtinanter reuertebatur, & claudebat oſtium ſuper ſe, & nihil penitùs loquebatur, ſed in ſilentio tantùm labia eius mouebantur. Et non ceſſabat continuè & ſine ceſſatione in corde ſuo eloquia Domini diuinamque Scripturæ commemorationem meditari, & opera manuum inceſſanter exercere multò amplius quàm alij fratres. Hæc fratres videntes, penè omnes ſcandalizati ſunt; murmurantéſque dixerunt præpoſito monaſterij: Vnde nobis hunc adduxiſti, tamquam ſine carne degentem ad condemnationem noſtram? proijce eum: cognoſce, quia valdè ſcandalizantur fratres in eo. Hæc audiens præpoſitus monaſterij, admirans tam diſtrictam conuerſationem eius, orauit Dominum, dicens: Manifeſta mihi peccatori ſeruo tuo, Domine, quid agere debeam. Et reuelatum eſt ei, quòd ipſe eſſet Macarius. Eduxit autem eum foras in oratorium, vbi altare poſitum erat, & amplectens oſculatus eſt eum, & dixit ei: Verè vir beatus es, ſancte Macari, & latuiſti nos. Olim enim ex multo tempore deſiderabamus videre ſanctitatem tuam: & gratias agimus Domino noſtro Ieſu Chriſto, quia in ſpiritualibus bonis, maximéque in virtutibus abſtinentiæ erudiſti nos & paruulos noſtros non alta ſapere in conuerſatione ſuâ. Reuertere ergo ad locum tuum, non enim parum ædificaſti nos, beatiſſime pater, & ora indeſinenter pro nobis.

Quadrageſima à monachis diuerſimodè obſeruata.

Ieiunium portentoſum Macarij.

Macarium reuelatione agnoſcit Pachomius.

Quodam tempore viſitationis atque ædificationis gratiâ perrexi ego ad eum, & inueni ante oſtium atrij eius iacentem quemdam presbyterum, toto corpore vlceribus plenum, capitis autem eius etiam ipſa oſſa computruerunt, qui ideò aduenerat, vt orationibus eius ſanitatem reciperet. Sed ſanctus Macarius non ſuſcipiebat eum: ego autem proſtraui me in terram ad pedes eius, & deprecabar vt ſuſciperet eum. Reſpondenſque vir beatus, dixit mihi: Indignus eſt vt ſanitatem recipiat, ſed magis increpa eum, & ſuade ei, vt non audeat accedere ad ſacroſanctum altare Domini, & offerre ſacrificium Domino, quia fornicando offert: propter hoc caſtigatur. Suade ergo ei vt reſipiſcat & condignam agat pœnitentiam, vt miſericordiam à Domino mereatur accipere. Itaque ego egreſſus ad illum infirmum, dixi ei omnia. Et ille terribiliter conturbatus, intremuit, iurauíque quia in cæterum vitæ ſuæ non vſurparet ad altare Domini accedere. Poſt hæc præcepit vt ingrederetur; ſuſcepitque eum, & dixit ei: Credis quia Deus eſt quem nihil latet? Reſpondit: Etiam, domine. Dixit ei: Numquid potuiſti illudere aut latere Deum? Reſpondit: Non. Ait ergo: Si ergo cognoſcis tanti criminis peccatum tuum, & Dei caſtigationem intelligis, pro quâ cauſſâ tanti mali plaga in corpore tuo eſt, ideoque percuſſus es; ceſſa à malis tuis, & corrige de cetero, & confitere ſemper cum lacrymis pœnitentiæ, & intimo cordis dolore in conſpectu Domini peccatum tuum, vt in die iudicij poſſis aliquam miſericordiam ac pietatem Domini inuenire. Dedit ergo ſacramentum ſe numquam peccare, neque ad ſacroſanctum altare accedere, nec oblationem conſecrare, ſed ſicut laici ſortem habere. Itaque poſt hæc impoſuit ei manum, & orauit pro eo ad Dominum, & in paucis diebus ſanus factus eſt, capillique capitis eius creuerunt, & abijt ſanus.

Presbyter cancro laborans ad Macarium accedit.

Cancro laborat, quia conſcius fornicationis ſacrificabat.

Poſt confeſſionem peccati & emendationis ſponſionem à Macario curatur.

Ipſis diebus oblatus eſt ei iuuenis qui vexabatur ab immundo ſpiritu, & impoſuit manum ſuper caput eius, & aliam ſuper pectus eius, & tamdiu ſuper eum orauit, vſquequo in aëra ſuſpenderet eum ille immundus ſpiritus: inflatus autem totus in vtrem puer ſicut vter, ita vt ex omnibus membris aquam funderet, & ſubitò clamans attenuatus eſt, ac redditus menſuræ ſuæ, tradidit ergo eum patri ſuo ſanum, vngens eum oleo ſancto, præcepitque vt per quadraginta dies, neque carnem ederet, neque vinum biberet, & ita ſanus redditus eſt.

Puer dæmoniacus ſanatur per oleum ſanctum, & aquam benedictam.

Abſtinentia à carne & vino.

Referebat autem nobis idem ſanctus vir Macarius, admonens vt caueamus, inquit, multiformes inſidias dæmonum, quia quodam tempore nimis ei moleſtæ fuerunt cogitationes vanæ gloriæ, ſcilicet vt qualicumque modo eijcerent eum de cellâ eius, & de ſecretâ eremi conuerſatione, ſuggerentes ei, vt ædificationis gratiâ ad remedium & ſanitates hominum Romam pergeret pro ſalute animarum multarum: inerat enim ei gratia Domini contra immundos ſpiritus. Et cùm nimiùs inſiſterent ei huiuſmodi cogitationes, & nec oranti ei ceſſarent, iactauit ſe pronus in terram, & extendit pedes ſuos à foris limen oſtij cellulæ ſuæ clamans & dicens: Trahite, dæmones, trahite, ego enim pedibus meis non vado; ſed ſi poteſtis, me hinc abducite: ego quippe teſtor Deum, quòd hîc iaceo ad veſperam. Sic ergo iacuit vſque ad veſperam. Poſtmodum intrauit ad conſuetum opus Domini.

Nullâ arte dæmon eum è cellâ extrahere poteſt.

Referebat autem nobis de quodam fratre Marco, monacho nimis abſtinentiſſimo: ſanctus enim Macarius presbyter erat. Dicebat autem: Quia notaui mihi tempora, quando traditur ſacroſancta Communio. Ego numquam dedi Communionem Marco monacho, ſed Angelus dabat ei de altari: ſolum autem articulum manuum dantis videbam. Marcus autem iuuenis erat, & nouum vetuſque

Marcus eremita Euchariſtiam ab Angelo accepit.

tuſque Teſtamentum ſacræ Scripturæ memoriter obſeruauerat. Manſuetus vltra modum, caſtus ſuper omnes. Cùm autem eſſet in vltimâ ſenectute ſanctus Macarius, perrexi ad eum, & inueni oſtium cellulæ eius clauſum. Stans autem ad oſtium, auſcultabam quid diceret, vel cum quo loqueretur: audiebam enim eum loquentem. Putaui autem quòd aliquis cum ipſo eſſet cum quo loqueretur. Ipſe enim cùm centeſimum ageret annum ſiquidem iam & dentes amiſerat. Igitur cùm eſſet ſolus, ſibi ipſi litigabat, & quaſi corpori ſuo dicebat: Quid vis ô tu qui malè ſenuiſti? ecce iam & oleum accepiſti & vinum: de cetero quid vis iam decrepite ſenum? Semetipſum increpans etiam vt & diabolus confunderetur.

Virtutes Marci.

Macarius iam capulatus ſenex & ſecum, & cum diabolo diſputat.

Referebat nobis vir ſummæ ſanctitatis Paphnutius diſcipulus eius, quoniam quadam die leæna accipiens catulum ſuum cæcum, obtulit ſancto Macario, & capite pulſans atrij eius oſtium aperuit, & ingreſſa ſedente ſancto viro proiecit catulum ad pedes. Ipſe autem accipiens eum, expuit in oculos eius, & orauit, ſtatim aperti ſunt oculi eius, & aſpexit. Et lactauit eum leæna, leuauitque eum, & abijt. Alterâ die pellem ouinam grandem attulit ei leæna. Sanctus verò pellem videns, dicebat leænæ: Vnde tibi hoc, niſi quia comediſti cuiuſdam ouem, fortiſitan & pauperis? Quod ergo de iniuſtitiâ eſt, non accipiam à te. Illa verò inclinans caput ſuum in pauimento, deprecabatur eum, & ad pedes ſancti depoſuit pellem. Ipſe verò dicebat ei: Dixi tibi, quia non accipiam illam, niſi mihi promiſeris vt numquam amodò contriſtes pauperes, deuorando quadrupedia eorum. Illa verò quaſi conſentiens nutu capitis ſui, quaſi promittebat: tunc ſuſcepit pellem ab eâ. Et quid mirabile eſt, fratres, ſi Dominus creator omnium, qui leones Danieli prophetæ manſueſecit, ipſe etiam & Macario leænam fecit eſſe manſuetam?

Paphnutius Macarij diſcipulus. Macarius ſputo illuminat cæcum leanæ catulum.

Leana prauum adfert Macario. Etiam feræ ſanctos agnoſcunt.

Dicebat autem, quis ex quo baptizatus eſt, non eſt locutus otioſum ſermonem: ſexageſimum habebat annum, ex quo erat baptizatus. Erat autem ſtaturâ breuis, ſuper labium tantummodò pilos habens & in ſummitate menti. Ex nimiâ enim abſtinentiâ pili barbæ eius rari nati ſunt. Huic aliquando confeſſus ſum: Quid faciam, abba, quia cogitationes acediæ tribulant me, dicentes: Quia nihil agis, egredere de hac ſolitudine? Ipſe autem dixit mihi: Dic eis, Quis propter Chriſtum hîc ſedeo, & parietes iſtos cuſtodio. Hæc pauca ex multis eius mirificis indicaui geſtis.

Qua forma Macarij.

Palladius conſulit Macarium.

De beato IOANNE abbate.

Cap. XI.

Deeſt Heraclidi.

DICEBANT ſancti patres de ſancto Ioanne, qui cognominabatur Colob, quia cùm de meſſis opere reuerteretur valdè fatigatus, repræſentabat ſe ſanctis ſenioribus, factaque cum eis oratione, ſtatim pergebat ad cellam ſuam, & per multa tempora in ſilentio vacabat orationibus & lectionibus ac meditationi Scripturarum ſanctarum, & opera manuum quotidie exercens, nullum ad ſe permittebat venire. Dicebat enim: Quoniam per occaſionem in meſſis opere diſpergitur, & peruagationem patitur mentis intentio, & ideò diuerſis cogitationibus obligatur. Addebat autem ſibi magis abſtinentiam, dicens: Quia propter laborem meſſis, in diebus illis quotidie panem in ſaturitate edebam. Nunc autem quoniam in cellâ meâ quieſco, oportet me abſtinentiam & vigilias addere, vt compenſetur & reparetur quod in illis diebus intermiſſum eſt.

Ioannes Colob cellæ amator.

Saturitatem inediâ caſtigat.

Quidam ex fratribus interrogauerunt hunc ipſum beatum Ioannem de cauſâ abſtinentiæ. Et reſpondit eis, dicens: Quia Daniel propheta dixit: Panem in concupiſcentiâ non comedi. Dicebat etiam monendo fratres: Conſiderate, dilectiſſimi, quoniam nihil fortius eſt in beſtijs leone, & tamen propter ventrem ſuum cadit in laqueum, & illa feralis & magna fortitudo eius humiliatur. Tali etiam exemplo ipſe beatus Ioannes inſtruebat fratres, dicens: Si voluerit Imperator aliquam aduerſariorum obtinere ciuitatem, priùs eſcam eorum & potum interdicit, & ita neceſſitate contriti humiliantur, & imperio eius ſubijciuntur. Similiter quoque paſſiones ac vitia corporis noſtri, ſi fame ieiuniorum ac labore macerentur vigiliarum, tunc etiam aduerſariorum noſtrorum, videlicet dæmonum, virtus humiliatur, quam per corporis noſtri fortitudinem contra nos impiè ſolent exercere.

Dan. 10.

Ieiunio & vigiliis vitia expugnanda.

De MARCIANO famulo Chriſti.

Cap. XII.

Deeſt Heraclidi. Theodoretus Philoth. cap. 3.

SED & de famulo Chriſti Marciano ſimile exemplum referemus. Soror eius cum filio ſuo abijt ad eum in monaſterium, vt poſt multa tempora viſitaret eum. Ipſe autem ſororem ſuam accipere non acquieuit, nec videre: filium autem eius ſuſcepit. Qui intentè deprecabantur eum & petebant, vt ſuſciperet tunicam & pallium, quæ detuliſſent ei. Sed noluit penitùs ſuſcipere, dicens: Ab infantiâ meâ vſque in hanc horam Dominus meus me gubernauit, etiam vſque in finem exitus mei ipſe mihi præbebit omnia quæ neceſſaria ſunt: non enim expedit hæc in carnalibus parentibus exſpectare aut ſuſcipere. Ille autem proſtrauit ſe ad pedes eius, dicens: Non tamquam parenti, ſed tamquam ſeruo Dei & monacho hæc offerimus. Reſpondens autem beatus abbas Marcianus, dixit: Per quot monaſteria veniſtis de itinere ad nos? Qui reſpondens, dixit ei: Plurima monaſteria tranſiuimus. Et quare, inquit, non dediſtis ea his veſtimentis eis, tamquam ſeruis Dei & monachis? Ipſe verò reſpondens, dixit: Quia nulli aliquid dedimus. Ait ergo ad eum beatus Marcianus: Ecce manifeſtum eſt, quia non ſeruo Dei & monacho, ſed tamquam parenti & propinquo veſtro hæc ad me detuliſtis. Noluit ergo ſuſcipere. Orationem autem pro eis intentiſſimè faciens, pro ſalute animarum eorum Dominum deprecatus eſt, & dimiſit eos. Præcepitque eis vt vlteriùs numquam venirent ad eum.

Marcianus ſororem ad aſpectum non admiſit.

Eleëmoſyna non ex naturali affectu cognatis, ſed ex poteſtate promiſcuè danda pauperibus.

De VIRGINE quadam ſolo nomine.

Cap. XIII.

Heraclid. cap. 2.

NON autem prætermittam narrare etiam & de his qui contemptibiliter conuerſantur, ad laudem ſcilicet eorum qui vitam emendant, & ad admonitionem legentium. Virgo quædam fuit in Alexandriâ, ſchemate quidem indumenti humilis, propoſito autem mentis elata, diues in pecunijs nimis, numquam autem procedens, & neque peregrino, aut virginibus, ſeu eccleſiæ, vel pauperibus nummum aliquando porrexit. Hæc multis monitis patrum non abiecit ſiluam diuitiarum. Erat autem ei & genus non minimum, in quibus adoptauit ſibi filiam germanæ ſuæ, cui nocte & die promittebat ſubſtantiam ſuam. A cæleſti enim deſiderio mentem alienatam gerebat. Species enim & in hoc errore diaboli eſt, ſub occaſione amoris propriæ generationis in auaritiâ laborare. Quia

Virgo ſpecie humilis, ſed animo elata & in pauperes dura.

Vt auctior ditet, cæleſte deſiderio excidit.

autem

au[illegible] propter genus, qui fratricidia & parricidia docet, manifeſtum eſt. Sed ſi videatur parentum ſollicitudinem ingerere, non rectæ mentis motu hoc facit, ſed vt animam iniuſtè facientis in auaritiæ laqueo obliget, ſciens ſententiam quia iniuſti & auari regnum Dei non hereditabunt. Poteſt autem quiſquis prudenter & rationabiliter, nec ſuam contemnere animam, & parentibus ſuis maximè ſi * debabent & egeniores ſunt, conſolationem præſtare. Quando autem quis animam ſuam deſpicit conferendo ſuæ progeniei, ſubiacet legi, quia in vano de animâ ſuâ cogitat. Cantat autem ſanctus pſalmiſta Dauid de eis qui pro animâ ſuâ ſolliciti ſunt in timore: Quis aſcendet in montem Domini, id eſt, quia difficile; aut quis ſtabit in loco ſancto eius? Innocens manibus & mundo corde, qui non accepit in vano animam ſuam. Illi autem in vano eam accipiunt, putantes eam cum corpore diſſolui, dum virtutes negligunt.

1. Cor. 6.

Quomodo quis poſſit cognatis ſuccurrere abſque animæ naufragio.

Pſal. 23.

Qui in vano animam ſuam accipiant.

Hanc ergo virginem, vt ita dicam, volens flexam domare ad reuelationem auaritiæ ſanctiſſimus Macarius presbyter & præpoſitus pauperum leproſorum, compoſuit & inuenit artem huiuſmodi: fuerat enim à iuuentute ſuâ cambiarius, quod dicunt gemmas diſtrahere; qui abijt & dixit ei: Lapides pretioſi ſmaragdi & hyacinthi incurrerunt mihi, & ſiue inuentitij ſint ſiue furtiui dicere non poſſum; pretioſi autem ſunt nimis, ita vt non poſſint æſtimari quàm præclari habeantur. vendit autem qui habet eos quingentis ſolidis. Si placet tibi eos tollere, de vno lapide potes accipere quingentos ſolidos: alios autem in ornamento neptis tuæ præparabis. Virgo autem intentiſſimè audiens delectata eſt, & cadens ad pedes eius, dixit: Per ſanctitatem tuam ne quis alius eos comparet. Inuitauit ergo eam presbyter, dicens: Veni vſque ad cellam meam, & vide eos. Quæ non acquieuit, ſed adorans eum, dedit quingentos ſolidos, dicens: Quomodo vis tolle eos, ego enim cauſſam non habeo. Ipſe autem accipiens erogauit pauperibus. Tempore autem tranſacto, eò quòd magnæ opinionis ac reuerentiæ erat vir in tota Alexandriâ amator Dei, & multùm miſericors, (peruenerat enim vſque ad centum annorum eius ſenecta; cum quo etiam & nos commorati ſumus,) reuerebatur eum commonere ſupradicta virgo.

Domus hoſpitalis leproſorum. Sanctus Macarius quo aſtu Virginem ab auaritiâ reduxerit.

Macarius presbyter ad centum annos vixit.

Ad vltimum inueniens eum in eccleſiâ, dixit: Rogo te, domine, quid iubes propter lapides illos pro quibus dedimus quingentos ſolidos? Qui reſpondit, dicens ei: Ex tunc quo dediſti mihi aurum, tradidi illud in pretium gemmarum, & ſi vis venire & videre in hoſpitio vbi ſunt, veni & vide; ibi enim iacent. Et ſi tibi placuerint, benè; ſin verò, tolle quod tuum eſt, & vade. Quæ promptiſſimè perrexit ad cellam eius. erat autem hoſpitium pauperum, in quo leproſi iacebant. In inferioribus quidem habebat mulieres, in ſuperioribus verò viros. Adducens ergo eam, induxit eam in ianuam, & dicit ei: Quos vis videre prius, hyacinthos aut ſmaragdos? Dicit ei: Quos ipſe vis, domine. Et ait: Ecce iſti ſunt hyacinthi. Iterùm autem ipſe depoſuit eam in inferiora, & oſtendens ei mulieres, dixit: Ecce ſmaragdi, ſi tibi placent, benè; ſin autem, recipe quod tuum eſt. Itaque verecundiam paſſa, egreſſa eſt. Et abiens ex multâ triſtitiâ, quia non ſecundum Deum fecerat rem, infirmata eſt. Poſt hæc etiam gratias egit presbytero. Puella autem de qua ſollicita erat, poſt nuptias ſine filijs defuncta eſt.

Pauperes & ægroti gemmæ & lapides maximi pretij.

Vita & conuerſatio MOYSI *quondam latronis.*

CAP. XIV.

QVIDAM Moyſes nomine, Æthiops genere, ſeruus cuiuſdam fuit curialis, quem propter multam peruerſitatem & furta & latrocinia proiecit dominus eius. Dicebatur enim quia vſque ad homicidia perueniſſet. Compellor enim dicere mala eius, vt oſtendam virtutem patientiæ eius.

Heraclid. cap. 7.

Mira hominis ad Deum ex ſummâ miſeriâ conuerſio.

Dicebatur ergo quia dux latronum erat, ſicut ex ipſis operibus eius oſtenditur in furtis & latrocinijs. Denique cuidam paſtori maliciam retinens, ſubitò voluit in nocte irruere & interficere eum: perquiſiuit autem loca vbi caulas haberet ouium; indicatumque eſt ei, quia trans Nilum eſſet, irrigato flumine, & tenere in latum miliario. Ille mordicus tenens gladium in ore, tunicam impoſuit ſuper caput ſuum, & tranſnatauit fluuium. Dum ergo ille nataret, ita ſtuduit paſtor ille ſe occultare & latere. Nam ille vtpote latro quatuor arietes occidit, & ligans eos, trahenſque per flumen iterùm renatauit. Et egreſſus de flumine excoriauit eos, & comedens optima quæque carnium, reliqua in vina diſtraxit, bibitque decem & octo calices. Statimque quinquaginta miliaria itinere ſub die fecit, & peruenit ad locum vbi erant ſocij eius. Iſte ergo talis ac tantus in tantis malis conuerſatus eſt.

Quæ fuerit conuerſionis occaſio.

Quodam tempore à quodam viro religioſo audiens verbum Dei, & in die iudicij futuram examinationem inter iuſtos & peccatores, inter criminoſos & ſanctos, ac etiam inter amaras gehennæ & ignis æterni pœnas, & cruciatus ſine fine in tenebris exterioribus, quæ præparata ſunt iniquis & peccatoribus. Item audiens æternam gloriam, & æternos honores; & requiem in regno cælorum inter Angelos ſanctos quæ præparauit Deus ſanctis & iuſtis, ſeruientibus ſibi; compunctus corde cœpit amariſſimè flere cum gemitu & eiulatu. Ingreſſuſque monaſterium, dedit ſe in pœnitentiam, & cruciabat ſemetipſum in multis lacrymis, indulgentiam & veniam peccatorum ſuorum de pietate & miſericordiâ à Domino poſtulando, & ita permanſit in monaſterio.

Deeſt Heraclidi.

Quodam tempore in cellulam eius latrones ingreſſi ſunt, ignorantes quis eſſet. Erant autem quatuor: quos ligauit ſimul ſicut * zabernam de paleis, & impoſuit eos ſibi in dorſum, & detulit eos ad eccleſiam fratrum, dicens: Quia iam mihi non expedit nocere aliquem, quod iubetis de iſtis diſponite. Tunc illi latrones cognouerunt, quòd ipſe eſſet Moyſes qui fuerat ſceleratiſſimus inter latrones, & compuncti ſunt corde, glorificantes Deum, qui non repellit peccatores, ſed ſuſcipit pœnitentes, vt ſaluentur in æternâ ſalute. Et hæc dicentes, vt dixi, compuncti ſunt corde, & dederunt ſe in pœnitentiam; abrenuntiantes omnibus malis actibus & concupiſcentijs, carnalibuſque deſiderijs.

Heraclid. cap. 7.

In Moyſem è latrone monachum latrones quatuor irruunt, quos ipſe ſimul alligat.

Huic Moyſi inſtiterunt dæmones, ſecundùm conſuetudinem eius antiquam luxuriam fornicationis ingerentes ei. Qui tam validè tentatus eſt, ſicut ipſe referebat, vt paulominùs de propoſito excideret ſuo. Itaque ex hoc validiùs abſtinebat, & vigilias ampliùs addebat ſibi, & opera manuum propenſiùs exercebat, tabefaciens corpus ſuum. Denique propoſuit ſibi ſe non dormire iacentem in matta, ſed per totam noctem ſtando in cella orabat, & pſalmodiam explebat. Nam parietibus ſe re-

Fornicationis tentationem inediâ & vigiliâ profligat.

ſe reclinans, parum quid ſomni capiebat. Iterùm poſuit ſibi obſeruantiam aliam. Egrediebatur noctibus, & ibat per cellas ſeniorum, & tollebat hydrias eorum, in quibus illi ſibi hauriebant, & portabat illis aquam: in longinquo enim habebant aquam, & quidam duo milliaria, alij autem etiam & quinque millia. Quadam verò nocte non ſufferens dæmon feruentem eius fidei conuerſationem, inclinato eo in puteum dum hauriret aquam, percuſſit eum in renes de ramo, & reliquit eum: denique de nimio dolore obmutuit, & remanſit velut mortuus. Aliâ die veniens quidam haurire aquam, inuenit eum iacentem, & nuntiauit beato Iſidoro presbytero Scithij, qui miſit; & leuauerunt eum, & detulerunt ad eccleſiam, & propè per annum ita infirmatus eſt, vt vix reſumeret vires ſuas. Dixit autem ei Iſidorus presbyter: Quieſce, Moyſes, & noli indiſcretè præſumere, ſed magis cum diſcretione tam abſtinentiam quàm vigilias & opera manuum exerce. Reſpondens autem Moyſes ait: Non quieſcam, beatiſſime pater, vſquequò quieſcant, adiuuante me gratiâ Domini, immundiſſimæ cogitationes & ſomnia, quæ immittunt nequiſſimi dæmones, ſicut ſcriptum eſt: Perſequar inimicos meos, comprehẽdam illos, & non conuertar, nec quieſcam donec deficiant. Videns autem beatiſſimus Iſidorus fixam in Domino fidei eius conſtantiam, ſurrexit & expandit manus ad orationem, dixitque ei: In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, donante gratiâ eius, ex hodiernâ die iam quieuerunt ſomnia quæ inquietare te ſolebant. Igitur glorificans & gratias agens Saluatori Domino, reuerſus eſt ad cellulam ſuam. Poſt aliquod autem temporis interrogauit eum Iſidorus presbyter de moleſtiâ cogitationum carnalium. Et ille reſpondens dixit: Protegente me Chriſto Domino, & orationibus tuis, nihil tale patior. Huic ergo Deus donauit gratiam, ad effugandos ex obſeſſis corporibus dæmones, ita vt muſcas non magis timeamus quàm ille dæmones. Hæc conuerſatio Moyſi Æthiopis, qui etiam ipſe erat inter magnos annumeratus patres. Defunctus eſt autem annorum ſeptuaginta quinque. Reliquit verò diſcipulos, monachos ſeptuaginta.

Moyſes noctu hydrias monachorum replet aquâ.

Dæmon in Moyſem irruit.

Pſal. 17.

Moyſes obit annorũ 75.

Cap. XV.

Vita EVAGRII.

Heracl. cap. 25.

Euagrius Origeniſta fuit.

BEATI Euagrij verè Deo digni diaconi, & eruditiſſimi in diuinâ ſcientiâ viri, non eſt iuſtum ſilere vitam, ſed oportet hanc ſcripturæ mandare ad vtilitatem legentium, & gloriam Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. Quam etiam paulò latiùs exponere debemus, quomodo conuerſationem ſuam, auxiliante gratiâ Chriſti, dignam Deo exhibuit. Defunctus eſt autem, cùm eſſet in ſolitudine annorum quinquaginta quatuor. Hic ergo lector ordinatus eſt à ſancto Baſilio epiſcopo. Videnſque irreprehenſibilem eius conuerſationem beatiſſimus & admodum clarus in doctrinâ Chriſti Gregorius Nazianzenus epiſcopus, prouexit eum ad diaconatus officium. Exinde in magnâ ſynodo Conſtantinopolitanâ coniunctus eſt beato Nectario, eiuſdem ciuitatis epiſcopo. Cùm eſſet ergo inſtructiſſimus in diuinis Scripturis, contra omnes hæreſes florebat, in magnâ ciuitate, etiam eloquio potentiſſimo, vt ex hoc nimis ab omni ciuitate cum honore & dilectione haberetur. Vnde faſcinatio nugacitatis diabolicæ, quæ inſectatur obſcurare bona, immiſit in corde eius cogitationes deſiderij carnalis concupiſcentiæ muliebris. Denique ſicut poſtmodum nobis ipſe retulerat, adamauit eum mulier, quæ erat magnifici cuiuſdam de primatibus palatij viri vxor. Euagrius autem timens Deum, & verens propriam conſcientiam, ac præ oculis ponens magnitudinem confuſionis, maximeque in gaudentes hæreticos, orabat Dominum, deprecans Saluatorem Chriſtum, vt impediretur tam rabida mulieris contra ſe inſania. Nam ipſe quidem volebat recedere, ſed non valebat colligationibus obſequiorum eius detentus. Poſtquam autem multis precibus exorauit Dominum, vt liberaret eum à peccato maximo, quod opere penè perpetrabatur, affuit ei angelica viſitatio in ſchemate * præfectiani, & rapiens eum perduxit ad prætorium præfecti, & miſit eum in cuſtodiam carceris, ferreiſque catenis ceruicem & manus eius colligauit. Sed pro quâ cauſſâ hoc pateretur, non dicebat ei.

Euagrius Euagrium... *cupiditas in mulierem.*

Viſione terretur ab amore mulieris.

Euagrius lector à ſancto Baſilio creatus.

Gregorius Nazianzenus ordinat eum diaconum.

Verſatur apud Nectarium CP. epiſc.

Ipſe autem in conſcientiâ ſuâ nouerat quâ de cauſſâ hæc ſuſtineret. Arbitrabatur enim quòd vir illius matronæ interpellaſſet accuſans eum. Cùm autem vehementer angeretur, audiebat enim ſtrepitum & voces aliorum qui diuerſis ſupplicijs torquebantur apud iudicem pro criminalibus cauſſis, & ideò permanebat valdè territus, & contremiſcens. Cùm autem transfiguraſſet ſe Angelus qui viſionem concinnauerat, quaſi in figuram eius amici, qui valdè diligebat eum, dixit ei cùm teneretur in vinculis inter quadraginta reorum perſonas: Quid hîc teneris, domine diacone? Reſpondit Euagrius, dicens: In veritate tibi dico, non noui quapropter hîc teneor; ſuſpicio autem mihi eſt, quia vir ille magnificus ex præfectis interpellauit contra me iudicem, irrationabili zelo percuſſus, & timeo ne fortè pecunijs iudex corruptus, tormentis me ſubijciat. Reſpondens, dixit ei: Si audis me amicum tuum, non expedit tibi in ciuitate hac conuerſari. Reſpondens autem Euagrius, dixit ei: Si Deus liberauerit me de anguſtiâ & circumuentione hac, & videris me in Conſtantinopoli, ſcito quia iuſtè ſuſtineo pœnas. Ait ei: Affer Euangelium, & iura mihi in Euangelio, quia recedes de ciuitate hac, & ſollicitus eris de ſalute animæ tuæ, & liberabo te de hac neceſſitate.

Angelus in amici ſui ſpecie Euagrio ſe ſiſtit... Euagrium ſolatur.

Iurat Euagrius ſuper Euangelia, ſe egreſſurum ciuitate ad vitandum periculum.

Detulit ergo Euangelium, & iurauit, dicens: Quia vnâ ſolùm die vt veſtimenta mea poſſim in nauim mittere, remoror. Et ſacramento dato, rediit de exceſſu quem perpeſſus in nocte fuerat. Et exurgens cogitauit apud ſe, quia licet in exceſſu fuit ſacramentum, ſed tamen iuraui. Et mittens omnia quæ habebat in nauim, venit Ieroſolymam. Suſcepit autem eum beata Melania, quondam ſenatrix Romana, cuius filij & nepotes ſunt primi in ſenatu, nunc autem famula Chriſti vera.

Venit Ieroſolymam, & à Melaniâ excipitur.

Iterùm autem diabolus indurauit cor eius tamquam iuuenis. Cœpit etiam ibi mutare veſtes eius, & in eloquio ſermonis exaltabatur in gloriâ vanâ. Deus autem qui propter ſuam magnam miſericordiam impedit occaſiones perditionis noſtræ, permiſit vt nimietas febrium labefaceret corpus eius, & infirmitate longâ laceraretur per ſex menſes.

Rurſus ad ſæculum redire tentat.

Adhibentes enim et medici diuerſa medicamina, nihil proficiebant. Tunc dixit ei ſancta Melania: Non mihi placet, fili, tam longa infirmitas tua: dic ergo mihi quæ ſunt in corde tuo, non enim eſt abſque permiſſu Dei hæc infirmitas.

Morbo vexatur Euagrius.

Et

Et ſtatim confeſſus eſt omnia quæ in animo eius erant. Ait ei famula Dei: Promitte nunc coram Deo, quia tenes promiſſionem ſolitariæ vitæ quam Domino ſpopondiſti & licet peccatrix deprecor Dominum, vt detur tibi tempus vitæ, quatenus adimplere poſſis quæ pro ſalute animæ tuæ ſtatuiſti. Ipſe verò acquieuit ſuaſoribus monitis eius, & in paucis diebus ſanus factus, petijt & deprecatus eſt, vt famula Dei pro ſe oraret. ipſa enim veſtimenta monachilis propoſiti induerat. Egreſſus autem, profectus eſt in montem Nitriæ qui eſt in Aegypto, in quo habitauit duos annos. Tertio autem anno ingreſſus eſt ſolitudinem, & ibi conuerſatus eſt quatuordecim annis in his quæ dicuntur Cellia. Comedebat autem libram panis in die, & in tres menſes [9] ſextarium olei; nam nihil coctum ſumebat in cibum, nec aliquid de pomis guſtabat, vir certè ex multa opulentiâ & abundantiâ deliciarum veniens. Faciebat autem in die orationes centum, exceptis vigilijs nocturnis. Scribebat vero vt de opere manuum ſuarum ſumeret cibum: pulchrè enim ſcribebat [10] libralem manum. Intra paucos ergo annos lumen ſcientiæ, & veritatis, & diuinæ ſcientiæ, & diſcretionis ſpirituum gratiam à Domino Chriſto percipere meruit. Quantos autem libros & expoſitiones de diuinis Scripturis conſcripſit, manifeſtum eſt omnibus, & maximè his qui præclara eius opuſcula admirantes, ad fidem Domini Saluatoris relicto errore conuerſi ſunt. Nam & ad inſtructionem ſanctæ monachorum conuerſationis multa ex diuinis Scripturis, & nimis apta teſtimonia contra vitia & impugnationes immundorum dæmonum, continens eius valde admirabilis & ſalutaris doctrina eſt.

Amictu monaſtico induitur.

Auſteritas eius, qui delicatam vitâ fuerat ſectatus.

Varia ſcribit.

Vt fregerit dæmonum impetus.

Hunc aliquando grauiter impugnabat fornicationis dæmon, ſicut ipſe referebat nobis, & per totam noctem tempore hiemis nudus ſtetit ſub aëre, ita vt congelarent omnes carnes eius.

Alio iterum tempore impugnabat eum ſpiritus blaſphemiæ, & per quadraginta dies ac noctes non intrauit ſub tectum, ita vt corpus eius ſicut irrationalis animalis [11] rhinocerotis duceret.

Huic quodam tempore dæmones tres in die ſuperuenerunt, de verbo fidei conquirentes. Et vnus quidem dicebat, ſe Arrianum eſſe, alius Eunomianum, alter verò Apollinariſtam. Et iſtos per diuinæ Sapientiæ gratiam, dum de teſtimonijs ſanctarum Scripturarum concluderet, illi ſubitò conturbati, & magnum ſtrepitum facientes, phanthaſma ſchematis eorum diſſolutum eſt, & nuſquam comparuerunt. Frequenter autem à dæmonibus flagellatus eſt: ſed diuina gratiâ eum adiuuante, ſuperabat malignitatem eorum.

Sextodecimo verò anno conuerſationis eius, in quibus nihil coctum in cibo accipiebat neceſſitate corporis, propter infirmitatem ſtomachi coctum cibum accipere compulſus eſt. Panem quidem iam non contigit. Olera verò & ptiſanas, ac legumen vſque ad duos annos accipiens, ita defunctus eſt, communicans ſacroſancta myſteria in eccleſiâ, in die Epiphaniæ Domini.

Crudis viuit.

Epiphaniæ feſto communicabat.

Referebant autem nobis qui circa eum erant, & obſeruabant eum, quia ante vnum diem mortis ſuæ dixit: quia iam tertius annus eſt, ex quo non moleſtor à carnali concupiſcentiâ. Certè poſt tantam & talem vitam, & auidam abſtinentiam, & labores, ac dolores, & orationes ſine intermiſſione. Huic in monaſterio degenti nuntiata eſt mors patris ſui; qui dixit nuntianti ſibi. Ceſſa blaſphemare, meus enim pater immortalis eſt.

Non affuit morte patris ſui.

De CRONII presbyteri vitâ, & de EVLOGII longanimitate. CAP. XVI.

CRONIVS presbyter eccleſiæ Nitriæ, retulit mihi dicens: Quia dum iuuenis eſſem in monaſterio nimiam patiebar acediam. vnde fugiens cœpi vagus per eremum ambulare, & perueni vſque ad montem vbi ſanctus Antonius degebat, id eſt, inter medium Babyloniæ & Heracliæ in vaſtiſſimâ ſolitudine, quæ ducit ad mare rubrum. Veniens ergo in monaſterium ſecus flumen, quod dicitur [12] Piſper, vbi eius ſedebant diſcipuli Amatus & Macarius, qui & ſepelierunt eum, exſpectaui dies quinque, vt viderem ſanctum Antonium. Dicebant enim eum venturum ad illud monaſterium, aliquando quidem poſt decem dies, aliquando autem poſt viginti dies, quemadmodum ei Dominus reuelaſſet pro vtilitate aduenientium in monaſterium.

Heraclid. cap 9.

Cronius fugit è monaſterio.

Locus ſolitudinis ſancti Antonij.

Quamplurimi ergo eramus congregati fratres, diuerſas habentes neceſſitates, in quibus & Eulogius quidam Alexandrinus, & alius leproſus, qui ſimul aderant pro tali cauſſa. Hic Eulogius ſcholaſticus erat, & eruditus vir; qui amore diuino compunctus, abrenuntiauit turbis vrbium, omnemque ſubſtantiam ſuam diſtraxit & erogauit pauperibus, ſicut ſcriptum eſt: Diſperſit, dedit pauperibus, iuſtitia eius manet in ſæculum ſæculi. Et in Euangelio dicente Domino: Beati miſericordes, quia ipſi miſericordiam conſequentur. Itaque paucos denarios in vſus proprios reſeruauit, cogitans apud ſemetipſum, Quia operari proprijs manibus non valeo, nec in monaſterij congregationem ingredi poſſum. Inuenit ergo quendam in plateâ iacentem leproſum, qui nec manus habebat nec pedes, cuius tantummodò lingua vigebat. Stans autem Eulogius prope eum orauit Dominum, & poſuit quaſi pactum cum Domino, dicens: Domine, in nomine tuo leuabo hunc leproſum in domum meam, & miniſtrabo ei, & repauſabo eum vſque ad mortem, vt propter hunc & ego inueniam miſericordiam tuam. Dona ergo mihi, Chriſte Domine, patientiam ad huius obſequium. Et accedens ad leproſum, dixit ei: Si vis, pater, ſuſcipio te in domum meam, & repauſabo te. At ille reſpondens dixit: Si digneris facere, gratias ago. Adduxit ergo aſinum, & leuauit eum, & duxit in domum ſuam, & adhibebat ei curam diligenter.

Paſch. c. 19 num. 3.

Eulogius Alexandrinus.

E ſcholaſtico monachus.

Pſal. 111.

Matth. 5.

Leproſum debilem membris curandum ſuſcipit.

Ita per annos quindecim gubernabatur, & accipiebat curam de manibus Eulogij, & condignè nutriebatur. Poſt quindecim autem annos inſidiatus eſt ei diabolus, & clamare cœpit contra Eulogium, multiſque iniurijs & detractionibus afficere virum. Dicebat enim ei: Multa mala commiſiſti, fugitiue forſitan domini tui: alienas pecunias furatus es, & per me vis à peccatis tuis liberari. Et clamabat: Iacta me in plateam vbi antè iacebam, carnes deſidero manducare. Hoc cùm audiſſet Eulogius, obtulit ei carnes in cibum. Iterum ille clamabat: Non acquieſco, ſed vt dixi, iacta me in plateam, populos volo videre, iacta me vbi me inueniſti. Forſitan ſi manus habuiſſet, exſuffocare ſe potuit, in tantum eum dæmon exagitabat.

Mira in leproſum Eulogij humanitas.

Leproſus agitur ſpiritu dæmoniaco, & in Eulogium murmurat.

Perplexus quid agat de leproſo Eulogius conſulit patres.

Ideoque valdè ſollicitus Eulogius, perrexit ad monaſteria virorum Dei, & dixit eis: Quid faciam, domini mei patres, quia in deſ[illegible]onem me inducit leproſus iſte? Proiicere cu[illegible] meo, quia Deo dextras dedi, & promiſi vſque ad mortem tenere & repauſare eum. Si ergo non proiecero eum, ſed per violentiam tenere voluero, peſſimos dies & amariſſimas noctes faciet mihi. Ad hæc illi dixerunt ei: Dum adhuc in corpore eſt magnus ac beatiſſimus famulus Dei pater Antonius, aſcende in nauim pariter cum illo leproſo, & vade in monaſterium vbi monachi eius ſunt, & exſpecta ibi vſquequò dum egrediatur de ſpeluncâ & veniat ad monaſterium, & quidquid dixerit tibi, hoc obſerua, & acquieſce eius ſententiæ. Deus enim tibi per ipſum dicet. Miſit ergo leproſum illum in nauim, ipſeque pariter aſcendit. Et nauigantes venerunt ad monaſterium diſcipulorum beati Antonij. Euenit autem in aliâ die, vt veniret pater Antonius, iam veſperâ peractâ, ſicut referebat Cronius. Quando autem adueniebat in monaſterium, hanc habebat conſuetudinem: vocabat Macarium, & interrogabat eum, dicens: Frater Macari, venerunt aliqui fratres huc? Reſpondebat: Etiam, venerunt. Iterùm interrogabat: Aegyptij ſunt an Ieroſolymitæ? dederat enim eis ſignum, dicens: Quando videritis inquietiores, dicite: Quia Aegyptij ſunt: quando autem religioſiores, dicite, Quia Ieroſolymitæ ſunt. Interrogauit autem ſecundùm conſuetudinem, Fratres Aegyptij ſunt an Ieroſolymitæ? Reſpondit Macarius & dixit: Quia mixti ſunt. Quando autem dicebat: Quia Aegyptij ſunt; iubebat beatus Antonius vt pulmentum lenticulæ apponerent eis cibum, & quando refeciſſent faciebat eis orationem, & dimittebat eos. Quando autem dicebat: Quia Ieroſolymitæ ſunt, ſedebat per totam noctem, diſputans cum eis de verbis Dei quæ ad ſalutem animæ pertinent. In illâ ergo veſperâ ſedebat, & vocabat omnes fratres. Qui cùm adueniſſent, ſubitò vocauit Eulogium tertiò, cùm nullus indicaſſet ei nomen eius. Eulogius autem non reſpondebat ei; arbitrabatur enim quòd alium Eulogium ex monaſterio vocaret. Tunc dicit ei: Tibi dico Eulogi, qui ab Alexandriâ veniſti. Reſpondit Eulogius & dixit: Quid iubes, domine? Interrogauit eum Antonius: Quid huc veniſti? Ait Eulogius: Et quis reuelauit tibi nomen meum, cauſſamque manifeſtauit? Dixit ei Antonius: Scio propter quid veniſti, ſed coram omnibus edicito, vt & ipſi audiant. Eulogius dixit: Hunc leproſum inueni iacentem in plateâ, & leuaui eum, & promiſi Deo vt eum repauſarem quatenus & ego ſaluus efficiar, & ipſe per meum obſequium repauſationem habeat. Et quia poſt tot annos recedere vult à me, & nimis exacerbat me, dum feſtinat recedere, & cogitaui proijcere eum, ideò ad ſanctitatem tuam veni, vt mihi des conſilium quid agere debeam, & ores pro me. nimis enim ſollicitus ſum, & tribulor pro iſtâ cauſsâ. Tunc auſtero vultu reſpiciens eum Antonius, dixit: Tu proijcis eum? ſed qui fecit eum, non proiicit eum. Iactas eum tu? ſed ſuſcitabat Deus meliorem te, & conſolabitur eum. Et ſilens Eulogius pauefactus eſt. Item beatus Antonius cœpit aſperioribus verbis increpare leproſum illum, & clamans dicebat ei: Leproſe inueterate dierum malorum, indigne cæli & terræ, non quieſces blaſphemare Deum? Ignoras, quia Chriſtus eſt qui miniſtrat tibi? Quomodo audes aduerſus Chriſtum talia proloqui? Numquid non propter Chriſtum ſemetipſum ſeruum ſe exhibuit Eulogius ad tuum miniſterium? Increpans ergo & hunc reliquit.

Sanctus Antonius magnus dictus.

Hoſpitum diſcretio.

Qui Aegyptij, qui Ieroſolymitæ monachi dicebantur S. Antonio.

Exhortationes ſancti Antonij.

Sancto Antonio reuelatur nomẽ Eulogij.

Eulogius à ſancto Antonio conſilium poſcit.

Non proiiciendi egeni & ægroti.

Obiurgatio leproſi.

In ſeruiente ægrotis Chriſtus agnoſcendus.

Poſt hæc coram omnibus dixit eis quæ expediebant ſaluti animæ eorum, admonens Eulogium & leproſum, vt non ſepararentur ab alterutro, Sed in cellam veſtram, inquit, pergite: incontinenter enim vos viſitat Deus: & tentatio hæc euenit, quia vterque circa finem eſtis, & coronæ vobis præparantur: ne veniens Angelus non inueniat vos in eodem loci propoſito, & perdatis tanti temporis mercedem boni operis. His auditis cum feſtinatione reuerſi ſunt ad propriam cellam. Et poſt quadraginta dies defunctus eſt Eulogius, & poſt tres dies ſimiliter requieuit leproſus. Poſt aliquot verò dies Cronius de Thebaidâ deſcendit in monaſterium Alexandriæ, & inuenit quoſdam fratres diem tertium leproſi celebrare, quoſdam autem quadrageſimum Eulogij. Agnouit ergo Cronius & obſtupuit, & accipiens Euangelium propoſuit fraternitati, & iurauit referens eis, quomodo omnia quæ euenerunt Eulogio & leproſo, prædixit beatus Antonius.

Dimittuntur in pace Eulogius & leproſus.

Obitus Eulogij & leproſi.

Commemoratio defunctorũ.

Etiam hoc referebat nobis Cronius: Quia in nocte illâ dum verbo Dei prolixiùs nos doceret ſanctus pater Antonius, & hoc intulit, dicens: Quia annum integrum oraui vt reuelare mihi dignaretur per gratiam ſuam Dominus locum iuſtorum & peccatorum. & vidi excelſum quemdam gigantem vſque ad nubes pertingentem, manus extentas habentem, & ſubter eum ſtagnum velut mare, & ignis flammabat, feruebatque velut caldaria, & videbam animas velut in ſpecie auium volantes, & quanæcumque quidem ſuperuolabant manus eius & caput, ſaluabantur, & vſque ad cælum perueniebant; quanæ autem vſque ad manus eius perueniſſent, non valentes ſuperius volare, percutiebat eas manibus ſuis, & allidebat, cadebantque in ſtagnum feruens. Audiui quoque vocem dicentem mihi, has eſſe animas peccatorum: nam illas quæ gigantem illum ſuperuolant, ipſas eſſe animas iuſtorum, quas pondus peccati non grauat, & ideò poſſunt ad altiora conſcendere, quæ in paradiſo Dei ſaluantur: aliæ autem ſunt peccatorum, quæ ideò in infernum demerguntur, quia non egerunt pœnitentiam dum in corpore erant, vt indulgentiam peccatorum vel criminum ſuorum à Chriſti Domini pietate mererentur accipere, nunc autem traduntur ad infernorum tenebras, vbi eſt fletus & ſtridor dentium præ nimietate pœnarum æternarum.

Paſcha. 19 num. 4. Vita Antonij c. 38.

Antonius aſpeXit animas iuſtorum & damnatorum.

Paradiſus & infernus.

Vita & ſufferentia beati STEPHANI. C. XVIII.

STEPHANVS quidam Libycus genere, ex latere Marmaritis & Mareotæ ſedebat vſque ſexaginta annos. Hic ſummæ continentiæ fuit: nam & diſcretionis gratiam & conſolationis accepit a Domino, ita vt omnes tribulati, pro qualibet cauſsâ triſtitiæ affecti veniſſent, læti diſcederent per verbum conſolationis eius. Notus autem erat & beato Antonio. Peruenit verò etiam ad tempora noſtra: quem ego quidem non vidi propter longinquitatem locorum.

Heracl. cap. 11.

Stephanus curat ceteros afflictos.

Qui autem cum ſancto Ammonio & *Eulogio erant videntes eum, retulerunt nobis, quia inuent-

** Heracl. Euagrio.*

Stephani ægritudo.

[illegible] eum, inquiunt, infirmitatem huiuſmodi habentem in ipſis locis in teſticulis, & in ſummitate naturæ vulnus habentem, quod dicitur cancer ſeu carcinus. Hic ergo cùm inciderετur in vulnere illo à medico, tamen manibus ſuis operabatur & plectebat palmas, & loquebatur nobis. Reliquo autem corpore ita erat immobilis quaſi ſi alius incideretur.

Patientia.

Abſciſſis ergo membris, quaſi ſi pilus eſſet abſcideretur ita non ſentiebat. Validiſſimam enim habebat per gratiam Dei ſufferentiam. Nobis autem contriſtatis & flentibus dixit: Filioli, in nullo lædamini de cauſſâ iſtâ. Nihil enim quod permittit Deus fieri, malum eſt, ſed voluntate benignâ perferendum eſt: fortaſſe enim & obnoxia erant membra iſta tormentis, ſanſque melius eſt hîc perſoluere pœnas quàm poſt exitum vitæ huius, in æterno igne cruciari. Ita ergo nos conſolatus eſt, & confirmans in fide ac patientiâ, ædificauit nos. Hæc autem narrauimus, vt non conturbemur quando ſanctos aliquos videmus grauiſſimis corporis infirmitatibus laborare.

Melius hîc pati quàm in alterâ vitâ.

Vita & zelus pro caſtitate S. INNOCENTII.

C. XVIII.

Heracl. cap 31.

BEATVS Innocentius presbyter in monte Oliueti fuit. Multa autem audiui ab his qui conuerſati ſunt cum eo tribus annis. Iſte ſimplex ſupra modum erat, nam & in palatio clarus in militiâ fuit. Verumtamen in initio imperij * Conſtantini abrenuntiauit ſæculo cum vxore ſuâ. Hic habebat filium nomine Paulum domeſticum militantem, qui inſtinctu diaboli peccauit cum filiâ presbyteri. Quod cùm audiſſet pater eius Innocentius, orauit Dominum, dicens: Domine Deus amator caſtitatis, da ei talem correptionis ſpiritum, vt iam non inueniat tempus peccandi in carne ſuâ: melius exiſtimans vt magis dæmonio vexaretur quàm luxuriâ. Quod & factum eſt. Nam vſque nunc in monte Oliueti ferro vinctus tenetur, quia vexatur ab immundo ſpiritu crudeliter.

** Heracl. Conſtantij*

Innocentius à matrimonio monachus.

Iſte Innocentius, qualis & quantum fuit miſericors, ſi voluero quæ vera ſunt de eo dicere, fortaſſe mendacij opinionem incurro Nam frequenter furabatur de expenſis fratrum, & dabat indigentibus. Cùm autem eſſet ſimpliciſſimus, accepit à Domino Chriſto gratiam contra dæmones. Inter quos aliquando adductus eſt ei iuuenis, videntibus nobis, à ſpiritu immundo comprehenſus, ſimul & paralyſi laborans. Quem ego intuens, volui matrem eius repellere, quæ adduxerat eum: deſperabam enim poſſe ſanari eum. Cùm autem vidiſſet eam ſenior ſtantem & flentem ſuper inenarrabili caſu filij ſui, cùm eſſet benigniſſimus, miſericordiâ motus fleuit. Et accipiens iuuenem, ingreſſus eſt oratorium ſuum, quod ſibi ipſe ædificauerat, in quo reliquiæ erant beati Ioannis Baptiſtæ, & orauit ſuper eum ab horâ tertiâ vſque ad horam nonam, & donante gratiâ Chriſti, ſanum reddidit iuuenem matri ſuæ, & paralyſis eius & dęmon virtute Saluatoris noſtri effugata ſunt. Talis autem erat eius paralyſis, vt quando ſpuere voluiſſet puer, ſuper dorſum ſuum ſpueret, ita erat extortus.

Virtus eius contra dæmones.

Oratorium reliquiis S. Ioannis Baptiſtæ honoratum.

Paralyticum ſanat Innocentius.

EVSTATHII *lectoris ſufferentia.*

CAP. XIX.

Heracl. c. 37.

PRESBYTERI cuiuſdam filia in Cæſareâ Palæſtinæ cecidit infeliciter de virginitatis propoſito, & ab eo qui eam corruperat, præmonita eſt vt lectorem incriminaretur. Cùm autem concepiſſet, & vtero tumente apparuiſſet crimen, cœpit pater eius requirere & diſcutere eam. Illa autem ſtatim accuſauit lectorem. Hæc audiens pater eius presbyter, retulit epiſcopo: epiſcopus verò congregauit presbyteros, & iuſſit vocari lectorem.

Lector iniuſtè accuſatus de ſtupro.

Interrogatus ab epiſcopo lector, non confitebatur. Quod enim non fecerat, quomodo diceret? Indignatus ergo epiſcopus, cum terrore dicebat ei: Non confiteris, infelix & immunditijs plenè? Reſpondens lector, dixit: Ego quidē quod erat verum, dixi, quia non habeo cauſſam; immunis enim ſum. Si autem iubes quod non eſt audiri, ecce dico, Quia feci. Hoc cùm dixiſſet, ſtatim depoſuit eum epiſcopus de gradu lectoris.

Deponitur ab epiſcopo.

Ille autem deprecatus eſt epiſcopum, & dixit ei: Quia ergo peccaui, iube eam mihi dari vxorem. Neque enim ego ero ex hoc clericus, neque illa virgo. Et tradita eſt in poteſtatem lectoris.

Accipiens ergo eam ab epiſcopo & à patre eius, commendauit eam in monaſterium mulierum, & deprecatus eſt diaconiſſam, quæ erat præpoſita ſororibus monaſterij, vt vſquequò generaret ſufferret eam. Itaque in pauco tempore impleti ſunt dies partus, & affuit hora iudicij: gemitus, dolores, anxietates, ac infernales tormentorum dolores: & partus non egrediebatur. Tranſijt prima dies, ſecunda, & tertia, & ſeptima dies, mulier præ nimijs doloribus inferno appropinquabat. Non comedit, nec bibit, nec dormiuit, ſed exclamabat, dicens: Heu mihi infeliciſſimæ, periclitor quàm maximè, quia incriminata ſum lectorem. Abeuntes autem, dixerunt patri eius: Pater verò timens ne reprehenderetur, quaſi qui calumniatus lectorem fuiſſet, tacuit alios duos dies.

Puella in partu diuino iudicio cogitur fateri ſtuprū, & purgare lectorem.

Puella autem in tormentis poſita, nec pariebat, nec moriebatur, intantum, vt clamorem eius non ferentes, nuntiarent epiſcopo, dicentes: Teſtatur cum ſacramento infelix illa, clamans diebus ac noctibus, quia criminata eſt lectorem. Tunc miſit epiſcopus ad eum diaconum, & mandauit ei, dicens: Ora vt liberetur quæ te criminata eſt. Ipſe autem nec reſpondit ei, nec oſtium aperuit. Ex quâ die autem ingreſſus clauſerat ſe, deprecabatur Chriſti Domini miſericordiam. Pergit iterùm pater eius ad epiſcopum, & fit oratio in eccleſiâ, & nec ſic liberata eſt.

Innocens Euſtathius lector perſtat incluſus inſtar pœnitentis.

Surgens autem epiſcopus, iuit ad lectorem, & pulſans oſtium, ingreditur ad eum, & dicit ei: Euſtathi, ſurge, ſolue quod ligaſti. Et cùm inclinaſſet genua lector cum epiſcopo, ſtatim enixa eſt mulier. Præualuit autem deprecatio & inſtantia orationis ad demonſtrandam calumniam, & arguendam criminatricem: vt ex hoc diſcamus, quantum præualet inſtantia orationum de periculis liberare, & cognoſcamus apud Deum earum potentiam.

Epiſcopus pergit ad cellam lectoris Euſtathij.

CAP. XX. PASTORIS Deeſt Heraclidi. Sequentia habentur ferè ſuprà in aliis libris inter Verba Seniorum, Ruff. l. 3. n. 12. Pelag. libell. 4. n. 29

1. SOLEBAT beatus abbas Paſtor exponere fratribus de Scripturis Prophetarum, vbi dicitur: Quia niſi Nabuzardan princeps cocorum Nabuchodonoſor regis veniſſet in Ieruſalem, vtique non fuiſſet incenſum templum Domini. Hanc autem parabolam ex hoc exemplo ita exponebat ſpiritualiter, dicens: Quia & nos cùm pulſauerit ſpiritus gaſtrimargiæ, id eſt, gulæ concupiſcentia, in aliquas delectationes ac ſaturitatem ventris, ſi qui obaudientes atque explentes voluptates ac deſideria gulæ, tunc inceditur igne libidinis

bidinis templum Domini, id eſt, corpora noſtra, ſicut dicit Apoſtolus: Neſcitis quia corpora veſtra templum Dei ſunt? Si quis ergo violauerit templum Dei, diſperdet illum Dominus.

1.Cor. 3.

EIVSDEM.

2. Quidam frater veniens ad abbatem Paſtorem, dixit ei quod grandem tentationem pateretur. Dixit ei ſenior: Perge de loco quantum tres dies & noctes ambulare potes, & fac annum integrum, ieiunans vſque ad noctem. Cui frater reſpondit: Etſi mortuus fuero antequam annus tranſeat, quid de me fiet? Dixit ei abbas Paſtor: Confido in Deo, quia ſi cum tali propoſito, vel qualicumque pœnitens inuentus fueris, ſaluus eris.

Tentatio pœnitentiâ ſuperanda.

EIVSDEM.

3. Cum veniſſet abbas Paſtor in partibus Ægypti habitare, euenit quemdam cohabitare illi ex fratribus, habentem mulierem. Et ſciebat ſenior, & numquam arguebat eum. Euenit autem eam nocte parere: & cognouit ſenior; & vocans fratrem ſuum iuniorem, dicit illi: Accipe tecum vnum vaſculum [13] clundij vini, & da vicino; hodie enim opus eſt illi. Et neſciebant fratres cauſſam eius. Ille verò fecit ſicut præcepit ei ſenior. Ædificatuſque eſt frater ille atque compunctus. Poſt paucos enim dies ipſe dimiſit mulierem, & iuit ad ſeniorem, & pœnituit.

Paſtor diſſimulatione & charitate fratrem à peccato tenecat.

EIVSDEM

4. Frater interrogauit abbatem Paſtorẽ, dicens: Damnum patior animæ meæ, quòd ſum cum abbate meo, quia mores eius non ſuſtineo; quid ergo iubes? maneo adhuc apud eum? Et ſciebat abbas Paſtor, quia læderetur anima eius per abbatem ſuum, & admirabatur, quare interrogaret eum, ſi cum eo manere deberet. Dixit ei: Si vis, eſto. Et vadens, manſit apud eum. Venit iterùm, dicens abbati Paſtori: Grauo animam meam. Et non dixit ei abbas Paſtor: Diſcede ab eo. Venit & tertiò, dicens: Crede mihi, iam non ero cum eo. Et dixit ei ſenior: Ecce modò ſaluus es, vade, & non ſis vltrà cum eo. Dixit autem ſenior eidem: Homo qui timet pati damnum animæ ſuæ, non opus habet interrogare: de occultis verò cogitationibus debet quis interrogare, & ſeniorum eſt probare. De manifeſtis autem peccatis non eſt opus requirere, ſed ſtatim abſcidere. Interrogauit autem eum frater, dicens: Quomodo debeo eſſe in cœnobio? Reſpondit illi ſenior: Qui ſedet in cœnobio, oportet eum omnes tamquam vnum exiſtimare, & omnes æqualiter iuſtificare, & neminem condemnare niſi ſe, & conſeruare os ſuum & oculos, & tunc requieſcet ſine ſollicitudine. Dixit ei abbas Iſaac, quando vidit illum mittentem parum aquæ ſuper pedes ſuos: Quomodo quidam vſi ſunt diſcretione, macerantes corpus ſuum? Reſpondit illi abbas Paſtor: Nos non ſumus docti corporum eſſe interfectores, ſed paſſionum.

Cõſortium animæ noxium deuitandum.

Quomodo in cœnobio viuendum.

Paſſiones interficiendæ, non corpora.

EIVSDEM.

5. Interrogauit frater eumdem abbatem Paſtorem, dicens: Si cecidero in modicam culpam, mordet me cogitatus meus, dicens: Cur deliquiſti? Reſpondit illi abbas Paſtor: In quacumque horâ deliquerit homo, & dixerit, Peccaui: ſtatim remiſſum eſt illi. Frequenter dixi, quia nullius miſeretur, niſi corde contrito. Interrogauit eum iterùm frater, dicens: Conturbant me cogitationes meæ, & non permittunt me curam habere delictorum meorum, ſed cogunt me aſpicere exceſſus fratris mei. Reſpondit ei abbas Paſtor de abbate Theodoro, qui ſedebat in cellâ ſuâ plangens ſemetipſum, & diſcipulus eius in alterâ cella ſedebat. Venit autem diſcipulus ſenis ad eum, & inuenit eum flentem, & dicit illi: Pater, quid ploras? Reſpondit illi ſenior: Peccata mea. Dicit illi diſcipulus: Non habes peccata, pater. Reſpondit ei ſenior: Certè fili, ſi permiſſum fuerit flere peccata mea, non viderem aliorum: nec tamen ſufficeret mihi flere peccata mea, etiam ſi alij tres vel quatuor plangerent mecum. Qui ſemetipſum videt, homo eſt, iudicare autem alios, ſolius Dei eſt. Dereliquimus ſplendidam & directam viam, hoc eſt, vt plangat ſeipſum homo, & ſit contentus peccatis ſuis: & ſpinoſam ambulamus viam & tenebroſam, vt proximi tantùm videamus delicta & non noſtra. Monachus malorum retributor, & deriſor, & iracundus, monachus non eſt.

Cordis contriti miſeretur Deus.

Propria deflenda peccata, non aliena inſpicienda.

SENIS.

6. Senem frater interrogauit, dicens: Quare laborantium patrum quorumdam facies florent, aliorum minus? Et dixit: Quicumque laborant, & deprecantur veniam peccatorum, antequam veniat ad eos gratia quæ ſuſtinet laborem eorum, iſti non vigentes ſunt, ſed laborantes. In quibus autem appropiauit qui antè laborauerunt, per ſufferentiam letu florent. Corde enim lætante floret facies. Mens clara & munda, eſt lucida ſicut ſol. Cùm enim non fuerint nebulæ, ſplendet clarè & lucidè, & cùm nebulæ operuerint eam, tenebreſcit. Et anima donec paſſiones eam obtinent, obſcuratur: cùm autem munda fuerit per gratiam Dei, ita fiet ſicut ſcriptum eſt: Magna gloria eius in ſalutari tuo.

Mentis lucidæ lætæ facies.

Pſal.

APOLLONII.

7. Ad beatum Apollonem cùm germanus ſuus intempeſtâ nocte veniſſet, petens vt de monaſterio ſuo paulìſper egreſſus ad eleuandum bouem, qui in paludis cœno cecidiſſet, ei præberet auxilium, flebiliter querebatur, quia cum ſolus non poſſet eruere. Cui abbas Apollo inſtanter obſecranti ait: Cur iuniorem fratrem noſtrum, quem prætericns viciniorem quàm me habuiſti, non rogaſti? Cumque ille mortem olim ſepulti fratris oblitum ex nimiâ abſtinentiâ, ſollicitudinis ac ſolitudinis iugitate velut impotem mentis exiſtimans reſpondiſſet: Quemadmodum poteram eum de ſepulcro, qui ante annos quindecim obijt, vocare? Abbas Apollo reſpondit ei, dicens: Ignoras me quoque ante annos viginti huic mundo fuiſſe defunctum? nullaque iam poſſe de huius cellulæ ſepulcro, quæ ad præſentis vitæ pertinent ſtatum, vbique conferre ſolatia, quem intantum Chriſtus ab intentione abrenuntiationis mundi abreptum, vel modicum ad extrahendum bouem tuum non patitur relaxari, vt ne breuiſſimum quidem momenti inducias ſequenti ſe diſcipulo pro patris indulſerit ſepulturâ?

Apollonij cella ſepulcrum.

AMMONAE.

8. Abbati Ammona prophetauit abbas Antonius, dicens: Habes proficere in timore Dei. Et eduxit eum de cellâ ad lapidem, & dixit ei: Iniuria hunc lapidem, cæde eum. Et ita fecit. Et dixit abbas Antonius: Ita & tu debes perficere menſuram hanc. Et cùm factus eſſet epiſcopus, obtulerunt ei virginem in vtero habentem, & dicunt ei: Homo iſte malum hoc operatus eſt, da ei diſciplinam. Qui ſignans vterum eius, iuſſit illi dari ſex pares ſindones, dicens: Ne fortè cum veniat eius partus, moriatur aut iſta, aut certè infans, vt inueniat vel ſepulturam. Dicunt illi accuſatores: Quid hoc feciſti? Da ei diſciplinam. Reſpondit epiſcopus: Videtis fratres, quia prope mortem eſt, & quid ego habeo facere? Sufficit dolor quem habet, & confuſio: dimiſitque eam,

Monachus inſtar lapidis nullis moueri debet iniuriis.

Diſciplinâ fornicatores caſtigandi.

eam, & non eſt auſus eam condemnare.

SENIS. Paſch. c. 1. n. 2.

9. Dixit quidam ſenex ad alterum ſenem habentem thaumatem, & ſuſcipientem tam monachos multos, quàm & ſæculares: Lucerna multis lucet, roſtrum tamen proprium incendit.

SENIS. *Nemo facile iudicandus.*

10. Quidam ſenex dixit: Si audieris de aliquo fratre verbum malú, vel quòd agat iniqua; reſponde, dicens: Numquid ego iudex eius ſum? ipſe hodie, ego cras. Opera quidem eius infirma tibi nota ſunt, & perſcrutatus ea; quare fortia eius opera & vitia neſcis? Ego iam mortuus ſum in peccatis meis, ſufficiunt mihi peccata mea.

SENIS. *Aliena vitia non inveſtiganda.*

11. Iterùm dixit quidam ſenex ad fratrem: Non oportet, fili, monachum requirere quid agat ille vel ille, aut quemadmodum abſtrahatur ille ab oratione in detractionem & verboſitates, quæ nihil proderunt. Vnde nihil melius quàm tacere, & Deum rogare, vt vnde alius cadit, tu contineas te.

SENIS. *Propria peccata inſpicienda.*

12. Frater interrogauit ſenem, dicens: Abba, cogitatio mea inſurgit mihi, dicens: Quia benè ſum. Reſpondit ei ſenior: Qui non videt peccata ſua, numquam in bonis erit. Vt autem aliorum videamus, noſtra negligimus: ideò numquam in bonis verſamur. Videntem propria peccata, decem millia cogitationum non poſſunt ſuadere, quia in bonis eſt: ſcit enim quid videt. Opus ergo eſt laborare multùm. Negligentia enim & deſidia excæcant nos in extremo vitæ.

ANTONII. *Quid detrahere, quid alium iudicare.*

13. Interrogauit quidam frater beatum Antonium dicens. Quid eſt detractio, & quid eſt alium iudicare? Ille reſpondit. Detractio in omnibus dicitur omnis ſermo malus, quem non audet quis præſente fratre ſuo dicere: iudicare autem, qui dixerit de aliquo, Quia frater ille negotiator eſt, & auarus, & cetera. Hoc eſt proximum iudicare. Iudicaſti huiuſmodi actus, hoc peius eſt quàm detractio.

SENIS. Paſch. c. 10. n. 2. nomine Eliæ. Pelag. libell. 16. n. 10. Paſch. c. 7. n. 1. nomine Siſoi. Ruff. l. 3. n. 77. *Vindicta Deo relinquenda.*

14. Quidam frater interrogauit ſenem, dicens: Si contriſtauero fratrem meum, quomodo deprecabor eum? Reſpondit ille: De profundo cordis tui cum dolore reconciliare ei: & videns Deus propoſitum tuum, ſatisfaciet illi. Et reſpondit: Læſus ſum à fratre meo, & volo meipſum vindicare. Senior autem rogabat eum, dicens: Fili, relinque Deo vindictam, & melius eſt. At ille, Non deſiſtam, inquit, niſi fortiter memetipſum vindicauero. Cui ait ſenior: Quatenus ſemel hoc in animo tuo conſtituiſti, vel oremus. Et exurgens ſenior, his verbis cœpit orare: Deus, iam non opus habemus tuo iudicio, neque nobis iam neceſſarius es, vt curam habeas de nobis: quia noſipſi, ſicut frater iſte dicit, & volumus & poſſumus nos vindicare. Quod cùm ille frater audiſſet, ante pedes ſenis effuſus, veniam poſtulabat: promittens ſe cum illo, cui iraſcebatur, numquam deinceps certaturum.

INCERTI. *Humilis facile alteri reconciliatur & neminem vituperat.*

15. A quodam fratre ſenior aliquis interrogatus eſt: Quid eſt humilitas? Reſpondit: Si peccauerit in te frater tuus, remitte illi antequam tibi reconcilietur, & in omni vituperatione ne vituperes hominem, niſi temetipſum, dicens: Propter peccata mea hæc mihi euenerunt. Quoniam ſi commemorauerimus quæ ab hominibus inferuntur nobis, auferimus virtutem memoriæ Dei. Si autem commemorauerimus mala quæ à dæmonibus inferuntur nobis, erimus inſaucij. Suſpirauit autem, & dixit: Omnes virtutes ingreſſæ ſunt in cellam hanc vnam, & ex ipſis laboribus conſtat homo. Et interrogauerunt eum: Quæ hæc eſt virtus? Reſpondit, Vt homo vituperet ſemetipſum.

INCERTI. *Deſperationi viriliter reſiſtendum.*

16. Frater quidam abijt haurire aquam de flumine: & inueniens mulierem lauantem veſtimenta, peccauit cum eâ. Hauriens autem aquam, ibat ad cellulam. Inſilierunt autem in eum dæmones per cogitationes, & contriſtabant eum, dicentes: De cetero vbi vadis? non eſt tibi vlteriùs ſalus. vt quid etiam ſæculum perdis? Intelligens autem frater ille, quia volunt eum omnino perdere, erigens ſe viriliter per confidentiam, dicit cogitationibus ſuis: Vnde ingreſſæ eſtis in me cogitationes malæ, & contriſtatis me, volentes me omnino perdere? Non peccaui, & iterùm dico, Non peccaui. Et ingreſſus in cellulam ſuam, continebat ſe ſicut heri & nudiustertius. Reuelauit autem Deus vni vicino eius ſeniori, quia frater ille ruens, & in ipſo caſu ſubruiſſet diabolum, & viciſſet. Veniens autem ad illum ſenior, dicit illi: Quomodo habes frater? Ipſe reſpondit: Benè, abba. Dicit ei ſenior: Et non es paſſus triſtitiam his diebus? Reſpondit ei frater: Non. Dicit ei ſenior: Reuelauit mihi Deus, quia ruens ſubruiſti diabolum, & viciſti. Tunc frater retulit omnia illi quæ ſibi aduenissent. Senior autem dixit illi: Certe frater, diſcretio tua contriuit virtutem inimici.

MACARII. *Peccator benignè releuandus.*

17. Dixit abbas Macarius: Si aliquem corripueris commotus ad iracundiam, propriam paſſionem adimples. Nec enim vt alium ſalues, teipſum perdere debes. Eleue proximum tuum à peccatis ſine improperio, inquantum præuales, quia ad ſe Deus conuertentes non proijcit. Sermo autem malitiæ non demoretur in corde tuo contra eum, vt poſſis dicere: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. Quæ præcepta nobis facienda ſunt cum fratribus noſtris. Dei autem eſt dimittere, & confirmare petitionem noſtram.

NYTERAE. Pelag. libell. 10. n. 56. ubi Natyra. *Quare Nytera ſeuerior in epiſcopatu, quam monachatu.*

18. Referebant quidam fratres de abbate Nyterâ, qui fuit diſcipulus abbatis Siluani: quia quando in cella ſuâ in monte Sinâ degebat, moderatè abſtinebat pro neceſſitate corporis. Quando autem epiſcopus ordinatus eſt in Faran, nimis conſtrinxit ſe ipſum in duriore abſtinentiâ, & in vigilijs propenſiùs, atque in orationibus intentiùs agebat. Hæc autem videns diſcipulus eius, dixit ei: Quid eſt, domine, hoc? quia quando in eremo conuerſabamur, non tantum in abſtinentiâ laborabas? Reſpondit ei beatus vir, dicens: Conſidera, frater, quoniam ibi eremus erat, & ſecreta vita, & paupertas: nunc autem egreſſi de eremo cum ſæcularibus conuerſamur hominibus, & multæ ac variæ nobis occaſiones occurrunt: & ideò timeo, ne in fine vitæ meæ in aliquâ occaſione Deum offendamus. Si enim ſanctus Apoſtolus Paulus, qui Chriſtum in ſe loquentem habebat, & qui tantas virtutes animi poſſidebat, vt vſque ad tertium cælum adhuc in corpore poſitus aſcenderet, tamen dicebat: Macero corpus meum, & ſeruituti ſubijcio, ne forè alijs prædicans, ipſe reprobus inueniar: quid nos humiles & peccatores oportet facere? 1. Cor. 9.

SISOI.

19. Sedente aliquando abbate Siſoi in cellâ, erat frater prope illum, & ſubitò ſuſpirauit, & non cognouit, eò quòd eſſet frater in proximo illi: erat enim in exceſſu mentis. Et mittens ſibi pœnitentiam, dixit: Ignoſce mihi, frater, quia nondum factus ſum monachus; ſuſpiraui enim coram te

AEGYPTIORVM PATRVM SENTENTIÆ

AVCTORE GRÆCO INCERTO,

[a] MARTINO DVMIENSI EP. INTERPRETE.

[a] Quædam ex his etiam ſupra occurrunt in aliis libris.

1 *IOANNIS. Patrum victus panis cum ſale.*

ABBAS Ioannes dicebat ad diſcipulos ſuos: Patres manducantes panem tantùm & ſalem, fortes facti ſunt in opere Dei, dum anguſtiarent ſeipſos; conſtringamus ergo nos in ipſo pane & ſale. Oportet enim ſeruientes Deo in ipſis coarctari, quia ipſe Dominus dixit: Arcta & anguſta eſt via quæ ducit ad vitam. *Matth. 7.*

EIVSDEM. Humilitas ex ieiuniis & vigiliis. Pſal. 24.

2. Interrogauit frater eumdem ſenem, dicens: Ieiunia & vigiliæ quas agimus quid faciunt? Reſpondit: Ipſa faciunt animam humilem fieri. Scriptum eſt enim: Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte omnia peccata mea. Si enim laborat in his anima, miſeretur & condolet illi Deus.

POEMENII. Cogitatio fornicationis & detractionis ſtatim repellenda.

3. Abbas Pœmenius dixit: Cum cogitatione fornicationis & detractionibus proximi, cum his duobus in corde tuo ne loquaris, neque acquieſcas omnino inquinamento ipſorum in animâ. Quòd ſi volueris hæc in corde tuo meditari, ſine morâ noxietatem eorum ſenties; quia inſtigatio perditionis eſt: ſed per orationem & bona opera ad nihilum deducas malignum, & magis repelle illa, & habebis requiem.

INCERTI. Contra paſſiones orandum.

4. Frater requiſiuit ſenem dicens: Quid faciam, pater, contra cogitationes paſſionum? Reſpondit: Ora Dominum vt videant oculi animæ tuæ auxilium, quod à Deo eſt, qui circumdat hominem & conſeruat.

POEMENII. Lucri cupiditas abdicanda.

5. Quidam frater vadens in mercatum interrogauit abbatem Pœmenium, dicens: Quomodo vendam opera mea? dixit ei ſenex: Ne velis aliquid ſuper quod valet vendere, ſed magis ſi grauatis, eſto amicus ei qui tibi violenter plus tollit, & cum requie vende. Ego enim aliquando vadens in mercatum, numquam volui de pretio operis mei plus iuuari, & fratrem meum grauari, hanc habens ſpem, quia lucrum fratris mei opus fructificationis eſt.

AGATHONIS. Pelag. libell. 4. n. 8. Ne in via quidem alienum quid tollendum. Deut. 5.

6. Venit quidam frater ad abbatem Agathonem dicens: Pater, permitte me habitare tecum: ſuſcipienſque illum vidit nitrum in manu eius, & dicit ei: Vnde habes nitrum? reſpondit frater: Inueni illud in viâ dum venirem. Dixit illi ſenex: Tu illud poſueras? reſpondit: Non. & dicit ei ſenex: Si ergo tu non poſueras, quomodo veniens habitare mecum hoc tuliſti quod non poſueras? dum præ oculis Deum & mandata eius habemus, dicentem: Non concupiſces, Non facies furtum. An ignoras, quia qui furatur rem alienam, dæmon efficitur? Mox autem remiſit eum, dicens: Reporta illud ad locum vnde tuliſti, & habita mecum.

SISOII. Pelag. libell. 10. n. 56 titulo Paſtoris. Patch. 56. n. 4. Hereditatem quomodo vtiliter diſtribuenda.

7. Interrogauit frater abbatem Siſoium, dicens: Dimiſſa eſt mihi hereditas à parentibus meis, quid de illâ faciam? reſpondit ſenex: Quid tibi dicam, frater? Si dixero tibi: Da illam in eccleſiam clericis, epulantur ex ipſâ. Si dixero: Da conſanguineis tuis, nullam mercedem habebis. Si ergo me vis audire, da illam egentibus, & ſine ſollicitudine eris.

MOYSIS. Pelag. libel. 1. n. 14. Paſto. 111. Ezech. 14. Paupertas, tribulatio, diſcretio, tria monachi inſtrumenta.

8. Abbas Moyſes dixit: Priuatio rerum materialium, id eſt, voluntaria paupertas, & tribulatio cum patientiâ, & diſcretio, inſtrumenta ſunt monachi. Scriptum eſt enim: Si fuerint tres viri iſti, Noë, Iob, & Daniel; viuo ego, dicit Dominus, ipſi ſalui erunt. Noë enim eſt in perſonâ voluntariæ egeſtatis, Iob in perſonâ tribulationis & patientiæ, Daniel in perſonâ diſcretionis. Si ergo trium iſtorum ſanctorum virorum actus in aliquo homine fuerint, Dominus in eo eſt, habitans cum ipſo, ſuſcipiens eum, & repellens ab eo omnem tentationem & omnem tribulationem ſuperuenientem ab inimico.

TRIVM FRATRVM Pelag. libel. 17. n. 20. Inſignis trium fratrum ex charitate contentio.

9. Referebant patres ſancti: Tres fratres fuerunt ad conductionem agri metendi, & poſtquam conduxerunt & cœperunt metere, vnus ex his infirmatus diſceſſit in cellam ſuam: alij ergo duo fratres dixerunt ad inuicem: Frater noſter infirmatur, adhortemur nos ipſos modicum, & ſperemus per orationes illius, quia & locum ipſius metemus. Poſtquam ergo meſſuerunt, & acceperunt mercedem [a] conductelæ ſuæ certam tritici menſuram, tunc vocauerunt & illum fratrem, dicentes: Veni, leua mercedem conductelæ tuæ. Ille autem dixit: Qualem mercedem habeo, cùm non potuiſſem metere? illi verò reſponderunt: Propter orationem tuam nos compleuimus & tuum opus & noſtrum, & ideò accipe mercedem tuam. Ille autem noluit ab eis aliquid accipere: multis autem illum compellentibus, & illo non acquieſcente, abierunt ad quemdam ſenem [b] diiudicari: dixit autem frater qui infirmatus fuerat: Perreximus, domine mi abba, nos tres metere conductum agrum; infirmatus autem ego poſt vnum diem diſceſſi in cellam meam, & modò compellunt me iſti tollere mercedem pro opere quod non laboraui. Reſpondentes autem duo fratres dixerunt: Audi, domine noſter pater, ſi fuiſſemus toti tres, cum labore grandi fortaſſe completum fuiſſemus opus noſtrum: nunc per orationes fratris noſtri Deus nos adiuuauit, & perfecimus totum agrû, & non vult tollere mercedem ſuam. Hæc audiens ſenex miratus eſt nimis, & conuocatis fratribus ſuis dixit: Venite fratres, & audite hodie iuſtitiæ iudicium. Eapo-

fuit

ſuit vtriuſque partis ſingula verba, & omnes mirati ſunt in vtriſque; vnoquidem non conſentiente accipere aliquid, illis verò compellentibus violenter ſuſcipere fratrem mercedem ſuam. Tunc adſtantibus omnibus ordinauit fratrem accipere mercedem ſuam, & diſpenſare eam ſicut vellet. Ille verò abijt triſtis & plorans.

Sanis. Paſchaſ. c.42.n.1.

10. Dixit ſenex: Si habitas cum proximo, eſto ſicut columna lapidea, quæ ſi iniuriatur non iraſcitur, ſi glorificetur non extollitur.

Sisoi. Paſchaſ. c.37.n.1.

11. Dixit abbas Siſoius: Cùm fuiſſem aliquando cum fratre in mercato vendere ſportellas, videns quia iracundia appropinquabat mihi, dimittens noſtra vaſcula fugi.

Ira fuga

Ioannis. Paſchaſ. c.37 n.2. Pelag. l.4. n.10.

12. Dixit abbas Ioannes: Aſcendens aliquando viam eremi Scithiæ, & texens plectam, audiui camelarium loquentem ſermones vanos; & ne fortè iraſcerer, dimiſi plectam meam, & fugi.

Eivsdem.

13. Idem ſenex, in ſectura meſſis dum eſſet audiuit fratrem proximo ſuo cum ira dicentem: Et tu loqueris? & dimittens agrum fugit.

Poemenionis. Ioan. 15. Ruff. lib. 3. n.101. Pelag. libell. 17. n.10. Paſch. c.37 n.3.

14. Interrogauit frater abbatem Pœmenionem, dicens: Quid eſt quod Dominus dixit: Maiorem hac charitatem nemo habet, quàm vt quis animam ſuam pro amico ſuo ponat: quomodo hoc fiet? Reſpondit ſenex: Si quis audit verbum malum à proximo ſuo, & dum poſſit ipſe ſimilia illi reddere, pugnat tamen in corde ſuo, portans laborem triſtitiæ, & vim ſibi facit, ne reſpondens illi malum contriſtet illum, iſte talis animam ſuam ponit pro amico ſuo.

Macarii. Pelag. libell. 10. n.34. Paſchaſ. c.37 n.4.

15. Item abbas Macarius dixit: Si reminiſcimur malorum quæ ab hominibus patimur, perdimus virtutem memoriæ Dei: ſi autem recolamus malorum quæ à dæmonibus patimur, ſine perturbatione erimus.

Eivsdem. Ioann. libell. 1 n.7. Incerti. Paſchaſ c.37. n.4.

16. Idem dixit: Culpa eſt monachi, ſi læſus à fratre aut iniuriatus, primus illi purgato corde in charitate non occurrat. Nam Sunamitis non meruiſſet ſuſcipere Eliſæum in domo ſuâ, niſi quia cum nullo aliquam habuit cauſam. Sunamitis erat in perſonâ animæ, & Eliſæus in perſonâ Spiritus ſancti figuratus, niſi pura anima non meretur ſuſcipere Spiritum Dei. Ideò ita inueterata excæcat oculos cordis, & animam excludit ab oratione.

Poemenionis.

17. Interrogauerunt fratres abbatem Pœmenionem pro quodam fratre ieiunante ſex diebus perfectè in ſeptimanâ, iracundiosè autem nimis, propter quod hoc pateretur? reſpondit ſenex: Qui addiſcit ſex diebus ieiunare, & non vincere iracundiam, oportebat illum in paruo labore magis ſtudium adhibere.

Sanis.

18. Abbas Pœmenius habebat proximum ſuum monachum ſecum in cellâ, qui habebat cauſſam cum alio fratre foris monaſterium ſuum ſedente, & dixit ei abbas Pœmenius: Proxime mi frater, nolo te habere aliquam actionem cum aliquo, qui foris monaſterio noſtro eſt. Ille autem non audiuit eum. Surgens autem abbas Pœmenius, venit ad alterum ſenem magnum, & dixit ei: Proximus frater meus habet cauſſam cum aliquo foris monaſterio noſtro, & non requieſcimus. Dixit ei ſenex: Pœmeni, & tu adhuc viuis? ſed vade in cellâ tuâ, & pone in corde tuo quia habeas annum quòd in ſepulcro ſis.

Cella ſepulcrum.

Poemenii.

19. Sedente aliquando abbate Pœmenio in cellâ, litigauerunt fratres ad alterutrum nimis, & nihil locutus eſt omnino illis ſenex. Ingrediens autem abbas Paphnutius, inuenit eos rixantes, & dixit ei: Quare dimiſiſti fratres, & non es illis locutus ne litigarent? Dixit illi Pœmenius: Fratres ſunt, iterum pacificantur. Dixit ei Paphnutius: Quid eſt hoc? vides quia rixantes vſque ad ſanguinem penè venerunt, & tu dicis quia iterùm pacificantur? Dixit ei Pœmenius: Sic pone frater in corde tuo quia non ſum hic. Sic ergo erat quietus & tacens cum charitatibus abbas Pœmenius.

Abbas Pœmenius quietus & tacens.

Eivsdem.

20. Venerunt aliquando hæretici ad abbatem Pœmenionem & cœperunt detrahere de Archiepiſcopo Alexandriæ: ſenex autem tacebat. Vocans autem diſcipulũ ſuum, dixit illi: Pone menſam, & fac illos manducare, & ſic dimitte illos cum pace.

Detrahentes non attendendum.

Eivsdem.

21. Interrogauit frater Abbatem Pœmenionem dicens: Quomodo oportet ſedere in cellâ? Reſpondit: Sedere in cellâ eſt manifeſtè operari manibus, & meditari verbum Dei, & quieſcere, & ſolitariè panem tantùm edere. Abſconſus verò profectus eſt, ſedentem ſuas reprehenſiones ſemper arctare. & vbicumque vadit, orationum canonicas horas implere, & ſecretiùs non negligere, ſed meditare: poſtremò conuerſationem bonam retinere, à malo verò recedere.

Quomodo ſedendum in cella.

Incerti. Pelag. libell.3.n.32 Paſchaſ. c.11.n.4.

22. Interrogauit frater ſenem, dicens: Cor meum durum eſt, & non timet Deum: quid faciam vt poſſim timere Deum? Reſpondit: Ego ſic arbitror, quia homo arguens ſeipſum ſemper in corde ſuo, peruenit ad timorem Dei. Dixit frater: Quid eſt arguere ſeipſum? Reſpondit ſenex: Vt in omni cauſa arguat animam ſuam, dicens ei quòd oportet adſtare ante Deum, & iterùm dicere: Quid volo ego cum homine aliquam habere malitiam? Arbitror ergo quòd ſi in illis permaneat, veniet in animam eius timor Dei.

Increpatio timorem generat.

Macarii. Paſch. c.38.n 2.

23. Abbas Macarius dixit: Si facta eſt monacho deſpectio quaſi laus, & paupertas ſicut diuitiæ, & eſuries ſicut epulæ, nunquam moritur. Impoſſibile enim eſt benè credentem & piè colentem Deum, cadere in paſſionem immundam & in errorem dæmonum.

Quis monachus immortalis.

Sanis.

24. Dixit ſenex, Surgente vel ambulante vel ſedente vel aliud quodlibet faciente, ſi eſt Deus præ oculis tuis, in nullo poterit te inimicus exterrere. Si ergo cogitatio hæc manet in homine, virtus Dei adhæret illi.

Deus ſemper præ oculis habendus.

Petri. Pelag libell. 11. n. 26.

25. Dixit quidam frater Petro abbati: Cum in cellâ ſum, in pace eſt anima mea; cùm autem egredior foris, ſi audiero aliquos ſermones loquente fratre conturbor. Reſpondit ſenex: Clauis tua aperit oſtium alienum. Dixit illi frater: Quid eſt hoc verbum? Reſpondit ſenex: Quia interrogatio tua aperit oſtium ſermonis illius, vt audias quæ non vis. Dixit frater: Quid ergo faciemus ſuperueniente fratre, quid loquemur ad illum? Reſpondit ſenex: Omnium doctrina luctus eſt. Vbi non eſt luctus, non poteſt obſeruari.

Os tuum clauis eſt aliena. Omnium doctrina luctus.

Sisoii. Paſchaſ. cap.39.n.5

26. Requiſiuit frater abbatem Siſoium: Poſt quantum tempus debet homo à ſe abſcidere paſſiones? Reſpondit ſenex: In quacumque horâ venerit paſſio, abſcide illam, quia fragilis eſt anima; antè armetur, quam inquinetur.

Semper armanda anima.

Agathonis.

27. Quidam frater requiſiuit abbatem Agathonem, dicens: Non diſcedunt à me paſſiones. Reſpondit ſenex: Vaſa ipſorum intra te ſunt; da illis arrhas retributionis ipſorum, & fugient à te.

Paſſiones quomodo fuganda.

Incerti.

28. Quidam frater venit ad aliquẽ anachoretam, & cùm ille in charitate ſuſcepiſſet illum, diſce-

dens dixit illi: Indulge mihi, abba, quia de conſuetudine tuâ moui te. Ille autem reſpondit, dicens: Mea conſuetudo eſt, frater, vt venientem reficiam cum pace, redeuntem dimittam eum charitate. *Quomodo hoſpites recipiendi.*

SENIS. 29. Requiſiuit frater ſenem, dicens: Quomodo Deus cùm promittit bona animæ per ſanctas Scripturas, & non vult anima in illis manere, ſed inclinatur ad tranſitoria & immunda? Reſpondit ſenex: Quia necdum guſtauit dulcedinem cæleſtium, vt ex toto corde exquirat Deum; ideò ad immunda citiùs reuertitur.

SENIS. 30. Requiſiuit frater ſenem, dicens: Quomodo anima delectatur in paſſiones. Reſpondit: Anima delectatur in paſſiones, ſed Spiritus Dei eſt qui continet illam. Plangere ergo debemus, & attendere quæ in nobis immunda ſunt, rogantes Deum, qui potens eſt in omnibus, vt amputet à nobis maligna ſemina. Maria ergo dum inclinans ſe in monumentum fleuit, mox apparuit illi: ſic eſt & in animâ, ſi lacrymas diligat.

SENIS. 31. Interrogauit frater ſenem, dicens: Dic mihi, abba, verbum ſalutis. Reſpondit: Vade, roga Deum vt donet tibi luctum habere & humilitatem, & attende ſemper ad peccata tua.

POEMENII. 32. Dicebant de abbate Pœmenio, quòd cùm in eccleſiâ in congregationem egreſſurus erat de cellâ ſuâ, ſedebat priùs quaſi horâ vnâ, diſcernens in ſe ipſo cogitationes ſuas, & ſic ingrediebatur.

SENIS. 33. Frater requiſiuit ſenem, dicens: Quid faciam pro peccatis meis? Reſpondit: Qui vult liberari à peccatis, planctu liberatur ab eis, & qui vult in ſe ædificare virtutes, planctu ædificet. Ipſa enim Scriptura planctus eſt. Nam & patres noſtri hoc diſcipulis ſuis dixerunt: Plangite. Altera enim via non eſt ad vitam niſi ipſa.

SENIS. Pelag. libel. 3. n. 13. ut. *Paſtoris.* *De ſepulcro cogitandum.* 34. Requiſiuit frater ſenem, dicens: Quid faciam, pater? Reſpondit: Abraham quãdo ingreſſus eſt terram repromiſſionis, ſepulcrum priùs acquiſiuit ſibi, & propter ſepulcrum hereditauit terram. Dixit illi frater: Quid eſt ſepulcrum? Reſpondit: Locus eſt planctus & luctus.

MOYSIS. Ruff. l. 3. n. 202. ut. *Incerti.* Ioan. libel. 4. n. 4. 35. Abbas Moyſes dixit: Si non concordant actus & oratio, in vanum laborat homo. cùm enim orat quis pro ſe ipſo, vt indulgeantur illi peccata, obſeruet ne illa faciat iterùm. Quando enim voluntatem peccandi quis dimiſerit, & ambulat permanens in timore Dei, iſtum mox cum gaudio ſuſcipiet Dominus.

SENIS. Ruff. l. 3. n. 203. Pſal. 117. 36. Requiſiuit frater ſenẽ, dicẽs: Quid faciet homo in omni tentatione veniente ſuper ſe & omni cogitatione immiſſâ ab inimico? Reſpondit: Plangere debet in cõſpectu bonitatis Dei, vt ſuccurrens auxilietur illi. Scriptum eſt enim: Dominus mihi adiutor eſt, & ego vindicabo ſuper inimicos meos.

SENIS. Ioan. libell. 4. n. 7. ut. *Moyſis.* 37. Interrogauit frater ſenem: Ecce homo cædit ſeruum ſuũ pro culpâ quam fecit, quid dicet tunc ſeruus domino? Reſpondit: Si non eſt ſeruus malus, dicet domino, Peccaui, miſerere mei, & aliud nihil dicit. Sed cùm ipſe cognoſcit peccatũ ſuum, & confitetur quia peccauit, indulget illi dominus.

SENIS. 38. Requiſiuit frater ſenem: Si fuerit perſecutio pro cauſſa fidei, vbi eſt fugiendum? Reſpondit: Vbi audieris orthodoxos eſſe fideles, illic vade.

POEMENIS. Ruff. l. 3. n. 100. Pelag. libell. 9. n. 8. Paſch. c. 39. n. 2. 39. Requiſiuit frater abbatem Pœmenem, dicẽs: Quid faciam, quia conturbant me cogitationes ſedentem in cella? Reſpondit: Neminem deſpicias, nullum diiudices, de nullo malum loquaris, & Deus dabit tibi requiem, & ſtatuet ſeſſionem tuam ſine conturbatione: cuſtodi enim ſermonem, & qui ſeipſum intendit, & diſcretio, directiones ſunt animæ. Si quis ergo proijciat ſeipſum in conſpectu Dei, & non ſeipſum exaltans menſuret cũ magnis, & ſuam voluntatem non ſtatuat, ſed ſedens in cellâ ſuâ ordinem ſuum ſeruet, non conturbatur, quia hæc ſunt animæ inſtrumenta. Ex omnibus tamen his totâ hæc virtute cuſtodi, vt non ſtatuas propriam voluntatem, & habebis requiem. *Vide quin.*

40. Interrogauit frater ſenem, dicens: Quid faciam, quia moleſtant me cogitationes? Reſpondit: Vade & loquere eis. Dicite mihi, quid quæro ego, aut quam cauſſam habeo vobiſcum? & habebis requiem. Eſto deſpectus, & voluntatem tuam iacta poſt te, nullam habeas ſollicitudinem, & fugient à te cogitationes. SENIS.

41. Interrogauit frater ſenem, dicens: Quare aliquoties dum pſallo feſtino ad finem celeriùs peruenire? Reſpondit: Quomodo ergo apparebit homo, qui amat Deum, niſi cùm aliqua ſubmiſſio dæmonis eſt, & tunc compellimus nos ipſos violenter charitate & timore Dei retenti. SENIS.

42. Idem dixit: Succenſæ ollæ non appropinquãt muſcæ, tepidæ verò ſuperinſidunt. Ita & monachum ſuccenſum diuini Spiritus igne fugiunt dæmones, tepidum verò illudunt. SENIS. Ruff. l. 3. n. 204. Paſch. c. 39. n. 3.

Item dixit: Si te perſequuntur aduerſarij, primò fuge, ſecundò fuge, tertiò eſto rhomphæa contra ipſos, & exies ſuper eos, concide illos. EIVSDEM.

43. Quidam frater venit ad abbatem Pœmenem in diebus quadrageſimæ. & dum conſuluiſſet illum pro cogitationibus ſuis, dixit ſeni: Dubitabam in his diebus venire huc; dicebam enim: Ne fortè in diebus quadrageſimæ incluſus eſſes. Reſpondit ſenex: Non didicimus nos ligneum claudere oſtium, ſed magis oſtium linguæ. POEMENIS. Pelag. libell. 13. n. 5. *Oſtium linguæ claudendum.*

44. Venerunt aliquando fratres de Scithi ad Ioannem monachum in ſilentio ſedentem & operantem: cumque ſalutaſſent eum, conuerſus in alteram partem cœpit operari. Dicunt illi fratres: Ioannes quis [illegible] dedit ſchema monachi, & quare non docuit te [illegible]cipere fratres, & dicere illis Orate, vel, Sedete. Dicit eis Ioannes: Non vacat homo peccator: ad hæc dixit abbas Theodorus: Verum dices: Homo, qui eſt in ſupplicatione & pœnitentiâ. Deus non requiret hoc mandatum. IOANNIS.

45. Frater requiſiuit abbatem Pœmenem, dicens: Pater, doce me quid faciam. Reſpondit: Scriptum eſt: Quoniam iniquitatem meam ego pronuntiabo, & cogitabo pro peccato meo. POEMENII. Pſal. 50.

46. Requiſiuit frater ſenem, dicens: Pater, quid faciam? Reſpondit: Vade, & ama tibi ipſi vim facere; euagina gladium tuum, & exi in bellum. Dicit ei frater: Non me permittunt cogitationes. Reſpondit ſenex: Scriptum eſt, Inuoca me in die tribulationis tuæ, & eripiam te, & glorificabis me. Inuoca ergo Deum, & eripiet te. SENIS. Paſch. c. 41. n. 1. Pſal. 49.

47. Erant aliquando abbas Theodorus, & abbas Or mittentes lutum in tectum cellæ, & dixerunt vnus ad alterum: Modò ſi viſitet nos Deus quid ſumus facturi? Tunc ad alterutrum ambo plangentes dimiſerunt opus imperfectum, & vnuſquiſque in cellam ſuam receſſerunt. THEODORI & OR. Pelag. libel. 3. n. 19.

48. Abbas Siluanus dum ſederet in cellâ factus in extaſi pendebat in facie ſuâ, & poſt multas horas ſurgens plangebat. Adſtans autem diſcipulus eius dixit: Quid habes, pater? Ille autem tacens plangebat. Dum autem moleſtus illi eſſet diſcipulus, SILVANI. Ruff. l. 3. n. 205. Pelag. libell. 3. n. 25

vt

vt diceret etiam plangeret, videretur compulſus dicere: Ego in iudicium raptus ſum illi & vidi multos ſchematis monachorum euntes in ſupplicijs, & multos laicorum euntes in regnum.

ZACHARIAE. Pelag. libell. 15. n. 17. 49 Abbas Moyſes venit ad puteum haurire aquam, & vidit fratrem Zachariam orantem, & Spiritum Dei ſuper eum requieſcentem.

IOANNIS. Pelag. l. 11. n. 13. *Ioannes temporalia ad ſpiritualia trahit.* 50. Dicebatur de abbate Ioanne, quia numquam permittebat cogitationem otioſam aſcendere in corde ſuo, neque loquebatur de cauſſis ſæculi huius. Tentauerunt ergo eum fratres, dicentes: Gratias agimus Deo, pater: pluit enim nimis, & palmæ arbores irrigatæ producunt germina, ex quibus inueniant fratres folia quæ operentur. Dicit illi ſenex: Sic eſt, fratres, & Spiritus Dei cum deſcenderit in corda ſanctorum, adaperiuntur, & producent fructus in timore Dei.

SENIS. Matth. 25. *Monachus Domini in cellâ tam quam in carcere inueni.* 51. Interrogauit frater ſenem, dicens: Quid eſt quod dixit Dominus: In carcere eram, & veniſtis ad me? Reſpondit: Licet hoc in proximis ſibi Dominus imputet factum, tamen quia carcer eſt ſedere in cellâ, ſi quis ſedens in cellâ memoriam ſemper habeat Dei, illi rectè dicendum eſt: In carcere eram, & veniſtis ad me.

BESARIONIS. *Qui cogitationibus reſiſtendũ.* 52. Requiſiuit frater ſenem, dicens: Quid faciam, quia cogitationes me conturbant? Reſpondit abbas Beſarion: Tu quieſce, & non te menſures cum magnis, ſed eſto tacens in corde tuo.

ANTONII. *Quid ſe ipſum pro nihilo æſtimare.* Pſal. 72. 53. Interrogauit frater abbatem Antonium, dicens: Quid eſt pro nihilo ſeipſum homo æſtimare? Reſpondit: Similem ſe iumentis irrationabilibus æſtimare, pro eo quod nihil diiudicant ſicut ſcriptum eſt: Ego autem velut iumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum.

EIVSDEM. Pelag. libell. 1. n. 2. *Continentia linguæ & ventris.* 54. Requiſiuit abbas Pambo abbatem Antonium, dicens: Quid facio ſedens in cellâ? Reſpondit: Non ſis confidens in merito iuſtitiæ tuæ, & non cogites de rebus tranſitorijs, & eſto tenens linguam & ventrem.

SENIS. *Aeſtimatio inter homines fugienda.* 55. Requiſiuit frater ſenem, dicens: Putas bonum eſt habere æſtimationem bonam in conſpectu hominum? Reſpondit: Æſtimationes iſtæ virtutem non habent, nec ergo velis æſtimationem habere apud fratrem tuum, ſed magis fuge.

SENIS. *Quæ perfecta humilitas.* 56. Interrogauit frater ſenem, dicens: Quid eſt humilitas? Reſpondit: Si quis benefacit facienti ſibi malum, humilitas perfecta eſt. Dicit frater: Quòd ſi non poteſt quis ad hanc menſuram venire vt hoc faciat? Reſpondit: Fugiat, & quieſcat.

SENIS. *Humilitas profectus monachi.* 57. Frater requiſiuit ſenem, dicens: Quid eſt profectus monachi? Reſpondit ſenex: Humilitas. Quantum enim quis in humilitate inclinatur, tantum proficit in excelſo.

SENIS. Paſch. c. 13. n. 10. 58. Requiſiuit frater ſenem, dicens: Quomodo anima ſuſcipere poteſt humilitatem? Reſpondit: Si ſua ſemper ſcrutetur mala.

Ruff. l. 3. n. 171. POEMENII. Paſch. c. 22 n. 2. 59. Abbas Pœmenius dixit cum gemitu: Omnes virtutes ingreſſæ ſunt in cellam meam præter vnam virtutem, & ex eius labore ſtat homo. Interrogauerunt eum fratres, quæ eſſet iſta virtus talis? Reſpondit ſenex: Vt ſemper ſeipſum reprehendat homo.

SENIS. 60. Quidam frater rogauit ſenem, dicens: Veni in cellam meam, ſi mereor vt lauem pedes tuos. Ille autem noluit. Iterùm ſecundò & tertiò dixit illi: & non iuit. Nouiſſimè abijt in cellam ſenis, & mittens pœnitentiam ante ipſum, rogauit eum vt veniret in cellam eius. Et ſurgens venit cum eo, & dixit ad ſenem: Quare toties ante rogatus non veniſti? Reſpondit ſenex: Cùm verbis ſolùm diceba, non perfeciſti cordi meo vt venirem; tùm verò monachi opus humilitatis vidi in te, & ego tunc gaudens veni ad te.

61. Dixit ſenex: Quod non didicit homo, & ipſe non obſeruauit, quomodo docere proximum poteſt? eſt ergo ſemper humilis ad diſcendum. SENIS.

62. Dixit ſenex: Virtus monachi eſt, in omni tempore ſeipſum arguere. SENIS.

63. Dixit ſenex: Non poteſt homo videre cogitationes ſuas foris, ſed cùm intus inſurgunt, & ſi quis eſt bellator, expellit illas. SENIS.

64. Dixit ſenex: Opus monachi eſt, videre cogitationes ſuas à longè. SENIS.

65. Dixit ſenex: Cauſſa quæ non præuidetur, non pertinuit nos in meliora proficere. SENIS.

66. Dixit ſenex: Non menſures teipſum, ſed adhære benè conuerſanti. SENIS.

67. Dixit ſenex: Omnem cauſſam quam non abſcidit à te homo, ne ùm in ipſa implicatur. SENIS.

68. Dixit ſenex: Omnis labor qui ſuperuenit homini, victoria eſt illi. SENIS.

69. Dixit ſenex: Abominatio eſt ante Deum omnis carnalis delectatio. SENIS.

70. Dixit ſenex: Si venerit tibi cogitatio pro carnali neceſſitate, & tangit te ſemel & bis & tertiò, non audias. SENIS.

71. Dixit ſenex: Si non dixerit homo in corde ſuo, Quia Deus & ego ſolus in iſto mundo ſumus, non habet requiem. SENIS. Pelag. libell. 11. n. 5 iit. Allois.

72. Dixit ſenex: Peregrinatio eſt tacere. SENIS.

73. Dixit ſenex: Imminuens quis humanam normam & ventrem habet requiem. SENIS. Paſch. c. 32. n. 4.

74. Dixit ſenex: Oportet monachum cor forte habere ad ſingula, & ſaluabitur. SENIS.

75. Dixit ſenex: Si videris vel audieris aliqua, non renunties fratri, quia incitamenta ſunt pugnæ. SENIS.

76. Dixit ſenex: Voluntas propria, & requies, & conſuetudo iſtorum deijcit hominem. SENIS.

77. Dixit ſenex: Charitas, & taciturnitas, & occulta meditatio operantur puritatem. SENIS.

78. Dixit ſenex: Quæcumque ſuper menſuram ſunt, dæmonum ſunt. SENIS.

79. Dixit ſenex: Quid opus eſt ædificare alienam domum & propriam ſubuertere? SENIS.

80. Dixit ſenex: Vniuſcuiuſque inter medium Dei & hominis propria voluntas murus eſt æreus & petra antepoſita. Si ergo ſuperauerit homo voluntatem ſuam, poteſt veriſſimè dicere: Et in Deo meo tranſgrediar murum. SENIS. Pſal. 17.

81. Dixit ſenex: Nos derelinquentes rectam & luminoſam viam, per ſpinoſam & tenebroſam gradimur; id eſt, derelinquentes plangere nos ipſos & noſtra peccata, in negligentias proximorum ſemper aſpicimus. SENIS.

82. Dixit ſenex: Non eſt monachus qui de alio detrahit; non eſt monachus qui reddit malum pro malo; non eſt monachus iracundus; non eſt monachus cupidus, ſuperbus, auarus, aut elatus, aut verboſus: ſed qui verè monachus eſt, humilis & quietus, & charitate plenus, habens timorem Dei ſemper in corde ſuo. SENIS.

83. Dixit ſenex: Vide ne contemnas fratrem tibi aſtantem; neſcis enim vtrùm in te ſit Spiritus Dei an in illo. SENIS.

84. Dixit ſenex: Humilitas & caſtitas & timor Dei ſuperiora ſunt omnibus virtutibus. SENIS.

85. Di-

SENIS. 85. Dixit ſenex: Æqualis eſt cauſſa monacho, ſi contra eum qui vi nocuit, cauſſare velit ac ſi contra diabolum.

SENIS. 86. Dixit ſenex: A minore actione vſque ad maiorem quam agit homo, totum in faſtu eius ponitur, ſiue in cogitationibus, ſiue in operibus.

SENIS. 87. Dixit ſenex: Humilitas non eſt ſumptus, ſed in omni ſumptuali eſt condimentum.

SENIS. 88. Dixit ſenex: Humiliare ſeipſum, & deſpectum ſe apud ipſum habere, pro muro eſt monacho.

SENIS. 89. Dixit ſenex: Qui vult ædificare domum, multa neceſſaria procurat, vt poſſit perficere; ita & monachum multam curam habere oportet vt poſſit opera Dei perficere.

SENIS. 90. Dixit ſenex: Beatus qui ſuſtinet laborem cum granatum actione.

SENIS. 91. Dixit ſenex: Non eſt fortior virtus quàm nullum ſpernere.

SENIS. 92. Dixit ſenex: In omnibus ſibi vnumquemque vim facere, hæc eſt via Dei, & opus monachi.

SENIS. 93. Dixit ſenex: Qui ſibi vim facit propter Deum, ſimilis eſt homini confeſſori.

SENIS. 94. Dixit ſenex: Homo habens mortem præ oculis omni horâ, vincit puſillanimitatem.

SENIS. 95. Dixit ſenex: Eſto liber in loquendo, non ſeruus.

SENIS. 96. Dixit ſenex: Impoſſibile eſt ſine cuſtodiâ oris proficere hominem vel in vnâ virtute: prima enim virtus cuſtodia oris eſt.

SENIS. Pelag. libell. 3. n. 4. titulo *Eliæ*. 97. Dixit ſenex: Ego tres res timeo, id eſt, cùm anima egreſſura eſt de corpore, & cùm in præſentiâ Dei venturus ſum, & cùm ſententia contra me data fuerit.

SENIS. 98. Dixit ſenex: In quocumque loco ſedens non reſpicias ad illos qui habent conſolationem ſuam, ſed ad egenum non habentem panem aut requiem.

SENIS. 99. Dixit ſenex: Si habes paſſionem, & relictâ illâ pro aliâ re oras Dominum, non exaudieris: ſed primùm pete pro impugnatione tuâ, & cùm pulſans ingreſſus fueris, tunc pro alijs aliqua petitione roga.

SENIS. 100. Dixit ſenex: Tria ſunt iſta capitula, timor Dei, & oratio aſſidua, & benè facere proximo ſuo.

SENIS. Pelag. libell. 15. n. 32 titulo *Paſtoris*. 101. Dixit ſenex: Sicut flatus egrediens de naribus ſine quo non viuitur, ita homo timorem Dei & humilitatem ſemper debet habere in ſe.

Paſch. c. 27. n. 2. 102. Dixit ſenex: Quid opus eſt incipere artificium, ſi non diſcat perficere illud? nihil eſt ergo quod incipitur & non perficitur.

SENIS. 103. Dixit ſenex: Homo ſi cordi tuo non ſatisfacit, ne credas illi conſcientiam cordis tui.

SENIS. 104. Dixit ſenex: Conſtitue tecum nulli vnquam homini malè facere, ſed purum habere cor ad omnem hominem.

SENIS. 105. Interrogauit frater ſenem, dicens: Si videro inter fratres aliquam negligentiam, iubes vt arguam? reſpondit: Si ſunt ſeniores vel coætanei tui, humiliter admone ſine increpatione, vt in hoc ipſo humilis inueniaris.

SENIS. Paſch. c. 43. n. 1. tit *Serapionis*. 106. Frater requiſiuit ſenem, dicens: Fratres alij mecum cohabitant, & volunt ipſi vt ego illis præcipiam, quomodo iubes vt faciam? reſpondit: Fac tu quod præcipis, vt non tantùm illis præcepta, ſed & formulam præbeas.

MACARII 107. Dicebant pro abbate Macario maiore, quia ſicut Deus protegit totum mundum, & portat peccata hominum, ita & ille quaſi quidam Deus terrenus fuit in fratribus, operiens delicta eorum, & ea quæ videbat vel audiebat, quaſi non videns & non audiens.

SILVANI. Paſch. c. 43. n. 2. 108. Interrogauit abbas Moyſes abbatem Siluanum, dicens: Poteſt homo per ſingulos dies apprehendere initium? reſpondit: Si eſt operarius, poteſt per ſingulos dies ſumere initium: oportet enim apprehendere vnumquemque parum aliquid ex omnibus virtutibus. Singulis ergo diebus ſurgens manè, ſume initium vnum in omnem virtutem, & in omne mandatum Dei (*Manè bene prope in ſtatuenda.*) In magnâ patientiâ & longanimitate, cum timore & charitate Dei, cum humilitate animæ & corporis, in multâ ſuſtentatione, in tribulatione & commoratione cellæ, in oratione & deprecatione, cum gemitu, cum puritate cordis, & oculorum, & cuſtodiâ linguæ & ſermonum, in abrenuntiatione rerum materialium & deſideriorum carnis, in certamine crucis, id eſt, cruciatione & paupertate ſpiritus, in continentiâ ſpirituali & agone pugnæ, in pœnitentiâ & luctu, in ſimplicitate animæ & taciturnitate, in ieiunio & vigilijs nocturnis, in operatione manuum ſecundum quod docet Paulus Apoſtolus, dicens: Operantes manibus noſtris, in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in laboribus & tribulationibus, in neceſſitatibus & anguſtijs & perſecutionibus, in foueis & ſpeluncis & cauernis terræ. 1. Cor. 12. Eſto factor verbi, & non auditor tantùm, operans talentum in duplo, Iacob. 1. habens veſtem nuptialem, firmatus ſuper firmam petram, & non ſuper arenam. Eleemoſyna & fides non te derelinquant, cogitans omnem diem mortis eſſe vicinam, & quaſi iam clauſus in monumento nihil de hoc ſæculo cures. Ruff. l. 3. à 106. ex Lucerii. Inedia eſcarum, & humilitas, & luctus non recedant à te, & timor Dei permaneat in te omni horâ. Scriptū eſt enim: Propter timorem tuum Domine in vtero accepimus, & doluimus, & peperimus ſpiritum ſalutis. Iſa. 26. Hæc ergo & ſi qua alia virtus eſt, in his perſpice, ne teipſum menſures cum magnis, ſed crede te inferiorem eſſe omni creaturæ, id eſt, deteriorem à quouis homine, quamlibet peccatore. Habeto diſcretionem, diſcernens temetipſum, & non diiudices proximum, neque inſpicias aliena delicta, ſed tua plange peccata, & de nullius hominis actibus ſollicitus ſis. Eſto manſueti ſpiritus, & non iracundi. Nihil in corde tuo contra aliquem cogites mali, nec habeas inimicitiam in corde tuo, neque odium contra inimicantem tibi ſine cauſſâ, neque iraſcaris inimicitiæ eius, neque deſpicias eum in neceſſitate & tribulatione eius, nec reddas malum pro malo, ſed eſto pacificus cum omnibus; hæc eſt enim pax Dei. Non te credas malum facienti, neque congaudeas ei qui facit proximo malum. Non detrahas alicui, quia Deus cognoſcit omnia, & videt vnumquemque. Non credas detrahenti, neque congaudeas ad malè eloquium eius. Non oderis aliquem propter peccatum eius, quia ſcriptum eſt: Nolite iudicare, & non iudicabimini; Matth. 7. neque deſpicias peccantem, ſed ora pro illo, vt det illi Dominus conuerſionem in pœnitentiâ & miſereatur illius, potens enim eſt Dominus. Et ſi audieris pro aliquo quia agit iniqua, reſponde dicens. Numquid ego iudex ſum? homo ſum peccator, mortuus ſub peccatis meis, & lugens mea propria mala: mortuus enim cauſſam non habet curare pro aliquo. Hæc omnia ergo qui cogitat & procurat,

curat, operarius eſt vniuerſæ iuſtitiæ ſub gratiâ & virtute Domini noſtri.

Moyſis. 109. Hæ ſunt ſententiæ ſeptem, quas locutus eſt abbas Moyſes ad abbatem Pœmenionem, quas ſi quis in cœnobio, aut in ſolitudine, aut in ipſo ſæculo potius cuſtodierit, poterit ſaluari.

Ioannes libell. 4. initiô per aliquot numeros. 1. In primis, ſicut ſcriptum eſt, debet homo diligere Deum ex totâ animâ & ex totâ intelligentiâ ſuâ.

2. Debet homo diligere proximû ſicut ſeipſum.

3. Debet homo mortificare ſeipſum ab omni malo.

4. Non debet homo diiudicare fratrem ſuum in aliquâ cauſâ.

5. Non debet homo malum facere alteri.

6. Debet homo priuſquam exeat de corpore, mundare ſeipſum ab omni inquinamento carnis & ſpiritus.

7. Debet homo ſemper cor contritum & humiliatum habere. Quod ille poteſt implere, qui ſemper ſua peccata & non proximi conſiderat, opitulante gratiâ Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui cum Deo Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

IN APPENDICEM AD VITAS PATRVM NOTATIO.

IN HERACLIDIS PARADISVM.

1. HERACLIDIS.] *Prima editio addit,* quondam Palæſtinæ epiſcopi. *quod vnde promptum ſit, ignoro. Certè deeſt hoc manuſcripto meo, quem ex abbatiâ Amandinâ, à vetuſtâ quidem manu, ſed valde mutilum, nactus ſum. MS. Moretianus, Vezelianus & Inſulenſis* Paſchaſium *ſiue* Palladium diaconum *libri huius auctorem faciunt. Eadem prima editio in fine libri Heraclidem* Bithyniæ epiſcopum *facit. Meminit huius Petrus à Natalibus in Catalogo Sanctorum lib.* XI. *cap.* LXXXVII. *& quæ ibi de eo texit, ex hoc libro deſumpta ſunt; quare non exſcribo.*

2. AVT TRACTAT.] *Propriè vertit interpres, quod in Herueto eſt,* habet ſermonem. *Græcè,* ἔχ ὁμιλ. *Hinc ſæpè in ſcriptis Patrum* Tractatus *&* Tractatores. *Vide Onomaſticon.*

Cap. 1. 3. ET NEPOS.] *Quid nepos hic faciat, non video, an* Nepos *nomen proprium? ſed nulla eius veſtigia vel in Palladio veteri, vel in Palladio Herueti. Nam Palladius vetus cap.* V. *habet,* fratres Dracontij, viri mirabilis. *Palladius Herueti:* & Ioannis filij fratris Dracontij, viri admirabilis. *Græcè eſt in Venerio MS.* Καὶ Ἰωάννη τ̃ ἀδελφοῦ Δρακοντίου ἀνδρὸς θαυμαστοῦ: Et Ioannis fratris Dracontij viri mirabilis. *vt verear ne pro* ἀδελφοῦ, fratris, *legerit interpres Heraclidis* ἀδελφιδοῦ, nepotis. *Alias ſuſpicari quis poſſit* ἀδελφὸν *legendum. Certè & infra c.* XXXIII. *occurrit* Adelphius *inter monachos cum Ammonio, Pambone, & aliis. Hæc in primâ editione palpans in tenebris ſcripſeram vel diuinaram; nunc hac ſecundâ editione cum textus Græcus Palladij perfectior prodierit, totum hunc locum ita corrige:* Et Origenes Dracontij viri admirabilis nepos. *In Græco Pariſienſi eſt:* Ὠριγένους τοῦ ἀδελφιδοῦ Δρακοντίου ἀνδρὸς δοκίμου καὶ θαυμαστοῦ.

4. HIC IDEM SANCTISSIMVS CVM A RVFFINO.] *Baronius tomo* IV. *anno Chriſti* CCCXCIV. *Siricij Papæ* X. *Theodoſij Imp.* XVI. *agens de Synodo Conſtantinopolitanâ in encæniis ita ait: Quamobrem illud exiſtimo huiuſmodi epiſcoporum conuentum non conuocatum eſſe vel eccleſiaſticorum dogmatum cauſâ, vel diſciplinæ eccleſiaſticæ terminandæ ſtudio; ſed ad hoc, vt nouam baſilicam apoſtolorum Petri & Pauli nomine erectam à Ruffino præfecto prætorio, penes quem ſumma erat in toto Orientali Imperio auctoritas, iidem dedicarent: hunc̀que ipſum eſſe conuentum epiſcoporum, cuius Palladius (intelligit Baronius hunc noſtrum Heraclidem, vt monui Prolegomeno generali* IV. *§.* III. *) res ſuorum temporum ſcribens meminit, cùm de Euagrio Pontico agit, qui vnà cum Ammonio & aliis ex Ægypto vocatus à Ruffino eâ de cauſâ Conſtantinopolim venit.* Hic idem, *inquit,* ſanctiſſimus cùm à Ruffino, *&c. ſubdens de Ammonio ibidem defuncto, & in eadem baſilicâ Ruffinianâ dictâ, ſepulto. Certò quidem ad dedicationem baſilicarum vocari ſolitos è remotiſſimis quoque regionibus epiſcopos, quæ dicta ſunt ſuperius de Antiochena ac Ieroſolymitana eccleſiarum encæniis docent.* Pallad in Lauſiac. cap. 2.

Meminit eiuſdem à Ruffino erectæ baſilicæ Sozomenus lib. VIII. *cap.* XVII. *ædificatamque fuiſſe ait trans mare prope Chalcedonem, in loco dicto,* Ad Quercus: *vbi ab eodem Ruffino ſumptuoſa villa extructa erat, erectaque regia ædes, ipſaque baſilica in honorem præcipuorum apoſtolorum Petri & Pauli dedicata, dictaque quoque nomine communiori,* Apoſtolæum; *in quâ poſteà à Theophilo epiſcopo Alexandrino collecta Synodus fuit aduerſus Ioannem Chryſoſtomum, vt ſuo loco dicetur. Hactenus Baronius.*

Cap. vi. 5 BVCCELLATVM.] *Ita legendum ex MS. cùm* antea eſſet buccellatum. *Vide Onomaſticon.*

6 MAT-

6. MATTA] *Ita vertit interpres, quod apud Palladium in Græco eſt* ψίαθ☉. *Vide Onomaſticon.*

7. CARCINVS] *Retinuit interpres Græcam vocem* καρκῖν☉, *qui Latinis* cancer.

8. BELVA QVÆDAM.] *Palladius hic habet* hyænam. *An igitur hic* belua *pro* belba *eſt, id eſt* hyæna? *Certè* b *&* u *ſæpe inter ſe commeant. Sic infra c.* XI. *vbi in noſtro text, in Palladio* hyænæ. *Capitolinus in Gordiano* III Belbi, id eſt hyænæ decem. *Quamquam &* belua *quoque pro hyænâ ſcribitur. Gloſſ.* ὕαινα ζῶον, beluas. *Certe* belua *apud auctores nunc pro elephanto, nunc pro hyænâ, nunc pro ceto capitur. Pro* hyænâ *quoque videtur capi hic ſupra cap.* V. *in Nathanaele*: multæ enim beluæ illa eſſe per deſerta noſcuntur. *vbi Heruetus ex ſuo Græco textu vertit:* Sunt enim hyænæ in his locis.

Cap. VII. 9. CVRIALIS.] *Heruetus cap.* XXII. *Palladij*: ſeruus cuiuſdam qui regebat Rempublicam: οἰκέτης ὑπῆρχε πολιτευομένου τινός. *Vide Onomaſticon.*

10. ITALICOS.] *MS. Moretanus & Inſulenſis*, cyathos. *In Palladio Græcè eſt cap.* XXII. Σαίτην πιὼν ὡς Ἰταλικοὺς δέκα ἢ ὀκτώ. Cùm ſaltem Italicorum circiter octodecim ebibiſſet.

11. CLEMONEM MALORVM CONSORTEM SVORVM.] *In Græco Palladio Pariſienſi*, συμπαίκτην αὐτοῦ, colluſorem ſuum. *In Palatino erat* συμπράκτην. *Vtrobique autem in Græco erat* δαίμονα *pro* Κλήμονα. *Sed ex Heraclide Palladius emendandus. De eadem hiſtoriâ Sozomenus lib.* VI. *cap.* XXIX.

Cap. IX. 12. SCHOLASTICVS.] *Apud Palladium Græcum cap.* XXVI. σχολαστικὸς ὑπῆρχεν ἐκ τῶν ἐγκυκλίων παιδευμάτων, diſciplinarum liberalium ſcholaſticus. *Vide Onomaſticon.*

13. REPAVSO.] *Id eſt, reficio, non obuiâ ſignificatione. Apud Græcum Palladium eſt*, ἀναπαύω, *quod ſignificat* reficere. *hoc interpres Latino* repauſandi *verbo expreſſit.*

14. SATIS VEREOR.] *Id eſt,* valdè vereor. *Ita ſæpè capitur in ſacris litteris, & aliis auctoribus.*

15. LENTICVLAM.] *Apud Palladium cap.* XXVI. *Græcè eſt* φακὸν, lentem, *quam exiſtimo fuiſſe pultem ex lente, vt aliâs his in libris occurrit.*

Cap. X. 16 ORGYIAS] *Heruetus in Palladio c.* XXVIII. ὀργυίας, *vertit* vlnas.

Cap. XII. 17. FAGEDÆNAM.] *Græcis* φαγέδαινα. *Latinis* Phagedæna, *triplici ſignificatu. Vel enim vlcera in genere ſignificat, quæ ſemper maiora & deteriora fiunt; vel certam ſpeciem vlceris tumidi, profundi, vicinas partes exedentis; vel nimiam cibi appetentiam. Vide Ioannis Gorræi Definitiones medicas.*

18. VALETVDINIS.] *Id eſt, inualetudinis. Sic ſuprà cap.* VI. Caput conſumptum erat illâ valetudine, quæ carcinus nominatur.

Cap. XV. 19. CILICENSES.] *An amphoræ vel lagenæ ex Ciliciâ? Vide Onomaſticon.*

20. ENEVS.] *Fabri editio* Eneus, *Lipomani,* Æneus, *tamquam ſi ad proprium aliquod nomen alluderetur. Sed Græcum verbum retinuit interpres,* eneus *ab* ἐνεὸς *vel* ἐννεὸς, *quod ſignificat,* perculſum, mutum. *Vide dicta ſuprà libro* I. *ad Vitam Abrahæ cap.* V. *notat.* 10. *& Onomaſticon.*

Cap. XIX. 21. LAPSANAS] *Id eſt, olera agreſtia. Vide Onomaſticon.*

Cap. XXII. 22. TRIVM SIBI VOLVMINVM CELLVLAS FECIT.] *Id eſt,* trium tholorum, *ſeu tres tholos,* τρεῖς θόλους, *vt eſt apud Palladium cap.* XLIII. *Vide Onomaſticon.*

C. XXIV. 23. CONLVSOREM SVVM.] *In Palladio capite* LXXXIII. *Græcè eſt* συμπαίκτην αὐτοῦ. *Heruetus vertit* exercitatorem, qui cum e[illegible]ret. *Intellige eum ſubornaſſe quemdam monachum, qui eum munus diſtraheret.*

Cap. XXV. 24. PERIODEVTÆ.] *Explicat ipſe*. presbyteri, multarum eccleſiarum curam gerentis. *Deeſt hic Palladio. Vide Onomaſticon.*

25. OXYRINCHAM] *Palladius Heruetis capite* LXXXVI. *habet* celerem manum. *An igitur Heruetus in Græco inuenit* ὀξυχεῖρας, *pro quo Heraclidis interpres legerit litterarum tranſpoſitione*, ὀξύρυγχα? *Græcus Palladij textus Venetus MS. habet* ὀξύρυγχον χαρακτῆρα. *Pariſ.* ὀξύρυγχον. *Vide Onomaſticon.*

26. VNVM EPETA, ALTERVM NONAXON, TERTIVM ANTIPHYRON.] *Hic verò hæreo, nec video qui me expediam. Palladius Heruetis capite* LXXXVI. *hoc tantum habet* Compoſuit tres ſacros libros monachorum, qui dicuntur Ἀντιῤῥητικός, hoc eſt, Contradictoria. *Inuenio in MS. Veneto*: Συνετάξατο δὲ τρία βιβλία ἱερομοναχικὰ, ἀντιῤῥητικὰ λεγόμενα.

Subiungam hic auctores, qui agunt de operibus Euagrij, ſi forte ex iis verum exſculpere poſſimus. Inprimis hæc de Euagrio ſcriptis narrat Socrates lib. IV. *c.* XXIII. *ſecundum Græcos vel* XVIII. *iuxta Latinos*: Τούτῳ καὶ βιβλία ἄγαν σπουδαῖα συγγέγραπται, ὧν τὸ μὲν, Μοναχὸς, ἢ περὶ πρακτικῆς ἐπιγράφεται· τὸ δὲ, Γνωστικὸς, ἢ πρὸς τὸν καταξιωθέντα γνώσεως. κεφάλαια δὲ αὐτοῦ πεντήκοντα· τὸ δὲ, Ἀντιῤῥητικὸς ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν πρὸς τοὺς πειράζοντας δαίμονας, ἐν ὀκτὼ διῃρημένον μέρεσι, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὀκτὼ λογισμῶν. καὶ ἑξακόσια προγνωστικὰ προβλήματα. Ἔτι μὴν καὶ στιχηρὰ δύο, ἓν πρὸς τοὺς ἐν κοινοβίοις ἢ συνοδίαις μοναχοὺς, καὶ ἓν πρὸς τὴν * παρθένον. *Suid.* ἃ πᾶσιν ὅπως ἐστὶ θαυμαστὰ, οἱ ἐντυγχάνοντες εἴσονται: *Suidas.* Itemque libri ab illo accuratè conſcripti: quorum vnus, Monachus, ſiue de viuendi ratione, quæ in agendo cernitur: alter Gnoſticus, ſiue ſcientiâ prædiţus, dicendus ſit; in quo ſunt capita quinquaginta: alter Antirrheticus, id eſt, aduerſus dæmones tentantes confutatio, ex Sacris litteris collecta, inque octo partes diuiſa, numero octo cogitationum mentis noſtræ aptè reſpondentia. Sexcenta præterea problemata de rerum præſenſione futurarum. His accedunt duo carminum libri: vnus, ad monachos qui in cœnobiis & conuentibus ætatem degunt, alter ad virginem. Qui quidem quàm eximij ſint, facilè intelligent hi, qui ſunt eos perlecturi. *Quæ totidem verbis habes apud Suidam in* Μακάρι☉, *& Nicephorum lib.* XI. *c.* XLII. *Gennadius verò de Illuſtribus Eccleſiæ Scriptoribus cap.* XI. *hæc prodit*:

Euagrius monachus, ſupradicti Macarij (Aegypti) familiaris diſcipulus, diuinâ atque humanâ litteraturâ inſignis, cuius etiam liber, qui attitulatur VITÆ PATRVM, *velut continentiſſimi & eruditiſſimi viri mentionem facit, ſcripſit multa monachis neceſſaria. Ex quibus iſta ſunt*:

Aduerſum VIII. principalium vitiorum ſuggeſtiones, *quas aut primus aduertit, aut inter primos didicit*, VIII. ex ſanctarum Scripturarum teſtimonijs oppoſuit libros: *ad ſimilitudinem videlicet Domini, qui tentatori ſuo ſemper Scripturarum teſtimoniis obuiauit, ita vt vnaquæque ſuggeſtio, vel diaboli, vel vitiatæ naturæ ſuggeſtionum, contra ſe haberet teſtimonia. Quod tamen opus eadem ſimplicitate, quâ in Græco inueni, iuſſus in Latinum tranſtuli.*

Compoſuit & anachoretis ſimpliciter viuentibus librum

librum centum ſententiarum *per capitula digeſtum. Et eruditis ac ſtudioſis* quinquaginta ſententiarum *ego Latinum primus feci. Nam ſuperiorem olim tranſlatum, quia vitiatum per tempus & confuſum vidi, partim reinterpretando, partim emendando, auctoris veritati reſtitui.*

Compoſuit & cœnobitis & ſynoditis doctrinam aptam vitæ communis.

Et ad virgines Deo ſacratas *libellum competentem religioni ſexus.*

Edidit & paucas ſententiolas *valdè obſcuras; & (vt ipſe in his ait) ſolis monachorum cordibus cognoſcibiles. quas ſimiliter ego Latinas edidi.*

Vixit longa ætate, ſignis & prodigiis pollens. Hactenus Gennadius.

Ex his Euagrij Operibus tria nunc hæc dubia vel explicanda vel corrigenda.

An quia dicitur ſcripſiſſe στιχηρὰ, *quod Chriſtophorſonus apud Socratem* carminum libros *Langus apud Nicephorum* verſuum libros *vertunt, pro* Epeta *legendum eſt* Epea, *à Græco* ἔπη*? Sanè manuſcr. Moretianus* Epea *diſertè habet. Quamquam alij* στιχηρὰ *vertunt* Elementaria, *vt Palthenius in præmiſſis ad Homilias S. Macarij. Niſi quis ſuſpicetur* epea *ortum ex Græco* ΙΕΡΑ, *quæ pars eſt verbi* ἱερομοναχικά. *Equidem librarij ſæpè* P *Græcum cepêre pro* P *Latino, & Græca Græcè ſcripta velut Latinis litteris ſcripta exſcribebant. Similem coniecturam ſuggeram mox ad Palladij Lauſiacam c.* IX. *Notation* 4.

Iam reliquorum duorum vocabulorum facilior eſt ratio. Pro Nonaxon *enim videtur legendum* Monachon; *nam eo nomine librum ab Euagrio ſcriptum teſtantur auctores.*

Pro Antiphyron *legero* Antirrheticon. *Ita etiam in Græco Veneto pro* ἀντιρρητικὰ *reſtituendum* Ἀντιρρητικά.

Cap. xxv. 27. Poscam.] *Palladius Herueti*, ptiſanam. *vbi in Græco eſt* πτιζάνη. *Lexicon Græco-Latinum vetus:* Ὀξύκρατον, poſca. *Infrà capite* XLII. Per reliquum æui ſui tempus poſcâ & ſicco pane contenta viuebat. *Ita ibi reſtituo pro vulgato* poſteà. *Nam Palladius Herueti cap.* CXLV. *in eadem re habet* oxycraton. *Græcè eſt* ὀξύκρατον*. quod propriè* poſca. *Manuſc. Moretianus & Inſulenſis pro* poſcâ *habebant* aquâ.

C xxix. 28. Inter qvam Pavlam Romanam, matrem Toxotii.] *Heraclides MS.* Inter quas & Paulam nomine, vrbicam quamdam, Toxotij matrem, mulierem prudentem & ſpiritualem vidiſſe me memini, cuius filia Euſtochium nomine apud Bethlehem vſque ad præſens tempus in monaſterio ſuo degit: quoniam ipſe quidem neſcio, audiui tamen à pluribus ipſam eſſe caſtiſſimam, habentē quinquaginta virgines ſecum. *Heraclides Fabri eodem modo, niſi quòd pro* Toxotij *habet* Euſtochij.

C.xxix. 29. Ivstæ semper.] *Palladius cap.* CXXIX. Vſia *proprium nomen habet. Heraclides videtur* iuſtam *Theodoræ epitheton facere.*

C.xxxiii 30. Dextro pede.] *Quid* dextro pede numerati? *Credo intelligitur Chronium à cellâ ſua verſus dexteram abiiſſe ad deſertum, & ibi puteum effodiſſe. Id eſt, locus vbi puteus effoſſus eſt, diſtabat à Phœnice vico, vnde oriundus erat Chronius. quindecim millibus paſſuum,* dextro pede numeratorum, *id eſt, eundo à cellâ eius verſus dexteram. Apud Palladium capite* LXXXIX. *Græcè eſt:* Ἀπομετρήσας ἀπὸ τῆς ἰδίας κώμης πλησίον ὄντος τῆς ἐρήμου μυρίας πεντακισχιλίας βήματα, τῷ δεξιῷ ποδὶ ἀριθμούμενα.

31. Chorepiscopvs.] *Antè erat* Coëpiſcopus. *ſed Palladius cap.* CVI. χωρεπίσκοπον *habet. Vide Onomaſticon.* C.xxxvii

32. Amatæ.] *Exiſtimo hic errorem eſſe in Heraclidis interprete: nam Palladio cap.* CXXXVII. *dicitur* Amma Talida. *Iam vides vnde:* Amata *profluxerit.* Amma *in his libris aliquoties occurrit pro nomine appellatiuo, non proprio.* C.xlviii

33. Mavorte.] *Mox cap.* XLIX. quidquid veſtium ſericatum in mauortibus habuit. *Scribitur nunc* mauorte, *nunc* maforte, *Græcis* μαφόριον. *Vide Onomaſticon.*

34. Colothvs vocabvlo martyr, qvi eisdem colebatvr locis] *Hinc Palladius Herueti explicandus. Vbi vulgatus marginum notator margini adſcripſerat:* Martyr hîc dicitur, qui præeſt martyrio. *ſed impoſuit illi non planè Herueti verſio.*

35. Parent.] *Caue hic* parentem *pro patre accipias. Sæpe æuo inferiore* parens *pro cognato & affini accipitur. Sic ſuprà cap.* 11. Habebat autem & nonnullos parentes, inter quos filiam ſororis ſuæ adoptauerat ſibi. *& ſequenti cap.* LI. non amico ſe, non clerico, non parenti, non cuiquam alij ſe credidit atque commiſit. *Palladij vetus interpres capite* XII. Non tamquam parenti, ſed tamquam ſeruo Dei, & monacho hæc offerimus. *Loquitur ſoror Marciano fratri. Vide Onomaſticon.* Cap. li.

36. Agentem in rebvs] *Palladio dicitur,* Magiſtrianus. *Nec ibi pro nomine proprio accipias. Dixi alias de hoc Magiſtriani nomine ad Martyrologium Adonis* 11. *Iulij. Vide etiam ſuprà ad Pelagium libello* VI. *num.* 24. *Vide Onomaſticon.* Cap. liii.

37 Ne affectibvs qvidem parcerent svis.] *Videtur inſinuare, tantam famem fuiſſe, vt homines ne quidem* affectibus ſuis; *id eſt, liberis parcerent. Palladius Græcus habet cap.* CXIV. Λιμοῦ γενομένου μεγάλου καὶ κατὰ σπλάγχνων χωροῦντος πάντων ἀνθρώπων. Cùm eſſet magna fames, & quæ omnium hominum peruaderet viſcera. *Auctores ſæpè vſurparunt* affectus *pro liberis. Vide Onomaſticon.* Cap. liv.

IN PALLADII LAVSIACAM.

1. Brvmvm.] *Intelligit* fœtorem. *Inde* brumoſum, *fœtidum. Vide dicta ſuprà ad librum* III. *num* 39. *notat.* 9. Cap. ii.

2. Tavrea.] *Malè hoc cepit Heruetus pro* pelle taurinâ, *quaſi carnifex taurina pelle induatur. Vnde Palladius carnificem* taureâ *ſeu flagello inſtructum.* Cap. viii

3. Grvtaria.] *Heraclides cap.* VI. *ſimpliciter vocat* negotiatorem. Cap. ix.

4. Neapoteponta] *Diuinabam proximè ad litteras has accedens,* νεαρογέροντα, *vel* νεογέροντα. *Nempe* P, *id eſt* ρ *Græcum, primis editoribus viſum fuit eſſe* P, *id eſt* p *Latinum. Apud Palladium capite* XIX. *dicitur* παιδαριογέρων.

5. Nebvlæ.] *Heraclides cap.*6. crabrones. *Credo Palladij veterem interpretem incidiſſe in corruptum codicem, & pro* ἀνθρήνας *legiſſe* νέφος *vel* νεφέλην, nubem, nubilum, nebulam, *vel ſimile aliquod Græcum affine vocabulum.* Cap. x.

6 Dehabent.] *Rarius verbum, nec facilè obuium. Heraclidis interpres cap.* 11. *hoc effert:* ſi forſitan egere videantur. *Heruetus in cap.* VI. *Palladij:* ſi quid eis defuerit. *Hieronymus ep.* XXII. *ad Euſtochium De cuſtodiâ virgin.* vt nemo quid poſtulet, nemo dehabeat. Cap. xiii.

Cap.xiv. 7 Zabernam.] *Heraclidis interpres cap.* vii. ſaccum *habet. Ita & Hervetus Palladij nonus interpres c.* xxii. *Græce in Palladio Veneto eſt* ζάβερναν, *in alijs* σάκκον. *Vide Onomaſticon.*

Cap.xv. 8. Præfectiani.] *Ita correxi ex coniecturâ, MSS. deſtitutus, cum ante eſſet,* præfaciani. *Nota* præfectiani *poſterioribus ſæculis, pro apparitoribus Præfecti prætorio. Et res ipſa hic ita capiendum docet.*

9. Italicum olei.] *Sic cap.* viii *Heraclidis,* decem & octo Italicos ipſius vini ſolus exhauſit. *Vide Onomaſticon.*

10. Liberalem manum.] *Heraclides cap.* xxv. Oxyrincham. *Palladius Herueti cap.* lxxxvi celerem manum. *Intelligit Euagrium fuiſſe antiquarium, vel* ταχυγράφον *vel* καλλιγράφον. *Vide Onomaſticon.*

11. Rhinocerotis duceret.] *Palladius Hervetus cap.* lxxxvi. *ante habebat:* adeò vt corpus eius, non ſecùs ac corpus ferarum animantium, ſcateret muſcis. *correxi nunc*, ricinis ſcateret. *Heraclides cap* xxv. vt per corpus ipſius totum quædam papulæ illi, quas ſæpè in corporibus vidimus, exirent. *vbi Græcè:* ὥστε τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡσὰνεὶ τῶν ἀλόγων ζώων κροτῶνας ἐκβρᾶσαι. Κρότων *Græcis nunc* ricinus, *id eſt vermis canibus infeſtus, nunc frutex eſt, nunc olea morbus, nunc cartilaginea pulmonis bronchea.*

Sed quis hic ſenſus, quæ conſtructio? vt corpus eius ſicut irrationalis animalis rhinocerotis duceret? *ſi* rhinocerotis *iungatur cum* animalis, *deeſt ſenſui aliquid, & neſcio an* rugas duceret, *vel ſimile aliquo modo ſupplendum ſit. Quid vaſtum animal* rhinoceros *hic faciat (ſi quidem alios interpretes inſpiciamus) non video.* ricinus *pro Græco vocabulo* κρότων *facit. an ergo legendum* ricinos duceret, *id eſt*, ricinis *vermibus vel inſectis ſcateret? an* cynorrhaiſtas duceret, *quòd* κρότων *ſeu* ricinus *etiam Græcis dicatur* κυνοῤῥαιστὴς *à canum infeſtatione? Atque ita* ricinus vel cynorrhaiſtes *degeneraſſet in* rhinocerotis.

Vnam hanc coniecturam adhuc annectere placet, vt legamus dureſceret, *pro*, duceret: *ita & ſenſus & conſtructio conſtabit. Notum duriſſimam rhinocerotis pellem eſſe. Vide Onomaſticon.*

Κρότων *etiam Græcis pro vlcere capitur apud Pollucem lib.* v. *cap.* xv. *An igitur ex diurna nocturnaque ſub dio ſtatione totum exulceratum eſt? ita accepit hic* κρότωνας *Heraclidis interpres, qui papulas vertit.*

12. Pisper.] *Fluminis huius nomen deeſt Herueti verſioni.* [illegible] *mons Antonij ita etiam vocatus. Ruffinus lib.* i[illegible]. *Hiſt. cap.* viii. Pœmen & Ioſeph in Piſpir, qui appellatur mons Antonij. Cap.xvi.

13. Chinoii vini] Chindium vinum *nondum mihi alibi lectum. Notum vinum* Chium *Sed non exiſtimo intelligi de vino Chio, quaſi eius vſus apud eremitas Ægyptios fuerit. Potius lego* Chydæum. *Notum vinum* Chydæum *inter vina facticia e Chydæis palmulis: Plinius lib.* xiv. *cap.* xvi. *Vide Onomaſticon.*

IN ÆGYPTIORVM PATRVM SENTENTIAS.

1. Martino.] *Fuit hic abbas Dumienſis, & Bracarenſis epiſcopus. Vide Prolegom.* xxv.

2. Condvctelæ.] *Ita MS. Toletanus. in MS. S. Floriani eſt*, conductilem. *Inferiori ſæculo variæ voces formatæ eâ inflexione.* conductela *pro conductione variis occurrit.* Num. 9.

3. Diivdicari.] *Ita MS. Toletanus. ſed in MS Floriani eſt* dirimxti.

4. Et mittens poenitentiam ante ipsum.] Num. 10.
Interſerebatur in MS. Toletano gloſſema: id eſt, iactans ſe ad pedes eius, *quæ vera eſt explicatio eius, quod Græcis eſt* βαλὼν μετάνοιαν. *Vide dicta ſuprà ad Vitam S. Baſilij cap.* xi *n.* 54. *& Onomaſticon.*

ONO-

ONOMASTICON RERVM ET VERBORVM DIFFICILIORVM

Quæ in his PATRVM VITIS occurrunt.

MEMINERIS, Lector, multa in Notationibus explicata, quorum hîc nulla fit rememoratio. Rariora nunc tantùm quædam attingo, quæ ſuprà obiter perſtricta, nunc pluribus firmantur teſtimoniis. Quamquam & nonnulla hîc annotata inuenies, quorum nulla in Notationibus facta mentio. Nec omnia tamen, quæ de ſingulis collegi, nunc inſimul do. Sufficiant hæc nunc ad lucem quarumdam rerum & verborum obſcuriorum.

ABSIDA. *Vita Macarij Romani cap.* VIII. Et ecce ante nos maximam inuenimus abſidam, in circuitu ſcriptam. *Ita conſtãter MSS.* *Dubitatum olim an abſis an vero* abſida *diceretur. Paulinus Seuero epiſtolâ duodecimâ:* In quâ æquè abſidem factam indicauit. Sed de hoc abſidam aut abſidem magis dicere debuerim, tu videris: ego neſcire me fateor, quia hoc verbi genus nec legiſſe reminiſcor. *Quem locum reſpicit Iſidorus lib.* XV. *Originum cap.* VIII. Sed verùm abſidam an abſidem dicere debeamus, hoc verbi genus ambiguum quidam doctorũ exiſtimant. *Vtrumq; auctoribus vſurpatũ.*

Occurrit abſis *apud S. Auguſtinum epiſt.* CCXXV. *ad Albinam:* Dicebam ego quibus poteram, qui ad nos in abſidem honoratiores & grauiores aſcẽdebant. *Concilium Carthaginenſe* III. *can.* XXXII. Cuiuſcumq; autem pœnitentis publicum & vulgatiſſimum crimen eſt, quod vniuerſa Eccleſia nouerit, ante abſidem manus ei imponatur. *quod etiam citatur Capitularium lib.* V. *Tit.* LIII. *& in Decreto cauſſâ* XVI. *q* IX. *Aimoinus lib.* IV. *capite* CCLII. Abſis eccleſiæ.

Abſidam *habet Auguſtinus ep.* CCIII. *ad Maximinum epiſcopum Donatiſtarum:* Tranſit honor huius ſæculi, tranſit ambitio. In futuro Chriſti iudicio nec abſidæ gradatæ, nec cathedræ velatæ, nec ſanctimonialium occurſantium atque cantantium greges adhibebuntur ad defenſionem. *Euodius lib.* I. *cap.* III. *de miraculis B. Stephani:* Cùm in loco abſidæ ſuper cathedram velatam eſſent reliquiæ conſtitutæ. *& lib.* II. *c.* I. Ipſaque etiam per ſe gradus abſidæ conſcendens, vniuerſis eminùs conſpicienda adſtabat. *Iſidorus lib.* XV. *Origin. capite* VIII. Abſida Græco ſermone, Latinè interpretatur lucida, eo quòd lumine recepto per arcum reſplendeat. *Quæ exſcribens VValafridus Strabo de rebus Eccleſiaſt. cap.* VI. Abſida Græcè, Latinè lucida dicitur, quia lumen acceptum per arcum intromittit. *Gregorius Turonenſis De gloriâ martyrum lib.* I. *cap.* LXIII. In pariete, qui à parte erat oratorij, abſidam collegit. *ita MS. vulgò,* in abſidâ collegit. *Idem libro De gloriâ Confeſſorum, cap.* XCVI. ante vitream abſidam, quâ ſancta (*Albini*) concluduntur membra, ſedebat. *ita MS. Idem libro de Vitis Patrum in Gregorio Lingonenſi epiſcopo, cuius reliquias Tetricus epiſcopus transferre volebat:* Ante altare Baſilicæ fundamenta iacit, erectâque abſidâ miro opere conſtruit, & tranſuoluit. *ita MS. Hincmarus Rhemenſis epiſcopus de geſtis habitis pro diuortio Thietbergæ reſpectans ad Concilium:* Et ſacri canones iubent, vt pœnitentes tempore quo pœnitentiam petunt, impoſitionem manuum & cilicium ſuper capita à ſacerdote, ſicut vbique vulgatum eſt, ante abſidam capiant. quod vnuſquiſque publicè pœnitens ab epiſcopo ſuo, de cuius parochiâ eſt, debet ſuſcipere. *Annales Francorum pag.* 29. In abſidâ eccleſiæ. *Gloſſæ veteres:* Abſida, ſedes epiſcoporum. *Ibi ſedem epiſcopi fuiſſe, declarat locus Auguſtini ſuprà ep.* CCXXV. *vbi præcedit:* ad noſtra ſubſellia relictâ turbâ redieram.

Abſidas *hoc loco eminentiore fuiſſe, ideoque gradatas, declarant loca Auguſtini & Euodij ſuprà adducta. Leo Marſicanus lib.* I. *cap.* XIX. In baſilicæ abſidâ mediâ, ad quam per octo gradus aſcenditur, altare conſtituit.

Superſedeo plura aggerere loca. Hæc autem aggeſſi, vt ex iis abſidæ *vſus aliquo modo innoteſceret. Onuphrius Panuinius in explicatione vocum quarumdam eccleſiaſticarum* abſidæ *nomine intelligit, quam Itali* eccleſiarum tribunam *vocant.* fortè quia olim vocabatur tribunal. *vel certè* tribunal *in abſide erat. Gregorius Turonenſis lib.* II. *Miracul. cap.* II. Denique oratione factâ, erigo oculorum aciem ad tribunal, conſpicioque in eo verſiculos hoc modo conſcriptos:

Heroas Chriſti geminos hæc continet aula,
Iulianum capite, corpore Ferreolum.

Quod Heſychius ἀψῖδας, *præter rotæ circulum etiam* καμάρας *explicat, dum ait,* Ἀψῖδες, τὰ κύκλα τῶν τροχῶν, αἱ [illegible], ἢ καμάραι, *intelligit id de quo hactenus egimus. Sic camera Gregorio Turonenſi lib.* I. *De gloriâ martyrum, cap.* XLVII. Dum in honore

ipſorum martyrum, Miſſarum ſolemnia celebrarentur, cecidiſſe è cameꝛâ tabulam vnam. *Seuero Paulinus ep.xii.* Baſilica igitur illa, quæ ad Dominædium noſtrum communem patronum in nomine Domini Chriſti iam dedicata celebratur, quatuor eius baſilicis addita, reliquiis apoſtolorum & martyrum intra abſidem trichora ſub altaria ſacratis, non ſolo B. Felicis honore venerabilis eſt. Abſidem ſolo & parietibus marmoratam camera muſiuo illuſa clarificat.

Ex dictis quadruplex abſidæ *vſus eruitur, tum vt ſignificet curuaturam rotæ, tum arcum cui aliqua ſit inſcriptio, tum locum editiorem vbi ſedet epiſcopus, tum cameram in quâ reliquiæ Sanctorum conduntur. quæ ferè Gloſſarium Camberonenſe manuſcriptum exprimit:* Abſida dicitur exedra, id eſt, ſacrarium; vel loculus, id eſt feretrum. *Idem:* Abſida Græcè interpretatur lucida, eò quòd lumine accepto per arcum reſplendeat. *quod verbotenus ex Iſidoro ſuprà citato accepimus vides. Idem:* Abſida, ſphæra ſeu hemiſphærium.

A B S P E S. *Vita Onuphrij cap.x.* Abſpes etiam multoties vitæ. *quod Græcis ἀποταξίζειν.*

A C I E S. *Leontius in Vitâ S. Ioannis Eleemoſynarij cap.xxi.* quæ collecta erant à Mauris in acie ipſorum. *Dubium videri poſſit an in Græco fuerit φάλαγξ, quod nunc aciem ſeu multitudinem exercitus, nunc trutinam ſignificat. Certe hîc ſtatera fit mentio, in quâ dicuntur actus eius appenſi. Hinc aginari & acinari à ſcapo trutinæ. Feſtus:* Agina eſt, quâ inſeritur ſcapus trutinæ, id eſt, in quo foramine trutina ſe vertit. vnde aginatores dicuntur qui paruo lucro mouentur. *Gloſſarium Camberonenſe MS.* Aginator, negotiator, dictus ab aginâ. Agina enim dicitur illud foramen, in quo ſcapus trutinæ inſeritur, & in quo trutina ſe vertit. Inde aginator dicitur, qui paruo lucro mouetur. *Idem:* Aginare, explicare, agitare, fugare, dictum ab aginâ, quod eſt ſcapus trutinæ, quæ ideò ſic vocatur quòd eâ menſura ponderis agatur. *Gloſſa Iſidori:* Agginantes, explicantes. *Et quia g & c mutuas ſibi operas præſtant, hinc in Gloſſis Iſidori:* Aciuari, tricari, in paruo morari. *Ita etiam habet Gloſſarium Camberonenſe MS.*

Aliâ ſignificatione in Gloſſario: Aginat, σπαταλᾷ. Aginare, σπαταλᾶν. *Exiſtimo enim intelligi* Agentes in rebus *qui pars militiæ erant. Ioſ. Scaliger ad Feſtum legit* ζυγοστατεῖ *&* ζυγοστατεῖν, *id eſt*, negotiari. *fortè quiſpiam diuinabit legendum* σταγονίζω *&* σταγονίζειν. *nam à* στάγξ gutta, *fit* στάγδην, guttatim exprimo. *& metaphoricè*, premo, & quaſi per anguſtum foramen exire cogo.

A C V T I. *Pelagius libello xv. n.48.* Sicut impoſſibile eſt nauim fabricari ſine acutis. *An in Græco ab* ὀξύς *aliquod nomen deductum fuerit, quod interpreti occaſionem dederit vertendo* acutos, *equidem neſcio. Exiſtimo tamen hîc per* acutos *intelligi* ἥλους ἢ γόμφους, clauos vel gomphos, *quod vtrumque in nauium compactione refertur à Polluce, lib. i. c. ix. §. 2. Iſidorus lib. xix. Orig. cap. xxxiv.* Clauati quaſi caluati, eò quòd minutis clauis, id eſt, acutis ſolea caligis vinciantur. *Sic fortè ab acutis gomphis raſtrum, inſtrumentum ruſticum, dictum Græcis* ὀξῖνα. *Heſychius:* Ὀξῖνα, ἐργαλεῖον τι γεωργικὸν σιδηροῦς γόμφους ἔχον, ἑλκόμενον ὑπὸ βοῶν: Oxina, inſtrumentum ruſticum, ferreis gomphis conſtans, quod à bobus trahitur. *Aliud infra* Bis-acuti.

A D V I V E R E. *Probum verbum, ſæpè in* adhuc viuere *mutatum. Hieronymus in Vitâ Malchi, capite iii.* vt dum adiuueret mater. *Idem libro i. contra Iouinianum cap. xxviii.* Licet certa hæreditas ſit, dum adiuuis, benè abuti ſubſtantiâ tuâ, quàm tuo labore quæſita in incertos vſus relinquere. *Tertullianus de animâ cap. lvii.* & hi vel maximè, qui in ipſis tunc fuerunt cùm aduiuerent. *Gregorius Turonenſis lib. ix.* Dum aduiuit poſſideat. *Ictis quoque nota vox, L. xxviii. §. Teſtamento D. De liber. leg. L. xxx. D. De adim. leg. L. xxx. §. Teſtamento. D. De teſtam. milit. Leg. Viſigoth lib. iv. Tit. ii. L. 13.* Medietatem verò, dum aduixerit, pater ſibi vindicet, filiis poſt obitum relinquendam. *In eiſdem lib. v. Tit. ii. L. 4.* Ita & illa, quæ vir in hoc ad poſſidendum percepit, omnia dum aduixerit, ſine cuiuſlibet inquietudine ſuis incunctanter vſibus expendat. *Item lib. xii. Tit. iii. L. 13.* Iurare debebunt, quicquid eorum profeſſio continet, ſincero & non maculato corde profiteantur, ſe donec aduixerint conſeruare.

Æ G Y P T V S *olim variè diuiſa, ſeu prouincias, ſeu diœceſes ſpectes. Vide Philippi Bertery Pithanôn Diatribam i. cap. iv. Sæpè apud auctores occurrit Ægyptus inferior & ſuperior. Socrates lib. iv. c. xviii.* Ægyptum ſuperiorem *opponit* Alexandriæ. *agens enim de duobus Macariis ait:* ὧν ὁ μὲν ἐκ τῆς ἄνω Αἰγύπτου ἦν, ὁ δὲ ἐκ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως. quorum alter ex ſuperiore Ægypto, alter ex vrbe Alexandriâ oriundus. *Ferè Thebais & Ægyptus inter ſe diſtinguuntur. Hieronymus in Vitâ Pauli primi eremitæ:* Multas apud Ægyptum & Thebaidem tempeſtas ſæua populata eſt. Ægyptus *abſolutè poſita, vel totam regionem Ægypti ſignificat, vel etiam Thebaidam comprehendit, vel partem eius circa Alexandriam, quam vocant* Ægyptum inferiorem; *vti* Thebaidæ *vocant* ſuperiorem Ægyptum. *Ptolemæus de Delta & fluuiis circa Delta in inferiore Ægypto:* Καλεῖται δὲ κοινῶς ἡ περὶ τούτους τοὺς ποταμοὺς χώρα κάτω: Vocatur autem communi vocabulo regio, quæ circa hos eſt fluuios, inferior. *& de ſuperiore parte, ſeu Thebaide:* Τὰ δὲ ἐπὶ μεσημβρινώτερα τῆς Ἑπτανομίας καλεῖται Θηβαΐς, καὶ ἄνω τόποι: Quæ autem adhuc auſtraliora Heptanomis ſunt, vocantur Thebais, & loca ſuperiora. *Regiones & diœceſes Ægypti & Thebaidis colligi poſſunt ex ſubſcriptione Concilij Niceni, & aliorum.*

Æ T H E R *neutro genere. Vita Onuphrij cap. xvi.* Æthera angelicis cantibus reſonantia. *Complures auctores ſequiore æuo ita* Æther *vſurparunt. Ennodius lib. ii. epiſt. xiii.* Non ſic pernix æther acta neruis arundo proſcindit: *Idem lib. vi. ep. xxxviii.* Faciliùs credo curſus fluminum in diuerſa reuocari, & relictis fluentorum alimoniis æther vacuum piſces expetere. *Idem in Apologetico de Synodo:* Videbant æther tantùm directis à ſe iaculis verberari. *Marius Victor Maſſilienſis lib. i.*

Sed quid id eſt quòd mundus erat, quòd ſidera & ortus,
Ætheraque & vitreum pelagus.

Beda in Vitâ Cutperti, cap. ix.

Clauſa diu reſerans credentibus æthera ſæclis.

Fortunatus lib. ix. Carm. i.

Aëra tempeſtate ſaneant tibi tempora pace.

Aldelmus De octo principalibus vitiis:

Adduci merear, Chriſto regnante per æthra.

ita MS. ęthra *pro* æthera, *vbi Caniſius* ęthrā *ſubjicit.*

Idem De laude virginitatis in præfatione:

Aut Zonæ mundi, quæ ſtipant æthera celſa.

Idem

Idem cap. v. *in Ioanne Baptiſtâ:*

Æthera ceſſa tonant dum fatur Rector Olympi.

Idem de Laude virginitatis cap. XXXVII. *in S. Thecla:*

Quamuis verborum rorarent imbre parentes,
Sicut nimbosis ſtillabant æthera guttis.

Idem ibidem cap XXIII. *in S Babyla:*

Æthera glauca petit demiſsâ morte triumphans.

Affectvs, *id eſt, parentes, liberi, & nepotes, quibus adfectum & amorem naturâ duce debemus. Heraclides* c. LIV. Nam cùm adeò illi fame quodam tempore laborarent, vt homines ne affectibus quidem parcerent ſuis. *Apuleius de Philoſophiâ:* Nec angetur chariſſimis orbatus affectibus. *Marcus Imperator:* Quod interim à te publicari nolo, ne aut ad ipſum Papirium, aut ad eius adfectus perueniat. *Capitolinus Maximino:* Timentes igitur milites, quorum adfectus in Albano erant. *Idem Gordiano:* Adfectus ſuos vnicè dilexit, filium & nepotem vltra morem, filiam & neptē religiosè. *Idem in Antonino Philoſopho:* Antoninus quidē nō eſt ſatis motus defectione Caſſij, nec in eius affectus ſæuiit. *Vulcatius Gallicanus in Auidio Caſſio:* Nec tamē Antoninus grauiter eſt iratus rebellione cognitâ, nec in eius liberos aut adfectus ſæuiit. *Paulinus ſenior ad militem:* Ideò nec affectū, nec patriam, nec honores, nec diuitias Deo præferre debemus. *Paulinus iunior in Euchariſtico:*

— iamdudum cunctis adfectibus expers,
Primâ ſocru, ac matre dehinc & coniuge functâ.

Agape. *Pelagius libello* XIII. *nu.* 15. vt acciperent agapem. *Clare hic agape vſurpatur pro eleemoſyna, ſeu parte aliquâ, quæ ex charitate egenti datur. Sæpius hæc vox in his libris occurrit. Pelagius libello* X. *num n.* 46. Semino agrum meum, & facio ex ipſo agapem. *Idem libello* XV. *num.* 31. præbentes ei, quæ neceſſaria erant, vt faceret pro eis agapem. *Palladius cap.* XVIII. & fero panes, quoniam eſt agape tui noti fratris; & cras illuceſcente Sabbato opus eſt oblationibus. *Heraclides cap.* V. quia ipſe frater tuus agapen facturus eſt. *Sic Caſſianus Collatione* XXIV. *capite* XII. agapen alienæ operationis exſpectat. agapen *vocat opem largitionis alienæ, & opponit rei, quam quis proprio labore comparauit. Tertullianus ad martyres cap.* II. Imò & quæ iuſta ſunt, caro non amittit per curam eccleſiæ & agapen fratrum. *Paulus Diaconus de Geſtis Longobardorum lib.* I *cap.* XXVI.

Signat adeſſe dapes agapes, ſed liuidus obſtat.

Capitur ferè pro ſollemni conuiuio in templis vel memorijs Martyrum exhiberi olim ſolito. Vide Concilium Gangrenſe can XI. *Laodiceum can.* XXVII. *&* XXVIII.

Agens in rebvs. *Heraclides cap.* LIII. Iuuenem quemdam agentem in rebus, *&c.* commouit. *Quo loco Palladius cap.* CXLVIII. *Græcè* μαγιστριανὸς *habet. Erat è Palatinis officiis. Ambroſius epiſt.* XIII. *lib.* II. *ad Marcellinam ſororem:* Palatina omnia officia, hoc eſt, memoriales, agentes in rebus, apparitores diuerſorum comitum. *Tamen & in prouinciis ſpecies annonarias curabant, & præerant etiam euectionis publicæ. dicuntur &* Magiſtriani. *Vide infrà.*

Almiridenses. *Vita Epicteti & Aſtionis cap.* VI. In Scytharum fines ingreſſi ſunt, atque in Almiridenſium ciuitatem deuenerunt. *Ex his colligitur* Almiridenſium *ciuitatem in Scythiâ eſſe. Sed apud quem auctorem huius vrbis memoria? Exiſtimo* Almiridenſium, *ſeu* Halmiridenſium *ciuitatem dictam à lacu, qui* Halmyris *Plinio lib.* IV. *cap.* XII. *dicitur in hoc tractu:* Ex eodem alueo & ſuper Iſtropolim lacus gignitur LXIII. M. P. ambitu, Halmyrin vocant. *Lacum hunc Danubius facit, quem Pintianus in ſuo Plinio vulgò vocari ait* Lac de noſtre Dame de Danube. *id eſt,* lacus diuæ Virginis Danubianæ. *Fortè* Salmorudis *Antonini Nicephorus lib.* XII. *cap.* XXIX *poſtquam dixit Eunomium iuſſu Theodoſij Halmyridem deportatum, addit:* Eſt autem Halmyris Myſiæ in Europa locus, ad Iſtrum ſitus. *Haud dubiè hinc* Halmyridenſium *ciuitas dicta, itaque ſcribenda.*

Ex deſcriptione Plinij, iuxta Peucen collocanda eſt, quæ eſt in Myſiâ inferiore. Myſia autem inferior etiam Scythiæ nomine venit. vnde in Myſia inferiore ſunt Tomi, locus exilij Ouidij, quos in Scythiâ ponit ipſe Ouidius. In Notitiâ Imperij multa loca Myſiæ inferioris inuenies ad Scythiā præfecturam pertinere.

Amma. *Pelagius libello* XVIII. *n.* 19. Vos, inquit, eſtis fatuæ; nam hæc & veſtra & mea eſt Amma. Hoc enim in eâ vocant illi feminas ſpirituales. *Palladius cap.* XLII. Αὕτη γὰρ καὶ ὑμῶν καὶ ἐμοῦ ἀμείνων ἐστὶν Ἀμμᾶς. οὕτω γὰρ καλοῦσι τὰς πνευματικὰς μητέρας. Hæc enim & vobis & me melior exiſtens Amma eſt. Sic enim vocant matres ſpiritales. *Sic apud eumdem Palladium cap.* XXXVII. Amma Piamun. *cap.* CXXXVII. Amma Talida. *cap.* CXXXVIII. Amma Taor. *Non abeunt ab hac Ammæ ſignificatione quæ Heſychius habet:* Ἀμμά, μήτηρ, τροφός. Amma, mater, nutrix. Ἀμμάς, τροφὸς Ἀρτέμιδος, καὶ ἡ μήτηρ, καὶ ἡ Ῥέα, καὶ ἡ Δημήτηρ. Ammas, nutrix Artemidis, & mater, & Rhea, & Demeter, *ſeu* Ceres. *Quod igitur* Abbas *erat inter monachos, hoc* Amma *inter virgines ſacratas.*

Antiqvarivs. *Vetus Lauſiaca Palladij cap.* XV. Pulchrè enim ſcribebat libralem manum. *Lexicon Græco-Latinum* καλλιγράφος, librarius, *id eſt,* antiquarius *erat. Nam* antiquarij *erant, qui Bibliothecæ codices componebant, vel vetuſtate obliteratos reparabant, vt docēt Impp. Conſtitut. L.* 2. *in princ. Cod. Theod. de Stud. lib. vrb. Rom. lib.* 14. *Cod. Theod. Auguſtinus de Verbis Domini Serm.* XLIV. Quemadmodū qui videt litteras in codice optimè ſcriptas, & non nouit legere, laudat quidem antiquarij manum, admirans apicum pulchritudinē. *Lexicon Latino-Græcū.* Antiquarius, ἀρχαιογράφος, καλλιγράφος. *Apud Caſſiodorum lib.* II. *Hiſtor. Tripart. cap.* XVI. Quinquaginta membranaceos codices, benè confectos & ad vſum habiles, ab artificibus antiquariis, & perfectè artem ſcientibus ſibi præcipias.

Aphroditos *in Vita S. Hilarionis c.* XXV. *intelligitur de* Aphrodite, *quæ Stephano dicitur iuxta Athribin, quæ* Aphroditopolis *Straboni lib.* XVII. *De eâ intelligi hunc locum, colligitur ex itinere Hilarionis; & ex monte S. Antonij, ad quem properabat.*

Apocrisiarivs. *Moſchi cap.* LXXXVIII. *habes Thomam* apocriſiarium *cœnobij. & cap.* CXLV. *alium quemdam* apocriſiarium *Gennadij patriarchæ Conſtantinopolitani: vnde colligitur, apocriſiarios curaſſe negotia eccleſiarum & cœnobiorum. Gloſſæ Iſidori:* Apochryſiarius, miniſter Romanæ eccleſiæ. *Gloſſarium MS. Camberonenſe:* Apocriſiarius, ſecretarius. *Papias vocabuliſta:* Apochryſarius, theſaurarius, vel legatus. *Iuſtiniani Nouellâ* VI. Διὰ τῶν τὰ πράγματα πραττόντων τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, οὓς ἀποκρισιαρίους καλοῦσιν· Apocriſiarij vocantur, qui ſanctiſſimarum eccleſiarum negotia curant. *Occurrit paſſim apud Scriptores poſterioris ætatis. Eſt videlicet* apocriſiarius ὁ ἐπὶ τῶν ἀποκρισέων, *à reſpōſis. Quod apud Georgium patriarcham Alexandrinum in Vita S. Chryſoſtomi eſt* ἀποκρισιάριος, *Gedifridus*

dus Tilmannus . . . , ſecretarius. *De munere hoc vide Hincmarum ep. l.* III *cap.* XIII.

AQVA ASPERGI. *Vita Hilarionis cap.* XV. Scyphum fictilem aquâ iuſſit impleri, *&c.* equos aſperſi. *Vide ibi. Soſipater Chariſius Inſt. Gram. li.* I. *capite* Deficientium, *ait:* Ad æquas an ad aquas vocari, dici debeat, quæſitum eſt. Qui ad aquas dicunt, enarrant, quod ex luco Camœnarum aqua regio . . a adferri ſoleat, purificandi cauſſâ. Sed meliùs ad æquas, quòd olim greges equorum in Circum inducebantur; ibique per populum curſu æquabantur. *Philippus Rubenius Electorum lib.* II. *cap.* XVIII. *præfert legi* ad aquas, *atque ita interpretatur quod eſt apud Vlpianum*, De his qui notantur infamiâ L. IV. neque agitatores, nec qui aquâ equis ſpargunt, *videlicet, non de vulgari aliquâ ſparſione aut ad recreandos equos, vti A . . latius* VI. *Parerg. capite* III. *ſed de ſolemni quadam & cum religione, imò ſuper litione, coniuncta. Nam fuiſſe mos videtur, vt quoniam Circenſes ſacri ludi erant, honorique deorum dicati; equi certaturi prius luſtrarentur, & aquâ è certo loco petitâ ſpargerentur. Idem exiſtimat, Hilarionem hunc ritum in mente habuiſſe, & profanam hanc aquam alia aquâ damnaſſe. Sic forte putat legendum in lapide veteri inter officia Circenſiû*. SPARSOR *pro* SPARTOR ni . . , *inquit, hoc a ſparteſit, & ad Circi metarumque dealbationis munus pertineat. nam in Gloſſis ita ſcriptum* Spartum, λεύκωσις Στάδιος.

ARCHISTERIVM. *Vita S. Antonij cap.* LIII. Et cùm iudices, qui ad interius archiſterium propter aſperitatem itineris, *&c.* ire non poterant. *Gloſſarium Stevvechij MS.* ARCISTERIVM, monaſterium. *Gloſſarium Camberonenſe MS.* ARCHISTERIVM, monaſterium. ARCHISTERIVM, principalis ſtatio; ſterion enim ſtatio dicitur, archos princeps. *Idem:* Sterion Græcè, Latinè ſtatio. *Ibidem:* Sterium, ſolitarij habitatio. *Equidem Antonij* archiſterium interius *in monte erat, præcipua & principalis eius habitatio. Capitur tamen pro quouis monaſterio. Vita S. VValburgis lib.* II. & adiacens arciſterio cœmeterium. *Ibidem:* Huius ſanctitatium arciſterij meruit contemplari. *Paulus Langius in Chronico Citizenſi* (*tomo* I. *Germanorum Scriptorum a Piſtorio editorum*) *anno* MCCCCLXIX. In carmine quodam, quod in præconium prælati Burſfeldenſis archiſterij ediderat. *Idem pag.* 886. Sub Trithenij militabam obedientiâ in archiſteriod . . Iacobi prope Herbipolim. *Hinc* archiſteriale. *Vita S. VVillibaldi.* Votùm & arciſteriali iam iugo conſtrictus, nunquam ſine abbatis ſui licentiâ pergere iudicaret dignum.

ARSINOE. *Vita Antonij cap.* XIV. Quid ſanè & in Arſinoitarum oppido geſtum ſit, non tranſibo ſilentio. *Cum duplex ſit Arſinoe & Arſinoites Nomus in Ægypto, hic intelligitur de Arſinoe ſeu Crocodilorum oppido ad Nilum, vt patet hic ex adiunctis, cum ad Arſinoen Nilum crocodilis infeſtum tranſit Antonius. Alia Arſinoe eſt ad Charandram ſinum.*

ARTABA. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap.* III. Omnia in vnâ Campanâ ſtaterâ, modio, & artabe, vendere & emere conteſtabatur. *Palladius c.* LXXVI. Acceperunt vnuſquiſque frumenti annuas duodecim artabas, qui ſunt veluti quadraginta, qui apud nos dicuntur modij. *Interpres Ariſtophanis in Acharn. de artaba:* Περσικὸν δὲ καὶ Αἰγύπτιον τὸ ὄνομα: Artaba Perſicum & Ægyptium nomen eſt. *De Ægyptiorum artabâ Fannius:*

Eſt etiam terris, quas aduena Nilus inundat,
Artaba, cui ſuperat modi pars tertia poſt tres.
Namque, decem modios explebunt artabæ tres.

Hieronymus in cap. V. *Iſaiæ:* Pro triginta modiis, quos nos pro *coro* poſuimus qui Hebraicè dicitur *homer*, LXX. verterunt ἀρτάβας ἕξ, quæ menſura Ægyptiaca eſt, & facit modios viginti. *Planè quadrat æſtimatio artabæ apud Hieronymum cum ea, quæ eſt apud Palladium iam citatum. Idem in cap.* XI. *Danielis:* Ita vt (*Ptolemæus Philadelphus*) de Ægypto per ſingulos annos quatuordecim millia & octoginta talenta argenti acceperit: & frumenti artabas (quæ menſura tres modios & tertiam modij partem habet) quinquies & decies centena millia. *Ignotus Græcus libro de ponder. & menſuris:* Αἰγυπτία ἀρτάβη μέτρον ἔχει μοδίους ε. ὁ δὲ μόδιος ὁ Αἰγύπτιος καὶ ὁ Ἰταλικὸς ἔχει χοίνικας η. Ægyptia artaba capit modios quinque: modius verò Ægyptius & Italicus continet chœnicas octo. *Papias:* Artaba, genus menſuræ Syriacæ, quæ tres modios facit & tertiũ.

De Perſarum & Medorum artabâ Heſychius: Ἀρτάβη μέτρον Μηδικὸν σίτου, Ἀττικοῦ μεδίμνου. Artaba menſura frumenti apud Medos, Atticus medimnus. *Herodotus Clio ſeu lib.* I. Ἡ δὲ ἀρτάβη, μέτρον ἐὸν Περσικόν, χωρέει μεδίμνου Ἀττικοῦ πλέον χοίνιξι τρισὶ Ἀττικῇσι: Eſt autem artaba menſura Perſica, capacior quàm Atticus medimnus, tribus chœnicibus Atticis.

Sed omnino varia menſura fuit artaba. Nam Eupolemus apud Euſebium lib. 19. *cap.* IV *Præpar. Euang. explicans epiſtolam Salomonis ait:* Ὁ δὲ κόρος ἐστὶν ἀρταβῶν ἕξ: Corus verò eſt artabarum ſex. *Conſule Villalpandum noſtrum Apparatu in Ezechielem parte* II *lib.* III. *cap.* XI.

ARVRA. *Euagrius interpres Vitæ S. Antonij cap.* II. Aruræ autem erant ei trecentæ vberes & valdè optimæ. *Retinuit interpres vocem Græcam* ἀρούρας, *pro quo vulgo ſubſtitutum* palmæ. *Occurrit eadem vox hac eadem Vitâ cap.* XV. Et ſtatim intelligit paruis aruris, & patrentibus vel modicâ auri portione contẽptâ, nec gloriari ſe debere, quaſi magna dimiſerit. *vbi pro* paruis aruris *in Græco eſt* ὀλίγας ἀρούρας; *quod Hæſchelius vertit* campos exiguos, *& Colonienſis editio habet*, paruis theſauris. *Propria Ægypto terræ diuiſio in aruras. Strabo lib.* XVII. *de Ægypti diuiſione:* Ἡ δὲ χώρα τὴν μὲν πρώτην διαίρεσιν εἰς νομοὺς ἔσχε, δέκα μὲν ἡ Θηβαΐς, δέκα δ' ἡ ἐν τῷ Δέλτα, ἑκκαίδεκα δ' ἡ μεταξύ. ὡς δέ τινες, τοσοῦτοι ἦσαν οἱ σύμπαντες νομοί, ὅσαι αἱ ἐν τῷ λαβυρίνθῳ αὐλαί. αὗται δ' ἐλάττους τῶν τριάκοντα. πάλιν δ' οἱ νομοὶ τομὰς ἄλλας ἔσχον. εἰς γὰρ τοπαρχίας οἱ πλεῖστοι διῄρηντο, καὶ αὗται δ' εἰς ἄλλας τομάς, ἐλάχισται δ' αἱ ἄρουραι μερίδες: Regio initio in præfecturas diuiſa fuit, quas Nomos vocant: Thebaica quidem in decem: quæ verò in Delta, in totidem: intermedia autem in ſedecim, & (vt quidam volunt) tot erant huiuſmodi præfecturæ, quot aulas labyrinthus habebat, quæ circiter triginta erant. Rurſum hæ præfecturæ diuiſiones liberas habent; maiore enim è parte in toparchias diuiſæ fuerũt: toparchiæ rurſus in portiones alias, quarum minimæ aruræ erant. *Non rectè interpres hic arua verterat. Horapollo lib* I. *cap.* V. Ἔτος τε ἐνεστὼς γράφοντες, τέταρτον ἀρούρας γράφουσιν. ἔστι δὲ μέτρον γῆς ἡ ἄρουρα, πηχῶν ἑκατόν· Inſtantem annum ſignificantes, quartam aruræ partem pingunt. Eſt autem ἄρουρα terræ menſura, centum complectens cubitos. *Herodotus Euterpe ſeu lib.* II. Γέρεα δέ σφι ἦν τάδε ἐξαραιρημένα μούνοισι Αἰγυπτίων πάρεξ τῶν ἱρέων· ἄρουραι ἐξαίρετοι δυώδεκα ἑκάστῳ ἀτελέες. Ἡ δὲ ἄρου-

ρα

μαχίμων τάγμα ἐσὶ Αἰγυπτίων πάντα. ὁ δ᾽ Αἰγύπτιος πῆχυς τῷ Σαμίῳ ἴσος. His ſolis (*qui dicuntur Calaſiries ſiue pugnatores*) Ægyptiorum præter ſacerdotes hoc eximium honoris habebatur, vt ſingulis duodecim aruræ eſſent exemptæ & immunes. Eſt autem arura centum cubitorum Ægyptiorum quoquouerſus. Ægyptius verò cubitus Samio par eſt. *Suidas:* Ἄρουρα μάντις. ἐπὶ τῶν νωθρῶν καὶ ἀπράκτων. ἔσι δ᾽ ἀκρὶς βραδυκίνητος, χλωρά, τὸ καλούμενον μάντις, ἧς τινες προσέχοντες τὰ κινήματα μαντεύονται. ἢ ἡ ἄρουρα πόδας ἔχει ν´. Ruſticana vates de segnibus & ignauis. Eſt autem locuſta admodum tarda motu, viridis, quæ vocatur mantis, id eſt, vates; cuius motus quidam obſeruantes vaticinantur. Arura pedes habet quinquaginta. *vbi Æmilius Portus ſenſum non percepit, cum extrema vertit.* Rus pedes habere dicitur. *& ingenue profeſſus eſt, in* L. *legeret ille* ἔχει, *cum legendum eſſet* ἔχει ν´. *Ita habet MS. noſter Antuerpienſis. Nempe arura eſt dimidium plethri, plethrum autem continet pedes centum quaquauerſum vt idem Suidas ait.*

Arura *Scriptoribus Latinis etiam vſurpatur, non pro certâ terræ portione, ſed generatim pro terrâ ſeu agro. Velius Longus de Orthographiâ:* Filix, quam ita credo dictam, quòd ſit minus felix aruræ. *Hinc aruraria, id eſt agreſtis, rureſtris. Marcellus Empiricus lib. de Medicamentis pag.* 63. Lacertas pilinnas, quæ in ſegetibus morantur, quas Græci arurææ vocant. *Vnde Prouerbium,* μάντις ἀρουραία, *vt in Suida iam citato.*

A[illegible]PITARE. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap.* LI. Vno hinc & altero hinc alpitantibus. *Ita MS. vbi editi,* aſſiſtentibus. *Gloſſæ Iſidori:* Alpita, ruina. *Ita & Gloſſarium MS. Camberonenſe. Videndum tamen num pro ruina legendum ſit vetuina. Certè ſputum dicitur veru. Gloſſarium Camberon.* Alluum, veru; id eſt ſputum.

ASSVESCO, *id eſt,* aſſueſacio. *Hieron in Prologo Vitæ Malchi:* Diſpoſitum que per tabulata iumentum, pendenti gradu, & labente veſtigio firmiter ſtare aſſueſcunt. *Ita MSS. quod vulgo mutauit in* adſuefaciunt. *Dionyſius Exiguus Vitâ Pachomij capite* XXIII. Sed paulatim aſſueſcit ea, leuioribus exercens ante ponderibus. *ita MSS. & veterem editio: vbi Colonienſis ſubſtituit,* aſſueſacit. *Priſcianus lib.* VIII. *cap. de Verbis communibus:* Aſſueſco, abſolutum eſt, inuenitur tamen pro aſſueſacio. Lucanus in V Adde quòd aſſueſcis ſatis; pro aſſueſacis.

BABÆ, *vide* VAVÆ.

BAIA. *Occurrit vox hæc in Græco Palladio, vnde in Gloſſario ſuo Græcobarbaro citat Ioannes Meurſius, ſed non rectè eam percepit. Quod enim Pallad. c.* LXI. *eſt,* Βαΐα ὀλίγα παρὰ τῶ πρεσβυτέρου αἰτησάμενος, ποιῶν ζώνας ζώοις εἰργάσατο, *rectè ita Gentianus Heruetus vertit:* Cùm paucos palmæ ramos petiiſſet a presbytero, efficiebat cingula animalibus. *& ſubditur miraculum per vnum e cingulis editum. Fiebant autem ea ex palmæ ramis ſeu folijs, quæ βαΐα dicta, Heſychius in Lexico:* Βαΐς, ῥάβδος φοίνικος καὶ βαΐων: Bais ramus palmæ, & baiorum. *Hieronymus libro* II. *contra Iouinianum cap.* IX. *ex Chæremone Stoico de Vitâ antiquorum Ægyptiorum ſacerdotum citat:* Cubile eis de folijs palmarum, quas baias vocant, contextum erat. *Idem in cap* VIII. *Ezechielis, explicans illud,* Et ecce applicant ramum ad nares ſuas; *inquit:* Haud dubium quin palmarum, quas Græco ſermone τὰ βαΐα vocant, vt per hoc eos idola adorare ſignificet. *Non rectè Meurſius ſupra exiſtimauit, loco illo Palladij per βαΐα intelligi quodcumque donum generaliter ita dictum. Quem Meurſium ipſum video etiam notatum Gretzero noſtro lib.* II. *at Benedictionibus cap.* XLI.

BAPTISMVS NVDORVM. *Solebant olim nudos tam viros quam feminas [illegible] humerorum inungere, & baptizare. Pratum ſpirituale Ioannis Moſchi cap.* III. Venit puella ex Perſide, vt baptizaretur; quæ ita ſpecioſa erat ac tantæ pulchritudinis, vt non poſſet presbyter nudam eam ſancto oleo inungere.

Sed diſputatio inter doctos viros orta, an baptizandi omnino nudi fuerint, an tantum ſuperiori veſte exuti.

Joſephus Vicecomes in Eccleſiaſticis ſuis obſeruationibus de Antiquis Baptiſmi ritibus lib. II. *cap.* XXXVII. *& lib.* IV. *cap.* X. XI. XII. *&* XIII. *contendit aſtruere, planè nudos, nullo veſtis vel tegumenti genere amictos olim catechumenos inungi ſolere & baptizari.*

Sunt qui contradicant (Ioannes Viringus noſter in Tractatu MS. eâ de re) cenſentque Eccleſiam nunquam ſemper honeſti tenacem tuliſſe; nec ſimile vero eſſe eamdem tam euidenti ſacrilegiorum periculo Sacramentum hoc exponi voluiſſe.

Ego vero perpenſis vtriuſque partis momentis, exiſtimarim ſi quis rectè librandi iudicij teneat, vtrumque, nudos *&* non nudos *olim catechumenos inunctos & Baptiſmo tinctos fuiſſe aſſereret.*

Nudos *quidem, quantum ad myſterium pertinet, quo vita nouis antea acta emendanda & in melius commutanda denotabatur. Nam nudi cenſebantur quibus ſuperior veſtis, quâ in publicum procedere ſoliti erant, detrahebatur. Integrè illa ponitur, quia nihil veteris hominis ſupereſſe poteſt.*

Non nudi, *quia vel interulam vel præcinctorium aliquod linteum baptizandi ad honeſtatem ſeruabant, quare ſeruata non omnino nudi erant, ſed quaſi nudi: nudique dici poterant, quod qui ita in publico appareret nudus prodire cenſeretur. Sic Saul* I *Reg. cap.* XIX. nudus *cecidiſſe dicitur totâ die ac nocte cum Prophetis, depoſito ſcilicet amictu regio, nec enim Prophetæ nudi erant. Sic David* II *Reg* VI nudus *ante arcam ſaltaſſe dicitur, & tamen eo tempore indutus erat Ephod lineo, vt ibidem habetur. Sic Ioannis* XXI. *Petrus* nudus *dicitur, quod breuiori veſte piſcationi aptæ indutus eſſet; quare ne ita nudus Chriſto ſe ſiſteret,* tunicâ ſe ſuccinxit, ἐπενδύτῃ, *id eſt, veſte quæ alteri iniicitur. Nec deſunt graues auctores, (inter eos Gaſpar Sanctius noster) qui ita quoque Iſaiam* nudum & diſcalceatum *(Iſaiæ* XX.) *intelligant. Ad hanc loquendi ſcribendique conſuetudinem facit Seneca lib.* V. *de Beneficijs cap.* XIII. Quædam etiam ſi vera non ſint, propter ſimilitudinem eodem vocabulo comprehenſa ſunt. ſic illiteratum non ex toto rudem, ſed ad litteras altiores non perductum; ſic qui malè veſtitum & pannoſum vidit, nudum ſe vidiſſe dicit.

BASTERNA. *Vita Eugeniæ cap.* III. vobis itaque duobus iuxta baſternam ambulantibus. *Eſt vehiculi genus mollius ſtratum, matronis vſitatum. Ammianus lib.* XIV. Opertis capitibus & baſternis per latera ciuitatis cuncta diſcurrunt. *Hieronymus in cap* LXVI. *Iſaiæ:* vbi pro ſuetè LXX. *cum vmbraculis (quæ nos* dormitoria *interpretari poſſumus vel* baſternas) *alij voce conſonâ tranſtulerunt* σκεπαστά. *quæ nos varij generis interpretamur vehicula. Ennodius epigram.* CXXIX *inſcriptionem habet:* In baſternâ vxoris Balli Violæ. *Gloſſarium Nomicum:* Ἀστέρνα, Βάστερνα, κράβατον: Lecticula, baſterna, grabatum. *Gloſſarium Camberonenſe manuſcriptum:* Baſternæ ſunt quædam ferociſſimæ gentes, non procul à Macedonia.

domiâ. Baſternæ etiam dicuntur quædam matronarum in itinere vehicula, quæ deſuper cooperta, & mollioribus ſtramentis compoſita, à duobus equis trahuntur. *Papias*: Baſterna vehiculum eſt itineris, mollibus ſtramentis compoſita, quaſi veſterna. *Gloſſæ Iſidori*: Baſterna tecta manualis. *intelligitur, opinor, lectica tecta, quæ manu fertur. Niſi quis legat,* mannualis, *quòd à mannis rapiatur. Ouidius lib.* II. *Amorum, Eleg.* XVII.

Paruaq; quàm primùm rapientibus eſſeda mannis
Ipſa per admiſſas concute lora iubas.

Per parua eſſeda videntur intelligi, quæ poſteriori ſæculo dicebantur baſternæ; *quæ quia à mannis trahebantur, fortè ideo dicta ſunt* mannuale vehiculum. *Gloſſarium quoque Camberonenſe MS.* eſſedum *interpretatur* baſternam. *Hieronymus epiſt.* XX. *ad Pammachium de obitu Paulinæ*: Ibi feruentes buricos mannos, comatulos pueros. *Nempe* feruentes manni, *rapientes baſternam, & raptim currentes. In iiſdem eſt* Bortanea tecta manualis, *pro quo in Gloſſario Camberonenſi manuſcripto*, Bortama, teſta manualis, *neſcio an ex* Baſterna *vtrumque ſit deprauatum. Cerda noſter cap.* CXLI. *Aduerſar. ſacror. n.* 407. *legit*: Portanea teſta, manualis, *quòd manu portetur. Mihi potius tecta dicitur baſterna, quod vndique clauderetur. claudebantur enim plerumque ſpeculari lapide. vnde Iuuenalis Sat.* IV.

Quæ vehitur clauſo latis ſpecularibus antro.

vbi Gloſſæ veteres: lecticam clauſam dicit. *Ennodius ſuprà*:

Quam vaga cõſtãtem retinẽt hęc tecta decorem,
Mittitur à dominâ quidquid habent pretij.
Nam rutilat fuluum Violæ de luce metallum,
Poſſeſſor radios ſpargit vbique ſuis.

nempe per lapidem ſpecularem tralucebat decor & ornatus Violæ. Et quod clauſæ eſſent lecticæ, caueas baſternarum *vocat Hieronymus epiſt.* XXII. *ad Euſtochium De cuſtodiâ virgin.* Præcedit caueas baſternarum ordo ſemiuirorum. *vnde Iſaiæ* LXVI. *Quáſta vertêre* LXX. *id eſt*, vmbracula, quæ nos dormitoria interpretari poſſumus vel baſternas, *inquit ibi Hieronymus.*

Baſternæ originationem hanc adfert Iſidorus libro XX. *Orig. cap.* XII. Baſterna vehiculum itineris, quaſi viæ ſterna: mollibus ſtramentis eſt poſita, à duobus animalibus deportatur. *Vnde videtur ſua hauſiſſe Papias, etſi apud eum* veſterna, pro viæ ſterna.

Ex dictis auctorum locis apparet, nunc ſeruorum manibus, nunc ab animalibus geſtatam baſternam. Nam quod Meurſius in Gloſſario Græcobarbaro apud Iſidorum animalia *interpretatur* ſeruos, *non perſuadet.*

Alia baſternæ *ſignificatio apud Græcos Iuriſconſultos, quibus pro tranſennis & pro tectis accipitur. Vide Cuiacium lib.* XIII. *Obſeruat. c.* XXX.

BELLVÆ. *Quod Vita Antonij interpres cap.* XXV. *habet* belluas, *ibi Græcus textus habet ὑαίνας.* Bellua *ſubinde pro hyænâ capitur. Vide dicta ad cap.* VI. *Heraclidis. Clemens Recognitionum lib.* VIII. *c.* VII. Alia quædam animalia marem vicibus alternis in feminam verterent, & ſexum per annos ſingulos commutarent, vt lepores & hyænæ, quas belluas vocant. *Poſtremum hoc*, quas belluas vocant, *interpretamenti vicem addidit Ruffinus Clementis interpres. Gloſſæ*: Ὕαινα, ζῶον, bellua.

Alias bellua *de elephantis capitur, vt apud Curtium lib.* VII. *Ammianum lib.* XXV. *Arnobium libro* VII. *Item pro cetis & piſtricibus, apud Suetonium Nerone c.* XII. *& in Gloſſario*: Bellua, κῆτος. *Item*, κητὶς, piſtrix, de bellua. *Item*, bellua marina, κῆτος.

BEMA *ſeu* BHMA. *Vitâ S. Baſilij cap.* XI. In ſanctum tribunal, *Græcè*, εἰς τὸ ἅγιον βῆμα. *quod certum in templis antiquorum iuxta altare locum ſignificat. Quod vt melius intelligatur, ita de veterum Græcorum eccleſiâ Genebrardus vel potius Claudius Sanctelius in Liturg. vt citat Gretſerus noſter tomo* II. *de Cruce in Notis ad relationem περὶ τῆς προσκυνήσεως*, de adoratione Crucis.

Eccleſia Græcorum in quinque partes diuiditur:

Prima pars dicitur ἅγιον βῆμα, ſanctum tabernaculum, *quod gradibus in eam ſcandatur: vbi duo ſunt altaria, maius in medio, quod dicitur* θυσιαστήριον, ſacra menſa, ſancta ſanctorum, locus Dei requies, propitiatorium, magni ſacrificij officina, Chriſti monumentum, & eius gloriæ tabernaculum. *Minus altare, in quo ſacerdos ſacra præparat, dicitur* πρόθεσις, *quaſi* propoſitio, *quòd panis conſecrandus in eo primum ponatur.*

Secunda pars templi dicitur ἱερατεῖον, chorus, locus clero & cantoribus deputatus, *vbi tabulatum duo habens oſtia, & vela vtrique oſtio oppanſa.*

Tertia pars ἄμβων, pulpitum, *vbi recitantur Euangelia & Epiſtolæ, & verba fiunt ad populum. vnde* εὐχὴ ὀπισθάμβωνος, oratio ponè ambonem ſeu ſuggeſtum.

Quarta pars ναὸς, templum *ſeu* nauis eccleſiæ, *vbi populus orat, in quâ viri à mulieribus ſeiuncti ſunt per tabulata.*

Quinta eſt baptiſterium *prope* νάρθηκα, *prope* veſtibulum templi, *vbi hærent pœnitentes. Hactenus Claudius Sanctelius. Vide & infrà dicenda in verbo* Templum Græcorum, *ex Gentiano Herueto.*

BENEDICTIO. *Quanti hæc olim æſtimata fuerit, habes in Vita S. Antonij cap* XXXIX. *qui epiſcoporum & presbyterorum benedictiones ſubmiſſo capite excipiebat. Vita Mariæ Ægyptiacæ cap.* IX. Ille (*Zoſimas*) autem in terrâ proſtratus, poſcebat benedictionem ſecundùm morem accipere. Proſtrauit autem ſe & ipſa, & vtrique iacebant in terrâ, vnus ex alio benedictionem poſcens. *Sic apud Gregorium Nyſſenum Oratione de Vitâ S. Macrinæ*: Cùm feciſſemus & precandi & benedicendi finem, atque illæ, inclinato priùs capite benedictioni, honeſtè diſcedentes abijſſent. *Beda lib.* III. *Hiſt. Eccl. cap.* XXVI. Accurrebant, & flexâ ceruice vel manu ſignari, vel ore illius (*monachi vel clerici*) ſe benedici gaudebant. *Vita S. Fulgentij* I. *Ianuarij habet concurſum populi, quis ab exilio reuertentis* primus ſalutaret agnoſcendus, quis benedicenti caput ſupponeret. *Palladius in Vitâ Chryſoſtomi*: Ei caput veſtrum inclinate, vt Ioanni, per omnia. *ita viduas diaconiſſas, vt futuri epiſcopi benedictionem capite inclinato accipiant, monet Chryſoſtomus.*

Paruuli quoque ſacerdotibus, & viris ſanctis, vt benedictionem percipiant, offerri ſoliti. Theodoretus hic capite II. *in Iuliano Sabâ, cap.* VIII. *in Aphraate capite* IX. *in Petro eremitâ Galatâ. Vita Epiphanij epiſcopi*: Omnis ætatis & ſexus turba confluebat, offerens paruulos. *Auctor Operis imperfecti in Matth.* XIX. Præſcus locus inſtruit omnes parentes, vt filios ſuos indeſinenter ſacerdotibus offerant. *Eudoxia quoque Imperatrix vnà natum in purpurâ Theodoſium iuniorem Patribus obtulit, vt habetur in Vita S. Porphyrij* XXVI. *Febr.*

Cum

Cum Columbanus in Vulciaco villâ hoſpitio exciperetur, infantes mater ad benedicendum viro Dei obtulit: *Vita eius xxi. Nouemb. Columba quoque abbas Domnallo regio infanti benedixit. Vita eius per Adamannum lib. 1.*

Quin & infantes adhuc in vtero exiſtentes benedictioni ſanctorum virorum fuêre oblati. Ita Eudoxia Imperatrix infantem, quem vtero geſtabat, Patrum benedictioni obtulit, in Vitâ Porphyrij iam citatâ. Sic Stephanus Iunior etiamnum exiſtens in vtero, benedictioni Germani patriarchæ Conſtantinopolitani oblatus à matre eſt.

Quâ in re cauendus eſt error Caietani, qui cenſuit ſimili benedictione, in voto parentum, ſaluari poſſe infantem, etiam non baptizatum, in vtero. Ita enim ille ait in III. partem D. Thomæ qu. LXVIII. ad art. XI. In articulo vndecimo occurrit ſcribendum & conſequenter dicendum, ſub correctione tamen, paruulos in maternis vteris periclitantes, poſſe ſaluari, ſicut ſuperiùs (*art. II.*) diximus de infantibus, qui non poſſunt baptizari. Poſſe autem ſaluari dico per ſacramentum Baptiſmi non in re, ſed in voto parentum ſuſceptum, cum aliquâ benedictione prolis, ſeu oblatione ipſius ad Deum cum inuocatione Trinitatis. *quem refutatum vide apud Alphonſum de Caſtro, aduerſus hæreſes libro III. verbo* Baptiſmus, *hær. IX.*

Plura de variis benedictionibus vide in Indice rerum: & copioſè apud Gretzerum libro eâ de re edito.

BEROEA. *Vita Malchi cap. II. Syriæ eſt ciuitas, circa quam eremus Chalcidos. Duplex Berœa apud Stephanum de vrbibus, vna in Macedoniâ, altera in Syriâ, quæ hæc noſtra, quam &* Beroën *dictam ait. De Macedonicâ Plinius lib. IV. cap. X. de Syriæ Berœâ idem lib. V. cap. XXVI.* Infra Palmiræ ſolitudines Stelendena regio eſt, dictæque iam Hierapolis, ac Berœa, & Chalcis.

BIRRVS. *Vita Pelagiæ cap. XII.* Induit ſe tunicam tricinam & birrum ſancti Nonni epiſcopi. *Heraclides cap. 21. de Athanaſio epiſcopo:* tunicâ ille tantùm ſuâ, birroque veſtitus. *Vnde conſtat* birrum *fuiſſe veſtem epiſcopalem, quod etiam clarum ex Actis S. Cypriani:* Exuit ſe lacernum birrum, quem indutus erat. *Baronius tomo II. anno Chriſti CCLXI. Dionyſij Papæ 1. Valeriani & Gallieni Impp. VII. hæc de birro ad eum locum notat:*

In quo illud inprimis animaduertendum, non ſimpliciter dici birrum, *ſed* lacernum birrum; *licet Sulpitius Seuerus dialog. 1. cap. XIV. birrum à lacernâ, vtroque tamen exiſtente habitu clericali, diſtinguat, cùm inuehitur in voluptuoſos clericos, dicens:* Hæc charis viduis ac familiaribus mandat tributa virginibus: illum vt birrum rigentem, hæc vt fluentem texat lacernam. *At primùm quod attinet ad lacernam, ſi Ethnicos conſulas, reperies eam breue fuiſſe indumentum ad arcendam pluuiam, vt ex his quæ Cicero Philip. II. ac Plinius lib. XVIII. capite XXV tradunt, euidenter apparet. Porrò ad humeros brachiáque tegenda fuiſſe compoſitum eiuſmodi veſtimenti genus, docet Feſtus Pompeius in verbo* Lacerna; *dum de lacernâ agens, ait eam minorem fuiſſe capitio: capitium verò ait Varro De ling. Lat. li. IV. fuiſſe* muliebre pectoris indumentum, *ita dictum, quod pectus capiat, & comprehendat brachia: quæ enim ſine eis incedebant, pectore & brachiis erant aperta. Super tunicam vero ſuperduci lacernam, Gellius lib. XIII. cap. XX. teſtatur, cùm ait.* Cùm me præſente diſcipulos quoſdam ſuos ſenatores vidiſſet die feriato tunicis & lacernis indutos, & gallicis calceatos; Equidem, inquit, maluiſſem vos togatos eſſe: pigrum eſt cinctos ſaltem eſſe & penulatos.

Quod verò habent Acta lacernum birrum, *vox* birrum *ad colorem pertinet: non notat Feſtus in verbo* Birrum, *apud antiquos ruſum colorem dictum eſſe birrum. ac proinde lacernam ruſi fuiſſe coloris. Siue dicere velimus* lacernum birrum, *hoc eſt ſericum; Ceperâ enim veteres dixêre ſerica, vt Zonaras & Theodorus interpretantes duodecimum canonem Gangrenſis Concilij tradunt. Vide Cuiacium in L. IV. Cod. De veſt. holoſer. lib. XI. ſiue magis placeat* lacernum birrum *ſignificare birrum ipſum in modum lacernæ compoſitum: (Porro* birrus & birrum *maſculino & neutro genere dictum reperitur.) Vtcumque ſit, conſtat quidem teſtimonio S. Auguſtini, etiam clericos in Africâ vti conſueuiſſe lineâ atque birro, ſed epiſcopos birro pretioſiore. Nam eo ſermone, quo clericorum ſuorum diſciplinam componit, hæc ait Serm. de diuerſ. L.* Nemo det birrum, vel lineam tunicam, ſeu aliquid, niſi in commune; de communi accipiam mihi ipſi. *& paulò poſt:* Offeratur mihi verbi gratiâ birrum pretioſum, fortè decet epiſcopum, quamuis non deceat Auguſtinum, *id eſt, hominem pauperem, de pauperibus natum. Vtuntur ex inſtitutione S. Auguſtini regulares tunicâ lineâ, atque cùm volunt, diebus præſertim ſollemnibus, in Italiâ etiam birro, quem in Hiſpaniâ ſemper geſtant. Eamdem quoque conſuetudinem viguiſſe in Eccleſiâ Orientali, vt epiſcopi ſuper tunicam birro induerentur, ex iis quæ ſcribit Palladius in Lauſiac. cap. LI. de S. Athanaſio epiſcopo Alexandrino poſſumus intelligere dum ait,* cum tunicâ birroque veſtitum ſeceſſiſſe. *Meminit & Gregorius Turonenſis de S. Britio, qui ardentes prunas in birro ſuo poſuit ad declarandam ſui animi innocentiam.*

Ceterùm propter eius indumenti breuitatem, Venantius Fortunatus nominat birrum ipſum palliolum, cùm agit de S. Germano Pariſiorum epiſcopo viſitante Clotharium regem; atque de ipſo rege ait: ablambit ſancti viri palliolum.

Quòd verò S. Gangrenſe Conc. cap. XII. monachos Euſtachianos incedentes palliatos, atque damnantes birris vtentes, anathematis ſententiâ perculerit; non placet quòd per birrum alij interpretati ſunt veſtem pretioſam ſimpliciter, ſed potiùs quòd illi amicti pallio ſui longitudine & latitudine diffluente, eos damnarent, qui birro nempe breuiori vterentur indumento: quod vile vel pretioſius (ex ſententiâ Auguſtini ſuperiùs recitatâ) ad libitum cuiuſque eſſe potuiſſe, certiſſimum eſt: pretioſiores vero fuiſſe birros Atrebatenſes & Canuſinos, Flauius Vopiſcus in Carino teſtatur. Cùm itaque eadem Acta Cypriani paſſionis habeant, ipſum lacernum birrum *complicuiſſe, & ad genua poſuiſſe; illud fuiſſe perbreue, ac parui negotij operam egiſſe demonſtrant: nam non ſic de tunicâ eum feciſſe, ſed diaconis dediſſe tradunt.*

Ex his itaque iam exploratum haberi videtur, epiſcoporum fuiſſe antiquum habitum, vt poſt veſtem ſuperinduerent lineam, & deſuper eam ſolutam tunicam, ac denique humeros tantum tegens & brachia lacernum birrum: quo genere indumenti hodie videmus vti S. R. E. Cardinales, atque epiſcopos illos, qui ex Regularibus ad eam dignitatem promoti ſunt. Romanum verò Pontificem birro abſque tunicâ ſuper lineam, ſed ſerico atque ruſo, interdum verò albo, pro temporis ratione. Porrò ex dignitatis ordine birrum pretioſius fuiſſe, ex Auguſtini ſententiâ dictum eſt. Hactenus Baronius.

In

In Palladio noſtro bis terve birrum *occurrit, vti, cap.* LXXXIII. pallium geſtabant & byrrum. *vbi Græce eſt* ...*. Heruetus Latine extulerat,* qui pallium geſtabant & pileum. *In editione Lugdunenſi legebatur* ... *& in Notis ſuis Meurſius ex coniectura corrigit* ... *: fortaſſe, ait Fronto noſter, quia Scholiaſtes Ariſtophanis exponit* ... *& apud Eupolidem,* ... *vt hic dicuntur* ..., qui ſordidis veſtibus amicti: *ſed emendationem è Regio MS. erutam* ..., *confirmat Heraclidis interpres:* Concurrentes omnes ſimul, quoſcumque pallijs quoſcumque cernimus birrhis eſſe veſtitos: *deinde quod dixerit conueniſſe primates illius oppidi: poſtremò, quod quoſdam philoſophorum dicat vnum ei ſolidum dediſſe, ac proinde non omnes viles homines ibi & abiectos fuiſſe conſtet.*

Item cap. CXXXVI. *de S. Athanaſio:* accepto ſuo ſtichario ſeu tunicâ, & birro. *Heruetus verterat,* accepto ſuo ſtichario & cereo. *Græce eſt,* ... *Heruetus* ... *fortaſſe legerat.*

Alia de birro addi poſſent, ſed hæc nunc ſufficiant. Quod ad birrum Canonicorum regularium attinet, hoc, opinor, intelligit Gloſſarium Camberonenſe manuſcriptum: Birrus planeta, pallium villatum, mantellum fimbriatum. *Hoc habitu in Belgio vtuntur Canonici Regulares, qui vel ſolus cum lineâ tunicâ eos ex D. Auguſtini inſtituto eſſe declarat, cùm ille ſuos clericos* lineâ *&* birro *ornarit, vt conſtat ex eius Sermone* L. *de diuerſis.*

BIS-ACVTVS. *Vide dicta ad Vitam Antonij cap.* XXV. *& Frontonij cap.* I. *Vita Antonij:* vt farculum ſibi, biſ-acutum cum frumento deferret. *ita diſtinguendum eum locum in Notationibus monui. Sic in Vitâ Frontonij cap.* I. deferenteſque ad eremum ſecum parua olerum ſemina, & biſ-acutos, paruoſque ſarculos. *Gloſſarium Camber. MS.* Biſ-acuta, ferramentum quoddam vtrimque incidens.

BRVCHIVM. *Vita Hilarionis cap.* XXVIII. Diuertit ad quoſdam fratres notos ſibi in Bruchio, haud procul ab Alexandriâ. *& poſt pauca:* De Bruchio per inuiam ſolitudinem intrauit Oaſim. *Euſebius in Chronico anno* I. *Claudij ante Aurelianum:* Alexandriæ Bruchium, quod per multos annos fuerat obſeſſum, tandem deſtruitur. *Ammianus lib.* XX. Alexandria, *&c.* amiſit regionum maximam partem quæ Bruchion appellatur, diuturnum præſtantium hominum domicilium. *Epiphanius libro De ponderibus & menſuris locum Bibliothecâ à Philadelpho ſtructâ inſignem fuiſſe indicat. Erat enim ibi Muſium. Spartianus in Hadriano:* Apud Alexandriam in Muſio multas quæſtiones profeſſoribus propoſuit.

Quod Scaliger ad Euſebium ſupra ait Βρυχεῖον *antè* ... *dictum, ſine auctore aſſerit. Ipſa Alexandria ita dicta eſt teſte Stephano.*

Originationem eius venatur Caſaubonus ad Hadrianum Spartiani, quaſi olim dictum fuerit Πυρουχεῖον, *quam vocem integram ſeruat Euſebius Hiſtoriarum lib.* VII. *cap.* XXXII. *vbi Chriſtophorſonus interpres, quia corrupte legerat* τὸ περὶ χεῖας ὄνομα, *verterat* cùm ibi magna eſſet frumenti inopia. *In Vita Apollonij Grammatici Alexandrini dicitur* Πρου̃χεῖον. *Notum litteras* β *&* π *inuicem permutari. Atque ita Bruchium fuerit Alexandrinis, quod Prytaneum Athenienſibus, videlicet* ... *: frumenti reconditorium.*

BRVMOSVM. *Varie hoc ſcriptum, nunc* bromoſum, *nunc* bromoſum, *nunc* bromoſum. *Ruffinus lib.* III. *n.* 39. Et cum fœteret brumoſa ſiquo odore, non permittebat vt aliam aquam mutarent. *Palladij Lauſiaca in Appendice ex veteri interprete:* Per biennium enim manus meæ, vnde percuſſi quaſi faciem eius, fœtorem & brumum ſufferre non poteram. *Gloſſæ Iſidori:* Brumoſus, annoſus, reſinoſus. *item:* Brumalia, reſinoſa pluuia. *Item:* Bromoſa immunda. *Turnebus lib.* XXVIII. *Aduerſar. cap.* V. *citat ex Onomaſtico perantiquo Petri Danielis:* Bramoſa, immunda *additur:* quod verbum Græcæ linguæ eſt. *Zeno Veronenſis epiſcopus in Exodum Serm.* VIII. Quis non intelligit, fratres, illud Paſcha non eſſe, ſed bramoſum latronis cruenti conuiuium? *Idem Serm. in Pſal.* XLIX. Si diis corporalibus conuenit ſacrificium corporale, vtique & ſpiritale Dei ſacrificium eſt neceſſarium. ſpiritale, quod non ex ſacculo, ſed ex corde profertur, quod non bramoſis pecudibus, ſed ſuauiſſimis moribus comparatur.

BVCCELLATVM. *Panis biſcoctus, ſeu* ξηρὸς ἄρτος, ſiccus panis, *qui eremitis & militibus in vſu erat, quia diutius durat. Heraclides cap.* VI. Contractum atque in partes redactum modicas buccellatum in lagenas miſit. *Ammianus l.* XVII. Frumentum, ex eo quod erat in ſedibus conſumendum, ad vſum diuturnitatem excoctum, buccellatum vt vulgò appellant, humeris impoſuit libentium militum. *L.* VI. *Codicis Theodoſiani De erog. milit. annon.* Expeditionis tempore buccellatum ac panem, vinum quoque atque acetum, ſed & laridum, carnem veruecinam etiam milites noſtros ita ſolere percipere. *Spartianus in Peſcennio Nigro:* Idem piſtores ſequi expeditionem prohibuit, buccellato iubens milites & omnes contentos eſſe. *Vulcatius in Auidio Caſſio:* Et præter laridum ac buccellatum atque acetum, militem in expeditione portare prohibuit. *Conſtantinus de Thematibus.* ... : Buccellus orbiculatum fruſtum vocatur. *Mauritius in Tacticis:* ... Die belli debet quiſque miles aquam & buccellatum in felli ſecum ferre.

Ab hoc pane expeditionali ſeu buccellato eleganter panem, quem benedictionis loco tranſmittebant, vocarunt Paulinus & Theraſia ad Romanianum epiſtolâ XXXVI. *apud Auguſtinum:* Ne vacuum fraternæ humanitatis officium videretur, de buccellato Chriſtianæ expeditionis, in cuius procinctu quotidie ad frugalitatis annonâ militamus, panes quinque tibi pariter, & filio noſtro Licentio miſimus.

BVCOLIA. *Vita Antonij cap.* XXIV. *vbi Latinè eſt* paſtoralia, *Græce eſt* βουκόλια. *Hieronymus in Vitâ S. Hilarionis cap.* XXXVI. *ſeruauit Græcum vocabulum:* ad ea loca quæ vocantur Bucolia. *Heliodorus:* ... : Bucolia apud Ægyptios dictus eſt totus locus, *videlicet,* ad lacum, *quod præceſſit. Locus hic erat apud Alexandriam iuxta mare ſub rupibus: Vita ſancti Marci poſt Abdiam, anonymo auctore:* Marcus iterùm Alexandriam venit, & reperit fratres multiplicatos in gratiâ & fide Domini, eccleſiamque conſtructam ab eis in loco qui vocatur Buculus, id eſt, Bubulci, iuxta mare ſub rupibus. *Hinc Bucolici milites Capitolino in Marco Antonino:* Per Ægyptum Bucolici milites grauia multa feciſſent.

BVDA. *Pelagius libello* X. *num.* 76. Videns autem Ægy-

Ægyptius veſtitum mollibus rebus, & budam de papyro, & pellem ſtratam ſub ipſo. *Gloſſæ Iſidori*: Buda, hiſtoria. *non legendum*, ſtorea? *ſic ex veteri Spania, addito ſeu præfixo hi fecêre Hiſpania. Gloſſarium Camberonenſe manuſcr.* Buda, ſtramentum lecti de biblo, id eſt, papyro. *In Gloſſis Iſidori etiam invenio.* Buda, ornamenta regalia vel camelorum. *Item*, Bolla, ſtramenta regalia. *Quod verò in manuſcripto Camberonenſi Gloſſario etiam eſt*, Buta, hiſtoria, *puto corrigendum*, Buda, ſtorea. *Donatus in l.* II. *Æneid. ad verſum*, obſcurus in vluâ, *notat:* Vluam pleríque eam dicunt eſſe, quam vulgò budam appellant. *Sic in Papia*: Buda, ſtoria. *Forte hoc poſtremum* Buta *ortum ex* Butâ *hiſtorico, cuius meminit Arnobius lib.* v. Sicut ſuis ſcribit in Caſtâlibus Butas. *Forte Teutonibus* Bedd, *id eſt, lectus, a* budâ, *quod olim ſtoreis incubarent.*

Bvlla & bvllare. *Vita Baſilij cap.* X. Et plumbo bullauit chartam illam. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap.* LI. Non potes ſcribere, & bullare, & afferre mihi? *& poſt*: Dat ei proprium pittacium bullatum. *Gloſſarium Camberonenſe manuſc.* Bullæ, ceræ ſigillatæ. *Idem*: Bullare, ſigillare. *Sic & poſterioribus Græcis* βοῦλλα *&* βουλλόω. *Vide Gloſſarium Græco-barbarum Meurſij.*

Camelavchivm. *Vita Mariæ neptis Abrahæ cap.* v. Camelauchium quoque longum capiti ſuo, vt facies eius velaretur, impoſuit. *& cap.* IX. Auferens quoque camelauchium à capite ſuo. *Verbum hoc ſæpe in manuſcriptis & primis editionibus deprauatum, in quibus fere* calemanchus, *vel* calamancus. *vnde in Gloſſis Iſidori*: Galeros, calamancos. *lege*, camelauchios. *Similiter apud Bedam de Tabernac. libro* III. *cap.* VIII. Super caput autem geſtat pileum in modum paruuli calamaci, ſiue callidis, quod extenditur ſupra ſummitatem capitis. *lege*, camelanchij. *Frequenter poſteriori æuo conſonantes vel inter ſe commutabant vel poſtponebant. Sic ferè ſemper in manuſcriptis* corcodrillus, *pro* crocodilus. *Sed* καμελαύχιον, *vel* καμαλαύκιον *rectum eſſe ſuadet originatio apud Etymologiſtam*: Καυσία ἐκαλεῖτο μὲν καμαλαύκιον, παρὰ τὸ ἐλαύνειν τὸ καῦμα. Cauſia dicitur camelaucium, quòd arceat calorem. *In Gloſſario Camberonenſi manuſcripto eſt*: Camelaucus, veſtimentum Papæ; *&* Calamancus, pilleus ſimilis tiaræ. *Occurrit aliquoties apud Suidam* καμελαύχιον *vel* καμαλαύκιον: *in Heſychio verbo* Καυσίη *habes etiam* καμαλαύκιον, *vti & apud Scholiaſten Ariſtophanis ad Acharnenſes.*

Camisia. *Palladius cap.* CXLIX. Cùm eam ſuis veſtibus induiſſet, tunicâ, camiſiâ, & chlamyde, & omnibus virilibus. *Græcè ibi* καμίσιον. *Gloſſæ Baſilicorum*: Καμίσιον, ὁ ἐστὶ καμίσιον χιτών. *Iſidorus lib* XIX. *Orig. cap.* XXII. Camiſias vocamus, quòd in his dormimus in camis, id eſt, in ſtratis noſtris. *id eſt, indutum vel linea ſindon. Idem ibidem c.* XXI. Poderis eſt tunica ſacerdotis linea, corpori adſtricta vſque ad pedes deſcendens. Hæc vulgò camiſia vocatur.

Campana, *tintinnabulum armentorum gregibus appendi ſolitum. Vita Frontonij cap.* VIII. ſed campanæ ſonitum audire non potuit perſtrepens ſonus hymnorum. *cuius rei varij auctores meminere. Phædrus lib.* II.

Clarumque collo iactans tintinnabulum.

Paulinus Natali VI. *S. Felicis*:

— vt præſepia vidit
Nuda boum, & nullos dare tintinnabula pulſus;
Excuſſâ vt ceruice boum crepitare ſolebant,
Mollibus aut lentis caua linguis æra ferire.

Endeleichus Rhetor De mortibus boum:

Plauſtris ſubdideram fortia corpora
Lectorum, ſtudio quo potui, boum,
Queîs mentis geminæ conſona tinnulo
Concentu crepitacula.

Sidonius lib. II. *ep.* II. Inter greges tintinnabulatos per depaſta buceta reboantes.

Fortunatus lib. II *de S. Medardo*:

Tintinnú rapit alter inops, magis improbus ille,
Qui iumentorum colla tenere ſolet.

Legis Gothorum lib. VII. *Tit.* II. XI. *Anti.* Si quis tintinnabulum inuolauerit de iumento vel boue. *Legis Burgondionum Tit.* IV *§.* V. Qui tintinnum caballi vel bouis furto abſtulerit. *Idem Legis Bauariorum cap.* VIII. *Tit.* XI *§* I.

Cur pecoribus tintinnabula fuerint appoſita, varia eſt opinio, quibuſdam cenſentibus id factum ad feras noxias arcendas; alijs, ad deprehendendum quibus locis nemorum paſcant; alijs, vt pingueſcant facilius, quod exiſtiment pecora harmonia oblectari; alijs, ornatus gratiâ. Ex hac Vitâ videtur colligi id factum, vt camini audirentur in deſerto ab hoſpitibus camelis, qui neceſſaria deferebant, vt & hoſpites iis ſtrata aptarent. Vide Hieronymum Magium libello De tintinnabulis cap. VIII.

Vide quoque Ioannem Stephanum Durantum lib. I. *De ritibus eccleſiæ cap.* XXII. *de campanis ſeu tintinnabulis ſacris agentem.*

Campana statera. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap.* III. In vnâ campanâ ſtaterâ. *A Campaniâ regione Italiæ ita dictam vult Iſidorus lib.* XVI. *Orig. cap.* XXIV. *Ex quo videtur ſua hauſiſſe Papias vocabuliſta*: Campana ponderatio. Hæc tamen duas lances non habet, ſed eſt nigra ſignata libris & vncijs. vnicuique autem ponderi certus eſt modus proprijs nominibus deſignatus. Dicta, quia prius in Campaniâ reperta eſt. *vbi pro* nigra *lege* virga *ex Iſidoro. Hinc apud poſteriores ſcriptores* Campana *&* Καμπανός *abſolute pro ſtatera vſurpata. Gloſſæ Græcolatinæ*, Καμπανός, ſtater. *Gloſſæ Arabicolatinæ*, Campana, ſtatera. *vnde* καμπανίζειν, ponderare *apud Nicetam in Alexio Angelo lib.* III. *& Myrepſum lib. de Malagm. c.* XXI. *&* καμπανιστάδε, *quod libripendi publico ſoluebatur, apud Phranzem Chronici lib.* III. *cap* XXIV. *Item* παρακαμπάνισμα, iniuſta ponderatio *apud Nicetam libro* II. *in Andronico. vide Meurſium ſupra.*

Cancellarivs. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap.* III. Mittens œconomos & cancellarios, & reliquos quibus erat diſpoſitio ciuitatis credita. *& cap.* XXIII. Conuocat per cancellarium ſuum monachum. *Hinc apparet, non palatinos tantum, quod niniſquam notum, ſed & eccleſiaſticos fuiſſe cancellarios. Hincmarus epiſt* III. *c.* XVI Apocriſiarius autem, quem noſtrates Capellanum vel palatij cuſtodem appellant, omnem clerum palatij ſub curâ & diſpoſitione ſuâ regebat. Cui ſociabatur ſummus cancellarius, qui a ſecretis olim appellabatur.

Candidatvs. *Vita Hilarionis cap.* XVII. Candidatus Conſtantij Imperatoris. *Certum militiæ genus candidati, ſcutarij fere protectoreſque Principum. Ammianus lib.* XXV. Cùm Iulianus inter belli diſcrimina verſaretur, clamabant hinc inde candidati, quos diſiecerat terror, vt fugientum molem tamquam ruinam malè compoſiti culminis declinaret. *Victor Tunnunenſis in Chronico.* Cui nepos Iuſti-

Iuſtinianus vocabulo fuit, candidati militiâ functus. *duplex horum ſchola*, Seniorum & Iuniorum. *Vide Faſtos Siculos, & Cedrenum.*

CANTHELIVM. *Ioannes Moſchus Prati ſpiritualis cap.* CVII. Portabat canthelium capientem amphoras quatuor, ferebatque aquam in monaſterium. *Græcè eſt*, χανθήλια. *Erat genus clitellarum ad aquam ferendam, quod vtrimque aſinus geſtans. nam* κανθήλια, clitellæ *ſunt.*

CARABVS. *Ioannis Moſchi Pratum ſpirituale cap.* LXXVI. Ecce ego aſcendo in carabum. *Iſidorus Origin. lib.* XVIII. *cap.* I. Carabus, parua ſcapha, ex vimine facta, quæ contexta crudo corio, genus nauigij præbet. *Papias vocabuliſta*: Carabus, nauicula diſcurrens in Pado, id eſt, linter. Eſt autem ex vimine & corio. *Gloſſarium Camberonenſe.*

CANONARCHOS, *id eſt, præfectus Canonis, qui lignum pulſare ſolebat, vt conuocaret fratres ad collectam. Ioannes Moſchus lib.* X. *Vitarum Patrum cap.* L. Cùm quadam nocte ſurrexiſſem, vt pulſarem lignum (ea quippe cura mihi vt Canonarchæ iniuncta fuerat, vt excitarem fratres ad collectam.) *Græcè eſt*: Ὅτι ἐν μιᾷ νυκτὶ ἠγέρθην, ἐφ' ᾧ κρούσαι τὸ ξύλον (ἤμην γὰρ Κανόναρχος.) *Idem cap* XI. Καὶ κρούοντος Κανονάρχου τὸ ξύλον, ἐφ' ᾧ πάντας τοὺς ἀδελφοὺς συναχθῆναι. Cùm pulſaret præfectus canonis lignum, quo fratres omnes conuenirent.

CARACALLA. *Veſtis genus. Palladius cap.* CXVII. Fortis mulier induta ſeruili caracallâ. *Græcè*, παιδισκεῖον καρακάλλιον. *Eucherius De veſt.* Ephod veſtis ſacerdotalis, quæ ſuperindumentum vel humerale appellatur. Eſt autem velut in caracallæ modum, ſed ſine cucullo. *Gloſſarium Græco-Latinum*: Καρακάλλιον, Caracalla. *Spartianus in Caracallâ Imp.* Ipſe Caracalli nomen accepit à veſtimento, quod populo dederat, demiſſo vſque ad talos. *Xiphilinus in Caracallâ*: Proprium genus veſtimenti in modum penulæ (μανδύης) excogitauit. *Beda De geſtis Anglorum libro* I. *cap.* VII. Mox ſe ſanctus Albanus pro hoſpite (*qui clericus erat*) ac Magiſtro ſuo, ipſius habitu, id eſt, caracallâ, quâ veſtiebatur, indutus, militibus exhibuit. *MS.* Carabus eſt quædam nauicella.

CARICÆ. *Hieronymus in Vitâ S. Pauli primi eremitæ cap.* V. Quinque caricis per ſingulos dies ſuſtentabatur. *Item in Vitâ S. Hilarionis cap.* III. Herbarum ergo ſucco, & paucis caricis, poſt triduum vel quatriduum deficientem animam ſuſtentabat. *Interpretantur* caricas *eſſe* ficus ſiccas. *Certè ex ficuum genere caricas eſſe docet Plinius libro* XIII. *cap.* V. Syria præter hanc peculiares habet arbores. In nucum genere piſtacia nota. Prodeſſe aduerſus ſerpentium traduntur morſus, & potu & cibo. In ficorum autem, caricas, & minor eius generis, quæ cottana vocant.

CARTICA. *Pelagius lib.* V. *libello* X. *n.* 76. Videns autem Ægyptius veſtitum mollibus rebus, & budam de papyro, & pellem ſtratam ſub ipſo, & modicum capitale de carticâ ſub capite eius. *An cartica eſt linum? Nam quod in Vitâ Onuphrij apud me MS. eſt*: Operabar cum fratribus charſicariam. *de eadem re hic lib.* VI. *apud Ioannem libello* III. *n.* II. *eſt*: & opus meum erat lini textura. *Sane linum ceruicali conuenit. Quare in Vitâ Onuphrij vel* carticariam *legendum, vel apud Ioannem* charſica. *In excerptis Gloſſarij Græcolatini col.* 308. Carticula, δέρτιον.

CAVCVS. *Poculi genus eſſe colligitur ex varijs locis. Vita Abrahæ cap.* III. Caucum quoque permodicum, in quo edere ſeu bibere ſolitus erat, habebat. *Vide ibi dicta, & ad Vitam Pauli primi eremitæ cap.* XIV. *Gloſſarium Camberonenſe MS.* Caucum, vas ligneum ad bibendum. *Spartianus in Peſcennio*: Tantæ fuit ſeueritatis, vt cùm milites quoſdam in cauco argenteo expeditionis tempore bibere vidiſſet, iuſſerit omne argentum ſubmoueri de vſu expeditionali, addito eo, vt ligneis vaſis vterentur. *Trebellius Pollio in Claudio ex epiſtolâ Valeriani*: Item in caucos, & ſcyphos, & zemas pondo vndecim. *Marcellus Empiricus de medicamentis cap.* XXV. Vermis terrenus effoditur, & in ligneo cauco ponitur. *Hieronymus libro* II. *in Iouinianum de Diogene*: Quodam tempore habens ad potandum caucum ligneum, vidit puerum manu concauâ bibere, & eliſiſſe fertur ad terram, dicens: Neſciebam quòd natura haberet poculum. *Apud Ennodium epigrammate* XXV. *inſcriptio eſt*: De cauco cuiuſdam habente Paſiphaën & Taurum. *Eadem inſcriptio epigram.* XXIX. *Pleriſque locis non rectè* caneam *vel* cauum *vel* glaucus *hactenus impreſſum eſt. Papias*, Caucus vaſis genus, *ex incorruptis vt apparet exemplaribus olim citat. Occurrit etiam epiſtolâ* XL. *inter Bonifacianas*: Reuerentiæ veſtræ direxit deuotio mea caucum argenteum intus deauratum, & duo repta. *Quid reptum ſit, dubitat ibi Serarius noſter & Gretzerus lib.* II. *de Benedict. cap.* XXVIII. *Aliquid ſuggerit Gloſſarium Camberonenſe manuſcriptum*: Renones ſunt velamina humerorum, intortis villis hiſpida, quos vulgò reptos vocant, eò quòd longitudo villorum quaſi reptat. *Occurrit & apud Bonifacium ep.* LXXVII. Miſimus vobis parua xenia, id eſt, reptem rupilem vnam.

CHAMEVNIÆ, *id eſt, humicubationes, Græcè* χαμαιευνίαι *ſeu* χαμευνίαι. *Ea vox Latinis auctoribus ſæpè vſurpata. Vita Abrahæ cap.* XVIII. Chameunijs quoque & contritione corporis numquam omnino laſſatus eſt. *Vita Mariæ neptis Abrahæ cap.* IX. Vbi vigiliæ, vbi chameuniæ? *Papias*: Cameuniæ, ſtoriæ lecti. *Item*, Cameuniæ, vigiliæ in hieme. *non percepit vim verbi. Hieronymus in cap.* XLI. *Ezechielis*: Puto perſpicuum eſſe lectori, ſemper anguſtiora eſſe, quæ deorſum ſunt in ieiunijs, χαμαιευνίαις, & victus continentiâ. *Idem in cap.* III. *Amos*: Et percutiet domum hiemalem, eos hæreticos qui laborant continentiâ, & ieiunijs, xerophagijs, chaumeunijs: è quibus Tatianus eſt & Manichæus?

CHÆREVM. *Vita S. Antonij c.* LIV. Ad primam manſionem Alexandriæ, quæ appellatur Chæreum. *Locus fors ab Ægypti ciuitate ita dictus, niſi hæc manſio ipſa ſit ciuitas. Stephanus De vrbibus*: Χαιρέου, πόλις Αἰγυπτίου, κατ' ἔλλειψιν τοῦ πόλις. τὸ ἐθνικὸν Χαιρεώτης, ὡς Νικιώτης. *Huius idem meminit in* Ἀρχελάου πύργος. *Procopio lib.* VI. *De ædificijs Iuſtin.* Χέρεος, *Ægypti locus. quod Ortelius eſſe putat* Chereu *Antonino, circa Canobum.*

CHALCIDOS EREMVS. *Hieronymi habitatio. Vita Malchi cap.* II. Perueni tandem ad eremum Chalcidos, quæ inter Immas & Berhœam magis ad Auſtrum ſita eſt. *Eſt in Syriâ. Hieronymus epiſt.* XLIII. *ad Chromatium, Iouinum, & Euſebium*: Nam poſtquam Euagrio tranſmittente, in eâ ad me eremi parte delatæ ſunt, quæ inter Syros ac Saracenos vaſtum limitem ducit. *Idem ep.* XLI *ad Ruffinum*: Syria mihi velut fidiſſimus naufrago portus occurrit. *Idem præfatione in Abdiam*: Quando ego & Heliodorus chariſſimus pariter habitare ſolitudinem Syriæ Chalcidis nitebamur.

CHINO-

Chenoboscivm. *Vita Pachomij cap. v. xl. liii. Relliqui ſcribunt Latinè* Chenoboſcium, *quod fortè ibi anſeres paſcerentur: quamquam nec inde nomen ſuum traxiſſe exiſtimat Stephanus De vrbibus* Χηνοβοσκία, πόλις Αἰγύπτου. Ἀλέξανδρος ἐν πρώτῳ Αἰγυπτιακῶν. ἀπὸ δὲ τοῦ Διοσπολίτου Χηνοβοσκίας, μηδ᾽ ἐν τοῖς πλείστοις [illegible] ἐπιφέρουσα, οὐδὲ γὰρ χῆνας ἐκεῖ ἐθεασάμην. Chenoboſcia, ciuitas Ægypti. Alexander in libro primo Ægyptiacorum. Eſt è regione Dioſpolitis nomi, nullam nominationis eius cauſſam ſecum ferens. nec enim vnquam ibi anſeres paſci quis vidit.

Chorepiscopvs. *Heraclides cap.* xxxvii. Erat autem de monaſterio Timothei Cappadocis cuiuſdam chorepiſcopi *In Palladio cap.* cvi. *Gloſſarium Camberonenſe MS.* Chorepiſcopi dicuntur epiſcoporum Vicarij, qui propter pauperum ſollicitudinem in villis & vicis conſtituti gubernant cõmiſſas eccleſias, habentes licentiam conſtituere vſque ad ſubdiaconos. *De munere eorum vide Baronium tomo* iii. *anno Chriſti* cccLvii.

Chydævm vinvm. *In Palladij Lauſiaca ex veteri interpretatione in Appendice cap.* xx. *n.* 3. Accipe tecum vnum vaſculum Chydæi vini. *Ita ibi legendum exiſtimo pro* Chindij, *vt in Notatione monui. Plinius libro* xiii. *capite quarto, de palmis agens & earum dactylis:* Nam quos ex his honori deorum dicamus, Chydæos appellauit Iudæa, gens contumeliâ numinum inſignis. *Idem l.* xiv. *cap.* xvi. *agens de vinis fictitiis:* Primumque è palmis, quo Parthi & Indi vtuntur, & Oriens totus, maturarum quas vocant chydæas modio in aquæ congijs tribus macerato, expreſſoque. Chydæi *ſignificationi fors lucem dabit locus Exod.* 1. v. 7. Filij Iſraël creuerunt, & quaſi germinantes multiplicati ſunt. *Apud* lxx. *eſt:* Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ηὐξήθησαν, καὶ ἐπληθύνθησαν, καὶ χυδαῖοι ἐγένοντο. *Arias Montanus vertit:* At filij Iſraël creuerunt & multiplicati ſunt, & abundantes fuerunt. *Vbi Romana editio habet:* & effuſi facti ſunt, χυδαῖοι ἐγένοντο. *Interpres Origenis:* & in multitudine magnâ diffuſi ſunt. Χυδαῖον *ſæpe ſignificat* vulgare, & ex copiâ vile. *Quare admonet Theodoretus q.* 1. *non eſſe hoc loco accipiendum quaſi per contumeliam dictum, quemadmodum nonnulli acceperint; ſed tantum numeroſam multitudinem ſignificare. Ita enim creuerunt, inquit, vt per vniuerſam illam terram diffunderentur. Aquila* ἐξείρπυσαν, *Symmachus* ἐξῆρψαν, erepſerunt. *Euſtathius in Homerum:* Χυδαῖοι, παλαιὰ ἐλέγοντο οἱ πεπληθυσμένοι, νῦν δὲ οἱ εὐτελεῖς. Chydæi olim dicti multiplicati, nunc autem nullius pretij.

Ciliciensis amphora. *Palladius cap.* xix. xx. Poſtquam amphoræ vnius Ciliciensis aquam bibiſſet. Μετὰ τὸ πιεῖν ἀμφορέα Κιλίκιον ὕδατος. *Suſpicor maximã amphoram fuiſſe, nam præcedit:* Trium modiorum panem poſtquam comediſſet, & amphoræ, &c. *vt ſit proportio aliqua inter tres modios & amphoram vnam Ciliciensem. Idem cap.* xxxiii. Cùm ergo multa vaſa fictilia portaſſet, *Græcus addit,* Ciliciensia. Βαστάσας οὖν ἑκατὸν κεράμια κιλίκια. *Heraclides cap.* vi. vnius amphoræ lagenam bibere coëgiſſet. *vbi quidam MS.* Ciliciensis lagenæ aquam. *Apud Athenæum lib.* iii. Cilicij panes, *ſunt panes magni, quorum etiam meminit Euſtathius ad Homerum. Iſidorus lib.* xx. *Orig. cap.* vi. *meminit* Siculæ *vaſis.* Lagena & ſitula Græca nomina ſunt inflexa ex parte vt fierent Latina. Illi enim λάγυνος, nos lagenam: illi ſicile, nos ſitulam dicimus. *Papias Vocabuliſta:* Sicula vas aptum ad vinum vel aquam, à Græco tractum, id eſt ſicla. *Et ne vitium hic in orthographia ſuſpiceris, legendumque ſitula, in alio poſt litterarum ord*[illegible] ſitulam *ponit.*

Clinicvs. *Vita P*[illegible] *capite* v. *& Paula capite* iv. *Capitur* [illegible] *pro ægro, qui lecto decumbit, nec ſe mouere poteſt. Plinius lib.* xxv. *cap.* v. Medetur ita morbis comitialibus, vt diximus, vel igni, melancholicis, ſtomachicis, ſpaſticis, clinicis. *Sic paralyticum Ioannis* v. *Cyprianus* clinicum *vocat epiſt.* lxxvi. Ego enim, qui clinicum de Euangelio noui.

Erant & clinici, *medici, qui lectulis ægrorum aſſidebant, quò alludit Martialis lib.* 1. *epigr.* xxxi. *vbi Raderum noſtrum de hoc medicorum genere vide.*

Clinici *quoque tempore Cypriani dicebantur, qui morti proximi in lecto baptizabantur. Cyprianus epiſtolâ* lxxvi. Porrò autem quòd quidam eos ſalutari aquâ, & fide legitimâ Chriſti gratiam conſecutos, non Chriſtianos, ſed clinicos vocant.

Colobivm. *Vita Pachomij cap.* xiv. Lebiton autem linea veſtis erat, inſtar colobij. *Ruffinus hic libro* ii. *c.* iii. quibus vſus eſt induti colobijs, quaſi ſaccis lineis. *Gloſſarium Camberonenſe manuſcriptum:* Colobium, veſtis cucullæ ſimilis, niſi quòd cucullu caret. *Papias Vocabuliſta.* Colobium genus veſtis dictum, quia longum eſt, & ſine manicis. hoc antiqui vtebantur. ſed quia nuditas brachiorum culpabatur, vſus colobiorum in dalmaticas eſt mutatus. *Exiſtimo Colobium dictum a* κολοβόω, *quod mutilum eſſet videlicet manicis. Nicetas Theſauri orthodoxi lib.* 1. *cap.* xxxix. *agens de Scribis Iudæorum.* Dalmatica, quæ nunc colobia dicuntur, purpuraque prætexuntur, induti, phylacteria ſua oſtentabant, breues nimirum chartulas, quibus inſcripta lex erat, quas illi pretioſis faſcijs ornatas, auroque diſtinctas, tamquam Iudæorum magiſtri, deferebant. *Etiam colobiis monachorum ſignum erat intertextum è purpurâ. Vide Dorotheum Doctrinâ* 1. *Habes etiam* colobium purpuratum, *apud Anaſtaſium in Eutychiano.*

Conternatio. *Vita S. Paulæ cap.* ix. Segor vitulam conternantem, *id eſt trimam, Iſaiæ* xv. *Papias:* Conternans, vitula tertium agens annum. *Vocabularium Gerardi de Schueren:* Conternans, **die in ſijnen derden iaer is.** *Vide hanc lectionem accuratè explicatam apud noſtrum Gabrielem Aluarez in Iſaiam. Rarius vocabulum eo ſignificatu. Diu ibi lectum* conſternantem. *Vtraque lectio eſt in Gloſſario MS. Camberonenſi.* Conternare vel conternare eſt tremere. Vnde & Segor vitula conternans à Prophetâ dicitur: Vitvla, quia parua; conternans, quia per tremorem terræ ſæpè ſubruta. Consternans, repellens, vel cadens. Consternatio dicitur ſubita concitatio ex aliquo metu, à ſternutando dicta. Vnde & alij prædictam Segor non conternantem ſed consternantem dicunt, quaſi ad hoſtilem aduentum repentino timore turbandam. *Aliud eſt* Conternatio *Hygino De limit. conſtit. videlicet ternorum comparatio:* Quod ſi illis permiſſum fuerit, vt inter conuenientes conternentur, conternati ſortiri debebunt, qui tres primam centuriæ ſortem accipere debeant. Conternationum factarum ſingula ſortibus nomina inſcribemus.

Continentia in matrimonio. *Frequens eo meliore auo. Et quidem perpetuæ continentiæ exempla habes hic in Indice, Ammonius cum vxore, Anaſtaſij*

ſtaſij & Theognia, Euchariſtij & Maria, Magna cum marito, Olympia cum Nebridio, cuiuſdam anonymo, qui poſtea presbyter creatus eſt, cum vxore, quibus adde, Pelagij, poſt Laodiceniſis epiſcopi, cum vxore, apud Theodoret. l. IV. Hiſt. Eccl. c. XII. Iuliani & Baſiliſſa apud Metaphraſten IX. Ian. Zacharia calcearij cum Mariâ vxore, vt habes in Græcorum Menæis XVII. Nouembris: Cæcilia cum Valeriano nobili Romano XXII. Nouembris apud Surium: duorum Amantium apud Gregorium Turonenſem, De glor. Confeſſ. cap. XXXIII. Cononis Iſaurici cum Mariâ coniuge in Menæis V. Martij Eduardi Angliæ Regis cum coniuge Edithâ: Henrici Imp. Auguſti cum Cunegunde vxore, vt habet Surius III. Martij: Elzearij comitis Arriani, & Dalphina XXVII. Septemb. apud Surium cap. XXXII. Edelfride cum duobus regibus Angliæ, apud Bedam lib. IV. Hiſt. Angliæ cap. XXIII. Boleſlai Pudici Poloniæ regis cum Cunegunde. Aliorum aliquot ſimilia exempla vide apud Caniſium noſtrum lib. II. De Mariâ Virgine cap. XI.

Temporaria continentia caſtimoniam poſt ſuſceptos liberos coluêre Antigonus & Euphraxia, Protocomes cum vxore annis XXX. Pinianus cum Melaniâ iuniore, quam Indice Vitarum Patrum vide, quibus addi poſſunt Andronice & Druſiana apud Abdiam libro V. in Actis S. Ioannis Euangeliſtæ: Andronici & Athanaſiæ coniugum anachoretarum, vt habent Menæa IX. Octobris cum Martyrologio Romano, & Metaphraſtes XXVII. Februarij.

Vide etiam aliquot continentiæ in matrimonio exempla apud Ioannem Nyder Formicarij lib. I. cap. V. & ibi Scholiaſten Georgium Colueneriium.

His annumerandi non videntur Macarius Romanus cum ſuâ ſponsâ in Vitis Patrum, S. Alexius cum puellâ Regij ſanguinis, apud Surium XVII. Iulij, Pharaildis cum Guidone viro nobiliſſimo, quòd conſenſus mutuus defuerit.

COPADIVM. Pelagius lib. V. libello IV. num. 63. Et accipiens Archiepiſcopus vnum copadium, dedit iuuata ſe recumbenti. Papias: Copadium particula carnis, quod Græci copium dicunt.

CORONA MARTYRVM. Frequens corona & coronari de martyrio Vita Antonij cap. XXIII. Epiſcopo Petro iam ob martyrij gloriam coronato. Vita Malchi in Prologo: Per quos Chriſti Eccleſia nata ſit & adulta, perſecutionibus creuerit, martyrijs coronata ſit. Vita Paulæ cap. XXVII. Mater tua longo martyrio coronata eſt. Vita Pachomij in Prologo: Simul cum Petro Alexandrinæ ciuitatis epiſcopo, perpetuas coronas & immortalia præmia ſunt adepti. Martyrologium Romanum I. Ianuarij: Ibidem viâ Appiâ coronæ SS militum triginta martyrum ſub Diocletiano Imp. & paſſim apud Eccleſiaſticos ſcriptores.

CORONA REDIMIRI. Erat ſolemne olim tam ſponſum quam ſponſam coronâ redimiri. Palladius c. VIII. de Ammone ſponſo: Viſum eſt ei & coronâ redimiri, & ſedere in thalamo. ἐδόξεν καὶ στεφανῶσαι. Tertullianus De coronâ militis cap. XIII. Coronant & nuptiæ ſponſos; & ideò non nubimus ethnicis, ne nos ad idololatriam ducant, à quâ apud illos nuptiæ incipiunt. Ita quidem obſeruatum fuit in primitiuâ Eccleſiâ, cùm periculum eſſet idololatriæ, quòd coronæ alicui deo profano ſacræ ſunt. Poſtea ſemoto periculo etiam mos hic apud Chriſtianos inualuit, vt hic vides. Claudianus de nuptijs Honorij:

Tu feſtas Hymenæe faces, tu Gratia flores
Elige, tu geminas Concordia necte coronas.

Idem exhortans Stiliconem ad nuptias ait:
Solitas galeâ fulgere comas
Stilico molli necte coronâ.

Vide plura apud Carolum Paſchalium De coronis.

CRVX E COLLO GESTATA. Leontius in Vitâ S. Ioannis Eleemoſynarij de Zachariâ eius diſcipulo c. I. Abſtulit à ſe quam ferebat crucem argenteam, & dat ei. Crucem è collo geſtauit Procopius ſeu Neanias Martyr tempore Diocletiani, vt teſtatur Nicephorus lib. VII. cap. XV. & Concilium Nicænum Act. IV. & Metaphraſtes apud Surium VIII. Iulij. Ita & Oreſtes miles Chriſtianus, vt habetur in Vitâ S. Euſtratij martyris & ſociorum XIII. Decembris apud eumdem Surium. Vide plura exempla apud Gretzerum noſtrum de Cruce lib. I. cap. LXXVIII. & lib. II. cap. XXVII. Item lib. II. c. XXXIV. de Encolpio Epiſcoporum, qui cruciculam auream è collo geſtant.

CVBA. Vita Pauli primi eremitæ cap. V. vbi in Notatione vide & cubam & gubam dici poſſe. Sic apud Theodoretum Philothei lib. XII. cap. XIII. Macedonius Gubba dictus, quod ſtaret in foſſâ profundâ. Id autem nomen, inquit, ſi ex linguâ Syriacâ in Græcam transferatur, ſignificat λάκκον, id eſt, lacum.

Aliud Cuba vel Cumba Feſto. Cubam Sabini vocant eam, quam militares lecticam. vnde videtur deriuatum eſſe cubiculum. In Gloſſis Iſidori eſt, Cumba, cuneus ripa. Gloſſarium Camberonenſe manuſcriptum Cuba, extrema pars nauis, dicta eò quòd incubet aquis. Cumba verò dicitur lectica à cubando. In iiſdem, Gumba, cuneus.

Inuenitur & Cubella apud poſtremiſſimos ſcriptores, pro linere, in quo paſta formari ſolet. Niderus in Formicario.

CVRARE, id eſt, ἐνταφιάζειν, curare funus, lauare, vngere, condire aromatibus, & cetera præſtare, quæ requiruntur ante ſepulturam. Palladius cap. X. Quem cùm ego curaſſem, & linteis ſanctis corpus inuoluiſſem, & depoſuiſſem. Ὃν ἐνταφιάσαντος ἐμοῦ, καὶ ἐνειλήσαντος τὸ σῶμα τῇ ἁγίᾳ σινδόνι, καὶ ἀποθεμένου. Hermeias verterat: Quem cùm ego ſepeliſſem, & linteis, &c. Nempe ἐνταφιάζειν, curare funus, credidit idem eſſe quod θάπτειν, ſepelire. Atqui non poterat ſepeliri corpus antequam inuolueretur. Rectus ordo curare, lauare & vngere corpus, linteis inuoluere, & deponere, ſeu ſepelire. Proprium verbum huic rei funebri curare Latinis, vti Græcis ἐνταφιάζειν.

Quod Gen. L. v. 2. eſt, Præcepitque (Ioſeph) ſeruis ſuis medicis, vt aromatibus condirent patrem; LXX. habent. Καὶ προσέταξεν Ἰωσὴφ τοῖς παισὶν αὐτοῦ τοῖς ἐνταφιασταῖς, ἐνταφιάσαι τὸν πατέρα αὐτοῦ. Et præcepit Ioſeph ſeruis ſuis ſuneratoribus, funerare patrem ſuum: ibi olim erat ſepultoribus. Auguſtinus in Locut. Sepultoribus. Non inuenit lingua Latina, quemadmodum appellaret ἐνταφιαστάς. Non enim ipſi ſepeliunt, id eſt, terræ mandant corpora mortuorum, quod non eſt Græcè ἐνταφιάσαι, ſed θάψαι. Illi ergo ἐνταφιασταὶ id agunt, quod exhibetur corporibus humandis, vel condiendo, vel ſiccando, vel inuoluendo, & alligando: in quo opere maximè Ægyptiorum cura præcellit. Quòd ergo dicit, etiam ſepelierunt, curauerunt intelligere debemus.

Idem Tractatu priore De reſurrectione mortuorum c. XII. Ægyptij diligenter curãt cadauera mortuorum. Pius epiſcopus Romanus (vt creditur) ad Iuſtum Epiſcopum Viennenſem epiſtolâ II. Cura autem ſanctorum Martyrum corpora, ſicut membra Dei, quemadmodum curauerunt Apoſtoli Stephanum. Suetonius Nerone cap. XLIX. Imperauit aquam ſimul & ligna

& ligna conferri curando mox cadaueri. *Spartianus in Hadriano.* Curialle delicias, eoſdemq; ſepeliſſe. *m. ille capiendus, ut de cura depilatoria catamitorum, legatur j.* ſæpè liſſe. *Eginhartus in Vita Caroli Magni:* Corpus more ſolemni lotum & curatum.

CVRIALIS. *Heraclides cap.* VII. Moyſeus ſeruus alicuius curialis erat. *In Palladio cap.* XXII. *eſt* οἰκέτης ὑπῆρχέ τινος πολιτευομένου τινός. *Vetus Palladij Lauſiaca cap.* XIV. Moyſes ſeruus cuiuſdam fuit curialis. *Innocentius I. epiſt.* II. *ad Victr. ciuem Rotomag. Epiſcopum cap.* XI. Frequenter quidam ex fratribus noſtris, curiales vel quibuſlibet publicis functionibus occupatos, clericos facere contendunt. *Sunt Curiales, qui curijs adſcripti erant. Gloſſæ:* Curialis, *βουλευτής, Curialis.*

CYPHONISMVS. *Sunt qui cyphoniſmum velint deſcribi a S. Hieronymo in Vita S. Pauli primi eremitæ cap.* II. Martyrem iuſſit melle perungi, & ſub ardentiſſimo ſole, religatis poſt tergum manibus, reſupinari: ſcilicet vt muſcarum aculeis cederet. *vide Gallonium De tormentis cap.* I.

DÆMONVM PRÆDICTIO. *Rectè de eâ ratiocinatur S. Antonius, vt habetur Vitæ eius cap.* XVII. *Auguſtinus vero tomo* III. *lib.* II. *De Gen. ad litteram, c.* XVII *ita eâ de re diſſerit:* Quibus quædam vera de temporalibus rebus noſſe permittitur, partim quia ſubtilioris ſenſus acumine, partim quia corporibus ſubtilioribus vigent, partim experientiâ callidiore, propter tam magnam longitudinem vitæ, partim ſanctis Angelis, quod ipſi ab omnipotente Deo diſcunt, etiam iuſſu eius ſibi reuelantibus, qui merita humana occultiſſimæ iuſtitiæ ſinceritati diſtribuit. Aliquando autem ijdem nefandi ſpiritus etiam, quæ ipſi facturi ſunt, velut diuinando prædicunt. Quapropter bono Chriſtiano ſiue mathematici, ſiue quilibet impiè diuinantium, maximè dicentes vera cauendi ſunt, ne conſortio dæmoniorum animam deceptam pacto quodam ſocietatis irretiant.

Idem tomo III. *lib.* XII *De Geneſi ad litt. c.* XVII. Ceterùm alicubi longè iam facta quòd nuntiant, quæ poſt aliquot dies vera eſſe firmentur, non eſt mirandum. Poſſunt enim hoc efficere, non ſolùm acrimoniâ cernendi etiam corporali incomparabiliter præſtantiore quàm noſtra eſt, ſed etiam ipſorum corporum longè vtique ſubtiliorum mirâ velocitate. Comperimus etiam in domo conſtitutum patientem ſpiritum immundum, dicere ſolere, quando ad eum venire cœpiſſet ex duodecim millibus preſbyter, & per omnia loca itineris vbi eſſet, & quàm propinquaret, & quando ingrederetur, & fundum, & domum, & cubiculum, donec in conſpectu eius aſtaret. Quæ omnia etſi non oculis patiens ille cernebat; tamẽ niſi aliquo modo cerneret, non tam veraciter enuntiaret. Erat autem ille febriens, & tamquam in phreneſi iſta dicebat.

Idem tomo III. *lib. De diuin. dæmonum cap.* IV. *& v. præclarè eâ de re inquirit.*

Idem lib. II. *De ciu. Dei cap.* XXIV. *de ſeruo Lucij Pontij per dæmonem vaticinantis:* Adiecit arſurum eſſe Capitolium. Hoc cùm dixiſſet, continuò egreſſus è caſtris, poſterâ die concitatior reuerſus eſt, & Capitolium arſiſſe clamauit. Arſerat autem reuerâ Capitolium. Quod quidem dæmoni & præuidere facile fuit, & celerrimè nuntiare. *Sic lib.* VIII. *cap.* XXIII. *docet vnde Hermes Triſmegiſtus ſcire potuerit ſuperſtitiones Ægyptiacas auferendas. Et l.* IX. *cap.* XXII. *diſtinguit inter ſcientiam dæmonum & Angelorum, quòd Angeli certius temporalia* & mutabilia illa nouerint, quia eorum principales cauſſas in Verbo Dei conſpiciunt, per quod factus eſt mundus: quibus cauſſis quædam probantur, quædam reprobantur, cuncta ordinantur. Dæmones autem non æternas temporum cauſſas, & quodammodò cardinales in Dei ſapientiâ contemplantur, ſed quorumdam ſignorum nobis occultorum maiori experientia multò plura quàm homines futura proſpiciunt, diſpoſitiones quoque ſuas aliquando prænuntiant. Denique ſæpe illi, numquam illi omnino falluntur.

DÆMONVM EXSVFFLATIO. *Nihil frequentius in Sanctorum geſtis* dæmonum exſufflatione, inſufflatione, inſputatione.

De exſufflatione, habes in Vitâ Pachomij capite decimoſeptimo: Qui ſigno Crucis frontem ſuam municus exſufflauit in eum, moxque fugatus eſt. *& capite* XLVIII. Et exſufflans in eum dixit. *Irenæus libro primo, capite nono:* Iam vero quædam ex fideliſſimis mulieribus, quæ habent timorem Dei, & non ſunt ſeducibiles, quas ſimiliter vt reliquas affectauit ſeducere, iubens eas prophetare, exſufflantes & anathematizantes eum ſeparauerunt ſe ab eiuſmodi inſano. *Quod hic eſt* exſufflantes, *Græcè apud Epiphanium hæreſi* XXXIV. *eſt* καταφυσήσασαι. *Tertullianus De idololatria cap.* XI. Quo ore Chriſtianus thurarius ſi per templa tranſibit, quo ore fumantes aras deſpuet, & exſufflabit, quibus ipſe proſpexit? *Seuerus Sulpicius libro* III. *De virtutibus S. Martini:* Vidit poſt tergũ ipſius dæmonem miræ magnitudinis aſſidentem, quem eminus (vt verbo, quia ita neceſſe eſt, parum Latino vtamur) exſufflans, Auitianus ſe exſufflari exiſtimans, Quid me, inquit, ſancte ſic adſpicis? Tum Martinus: Non te, inquit, ſed eum, qui ceruici tuæ teter incubuit. *Sic dæmoniorum exſufflatio inter cerimonias Baptiſmi apud Dionyſium Areopagitam Hierarchiæ Eccleſ. cap.* II. *& paſſim apud alios Eccleſiaſticos ſcriptores: quo reſpicit D. Auguſtinus tract.* XI. *in Ioannem agens aduerſus Donatiſtas rebaptizatores, qui ſemel rite baptizatum exſufflabant, atque ita Chriſtum potiùs quam dæmonem exſufflabant:* Aduerſus exſufflatores Chriſti: aduerſus blaſphematores Baptiſmi. *Item:* Quando vident Chriſtum à quo liberati ſunt, exſufflari in Chriſtianis? *quem locum non rectè percepit Deſiderius Heraldus Notis ad Minutium Felicem.*

De inſufflatione Prudentius in Agone Romani, Hymn. XIV. *v.* 919.

Ingreſſus ille, vt hos paratus perſpicit,
Inſufflat, ipſos ceu videret dæmones.

Palladius in Vitâ S. Ioannis Chryſoſtomi: Dæmones credentium vnâ inſufflatione ligantur.

Exſufflatio *hæc dæmonum &* inſufflatio *ſæpè fiebat cum deſputatione. Vita Antonij cap.* XX. At ego ſputaculum maximum in os eius ingeminans, totum me in eum Chriſti nomine armatus ingeſſi. *vnde* deſpuere *&* exſufflare *ſubinde coniunguntur. Tertullianus De idololatriá cap.* X. Quo ore Chriſtianus thurarius ſi per templa tranſibit, quo ore fumantes aras deſpuet, & exſufflabit, quibus ipſe proſpexit? *Idem lib.* II. *ad vxorem cap.* V. Latebiſne tu cùm lectulum, cùm corpuſculum tuum ſignas, cùm aliquid immundum flatu exſpues?

Subinde deſpuere *ſolitariè ponitur. Tertullianus De ſpectac. cap.* XIII. Nec minus templa quàm monumenta deſpuimus. *Minutius Octauio:* Deos

 deſpuunt.

deſpuunt. *Prudentius libro I. contra Symmachum:*

— qui in vrbe

Qui Iouis infectam ſanie non deſpuat aram?

Vnde non mirum Vitæ S. Antonij cap.XX. variam lectionem eſſe, vt ibi monui: cum Euagrius vertit ſputaculum ingeminaui. *vbi in Græco eſt* ἐνέπτυσεν.

DEFENSOR. *Vita Ioannis Eleemoſynarij capite V.* Et volentes adire eum, timore cancellariorum & eccleſiæ defenſorum atque eis adſtantium prohiberentur. *& cap XXIII.* Ceciderunt eum eccleſiæ defenſores. *Concilij Chalcedonenſis can.* II. *qui Græce dicitur* ἔκδικος *Latinè eſt* defenſor. *& can.* II. XXIII. *habes* ἔκδικον defenſorem *eccleſiæ Conſtantinopolitanæ. In Codice canonum eccleſiæ Africanæ can CXVII. habet eadem* σχολαστικούς, defenſores ſcholaſticos, *id eſt aduocatos. Vt hi erant* defenſores *eccleſiæ, ita alij erant* defenſores *in palatio. Vide Codinum De offic. aulæ Conſtantinopolitanæ.*

DEHABERE. *Rarum verbum, nec facilè obuium. Habes in Appendice in Palladij Lauſiacá ex veteri interpretatione, cap.XIII.* Maximè ſi dehabent & egentiores ſunt. *Præter Hieronymum ibi citatum, vſurpat & Æthicus de Oceani Occidentalis fluminibus, in Tiberi:* Inſula verò, quam facit intra vrbis portum & Oſtiam ciuitaté, tantæ viriditatis amœnitatiſque eſt, vt neque æſtiuis menſibus, neque hiemalibus paſtuiæ admirabiles herbas dehabeat.

DEHONESTAMENTVM. *Vita Antonij cap.XXX.* Tali dehoneſtamento corporis plurimum gloriabatur. *Ex Gellio ſumptum, vt videbis. Etſi rarius verbum, auctoribus tamen aliquot vſurpatum. Saluſtius lib.* I. *Hiſtoriar.* Fuſidius honorum omnium dehoneſtamentum. *Tacitus aliquoties vſurpat. Occurrit & apud Iuſtinum. Seneca de Conſtantiá Sapientis cap.XIX.* Contumelias & verba probroſa, & ignominias, & cetera dehoneſtamenta velut clamorem hoſtium feret. *Gellius lib.* II *cap.XXVII.* Quo ille dehoneſtamento corporis maximè delectabatur. *Arnobius lib.* II. Ad vitiorum dehoneſtamenta traducit. *Trebellius Pollio in Claudio:* Gallus Antipater ancillariorum & hiſtrionum dehoneſtamentum. *Ammianus lib.XXVI.* Ad hoc igitur dehoneſtamentum bonorum omnium ludibrioſè ſublatus. *Gloſſæ:* Dehoneſtamentum, ἀσχημία.

Dictum & inhoneſtamentum. Apuleius Apologiá: Ne quid maculæ aut inhoneſtamenti in me admittam. *Iſidorus libro* II. *Originum, cap.* XXI. *ex C. Gracchi citat:* Pueritia tua adoleſcentiæ tuæ inhoneſtamentum fuit: adoleſcentia ſenectutis dedecoramentum: ſenectus Reip. flagitium.

Sic honeſtamentum *Ennodio lib.* II *epiſt.* I. Nec magiſtro opus ſit ei, quem ſecerunt actuum ſuorum emendationes & honeſtamenta conſpicuum. *Apuleio Apologiá:* Itemque multos philoſophos ab ore honeſtiſſimos memoriæ prodi, qui gratiam corporis morum honeſtamentis ornauerunt.

DIPTYCHVM. *Vita Pelagiæ capite* VII. Statim tranſmiſit diptychum tabularum per eoſdem pueros. *Græcum verbum* diptychum δίπτυχον, *Latinis tamen vſurpatum, ſed ſæpe apud eos deprauatum. Etymologicum:* δίπτυχα, ἃ φασὶ δέλτιον. [illegible] δίπτυξ, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: Diptycha, nomen neutrum. Fit à maſculino δίπτυξ quod fit à verbo πτύσσω, plico. Futuro πτύξω, vnde πτὺξ plica, & cum δὶς duo δίπτυξ, δίπτυχος flectitur, & traducitus ad rectum caſum. & neutrum diptychum. D[illegible] ha facientes, id eſt duplicante[illegible] ruinam, n[illegible] au em dicit [illegible], omentu[illegible] *Aliudis hic E[illegible]ogicum ad ver[illegible] Homeri de quibus p[illegible].*

Diptychum *igitur hic capitur [illegible] placarum ſeu ſoliarum ſeu paginarum, q[illegible] dicat* duplices. *vnde Ouidius lib.* I. *Amorum e[illegible]* I.

Ergo ego vos rebus duplices pro[illegible] c[illegible]oſi,

Auſpicij numerus non erat ipſe boni.

quæ Ioannes Vouuuerius ad lib. [illegible] deinj ep.V. monitis refert ad combinas ſeu diplomata l[illegible].

Sic Martialis l.VII. epigr.LII. triplices *ſe[illegible] à tribus ſoliis:*

Bis Fronti triplices, & dentiſcalpia ſeptem.

& eodem libro, epigr.LXXI

Nec vani triplices, breueſque mappæ.

Idem lib.XIV. epigr.VI.

Tunc triplices noſtros non vilia dona putabis,

Cùm ſe venturam ſcribet amica tibi.

Sic apud eundem Martialem lib.XIV.ep.IV. quintuplices, *ſeu* πεντάπτυχα *habes:*

Cæde iuuencorum domini calet area felix,

Quintuplici cerá cùm datur altus honor.

Duplex autem fuit diptychorum vſus, profanus & ſacer. Profani mentio apud veteres, qui ea muneris loco ſæpe mittebant, maximè in editione munerum. Symmachus in Auctario Epiſtolarum ep.VII. quam fratribus ſcribit: Religioſum atque votiuum eſt, vt à Quæſtoribus cádidatis dona ſollemnia potiſſimis atque amiciſſimis offerantur. In eo numero iure cenſemini. Offero igitur vobis eburneum diptychum, & caniſtellum argenteum librarum duarum filij mei nomine, qui quæſtorium munus exhibuit. *Idem libro* II. *ep.LXXXI. ad Flauianum:* Filius noſter Symmachus peracto munere Candidati, obtuli tibi dona quæſtoria, & ceteras neceſſitates noſtras pari honore participat. Quæſo igitur vt eius nomine diptycha & apophoreta ſuſcipere dignemini. *Idem libro V. ep.LVI. ad Salluſtium:* Ad te diptychum Candidati, & apophoreticum librarum argenti duarum per hominem tuum miſimus, approbare cupientes Editioni noſtræ te animo non defuiſſe. *Idem lib.* IX. *ep.CXX.* Non aſpernabere, vt exiſtimo, diptychi & apophoretici oblationem.

Erant diptycha, *quæ muneris loco mittebantur, ferè eburnea: quod epitheton etſi non ſemper additur, tamen ſubintelligendum videtur. ſic capẽ* diptychum *abſolutè poſitum apud Symmachum lib.* II. *ep.LXXXI. Nam ſubdit, quaſi explicans:* Ceteros quoque amicos eburneis pugillaribus & caniſtellis argenteis honoraui.

Cum eadem Principi mittebantur, auratæ ſolita. Symmachus lib. II. *ep.LXXXI.* Præterea domino & Principi noſtro ad referendam largitati eius ſodalem magis quàm parem gratiam, auro circundatum diptychum miſi.

Prohibitum poſt, ne minor conſulem magiſtratu diptycha ex ebore & ſportulas aureas daret. L. I. *De expenſ. ludor. C. Theodoſ. ita conſtituunt Impp. Valentinianus, Theodoſius, & Arcadius Augg.* Illud etiam conſtitutione ſolidamus, vt, exceptis Conſulibus ordinarijs, nulli prorſus alteri auream ſportulam, diptycha ex ebore dandi facultas ſit, cùm publica celebrantur officia. Sit ſportulis nummus argenteus, alia materia diptychis. *Vnde Claudianus lib.* III. *de laude Stiliconis conſulis ab eo ſparſas in populum eboreas tabellas canit:*

Tum virides pardos, & cetera colligit Auſtri

Prodigia,

Prodigia, in [illegible] que ſimul Latonia dentes,
Qui ſecti ferro in tabulas, auroque micantes,
Inſcripti rutilum cælato conſule nomen
Per proceres & vulgus eunt. ſtupor omnibus Indis
Plurimus; ereptis elephas inglorius errat
Dentibus.

Cur diptycha *ſeu pugillares tabulæ in editione munerum dono miſſa fuerint, equidem neſcio. Ludouicus Carrion lib.* II. *Emendat.cap.* VI. *ſuprà exiſtimat ea à Quæſtoribus candidatis offerri ſolita, quod iis ipſis eſſent in vſu frequenti. Sed & Conſules aliique diptycha obtulerunt.*

Videtur diptycha *amantium fuiſſe tabellæ. vnde vetus Commentator ad illud Iuuenalis Satyr.* IX.

——— Et blandæ aſſiduæ, denſæque tabellæ
Sollicitent.

aſcribit. blandis te epiſtolis & diptychis ſollicitet. *Gloſſarium Camberonenſe manuſc.* Diptica, dicuntur tabellæ, quibus corruptores puellis ſuis inſcribunt amorem. *Papias Vocabulariſta:* Diptica tabellæ, quibus corruptores amorem ſuum inſcribunt puellis. *Apud Ouidium quoque lib.* II. *Amorum, eleg.* XV. *habes* tabellas arcanas *ad hanc rem*.

Quod Carrion putat diptycha *vniuerſim fuiſſe plerumque* eburnea, *falli eum exiſtimo. Nec enim ſimile vero*, diptycha epiſtolica, *quæ vulgo epiſtolæ loco ſibi mutuò mittebant, quibuſque arcana ſua declarabant, fuiſſe eburnea; ſed potius lignea, cerâ obducta. vnde Ouidius ſupra amicæ ſuæ* duplices, *ſeu* diptycha, *quibus noctem negauerat, execrans ait:*

Quid precer iratus? niſi vos carioſa ſenectus
Rodat, & immundo cera ſit alba ſitu.

vnde colligitur lignea *fuiſſe. Et eodem lib.* I. *eleg.* XI. *quæ priorem præcedit de tabellis ſuis amatoriis, ait:*

Subſcribam. Veneri fidas ſibi Naſo tabellas
Dedicat. at nuper vile fuiſtis acer.

Alia erant ſacra diptycha, *quorum vſus erat in Eccleſiâ Catholicâ, à communi in priuatam notionem deflexa.*

Erant igitur hæc ſacra diptycha, *duplices tabulæ, quarum vnâ parte inſcribebantur nomina epiſcoporum piè defunctorum, alterâ verò viuorum.*

Et quidem quod mortuos ſpectat, earum tabularum, quæ ἱεραὶ δίπτυχαι *ibi vocantur, mentio eſt apud Dionyſium Areopagitam Eccleſ. Hierarch.cap.* III. *vbi agitur de myſterio Synaxeos ſiue Communionis:* Καὶ ἀσπασαμένων ἀλλήλους ἁπάντων, ἡ μυστικὴ τῶν ἱερῶν δίπτυχων ἀνάῤῥησις ἐπιτελεῖται. *quæ ita vertit Perionius:* Cùm omnes ſe inter ſe ſalutauerunt, myſtica ſanctorum recitatio fit. *Ambroſius Camaldulenſis:* Et cùm ſe mutuò omnes ſalutauerint, myſtica ſanctorum recitatio fit. *Vterque omiſit vertere vocem* δίπτυχων. *Rectius igitur Ioannes Scotus vetus Dionyſii interpres:* Et omnibus ſalutantibus inter ſe inuicem, myſtica ſacrorum voluminum prædicatio perficitur. *Item Ioannes Saracenus:* Et oſculatis ſe inuicem vniuerſis myſtica ſanctarum tabularum prædicatio perficitur. *Rectè ita verterunt, modò per* volumina *&* tabulas *intelligant* diptycha.

Rurſus eodem capite in Theoriâ: Ὁ δὲ θειότατος ἀσπασμὸς ἱερουργεῖται, καὶ τῶν ἁγιογράφων δίπτυχων ἡ μυστικὴ καὶ ὑπερκόσμιος ἀνάῤῥησις. *Perionius:* Diuina autem ſalutatio ſiue oſculum adhibetur, ſanctorumque animorum, qui ſcripti ſunt, myſtica cæleſtiſque prædicatio. *Ambroſius Camaldulenſis:* Porrò ſacratiſſima conſalutatio idcircò celebratur, ſanctorumque deſcripta nomina myſticè & modo ſupramundano prædicantur. *Clarius veteres interpretes. Ioannes Scotus:* Diuiniſſima autem ſalutatio ſanctè agitur, & hagiographorum voluminum myſtica & ſupermundana recitatio. *Ioannes Saracenus*. Diuiniſſimum autem oſculum ſanctè agitur, & hagiographarum tabularum myſtica & ſupermundana enuntiatio.

Iterùm in eiuſdem capitis theoriâ quâ huius rei contemplatio & explicatio continetur. Τῶν δὲ ἱερῶν δίπτυχων μετὰ τὴν εἰρήνην ἀνάῤῥησις, ἀνακηρύττει τοὺς ὁσίως βεβιωκότας, καὶ πρὸς ἐναρέτου ζωῆς τελείωσιν ἀμεταπτώτως ἀφικομένους. *quæ ita vertit Perionius:* Sanctorum autem animorum, quæ poſt pacem adhibetur, prædicatio, eos qui piè ſanctèque vixerunt, atque ad vitæ virtuti conſentaneæ perfectionem peruenerunt, laudibus afficit. *Rurſus hic Perionius* ψυχῶν *legit pro* δίπτυχων. *Ambroſius Camaldulenſis:* Enimuerò ſanctorum poſt pacem illam nominum, prædicatio, eos præconio attollit, qui piè ſanctèque vixerunt, atque ad finem vſque virtutis vitam conſtanter, nuſquam ab eâ deflectendo, tenuerunt. *Clarius Ioannes Scotus.* Sacrarum autem tabularum poſt pacem recitatio, prædicat ſanctè tranſactos, & ad ſtrenuæ vitæ conſummationem immutabiliter aduenientes. *Item Ioannes Saracenus:* Sanctarum autem tabularum poſt pacem prædicatio, prædicat illos qui ſanctè vixerunt, & ad virtutum vitæ perfectionem intranſmutabiliter peruenerunt.

Vt hic habuimus ἱερὰ δίπτυχα, *quæ Maximus & Pachymeres Scholiaſtæ Dionyſii* δίπτυχα *interpretantur; ita* δίπτυχων *diſerta mentio in epiſtolâ Ægyptiorum epiſcoporum ad Anatolium Conſtantinopolitanum epiſcopum contra Timotheum inuaſorem ſedis Alexandrinæ, quæ habetur parte* III. *Concilii Chalcedonenſis ex Romanâ editione:* Etiam in venerabili diptycho (in quo piæ memoriæ, tranſitum ad cælos habentium epiſcoporum vocabula continentur, quæ tempore ſanctorum myſteriorum ſecundùm ſanctas Regulas releguntur) poſuit ſuum nomen & Dioſcori, qui ſub damnatione anathematis à Deo & vniuerſali Concilio eſſe decretus eſt; & deleuit exinde ſanctæ memoriæ, & ſecundùm Deum viuentis Proterii nomen, regulariter archiepiſcopi conſtituti. *Item in ſextâ Synodo Act.* XIII. Τοὺς πάντας ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ τρεῖς ἄνδρας, τουτέστι Θωμᾶν, Ἰωάννην, καὶ Κωνσταντῖνον ζυμείδομεν ἐν τῇ ἀυτῇ μένειν καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς δίπτυχοις ἀναφέρεσθαι τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν: Hos ſanctæ memoriæ tres viros, id eſt, Thomam, Ioannem, & Conſtantinum præuidimus in identitate manere, atque in ſacris diptychis ſanctarum eccleſiarum recitari. *Theodoretus Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libro* V. *cap.* XXXV. Οὗτος τὸ Ἰωάννου τοῦ πάνυ τῆς προσηγορίας πρῶτος τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς δίπτυχοις ἐνέταξε: Ille (*Alexander Antiochenus epiſcopus*) primus magni Ioannis nomen eccleſiaſticis diptychis inſeruit. *quod etiam habes in Hiſtoriâ Tripart. lib.* X. *cap.* XXV. *& apud Georgium Alexandrinum in Vitâ Chryſoſtomi capite* LXXI. *Iſidorus Trimethenſis epiſcopus in Vitâ Ioannis Chryſoſtomi:* Τὸ ὄνομα Ἰωάννου τοῖς ἱεροῖς ἐγχαράττεσθαι δίπτυχοις: Nomen Ioannis ſacris inſcribe diptychis. *Innocentius Papa ad Arcadium & Eudoxiam apud Georgium Alexandrinum Patriarcham de Vitâ Chryſoſtomi:* Προστάξαι δὲ κελεύσατε, καὶ τὸ ὄνομα Ἰωάννου τοῖς ἱεροῖς ἐγχαραχθῆναι δίπτυχοις: Iubete autē Ioannis nomen ſacris inſcribi diptychis. *Epiſtola Iuſtiniani Imperatoris ad quintam Synodum generalem, quæ eſt Conſtantinopolitana* II. Sicut & eos, qui iniuſtè condemnati ſunt, reuocauerunt poſt mortem, & in ſacris diptychis ſcripſe-

ſcripſerunt. Quod factum eſt & in Ioanne (*Chryſoſtomo*) & in Flauiano religioſæ memoriæ epiſcopis Conſtantinopolitanis. *Citatur can* Sanè xxiv.q.1. *In Sacramentali Gregorij Magni habet Orationem* Super diptycha: Memento etiam Domine famulorum tuorum, qui nos præceſſerunt & dormierũt in ſomno pacis. *Et in Liturgiâ S. Marci:* Ὁ διάκονος τὰ δίπτυχα τῶν κεκοιμημένων: Diaconus legit diptycha defunctorum. *Ad hanc conſuetudinem defunctorum nomina in Miſſâ recitandi alludit Cyprianus epiſtolâ* x. *ad Clerum & presbyteros, qui temerè pacem lapſis dederant:* Offertur nomen eorum. *& epiſtolâ* lxvi. *ad presbyteros, diacones, & plebem Furnitanam:* Neque enim apud altare Dei meretur nominari in ſacerdotum prece, qui ab altari ſacerdotes & miniſtros voluit auocare.

Vt ritè defunctorum epiſcoporum nomina ſacris diptychis *inſcribebantur, ita hæreticorum & ſchiſmaticorum ex iiſdem tollebantur. Iuſtinianus Imperator in Confeſſione rectæ fidei aduerſus tria capitula, ſeu in edicto de fide Catholicâ, quod habetur poſt quintam Synodum:* Ἀμέλει τοίνυν καὶ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς ἐν Μοψουεστίᾳ ἐκκλησίας, ἐν ᾗ λέγεται ἐπίσκοπος γεγονέναι, διὰ τὰς βλασφημίας, δι' ἅσπερ Ἕλλησί τε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Σοδομίταις παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων συνηριθμήθη, ἀπήλειψαν ἐξ ἐκείνου τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας διπτύχων τὴν τούτου προσηγορίαν: Itaque & omnis plenitudo Mopſueſtenæ eccleſiæ, in quâ epiſcopus dicitur fuiſſe, cùm inueniſſet quòd paganis & Iudæis & Sodomitanis à ſanctis Patribus connumeratus eſt, deleuerunt ipſi ex illo tempore è ſacris eccleſiæ diptychis eius nomen. *Iuſtinianus Imperator epiſtolâ ad quintam Synodum quæ habetur ibi Act.* 1. *de Theodoro Mopſueſteno:* Propter iſtas (*blaſphemias*) ſuperioribus temporibus deletum eſt & nomen eius è ſacris diptychis eccleſiæ, cuius fuit epiſcopus. *Diualis ſacra Conſtantini Pogonati ad Domnum Papam Agathonem, quæ præmittitur ſextæ Synodo generali, quæ eſt Conſtantinopolitana* iii. Πολλὴν γὰρ ἔνστασιν ἡμῖν ἐποίησαν ὅ,τε ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος τῶν ἐνταῦθα πατριάρχης, καὶ Μακάριος ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης Θεουπόλεως ἐκβαλεῖν Βιταλιανὸν τὸν μακαριώτατον ἐκ τῶν διπτύχων, φάσκοντες Ὁνώριον ἐν τοῖς διπτύχοις διὰ τὴν τιμὴν Ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης: Multam enim nobis inſtantiam fecerunt tam hic ſanctiſſimus ac beatiſſimus patriarcha, quamque Macarius ſanctiſſimus patriarcha Theopoleos, vt eijceretur Vitalianus beatiſſimus de diptychis, aſſerentes Honorium memorari in diptychis, propter honorem Apoſtolicæ Sedis antiquæ noſtræ Romæ. *Eccleſiaſtica hiſtoria Theodori Lectoris Conſtantinopolitani apud Damaſcenum oratione* iii. *De imaginibus:* Εἰς τοσοῦτον γὰρ ἐλήλυθε τῆς τόλμης, ὥστε καὶ τὰ τῶν ἐκεῖ γενομένων μακαρίων ποιμένων ὀνόματα, τῶν ἱερῶν διπτύχων ἀνεῖλε, καὶ τὰς αὐτῶν εἰκόνας καθεῖλε, κατακαύσας τυραννικῶς. *quæ Franciſcus Zinus Veronenſis ita vertit:* Eò verò prouectus eſt audaciâ, vt beatorum qui illic fuerant epiſcoporum nomina, ſacerdotum geminorum ſuſtulerit, tyrannicéque combuſſerit. *qui non rectè percepit* ἱερῶν διπτύχων, *quod vertit,* ſacerdotum geminorum *cum vertendum ſit* è ſacris diptychis, *vt rectè monuit Iacobus Billius Notis ad eam Orationem. Sic quod ex eadem hiſtoriâ citatur apud Damaſcenum:* Ἀναθεματίσαι τὰς τῶν ἐπισκόπων εἰκόνας, καὶ τῶν ἱερῶν διπτύχων ἀπαλεῖψαι: Epiſcoporum imagines anathemate damnate, & è ſacris diptychis delete. *Ibi rurſus Zinus verterat:* ſacerdotes geminos delete. *Innocentius Papa epiſt. ad Arcadium Imperatorem, apud Georgium Alexandrinum de Vitâ Chryſoſtomi, vt Arſacij etiam mortui memoria eradatur:* Οὗπερ οὐδὲ τὸ ὄνομα ἐγγραφῆναι τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις: cuius ne nomen quidem [illegible] ſacris diptychis cenſeo. *Anaſtaſius in Agathone:* Abſtulerunt de diptychis eccleſiarum nomina patriarcharum, vel de picturis eccleſiæ figuras eorum. *Victor Tunnunenſis in Chronico:* Nomina Proterij & Salafa[illegible]ij de eccleſiaſticis diptychis tollit, & Dioſcori & Æluri, qui Proterium interfecit, ſcribit. *Atque hactenus de mortuorum nominibus quæ diptychis inſcripta.*

Viuorum, qui diptychis inſcribi ſolent, meminit Ioannes Diaconus in Vitâ S. Magni Gregorij lib. iv. *capite* xxiii. Orientales præcipuè retinent hactenus ſedes, vt in ſuis diptychis nullius Pontificis nomen deſcribant, quouſq; ſynodicam ipſius ſuſcipiant: & tamdiu defunctum Pontificem inter viuentes numerent, quamdiu ſucceſſor illius ſuas litteras ſtuduerit deſtinare. *Concilium Chalcedonenſe Act.* xi. Ἐδέξατο γὰρ αὐτὸν, καὶ ἐκοινώνησεν αὐτῷ ὁ μακάριος Πρόκλος, καὶ ἐποίησε συνοδικὰ γράμματα, καὶ εἰς τὰ δίπτυχα αὐτὸν ἔταξεν: Suſcepit enim eum, & cõmunicauit ei beatæ memoriæ Proclus, & fecit ſynodicas litteras, & in diptychis eum poſuit. *Et pleraque priora exempla, quibus poſt mortem quorumdam nomina è diptychis expuncta docetur, ſatis oſtendunt, dum viuerent, diptychis inſcripta fuiſſe. Gregoras lib.* v. Ἐν τῇ ἱερᾷ ὑμνῳδίᾳ τὸν Πάπαν εἰς τὰ δίπτυχα μνημονεύειν ὁμοῦ τοῖς ἑτέροις τέτταρσι πατριάρχαις: In ſacris hymnodiis mentionem faciunt Papæ, cùm oratio ſuper diptycha recitatur, vnà cum aliis quatuor Patriarchis.

Vti viuentium epiſcoporum nomina ſacris diptychis inſerebantur, ita ex iiſdem tollebantur quandoque viuentium nomina. Proclus archiep. Conſtantinopolitanus ad Domnum Antiochenum epiſcopum pro cauſſâ Athanaſij Perrhæ epiſcopi, cuius viuentis nomen è ſacris diptychis eraſum erat, habetur in Concilio Chalcedonenſi Act. xiv. Καὶ τῶν ἱερῶν δέλτων ἐκβαλεῖν τὸ ὄνομα τοῦ ἐπισκοποῦντος. *vbi vetus interpres vertit:* & epiſcopi nomen de ſacris diptychis abſtuliſſe. *Vigilius Papa in damnatione Theodori:* Etiam Alexandrinæ eccleſiæ ſacerdotem fratrem noſtrum Zoilum, cuius nomen vſque ad memoratum diem communicatum vobis fuerat, diptychis eximentes, Apollinarem quemdam peruerſorem, atque eccleſiæ ipſius adulterum vobis ſociaſtis.

Nomina viuentium, quæ ſacris diptychis inſcribebantur, erant ferè epiſcoporum & patriarcharum, vt paſſim patet. Quare neſcio an referendus ſit ad hæc diptycha quæ altari imponebantur, liber viuorum, ſeu ſacra delta, quorum meminit Dionyſius Areopagita Eccleſiaſtica Hierar. c. ii. *quibus nomina illuminatorum & ſuſceptorum inſcribebãtur, quæ* ζώντων δίπτυχα, Viuorum diptycha *vocata eſſe exiſtimat Pachymeres:* Τότε τὴν χεῖρα τῇ κεφαλῇ ἐπιτίθησι, καὶ κελεύει τοῖς ὑπ' αὐτὸν πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις ἐν δέλτοις ἱεραῖς ἀπογράψασθαι τὰ ὀνόματα τοῦ τε προσελθόντος καὶ τοῦ ἀναδόχου. ταῦτα δὲ οἶμαι, εἰσὶ τὰ τῶν ζώντων δίπτυχα: Tunc manum capiti imponit, & preſbyteris ac diaconis ipſi ſubditis, iubet in ſacris deltis nomina ſcribere, tam eius qui ad Baptiſmum venit, quàm ſuſceptoris. Hæc autem, opinor, ſunt viuorum diptycha.

Viuorum & mortuorum ſimul mentionem facit Chryſoſtomus in Liturgiâ: Ὁ διάκονος θυμιᾷ γύρωθεν τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ τὰ δίπτυχα, τῶν τε κεκοιμημένων καὶ ζώντων, ὡς βούλεται, μνημονεύει: Diaconus incenſat in circu-

circuitu ſacram menſam, & diptycha; defunctorum autem & viuorum, vti vult, memoriam facit.

Permanſit huius rei, tam viuos quam mortuos in Miſſa commendandi, conſuetudo in Canone Miſſæ, cum primò viuentium, inde defunctorum mentionem facimus per duplex Memento. *Vide Alcuinum De diu. Offic. cap. De celebratione Miſſæ, & Florum Magiſtrum, qui de hoc* diptychorum *uſu eadem habent.*

Ex dictis colligitur, non ideo diptycha *dicta, quod gemini eſſent libri, vnus viuentium, alter mortuorum, vt exiſtimauit Meurſius in ſuo Gloſſario Græco-barbaro; cùm vnus idemque liber vtrorumque nomina continere potuerit; & ſolus liber viuentium, item ſolus mortuorum, etiam* diptychum *ſint dicta. Dicta igitur* diptycha, *quod liber ille duobus foliis ſeu tabulis conſtaret, vt ſupra dixi. vnde & apud Georgium Alexandrinum cap. XXXI. ſuprà citato pro* διπτύχοις *alia lectio habet* διθύροις, *quod liber hoc duarum quaſi ianuarum ſeu valuarum eſſet, ſeu vt Auſonius loquitur,* bipatens pugillar. *quomodo in Euagrio lib. VI. Eccl. hiſt. cap XX.* διπτύχου οἴκου, *capio de* amphithyro *ſeu* diptycho *opere* Hunico *facto, niſi malis de* veloc*um aliis capere.*

Tale ex ebore diptychum vidiſſe me memini in eccleſiâ S. Lamberti Leodij, cum aliquot Sanctorum & quorumdam epiſcoporum nomina inſcripta ſunt. Videtur ex profano conſulari diptycho, qualia in editione munerum amicis mittere Conſules ſolent, vt ſuprà attigi, in eccleſiaſticum diptychum tranſlatum. Sanè nomen Sauiniani *ſeu* Sabiniani *Conſulis inſcriptum habet, qui Conſul fuit anno Domini* D.V. *continetq; varias figuras quæ profanam militiam ſpectant, cum hac etiam inſcriptione:* COM. DOMEST. EQVIT. *Effigiem diptychi huius hic ſubieciſſem, ſi ad me correcta inſcriptio tranſmiſſa fuiſſet. Alias fortè correctum exprimere dabitur. Et* diptycha *eccleſiarū ferè eburnea fuiſſe, colligere quoque eſt ex Fortunato lib. X. carm. X.*

Nomina veſtra legat patriarchis atq; prophetis,
Cui hodie in templo diptychus edit ebur.

Sanè diptycha olim ex præſtanti materiâ fuiſſe, ita vt capſis includerentur, colligitur ex Ekkehardo Iuniore, cœnobitâ S. Galli, de Caſibus monaſterij S. Galli in Alemanniâ, cap. V. Capella citata fit Oratorium, in quod inuehuntur cruces, & diptychiis capſæ, necnon & penè omnis, præter libros repoſitorios, eccleſiæ theſaurus. *quæ habes Alemannicarum rerum Tomo I. parte I. vbi Goldaſtus Scholiaſtes per* diptycha *intelligit libros anniuerſarios, in quibus eorum nomina perſcripta, qui pro ſuæ aliquid animæ remedio monachis & clericis legaſſent: cuſtodiæ quorum capſa iſta parata. Dubito an diptycha illa commemoratiua mortualia apud monachos ita ornari ſint ſolita, vt inter theſauros numerari poſſint. Potius per* diptycha *eo loco intellexerim diptycha ſanctorum, vel librum Euangeliorum, vel ſimiles, quorum coopertorium diptychum, ſeu extrema tabula egregiè ornari ſolent, auro, argento, figuris, & in Proceſſione circumgeſtari.*

Originem huius rei, nomina videlicet ſanctorum martyrum, Imperatorum, Pontificum ſummorum, & aliorum fide ac meritis excellentium virorum ſacris diptychis inferendi, & inter hymnodias recitandi, Iſaacus Caſaubonus Animaduerſionibus ad Athenæi librum VI. cap. XIV. acceptam refert gentilitati Romanæ, qui eorum nomina, quos eximio honore vellent decorare, Saliari carmini canenda decernebant. Ita Germanico, inquit, mortuo hic honos inter alios tributus, auctore Tacito libro II. & M. quoque Antoninus Philoſophus mortuo filio V[illegible] *nomen eius Saliari carmini inſeri iuſſit teſte Spartiano. Iam olim id Romæ inſtitutum, vt conſtat, quæ de Mamurio Veturio & Lucia Volumnia ſcribunt Varro, Ouidius,* [illegible]*ius, Plutarchus, & alij. Vetus quoque, inquit, Eccleſia Chr*[illegible] *ad hunc vt videtur, morem ad pium vſum traduxit. qua de re, addit, dicemus multa alibi, ſi vitam Deus produxerit, ſcitu digna, nec protrita.*

Quam vellem Caſaubono mentem meliorem fuiſſe, ne ab Ethnicis ſacra noſtra arceſſeret, quam à veteris Teſtamenti eccleſia! ne Patres Ethnicorum magis ritium, quam ſacræ legis gnaros obſeruantesque faceret. Meminiſſet apud magnum Dionyſium, quem meritò veterem Patrem aſſerit & æſtimat, eſſe: Σχότει γὰρ, ὅτι καὶ μνημονεύων ἱεροῖς διαπτύχοις, τῆς θείας μνήμης ἀνθρωπικῶς ἐν τῷ τῆς μνημονικῆς φαντασίας δυναμένης, ἀλλ' ὡς ἄν τις εἴποι θεοπρεπῶς, κατὰ τὴν ἐν Θεῷ τῶν τετελεσμένων θεοειδῶν τιμίαν καὶ ἀμετάστατον γνῶσιν. Ἔγνω γὰρ, ἦ τὰ λόγια, τοὺς ὄντας αὐτοῦ. καὶ, Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ. τὸν θάνατον τῶν ὁσίων ἀντὶ τῆς ἐν ὁσιότητι τελειώσεως εἰρημένου: Sed animaduerte eos in ſacris etiam memoriis ineſſe, non quòd more hominum diuina memoria in eâ parte memoriæ, quæ viſa recipit, ineſſe declaretur, ſed vt aliquis dicat pro Dei dignitate, pretioſam immutabilemque in Deo eorum, qui diuinam ſpeciem perfectè prætulerunt, ſcientiam ſignificat. Nouit enim, inquit Scriptura diuina, qui ſunt eius. Et, Pretioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum eius. morte ſanctorum dictâ, pro perfectione in ſanctitate. *Meminiſſet ab Eccleſiaſtico dictum cap* XLIV. Laudemus viros glorioſos, & patres noſtros in generatione ſuâ. *qui ibi & ſequentibus capitibus catalogum virorum iuſtorum texit. Non huc potius, quam ad Saliaria carmina reſpexit vetus Eccleſia?* 2. Tim. 2. Pſal. 115.

Quin, vt notat Brouuerus noſter ad Fortunatum, in Diptychis *librorū vita quamdam ideam adumbraſſe maiores videntur. Vt enim in horum albo nonnulli inſcripti, qui non perennis, ſed breui iuſtitiæ laude commendati; alij qui certo & immutabili Numinis decreto in ſortem Sanctorum cooptati: ita diptychis eorum quoq; nomina irrepſiſſe meminimus, quorum ad tempus ſimulata virtus id non meruerat; aliorum verò firmiùs inſediſſe, quorum conſtans extitit, & illibata fides & morum integritas. Vſus itaque finiſque diptychorum fuit in ſacris, tum memoriæ Sanctorum retinendæ, tum pacis eccleſiaſticæ & communionis ſanciendæ: cùm dignos cælo ac ſempiternâ memoriâ viros reciperent, indignos verò reſpuerent & excuterent. hactenus Brouuerus.*

De diptychis ſacris commentariolum olim ſcripſit Ioannes Baptiſta Cardona epiſcopus Dertoſanus, rogatu Gabrielis Cardinalis Paleotti, quem cum aliis eius commentariolis impreſſit Philippus Mey Tarracone anno M.D.XXCVII. *De iiſdem etiam quædam habet Ioannes Stephanus Durantius de Ritibus Eccleſiæ cap.* XLIII. *qui litteras Innocentij Papæ & Arcadij Imp. quas ſuprà habes, non rite contrario modo citat. De iiſdem etiam agit frater Angelus Rocca Camers ad librum Sacramentorum D. Gregorij.*

Habuimus hactenus diptycha *pro ſacris tabulis mortualibus, quæ duplices, ſeu duorum foliorum, erant. Eo reſpectu Auguſtinus tomo* VI. *libro* XV. *contra Fauſtum Manichæum cap.* IV. *tabulas Moyſis lapideas vocat* diptychium. Nam in illo diptychio lapideo, iam tu non corde lapideo intelligis, quid dum illa populo congruebat. *Item epiſtol. S. Petri, ex*

qua quidam eius erat: Lege ſanè etiam illud diptychium, ne timeas, plane ſponſi tui eſt. *Item:* Ex hoc diptycho repelis adulterum. *Item:* Noli ergo recordari de diptychio, quo tibi ſcripta omnia, quæ nunc agnoſceres, mittebantur. *Item.* Hoc ergo diptychium ille præmiſit, qui tibi hæc duo præcepta veniens commendauit. *Item:* O pudicum diptychium, in quo vetere figurâ ille dilector & dominus tuus prænuntiauit tibi canticum nouum, in decachordo pſalterio. *Item:* O diptychium coniugale, quod non ſine cauſâ odit adultera. *Ita etiam ſcripſit Iſidorus lib. De vocatione Gentium c.* XIV. Et non quidem foris in lapideis diptychis, ſed intrinſecus in tabulis cordis.

Hoc modo à Prudentio librum ſuum, qui titulos hiſtoriarum veteris & noui Teſtamenti continet, Diptychon *quidam inſcriptum volunt. Quod ad Prudentium cum bono Deo aliquando examinabimus.*

Aliud eſt diptychum *apud Homerum Iliad.* α *&* ξ, *videlicet duplex membrana ſeu tunica omenti, vt inſinuat ſupra citatum Etymologicum. quo etiam Suidam exiſtimo reſpicere:* Δίπτυχα, δύο πτυχὰς ἔχοντα, εἰ τὸ μὲν ὑποστρώσας, τὸ δὲ ἕτερον ἐπιβάλλειν. *quæ Cuiacius Obſeruat. lib.* IV. *cap.* XXVII. *Carrion ſupra, & Dionyſius Gothofredus ad lib.* I. *Cod. De ſummâ Trin. & fid. Cathol. tit.* I. *L.* VII. *§.* V, *de diptychis tabellis intelligunt & citant. ſed textus apud Suidam deprauatus eſt & mutilus. & intelligenda verba illa de duabus omenti tunicis. Locus integrior exſtat apud Heſychium:* Δίπτυχα· δύο ἐπιβολὰς ἔχοντα, ὁ διπλοῦν, ὥστε τῷ μὲν ὑποστρῶσαι τὸ ὀπτώμενον, τῷ δὲ ἐπικαλύψαι: Diptycha, ſic dicta, quòd duas commiſſuras habeant, ſeu duplex operimentum, ſic vt pars vna omento ſubſternatur, altera eidem ſuperiiciatur. *De duabus omenti tunicis vide Ioannem Gorræum in Definitionibus Medicis, verbo* Ἐπίπλοον *ſeu* ὀπτώμενον.

Aliud quoque diptychium *oſtrei, id eſt, duplex oſtrei teſta, quâ ſe includit. Ambroſius lib.* V. *Hexaemeri cap.* VIII. *agens de cancro inſidiante oſtreo:* Explorat ſi quando oſtreum remotis in locis ab omni vento contra ſolis radios diptychum illud ſuum aperiat, & reſeret clauſtra teſtarum.

DROMADES *vel* DROMEDAS. *Vita Hilarionis cap.* XXV. qui locatis dromadibus camelis. *Vita Malchi cap.* X. Vidimuſque camelos quos ob nimiam velocitatem dromedarios vocant. *Gloſſarium Camberonenſe manuſcriptum:* Dromedus, & dromas, & dromedarius, idem. animal eſt minus camelo, ſed velocius atque currentius. vnde & dromones vocantur longæ quædam naues veloces. *Idem:* Dromedarij etiam dicuntur dromadum ductores. *De velocitate camelorum Ariſtoteles libro* IX. *Hiſtor. animalium c.* I. Θέουσι δὲ θᾶττον τῶν Νισαίων ἵππων πολύ, ἐὰν θέωσι, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ὀρέγματος: Currunt cameli celeriùs quàm equi Niſæi, propter laxiorem ſui gradus glomerationem.

ECVLEVS. *Hieronymus in Vitâ S. Pauli primi eremitæ cap.* II. Inter eculeos laminaſque victorem. *De eculeo varij varia ſenſère & ſcripſere. Nunc quidem huic tractationi ſuperſedebo, cùm obiter tantùm hic eius mentio fiat, auctores aliquot, qui de eo tractarunt, aſſignaſſe contentus. Vide imprimis Baronium Notationibus ad Martyrologium Romanum* XXII. *Ianuar., Antonium Gallonium libro De ſanctorum Martyrum cruciatibus capite* III. *& Hieronymus Mag. libellum poſthumum ſingularem De eculeo.*

ENEVS. *Rarum Latinis vſurpatum vocabulum, nec memini legere præterquam in Vitis Patrum in quibus tamen deprauatum erat in æneus vel ... cus proprium nomen. Vita Abrahæ cap.* V. Et nimio ſtupore perculſi quaſi enei quidam effecti ſunt. *Heraclides Paradiſi cap.* XV. Sed velut eneos reuertens de publico. *Heſychius:* Ἐνεός, ἐκπεπληγμένος. Enneus, obſtupefactus. *Idem:* Ἐνεός, νωχελής, μωρὸς, κωφὸς, βαρὺς, μωρὸς, ὁ μὴ ἀκούων, μηδὲ λαλῶν: Eneus, tardus, ſuſpenſus animo, ſurdus, modicus, ſtultus, qui neque audit, neque loquitur. *Idem:* Ἐνεοί, ἄφωνοι. Enei, muti. *Suidas:* Ἐννεός, ἄφωνος, κωφὸς, ἐξεστηκὼς, νωθὴς, νωχελὴς, μωρός: Enneus, ſine voce, ſurdus, mente commotus, edentulus, tardus, animo ſuſpenſus.

ENNATON. *Pelagius libello* XI. *n.* II. Dixit abbas Theodorus de Ennato. *Ioannes Moſchus cap.* CLXXXIV. Eramus in Nono Alexandriæ. Ὄντες ἡμεῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐν τῷ Ἐννάτῳ. *Corrige huic eiuſdem capite* CXLV. Παρεβάλομεν ἐν τῷ Ἐννάτῳ Ἀλεξανδρείας, εἰς τὸ κοινόβιον Σαλαμᾶ. Acceſſimus in cœnobium, quod dicitur Salama, nono ab vrbe milliario diſtans. *Impreſſum eſt* ἐν τῷ ναῷ. *Vide infra* NONVM.

EPENDYTES. *Vita Antonij cap.* XXIII. Laonem ependyten ſuum. *Vita Hilarionis cap.* III. & pelliceum habens ependyten. *Græcis* ἐπένδυμα *vel* ἐπενδύτης *omne genus externarum veſtium dicitur. Apud Aſceticos ſcriptores* ependytes *propria veſtis monachorum. Plerique exiſtimant eſſe* ſcapulare. *Non rectè Marius Victorinus ad Vitam Hilarionis exiſtimat,* ἐπενδύτην *eſſe intimam veſtem, quæ Latinè dicitur* interula *vel* ſubucula: *imo exterior veſtis eſt, vel ſcapulare, vel pallium, vel ſimile quid.*

EPIBATÆ. *Vita Epicteti & Aſtionis cap.* XXI. Cumque egreſſi de naui epibatæ fuiſſent. *Apud Clementem Romanum epiſtolâ ad Iacobum epiſcopum Ieroſolymitanum ante libros Recognitionum ita S. Petrus loquitur:* Similis eſt omnis eccleſiæ ſtatus naui magnæ, quæ per vndoſum pelagus diuerſis è locis & regionibus viros portat, ad vnam potentis regni vrbem properare cupientes. Sit ergo nauis huius Dominus ipſe omnipotens Deus; gubernator verò, Ieſus Chriſtos. Tum demum proretæ officium epiſcopus impleat, presbyteri nautarum, diaconi diſpenſatorum teneant locum; qui catechizant, nauologis conferantur, epibatis autem totius fraternitatis multitudo ſit ſimilis.

Epibatæ, ἐπιβάται, *dicti* ἀπὸ τοῦ ἐπιβαίνειν, à conſcendendo. *Sunt milites claſſiarij, ſeu bellatores in re nauali. Hirtius libro* IV. *De bello Alexandrino:* Capta eſt vna hoſtium quadriremis, depreſſa eſt altera, alteræque pertnrbatæ: deinde omnes epibatis nudatæ. *Idem lib.* V. *De bello Africo:* Ibique Gætulis remigibus epibatiſque complet. *Hic capiunt pro ipſis nautis vel vectoribus, id eſt,* ἀντὶ τῶν ὀχουμένων, *vt ſubinde etiam apud Græcos accipitur.*

EPITIMIVM. *Pratum ſpirituale Ioannis Moſchi cap.* LXXVIII. Vt ego congrua illi admoueam epitimia ſeu mulctas. Κἀγὼ αὐτῷ ἁρμόζοντα προσάγω τὰ ἐπιτίμια. *In vſu* Epitimium *Eccleſiaſticis ſcriptoribus pro mulctâ Eccleſiaſticâ. Menæa* XV. *Octobr. in Martyrio monachi anonymi:* Κατακριθεὶς ὑπὸ τοῦ οἰκείου, ἐπιτιμηθεὶς διὰ τὴν ἀπείθειαν. & pœnam epitimij ſibi ob contumaciam irrogatam contempſit. *Concilium* VIII. *Oecumenicum, quod Raderus noſter vulgauit, hoc habet Act.* II. *de epitimiis:* Præſcripta epitimiorum pœna cunctis lapſis audientibus

bus legitur, *&c.* Qui carnibus veſcuntur, pœna eſto, nec carnibus, caſeo, ouo veſcantur. Qui alias à carnibus abſtinent, abſtineant ab ouo, caſeo, piſce feriâ quartâ & ſextâ: oleraque & legumina comedant cum modico oleo & vino. In genua procumbant quotidie quinquagies, & illud (Domine ignoſce mihi) inclament centies, recitentque Pſalmos VI. XXXVII. L. *Ioannes Diaconus lib.* II. *Vita S. Gregorij cap.* XLV. In hoc itaque non mediocriter triſtatus eſt, quia, antequam exiret de hac vitâ, non ſoluit eum ab excommunicationis epitono.

ERACIESTES. *Vbi in Vitâ Hilarionis eſt c.* III. & pelliceum habens ependyten, *addit editio Ioannis Andreæ*, & eraciéſtem. *Non capio. Petrus noſter Lauſſelius legebat* eriaceſten, *quaſi* lanam acu conſutam. *Alteri alicui fors aliud occurret. Mihi nunc ſatis, donec rectius aliquid occurrat, de hac lectionis varietate monuiſſe.*

EREMI. *Varia eremus occurrit in Vitis Patrum. Eremum in quâ Paulus primus eremita verſatus eſt, inueſtigaui ex eremo ſeu habitatione S. Antonij: Antonij vero habitationem ex peregrinatione Hilarionis. Vide Tabulam Geographicam.*

De eremo Chalcidis, in quâ verſatus eſt S. Hieronymus & Malchus, vide in CHALCIS.

De eremo iuxta Thecue, ita Hieronymus Proœmio in Amos ad Pammachium: Fuit de oppido Thecue, quod ſex millibus ad Meridianam plagam abeſt à ſanctâ Bethlehem, quæ mundi genuit Saluatorem: & vltrà nullus eſt viculus, ne agreſtes quidem caſæ & furnorum ſimiles, quas Afri appellant mapalia. Tanta eſt eremi vaſtitas, quæ vſque ad mare Rubrum, Perſarumque & Æthiopum atque Indorum terminos dilatatur. Et quia humi arido atque arenoſo nihil omnino frugum gignitur, cuncta ſunt plena paſtoribus, vt ſterilitatem terræ compenſent pecorum multitudine.

De eremo Oaſis vide Baronium Notationibus ad Martyrologium Romanum XII. *Iunij.*

ESOPHORIVM. *Vita Ioannis Eleemoſynarij capite* XXI. Expoliauit ſe eſophorium ſuum. *Vox eſt à recentioribus Græcis compoſita.* ἐσωφόριον *ſeu* εἰσωφόριον, quod interiùs geſtatur, interula. *Gloſſarium Cambe-ronenſe MS.* Eſophorium, veſtis interior, id eſt, camiſia, quæ à Marciano interula appellatur.

EVCHARISTIAM MANV SVMERE. *Ita olim ſolemne fuit, non ſacerdotibus tantum, ſed etiam laicis. Palladius cap.* CXLIII. *de Syluaniâ:* Ecce ago annum ætatis ſexageſimum; præter extrema manuum mearum (& hoc propter communionem) non pes meus aquam tetigit, *&c. Tertullianus De Baptiſmo aduerſus Quintillam cap.* XX. Benedicti, quos gratia Dei exſpectat, cùm de illo ſanctiſſimo lauacro noui natalis aſcenditis, & primas manus apud matrem cum fratribus aperitis, petite de patre, petite de Domino, peculia, gratias, diſtributiones chariſmatum.

Cyrillus Ieroſolymitanus Catech. myſtag. V. Accedes ad Euchariſtiam non expanſis manuum volis accede, neque diſiunctis digitis: ſed ſiniſtram veluti ſedem quamdam ſubijcias dextræ, quæ tantum Regem ſuſceptura eſt; & concauâ manu ſuſcipe corpus Chriſti, dicens: Amen. *Formabantur autem manus in formam Crucis. Sexta Synodus can.* CI. Euchariſtiam accepturus, manus in Crucis formam figurans, ſic accedat.

Ita quidem viri cauâ nudaque manu excipiebant Euchariſtiam, feminæ verò non niſi linteamine. Maximus contra Monothelitas: Mulieres nitida exhibeant linteamina, vbi corpus Chriſti accipiant purâ mente, & mundâ conſcientiâ. *Auguſtinus Serm.* CCLII. *de Tempore:* Omnes viri quando communicare deſiderant, lauant manus ſuas, & omnes mulieres nitida exhibent linteamina, vbi corpus Chriſti accipiant. *Concilium Autiſiodorenſe can.* XXXVI. Non liceat mulieri nuda manu Euchariſtiam ſumere. *Hinc linteum ſeu ſindon hæc dominicale dicta. Idem Concilium can.* XLII. Vnaquæque mulier quando communicat, dominicalem ſuum habeat.

Hic vſus ad aliquot ſæcula durauit tam in Occidentali quam Orientali Eccleſiâ, vti liquet ex Prato ſpirituali cap. LXXIX. *vbi linteum, quo Euchariſtiam domum deferebant, Græcè* μαζίδιον *vocatur. Auctor autem eius vixit tempore Zenonis, Anaſtaſij, & Iuſtini Impp. quo tempore, Hormiſdâ Pontifice, celebrata fuit Synodus Cæſaraugustana, in qua ea conſuetudo antiquatur his verbis:* Euchariſtiæ gratiam ſi qui probatur acceptam non conſumpſiſſe in Eccleſiâ, anathema ſit in perpetuum.

EVECTIO. *Vitæ Antonij cap.* XVII. Secretò ab Imperatore euectionem petiit. *Significat curſus publici exhibitionem. Seuerus Sulpitius libro* II. *Sacræ hiſtoriæ:* Hilarius datâ euectionis copiâ adeſſe compellitur. *Paulinus libro* IV. *De miraculis ſancti Martini:*

Dicite quid veſtri velox euectio Regis
Efficiat tardante Deo.

Symmachus libro I. *epiſt.* XV. Accepi euectiones quatuor, immanè quantum commodas in excurſus & recurſus meorum. *Idem l.* VII. *epiſt.* XLVIII. Fauore tuo factum eſt, vt euectionum adminicula ſumeremus. *Eodem libro epiſt.* XCV. Si igitur & hoc inſigne detuleris, quod annonarum & euectionum cumulet adiectio. *Eodem libro epiſt.* CV. De impetratis euectionibus in adminiculum prætoriæ functionis. *Idem libro* IX. *epiſt.* XX. Curam tuam prouoco, vt illis & velocitas tranſeundi, & euectionum præſtetur adiectio. *Sæpiùs vox hæc occurrit in libris Iuriſconſultorum. Vide Lexicon Iuridicum Barnabæ Briſſonij.*

EVLOGIA. *Vita Frontonij cap.* IX. Velut eulogias reuocans Domino retulit. *& mox:* eaſdemque eulogias indigentibus diſtribuit. *Vocantur hic eulogiæ cibaria benedictionis gratiâ tranſmiſſa. Poſt Miſſas alicui eas dare vel tranſmittere, erat ſignum communionis & charitatis. Gregorius Turonenſis libro* V. *Hiſt. Franc. c.* XIV. Poſt Miſſas autem petiit, vt ei eulogias dare deberemus. *Sed fecit accurata Gretzeri noſtri diligentia, vt nihil hic prætereà de Eulogiis addam. Eius lib. De benedict. conſule.*

EXENIVM. *Vita Antonij cap.* XXVII. Antonius lætantibus de aduentu ſuo cunctis, quaſi xenia de monte portans, ſpiritualia impartitur alimenta. *Vbi MSS. plerique & veteres editiones habent* exenia. *An e præfixum* xenio?

Alias notum exenium *aliis ſcriptoribus, ſed neſcio an eodem ſignificatu. Leges Longobardorum libro* II. *tit.* I. *L.* VI. Si aliquis ex amicis accepto exenio ipſi mulieri aliquid dederit. *Teſtamentum S. Remigij:* Et incolæ loci illius multiplicibus exeniis grauari obnixè deprecantes, quod regi debebant, eccleſiæ meæ ſoluendum, me petere compulerunt. *Ita manuſc. loco vulgati,* xeniis. *Baldericus Hiſtoria Ieroſolymitanæ lib.* III. Condito corpore quibus potuerunt

tuerunt aromatibus, Imperialibus exenijs illud proſecuti ſunt. *Gloſſæ veteres:* Exenium, ſeruitium. *Papias Vocabulariſta:* Exenium, donum, ſeruitium. *Gloſſarium Camberonenſe MS.* Exenium, honor, munus.

An xenium propriè donum, munus, noto ſignificatu, & *exenium, ſeruitium, quod ſubditus ſuperiori debet? Idem forte quod* ſoniaca *dicitur Anſelmo Canonico Leodienſi in Geſtis Pontiff. Leodienſ. & Traiectenſ. cap. XL.* Præcepit ne ſoniacam epiſcopis Leodienſibus debitam, ab eodem loco, vbi ipſius ſancti corpus quieſcit, accipere præſumeret. *vbi doctiſſimus ſcholiaſtes Ioannes Chappeauillus* ſoniacam *herens interpretatur* obſonium epiſcopis debitum. *Exiſtimo intelligi* ſeruitium epiſcopo debitum, *ſeu* certam annuam penſionem, *quæ Gallis* Eſlogue *dicitur. Vide Franciſci Rageau Indicem Iurium regalium.*

Favni. *Hieronymus in Vitâ S. Pauli primi eremitæ cap.* VII. quos vario deluſa errore gentilitas Faunos, Satyroſque & Incubos vocans, colit. *De Faunis multa collecta vide apud Lilium Gregorium Giraldum Syntagmate* XV. *Hiſtoriæ deorum, & apud Natalem Comitem Mythologiæ lib.* V. *cap.* IX. *Vide & Conimbricenſes noſtros in libro* II. *Phyſicorum cap.* IX *q.* V *art.* III. *vbi quærunt, An fieri poſſit, vt ex humanâ & belluinâ ſpecie homines naſcantur. Vide & Delrium Magiæ tom.* I. *lib.* II. *q.* XXVII. *ſect.* II.

Frigoretici. *vide,* Typi.

Flabellvm. *ῥιπίδιον. Vſus eius in ſacris, quod diaconi geſtabant. Pratum ſpirituale Ioannis Moſchi cap.* CL. Diaconum illum prope me aſſiſtentem, qui flabellum tenet, ab altari remoue. *Græcè:* Τὸν διάκονον τὸν κατέχοντα τὸ ῥιπίδιον. *Simeon Theſſalonicenſis De diuino templo, vbi agit de Proceſſione ante Miſſam:* Ideò & ὀμοφόριον cum Cruce præcedit; quo docetur Ieſum & ſignum eius de cælo oſtenſum iri. Quod mox ſequuntur diaconi, qui angelorum ordinem referunt: id quod & flabella quæ dicuntur, & à S. Dionyſio alæ vocantur, ſignificant. *S. Germanus in Theoriâ rerum Eccleſiaſticarum:* Flabella verò typum referunt Cherubim. *Hildebertus Cenomanenſis epiſcopus epiſt.* VII. Flabellum miſi tibi congruum ſcilicet propulſandis muſcis inſtrumentũ. Eſt etiam quod in munuſculo noſtro interpretari te oporteat. Attẽde ergo quibus muſcis immolantes Domino ſacerdotes grauiùs infeſtentur, quibus frequenter impediantur ſalutaria altaris officia. Mille ſunt occurſantium phantaſmata cogitationum, mille diaboli ſuggeſtiones, mille mortalium tentationes animorum. *Subdit:* Dum igitur deſtinato tibi flabello deſcendentes ſuper ſacrificia muſcas abegeris, à ſacrificantis mente ſuperuenientium incurſus tentationum, Catholicæ fidei ventilabro exturbari oportebit. *Hieronymus quoque muſcaria matronarum huc trahit, & ſpiritaliter explicat epiſtolâ* XX. *ad Marcellam:* Quòd autem & matronis offertis muſcaria parua, paruis animalibus euentilandis, elegans ſignificatio eſt, debere luxuriam citò reſtinguere, quia muſcæ moritur æ oleum ſuauitatis extermi nant.

Adumbratum hoc in Eccleſiâ ex facto Abraham. Idem Hildebertus: Talium portenta muſcarum Patriarcha Abraham propulſanda præſignauit, cùm à ſacrificijs aues abegit incurſantes. *Erant hæc flabella ſeu muſcaria vel ex* tenuibus membranis, *vel* ex pennis pauonis, *aut ex* linteo, *vt habetur apud Clementem l.* VIII *Conſtit. Apoſtol. cap.* XII.

Fvnvs. *Aliquot funebres ritus in Vitis his notatos habes: quoſdam vberius explicabo.*

Linteo *obuoluebantur nobilium & martyrum corpora apud Ægyptios. Vita Antonij cap.* LVII. Mos Ægyptiis eſt, nobilium, & præcipue beatorum martyrum corpora linteamine obuoluere. *Sic de Chriſti corpore, Ioannis* XI. Ligauerunt illud linteis cum aromatibus. *Acta Abibi martyris apud Metaphraſtem* XV. *Nouembris:* Pretioſo linteo eum circumdederunt, & vnguentis vnxerunt. *Prudentius hymno* X. *Cathemer.*

Candore nitentia claro
Prætendere lintea mos eſt.

Euſebius lib. VII. *capite* XVII. *de Aſterij in Marinum martyrem pietate:* Περιστείλας τοῦ μακαρίου τὸ σῶμα, τῇ πολυτελεστάτῃ ταφῇ παραδίδωσιν: Quod cum magnifico & ſumptuoſo linteo inuoluiſſet, decenti ſepulcro condidit. *Idem eodem lib. cap.* X. & XVIII. *lintea illa vocat* περιστολάς. *Hieronymus epiſt.* XLIX. *de muliere ſepties ictâ:* Clerici, quibus id officij erat, cadauer cruentum linteo obuoluunt. *Et quidem vetuſtiſſimus mos fuit cadauera linteo inuoluendi. Homerus Iliad.* Σ. *de Patrocli funere:*

Ἐν λεχέεσσι δὲ θέντες ἑανῷ λιτὶ κάλυψαν,
Ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς. καθύπερθε δὲ φάρεϊ λευκῷ:
In lectum autem imponentes linteo ſubtili texerunt
Ad pedes à capite: deſuper autem albâ veſte.

Auratis *etiam* veſtibus *obuoluebantur quorumdam corpora. Vita Pauli primi eremitæ cap.* XIV. Cur & mortuos veſtros auratis obuoluitis veſtibus? *Quem vanum ſæculi morem etſi Hieronymus ibi reprehendat, ornatus tamen* ſplendidior *non repudiatus fuit in funere Sanctorum. Gregorius Nyſſenus de Macrinâ ſorore:* Nunc quidem inuidioſum non erit, ſi defunctæ ſplendidiorem adiecerimus ornatum, & puram illam immaculatamque carnem clarioribus veſtimentis induerimus. *Euſebius ſupra:* Ἀστύριος ἀνήρ, τῶν ἐπὶ Ῥώμης συγκλητικῶν, τὸ ἅμα νεκρὸν ὤμοις, ἐπὶ λαμπρᾶς τε καὶ πολυτελοῦς ἐσθῆτος ἄρας τὸ σκῆνος, ἀποφέρει: Aſterius vir è ſenatorum Romanorum numero cadauer (*Marini martyris*) tollit, ſplendidâ & pretioſâ obtegit veſte, atque humeris impoſitum inde deportat.

Hæc obuoluendi linteo, *vel* ornatu ſplendidiore *cadauera ſeruata, vbi commodè fieri poterat. Aliàs quauis obuiâ re cadauera fuêre inuoluta. Sic in eremo Pauli primi eremitæ corpus* pallio. *Vita eius c.* X. Pallium, quod tibi Athanaſius epiſcopus dedit, ad obuoluendum corpuſculum meum defer. *Macrinæ quoque corpori* pallium *ſuperiectum, ne adſcititius ornatus ſplendidior, quorumdam oculos offenderet. Gregorius Nyſſenus in Vitâ S. Macrinæ.*

Cum pſalmis & hymnis *deducta olim cadauera & condita, frequentiſſime in his Vitis Patrum occurrit. De hoc Chriſtianorum ritu vide Gretzerum noſtrum de funere Chriſtiano cap.* V. *Cur autem* hymni *& pſalmi in funeribus decantati ſint, hanc rationem reddit Chryſoſtomus homiliâ* IV. *in Epiſt. ad Hebræos:* Τί δὲ οἱ ὕμνοι; οὐχὶ τὸν Θεὸν δοξάζομεν, καὶ εὐχαριστοῦμεν, ὅτι λοιπὸν ἐστεφάνωσε τὸν ἀπελθόντα; ὅτι τῶν πόνων ἀπήλλαξεν; ὅτι τῆς δειλίας ἐκβαλὼν ἔχει παρ' ἑαυτῷ; οὐ διὰ τοῦτο ὕμνοι; οὐ διὰ τοῦτο ψαλμῳδίαι; ταῦτα πάντα χαιρόντων ἐστίν: Quid etiam hymni? Nonne vt Deum glorificemus, eique gratias agamus, quòd iam coronauit diſcedentem, quòd à laboribus liberauit, quòd à timore liberatum apud ſe habet? Nonne propter hoc hymni? Nonne propter hoc pſalmodia? Omnia

mæſta gaudentium ſunt. *Plura hic addi poſſent; ſed eam rem iam executus eſt Iacobus Gretzerus noſter ſingulari libro* De funere Chriſtiano.

GABBARA. *Vide de iis dicta ad Vitam S. Antonij* c. LVII. *vbi ea Athanaſius deſcribit, & Auguſtinus nomen prodidit. Vocabulum paucis notum. Plinius lib.* VII. *cap.* XVI. Proceriſſimum hominem ætas noſtra diuo Claudio Principe, Gabbaram nomine, ex Arabiâ aduectum, nouem pedum, & totidem vnciarum vidit. *quæ exſcribit Solinus cap.* V. *Caue Gabbaram exiſtimes proprium viri nomen. Omnia mortuorum cadauera condita ita vocabantur. Gloſſæ Iſidori.* Galbares, mortuorum condita corpora. *lege,* Gabbares *vel* Gabbara. *Eædem:* Gabarus, inſulſus, barbarus, vnde Gabares mortuorum. *Papias.* Gabbari, incluſi barbari. vnde Gabbares mortuorum corpora condita. *vbi lege,* inſulſi, barbari. *Sic in Gloſſario Camberonenſi MS.* Gabaroc ſiue gabiroc, dicitur homo iocoſus. *Teutonibus* gabberen, *ridere, iocari.*

GALILÆI. *Ita olim Chriſtiani dicti per contemptum. Vita Epicteti & Aſtionis cap.* VII. Eiâ Galilæi furatus es. *plangit mater Aſtionis. Lucianus in Philopatr. de S. Paulo agens:* Ἡνίκα δέ μοι Γαλιλαῖός τις ἐνέτυχεν, ἀναφαλαντίας, ἐπίῤῥινος, ἐς τρίτον οὐρανὸν ἀεροβατήσας: Quando autem me Galilæus ille conuenit recaluaſter naſo aquilo, qui in tertium vſque cælum per aërem ingreſſus eſt. *De quo loco vide Baronium tomo* I. *anno Chriſti* LXVIII. *Iulianus Miſopogone:* Ἐφίλησε Χριστὸν ἐκεῖνον, ὡς τοῦ ἐμβαλεῖν τοῖς τάφοις τῶν Γαλιλαίων; An verò Emiſeni Chriſtum amabant, qui Galilæorum ſepulcra incenderunt? *Idem ibidem poſt:* Νυνὶ δὲ ὑμῶν ἕκαστος ἐπιτρέπει τῇ γυναικὶ πάντα ἐκφέρειν ἐκ τῆς οἰκίας εἰς τοὺς Γαλιλαίους: Nunc verò vnuſquiſque veſtrûm mandat vxori, vt omnia Galilæis largiatur. *Idem ep.* XXXIII. *ad Aetium epiſcopum hæreſiarcham:* Ἀνῆκα μὲν ἅπασι κοινῇ τοῖς ὁπωσοῦν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίου πεφυγαδευμένοις ἕνεκα τῆς τῶν Γαλιλαίων ἀπονοίας ἀνεῖναι τὴν φυγήν: Ceteris omnibus, qui à Conſtantio vitâ defuncto, eiecti patriâ fuerant propter amentiam Galilæorum, exilium condonaui. *Idem epiſtolâ* VII. *ad Artabium:* Ἐγὼ, νὴ τοὺς θεοὺς, οὔτε κτείνεσθαι τοὺς Γαλιλαίους, οὔτε τύπτεσθαι παρὰ τὸ δίκαιον, οὔτε ἄλλο τι πάσχειν κακὸν βούλομαι: Ego, per deos, neque interfici Galilæos, neque cædi, præter ius & æquum, neque moleſtiæ quidquam perpeti volo. *Theodoretus lib* III. *Hiſt. Eccl. cap.* VII. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπηγόρευσε τῶν Γαλιλαίων τοὺς παῖδας (οὕτω γὰρ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τοὺς θεραπευτὰς ὠνόμαζεν) ποιητικῆς καὶ ῥητορικῆς καὶ φιλοσοφίας μεταλαγχάνειν λόγων: Ac primùm vetuit, ne Galilæi (ſic enim ſidei Seruatoris noſtri conſecratos nuncupabat) poëticam, rhetoricam, aut philoſophiam diſcerent. *Chryſoſtomus Homiliâ de S. Hieromartyre Babylâ, agens de furore Iuliani:* Ἐκ μέσου ἀναρπάσεσθαι τὸ τῶν Γαλιλαίων ἔθνος ἐπηγγέλλετο: Ex orbe terrarum exterminaturum ſe Galilæorum nationem pollicebatur.

Atque adeò Chriſtianorum nomen Iuliano exoſum erat, vt edicto ſanxerit, ne quis Chriſtianos, ſed Galilæos appellaret. Chryſoſtomus Oratione contra Gentes: Γαλιλαίους ἀντὶ Χριστιανῶν αὐτούς τε ἐν τοῖς διατάγμασι καλῶν, καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦτο κελεύων ποιεῖν: Galilæos pro Chriſtianis vos in edictis ſuis tum ipſe appellans, tum Principes vt idem factitarent, exhortans. *Gregorius Nazianzenus Oratione* III. *contra Iulianum:* Γαλιλαίους ἀντὶ Χριστιανῶν ὀνομάσας τε καὶ καλεῖσθαι νομοθετήσας: Galilæos pro Chriſtianis nominans, atque vt ita vocaremur, publicâ lege decernens.

GALLICA. *Vita Malchi cap.* IV. *de Iſmaelitis:* Pallia & latas callicu las trahentes. *vbi manuſc. Audomarenſis habet* gallicas. *Neſcio an proinde gallica pro caliga accipiendum. Tertull. carmine ad Senatorem qui ex Chriſtiano factus eſt idololatra Aegyptium, ex Conſule ſacerdos Iſid.* ,*vt licitur diſtinguere:*

Nunc etiam dicis, quòd te non fec... ætas,
Sed tua relligio caluum, caligaque remotâ,
Gallica ſit pedibus molli redimita papyro.

Ita diſtinguendus hic locus. Nam Pamelius, qui Gallica coniungit cum caligâ, *& vult in* Gallica *hic a ablatiuum corripi, fruſtra fuit. Hoc vult, ſenatorem hunc, relicto Romano habitu (quales* caligæ, *vnde* militia caligata *Tertulliano libro De idololatriâ capite* XIX) *ad Aegyptium habitum ſacerdotis Iſiaci tranſiiſſe. id eſt ad* gallicam ex molli papyro pedibus *circumdatam. quare* gallicam *puto ſoccum eſſe, quia mollis. Certe Gallus Cybeles Iſiacus* luteos calceos *tribuit Apuleius Mileſiâ* VIII. Pedes luteis induti calceis. *Catullus* luteos ſoccos *in nuptiis Hymenæo tribuit, quia luteus ſeu croceus amoris eſt color:*

——— lætus huc
Huc veni, niueo gerens
Luteum pede ſoccum.

Gallicas *dici Gallis* galloches *exiſtimat Bayfius. Calceorum genus eſſe colligitur ex Cicerone Philippicâ* II. Quod quærebas quomodo rediſſem; primùm luce, non tenebris: deinde cum calceis & togâ, nullis nec gallicis nec lacernâ. *& mox de Antonio:* Cum gallicis & lacernâ cucurriſti. *Ita vtrobique MSS. pro* caligis. *Gellius lib* XIII. *cap.* XX. *narrat Titum Caſtricium reprehendiſſe diſcipulos ſenatores* lacernis indutos & gallicis calceatos. *poſtremum hoc interpretatur mox per* ſoleatos. *Gloſſarium Camberonenſe manuſcr.* Gallicula, calceamenta paſtorum. *Idem apud Papiam.*

In Suidâ γάλλιξ *pro chlamyde accipitur.* Ἄλλιξ, χλαμύδα κατὰ Θετταλούς. ἐν ἰδίῳ γάλλικα ταύτην φασί. *Certe in Vitâ Malchi* pallium *&* gallica *coniunguntur.*

GELLO, *ſeu* GILLO: *Ruffinus lib.* III. *num* 14. Gello cum aquâ, quem ad potum ſibi præparauerat, vertebat ſe. *Mox eodem numero dicitur* gellunculus. *Pro quo in Pelagio num.* 24. *eſt* ſitiſcula. *Caſſianus Inſtitut. lib.* IV. *cap.* XVI Si quis gillonem fictilem, quem baucalem nuncupant, caſu aliquo fregerit. *Cap.* XX. Si gillonem aquâ impleuerint. *Gloſſæ Iſidori*, Gellonem, baucalem. *Gloſſarium Latino-græcum:* Gillo, Γευλάλιον. *Item* ὑδροκάλιον, aquale, gello. *Gloſſarium Camberonenſe manuſcriptum:* Gillo, vas fictile, id eſt, baucalis. *Papias:* Gelonis, baucalis, vas. *Hinc Legum Viſigoth. lib.* II. *Tit.* IV. *L.* IV. Gillonariorum præpoſiti. *Hiſpani nunc* cangilonem, *Itali* boccalem *vocant. Inter Catalecta veterum poëtarum lib.* II. *eſt carmen de menſium picturis, vbi:*

Auguſtum penitùs torret Phaëthontius ardor,
Quem recreat feſſum gillo, facella, melo.

GENVFLEXIO. *Sæpiùs hic ritus in oratione occurrit in his Patrum Vitis. Tria nunc inueſtigam, eius antiquitatem, quando genu flectere vetitum, & quam aliqui genuflexionem frequentarint.*

Omnino vetuſtus Eccleſiæ mos, genua flectere in oratione. Omne genu Domino flectendum monent Scriptura, Pſal. XXI. *Iſaiæ* XLV. *Roman.* XIV. *Philippenſ.* II. *Epheſ.* III. *Chriſtus quoque in terram procidens oraſſe legitur Lucæ* XXIII. *Euſebius lib.* V. *Hiſt.*

Hiſt. Eccl. cap. v. *refert milites* ἐν τῇ πρὸς τοὺς πολεμίους παρατάξει γόνυ θέντας ἐπὶ τὴν γῆν, κατὰ τὸ οἰκεῖον ἡμῖν τῶν εὐχῶν ἔθος, ἐπὶ τὰς πρὸς τὸν Θεὸν ἱκεσίας τραπέσθαι: In ipſâ acie contra hoſtes inſtructâ, genibus humi poſitis, vt nobis cùm oramus in more eſt, ſe ad preces Deo adhibendas totos conuertiſſe. *Hieronymus in Iſaiæ cap.* XLV. Moris eſt enim eccleſiaſtici Chriſto genu flectere. Quod Iudæi, mentis ſuperbiam demonſtrantes, omnino non faciunt.

Flectendo genua magis impetramus. Apud Iuſtinum q. CXV. *ad Orthodoxos:* Τὸ κλίνειν τὸ γόνυ ἐν ταῖς προσευχαῖς τῶν ἱσταμένων εὐχῆς μᾶλλον Θεῷ τοὺς εὐχομένους παρίστησι, καὶ πλεῖον ἐφέλκεται τὴν θείαν συμπάθειαν: Genuum inclinatio in precationibus, magis precatores Deo commendat, quàm ſi ſtantes orent; magiſque ea res diuinam permouet commiſerationem. *Tertullianus ad Scapulam cap.* IV. Quando non geniculationibus & ieiunationibus noſtris etiam ſiccitates ſunt depulſæ? *Idem aduerſus Marcionem lib.* III. *c.* XVIII. Iam verò Moyſes quid vtique tunc tantùm cùm Ieſus aduerſus Amalech prœliabatur, expanſis manibus orabat reſidens, quando in rebus tam attonitis, magis vtique genibus poſitis, & manibus cædentibus pectus, & facie humi voluntante, orationem commendare debuiſſet? *Ambroſius lib.* VI. *Hexaem. cap.* IX. Flexibile genu, quo præ ceteris Domini mitigatur offenſa, ira mulcetur, gratia prouocatur. Hoc enim Patris ſummi erga Filium donum eſt, vt in nomine Ieſu omne genu curuetur. *Auguſtinus libro De curâ pro mortuis agendâ, cap.* V. Nam & orantes de membris ſui corporis faciunt, quod ſupplicantibus congruit, cùm genua figunt, cùm extendunt manus, vel etiam proſternuntur ſolo, & ſi quid aliud viſibiliter faciunt, quamuis eorum inuiſibilis voluntas & cordis intentio Deo nota ſit: nec ille indigeat his indicijs, vt humanus ei pandatur animus: ſed his magis ſeipſum excitat homo ad orandum gemendumque humiliùs atque feruentiùs. Et neſcio quo modo, cùm hi corporis motus fieri niſi motu animi præcedente non poſſint, iiſdem rurſus exteriùs viſibiliter factis ille interior inuiſibilis, qui eos fecit, augetur: ac per hoc cordis affectus, qui, vt fierent iſta, præceſſit, quia facta ſunt, creſcit. *Hieronymus in cap.* III. *Epheſ.* Hæc autem ſpiritaliter exponentes, non ſtatim iuxta litteram orandi conſuetudinem tollimus, quâ Deum genu poſito ſuppliciter adoramus, & fixo in terram poplite, magis quod ab eo poſcimus impetramus. Legimus enim & Paulum in littore ſic oraſſe, & geniculationes in oratione præceptas. *Theophilus epiſcopus Alexandrinus epiſtolâ Paſchali* II. *contra Origenem:* Genu flectere ſollicitæ & humillimæ mentis indicium eſt.

Sed cum genu flectendus ſimul animus, interiora videlicet genua; parum alias prodeſt genuflexio exterior. Hieronymus in cap. III. *ad Epheſios:* Sed ſicut illud ædificat ſimplices, ſicut veram geniculationem eſſe docemus in animo, quia multi corporale flectentes genu, animæ nequaquam poplitem curuauerunt. Et contrà, alij erecto Deum corpore deprecantes, magis ſe animo curuauerunt. *quem vide ibidem differentem, quomodo peccatores genua flectant peccato.*

Et quidem hic ritus toto anni tempore in oratione ſeruabatur, exceptis Dominicis & tempore inter Paſcha & Pentecoſten. Vide hic libro IV. *cap.* XIX. *ex lib.* II. *Inſtit. Caſſiani cap.* XI. *Concilium Nicænum can.* XX. Ἐπειδή τινές εἰσιν ἐν τῇ Κυριακῇ γόνυ κλίνοντες καὶ ἐν ταῖς τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέραις, ὑπὲρ τοῦ πάντα ἐν πάσῃ παροικίᾳ ὁμοίως φυλάττεσθαι, ἑστῶτας ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τὰς εὐχὰς ἀποδιδόναι τῷ Θεῷ: Quoniam ſunt quidam qui die Dominico genua flectunt, & in diebus Pentecoſtes, vt omnia ſimiliter in omni parœcia ſeruentur, viſum eſt ſanctæ Synodo, ſtantes Deo orationes perſoluere. *Quod ipſum repetitur in Concilio Carthaginenſi* VI. *can.* XX. *Et habetur can. Quoniam. De conſecr. diſt.* III. *Tertullianus De coronâ milit. cap.* III. Die Dominico ieiunium nefas ducimus, vel de geniculis adorare, eadem immunitate à die Paſchæ in Pentecoſten vſque gaudemus. *Hilarius Prologo in Pſalmorum explanationem.* Et hæc quidem ſabbata ſabbatorum eâ ab Apoſtolis religione celebrata ſunt, vt his quinquageſimæ diebus nullus neque in terram ſtrato corpore adoraret, neque ieiunio feſtiuitatem ſpiritualis huius beatitudinis impediret. quod id ipſum extrinſecus etiam in diebus Dominicis eſt conſtitutum, qui vltra ſabbati numerum per plenitudinem euangelicæ prædicationis accedunt. *Hieronymus Prœmio ad Paulam & Euſtochium in Epiſtolam ad Epheſios:* Permanſit autem Epheſi vſque ad Pentecoſten; tempus lætitiæ atque victoriæ, quo non flectimus genua, nec curuamur in terram, ſed cum Domino reſurgentes ad cælorum alta ſuſtollimur. *Idem Dialogo aduerſus Luciferianos cap.* IV. Die Dominico, & per omnem Pentecoſten, nec de geniculis adorare, & ieiunium ſoluere, multaque alia quæ ſcripta non ſunt, rationabilis ſibi obſeruatio vindicauit. *Ambroſius Serm.* LXI. *de Pentecoſte, qui eſt etiam apud Maximum Taurinenſem:* Scire debet ſanctitas veſtra, hanc ſanctam Pentecoſtes diem quâ ratione curemus, vel cur iſtorum quinquaginta dierum numero ſit nobis iugis & continua feſtiuitas: ita vt hoc omni tempore neque ad obſeruandum indicamus ieiunia, neque ad exorandum Deum genua ſuccidamus; ſed ſicut Dominicâ ſolemus facere, erecti & feriati reſurrectionem Domini celebramus. *Auguſtinus epiſtolâ* CXIX *capite* XV. Quinquaginta dies celebrantur poſt Domini reſurrectionem, iam in figurâ non laboris, ſed quietis & lætitiæ: propter hoc & ieiunia relaxantur, & ſtantes oramus, quod eſt ſignum reſurrectionis: vnde etiam omnibus diebus Dominicis id ad altare obſeruatur. *&* c. XVII. Vt autem ſtantes in illis (*Pentecoſtes*) diebus, & omnibus Dominicis oremus, vtrùm vbique ſeruetur ignoro: tamen quod in eo ſequatur Eccleſia, dixi, vt potui, & arbitror eſſe manifeſtum.

Cauſſa huiuſce commutationis aſſignatur apud Iuſtinum quæſtione & reſponſione ſuprà citatâ. Ἡ ἐν ταῖς ἓξ ἡμέραις ἡμῶν γονυκλισία σύμβολόν ἐστι τῆς ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ πτώσεως ἡμῶν. τὸ δὲ ἐν τῇ Κυριακῇ μὴ κλίνειν γόνυ, σύμβολόν ἐστι τῆς ἀναστάσεως, δι᾽ ἧς τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι, τῶν τε ἁμαρτημάτων, καὶ τοῦ ὑπ᾽ αὐτῶν τεθανατωμένου θανάτου ἠλευθερώθημεν. &c. ἐν δὲ (Πεντηκοστῇ) οὐ κλίνομεν γόνυ, ἐπειδὴ ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμέρᾳ τῆς Κυριακῆς, κατὰ τὸν ῥηθέντα περὶ αὐτῆς αἰτίαν. Genuum per ſex dies inclinatio, ſymbolum & nota eſt lapſus per peccata noſtri. Quòd verò die Dominico genua non inflectimus, ſignum eſt & deſignatio reſurrectionis: per quam gratiâ Chriſti, & à peccatis, & à mortificatâ in eis morte liberati ſumus. In Pentecoſte genua non inflectimus, quoniam pari eſt cum die Dominico poteſtate, iuxta eam, quæ de illâ eſt dicta cauſſam.

Et profundiùs hic adhuc myſterium inueſtigat Baſilius

ſimo libro [illegible] *in* [illegible] XXVI [illegible] [illegible Greek text] Neceſſarium igitur in hoc die Eccleſia ſuos alūmnos docet ſtantes abſoluere preces ſuas, vt aſſiduâ commonitione vitæ illius nunquam deſituræ, non negligamus ad eam demigrationem parare viaticum. Quin & totum tempus vſque ad Pentecoſten, admonitio eſt reſurrectionis, quam in illo ſeculo exſpectamus: nam vnus ille & primus dies ſepties multiplicatus, ſeptem ſacræ Pentecoſtes hebdomadas abſoluit. A primo enim incipiens in principium deſinit, per ſimiles qui in medio intercedunt dies quinquagies euolutus. Vnde & æternitatem ſimilitudine refert, dum velut in motu circulari ab iiſdem orſus ſignis in eadem deſinit. In quo corporis erecto habitu precari potiùs nos Eccleſiæ ritus docuerunt, animorum per euidentem commotionem quaſi transferentes mentem noſtram à præſentibus ad futura. Inſuper & quoties genua flectimus, & rurſus erigimur, ipſo facto oſtendimus, quòd ob peccatum in terram delapſi ſumus, & per humanitatem eius qui creauit nos, in cælum reuocati ſumus. *Quæ eadem reperta habes apud Anaſtaſium Nicænum qq. in S. Scripturam q. XCI. Germanus patriarcha Conſtantinop. in Theoria rerum Eccleſiaſticarum:* [illegible Greek text] Genu non flectere ſancto die Dominico reſurrectionis, ſignificat lapſum noſtrorum erectionem factam per triduanam Chriſti reſurrectionem. Non flectere genu ad Pentecoſten vſque, eſt ſeptem dies poſt ſanctum Paſcha in ſeptem multiplicatos contineri die Pentecoſtes. Nam ſepties ſeptem quadraginta nouem, & Dominico addito quinquaginta. *Vide & Officij eccleſiaſtici ſcriptores, Iſidorum lib. I. Offic. cap. XXXIII. Rhabanum l. II. De inſtitut. cleric. cap. XLIV. & alios: itemque Turrecrematam in locum Decreti ſupra citatum.*

Origo huius rei ſeu mutationis ad Apoſtolica refertur tempora apud Iuſtinum q. CXV. ad Orthodoxos: [illegible Greek text] A temporibus autem Apoſtolorum conſuetudo talis accepit initium, prout ait B. Irenæus, martyr & epiſcopus Lugdunenſis, in libro De Paſchate.

Quod verò Paulus Act. XX. legitur poſitis genibus oraſſe tempore inter P[illegible] *Pentecoſten, Baronius* [illegible] *LVIII.* [illegible] *nondum tunc* [illegible] *de geniculis non adorandi eo tempore conſuetudinem, ſed paulo poſt. Emerius noſter in eam* [illegible] *vel abſtare exiſtimat dictum eo etiam tempore ritum* [illegible] *receptum fuiſſe* [illegible] *in publicis ſolemnibuſque precibus* [illegible] *fuiſſe in litore Tyri.*

Quam ſancti quidam [illegible] *frequentarint, conſtat* [illegible] *ex* [illegible] *tabulis* [illegible] *ex cumbus* [illegible]*. De* [illegible] *ex genu* [illegible] *excauatâ, habes apud Ioannem Moſchum Prati ſpiritualis capite CLXXXV. De S. Iacobo genibus induratis. Hieronymus De viris illuſt. cap.* [illegible] *flexis genibus pro populo deprecabatur in tantum, vt camelorum duritiem traxiſſe eius genua crederentur. Idem epiſt. XV. ad Marcellam De laudibus Aſellæ.* Cuius oculis durities de genibus camelorum in illo ſancto corpuſculo præ orandi frequentiâ obcalluiſſe perſpecta eſt.

GRVTARIA. *Palladij Lauſiaca ex vetere interprete cap. IX. de Macario Alexandrino:* Alius verò grutaria vendens. *Heraclides cap. VI. ſimpliciter:* neque* [illegible] *erat. vbi tamen M*[illegible] *addidit*, qui poma vel legumina, nuceſque vendebat. *Palladius ex interpretatione Herueti*, qui vendebat bellaria. *Græce eſt,* [illegible Greek]*. Fortè alius textus habuerit,* [illegible Greek] *vel* [illegible Greek]*, vnde vetus interpres Palladij grutaria fecerit. Facit huc quod habet Gloſſa Græco-barbara:* [illegible Greek]*. Item,* [illegible Greek]*. Lexicon Latino-græcum:* Crusta, [illegible Greek] *In Lexico Græco-latino habes,* [illegible Greek]*, ſcruta. Quo facit quod habet Heſychius* [illegible Greek]*, apud quem &* [illegible Greek]*. Item,* [illegible Greek]

HEBDOMON. *Vide,* SEPTIMVM.

HEBDOMADARII. *Vide,* SEPTIMANARII.

HEMIPHORIVM. *Palladius cap. CXIX. de Melania iuniore ex interpretatione Herueti:* Omnia ſua ſerica ſuperhumeralia tegumenta dedit altaribus. *In Græco eſt:* [illegible Greek text] Omnia ſua ſerica hemiphoria amicula altaribus dedit. *Epiphanius contra Ariomanitas de Ario:* [illegible Greek text] Arius hemiphorium & colobium indutus, in colloquiis blandus erat. *Heſychio* [illegible Greek]*,* [illegible Greek]*, hemiphatium,* dimidium veſtis, *ſeu*, dimidiata veſtis. *Videtur Heruetus in Palladio legiſſe* [illegible Greek]*, vertens ſuperhumeralis. ſed cum hemiphorium fuerit tantùm dimidiata veſtis, fortè tantum caput & paululum vltra humeros texit. & eo ſenſu etiam* [illegible Greek] *dici poſſet.*

HEMITRITÆVS. *Vita Hilarionis cap. IX.* Hemitritæo pariter arrepti omnes à medicis deſperati ſunt. *Eſt ſemitertiana febris. Vox Græca* [illegible Greek] *vſurpata Latinis. Martialis lib. II. epig. XL.*

Vri Tongilius malè dicitur hemitritæo.

Idem lib. IV. epigr. LXXXI.

Declamas æger, declamas hemitritæus.

Idem lib. XII. epigr. XCII.

Cui grauis & feruens hemitritæus erat

Celſus lib. III. cap. III. Item cap. VIII. At vbi id genus tertianæ eſt, quod hemitritæum medici appellant, magnâ curâ opus eſt, ne id fallat. *Latini medici vocem hanc Græcam retinuêre, vel quod Latinè non poſſet commodè efferri, vel quod Græco mallebant vti. Q. Serenus Sammonicus, vbi ſuperſtitioſum*

tieſum ſimul contra eam febrim remedium ſuggerit:

M[illegible] rtiferũ magis eſt, quod Græcis H[illegible] itritæum
Vulgatur verbis hoc noſtrâ d[illegible] re linguâ
Non potuêre viſi, puro, nec voluêre parentes,
Inſcribi chartæ, quod dicitur ABRACADABRA.

HIPPOCENTAVRVS. *Hieronymus in Vitâ ſancti Pauli primi eremitæ cap.* [illegible] Conſpicit hominem equo mixtum, cui opinio poëtarum Hippocentauro vocabulum indidit. *Non congeram hic auctorum de Hippocentauris loca. Remittam ad auctores, qui de iis copioſe agunt. Vide in primis e veteribus Phlegontem in Mirabilibus. E recentioribus Hieronymum Magium Miſcellaneorum lib. I. capite XX. & Franciſcum Sabinum Floridor. libro II cap. VI. Covarruviam Var. reſolut. lib IV. cap. II.*

IEROSOLYMITANA PEREGRINATIO. *Crebra huius iam ab antiquis temporibus peregrinationis mentio in Vitis Patrum. Hieronymus epiſt. XVII. ad Marcellam.* Longum eſt nunc ab aſcenſu Domini vſque ad præſentem diem per ſingulas ætates currere, qui epiſcoporum, qui martyrum, qui eloquentium in doctrinâ eccleſiaſticâ virorum venerint Ieroſolymam, putantes ſe minus religionis, minus habere ſcientiæ, nec ſummam, vt dicitur, manum accepiſſe virtutum, niſi in illis Chriſtum adoraſſent locis, de quibus primum euangelium de patibulo coruſcauerat. *Idem Præfat. in lib. IV. Commentar. in Ierem.* Multis & de toto orbe huc confluentium turbis, & ſanctorum fratrum, monaſterijque curis occupatus, commentarios in Ieremiam per interualla dictabam, vt quod deeſſet otio, ſupereſſet induſtriæ.

IGNOSCE. Συγχώρησον. *Eremitarum mos loquendi vſitatiſſimus, qui ſæpiſſimè in his Vitis occurrit. Notauit id Sozomenus lib. VIII. cap. XVII.* Ταραχθέντες δὲ μοναχοὶ, καὶ τοῦτο γενέσθαι δεῖν νομίσαντες, πολλῶν ἐπισκόπων προκαθημένων τοῦτο δὴ τὸ σύνηθες αὐτοῖς λέγειν. καὶ ἀδικοῦντες συγχώρησον ἔφασαν. Monachi perturbati, atque hoc planè fieri oportere rati, multis epiſcopis præſidentibus, illud ſcilicet, quod ipſis dicere ſolenne eſt, Etiamſi iniuriam fecerimus, Ignoſce, inquiunt. *quod Gallis* pardonne moy. *Videtur mos hic in ſolœciſmum abiiſſe, cum ſibi inuicem propinarent, vel etiam calicem ex alterius manu acciperent. Pelagius libello XV. num. 20.* Quando abbas Theodorus cum fratribus manducabat, accipiebant calices cum reuerentiâ & taciturnitate, nec dicebant, ſicut mos eſt, Ignoſce.

IMMÆ. *Vita Malchi cap. II.* Perueni tandem ad eremum Chalcidos, quæ inter Immas & Berœam magis ad Auſtrum ſita eſt. *Syriæ eſt ciuitas, circa quam eremus Chalcidos. Chronicon Euſebij anno II. Aurelian:* Zenobia apud Immas, haud longè ab Antiochiâ vincitur. *Iornãdes De regnorum ſucceſſione in Aureliano:* Contra quam (*uxorem Odenathi*) expeditionem ſuſcipiens Aurelianus, apud Immas vicum Antiochiæ ſuperauit.

INCAROVVM. *Palmæ medulla. Ioannes libello I. num 6.* Eſt verò in palmâ vnum incarduum & ipſum candidum. *Credo ex Græco ἐγκάρδιον. Dioſcorides lib. I. cap. CL. agens de palmâ elate:* Καὶ τὸ ἐγκάρδιον [illegible] ἐσθιόμενον, [illegible] Ceterùm alba quoque caudicis *palmæ*) medulla tum recens comeſta, tum decocta ad eadem facit, ad quæ etiam barallus *Vbi Dioſcorides medullam trunci* [illegible] *candicis vocat* [illegible] coreulum. *Vide ibi Ioannem-Antonium Saracenum, & Daleſchampium ad lib. XIII c. V Plinij, ubi de cerebro* [illegible] *palmæ agit, quod tamen ab ἐγκαρ*[illegible] *docet Iannus Saracenus* [illegible] *ſentur* [illegible] *Iudaica nomen ſortita, a* [illegible] *ſimul. Vide Gorraum.*

INCENTIVVM. *Vita S. Antonij cap.* [illegible] Iubet æ carnis incentiua. *Sæpe* [illegible] *Hieronymus. Sic epiſt. IV ad Ruſticum:* [illegible] æ, im[illegible] ubertatis incentiua ca[illegible] incentiua adoleſcentiæ calcas. [illegible] vitiorum, ardoremque naturæ fe[illegible] etam. *Idem epiſt. II. ad Nepotianum* [illegible] *In Iſaia cap. LVIII.* [illegible] rporis me[illegible] erauit ardor, adoleſcentiæ incentiua vicerunt. *In* [illegible] Hac byſſo accinguntur renes, quoties ſingula libidinis incentiua tenuanda ſunt, [illegible] que in eis craſſi humoris relinquitur. *Ibidem mox.* [illegible] uæ [illegible] rum incentiua ſuppeditant. *Rurſus* Leuem punctum ſenſuum, & incentiua vitiorum. *Item:* Sæculi huius incentiua. *Idem in cap XXXIII Ezech.* Non omnia cogitationum incentiua ſuſcipiat. *In Matth. cap. XV.* Suppeditare incentiua vitiorum. *Item in eunſdem cap. XV.* Incentiuum diaboli. *In Commentario ad Galat. VI.* Per ſingulos commotionis oculos, & incentiua vitiorum. *Eodem ſenſu eadem vox & alijs vſurpata. Ambroſius libro VI. Hexaemer cap. IV.* Odiorum incentiua. *Eodem Pſal. CXVIII. & Serm. XX.* Incentiua delictorum. *Caſſianus Collat. II. cap XIII.* Incentiuorum ſtimuli. *Idem Collat. VII. c. I* Naturalibus incentiuis inquietari. *& cap. II.* Ecce incentiua carnis tuæ abſciſa ſunt. *quæ duo loca poſteriora habes ſupra lib. IV. De vitis Patrum capite I. Prudentius Apotheoſi:* Incentiuum peccaminis. *Sidonius libro VI. epiſt. I.* Nec per carnalium vitiorum incentiua flammas ad altare Domini ignem diutiùs accendemus alienum.

Nonnumquam in aliam partem capitur. Arnobius lib. VI. Incentiuo extollitis laudis. *Cyprianus De laude martyrij:* mercedis incentiuum.

INCHORIS. *Ioannes Subdiaconus lib. VI. Vitarum Patrum libello I. num. I2.* Duo fratres erant ei vicini, vnus peregrinus, & vnus inchoris. *a Græc.* ἐγχώριος. *Nam* χώρα *eſt regio, unde* ἐγχώριος, *qui in regione ſuâ ſemper manet, & opponitur peregrino. D. Ambroſius lib V. Hexaëmeron cap. XIV.* enchorion *vocat:* Alia quoque auium genera enchoria, quæ manẽt in locis ſemper; alia aduenticia, quæ obeunt regiones alias, & peractâ hieme reuertuntur. *Sic* ἐγχώριον *vocabulum Græci vocant, quod familiare eſt alicuius regionis ſeu loci. D. Hieronymus epiſt. CXL.* Pro eo quod nos tranſtulimus, *domibus eburneis*, quia in Græco ſcriptum eſt [illegible], quidam Latinorum ob verbi ambiguitatem, *a* [illegible] *rambus*, interpretati ſunt; cùm [illegible] verbum ſit epichorium Palæſtinæ, & vſque hodie, domus ex omni parte concluſæ, & in modum ædificatæ turrium ac mœnium publicorum [illegible] appellentur.

INCVBI. *Hieronymus in Vita S. Pauli primi eremitæ cap. VII.* quos vario deluſa errore gentilitas Faunos Satyroſque & Incubos vocans col[illegible] *Incubis copioſe diſſerit Martinus noſter Delrio Commentario in Seneca Herc. fur. parte III. & in Magicis ſuis lib.* [illegible] *quæſt. XV.*

IOANNES CHRYSOSTOMVS. *Pratum ſpirituale Ioannis Moſchi cap. XXV* [illegible] *nondam reuelationem ſeu viſionem de glor*[illegible] *ſupra omnes Eccleſiæ Doctores* [illegible] *hac ſentire Baronius tomo V. anno C*[illegible]

cunq

rentij Papæ v i. Arcadij & Honorij Impp. x i i i. ita [illegible] *Sunt autem hæc parum fide tuta, vtpote quæ in* Chryſoſt. epiſt. 120. *primis* [illegible] *Ioannis Chrysostomi testimonio mendacij arguuntur; cum ab eo ponitur Treius episcopus Arabi*[illegible] *non Adelphius.*

Sed & cum tradat auctor in domo Adelphij hospitatum esse Ioannem, cum Cucusum in exilium missus esset; plane erroris arguitur: nam licet id ipsum de hospitio Cucusi dicant Leo & Metaphrastes, tamen ipse Idem epiſtolâ 13. *Chrysostomus disertis verbis narrat a Dioscoro se susceptum hospitio, & non ab alijs, licet id complures experierint. Cum autem hæc compingat eâ narratione mendacia, quæ fides in reliquis?*

Sane quidem & illa inuidiosa nimis assertio est; omnes qui vnquam fuerunt in Ecclesia Doctores, in inferiore ponere gradu, & super omnes Chrysostomum collocare: cum præsertim ex ijs complures martyrio fuerint coronati, vt inter alios Hippolytus & Methodius; vt taceam de reliquis absque sanguine vitâ functis sanctis, nempe Basilio, duobus Gregorijs, Thaumaturgo atque Theologo, itemque omnibus sine inuidia præferendo Magno Athanasio.

Sed & quæ illa absque ratione distinctio, vt omnes Doctores fuerint oculis ea videntis perspicui, solus autem Ioannes ob excellentem gloriam inuisibilis? perinde ac si solus inter Doctores ipse Chrysostomus fuerit perfectam gloriam consecutus. Sed facessant iam istæc: non enim indigent Sancti nostris illustrari mendacijs, qui proprijs virtutibus decorantur. Hactenus Baronius.

Annotator quidã (nescio an Fronto noster) in editione Parisiensi Græco-latinâ Ioannis Moschi, stare hanc temperari posse censebat. Verũ, inquit, monemus quoq; eiusmodi reuelationes interdum fieri non ad ostendendam maiorem in omnibus alicuius Sancti gloriam, sed ad indicandam excellentem quamdam & peculiarem cuiuspiam Beati prærogatiuam, quâ alijs præeminuit: cuiusmodi fuit zelus iustitiæ, qui in pectore Chrysostomi adeò exarsit, vt merito propterea in visione diuinâ dictus sit assistere throno Dei. Huius generis visio illa fuit S. Petri Dominico oblata, cum visis diuersorum Ordinũ Religiosis in cælo, nullum ex suis alumnis aspexit: quos tamen sacra Deipara eximio & singulari fauore sub pallio suo occultans, eidem postmodum ostedit. Deinde facile in epistolam Chrysostomi nomen Treij, pro Adelphio potuit irrepere: vel fuit binomius Treius & Adelphius. Denique verbum manſit *cur necessario referendum ad hospitium? Et est verisimile, Chrysostomum domum Episcopi inuisisse. Hæc pro assertione libri alioquin præstantis auctoritatis. Ita Annotator ille.*

Quod si mihi liceat inter tantos viros iudicium interponere, censerem ego, nihil hic de Ioannis Chrysostomi gloriâ indicatum diminutus, sed potius de Ioannis Baptistæ prærogatiuâ responsum datum. Cum enim diuina prouidentia vel numquam vel rarò soleat curiosulis vel contentiosis de Sanctorum inter se prærogatiuâ præcisè respondere; sed potius vel generali responso, nullius dignitatem de quibus controuertitur præferendo; vel alio quouis modo ijs satisfacere; videtur hic de Ioanne Chrysostomo, de quo instituebatur quæstio, fuisse dissimulatum; & Ioannis Baptistæ (is enim propriè pænitentiæ dux) gradum & gloriam obiter introductam. Nam cum postulatio Adelphij clara fuerit, non clara tamen fuit responsio vel ostensio. Nam ductor primus non satisfecit voto eius. petierat sibi ostendi Ioannem Chrysostomum, ille ostendit alios Doctores; quare tristis recedit non viso suo Ioanne, cuius gloriam videre amabat. Ostiarius verò cùm eum tristem videret intellectaque caussâ animaduertens curiositatem hic intercedere, *declinauit a Ioanne Chrysostomo ad Ioannẽ Baptistam.* Ἰωάννην τὸν τῆς μετανοίας λέγει, Ioannem dicit pœnitentiæ ducem. *Porroque interrupte in Græco, non interloquente interrogatore:* Ἄνθρωπος ἐν σαρκὶ ὢν οὐ δύναται αὐτὸν ἰδεῖν. ἐκεῖ γὰρ παρέστηκεν ὅπου ὁ θρόνος τοῦ δεσπότου. Ipſum homo in carne viuens videre non poteſt: illic enim adſiſtit, vbi thronus eſt Domini. *Quod in similem Ioannem Baptistam quadrat, quo inter natos mulierum maior non surrexit, Veritate ipsâ attestante. Christus etiam discipulos de prærogatiuâ in regno cælorum quærentes compescuit, & dubios reliquit. Quare optime Thomas à Kempis libro i i i De imitatione Christi cap. l v i i i. monet:* Noli inquirere nec diſputare de meritis Sanctorum, quis aliò ſit ſanctior aut quis maior fuerit in regno cælorum. Talia Sanctis diſplicent.

Irenarcha, *princeps pacis, qui paci prouinciarum incumbit, pacator. Palladius cap* cxvi. Tranſiens quidam Irenarcha agnouit ſenem. *Iustinianus in Codice lib. x. titul. 75.* Irenarchæ, qui ad prouinciarum tutelam quietis ac pacis per ſingula territoria faciunt ſtare concordiam, à decurionibus iudicio præſidum prouinciarum idonei nominentur. *Michael Syngelus in encomio Dionysij Areopagitæ Christum* Irenarcham vocat: Ὁ ὄντως ἀρχιποίμην καὶ εἰρηνάρχης Χριστὸς παρὰ πάντων ὁμοφρόνως δοξαζέσθω. Verè princeps paſtorum & Irenarcha Chriſtus ab omnibus concorditer habeatur.

Ivrare per capvt Imperatoris. *Palladius cap. i i i.* Per caput Imperatoris, quem tu times. Τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως σου, ὃν σὺ φοβῇ. *Addidit Potamiana,* quem tu times. *quia Gentilibus solemne fuit, iurare per Imperatoris caput. Vide Lipsium in Tacitum lib. 1. Annal. Alias illicitum iurare per genios Impp. Tertull. Apologet. c. xxxii.* Sed & iuramus, ſicut non per genios Cæſarum, ita per ſalutem eorum. *Vide ibi Cerdam nostrum bene commentantem.*

Lactorones. *Ruffinus lib. i i i num. 200.* Et vnus quidem deferebat nuces, alius lactorones. *Cum Notationes in hunc locum scriberem, nondum mihi ea vox lecta erat; posteà occurrit. Plinius lib. xxiv. cap. xviii.* Herba lanaria ouibus ieiunis data, lactis abundantiam facit. Æquè nota lactoris vulgò eſt, plena lactis, quod deguſtatũ vomitiones concitat. Eamdem hanc aliqui eſſe dicunt, alij ſimilem illi quam militarẽ vocant, quoniã vulnus ferro factum, nullũ non intra dies quinq; ſanat, ex oleo impoſita.

Laminæ. *Hieronymus in Vitâ S. Pauli primi eremitæ cap. ii* Inter eculeos laminaſque victorem. *Hæ fusiorem tractatum exigunt. Interea consule Gallonij librum De tormentis, cap. v i.*

Lapides qvadrati. *Palladius c. xix. & xx. De sepulchro Iannis & Mambris:* Conſtruxerunt illud opus ex lapidibus quadratis. Ἐκ τετραπόδων λίθων ἔκτισαν τὸ ἔργον ἐκεῖνο. *Heruetus verterat:* ex lapidibus quatuor pedum longitudine: *quasi esset* τετραπόδων, *aut quasi essent quadrupedes lapides. Heraclides,* quadratis lapidibus ſupradictum opus cõſtruxerunt. *& alter vetus interpres,* De quadris ergo lapidibus conſtruxerunt opus. *Sic Isaiæ cap. ix. v. 10.* quadris lapidibus ædificabimus. *& Threnor c. i i i. v. 9.* Concluſit vias meas lapidibus quadris. ii. *Paralip c. xxxiv. v. 11.* Ἔδωκαν ἀγοράσαι λίθους τετραπέδους. Dederunt ad emendum lapides quadratos. *Non vt Kircherus explicat in Indice Græco,* lapides quatuor pedum: *possunt enim lapides quadrati & quatuor & quatuordecim & quadraginta pedum esse. Hebraice est* אבני מחצב lapides exciſionis *vel* exciſos. *Fronto.*

Laisanvm. *Vita Pachomij cap.* vii. Lapſanas enim, id eſt, agreſtia olera, & herbas alias præter oleum conſueuerant edere. *Sæpe in his libris olera agreſtia, quæ λάψαναι in Græco textu, occurrunt. Plinius lib.* xx. *cap.* xi. Inter ſilueſtres braſſicas & lapſana eſt pedalis altitudinis, hirſutis folijs, napi ſimillimis, niſi candidior eſſet flore. *Meminit eiuſdem Plinius lib.* xix *cap.* viii. *vbi milites exprobrant Imperatori,* ſe lapſana vixiſſe apud Dyrrhachium.

Lebiton, Lebeton, Lebitonarivm, Levitio. *Quod in Vita Onuphrij eſt cap.* xvi. Deinde tunicam meam per dimidium ſcidi. *Græcè eſt λεβιτωνάριον, quod Metaphraſtæ interpres in Onuphrio retinuit* lebitonariú, *vt & ſæpe alij interpretes. Vita Pachomij c.* xiv. vt numquá lebitone alio vterentur. *vbi explicatio additur:* Lebiton autem linea veſtis erat inſtar colobij, quâ monachi vtuntur hodieque per Thebaidam & Ægyptum. *&* c. xxii. Induãtur noctibus lebitones lineos. *vbi in Græco apud Palladium c.* xxxviii. *eſt,* ἐν τ̃ νυξὶ λεβιτῶνας λινοῦς καὶ φορεῖν. *Ioannes libello* iii. *n.* 10. Frater autẽ ille poſt hæc proiecit leuitionem. *Paſchaſius cap* xii. *n.* 8. Veſtiuit ergo lebetone ſuo. *quæ propria monachorum veſtis. Gloſſæ veteres:* Leuitonarium, colobium lineú ſine manicis. *Suidas:* Λεβιτωνάριον, χιτὼν μοναχικὸς ἐκ τριχῶν συντεθειμένος. Veſtis monachica ex pilis compoſita.

Lenticvla. *Vide,* Lippvlæ.

Lethe. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap.* xxv. Et deſcendens in Perſidam, retruſus eſt in carcerem, qui appellatur Lethe, hoc eſt obliuio. *Fuit videlicet poſtremis temporibus apud Perſas carcer, cui Lethe nomen impoſitum, in quem nullus niſi capitali ſupplicio deſtinatus conijciebatur. Procopius libro* i. *De bello Perſico ita ſcribit:* Οἱ δὲ κτείνειν ἄνδρα ἐκ βασιλείου αἵματος οὐδ' ὅλως ἔγνωσαν, ἀλλ' ἐν φρουρίῳ καθεῖρξαι, ὅπερ τῆς Λήθης καλεῖν νενομίκασιν. Ἢν γάρ τις ἐνταῦθα ἐμβληθείη τύχῃ, οὐκ ἔτι τιμήσεσθαι αὐτὸν δεῖ. ἀλλὰ θάνατος τῷ εἰπόντι, ἡ ζημία ἐστί. διὸ δὴ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην πρὸς Περσῶν ἔλαχεν. Ἅπαξ δὲ τὴν Ἀρμενίων ἱστορίαν φασὶ νόμον τὸν ἀμφὶ τῷ Λήθης φρουρίῳ παραλῦσαι τῶν δυνάμεων Περσῶν, τρόπῳ τοιῷδε: Hi autẽ ſanguine regio virum non necandum omnino iudicabant, ſed carceri mancipandum, quem Lethen vocari voluerunt. Quidam enim caſu fortuito in hunc iniectus fuit, nec eius apud illos memoriam ſupereſſe lex ſiuit; ſed prædicto calamitas ipſa fuit mors, vnde & denominationem hanc apud Perſas accepit. Semel autem Armeniorum hiſtoria dicit, per legem carceris Lethes diſſolutam eſſe Perſarum poteſtatem hoc modo. *Paulus Diaconus Hiſtor. lib.* xvii. In Perſide autem eſt carcer qui dicitur Lethe, & Rex Perſarum multos à diuerſis gentibus in hoc concluſit, vnà cum captiuis ciuitatis Daræ.

Ligatvra avri. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap.* vii. Dat mihi ligaturam auri centum numiſmatum. *Vix dubito in Græco fuiſſe* ἀπόδεσμος. *certe ita in Metaphraſta eſt. Curopalates De offic. aulæ CP. quales hæ ligaturæ fuerint, explicat, vbi agit de miſſilibus ſeu epicombijs in populum mitti ſolitis:* Ἔστι δὲ ταῦτα. Τμήματα ἐκ πανίου εἰσὶν, καὶ ἐν ἑκάστῳ τμήματι νομίσματα χρυσᾶ μὲν, ἀργυρᾶ δὲ τοσαῦτα, καὶ τρία ὀβολὰ δεσμεύοντες ῥίπτουσιν εἰς τὸ πλῆθος. ῥίπτει δὲ ταῦτα ἀποδέσμους δεσμὸν χιλιάδων ὅσον ἂν προστάξῃ ὁ βασιλεύς: Id huiuſmodi eſt: Segmenta ex panno fiunt, & in ſegmento vnoquoque numiſmata aurea quidem tria, argentea verò totidem, & tria obolaria colligantes proijciunt in multitudinem. Proijciuntque faſciculos ſeu ligaturas huiuſmodi pro eo numero chiliadum, quem Imperator præceperit.

Limitim sit [illegible] *Vita Hilari* [illegible] Non prius ab te paſſi ſunt, quam [illegible] limitem mitteret [illegible] *manu* [illegible] *ea vera videtur lectio. Alia habet* lineam [illegible] *Deſumpta vtraque phraſis a finium regendorum* [illegible] *ptoribus. Hyginus De limitibus conſtituendis* [illegible] dam ne proximarum coloniarum [illegible] natos limites mitterent. *Ouid* [illegible] i. *Amorum* [illegible] vi.

Nec valido quiſquam terram ſcindebat aratro,
Signabat nullo limite foſſor humum.

Lex Tiberij Cæſaris Iuxta perennem [illegible] vnam lineam mittunt.

Logotheta *Vita Ioannis Eleemoſynarij* [illegible] x. Apprehendit conſilium logothetæ & œconomi. *Eccleſiaſticum hic eſt officium quod deſcribit Codinus De offic. aulæ Conſtantinop. & magnæ eccleſiæ:* Ὁ λογοθέτης, εἰς τὸ λογαριάζειν, καὶ εἰς τὰς [illegible] καὶ ἀρχόντων [illegible] λογαριασμοὺς: Logotheta, ſcribendis rationibus, & quidem rationibus ad populum principemque ſacerdotum pertinentibus præſcribendis. *Simul œconomi eccleſiaſticum officium obiiſſe, diſcimus ex Vita Ioannis Eleemoſynarii.*

Lotio manvvm. *Antonio in manus aqua fuit affuſa. In Præfatione Vitæ eius:* Qui ad præbendam et aquam, non paululum temporis cum eo feci. *Sic Eliſeo quoque ſuper manus eius aqua effuſa,* iv. *Reg. cap.* iii. *v.* xi. *In Martyrologio Romano* xxiv. *Iunij de Gallicano inter cetera hoſpitalitatis officia:* videbant aquam manibus affundentem. *Varia varias ob cauſſas fuit apud veteres manuum lotio. Lauabant ante menſam, lauabant poſt menſam, lauabant oraturi, lauabant ſacrificaturi. Credo Antonium lauiſſe ante orationem. Id enim Chriſtianis ſolemne erat. Tertullianus Apologetici c* xxxix. Poſt aquam manualem & lumina, vt quiſque de ſcripturis ſanctis, vel de proprio ingenio poteſt, prouocatur in medium Deo canere. *Vide Iulium Nigronium noſtrum ad Regulas noſtras, hac de re fuſe diſſerentem.*

Lycaonia insvla. *Vita Eugeniæ c.* xxviii. Hæc in inſulâ Lycaoniâ geſta ſunt coram omnibus, qui ſequebantur agonem Eugeniæ. *Inſulæ huius mentio etiam occurrit in Actis SS. martyrum Euſebij & ſociorum, quorum natalis celebratur* ii. *Decembr. Habes ea apud Baronium tomo* ii. *Annalium anno Chriſti* cclix. *ex MS. eruta.* Et relicta ſunt corpora eodem loco, iuxta inſulam Lycaoniam. *vbi margini aſcribit Baronius: Lycaonia dicta inſula inter duos pontes ſita: ſic appellata, quod ibi Iouis quoque Lycaonis templum eſſet.*

Magistrianvs. *Palladius cap* cxlix. Quidam adoleſcens Magiſtrianus ſpecie formoſus, mente pius. *Vtitur etiam eo vocabulo in Martyrologio ſuo Ado* ii. *Iulij.* Natalis ſanctorum Proceſſi & Martiniani, qui cùm eſſent Magiſtriani Melloprincipes. *vbi ita olim annotaui. Sunt autem Magiſtriani ſeu Magiſteriani ex officio militiæ Palatinæ, qui & Agentes in rebus. Gloſſæ Latino-Græcæ:* Agens in rebus, μαγιστριανός. *quos eoſdem cum Caſtrenſijs ſeu Caſtrenſianis faciunt Gloſſæ Baſilicorum, in quibus* Μαγιστριανὸς, ὁ Καστρήσιος. *Codex Iuſtin. L.* xi[illegible] *diuerſo titulo Agentes in rebus à Caſtrenſianis diſtinguit. Caſtrenſiani tamen etiam Magiſtro officiorum ſuberant (vti Magiſtriani) vt habet titulus* xxvi. *Alij ſunt* Magiſteriani *apud Suidam qui* [illegible] dicti à μαγειρεῖον, canſtro, *qui* [illegible] *eccleſiaſticus. Vide Meurſium in Gloſſario Græco-barbaro.*

In

[illegible] μαγιστρεῖς dicunt quoque [illegible] Magiſtrorum occurrunt in Actis ſanctis A-[illegible] Hemandi ſani XXII. *[illegible] apud [illegible], [illegible] Antoninus Imp.* Valerium & [illegible] Magiſtrianos diuiſorum [illegible] [illegible]. *Et apud [illegible]ragrium l.* III. *capi-te* XVI. *Οἱ [illegible] τοῖς Μαγιστριανοῖς ἀποκαλοῦσι. Malchus in Byzanticis: ἀδικήματα δὲ ταῦτα πυθόμενος [illegible] [illegible] τῶν βασιλικῶν τινα, ὃν Μαγιστριανὸν καλοῦσι.*

M**AGNIFICVS.** *Vita Simeonis Stylitæ cap.* II. Ibat in monaſterium ſancti Timothei magnifici viri. *Intelligitur hic per* magnificum *qui magna ſigna facit, θαυματουργός, μεγαλοποιός.*

M**ALCHVS.** *Vita Malchi c.* I. Senex nomine Malchus, quem nos Latinè Regem poſſumus dicere. *Eunapius in Porphyrio.* Μάλχος δὲ κατὰ τὴν Σύρων φωνὴν (an φωνὴν) ὁ Πορφύριος ἐκαλεῖτο τὰ πρῶτα. τοῦτο δὲ δύναται βασιλέα λέγειν: Porphyrius iuxta Syrorum vocem prius Malchus dictus eſt, quod Regem poſſumus dicere. *Hinc* Naarmalcha, *id eſt* regius fluuius. *in Ammiano lib.* XXIV. Alia pars fluminis Naarmalcha nomine, quod Fluuius regum interpretatur, Cteſiphontia prætermeat. *Eodem libro:* Ventum eſt hinc ad foſſile flumen Naarmalcha nomine, quod Amnis regum interpretatur. *Simili compoſitione apud eundem eodem libro* Braxamalcha *habes:* Ventū eſt ad locum Braxamalcha. *Item* Maiozamalcha, *eodem libro:* Cumque Maiozamalcham veniſſet, vrbem magnam & validis circumdatam mœnibus.

M**ANCIPIVM.** *Vita Ioannis Eleemoſynarij capite* XXI. Et animal portans ſiligines à mancipio, cauſſa prandij ipſius. *Eſt hic* Mancipium, *ipſum piſtrinum. Socrates lib.* V. *Hiſtor. Eccleſ. cap.* XVIII. *de pauium præfectis, qui, inquit, μάγκιπες τῇ Ῥωμαίων γλώσσῃ καλοῦνται.* mancipes Romanorum ſermone dicuntur. *Paulus Diaconus Hiſtoriarū lib.* XIII. *imperante Theodoſio:* Erat ab initio in vrbe Romā domus ingenti magnitudine fabricata, in quâ panis fiebat. Horum mancipes tempore procedēte, piſtrina publica latrocinia eſſe fecerunt, *&c.* Hoc agnoſcens Imperator, & mancipes ſupplicijs occidit, & ipſum piſtrinu deſtruere funditus præcepit. *Eo ſenſu* Mancipes *accipiuntur in L.* I. *C. De frument. vrb. Conſtantinop. lib.* XII. *vt & L.* II. *& L. vlt. eodem Tit. in Cod. Theod. & in L. vnic C. De piſtorib lib.* XI. *In qua tamen* mancipi s *vulgo, vitioſe,* pro mancipibus *legi vult Briſſonius in Lexico Iuris. Suidas: Ἀρτοπωλεῖον, τὸ μαγκιπεῖον, ἐν ᾧ οἱ ἄρτοι γίνονται.* Piſtrinum ſeu mancipium, in quo panes conſiunt.

M**ANSIO** *Vita Antonij cap.* LIV. Ad primam manſionem Alexandriæ, quæ appellatur Chęreum. *Eſt Græcè μονὴ* manſio, *certus & ſtatus in itinere interquieſcendi locus, quæ dicta etiam ἄλλαγαι & σταθμοί, ad eum modum quo hodie Curſorum ſtabula digeruntur.*

'*De* Manſione *ita Fronto noſter in editione Pariſienſi Palladij.* Μονὴ, habitationem & domicilium *ſonat* monachorum: *ideò ſcripſerat Heruetus apud Palladium cap.* XXVIII. petra [illegible] ſit octo monaſteria: *Sed vt intelligatur, quantum iter eius fuerit Paulus, veriſimilius eſt, Palladium deſignaſſe* manſiones, *quæ & ipſæ μοναὶ dicebantur. vnde Heraclides:* Aſcendit octo proximas manſiones. *In Vitā Antonij* Ad primam manſionem Alexandriæ, quæ appellatur Chæreum.

Sed diſtinguuntur à mutationibus manſiones, *vt rectè admonet doctiſſimus Pythœus in Præfatione in Itinerarium Ieroſolymit. Sunt enim mutationes veredorum vel animalium [illegible] vehiculis [illegible] [illegible] [illegible], ſed non certæ [illegible] ad vſum [illegible] humana [illegible] [illegible] neceſſarijs, [illegible] manſiones, ideoque [illegible] in libro Codicis Theodoſiani* VIII. *[illegible] c.* IX. *Itaque, vt videre eſt in Itinerario Antonini & Itinerario Burdigalenſi ab eodem Pythœo edito,* manſiones à mutationibus *diſtinctæ ſunt: nam a Burdigalā Arelate vſque mutationes ſunt* XXX. *manſiones* X[illegible] *& a Sar[illegible] à Conſtantinopolim mutationes* XIX *manſiones* XV.

Sunt & qui pro itinere vnius diei ſiue diæta vnā manſionem ponant: vt cum ait Plinius lib. XI[illegible] *c.* XIV. *manſionibus octo diſtare thuriferam regionem à monte excelſo, in quo pa[illegible] eſt Sabæorum Atramitæ.*

Arbitraria manſio, de quā in Vitâ Hilarionis capite XXI. Vix ab illo impetrauit, vt ſuum quoque monaſterium in manſionum ordine poneret *apud quoſdam enim manebat Hilarion, quoſdam tantum in tranſitu viſitabat. Ibidem ante:* Et digereret in ſchedulā apud quos manere, quos in tranſitu viſitare deberet.

M**ANVVM IMPOSITIO.** *Vita Abrahæ cap.* V. Per impoſitionem manus presbyter ordinatus. *Iam ab Apoſtolorum temporibus epiſcoporum & presbyterorum ordinatio manuum impoſitione ſeu χειροθεσίᾳ facta. D. Paulus* I. *Timoth.* IV. *&* V *Gregorius Nazianzenus Orat.* XX. *in laudem Baſilij, de patre ſuo redeunte ab electione epiſcopi Cæſarienſis: Ἐπάνεισιν εὐσθενής, ἄνω βλέπων, ῥωσθεὶς ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ τοῦ χρίσματος.* Redit firmus ac valens, ſublimes oculos gerens, à manuum impoſitione & vnctione. *Optatus Mileuitanus lib.* I. In Donatum ſunt hæ ſententiæ latæ: quòd confeſſus ſit ſe rebaptizaſſe, & epiſcopis lapſis manus impoſuiſſe, quod ab Eccleſiâ alienum eſt. *quod intelligendum, non quòd epiſcopos manuum impoſitione reconciliauerit Eccleſiæ (quæ & ipſa ſollemnis cærimonia erat) ſed epiſcopos ſemel per manuum impoſitionem ritè creatos, rurſus ſimili cærimoniā eos creauerit.*

M**APHORIVM** *ſiue* M**AFORTE** *ſiue* M**AVORTE.** *Palladius c.* CXXXVIII. Ea veſtem nouam, aut *μαφόριον,* aut calceum noluit accipere. *quod Heraclidis interpres c.* XLVIII. *vertit:* Non tunica, nō mauorte, non calceamentis vnquam nouis vti voluit. *Item Heraclides cap* XLIX. quidquid veſtium ſericarum in mauortibus habuit. *vbi Heruetus in Palladio cap.* CXIX. omnia ſerica ſua ſuperhumeralia tegumenta. *Qui videtur in Græco ſuo textu inueniſſe ὠμοφόρια; in Græco textu Veneto eſt, ὠμοφόρια. Vide ſuprà in* H**EMIPHORIVM.** *Ἡμιφόριον interpretatus ſum* mauortem, *quòd ita Heraclidis interpretem vertiſſe adſpiciam. vnde quoque colligimus,* mauortem *fuiſſe breue & quaſi dimidium palliolum, vnde ἡμιφόριον dicitur.*

De eo ita Baronius tomo VIII. *anno Chriſti* DXCIII. *Eâ voce diuerſi generis indumentum pro diuerſarum perſonarum conditione reperimus ſignificari. Atque in primis Caſſianus lib* I. *Inſtit. cap.* VII. *de habitu monachi declarat, fuiſſe ſuper humeros appoſitum ſolitum habitum monachi, vbi ait:* Poſt hæc anguſto pallio tam amictu humilitatem, quàm vilitatem pretij compendiumque ſectantes, colla pariter & humeros tegunt: quod mafortes (ſiue mauortes) tam noſtro quàm ipſorum nuncupatur eloquio.

Cæterum etſi eiuſdem nominis, haud idem erat hoc indumentum, de quo in hac Synodali epiſtola Synodi Pictauienſis apud Gregorium Turonenſem libro X. *capite* XVI. De pallā quod reputarent, protulit mo-

[illegible] qu[illegible]d [illegible] & [illegible] m [illegible] n[illegible]m fun[illegible] n igi[illegible] [illegible]did[illegible], q[illegible] [illegible]ert[illegible]it, put[illegible] à poiueri. *E enim mi[illegible]nime [illegible], neque breue, ex qu[illegible] insuper [illegible] spo[illegible] [illegible] mi[illegible]ſortem, [illegible] ad [illegible] sum [illegible] e[illegible] de lux [illegible] ſtu[illegible]tarum vir[illegible]ginum.* [illegible] pe[illegible] hu[illegible] [illegible] auorte vol[illegible]. *quibus intelligas, non breue* [illegible] *palliolum & an[illegible], sed laxam vestem, qua præ latitudine expanderetur ad ventum, vt etiam in statuis* [illegible] *videmus. Commune tamen fuit vtrique sexui, quod ad tegendum collum & humeros veluti pallium compositum erat, ob id que communi aque nomine maſortes diceretur. Hactenus Baronius.*

Maſortis meminit etiam Caſſianus lib. IV. *Inſtit. cap.* XIII. Præter colobium, maſortem, caligas, melotem, ac pſiathium. *Iſidorus lib* XIX. *Origin. capite* XXV. Stola matronale operimentum, quod cooperto capite & ſcapulâ à dextro latere in læuum humerum mittitur. Eadem & ricinium Latino nomine appellatur: quod vulgò mauortem dicunt. *Quod expreſſum ex Seruio in* I. *Æn.* Ricinius dicitur ab eo quòd poſt tergum reijcitur, quod vulgò mauorte dicitur. *Nonius:* Ricinium, quod nunc maſortium dicitur. *Suidas:* κρήδεμνον, κεφαλόδεσμον, ἢ μαφόριον: Credemnon, capitis vinculum, ſiue maphorium. *Phauorinus:* Μαφόριον, κεφαλῆς σκέπασμα: Maphorium, capitis integumentum. *Gloſſa Arabico-latina:* Maſorium, faſcialis, id eſt, anguſtum pallium quo vtuntur monachi, collum pariter atque humeros tegens. *Vbi Meurſius in Gloſſario Græcobarbaro legit* facialis, *hoc eſt, inquit,* [illegible] *nec plura explicat. An Gloſſator ille* maſorium *vocat* faſcialem, *quod reſpiciat ad* teſticulas, *ſeu redimicula & rebrachiatoria, de quibus Caſſianus libro* I. *Inſtitut. capite* VI. *quibus ſequenti capite maſortes ſubiungit? Georgius Alexandrinus in Vitâ Chryſoſtomi cap.* LV. [illegible] τὰ μαφόρια [illegible]: Sunt & inter eas, è quarum capitibus [illegible] detracta ſunt flammea. *Paſſio B. Pauli nomine Lini edita:* Plautilla commoda mihi pannum, quo caput tegis. *mox:* & ligans ſibi de Plautillæ maphorte oculos. *Apud Bedam in Martyrologio* XX. *Septemb.* Qui etiam iuſſit Fauſtam nudam, & ſine maſorte flagellatam, incarceratam caput terebrari. *Iſidorus ſuprà mauortis etymon inueſtigare conatur:* Vocatum autem dicunt mauortem quaſi martem. Signum enim maritalis dignitatis & poteſtatis in eo eſt. Caput enim mulieris vir eſt, i[illegible]de & ſuper caput mulieris eſt. *Quæ ferè Papias in Vocabulario ſuo exſcribit.*

Martyrivm. [illegible] *templum Martyrum. Palladius cap* LXVII. Quem etiam nos in Martyrio precari, vidimus cum ijs, qui cum ip[illegible] fuerunt martyrio affecti. *Idem cap.* CI[illegible] Ingreſſus eſt in ſuum martyrium, quod ipſe ædificauerat, in quo ſitæ ſunt re[illegible]uiæ Ioannis Baptiſtæ. *Idem cap.* [illegible]XIII. Pedeſtr[illegible] nere venit Romam vſque, ad [illegible]randum in mart[illegible] SS. Petri & Pauli. *Idem cap.* CXXXIX. Venit ergo, & pranden[illegible] bitcum in martyrio. *Vbique in G[illegible]* μαρτύριον, *id eſt, templum martyrum, ſeu ora[illegible] dedicatum in honorem martyrum. Sic in Con[illegible] Chalcedonenſi* [illegible] *celebratæ mentio* Martyrij S. Eu-

p[illegible] E[illegible] fic[illegible] C[illegible] A[illegible] martyrium dedi[illegible]

Ma[illegible] *quoque* [illegible] *nate dictum* [illegible] *fuit* [illegible] *Vide* R[illegible]

Ma[illegible]a H[illegible] *idest ca*[illegible] ta[illegible] quam ſtare[illegible] *autem* [illegible] *nenſ* [illegible] *De* [illegible] N[illegible] ſtratum fœni[illegible] lexèque m[illegible], quod intextis iunc[illegible] vir[illegible] mattas vocant. [illegible] *Gloſſarium vetus.* [illegible], egea, [illegible] *nalis interpre*[illegible] tegas, [illegible] cu[illegible]is ob[illegible] cœni. *Regula* [illegible] menta autem lectorum ſuffi[illegible] *Vide infra* Plvmacivm.

Petrus Venerabilis lib. II. *ep.* [illegible] ſtria propè ſunt loca, mattas a[illegible] nach[illegible]rum [illegible]ompon[illegible] ſuper q[illegible] ſæpè dormias. *Idem l.* IV [illegible] monachica, quæ ſedi[illegible]

Medimnvs *Theodoretus* [illegible] *cap.* II. Duos autem med[illegible] *tur &* medimnus & medimnum. [illegible] *Latinis auctoribus quam Græcis* [illegible] Μεδιμναῖον, μεῖζον μόδιον: Medimnæu[illegible], [illegible] modij. Μέδιμνον, μέτρον [illegible], [illegible] Medimnum, menſura ſimilis, ſiue chœnicum quadraginta octo. *Idem apud Pollucem l.* I[illegible] *c.* XXIII *& Suidam, qui etiam addit:* Μέδιμνος, [illegible] Medimnus menſura eſt aridorum, vt frumenti, hordei. Medimnus igitur eſt modiorum ſex, ſextariorum duorum & ſeptuaginta, ſiue librarum centum & octo. *Cornel[illegible] Nepos in Vita Pomponij Attici* Auxit hoc officium al[illegible] quoque liberalitate: nam vniuerſos frumento donauit, ita vt ſingulis ſex modij tritici darentur, qui modus menſuræ medimnus Athenis appellatur. *Fannius:*

Huius dimidium fert vrna, vt & ipſa medimni
Amphora, terque capit modium; ſextarius iſtum
Sexdecies haurit, quot ſoluitur in digitos pes.

Cicero lib. III. *in Verrem:* Sed tritici ſepte[illegible] millia medimnum ex Nymphonis orationibus edicta pœna. *Ibid.* In iugere Leontini agri medimnum ferè tritici ſeritur. *Auſonius in Grypho* [illegible]*ernarii*

Hinc Bromij quadrantal, & hinc Sicana medimna,
Hoc tribus hoc geminis tribus explicat v[illegible] agendi.

Membranæ pvlchræ. *Pratum* [illegible] *pite* CXXXIV. Teſtamentum nouum [illegible] in membranis valde pulchr[illegible] [illegible] ἐν σώμασι [illegible]. *Nempe* [illegible] *dicuntur* [illegible] σώματα *vnde* [illegible] *membr*[illegible] *vtimur ad* [illegible]*ptionem. E*[illegible] *ad Att*[illegible] Hoc totum [illegible] *Gl*[illegible]: [illegible], membrana *Longinus* [illegible] *Iliade*[illegible] *Homer*[illegible] Ilias Homeri mem[illegible]brana.

MENDACIVM OFFICIOSVM. [illegible] *fuit ipſum plerique* [illegible] *docti* [illegible] *Origenes* [illegible] *Commentariis* [illegible] *ad Galatas, & in* [illegible] *Stromat* [illegible] *Hierony-mus* [illegible] *Apologia* [illegible] *Ruffinum* [illegible] *lib. IV.* [illegible] *verba Origenis ex* [illegible] *Stromat* [illegible] *& Platonis ex libro tertio de Rep.* [illegible] *quomodo mendacium interdum ſit vtile.* [illegible] *qui Hieronymi locus non occurrit noſtro* [illegible] *de Salas tractatu De legibus diſput. XXIII. ſect. IX. cum neget Origenem ſcripſiſſe libros Stromateum.* [illegible] *In* [illegible] *etiam hanc ſententiam videri poſſet Hieronymus in cap. II. ad Galatas, &* [illegible] *ep. LXXXIX. agens de concertatione Petri & Pauli, quam ex ſimulatione factum vult, quam ſimulationem de mendacio officioſo intelligere Hieronymum exiſtimant Auguſtinus epiſt. LXXXVI. & XCVII. apud Hieronymum. Sed Baronius tomo I. anno Chriſti LI. exiſtimat Auguſtinum non rite percepiſſe mentem ſancti Hieronymi. Chryſoſtomus Homilia XXXII & LIII. in Geneſ. Maximus Tyrius Serm. III. Caſſian Collat. XVII. cap. XXV. & ſeqq. & lib. V. Inſtit. capite XXXVII. & XXXIX. Ex recentioribus in ea fuit ſententia Martinus de Magiſtris Doctor Sorbonicus tractatu De fortitudine quæſt. V. De martyrio, quem refutat Caietanus in 2. 2. q. CXXIV. artic. V. ad III. Dubium. Marulus quoque lib. IV. cap. IV. mendacium officioſum admittit, imò penè omnibus videri ait Auguſtinus lib. III. qq. in Leuit. cap. LXVIII.*

Omne autem mendacium, etiam officioſum, illicitum eſſe, docet D. Thomas 2. 2. q. 10. art. 3. & Auguſtinus lib. De mendacio, & lib. Contra mendacium, & epiſt. LXXXVI. & XCVII. apud Hieronymum iam citatis. & in Decretis II parte, cauſâ XXII. q. II. capite XIV. Ne quis arbitretur, *allegatur ex Auguſtino in Pſal. V. quod pro temporali vitâ alicuius nullus mentiri debeat. Quò reſpicit Alexander III. in libro V Decretalium Gregorij Noni, tit. XIX. De vſuris cap. IV.* Super eo. *vbi cùm dicit per Scripturam ſacram prohiberi, pro alterius vitâ mentiri, videtur intelligere ſcriptum iſtud Auguſtini. Eodem tamen loco Decreti cap. XXI. ex Hieronymo ad Galatas c. II. vtilis dicitur ſimulatio, & in tēpore admittenda.*

Aduerte, mirè ab auctoribus confundi & citari Origenem pro hac ſententiâ. Quia enim Hieronymus epiſt. LXV. ad Pammachium & Oceanum citat VI. Stromateon librum Origenis, vbi agit de mendacio, & idem repetit Apologiâ contra Ruffinum cap. IV. epiſt. verò LXXXIX. ad Auguſtinum, citat X. Stromateon librum, qui epiſtolam Pauli ad Galatas explanat. Puto hæc ita conciliari poſſe, vt dicamus decimo libro Stromateon haberi verba illa Origenis, quæ Hieronymus citat ex lib. VI. Stromateon. Sed exiſtimo Hieronymum vocare VI. Stromateon, quia X illum Stromateon librum, qui verſatur in explanatione Epiſtolæ ad Galatas, adiungit V. voluminibus, quæ propria ſcripſit Origenes in Epiſtolam ad Galatas. atque ita X. ille adiunctus V. illis eſt VI. explanationum in Epiſtolam ad Galatas. verba eius epiſtolæ LXXXIX ſunt: Scripſit Origenes in Epiſtolam Pauli ad Galatas quinque propria volumina, & decimum Stromateum ſuorum librum, commatico ſuper explanatione eius ſermone compleuit.

MENOMENÆ. *Libro* [illegible] *in Vita S. Ioannis Eleemoſynarij c. XIX.* Mille [illegible] *piſcatoriæ* [illegible] *cum qui* [illegible] *Caſaubon. lib. IV. In* [illegible] *c. XXI* [illegible] mænidia [illegible] vocant [illegible] voluptas eſt. *Ita* [illegible] *libri* [illegible] *ex Ariſtotele, aut Plinio* [illegible] *Eiuſdem* [illegible] mænomenas, [illegible] *genus piſciculos eſſe. Martialis libro XII. epigr. XXXII.*

Fuiſſe gerres, aut inutiles mænas.

Odor impudicus vrcei fatebatur.

Idem lib. XI. epigr. XXXII.

Et caudam cybij, breuéſque mænas.

Cicero libro II. De finibus: Ii licet dicere, ſe Acipenſerem mænæ non anteponere. *Plinius libero IX. capite XXVI.* Mutant colorem candidæ hieme mænæ, & fiunt æſtate nigriores. *Meminit earum etiam libro XXXII. capite VIII. IX. XI. Perſius Satyra III.*

Mænaque quòd primâ nondum defecerit orcâ.

Arnobius lib. III. Neptunus piſtricum dominus atque mænarum. *Oppiano lib. I. dicitur μαινίς.*

Dicitur autem ἀπὸ τ̃ μανίας, quod Dianæ (quæ & Hecate) quâ maniæ cauſâ, olim ſacer eſſet. Vide Athenæum lib. VII. & Euſtathium Iliad. α. De mænis etiam Dioſcorides lib. II. cap. XXXI. & Alexander Trallianus libro VIII.

MENSIVM TABVLA. *Quia hic aliquoties mentio fit menſium Ægyptiorum qui variant à Romanis menſibus, dabo hic ex Bedâ eorum inter ſe comparationem. Beda igitur tomo II. libro De temporum ratione cap. IX.* Ægyptij, qui primi propter ocyorem Lunæ diſcurſum, ne videlicet error calculandi eius velocitate gigneretur, ad Solis curſum, cuius motus tardior faciliùs poterat comprehendi, ſuos menſes putare cœperunt, ſumpto ab Autumni tempore primordio, tricenis hos produntur includere diebus. Quorum primus menſis

1. THOTH	IV.	Kal. Septembrium	29
2. PHAOFI	IV.	Kal. Octobr.	28
3. ATHIR	V.	Kal. Nouembr.	28
4. CHOEAC	V.	Kal. Decembr.	27
5. TYBI	VI.	Kal. Ianuar.	27
6. MECHIR	VII.	Kal. Februar.	26
7. PHAMENOTH	V.	Kal. Martiarum	25
8. PHARMVTHI	VI.	Kal. Aprilium	27
9. PACHON	VI.	Kal. Maiarum	26
10. PAVNI	VII.	Kal. Iuniarum	26
11. EPIPHI	VII.	Kal. Iuliarum	25
12. MESORI	VIII.	Kal. Auguſtarum	25

die ſumit exordium. quem X. Kalendarum Septembrium die terminantes, reſiduos quinque dies ἐπαγομένας vel intercalares ſiue additos vocant. quibus etiam quarto anno diem ſextum, qui ex quadrantibus conſici ſolet, adnectunt. vnde fit, vt eorum anni primi ab biſſexto III. Kalendar. Septembr. ceteri verò IV. Kal. earumdem die ſortiantur initium: ipſi autem biſſextiles anni, IV. ceteri V. Kalend. memoratarum die terminentur. *Hactenus Beda. Vbi notat Ioannes Nouiomagus Scholiaſtes, ſingulos menſium Ægyptiorum conſtare XXX. diebus, poſtremum vero XXXV. & quarto quoque anno XXXVI. Subiungo Tabulam iuxta Bedæ mentionem digeſtam.*

Menſium tabula, in qua primo ſtatim intuitu Aegyptiorum fixorum menſium cum Romanis connexio apparet.

MENSES ROMANI.		MENSES ÆGYPTII.		
Ianuarius	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25			26 27 28 29 30 31
	6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Mechir, 6. *menſis Ægypt.*	26 Ianuar.	1 2 3 4 5 6
Februarius	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24			25 26 27 28
	7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Phamenoth, 7. *menſis Ægypt.*	25 Febr.	1 2 3 4
Martius	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26			27 28 29 30 31
	5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Pharmuthi, 8. *menſis Ægypt.*	27. Mart.	1 2 3 4 5
Aprilis	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25			26 27 28 29 30
	6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Pachon, 9. *menſis Ægypt.*	26. April.	1 2 3 4 5
Maius	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25			26 27 28 29 30 31
	6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Pauni, 10. *menſis Ægypt.*	26. Maij	1 2 3 4 5 6
Iunius	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24			25 26 27 28 29 30
	7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Epiphi, 11. *menſis Ægypt.*	25. Iunij	1 2 3 4 5 6
Iulius	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24			25 26 27 28 29 30 31
	7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Meſori, 12. *menſis Ægypt.*	25. Iulij	1 2 3 4 5 6 7
Auguſtus	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28			29 30 31
	8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35	Thoth, 1. *menſis Ægypt.*	29. Auguſt.	1 2 3
September	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27			28 29 30
	4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Phaofi, 2. *menſis Ægypt.*	28. Septemb.	1 2 3
October	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27			28 29 30 31
	4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Athir, 3. *menſis Ægypt.*	28. Octob.	1 2 3 4
Nouember	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26			27 28 29 30
	5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Choeac, 4. *menſis Ægypt.*	27. Nouemb.	1 2 3 4
December	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26			27 28 29 30 31
	5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Tybi, 5. *menſis Ægypt.*	27. Decemb.	1 2 3 4 5

Comparemus iam loca vtrorumque mensium, quæ in Vitis Patrum occurrunt, & videamus an recta Bedæ inter vtros qu. menſes ſit comparatio.

Vita Pachomij c. I I I. Reddidit animam quarto decimo die menſis Pachon ſecundùm Ægyptios, qui eſt iuxta Romanos ad ſeptimum diem Iduum Maiarum. *Incipit Pachon vi. Kalend. Maij, id eſt,* XXVI. *Aprilis. vnde numerando ad* IX. *Maij, erunt* XIV. *dies iuſtè.*

Vita Pachomij cap XXIX. vndecimo menſis Tybi, id eſt, octauo Id. Ianuariarum, quædam apud Ægyptum celebratur ex more feſtiuitas.

Vita Mariæ Ægyptiacæ c. XXV. Tranſeunte menſe Parmuthi ſecundùm Ægyptios, qui eſt ſecundùm Romanos Aprilis die nonâ, d eſt, v. Id. Aprilis. *Erit hic dies* XIV. *Parmuthi ſeu Pharmuthi menſis Ægyptij iuxta ſuperiorem tabulam.*

Vita Onuphrij, auctore Paphnutio in Vitis Patrum, cap. XVI. Sanctus igitur Onuphrius obijt menſe Iunio, die vndecimo, id eſt, tertio Idus eiuſdem menſis. *quæ non quadrant cum numero apud Metaphraſtem:* Erat autem dies ſextus quidem decimus menſis Pauen (*ſeu* Panoi) nonus autem Iunij menſis apud Romanos. *Quod ſi rectè Beda menſes Ægyptios cum Romanos comparat, dies* XVI. *menſis Pauen erit* X. *Iunij.*

METANOEAM MITTERE. *Quod Græcis eſt βάλλειν ſeu ποιεῖν μετανοίας, ſere vertunt* metanœam *ſeu* pœnitentiam mittere *vel* facere. *Vita Baſilij c.* XI. Et faciens metanœam, reſpondens ei, dixit. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap.* XIV. Mittentibus igitur ambobus metanœam. *Quod rectius exprimitur ibidem cap.* XXXV. Et mittens genuflexionem. *Vide dicta ad vtrumque locum. Sic capiendum apud Ioannem hic libello* III. *n.* X. Qui pœnitentiam agentes dixerunt. *id eſt, genuflectentes & caput inclinantes Macario. Septima Synodus generalis, quæ eſt Nicæna* II. *Act.* IV. *ex ſcripto Maximi confeſſoris: Καὶ ἐπὶ τούτοις ἀνιστάμενοι πάντες μετὰ χαρᾶς καὶ δακρύων, καὶ ἔβαλον μετάνοιαν, καὶ εὐχὴ γέγονε. vulgata verſio:* Poſt hæc ſurgentes omnes, cum gaudio & lacrymis ſurrexerunt, pœnitentiamque egerunt, factaque precatione. *Anaſtaſius Bibliothecarius:* Et in his ſurrexerunt omnes cum gaudio & lacrymis, & miſerunt metanœam, & oratio facta eſt. *vbi Scholion in codice manuſcr. Ioannis Tilij Meldenſis epiſcopi tale appingitur: Metanœa pœnitentia interpretatur. Hoc tamen in loco pro genuflexione ponitur. vnde cum dicit,* miſerunt pœnitentiam, *nihil aliud intelligitur, niſi,* poſuerunt in terrâ genua. *Quia cum pœnitentium eſt maximè flectere genua, ſæpe Græci* genuflexionem, metanœam, *id eſt,* pœnitentiam *vocant. ita ex codice Tilij citat Fronto noſter Ducæus Notis in Concil. Nicænum* II. *poſt tomum* III. *Conciliorum editionis Binianæ. Liturgia Chryſoſtomi: Ὁ δὲ ἱερεὺς ἅμα τῷ διακόνῳ ποιοῦσι μετανοίας τρεῖς εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον. Eraſmus interpres:* Sacerdos autem cum diacono faciunt aſcenſiones tres in ſanctum ſacrarium. *Non rectè. Rectè Fronto noſter:* Faciunt inclinationes tres ad ſanctum altare. *In Græcorum Euchologio diaconus multis locis: Τῷ ἱερεῖ βάλε μετάνοιαν:* Pœnitentis in modum tertio ante ipſum ſe incuruat. *Vide Baronium to.* VIII. *an. Chriſti* DCLVI. *& Billium ſchol.* XXXII. *in Orationem* I *Ioannis Damaſceni De imaginibus.*

MILIARISIVM. *Ioannis Moſchi Pratum ſpirituale cap.* CLXXXV. Habebant tamen quinquaginta miliariſia, quod numiſmatis genus eſt. *Epiphanius De ponderibus & menſuris:* Τὸ δὲ ἄργυρον ... ὃ ἐν Ῥωμαίοις ... *Argenteus à Romanis miliareſium dicitur, quòd militiæ donatiuum interpretari poſſis. Suidas:* Μιλιαρήσιον, νόμισμα τὸ δέκατον. Miliareſium, numiſmatis decima pars. *De hoc numiſmatis genere vide accurate inquirentem Dionyſium noſtrum Petauium ad Epiphanij librum iam dictum.*

MINO. *Ioannes libello* II. *num.* 10. Mittit perſequens & minat me hinc. *Heraclides cap.* V. Fit ſubitò paruulus puer veluti annorum decem, minans aſinum panes in ciſtâ ferentem. *Auienus I.C.* Actus, quo pecora minare conſueuimus. *Gregorius Dialogorum lib.* I. *cap* II. Tollite vt habeans, qualiter hoc iumentum minare valeatis. *Paulus Diaconus:* Agere modò ſignificat ante ſe pellere, id eſt, minare. *Idem:* Agaſones, equos agentes, id eſt, minantes. *Apuleius lib.* III *Metam.* Nos duos aſinos minantes baculis exigunt. *Inde* comminare *apud eundem lib.* VII. *Metam. &* prominare *lib.* IX.

MINVTVM *Ioannes Moſchus lib.* X. *Vitarum Patrum cap.* XLII. vt per quatuor dies vnam tantùm oblationem manducaret minutorum viginti. *Deſtituit hic nos Græcus textus. Forte in Græco fuit λεπτῶν vel νουμμίων. Infra cap.* CXXXIV Accipiebatque quotidianum ſtipendium nouem minuta. *vbi in Græco textu* ἐννέα φόλεις. *Vide infra in* PHOLIS, *& Petauium noſtrum ad Epiphanium, in Diatribâ De λεπτοῖς & minutis.*

MONTICELLVS. *Vita Onuphrij cap.* XI. Iuxta ſummitatem ipſius monticelli. *Vox rarior, vſurpata tamen Agrariis ſcriptoribus. Innocentius inter auctores finium regundorum:* Et ſuper fontem terminum in monticello conſtitutum. *Idem:* Inter vallem & vallem monticellus deſcendit, & de latere huius monticelli alueus. *Idem.* Arca in monticello conſtituta. *Latinus:* Etiam monticelli ſunt in finibus conſtituti. *Vitalis & Arcadius inter eoſdem:* Tres monticellos tranſit, & in tertium monticellum arcam circa lauacrum ſignificat. *Idem Vitalis:* Nam & monticellos de terminis circumdedimus. *Fauſtus & Valerius:* Monticellos plantauimus de terrâ, quos botontinos appellamus. *Sic apud Innocentium eſt* campicellus, collicellus, flumicellus.

pro MVRO SEPTI. *Hieronymus in Vitâ Malchi cap.* IX. Pudicitiæ tantùm conſcientiâ pro muro ſepti. *Prouerbialis ſpecie id dictum, expreſſumque ex Salluſtij Catilinario:* Audacia pro muro habetur. *Cicero* VI *II. Verrinâ.* Ad omnes meos impetus quaſi murus quidam boni nomen Imperatoris opponitur. *Hieronymus in Iſaia cap.* XXXVIII. Indignationem ita precibus quaſi quodam muro intercludere. *Idem in Ezech. cap.* XIII. Dum conuerſi ad Deum hoc quaſi muro & pariete firmiſſimo cingerentur.

MVSCVS. *Vita Pelagiæ cap.* II. Totum impleuit aërem ex odore muſci. *Vita Marcellæ cap.* III. Fragrare muſco mure. *Inde* muſcata *apud Ruffinum lib.* III. *num.* 39. Quoniam propter thymiamata & muſcata. *Hieronymus in Ieremiam c.* XXIII. Contemplemur hæreticos, quomodo ſemel deſperantes ſalutem, gulæ ſe tradant & delicijs veſcantur carnibus, frequentes adeant balneas, muſco fragrent, vnguentis varijs delibuti, quærant corporum pulchritudinem. *Idem lib.* II. *Aduerſus Iouinianum cap.* VII. Odores autem ſuauitas, & diuerſa thymiamata, & amomum, & cyphi, œnanthe,

che, muſcus, & peregrini muris pelicula, quòd diſſoluis & amatoribus conueniat, nemo niſi diſſolutus negat. *Quo loco Volaterranus muſcum pro paruo mure, coloris flaui, qui odoratiſſimus eſt, & in ſiluis verſatur, accipit.*

De muſci origine varia opinio. Moſchum *enim, ſeu* muſcum, *quod odoramenti genus eſt, ſaniem e vomicâ capreæ collectam putat Aetius; alij e vomica vnicornis volunt: ita Simeon Zethi. Martinus à Baumgarten in Peregrinatione ſuâ dicit animal quoddam eſſe, niſi eſſet grandiuſculum, catto perſimile, quod dum virga ictu ad iram concitatur, odoriferum quiddam edit, quod auri pondere venditur. Iuxta huius animalis vmbilicum naſcitur apoſtema, quod extractum, gratiſſimi eſt odoris, & inter primas hominum delicias habetur. Id Itali* Zibetto, *Germani* Biſem *dicunt.*

Myoparo. *Vita Hilarionis cap.* xxxiv. Cùmque piratæ duobus haud paruis myoparonibus occurriſſent. *Paulinus epiſtola ad Macarium:* Procurator Chriſtiani viri fratris noſtri Poſthumiani eſſe dicitur, qui eam nauem in Brutiorum littore, quo poſſeſſio ſenatoris alluitur, auarior mari, & ſine myoparone piraticam in terrâ agens occupatur, & captam vacuefecit. *Ita legendus is locus, vbi vulgo,* & ſe ne meo parone, *pro* ſine myoparone.

Nates verberare. *Vita Marcellæ cap.* viii. Fictus ariolus ſtultorum verberet nates, & obtorto fuſte dentes mordentium quatiat. *Idem libro* ii. *contra Iouinianum cap.* xix. In circulis platearum quotidie fictus ariolus nates verberat, & obtorto fuſte dentes mordentium quatit. *Idem Apol.* l. *adu. Ruffin. cap.* iv. Quotidie in plateis fictus ariolus ſtultorum nates verberat, & obtorto ſcipione dentes mordentium quatit. *Ita omnibus his locis legendum ex MSS. quos aliquot conſului. ita quoque legit Henricus Grauius. Vulgatus textus habet* nares, *quod Eraſmus & Reatinus conantur interpretari. Sed pro lectione, quam aſſerui, clarè Lucianus de morte Peregrini:* Ἔτι φασὶν καὶ παιδευόμενος νάρθηκι εἰς τὰς πυγὰς, καὶ ἄλλα πολλὰ νεανικώτερα θαυματοποιῶν: Exin verberabat & verberabatur ferulâ circa nates, multaque alia iuueniliora more mirifico ac præſtigioſo deſignabat.

Nili adscensvs. *Palladius cap.* xxxvii. Accidit aliquando in Ægypto, cùm Nilus adſcenderet, vt vicus vicum inuaderet. pugnant enim pro aquarum diuiſione, adeò vt ſequantur cædes & ſauciationes. *Quò ſpectare credo illud Palladij cap.* lii. *quòd duo pagi pro agris decertauerint,* ὑπὲρ ἀγρῶν διαμαχόμεναι. *Et mox Gentiles cum Chriſtianis* ὑπὲρ ὁρίων αὐτῶν, pro ſuis finibus. *Id enim fortè accidit, quod Nilus inundans ſolet agros confundere, & limites abolere. Multi tunc ægrotabant. Idem c.* xliii. Nauigando in flumine: erat enim tempus adſcenſus, in quo multi ægrotant, quod mihi quoque accidit. Καιρὸς ἀναβάσεως, tempus adſcenſus. *Idem cap.* xxii. Cùm fluuius eo tempore inundaret, & ad mille paſſus pateret latitudine. Κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον πλημμυροῦντος τοῦ ποταμοῦ, καὶ κρατοῦντος ἐπὶ ἓν σημεῖον τῷ πλάτει.

Huc quoque facere opinor, quod habet Palladius cap. lii. *de pompâ celebratâ cum ſtatuâ ligneâ pro aquâ fluuiatili.* Pompam autem ducebant, eam per vicos circumferentes nefarij ſacerdotes, qui bacchabantur cum multitudine, veluti pro aquâ fluuiatili celebrantes myſteria. *Nam ſuſpicor hic intelligi adſcenſum Nili. Quare in Ruffino lib.* ii. *c.* vii. pro aquis pluuialibus, *corrigendum erit* fluuialibus. *Nam hic in Palladio Græce eſt:* ὑπὲρ τοῦ ποταμίου ὕδατος, pro fluuiatili aquâ. *Et notum carmen illud de Ægypto:*

Arida nec pluuio ſupplicat herba Ioui.

Nixæ siccæ. *Pelagius lib.* v. *De Vitis Patrum libello* iv. *num.* 65. Et attulit quidam fratri nixas ſiccas, & fecit pultes. Nixæ *Iſidoro lib.* xvii. *capite* vii. *ſunt* coquimella, *quod detortum ex Græco* κοκκύμηλον. Coquimella, *inquit*, quam Latini ob colorem prunum vocant, alij à multitudine enixi fructus nixam appellant. Cuius generis Damaſcena melior, à Damaſco oppido, vnde prius aſportata eſt, dicta: cuius ſolum pomum Romanis medelis probatur; nam cætera noxia perhibentur. Hæc illa arbor gummi glutinoſum & compactilem diſtillat, quo & medici & ſcriptores vtuntur. *Vide Plinium lib.* xiii. *cap.* xi. *de* ſarcocollâ, *qui habet* pictores, *pro* ſcriptores. *Idem lib.* xxii. *capite* xxv. Cum roſaceo verò & fico ſiccâ, myxiſque decocti furfures (*tritici*) tonſillis faucibuſque gargarizatione proſunt. *Vide & Dioſcoridem lib* i. *cap.* clxxv. *Gloſſarium Camberonenſe MS.* Nixa eſt genus arboris, à ſimilitudine enixi dicta fructus. *quod ex Iſidoro adumbratum. Ad quem notat Grialus Scholiaſtes: In margine codicis Romani ſancti Petri, hæc addita reperiſſe ſe, ſed eadem manu aiebat Chacon:* Hanc arborem Romani vocant prunum, Hiſpani nixum, VVandali, & Gothi, & Sueui, & Gallæci cærulcâ. *Retinent hodie veſtigia huius vocis Luſitani & Gallæci, qui pruna omnia* amexas *ſiue* ameixas *dicunt. &* *apud Aurelianum lib.* iv. *Tard. cap.* viii. Pro decoctione noxarum & glycyrrhizæ, nixarum *ego legerem. Quod autem* myxa *pro* nixa *legendum quidam contendunt ex Paulo Æginetâ libro* vii. Μύξα, δένδρου καρπός ἐστι μικρότερος μὲν τῶν κοκκυμήλων, δύναμιν δὲ ἐπαλλακτικός, *confirmat quod de Gallæcis diximus: nam* m *in locum* n, *aut etiam contra, in multis vocibus ſucceſſiſſe paſſim videmus. Hactenus Grialus in Iſidorum.* Myxi *hæc etiam* myxaria *dicta. Caſſianus Collat.* viii. *cap.* i. Poſt hæc ſuperintulit caniſtrum habens cicer frictum, quod illi trogalia vocant, ex quibus quina tantùm ſumpſimus grana, myxaria bina, caricas ſingulas. *in veteri Lexico notatur,* Myxa & Myxaria *apud recentiores Græcos medicos eſſe minora prunis Damaſcenis, nucleo intus triangulari.*

Nomicvs. *Moſchus Prato ſpirituali cap.* cxciii. Accerſiuit itaque Nomicum ſeu diſpenſatorem ſanctiſſimæ eccleſiæ. Ἤγαγε τὸν Νομικὸν τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας. *Varia* Nomici *interpretatio apud Curopalatam in octauâ Pentade officiorum: vbi poſt* primicerium lectorum *ponitur* Ὁ Νομικὸς, *quem Ioannes Citreus videtur vocare* νομμοδότην, *quaſi* nummidatorem. *Sane hoc loco videtur per* Νομικὸν *diſpenſator vel qui curam rationum & chartarum habet intelligi. Vide Gretzerum noſtrum ad caput* i. *Codini Curopalatæ De offic. Conſtantinop.*

Nomina. *Ioannes libello* ii. *num.* 8. Aſcendimus metere cum eo ſeptem nomina. *Conſtanter hic MS. libri plerique in* nomina *conſentiunt. Suſpicari quis poſſit, an* ſeptem nomina *prodierint ex Græco* ἑπτανομία, *quæ certa Ægypti portio, quaſi meſſum iuerint in Heptanomiâ. Sed cum textus Græcus deſit, mera ſuſpicio eſt. Petrus Lanſſelius noſter variè doctus cenſebat legendum* ſeptem nomia, *quia exiſtimo, inquit, ſolitudinem Scithiam diuiſam fuiſſe in varias portiones, quas appellabant* νομοὺς *verbo* νέμω *id eſt,* diuido. *vnde Proclus in Timæum docet* νομὸν *dici* ἀπὸ τοῦ νεμηθῆναι τὴν γῆν, à diuidendo terram: *& Ægyptij* τὰς διαιρέσεις τὰς κατὰ μεγάλα τῆς Αἰγύπτου μέρη, diuiſiones ma-

gnarum

g[illegible] *[illegible]*, [illegible] *nyssi.* No[illegible] *v[illegible] in alias [illegible] fuerint, [illegible] ms [illegible] [illegible] gi Itaque hoc in loco [illegible] n[illegible] [illegible] sendo [illegible] dentur pro septem [illegible] n[illegible]t [illegible] [illegible]um Thebais & Delta [illegible] in [illegible] n[illegible]s, & intermedia solitudo [illegible] in [illegible] ita [illegible] Sen[illegible]m [illegible], [illegible], de quo [illegible] fuerit in* ſeptem nomia, *id eſt aru-r[illegible], [illegible] in [illegible] quibus fratrum de-me[illegible], [illegible] de quibus [illegible] Fortaſſe non [illegible]* nomia, *ſed* ſeptem nomina (*etſi ea-dem [illegible] trim [illegible] [illegible]atio) vt diſtingueret ab He-pt[illegible] ſeu Heptanomiâ in quâ O[illegible]ſita eremita de-gebant, ex [illegible]ppoſito ſolitudini Sethis, inter vtraſque [illegible] iacet Mœris ſeu Myris ſtagnum. Ita ille.*

NONA HORA. *Ea ſynaxis expleri ſolita Vitâ Macarij Romani capite* III. Horâ nonâ quadam die ſynaxi expletâ. *Eâ etiam ieiunium reſignari ſo-litum. Vita Antonij capite* XXXVII. Horâ electe nonâ cùm ante cibum orare cœpiſſet. *Pru-dentius Hymno* X. *[illegible]*

Quoſdam de populo videt ſacerdos
Libandum ſibi poculum ferentes;
Ieiunamus, ait, recuſo potum.
Nondum nona diem reſignat hora.
Numquam conuiolabo ius dicatum,
Nec mors ipſa meum ſacrum reſoluet.

Ruffinus lib. III. *n.*4. Cumque hora nona aduenis-ſet, ſecundùm conſuetudinem complebat omnes orationes ſuas, & pſalmodiam ſecundùm regu-lam, & ponebat panem vt comederet. *Idem lib.* III. *num.*55. *in Siluano:* Horâ autem nonâ circum-ſpiciebat frater ille viam, ſi fortè vocaret eum ſe-nex ad comedendum. *Idem eſt apud Pelagium li-bello* X. *num.*69. *Ioannes libello* III. *n.*2. Et circa horam nonam ſignificauit percutiens, & venit ille minor, & fecit modicam coctùram pulmenti. *Au-guſtinus Regulâ* II. *de tempore edendi:* Operentur autem manè vſque ad ſextam, & à ſextâ vſque ad nonam reddant codices, & poſtquam refecerint ſiue in horto, ſiue vbicumque fuerint, faciant opus vſque ad horam lucernarij.

Quidam ieiunia ad veſperam extendebant. Ruffi-nus lib. II. *cap.*XXXI. Cibum quoque in veſperam ei ſumere præcepit. *quod etiam apud Palladium cap.*XXVIII. *Item Ruffinus lib.*II. *cap.*I. Hic ergo cùm poſt orationes cibum ſolito requiſiſſet ad ve-ſperam. *quæ etiam habes apud Palladium cap* XLVI. *Ruffinus lib.* III. *num.*23. Rurſus ingreſſi cellu-lam, veſpertinas orationes complentes, adorantes eum, dixerunt: Si præcipis, domine, ibimus, vt eum qui remanſit caulem coquentes guſtemus, quia iam hora eſt vt cibum ſumamus? *Pelagius libell.*XVI. *num.*18. Illi autem fratri adferebat tantummodò modicum panem ad ſeram.

Sed ieiunium in veſperam differre, non omnibus Patribus probatum. magis ſuadebant horâ nonâ ci-bum ſumere. Caſſianus Collat. II. *cap.*VI. *Loquente abbate Moyſe:* Recens eſcæ perceptio tam in ve-ſpertinis, quàm in nocturnis orationibus tenuem leuemque ſenſum non ſinit inueniri: ideò com-modum ſatis & vtile horâ nonâ refectionis tem-pus indultum eſt; in quo reficiens monachus non ſolùm in nocturnis vigilijs leuis ac vacuus, verùm etiam in ipſis veſpertinis ſollemnitatibus digeſto iam cibo inuenitur aptiſſimus.

NONNA. *Vita Hilarionis in Prologo:* Decus ac dignitas virginum [illegible] A[illegible]la. *Vita Ioannis E[illegible]-m[illegible]ynarij c[illegible]p.*X. Ob[illegible]ecro te nonna. *& cap* X[illegible] Nonna Pelagia *Vita Mariæ Ægyptiacæ c.*XIII. Accipe hæc nonna. *Pelag[illegible] libello* VII. *num.*10. Nonna illa, veni nobiſcum ad balneum *Fre[illegible]en-ter hac vox pro religioſa matre ſeu domina [illegible] Hieronymus epi[illegible].* XII. *ad [illegible]chium D[illegible] virgi-nitate ſeruanda:* Quæ maritorum expertæ domi-natum, viduitatis præferunt libertatem, caſtæ vo-cantur & nonnæ. *Idem epiſt.*XCIX. *ad Aſellam:* Nonnæ vocarentur & ſanctæ. *[illegible] pro nonnæ [illegible]-repſerat dominæ. Bonifacius Archiepiſcopus Mo-gunt. epiſt.* XIX Si reus inuentus fuerit, vt cum velatâ & conſecratâ Domino nonnâ concubuiſ-ſet. *Ibidem habes* adulteria & monaſteria nonna-rum. *Synodi quoque à Bonifacio congregatæ, quas habes Capitularium lib.*V. *Tit.*II.III. nonnarum *meminere. In quarum prima:* Similiter & nonnæ velatæ eadem pœnitentiâ contineantur. *in altera:* ſimiliter & monachi & nonnæ. *Viſio Flotildæ pagi-nâ* 206. Vidit ſe eſſe in quodam amœno loco, ve-lumque nigrum ſe ſuper caput habere, de quo cùm requiſiſſet, audiuit quòd fieri nonna deberet. *Gloſſarium Camberonenſe MS.* Sanctimonialis, nunna, monacha, monialis.

Nonnæ *videntur &* nonnanæ *dictæ. Colligitur ex Capitularium lib.*I. *Tit.*XVII. *vbi inſcriptio eſt:* Clericis & Nonnanis. *& ſubditur Canon Concilij Laodiceni*, quòd non oporteat mulieres ad altare ingredi. *Traditionum Fuldenſium lib.* II. *n.*58. *pa-ginâ* 509 Reliquias quas Emhildis abbatiſſa do-nauit, & tradidit illis nonnanis.

Item nonnanes. *Capitularium l.*V. *Tit.*XXXVIII. Vt condignam profeſſioni eorum cuſtodiam ha-beant canonici, vel monachi atque nonnanes. *& lib.*VII. *Tit.* CCCXVI. Similiter & nonnanes vela-tæ eâdem pœnitentiâ teneantur. *Vnde Gallis* non-nains. *Eam vocem fruſtrà ad Germanicam origina-tionem deducit Vitus Amerbachius Notis ſuis ad Capitularia ſeu Conſtitutiones Caroli Magni.*

Hieronymus epiſt. XLVII. *ad matrem & filiam in Galliâ commorantes adulationi tuiblum nonni aſcri-bit:* Quæ in adulationem tot ſanctum nonnumque coram te vocat. *Arnobius ſimiliter in Pſalm.*CXL. Adulantes nobis inuicem, in præſenti potiùs ſan-ctos vocamus & nonnos: abſentes verò ita morde-mus atque percutimus, vt rectè canibus compare-mur. *Idem in Pſal.*CV. *eâ voce vtitur:* Terrenæ men-tes interficiuntur hoc ordine: Si ille qui ſanctus vocatur & nonnus ſic agit; ego quis aut quotus ſum vt non agam? *Additio* I. *ad Capitularia Ludo-uici Imp. Tit.*LIV. Vt qui præponuntur nonni vo-centur. *quæ ipſiſſima verba ſunt Synodi Aquiſ-gran. anno* DCCCXVII. *celebratæ. quæ adumbrata videntur ex Regulâ B. Benedicti cap.*LXIII Priores iuniores ſuos Fratres nominent: iuniores autem priores ſuos Nonnos vocent, quod intelligitur pa-terna reuerentia.

Illud quoque conſtat, Nonna *etiam nomen proprium fuiſſe: Moſchopulus* Περὶ [illegible] *pag.* 93. Νόννα, κύριον.

NONVM. *Pelagius libello* VII. *num.*7. Dicebant de abbate Theodoto, & abbate Lucio de Nono Alexandriæ. *Mira hic erat lectionum varietas, alij* de Nouo, *alij* de Nonno, *alij* de loco *legentibus. Obuia cuipiam coniectura ſit,* de Nomo Alexandriæ, *quòd Ægyptus, teſte Plinio lib.*V. *cap.*IX. *diuiſa ſit in Nomos ſeu Præfecturas, inter quas* Nomus Alex-andriæ, *vt vel vterque, vel Lucius certè de Nomo*

Alexan-

Alexandria [illegible] *eu hoc di* [illegible] *ad patriam* [illegible] *monſ*[illegible]*, ſine ob c*[illegible]*onis locum,* [illegible]*ne ad a*[illegible] *inc*[illegible]*onem aliorum, qui eodem cenſebantur nomi*[illegible].

[illegible] *vocat* No E[illegible]*th* xxx. *&* [illegible] *quod* [illegible] *Hie* [illegible] *Chaldaeus* A[illegible]xandria [illegible] *interpretantur.*

[illegible] *exiſtimo*, de Nono Alexandriæ [illegible] *ſt, de nono* [illegible]*exandriæ climate ſeu regione* [illegible] *Alexandriam in regiones ſ*[illegible] *climata diuiſ*[illegible] *Ammianus lib.* XXII [illegible] Bruchion, *quæ apud Alexandriam, vocat* regionum maximam pa[illegible]m: *& Epiphanius lib. De ponderibus & menſuris pag* 536. [illegible] *vocat* [illegible] *Quæ lectio ve*[illegible]*ima omnino eſt. Nam qui hic Theodorus dicitur* de Nono, *apud eumdem Pelagium libello* XI. *num* 11. *dicitur* Theodorus de Eonato, *quod eſt idem quod* de Nono. *ſic libello* XII. *num.*9. *dicitur* Lucius in Eonato, *id eſt*, Nono, *videlicet climate Alexandriæ. Sic in Menæis Græcis* 12. *Octobris in Vita Andronici & Athanaſiæ anachoretarum habes* [illegible], octauum decimum, *vel clima vel ſuburbanum vel cœnobium apud Alexandriam. Vide* Ennatvm & Septimvm.

Obolvs. *Palladius cap.* X. Qui ne duos quidem obolos deſpexit. *Palladius hic duos obolos,* [illegible] *appellat, quæ Marci* XII. *v.*42. *vocantur* [illegible], duo minuta, quod eſt quadrans. *atque oboli quarta pars eſt quadrans. Sed hic ſumitur* obolus *pro minimo genere monetæ. Apud* LXX. *Exodi* [illegible]*v.*30 [illegible] *appellatur nummus qui vigeſimam partem didrachmi valebat, ſiue ſicli,* [illegible]. *Vulgata Lat.* Siclus viginti obolos habet. Fronto.

Orbis terrarvm. [illegible]. *Palladius cap.* XIX. *&* XX. Dicebatur maiori tempore cum Deo verſari, quàm huius orbis ſeu mundi rebus occupari. [illegible]. *Hervetus vertit:* Dicebatur maiori tempore vel cum Deo vel in rebus verſari cæleſtibus. *Fronto in Græco legit,* [illegible] *vocari enim ait res mundanas & ſæculares* [illegible]. *Vnde Heraclidis interpres:* & cæleſtibus ampliùs quàm terrenis negotijs intereſſe. [illegible] *Scriptura* terrarum orbem *appellat. Theophilus ad Autolycum lib* 1. [illegible]. & cum confirmatos ponebat fontes eius, quæ ſub cælo. *Vulgata:* & cardines orbis terræ. *Sic apud Theophilum infra:* [illegible], illuminat orbem ſub cælo vniuerſum.

Orbvs. *Oculis carens, quod Græcis* [illegible]*, quaſi ab ſeu ex oculis. Palladius cap.* IV. Didymus, qui fuit orbus. [illegible]. [illegible] *vertere poſſis* Abocellus. *Vtitur ea voce Petrus Bleſenſis, eruditus ſcriptor Serm.* XVIII. Noli ſequi retributiones, ne faciant te ſenem abocellum. *& Serm.* XLIII. Excute manum tuam ab omni munere, ne parcas pauperi, ne munera exoculent te & faciant ſenem abocellum. *Dictum eâ formâ* [illegible], *quaſi* Exoculus, *vt dicitur* [illegible], exconſul, *& ſimilia.*

Oscvlo excipere advenientes. *Vita Onuphr. cap.* VIII O[illegible]lum mihi pacis tribuit. *Vita Pauli primi eremitæ capite* VIII. Et poſt ſanctum oſculum. *Ammianus libro* XXII. *De Iuliano Imp.* Oſculo ſuſceptum rectorem prouinciæ nomine Celſum, iam inde à ſtudijs cognitum Atticis, aſcitum[illegible]ue in conſeſſum vehiculi Tarſum ſecum in-[illegible]

[illegible] *Idem li*[illegible] *oſculo* [illegible] d[illegible]bat, bone [illegible] bus alimenta. [illegible] pleumque *M*[illegible] *philoſophum* [illegible] cum indu[illegible] *Iulianus Imp* [illegible] *num tomo* [illegible]

Oscvla [illegible] S[illegible] denticul[illegible] *op coopertum max*[illegible] *De d*[illegible] *acerd*[illegible] *apite* 1. [illegible] regu[illegible] & pe[illegible] dotum, & exoſcul[illegible] communitì [illegible] *v. cap.* [illegible] *epiſtola Gregorij* VII. *ad Herimannum Meten*[illegible] *Gregorius Turonen. Hi*[illegible] Deus nos diu tù[illegible] manus tuas [illegible] lando putsui. *Vita Ful*[illegible] hæc ille tonent magis ac ma[illegible] manu[illegible] pellentis manum ſuppliciter [illegible] *ſcilicet epiſcopi.* [illegible] *libro* VI[illegible] *ad* [illegible] *Græcum, vocat eius ſacroſanctos* [illegible] crosſ[illegible] ockis referabuntur digitis [illegible] *dem l*[illegible] *epiſt* XI. *ad Lup*[illegible]:

Perge ad [illegible] mox epiſcoporum,
Sancti & Gallicini manu oſc[illegible]

Erat hic epiſcopus Burdegalenſis.

Etiam ſacerdotum *manus oſculabantur.* [illegible] *hic de Hilarion: Hieronymus epiſt* XCI[illegible] *ad* [illegible] *cùm Romæ verſaretur, & iam antè* [illegible] *Antiochiæ creatus eſſet:* Oſculabantur mihi quidam, & ore vipereo detrahebant.

Oscvlari ocvlos. *Vita Pauli primi eremitæ cap.* XI. Oſculans eius oculis manibuſque. *Vita Melaniæ iunioris Mõs. cap.* IV. *de Serena Imperatrice & Melania.* Et iterum amplectens [illegible] gebat, & oſculabatur eam & oculos eius. *Ennodius lib.* VI *epiſt.* XIV. *ad Archotamiam:* Vt cum domino meo preſbytero, vtrique oſculentes manus & oculos tuos. *Credo vt ita oſtenderent quod ſe velut contra charos haberent. Sic Sanctorum manus,* [illegible] *oculis applicabant. Vita Simeonis Stylitæ cap.* X[illegible] Manus eius poſui ſuper oculos meos, dicens Benedic, obſecro, mi domine. *& cap.* VIII [illegible] *qui ex corpore eius ceciderat:* Currens apprehendit eam in fide, & poſui ſuper oculos ſuos.

Etiam olim apud gentes oculos oſculabantur. Arrianus Diſſertationum lib. II. *cap* XX. [illegible] Tribunatum adeptus eſt? ecce obuij om[illegible] gratulantur, alius oculos oſculatur, aliu[illegible], ſerui manus. *Homerus Odyſſ.* XVI.

[illegible]:
Et capiti pulchri que ocul[illegible] oſculabitur.

Oxycratvm. *Palladius Hiſtoria* [illegible] *te* CXLV. Omni autem illo te[illegible] erat oxycrato & pane arido. [illegible] *H*[illegible] *terpres capite* XLII. *vertit:* Per rel[illegible] tempus poſca & ſicco pane contenta [illegible] *Vide infra*, Posca.

Oxyrvnchvs charac[illegible] *Pa*[illegible] *cap.* LXXXVI *de Euagrio celebri* [illegible] nummum pretium ſ[illegible] eorum [illegible] eleganter enim ſcribebat ce[illegible] *Græce eſt* [illegible] *Heraclides cap.* XXV. *de eodem* [illegible]

RVNA-

vocabulum. Similiter etiam illam ſcribebat manum, quam Oxyrrhycham vocant Græci. *Vitus Pallad. interpres* liberalem *vertit cap.*xv. Pulchre etiam ſcribebat liberalem manum. *Non exiſtimo per* Oxyrrhycham manum *intelligi* manum celerem, *vt vertit Heruetus, cui non tanta tribuitur elegantia, ſed potius inſinuari characterem Romanum ſeu rotundum, vel Italicum ſeu curſiuum. Certè acuto roſtro ſi vim vocis Oxyrynchi ſpectes, eſt character Italicus. quem ſi celerem quis contendat appellari poſſe, quod curſim ſcribatur, vnde curſiui nomen obtinet, non magnopere pugnauero.*

Duplices olim ſcriptores, ταχυγράφοι, *qui & ὀξυγράφοι dicti Philoni De creat. Princ. qui vel notis vel litteris ſingulis per compendia εἰς τάχος, celeriter, verba excipiebant & notabant; vnde* Notarij *dicti. de quibus vide Lipſij* 1. *Centuriam epiſtolarum ad Belgas epiſt.*xxvii. *ad Leonardum noſtrũ Leſſium. Alij erant* καλλιγράφοι, *qui* εἰς κάλλος, ad elegantiam, *ita celeriter excepta redigebant. De quibus vide ſupra in* Antiqvarivs. *Vtrorumque meminit Philoſtratus Apollonio lib.*1. ἐξελαύνει τῆς Ἀντιοχείας μετὰ δυοῖν θεραπόντων, ὁ μὲν ἐς τάχος γράφων, ὁ δὲ ἐς κάλλος. Exiit ex Antiochiâ cum duobus ſeruis, quorum alter notarius, alter antiquarius. *Euſebius Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lib.*vi. *cap.*xxi *de Origene:* Ταχυγράφοι γὰρ αὐτῷ πλείους ἢ ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν παρῆσαν ὑπαγορεύοντι, χρόνοις τεταγμένοις ἀλλήλους ἀμείβοντες. βιβλιογράφοι τε οὐχ ἥττους ἅμα καὶ κόραις ἐπὶ τὸ καλλιγραφεῖν ἠσκημέναις. Plures quàm ſeptem notarij ſtatis temporibus vices ſuas alternãtes dictanti aderant: nec pauciores librarij ac puellæ ad eleganter ſcribendum exercitatis. *Idem habes apud Suidam. Hieronymus De Scriptoribus Eccleſiaſticis c.*lxi. *in Hippolyto:* Ambroſius cohortatus eſt Origenem in ſcripturas Commentarios ſcribere, præbens ei ſeptem & eò ampliùs notarios eorumque expenſas, & librariorum parem numerum.

Cùm igitur Euagrius noſter pretio ſcripſerit, vt libros diuenderet, videtur καλλιγράφος *fuiſſe. Hinc librarij etiam bibliopolæ dicti. Interpres Horatij in Arte ex Suetonio Tranquillo:* Scriptor, librarius, bibliopola.

Mirum, pueros etiam compendiarias illas notas didiciſſe, vnde Athanaſius puer Notario *&* Grammatico *traditus dicitur apud Moſchum Prati ſpiritualis c.*cxcvii. *quod etiam clarum ex Prudentij Hymno* ix. περὶ στεφάνων *in Caßiano.*

Panis. *Palladius cap.*11. Adeò vt ſæpè panis quoque ex eius ore excideret. *Græcè hic eſt* ψωμὸς, *quod* fruſtum *ſignificat; ideò verterat Heruetus:* vt ſæpè fruſtum ex eius ore excideret. *Sed poſterioris æui auctores Græci* ψωμὸν *peculiariter* panem *appellarunt, &* ψωμίον *ſiue* ψωμί, *vt in Gloſſario quoque Meurſius admonet. Heraclides:* Paniſque ex ipſius labiis oris cadebat. *itemque alter interpres:* Ita vt frequenter panis caderet de ore eius. *Sic infrà c.*v. cibum panis capio, ἐσθίω μου τὸ ψωμίν. *Fronto.*

Papa. *Vita Malchi cap.*1. Ad Papæ Euagrij, neceſſarij mei, poſſeſſionem deuolutus eſt. *Ita Hieronymi tempore etiam epiſcopi olim vocati. De quo vide Franciſcum Bernardinum Ferrarium lib.*iii. *De Eccleſ. epiſt. genere cap.*1. *Sauaronem ad Sidonij lib.*1. *epiſt.*vi. *Poſteà Gregorij huius nomine Septimi tempore, collectâ Romæ Synodo conſtitutum, vt Papæ nomen vni Romano Pontifici tribueretur. Vide Baronium Notatione ad diem* x. *Ianuarij in Martyrologio.*

*De hac eadem re ita notat Iacobus Sirmondus noſter ad lib.*iv. *ep.* [illegible] *Papæ nomen* [illegible] *Romano Pontifici, tanquam* [illegible] *primus vt videtur* [illegible] *epiſcopos omnes Papas ceteri* [illegible]*, qui eius æuo proximi fuerunt, appellare ſolent, vt Sidonius,* [illegible] *Ruricius; ipſe perpetuo* [illegible] *quarum eccleſiarum epiſcopus vocat. Papam olim Romanæ ſedis Pontificem ſiue cum illo* [illegible]*, vt, Symmacho Papæ, & Domino Papæ, ſiue cum de illo apud alios agit, vt lib.*iii. *epiſt.*x. vi. *epiſt.* xxiii. *& paſſim. Pari poſt Ennodium diſcrimine in eius vocis vſurpatione vſus eſt Caſſiodorus, qui cum Bonifacium, Agapetum, & Ioannem Romanæ Sedis Pontifices Papas nominet; Euſtorgium & Datium Mediolanenſis, & alios aliarum ciuitatum præſules, non aliter quam epiſcopos vocat. Neque omnes tamen hoc item exemplum ſecuti ſunt, quin permulti diuerſarum gentium, præſertim extra Italiam ſcriptores, Papæ nomen reliquis item epiſcopis tribuerint, vſque ad tempora Gregorij* VII. *qui in Synodo Romanâ primus, vt à Baronio Cardinale obſeruatum eſt, edixit, vt Papæ nomen vnius ſit in orbe Chriſtiano.*

Parens *Heraclides cap.*l. Horum parens Pammachius nomine, vir proconſularis, *id eſt frater vel cognatus. Capitolinus in Antonino Philoſopho:* Omnibus parentibus ſuis tantam reuerentiam quantam priuatus exhibuit. *Idem in Maximino iuniore:* Cùm Grammatico daretur, quædam parens ſua libros Homericos omnes purpureos dedit. *Lampridius Alexandro Seuero:* Amicos & parentes Alexander ſi malos reperit, aut puniuit. *Hieron. Apolog.* 2. *adu. Ruff.* Niſi fortè parentes militari vulgarique ſermone, cognatos & affines nominat. *Paſſim eâ notione occurrit apud ſcriptores poſterioris æui, & aliquoties hic in Vitis Patrum.*

Patricivs. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap.*xi. Intuens Niceta patricius huius viri virtutibus pleni magnanimitatem. *De dignitate & officio Patriciorum quantum hic requiritur, ita doctiſſimus Nicolaus Alemannus libro De Lateranẽſibus Parietinis: Erant olim in Rep. Romanâ Patricij, qui cum reliquo Senatu æquo iure viuerent. Conſtantini verò Magni lege, ſi qua Zoſimo fides, proximi maieſtati Cæſaris facti ſunt, ac Senatoribus Præfectiſque Prætorio, gradu ſententiæque in Senatu dicendi prælati. Quæ huius ordinis excellentia ad Iuſtinianum vſque dominationem (ſi Procopio credimus) ac diu poſt integra perdurauit. Ab Iuſtiniani fermè tempore (niſi fortaſſe prius, quòd quidem modò non ſuccurrit) dignitati addita eſt præfectura prouinciarum. Qui eo tempore carerent munere prouinciæ, ac in vrbe & Senatu præſentes adeſſent,* Præſentales *Patricij, vt eſt apud Caſſiodorum, vocabantur. Qui præfecturam gerebant, pro ſuarum quique prouinciarum more ac lege nuncupari conſueuerant, Proconſules Africæ, Italiæ Exarchi, Siciliæ Strategi, Prætores Orientis, &c.* Zoſim. lib.2.Hiſt. Caſſiod. Var.lib.8. ep.9.

Paximates *ſeu* Paximatia *ſeu* Paxamidia. *Ruffinus lib.*ii. *num* 4. Vidit de ſportellâ, vbi panes, id eſt, paximatia repoſita erant, ſurrexiſſe fumum magnum. *Pelagius libello* iv. *n.*25. Rapui vnum panem paximatem, & manducaui eum occultè. *quod hic lib* iv. *c.*xlvii. *in Excerptis ex Caſſiani Collat.*ii. *cap.*xi. *eſt:* Vnum paximatem quotidie in ſinu meo latenter abſconderem. *Pelagius libello* x. *n* 65. Ego biduo ieiuno, & duos paximates manduco. *Palladius Hiſt. Lauſiaca c.*xxviii. Imponit menſæ quatuor paxamidia ſex vnciarum. *Ruffinus lib.*iii. *num.*31. Tantùm vnum paxima-

tiam & quinque oliuas in cibo capiebat. *Ioannes libel. VIII. num. 2.* Appoſuit verò & menſam, innuente ei illo maiore, & poſuit ſuper eam tres paximates. *In Regulis cœnobialis Patrum c. X. quem Librum pœnitentiarum Columbani quidam eſſe putant.* Si quis frater inobediens fuerit, duos dies vno paximate & aquâ. Si quis dicit, Non faciam, tres dies vno paximatio & aquâ. Si quis veniam non petit, aut dicit excuſationem, duos dies vno paximatio & aquâ. *Suidas:* Δίπυρος ἄρτος, ὁ παρὰ Ῥωμαίοις λεγόμενος παξαμᾶς: Biſ-coctus panis, qui apud Romanos dicitur paxamas. *Idem:* Παξαμᾶς ὁ δίπυρος ἄρτος· ἔστι δὲ ἡ λέξις Ῥωμαϊκή: Paxamas, panis biſ-coctus: eſt autem vox Romana. *Per Romanos hic Lipſius De militiâ Romanâ lib. V. dial. XI. intelligit Græculos illos Romanos in imperio Byzantino, qui ſic dixere.*

Nicolaus Rigaltius in Gloſſario ſuo Tactico mixobarbaro non improbabiliter exiſtimat, à Paxamo cupediario ita dictum, de quo Suidas: Πάξαμος ὀψαρτυτικὰ κατὰ στοιχεῖον· Βοιωτικὰ ἐν βιβλίοις β: Paxamus ſcripſit De arte culinariâ, ordine alphabetico; & Bioticorum libros duos.

Paxamatiorum & alij varij meminêre auctores. Leo Imp. in Tacticis cap. X. §. XIII. Ἀλλὰ καὶ ἀννώναν (ἔχειν) ἢ παξαμάδιν, ἢ σῖτον, ἢ ἄλλο πρὸς ὀλίγας ἡμέρας ἀναλῶσαι καὶ εἴκοσι ἢ τριάκοντα λίτρας: Commeatus paxamadij aut piſti, aut alterius cuiuſquam expeditæ rei habeat viginti aut triginta libras. *Idem cap. XI. §. 123.* Χρὴ δὲ καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πολέμου ἕκαστον στρατιώτην ἐν τῇ σέλλῃ αὐτοῦ ἐπιφέρεσθαι ὕδωρ εἰς τὰ λεγόμενα φλασκία, καὶ παξαμάδιον ἐν τῷ σελλοπουγγίῳ, καὶ ἀλεύρου μίαν ἢ δύο λίτρας: Ipſo belli die vnuſquiſque miles geſtet ad ſellam ſuam ſecum aquam in phlaſciis, & paxamadium in ſellopungio, & farinæ vnam atque alteram libram. *Idem cap. XIII. §. 11.* Ἕκαστος στρατιώτης ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πρὸς πόλεμον ἐξιέναι ἔχῃ ἐν τῷ σελλοπουγγίῳ αὐτοῦ μίαν ἢ καὶ δύο λίτρας ἄρτου, ἢ ἀλεύρου, ἢ σίτου ἑψητοῦ, ἢ παξαμάδιον, ἢ κρέας: Quiſque miles, quando ad dimicationem belli procedit, habeat in ſellopungio ſuo vnam aut duas libras panis, aut farinæ, aut piſti cocti, aut paxamadij, aut carnis. *Iſidori Gloſſa:* Paximatium, panis ſubcinericius. *Luitprandus in Legation.* Soli menſulæ aſſident nudæ, paximatium ſibi apponentes. *Columbanus de Regul. monach. cap. V.* Olera, legumina, farinæ aquis mixtæ cum paruo pane paximate, ne venter oneretur, & mens ſuffocetur.

Fruſtrà eſt Goldaſtus, qui in Lege Alemannorum tit. XXII. §. 1. panem, modia duo, *corrigit*, paximadia duo. *Nimia hæc criſis, etiam legibus vim inferens. Rurſus fruſtra eſt, dum* paximadia *vult dicta* panes purpureos, *quòd ab igne rubeant. Ioannes Moſchus Prati ſpirit. cap. VII. de Macno ſene:* Neque vinum bibens, neque panem comedens, niſi purpureum. *Talis, inquit, rubidus panis Plauto. Fruſtrà, inquam, eſt Goldaſtus, cùm vera lectio ſit* furfureum, *vti habet prima editio. Nec ſingulare aliquid in Macno abſtinentiæ exemplum notaretur, ſi paximadiis veſceretur. Plerorumque monachorum in Ægypto iſ cibus fuit. Sed* furfureo pane *veſci, hoc in Macno eximium.* Rubidum *quoque panem apud Plautum Caſinâ Act. II. ſcen. V. Feſtus interpretatur* parum coctum, *quod non quadrat in paximatia, licet Iſidorus lib. XX. Orig. cap. II.* recoctum *interpretetur. Plautus in Menæchmis Act. V. ſcen. V. ridicule vſurpat* panem puniceum & purpureum.

Paximates *hi panes dicti etiam* panes ſic[ci ...] *finus lib. I. cap. VIII. in Vitâ Apollonij:* Erant [...]m eis pauci tantummodo & ſicci panes. *Palladius cap. LII. qui eum Apollonem vocat.* Erant aut[em ali]quot ſicci panes, & quædam olera repoſita. [*Ruffi*]*nus lib. III. n. 19.* Nihil in ea vidit niſi [...] panes ſiccos in ſportâ pendentes. *Pelagius* [*lib*]*ell. X. n. 97.* Et appoſuit eis panem ſiccum, & [...]am, & ſal, dicens: Ecce propter vos feſtiuitatem [ha]bemus hodie, & miſit parum aceti in ſalibus iſt[is]. *Ioannes libell. III. n. 2.* Dedit eis ſecuri[...], & ſportam plenam panibus ſiccis, & ſal. *Ita quidam libri: hi* [...] *addunt. Heſychius:* Δίπυροι ἄρτοι, οἱ ἐκ δευτέρου ὀπτώμενοι: Dipyri panes, ſecundò cocti.

Nempe ſiccitas ex recoctione, vnde ſupra δίπυρος ἄρτος *dictus; quæ ſiccitas & recoctio ad diuturnitatem faciebant: quo reſpicitur in Vita S. Antonij c. XI.* Panes menſium ſex, vt Thebæis mos eſt, ſecum recondens; nam crebrò per annum incorrupti durare ſolent. *Vide ſupra* BVCCELLATVM.

Et quia panes hi ſicci erant (puto etiam duriores) conſueuere eos aquâ macerabant & madefaciebant, quod in his Vitis ſæpiùs dicitur infundere panes. *Palladius cap. XXVIII.* Et impoſuit menſæ quatuor paxamadia ſex vnciarum: & ſibi quidem vnum madefecit, erant enim ſicci, illi autem tres. *Ruffinus lib. II. num. 4.* Et cùm adueniſſet hora ſexta, infundebat panem in aquâ, dicens: Dum hic panis infunditur, oportet me etiam horam nonam exſpectare. *Ibidem:* Cumque aduenisset hora ſexta, infundebat panem in aquam. *quod in Pelagio libello IV. num. 58. dicitur:* Infudit panem, & ſedit vt manducaret. *Item Ruffinus lib. III. num. 19.* Et miſit aquam & ſal, & miſit buccellas (*paximatij videlicet, vel ipſum paximatium*) & comederunt pariter. *quod in Pelagio libello XV. num. 66. eſt:* Et infudit ei panes, & miſit ei oleum & ſal.

PECCATOR. *Vita Pauli primi eremitæ cap. XIV.* Obſecro, quicumque hæc legis, vt Hieronymi peccatoris memineris. *Anaſtaſius Bibliothecarius in Præfatione Vitæ S. Ioannis Eleemoſynarij:* Suſcipe ergo ſanctum à peccatore interpretatum. *Ita ſæpè viri ſancti ex humilitate litteris ſuis ſuperſcribere & ſubſcribere ſoliti. Liſiardus, epiſcopus Sueſſionenſis in Vitâ S. Arnulphi cap. I. Auguſti XV. dicit Arnulphus de ſe:* Huius peccatoris Arnulphi corpus terræ reddatur. *Deſiderius Cadurcenæ ciuitatis epiſcopus ep. ad Grimoaldum palatij Rectorem:* Domino illuſtri Grimoaldo Maiori domus Deſiderius peccator. *Idem ad Medoaldum Treuericæ vrbis epiſcopum:* Domino ſemper ſuo Medoaldo Papæ Deſiderius peccator. *Et ad Godulphum:* Domino illuſtri Godulpho Deſiderius peccator. *Vide plura exempla apud Franciſcum Bernardinum Ferrarium De Eccleſiaſticarum epiſtolarum genere lib. III. cap. I.*

PANIBVS ADVOLVI. *Palladius cap. XV.* Nobis tuos pedes attingentibus. *Aberrarat hic ab auctoris mente interpres Heruetus, ita vertens,* Quomodo fieri poteſt, vt ex tuis pedibus hi ſint æquales. *Non animaduertit, illud* τῶν ποδῶν σου ἁπτόμενοι, *pedes tuos attingimus, ſpeciem præ ſe ferre obſecrationis vel obteſtationis. Veteres enim cùm ſupplices accedebant, genibus ac pedibus aduoluebantur. Homerus I Iliad.* καὶ λίσσε γούνων. *Xenophon VII. de Cyri inſtitutione:* Κῦρε κατεφίλουν καὶ χεῖρας καὶ πόδας. *Dionyſius Halicarnaſ. lib. VI. De Legatis Latinorum:* [illegible] μετὰ πάντων τῆς γερουσίας, καὶ τὰς ἱκετηρίας [illegible] τῇ Ῥωμαίων πόλει. Totiq; ſenatui ad genua procidebāt,

poſitis

poſitis ad Poſthumij pedes ſupplicium inſignibus. *Tertullianus, De pœnitentiâ cap.* IX. Presbyteris aduolui, charis Dei adgeniculari. *Dionyſius ep. ad Demophilum:* Σὺ δὲ τὸν προσπεσόντα τῷ ἱερεῖ [illegible] : Tu vero eum qui ſe ad ſacerdotis genua abiecit, calce detruſiſti. *Fronte.*

PEDVLIS. *Vita Chriſtiani monachi Prolegomeno* XXII. § V. Inueni vnam pedulem, & in eo magnam maſſam denariorum. *Gregorius Turonenſis in Vitis Patrum in Nicetio Lugdunenſi epiſcopo:* Namque vbi decisſu cucullo, aptatis pedulibus (*in MS. pro* pedulis) pedes operuit, extemplò arreptus à dæmone ruit in pauimentum. *Guigo V. Prior primæ Carthuſiæ, in Vitâ Hugonis Carthuſiani Gratianopolitani epiſcopi narrat quomodo Hugo Odelricum Dienſem epiſcopum, habitu Carthuſiano induens,* id etiam mandare curauit, vt de caligis pedules abſcinderet, quatenus præter pedes totus iaceret veſtitus. Dolebat enim nonnullos in religioſo habitu, ad ſanctitatis iniuriam, tibiis dormire nudatis. *Interpres Iuuenalis Sat.* 8. Pedules nouos in braccis, quos pedones dicunt. *Gloſſa Iſidori:* Pedana, pedulis nouus, qui caligæ aſſuitur. *Gloſſa Benedicti:* Πεδίλια, ποδῶν καλύμματα, τινὰ δὲ ἀγρεῖα [illegible]. Pedulia, pedum integumenta, quidam arrarta interpretantur.

PERIODEVTES. *Circitor, luſtrator, viſitator. Heraclides cap.* XXV. Euagrius filius preſbyteri multarum eccleſiarum curam gerentis, quos Periodentas vocant. *Clarè hic Periodeutæ officium exprimitur, quod nomen in Codino non comparet. Apud Gennadium in Encyclio hoc ordo ſtatuitur,* Epiſcopus, Chorepiſcopus, Periodeutes, preſbyter, diaconus. *Vide Meurſium in Gloſſario Græco-barbaro. Videntur nunc quos vocamus* Decanos rurales *ſimili officio fungi. Gretzerus noſter ad Codinum ſuggerit, an ſit idem quis Typico Sabæ* ἐξυπνιστής, Excitator *dicitur, cuius erat in vigiliis & ἀγρυπνίαις circumire & ſomnolentos excitare. non videtur. clare Heraclidis interpres rem explicat.*

PHOLIS. *Moſchus Prato ſpirituali cap.* CXXXIV. Accipiebatque quotidianum ſtipendium nouem minuta. *Græce eſt,* [illegible] *Epiphanius De ponderibus & menſuris:* Φόλλις δὲ [illegible] [illegible]. Καὶ φόλλις δύο λεπτὰ [illegible]. Follis ſiue talentum parituum ex duobus argenteis conſtat, hoc eſt denariis CCVIII. Item follis ſi ad denarios non ad argenteos redigatur, duo minuta continet. *Suidas:* φόλλις [illegible] τὰς φόλλεις. Pholis obolus, pluraliter pholies. *Marcellinus Comes in Chronico:* Nummis, quos Romani teruntianos, Græci folleales vocant, Anaſtaſius ſuo nomine figuratis placabilem plebi commutationem diſtraxit.

PHRANGELLITÆ. *Moſchus cap.* XLIX. qui adſiſtebant lictores. *Græcè eſt,* καὶ τοὺς παρεστῶτας φραγελλίτας. *Nempe lictores ita dicti, quòd* φραγέλλοις, *id eſt flagella geſtarent. Notum* φραγέλλιον *cap.* II. *Euangelij S. Ioannis:* καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων. & faciens flagellum ex funiculis. *Inde* φραγελλόω, *lictos Georgius Alexandrinus in Vitâ Chryſoſtomi:* [illegible]

PITTACIVM. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap.* X. Proferens de honorandâ manu ſuâ ille ſanctus pittacium. *& cap.* LI. Neque vllo modo inueniatur à quolibet pittacium hoc aliquando. *quod eodem tempore aliquoties repetitur. Alij ſcribunt* pyctacium. *Zacharias Papa Bonifacio epiſt.* CXLI. *inter Bonifacianas:* Continebant enim capitula in pyctacio ibi porrecto. *vbi Serarius noſter: Rectè vero tam* πιττάκιον *quàm* πυκτάκιον *ſcribitur, eſtque propriè panni fruſtulum, & per ſimilitudinem, indiculum aliquod membranaceum, aut chartaceum. Sed illud à complicando dicitur, hoc vero etiamnum apud Hiſpanos & Aquitanos, ex quâ cum inflexione vſitatum, pedaço & pedas, apud Gallos vn piece.*

Hadrianus Iunius in Nomenclatura exiſtimat pittacium detortum forte à pettucio, *quo corij præſegmina exilioru denotant Dores.*

Moſchopulus Περὶ σχεδῶν: Πεττύκια Δωριεῖς τὰ λεπτὰ [illegible] Pettycia Doricè dicuntur tenuia coriorum præſegmina, vnde nos pittacia dicimus.

Caſaubonus ad Alexandrum Seuerum Lampridij, vult πιττάκιον *dictum* ἀπὸ τῆς πίττης. *Sunt enim, inquit, pice vel maltha illita breues tabellæ, in quibus elogia ſcribebantur, & id genus alia, quæ paucis verbis poſſunt comprehendi.*

Abiit poſtea pittacium *ſeu* pettycium *in* petia, *quo poſterius aeuum vtitur. Henricus Rebdorffenſis in Annalibus anno* MCCCLXI. Item clauus cum aliquali petiâ ligni S. Crucis. Item petia brachij S. Annæ. Item petia chordæ, quâ Chriſtus fuit ad columnam ligatus. *vtitur & Theodericus de Appoldiâ præfatione ante Vitam S. Dominici* V. *Aug.*

PLVMATIVM. *Pelagius libello* VII. *n.* 10 Extraxit vnum corpus ſub caput ſuum tamquam plumatium de ſcirpo. *Gloſſa Græcolatina* [illegible], plumacium. *Anaſtaſius in Sergio:* In quo interius plumatium ex holoſerico ſuperpoſitum, quod ſtauracis dicitus, inuenit. *Gotfridus Viterbienſis Chron. parte* 18.

Vltimus Aſſyriæ rex nomine Sardanapala
Fecerat ex plumâ plumatia clauſus in aulâ.

Papias: Plumacium, puluinar à plumâ dicitur. *Gloſſarium Cameronenſe MS.* Puluinar, capitale plumatum.

POEMENIVM. *Palladius cap.* LXXVII. Vixi cum eo anno vno in Bethleem, quando ſedit vltra Pæmenium. [illegible] τοῦ Ποιμενίου. *Meurſius hic notat: Intelligit monaſterium abbatis Pœmenis, cuius meminit Ioannes Moſchus Limonarij cap.* CLXVII. *Ita ille. Vt video, etiam viris aliàs diligentiſſimis error latus obrepit. Pœmen Palladij aliquot ſeculis diſtat à Pœmene Moſchi. Hic Moſchi ſolitarius fuit, alter ille Palladij, abbas. Et quidem de neutro hic agitur, ſed* Pœmenium *hic eſt locus apud Bethleem à paſtoribus ita dictus, vbi apparuerunt eis Angeli, qui non procul à Bethleem diſtabat, vt hic apparet, & teſtatur Hieronymus epiſtola* XXVII *ad Euſtochium:* Haud procul inde Bethleem, deſcendit ad turrem Ader, id eſt, gregis; iuxta quam Iacob pauit greges ſuos, & paſtores nocte vigilantes audire meruerunt: Gloria in excelſis Deo, &c. *Diſtat hæc turris mille paſſibus à Bethleem, vbi templum erectum eſt ab Helenâ, vti teſtatur Nicephorus lib.* VIII. *cap.* 30. *Epiphanius Monachus in Itinerario Ieroſolymitano:* Ad Orientem Bethleem eſt conditum monaſterium, quod dicitur Ouile, vbi viſus eſt Angelus paſtoribus, dixitque ipſis: Ceſſate à gregibus cuſtodiendis. Clamate celebrantes. *Vix dubito, quin in Græco fuerit* Ποιμένιον, *id eſt,* Ouile.

Gen 35.
Lucæ 2.

POLLVTIO NOCTVRNA. *Palladius cap.* XXII. *de*

Moyſe, qui latro fuerat, turpibus ſomnijs vexato, qui ob eam cauſſam Sacramentis abſtinebat, cum eum Iſidorus presbyter ab ijs liberaſſet, ait ei: Bono deinceps & fidenti animo communica Sacramentis. *Vnde apparet, olim ex religioſo animo pleroſque Communione abſtinuiſſe, cum turpia ſomnia & pollutio nocturna ijs de nocte obtigiſſent. Vide Caſſianum accurate in nocturnam illuſionem inquirentem Collat.* XXII. *capite* IV. V. VI. *Dubius etiam in hac re haſit Auguſtinus Anglorum Apoſtolus, qui Gregorium Papam ideò conſuluit apud Gratianum diſt.* VI *cap.* Teſtamentum *Inter Scholaſticos conſule principem Scholaſticorum, D. Thomam Aquinatem* III. *parte, quaſt.* LXXX *art.* 7.

POSCA. *Heraclides capite* XXV. Olera tantùm & poſcam, & lenticulam per ſolum biennium guſtans. *ubi Heruetus nouitius Palladij interpres pro* poſcam *poſuit* ptiſanam. *Etiam vetus Palladij interpres* ptiſanas *habet. In Graco eſt* ὀξύκρατον. *Poſt apud Heraclidem c.* XLII. Per reliquum æui ſui tempus poſcâ & ſicco pane contenta viuebat. *ubi Heruetus in Palladio ſuo pro* poſcâ *retinuit* oxycrato *ex Graco. Certe vetus Lexicon Graco latinum habet* Ὀξύκρατον, poſca. *Plinius quoque lib* XXVII. *cap* IV. *vertit:* Radix decoquitur in poſcâ dolori dentium, *quod Dioſcoridis lib.* II. *capite* CXXIX. *de ononide, ſeu anonide eſt:* ἀφεψηθεῖσα δὲ ἡ ῥίζα ἐν ὀξυκράτῳ, καὶ διακλυζομένη, πόνον ὀδόντων παύει. *Idem Plinius lib.* XX *cap.* IV. poſcæ *meminit:* Satiui raphani in poſcâ decocti, contra ſerpentium morſus illinuntur. *Item lib.* XXII. *capite* XXV. Ad iocineris dolores eam (*farinam hordei*) cum poſcâ concoqui opus eſt, aut cum vino. *&* *nomen hoc aliquoties eodem capite repetit. Idem libro* XXX. *cap.* VII. Tormina ſanat palumbus ferus, ex poſcâ decoctus. *Suetonius Vitellio, capite* XII. Cùm Puteolis poſcam vendentem deprehendiſſet. *Spartianus in Hadriano:* Cibis etiam caſtrenſibus in propatulo libenter vtens, hoc eſt, larido, caſeo, & poſcâ, exemplo Scipionis Æmiliani, & Metelli, & auctoris ſui Traiani. *Cornelius Celſus libro* III. Dari poteſt intrita, vel ex aquâ calidâ, vel ex poſcâ. *Alexander Trallianus libro* XI. Πάρεχε δὲ αὐτῷ πρὸ ἡμέρας ἀπέπτῳ ὄντι, ἢ εἰς ῥοσάτον, ἢ εἰς φουσκαν: Pridie benè excoctum impone roſato vel poſcæ.

Confundunt plerique Grammatici & Lexicographi recentiores poſcam *cum* lorâ *vel* zytho, *quos redarguit Brodæus libro* IV. *Miſcellan. cap* XI. *In eadem opinione fuit etiam auctor Gloſſarij Camberonenſis manuſcripti, dum ait:* Puſca, vinum ſecundum. *vinum autem ſecundum ſeu ſecundarium, nihil aliud eſt quàm lora. Quid vinum ſecundum ſit, explicat idem Gloſſarium:* Acini dicuntur proiectæ vuarum reliquiæ, & ideò corripit pænultimam. quoniam non de nomine, ſed de verbo deriuatur hoc nomen, Hic acinus, huius acini. Acinum verò neutraliter dicitur, quâ lauantur vuæ poſt expreſſum vinum: acinum dictum, quaſi aquidum, vocaturque vinum ſecundum, & eſt potus ſeruorum.

Quid poſca *ſeu* φοῦσκα *ſit, explicat Phæmon Cynoſophij cap.* VII. φοῦσκα δὲ ἐστιν ὄξος, καὶ ὕδωρ θερμὸν, καὶ ὠὰ δύο: Eſt phuſca ſeu poſca acetum & aqua calida, & oua duo. *Ita quidem ille poſcam aptat pro remedio canis, qui incaluit. Aliàs* poſca *ſimpliciter, eſt potio ex aqua acetique mixturâ temperata, qua militibus in vſu, qua ſæpè ſolius aceti nomine exprimitur: Plautus Rudente:* Sed hic rex cum aceto pranſurus eſt & ſale. *Spartianus in Peſcennio:* Iuſſit vinum in expeditione neminem bibere, ſed aceto vniuerſos eſſe contentos. *Vulcatius in Auidio:* Præter laridum, & buccellatum, & acetum.

Aliud opinor φοῦσκα *Moſchopulo:* φύσκα, ἡ κοινῶς φοῦσκα: Phyſca, vulgariter phuſca. *An intelligit quod Heſychio,* φύσκη, κοιλία, καὶ τὸ παχὺ ἔντερον: phyſca, ventriculus & craſſius inteſtinum, *vel quod Corona pretioſa,* φοῦσκα, veſica, κύστη?

POSTLIMINIVM. *Vita Malchi cap.* IV. Ego enim longo poſtliminio hereditarius poſſeſſor. *vox ea Hieronymo ſæpius vſurpata. Idem epiſt.* XII. *ad Gaudentium:* Et poſt neces amicorum, luctus quo perpetuum, infanti ſenex, longo poſtliminio ſcriberem. *Idem præfat. comment. in Ionam:* Igitur tanto pòſt tempore, quaſi quodam poſtliminio à Ionâ interpretandi initium ſumens. *Idem in Prologo Ioſue:* Et omiſſum iam diu opus quaſi quodam poſtliminio repetere. *Occurrit frequenter apud Iuriſconſultos: vide Lexicon Briſſonij. Cic. pro Cornelio Balbo:* Quid ſi ciui Romano licet eſſe Gaditanum, ſiue exilio, ſiue poſtliminio, ſiue reiectione huius ciuitatis. *Prudentius in Hamartigeniâ:*

Tunc poſtliminio redeuntem ſuſcipit alto
Cana fides gremio.

Lactantius lib. IV. *cap.* XXII. Si quis ab inferis rediens poſtliminiò vitam recepiſſet.

PRÆFECTIANI. *Vetus Palladij Lauſiaca cap.* XV. *de Euagrio:* Adfuit ei angelica viſitatio in ſchemate præfectiani. *Palladius Herueti cap.* XXV. adſtitit ei viſio angelica præ ſe ferens ſpeciem militum præfecti. *Gracè eſt:* Ἐπέστη αὐτῷ ἀγγελικὴ ὀπτασία ἐν σχήματι στρατιώτου τοῦ ἐπάρχου. *Nouella* CXXIIII. XVII. Ἐν τάξει τῶν ἐνδοξοτάτων ἐπάρχων ἀνεστρεμμένοι. Apparitores magnificentiſſimi &glorioſiſſimi præfecti prætorio. *Concil. Chalced. Act.* I.

PRÆFECTVS. ἔπαρχος. *Diuerſus hic à* Præſide. *Sæpè tamen interpretes* ἔπαρχον *non rite* Præſidem *vertunt. Palladius cap.* III. Eam traderet Præfecto Alexandrino. *in Græco,* ἐπάρχῳ. *Heruetus* Præſidi *verterat, & ſic fermè ſemper. Alexandria autem & Ægypto, non Praſes, ſed Præfectus præſidebat. Sæpius quoque in his libris occurrit* ἀπ' ἐπάρχων, expræfectus. *quod hic & alibi non rite verſum. Vide Frontonem noſtrum ad Chryſoſtomum.*

PRÆPOSITVS SACRI CVBICVLI. *Palladius de Lauſo in Præfatione Lauſiaca hiſtoria:* Ad Lauſum Præpoſitum. *Cuius rei præpoſitus fuerit, declarat ipſe in Epilogo libri, vbi eum vocat* πραιπόσιτον τοῦ εὐσεβεστάτου κοιτῶνος, præpoſitum ſacri cubiculi. *Occurrit officium hoc in Nouellis* XXII. III. IIII. ὁ τῶν βασιλικῶν κοιτώνων πραιπόσιτος. *Et apud Zoſimum. Notitia Orientis:* Sub diſpoſitione viri illuſtris Præpoſiti ſacri cubiculi domus diuina per Cappadociam.

PROASTION. Προάστειον, ſuburbanum, *ſeu* prourbium. *Vita Baſilij cap.* II. Inuenit (*eum*) in proaſtio cum philoſophis. *Ruffinus lib.* III. *n.* 19. Prope proaſtium qui vocatur in Septimo. *quod in eadem re apud Pelagium libello* XV. *n.* 66. ſuburbanum *dicitur. Paulus Diaconus De geſt. Longob. lib.* VI. *c.* LVIII. Rex Luitprandus in Olonnâ nihilo minùs ſuo proaſtio, miro opere in honorem S. Anaſtaſij martyris Chriſto domicilium ſtatuit. *quo loco hallucinatus eſt Bonau. Vulcanius, qui quia* proaſtio *in libro ſuo inuenit, exiſtimauit dignitatis nomen eſſe, ab haſtâ deriuatum, quaſi qui haſtam ſeu contum regium ferret: ſed impoſuit illi librariorum ſequioris animos, qui pleraque aſpirabant. Epiſtola Iuſtiniani Imp. ad Placidiā.* Cum portubus, aquis, aquarúmve decurſibus, ſiluis, proaſtijs. *Germanus in Sanctis:* Κἂν προάστειον ἢ ...

PROTO-

PROTOCOMITES. Πρωτοκωμήτης, primus ſeu Princeps pagi. *Palladius Lauſiaca hiſtoria cap. LXIV. in Paphnutio:* Καὶ πάλιν φωνὴ γεγένηται πρὸς αὐτὸν λέγουσα· Ἔοικας τῷ τῆς πλησίον κώμης πρωτοκωμήτῃ. *quæ ita vertit Heruetus:* Et ruſus vox diuina ad eum facta eſt: Es ſimilis vicini pagi protocomiti. *Recte Ruffinus lib. II. cap. XVI.* πρωτοκωμήτην *vertit* primarium vici. *Alius* protocomes, πρωτοκόμης, primus, *ſeu* princeps Comitum, *quæ dignitas erat comitiua in palatio, exercitu, prouincijs. Vide Iuriſconſultorum Lexica.*

PSIATHVS, PSIATHIVS vel PSIATHIVM. *Sæpius occurrit in Vitis Patrum. Vita Pachomij capite XLIII.* Ac ne otioſus eſſem, pſiathos elegi cum fratribus texere. *cap. XLVII.* Veni ad fratres, qui pſiathos operabantur. *cap. LII.* Semper autem pſiathios operabantur. *Vita Abraham eremitæ capite III.* Nec non & vnum pſiathium, in quo cubitare ſolebat. *& cap. XIV.* Pſiathium ſuum, ſuper quod ſubſiſtebat, cœpit vehemens flamma comburere. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap. XA* Quanti ſunt modò, qui pſiathium habentes ſubtus dimidium, & ſupra dimidium, non poſſunt extendere pedes ſuos. *Vita Euphroſynæ cap. XVI.* In eadem cellâ demoratus eſt, in eodem pſiathio dormiens in quo Euphroſyna. *Vita Mariæ neptis Abrahæ cap. VIII.* Quinquaginta annos conuerſationis tuæ, ſuper pſiathium cubitaueras.

Frequens hæc vox in ſupellectile antiquorum monachorum. Pſiathium *Græcis teges ſiue ſtorea ex iunco aut papyro confecta. Eâ pro lecto & ſtragulo vtebantur monachi Ægyptij. Gloſſarium:* Teges, Ψιάθιον. *Vide Caſſian. lib. IV. Inſtit. capite XIII. & Collat. I. capite XXIII. Heſychius:* Ψιάθια τὰ ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐπὶ τῶν καθεδρῶν ὑποστρώματα: Pſiathia, quæ in iudiciorum loco cathedris inſternuntur. *Idem:* Ψίαθος, ἡ χαμεύνη, καὶ τὸ φυτὸν, ἐξ οὗ πλέκεται ψίαθος: Pſiathus, lectus humi ſtratus, & frutex, ex quo plectitur pſiathus. *Vide eundem in* Κάννα, *&* Κάναθρον.

PTISANA. *Palladius Lauſiacâ ex veteri interpretatione cap. XV.* Propter infirmitatem ſtomachi coctum cibum accipere compulſus eſt. Panem quidem iam non contigit; olera verò & ptiſanas, ac legumen vſque ad duos annos accipiens, ita defunctus eſt. *Quo loco Heraclidis interpres c. XXV.* Cùm neceſſe eſſet corpori eius propter ſtomachi infirmitatem, vt coctum ſumeret cibum, panem quidem attigit numquam, olera tantùm & poſcam, & lenticulam per ſolum biennium guſtans. *Palladius ex interpretatione Herueti cap. LXXXVI.* Cùm cato propter imbecillitatem corporis & ſtomachi, opus haberet vt aliquid ſumeret quod per ignem tranſijſſet, panem quidem tetigit, nequaquam autem ſumpſit cocta olera, ſed vel ptiſanam, vel legumina duos annos. *qui locus ſi cum interpretatione priorum conferatur, legendum videtur,* panem quidem tetigit nequaquam, ſumpſit autem cocta olera, vel ptiſanam, vel legumina duos annos. *Omnino nugatur hic Goldaſtus ſcribens ad Regulam S. Columbani, legenſque* piſanas *pro* ptiſanas: Piſana, *inquit,* pulmentarium ex piſis confectum. *Carere poteramus hac criſi contra conſenſum omnium interpretum, qui in Græco vel* πτισάνην *inuenêre, & in Latino textu retinuêre, vel per* poſcam *eamdem voluêre exprimere.*

PROCHIVM. *Vita Euphroſynæ cap. VII.* Ecce prochia, hierocomia, xenodochia, monaſteria. *Pleræque editiones pro* prochia, *habent* tapetia, *nullo ſenſu.* Prochiorum *frequens apud veteres mentio. Canone 8. Concilij Chalcedonenſis, Oecumenici IV.* Ἤτοι τῶν ὑπ' αὐτὴν μαρτυρίων ἢ πτωχείων, ἢ ξενοδοχείων. Vel eorum quæ ſub eâ ſunt martyriorum, vel ptochiorum, vel xenodochiorum. *& can. VIII.* κληρικοὶ τῶν πτωχείων, καὶ μοναστηρίων, καὶ μαρτυρίων: Cl[...] ci[...] ptochiorum, monaſteriorum & martyriorum. *Vox Græca etiam Latinis vſitata. Teſtamentum S. Remigij:* Sicut diſpoſuero in ptochijs, cœnobijs, martyrijs, diaconijs, xenodochijs, omnibuſque matriculis ſub tuâ ditione degentibus. *Capitularia lib. VII. Tit. II.* Clerici qui præficiuntur in ptochijs, vel qui ordinantur in monaſterijs, vel baſilicis martyrum *quæ deſumpta ſunt ex can. VIII. Concilij Chalcedonenſis iam citato. Plura de ptochijs & ptochotrophijs in Iuris Lexicis.*

RACANA ſeu RACHANA. *Vita Ioannis Eleëmoſynarij cap. XXVI* cum ſtoreis & rachanis. *vnde* rachanellæ *cap. XX.* Venumdabantur enim quatuor rachanellæ numiſmate vno. *Ennodius lib. II. epiſtolâ XVII. ad Apodemiam:* Lanam & racanas, cuius vos volueritis coloris, rubei, aut fuſci, mihi ſub celeritate dirigite. *Iacobus Sirmondus noſter ibi notat:* Racana quod genus veſtimenti fuerit, non liquet; *ad calceamenta referenda videntur, vt & raga & tzanga. L. III. Cod. Theod. De habitu quo vti oporteat intra vrbem:* Intra vrbem Romam nemo vel ragis vel tzangis vtatur. *Ita ille. Dubito an hæ ragæ ad racanas ſpectent. Potiùs exiſtimem racana detortum à Græco* ῥάκος, *quod vile veſtimentum, vt etiam hîc, de racanâ intelligitur. Nam iungitur apud Ennodium cum lanâ, quæ abiecta veſtis. Corrupto Ennodio vſus eſt Claudius Salmaſius, dum ad Vopiſci Firmum Tyrannum citat* lanæ racanas. *Heſychius:* Ῥάκη, ἀποσπάσματα, καὶ διασπάσματα, ἱμάτια: Præſegmina, diuulſiones, veſtes. *Idem:* Ῥάκος, διεῤῥωγὸς ἱμάτιον: lacerum veſtimentum. *Idem:* Ῥάγη, ἀποῤῥήγματα καὶ ἀποσπάσματα: rupturæ & diuulſiones. *Hinc igitur nunc* racana *nunc* rachana *ſcribunt.*

Apud Nicetam Choniatem lib. II De rebus geſtis Alexij Angeli, ῥακενδύται, *cui Gloſſa MS. aſcribit* μοναχοί. *Sic apud eumdem libro De rebus poſt expugnatam vrbem geſtis:* ῥακέσι περιεσταλμένοι, pannis inuoluti. *& apud eumdem lib. III. De Iſaaci Angeli imperio* ῥακενδύτης *exponitur à Gloſſatore* ῥασοφορῶν, raſam ferens *de quâ vide in* SCHAMA.

RAPHANELÆVM *Pelagius lib. V. De Vitis Patrum libello IV. n. 59.* Vaſculum, in quo erat raphanelæum. *Editiones vulgatæ cum addito legunt:* raphanelæum, id eſt lini oleum. *Pariſienſis editio, omiſſo verbo* raphanelæum *ſubſtituit,* oleum de ſemine lini expreſſum. *Raphanelæum quid ſit deſcribit Plinius lib. XIX. cap. V. agens de raphano:* Ægypto mirè celebratur, propter olei fertilitatem, quod è ſemine eius faciunt. Hoc maximè cupiunt ſerere, ſi liceat: quoniam & quæſtus pluſquam ex frumento, & minus tributi eſt, nullumque copioſius oleum.

REGIA, *abſolutè poſitum portam primariam ſignificat. Vita Mariæ Ægyptiacæ cap. V.* Regia autem monaſterij numquam aperiebatur. *Sic apud Ennodium epigrammate XVII. inſcriptio eſt:* Super regiam triclinij in domo, *quæ Heliconem montem cum aquis ſuis præferebat. Gregorius Turonenſis libro IV. cap. XIII* Dum deambulabant per eccleſiam ad regias ædis ſacræ, quæ tunc reſeratæ fuerant, appropinquant. *Anaſtaſius Bibliothecarius in Honorio:* Inueſtiuit regias in ingreſſu eccleſiæ maioris quæ appellantur medianæ, ex argento. *Item in Cono-*

ne: Qui miſſi fuerant de exercitu ad cuſtodiendas regias baſilicæ, clauſas obſeruabant.

REGVLA. *Regulam ab Angelo accepit Pachomius. Vitæ eius cap.* XII. Quam regulam Tabennenſes hodieque cuſtodiunt. *Quare labitur Ioannes Meurſius in Gloſſario ſuo Græco barbaro, dum verbo* Μοναχὸς *exiſtimat S. Benedictum Regulam monachis primùm præſcripſiſſe. vel ipſe Benedictus Regulæ ſuæ cap.* LXXIII. *priorem S. Baſilij Regulam agnoſcit:* Collationes Patrum, & inſtituta, & vita eorum, ſed & Regula S. Patris noſtri Baſilij, quid aliud ſunt, niſi benè viuentium & obedientium monachorum inſtrumenta virtutum. *& iam antè Pachomius ab Angelo Regulam acceperat. Quare quod Hildegardis dicit de Benedicto primo Regularum auctore, intellige de Italiâ, quam ipſe primus ſuâ Regulâ maximè illuſtrauit.*

RESCELLA. *Pelagius lib.* V. *De Vitis Patrum libello* X. *n.* 18. Dedit ei aurum, & numos, & reſcellas, & omne quod in reſponſo ſuo habebat. *& n.* 76. Veſtes meæ inæſtimabili pretio dignæ erant, & pro his vtor has viles reſcellas. *videntur* reſcellæ *hic capi pro vili veſtimento. Sic apud eumdem Pelagium libello* XIII. *nu.* 1. Veſtiuit ſe reſcellas ſuas, quas priùs habuerat. *Gloſſarium Camberonenſe MS.* Recella, diminuitur à reculâ, recula autem à re. *Chariſius Soſipater lib.* 1. *Grammaticæ a* res *deducit* reculam, *vt à* ſpes ſpecula. *Ita & Priſcianus ſuper* XII. *verſ. Æn. in illud lib.* III. *Æneid.* Poſtquam res Aſię. *Ibidem in Gloſſario Camberon.* Reſcellæ, genus indumenti, id eſt, pelles. *Apuleius lib.* IV. *Metam.* Quid paupertinas pannoſaſque reſculas miſerrimæ anus donas vicinis diuitibus. *ergo à* res *primùm* reſcula, *inde* reſcella. *Liceat hic coniecturam meam proponere de loco apud Apuleium lib.* III. *Metamorph. depoſito:* Specta denique, quàm paruis quamque futilibus tanta res procuretur. Hercules anethi modicum cum folijs lauri immiſſum, rore fontano datur lauacrum, & poculum. *Beroaldus ait olim fuiſſe* Herculis, *& ipſe reformat* Hercules, *vt ſit aſſeueratio per Herculem, quale eſt illud* mehercules, mediusfidius. *Lipſius lib.* II. *ep. qq. ep.* XXII. *ait dormiuiſſe magnum interpretem (Beroaldum:) vetus lectio* Herculis. *legit ipſe:* tanta res procuretur herbulis. Anethi, *&c. Ita ille. Scio equidem multum herbarum vſum fuiſſe in re magicâ, vnde apud eumdem Apol.* 1. radiculæ, herbæ, ſurculi. *& lib.* II. *Metam.* ſurculis & lapillis & id genus friuolis inhalatis. *E quibus videri quoque poſſit legendum* ſurculis *pro* herculis. *Malim tamen legere* reculis: 1. *Quia ſoliti olim ſcribere* hreculis vt Hrenus, Ludouicus *in MS. vetuſtiſſimo, vnde tranſpoſitione fecêre* herculis. 2. Reculæ *ſequentia omnia comprehendunt,* anethum, laurum, rorem fontanum; *non ita* herbulæ, *quæ in nullum iſtorum quadrant, ſi* anethum *de ſemine capias.* 3. Reculæ *hic quod libro* II. *apud eumdem* friuola. 4. Reculas *vſurpat idem auctor lib.* IV. *Metamorph. iam citato.*

Dicebatur & Reicula. *Capitularium lib.* VII. *tit.* CXCII. Qui reiculam eccleſiæ petunt à regibus & horrendæ cupiditatis impulſu egentium ſubſtantiam rapiunt. *Chronicon S. Galli De geſtis Caroli Magni:* Quòd reiculæ S. Galli non ex regalibus donarijs, ſed ex priuatorum traditiunculis collectæ.

An REICVLÆ *hæ Eccleſiarum ſunt illa ipſa, quæ Græcis dicebantur* πτωχικά? *Balſamon ad Can. Apoſt.* LIX. Ὁ ἐπίσκοπος ὀφείλει μετὰ τὴν ἀναγκαίαν αὐτῷ δαπάνην, καὶ τὴν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν κληρικῶν συνήθη διοικησιν, τὰ περισσεύοντα ἐκ τῶν εἰσόδων τῆς ἐκκλησίας διαδίδοναι πρὸς πένητας. πτωχικὰ γὰρ καλοῦνται: Epiſcopus poſt neceſſarios ſibi ſumptus, & eccleſiæ ac clericorum conſuetam diſpenſationem, ſuperflua ex eccleſiaſticis reditibus debet diſtribuere pauperibus. Nam πτωχικά, id eſt, pauperum bona vocantur. *Et in eumdem Canonem Zonaras:* Τὰ τῶν ἐκκλησιῶν πράγματα ἡ γραφὴ πτωχικὰ ὀνομάζει, καὶ δεῖ ταῦτα διαδίδοσθαι τοῖς πτωχοῖς: Scriptura nominat eccleſiarum bona πτωχικά, quæ πτωχοῖς, id eſt, mendicis & inopibus diſtribui oportet.

RESTES PISCIVM. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap.* XIX. Mille reſtes ſiccatorum piſcium, qui menomenæ dicũtur. *Sic Martialis lib.* XII. *ep.* XXXII.

Caluæque reſtes allioque, cepiſque.

vbi reſtibus caluitiem tribuit, vt veteres & tritas oſtendat, è quibus allia & cepæ pendere ſolita.

RICINVS. *Palladius cap.* LXXXVI. adeò vt corpus eius non ſecùs ac corpus ferarum animantium ricinis ſcateret. *Heruetus verterat,* ſcateret muſcis. *Græcè eſt:* ὡς καὶ τὸ σῶμα κρότωνας ἐκβράσαι. *Dixi de hoc ſatis fusè ad veterem Palladij Lauſiacam. Nunc quædam addo ex Frontone noſtro:* Κρότων *hic rectiùs ſumitur pro* ricino. *vt ſit* τὸ ἐν κυσὶ καὶ βουσὶ γινόμενον. *Plinius lib.* XI. *c.* XXXIV. Eſt animal infixo ſemper ſanguini capite viuens, in bubus frequens, in canibus aliquando, in ouibus & capris hoc ſolum. *Suidas vocat* κυνείους φθεῖρας, pediculos canum. *Ariſtot. lib.* V. *Hiſtoriæ Animalium cap.* XXXI. Τὰ δὲ πρόβατα καὶ αἶγες κρότωνας ἔχουσι, τοῖς δὲ κυσὶν οἱ καλούμενοι γίνονται κυνοραισταί. Oues & capræ rediuius habẽt, canibus propriũ ricinus, qui ab eodem animali nomen cynorrhaiſtę accepit. *Columella lib.* VI. *c.* II. rediuiorum, *Plinius lib.* XXII. *c.* XVIII. ricinorum *canum meminit.* Ἐκβράσαι *ad verbum eſſet,* ebullire faceret, effunderet, *vt* II. *Machab. cap.* 1. *verſ.* XII. Αὐτὸς γὰρ ἐξέβρασε τοὺς παραταξαμένους ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει. Ipſe verò ebullire fecit eos, qui pugnauerunt in ſanctâ ciuitate.

ROSARIVM. *Vſus orationes annumerandi Deo per calculos, habes hic exemplum apud Palladiũ c.* XXIII. *de Paulo in monte Pherme habitante:* Hic habebat trecentas preces expreſſas & præſtitutas, totidem habens in ſinu calculos, & in vnaquaque oratione iaciens vnum calculum, ψῆφον. *Idem de eo narrat Sozomenus lib.* VI. *cap.* XXIX *& ex eo Caſſiodorus lib.* VIII *cap.* 1. *Etiam diuam Claram ſanctiſſimam feminam precariis calculis vſam, vt Deo orationes ſuas annumeraret, produnt eius Acta. Nec ſuperſtitioſus eſt hic calculorum vſus, non magis quàm duodecim lapides, quos Ioſue iuſſit milites ſuos ſicco pede tranſeuntes ſecum ex alueo Iordanis in caſtra deferre, nempe vt commonitorij eſſent beneficij à Deo Opt. Max. præſtiti.*

SABVLVM. *Vita Pauli primi eremitæ capite* XI. Sabulum capiti ſuperiaciebat. *Vita Hilarionis capite* XXXIII. Qui cùm tria crucis ſigna pinxiſſet in ſabulo. *Gloſſarium Camberonenſe MS.* Sabulum, genus terræ leuiſſimum. *Plin. lib.* XVIII. *c.* XVIII. Quippe ſabulum ſubeſt, granumque limo tantùm continetur. *Hieronymus in cap.* XLVII. *Ezech.* Ad tumulos ſabuli orientalis.

Sabulum autem capiti ſuperiacere *ſollemne erat apud plurimas gentes in luctu, maximè funebri. De Ægyptiis, teſtis hæc Vita.*

De Romanis Virgilius lib. X. *Æneid. de Latino Rege ob coniugis & vrbis fata:*

——— it ſciſsâ veſte Latinus
Coniugis attonitus fatis, vrbiſque ruinâ,

Cani-

Caniciem immundo perfuſam puluere turpans.
Et libro x. de Mezentio propter Lauſum filium ab Ænea occiſum:

Agnouit longè gemitum præſaga mali mens:
Caniciem immundo deformat puluere. ——

Idem in Ciri:

——— Clade exterrita triſti
Intonſos multo deturpat puluere crines.

Catullus in Argonanticis:

Caniciem terrâ atque infuſo puluere fœdans.

Silius Italicus lib. XII. *De Campanis:*

——— nunc fœdantes in puluere crinem
Canentem.

Ouidius lib. VIII. *Metamorph. fab.* IV.

——— Oeneus
Puluere caniciem genitor, vultuſque ſeniles
Fœdat humi fuſus.

De Græcis teſtis Homerus Iliad. Σ. *vbi Achilles auditâ morte Patrocli:*

Ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἑλὼν κόνιν αἰθαλόεσσαν,
Χεύατο κὰκ κεφαλῆς.
Ambabus autem manibus capiens puluerem calidum,
Fudit ſuper caput.

Idem Iliad. Ω *de Priamo, qui puluere aſperſus filij Hectoris mortem deflet.*

De Iudæorum more in hac eadem re notum nimis ex Sacris litteris.

SANCTORVM CORPORA INCORRVPTA. *Vita Hilarionis cap.* XXVIII. Et toto corpore, quaſi adhuc viueret, integro. *Ioannes Moſchus Prati ſpiritualis cap.* CXXI. *de duobus monachis præ ſiti mortuis:* Inuenimus verò ambos integros, ſumenteſque illos, ſepeliuimus in Raythu. *Multorum Sanctorum corpora Deus hac integritate honorauit.*

S. Vrſini *primi epiſcopi Bituricenſis, apud Gregorium Turonenſem De gloriâ Confeſſorum c.* LXXX.

S. Eligij *apud Surium* I. *Decembris, auctore Audoeno Rothomagenſi epiſcopo.*

S. Sigeberti *regis Francorum, auctore Sigeberto monacho Gemblacenſi apud Sur.* I. *Febr. tomo* VII.

S. VVenceſlai *ducis Bohemiæ, per Ioannem Dubrauium Olomucenſem epiſcopum* XXVIII. *Septembr. apud Surium tomo* VII.

S. Staniſlai *epiſcopi & martyris, apud Surium* XI. *Aprilis.*

S. Huberti *epiſcopi Leodienſis, apud eumdem* III. *Nouembris.*

S. Othmari *abbatis Sangallenſis, auctore VValafrido abbate Augienſi apud Surium* XVI. *Nouembr.*

S. Edmundi *epiſcopi Cantuarienſis, apud Surium* XVI. *Nouembris.*

S. Raynaldi *archiepiſcopi Rauennatis, auctore Hieronymo Rubeo* XVIII. *Auguſti, apud Surium tomo* VII.

S. Soſij *diaconi, auctore Ioanne diacono* V. *Ian. apud eumdem eodem tomo* XXIII. *Septembris.*

S. Honorati *epiſcopi Arelatenſis auctore Hilario epiſ. Arelatenſi, apud eumdem tomo eodem* XVI. *Ian.*

S. Iudoci *auctore Florentio abbate, apud eumdem tomo eodem* XIII. *Decembris.*

S. Hermanni *ſeu* Ioſephi *Canonici Steinfeldenſis, apud eumdem tomo eodem* VII. *Aprilis.*

S. Theodori *Studitæ, auctore Michaele Studitâ* XI. *Nouembris.*

S. Edilbergæ *virginis, apud Bedam l.* III. *Hiſt. Anglicanæ cap.* VIII. *Iulij* VII. *in* VII. *tomo Surij.*

S. Ludmillæ *martyris, in Vitâ S. VVenceſlai ſuprà.*

Plura non congero. Similia exempla ſæpiſſime in Sanctorum Vitis occurrunt. vide quædam apud Ioannem Baptiſtam Signium in eius Reliquiario c. XXI. *& Gretzerum noſtrum in Apologiâ* II. *&* III. *pro vitâ S. Ignatij noſtri lib.* IV. *cap.* I. *contra Miſenum Caluiniſtam, & apud Kormannum De miraculis mortuorum parte* III. *Vide & Gretzerum De funere Chriſtiano lib.* I. *cap.* IV.

SANCTVARIVM. *Vita Euphraſiæ cap.* I. Multaſque oblationes in eccleſijs & ſanctuarijs offerebat. *& cap.* V. Quæ etiam illic vacans in ſanctuarijs. *Neſcio an hic ſanctuaria vocet* ἀσκητήρια*, id eſt, monaſteria. Aliàs* ſanctuarium *certus in templo locus. Vide* SECRETARIVM.

Aggenus comment. in Frontinum De limitibus agrorum: Profanum autem, quod dum ſanctum fuiſſet, poſteà in vſu hominum factum, hoc eſt extra fanum, extra ſanctuarium, profanum dictum eſt.

Dicta etiam ſanctuaria *vela quædam ſacra ſeu brandea. de quibus ita Baronius Notationibus ad Martyrologium Romanum ad diem* XV. *Ianuarij, poſtquam recitauit verba S. Germani & collegarum legatorum Apoſtolicorum ad Hormiſdam Papam:* Vnde ſi beatitudini veſtræ videtur, ſanctuaria beatorum apoſtolorum Petri & Pauli, ſecundùm morem, ei elargiri præcipite; & ſi fieri poteſt, ad ſecundam cataractam ipſa ſanctuaria deponere veſtrum eſt deliberare. *Exſtant ad eoſdem legatos Hormiſdæ Papæ, de eadem re ſcriptæ litteræ, aliæ itidem ad Iuſtinianum ſignificantis ſe tantùm* ſanctuaria *mittere. Per* ſanctuarium *autem velum intelligere debemus, quod S. Gregorius in epiſtolâ ad Conſtantiam Reg. lib.* III. *epiſt* XXX. brandæum *appellat, ex quo ſanguis effluxit, cùm à S. Leone Papâ (vt ait) forcipibus incideretur. Alibi autem idem appellat* velamen, *quod admoueri ſolitum erat ſanctis martyrum corporibus, vt lib.* IV. *epiſt.* XLIV. *ex Synodo Romanâ, & libro* XII. *decret.* IV. Brandæum *item appellat velum illud Ioannes Diaconus in Vitâ S. Gregorij libro* II. *capite* XLII. *cùm ingens eâ de re miraculum narrat. Hactenus Baronius.*

Erant & regum & principum ſanctuaria, *ſecreta videlicet & arcana tabularia. Plinius libro* XXIV. *cap.* VIII. In ſanctuarijs Mithridatis maximi regis deuicti Cn. Pompeius inuenit in peculiari commentario ipſius manu compoſitionem antidoti. *Siculus Flaccus in libro De conditionibus agrorum:* Quòd ſi quis contradicat, ſanctuarium Cæſaris reſpici ſolet; omnium enim agrorum & diuiſorum & adſignatorum formas, ſed & diuiſionem, & commentarios & principatus in ſanctuario habet. Qualeſcumque enim formæ fuerint, ſi ambigatur, de eorum fide ad ſanctuarium principis reuertendum erit.

SARTAGINES IGNITÆ. *Hieronymus in Vitâ S. Pauli primi eremitæ cap.* II. Qui ignitas ſartagines antè ſuperaſſet. *Huius ſupplicij mentio* II. *Machab. cap.* VII. *quod ita exprimit Prudentius* Περὶ στεφ. *hymno* XIV.

Videbat ipſos apparatus funerum
Præſens ſuorum, nec mouebatur parens,
Lætata, quoties aut oliuo ſtridula
Sartago frixum torruiſſet puberem.

Plura de his vide apud Antonium Gallonium lib. De ſanctorum martyrum cruciatibus, cap. VII.

SATYRI. *Hieronymus in Vitâ S. Pauli primi eremitæ cap.* VII. Quos vario deluſa errore gentilitas

ta Faunos, Satyrosque, & Incubos vocans colit. De Satyris conſule Lilium Gregorium Giraldum Hiſtoriæ deorum Syntagmate XV. & Martinum Delrium noſtrum parte III. Commentarij in Senecæ Oedipum, Natalem Comitem libro V. Mytholog. capite VIII. & Conimbricenſes noſtros in lib. II. Phyſic. cap. IX quæſt. V art. 2.

Scalpræ. *Hieronymus vitâ Pauli primi eremitæ cap. IV.* Erant prætereà per excıſum montem non pauca habitacula, in quibus ſcalpræ, etiam incudes & mallei, quibus pecunia olim ſignata, viſebantur. *In vetuſtiſſimo MS. pro* ſcabræ. *Papias Vocabuliſta.* Scalpere, ſulcare, terebrare. Scalprus dictus, quòd ſcuturis & foraminibus ſit aptus, quaſi ſcalphorus; cuius diminutiuum ſcalpellus facit. Scalpra, ferrum quo corium aptatur, quo fabricantur formæ ſutorum. Scalpellus, ferrum quo corium aptatur, quo fabricantur formæ ſutorum, & quo chartas corrigunt. *Ioannes à Ianuà in Catholico:* Scalprum à ſcalpo, pis, dicitur hoc ſcalprum, pri. & hic ſcalprus, id eſt, ferrum, cum quo corium aptatur vel raditur, vel cultellus, vel capulus ſcriptorum. Item ſcalprum vel ſcalprus dicitur quoddam ferreum inſtrumentum, quod alio nomine dicitur celtes. Vnde hoc ſcalpellum, li; & hic ſcalpellus, li, diminutiuum ſecundùm Hugutionem. Vnde Ieremiæ 36. Scidit illud ſcalpello ſcribæ. *Vocabularium Gerardi de Scheuren:* Scalprum, pri, & Scalprus, pri. Een yſer daermen leder mede ſchauet: oft een ſcherp meſken der ſchrijuer: oft een ijſeren beytel.

Scapulare. *Vita Antonij capite XXIII.* Lauit ependyten ſuum, id eſt ſcapulare. *ita plerique editi; ſed* ſcapulare *interpretamentum prioris e margine in textum irrepſit.* Scapulare *propriè* ἐπωμίς.

Schema. *Vita Euphroſynæ cap. VII.* Induitque eam tunicam ſchematis. *Vita Euphraſiæ ſiue Euphraxiæ cap. VIII.* Si nos diligis, eſto nobiſcum in noſtro ſchemate. *Anaſtaſius Perſa Ian. XXII. in Menæis:* Καὶ γενόμενος ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα τὸ ἱερὸν τῶν μοναχῶν σχῆμα λαμβάνει: Exiſtens in monaſterio S. Sabæ ſacrum monachorum habitum ſumit. *Sæpiſſimè occurrit apud ſcriptores aſceticos.*

Sed quia duplex fuit ſchema monachicum, *vnum, quod dicebatur* τὸ μικρὸν σχῆμα. *ſiue* τοῦ μανδύου, paruum ſchema, *ſiue* ſchema mandyi; *alterum quod dicebatur* τὸ μέγα, *ſiue* τὸ ἀγγελικὸν, magnum *ſiue* angelicum ſchema; *iuuat hic ex Euchologio quædam vtriuſque generis attexere, omiſſis precibus, ritus tantùm attingendo, præmiſſo ante Ordine inſtituendi nouitium.*

Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.

Ordo inſtituendi Nouitium raſam ferentem.

Quod in Indice capitum ita concipitur paulò pleniùs: Ἀκολουθία γινομένη εἰς τὸ φορέσαι τινὰ ῥάσον μόνον καὶ καμελαύχιον: Ordo, qui ſeruatur in ferente tantùm raſam & camelauchium. *Non rectè apud Meurſium in Lexico Græco-barbaro in* ῥάσα *ponitur negatio* μὴ *ante* καμελαύχιον. *igitur ita inſtituitur nouitius:*

1. Ὁ ἱερεὺς κείρει αὐτὸν σταυροειδῶς: Sacerdos nouitium in crucis formam tondet.

2. Ἐνδύει αὐτὸν χιτῶνα, καὶ καμελαύχιον: Induit eum tunicâ & camelauchio.

Ex quibus patet, ῥάσον tunicam *fuiſſe, rudem & aſperam, non mollem, indicat Nicetas in Manuele Comneno libro VII.* Τὸ μοναδικὸν σχῆμα ῥίπτει, καὶ ἐν εἶδει αὐτὸν ἰδὼν ἀφόρητος τινὸς μοναχοῦ ῥάσα περιδύνοντα, καὶ ἐκδύοντα τὰ μαλακὰ καὶ ἀρχικὰ ἄμφια: Monachorum ſchema expetiit, & qui ei aſtabant, neſcio vnde inuenientes cuiuſdam monachi raſam, eâ eum induerunt, & exuerunt eum veſtibus mollibus & imperialibus. *Ita quidem citat Ioannes Meurſius in Gloſſario Græco-barbaro, pro quo vulgata editio habet.* Καὶ ἦν τὸ πνευματικώτερον ἀμφιάσαι, ἐχούσης τὸ ἀκαλλώπιστον ῥάκους μέλανος, ὃ εἰς τὸ ... ἐπορίσαντο: Et ſpiritualem veſtem nigro panno omnis ornatus expertem miniſtri neſcio vnde nacti. *Sic quæ eodem libro ſunt* ἐνδύματα *ſcilicet* μοναχικὰ, *Gloſſæ veteres MSS. apponunt* ῥάσα. *&* *eiuſdem Manuelis lib. IV vbi* μέλαν ἄμφιον, *Gloſſa apponit* ῥάσα. *& apud eumdem Nicetam lib. II. De imperio Iſaaci Angeli, vbi in texto eſt,* μέλαν ἄμφιον, *Gloſſa MS. aſcribit* ῥάσον. *Sic apud eumdem lib. III. de eiuſdem Iſaaci Imperio,* ῥακενδύτας, *quod Gloſſa MS. explicat per* ῥασοφοροῦν.

De camelauchio *ſuprà ſatis diximus.*

Raſæ *indumentum myſtice ſignificabat* ſanctificationis ſtolam. *Colligitur ex Oratione quæ eſt in Euchologio:* Ἔνδυσον αὐτὸν ἁγιασμοῦ στολὴν, σωφροσύνῃ περίζωσον τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, πάσης αὐτὸν ἐγκρατείας ἀνάδειξον ἀγωνιστήν: Indue ipſum ſanctificationis ſtolam, temperantiâ circumcinge lumbos eius, omnis ipſum continentiæ oſtende pugilem.

Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος ἤτοι τοῦ μανδύου.

Ordo inſtituendi monachum parui ſchematis, ſeu mandyi.

1. Τίθησιν ὁ ἱερεὺς ἐπάνω αὐτοῦ τὸ σχηματολόγιον: Sacerdos ponit ſuper eum ſchematologium.

2. *Deinde accepto in manu pſalidio ſeu forcipe,* κείρει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς: Tondet eum ſacerdos in formam crucis.

Quæ crinium reſectio irrationalium cupiditatum reſectionem ſignificat, quod inſinuatur in Oratione, quæ initio præmittitur: Ἵνα τῇ ἀφαιρέσει τῶν ἀναισθήτων τριχῶν, συναποβάλληται καὶ τὰς ἀλόγους ἐνθυμήσεις τε καὶ πράξεις: Vt ademptione ſenſu carentium capillorum, etiam abiiciat irrationales cogitationes & opera.

3. Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται χιτῶνα ἀγαλλιάσεως: Frater noſter N. induitur tunicâ exultationis.

4. Περιζώννυται τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ δυνάμει ἀληθείας, εἰς νέκρωσιν σώματος καὶ ἀνακαίνισιν πνεύματος: Frater noſter lumbos cingitur virtute veritatis in mortificationem corporis, & renouationem ſpiritus.

5. Καλύπτεται περικεφαλαίαν ἐλπίδος σωτηρίας: Frater noſter operitur galeâ ſeu ſpe ſalutis.

6. Λαμβάνει τὸ πάλλιον τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς στολὴν ἀφθαρσίας καὶ σεμνότητος: Frater noſter ſumit pallium arrhabonem magni & angelici habitus in ſtolam incorruptionis & ſanctimoniæ.

7. Ὑποδύεται τὰ σανδάλια εἰς ἑτοιμασίαν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης: Frater noſter ſubinduitur calceamentis in præparationem Euangelij pacis.

Deinde concludunt: Ἔλαβε τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος: Frater noſter ſumpſit arrhabonem magni & angelici habitus.

8. Δίδοται τῷ ἀποκαρέντι κηρὸς καὶ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, καὶ σταυρὸς, καὶ γίνεται ὁ ἀσπασμὸς: Datur detonſo cereus, & ſanctum Euangelium, & crux, & fit amplexatio.

Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου σχήματος.

Ordo magni & angelici habitus.

1. Ὁ ἱερεὺς κείρει αὐτὸν σταυροειδῶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πα-

τρὸς,

βὲς, &c. Sacerdos tondet eum in formam crucis, in nomine Patris, &c.

2. Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ Δεῖνα, ἐνδύεται χιτῶνα δικαιοσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, &c. Frater noster N. induitur tunicâ iustitiæ & exultationis magni & angelici habitus.

3. Λαμβάνει τὸ πάλλιον τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς στολὴν ἀφθαρσίας καὶ σεμνότητος, &c. Sumit pallium magni & angelici habitus in stolam incorruptionis, & sanctimoniæ.

4. Ἐνδύεται τὸ κουκούλιον τῆς ἀκακίας, εἰς περικεφαλαίαν ἐλπίδος σωτηρίου: Induitur cucullam simplicitatis in galeam spei salutaris.

5. Λαμβάνει τὸ ἀνάλαβον ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀναλαμβάνων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ ἀκολουθῶν τῷ δεσπότῃ Χριστῷ: Accipit ſcapulare in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti, aſſumens crucem ſuam in humeros, ſequens Dominum Chriſtum.

6. Περιζώννυται τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ δυνάμει ἀληθείας: Fratris noſtri lumbi cinguntur virtute veritatis.

7. Ὑποδύεται τὰ σανδάλια εἰς ἑτοιμασίαν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης: Subinduitur calceamentis in præparationem Euangelij pacis.

Concludit: Ἔλαβε τὸ μεγάλον καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα: Sumpſit magnum & angelicum habitum.

Quæ quaſi repetens recapitulatur, & explicans exprimit rurſus in Oratione:

Ἵνα ἐν ἁγιασμῷ πολιτευσάμενος ἄσπιλον διατηρήσῃ, ὃ ἐν τῇ δυνάμει σου ἐνεδύσατο σχῆμα.

Τῷ μὲν χιτῶνι τὴν δικαιοσύνην ἀμπεχόμενος.

Τῇ δὲ ζώνῃ τὴν νέκρωσιν τοῦ σώματος, καὶ τὴν σωφροσύνην ἐν ἑαυτῷ περιφέρων.

Τῷ δὲ ἀναλάβῳ, τῷ σταυρῷ τε πίστει περικοσμούμενος.

Τῷ δὲ πεϱιβολαίῳ, στολὴν ἀφθαρσίας θωρακιζόμενος.

Τοῖς δὲ σανδαλίοις, ἵνα ὁδεύῃ τὴν ὁδὸν τῆς εἰρήνης, καὶ τῆς σωτηρίας:

Vt in ſanctificatione vitam inſtituens, immaculatum conſeruet, quem in virtute tuâ induit, habitum.

Pro tunicâ quidem iuſtitiam amictus,

Et pro zonâ mortificationem corporis, & temperantiam in ſeipſo circumferens.

Et pro ſcapulari, cruce & fide adornatus:

Et pro pallio, ſtolâ incorruptionis munitus:

Calceamentis verò, vt procedat in viam pacis & ſalutis.

Sequuntur poſt eadem quæ in ordine parui ſchematis de cruce, cereo, amplexatione.

Dictus videtur Angelicus habitus, quod eo induti memores eſſe deberent, viuere ſe debere angelicam vitam. Euchol. p.102. Σοῦ γὰρ πειθαρχίας συνεργίᾳ τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν ταύτην ἐπερχόμεθα φιλάνθρωπε: Tuæ enim obediens cooperationi, angelicam viuendi rationem hanc accedo, amator hominum. *Ruffinus lib.11.cap.11 de Hor:* Hic multorum erat monaſteriorum pater, qui habitu ipſo honoris videbantur angelici. *De eodem Palladius cap.1x.* Habens monaſteria mille fratrum, habitu angelico præditus. *Ruffinus lib.11 cap.1v. de Beno:* Per omnia quaſi angelici ordinis vir.

Apud Dionyſium quoque Areopagitam cap.v1. par.11. Eccl.hierar. vbi agitur de myſterio monaſticæ conſummationis, mentio tonſuræ cum ſigno crucis Trinitatis inuocatione, mutationis veſtis, *&* amplexationis *ſeu* ſalutationis: Τῷ σταυροειδεῖ τύπῳ σφραγισάμενος αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, ἀποκείρει, τὴν θεαρχικὴν τῆς θείας μακαριότητος ἐπιβοώμενος ὑπόστασιν, καὶ τὴν ἐσθῆτα πᾶσαν ἀπαμφιέσας ἑτέραν ἀμφιέννυσι, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν ἀνδρῶν, ὅσοι πάρεισιν, ἀσπασάμενος αὐτὸν, κοινωνὸν ἀποτελεῖ τῶν θεαρχικῶν μυστηρίων: Conſignans eum ligno crucis ſacerdos, tondet, trinas diuinæ beatitudinis perſonas inclamans: exutumque veſte omni, aliam induit, & cum ſanctis alijs qui aſtant viris ipſum ſalutans, diuinorum myſteriorum participem efficit. *Et myſterij explicationem ſubiungit:*

Ἡ δὲ τοῦ σταυροειδοῦς τύπου σφραγὶς, ὡς ἤδη παρ' ἡμῶν εἴρηται, δηλοῖ τὴν πασῶν ὁμοῦ τῶν σαρκικῶν ὀρέξεων ἀπονέκρωσιν: At verò crucis ſanctæ ſignaculum, vt iam dictum eſt, mortificationem omnium ſimul carnalium cupiditatum ſignat.

Ἡ δὲ τῶν τριχῶν ἀποκαρσις, ἐμφαίνει τὴν καθαρὰν καὶ ἀσχημάτιστον ζωὴν, οὐκ ἐπιπλάστοις σχήμασι τὸ κατὰ νοῦν ἀειδὲς ἐπιθετικοῖς καλλωπίζουσαν, ἀλλ' αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς οὐκ ἀνθρωπικοῖς κάλλεσιν, ἀλλ' ἑνιαίοις καὶ μοναχικοῖς εἰς τὸ θεοειδέστατον ἀναγομένην: Porrò tonſura crinium vitam mundiſſimam indicat, & nullâ figurâ fucatam, & quæ nullis fictis coloribus inductis animi deformitatem exornet; ſed ipſa in ſeipsâ non humanis venuſtatibus, ſed ſingularibus & vnicis, ad Dei exactiſſimam ſimilitudinem properet.

Ἡ δὲ τῆς προτέρας ἐσθῆτος ἀπόθεσις, καὶ τῆς ἑτέρας λῆψις, τὴν ἀπὸ μέσης ἱερᾶς ζωῆς ἐπὶ τὴν τελειοτέραν μετάταξιν ἐμφαίνει· καθάπερ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς θεογενεσίας ἡ τῆς ἐσθῆτος ἄμειψις ἐδήλου τὴν ἀπὸ καθαιρομένης ζωῆς εἰς θεωρητικὴν καὶ φωτιστικὴν ἕξιν ἀναγωγήν: Prioris autem veſtis poſitio, alteriuſque aſſumptio, migrationem illam à mediâ vitâ (ſacrâ licet) ad perfectiorem ſignificat: ſicut in diuinâ regeneratione, promotionem indicabat à purgatâ vitâ ad contemplantem illuminantemque habitum, illa veſtis candentis immutatio.

Εἰ δὲ καὶ νῦν ὁ ἱερεὺς καὶ πάντες ὅσοι πάρεισιν ἱεροὶ, τὸν τελεσθέντα ἀσπάζονται, τὴν ἱερὰν τῶν θεοειδῶν ἐννόησον κοινωνίαν, ἀγαπητικῶς ἐν εὐφροσύνῃ θείᾳ συνηδομένων ἀλλήλοις: Quòd ſi modò quoque tam ſacerdos quàm circumſtantes reliqui viri ſancti ſic dicatum conſalutant, ſacram intellige Dei præferentium ſpeciem ſocietatem, quâ ſibi inuicem cum lætitiâ & charitate gratulantur.

Veſtem eam, quâ induitur monachus, nigram fuiſſe notat Pachymeres, & ſignificationem eius ita explicat: Μοναχικὴ τάξις, ὅτι μοναχῶς καὶ ἑνιαίως, καὶ οὐ διχῶς, ἢ τριχῶς, ἢ πολλαχῶς πολιτεύεται. τοῦτο γὰρ δηλοῖ δὲ τὸ ἀμφιεννύμενον μέλαν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῶν χρωμάτων εἰς ἕτερα μεταποιοῦνται ῥᾳδίως, καὶ πάντα εἰς τὸ μέλαν. τὸ δὲ μέλαν οὐκ ἔστι μεταβληθῆναι εἰς ἕτερον χρῶμα τρόπον: Monachica ordinatio: vt ſolitarie & vnicè, non dupliciter vel tripliciter, vel multipliciter conuerſetur. Hoc enim ſignificat nigra quâ induitur veſtis. Alij enim colores facile in alios tranſeunt & mutantur, & omnes quidem in nigrum mutari poſſunt: niger verò color nullo vmquam modo in alium tranſmutari poteſt.

Hac nunc de duplici monachorum ſchemate ſufficiant.

SCHOLARIVS. *Pratum ſpirituale Ioannis Moſchi cap.xxv.* Vt nobis abbas Gregorius ex Scholaribus retulit. *Græce eſt,* ἐκ Σχολαρίων: *quod non rectè Heruetus* Scholaſticus *verterat. Nam Scholaſticocauſis dicendis erant, Scholares vero palatinæ militia ad tutelam Principis. Gregorius igitur hic ex* Scholaribus *ſeu* exſcholaris, *id eſt olim Scholaris, nunc verò abbas. Suidas:* Σχολάριοι, βιχίλλοι στρατιῶται ἐπὶ φυλακῇ τοῦ Παλατίου τεταγμένοι, ἀριστίνδην ἐπιλεχθέντες ἐξ Ἀρμενίων. οἳ συντάξεις αὐτόθι ἔχουσι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τὸ δημόσιον ἐχορήγει. Scholarij ter mille

mille quingenti ad cuſtodiam Pallatiis erant conſtituti, ex optimatibus Armeniorum delecti, quibus antiquitus Reſp. maiora ſtipendia, quàm ceteris omnibus ſuppeditabat. *Idem:* τῷ πρώτῳ ἀριθμῷ, ὅτῳ ὁ ἀριθμὸς τῶν σχολαρίων τετρακισχιλίων πεντακοσίων ἦν. ἑτέρους δισχιλίους ἐπιβάλλειν Ἰουστινιανὸς. οὓς ὑπεραρίθμους ἐκάλεσεν. Supernumerarius, vt cùm numerus Scholariorum eſſet hominum ter mille & quingentorum, Iuſtinianus alios bis mille ei adiecit, quos ita vocauit. *Seuerus Sulpitius li. & c. 1. De vita S. Martini:* Ipſe armatam militiam in adoleſcentiâ ſecutus, inter ſcholares alas ſub Rege Conſtantio, deinde ſub Iuliano Cæſare militauit.

SCHOLASTICVS. *Paſchaſius hic lib.* VII. *cap.* XIX. *num.* 3. Hic Eulogius ſcholaſticus erat, ſæcularibus literis eruditus. *Palladius hic lib.* VIII. *capite* XXVI. Hic Eulogius fuit diſciplinarum liberalium ſcholaſticus. *Palladij Lauſiacâ ex veteri interpretatione in Appendice cap.* XVI. Hic Eulogius ſcholaſticus erat & eruditus vir. *Hieronymus Catalogo Illuſtr. Eccl. ſcriptor. cap.* XCIX. *de Serapione Thmueos epiſcopo:* Serapion ob elegantiam ingenij, cognomen ſcholaſtici meruit. *Martyrologium Romanum* V. *Februarij:* In cuius (*Dorotheæ*) confeſſione Theophilus quidam ſcholaſticus ad Chriſti fidē conuerſus. *Idem apud Bedam & Vſuardum:*

Eſt autem ſcholaſticus *poſteriori ſæculo* aduocatus. *vnde in Actis Dorotheæ Theophilus nunc* ſcholaſticus, *nunc* aduocatus *dicitur. Vita S. Sebaſtiani l.* II. Dum à beato Tiburtio viro ſcholaſticiſſimo, & nobili & ſancto. *qui antè* aduocatus *dicitur:* Et qui futurus eram aduocatus ad agendas cauſſas mortalium. *Sardic. Conc. can.* 13. Si ſcholaſticus de foro epiſcopus fuerit poſtulatus. *Græcus interpres* σχολαστικὸς ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς. *& L.* 2. *Cod. Th. De concuſſ. aduocat.* Præter ſollemnes & canonicas penſitationes multa à prouincialibus Afris indigniſſimè poſtulantur ab officialibus & ſcholaſticis. Nec latet manſuetudinem noſtram, ſæpiſſimè ſcholaſticos vltra modum acceptis honorariis in defenſione cauſſarum omnium & annonas & ſumptus accipere conſueſſe.

Sic canone XCVII. *in codice canonum Africanorum* ἵνα ἐκδικοι ἄδειαν τῆς κατασῆσαι ἰδίους σχολαστικούς: Vt dent facultatem defenſores conſtituendi ſcholaſticos. *vbi intelliguntur* aduocati. *Nam ſubditur:* Ὅσοι αὐτοὶ τοῦτο τὸ λειτούργημα τῆς ἐκδικίας τῶν πραγμάτων ἐπιτήδευμα ἔχουσι: Qui in actu ſunt vel munere defenſionis cauſſarum. *Quare non rectè Molanus ad Vſuardi Martyrologium* VI. *Febr. exiſtimauit in Actis Dorotheæ Theophilum dictum* ſcholaſticum *per contemptum. Nam eo tempore* ſcholaſticus *æquè atque* aduocatus *in bonam partem in vſu erat.*

Olim ſcholaſticus *dictus declamator, quicumque ſe in cauſis fictis exercebat. Plinius lib.* II. *epiſt.* III. Annum ſexageſimum exceſſit, & adhuc ſcholaſticus tantùm eſt, quo genere hominum nihil aut ſimplicius, aut ſincerius, aut melius. Nos enim, qui in foro veriſque litibus terimur, multum malitiæ, quamuis nolimus, addiſcimus. *Sic cape Hieronymum ep.* XXVI. *ad Pammachium de obitu Paulinæ:* Meminiſſe te puto erroris mutui, quando omne Athenæum ſcholaſticorum vocibus reſonabat. *de quo ſuo ſtudio ipſe agit in Epiſt. ad Galat. cap.* II. Aliquoties cùm adoleſcentulus Romæ controuerſias declamarem, & ad vera certamina fictis in litibus exercerer.

Dictus etiam ſcholaſticus *vir eloquens, eruditus, etſi nec cauſſas fictas ageret vt declamator, nec veras vt aduocatus: talis dicitur Prudentius. Walafridus Strabo De rebus Eccleſ. c.* XXV Quales compoſuerunt Ambroſius, Hilarius, & Beda Anglorum pater, & Prudentius ſcholaſticus Hiſpaniarum. *Sigebertus in Chronico anno Chriſti* M.XLVIII. Franco ſcholaſticus Leodienſium & ſcientia literarum & morum probitate claret. *ita etiam vocatur ab Ægidio Aureæ vallis religioſo libro De geſtis Pontif. Leodienſ. cap.* 1. *Sic Dionyſius Exiguus abbas Romanus interpres Vitæ Pachomij in MSS. dicitur* ſcholaſticus. *Sic credo Serapion ſupra apud Hieronymum Catalogo Illuſtr. eccl. Script. cap.* XCIX. ſcholaſticus *dictus: ſic fortè etiam Eulogius, de quo ſupra.*

SECRETVM *ſiue* SECRETARIVM. *Vita Ioannis Eleemoſynarij cap.* II. Dicit coram omnibus ad eos, qui erant in honorabili ſecreto. *Intelligitur, opinor, locus eccleſiæ, qui dicitur* ſecretarium. *de quo ita Baronius tomo* VI. *anno Chriſti* CCCCLI.

Quod in Synodo Chalcedonenſi habetur eam habitam ante cancellos ſacri altaris; *Liberatus Diaconus in Breuiculo capite* XLII. *eum locum vocat* ſecretarium, *vbi ait:* Adueniens Marcianus Imperator ad ſecretarium cum Iudicibus & ſacro ſenatu, allocutionis verba fecit in Concilio, *&c. cuius rei cauſſâ è loco nominatus ipſe nomen, ſingulas ſeſſiones ibidem habitas* ſecretaria *nominauit. Moris namque fuit, vt in baſilicarum ſecretariis Concilia epiſcoporum celebrarentur. Habes de his inter alia plura exempla eccleſiæ Africanæ, vbi Concilia Carthaginenſia in ſecretariis celebrata eſſe reperies: nec non Romanæ ſub Martino; & aliarum eccleſiarum.*

Sed quiſnam locus ante cancellos, *quem Liberatus nominat* ſecretarium? *non alium quidem putamus, quàm eum qui ab Euagrio lib.* II *cap.* III. *deſcribente ipſum S. Euphemiæ templum ita delineatur:* Ad cuius latus verſus Aquilonem eſt alterum ædificium (*quod vocat tertiam templi partem, eamque intimam*) quod ſpectat ad ſolis ortum, ipſumque ad formam teſtitudinis, columnis valdè artificioſè fabricatis. *& paulò poſt:* Intra teſtitudinē ad Orientem eſt ſacrarium decorè conſtructum, in quo ſanctiſſimæ martyris reliquiæ in capſâ benè longâ repoſitæ, *&c. nominat Euagrius* ſacrarium, *quod Liberatus* ſanctuarium: *vtriuſque namque vocis eandem ſignificationem eſſe, docet canon* XXI. *Concilij Laodicen. primæ editionis verbis iſtis:* Non oportet ſubdiaconos licentiam habere in ſecretarium ſeu ſacrarium, quod Græci diaconîum appellant, ingredi & contingere vaſa Dominica. *& alio eiuſdem Concilij canone* LVII. *primæ editionis:* Quòd non oporteat preſbyteros ante proceſſionem epiſcopi introire ſacrarium, & ſedere. *Græcè etiam inuenitur nuncupatum* ἱερατεῖον, *quod eſt* ſacrarium, *ſiue* βῆμα, *quod præ ceteris eccleſiæ locis emineat.*

Sed quomodo dici poteſt, ante cancellos fuiſſe ſecretarium, ſiue ſacrarium? Meminiſſe debes (quod & in antiquis baſilicis cernitur) inter eccleſiæ gremium & apſidem, vbi ſedes epiſcopi locari ſolebat, eſſe ſanctuarium collocatum, quod quidem altare erat primarium in medio ſitum, vndique circumcircà cancellis ſeptum. Deſcribitur eius forma graphicè ſanè ab Euſebio lib. X. *cap.* IV. *verbis iſtis:* Sanctuario hoc modo abſoluto & perfecto, celliſque quibuſdam in altiſſimo loco ad præſidum eccleſiæ honorem collocatis, & ſubſellijs præterea vndique ordine diſpenſatis, decorè eximieque exornato, altari quoque denique tamquam ſancta ſanctorum in medio ſanctua-

rij

rij ſitoe iſta rurſum, vt à plebe & multitudine cū non poſſet accedi cancellis ex ligno fabricatis circumdedit. *Hæc ille.*

Ante igitur altaris cancellos apſidem reſpicientes apparet congregatum fuiſſe Concilium, totumque occupaſſe locum qui interiacet inter cancellos & apſidem, vbi erat thronus epiſcopalis: qui quidem in amplioribus baſilicis haud mediocris latitudinis & longitudinis exſtabat, & quidem capax etiam ſatis numeroſi conſeſſus epiſcoporum. Intelligis puto & ex his, quam procul abſit, vt veritatis ſcopum attigerint, qui de ſecretariis aliter ſunt opinati: fuiſſe quidem ea intra apſidem, Paulinus in epiſtolâ XII. *ad Seuerum haud obſcurè ſignificat; in iiſdemque diſponi ſacra vaſa ad miniſterium, & ſacros codices ad lectionem oſtendit. ad hæc etiam ſpectat quod S Gregorius Papa lib.* II. *epiſt.* LIV. *iure expoſtulat aduerſus Ioannem Rauennatem epiſcopum*, quòd tempore ieiunij geſtaret pallium per plateas & vias, quando nec liceret eò vti in ſecretariô, *loco nimirum conſueto, vbi in ſuo throno in apſide collocato ſedere ſoleret epiſcopus, & cum eo presbyteri, diaconi nequaquam. Nam hæc habet canon decimusſeptimus Concilij Arelatenſis ſecundi:* In ſecretariô diaconus inter presbyteros ſedere non liceat. *Hactenus Baronius.*

Binius quoque ad tom. I. *Concil. pag.* 294. *hæc notat: Loca eccleſiæ apud apſidem poſita, quæ hic & à Paulino epiſt.* XII. ſecretaria *nominantur, eadem à Clem. lib.* II. *Conſt. cap.* LXII. paſtophoria, *id eſt, vt explicat Hier. in Ezech.* XLII. *duo thalami ſeu interiora cubicula appellantur. Vbi dicit, in omnibus eccleſiis duo paſtophoria exſtrui conſueuiſſe, eaque hinc inde apud apſidem poſita fuiſſe, aſſerit prædicto loco Paulinus. Quorum quis eſſet vſus, duo hæc diſticha ab eodem deſuper inſcripta declarant: à dextrâ apſidis:*

Hic locus eſt veneranda penus, quâ conditur, & quâ
Promitur alma ſacri pompa miniſterij.

à ſiniſtrâ eiuſdem:

Si quem ſancta tenet meditandi in lege voluntas
Hic poterit reſidens ſacris intendere libris.

Hactenus Binius.

Erat ſecretarium *intra velum. & dictum etiam reperitur* diaconicum. *Nazianzenus Orat.* XX. *quæ eſt in laudem Baſilij Magni, de Valente Baſilium in ſacrario conueniente:* [illegible]: cùm intra velum exſtitiſſet. *vbi Nicetas* [illegible] *interpretatur* [illegible]. *Diaconicum autem ſignificare* ſacrarium, *patet ex canone* XXI. *Concilij Laodicenſis, vbi in Græco eſt* διακονικὸν, *interpres vetus habet* ſecretarium. *Canone* LVI. *Concilij Laodiceni, vbi in Græco vetatur, ne presbyteri ante ingreſſum epiſcopi ſedeant* ἐν τῷ βήματι, *vetus interpres habet* in ſacrario. *Codex Canonum African. Græcolat. in Hippon. Concilio an.* CCCXCIII. [illegible]: Hippone Regio, in ſecretariô baſilicæ pacis. *Concilium Carthaginenſe nomen tertium, ordine temporis inter ea quæ poſt Nicænum exſtant, verè ſecundum:* in Secretariô baſilicæ reſtitutæ. *Vide diſt.* XXIII. Non oportet. *& in Concil. Agath. cap.* CLXVI

Aliquando accipitur ſecretarium *pro ipsâ ſeſſione & conuentu. vnde inter epiſtolas Bonifacij Archiep. Moguntini* CXXXV. venturo ſecretario: *item* præterito ſecretario. *Ex ipſo videlicet loco, conuentus nomen accepit.*

Apud Auguſtinum conc. II. *Pſal.* XXXIV. ſecretaria mentis *habes.*

Semina virtvtvm. *Vita S. Antonij cap.* XV. Huius operis homini inſerta natura eſt. *Sic plerique Patres, virtutum ſemina hominis innata eſſe & inſita ſcribunt. Quæ quomodo dici poſſint in ita, vide Bellarminum tom.* IV *in Controu. gener. De reparatione gratiæ, controu.* I. *princ. lib.* V. *cap.* XII. *arg.* VII.

Septimanarii. *Vita Euphraſiæ ſeu Euphraxiæ cap.* XXII. Niſi collegero ligna, & ſeptimanam meam compleuero, non aſcendam. *Sic in Regulâ S. Benedicti.* Egredi de ſeptimanâ, *quod eſt ſeptimanam complere, & ſeptimanarij munus deponere. Benedictus Reg.* XXXV. Egreſſurus de ſeptimanâ, ſabbato munditias faciat. *Item:* Egredientes autem de ſeptimanâ, dicant hunc verſum: Benedictus es Domine. *Hildegardis in Explicat. Regul.* Egreſſurus de ſeptimanâ, ſabbato munditias fecit, ſcopis ſordes & puluerem, vbi neceſſe fuerit, extergendo. *Regino Chron. lib.* II. Accidit autem, vt, iuxta quod mos eſt, ad coquinæ officium hebdomadarius deputaretur. *Caſſianus lib.* IV. *Inſtitutionum c.* XIX. Singulis hebdomadibus fratres ad hæc officia ſibi reddenda ſuccedunt. *Item:* Has autem ſeptimanas vnuſquiſque ſuſcipiens, vſque ad Cœnam Dominici diei miniſtraturus obſeruat. *De his ſeptimanariis ſeu hebdomadariis agit idem Caſſianus libro eodem capite* XX. XXI. XXII. *& monet hanc per ſingulas ſeptimanas culinæ inſeruiendi conſuetudinem viguiſſe in monaſterijs Palæſtinæ & Meſopotamiæ: aliam fuiſſe conſuetudinem in monaſterijs Ægypti. vbi certus quiſpiam toto vitæ ſuæ tempore culinæ deputabatur, quouſque vires ſuppeterent. Hæc tamen quæ de Euphraxiâ habemus, ſuadent etiam alteram conſuetudinem in quibuſdam Ægypti monaſterijs ſeruatam. Sic in Vitâ Pachomij cap.* XLVII. Tranſiens autem frater, qui conſtitutus erat ad obſequium eius qui ſeptimanam faciebat. *& Hieronymus præfatione in Regulam S. Pachomij:* Habent per ſingula monaſteria patres, & diſpenſatores, & hebdomadarios, ac miniſtros. *Etiam apud S. Benedictum Reg.* XXXVIII. *occurrit* ſeptimanarius lector.

Septimvm. *Ruffinus lib.* III. *num.* 19. Habitabat autem paruâ cellâ foris ciuitatem, prope proaſtium, qui vocatur in Septimo. *Paulus diaconus Hiſtoriarum lib* XVII. Cunctis conuenientibus apud Septimium. *quod aliquoties ibi occurrit. lege,* Septimum, *Ibidem fuit templum S. Ioannis Baptiſtæ, vnde ſubiungitur:* Denuntiatio verò tyranni in templo S. Ioannis Baptiſtæ effecta eſt. *quod & mox hic habes. Variæ vrbis & ſuburbiorum regiones erant, maxime Conſtantinopoli, & Alexandriæ, quæ certo numero diſtinguebantur. Sic in Menæis Græcorum* XXIII. *Aprilis, martyrium, ſeu templum S. Georgij Tropæophori eſſe dicitur* ἐν τῷ δευτέρῳ: in ſecundo. *In iiſdem* XVIII. *Septem. celebratur feſtum martyrum Charalampij, Pantaleonis, & ſociorum* ἐν τῷ μαρτυρίῳ αὐτῶν τῷ ὄντι ἐν τῷ δευτέρῳ: in eccleſiâ, quæ eſt in ſecundo. *Codex Can. African. Græcolat. in Conc. Carthag. anno* CCCCIV. [illegible]: Carthagine in baſilicâ regionis ſecundæ. *Item in Concil. Carthag. anno* CCCCVII. [illegible]: Carthagine in baſilicâ regionis ſecundæ. *Sozom. l.* VII. *c.* XXIV. [illegible]: Fertur autem, quòd cùm egreſſus Conſtantinopoli ad ſeptimum milliare peruenisset,

Deo

Deo preces nuncuparit in eccleſiâ illâ, quam in honorem Ioannis Baptiſtæ conſtruxerat. *Ita vertit Chriſtophorſonus, qui pro deprauato illo vocabulo legit μηκίῳ, uti & Curterius: Scaliger, μιλίῳ. Ego exiſtimo fuiſſe κλίματι vel κλ, abbreuiatè. Nec enim exiſtimo eccleſiam illam S. Ioannis Baptiſtæ diſtare ſeptimo milliari à Conſtantinopoli, ſed eſſe in ſeptimo climate, ſeu regione urbis vel ſuburbiorum. Vide Petrum Gillium Topographiæ Conſtantinopolitanæ lib. IV. cap. IV. Vel certe* Septimum milliarium *capiendum non de millibus paſſuum, ſed de palatio, quod in* Septimo *erat, &* Septimum *quoque dicebatur. Vide Iacobum Cuiacium lib. XX. Obſeruat. cap. III. fortè plura fuére* milliaria *ſeu columnæ inſigniores Conſtantinopoli, & hoc ordine ſeptimum erat.*

SEVERIANITÆ. *Vita Ioannis Eleemoſynarij capite* XXX. Et cum Seuerianitis, ac ceteris circa regionem exiſtentibus immundis hæreticis. *Intelligit, opinor, Acephalos hæreticos, qui paulò ante tempora Ioannis Eleemoſynarij orti anno Chriſti* DXIII. *auctore Seuero Antiocheno epiſcopo. De quo Euagrius Hiſt. Eccl. lib.* III. *cap.* XXXIII. *&* XXXIV. *Vixit Seuerus hic temporibus Anaſtaſij Imp. & Hormiſdæ Pont. Niceph. lib.* XVI. *cap.* XXXI. *& lib.* XVIII. *c.* II. *&* VII. *&* IX. *& lib.* XVIII. *cap.* XXIII. *Vix differunt ab* Eutychianis. *Vide Niceph. lib* VIII. *c.* XLV. *& Ioannem Maxentium contra Acephalos. Idem à nonnullis dicuntur* Monophyſitæ, *quòd unam naturam in Chriſto defenderent cum Eutyche, quorum meminit D. Gregorius libro* X. *epiſt.* LV. *& lib.* II. *epiſt.* XXXVI. *dicit Acephalos a Vigilio Papâ fuiſſe damnatos.*

Alij ſunt Seueriani *à Seuero Encratitarum aſſeclâ, qui orti circa annum* CLXX. *de quibus Euſeb. libro* IV. *cap.* XXIX. *& Epiphanius hæreſ.* XLV. *& Auguſtinus hæreſi* XXIV.

SIBINVS. *Moſchus in Prato ſpirituali capite* CXXIII. Iuuenique ibi ſenem veſtitum collobio de ſibino. *Græcè,* φορουῦτα ἀπὸ σιβίνε κολλόβιον. *Habetur & cap.* CXX. *hic antè, ſed ibi Græcus textus deeſt.* Sibinum, *quod huc faciat, etiamnum quæro. Noti* Σίβυνοι, *genus teli. Iuſtinianus Nouell.* LXXXV. Καὶ τοὺς ἢ καλουμένους ζιβύνους, ἤτοι μιζίβληα. *Et apud Feſtum:* Sibinam appellant Illyrici telum venabuli ſimile. *Ennius:* Illyrici reſtant ſicis, ſibiniſque fodentes.

SIGNVM PERCVTERE. *Pelagius libello* XVII. *numero* 20. *Sic apud Ioannem libell.* III. *num.* 2. percutiens. *De conſideratione diſt.* II. *cap.* L. *ex Concilio Cabilonenſi:* Solent plures, qui ſe ieiunare putant, in Quadrageſimâ, mox vt ſignum audierint ad horam nonam, comedere. *Gregorius Turonenſis in Vitis Patrum à ſe conſcriptis, in Gregorio Lingonenſi epiſcopo:* Commotoque ſigno ſanctus Dei, ſicut reliqui, nouus ad officium Dominicum conſurgebat. *Idem in Nicetio epiſcopo Lugdunenſi:* Quod presbyter audiens gauiſus, iuſſit ſignum ad vigilias commoueri. *Idem lib.* II. *Hiſt. Franc. c.* XXIII. Signum ad matutinas. *Einhardus De tranſlatione S. Marcellini & Petri lib.* III. *cap.* XV. Turricula, quæ ſigna baſilicæ continebat, ab eis conſpici potuiſſet. *Capitularia lib.* VI. *Tit.* CLXVIII. Vt ſacerdotes ſigna tangant horis canonicis. *In Ordine Dunſtani Doroberneuſis Archiep.* Benedictio ad ſignum eccleſiæ, id eſt, tintinnum. *Leo Marſicanus libro* III. *cap.* XLII. Signum quo fratrum obitus ſignificari ſolet, inſonuit. *Vide Alcuinum De diuinis Officiis cap. Quid ſignificent veſtimenta, Amalarium Fortunatum lib.* I. *De Eccleſiaſt. off. capite* I. *VValafr. Strabonem De reb. Eccl. cap.* V. *A* ſigno *Gallis* Seins, *& inde* Toc-ſein.

Quæ ſigno *olim* lignea *erant. Liber miraculorum Anaſtaſij martyris, qui recitatur in* VII. *Synodo, Act.* IV. Lignaque ſacra pulſantes inuicem obuiam facti ſunt. *Vide Baronium tom.* I. *anno Chriſti* LVIII. *de duplici ſigno, quo olim fideles ad eccleſiam conuocabantur, agentem.* Lignea *ferè monaſteriorum erant.*

SINGVLARIS FERVS. *Vita Pachomij capite* XV. *ex Pſalmo* LXXVII. Exterminauit eam aper de ſiluâ, & ſingularis ferus depaſtus eſt eam. Singularis *hic ſubſtantiuè accipitur vt Græcè* μονιός. *Suidas:* Μονιὸς, ἄγριος ὗς νεμονόμενος: Monius, ſilueſter porcus paſcens. *Heſychius:* Ὗς ἄγριος ὁ μὴ τοῖς ἄλλοις συναγελαζόμενος: Porcus ſilueſter cum alijs non congregatus. *Sic in fabulis Æſopi* μονιὸς ἄγριος. *Cyrillus in expoſitione Oſeæ prophetæ* μονιὸν *dicit ſignificare* ὄνον, *ut annotat Heſychius; fortè ille, qui* ὄναγρος, *id eſt,* aſinus ſilueſter.

SIPPVLÆ, *vide infrà* ZIPPVLÆ. *Neſcio an huc faciat quod eſt in Gloſſis Latino-græcis:* Sappulo, λάμβα *an* Sappula, *vel* Sippula? *Niſi hoc ſit a* ſapâ, *id eſt, vino defruto.*

SOLIDVS. *Palladius cap.* LXXXIII. *de Serapione Sindonita:* ſe vendidit hiſtrionibus viginti ſolidis. *Et hic & paſſim in Palladio Græco eſt* νόμισμα, *quod Heruetus ſemper* nummum *vertit: ſed Fronto noſter maluit* ſolidum. *Solent enim plerumque ſcriptores Græci* νομίσματα *vocare aureos, quos interpres vulgatæ Latinæ* ſolidos *vertit, vt* I. *Paral. c.* XXIX. V. 7. καὶ χρυσοῦς μυρίους, & ſolidos decem millia. *Heraclides cap.* XXIV. *de hoc Serapione,* quòd viginti ſolidorum pretio paganis ſemetipſum diſtraxerit mimis. Nummos *autem Latini ſcriptores* ſeſtertios *appellant, vel* argenteos, *vel* areos: *at* νόμισμα nummum aureum *ſignificat. Horat. epiſt.* I. *lib* II.

Rettulit acceptos regale numiſma Philippos.

Aureum verò & ſolidum idem valere intelligimus ex varijs legibus Digeſtorum & Codicis, & ex eo quod Socrates lib. IV. *cap.* XXXIV. ὀγδοήκοντα χρυσίνους *dicat; & Epiphanius interpres Tripartitæ lib.* VIII. *c.* XIII. *& lib.* XII. *cap.* II. octoginta ſolidos *vertat. lib.* II. *Codicis L.* I. Solidos veterum principum veneratione formatos.

SOROR, *id eſt vxor continenter in matrimonio viuens: ita & frater dicitur de marito continente. Pallad. c.* VIII. *de Ammone coniugem alloquente:* Adeſdum domina & ſoror. Δεῦρο δὴ κυρία καὶ ἀδελφή. *Vita Malchi c.* X. Diligens eam vt ſororem, non tamen ei me credens vt ſorori. *Vita Baſilij de Anaſtaſio & Theognia:* Dicit nominatim vxori ſuæ, vſu autem ſorori. *Paulinus epiſt.* XXVI. *ad Victricium:* Clericos paſcit ſubiugatorum Deo coniugum arcana germanitas, quæ orationibus ſedulis, lætum in operibus ſuis Chriſtum ad viſitationem iam non maritalis tori, ſed fraterni cubilis inuitat. *Sidonius lib.* V. *epiſt.* XVI. *de Papianillâ ſuâ:* Licet ſis vxor bona, ſoror quoque optima es. *Gregorius lib.* IV. *Dialog. cap.* XI. Presbyter quidam presbyteram ſuam vt ſororem diligens, ſed quaſi hoſtem cauens, ad ſe propiùs accedere non ſinebat.

SPETLVM. *Retinui vocem Græcam, quòd rarum eſſet vocabulum, & incertæ ſignificationis. Ioannes Moſchus Prato ſpirituali cap.* CLXXXIV. Ita degens iugiter, nihil cùm moreretur ſuo in monaſterio dimiſit, non portam, non feneſtram, non ſpetlum, non candelam, nõ tabulam. *Græcè:* Οὐ θύραν, οὐ θυρίδα, οὐ σπ-

ἔσοπτρα, ὃ καὶ ὕελον, ὃ ὕαλος. *Ambroſius Camaldulenſis interpres omiſerat* [illegible]. *Suſpicor intelligi* [illegible], ſpeculum, *id eſt vitream feneſtram ex ſpecularis lapid[e]; nam per* [illegible] *intelligi poteſt* feneſtra lignea. *Vox hæc & alibi occurrit, vt non videatur eſſe deprauata. Dorotheus Doctrinâ* III. ἀλλ' ὥσπερ [illegible] διὰ [illegible], οὕτως ἤρξατο [illegible]. Sed quaſi lumen per ſpeculum tranſlucens, ita nobis incipit quæcumque obſcuriora & tenebroſiora oſtendere. *MS. libri hic habent* [illegible], *ex quo editores* [illegible] *nunc* [illegible]. *Baſilica:* ὥσπερ τὰ ἐμβλήματα τῶν ἀργυρῶν σκευῶν, καὶ τὰ [illegible] τοῦ οἴκου. Sicut emblemata argenteorum vaſorum; & ſpecula domus. *Doctiſſimus Leunclauius putat legendum* [illegible]. *Forſan illo ſæculo ita locuti ſunt. Non temerè a veteri ſcripturâ recedendum eſt. Pſellus De dæmonibus:* [illegible]. Sicut per ſpecula videre eſt.

STABVLVM. *Vita neptis Abrahæ cap* III. Atque in ſtabulo ſe quodam, mutato priſtino habitu, collocauit, & c. VI. Diuertit in ſtabulum. *Eſt hic ſtabulum diuerſorium. Ita ſtabulum frequenter tam à profanis quam ſacris auctoribus vſurpatur. Plinius lib* VI *epiſt.* XIX. Vrbem Italiamque non pro patriâ, ſed pro hoſpitio aut ſtabulo. *Spartian. Seuero:* Dormienti etiam in ſtabulo ſerpens caput cinxit. *Item apud ICtos vt L.* I. *in fin. D. Furti aduerſ. naut. & L.* IV. *D. In quibus cauſ. pign. & L.* CXCVIII. *D. De verbor. ſignific. vnde ſtabulum Theophilus vertit* πανδοχεῖον *in § penultimo Inſtitut. De obligat. ex quaſi delict. Cyprianus epiſtolâ* LXVII. Aut ſi in viâ ſtabulum aliquod obſideri, & teneri à latronibus cœperit, vt quiſquis ingreſſus fuerit, inſidiantium illic infeſtatione capiatur; nónne commeantes, hac opinione compertâ, ſtabula alia in itinere appetunt tutiora, vbi ſint fida hoſpitia, & receptacula commeantibus tuta? *Tertullianus Apolog. capite* XLII. Itaque non ſine foro, non ſine macello, non ſine balneis, tabernis, officinis, ſtabulis, nundinis veſtris, ceteriſque commercijs cohabitamus in hoc ſæculo. *Hinc ſtabularius, qui diuerſorio præeſt. Vita neptis Abrahæ capite* VI. Subridens ait ad ſtabularium. *Seneca lib.* I. *De beneficijs cap.* XIII. Nemo ſe ſtabularij aut cauponis hoſpitem iudicat. *Tertullianus Apolog. cap.* XXXIX. Salus cœnaturis creditor erit neceſſarius. Herculanarum decimarum & pollucторum ſumptus ſtabularij ſuppeditabunt. *vbi tamen alia lectio habet,* tabularij ſupputabunt. *Apuleius Mileſiâ* II. Sumo farciculam & pretio manſionis ſtabulario perſoluto capeſſimus viam.

STICHARION. *quod nunc Græcè* στιχάριον, *nunc* στιχάριν, *nunc* στιχάριον *ſcribitur, quæ poſtrema verior videtur lectio. Palladius Lauſiaca cap.* CXXXVI. Accepto ſuo ſtichario & cereo. *vbi pro cereo legendum* birro *monuit in Notationibus. Græcè apud Metaphraſtem in Vitâ Athanaſij eſt:* τὸ στιχάριον καὶ τὸ βίῤῥιον. *Et Heraclidis interpres cap.* II. *habet:* Tunicâ ille tantùm ſuâ birroque veſtitus. *Liturgia Chryſoſtomi,* καὶ λαμβάνει στιχάριον, & accipit tunicam. *Gloſſarium,* στιχάριον, tunica, *intelligitur* alba *ſeu* linea tunica. *Nam quod Athanaſius Apologiâ* II. *habet:* [illegible] κατηγορίαν περὶ στιχαρίων λινῶν [illegible] Κανῶπον [illegible]. *vbi Petrus Nannius vertit:* Tale crimen de ordinarijs linteis ementiuntur, quaſi ego canonem iſtiuſmodi tributi Ægyptijs inducerem. *Non percepit vim vocis* στιχαρίων *hoc loco interpres: reuerendiſſimus Fronto noſter Notis ad Liturgiam Chryſoſtomi vertendum monet:* Et crimen ementiuntur de tunicis lineis, &c. *Sic enim reſtituendam eam interpretationem conſtat ex Sozomeno, qui referens eamdem hiſtoriam ſic ait lib.* II. *cap.* XXI. [illegible] χιτώνων [illegible] Αἰγυπτίοις. Primum id crimen vocatur, quòd tributum linearum tunicarum Ægyptijs impoſuerat. *In Teſtamento S. Greg. Nazianz.* [illegible] στιχάριον ἕν, [illegible]. Dari volo tunicã vnam, pallia duo. *Monet idem Fronto malè à Iunio verſum in Curopalatâ De offic. aulæ Conſtantinop.* [illegible] στιχάριον, conſuetum ſuum manipulum: *vertendum erat,* conſuetam ſuam tunicam.

SVPER PACEM [illegible]. *Vita Ioannis Eleemoſyn.* [illegible] *cap.* I. Mittens enim mox diſpenſatores, & eum qui dicebatur Super pacem. *Neſcio an hoc loco intelligendus ſit diaconus, qui pronuntiabat* εἰρηνικὰ, *quæ extant in Euchologio Græcorum. Sic apud Curopalatam De offic. Conſtantin.* Τοῦ ἀρχιδιακόνου τὰ εἰρηνικὰ [illegible]. Archidiacono preces pro pace, vt moris eſt, recitante. *Nam ferè archidiaconi erant œconomi ſeu diſpenſatores Eccleſiæ, quorum hic mentionem Metaphraſtes in Vitâ huius Sancti tantùm habet,* iis acceſſitis qui res Eccleſiæ diſpenſabant [illegible] *Non exiſtimo hic intelligi* Irenarcham, *ſeu* pacatorem, *qui pacem & quietem in prouincijs & vrbibus curabant, de quo ſuprà diximus in* IRENARCHA. *Niſi fortè præter ſæcularem Irenarcham, & alius Eccleſiaſticus fuerit.*

SVRISCVLA. *Pelagius libello* IV. *num* 67. Lauabat ſuriſculam, & implebat eam aquâ. *Idem libello* VIII. *num.* 4. Propter cauma tulerunt ſuriſculam, & dederũt ei vt biberet. *Idem libello* VII. *n* 33. Vnâ autem die implens ſibi ſuriſculam aquæ. *Idem libello* XVI. *num.* 3. Suriſcula tua, abba, veneno eſt plena. *Idem libello* XVIII. *nu.* 7 Puerulus ſtetit intro eum habens panem & ſuriſculam aquæ. *Quid ſit & vnde* ſuriſcula *dicatur, non planè expedio. Excerpta ex vet. Gloſſ. Græcolat. vbi de vaſis fictilibus:* Pultoriũ, [illegible]. *Vulcanius legit:* Pultarium, [illegible]. *Sed quis eo ſignificatu* [illegible] *vſurpauit? Inuenio in Heſychio:* [illegible], [illegible]. Syriſcus *ſeu* ſuriſcus vas è vimine vel aliâ materiâ plexum, in quo ficus reponi ſolet, quod quidam [illegible] vocant. *Apud eumdem Heſychium:* [illegible]. *Item* [illegible]: Hyriſida, ſportula, ſporta. Hyriſſus, ſporta. *Sed hæc plexa & viminea aquam continere non poſſunt. volunt autem* [illegible] *vel* [illegible] *dictum quaſi* [illegible]. *Quare cum Heſychio* [illegible] *ſit* [illegible], *videndum an hinc* ſuriſcula *pro* hydriſcula *proueniat & abiectio. Certè* [illegible] *in* ſu *ſæpe vertitur, vt* [illegible], ſus, *& multa talia: niſi* ſuriſcula *ſit a* σύρω, *id eſt,* traho, *quod eâ aquam extrahebant e puteis. Sic Iſaia* XX. [illegible], *in quo* [illegible], oſtracum, quo aqua hauritur. *Vide Notas in* LXX. *Interpretes ad cap.* IV. *Oſeæ ex editione Romanâ.*

SYNCELLVS, *ſeu* SYNOELLVS. *Pratum ſpirituale cap.* CXXXII. Videns igitur eum Patriarcha dixit Menæ Syncello ſeu aſſeſſori ſuo. *Vim vſumque vocis Græcæ* σύγκελλος *non ſatis exprimebat* aſſeſſor: *quare Græcum vocabulum in textu Latino poſui. Erat verò* Syncellus *in Græcâ Eccleſiâ proximus a Patriarchâ. De quo plura Gretzerus noſter ad Codinum lib.* III. *cap.* XIV. *Comment. & Meurſius in Gloſſario Græco-barbaro. Vbi tamen hallucinatur, cùm in Notkeri Balbuli Martyrologio* congellum *capit pro* ſyngello. *Immo* Congellus *viri ſancti Hiberni nomen proprium eſt, diſcipuli S. Columbæ, cuius feſtum occurrit* 12. *Iunij. Ipſe verò Congellus, præceptor*

fuit

fuit S. Columbani. Vita eius cap III. Monaſterium, cuius vocabulum eſt Benchor, periit, in quo præſul virtutum vbertate cluebat beatus Congellus, egregius inter ſuos monachorum pater.

TABENNESVS. *Palladius cap.* XXXVIII. Tabennenſis eſt locus ſic appellatus in Thebaide. *Vbi notat Fronto noſter: In editione Lugdunobatauâ legebatur*, ταβεννησὶ ἐπὶ τόπος, *& corrigebat ex coniecturâ Meurſius*, ταβέννη τὶς ἐπὶ τόπος *quod ταβέννη diceretur inſula: at regius MS. & Nicephorus Græcus Imperatoris Ferdinandi II. conſtanter retinent* ταβεννήσιος: *& ſit à* ταβέννη ταβεννήσιος, *vt* tractus Rhodani *dicitur* Ῥοδανηνός, *&* Λουγδουνήσιος, Lugdunenſis ager. *In Vitâ Pachomij Dionyſius interpres:* Accidit vt ad loca Tabennenſium nauigio perueniret. *Heraclides etiam hoc loco vertit*, Tabennenſis nomine in Thebaide prouinciâ dicitur locus.

TARICHA. *Vitæ Antonij cap.* XXXV. Aſſerebant cuncti, piſcium ſalſorum & tarichorum in naui poſitorum hunc eſſe putorem. *Ea vera lectio, non caricarum vel carixaium, vt hactenus editum. Erant* τάριχα ſalſamenta, *vnde* ταριχοπῶλαι, ſalſamentarij, *&* ταριχοπωλεῖα ſalſamentariorum officinæ. *Vide Scholiaſtem ad Ariſtophanis Equites.*

TAVREA. *id eſt ſcutica, flagellum. Palladius Lauſiaca cap.* VIII. Adfuit dæmon quadam nocte tauream tenens ſicut carnifex; *vbi Hernetus nouiſsimus Palladij interpres cap.* XVIII. *vertit:* Taurinâ pelle edens ſtrepitum. *Melius Heraclidis interpres:* Sonumque flagris facere videbatur. *Heſychius*, μαράγνα τῇ ταυρείᾳ. *item* μαράγνα, μάστιξ, ῥάβδος, ταυρεία. *Athanaſ. ep. Ad ſolit. vitam agentes de Arianis Eutychium ſubdiaconum Alexandriæ infeſtantibus p.* 658. Καὶ πρῶτον τοῦτον εἰς τὰ νῶτα ταυρέαις ἕως θανάτου κατακόψαντες: Quem primùm ſcuticis vſq; ad mortem curarunt verberari. *Quia vero taureæ ex corio bubulo fiebant, ſomniantibus præſertim ſeruis ſe carnis bubulis veſci, flagra iis imminere coniectat ſeu ſomniat potius Artemidorus libro* I. *cap.* LXXII. δούλοις δὲ βασάνους (σημαίνει) διὰ τοὺς ἱμάντας, καὶ τὰς ταυρέας: Seruis verò tormentum (deſignat) propter lorum & flagrum taurinum. *Euſeb. in Chron. Olymp.* LV. Tarquinius Superbus excogitauit vincula, taureas, fuſtes, latomias, carceres, exilia, metalla, compedes, catenas. *quæ deſumpta videntur ab Hieronymo ex Eutropij hiſtoriâ. Tertullianus ad martyres cap.* V. Alij inter venatorũ taureas ſcapulis patientiſſimis inambulauerunt. *Vita Pontij martyris* XIV. *Maij:* Statim egreſſi ſunt duo venatores cum taureis & neruicis ſecundùm conſuetudinẽ. *Iuuenal. Sat.* VI.

Altior hîc quare cincinnus? Taurea punit
Continuò flexi crimen facinuſque capilli.

Gloſſæ veteres: Taureæ, plagæ, nerui. *Gloſſarium Camberonenſe MS.* Taureæ, quoddam genus tormenti. *Gloſſarium Claromareſcanum MS.* Taureæ, plagæ, nerui genitalis tauri.

Et quia ex taurino corio varia fiebant, ideò nunc ſcutum, nunc galeam, nunc alia quoque ea vox ſignat.

TEMPLVM. *In aliquot Patrum Vitis mentio fit quarumdam partiũ templorum, vt* ſacrarij, tribunalis. *Vide dicta ſuprà in* BEMA *ſeu* BIMA. *Ne quid ad ea loca intelligenda deſideretur, conſule quæ de Græcorum templis notauit Gentianus Hernetus ad Liturgias, qui Templum Græcorum in tres partes diuidit. Suprà in* BEMA *in quinque partes diuiſum habes ex aliorum ſententiâ. Sed res in idem recidit. Vide & Meurſium in Gloſſario Græco-barbaro in* Πρόθεσις, *qui templa Græcorum etiam in tres partes diuidit.*

TENATTES. *Vita Hilarionis cap.* III. Et pelliceum habens ependytem, *quo loco Ioannes Andreas epiſtolarum D. Hieronymi vetus editor, poſt* ependytem *addit*, & eracieſtem, *cuius loco tres MSS. apud Adonem in Martyrologio* XXI. *Octobris habent*, & tenattem. *Neutrum in textum recepi, veritus ne interpretamenta ſint vocis* ependytes. *Sed ipſa interpretamenta voce primariâ ſunt obſcuriora. Supra de eracieſte inquiſiui, nunc videamus quid* tenattes. *In primis videtur non eſſe diſtinctum aliquid ab* ependyte, *ſed potius eius interpretamentum. an legendum* & nactem, *vt te irrepſerit ex fine* ependyten. Νάκος *&* νάκτα *Heſychio*, pellis & pili. *Sunt qui* tenattem, *deriuent ortum ex Græco* τὸν νάκην, *quaſi* tenacem. *Ita Lanſſelius noſter. Sed cum Hieronymus Latinè ſcripſerit, nec ex Græco verterit, alia quærenda ratio.*

Suſpicor tenattem *pro* renattem *in pleroſq; libros irrepſiſſe.* Renattis *autem deprauatum & detortum à* renone. *Suſpicionis meæ fundus eſt MS. S. Floriani vetuſtiſſimus, in quo hic locus ita conceptus:* Et pelliceum habens ependyten (renatum hoc eſt pallium) *Explicat videlicet* pelliceum ependytem *per* pallium renatum *ſeu* renonatum *à* renonibus, *qui ipſi quoque pellices.*

THEBAIDA. *Ita ſæpè nominandi caſu occurrit in his libris pro* Thebais. *Hieronymus in Vitâ Pauli primi eremitæ c.* I. Multas apud Ægyptum & Thebaidam eccleſias tempeſtas ſæua populata eſt. *Eâ formâ dicitur* Perſida *pro* Perſis, *in Vitâ S. Sebaſtiani;* Ptolemaida *pro* Ptolemais, *Marciano Capellæ l.* VI. *cap. De tertio ſinu. ſic eidem* Chalcida *pro* Chalcis. *ſic ſuprà habuimus* abſida *pro* abſis.

Porrò duplex erat Thebaida. *vna dicebatur* inferior, *altera* ſuperior. *Hieron. in Vitâ S. Pauli primi eremitæ c.* IV. Quo talia gerebantur apud inferiorem Thebaidam. *Vitâ Pachomij c.* XXVII. Qui cùm ſollemniter ſuperioris Thebaidæ circuiret eccleſias.

THOLVS. *Vita Ioannis Eleëmoſynarij cap.* XXVI. Illic enim eis fecerat quaſi tholos quoſdam prolixos. *Palladius cap.* VIII. Et ſibi fecit duos cellarum tholos. *& capite* XLIII. Et in cacumine montis factis ſibi tribus tholis, ingreſſus, ſeipſum inædificauit. Atque erat quidem vnus tholus ad vſus carnis, vnus autem vbi operabatur, alius verò vbi orabat. *Intelligit hic per* tholos *integrum ædificium, non partem aliquam. Etymologicum magnum:* Θόλος περιφερὲς οἰκοδόμημα ἀπὸ τοῦ περιθεῖν. Θόλος τόπος τις ἐν τοῖς ἀρχείοις ἐκαλεῖτο, διὰ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς· λίθοις γὰρ ἐδομήθη, καὶ ὄροφον εἶχε περιφερῆ οἰκοδομητὸν, οὐχὶ ξύλινον, ὡς τὰ ἄλλα οἰκοδομήματα. λέγεται θηλυκῶς ἡ θόλος: Tholos domus eſt rotunda, dicta ἀπὸ τοῦ περιθεῖν, à circumcurrendo. Item locus quidam in tabularijs ſeu archiuis dicebatur, à fabricæ ratione. Lateribus enim conſtructus videbatur, & faſtigium habebat rotundum, erat autem ex ſtructurâ, non è ligno, vt cetera ædificia. Dicitur femininè hæc tholus. *Vide & Phauorinum in Lexico.*

THYMIAMA. *Ritus thymiama incendendi in honorem Sanctorum iam olim in vſu. Pratum ſpirituale Ioannis Moſchi c.* LVII. Mitte thymiama in thuribulum. *Græcè:* βάλλετε θυμίαμα. *D. Chryſoſtomus Homil.* XLI. *de S. Pelagiâ virg. & mart. Antiochenâ, qui ex eo ritu ſuos admonet, vt dum domum quaſi proceſſione factâ à Pelagiæ tumulo redeunt, ſermones inter ſe de martyris virginiſq; geſtis conferant, atque ita viam velut ſpirituali thymiamate ſuffiant:* Θυμιάματ

[illegible] εὐωδίας [illegible] ἱερουργίας [illegible] παρὰ τὴν ἀρχὴν [illegible] ἐν τῷ [illegible] ἀσπερ αὐτὸ ἐπιδόντες τοῖς [illegible] μαρτυρίου [illegible], βαδίζειν [illegible], θυμιατήριον τῆς [illegible] γλώττας [illegible]. Multo thuris vapore ſeu thymiamate viam impleamus. non enim tam honeſta via illa apparuerit ſi thymiaterijs ſeu vaporis atque odoris inſtrumentis (*acerris ſcilicet vel thuribulis*) per illam totam diſpoſitis, aërem ipſum odoris ſuauitate perfuderis, quantum ſi omnes, qui hodie per illam ipſam viam incedunt, martyris certamina inter ſe narrantes domum redeant, linguas ipſas ſinguli pro thymiaterio ſeu vaporis inſtrumento exercentes. *vbi pulchra ſubdit de ordinatâ & compoſitâ proceſſione. Vita Audoeni epiſcopi apud Surium xxiv. Auguſti.* Cum crucibus & lampadibus, atque thymiamaterijs, *&c.* corpus humeris geſtantes, *&c.*

TVMVLVM COMPONERE. *Vita Pauli, capite* XIII. Tumulum ex more compoſuit. *dixi ibi ex Hieronymo, clericorum id munus fuiſſe, ſed non quorumuis, ſed eorum, qui* copiatæ *ſeu* laboratores *dicti fuêre, late capiendo nomen clerici. Certè Patres quidam copiatas inter clericos recenſent. Apud Ignatium epiſt. ad Antiochenos:* [illegible]: Saluto ſubdiaconos, lectores, cantores, oſtiarios, laboratores, exorciſtas, confeſſores. *Epiphanius in fine Panarij:* [illegible] Deinde laboratores, qui corpora eorum, qui obdormierunt, obuoluunt ac operiunt, & oſtiarij. *Cod. Theodoſ. libro* XVI. *tit.* II. *L.* XV. Clerici verò, vel hi quos copiatas recens vſus inſtituit nuncupari, ita à ſordidis muneribus debent immunes atque à conlatione præſtari, ſi exiguis admodum mercimonijs tenuem ſibi victum veſtitumque conquirent. *Quomodo* copiatæ *inter clericos numerati, vide Bellarmin. tomo* II. *contro.* II. *gener. lib* I. *de Cler. cap.* XI.

Ex ſtono tumulos *olim* ex more *compoſitos, id eſt, exaggeratos, vnde Heliodoro Æthiopic. lib* I. Καὶ χῶμα [illegible], & tumulum aliquantulum accumulaſſet, *vt in oculos incurrerent, & mortales mortalitatis monerent. vnde vt* monumenta *à monendo dicta. Hinc Sidonius, ne quis temerè violaret Apollinaris ſepulchrum, quod olim exaggeratum nunc temporis longinquitate ſubſiderat, monet viatorem lib.* III. *epiſt.* XII. *ne* tellurem reteres inaggeratam. *Quam vtile ſit monumenta inſpicere, vide Chryſoſt. Homil. De fide & lege.*

TYPVS TERTIANVS. *Ruffinus libro* II. *capite* I. Tertiano typo grauiſſimè vexabatur. *vbi pro* typo *fruſtrà* pyreto *ſubſtituit Melchior Goldaſtus tomo* I. *parte* II. *Rerum Alemannicarum Notis in Hepidannum de Vitâ S. VViboradæ libro* I. *capite* XXVII. *vbi etiam temerè ſupponit* pyretico *pro* frigoretico. *Et* typus *&* frigus *de febri dicitur.*

De typo vide dicta ad textum citatum Ruffini. Gloſſarium Camberonenſe MS. Typhi dicuntur frigidæ febres. Sunt autem acceſſionum & receſſionum reuolutiones ſtatutis temporum interuallis. *Sed typi legendum. nam alia eſt febris* typhodes τυφώδης, *quæ eſt ſymptomatica ex ardentium genere, nata è vicinoris eryſipelate, aut renum; ſic quæ ab eryſipelate pulmonis infeſtantis oritur,* [illegible] *vocatur.*

Idem Goldaſtus in Vitâ Eugendi c XII. *ex ſuo manuſcripto citat:* quia quartano typo grauiſſimè, & iam per annum & eo ampliùs vexabatur. *vbi rurſus reponit* pyreto. *ſed in* [illegible] *libris eo loco habebant* [illegible] quartano [illegible]. *Vita* [illegible] *VVi*[illegible] *bbatis in Promptuario ſacrarum Antiquitatum* [illegible] *ſima diætetic:* Quem tertiana typus inc[illegible] grauiſſimis perurgebat. *vbi nequidquam Nicolaus Camuzat ſcholiaſt*[illegible] *exiſtimauit* typus *pertinacem eſſe* [illegible] *in textum irre*[illegible] [illegible] *Turonen*[illegible] *De gloria Confeſſ.* [illegible] XXIV. A quartano typo [illegible] batur. *& cap.* LXXXII. Quartani typi vexarct[illegible] ardoribus. *Idem in Vitâ* [illegible] *in Vitis Patrum à ſe conſcriptis:* Cum Iulianus a quartano typo [illegible] ptus, grauiter erucia retur *& mox.* Valenti[illegible] nus à typo quartano corripitur.

De frigore *&* frigoreticis *teſtis eſt idem Gregorius De gloriâ Confeſſ. capite* XXIV. Nam quanti [illegible] frigora paſſi, quanti à puſtulis malis veneno increſſante præmortui? *vbi* frigora *ſunt* [illegible] *febres. Inde* frigoretici *eidem Gregorio De gloria Martyrum lib* I. *cap.* LXXV. Nam ſi qui nunc [illegible] retici in eius honore Miſſa[illegible] deuotè [illegible] brent, eius que pro réquie Deo offeratur oblationem, ſtatim compreſſis tremoribus, reſtinctis febribus ſanitati priſtinæ reſtaurantur. *& lib. De gloriâ Confeſſorum cap.* [illegible] IX. Nam energumeni, frigoretici, cæterique infirmi plerumque ad eius tumulum exorantes, acceptâ incolumitate recedunt. *& cap.* LXIV. Ad cuius tumulum ſæpiùs frigoretici, cæterique infirmi ſanantur. *& cap* CI. Nam & frigoreticorum febres, & alia incommoda eius meritis reſtinguuntur. *Idem in Vitâ Monegundis in Vitis Patrum a ſe conſcriptis:* Frigoreticus quoque accedens ad hoc monumentum, vt pallam tegentem attigit, reſtinctâ contagionis febre conualuit. *& in Vitâ S. Martij apud eundem:* Frigoreticorũ vibrantia membra. *Item in Vitâ Niceti epiſcopi Lugdunenſis ibidem. Quod in Palladio Græco eſt c.* XII *(in Lat. non deeſt)* [illegible] *Fertur* huius monumentum ſanare omnes frigoreticos; *Heraclidis interpres vertit,* diuerſis febribus laborantes. ῥῖγος *frigus vehemens ſonat. Apud Medicos* [illegible], frigoris acceſſio: *& apud Dioſcoridem,* [illegible], rigores febrium circuitu redeuntes. *&* [illegible], qui algent.

VAVÆ. *Occurrit aliquoties in Vitâ Ioannis Eleemoſynarij. Heſychius :* Βαβαὶ [illegible] Babæ, vox admirantis. *Lexicon Græco-latinum Cyrilli:* Βαβαί, Babæ.

VESPERTINVM LVMEN. *Palladius cap.* XXXVIII. & cùm ad veſpertinum lumen venirent. *Græcis* ἐν τῷ λυχνικῷ, in lucernario. *Heraclides cap.* XIX. quando ad veſpertinum lumen venirent. *In Vitâ Pachomij cap* XXII. *duodecim diurna, duodecim veſpertina, & nocturna duodecim. Caſſianus libro* III. *Inſtit. cap.* III. Ad extremum vndecima, in quâ lucernaris hora ſignatur. *Theodorus Balſamon in Can.* XCI. *Synodi* VI. Καὶ [illegible] μέχρι τῆς [illegible] τοῦ λυχνικοῦ [illegible]. Et deſinere ad complementum diuini officij. *Fronto.*

VICARIA. *Palladius cap.* CXXIII. Macarius ex vicariâ. *intellige Macarium geſſiſſe vicariam præfecturam. Græcis* ἀπὸ βικαρίων, exuicarius, *qui vicariam præfecturam geſſit. Seuerus Sulpitius Dial.* III. *c.* I. Ægrè tamen obtinuit vt Eucherium ex vicarijs & Celſum admitteret conſularem. *idem cap.* XVIII. Lycontius ex vicarius vir fidelis. Βικάριοι *occurrit apud Iuſtinianum Novell.* VIII. *Sic apud Chryſoſtomũ epiſt.* XIV. Οἱ ἀπὸ βικαρίων, οἱ ἀπὸ ἡγεμόνων, [illegible] οἱ ἀπὸ [illegible]: Ex vicarijs, ex præſidibus, ſophiſtæ,

exuibuni.

extribuni. quæ non ritè Anglicani Scholiaſtæ percepêre, cum ipſi vicarios, duces, tribunos interpretentur, cum potiùs exuicarios, expræſides, extribunos vertiſſe oportuit. Vide Frontonem noſtrum Notis ad eam epiſtolam. Deceptus fuit Abrahamus Ortelius, qui Vicariam apud Pallad. locum quemdam eſſe exiſtimauit.

VITTA. Palladius cap. I. Hic ſanctus (Iſidorus) vſque ad horam obitus nihil lineum geſtauit extra vittam. Οὗτος ὁ ἅγιος μέχρι τῆς τελευτῆς ἐκ ὀθόνλω ἐφόρεσεν ἐκτὸς φακιολίυ. Ita MS. Venetus diſertè φακιόλιον exhibet, quo modo etiam legiſſe videtur in ſuo codice Heruetus, dum vittam vertit. Nec aliter olim Interpres Heraclidis in textu ſuo reperit, cùm capite I Paradiſi vertit: Non linteo vſus eſt, niſi eo quo velaret caput. Suidæ φακιόλιον eſt capitis tegumentum: φάκελλος, τὸ τῆς κεφαλῆς φόρημα, ὃ καὶ φακιόλιον λέγεται. Phacellus capitis geſtamen eſt, quod & phaciolium dicitur. Pratum ſpirituale cap. CXCVI. Οἱ δὲ τοῖς φακιολίοις ἐῤῥίπιζον. Illi verò faſciolis pro flabellis vtentes. Photius Cod. III. ex Nonnoſi Hiſtoriâ: Τὰ ζανδάλια, φησὶ, τανῦ λεγόμενα, ἀρβύλας ἔλεγον οἱ παλαιοὶ, καὶ τὸ φακιόλιον, φακεώλιον. Vult quæ nunc dicuntur ſandalia, olim dictas arbylas; & quod nunc dicitur φακιόλιον, olim dictum φακεώλιον. Non vero vt in Indice Photiano eſt, poſttema hæc duo vocabula veteres pro ſandalijs vſurpaſſe. Regius & Palatinus codex Palladij habet, ἐκτὸς φακιαλίυ. quare Fronto & Meurſius maluit vertere, excepto faciali. vt Græca hæc vox poſteriori æuo è Latinâ formata ſit, facialis, de quâ in Gloſſis Latino-Græcis: Da faciale, δὸς προσωπίδιον. Ita in Colloquio ſcholaſtico, Ξύστρον προσόψιον, ποδεκμάγιον, λήκυθον: Strigilem, facialem, pedulē, ampullam. In Regula Sancti Cæſarij: Acupicta numquam niſi in mappulis & facitergijs, in quibus Abbatiſſa iuſſerit, fiant. In Gloſſario Arabico-Latino, facitergium & manutergium à tergendo faciem vel manus, vocatum. Facialem igitur appellat linteum, quo facies ſudore manans tergebatur, qualia erant quæ oraria dicebantur & mappulæ.

VOLVMINA, id eſt cameræ vel fornices. Heraclides cap. II. de Ammone: Fecitque ſibi duarum volumina cellarum. Palladius cap. VIII. Et ſibi fecit duos cellarum tholos, Οἰκοδομεῖ ἑαυτῷ δύο θόλους κελλίων. Hinc tranſuoluere, id eſt, fornicem facere Gregorius Turonenſis lib. VIII. Erat autem ibi crypta ab antiquis tranſuoluto elegantique opere expoſita. Idem libro de Vitis Patrum c. VII. in Gregorio Lingonenſi: Ante altare fundamenta iacit, erectaque abſidâ miro opere conſtruit, & tranſuoluit. Videtur tractum à ſerpentibus, qui propriè promouendo ſe volumina faciunt. Claudianus Panegyri in IV. Conſulatum Honorij:

Cæruleus tali proſtratus Apolline Python,
Implicuit fractis moritura volumina ſiluis.

Sidonius Apollinaris:

Figeret innumeris numeroſa volumina telis.

Vide ſuprà THOLVS.

XENIVM. vide EXENIVM.

ZABERNA videtur capi pro armario, repoſitorio, ſacco. Palladij Lauſiaca ex veteri interprete cap. [illegible] IV. Quos (latrones) ligauit ſimul, ſicut zabernam de paleis. Interpres Heraclidis cap VII. habet ſaccum palearum. Ita & Heruetus recens Palladij interpretes. Excerpta mea MS Veneta [illegible] ζ[illegible] σάκκον. Sed zaberna etiam alijs auctoribus [illegible]ta. Abdias lib. IV. Hiſt. Apoſt. in Iacobo Ioannis fratre: Collectis libris magicis, zabernas plenas ad Apoſtolum attulit ceruicibus & [illegible] & [illegible]pulorum impoſitas. Item: Appende zabernam [illegible] & plumbum, & mitte in mare. Ita ibi MS exhibent. Vulgo zabyras & zabyris legitur, vnde Ioannes Meurſius Lexico Græco-barbaro faciebat zabarias, quod zabarium, ζαβαρεῖον, ſit repoſitorium zabarum ſeu loricarum.

Sed proba lectio apud Abdiam eſt zaberna. Papias Vocabulariſta. Zaberna, arca vel armariolum. Item: Zaberna, vbi veſtes reponuntur, vel quodlibet aliud. Gloſſarium Camberonenſe MS Zaberna dicitur vbi veſtes reponuntur, arca vel armariolum. Vita S. Vdalrici: Interim etiam quæſiuit zabernas & calceamenta.

ZÆTA. Quod Vita Baſilij cap. V. eſt ad inſigne habitaculum, Græcè eſt, ἐν ἐπισήμῳ διαίτῃ. quod alter Vitæ Baſilij interpres in zætam deflexit. Et diæta & zæta dicebatur. Suetonius Claudio cap. X. In diætam, cui nomen eſt Hermæum, receſſerat. Sæpe & diæta & zæta occurrunt apud auctores. Vide Lexica Iuris. Gloſſarium Camberonenſe MS. Zetæ, domus quæ ſubtus pedes habent aquas. Ibidem: Zetæ hiemales, domus, quas calefacit ſubductus ignis: zætæ æſtiuales ſunt, quas infrigidat aqua ſubducta. Eadem ferè apud Papiam.

ZEMA. Vita Ioannis Eleemoſynarij cap. XX. Quanti vellent tingere panem ſuum in zemate, quod proijciunt coqui mei. Hinc ἀπόζεμα, ebullitio in ſummâ ollâ feruente. S. Hieronymus lib. III. in Oſeam: Pro ſpumâ Septuaginta, Theodotio φρύγανον, id eſt, cremium tranſtulit, aridas ſcilicet herbas, quæ camino & incendio præparantur. Symmachus poſuit ἀπόζεμα, volens oſtendere feruentis ollæ ſuperiores aquas, & in ſpumam bullaſque ſurgentes, quas Græci πομφόλυγας vocant.

ZIPPVLÆ, ſeu SIPPVLÆ. Pelagius libello IV. nu. 59. Fecit de farinulâ lenticulam & zippulas. Ruffinus lib. III. nu. 51. in eadem re habet placentas. Rurſus apud Pelagium libello VIII. nu. 15. Da eis modicas zippulas, quia de labore ſunt. Ita eo loco habent MSS. & veteres editiones. Aliqui ſuppoſuerant pultes, pro zippulas. Cùm nunc zippula nunc ſippula ſcribatur, videndum an ſit à verbo ſupare vel ſipare vel ſipere. vide Feſtum & Paulum, apud quos habes farinulam & pultes. Quòd igitur vulgata hîc lectio habebat pultes, erat hæc ſippularum, quæ vera & antiqua fuit lectio, interpretamentum. Palladius cap. LXXIV. Pytition comedebat paruam pultem ex farinâ. Græcè, ζωμὸν ἀλεύρου. Puto ſippulas has eſſe.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

SERIES TOTIVS OPERIS SEV INDEX LIBRORVM ET CAPITVM.

De Vitis Patrum, earumq́ue recognitione, ad R^dum admodum Dominum ac Patrem, ANTONIVM DE VVINGHE, Abbatem Lætienſem, & Religioſum eius cœtum, Heriberti Roſvveydi Procemium.
NOVA ADLOCVTIO
INDEX librorum

PROLEGOMENA XXVI.

Beneuolo Lectori pag. j
PROLEGOM. I. Quæ horum librorum inſcriptio? iij
PROLEGOM. II. Qui horum librorum auctores? x
PROLEGOM. III. Quis primi libri auctor? ibid.
PROLEGOM. IV. Quis ſecundi libri auctor? xj
§. I. Auctorem videri TIMOTHEVM epiſcopum Alexandrinum xij
§. II. Auctorem videri PALLADIVM Ponticum Helenopoleos epiſc. ibid.
§. III. Auctorem videri HERACLIDEM Bithyniæ epiſcopum xiij
§. IV. Auctorem videri EVAGRIVM epiſcopum Antiochenum xv
§. V. Auctorem videri EVAGRIVM Ponticum xvj
§. VI. Auctorem videri IOANNEM Ieroſolymitanum epiſcopum xx
§. VII. Auctorem videri PETRONIVM Bononienſem epiſc. xxj
§. IIX. Auctorem videri D. HIERONYMVM xxj
§. IX. Auctorem videri POSTHVMIANVM monachum xxv
§. X. Auctorem videri RVFFINVM Aquileienſem preſbyterum ibid.
§. XI. Auctorem videri VALERIVM Aſturicenſem archipreſbyterum xxviij
PROLEG. V. Quis tertij libri auctor? xxix
PROLEGOM. VI. Quis quarti libri auctor? xxx
PROLEGOM. VII. Quis quinti libri auctor? xxxij
PROLEGOM. IIX. Quis ſexti libri auctor? xxxiv
PROLEGOM. IX. Quis ſeptimi libri auctor? xxxv
PROLEGOM. X. Quis ſeptimi libri auctor? ibidem
PROLEGOM. XI. Quis noni libri auctor? xxxvj
PROLEGOM. XII. Quis decimi libri auctor? ibidem
PROLEGOM. XIII. Quâ linguâ libri hi ſcripti? xl
PROLEGOM. XIV. Qui horum librorum interpretes? xlj
PROLEGOM. XV. Quæ horum librorum auctoritas? xlvj
PROLEGOM. XVI. Quæ horum librorum vtilitas? liij
PROLEGOM. XVII. De varijs horum librorum editionibus Latinis lvij
PROLEGOM. XIIX. De primâ omnium quod ſciam, editione Latinâ lix
PROLEGOM. XIX. De ſecundâ editione Latinâ, quæ à primâ variat lxj
PROLEGOM. XX. De tertiâ editione Latinâ, quæ ab vtraque priore variat lxiij
PROLEGOM. XXI. De quartâ hac editione Latinâ, quæ cum tribus præcedentibus editionibus partim conſentit, partim diſſentit lxvj
PROLEGOM. XXII. Quid quæque editio peculiare & diuerſum ab alijs habeat lxix
§. 1. Comparatio primæ & ſecundæ editionis ibid.
§. 2. Comparatio primæ & tertiæ editionis lxx
§. 3. Comparatio primæ & quartæ editionis lxxj
§. 4. Comparatio ſecundæ & tertiæ editionis ibid.
§. 5. Comparatio ſecundæ & quartæ editionis ibid.
§. 6. Comparatio tertiæ & quartæ editionis lxxiij
PROLEGOM. XXIII. De varijs editionibus vulgarâ variaq́ue linguâ lxxiiij
PROLEGOM. XXIV. De MSS. libris, quibus

*

ad

ad quartam hanc editionem ad ornandam ſum vſus lxxv
PROLEGOM. XXV. De appendice ad Vitas Patrum. lxxxiij
PROLEGOM. XXVI. Varia monita ad Lectorem huius editionis lxxxvj
Chorographia generalis & particularis manſionum & expeditionum eremiticarum

LIBER PRIMVS.

Auctore D. HIERONYMO & alijs varijs.

Præludia ad librum primum. pag. 3
D. Hieronymi Peregrinatio ibid.
eiſs primordia & Profectio Gallicana ibidem
Profectio Syriaca poſt varias orbis prouincias luſtratas 4
Profectio prima Ieroſolymitana 7
Profectio Conſtantinopolitana ibid.
Profectio Romana ibid.
Profectio ſecunda Ieroſolymitana 8
Peregrinatio Ægyptiaca 9
In eamdem Peregrinationem Notatio 10
Præludia in Vitam ſancti Pauli primi eremitæ, ſiue de hoc ipſo Paulo eiuſque Vitâ teſtimonia 13
In eadem Præludia Notatio 14
Vita ſancti Pauli primi eremitæ, auctore diuo Hieronymo presbytero 17
In eamdem Vitam Notatio 21
In Vitam beati Antonij Præludia
Illuſtrium virorum de beato Antonio Elogia 26
De ſancto Athanaſio, Vitæ huius ſcriptore 27
De Euagrio presbytero, Vitæ huius interprete 28
In eadem Præludia Notatio 29
Vita beati Antony abbatis, auctore S. Athanaſio epiſc. Alexandr. interprete Euagrio presbytero Antiocheno 35
Euagry ad Innocentium prologus ibid.
Athanaſy epiſc. Alexandr. præfatio ibid.
In eamdem Vitam Notatio 61
Vita ſancti Hilarionis monachi, auctore diuo Hieronymo presbytero 75
In eamdem Vitam Notatio 86
Vita ſancti Malchi captiui monachi, auctore diuo Hieronymo presbytero 93
In eamdem Vitam Notatio 96
Vita ſancti Onuphry eremitæ, auctore Paphnutio abbate, interprete anonymo 99
In eamdem Vitam Notatio 104
In vitam S. Pachomij Præludia 106
Illuſtrium virorum de ſancto Pachomio Elogia ibid.
De Dionyſio Exiguo huius Vitæ interprete [illegible]
In eadem Præludia Notatio 109
Vita ſancti Pachomy abbatis Tabennenſis, auctore Græco incerto, interprete Dionyſio Exiguo abbate Romano 111
Prologus Dionyſy Exigui interpretis ibid.
In eamdem Vitam Notatio 138
Vita ſancti Abrahæ eremitæ, auctore ſancto Ephram diacono interprete anonymo 144
In eamdem Vitam Notatio 150
Vita ſancti Baſily Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopi, auctore Amphilochio Iconij epiſcopo, interprete Vrſo S. R. E. ſubdiacono 151
In eamdem Vitam Notatio 161
Vita S. Ephram Syri, diaconi Edeſſæ, auctore Græco incerto, interprete Gerardo Voſſio 167
In eamdem Vitam Notatio 169
Vita ſancti Simeonis Stylitæ, auctore Antonio eius diſcipulo 170
In eamdem Vitam Notatio 175
Vita ſancti Ioannis Eleëmoſynary, auctore Leontio Neapoleos Cypriorum epiſc. interprete Anaſtaſio S.R.E. Bibliothecario 178
Præfatio Anaſtaſy interpretis ad dominum Nicolaum Papam ibid.
In eamdem Vitam Notatio 205
Vita ſanctorum Epicteti presbyteri & Aſtionis monachi, auctore incerto 211
In eamdem Vitam Notatio 224
Vita S. Macary Romani ſerui Dei, qui inuentus eſt iuxta paradiſum, auctoribus Theophilo, Sergio, & Hygino 224
In eamdem Vitam Notatio 231
Vita beati Poſthumy patris quinque millium monachorum, incerto auctore 233
In eamdem Vitam Notatio 238
Vita ſancti Frontony abbatis, auctore incerto 238
In eamdem Vitam Notatio 241
Vita ſanctorum Barlaam eremitæ & Ioſaphat Indiæ Regis, auctore S. Ioanne Damaſceno, interprete Iacobo Billio Prunæo 242
In eamdem Vitam Notatio 339
Vita ſanctæ Eugeniæ virginis ac martyris, auctore incerto 340
In eamdem Vitam Notatio 349
Vita ſanctæ Euphraſiæ virginis, auctore incerto 351
In eamdem Vitam Notatio 362
Vita ſanctæ Euphroſynæ virginis, auctore incerto 363
In eamdem Vitam Notatio 368
Vita S. Mariæ meretricis neptis Abrahæ eremitæ, auctore S. Ephram archidiacono, interprete anonymo 368
In eamdem Vitam Notatio 373

Vita

Vita ſanctæ Thaiſis meretricis, auctore incerto 374
In eamdem vitam NOTATIO 375
Vita ſanctæ Pelagiæ meretricis, auctore Iacobo diacono, interprete Euſtochio 376
In eamdem vitam NOTATIO 380
Vita S Mariæ Aegyptiacæ meretricis, auctore Sophronio Ieroſolymitano epiſcopo, interprete Paulo diacono ſanctæ Neapoleos eccleſiæ 381
In eamdem vitam NOTATIO 392
Vita S Marinæ virginis, auctore incerto 393
In eamdem vitam NOTATIO 394
Vita beatæ Fabiolæ, auctore diuo Hieronymo presbytero 396
In eamdem vitam NOTATIO 400
Vita S. Paulæ Romanæ viduæ, auctore D. Hieronymo presbytero 401
In eamdem vitam NOTATIO 415
Vita S. Marcellæ viduæ, auctore D. Hieronymo presbytero 417
In eamdem vitam NOTATIO 421

LIBER SECVNDVS.

Auctore RVFFINO Aquileienſi presbytero.

Præludia in librum ſecundum 424
Ruffini & Melaniæ Peregrinatio 425
Profectio Ægyptiaca ibid.
Profectio in Palæſtinam 428
Profectio Ieroſolymitana, & ibidem commoratio 429
Ruffini & Melaniæ miſerabilis lapſus 430
Reditus Romam 432
Melania recedit ab vrbe in Siciliam, & reuertitur Ieroſolymam 437
In eamdem PeregrinationẽNOTATIO 439
De Ruffino presbytero Elogia 445
De hoc ipſo libro teſtimonia 446
In Elogia illa & teſtimonia NOTATIO 447
Ruffini Aquileienſis presbyteri in librum ſecundum de Vitis Patrum Prologus 448
CAP. I. *De ſancto Ioanne* 449
CAP. II. *De Hor* 457.b
CAP. III. *De Ammone* 458.b
CAP. IV. *De Beno* ibid.
CAP. V. *De Oxyryncho ciuitate* 459.a
CAP. VI. *De Theone* ibid.b
CAP. VII. *De Apollonio* 460.a
CAP. VIII. *De Ammone* 465.a
CAP. IX. *De Coprete, & Patermutio* 466.a
CAP. X. *De Syro abbate, Iſaiâ, Paulo, & Anuph* 469.b
CAP. XI. *De Heleno* 470.a
CAP. XII. *De Eliâ* 471.b
CAP. XIII. *De Pithyrione* 472.a
CAP. XIV. *De patre Eulogio* ibid.b
CAP. XV. *De Appellen presb. & Ioanne* ibid.
CAP. XVI. *De Paphnutio* 473.b
CAP. XVII. *De monaſterio abbatis Iſidori* 475.b
CAP. XVIII. *De Serapione* 476.a
CAP. XIX. *De Apollonio* ibid.b
CAP. XX. *De Dioſcoro* 477.a
CAP. XXI. *De monachis in Nitriâ commorantibus* ibid.b
CAP. XXII. *De loco qui dicitur Cellia* 478.a
CAP. XXIII. *De Ammonio* ibid.b
CAP. XXIV. *De Didymo* 479.a
CAP. XXV. *De Cronio* ibid.
CAP. XXVI. *De Origene* ibid.
CAP. XXVII. *De Euagrio* ibid.
CAP. XXVIII. *De duobus Macariis, & primò de Macario Aegyptio, ſeu Seniore* 479.b
CAP. XXIX. *De Macario Alexandrino, ſeu Iuniore* 480.b
CAP. XXX. *De Ammone* 482.b
CAP. XXXI. *De Paulo Simplice* 483.a
CAP. XXXII. *De Piammone* 484.a
CAP. XXXIII. *De Ioanne* ibid.b
Epilogus de periculis itineris ad eremos ibid.
In lib. II. de Vitis Patrum NOTATIO 486

LIBER TERTIVS.

Auctore RVFFINO Aquileienſi presb.

Prologus 492
Complectitur hic liber Verba Seniorum per CCXX. *§. à pag. 492. ad pag. 533.*
In lib. III. de Vitis Patrum NOTATIO. 535.a

LIBER QVARTVS.

Auctoribus SEVERO SVLPITIO & IOANNE CASSIANO.

Prologus 536
CAP. I. *De Monacho ſolitario* 536.a
CAP. II. *De dictis Origenis* 537.b
CAP. III. *De conuerſatione Hieronymi Ieroſolymitani* 538.a
CAP. IV. *Quòd abbates fratribus ſuis eorum licentiâ in eremo conſtitutis victum adminiſtrant* ibid.b
CAP. V. *Quòd Frater in eremo paſcitur pane cælico* ibid.
CAP. VI. *Quòd leæna tamquam animal manſuetum à Sene eſcam cepit* 539.b
CA. VII. *Quòd lupa à Sene paſcitur, &c.* 540.a
CAP. VIII. *Quòd quinque catuli leonum cæci per Anachoretam illuminati ſunt* ibid.b
CAP. IX. *Frater quidam ibicis exemplo didicit, quid de herbis edere quídve reſpuere deberet* ibid.
CAP. X. *Frater quidam quinquaginta annis in monte Sinâ conſtitutus, non patitur aliorum fratrum acceſſus* 541.a
CAP. XI. *Obedientiæ incredilis magna miracula* ibid.b

CAP. XII. *Aliud miraculum obedientiæ* 541.b
CAP. XIII. *Dæmonia eiiciens etiam à dæmone poſſidetur: ſine tamen ſalubrè reſtituitur* 542.a
CAP. XIV. *Eremita ad ſæculum rediens quomodo punitus* 542.b
CAP. XV. *De habitu vel veſtimento Aegyptiorum monachorum* 543.a
CAP. XVI. *De canonico orationum modo, & perfectâ abrenuntiatione ſæculi* 543.a
CAP. XVII. *Vbi Angelus in cõgregatione ſeniorum XII. pſalmos viſus fuit cantaſſe* ibid.
CAP. XVIII. *Quanta diſcretio & obſeruantia in oratione tenenda ſit* 544.a
CAP. XIX. *Quòd in reſponſione Alleluia non dicatur pſalmus, niſi qui hoc titulo prænotatur* ibid.
CAP. XX. *De opere manuum, & cur Tertia, Sexta, & Nona pſallatur* 544.b
CAP. XXI. *Cum quantâ diſcretione & cautelâ ſuſcipiantur in monaſterio abrenuntiantes ſæculo* 545.a
CAP. XXII. *Quòd nullus in monaſterio ſine iuſſione Seniorum agere aliquid præſumat* 545.b
CAP. XXIII. *De tribus granis lenticulæ negligenter dimiſſis* 546.a
CAP. XXIV. *De duobus Monachis, in quorum ſeptimanâ lignum defecit* 546.a
CAP. XXV. *De B. Ioanne, qui, &c.* 546.b
CAP. XXVI. *De obedientiâ eiuſdem Ioannis* ibidem.
CAP. XXVII. *De immani ſaxo, quod idem Ioannes per obedientiam adduxit* 547.a
CAP. XXVIII. *De mirabili patientiâ abbatis Mutij* ibid.
CAP. XXIX. *De Monacho cuiuſdam comitis filio, qui ſportas per plateas iuſſus fuerat portare* 547.b
CAP. XXX. *De abbate Pinuphio, &c.* ibid.
CAP. XXXI. *Exhortatio optima ad nouitium monachum* 548.b
CAP. XXXII. *De Monacho, qui ante conſtitutam horam peregrinos reficere coëgit* 549.b
CAP. XXXIII. *De Monacho, qui numquam ſolus eſcam ſumere ſolitus erat* ibid.
CAP. XXXIV. *De Macheſe ſene monacho* 550.a
CAP. XXXV. *De Theodoro abbate* ibid.
CAP. XXXVI. *De Anachoretis in vaſtiſſimâ eremo habitantibus* 550.b
CAP. XXXVII. *De Archebio* ibid.
CAP. XXXVIII. *De duobus adoleſcentibus qui ficus ad ægrotos deferentes in itinere defuncti ſunt* 511.a
CAP. XXXIX. *Quanta ſit iugitas operum apud Aegypti monachos* ibid.
CAP. XL. *De abbate Paulo* ibid.
CAP. XLI. *De Fratre blaſphemo, qui intolerabili æſtu libidinis vrebatur* 551.b
CAP. XLII. *Vbi plurimi conuenerunt ſeniores ad S. Antonium gratiâ conſolationis* ibid.
CAP. XLIII. *De Herone ſene.* 552.a
CAP. XLIV. *De duobus Monachis, qui euntes per deſertum, decreuerunt non ſumere cibum, niſi Deus illis tranſmitteret* 552.b
CAP. XLV. *De Monacho, qui deceptus à diabolo voluit filium ſuum immolare.* ibid.
CAP. XLVI. *De Monacho, cui oſtendebat diabolus exercitum Chriſtianorum & Iudæorum* 553.a
CAP. XLVII. *De abbate Serapione* ibid.
CAP. XLVIII. *De monachis à Sarracenis interfectis* 553.b
CAP. XLIX. *De abbate Daniele* 554.a
CAP. L. *De abbate Sereno* ibid.
CAP. LI. *De eo quòd non eamdem vim habeant nunc dæmones contra monachos, quomodo anteriori tempore* 554.b
CAP. LII. *De abbate Paulo* 555.a
CAP. LIII. *De abbate Moyſe* ibid. b
CAP. LIV. *De Monacho, qui in ſolitudine noctu vidit multitudinem dæmonum* 556.a
CAP. LV. *De duobus philoſophis, qui ad ſanctum Antonium perrexerunt* 556.b
In lib. IV. de Vitis Patrum NOTATIO 557

LIBER QVINTVS.

Auctore GRAECO incerto, interprete Pelagio S. R. E. diacono.

Præludia in librum quintum 559.
In eadem Præludia NOTATIO 561.
LIBELLVS I. *De profectu Patrum* 562.a
LIBELL. II. *De Quiete* 563.b
LIBELL. III. *De Compunctione* 565.a
LIBELL. IV. *De Continentiâ* 567.b
LIBELL. V. *De Fornicatione* 573.a
LIBELL. VI. *De eo, quòd monachus nihil debeat poſſidere* 581.b
LIBELL. VII. *De Patientiâ, ſeu Fortitudine* 584.b
LIBELL. VIII. *De eo, quòd nihil per oſtenſionem fieri debeat* 591.b
LIBELL. IX. *De eo, quòd non oporteat iudicare quemquam* 594.b
LIBELL. X. *De Diſcretione* 596.a
LIBELL. XI. *De eo, quòd oporteat ſobriè viuere* 608.b
LIBELL. XII. *De eo, quòd ſine intermiſſione & ſobriè debet orari* 613.a
LIBELL. XIII. *De eo, quòd oporteat hoſpitalem eſſe, & miſericordem in hilaritate* 614.b
LIBELL. XIV. *De Obedientiâ* 617.a
LIBELL. XV. *De Humilitate* 620.b
LIBELL. XVI. *De Patientiâ* 63[illegible].a
LIBELL. XVII. *De Charitate.* 632.b
LIBELL. XVIII. *De Prouidentiâ, ſiue Contemplatione* 63[illegible].b
In lib. V. de Vitis Patrum NOTATIO 641

LIBER

LIBER SEXTVS.

Auctore GRAECO incerto, interprete Ioanne S. R. E. ſubdiacono.

LIBELLVS I. *De Prouidentiâ ſeu Contemplatione* 644.a
LIBELL. II. *De ſanctis ſenioribus qui ſigna faciebant* 649.a
LIBELL. III. *De conuerſatione optimâ diuerſarum ſanctorum* 651.b
LIBELL. IV. *Septem capitula verborum, quæ miſit abbas Moyſes abbati Pœmenio* 657.b
In lib. VI. de Vitis Patrum NOTATIO. 662

LIBER SEPTIMVS.

Auctore GRAECO incerto, Interprete Paſchaſio S. R. E. diacono.

Prologus 664
CAP. I. *Contra gaſtrimargiam deuincendam, & deſideria gulæ* 665.a
CAP. II. *Contra philargyriam, & de perfectâ abrenuntiatione* 666.a
CAP. III. *Nihil dolendum monacho, ſi quid perdiderit, aut amiſerit* 666.b
CAP. IV. *Quòd tolerantia paupertatis in requiem ducit* 667.a
CAP. V. *De reprimendâ auaritiâ* ibid.
CAP. VI. *Contra iram, & de origine iræ* ibid.b
CAP. VII. *De retribuendo bonũ pro malo* 668.a
CAP. VIII. *De non retribuendo inimicis* ibid.
CAP. IX. *De perfectâ patientiâ* 668.b
CAP. X. *Quòd oportet pro pace, quamuis bona ſint opera, dimittere* ibid.
CAP. XI. *Contra ſpiritum triſtitiæ, qui deſperationem facit* 669.a
CAP. XII. *Contra ſpiritum vanæ gloriæ* ibid.b
CAP. XIII. *Contra ſpiritum ſuperbiæ* 670.b
CAP. XIV. *Quòd perfecti viri, quãuis poßint, nolunt miracula facere, ne extollãtur* 671.a
CAP. XV. *Quòd vtiliter aliquoties in ſordidis cogitationibus relinquimur, ne extollamur* 671.b
CAP. XVI. *Quomodo vitetur detractio* 672.b
CAP. XVII. *De voluntate proximi faciendâ* ibid.
CAP. XVIII. *De refutatione propriæ voluntatis* 672.b
CAP. XIX. *De obſequiis infirmantium, vel infirmitate ipsâ* 673.b
CAP. XX. *Quòd infirmitas corporis prodeſt animæ* 675.b
CAP. XXI. *De timore Dei* 675.b
CAP. XXII. *De Pœnitentiâ* 676.a
CAP. XXIII. *Quòd per pœnitentiam vno die poteſt homo reconciliari Deo* 676.a
CAP. XXIV. *Quòd & in propoſito pœnitentiæ ſi tranſeat homo, tamen ſuſcipiatur* 677.b
CAP. XXV. *De impugnatione dæmonum* 678.a
CAP. XXVI. *Qualiter homo in ſe mortificare vitia poteſt* 678.b
CAP. XXVII. *De perſeuerantiâ* 678.b
CAP. XXVIII. *De labore ſanctorum* ibid.
CAP. XXIX. *De exhortatione doctrinæ* 679.a
CAP. XXX. *De curioſitate vitandâ* ibid.
CAP. XXXI. *De contentione vitandâ* ibid.
CAP. XXXII. *De ſilentio* 679.b
CAP. XXXIII. *De fugiẽdo clericat. honorẽ* ibid.
CAP. XXXIV. *De eremo, & quare fugerunt in ſolitudinem* 680.a
CAP. XXXV. *Quæ ſit obſeruãtia eremitæ* ibid.b
CAP. XXXVI. *Qui ſint ſimiles vnius meriti fratres* 681.a
CAP. XXXVII. *Temporalis profectus derelinquendus eſt propter amorem charitatis.* ibid.b
CAP. XXXVIII. *Quid lamentatio vel paupertas, quæ fit propter Deum, operetur* 682.a
CAP. XXXIX. *In hac vitâ homo requiem inuenire non poteſt* 682.a
CAP. XL. *Vnde vitia oriuntur* 682.b
CAP. XLI. *Qualiter virtutes obtinere oportet* 682.b
CAP. XLII. *Quomodo in cœnob. viuẽd. ſit* 683.a
CAP. XLIII. *Quæ ſit obſeruantia ſpiritualis diſciplinæ* 683.a
CAP. XLIV. *De meditationibus duodecim Anachoretarum* 684.b
In lib. VII. de Vitis Patrum NOTATIO. 686

LIBER OCTAVVS.

Auctore PALLADIO Helenopol. epiſc. interprete Gentiano Heruetо.

CAP. I. *Vita Iſidori presb. & xenodochi* 709.a
CAP. II. *Dorotheus Thebanus* 709.b
CAP. III. *Acta & tẽperãtia Potamiænæ* 710.b
CAP. IV. *Vita Didymi orbi* 710.b
CAP. V. *Alexandra vita* 711.a
CAP. VI. *De quadam Virgine quæ laborabat amore diuitiarum* 711.b
CAP. VII. *Vita abbatis Arſiſij, & eorum qui cum eo erant* 712.b
CAP. VIII. *De S. Amon & eius coniuge* 713.a
CAP. IX. *Vita abbatis Or* 714.b
CAP. X. *Vita abbatis Pambo* 715.a
CAP. XI. *Vita abbatis Pior* 716.a
CAP. XII. *Vita abbatis Ammonij, & fratrum ſimul cum ſororibus* ibid.
CAP. XIII. *Vita abbatis Beniamin* 716.b
CAP. XIV. *Vita Apollonij qui cognominabatur* Ἀπὸ πραγματευτῶν, *i. à negotiatoribus* 717.a
CAP. XV. & XVI. *Vita Paeſij & Iſaiæ* ibid.
CAP. XVII. *Vita Macarij iunioris* 718.a
CAP. XVIII. *Vita abbatis Nathanaël* 718.b
CAP. XIX. & XX. *Vita abbatis Macarij Aegyptij, & Macarij Alexandrini* 719.a
CAP. XXI. *Vita abbatis Marci* 725.b
CAP. XXII. *Vita abbatis Moyſis, qui fuit ex latronibus* 725.b
CAP. XXIII. *Vita abbatis Pauli* 727.a

Cap.xxiv. *De Virgine quæ faciebat ſeptingentas orationes* 727.b
Cap.xxv. *De Cronio presbytero* 727.b
Cap.xxvi. *De Eulogio Alexandrino, & eo qui erat membris mancus* 728.a
Cap.xxvii. *De contemplatione quam vidit abbas Antonius* 729.b
Cap.xxviii. *Vita abbatis Pauli Simplicis* 729.b
Cap.xxix. *Vita abbatis Pachon* 732.a
Cap.xxx. *Vita abbatis Stephani* 732.b
Cap.xxxi. *De Valente qui excidit* 733.a
Cap.xxxii. *De Erone* 733.a
Cap.xxxiii. *De Ptolemæo qui excidit* 734.a
Cap.xxxiv. *De virgine lapſâ* 734.b
Cap.xxxv. *Vita abbatis Eliæ* 735.a
Cap.xxxvi. *Vita abbatis Dorothei* 735.b
Cap.xxxvii. *De Ammâ Piamun* 736.a
Cap.xxxviii. *Vita abbatis Pachomij, & eorum qui cum ipſo erant* 736.a
Cap.xxxix. *Vita abbatis Aphthonij* 737.a
Cap.xl. *De Virgine, de quâ fuerat dictum falſum teſtimonium* 737.b
Cap.xli. *De Virgine quæ ſimulabat ſtultitiam* 737.b
Cap.xlii. *De ſancto Pitirum* 738.a
Cap.xliii. *De abbate Ioanne vrbis Lyco* 738.b
Cap.xliv. *Narratio abbatis Ioannis, de eo qui lapſus eſt* 742.a
Cap.xlv. *De fratre qui ductus fuit pœnitentiâ, eiuſdem abbatis Ioannis narratio* 743.a
Cap.xlvi. *Alia narratio abbatis Ioannis, de eo qui lapſus, ductus eſt pœnitentiâ* 743.b
Cap.xlvii. *De Pœmeniâ* 745.b
Cap.xlviii. *Vita abbatis Ammonæ, & eorum qui cum ipſo erant* 746.a
Cap.xlix. *De abbate Be* 746.a
Cap.l. *De abbate Theonâ* 746.b
Cap.li. *De abbate Eliâ* 746.b
Cap.lii. *Vita abbatis Apollo* 747.a
Cap.liii. *Vita abbatis Amun* 752.a
Cap.liv. *Vita abbatis Copre* 752.b
Cap.lv. *Vita abbatis Suri* 753.b
Cap.lvi. *Vita abbatis Iſaiæ* 753.b
Cap.lvii. *Vita abbatis Pauli* 753.b
Cap.lviii. *Vita abbatis Anuph* 753.b
Cap.lix. *Vita abbatis Hellenis* 754.a
Cap.lx. *Vita abbatis Apelle* 755.a
Cap.lxi. *Vita alterius Ioannis* 755.b
Cap.lxii. *De abbate Paphnutio* 756.a
Cap.lxiii. *De Tibicine* 756.a
Cap.lxiv. *De Protocomite* 756.b
Cap.lxv. *De Mercatore* 757.a
Cap.lxvi. *Vita abbatis Apollonij* 757.b
Cap.lxvii. *De Philemone martyre, & iis, qui cum ipſo fuêre martyribus* 757.b
Cap.lxviii. *Vita abbatis Dioſcuri presbyteri* 758.b
Cap.lxix. *Nitrienſes anachoretæ* 758.b
Cap.lxx. *De abbate Ammonio & iis qui erant cum ipſo* 759.a
Cap.lxxi. *Vita abbatis Iſidori, & eorum qui erant cum ipſo* 759.a
Cap.lxxii. *Vita abbatis Ammonæ Presbyteri* 759.b
Cap.lxxiii. *De abbate Ioanne* ibid.
Cap.lxxiv. *Vita abbatis Pityrionis, & eorum qui cum ipſo erant* ibid.
Cap.lxxv. *Vita Eulogij presbyteri* 760.a
Cap.lxxvi. *Vita Serapionis presbyteri* 760.a
Cap.lxxvii. *Vita abbatis Poſidonij* ibid.b
Cap.lxxviii. *De Hieronymo* 760.b
Cap.lxxix. *De Paulâ* 761.a
Cap.lxxx. *De Oxyperentio* ibid.
Cap.lxxxi. *De Petro* ibid.
Cap.lxxxii. *De Simeone* ibid.
Cap.lxxxiii. *Vita Serapionis Sindonitæ ibidem*
Cap.lxxxiv. *Vita abbatis Domnionis* 762.a
Cap.lxxxv. *De Virgine ſilente* ibid.b
Cap.lxxxvi. *De Euagrio celebri diacono.* 763.a
Cap.lxxxvii. *Vita abbatis Pior* 764.b
Cap.lxxxviii. *Vita abbatis Moyſis Lybici* 765.a
Cap.lxxxix. *Vita abbatis Chronij* ibid.
Cap.xc. *Vita abbatis Iacobi* 765.b
Cap.xci. *Vita abbatis Paphnutij Cephalæ ibid.*
Cap.xcii. *De Cheremone* ibid.
Cap.xciii. *De alio* ibid.
Cap.xciv. *De alio* ibid.
Cap.xcv. *De Stephano lapſo* ibid.
Cap.xcvi. *Vita abbatis Solomonis* 767.a
Cap.xcvii. *Vita abbatis Dorothei* ibid.
Cap.xcviii. *Vita abbatis Dioclis* ibid.b
Cap.xcix. *Vita abbatis Capitonis* ibid.
Cap.c. *Vita Anachoretæ qui illudebatur* ibid.
Cap.ci. *Vita S. Ephræm diaconi* ibid.
Cap.cii. *Vita abbatis Iuliani* 768.a
Cap.iii. *Vita abbatis Innocentij* ibid.
Cap.civ. *Vita abbatis Adolij* ibid.b
Cap.cv. *De Abramio* 769.a
Cap.cvi. *Vita abbatis Elpidij* ibid.
Cap.cvii. *Vita abbatis Aeneſij* ibid.b
Cap.cviii. *Vita abbatis Euſtathij* ibid,
Cap.cix. *Vita abbatis Siſinnij* ibid.
Cap.cx. *Vita abbatis Gaddanæ* 770.a
Cap.cxi. *Vita abbatis Eliæ* ibid.
Cap.cxii. *De Sabbatio* ibid.
Cap.cxiii. *De Philoromo* ibid.b
Cap.cxiv. *Vita beati Seueriani & eius vxoris* 771.a
Cap.cxv. *Vita Eleëmonis monachi* ibid.b
Cap.cxvi. *Vita abbatis Biſarionis* 772.a
Cap.cxvii. *Vita beatæ Melaniæ* ibid.b
Cap.cxviii. *Vita Ruffini presbyteri* 773.a

Cap.cxix. *Vita paruæ Melaniæ* 774.a
Cap. cxx. *De Albinâ* 775.a
Cap.cxxi. *De Piniano* 775.a
Cap.cxxii. *De Pammachio* 775.a
Cap.cxxiii. *De Macario* 775.a
Cap.cxxiv. *De Conſtantia* 775.a
Cap.cxxv. *De Paulâ Romanâ* 775.a
Cap.cxxvi. *De Euſtochia* 775.b
Cap.cxxvii. *De Venereâ* 775.b
Cap.cxxviii. *De Theodorâ* 775.b
Cap.cxxix. *De Vſiâ* 775.b
Cap.cxxx. *De Adaliâ* 775.b
Cap.cxxxi. *De Baſianillâ* 775.b
Cap.cxxxii. *De Photinâ* 775.b
Cap.cxxxiii. *De Aſellâ* 775.b
Cap.cxxxiv. *De Antiâ* 775.b
Cap.cxxxv. *De Magnâ* 776.a
Cap.cxxxvi. *De Virgine quæ excepit epiſcopum Athanaſium* 776.a
Cap.cxxxvii. *Vita Ammæ Talidæ* 776.b
Cap.cxxxviii. *Vita Ammæ Taor* 777.a
Cap.cxxxix. *De Virgine quæ renuntiauerat.* 777.a
Cap.cxl. *De Virgine quæ lapſa eſt, & egit pœnitentiam* 777.a
Cap.cxli. *De filiâ presbyteri, quæ lectorem calumniata erat, & Euſtathio lectore* 777.b
Cap.cxlii. *Vita ſanctæ Siluaniæ* 779.a
Cap.cxliii. *De Iubina* 779.a
Cap.cxliv. *De Olympiade* 779.b
Cap.cxlv. *De Candidâ* 780.b
Cap.cxlvi. *De Gelaſiâ* 780.b
Cap.cxlvii. *De Iulianâ* 780.b
Cap.cxlviii. *De feminâ nobiliſſimâ, quæ fuit ſemper virgo* 781.b
Cap.cxlix. *De Magiſtriano* 781.b
Cap.cl. *De Vxore viri ſenatorij* 781.b
Cap.cli. *Vita fratris qui cum eo verſabatur* 782.b
In librum viii. de Vitis Patrum Notatio. pag. 783

LIBER NONVS.

Auctore Theodoreto Cypri epiſc. Interprete Gentiano Herueto.

Cap.i. *Iacobus Niſibita* 797.a
Cap.ii. *Iulianus Sabas* 800.b
Cap.iii. *Marcianus* 806.a
Cap.iv. *Euſebius* 810.a
Cap.v. *Publius* 814.a
Cap.vi. *Simeones Priſcus* 815.b
Cap.vii. *Palladius* 817.b
Cap.viii. *Aphraates* 818.b
Cap.ix. *Petrus* 821.b
Cap.x. *Theodoſius* 825.a
Cap.xi. *Romanus* 826.b
Cap.xii. *Zena* 827.a
Cap.xiii. *Macedonius.* 828.b
Cap.xiv. *Maeſymas* 831.b
Cap.xv. *Acepſimas* 832.b
Cap.xvi. *Mara* 833.b
Cap.xvii. *Abraames* 834.a
Cap.xviii. *Euſebius* 836.a
Cap.xix. *Salamanus* 836.b
Cap.xx. *Maris* 837.a
Cap.xxi. *Iacobus* 837.b
Cap.xxii. *Talaſſius, & Limnaeus.* 844.a
Cap.xxiii. *Ioannes, Mayſes, Antiochus, Antonius* 845.b
Cap.xxiv. *Zebinas & Polychronius* ibid.
Cap.xxv. *Aſclepius & Iacobus eremita* 847.b
Cap.xxvi. *Simeones* 848.a
Cap.xxvii. *Baradatus* 854.a
Cap.xxviii. *Thalelaeus.* 854.b
Cap.xxix. *Marana & Cyra* 855.b
Cap.xxx. *Damnina* 856.b
In librum ix. de Vitis Patrum Notatio. pag. 858.

LIBER DECIMVS.

Auctore Ioanne Moscho, interprete Ambroſio Camaldulenſi.

Cap.i. *Vita ſancti ſenis Ioannis, & de ſpeluncâ Sapſas* 863.a
Cap.ii. *De Sene, qui in propriâ ſpeluncâ paſcebat leones* 863.b
Cap.iii. *Vita Cononis presbyteri monaſterij Penthuculæ* 863.b
Cap.iv. *Viſio abbatis Leontij* 864.a
Cap.v. *Relatio abbatis Polychronij de tribus monachis.* 864.a
Cap.vi. *Eiuſdem relatio.* 864.b
Cap.vii. *Vita & mors cuiuſdam Senis qui recuſauit abbas fieri in monaſterio Turrium.* ibid.
Cap.viii. *Vita abbatis Myrogenis hydropici* 864.b
Cap.ix. *De mirâ cuiuſdam ſancti Patris charitate* 865.a
Cap.x. *Vita Barnabæ anachoretæ* 865.a
Cap.xi. *Vita abbatis Agioduli* ibid.b
Cap.xii. *Dictum abbatis Olympij* 865.b
Cap.xiii. *Vita abbatis Marci anachoretæ* 865.b
Cap.xiv. *De fratre, qui à ſpiritu fornicationis impugnabatur, & leproſus effectus eſt* 865.b
Cap.xv. *Factum mirabile abbatis Cononis* 866.a
Cap.xvi. *Relatio abbatis Nicolai de ſeipſo, & ſociis* 866.a
Cap.xvii. *Vita Macui ſenis.* 866.a
Cap.xviii. *Vita alterius Senis monaſterij Lauræ, qui cum leonibus dormiebat ibidem* b

CAP. XIX. *Relatio abbatis Eliæ de ſcipſo* 866.b
CAP. XX. *Conuerſio cuiuſdam Militis ad miraculum Dei in ſe factum, cuius etiam Vita compendioſè deſcribitur.* 867.a
CAP. XXI. *Mors Anachoretæ, & eius interfectoris* 867.a
CAP. XXII. *Vita alterius ſenis Cononis* 867.a
CAP. XXIII. *Vita Theoduli monachi* 867.b
CAP. XXIV. *Vita Senis cuiuſdam habitantis in cellis Cuziba* 867.b
CAP. XXV. *De Fratre monaſterij Cuziba, & ſanctæ oblationis verbis, nec non de abbate Ioanne* 867.b
CAP. XXVI. *Vita fratris Theophanis, eiúſque mirabilis viſio, & de communicatione cum hæreticis* 868.a
CAP. XXVII. *Vita Presbyteri villæ Mardandos* 868.b
CAP. XXVIII. *Factum mirabile abbatis Iuliani Stylitæ* 868.b
CAP. XXIX. *Miraculum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ* 869.a
CAP. XXX. *Vita Iſidori monachi Melitinenſis, alterúmque miraculum circa ſanctiſſimam Euchariſtiam* 869.a
CAP. XXXI. *Conuerſio & Vita Mariæ meretricis* 869.b
CAP. XXXII. *Conuerſio & Vita Babylæ mimi, nec non Cometæ & Nicoſæ concubinarum eius* 870.a
CAP. XXXIII. *Vita S. epiſcopi Theodoti* ibid.
CAP. XXXIV. *Vita Alexandri patriarchæ Ieroſolymitani* 870.b
CAP. XXXV. *Vita Eliæ Ieroſolymorum archiepiſcopi, & de Flauiano Antiochiæ patriarchâ* 870.b
CAP. XXXVI. *Vita Ephram Antiocheni patriarchæ, & quomodo Styliten monachum à Seueriana hæreſcos impietate conuerterit* 871.a
CAP. XXXVII. *Vita Epiſcopi qui cathedrâ relictâ venit in ſanctam ciuitatem, & mutato habitu miniſtrabat architectis* 871.b
CAP. XXXVIII. *Mors Anaſtaſij Imperatoris impij* 872.a
CAP. XXXIX. *Vita Monachi monaſterij abbatis Seueriani, & quomodo à puellâ ruſticâ prudenter retractus fuerit ne cum eâ peccaret* 872.a
CAP. XL. *Vita abbatis Coſmæ eunuchi* 872.b
CAP. XLI. *Vita abbatis Pauli Nazarbenſis* 873.b
CAP. XLII. *Vita abbatis Anaxanontis ſerui Dei* 873.b
CAP. XLIII. *Deteſtabilis mors impij Thallelæi archiepiſcopi Theſſalonicenſis* 874.a
CAP. XLIV. *Vita ſenis Monachi prope ciuitatem Antinoum commorantis, & de oratione pro mortuis* 874.a
CAP. XLV. *Vita Monachi incluſi in monte Oliuarum, & de adoratione imaginis ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ.* 874.b
CAP. XLVI. *Mirabilis viſio abbatis Cyriaci Lauræ Calamonis, & de duobus impij Neſtorij libris* 875.a
CAP. XLVII. *Miraculum S. Dei Genitricis contra Gaianum mimum qui eam in theatro blaſphemabat* 875.b
CAP. XLVIII. *Miraculum item S. Dei Genitricis quo Coſmiana vxor Germani patritij coacta eſt ex hæreſi Seuerianâ ad veram Chriſti fidem redire* 875.b
CAP. XLIX. *Mirabilis viſio Ducis Palæſtinæ, quâ & ipſe coactus fuit prædictæ hæreſi abrenuntiare, & Chriſti Eccleſiæ communicare* 876.a
CAP. L. *Viſio & dictum abbatis Georgij incluſi* 876.b
CAP. LI. *Vita Iuliani ſenis monaſterij Ægyptiorum* 876.b
CAP. LII. *Dictum abbatis Eliæ ſolitarij* 877.a
CAP. LIII. *Vita ſenis Syriaci ex monaſterio ſancti Sabæ* 877.a
CAP. LIV. *Vita monachorum Scithiotarum; & de ſene Ammonio* 877.a
CAP. LV. *Viſio cuiuſdam Senis commorantis in Scithi, & de abbate Irenæo* 877.b
CAP. LVI. *Vita Ioannis diſcipuli Senis magni qui morabatur in vico Caparaſimâ* 877.b
CAP. LVII. *Mors Simeonis Stylitæ, & de Iuliano abbate etiam Stylite* 878.a
CAP. LVIII. *Item de Iuliano* 878.a
CAP. LIX. *Vita abbatis Thallelæi Cilicis* ibid.
CAP. LX. *Factum egregium Sanctimonialis feminæ, per quod compunctus adoleſcens eius amator, monachus factus eſt* 878.b
CAP. LXI. *Vita abbatis Leontij Cilicis* ibid.
CAP. LXII. *Vita abbatis Stephani monaſterij Aeliotarum presbyteri* 879.a
CAP. LXIII. *De eodem* 879.a
CAP. LXIV. *De eodem* ibid.
CAP. LXV. *De eodem* ibid.
CAP. LXVI. *Vita abbatis Theodoſij ſolitarij* 879.b
CAP. LXVII. *De eodem* 880.a
CAP. LXVIII. *De eodem* 880.a
CAP. LXIX. *Vita abbatis Palladij & Senis Theſſalonicenſis incluſi nomine Dauid* 880.a
CAP. LXX. *Vita monachi Addas Meſopotameni incluſi* 881.a
CAP. LXXI. *Pulchrum dictum Homicidæ ad monachum qui eum ſequebatur dum duceretur ad decollandum* 881.a
CAP. LXXII. *Relatio abbatis Palladij de Sene homicidâ, qui adoleſcentem falsò de eodem crimine accuſabat* 881.b
CAP. LXXIII. *Vita Ioannis militis Alexandrini* 882.a

CAP.

CAP. LXXIV. *Eiuſdem Palladij verax dictum de hareſibus* 882.a
CAP. LXXV. *Miraculum Domina erga vxorem & filiam viri fidelis qui hoſpitio ſuſciperamonachos conſueuerat* 882.a
CAP. LXXVI. *Submerſio Maria mulieris peccatricis* ibid.
CAP. LXXVII. *Relatio trium pauperum cacorum, quomodo excacati fuiſſent* 883.a
CAP. LXXVIII. *Stupendum miraculum puella mortua, qua exſpoliatorem detinuit, nec eum relaxare voluit, donec is promitteret ſe manachum futurum* ibid.b
CAP. LXXIX. *Maximum & ſtupendum miraculum ſacratiſſima Euchariſtia ſub Dionyſio Seleucia epiſcopo* 885.a
CAP. LXXX. *De fonte conceſſo à Deo fratribus monaſterij in Scopulo ad orationes abbatis eorum Theodaſij* 885.b
CAP. LXXXI. *De puteo aquâ impleto, ſubmiſsâ imagine eiuſdem abbatis Theodoſij* ibid.
CAP. LXXXII. *Vita Ioannis ſenis monaſterij Scapuli* 886.a
CAP. LXXXIII. *De eodem* ibid.
CAP. LXXXIV. *Vita & mors Anachoreta eiuſdem manaſterij ſerui Dei.* ibid.
CAP. LXXXV. *Quomodo triticum eiuſdem monaſterij germinauerit propter ceſſationem conſueta eleëmoſyna* 886.b
CAP. LXXXVI. *De altero eiuſdem monaſterij Anacharetâ, qui ſtatim vt Communionem ſacram ſumpſit, conſummatus eſt* 887.a
CAP. LXXXVII. *Inuentio corporis Ioannis anachoreta nuncupati Humilis* ibid.
CAP. LXXXVIII. *Vita abbatis Thoma apocriſarij cœnabij Apameenſis, & de miraculo corporis eius poſt mortem* 887 b
CAP. LXXXIX. *Inuentia corporis ſancti Anachoreta in monte Amano* 888.a
CAP. XC. *Mars duorum Anachoretarum mantis Phterigij* ibid.
CAP. XCI. *Vita abbatis Gregorij anachoreta, & Thallellai eius diſcipuli* 888.b
CAP. XCII. *Vita fratris Gregorij Cappadacis, & inuentio corporis Petri ſolitarij ſancti Iardanis* 889.a
CAP. XCIII. *Vita abbatis Siſinij, qui epiſcopatui renuntiauit, & eius diſcipuli* ibid.
CAP. XCIV. *Vita abbatis Iuliani epiſcopi Boſtrenſis* 889.b
CAP. XCV. *Vita Patricij ſenis monaſterij in Scapulo* 890.a
CAP. XVI. *De eodem, & de Iuliano Arabe caca* ibid.
CAP. XCVII. *Vita & mars duorum fratrum Monachorum, qui numquam ab inuicem ſeparari iurauerunt* ibid.
CAP. XCVIII. *De eodem fratre ſuperſtite* 891.a
CAP. XCIX. *Vita Antanij ſenis monaſterij in Scopula* ibid.
CAP. Ç. *Vita Petri Pantici manachi* ibid.
CAP. CI. *Vita Pardi manachi Romani* ibid.b
CAP. CII. *Relatia Saphronij ſophiſta de eo quod ſibi in viâ contigerat* ibid.
CAP. CIII. *Vita & virtutes abbatis Strategij* 892.a
CAP. CIV. *Vita abbatis Nanni preſbyteri* ibid.
CAP. CV. *Vita ſancti ſenis Chriſtophori genere Ramani* 892.a
CAP. CVI. *Relatio abbatis Theodori de manacha Syra Seuerjana* 893.a
CAP. CVII. *Vita abbatis Geraſimi* ibid.b
CAP. CVIII. *Vita presbyteri virginis, eiuſq. vxaris itidem virginis* 894.b
CAP. CIX. *Vita abbatis Georgij, qui numquam turbabatur* 895.a
CAP. CX. *Dicta egregia ſancti cuiuſdam ſenis Aegyptij* ibid.
CAP. CXI. *Factum cuiuſdam viri calui & ſaccainduti* ibid.b
CAP. CXII. *Vita & mors Leonis monachi, genere Cappadocis* 896.a
CAP. CXIII. *Admonitio Abbatis Ioannis de Petrâ* ibid.b
CAP. CXIV. *Vita abbatis Danielis Aegyptij* ibid.
CAP. CXV. *Admonitiones abbatis Iaannis Cilicis* 897.a
CAP. CXVI. *De Fratre cui falsò obiiciebatur, ſubtraxiſſe numiſma* ibid.
CAP. CXVII. *De fratre damoniaco ab abbate Andreâ ſanato* ibid.b
CAP. CXVIII. *Vita Mena diaconi, monachi in Raythu* ibid
CAP. CXIX. *De damone, qui in habitu monachi prafectus eſt ad cellam cuiuſdam ſenis in Raythu* 898.a
CAP. CXX. *De tribus monachis mortuis inuentis à piſcatoribus Pharonitis* ibid.
CAP. CXXI. *Vita & mors abbatis Gregorij Byzantini, & alterius Gregorij Pharanita eius diſcipuli* ibid.b
CAP. CXXII. *De duobus Monachis, qui nudi ingreſſi ſunt eccleſiam vt communicarent, nec viſi ſunt ab aliquo, niſi ab abbate Stephano* ibid.
CAP. CXXIII. *Vita abbatis Zoſimi Cilicis* 899.a
CAP. CXXIV. *Eiuſdem relatio* ibid.
CAP. CXXV. *Factum pulchrum abbatis Sergij anachoreta* 899.b
CAP. CXXVI. *Egregia reſpanſia abbatis Orientis montis Sina* ibid.
CAP. CXXVII. *Vita abbatis Georgij ſancti mantis Sina, & Anus cuiuſdam ex Galatiâ Phrygia* ibid.b

CAP.

CAP. CXXVIII. *Vita Adelphij epiſcopi Arabeſſi, & de beato Ioanne Chryſoſtomo* 900.b

CAP. CXXIX. *Vita cuiuſdam Stylitæ*, paginâ 901.a

CAP. CXXX. *Admonitiones abbatis Athanaſij,& mirabilis eius viſio* ibid.b

CAP. CXXXI. *Vita abbatis Zachai ſanctæ Sion* 902.a

CAP. CXXXII. *De eodem* ibid.

CAP. CXXXIII. *De ſancto monacho, qui Saracenum venatorem per duos dies immobilem reddidit* ibid.

CAP. CXXXIV. *Vita Theodori anachoretæ*, paginâ ibid.b

CAP. CXXXV. *De quinque Virginibus,quæ exire voluerunt è monaſterio, & à dæmonio correptæ ſunt* 903.a

CAP. CXXXVI. *De charitate abbatis Siſinij erga mulierem Saracenam* ibid.

CAP. CXXXVII. *Relatio abbatis Ioannis de abbate Callinico* ibid.

CAP. CXXXVIII. *De abbate Sergio anachoretâ,& de monacho gentili, qui baptizatus eſt* ibid.b

CAP. CXXXIX. *Prædictio abbatis Sergij de Gregorio duce monaſterij Pharan* ibid.

CAP. CXL. *Vita eiuſdem Gregorij patriarchæ Theopolitani* 904.a

CAP. CXLI. *Prudens reſponſio abbatis Olympij* ibid.

CAP. CXLII. *Alia prudens reſponſio abbatis Alexandri.* ibid.

CAP. CXLIII. *Vita Dauid latronum principis, poſteà monachi effecti* ibid.b

CAP. CXLIV. *Admonitiones vnius ex Senibus qui erant in Cellis* 905.a

CAP. CXLV. *Vita beati Gennadij patriarchæ Conſtantinopolitani, & de eius lectore Chariſio* ibid.b

CAP. CXLVI. *Viſio Eulogij patriarchæ Alexandrini* ibid.

CAP. CXLVII. *Mirabilis emendatio epiſtolæ beati Leonis Romani Pontificis ad Flauianum ſcripta* 906.a

CAP. CXLVIII. *Viſio Theodori epiſcopi Darnæ de eodem beatiſſimo Leone* ibid.b

CAP. CXLIX. *Stupenda relatio Amos patriarchæ Ieroſolymitani de ſanctiſſimo Leone Pontifice Romano* ibid.

CAP. CL. *Vita & ſanctitas epiſcopi ciuitatis Rumelli* 907.a

CAP. CLI. *Relatio abbatis Ioannis Perſæ, de beatiſſimo Gregorio Romanæ vrbis epiſcopo* ibid.b

CAP. CLII. *Vita & dicta Marcelli Scithiotæ abbatis monaſterij Monidion* 908.a

CAP. CLIII. *Reſponſio monachi monaſterij Raythu ad fratrem ſæcularem* 909.a

CAP. CLIV. *Vita Theodori ſæcularis, hominis Dei* ibid.

CAP. CLV. *Relatio abbatis Iordanis de tribus Saracenis qui ſe inuicem interfecerunt* ibidem

CAP. CLVII. *Reſponſio cuiuſdam Senis ad duos philoſophos* ibid.b

CAP. CLVI. *Relatio duorum Monachorum monaſterij Subeuorum Syrorum de cane, qui fratri viam oſtendit* ibid.

CAP. CLVIII. *De aſino, qui monaſterio nuncupato Mardes inſeruiebat* 910.a

CAP. CLIX. *Vita abbatis Sophronij ſolitarij, & admonitiones Menæ ducis cœnobij Seueriani* ibid.

CAP. CLX. *Quomodo dæmon apparuerit cuidam Seni in formâ pueri nigerrimi* ibid.b

CAP. CLXI. *Vita abbatis Iſaac Thebæi, & quomodo etiam ei apparuerit dæmon in figurâ adoleſcentis* ibid.

CAP. CLXII. *Reſponſio abbatis Theodori Pentapolitani ſuper ſolutione abſtinentiæ vini* 911.a

CAP. CLXIII. *Vita abbatis Pauli Helladici* ibid.

CAP. CLXIV. *Reſponſio abbatis Victoris ſolitarij ad monachum puſillanimem* ibid.b

CAP. CLXV. *Vita latronis nuncupati Cyriaci* ibid.

CAP. CLXVI. *Vita latronis monachi effecti,& poſteà in ſæculari habitu decollati* 912.a

CAP. CLXVII. *Vita & mors abbatis Pœmenis ſolitarij* ibid.

CAP. CLXVIII. *Dicta abbatis Alexandri ſenis* ibid.b

CAP. CLXIX. *Vita Senis cuiuſdam capti oculis in monaſterio abbatis Siſci* ibid.

CAP. CLXX. *Vita cuiuſdam ſanctæ Mulieris in eremo defunctæ* 913.a

CAP. CLXXI. *Vita duorum mirabilium virorum, Theodori philoſophi, & Zoili lectoris* ibid.

CAP. CLXXII. *Vita prædicti Coſmæ ſcholaſtici* ibid.b

CAP. CLXXIII. *Factum mirum Theodori anachoretæ, qui oratione ſuâ in mari dulcem aquam effecit* 914.a

CAP. CLXXIV. *Factum aliud naucleri viri religioſi, qui pluuiam à Domino impetrauit* ibid.b

CAP. CLXXV. *Relatio de Zenone Imperatore, viro eleëmoſynario* ibid.

CAP. CLXXVI. *Pulchra relatio abbatis Andreæ de decem viris peregrinantibus, inter quos & fuit adoleſcens Hebræus*, paginâ 915.a

CAP. CLXXVII. *Mala mors monachi Aegyptij, qui habitare voluit in cellâ Euagrij hæretici* 916.a

CAP.

Cap. clxxviii. *Vita Senis cœnobij Scholarium, viri ſimplicis* ibid.
Cap. clxxix. *Vita Sanctimonialis feminæ, quæ erat ex ſanctâ ciuitate.* ibid.b
Cap. clxxx. *Vita Ioannis anachoretæ, qui in ſpeluncâ villæ Sochus morabatur* 917.a
Cap. clxxxi. *De eodem* ibid.b
Cap. clxxxii. *Vita abbatis Alexandri Cilicis, qui prope mortem à dæmone arreptus eſt* ibid.
Cap. clxxxiii. *Mirabile factum ſenis Aegyptij, nomine Dauid* 918.a
Cap. clxxxiv. *Vita abbatis Ioannis eunuchi, nec non iuuenis Monachi, qui numquam bibere conſtituerat, atque alterius Senis valdè orationibus dediti* ibid.
Cap. clxxxv. *Vita Mulieris fidelis, quæ mirâ ſapientiâ virum ſuum gentilem ad fidem conuertit* 919.a
Cap. clxxxvi. *Vita Moſchi mercatoris Tyrij* 920.a
Cap. clxxxvii. *Doctrina abbatis Ioannis Cyzici pro acquirendis virtutibus* 921.a
Cap. clxxxviii. *Vita duorum fratrum Trapezitarum Syrorum.* ibid.
Cap. clxxxix. *Vita Mulieris quæ fidem ſeruauit viro ſuo negotiatori, & ambo à Deo adiuti ſunt* ibid.b
Cap. cxc. *Miraculum de ligno donato abbati Brochæ Aegyptio* 922.b
Cap. cxci. *Vita compendioſa ſancti Ioannis Chryſoſtomi patriarchæ Conſtantinopolitani* ibid.
Cap. cxcii. *Relatio de quodam Monacho monaſterij diui Gregorij Papæ, quomodo poſt mortem ab excommunicatione fuerit abſolutus* ibid.
Cap. cxciii. *Factum mirabilis charitatis ſancti abbatis Apollinaris patriarchæ Alexandrini erga iuuenem diuitem ad inopiam redactum* 923.a
Cap. cxciv. *Admonitio Senis qui morabatur in Scithi, facta cuidam monacho ne ingrederetur tabernas* 924.b
Cap. cxcv. *Vita Euagrij philoſophi à Syneſio Cyrenes epiſcopo ad Chriſti fidem conuerſi* ibid.
Cap. cxcvi. *Miraculum quod pueris Apameënſibus contigit, qui ioco verba ſanctæ conſecrationis protulerunt* 925.b
Cap. cxcvii. *Relatio Ruffini de ſancto Athanaſio, & aliis pueris ſodalibus* 926.b
Cap. cxcviii. *Reſponſio Athanaſij epiſcopi Alexandrini, num quis ſine fide baptizari poſſit* 927.b
Cap. cxcix. *Relatio de Sene quodam ſimplice, qui cùm Sacramentum offerret Angelos videbat* 927.b
Cap. cc. *Quomodo Iuuenis aurifex à viro patritio ſit in filium adoptatus* 928.a
Cap. cci. *Vita viri Conſtantinopolitani nobiliſſimi, cui pater moriens Dominum Ieſum Chriſtum reliquit curatorem* ibid.
Cap. ccii. *Vita Abibæ ſæcularis hominis filij, ſerui Dei* 229.a
Cap. cciii. *Relatio de quodam lapidario, qui prudenti conſilio vitam in mari ſeruauit* ibid.b
Cap. cciv. *Quomodo Mulier religioſa & timens Deum, monachum à turpi deſiderio compeſcuerit* ibid.
Cap. ccv. *De aliâ Muliere prudente quæ ſe impetentem monachum ſapienti conſilio reiecit* 930.a
Cap. ccvi. *Quâ arte Mulier illuſtris manſuetudinem edocta ſit* 930.b
Cap. ccvii. *Vita puellæ Alexandrinæ quæ ſanctis Angelis de ſacro fonte fuit leuata* ibidem
Cap. ccviii. *Pulchra reſponſio Senis facta fratri qui à triſtitiâ impugnabatur* 931.b
Cap. ccix. *Pulchra admonitio cuiuſdam ſancti viri ſuper verbis Orationis Dominicæ, Et ne nos inducas in tentationem* 931.b
Cap. ccx. *Quomodo ſanctus Epiſcopus altercantem ſecum alterum humilitate ſuperauerit* ibid.
Cap. ccxi. *De Sene magnæ virtutis, qui fratrem ſua illi ſuffuratum à carcere liberauit* 932.a
Cap. ccxii. *De duobus Senibus, qui mirâ patientiâ erga latrones vſi ſunt* 933.b
Cap. ccxiii. *Cur ſigna & prodigia diuinitus in ſanctâ Eccleſiâ fiunt* 935.a
Cap. ccxiv. *Miraculum fontis Baptiſmalis in Cœanenſium ciuitate* ibid.
Cap. ccxv. *Aliud miraculum baptiſterij caſtelli Cedebratis* ibid.
Cap. ccxvi. *Prudens conſilium de non temerè definiendo, deq; non ſeruando quæ temerè definita fuerint* ibid.
Cap. ccxvii. *Optimum Senis conſilium, ne monachus mulieri appropinquet* ibid.b
Cap. ccxviii. *Quomodo abbas Sergius irritantem agricolam patientiâ confuderit* ibid.
Cap. ccxix. *Quomodo Frater quidam humilitate diacono de ſe conquerenti conciliatus ſit* 934.a
In librum x. de Vitis Patrum Notatio. *ibidem*

APPEN-

APPENDIX AD VITAS PATRVM

HERACLIDIS PARADISVS incerto, ſed veteri interprete.

Proœmium ad Lauſum 939

Epiſtola Palladij epiſcopi Cappadociæ ad Lauſum præpoſitum 941

Heraclides Alexandrinus ad Lauſum principem 942

CAP. I. *Vita Iſidori presbyteri Alexandrini, Dorothei monachi Thebani, Potamenis martyris, Didymi cæci, & Alexandriæ mulieris* 942.a

CAP. II. *De quadam Virgine, & de Nitrienſibus monachis, Ammone, Or, Pamba, Ammonio, Beniamin* 944.b

CAP. III. *Vita abbatis Apollonij, cognomento Ex negotiatoribus, & duarum aliorum fratrum cauſidicorum* 948.a

CAP. IIII. *Vita Macarij monachi homicidæ* ibid.b

CAP. V. *Vita beati abbatis Nathanaëlis* 949 a

CAP. VI. *Vita duorum magnorum Macariorum, unius Aegyptij, alterius Alexandrini, nec non & Marci monachi* ibid.b

CAP. VII. *Vita Moyſes Aegyptij monachi* 954.a

CAP. VIII. *Vita Pauli monachi ex monte Ferine* 955 b

CAP. IX. *Vita Chronij presbyteri & Eulogij ſcholaſtici* ibid.

CAP. X. *Vita Pauli Simplicis, beati Antonij diſcipuli* 957.b

CAP. XI. *Vita abbatis Pachomij* 959.a

CAP. XII. *Vita Stephani monachi* ibid.b

CAP. XIII. *De Valente* 960.a

CAP. XIV. *De Herone* ibid.b

CAP. XV. *De Ptolomæo* 961.a

CAP. XVI. *De Virgine Ieroſolymitanâ* ibid.b

CAP. XVII. *Vita abbatis Eliæ, & Dorothei* 961.b

CAP. XVIII. *Vita Piamonis virginis* 962.b

CAP. XIX. *Vita abbatis Pachomij* ibid.

CAP. XX. *Vita Tabennenſiotarum feminarum, & de Virgine, de quâ dictum fuerat falſum teſtimonium* 964.a

CAP. XXI. *Vita ſanctæ Virginis, quæ inter illas ſtultitiam ſimulauerat* 964.b

CAP. XXII. *Vita abbatis Ioannis, qui in Lyco habitauit, & Pœmeniæ virginis* 965.a

CAP. XXIII. *Vita beati Poſsidonij monachi Thebæi* 966.b

CAP. XXIV. *Vita Serapionis monachi, Cleomenis, & cuiuſdam Virginis* 967.a

CAP. XXV. *Vita Euagrij diac. monachi* 968.b

CAP. XXVI. *Vita Pioris monachi* 9[illegible].a

CAP. XXVII. *Vita Moyſis Libyci* ibid b

CAP. XXVIII. *Vita Ephræm diaconi Ediſſeni* 971.a

CAP. XXIX. *De Paula, Euſtochio, Veneria, Theodorâ, Vſiâ, Adoliâ, Baſianillâ, Photinâ, Sabinianâ, Aſellâ, Auitâ.* ibid.

CAP. XXX. *Vita beatorum Iuliani & Adolij monachorum* ibid.b

CAP. XXXI. *Vita Innocentij presbyt.* 972.a

CAP. XXXII. *Vita Philoromi presbyt.* ibid.

CAP. XXXIII. *Vita Melaniæ ſenioris* 973.a

CAP. XXXIV. *Vita Chronij presb.* ibid.b

CAP. XXXV. *Vita Iacobi monachi, & Paphnutij Cephalæ, & de quibuſdam ſubitò mortuis, & lapſis aliis* 9[illegible]4

CAP. XXXVI. *De reſponſionibus ad interrogata præcedentia* ibid.

CAP. XXXVII. *Vita abbatis Elpidij, & collegarum eius Ennesij, Euſtathij, & Siſinnij, Elpidij diſcipuli* 975 b

CAP. XXXVIII. *Vita Gaddani ſerui Dei* 976 b

CAP. XXXIX. *Vita Eliæ monachi* ibid.

CAP. XL. *Vita Sabæ ſerui Dei* ibid.

CAP. XLI. *Vita Abramij monachi* ibid.

CAP. XLII. *De Melaniâ ſeniore, iuniore, Piniano, Albinâ, Siluiâ, Iouinio* ibid.

CAP. XLIII. *Vita Olympiadis viduæ* 977.b

CAP. XLIV. *Vita Candidæ viduæ, & Gelaſiæ* 978.a

CAP. XLV. *Vita Salomonis anachoretæ* ibid.

CAP. XLVI. *Vita abbatis Dorothei, & Dioclis* ibidem

CAP. XLVII. *Vita abbatis Capitonis* ibid.b

CAP. XLVIII. *Vita Amathæ, & Taor, & alterius Virginis* ibid.

CAP. XLIX. *Vita Melaniæ iunioris, Piniani eius mariti, & Albinæ matris* 979.b

CAP. L. *Vita Pammachij, Macarij, Conſtantij* 980.a

CAP. LI. *Vita Virginis Alexandrinæ, quæ per ſex annos magnum Athanaſium occultauit* ibid.

CAP. LII. *Vita Iulianæ virginis* 980.b

CAP. LIII. *De Iuuene qui maluit mori quàm Chriſti virginem ſtuprari* ibid.b

CAP. LIV. *Vita Excomitis & Baſſeriæ coniugis ſeruarum Dei* 981.a

CAP. LV. *Vita Magnæ* ibid.b

CAP. LVI. *Vita Miſericordis monachi* ibid.

CAP. LVII. *Vita Euſtathij lectoris* 981.b

CAP. LVIII. *Vita Fratris ſocij Heraclidis* 983.a

PALLADII LAVSIACA incerto, ſed veteri interprete.

Prologus 984

CAP. I. *Iſidori & Dorothei conuerſatio, & paſsio cuiuſdam Virginis* 9[illegible]4.a

CAP. II.

Cap. ii. *De Paſco, & quomodo tentamenta carnis euicerit* 985.b
Cap. iii. *De Didymo, & beatis virginibus Alexandriâ ac Melaniâ* 986.a
Cap. iv. *De Ammonio, fratribus eius, ac tribus ſororibus religioſis* 986.b
Cap. v. *De Hor, Pambo, & Melaniâ Romanâ* 987.a
Cap. vi. *De ſancto Beniamin hydropico patientiſſimo* 987.b
Cap. vii. *De ſancto Apollonio, qui quinque millibus monachorũ miniſtrauit* 988.a
Cap. viii. *De ſancto Nathanaël, & tentamentis eius à dæmone* 988.b
Cap. ix. *De vitâ & mirificis geſtis ſanctiſſimorum virorum Macarij Aegypty & Macarij Alexandrini* 989.a
Cap. x. *Vita & conuerſatio alterius Macarÿ, videlicet Alexandrini presbyteri & Marci monachi* 991.b
Cap. xi. *De beato Ioanne abbate* 994.a
Cap. xii. *De Marciano famulo Chriſti* ibid.b
Cap. xiii. *De Virgine quadam ſolo nomine* ibid.
Cap. xiv. *Vita & conuerſatio Moyſi quondam latronis* 995.b
Cap. xv. *Vita Euagrij* 996.a
Cap. xvi. *De Cronij presbyteri Vitâ, & de Eulogij longanimitate* 997.b
Cap. xvii. *Vita & ſufferentia beati Stephani* 998.b
Cap. xviii. *Vita & zelus pro caſtitate S. Innocentij.* 999.a
Cap. xix. *Euſtathij lectoris ſufferentia* ibid.
Cap. xx. *De ſancto Paſtore abbate* 999.b

ÆGYPTIORVM PATRVM SENTENTIAE

Auctore Graeco incerto, interprete Martino Dumienſi epiſcopo.

Continent hæ ſententiæ Paragraphos cix. *pag.* 1002.
In Appendicem ad Vitas Patrum Notatio 1007.
In Heraclidis Paradiſum *ibid.*
In Palladii Lauſiacam 1009.
In Ægyptiorvm Patrum ſententias *ibid.*
Onomaſticon rerum & verborum difficiliorum 1011.

INDEX RERVM IN VITAS PATRVM.

ABBAN mirabilis abſtinentia, etiam ab aquâ 813.b
ferro lumbos ſtringit ibid.
præfectus monachorum ibid.
Abdicatio rerum, & vetus de ea doctrina 276.b
Abdicatio omnimoda monachis neceſſaria 596.b
Abenner Rex Indorum idolis deditus 243.b
liberis carere ſe dolet ibid.
monachos perſequitur 244.a.294.a.b.295.a.b
grauiùs Chriſtianos perſequitur 246.a.247.a
naſcitur ipſi filius Ioſaphat 247.a
ob natalem Ioſaphat ſacrificia offert, Aſtrologos de filio cõſulit, & Chriſtianum fore cognoſcit. ibid.
omnes moleſtias procul à filio arcere ſtudet ibid.b
callide apud eum occultus Princeps Chriſtianus ab æmulis accuſatur 248.a
monachum ſe velle fieri coram eodem Principe ſimulat ibid.b
iram ob pium prædicti Principis reſponſum conceptam premit 249.a
duos monachos capit ibid.b
illos exuri iubet 250.a
Arachen conſiliarium ad ſe accerſit 293.a
reliquias deteſtatur 295.a
mortem monachis minatur 295.b
monachos XVII afficit martyrio. 296.a
eius ad filium oratio 297.a
eiuſdem in eumdem minæ 298.b.300.a
compungitur, ſed non conuertitur 303.a
diſputationem publicam liberam ſide publica indicit ibid.b
diſputationis legem ſtatuit 304.a
eius rhetores & ſacerdotes obmuteſcunt 309.a
inde magna animi anxietate torquetur 311.a
eius ad Theudam reſponſio 312.a
cum Theudâ diis ſacrificat ibid.
à Theudâ conſilium & auxilium petit ibid.b
viſitat ægrotum filium 316.b
quid de filio faciendum deliberat 322.a
filium in Regni partem dimidiam vocat ibid.b
reſipiſcit 324.b
epiſtola eius ad filium ibid.
recipit filium ad ſe venientem 325.b
inſpectantibus omnibus ſignum Crucis adorat 326.a
idola euertit ibid.b
templa Deo ædificat ibid.
baptizatur ibid.
pœnitentiam agit magna cum humilitate 327.a
Deo & filio gratias agit ibid.b
moritur ibid.
cum cilicio ſepelitur ibid.
Abhorrere mala quid 519.b
Abibas continens & à ſæcularibus rebus abſtractus 929.a
à patre reprehenſus patienter ſuſtinet ibid.
ſolus heres à patre ſcribitur ibid.
fratres facit coheredes ibid.
partem ſuam in pauperes diſtribuit ibid.
præſcius eſt ſuæ mortis ibid.b
Abiton Euſebij diſcipulus 848.b
Abnegatio ſui & humilitas ferramenta animæ 625.a
Abraames ſenex ab errore celebrandi Paſcha contra vſum Eccleſiæ à Marciano reuocatur 809.b
Abraames ſimul monachus & pontifex 834.a
corpus domat vigiliis, ſtatione & ieiunio ibid.b
perſonã mercatoris induit, vt alios lucretur ibid.
variis iniuriis afficitur ibid.
pro aduerſariis orat & ſide iubet ibid.
in præſidem ab aduerſariis eligitur ibid.
eccleſiam ædificat ibid.
ordinatur ſacerdos 835.a
fit Carrarum epiſcopus ibid.
modus eius in exhortando modò ſuauis modò aſper, vt Medici ſolent ibid.
pane & aquâ abſtinet ibid.
XL. hymnos noctu decantat ibid.
victus eius ratio ibid.
liberalis in hoſpites 835.b
iudicium eius rectum, & iuſtitia ibid.
ab Imperatore inuiſitur ibid.
exequiis eius intereſt Imperator & Reginæ ibid.
panni eius vitâ functi omnibus pretioſi 836.a
Abraham patriarcha ex rebus conditis Conditorem agnoſcit 250.a
Abram eremita ſecundus Abraham 144.a
caſtitatem à puero ſeruauit ibid.b
parentibus locupletibus oriundus ibid.
ſponſalia puer contrahit ibid.
adoleſcens eccleſiam frequentat ibid.
verbi Dei ſtudioſus eſt ibid.
matrimonio iungitur 145.a
ſponſam è thalamo fugiens deſerit ibid.
aditum cellæ obſtruit ibid.
ad eum multus concurſus ibid.
ſapientiæ ſermo in eo ibid.
hereditatem opulentam in pauperes diſtribui curat ibid.b
eius veſtis, ſagum & cilicium ibid.
eius ſupellex, caucus & pſiathium ibid.
æqualiter erga omnes afficitur ibid.
ſermo eius ſuauis ibid.
vultus eius, ſanctitatis imago ibid.
quinquaginta annis in inſtituto perſeuerat ibid.
ordinatur presbyter per impoſitionem manus epiſcopi 146.a
eccleſiam ex ſuo patrimonio conſtruit ibid.b
orat pro Gentilium conuerſione ibid.
aras Gentilium euertit ibid.
grauiter verberatus non curat verbera ibid.
iterùm verberatus ſemimortuus relinquitur ibid.
tertiò cæditur 147.a
patientia eius & charitate conuertuntur Gentiles ibidem.
omnes baptizat 1000. numero ibid.b
inſtar Angeli habetur ibid.
prædicat verbum neophytis ibid.
oratione facta fugit amore ſolitudinis ibid. & 148.a
quæritur ſtudioſè ibid.

reuer-

reuertitur ad cellam ſuam ibid.
a dæmone tentatur boni Angeli ſpecie ibid. b
ſuperat dæmonem humilitate ibid.
& nomine I E S V ibid.
ſecuris tentat dæmon eius cellam deijcere, & vincitur ibid.
ignem calcat illæſus ibid.
dæmon adoleſcentis ſpecie ei apparet ibid.
pſallit 149 a. oratione fugatur ibid. victum ſe clamat ibid.
imperterritus eſt aduerſus dæmones ibid.
faciem & pedes non lauit ibid.
animi eius puritatem indicat facies ibid.
facies eius nec in morte mutata ibid.
veſtem cilicinam L. annis non mutauit 150.b
Mariam neptem ſuam docet Pſalterium & Scripturas 368 b
facultates eius iubet diſtribui pauperibus 369.a
viſio eius de lapſu Mariæ neptis ibid.b
dolet deperditam ouem 370.a
habitu militis ad neptem ſuam perquirendam pergit ibid.
eius cum Abrahamo patriarchâ collatio ibid.
Mariæ præſentiam à ſtabulario expetit ibid.b
qui L. annis non guſtarat panem, modò carnes manducat 371 a
cum nepte in cubiculum concedit ibid.
aperit ſe ei cum lacrymis, hortaturque vt ad priſtinam vitam rediret ibid.b
neptem confuſam ſolatur ibid.
moritur anno ætatis LXX. conuerſionis L. 372.a
eius encomia 149 a.372.b
eius reliquiæ ſanitatem conferunt 372.b
Abrahamius ſua ſuperbia a dæmonibus illuditur, ſe credens ordinatum presbyterum à Deo 769.a
humilitate a ſenioribus corrigitur ibid.
Abrahami abbatis dictum 517.a.597.b
Abrenunciatio perfecta vſque ad veſtium exſpoliationem 666.a.b
Abrenunciationem Chriſti & Baptiſmi exigit diabolus 156.b
Abrodianus maritus Aſſyriæ, à S. Macedonio opem pro vxore petit 830.b
Abſida inſcripta ab Alexandro Magno, via index 225.a
Abſoluitur monachus proprietarius mortuus excommunicatus & liberatur 923.a
Abſtinentia Abban ab aquâ 813.b
Abraamij, lactucis, intybis & apiis vitam ducentis, in autumno verò fructibus 835.a.b
Acepſimæ, lente madefactâ viuentis ibid a
item Damiani diſcipuli Polychronij 846.b
nec non Dominiæ 856 b
Adolij, altero tantum die comedentis, in Quadrageſimâ verò poſt quintũ diem ſe reficientis 769.a
Ammonæ & ſuorum varia 746.a
Ammonij, nihil coctum vnquam guſtantis 726 b
item ſuorum 759.b
Ammoij in morbo etiam ciborum incurioſi 568.b
Anaxanonis pauciſſimo cibo contenti 673 b
Antonij, pane ſale & aqua duntaxat viuentis 38.a
item Palæmonis 105.a b. item Zachæi 136 b
item monachorũ Euagrio cohabitantium 479 b
ſimiliter Romani 826 b
Arſenij, parciſſimo cibo contenti 568.a
Barlaam aqua & oleribus victitantis 333.b
item Baſilij 153.a.154 b
item Poſthumij 235.a
item Euagrij 764.a
Beniamin, triennio oleum non guſtantis 568.b
Candidæ, a carnibus 780.b
Cononis, XXX. annis ſemel in hebdomada panem comedentis, & aquam bibentis 861 a
Damiani, diſcipuli Polychronij, lente madefactâ viuentis 846.b item Dominæ 856.b
Eliæ mirabilis 747.a
Eliæ iam epiſcopi à vino abſtinentis 870.b
Elpidij, Sabbato tantum & die Dominica comedentis 769 a
Eſij, ante ſolis occaſum cibum non ſumentis 539.a. 569.a.b
Euagrij, aqua parciſſimè vtentis, & pane penitùs abſtinentis 479.b
alterius Euagrij aqua & oleribus tantum victitantis 764 a
Euſebij, cicere & fabis aqua madefactis ſe nutrientis 856.a
eiuſdem, XV. cauſis Quadrageſimam tranſigentis ibid b
Hellenis à cibo, ne anima lædatur 754 a
Hilarionis, in monachatu nihil occiſum comedentis 568.b
Ioannis, ad decennium omni cibo corporali ſe priuantis 745.b
Ioannis, à viatico abſtinentis, quia ei ſenior non benedixerat 877.b
Macarij Romani triennio herbis viuentis 230 b
Macarij Alexandrini & ſuorum, ab vua 721.b
annis VII. tantum cruda comedit ibid.
tantum buccellæ comedit, quantum manus ex lagenâ anguſtioris efferre poſſet ibid.
Macarij, vini pocula etiam aqua abſtinentiâ caſtigantis 509.a b.569.b
Macedonij, hordeo madefacto ſe ſuſtentantis 828.b
Macii, à pane & vino 866.a
Marciani, numquam ad ſatietatem comedentis aut bibentis 806 a b
Mariæ Ægyptiacæ, ſeptemdecim annis in eremo tribus panibus victitantis 388.b
deinde herbis contenta 389.a
Monachi cuiuſdam, hordeaceo pane & lenticulâ in aquâ viuentis 18 a
alterius, quinque caricis per dies ſingulos ſe ſuſtentantis ibid.
Monachi cuiuſdam ab omni potu abſtinẽtis 542.a
item alterius ſenis, XL. diebus a potu ſe continentis 572.b
Monachi alterius, ab omni potu etiam in ardentiſſimâ febri 909.a
in agro metentis, & ne ſpicam quidem ſine veniâ comedentis 569.a
Monachorum circa Iordanem commorãtium tempore Quadrageſimæ 383.b.384.a
eorumdem pane non veſcentium 770 b
monachorum Euagrio cohabitantium, pane, ſale, & aquâ tantùm viuentium 479 b
Monachorum ſeptem, herbis, pomis & rore viuentium 530.a b
Monachorum in Scithi, ab omni inſculo abſtinentium 568.b
Moyſis, duodecim vncijs ſicci panis viuentis 726 b
Onuphrij, dactylis & herbarum ſolis victitantis 102.a
Pachomij, qui toto conuerſionis ſuæ tempore nullâ vnquam ſuit creaturâ ſatiatus 133.b

Palæmonis, pane, ſale, & aquâ tantùm victitantis 115.a.b.117.a
Pauli primi eremitæ 19.b
Pauli Galatæ, ſextario lentis & paruo vaſculo aquæ Quadrageſimam tranſigentis 666.b
Pauli Nazarbenſis, quinquaginta annis panis eleemoſynâ ab eccleſiâ ſubminiſtratâ viuentis 873.b
Petri Pyonij, tepidâ aquâ pro vino vtentis 570.b
Philoromi, à coctis 770.b
Pior, aquâ ſalsâ, vino paximatio, & quinque oliuis victitantis 503 b.570.b
Pityrionis, bis tantùm in hebdomada comedentis 760.a
Polychronij, ſeptem dies ieiunare ſoliti 839 b
Poſidonij, à pane XL. annis abſtinentis 761.a
Poſthumij, aquâ & oleribus tantùm veſcentis 235.a
Publij, panem ad trutinam comedentis 814.a. 815.b
Romani, pane, ſale, & aquâ ſolùm contenti 826.b
veterum Scithiotarum, numquam niſi hoſpitalitatis ergô cibum ſumentium 877.a
ſenioris cuiuſdam 492.a. *alterius etiam in morbo cibum recuſantis* 572.b
item alterius ægroti, omnis cibi obliti ibid.
ſenis cuiuſdam, XL. diebus à potu ſe continentis 572.b
Simeonis Stylitæ, ſeptimo tantùm die cibum ſumentis 170.b
Siſoi, à vino abſtinentis, & quare ibid.
item Eliæ iam epiſcopi ibid.
Sophronij, annis LXX. herbis viuentis 910.a
Theodori pueri admiranda 125.a
Virginis cuiuſdam, Sabbato tantùm & Dominicâ comedentis 727.b
item Elpidij 769.b
Zacchæi, pane, ſale, & aquâ ſolùm viuentis 136.b
Zenonis, pane & aquâ victitantis 827 a.b
Abſtinentia à potu 542.a 572.b
à vino 570.a b.870.b
à pane 479.b.761.a.770.b
ab aquâ 813.b
à pane & aquâ 835 b
à pane & vino 866.a
à carnibus 572.a 780.b
à carnibus & vino 724.b
à coctis 716.b.770.b
Abſtinentia faciem Abrahæ non immutat 150.a
Abſtinentia monachis neceſſaria 511.a
Abſtinentia à cibo miraculo probatur 571.b
Abſtinētia cibi & potus quæ & qualis ſit oportet 708
Aſtinentia à carne & vino XL. diebus cuidam dæmoniaco in remedium & gratiarum actionem à Macario iniuncta 724 b
Abſtinentiæ vim conſulitur 911.a
Abſtinentiæ odor ſuauiſſimus 370.b
Abſtinentiam ab aquâ tempore ieiunij Siluanus diſcipulum docet 508.b
Abſtinentiâ malæ cogitationes pellendæ 510.b
Abſtinentiâ hoſtis domeſticus infirmatur 569.a
Abſtinentiâ dæmon fugatur 237.b
Accuſatio. vide *Calumnia*
Acedia initium recedendi à Deo 603.a
Acedia quomodo ſuperanda 589.a
Acediam fugat vel ſola cella cuſtodia propter Deum 516.b.589.a
item futurorum cogitatio 516.b.904.a
Acepſimas LX. annis neminem vidit, nemini locutus 832.b
lente aquâ madefactâ victitat 833 a
paſtor lupum ratus dum iaculari in eum tentat, manus eius redditur immobilis ibidem
eius acta curioſè inquirens punitur 833.a
prædicit diem mortis ſuæ ibidem
onus ſacerdotij cenſet grauiſſimum ibidem
in fine vitæ fit ſacerdos ibid. b
corpus defuncti quiſque ſibi vindicare nititur ibidem
Achilles indigniori poſtulatum præſtat, & quare 587.a.b
Actio gratiarum pro minoribus vt maiora quis impetret 279.b.280.a
Actus orationi conſentiat 530.b.657.b
Actus. vide *Opera*
Adami lapſus origo omnis mali 326.a
Addas platano incluſus 881 a
barbari manus eum occidere conantis obrigeſcit ibidem
reſtituitur ſenis oratione ibid.
Adelphius abbas epiſcopus Nilopoleos 593.b
Adelphius Arabeſſi epiſcopus dæmoniacam oratione liberat 901.a
eius viſio de gloriâ Chryſoſtomi ibid.
Adiuratio dæmonum, vetus Eccleſiæ ritus 78.a
Adoleſcens pœnitens includit ſe ſepulcro 743.a
eidem pœnitenti dæmones inſultant ibid. a.b
vincit perſeuerantiâ ibid. b
Adoleſcens falsò homicidij condemnatus, liberatur modo mirabili 881.b
Adoleſcens diues totus depauperatur 923.a
Adolia ſibi & Deo ſeruit 775.b
Adolius Tarſenſis Ieroſolymam proficiſcitur 768 b
dæmonibus eſt terrori ibid.
mira eius abſtinētia, in Quadrageſimâ poſt quinque dies comedentis, anno toto alternis diebus 769.a
fratres excitat ibid.
eum iis orat ibid.
Adonis, venationis deus antiquus 307.b
Adorari petit dæmon 458 a
Adoratio aduentantium hoſpitum in Polychronio 847.a
Aduerſa bonis in hoc mundo contingunt 647.a b
Adulter ſepulcri violator XL. annis mutus & ſurdus ad Simeonis Stylitæ lipſana ſanatur 175.a
Æger Beniamin ſanat ægrotos 717.a
Ægro cuidam ſeni miniſtrat Angelus 591.a
Ægritudo patienter ferenda 591.b
Ægritudo vitia corporis retundit 586.b
Ægrotis cibus omnis & potus licitus, vt iis vtantur vt medicamentis 708.a. 829.a
Ægrotos viſitat bis vel ter in ſeptimanâ S. Ioannes Eleemoſynarius 283.a
Ægyptus idolorum officina 461.b.748 b
ſimulacra eius ad ingreſſum Saluatoris corruunt 747.a.460.a
habet deos multos, & vnde 748.b.461.b
habet etiam multos Monachos 748.b.461.b
Ægyptij oppreſſores bonorum puniti 256.a
Ægyptij hoſpites & Ieroſolymitani qui ſint Antonio 728.b
Ægyptiorum dij 307.b
Ægyptiorum impietas ibid.
Ægyptiorum mos in funere: cadauera condiunt, menſæ adhibent 59 a

Æmulatio praua punitur in Germanâ religioſâ 358.b
Æneſius laudatus cum Elpidio 769 b
Æquabilitas animi in laude & vituperio ſeruanda 895.b
Æſculapius medicus inter deos relatus 306.b
Æterna vita vili pretio comparatur 40.b
Æterna vita pulcherrima deſcriptio 220.a.b
Æthiopis ſpecie apparet Apollini dæmon ſuperbiæ 747 b
Æthiopis ſpecie pſallentem ſenem dæmon turbare conatur 910.b vide Dæmon
Æthiopiſſa fœtida ſpecie apparet dæmon concupiſcentiæ carnalis 570.a
Æthiopes infeſti monachis 225.b
Affectiones extirpandæ 564.b
Afflictos ſolatur Chriſtus 190.b
Agape,id eſt eleemoſyna 616.b.621.a
Agape pro defuncto 596 b
Agape in oblationem 719.a
Agapetus L. ferri libris corpus conſtringit 809.b
Agapius monachus Euphroſynæ magiſter 365.a
Agatho triennio lapidem in ore geſtauit 568.a
Agatho pecuniam contemnit 583.b
ſeipſum vincit 584 b
patiens opprobrij 556.b
eius dictum de feruore Nouitiatus conſeruando 596.b
eius ſingulares virtutes 597.a
hæreſeos immunis ib.d.
pretium operũ manuum ſuarum nõ numerat 667 b
Ager agricolæ ſibi per iracundiam id optantis ardet 918.a
Agiedulus abbas. vide Hagiodulus
Alba poſt Baptiſmum 379.b
Albina in Siciliâ & Campaniâ opes diſpertit 775.a
Alexander Cilix moribũdus à dæmone arreptus 917.b
Alexander diſcipulus Arſenij 621.a
Alexander epiſcopus 828 a
Alexander patriarcha Ieroſolymitanus benignus in furem ſimulum 870.b
læſus a lædente veniam petit ibid.
Alexander ſenex dogmata ſalutis dat 912.b
Alexandra ſiue Alexandria x II. annis in monumento 711 a b 944 a.986 a
cur ſe incluſerit 711.b.944.a b 986.b
quibus vacauerit incluſa 711.b.944.b.986.b
Alexandria portenta colit 19.a
Alexandria Philippo præfecto baptizato cum familiâ pax datur Chriſtianis omnibus 345 b
Alimentum vt medicamentum ſumendum 708
Allois 609.a
Almiridenſium ciuitas in Scythiâ quò ſe contulerant ex fugâ Epictetus & Aſtion 214.a.218.a
Alonius abbas humilitatem docet 625.a
laudatus tacet,& quare ibid.
Alphabetum ruſtici ſe ignorare fatetur doctus Arſenius 921.a
Altare Zoſimi abbatis presbyteri 385.a
Altari ſanctificato adſtat iugiter Angelus 864.a
Amata ſeu Amma Talida LXXX. annis aſcetria 776.b.979 a
à paſſionibus immunis ibid.
Amathas Antonij diſcipulus 17 a
Ambitio valde perniciosa monachis 122.a
Ambitionis fugam docet Barachus 328.b
Ambitionem pulchrâ ſimilitudine diſſuadet Pachomius 122.a
Amicitia quorum,ſit fugienda 563.a.598 b
Amici inuandi citra animæ naufragium 712.a
Amma honoris causâ pia virgo vocatur 639.b
Ammanas Euſebium ad proximi curam hortatur 811.a
Ammon Tabennenſis,ſeu Ammonas,pater 3000. monachorum 458.b 746.a
Ammon à baſiliſco diuinitus liberatur 532.a
Ammon Ægyptius ſeu Nitriotes fratrum Nitrienſium auctor 113.b 482.b
cogitur ad coniugium 482.b.713.b
ſuadet ſponſæ virginitatem 713.b
continenter viuit cum vxore 482.b
eius exercitia 713.b
vi precum tentationes ſuperat ibid.
ſeorſim habitat vxoris conſilio ibid.
ad montem Nitriæ contendit 714.b
fit pater monachorum,illa virginum 482 b
puerum à rabioſi canis morſu ſuadendo furti reſtitutionem ſanat ibid & 714.a
prophetico ſpiritu furtum cognoſcit ibid.
ſe nudum videre renuit 51.b.483.a.714.a
vltra flumen diuinitus transfertur ibid.
eius animam videt Antonius in cælum euntem. 51.a 482.b 714.b
ei negant cameli miniſterium, camelum amittit 714.a
obit annorum LXII. exiſtens ibid.
Ammon ſiue Amun contra latrones portæ monaſterij cuſtodes duos dracones ponit 465.b 752.a
latrones humaniter tractat, & ad Deum conuertit 466.a.752.a
Draco eius precibus diſrumpitur ibid.
puerum emotâ mente ſacro oleo ſibi reſtituit ibid.
Ammon.s ſiue Piammon ager per Angelum curatur 484 b.759.b
eo in altari offerente Angelus ſignat communicantes 484.b 759.b
quos præterit Angelus, intra tres dies moriuntur 759.b
Ammona dicta 597.b 584.b
Ammonas. vide Ammon Tabennenſis
Ammonius virtutibus excellit 478.b
fratres eius Euſebius, Euthymius, Dioſcorus 478.b.715.a.946.b
hoſpiti cellulam ſuam cedit 478.b 759.a
apud eum Nouitiorum cellula occulte a fratribus inſtruuntur ſupellectile 379.a
idem Origeniſta diſcipulus Pambo renuit epiſcopatum 716.a.947.b
quæſitus importunè aurem ſibi amputat ibid.
minatur ſibi linguam euellere ibid.
candente ferro libidinem extinguit ibid.
crudis veſcitur ibid.
vtrumque Teſtamentum memoriter tenet ibid.
Prophetiæ ſpiritu pollet ibid.
Ruffinum præfectum prætorio ex ſacro fonte ſuſcepit 947.b
Ammoys ſilentij ſtudioſus 608.b
Amor Chriſti omnes difficultates ſuperat 331.a
Amor foras mittit timorem 632.b
Amor immundicus amore diuino vincitur 314.a
Amoris diuini vis ac potentia 333.a
Amoris dæmon 97.b
Amos patriarcha Ieroſolymitanus 906.b
ſtupenda eius narratio de S. Leone pontifice Romano ibid.& 907.a
Ampulla dæmonis Macario oſtenſa 665.b.666.a

Anachoreta magiſtrum ſepelit 888.a
Anachoreta viuum ſe ſuper magiſtrum ſuum ſepeliri ibidem
Anachoreta operatur in locum ne gratis librum obtineat, ſed vt pretium ſoluat 902.b
Anachoretarum æquale cum martyribus meritum 103.b
Anachoretarum domicilia & viuendi ratio 540.b
Anachoretarum inſtitutum 550.b
Anaſtaſius presbyter aduenientem Baſilium diuinitus agnoſcit 158.b
in continentia 40. annis cum vxore vixit 156.b
Theognia eius vxor, vſu ſoror ibid.
clàm fouet leproſum 159.a
Anaſtaſius Romanus Pontifex. 420.a
Anaſtaſij Imperatoris mors præſcitur ab Eliâ & Flauiano 870.b
eius vita ob perfidiam breuiatur 972.a
Anaximon nummos dono oblatos remittit 873.b
mortem ſuam prædicit ibid.
eius abſtinentia ibid.
Ancyræ decem ſunt millia virginum 776.a
Andreas Meſſenius furti falsò accuſatur 897.a
furti crimen in ſe innoxium deriuat ibid.
purgatur ab accuſatore 897.b
dæmoniacum curat ibid.
Angelus cuſtos ſemper aſſiſtit & docet Anuph 470.a. 754.a
Angelus cuſtos honorandus 685.a
Angelus reſtaurat vires Onuphrio 99.b
eidem quotidie panem & aquam defert 102.a
Angelus Ammonam ſeu Piammonem ægrum curat 484.b. 759.b
Angelus ſignat communicantes in Miſsâ Ammone, & quos præterit, intra triduum moriuntur 484.b. 759.b
Angelus hortulani cuiuſdam pedem iam incidendum tactu ſanat 584.a
eumdem docet non nummis, ſed Deo fidendum ibid.
Angelus laborioſi veſtigia numerat 589.a
Angelus pſallit cum orationum interiectione 543.b
inde mos pſallendi ibid.
Angelus agro cuidam miniſtrat 591.a
Angelus ſenem inſtruit de errore 636.b
Angelus de dignè communicante lætatur 640.a.b
Angelus curat ſecum ægrotos 655.a
Angelus temperantiæ recedit ab obſeſſâ ſpiritu ſuperbiæ 735.a
Angelus pœnitentiam cuiuſdam Deo gratam nuntiat 745.a
Angelus altari ſanctificato iugiter adſtat 864.a
Angelus ſeni apparet de ſepulturâ rogans 916.a
Angelum altari adſtantem videt Leontius 864.a
Angelo conſpecto moritur Pachomius 138.a
Angeli animam Ammonis in cælum deferunt 51.a. 482.b. 714.b
item fratris cuiuſdam 130.a
item Anuph 470.a. 754.a
item Onuphrij 103.b
item Pauli primi Eremitæ 20.a
item peregrini cuiuſdam 645.b
item Protocomitis cuiuſdam 756.a
item Siluani 129.b
item Simeonis Stylitæ 174.b
Angeli ſanctis & iuſtis famulantur 106.a.b
Angeli Pachomium à terrâ leuant 133.a
Angeli paſcunt Anuph 470.a
Angeli protectio orantium 529.a
Angeli homines contra dæmones tuentur 638.a
Angeli lætantur de peccatoris conuerſione, & contrà triſtantur 677.a
Angeli ſacrificanti dextrâ læuâque adſtant 927.b
Angelorum ordines 705
Angelos morieus videt Antonius 59.b
Angelis circumdatur Baſilius ſacrificans 155.b
Angelicus monachorum habitus 924.b
Anguſta via eſt, voluntati ſuæ violentiam facere 605.a
Anguſta via cur ſit eligenda 647.b
Anima recta quâ ratione dicatur 41.b
Anima quando verè poſſit dici Sunamitis 645.b
Anima pœnitens pulchrè apologo deſcribitur 659.a
Anima maculatur vitiis 681.a
Anima ſemper armanda 682.a
Anima inuicta, niſi quis ſenſuum portas aperiat 796
Animam pro amico ponere docet Pœmen 530.b
Animam ponit pro proximo qui contriſtatus ſuſtinet 633.b
Animam in vanum qui accipiant. 712.a
Animæ ſanctorum ab Angelis in cælum deferuntur. vide *Angeli.*
Animarum diuerſos poſt obitum ſtatus videt Antonius 52.b. 675.b. 729.b
Animalia humana miniſteria miraculosè præſtant 20.a.b
Animalia obediunt ſanctis. vide *Beſtia.*
Animus ab exterioribus ſequeſtrandus 684.b
Animi curatio adhibenda 905.a
Anni hominis à quo tempore numerandi 282.b
Anniuerſarius mortis Antonij dies celebris 82.a
Anniuerſarius ordinationis Abbatis dies celebris 364.a
Antigonus Lyciæ præfectus pater Euphraſiæ 351.a
eius ad vxorem Euphraxiam ſermo de vanitate ſæculi 351.a
moritur multis antè factis eleemoſynis 351.b
eum in cælo eſſe viſio oſtendit 354.a
Antiochia variis viris ſanctis claruit 831.b
Antiochus in monte ſub dio 845.b
Antiqua & noua legis differentia 266.a.b
Antonius monaſticæ vitæ caput & princeps 17.a. 113.b. 270.b
eius Vita 35
recordatio eius lucrum eſt Athanaſio 35
eius vita perfecta ad virtutem via 35
eius vita hiſtoria veriſſima 36
eius diſcipuli Amathas & Macarius 17.a
ad Paulum properat 18.b
Crucis ſigno armat frontem viſo hippocentauro. ibidem.
ſcutum fidei ſatyro opponit ibid.
in Paulo Chriſtum veneratur 19.b. 20.a
eius monaſterium à Saracenis occupatur 20.a
animam Pauli vidit in cælum conſcendere ibid.
muta animalia benedicit ibid.b
diebus ſollemnibus Paſchæ & Pentecoſtes tunicâ Pauli palmeâ veſtiebatur ibid.
eius genus & patria 36.a
ſancta pueritia 36.a
frequens in eccleſiâ 36.a
attentus auditor 36.a
vendit poſſeſſiones 36.b
ſæculo renuntiat ibid.
meliores æmulatur 36.b. 37.a
operatur manibus 36.b

ora

orat frequenter 37.a
ſacram Scripturam ſtudioſè audit 37 a
Deicola vocatur ibid.
à diabolo infeſtatur 37.a oratione ſuperat ibid.
vigiliis & ieiuniis deditus 37.b
carnis illecebras memoriâ mortis ſuperat ibid.
tetrâ ſpecie fornicationis ſpiritum videt ibid.
vincit ibid.
orationes eius 38.a
domicilium & cellula, ſaxea rupes 82.a
victus, panis, ſal, aqua 38.a
lectus, iuncus & cilicium 38.a 82.a
veſtis, cilicium & pellis 48.a
verberatur à dæmonibus 38.b
ſemimortuus ad villulam reportatur ibid.
relatus ad eremum dæmonibus exprobrat ibid.
varia in eum dæmonum terriculamenta 38. b. 39 b
ſigno Crucis ſe tuetur 39.a
cæleſti viſione recreatur. 39.a
petit eremum 39.a
diſco obiecto tentatur 39.b
fugit viſo auro ibid.
ad montem primum ſecedit ibid.
ſerpentes eum fugiunt ibid.
viginti annis ſolitariè vixit 40.a
ſemper idem in illo corporis decor 40.a
infirmos & dæmoniacos curat 40.a
crocodilos tranſit illæſus 40.b
monaſteria exſtruit ibid.
præcepta diſcipulis tradit 40.b 41.a b
concio eius ad diſcipulos 40.b
dæmonem horrendâ formâ vidit 42.b
nocendi dæmonis varios modos recenſet 42.b. 43. 44
variè tentatus quid reſponderit dæmoni 46.a
conſpuit dæmonem ibid.
diſcipulorum eius virtutes 47.a
corporis neceſſitati cum pudore ſeruit 47.b
deſiderio martyr martyres confirmat ibid.
eius ieiunia, vigiliæ 48.a
dæmoniacam ſanat 48.a.54.a
gloriæ metu fugam adornat 48.a
ad deſertum interius diuinitus mittitur 48.b
ad montem ſecundum ſe recepit ibid.
victum ſibi comparat ibid.
beſtiis imperat 48.b.49 a.82.b
dæmonum impulſu à beſtiis impetitur 49.a
aliam beſtiæ formam cruce pellit 49.b
fratres eorum precibus victus inuiſit ibid.
fontem precibus impetrat ibid.
ſoror eius puellarum magiſtra ibid.
varia eius monita 49.b. 50.a
memoria Sanctorum ad virtutem incitandum 50.a
examen actorum die ac nocte inſtituendum ibid.
temerarium iudicium fugiendum ibid.
delicta libello notanda ibid.
eodem ſemper vultu & animo Antonius 50.a
varios à dæmonio liberat 50.b.52 a.56.a
virginem à variis morbis liberat 50 b
nouit abſentia 51.a.52.b
Ammonis animam in cælum vehi vidit 51.a
Ammonis mortem prædicit 51.b
Polycratiam virginem abſens curat ibid.
omnes ab ſe læſos dimittit 52.a
dæmonis fœtorem ſolus ſentit 52.a
rapitur in ſublime ab Angelis, quem dæmones impedire fruſtrà conantur 52.b
accuſatur à dæmonibus ibid.
eſt θεοδίδακτος ibid.
animarum ſtatus poſt obitum videt 52.b.675.b. 729.b
Clericos honorat 53.a
ex vultus hilaritate agnoſcitur 53.a
hæreticos & ſchiſmaticos deuitat 53.b
palàm damnat Arrianos, vt Antichriſti præcurſores ibid.
miraculis firmat fidem 53.b
conuertit Paganos 53.b.54 a
argutum eius ad philoſophos dictum 54 a
philoſophos inſtruit 54.a.b.55.a
ſophiſtas prouocat ad eiectionem dæmonum 56.a
Conſtantinus ad illum ſcribit 56 b
non magni facit ibid.
ſalutaria reſcribit ibid.
redit ad rigorem ſolitum ibid.
præuidet Eccleſiæ afflictionem 57.a
pacem prædicit poſt tempeſtatem 57.a
Iudices monet 57.b
eius epiſtola ad Balacium Arrianum 58.a
diuerſis beneficia præſtat 58.b
mortem ſuam prædicit ibid.
poſtrema eius monita 58.b.59.a b
funeris pompam prohibet 59.b
teſtamentum facit ibid.
fidei confeſſores honorat muneribus ibid.
Angelos moriens videt ibid.
ſemper in propoſito æquabilis 60.a
celebris vbique 60 b
eius interpres Iſaac 82.a
eius mortem triennio calnin luxit 92.b
Anniuerſarius eius dies celebris 82.a
eius ſtratum oſculatur Hilarion ibid.
Antonius quos curare non valet, ad Paulum Simplicem mittit 404.a
Antonius conſolatur Didymum cæcum 533.a
Antonius, proprietatis vitium quid faciat in monacho, docet pulcherrimè 581.b.582.a
Antonius gradus patientiæ docet 667.b.668 a
Antonius diſcendum antequam doceas monet 680.b 681.a
Antonius Magnus dicitur 674.a.728 a.956 b
Antonius Eulogij præſentiam diuinitus nouit 674 b. 729.a
eius oratio ad Eulogium & Elephantiacum 675.a. 729.a
eoſdem conciliat 675.a.729.a
Antonij perfectio 626.a
Antonij codex creaturæ ipſæ 659.b
Antonij ſolitudo 727.b
Antonij viſio de animabus iuſtorum & damnatorum 675.b
Antonio oſtenditur operatio orationi iungenda 584.b
Antonio qui Ieroſolymitani, qui Ægyptij hoſpites 674.b.728.b
Antonius quidam auctor vitæ Simeonis Stylitæ 172.a
Anuph, nunquam mentitus 470.a.763.b
miniſterio Angelorum paſcitur 470 a.753.b
ab Angelo cuſtode ſibi ſemper aſſiſtente docetur 470 a.754.a
petita à Deo ſemper impetrat 470 a.754 a
Sanctorum gloriam, dæmonum cruciatus videt 470.a.754.a
anima eius cum hymnis ab Angelis in cælum defertur 470.a.754.a

Apelles vel Apellen faber ferrarius, presbyter 472.a. 755.a
ferro candente diabolum in mulieris ſpecie fugat ibidem
poſt ferrum candens manu nuda tractat ibid.
Aphraates ex Perſarum Magorum genere 818.b
primùm Edeſſa deinde Antiochia aſceta ibid.
omnis conditionis homines inſtruit 819.a
ab vno tantùm panem accipit 819.a
ne quidem Perſicam tunicam accipit ab Anthemio 819.a
egregio apologo rem eam declarat 819.a.b
in perſecutione fortis, Imperatori quare ſolitudinem deſeruerit ſimilitudine ediſſerit 820.a.b
eunuchus eidem minas intentans in balneo ſuffocatur 820.b
equum Imperatoris ægrum aquâ & oleo ſigno Crucis benedicto curat 821.a
mulieres intra fores non admittit 821.b
oleo ſancto ſoluit maleficium inter maritum & vxorem 821.b
locuſtas aquâ benedictâ ab agro arcet ibid.
Theodoreto & matri eius benedicit ibid.
Aphthonius procurator Pachomij 737.a
Apollinaris Alexandrinus Epiſcopus 899.b
Apollinaris patriarcha Alexandrinus adoleſcentem verecundum & pauperem arte inſigni & charitate adiuuat 923.b.924.a
Apollo cum arcu, pharetra, cithara & tibia, deus gentilium 307.a
Apollonius ſeu Apollo pater 500 monachorum 460.a. 747.a
xv. annos natus eremum petit 460.a.747.a
orans exauditur pro iactantiæ ſpiritu à ſe auferendo 460.a.747.b
centies die, & nocte centies orat 460.b.747.b
veſtitus eius non veteraſcit. 460.b.747.b
die Dominico charitatis gratiâ ſuos ad cibum conuocat 460.b.747.b
incarceratur cum aliis vt milites 460.b.748.a
diuinitus apertis carceris foribus liberatur 460.b. 748.a
quod à Deo petit conſequitur 461.a.748.a
reuelationes habet 461.a.748.a
multi ad eum veniunt vt fiant monachi 461.b. 748.b
veſtium munditiem amat ibidem
ſimulacrum idoli pro pluuia circumferentes facit immobiles 462.a.749.a
oratione liberatos ad Chriſtum conuertit. 462.a 749.a
latronem ad meliorem vitam reuocat 462.b.749.b
eiuſdem & latronis viſio ibid.
Principi contentioſo mortem prædicit 463.a.749.b
duos pagos diſſidentes conciliat 462.b.463.a 749.b
in die Paſcha fratribus ciborum varietatem impetrat 463.a
gratiam humilitatis & manſuetudinis alicui impetrat 463.b.750.a
oratione panes in dies plurimos multiplicat. 463.b. 750.a
hoſpitum aduentum prænuntiat 464.a.750.b
hoſpites adorat, oſculatur, lauat pedes 464.a. 750.b
fratres eius Communionem ante cibum ſumunt 464.a.750.b
quotidianam Communionem ſuadet 464.b.751.a
pacem abeuntibus hoſpitibus commendat 465.a
Apollonius diaconus martyrum adhortator 4..b. 757.b
maledictionem patitur à Philemone 476.b.757.b
patientia & manſuetudine Philemonem conuertit 475.b.757
ignibus cum Philemone traditur 477.a.758.a
incolumis cum ſocio perſtat ibid.
præfecti Alexandriæ officiales & ſatellites conuertit 477.a
cum iiſdem in mare demergitur ibid.
corpora eorum illibata littore redduntur, & vno conduntur ſepulcro ibid.
miracula eduntur ad ipſorum reliquias 477.a. 758.a
Apollonius cognomento Ex negotiatoribus, medicum ſe & pharmacopolam præſtat fratribus 717.a 948.a
Apologus de inſomnia, quo docetur quibus ſimiles ſint idololatræ 263.b.262.a
Apologus. vide Parabola
Apoſtoli in omnes orbis partes ſparſi 243.a
Apparitio Aſtionis Vigilantio ad ſepulcrum ſuum eunti 219.b
Aſtionis & Epicteti parentibus facta 223.a
Chriſti Macario in ſpelunca 230.b
Barlaam Ioſaphat 337.a
Eugeniæ matri ſuæ Claudiæ 348.b
multorum ſanctorum Siſoio in morte 324.a
Apparitionibus non ſtatim fidendum 628.a
Appetitus inſignis cohibitio, viſum cibum non guſtando 509.a
in ſene qui vicioſo oleo pro melle oblato tacitus etiam in infirmitate vtitur 509.a
Aprion Tentyrorum epiſcopus 223.a
Aqua putei oratione cuiuſdam fratris aſcendit 502.b 651.a.b
Aqua ſolidatur ſub pedibus Mariæ Ægyptiacæ 391.a
item Beſarionis 649.a.b
Aqua maris oratione Beſarionis dulceſcit 532.a 649.a
item oratione Theodori, & ſigno Crucis 914.b
Aqua potus nimius phantaſias generat 479.b.483.b
Aqua mira vis à manibus virorum ſanctorum ad tentatos ſanandos 634.b.635.a
Aquæ benedictæ vis & efficacia 840.b
Aquam bibere contra obedientiam, peccatum 236.b
Aquam bibere qualiter malum 708
Aquâ benedictâ ſoluit Hilarion maleficium à ſtabulo Italici 79.a
Aquâ monaſterij Simeon Stylites liberat à ſerpente mulierem 173.a
Aquâ vel pulnere monaſterij Simeonis Stylitæ ſparſo noxius pardus interit ibid.b
Aquâ benedictâ phantaſma à feminâ in equam mutatâ viſâ depellit Macarius Ægyptius 720.b
Aquâ benedictâ & oleo ſancto dæmoniacum curat Macarius Alexandrinus 724.b
Aquâ benedictâ mulierem ab inguine demoniacâ liberat Macedonius 830.a
inſaniam eâdem curat ibid.
Aquâ benedictâ epotâ abortus periculum pellitur 831.a
Aquâ benedictâ curat equum Imperatoris Aphraates 821.a *locuſtas arcet* ibid.b
Ara. vide Altare 25.b
Aram in monte Sina exſtruit Iulianus 603.b

Ara admotus puer curatur à Maſymâ 832.a
Aras Gentilium diruit Abraham 146.b
Araches conſiliarius ad Regem Abenner aduocatur 293.a.b
conſulit vt Barlaam quæratur ibid.b
eumdem quærit 294.a
monachos comprehendit ibid.
mortem illis minatur 294.b
Arbor inclinatur ad ſanctam Patrum controuerſiam de ieiunio dirimendam 615.b
Arcus non ſemper intenditur 596.a
Ardaborius magiſter militum ad ſepulturam Simeonis Stylitæ venit 174.b
Ardor diſcendi Paſtoris 610.a
Arguere ſeipſum quid 1003.b
Ariani vt Antichriſti præcurſores ab Antonio palàm damnati 53.b
Ariani ſecum ſentire Antonium mentiuntur ibid.
Arianiſmum elementa deteſtantur ibid.
Arma contra dæmonem 44.a.47.a
Armatura ſpiritus docetur 285.a
Armatura militum Chriſti 795.
Arreptitius. vide *Dæmoniacus*
Arrogans & ſibi placens ab Angelo prouidentiæ derelinquitur 766.a
Arſenius Arcadium & Honorium Impp. de Baptiſmo ſuſcepit 506.a
eremum petit ibid.
vt pretioſiora in ſeculo, ſic viliora veſtimenta in eremo quærit 506.b.620.b
eius viſio de tribus hominum generibus & operibus 506.b.635.b.681.a
ſæculi odoramenta fœtore caſtigat 507.a
de ſalute ſuâ ſollicitus diuinitus monetur 528.a 563.b
ſolitudinis ſtudium & fugam hominum ſuo exemplo laudat 528.a.564.a
fugit fratrum conſpectum vt continue cælum aſpiciat 528.b
cadit pronus in terram ne homines videat ibid.
in eccleſiâ ſemper poſt columnam ſedet ne videat vel videatur 528.b.621.b
etiam ſtrepitum arundinum fugit 564.a
deuaſtationem Scithi deplorat ibid.
fœminarum conſpectum auerſatur 511.a.564.a
ne diſcipuli ſui quidquam de corpore ſuo velut reliquias cuiquã dent, moriturus vetat 524.a.621.b
oblationem poſt mortem pro ſe fieri à diſcipulis ſuis poſtulat 524.a
reliqua verò charitatis officia vetat 524.a.569.b
lacrymæ eius continuæ 524.a
indicij apud eum memoria 565.a
mortuus ſæculo teſtamenta reſpuit 582.a
eius paupertatis ſtudium ibid.
auxiliũ Dei cõtra dæmones inuocandũ docet 620.b
Alphabetum ruſtici ſe ignorare fatetur 621.a
eulogiam etiam valdè exiguam fratribus tranſmiſſam expetit ibid.
eius diſcipuli Alexander & Zoilus ibid.
numquam de quæſtionibus Scripturæ loqui voluit ibid.b
eius forma deſcriptio ibid.
vita eiuſdem breuis ſumma 621.b.622.a
totus igneus apparet 635.b
idem ſemper fugiens & tacens 673.a
cur homines fugiat pulchrè edocet 680.a.b
occaſionem excuſationis captat ne videatur ab hominibus 680.b
Arſiſius quid & qualia fecerit 715.a
Aſclepion Hegumenus multorum monachorũ pater 225.a
Aſclepius eiuſdem cum Polychronio inſtituti in ciuili & ſolitariâ vitâ egregius 847.b
Aſella virorum & mulierum conuentus Romæ inſtituit 775.b
Aſinus obſonator, & per ſe olera monachis deferens 910.a
Aſpectu ſolo modeſtiam S. Ephrem docet 168.b. 169.a
Aſpectu virginis ſanctæ adoleſcens exardeſcit 878.b
Aſpectus feminæ cauſſa tentationis 866.b
Aſper veſtitus in monachis, & conuerſatio 241.b
Aſperitas animi in ſanguinem verſa exſpuitur 568.a
Aſpis tractatur innoxiè à pueris religioſis 539.a
Aſſyria nomine femina ab inſaniâ per aquam benedictam curatur 830.b
Aſterius adoleſcens ſenem Julianum conuenit pro vitæ inſtituto 802.b
ſiti probatur ibid.
fontem in eius ſolatium impetrat Julianus ibid.
exercet monaſticam 803.a
ſenem Iulianum aliquoties inuiſit cum munuſculis 803.a
Aſterius hæreticorum epiſcopus dialecticâ & eloquentiâ abutitur ad hæreſim 803.b
diuinitus peremptus moritur ibid.
Aſtion adoleſcens nobilis audit Epictetum de fide diſſerentem 212.a.b
conuertitur 212.b *baptizatur* 213.b
cum Epicteto in Scythiam fugit 214.a
dæmoniacum ſigno crucis curat 215.a
ſemimortuum ex lapſu reddidit priſtinæ ſanitati ibidem 215.b
egreſſus ſine ſenis imperio turpi cogitatione affligitur ibid.
confeſſione curatur 216.a
à Latroniano duce comprehenditur ibid.
ætas eius & forma ibid.b
variè torquetur 216.b.217.a.218.a
capite plectitur 219.a *corpus eius ſplendet* ibid.b
apparet Vigilantio ad ſepulcrum ſuum oranti ibid.
eius parentes Vigilantius excipit ibid.
teſtamentum eius crux Dominica & ſanctum Euangelium 220.b.221.a
apparet parentibus 223.a
bona ſua pauperibus diſtribui petit ibid.
Aſylum eccleſia 194.b
Athanaſius Tabennam venit 123.a
honoratur à Pachomio ibid.a.b
cum hymnis & pſalmis ſuſcipitur ibid.
Athanaſius Romam petit 709.b
Athanaſius puer in littore maris epiſcopum ſimulans catechumenos baptizat 927.a vide *Pueri*
Athanaſius eccleſiæ cum ſociis ſacerdotibus & diaconis traditur 927.a
Alexandro Alexandrino epiſcopo cohabitat ibid.
varijs perſecutionibus agitatur ibid.
Athanaſius VI. annis latuit Alexandriæ apud virginem 776.b
redit ad ſuos ibid.
Athanaſius Antonium in Antonij muneribus amplectitur 59.b
Athanaſij ſcriptorum laus 873.a
Athenarum laus 153.a
Athenogenes epiſcopus Petrenſis 900.a
Attentio Pachomij in legendo Scripturas 116.a

Anara

Auara vt amicos ditet, bonis cœleſtibus exuitur 711.b
Auarus epiſcopus Troilus cùm inuitus eleëmoſynam dediſſet ægrotat 193.b
recepta pecuniâ conualeſcit 194.a
Auarus pulchrâ ſimilitudine deſcribitur, à canibus & venaticis auibus deſumpta 295.b
Auari ſemper pauperes 284.b
Auari fontibus ranas habentibus ſimiles 766.a
Auaritia monachi punitur 81.a
Auaritia punitur elephantiâ 719.b
Auaritia delet quod parauerat eleemoſyna 194.a
Auaritia punitur dum mattas incendit Pachomius 131.a
Auaritiæ fœtor 81.a
Auaritiæ remedium dolo bono Macarius docet virginem, & conuertit 711.b.712.a
item Iſidorus 945.a
Auaritiæ reprehenſio 295.b
Auditor attentus in eccleſia Antonius 36.a.37.a
Aues aliæque creaturæ mortem Simeonis Stylitæ plangunt 174.b
Auita cum marito & filiâ Deo ſeruiunt 775 b
Auitus frater S. Eugeniæ 340.a
Auitus monachus Marcianum inuiſit 808.b
Auro conſpecto fugit Antonius 39.b
Auri contemptus. vide *Contemptus auri & pecuniæ.*
Aurifex iuuenis cruci aureæ de ſuo peculio ex pietate quadam addit 928.a
adoptatur ob opus hoc pietatis in filium à Patricio 928 a
Auſteritas ſine charitate periculoſa 735.a
Auſteritas vitæ occultè aſſumenda 751.b
Auſteritas vitæ mirabilis Maranæ & Cyræ 855.b & 856.a. *ſub dio agunt* ibid.
Auſteritas Simeonis Stylitæ 171.a
Auxilium diuinum adeſt vbi humanum defecerit 591 b
Azarias cuſtos S. Sepulchri 876.a

B.

BAbylas mimus audita Euangelij ſententia ad meliorem vitam conuertitur 364.a
item duæ eius concubinæ ibid.
cum iiſdem religioſum habitum aſſumit ibid.
Bacchus temulentiæ magiſter 307.a
Baculus ſenis in probationem caſtitatis ſuper ſepulcro eius frondeſcit 500.b
Baculo abbatiſſæ percutitur energumena ad diaboli terrorem 359 a
Balacius Arrianus epiſtolam Antonij conſpuens punitur 58.a
Baptiſmus Baſilij fulgure & columbâ firmatur 155.a
Baptiſmus Chriſtianæ fidei radix 258.a
Baptiſmus quid agat 266.a
quid poſt cauendum ibid.
Baptiſmus omnia peccata eluit 321.b
Baptiſmus martyrij omnium præſtantiſſimus 269.a
Baptiſmus non datur meretricibus, niſi dent fideiuſſorem 578.b
Baptiſmus olim in ſancta hebdomada dari ſolitus 911.b
Baptiſmus quotuplex 915.b
Baptiſmi effectus 258.a
Baptiſmum præcedit ieiunium & oratio 285.a
poſt Baptiſmum albâ induuntur baptizati 379 b
Baptiſmũ expetit Hebræus quidam moribundus 915.a
per Baptiſmum etiam putatiuum ſanitati reſtituitur ibid b
ſine Baptiſmo nulla bona ſpes eſſe poteſt 258 a
de Baptiſmo per arenam cuidam Hebræo collato diſputatio. 915.b
Baptiſterium Epiphanii ſudat 933.a
aliud à Paſchate ad Pentecoſten ſponte impletur ibid a
Baptizat mille conuerſos Abraham 147.b
Baptizatur Baſilius in Iordane 155.a
item Eubulus ibid.
Baptizatur Alexandriæ Præfectus cũ familia 345.b
Baptizantur parentes Aſtionis ab Euangelico 223.b
Baptizati ſanantur ab omni infirmitate 323.a
Baptizandi non baptizati ante omnia 803.b
Barachias Chriſtianus vnus diſputaturus prodit pro Ioſaphat 303.b
eidem regnum offertur à Ioſaphat 328.b
recuſat ibidem.
Rex conſtituitur 329.a
ei mors Ioſaphat iubetur nuntiari 338.b
Barlaam & Ioſaphat corpora transfert adhuc integra in Indiam, ſumma pompa ibid.a.b
Baradatus cellâ ſtaturâ ſuâ anguſtiore ſe includit 854 b
pelle veſtitur ibid.
meliùs Ariſtotelicis ratiocinatur. ibid.
Barbaries cum zelo & veritate melior futili eloquentia 818.b
Barlaam & Ioſaphat hiſtoria ab Indis accepta 242.b
Barlaam monachus & ſacerdos in Sennaaritide terra 252.a
diuino admonitu in Indiam proficiſcitur ibid.
Regis filio lapidem pretioſum ſe daturum promittit, quem aſſerit tantùm à puro oculo videri poſſe 252.a b
eiuſdem oratio ad Ioſaphat 253.a
quibus doctrina pia prædicanda ſit declarat ibid.
docet pulcherrimo exemplo, religioſos, vt mortis præcones & iudicij diuini, ſummo honore afficiendos 254.a
docet religioſos honorandos ſimilitudine duarum arcarum ibid.a.b
Ioſaphat in fide inſtruit ibid.b
eumdem ad pœnitentiam & Baptiſmum hortatur 263.b
res mundi fluxas docet 265.a
pœnis terret ibid.
præmiis inuitat ibid.
de bonis operibus diſſerit ibid.b
de pœnitentia 267.a.b
de abdicatione rerum omnium 276.a.b
ob peccata minimè deſperandum docet exemplo de filio prodigo 267.b
item de bono paſtore ibid.
cur Petrus labi permiſſus, cauſſam aſſignat 268.a
alterius Regis exemplo Ioſaphat docet 278.b
in ſpem patris conuerſionis inducit 279.b
religioſam vitam pulcherrimâ parabolâ ſuadet 279.b.280.a.b
orat pro ſalute Ioſaphat 281 b
victus eius & veſtitus 283 a
cur veſtem modò mutauerit, ſimilitudine captiuum ab hoſtibus redimere volentis edocet 283 b
comitari volentem Iſaphat edocet hoc nondum expedire parabolâ pulchrâ de caprea delecta, diſſimulandum ſuadet 284.a
munera reſpuit 284.a.b.291 a
veſtes recuſat 285.a

caue.

catechi[illegible] Ioſaphat 285.a.b
eund[illegible] aptizat 287.a
Miſ[illegible]m priuatam celebrat ibid.
p[illegible] Baptiſmum Ioſaphat ad bona opera exhortatur ibid.
d[illegible] cedendi facultatem ab eodem petit 291.a
poſtrema eius ad eundem oratio ibid.b
eiuſdem oratio ad Deum pro Ioſaphat 292.a
quaritur ex Arachis conſilio ad pœnam 293.b
à Ioſaphat biennio quaſitus inuenitur 332.b. 333.a
eius abſtinentia & ciborum delectus 333.b
vigiliæ & nocturnæ orationes ibid.
ſtudium virtutis ibid.
mortem prædicit 334.b
timens purgatorium petit preces 334.b.336.a
mortis memoriam inculcat Ioſaphat ibid.
remedium aduerſus vanam gloriam ſuggerit 335.a
Miſſam ante mortem celebrat 336.a
eius morientis oratio ibid.
muniens ſe Cruce moritur 336.b
ſuper corpus eius pſalmos recitat Ioſaphat ibid.
ſepelitur ibid.
in viſu obiurgat Ioſaphat 337.a
corpus eius integrum à Barachia Rege in Iudæam transfertur 338.b
cum honore ſuſcipitur ibid.
multa in eius tranſlatione miracula ibid.
Barnabas ſpinam pedi infixam non euellit 865.a.b
Baſianilla Candiani ducis filia aſceria 775.b
Baſilicus Rex Saracenorum Simeonem Stylitam inuiſit 172.a
Baſilij vita à varijs ſcripta 152.a
varia Baſilij Elogia 152.b
Baſilius ſeptennis litteris traditur ibid.
duodennis eſt philoſophus ibid.
Eubulus præceptor eius 153.a
condiſcipuli Gregorius Nazianzenus, Iulianus, Libanius ibid.
xv. annis operam dedit ſtudiis ibid.
Aſtronomiam & Geometriam diſcit ibid.
diuinitus monetur ſacram Scripturam legere ibid.
abit in Ægyptum ad Porphyrium Archimandritam ibid.
aqua & oleribus victitat [illegible]
conatur præceptorem & diſcipulos ad fidem adducere ibid.
eius ingenium à præceptore celebratur ibid.
cum Eubulo præceptore ſuo de fide diſputat 153.b
primam philoſophiæ definitionem docet eſſe meditationem mortis ibid.
tribus velut Cebetis tabulis mentem parabolicè inſtruit ibid.
reſurrectionem docet ibid.
cum Eubulo ſocietatem init 154.a
bona ſua piè erogant ibid.
Antiochiam perueniunt ibid.
Philoromo hoſpitis puero Baſilius thema dictat ibidem
Baſilius & Eubulus ad lautam menſam inuitantur à Libanio 154.b
lautitiam reſpuunt ibid.
pane & aquâ viuunt ibid.
Libanij diſcipulos ad omnia honeſta hortatur ibidem
Ieroſolymæ ſacra loca luſtrat ibidem
poſtulant Baptiſmum ab epiſcopo ibidem
eius Baptiſmus fulgure & columbâ firmatur 155.a
Chriſma & Communio datur vtrique 165.a
reuertuntur Antiochiam ibid.
Baſilius à Meletio diaconus creatur ibid.
ſcribit in Prouerbia ibid.
redit cum Eubulo in Cappadociam ibid.
Euſebio Cæſarienſi epiſcopo diuinitus ipſorum aduentus innoteſcit ibidem
honorificè ab eo excipiuntur ibid.
Baſilius Cæſarienſium epiſcopus creatur 155.b
quotidie Miſſam celebrat ibid.
diuinitus edoctus Liturgiam ſcribit ibid.
Hoſtiam ſacram in tres partes diuidit ibid.
clariſſimo lumine & Angelis circumdatur ſacrificans ibid.
Euchariſtiam in columba aurea ſeruat ſuper altare 156.a
ipſo celebrante infantulus in Euchariſtia cuidam Hebræo apparet, & calix ſanguine plenus ibid.
eumdem exinde credentem cum familia ſua baptizat ibid.
famulum Proterij, qui ſe dæmoni per chirographum deuouerat, ad meliorem mentem reuocat 157.b
eum cruce ſignatum recludit in ſacrario ibid.
pro eo cum dæmone confligit 258.a
chirographum dæmoni extorquet ibid.
Anaſtaſium diuum eſſe prædicit 158.b
leproſum ſanat 159.a
eius precibus mulieris peccatricis peccata in charta ſcripta & bullata omnia præter vnum diluuntur 160.a
quod poſtea ſuper feretrum eius proiectum etiam diluitur 260.b
inſtar columnæ ignis Ephremo apparet ibid.
in eodem linguam igneam Ephram videt 161.a
Ephram oſculo excipit ibid.
Ephremo per orationem Græcè loqui impetrat 161.b
Baſilla ſocietatem Eugeniæ expetit 346.b
baptizatur à Cornelio Papa ibid.
Deus ei reuelat inſtans martyrium 347.a
ab ancilla proditur 347.b
pedes Proti & Hyacinthi oſculatur ibid.
auerſatur colloquium ſponſi Pompeij ibid.
à Gallieno Imperatore iubetur ſponſum Pompeium accipere aut gladio interire 348.a
ob amorem caſtitatis gladio transfoditur ibid.
Baſſus monaſteriorum præfectus 843.b
Be ſeu Benus totus manſuetus 458.b. 746.b
hippopotamo & crocodilo imperat 459.a.746.a.b
Bellaria Macario data 733.b
Benedicendi pueros mos antiquus 799.a
Benedictio veſtimentorum 127.b
olei ibid & 724.b
animalium 20.b
aquæ 724.b
panis 473.a
panis & olei 81.b
Benedictio monachorum ſalutaris 524.b
Benedictionis ſacerdotalis magnum fructum cenſet Simeon Stylites 851.a
Benedictionem Hilarionis petunt Saraceni 80.b
Benedictionem aduentans hoſpes ab hoſpite ſuſcipiente petit 101.b
Benedictionem Simeonis Stylitæ expetunt barbari, ita

ita ut pro ea decertent 851.b
Benedictionem Maranæ & Cyræ petit Theodoretus 856.b
Benedictione vineam fecundat Hilarion 81.a
Benedictione Polychronij lecythus oleo impletur 847.a
Benedictione non data à ſene, a cibo abſtinet monachus 877 b
Benefacere naturæ diuinæ ſimilitudo 197.a
Beneficiorum Dei magnitudo 280.b
Beniamin oleo ſacro curat morbos 716.b.947.b
hydropiſi laborat ibid.
alter eſt Iob patientiâ 717.a.947.a
interno homine ſano non curat de corpore 717.a.948.a
æger ipſe alius medetur ibid.
moritur ibid.
Benignitas. vide Iniuriarum obliuio
Benignitate potiùs quàm auſteritate homines emendantur 577.a.b
Benignitas in cæcos & pauperes 845.a
Benus monachus. vide ſuprà Be
Beſarion oratione aquam maris dulcem reddit 532.a.649.a
docet Deo fidendum ibid.
ambulat ſuper aquas 649 a.b
Sol ſtat ad preces eius 649.b
neſciens dæmonem verbo pellit 518.a.649.b.671.b
paralyticum curat 518 a
ſtat XL. noctes inter ſpinas non dormiens 584.b
eius dictum 594.b
Beſarion. vide Biſarion.
Beſtiæ homini ante peccatum obedientes 894 a
Beſtiæ obediunt & ſeruiunt ſanctis.
onagri Antonio 49.a 82.b
boas ſerpens Hilarioni 84.a
crocodilus Pachomio 120.a
columba Theophilo, Sergio, & Hygino 226.a
item leones 231.a
leones Macario Romano 228.b
nec non onager 229.a
hippopotamus Beno 459.a.746.b
item crocodilus ibid.
crocodilus Heleno 471.a
duo dracones Ammoni 465.b.752.a
leæna Ioanni 502 a
leo anachoretæ cuidam 539.b
leones Simeoni Priſco 816.a.817.a.b
leo ſeni cuidam 651 a
hyæna Macario Alexandrino 725.a
leo Geraſimo 893.b
leo Iuliani diſcipulo 878 a
item Sergio 899.b Paulo Helladico 911 a
canis abbati Subenorum Syrorum 910.a
Beſtiæ ſanctos venerantur
leæna anachoretæ pedibus ſupplex aduoluitur 540.b
leones ceruice deiecta accedunt Antonium, & manus pedeſque circumlingunt benedictionem petentes 20.b
boas ſerpens obedit Hilarioni 84.a
Beſtiæ ſanctis non nocent ſed proſunt potiùs
leones cum ſene in eodem cubili 863.b.866.b
hyenæ Pachonem circumlingunt 732.b
leoni accubat nudus Pœmen 912 b
ſerpentes non nocent Paulo 650.b
leones iuſſu Macarij Romani aduenientibus non nocent 228.b
leo iter Ioanni anachoretæ præbet 917.b
Bigamus ad diaconatum nec prece nec pretio admittitur a Ioanne Eleemoſynario. 185.b
Biſarion vna tunica ſuperhumerali contentus 772.a
ſuperhumerali mortuum induit ibid.
ipſe interim nudus manet ibid.
vendit Euangelium 772 b
Biſarion. vide Beſarion
Blanditus potius agendum quàm minis, docet Arsaches 322.a
Blaſphemia in Deum, eſt hæreticorum 672.b
Blaſphemiæ pœna inflammatio libidinis 551.b
Blaſphemus in B. Virginem Gaianus miraculose pedibus & manibus truncatus punitur 875.b
Blaſilla S. Paulæ filia 402.b
Boas ſerpens obedit Hilarioni 84 a
Bona ſocietas docet timere Deum 610.a b
Bonæ vitæ cura potiùs habenda quàm miraculorum 45.b
Bonæ vitæ ſuauitas 275.a
Bona vera quænam dicenda ibid.
Bona opera non differenda, viſione pulchra docetur & exemplo 195.b
Bona opera neceſſaria præter Baptiſmũ 265.b.287.a
Bona opera occultanda 592.a
Bona opera indiſcretione vitiantur 596.a
Bonum opus ſecretum ſeruare Deo gratum, probatur in Vitalio meretrices frequentante vt conuertat 197 a.198.a
Bonorum operum corona 149.b
Bonorum omnium ſummum ſæculi contemptus 474 b
Bona eccleſiaſtica ignis conſumens 616.b
Bonoſus presbyter Aſtionis parentes catechumenos facit 222.b
Brochas trabem maximam in eleemoſynam per iocum datam ſolus tollit 922.b

C.

CÆca illuminatur per tactum oculorum à ſancto Epicteto 212.a
Cæci ſenis patientia in haurienda aqua, & eiuſdem induſtria 912.b
Cæcorum trium colloquium de cauſſa cæcitatis 883.b
Cæcis leænæ catulis ab anachoreta viſus redditur 540.b
Cæcitas peccantium 612.a
Cæcitatem Didymi conſolatur Antonius 533 a
Cæleſtis gloriæ exſpectatio ſeni cuidam ſemper in memoria 683 a
Cælum non eſt Deus 305.b
Cælum cogitans citò eius fit hæres 611.b
Cælorum regnum in qua re potiſſimùm cõſiſtat 258.b
Calceamentorum quis vſus apud Ægyptios monachos 543.a
Calcearius clericus eccleſiam frequentans fit ditior alio aſſiduo operatore 202.b
Calculis in orationibus annumerandis vtitur Paulus de Pherme 727.a
Caligarũ vſus apud Ægyptios monachos qualis 543.a
Callinicus Ioannem abbatem abſens nouit 903.b
Calumnia Pompeij in Chriſtianos 347.b
Calumnia ſtupri Macario illata punitur pariendi difficultate 515.b.623.b.624.a
item Euſtathio lectori 778 a b
Calumniæ vis quanta inter clauſtrales 737.b
Calũniæ malitia quæ & quanta 777.b.778.a.b.779.a
Calumniam paſſus presbyter, & in carcerem coniectus ab Angelo educitur 894.b
Calumniatrix Marinæ fornicaria pandocis filia à dæmone arripitur 394 b

apud

apud Marinæ corpus liberatur ibid.
Calumniam furti innoxio Andreæ illatam ſenex deflet 897.a.b
Calumniam paſſus ob homicidium, liberatur mortuo excitato per Palladium, qui verum homicidam declarauit 818.a
Calumniam homicidij paſſus adoleſcens liberatur modo mirabili 881.b
Calumnioſe adulterij inſimulatus Daniel, à puero xxv. dierum ab infamia liberatur 896.b.897.a
Calumnioſe accuſati innocentia miraculoſè Agapeto pontifici declaratur 907.a.b
Calumniantes excommunicantur 737.b
Cameli lxx. ſine duce ad Frontonium cum ſuis paſcendum rectà pergunt 240.a.b.241.a
Camelo priuatur, qui eius vſum ſancto negat 714.a
Cancri dolorem mitigat Petrus ſuâ præſentiâ 824.b
Candela ante B. Virginis imaginem accenſa miraculosè non minuitur 917.a
Candida vxor Traiani ducis filiam virginem Deo dicat 786.b
eadem vt corpus exerceat facit panes oblationis, abſtinet à carnibus ibid.
Canis monachis viam monſtrat 910.a
Canon monaſterij virginum 410.a
Canones monaſterij doceri iubetur Simeō Stylites 170.b
Capillo apprehenſum Poſthumium Angelus transfert ad ſacerdotem vt baptizetur 234.a.b
Capito l. annis in ſpelunca degit 767.b
Captiuus ter in anno liberatur, cùm pro eo velut mortuo collecta ſeu ſacrificium offertur 192.b
Captiuus calumnioſè in carcerem coniectus ab Angelo educitur 894.b
Caput mortui hominis loquitur Macario, & grauiorem in inferno Chriſtianorum quàm Paganorum pœnam eſſe docet 526.b.656.b.657.a
Carnis illecebras memoriâ mortis ſuperat Antonius 37.b
Carnes comedere & vinum bibere præſtat, quàm cuiquam detrahere 519.b.570.a
Carnes pro oleribus manducant monachi 572.a
Carnes comedente Stephano infirmo, qui in eo ſcandalizatur, diuinitus docetur 879.b
Carnalis concupiſcentia fœtida Æthiopiſſa 576.a
Caſtis coniugibus Deus opitulatores excitat 922.a
Caſtitas Abrahami ſponſam in thalamo deſerentis 145.a
Baſillæ ſponſum Pompeium contemnentis 348.a
Eugeniæ, Aquilij conſulis filij coniugium reſpuentis 340.b
eiuſdem fortiter reſiſtentis inceſto Melanthiæ amori 344.a
Macarij Romani, è nuptiis fugientis 228.b
Malchi, ne macularetur connubio, ſeipſum occidere cogitantis 94.b.95.a
Martyris cuiuſdam, linguam dentibus præciſam in meretricis faciem exſpuentis 17.b.18.a
Monachi cuiuſdam à matris contactu, ne vreretur, abſtinentis 572.b
Mulieris, ne à Magnentino macularetur, dum mundum ſe ſimulat parare muliebrem, gladio ſe transfodientis 781.b
Pachomij à pueritiâ 114.b
Sereni in vultu eius refulgens 554.a
virginis Corinthiæ proſtibulo traditæ 781.a.b
Caſtitas in cælo & in terra honoratur 571.a
Caſtitas Pachomium à feris illæſum ſeruat 732.b
Caſtitas Deo familiares reddit 908.b
Caſtitatis certamen memorabile in Ioſaphat 313.a.b. 314.a.b.315.a.b
Caſtitatis probatio in Theogniâ ignem ſinu geſtante 158.b
in monacho, veſte illæſa ignem ferente 202.a
in ſene, ſuper cuius ſepulcro baculus frondeſcebat 500.b
Caſtitatis ſumma cuſtodia 571.a
Caſtitatem pariunt ſecuritas, taciturnitas & occulta meditatio 576.b
Caſtitatis ſtudium Alexandræ ſe xii. annis monumento includentis 711.a.b
Caſtitatis in matrimonio exemplum inſigne 921.b. 922.a
Caſtitatis cuſtodiam docet bona mulier, ne manum quidem ſuam à religioſo tangi ſuſtinens 930.a
vide Continentia in matrimonio
Caſtrantes ſe propter regnum Dei excommunicantur 629.b
Catechiſmus Baptiſmum præcedit 903.b
Catholici hæreticos viriliter repellunt 195.b
Caupona monacho fugienda 924.b
Cebetis velut tabula mentem inſtruit Baſilius 153.b
Cedendum maioribus & coætaneis 628.b
Cella hoſpitalis 450.a
Cella propter Deum cuſtodienda 589.b
Cella cum humilitate cuſtodienda 597.b
Cellæ tædium quomodo ſuperandum 589.a
Cella non deſerenda 612.a
Cella repetenda ſtatim poſt collectam 660.b
Cella monacho cuſtodienda 666.b
Cellæ cuſtodia propter Deum acediam fugat 516.b. 589.a
Cellæ diligens cuſtodia monachum perficit 588.b
Cellæ cuſtodia 589.a
pulchra ſimilitudine docetur 590.a
Cellæ ſtudium & cuſtodiam homicida ſupplicio afficiendus monachum docet 881.a
Cellam cuſtodiens Deum videt vt tres pueri in camino Babylonico 596.a
item cum Domino loquitur, quemadmodum Moyſes in nube 590.a.661.a
Cellæ diuerſæ Macarij 724.b
Cella Marciani minor corpore eius 812.b
Cellia monaſterium ſeu locus vnde dictum 478.a
in Cellijs monachi omnes die Sabbati & Dominicâ ad eccleſiam conueniunt 478.a
Cellenſium modus & charitas viſitandi infirmos ibid.
Cerealis Marcellæ viduæ nuptias ambit 417.b
Cereos & thymiama in monaſterio virginum offert Euphraxia 353.a
Certamen humilitatis inter S. Paulum primum eremitam & S. Antonium 19.b
inter Zoſimam & Mariam Ægyptiacam 385.a
Chaldæorum dij qui & quales 305.a.b
Chananæi aliàs Cynocephali 225.b
Chariſius lector nullis parens monitis diuinitus punitur 905.b
Charitas Abrahamii, pro affligentibus ſe infidelibus intercedentis 834.b
Achillis, indigniori beneficium præſtantis, & quare 597.a.b
Anaſtaſij, leproſum domi fouentis 159.a
Apollinis, in proximo Chriſtum cogitantis 672.b
Apollinaris patriarchæ, inſigni arte verecundum adoleſcentem adiuuantis 923.b.924.a
Apollonij, medicum ſe & pharmacopolam fratribus exhibentis 717.a.948.a

Chriſtianorum in milites 114 b
eremitæ cuiuſdam, latrones ſui cauſſa comprehenſos liberantis 668.b
Eulogij, elephantioſum & mutilatum fouentis 673.a.728.a
fratris cuiuſdam inſontis cum ſonte pœnitentiam agentis 495.b 577.a
fratris cuiuſdam, fratrem ſuum à lapſu ſeruantis 577.a.b
fratris cuiuſdam in ægrotum, panem calidum ex Ægypto adferentis 634 a
fratris cuiuſdam, vt ſeni ex vulnere decumbenti inſeruire pergat, lauaturam vulneris ebibentis 635.a
fratris cuiuſdam pro fornicante fratre ſe affligentis 890.b
fratrum quorumdam deficientibus in monaſterio lignis 546.a
fratrum pro infirmo laborantium, & mercedem vt accipiat cogentium 634 a
Ioannis Eleemoſynarij, pauperes dominos ſuos vocantis, & ſupra VII. M. D. alentis 181.a
eiuſdem conuiuantis nepotem ſuum benefacientis 187.b
eiuſdem datum ſibi ſtragulum pretioſum aliquoties vendi curantis 189.a
Ioannis abbatis, fratris errorem tegentis 633.a
Monachorum vitam ad proximos tranſmittentium 481.a.507.b
Monachorum Ægypti, vt pauperibus ſubueniant operantium 551.a
Motois inimicum humilitate præuenientis 669.a
Moyſis, noctu hydrias monachorum aquâ replentis 726.b
Pachomij, abſentium fratrum officium ſupplentis 122.b
Pambonis camelum ſuum alteri concedentis 521 b
Polychronij ſeptem dies ieiunari ſoliti, refectionis aliquid ſumentis vt ægrotum ad idem inducat 839.b
ſenis cuiuſdam, ſportellarum ſuarum retinacula alteri dantis 522.a.634 a
ſenis cuiuſdam docentis debitum à fratribus ſollicite non eſſe exigendum 526.a
ſenis cuiuſdam admiranda in viuos & mortuos 867.b
Serapionis, omnia ad ipſum vſque librum Euangeliorum elargientis 512.a.582.a
Serapionis Sindonitæ mercedem laborum fratrum ſibi ſubditorum pauperibus diſtribuentis 476.a 760.a.b
eiuſdem, mimi & Manichæo cuidam vt illos Deo lucretur ſe vendentis 761.a.762.a
Simeonis Stylitæ, ſuos cibos pauperibus erogantis 171.a
Siſoi cum hoſpite diſceſſuro ieiunij tempore guſtantis 593.b
Theodori, ſingularitatem cibi in communitate improbantis 509.b
Charitas tegit aliena peccata 595 a
Charitas ieiunio præſtantior 634.a.802 b
Charitas proximum ſibi præfert 634.a
Charitas portat alterius onera 633.b.634.a
Charitas petenti dat 634.a.666.b
Charitas proximi curam exigit 811.a
Charitate nimia ne roſtrum comburas 665.a
Charitate frigeſcente minus proficitur 679.a
Charitas. vide Miſericordia
Charitatis funiculus 136.b
Charitatis eſca ieiunium non ſoluit 5·8 b
Charitatis officium benignè interpretandum 6·.b. 607.a
Charitatis defectus, defectus profectus 634.a
Charitatis præceptum 672.b
Charitatis exemplum. vide Patientia
Cheremon operans moritur 765 b
Cherubim paradiſi cuſtos 228.b
Chirographum, quo ſe Chriſto & Baptiſmo renuntiare fatetur, tradit dæmoni famulus Proterij vt filia heri ſui potiatur 156.b
idem dæmoni Baſilius extorquet 158.a
Chirographum miraculoſum ſeruatur quo ſatisfactum ſibi mortuus quæ Deo fœnori dederat confeſſus eſt 925.a.b
Chirographi decem centenaria diuinitus deleta ob fraudatam eleemoſynam a Ioanne Eleemoſynario dari iuſſam 184.a
Chirographo eleemoſynæ merces tranſcribitur 194.a
Chlamys pellicea Antonij 728 b
Chriſma baptizatis Baſilio & Eubulo confertur 155 a
Chriſma in Baptiſmo 863.b
Chriſtianæ fidei veritas probatur, quia tam infirma fortiora ſuperarunt 320.a
Chriſtiani ſumus, fiat voluntas Dei noſtri in nobis, vox duorum martyrum in illis tolerantiam, in aliis operatur conuerſionem 217.a
Chriſtiani & Monachi intrepidè in India Chriſtum prædicant 243.b
latentes prodeunt 323.a
Chriſtiani Alexandriâ iuſſi excedere 341.a
Chriſtiani grauiùs puniuntur in inferno quàm alij 657.a
Chriſtianorum doctrina 308.b
Chriſtianorum perſecutio excitatur Seuero & Antonino Auguſtis 347.b.348.a
Chriſtophorus centies in nocte flectit genua 892.a
eius viſio de accenſis candelis ritè certantium ibid b
Ieroſolyma tendit ad Crucem adorandam ibid.
eum dæmones ab adoratione Crucis arcere conantur ibid.
Chriſtus in pauperibus nudus eſt, veſtitur 190 a
Chriſtus ſolatur afflictos, exemplum in Petro Telonearo 190.b
Chriſtus apparet S. Macario in ſpelunca 230.b
Chriſtus primitiæ reſurgentium quomodo dicatur 261.a
Chriſtus carnis humanæ affectiones quæ vitio carent ſuſcepit 286.a
Chriſtus habet in ſe duas naturas 319 b
Chriſti benignitas in ſeruos ſuos 60 a
Chriſti nomine inuocato fugit diabolus 46.a
item crocodili 782.b
Chriſti incarnatio 256.b
miracula 257 a
crucifixio ibid.
reſurrectio ibid.b
aſcenſio ibid.
Chriſtum in paupere recognoſcit S. Ioannes Eleemoſynarius 183 a
Chronius Phœnicius fugit locũ habitatũ 765.a.973.b
annis LX. ſacerdos aræ aſſidet 765.a
Chronius. vide Cronius
Chryſoſtomus throno Dei aſſiſtere Adelphio reuelatur 901.a

C... ſtem. ... 916.b
Cibus beatitudinis conſolatur eſurientem 709 b
Cibus animæ corporis neceſſitati præferendus 675.b
Ciborum varietas miſſa diuinitus Apollonio cum ſuis in Paſchate 463.a
Ciborum delectus 269.b
vide *Abſtinentia*
Cilicium ad quid vtile 117.b
Cilicium L. annis Abraham non mutauit 150.b
Cilicium Poſthumij 235.a
Cilicium portat Ioſaphat 331.a
Cilicium purpuræ Imperiali præſtantius 835.b
Cilicium elegantius remittit datori Polychronius 847.b
Cilicij vſus in ſepultura 327.b
Cilicium vide *Veſtis*
Circumcidit ſe monachus à diabolo deceptus 553 a
Claudia mater S. Eugeniæ 340.a
xenodochium exſtruit 346 b
viduas congregat ibid.
ei poſt mortem apparet Eugenia, & mortem prædicit 348.b
Clauis nulla in monaſterio Taidæ 778.b
Clericorum gradus diuerſi 53.a
Clericos percuſſores excommunicat Ioannes Eleemoſynarius 186 a
Clerum honorat Olympias 779 b
Codex Antonij natura rerum creatarum 659 b
Cœna Domini die pauperibus eleemoſyna erogabatur in monaſterio Scopuli 886.b
Cœnobium. vide *Monaſterium*
Cogitatio diuina præſentia tentationes fugat 575.a
Cogitatio fornicationis fragilis vt papyrus 578.a
Cogitatio pullus vagabundus 589 a
Cogitatio otioſa quæ ſit 602.a
Cogitatio noſtra ſi ſemper in cælo ſit, breui eò perueniemus 612 b
Cogitatio cæleſtium ſemper in mente habenda 685 a
Cogitationes noſtræ apud Deum in numerato ſunt 287.b
Cogitationes viam ad actiones ſternunt ibid.b
Cogitationes ſuperfluæ tempore orationis opus dæmonis 481.b 482.a
Cogitationes malæ dum inuitis contingunt, coronam ſeruiunt 516.a
Cogitationes varia operatione fuganda ibid.b
Cogitationes ſenioribus manifeſtandæ 526.b.573.a 574 b
Cogitationes turpes oratione, vt ignis aquâ exſtinguendæ 532.a
moleſtius ſuperandæ 533.b
oratione & ieiunio pellendæ 571 a
oratione propulſandæ 660.a
Cogitationes vt pictores noui & veteres 574.a
Cogitationes carnales non inutiles reſiſtentibus ibid.
Cogitationes prætereundæ, & per illas vt per tabernæ odores tranſeundum 575.a
Cogitationes turpes quomodo ſuperandæ, ne in conſenſum & actum prodeant 600.b.601.a
vt ſecuris ſine incidente nihil poteſt, ſic nec illæ ſine conſenſu ibid.
cum tempore euaneſcunt vt veſtes 601.a
morientur in corde, vt ſerpens in arcâ ibid.
non inquinant ſi citò reijciantur 605.a
Cogitationes non ſemper ſunt peccatum 604 b 605.a
Cogitationes malæ comprimendæ, vti aſſus 605.b
Cogitationes illuſoriæ 6-7.b
Cogitationes malæ vt aues abigendæ 612.b
Cogitationes malæ à timore Dei ſicut arundines ab igne conſumuntur 613.a
Cogitationum caput expugnandum 605.b.748.a
Cogitationum malarum remedium 452.a
Cogitationum immundarum remedium, ſurſum aſpicere 510.b 637.b 666.a
item citra ſatietatem comedere & dormire 510.b
Cogitationum vſus bonus vel malus 605.b
Cogitationum libidinoſarum tres cauſæ 732 a
Cogitationum obſeruatio medicamentum ſalutis 880 b
Cogitationibus concupiſcentiæ terribilis eſt probatus monachus, vt leo onagris. 571.a
Cogitationes immundas cadaueris fœtore quodam naribus admoto pellit 495.a.576.a
Cogitationes malas repellendo prudentia acquiritur 526.b
Cogitationes excludi non poſſe, ſed eludi, venti ſimilitudine docetur 601.b
Cogitationes diſcernit Paſtor egreſſurus ad opus Dei 610 a
Cognitio Dei. vide *Deus*
Cognitio ſui per quietē & ſilentium generatur 880.b
Cognitio ſui alios non iudicat 905.b
Collectionis gratiâ Iulianus Iacobum eminus ſe ſequi iubet ne diſtrahatur 802 a
Colloquendum cum iis quibus prodeſſe poſſumus 740.a.b
Colloquium athleticum animæ ad corpus & membra 134.a
Colloquium trium cæcorum de cauſſa cæcitatis 883.b
Colloquio ſpirituali Angeli interſunt, ſæculari & ſordido dæmones 506.a.645.a
Colloquia in eccleſia prohibet Ioannes Eleemoſynarius 201.a
Colloquia ſpiritualia monachorum 530.b
Colloquia ſæcularia ad ſpiritualia trahenda 609.a
Colloquia cum feminis cauenda monacho 742.b
Colloquia ſæcularium nonnullis obſunt 910.a
Colobia quid ſignificent 543.a
Columba aurea in qua Eucharistia ſeruabatur 156.a
Columba iter monſtrat Theophilo, Sergio, & Hygino 226.a
Columbam in humeris Baſilij S. Ephræm videt ſuggerentem concionem 168.b
Columna lucis Hilarion 632.b
Columnæ inſiſtit Simeon Stylites 171.b
Comedens plus, minus edenti aliquando præfertur 607.a
Cometa Babylæ concubina conuertitur 870 a
religioſum habitum aſſumit ibid.
Communicat omni die Simeon Stylites 170 b
Communicant monachi prima Dominica quadrageſimæ 383.b
Communicant omni die qui ſub Macario 733.b
Communicat Epiphaniæ feſto Euagrius 764 b
Communicare quotidie quam proficuum 751.a
Communicandum Dominico die & celebrandæ ſynaxes 754.b
Communicantes dignè & indignè videt Paulus Simplex 640 a.b
Communicantium merita & demerita & illuſiones dæmonū videt Macarius Alexandrinus 482.a
Communicantium digne nomina ſcribit Angelus 484.b.759.b
Communicantium vultus diuerſi 647.b 648 b
Communicantium cogitationes Eulogius agnoſcit 760.a
Communicantibus puritate opus magna 477 a.b

Communio ab Angelo defertur 102.b

Communio apud Tabennenſes quomodo ineatur 120.b

Communio datur baptizatis 155.a

Communio ante cibum ſumitur 464.a

Communio quotidiana ſuadetur 464.b

Communio declarat diuerſa merita vel demerita diuerſorum, dum alij lucidi, alij nigri oſtenduntur 524.b

Communio rarior præſtigiis feminam obnoxiam facit 720.b

Communio non intermittenda propter ſomnia turpia 727.a

Cõmunio Sabbato & Dominica, ſub Pachomio 736.b

Communionem negat diacono publice Ioannes Eleëmoſynarius, donec coram aliis ſe cum alio reconciliet 187.b

Communionem hebdomadis ſingulis Epictetus familiæ cuidam ſuadet 211.b

Communionem cuidam monacho ſuadet diabolus, & quare 588.a

Communio bonorum ſpiritualium 814.b

Communio & fratrum ſocietas vtilis 877.b

Communio quid. 201.b

Communio hæreticorum vitanda. ibid.

Communicandum ſoli Catholicæ Eccleſiæ 916.a

Communis vita melior aliquando ſolitariâ 564.b

Commutatio loci monachis obeſt 568.a

Cõpunctio vt vmbra ſemper oportet ſit nobiſcũ 567.b

Concilia quatuor prima generalia, & quot in ſingulis fuerint 916.a.b

Conciliabulum dæmonum 556.a. 580.a

Concio Pachomij ad virtutis ſtudium, propoſitis præmiis & pœnis 133.a.b

Concio S. Baſilio à Spiritu ſancto in ſpecie columbæ ſuggeritur S. Ephræm vidente 168.b

Concordia & pietas duarum coniugum Macarij virtutibus prælata 515.a

Concordia inter fratres qui ſeruetur 530.a. 622.a. 683.a

Concupiſcentia carnalis fœtida Æthiopiſſa 576.a

Concupiſcentia non tam labore quàm oratione ſuperanda 580.b

Concupiſcentia vitanda 721.a

Concupiſcentia abſtinentiâ extinguenda 908.b

Concupiſcentiam frænat Iſidorus 569.a

Confeſſio curat Aſtionem à turpi cogitatione, & diabolus ab eo mirabili modo recedit 216.a

Confeſſio cogitationis blaſphemiæ illam minuit 510.a

Confeſſio minuit pugnam 665.a

Confeſſio humilis coram Deo culpam ſanat 669.a

Confeſſionis quanta vis 216.a

Confeſſione furti curatur Serapion, igne è ſinu egreſſo 553.b. 569.b

Confeſſione publica quidam à ſtimulo carnis liberatur 574.b. 575.a

Confidendum Deo etiam in deſerto, qui per ibicem docet monachum noxias herbas refugere 541.a

Confidentia in Deum panem de cælo impetrat 539.a

Congregatione plurium intereſſe præſtat cum voluntate ſolitudinis, quàm ſolum eſſe cum deſiderio multitudinis 564.b

Coniugatæ duæ ſine querelâ viuentes præferuntur Macario 657.a

Coniugũ continentia. vide *Continentia in matrimonio*

Conon presbyter mulieres ob periculum baptizare renuit 864.a

liberatur à ſtimulo carnis per Ioannem Baptiſtam ibidem.

eum occidere volentium manus rigeſcunt 856.a

quas oratione ſoluit ibid.

Conon alius Cilix xxx. annis ſemel in hebdomade comedit 8?7.a

Conſcientia ſemper purganda 612.a

Conſecrationis verba à pueris prolata ſuper pane, igne panis & ſaxum in quo poſitus, conſumuntur 926.a.b. vide *Pueri*

Conſenſus eſt cogitationi immundæ, quod manus ſecuri 601.a

Conſilium bono principi à paupere quem ſuſcepit ſuggeritur 249.a

Conſilium Euangelicũ abdicare omnes res ſuas 276.b

Conſilij definitio 277.b

Conſiliarij Ioannis Eleemoſynarij Ioannes & Sophronius 195.b

Conſolatio Barlaam ad Ioſaphat 335.b

Conſtantia fidelium 113.a

Conſtantia monachorum inſignis 294.a.b. 295.a.b. 296.a

Conſtantia ſanctiſſima femina ad ſepulcrum S. Hilarionis excubat 85.b

corpore S. Hilarionis ablato, exanimatur ibid.

Conſtantinus criminantium ſe ſacerdotum chartas exuſſit 197.b

idem pro Eccleſia Dei alter Zorobabel 799.b

Conſtantinus dux abbas 864.

Conſtantinus ex aſſeſſore religioſus 775.a

Conſuetudo peccandi cauenda 287.b

Conſuetudinem tolerantiæ in naturam vertebat Antonius 38.a

Contemplantibus tenebræ aptiores 556.b

Contemplatiua actiuâ vita melior 745.a

Contemptus ſui infra animalia 625.a

Contemptus paſſio parit ſalutem 629.a

Contemptus magiſtri à Deo punitur 83.a

Contemptus etiam minimi mandati periculoſus 134.b

Cõtẽptus mundi in Barlaam 284.a.b. 285.a. 291.a

Contemptus auri in matre cum filiabus Deum fidelem curatorem prædicantibus 583.b

in monachis qui aurum oblatum nec tollere nec aſpicere volunt 584.a

Contemptus pecuniæ in Agathone 583.b

in Philagrio ibid.

in Pambone 715.b

in Ioanne 741.a

in Dorotheo 767.a

in Polychronio 847.b

in Anaxanonte 873.b

in viro caluo 895.b

Contemptum rerum præſentium & verbis & exemplo docet pulcherrimè Barlaam 278.b. 279.a.b. 284.a.b. 285.a. vide *Religioſa vita*

Contentio vitanda 237.b. 527.b. 569.a. 607.a. 610.b

Contentio fugienda in mercimoniis 667.b

Contentio de corpore S. Hilarionis inter Palæſtinos & Cyprios 85.b

Contentio ſanctæ Olympij ſerui cum dominis ſuis de obſequio præſtando 497.a. 625.a

Contentio epiſcoporum & monachorum ob Origenis libros Alexandriæ 537.b. 538.a

Contentio humilitatis inter diſcipulum quendam in eremo ſe exercentem, & abbatem ſuum 539.a

Contentio abſit ab hoſpite 711.a

Continens quidam cum vxore in matrimonio 894.b

idem presbyter creatus per calumniam carceri mancipatur ibid.

ab

ab Angelo e carcere educitur, ut Miſſam die Dominico celebret ibid.
ab eodem reducitur in carcerem, carcerario ignorante 895.b
cum gloria ab epiſcopo educitur ibid.
Continentia eſt vitæ ſpiritalis fundamentum 145.a
Continentia & paupertas ſectanda 901.b
Continentia coniugatorum in Eccleſia 56.a
Continentia coniugatorum Euchariſtij & Mariæ ſenibus duobus præfertur 652.b
Continentia in matrimonio perpetua Anaſtaſij & Theognia 158.b
Euchariſtij & Mariæ 652.b
Ammonis cum vxore 482.b.713.b
Magnæ cum marito. 776.a
Olympiæ cum Nebridio 779.b
cuiuſdam qui poſteà presbyter creatus eſt cum vxore 894.b
Continentia in matrimonio certo tempore Antigoni & Euphraxia 351.a.b
Protecomitis cum vxore annis xxx. 755.b
Continentia oculorum in Pachomio, ſororem videre renuente 124.a
in Theodoro matrem videre detrectante 125.b 126.a.505.a
in eodem ſororem videre renuente, & vt futuram vitam inſpirat mutuari curante 505.a
in Simeone Stylita, matris aſpectũ renuente 172.b
in Ioanne eremita, fœminas refugiente quas XL annis non vidit 450.a.b.739.a.741.a
in Paſtore nec iudicem nec ſororem videre volente 499.a.593.b
in eodem refugiente ſuorum aſpectum 525.b. 526.a.650.b
in Arſenio, aſpectum mulierum declinante 511.a
in Pœmene & Anuph matris aſpectum fugientibus 523.a.570.a
in Sara, LX. annis ſuper flumen habitante & illud non aſpiciente 587.a
in Siluano etiam arborum conſpectum auerſante 610.b
in Marco clauſis oculis matrem ſalutante 618.a
in Pior ſorori ſe clauſis oculis offerente 764.b
in Euſebio nec vicinos campos nec cælum aſpiciente 811.b
Continentia ventris & linguæ neceſſaria 511.a. 562.a.574.a.b.666.a.861.b.999.a.1005.
Continentia in verbis 592.b. vide Silentium
Continentia in victu 458.b. vide Abſtinentia
Continentia aliqua in aliquo ſingulis annis exercenda 568.b
Continentiam S. Ephrem perſuadet meretricibus duabus diuinæ præſentiæ memoriâ 168.a b. 169.b
Continentiam à feminis docet Arſenius, dum earum aſpectum & memoriam auerſatur 511.a.564.a.b
item Siſois 564.b
Contritio & dolor de peccato magis delet peccatum quam corporis afflictio 375.a.b
Contriſtato à te pœnitentiâ ſatisfac 669.a
Contumeliam pati, magnum 629.a
Contumeliâ abſtinendum in ſeniorem 734.a
Conuerſatio multorum noxia etiam ſanguine iunctorum 496.a
Conuerſio latronum Hilarionem ad necem quærentium 77.a
Conuerſio nobilis adoleſcentis Theodori 124.b
Conuerſio philoſophi 130.b.131.a
Conuerſio multorum ad Deum per Simeonem Stylitem 171.b
Conuerſio Ionathæ latronis 173.b
Conuerſio Philemonis choraulæ 476.b
Conuerſio iudicis & populi ex tormentis Apollonij & Philemonis perſtantium in igne ſine læſione 476.b
Conuerſio philoſophorum 556.b
Conuerſio furum, quos ſenex in furto aliquid oblitos monuit 631.b
Conuerſio præfecti cuiuſdam 650.b
Conuerſio latronis per Apollonium 747.b
Conuerſio Palladij abbatis ex viſione ignis ſupra cellam ſenis Dauid cælitus apparentis 881.a
Conuerſio Cyriaci latronis 911.b
Conuerſio mille hominum per miraculum Epicteti ſanando ſurdum, mutum, & aridum 115.a
Conuerſio à ſtatu prauo ad vitam meliorem
latronum Hilarionem ad necem quærentium 77.a
Pelagiæ 202.a
Mariæ neptis Abrahæ 372.a
Thaiſis 374.a
Mariæ Ægyptiacæ 387.b
Mutij latronis 466.b
Moyſis latronis 726.a 995.b
Babylæ cum concubinis 870.a
Militis cuiuſdam 867.a
Mariæ meretricis 869.b
Dauidis latronis 904.b
latronis cuiuſdam 1002.a
Conuerſio miranda, non lapſus 598.b
Conuiuatorem nepotis ſui officiis proſequitur S. Ioannes Eleemoſynarius 187.b
Copres hoſpitalis 466.b.752.b
eius narrationes audiens cum tædio & dormiens viſione increpatur 466.b.752.b
narrat ſua facta ad ædificationem 468.b.752.b
arena ab ipſo calcata fertilitatem terræ ſterili confert 468.b.753.a
illæſus in igne cruce ſignatus perſtat ob fidei integritatem, aduerſario Manichæo igne adusto 469.a 753.a
conuertit ad fidẽ idololatras gentiles 469.a.753.a
furem gentilem miraculo ad fidem adducit 469.b. 753.b.
Cor durum mollitur verbo Dei, quemadmodum gutta cauat lapidem 638.b
Cor mundum in ſæculo & tabernis gerere difficile eſt 914 b
Cordis puritas in Sara 603.b
Cordis cuſtos quiſque ſui 895.b
Cordis quæ inquietant 452 b
Coriarius Alexandrinus omnes ſibi præfert, & præfertur Antonio 671 b.672.a
Cornelius Papa martyr 17.b
Cornelius Papa baptizat Baſillam 346.b
Cornelius Papa latet propter perſecutionem 347.a
Cornelius Pachomij diſcipulus 121.b
Corona certantium contra impugnationes 578.a
Corpus Domini edimus pro manna 125.a
Corporis & ſanguinis Chriſti perceptio 588.a vide Euchariſtia
Corpus Hilarionis integrum & odoriferum 85.b
Corpus affligendum ne nos occidat 710.a
Corpus ieiuniis extenuandum 758.b
Corpus Theodoſij eremitæ religioſè elatum 826.a
de ſitu cubili contentio ibidem
Corporis neceſſitati cum pudore ſeruit Antonius 47.b

Corporis affictio 236.a
Corporis motum triplicem docet Antonius 573.a
Corporis viror ſiccat animam 597.b
Corpora SS. Aſtionis & Epicteti ſplendens 219.b
Corpora integra duorum monachorum mortuorum præſitis in inſula 898.b
Corporum Barlaam & Ioſaphat religioſa tranſlatio 338.a.b
Corporalia qui ſpernit, accipit ſpiritualia 102.a
Corporalibus inhærens eſt proximus lapſui 564.b
Coſmas eunuchus paralyticum ſanat 872.b
eius reliquiæ pretioſæ ibid.
mortuus ab hæretici communione in ſepulcro abhorret 873.a
draconem illæſus tranſit ibid.
eius orandi canon nocte ſancta Dominicæ 873.b
Coſmas Scholaſticus & aſpectu & doctrina docens annis XXXIII. in omni ſe virtute exercuit 914.a
non iurauit, non mentitus, non riſit ibid.
Coſmæ & Damiani templum 900.b
Coſimana hæretica à ſepulcro Domini noſtri per B. Virginem arcetur 875.b
Eccleſiæ reconciliatur ibid.
Cranium mortui loquitur Macario 526.b.656.b.657.a
Creatio rerum aſtruitur 254.b
Creaturæ omnes ingratitudinis hominem arguunt 200.a
Creaturæ docent eſſe Deum 304.b
Creaturæ omnes codex Antonij 659.b
Credendum tardè 607.a
Credendum, non inquirendum, quomodo Filius genitus ab æterno, vel Spiritus procedat 831.b
Crocodilus vehit Helenum 471.a.794.b
Crocodili Pachomium vehunt 120.a
ad Chriſti nomen fugiunt 782.b
Crocodilos illæſus tranſit Antonius 40.b
Cronius CX. *annorum diſcipulus S. Antonij* 479.a
Cronius interpres Antonij 675.a.729.b
ob triſtitiam fugit à monaſterio 727.b
Cruciantur à Sarracenis ſeptem monachi 530.b
Crucifixus Chriſtus ne pecces, ſit in cogitatu 659.b
Crux Dominica & ſanctum Euangelium teſtamentum Aſtionis 221.a
Crux in regni auſpiciis erigitur à Ioſaphat 322.b
Crux monachi, timor Dei 549.a
Crux pro velo erigenda hic nauigantibus 586.b
Crucis adoratio 225.a
eam dæmones impediunt 892.b
Crucis ſignum inſpectantibus omnibus rex Abenner adorat 326.a
Crucis ſignum ſatyro opponit Antonius 18.b
Crucis ſignum murus 39.a.42.a.b.45.a
Crucis ſignum in menſa 115.b
Crucis ſignatio in ingreſſu itineris 225.a.227.b
Crucis ſignationem contra metum dæmonum ſuadet Antonius 40.a.42.a.b.45.a
Crucis ſignum ab aduentantibus in teſtimonium Chriſtianitatis exigit Macarius 228.a
Crucis ſignum dæmonibus terrori eſt 286.b.317.a
Crucis ſigni vis atque potentia contra præſtigias dæmonum 333.b.385.b
Crucis ſigno ſe armat Antonius, viſo hippocentauro 18.b
eodem contra monſtroſam beſtiam frontem ſignat, & pellit 49.b
Aſtion dæmoniacum curat 215.a
Dorotheus venenum ſuperat 710.a
Euagrius feram aperit 764.a
Eudoxia puerum paralyticum mutum & ſurdum curat 358.a
item energumenam liberat 359.a
Hilarion dæmones ſuperat 76.b
mare ſedat 84.a
Iacobus Niſibita miracula facit 792.b
Limnæus colicos dolores curat 845.a
item viperæ morſus ibid.
Macarius varias pellit phantaſias 229.b
Pachomius dæmonem pellit 119.a
item Chriſtum ſe ſimulantem denuò fugat 135.a
Paſtor puerum ſanat 650.b
Paula dolorem leuire tentat 410.b
Petrus Galata oculum vxoris præfecti Orientis ſanat 822.b
item oculum matris Theodoreti 823.b
Simeon Stylites dæmonem repellit cùm ad igneum currum aſcendendum pedem eleuat 172.a
Zoſimas eodem ſe munit contra leonem, & ſecurus eſt 391.b
Crucis ſigno moriens ſe munit Barlaam 336.b
item Pachomius 138.a
item Paula 413.b
Crucis ſigno munit ſe contra ſpectra Ioannes Eleemoſynarius 182.b
item Zoſimas 384.b
Crucis ſigno munitus Copres ignem illæſus pertranſit 753.a
Helenus epiſcopus in igne illæſus perſtat 342.a
Iulianus à veneno propinato immunis eſt 889.b
Maria Ægyptiaca ſuper aquas Iordanis ambulat 390.b
Crucis ſigno & aqua benedicta quædam ab edacitate liberata à Macedonio 830.a
Crucis ſigno & inſufflatione diabolum vincit Pelagia 379.a.b
Crucis ſigno & oratione fugantur dæmones ab Antonio 556.b
Crucis ſigno & oratione aqua maris dulceſcit 914.b
Crucis ſigno & oratione Ioannes nauem incantatam ſoluit 886.a
Crucis ſigno Ieſum inuocans draconem Iulianus interficit 802.b
Crucis ſigno neglecto in varias diaboli tentationes incidis S. Macarius 229.b.230.a
Crucem argenteam tenet manibus anachoreta mortuus ante VII. *annos, totus integer* 887.b
Cruce purpurea ſignat cucullas Pachomius 736.b
Cucullorum vſus & ſignificatio 543.a
Cucullus modicus ſæcularium eſt 583.a
Cucumerem deſideratum quidam ante ſe ſuſpendit intactum, vt appetitũ ſuum effrænem caſtiget 509.a
Cupiditas à tribunali ableganda 244.b
Cura ſanctorum in cælis pro viuorum ſalute 223.a
Curioſitas vitanda 679.a
Cuſtodia oculorum. vide *Continentia oculorum*
Cuſtodia ſenſuum, ne fures per illos ingrediantur 611.a
Cynocephali ſeu Chananæi 225.b
Cyprianus martyr 17.b
Cyra. vide *Marana*
Cyri regio errore Marcionis imbuta 840.b
Cyriacus princeps latronum periculo eripitur, infantum interceſſione quos à morte ſeruauerat 1001.b
Cyriaco abbati Lauræ Calamonis B. Maria cum Ioanne Baptiſta & Euangeliſta apparet 875.a

cellam

cellam eius ingredi eadem B. Maria recuſat, propter Neſtorij libros ibid.
Cyrilli prudentia vt ſenem ab errore de Melchiſedech reuocaret 636.b
Cyrionis de generatione poſteriore reſponſio 646.a

D.

DACTYLI cibus Onuphrij 102.a
Dæmon diuerſis formis apparet
Adoleſcentis ſpecie Abraham eremitæ 148.b
item abbati Iſaac Thebæo 910.b
Æthiopis forma Antonio 37.b
Apollonio ſiue Apolli 460.a 747.b
Macario Alexandrino 481.b.507.b.508.a
ſimiliter ſeni cuidam 904.b
Æthiopiſſæ inſtar iuueni cuidam 576.a
Angeli ſpecie Abraham eremitæ 148.b
item Simeoni Stylitæ 171.b.172.a
item alteri cuidam 628.a
item Ioanni 745.b
in Chriſti effigie Pachomio 135.a
item alteri cuidam 628.b
& Valenti 733.b
Feminæ ſpecie Pachomio 116.a.119.b.135.a
Macario Romano 320 a
Monacho cuidam præſumptuoſo 453.b
Apelli 755.a
puero cuidam in Scithi 575.b
Hominis formâ Macario, diuerſa vaſcula circumferentis, ex quibus ſe fratribus in ſolitudine guſtum præbiturum dicebat 510.a. 637.a.b.665.b
monachi inſtar cuidam ſeni in Raythu 898.a
Dæmon timet non iracundum 569.a
Dæmon fugatur oratione & pſalmi cantu 119.a 148.b 149.a.645.b
item ſigno Crucis 119.a.215.a.332.b
item Ieſu & Chriſti nomine prolato 76.b.136.b. 148.b
item cruce, oratione, ieiunio, & recurſu ad Deum 257.b.
ſigno crucis & inſufflatione 379.a
oratione & ſigno crucis 556.b
ſigno crucis & aqua benedicta 830.a
Dæmon à Chriſto vt paſſer irretitus tenetur 42.b
Dæmon Chriſti potentiam confitetur 46.b
Dæmon varias formas ſumens, & multis modis moleſtus, ab Hilarione ſuperatur 76.b
item ab Abraham eremita 148.b.149.a
item à Iacobo 842.a.b.843.a
Dæmon dormienti in oratione Hilarionis inſultat 76.b
Dæmon prodit latentem Hilarionem 83.b.84.b
Dæmon præſente Pachomio obmuteſcit 114.a
mulieris afflictæ ſpecie Pachomium fallit 116.a
ad preces Pachomij & pſalmi cantum inſtar fumi euaneſcit 119.a
item ſigno crucis pellitur ibid.
in Chriſti effigie Pachomio apparet 135.a
cum clamore & fœtore recedit ibid.
eidem pulcherrimæ mulieris inſtar ſe offert ibid.
Pachomio ſubditur 135.b
ignorat futura contingentia in ſua cauſſa ibid.
quomodo ſciat futura ibid.
a naturali & frequenti rerum euentu argumentatur 136.a
diuerſimodè homines tentat ibid.a
fugatur à Pachomio in Chriſti nomine ibid.b
contra Abraham eremitam armatur 148.b
boni Angeli ſpecie eum decipere conatur ibid.
ab eodem nomine IESV prolato fugatur ibid.
ſecuri cellam eius diffringere tentat ibid.
pſalmi verſu recitato fugatur ibid.
adoleſcentis ſpecie eidem apparet 141.b
pſallit 149 a
oratione fugatur ibid.
victum ſe clamat ibid.
Latronianum tyrannum corripit, ſuffocat 219.b
perpetuò inſidiatur 517.a
Moyſem ſecundum obſidet ob verbum durius contra Macarium dictum 555.b
ſub ſpecie humilitatis monachum eductum decipit vt labatur in fornicationem 580.a.581.a.b
Dæmon quoſdam, quoſdam voluntas impugnat 678 a
Dæmon nos impugnat, quia arma abiicimus 678.a
Dæmon malorum ſuperſeminator 681.b
Dæmon comedens cibos reſoluit, non digerit 720 b
deſpectus tentare ceſſat 732 b
pro Deo ſuperbè ſe offert 733.b
ferro ignito abigitur ab Apelle 755.a
egrediens dat ſignum 760.b
quare habeat poteſtatem in creaturas 823.b
Dæmon ſuperbiæ inſtar Æthiopis 37.b 460 a. 747.b
Dæmon carnalis concupiſcentiæ inſtar Æthiopiſſæ 576.a
Dæmon iræ & memoriæ iniuriarum 910.b
Dæmon ad Gloria Patri euaneſcit 898.a
horret pſalmorum meditationem ibid.a
forma Æthiopis pſallentem ſenem ſaltando turbare conatur 910.b
Dæmon. vide Diabolus
Dæmonis vires fregit incarnatio Chriſti 135.b
Dæmonis opus animarum perditio 130.a
Dæmonis artes varias videt Pachomius 505.b
Dæmonis maior modò perſecutio quam olim 526.b. 626.a. 678.a
Dæmonis aſtutia declinantis ſanctos 638.a
Dæmoni nec vera dicenti credendum 43.a
Dæmoni ſuam infirmitatem exprobrat Alexander moribundus ab eo arreptus 917.b.918.a
item Euagrius 764.a
item Thallelæus 855.a
Dæmonem vicit Macarius ſua fortitudine 585.b
Dæmonem guloſum eijcit Macarius 720.b.721.a
Dæmonem quem Antonius non poterat, Paulus Simplex eijcit 731.b
Dæmonem amatorium magicis præſtigiis inductum pellit Macedonius 830 a
Dæmones Antonium verberant 38.b
eumdem variè exagitant 39 b
eius aſcenſum impedire conantur 52.b
eumdem accuſant ibid.
Dæmones non naturâ ſed ſuo vitio mali 42.a
falluntur affinitate virtutum 43.a
quomodo futura prædicant 44.b
egredienti de corpore animæ occurrunt 200.b
ad libidinem incitant 316.a
lugent fidem Chriſti dilatari 323.b
hominum lapſu lætantur 496.b.556.a 580.a
quomodo expellendi docet Pithyrion 471.a.760.a
Dæmones multi in deſerto 481.a
Dæmones non plus nocere poſſunt quam Deus permittat 554.b
Dæmones ob leuia peccata obſidebant olim ſanctos 555.a

Dæmones non audiendi licet ad bonum inuitent 606.a
Dæmones dupliciter nos impugnant, exterius & interius 611.a
Dæmones inſtar apum nos circumdant ſtridentes dentibus 645.b
Dæmones de lapſu monachi exultant 576.b
monachum deceptum ridens, 742.b
inſultant pœnitenti 743.a
in ſpecie Angelorum ſe Ioanni exhibent 745.b
Martyrum reliquiis terrentur 840.b.841.a
in Theodoretum vociferantur 940.b
non audent appropinquare ſpelunca Sophronij niſi a longe ſtadiis tribus 910.a
pugnant cum iis qui ipſis aduerſantur 602.a
adorationem Crucis impediunt 892.b
Dæmonum procacium varia terriculamẽta 38.b.42.a
Dæmonum odium contra monachos & virgines 42.a
Dæmonum adiuratio, vetus Eccleſiæ ritus 78.a
Dæmonũ variæ tentationes 118.b.119.a
Dæmonum cateruas oratione profligat Poſthumius 238.a.b
Dæmonum ſimulatio 457.a
Dæmonum tentationes variæ tẽpore orationis Macario Alexandrino per pueros Æthiopes inter fratres diſcurrẽtes oſtenduntur 481.b.507.b.508.a
Dæmonum illuſio in fratre quodam, cui diabolus in ſpecie Angeli ad plures annos apparens, tandem in parricidium induxit 661.b
in Valente, qui dum ſe verſari cum Angelis arbitratur, Sacramentorum communionem contemnit, & dæmonem Saluatoris ſpecie ſibi apparentem adorat 733.a.b
in Abrahamio, dum ex ſuperbiâ ſe à Deo ordinatum presbyterum credidit 769.a
Dæmonum conſiſtorium 556.a.580.a
Dæmonum differentia mente diuersâ eadem eſſentiâ 720.b
Dæmonibus antagoniſtis delectatur Hilarion 85.a
Dæmones ad tentandum, Angelos ad ſuccurrendum Moyſes videt 495.a
Dæmones eijciendi mira poteſtas in quodã, qui a dæmone contra vanam gloriam poſſideri optat 542.a.b
Dæmones immittunt philoſophi Antonio 556.b
ter fugantur oratione & ſigno crucis ibid.
Dæmoniaca quædam oratione & communione Antonij liberatur 54.a
Dæmoniaca ex calumnia, liberatur confeſſione apud corpus Marinæ 394.b
Dæmoniacam voti violatricem ſanat Pachomius oleo benedicto 127.b
item dæmoniacam pane benedicto 128.a
Dæmoniacam curat Euphraxia 359.a.b
Dæmoniacam edacitatem curat Macedonius ſigno crucis & aquâ benedictâ 830.a
Dæmoniacus quidam Marſita nomine ab Hilarione ſanatur 78.a
item Orion ibid.b
ſimiliter virgo quædam 79.a
& Francus Conſtantij candidatus ibid.b
item camelus Bactriacus 80.a
etiam filius naucleri 83.a
nec non ſcutarius quidam ibid.b
præterea ferè ducenti in inſula Papho 83.b
Dæmoniacus liberatur in cella Vitalij 198.a
Dæmoniacum ſanat Epictetus eiecto dæmonio, qui ſe multorum hæreticorum patrem profitebatur 211.b 212.a
Dæmoniacum ſigno crucis curat Aſtion 215.a
Dæmoniacum oratione & ieiunio curat Macarius Ægyptius 720.b.721.a
Dæmoniacum ſanat Paulus Simplex ſua humilitate 731.b
Dæmoniacum ſanat Marcianus abſens 807.b
Dæmoniacum curat Petrus Galata 822.b 823.b
Dæmoniacum liberat oratione Adelphius Arabiæ epiſcopus 901.a
oratione Andreas 897.b
Dæmoniacos curat Antonius 40.a
Damiana abbatiſſa ſolitaria 899.b
Damiano diacono Ioannes Eleemoſynarius negat communionem, donec cum aduerſario ſuo reconcilietur 187.b
Damianus diſcipulus Polychronij lente madefacta viuit 846.b
Damnatorũ grauiſſima pœna, viſione Dei carere 260.a
Daniel diſcipulus Arſenij 528.a
Daniel presbyter ordinatus, in miniſterio diaconatus ex humilitate perſeuerat 554.a
Daniel Ægyptius de adulterio iniuſtè infamatus 896.b
liberatur ab infamiâ, infantulo xxv. dierum patrem enuntiante 897.a
Danielis abbatis dictum 597.b
Danti datur & abundat 616.b.617.a
Dauid lxxx. annis cellæ incluſus 880.b
eius cella igne cæleſti illuſtratur ibid.
Dauid latro ad monaſticam aſpirat 904.b
minatur & iurat malum ni admittatur ibid.
omnis virtutis exemplum efficitur ibid.
ab Angelo ſibi peccata remiſſa audit ibid.
extra pſalmorum canonem mutus 905.a
Dauid oratione ignem extinguit 918.a
Dauides Euſebij diſcipulus numquam excanduit, xlv. annis abſque ira viuens 812.b
cl. virorum præfectus ibid.
animo ſemper & vultu tranquillo 812.b.813.a
ne quidem acceptâ contumeliâ mutatur 813.a
Debitum non rigidè exigendum 667.a
Decretum patrum de canone pſallendi 543.b
Dedicatur eccleſia ab epiſcopo 323.a
Deficientes à monaſteriis peſſimi 734.a
Defuncto honores immeritò exhibiti in dolores cedunt 129.b
Defunctorum commemoratio tertia & quadrageſima 675.a.729.b
Deicola vocatus Antonius 37.a
Deliciæ etiam in vilibus conſiſtunt 453.b
Deliciæ monachis declinandæ 638.a
Delicta libello notanda 50.a
Demetrius Romam petit 709.b
Depoſitũ vbi ſit, mortuus indicat, Macario orãte 650.a
Deſertio monaſterij quàm periculoſa 94.a
Deſertio ſtatus perfectioris oritur ex negotiorum implicatione 707
Deſertor vocationis a dæmone inuaditur 542.b
Deſertores monaſteriorum peſſimi 734.a
Deſertum fidentibus fructus producit 751.a
Deſiderium incredibile Ioſaphat audiẽdi bona 253.a.b
Deſideria ſuperanda docent Theodorus & Lucius 585.
Deſperandum non eſſe ob peccata docet Barlaam, exemplo filij prodigi, boni paſtoris, Petri lapſi 267.b 268.a
Deſperandum non eſt in tentatione 590.b
Deſperatio cauenda 742.b
Deſperationis cogitationes ſuperat Iſidorus 516.a

Deſperationis remedia, & quid dæmoni eam ſuggerenti reſpondendum 895.b
Deſperationem poſt peccatum ſuadet dæmon 742 b
Detractio fugienda 237.b.607 a
cur fugienda 519.b
quomodo vitetur 672.a.b
Detractiones audiens Maches dormit 550.a
Detractor inſigni parabola depingitur 658.b
Detractor carnes fratrum manducat 571.a
Detractor prodeſt 667.b
Detractorem munere placa 668.a
Detractores ſacerdotum auerſatur Pachomius 123 b
Detractores odit & excludit S. Ioannes Eleemoſynarius 188.a
Deuotio practica 530.b
Deuota ſeruitus quotidianum martyrium 414.a
Deus vt naturâ eſt a nemine videri poteſt 256.a
Deus verus vnus 264.a
Deus ex rebus conditis quomodo cognoſcatur 281.a
quomodo ex earumdem rerum cõſeruatione 281.a.b
ſimilitudine nauis quæ eſt ſine gubernatore ibid.
Deus ex creaturis agnoſcitur 304.b
Deus ſuper omne bonum 291.b
Deus ſolus mundus eſt 598.b
Deũ plus diligens plus honoratur ab hominibus 632.b
Deus, non mammona eligendus 666.b
Deus loquitur nobis multis modis 808.a
Deus fortis adiutor 905 a
Dei dilectio 237.a
Dei auxilium adeſt, vbi humanum deficit 591.b
Dei ignoratio animæ caligo eſt 263 b
Dei præſentia vbique cogitanda 609 a.611.a
Dei prouidentia per coruum Paulo quotidie dimidiatum panem mittentis, & integrum in aduentu Antonij 19.b
Dei prouidentia, diuitem per Angelum monentis vt Frontonio eſcas mittat 240.a.b.241.a
Dei prouidentia cuidam panem diuinitus ſubminiſtrantis 455.b.744.b
Dei prouidentia Helleni in deſerto menſam parantis 470.b.755 a
Dei prouidentia in ſe confidenti panem cælitus ſubminiſtrantis 539.a
Dei prouidentia nouitium monachum in eremo per Angelum aquilæ ſpecie ducentis ad locum annonâ refertum 587.b
Dei prouidentia pane deficiente caniſtrum vuis & ficubus plenum mittentis Poſidonio 760.b
Dei ſeruitium mirabili modo compenſatur in Abiba 929.a
Deo fidendum 532.a.649.a
ſine eo nihil poſſumus 607.b
Deo proximus non læditur 612.a
Deo quò quis propior, eò magis ſe miſeriũ nouit 624.b
Deo vacandum 742.a
ſecundùm eum interius operandum 608.b
Deorum cultus ab Ægyptiis profectus 305 a
Diabolicis inſidiis infeſtatur Antonius 37.a
eas oratione ſuperat ibid.
Diabolus per obſeſſos vario vtitur idiomate 79 b
Diabolus cur iumenta inuadat 80.a
Diabolus humilitate Siluani monachi victus 129.a
Diabolus Baſilio orante coactus chirographum reddit famulo Proterij 158.a
Diabolus ſe in Angelum lucis transformans, conatur ad ſuperbiam Simeonem Stylitam inducere 172.a
Diabolus S. Macario Romano mulieris ſpecie apparet 230.a
Diabolus in feminæ ſpecie apparens abigitur ab Apelle ferro candente 472.b
Diabolus crucis ſignum timet 286.b
Diabolus ſuam impotentiam fatetur 317.a
Diabolus tentat Ioſaphat 331.b.332.a
Diabolus vincitur ab Eudoxia, quæ laborem duplicat 356.b
Diabolus conqueritur de Nonno & Pelagia 379.a
Diabolus pellitur à Pelagia ſigno crucis & inſufflatione 379.a
Diabolus iam plus perſequitur homines quàm olim, & quare 526 b.626.a 678.a
Diabolus vt monachum quemdam è cella educat, Communionem ſuadet 588 a
Diabolus varia tentationum ſemina ſerit 599 b
Diabolus emiſſarius Iuliani ſiſtitur oratione Publij 650.b
Diabolus presbyterum ſe ſimulat 755.b
Diabolus diſtractiones tẽpore orationis ingerit 877.b
Diabolus. vide *Dæmon*
Diaboli virtus aduentu Chriſti debilitata 43.b
Diabolus ſtudet lædere reſiſtentes ibidem
Diaboli imbecillitas 43.b.46.b
Diaboli in bonos odium 113.a
Diaboli à Deo defectio 255.a
Diaboli in hominem inuidia ibid.
Diabolum aliquando redimendum cenſet Origenes 537.b.538.a
Diaboli laqueos quis euadat 551.b
Diaboli præſtigiæ cellam illuminantis 552.b
Diaboli artes variæ ad homines ſubuertẽdos 586.a.b
Diaboli artes variæ vt monachum à cella extrahat 587.b.588.a.b
Diaboli prodromi tres, obliuio, negligentia, concupiſcentia 612.a
Diaboli impetus quis non timeat ibid.
Diaconatus quanta dignitas 623.a
Diaconiſſarum prima, Romana nomine, Pelagium è Baptiſmo ſuſcipit 379.a
Diaconus ordinatur Baſilius à Meletio Antiochiæ epiſcopo 155.a
Diaconus quidam indignus celebranti adſtans Spiritus ſancti deſcenſum impedit 907.b
ab altari remouetur ibid.
Diaconi lapſi vera pœnitentia miraculo declaratur 577.a
Diana venationis dea antiquis 307.a
Didymus innoxiè ſcorpiones calcat 479.a
Didymus oculis orbatus 711.a.944 a 986.a
quamdiu vixerit ibid.
ſacras Scripturas nouerat licet non didiciſſet ibid.
mors Iuliani apoſtatæ illi reuelatur ibid.
Dies primus cõuerſionis ſemper eſt cõſeruandus 529.b
Differentia eremitarum & monachorum 1006.b
Differentia inter Deum patrem & carnalem 212 b
Differentia legis antiquæ & nouæ 266.a.b
Dij falſi multi 264.b
Dij Ægyptiorum, Iſis, Oſiris, bruta animantia complura, & cepæ, allia, ſpinæ, &c. 307.b
Dij Chaldæorum elementa & ſidera 305.a.b 306.a
Dij Græcorum, Saturnus, Iupiter, Ganymedes, Vulcanus, Mercurius, Æſculapius 306.a.b
Mars, Bacchus, Hercules, Apollo, Diana, Venus 307.a
Adonis 307 b
Dij Gentium non ſunt Dij, & quare 308.a
Dij multi in Ægypto, & vnde 461.b.748.b
Dij Perſarum ſol, ignis, aqua, ex Milidone 585.b

Dile-

Dilaniatur à beſtiis qui peregrinum non liberauerat ab illis 912.b
Dilatio ſalutis periculoſa 258.b
Dilectio cauta 96.b
Dilectio Dei 237.a
Diluuium 255.b
Dio & aeri nudo expoſiti
  Euſebius 836.a
  Cyra 855.b.856.a
  Limmeus XXXVIII. *annis* 845.b
  Macarius Alexandrinus XX. *diebus vt ſomnum ſuperet* 722.a
  Macarius iunior homicida tribus annis in ſolitudine 718.a
  Marana 855.b.856.a
  Maro 833.b
Diocles è philoſopho monachus 767.b
Dionyſius presbyter reprehendit Pachomium, quòd ab aliis ſeparet hoſpites 126.b
Dionyſius Seleuciæ epiſcopus, & quid ſub eo acciderit 885.a
Dioſcorus epiſc. frater Ammonis, Origeniſta 478.b
Dioſcorus presbyter, quid de pollutione nocturna ſentiendum ſuos docet 477.b
  remedia præſcribit ibid.
Diſcendi ardor 610.a
Diſcipulus Macarij plagis afficitur 118.b
Diſcipulus patientiâ magiſter euadit 632.a
Diſcipulus Siſinnij in eodem cum illo dum ſepelitur ſepulchro quieſcit 889.b
Diſco argenteo obiecto tentatur Antonius 39.b
Diſcretio Abraham eremitæ vt neptis ſuæ animam ſaluet, carnes liberè comedentis 371.a
  Agathonis in veſtibus 512.b.687.b
  Ioannis Nani, aquam, aliis recuſantibus, accipientis, ne dator contriſtaretur 599.a
  Mathois, leue opus & continuum, graui quod citò abſoluitur præferentis 585.b
  patris cuiuſdam, orationem & abſtinentiam magnis laboribus præferentis 580.b
  Siluani, lapſi monachi animam ſaluat 605.a b
Diſcretio ſecuris eſt quæ arborem deiicit 602.a
Diſcretio in ieiunio quæ & qualis 603.b
Diſcretio viam regiam docet 552 a
  virtutum genitrix & cuſtos ibid.
Diſcretio in omnibus operibus neceſſaria 606.a
Diſcretionis & prudentiæ exemplum ſingulare diſcipuli magiſtrum continentis ab iracundia, & poſteà à magiſtro laudati 501.b.502.a
Diſcretionis defectu immolaret filium à diabolo deceptus niſi elapſus aufugeret 552.b.553.a
Diſcretionis defectu Heron cadit 532.a
Diſcretionis defectu alius monachus circumcidit ſeipſum 553.a
Diſcretionem Paulus à mulieribus abhorrens docetur, dum fœminarum miniſterium cogitur admittere 555.a.b
Diſcretione ſeruatur comedens, nolens oblatum cibum, ſed à Deo expectans, moritur 552.b
Diſcretione ſpirituum clarus Antonius 45.a.47.a
  item Pithyrion 472.a
Diſſenſiones cauendæ 237.b
Diſtractio facilè contingit 606.b
  non diſtrahi in oratione magnum, maius in pſallendo 609 a
Diſtractiones ſi à Deo nobis imputentur, quis ſaluabitur 609.a
Diſtractus quidam nunquam in oratione fuit 891.a
Diuerſa dæmonum nequitia 42.a.43.a.45.a
Diuerſimodè in via Domini ambulatur 565 a
Diuerſitas monachorum priorum & poſteriorũ 637.a
Diuerſitas abſtinentium 665.a
Diuinum auxilium adeſt Macario laboranti in itinere & fatigato 532.a
Diuinatio contemnenda 44.a.b
Diuites veri 284.b
Diuitiæ ad cælum per manus pauperum mittendæ 276.a
Diuortio facto non licet nubere ſecundò ſuperſtite coniuge 397.a
Docens, & non faciens, puteo ſimilis 601.b
Doctorẽ ſalutis pro patre Simeon Stylites habet 170.a
Doctrina Chriſtianorũ à Chriſto originẽ ducit 308.b
Doctrinæ Euangelicæ vis 56.a
Documenta ſalubria 531.a
Dominico die Angelus Communionem defert Onuphrio 102.b
Dominico die omnes monachi ſimul comedunt 460.b
Domnina continuò lacrymans 856.b
  templi ornatum ſuadet ibid.
  lente madefacta viuit ibid.
  vultum celat ibid.
  athletas animat ibid.
  monachis ſuppeditat neceſſaria 857.a
  varia per orbem eius monaſteria ibid.
Domnionis lectus curat ægrotos 762.a.968.a
Dona in ſanctis viris varia 796.
Dormitans in ſpirituali colloquio diuinitus increpatur 752.b
Dormitorij ratio 237.a
Dorotheus LX. *annos verſatus in ſpelunca* 709.b 943.a.985.a
  Palladius ei in diſciplinam traditur 709.b.985.a
  item Heraclides 943.a
  vt affligat corpus continuè laborat 710.a.943.a.b. 985.a
  manibus ſibi victum parat 710.a.943.b.985.a
  ſomnum ſuperat modo mirabili ibid.
  Crucis ſigno venenum ſuperat ibid.
Dorotheus incluſus rector virginum 735.b
Dorotheus pecuniæ contemptor 767.a
Draco ab Hilarione crematur 84 a
Draco adorat Simeonem Stylitem 173.a
Draco curatur à Simeone Stylite ibid.
Draco mulierem torquet 226.b
Draco precibus Amun rumpitur 752.a
Draconem ingentem ſancti viri non horrent 751.b
Draconem illæſus tranſit Coſmas 873.a
Dracones cuſtodiunt à latronibus oſtiũ Amun 752.a
Dracontius epiſcopus confeſſor 82.a
Duæ in Chriſto naturæ 319.a.b
Duo adoleſcentes delicioſi probantur à Macario. vide *Macarius*
Duodennis eſt philoſophus Baſilius 152.b
Duplum reſtituit Deus Ioanni Eleëmoſynario 195.a
Dura increpatio monachũ deiicit ad egreſſum 573.a.b
Dura mundo ſanctis viris ſunt ſuauia 796.
Dux quidam Palæſtinæ ab ingreſſu S. Sepulcri arcetur ab ariete ob hæreſim Seuerianam 876.a
  reſipiſcens admittitur ibid.

E.

Eccleſia pœnitentiæ Antiochiæ 175.b
Eccleſia aſylum 194 b
Eccleſia cryſtallina admiranda 227.a
Eccleſia ab epiſcopo dedicatur 327.a

Eccleſia maxima in monte Nitria 713.a
Eccleſia [illegible] nem prauidet Antonius 57.a
Eccleſiæ theſauros Deus tuetur 184.b.185.a
Eccleſiæ pecunia iniuſtè acquiſitæ admixta perit vtraque 183.a
Eccleſiæ matris deſcriptio ex Canticis 223.a
Eccleſiæ frequentatio à tribus & quatuor millibus 4 8.b
Eccleſiam frequentat Antonius 36.a
Eccleſiam extruit Abraham ex ſuo patrimonio 146.b
Eccleſiam frequentans operarius ditior fit non vacante, ſed ſemper operante 202 b
idem promouetur ad presbyteratum ibid.
Eccleſiam ingredientium diuerſos ſtatus Paulus Simplex videt 525.a
Eccleſiam extruxit in Sinai Iulianus Sabas 803.b
Eccleſiam non deſerendam Simeon Iulianum monet 890.a
Edacitas dæmoniaca curata à Macedonio ſigno crucis & aquâ benedictâ 830.a
Edunt propter Deum monachi præter conſuetudinem 527 a
Egredientes ante finitam Miſſam, dextrè corrigit Ioannes Eleemoſynarius 201.a
Electio quid 277.b
varietas eius pulchra ſimilitudine à fontibus deſumpta probatur 278.a
Eleemon in omnes miſericors 771.b
parturienti ſubuenit ibid.
libros vendit, vt pauperibus ſubueniat 772 a
Eleemoſyna, virginis ſpecie oliuâ coronata S. Ioanni Eleemoſynario apparet 182.b
eadem morientem ſuſcipit 205.a
Eleemoſyna Onuphrij 103.a
Eleemoſyna Ioannis 117.b
Eleemoſyna palatium in cælo parat 194.a
Eleemoſyna quæ in pauperes confertur, à Chriſto tamquam ſibi exhibita ſuſcipitur 276 a
Eleemoſyna optimè pauperibus impenditur 601. b. 602.a
Eleemoſyna danda potiùs non conſanguineis 607 a
Eleemoſyna ſine menſura danda 616.b
Eleemoſyna in verè mendicis miraculo firmata 616.a
Eleemoſyna danda in hilaritate 766.a
Eleemoſyna Eleemonis libros vendentis vt pauperibus ſubueniat 772.a
Eleemoſyna non ex naturali affectu, ſed ex pietate danda pauperibus 809 a
Eleemoſyna anus, quidquid manu lucratur in templo erogantis 900 b
lupini inde empti dulceſcunt ibid.
Eleemoſyna Zenonem Imp. à pœna liberat 915 a
Eleemoſyna mulieri miſeræ præſtita Moſchum è carcere liberat 920 b
Eleemoſyna. vide *Petrus Telonearius* & *Seraphion*
Eleemoſyna arte excogitata mirabili, verecundo & pauperi adoleſcenti exhibita ab Apollinari 923.b.924.a
Eleemoſynæ defraudatio impedit compenſationem, & ſcriptam delet 184.a
Eleemoſynæ furtiuæ pulchrum exemplum 199 a
Eleemoſynæ pretium Deo committendum 715 b
Eleemoſynæ merces tranſcribitur chirographo 194.a
Eleemoſynæ obtinendæ modus à diuitibus 189.a
Eleemoſynæ nomine vtiliter pauperibus datur hæreditas 681.a
Eleemoſynæ virtus ſtannum in argentum conuertit 183.b
Eleemoſynam rogatus, tacitè dat, qui aliud non habet, cruciculam argenteam 180.a
Eleemoſynam remuneratur Deus, experitur Ioannes Eleemoſynarius centuplum 182.b
Eleemoſynam pauper dans monachis ditatur 616.a.b
Eleemoſynam in cælum præmittere pulchra parabolâ docetur, exemplo hominis vno anno regnantis ſibique interea prouidentis 273.b.274 a.b
Eleemoſynam laudat marito Euphraxia, & liberalitatis exemplum inſigne 351.b
Eleemoſynâ ſubtractâ benedictio ſubtrahitur 887.a
Eleemoſynæ Ioſaphat in pauperes 324. a. 328. a 331.a
Eleemoſynæ pro defunctis offeruntur 354.a
Eleemoſynæ larga Olympiæ 779 b
Eleemoſynas ſuas B. Mariæ virgini aſcribit B. Leontius 879.a
Eleemoſynarij Ioannis beatitudo animæ varijs viſionibus oſtenſa 265.a
Eleemoſynarij filius qui Chriſtum curatorem elegerat diuitem filiam Deo ſic diſponente vxorem accepit 928.b
Elementa Arianiſmum deteſtantur 53.b
Elementa viſa lugere mortem Antonij 82.b
Elementa non ſunt dij 305.a
Elephantiacus xv. annos optimè habetur ab Eulogio 673.b.738.a
Eleuatio Euchariſtiæ 155.b
Eleutherius martyr lectorem ſæpè monitum & flagitioſè viuentem punit 905.b
Elias exemplum vitæ monaſticæ 38.a
eius exemplo ad eremum incitatur Onuphrius 1006.b
Elias & Ioannes Baptiſta principes vitæ monaſticæ 17 a.811 a
Eliæ abbatis congregatio 594.b
Elias LXX. *annis viuit in ſolitudine* 472.a.746.b
integras hebdomadas ieiunat 472.a.747.a
claret ſignis & medicamine cùm CX. *eſſet annorum* 472.a.747.a
Elias monaſterium virginum exædificat 735.a
rector XXX. *virginum tentatur voluptate* ibid.
fugit metu lapſus 735.b
curatur ab Angelis à fomite ibid.
Elias hoſpitalis cui Deus multiplicat panes 770.a
Elias Archiepiſcopus Ieroſolymorum Ioannem monachum ordinari vult epiſcopum 863.a
Elias abbas tentationem carnis ſuperat territus viſione mirabili 866.b
Elias epiſcopus Ieroſolymitanus à vino abſtinet, vt ſolebat cùm eſſet monachus 870.b
in exilium mittitur ibid.
Eliæ ſolitarij dictum 877.a
Elogia Nicolai Papæ 178.179.
Eloquens vita peruerſa dæmonis imitator 766.b
Elpidius habitat in ſpelunca 769.a
annis XXV *comedit tantùm Sabbatis & Dominicis* 769.a
illæſus ſcorpium calcat ibid.b
ſarmentum ab eo plantatum creſcit in vitem ibid.
vix oſſibus hæret ibid.
ſemper ad Orientem conuerſus ibid.
Emilis ab occiſo reſponſum elicit vt innocentem ſeruet 630.a
Energumeni & energumenæ liberantur. vide, *Dæmoniacus & Dæmoniaca*
Ephræm in ſpiritu Baſilium videt inſtar columnæ ignis 160.b

cum

cum ſpiritu prophetiæ Baſilius agnoſcit 161.a
viſo Baſilio offenditur ibid.
in Baſilio linguam igneam videt ibid.
Græcè loquitur precibus Baſilij ibid.b
ſacerdos ordinatur ibid.
eius patria Edeſſa Syriæ 167.a
pueritia ibid.
ex ore pueri vitis viſa parentibus omnem regionem replere ibid.
eremum incolit ibid.
alia viſione, quis futurus, fons ſermonum oſtendit ibid a.b
alia viſione quantus ſit Ephram alius ſenex docetur ibid.b
Edeſſam cogitat 168 a
orat vt hominem obuiàm habeat quo cum diſſerat de Scripturis ibid.
occurrit illi meretrix ibid.
reſponſum meretricis pulchrum ibid.
ſcortum illi inſidiatur ibid.
reſpondet arguté, Deum erubeſcere oportet plus quàm homines 168.a.b
prudenter impudicam corrigit 168.b 598.a
Cæſaream venit ad Baſilium 168.b
videt columbam Baſilio ſuggerentem concionem ibidem.
iraſci neſcit ibid.
ſolo aſpectu modeſtiam docet 169.a
teſtamentum facit ibid b
moritur ibid.
Ephram collega Abrahæ monachi 369.b
ſuam miſeriam deplorat 372.b.373.a
actuum ſuorum à ſe rationem exigit 373.a
oratio ad Deum ibid.b
Ephram occurrit eſurientibus 768.a
Ephremius patriarcha Antiochenus hereticum in cauſſa fidei ad ignem prouocat 875.a
eius ſtola in igne perſtat illæſa ibid.
Ephremius comes publica ædificia reficit, poſteà fit epiſcopus 871.b
Epictetus, tempore Diocletiani 211.a.& 223.b
à puero pius 211.a
miracula facit ibid.
Sacerdos ordinatur ibid.
paralyticam xv. annorum inunctam ſanat 211.a.b
dæmoniacum ſanat, qui ſe multorum hæreticorum patrem profitetur 212.a
cæcæ lumen reſtituit per tactum oculorum ibid.
Aſtionem adoleſcentem conuertit ibid.b
fugiunt in Scythiam 214 a
ſanat xv. annis ſurdum, mutum, & aridum ibid.b
homines ſupra mille conuerſi 215.a
ſpuit ter in os pueri ibid.
comprehenditur à Latroniano duce 216.a
ætas eius & forma ibid.b
variè torquetur 216.b.217 a b.218.a
Aſtionem iuniorem ad cautelam martyrio priùs offert 219 a
capite plectitur ibid.
corpus eius ſplendet 219.b
Epiphaniæ feſto communicat Euagrius 764.b
Epiphaniæ feſto in Cæauenſium ciuitate baptiſterium ſudat 933.a
Epiphanius, Salaminæ epiſcopus, S. Hilarioni familiaris 75.a
Epiphanius hoſpes S. Paulæ Ieroſolymis 403.a
Epiphanij hoſpes Paula ibid.b
Epiſcopatu relicto Siſinnius vitam ſolitariam amplectitur 889.b
Epiſcopatum renuit Zoſimas 8 9.a
Epiſcopus eccleſiam dedicat 23 a
Epiſcopus quidam architectis ſeruit 871.b
columna ignis ſuper caput eius apparet ibid
Ephremio comiti epiſcopatum prædicit ibid.
Epiſcopus Rumellæ falsò apud Pontificem Agapetum accuſatus carceri traditur 907.a
viſione eius innocentia docetur ibid.
Epiſcopum Helenum pluſquam decem mille viri comitantur 341.b
Epiſcopi duo mortui, mortuo Ioanni Eleemoſynario cedunt medium locum in ſepulcro 203.b
Epiſtola Ioannis Eleemoſynarij compungit Nicetam Patricium ablatorem theſauri eiuſdem 184.b
Epiſtola malefici ad diabolum 156.b
Epiſtola Leonis ſuper tumulum S. Petri poſita Apoſtolica manu emendatur 906.a.b
Equam apparere quidã feminã facit præſtigiis 720.a
Equum Imperatoris ægrum aqua & oleo ſigno Crucis benedicto curat Aphraates 821.a
Eremita debet eſſe doctor 605.b.675 b
Eremitæ multos habebant prophetas 448
Eremitæ duo nudi Macario occurrunt 653.a
Eremitarum fortitudo 1006.b
Eremitarum protector Deus ibid.
Eremitarum adiutores Angeli 101.a
Eruditio mundana virtutum retardatio 596.b
Ero contemnit Macarium faſtu 734.a
eius abſtinentia portentoſa trium menſium, excepta ſola Communione ibid.
eius memoria incredibilis ibid.
labitur in omne genus vitiorum ibid.
reſipiſcit, moritur ibid.
Ero vide Hero
Eſca charitatis ieiunium non frangit 508.b
Eſuries ſtimulos carnis ſuperat 577.b
Euangelij vis, virtus, atque duratio 320.a.b
Euangelium vendit Serapion Sindonius, vt ſuccurrat pauperibus 191.a
Euangelium vendit Beſarion 772.b
Euangelicus Scytharum pontifex 218.a
parentes Aſtionis baptizat 223.b
Euangelicum conſilium, abdicare res ſuas 276.b
Euagrius Macarij diſcipulus 479.b
incredibilis abſtinentia ibid.
eius interrogatio 596.b
eius dictum 598.a
Euagrius Origeniſta lector à Baſilio creatur 763.a
à Gregorio Nyſſeno ordinatur diaconus ibid.
verſatur apud Nectarium Conſtantinopolitanum ibidem.
agitur concupiſcentiâ in feminam ibid.
viſione terretur ab amore ibid.
Angelus ſpecie amici intimi eumdem ſolatur 763.b
iurat ſe migraturum ad euitandum periculum ibidem.
venit Ieroſolymam, & à Melania excipitur ibid.
rurſus ad ſæculum redire tentat ibid.
morbo reuocatur ibid.
amictu monaſtico induitur 764.a
victus eius ratio & tenuitas ibid.
ſcribit Contradictoria ibid.
frangit dæmonum impetus ibid.
Crucis ſigno ſeram aperit ibid.
prædicit futura ibid.
crudis oleribus & aquâ victitat ibid.
peregrinus mauult eſſe quàm epiſcopus 6 0.b

Epiphaniæ feſto communicat 764.b
patrem ſuum immortalem dicit ibid.
Euagrij heretici cellam inhabitans monachus ſe ſuſpendit 916.a
Euagrium philoſophum ad fidem conatur Syneſius adducere 925.a
tergiuerſatur Euagrius de reſurrectione ibid.
tandem cum familia baptizatur ibid.
aurum Deo per pauperes fœnori dat cautionis chirographo à Syneſio accepto ibid.
curat ſe cum chirographo ſepeliri ibid.
mortuus ſatisfactum ſibi a Chriſto renuntiat ibid.
teſtatur id chirographo in manu eius in ſepulcro inuento 925.b
ſeruatur miraculoſum chirographum. ibid.
Eubulus præceptor Baſilij 153.a
eius teſtimonium de Baſilio ibid.
ad fidem Trinitatis conuertitur à Baſilio, & Baptiſmum expetit 154.a
cum Baſilio ſocietatem contrahit ibid.
bona ſua pie erogat ibid.
Antiochiam veniunt ibid.
à Libanio ad lautam menſam inuitantur 154.b
lautitiam reſpuunt ibid.
pane & aquâ viuunt ibid.
Ieroſolymis ſacra loca viſitant ibid.
ab epiſcopo Ieroſolymitano Baptiſmum poſtulant ibidem.
baptizantur 155.a
confirmantur, & ſacram Communionem accipiunt ibidem.
reuertuntur Antiochiam ibid.
deinde in Cappadociam redeunt ibid.
aduentus eorum diuinitus innoteſcit Euſebio Cæſarienſi epiſcopo ibid.
honorifice ab eodem excipiuntur ibid.
Euchariſtia cæleſte myſterium 122.a
Euchariſtia formâ infantis Iudæo apparet 156.a
Euchariſtia ſola nutrit 473.a
Euchariſtia naturâ eſt corpus Chriſti, non figurâ 636.a
reuelationem petit ſenex eâ de re dubitans ibid.
in Euchariſtia inſtar puerulі apparet Chriſtus ibid.
Chriſtus in ſpecie panis naturæ humanæ ſe accommodat ibid.b
Euchariſtia fons animæ ſitienti 638.b
Euchariſtia dignè ſumentibus lux, indignè ignis exurens 648.a
Euchariſtia omnibus carnalibus cibis præmittenda 715.a
Euchariſtia Catholici in ollam ferventem miſſa integra manet, Seueriani panis ſtatim conſumitur 869.a
Euchariſtia à Seueriano in lutum proiecta coruſcat ibid.b
Euchariſtia Eccleſiæ Catholicæ culmos & ſpicas germinans hæreticum Seuerianum cõuertit & multos alios 885.a
Euchariſtiæ fides à Baſilio docetur 155.b
Euchariſtiæ perceptio diebus Dominicis 270.a
eiuſdem effectus ibid.
Euchariſtiæ fidei explicatio 286.a.b
Euchariſtiam ſeruat Baſilius in columba aurea ſuper altare 156.a
Euchariſtiam auerſatur qui ſe dæmoni deuouerat 157.a
Euchariſtiam ſumit S. Maria Ægyptiaca in templo S. Ioannis Baptiſtæ iuxta Iordanem 388.a
Euchariſtiam ad ſe deferri in ſacro vaſe dignanter petit S. Maria Ægyptiaca. 389.b
Euchariſtiam ſumit Maria Ægyptiaca ante obitum 390.b
Euchariſtiam ab Angelo accipit Marcus 725.b
Euchariſtiam alijs cibis Apollo fratribus ſemper præmittit 750.b
Euchariſtiam ſumendo conſequimur remiſſionem peccatorum 751.a
Euchariſtiam Theodoretus conficit in manibus diaconorum loco altaris 837.b
Euchariſtiam ſumit die Dominica anachoreta 887.a
idem mortis ſuæ praſcius, eadem ante obitum ſe munit ibid.
Euchariſtiâ ſolâ paſcitur Ioannes 755.b
Euerſionem Sinæ docet Orentius inuerſo ſago 899.b
S. Eugenia virgo & martyr 340.a
parentes eius ibid.
docetur philoſophiam 340.b
reſpuit Aquilij conſulis filij coniugium ibid.
philoſophorum ſectas auerſatur 341.a
curat ſe in virilem habitum attonderi ibid.
petit Chriſtiana fieri 342.a
ab Heleno epiſcopo etiam mutato habitu agnoſcitur ibidem.
Alexandria tamquam perdita plangitur 343.a
fit ei ſimulacrum tamquam deæ ibidem.
catalogus virtutum eius ibid.
cogitur præeſſe monaſterio 343.b
viliſſima olei munera ibidem
precum horariarum ſtudioſiſſima ibid.
Melanthiam a quartana oleo ſacro curat ibid.
à Melanthia inceſto amatur amore 344.a
fortiter reſiſtit ibid.
falsò accuſatur attentati ſtupri ibid.
catenis vincta ſiſtitur præfecto 344.b
eius prudens reſponſio ad obiecta ibid.
falſo teſtimonio reſpondet 345.a
ſexu ſuo omnes criminatores confundit 345.a.b
à parentibus agnoſcitur 345.b
monaſterium virginum ſtruxit 346.b
virgines Romæ congregat ibid.
ei Deus reuelat inſtans martyrium 347.a
eius oratio ad Chriſtum ibid.
eius exhortatio ad virginitatem & ad martyrium ibidem.
eiuſdem præclarum de caſtitate Eccleſiæ teſtimonium 348.a
ad templum Dianæ ducitur ibid.
eius oratio ibid.
ad eius preces templum Dianæ corruit 348.b
iubetur ab Imperatore præcipitari in Tiberim ibidem
præcipitata non mergitur ibid.
illæſa manet ab igne thermarum ibid.
à Chriſto in carcere paſcitur ibid.
gladio percutitur ibid.
matri Claudiæ apparet poſt mortem, & mortem prædicit ibid.
Eulalius ex humilitate aliorum fratrum delicta in ſe recipit 502.b
eius mattula in igne perſtat illæſa in teſtimonium veræ humilitatis 503.a
vt gloriam æternam conſequatur, temporalem fugit ibid.
Eulogius presbyter, diſcipulus Ioannis archiepiſcopi, biduanas ieiunans 592.a
aliquando integrâ hebdomadâ ibid.

pane & ſale victitat ibid.
Eulogius Alexandrinus è ſcholaſtico fit monachus 673.b.728.a
mutilatum membris recreandum ſuſcipit ibid.
mira eius in mutilatum humanitas 674.a 728 a
conſulit Antonium de mutilati malitia 674.b. 728.a.b
moritur vterque 675.a.727 b
Eulogius presbyter mentes communicantium agnoſcit 472.b.760.a
ſingulis edicis ibid.
Eulogius Alexandrinus epiſcopus templum Iuliano martyri mirabili viſione erigere iubetur 905.b. 906.a
Eunomia filia Auitæ 775.b
Eunuchus Aphraatæ minas intentans in balneo ſuffocatur 820.b
Euphemius epiſcopus Conſtantinopolitanus in exſilium ab Anaſtaſio eycitur 872 a
S. Euphraſia ſeu Euphraxia virgo 351.a
eius parentes ibid.
deſpondetur anno quinto diuiti ſenatori 352 a
cum matre clàm Ægyptum petit ibid.b
infantulæ pium & religioſum deſiderium 353.a
ſeptennis Dominicam imaginem oſculatur, & Chriſto ſe deuouet ibid.
induitur veſte monachali ibid.b
à ſponſo repetitur 354 a
eius ad Imperatorem epiſtola ibid.b
bona ſua in pauperes diſtribui petit ibid.
eius epiſtolam Imperator ſenatui legit ibid.
duodennis pia in monaſteria exercitia ibid.
tentatam abbatiſſa corroborat 355.a
tentationem aperit abbatiſſæ ibid.
abſtinentiâ munitur ibid.
quatriduo ieiunat ibid.
vicennis iterùm tentatur ibid b
obedit ſimpliciter etiam in arduis ibid.
piſtrini opere exercetur ibid.
otioſa iterùm tentatur ibid.
etiam occupatiſſima nullis deeſt diuinis officiis ibidem.
denuo tentatur & ab abbatiſſa confirmatur 356.a
totâ ſeptimanâ ieiunat ibid.
toto anno numquam ſedere viſa ibid.
eam æmula Germana exercet ibid.
humiliat ſe coram æmulatrice ibid.b
pro eadem abbatiſſam deprecatur ibid.
à diabolo præcipitatur in puteum ibid.
Chriſti adiutorio euadit ibid.
laborem contra diabolum duplicat ibid.
ſe imprudens vulnerat 357.a
læſa opus explet ibid.
rurſus læditur inſtigante diabolo ibid.
non ceſſat ab opere ibid.
præcipitatur è ſolario à dæmone, ſed illæſa ibid.b
facies eius conſperſa feruenti oluſculo non læditur ibidem.
puerum paralyticum mutum & ſurdum ſigno Crucis curat 358.a
energumenæ miniſtrat ibid.
eidem præualet & abbatiſſæ virgâ minatur ibid.b
iterùm Germanæ æmulanti ſuccurrit ibid.
rurſus miniſtrat energumenæ ibid.
poteſtatem accipit à Deo dæmonem expellendi 359.a
baculo energumenam pulſat ibid.
oratione dæmonem pellit ibid.b
eò ampliùs ſe humiliat ibid
eius vicinam mortem præuidet abbatiſſa ibid.
ſolium ei præparatum in cælo videt abbatiſſa 360.a
eius profunda humilitas 360 a.b
infirmatur & fertur in oratorium 360 b
orationes ſororum in extrema hora petit 361 a
efflat animam tricennis ibid.
ſepelitur in ſuæ matris ſepulcro ibid.
multa miracula eduntur ad ſepulcrum eius ibid.b
eius abbatiſſa ſimul obdormit in Domino ibid.
Euphraxia Antigoni vxor mater Euphraſiæ 351.a
vidua filiam Euphraſiam commendat Imperatori. 352.a
ſecundas nuptias reſpuit 352.a
cum filia clàm Ægyptum petit 352.b.
interiorem Thebaidem penetrat ibid.
monaſteriis oblationes offert ibid.
thymiama offert & cereos 353.a
preces petit pro marito mortuo ibid.
coram Dominica imagine filiam abbatiſſæ tradit 353.a
eius ſobrietas & virtus 354 a
eius mors prædicitur ab abbatiſſa ibid.
moritura filiam inſtruit ibid.
Euphroſyna virgo 363.a
eius parentes ibid.
mater eius ſterilis ibid.
orationibus abbatis impetratur ibid.
ſeptennis baptizatur ibid.
à multis in vxorem expetitur 363.b
deſpondetur ibid.
à ſuo patre orationibus abbatis commendatur ibid.
benedicitur ab abbate ibid.
inueſtigat monaſterij mores 364.a
ei monachus ſuadet virginitatem, & ſexus diſſimulationem ibid.
accerſiri curat monachum ex monaſterio Theodoſij abbatis 364.b
inſtruitur à ſene monacho ibid.
tondetur, & ſchemate monachico induitur ibid.
ſimulat ſe eunuchum, & ad monaſterium feſtinat 365.a
admittitur ibid.
Smaragdum ſe nominat ibid.
eius pulchritudine diabolus abuti nititur ibid.
ſolitudo ei præſcribitur, ne aliis ſcandalo ſit 365.b
orat ne manifeſtetur, & præualet 366.a
patrē bonis ſermonibus inſtruit, & conſolatur ibid.
XXXVIII. annos ſolitaria in cella vixit 366.b
patri ſe reuelat 367.a
moritur ibid.b
vnoculo oculum reſtituit ibid.
Euſebius epiſcopus Cæſarienſis diuinitus cognoſcit Baſilij & Eubuli aduentum 155.a
honorificè eoſdem excipit ibid.
diuinarum Scripturarum intelligentiam iniis miratur ibid.b
moritur ibid.
Euſebius frater Ammonij 478.b
Euſebius Marciani æmulator 809.b
eius auſteritas ferro corpus conſtringendi primò XX. librarum, inde adiicit L. inde LXXX. ibid.
patruus eius Marcianus 810.b
perpetuò incluſus, nulli loquens 811.a
curam gregis monaſtici ſuſcipit ibid b
vultu ſolo negligentes corrigit ibid.
ieiunium & trium & quatuor dierum ſeruat ibid.

ſingula

ſingula corporis membra doces componere ibid.
oculos cuſtodit ibid.
zonâ ferreâ & collari ſe deprimit ne oculis euagetur ibid.
pugna eius ſpiritualis 812.a
ſucceſſores Iuliani ſe eidem ſubmittunt ibid.
eius diſcipuli per totum orbem diſperſi 813.b
Euſebius ſub dio viuit 836.a
pelle veſtitur ibid.
cicere & fabis viuit ibid.
mira eius mortificatio ibid.
auerſatur conuerſationem terrenam 836.b
cellæ aditum obſtruit ibid.
caricis xv. tranſigit Quadrageſimam ibid.
moritur ibid.
Euſtathius lector iniuſtè accuſatur de ſtupro 777.b
deponitur ab officio ibid.
oratio eius ad Deum 778.a
eum purgare cogitur calumniatrix in partu laborans diuino iudicio ibid.
innocens manet incluſus inſtar pœnitentis 778.b
ad eius cellam pergit epiſcopus ibid.
eius precibus parit calumniatrix ibid.
Euſtochium S. Paulæ filia 402.b
ſola comitatur matrem 403.a
eius in matrem pietas 413.a
cum L. virginibus viuit 775.b
Euſtochius interpres Vitæ S. Pelagiæ 376
Euthymius frater Ammonij 478.b
Euulgatio boni operis punitur 197.a
Exaltatio S. Crucis Ieroſolymis celebris 386.b
Examen conſcientiæ bis in die 611.b
Examen ſuarum actionum 373.a
Excommunicantur caſtrantes ſeipſos 625.b
Excommunicatio vinculum ſacerdotum 838.b
Excommunicatus monachus mortuus abſoluitur & liberatur 923.a
Exemplis potiùs quàm præceptis ad virtutis ſtudium trahimur 242.a
Exercitia religioſa circa Iordanem 383.a.b
Exercitiis virtutum fornicationis tentatio ſuperatur 575 a
Exhortatio Baſilij ad Libanij diſcipulos 154.b
Exhortatio ad eleëmoſynam S. Ioannis Eleemoſynarij, exemplo Petri Telonearij 191.a
Exhortatio pij Principis ad Regem Abenner, pro monachatu & fuga ſeculi 246.b
Exorciſmus Baptiſmum præcedit 378.b
Experimento homines probatiores fiunt 601.b
Exponitur ſumma doctrinæ Chriſtianæ Zardane audiente 290.a
Exſufflatio pellit dæmonem 119.a
Extenſione manus piratæ pelluntur 84.b
Extenſis manibus orat Ioſaphat 329.a
Externo habitu æſtimandi homines non ſunt 254.a.b
Exterior homo dum patitur, viget interior 865.a
Exterior homo benè cuſtoditus cuſtodit interiorē 612.a
Extirpanda vitia paulatim, optimâ ſimilitudine docetur 596.a.b

F.

FÂBIOLA *laus Chriſtianorum, miraculum Gentilium* 396.a
mariti vitioſi faſtidia ſuſtinuit diu ibid.b
publicè adulterum tandem repudiauit 397.a
quòd ſecundo nupſerit primo marito viuente, pœnitet ibid.
prima noſocomium inſtituit 398.a
ægris miniſtrat ibid.
monaſteria ſuſtentat ibid.
monachos viſit 398.b
Ieroſolymam vadit ibid.
ſtudio ſacro intendit ibid.
Romam reuertitur 399.a
ſolitudinis amans ibid.
profuſè in pauperes liberalis ibid.
mortis ſemper memor 399.b
moritur ibid.
exequiæ eius magnificæ ibid.
Facies hilaris puræ mentis indicium 137.b
Facies Abraham puritatem animi indicat 149.b
Faciem nec pedes lauit Abraham ibid.
Facies non mutatur abſtinentiâ 150.a
Facilis in cœlum via 287 b
Facta verbis reſpondere debent, ne fontes ſimus qui alios lauant 527.a
Facta docent, non verba 603 b
Falſæ religiõnis varia genera 255.b
Falsò accuſans S. Marinam, à dæmone arrepta apud defunctæ corpus liberatur 394.b
Falſum crimen alteri imponentem punit Deus 623.b
Falſum teſtimonium ancillæ contra Eugeniam 345.a
Familiaritas cum abbate non quærenda 629.a
Famula Dei fratrum ſuum videre detrectat 504.b
Famulus dominæ ſuæ exitium parans, à B. Maria virgine impeditus, ſeipſum interficit 883.b
Faſtidium initium recedendi à Deo 603.a
Febris Iuliani prece pellitur 805.a
Femina libidinibus dedita reſipiſcit 159 b
peccata ſua in charta ſcripta & bullata Baſilio offert ibidem
Femina ſecretum bonum opus Vitalij euulgans à dæmone poſſidetur 197.a
Femina viro periculoſa 313.a
Femina cauenda monacho 742.b
Femina fugienda, nec manducandum cum ea 660.a
Femina quædam ne fratri cuidam ſcandalo ſit, conſpectum eius fugit 930.a
mentione fœditatum muliebrium tentationem à fratre abigit ibid.
Feminæ amor amores aliarum rerum ſuperat 313 a.b
Feminæ ſpecie admittitur à ſuperbo monacho ſpectrum 454.a
blanditijs monachum decipit ibid.
irrident deceptum dæmones ibid.
Feminam non videt Ioannes 450 a
Feminæ dæmones vocantur 303 b
Feminarum ſpecie inſidiantur dæmones 575.b
vide *Dæmon*
Feminas propinquas viſitare cum ſene 124.a
Femina. vide *Mulier*
Felix abbas dicit non eſſe ſibi ſermonem, quia in alijs non videret operationem 566.b
Ferro ignito dæmonem feminæ ſpecie ſibi apparentem abigit Apelles 755.a
Fertilem facit ſterilem montem Iacobus ſua habitatione 838.b
Feruentem ſpiritu dæmones fugiunt vt muſcæ ollam feruentem 531.a.682.b
Feruor Simeonis Stylitæ, ſalutis amor & monaſterij 170.a.b
Feruor nouitiatus omni tempore ſeruandus 596.b. 683.a
Feruorem aſſumit quidam frater ante mortem 864.b
Feſtum Paſſionis & Reſurrectionis 808.a

Feſta Martyrum celebrat Maris 837.b
Ficus deferentes adoleſcentes malunt mori quàm conſumere 551.a
Fidelitas Philagrij 583.b
Fidendum Deo 649.a.b.651.a
Fides, ſpes, charitas, tres lapides pretioſi 149.b
Fides, ſpes, charitas ſemper ſint in mente 685.a
Fides ex Euangelio 159.a
Fides ſola non ſufficit vt quis ad Deum aſcendat 245.b
Fides ſola ad ſalutem non ſufficit 302.b
Fides monachorum ad extinguendum ingentem draconem 465.b
Fides ardentem clibanum ingreſſum ſeruat 541.b
Fides quid 672.b
Fides ſi deſit recta, nullæ virtutes proſunt 868.b
Fides praua fuliginoſâ columbâ deſignatur 893.a
Fidei Chriſtianæ laus 318.b.319.a
Fide & operibus ad æternã gloriam peruenitur. 258.b
Fidoſus 492
Fiducia ſeu præſidentia cauenda 596.b.608.b
Fiducia S. Ioannis Eleëmoſynarij in Deum 182.a
Fiducia monachorum 449
Fiducia Theodori 585.a
Macarij 585.b
Fiducia ſenis leonem non timentis 651.a
Fiducia Siſoi dicentis Domino, Non dimitto te, niſi curaueris eum 651.a
Fiducia in Deum Agathonis, & contemptus rerum ſæculi 667.a.b
Fiducia ſanctorum contra draconem 751.b
Fiducia Apollo tempore famis, & liberalitas 750.b
Fiduciam in Deo habendam, Abraham eremita docet lapſam 371.b
Fiduciam in Deum habens mirabiliter in ſolitudine reficitur 655.a.b
Fiduciâ ſerpentes calcat, crocodiles domat Pachomius 120.a
Fiduciâ in Deum Angelus panem eſurienti Helleni miniſtrat 755.a
Filia Proterij artibus dæmonis ad amorem accenditur 156.b.157.a
Filius boni viri à malo præſeruatur precibus S. Ioannis Eleëmoſynarij 193.a
Filij pro parentibus in cælo ſolliciti 229.b
Finis actionem diſcernit 735.a
Flagellum triplex in monaſterio 713.a
Flammeum Chriſti virginitatis inſigne 413.a
Flauianus Antiochenus epiſcopus Macedonium inſcium ordinat ſacerdotem 829.a
in exilium mittitur 870.b
Flauiæ Domitillæ exilium in Pontia inſula 403.a
Flet ſenex quidam quia toto anno non ægrotat 523.b
Flere ſolet ſemper Arſenius 621.b
Flendum monacho 566.a
Fodiens puteum obruitur 765.b
Fœneratores tres pernicioſi, auaritia, gula, luxuria 761.b
Fœtorem peccati odorantur Angeli 657.b
Fœtore cadaueris monachus concupiſcentiam vincit 576.a
Fons virtutum naturalis animæ puritas 41.b
Fontem impetrauit Simeon Stylites 178.a
Formâ & blanditijs dæmon monachum decipit 454.a
Formicarum induſtria 95.a
Fornicandi voluntas ob paupertatem cibo quotidiano dato impeditur à Siſinnio 903.a
Fornicatio mentis 573.a
Fornicatio mors 574.a
Fornicatio facit monachorum negare Deum, Baptiſmum & profeſſionem 579.b
Fornicationis ſpiritus tetrâ ſpecie 37.b
Fornicationis ſpiritus impugnat Ioſaphat 313.b
Fornicationis tentatio cogitatione mortis & tormentorum ſuperatur 577.b
Fornicationis ſpiritum mirabiliter ſuperat Macarius 722.a
Fornicationis tentatio quomodo ſuperanda, Moyſen docet Iſidorus 726.a.b
Fornicationis ſpiritus in ſpecie Æthiopiſſæ Pachonem tentat 732.b
in Fornicationem incidit monachus, humilitatis ſpecie monaſterium ſuum deſerens 580.a.581.a.b
Fornicationem fugiendam docet Euagrius 763.a
viſione Elias monetur 866.b
ſuo exemplo docet puella quædam 916.a
à Fornicatione puella prudenter monachum quemdam reuocat 872.a
Fornicator templum ingreſſus audita ſacra lectione compungitur 640.b
Fornicator ad meretricem pergens leprâ percutitur 866.a
Fornicator fratris afflictione & precibus ad mentem redit 890.b
Fortiter reſiſtens à ſtimulo carnis liberatur 574.b. 575.b
Fortitudo Abrahami aduerſus dæmones 149.b
Fortitudo Epicteti & Aſtionis, qui non aliud quam Chriſtianos ſe eſſe reſpondent 216.b.217.a.218.a
Fortitudo monachi tanta ſit oportet, vt inſtar ſtatuæ nec laude nec iniuriâ mutetur 530.a
Fortitudo Iacobi dæmonem contemnẽtis 840.a.842.a
Polychronij in morbis 847.b
Fortibus fortia imperanda 617.a
Foſſam inhabitat Salamanus 837.a
Frater moribundus benedictionem à Pachomio petit 130.a
eius animam deferunt Angeli in cælum ibid.
Frater ſororem meretricem conuertit memoriâ æterni tormenti 677.b
Fraus in minus diſtribuendo quàm inſſerat S. Ioannes Eleëmoſynarius per deletionem chirographi detegitur 184.a
Frequentatus ab hominibus non frequentatur ab Angelis 541.a
Frontonius ſub Antonio 241.b
eius oratio ad LXX. fratres 239.a
cum illis ad eremum tendit ibid.
murmurationi fratrum contra inſtituti rigorem occurrit ibid.
cameli LXX. à quodam diuinitus monito mittuntur ſine directore in incertum cum ciburijs 240.a
Angeli ductu quarto die ad eum perueniunt 240.b
murmurantes increpat ibid.
remittit mediam partem ibid.
ad eumdem quotannis hæc ſubmiſſio fit ab eodem 241.a.b
Fructum non faciens in loco, à loco expellitur 605.a
Frugalitas Pachomij ab adoleſcentia mirabilis 114.a
Frugalitatis ſecurum conuiuium 627.b.685.a
Frumenti quinque modij pauperibus ſubtracti, tritici perdunt quinque modiorum millia 887.a
Frumento repletur horreum Iuliani meritis 869.a
Fuga fœminarum 735.b
Fuga fornicationis & mulierum 605.b
Fuga hominum. vide Solitudo

Fuga à monaſterio humilitatis prætextu agit monachum in fornicationem 580.a.581.a.b
Fuga mundi 654.a
Fuga otij 607.b
Fuga piorum in perſecutione benè fit & quare aliquando 249.b
Fuga ſacerdotij Ammonij 716.b. vide *Ammonius*
Fuga ſæcularium 236.b
Fugiat homines oportet qui cum Deo eſſe vult 632.b. 633.a
Fugienda ſocietas quæ lædit 602.a
Fugit honorem Antonius 48.a
Fugit honorem monachus, ab Imperatore viſitari ſolitus, ne humilitatis iacturam faciat 498.b.628.a
Fugit magnorum virorum conuerſationem Pæmen, ne humilitate excidat 498.b
Fugit aſpectum amicorum Cyriacus 877.a
Fugitiuæ virgines quinque è monaſterio à dæmone corripiuntur 903.a
Fune totum corpus ſtringit Simeon Stylites 170.b
Funiculus charitatis 236.b
Funeris ſui pompam & gloriã vetat Antonius 59.a.b
Funerum obſequia libenter frequentat Ioannes Eleemoſynarius 192.b
Furnum detergens veſte ſua, illæſus exit Gregorius 889.a
Fur non tolerandus, benè infirmus 597.b.598.a
Furantem ſibi adiuuat Macarius 631.a.666.b
Furtum non faciendum memoriâ tormentorum 569.a
Furtum fulmine diuinitus punitur 816.b
Furtum detegitur oratione Innocentij 768.b
Furto ablata olera coqui non poſſunt 753.b
Futura ſolus Deus cognoſcit 44.b
Futura ex præcedentibus probantur 260.b

G.

GAddana abſque tecto viuit 770.a
exſiccatur manus Iudæi volentis percutere eum ibid.
Gaianus nomine B. Virginem blaſphemans punitur truncatis manibus & pedibus 875.b
Gaianus in exilium legat epiſcopos Conſtantinopolitanos Euphemium & Macedonium 872.a
Ganymedes an deus ſit 306.b
Gaſtrimargia origo impugnationis diaboli 509.a
Gaſtrimargiam quomodo frater quidam ſuperauit 493.a
Gaudium ſpirituale anachoretarum 464.a
Gelaſius mitis & condonans iniurias 780.b
Gemmas in mare proijcit quidam, ne propter eas occidatur 929.b
Gennadius Conſtantinopolitanus epiſcopus mitis, mundus, continens 905.b
Gentiles erroris poeta conuincunt 329.b
Gentilium conuerſio 80.b.147.a.345.b
Genu flectendum quando, & quando à genuflexione ceſſandum 544.b
Genuflexio tabulam excauat ad quatuor digitos 919.a
Georgius nepos S. Ioannis Eleëmoſynarij propter iniuriam turbatus mitigatur 187.a
Georgius inclauſus magnam cladem futuram prænidet 876.b
Georgius ſemper imperturbatus, oculos, aures, linguam frænans 895.a
Georgius in cellà manens in eccleſiâ inuenitur vt communicet 900.a
adorat Domini noſtri Sepulcrum ibid.
mortem ſuam & patriarchæ Ieroſolymitani prædicit ibid.
Geraſimus ex leonis pede aculeum extrahit 893.b
ei gratus eſt leo & obſequioſus ibid.
Gerontocômia ædificat Ioannes Eleemoſ. 203.b
Germana religioſa æmula ſurgit in Euphraxiam. 356.a
Germana iterùm inſurgit non impunè 338.b
Gloriæ fuga 81.b.82.b.83.a.b.84.a.b.85.a
Gloriæ ſæcularis fructu cœleſti caret 670.b
Gloriam Domini corporeis oculis dicitur vidiſſe Pachomius 135.b
Glorificandus Deus omni tempore 607.a
Græcorum dij 306.a.b.307.a.b
Grati Deo ſunt tres ordines hominum 562.b
Gratos Deo nos faciunt Dei præſentia, Scripturarum exempla, loci ſtabilitas 516.b
Gratia 121.b
Gratia maior vbi maior charitas ibid.
Gratia Dei ſpecie virginis cuidam apparet 591.b
Gratia in ſanctis quandoque occulta 527.a
Gratia amittitur ob verbum odioſum 596.a
Gratia Dei fulgere facit animam 678.b.679.a
Gratiæ defectus, defectus charitatis 679.a
Gratiæ Dei non libero arbitrio bona aſcribenda 766.a
Gratiarum actio 279.b.280.a
Gratitudo hyenæ Macario pellem ouinam deferentis, quod cæcum illius catulum illuminaſſet 725.a
Gratitudo leonis Geraſimum ſemper comitantis, quia ex pede eius aculeum extraxerat 893.b
Gratitudinis exemplum. vide *Macarius*
Gregorius Cappadox veſte furnum detergens illæſus exit 889.a
Gregorium præpoſitum monaſterij Pharan patriarcham futurum prænidet Sergius 895.a
Gregorij virtutes ibid.
Gregorij Papæ humilitas Ioanni Perſæ in ſalutando exhibita 907.b
Gregorius anachoreta 35. annis nudus incedit 882.b
Gregorius narrator vitæ Onuphrij 99.a
Gregorius Nazianz. condiſcipulus Baſilij 155.a
Gubernator nauis ſuo errore multos decipit, ſic qui rempub. gubernat 329.b
Gula. vide *Serapion* & *Macarius*
Gula origo impugnationis diaboli 509.a
Gula fœnerator peſſimus 761.b
Gula cibo propoſito vincitur 572.a
Gula incendit 569.b.570.a
Gula comprimenda 665.a
Gulæ contemptus Hor, inſipida vt optima probantis 625.b
Gulæ reſiſtit Helenus 470.b
Gulæ victoria, panem & ſalem ſumere item contentum eſſe præſentibus 665.a ibid.
Gulæ victoria in Zenone, guloſam furti cogitationem tormentorum experientiâ ſuperante 494.a
Guloſi lutulentis fontibus ſimiles 766.a

H.

HAbitatio ſub dio Iacobi 832.a vide *Dio*
Habitatio anguſta Baradati, corpore ipſius minor 854.b
Habitatio Thalelæi erat rota ſub dio ſuſpenſa 855.a
Habitus monachorum certus 271.a
Habitus monachorum Ægypti 543.a
Habitus virtutis vix euelli poteſt 288.a
Habitus virtutis ſponte in opus fertur 288.a

Hæmorrhoïſa tactu cucullæ Pachomij ſanatur 127.a
Hæreſis à Deo ſeparatio 597.a
Hæreſis prohibet ducem ab ingreſſu S. Sepulcri 876.a
Hæreſis ab amore proprio ortum habet 882.a
Hæreſis malum 499 b
Hæreſis crimen ſolum à ſe amolitur Agathon ibid.
Hæreſis ſpiritale adulterium viſione oſtenditur 921.a.b
Hæreſis cauenda 330.b
Hæreſes contentionibus creſcunt 538.a
Hæretica à Domini Sepulcro per beatam Virginem arcetur 875.b. vide Coſmiana
Hæreticus fugiendus 563 a.596.b
Hæretici fuga 865.b
Hæretici Iulianum monachum de ſua hæreſis communione infamant 804.a
Hæretici libri comburendi 869.a
Hæreticorum libri vitandi, & exemplo Pachomij aquis mergendi 123.b
Hæreticorum conſortia vitanda moriturus monet Pachomius 157.b
Hæreticorum communionem vitandam, Ioannes Eleemoſynarius monet 201.a
Hæreticorum multorum patrem ſe dæmon profitetur 212.a
Hæreticorum domicilia fugienda 916 a
Hæreticorum cellam inhabitans laqueo ſe ſuſpendit ibid.
Hæreticis reſiſtendum etiam à monachis 904.b
Hæreticos Pachomius, & eorum libros fugiendos docet 123.b
Hæreticos odoratur Pachomius, & ex fœtore cognoſcit 131.b
Hæreticos libros mergendos docet Pachomius 132.a
Hæreticos Paula odit 411.a
Hæreticos conuertit liberalitas 771.b
Hagiodulus abbas 865.b
fratrem mortuum vt ei pacis oſculum præbeat excitat ibid.
duodecim lapides Ieſu Naue in Iordane videt ibid.
Hebræo in Euchariſtia infantulus apparet 156.a
baptizatur ibid.
Hebræus quidam moribundus Baptiſmum expetens arena baptizatur 915.a.b
etiam per putatitium Baptiſmum ſanitati reſtituitur 915.b
Helenus, al. Hellen Heliopolis epiſcopus 341.a.b
eius monaſterium 341.a
infantulus adhuc ardentes prunas illæſa veſte defert 341.b.470.b
cum plus quàm decem millia virorum cum pſalmis conſtituitur 341.b
cum Zareâ mago diſputat 341.b.342.a
ſigno Crucis munitus in teſtimonium veræ fidei illæſus perſtat in igne 342.a
eius de Eugenia viſio 342.b
quam etiam mutato habitu agnoſcit ibid.
diabolo ad gulam explendam inuitanti reſiſtit 470.b
diuinitus cibis mirabilibus recreatur 470.b. 471.b.755.a
onager ei ſarcinam deferendo obedit 470.b 754.b
crocodilo vectore flumen tranſmittit 471.a.754.b
ſolo verbo noxium crocodilum perimit 471.a
cogitationes fratrum & tentationes occultas diuinitus nouit & detegit 471.a.754.b
futura prænidet 471.a
dæmonibus ne iuniorem fratrem tentent limites figit 471.b
eius abſtinentia à cibo, ne lædatur anima 754.a
Helenus patruelis Baſillæ 347 b
Helladius Baſilij ſucceſſor 156.a
Helladius Theodoſij ſucceſſor, pòſt Cilicum antiſtes 826.a.b
Heliodorus præfectus monaſterij 848.b
tres annos natus monaſterium ingreſſus valde ſimplex 848.b.849.a
ieiunat integrâ hebdomadâ 849.a
fune palmeo lumbos ſuccingit ibid.
lacum ſiccum pro domo eligit ibid.
tres annos in parua domuncula incluſus egit 849.b
ieiunat integram Quadrageſimam abſque cibo ibidem
Euchariſtiâ reficitur ibid.
Heraclidis epiſtola ad Lauſum principem 942
eiuſdem humilitas ibid.
Herbarum ignotarum vi læditur monachus 541.a
Herbis tantum victitat Ioſaphat 331.b vide Abſtinentia
Hercules cur non ſit deus 307.a
Hero defectu diſcretionis cadit 552.a
die Paſchæ ieiunat 552.b
in puteum ſe præcipitat ibid.
Hero. vide Ero.
Heſychius Hilarionis chariſſimus 81.a
corpus Hilarionis furatur, & in Palæſtinam defert 85.b
Hieronymus hiſtoriam eccleſiaſticam ſcribere propoſuerat 93.a
in Bethlehem rexit eccleſiam 538.a
eiuſdem encomium ibid.
ſacræ legis peritiſſimus ibid.
à quibus odio habetur Hieronymus, à quibus amatur 538.b
inuidia inſimulatur 761.a
Hilaris facies puræ mentis indicium 137.b
S. Hilarionis ortus, patria 75.b
ſchola ibid.
eccleſiam frequentat ibid.
inuiſit Antonium ibid.
mutat habitum ibid.
ſubſtantiam fratribus & pauperibus diuidit 76.a
ſolitudinem petit ibid.
ſolitudo eius ſeptimo milliario à Maiuma ibid.
corporis habitudo ibid.
veſtis ibid.
tentatur libidinibus ibid.
eas domat ibid.
operatur ibid.
habitatio eius & cubile 76.b
Scripturas memoriter tenet ibid.
eius ſobrietas 77.a.85.a
latrones conuertit 77.a
partum ſterili impetrat 77.b
tres pueros ſanat ibid.
primus fundator monaſteriorum in Syria 78.a
cæcæ viſum ſputo reſtituit ibid.
aurigam à dæmone percuſſum ſanat ibid.
Marſitam à dæmone liberat ibid.
legionem dæmonum ab Orione pellit 78.b
munera reſpuit 78.b.80.a
Zananum Maiumitem paralyticum ſanat 78.b

aquâ

aquâ benedictâ maleficium ſoluit à ſtabulo Italici 79.a
virginem à maleficio liberat 79.b
dæmoniacum Francum ſanat ibid.
item camelum dæmoniacum 80.a
ſcribit ad eum Antonius litteras ibid.
monaſteria viſitat 80.b
orationem cibis præmittit 81.a
auaros deteſtatur ibid.
ex odore vitia diſcernit ibid.
honores & gloriam fugit 81.b.82.b.83.a. 84.a.85 a.b
S. Antonij obitum abſens diuinitus diſcit 81.b
benedicit panem & oleum ibid.
ſolitudinis in eo ſtudium ibid.
prævidet mala ibid.
epiſcopos exules inuiſit 82.a
Dracontium & Philonem confeſſores honorat præſentiâ ſuâ ibidem
anniuerſarium Antonij diem peruigilio celebrat 82.a
ſtratum Antonij oſculatur ibid.
precibus pluuiam impetrat 82.b
oleo benedicto à ſerpente percuſſos ſanat 82.b.85.b
fugit vt gloriam declinet 82.a
monaſterium eius à Gazenſibus deſtruitur 83.a
Oaſim petit ibid.
in Siciliam nauigat ibid.
arreptitius naucleri filius ab eo purgatur ibid.
Euangelium pro naulo offert ibid.
mediterranea Siciliæ petit 83.b
à dæmone proditur ibid.
ſigna facit in Sicilia ibid
curat ſcutarium dæmoniacum ibid.
tumentem aquâ intercute ſanat ibid.
munera reſpuit ibid.
eum vt magiſtrum quærit Heſychius ibid.
in Dalmatiam tendit vt lateat 84.a
Boam draconem concremat ibid.
miracula illum produnt ibid.
tribus Crucis ſignis in ſabulo formatis diluuium ab Epidauritanis auertit ibid.
gloriam fugiens Cyprum nauigat ibid.
piratas repellit extenſione manus 84.b
ſecundo à Paphi vrbe milliario quietè degit ibid.
à dæmoniacis proditur ibid.
ducentos dæmoniacos ſanat ibid.
dæmonibus antagoniſtis delectatur 85.a
paralyticum erigit ibid.
cur ſedem frequenter mutarit ibid.
teſtamentum facit 85.b
mortem prædicit ibid.
octogenarius moritur poſt LXX. penè annorum in eremo ſeruitium ibid.
corpus cum veſtibus non corrumpitur, ſed odore fragrat ibid.
ad ſepulcrum eius excubat Conſtantia ibid.
de corpore eius inter Cyprios & Palæſtinos contentio ibid.
miracula facit ibid.
Hilarion Lucifer 632.b
nihil edit occiſum 568.b
Hiſtoriæ vtilitas 794
Homo centum cubitorum catenis ligatus, Theophilo, Sergio, & Hygino apparet 226.b
Homo homini gladius 592.a
Homines externo ex habitu æſtimandi non ſunt 254.a
Homines aſſimilantur columbæ quæ accipitrem fugit 275.a
Homines ab hominibus corrigendi, non ab Angelis 928.a
Homicida occiſo reſuſcitato oſtenditur, liberato eo qui falſo per calumniam accuſabatur 818.a.881.b
Homicidâ ſe inferiorem quomodo quis cogitabit 519.b
Homicidium & infanticidium punitur miro modo. vide Mariæ infanticida
Honor ſacerdotum 122.a
Honor religioſis duobus à rege ſingularis exhibitus 253.b
Honor reijcitur à ſanctis, & tamen à Deo datur 833.b
Honor ſanctorum maior poſt mortem 835.b
Honoris fuga & contemptus in Iuliano 803.b
in Hilarione 81.b.82 b
in Philagrio 583.b
in Paſtore 661.a
in virgine quadam 639 b.738.b
Honores mutant aliquando mores in melius 127.b
Honorat Deus ſanctos 60.b
Honorari ab hominibus impedit ne à Deo, & contrà 517.a
Honorandi religioſi, quia mortis præcones & iudicij, tum quia virtutibus pleni, exemplo regis & duarum arcarum ſimilitudine docetur 254.a.b
Honorandos parentes Epictetus docet. 213.a
Honorifica exceptio Baſilij & Eubuli ab Euſebio Cæſarienſi 155.a
Hor ex anachoreta monaſterij inſtitutor 457.b
abſtinentia eius ibid.
diuinitus litteras nouit ibid.
dæmones pellit ibid.
ægros ſanat ibid.
lauat hoſpitum pedes 458.a
per tres annos nullum cibum terrenum ſumpſit ibidem
cæleſti eſcâ poſt triduum paſcitur ibid.
diaboli phantaſma egregio reſponſo pellit ibid.
vno die cellam aduentantibus exſtruit ibid.
fratris cuiuſdam fraudem diuinitus nouit ibid.b
numquam mentitus, numquam iurauit. 653.b
Hor. vide Or.
Horâ orationis ſextâ extenſis manibus orat Ioſaphat. 329.a
Horæ canonicæ in monaſteriis 356.a.543.a
ab Angelo introductæ 543.b
earumdem myſteria 545.a
Hordeum trigeſimo die matureſcens 537.a
Hortulanus quidam docetur ab Angelo non nummis ſed Deo fidendum 584.a
Hoſpitis indulgentia ieiunij IIII. & VI. feria permittitur 464.b
Hoſpites quomodo excipi ſoliti apud anachoretas. 456.a b
Hoſpites ingrati inſigni ſenis induſtriâ docentur 495.b
Hoſpites quandoque cogendi 464.b 751.a
Hoſpites cum gaudio ſuſcipiendi 614.b
Hoſpites adorandi ritus vnde fluxerit 464.b
Hoſpitum recipiendi modus ſub Pachomio 120.b. 126 b.736.b
Hoſpitum curam viris manſuetis commendat Theodoſius 825.b
Hoſpitale prandium eremita Cyrenenſis 537.a
Hoſpitalis Copres 466.b

Hoſpitalis ſenis charitatem arbor diuinitus inclinata prodit & probat 605.*b*
Hoſpitalitas mira Ammonij 759.*a*
Abraamis 835.*b*
eremitæ cuiuſdam ante horam nonam hoſpites reficientis 493.*a*.*b*.549.*b*
Maſyma mira 832.*a*
monachorum Nitriæ admirabilis 477.*b*.478.*a*
Oxyrynchi ciuitatis in Thebaida 459.*a*
Protocomitis cuiuſdam 474.*b*.755.*b*
Siſinnij pauperis in vituperium diuitum 770.*a*
Theodoti patriarchæ Ieroſolymitani commendatur 870.*a*
Zebinæ 846.*a*
Hoſpitalitas peregrino exhibenda 297.*b*
Hoſpitalitas regula charitatis 615.*b*
Hoſpitalitas cum charitate Manichæum lucratur 615.*b*.616.*a*
Hoſpitalitas ſcandalo eſſe non debet 606.*b*.607.*a*
Hoſpitalitatis cauſſâ monachus quidam ſolummodò comedit 549.*b*.550.*a*
Hoſpitalitatis triduum ex more eremi 607.*a*
Hoſpitalitatis cauſſâ Moyſes ieiunium itinerantibus laxat 615.*a*
Hoſpitalitatis cauſſâ mãducare duplex meritũ 615.*b*
Hoſpitalitatis contentio inter Pambon & Pior 716.*a*
Hoſpitalitatis merito ſeruatur puer lapſus in puteum 805.*a*
Hoſpitalitatis merces frumentum & oleum indeficiens 832.*a*
Hoſpitalitati datur in ſiti refectio miraculoſa 866.*a*
Hoſtes ſpirituales 795
Hoſtia ſacra in tres partes à Baſilio diuiditur 151.*b*
vide *Euchariſtia*
Humana prouidentia hominem exſiccat 594.*b*
Humilia ſectanda 592.*b*
Humilia te,licet Angelus appareat 628.*a*
Humiliare & reprehendere ſe ſemper plus inuenitur in eremo quàm in ſæculo 623.*a*
Humiliare ſe infra omnem creaturam,magnum 626.*a*
Humiliandus qui perfectum ſe putat 626.*b*
Humilians ſe glorificatur 627.*a*
Humilians ſe comburit dæmones 627.*b*
Humilians ſe exaltabitur 669.*b*
Humiliatione & contemptu expiatur monachus defunctus 130.*a*
Humilis obedientiam imperans facilè impetrat 529.*b*
Humilis reprehendi gaudet 592.*b*.593.*a*
Humilis malum bono penſat 627.*a*
Humilis perfectus cani ſe comparat 627.*b*
Humilis ſermo malos in melius mutat, & contrà, exemplo Macarij 518.*b*.519.*a*
Humilis gloria regis gloriam ſuperat 920.*a*
Humili Deus apparet 627.*a*
Humilis ſis vt publicanus,mitis vt Moyſes 626.*a*
Humilitas Abenner regis 327.*a*
Abrahami,prædicationis munus detrectantis 146.*a*
Agathonis, multorum peccatorum ſe reum ſimulantis 499.*b*
Aphthonij, etiam in epiſcopatu ſe in vilibus fratrum miniſteriis exercentis 815.*a*.*b*
Apollonij, ſe inter hœdos Euangelicos numerantis 627.*b*.501.*a*
Arſenij varia 620.*b*.621.*a*.*b*
Baſilij,mulierẽ quamdam pœnitẽtem ad S. Ephram ablegantis 160.*a*
Coriarij cuiuſdam, alios cælo, ſe verò inferno dignum indicantis 519.*a*.*b*
Danielis, qui presbyter ordinatus in miniſterio diaconatus perſeuerat 554.*a*
Euagrij 630.*b*
Eugeniæ,viliſſima munera obeuntis 343.*b*
Eulalij, calumnias fratrum æquanimiter ſuſſerentis 502.*b*.629.*a*
Euphraxiæ,vilia miniſteria obeuntis 354.*b*.355.*a*
eiuſdem ſe ad pedes æmulatricis abijcientis,& pro illa veniam rogantis 356.*b*
eiuſdem energumenæ exhibita 359.*a*.*b*
eiuſdem ſtupenda 360.*a*.*b*
Euſebij præfecturam detrectantis 811.*b*
item Iacobi 812.*a*
necnon Ioannis 863.*a*
fratris cuiuſdem, veniam à fratre, dum cæderetur ob lucernam dæmonis operâ extinctam, poſtulantis 497.*b*
fratris cuiuſdam iunioris, iratum ſenem placantis 501.*b*
fratris cuiuſdam, dæmoniaco alteram maxillam præbentis 626.*b*
fratris cuiuſdam, vt iratum placet, culpam agnoſcentis 934.*b*
Gregorij Papæ, Ioanni Perſæ in ſalutando exhibita 977.*b*
Ioannis Eleëmoſynarij,facta ſua omnia Deo & aliorum fidei adſcribentis 193.*b*
eiuſdem,clerico contumaci exhibita 186.*a*
eiuſdem, ſeruum ſeruorum ſe vocantis 181.*a*
eiuſdem naufragij cauſſam ſibi imputantis 194.*b*
Ioannis, prophetiæ gratiam non ſibi ſed alijs tribuentis 450.*a*
Ioannis 630.*b*
Iſaaci presbyteratum fugientis 680.*a*
Iuliani, miraculum patratum ſe viuo celari poſtulantis 802.*a*
Macarij Ægyptij 653.*a*
vt homines lateat in ſpeluncã ſe recipientis 720.*b*
Macarij,qua diabolum vincit 518.*b*.624.*a*.670.*b*
Macarij clericatum fugientis 623.*b*
Macarij, mortui reſuſcitationem alteri tribuentis 650.*a*
Marci,in lacera veſte matrem ſalutantis 618.*a*
Mathois,al. Motois & Muthuis,licet ordinati,conſecrare detrectantis 528.*a*.624.*a*.*b*.680.*a*
Monachi cuiuſdam nobilis, ſportellas ſuas venales circumferentis 547.*b*
Monachi cuiuſdam, à Theodoſio Imp. viſitati, ne honoretur fugientis 627.*b*
alterius, ſe viſitatione Angelorum indignum iudicantis 628.*a*
Moyſis, vt vanam gloriam vitet, hæreſeos ſemetipſum inſimulantis 593.*a*
Moyſis, repulſam ab altari tranquilliſſimo animo ferentis 624.*b*
Neſteronis,aſino ſe aſſimilantis ibid.
Olympiæ nobilis virginis 779.*b*
Olympij, quotannis dominis ſuis etiam recuſantibus mercedem ferentis 624.*b*.625.*a*
Pachomij, varijs animi motibus agitati ſe domino ſubmittentis 118.*a*
fratribus miniſtrantis 121.*a*.122.*a*.*b*
ne ordinaretur ab Athanaſio ſe inter monachos occultantis 125.*a*
Pambonis morientis 716.*a*
Paſtoris,æmuli animum ægrum ſanantis 633.*a*
miracula declinantis 650.*a*.*b*

Patricij, prælaturâ metu periculi ſe abdicãtis 890.a
Paulæ Romanæ 407.a
Petri miraculis 823.a
Polychronij, virtutes occultantis 846.b
aduentantes cum ſumma ſui demiſſione excipientis 847.a
præfecti cuiuſdam preces expetentis ibid.
Pimenij, miracula detrectantis 671.a
Pinuphij, ſacerdotium fugientis 547.b
hortum monaſterij excolentis 548.a
ſecundò ne honoretur agnitus fugientis ibid.
Pœmenis irati ſenis animum placantis 514.b
honorem detrectantis 525.b.526.a
Senis cuiuſdam, vt gloriam vitet, ſtultitiam ſimulantis 517.b.661.a.670.a
Senis cuiuſdam, dæmonium eijcere nolentis 651.a
Senis cuiuſdam, mortem præ prælaturâ exoptantis & à Deo impetrantis 864.b
Siluani monachi, fratribus omnibus ſe poſtponentis 128.b.129.a
Simeonis Stylitæ, dum ſenem quemdam viam ſalutis docentem vt Deum reneretur 170.a
obiurgationem æquo animo ferentis 171.a
curationum honorem Deo tribuentis 173.b
dæmoniacum curandum ad Andream remittentis 897.b
Siſois 653.b
eiuſdem miracula patrare detrectantis 651.a
Solitariorum, miraculorum patrationem declinantium 622.b
Theodori, officium diaconi exercere recuſantis 623.a.679.b.680.a
Theodoti patriarchæ Ieroſolymitani, lecticam ſuam clerico concedentis 870.b
Virginis cuiuſdam ſtultitiam ſimulantis, reliquarum opprobria patientiſſimè ferentis, tandem gloriam fugientis 639.a.b.738.a.b
Zoſimæ, epiſcopatum renuentis 899.a
Humilitas quomodo acquiratur 526.a.549.a.620.b.671.a
Humilitas diabolum ſuperat 129.a.497.b.516.a.624.a
diabolum incendit 518.b.628.b
diabolum eijcit 622.b
Humilitas ſalus animæ 499.b
nauigij ſpiritalis gubernaculum 518.a.b
bonorum operum cuſtos 519.a
laqueos dæmonis effugit 519.a.620.b
contra fornicationem valet 574.b
charitatem generat 671.a
vanam gloriam vincit 618.b.619.a
potior corporalibus laboribus 622.b
abſtinere facit ab aulicismis 623.a
ianua Dei ibid.
ſuperat omnes virtutes ibid.
prima monachi virtus 623.b
Humilitas imperturbabilis 627.a
Humilitas profectus hominis eſt 617.b
Deo proximat 624.b.628.a
declinat familiaritatem abbatis 629.a
inter duos fratres pacem ſeruat 630.a
præcurſor eſt charitatis ſicut Baptiſta Chriſti 518.b.670.b
arbor eſt vitæ in altum excreſcens 671.a
aſcendit arborem vitæ 626.a
terra eſt in qua Deus ſibi vult ſacrificium offerri 625.a.671.a
perfectio hominis eſt 671.a
nec ipſa iraſcitur, nec alios iraſci patitur ibid.
indulget priuſquam rogetur ibid.
vt velamen nos cuſtodit 671.b
omnium virtutum fundamentum 743.b
Humilitas Siluano monacho aſſiduarum lacrymarum occaſio 128.b
Humilitas homini non minùs neceſſaria quàm reſpiratio 625.a
Humilitas imperat quod LXX. hebdomades ieiuniorum non valuerunt 628.a
Humilitas eſt ignoſcere antequam rogeris 627.a
item infra animalia irrationabilia ſe ſubmittere 625.a
item cane inferiorem ſe æſtimare 660.a
Humilitas imperans obtinet, non auctoritas 627.a.b
Humilitas ex tentatione 732.b
Humilitatis certamen, vter prior benedicat 385.a
Humilitatis gratiam alicui impetrat Apollonius 463.b.750.a
Humilitatis inſigne exemplum 500.a
Humilitatis contentio 539.a
Humilitatis ſigna 549.a
Humilitatis dogmata 626.a
Humilitatis neceſſitas ibid.
Humilitatis via 629.a
Humilitas & abnegatio, qui ferramenta animæ 625.a
Humilitate laudes dæmonis ſuperat Abraham 148.b
Humilitatem docet ſuperbos magnâ dexteritate Ioannes Eleëmoſynarius 199.b.200.a
Humilitatem docet pulcherrima exhortatione Ioannes Eleëmoſynarius ibid.
Humilitatem ſuos docet Poſthumius 236.b
Humilitatem docet conculcans cucullum ſuum Zacharias 513.b.623.a.668.b
Humilitate ſuperbiam vincendã docet Iſidorus 516.a
de Humilitate colloquium dæmonum, ſacerdotem idolorum conuertit 497.b
Humilitate aduerſarium præuenit Muthuis 514.b
Humilitatis certamen inter S. Paulum primum eremitam & S. Antonium 19.b
inter Zoſimam & Mariam Ægyptiacam 385.a
cum Humilitate præſtat vinci quam ſuperare cum ſuperbia 627.b
Humilitate peruincendus inimicus 629.b.630.a
Humilitate ſuperatur aduerſarius 926.a
Hunnorum in Romanum orbem irruptio 399.a
Hyacinthus famulus Eugeniæ fit religioſus 343.b
Hyacinthus decollatur 348.a
Hymni & pſalmodiæ in ſepultura ſanctorum 219.b
Hymni horâ nonâ 713.a
Hymnodia miraculoſa iuxta ſepulcrum S. Ioannis Eleëmoſynarij 205.b
Hyperichij dicta 587.a.603.b
Hypocriſim auerſatur Iacobus 840.a

I.

IACOBVS *diaconus auctor Vitæ S. Pelagiæ* 376
Antiochiâ Ieroſolymam proficiſcitur 380.a.b
Pelagium viſitat ibid.
Iacobus claudus ſumma cognitione præditus 765.b
Iacobus Niſibi ortus 798.a
eius cella, victus, veſtis ibid.
futura præuidet ibid.
ob laſciuientes puellas fontem facit exareſcere ibid.b
eaſdemque caneſcere ante tempus ibid.
rogatus fonti aquam reuocat ibid.
Crucis ſigno miracula facit ibid.
iniquum iudicem lapide per execrationem contrito caſtigat ibid.

eligitur

eligitur in epiſcopum Niſibenum 799.a
pauperum curam gerit ibid.
pauperem pro mortuo propoſitum verè mortuum ſuſcitat 799.a.b
intereſt Concilio Niceno ibid.b
hoſtium obſeſſa ciuitatis molitiones irritas reddit ſuis precibus 800.a
muro deſtructo magnus ciuium murus ibid.
interceſſor pro obſeſſis ibid.
nubes cynuphum in hoſtes mitti à Deo impetrat ibid.
Iacobus pœnam hoſti imprecans clementiæ memor ibid.b
corpus eius è Niſibi à Perſis captâ elatum ibid.
Iacobus Perſa monachus 802.a
Iulianum eminùs ſequi iubetur, ne fortè diſtrahatur ibid.
Iacobus Maronis diſcipulus magno Iacobo moribus ſimilis 838.a
cælum habet pro tecto ibid.
montis ſterilitatem adfert ibid.b
ægrotat ibid.
eius patientia ibid.
ferri pondus fert 839.a
concurritur vt quiſque ſibi rapiat corpus eiuſdem ibidem
vſum ignis ſibi interdixit ibid.
hypocriſim auerſatur 840.a
cibus eius lens madefacta ibid.
hominem ad ſe ſerò venientem, dæmonem ratus, non exhorret ibid.
glacie & niue opertus exerabitur ibid.
morbos curat, aquam benedicit ibid.
puerum reſuſcitat ibid.b
auxilium eſt contra dæmones ibid.
videt Ioannem Baptiſtam 841.b
item Ioſephum patriarcham 840.a
magnitudine animi dæmonem contemnit ibid.
dæmon in forma Æthiopis illi variè moleſtus ſuperatur diuerſas ſubinde formas adſumens 842.b.843.a
ſepulcrum viuo ei parat in æde Apoſtolorum Theodoretus 843.a
humilitas eius in ſepulcro eligendo ibid.b
tempus orationis ægerrimè interrumpit ibid.
inſignis multiplici parabolâ dictum ſuum declarat 844
Iacobus eiuſdem cum Polychronio inſtituti domuncula incluſus 848.a
nec igne, nec lucernæ lumine vtens ibid.
per foſſam quandam incurnam ad ſe venientibus loquitur ibid.
Iactantia virtutes euacuat 322.b
Iactantia fugienda 452. ea duplex ibid.
Ianitrix monialium debet eſſe ætate moribuſque matura 352.b
Ianua linguæ claudenda 615.a
Ibices magiſterio monachus noxias herbas diſcit 541.a
Idololatræ crudeles Euangelium reſpuunt 245.b
Idololatræ quibus ſimiles ſint, inſigni de luſcinia apologo docetur 263.b.264.a
Idololatrarum vecordia 264.a.318.a.b
Idololatriæ diuerſitas in Ægypto vnde orta 461.b
Ieiunandum cum ratione 708
Ieiunium Adolij v. dierum 769.a
Anitis triduanum 808.b
Cononis XXX. annis ſemel tantùm in hebdomada comedentis 867.a
Cyra portentoſum 856.a
Danielis, Euſebij diſcipuli, biduanum 813.a
Eliæ in iuuentute hebdomadarium 747.a
item Heliodori 849.a
Elpidij comedentis tantùm Sabbatis & Dominicis 769.a
Eremi trium menſium, Communione excepta, & quandoque olere agreſti 734.a
Eulogij presbyteri biduanum 592.a
aliquando hebdomadarium ibid.
pane & ſale toleratum ibid.
Euphraſiæ triduanum & quatriduanum 355.a
eiuſdem hebdomadarium 356.a
fratris cuiuſdam in eremo octiduanum 539.a
fratris cuiuſdam totâ Paſchæ hebdomadâ 552.b
Hilarionis quandoque triduanum, aliquando quatriduanum 76.b
item Euſebij 811.b
Ioſaphat pro Abenner defuncto patre 327.b
Macarij mirandum 723.b
Maranæ portentoſum 856.a
Marci hebdomadas integras ieiunantis 865.b
Onuphrij mirabile 99.b
S. Paulæ Romanæ continuum 408.a
Petri Galatæ alternis diebus 822.b
Polychronij VII. dierum 839.b
Poſthumij 235.a
Serapionis Sindonitæ in naui V. dierum 762.a
Siluani etiam ab aqua potu 508.b.570.b
Theodori adoleſcentis monachi 125.a
Theodori ſæcularis vſque veſperam annis XXII. præter Sabbatis & Dominicis 909.a
Theodoſij ſolitarij biduanum XXXV. annorum 880.a
Theoduli quotidianum 867.b
Simeonis Stylitæ ſeptem dierum 170.b
eiuſdem quadrageſimale XXVIII. annorum ſine cibo 849.b.850.a
Zachæi biduanum 137.b
Ieiunium Baptiſmum præcedit 234.b.321.a
Ieiunium paſſiones ſuperat 509.a.511.b
hoſtem domeſticum debilitat 569.a
frenum eſt peccati 571.a
monachi condimentum eſt ibid.
ſiccat fiſtulas delectationum ibid.
mentem eleuat ibid.
Ieiunium quale dæmonem lætificet 603.b
Ieiunium hebdomadarium in Scethi 607.b
Ieiunium IIII. & VI. feria. 464.b.751.a
Ieiunium ſexta feria 595.b.599.a
Ieiunij modus optimus 601.a
Ieiunio XXX. dierum torquentur Martyres Epictetus & Aſtion 217.b
Ieiunio & oratione ſeptem dierum dæmonem eijcit Macarius Ægyptius 721.a
Ieiunia biduana & triduana improbantur à Pæmene 508.b
Ieiunia hebdomadaria 587.b
Ieiunia & vigiliæ animam humiliant 657.b
Ieiunia moderata ſub Pachomio 763.b
Ieiunia moderata ſunt meliora 806.b
Ieremiæ oſſa in Tetraphylo Alexandriæ requieſcunt 883.a
Ieroſolymis loca ſancta inuiſit Taſſelaus 888.b
Ieroſolyma tendit ad Crucem adorandam Chriſtophorus 892.b
Ieroſolymitana peregrinatio 711.a
IESV nomine inuocato, dæmoniacum curat Antonius 48.a

Iiſa

Ieſu nomen dæmones horrent 59.b
Ieſu nomen dæmones fugat 76.b
Ieſu nomine tres pueros à medicis deſperatos ſanat Hilarion 77.b
Ieſu nomine dæmonem Abraham fugat 148.b
Ieſu nomine inuocato cum ſigno Crucis Iulianus draconem interficit 801.b
Ignis de cælo punit calumnias Melanthia 345 b
Ignis corpus mulieris 572.b
Ignis & aqua meritis Sanctorum panno deſeruntur 868 b
Ignis diuinus lacrymis accenditur 566.b
Ignem à dæmone immiſſum calcat Abraham 148 b
Ignem illæſus ſubit Copres in confirmationem fidei 469 a
Igne corporali ignis libidinis extinguitur 579.a
Igne cæleſti illuſtratur anachoretæ ſpelunca 887 b
Ignoratio Dei animæ caligo eſt 264.b
Imago Chriſti honore afficienda, & quare 286.b
Imago Dominica in monaſterio 353.b
Imago B. Mariæ Virginis ante Templum S. Crucis Ieroſolymis tempore Mariæ Ægyptiacæ 387 b
Imago B. Mariæ cum puero à Ioanne colitur 927.a
coram Imagine B. Virginis candela accenſa, miraculosè non minuitur 927.a
eius adorationem dæmon, vt à tentatione fornicationis deſiſtat, monito ſtipulatur 874 b
Imago Simeonis Romæ in officinis ad præſidium 850.b
Theodoſij monachi in aquam demiſſa, aquam ſanam fecit 886.a
Imaginem Chriſti oſculatur Euphraxia 333 a
Imagines honoranda 286.b
Impatientia iniuria, animæ latrocinium 513.b
Imperandum cum humilitate, non cum auctoritate 627.a.b
Impietas epiſcopi Theſſalonicenſis Thallelas ſuffocatione in latrina à Deo punita 368.a
Impiorum miſeria 302.b
Impoſitio manus in catechizatione 234.b
Improborum vita nil veræ iucunditatis habet 30..a
Incarnatio Chriſti vires dæmonis eliſit 1.6.a
Incarnatio Chriſti aſſeritur 256 b
Incarnatio Chriſti pulchrè deſcribitur & defenditur 319.a
Incipere ſemper eo cogita 684.b
Incipiendum monacho ſemper 563.a
Incipiendum homini ſemper 612.a
Increpatio nimia quandoque noxia 520.a
Iudæa idolis addicta 243 a
Inedia octoginta dierum 225.b
Inedia ſeptem dierum 226 a
Inedia quadraginta dierum 227.a
Inedia centum dierum ibid.b
Inedia viginti dierum Macarij Alexandrini 723.a
Infans vixdum natus, monachus deſignatur 739.b
Infantes curantur in monaſterio Euphraxiæ 337.b
Infantium quos à morte liberauerat interceſſione periculo eripitur Cyriacus latronum princeps 911.b
Infanticida monachus ad ſæculum redit, vt crimen mortis expiet 9.2.a
Inferni pœnas cranium idololatræ Macarium edocet 526 a
Infirmo fratri duplum obſequium eſt impendendum 635.a
Infirmo moroſo ſeruiens inſtar Angeli habetur 673.b
Infirmo elephantiaco Eulogius quindecim annis patienter ſeruit 673 b.728 a
Infirmorum viſitatio 478 a
Infirmis obſequia præſtare, melius ſex dierum ieiunio 673 a
Infirmos Deus à tentationibus ſeruat 596.b
Infirmior alterum ſcrutetur, de paſſionibus non de cæleſtibus loquatur 527.b
Infirmitas corporis prodeſt animæ 675.b
in Infirmitate Dominus benedicendus 136.b
Infortunium ſalutare . 728.a 949.a
Ingiunes dæmoniaca ſigno Crucis & aquâ benedictâ curatur 830.a
Ingratitudinē hominis arguunt omnes creaturæ 200.a
Inimicus præueniendus humilitate 669 a
Iniuriantibus dat quis mercedem annis tribus 659.a
Iniuria remittenda 330.a
Iniuriam ferre nec paria reſpondere, eſt ponere animam pro proximo 681.b
Iniuriarum perpeſſio porta cæli 513.b.659.a
ſalutis via 513.b
perfectio monachi 592 a
Iniuriarum patiens monachus admirationi eſt philoſophis 632.a
Iniuriarum cauſſa peccata 668 a
ad Iniurias ferendas oportet quiſque ſit inſenſibilis vt lapis 668.b 683.a
id pulchro exemplo docetur 530.a.612.a.683.a
Iniuriarum obliuio, & eius illuſtre exemplum 870.b
Innocentes pueri innoxiè aſpidem tractant 539.a
Innocens Macarius illuditur 623.b
Innocentia monachi mirabiliter detegitur qui in ſuſpicionem turpitudinis venerat 191 b.192.a
Innocentia gentis Cyrenenſis 537.a.b
Innocentiam accuſati teſtatur excitatus à morte per Macarium 507.b
Innocentius à matrimonio monachus 768.a
mira eius contra dæmonem virtus 768 b
paralyticum ſanat ibid.
furtum oratione detegit ibid.
Inobedientia pœna fornicatio 576.b
præſentia hæreticorum 734.a
eius punitio 131.a
Inſomnia à Deo impetratur 120.a
Interceſſio Sanctorum 337.a.338.b
Interceſſione infantium, quos à morte ſeruauerat, periculo eripitur Cyriacus latro 611.b
Interior homo ad exteriorem manat 913.b
Internum perfectionis ſtudium 116.b
Inuentor ſtatuarum Seruch 320.b
Inuidia ſuperatur humilitate 314.b
item memoriâ ſepulcri 631.a
Inuidiam Paula ſuperat 409.b
Inuocatio Sanctorum 477 a
Inuocandi ſunt Sancti, & quare 841.b
Inuocat S. Paulam Hieronymus 414.b
item Ephrem 169.b
abbas quidam Euphroſynam 367.b
Inuocat Theodoretus Sanctos 798.813 b.815.b. 817.b.818.b
Aphraatem 821.b
Petrum Galatam 825 a
Theodoſium ibid b
Romanum 827.a
Zenonem 828.b
Macedonium 831.b
Maſimum 832.b
Aceſſimam 833.b
Abraamen 836.a
Euſebium ibid b
Salamanium 837.a

Marem

Marem ibid.
Iacobum 844 a
alios plures ibid.
Simeonem Stylitam 854.a
Baradatum ibid b
Sanctos 855.b.857.b.886.a
Ioannes Baptiſta Iacobo apparet 841.b
orat Deum pro reductione errantium 842.a
Ioannes Baptiſta Cononem à ſtimulo carnis liberat 864.a
Ioannes Pachomij germanus ſe ei iungit 117.b
ex reſiduo operum ſubuenit pauperibus ibid.
veſte vnica vtitur ibid.
Pachomium fratrem monaſterij ſepta dilatantem reprehendit 118.a
moritur 118.b
funus eius hymnis, peruigilio, pſalmis & orationibus proſequitur Pachomius ibid.
ab eodem ſepelitur ibid.
Ioannes Pachomij diſcipulus 121.b
S. Ioannes Eleemoſynarius
eius Vitæ ſcriptores Ioannes & Leontius 179 b
cauſſæ ob quas Leontius eius Vitam ſcribat ibid.
Mennas œconomus eius acta narrat Leontio 180.a
nunquam iurauit ibid.b
pauperes dominos ſuos vocat 181 a
& quotidie plus quàm 7500. alit ibid.
conſecratur Patriarcha ibid.
ponderum & menſuram inæqualitatem vetat ibid.
prohibet ab officialibus munera accipi ibid.b
modum quo commodè poſſit ab omnibus adiri excogitat ibid.
flet quòd nemo afflictus ad ſe venit ibid.
vulneratos & infirmos fouet 182.a
debilioribus largius ſubuenit ibid.
ornatiore cultu indutis petentibus præcipit non negari ibid.
fiducia eius in Deum ibid.
ſpecie virginis oliuâ coronatæ Miſericordia ei apparet
dat pauperi indumentum ſuum ibid.
experitur tentando Dei promiſſionem de centuplo ibid.
bis vel ter in ſeptimanâ ægrotos viſitat 183 a
eidem tertiò petenti, dari tertiò duplum præcipit, Ne forte, inquit, Chriſtus me tentet ibid.
nauclero dat inſignem eleemoſynam bis, & tertiò tradit nauem integram frumento onuſtam ibid.
à Ioanne abſente nauis dirigitur ibid.b
in Britanniam appellit ibid.
ſtannum in argentum conuertitur ibid.
fraudem ſuorum eleemoſynas fraudantium agnoſcit diuinitus 184.a
Niceta patricius ſpecie neceſſitatis Imperij theſaurum eius aufert 184.b
Dei prouidentiâ alia ei pecunia ſubmittitur ibid.
eius epiſtola ad Nicetam patricium ibid.
reddit Niceta eidem raptas & acceptas pecunias cum fœnore 185.a
fit compater Nicetæ patricij ibidem
bigamum ad diaconatum nec pr[illegible] nec pretio admittit ibid.b
duas naues frumento onuſtas ex Sicilia accipit ibidem.
componitur ante ſolis occaſum lis orta inter Ioannem & Nicetam, eius induſtriâ 186.b
benè facit ei qui offenderat nepotem ſuum 187.a
Damiano diacono Communionem negat, donec reconcilietur, in templo 187.b
ſermo eius ſacra Scriptura, Patrum dogmata 188.a
detractionem excludit ibid.
monumentum ſuum iubet extrui, & monet vult diebus ſolemnioribus, quando velit perfici ibidem.
mittit munera pro eccleſia Ieroſolymitana ibid.
vile eius ſtragulum ibid.b
paupertatis ſtudium, dum vendi curat ſtragulum pretioſius oblatum ibid. & 189 a
contra monachum accuſationem non recipit 191.b
monachis xenodochium ædificat 192 a
funerum obſequia & moribundos libenter frequentat ibid.b
multi ſua ei bona offerunt ibid.
pauperes viſitat 193.b
accipit chirographo tranſcriptam mercedem eleemoſynæ à Troilo 194.a
magnanimus & patiens in aduerſis: perditis tredecim nauibus duplum ei Deus reſtituit ibid.
miniſtro ſuo egeno duas auri libras dat 195 a
hilaris in amiſſione rerum 193.b.194.a
promptiſſimè mutuum præſtat 195.a
aufert centuplum ſua promptitudine mutuandi ab alio tarditate amiſſum 195.b
promptè à genero vexatæ ſuccurrit ibid.
corripit in manſuetudine, qui ſeruos duriùs tractauit ibidem
fugam ſuadet ſeruo ei qui dominum inclementem nactus 196 a
puerum qui Dei Matrem præ pecuniâ elegerat, mirabili modo iuuat ibid.b
non permiſit impoſtorum eleemoſynæ puniri ibid.
temerarium iudicium cauendum docet inſigni facto 197.b, 198.a.b
conuitianti pro arbitrio quantam vult tollere eleemoſynam iubet 198 b.199.a
eleemoſynarios rogat quomodo ad eam gratiam peruenerint 199.a
principem iram ſeruantem ad reconciliationem adducit ibid.
ſuperbiam ſanat dextrè ibid. & 200.a
exhortationem longam & pulchram habet de humilitate ibidem
egredientes ante finitam Miſſam dextrè corrigit 201.a
colloquia in eccleſia prohibet ibid.
omni tempore vigorem eccleſiaſticæ diſciplinæ ita obſeruauit, vt multos monachos ſuperaret ibid.
duos monachorum ordines alit ibid.
vitandam hæreticorum communionem monet ibidem b
neminem condemnat, & condemnantes reprehendit ibid.
etiam publica peccata non iudicanda exemplo pulchro docet ibid. & 202.a
fugit in Cyprum ibid b
per Angelum vocatur ad Deum 203.a
Nicetæ patricio ſe euocari è vita aperit ibid.
teſtamentum eius ibid.
quanta pauperibus dederit, & quam pauper moritur ibid.
xenodochia, gerontocomia, & noſocomia ædificauit ibid.b
epiſcopi duo locum medium illi cedunt, mortui mortuo in ſepulcro ibid.

Pecca-

peccati ſcripti deletionẽ mortuus impetrat 204 a.b
anima eius à Sabino monacho viſa ſuſcipi ab Eleemoſynâ 205.a
obiit die S. Mennæ ibid.
alia viſio de beatitudine animæ eius ibid.
ſepulcrum eius vnguentum odoriferum & ſaluti-ferum ſudat ibid.b
Ioannes conſiliarius Ioannis Eleemoſynarij 195.b
Ioannes abbas primùm faber 738.b
apud Lycum ciuitatem habitat 449.b.738.b
ab ætatis anno quadrageſimo ad nonageſimum nullus ad eum ingreſſus 449.b
nullam videt fœminam 450.a.739.a
cella eius hoſpitalis 450.a
prophetiæ ſpiritu donatur 450.a.739.a
Theodoſio belli euentum prædixit 450.a.546.b.739.a.745.b
Romano duci victoriam prænuntiat 450.a
humilitas eius ibid.
videtur in ſomnis ab vxore tribuni 450.b.739.b
marito abſenti uxoris periculum prædicit ibid.
occulta cordis cognoſcit ibid.
flagellorum Dei cauſſas propalat 451.a.739.b
ægros oleo benedicto ſanat ibid.
eodem oleo fœminam à cæcitate liberat ibid.
tertianam eodem pellit 451.b.741.a
eius hoſpitalitas 451.b
eius ſobrietas ibid.
humilitatis commendationem exemplis docet 453.b.454.a.b.455.a.b.456.a.b
Palladium monet, & vnde veniat 740.a
eius tentationes præſcit diminuit ibid.
eidem parentum conditionem aperit ibid.b
eidem epiſcopatum prædicit ibid.
XL. annis nec fœminam nec pecuniam vidit ibid.
diaconi manum oſculatur 741.a
exhortationes eius ibid.b. & 742.a
Ioannes diminitus paſcitur decennio 745.b
dæmones in ſpecie Angelorum ei apparent ibid.
victoriam Theodoſij contra Eugenium abſens nouit 457.a.745.b
mortem Theodoſij prædicit ibidem
moritur genibus flexis ibidem
Pœmeniæ periculum lapſus annuntiat 745.b
Ioannes ſtat tribus annis continuis 472.b.755.b
ſolâ Eucharistiâ die Dominicâ ſumptâ viuit 473.a.755.b
diabolo presbyterum ſimulanti reſiſtit ibid.
pedes eius longa ſtatione diſrupti ibid.
ſanatur ab Angelo, & ſcientiâ diuinâ repletur ibid.
iumentorum cingula facit ibid.
curatur claudus tactu cinguli ab eo confecti ibid.
ſanantur ægri pane ab eo benedicto ibid.
fratrum conuerſationes abſens cognoſcit ibid.
Ioannes lætus omnes exhilarat 484.b
Ioannes Breuis vel Nanus Angeli inſtar in eremo viuere deſiderat 509.b.598.b
Ioannes aridum lignum irrigat 546.b
Ioannes ſaxum ingens mouere conatur 546.b
Ioannes paralyticos curat & podagricos 759 b
Ioannes XXV. annis in rupe aſperâ degit 845.b
omnem recreationem à ſe abdicat ibid.
Ioannes monaſterij præfecturam detrectat 863.a
peregrinationem ſuſcipit ad montem Sina ibid.
Ioannes Baptiſta ei apparet, & ſanitatem ſpondet ibidem.
Ioannes abſtinet à cibo quia ſenex ille benedictionem non dederat 877.b
varios morbos curat ibid.
mulierem à cancro liberat 878.a
Ioannes omnes dæmoniacos curat 88(.a
nauem incantationibus immobilem, oratione ſoluit ibidem.
Ioannes à ſerpente letaliter percuſſus moritur 899.a
à morte excitatur ibid.
Ioannes Perſa peregrinatur ad ſepulcra Apoſtolorum 907.b
Ioannes varias peregrinationes ſuſcipit 917.a
leo illi iter præbet, & impedimenta aufert ibid.b
ſpelunca eius ſpiritalis mercatura, dat & accipit ibidem
Ioannes miré hoſpitalis etiam in beſtias, omnia deſpicit futuris intentus 98.b
mutuum petenti dat aliunde mutuatum ibid.
debitorem iuuat ad reſtituendum mutuum ibid.
Ioannis Humilis corpus inuentum 887 b
Ioannis Cilicis monita 897.a
Ionathas latro ad columnam Simeonis Stylitæ fugit tamquam ad aſylum, ibique expirat. 173.b
Ioſaphat naſcitur Regi Abenner filius in Iudæâ 247.a
pater ob natalem eius offert ſacrificia ibid.
Chriſtianum fore prædicitur ab Aſtrologo ibid.
omnes moleſtiæ ab illo quam diligentiſſimè arcentur, vt delicijs affluat 247 b
eius ſtudia 250.a
cauſſam quare concluſus tenetur & exire ſibi non liceat, inquirit 250.a.b
petit à patre vt egredi poſſit 25 .b
& impetrat 251.a
leproſum conſpicit & cæcum ibid.
rogat morborum cauſſam ibid.
miratur decrepitum ſenem ibid.
an moriturus ſit rogat 251.b
mœrorem ex meditatione mortis contractum apud patrem diſſimulat ibid.
quærit qui ſe inſtruat ibid.
de dirâ in Religioſos perſecutione à patre excitatâ certior factus, grauiter affligitur 251.b.252.a
ad eum Barlaam, lapidis pretioſi oſtendendi prætextu admittitur 252 a.b.253.a
incredibili deſiderio tenetur audiendi bona 253.a.b
lumen fidei accipit 257.b
futurorum rationem exquirit 260.b
quid ſibi faciendum inquirit 263.a
Baptiſmum petit 265.b
num rerum omnium abdicatio vetus ſit inſtitutum interrogat 276.a.b
rerum omnium abdicationem amplexatur 279.b
roganti ei quot annos Barlaam habeat, acute reſpondetur 281.a.b
eundem obſecrat vt ſe in ſuâ conſuetâ veſte oſtendat 283.b
optat comitari Barlaam 284.a
eidem munera offert ibid.
baptizatur 287.a
monetur à Zardan ſuo pædagogo de Barlaam extero homine ablegando 289.b
explorat mentem Zardanis, atque ad fidem ſerio hortatur 290.a
diſcedendi Barlaamo ægre poteſtatẽ cõcedit 291.a
quanti purpurâ meliorem æſtimat veſtem Barlaam 291.b
orationi ſe dat poſt Barlaami diſceſſum 292.b
ſui rationem magnam habet vt bene viuat ibid.
Deus illi omnia reuelat 296.b
reſponſio eius ad patris orationem 297.b

fidem

fidem profitetur liberrimè 297.b.298.a.b.299.a
idola deſpicit 298.a
patrem ſeriò monet 299.a.b
oratio eius ad Deum 300.a
fraudem blandientis patris intelligit 301.b
patri reſpondet ibid.
eius oratio ad Nachorem falſum Barlaam 304.a
diſputationis initium inter Nachorem & Ioſaphat 3[illegible]4.b
à patre Nachorem ſocium poſtulat 309.b
ſecum Nachorem abducit ibid.
agit gratias quòd pro veritate ſteterit 310.a
ſperare de veniâ præcipit ibid.
ſuis ſermonibus conuertit multos ab erroribus gentilitatis, & auertit à ſæculo 311.a.b
orationibus vacat & ieiuniis 311.b
puellæ ad eum introducuntur 313.b
in eundem fornicationis ſpiritus mittitur ibid.
amori impudico amorem diuinum obiicit 314.a
orationem obiicit tentationi ibid.
à Deo accipit [illegible] ibid.
à puellâ regiâ tentatur 314.b
ab eadem in maritum ſed fruſtrà expetitur 314.b.315.a
voto caſtitatis ſe obſtrictum dicit 315.a
ad fornicationem illicitur ibid.b
dæmones faces admouent 315.b.316.a
oratione ſuperat carnis tentationes 316.a
in viſione ad loca amœna ducitur ibid.
item ad triſtia 316.b
ad ſe redit ibid.
ægrotat ibid.
pater eum viſitat ibid.
patrem ſeriò monet 317.a
Theudæ rationes egregiè refellit ibid.b
argumentum Theudæ in eum retorquet 320.a
Theudam conuertit 321.a
parenti ſe in partē regni vocanti morē gerit 321.b
erigit Crucem in regni auſpiciis ibid.
templum Chriſto ædificat ibid.
omnes ad ſe trahit 323.a
pecunias in pauperes diſtribuit 324.a
augetur domus eius, & patris decreſcit ibid.b
patris conuerſi accipit epiſtolam 324.b.325.a
ad imaginem Chriſti procumbit 325.a
gratias Deo agit ibid.
ad patrem conuerſum proficiſcitur ibid.b
eius oratio ad patrem ibid.
patrem conſolatur 327.a
offert regnum Barachiæ 328.b
quo renuente, relinquēs epiſtolam, clàm fugit 329.a
extenſis manibus orationem Sextæ perſoluens inuenitur ibid.
coactus reuertitur ibid.
Barachiam regem conſtituit ibid.
eius ad Barachiam oratio 329.b
rurſus orat 330.b
pauperibus dat veſtes ibid.
ſolum cilicium portat ibid.
herbis tantum victitat 331.b
ſiti laborat ibid.
diaboli tentationibus impetitur ibid.
vexatur ſpectris 332.a
vincit Crucis ſigno ibid.b
beſtias ei occurrentes ibid.
biennio Barlaamum quærit ibid.
tandem inuenit 333.a
Barlaam illi benè precatur ibid.
narrat patris conuerſionem [illegible].b
eius vigiliæ & nocturnæ orationes [illegible]34.a
eius ſtudium victus ibid.
cum Barlaam mori deſiderat [illegible].a
affert neceſſaria ad ſacrificium 3[illegible]6.a
defuncti Barlaam corpus ſepulchro tradit cum pſalmis ibid.b
eius ad Deum oratio ibid.
orat vt per famuli ſui Barlaam preces ſe ſeruet 337.a
viſio eius ibid.
coronas duas conſpicit ibid.
de coronâ patris miratur ibid.
ob murmurationem in viſu à Barlaam obiurgatur ibid.
XXXV. annos egit in ſolitudine 337.b
moritur 338.a
ſepelitur cum Barlaam ibid.
per viſionem hæc in Indiâ Barachiæ regi iubentur nuntiari ibid.
corpus eius non corrumpitur ibid.a.b
cum honore ſuſcipitur ibid.b
in tranſlatione eius miracula ibid.
Ioſeph abbas quibuſdam prodeſſe tentationes, quibuſdam verò obeſſe docet 599.a
Ioſeph patriarcha apparet Iacobo 842.a
Ira ſuperanda 41.b.237.b
Ira precibus ſuperanda 584.b
Ira à tribunali ableganda 244.b
Ira orationis impedimentum 289.a
Ira non in ſolitudine, ſed in conſortio ſuperanda 515.b
Irā inconſideratè effundit, & Deus permittit vt eueniat. 52[illegible].a
Ira mentem turbat 568.b
Ira deuicta dæmones fugat 569.a
Ira abeſſe debet ab increpante 570.a
Ira etiam ſolitarium inuadit 589.b
Ira Deo contra opus malum 645.a
Ira fugâ quandoque fugienda 681.b
Ira animam ab oratione excludit 681.a
Ira naturæ, non noſtri arbitrij 813.a
Iræ modus 492.b
Iræ quatuor cauſſæ 512.b.667.b
quatuor modi 512.b.567.b.638.b
gradus iræ 667.b
terminus iræ 813.a
Iræ repreſſio perpetua ante occaſum ſolis 569.a.b
Iræ occaſio fugienda 681.b
Ira dæmon 910.b
Iram deponere facit Principem S. Ioannes Eleemoſynarius mirabili inuento in Miſsâ 199.a.b
Iram ſedat pulcherrimè Siſoius, dum Deum nobis non amplius neceſſarium dicit ſe vindicare valentibus 512.b.631.a.668.a
Iram omnem depoſuit antequam dormiret Epiphanius 568.b
Iram frenat Iſidorus 569.a
Iram vt ſuperet Ammonas, XIIII. annos Deum rogat 584.b
Iram ante occaſum ſolis ſemper depoſuit Agathon 633.a
Iracundia ante ſolis occaſum deponitur ab Ioanne Eleemoſynario & Patricio Nicetâ 186.b
Iracundus neminem increpet 5[illegible].a
Iracundus non placet Deo licet mortuos ſuſcitet 597.a
Iracundiæ experientiam timet dæmon 569.a
Iracundi agricolæ ager, vt ſibi optârat incenditur.

&

& oratione Dauidis ignis extinguitur 918 a
Infirmitatis cauſſa ſi quis te a Deo ſeparare velit, non alia 5[illegible]1.b
Iraſcentium diuerſitas triplex 5[illegible]2.b
Iratus numquam fuit quidam monachus 539.a.569.a
Iratus ruſticus Sergij monachi modeſtiâ placatur, & fit monachus 933.b.934.a
Iſaac interpres Antonij 82.a
Iſaac ne fiat ſacerdos, ex humilitate fugit 500.a
occultatus autem proditur ibid.
ex Dei voluntate presbyterium ſuſcipit ibid.
Iſaac docetur ab Angelo proximi iudicium Deo relinquendum eſſe 520.a 594.b
Iſaac Thebani pueros ab eremo ablegãdos cẽſet; 599.b
eiuſdem viſio, quâ reconciliationem cum inimico ante Communionem neceſſariam eſſe diſcit 910.b
Iſidorus a quibus abſtinuerit 709.a.943.a.984.a
umbra eius gentilibus venerabilis 709.a.943.a
extaſis eius tempore refectionis 709.a.943.a.984.a
eſurientem ſolatur cibus immortalitatis 709.b. 943.a 984.b
Romæ in honore eſt ibidem
moriens ſororibus nullas opes relinquit, ſed eas Chriſto commendat ibid.
Iſidorus iugiter flens 869.a
maximum ſe peccatorem vocat, & quare 869.b
Iſidorus, al. Macarius, presbyter præfectus pauperum, virginem quamdam ab auaritia ſanauit 945.a
quamdiu vixerit ibid.
Iſidorus mille monachorum pater 759.a
eius monaſterium omnibus abundat 475.b.759.a
clauſura eiuſdem ibid.
qui ſemel ingreſſus, numquã egreditur 478.a.759.a
nullus ibi infirmus, etiamſi moritur 476.a.759.b
omnes diem mortis præſciunt ibid.
Iſis Ægyptiorum dea 307.b
Iter monſtrat columba 216.a
Iter cæleſte multo viatico opus habet 275.b
Itineris difficultates 216.a
Iubinus epiſcopus Aſcalonis 779.a
Iudæus viſâ formâ infantis in Euchariſtia conuertitur, & a Baſilio baptizatur 156.a
Iudæus quidam moribundus Baptiſmum expetens, arenâ baptizatur 915.a.b
etiam per putatitium baptiſmum ſanitati reſtituitur ibid.b
Iudæi conuincuntur 308.a
Iudicandus nemo 565.b.657.b
Iudicando neminem quies 595.a
Iudicandum iuſtè 597.a
Iudex iniquus corrigitur lapide per execrationem contrito per Iacobum Niſibitam 798.b
Iudices monet Antonius 57 b
Iudicium extremum aſſeritur 259.b
eius memoria ſalutaris 565.a.b
Iudicium ſacerdotum 122.a
Iudicium incorruptum protocomitis 756.a
Iudicium rectum & iuſtitia Abraamis 835.b
Iudicium temerarium cauendum 50.a.599 b
id egregio exemplo docetur 198.a.b
Iudicium temerarium fugat Dei gratiam 595.b. 596.a
Iudicia Dei timenda 608.b
Iudicia Dei non inueſtiganda 620.b
Iudicia Dei, tẽporalia peccatoribus proſpera, melioribus aduerſa accidere permittentis 646.a b.647.a.b
Iulia Euphraxiæ magiſtra eamdem inſtruit 355.a. 356.a. 357.a.b
cum ea mori expetit 1[illegible]1.a
quinta die poſt obitum B. Euphraxiæ moritur, & in eiuſdem tumulo ſepelitur 1[illegible]1.a
Iuliana Origenis hoſpita 780 b 781.a
Iulianus condiſcipulus Baſilij 153.a
Iulianus apoſtata interfectus in Perſia in loco Aſia nomine a S. Mercurio 215.a
eius mors reuelatur Didymo 7[illegible].a
item Iuliano monacho 8[illegible].b
Iulianus honoris cauſſâ Sabas, id eſt ſenex, dictus 800 b
eius victus, panis hordeaceus, ſal & aqua 801.a
Hymnos Dauidicos ſemper habet in ore ibid.
congregantur ad illum multi ibid.
orat remotus longè ab aliis 801.b
ritus precationum ibid.
Iacobum ſe eminus ſequi iubet ne fortè diſtrahatur 802.a
miraculum de dracone occiſo celari poſtulat ibid.
ſigno Crucis Ieſum inuocans draconem interficit 802.b
ab Aſterio adoleſcente ſenex de vitæ inſtituto conſulitur ibid.
probat Aſterium ſuum ibid.
fontem ad ſedandam ſitim illi impetrat ibid.
Acacium poſt BerhϾ epiſcopum ad aſceticam attraxit 803.a
ab Aſterio inuiſitur aliquoties cum munuſculis ibid.
frequentiam ſe viſitantium fugiens & honorem, in montem Sinæum concedit 803.b
ibi eccleſiam extruit & aram conſecrat ibid.
Iuliani apoſtatæ mors illi diuinitus indicatur ibid.
illum heretici de ſua hæreſis communione infamant 804.b
Antiochiam proficiſcitur ad confutandos hæreticos 804 b
puer in puteum lapſus eius meritis ſeruatur 805.a
diuertit ad beati Pauli latibulum apud Antiochiam ibid.
febrem prece pellit ibid.
mendicus debilis pedibus pallij eius tactu reſtituitur ibid.
eius præſentiâ confunduntur aduerſarij 805.b
præfectum Orientis ſanat ibid.
Iulianus Stylites morbidum oratione ſanat 869.a
horreum frumento repletur eius meritis ibid.
mortem Simeonis Stylitæ fulgure percuſſi abſens nouit 878 a
leoni per diſcipulum diſceſſum imperat ibid.
Iulianus ſenex monaſterij Ægyptiorum LXX. annis in ſpelæo viuens extremè pauper 876.b
nocte cælitus cella eius illuſtratur ibid.
Iulianus epiſcopus Boſtrenſis venenatum calicem ſigno crucis antè edito innoxius ebibit 889.b
Iulianus Arabs cæcus monetur ne ſe ab Eccleſia ſeparet 890.a
Iunior voluntati ſenioris ſe accommodat 608.a
Iupiter qualis fuerit 306.b
Iurauit numquam Ioannes Eleemoſynarius 180.b
Iuramentum per Deum prohibet Simeon Stylites, per ſe permittit 173.b
Iuramenta mala & pernicioſa non ſeruanda 933 b
Iuramento ſacri calicis frater quidam ſe a crimine purgat 934 b
Iuſtitia viri ſecularis præfecti 474.b
Iuſtitiæ amore Pœmen ſiue Paſtor nihil carnis tribuit, omnia iuſtitiæ relinquit 499.a.593.b

Iuſtè iudicandum 597.a
Iu[illegible] palmæ aſſimilatur 645.a
Iu[illegible]us communicans clarâ facie apparet, nigra p[illegible]c[illegible]ator [illegible]6.b
Iuueni monacho potius laboribus opus quam ſermonibus [illegible]9.b
Iuuenes duo delicioſi à Macario probantur 528.b. 652 a
propheiunt 529 a.652.a
[illegible]itantur ab eodem ibid.
ſurgunt ad orationem ibid.
proteguntur ab Angelo ibid.
cantant Pſalmos XII. ibid.
ignis ex ore eorum egreditur 529.b.652.b
moriuntur ibid.

K.

KITISSEFODO *nomen loci, vbi tres pueri Ananias, Azarias, Miſael requieſcunt* 225.a

L.

LABOR *vitæ æternitatis intuitu fit leuis* 493.a
Labor facit hortulũ fertilem in loco ſterili 539.b
Labor temporalis memoriâ laboris æterni vincendus 588 b
Labor virtutes acquirit 596.b
Labor corporis ab Agathone foliis arboris comparatur 597.a
Labor maximus orare 613.a
Labor monachorum Pachomij 737.a
Labore acquiritur virtus 587.a
Laboribus potiùs quàm ſermonibus opus monacho iuueni 709.b
Laborandum manibus, non ſemper contemplandum, pulchrè docetur 509.b.531.b.598.b.603 a
Laborandum aſſiduè 589.a
Laborare continuò leui opere præſtat, quàm graui breui tempore 585.b
Laborantes ſancti quieti à ſæculi cogitationibus 679.a
Lacrymæ hic lauant, poſt mortem vrunt 566.a
Lacrymæ gaudium pariunt 566.b
Dei miſericordiam prouocant ibid.
Lacrymæ Olympiadis 780.a
Lacrymæ Dominæ perpetuæ 856.b
Lacrymarum donum terra promiſſionis 567.b
Lacrymarum gladius contra cogitationes exacuendus 613.b
Lacrymarum virtus 682.a
Lacrymatur omni die Abraham eremita 149.b
Lacrymatur Pammon ob duas cauſſas, perditionem compta mulieris, ſuam negligentiam 524.b
Lacrymatur iugiter Arſenius 531 b
Lætitia ſpiritualis dæmonem vincit 47.a
Lætitia abundare oportet Deo ſeruientes 751.a
Lapides portando, & reportando exercetur Euphraxia 355.b
Lapides pretioſos proiicit in mare mercator ne propter eos occidatur à nautis 929.b
pro Lapſo non lapſus pœnitentiam faciens, veniam impetrat 577.a
Lapſu hominum dæmon lætatur 556.a
Lapſi diaconi pœnitentia vera miracula declaratur 577 a
Laqueos diaboli quis euadat 551.b
Laſciuia puellarum fontis exſiccatione & capillorum canitie punita 798.b
Latoius, quia Maſymæ monitis non paret, hæres cum curru immobilis 832.b
ſoluitur Maſymæ precibus ibid.
Latro Iona[illegible] ad columnam Simeonis Stylitæ [illegible] ad aſylum confug[illegible] [illegible]piras [illegible]
Latro conſecratæ Deo virginis pudorem tuetur 4[illegible]4.a
a[illegible] [illegible]am fœminam ele[illegible] [illegible] iuuat ibid.
triennalem agit pœnitentiam ibid.
beatè moritur ibid.
Latro conuertitur ab Apollonio [illegible].b
Latro fit monachus [illegible]
ad ſæculum redit, vt crimen in ſanti[illegible] [illegible]piet ibid.
Latro mulieri caſtæ theſaurũ moriturus o[illegible] [illegible]
Latrones errant quærentes cellam Hilarionis [illegible] conuertuntur [illegible]
Latrones conuertuntur ab Ammone [illegible]
Latronum princeps Cyria[illegible]us p[illegible] [illegible] propter infantes à morte ſeruatos [illegible]
Latronianus dux in Scythia comprehend[illegible] E[illegible] & Aſtionem 2[illegible].a
eius crudelitas in martyres 216.b.2[illegible]
obrigeſcit illis viſis 2[illegible].b
à dæmone corripitur 2[illegible]9.b
ſuffocatur ibid.
Lauacro in monaſterio extructo fons miraculosè areſcit, deſtructo iterùm fluit 8[illegible]5.b
Laus Antonij 5[illegible].b
Laus propria eſt fugienda 5[illegible] a
Laus humana noxia & periculoſa 6[illegible].a
Laus ſcriptorum Athanaſij 8[illegible]
Laudes Abraham eremitæ 14[illegible] b
Laudes Baſilij magni 16[illegible].b
Laudanda aliena 62[illegible].b
Lauſus quis 7[illegible]4.a
Lauſus omnia à ſe abdicat 7[illegible].b
Lautiores cibi in Paſchate 115.b
Leæna anachoretæ pedibus ſupplex aduoluitur 5[illegible].b
Leænæ cæcis catulis viſus ab anachoreta redditur 54[illegible].b
Leænam ligatam ſimplex obedientia adducit 5[illegible]2.a
Lectus Antonij iuncus & ciliciũ vel nuda humus 38.a
Lectus Domnionis curat ægrotos 761.a
Legis antiquæ & nouæ differentia 266.a.b
Leges Gentium deos puniunt [illegible]8.a
Lenticulæ grana tria negligenti punitur 546.a
Leo humilis, ſilens, &c. 89[illegible] a
vt alios liberet, ſe vendit [illegible] b
martyrio afficitur ibid.
Leonis epiſtola ſuper tumulum S. Petri poſita, Apoſtolica manu emendatur 9[illegible].a
S. Leo Eulogio per viſum ſe exhibet ibid.
ad ſepulcrum S. Petri audit ſibi peccata d[illegible] præter impoſitionis manuum 907.a
Leo anachoretæ conuiua eique obediens 5[illegible]9.b
Leo ſeni cubile cedit 611.a
Leo obtemperat iuſſus diſcedere 8[illegible]8.a
parcit abbati ſe ad deuorandum componenti 891 b
Leo Geraſimum ſemper comitatur, quia ex eius pede aculeum extraxerat 891.b
aſini paſcendi curam gerit ibid.
aſino per furtum ſublato, eius officium [illegible] aquam ſupplet ibid.
aſinum reducit 8[illegible]4.a
obitum Geraſimi abbatis defl[illegible] ibid.
non capiens ſuper morte Geraſimi ſolatium, ſu[illegible] ſepulcrum eius emoritur ibid.
Leo iter Ioanni anachoretæ præbet 9[illegible] b
Leoni imperat Sergius [illegible] b
Leonem paſcit quotidie Paulus Hellad[illegible] aliquid [illegible]

caſtigat immorigerum ibid.
à Leone paſcitur Simeon Priſcus 817 a
Leones familiares S. Macario Romano 228 b
poſt peccatum à Macario patratū fugiunt 230.a
triennio pœnitentia elapſo ad eumdem reuertuntur 230.b
duces ſunt itineris Theophilo, Sergio, & Hygino 231.a
Leones verſantur cum ſene in eodem cubili 863.b
oſtendunt errantibus viam 816.a
Leontius videt Angelum altari aſtantem 864.a
Leontius annis quadraginta non recedit à templo B. Mariæ 878.b
Leproſus clàm fouetur ab Anaſtaſio 159 a
oratione Baſilij ſanatur ibid.
Libanius condiſcipulus Baſilij 153.a
Libanius ad lautam menſam Baſilium vocat 154 b
Liber quis a mundo 563.a
Liberum arbitrium adſtruitur 121.a.255.a
Liberum arbitrium facit, vt in nobis virtutem adipiſci ſitum ſit, accedente tamen Dei gratiâ 288.b
Liberi arbitrij definitio 277.b
Liberalitas dantis cruciculam argenteam quam ſolam habet 180.a
Liberalitas Euphraxiæ in pauperes 354.b
Fabiolæ incredibilis 399 b
Ioannis Eleemoſynarij pro templo Ieroſolymitano multa mittentis 188.a
eiuſdem, commutatori tantum quantum tollere vult dari iubentis 198.b.199 a
eiuſdem, xenodochia, gerontocomia, & monaſteria ædificantis 203.b
Ioſaphat in pauperes 324.a.328.a 331.a
Marci 865.a
S. Paulæ nullū pauperem vacuum remittētis 407.b
Sabbatij 770.b
Senis cuiuſdam 865.a
Zachariæ cum Deo certantis erogando 180 b.
vide *Miſericordia*
Liberalitas ſtupenda Ioannis Eleemoſynarij ex eius teſtamento perſpicitur 203.a
Liberalitas in pauperes hæreticos conuertit 771.a
Libido etiam viuit in ſenibus 578.a
Libidinis tentatio moleſtiis ſuperanda 533 b
Libidinis inflammatio pœna eſt grauioris peccati 551.b
Libidinem dæmones incendunt 316.a
Libidinoſarum cogitationum tres cauſſæ, caro, motus animi, dæmon 732.a
Lignum aridum plantatum ab Elpidio, creſcit in vitem 769.b
Limnæus Thalaſſij diſcipulus 844.b
ſilentium ſibi indicit ibid.
à Marone inſtruitur ibid.
morbidos & dæmoniacos curat 845.a
ſub dio degit ibid.
colicos dolores ſanat ſigno Crucis ibid.
item viperæ morſus ibid.
benignus eſt & liberalis in cæcos & pauperes ibid.
Lingua & venter continendi 511.a.562 a. 574.a.b.865.b.
Linguæ cuſtodia 607.b
Lingua ianua claudenda 615.a
Linguæ incontinentia ſtabulum ſine ianua 567.b
Linguæ ruinam deprecatur Siſoi 570.b
Linguæ retentor paſſionum retentor 571.a
Linguam refrenans vbique peregrinus eſt 599.b
Linguam adoleſcens quidam ſibi dentibus præſcindit. & quare 18.a
Lis inter Ioannem Eleemoſynarium & Nicetam Patricium componitur 186 a
Litigare neſcit diſcere religioſus 5[illegible]5.a
Litteras parentum & amicorum non apertas exurit Marches ne diſtrahatur 550 a
Liturgiam ſcribit Baſilius diuinitus edoctus 155.b
Locus iudicij & pœnarum 226.b
Locus qui obeſt ſaluti, mutandus 582.a
Loci ſtabilitas fœtificat 586.a
Loci ſtabilitas ſeruanda in tentatione propter varia 589.a.b
Locum in ſepulcro medium mortuo Ioanni Eleemoſynario cedunt duo epiſcopi 203.b
Loca ſacra Ieroſolymis luſtrant Baſilius & Eubulus 154 b
item Paula. 404.a vide *Peregrinatio*
Loca Ieroſolymis religioſa viſuntur a Theophilo, Sergio, & Hygino 225.a
Loca ſancta Ieroſolymis omnis gentis homines viſitant 402.a
Longinus abbas 599.b
Loquacitas taciturnitate reprimenda 627.a
Loquaris tantùm rogatus 598.a
Loquitur Deus nobis per creaturas & diuinas Scripturas 808.a
Lot abbas 596.b
Lucius abbas præclarè Longino ad interrogata reſpondet 599.b
Lucrum fratris, lucrum Dei 6,2.b
Lucrum fratris, fructus tuus 635.a
Luctus ſalutaris 566.a
Luctus doctrinam omnem in ſe habet, & in cella quærendus 610.b
Lumbos fune conſtringit Simeon Stylites 170 b
palmis Heliodorus 849.a
Lux moribundum cingit Onuphrium 103.b
Luxuriam labore ſuperandā figuli inuento vxorē ſibi & proles fingentis dexterè docetur 496.b.497.a
Luxuria fœnerator 761.b
Luxuriæ cogitationes moleſtiis ſuperandæ 533 b
Luxuriam dæmon accendit 156.b
Luxurioſa ab ingreſſu templi diuinitus repellitur 387.a
Luxurioſus inſtar porci difficilè cælum reſpicit 645.b

M.

MACARIVS *Antonij diſcipulus* 17.a
quinquaginta millium monachorum pater 235 b
Macarij Romani vita eiuſque auctores 234.a.b
eius ſpelunca 228.a
ſignaculo Crucis ſe munit ibid.
forma eius & habitus ibid.
rogat quid in mundo rerum agatur ibid.
cuias ſit, & quomodo eò venerit, enarrat 228.a.b
leones illi familiares ibid.b
è nuptiis fugit ibid.
dux viæ eius Raphaël 229.a
diſparente Angelo ab onagro in via dirigitur ibid.
ſignaculo Crucis ſe contra draconem munit 229.b
Cruce varias diaboli pellit phantaſias ibid.
diabolus illi mulieris ſpecie apparet 230.a
decipitur ibid.
leones fugiunt poſt peccatum ab eo perpetratum ibidem.
redeunt eo pœnitente ibid.
collo tenus triennio ſtat ſepultus Macarius in terrâ 230 b

XL. dies & noctes flexis genibus in eodem loco manet ibid.
Chriſtus ei apparet in ſpelunca ibid.
benedicti ab eodem Theophilus, Sergius, & Hyginus, ducibus leonibus ad monaſterium reverſi, fratribus viſa narrant 231.a.b
Macarij duo, vterque virtutibus clarus 479.b
Macarius Ægyptius innocentem a pœna homicidij liberat 479.b
à mortuo & ſepulto teſtimonium petit innocentiæ, non accuſationem nocentis 480.a
virginem equam viſam oleo benedicto liberat ab omni faſcinatione ibid.
oleo benedicto aliam puellam ſanat, & in virum vertit ibid.
Hieracitam hereticum ad mortui ſuſcitationem in teſtimonium fidei prouocat 480.b
mortuũ ad fidei cõfirmationẽ ſuſcitat 480.b.720.b
Antonium inuiſit 585.a
mirè operoſus 585.a.b
dæmonem vicit fiducia & fortitudine 585.b
fatigatus ab Angelis defertur 649.b
paralyticum verbo ſanat ibid
quinquennio ſuggeſtionem explorat 653.a
XC. annis vixit, & ex iis LX. in ſolitudine 719.b
ob mititatem dicitur παιδαριογέρων ibid.
XL. annos natus, contra ſpiritus valet, gratiâ curationum & prophetia donatur. 719.b
ſacerdos ordinatur ibid.
Ioannem diſcipulum ſpiritu auaritiæ tentandum prædicit ibid.
in extaſi frequenter 720.a
cur equa præſtigiis amatoriis appareat quædam fœmina, reuelatione cognoſcit. ibid.
aqua benedicta virtute phantaſma à fœmina depellit 720.b
vt homines lateat, cuniculos fodit ibid.
orationes XXIIII. eundo, & totidem redeundo recitat ibid.
dæmonem guloſum eiicit oratione & ieiunio ſeptem dierum 721.a
Macarius Alexandrinus, vltimi deſerti ſcrutatur 480.b
à dæmone ad collectam vocatur 481.b
videt dæmones Æthiopum ſpecie collectis intereſſe ibid.
variæ dæmonis tentationes ab eo deteguntur ibid.
merita & demerita communicantium & illuſiones dæmonum videt 482.a
presbyter Cellarum 482.a.721.a
non concupiſcendum à magno docetur Antonio, ramis palmarum quas concupierat diuinitus torrefactis ibid.
tentatur à diabolo in ſolitudine ſpecie cameli cibis onuſti ibid.
oratione phantaſma pellit ibid.
eius dictum ad tribunos, quibus mundus illudebat. 482.a.721.b
domat cibi concupiſcentiam, vuam ad ſe miſſam fratribus tranſmittendo ibid.
ſi quid ab alio præclarè factum audiuit, ardenter effecit ibid.
annis VII tantùm cruda comedit ibid.
tantum buccellatis comedit, quantum manus ex lagena anguſti oris efferre poſſet ibid.
lagenam illam publicanum ſuum vocat 722.a
ſomnum ſuperat, viginti diebus ſub tectum non ingrediens ibid.
à ſpiritu fornicationis tentatus culicum ſe morſibus exponit
viſit ſepulchrum Iannes & Mambre vt cum dæmonibus contendat 722.a.b
arundines ab eo fixas via indices dæmon t[illegible] 722.b
dæmonibus LXX. occurrentibus non terretur ibid.
curat dæmoniacos ibid.
nomen Domini ſtrictæ diaboli rhomphææ opponit ibidem
tentatur eſuriens XX. dierum inediâ 7[illegible].a
ſpecie puellæ vrnam aquæ geſtantis & quaſi inuitantis oblatâ adhuc triduum ſuſtinet ibid.
lactatur à bubalâ ibid.
eidem aſpidis morſus non obſunt ibid.
explorat auſteritatem monachorum Tabennenſium 72[illegible].a
ieiunium eius portentoſum quadrageſimale, nihil comedentis præter pauca cruda crambes folia die Dominico, ſemperque ſtantis 723.b
ſtupori eſt monachis Pachomij ibid.
a Pachomio miraculoſe agnoſcitur ibid.
dies quinque ſtatuit manere continuos in contemplatione 724.a
quibus argumentis mentem ad cæleſtia erigeret ibidem
dæmon inſtar flammæ ignis omnia in cella eius exurit ibid.
presbyterum cancro laborantem, quia conſcius fornicationis ſacrificauerat, poſt confeſſionem peccati & emendationis ſponſionem curat 724.a.b
diuerſa eius cella 724.b
varios dæmoniacos curat ibid.
mulierem paralyticam oleo ſancto ſanat. ibid.
puerum dæmoniacum ſanat oleo & aqua benedicta ibid.
vanæ gloriæ viriliter reſiſtit ibid.
miro onere ſe affligit, vexantem ſe carnem vexans ibidem
ſputo illuminat cæcum hyænæ catulum 725.a
hyæna ei pellem pro munere defert ibid.
adiurat hyænam ne pauperum oues poſthac deuoret ibid.
ei aſſentiens capite annuit hyæna ibid.
humi non ſpuit poſt Baptiſmum LX. annis ibid.
forma eius ibid.
Palladio tentato vt recederet, quòd otioſus ſederet in cella, conſilium ſuggerit reſpondendi, ſe propter Deum cellæ cuſtodire parietes 725.b
Marco ab Angelo Communionem dari ex ara videt ibidem.
Macarius duos delicioſos iuuenes probat 528.b. 651.b
Macarius pro fornicatore haberi ſe patitur 515.b. 623.b
detectâ calumniâ, ne honoraretur, in Scithim fugit 516.a.624.a
Macarius mortuum ſuſcitat, vt vbi ſit depoſitum indicet 650.a
Macarius viginti annis nec pane nec aquâ nec ſomno ſatiatus 660.a
Macarius laudatus, tacet; contemptus, verba ædificationis loquitur 66[illegible].b
Macarius ob vnum vini calicem ſe aqua abſtinentiâ caſtigat 569.b
Macarius quemdam ſitientem vmbr[illegible]latur 6[illegible]9.b
Macarius diuinitus transfertur vltra flumen [illegible]49.b
Macarius presbyter & præfectus Ptochotrophi inſigni[illegible]

ſigni aſtu virginem ab auaritia reduxit 712.a b
ad centum annos vixit ibid.
Macarius iunior occaſione cædis inuoluntariæ ſolitudinem ingreditur 718.a 948
tribus annis ſine tecto in ſolitudine manet ibid.
deſpuit dæmones ibid.
Macarius ex Vicariá monaſtica ſe dedit 775.a
Macarius archiepiſcopus Ieroſolymitanus 866.b
Macedonius verſatur in montium cacuminibus 828. b
annis XLV. in foſſa ſtans ſub dio vixit ibid.
cibus eius hordeum aqua madefactum ibid.
à Flauiano epiſcopo Antiocheno in ſacerdotem cooptatur inſcius 829.a
magna in eo ſimplicitas & animi puritas 829.b
venationem Dei ſpiritualem inſtituit ibid.
ab Imperatoris ducibus honoratur ibid.
ſtatuas viuas mortuis præſtare Imperatori ducendum curat ibid.
fœminam ab ingluuie ſanat 830.a
à puella dæmonem magicis præſtigiis inductum pellit ibid.
dæmoni plures accuſaturo ſilentium imponit 830.b
reos nominare iubet præcipuos 830. a.b
aqua ſigno Crucis benedicta guſtu inſanam mulierem curat 830.b
igne cælitus illuſtratur ibid.
Lupiciano quedā dono prophetico prædicit 831.a
matri Theodoreti prolem impetrat ibid.
aqua benedictā periculum abortionis pellit 831.b
exhortatio ipſius ad Theodoretum ibid.
ſepelitur apud Aphraatem & Theodoſium ibid.
Macedonius epiſcopus Conſtantinopolitanus in exilium ab Anaſtaſio eiicitur 872.a
Maches ad detractiones & verba otioſa dormit 550.a
parentum & amicorum litteras non lectas ne iis diſtraheretur exurit ibidem
Macnus pane & vino abſtinens 866.a
Maſymas ſacerdos vici 832.a
vnà tunica ſemper contentus ibid.
mire hoſpitalis ibid.
frumento & oleo ſemper abundat ibid.
miraculis clarus ibid.
baſi aræ admotum puerum ſanat ibid.
currum ſe deſpicientis reddit immobilem 832.b
eumdem rogatus precibus ſoluit ibid.
Mafortes idem quod palliola 543.a
Magi pelluntur Ægypto 340.a
Magicos libros exurit Theudas 321.b
Magiſtrianus adoleſcens formoſus virginem ſeruat 781.b
martyr euadit ibid.
Magna continet in matrimonio 776.a
vultu ſeuera & epiſcopis veneranda ibid.
munifica in pauperes. ibid.
Magnanimitas Iſidori humiliantis ſe ſemper, & reſpondentis dæmonibus, Licet in tormenta mittar, tamen vos ſubtus me inuenio 669.b
Magnitudo beneficiorum Dei 280.b
Maioribus & coætaneis cedendum 628.b
Mala horret qui peccata horret & omnes diligit 519.b
Mala nobis, bona Deo tribuenda 668.a b
Malarum cogitationum ſemina ſuffocanda pulchrè docetur 578.a
Malo propoſito nihil agendum, licet boni ſpeciem habeat 766.a
Malchus Syriace rex dicitur 93.b
Malchus à nuptiis abhorret 93.b
vitæ monaſticæ deſiderio parentes & patriam fugit ibidem.
fit monachus ibid.
redit in patriam reclamante abbate 94.a
capitur ab Iſmaelitis ibid.
cum alterius viri fœmina fit ſeruus ibid.
dominam ſuam eiuſque liberos adorare cogitur ibidem.
nudus incedit ibid.
paſcit oues 94.b
cogitur conſeruam alterius coniugem in vxorem ducere ibid.
ne maculetur connubio, ſeipſum occidere tentat. ibidem.
à fœmina prohibetur 94.b 95.a
caſtitatem in coniugio ſimulato vterque ſeruat 95.a
priſtini ſtatus recordatur ibid.
fugientem cum conſerua dominus aſſequitur 95.b
leæna pro ipſis pugnat & interficit inſequentes 95.b.95.a
camelos domini conſcendunt 96.b
ad Romana caſtra veniunt ibid.
iungit ſe rurſum monachis ibid.
Maleficium à ſtabulo Italici ſoluit Hilarion aquâ benedictâ 79.a
Maleficium amatorium à virgine idem ſoluit 79.b
Maleficium amatorium 156.a.b
Malleo excitat fratres Adolius 769.a
Mandatorum obſeruatio neceſſaria vt quis ad Deum aſcendat 245.b
Mandatorum obſeruatio, cuſtodia noſtri 658.a
Manducare recuſat Paulus, ſi Dominus non caret quem deſiderat 484.a
Manducantem monachum quemdam non vidit Sol 539.a.569.a
Manè de omni virtute cogitandum 162.a
Manè propoſita renouanda 683.684.a.b
Manè orandus Deus 684.b
Manichæus adultus ab igne è ciuitate eiicitur 469.a
Manichæus presbyter charitate ſenis cuiuſdam conuertitur 616.a
Manichæi refelluntur de duobus principiis 286.a
Manſuetè ad pœnitentiam peccantes monendi 601.b
Manſuetudo dæmonibus eſt terrori 513.b
Manſuetudo in ſeruos pulchrè a S. Ioanne Eleemoſynario commendatur 195.b
Manſuetudo Ioannis Eleemoſynarij in eleemoſynæ impoſtorem 196.b
eiuſdem, conuiciatori pauperi dari iubentis quantum tollere vellet 198.b.199.a
Apollonij maledictum Philemonem conuertit 476.b
Apollinis afflictum monachum & ad ſæculum properantem ad ſaniorem mentem reducit 573.a.b
Paſtoris, pœnitentiam lapſo præſcribentis 601.b
Be abbatis miranda 746.a
Gelaſii iniuriam condonantis 780.b
Manſuetudinem iratq principi perſuadet S. Ioannes Eleemoſynarius 199.a.b
Manſuetudine Anum latrones conuertit 752.a
Manſuetudo. vide Benignitas. Iniuriarum obliuio. & Tranquillitas
Manus occidere Cononem volentium obrigeſcunt 866.a
item barbari cuiuſdam Addam occidere tentantis 881.a

item paſtoris parantis ſaeculari in Aecpſimam 833.a
Marana & Cyra Berbaeâ oriundae ſub dio vitam agunt 855.a
velo teguntur 856.a
annis XLII. collo, lumbis, manibus, ferrum magni ponderis geſtarunt ibid.
aëris iniurias patienter excipiunt ibid.
Moyſis & Danielis ieiunia imitantur ibid.
proficiſcuntur Ieroſolymam ibid.
item ad S Theclam ibid.
Marcella vidua 417.a
eius recordatio Hieronymi profectus ibid.
maritum ſeptimo à nuptiis menſe amittit ibid.
ſecundo nubere recuſat 417.b
egregia eius ſententia ibid.
eius cum Anna propheti ſſa comparatio 417.b. 421 a
ſine arbitris ne clericis quidem loquitur nec monachis 418.a
ardet deſiderio ſacrarum Scripturarum ibid.
rara in publico ibid.
frequens in martyrum baſilicis 418 b
Sacrarum litterarum maximè ſciens 419 a
vrbi eius ſolitudo ibid.b
Româ captâ à Gothis capitur 420.b
caeditur fuſtibus & flagellis ibid.
reddit animam ibid.
Marcellus XXXV annos in Scithi manet ne coronam in ciuitate accipiat 908.a
Marcelli Scithiota dicta & vita 908 a b
Marcianus Cyro oriundus nobilis, ſolitudinem eligit, & cella anguſta minori corpore ſe includit 806.a.b
orat, Scripturas legit 806.a
victus eius ratio ibid.
numquam ſatur, ſemper eſuriens, ſemper ſitiens 806. b
duo extruit monaſteria ibid.
caput eiuſdê lumine diuinitus adumbratur 807 a
olei lecythus ad eius cellam defertur vt virtutem concipiat 8-7.b
ſanat precibus daemoniacum etiam abſens ibid.
epiſcopi ad eum conueniunt 808.a
ab Auito conuiuitur 808.b
officium Nona ſimul celebrant ibid.
vident ſe inuicem ſpiritu etiam corpore abſentes ibidem.
ſororem ad aſpectum non admittit 809.a
ſororis filij eleemoſynam reſpuit quia reſpectu cognationis data ibid.
Arium, Sabellium, Euchitas, & Manichaeos oppugnat ibid.
zeloſus pro decretis eccleſiaſticis ibid.
Abraamen conuertit ad Paſcha celebrandum more Eccleſiae 809.b
ei viuo oratoria erecta ibid.
nititur ignotum habere ſepulcrum ibid.
Reliquiae eius decenter aſſeruata 809 b
Marcianus Euſebij patruus 810.b
Euſebium cum fratre ad monaſticam vitam adducit 811.a
Marcioniſtae adorabant ſerpentem 635.a
Marcus mortem ſuam praeuidit 638 b
eius miraobedientia 521 a.617.b.618.a
Marcus Euchariſtiam Angeli manibus accipere ſolitus 725 b
vetus & nouũ Teſtamentum tenet memoriter ibid.
eius virtutes ibid.
ſecum & cum diabolo diſputat, in omnibus ſi humiliat ibid.
Marcus hebdomadas ieiunat 865 b
Mare oratione Beſarionis dulceſcit 532.a
Mare rubrum duo monachi pedibus perambulant 898 b
Maris inundationem minitantis imperat Hilarion 84.a
B Maria Virgo cum Ioanne Baptiſta & Euangeliſta apparet Cyriaco 878 a
B. Maria Virgo propter Neſtorij libros cellam Cyriaci intrare recuſat ibid.
B. Maria Virgo a puero quodam prae pecunia eligitur 166 a
huic miro modo prauidit Deus ibid.b
B. Mariae promptum ſubſidium erga Mariam Aegyptiacam 389.a
B. Maria imago. vide Imago
B. Maria commendata vxor à marito aliò proficiſcente, cum filia a morti praeſeruatur 882 a.b
Maria neptis Abrahae ſeptennis diſcit Pſalterium & Scripturas 368 b
viginti annis patruo conuixit 369.a
daemonis eam armatur ibid.
conſtupratur à monacho ibid.
plangit ſecum peccatum ſuum ibid.
deſerit patruum, ſeque ſtabulario locat 369.b
biennio luxuriatur 370.a
meretricio habitu induta coram Abraham patruo neſcia comparet 370.b
compungitur ibid.
cum Abraham patruo ſuo redit ad cellam 372.a
recluſa in cella, poenitentia ſe actibus conficit ibidem.
poenitentiam ſibi acceptam Deus dono ei ſanitatum collato oſtendit 372.b
quinque annis poenitentia expletis moritur ibid.
Maria Aegyptiaca 382.a
inuenta a Zoſima abbate in eremo fugit 384.a
appellat Zoſimam ſuo nomine ſibi hactenus non viſum 385.a
mutuo benedictionem petunt ibid.
diuinitus docta nouit Zoſimam eſſe presbyterum ibidem.
adiurata prior benedicit 385 a
mutuas orationes poſtulant ibid.b
ſuſpenſa in aere orat ibid.
corrigit Zoſimam ſuſpicantem illam ſpiritum eſſe 385.b
ſignat ſe ſigno Crucis ibid.
exponit Zoſimae anteactam vitam 386.a.b
Ieroſolymam nauigat libidini dedita 386.b
acta ſua in naui recenſet ibid.
etiam Ieroſolymae libidinibus inceſtanſ 387.a
non admittitur intra templum diuinitus repulſa 387.a.b.
intelligens ſe ob ſcelera ab aſpectu S. Crucis arceri, compungitur 387.b
implorat ſuffragia beatiſſimae Virginis Mariae ibidem.
proponit corrigere vitam ibid.
B. Mariae ſuffragio liberè templum ingreditur ibidem.
pauimentum templi oſculatur 388.a
gratias agit Dei Matri ibid.
voce miſſâ caelitus docetur quid facere debeat ibidem.

tres

[illegible] ad comparandam [illegible] diu m-
[illegible] 388.a
[illegible] S. [illegible] Ba[illegible] iuxta Iordanem in-
greditur [illegible] in ea com[illegible] at ibid.
annis XLVII. in ſ[illegible] [illegible] 388.b
annis XVII. [illegible] ibid.
[illegible] memor[illegible] præt[illegible] luxus ibid.
[illegible] memoria [illegible] ſua [illegible] 38[illegible].a
[illegible] B. Mariæ ſubſidium continuo expe[illegible]-
tur ibid.
herbis nutri[illegible]tur ibid.
[illegible] algoreque cruciatur ibid.
nec hominem nec animal [illegible] annis XLVII 389.b
vitia [illegible] ſuperſte[illegible] vult celare ibid.
petit ſibi [illegible] Sacramenta in ſacro vaſe bene-
[illegible]ce ad[illegible]rri ibid.
nouit abſentis monaſterii ſecreta 39[illegible].a
edito ſigno Crucis ſuper aquas Iordanis ambulat.
390.b
ſub obitum ſumit ſacroſanctã Euchariſtiam ibid.
corpus eius exanime a Zoſima inuenitur 3[illegible]1.a
leo parat ei ſepulcrum 391.b
Maria meretrix ſentis legentes Euangelium accedit
869.b
à turpi vita ad meliorem conuertitur ibid.
Maria infanticida nauis velũ non progreditur nauis
881.b
ea in ſcapham expulsâ & ſubmersâ, nauis curſum
perfi[illegible]t 883.a
Maria lacus 712.b 945.b
Marina virgo 393.a
de eius ſalute ſollicitus pater ibid.
mutato habitu & nomine in Marinum, ingreditur
virorum monaſterium ibid.
inſtruitur à patre ibid.
eius pater moritur 393.b
fornicationis in pandocis filiam commiſſæ accuſa-
tur ibid.
peccatum quod non admiſit, agnoſcit quaſi à ſe ad-
miſſum ibid.
eijcitur ex monaſterio, & ad portam pœnitet ibid.
admittitur rurſus in monaſterium 394.a
viliſſima obit miniſteria ibid.
moritur, & ſexus eius cognoſcitur 394.b
quòd eam immeritò affixiſſet, affligit ſe abbas
ibidem
eius calumniatrix fornicaria à dæmone corripitur
ibidem
ad eius corpus eadem liberatur ibid.
ſanctitas eius miraculis comprobatur ibid.
Maris XXXVII. annis incluſus 837.a
non mutat malè ſanam habitationem 837.b
corpore & anima caſtus ibid.
feſta martyrum celebrat ibid.
eius veſtitus & victus ibid.
Maritus moribus, non maioribus eligendus 340.b
Marmora diuerſa Imperatoribus initio imperij oſten-
di ſolent, vt monumentum ex certo genere ex-
ſtrui curent 188.a
Maro ſub dio viuit 833.b
ex dæmonum fanis oratorium facit ibid.
morbos corporum curat ibid.
animi affectibus medetur 834.a
feliciter moritur ibid.
pro corpore eius contenditur ibid.
Maronias vicus 93.a
Maroſas abbas inſignis exercitator 813.b
Mars non eſt deus, & quare 307.a
Mar[illegible] [illegible] & neceſſaria, id eſt, cibus
corporis [illegible] 5[illegible].b.6[illegible]3.a
M[illegible] [illegible] præpoſitus pro[illegible] A[illegible]-
nium 48.a
Martyr melle perunctus mu[illegible] expo[illegible]tur 17.b
Martyres Epictetus & Aſtion diabolis [illegible] à
[illegible] Latroniano [illegible].a
Martyribus ſeptem totidem coronæ de[illegible] 128.b
Martyrium deſiderat Antonius 47.b
Martyrium nobile & præ[illegible]rum XVII. m[illegible]
296.a
Martyrium Epicteti & Aſtionis 2[illegible].b & ſeq.
Baſilæ 34[illegible].a
Eugeniæ ibid.b
Melidi cum duobus diſcipulis 5[illegible]5.b
Leonis 296.a
Mater Theodori venit ad Pachomium 12[illegible].b
filium repetit ibid.
miro modo conuertitur 1[illegible]6.a
Matheus iactantiam fugiendam eſſe docet 593.a
Matias incendi iuſſit Pachomius, vt auaritiam pu-
niat 1[illegible].a
Matinula Eulalij in igne pe[illegible] illæſa [illegible] fl[illegible]gran-
tibus, in teſtimonium veræ humilitatis 5[illegible]3.a
Matutina oratioris hora 103.a
Matutinæ laudes 342.b
Maximinus epiſcopus Ieroſolymitanus baptizat Baſi-
lium 154.b.155.a
Meditatio cubitum euntium 137.a
Meditationi non præualet dæmon 645.b
Meditationes duodecim anachoretarum 684.b
Medicina dolorem auget 137.a
Mel optimum, lagunculis pecuniâ plenis ad Ioannem
Eleemoſynarium tranſmiſſis inſcriptum 184.b
Mellis exigui ſuauitate captus homo ſuum periculum
negligit 272.a
Melania varia munera offert Pambo 715.b
Melania Romana ſenior ſub Valente 772.b
Nitriæ montis patres inuiſit 773.a
medium annum apud illos agit ibid.
ſubminiſtrat in vili veſte captiuis monachis neceſ-
ſaria ibid.
includitur, ſe aperit, dimittitur ibid.
Ieroſolymis monaſterium virginum extruit ibid.
Peregrinos voti cauſâ venientes excepit an-
nis XXXVII. 773.a.b
non tenetur affectu vnici filij 773.b
eius beneficentia toto orbe nota ibid.
continentiam coniugibus ſuadet 774.a
item multis alijs vt ſæculo renuntient ibid.
moritur Ieroſolymis ibid.
Melania iunior viro XXVII. annorum ſuadet con-
tinentiam 774.b
quomodo ſua diſtribuerit ibid.
ornamenta ſua vertit in ornamenta eccleſiæ ibid.
cognatos ad religioſam vitam allicit 775.a
Melanthia ab Eugenia oleo ſacro à quartana curatur
343.b
inceſto Eugeniæ ardet amore 344.a
eius domus igne de cælo punitur 345.b
Melchiſedech hominem eſſe & non filium Dei, mo[illegible]-
tus ſenex quidam docetur 636.b
Meliores æmulatur Antonius 36.b 37.a
Melota quid ſint & quid ſignificent 343.a
Memoria Sanctorum ad virtutem via 30.a
Memoria æternarum pœnarum 118.b
Memoria malorum quæ dæmones inferunt imperſo-
rabiles nos facit 599.b

Memo-

M[illegible] æter[illegible] ſupplicij [illegible] 654 b
Memoria n[illegible] ſub p[illegible] 66[illegible].a
Memoria ſuppliciorum æternorum frater ſororem
meretricem conuertit, quæ in itinere moritur &
ſaluatur 6[illegible].678.a
Memoria diuinæ præſentiæ S. Ephram duas meretri-
ces conuertit 168.a.b
Memoria nouiſſimorum. vide Nouiſſimorũ memoria
Mem[illegible] Ammonij ſtupenda 716.b
[illegible]em E[illegible]onis 734.a
Mennas diaconus monaſticum habitum deſerit 897.b
à Simeone Stylitâ diuinitus agnoſcitur, & ad mo-
naſterium ſuum remittitur ibid.
eius pœnitentia poſt fugam Deo grata ſigno oſtendi-
tur 898.a
Mendacium fugiendum 451.a
Mennas œconomus eccleſiæ Alexandrinæ 180.a
Mennas vicedominus eccleſiæ 202.b
Mens ſerua Spiritus ſancti habitaculum 452.b
Mens quomodo ſemper cum Deo eſſe poſſit 767 b
Mens humana quomodo fiat vel dæmon vel beſtia
767.b
Mentis puritati ſtudendum 335.b
Mercator Alexandrinus in pauperes benignus Paph-
nutio æquatur 475.a.757.a
monachos paſcit ibid.
ſæculo renunciat ibid.b
feliciter moritur ibid.
Merces operum in die iudicij 261.b
idem aſſeritur ex hiſtoria de Lazaro & Epulone
ibidem.
parabolâ Regis qui nuptias filio fecit 262.a
ex parabola x. virginum ibid.
ex Scriptura noui Teſtamenti ibid.b
ex Prophetis ibid.
Merces bonorum operum 114.b
S. Mercurius Iulianum interemit in Perſide loco Aſ-
ſia nominato 225.a
Mercurius gentilium deus 306 b
Meretrix Pelagia conuertitur 2-2.a
Meretrix conuertitur à fratre ſuo monacho 532 b
Meretrix Maria accedit ſenem Euangelium legen-
tem, & conuertitur 869.b
Meretricem reſipiſcentem monachus publice ad mo-
naſterium ducit 201 b.202.a
Meretrices duas conuertit S. Ephræm memoriâ diui-
næ præſentiæ 168.a
Meretrices multas conuertit Vitalius emendo noctes
ab eis ne fornicarentur 197.a.b.198.a
Meritum & merces 336.a
Merita non tempore ſed amore penſanda 38.a
Merita vitæ poſt mortem quiſque recipit 259.a
Merita diuerſorum operum eadem 601.b
Merita & demerita cuiuſque quidam ex vultu poſt
Communionem agnoſcit 676.a
Meritorum ordines quatuor 520.b
Meritis Antonij Deus omnia concedit 57 b
Meritis Sanctorum ſtat mundus 492.
Meritis Sanctorum ignis & aqua panno deferuntur
888 b
Milidi martyrium cum duobus diſcipulis 585.b
Militis oratio ſepties per diem repetita 882.a
Mimus Babylas conuertitur auditâ Euangelij ſen-
tentiâ 870.a
religioſum habitum aſſumit ibid.
Miracula orationibus non præceptis Sanctorum fiunt
57.b
Miracula Hilarionem produnt 84.a
Miracula ad ſepul[illegible] 8[illegible] b
Miracula per [illegible] 1[illegible] b
Miracula multa [illegible] Simeon Stylites 1[illegible] b
Miracula Chriſti 25[illegible].a
Miracula ad corpora ſanctorum Barlaam & Ioſa-
phat [illegible]
Miracula ad ſepulcra martyrum 47[illegible].a
Miracula ad martyrum reliquias Apollonij & alio-
rum 7[illegible].a
Miracula qua virtute fiant [illegible]
Miracula pignus doctrinæ [illegible]
Miracula varia eduntur ad Simeonis Stylitæ colum-
nam & tumulum 854.a
Miracula cur in Eccleſia fiant 9[illegible]5.a
Miraculorum vis 55.a.[illegible]5[illegible].a
Miraculis firmat fidem Antonius 53.b
Miraculis & curationibus conuertit infideles Tlale-
laus 855.b
Miſericors Deum imitatur 330 a
Miſericordia Dei exhibita ei qui negauerat Deum,
Baptiſmum, & profeſſionem monachalem 579.b
Miſericordia Dei ſuperat omnia peccata 648.b.676.b
Miſericordia dantis cruciculam argenteam quam ſo-
lam habet 180.a
Miſericordia S. Ioannis Eleemoſynarij, publice ſe cer-
tis diebus exponentis, vt facilis ad ſe miſeris eſſet
acceſſus 184.b
eiuſdem, ſub finem dies, lacrymantis quòd nemo af-
flictus ad ſe veneris ibid.
eiuſdem, vulneratos & infirmos fouentis 182.a
infirmioribus largiores eleemoſynas elargiẽtis ibid.
cultiore habitu indutis petentibus negari non vult
ibid.
eiuſdem, pauperi indumentum ſuum dantis 182.b
eiuſdem, eidem tertiò petenti dari præcipientis, &
quare 183 a
eiuſdem, ſeruos ſub durioribus dominis detentos
ementis, & libertate donantis 196 a
Principis Chriſtiani occultè pauperum ſubleuan-
tis 248.a
Decem millium monachorũ meſſis tempore operam
ſuam elocantiũ, vt pauperibus ſubuenirent 476.a
Ioſaphat in pauperes 324.a.328.a.331.a
Beſarionis miranda 772.a 2
Miſericordia latronis virginis pudorem tuetur 755.a
Miſericordia afflictæ feminæ ſubuenit ibid.b
Ephræm fame laborantibus ſuccurrit 768.a
Eleemonis mira omnibus ſubuenientis, & libros
vendentis 771.b.772.a. vide Liberalitas
Melaniæ hæreticos & ſchiſmaticos conuertit 773.b
Miſericordia ſocij Palladij 783.a
Miſſa 588.a
Miſſæ celebrandæ etiam olim certum tempus præſcri-
ptum 868.b
Miſſam celebrat omni die Baſilius 155.b
Miſſam celebrans Baſilius clariſſimo lumine & An-
gelis circumdatur ibid.
Miſſam priuatam celebrat Barlaam 287.a
Miſſam celebrat Barlaam 336.a
Miſſam quidam presbyter non celebrat, niſi Spiritus
ſancti aduentum ad altare videat 8[illegible]8.b
Miſſarum celebratio Dominico die 588 a
Sabbato die 595.b
Miſſas celebrat S. Ioannes Eleemoſynarius 19[illegible].a
poſt Miſſam ſilentium ſeruandum 1[illegible].a
Miſſio Spiritus ſancti in Apoſtolos 2[illegible].b
Mocij martyris templum in vrbe Conſtantinopolita-
na 4[illegible].b

Mode-

Modeſtia Zenonis quâ ſolâ vitâ cognoſcitur 827.b
Modeſtia aſpectus ſolâ docet S. Ephram 169.a
Modeſtia Sergij monachi placatur iratus agricola, & fit monachus 933.b.934.a
Modus vindemiandi diuitis 189.a
Monachus inter ſæculares, ſeu extra cellam, piſcis extra aquam 58.a.516.b
Monachus tentatus ſuauitate ſanatur 127.b
Monachus vagari non debet 191.b.192.a
Monachus pecuniam accipere recuſat 192.a
Monachus quidam lapſus ex vanâ gloriâ 453.b
decipitur a diabolo ſpecie mulieris 454.a
deceptus irridetur a dæmonibus ibid.
deſperans ſæculum repetit ibid.
Monachus inſtar apis eſſe debet vbique mel operans 527 b.679.b
Monachus negligens viſione docetur 566 b.567.a
Monachus lapſus habet media multa vt reſurgat 575 a.b
Monachus perſeuerans inſtar canis venaticæ leporem perſequentis 589.b
Monachus quidam Ægyptius ſcãdalizatus ſanatur à Romano remiſſius ſe viuente 603.b 604.a.b
Monachus peregrinus exemplo debet eſſe localibus 605.a
Monachus totus debet eſſe oculus 609.a
Monachus ſibi caueat inſtar militis 611.b
Monachus inſtar ſtatuæ eſſe debet 622 a
Monachus ſilentiũ obſeruans etiam coram hoſpitibus 651.b
moriens fœmina deprehenditur ibid.
Monachus fieri poteſt qui omnibus renuntiat 653.a
Monachus Seuerianus die noctûque pſallens nemini loquitur 893.a
fuliginoſa eius fides fuliginosâ columbâ declaratur ibidem.
Monachus profugus Mena à Simeone Stylite diuinitus agnoſcitur 898.a
Monachus proprietarius excommunicatur 923.a
mortuus abſoluitur & liberatur ibid.
Monachi verum munus 334.a
Monachi opus præcipuum orare 453.a
Monachi opera & vita 563.b
Monachi opus quod ſit 582.a
Monachi virtus in tentationibus 586.a
Monachi opus non eſt ſeminare agrum & agapen facere 601.a
Monachi vita, Angelorum imitatio 611.b
Monacho eſt ire in montem 621.a
Monachi decus pallor & macies 511.a.666.a
Monachi habitus Imperatorio præſtantior 908.b
Monacho negligenti profeſſio non prodeſt 126.b
Monacho quatuor obſeruanda 529.b.680.b
Monacho ſemper agendum atque ſi inciperet 563.a
Monacho nullo prætextu locus deſerendus 588.a.b
Monacho velut in exilio viuendum 618.b
Monacho nihil cum cauponâ 924.b
Monacho iuueni laboribus potiùs quàm ſermonibus opus 709 b.943 a.984.a
Monacho cauenda mulier ne vt ſal in aquâ ſoluatur 933.b
Monachum Ægyptium Theodoſius Imperator inuiſit iuxta Conſtantinopolim, & cum eo manducat. 498.a.617.b
fugit honorem ne humilitatis iacturam faciat 498.b.628.a
Monachi bona conſideratio ad patientiam: Ego & aſinus vnum ſumus 624.b
Monachum a diaboli laqueis quid ſeruet 551.b
Monachum perficit perſeuerantia in cella 589.a
Monachum cadere volens Saracenus duos dies & noctes immobilis hæret donec dimittatur 902.b
Monachi 352. in vno monaſterio 3 4 a
ſub Serapione 10000. 683.a
in monte Nitria 5000. 712 b
ſub abbate Or 3000. 715 a
in monte Phermæ 500. [illegible].a
in Scithi 3500. 896.b
in Ægypto 5000. 857.a
Monachi vbique 313.b.114 a
Monachi formicis ſimiles 95.a
Monachi duo igne cremantur ab rege Abenner 230.a
Monachi miraculosè per LXX. camelos in eremo paſcuntur 240.a.b 241 a
Monachi & Chriſtiani in Indiâ intrepide Chriſtum prædicant 241.b
Monachi fiunt multi ex Indis ſenatoribus ibid.
Monachi intra tres dies omnes totâ regione Abenner excedere iubentur 247.b
Monachi a Rege quodam eximiè honorantur 253.b
Monachi quare de mundo fugiebant 270 a
Monachi comprehenduntur 294 a
Monachi in Quadrageſimâ ſolitudinem petunt 383.b
Monachi non ſunt tribus vitiis implicitι 601.b
Monachi mundo illudunt, ſæcularibus mundus 650.b
Monachi duo nudi occurrunt Macario 653.a
Monachi ad militiam includuntur 748 a
Angelo viſitanti liberantur ibid.
Monachi tria habent honorabilia, menſam, Sacramenta, peluim 649.a
Monachi hæreticis reſiſtũt in cõmuni periculo 804.b
Monachi duo communicant nudi, nemine id præter vnum aduertente 898.b
pedibus ſuper mare Rubrum ambulant ibid.
Monachorum & eremitarum origo 17.a
Monachorum concordia 100
Monachorum taciturnitas ibid.
Monachorum vita Angelica vitæ imitatio 242 a 243.a.245.b
Monachorum exercitia, ieiunia, orationes, vigiliæ, paupertas voluntaria, & vitæ innocentia 269 b. 270.a
Monachorum obedientia 270.b
Monachorum conſtantia 294 b.295.b
Monachorum in deſerto conſuetudo 27[illegible].b
Monachorum habitus certus 271.a
Monachorum antiquorum aſper veſtitus 283 b
Monachorum habitus Angelicus 924.b
Monachorum Romæ frequentia tẽpore Marcelli 419 b
Monachorum meritis ſtat mundus 449
Monachorum numerus innumerus 449
Monachorum mutatio in bonis ibid.
Monachorum fertilis Ægyptus 461.b
Monachorum munera ſæcularibus non proſunt, ſed nocent 616.a
Monachorum diuerſa ſtudia 8[illegible]4.a
Monachorum manducantium triplex diuerſus ſtatus 649.a
Monachorum genera varia, vt à variâ imagine diuerſum nummo pretium, ſic Religioni a vario vitæ inſtituto 851.a
Monachos multos damnari, laicos ſaluari vidit Siluanus abbas 531.a.566.b
Monachica veſtis myſterium 608.b
Monaſterium Antonij à Saracenis occupatum 20 a
Monaſterium Hilarionis a Gazenſibus deſtruitur 83 a

Mona-

Monaſterium monialium in Ægypto centum triginta cellarum 352.b
Monaſterium CCC. virginum 735.a
Monaſterium fugere parantes quinque virgines a dæmone poſſidentur 903.a
Monaſterium mulierum Tabennæ. 737.b
Monaſterium fœminarum 824.a
Monaſterium Ieroſolymis ædificat Melania 773.a.b
Monaſterij extructio monitu diuino 116.b
Monaſterij canones iubetur doceri Stylites 170.b
Monaſteria extruit Antonius 40.b
Monaſteria in Syria 78.a
Monaſteria innumerabilia in Palæſtina 80.b
Monaſteria ædificat Ioannes Eleemoſynarius 203.b
Monaſteria in Ægypto varia 338.b
Monaſteria virorũ & fœminarũ condit Paula 409.b
Monaſteria mille fratrum ſub Or abbate 714.b
Monaſteria alia virorum alia mulierum 716.a
Monaſteria fœminarum XII. Antinoi 776.b
Monaſteria duo extruit Marcianus 806.b
Monaſteriorum encomia 47.a
Monaſteriorum commoda 100.b
Monaſteriorum deſtructores viri ab Angelis exuruntur 130.b
Monaſtica vita quare à pijs viris ſuſcepta 269.a
Monaſtica vita quoddam martyrij genus eſt ibid.b
Monaſtica auſteritas ex veteri Teſtamento aſtruitur 850.b
Monaſticæ vitæ origo 113.a
Monaſticæ vitæ encomia & deſcriptio 271.a
Monaſticam vitam ſuſcipit Princeps quidam Indicus 244.a
Monaſticam vitam deludere periculoſum 823.b
Monialium varia pietatis ſtudia 352.b
earum ianitrix debet eſſe ætate moribuſque matura ibidem.
Monita Ioannis Cilicis 897.a
Monumentum extrui iubet S. Ioannes Eleemoſynarius, & imperfectum relinqui, & diebus ſollemnioribus de eo moneri 188.a
Morbus corporis animæ purgatio 451.b
Morbo non tentatus anno vno ſenex, derelictum ſe à Deo putauit 590.b
Morbi nulli Polychronium in ſtudio virtutum retardant 847.b
Morbis non cedit Poſthumius 235.a
Morbus. vide Infirmitas
Mors proxime quid ſit 658.a
Moribundos libenter frequentat Ioannes Eleemoſynarius 192.b
Morienti Siſoio Chriſtus & varij Sancti apparent 653.b
Moritur monachus ſenex lætus & ridens 612.b
Mors & infernus ſemper ante oculos ſint oportet 134.a
Mors quibus ſoleat eſſe terrori 249.b
Mors pijs tranſitus ad vitam ibid.
Mors naturale debitum eſt 251.b
Mors temporaria proprie non eſt mors 282.b.283.a
Mortis meditatio prima philoſophiæ definitio 153.b
Mortis cogitatio vtilis, longo diſcurſu probatur a Ioanne Eleemoſynario, & exemplo Hilarionis 200.a b
Mortis definitio 259.a
Mortis memoria religioſo præ oculis ſemper habenda 334.b
Mortis memoria cuidam ſemper in mente 685.a
Mortis memoria vincit puſillanimitatem 660.a
Mortis contemptus in ſene quodam qui moribundus tertio ridet 2[illegible].b
Mortis meditatio & ſilentium opus veræ philoſophiæ 909.b
Mortem Simeonis Stylitæ aues & alia creaturæ plangunt 174.b
Mortem ſuam prædicit Antonius 5[illegible].b
item frater quidam 864.b
Mortem contemnunt monachi 294.b.29[illegible].b
Mortalis omnis homo 2[illegible]1.b
Mortalitas magna Cæſareæ 9[illegible].a
auertitur Zachæi abbatis precibus ibid.
Mortificatio ſua inſignis phlegmate alterius ſumpto 572.b
Mortificatio carnis fuga eſt pœnæ infernalis 855.a
Mortificationem veram quomodo quis aſſequatur 562.b.602.b.678.b
Mortuus ſuſcitatur a Macario in fidei confirmationem 480.b
Mortuus ſæculo quis 6[illegible]8.b
Mortuus ſæculo non confidat 670.a
Mortuus reſpondet vt innocens ſeruetur 650.a
Mortuus fictus vere moritur 799.a
Mortuus ab hæretici communione in ſepulcro abhorret 873.a
Mortuus & ſepultus Thomas mulierem iuxta ſe non patitur 887.b
Mortuus anachoreta genibus flexis, manibus in cælum extenſis poſt XV. annos integer perſeuerat 888.a
Mortuus Siſinnij hoſpitis ſuauiter gratulatur aduentum 889.b
Mortuum veſtibus iuſſit ſpoliari Pachomius, & taſdem exuri 119.b
Mortuum reſuſcitat neſciens Siſoius 518.a.651.a
Mortuum ſpolians a mortuo excæcatur 883.b
Mortui duo epiſcopi Ioanni Eleemoſynario locum medium cedunt in ſepulcro 203.b
Mos cantandi in funere 2[illegible].a
Mos Ægyptiorum in funere nobilium & martyrum reprehenditur 59.a
Mos occurrendi viris in dignitate vel ſanctitate conſtitutis cum lampadibus 517.b
Mos Athenienſium in porta 659.a
Mores inueterati vix poſſunt per vim euelli 312.a
Moſchus miſera V. libras auri dat, vt maritum redimat 920.b
eius viſio in carcere ibid.
Motus corporalis triplex 573.a
Moyſes ſecundus ob leue peccatum à dæmone corripitur 555.b
liberatur continuo ibid.
Moyſes homines fugit 593.a
Moyſes omnibus communis 673.a
Moyſes latro 725.b
conuerſionis eius occaſio 726.a
latrones in illum quatuor irruunt, quos ille ſimul alligat ibid.
tentatur à fornicatione ibid.
conſulit Iſidorum ibid.
eius abſtinentia 726.b
orationes L. quotidie fundit ibid.
ſomnijs torquetur ibid.
illa ſuperat ibid.
noctu monachorum hydrias aquâ implet ibid.
dæmon in eum irruit ibid.
ægrotat 72[illegible].a
propter turpia ſomnia non communicat ibid.

moritur annorum LXXV. *diſcipulos* LXXV. *relinquens* ibid.
Moyſes ſcriptor diuinitus edoctus 797.b
Moyſes in montis vertice monaſticen exercet 845.b
Moyſes Polychronij diſcipulus 846.b
Moyſis ſeptem ſententiæ 1007.a.b
Moyſaicæ legis effectus 256.b
Mulier dracone circumuoluta 226.b
Mulier Chriſtiana marito gentili ſuadet vt Deo Chriſtianorum fœneret 919.a
eius maritus L. *numiſmata pauperibus erogat* 919.b
fœnus quærens vnum numiſma in eccleſia inuenit ibid.
eo piſcem emit ibid.
in piſce lapis pretioſus inuenitur ibid.
trecentis numiſmatibus lapis diſtrahitur 920.a
Mulier cauenda monacho ne vt ſal in aqua ſoluatur 933.b
Mulier fugienda. vide *Continentia oculorum*
Mulieris ſpecie Macario dæmon apparet 230.a vide *Dæmon*
Mulieres quia indiſcretius fugit Paulus, punitur diuinitus 555.b
Mulierum conſuetudo monachis fugienda 127.b
Mulier. vide *Femina*
Multiplicatio panum 463.b
Mundus fallax in promiſſis 271 b
Mundus inſtar tyranni cum hominibus agit 274.b
Mundus ſtat meritis Sanctorum 492
Mundus fugiendus aut irridendus 594.b
Mundi inconſtantia 271.b
Mundi amatorum ſtultitia eleganti parabola oſtenditur 272.a
Mundi res omnes infirmæ & inſtabiles 265.b.274 b
torrenti ſimiles 274.b
Mundi voluptates cū amaritudine deriguntur 299.a
Mundi blandimenta fallacia 347.a
Mundi periculum religioſo timendum 619.a.b
Mudi fallacia. vide *Vanitas*
Mundo addicti in mortuis habendi 282.b
Mundi corde quomodo Deum videant 453.a
Munus Regis præcipuum quodnam ſit 323.b
Munera reſpuit Hilario 78.b.80.a.83.b
Munera maiora Euphraxia reſpuit abbatiſſa 353.a
Munera reſpuit Barlaam 284.a.291.a
Munerum acceptio Officialibus à S. Ioanne Eleemoſynario interdicitur 181.b
Munuſcula ſuis benefactoribus repēdit Antonius 49.a
Murmur clauſtrale Deus punit 737.b
Murmurantes monachi quomodo eiidem diuinitus fuerint detecti 649.a
Mutilatus ab Eulogio ſuſcipitur 673.b.728 a
agitur ſpiritu dæmonis, & in Eulogium murmurat ibidem
vult veſci carnalibus 674 a.728.a
obiurgatur à S. Antonio 675.a.729.a
dimittitur ab Antonio ibid.
moritur 675.b.729.b
Mutius, latro 466.b
diuinitus conuertitur in actu ibid.
ad eccleſiam deduci poſtulat ibid.
baptizatur 467.a
tribus primi Pſalmi verſiculis inſtructus ad eremum abit ibid.
radicibus herbarum victitat ibid.
poſt VII. *annorum abſtinentiam Scripturas diuinitus diſcit* ibid.
ſemel in ſeptimana Dominico die pane cæleſtis alitur paſcitur ibid.
ſtudium eius mortuos ſepeliendi fuit ibid.
à mortuo diſcipulo reſponſum audit ibid.
ſolem ſiſtit ne noctu ambulet 467.b
oſculatus mortuum ab eo de vitæ deſiderio reſponſum petit ibid.
eius orationibus ſe commendat ibid.
decenter mortuum ſepeliendum veſtit ibid.
inducias morituro trium annorum ad pœnitendum impetrat 468.a
pedes Nilum tranſit ibid.
ianuis clauſis ad fratres ingreditur ibid.
poſt hebdomadæ ieiunium panis ei ab ignoto de cælo offertur ibid.
aurum à dæmone oſtenſum contemnit 468.b
Mutius paternū ſuperat affectū ex obedientia 547.a
filium in flumen proiicit ibid.
Mutus, ſurdus, & aridus XV. *annis ſanatur à ſancto Epicteto in Scythia* 214 b
Mutus Dauid extra Pſalmorum canonem, quia incredulus 905.a
Mutuum dat promptiſſimè Ioannes Eleemoſynarius 195.a.555.b
Mutuò dandi promptitudo Ioannis Perſæ laudatur & miraculo probatur 582.b
Mutuò dat Ioannes, & in reddendo iuuat, quia aliunde ſumpſerat mutuò 918 b
Myrogenes hydropicus ab interna hydropiſi poſtulat liberari 864.b.865.a
preces tantummodò petens reliqua omnia munera recuſat 865.a
Myſteria ſacra de nocte peragit Cornelius Papa 346.b

N

NACHOR *ab Arache ſubornatur vt ſe Barlaam fingat* 296.b
regi ſiſtitur ibid.
ad partes Ioſaphat tranſit 304.a.309.b
eius oratio 304.b
à Ioſaphat ſocius petitur, & abducitur 309.b
ſerio reſipiſcit 310.a
Ioſaphat ad conſtantiam hortatur 310.b
abit in eremum ibid.
baptizatur ibid.
Nathanael perpetuus cellæ cuſtos 718.b.943.a
eum dæmon taurina pelle indutus militis vel carnificis ſpecie terrere conatur ibid.
contendit cum dæmone, & vincit ibid.
epiſcopi ſeptem eum inuiſunt 718.b.943 b
eumdem dæmon pueri figurâ è cella euocare tentat 729.a 943.b
eius firmum propoſitum & confidentia ibid.
Nathyra ſeuerior in epiſcopatu quam in monachatu, & quare 599.b
Naturæ duæ in Chriſto 319 b
Negligens paulatim decidit 611.b
Negligens religioſus viſione monetur, & in melius mutatur 532 b
Negligenti ſuam ſalutem non prodeſt oratio alterius, idque à ſimili declaratur 496.a
Negligentia monachorum in rebus minimis punita 546.a
Negligentia religioſi punita viſione oſtenditur 874.b
Negligentiam Deo diſplicere ignis viſione probatur 876.b
Negotiator Alexandrinus Paphnutio aſſimilatur 475.a

monachos paſcit ibid.
eremum petit 475.b
ſanctè moritur ibid.
Negotiatio indigna monacho 237.b
Nemo in hoc ſæculo deſpiciendus 475.b
Nemo facilè condemnandus 672.b
Nemini te præferas 627.a
Neſtero tribulatus ſilentium ſibi & patientiam comparabat, dicendo: Ego & aſinus vnũ ſumus 624.b
Neſtorij libri ingreſſum B. Mariæ Virginis impediunt 875.a
Nicenæ Synodi Symbolum 285 a.b
Nicetas Patricius ſpecie neceſſitatis Imperij theſauros Ioannis Eleemoſynarij aufert 184.b
eoſdem cum fœnore reſtituit 164.b.185.a
Nicolaus in extaſim rapitur 866.a
ſitiens in eremo diuinitus reficitur ibid.
Nicolai Papæ elogia 178.179
Nicoſa Babylæ concubina conuertitur 870.a
religioſum habitum aſſumit ibid.
Niſibis à Sapore Perſarum rege obſidetur 799.b
Niſteron abbas ad quod opus bonum quemque hortetur 562 b.563.a
Niſteron maior fugam vanæ gloriæ docet 593.a
Nitria monaſterium vnde dictum 417.b
Nitrienſium monachorum ſtudia varia 758.b
hoſpitalitas ibid.
ſilentium ibid.
cellæ cuſtodia 759.a
Nocte Dominica hymni & ſacra myſteria 346 b
Nonæ officium 808.b
Nonâ refectio 342 b
Nonnus Epiſcopus, antè monachus Tabennenſis, venit ad Synodum Antiochenam 376.a
ex vitio virtutis calcar deſumit, viſa Pelagia 377.a
ad animæ pulchritudinem ſeipſum ex corporali Pelagiæ decore extimulat 377.a
præuidet meretricis Pelagiæ conuerſionem 377.b
ex eius concione populus compungitur ibid.
eius ad Pelagiæ epiſtolam reſponſio 378 a
ſolus videre Pelagiam recuſat ibid.
Pelagiam conuerſam baptizat, confirmat, & Euchariſtiâ reficit 378 b.379 a
ob conuerſionem Pelagiæ lætatur, vinum bibit, & prandet liberaliùs 379.a
30000. Sarracenorum conuertit ibid.
non patitur aliquid ex bonis ex turpitudine acquiſitis in eccleſiam transferri 379.b
Nonnus presbyter noctu in templo orans inuenitur, & ſtella ſuper caput eius apparet 894 a
eiuſdem manus tempore orationis inſtar ignis lucent ibid.
Notæ verorum Chriſtianorum 309.a
Nouæ & antiquæ legis differentia 266.a.b
Nouiſſimorum memoria 565.a.b.566.a.609.a
Nouitius queritur Pachomio non coctum pulmentum 131.a
Nouitius admonetur & egregiè docetur 548.b.549.a.b
Nouitius in ingreſſu ordinis ad patientiam ſe præparet dicendo, Ego & aſinus vnum ſumus 624.b
Nouitium monachum in deſerto Angelus aquilæ ſpecie ducit ad locum annonâ refertum 587.b
Nouitium patientem Angelus ſolatur 632.a
Nouitij ex Regula Pachomij quid egerint 120.b
Nouitij debent ad infantiam reuerti 543.a
Nouitij in quo maximè laborare debeant 453.a
Nouitij probantur præcipiendo iis non recta 599.a.b
Nouitij quandoque ſenum in virtutibus duces 632.a
Nouitiorum probatio ante ingreſſum & poſt 541 b. 545.a.547.b
pecunias abdicant 541 a
veſtem deponunt ibid.
cum ſæculari veſte faſtus ſimul deponendus ibid.
veſtes nouitiorum ſequeſtrantur 545.b
ſub ſenioris diſciplina agunt ibid.
hoſpitibus famulantur ibid.
docentur abdicare voluntatem ibid.
ſuperiorum præcepta vt Dei accipiunt ibid.
promptitudo ad opus ibid.
nulla proprietas 546.a
Nouitiatus trium annorum ſub Pachomio 736.b
Nouitiatus feruor ſemper conſeruandus 683 a
Nuph abbas matris aſpectum fugit 523.a
Nuptias S. Macarius ipſa nuptiarum nocte effugit 228 b

O.

OBEDIRE volens abbati, paratus eſt proijcere in flumen proprium filium 547.a.b.618.a
Obediens Paphnutius latronis in hauſtu vini, ipſum cum ſocijs lucratur 522.b.633.b
Obediens verus confeſſor eſt, & quare 618.a
Obediens tantũ in mandata ſuperioris intendit 618.b
Obediens oratione ſuperioris euadit fornicationis periculum 619.a.b
Obediens in arduis fratri à crocodilis nõ læditur 619.b
Obediens mortuum ſuſcitat ibid.
Obediens præfertur ſolitario 620.a
Obediens perfectus cani ſe comparat 627 b
Obedientium ordo præcelſus 520.b
Obedientia Alexandri ſcrupuloſa 617.a
Athre, qui vocatus ab Hor cultrum in piſce exenterando reliquit 625.b
Euphraxiæ in arduis 355 a
Ioannis, aridum lignum per annum integrum aquâ longe petitâ rigantis 546.b
eiuſdem, ſaxum ingens multo tempore mouere conantis 547.a
Ioannis, leænam ligatam ad abbatem adducentis 502.a.617 b
Marci, litteram imperfectam relinquentis 521.a 617.b.618.a
Mutij filium in flumen proijcientis 547.a.b
Paphnutij, vinum à latronibus propinatum bibentis 522.b.633.b
Pauli Simplicis varia 483.b
Simeonis in parendo epiſcopo, qui catenam dimitti ſuadebat 850.a
Obedientia virtutum omnium eminentiſſima 146 a
Obedientia erga maiores à Poſthumio docetur 236.a
item erga pares 236.b
Obedientia monachorum 270 b
Obedientia via ad perfectionem compendioſa 484.a 562.b
Obedientia potior multis virtutibus mortuum ſuſcitat 521.b
Obedientia virtus prima monachorum 538.b.541.b
Obedientia docetur in monaſterijs 545.b
Obedientia cæca Deo grata 547.b
Obedientia in bello victrix 584.b
Obedientia præfertur aliis virtutibus propter voluntatis abiectionem 618.a
Obedientia omnia apud Deum impetrat 618.b
continentiæ præfertur, & quare ibid.
Obedientia ſcripturarum exquiritur ibid.
Obedientia in nouitijs exquiritur 619.a

Obe-

Obedientia monacho neceſſaria 730.a
impugnatur more noſtrorum hæreticorum 7;4 a
Obedientia neglectus in S. Aſtione turpi cogitatione punitur 215.b
Obedientia vt aridus ſtipes tertio anno rigatus floruit 542.a.617 b.
Obedientia fructus prophetia 546.b
Obedientia aureola 620.a
Obedientia elogia ibid.
Obedientiam impensè ſuadet Pachomius 122.b
item Pœmen 512.b
ex Obedientia proficiſcens à periculo fornicationis eripitur 521.a
ex Obedientia ardentem clibanum ingreſſus, illæſus egreditur 54.b
ex Obedientia iuſſus in furnum mittere filium, illæſum ſeruat. 609 b.620.a
Oblatio cereorum & thymiamatis 353.a
Oblatio ſacrificij tantum eſt iuſtorum 528.a
Oblationis panes facit Candida 780 b
Oblationis tempore olim Spiritus ſanctus viſus 867.b
Oblationis verba recitans frater ſuper panem, miré eum ſanctificat 867.b
Oblationis verba ordinatus tãtùm dicere debet 868 a
Oblationis forma recta fidei conueniens ducẽda 917.b
Oblationem pro defuncto ſibi petit Arſenius 524.a
Oblitio corporalis refectionis ex ſpirituali collatione 493 b.571.b
Oblitio peccatorum, ſatanæ antecurſor 612 a
Oblitio iniuriarum cur neceſſaria 681.b
Obſequium charitatis laudabile 672.b.673.a.b
Obſeruatio mandatorum præter fidem neceſſaria vt quis ad Deum aſcendat 245.b
Obſeruatio mandatorum, noſtri cuſtodia 638.a
Obſeſſi à dæmonibus non contemnendi 555.b
Obſeſſus. vide Dæmoniacus
Obſis Pachomij diſcipulus 121.a
Obſtinatio in malo docetur ſimilitudine eorum qui ſolem aſpicere recuſant 277.a
Obtrectator carnes fratrum manducat 571.a
Occidere Cononem volentium manus rigeſcunt, quas precibus ſoluit 866 a
Occidere Addan conantis manus obrigeſcit, quam item reſtituit 863.a
Occidere Antonium ſenem monachum tentans Saracenus à terra abſorbetur 891.a
Occiſor monachi morte diuinitus punitur 867.a
Occulta ſint ſuſpiria 670.a
Occultanda bona opera 592.a
Oculi auribus fideliores 741.b
Oculi ne euagentur, caput collari ferreo deprimit Euſebius 911.b
Oculorum cuſtodia monacho perfecto qualis eſſe debeat 572.a
Oculorum cuſtodia Elladij qui XX. annis non reſpexit ſurſum ad tectum cellæ 568.b
Oculorum cuſtodia euntis Alexandriam nec alium præter epiſcopum aſpicientis 571.b
Oculorum cuſtodia LXV. annorum Saræ 587.a
Oculorum cuſtodia Silvani, ne arbores videat quas irrigat, faciem tegentis 510.b
vide Continentia oculorum
Oculos ſibi eruit virga ſanctimonialis, quibus adoleſcens ſe electum dicebat 878.b
Odor abſtinentiæ ſuauiſſimus 370.b
Odorem ſpirat mortui corpus Stylitæ 174.a
Odoramenta fœtore caſtiganda docet Arſenius 568.a
Officina monetaria vetus 18.a
Officium Nonæ 808.b
Officium ſepulturæ 913 a
Oleum benedictum à Simeone Stylita, Regina Perſarum maximi dum loco habet 814 b
Oleo ſacro Ammon puerum emota mentis ſibi reſtituit 752.b
Aphraates equum Imperatoris ſanat 821.a
maleficium cohibet ibid. b
Beniamin ægrotos curat 716.b
Epictetus puellam XV. annorum ſanat 211.a b
Eugenia curat à quartana Melanthiam 342.b
Hilarion a ſerpente percuſſos ſanat 82.b
Ioannes ægros ſanat 451.a.739.b
mulieri viſum reſtituit ibid.
tertianam febrem pellit 451.b.741.a
Macarius Ægyptius puellam ſanat & in virum vertit 480 a b
Macarius Alexandrinus mulierem à paralyſi curat 724.b
Paulus infirmos ſanat 555.b
Oleo ſancto & aqua benedicta puerum dæmoniacum liberat Macarius Alexandrinus 724.b
Olympias ſtirpe nobilis 779 b
virgo in matrimonio ibid.
eleemoſynarum larga ibid.
corpore & mente florens in omni humilitate ibid.
clerum honorat ibid.
varia opera miſericordiæ exercet 780.a
vilibus veſtimentis induitur ibid.
lacrymis diffluit ibid.
vas pretioſum S. Spiritus ibid.
inter confeſſores relata ibid.
Olympius abbas hæreticorum fugam, linguæ & ventris continentiam docet 865 b
Olympius fert mala præſentia intuitu æternorum. 904.a
Omnimoda abdicatio ab Arſenio probatur 556.b
Onager dux viæ S. Macario Romano 229.a
Heleno ſarcinam defert 370.b.754 b
Onagri obediunt Antonio 82.b 94.a
Oneribus paulatim oportet aſſueſcere 121.b
Onuphrius eremita 99.a
eius Vitæ auctor Paphnutius ibid.
totus hirſutus terret Paphnutium 99.b
cognoſcit Paphnutium diuinitus 100.a
LXX. annis neminem viderat ibid.
cuius monaſterij fuerit ibid.
exemplo Eliæ & Baptiſtæ ad eremum incitatur 100.b
ab Angelo cuſtode deducitur 101 b
benedictionem ab eremita petit ibid.
oſculo pacis excipitur ibid.
ad interiora deſerti deducitur ibid.
moritur eius director 102.a
eiuſdem ad Paphnutium oratio ibid.
omni die panem & aquam ab Angelo accipit ibid.
die Dominico cum ſociis eremitis ab Angelo communionem accipit 102.b
rapiuntur in cælum viſu ibid.
cum Paphnutio orat. 102.b
cum eodem comedit ibid.
impetrat à Deo, vt quicumque in memoriam eius ſacrificauerit, ab omni tentatione liberetur 103 a
moribundus luce cingitur 103 b
Angelorum cantu in cælum defertur ibid.
eius ſpelunca & palma corruunt ibid.
ſepelitur ibid.
obiit XI. Iunij ibid.

Operas & penſum diurnum Paulus ſibi imponit 551.b
Operatur manibus Antonius 36.b
Operandum etiam electis ut ſe cuſtodiant 527.a. 678.b
Operandum iis qui audiunt ſermonem 566.b
Operandum manibus monacho 583.a
Operandum docetur Ioannes Nanus qui Angelus eſſe volebat 509.b.598.b
Operans vno dæmone, otioſus multis pulſatur 551.a
Operans Ioannes Deo intentus 609.a
Operans propter Deum api mel operanti aſſimilatur 679.b
Operans moritur Cheremon 765.b
Operantes Deus adiuuat 905.a
Operantium male tria hominum genera, & de iis viſio Arſenij 506.b.635.b.681.a
Operatio orationi iungenda oſtenditur Antonio 584.b
Operationes tres Deo acceptæ 563.a
Operationes animæ tres ibid.a
Opus manuum ſolitudinem ſolatur 483.b
Opus monachi quod ſit 562.a
Opus monachi quid non ſit 601.a
Opus animæ præcipuum, opus manuum parergon 598.b
Opus animæ & manuum quid 672.b
Operis aſſiduitas in monaſterijs 545.b
Opere ante præſtanda quæ loquimur 592.b
Opere complendum quod ore dicitur 593.b.607.b
Opere complenda dogmata, non in chartis ſeruanda 608.a
Opere regnum Dei acquiritur non memoriâ vel libris 682.b
Opera externa 117.b
Opera bona neceſſaria præter Baptiſmum 265.b
Opera quæ laudis humanæ ſtudio fiunt mercede carent 270.a
Opera bona tria exiguntur poſt Baptiſmum 562.a
Opera bona fugant diabolum 527.a
Opera non verba neceſſaria 604.b
Opera bona duorum coniugatorum 652.b
Opera optima doctrina, non verba 705
Opera manuum commendat Theodoſius 825.b
Operum merces in die iudicij 261.b
idem aſſeritur ex hiſtoria de Lazaro & Epulone ibidem
parabolâ Regis qui fecit nuptias filio ſuo 262.a
ex parabola x. virginum ibid.
ex Scriptura noui Teſtamenti 262.b
ex Prophetis ibid.
Operum manuum neceſſitas à Paulo aſſeritur 551.b
Operum diuerſorum ſimilia merita 601.b
Operum bonorum præmia, & malorum ſupplicia 646.a.b
exemplo & viſione pulcherrimè adſtruuntur 647.a.b
Operarius vbi proficiat 605.a
Operoſus Macarius 585.a.b
Opinioni ſuæ nimiùm fidens rarò conuertitur ad Dominum 605.a
Optimum nihil poſſidere 582.a.b
Or Origeniſta pater mille monaſteriorum 714.b
victus eius qualis ibid.
angelica apparitio, decies mille per ſe ſaluandos ibidem
ipſe cellas ædificat 715.a
fictionem fratris diuinitus nouit ibid.
in eo quæ maximè præclara ibid.& 946.b
Or vide Hor
Orare labor maximus 613.a
Orat iugiter Poſthumius 233.b.234.b.235.a
Orat extenſis manibus Ioſaphat 329.a
Orat certis horis Zoſimas 384.a.b
Orat Arſenius à ſolis occaſu vſque ad ortum 531.b
Orat Apollonius centies in dies ſingulos & ſingulas noctes 46.b
Orat quidam manducans 613.b
Orat centum vicibus flexis genibus in nocte Chriſtophorus 891.b
Oratur in loco martyrum à parentibus martyrum 222.b
Orandum quomodo docet Macarius 531.a
Orandum quomodo ſemper docet Lucius 531.b. 614.a
Orandum ſemper vel pſallendum 613.b
Orandum purgatâ animâ, quia in aqua turbida nihil conſpicitur 614.a
Orandi modus Macarij ibid.
Orans pro alio non ſemper exauditur 495.b.496.a. 575.b
Orantium ex ore ignis egreditur 529.b
Oratio Abraham pro Gentilium conuerſione 146.b
Addæ manum Barbari ſe occidere conantis obrigeſcentem ſanitati reſtituit 881.a
Adelphij dæmoniacam liberat 901.a
Apollo reddit idolum colentes cum ſuo deo immobiles 749.a
eoſdem ſoluit ibid.
Antonij diabolum ſuperat 37.a
Aſtionis & Epicteti etiam pro inimicis 218.b
Barlaam ad Deum pro Ioſaphat 336.a.b
Baſilij leproſum ſanat 159.a
Beſſarionis aquam maris dulcem reddit 532.a
Beſſarionis per xiiii. dies iugiter orantis manibus in cælum extenſis 613.a
Cyriaci laſſo & æſtuanti nubem impetrat 877.a
eiuſdem amicis quos fugit inuiſibilem facit ibid.
Damidis, ignis extinguitur 918.a
Iacobi Niſibitæ irritas reddit hoſtium molitiones 900.a
Ioannis ſoluit nauem incantatam 886.a
Ioſaphat pro patris anima 327.b
eiuſdem ad Deum 336.b
Innocentij furtum detegit 768.b
Iuliani febrem pellit 799.a
Militis eiuſdem ſepties in die repetita 882.a
Nanæ cuiuſdam religioſi pluuiam miraculoſam impetrat ibid.
Nicolai ſaluat quem Saraceni interimere conantur 909.b
Pachomij pro ſe affligentibus malis monachis 126.a
eiuſdem expoſtulatoria cum Deo 131.b
eiuſdem curat illum à ſcorpione 136.b
Pior ſterilitati putei medetur 765.a
Poſthumij cateruas dæmonum fugat 238.a.b
Publij diabolum emiſſarium Iuliani ſiſtit 650.b
Senis pluuiam impetrat 614.a
Simeonis Stylitæ aquam impetrat 173.a
Suri nauem & ſecundum ventum impetrat 755.b
Theodori adoleſcentis nobilis ad Deum 124.b
Theodoſij fontem in Scopulo impetrat 885.b
Theonis latrones reddit immobiles 746.b
Zachei peſtem Cæſareâ auertit 902.a
Zebina aſſidua 845.b

Oratio

Oratio menſæ præmittenda exemplo Hilarionis 81.a
Oratio erectis in cælū manibus 114.b.6 3.a.853.a
Oratio in formam crucis manus extendentis 118.b
Oratio ad ſepulcra martyrum 219.b
Oratio ad Orientem fieri ſolita 235.b
Oratio frequens a Poſthumio commendatur 236.a
Oratio aſſidua cito perficit mentem 614.a
Oratio vera quæ dicenda 289.a
Oratio cum Deo colloquium 288.b.811.b
futuræ beatitudinis præludium ibid.
contra dæmonem valet 49.a.149.a.910.b
remedium contra carnis tentationes 314.a.316.a
turpes cogitationes extinguit, vt aqua ignem 531.a
contra phantaſmata adhibenda 531.b.637.a 745.a
cito corrigit mentem 614.a
infirmo in via Dei medicina 659.a
tentationes ſuperat 682.b
facit immobiles armatos 736.a
ſterilitatem pellit 831.a
Oratio communicationis ſymbolum apud Ægyptios 451.a
Oratio ſine vita honeſta eſt inſtar ſpicæ vanæ 766.b
Orationis pennæ quæ ſint 289.a
Orationis feruor ignitos facit 613.b
Orationis vis ligat & ſoluit calumniatricem in partus doloribus 779.a
Orationis impedimentum ira 289.a
Orationis interruptionem vitandam multiplici parabola docet & probat Iacobus 844.a
Orationem quæ diſtrahunt repellenda 613.b
Orationem diabolus nititur impedire ibid.
Oratione Siſois rapitur in extaſin 614.a
Oratione ſuperandas tentationes, ſimilitudine arborum aſcendentium docet Ioannes 531.a
Oratione aqua puteis aſcendit 502.b.651.a.b
Oratione & ieiunio ſeptem dierum dæmonem guloſum eijcit Macarius Ægyptius 721.a
Oratione Theodori & ſigno Crucis aqua maris dulceſcit 914.b
Orationes Antonij 38.a
Orationes Sanctorum 103.a.b
Orationes breues ſed frequentiores laudantur 544.a
Orationes plurimas omni die Simeon Stylites Deo offert 853.a
Orationes virgo fundit quotidie 700. 727.b
Orationes c. publicis rebus implicato non minoris pretij, quam ccc. nihil aliud agentis ibid.
Orationes Sanctorum commune morbis omnibus remedium 834.a
Simeonis Stylitæ ſtatim a manibus in cælum extenſis, diebus feſtis noctibus integris 853.a
Orationes pœnas minuunt 874.b
Orationum quotidianarū numerus Pachomio ſuiſque ab Angelo præſcriptus 120.b
Orationes facit Macarius eundo xxiv. & totidem redeundo 720.b
Orationes Paulus de Pherme recitat trecentas & totidem calculis vtitur 727.a
Orationibus vacat Ioſaphat 311.b
Oratio regis Abenner ad monachum 244.b.245.a
Oratio Barlaam ad Ioſaphat vltima 292.a
Oratio Ioſaphat ad ſuos 328.a
Oratio exhortatoria Abraham eremitæ ad lapſam 371.b
Oratoriū ſuper reliquias Sanctorū extructum 888.a
Oratorium ex dæmonum fano facit Maro 833.b
Ordinatur presbyter Abrahamius monachus per impoſitionem manus epiſcopi 146.a
Ordines tres honorabiles in conſpectu Dei 562.b
Ordines quatuor meritorum 620.a
Orentius figo in terra excuſſionem Sinæ docet 899.b
Orientis bonus ac laudatus monachus 479.a
Origenes hoſpitatur apud virginem annos duos 780.b.781.a
eius libri controuerſiam patiuntur 527.b
ab hæreticis deprauati dicuntur ibid.
vbi benè, nemo melius, vbi malè, nemo peius ſenſit ibid.
cenſet diabolum aliquando redimendum 527.b. 528.a
Origenem legentibus æternas pœnas denuntiat Pachomius 131.a
Origo oraculorum dæmonum 44.b
Ornamenta ſæcularia vertit in ornamenta eccleſiæ Melania 774.b
Ornatus veſtium nimius arguitur pulchra ſimilitudine 823.a
Ornatus eccleſiæ mouet Gentiles 146.b
Orſeſius prælatus poſt Petronium 138.a
Os ianua cordis 610.b
Os frænare peregrinatio monachi 571.a
Oſculum ſanctum 19.a
Oſculum pacis vt det excitatur mortuus ab Agiodulo 865.b
Otium fugiendum 544.b.551.a.607.b.666.b. 678.b.715.b
Otij fuga Antonio oſtenditur 584.b
Otij fuga in monaſterijs 345.b
Otioſa tentatur Euphraxia 355.b
Otioſus a multis dæmonibus, operans ab vno vexatur 551.a
Otioſus homo arbor ſine fructu 605.a
Otioſum verbum exulat à congregatione Pachomij 506.a
Oxyrynchus ciuitas in Thebaide, plena monaſterijs 459.a
eius in fide integritas ibid.
item hoſpitalitas ibid.
in ea viginti millia virginum & decem millia monachorum ibid.

P

PACHOMIVS *gentilis Chriſtianus efficitur* 114.a.b
eo præſente obmuteſcit dæmon 114.a
vinum libationis degustatum euomit ibid.
fit miles ibid.
Chriſtianorum charitas illum allicit 114.b
orat eleuatis manibus ibid.
votum facit ibid.
caſtitatis amator ibid.
militiā abſoluitur ibid.
catechizatur ibid.
baptizatur ibid.
Palæmonem anachoretam adit 115.a
monachus fieri poſtulat ibid.
ſuſcipitur ibid.
ſe in varijs virtutibus exercet 116.b
diuinitus iubetur extruere monaſterium ibid.
Regulam ab Angelo accipit ibid.
indicat reuelationem Palæmoni 117.a
cum eo Tabennam pergit ibid.
indiuiduam ſocietatem cum eodem init 117.a
ex reſiduo operum ſubuenit pauperibus ibid.b
vnica vtitur veſte ibid.
ad humiliandum corpus cilicio ſe induit ibid.

ſomnum in medio cellæ ſedens capit ibid.
monaſterium dilatat 117.b.118.a
reprehenſus à fratre, manſuetè ſe continet 118.a
varijs animi motibus agitatus coram Domino ſe humiliat ibid.
antequam alios doceat, paſſiones carnis domitas optat ibid.
expanſis in formam crucis manibus orat 118.b
funus fratris peruigilio, pſalmis hymniſque proſequitur ibid.
æternarum memoriâ pœnarum noxias cogitationes pellit ibid.
dæmones habitaculum eius conãtur euertere 119.a
quos precibus & ſigno Crucis pellit ibid.
eidem dæmones mulierum effigie apparent 119.b
à diabolo cæditur ibid.
ab Apollone monacho roboratur ibid.
Apollonis funus pſalmis, hymnis & canticis celebrat ibid.
ſerpentes illæſus calcat 120.a
crocodilorum miniſterio flumina tranat ibid.
inſomniam à Deo poſtulat ibid.
vocatur diuinitus in abbatem 120.a.736.a
apparet ei Angelus & monaſterij Regulam tradit ibid.
cucullas monachorum Cruce ſignat purpurea 736.b
quis apud eum modus recipiendi hoſpites ibid.
victus ratio & laboris 120.a.b.736.b
orationum modus 120.b.ibid.b
item ſacræ Communionis ibid.
de tribus ſuos ſedulo monet 121.a
fratribus miniſtrat ibid.
Pſalmos & Euangelia ſuis commendat ibid.
eius diſcipuli 121.a.b
non patitur ſuos ſacerdotes ordinari 122.a
quàm ſit perniciosâ monachis ambitio, pulchra ſimilitudine declarat ibid.
ſacerdotes in honore haberi iubet ibid.
in iis ſe Chriſtum cernere profitetur 123.b
delinquentium iudicium Ordinario cõmittit ibid.
eius erga omnes charitas 122.b
eius in regendo prudentia ibid.
obedientiam impenſiùs ſuadet ibid.
aliorum officium ſupplet ibid.
eius animarum zelus 122.b.123.a
lectoris officio fungitur 123.a
S. Athanaſium cum pſalmis & hymnis ſuſcipit ibidem
eius humilitas ibid.
eius de Athanaſio iudicium ibid.
hæreticos omnes maximéque Origenem deteſtatur 123.b
libros Origenis aquis mergit ibid.
detrahentes auerſatur ibid.
ſororem videre renuit ibid.
monaſterium ſorori exſtrui iubet, cui Petrum quemdam ſenem Viſitatorem præficit 124.a
eidem monaſterio Regulam ſcribit ibid.
Theodorum adoleſcentem nobilem conuerſum humaniter excipit 125.b
pro dyſcolis monachis orat 126.a
à Dionyſio preſbytero reprehenditur quod ſeorſim ab alijs hoſpites exciperet 126.b
eidem rationem facti ſui reddit ibid.
hæmorrhouſa tactu cucullæ ipſius ſanatur 127.a
prudentiâ ſuâ monachum, clericatum deſiderantem, ſeruat ibid.
occulta aliorum peccata nouit 127.b
puellam voti violatricem oleo benedicto à dæmonio liberat ibid.
pane benedicto dæmoniacum liberat 128.a
in omnibus idem ſemper & æqualis ibid.
à Deo quandoque non exaudiri patienter fert ibid.
Siluanum ad meliorem mentem reducit ibid.b
eius de Siluano teſtimonium 129.a
à Varo Panos epiſcopo ad monaſteria in eius diœceſi exſtruenda euocatur ibid.b
monaſteria viſitat ibid.
fratris cuiuſdam defuncti ſplendida veſtimenta iubet exuri, & quare ibid.
alterius animam ab Angelis in cælum tolli videt 130.a
prophetiæ gratiâ claret 130.b
a Varo epiſcopo honorificè ſuſcipitur, monaſteriáque exſtruit ibid.
coquum præpoſteræ parſimoniæ reprehendit 131.a
mattas ex inobedientia factas iubet incendi ibid.b
ex fœtore præſentium hæreſim perſentit ibid.
Origenem legentibus eíque adhærentibus inferni pœnas denuntiat 132.a
de ſtatu ſuorum diuinitus edocetur ibid.
cum Deo oratione expoſtulat ibid.b
toto conuerſionis ſuæ tempore nullâ vmquam fuit creaturâ ſatur ibid.
ab Angelis è terra leuatur 133.a
poſteritatis duratio ei à Domino promittitur ibid.
eius concio quâ ſuos ad perſeuerantiam & virtutis ſtudium hortatur 133.a.b.134.a
concio ad ſuos de perſeuerantia 133.b.134.a.b
Tabennam redit 134.b
oblationum panem ſilentio fieri iubet ibid.
ſilentij violationem abſens cognoſcit ibid.
à puero reprehenſus, mattas texere diſcit ibid.
dæmonem ſibi in Chriſti effigie apparentem Crucis ſigno pellit 135.a
varia ex dæmone pulcherrimæ mulieris ſpecie apparente ſciſcitatur ibid.a.b
gloriam Domini corporeis oculis vidit ibid.b
Chriſti nomine dæmonum turbam fugat 136.b
precibus quemdam à ſcorpione ictum ſanat ibid.
infirmatur 137.b
facies eius ſemper hilaris ibid.
hæreticorum conſortia vitanda monet ibid.
Petronium ſibi in prælatura ſubſtituit ibid.
moriturus ſignaculo Crucis ſe munit 138.a
Angelo conſpecto moritur ibid.
diſcipuli funus eius vigiliis, pſalmis & hymnis celebrant ibid.
in monaſteriis eius fuère 7000. virorum 737.a
Pachomius agnoſcit Macarium miraculoſè 723.b
Pachomius Pachomij diſcipulus 121.b
Pachon aperit miras dæmonum tentationes 732.a
deſperat fornicationis ſpiritu oppugnatus ibid.
ab hyenis illæſus circumlingitur 731.b
eum tentat fornicationis ſpiritus in ſpecie Æthiopiſſæ ibid.
Pactum ſocietatis inter Pachomium & Palamonem 117.a
Paeſius & Iſaias fratres Apollonij ſolitudinem ſpirant 717.b.942.a
vitæ diuerſum inſtitutum arripiunt 717.b
de eorum beatitudine poſt mortem contentio ob diuerſum vitæ inſtitutum ibid.
Palæmon eremita vultu ſeuerus 115.a
eius abſtinentia, vigilia, & preces ibid.
Pachomium ad monaſticen adſpirantem ſuſcipere primò

primò detrectans, poſteà monachi habitu conſecrauit ibid.
ſomnolentiam exercitio pellere docet 115.b
ob memoriam Paſſionis Chriſti lautioribus cibis in Paſchate abſtinet ibid.
cum Pachomio Tabennam pergit 117.a
cum eodem indiuiduam ſocietatem paciſcitur ibid.
morbo corripitur ibid.
nil de priſtina abſtinentia remittit ibid.
exemplo Martyrum ſe confirmat ibid.
moritur 117.b
Palæſtra eremitarum 100.b
Palladius Galata qualis fuerit 704
eius humilitas ibid.
vnde didicerit quæ ſcribit 705
tenebatur ſtudio pios viros conueniendi 707
Alexandriam petit 709.a
Theodoro in diſciplinam traditur ibid.b
de cogitationibus ſuis conſulit Macarium, & vt parietes propter Deum cuſtodiat docetur 725.a
tentationes carnis Pachonii aperit 732.a
ad Ioannem contendit 740.a
moræ impatiens abitum parat ibid.
dicit ſe culinarium epiſcopum 740.b
epiſcopus creatur in Bithynia ibid.
calumniatur S. Hieronymum 775.a
eius dictum 603.a
peregrinationis ſuæ pericula 782.a.b
ſocius eius maris pollet virtutibus ibid.b
cum dæmone pugnat ibid.
ab Angelo paſcitur ibid.
miſeris compatitur 782.a
Palladius alius S. Simeoni familiaris 818.a
eius habitatio, ieiunium, oratio ibid.
excitat mortuum vt homicidam declaret, cuius crimen innocenti impingebatur ibid.
ſepulchrum eius curationibus illuſtre ibid.b
Palladij abbatis monita ad patientiam 882.a.b
conuerſio eius ex viſione ignis ſupra cellam ſenis Dauid cælitus apparentis 881.a
Palliolorum vſus apud Ægyptios monachos qualis 543.a
Palmæ duodecies in anno fructificantes 102.a
Palmea Pauli tunica cum meritis regum purpurâ potior cum regnis 20.b
Pambo abbas ex charitate camelum ſuum alteri concedit 521.b
Pambo pacem cum proximo ſalutis viam eſſe docet 602.b
Pambo ſiue Pammo lacrymatur mulierem theatricam plus diligentiæ impendiſſe vt placeret mundo quam ipſe vt Deo 524.b.566 a
Pambo à quo doctus 715.a.946.b
aurum deſpicit ibid.
data munera pauperibus monachis diſtribuit 715.b 940.b.
moritur LXX. annorum ibid.
verba morientis ſemper fuiſſe in occupatione 715.b.941.a
ne in morte quidem ſe incepiſſe religiosè viuere proteſtatur 716.a.947.b
in loquendo præmeditatus ibid.
eius contentio cum Pior in hoſpitalitate ibid.
Pammachius laudabilis vita & in pauperes liberalis 399.b
Pammachius proconſularis omnibus renuntiat 775.a
Panis cælitus datus fit ex candido remiſſione accipientis deterior 744.b.455.b
Panem benedictum auerſatur dæmon 128.a
Pane benedicto ſanantur ægri à Ioanne 473.a
Panum multiplicatio 463.b
Panes oblationis facit Candida 780.b
Paphnutius monachus & confeſſor 50.b
Paphnutius auctor Vitæ S. Onuphrij 99.a
luſtrando eremum multa perfert ibid.
pane & aqua abſumptis ipſe deficit ibid.b
diuinitus roboratur, & ab Angelo vires eius reſtaurantur ibid.
viſo Onuphrio terretur ibid.
cum eodem orat & cibum ſumit 102.b
in Ægyptum redire iubetur 103.a.b
Onuphrium ſepelit ibid.b
Paphnutius Alexandriæ impetrat à Deo filiam Euphroſynam 363.a
eam orationibus abbatis commendat ibid.b
anxius amiſſam quærit filiam 365.b
lamentatur ibid.
abbatis preces expoſtulat 366.a
ſolatium accipit ab abbate ibid.
ad filiam neſcius admittitur ibid.
ſolatium accipit 366.b
lætior domum reuertitur ibid.
ægrotantem inuiſit Euphroſynam 367.a
eius conſternatio in agnitione filiæ ibid.b
fit monachus, & bona ſua offert ibid.
moritur poſt decem annos in eodem monaſterio ibid.
Paphnutius abbas conuerſioni Tharſis meretricis intendit 374.a
eam conuertit, & parua cellula includit ibid.a.b
de eadem conſulit abbatem Antonium ibid.b
Paphnutius orat vt reueletur ei cui ſit ſimilis 473.b. 756.a
ei ſymphoniacus ſeu tibicen æquatur ibid.
item protocomes ſeu vici primarius 474.b.756.b
nec non mercator Alexandrinus 475.a.757.a
ab Angelo vocatur 475.b.757.b
eius anima ab Angelis in cælum defertur ibid.
Paphnutius Cephalas nimiam increpationem noxiam eſſe docet 520.a
à Deo doctus 765.b
annis LXXX. vna veſte vtitur ibid.
Paphnutius Macarij diſcipulus 725.a
Parabola euangelica duplex bonorum operum merita adſtruens 262.a
Parabola alia mundi amatorum ſtultitiam demonſtrans 272.a
alia vanitatem mundi oſtendens ibid.b
alia de bonis per eleemoſynam in cælum præmittendis 273.b
alia de eo qui vitam religioſam amplexatur 279.b
alia quâ Barlaam diſſuadet Ioſaphat ſe comitari 284.a
alia quâ docemur noſtra & non aliena curare 658.a
alia detractorem pulchrè deſcribens 658.b
alia de anima pœnitente 659.a
alia orationem non interrumpendam docens 844.a
Paradiſus terreſtris inacceſſus 228.b
in eo primus homo à Deo conſtitutus 255.a
Paradiſus & infernus ab Antonio viſus 729.b
Paralyticum ſanat Hilarion 78.b.85.a
item Coſmas 871.b
Paratum ſemper oportet eſſe aduerſus cogitationes fornicationis 574.a
Pardus mulio, quia mulus puerum occidit, mirè pœnitet 891.b

leoni ſe deuorandum exponit ibid.
parcit ei leo ibid.
Parentes honorandos Epictetus docet 253.a
Parentes Aſtionis Bonoſus presbyter catechizat 222.b
eoſdem excipit Vigilantius 219.b
à Parentum viſitatione abhorret Pior 504.a
Parietes cuſtodio propter Chriſtum, inquietis reſpondendum eſſe cogitationibus docet Macarius Palladium 723 a.b
Parſimonia nimia reprehenditur 131.a
Partum ſterili impetrat Hilarion 77.b
Paſcha dies feſtus vniuerſalis Chriſtianorum 115.b
Paſſionis feſtum 808.a
Paſſiones non moriuntur ſed ligantur in ſanctis 517 a 597 b
Paſſiones corporales reprimenda 608.b.660.b.665.b
Paſſiones corporea multa 665.b
Paſſionum origo quadruplex 510 a
Paſſionum rem dia ibid.
Paſſionum remedia inquirenda & non caleſtia ſcrutanda docet Pœmen 527.b.600.a.b
Paſſionum vitioſarum medela 598.a
Paſſiones qui ſuperanda 603.a
Paſſionibus non ducitur Droſinentius 609.a
Paſtor abbas tres anima operationes eſſe dicit 563.a
Deo ſeruiendum monet ibid.
tres operationes Deo gratas enumerat ibid.
quis ab hoc mundo liber ſit oſtendit ibid.
iudicem videre renuit 593 b
lacrymatur, dum ad eſcas inuitatur 570.a
nihil carni tribuit, ſed omnia legi relinquit ibid.
facta verbis reſpondere debere docet ibid.
in hoc delinquentem puteo aſſimilat 601.b
aliena peccata minuenda, & propria aggrauanda eſſe monet 600.a
vt mortuus conuerſatur ibid.
humilia & terrena, non caleſtia ſcrutatur 600.b
in pœnitentia præſcriptione manſuetus ibid.
de immundis & vanis cogitationibus interrogatus, varie reſpondet 601.a
quomodo ieiunandum ſit docet ibid.
item quâ cauſâ iraſcendum 601.b
item delinquentes non eſſe cogendos ad pœnitentiam, ſed excitandos ibid.
quis non ſit monachus declarat ibid.
cogitationes non excludi ſed claudi poſſe pulchrè docet ibid. vide Pœmen
Patens porta non impugnatur 612.a
Pater noſter in honorem Onuphrij ter recitans liberatur ab omni tentatione 103.a
Patrem ſuum immortalem vocat monachus 562 a
item Euagrius 764.b
Pati oportet pro gloria futura 102.
Pati contumeliam, magnum 629 a
Patiens occaſionem prabet ad ſalutem qui affligit 668.a
Patientem nouitium Angelus ſolatur 632.a
Patienter fert Pachomius ſe quandoque à Deo non exaudiri 128 a
Patienter calumniam fornicationis fert Marina 393 b.394.a.b
item Macarius 515.b
item Euſtathius 777 b.& ſeqq.
Patienter & fortiter fert ſuam miſeriam, qui alienam intuetur maiorem 591.b
Patienter fert Theodoſius ſolitarius ſibi pallium a latronibus auferri 880.a
Patientia Abban vel Ammon varia & ſtupenda 813.b
Abraamis conuertit infideles 835 a
Abraham eremita verbera non curantis Gentiles conuertit 146.a.b.147.a
Adoleſcentis cuiuſdam in ferendis conuitiis 513 b
Apollonij in maledictis [illegible] a
Barnaba ſpinam pedi infixam non euellentis [illegible]
Beniamin hydropiſi laborantis 7[illegible] a
Beſarionis XL. noctes ſtantis inter ſpinas vigilando 584 b
Eulogij, elephantiacum XV. annos curantis 6[illegible] b. 728.a
Euphraxia erga amulam 356 a.b.3[illegible]8 b
Euſtathij in ferenda calumnia fornicationis admiſſa 777 b.778.a.b.779.a
Fratrum duorum in hortuli diſturbatione [illegible] b
Gelaſij furtum ſibi factum diſſimulantis 630.a
Iacobi in frigore ferendo 840.a
S. Ioannis Eleemoſynarij in aduerſis 194 b
Ioannis abbatis inſig[illegible] interius & exterius 514.a
Ioannis minoris Thebas, qui infirmo moroſo diu ſeruijt 523 a.630.b.673.b
Macarij furem cellam ſuam ſpoliantem adiuuantis 512.a
Marina, quæ fornicationis falsò accuſata pœnitentiam admirabilem ſubijt 393 b 394.a b
Maris, domicilium malè ſanum XXXVII. annos non mutantis 837.b
Monachi à dæmoniaco colaphizati, alteram maxillam prebentis 622.b
Monachi frequentiùs eos à quibus iniurijs afficiebatur accedentis 631.a b
Monachorum VII quos cruciant Saraceni 530 b
Monachorum qui XC. annorum exiſtentes exercebant ſe in laboribus inuiſitatis 813 a
Monialis cuiuſdam, ſine incurabili morbo laborantis promptiſſime ſeruientis 500.b
Moyſis in opprobriis 631.a
Myrogenis hydropici ab interna hydrope laborare deſiderantis 865.a
Olympij, interim æternorum præſentia mala tolerantis 904.a
Onuphrij in eremo mira 102 a
Pachomij, reprehenſionem fratris manſuetè ferentis 118.a
eiuſdem ſanat monachum ſcenicum deficientem 128.b
Simeonis Stylita varia & admiranda 850.a
eiuſdem in vlcere peſſimo ferendo 853.a
Senis cuiuſdam agroti, dicentis ſe optare in morbo manere XXX. annos 572.b
Senis cuiuſdam in cibo mali ſaporis 571.b.572.a
Senis alterius, diriſſimum ſe clamantis quia vno anno non agrotaſſet 590.b
Senis fures reuocantis, & quod reliquerant offerentis 631.b.926.b
Senis duplicantis labores poſt furtum, & manus furis oſculantis 632 b
Senis admiranda a puero ſuo triduum inuitare coacti 631 b
Senis cuiuſdam, detrahentibus ſibi munera tranſmittentis 668.a
Senum aliquot 845.b
Senis, furtum ſibi factum diſſimulantis, furem captum paſcentis, & e carcere liberantis 932.b
Senis caci in hauriendo aqua 912 b

Stepha-

Stephani admirabilis 733.a
Theodori & Zoili 913.b
Zachæi labore manus lædentis 137.a
Patientia in ægritudine maximum meritum 136.b
Patientia duplum recipit 195.a
Patientia iniuriarum porta cæli 513.b 659.a.667.a
ſalutis via 513.b.624 a
Patientia duorum iuuenum delicatorum probatur à Macario 528 b
Patientia trium annorum ſtipitem aridum madefactum virere facit 542.a
Patientia & charitas in monachis Scithi commendatur 609.a.b
Patientia docetur 864 a
Patientia facit vt ſis inſenſibilis ad iniuriam vt lapis 668.b
Patientia viuos portat potiùs quàm mortuos ibid b
Patientia docetur à lapide cocto in flumine miſſo 669 a
Patientiæ & manſuetudinis exemplum ſingulare deſiderantis pro modeſta virgine aliquam quæ ſe exerceat 930.b
Patientiæ exemplum, vide *Manſuetudo*
Patientiæ gradus 658.b.659.a.667.b 668.a
Patientiam exercet Pachomius 116.b
Patientiam ſitienti ſuadet Macarius, quòd vmbrâ fruatur, qua multi viatores & nauigantes carent 659.b
Patientiam ſtatuâ percuſſâ nos docet Anub 530.a. 622.a.683.a
Patientiâ liuorem ſuperat Paula 408.a
Patientiâ & humilitate Anaſtaſij qui furtum ei fecit compungitur 503.b
Patientiâ ſuperatur tentatio, & miraculosè annona ſubmittitur 587.a
Patientiâ opus etiam in ſolitudine 589.b
Patientiâ tentatio nouem annorum vincitur 590.a
Patientiâ curat tentatos Iſidorus 631.a
Patientiâ creſcimus, dum à minoribus ad maiora toleranda aſſueſcimus 514.a.631.b
Patientiâ opus, quia malitia malitiam non ſuperat 668.a
Patricius periculum metuens prælaturâ ſe abdicat 890.a
Patrinus patris fit Ioſaphat, dum illum ex ſacro fonte ſuſcepit 326.b
Paula Romana 401
eius genus 401.a.402.a
eius paupertas 402.a
nominis eius celebritas ibid.
eius humilitas ibid.
iungitur Toxotio 402.b
eius liberi quinque ibid.
eius ſumma benignitas in pauperes ibid.
magna conſtantia vincens affectum in ſuos Româ ſoluit 403.a
multum largitur monachis Cypri ibid.b
eius peregrinatio ibid.
eius deuotio in locis ſanctis Palæſtinæ 404.a.b. 405.a.b
inuiſit cellulas SS. monachorum 406.b
ædificat monaſteria in Bethlehem 407.a
vidua numquam cum viro comedit ibid.
ſtratum eius cilicium in humo ibid.
in lacrymis frequens ibid.
affligit corpus quod ſæculo ſeruiit ibid.
eius caſtitas inſignis ibid.
eius liberalitas 407.b
eius ſtudium paupertatis ibid.
eius ieiunia & abſtinentia 408.a
patientiâ liuorem ſuperat ibid.
ſacræ Scripturæ teſtimoniis tentationibus reſiſtit 409.a
monaſteria virorum & feminarum condit 409.b
quem Canonem monaſterio virginum præſcripſerit 410.a
laſciuientes etiam cum dolore ſtomachi macerat ibidem.
rixoſas aliter ſanat ibid.
humanitas eius in ægrotas ibid.
erga ſe ſeueritas 410.b
odium eius in hæreticos 411.a
ingenij eius præſtantia 412.b
Hebraicam linguam callet 413.a
cum Euſtochio ægrotat ibid.
in ſupremo ſpiritu Crucis ſignum ſibi imprimit 413.b
honorificè epiſcoporum manibus cum cereis & facibus effertur ibid.
magnum æs alienum reliquit 414.a
inuocat eam S. Hieronymus ibid.b
tempus obitus eiuſdem ibid.
Paulus monachorum princeps dicitur 17.a
eius ſtudia & indoles 18.a
periclitatur à proditione affinis ibid.
deſertum petit ibid.
eius habitaculum, veſtis, cibus ibid.
in ſpelunca degit 19.a
oſculo ſancto ſe Paulus & Antonius ſalutant ibidem.
coruus ei panem adfert 19.b
mortem ſuam prædicit ibid.
pallium Antonio datum ab Athanaſio ſpiritu nouit ibid.
Chriſtum in eo veneratur Antonius 19.b. & 20.a
animam eius videt in cælum conſcendere Antonius 20.a
iconiſma defuncti ibid.
ſepultura eius leonum miniſterio per miraculum curata ibid.
tumulum eius componit Antonius ibid.
tunicâ eius palmeâ veſtitur Antonius ibid.
Paulus Pachomij diſcipulus 121.b
Paulus monachus Antonij Abbatis diſcipulus, videt Thaiſi locum in cælo paratum 374 b
Paulus Diaconus Theophili pœnitentiam Latinitati donauit 381
ſcripſit quoque geſta & conſtituta Pontificum ibid.
Paulus Simplex conuertitur ex adulterio vxoris 483.a.730.a
B. Antonium adit 483.a.730.a
ſimpliciter obedit 483.a.730.a.b
opere manuum ſolitudinem ſolari docetur 483.b
ſilentij obſeruator inſignis ibid.
obedientia varijs operibus exercetur ibid.
Antonio virtute potentior 484.a
dæmonem oratione expellit ibid.
Dei deliciæ ibid.
ex facie cuiuſque cogitationes videt 676.b.677.a
perſeuerantia eius in petendo 730.a
in orando ibid.b
in laborando ibid.
ſeptem dies ieiunus perſeuerat ibid.
eius mira probatio ibid.
gratiam eijciendi dæmones promeretur obedientiâ & ſimplicitate 731.a

ado-

adoleſcentem dæmoniacum, quem Antonius non poterat, ipſe curat 731.a.b
Paulus penſum ſibi diurnum imponit 551.b
Paulus mulierem fugit vt leonem 555.a
cogitur mulieris miniſterium ob indiſcretionem punitus admittere ibid.b
oleo ſanat infirmos ibid.
Paulus Galata abbas Quadrageſimam cum ſextario lentis & vaſculo aquæ tranſigit 666.b
Paulus monachus in monte Pherme 727.a
eius encomia ibid.
orationes 300. recitat, & ad eaſdem totidem calculis vtitur ibid.
Paulus annis L. panis eleemoſynâ viuit nulli colloquens 873.b
Paulus Helladicus leonem paſcit quotidie 911.a
caſtigat immorigerum ibid.
Paulina S. Paulæ filia vxor Pammachij 402.b
Paulinus Melaniæ ſanguine iunctus 436.a
Paulini epiſcopi hoſpes Paula Antiochiæ 403.b
Pauper pro mortuo ſuppoſitus verè moritur, & excitatur per Iacobum Niſibitam 799.a
Pauperis bonum conſilium Principi datur 249.a
Pauperes frequentandi, ſi profectus apud illos haberi poſſit 675.b
Pauperes & ægroti gemmæ ſunt magni pretij 712.b. 945.a
Pauperibus ex reſiduo operum ſubueniunt Pachomius & Ioannes frater eius 117.b
Pauperibus hereditatem opulentam diſtribui curat Abraham eremita 145.b
Pauperibus ſua bona diſtribui petit Aſtion 223.a
Pauperibus ſua diſtribuunt parentes Aſtionis ibid.
Pauperibus optimè erogatur hereditas 601.b.602.a
Pauperes vocanit dominos ſuos Ioannes Eleëmoſynarius 181.a
Paupertas voluntaria conſilium Euangelium 276.b
Paupertas Ioannis Eleemoſynarij ex teſtamento eius apparet 203.a
Paupertas Agathonis, aliquid recipere recuſantis 512.a
Paupertatis ſtudium abbatiſſæ cuiuſdam, maiora reſpuentis 353.a
Aphraatis, ab vno tantùm neceſſaria accipientis 819.a
eiuſdem, tunicam Perſicam ab Anthemio oblatam egregio apologo renuentis 819.a.b
Arſenij, veſtimenta non acceptantis 582.a
eiuſdem, etiam nummum vnicum in neceſſitate emendicantis ibid.
Cyrenenſium monachorum 537.a
Dorothei, manibus ſibi victum parantis 710.a
eiuſdem, ex quingentis nummis ſibi ſubmiſſis tres tantùm accipientis 767.a.b
Ioannis Eleëmoſynarij, pretioſum ſtragulum ſibi datum vendi curantis 188.b.189.a
Iuliani, nihil habentis præter cilicium, ſagum, vaſculum ligneum & librum 876.b
Maſymæ, vnica tunica vtentis 832.a
Monachi cuiuſdam, pecuniam à Ioanne Eleëmoſynario oblatam recuſantis 192.a
Monaſteriorum quatuor in quibus inuentum non eſt parum aceti pro infirmo 896.b
Myrogenis, nihil recipientis præter preces 865.a
Paulæ Romanæ 407.b
Pauli in Pherme, qui nihil accepit præter quod poſſet eodem die comedere 727.a
Serapionis 583.a
Serapionis Sindonitæ, Euangelium & ſeipſum vendentis vt pauperibus ſubueniat 512.a. 582.a.761.b
Siluani, ob hortum dilatatum diſcedere volentis 667.a
Theodoræ, extremè egentis 775.b
Zenonis, nulla vtenſilia habentis 827.a
eiuſdem ſingulos libros tantùm commodatò accipientis, & ſtatim poſt lectionem reſtituentis 827.b.828.a
Paupertas Religioſorum nil proprij habere 124.a. 546.a
Paupertas perfecta docetur ab Antonio egregio dogmate & exemplo 511.a
item ab alio 512.a
Paupertas voluntaria animæ requies 526.a
Paupertas incandidat animas 583.a
theſaurus eſt monachi 583.a b
facilè diabolum ſuperat 660.a
Paupertas Deo grata, dum Iuliani cella nocte cælitus illuſtratur 876.b
Paupertas, vide Contemptus auri, pecuniæ.
Pax mentis quomodo acquiratur 563.b
Pax cum proximo via ſalutis 602.b
Pacis turbator punitur 463.a
Pacis amator Agathon 514.b
Pacis ſeruandæ modus optimus, inſtar ſtatuæ eſſe 622.a
Pacis inimicus ſolus inter omnes occiditur 750.a
Payſion ſocietatem bonam commendat 610.a
Peccandi conſuetudo cauenda 287.b
Peccantium cæcitas 612.a
Peccatum grande ſcriptum mortuus Ioannes Eleëmoſynarius impetrat vt deleatur 204.a.b
Peccatum, animæ mors 282.b
Peccatum odio habendum 613.a
Peccatum timere leones nos fecit 866.b
Peccati fœtor Angelis abominandus 657.b
Peccato perpetrato leones fugiunt Macarium 230.a
Peccata libello notanda 50.a
Peccata in charta deſcripta orationibus Baſilij delentur 159.b.160.a
Peccata minora cauenda pulchrè docetur 288.a
Peccata narranda vt aliorum orationibus iuuemur 386.a
Peccata qui bonis operibus admiſcet, idem facit quod qui aquam in vas pertuſum haurit 506.b
Peccata noſtra magis quàm aliorum penſanda 594.b.595.b
Peccata aliena minuenda, & propria aggrauanda 600.a
Peccata peccatis addens, onus oneri accumulanti comparatur 506.b
Peccata plangenda 658.a.672.a
Peccata propria conſideranda 660.b
Peccata iniuriarum cauſſa 668.a
Peccatorum remedia varia vt & morborum 884.a
Peccator animandus 594.b
Pecunia Eccleſiæ iniuſtè acquiſita admixta perit cum illa 183.a
Pecuſius Pachonij diſcipulus 121.b
Pecuſius Senex viſitat fratres 125.a
Pediculi comedunt Zoilum & patienter patitur 913.b
Pelagia vel Porphyria meretrix conuertitur 202.a
Pellis ouina defertur Macario ab hyæna ob illuminatum ab eo catulum 725.a
Peluſianus Hilarionis diſcipulus 82.a

Pen-

Penſionem dominis, etiam nolentibus, quotannis Olympius eremita quondã ſeruus deſert 497.a.625.a
Peregrinatio Leontij ad ſepulcra SS. martyrum Cyri & Ioannis Alexandriæ 180.a
Peregrinatio ad templum S. Cyri 192.a
Peregrinatio ad S. Ioannem martyrem 195.b
Peregrinatio Ieroſolymitana Adolij 768.b
Peregrinatio Baſilij & Eubuli ad loca ſancta Ieroſolymis 154.b
Theophili, Sergij & Hygini 225.a
Hominum ex omnibus gentibus 402.a
Paulæ 404.a
Peregrinatio Romana & Ieroſolymitana 771.a
Peregrinatio Petri in montem Sina 891.a
eiuſdem Alexandriam ad S. Menam ibid.b
eiuſdem Ieroſolyma ad ſepulcrum Chriſti ibid.
Peregrinatio ad montem Sina 913.a
Peregrinatio ad loca ſancta 930.b
Peregrinationes varias ſuſcipit Ioannes 917.a
Peregrinatio monachi os frenare & tacere 571.a.626.a
Perennius Præfectus Alexandriæ perſequitur Eccleſiam 346.a
Perfectionis gradus 549.b
Periculum non paruum, de Scripturis colloqui 610.a
Periculum ſæculi timendum 619 a.b
Pericula varia, Ægypti monaſteria viſitare qui volunt, ſubeant neceſſe eſt 484.a.b
Pericula peregrinationis Palladij 782.a
paludes & ſentes ibid.
ſitis ibid.
canum ibid.
Nili incrementum ibid.
latrones ibid.
naufragium ibid.
inſula deſerta 782.b
crocodili ibid.
Perículoſa ſalutis dilatio 258.b
Periculoſus in peccatum lapſus 268.a
Perſecutio Maximiani 47.b
Perſecutio Chriſtianorũ Valeriani & Galliani 347.a
Perſecutione tyrannorum creſcit Eccleſia 113.a
Perſecutione creſcit zelus Abraham monachi 147.a
Perſequitur monachos Rex Abenner in India 244 a
Perſeueranter laborandum 678.b
Perſeuerantia dæmones vincit 743.a.b
Perſeuerantia Abraham eremitæ L. annorum 145.b
Perſeuerantia cuiuſdam in oratione, ne quidem ob ſcorpionis ictum eam interrumpentis 136.b
Perſeuerantia Pauli Simplicis in petendo ab Antonio vt monachus fiat 730 a
eiuſdem in orando 730.b
Perſeuerantia Arſenij in oratione, ab occaſu ſolis vſque ad ortum eam protrahentis 613.a
Perſeuerantia monachi inſtar canis venatici leporem inſequentis ſit oportet 589.b
Perſeuerantiæ & victoriæ corona 660.a
Petronius Pachomio in prælatura ſuccedit 137 b
moritur 138.a
ei Orſeſius ſubſtituitur ibid.
Petrus Alexandrinus martyr 113.a
Petrus à Pachomio ſeminis præficitur 124.a
Petrus Telonearius in pauperem ſiligineum panem proijcit 189.b
actus eius in ſtatera appenduntur, & patrocinatur ei quòd indignabundus panem pauperi dederat ibid.
inſignis eleemoſynator euadit ibid.
veſtem ſuam interiorem pauperi largitur ibid.
Chriſtus eâ ſe indutum oſtendit 190.a
vendi ſe iubet, & pretium pauperibus diſtribui ibid.
in quibus officiis & piis operibus ſe venditus exercuerit ibid.
renuit libertati reſtitui 190.b
inſtar amentis habetur ibid.
eum Chriſtus conſolatur ibid.
agnoſcitur à conterraneis ibid.
fugiẽs ſurdo & muto auditũ & loquelã impetrat ibid.
Petrus cur labi ſit permiſſus 268.a
Petrus orbis magiſter, & principem locum tenet ibid.a
Petrus diſcipulus abbatis Lot 596.b
Petrus Galata annis XCII. certauit 822.a
res ab eo geſtæ mirabiles ibid.
viſit loca ſancta Palæſtinæ ibid.
alternis tantùm diebus comedit ibid.b
ſepulcrum vice domus incolit ibid.
dæmoniacum liberat ibid.
Theodoreto benedicit ibid.
vxorem præfecti Orientis curat ab oculi vitio ſigno Crucis ibid.
arguit nimium matris Theodoreti ornatum apta ſimilitudine 823.a
eiuſdem humilitas ibid.
matrem Theodoreti ſigno Crucis curat ab oculorum dolore ibid.b
dæmoniacum à dæmonio liberat 823.b.824.a
dolorem è cancro mitigat ſuâ præſentiâ 824.b
excitat moribundam Theodoreti matrem ibid.
zona eius miraculoſa ibid b
moritur 825.a
Petrus ex voto in Sina montem ieiunus proficiſcitur 891.a
item Alexandriam ad S. Menam 821.b
inde Ieroſolyma ad ſepulcrum Chriſti ibid.
Petri ſolitarij apparitio 889.a
corporis eius inuentio ibid.
Phantaſmata fugat oratio 531.b.745.a
Pharao demerſus 256.a
Philagrij contemptus pecuniæ & fidelitas 583.b
Philemon choraula famoſiſſimus Apollonium iniuriis laceſſit 476.b
manſuetudine Apollonij conuertitur ibid.
eius conuerſi zelus ibid.
ignibus cum Apollonio traditur 477.a
cum eodem in igne incolumis perſtat ibid.
in mare demergitur ibid.
corpus eius illibatum littori reſtituitur ibid.
Philippus Alexãdriæ præfectus Eugeniæ pater 340.a
magos Ægypto pellit ibid.
Eugeniam comprehendi iubet 344.b
agit in Eugeniam filiam incognitam ibid.
cognitâ filiâ baptizatur cum familia 345.b
Romæ accuſatur apud Imperatorem 345.b.346.a
proſcribitur 346.a
bona ſua eccleſiæ & pauperibus erogat ibid.
epiſcopus Alexandriæ eligitur ibid.
gladio percutitur ibid.
Philon epiſcopus exul 82.a
Philoromus presbyter Iuliani tempore Baſilio familiaris abſtinentiâ gulæ & fornicationis ſpiritum extinguit 770.b.771.a
Philoſophus conuertitur 130.b.131.a
ſoluuntur tres quæſtiones ab eodem propoſitæ 131.a
Philoſophi immittunt dæmones Antonio, quibus tertiò repulſis, conuertuntur 556.b
Philoſophos inſtruit Antonius 54.a.b 55.a
Philoſophiæ monaſticæ gymnaſium 810.b
Photina virgo cum Parua Melania exercetur 775.b

Piam-

Piammon presbyter videt Angelum iuxta altare 484.b
pœnitet cum peccatoribus ibid.
verberatus a dæmonibus, ſanatur ab Angelis ibid.
Pianum virgo donatur gratiâ prophetiæ 736.a
oratione aduerſarios immobiles ſiſtit ibid.
Picmini ſeu Pygmæi quales 225.b.227.b
Pios viros quo ſtudio adire oporteat 707
Pietas Euſtochij in matrem 413 a
Pietatis ſtudium quidam vanitatis ſtudio æquale eſſe optat 905.a
Pigritia monachi viſione corrigitur 567.a
Pinianus cum xxx. monachis exercetur 775.a
Pinuphius presbyter honores fugit 547.b.548.a
humiliatur 548 a
furtum nocte operatur ibid.
agnoſcitur & honoratur ibid.
iterum fugit & agnoſcitur 548 a.b
nouitium inſtruit de multis 549 a.b
humilitas quomodo acquiratur docet ibid.
item quid in congregatione ſit obſeruandū 549.b
gradus perfectionis enumerat ibid.
Pior diſcipulus S. Antonij aquam ſalſam bibit 503.b
vno paximatio & paucis oliuis victitat ibid.
à parentum viſitatione abhorret 504.a
vonis amicos ſe non viſurum 764 b
ſorori ſe videre volenti clauſis oculis præbet videndum 504.a.764 b
hoſpitalitate cum Pambone contendit 716.a
ſacco arenâ pleno docet magis noſtra quàm aliena penſanda peccata 520.a.595.b
veſtis eius pellis ouilla 765.a
Putei ſterilitati precibus medetur ibid.
Piſcis extra aquam, monachus extra cellam 563 b
Pithyrion S. Antonij diſcipulus 472 a.759.b
clarus diſcretione ſpirituum 472.a.760.a
qui dæmones expellendi docet ib.d.
tantùm in hebdomade comedere ſolitus 472. b. 760 a
Platonicorum dogma de anima ſubſtantia refellitur 54.a 70.a
Plenthesſius Pachomij diſcipulus 121 a
Pluuia impetratur precibus 82.b
Pœmenis periculum lapſus prænunciatur à Ioanne 745.b
Pœmen magnorum virorum conuerſationem reſpuit, ne per vanam gloriam humilitate excidat 498.b
ſuadet monacho non prodendos latrones 513.a
Pœmen nudus leoni accumbit 912.b
à beſtiis deuoratur, quia peregrinum non liberauerat a canum dilaniatione ibid.
Pœmen. vide *Paſtor*
Pœna Arriani deſpicientis monita Antonij 48.a
Pœna volentis mutilare corpus Simeonis Stylitæ 174.b
Pœna iniquorum delatorum 187.a
Pœna damnatorum viſione Dei carere grauiſſima 260.a
Pœna Chriſtianorum in inferno grauior quàm paganorum 526.a b.656.b 657.a
Pœnarum terror 265.a
Pœnitendum hodie 524.b.676.a.895.b
Pœnitens non repellendus ſed recipiendus 594.b
Pœnitens anima pulchro apologo deſcribitur 659 a b
Pœnitens peccator clarâ facie apparet Paulo Simplici 525 a b
Pœnitentes non abijcit Deus ſed recipit, idque pulchro ſimili adſtruitur 660 b
Pœnitentium Deo im[illegible] non miſ[illegible] [illegible]
Pœnitentia Arſenij aſſiduo lacrymant. [illegible]4 a
Pœnitentia Fabiolæ publica [illegible] b
Pœnitentia Macarij leones qui ab ſe fugerant facit redire 2[illegible]
eiuſdem collo tenus trienmo ſepulti 2[illegible] b
eiuſdem xl. dies & noctes [illegible] in eo[illegible] loco manentis ibid.
Pœnitentia Simeonis Stylitæ ſune totum corpus ſtringentis [illegible]
eiuſdem annua, quam pedi ſuo præpropere pr[illegible]ranti impoſuit 1[illegible]2 a
Pœnitentia in eccleſia 26[illegible] a
Pœnitentia vera quomodo agenda 6[illegible]
Pœnitentia non differenda 524.[illegible]12.a
Pœnitentia quam Deo grata, dono ſanitatum c[illegible] Maria pœnitenti oſtenditur [illegible]72.a
Pœnitentiâ Deo gratior quædam virgo quàm virginitate [illegible].b
Pœnitentia nulli infructuoſa [illegible].b
Pœnitentia, voluntaria caſtigatio 586.b
Pœnitentia aquam Nilo impetrat 576 b.577.a
Pœnitentia duorum æqualis, vnius cum triſtitia, alterius cum lætitia adimplentis 578.a.b
Pœnitentia neceſſaria iuuenibus & ſenibus, & quare 91[illegible].b
Pœnitentia & confeſſio in diuinum numerum pœnitentes referunt 648.a
Pœnitentiæ lacrymæ Baptiſmi nomen obtinent 267.a
Pœnitentia vera exemplum 454.b.455.a
Pœnitentia vera diaconi lapſi miraculo declaratur 577 a
Pœnitentia rigida 584.b
Pœnitentia vis accenſa diuinitus lucernâ declaratur 581.b
Pœnitentia fructus & Dei erga pœnitentes bonitas 525.a.b
Pœnitentiam facit cum peccatoribus Piammon 484.b
Pœnitentiam non lapſus pro lapſo faciens, veniam impetrat 577.a
Pœnitentiam manſuetè Paſtor deſcribit 6[illegible]0 b
ad Pœnitentiam non cogendi ſed excitandi delinquentes 601 b
Pœnitentiam agit in perſecutione lapſus epiſcopus xlix. *annorum* 655.b
Pœnitentiam lapſi Deo gratam nuntiatur ab Angelo 745.a
Pœnitentia .vide *Mortificatio*
Poetæ gentiles erroris communicant 320.b
Pollutio nocturna quæ Communionem impediat 758.a
Pollutionis origo 665.a.b
Polychronius ſeptem dies ieiunat 839.b
Polychronius Zebinæ diſcipulus 846.a
nocturna ſtatione ſe exercet ibid.b
virtutes occultat ibid.
miracula facit 847.a
eius benedictione lecythus oleo impletur ibid.
aduenientes adorat ibid.
preces petit ibid.
nullis morbis in ſtudio virtutum retardatur 847.b
aurum reijcit ibid.
*cilicium eleganti*us *datori remittit* ibid.
Polychronius presbyter nouæ Lauræ 864.a
Polycratiam virginem Antonius abſentē curat 51.b
Pompeius ſponſus Baſillæ 347 b
eius colloquium Baſilla auerſatur ibid
eius in Chriſtianos calumnia ibid.
Ponderum & menſurarum inæqualitas [illegible]etatur a [illegible]

S. Ioanne Eleemoſynario 181.a
Porphyriæ meretrici conuerſæ imponitur nomen Pelagia 202.a
Porphyrium archimandritam in Ægypto viſit Baſilius 153.a
Porta cæli, iniuriarum perpeſſio 513.b
Poſidonius totus mitis 760.b
cum, panis ei deeſſet, caniſtrum plenum vuis & ficubus diuinitus inuenit ibid.
mulierem grauidam a ſpiritu immundo curat ibid.
XL. annis pane abſtinet 761.a
Poſſibilia agenda 609.b
Poſthumius vel Poſthumianus adorat ad ſepulcrum S. Cypriani 536.a
ſeptem diebus manſit apud ſenē Cyrenenſem 537.a
ſex menſibus apud Hieronymum 538.a
poſt Alexandriam luſtrat Thebaidam ibid.b
anno integro cum ſeptem fere menſibus in ſolitudine manſit 541.a
Poſthumius Mempheus 233.a
reſtio ibid.
variæ eius virtutes ibid.
docetur ab Angelo 233.b
orat genu flexo ad Orientem ibid.
eius prima oratio ibid.
transfertur ab Angelo 234.a
baptizatur a Priſco ibid.b
variis ornatur virtutibus 235.a
eius ieiunium, victus, cilicium, vigiliæ ibid.
orationis præſidio tentationes ſuperat ibid.
ſitur numquam à menſa receſſit ibid.
contra morbos fortis luctatur ibid.
orat iugiter ibid.
eremi arcana petit 235.a.b
innoteſcit Macario 235.b
ei ſuorū regimen Macarius moriens imponit 236.a
ab Angelo Regulam accipit, eamq́ue diſcipulis tradit 236.a.b.237.a.b
oratione cateruas dæmonum profligat 238.a
Potamiena, al. Potamenia ad ſtuprum ab hero ſollicitatur 710.b.943.b.985.a
nec præmiis nec pœnis mouetur 710.b.943.b.985.a
dirè torquetur 710.b.943.b.944.a.985.b
Poteſtas mira dæmones eijciendi 542.a
Potus quorumdam ros tantum 530.b
Potus abſtinentia 542.a.572.b
Præcepta monaſticæ vitæ tradit Antonius 40.b
Prælatus præſente & ægrotante Pachomio eligitur 137.b
Prælatus qualis eſſe debeat 683.b
Præfectus vici Paphnutio æquatur 474.b.755.b. vide *Protocomes*
Præficitur Petrus monaſterio fœminarum à Pachomio 124.a
Præpoſiti non antiquitate ſed morum probitate eligendi 123.b
Præpoſitorum negligentiâ omnia in peius lapſura prævidet Pachomius 1 2.b
Præſens vita, diaboli hamus eſt 302.a
Præſentiæ Dei conſideratio 685.a
Præſentiâ Dei S. Ephrem impudicam quamdam a fornicatione corrigit 598.a
Præſentium rerum vanitas & inſtabilitas 246.a
Præſumptio peſſimus præceptor 412.b
Prandium hoſpitale eremitæ Cyrenenſis 537.a
Prati ſpiritualis nomen & ratio nominis 862.863.b
Preces ad ſepulchra Sanctorum 85.b
Precibus ira ſuperanda 584.b
Petrus Pachomij 120.a.121.a
Preces aliquando expedit non exaudiri 128.a vide *Oratio*
Presbyteri ordo monachis ſeruiunt 713.a
Primianus cum vxore & filia Deo ſeruit 775.b
Princeps quidam regis Abenner fit monachus 244.a
regis iuſſu quæritur ibid.
regi in ſuo habitu ſiſtitur 244.b
regis ad eum oratio ibid.
eiuſque egregia reſponſio 244.b.245.a.b.246.a.b
Princeps occultè Chriſtianus pauperem à pede miſerum ſuſcipit 247.b.248.a
ab æmulis accuſatur 248.a
ad eumdem callida regis oratio ibid.
eius pia ad regem reſponſio 248.b
pauperis quem ſuſceperat conſilium ſecutus, regem placat 249.a
Principem imitantur ſubditi 323.b
Principium victoriæ reuelatio tentationis 574.b
Principia virgo Vitam S. Marcellæ viduæ à S. Hieronymo accipit 417.a
Probandi bene qui religioſam vitam ambiunt 903.b
Probatio Pauli Simplicis mira per Antonium 730.a.b.731.a.b
Probatio duorum delicioſorum iuuenum nouitiorum à Macario 528.b
Probatio Nouitiorum 541.b
Probantur futura ex præcedentibus 260.b
Probitatis teſtimonia 709
Proceſſio Spiritus ſancti non curiosè inueſtiganda 285.b
Procopius Porphyreonites Zacchæum abbatem conſulit de filiis ſuis Cæſareæ peſtis tempore degentibus 902.a
Procumbere in oratione non probant patres 544.a
Præmia bonorum operum, & malorum ſupplicia exemplo & viſione declarantur 646.a.b.647.a.b
Præmiis inuitatur Ioſaphat a Barlaam ad fidē 265.a
Profectus etiam apud egenos quærendus 675.b
Proficere poſſumus vno die 609.a
Proficitur minus frigeſcente charitate 679.a
Profeſſio negligenti non prodeſt 126.b
Promiſſio poſteritatis duraturæ Pachomio facta à Deo 133.a
Promptitudo in bono opere pulchrè & viſione & exemplo docetur 195.b
Prophetiæ gratiam habuit Pachomius 130.b
Propoſitum pœnitentiæ proficuum 677.b
Propoſitum bonum ſemper tenendum 613.a
Proprietas in monacho deteſtanda 533.b
Proprietatis vitium in monacho pulcherrima ſimilitudine docet Antonius 581.b.582.a
Proterij famulus filiam heri deperit 156.a
maleficum conſulit ibid.
abrenuntiat Chriſto, & diaboli operā quærit 156.b
ſcribitur ad diabolum epiſtola ibid.
diabolo ſiſtitur ibid.
Chriſtum & Baptiſmum chirographo dæmoni dato abiurat ibid.
Cruce ſignatur, oratione munitur, recluditur in ſacrario 157.b
variè à dæmonibus infeſtatur ibid.
rurſus ſigno Crucis & oratione roboratur ibid.
educitur poſt XL. dies ibid.
pro eo clerus, monachi & populus peruigilium celebrant 158.a
chirographum ſuum diabolo datum Baſilij interceſſione recepit ibid.

Pre-

Protonis filia impetitur à monaſterio arte diaboli 156.a
in amorem famuli accenditur ibid.b
eius amentiam dolet pater 157.a
patrem vrget vt nuptiis illi detur ibid.
perficitur iniquum coniugium ibid.
maritum à ſacramento Euchariſtiæ abhorrentem ad id inuitat ibid.
ei maritus paratum facinus reuelat 157.b
cum marito à Baſilio opem flagitat & obtinet ibid.
Protocomes Paphnutio æquatur 474.b.755.b
in matrimonio xxx. annis continens ibid.
eius hoſpitalitas & eleemoſyna ibid.
eiuſdem incorruptum iudicium 474.b.756.a
ſæculo valedicit 475.a.756.a
eius animam ab Angelis in cælum deferri vidit Paphnutius ibid.
Protus famulus Eugeniæ cum ea fit religioſus 343.b
decollatur 348.a
Prouerbia explicat Baſilius 155.a
Prouidentia humana exſiccat hominem 594.b
Prouidentia negatur 734.b
Prouidentia Dei, Eliæ tres panes diuinitus ad exercendam hoſpitalitatem ſuppeditantis 770.a
Prouidentia Dei miraculosè Apollo cum ſuis in Paſchate copioſos cibos præbet 750.a
Prouidentia Dei. vide Dei Prouidentia
Prouidentiæ diuinæ exemplum ſtupendum, Frontonij monaſterio quotannis cibos ſubmittentis 241.a.b
Proximi ſalus procuranda 633.b
Prudentia ſerpentum & columbarum ſimplicitas quæ ſit 645.a
Prudentia quomodo acquirenda 526.b 611.a
Prudentia Pachomij ſeruat monachum tentatum 127.a.b
Prudentia Pachomij in regendo 122.b
Prudentia Macarij curat tentatum 510.b.637.b
Prudentia Cyrilli reuocat ab errore dubitantem ſenem 636.b
Prudentiæ exemplum in Athanaſio furtum ſibi factum diſſimulante 503.a
Pſallit nocte & die ſine intermiſſione Iſidorus 609.b
Pſallit Angelus cum orationum interiectione 543.b
Pſallendi mos ab Angelis ibid.
Pſalmos xii. in hortis nocturnis & diurnis per totam Ægyptum cantantur 543.b
Pſalmi in funere 236.a
Pſalmorum meditationem horret dæmon 908.a
Ptolomæus ſuperbiâ ſuâ omnes præ ſe deſpiciens in miſerabilem incidit hæreſim, Omnia caſu ferri, & in omnia vitia ſe præcipitat 734.b
Publicè reuelans tentationem, liberatur 574.b.575.a
Publius monachus diabolum Iuliani emiſſarium oratione ſiſtit 650.b
Publius ex ordine ſenatorio 814.a
patrimonium vendit, & in pauperes diſtribuit ibid.
eius oratio, pſalmodia, lectio, hoſpitalitas ibid.
panem ſuum ad trutinam comedit ibid.
viſitat ſuos tempore orationis 814.b
commune omnibus cœnobium ædificat ibid.
aliud indigenis monaſterium excitat ibid.
templum omnibus commune exſtruit ibid.
cum ſuis hymnos matutinos & veſpertinos decantat ibid.
eiuſdem cum diſcipulis victus ratio 815.b
Pudicitia pro muro contra beſtias 96.a
Pudicitiæ amor miraculo firmatur 51.b
vide Caſtitas
Puellarum præfectus [illegible] ad ſubuerſionem animi periculoſa [illegible].a.b
Puer qui Dei matrem [illegible] prę [illegible] dit iter a Ioanne Eleemoſynario [illegible].b
Puer Athanaſius in [illegible] epiſcopum [illegible] lans, catechumenos baptizat [illegible].a
ratus is Baptiſmus habetur ibid.
Pueri ſolum monachi [illegible].b
Pueri à cellis ablegandi 6[illegible]8.a
Pueri Miſſam celebrant, verba conſecrationis ſuper panem proferendo 92[illegible].a
ab igne cæleſti panis & ſaxum conſumitur ibid.
monaſterio traduntur pueri, & eccleſia loco [illegible] miraculoſo exſtruitur ibid.a.b
Pueri epiſcopalia officia æmulantur ibid.b
Pueros benedicendi mos antiquus 8[illegible]5.a
Pueritia ſancta Antonij 36.a
Pueritia Poſthumij variis ornata virtutibus 2[illegible].a
Pugna neceſſaria 96[illegible].b
Pugna cum tolerantia animæ ſalutaris 585.a
Pugnā nullā ſuſtinens monachus cui aſſimiletur 612.a
de Pugna ſpirituali & Dei adiutorio viſio Theodoſij 879.b
Pulchritudo corporis ad animæ pulchritudinem exemplo Nonni epiſcopi nos prouocet 3[illegible]7.a
Pulchritudo periculoſa & obnoxia tentationibus probatur in Euphroſyna 365.a.b
Puluere vel aqua monaſterij Simeonis Stylitæ noxius pardus interit 173.b
Puniuntur occiſores martyrum in Melidone 586.a
Purgatorium timet Barlaā & ideò petit preces 334.b
Puritas cordis Scripturarum notitiā acquirit [illegible]50.a
Puritas mentis ornatui ſermonis præferenda 593.b
Puritati mentis ſtudendum 335.b
Puritati etiam ſerpentes innoxij 650.b
Puſillanimitas vincitur mortis memoriâ 660.a
Puſillanimitas morbus animi 91[illegible].b
Putei aqua aſcendit ad fratris alicuius orationem vt hauriat 502.a.651.a.b
Pygmæi ſeu Pichiti quales 225.b.227.b
Pyramides Mempheos 476.b
Pythagoricum dogma de migratione animarum refellitur 54.b
Pyoterius ſiue Piturum ad virginem ſe ſanctiorem ab Angelo mittitur 639.a.738.a
adit virginum monaſterium 639.a.738.b
quam reliquæ moniales inſanam arbitrabantur, ipſe pronus adorat, benedictíque ab ea poſtulat 639.b.738.b

Q.

QVADRAGESIMA à monachis Tabennenſibus tranſigitur cibis igne non coctis 721.b
eadem ab iiſdem diuerſimodè obſeruatur 723.b
Quadrageſimam tranſigit Paulus abbas Galata cum ſextario lentis & vaſculo aquæ 666.b
Macarius Alexandrinus nihil comedens præter pauca cruda crambes folia die Dominico, numquam genu flectens, numquam accubans, ſemper ſtans [illegible]3.b
Adolius poſt quinque tantùm dies comedens 7[illegible]9.a
Simeon Stylites xxviii. annis ſine cibo [illegible].b
in Quadrageſima monachi quidam ſolitudin[illegible] petunt [illegible]3.b
in Quadrageſima cellas ſine oſtio in[illegible] [illegible] ſus Macarius 724.b
Quæſtio iudiciaria in mo[illegible] [illegible] 810.a

Quæſtiones curioſæ non ſcrutandæ 623.b
Quatuor viros cũ igne & gladio vinum munientes vident Theophilus, Sergius, & Hyginus 227 a
Quatuor ordines meritorum 620.a
Quiete neminem iudicando 595.a
Quies hic nulla quærenda 598 a
Quies mentis eſt laudanda 527.b.565.a
Quies ſectanda 563 a
Quies & ſolitudo ſui cognitionem generat ibid.
Quietis acquirendæ modus 564.b.625.a.681.a.b
Quietis ſtudium Arſenij etiam ſtrepitum arundinum fugientis 564 a
Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris 563.a.b
Quotannis cibos ſubmittit Frontonio cum ſuis diues à Deo ad hoc excitatus 241.a

R.

R*APHAEL dux S. Macarij* 229 a
Raptus virginis Deo ſacratæ cæcitate punitur 824.a
Ratio contra peccatum multùm valet 707
vt Rationem redditurus quiſque viuat oportet 567.a
Reconciliationem perſuadet irato Principi modo mirabile in Miſſa S. Ioannes Eleemoſynarius 199.a.b
Reconciliatione opus cum inimico ante Communionem 910.b
Recordatio Antonij lucrum eſt Athanaſio 35
Recordationi Pachomij monachus quidam remiſſionem ſuorum peccatorum tribuit 125.a
Refectio qualiter inſtituenda ex Regula Pachomij 120.b
Regis munus quod ſit 323.b
Regnum cælorum in qua re potiſſimùm conſiſtat 258 b.606.b.682.b
Regni cæleſtis cauſſa nullus dolor recuſandus 302.b
in Regni auſpicio Crucem erigit Ioſaphat 322.b
Regni prædictio in Leone monacho martyrium deſinabat 896 a.b
Regula imbecillioribus debet eſſe accommodata 120.b. 737.a
Regula Pachomio ab Angelo data 116.b.120.a.b
Regula fœminarum eadem quæ virorum apud Tabennenſes 124 a b
Regula monaſterij virginum ſub Paula 610.a
Regula Poſthumio ab Angelo tradita ad hæc ſequentia capita refertur
Obedientia 236.a
timor caſtus ibid.
temperantia ibid.
corporis afflictio ibid.
oratio frequens ibid.
humilitas ibid.b
ſæcularium fuga ibid.
funiculus charitatis ibid.
obedientia erga pares ibid.
dormitorij ratio 137.a
vigiliarum cura ibid.
Dei dilectio ibid.
ſermo ſale conditus ibid.
detractio fugienda 237.b
diſſenſiones cauendæ ibid.
obedientia prælato, hoſpitalitas peregrino exhibenda ibid.
ira profliganda ibid.
contentio vitanda ibid.
negotiatio indigna monacho ibid.
Religio alter baptiſmus 52.b.645.b
Religionis falſæ variæ genera 255.b
Religionis tria genera in mundo, Gentiles, Iudæi, Chriſtiani 3 5.a
Religioſus negligens viſione monetur 532.b
Religioſus licet ſit mortuus mundo, tamen diabolus non eſt mortuus 611.b
Religioſo cogitandum ſe primùm incipere 59.a
Religioſo vſque ad mortem ſemper incipiendum 523.b
Religioſi mundo illudunt, ſæcularibus mundus illudit 482.a 656.b.721 b
Religioſos præcones diuini iudicij & mortis noſtræ honorandos, pulchro exẽplo docetur 253.b.254.a
Religioſa exercitatio, Angelica vitæ imitatio 242.a. 143 a.245.b
Religioſa vita & fuga ſæculi pulcherrime ſuadetur 248.b
Religioſa vita ſuadetur pulcherrimâ parabolâ 279.b. 280 a.b
Religioſa exercitia in monaſterio circa Iordanem 383.a.b
Relinquimur à Deo propter ſocordiam 767.a

Reliquiæ Sanctorum.

Corpus Hilarionis integrum & odoriferum perſeuerat 85 b
id quiſque ſibi vindicare nititur ibid.
item Acepſimæ 833.b
item Maronis 836.a
necnon Monachorum quorumdam à Saracenis interfectorum 554.a
etiam Simeonis Stylitæ 174.b
Marinæ miraculis clarum 594.b
item Iacobi Maronis diſcipuli 839.a
anachoretæ ſeptem annis integrum 887.b
Simeonis Stylitæ cum hymnis, pſalmis, & lampadibus Antiochiam infertur 175.b
Corpora SS. Aſtionis & Epicteti ſplendent 219.b
Barlaam & Ioſaphat religioſe tranſlata & miraculis clara 338.b
duorum monachorum præ ſitu in inſula mortuorum integra reperta 898.b
Reliquiæ Sanctorum circumferuntur à monachis in pera cilicina 294.a
S. Ioannis Baptiſtæ honorantur 768.b
Marciani decenter aſſeruantur 809 b
Coſmæ pretioſa 872.b
de cubili Theodoſij eremitæ contentio 826.a
item de veſte Abraamij 836.a
Reliquiæ Sanctorũ ſtudioſe à S. Ioanne viſitãtur 911.a
Reliquiæ martyrum ad varia efficaciſſimæ 269.a
ad Simeonis Stylitæ lipſana ſanatur adulter ſurdus & mutus annis quadraginta 175.a
ad eiuſdem tumulum & columnam varia eduntur miracula 854.a
Abrahami eremitæ ſanitatem conferunt 372.b
lectus Domnionis curat ægrotos 761.a
zona Petri Galatæ miraculoſa 824.b
Reliquiæ & res martyrum dæmones terrent 840.b. 841.a
Reliquiarum amor 174.b
earumdem patrocinium ibid.
Reliquiarum ſanctarum & locorum aſpectus quam vtilis 822.a.841 b
Reliquiis Sanctarum vicinum ſepulcrum eligit Iacobus 843 b
Reliquias Antonij viſitat Poſthumius 235.b
Reliquias inſectatur Abenner, contra earum cultum diſputat, defendentibus monachis 294.b.295.a
Reliquias honorandas diſputatione pulchra docetur 295.a

Reliquias ſeu lipſana Simeonis Stylitæ oſculatur Antonius Vitæ eius ſcriptor 174.a
Reliquiis Sanctorum vel tribus corporibus nauigio impoſitis tranquillatur mare 898 a
Remedium tentationum turpium eſt ipſa carnum reuelatio 494.b
Remiſſio peccatorum per Communionem 464 b
Remittenda iniuria 330.a
Renuntiare ſæculo multis ſuadet Melania 774.a
Renuntiaſſe diabolo quid 452.a
Renuntiatio triplex 121.a
Renuntiatio inſignis cuiuſdam adoleſcētis qui veſtibus ſe ſpoliat, & nudus ad monaſterium fugit 511.b
Reprehenditur parſimonia præpoſtera a Pachomio 131.a
Reprehenſio ſui, hominis iuſtitia 519.b.672.a
Reprehenſionem à puero accipit Pachomius, & ab illo mattas texere diſcit 131.a
Requies acquiritur, nullis ſe miſcendo 596.b
Requies in cælo quærenda 598.b
Requies in labore 586.a
Requies non datur facile in mundo 585.a.b
Requies quæ ſancti 679.a
Requies quo modo acquirenda 563.a.595.a.609.a 678.b. vide Quies
Reſipiſcit quidam frater ante mortem 864.b
Reſponde rogatus 602.a
Reſponſio viri religioſi ad regem Abenner gentilem & impium 244.b.245 a.b.246.a
Reſtitutio facienda rei furtiuæ 630 b
Reſtitutione furti ſanatur rabidus 482.b
Reſurgentium primitiæ Chriſtus quomodo dicatur 261.a
Reſurrectio quid 259.b
Reſurrectio probatur 411.b
ſine Reſurrectione Dei iuſtitia conſtare non poteſt 259.b
Retro reſpicere 41.b
Reuelatione diuina agnoſcit Baſilium Anaſtaſius 138.b
quâ Reuerentiâ Pachomius Athanaſium epiſcopum exceperit 123.a
Rigor pro Chriſto vtilis 126.a
Riſus cohibendus 567.a
Riſus importunus 565 b
Roma tutiſſimus Chriſtianæ Reipub. portus 418.b
Roma capta à Gothis 420.a
Roma diruitur 774.a
Romam & Ieroſolymam peregrinatur Philoromus presbyter 771.a
Romana Pelagiam ex Baptiſmo ſuſcipit 379 a
Romanus Pontifex caput omnium 629.b
Romanus Helladij auditor, præfectus monachorum 826.b
numquam igne vſus ibid.
ferro & cilicio veſtitus 827.a
morbos curat, ſterilitatem auertit ibid.b
Rufina S. Paulæ filia 402.b

S.

SABBATIVS liberalis in monachos 770.b
ab inuadente leone miro modo eripitur ibid.
Sabinus monachus animam Ioannis Eleemoſynarij ab Eleemoſyna virginis ſpecie apparente ſuſcipi vidit 205.a
Sabinus farinâ aquâ madefactâ viuit 810.a
mira eius auſteritas ibid.
ſomnium Antiochenæ mulieris de eo eius meritis dæmoniaca ſanatur ibid.
Sacerdos idolorum fit monachus 11 .b
Sacerdos, licet malus, ſacrificium non maculat, idque pulchrâ parabolâ docetur 59 .b
Sacerdos in fornicationis ſtatu ſacrificans increpatur 724 a.b
ſanatur à Macario ibid.
Sacerdotes ab epiſcopis ordinantur 122 a
Sacerdotium non temerè ſuſcipiendum 432.b
Sacerdotium inter monachos venerandum 719.b
Sacerdotij onus graue eſſe cenſet Acepſimas 833.a.b
Sacra Scriptura non intellecta dæmones fugat [illegible].a
Sacram Scripturam legere diuinitus monetur Baſilius 153.a
Sacramentorum communicatio inter monachos 649.a
Sacrificans in memoriam Onuphrij ab omni tentatione liberatur 1-3.a
Sacrificanti Angeli dextrâ lauâque adſunt 927 b
Sacrificantem Baſilium circumdat ignis 159 a
Sacrificium non offertur pro deſperatis 737 b
Sæcularis conuerſatio fugienda monachis 116.a
Sæculares in religioſis facile ſcandalizantur 909.a
Sæcularia ad ſpiritualia trahit Ioannes Breuis 609.a
Sæcularium & ſpiritualium via diuerſitas 611.a
Salamanes foſſa ſe includit 837.a
nulli loquitur ibid.
fit ſacerdos ibid.
de eo vicini contendunt, dum quiſque eum ad ſe trahere nititur ibid.
totus mundo mortuus ibid.
Sali in aquâ liqueſcenti comparatur monachus cum mulieribus conuerſans 933.b
Salomon L. annis in ſpelunca degens 767.a
Salutis dilatio periculoſa 258.b
Salutis via, iniuriarum tolerantia 513.b
item hominum fuga 895.b
Salutis via Macarij 528.a
Salutis principia Arſenio, Fuge, tace, quieſce 528.a
Salutis impedimenta vitanda 582.a
Salutis tria media declarat Antonius 562.a
Salus non ita reinueniri poteſt vt aurum perditũ 611.b
Samuel præpoſitus monachorum 130.b
Sanatur puer per Pimenium ſigno Crucis 671.a
Sanantur infirmi, ad corpora SS. Epicteti & Aſtionis 219.b
Sanatus ex lapſu filius cum parentibus fidem ſuſcipit 215.b
Sancta vitæ ſuauitas 275.a
Sanctorum memoria ad virtutem via 50.a
Sanctorum preces 138.b
Sanctorum in cælis cura pro viuorum ſalute 223.a
Sanctorum inuocatio. vide Inuocatio Sanctorum
Sanctorum reliquiæ. vide Reliquiæ Sanctorum
Sapiens Ammonis ſatuitas 612.b
Sapor obſidionem Niſibis ſoluit, & quare 794.a
Sapſas ſpelunca Ioannis Baptiſtæ vbi ſæpe a Chriſto viſitatus eſt 863.b
Sara dæmonis fornicationis victrix 574.b
continentiæ oculorum memorabile exemplum 587.a
ſexu mulier, non animo 603.b
Saracenus monachum volens cadere immobilis hæret biduo 902 a.b
Saraceni benedictionem ab Hilarione petunt 80.b
conuertuntur ibid
Venerem ob Luciferum colunt ibid.

Sara-

Saraceni tres mutuis concidêre vulneribus 909.b
Satanas cur nunc ferocior 626.a
Satur numquam à menſa Poſthumius recedit 235.a
Saturnus non eſt Deus 306.b
Satyrus in Deum ſe credere profitetur 18.b
is viſus fuit tempore Conſtantini 19.a
Scandalo nulli eſſe debet hoſpitalitas 606.b.607 a.b
Scandalizantur facilè ſeculares in religioſo 909.a
Scandalizari in alterius vita vel conuerſatione quàm ſit periculoſum, Vitaly exemplo docetur 197.a.198.a.b
Scandalizari etiã in publico alterius peccato improbatur à S. Ioanne Eleemoſynario 201.b.202.a
Scandalizatus quidam in Stephano carnes comedente diuinitus docetur 879.b
Scriptum peccatum impetrat Joannes Eleemoſynarius mortuus vt deleatur 204 a.b
Scriptorum differentia 706.939
Scriptura ſacra non intellecta dæmones fugat 507.a
Scripturas in colloquium adducere vel de Scripturis loqui periculoſum 610.a
Scythæ vſque ad Propontidem graſſantur 823.b
Secedere à mundo quid ſit 270.b
Securi cellam Abraham eremitæ dæmon fruſtrà effringere tentat 148.b
Semimortuus ex lapſu à S. Aſtione reſtituitur priſtinis viribus 215.a.b
Senex ob hoſpites ieiunium ſoluit 606.b.614 b
Senex omnibus ſe vitæ commodis priuat 743.b
donatur pane quotidie diuinitus 744.a
Senex in cauerna repertus vitæ ſuæ inſtitutum indicat 817.a
ſepulcrum inhabitat ibid.
leoni vt ſecedat imperat ibid.
eidem leo adfert dactylos ibid.
Senex LXX. *annis in cella incluſus* 874.a
Senes ſpirituales qui ſint 573 a
Senioribus omnes actus manifeſtandi 526.b
Sennaar eremus 294 a
Sententiam alterius non noſtram præferre, parit quietem 625.a
Septem dies Ioſaphat pro anima patris ieiunat 327.b
Septennis litteris traditur Baſilius 152.b
Sepelit ſe viuus anachoreta ſupra magiſtrum mortuum 888 a
Sepelitur cum cilicio rex Abenner 327.b
Sepulcrum S. Ioannis Eleemoſynarij vnguentum odoriferum & ſalutiferum ſudat 205.b
item multorum aliorum Sanctorum in Cypro ibid.
Sepulcrum trium puerorum, Ananiæ, Azariæ, Miſaëlis 225.a
Sepulcrum Eliſæi, Abdiæ, & Ioannis Baptiſtæ in Samaria 406.a
Sepulcri violator XL. *annis mutus & ſurdus perſeuerat* 175.a
Sepulcri memoriâ vincitur inuidia 631.a
Sepulcri & mortui ſpoliator à mortuo excæcatur 883.b
Sepulcrum S. Cypriani viſitat Poſthumius & ad illud orat 536.a
Sepulcrum Iannes & Mambre viſit Macarius 722.a.b
Sepulcrum habitat Petrus Galata 822.b
item Zeno 827.a
Sepulcrum ſanctorum reliquiis vicinum Iacobus eligit 843.b
ad Sepulcrum Zebinæ multi curantur 846.a
Sepulcrum virginis ſpolians eamque veſtibus, ab eadem retinetur, nec dimittitur, niſi ſe monachum fore iurauerit 884.a.b
Sepulcro includit ſe Alexandra 711.a.b
item adoleſcens pœnitens 743.a
Sepultura Pauli miraculo curata 20.a
Sepultura Onuphry à Paphnutio curatur 103.b
Sepultura virginum cum pſalmis & ramis oliuæ, & pſalmodia 737.b
Sepulturæ honor & opprobrium in præmium & pœnam cadunt 646.a
Sepulturæ officium 913.a
Sepultus in terra tribus annis ſtat viuus Macarius 230.b
Serapion decem millium monachorum pater 476.a.760.a
vt pauperibus ſubueniat, cum iiſdem operam ſuam meſſis tempore elocat 476.a.760.a.b
Serapion adhuc puerulus vnum paximatium indies occulte furari ſolitus, confeſſione curatur 553.a
Serapion fratrem quemdam veram humilitatem docet 592.b
Serapion Sindonita dictus, quia ſindone tantum indutus 761.a
à Deo doctus ibid.
vendit Euãgelium vt pauperibus ſubueniat 191.a
ſe vendit mimis vt illos lucrifaciat 191.a.761.a
aurum reſpuit 761.b
abſque are, abſque pera, abſque pelle incedit ibid.
famem ſuam indicat Athenis 761.b.762.a
vendidit ſe viro Manichæo vt ipſum ab errore reducat 762.a
Romam nauigat ibid.
ieiunus in naui manet ad V. *dies* ibid.
Sereni caſtitas in vultu refulgens 554.a
quomodo ad eam peruenerit ibid.b
Sergius frater Eugenii 340.a
Sergius leoni imperat 819.b
Sergius non baptizatum eſſe aliquem diuinitus nouit 903.b
Sergius prædicit VI. *annis antè, Gregorium monachum fore Patriarcham* 904.a
Sermo cui non reſpondet vita, panis ſine ſale 766.b
Sermo Antony ſale conditus 40.a
Sermo ſale conditus monachis Poſthumij commendatur 137.a
Sermo ſapientiæ in Abraham monacho 145.a.b
eiuſdem ſuauis & ſapiens 145 a.b
Sermo S. Joannis Eleëmoſynarij de Scripturis & Patrum ſententiis 188.a
Sermo Joannis Eleemoſynarj de actibus ſanctorum Patrum & Eleëmoſynæ cultoribus 191.a
Serpens adorabatur à Marcionitis 841.a
Serpentes fugiunt Antonium 39.b
Seruch ſtatuarum inuentor 320.b
Seruiẽdum Deo Danielis exemplo docet Paſtor 563.a
Seuerianus cum coniuge in pauperes liberalis 771.a
ſuâ benignitate hæreticos conuertunt ibid.b
eorum veſtitus & victus ratio ibid.
ciuitates & earum vitia fugiunt ibid.
Seueriani hæretici 195.b
Seuerior in epiſcopatu quàm monachatu Nathyra 599.b.600.a
Sextam orationis horam extenſis manibus perſoluens Ioſaphat inuenitur 329.a
Sextâ myſteria celebrantur 342.b
Signum Crucis vide Crucis ſignum
Signum ſpiritualis profectus, non affici mundanis 461.a

Signa faciunt omnes monachi Iſidori 759.b
Silentium poſt Miſſam ſeruandum 570.a
Silentium monachorum Tabennenſium tempore refectionis 458.b.746.a
Silentium ſummum pſalmorum tempore 541.a
Silentium a Macario commendatur 570.a
item à Siſoi 571.a
item ab Ammoys 608.b
Silentium vnius anni ab Arem cuidam iniungitur 617 a
Silentium xxx. annis à Theona obſeruatum 746 b
Silentium Nitrenſium 758.b
Silentium virginis xxv. annorum 762.b
Silentium Limnei 844 b
Silentium cum cella ſeruet ſaculo renuntians 895
Silentium & mortis meditatio opus vera philoſophia 909.b
Silentij praceptum Pachomij, dum panes oblationum fiunt 134 b
Silētij violationem abſens cognoſcit Pachomius ibid.
Silentij obſeruator inſignis Paulus Simplex 483.b
item monachus quidam 528.b.651.b
Silentij clauis interrogatio 610 b
Silentij ſtudium à variis laudatur 679.b
Silentij amans monachus, poſt mortem fœmina deprehenditur 680.b
Silentij cauſſa eminus Iacobum ſequi iubet Iulianus Sabas 802.a
in Silentio requies 527.b.679.b
Siluania auſtera vita 779.a
doctorum ſcripta ſtudioſè legit ibid.
Siluanus ſcenicus conuertitur 128.a
fit ſegnior ibid.b
eijciendus cenſetur ibid.
retinetur à Pachomio ibid.
humilis totus efficitur 128.b.129.a
de eo teſtimonium Pachomij 129.a
moritur ibid.
anima eius ab Angelis in cælum defertur ibid.
Siluanus videt monachos damnari, laicos ſaluari 5:1 a 566.b.1005.a
Siluanus docet Martham Mariæ iungendam, id eſt cibum corporalem ſpirituali 509.b 603.a
Siluanus diſcretus & bonus animæ medicus 605 a.b
Siluanus extaſis & in cælum raptus 644 a
Siluanus amat paupertatem 667.a
Simeon Stylites ex vtero electus 170.a
Seſá Ciliciæ oriundus 848.a
paſcit oues 170.a 848.a
in templo ſententiam audiens conuertitur 170.a. 848 b
doctorem ſalutis pro patre habet 170.a
monaſterium S. Timothei ingreditur ibid. b
quotidie communicat ibid.
ſeptimo tantùm die cibum ſumit ibid.
fune totum corpus conſtringit ibid.
cibos ſuos pauperibus erogat 171.a
obiurgatus ab abbate tacet ibid.
putreſcit funis in eius corpore ibid.
extrahitur funis, & corpus eius curatur ibid.
monaſterio exire iuſſus puteum deſertum ingreditur ibid.
eius ſanctitas per viſum abbati oſtenditur ibid.
quæritur a monachis ibid.
reperitur in puteo 171.b
columnæ inſiſtit ibid.
admiranda ſigna edit ibid.
gentes varias ad Deum conuertit ibid.
tentatur à dæmone vt inſtar Eliæ igneum currum adſcendat 172.a
ſigno Crucis pellit praſtigias ibid.
præpropero pedi pœnam indicit ibid.
vno pede columnæ inſiſtit anno integro ibid.
vermes decidentes iterùm vulneri imponit ibid.
vermis è corpore eius decidens in gemmam vertitur ibidem
à Baſilico rege Saracenorum viſitur ibid.
renuit matris aſpectum 172.b
matrem ſpe æternæ viſionis ſolatur ibid.
eius mater præ dolore exſpirat ibid.
orat pro anima defunctæ matris ibid.
columna ei altior erigitur ibid.
draconi beneficium præſtat 173.a
draco eum adorat ibid.
mulierem à ſerpente liberat aquâ monaſterij ibid.
aquam oratione impetrat ibid.
ad nomen eius ceruus ſiſtitur ibid.
ſparſo puluere vel aquâ monaſterij pardus interit 173.b
prohibet ne quis ſe à Simeone curatum dicat ibid.
iuramenta per Deum prohibet, per ſe permittit ibidem.
latro ad columnam eius vt ad aſylum fugit & moritur 173.b.174.a
per triduum ante obitum orat 174.a
mortui corpus odorem ſpirat ibid.
lipſanum eius oſculatur Antonius eius Vitæ ſcriptor ibid.
apparet Antonio diſcipulo 174.b
eius preces poſtulat Antonius ibid.
ad ſepulturam eius quatuor epiſcopi cum Ardaburio magiſtro militum veniunt 174.b
aues aliæque creaturæ mortem eius plangunt ibid.
anima eius ab Angelis deducitur ibid.
corpus eius cum pſalmis & hymnis Antiochiam ducitur ibid.
eius corpore velut theſauro priuari ſe dolent accolæ ibid.
ad eius lipſanum ſurdus mutuſque ſanatur 175.a
ſuſcipitur Antiochiæ cum hymnis, pſalmis, lampadibus 175.b
confert ſe in eccleſiam ſanctorum martyrum 848.b
viſio eiuſdem ibid.b
annis XXVIII. quadrageſimam ſine cibo tranſigit 849.b
ſtans per totam Quadrageſimam durat 850.a
ferreâ catenâ ſe alligat ſepto concluſus ibid.
tolerare mauult cimices quam occidere ibid.
afflicti, ab illo læti redeunt ibid.
ex omnibus partibus ad eum concurritur 850.b
imago eius Romæ in officinis ad præſidium ibid.
ex contactu veſtis eius pelliceæ ſperatur ſubſidium ibidem.
quot columnas & quare incoluerit ibid.
variarum gentium ad eum concurſus & conuerſio 851.a
ſacerdotalis benedictionis magnum fructum cenſet ibid.
pro eius benedictione certant barbari 851 b
curat paralyticum poſt abiurationem impietatis ibidem.
violantis votum eo teſte factum caro lapideſcit 852.a
prædixit ſterilitatem & peſtem ibid.
bruchi irruptionem ibid.
litis finem

videt irruptionem Perſarum & Scytharum 852.b
Regina Perſarum oleum benedictum ab eodem maximi doni loco habet ibid.
Regina Iſmaelitarum filium impetrat ibid.
noctu & interdiu ſtat ibid.
plurimas orationes omni die offert 853.a
vlcus chironium patienter fert ibid.
incredulum benignè ad vitæ ſuæ experientiam admittit ibid.
in feſtis publicis noctes integras manibus in cælum extenſis orat ibid.
varia eius exercitia: exhortatur, Iudicem agit, orat, lites componit, Gentiles, Iudæos & hæreticos expugnat 853.b
ſtans moritur ibid.
ad columnam eius & tumulum varia eduntur miracula 854.a
Simeon Stylites fulgure percuſſus in cælũ abit 878.a
Simeon Stylites Menam diaconum profugum a monaſterio diuinitus nouit & eò remittit 897.b
Simeones Priſcus ſpeluncam incolit 815.b
feris imperat ibid.
leones viæ duces errantibus aſſignat 816.a
eius ſanctitas Iudæis innotuit ibid.
ne nimiùm innoteſcat, aliò ſecedit ibid.
fidem accolis Amani montis infert ibid.
ignem oratione extinguit 816.b
variis morbis affectos curat ibid.
amans quietis alio ſecedit ibid.
eminus videt monachi cuiuſdam manus ibid.
ſenem quemdam in cauerna reperit 817.a
in monte Sina ab oratione non ſurgit niſi voce cælitus auditâ 817.b
duo monaſteria ædificat ibid.
matrem Theodoreti benedicit ibid.
Similitudo morum coniunctionis indicium 111

Similitudines variæ.

vt Apis vbique mel operatur, ſic monachus vbique bonum opus 577.b
vt Apes ſic dæmones nos circumdant 645.b
vt Aqua ignem, ſic oratio turpes cogitationes extinguit 531.a
duarum Arcarum, quarum vna ſplendida exterius, intus plena oſſibus, altera contrà, cum hominibus pulchrè & malè veſtitis 254.a.b
vt Arcus non poteſt ſemper intendi, ſic nec animus 596.a
vt Aues deforis ab arboribus, ſic abintus à corde cogitationes malæ repellendæ 612.b
vt Canis & auis venaticæ venator ante venationem blanditur, poſt prædam ori eripit, ſic reges tyranni ſubditis ſuis 295 b
vt Columba aquilam vel accipitrem fugiens inſtabilis eſt nunc hunc nunc illum ramum occupans, ſic mundi amatores nihil ſtabile habent 275.a
vt Domus antè ornata, verò ſpoliata, ſic monachus laudatus ſed non patiens iniuriæ 592.a
vt Domus ſemel exſtructa bonum fundamentum & parietes habens, ſi collabatur facilè reſtauratur, ita & lapſus monachus 575.a.b
vt Fumus apes, ſic cogitationes malæ gratiam extinguunt 287.b
vt Fumus apes, ſic quies timorem Domini pellit 570.a
vt Gallina ou[a] ſua deſerens non fœtificat, ſic monachus loc[um] ſæpius mutans non proficit 586.a
vt Gutta lapidem cauat, ſic cor durum verbum Dei 638.b
vt Ignis arundinetum, ſic timor Dei malas cogitationes abſumit 613.a
vt Leo onagris terribilis, ſic religioſus probatus cogitationibus concupiſcentiæ 571.a
vt Leproſus aquam quam haurit non inficit, ſic neque ſacerdos malus Sacramenta quæ adminiſtrat contaminat 595.b
vt Lucerna cubiculum, ſic timor Dei cor hominis illuminat 565.b
vt Medici nunc lenibus pharmacis nunc acribus vtuntur, ſic præfectus ſpiritualis nunc blanditiis nunc aſperioribus verbis agere debet 835.a
vt Pluuia irrigat arbores, ſic Spiritus ſanctus corda hominum 1005.a
vt Papyrus, ſic cogitatio fornicationis fragilis 578.a
vt Paſſer irretitus tenetur dæmon à Chriſto 42.b
vt Paſtor eſſe ſolet vbi oues eius, ſic epiſcopus vbi populus 201.a
inſtar Pictorum veterum & nouorum ſunt cogitationes 574.a
vt Pictor egregius offenditur altero imperfectiore volente emendare eius imaginem, ſic Deus cùm nos ornamus veſtibus 283.a
vt Piſcis extra aquam, ſic monachus extra cellam 58.a.516 b
vt Pullus vagabundus ad matrem ſemper reuertitur, ſic cogitationes ad eum qui ſedet in cella 589.a
vt Puteus alios non ſe purgat, ſic docens & non faciens 527.a 601.b
vt Scaturigines fontiũ diuerſæ, ſic & electio 278.a
vt Scintilla totam meſſem exurit, ſic ambitio bona opera 122.a
vt Securis ſine incidente nihil poteſt, ita nec cogitatio ſine conſenſu 600.a.601.a
vt Serpens arca incluſus moritur, ſic cogitationes in corde 601.a
vt Spica euanida, ita facundia ſine honeſtis moribus 975.a
vt Statua contumeliis affecta & laudata non mouetur, ſic nec monachus moueri debet 530.a. 622.a.683.a
vt per Tabernæ odorem ita per cogitationes tranſeundum 575.a
Torrenti ſimiles res mundi 274 b
vt Tribuli & ſpinæ paullatim ex agro euelluntur, ſic vitia ex corde 590.a.b
vt Ventus excludi non poteſt, ſic nec cogitationis 601.b
vt Vmbra corpus, ſic compũctio te comitetur 567.b
vt Veſtes in arca ſemper manentes ſenſim corrumpuntur, ſic cogitationes in corde ſi non in actum prodeant 601.a
Simon primariorum virorum viſitationem auerſatur & gloriam hominum fugit 594.a
Simulacra Ægypti ad ingreſſum Saluatoris corruunt 747.a
Simulatio Regis Abenner monachum velle ſe fieri ſimulantis 248.b
Singularitas in cibo fugienda 509.b. 592.b. 593.b. 594.a
Singularitas damnoſa 877.b
Siſinnius Elpidij diſcipulus 769.b
monumento ſe includit ibid.
presbyter ordinatur 770.a
Siſinnius hoſpitis ſuauiter gratulatur aduentum 889.b

dem ſepelitur, diſcipulus eius in eodem ſepulcro obdormiſcit 889.b
Siſinius Saracenam à fornicationis animo ob inediam retrahit, quotidiano illi cibo miniſtrato 903.a
Siſoi neſciens mortuum excitat 518.a.651.a
occultari miraculum iubet ibid.
diſcipulum à dæmonio curat ibid.
hoſpitalitatis ergò ieiunium ſoluit 593.b
puritatem mentis ornatu ſermonis perferendam docet ibid.
à fratre quodam interrogatus de paſſionibus quid reſponderit 603.a
ei in hora mortis varij Sancti apparẽt 524.a.653.b
morientis humilitas ibid.
Chriſtus ei apparet ibid.
vas electionis eremi 653.b
Siti laborat Ioſaphat 331.b
Siti aliis moritur 765.b
Smaragdum ſe nominat Euphroſyna 365.a
Sobrietas & virtus Euphraxia vidua 354.a
Sobrietas cuſtodit interiorem hominem 612.a
Sobrietas ſectanda 905.a
Sobrietatis virtus mirabili exercitio cõparatur 493.a
Sobriorum diuerſitas 509.a
Societas fugienda quæ lædit 602.a
Societas bona ſectanda 602.b
Socordia fugienda 570.a
Socialis vita aliquando melior ſolitariâ 564.b
Sol, luna, homo, cur dij non ſint 306.a
Sol ſtat ad preces Beſarionis 649.b
item ad preces ſenis in Scithi ibid.
Solis ortum Antonius orans dolet 556.b
Sol monachum non vidit manducantem, nec alterum iratum 539.a.569.a
Solicitus oportet quis ſit pro ſeipſo 596.a.b
Solitarij non debent fieri qui recenter ſunt conuerſi 608.a
Solitarij quidam vnde cadant in intemperantiam 765.b
Solitariorum ſuſceptor Deus 622.b
Solitariè vixit Antonius annis XX. 40.a
Solitudo Abrahamis monachi cella ſe includentis eiuſque aditum obſtruentis 145.a
Acepſima LX. annorum 832.b
Alexandra XII. annorum in monumento 711.a.b
Anachoreta cuiuſdam nudi in cacumine montis Sina 541.a
S. Antonij inter Babylonem & Herculeas 727.b
Capitonis L. annis in ſpelunca degentis 767.b
Dorothei LX. annis in ſpelunca viuentis 709.b
Euſebij perpetuò incluſi nulli loquentis 811.a
Hilarionis ſeptimo milliario à Maiuma 76.a
Iuliani vt honores & frequentiam fugiat, in Sinaum montem concedentis 803.b
Lamnæi ſub dio 844.b
Maris incluſi XXXVII. annis 837.a
Monachorum Iſidori perpetuò in monaſterio permanentium 759.a
Nathanaëlis perpetuò in cella manentis 949.a.b
Nitrenſium anachoretarum 759.a
Onuphrij annorum LXX. 100.a
Salomonis L. annorum in ſpelunca commorantis 767.a
Seueriani ciuitates & viros fugientis 771.b
Siſinnij monumento ſe includentis 769.b
Siſoi, qui decem menſibus hominem non vidit 653.a
Virginis cuiuſdam XXXVIII. annorum, quibus hominem non vidit 653.b
Solitudo ab Arſenio laudatur 680.a
Solitudinis ſtudium in Hilarione 81.b
Solitudinis amore Abraham oratione facta fugit 147.b.148.a
Solitudinis commodum 449.563.b.564.a.b
Solitudinis & cellæ cuſtodiæ exemplum memorabile Pauli 512.a
Solitudinis ſtudium & fugam hominum ſuo exemplo laudat Arſenius 528.a.564.a
Solitudinis deſiderium Chronij qui LX. annis aram aſſidet ſacerdos 765.a
Solitudinem remotiorem eligit Antonius 48.b
Solitudinem amat Pachomius 116.b
Solitudo. vide Fuga
Somnia vitioſa vigiliâ, inediâ, & oratione ſuperantur 726.b
Somnolentia pellitur 115.b
Somnolentia vincenda ſpiritualibus intentis 609.b.610.a
Somnus, malus ſeruus Arſenio vocatur 531.b.567.b
Somnus vnius horæ monacho ſatis, ſi pugnator eſt 568.a
Somno reſiſtere, meritorium 590.b.591.a
Somnum ſuperat Dorotheus ſtudio incredibili 710.a
Somnum ſuperat Macarius XX. diebus 722.a
Sophronius conſolatur Ioannem Eleemoſynarium dolentem quòd nemo afflictus ad eum veniſſet 181.b
Sophronius conſiliarius Ioannis Eleemoſynarij 195.b
Sophronius Sophiſta & eius viſio 891.b
Sophronius ſolis herbis annis LXX. viuit 910.a
Soror Pachomij fit monacha 124.a
monaſterium ei extruit Pachomius ibid.
multæ ſe ei iungunt ibid.
Spectris vexatur Ioſaphat 332.a
Spelunca & palma Onuphrij corruunt ipſo mortuo 103.b
Spelunca Ioannis anachoretæ ſpiritualis mercatura, dat & accipit 917.b
Sperandum benè omni conuerti seriò volenti 310.a
Spes nulla ſalutis extra Catholicam Eccleſiam 868.a
Spe præmiorum inuitatur Ioſaphat a Barlaam ad fidem 265.a
Spiritu videt abſentia 19.b
Spiritus ſanctus, ignis ſpecie ſacrificantem Anaſtaſium circumdat 159.a
Spiritus ſancti miſſio in Apoſtolos docetur 257.b
Spiritus ſancti præſentia tempore oblationis in Miſſa ſigno demonſtrata 401.b
Spiritu exaltationis perdis laborem tuum 670.b
Spirituale bellum etiam in eremo 908.a
Spiritualis negotiatio docetur à temporali 603.a
Spiritualis ſis negotiator numquam ſatur 660.a
Spiritualibus intendere eſt a caſu abeſſe, & econtrà 564.b
Spiritualibus intentis ſomnolentia vincenda 609.b.610.a
Sputo dæmonem fugat Antonius 46.a
Sputo cæca viſum reſtituit Hilarion 786
Squirionis de vltima generatione prophetia 529.b
Stabiliendum cor timore Dei & ſobrietate 610.a
Stabilitas loci fructificat 586.a
Stabilitas loci propter tria mutatur 588.b
Stabilitas loci arbori fixæ aſſimilatur 589.b
Stabilitas loci in tentatione non mutanda propter varia 589.a.b
Stabilitas cellæ Stephani non obſtantibus dæmonis tentationibus 879.a

Stannum

Stannum in argentum conuertitur eleemoſyna virtute 183 b
Stantes ſe exercent Zebinas & Polychronius 846.a.b
Statuam lapidatus Anub, & pœnitentiam coram eadem agit 622.a
Statuarum inuentor Seruch 320.b
Statuas viuas mortuis præferendas Macedonius Imperatori nuntiari curas 819.b
Statuit omnis ſanctos habet 657.a
Stella ſuper caput defuncti monachi conſpicitur dum ad ſepulcrum defertur 864.b
Stella ſuper caput Nonni apparet 892.a
Stephanus ſemper crucifixo intentus 879.a
perſtat in cella dæmonis tentationes ſuperans ibid.
Stephanus curat omnes afflictos 733.a
eius ægritudo ibid.
eius patientia ibid.
Sterili partum impetrat Hilarion 77.b
Sterilitatem arenâ benedictâ fugat Copres 753 a
Sterilitatem auertit Romanus 827.a
Stola Ephræm Patriarchæ Antiocheni in igne perſtat illæſa 871 a
Stratigij vigiliæ, ieiunium, opus 892 a
Studium virtutis Ioſaphat 334.a
Stultitiam ſimulans virgo miras virtutes exercet 738.a vide *Virgo*
Stultum ſe ſimulat ſenex vt honores declinet 517 b
Stylita quidam aduentantibus reſponſa dat 9-1.b
demerita cuiuſdam diuinitus nouit ibid.
Stylites monachus Seuerianus Ephræm Antiochenum ad ignem prouocat in cauſſa fidei 871 a
Subditi Principem imitantur 323.b
Subijci omnibus quid ſit 629.a
Suffragia Sanctorum quid apud Deum poſſint 103.a
Suffragia Sanctorum expetenda, exemplo ſuo docet Antonius ſcriptor Vitæ Simeonis Stylitæ 174.b
Suffragia pro defunctis exemplo ſuo docet Pachomius 118.b.119.b.129.b.130.a
item Simeon Stylites 172. b
item Ioſaphat 327.b.328.a
item Barlaam 356.a
item Euphraxia 353.a
item Senex quidam 888.a
Suggeſtionem Macarius quinquennio explorat 653.a
Sui inſpector, proximi eſt laudator 519.b
Sui cognitio neceſſaria 672.a
Sui cognitio alios non iudicat 905.b
Sui reprehenſio ſola hominis iuſtitia 519.b.672.a
Summi Pontificis laus & elogia 17.b.179.b
Superba cogitatio omnia bona diſſoluit 670.b
Superbia fratris cuiuſdam ſine cauſſa Palamonem & Pachomium ad ignem prouocantis turpi lapſu punitur 115.b.116.a
item Eronis Macarium contemnentis 734.a
necnon virginis cuiuſdam 735.a
& monachi cuiuſdam 742.b
Superbia Ptolomæi hæreſi punitur 734.b
Superbia monachi eum priuat pane cælitus dari ſolito 744 a.b
Superbia Abrahamij humilitate corrigitur 769.a
Valentis, fallaci Saluatoris ſpecie a dæmone illuditur 733.a.b
Superbia magnâ dexteritate ſanatur à S. Ioanne Eleemoſynario 199 b.200.a
Superbia ingreſſum in cælum impedit, idque ſimilitudine declaratur ab Arſenio 506.b
Superbia hic recipit mercedem 669.b
Superbia ſi in cælum aſcenderit, in infernum deducitur 670.b
Superbiâ & faſtu nil pernicioſius 707.
Superbus. vide *Arrogans*
Supplicia malorum operum & bonorum præmia exemplo & viſione declarantur 646.a
Surdus & mutus XL. *annis ſanatur ad lipſana Simeonis Stylitæ* 175.a
Surdus & mutus ſanatur à Petro Telonear̃io 100.b
Surgendum ſemper a lapſu 516.a 669.b
Surus Pachomij diſcipulus 121 a
Surus oratione nauem & ſecundum ventum impetrat 753.b
Suſocion pater Simeonis Stylitæ 170.a
Suſpicio temeraria 577.b
Symbolum Nicænum 285 a.2
Symphoniacus Paphnutio æquatur 473.b
ante latro, virginem Deo conſecratam pudorem tuetur 574 a
afflictam ſeminam eleemoſynâ iuuat ibid.
triennalis eius pœnitentia ibid.
beatè moritur ibid.
Synaxis expletur horâ nonâ 125.a
Syncleticæ varia dicta 586 a.b.594.a.603.a
Syneſij cum Euagrio geſta. 925.a.b. vide *Euagrius*
Synodus Conſtantinopolitana XXI. *epiſcoporum in cauſſa Arianorum epiſcoporum* 690.a
Synodus habetur in templo Iuliani martyris 376 b
Syrus, Iſaias, & Paulus nauigij auxilium ad iter oratione impetrant 469.b

T

T*ABENNÆ monaſterium exſtruere diuinitus iubetur Pachomius* 116.b
Tabennenſes monachi tempore quadrageſimæ coctis abſtinent 721.a
diuerſimode quadrageſimam tranſigunt 723.b
eorumdem veſtitus 458.b
Tabernaculi Moyſis myſtica explicatio 125.a
Tace non interrogatus 602.a
Tacere, peregrinatio ſpiritualis eſt monachi 571.a 626.a
Tacere dum laudamur ab Alonio probatur, & quare 625.a
Tacens loquitur, & loquens tacet Paſtor 601.b
Tacentis Deo grata opera viſione oſtenduntur 673.a
Taciturnitas Agathonis triennio lapidem in ore geſtantis 568.a
Taciturnitas quem non ædificat, nec ſermo ædificabit 625.b
Taciturnitas eſt peregrinatio 626.a
Taciturnitate nil melius 623.a
Taciturnitate reprimenda loquacitas 627.a
Taciturnitate ſuperatur omnis labor 631.a
Taciturnitate quandoque proximus docetur 679.a
Taciturnus iuuenis abbas vocari poteſt 625. a.b
Tactus, ioci, nutus, ſibili, moritura virginitatis principia 79.a
Tactu veſtis Simeonis Stylitæ ſperatur ſubſidiũ 850.b
Tactu pallij Iuliani debilis pedibus reſtituitur 805.a
Tædium cellæ quomodo ſuperandum 589.a
Tædium quomodo ſuperandum 584.b
vide *Acedia*
Talida LXXX. *annorum aſcetria* 776.b
Taor nouas veſtes reſpuit ne egredi cogatur 777.a
formæ ſuæ temperantiâ conſulit ibid.a
Temeraria ſuſpicio impugnatione punitur 577.b
Temerarium iudicium cauẽdum 50.a.201.b.202 a. 520.a.599.b.9:4

idem

idem egregio exemplo docetur 198.a.b
Temperantia monachis in Regula Pachomij præſcribitur 236.a
Temperantiâ formæ ſuæ conſulit Taor 777.a
Templum Chriſto ædificatur à Ioſaphat 322.b
Templum dæmonum in vertice montis prope Antiochiam 810.b
Templum S. Ioannis Baptiſtæ in villa Mardandos 868.b
Templum B. Mariæ virginis annis XL. non deſerit Leontius Cilix 878.b
Templum erigere iubetur Eulogius Alexandrinus Iuliano martyri, mirabili apologo & viſione 905.b.906.a
Templa Deo ædificat Abenner 326.b
Tenebræ contemplantibus aptiores 556.b
Tentatur otioſa Euphraxia 355.b
Tentatur ſuperbiâ Simeon Stylites 172.a
Tentamur grauiùs quia arma abiicimus 526.b. 627.a
Tentari Deus æqualiter omnes no: permittit 136.a
Tentari prodeſt quibuſdam, quibuſdam non 599.a
Tẽtatus monachus ſeruatur ſuauitate Pachomij 127.b
Tentatus non cogitet de craſtino 6[illegible].b
Tentatus non deſpiciendus ne tentetur deſpiciens 672.b
Tentatus oret 657.b
Tentati benignè conſolandi 573.a.b
Tentatio probat virtutem 586.a
Tentatio vel ad gloriam vel ad pœnam 44.a
Tentatio fornicationis maioris exercitij & profectus ſæpè occaſio 494.a
Tentatio ſuperbiæ aut vanæ gloriæ quomodo ſuperanda 517.a.626.b.627.a.670.b
Tentatio vtilis, modò adſit fortitudo 574.b.575.b
Tentatio hymnis ſubleuanda 587.a
Tentatio ſuperatur patientiâ 587.a.590.a
Tentatio coronam promeretur 590.b
Tentatio ſemper timenda 620.b
Tentatio Ioſephi, & victoria 626.b
Tentatio non ceſſat durante vitâ, ergo ſemper pugnandum 682.a.
Tentatio immunda quomodo vincenda 682.a.726.a.b
Tentatio cauſſa humilitatis 732.b
Tentationis remedium oratio 530.b
Tentationis remedia varia 586.a.b
Tentationis igne percoctus durat Orſiſius 626.a.b
Tentationi quoties quis reſiſtit toties coronam meretur 590.b.591.a
Tentationes Hilarionis 76.a.b
Tentatione dæmonum variæ 136.a
& quare 599.b
Tentationum initiis obſiſtendum 461.a
Tentationibus Paula reſiſtit ſacræ Scripturæ teſtimonijs 408.b.409.a
Tentationibus probamur ibid.
Tentationibus ſemper reſiſtendum 660.b.670.a
Tentationibus gaudent ſani, contrà ægroti vel puſillanimes 911.b
Tentationes dæmonis oportet repellere 136.a
Tentationes detegunt moniales abbatiſſæ 355.a
Tentationes oratione ſuperandas tamquam aſcenſu in arborem docet Ioannes 531.a
Tentationes ſuperat Macarius arenam portando 724.b
Tentatio. vide Tribulatio
Terra cœlo comparata exigua eſt 40.b
Terra non eſt Deus 305.b
Terrena deſpicientibus cæleſtia donantur 928.b
Teſtamentum Hilarionis 85.b
Ioannis Eleemoſynarij 203.a
Aſtionis 220.b.221.a
Teſtimonium non facilè ferendum 661.b
Teſtimonia probitatis 709.
Thaiſis multos iuuenes peruertit 374.a
conuertitur ibid.
pretium peccati in media ciuitate exurit ibid.
cellulæ paruæ includitur 374.b
eius oratio ibid.
moritur 375.b
Thalaſſius ſimplex, & manſuetus 844.b
Thalalæus cellam iuxta dæmonis templum ſtatuit 855.a
arbores vicinas dæmones eradicant ibid.
à dæmonibus noctu inquietatur ibid.
annis X. rotis incluſus viuit ibid.
miraculis & curationibus claret 855.b
Thallelæus archiepiſcopus Theſſalonicenſis ob impietatem in latrina ſuffocatus 874.a
Thallelæus LX. annis flet iugiter 878.a
Thallelæus nauta monachicam vitam amplectitur 888.b
obitum præcognoſcit ibid.
Ieroſolymis loca ſancta inuiſit ibid.
Thebais ſuperior monachis referta 782.a
Thema pueri auxij componit Baſilius 154.a
Theoctiſtus aliàs dictus Theopemptus, ſpiritu fornicationis tentatur 637.a.b
Theodora extremè egens 775.b
Theodoretus quorum meminit, fuit partim oculatus, partim auritus teſtis 797.
Theodoretus Deo dicatur antequam natus 831.a
nititur perſuadere Iacobo vt aliquid de auſtera vita tempore ægritudinis remittat 839.a
ad moribundum Iacobum excurrit ibid.b
ei familiaris Euſebius 836.b
item Maris 837.b
eius mater monaſticæ exercitationis amatrix 828.b
eidem primùm ſterili prolem impetrat Macedonius 831.a.b
Theodorus Ammonis ſocius 113.b
Theodorus adoleſcens nobilis conuertitur 124.b
eius oratio ad Deum & abſtinentia 125.a
Pachomium viſitat, & eius fit monachus 125.b
à matre repetitur ibid.
matrem videre recuſat ibid.
Theodorus monachus ſoluit quæſtiones tres à philoſopho propoſitas 131.a
Theodorus præfectus monaſterij S. Heleni, miraculis clarus 341.a
Theodorus abbas notitiam Scripturarum cordis puritate acquirit 550.a
Theodorus de Therme non facilè requiem dari docet 584.b.585.a
ſine formidine viuit 585.a
eius dicta 598.b
Theodorus monachus S. Theodoſij cœnobij 892.a
Theodorus ſæcularis, ſolùm die Sabbati & Dominico de die comedens 909.a
mercedem cæleſtem pro terreſtri eligit ibid.
Theodori de Eunato dictum 609.a
Theodori philoſophi ſtudia & exercitia 913.b
Theodori anachoretæ oratione & ſigno Crucis aqua maris dulceſcit 914.b
Theodoſius Imperator grauiùs in propriam vxorem inue-

... tur, & quare 352.a
... pro caſtitate Euphraxia 354.b
... miſit monachum Ægyptum iuxta Conſtantinopolim 498.a.627.b
cum eo manducat ibid.
felicem prædicat ibid.
Theodoſius abbas cum ſuis orat pro Paphnutio, & non exauditur 366.a
eius monaſterium 364.b
Theodoſius magnâ domo relictâ vitam monaſticam ſe latur 825.a
ferro collum, lumbos, manus ſtringit ibid.
precatur & hymnizat aſſiduè ibid.
multos ſui imitatores excitat ibid.
opera manuum ſuadet 825.b
hoſpitum curam viris manſuetis commendat ibid.
eius Deus in periculo inuocatus ibid.
eius nominis appellatione tempeſtates ſedantur ibid.
eius monaſterio parcunt Iſauri qui etiam pagos vaſtare ſoliti ibid.
Antiochiam reuertitur 826.a
petra ab eo percuſſa aquas copioſas fundit ibid.
Theodoſius ſolitarius de pugna ſpirituali & Dei auxilio viſione docetur 879.b
annis XXXV. biduanum ſeruat ieiunium ſemper ſilens 880.a
furtum patienter fert ibid.
Theodoſius monachus precibus fonte impetrat 885.b
lauacro in monaſterio extructo exareſcit ibid.
eodem deſtructo, iterùm fluere incipit ibid.
imago eius aquam euocat 886.a
Theodorus Antiochenus epiſcopus 854.b
Theodotus patriarcha Ieroſolymitanus in hoſpitem benignitas 870.a
lecticam clerico cedit ibid.b
Theodulus omni die ieiunat 867.b
Theognia Anaſtaſij uxor uſu ſoror 158.b
accenſos carbones illæſo ſinu portat ibid.
Theonas XXX. annis ſiles 459.b.764.b
benedictione, & manus impoſitione morbos curat. 459.b.746.b
oratione latrones reddit immobiles 459.b.746.b
conuertuntur ibid.
diuerſarum linguarum peritus ibid.
à coctis abſtinet ibid.
feras adaquat ibid.
Theonas abbas carnalium concupiſcentiarum originem oſtendit 609.a
Theopemptus tentatus prudentiâ Macarij curatur 510.b
Theopemptus, aliàs Theoctiſtus, ſpiritu fornicationis tentatur 637.a.b
Theophanes Neſtorianus hæreticorum in inferno viſione ab hæreſi reuocatur 868.a
Theophilus archiepiſcopus Arſenium viſit 528.a. 563.b
Theoſebius Coſmetor Antiochenus 724.b
Theſauros Ioannis Eleemoſynarij aufert Nicetas patricius 184.b.185.a
eoſdem ablatos reſtituit cum fœnore Ioanni Eleemoſynario Nicetas ibid.
Theudas magus contra Ioſaphat euocatur ex ſpelunca 311.b
ad regem Abenner ſe confert ibid.
eius ad regem adulatoria oratio 312.a
cum rege diis ſacrificat 312.b
ſuadet filio in miniſterium dandas fœminas pulchras 313.a
fabulam narrat ibid.
ſpiritum fornicationis mittit in Ioſaphat 313.b
oratione certat cum Ioſaphat 31[illegible].b
Chriſtianis paupertatem & ruſticitatem obijcit 319.b
oratione Ioſaphat ad fidem adducitur 321.a
omnes libros magicos exurit ibid.b
ſacerdotem Baptiſmi cauſa accedit ibid.
Thomas Apoſtolus in Indiam mittitur 243.a.[illegible].b
Thomas mortuus in eodem ſepulcro mulierem ſecum non patitur 887.b
Thus in memoriam Onuphrij offerens liberatur ab omni tentatione 103.a
Tibicen quidam Paphnutio æquatur 756.a
antè latro virginis pudorem tuetur ibid.
afflictam fœminam eleemoſyna iuuat 756.b
monachus efficitur ibid.
piè moritur ibid.
Timet mortem ſemper Arſenius 524.a
Timet ſe à Deo deſeri ſenex quidam, quia toto anno non infirmatur 675.b
Timere Deum docet bona ſocietas 610.a.b
Timenda tria ex ſententia Eliæ 565.b
Timor Dei optimus virtutum magiſter 134.a
murus inexpugnabilis 135.b
ſalutis principium & finis 549.a.b.610.b
quomodo acquirendus 563.a.676.a
de eo tantùm cogitandum 667.a
tam eſt homini neceſſarius quàm anhelitus 625.a
velut ignis comburit arundinetum cogitationum 613.a
lucerna eſt animæ 565.b
mentem mundat 565.b.566.a
corporis quiete pellitur ut apes fumo 570.a
Timor Dei magna eſt perfectio 675.b.676.a
Timor iudiciorum Dei docetur dum Agathon moriens timet 523.b.524.a
Timorem parit increpatio 567.a
Timore Dei & ſobrietate cor ſtabiliendum 610.a
Timor, humilitas & egeſtas ſemper adſunt 676.a
Timotheus abbas monaſterij Simeonem Stylitam ad monaſticen aſpirantem ſuſcipit, & alijs inſtruendum tradit 170.b
Timotheus contra tentatum aſperior, tentatur in pœnam 520.b
Tolerantiam exercet Polychronius truncum humeris terendo 846.b.847.a
Torrentis ſimiles res mundi 274.b
Trabem maximam per ſocios in eleemoſynam datam Brochus ſolus tollit 922.b
Traditio cuſtodienda 59.a
Tranquillitas animi & vultus Dauidis 812.b. 813.a
Tribulatio eſt cuidam propriam facere voluntatem. 522.b
Tribulatio immittitur quandoque ut iuſtus probetur 766.b
aliquando ut ab arrogantia ſeruetur ibid.
Tribulationes vincenda hac cogitatione, Ego & aſinus vnum ſumus 683.a
Tribunus diues eremum petit 542.b
tentatus recedit ibid.
inuaditur à dæmone ibid.
liberatus corrigitur ibid.
pœnitentiâ ductus eremum repetit ibid.
Tribunus monachos ad vultum includit 748.a
punitur ruinâ domus ſuæ ibid.
dimittit incluſos ibid.

Trin-

Trini[illegible] erium explicatur 264.b
Triſtitia a ui lis debet abeſſe 464.a
Triſtitia duplex, vna bona, altera mala 6[illegible].b
Triſtitia cuius propter deſolationem Scithi 64.a
Triſtitiam ſuperare docet certis modis [illegible]emon 51[illegible].a
Triticum pauperibus ſubtractum germinat & corrumpitur 886.b
Troilus epiſcopus auarum inuenit cum multa dediſſet agrotat 193.b
Tumulum mortuo Paulo ex more componit Antonius 20.b
Tunica Pauli diebus ſolemnioribus veſtitur Antonius 20.b
Turmarum diſtributio ex Regula Pachomij 120.b
Turpis cogitatio vexat Aſtionem egreſſum ſine venia 215.b
Turpis cogitatio oratione vt ignis aqua extinguitur 531.a vide Cogitationes turpes.

V.

VÆ ſoli 921.a
Valens ſuperbus 73[illegible].a.b
contemnit bellaria donata eccleſiæ 733.b
elatum dæmon fallaci Saluatoris ſpecie illudit ibidem.
in ferreos compedes à patribus conijcitur, & ad ſanam mentem reducitur ibid.
Valens Eccleſiæ perſecutor 804.a.819.b
igne crematus ſepulturâ caruit 818.a
Vana gloria bonorum prado 517.a
Vana gloria fugienda 465.a 593.a b.669.b.670.a
Vana gloria monacho cuidam fœdi lapſus cauſſa 453.b
Vana gloria ſæpè ieiunantibus nutrimentum 909.a
Vana gloria remedium 335.a
Vana gloria pernicies 384.a
Vana gloria contemptus 517.a 594.a
Vana gloria contemptus Pœmenis 525.b 526.a
Vana gloria contemptores Arſenius & Theodorus 592.a
Vana gloriæ cauſſâ lapſus monachus, fratrum contubernio erigitur 455.a
diminutus nutritur ibid.b
ſpernens minima labitur in maiora ibid.
pane ſordidiore diminutus appoſito de ſordibus conſcientiæ monetur 456.a
ad ſæculum redire parat ibid.
inſtruendo alios ipſe ad mentem redit ibid.
Deo gratias agit 456.b
ab Angelo ſolatium accipit ibid.
Vana gloria œſtrum omnia bona corrumpit 767.b
Vanam gloriam humilitas ſuperat 618.b 619.a
Vanam gloriam euitans quidam à dæmone poſſideri optat 542.a.b
vt Vanam gloriam fugiat Moyſes ſe hæreticum fingit 593.a
propter Vanam gloriam opus bonum non eſt intermittendum 615.a.b
Vanam gloriam fugit Polychronius virtutes occultando 846.b
Vanam gloriam quia non fugerant vapulant pueri 539.a
Vana gloriâ implicitus, licet bonis operibus plenus, ſimilis eſt naui onuſtæ mercibus inter ſcopulos periclitanti 592.a
Vanitas mundanarum rerum 271.a 277.a
Vanitas mundi fallax parabolâ trium amicorum oſtenditur 272.b
Vanitas amatorum mundi eleganti parabol[illegible]ditur [illegible]2.a b.2[illegible]
Vanitas ſæculi ab Antigono I.yc a pr[illegible] deſcribitur [illegible]
Vanitas ſæculi deponenda eſt vt Deum laudant[illegible] adiungamur [illegible]2.b.
Venationem Dei inſtituit Macedonius 8[illegible]
Venenum Iuliano propinatum, caliçe ter ſignato nocuit [illegible]
Venerea dat ſua pauperibus [illegible]
Venus cur dea non ſit [illegible].a
Verbum Dei auditum licet non intell[illegible] prodeſt 568.a.606.a
Verbū Dei mollit dura corda vt gutta lapidem [illegible]8.b
Verbum auditum in templo compungit fornicatorem vt conuertatur 64[illegible]
Verbum Dei frequenter auditum mollit cor Pimenio 6[illegible].a
Verbi Dei ſæpe auditi fructus licet non retenti, ſæpe aquæ loti ſimilitudine declaratur 52[illegible].b
Verbo Dei audito peccator compungitur 6[illegible]7.a
Verbum odioſum gratiam fugat 596.a
Verba mala vt ſpina fugienda 571.a
Verecundia Deo grata miraculo probatur in Ammone 4[illegible]
Vera virtus latere non poteſt [illegible]
Vera vita hominis qua ſit 282.b
Verba bona quænam dicenda 275.a
Veritas Chriſtianæ fidei probatur, quia infirma fortiora ſuperarunt 320.a
Veritas non in lepôre Rhetorico 706
Vermis ex vlcere Simeonis Stylitæ decidens in gemmam vertitur [illegible]2.a
Vermes ebullientes ſuo pedi iterùm imponit Simeon Stylites 172.a
Veſpertina ſynaxis 228.b
Veſtis. vide Cilicium
Veſtis monachorum Pachomij qualis 120.b
Veſtis Abraham monachi 145.b
Veſtis vilis Olympiæ 780.a
Veſtis monachalis arrha eſt ſponſi cæleſtis 333.b
Veſtis monachalis quando in ſæcularem mutanda, ſimilitudine pulchra docetur 283.b
Veſtis monachorum Ægypti 543.a
Veſtis monachica myſterium 60[illegible].b
Veſte vnâ vtitur LXXX. annis Paphnutius Cephala 765.b
Veſtes monachorum vetuſtæ 583.a
Veſtes Sanctorum in pretio habendæ 291.a.b
Veſtium munditiæ apud monachos 461.b
Veſtium ornatus animus arguitur pulchra ſimilitudine 823.a
Veſtium vſus diſcretus Agathonis 582.b
Veſtes ſacras pro ſacrificio neceſſarias adfert Barlaamo Ioſaphat 336.a
Veſtimenta ſplendida defunctis iubet exui Pachomius, & quare 229.b
Veſtitus & victus ratio Seueriani 771.b
Veſtitus Tabennenſium monachorum 458.b
Veſtitus aſperitas in monachis & dura conuerſatio 244.a.283.b
Via in cælum facilis 287.b
Via anguſta & lata qua ſit 455.b
Viatico multo opus habet cæleſte iter 2[illegible]5.b
Victus Antonij 3[illegible].a.48.a
Poſthumij 255.a
Barlaam & ſociorum eius 283.a
ſeptem monachorum [illegible]3.a

Victus monachi ex mente Siſois panis cum ſale & aqua 508.b
Victoria ſui inſignis, phlegmate alterius ſumpta 572.b
alterius, ſanatorum vulneris bibendo 635 a
Viduarum differentia Chriſtianarum & Ethnicarum 418 a
Vigilantius, vnus ex quæſtionariis Epicteti & Aſtionis, cum familia ſua fit Chriſtianus 217.a
excipit parentes Aſtionis 219 b
eoſdem catechizat 221 a
ei Aſtion apparet oranti ad ſepulcrum 2'9.b
Vigilantia contra diabolum 685.a
Vigilia contra dæmonem 555.a
Vigilia Poſthumij 235.a
Dorothei 710.a
Strategij 892.a
Vigilia ſuperat dæmones Pachomius 505.b
Vigiliæ, pſalmi, & hymni funebres 138.a
Vigiliæ & nocturnæ orationes Barlaam & Ioſaphat 334 a
Vigiliæ mentem acuunt 492.b
monachis Poſthumij commendantur 237.a
Vigiliis & ieiuniis deditus Antonius 37.b
Vincere ſeipſum veri monachi eſt 513.b
Vincula captiui ſoluta dum pro eo fit Sacrum 192.b
Vindicare qui ſe vult, de eo Deus non cogitat 631.a
Vindicta Deo relinquenda 668.a
Vindicta refrenatio Achillæ 514.a
Vindictæ ſedatio pulchra Siſoi 512.b
item alterius 513.a
Vineam videt Ephræm in lingua ſua natam late ſe diffundentem 636.b
Vinum bibere qualiter bonum 708.
Vini abſtinentia conſulitur 912.a
Vini potũ aqua abſtinentia caſtigat Macarius 509.b
Vino mors ineſt 571.a.b
Violantis votũ non edẽdi carnes, caro lapideſcit 852.a
Virgâ continetur energumena 358.b.359.a
Virgo quædam ab auaritia à Macario ſanatur 712.a
& ab Iſidoro 945.a
Virgo à dæmone ſuperbiæ obſeſſa ab Angelo temperantiæ deſeritur, & turpiter labitur 735 a
Virgo Corinthia deorum contemptrix proſtibulo traditur 781.a
fornicatores inſigni ſtratagemate illudit ibid.
ſigno Crucis ſe ſignans veſte virili egreditur ab adoleſcente induta 781.b
Virgo lapſa deſperabunda 777.a
eiuſdem pœnitentis oratio 777.b
fornicationis filium à Deo tolli impetrat ibid.
eadem pœnitentia quam virginitate Deo gratior ibid.
Virgo quotidie orationes 700. fundit 727.b
Virgo ſtultitiam ſimulat pro Chriſto 639.a.738 a
ſpongia monaſterij dicta, ſordida quæque munia obit ibid.
contumeliis affecta tacet ibid.
S. Proterio ſiue Pitirum præfertur ibid.
omnibus diebus ieiunat, exceptis Sabbatis & Dominicis 727 b
ab omnibus inſana habita omnibus ſanctior demonſtratur. 639.b.738 b
amma honoris cauſſa vocatur ibid.
non ferens gloriam & honorem fugit ibid.
Virgo numquam egrediens 777 a
preces pro viatico extremo petit ibid.
Clementis Stromâtes opus ẏn Amos epiſcopo legat ibid.
Virgo oculos ſibi eruit quia iis captum ſe adoleſcens diceret 878.b
Virginis habitu Eleemoſyna Ioannem Eleemoſynarium ſuſcipit 205.a
Virginis etiam ſacra periculoſa conuerſatio 654.b
Virgines ad caſtitatem ſolo aſpectu inducit Antonius 58.b
Virgines LXX. cum ſororibus Iſidori exercentur 709.b
Virginum 10000. Ancyræ 776.a
Virginitatis amor in Potamiana 776.a
Viros pios quo ſtudio adire oporteat 707.
Virtus ex neceſſitate facienda 41.b
Virtus in opere, non in memoria vel libris 606.b
Virtus in poteſtate hominis eſt, præſuppoſita tamen diuina gratia 278.a
Virtus ad habitum perducta vix euelli poteſt 288.a
vnde ſponte in opus fertur ibid.
Virtus celanda, vitia manifeſtanda 517.a.670.a
Virtus quomodo in infirmitate perficiatur, pulcherrime docetur 523.b
Virtus labore acquiritur 587.a
Virtus publicata periclitatur 594.a
Virtus celata Deo iudice gaudet 396.a
Virtus ex Dei beneplacito 765.b
Virtus non à natura, ſed ex propoſito & Dei ope 905.a
Virtutis ſtudium Ioſaphat 334.a
Virtutes aliorum in ſe exprimit Antonius 37.a
Virtutes diſcipulorum Antonij 47.a
Virtutes velut ſcala quædam cæli ſunt 265 b
Virtutes pueri Poſthumij 233.a
eiuſdem variæ poſt Baptiſmum 235.a
Virtutes tres æqualis meriti 681.a
Virtutes quæ manere debeant in homine 676.a
Virtutes ſocij Palladij admirandæ 782.b.783.a
Virtutes quædam à caſu, quædam ab electione 718.a 949.a
Virtutum exercitium 684 a.b
Virtutibus ſingulis perſonam eremita quidam imponens, vt ſe circumcinctum aſſidue meditatur 685 b
Viſio Antonij de perſecutione per Arianos futura 57. a
eiuſdem de animabus iuſtorum & damnatorum 729.b
Apollo & latronis 749.b
Arſenij de tribus hominum generibus male operantibus 681.a
Chriſtophori de accenſis candelis ritè certantium 892.b
Ephram vineam videntis 636.b
Fratris cuiuſdam de diuerſo duorum morientium ſtatu 656.a
S. Helenæ de Eugenia 342 b
Ioſaphat ad loca amœna & triſtia ducti 326.a
Macarij de dæmone cum ampullis 637.a b
Monachi cuiuſdam in Scythi de ſeptem coronis totidem martyribus allatis 638.b
Pachomij de rore & melle dexteram eius replente 114 b
Senis cuiuſdam de Ephram codicem ab Angelo accipiente 637.a
Sophronij ſophiſta de puellis ante ſe tripudiantibus 891.b
Viſione cæleſti recreatur Antonius 39.a
Viſione oſtenditur Deo grata & taciturnitas Arſenij & Moyſis affabilitas 673 a

Viſiones pulchræ de beatitudine animæ Ioannis Eleemoſynarij 205.a
Viſiones habet frequenter Zoſimas 382.b
Viſitat monaſteria Pachomius 129.b
Viſitant Ieroſolymam & loca ſacra Baſilius & Eubulus 154.a
Viſitantur à Publio monachi tempore orationis 814.b
Viſitandi ſorores modus apud monachos quis 124.a
Viſitatio infirmorum 478.a
Vita hominis vera quæ ſit 282.b
Vita præſens diaboli hamus eſt 302.a
Vita duplex, actiua & contemplatiua, & quæ melior 745.a
Vita actiua & contemplatiua, duo gladij 873.a
Vita contemplatiua actiuâ præſtantior 457.a
Vita auſtera Siluaniæ ſeu Siluiæ 977.b 779.a
Vitæ bonæ ſuauitas 275.a
Vitæ incertitudo 41.a
Vitalius meretrices multas conuertit, redimendo noctes ab eis, ne fornicarentur 197.b. 198.a
eius bonum opus detegens, à dæmonio vexatur 197.a
à multis calumniam patitur 197.b
ei fornicator alapam impingit 198.a
eius obitus ibid.
eius nomine dæmon fornicatori alapam reddit ibid.
ad cellam eius fornicator ille à dæmone obſeſſus liberatur ibid
virtus eius manifeſtatur, & ſcandalum tollitur 198.b
miraculis claret ibid.
Viuere debemus tamquam rationem reddituri 567.a
Viuens refrigerium capit ex collectis pro ſe tamquam mortuo factis 192.b
Vitandi mali 112
Vitium ex Dei permiſſione 765.b
Vitia vnde oriantur 682.b
Vitia manifeſtanda, virtus celanda 670.a
Vitia animam maculant 681.a
Vitia ſenſim & paulatim eſſe extirpanda, optima & pulcherrima ſimilitudine docetur 590.a.b
Vitia qui odit, virtutes acquirit 921.a
Vitioſæ affectiones vincunt 311.a
Vitioſarum paſſionum medela 598.a
Vlterius tendendum 905.a
Vnguentum ſudant ſuaue & ſaniferum ſepulcra ſanctorum, & S. Ioannis Eleemoſynarij 205.b
Vocationem ſuam deſerunt quidam ex monaſterio S. Pachomij 126.a.b
Volatilia loquentia viſa à Theophilo, Sergio & Hygino 227.a
Voluntas mala, diaboli manubrium 678.a.b
Voluntas propria murus eſt inter nos & Deum 602.a
Voluntas propria abdicanda 608.a
Voluntas propria tribulationis & triſtitiæ cauſſa 615.b. 673.a
Voluntatis propriæ mortificatio, ferramentum eſt quo anima operatur 625.a
Voluntatis libertatem docet Pambo 603.a
Voluntaria caſtigatio à futuris pœnis nos liberat 586.b
Voluptati breui æterna bona præferenda 930.b
Voluptates mundi cum amaritudine digeruntur 299.a
Voluptates æternarum rerum præſentibus anteponendæ, idque longa & pulchra oratione docetur 299.a.b
Voluptatibus imperandum 323.b
Voluptatibus ſeruire, eſt Pharaoni obnoxium eſſe 905.a
Votum concipit Pachomius ſub conditione 114.b
Votum caſtitatis 315.a
Votum vitæ monaſticæ ſeptennis emittit Euphraxia 253.a
Votum monaſticæ vitæ cum conditione emittens, periculo eripitur 867.a
Votum Petri peregrinandi in montem Sina 891.a
item Alexandriam ad S. Menam ibid. b
item Ieroſolymam ad ſepulcrum Chriſti ibid.
Votum abſtinendi à carnibus violanti, caro lapideſcit 852.a
Voti violatrix à dæmone poſſidetur 127.b
Voti violationem Pachomius in ſpiritu cognoſcit ibid.
Vota perſoluere geſtit Ioſaphat 328.b
Vouetur puer a parentibus Deo 840.b
Vrbi in alto ædificatæ anima aſſimilatur, & quare 790.
Vſia honeſtiſſima 775.b
Vulcanus non eſt Deus 306.b
Vultus Abraham eremitæ ſanctitatis imago 145.b

X.

XENIA *nec dant nec accipiunt Religioſi ſe viſitantes* 124.a
Xenodochium exſtruit Claudia mater Eugeniæ 346.b
Xenodochium in monte Nitriæ prope eccleſiam 713.a
Xenodochia ædificat Ioannes Eleemoſynarius 203.b

Z.

ZACHÆVS *monachus regio morbo inficitur* 136.b
tota vita pane & ſale fuit contentus ibid.
eius in laboribus & dolore manuum patientia 136.b. 137.a
ſignat ſe Cruce cubitum iturus 137.a
manuum eius dolor medicinâ augetur 137.a
anno integro ſe deflet ibid. b
eius biduana ieiunia ibid.
moritur ibid.
Zachæus abbas futura præuidet 901.a
Cæſareâ peſtem precibus ſuis auertit ibid.
Zacharias Ioannis Eleemoſynarij diſcipulus in pauperes multum liberalis 180.a.b
Zacharias abbas 561.a
monachum cenſet, qui ſeipſum neceſſitatibus ſubiecerit ibid.
Zacharias diſcipulus Moyſis 513.b. 623.a. 668.b
pallij conculcatione verum monachum declarat ibid.
Zananus ſocius Hilarionis 83.a. 84.a
Zardan monet Ioſaphat, de Barlaam extero homine ablegando 289.b
eo audiente exponitur ſumma doctrinæ Chriſtianæ 290.a
eius mentem explorat Ioſaphat, atque ad fidem ſuſcipiendam hortatur 290.a
a Ioſaphat diſcedit 292.b
morbum ſimulat ibid.
Abenner regem adit, eique omnia quæ filio eius Ioſaphat euenerant, aperit 293.a

Zaras

Zareas Magus putatur à Chriſto miſſus 341.b
Helıopoli cum S. Heleno diſputat. ibid.
ab eodem in teſtimonium miſſionis ad ignem prouocatur 342.a
reluctans & inuitus à populo igni traditur ibid.
ſemiuſtus à S. Heleno eripitur, & à populo è regione illa eijcitur ibid.
Zebinas etiam ſenex inſtituti tenax 845.b
aſſiduus in oratione ibid.
hoſpitalis 8.6.a
varij ad ſepulcrum eius curantur ibid.
Zelus animarum Pachomij Aprionem Tentyrorum epiſcopum vt eccleſiam in vico quodam penè deſerto extrueret inducentis, in eaque lectoris officio fungentis 122.b 123.a
Baſilij præceptorem, condiſcipulos & alios ad fidem perducere conantis 153.a
Monachi cuiuſdam, vt ſororem meretricem conuerteret, e ſolitudine ad ciuitatem properantis 532.b
Zelus Philemonis, coram omni populo in iudicem Chriſtianos perſequentem inſurgentis 476.b
vbi Zelus aduerſum te, illic non ſubſiſtas 601.a
Zenon humilia ſectanda docet 592.b
item Deum ſolum eſſe timendum 598.b
Zeno Imperator ob grauius delictum diuinitus puniendus per eleemoſynas punitionem euadit 914.b 9 5.a
Zeno Baſilij diſcipulus in ſepulcro degit 827.a
vtenſilia nulla habet ibid.
pane & aqua viuit ibid.
non bibit aquam niſi ſuo labore allatam 827.b
cognoſcitur ex modeſtia ibid.
benedictionem ab illo petit Theodoretus ibid.
XL. annis in monaſtica diſciplina verſatus ibid.
diligens verbi Dei auditor & menſæ Dominicæ participator ibid.
eius oratione Iſauris caligant oculi, & ab Angelis pelluntur 828.a
facultates ſuas per Alexandrum epiſcopum curat diſtribui ibid.
feliciter moritur ibid.
Zoilus emit Petrum Telonearium triginta numiſmatibus 190.a
Zoili lectoris varia pietatis exercitia 913.b
Zoſimas monachus in monaſterio Palæſtinorum 382.a.b
eius perfectio 382.b
frequenter pſallit & meditatur, viſioneſque habet ibid.
ab vlnis matris monaſterio traditus ibid.
tentatur ſuperbia perfectionis ſuæ ibid.
monetur diuinitus exire 383.a
monaſterium ad Iordanem ſitum petit ex diuina monitione ibid.
admittitur ab abbate ibid.
monaſterij mores & abſtinentiam monachorum cognoſcit 383.b.384.a
Quadrageſimæ tēpore per deſertum vagatur ibid.
orat certis horis ab itinere quieſcens 384 a.b
ſignat ſe ad ſpectri vt putabat occurſum 384.b
Mariam Ægyptiacam fugientem inſequitur ibid.
mutuam benedictionem petunt 385.a
mutuas orationes poſtulant 385.b
Mariam ſpiritum eſſe putans, ab eadem corrigitur ibid.
redit ad monaſterium 390.a
ægrotus remanet in monaſterio ibid.
aſſumpta Euchariſtia ad Mariam properat 390.a
tertio pergit ad Mariam 391.a
inuenit corpus eius exanime ibid.
Zoſimas hæreticus 382.b
Zoſimus Cilix epiſcopatum renuens ad cellulam ſuam redit 899.a
Babylonis epiſcopatum ei deferendum diuinitus indicatur ibid.

INDEX
NOMINVM PROPRIORVM
VIRORVM AC MVLIERVM.

ABENNER Indorum rex 243.b
Abibas 929.a
Abiron 848.b
Ablauius expræfectus 779.b
præfectus 977.b
Abrabã abbas 517.a 597.b 617.a
Abraham eremita 144.a 368.
Abraham Agathonis diſcipulus 602.a
Abraham diſcipulus Siſois 570.b 597.b 526.a 651.a 678.a
Abraamea 808.b 809.a.b 832.a
Abramius abbas 890 b
Abramius dux S.Mariæ nouæ 874.a
Abramius Ægyptius 769.a 976.b
Abrodianus 830.b
Acacius 805.a 808.a 812.a 839.b 904 a.b
Acepſimas 832.b
Achillas, *aliàs* Achilles ſeu Achilleus abbas 514.a 516.b 568 a 597.a.b 678.a
Achillas epiſcopus Alexandrinus 926.b
Addas Meſopotamius 881.a
Adelphius, *alias* Adelus 773.a 973.a
Adelphius epiſcopus Arabeſſi 900.b 901.a
Adelphius abbas epiſcopus Nilopoleos 593.b
Adolia 775.b 971.a.b
Adolius Tarſenſis 768.b 769.a 971.b 972.a
Æuelius 769.b
Affy epiſcopus Oxyrynchi 622.b
Agapetus Marciani ſocius 806 b 807.a
Agapetus Romanus Pontifex 901.a.b
Agapius monachus 365.a
Agathon 499.a 512.a.b 514.b 523.b 529.b 568.a 582.a 584.b 596.b 597 a 602.a 608.b 613.a 625.a 633.a 649.b 666.b 667.a 683 a 1002.a 1003.b
Agathonicus abbas Sabæ 912.a
Agiodulus, *alias* Hagiodulus 865. b
Agion, *aliàs* Hagion 713 a 945.b
Agrippa 812 a
Albanus, *aliter* Albinus 961.a 974 a
Albina 775.a 980.a
Albina mater Marcellæ 417.a 977.a
Albinius 740.a
Albinus 765.b
Albinus monachus Nuriæ 965.a
Alexandra, *alias* Alexandria 711.a 942.a 944 a 986.a
Alexander abbas diſcipulos Arſenij 617.a 621.a
Alexander ſuperior Calamonis prope Iordanem 909.b 911 a
Alexander epiſcopus 828.a
Alexander ſenex 912.b
Alexander patriarcha Ieroſolymitanus 870.b
Alexander Cilix abbas 917.b
Alexander ſuperior monaſterij abbatis Geraſimi 904.a
Alipius 809.b
Alois abbas 609.
Alonius 625.a
Alypius præſes regionis ſiue prouinciæ 740 a 965.b
Amata virgo in Antinoo 979 a
Amathas diſcipulus Antonij 17.a 727.b 955 b 997.b
Amma Talida 776.b
Amma Taor 777.a
Ammianus 810.b 811.a.b 848.b
Amon continens in matrimonio 713.a.b 714.a 946.a.b
Ammon, qui & Amun, in Thebaide 465 a.b 752.a
Ammun Nitrienſium monachorum auctor 113.b 482.b 365.a 713.a 740.a 759.a 946.a
Ammon 532.a 600,b 602.a 610.a 622.b 632 b 675.a 715.a.b
Ammon ſiue Ammonius Pambo diſcipulus 715.a 759.a 773.a 877.a 944.b
Ammon ſiue Ammonas abbas Tabennenſiom 458 b 584.b 746.a 760.a
Ammonas 593.b 597 b 631.a 1000.a
Ammonas presbyter circa Diolcon 759.b
Ammonius frater Draconti 987.b
Ammonius Origeniſta 478.b 716.a 733.a 773.a 944.b 973.a 946.b 947.a.b 965.a 986.b
Amphilochius Iconij epiſcopus 152.
Ammoy 568.b 608.b
Amos patriarcha Ieroſolymitanus 907.a
Amun in Thebaide 752.a
Anaſtaſius Rom. Pontifex 420.a
Anaſtaſius bibliothecarius 178.
Anaſtaſius presbyter 158.b
Anaſtaſius presbyter & cuſtos ornamentorum S.Reſurrectionis 875 b 876.a.b
Anaſtaſius Imp. 870.b 872.a
Anaſtaſius abbas 503.a
Anatolius curuus 922.b
Anaxanon 875.b
Andreas Meſſenius abbas in Raythu 897.a.b
Andreas abbas Octauidecimi 915.a
Anthemius præfectus & conſul 819.a.b
Antigonus ſenator, Lyciæ præſes 351.a
Antiochus 345 b
Antonius eremita, Magnus dictus 17.a 35. 113.b 374.b 482.b 483 a b 502 b 511.b 513.b 516.b 519 a 524 a 516 b 533.a 551.b 552.a.b 556.b 562.a 563.b 573.a 581 b 584.b 585.a 589.b 591.b 594.b 596.a.b 620.b 626 a 6 2.b 651.a 658.b 659.b 667.b 671.b

671.b 674.a.b 675.a.b 678.b 679. b 680.b 682.a.b 713. a 714.a 716 a 721.a 727.b 728.b 729.a.b 730.a.b 731.a.b 733.a 864 b 943.b 944.a 946.a.b 955.b 956.b 957.a.b 958.a.b 959. b 985.a 997. b 998.a 1000.b 1001.a 1005.a
Antonius 845 b
Antonius 111. vir 18.a
Antonius abbas dux monaſterij Æliotarum 879.b
Antonius Simeonis Stylitæ diſcipulus 170.
Antonius in Scopulo 891.a
Antonius Pachomij familiaris 963.b
Anub 570.a 622.a 683.a 753.b
Anuph abbas 469.b
Apelles 755.a
Apellen faber presbyter 472.b
Aphraates 804.a 818.b 819.b 820.a.b 821.a 826.a 831.b
Aphthonius procurator monaſterij S. Pachomij 737.a
Aphthonius chori præfectus, pòſt epiſcopus 815.a
Apollon abbas, qui & Apollonius, & Apollo 501.a 573.a 672 b. 1000. b
Apollo monachus Pachomij familiaris 119 b
Apollo in Thebaide 747.a 749 a.b 750.a.b 751.a b
Apollinaris hæreticus 809.a 868.a
Apollinaris Alexandrinus patriarcha 923. a.b 924.a
Apollonius Ex negotiatoribus 717.a 948.a
Apollonius, qui & Apollo 460.a
Apollonius martyrum adhortator 757.b 758.a
Apollonius in Nitria 5000. monachorum pater 988.a
Apollonius diaconus monachus & martyr 476.b
Apronianus Auitæ maritus 774.a 971.b
Aprio Tentyrorum epiſcopus 123.a
Aquilius procus Eugeniæ 340.b
Araches conſiliarius Abenner 293.a.b
Arcadius Imp. 506.a 621.b
Archebius 550.b
Arem 617.a
Areſtenetus conſul 414 b
Ariſtæneta Elpidij præfecti vxor 77.b 81.b
Arrius hæreticus 123.b 804.b 809.a 868.a
Arſenius 506.a 511.a 524.a 528.a.b 531.b 563.b 564.a.b 565.a 567.b 582.a 588.b 592.a 596.b 598.a 608.b 613.a 617.a 620.b 621.a b 632.b 635.a 669.a 673.a 679.b 680. a. b 681.a
Arſiſius abbas 712.b 713.
Arſiſius maior 945.b 946.a
Aſclepius eremita 847.b
Aſella nonna decus virginum 75.a 775.b 971.a.b
Aſiſius famulus Chriſti 973.a
Aſterius 803.a 804.b 805.b
Aſtion monachus 211.
Athanaſius abbas in monaſterio S. Sabæ 800.b 901.a
Athanaſius Antiochenus 922.b
Athanaſius epiſcopus 19.b 35.59.b 113.b 123.a 418.b 709 b 714 a 776.a.b 867.a 926.b 927.a.b 943.a 946.b 954.a 980.a 984. b
Athenogenes epiſcopus Petrenſis 899.b 901.b
Athre 625.b
Auita Aproniani vxor 774.a 775.b 971 b
Auitus frater Eugeniæ 340.a
Auitus monachus 808.b
Azarias cuſtos S. Crucis 876.a

B.

BABYLAS mimus 870.a
Baiſanes diaconus 82.a
Balaicus dux Ægyptius Arrianus 58.a
Barachias Rex 328. a.b
Baradatus 854.a
Barlaam 242.
Barnabas anachoreta 865.a
Baſianilla 775.b 965.a.b
Baſilicus rex Saracenorum 172.a
Baſilius epiſcopus 583.a
Baſilius Cæſareæ epiſcopus 151.639.a 763.a 771.a 969.a 973.a 996.a
Baſilius presbyter Bicantiorum 872.b 873.a
Baſilius Marciani diſcipulus 810.a
Baſilla Eugeniæ ſocia 346.b
Baſſus homo Dei 849.b
Be abbas 746.a
Beniamin 716 b 717.a
Beniamin 944.b 947.b 948 a
Beniamin in monte Nitriæ 987.b 988.a
Beno 458.b
Beſſarion, qui & Beſarion 518.a 528.b 532.a 584.b 594.b 609.a 613.a.b 649.a.b 651 b 671.a.b 680.b 1005.a
Biſarion 772.a.b
Bleſilla Paulæ filia 396.a 402.b
Boſphoria coniunx excomitis in Ancyra Galatiæ 981.a
Brocha Ægyptius abbas 922.b

C.

CALLINICVS abbas in monaſterio Sabæ 903.a
Candida vidua, Traiani magiſtri militum filia 780.b 978.a
Canus abbas 890.a
Capito 767.b
Capito apud Antinoum ex latrone monachus 978.b
Caſſianus abbas 592.b 609.b 614.b
Cerealis conſul maritus Marcellæ 417.a
Chame 563 a
Chariſius clericus Conſtantinopolitanus dyſcolus 905.b
Cheremon 765.b
Cheremon monachus 974 a
Chriſtophorus Romanus monachus 892.a.b
Chronius vel Chronio 945.b 97:.b
Chronius Nitriæ presbyter 955.b 957.a
Claudia mater Eugeniæ 340.a 346.b
Clemens Stromateus 915.b 979.a
Clemens ex latrone monachus 954.b
Cleopatra regina 18.a
Collutius martyr 777.a
Colothus martyr 979.a

Comera concubina Babylæ mimi 870.a
Commodus Imperator 340.a
Conō presbyter in Penthucula. 863.b 864.a 866.a
Conon Cilix 867.a
Conon 869.a.873.b
Conſtans filius Conſtantini Imp. 56.b
Conſtantinus Magnus Imp. 50.b.124.a 197.b 768.a 972.a
Conſtantinus Rex 19.a
Conſtantius filius Conſtantini Imp. 56.b
Conſtantius ex conſiliario fit monachus 980.a
Conſtantius aſſeſſor 771.a
Conſtantius Imp. 776.a.b 980.a.b
Copres 623.b 752.b
Copres presbyter 466.a 471.b
Cornelius Pachomij diſcipulus 122.b 230.b
Cornelius Pontifex Rom. 17.b 346.b
Coſmas eunuchus, abbas Lauræ Pharan 872.b 873 a.b
Coſmas bigamus diaconatum muneribus ambit 286.b
Coſmas martyr 900.b
Coſmas ſcholaſticus 913 b
Coſmiana vxor Germani 875.b
Cronius diſcipulus Antonij 479.a
interpres Antonij. 675.a 715.a 729 b
Cronius presbyter Nitriæ 727.b 728.b 729.b 765.a 997.b 998.b
Cyprianus Cuculus abbas extra portam Cæſareæ 902.a
Cyprianus epiſcopus 17.b
Cyprianus martyr 536.a
Cyra 855.b 856.a
Cyriacus abbas Lauræ Calamonis 875.a
Cyriacus ex monaſterio S. Sabæ 877.a
Cyriacus diſcipulus Theodoſij 880.a
Cyriacus latro 911.b
Cyrillus archiepiſcopus Alexandrinus 636.b
Cyrillus monachus 831.b
Cyrion 646.a
Cyrus martyr 180.a 192.a

D.

DAMIANA abbatiſſa, mater Athengeonis epiſcopi Petrenſis 899.b 900.b
Damianus diaconus 187.b
Damianus martyr 900.b
Daniel abbas 506.a 507.a 554.a 621.b 622 b
Daniel 597.b 609.a 635.b 636.b
Daniel Ægyptius abbas 896 b
Dauid incluſus 880.a.b 881.a
Dauid ex latrone monachus apud Hermopolim 904 b 905.a
Dauid Ægyptius ſenex 918.a
Dauides 812.b 813.a
Decius Imperator 17.b
Demetrius epiſcopus 709.b 943.a 984 b
Didymus cæcus 711.a 942.a 944.a 986.a
Didymus ſenex 479.a
Diocles è philoſopho monachus 767.b 978.b
Diodorus 804.a 819.b
Dionyſius epiſcopus 746.a
Dionyſius Aſcalonæ epiſcopus 915.b 917.a.b
Dionyſius epiſcopus 966.b
Dionyſius presbyter & Oeconomus Tentyrorum eccleſiæ 126 b
Dioſcorus epiſcopus 716.b 947.b
Dioſcorus epiſc. frater Ammonij 946.b 986.b
Dioſcorus presbyter in eremo Scithiæ 987.a
Dioſcorus ſiue Dioſcurus in monte Nitriæ 773.a 973.a
Dioſcorus hæreticus 868.a
Dioſcurus presbyter in Thebaide 477.a 758.b
Domnina 856.a
Domnio 762.a
Dorotheus incluſus, rector virginum 735.b 961.b 962.a
Dorotheus in ſpelunca habitans 767.a 978.a
Dorotheus Thebæus 709.b 942.a 943.a 985.a
Doſphoria vxor Seueriani, *alias* Boſphoria 771.a
Dracontius epiſcopus & confeſſor 82.a
Dracontius diſcipulus abbatis Pambo 715.a 946.b
Dulas abbas 613.a 649.a
Dulcitius Romanus abbas 900.a

E.

EGIARIVS abbas 887.a
Eleëmon monachus 771.b 981.b
Eleutherius martyr 905.b
Elias propheta 17.a 20.a 38.a
Elias monachus in ſolitudine Antinoi 471.b 746.b
Elias rector virginum 735.a 1001.b
Elias abbas 511.a 565.b 649.b 666.a 669.a
Elias ſolitarius circa Iordané 770.a 866.b 976.b
Elias Ieroſolymorum archiepiſcopus 870.b
Elias ſolitarius cœnobij patris Sabæ 877.a
Elladius 568.b
Elpidius præfectus prætorio 77.b
Elpidius Cappadox 769.a.b 975.b 976.a
Emilis abbas 650.a
Enneſius diſcipulus Elpidij 976.
Ephræm collega Abrahæ 369 a 598.a 636.b
Ephræm diaconus Edeſſenus 144. 160. 161. 167. 767.b 971.a
Ephræm Antiochenus patriarcha 871.a.b
Ephremius comes Orientis 871.b
Epictetus presbyter 211.
Epiphanius Salaminæ Cypri epiſcopus 75.a 403.a 410.b 419.a 568.b 613.b 629.b
Ero 733.b
Eſius abbas 569.a
Euagrius presbyter 35.986.a
Euagrius 716 b 740.a 959 b 965.a 987.a
Euagrius diaconus 763.a.b 765.b 968.b 969.a.b 996.a
Euagrius abbas 564.b 565.a 598.a 609.a 613.b 622.b 630.b
Euagrius Macarij diſcipulus 479 b
Euagrius epiſcopus 93.a
Euagrius hæreticus 916.a
Euagrius 947.b 960.b 974.a
Euagrius philoſophus 914 b 925.b
Euangelicus epiſcopus Scithiæ 218.a
Eubulus 153 a 155.a
Eucarpius 765.b 974.a
Euchariſtius 652.b
Eugenia virgo & martyr 340.
Eugenius tyrannus 457.a
Eugenius abbas monaſterij S. Sergij, pòſt Hermopolis epiſcopus in Ægypto 917.b
Eulalius 502.b
Eulogius epiſcopus 883.a
Eulogius patriarcha Alexandrinus 905.b 906.a.b 924 b

Eulo-

Eulogius 472.b
Eulogius presbyter diſcipulus Ioannis archiepiſcopi 592.a 673.b 674 a.b 675.a 727.b 728.a.b 729.a.b 732.a 760.a 955.b 956.a.b 957.a
Eulogius ex ſcholaſtico monachus 997.b 998.a.b
Eunomia filia Aproniani 971.b
Euphemia 887.b
Euphemius patriarcha Conſtantinopol. 872.a
Euphraxia Antigoni vxor 351.a
Euphraſia virgo 351.
Euphroſyna virgo 363.
Euſebius Origeniſta. 478.b 715.a 776.a 946.b 980.a
Euſebius presbyter in Aſcalone 921.b
Euſebius Chalcidenſis epiſcopus 808.a 809.b
Euſebius Marciani ſocius 806.b 807.a 810.b 811.a 813.a
Euſebius presbyter in Raythu 898.a
Euſebius 836.a 848.b
Euſebonas 848.b
Euſtachius monaſterij Sabæ pater 920.a
Euſtathius Romanus abbas 896.a
Euſtathius diaconus 777.b 981.b 999 a.b
Euſtathius diſcipulus Elpidij 769.b 976.a
Euſtochium Paulæ filia 402.b 775.b 873.b 971.a.b
Euſtochius interpres vitæ Pelagiæ 376.
Euthymius Origeniſta 478.b 715.a 946.b
Eutyches monachus 831.b
Eutyches hæreticus 868.a 906.a

F.

FABIOLA 396.a
Fauſtus 893.a
Felix abbas 566.b
Flauia Domitilla 403.a
Flauianus archiepiſcopus Antiochenus 804.a 808.a 829.a 870.b
Flauianus Conſtantinopolitanus epiſcop. 906.a
Flauianus 819.b 820.a
Frontonius Abbas 238

G.

GADDANA abbas 770.a
Gaddanus in Palæſtina 976.b
Gaianus mimus 875.b
Gallienus Imp. 348.a
Gelaſia Tribuni filia 780.b 978.a
Gelaſius abbas 630.a b
Gennadius Conſtantinopol. patriarcha 905.b
Georgius abbas in Sina 900.a
Georgius incluſus 876.b
Georgius, qui numquam turbabatur, monaſterij Theodoſij 895.a
Geraſimus abbas iuxta Iordanem 893.b 894.a
Germana æmula Euphraxiæ 356.a 358.b
Germanus Patricius 875.b
Gerontius abbas Petrenſis 573.a
Gerontius præpoſitus monaſterij S. Euthymij 861.a
Gregorius 562.a
Gregorius 815.b
Gregorius Africanæ prouinciæ præfectus 925.b 920.b
Gregorius anachoreta 888.b 889.b 914.b
Gregorius Byzantinus abbas 898.b
Gregorius Cappadox 889.a
Gregorius Nazianzenus 152.a 153.a 763.a 990.a
Gregorius Nyſſenus 152.a 763.a
Gregorius patriarcha Alexandrinus 872.b 873.a
Gregorius Pharonites abbas 898.b 903.b 904.a
Gregorius presbyter cœnobij ſcholarium 916.a
Gregorius Pont. Romanus 907.b 922.b 923.a
Gregorius Romanus archidiaconus 906.a
Gregorius ſcholaſticus 867.b
Gregorius Theologus 915.b

H.

HADRIANVS monachus diſcipulus Hilarionis 83.a
Hagiodulus *aliàs* Agiodulus 865.b
Hagion 713.a
Helenus abbas, qui & Hellen 470.a
Helenus epiſcopus Heliopolis 341.a
Heliodorus epiſcopus 396.a
Heliodorus 399.a
Heliodorus præfectus monaſterij 848.b
Helladius Baſilij ſucceſſor 156.a
Helladius Cilicum epiſcopus 826.a.b
Hellen 754.a.b 755.a
Heracla Alexandriæ epiſcopus 123.b
Heraclides eremita 939.942.
Heron Alexandrinus 765.b 960.b 974.a
Heron ſenex 552.a
Heſychius Hilarioni chariſſimus 81.a 83 b
Hieracita hæreticus 480.a
Hierax 675.b 729.b
Hieronymus 396.417.538.a 775.a
Hilarion monachus 75.a 568.b 632.b
Honorius Auguſtus 414.b 506.a 621.b
Horabbas Origeniſta 457.b.566.b 625.b 653.b 714.b 944.b 946.b 987.a 1004.b
Hyacinthus 341.a
Hyginus monachus 224.
Hyperichius 519.b 566.b 571.a 583.a 587.a 603.b 611.b 618.b 626.a 633.b

I.

IACOBVS 565.b
Iacobus Claudus 765.b
Iacobus Clodus 974.a
Iacobus diaconus 376.a
Iacobus eremita 847.b
Iacobus Niſibita 797.a 798.a 799.a 834.a 837.b 838.a 840.b 841.a 842.a 844.b 845.b 846.a.b
Iacobus Perſa 802.a 812.a 816.a
Iamnes 481.a 722.a 951.a 992.a.b
Induſtrius diaconus 915.a.b
Innocentius 35.
Innocentius presbyter in monte Oliueti 768.a.b 972.a 999.a
Ioanna auia Athenogenis 900.b 901.a
Ioannes 742.b 743.a.b 745.b
Ioannes 755.b 759.b
Ioannes 509.b 522.a 523.a 531.a 542.b 546.b 547.a 633.a 658.b 659.a 681.b
Ioannes 845.b 877.b 883.b
Ioannes abbas 562.b 565.b 569.a
Ioannes abbas 569.a 613 b 622.a 637.a 638.b 1002.a 1003.a 1004.b 1005.a
Ioannes abbas in monaſterio Æliotarum 902.b
Ioannes abbas lector Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ 896.a
Ioannes abbas Pauli diſcipulus 617.b
Ioannes Baptiſta 17.a 20.a

Ioannes Caſſianus 536.562.b
Ioannes Chryſoſtomus 922.b
Ioannes Cilix in Raythu abbas 897.a 916.a
Ioannes Colob 994.a.b
Ioannes conſiliarius Ioannis Eleëmoſynarij 195.b
Ioannes Damaſcenus 242.
Ioannes de ſpelunca Sapſas 863.a
Ioannes de Petra abbas 896.b
Ioannes diſcipulus Macarij Ægyptij 950.a
Ioannes diſcipulus Macarij iunioris 719.b
Ioannes Eleëmoſynarius 178.
Ioannes eremita 449.
Ioannes eremita ſtans ſemper 472.b
Ioannes eunuchus 598.b
Ioannes eunuchus abbas 918.a.b 613.a
Ioannes ex Cyzico, monaſterij abbatis S. Abramij pater 921.a
Ioannes ex vrbe Lyco 738.b 739.a.b 965.a
Ioannes frater Dracontij 987.b
Ioannes Humilis 887.a.b
Ioannes in monte Calamo 504.a 915.b
Ioannes in Scopulo 886.a
Ioannes Macarij Ægyptij diſcipulus 989.a
Ioannes martyr 180.a
Ioannes miles Alexandrinus 882.a
Ioannes Moabita abbas 916.b 917.b
Ioannes Molbas 879.a
Ioannes Moſchus 862.
Ioannes Nanus 562.a 585.a 609.a.b 617.b 623.a 630.b
Ioannes Pachomij diſcipulus 121.b
Ioannes Paruus 598.b 599.a
Ioannes Pauli abbatis diſcipulus 502.a 513.b 514.
Ioannes Perſa abbas 581.b 907.b
Ioannes presbyter 867.b
Ioannes presbyter monaſterij Eunuchorum 903.a.b 911.
Ioannes Rutilus anachoreta 890.a 916.b 917.a
Ioannes Sanctus 484.b
Ioannes ſcholaſticus abbas 891.b
Ioannes ſcriptor Vitæ Ioannis Eleëmoſyn. 179.b
Ioannes ſubdiaconus 644.
Ioannes Thebæus 623.b
Ioannes Thebæus minor 673.a
Ioannes Zoſimi diſcipulus in Sina 899.a
Ionathas latro 173.b
Iordanes abbas 909.a.b
Ioſaphat 242.
Ioſeph 508.b 562.b 592.a 595.a 599.a 600.a 613.b 614.b 620.b 625.a 671.a
Iouinianus Imp. 819.b
Iouinius diaconus, pòſt Aſcalonenſium epiſcopus 977.b
Irenæus abbas 877.b
Iſaac abbas 499.b 500.a 680.a 1000.a
Iſaac 513.b 520.a 583.a
Iſaac Thebæus abbas 594.b 599.b 910.b
Iſaias 717.a 753.b
Iſaias abbas 469.b 601.a 613.b
Iſidorus 516.a 586.a 609.b 630.a 638.a
Iſidorus 773.a
Iſidorus abbas 475.b 494.b 569.a 660.a 669.a 672.a.b 739.a
Iſidorus Alexandriæ presbyter & xenodochus 984.a
Iſidorus epiſcopus Hermopolis 773.a 973.a.b
Iſidorus in Scithi 954.b
Iſidorus in Samo monaſterio, Charixeni poſteà epiſcopus 894.b
Iſidorus monachus Melitinenſis 869.a
Iſidorus presbyter 709.a
Iſidorus presbyter Alexandrinus 942.a.b 943.b 945.a
Iſychius presbyter Ieroſolymitanus 875.a
Italicus 78.b
Iubinus epiſcopus Aſcalonis 779.a
Iulia monialis, ſocia & magiſtra Euphraxiæ 355.a
Iuliana virgo 780.b 980.b
Iulianus 826.a
Iulianus abbas 768.a
Iulianus ſenex monaſterij Ægyptiorum 876.b
Iulianus Arabs cæcus 890.a
Iulianus archidiaconus Alexandrinus 905.b 906.a
Iulianus Boſtrenſis epiſcopus 889.b
Iulianus Imperator 83.a 152.b.460.b 650.b 747.b 770.b 944.a 972.b 986.a
Iulianus martyr 376.b
Iulianus monachus Edeſſæ 971.b
Iulianus Sabas 800.b 812.a
Iulianus Stylites 868.b 869.a 878.a

L.

LÆTA Paulæ iunioris mater 403.a
Lateranus 396.
Latoius 832.b
Latronianus dux 216.a
Lauſus 783.a 939.941.949.954.a 983.b
Leo Cappadox monachus 896.a
Leo Rom. Pontifex 906.a.b 907.a
Leontius abbas 864.a
Leontius Apameenſis 924.b 925.b
Leontius Cilix 878.b
Leontius Neapolios Cypriorum epiſcopus 178. 206.a
Libanius 153.a
Limnæus 844.a.b
Longinus 599.b
Lot abbas 596.a 610.b 613.b
Lucius abbas in Ennato 531.b 613.b
Lucius de Nono Alexandriæ 585.a
Lupicianus 831.a

M.

MACARIVS 515.a.b 518.b 526.a 528.a.b 531.a 532.a 555.b 565.b 566.a 569.b 570.a 599.b 614.a 669.b 998.a 1001.b 1003.b
Macarius 681.b 682.a
Macarius S. Antonij diſcipulus 17.a 235.b 727.b 997.b
Macarius Ægyptius ſeu ſenior 479.b 506.a 509.a 512.a 515.a 585.a.b 623.b 624.a 631.a 637.a.b 638.a 649.b 650.a 651.b 652.a 653.a 656.b 657.a 659.b 661.a 665.b 666.b 670.b 719.a.b 721.b 722.a.b 723.a.b 724.a.b 725.a.b 950.a.b 955.b 989.a.b 990.a.b 991.a 1006.a
Macarius Alexandrinus ſeu iunior 480.b 506.b 510.a 513.b 718.a 719.a.b 720.a.b 721.a 728.b 950.a.b 951.a 952. 953.954.a 960.a.b presbyter 991.a 992.a.b 993.a.b 994.a 995.a
Macarius archiepiſcopus Ieroſolymitanus 866.b 890.a

Macarius ex homicida monachus 948 b
Macarius ex Vicaria 775.a 980.a
Macarius parens adoleſcentis diuitis ad extremam inopiam redacti 925.b 924.a
Macarius Politicus 727.b
Macarius presbyter 712.a b 733 b 734.a
Macarius presbyter in monte Nitriæ 987.b 988 a
Macarius Romanus 224.
Macarius Vrbanus 955.b 956.b
Macariolus in monte Nitriæ 988.a
Macedonius 828.b. 850.a
Macedonius patriarcha Conſtantinopol. 872.a
Maches 550.a
Macnus 866.a
Mæſymas 851.b 832.a
Magiſtrianus quidam ignoti nominis 781.a
Magna, virgo in Ancyra Galatiæ 776.a 981.b
Magnentinus 787.b
Malchus monachus 93.
Malchus Antiochenus 834.b
Mambre 481.a 722.b 951.a 992.a.b
Marana 855.b 856.a
Marcella vidua 417-420.b
Marcellinus ſeu Marcellus pater Melaniæ ſenioris 425.772 b 973.a
Marcellus Scithiota in monaſterio Monidion 902. a
Marcianus 638.b
Marcianus 806.a 807.a.b 808.a.b 809.b 810.a.b 994.b
Marcion hæreticus 840.b 841.a.b 844.b
Marcus Siluani diſcipulus 520.b 617.b 618.a 658.b
Marcus anachoreta 865.b
Marcus iunior 725.b 955 b 954.a 993.b
Marcus martyr Alexandriæ 771.a 975.a
Marcus abbas 596.b 632.b
Maria continens in matrimonio 652.b
Maria Ægyptiaca 381.
Maria mater domni Pauli candidati 919.a
Maria neptis Abrahæ 368
Maria meretrix 869.b
Maria peccatrix ſubmerſa 882.b
Marina virgo 593.
Maris 837.a
Maro 835 b 844.b
Maronus 816.a
Maroſas abbas 813 b
Marſitas iuuenis 78.a
Martinus Dumienſis epiſcopus 1002.
Martinus presbyter & abbas 664.
Marus 846.a
Mathoës abbas 574.a 585.b 595.a 599.b 614 a.b
Matrona abbatiſſa 564.b
Mauritius Imp. 909.a 1000.b
Maxentius tyrannus 114.a
Maximianus Imp. & perſecutor 943.b 985.a
Maximus tyrannus 965.a
Melanis, ſeu Melanium, ſenior ſiue Romana 425.711.b 714.b 715.b 725.a 763.b 767 a 772.b 773.b 944.b 946.b 954.a 969.b 973.a 976.b 987.a 996 b
Melania ſiue Melanium iunior 767.a 774.a.b 977.a b 978.b 979.b 986.a
Melanthia matrona Alexandrina 343.b
Meletius 123.b
Meletius epiſcopus Antiochenus 155.a 804.a
Menas aſſeſſor patriarchæ Alexandrini 900.a
Menas diaconos in Raythu 897 b
Menas dux monaſterij Seueriani 910.a
Menas pater cœnobij Salamæ 906 a 907.b
Mennas martyr 205.a 991.b
Mennas œconomus S. Ioannis Eleëmoſynarij 180. a
Mercurius martyr 225.a
Milido abbas 585.b
Miſericors, *alias* Eleemon monachus 771.b 981.b
Moſchus Tyri mercator 910.a
Motoïs abbas, *alias* Muthues 668 b 671.b 680.a
Moyſes abbas 510.a 511 b 515 b 516.a.b 517.b 529.b 555.b 575.a 588 b 593.a 594.b 602 b 611.a 615.a 623.a 624 b 631.a 638.a.b 657.b 665.a 669.b 673.a 678.b 680.b 1002.b 1004.a 1005 a 1006.b 1007.a
Moyſes in cacumine montis degens 845.b
Moyſes abbas qui habitabat in Petra 494.b 495.a
Moyſes ſiue Moyſeus ex latrone monachus 725 b 726.a.b 727.a 954.a.b 955.a 995.a 996.a
Moyſes Libycus 765.a 970.b
Moyſes Antiochenus 831.b
Moyſes Polychronij diſcipulus 846.b
Mutius 547.a
Muthues, *alias* Motoïs 514.b 518.a 527.b
Myrogenes 864.b 865.a

N.

NACHOR 296.b
Namanes Saracenorum dux 909.a
Nathanaël 718.b 719.a 949.a.b 988.b 983.a
Nathyra abbas, pòſt epiſcopus in Pharan 599 b
Nebridius præfectus vrbis Conſtantinopolis 779.b 977.b
Nectarius Conſtantinopolitanus epiſcopus 765.a 969 a 996 a
Nepotianus 396.a
Neſtorius hæreticus 58.a 868.a 875.a 906.a
Niceta patricius 184.b 403.a
Nicolaus abbas 909 a
Nicolaus ex Lycia presbyter monaſterij Eunuchorum 903.a
Nicola concubina Babylæ mimi 870.a
Nilus 564. b
Niſteron ſiue Neſtero 562.b 614.b 683.a
Niſteron maior ſiue Neſteron 595.a 669 b
Nonnus abbas presbyter 892.a
Nonnus epiſcopus Heliopoleos 576.a
Nub, *vide* Anub 529 b
Nyteras Siluani diſcipulus 1001.b

O.

OBSIS Pachomij diſcipulus 121.a
Oceanus 396.a
Olympias vidua nobilis 779.b 780.a 977.b 979.b
Olympios abbas qui ſeruus fuerat 624 b
Olympius abbas monaſterij Geraſimi prope Iordanem 865.b 904.a
Onuphrius eremita 99.
Orentius abbas in Sina 899 b
Origenes 125.b 132.a 716.a 780.b 868.a 940.b 974.b
Origenes Antonij diſcipolus 479.a
Orion Hailæ vrbis ciuis 78.b
Orſeſius præfectus monachorum 135.a
Orſiſius 611 b 626.a
Oxyperentius 760 b

PACHO-

P.

PACHOMIVS 114.a.b 505.b 713.a 723.b 736.b 737.a 864.b 946.a 952.a 959.a.b 962.b 963.a.b 992.b. 993.
Pachomius Pachomij diſcipulus 121.b
Paebon 732.a.b
Pachumius monachus 418.b
Præſius 717.a
Palladius 817.b 818.a.b
Palladius abbas 603.a 880.a.b 881.a.b 882.a.b
Palladius Cappadociæ epiſcopus 941.
Palæmon anachoreta 115.a
Pambo 944.b 946.b 947.a 948.b 973.a
Pambo vel Pammos 521.b 563.a 566.a 602.b 618.a 625.b 633.b 715.a.b 716.a 717.b 773.a 973.a 987.a.b 1005.a
Pammachius 396.a 399.b 402.b
Pammachius proconſularis 775.a 980.a
Pammon 523.b 524.b
Pancratius 878.a
Paphnutius 773.a
Paphnutius abbas 475.b 522.b 653.b 973.a.b 974.a
Paphnutius abbas circa Heracleotas Thebaidis 363.a 374.b 756.a.b 757.a.b
Paphnutius auctor Vitæ Onuphrij 99.
Paphnutius Cephala 520.a 765.b 974.a
Paphnutius Macarij Alexandrini diſcipulus 725.a 994.a 1003.b
Paphnutius nobilis Alexandriæ, pater Euphroſynæ 565.a & ſeqq.
Paphnutius Scetiotes 773.a
Pardus Romanus anachoreta 891.b
Paſchaſius diaconus 664.
Paſco in Scithia 985.b 986.a
Paſtor 563.a 564.b 566.a 570.a 574.a 586.a 593.b 595.a 599.a 600.a.b 601.a.b 602.a.b 610.a 615.a 620.b 621.b 622.a 624.b 625.a 631.a 633.a 638.b 650.a.b 658.b 659.b 661.a.b 999.b 1000.a.b
Patermutius abbas, qui & Pater Mutius 466.a.b
Patricius in Scupulo 890.a
Paula Romana vidua 396.a 401 402.a 414.b 760.a.b 775.a 971.a
Paula neptis Paulæ 413.a
Paulina Paulæ filia 396.a 399.b 402.b
Paulinus Antiochiæ epiſcopus 402.b 403.a 419.a
Paulinus hæreticus 773.b 973.b
Paulus abbas iuxta Panephyſim habitans 555.a
Paulus abbas iuxta Thebaidam viuens 650.b
Paulus de Pherme 727.a 935.b
Paulus filius Innocentij 768.b
Paulus monachus in eremo quæ Porphyrio dicitur 551.a
Paulus abbas 469.b 753.b
Paulus abbas diſcipulus S. Antonij 372.b
Paulus abbas dux cœnobij abbatis Theognoſti 910.b
Paulus Dalmata 979.b
Paulus Diaconus 381.
Paulus Galata 512.a 666.b 899.a
Paulus Helladicus 911.a
Paulus Innocentij filius 999.a
Paulus Nazarbenſis 973.b
Paulus Pachomij diſcipulus 121.b
Paulus patriarcha Alexandrinus 930.b
Paulus presbyter & monachus 774.b
Paulus primus eremita 17.a
Paulus Simplex 483.a 525.a 639.b 640.a 676.b 677.a 750.a.b 751.a.b 752.a 957.b 958.a.b 959.a
Paylion, Paytius 610.a 631.a
Pecuſius Pachomij diſcipulus 121.b
Pelagia meretrix 202.a 376
Pelagius diaconus 559.
Perennius præfectus Alexandriæ 346.a
Petronius monachorum præfectus 137.b
Petrus abbas, diſcipulus abbatis Lot 596.a 610.b
Petrus abbas 1003.b
Petrus abbas, pòſt Chalcedonenſis epiſcopus 902.b
Petrus Ægyptius 761.a 831.b
Petrus Alexandrinus archiepiſcopus 418.b 926.b
Petrus archiepiſcopus Ieroſolymitanus 900.a.b
Petrus Galata 822.a 823.a.b 824.a
Petrus Ponticus monachus 891.a
Petrus presbyter Romanus 922.b 923.a
Petrus presbyter Sabæ 865.b 866.a 878.a
Petrus Pyonius 570.b
Petrus Solitarius 889.a
Tetrus Telonearius 189.a.b
Phibamon ſophiſta in vrbe Antinoo 904.b
Philagrius 583.b
Philemon choraula 476.b 757.b 758.a
Philetemus auriga 908.a
Philippus Eugeniæ pater 344.b
Philon epiſcopus Babyloniæ 82.a
Philoromus presbyter 770.b 771.a 972.b 967.a.b
Philotheus 794.
Photina 775.b 965.a.b
Phonnus abbas, epiſcopus Phari 900.a
Photius patriarcha Conſtantinopolitanus 559.
Piammon presbyter, alij Ammon 484.a 736.a
Piamon virgo 962.b
Piemon 675.b
Pimenius 665.a 666.a 668.a.b 669.b 671.a 672.a 676.a 677.b 678.a.b
Pimenio 679.a 681.a.b 682.a 683.a
Pinianus maritus Melaniæ iunioris 774.a.b 775.a 977.a 979.b 980.a
Pinuphius 547.b
Pior 520.a 595.b
Pior Antonij diſcipulus 503.b 570.b
Pior monachus 716.a 947.a
Pior monachus Ægyptius 764.b 970.a.b
Pitteramon Piſſimius, *vide* Bithymus 773.a 583.a
Piterius 964.b 965.a
Pithimus *vide* Piſſimius 973.a
Pithyrion S. Antonij diſcipulus 472.a 752.b
Piturum 738.a.b
Pœmen 497.a 498.a.b 499.a 507.a 508.b 509.a.b 510.a 511.a 513.a 514.a 516.a 519.b 522.b 523.a 525.b 526.b 527.a 529.b 530.a
Pœmen ſolitarius 912.a
Pœmenia 745.b 966.b
Pœmenius 1002.a 1003.a.b
Pœmenio 1004.a.b 1005.a 1007.a
Polychronius 839.b 846.a.b 864.a.b 865.b 866.b 870.b

Pompeius ſponſus Baſillæ 347.b
Porphyria meretrix 202.a
Porphyrius archimandrita 153.a
Poſſidonius Thebæus 966.b 967.a
Poſthumius monachus 233.
Potamenia, *alias* Potamiæna 710 b 942.a 943.b
Principia filia Marcellæ 420 b
Procopius ſcholaſticus Porphyreonites 904.a
Proterius ſenator 156.a
Protus eunuchus Eugeniæ 341.a
Pſenthesſus Pachomij diſcipulus 121.a
Ptolemæus ſeu Ptolomæus Ægyptius, qui excidit 734.a.b 765.b 961.a.b 972.a
Publius monachus 650.b
Publius Zeugmate oriundus 814 a 815.b
Publius Romanus 812.b
Putubaſtus 713.a 945.b
Pyotherius 639.a b
Ryſtus 625.b

Q.

QVIRICVS abbas 891.b

R.

ROMANA commater S. Pelagiæ 379.a
Romanus 826.b
Romulus Theodoſij diſcipulus 826.b
Ruffina Paulæ filia 402 b 403.a
Ruffinus Aquileienſis presbyter 424.773.a 926 b 967.b
Ruffinus præfectus prætorio 947.b

S.

SABAS Ierichuntinus ſæcularis 976.b
Sabas monachus 81.a
Sabbatius Cilix abbas 894.a
Sabbatius Ierichuntinus 770.a
Sabellius 809.a.b
Sabinus 810.a
Sabinus monachus 205.a
Sabinianus Meſopotamiæ dux 96.b
Salamanus 836.a
Salomon anachoreta, *alias* Solomon 767.a 978.a
Samuel præfectus monachorum 130.b
Sapores Perſarum rex 799.b
Sara abbatiſſa 574.b 587.a 603.b
Serapion monachus in monte Nitriæ 945.b 973.a 713.a 733.a
Serapion 512.a.b 583.a 592.b 593.a 611.a 622.b
Serapion abbatis Theonis diſcipulus 553.a
Serapion epiſcopus 59.b
Serapion presbyter Arſenoïtes 476 a 683.b 760.a
Serapion Sindonites vel Sindonius 191.761.a 977.a 968.a
Serenus 554.a
Seridon abbas 197.a
Sergius abbas dux monaſterij abbatis Conſtantini 933 b
Sergius abbas in Raythu 897.b
Sergius anachoreta in Roban 903.b
Sergius anachoreta in Sina 899 b
Sergius Armenius Sergij anachoretæ diſcipulus 897.b
Sergius frater Eugeniæ 340 a
Sergius martyr in Saraphas 917.a
Sergius monachus 224.
Seuerianus 771.a
Seueriani 195 b
Seuerus hæreticus 868.a 875.b 876.a 885.a 887.a 915.b
Seuerus pater Piniani 774.b 979.b
Seuerus magnus 831.b
Seuerus Sulpitius 536.
Siluania virgo, *alias* Siluia 977 b 779.a
Siluanus abbas 508.b 509.b 526.b 531.a 566.b 570.b 603.a 605.a.b 610 b 611.a 617.b 618.a 638.b 644.a 667.a 683.b 1004.b 1006.b
Siluanus ex ſcena monachus 128.a.b
Siluia virgo, *alias* Siluania 977.b 779.a
Simeon 761.a
Simeon 806.b 818.a
Simeon abbas 890 a
Simeon Stylites 170.a 849.b 854.b 878.a 897.b 898 a 903.a
Simeones Marciani diſcipulus 806.b
Simeones Priſcus 815.b
Simon 594.a
Siſinius anachoreta, qui epiſcopatui renuntiauit 889.a
Siſinius anachoreta 903 a
Siſinnius Cappadox Elpidij diſcipulus 769.b 970 a
Siloi, Siſois, Siſoius 508.b 512.b 513.a 516.a 517.b 524.a 526.b 563.a 564.b 570.b 571.a 593.b 603.a 610 b 614.a 618.a 625.b 626.a 631.a 649.b 651.a 653 a.b 655 a 668.a 669.b 681.b 682.a 1001.b 1002.b 1003.a.b
Smaragdus 365.a
Solomon, *alias* Salomon 767.a 978.a
Sophia 893.a
Sophronia 418.b
Sophronius Sophiſta 862.867.880.a 883.a 889 a 891 b 895.a.b 896.b 909.b 911.a
Sophronius Ieroſolymitanus epiſcopus 381.
Sophronius ſcriptor Vitæ Ioannis Eleëmoſynarij 179.b
Sophronius conſiliarius Ioannis Eleëmoſynarij 195 b
Sophronius, vel Sophronas 856.
Sophronius ſolitarius 910.a
Stephanus abbas 877.a 878.a
Stephanus Trichinas antiſtes monaſterij ſanctæ Sabæ 878.a
Stephanus abbas Moabita 890.a
Stephanus monaſterij Æliotarũ presbyter 879.a
Stephanus Cappadox in Sina abbas 898.a 900.a
Stephanus lapſus 765.b 974 a
Stephanus Libs 732.b 753.a 959.b 960.a 971.a 998.b
Stephanus philoſophus 883 a
Strategius monaſterij S Theodoſij 892.a
Suris Pachomij diſcipulus 121.a
Surus 753.b
Symmachus interpres Iudæorum 781.a 980.b
Syncletica 566.b 571.a 583.a 586.a 594.a 603 a 611.a 618.b 626.a 645.a 660 a
Synetius philoſophus Cyrenenſis epiſcopus 924.b 925.a.b
Syrus abbas 469.b
Syrus, *alias* Cyrus, abbas Alexandrinus 574.a

T.

TAOR in Antinoo virgo 979.a
Tatianus conſul 783.b

Thaiſis meretrix 374.
Thalaſſius 844.a.b
Thalelæus Cilix 854 b 878.a
Thalelæus archiepiſcopus Theſſalonicēſis 873.b
Thalelæus Gregorij anachoretæ diſcipulus 888.b
Thecla 856.a 867.a 917.a
Theoctiſtus, *vide* Theopemptus & Theopiſtus 637.b 665 b
Theodora 775.b 971.a.b
Theodoretus 794.
Theodorus abbas 566.b 864.b
Theodorus Eccleſiæ propugnator 820.a
Theodorus abbas 550.a 930.b 1000.a
Theodorus abbas antiqui monaſterij pater 921.a
Theodorus prope Pharum 892.a 893.a
Theodorus œconomus 715 b
Theodorus Alexandrinus 877.a
Theodorus Ammonis ſocius 113.b 714.a
Theodorus Cilix abbas 896.a 918.a
Theodorus Darnæ epiſcopus 906.b
Theodorus de Ennato 609.a
Theodorus de Pherme 562.a 582.a 584.b 585.a 592.a b 598.b 623.a 679.b 740.a
Theodorus diſpenſator Pambo 987.b 988.a
Theodorus epiſcopus Roſenſis 891.a
Theodorus eunuchus 914.a
Theodorus Hebræus arenâ baptizatur 915.b
Theodorus in partibus Iordanis 902.b
Theodorus martyr Euchairæ 917.a
Theodorus Melitinus monaſterij Euthymij 899.a
Theodorus interpres Ioannis 965.b
Theodorus Pachomij diſcipulus 131.a 135.b 504.b 505.a 509.b 569.a
Theodorus Pentapolitanus 911.a
Theodorus philoſopus Alexandriæ 913.a.b
Theodorus præfectus monaſterij Heleni 341.a
Theodorus puer conuertitur, fit monachus 124.b 125.a b
Theodorus Romanus abbas 907.a
Theodorus Seleuciæ epiſcopus 885.a
Theodoſius abbas 364.831.b 867.a 892.a 895.b
Theodoſius abbas & epiſcopus Capitoliadis 895.a
Theodoſius Imperator 351.a 450.a 457.a 498.a 506.a 546.b 621.b 627.b 709.a 739.a 941.a 965 a
Theodoſius in Scopulo 885.b 886.b 887.a 888.a 889.a 890.a
Theodoſius monachus 825.a.b 826.a.b
Theodoſius ſolitarius 879 b 880.a
Theodotus patriarcha Antiochenus 854.b
Theodotus patriarcha Ieroſolymitanus 870.a.b
Theodotus ex Armenia 815.a
Theodotus Hierapolitanus epiſcopus 808.a
Theodulus 867.b
Theognia Anaſtaſij vxor 158.b
Theon, ſiue Theonas abbas cui cohabitabat Serapion 553.a 569.b
Theon, ſiue Theonas abbas 459.b 746.b
Theonas abbas Alexandriæ 930.b
Theopemptus, *vide* Theoctiſtus & Theopiſtus 510 a.b 637.b 665.b
Theophanes 868.a
Theophiles 792.
Theophilus archiepiſcopus Alexandrinus 565.b 572.a 623.a 625.b 924.b
Theophilus abbas Lauræ Turrium 873.a
Theophilus monachus 224.
Theopiſtus, *alias* Theoctiſtus & Theopemptus 665.b 666.a
Theoſebius Coſmetor Antiochenus 724.b 953.b
Theotecnus 815.a
Theudas magus 311.b
Thomas abbas 887 b
Tiberius Imp. 889.b 896.a
Timotheus abbas 170.b
Timotheus anachoreta 520.b 672.b
Timotheus 947.a
Timotheus Cappadox 975.b
Timotheus epiſcopus 716.a
Titianus conſul 983.b
Toxotius Paulæ maritus 402.b 403.a 775.a
Toxotius Paulæ filius 402.b 403.a 971.b
Traianus magiſter militum 786.b 978.a
Troilus epiſcopus 193.b
Tychon martyr 205.b

V.

Valens Imp. 152.b 772.b 798.a 819.b 827.b 973.a
Valens Palæſtinus 765.b 960.a 974.a
Valens qui excidit 733 a.b
Valerianus Imperator 17 b
Varus Panos epiſcopus 129.b 130.b
Venerea 775.b 971.a.b
Victor abbas ſolitarius 911.b
Vigilantius quæſtionarius 217.a
Vindemius abbas 651.b
Vitalius abbas 197.a.b 198.a.b
Vrſus ſubdiaconus 151.
Vſia 775.b 971.a.b

X.

Xerxes 814.a

Z.

Zachæus abbas in Sion 901.a
Zachæus monachus 137.b
Zacharias abbas 562.a
Zacharias diſcipulus Siluani 570.b 603.a 644.a
Zacharias diſcipulus Moyſis 513.b 623.a 668.b 1005.a
Zacharias diſcipulus Serapionis 622.b
Zacharias monachus 180.a
Zananus Maiumetes 78.b
Zaidan pædagogus Ioſaphat 289.b
Zareas magus 341.a
Zebinas 845.b 846.b
Zeno Baſilij diſcipulus 825.a.b
Zenobia 809 b
Zenon abbas 494.a 569.a 598.b
Zenon abbas in Syria 517.a 670.a
Zenon abbas in Scithi 531.a 637.a
Zenon Siluani diſcipulus 592.b
Zenon Imp. 914.b 915.a
Zoilus diſcipulus Arſenij 62.a
Zoilus emptor Petri Telonearij 190.a
Zoilus lector Alexandriæ 913.a.b
Zoſimas monachus in Palæſtina 382.a.b
Zoſimus Cilix in Sina 899.a.b 900.a 912.a

INDEX

CHOROGRAPHICVS

IN VITAS PATRVM.

ACHAIA 724.b
Achor vallis 406.a
Adama 405.a
Ader turris ibidem
Adiabene, olim Aſſyria 800.b
Adomim 403.b
Adria 83.a 194 b 403.a
Æga 869.b 870.a 878.a 887.a
Ægæ iuxta Tarſum 392.a
Ægina vrbs Ciliciæ 868.b
Ægyptus 17.b 27.a 28.a 35.a 36.a.b 44.b 48.b 50.b 56.b 58.a 59.a 75.b 76.a 77.b 78.a 79.b 85.a 103.a 106.a 113.a 114 a 117.b 124.b 153.a 183.b 188 b 218.b 233.a 242.b 256.a 305.a 308.b 340.a 341 b 344.b 347.b 352.b 374.a 386.a 388 b 398.b 399 a 404.b 405 a 406.b 414.b 424.a 426.a 427.a 430.a 431.a 433.a 437.a 445.a 448.a 451.a 460.a 461.b 463.a 469.a 476.a 477.b 478.b 480.b 484.a 495.a 498.a 500.a 512.a 514.a 517.a 518.a 521.b 532.b 537 a 542.b 543.a 547.b 548.a.b 549.b 550.b 551.a 565.b 566 a 567.b 568.b 570.a 575.b 578.b 579.a.b 582.b 587.a 593.a 596 b 600.a.b 603.b 604.a 607.b 610.a 614.b 615.a 620.b 621.a 623.b 627 b 628.a 631.a 633 a 634 a 636.b 649.b 650.b 652.b 653.a 654.a 658.a 661.a 659.b 660.b 666.b 670.a 674.b 677.b 680.a 683.a 689.a 692.a 698.a 706.a 708.a 715.b 718.a 719.b 722.a 727.a 728.b 731.b 734.b 736 a 741.a 759.b 760.a 761.a 764.a 764 b 769 a 774.b 779 a 797.a 799.b 857.a 870.b 883.a 899.a 917.b 931.
Ægypti monaſteria 36.b 876.b
Ælia eadem quæ Ieruſalem 404.a 779.a
Æliotarum monaſterium 879.a
Ænoandron ciuitas 933.a
Æthiopia 189.b 225.b 242 b 250 a 399.a 450.a 462.b 712 b 848.a
Æthiopia interior, quæ & India 242 b
Africa 606. 189.a 190 b 192.b 193.a 212.a 346.b 436.a 438.a 536.a 694.a 696.a 697.a 698.a 699 a 775.a
Ailat, Aila, vel Hailat oppidum 87 b
Alemanni 79 b
Alexandria 19.a 26.a 27.a 28.a 47.b 53.b 57.a 58.a 82.b 113 a 123.a 178.a 180.a 182.b 183.b 185.a 187.b 194.a 196.b 197.a 198.a 202.a 203.a 205.a 340.a 341.a 344.a 345.b 346.a 347.a 363.a 367.b 386.a 418.b 425.a 427 a 439.a 457.a 476.a 477.b 497.a 511 a 519.a 524.b 533 a 537.a 566.a 571.b 585.a 621.a 622.a 624.b 630.a 671.b 674.b 675.a 680.b 689.a 709 a 710.b 711.b 712.b 714.a 715.b 717.a 729.a 734.a 737.a 740.b 760.a 762.a 771.a 773.a 776.a 861.a 863.b 873.a 878.b 880.a 881.a 891.a 895.a 899.b 905.b 911.a 913. 914.a 915.a 923.b 926.b 930.b
Allophyli 177.a 4‥8 a
Almiridenſium ciuitas 214 a 215.a 216.b 217.b 218.a 223.a
Amathus 203 a
Amanus mons prope Antiochiã 816.a 824.b 888.a
Ammoniaca 90.a
Ammoniace 899.a
Amorrhæorum ſpeluncæ 769.a
Ammonitæ 405.b
Amos ibidem
Anazarbus metropolis ſecundæ Ciliciam prouinciæ 876.b
Ancyra ciuitas Galatiæ 208.b 771.a 776.a 873.b
Antinous metropolis Thebaidis 471.b 580.b 776.b 874.a 904.b
Antiochi vrbs 154.a
Antiochia 19.a 93.a 155 a 173.b 174.a 175.a 376.a 378.b 379.b 399.a 402.b 403 b 419.a 629.b 701.a 774.b 803.a 804.a 805.a.b 808.a 810.b 816.b 818.b 822.b 823.b 825.a 831.b 847.a 850.a 854.b 861.b 870.b 872.a 922.b
Antipatrida 403.b
Apamia 885.b 887.a 908.a 925.b
Apeliotæ 442.a
Aphraates 804 a
Aphroditon oppidum iuxta Babylonem Ægypti 82 a.b
Aquileia 432.a 445.a 446.a 773.a
Aquitania 774 b
Arabena 853.a
Arabeſſus 900.b
Arabia 554.a 582.b 893.b
Arcadia, *alias* Heraclea 62.a
Ariel 404.a
Arimathia 403.b
Armaca Cappadociæ vrbs 176.b
Armaceni 177.a
Armenia 64.a 815.a 850.b
Armeni 177.a
Arnon 891.b 909.b
Arſenoita regio Ægypti 26.476.a 760.a 881.a
Arſinoë, oppidum ad Nilum 40.a 63.b
Aſcalon 87.a 779.a 872.a 915.b 921.b
Aſia 691.a 822.a 857.a
Aſia minor 64.a
Aſicham vicus 836.a
Aſlia campus 225.a 231.b
Aſſumptionis templum 208.b
Aſſyria 800.b
Athabeus mons 668.b qui &
Athlibeus 513.a
Athenienſes 97.b
Athenæ 153.a 513.b 659.a 761.b
Athlebe ciuitas 735.a

A[illegible] [illegible].a
A[illegible] mare [illegible]2.b
A[illegible] eſt Samaria 406.a

B.

BABYLON 430.a 432.a 434.a 4[illegible] 72[illegible].b 819.b 8[illegible]9.a
Babylonia 225.a 231 b 276.a 317.a 414. 46[illegible].a 5[illegible].a 622.a 658.b 731.b
Bal[illegible], modo Zoara, *vide* Segor 4[illegible]5.b
Bar[illegible]ana 242.a
Barcæi 5[illegible].b
Baum monaſterium in Ægypto [illegible]6
Ben[illegible]m[illegible]n vicus 406 a
Berœa 93.a 94.a 97.b 803.a 807.b 810.b [illegible]39.b 8[illegible]5.a
Be[illegible]um 403.b
Beſorum monaſterium 910.a
Betamarim 866.a
Betaſimus 909.a
Bethabara caſtellum 889.b
Bethel 406.a
Bethelia pagus 82.a 89.b
Bethlehem 225 a 396.b 401.a 404.a 407.a 414.b 538.a 690.a 760.a 775.b 917.b
Bethoron duplex, inferior & ſuperior 403.b
Bethphage 405.b
Bethſur 405.a
Bicantij 871.b
Bicantiorum monaſterium 872.b 890.b
Bithynia 690.a 691.a 692.a 740.b
Blembi, *alias* Blemyea 542.b
Blemyes, *alias* Plembi ibid.
Britannia 183 b 399.b 773.b 850.b
Bruchium oppidum 82.b 83.a 90.b
Buchtin prope mare rubrum 898.a
Bucolia loca Ægypti 85 a
Buſiris ciuitas Tripolitana 50.b 67.b
Byblus Syriæ ciuitas 307.b
Byzantium 699.a 701.a 921.b 914.b

C.

CADES deſertum 89.a
Cæſarea, olim Stratonis turris 403.b
Cæſarea 155.a 160.b 168.b 763.a 774.a 777.b 780.b 867.b 902.a 930.b
Cæſarienſis 433.a 445.a 446.a
Cæſarium 193.b
Calamone 873.a
Calamus mons 504.a
Calamus ſolitudiois locus 555.a
Caleb 405.a
Calidiomea locus 101.b 10[illegible].a
Callinicus caſtellum 851.b
Calomonis monaſterium 891.a 909.b 911.a
Caluariæ templum 208.b
Campania 698.a 707.a 775.a
Campi Galilææ 406 b
Campi Taphoeos ibidem
Canan ibidem
Canopus 622 a
Cani abbatis monaſterium 890.a
Caparaſima, *al.* Paraſima, vicus prope Ptolemaida 8[illegible].b
Capertana vicus ad ripam Euphratis 837 a
Caphar Barucha 405.a
Capharnaum 406.b
Cap[illegible] [illegible]
Cappa[illegible]a 151.a [illegible] 769.a 78[illegible].b 82[illegible]
Car[illegible]ath [illegible] 40[illegible].a
Car[illegible]thſepher [illegible]
Carræ 44[illegible]
C[illegible]ago 17.b 34[illegible]b 347.a 438.[illegible] [illegible].a
Cauca[illegible]ons [illegible]
Cedebrati caſtellum [illegible]
C[illegible]a 570.b 594.a 606.b [illegible]2.b [illegible] 7[illegible]9.a 721.a 9[illegible].a
Cel[illegible]a monaſterium 478.a 496 b [illegible] [illegible]4.b 764 a 916.a
Cetuus mons [illegible]8 b
Chæreum manſio apud Alexandriam 58.[illegible] b
Cha[illegible]nica turris [illegible]b
Chalcedoo [illegible].a
Chalcidos eremus [illegible]b
Chaldæa. 247.a 303.b 3[illegible].a 306.a 3[illegible].a [illegible] 414 b
Chananæi 2[illegible].b
Chananæus 4[illegible]6 b
Chatembe monaſterium 91[illegible].a
Charybdis 4[illegible]a
Charixenum monaſterium in Samo 894.b
Chebron 40[illegible].a
Chinoboſcium vicus in vlteriore Thebaide 1[illegible]b
ibidem monaſterium 130.a 138.b 14[illegible] b
Chorræi 406.b
Chryſoroan fluuius 649.a
Cilices 826 a 848.a 876.b
Cilicia 825.a 857.a 878.a
Cilicius pons 825 a
Cilix 85[illegible].a
Ciſoniotiens 406.b
Cittica vicus 846.a
Climax locus 7[illegible]4 b
Clyſmatis Inſula 625.b
Clyſmus 9[illegible]2.b
Cœancoſium ciuitas 933.a
Cœle Syria 40[illegible] b
Columna Simeonis Stylitæ prope Antiochiam 175.a b
Conſtantia Cypri, olim Salamina 4[illegible]3.a
Conſtantinopolis 190.a 498.a 62[illegible].b 69[illegible].a 691.a 699.a 700.a 701 a 763.a.b 770.b 874.a 882.a 885.a 889.b 906.a 909.a 914.a 92[illegible].b 928.a
Cophratha monaſterium 888 a
Corinthus 733.a 781
Coth, quæ & Ptolomais 403.b
Cothylas, *al.* Tuchelas 877.a
Cotulas 891.a
Crocodilorum oppidum, *aliàs* Arſinoë 63.b
Cteſiphon 232.a
Cucuſum 901.a
Cupatha Laura 86[illegible].a
Curium 84 b 9[illegible].a
Cuaiba monaſterium ad Iordanem 8[illegible] b
Cyclades inſulæ 9. 84.b 4[illegible]
Cynocephali 2[illegible]5.
Cyprus [illegible]5 a 84.b 85.b 182.b 1[illegible].a 192.b 202.b 203.a 205.a 403.a 419.a [illegible].b 805.a 8[illegible]2 a 834.a 840.b 847.a
Cyrene 4[illegible].b
Cyrenorum ora extrema 5[illegible].a
Cyri regio [illegible]

Cyr-

Cyrrhus, *aliter* Cyrus, apud Antiochiam 805.b. 806.a 808.a 879.a
Cythera inſula 84.b 403.b

D.

DACIA 436.a
Dade Cypri emporium 869.a
Dalmatia 690.a 774.b 775.a
Danubius 215.a 819.b
Daphne locus prope Antiochiam 177.b 887.b
Darna in Libyâ 906.b
Deſertum inter Africam & Ægyptum 537.a
Deſertum Memphi contiguum 540.b
Diolcon ciuitas 484.a 550.b 759.b
Diolci partes 566.a
Dioſpolis magna 912.a
Dioſpolis, olim Lydda 403.b
Dioſpolis 912.a
Domicilium S. Antonij ad montem Saxeum 82.a
Domnio 762.a
Dor ciuitas 403.b
Dora regio 868.a
Duzam vicus 848.a

E.

ECCLESIA S. Ioannis Baptiſtæ iuxta Iordanem 388.a
Eden 255.a
Edeſſa in Syriâ 94.a 167.a 767.b 768.a 818.b
Eleutheropolis 77.b 86.b 872.a
Eluſa oppidum 80.b 89.a
Eluſa monaſterium 811.b
Emaus, modò Nicopolis 403.b 911.b
Emeſa 834.b
Engaddi 405.a
Ennatum, *aliàs* Nonum 613.b
Epheſus 917.a
Ephraa mons 406.a
Ephrata 404.b
Epidaurus ciuitas 84.a
Eremus Nilo contigua 538.b
Eſcol 405.a
Eſſa 93.b
Etruſcum mare 398.b
Euchaita 917.a
Euphrates 224.b 225.a 794.b 800.b 814.a 836.a 837.a
Europa 821.b 857.a
Exile promontorium 886.a

F.

FARAN 1001.
Fons Samſon 406.b
Francia 79.b

G.

GABAA 406.a
Gabala vrbs parua & elegans 854.b
Gabaon 403.b
Gaias mons 406.a
Gaita 872.a
Galatia 689.a 740.a 770.b 771.a 822.a 873.b 900.b
Galgalæ caſtra 405.b
Galilæa 214.a 300.b 303.a 312.a 319.b 406.b
Galilææ campi 406.b
Gallia 606.a 400.a 774.b 850.b
Garizim 406.a
Gaza 75.b 76.a 77.b 79.a 83.a 192.a 198.b 415.a 877.b 911.a
Gebalon 527.b 614.a
Gebilonis partes 680.a
Gendarim 803.a
Geraſimi monaſterium 865.b
Germani 79.b
Geſſen terra 406.b
Gethæi ibid.
Gethſemane 921.a
Gigantum monaſterium 883.b
Gomorrha 405.a
Gonagus ager 921.b
Goth, nunc Ptolemais 403.b
Græcia 191. 305.a 306.b 307.b 308.a 401.a 761.b 814.a
Gyrrhus, idem quod Cyrrhus, apud Antiochiam 799.b

H.

HAILA vrbs quæ mari rubro imminet 78.b 864.b 870.b
Hatalon 403.b
Helenæ mauſoleum 404.a
Helenopolis 691.a 692.a
Heliopolis 341.b 379.a 823.b 875.b
Heliopolis vrbs Phœniciæ 442.b
Heliotarum monaſterium 902.b
Helymna vicus 844.a
Heraclea, ſeu Herculis magna ciuitas in Ægypto 727.b
Heracleæ tres 62.a
Heracleona 514.b 668.b
Heracleos regio 473.b
Heracleus inferior 599.a
Herculeæ 727.b
Hermipolis 773.a
Hermon 406.b
Hermoniim ibid.
Hermopolis Thebarum ciuitas 100.a 460.a 904.b 917.b
Heſycha monaſterium ad mare 775.b
Hierapolis 871.a
Hierapolitani 808.a
Hippone 694.a 697.a
Hiſpania 60.b 436.a 774.b 850.b
Hoſpitium Marthæ & Mariæ 405.b
Hypæpis Aſiæ ciuitas 691.

I.

IBERES 850.b 851.a
Idumæa 406.b
Iebus eadem quæ Ieruſalem 404.a 410.b
Iemme vicus 93.b 818.a
Iericho 380.b 405.b 769.a 867.b 891.b
Ierichuntina ciuitas 134.b
Ieroſolyma 78.a 153.a 154.a 188.a 189.a 218.b 225.a 231.b 296.a 379.b 380.a 386.b 387.a 397.b 398.b 399.a 403.a 404.a 405.a 413.a 419.a 420.b 425.a 429.a 432.a 433.a 434.a 435.a 436.a 438.a 445.a 451.b 464.a 474.b 501.a 583.b 629.b 640.b 656.a 674.b 684.b 689.a 694. 698.a 699.a 700.a 701.a 707.a 728.b 734.b 757.a 741.b 763.b 768.b 769.a 771.a 773.a 774.a 820.a 863.a 872.b 875.a 888.b 906.b 913.a 917.a
Illyricum 60.b

Imma 93.b
India 64 b 225.b 242.b 243.a 252.a 303.b 308.b 848 a
Ionæ portus 9
Ioppen 403 b
Iordanis 100.b 154.b 156.b 257.a 380.b 383.a 388.a 389.a 390.a 398.b 405.b 509.a 538.a 554.a 575.a 651.a 770.a 811.a 861.a 863.a 864.b 866.a 867.b 875.a 888.b 890.b 893.b 902.b 911.a 914.a 916.b 932.b
Iſauria 828.a 842.b 856.a
Iſauri 825.b
Iſmaëlitæ 813.a 850.b 851.a 852.a
Iſraël 221.a 234.b 256.a 263.a 266.a 304.b 316.b 321.b 399 b 404.b 405.b 406.b 412.b 432.a 478.a 527.a 567.b 578.a 678.b 680.a 722.b 805.b 908.b
Italia 60.b 399.b 436.a 437.a 438.a 694.a 698.a 773.a 775.a 793.a 850.b
Iudæa 257.a 305.a 308.b 340.a 346.a 403.b 418.b 430.a 684.b 707.a 708.a

K.

Kitissifodo ciuitas 225.a 232.a

L.

Lacedæmonia 307.a 761.b
Lachis 406.b
Lacus Tiberiadis ibidem
Laodicea 51.b 775.b
Laotij populi incogniti 176.b 177.a
Lapetha in Cypro 84.b 92.a
Laura Calamonis 868.a 875.a
Laura Cupatha 857.a
Laura Phatan 872.b 874.b
Laura Sabæ abbatis 861.a 864.a 866.b
Laura Turrium 873.a
Lazarium 768.b
Leontopolis 899.b
Lethe locus carceris 192.b
Libanus mons 104.a 834.b
Libya 83.a 186.b 551.a 653.a 706.a 735.a 724.b 906.b
Locus à Iamne & Mambre magis Pharaonis conſitus 481.a
Luca mons 769.a
Lucos Thebaidis ciuitas, vel Lycos 910.b
Lycaonia 348.b
Lychnos locus in eremo 82.a
Lycia 351.a 403.b 903.a 933.a
Lyco vel Lycos 485.a 546.b 613.b 738.b 739.a
Lycus fluuius 27. 51.b 714.a
Lycus ciuitas vel Lycos 449.b
Lydda, modò Dioſpolis 403.b

M.

Mæotis palus 399.a
Mageddo campi 403.b
Maiuma Gazæ emporium 76.a 85.b 912.a
Maioma 407.a
Malea inſula 84.b 403.b
Maphora monaſterium 911.a
Maratus vicus 826.b
Mardardas villa 868.b
Mardes mons 910.a
Mareotis palus 551.a 782.a
Mareia 406.b
Maria lacus 712.b 7[illegible]8.a
Maria Noua 88[illegible] a
Mariæ ſtagnum 485 b
Marmarica 732.b
Maronia pagus 93.b
Maſſagetæ 199.a
Mauritania 189.b 712.b
Mazices 529.b 535.a 552.b 712.b 896.a
Memphis 79.a 233.a 476. 54[illegible].b 622.a
Meroë vicus 174.b 177 b
Melopotamia 96 b 408.a 880 b
Meſopotamia Syriæ 224.b 706.a
Methone ciuitas 83.b 91.a 403.a
Moab 420.b
Moabitæ 405.b
Monaſterium S. Mariæ 864.b
Monaſterium Monidion 908 a
Monaſterium Timothei prope Antiochiam 17[illegible] b
Monaſterium Turrium Iordanis 864.b
Mons Antonij, *alias* Piſpiri 442.a 651 a
Mons exterior, mons interior, in quibus Amonius 68.a
Mons Abdiæ 406.a
Mons Ephraim ibid.
Mons Gaias ibid.
Morasthim ſepulcrum Michææ ibid.b
Mytelene Inſula 399.b

N.

Naim 406.b
Narbona Galliæ 53b.a
Nazarbus 873.b
Nazareth 406.a
Nazianzum 7
Neapolis 433.a
Neapolis Cypri ciuitas 40.b
Netis vicus 837.a
Niara vicus 846.a
Nicæa 197.b 799.b 809.a
Nicerte 806.b
Nicia vrbs 746.a
Nicopolis olim Emaus 403.b 911.b
Nilopolis 593.b 646.a
Nilus 40.b 46.b 114.a 183.a 185.a 195.a 451.a 461.b 468 a 483.a 485.b 539.b 542.a 550.b 577.a 636.b 714.b 726.a 736.a 737.b 739.b 767.b
Niniue 397.b 811.a
Niſibenus ager 93.b 97.b
Niſibis ciuitas 169.b 792.a 919.a
Nitria oppidum 238.b 406.b 426.a 477.b 481.a 485.b 503.a 533.b 656.b 727.b 740.a 758.b
Nitriæ eremus 689.a
Nitriæ monaſteria 51.a 68.a 477.b
Nitriæ mons 113.b 518. 566.a 623.a 653.a 709 a 712.b 713.b 714.a 716.a 717.a 724.b 764.a 773.a
Nitrionis locus 632 b
No vrbs, poſteà in Alexandriam verſa 406.b
Nobe 403.b
Nola 433.a 436.a
Nolana 433.a
Nomades 848.a
Nonum Alexandriæ 916.a 918.a
Numantia 400.a
Nyſſæa 152.a

O.

OASAM zæcis proxima 655.a 702.b
Oaſis vlterior eremus 82.b 83.a 861.a
Oaſis magna & parua 896.a
Octauumdecimum monaſterium 911.a
Officina vetus monetaria in Ægypto 18.a
Oliuarum mons 874.b
Oliueti mons 225.a 379.b 380.a 405.b 448.a 698.a 768.a 769.a 867.b 921.a
Oſroënorum regio 800.b
Oſtracines ciuitas 583.b 642.a
Oxyrinchus Thebarum ciuitas 140.a 459.a 591.b 616.b 622.b 655 a

P.

PACHYNVM promontorium Siciliæ 83.a
Palatium Ioſaphat 247.b
Palæſtina 50.b 75.b 77.b 78.a 79.b 80.a 81.b 83.a 85.a 382.a 404.a 414 a 428.a 432.a 435.a 446.a 494.a 548.a 550.b 553.b 569.a 613.b 614.b 632.b 689. 690.a 706.a 740.b 773.a 774.b 777.b 822.a 841.b 857.a 867.b 876.b 897.a 900.a 915.a
Palmaria inſula 400.a
Palus Scetes 722.a
Panephus 508.b 592.a 614.b
Panephyſis ciuitas 547.b 555.a
Panos ciuitas 116.b 129.b
Paphus vrbs Cypri 84.b 85.b
Paratonium, vrbs Libyæ maritima 83.a 91.a
Paratonion 818.b
Paraſema, *aliàs* Caparaſima, vicus prope Ptolemaida 877.b
Parthenium mare 484.a
Parthorum regio 800.b
Parthus 399.b
Peluſiũ 62.a 82.a 407.a 556.a 603.b 613.b 779.a
Pentapoli 183.b 231.b 243.a 250 a 908.a 924.b
Penthucula monaſterium 863 b 865.b
Perſia 180.a 182.a 188.b 192.b 202.b 225.a 585.b 798.a 799.b 800.b 802.a 803.b 818.b 819.a 848.a 850.b 852 b
Peteleus. 898.a
Petelum 898.a
Perſida, Perſis 93.b 192.b 225.b 650.b 773.b 864.a
Perſana vel Caperſana vicus 865.b
Petra 494 b 621.a 638. 870.b
Pharan 599.b 893.a
Pharan Laura 870.b 904.a
Pharus 193.a
Phaſelus 877.b 889.a
Pherme mons in Ægypto 641.a 727.a 955.b
Philiſthijm 403.b
Philoxene monaſterium 869.a
Phœnicia 841.b
Phœnix vicus 403.b 765 a 875.b 973.b
Phrygia 211.b
Phertigius mons 888.a
Piape fluuius ibid.
Pichitorum terra vel Pygmæorum 225.b
Piſpiri ſeu Piſper 727.b 751.b 955.b
Pœmenium 760.b
Pontia inſula 403.a
Pontus 400.a 550.a 827 a 857.a 872.a
Porphyrio eremus 551.b
Porphyrites locus 639.a 738.a 760.b 899.a
Propontis 819.b
Protei columnæ 9
Ptolomais quæ & Cothi ciuitas Phœnicis 403.b 871.b 877.b
Puteus Iacob 406.a

Q.

QVERCVS Abrahæ 405.a

R.

RAGITHAM in partibus Gebalonis 527.b 680.
Raythum 593.b 624 a 654.a 866.a 897.a 989.a
Rhegium 9
Rhinocorura oppidum 87.a
Rhodus 203.a 204.a 403.b
Roban 903.b
Rolici montes 826.b
Roſus oppidum Ciliciæ 825 a 885.b 887.a 888.a
Roma 17.b 60.b 78.b 83.b 107.a 152.a 230.a 231.b 308.b 340.a 342.b 346.b 347.a 348.a 351.a 397.b 398.b 399.a 400.a 401.a 402.a 403.a b 407 a 413 a 414.b 417.a 418.b 419.a 420.a 425.a 427.a 428.a 430.a 432.a 434.a 436.a 438.a 445.a 446.a 450. 511.a 564.a 603.b 604.a 629.b 691.a 692 a 694.a 698.a 699.a 700.a 707.a 709.a 715.b 724.b 762.a 771.a 774.a 775.a 776 a 793.a 798.a 800.b 804.a 845.b 848.a 850.b 852.b 862.a 907.a
Romana caſtra 96 b
Ruba 912.a
Rumellium oppidum 907.a
Ruteni 784.b

S.

SALAMA cœnobium 905.b
Salamina in Cypro, modò Conſtantia dicitur 84.b 92.a 403.a 419.a
Saleime cœnobium 913.b
Salem eadem quæ Ieruſalem 404.a
Salon ciuitas Dalmatiæ 84.a 91.b
Samaria 237.b 406.a
Samarita 405.b
Samnites 400 a
Sampſonis monaſterium 913.a
Eiuſdem fons 406.b
Samus inſula 894.b 919.a
Sapſas ſpelunca S. Ioannis Baptiſtæ 863 b
Saraceni 16.b
Saræ cellulæ 405 a
Saraphas 917.a
Sardi 100
Sarepta 403.b
Saxonia 79.b
Scetes ſolitudo 641.a
Scete vicus in Phœnicia 490.a 719 b 721.a 722.a 724.b 726.a 727.a 732 a 734.a 765.b
Scithium locus 481.a 520.a 521.b 878 b 908.a
Scithiote 877.a
Sciti eremus 497.a 499.b 501.a 503.b 514.a 531.a 551.a 564.a 566.a 567.b 569.a 571.a 572.b 575.b 578.b 580.b 582.a 584.a 585.b 586.a 591.b 593.a 594.b 597.a 598.a 599.a 603.b 606.b 607.b 609.a.b 612.b 615.a 617.b 618.a 621.a 622.a 623.a 624.a 625.b 631.a 633 a 634.a 635 b 637.a 638.a 645.a 646.a 649.b 651 a 653.a 656.b 673.a 679.b 680.a 681.b 682.b 683.a 877.b 896 b 912.b 918.a 924.b

Scopulus 885.b 888.a
Eiuſdem monaſterium 887.a
Scylla 403.a
Scytharum partes 218.a
Scythia 107.a 204.a 214.a.b 495.a 506.a 848.a 852.b
Scythopolis in Palæſtinâ 876.b
Sebaſte, quæ & Samaria 164.a 406.a 890.a
Seboim 405.a
Segor ibid.
Segub ibid.b
Seleucia 71.b 403.b 831.a 885.a 897.b 917.a 922.b
Seleucobelus vrbs Syriæ 810.a
Sennaar terra 252.a 282.a 294.a 330.b
Sepulcrum Cypriani martyris 536.a
Sepulcrum Lazari 405.b
Sepulcrum Domini 404.a
Sepulcrum Rachel ibid.
Sepulcrum Eliſæi, Abdiæ, & Ioannis Baptiſtæ in Samariâ 406.a
Seſa vicus in Ciliciâ 848.a
Sicilia 83.a 185.b 437.a 439.a 694.a 698.a 774.a 775.a
Sichar, quæ modò Neapolis 406 a
Sichem ibid.
Sidon 403.b
Siene ſupra Thebaïda 485.a
Sigma lacus 902.b
Silo 406.a
Sina mons 236.b 430.a 501.b 541.a 599.b 603.a 610.b 614 a 718.a 797.b 817.a 863.a 891.a 898.b 900.a 903.a 913.a 917.a
Sinæus mons 803.b 816.b
Sion 404.a 434.a 465.a 474.b 575.a 819.b
Sior Ægypti fluuius 406.b
Smyrna 691.a
Soccoth 406.b
Sochus villa 917.a
Sodoma 405.a 554.a
Solitudo S. Antonij 727.b
Solymi, aliter Iſauri 825.b
Sophia prope Pharum 892.a
Soruba vicus 933.a
Spelunca Macarij Romani 228.a
Stagnum Maria 485.b
Stratonis turris, Cæſarea hodie 403.b
Stridon 3
Subenorum Syrorum monaſterium 999.b
Subiba Belorum monaſterium ibid.
Syene eremus 540.b 702.b 739.a
Syria 18.a 77.b 78.a 79.b 80.a 93.a 182.a 403.b 419.a 425.a 426.a 431.a 517.a 548.b 615.b 638.b 670.a 706.a 802.a 807.b 810.a 815.a 857.a 921.a
Syriæ ſolitudo 7
Syrtes prope Alexandriam 536.a

T.

TABENENSIOTARVM monaſterium 376.b 548.a 639.a 723.a 738.a
Eiuſdem regio 505.b
Tabenna 116. 123.a 125.a 134.b
Tabenneſiotæ Eremitæ 706.a
Tabitha 824.b
Tagaſta 438.a 694.a 695.a 697.a
Tamnathaſare 406.a
Tanaïs fluuius 399.a
Taphneos campi 406.b
Targalla vicus ſiue Targala 844 b 860.a
Tarranoca 69.b 774.b
Tartia 768.b
Tarſus 392.a 707.a 769.a 869.a
Telaneſſus vicus prope Antiochiam 176.a 849.a
Teleda vicus 810.b 848.b
Tentyri 123.a
Tentyrorum ciuitas 126.b 127.a
Tetrapylum 883.a
Terenuthe *aliàs* Therenuthum 529.b 585.b 622.a 651.a 683.a 877.a
Thabatha vicus prope Gazam 75.b
Thabor mons 406.b
Thebaïs prouincia, vel Thebaïda 17.b 44.b 100.a 114.a 117.b 352.b 418.b 449.b 450.a 458.b 459.b 463.b 472.a 473.b 475.a 477.a 485.a 504.a 528.a 543.a 546.b 551.b 577.a 580.a 590.b 594.b 599.a 627.b 630.b 650.b 675.a 680.a 706.a 723.a 729.b 736.a 739.a 740.a 759.a 767.a 774 b 866.a 870.b 874.a 881.a 904.b 910.b 918.b
Thebaïs inferior 18.a
Thebaïs ſuperior 48.a.b 114.b 123.a 538 b 757.a
Thebaſtion 97.b
Thebatum caſtrum 82.a
Thebæ 13. 654 b
Thecue vicus 553.b 405.b 558.a
Thelaſomenus 880.a
Theopolis 872.b. 883.b 887.b 888.a 890.a 892.b 897.b
Therenuthum, *aliàs* Terenuthe 529.b 662.a 877.a 896.b
Theſſalonica 724.b 874.a 880.b
Theſſalia 24.b
Thorax oppidum 925.b
Thracia 819.b
Tiberiadis lacus 406.b
Tiberis 139 b 348.b
Ticinum 91.b
Tmüis 71.a
Torrens Ciſon 406.b
Trapezuntum 339.b
Treueri 4
Tripolitana regio 50.a
Trohen ſupra Babylonem 622.a
Troia 402.a
Trullum 166.a
Turone 138.b 392.b
Turres 865.a
Turris Ader 405.a
Turricula Eliæ in Sarephtha 403 b
Turrium monaſterium 864 b 891.a
Tuthelas, *aliàs* Cothylas 877.a
Tygris 224.b 225.a 231.b
Tyrrhenum mare 400 a
Tyrus 202.a 399.a 403.b 920.a

V.

VALLIS Achor 406.a
Venetiæ 395.b
Verona 33.b
Volici 398.b

X.

XEROPOTAMVS 916.b

Z.

ZEVGMA oppidum 814 a
Zoaram, quæ Bala olim 405 b

INDEX

INDEX
SACRAE SCRIPTVRAE
IN VITAS PATRVM.

GENESIS.

GEN.2.V.7 INſPLAVIT in eum ſpiraculum vitæ 259.a
Gen.3.v.1. Serpens autem erat prudentiſſimus omnium beſtiarum quæ erant ſu[illegible] 549.a 766.b.& 975.a
Gen.3.v.24. Poſuit Dominus ante eundem paradiſum Cherubim cum igneâ rhomphæâ atque volubili ad cuſtodiendum vitæ lignum 228.b
Gen.4.v.5. Ad ſacrificium Cain non reſpexit Deus 185.b
Gen.8.v.9. Quia non inueniens columba requiem pedi bus ſuis reuerſa eſt ad Noe in arcam 621.b
Gen.12.v.1.&2. Egredere de terrâ tuâ, & de cognatione tuâ, & de domo patris tui, & veni in terram quam monſtrabo tibi. 213.b.383.a.& 414.a
Gen.15.v.15. Adiectus eſt ad patres ſuos, in bonâ eductus ſenectute 815.a
Gen.22.v.12. Nunc ſcio quoniam timeas Deum 610.b
Gen.22.v.17. Niſi benedicens benedixero te, & multiplicans multiplicabo, & ſicut ſtellas cæli in multitudinem, & ſicut arenam quæ eſt ad oram maris innumerabilis 111.a
Gen.21.v.18. In ſemine tuo benedicentur omnes gentes terræ 112.a
Gen.25.v.27. Innocenter habitabat domi 36.a
Ibidem. Quod non ſilius erat domum habitans 826.b
Gen.31.v.2. Non eſt facies patris veſtri ſicut heri & nudiuſtertius 53.b
Gen.35.v.18. Benoni hoc eſt filius doloris mei 404.a
Gen.35.v.21. Ad turrim Ader id eſt gregis 405.a
Gen.43.v.34. Et Ioſeph inebriatus eſt cum fratribus ſuis 405.b
Gen.49.v.10. Non deficiet Princeps ex Iudâ, & Dux de femoribus eius, donec veniat cui repoſitum eſt, & ipſe erit exſpectatio gentium 404.b

EXODVS.

EXOD.3.v.5. Solue corrigiam calceamenti tui 543.a
Exod.12.v.30. Non erat domus in quâ non eſſet mortuus 658.a
Exod.15.v.9. Perſequens comprehendam 42.b
Exod.15.v.21. Equum & aſcenſorem proiecit in mare 76.b

LEVITICVS.

LEVIT.19.v.2. Sancti enim eſtote, quoniam ego ſanctus ſum 289.b

NVMERI.

NVM.12.v.3. Erat enim Moyſes mitiſſimus præter omnes homines qui erant ſuper terram 826.b
Num.16.v.26. Exi de medio eorum, ac ſeparare, & immundum noli tangere 264.b
Num.23.v.21. Non eſt enim labor in Iacob, nec dolor in Iſrael 399.b
Num.24.v.5. Quam bona domus tua Iacob, tabernacula tua Iſrael, tamquam nemora obumbrantia, tamquam paradiſus ſuper fluuios, tamquam tabernacula quæ fixa ſunt à Domino, tamquam cedri circa aquas 47.a

DEVTERONOMIVM.

DEVT.5.v.18.& 20. Non concupiſces, Non facies furtum 721.a 1002.a
Deut.6.v.5. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex totâ animâ tuâ 226.b
Deut.6 & 10.v.13. Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſeruies 45.b
Deut.8.v.3. Quia non in cibo ſolo viuit homo, ſed in omni verbo Dei 470.b
Deut.13.v.3. Tentat vos Dominus Deus veſter, vt ſciat ſi diligatis Dominum Deum veſtrum de toto corde veſtro & de totâ animâ veſtrâ 408.b
Deut.15.v.8. Volenti mutuare à te ne auertas aliquando 196.b

IOSVE.

IOS.5.v.16. Locus enim in quo ſtas, terra ſancta eſt 543.a
Ioſ.23.v.14. Patrum gradior viam 59.a
Ioſ.24.v.23. Rectum facite cor veſtrum ad Dominum Deum Iſrael 41.b

RVTH.

RVTH 1.v.16. Populus tuus populus meus: & Deus tuus, Deus meus 414.b

LIBRI REGVM.

1 REG 2.v.6. Percutit, & manus ipſius ſanat; humiliat & exaltat, mortificat & viuificat, deducit ad inferos, & reducit 574.a
1.Reg.2.v.30. Quoniam qui glorificant me, glorificabo 203.b
1.Reg.16.v.12. Lætificatos enim habebat oculos, & dentes ſicut lac candidos 53.a
1.Reg.17.v.35. Quia leonem quidem percutiebam, nam & vrſum frequens ſuffocabam 497.a
1.Reg.24.v.15. Quid ſum ego, canis mortuus? & quæ eſt vita mea? 146.a
2.Reg.14.v.14. Omnes enim morimur 301.a
3.Reg.2.v.10. Patrum gradior viam 59.a
3.Reg.11.v.14. Suſcitauerat ei Dominus Adad Idumæum qui eum colaphizaret ne ſe extolleret 408.a
3.Reg.17.v.1. Viuit Dominus, & benedictus Dominus Deus meus, in cuius conſpectu eramus 102.b
3.Reg.18.v.15. Viuit Dominus, cui adſto hodie ante eum 384.a
4.Reg.6.v.17. Aperi Domine oculos ſerui tui, & videat, quod plures ſunt nobiſcum quam cum illis. 237.b.495.a.6.8.

TOBIAS.

TOB. 12. v. 7. *Secretum Regis celare, bonum, eſt; opera autem Dei reuelare & confiteri, honorificum eſt* 382.a

IOB.

IOB 1. v. 21. *Dominus dedit, Dominus vt voluit abſtulit: ſicut Domino placuit, ita factum eſt: ſit nomen Domini benedictum* 194.b 512.a

Ibidem. *Nudus exiui de vtero matris meæ, nudus & redeam. Sicut Domino placuit, ita factum eſt: ſit nomen Domini benedictum* 409.a 420.b

Iob 2. v. 4. *Corium pro corio, & omnia quæ habuerit homo, dabit pro animâ ſuâ* 408.a

Iob 3 v 25. *Timor enim, quem timuerâ cauſâ timebam, euenit mihi: & quod verebar accidit mihi* 297.a

Iob 5. v. 19. *Septies ex neceſſitatibus liberabit te, in Octauo autem te non attinget malum* 782 b

Ibidem. *In Octauo non obtinuit nos malum* 483.a

Iob 5. v. 22. Et *dæmones fugabat, & feras ſecum pacificabat* 49.a

Iob 7. v. 1. *Tentatio eſt vita hominis ſuper terram* 447

Iob 14 v. 8. *Et non habentes operimentum, petra circumdati ſunt tegmine* 389 a

Iob 40. v 3. *Ne reijcias iudicium meum, neque putes me tibi aliter reſpondiſſe, ſed vt iuſtus appareas* 766.b

Iob 41. v. 9. 10. *Oculi eius ac ſi ſpecies luciferi, ex ore eius procedunt lampades incenſæ* 42.b

Iob 41. v. 18 *Arbitratur enim ferrum vt paleas, æramentum lignum putridum* 42.b

PSALMI.

PSAL. 1. v. 2. *Et in lege Domini voluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte* 418.a

Pſal. 1. v. 3. *Qui meditatur in lege Domini die ac nocte, erit tamquam lignum quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo* 228 a 684.b 806.a

Pſal. 2. v 3. *Dirumpamus vincula eorum, & proijciamus à nobis iugum ipſorum* 684.b

Pſal. 4. v. 2. *In tribulatione dilataſti me* 586.a

Pſal. 4 v. 5. *Iraſcimini, & nolite peccare* 813.a

Pſal 5. v. 17. *Perdis omnes qui loquuntur mendacium* 719.a 549 a 984.b

Pſal. 6. v. 7. *Laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo* 268.a 407.a

Pſal. 6. v. 9 *Diſcedite à me omnes qui operamini iniquitatem.* 457.a 745.a

Pſal 6. v. 11. *Confundantur & erubeſcant omnes inimici mei, confundantur & erubeſcant valdè velociter* 332.b

Pſal. 7. v. 16. *Lacum aperuit, & effodit eum, & incidit in foueam quam fecit* 908 b

Pſal 9. v. 7. *Defecerunt inimici framea in finem, & ciuitates eorum destruxiſti* 46.b

Pſal. 9. v. 8. *Perijt memoria eius cum ſonitu* 297.a

Pſal 9. v. 11. *Non dereliquiſti quærentes te Domine* 389.b

Pſal. 9. v. 19. *Quoniã non in finem obliuio erit pauperis, patientia pauperum non peribit in æternũ* 101 a

Pſal. H. 10. v. 14. *Quoniam tibi derelictus eſt pauper: orphano tu eris adiutor* 292.b

Pſal 10. v. 2. *Tranſmigra in montem velut paſſer* 895.b

Pſal. 14. v. 3. *Qui opprobrium non accepit aduerſus proximos ſuos* 417.b

Pſal. 15. v 8. *Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper, quoniam à dextris eſt mihi, ne commouear* 337 b 685.a

Pſal. 17. v. 30. *In Deo meo tranſgrediar murum* 602.a 1005.b

Pſal. 17. v. 38. *Perſequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar donec deficiant* 120.a 505.b 996 a

Pſal. 18. v 2. *Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum* 63.a 281.a 685.a

Pſal. 18. v 10. & 11. *Iudicia Domini vera, iuſtificata in idipſum, deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pretioſum multũ, & dulciora ſuper mel & fauũ* 801.a

Pſal. 18. v. 14. *Ab alienis parce ſeruo tuo.* 936.b

Pſal. 19. v. 8. *Hi in curribus, & hi in equis, nos autẽ in nomine Dñi Dei noſtri magnificabimur* 46.a 76.a

Pſal 20. v. 6. *Magna eſt gloria eius in ſalutari tuo* 679.a 1000.

Pſal. 21. v. 7. *Ego autem ſum vermis & non homo* 199.b 684.b

Pſal. 21. v. 12. *De ventre matris meæ Deus meus es: ne diſceſſeris à me* 337.a

Pſal. 21. v. 21. *Animam meam à framea eripe, ac de manu canis vnicam meam* 314.a

Pſal. 21. v. 31. *Anima mea illi viuet, & ſemen meum ſeruiet ipſi* 405 a

Pſal. 23. v 1. *Domini eſt terra, & plenitudo eius; orbis terræ, & omnes qui habitant in eo* 820.a

Pſal. 23. v. 3. *Quis aſcendet in montem Domini?* 712.a 944.b 993.a

Pſal. 24. v. 3. *Neque irrideant me inimici mei* 316.a

Pſal. 24 v. 16. *Reſpice in me, & miſerere mei* 300 a

Pſal. 24 v. 18. *Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte omnia peccata mea* 657 b 1002 a

Pſal. 25. v. 8. *Domine, dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ* 413.b

Pſal 26. v. 1. *Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo? Dominus defenſor vitæ meæ, à quo trepidabo, &c.* 383.b

Pſal 26. v 3 *Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum* 38.b 927.a

Pſal. 26 v. 9. *Exquiſiuit te anima mea, ne auertas faciem tuam à me, & ne declines in irâ à ſeruo tuo* 336 a

Pſal. 26. v. 13 *Credo videre bona Domini in terrâ viuentium* 413.b

Pſal. 26. v. 14. *Viriliter age, & cõfortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum* 334 b 494 b

Pſal. 29. v. 2. *Exaltabo te Domine, quonia ſuſcepiſti me, nec delectaſti inimicos meos ſuper me* 770 b 972.b

Pſal. 29 v. 12. *Scidiſti ſaccum meum, & induiſti me lætitiâ* 411.a

Pſal. 30. v. 2. *In te Domine ſperaui, non confundar in æternum* 316.a

Pſal. 30. v. 5. 6. *Quoniam tu es protector meus Domine, in manus tuas commendo ſpiritum meum* 219.a

Pſal. 32. v. 6. *Verbo enim Domini cæli firmati ſunt, & ſpiritu oris eius omnis virtus eorum* 321.a

Pſal. 32. v. 18. 19. *Ecce oculi Domini ſuper timentes eum, vt alat eos in fame* 239.b

Pſal. 33. v. 9. *Guſtate & videte quoniam ſuauis eſt Dominus* 411.a 801.a

Pſal. 33. v. 16. *Oculi Domini ſuper iuſtos, & aures eius in preces eorum* 288 b

Pſal. 33. v. 6. *Accede & illuminare, & facies tua non confundetur* 321.b

Pſal.

Pſal. 33. v. 20. & 21. *Multæ tribulationes iuſtorũ: ſed tamen ex omnibus his liberabit eos Dominus. Cuſtodit Dominus omnia oſſa eorum, vnum ex his non conteretur* 21 .a
Pſ. 34. v. 13 *Humiliabam in ieiunio animã meã* 401.b
Pſal. 34. v. 19. *Non ſupergaudeant mihi, qui aduerſantur mihi inique* 314.a
Pſal. 35. v. 7. *Iudicia Dei abyſſus multa* 412.b
Pſal. 36. v. 4. *Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui* 801.a 832.b
Pſal. 36. v. 15. *Gladius eorum intret in corda ipſorum* 908.b
Pſal. 36. v. 27. *Declina à malo, & fac bonum* 613.a
Pſal. 36. v. 35. 36. *Vidi impium ſuperexaltatum, & eleuatum ſicut cedros Libani: & tranſiui, & ecce non erat, quæſiui eum, & non eſt inuentus locus eius* 320.a 908.b
Pſal. 37. v. 14 15. *Ego autem quaſi ſurdus non audiebam, & quaſi mutus non aperiens os ſuum. Et factus ſum ſicut homo non audiens, & non habens in ore ſuo increpationes* 43 a 408.a 549.b 991.a
Pſal 37. v. 22. *Nec me derelinquas, nec diſcedas à me* 300.a
Pſal. 38. v. 2. 3. *Cùm conſiſteret aduerſum me peccator, obmutui, & humiliatus ſum, & ſilui à bonis* 43.a 408.b
Pſal. 38. v. 3. *Obmutui, & humiliatus ſum, & ſilui de bonis* 423 b
Pſal. 38. v. 13. *Aduena ſum & peregrinus ſicut omnes patres mei* 401 b
Pſal. 39. v. 12. *Ne auferas miſericordias tuas à me, quia miſericordia & veritas tua ſemper ſuſceperunt me.* 132.b
Pſal. 41. v. 2. *Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus* 288.b 331.a 411.a 638.b
Pſal. 41. v. 3. *Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum* 331 a
Ibidem. *Quando veniam & apparebo ante faciem Dei?* 283.a
Pſal. 41. v. 4. *Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte* 411.a 685.b
Pſal. 41. v. 6. 7. *Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, ſalutare vultus mei, & Deus meus* 409.a 327.a
Pſal. 43. v. 6. *In te inimicos noſtros ventilabimus Domine, & in nomine tuo ſpernemus inſurgentes in nobis* 217.a
Pſal. 43. v. 18 19. *Hæc omnia venerunt ſuper nos, nec ſumus obliti te, neque inique egimus in teſtamento tuo, nec auerſum eſt retrorſum cor noſtrum* 409.b
Pſal. 43 v. 22. *Propter te mortificamur tota die, æſtimati ſumus vt oues occiſionis* 419.a
Pſal. 43. v. 23. *Exurge, vt quid obdormis Domine?* 413.a.
Pſal. 44. v. 2. *Eructauit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea Regi* 411.a
Pſal. 45. v. 2. *Deus noſter refugium & virtus, adiutor in tribulationibus, quæ inuenerunt nos nimis* 119.a 216.a 657.b
Pſal. 45. v. 8. *Dominus virtutum nobiſcum, ſuſceptor noſter Deus Iacob* 216.a
Pſal. 45. v. 9. *Venite & videte opera Dei* 525.b
Pſal 45. v. 11. *Vacate, & cognoſcite, quoniam ego ſum Dominus* 453.a 742 a
Pſal. 47. v. 10. *Suſcepimus Deus miſericordiam tuam in medio templi tui* 342.a
Pſal. 47. v. 9. *Sicut audiuimus, ita & vidimus in ciuitate Domini virtutũ, in ciuitate Dei noſtri* 41 .a
Pſal. 49. v. 3. *Deus manifeſte veniet, Deus noſter non ſilebit* 263.a
Pſal. 49 v 16 *Quare tu enarras iuſtitias meas & aſſumis teſtamentum meum per os tuum?* 43.a 660.a 766.a 975.a
Pſal. 50 v. 3. *Miſerere mei Deus ſecundũ magnam miſericordiam tuam &c.* 502.b 31 b 614.a 9 8.a
Pſal. 50. v. 5. *Quoniam iniquitatem meam ego pronuntiabo, & cogitabo pro peccato meo* 1004.b
Pſal. 50. v. 6. *Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci* 397.a
Pſal. 50. v. 13. *Ne proiicias me à facie tuá, & ſpiritum ſanctum tuum ne auferas à me* 908.b
Pſal. 51. v. 4. *Tamquam nouacula acuta doloſum contexui* 313.a
Pſal 54. v. 7 *Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam?* 402.b
Pſal. 54. v. 8. *Ecce elongaui fugiens: & manſi in ſolitudine* 388.b 453 b 742 a
Pſal. 54. v. 9. *Qui ſaluos facit puſillos & magnos* 388.b
Pſ. 54. v. 23. *Iacta in Domino cogitatum tuũ* 580.b
Pſal. 56. v. 2. *Miſerere mei Deus, miſerere mei, quoniam in te confidit anima mea* 301.b
Pſal. 56. v. 7. *Cur pedibus meis laqueum paraſti, & incurnaſti animam meam?* 316.b
Pſal. 57. v. 2. *Si vere vtique iuſtitiam loquimini, iuſta iudicate filij hominum* 597.a
Pſal. 59. & 107. v. 9. *Ephraim fortitudo capitis mei* 168.b
Pſal. 61. v. 7. *Nam & ipſe Deus meus, adiutor meus, non emigrabo* 895.b
Pſal 62. v. 2. *Sitiuit anima mea in te, quàm multipliciter tibi caro mea* 410.b
Pſal. 62. v. 3. *In ſitis arduo, in terrà inaquoſa* 300.a
Pſal 62. v. 9. *Adhæſit anima mea poſt te, me autem ſuſcepit dextera tua* 337 b. 506.a. 990 b
Pſal. 64. v. 5. *Beatus quem elegiſti, & aſſumpſiſti: habitabit in atrijs tuis* 737.a
Pſal. 64 v. 10. *Viſitaſti terram, & inebriaſti eam, multiplicaſti locupletare eam.* 113.b
Pſal. 65. v. 12. *Tranſiuimus per ignem & aquam* 586.b
Pſal. 65 v. 18. *Iniquitatem ſi conſpexi in corde meo, non exaudiet Deus* 682.b
Pſal 67. v. 2. 3. *Exurgat Deus, & diſſipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facie eius. Sicut deficit fumus, deficiant: vt liqueſcit cera à facie ignis, ita pereant peccatores à facie Dei* 40 a. 320.a. 332.b. 481.b. 508 a 908 b
Pſal. 67. v. 31. *Increpa Domine beſtias calami* 411 b. 690.a
Pſal. 67. v. 32. *Aethiopia præueniet manus eius Deo* 462.b 749.a
Pſal. 67. v. 36. *Mirabilis Deus in Sanctis ſuis* 469.a
Pſal. 68. v. 2. *Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam meam* 485 a
Pſal. 68. v. 6. *Tu ſcis inſipientiam meam* 409.b
Pſal. 68. v. 30. *Pauper & inops, & dolens ego ſum* 586 b
Pſal. 69. v. 2. *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me feſtina* 292.b
Pſal. 70. v. 7. *Tamquam prodigium factus ſum multis, & tu adiutor fortis* 409 b

Pſal. 7–.

Pſal. 7[illegible].v 9 *Ne proiicias me in tempore ſenectutis: cum defecerit [illegible], ne derelinquas me* 908 b

Pſal. 72 v 1. *Quam bonus Iſrael Deus his qui recto ſunt corde!* 517.b

Pſal. 72 v. 23. *Vt iumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum* 409.b.624 b.682.b.683.a. 10[illegible].a

Pſal. 72.v.28 *Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam* 101.a

Pſal 73.v 16 *Tuus eſt dies & tua eſt nox* 607.a

Pſal 73.v.19. *Ne tradas beſtiis animam confitentem tibi* 300.a.411.b.477.a.758.a.690.a

Pſal.73.v.21. *Ne auertatur humilis factus confuſus* 875.a

Pſal.76.v.4. *Memor eram fui Dei, & delectatus ſum* 335.a

Pſal.76.v.5. *Turbata ſum, & non ſum locuta* 409.a.631.a

Pſal. 76. v. 11. *Hæc eſt mutatio dexteræ Excelſi* 455.a

Pſal.78.v.1. *Deus venerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum ſanctum tuum: poſuerunt Ieruſalem in pomorum cuſtodiam* 420.b

Pſal.78.v.8. *Cito anticipet nos miſericordia tua* 181.b

Pſal 78.v.11. *Poſſide filios mortificatorum* 409 a

Pſal.83.v.2. *Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum: concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini* 413.b

Pſal.85.v.16. *Reſpice in me, & miſerere mei* 292.b

Pſal 86.v.2. *Fundamenta eius in montibus ſanctis: diligit Dominus portas Sion, ſuper omnia tabernacula Iacob* 404.a

Pſal.86.v.5. *Homo natus eſt in eâ, & ipſe fundauit eam Altiſſimus* 421 a

Pſal. 89.v.10 *Dies vitæ noſtræ ſeptuaginta anni: ſi autem multum, octoginta: quidquid reliquum eſt, labor & dolor eſt* 40.b

Pſal.90.v.10. *Flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo* 950.a.989.a

Pſal.91.v.13. *Tanquam cedrus quæ eſt in Libano multiplicabitur* 834.a

Pſal.93.v.8. *Intelligite eum inſipientes in populo, & ſtulti aliquando ſapite* 295.b

Pſal.95.v 5. *Omnes dij gentium dæmonia: Deus autem noſter cælos fecit. Confeſſio & pulchritudo in conſpectu eius, ſanctitas & magnificentia in maieſtate eius* 34.a.341.a.b

Pſal. 101.v.26. *In principio tu Domine terram fundaſti, & opera manuum tuarum ſunt cæli* 320.a

Pſal.102.v.22. *Benedicite Domino omnia opera eius, in omni loco dominationis eius* 820.a

Pſal. 103.v.19.20. *Sol cognouit occaſum ſuum. Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox: in ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſiluæ* 732.a 959.a.985.b

Pſal.103 v.24. *Quam magnificata ſunt opera tua Domine! omnia in ſapientiâ feciſti* 525.b.640 b. 677.b

Pſal. 103. v.29. *Auferes ſpiritum eorum, & deficient, & in puluerem ſuum reuertentur* 420.a

Pſal.104.v.3. *Lætetur cor quærentium Dominum* 801.a

Pſal. 104. v. 19. *Eloquium Domini inflammauit eum* 669.a

Pſal.106.v.19. *Exaudiuit eos Dominus in die tribulationis, & de omni anguſtiâ liberauit eos* 101.a

Pſal.1[illegible]7.v.2. *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum* 685.a

Pſal.1[illegible]8.v.4. *Detrahebant mihi: ego autem orabam* [illegible]

Pſal.110.v.8. *Fidelia omnia mandata eius: confirmata in ſæculum ſæculi, facta in veritate & æquitate* 101.b

Pſal. 110.v.10. *Initium ſapientiæ timor Domini* 61[illegible].b.68[illegible].b

Pſal.111.v.1. *Beatus vir qui timet Dominum: in mandatis eius volet nimis* [illegible]

Pſal.111.v.2. *Generatio rectorũ benedicetur* 4[illegible].a

Pſal.111.v.9. *Diſperſit, dedit pauperibus: iuſtitia eius manet in ſæculum ſæculi* 997.b

Pſal.113.v 8. *Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis* 216.b 364.a

Pſal. 113.v.8. *Qui conuertiſti petram in ſtagna aquarum, & rupem in fontes aquarum* [illegible]25.a

Pſal.113.v.3.& 134.v.6. *Omnia enim, quæ voluit Dominus fecit* [illegible]2[illegible].a

Pſal.117.v.6. *Dominus auxiliator meus, non timebo quid faciat mihi homo.* 403.[illegible]8.a

Pſal.117.v.7. *Dominus mihi adiutor: & ego deſpiciam inimicos meos* 37.b.332.a.531.a.1[illegible]04.a

Pſal.117.v.10. *Omnes gentes circumdederunt me, & in nomine Domini vindicaui in eos* 40.a.148.b

Pſal. 117.v.12. *Circumdederunt me ſicut apes ſauum, & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis, & in nomine Domini vindicabor in eis* 149.a

Pſal.117.v.17. *Non moriar, ſed viuam, & narrabo opera Domini* 895.b

Pſal.117.v.18. *Caſtigans caſtigauit me Dominus, & morti non tradidit me* 586.a

Pſal.118.v.1. *Beati immaculati in viâ, qui ambulant in lege Domini* 417.b.809.b

Pſal.118.v.11. *In corde meo abſcondi eloquia tua, vt non peccem tibi* 418.a

Pſal. 118.v.71. *Bonum mihi quod humiliaſti me, vt diſcam iuſtificationes tuas* 194.b

Pſal.118.v.77. *Veniant mihi miſerationes tuæ, & viuam* 132.b

Pſal. 118.v.87. *Paulominùs conſummauerunt me in terrâ* 456.b

Pſal.118.v.103. *Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua, ſuper mel & fauum ori meo* 102.b.801.a

Pſal.118.v.104. *A mandatis tuis intellexi* 418

Pſal.118.v.106. *Iuraui & ſtatui apud me, ſeruare omnes tuas iuſtificationes* 525.b 677.b

Pſal.118.v.137. *Iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum* 931.b

Pſal.118.v.163. *Iniquitatem odio habui & abominatus ſum: legem autem tuam dilexi* 289.a

Pſal. 118.v.165. *Pax multa diligentibus legem tuam, & non eſt illis ſcandalum* 449.a.757.a

Pſal. 119.v.5. *Heu mihi, quia peregrinatio mea prolongata eſt, habitaui cum habitantibus Cedar, multum peregrinata eſt anima mea* 401.a.434.a

Pſal.120.v.1. *Leuaui oculos meos in montes, vnde veniet auxilium mihi* 178.a

Pſal.124.v.1. *Qui confidunt in Domino, ſicut mons Sion non commouebitur in æternum* 49.a.575.a

Pſal. 127.v.1. *Beati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in viis eius* 330.a

Pſal. 127.v.2. *Labores manuum tuarum quia manducabis, & beatus es, & bene tibi erit* 494.a

Pſal. 127.v.5. *Benedicat te Dominus ex Sion: & videas bona Ieruſalem omnibus diebus vitæ tuæ* 465.a.474.b.751.b.757.a

Pſal.131.v.1. *Memento Domine Dauid & omnis manſuetudinis eius* 826.b

Pſal. 1[illegible]

Pſal. 131. v. 3. *Si non [illegible] tabernaculum domus meæ, ſi aſcendero in lectum* [illegible] 404.b

Pſalm. 132. v. 1. *Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum* 32.b

Pſal. 133. v. 2. *In noctibus extollite manus veſtras in ſancta, & benedicite Dominum* 251.b

Pſalm. 134. v. 1. *Laudate nomen Domini, laudate ſerui Dominum* 218.a

Pſal. 136. v. 1. *Super flumina Babylonis illic ſedimus & fleuimus, dum recordaremur tui Sion* 81.b. 424.a

Pſal. 136. v. 4. *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena* 820

Pſal. 138. v. 12. *Sicut tenebræ illius, ita & lumen eius* 401.b

Pſal. 142. v. 10. *Doce me facere voluntatem tuam* 292.b

Pſal. 144. v. 19. *Voluntatem timentium ſe faciet, & deprecationem eorum exaudiet* 161.b.325.a. 826.b. 840.b

Pſal 145. v. 4. *In illa die peribunt omnes cogitationes eorum* 410.a

Pſal. 145. v. 8. *Dominus illuminat cæcos* 711.a. 944.a

Pſal. 148. v. 1. 2. *Laudate Dominum de cælis, laudate eum omnes Angeli eius, laudate eum omnes virtutes eius* 220.b

Pſal. 148. v. 5. *Hæc omnia ipſe dixit & facta ſunt* 255.a

PROVERBIA.

Prov. 3. v. 11. *Noli deficere fili à diſciplina Domini, quia quem diligit Dominus corripit* 366.a

Prou. 3. v. 24. *Si dormieris, iucundè conquieſces* 265.a

Prou. 4. v. 23. *Omni cuſtodia ſerua cor tuum* 116.a. 573.a

Prou. 10. v. 19. *Per multiloquium non effugies peccatum* 806.a

Prou. 11. v. 1. *Stateram magnam & paruam odio habet Deus* 181.a

Prou. 11. v. 14. *Quibus non eſt gubernatio, ij cadunt vt folia* 734.b. 961.b

Prou. 15. v. 13. *Corde lætante vultus floret, & in mœrore conſtitutus triſtatur* 53.a

Prou. 18. v. 3. *Impius cùm in profundum venerit, contemnit* 288.a

Prou. 18. v. 19. *Frater fratrem adiuuans, exaltabitur vt ciuitas munita & fortis* 456.b. 785.b

Prou. 24 v. 27. *Para in exitum opera tua, & præpara te in agrum* 706.a. 940.a

Prou 25. v. 16. *Mel inueniſti, comede quod ſufficit tibi, ne forte ſatiatus euomas illud* 178.a

Prou. 28. v. 1. *Iuſtus confidit vt leo* 830.a

Prou. 28. v. 14. *Beatus eſt vir, qui ſemper eſt pauidus* 101.a

ECCLESIASTES.

Eccle. 1. v. 14. *Omnia vanitas ſunt & afflictio ſpiritus* 271.a

Eccle. 3. v. 7. *Tempus loquendi, & tempus tacendi* 20.a

Eccle 7. v. 16. *Vidi iuſtum pereuntem in ſua iuſtificatione. id quoque eſt vanitas* 733.b, 960.b

Eccle. 10. v. 19. *Omnia obediunt auro* 874.a

CANTICA CANTICORVM.

Cant. 2. v. 4. *Vulnerata charitate ego ſum* 331.a

Cant. 2. v. 3. *Sicut [illegible] in [illegible], ſic [illegible] paruulus [illegible] in medio [illegible]* 822.a

Cant. 4. v. [illegible] *Vulneraſti me ſoror mea ſponſa [illegible] de oculis tuis* [illegible].b. 8[illegible]2.a

Cant. 2. v. 10. 11. *Surge, veni proxima mea [illegible] ſa mea [illegible] mea, quoniam ecce hiems tranſijt [illegible]* 41[illegible].b

Cant. 2. v. 14. *Oſtende mihi faciem tuam, [illegible] me audire vocem tuam, vox enim tua dulcis [illegible] tua decora* 331.a

Cant. 5. v. 10. *Fraterculus meus candidus & rubicundus* 414.a

Cant. 8. v. 6. *Fortis enim ſicut mors dilectio* [illegible]31.a

SAPIENTIA.

Sap. 3. v. 1. *Iuſtorum animæ in manu Dei ſunt* 203.b

Sap. 4. v. 13. *In breui conſummatus, impleuit longa tempora* 763.a. 969.a

Sap. 5. v. 16. *Iuſti in perpetuum viuent* 204.b

Sap. 7. v. 5. *Nullus enim R[illegible]um aut eorum qui in ſublimitate ſunt, aliud habuit natiuitatis initium* 281.a

Sap. 9. v. 15. *Aggrauat enim terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantem* 411.a

ECCLESIASTICVS.

Eccli. 1. v. 32. *Abominatio eſt pietas peccatori* 43.b

Eccli. 2 v. 1. *Stans in timore Domini, & præpara animam tuam ad tentationes & anguſtias* 549.a

Eccli. 3. v. 22. *Altiora te ne quæſieris, & fortiora te ne ſcrutatus fueris* 178.a

Eccli. 3. v. 33. *Sicut aqua extinguit ignem, ita eleemoſyna extinguit peccatum* 407.b

Eccli 7. v. 40. *In omnibus operibus tuis memorare nouiſſima tua, & in perpetuum non peccabis* 419.a. 706.a. 940.a

Eccli. 8. v. 11. *Ne perdideris narrationem ſenum; nam & ipſi à ſuis patribus didicerunt* 940.a

Eccli. 10. v. 9. *Quid ſuperbit terra & cinis* 133.b

Eccli. 19. v. 27. *Amictus & greſſus pedis, & riſus dentium annunciabit de ipſo* 709.a. 942.a

ISAIAS.

Isa. 1. v. 3. *Agnoſcit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe domini ſui* 404.a

Iſa. 1. v. 16 *Lauamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis*, &c. 321.b. 327. 525 b. 640.b. 677.a

Iſa. 1. v 18. *Si fuerint peccata veſtra ſicut coccinum, quaſi nix dealbabuntur: ſi autem vt vermiculus, quaſi lana alba erunt* 265.a. 268.a. 640.b

Iſa. 3. v. 12. *Quoniam hi qui beatificant vos, decipiunt vos* 513.a

Iſa. 5. v. 18. *Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quaſi vinculum plauſtri peccatum* 262.b

Iſa. 10. v. 15. *Numquid gloriabitur ſecuris ſine eo qui incidit cum ipſa* 600 b

Iſa. 14 v. 13. 14. *In cælum aſcendam, ſuper ſidera cæli ponam thronum meum & ero ſimilis Altiſſimo.* 76.a

Iſa. 1[illegible] v. 1. *Ecce Dominus ſedet ſuper nubem leuem, & veniet in Ægyptum, & commouebuntur manufacta Ægyptiorum a facie eius, & cadent in terram* 460 a

Iſa. 26.

Iſa. 16. v. 1 [illegible] *ne videat* [illegible] 133.b

Iſa. 26. v. 18. *Concepimus, & dolimus, & peperimus* [illegible] 6[illegible] 1[illegible]6.b

Iſa. 29. v. 1. *Væ tibi* [illegible] *Ariel* 404.a

Iſa. 34. v. 4. *Et inuoluetur cælum ſicut liber, omnes ſtellæ cadent ſicut folium de* [illegible] 262.b

Iſa. [illegible]5. v. 6. *Tunc ſaliet ſicut ceruus, claudus; & aperta erit lingua balbutientium* 101.b

Iſa. 40. v. 7. *Omnis caro fœnum inſtar eſt, & omnis gloria eius tamquam flos fœni* 199.b 289.b

Iſa. 40. v. 31. *Aſſument pennas vt aquilæ, volabunt, & non deficient; current, & greſſus eorum non labentur* 101.a

Iſa. 42. v. 17. *Confundantur qui in ſculptilibus confidunt, & qui dicunt ijs quæ conflata ſunt: Vos Dij noſtri eſtis* 264.b

Iſa. 49. v. 8. *Tempore opportuno exaudiui te, & in die ſalutis auxiliatus ſum tibi* 4[illegible]8.b

Iſa. 49. v. 23. *Et erunt Reges nutricij tui, & Reginæ nutrices tuæ: vultu terram demiſſo adorabunt te, & puluerem pedum tuorum lingent* 97.a

Iſa. 51. v. 7. *Nolite timere opprobria hominum, & blaſphemias eorum ne metueritis* 409.a

Iſa. 54. v. 1. *Lætare deſertum ſitiens, erumpe & clama quæ non parturis; quoniam multi ſunt filij deſertæ, magis quam virum habentis* 748.b

Iſa. 58. v. 9. *Ecce ego adſum* 289.a

Iſa. 59. v. 1. *Numquid inualida eſt manus Domini ad ſaluandum, aut aggrauata eſt auris eius, vt non exaudiat?* 494.b

Iſa. 59. v. 4. *Laborem parturiunt, & iniquitatem pariunt* 304.b

Iſa. 63. v. 3. *Torcular calcaui ſolus, & de gentibus non eſt vir mecum* 405.a

Iſa. 65. v. 13. *Ecce qui ſeruiunt mihi, manducabunt, vos autem eſurietis: ecce qui ſeruiunt mihi, bibent, vos autem ſitietis* 411.a

Iſa. 65. v. 25. *Lupi & agni ſimul paſcentur, & leo & bos ſimul comedent paleas* 749.b

Iſa. 66. v. 2. *Super quem reſpiciam, niſi ſuper manſuetum & humilem & trementem verba mea?* 731.b. 826.b. 958.b

Iſa. 66. v. 18. *Ego opera illorum noui, & reddam eis. Ecce venio vt congregem omnes gentes & linguas: & venient & videbunt gloriam meam* 262.b

IEREMIAS.

Ierem. 9. v. 21. *Aſcendit mors per feneſtras* 796.a

Ierem. 13. v. 19. *Ideò in deprædationem venerunt dilecti, ſancti ſunt abominabiles, & corona capitis eorũ ſublata eſt. Ciuitates ad Auſtrum ſitæ clauſæ ſunt, nec eſt qui aperiat eas* 133.b

Ierem. 13. v. 23. *Si mutare queat Æthiops pellem ſuam, ac pardus varietates ſuas* 319.b

Ierem. 14. v. 11. *Ne oraueris pro populo iſto, neque deprecceris in bonum: quia ſi ieiunauerint, non exaudiam preces eorum* 420.a

Ierem. 23. v. 24. *Cælum & terram ego impleo* 817.a

Ierem. 48. v. 10. *Maledictus qui facit opus Domini negligenter* 548.b

Ierem. 50. v. 8. *Fugite de medio Babylonis* 414.b

BARVCH.

Barvch 5. v. 4. *Pax iuſtitiæ, & honor pietatis* 237.a

EZECHIEL.

Ezech 14. v. 20. *Si* [illegible] *Noe, Iob, & Daniel, viuo ego, dicit Dominus, ipſi* [illegible] 5[illegible]3.a 1002.b

Ezech. 33. v. 11. *Viuo ego, dicit Dominus,* [illegible] *mortem peccatoris, ſed vt magis conuertatur* [illegible] *ſua, & viuat* 299.b 321.b 325.a [illegible] 39[illegible].b 64[illegible].b 77[illegible].b 982.a

DANIEL.

Daniel 3. v. 52. *Benedictum ſit nomen gloriæ ipſius ſanctum & laudabile, & ſuperexaltatum in ſæcula* 281.a

Dan. 3. v. 56. *Quoniam benedictus eſt & glorioſus in ſæcula. Amen* 292.a

Dan. 4. v. 24. *Propter hoc, Rex, conſilium meum tibi placeat; & peccata tua eleemoſynis redime, & iniquitates tuas in miſerationibus pauperum* [illegible]6.a 407.b

Dan. 10. v. 3. *Panem in concupiſcentiã non comedi* 994.b

AMOS.

Amos 1. v. 9. *Super duobus & tribus peccatis Tyri auertam me, ſuper quatuor autem non auertam* 645.a

MICHÆAS.

Mich. 2. v. 10. *Surge & ambula: quia non habes hic requiem* 264.b

Mich. 5. v. 2. *Et tu Bethelem domus Ephrata, non minima es in millibus Iuda* 404.b

HABACVC.

Haba. 1. v. 5. *Videte contemptores & admiramini, & diſperdimini* 150.a

Haba. 2. v. 11. *Lapis de pariete clamauit, & ſcarabeus de ligno loquitur* 684.b

Haba. 2. v. 15. *Væ qui potat proximum ſuum: ſubuerſione turbidâ* 43.a 312.a

SOPHONIAS.

Soph. 1. v. 14. *Iuxtà eſt dies Domini, magna & velox nimis* 263.a

ZACHARIAS.

Zachar. 1. v. 3. *Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos* 268.a

Ibidem. *Appropinquate mihi, & appropinquabo vobis* 612.a

MATTHÆVS.

Matth. 3. v. 2. *Pœnitentiam agite, appropinquauit enim regnum cælorum* 267.b 8[illegible]0.a

Matth. 3. v. 10. *Omnis arbor non faciens fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur* 597.a

Matth. 3. v. 17. *Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui* 257.a

Matth 4. v. 4. *Non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei* 102.a 389.a 754.a

Matth. 4. v. 9. *Omnia tibi iſta dabo, ſi pronus me volueris adorare* [illegible]83.b

Matth. 4. v. 10. *Vade retro ſatana* 4[illegible].b

Matth. 5. v. 3. *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum* 266.a 456.b [illegible]45.a

Matth. 5. v. 4. *Beati mites, quoniam ipſi hereditabunt terram* 826.b [illegible]

Matth.

Matth. 5. v. 7. *Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur* 303.a 407 b 997.b

Matth. 5. v. 8. *Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt* 382.b 848.b

Matth 5. v. 10. *Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam* 408.b

Matth 5. v. 13. *Vos eſtis ſal terra* 237.b

Matth. 5. v. 14. *Non poteſt ciuitas latere ſuper montem poſita* 83.b 214.b 548.b

Matth. 5. v. 16. *Luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum qui in cælis eſt.* 266.

Matth. 5. v. 22. *Qui iraſcitur fratri ſuo ſine causâ* 601.b

Matth. 5. v. 23. *Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduerſum te, relinque ibi munus tuum, &c.* 186.a.b

Matth. 5. v. 25. *Eſto beneuolus, ſiue bene ſentiens de aduerſario tuo dum es in viâ cum illo* 417.b

Matth. 5. v. 39. *Si quis te percuſſerit in maxillam dexteram, præbe illi alteram* 408.b 658 b 667.b

Matth. 5. v. 41. *Si quis te angariauerit milliario, vade cum ipſo duo* 634.a

Matth. 5. v. 48. *Efficimini ſancti & perfecti ſicut & Pater veſter qui in cælis eſt* 685.a

Matth 6. v. 2. *Amen dico vobis quia receperunt mercedem ſuam* 991.a

Matth. 6. v. 12. *Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris* 186.b 196.a 633.b

Matth 6. v. 13. *Ne nos inducas in tentationem* 122.a 913.b

Matth. 6. v. 19. *Nolite theſaurizare vobis theſauros in terrâ, vbi ærugo & tinea demolitur, & fures effodiunt & furantur* 266.b

Matth. 6. v. 24. *Nemo poteſt duobus dominis ſeruire* 268.b

Matth. 6. v. 25. &31. *Ne ſolliciti ſitis animæ veſtræ quid manducetis aut quid bibatis, neque corpori veſtro quid induamini* &c. 47.b 102 a 239.a.b 449.a

Matth. 6. v. 33 *Quærite primùm regnũ Dei, & iuſtitiã eius, & hæc omnia adijcientur vobis* 195.b 239.a

Matth 6. v 34. *Nolite cogitare de craſtino* 36.b 117.b 658.b

Matth. 7. v. 1. *Nolite iudicare, & non iudicabimini* 201.b 658.a 684.a 1006.b

Matth. 7. v. 2. *Quocumque iudicio iudicaueritis, in eo iudicabitur de vobis* 57 b

Ibidem. *In quâ menſurâ menſi fueritis, remetietur vobis* 181.b

Matth. 7. v. 5. *Hypocrita, eijce primùm trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere feſtucam de oculo fratris tui* 660.b

Matth. 7. v. 7. *Petite, & dabitur vobis.* 48.a

Matth. 7. v. 12. *Omnia quæcumque vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos facite illis* 266.b

Matth. 7. v. 13. *Intrate per anguſtam portam, quia lata eſt, & ſpatioſa via, quæ ducit ad mortem, anguſta autem & arcta via eſt quæ ducit ad vitã* 453.b 266.b

Matth. 7. v. 14. *Anguſta namque eſt porta, & arcta via quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt qui inueniunt eam* 245.b 276.b 549.a 605 a 742.a 1002.a

Matth. 7. v. 16. 20. *A fructibus ipſorum cognoſcetis eos* 708.a 941.a

Matth. 7. & 12. v. 18. *Non poteſt arbor bona malos fructus facere, neque arbor mala fructus bonos facere* 452.b

Matth. 7. v. 21. *Non omnis qui dicit mihi, Domine Domine, intrabit in regnum cælorum: ſed qui facit voluntatem Patris mei qui in cælis eſt.* 266.b

Matth 8. v. 26. *Modicæ fidei quare trepidatis* 84.b

Matt. 8. v 31. *Dæmones autem rogabãt eum dicentes: Si eijcis nos hinc, mitte nos in gregem porcorũ* 44.a

Matth 9. v. 12. *Non opus habent ſani medico, ſed male habentes* 740.a 965.b

Matth. 9. v. 15. *Non poſſunt filij ſponſi ieiunare quamdiu cum illis eſt ſponſus* 549.b. 615.a

Matth. 9. v. 22. *Fides tua te ſaluum fecit* 204.b

Matt. 10. v. 8. *Gratis accepiſtis, gratis date* 57.b. 83.b

Matth. 10. v. 9. *Nolite poſſidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis veſtris; non peram in viâ, neque duas tunicas, neque calceamenta* 6: b

Matth. 10. v. 22. *Qui perſeuerauerit in his vſque in finem hic ſaluus erit* 549.a

Matth. 10. v. 23. *Cum perſecuti vos fuerint in ciuitate iſtâ, fugite in aliam* 202.b

Matth. 10. v. 24. *Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum* 171.a

Matth. 10. v. 28. *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere* 283.a

Matth. 10. v. 30. *Veſtri vero & capilli capitis omnes numerati ſunt* 262.b

Matth. 10. v. 32. *Omnis qui me confeſſus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in cælis eſt* 221.b. 815.b

Matt. 10 v. 37. *Qui diligit patrem aut matrem plus quàm me, non eſt me dignus* 125.b 266.b 366.b 8.9 a

Ibid. *Qui amat filium aut filiam plus quàm me, non eſt me dignus* 409.a

Matth. 10. v. 42. *Quicumque potum dederit vni ex minimis iſtis calicem aquæ frigidæ tantum in nomine diſcipuli, non perdet mercedem ſuam* 261.b

Matth. 11. v. 12. *Regnum cælorum vim patitur, & violenti diripiunt illud* 591.a

Matth. 11. v. 18. *Venit Ioannes in viâ iuſtitiæ, neque comedens, nec bibens* 708.a

Matth. 11. v. 19. *Ecce homo vorax, & potator vini, amicus publicanorum & peccatorum* 941.a

Matth. 11. v. 28. *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos* 121.b

Matth. 11. v. 29. *Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris* 86.b. 199.b. 506 b. 685.a. 705.a. 942.a. 991.a

Matth. 12. v. 24. *In Beelzebub principe dæmoniorum eijcit dæmonia* 409.b

Matth. 12. v. 32. *Qui blaſphemauerit in Spiritum ſanctum, non remittetur ei, neque in hoc ſæculo, neque in futuro* 130 a

Matth. 12. v. 36. *Dico vobis, quòd omne verbum otioſum, quod locuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die iudicij* 262.b

Matth. 13. v. 4. *Exiit qui ſeminat ſeminare. Et dum ſeminat, alia quidem ceciderunt ſecus viam, & volucres cæli comederunt illa, alia ceciderunt, &c.* 253.a

Matth. 15 v. 11. *Non coinquinat, quod in os intrat, animam hominis: ſed è corde exeunt, quæ in interitum demergunt hominem* 682.b

Matth. 15. v. 14. *Cæcus enim ſi cæco ducatum præbet vterque in foueam cadit* 132.b

Matth. 15. v. 24 *Non veni niſi ad oues perditas domus Iſrael* 404.b

Matth. 16. v. 26. *Quid enim prodeſt homini ſi totum mundum lucrifecerit, & animæ ſuæ damnum habuerit* 409.a 124.b

Matth. 17. v 19. *Si habueritis fidem vt granum ſinapis, dicetis huic monti, Transfer te, & transferetur, & nihil impoſſibile erit vobis* 57.b. 84.a. 467.b

Matth.18.v.3. *Amen dico vobis, niſi conuerſi fueritis vt pueli iſti, non intrabitis in regnum cælorũ* 829.b

Matth. 18. v. 18. *Quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis, & quæcumque ligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cælis* 204.a

Matth. 18. v. 20. *Vbicumq; fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, illic ſum in medio illorum* 270.b

Matth 19 v.6. *Quod Deus coniunxit, homo non ſeparet* 315.a

Matth.19.v.14. *Talium eſt regnum cælorũ* 173.b

Matth.19. v.19. *Diliges proximum tuum ſicut te ipſum* 335.a

Matth.19. v.21. *Si vis perfectus eſſe, vade, vende omnia tua quæcumque habes, & da pauperibus, & veni, ſequere me, & habebis theſaurum in cælis* 36.a 191.a 582.a

Matth. 19.v.26. *Apud homines ſunt impoſſibilia, apud Deum autem nihil eſt quod fieri non poſſit* 278.b

Matth.19.v.27. *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te* 605.a

Matth.19. v.28. *Amen amen dico vobis, quòd vos qui ſecuti eſtis me, in regeneratione cùm ſederis Filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicãtes duodecim tribus Iſrael* 221.a

Matth.19.v.29. *Qui reliquerit patrem & matrem, & fratrem & filios propter meum euangelium, etiam in hoc ſæculo centuplum accipiet, & in futuro erit heres vitæ æternæ* 833.b

Matth.20.v.25. *Scitis quia Principes gentium maiores ſunt his quibus dominantur, & principatum eorum gerunt* 343.b

Matth.20. v.26. *Qui vult inter vos eſſe magnus, ſit omnium ſeruus, & omnium miniſter* 738.a

Matth.21.v.23. *Domus Dei, domus orationis vocabitur* 201.a

Matth.22.v.21. *Date quæ ſunt Cæſaris, Cæſari; & quæ ſunt Dei, Deo* 614.b

Matth.22.v.29. *Erratis, neſcientes Scripturas, neque virtutem Dei* 411.b

Matth.24.v.12. *Eò quòd abundauit iniquitas, refrigeſcit charitas multorum* 179.a 529.b

Matth.24.v.23. *Si quis vobis dixerit, Ecce hic eſt Chriſtus, aut ecce illic, nolite credere* 628.a

Matth.25.v.3. *Fatuæ acceptis lampadibus ſuis non ſumpſerunt oleum ſecum, prudentes autem ſumpſerunt* 262.a

Matth.25.v.31.32. *Cùm venerit Filius hominis in maieſtate ſua, & omnes Angeli cum eo, tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſuæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes, & ſeparabit eos ab inuicem, ſicut paſtor ſegregat oues ab hœdis* 261.b

Matth.25.v.35. *Hoſpes fui, & ſuſcepiſtis me* 464.b

Matth.25. v. 36. *In carcere eram, & veniſtis ad me* 1005.a

Matth.25.v.40. *Quamdiu feciſtis vni ex minimis fratribus meis, mihi feciſtis* 126.b

Matth. 26. v. 26. *Accipiens panem benedixit & fregit, & dedit diſcipulis ſuis* 658.a

Matth. 26. v. 52. *Omnes qui accipiunt gladium, gladio peribunt* 638.b

Matth.28.v.19. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij & Spiritus ſancti* 113.a 257.b 258.a 814.b

Matth.28.v.20. *Nolite timere: ego vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſæculi* 119.b

MARCVS.

Marc.2.v.16. *Magiſter veſter cum publicanis & peccatoribus comedit & bibit* 708.a 941.a

Marc.2.v.17. *Non habent ſani opus medico, ſed qui malè habent* 77.b 4[illegible]5.b

Marc. 10. v. 21. *Vende quæ habes, & da pauperibus* [illegible]2.b

Marc. 10. v.43. & 44. *Si quis voluerit inter vos maior fieri, erit veſter miniſter; & quicumque voluerit in vobis prior eſſe, erit omnium ſeruus* 683.b

Marc.11.v.25. *Cùm ſteteritis ad orationem, remittite fratribus veſtris, ſi quid habetis contra eos* 443.a

Marc.16. v.16. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, ſaluus erit* 258.a 265.a

LVCAS.

Lvc.2.v.14. *Gloria in excelſis Deo, & ſuper terram pax hominibus bonæ voluntatis* 405.a

Luc.2. v.29. 30. *Nunc dimittis ancillam tuam ſecundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei ſalutare tuum* 390.b

Luc.2.v.36. & ſeq. *Et erat Anna propheti ſſa filia Phanuelis de tribu Aſer, & hæcproceſſerat in diebus plurimis. Vixeratque cum viro ſuo annis ſeptem à virginitate ſua, & erat vidua annis octogintaquatuor, nec recedebat de templo, ieiunijs & obſecrationibus Domino ſeruiens die ac nocte* 417.b

Luc. 3. v.4. *Rectas facite ſemitas eius* 41.b

Luc.3.v.11. *Qui habet duas tunicas, det alteram non habenti* 407.b

Luc.4.v.18. *Spiritus Domini ſuper me, propter quod vnxit me, euãgelizare pauperibus miſit me* 658.a

Luc.5.v.32. *Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam* 3[illegible]1.b

Luc.6.v.10. *Omni petenti te da* 182.a

Luc.6.v.30. *Ab eo qui abſtulerit tua ne repetas* 197.a

Luc.6.v. 36. *Eſtote miſericordes, ſicut & Pater veſter cæleſtis miſericors eſt* 196.b

Luc.8.v 8. *Qui habet aures audiendi audiat* 260.b

Luc.8.v.24. *Præceptor ſalua nos fac, perimus* 413.a

Luc.9.v.33. *Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum & tollat crucem ſuã, & ſequatur me* 409.a 419.a

Luc. 9.v. 55. *Neſcitis cuius ſpiritus ſitis* 800.b

Luc.9.v.62. *Nemo mittens ſuper aratrum manum ſuam, & retrò aſpiciens, aptus eſt regno cælorum* 41.b 94.a 740.b 966.a

Luc.10. v.18. *Vidi ſatanam quaſi fulgur cadentem de cælo* 46.a

Luc.10.v. 19. *Ecce dedi vobis poteſtatem calcare ſuper ſerpentes & ſcorpiones, & ſuper omnem virtutem inimici* 44.a 465.b. 751.b

Luc.10.v.20. *Ne gaudeatis quia dæmones vobis ſubiecti ſunt, ſed quòd nomina veſtra ſcripta ſunt in cælis* 45.b

Luc.10.v.42. *Maria optimã partẽ elegit* 509.b 603.a

Luc. 11.v.24. *Cum exierit immũdus ſpiritus ab homine, ambulat per loca inaquoſa, quærens requiem, & non inuenit* 365.b

Luc. 11. v. 41. *Date eleëmoſynam & ecce omnia munda ſunt vobis* 407.b

Luc. 12. v. 8. *Omnis quicumque confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui eſt in cælis* 261.

Luc.12.v.20. *Quæ autẽ præparaſti, cuius erũt?* 535.b

Luc.12.v.31. *Petite regnum Dei, & iuſtitiam, & cetera omnia adijcientur vobis* 837.b

Luc.14. v.11. *Quia qui ſe extollit, humiliabitur* 454.a 742.b

Lucæ 14. v. 26. *Si quis non abrenuntiauerit patrem & matrem, & fratres & filios, inſuper & propriam*

primam animam, non poteſt meus eſſe diſcipulus 364 b
Lucæ 14. v. 33. Si quis non abrenunciauerit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus 76.a 366.b
Lucæ 16. v. 9. Facite vobis amicos de mammonâ iniquitatis; vt, cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula 176.a 399 b 407.b
Lucæ 17. v. 10. Cum feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite, Serui inutiles ſumus: quæ debuimus facere, fecimus 270.a 335.a
Lucæ 17. v. 21. Regnum Dei intra vos eſt 41.b
Luc. 18. v. 8. Putas veniens Filius hominis fidem inueniet ſuper terram? 420.a
Luc 18. v. 22. Vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo 276 b
Luc. 21. v. 19. Per patientiam veſtram poſſidebitis animas veſtras 409.a
Luc. 21. v. 33. Cælum & terra tranſibunt, verba autem mea non tranſibunt 320.a
Luc. 21. v. 34. Videte, ne quando grauentur corda veſtra in crapula & ebrietate 573.a
Luc. 22. v. 26. Si quis in vobis vult primus eſſe, ſit veſter vltimus: & ſi quis inter vos voluerit eſſe dominus, ſit veſter ſeruus 343.b
Luc. 22. v. 37. Qui habet tunicam vendat eam, & emat ſibi gladium 659.b 873.a
Luc 24. v. 39. Videte manus meas, & pedes meos, quia ipſe ego ſum. Palpate & videte, quia ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere 412.a

IOANNES.

Ioan. 1. v. 1. In principio erat Verbum, & Verbum caro factum eſt 285.404.b
Ioan. 1. v. 3. Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil quod factum eſt 264 b 321.a
Ioan. 1. v. 12 Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri 287.a.b
Ioan. 1. v. 18. Deum nemo vidit vnquam 280.b
Ioan. 3. v. 5. Amen dico vobis, niſi quis regeneratus fuerit ex aquâ & Spiritu ſancto, non intrabit in regnum cælorum 258.a
Ioan. 3. v. 16. Sic dilexit Deus mundum, vt filium ſuum vnigenitum daret pro eo 648.b 525.a 676.b
Ioan. 4. v. 21. Amen enim, dico tibi mulier, venit hora, & nunc eſt, quando neque in loco hoc, neque Ieroſolymis, ſed in omni loco adorabunt Patrem 820.a
Ioan. 5. v. 14. Ecce factus es ſanus, noli amplius peccare, ne quid tibi deterius fiat 767.a 975 b
Ioan. 5. v. 28. Venit hora in quâ omnes qui in monumentis ſunt, audient vocem Filij Dei 260.b
Ioan. 6 v. 27. Nolite operari cibum qui perit 603.a
Ioan. 6. v. 37. Qui venit ad me, nõ eiciã foras 364.a
Ioan. 6. v. 55. Qui manducat carnem meam, & bibit ſanguinẽ meũ, in me manet, & ego in eo 464 b 751.a
Ioan 6. v. 64. Spiritus eſt qui viuificat, nam caro non prodeſt quidquam 450.a.b
Ioan. 8. v. 44. In veritate non ſtetit, & non eſt veritas in eo 556.a
Ioan. 8. v. 48. Samaritanus es, & dæmonium habes 409.b 430.a
Ioan. 10. v. 14. Ego ſum paſtor bonus, & cognoſco meas oues, & cognoſcunt me meæ 215.a
Ioan. 12. v. 35. Ambulate dum adhuc lucem, ne vos tenebræ comprehendant 467.b
Ioan. 14. v. 12. Qui credit in me, opera quæ ego facio, ille quoque faciet, & maiora horum faciet 851.b
Ioan 14. v. 15. Si diligitis me, mandata mea ſeruate 683.b
Ioan. 14. v. 23. Si quis diligit me ſermonem meum ſeruabit; & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus 335.b
Ioan. 14. v. 31. Surgite, eamus hinc 582.a
Ioan. 1 . v. 5. Ego ſum vitis, vos palmites 326.b
Ioan 15. v. 13. Vt ponat quis animam ſuam pro amicis ſuis 896.b
Ioan. 15. v. 15. Iam non dico vos ſeruos, ſed amicos 342.b 453 a
Ioan. 15 v. 19. Ideò mundus odit vos, quoniam non eſtis de mundo. Si enim eſſetis de mundo, mundus quod ſuum erat amaret vtique 409.b
Ioan. 16. v. 33. In mundo preſſuram habetis: ſed confidite, ego vici mundum 335.a
Ioan. 16. v. 23. Amen, amen dico vobis, ſi quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis 57.b
Ioan. 16 v. 24. Petite, & accipietis ibidem
Ioan. 17. v. 24. Pater quos dediſti mihi, volo vt vbi ego ſum, & illic ſint mecum, vt videant claritatem meam quam dediſti mihi 211 b
Ioan 17. v. 21. Vt omnes vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te 212.a
Ioan. 20. v. 22. & 23. Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt 204.a
Ioan. 20. v. 27. Infer digitum tuum huc, & vide manus meas: & porrige manum tuam, & mitte in latus meum, & noli eſſe incredulus, ſed fidelis 412 a
Ioan. 21. v. 25. Sunt & alia multa quæ fecit Ieſus: quæ ſi ſcribantur per ſingula, nec ipſum arbitror mundum eos qui ſcribendi ſunt capere poſſe libros 259 a

ACTVS APOSTOLORVM.

Act. 1. v. 1. Cœpit Ieſus facere & docere 151.b 418.a
Act. 8. v. 20. Pecunia tua tecum ſit in interitum & perditionem 468.b
Act. 9. v. 16. Ego oſtendam ei quanta pro nomine meo illum oporteat pati 927.a
Act. 13. v. 46. Vobis oportebat primũ loqui verbũ Dei: ſed quoniam repuliſtis illud, & indignos vos iudicaſtis æternæ vitæ, ecce conuertimur ad Gentes 404.b
Act. 14. v. 21. Quia per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum 268.b 494.b 549.a 742.a
Act. 20. v. 32. Deo vos commendo, & verbo gratiæ ipſius, qui potens eſt ſuperædificare, & dare vobis hereditatem in ſanctificatis omnibus 330 b

EPIST PAVLI AD ROMANOS.

Rom. 1. v 20. Inuiſibilia ipſius a creaturâ mundi per ea quæ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur 281.a
Rom. 1. v. 21. Inſipiens cor eorum 303.b
Rom. 1. v. 22. Putantes enim ſe eſſe ſapientes ſtulti ſunt ibidem
Rom. 1. v. 28. Et ſicut non probauerunt Deum in notitiâ habere, tradidit illos Deus in reprobum ſenſum 767 a 975.b
Rom. 2. v. 13. Non auditores legis iuſti ſunt apud Deum, ſed factores legis iuſtificabuntur 682.b
Rom. 5. v. 4. Scientes quoniam tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero ſpem, ſpes autem non confundit 366.b 408.b
Rom. 5. v. 20. Vbi abundauit peccatum, ſuperabundauit gratia 326.b 400.b 461.b 748.b
Rom. 6. v. 20. Cum ſerui eſſetis peccati, liberi eratis iuſtitiæ 282.b
Rom. 7. v. 24. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? 283.a 410 b
Rom. 8. v 4. Qui non ſecundùm carnem ambulamus, ſed ſecundum ſpiritum 38.a

Rom 8. v 18. *Non ſunt condignæ paſſiones huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis* 409.a

Rom. 8. v. 22. *Ingemiſcit creatura* 53.b

Rom. 8. v. 26. *Quid oremus ſicut oportet neſcimus* 134.b

Rom. 8. v. 28. *Quia omni proponenti bonum Deus cooperatur* 41.a

Ibidem. *Timentibus Dominum omnia cooperantur in bonum* 399.b

Rom. 11. v. 33. *O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quàm inſcrutabilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius* 281.b 412.b

Rom. 11. v. 36. *Quoniam ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo omnia ſunt* 53.b. 264.b

Rom. 12. v. 21. *Vincite in bono malum* 408.b

Rom. 13. v. 12. *Nox præceſſit, dies autem appropinquauit* 68.b

Rom. 14. v. 21. *Bonum eſt vinum non bibere, & carnem non manducare* 401.b

Rom. 14. v. 23. *Omne quod non eſt ex fide peccatum eſt* 708.a. 941.a

I. PAVLI AD CORINTHIOS.

1. Cor. 2. v. 2. *Lac vobis potum dedi, non ſolidum cibum* 141.a

1. Cor. 2. v. 9. *Quæ oculus non vidit, & auris non audiuit, & in cor hominis non aſcenderunt, præparauit Deus diligentibus ſe* 114.a. 154.a. 285.b. 291.b 302 b. 414.a. 983.b

1. Cor. 3. v. 8. *Vnuſquiſque propriam mercedem accipiet, ſecundùm ſuum laborem* 101.a

1. Cor. 3. v. 16. *Neſcitis quia corpora veſtra templum Dei ſunt* 1000.

1. Cor. 3. v. 18. *Si quis videtur eſſe inter vos ſapiens in hoc ſæculo, ſit ſtultus, vt fiat ſapiens* 639.a 738.a. 964.b

1. Cor. 4. v. 5. *Nolite iudicare ante tempus* 50.a 198.b

1. Cor. 4. v. 9. *Theatrum facti ſumus mundo, & Angelis & hominibus* 409.b

1. Cor. 4. v. 20. *Regnum Dei non eſt in ſermone, ſed in virtute* 682.b

1. Cor. 4. v. 21. *Quid vultis? in virgâ veniam ad vos, an in ſpiritu lenitatis, & manſuetudinis?* 410.a

1. Cor. 5. v. 2. *Et vos inflati eſtis* 733.a 960.a

1. Cor 6. v. 7. *Quare non magis iniuriam ſuſtinetis? quare non magis fraudem patimini?* 197.a

1. Cor. 6. v. 9. *Quia iniuſti & auari regnum Dei non hereditabunt* 995.a

1. Cor. 7. v. 10. *Melius eſt nubere quàm vri* 315.a 397.a

1. Cor. 7. v. 16. *Vnde ſcis mulier ſi maritum ſaluum facies? Vnde ſcis vir, ſi mulierem ſaluam facies?* 774.b. 970.b

1. Cor. 7. v. 29. *Tempus breue eſt: reliquum eſt, vt qui habent vxores, tamquam non habentes ſint* 351.b

1. Cor. 9. v. 25. *Omnis qui certat ab omnibus abſtinet* 708.a. 941.a

1. Cor. 9. v. 27. *Subijcio corpus meum & in ſeruitutem redigo: ne alijs prædicans, ipſe reprobus inueniar* 401.b. 795.a. 1001.a

1. Cor. 10. v. 12. *Qui ſtat, videat ne cadat* 518.a. 611.a

1. Cor. 10. v. 13. *Tentatio me non apprehendat niſi humana* 430.a

1. Cor. 10. v. 31. *Siue mãducatis ſiue bibitis, ſiue quid aliud facitis, omnia in gloriâ Dei facite* 418.a. 649.a

1. Cor 10. v. 33. *Non quærens quod mihi [illegible], ſed quod multis, vt ſalui fiant* 239.a. 2[illegible]5.b. 801.b

1. Cor. 11. v. 24. *Accipite & manducate: hoc eſt corpus meum* 286.a

1. Cor. 12. v. 8. *Alij enim per Spiritum datur ſermo ſapientiæ, alij autem ſermo cognitionis* 796.a

1. Cor. 13. v. 9. *Ex parte cognoſcimus, & ex parte prophetamus* 281.b

1. Cor. 15. v. 10. *Non autem ego, ſed gratia Dei, quæ mecum eſt* 37.b

1. Cor. 15. v. 12. *Si autem Chriſtus prædicatur quod reſurrexit à mortuis, quomodo dicunt quidam, quòd reſurrectio mortuorum non eſt* [illegible]6[illegible].a

1. Cor. 15. v. 31. *Quotidie morior propter veſtram ſalutem* 41[illegible].a

1. Cor. 15. v. 41. *Seminatur corpus animale, ſurget corpus ſpirituale* 411.b. 690.a

II. PAVLI AD CORINTHIOS.

2. Cor. 1. v. 5 *Sicut ſuperabundant paſſiones Chriſti in nobis, ita & per Chriſtum abundat & conſolatio* 409.a

2. Cor. 1. v. 7. *Vt ſocij paſſionum eſtis, ſic eritis & conſolationis* 409.a

2. Cor. 1. v. 12. *Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ* 116.b. 409.b

2. Cor. 2. v. 11. *Non enim eius ignoramus aſtutias* 421.a

2. Cor 4. v. 16. *Non deficiamus: ſed licet is qui foris eſt homo noſter corrumpatur, tamen is qui intus eſt, renouatur de die in diem* 334.b. 408 b

2. Cor. 4. *Habemus theſaurum iſtum in vaſis fictilibus* 409.a

2. Cor. 5. v. 1. *Scimus enim, quoniam ſi terreſtris domus noſtræ huius habitationis diſſoluitur*, &c. 283.a

2. Cor. 6. v. 15. *Quæ eſt ſocietas luci cum tenebris? aut quæ pars eſt fideli cum infideli?* 749.b

2. Cor. 6. v. 16. *Inhabitabo in ipſis, & inambulabo* 271.a

2 Cor. 8. v. 13. *Non vt alijs ſit refrigerium, vobis autem tribulatio* 407.b

2. Cor. 9. v. 6. *Qui ſeminat parcè, parcè & metet* 191.a

Ibidem. *Qui ſeminat in benedictionibus, de benedictionibus metet* 205.b

2. Cor. 10. v. 3. *In carne ambulantes, non ſecundùm carnem militamus* 838.a

2. Cor. 10. v. 18. *Non enim qui ſeipſum ingeſſerit, ſed quem Dominus aſſumpſerit, ille probatus eſt* 453.a

2. Cor. 11. v. 2. *Aptaui vos vni viro virginem caſtam exhibere Chriſto* 201.b

2. Cor. 11. v. 6. *Et ſi imperitus ſermone, non tamen ſcientiâ* 819.a

2. Cor. 11. v. 27. *In fame & ſiti* 239.b 684.a. 1006.b

2. Cor. 11. v. 29. *Quis infirmatur, & ego non infirmor?* 186.a

1. Cor 12. v. 2. *Siue in corpore, ſiue extra corpus, neſcio: Deus ſcit* 52.b

2. Cor. 12. v. 7. *Datus eſt mihi velut Angelus ſatanæ, qui me colaphizet, vt non extollar* 767.a. 975.b

2. Cor. 12. v. 10. *Quando infirmor, tunc [illegible]tior ſum* [illegible]8.a. 409.a

2. Cor. 13. v. 5. *Diiudicate voſmetip[illegible] & probate* 50.a

EPIST.

EPIST. PAVLI AD GALATAS.

GAL. 1. v.8. *Etiamſi Angelus de cælo euangelizet vobis, præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema ſit* 286.b
Gal. 1. v. 18. *Aſcendi Ieroſolymam videre Petrum* 940.a
Gal. 2. v. 19. & 20. *Cum Chriſto ſum crucifixus: viuo autem iam non ego; viuit verò in me Chriſtus* 837.a
Gal. 3. v. 16. *Non dicit, Et ſeminibus, quaſi in multis: ſed quaſi in vno, Et ſemini tuo, quod eſt Chriſtus* 112.b
Gal. 3. v. 27. *Quotquot in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis* 196.a
Gal. 3. v. 28. *Non eſt maſculus & femina* 345.a. 857.a. 976.a
Gal. 5. v. 14. *Tota lex & Prophetæ in hoc ſermone in ſummam rediguntur; nempe, Diliges proximum tuum ſicut teipſum* 811.a
Gal. 5. v. 16. *Spiritu ambulate, & deſiderium carnis non perficietis* 256.b. 470.b. 754.a
Gal. 5. v. 17. *Caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, ſpiritus autem aduerſus carnem, vt non quæcumque vultis, illa faciatis* 678.a
Gal. 5. v. 21. *Quoniam qui talia agunt, in tormenta vadunt* 579.a
Gal. 6. v. 3. *Qui ſe exiſtimat aliquid eſſe, cùm nihil ſit, ipſe ſe ſeducit* 684.a
Gal. 6. v. 7. *Deus non irridetur* 177.a
Gal. 6. v. 14. *Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo* 244.b. 282.b
Gal. 6. v. 17. *De cetero nemo mihi moleſtus ſit: ego enim ſtigmata Domini noſtri Ieſu Chriſti in corpore meo porto* 427.a

EPIST. PAVLI AD EPHESIOS.

EPHES. 3. v. 14. *Huius rei gratiâ flecto genua mea ad Deum noſtrum* 280.b
Epheſ. 4. v. 26. *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram* 50.a. 813.a
Epheſ. 4. v. 13. *In virum perfectum, & in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti* 287.a. 412.b
Epheſ. 5. v. 3. *Fornicatio & immunditia vel omnis cupiditas non nominetur in vobis* 665.b
Epheſ. 5. v. 18. *Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria* 573.a
Epheſ. 6. v. 12. *Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus principatus & poteſtates, contra mundi rectores tenebrarum harum, contra ſpiritalia nequitiæ in cæleſtibus* 42.a 49.a 52.b 113.b 246.b 795.a
Epheſ. 6. v. 13. *Aſſumite arma Dei, vt poſſitis reſiſtere in die malâ* 52.b. 795.a
Epheſ. 6. v. 14. *State ergo ſuccincti lumbos veſtros in veritate, & induti loricam iuſtitiæ, & calceati pedes in præparatione Euangelij pacis, in omnibus aſſumentes clypeum fidei, in quo poteritis omnia tela maligni ignita extinguere* 795.a

EPIST. PAVLI AD PHILIPPENSES.

PHILIP. 1. v. 23. *Coarctor ex duobus, deſiderium habens diſſolui & eſſe cum Chriſto multò melius* 19.b 283.a 401.b 706.a 940.a
Philip. 4. v. 7. *Et pax Dei, quæ exuperat omnem ſenſum, cuſtodiat, &c.* 335.a

EPIST. PAVLI AD COLOSSENSES.

COLOSS. 1. v. 26. *Myſterium quod abſconditum eſt a ſæculis & generationibus* 257.b
Coloſſ. 3. v. 3. *Mortui enim eſtis huic mundo, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo* 990.b

PAVLI PRIMA AD THESSALONICENS.

1. THESS. 5. v. 16. 17. *Semper gaudete, ſine intermiſſione orate, in omnibus gratias agite* 37.a 236.b 464.b 531.a 613.b 614.a 751.a

PAVLI SECVNDA AD THESSALON.

2. THESS. 3. v. 8. *Noctu diuque operantes, ne eſſemus oneri alicui veſtrûm* 825.b
2. Theſſ. 3. v. 10. *Qui non operatur, non manducet* 36.b

PAVLI PRIMA AD TIMOTHEVM.

1. TIM. 1. v. 7. *Neſcientes, nec quid dicant, nec de quibus affirment* 301.a
1. Tim. 1. v. 9. *Iuſto lex non eſt poſita* 707.a 941.a
1. Tim. 1. v. 15. *Fidelis enim ſermo, atque omni acceptione dignus* 336.a
1. Tim. 2. v. 4. *Qui vult omnes homines ſaluare, & ad agnitionem veritatis venire* 252.a 387.a 438.a 640.b. 677.a. 848.b
1. Tim. 2. v. 8. *Orare viros in omni loco, tollentes manus ſanctas abſque ira, & diſceptationibus* 292.b 820.a
1. Tim. 2. v. 12. *Docere autem mulieri non permitto* 419.a
1. Tim. 5. v. 24. *Quorumdam peccata manifeſta ſunt, præcedentia ad iudicium* 203.b
1. Tim. 6. v. 7. *Nil intulimus in hunc mundum* 666.b
1. Tim. 6. v. 8. *Habentes victum & veſtitum, his contenti ſumus* 410.a
1. Tim. 6. v. 9. *Deſideria vana & nociua, quæ mergunt hominem in interitum* 452.a

PAVLI SECVNDA AD TIMOTHEVM.

2. TIM. 2. v. 11. & 12. *Si commorimur, & conuiuemus: ſi ſuſtinemus, & conregnabimus* 336.a
2. Tim. 2. v. 4. *Nemo militans Chriſto, implicat ſe negotiis ſæcularibus* 683.a
2. Tim. 2. v. 14. *Noli verbis contendere: ad nihil enim vtile eſt, niſi ad ſubuerſionem audientium* 342.a 679.b
2. Tim. 3. v. 7. *Semper diſcentes, & numquam ad ſcientiam peruenientes* 423.a
2. Tim. 4. v. 6. *Ego namque iam delibor, & tempus meæ reſolutionis inſtat* 157.b
2. Tim. 4. v. 7. & 8. *Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui: de cetero, repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ* 411.a 426.a 494.a

EPIST. PAVLI AD HEBRÆOS.

HEB. 1. v. 3. *Qui eſt ſplendor gloriæ, & Verbum verè ſubſiſtens* 282.b
Heb. 4. v. 12. *Viuus eſt ſermo Dei, & efficax, ac penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vſque ad diuiſionem animæ & corporis, &c.* 262.b 286.b. 389.b. 991.b
Heb. 4. v. 13. *Omnia nuda & aperta ſunt oculis eius* 99.b

Heb 11. v. 38. *Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, quibus non erat dignus mundus, in ſolitudinibus errantes & montibus in ſpeluncis & cauernis terræ* 113.a 269.b 311.b 806.a

Heb. 12. v. 6. *Quem enim diligit Dominus corripit* 555.a

Heb. 12. v. 14. *Pacem ſectamini cum omnibus, & ſanctificatione, ſine qua nemo videbit Deum* 329.b

Hebr. 13 v. 4 *Honorabile connubium, & torus immaculatus* 315.a

Heb. 13. v. 6. *Non te deſeram neque derelinquam* 184 b. 194.b

IACOBI EPISTOLA.

Iac. 1. v 15. *Deſiderium concupiſcens parit peccatum, quo perfecto mors gignitur* 41.b

Iac 1. v. 20. *Iracundia viri iuſtitiam Dei non operatur* ibidem

Iac. 2. v. 10. *Quicumque obſeruauerit totam legem, offendit autem in vno, factus eſt omnium reus* 118.a. 185.b

Iac. 2. v. 20. *Fides ſine operibus mortua eſt* 265 b. 287.a

PETRI PRIMA.

1. Pet. 1. v. 3. *Benedictus Deus & Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti* 287.a

1. Pet. 1. v. 17. *Si Patrem inuocatis eum, qui ſine perſonarum acceptione, &c.* 289.b

1. Pet. 1. v. 24. *Omnis caro fœnum eſt, & omnis gloria eius tamquam flos fœni* 299.a

1. Pet. 2. v. 21. *Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius* 499.b

1 Pet. 5. v. 2. *Paſcite, qui in vobis eſt, gregem Dei* 685.b

PETRI SECVNDA.

2 Pet. 2. v. 19. *A quo quis ſuperatur, huius & ſeruus efficitur* 118.a 136.a

2. Pet. 3. v. 12. *Cœli igne ſoluentur, & elementa ardore contabeſcent* 261.

IOANNIS PRIMA.

1. Ioan. 2. v. 6. *Qui dicit ſe in* CHRISTO *manere debet quemadmodum ille ambulauit & ipſe ambulare* 990 b

1. Ioan 2. v. 11. *Qui odit fratrem ſuum, in tenebris eſt, & neſcit quò eat, & manet in morte* 667.a

1 Ioan. 2. v. 15. *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo ſunt* 246 b. 248.b. 405.a

1 Ioan. 2. v. 18. & 19. *Vltima hora eſt.* 974.a 977.a

1. Ioan. 4. v. 18. *Perfecta dilectio foras mittit timorem* 19.a. 312.b

1. Ioan. 5. v. 19. *Totus mundus in maligno poſitus eſt* 246.b. 401.b

APOCALYPSIS IOANNIS.

Apoc. 3. v. 11. *Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam* 991.a

Apoc. 3. v. 18. *Suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum, vt locuples fias, & veſtimentis albis induaris, vt non appareat confuſio nuditatis tuæ* 212.b

Apoc. 19. v. 16. *Rex Regum, ac Dominus Dominantium* 298.a. 302.a.

Apoc. 22. v. 9. *Conſeruus enim tuus & omnium fratrum tuorum ego ſum* 234.b

INDEX

CONCIONATORIVS

IN VITAS PATRVM.

DOMINICA I. ADVENTVS.

ADVENTVS CHRISTI fregit diaboli vires 43.b
Aduentus Chriſti in mundum dæmones profligat 65.b
IVDICANDVS qualis inuentus fueris 41.a
Iudicio ſiſtitur Petrus Telonearius, & actus eius in ſtatera appenduntur 189.b
Iudicium extremum 259.b
Iudicij extremi timor 263.a
Iudicia Dei & hominum differunt 523.b
Iudicij extremi vtilis memoria 565. b
Iudicia Dei ne ſcruteris, ſed tibi attende 620 b
ad Iudicium pergitur cum impio Imp. Sancti 870.a

DOMINICA II. ADVENTVS.

CHRISTIANI impietatis titulo exagitati 24.a
Chriſtianos ſe eſſe Aſtion & Epictetus reſpondent tantùm 216.b
Chriſtianus futurus ab Aſtrologo denuntiatur Ioſaphat 247.a
Chriſtianum fieri filium Rex cauet 249 b 250.b
Chriſtianorum doctrina 308 b notæ. 309.a
CONSTANTIA S.Antonij 58.b 47.b
exprobrat dæmonibus 38 b
Conſtans tenor vitæ, & rigor S.Antonij 60.a
Conſtantia fidelium diabolum eludit 133.a
Conſtantia Euphraſiæ in laboribus etiam cùm eſſet læſa inſtinctu diaboli 356.b 357.a
Conſtans eſto in tentationibus & tribulationibus 586.b
Conſtans ſit monachus inſtar ſtatuæ 622.a
Conſtantia iuuenum laborioſa 651.b 652.a
FILII etiam in cælo pro parentibus ſolliciti 220.b
Filiorum deſiderium in Rege Indiæ 243.b
Filius prodigus 267.b
Filiorum affectum vincit Paula 403.a
Filium in flumen proijcit pater obediens 547.b
SCANDALVM tollitur 198.b
Scandalo occurritur veſte illæſâ inter prunas ardentes 202.a
Scandalum infirmi tollitur 604 a.b
Scandalum paſſiuum vitat Alexandra 711.b
Scandalum paſſiuum fugit virgo eremum petens 916 b
TRIBVLATIONES præuidentur 81.b
Tribulationem patiens cogitet: Ego & aſinus vnum ſumus 683.a
Tribulatio varijs cauſis immittitur 766.b

DOMINICA III. ADVENTVS.

BAPTIZATVR D.Hieronymus adultus 3
Baptiſmus S.Hieronymi Romæ 24.b
Baptiſmi & Religioſæ vitæ ſimilitudo 68.a
Baptiſmi efficacia 114.b
Baptizati mel & lac degustabant 14 b 142.a
Baptiſmus fulgure & columbâ firmatur 155.a
Baptiſmi effectus 266 a 2 8.a
ſine Baptiſmo ſpes bona eſſe nequit 258.a
Baptiſmum præcedit ieiunium & oratio 183.a
Baptizato quid agendum 287 a
Baptizatus quid præſtare debeat 362 a
Baptiſmi inſtar eſt Religionis ingreſſus 645.b
non Baptizatus diuinitus agnoſcitur 905 b
Baptiſmus olim Hebdomadâ ſanctâ 911.b
Baptiſmus etiam puratiuus mortuû ſanat 915 b
CONCIO S.Antonij ad diſcipulus 40.b
Concionis effectus 47 a
Concio S.Pauli conuertit S.Theclam 72.b
Concio S. Pachomij 133 a
allicit præmiis, pœnis terret ibid.
Concio ad Neophytos 147.a
Concionem ſuggerit columba S.Baſilio 166.b
Concio de humilitate 199.b
Concio efficax & compungens plebem 377 b
Concionem audire vtile 526 b.

DOMINICA IV. ADVENTVS.

CARNEM variè domat S.Hilarion 76
Carnium abſtinentia 572.a
Carnis tentationem vincit cadaueris fœtor 576.a
Carnium abſtinentia violata caſtigatur, & caro lapideſcit 852.a
CILICIVM & iuncus, lectus S.Antonij 38.a
Cilicio indutus ſepelitur Rex 327.b
Cilicium tecum fert Ioſaphat 331.a
Cilicium elegantius datori remittitur 547.a
COMPVNCTIO lacrymas ciet 128.b
Compunctionis verba 369 a.b
Compunctio Mariæ Ægyptiacæ 370.b
Compunctio vtilis 567.b
Compungere ſtatim poſt culpam 669.a
Compunctio mortem & ſalutem adfert meretrici 677.b 678.a
Compunctio ex contumelia patienter tolerata 757.b
CVLPAS & pœnitentias alienas præſtat Eulalius 502 b 503.a
Culpa etiam leuis punitur 546.a
DALIESE tentatus caſtitas; præciſio linguæ luxuriam ſedat 17.b
Deliciæ mundi excludunt delicias cæli 124 b
DISCIPLINÆ vſus 735.a
EREMITA primus quis fuerit 17.a
Eremi laudes 21 a b
in Eremum impellit exemplum Eliæ & Baptiſtæ 100 b
eorum vita fortior ibid.
Eremitarum protector Deus 501.a eos adiuuant Angeli ibid.
Eremitica vita martyrio comparatur 113.b

MORTIFICATIONIS tenax S. Antonius 60.a
Mortificatio viri ſancti 836.a
Mortificatio carnis fuga eſt pœnæ infernalis 855.a
PECCATORVM memoria ex animo contrito magis delet peccata quam corporalis afflictio 375.a
POENITENTIÆ, vigiliæ, ieiunia S. Antonij 37.b 48.a 56.b
Pœnitentiæ Simeonis Stylitæ, fune totum corpus conſtringentis 170.b
Pœnitentia S. Macarij 230.a.b
ei apparet Chriſtus ibid.
Pœnitentiæ neceſſitas 267.a
quomodo agenda 268.a
Pœnitentia Mariæ Ægyptiacæ per quinquennium 372.a.b
Pœnitentiæ vis in conuerſione Pelagiæ 377.b
Pœnitentia dura quinque annorum, falsò accuſatæ Marinæ 393.b 394.a
Pœnitentia publica Fabiolæ ob initas viuente viro ſecundas nuptias 397.a
Pœnitentiæ vis ibid.b
Pœnitentiæ veræ exemplum 454.b
Conſtantia pœnitentis 455.a
Pœnitentes amplectitur Deus 525.a
Pœnitens peccator poſt communionem clarâ facie apparet ibid.
Pœnitentia vera miraculo declaratur 577.a
Pœnitentiam age cum pœnitente ibid.
Pœnitentia vnde vim ſumat 578.b
ad Pœnitentem redit columba 579.b
Pœnitentia lapſi & deſperantis 581.a oratio eius ibid.
Pœnitentiam acceptatam oſtendit lucerna diuinitus accenſa 581.b
Pœnitentia dura & longa 584.b
Pœnitentia voluntaria 586.b
Pœnitentes recipiantur. *ſimile* 594.b
Pœnitentiam paruam præſcribit Abbas 600.b
ad Pœnitentias alios ne cogas, ſed excita 601.b
Pœnitentiæ æquales non omnibus conueniunt 603.b
Pœnitentiæ efficacia 605.b
Pœnitendum hodie 612.a
Pœnitentia & confeſſio in diuinum numerum pœnitentes refert 648.a
Pœnitentiam duram agit ſacrilegus qui cum ſacra virgine peccarat 654.b
Pœnitentiâ 49. annorum lapſum ſuum à fide eluit Epiſcopus 655.b
Pœnitentes recipit Deus. *ſimile* 660.b
Pœnitentiæ etiam propoſitum vtile 677.b
Pœnitens adoleſcens includit ſe ſepulcro 743.a
ei inſultant dæmones ibid.
Pœnitentis virginis oratio 777.a
Pœnitentia virginitati præfertur ibid.
PVSILLANIMITAS docet 590.a
SOLITVDINEM petit S. Antonius 49.b
in eaque manet 20. annis 40.a
Solitudinem interiorem petit S. Antonius diuinitus admonitus 48.b
Solitudinem petit S. Hilarion 76.a
Solitudinis deſiderium in S. Hilarione 81.b
Solitudo Ioſaphat 35. annorum 337.b
Solitaria vita ſublimis & difficilis: & quare 587.b
SVPERBOS ſanat humilis ſermo 199.b
Superbia diaboli humilitate hominum corruit. *exemplum* 622.b
Superbiam vincendi modus 6.. b
Superbæ cogitationes quomodo fugiẽdæ ... b
Superbia euertit monachum 733.. b
illuditur à dæmone ibid.
Superbiam curat ſolitudo 742.a
Superbia etiam ſanctum euertit 744.a
VIRTVTES aliorum in ſe exprimit Antonius 37.a
Virtus de neceſſitate facienda 4..a
Virtutes diſcipulorum S. Antonij 47.a
Virtus vera latere non poteſt 6..b
Virtuti laudem tribuunt ſcriptores 75.a
Virtutis magiſter timor Domini 134.a
Virtutes S. Gallæ viduæ 136.a
Virtus vera facit cognationem, nõ ſanguis 18..b
Virtutes S. Poſthumij 233.a 235.a
Virtutes variæ quibus incumbant Monachi 236.a.b 237.a
Virtutes S. Eugeniæ 243.a
Virtutes ſunt ſcala cæli 265.b
Virtus in poteſtate hominis, præſuppoſitâ diuinâ gratiâ 277.b
Virtutis habitus vtilis 288.a
Virtuti ex vitio calcar additur 377.a
Virtutes Beni: Numquam iurauit: numquam mentitus: numquam iratus fuit: nec verbum otioſum protulit 458.b
Virtutum exercitia viri primarij 474.b
Virtutis cogitatio manè ineunda 562.a
Virtutem vnam acquire ſingulis annis 568.b
Virtus labore acquirenda 587.a
Virtus publicata periclitatur 594.a *ſimile* ibid.
Virtus in opere, non in memoria vel libris eſt 606.b
Virtutem perficit infirmitas 675.b
Virtutes quædam à caſu, quædam ab electione 718.b
Virtus ex Dei placito, vitium ex permiſſione 765.b
Virtutes Iacobi Niſibitæ 798.a
VOLVPTATES mundi cum amaritudine digeruntur 299.a
Voluptates deprimunt hominem inſtar porci 645.b

DOMINICA INFRA OCTAVAM NATIVITATIS.

BONA multi offerunt cõpatienti pauperibus 192.b
Bona ſua S. Aſtion iubet dari pauperibus, matri apparens 225.a.b
Bona in cęlũ per eleẽmoſynã pręmittũtur 273.b
Bona ſibi oblata reſpuit Abbatiſſa, paupertatis amore 353.a
Bona aliena diſtribuens quid incommodi ſuſtineat 583.b
Bona mundi non te retrahant à perfectionis curſu 588.a.b
Bona diuiduntur in tres partes 652.b
Bona defectu miſericordiæ pereunt 714.a
CENTVPLI promiſſionem tentando experitur Patriarcha 182.b 184.a
Centupla remuneratio eleẽmoſynæ 195.a
ERRORES fratrum tegit charitas 633.a
Errorem alienum prudenter corrigit Archiepiſcopus 636.b
INCIPIENDVM quotidie religioſo 523.b 524.a 716.a
Incipiendum ſemper 563 611.
MARTYRVM animas diabolus potius quam corpora iugulare quærebat 1..b

Martyrij cupidita in S.Antonio 47.b 48.a
Martyrium fidei & conſcientiæ ibid.
Martyres confirmat deſiderio martyr S.Antonius . 47.b
Martyrum reliquiæ in honore 90.a
Martyrio æquatur vita eremitica 113.b
Martyrij præſtantia 269.a reliquiæ Martyrum efficaciſſimæ ibid.
ad Martyrium & Virginitatem hortatur S.Eugenia 347.a
Martyrium quotidianũ eſt deuota ſeruitus 414.a
Martyrium iriam monachorum 585.b
Martyres multos ſuaſione effecit Apollonius 757.b
MVRMVRANT fratres: ſedantur 239.a.b
increpantur 240.b
OFFICIA aliorum ſupplet S Pachomius 122.b
Officia abiecta ſubit Abbas 548.a
Officia varia exercuit Chriſtus: Lectoris, Diaconi,&c. 658.a
Officia vilia exercet quæ ex humilitate ſtultam ſe ſimulabat 738.a
PASSIONIBVS exagitatus ſe coram Deo humiliat 118.a
Paſſionum origo 510.a
quomodo ſuperandæ 511.b 603.a
Paſſiones non moriuntur, ſed ligantur in Sanctis 517.a.b
Paſſiones prauæ extirpandæ 564.b
Paſſiones animæ alligantur, non extinguuntur 597.b
Paſſionibus non ducitur Deo intentus 609.a
à Paſſionibus corporalibus animā auoca 660.b
Paſſionibus dominans dæmones effugare poteſt 759.b
PORCOS paſcit Monachus 620.b
PECCATA parua ne contemnantur 288.a
PECVNIA Eccleſiæ malè partæ mixta, perit 183.a.b
Pecuniæ amor Troilum torquet 193.b
Pecuniam non reſeruet Monachus 512.a
Pecuniæ contemptus inſignis 584.a
PROFICIT in ſpiritu S.Antonius conſiderando exitum animarum 53.a
vt Proficiat Religioſus, cogitet ſe primùm inchoare 59.a
Profectum quæ impediant 132.b
Profectui tuo inuigila 133.a
Profectus ſignum, non affici mundanis deſiderijs 461.a
Profectus virtutum, virtutis paratur exercitio 603.a
SERVIT Fratribus S Pachomius 121.a
Seruit Zacharias vt faciat eleëmoſynam 180.b
Seruum ſeruorum ſe vocat Patriarcha 181.a
Seruit omnibus Eremita 867.a
Seruit archiepiſcopus architectis 871.b
SILENTIVM Monachorum 100.a
Silentij violationem abſens cognoſcit S.Pachomius 134.b
Silentium Theonæ 36.annorum 459.b
Silentij inſignis ex obedientia obſeruator Paulus Simplex 483.b
Silentij cuſtodia 528.b
Silentij clauis 610.b
Silentium vnius anni 617.a
Silentium virginis 25.annis 762.b
VITÆ incertitudo omnium fugat 41.a.b
Vita bona plus curanda quàm miracula 45.b
Vitæ ſanctæ ſuauitas 275.a
Vita vera quænam 281.b
Vita contemplatiua actiuâ præſtantior 457.a
Vitam ſublimem agens columnæ ſimilis 598.a
Vitæ mutatio inſignis nobilis eſt diuitis Romani 604.a.b
de Vitæ ſtatu eligẽdo deliberatio 646.b 647.a.b
Vitâ peruerſus & eloquens eſt dæmonis imitator 706.b
VOLVNTATEM Dei perfici orat S.Pachomius 120.a
Voluntatis propriæ abnegatio via eſt ad perfectionem 484.a
Voluntatem propriam abdicare docemur Nonnij 545.b
Voluntates noſtræ dæmones factæ ſunt 602.b 603.a
Voluntatem ſeniorum ſequere 608.a
Voluntas propria triſtitiam parit ſeni 615.b
Voluntatem propriam abnegantium præmia 620.a
Voluntas propria tribulationem parit 673.a
VOTA monaſtica peccata abolent 68.b
Voti memoria carnis illecebras pellit 114.b
Votum conditionarum S.Pachomij 114.b
Votum tranſgrediens caſtitatis à dæmonio vexatur 127.b
Votum violans punitur 177.a
Voti violator caſtigatur 852.a
Chriſto ſe deuouet Euphraſia ſeptennis 355.a

DOMINICA I. POST EPIPHANIAM.

CVSTODI teipſum, vt iuueris ab alio pro te tentato orante 496.a
DÆMON præſente Pachomio obmuteſcit 114.a
DEVOTIO S.Hilarionis 75.b
Deuotio S.Malchi 93.b
MONACHORVM princeps Ioannes Baptiſta. 21.b
Monachiſmus Romam inuehitur 32.a
Monaſticæ diſciplinæ ſtudium 32.a
Monachus vnde dictus ibidem
Monachiſmi hoſtes apoſtatæ ibidem
Monachiſmi laudes 35.
Monaſteria extruit S Antonius 40.b 64.a
Monachos & virgines præcipuè odit diabolus 42.a
Monaſteriorum laudes 47.a
Monachus eſt iudex 47.b
Monaſteriorum primus in Syria fundator S.Hilarion 78.a
Monaſteria innumera in Palæſtina 80.b
ea viſitat S.Hilarion ibidem
Monaſterium S.Hilarionis deſtruitur 83.a
Monaſticæ vitæ deſiderio S. Malchus omnia deſerit 93.b
Monaſteriorum commoda 100.b
Monaſticæ vitę origo fuit, paſſiones Sanctorum imitandi deſiderium 113.a
Monaſterium diuinitus iubetur extruere S.Pachomius 116.b
Monachis cur magnum deferret honorem Patriarcha 191.b 192.a
Monachus verus quis ſit 192.a
Monachorũ duos ordines alit Patriarcha 201.a
Monachorum quinquaginta millium pater S.Poſthumius 235.b
Monachi quibus virtutibus incumbent 236.a.b 237.a.b
Monachi fiunt Indi Senatores 243.a 244.a

Mona-

Monaſticæ vitæ præſtantia, ieiunia, vigiliæ, orationes, paupertas voluntaria, & vitæ innocentia 269.b 271.a
Monaſterium mulierum centum triginta cellarum 352.b
è Monaſterio infantula ſeptennis exire non vult, & à matre abbatiſſæ offertur 353.a.b
Monachus fit pater Euphroſynæ 365.b
Monaſteria condit S.Paula 409.b
Monialium exercitia 410.a
Monachorum decem millia & virginum viginti millia Oxyrynchi 459.a
Monachorum quies præ Regibus 498.a b
Monacho quatuor obſeruanda 529.b
Monachus verus ſit inſtar ſtatuæ 530.a
Monachi vera vita, qualis 563.b
Monachi quidam damnati: laici ſaluati 566.b
Monachi lapſus diabolum lætificat 580.a
Monachi mundo illudunt, ſæcularibus mundus 656.b
Monachus deſignatur infans vix dum natus 739.b
Monachorum quinque millia in monaſterijs Ægypti 857.a
Mores ſuos corrigit D.Hieronymus 4
Obedientia perfectionem adducit 122.b
Obedientia virtutum eminentiſſima 146.a
Obedientia S.Simeonis 177.b
Obedientia exacta 236.b
Obedientia Monachorum 270.b
Obedientia cæca Euphraſiæ 355.b
Obediẽtia Pauli Simplicis variè exercetur 483.b
Obedientia leænam adducit 502.a.b
Obedientium ordo alijs præcellit 520.b
Obedientiam facilè impetrat humilis imperans ibid.
Obedientia Marci, litterâ imperfectâ relictâ 521.a 618.b
Obedientia periculo eripit, 521.a
potior eſt abſtinentiâ ibid.b
Obedientia ferè comes humilitatis, abſtinentia ſæpè ſuperbiæ ibid. latrones conuertit 522.b
Obedientia prima virtus Monachorum 538.b
Obedit leo Anachoretæ 440.a 539.b
Obedientiæ incredibilis magna miracula 541.b
Obedientiæ promptitudo 545.b
Obedientiæ fructus prophetia 546.b
aridum lignum irrigatur ibid.
Obedientia ſuperat paternum affectum 547.a
Obedientia morti præfertur 551.a
Obedientia victoriam refert reſignato 584.b
Obedientiam cæcam exigunt ſeniores 599.a b
Obedientia exacta 617.a lignum aridum Obedientiâ viret. ibid. leænam ſecurus adducit
Obediens ibid.
Obedientiæ præcellentia 618.a
Obediens proprio filio non parcit ibid.
Obedientia cur præferatur continentiæ ibid.b
Obedientia præcipuè in Nouitijs quęrẽda 619.a
Obediens à periculo liberatur ibid.b
Obedit frater fratri in arduis ibidem
mortuum ſuſcitat ibid.
ex Obedientia pater filium in furnum iactat, & roreſcit furnus 620.a
Obedientiæ aureola ibid.
Obedientia prompta 625.b
Obediens promptè cani ſimilis 627.b
Obediens latroni cum conuertit 655.b
Obedientiæ neceſſitas [illegible] fructus, [illegible] dæmonum 731.a
Obmutescit dæmon Pachomio præſente 114.a
Onagri obediunt S.Antonio 82.b
Obsessus à dæmone liberatur 52.a
Parentes, patriamque vitæ monaſticæ deſiderio deſerit S.Malchus 93.b
Parentes cur honorandi 213.a
Parentum in filios affectus potens 217.b 218.a 220.a
Parentum curam gerunt in cælo filij 220.b
Parẽtes clauſis oculis viſitat Monachus 4[illegible]5.a.b
Parentis ſuæ aſpectum fugi[illegible]t Pœmen & Nuph. 523.a
Parentum & amicorum litteras non lectas exurit Monachus 55[illegible].a
Parentum abnegatio 570.a
Parentibus & amicis nihil tribue cùm ſæculo renuntias 593.b
Parentibus ne det Monachus munera, quia non proſunt 616.a
Parentẽ ſuã clauſis oculis aſpicit Marcus 618.a
Parentum diuerſa conditio 646.a
Parentibus & amicis quomodo ſuccurrẽs ſine animæ naufragio 712.a
Peregrinatio D.Hieronymi 4
Peregrinationes ad quid vtiles 64.b
Peregrinatio Ieroſolymitana celebris 164.a
Peregrinatio ad ſepulcra SS. Martyrum 180.a
Peregrinatio ad templum S.Cyri 192.a
Peregrinatio ſpiritualis 620.a
Professio monaſtica abolet peccata 68.b
Profeſſio non prodeſt negligenti 126.a
Propositi S.Antonius æquabiliter tenax 6[illegible].a
Propoſita bona manè ſtatue 683.b
Propoſiti firmitas retinenda 719.a
Proprietas periculoſa 94.a
Proprietarius punitur 533.a.b
Proprietas vitanda 546.a
Proprietarium affligunt canes & aues 581.b
mortuus ſæculo non expectat teſtamẽta 582.a
Proprietatis amor affligit monachum 584.b
Recta anima quænam ſit 41.b
Regulam ab Angelo accipit S.Pachomius 116.b 120.a
Regulã ab Angelo accipit S.Poſthumius 236.a
Regulæ imbecillioribus accommodandæ 737.a
Religiosæ vitæ præſtantia 15.b 279.b
Religioſi quàm ſtrenuè diabolo repugnent 46.b
Religio peccata præterita abluit 52.b
Religioſus vagus langueſcit, vt piſces extra aquam 58.a
Religioſus cogitet ſe primùm inchoare 59.a
Religioſi ſtatûs in vtroque ſexu excellentia 60.b
Religioſa conuerſio Baptiſmo ſimilis 68.a
Religioſorum victus, veſtitus, habitatio, &c. ab Angelo præſcribuntur 120.a.b
Religioſæ vitæ exercitatio, Angelicæ vitæ imitatio 242.a 243.a 245.b
Religioſi mortis præcones 254.a
Religionis falſæ varia genera 255.b
Religioſæ vitæ ſublimitas vnde colligatur 380.a
Religioſum quid efficiat 6[illegible]1.b
Religioſæ vitæ ſecuritas præ ſæculari 6[illegible]1.a
Angelos imitantur Religioſi [illegible]d.b
Religioſo velut in exilio viuendum [illegible]8.b
Religioſæ vitæ præſtantiam miratur I[illegible]ator 627.b

Reli-

Religionis ingreſſus Baptiſmi inſtar 645.b
Religionis labores ſunt quaſi martyrium 651.b
Religioſæ vitæ occaſio Paulo Simplici eſt vxor eius adultera 730.a
Religioſæ vitæ votum periculo eximit Maurorum 867.a
Renovare & reſurge à peccatis 575.a 576.b
Renvntiatio ſæculi Baptiſmo ſimilis 68.a
Renuntiandum perfectè ſæculo 511.b 583.a
Resignatio in obedientia victoriam parit 584.b

DOMINICA II. POST EPIPHANIAM.

Abdicationem rerum ſuadet ſanctum Euangelium 276.b
Abnegatio nobilis monachi ſportas ferentis 574.b
Abnegatio vera quænam 623.a
Cellvlae S. Antonij anguſtiæ 82.a
Cellulæ S. Hilarionis anguſtiæ 76.b
Cellula ſuper columnam 176.a.b
Cellulæ Baradati anguſtiæ 854.b
Classes 24. monachorum ſecundùm literas alphabeti *Græci* 142.a
Clavsvra monaſterij S. Iſidori 759.a
Clauſura exacta ibid.
Concordiam facit iratus Princeps 199.b
Concordia & pietas maximi æſtimata 515.a
Concordia præfertur auſteræ vitæ 657.a
Convivas habent Ægyptij mortuos 73.a
Ferventem ſpiritu fugit dæmon 531.a
Feruor primus religionis conſeruandus 596.b
Feruor ſpiritus vtilis. *ſimile* 682.b
Matrimonivm iniquum perficitur 157.a
Matrimonium virginale 158.b 482.b 491.a 652.b 713.b 779.b 894.b
Matrimonij vſu ſibi interdicunt coniuges 351.b
Mvlieris ſpecie apparet diabolus 119.b 135.a 230.a 453.b 454.a 575
Mulierem ſolus videre renuit Nonnus Epiſcopus 378.a
Mulierum conuerſatio, etiam ſanguine iunctarum, periculoſa 496.a
Mulierum aſpectum fugit Arſenius 511.a 564.a à memoria etiam mulieris timet ibid.b
cum Muliere conuerſari periculoſum 654.b 659.b 660.a
Mulierũ fuga omnibus neceſſaria 692.b 693.a
Mulieres fugit Elias metu lapſus 735.b
Mulierem per quadraginta annos videre non eſt paſſus abbas Ioannes 739.a 741.a
Mulieris ſpectro decipitur Monachus 742.b
Mulieres ob periculum baptizare renuit Monachus 864.a
Novitii per triennium 120.b
Nouitij diſſoluti dimiſſionem differt S. Pachomius vtiliter 128.b
Nouitijs quid incumbat 453.a
Nouitij debent ad infantiam reuerti 543.a
Nouitiorum probatio 545.a veſtes eorum ſequeſtrantur ibid.b
Nouitius Monachus exhortatione iuuatur 548.b cur probetur ante ingreſſum ibid.
Nouitius feruorem primum conſeruet 596.b
Nouitij præcipuè ſint obedientes 619.a
Nouitij quandoque ſenum in virtutibus duces 632.a patientem Nouitium ſolatur Angelus ibid.
Nouitij viſitandi 654.b
Nouitius feruorem conſerua 683.a
Nouitijs obſunt colloquia ſæcularia 910.a
Nvptias fugit S. Malchus 93.b
Nuptiæ ſeptem diebus à quibuſdam celebrantur 150.b
Nuptias fugit S. Macarius 228.b
Nuptiæ filij Regis 261.a
Nuptias ſecundas recuſat S. Marcella egregiâ ſententiâ eludens procum 417.a.b
Perseverandvm in bono 41.b
Perſeuera conſtanter in cœptis 589.b *ſimile.* ibid.
Perſeuera in cella 612.b
Sterili partum impetrat S. Hilarion 77.b
Sterilitas ſanatur 831.a
Sterilitas & peſtis prædicitur 852.a

DOMINICA III. POST EPIPHANIAM.

Adorationes plurimas quotidie Deo offert Simeon 853.a
Divitvm conſideratio qualis eſſe debeat 188.b
Inferni timore iuuatur S. Hieronymus 6
Inferni pœnæ denuntiantur Origenem legentibus eique adhærentibus 132.a
Inferni pœnarum magnitudo 526.a.b
Inferni conſideratio vtilis 565.b
Inferni memoria tentatos roborat 586.a
Inferni metus reuocat à lapſu 654.b
in Inferno Chriſtiani grauiùs cruciantur quàm ethnici 657.a
Inferni conſideratione meretricem ſororem conuertit frater 677.b conuerſa moritur 678.a
Inferni memoria vtilis 685.a
Infernum euadit mortificatio carnis 855
Sacerdotes aurei ligneis calicibus vtebantur 97.a
Sacerdotio ſuos initiari cur non pateretur S. Pachomius 121.a
Sacerdos malus non contaminat Sacramenta. *ſimile.* 595.b
Sacerdos aræ aſſidet ſexaginta annis 765.a
Sacerdotium inter Monachos honorandum 719.b
Sacerdotij onus grauiſſimum 833.a

DOMINICA IIII. POST EPIPHANIAM.

Afflictio ſancti, Angelos contriſtat 171.b
Afflictus poſt mortem paradiſo fruitur, delicioſa cruciatur 647.a.b
Afflictos lætificat Simeon 850.a
Fidvcia in Deum S. Antonij S. Paulum quærentis 18.b 19.a
Fiducia in Deum Ioannis Eleemoſynarij 182.a
Fiduciæ in Deum merces 185.b
Fiduciam habe in Deo, non in pecunia 584.a.b
Fidere noli tibi 596.b 742.b
Fidendum Deo 649.a

DOMINICA V. POST EPIPHANIAM.

Negligens Religioſus viſione monetur 532.a.b 567.a
Negligentiâ pericula. *ſimile.* 611.b
Omnivm vitas D. Hieronymus libris deſcribendis 4
Omnium fugat vitæ incertitudo 41.a.b
Otiosvs à multis dæmonibus pulſatur 551.a

Otij pericula 570.a
Zelv animarum 212.b
Zelus perſecutione creſcit 147.a
Zelus ſenis, fornicationem impediendo 197.a
Zelus SS. Cypriani & Cornelij: orta ſeditio eò quòd Cyprianus Carthaginem euerteret, & Cornelius Romam 347.a
Zelus Philemonis conuerſi per manſuetudinem Apollonij 476.b
Zelus falſus apoſtaſiam cauſat 542.b
Zelum animarum ſuadet Angelus 648.a
Zelo perſonam mercatoris induit Monachus, vt alios lucrifaciat 834.b
Zelo S. Ioannes Baptiſta orat pro reductione errantium 842.a
Zelus contra hæreticos laudatus 906.b

DOMINICA VI. POST EPIPHANIAM.

Exemplo Malchi S. Hieronymus ad perfectionem incitatur 5
Exempla piorum ſequitur Antonius 36.b
Exemplo Eliæ ſe ſtimulat S. Antonius 38.a.b
Exempli vis 517.a 121.b 242.b
Exempli neceſſitas 319.b
Exemplum conuerſæ meretricis ſequuntur aliæ 202.a
Exempla peccantiū non ſequenda. *ſimile.* 589.b
Exemplo præeas antequam doceas 592.b
Fidei ſcutum ſatyro opponitur 18.b
Fides & Crucis ſignum murus inexpugnabilis 39.a
Fidem roborat S. Antonij prædicatio 53.b
Fides miraculis firmatur ibid. & 56.a
Fides & traditio cuſtodienda 59.a
Fides viua maleficia curat: item vita ſincera 66.a
Fidem ſuis commendat S. Antonius & traditiones 72.b
Fides morbum ſanat 78.a
Fidem negat Proterij famulus 156.b
Fidem exponit S. Barlaamus S. Ioſaphat 254.b
Fidei ſumma ibid. & 290.a
Fidei lumen ſuſcipitur à filio Regis 257.b
Fides Chriſti hauritur ex Euangelio 259.a
Fidei declaratio: & fidei myſteria non ſcrutanda 285.b
Fidem diſcit S. Eugenia ex Epiſtolia S. Pauli 349.a
Fides draconem extinguit ingentem 465.b 466
Fides mortui ſuſcitatione probatur 480.b
Fidem ignis probat 871.a
Fidei praua ſimilis columbæ fuliginoſæ 893.a
Fidem ſuadet viro mulier, vt Deo Chriſtianorum fœneret 919.a

DOMINICA SEPTVAGESIMÆ.

Apostatæ Monachiſmi hoſtes 33.a
Apoſtata punitur 542.b corrigitur & liberatur à dæmone ibid.
Apoſtatarum peſſimum ingenium 734.a
Apoſtatas corripit dæmon 903.a
Eligendæ vitæ perfectionis incumbit D. Hieronymus 5
Electio ex vtero matris 170.a
Electio quid 277.b 278.a
Electio ſtatus ſollicitam habet Euphroſynam 364.b
Electione vitæ deliberatio 646.b 6 2.b
Eligitur diuinitus in abbatem Pachomius 36.a
Mercedem accipit non laborans 4.b
Operatvr manibus S. Antonius 3 .b
Opera bona non differenda 195.b
Opus bonum detegens, à dæmonio vexatur 197.a
Opus ſeruile in Feſtis agens non ditatur 2 2.b
Operantur Monachi, vt eleemoſynam dent 476.a
Operum manuum neceſſitas: penſum quotidianum 151.b
Operandum manibus Monacho 583.a
Opus orationi coniungendum 584.b
Opus leue & continuum præſtat graui quod citò abrumpitur 585.b
Opera bona in occulto facienda 592.a
Opera bona vitiat indiſcretio 596.a
in Operatione ſit viciſſitudo ibid.
Opus Monachi quale 601.a
Operari renuens, non comedat 603.a
Operibus proprijs ne fidas 608.b
Opus bonum non relinquendum ob vanam gloriam. *ſimile.* 615.a
Opera bona abſconde. *ſimile.* 628.b
Opera triplicia generis hominum viſio de eis 635.b ibid.
Opera tria honorabilia apud Monachos 649.a
Opera bona diuerſimodè conſiderantur 717.b
Præmio eleemoſynæ priuatur auarus 194.a
Præmijs inuitatur Ioſaphat, pœnis terretur 265.a
Vinea à ſancto benedicta fecundior; auari vinea infecunda 81.a
Vitis ex ore S. Ephræm infantis 167.a
Vocati multi, pauci electi 131.a
Vocatio periculosè deſeritur 94.a fugiens velut fumus effertur ibid.
Vocationem deſerunt quidam 326.a

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

Discendi ardor 610.a
Distractvm verberat dæmon 76.b
Diſtractiones orantis, opus dæmonis 508.a
Diſtractionum fuga 610.b
Divites miſeri: pauperes glorioſi 20.b
Diuitiæ S. Antonij 36.b
Diuitiarum obtentu tentat diabolus S. Antonium, diſco argenteo obiecto 39.b euaneſcit diſcus ibid.
Diuitias contemnens non præſtat quid magnum 40.b
Diuitias & aurum offert diabolus S. Antonio 46.a
Diuitiæ cur conueniant Romanis Præſulibus 97.a
Diuites quid conſiderare debeant 188.b
Diuitis epulonis miſeriæ 261.b
Diuitiæ parentelæque non iuuant 273.a.b
Diuitias in cælum mitte per pauperes 276.a
Diuites veri quinam 284.b
Diuitis mors miſera 656.b
Diuitiis abrenuntiatio, etiam veſtibus relictis 666.b
Diuitias vt amicis congreget virgo, ipſa opibus cæleſtibus excidit 711.b quæ deinde aſtu ab auaritia reducitur à S. Macario 112
Verbvm Dei vtiliter audit S. Antonius 36.a.b

Verba arguta S. Antonij ad philoſophos 54.a 55.a
Verbi Dei ſtudioſus Abraham eremita 144 b
Verba Patriarchæ de actibus SS. Patrum, & eleemoſynæ cultoribus 191 a
in Verbis verum ama, non verbum 206.b
Verba pia ruminata faciunt Chriſtianum 217 a
Verbo Dei etiam non intellecto vtendum 578 a
Verbi Dei auditio etiam ſola, vtilis. *ſimile.* 606 a 679.a
Verba ſæcularium ad ſpiritualia trahe 609. a
ſæcularia audiens dormi ibid b
Verbum Dei cor emollit 638 b
Verba ſæcularia nolunt loqui duæ coniugatæ 657 a
Verba pia contioenſiam ſuadent 774.b
Verba abſque bona vita, panis ſine ſale 760.b

DOMINICA QVINQVAGESIMÆ.

Avxilivm Dei inuoca contra dæmones 620.b
Caecvs ſanatur 212.a
Cæcum Didymum ſolatur Antonius 533.a
Passionis Christi memoria abſtinentiam ciborum ſuadet 115 b
Paſſionis Chriſti memor S. Pachomius ſuper ſpinas nudis pedibus incedebat 116.b

DOMINICA I. QVADRAGESIMÆ.

Abstinentia monachorũ etiam ægrotorum 6.
Abſtinentia monachorum 18.a
Abſtinentia inter delitias magna res 108.
Abſtinentia Simeonis Stylitæ 170.b
Abſtinentiæ bona 492.a.b quomodo acquiratur 493.a
Abſtinentiæ auſteritas 568 b 569.b 570.a
Avaritia proditionem ſuadet 18.a
Auaritia athinem ſubſequitur 24.a
Auari vinea infecũda 81.a Auaritię fœtor ibid.
ab Auaro quomodo extorquenda eleemoſyna 189 a
Auarum ſanat redditio pecuniæ 194.a
Auari ſemper pauperes 284 b
Auara virgo cæleſtibus opibus excidit 711.b
Auaritia ſanatur aſtu 712.a.b
Auari, guloſi, inuidi quibus ſimiles 766.a
Auari frumentum ſinunt putreſcere 768.a
Avsteritas vitæ D. Hieronymi 6.
S. Hilarionis, carnis paſſiones ieiunio & manuum labore domantis 76.a
Palæmonis 115.a
Monachorum antiquorum 283.a
Ioſaphat 331.b 333.b
Iſidori 709.a
Euagrij qui antè in delicijs 764 a
Auſteritas monaſtica ex veteri Teſtamento aſſeritur 850.a
Diabolvs impugnat variè S. Antonium 37.a.b 38 b 39.b
Diaboli apparentis formæ 42.b minas eius & pollicitationes contemne ibid. vt paſſer à Chriſto irretitus ibid. echo procurat ibid.
Diabolus præcipuè odit Monachos & virgines 42.a eius technæ ibid.
Diaboli deceptiones 48.a diuerſa eius nequitia ibid.
Diaboli vires Chriſti aduentu fractæ 43. b eius imbecillitas ibid.
Diabolum fugat crux 45 a
Diaboli vultus truces, ſonitus horridi 45.a
Diaboli tentationes vt vicerit S. Antonius 46.a
Diabolus inſputatus euaneſcit 46.a
Diabolo vires miniſtrat inertia 46 b
eum vincit lætitia ſpiritualis 47.a
Dæmoniacam ſanat IESV nomen 48.a
Dæmoniacus liberatur à S. Antonio 50 b
Diaboli fœtorem ſolus ſentit S. Antonius 52 a
Dæmoniacam curat S. Antonius 54.a
Dæmoniacum liberat Crux 56.a
Dæmonibus omnibus non æqualis nequitiæ gradus 65 a
Diabolus cur noctem cũm ſit alligatus 65.b
Dæmoniacus curatur 79.b 83.a.b
Diabolus prodit S. Hilarionem 83 b 84.b
Dæmoniacos ferè ducentos is curat in Inſula Papho 84.a
Diaboli odium eludit conſtãtia fidelium 113.a
Dæmon obmuteſcit Pachomio præſente 114.a
Diaboli tentationes variæ, & machinæ 118.b
Diaboli fœtor 135.
Diabolus ludit cum ijs quos capit 143.a.b
Diabolo ſiſtitur Proterij famulus 156.b
Diaboli ope adiutus, poſteà Crucis ſigno & oratione roboratur 157.a b
Diaboli præſtigiæ 171 b blanditiæ 172.a
à Dæmonio liberatus currens ad cellam Vitalij 198.a
Dæmones egrediente anima de corpore, ſua in eâ opera quærunt 200.b
Diaboli defectio 255.a inuidia in hominẽ ibid.
Diabolus ferro candente fugatur 472.b
Diabolũ liberandũ impiè docet Origenes 537.b
Diaboli vexationes ſuſtinentes non ſunt contemnendi 555.b
Diabolus lætatur lapſu hominum 556.a
Dæmones à Philoſophis immiſſos Cruce & oratione fugat S. Antonius ibid.b
Diaboli conſiliarium 580.a
Diabolum oratione ſiſtit Publius monachus 650 b
Dæmonũ varię differẽtię, eadem eſſentia. 780 b
Dæmonum variæ apparitiones 721 b
ruſtra Dæmonis templum ſtatuit cellam Thalelæus monachus 855.a
Gvlam expugnans, mira ciborum varietate tereatur 470.b 471.b
Guloſa furti cogitatio vincitur 494.a
Gula quando caſtiganda 509.a.b 510.b
Gulæ tentatio: remedium, victoria 553 a.b
Gulæ imperat ſanctus 558.a
Gula incendium eſt vitiorum 570 a.b
Gula etiam cibo propoſito vincenda 572.a
Gulæ tentationem ingerit diabolus Monachis 637.b 665. b
Gula domatur, atque vna integra multorum perambulat cellas 721 b
Gula importunos fœnerator 765.b
Guloſi, auari, inuidi, quibus ſimiles 766.a
Gula & luxuria vt vincatur 770.a
Ieivnia longa D. Hieronymi 6.
Ieiunijs & vigilijs ſe munit S. Antonius contra carnis tentationes 37.b 38.a
Ieiunij tenax S. Hilarion 77 a
Ieiuni manent martyres ad 30. dies 217.b
Ieiunia quartæ & ſextæ Feriæ 464.b
Ieiunio infirmandus hoſtis domeſticus. *ſimile* 569 a

Ieiunii ſeueritas [illegible].b 571.a
Ieiunium fornicationis tentationem vincit 577.b
Ieiunio moderationem adhibe 6[illegible]1.a
Ieiunium quale dæmonem lætificat 60[illegible].b
Ieiunia longa quorumdam Monachorum 606 b 713.a.b 734.b
Ieiunijs prolixis Monachum corpus exinanire oportet 758.b
QVADRAGESIMÆ exacta obſeruatio 383.b
Quadrageſimæ Dominicâ primâ Monachi communicant 383.b
Quadrageſimæ exacta obſeruatio in cibis igne non coctis 721 b 723.a.b
Quadrageſimas 28. ſine cibo tranſegit Simeon 849.b
QVADRAGINTA noctibus ſtat Monachus inter ſpinas & non dormit 584.b
TENTATIONIBVS carnis impugnatur D. Hieronymus: remedia adhibet 6
Tentationibus repugnãtem cõſolatur Deus ibid.
Tentationes ſtudijs vincuntur ibid.
Tentationes diaboli patitur S. Antonius 37.a 49.a oratione eas ſuperat ibid.
Tentationes vincens in Spiritu roboratur 39.a
Tentatio vel ad gloriam vel ad pœnam 44.a
Tentationes diaboli vt vicerit S. Antonius 46.a
Tentationes variæ S. Hilarionis, luxuriæ, gulæ 76.b
Tentatione liberatur qui in memoriam Onuphrij ſacrificat, eleemoſynam dat, thus offert, Pater noſter recitat 103.a 105.a
Tentationes varias patitur Ioſaphat 332.a b
Tentationes ſuas detegunt moniales Abbatiſſæ 355 a
Tentationis diabolicæ grauitas 369.a
Tentationes Mariæ Ægyptiacæ per annos ſeptemdecim 388 b
Tentationis initijs obſiſtendum 461.a
ad Tentandum parati dæmones, Angeli ad ſuccurrendum 495.a
Tentationes varias diaboli videt Pachomius 505.b
Tentatum ne deſpicias, ne & tu tenteris 520 b
Tentationes ſuperat oratio 531.a
Tentatos conſolare 573 b
Tentatio vtilis 574.b reſiſtens fortiter liberatur ibid.
Tentationes aperiendæ 574.b eas reuelans liberatur 575.a
Tentatis adeſt Angelus 575.b reſiſtentiæ fructus ibid.
Tentationem carnis ſuperat fœtor cadaueris 576.b
Tentatione ſuperatur, quem diabolus impugnauit 40. annis 581.a
Tentationis & pugnæ vtilitas 585.a 586.b
Tentatio Hymnis ſubleuanda 587.a
Tentationum diaboli varietas 586.a
Tentates roborat inferni memoria ibid.
Tentationis bellũ frangit patientia 587.a 590.a
Tentatio vafra diaboli 588.b
Tentatio non te à loco tuo remoueat 589.a.b
Tentatio parit coronam 590.b
Tentatio quibuſdam vtilis: alijs nociua 599.a
Tentationum diaboli varia ſemina 599.b
Tentationibus dupliciter vrgemur. *ſimile* 611.a 612.a
Tentationes quo modo vincendæ 619.a
Tentatio ſemper timenda [illegible].b
Tentationis igne perce[illegible]tus durat. *ſimile* 616.b
Tentatum curat prude[illegible]a 637.b
Tentatos iuuat An[illegible] 6[illegible].a
Tentatus Deum inuocet 65[illegible].b
Tentatus ſenioris prudentia ſanatur 666.a
in Tentatione ſurſum aſpice ibid.
Tentatum deſpiciens, tentatur ip[illegible]e 6[illegible]2 b
Tentationes quibuſdam à diabolo, alij a ſeipſis 67[illegible] a
Tentatus à dæmone deſperat 732.a.b
Tentatio humilitatem parit ibid b
Tentationes alterius noui Ioannes, & curat 740
VITÆ inſtituta varia 851 a

DOMINICA II. QVADRAGESIMÆ.

BEATITVDO vili pretio comparatur 40 b
Beatitudinem dat patientia 102 a
Beatitudinis ſpe matrem ſolatur ſanctus Simeon 172.b
Beatitudinis adumbratio 205.a
Beatitudinis deſcriptio 220 a 223.a
Beatitudo in quo conſiſtat 258.b
Beatitudinis præludium, oratio 288.b
Beatitudinis meditatio 562 a
GLORIÆ contemptor S. Hilarion 81.b 84.b
Gloriam fuga declinat 82.b
Gloriam Domini videt S. Pachomius oculis corporeis 135.b
Glorioſus cælum intrat S. Simeon 177.b
Gloria & ſplendor ſanctæ Eugeniæ 348.b
Gloriæ cæleſtis ſpecies 300.a
Gloria ab homine inſtabilis 593.b fugienda 594 a
qui Gloriatur, non protegitur à Deo 628.a
vt Gloriã fugiat ſenex, ſtultitiam ſimulat 670.a
Gloria Chryſoſtomi viſione declarata 901.a
VISIONE cæleſti recreatur S. Antonius 39.a
in Viſionibus quid inquirendum 47.a
Viſio S. Antonij de animarũ poſt exitũ ſtatu 52 b
eiuſdẽ de Eccleſiæ afflictione ab Arianis 57.a
eiuſdem de hæreſi Ariana 71.a
Viſio abbatis de S. Simeone 71.a
Viſio facit eleemoſynatorem 194.b
Viſione Dei carere pœna damnatorum grauiſſima 260.a
Viſione conuerſus latro fit monachus 466.b
Viſio Arſenij de tribus hominum generibus & operibus 506.b 635.b
Viſio S. Ephræm 636.b

DOMINICA III. QVADRAGESIMÆ.

CONFESSIONE curatur turpi cogitatione laborans 216.a
Confeſſio potens telum contra dæmonẽ 553.b
Confeſſio captiuam animam liberat 569.b
Confeſſio & pœnitentia in diuinum numerum pœnitentes refert 648.a
CONFESSORES fidei S. Antonius honorat muneribus 59.b
LABI eum permiſſus Petrus 268 a
Lapſus Ruffini & Melaniæ in hæreſim 43.a 43[illegible]
Lapſus ſemper ſurgat 516.a
Lapſu hominum lætatur diabolus 556.a
Lapſu Monachi exultat dæmon 576.b 580.a
Lapſum erigit charitas [illegible].b
Lapſus difficilè corrigitur 590.a
Lapſus paulatim grauior 744.a

MVTVS

Mvtvs fit ſacr legus adultei 40. annis 175.a
Mutus, ſurdu ,aridus ſanatur 214 b
Mutus eſt extra Pſalmodiam Monachus 905.a

DOMINICA IV. QVADRAGESIMÆ.

Benedicit Antonius animalibus 20.b
Benedictionem petit demiſſo capite S. Antonius 53 a
Benedictionem petunt Saraceni à S Hilarione & conuertuntur 80.b
Benedictio panis & olei 81.b
Benedicto oleo ſanatur dæmoniaca 127.b
Benedictum panem auerſatur dæmon 128.a
Benedictionis ſacerdotalis magnum beneficium cenſet Simeon 851.a.b
Divitibvs quomodo eleemoſyna extorquenda 189.a
Hereditate accipit Antonius Pauli tunicā 20.b
Hereditas opulenta pauperibus datur 145.b
Hereditatis auiditas perdit Monachum 588.a.b
Hereditas cum mercede pauperibus datur 602.a
Hospites ſuſcipit S. Antonius 48.b
Hoſpitalitatis conuerſionem cauſat 114.b
Hoſpitis arrogantia 115.b
Hoſpitalitas laudata 140.a
Hoſpitale prima inſtituit Fabiola 398.a
Hoſpites quid agerent olim 456.a
cur ſuſcipiantur cum oratione ibid.b
Hoſpitalitatis & continentiæ in coniugio meritum 474.b
Hoſpitalitatis ſtudium 477.b 478.b
Hoſpitalitas inſignis; atque ingrati hoſpites docentur 493.a.b
Hoſpites quomodo ſuſcipiendi 508.b
Hoſpitibus famulantur Nouitij 545.b
Hoſpitalitas imperfectum ſcandalizat 604.a.b
Hoſpitalitas nulli ſit ſcandalo 607.a
Hoſpitalitas alacris ſit. *ſimulq;* 614.b
ieiunium ſoluit ibid.
in Hoſpite ſuſcipitur Chriſtus 615.a
Hoſpitalitas commendatur arbore diuinitus inclinata 615.b
Hoſpitalis domus mutilatorum 712.a
Hoſpes excipitur etiamſi per triennium manere velit 713.b
Hoſpitalitatis contentio 716.a
Hoſpites quomodo admittendi 736.b
Hoſpitalitas egregia 759.a
Hoſpitalitas Monachorum 758.b 759.a
Hoſpitalitati exercendæ tres panes diuinitus ſuppeditantur 770.a
Hoſpites excipit Melania 37. annis 773.a
Hoſpitalitatis merces, pueri à morte præſeruatio 805.a
Hoſpitum cura viris manſuetis commendatur 825.b
Hoſpitalitatis merces, frumentum & oleum indeficiens 832.a
Hoſpitalitatis ſectator diuinitus reficitur 866.a
Hoſpitalitas Theodoti Patriarchæ 870.a
Hoſpitalitas Ioannis Monachi etiam in beſtias 918.b
Liberalitas D.Hieronymi 3
Liberalitas S.Antonij 36.b
Liberalitatis certamen 180 b
Liberalitas Monachi cellas ſuas alijs dantis 550.b
Officia & pia opera Petri telonearij qui ſe vendi curarat 19?.a
Palatium ſtruitur in cælo per eleemoſynam hic datam 194.b
Providentiæ Dei confide 584.a.b
Prouidentia Dei circa eleemoſynam 184.b
Prouidentia à Ptolemæo monacho negatur dæmone ſuggerente 734 b
Vana gloria priuat mercede 270.a
Vanæ gloriæ remedium 335.a
Vana gloria iuſtum corrumpit 455.b
Vanam gloriam non fugientes vapulant 539.a
Vana gloria laborās à dæmone corripitur 542.a.b
ob Vanam gloriam opus bonum ne derelinquas 615 a
Vanæ gloriæ conflictus cum humilitate 619.a
Vanæ gloriæ reſiſtitur viriliter 724.b
Vendi ſe iubet Petrus Telonearius & pretium dari pauperibus 190.a
Vendit ſe ad eleemoſynas dandas S. Serapion 191.a mimos Græcos, quibus venditus erat, conuertit. ibid. 761.a 762.a

DOMINICA DE PASSIONE

Calvmniæ affligunt S. Hieronymum 7
Calumnias patitur benè agens 197.a calumniatorum chartas exurebat Conſtantinus b
Calumniam patienter fert Monachus 515.b
quæ ſtruxit calumniam cruciatur ibid.
Calumniam ſuſtinentem liberat reſuſcitatus 650. a
Calumnia mortem adfert eam ſuſtinenti & inferenti 737.b
Calūniam paſſus expectet Dei iudicium 779.a
Contemnendvs eſt nullus, etiamſi ſit latro 475.b
Fvgam capeſſit S. Malchus 95.b
Fugiendæ feminæ 98.b
Fugam in perſecutione cur capeſſant pij 249.b
Fuge, tace, quieſce 528.a
Fuga hominum vtilis 564 a.593 1.632.b
Impiorvm miſeria 302.b
Inivriæ remittendæ 330.a
Iniuriæ quomodo ferendæ 408.b
Iniuriarū tolerātia frangit vires dæmonis 498.a
Iniuriam omnem peccato tuo imputa 513.a
beneficiis eam remunerare ibid. & b
Iniuriarum perpeſſio porta cæli ibid. b 659.a
Iniuria & laus non mutent Monachum 530.a
Iniuria perfectionem Monachi probat 592.a
Iniuriam & opprobria patienter perfer 596.b 597 a
Iniurias & verbera ſuſtinet innoxius 623.a 624.a
Iniuriarum patientia oſtendit verum Monachum 631.a
Iniuriantibus quidam dat mercedem 659.a
Iniurijs laceſſitur adoleſcens Athenas intrans, & vexatur ab omnibus 663.b
Iniurijs ne moueatis. *ſimile de ſtatua* 683.a
Iniuriæ virtutis occaſio ſunt 668.a
ad Iniuriam ſis inſenſibilis vt lapis ibid.b
Iniurias, ab eo quem curarat, & opprobria fert Eulogius 673.b 674.a
Iniuriarum & iræ memor diabolus 910 b
Peccata obijciunt S. Antonio dæmones 52.b
Peccati origo vnde 65.a
Peccata dimittuntur interuentu S. Onuphrij 103.a 105.a
Peccata è charta delentur 159.b 160.a.b

Peccata omnia appenduntur in ſtatera iudicij 189.b
Peccata Cleri tegit Conſtantinus 197.b
Peccata etiam publica iudicare noli 202.b
Peccata videns, pœnitentiam non vides: itaque alium ne iudica 202.a
Peccatum deletur quod verecundia celabat 204.a.b
Peccatum à Macario perpetratum fugat leones familiares 230.a
in Peccatum lapſus periculoſus 268.a
Peccati pretium in media ciuitate exutit Thais 374.a
Peccatricis Mariæ Ægyptiacæ vita per annos ſeptemdecim 386.a 392.a
Peccata defles ſepulcro incluſus 454.a
Peccator peccatorum auget ſarcinam 506.b
Peccata tua magis penſa quàm aliena 520.a
Peccata etiam leuia in Sanctis hic puniuntur 555.a.b
Peccata morbis retunduntur 586.b
Peccata aliena ne iudices 594.b ea tege 595.a tua defle ibid. & b
Peccator animandus & pœnitens recipiendus 594.b
Peccata aliena minue, propria aggraua 600.a
Peccata quomodo intrent animam 612.a
Peccantium cæcitas ibid.
Peccati odium neceſſarium 613.a
Peccatorem te tantò magis agnoſces, quantò magis Deo appropinquas 624.b
Peccati perſeuerantia nociua 635.b
Peccator Angelum contriſtat 639.b
Peccatorem fornicarium compungit ſacra lectio 640.b
Peccata omnia ſuperat miſericordia Dei 648.a.b 676.b 677.a.b
Peccati fœtorem horrent Angeli 657.b
Peccata ſua videns non videt proximi 658.a
Peccata iniuriarum cauſæ 668.a.b
Peccati proprij conſideratio vtilis 671.b
Peccatoris ſtultitia, onus aggrauantis 681.b
Peccata vnde oriantur 682.b
Peccatum occaſio conuerſionis 718.a
Peccati conſcius ſacrificans cancro corripitur, ſanatur 724.a.b
Peccatum alienum porta 890.b
conuertitur fornicator eo facto ibid.
Peccata aliena diuinitus nouit Stylita 901.b
Peccata remiſſa latroni pœnitenti nuntiat Angelus 904.b
VITIA in aliis corrigit S. Antonius 58.a. &
Vitiorum curationem omnibus ſuadet ibid.b
Vitium virtuti calcar addit 377.a
Vitia paulatim extirpanda 590.a.b

DOMINICA PALMARVM.

PAVPERVM pater Florentius 10.a
Pauperum gloria, diuitum miſeria 20.b
Paupertatis excellentia ibid.
Paupere Elia eguit Rex diues 26.b
Pauperibus omnia ſua largitur S. Hilarion 76.a
Paupertas S. Hilarionis 83.a
Pauperibus diſtribuuntur quæ ſuperſunt ex labore manuum 117.b
Pauperibus diſtribuitur opulẽta hereditas 145.b
Pauperibus cibum erogat S. Stylites 171.a
Pauperi datur aurea crucicula 180.a
Pauperes dominos ſuos vocat S. Ioannes eleẽmoſynarius 181.a plusquam 7500. alit quotidie ibid.
Pauperem ſua veſte induit 18·.b
in Paupere Chriſtum recognoſcit 183.a
Pauperes viſitat 193.b
Pauper moritur qui plurima pauperibus dedit 203.a
Pauper benignè à pio Principe ſuſcipitur 248.a
qui conſilio ipſum Principem iuuat 249.a
Pauperes ferant in cælum tuas diuitias 276.a
Pauperibus veſtes diſtribuit Ioſaphat 331.a
Pauperibus omnia ſua dat Pelagia 379.b
Pauperibus ſuboccurrit Fabiola 398.a eos fouet S. Paula 402.b 407.b
Paupertas voluntaria, animæ requies 526.a
Pauperes ne defrauda 5·5.b
Paupertas Arſenij 582.a.b
Paupertas incandidat animas 583.a ea eſt theſaurus Monachi ibid. & b
Paupertatis amor recuſat eleemoſynas 583.b
Pauperum curator Deus ibid. 584.a
Paupertatem ſuam ſolatur pauper intuitu alienę miſeriæ 591.b
Paupertatis tolerantia cælum promeretur 667.a
Pauperes & ægroti gemma ſunt ſummi preoj 717.b
Pauperum & orphanorum cura 799.a
Pauper fingẽs ſe mortuum, verè moritur ibid.
à Iacobo Monacho ſuſcitatur ibid.b
Pauperum amor 865.a

DOMINICA PASCHÆ.

PIETATIS exercitia, & viſitationes SS. reliquiarũ 4
Pietatis exercitia in monaſterio virginum 352.b
Pietatis Euſtochij in matrem ægrotam 413.a
RESVRRECTIONEM quomodo Ægyptij adumbrent 73.b
Reſurrectio quid ſit 259.b
Dei iuſtitia ſine ea conſtare nequit ibid.
Reſurgentiũ primitię qua ratione Chriſtus 261.a
Reſurrectio mortui fidem firmat 480.b
Reſurgendum ſemper à lapſu 669.b

DOMINICA IN ALBIS.

CONSORTIA nociua fuge 602.a. bona ſectare ibid.b
Conſortia bonorum vtilia 605.a
PAX datur Chriſtianis 345.b
Pacem qui non habeant 452.b
Pacem impediens occiditur 463.a
Pacificus ſemper Agathon 514.b
Pacem quæ conciliet 563.b
Pax cum proximo via ſalutis 602.b
Pax præfertur vitæ auſteræ 657.a
Pacis oſculum fratri daturus, eum à mortuis excitat 865.b

DOMINICA II. POST PASCHA.

AMOR furorem cauſat 79.a
Amor Dei omnibus præponitur 114.b
Amor à diabolo excitatur 156.b
Amor fraternus pœnitentiam ſuadet pro alio, & veniam impetrat 495.b
Amor Dei dat conſtantiam & ſufferentiam. ſimul 669.a
ANIMAM pro amico quando quis ponat 530.b
Animam ponere pro fratre quid ſit 577.a

Animam pro proximo ponit patiens 633.b
PASTOR ouium fit S. Malchus captiuus 94.b
Paſtor ouium S. Simeon Stylita 170 a
Paſtor bonus 267.b

DOMINICA III. POST PASCHA.

MVNDVS cælo comparatus paruus eſt 40 b
Mundum cur fugiebant Monachi 270.a.b
fallacia eius 271.b inconſtantia ibid.
Mundi amatorum ſtultitia pulchrè declaratur 272.a b 274 b
Mundi vanitas 279.a 351.a
Mundo addicti in mortuis habentur 282 b
Mundi blandimenta fallacia 347 a
Mundus diuitibus illudit, pauperes mũdo 482.a
Mundum fugere vere 563.a
Mundum perfectè contemne 583.a
in Mũdo rigor & cuſtodia ſui neceſſaria 600.a
Mundi vetus contemptus in nobili diuite 604.a.b
Mundo illudunt monachi, ſæcularibus mundus 656.b 721.b
Mundum abnegat mercator 757.b
Mundo mortuus quis 762 b
Mundum fugiens virgo in eremum fugit 916.b
TRISTITIA à iuſtis faceſſat 464.a
Triſtitia bona & mala 603 b

DOMINICA IV. POST PASCHA.

CONTEMPTVS diabolus euaneſcit 46.a 732.b
Contẽptor magiſtri & fur perit morbo regio 83.a
Contemptus etiam minimi mandati periculoſus 234 b
Contemptum mundi quæ ſuadeant 212.b
Contemptus mundi vnde oriatur 245.a
Contemptum ſui amat ſenex 661 a
Contemptus Macarius verba ædificationis dicit, laudatus tacet 669.b
IVSTITIA DEI ſine reſurrectione conſtare non poteſt 259.a
PATIENTIA fundat Eccleſiam 96 b
Patientia beatitudinem tribuit 102.a
Patientiam exercet S. Pachomius ſuper ſpinas incedens 116.b
Patientia & charitas Gentiles conuertit 146.a
Patienter Deus nos expectat 200.b
Patientia & Humilitas codicem ablatum reſtituit 503.b
Patientiæ aſſueſce minora perferendo 514.a
Patientia erga infirmum 523.a
Patiens labor virgam florere facit 542 a
Patientia frangit tentationis bellum 587.a
Patientia etiam ſolitario neceſſaria 589 b
eludit tentationem 590.a
Patientiâ eijcitur dæmon ab obſeſſa 621.b
Patientiâ & ſilentium quomodo diſces 624 b
Patientia humilis ſoluit virtutem inimici 630 a
Patientia & prudens diſſimulatio ibid.b
Patientiâ curantur animæ 631.a.b
Patientiam auget minorum toleratio 631 b
Patientia ſenis admiranda 631.b 632.a
Patientem ſolatur Angelus ibid.
Patienter furtum ferens ſaluatur 632.b
Patientiæ gradus 659 a 668.a

DOMINICA V. POST PASCHA.

ECSTASIS Siſoi orantis 614.a
Ecſtaſis Siluani. 644.a.b
NOMINIBVS proprijs ſe appellant Paulus & Antonius 19.a
Nominis celebritatem affert S. Antonio conſtans victoria tentationum 19 a
Nominum in libro vitæ conſcriptio, teſtimonium eſt virtutis 45.b
Nomen S. Antonij vbique celebre quia mundum contempſit 60 b
Nomen Manichæi vnde deſumptum. 69.a
Nomen conciliat virginitas 72.b
Nomen S. Simeonis ceruam ſiſtit 173 a
Nomen Imperatoris olim militi inſcribebatur 238.a.b
ORATIO perfectiorem vitam impetrat 10.b
Orabat cum ſuſpirijs Paulus eremita 20.a
Oratione ſuperat Antonius tẽtationes 37.a 38.a
Orare ſe fingit diabolus 41 b
Oratio fugat cateruas dæmonum 49.a
Oratio fontem impetrat ibid.b
Oratio abſentia reuelat 51.a
Oratio virginem curat ibid.b
Oratio reuelat abſcondita 52.b
Orando, non imperando ſanant Sancti 57.b
Oratio cum labore manuum 66.b
Oratione ſanant Sancti, Chriſtus imperio 71.b
Oratio cibo præmittenda 81.a
Oratio pluuiam impetrat 82.b
Orationes Sanctorum iuuant orationes fidelium 92.a
Orationis matutinæ hora 103.a
Orationes triginta ſex in Monaſterio S. Pachomij ab Angelo præſcriptæ 150.b
Orat pro dyſcolis monachis S. Pachomius 126.a
Oratio perſeuerans etiam in læſo à ſerpente 136.b
Orationis vis contra dæmonem 149.a
Oratio pulchra S. Simeonis 172.b
Orationibus viuens iuuatur quæ pro ipſo quaſi mortuo fiebant 192 b
Oratio non exauditur ſemper eo modo quo vis 193.a
Orationi vacat aſſiduè qui Matrem Dei curatorem elegit 196 a b
Oratio pro meretricibus eas à libidine reuocat 198.a
Orationi vacans fit ditior 202 b
Oratio ante martyrium 218.a
Oratio S. Paſthumij 233.b 234 a b 253 a
Oratio futuræ beatitudinis præludium 288.b
eam turbat ira 289.a
Oratio Barlaam pro Ioſaphat 292 a
Oratio Ioſaphat ad Deum 300.a
Oratio morientis Barlaam 330.a
Oratione & pſalmis moneiur S. Eugenia 341.a
Oratio S. Eugeniæ proſternit templum Dianæ 348.b
Oratio & eleemoſynæ prolem impetrant 363.a
Orat eleuata in aëre S. Maria Ægyptiaca 385.b
Orare præcipuum monachi opus 453.a
Orant ſuſcipientes hoſpites 456.b
Oratio Theonis latrones ligat 459.b
Oratio centies die, & nocte centies 460.b
Oratio Apollonij idololatras facit immobiles 462.a
Oratio eiuſdem panes multiplicat 463.b
Orantes vexat dæmon 481.b 508.a
Oratio tentationes ſuperat 531.a
Orare quomodo ſemper poſſis ibid.b

Orationes crebrę, breues, longioribus pręferuntur 544.a.b Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Horarum myſteria ibid.
Oratio inſignis verè pœnitentis cum lacrymis 581.a
Orationi opus coniunge 584 b
ad Orationem etiam diabolus excitat 6[illegible]6.a
Orationis perſeuerantia. 613.a Orare maximus eſt labor: ſemper orandum: Orat Belarion 14. diebus. ibid. eam impedire conatur diabolus ibid.b
Orationis feruor 613.b ignitum efficit ibid.
Orādi modus. 814.a animā purgatā Orādū ib.
Oratio pluuiam impetrat 614.a colloquens quidam ſæpiùs Orat ibid.b
Oratio ſuperioris auertit à ſubdito periculum 619.b
Oratio phantaſma explorat 637.a
Oratio ſiſtit ſolem 649.b
Oratio ſiſtit diabolum 650.b
Orationis perſeuerantia efficax 651.a
Oratione aqua è puteo aſcendit ibid.
Oratio de nocte 652.a ignis ex ore Orantiū ib.b
Orationi conſentiat actus 657.b
Oratione pellenda cogitatio mala 660.a
Oratio phantaſma pellit 721.a
Orationes plurimæ monachorum 727.a
ſeptingentas fudit virgo vno die ibid.b
Orat perſeueranter Paulus Simplex 730.b
mediâ nocte 731.a
Oratio abſque vita honeſta cui ſimilis 766.b
Oratio iniuſtè accuſati 778.a exauditur ibid.
Oratio bellum auertit 800.a
Orat remotus ab alijs Sabas 801.b
Orationis ritus ibid. & 802.a
fontem producit Oratio ibid.b
Orationis inſtantia 817.b
Oratio ne facilè interrumpatur 843.b 844.a
Oratio perſeuerans in Feſtis 853.a
Oratio mortuum leuat 874.b
Oratio liberat à periculo 909.b
Osculum ſalutantium. 19.a 20.a
Psalmus dæmonem fugat 119.a
Pſalmos & Euangelia ſuis commendat S. Pachomius 121.a
Pſallit diabolus 149.a
Pſallendi mos ab Angelo præſcriptus 543.b
Pſalmorum Dauidis fructus 801.a
Pſallit ſemper Monachus die ac nocte 893.a
Pſalmorum meditationem horret dæmon 908 a 910.b
Suspiria Pauli eremitæ orantis 20.a

DOMINICA INFRA OCTAVAM ASCENSIONIS.

Cognitio Dei operatione approbatur 55.b
Cognitio Dei ex rebus creatis 281.b
Cognitio sui quiete & ſolitudine generatur 565.a
Cognoscit abſentia S. Antonius 51.b
Persecutionem Arianorum contra Eccleſiam præuidet S. Antonius 57.a
Perſecutione tyrannorum creuit Eccleſia 113.a
Perſequitur monachos Rex Indiæ 244.a

DOMINICA PENTECOSTES.

Anima Pauli eremitæ cælum conſcendit 20.a
Animæ naturalis puritas fons virtutum 41.b
Anima recta quæ ſit. ibid. cuſtodiam [illegible] adhibe Animæ [illegible]d.
Animæ tranquillitas præſens maieſtatis [illegible] dicium 45.b
Animæ cura adhibenda 47.b
Animarum poſt exitum ſtatum videt S. Antonius 52.b
Animam Ammonis in cælum videt vehi S. Antonius 51.a 482.b
Animam exeuntem è corpore quinam ad ſe trahere conentur 68.b
Anima Onuphrij Angelorum concentu in cælum defertur 1[illegible]3.b
Animarum dignitas 104.b
Animæ ad mēbra & corpus colloquium 134.a
Animæ an proſit corporis in templo ſepultura 143.b an obſit malis ibid.
Animas defunctorum ſuffragijs iuuat S. Ioannes Eleemoſynarius 192.b
Animæ egredienti de corpore dæmones occurrunt, ſua in ea opera quærentes 200.b
Animā Ioannis ad cęlū ducit Eleemoſyna 205.a
Animam patris iuuat oratione Ioſaphat, & ieiunio 327.b
Animæ pulchritudo 377.b
Animam peregrini deducunt Michael & Gabriel 656.a
Animæ & meretricis apologus 659.a
Animas iuſtorum & damnatorum videt Antonius 675.a
Animam quæ maculent 681.a
Animarum utile lucrum 714.b
Animas iuſtas & damnatas videt S. Antonius 729 b
Anima non facilè capitur niſi ſenſuum aperiat portas 796.
Animarum cura in communi periculo etiam eremitas ſpectat 804.b
Columba in humero S. Baſilij concionantis 168.a
Columba ſuper caput S. Gregorij 169.b
Columba accipitrem fugiens 275.a
Columba, anima religioſa 369.b
Columbæ ſpecie adumbratur Pelagia 377.b
Columbæ ſpecie apparet S. Spiritus 579.b
Spirituum diſcretio à Deo petenda 42.a 45.a
Spirituum bonorum à malis diſcretio 45.a
Spiritus ſanctus ignis ſpecie ſacrificium circumdat 159.a
Spiritus ſanctus quos fugiat 579.b
quomodo redeat 581 b
Spiritus ſanctus quos deſerat 611.b
Spiritum ſanctum quid accerſat 645.b
Spiritus ſancti pretioſum vas Olympias 780.a
Spiritus ſanctus adeſt Miſſæ tempore 867.b 872.b 997.b

DOMINICA I. POST PENTECOSTEN.

Eleemosynam vt faciat, ſeruit Zacharias 180.b
Eleemoſynam facis non ex tuo 182.a
Eleemoſyna præcipitur dari petentibus, etiam ornatis auro ibid.
Eleemoſyna oliuâ coronata apparet 182.b
Eleemoſyna inſignis datur naucleto 18[illegible]
Eleemoſynas defraudātes diuinitus agnit 184.a
Eleemoſyna multiplicat bona ibid.
Eleemoſynarum theſaurus auferttur: redditur 184 b
Eleemoſyna magna Patriarchæ 1[illegible]8.a.b

Eleemoſyna vt à diuitibus emungenda 189.a
Eleemoſyna auari & immiſericordis Petri teloncarij ei prodeſt 189.b poſteà ſtrenuiſsimus eleemoſynator ibid.
Eleemoſynæ nomine data pauperi veſte Chriſtus indutus apparet 190.a Petrus iubet ſe vendi & pretium dari pauperibus ibid.
Eleemoſynam quæ conſiderationes ſuadeant 191.a
Eleemoſynam perſuadet Euangelium 191.a vendit ideò ſeipſum S. Serapion ibid.
Eleemoſynas facienti multi bona offerunt 192.b
Eleemoſyna cladem moderatur 193.a
Eleemoſynator inuitus Troilus ægrotat 193.b viſio facit eum eleemoſynatorem 194.b
Eleemoſynâ hic datâ palatium in cœlo ſtruitur 194.a
Eleemoſynario duplum reſtituitur 195.a
Eleemoſynæ centupla remuneratio ibid.
Eleemoſynæ fructus ingens: ditatur orphanus 196.a.b
Eleemoſynam danti vel inuito à Deo redditur 199.a
Eleemoſyna Ioannis animam ad cælum ducit 205.a
Eleemoſynas non de alieno, ſed de proprio fac 209.a
Eleemoſyna bona in cælum præmittit 273.b
Eleemoſynæ Philippi patris S. Eugeniæ 346.a
Eleemoſynæ & oratio prolem impetrant 363.a
Eleemoſynæ magnæ Antigoni 351.b
Eleemoſynas recuſant quidam, vt manibus victum quærant 583.b 584.a
Eleemoſyna miraculo firmatur 616.a
Eleemoſyna ſine menſura danda 616.b danti datur & abundat ibid.
Eleemoſynæ pretium ne facias 715.b
Eleemoſynas faciens æquatur ſancto viro 757.a
Eleemoſynæ Seueriani & vxoris 771.a
Eleemonis. ibid b
Eleemoſynæ mortuum quale eſſe debeat 809.a
Eleemoſynam & pauper facit 900. b eâ lupinos dulceſcere facit ibid.
MISERICORDIAM & poſteritatis durationem oſtendit Deus S. Pachomio 133 b
Miſericordia inſignis Ioannis Eleemoſynarij erga impoſtorem eleemoſynæ 198.b
Miſericordia Dei ſuperat omnia delicta 648.a.b
REPREHENSIO ſui vtilis 519.b 520.a 669.b 671.b 672.a
Reprehende teipſum in omnibus 623.a
TEIPSVM ſalua. *ſimile.* 611.b

DOMINICA II. POST PENTECOSTEN.

ALTARE euertere viſi muli 71.a
Altari ſanctificato adſtat Angelus 864.a
BENIGNITAS Chriſti in ſuos ſeruos 60.a
COMMVNIONEM Dominico die ab Angelo accipit Paphnutius 102.b & ſocij eremitæ ibid.
Communio quotidiana 170.b
Communio negatur nolenti reconciliari 187.b
Communio hebdomadaria ſuadetur 211.b
Communicant omnes Dominicâ primâ Quadrageſimæ 383 b
Communio ſacra nutrit monachum 473.a
Communio digna vel indigna, denotatur 481.b
Communicantium dignè Angelus nomina ſcribit 484.b 491.b 759 b
Communio merita & demerita diſcernit 524 b 525.a gaudent Angeli de ea: dæmones triſtantur ibid.
Communicantiũ merita & demerita videt Paulus Simplex 640.a videt Epiſcopus 676 a b
Communicantium diuerſus vultus 647.a 648.a
Communicantium mentem cognoſcit Eulogius 76 .a impedimenta Communionis ſingulis accedentibus prædicit ibid.
Georgius Abbas in cella manens in Eccleſia inuenitur vt communicet 900.a
CARNIS motus varij 573.a origo eorum ibid. victoria 575.a
Carnis concupiſcentiæ vis: ea non tam labore quàm oratione ſuperatur 580.b
Carnis ſtimulo liberatur Monachus 864.a
EVCHARISTIA aſſeruatur in columba ſuper altare ſuſpensâ 156.a infantulus in ea apparet ibid.
Euchariſtiæ effectus 2 6.a
Euchariſtia verè eſt corpus Chriſti, non figura 636.a.b cur ſub ſpecie panis ibid. refrigerat tentatos 658.b
Euchariſtia carnalibus cibis præmittenda 715.a eius rarus vſus præſtigias cauſat 720 b. fictio detegitur 715.a
Euchariſtiam Marcus ab Angelo accipit 725 b
Euchariſtia integra manens ollã feruẽtem refrigerat: hæretici panis reſoluitur 869.a in lutum proiecta Euchariſtia fulget b
Fornicarius ſacrificans cancro corripitur 724.b
IACTANTIÆ duplex ſpecies 452.a
Iactantiæ ſpiritus oratione pellitur 460.a
Iactantiam fuge 593.a
LVXVRIÆ furor 6
Luxuriam vincit linguæ morſus 17.b
Luxuriæ ſpiritum tetra ſpecie videt S. Antonius 37.b
Luxuriæ tentationes patitur S. Hilarion, ieiunio eas ſuperat 76.a
Luxuria arrogantiæ comes 116.a
Luxuriæ dedita ſanatur 159.b
Luxuria effrenis cauſa prodigalitatis & homicidij 374.a
Luxuria moleſtijs ſuperanda 533.b
Luxuriæ inflammatio pœna eſt grauioris peccati 551.b
Luxuriæ impotẽtia etiam in ſenibus viuit 578.b
Luxuria vt vincenda 579.a durum remedium ibid.
Luxuria non tam ſuperat labor, quàm oratio 580.b
Luxurioſorum facies apparent nigræ in ſacra Communione 648.a b
Luxuria quomodo vincenda 726.a
Luxuriæ fomes curatur 755.b
Luxuriam auertit viſio 763.a
Luxuria & gula vt vincantur 770.b
Luxuriam puniens fontem exſiccat 798.b
Luxurioſæ inſidiæ repelluntur 843.a
Luxurioſus lepram contrahit 866.a
Luxuria fugat Spiritum ſanctum 907.b
Luxuriam fugit virgo eternum petens 916.b
MISSA in honorem S. Onuphrij à tentatione liberat 103.a 105.a
Miſſam quotidie celebrat S. Baſilius 155 b

Miſſam integram pulchrè curat audiri Patriarcha 20.b
Miſſæ & hymni nocte Dominica 346.b
Miſſam ſequatur ſilentium 570.a
Miſſæ tempore Spiritus ſancti præſentia 867.b 868.b 907.b
Miſſam vt Dominicâ celebret ab Angelo è carcere educitur Presbyter 894.b reducitur ab eodem 895.a
Pollvtionis origo 665.b
Vanitatis mundi fugam quæ ſuadeant 154.b
Vanitas punitur 172.a
Vanitatem cauſat datio eleemoſynæ 194 b
Vanitas & inſtabilitas rerum præſentium 246.a 248 b
Vanitas mundi 579.a 551.a
Vanæ gloriæ ruina 595.a

DOMINICA III. POST PENTECOST.

Detrahentes auerſatur S. Pachomius 123.b
Detractores odit & excludit Patriarcha 188 a
Detractionem fuge: & nullum contemnas 519.b
Detractor fratrum carnes manducat 571.a
Detractiones fuge 607.b
Detractio parabolâ aperitur 658.b
Detractor cui ſimilis ibid.

DOMINICA IV. POST PENTECOST.

Labor conſtans in ſene Antonio 20.a
Labor manuum cum Pſalmis 66.b
Labore manuum & ieiunio domat carnem S Hilarion 76.a
Labore manuum ſe ſuſtentat S. Hilarion 83.a
Laborem manuum exercet ſanctus Pachomius 121.a
Laborans diebus Dominicis non diteſcit 202.a
Labor vitæ æternitatis intuitu fit leuis 493.a
Labor ſuperat fornicationem 496 b 497.a
Laborioſa veſtigia numerat Angelus 589.a
Labor virtuti iunctus non attendendus. ſimile. 589.b
Laboranti ſuccurrit Deus 649.b
Laboribus plus quàm ſermonibus opus eſt inuicem 709.b 710.a
Labores varij Monachorum 737.a
Latrones oratione ligati, conuertuntur 459.b
Retia in venatione per 40. milliaria, capiunt etiam 3. Monachos, qui ſubeunt martyrium 585.b

DOMINICA V. POST PENTECOST.

Convitia dæmonum 66.b
Conuitiis appetitur nepos Patriarchæ: qui animum eius ſedat & conuitiatori præſtat beneficium 187 a.b
Conuitium perferre quænam ſuadeant 199.a
Contumeliam pati præclarum 629 a
Contumeliam tolerans hominem nequam conuertit 757.b 758.a
Contumeliâ non mutatur Monachus 813.a
Diaconi dignitas 623.a
Examen quotidianum 50.a
Exercitatio athletarum 8
Exercitia eremitarum 100 b
Exercitatio religioſa Angelicæ vitæ imitatio 242 a 243.a 245.b
Exercitia pia S. Euphraſiæ 354.b
Exercitia & ſolitudo in Quadrageſima 383.b
Exercitia pia monialium 410 a
Exercitium matutinum quotidianum 565.a
Exercitia varia Alexandræ 711.b
Exercitia ſint moderata 757.a
Exercitia varia Simeonis 853.b
Hæresim indicat fœtor [illegible].b
Iræ tyrannis ſuperanda 41.b
Iram aut flagitium fruſtrà quærit ſcortum in ſancto Ephræm 168.b
Iram ſeruans Princeps ad concordiam reuocatur 199 b
Iracundia & cupiditas hoſtes ſunt 244.b
Ira orationem turbat 289.a
Iræ variæ cauſæ & modi 312.b
Ira non ſolitudine ſed conſortio ſuperanda 315.b
Iræ imperat ſanctus perſeueranter 558.a
Ira mentem turbat 568. b reconciliare ante ſomnum ibid.
Iracundus neminem increpes 570.a
Iram ſuperat oratio 584.b
Ira quando adhibenda 601.b
Iræ quatuor modi 638.b
Iræ cauſæ quatuor, modi totidem 667.b
Iracundi æger ardet 918.a extinguitur oratione Dauidis ibid.
Ivdicivm temerarium fuge 50.a 192.a
Iudicium de aliis cui competat 122.a
Iudicare noli ante tempus 198.b
Iudicare noli etiam publica peccata 201.b 202.a
Iudicare noli alium 520.a 599.b
Iudicium proximi Deo relinque 594.b 595.a non iudicans quietem habet ibid & b
Iudicij timor 608.b 609.a
ne iudices aut lædas quemquam 657 b
Iudicium rectum & iuſtitia Monachi 835.b
Ivstvs quomodo vt palma floret 645.a
Ordinatio periculoſa 907.a
Passiones animam obſcurant 679.a
Perfectionis ſe primum ſtudioſum cogitat S. Antonius 18.b eius vita perfecta ad virtutem via 35. perfectioni ſtuduit etiamnum puer 36.a
Perfectionis ſtudio intentus ſanctus Pachomius 116.b
Perfectionis ſtudium quæ ſuaſerint S. Baſilio 164.a
Perfectio Zoſimi 382.b item aliorum monachorum 383.a
Perfectioni ſtudet Patermutius, tribus primi Pſalmi verſiculis inſtructus 467.a
Perfectionis via breuis eſt directio & abnegatio propriæ voluntatis 484.a
Perfectionis gradus 549.b
Perfectionis aſſequendæ modus 562.a.b 563.a 684.a
Perfectè mundo renuntia, ne audias à D. Baſilio: Et ſenator eſſe deſijſti, & Monachum non feciſti 583.a
Perfectum ſe putans, humilietur 626.b
Perfectionis puncta ſeptem 657.b
Perfectionem quæ promoueant 680 b
Perfectio Abbatis Pambo 7[illegible]5.b
Perfectionis ardor in S Macario [illegible]14.a
Perfectioni attende, & examina opera tua 741 b 156.a
Reconciliatio ante Miſſam

Reconciliari nolenti Communio denegatur 187.b
Reconciliatur Princeps, iram remittens 199.b

DOMINICA VI. POST PENTECOST.

Cibvm quotidie ab Angelo accipit S. Onuphrius 102 a
Cibi lautiores in Paſchate 115.b
Cibum iubetur diues ferre Monachis 239 b 240.a.241.a
Ciborum varietas die Paſchæ impetratur 463 a
Ciborum delectus fugiendus 568.b
Cibi obliuio ex colloquio ſpirituali 571.b
in Cibo rancido patientia ſenis 572.a b
Cibi concupiſcentia domita: vua intacta cellas perambulat 721.b
Cibi appetitus inſatiabilis curatur 830.a
Panem iratus proijcit in pauperem Petrus Telonearius 189.a.b
Panem porrigit Christus S. Eugeniæ 348 b
Pane abſtinet Eremita Abraham 50.annis 371.a
Poſidonius 40. annis 761.a
Panes multiplicat oratio 463.b
Panis die Dñico diuinitus miniſtratur 467.a
Panis cælitus ſubminiſtratur 539.a
Pane quotidiano donatur diuinitus Monachus 744. eo priuatur negligens. ibid b

DOMINICA VII POST PENTECOST.

Arbor ſine fructu, homo ſine opere 605.a
Dæmoni credendum non eſt etiam vera dicenti 43.a
Deceptiones diaboli variæ 42.a
Decipiunt dæmones affinitate virtutum 43.a
Decipitur monachus à dæmone ſpecie humilitatis 580.b
Deceptio & querelæ damnatæ 647.a.b
Deceptio miſeranda monachi 661.a
Decipit monachum ſuperbum diabolus falſa Saluatoris ſpecie 733.b
Deceptio Abramij dicentis ſe à Deo ordinatum presbyterum 769.a
Hæreticos & ſchiſmaticos cauet S. Antonius 53 b
Hæreticorum ſermo ſerpente deterior ibid.
elementa ingemiſcunt contra hæreſim ibid.
Hæreticos fuge 59.b 137.b.201.b.598.b
Hæreſim Arianam præuidet S. Antonius 71.a
Hæreticorum deteſtatio 123.b
libri Origenis aquis merguntur ibid.
Hæreſim fœtor indicat 13..b
Hæretici impugnantur 195 b
Hæreticorum ſe dicit patrem diabolus 212.a
Hæreticos odit S. Paula 411.a.b
Hæreticos detegit & damnari curat S. Marcella 420.a
in Hæreſim labuntur Ruffinus & Melania 431. 432
Hæreſis malum 499 a.b
quia ſeparat à Deo ibid.
Hæreſes contentionibus creſcunt 538.a
Hæreticos conuertit charitas 616.a.771.a
Hæreſim perſuadet eloquentia 805.b
ab Hæreſi reuocat vitio hæretici damnati 868.a
Hæretici cellã inhabitans miſerè moritur 916.a
Maleficia quomodo curanda 66.a.68.a.b
Maleficium ſoluit aqua benedicta 79.a
Maleficium conſulis Proterij famulus 156 a
Malefici epiſtola ad diabolum ibid.b
Maleficium tollitur, & ſanatur puella quæ in equam verſa putabatur 480.a
Maleficium à coniugibus ablatum 821.b
Oracvlorvm origo 44 b
Phantasma explorat oratio 637.a
Phantaſma depellit aquæ benedictæ vis 720.b. & oratio 721.a
Phantaſma mulieris monachum decipit. irridetur à dæmonibus 742.b
Præcepta Dei imple, ſunt a ne ſcindere 45 a
Præcepti etiam minimi contemptus periculoſus 134 b
Præceptum humile vtilitatem adfert 628.b
Præcepti tranſgreſſio locum deſolatum facit 638. a

DOMINICA VIII. POST PENTECOST.

Dilemmate perſtringit S. Antonius philoſophos 55.a
Discretio ſpirituum bonorum à malis 45.a. 58.b.66.a.135.a
à Deo petenda 42.a 45 a
Diſcretio humilis iram ſedat 501.b 502 a
Diſcretio viam regiam docet 552.a ea virtutum genitrix & cuſtos eſt ibid.
eius defectu cadit Hero ſeipſum in puteum præcipitat ibid. indiſcretus perit ibid.b
Diſcretionis defectus illuſiones cauſat 553.a
Diſcretio ſenioris 599.a
Diſcretionis defectus opera bona vitiat 596.a
Diſcretio ſecuti ſimilis 602.a
Diſcretos quære quibus tua aperias 605 b
Fvtvra ſolus Deus nouit 44. b
hominem ea noſſe non iuuat ibid.
Futura quomodo cognoſces 45 a
Futura contingentia an ſciat dæmon 135.b 136.a
Futura probantur ex præcedentibus 260.b
Mvnvscvla rependit S. Antonius benefactoribus 49.a
Munera S. Antonij dat S. Athanaſio ibid.b
Munera reſpuit S. Hilarion 78.b 80.a 83.b
Munera reſpuuntur ab Officialibus 181.a.b
Munera à Barlaam reſpuuntur 284.a
Munera mittuntur pro Eccleſia Ieroſol. 288.a
Munera monachi conſanguineis non proſunt 616 a
Munera diſpenſantur egẽtibus monachis 715.b
Munus remittit ei Monachus 873.b
Mvtvvm recuſatur Patriarchæ 185.a
Mutuum præſtans recipit centuplum 195.b
Mutuum facilè dandum 196.b
Mutuans libenter inuenit pecuniam 582 b
tertiò orat antequam eam tollat ibid.
Mutuum petenti dat monachus aliunde mutuatum 918.b
Prvdentia in verbis S Antonij 54.a
Prudens res induſtria eleemoſynarij 196.b
Prudens epiſtola Euphraſiæ ad Imperatorem 354 b
Prudentia tentatum ſanat 510.b 637.b 666 a

DOMINICA IX. POST PENTECOST.

Lacrymarvm Siluani copia ex humilitate 128.b
Lacrymas, quòd nullus te accedat, fundit Patriarcha 181.b

Lacrymæ

Lacrymæ & compunctio concione Nonni Epiſcopi audita 377.b 378.a
Lacrymatur aſſiduè ſanctus Arſenius 524.a 565.a
Lacrymę hîc lauant, poſt mortem vrunt 566.a.b 567.a
Lacrymarum donum paucis conceſſum 567.b
Lacrymæ cogitationes malas ſuperant 613.b
Lacrymarum virtus 682.a
VISITAT Antonius Paulum diuino monitu 18.b
Viſitat ſuos ſanctus Antonius 49.b
Viſitat S. Hilarion S. Antonium 75.b
Viſitat omnes Religioſos S. Hilarion 80.b
Viſitat Monachos Paphnutius 99.a
Viſitat bis aut ter infirmos per hebdomadam Patriarcha 183.a
Viſitat pauperes S. Ioannes Eleëmoſyn. 139.b
Viſitandi Nouitij 634.b
Viſitari quomodo debeant mulieres in neceſſitate 693
Viſitatur Nathanael à ſeptem Epiſcopis 718.b
non Viſitandi amicos votum 764.b
Viſitantes fugit Sabas 803.b
Viſitatus ſæpius a Chriſto S. Ioannes Baptiſta in ſpelunca 863.b

DOMINICA X. POST PENTECOSTEN.

HONORAT Chriſtum in Paulo Antonius 19.b
Honorem fugit S. Antonius 48.a
Honorari ſe dolet S. Hilarion 81.b
Honores quandoque mores meliores reddunt 127.b
Honores ſiquè defuncto exhibui dolorem eius augent 129.b
Honor cur parentibus debeatur 213.a
Honorem fugit monachus, ne humilitatis iacturam incurrat 498.b
Honores declinans ſtultum ſe ſimulat 517.b
Honores fugit Pinuphius 547.b
Honorabilia tria apud Monachos 643.a
Honorem fugiunt ſancti 833.b
HVMILITAS S. Pauli eremitæ 19.b certamen humilitatis ibid.
Humilitas Dionyſij Monachi 107
Humilitas lacrymas ciet 128.b diabolum ſuperat 129.a
Humilitas Clericum contumacem frãgit 180.a
Humilis ſermo ſuperbos ſanat 199.b ſententiæ humilitatem ſuadentes ibid.
Humilitas profunda Euphraſiæ 360.a
Humilitate dæmon vincitur 497.b 498.a
Humilitatem ne perdat monachus, iacturam fugit 498.b
Humilitas eſt ſalus animæ 499.a.b pellit dæmonem 501.a
Humilitas inuidiam ſedat 514.a.b
Humilitatis ſtudio ſibi detrahit ſenex 517.b
Humilitas nauigij ſpiritualis gubernaculum 518.b
Humilis ſermo malos in melius mutat 519.a
Humilitas laqueos dæmonis effugit ibid. 620.b 624.a.b 627.b 651.a 731.a
Humilitas quomodo acquiratur 526.a 549.a eius octo ſigna ibid.
Humilitatis ſpecie eductus Monachus, à diabolo decipitur 580.b
Humilis libenter monetur 593.a
Humilitas virtutum fructus profert 606.a
Humilitatis & vanæ gloriæ conflictus 619.a
Humilitas Arſenij 621.b
Humilitas ſanno eſt Dei 623.a
Humilitas prima virtus Monachi 62 b
Humilitas inſignis 625.b 626.a incendit dæmonem 626.b
Humilietur qui perfectum ſe putat ibid.
Humilitatem quomodo ſcias an habeas ibid.
Humilitas imperturbabilis 627.a myſteria reuelat 628.a.b
Humilitatis veræ via 619.a opera præſtantia ibid. ſoluit virtutem inimici 630.a.b
Humilitas inuidiam vincit 633.a
Humilitas ancillæ Dei 639.a
Humilia te ipſum, & cunctis inferiorem te æſtima 660.a
Humilitas charitatis præcurſor 670.b 671.a cuſtos bonorum operum 671.b
Humilitas coſtarij ibid.
ex Humilitate diaconi officium exercere renuit Theodorus 679.b 680.a
Humilitatem parit tentatio 731.b
Humilitas ſtultitiam ſimulare docet 738.a eâ virgo alijs ſanctior ibid. b
Humilitas inſignis Gregorij Papæ 907.b

DOMINICA XI. POST PENTECOSTEN.

CRVDELITAS diaboli 17.b
Crudelitas ſacrilega Arianorum 57.a
EXHORTATIONVM efficacia 124.a
GRATIÆ Dei efficacia 121.b
Gratiæ Dei neceſſitas 574.a 693.
Gratia Dei ſpecie virginis apparet 591.b
Gratiæ Dei bona adſcribenda 766.a
LATRO ad columnam Stylitæ quaſi ad aſylum fugit 137.b moritur 174.a
Latro viſione conuerſus fit monachus 446.b
Latro conuerſus ad monachiſmum exemplo eſt virtutum: ab Angelo peccata remiſſa audit 904.b
Latro ab Apollonio conuerſus 462.a.b
LINGVIS varijs loquitur dæmon per obſeſſum 97.b
Lingua ignea in S. Baſilio 161.a
Linguæ continentia neceſſaria 567.b
Linguæ cuſtos paſſiones frenat 751.a
Linguã non refrenãs, vbiq; peregrinus eſt 59.b
Linguæ accurata cuſtodia 608.b
LOQVITVR diabolus per obſeſſum diuerſo idiomate 79.b
Loquitur Græcè miraculo S. Ephræm 161.b
Loqui in Eccleſia vetat Patriarcha 201.a
Loqui non vult vlli S. Marcella ſine arbitris 418.a
Loquere nihil donec rogeris 598.a
Loquere vtilia potiùs quàm ſublimia 600.b
Loqueos vtilia taciturnitatem ſeruat 601.b
Loquentes ſpirituali præſentes habent Angelos 645.a
Loquere maximè cum ijs quibus prodeſſe poſſis 740.b
SACRAMENTA non contaminat malus ſacerdos. ſimile. 595.b
SACRIFICIA offert parens in Ioſaphat natiuitate 247.a
SVRDVS fit adoleſcens ſacrilegus 40. annis 175.a
Surdum & mutum ſanat Petrus Telonearius 190.b
VERBA S. Antonij ſale condita 40.a

Verba hæreticorum ſerpente deteriora 53.b
Verba vltima S. Antonij ad ſuos 59.a
Verba impia nolens proferre, martyrio honoratur 210.a
Verba bona audire vtile 245.a
Verbum durum prolatum affligit proferentem 555.b
Verba ſeniorum opere complenda 566.b
Verba dura fuge 568.a
Verba dura alteri ne dicas 572.b
Verborum ſinceritatem ſectare 592.b
Verbis facta congruant 593.b
Verbum odioſum gratiam fugat 596.a
Verba tua iuncta ſint lacrymis & compunctioni 660.a
Verbum etiam leue foris auditum diſtrahit 606.b
VERBERAT diabolus S. Antonium 38.b 46.a
item S. Pachomium 119.b
Verberare Gaddanam Abbatem volentis Iudæi manus exſiccatur 770.a

DOMINICA XII. POST PENTECOST.

ADMONET Conſtantinum Imp. S. Antonius 56.b
item Iudices 57.b
Admonitio poſtrema S. Antonij 58.b 59.a
Admonitionis vtilitas 245.a
Admoneri gaudet humilis 593.a
Admonens alios à lapſu proprio erigitur 744.b
Admonitiones variæ vtilis ſenis 905.a
Admonitiones & inſtructiones Marcelli Abbatis 908.b
ASPECTV ſolo populum docet S. Ephræm etiam tacens 169.a.b
Aſpectum virorum vitat Alexandra monimento per duodecim annos incluſa 711.a.b
CAPERE volens Monachum immobilis hæret 902.b
CATECHISMVS Baptiſmum præcedit 114.b
Catechizantur parentes S. Antonij 221.a 222.b
Catechiſta mittitur à Deo 252.a
Catechizatur filius Regis 254.b
CORRIPITVR Patriarcha in viſione à Monacho quem mandarat verberari 191.b
Correptio manſueta 195.b
Correptio nimia nocet 520.a.b 577.a
Correptionis vtilitas 631.b
CRVDELITAS Iudæorum 207.a 209.a
CVRATOREM elegit orphanus Dei Matrem 196.a
DOCETVR à Deo S. Antonius 51.b
Doctrinæ Euangelicæ vis 56.a
Docere vt poſſis alios, paſſiones carnis doma 118.a
Docetur ab Angelo S. Poſthumius 233.b
Doctrina pia quibus ſuggerenda 253.a
Docens alios ſeipſum emendat 456.a
Docetur monachus ab ibice venenatas herbas diſcernere à ſanis 541.a
Doctrina mundana virtutem retardat 596.b
Docens & non faciens cui ſimilis 601.b
Docendum quomodo & diſcendum 603.a
Doctrina diuina S. Ephræm 637.a
Doceri rogat Dauid à Deo tria, bonitatem, diſciplinam, & cognitionem 766.b
Docet Aphraates & inſtruit omnes 819.a
EDVCANT parentes Antonium ſumma cura 36.a
EXHORTATIO pia S. Antonij ſuadet perfectionem 40.a
Exhortationis effectus 47.a
Exhortationes Ioannis 741.b 742.a
Exhortans alios ipſe à lapſu erigitur 744.b
Exhortatio Macedonij ad Theodoretum 831.b
HOMICIDA detegitur reſuſcitato occiſo 818.a
Homicidium fuge, conſideratione viuæ Dei imaginis 829.b
Homicidæ manus ligantur 866.a ſoluuntur ibid.
Homicidam arcet manus arida 881.a eam reſtituit oratio ibid.
Homicidium morte expiatur voluntariè ſuſceptâ 912.a.b
HOSTES repellit manus extenſione S. Hilarion 84.b
Hoſtes ſiſtit oratio virginis Piamun 736.a
Hoſtes pellit oratio Zenonis 828.a
LATRONES non timet S. Hilarion 77.a
Latronibus cibum apponit Ammon; & conuertuntur 465.b 466.a
Latrones conuertit obedientia Paphnutij 521.b
MATREM videre non vult, Theodorus monachus 126.a illa fit monacha ibid.
Matris aſpectum renuit S. Simeon 172.b lacrymantem ſpe æternæ viſionis ſolatur; quæ præ dolore expirat ibid.
OCVLOS oſculari ritus venerationis 177.a
Oculorum exacta cuſtodia 555.b 568.b 571.b 587.a 610.b 811.b
Oculus totus ſit monachus 609.a
Oculi oleo ſanati per Ioannem Abbatem 739.b
Oculi auribus fideliores 741.b
PROXIMVM quomodo conſiderare debeas 196.a
Proximi cura habenda 811.a 820.a.b
VVLNERA grauia à diabolo accipit S. Antonius 38.b
Vulnera honeſtant martyrem 67.b

DOMINICA XIII. POST PENTECOST.

BENEFICIA variis à S. Antonio præſtita 58.b
Beneficiorum Dei ſuauis memoria 120.a
Beneficia ſæpè malitiam conuertunt 127.a
Beneficia lacrymas cient 128.b
Beneficium draconi præſtat S. Simeon 173.a
Beneficij præſtandi anſà ſe priuari deflet Patriarcha 181.b
Benefacit conuitiatori Patriarcha 187.b
Benefacere, naturæ diuinæ imitatio 197.a
Beneficia rependunt etiam beſtiæ 725.a
CONVERSATIO inſignis Dionyſij monachi 107
Conuerſationem ſæcularem fuge 126.a
Conuerſatio diuerſa Monachorum viſione monſtratur 132.a.b
Conuerſatio cæleſtis 270.b
Conuerſatio perfecta quæ ſit 452.b
Conuerſatio cum magnis, humilitatis hoſtis 498.b
Conuerſandum ſemper vt primo die 519.b
Conuerſationem ſpiritualem ſectare 597.a
GRATITVDO S. Antonij erga benefactores 40.a
IESV nomen deijcit dæmonem 46.b
Ieſu nomen dæmoniacam ſanat 48.a
Ieſu nomen horrent dæmones 59.b
Ieſu nomen diaboli pompam diſſipat 76.b
LEPROSVM ſanat S. Baſilius 159.a
Leproſum & cæcum conſpiciens S. Ieſaphat contriſtatur 251.a

DOMI-

DOMINICA XIIII. POST PENTECOST.

Corporis decor & robur poſt ieiunia in S. Antonio 40 a 60.a
Corpora condiunt Ægyptij mortuos menſis adhibent 73.a
Corpus integrum perdurat S. Hilarionis 85.b
Corpora integra Barlaam & Ioſaphat poſt mortem ſuauiſſimum emittunt odorem 638.a b
Corpus qua ratione tractandum 580.a
Corpus ſi foueas, animam debilitas 597.b 598.a
Corpus affligendum ne nos occidat 710.a
Corpus non magnopere curandum vbi ſana eſt anima 717.a
Creavit Deus omnia bona 65.a
Creatio hominis 255.a
Creaturæ indicant Creatorem 256.a 281.a
Ornatvs varius nationum 98 a
Ornatu Eccleſiæ capiuntur Gentiles 146.b
Ornatus vanus Pelagiæ 376.b ideò vocabatur Margarita 378 b
Ornatus nimius reprehenditur. ſimile. 823.a
Pvlchritvdo externa cui ſimilis 254.b
Pulchritudo inquietat Monachos 365.a
Pulchritudinis pericula 823.a

DOMINICA XV. POST PENTECOST.

Consolatvr Deus repugnantem tentationibus 6
Conſolationes reſpuens corporales, fruitur ſpiritualibus 101.a
Conſolatur afflictum apparens in ſomnia ſanctus Ioannes Eleëmoſynarius 183.a
Conſolationis verba Euphroſynæ ad patrem ſuum 366.a.b
Conſolatio mundi arcet conſolationem Dei 645.b
Compassio Ioannis Eleëmoſynari; erga pauperes 182.b 188.b
Compaſſionis erga pauperes fructus 192 b
Defvnctvs expiatur humilitate & contemptu 130.a
Defunctis an proſint exequiæ 143.b
Defunctam matrem oratione iuuat S. Simeon 172.b
Defunctorum ſuffragia 192.b
Fvneris ritus 20.a
Funus Nobilium & Martyrum quomodo curarent Ægyptij 56.a reprehenduntur ibid.
Funeris pompam vetat S. Antonius 59.b
velut Funus effectus è monaſterio fugiens 94.a
Funus curatur peruigilio, Pſalmis, Hymnis 118.b 119 b
Funus cum Pſalmis, ramis palmarum & oliuarum 124.b
Funebris pompa S. Simeonis 174.b
Funerum obſequia, & moribundos libenter frequentat Patriarcha 192.b
Mortem ſuam prædicit S. Paulus eremita 19.b
Mortui Pauli ſitus: erecta ceruice, extenſis manibus in altum 20.a
Mortis timor vitia fugat 41.a.b
Mortem ſuam prædicit S. Antonius 58.b moritur præſentibus Angelis 154.b
Mortuos menſis adhibent Ægyptij 73.a
Mori paratus S. Hilarion, latrones non timet 77.a
Mortem adfert deuotio [illegible]5.b
Mors S. Hilarionis anno 80. ætatis [illegible]
Mors S. Pachomij conſpecto Angelo [illegible].a
Mors matris ex deſiderio [illegible]
ante Mortem triduo orat S. Simeon [illegible]
odor ex eius mortui corpore [illegible]
Mortem ſancti Simeonis plangunt aues, & aliæ creaturæ [illegible]4.b
Mortua corruit mulier, vetitum locum habitu diſſimulato ingrediens [illegible]a
Mortis cogitatio vtilis [illegible]
Mortem Ioanni Eleëmoſynario denunciat Angelus [illegible].a
Morientibus iuſtis occurrunt Sancti [illegible]
Mors quibus terrori ſit 249.b pijs tranſitus ad vitam ibid. 2[illegible].a.b
Mortis præco tuba 253.b 254.a
Mors quid ſit 259.a
Mors ſimilis vnicorni 272 a
Mors temporaria propriè non eſt mors 282.b
Morientem conſolatur patrem Ioſaphat 3[illegible].a
Mors in Oratorio 361.[illegible]b
Mortem impetrat alijs Euphraſia ibid. b
Mors vitæ præfertur 46[illegible].b
Morituro induciæ impetratæ, vt ſe præparet 468 a
Mortis, Iudicij, Inferni conſideratio 565 b
Mors verè pœnitenti reuelatur 581.b
Moritur ſenex monachus lætus & ridens 612.b
Mortis timor in Arſenio 621.b
Morienti Siſoi apparent Sancti 653 b
viſio de duorũ Morientium diuerſo ſtatu 656.a
Mors miſera diuitis ibid.b
Mori proximo quid ſit 658.a
Mors Iuliani reuelatur Didymo 711.a item Sabæ 803.b
Mors calumniã ſuſtinentis & inſeruitia 7[illegible]7.b
Mortuum ſe ob eleemoſynam fingens ſuſcitatur 799.a.b
Moritur Simeon ſtando 853.b
Mors miſera Monachi, hæretici cellam inhabitantis 916.a
à Morte liberans infantes, ab ijs periculo latronum eximitur 911.b
Novissimorvm memoriâ, illecebras carnis vincit S. Antonius 37.b
Nouiſſimorum memoria cogitationes noxias pellit 118.b
Nouiſſimorum conſideratio vtilis 516.b
Nouiſſima conſiderata tædium laboris ſuperant 589.a
Plangvnt creaturæ mortem Simeonis 174.b
Planctus magnus S. Simeone mortuo ibid.
Planctus matris S. Aſtionis 214.a
Planctus gaudium parit 524.a.b
Sepvltvra Pauli eremitæ cum Hymnis & Pſalmis 20.a miraculo curatur ibid.
Sepulturæ ambitioſæ carpuntur 20.b
Sepeliendi ritus cum Hymnis & Pſalmis 20.b 819.b
Sepeliendi mos apud Ægyptios 73.a.b
Sepelitur ſtatim cum veſtibus S. Hilarion 85.b
Sepeliri in templo an animæ proſit 143.b an obſit malis ibid.
Sepulchri violator adulter 40. annis obmutuit & obſurduit [illegible].a
Sepulturæ memoria vtilis 188 a
Sepulcrum viuens extrui iubet Ioannes Eleemo-

m[illegible]ſyn[illegible]ius, cui [illegible] Epiſcoporum c[illegible] loc[illegible] locum cedunt ibid.
Sepultura [illegible] Pelagiæ 3[illegible] b
Sepulcrum parat leo Mariæ Ægyptiacæ 3[illegible]1 b
Sepulchra Sanctorum terribilia dæmonibus 4[illegible]6.a
Sepultura honorifica S. Paulæ 413.b
Sepulturæ mortuorum vacat Patermutius Eremita 467.a
Sepultura pij abſque honore: impiæ, celebris 646 b
Sepultura diuinitus procurata 655.b
Sepultura virginum cum palmis & ramis oliuæ & pſalmodia 737.b
Sepulchrum incolit Monachus 827.a
a Sepulchro Domini Ducem Palæſtinæ arcet aries 8[illegible]6. a ob peccata, & maxime hæreſim ibid. admittitur reſipiſcens ibid.
Sepulchrum Virginis violans, ab ipſa detinetur 883.b 884 a conuertitur ibid b
Sepultura cum hæreticis fugienda 916.a.b

DOMINICA XVI. POST PENTECOST.

CONVERSIO cæleſtis Pauli eremitæ 20.a
Conuerſionem ſuadet pia lectio 62 b
Conuerſio Saracenorum per ſanctum Hilarionem 80.b
Conuerſio S. Pachomij ad fidem 114.a
Conuerſio Theodori adoleſcentis 124.b
Conuerſionis ſinceræ vis 129.a.b
Conuerſio ad Deum ſit ſincera 143.a.b
Conuertit gentiles patientia & charitas 146.a 147.a
Conuertere conatur præceptorem & condiſcipulos S. Baſilius 153.a 154.a b
Conuerſio meretricis per S. Ephræm 168.b
Conuerſio multorum per ſanctum Simeonem 171.b
Conuertit Vitalius multas meretrices 198.a
qui ei alapam dederat fornicator conuertitur ibidem.
Conuerſio Abenner regis 325.a.b
Conuerſio Pelagiæ 282.a 377.b 378.a
Conuertit S. Nonnus triginta millia Saracenorum 379.a
Conuerſio Sacerdotis idolorum ex colloquio dæmonum de humilitate 497 b 498.a
Conuerſi Philoſophi diaboli infirmitatem conſiderantes 556.b
Conuertitur nobilis audita virtute orationis contra dæmonem 650.b
Conuerſionem parit miſeria 725.b 726.a
Conuertitur Simeon auditione Euágelij 485.b qui deinde multos ad ſe concurrentes conuertit 851.a
INVIDET diabolus homini felicitatem 42.a
Inuidia diaboli in hominem 255 a
Inuidiam ſedat humilitas 514.a.b 633.a
Inuidiam curat ſepulchri memoria 631.a
Inuidia dæmonis contra ſanctos Monachos 751.b
Inuidi, auari, guloſi, quibus ſimiles 766.a
LOCVS mulieribus interdictus 172 b
Locum vetitum non impunè ingreditur mulier 177.a
Loca ſancta viſitat Paula 403.b 405.a
Locum tuum non deleras 58[illegible].b 612.b [illegible] [illegible]lum oblit 58[illegible].a
L[illegible]m [illegible] mutes. ſimile. 586.a
Locum [illegible], boni ſpecie 587.b 588 b
Locum qui dimiſit, perijt 588.b
L[illegible]is m[illegible] in tribus caſibus ibid
Loci ſtabilitas perficit Monachum 589 a
à Loco ſuo non te [illegible] tentatio 589 b
Loci mutatio nocet 59[illegible] a ſimilia. ibid
Locum benè operando ſerua 605.a
MORBVS long[illegible] D B[illegible] 5
Morbi graues virginis curati 50.b 51.a
Morbum curat oratio 51.b
Morbos ſanant Sancti non imperando, ſed orando 57.b
Morbos deſperatos ſanat S Hilarion 77 b
Morbus patienter toleratus meritum auget 136.b
Morborum cauſam quærit S. Ioſaphat 251.a
Morbos varios ſanat Euphraſia 358.b 359.a
Morbus corporis animam purgat 451.b
Morbum rabidi ſanat reſtitutio 482.b
Morbo laborans alios curat 555 b
Morbi vtiles, ſi patienter tolerentur 562.b
in Morbo tenet ſenex rigorem abſtinentiæ 572.b
Morbo lepræ laborans non acceptat eleëmoſynam, contentus Deo nutritore 584 a
Morbum non leuant pecuniæ reſeruatæ ibid.
Morbum ſanat non pecunia, ſed Angelus 584.a b
Morbi vitia frangunt 586.b
Morbi non te angant ibid.
Morbum optat ſenex: dolet ſe non ægrotare 590.b
Morbo laboranti ſeni miniſtrat Angelus 591 a
Morbum patienter fer ibid.b
Morbo afflictos conſolare 634.a eis ſeruiens ieiunatori præfertur ibid.
Morbo laboranti ſeni inſeruiens lauaturam vulneris bibit; quæ in aquam munda vertitur 635.a
Morbum curat Angelus 655.a
Morbus cruce ſanatur 671.a
Morbus virtutis occaſio 675.b
Morbum patienter tolerat Beniamin abbas, atque aliis ægris medetur 717.a
in Morbo Stephanus abbas patientiſſimus 733.a
Morbi cur immittantur 766.b 767.a
Morbos negligit auſteræ vitæ amans 779.a
Morbo affecti cibis prohibitis vtantur 829.a
Morbum patienter fert Iacobus Monachus 838.b 839.a
Morbus ſtudium virtutis non retardat 847 b
Morbum patienter fert Simeon 853.a
Morbi corporis animum firmant 86[illegible] a
Morborum & caſuum cauſæ 883.a
QVIES animæ, præſentis maieſtatis indicium 45.b
Quietis amor 563.b 564.a b 565.a
Quietis fructus 565.a
Quies non facilè hìc datur 585.a
Quietem parit labor 586.a
Quietem quæ pariant 682.a

DOMINICA XVII. POST PENTECOST.

CÆLO comparatus mundus paruus eſt 40 b
CHARITATIS officia obit S Antonius 4[illegible].a

Charitas Christianorum conuerſionis [illegible] 114.b
Charitas mutua integram vitam ſeruat 481.a 5[illegible]7.b
Charitatis efficacia 521.b 522.a
Charitas mutua M[illegible]chorum 546.a
Charitas lapſum erigit 577.b
Charitatis officium benignè interpretandum 6[illegible].b
Charitate conuertitur hæreticus 616.a
Charitas fratrum errores tegit 633.a
Charitas ſit diſcreta 6[illegible]5.a
Charitas iuuenis ſenes refouet: dæmon id ægrè fert 726.b
Charitas ſi abſit, auſteritas periculoſa eſt 755.a
Magister fit diſcipulus 9
Magiſtra puellarum ſoror S. Antonij 49.b
Magiſtri contemptor & fur perit morbo regio 83.a
Qvæstiones curioſæ 151.a
Quæſtiones curioſas vita 623.b
Scripta S. Ephræm in Eccleſia leguntur 169.a
Scripta Origenis hæretici adulterant 537.b
Scriptorum Athanaſij laus 873.a
Scriptvram sacram ſtudioſè audit Antonius 37.a
Scripturas memoriter tenet S. Hilarion 77.a
Scripturam ſacram attentè legit S. Pachomius 116.b
Scripturam ſacram diuinitus mouetur legere S. Baſilius 153.a
de Scriptura optat ſermonem S. Ephræm; & hunc meretrix cum eo orditur 168.a
Scriptura ſacra dæmones fugat 507.a
Scripturarum notitiam confert humilitas 550.a

DOMINICA XVIII. POST PENTECOST.

Cogitationes turpes vt vincendæ 42.a 510.b
Cogitationibus noſtris ſe conformat dæmon 46.b
Cogitationes fratribus reuelandæ 51.a 526.b
Cogitationes malæ nouiſſimorum cogitatione pelluntur 118.b
Cogitationem turpem cauſat inobedientia 215.b
Cogitationes noſtras numerat Deus 287.b
Cogitationes aliorum nouit Helenus 471.a item Eulogius 472.b item Ioannes Monachus 473.b
Cogitationes ſuperfluæ tempore orationis opus ſunt dæmonis 482.a
Cogitationis turpis reuelatio dæmonem eneruat 494.b
Cogitationum prauarum origines 452.a
Cogitationes malæ dum inuitis contingunt, coronas pariunt 516.a operatione fugãdæ ibid.b
Cogitatio turpis oratione extinguenda 531.a
Cogitationes aperiendæ ſeniori 552.b 573.a
Cogitationes celare Nouitijs periculoſum 569.b
Cogitatio mala pellitur oratione & ieiunio 571.a
Cogitatio eſt quaſi pictor: malam ſtatim tence 5[illegible]4.a
Cogitationem prauam auertit pœnæ timor 577.b
Cogitationum malarum ſemina ſuffocanda 5[illegible]8.a corona contra eas certantium ibid.
Cogitatio um [illegible]ſtabilitas 589.a
Cogitationes [illegible] ſenint [illegible]
Cogitationes [illegible] [illegible]
Cogitationum [illegible] [illegible]
Cogitationes [illegible] [illegible] [illegible]atur [illegible]4.b [illegible] [illegible] tempori [illegible] [illegible]
Cogitationes d[illegible] [illegible] [illegible].a [illegible]gas malas [illegible].b
Cogitationum arundinetum [illegible] [illegible]mor [illegible]
Cogitationes n[illegible] [illegible] [illegible]
Cogitationes cum [illegible] [illegible] 6[illegible]7.b
Cogitatio mala oratione pellenda 6[illegible].a
Cogitationum turpium [illegible] [illegible]
Cordis cuſtodia 611.b. [illegible] ibid.
Cordis ſui quiſque ianitor [illegible].b
Ingrati hoſpites docentur 4[illegible].b
Infirmos curat S. Antonius 4[illegible].a
Infirmis miniſtrat S. Pachomius [illegible].a
Infirmos bis aut ter viſitat per hebdomadam Ioannes Eleemoſynarius [illegible].a
Infirmam ſanat S. Eugenia 44[illegible]
Infirmis miniſtrat Fabiola [illegible]
Infirmis aſſiduè miniſtrandum 52[illegible].b
Infirmitas virtutem perficit ibid.
ſe non Infirmari ſenex dolet ibid.
Infirmiores condeſcende 5[illegible].b
Infirmis obſequium præſtitum ieiunio potius 673.a Iis ſeruiens eſt inſtar Angeli [illegible].b
Infirmum per 15. annos curat Eulogius ibid. opprobria à curato fert [illegible]
Infirmum ne proijcias, quem Deus non proijcit 675.a
Infirmis ſeruiens Chriſti ſubit locum 6[illegible]5.a
Infirmis adeſt, medicum & pharmacopolam agens Apollonius [illegible]
Infirmum patienter tractat Eulogius 7[illegible].b
Navem dirigit Ioannes Eleemoſ. abſens 1[illegible]3.b
Naufragiũ forti & humili animo perfert [illegible]4.b
Nauis perit abſque gubernatore [illegible]1.b
Nauigium fides impetrat 4[illegible]9.b
Nauem ſiſtit infanticidium 822.b cælitus vox clamat mulierem expellendam ibid. ea expulsâ, nauis curſum tenet 88[illegible].a
Paralyticvm ſanat S. Hilarion 78.b
Paralytica oleo ſancto uncta ſanatur 211.b
Patriam reuiſens periclitatur Monachus [illegible].b
Potentiam Chriſti diabolus fatetur 40.b

DOMINICA XIX. POST PENTECOST

Christvm in paupere recognoſcit Patriarcha 183.a
Damnatorvm pœna grauiſſima, viſione Dei carere 2[illegible].a
Damnantur multi Monachi, & laici ſaluantur 521.a
Damnatio luxurioſæ 64[illegible].b
Damnatæ animæ à diabolo percutiuntur [illegible]2[illegible].b
Ecclesiam frequentat Antonius [illegible].a
Eccleſia creuit perſecutione tyrannorum 113.a
Eccleſiæ ſanctæ deſcriptio 213.a
extra Eccleſiam non eſt ſalus [illegible]8.b
Incarnatio Christi à S. Antonio [illegible] 54.b
Incarnatio Chriſti vires dæmonis fr[illegible] [illegible].b 136.a

Chari-

Chriſti Incarnatio, miracula, crucifixio 256.b 257.a.b
SALVTEM ſuam cura, & virtutes, non autem ea quæ tecum non auferes moriens 41.a
Salutis cura ſit magna 47.b
Salutis viam inueſtigat S. Stylita 170.a
Salutem adfert oratio, bonam mortem impetrans 193.a
Salutem viuorum de cælis curant Sancti 223.a
Salutis dilatio periculoſa 258.b
Saluti ſtudere difficile inter mundi tumultus 268.a
Salutis via quæ ſit 528.a
Salutis principia: fuge, tace, quieſce 563.b
Salus proximi procuranda 633.b 634.a
Salutem quatuor pariunt 666.a
VELOCITAS dæmonis 44.b
VESTIS S. Pauli ex palmarum foliis 6.a
eâ ſolemnibus Paſchæ & Pentecoſtes diebus induitur Antonius 20.b
Veſtes Monachorum 21.b 26.a
Veſtes S. Antonij cilicium & pellis 48.a 74.a
eas accipit S. Anthanaſius 59.b
Veſtes Chriſtianorum & martyrum quales olim 67.a
Veſtes S. Hilarionis, ſaccus & ſagum 76.a
Veſtes S. Onuphrij 99.b
Veſtis monachalis fluxum ſiſtit ſanguinis 127.a
Veſtimenta ſplendida defuncti Monachi Pachomius iubet exuri 129.b
Veſtes ſuas dat Patriarcha pauperibus 182.b
compenſat eas Deus ibid.
Veſte pauperi data Chriſtus apparet indutus 190.a
Veſtitur Chriſtus in pauperibus ibid.
Veſtis mutatio quid denotet 283.b
Veſtes recuſat, Chriſto veſtitus 285.a
Veſtium monachalium ſignificatio 545.a 545.a.b
Veſtes non veteraſcunt 460.b
Veſtes Monachorum vetuſtæ & reſarcitæ 583.a
Veſtis Monachorum myſterium 608.a
Veſtes quales deceant Monachum 687.b
Veſtem ſiue tunicam vnam habet Paphnutius 80. annis 765.b
Veſtit nudum Biſarion ſuo habitu, ipſe interim nudus 772.a
Veſtes Abraamis poſt mortem in pretio ſunt 836.a
ex Veſtium Simeonis contactu ſperatur ſubſidium 850.b
Veſtis ſacra in igne illæſa 871.a

DOMINICA XX. POST PENTECOST.

CVRIOSOS & auaros Monachos deteſtatur S. Hilarion 81.a
Curioſitas punitur 833.a
PRÆSTIGIAS diaboli diſſipat Crux 172.a
Præſtigiæ diaboli cellam illuminantis 553.a
Præſtigiæ horribiles dæmonis 712.a rara Communio earum cauſa ibid.b
Præſtigias dæmonis eludit oratio 842.b
SIGNA MALEFICA an poſſint quæri 79.b

DOMINICA XXI. POST PENTECOST.

DEBITA multa pauperibus ſuccurrendo contraxit S. Paula 414.a
Debita Monachus ne ſollicitè exigat 526.a
DEPOSITI fidem morti præferunt duo adoleſcentes 551.a
Depoſitum reuelat reſuſcitatus 650.a
DELICTORVM annotatio 50.a
EXAMEN ante ſuſceptionem in Monaſterium 170.b
Examinat ſeipſum S. Ephræm 372.b 373.a
Examen conſcientiæ 611.b purgatio. ſimule. 612.a
Examina opera ſua, an perfecta 741.b
FVRTO acquiſita etiam perdunt benè parta 183.a.b
Fur conuertitur, quia olera furto ablata non poterant coqui 469.b
Furti guloſam cogitationem, tormentorum experientiâ Zenon ſuperat 494.a
Furtum Athanaſius diſſimulando furem corrigit 503.b
Furantem ſua iuuat Macarius 512.a 631.a.b 666.b
Furem tolerat ſenex 512.b
Furti veniam petit beſtia 540.a
à Furto reuocat tormentorum memoria 569.a
Fur non tolerandus 598.a
Furti reſtitutio parit ſecuritatem 630.b
Furis manibus ſenex cælum acceptum refert 632.b 667.a
Furtum detegit oratio Innocentij abbatis 768.a
Furtum fulmine caſtigatur 816.b
Furem redimit captiuum Alexander Patriarcha 870.b
Fur virginem mortuam ſpolians, ab eâ detinetur; nec dimittitur niſi monachum ſe futurum iuret 884.a.b
RATIONEM reddere in morte difficile 200.b
RESTITVTIO cum fœnore 185.a
Reſtitutio furti rabidum ſanat 482.b
Reſtituenti miteſcit ignis oratione Simeonis 816.b

DOMINICA XXII. POST PENTECOST.

EVANGELICÆ doctrinæ vis 56.a
Euangelij librum manu ſua ſcripſit S. Hilarion: quem pro naulo date diſponit 83.b
Euangelium, ſaccus, cuculla, palliolum, teſtamentum S. Hilarionis 85.b
Euangelium ſpoliat S. Serapionem 191.a
Euangelium & Crux teſtamentum ſunt ſancti Alilionis 221.a
Euangelium ad fidem deducit 259.a
Euangelium vendit monachus. Ipſum, inquit, vendidi, quod iubet: Vende omnia, & da pauperibus 582.a
Euangelium vendit Biſarion vt pauperi ſuccurrat 722.b
Euangelij auditio Simeonem conuertit 848.b meretricem conuertit 869.b & mimum 870.a
HOMINVM opera & genera triplicia 506.b 681.a
IMAGINVM vſus 165.b
Imago S. Simeonis in officinis Romæ appenſa, ad tutelam 175.b 850.b
Imagines honorandæ 286.b
VERITAS odium parit: correpti clerici perſequuntur D. Hieronymum 8
Vera dicenti dæmoni ne credas 43.a
Veritas vna in tota Eccleſia 278.a

DOMINICA XXIII. POST PENTECOST.

AQVAM tranſit ſicco veſtigio S. Antonius 51.b
Aquâ Monaſterij mulierem liberat à ſerpente Simeon Stylites 173.a eiuſdem oratione Aqua impetratur ibid.
Aqua ex puteo ſurſum aſcendit ad orationem ſerui Dei 502.b
Aqua maris Beſarionis oratione dulceſcit 532.a
Aquæ à manibus virorum ſanctorum vis 635.a
Aquas fundit petra à Theodoſio monacho percuſſa 826.a
Aqua benedicta maleficium ſoluit 79.a phantaſma pellit 720.b
Aqua ſolidatur Beſarioni 649.a.b
ODOR ex corpore mortuo S. Hilarionis 85.b item S. Simeonis Stylitæ 174.a
OLEO benedicto ſanatur morſus ſerpentis 82.b
Oleum quid ſignificet 262.a
Oleum ſanctum paralyſim curat 724.b
Oleum benedictum à S. Simeone maximi domini loco habet Regina Perſarum 852.b
RELIQVIÆ Sanctorum quàm vtiles 26.b 295.a
Reliquiæ S. Antonij inuentæ 61.b
Reliquiæ & corpus S. Hilarionis integrum 85.a
Reliquiæ martyrum honorantur 90.a
Reliquiarum veneratio & præſentia quid efficiat 92.b
Reliquiarum amor 174.b
Reliquias Sancti capiens punitur ibid.
Reliquiæ honorantur Pſalmis, lampadibus 175.b
Reliquiarum efficacia 269.a
Reliquiæ auidè expetuntur: certatur pro illis 554.a
Reliquiarum aſpectus quàm vtilis 822.a
Reliquiæ vbi honorantur, ibi Sancti inuocati peculiariter adſunt 841.b 843.b
Reliquiæ pretioſæ 872.b
TIMOR vnde oriatur 45.a
Timor permanens, hoſtis indicium ibid.b
Timor Dei odio & gratiæ præponendus 57.b
Timet in morte S. Hilarion 85.b
Timor Domini virtutis magiſter 134.a.b
Timor mortis ſit in te qui fuit magnus in ſanctis 200.b
Timor Domini, ſalutis initium 549.a
Timor Dei quomodo acquiratur 563.a eius vtilitas 565.b 566.a
Timorem generat increpatio 567.a
Timor nullus turbat Theodorum Sabbatem 585.a.b
Timor Dei velut ignis comburit arundinetum cogitationum 613.a
VNGVENTA cur ſpreuerit S. Antonius 38.a
Vnguentum ex lipſano S. Ioannis Eleemoſyn. 205.a item ex aliis corporibus ibid.

DOMINICA XXIIII. POST PENTECOST.

CRVX opponitur hippocentauro 18.b
Crucis ſignum & fides ad Dominum murus inexpugnabilis 39.a
Crucis ſignum dæmonem frangit 40.a
Crucis vexillum eleua contra diabolum. 42.a.b
Crux diabolum fugat 45.a
Crux fugat monſtroſam beſtiam 49.b
Crux Chriſti prædicatur 54.b 55 b
Crux dæmoniacum liberat 56.a
Crucis potentia 65.a b
Crux fugat dæmonum ludibria 76.b
Crux auertit diluuium 84.a
Cruce ſignandi menſam mos antiquus 115.b
Crux pellit dæmonem 119.a
S. Crucis ligno extinctus ignis 435.a
Crux monachi timor Dei 549.a
Crux pro velo erigenda nauigantibus 586 b
Cruce ſanatur puer deformatus 650.b
VINDICTÆ appetitus vt vincendus 512.b 513.a 514 a
Vindicare ſe volentem Deus non ita protegit 631.a
Vindicta Deo relinquenda 668 a.b

IN FESTIS B. V. MARIÆ

CANDELA D. Virginis imagini à Ioanne anachoretâ accenſa, multis menſibus non conſumitur 917.a
CASTITAS martyris inexpugnabilis 17.b
Caſtitas in coniugio ſimulato 95.a
Caſtitas protegit in periculo 96.a numquam captiua ibid. b
Caſtitatem reuerentur beſtiæ 98 a
Caſtitas dæmonium pellit 127.b
Caſtitas S. Abrahæ eremitæ 144.b
Caſtitas in coniugio 158.b 351.b magni eſt meriti 474.b
ob Caſtitatis amorem Baſilla gladio confoditur 348.a
Caſtitatem virginis defendens Symphoniacus conuerſionem impetrat 473.b 474.a
Caſtitatis adiumenta & pollutionis remedia 477 b
in Caſtitatis teſtimonium ſenis baculus ſuper ſepulchro eius frondeſcit 500.b
Caſtitas in vultu refulget 554.a ea acquiritur per preces, ieiunia, vigilias ibid.b Angeli incentiua carnis auferunt ibid.
Caſtitatis ſumma cuſtodia 571.a
Caſtitatis victoria inſignis 579.a
Caſtitas verecunda Ammonis, nudum ſe videre renuentis 483. 714.a
Caſtitatem coniugibus ſuadet Melania 774.a huius neptis marito ſuo eamdem perſuadet ibid.b
B. MARIÆ VIRGINIS imagini adſtat S. Baſilius 165.b
B. V. Mariæ ſuffragio templum ingreditur Maria Ægyptiaca, quæ anteà diuinitus repellebatur 387.b eius ope dirigitur, & variis tentationibus reſiſtit 388.a.b 389.a
de B. V. Mariæ imagine non adoranda temerè dæmoni iurat Monachus, vt liberetur à ſpiritu fornicationis 874.b per Theodorum abbatem ad ſanam mentem reducitur ibid.
B. V. Mariam irridens mimus caſtigatur 875.b
B. V. Maria Coſmianam hæreticam à ſepulchro Domini arcet 875.b conuerſam admittit 876.a
B. V. Maria viri erga Monachos benigni familiam ſibi commendatam à morte præſeruat 882.a.b
B. V. Mariæ commendat Monachus peregrinaturus quam ipſius imagini accendit candelam: quæ ardens non conſumitur 817.a

OCCI-

OCCIDERE ſe tentat S. Malchus ne maculetur adulterino connubio 94.b
PRÆSENTIÆ DEI conſideratio meretricem conuertit 168.b Deo nos gratos facit 516.b
Præſentiæ Dei conſideratione S. Ephræm impudicam à ſe repellit 598.a b
PVDICITIÆ amor miraculo firmatur 51.b
PVRITAS naturalis animæ fons virtutum 41.b
Puritas animi ex facie noſcitur 149.b
Puritas mentis in ſermone quærenda 593.b
Puritati cedunt ſerpentes 650.b
VIRGINALE coniugium Ammonis 482.b 491.a 713.b Euchariſtij 652.b Nebridij 779.b cuiuſdam Presbyteri 894.b
VIRGINES & Monachos præcipuè odit diabolus 42.a
Virginitatem amplectuntur deſponſatæ etiam puellæ ad S. Antonij conſpectum 58.b
Virginitatem ſuadet Theclæ S. Paulus 72.b
Virgines plures quàm Conſules in familiâ Anicianâ ibid.
Virginitatis morituræ principia, tactus, ioci, nutus, ſibili 79.a
Virginum decem parabola 262.a
ad Virginitatem & martyrium hortatur S. Eugenia 347.a
Virgines plurimas aggregat Chriſto S. Eugenia 349.a
Virginum decem millia Ancyræ 776.a

IN FESTIS ANGELORVM.

ANGELVS verus Aſſyrios percuſſit 44.a
Angeli boni turbatam hominis ſedant mentem 45.a
Angelis præſentibus moritur S. Antonius 59.b
Angelus S. Onuphrij vires inſtaurat 99.b
Angeli adiutores eremitarum 101.a Sanctis & iuſtis famulantur ibid.
Angelus Cuſtos S. Onuphrium in eremum deducit 101.b
ab Angelo Dominico die Communionem accipit S. Onuphrius 102.b item ſocij eremitæ ibid.
Angelorum concentu anima S. Onuphrij in cælum fertur 103.b 104.b
Angelus regulam tradit S. Pachomio 120.a
Angeli animam Monachi ducunt in cælum 130.a
Angelo conſpecto moritur S. Pachomius 138.a
Angeli præferunt librum S. Ephræm 167.b
Angeli contriſtant ex afflictione ſancti Simeonis 171.a
Angeli deducunt S. Simeonem 174.b
Angeli ductores noſtri 200.b
Angelus mortem denuntiat Ioanni Eleëmoſynario 203.a
Angelus Raphaël comitatur ſanctum Macarium 229.a
Angelus docet S. Poſthumium 233.b eum transfert 234.a & regulam tradit 236.a
Angelus diuini præcipit eſcas Monachis deferre 239.b 240.a
Angelico ductu cameli ferentes cibos perueniunt ad Monaſterium 240.b
Angelus dignè communicantium nomina ſcribit 484.b 491.b
Angelus adeſt tentatis 575.b 638.a
Angelus ſanat pedem cuiuſdam hortulani pœnitentis quòd in pecunia ſpem poſuiſſet 584.a
Angelus docet orationem operi iungendam 584.b
Angelus aquilæ ſpecie iuuenem ad eremum ducit 587.b
Angelus laborioſa ſenis veſtigia numerat 589.a
Angelus infirmo miniſtrat 591.a
Angeli adſunt loquentibus ſpiritualia 645.a
Angeli animam peregrini deducunt 645.b
Angeli protegunt Monachos 652.a
Angeli ſenem comitantur 657.b horrent peccati fœtorem ibid.
Angelum Cuſtodem vereri 685.a
Angelus Marco eremitæ euchariſtiam porrigit 725.b
Angelus in amici ſpecie Euagrium ſolatur 763.b
Angelus prouidentiæ arrogantem & ſibi placentem deſerit 766.a
Angelus ſanctificato altari adſtat 864.a

INDEX
IN
PROLEGOMENA,
PRÆLVDIA, NOTATIONES.

Plura alia hîc non notata, inuenies in Onomaſtico.

ABBA, id eſt pater, Hebræo Syroque ſermone vij
Abenner in Menæis dicitur Ἀβεννὴρ 340.a
Abraames Cyrenſis 859.b
Abraham in Syria 150.a
Abſida quid 232.b
Abſides 105.a
Acacius Berœæ epiſcopus, ſtrenuus virtutis athleta 858.b
Acephali quando orti 209.b
Acepſimas 859.b
Acies, lancem trutinæ ſignificat 209.b
Adelphius inter monachos 1007.a
Aduiuere 97.b
Ædificant, pro diſtribuunt, errore Græcæ vocis in Palladio Herueti 786.a
Ægyptius regi ſolitus ab equite Romano 550.b
Ægyptiorum mos in funere, cadauera condiunt, menſæ adhibent 73.a
Æthera, pluralis numeri 105.b
Agens in rebus, al. Magiſtrianus 1009.a
Agreſtia ligna rudia quibus olim præliabantur Afri 232.a
Aila, al. Ailat 87.b
Alaricus Gothorum Rex Romam capit 423.b
Albericus longus Salentinus Theodoreti Philothei interpres 838.a
Albina duplex 437
Albina Melaniæ iunioris mater 694.698
Albina coniunx filij Melaniæ ſenioris 698
Albina ſe purgat S. Auguſtinus 695
Albinus pro Albina 698
Albinus Pontifex Gentilis fit Chriſtianus 415.b
Alexander epiſcopus Alexandrinus 61.a
Alexandria Ægypti, Magna Alexandria dicitur 69 b
Almiridenſium ciuitas in Scithia 224.b
Aloyſij Lipomani lapſus, exiſtimantis ex Palladio Paradiſum factum a typographo xiv
Altare ſanctum 208.a
Altaria, & in eis ſacra, & Angeli circa illa 491.b
Alypius Tagaſtenſis epiſcopus 694
Amma nomen appellatiuum, id eſt mater ſpiritualis 643.b 686.a
Amata ex Amma Taor deprauatum 1009.a
Amathunta & Amathus, oppidum Cypri 210.b
Ambroſius Camaldulenſis eſt, interpres decimi libri de Vitis Patrum xlv
Ambroſius Camaldulenſis dicitur Vitam S. Eugenij conſcripſiſſe xlj
Ammon vel Piammon 786.b
Ammon monachus 139.a
Ammon Tabennenſis ab Ægyptio ſeu Nitriote diuerſus 488
Ammon vxore vt ſorore vſus 491.a.b
Ammonius Origeniſta cum ſuis 446.785.a
Ammonius cum fratribus Longi omnes dicti Origeniſtæ, & quid de iis iudicandum 489.a.b
Ammonius ita parum curioſus, vt cùm Romæ eſſet, nihil præter templum Petri & Pauli deſideraret 785 a
Amoris dæmon 88.b
Amphilochius auctor Vitæ S. Baſilij ix.162 a.b
Anaſtaſius Papa 690
damnat Ruffinum 422.b 423.a
Anaſtaſius bibliothecarius interpres Vitæ S. Ioannis Eleemoſynarij xlj
fecit id iuſſu Nicolai Papæ 206.b
Angeli cuſtodes 104.b
Animæ quædam in campo amœniſſimo 232.b
Animalia miniſteria humana miraculosè præſtant 25.b
Anthropomorphitæ hæretici monachi auerſabantur Origenem l
Anthropomorphitarum hæreſis quibuſdam Catholicis obiecta lj
Antiochus monachus Lauræ Sabæ abbatis 208 b
Antonini lapſus, Hieronymum loco Gennadij citantis xxj
Antonij & Pachomij vita Romanis innotuit ex relatu Petri & Alexandrinorum ſacerdotum 32.b
Antonius Comâ oriundus 62.a
eius mors 29 a 31.b
eius ſcripta 30.a
eius corpus ſub Iuſtiniano Imp. reuelatione inuentum 61.b
ſæpè ad Conſtantinum de cauſſa Athanaſij ſcribit 71.a
dæmonibus exprobrat 66.b
philoſophos inſtruit 69.b
Antonius epiſcopus Epheſinus 690
Antonius quidam ſcriptor Vitæ Simeonis Stylitæ ix.176 b
Aphraates 859.a
Aphrodites oppidum 90.a
Apocriſiarius, legatus Eccleſiæ negotia tractans 935.b
Apollo 457.b
Apollo Sol 70.b
Apollo monachus 141.b
Apollinarem nondum damnatum audit Antiochiæ Hieronymus 366.b
Apollonij & Philemones plures 488 b
Apophthegmata Patrum vel anachoretarum, quædaque

doque hi De Vitis Patrum hi libri fuére inſcripti v
Apoſtolarum à Ruffino præfecto magnificum templum exſtructum, Ruffiniana baſilica aliter dictum 103.b
Apparentia pro apparatu, niſi ſimpliciter pro apparere accipiendum ſit 930 b
Apparitiones variæ 486.b 487.a
Aprion epiſcopus 142.a
Aquâ benedictâ Hilarion maleficium ſoluit à ſtabulo Italici 88.a
Aqua in faciem 368 b
Aqua ſcatina quæ 238.a
Aquam aſpergere, animos addere 362.b
Aquilius conſul 350.a
Archiſterium 72.b
Architriſa 362 b
Ardaburius 177.b
Aries, rex Perſarum Darius 68.b
Arij hæreſis 859.a
Ariani Ethnicorum moribus ſe accommodant 71 b
Antonium ſecum ſentire mentiuntur 69.a
Argumenta hæreticorum contra Vitam S. Antonij ſoluuntur 30. 31
Ariani idololatræ 71.b
Ariomanitæ 69.a
Ariſtaneta 87.a
Arma contra dæmonem 66.a
Armaca, vrbs, vel Armeni 176.b
Arſacius 416.b
Arſiſij plures 84.b
Arſiſius 416.b
Artaba menſuræ genus apud Ægyptios 207.a
Aſcenſus Nili 786.b
Aſclepion hegumenus monachorum pater 231.b
Aſella 86 a
Aſinus ad lyram 340.b
Aſmodæus Venereæ cohortis princeps 63.a.b
Aſpitantes quid 210.b
Aſſia in Perſide 232 a
Aſterius Sophiſta 859.a
Atarbius Ponti epiſcopus 789 a
Athanaſius auctor Vitæ Antonij ix. 30. a & b. & 31.a b
cur non meminerit Pauli 32.a
quando Vitam Antonij & Ægyptiorum monachorum inſtitutum Romam detulerit 32.a.421.b
puer cum Alexandro epiſcopo Alexandrino vixit 61.b
viſitauit eccleſias Ægypti & monachos 74.a
viſitat monaſteria 142.a.b
Athenarum epitheta 163.b
Athenenſium conſuetudo in recipiendis ſtudioſis 663.b
Atho mons hodie habet xxii. inſignia monaſteria S. Baſilij 784.b
Auaritiâ Maximi Romanorum ducis, Gothi fame ad rebellandum coacti ſunt 400.b
Auctor Vitæ Pachomij quis 111.a.b
Auctores, qui Abraham eremitæ meminêre 150.a
S. Auguſtinus ſuſpectus Alypio, Piniano, Albinæ 695
ſe purgat Albinæ ibid.
ſequeſter inter populum & Pinianum 696
monachos defendit 33.a
ſuos Hipponenſes excuſat 697
cum Alypio contendit, pax breui conficitur 697. 698
Q. Aurelius Memmius Symmachus martyr 139.a
S. Auxentius in Bithinia in viſione vidit triumphum Simeonis Stylitæ ad cælum euntis 177.b

B.

Babylon 90.a
Baiſane ibid.
Balacius Arrianus epiſtolam Antonij conſpuens punitur 72.a
Baptiſmi materia quæ & qualis 936.b
Baptiſmus canonibus olim vetitus dari abſque patrino 38 b
Baptizatis recenter vinum & lac datũ, & quare 140.b
Barachiſius martyr 860.a
Baradatus & Varadatus idem ibid.b
Barlaam & Ioſaphat hiſtoria vera eſſe probatur 339 a.b
Baronius non rectè facit Euagrium Ponticum auctorem Vitarum Patrum xvij. xxvj
eius lapſus in aſſignando anno obitus S. Pauli primi eremitæ 14.a.b 23.a
item in tempore, quo Ioannes Eleemoſynarius verſus Imp. Heraclium iter inſtituit 210.a b
item in numerandis annis Philippi patris S. Eugeniæ 349 b
item in tempore quando Pachomius militare cœpit 140.a
item in tempore, quo Nicetas Patricius eccleſiæ Alexandrinæ theſauros petiit Imperatori mutuò dandos à Ioanne Eleemoſynario 207.b
Baſilius Rex Saracenorum 177.a
Baſilius Cæſareæ & Conſtantinopoli ſtuduit 163 b
Baſilij Vita olim per varia fragmenta deſcripta & tranſlata 166.b 167.a b
an Amphilochius Vitæ eius auctor 162.a.b
Baſterna, vectorium 350.a
Bauoſe 643.a
Be, vel Benus, idem 786.b
Beanorum depoſitio 663.b
Beatus aliquando propriè, aliquando accipitur adiectiuè 784.a.b
Belua hyænam vel elephantem ſignificat 1008.a
Benedictio rerum inanimatarum 89.a
Benedictionem hoſpites aduentantes ab hoſpite petunt 104.b
Benedicturus Imperatori Heraclio proficiſcenti ad bellum Perſicum Ioannes Eleemoſynarius à Niceta deducitur 210.a b
Beniamin in Nitria 442.
Bethelia 89 b
Berœa 97.b
Biblus papyrus 642.b
Biduanas leuare quid ibid.
Biſacutus vel Biſacuta ferreum inſtrumentum 241.b
Billius Vitam Barlaam & Ioſaphat cenſet eſſe veram hiſtoriam 339.a.b
Birra modò pretioſam modò vilem veſtem ſignificat 380.b
Bleſilla 401.a
S. Paulæ filia vii. menſibus coniugata plus doluit amiſſam virginitatem, quàm mariti mortẽ 413.a
Græcis, Latinis, & Hebraicis litteris erudita ibid.
Boas ſerpens vnde dictus 91.a
Boetius Romæ clarus per calumniam impetitus à Theoderico interficitur 139.a
Bonoſus Hieronymi collactaneus 3
eiuſdem familiaris 4
inſignis monachus 445

Bruchium locus Alexandriæ 90.b

Brunous quid 1009.a

Brumoſa aqua 134.b

Buccellatum panem bis coctum ſignificat 1007.b

Bucelta 92.a

Buda, ſtramentum lecti 642.b

Bulla, ſigillum 207.b

Bullare pro ſigillare 166.a

Burdo ex equâ & aſino 177.b

Buſi ie ciuitas 67.b

C.

CACCABATE 643.a

Cades 89.a

Cæcus puluere ex cellâ Macarij deterſo, & aquâ putei, quo bibere ſolitus erat, macerato illuminatur xxvij

Cæleſtius Pelagij diſcipulus hæreſis infamatus purgare ſe Romæ parat apud Innocentium 692

Calculorum vſus in orando antiquus 785.b

Caliga olim calceorum loco 232.b

Calliculæ 98.a

Calidionea 104

Camelanchinum quid 373.a

Campana ſtatera 207.a

Campana olim dicta tintinnabula gregibus appenſa 241.b 207.a

Cancellarius 89.a

Candidatus quis 935.b

Canthelia, onera aſinis imponi ſolita 340.b

Caprea cum leone pugnam iniit

Captiui vincula ſoluta, dum pro eo tamquam pro mortuo Sacrum celebratur 209.b

Carabus, ſcapha 935.b

Carica 87.a

Carricare, id eſt, onerare 535.a

Cartica, carticula pro ceruicali 643.a

Caſaubonus notatur 87.b 88.a

Caſſianus in compendium redactus, exſtat Græcè in Vaticana Bibliotheca MS. xxxij

Caßiani opuſcula quomodo & cur cenſeantur apocrypha lj

Caßiani diligentes lectores viri ſancti Benedictus, Caßiodorus, Climacus, Bernardus, Dominicus, Thomas lj

Caßianus diuerſus à Collatore 557.b

Caßiodorus exiſtimatus etiam Caßiani quædam opuſcula expurgaſſe, licet non ad plenum xxxj

Caſtitatis cuſtodia 98.b

Caſtitatis coniugalis exempla 166.a

poſt ſuſceptos Ordines, Paulini & Teraſiæ ibid.

Leontij & Placidinæ ibid.

Caſtitas probatur ignis geſtatione in veſte 390.a

Caſtor epiſcopus 557.b

Cauma, id eſt calor 641.b

Celedenſis an Chalcidenſis legendum apud Hieronymum 10.b

Cella & cælum inter ſe comparantur 689.a

Cellia vnde dicta 489.a

Cenſus Imperatoris 238.a

Cerealis Marcellam viduam vxorem ambit 421.a

Certatus es, pro certaſti 535.a

Chalcis 97.b

Chalcidis ſolitudo locus in quo S. Hieronymus degit 6

Chalcidenſis an Celedenſis legendum apud Hieronymum 10 b

Chameunia, humicubationes 351.b 373.b

Chananæi idem hic qui Cynocephali 232.a.b

Cherubim cum ignea rhomphæa 232.b

Chiudinum vinum, ignotum, notum Chydæum ex palmulis factum 1[illegible].b

Chorentria quæ & cantabat & ſaltabat 38.a

Choſroes Perſarum rex bis Ægyptum ſpoliat 210.b

Chriſma in Baptiſmo & poſt Baptiſmum 164.b

Chriſtiani Cenomanenſis Vita lxxj

iuuenis conuertitur ibid.

eremitorium Caſtinetum in archiepiſcopatu Turonenſi ingreditur ibid.

à potu abſtinet in Quadrageſima totâ ſeptimanâ, vno die excepto ibid.

in hieme aquæ frigidæ ad collum ſe immergebat lxxij

diſciplinâ ad fractionem virgarum ſe excipiebat ibidem

peregrinationes ad diuerſos Sanctos nudis pedibus ſuſcipere ſtatuit ibid.

dæmonem ex fœtore præſentem percipit ibid.

pro amore Stephani laneis tantum induitur ibid.

ſub palea aurum à quodam reconditum non ſinit eum quietum repauſare ibid.

Chriſtophorus a Caſtro noſter miſit mihi Ægyptiorum Patrum ſententias lxxxv

Chromatius Hieronymo familiaris 4

Chryſogonus monachus Hieronymo familiaris ibid.

Chryſoſtomus nimiùm laudatur 936.a

Cilicenſes lagena ex Cilicia 1008.a

Cimiliarchium locus vbi pretioſa templi ſeruabantur 208.a

Cinerentius dicitur vt pulverulentus 643.a

Cirtica vicus 231.b

Clericorum gradus diuerſi 69.a

Clinicus, i. lecto affixus 400.a 415.b

Codex Antonij, creatura 663.b

Cœnobia anachoretarum ſeminaria 21.a

Cœnobitica vita Antonius reſtitutor 64.a

Collecta, i. diſtributio in pauperes 207.b

Colobia, i. lebeta ſeu tunica ſine manicis 141.b 487.b

Columba in Baptiſmo & baptiſteriis quare 164.b. 165.b

Columbam in humeris Baſilij S. Ephram videt ſuggerentem concionem 169.b

Petrus Diaconus in capite S. Gregorij ſcribentis ibid.

Commemoratorium lxxiij

Commodus Imperator mittit Philippum Eugeniæ patrem Alexandriam 330.a.b

Communionis reuerentia tanta olim, vt qui ſomnis voluptuoſis inquietati eſſent abſtinerent 785.b

Communicatorias petunt Origeniſtæ à Romana Eccleſia 422.b

Conductela, rarum 1009.b

Conimximus Ieruſalem, i. peruenimus 232.a

Conſus Deus 87.b

Conopeum, textile tentorium culicibus arcendis comparatum 936.b

Conſtantinus Imperator epiſcoporum accuſationes exurit 209.b

vertit deorum templa in monaſteria 858.b

Conſuetudinem prauam abrumpendam pulchro exemplo docetur 143.a.b

Conſularis 89.a

Conternatis vitula, i. trium annorum 416.a

Continentia coniugatorum in Eccleſia 70.b

Continentia religioſorũ in menſa quoad viſum 141.a

Continentia oculorum in Simeone Stylita, qui feminam numquam poſtquam in columnam editiorem aſcendit, nec matrem quidem aſpexit 177.a

Copadium,

Copadium, n pars exciſa 642.a
Copretes diuerſi 488.a
Coronati qui 89.a
Corpora ſanctorum incorrupta 88.a
Cranium damnati hominis loquitur Macario 662.b
quomodo hoc cum Theologorum placitis conueniat 535.a
Cronij duo 490.a
Cruces argenteas ex collo geſtabant Chriſtiani 206.b
Crucis ſignum Antonio notum contra hereticos defenditur 65.b
Crucis ſignum, murus ibid.
Crucis ligno extinguitur ignis 435
Crudelitas perſecutorum 22.a.b.23.b.24.a
Culicum morſibus ſe Macarius expoſuit nudus per ſex menſes 785.b
Curiales, i. curiis adſcripti 642.a
Curioſitatis mortificatio 86.a
Curioſitatis contemptus Ammonij tantum templum Apoſtolorum Romæ cùm eſſet videre deſiderantis 785.a
Curinum 92.a
Cuſare, i. ſarcire 640.b
Cyphoniſmus 23.a
Cypro prouinciâ & inſulâ natus Ioannes Eleemoſynarius 205.a
Cyri & Ioannis memoria ſeu templum Alexandriæ 209.b
Cyriacus Emiſſenus Palmyram oppidum Perſarum ductus 702.b
Cyrillus Alexandrinus 110.b
Cyriones varij 662.a

D.

DACTYLORVM eſus 105.a
Dæmon à Chriſto ut paſſer irretitus tenetur 65.b
Dæmones exſufflantur 141.b
Dæmones quidam principales 785.b
Dæmones contumelijs excipiendi 66.b
Dæmoniacus ſanatur 86.a
Dæmonica ara lxxxiiij
Damaſcenus Ioannes auctor hiſtoriæ Barlaam & Ioſaphat 339.a
Danaë 70.a
Darius 86.b
Decimi libri de Vitis Patrum auctor Ioannes Moſchus xxxvj
Decimi libri de Vitis Patrum interpres eſt Ambroſius Camaldulenſis xlv
eiuſdem libri olim interpres fuit præceptor Ioannis Diaconi xlvj
Decurio 89.a
Dedicationes Eccleſiarum, aduocatis etiam remotiſſimis epiſcopis, celebrari ſolitæ 1007 a b
Defenſores Eccleſiæ caſtigant ſontes 20ά.a
Dehabere, i. indigere 1009.a
Dehoneſtamentum 68.a
Deletio annorum XIV. in viſione ob peruerſitatem fidei 935.a
Democritus ſibi oculos effodiſſe dicitur, vt melius philoſopharetur 535.b
Diaconiſſæ olim baptizandas feminas velabant 380.b
Diana luna 70.b
Diabolus homines vt paſſeres tenet 143.a
quomodo homines euadere poſſint 143.b
Diabolus Chriſtum ſe ſimulat 144.a.b
Diaboli virtus aduentu Chriſti debilitata 661.a
Didymus damnatus hæreſeos 784.a
Origeniſta 441.b
Didymum Hieronymus audit 9
Didymi duo 489.490
Dilectio ſit cauta 98.b
Dionyſius Exiguus natione Scytha 107
abbas Romanus 108
eius doctrina 107
mores ibid.
conuerſatio ibid.
ſcripta 108.109.110.a.b
tempus 109.110.a.111.a
interpres Vitæ S. Pachomij xlj
Dioſcorus tantæ venerationis, vt nulla femina per eum iurans paſſa fuerit ſe iuramenti deſererecem 489.b
Dioſcorus preſbyter 786.b
Diptycha biſores tabellæ 380.b
Dirimari pro diiudicari 1009.b
Diſcretio ſpirituum 66.b
Diuerſa dæmonum nequitia 63.b.65.a
Diuitiæ in Eccleſia probandæ 97.a
Dominico die & Sabbato Angelus Communionem defert Onuphrio 105.a
Domnus unde 206.b
Donatus Romæ Hieronymi præceptor 206.b
Doſitheus hæreticus, vnde Doſithei heretici 416.a
Dracontius epiſcopus 89.b
Dromades cameli 90.b
Dromedarij 98.b
Ducator idem quod ductor '241.b
Ducalis idem quod ducator ibid.
Duodenarius Pſalmorum numerus ab Angelo commendatus 142 a
Duumuir 87.b

E.

ECCLESIÆ dedicationes aduocatis etiam remotiſſimis epiſcopis celebrari ſolitæ 1007.a.b
Eccleſiæ defenſorum officium caſtigare ſontes 207.a
Eccleſiæ diuitias diſce 207.b
Eccleſiæ theſauros mutuò accipit Imperator Heraclius 207 b
Eccleſiæ bona mutuò dare Imperatori recuſat Ioannes Eleemoſynarius 207 b
Edeſſa 97.b
Elementa viſa lugere mortem Antonij 74.b
Eleuatio Euchariſtiæ 165.a
Eleutheropolis 87.a
Elias in Apeliote 442.a
Elias eremi cultor 21.b
Elladius, aliâs Palladius 641.b
Eluſa 89.a
Embrimium ſeu Embrymium, ceruical ex papyro 643.a
Eneus, id eſt mutus, perculſus 151.a
Ennatum ſeu Nonum Alexandriæ vicus 643.a
Enthecea pro arca 207.a
Ependytes 86.a
Ephræm diaconus Edeſſæ .169.a
tantùm diaconus fuiſſe dicitur 166.b
varij Vitæ eius ſcriptores 169.a
auctor eſt Vitæ S. Abrahæ eremitæ & Mariæ neptis eius x.
Epibatæ 224 b
Epictetus martyr tempore Diocletiani 224.a
Epidaurus 91.a

Epiphanius Dux Cypri, pater Ioannis Eleemoſynarij 205 b
Epitaphium pro oratione funebri 163 a
Eraſmus non rectè facit Euagrium Ponticum auctorem Vitarum Patrum xvij
Eraſmus notatur 96.b.97.b
Eron & Heron diuerſi videntur 786.a
Eſius, Peſius vel Pheſius 641.b
Eſophorium, interula 209 b
Euagrius Ponticus Origeniſta [illegible].a.400.b.446.b 689.
non eſt auctor libri ſecundi De Vitis Patrum xvij
librorum eius catalogus xix. xx
Euagrius & alij Origeniſtæ à S. Hieronymo notati 490 a.b
à Palladio eiuſdem ſectæ laudatur a
eius ſcripta quæ & qualia, & inſcriptionum deprauatarum correctio 1008.a.b
Euagrius presbyter Hieronymi ſocius 5
ad Baſilium in Cappadociam peruenit ibid.
diues dominus Maroneæ ibid.
Hieronymo & ſocijs in eremo neceſſaria miniſtrat 6
literas curat, antiquarios ſuppeditat ibid.
non eſt auctor libri ſecundi De vitis Patrum xvj
quis fuerit 33.a.b
interpres Vitæ Antonij xxxvij 33.b
Epiſcopus 97.b
Euangelicus Scitharum pontifex 224.b
Euchariſtia non danda mortuis, nec in ſepulchris conſepelienda 165.a
Euchariſtiæ eleuatio 165.a
in Euchariſtia miraculoſè puer oſtenditur cuidam Hebræo 165.b
Eudoxia maior Ieroſolymam voti ſoluendi cauſſâ proficiſcitur 701
Ex pede laborans à Melania iuniore curatur ibid.
Eucherius Lugdunenſis presbyter quaedam Caſſiani opuſcula abbreuiauit xxx
an Caſſiani opera tantùm abbreuiauerit, an verò etiam expurgauerit, dubitat Baronius xxxj
Euectio 89.a
Eugenia virgo & martyr 349.a
eius parentes ibid.
docetur philoſophiam ibid.
Eugypius preſbyter Vitæ S. Seuerini auctor lxxxiij
Eugypius monachus 110.b
Eulogiæ, benedictiones 241.b
Eulyſius Boſtræ Arabum epiſcopus in caſtellum Nuſphas relegatus 702.b
Eunapius queritur deorum templa verſa in monaſteria 858.a
Euphemius in exilium ab Anaſtaſio miſſus 935.b
Euphraſia ſeu Euphraxia virgo 362.a.b
Euphroſyna martyr Nicomedienſis 362.b
Euphroſyna virgo 368.a
Euſebius Hieronymo familiaris 4
Euſebius Cæſarienſis cur non meminerit Philippi martyris patris S. Eugeniæ 350.b
Euſebij Cæſarienſis libri defenſionū pro Origene editi à Ruffino nomine Pamphili martyris xxvij
Euſebius Origeniſta 446
Euſebius anachoreta 859.a
Euſebij anachoretæ plures, & vbi vixerint ibid.b
Euſebij cum Baſilio contentio & reconciliatio 164.b
Euſthatius philoſophus queritur à Baſilio 164.b
Euſtochius interpres Vitæ S. Pelagiæ xlj
Euthymius Origeniſta 446
Ex corde recitare, id eſt memoriter [illegible] a
Ex gutta pluuiam [illegible] b
Ex gutta mare ſalſum ibid.
Ex recordatione Sanctorum triplex vtilitas 141.a
Exſpoliare diuites quid 20[illegible].a
Exſufflatio dæmonis 141.b
Ex vngue leonem 8[illegible].b

F.

FABIOLÆ duæ 4[illegible] b
Fagadena, vlcera vel nimiam cibi appetentiam ſignificat 10[illegible]8.a
Faſciolis inuolui ſoliti mortui 490 b 491.a
Fauns 25.a
Febri laborantibus mederi dictus poſt mortem eius ſepulcrum viſitantibus Ammonius 48[illegible].b
Femina viro periculoſa 98 b
Fidoſus 514.a
Figuræ maleficæ 88.b
Fiſcella 87.a
Fiſtula plumbea 206.b
Flagellum diſciplinam ſignificat 787.b
Florentius Hieronymi ſcriba & familiaris 4
Florentius vulgò Pater pauperum 445
Fons virtutum naturalis animæ puritas 64.b
Foſſatum pro foſſa 642.b
Fronto martyr 241.a
Frontonius S. Petri diſcipulus epiſcopus Petragoricis in Gallia 241.a
Fulbertus Carnotenſis epiſcopus 534.b
Fulgentius Vitas Patrum legens, ad imitationem exarſit lvj
Funerales pſalmi & hymni in funere Simeonis Stylitæ 174.b 177.b
Funeris pompa prohibetur 73.a.b
Fures miraculo deprehenſi 859.a
Furius 401.b

G.

GALLÆ nobiles & ſanctæ plures 138.a
Gallienus Imperator perſecutionem ceſſare fecit capto Valeriano parente 350.b
Gallodromi qui 209.b
Gaza 86.b
Gazis incenſæ baſilicæ tempore Iuliani 89.b
Gelaſius Papa quid de Vitis Patrum ſenſerit xlviij
videtur ſenſiſſe Hieronymum eſſe Vitarum Patrum auctorem ibid.
videtur putaſſe Hieronymum eſſe auctorem Vitæ S. Antonij ibid.
Gello, Gellunculus, vas aquarium 534.b
Genebrardus corrigitur 110.b
Generationis poſterioris prædictio Cyrionis 646.a
Genofeua diuinitus velut præſentem nouit Simeonem Stylitam 175 b
Gentianus Heruetus eſt interpres libri octaui De Vitis Patrum xliiij
idem eſt interpres libri noni xlv
eius lapſus cenſentis Palladium eſſe auctorem libri quinti & ſexti De Vitis Patrum xxxiij
eius interpretatio Theodoreti hîc datur 818.a
Genua complicat mortuus Paulus 25 b
Georgius VVicelius non rectè facit Euagrium Ponticum auctorem Vitarum Patrum xvj
Georgius Epiſcopus Alexandriæ ſucceſſor S. Ioannis Eleemoſynarij 20[illegible].a.b
Gerardus de Fracheto ſcripſit Vitas Fratrum Dominicanorum viij

Ger[illegible]

Gerardus [illegible] interpres [illegible] S. Ephrem xlj 69.a
[illegible] Euagrium Ponticum aucto-rem [illegible] xvj
[illegible] in quibus [illegible] [illegible] habitare dicebant 4.b
G[illegible] notatur 48.a
Gr[illegible] Ephrem precibus Baſi[illegible] 166.b
G[illegible] Macarij Romani Hieronymo tribuen[illegible] xxiij
unde [illegible] opinionem [illegible] hauſerit ibid.
[illegible] pœ[illegible] Macario de[illegible] [illegible].b
[illegible] Theol[illegible] 163.a
[illegible] Constantii ep. ibid.b
[illegible] audit Hieronymus 7
[illegible] Ruffinũ Hieronymus 535.b
[illegible] 109.a

H.

HABITVS honoris a monaſtico habitu diſtinguitur 487.a b
Hadrianus I. Papa epiſtola de Vitis Patrum explicatur liij
Hære[illegible], vide Deletio
Hæretici mali contra monaſticam vitam [illegible]2.b
Hæretici monachorum hoſtes 33.a
Hæretici [illegible] 96.b 97.a
Hæreticorum genius e libris tollere quæ ſuffragia pro animabus defunctorum ſpectant xxxiiij
Hæreticorum argumenta contra Vitam S. Antonij ſoluuntur 30.[illegible]
Hæreticorum libri vitandi 142.b
Hæreticorum conſortia vitanda moriturus monet Pachomius 142.b
Hebdomon ſeptima regio in ſuburbio Conſtantinopolitano 534.b
Hebdomadarij qui 143.b 362.b
Helenopontus 1010.a
S. Helenus ardentes prunas illæſa veſte fert 350.a
Helimma, aliàs Tillina 860.a
Heliodorus Hieronymi familiaris 4
comes Hieronymi in eremo 6
ab Hieronymo recedit ibid.
Heliodorus monachus in Syria 860.a
Helladius ſcriptor Vitæ B. Baſilij 165.b
Helles, Hellen, Helenus 488.a
Hemiritani 87.a
Heraclas Alexandriæ epiſcopus 142.b
Heraclides monachus 446
Heraclida Paradiſi quis auctor 1007.a
Heraclidis paradiſus vbi & quando primum impreſſus xiiij
Heraclidis paradiſus idem cum Palladij Lauſiaca hiſtoria xiij
Heraclides Bithyniæ epiſcopus videtur auctor libri ſecundi De Vitis Patrum xiij
Heraclides Epheſiorum epiſcopus xv
in ſolitudine vixit ſolitarius ibid.
Heraclius Imperator petijt vt Ioannes Eleemoſynarius fieret epiſcopus Alexandriæ 201.b
Hierocomia, loca vbi ſacro morbo laborant 368.b
H[illegible]mius præfectus Auguſtalis 250.b
Hermopolis 104.b
He[illegible] 91.a
H[illegible]chius Oparienſis epiſcopus 691
[illegible] et Antonino epiſcopo Epheſino ibid.
infirmitatem ſimulat ibid.

Hieron[illegible] Patrum xx
unde editores hactenus cæ[illegible] Hieronymo tribuerint xx
cur nomine liber ſecundus [illegible] Patrum apud [illegible] ibid.
cur nomine [illegible] Patrum [illegible] Bibliotheca xxiij
[illegible] auctor [illegible] Romanus ibid.
Hieronymus auctor [illegible] Hilarionis [illegible] [illegible] Fabiola, Paulæ, Marcellæ x
eius epiſtola ad [illegible] a plurimis non recte intellecta xvij
explicatur xxiiij
eius ſententia de ſecundo libro Vitarum Patrum xxv. xlvij
eius in [illegible] de lectione librorum Origenis liij
Hieronymi patria Stridonium Dalmatiæ 3
parentes mediocres ibid.
ſtudia eius Romæ ibid.
ludit ſcholaſticis controuerſijs ibid.
Romæ baptizatur ibid.
diſſolute viuit ibid.
ſingulis Dominicis inuiſit Sanctorum reliquias 4
Bibliothecam Romæ conficit ibid.
eius in Galliam profectio ibid.
Treuiris S. Hilarij libros de Synodis deſcribit ibid.
Syriaca profectio ibid.
Aquileiæ ſanctorũ virorum conſortio fruitur ibid.
in patriam redit ibid.
ſororem connubio iungit ibid.
quando monachus in Syria, & cum quibus 4.5
ad Baſilium in Cappadociam venit 5
Antiochiæ conſedit ibid.
Malchum monachum inuenit, eius exemplo & aliorum accenditur ibid.
petit preces Theodoſij & aliorum vt ſoluatur à ſeculi vinculis ibid.
Antiochiæ Apollinarem audit ibid.
agit in eremo Chalcidis 6
comites eius ibid.
carnem ieiunijs domat ibid.
Hebraicas litteras diſcit ibid.
Sabellianus nominatur ibid.
cogitur recedere ex ſolitudine ibid.
Ieroſolymam proficiſcitur ex eremo 7
iter Conſtantinopolim ad Nazianzenum inſtituit ibidem
tres annos agit Conſtantinopoli ibid.
Gregorium Nyſſenum agnoſcit ibid.
Romam a Damaſo vocatur ibid.
manet triennium Romæ 8
Athenas proficiſcitur ibid.
ab vrbe recedit ibid.
eius comites ibid.
reuerſus Ieroſolymam, miracula videt 9
Alexandriam in Ægyptum proficiſcitur ibid.
Didymum audit ibid.
Origeniſtas deprehendit ibid.
Bethlehem reuertitur ibid.
Iudæum Barrabanum habet præceptorem ibid.
Romanus preſbyter quomodo vocari poſſit 163.a
ex Syriæ eremo ſcribit ad Ruffinum 424
Pelagium & Pelagianos atque eorum dogma egregie perſtringit 692
ſalutat Auguſtinum & Alypium nomine Albinæ & Piniani & Melaniæ 698
calumnijs & mendacijs ab hæreticis & impijs impudenter proſcinditur 789.a

Hila-

H.larion Magnus dictus 86.a
vno tantum die videt Ieroſolymam ibid.
H[illegible]onis amnorum ſynopſis 97.b
veſtis eius [illegible].a
Himerius Baſilij præceptor [illegible].b
Hinnus ex equo & aſina 177.b
Hippocentaurus 24.b
Hircus in Daniele, Alexander magnus 86.b
Hiſtoria Barlaam & Ioſaphat probatur vera 319.a
Honorij lapſus Gennadium decurtantis xvij
alius eiuſdem lapſus 447
Honor martyrum thus & thymiama 935.a.b
Hor vel Or hæreticus Origeniſta 641.b 662.b
Horæ eccleſiaſticæ, Nocturnum, Matutinum, Nona 786.a
Hoſpinianus Calviniſta notatur 31.a.b
Hoſpitalitas Chriſtianorum mouet ad conuerſionem ethnicos 140.b
Hoſpitium ſanctum reddit hoſpites modeſtos 434
Humano deficiente ſolatio adeſt diuinum 104.b
Humilitas Simeonis Stylitæ probata in columna 177.b
Hunni Gothos vaſtant 400.b
Hylas ſocius Hieronymi in eremo 6
Hypocritæ monachi mors horrenda 860.a

I.

IACOBVS *diaconus auctor Vitæ S. Pelagiæ* ix
Iacobus Billius interpres Vitæ SS. Barlaam & Ioſaphat xlij
Iacobi Fabri Stapulenſis lapſus de Hieronymo, quod presbyter & ſenex Syriæ eremum petierit xxiij. xxv
Iacobus Gretzerius noſter quinque exemplaria Vitarum Patrum MSS. è Germania ſubmiſit lxxvj
Iacobus Niſibitæ concilio Nicæno interfuiſſe & mortuos excitaſſe dicitur 858.a
Iacobus Perſa Interciſus cognomento Martyr, alius à Confeſſore 858.b
Iacobi plures 860.a
Ibora ciuitas Helenoponti 759.a
Ieiunia deuotionis cauſâ ſuſcepta aliquoties hoſpitum cauſâ mutantur 859.a
Ignis, thus, cerei, primariis viris præferri ſolent 166.a
Ima 97.b
Imago Mercurij martyris 165.b
Imago Simeonis Stylitæ Romæ in veſtibulis officinarum ad tutelam figebatur 175.b 793.b 860.b
Imaginum vſus antiquus 165.b
Impaſſibilitas Stoica, hæreſis Origenis 641.a
Impatibilitas Stoica Palladij 785.a
Impetigo 87.a
Impoſitio manus epiſcopi in ordinãdo presbytero 151.a
Incardunm, medulla palmæ 662.a
Incubi 25.a
Indi Perſis finitimi 340.b
Inditi, pro adſcititij 687.b
Indumentum à Melania acceptum Paulinus ad Seuerum mittit 435
Infundere quid 936.b
Innocentius comes Hieronymi in eremo moritur 6 ibid.
Interrogationes & reſponſiones Ægyptiorum Patrum, quidam ex his libris De Vitis Patrum fuère inſcripti v
Inuocatur Theodoſius monachus ad ſedandam tempeſtatem 10.b
Ioannes Eleemoſynarius Cyprius fuit genere 205.a.b 206.a
natus patre Epiphanio Cyprio duce [illegible].b
Heraclio Imp. petente factus epiſcopus Alexandriæ [illegible]
[illegible] auctore Vita[illegible] [illegible]
Anaſtaſius iuſſu Nicolai Papæ V[illegible]
Leontio [illegible]riptam tranſtulit [illegible]
Ioannes Baptiſta princeps eremi cultorum [illegible]
Ioannes Caſſianus auctor libri IV. 557.a
in cauſſa Chryſoſtomi ad Innocẽtium [illegible] 5[illegible]
Ioannes XXIIII. annis non e[illegible] e[illegible]na [illegible] 4[illegible]
Ioannes Damaſcenus auctor Vitæ SS. Barlaam & Ioſaphat [illegible]
Ioannes duo diuerſis ſub Imperatoribus 4[illegible]
Ioannes Ieroſolymitanus epiſcopus non eſt auctor Vitarum Patrum [illegible]
Ioannes Ieroſolymitanus epiſcopus Origeniſta [illegible]
Ioannes S. R. E. ſubdiaconus eſt interpres [illegible] De Vitis Patrum [illegible]
Ioannes Maria Palatij Apoſtolici Magiſter [illegible] Iudicis librorum expurgandorum xx[illegible]
rectè librum quintum & ſextum De Vitis Patrum Euagrio abiudicat [illegible]
non rectè Euagrium facit auctorem Vitarum Patrum, ſeu libri maximè ſecundi ibid.
de Palladio quis vel qualis fuerit, iudicia Patrum profert 7[illegible]3.b
Ioannes Molanus non rectè facit Euagrium Ponticum auctorem Vitarum Patrum xvj
Ioannis Moſchi liber de Vitis Patrum inſcri[illegible] Sophronij Limonarium ſeu Pratum ſpirituale, ſeu nouus Paradiſus xxxvj
vnde nunc Sophronio nunc Ioanni Moſcho in[illegible]batur xxx[illegible]ij
produit primò MS. ex Vaticana Apoſtolica Bibliotheca ibid.
conſcriptus videtur circa annũ Domini DC.XXXVJ
Ioannis Trithemij lapſus, Vitas Patrum Euagrio Antiocheno aſcribentis xv
non rectè idem Euagrium Antiochenum cum Pontico confundit ibid.
Ioannis Trithemij lapſus, Vitas Patrum Hieronymo tribuentis xxiij
Ionas martyr 860.a
Ionathas 177.a
Iordanis deſiderio Conſtantinus arſit, vt ibi baptizari poſſet 164.b
Iordanus de Saxonia ſcripſit Vitas Fratrum Auguſtinianorum ix
Ioſeph in Piſpiri 442.a
Iouinus Hieronymi familiaris 4
Iſidorus epiſcopus & confeſſor 416.b
Iſidorus Origeniſta 446.448.b
Iſidorus Peluſiota 4[illegible].b
Caſſianum monet de lingua continenda 557.b
perſtringit Pelagium, & docet voluntatem facilè vinci conſuetudine, lapidis exemplo quem gutta excauat 692.693
Iſis 7[illegible].a
Iſidorus in Scithi 441.b 442.a
Iſidorus Ægyptum luſtrat cum Melania 4[illegible]3.b
Iſidorus Alexandrinus Origeniſta 4[illegible].b
Italicus, genus menſuræ [illegible].b
Iubere, vox variè vſurpata [illegible].b
Iulianus ſororis Hieronymi maritus 4
Iulianus Sabas à variis laudatus [illegible]
Iuliani Apoſtatæ mors [illegible].b
diuinitus declarata Didymo & Iuliano [illegible].a
Iuliani varij [illegible]

Iupiter æther 70.a
Iurandum nun ... e nunquam 177.a
Iuratam promiſſionem præſtat Pinianus 696
Iurulentia carminum 416.b
Iuſiurandum per Simeonem Stylitem violatum punitum 1 ... .a

K.

KITISSIFODO *pro Cteſiphonte videtur poni, Perfidis comitas* 232.a

L.

LABORANDVM *manibus, & non ſemper meditandum, pulchrè docetur* 134.b
Landica 68.a
Lactorones, lactuca 535.b
Lampades primariis viris præferri ſolent 16 .a
Laois populi 176.b
Lapetha 92.b
Lapis ſiccus 176.b
Lapis conteritur execratione 858.a
Lapides quadrati 786.a
La, ſana vi aere vel tenui victu 141.a.b
Laudes Baſilij Magni 162 b 163.a
Laura vel Cellula 486.b
Lauſiaca vnde nomen habet 689.702
Lauſus præfectus cubiculi ſacri 486.a 689.703.b
Lauſus videtur ille ad quem ſcribit Ruffinus, quem Fidoſi epitheto adumbrat 533.b 534.a
Leænam parere ſemel quomodo intelligendum 98.b
Lebeta ſine colobia, tunica ſine manicis 487.b
Lebiton veſtis monachi genus 141 b
Ledas 70.a
Lembus 91.b
Leones Macarij per diem foras ambulantes contra aliorum morem 232.b
Leontius reſiduum ſcribit, quid hoc ſit 206.b
Leontius auctor Vitæ ſancti Ioannis Eleemoſynarij x 206.b
Λευκόφαιον xix
Λεπτά 935.a
Leucippe ſterilis fecunda precibus 104.a
Lenitio. vide ſuprà *Lebiton & Lebeta*
Leuvenclauij lapſus 110.b
Libera, id eſt Proſerpina 70.b
Liber Antonij, creatura 63.a
Librorum ſacrorum numerus variè olim iniri ſolitus 224.b
Libralis manus pro celeri 1009.a
Licinius cum Conſtantino contra Maxentium 140.a
Locij & Lamina maleficium 88.b
Ligatura auri 207.a
Ligno Crucis extinguitur ignis 4 5
Lineam mittere 89.a
Lipſana 210.b
Liturgia Baſilij 165.a
Locus Ioannis Diaconi à Colonienſi editore deprauatus reſtituitur xlvj
Loco ſancta Edeſſæ S. Ephræm inuiſit 169 b
Logotheta officium eccleſiaſticum 20 .b
Lucius Arianus epiſcopus Chriſtianorum perſecutor 441.a
Lucretij verſus 446
Lupinus vnius æris numi pretium 209.b
Lychinum, lucinum, pro ellychnio 643.a
Lychnos locus 89.b
Lycus flumen 68.a

M.

MACARIVS *cæcis leænæ catulis viſum donat* xxvij
pro gratiarum actione pelle ouina à leæna donatur 4
Maca dua, vterque Ægyptius, quomodo diſtincti 49 .a.b 491
Macarius Origeniſta 422.a
Macarij plures 231.a
Macedonius in exilium ab Anaſtaſio miſſus 5 5.b
Macedonius critophagus 859.b
Mantana ædificia 176.b
Manidia 141 a
Maſimas, alij Manſimas 859 b
M orte, aliàs Manorte 1009.a
Magdenburgenſes notantur 66 a 97.b
Magdenburgenſes in Simeonem Stylitam iniurij, refelluntur 176.a
Magiſtrianus agens in rebus 1 9.a
Magiſtrianus 642 a
Magnificus vir qui miracula facit 176
Maiuma oppidum 86.b
Malchus monachus 5
Malchus quid Syriacè ſignificet 96.a
Malchi varij ibid.
Malefici aliquos dæmoni deuouent 88 b
Maleficia ibid.
Manichæi 69.a
Manſio 787.a
Manſuetudo feminæ, poſtulantis duriorem pro muliere viuere poſſit 936.b
Marcella ardet deſiderio ſacrarũ Scripturarum 421.b
diſcit monachorum vitam 32.a
hæreticis reſiſtit 422.a 423.a
moritur 423.b
domus eius in Auentino ibid.
Marcellus vel Marcellinus, pater Melaniæ 703.a
Maria neptis Abraha 373.a
Marcianus Cyri confeſſor 859.a
Mares, aliàs Maris, epiſcopus 860.a
Margarinus de la Bigne lapſus, exiſtimantis Euagrium libri v. & vi. De Vitis Patrum auctorem xxxij
Mariani Victorij lapſus exiſtimantis in Hieronymi epiſtolà ad Cteſiphontem fieri mentionem duplicis Euagrij xxvj
Mariani Victorij Reatini lapſus clericos copiatas, cum clericis, qui pſalmos decantant confundentis 25.b
item eius lapſus apud Hieronymum, cantum pro cantum legentis ibid.
Marina quæ 394.a.b 395 a.b
Marnas idolum 87.a
Maro, Maroſum, Maroſas diuerſi 859 a
Maronas & Maroſas diuerſi ibid.
Maronia 97 b
S Martini Vita legitur à Paulino 436
Martini Delrij lapſus de Euagrio Antiocheno xvj
Martinus abbas Dumienſis, & Bracarenſis epiſcopus 1003
Martini Dumienſis epiſcopi qui meminerint lxxxv
Martyr melle perunctus muſcis exponitur 23.a
Martyres monachi 340.b
Martyres thure & thymiamate honorari ſoliti 929 a.b
Martyres plures facti à Saracenis 934 a.b
Martyrium fabricare 90.b
Martyrius epiſcopus 177

Marta 1008

Matthæus Galenus VVeſtcapellius explicatur iiij

eius lapſus xij

Mauorte vel Maſorte 1009.a

Maxentius tyrannus quando vixit [illegible]9.b

Maximilianus Imperator ſarcophagum ſuum circumferri & conſeruari iuſſit inſtar theſauri 208 b

Maximinus vel Maximus Ieroſolymorum epiſcopus 164.b

Medimnus genus menſuræ 858.b

Melania cum Ruffino Romæ ſeminat hæreſes Origenis 423.a

ab Athanaſio donatur pelle ouina 425

occultat & paſcit monachos 427

eius conſtantia ibid.

profectio eius in Palaſtinam 428 440.a 694

à præfecto Palaſtinæ ſpe pecuniæ incarceratur, & iterùm libera dimittitur 429

quid egerit Ieroſolymis ibid.

eius lapſus 431

lugubris eius ſtatus 431.432

quando Romam redierit 432

& quare 433

eius Neapolim atque Nolam aduentus ibid.

occurrunt illi nobiles Romani ibid.

eius virtutes 434

eius res Paulino incomperta 435

quid Romæ egerit 436

ab Vrbe recedit 437

eius progenies ibid.

eius filij obitus in Africa 438

eiuſdem filij laudes ibid.

Catholica reddita moritur Ieroſolymis 439. 694 698

filiorum eius ſtatus 439

Melania iunior, diſtractis bonis in Italia, cum marito ſuo Piniano in Africam proficiſcitur 694

inde Hipponem ibid.

poſteà Ieroſolymam 698

eius vita inſtitutum ibid.

Conſtantinopolim proficiſcitur 699

hoſpitatur apud Lauſum præfectum ibid.

Voluſianum patruum conuertit 699 700

vrget Neſtorianos 700

redit Ieroſolymam ibid.

Eudociæ Imperatoris pedem curat 701

miraculis clara moritur die vltima Septembris ibid.

Melanius pater Melaniæ ſenioris 438

Melanium vel Melania idem in vtroque genere vſitatum antiquis 703.a

Melchioris Cani iudicium De Vitis Patrum non omnino probum iiij

Meletius Antiochenus 860.a

Mellis & lactis dulcedinem guſtabant recenter baptizati 140 b

Membrum pro parte adeum 141.b

Membrana, σώματα 936.a

Membranas alij vellera ad pluuiam explicanda vocant 936.b

Memoria & preces pro defunctis 15.b

Memoria præſentia diuina S. Ephrem duas meretrices conuertit 169.b

Memoria mortis Imperatoribus quomodo inculcetur 208.b

Mendacium propter Deum quomodo intelligendum 201.a

Mennas œconomus 207.b

S. Mennas martyr 207.b 210.b

Mennas vicedominus Eccleſia [illegible] b

Menites 441.[illegible] 44[illegible].a

Menomena piſces [illegible].a

Menſis Tybi 14[illegible].a

Meretrices duas conuertit S. Ephrem memoria diuina præſentia [illegible]6.b

Merita monachorum 15 b

Meroe vicus prope Antiochiam 17[illegible] b

Metanœam facere, reuerenter accedere 1[illegible].b

Metaphraſtes quando vixerit 111.a

Metras martyr 209 21[illegible].a

Metaphraſtes auctor Vitæ S. Ioannis Eleemoſynarij 206.b

Vitam Melaniæ iunioris deſcribit [illegible]3.b

Methone vrbs 91.a

Michaelium in Heſiis xix

Milido vel Milidus epiſcopus 642.b

Miliariſia 936.b

Minutia 935.a

Miracula Ieroſolymis 9

Miracula orationibus non præceptis Sanctorum fiunt 71.b 72.a

Miſſa Baſilij 166.b

Miſſa fidelis vel fidelium 380.b

Miſſas primas ait dicit S. Ioannes Eleemoſ. 210.a

Myxium idem quod ellychnium 643.a

Modeſtus patriarcha Ieroſolymitanus 2[illegible]8.b 209.a

Monachi veſtis ſummo loco habita 15.b

Monachi Origeniſtæ, quos taxat Hieronymus, videntur reſipuiſſe,

1. quia quorumdam nomina comparent in Menais Græcorum xlviij

2. quia a Chryſoſtomo fuère recepti xlix

3. quia quidam eorum dicuntur claruiſſe miraculis l

Monachi Longi quatuor ad Chryſoſtomum confugiunt xlv

Monachi Aquileiæ inſignes 10.a

Monachi in vrbe & aliis locis antiquitus 32.b

Monachi longæui 72.b

Monachus licet clauſtra ingredi propter Eccleſiæ incommoda 859.a

Monachi 1400. in Tabenna ſub vno abbate 141.a

Monachi à Valente militare iuſſi, nolentes fuſtibus iuſſi interfici 441 b 442.a

Monachorum & eremitarum origo 21.b

Monaſterium monachorũ Mediolani ſub Ambroſio lv

Monaſterium Hilarionis à Gazenſibus deſtructum 90.b 91.a

Monaſteria exſtruit Antonius 64 a

Monaſteria L. in Nitria 488 b

Monaſteria Ægypti præcipua in Scithi, Nitria, & Cellis 558 b

Monaſteria varia tempore Simeonis Stylitæ 176.b

Monaſteria ex deorum templis feciſſe Conſtantinum queritur Eunapius 858.b

Monaſtica diſciplina ſin[illegible] excellens 32.b

nomen nouum, res vetus 32.33.a

nomen Donatiſtæ primi oppugnant [illegible]3.a

Monita varia ad Lectorem de hac editione lxxv

Monſtroſa non mirum quadam oſtendi 2[illegible]1.b

Monticellus 1[illegible]5.a

Mortuum ſecuturum ſe viuus poſt paucos dies edicit 935.a

Mos Ægyptiorum in funere nobilium & martyrum reprehenditur [illegible].b

Mos occurrendi viris in dignitate vel ſanctitate conſtitutis cum lampadibus 5[illegible].a

Moyſes

Moyſes in Nitria 442.a
Mortis memoria exemplis Imperatorum inculcatur 2‑8.b
Mulier extinguitur, locum mulieribus ingredi vetitum, viriſi habitu induta ingredi tentans 177.a
Muſcus 380.b
Myoparon 92.a

N.

NATES verberare 422.a
Neapoteponta, Græcarum litterarum videtur mutatio facta in Latinas 1009.a
Νέος Παράδεισος eſt Ioannes Moſchi Limonarium ſeu Patrum ſpirituale xiv.xxxvj
dicitur etiam Παράδεισος xxxvj
Nepotianus Hieronymi familiaris 4
Neptunus mare 70 b
Neſtorianos vrget Melania 700.701
Nicæus ſubdiaconus Hieronymi familiaris 4
Niceta vir martyr, diſtinctus a Niceta virgine 23.a
Nicetas Patricius, Gregoræ Patricij filius 207.b
Nicetas Dacorum epiſcopus 436
Niceta prior aduentus in Italiam 436
Nicolai ingentes, palmulæ ſunt Thebaicæ 487.b 488.a
Nigra veſtis monachorum 67.a
S. Nimianus epiſcopus in Anglia, aliàs Nynus 643.b
Niſibeni duo, Conſtantij & Leonis tempore 838.a.b
Niſibenus agellus 97.b
Nixa arbor eſt & fructus 642.a
Nocturnæ vigiliæ 786.a
Nomicus 936.b
Nomina religioſorum per litteras Græcas deſignantur 142.a
Nonna 86.a
Nonna dominam ſignificat 207.b 642.b
Noni libri De Vitis Patrum auctor Theodoretus Cyri epiſcopus xxxvj
Nonum Alexandriæ regio 642.a
Notatoris ad Marulum lapſus, confundentis Nicetam virum martyrem cum Niceta virgine martyre 23.a
Notitia chartam ſignificat 207 b
Nudus ſit monachus a materia ſæculari 583.b
Numerus ſacrorum librorum olim variis modis iniri ſolitus 224 b
Nyſſenus 110 b
Nyſſenus vel Nazianzenus quomodo legi debeat, vtrimque coniecturæ adferuntur 789.a

O.

OASIS vlterior 90.b
Oblationes pro deſperata non offerendæ 786.a
Obolus λεπτὸν 785.a
Octaui libri De Vitis Patrum auctor Palladius Helenopoleos epiſcopus xxxv
Oculis ſe priuarunt quidam philoſophi vt totam cogitationem ad mentis cogerent puritatem 535.b
Officiales, vel Officium 177.a
Onuphrij duo 104.a
Or vel Hor Origeniſta 446.662.b
Orare alicui, id eſt pro aliquo 209.b
Orandum non eſt pro martyre 224.b
Orbilius Hieronymi in patria præceptor 3
Orbus, oculis captus 724.a
Ordinare alios quantæ ſit prudentiæ 936.a.b
Ordinari petebantur aliquando aliqui coniugati 695
Ordinationes dies epiſcopi, dies natalis ſolet dici, & celebrari conſueuit 206.a
Orgyæ, vlnæ 1008 a
Origenes plures 496.a
Origenis hæreſes Romam illatæ 432 437
Origenis hæreſis qua pompa inferatur in Vrbem 435
Origeniſtæ in Ægypto 9
Origeniſtæ reſipiſcentes 488.b
Origeniſtæ epiſcopi aliquot nominantur 4‑0.b
Origo mali 65 a
Ornatus eccleſiarum defenditur 97.a
Orſiſius monachus 1444.b
Oſculum pacis 104.b 166.b
Oſculari oculos, manus, vel pedes, venerationis eſt ritus 87.a ‑77.a
Oſiris 70.a
Oxyrynchus Thebaidæ ciuitas 14‑.a.b

P.

PACHOMIVS Tabinioſita vel Tabenneſita 106 109 a
eius vita ibid.
miraculis claret ibid.
eius ſcripta ibid.
fundator monaſteriorum 107
Regulam ab Angelo accipit 106
quando claruerit 107.109.a
quibus parentibus fuerit ortus 109.a
eius obitus ibid.
eius inſtitutum & nomen quis primus in Vrbem inuexerit ibid.
Pachomij plures 109 b
Pachon pro Pachomius 786 a
Pachon, menſis 144.a
Pacifica 206.b
Paſium monachum quadraginta annis non videt ſol manducantem 558.641.b
Palæmon magiſter Pachomij 141.a
Palladius Galata videtur auctor libri ſecundi De Vitis Patrum xij
Palladius Galata Origeniſta 400.b 416.b 432
Palladius etſi Origeniſta, vtiliter legitur lij.liij
Palladius Galata Helenopoleos in Bithynia epiſcopus 689
Alexandriam petit ibid.
Ægyptum luſtrat ibid.
ab Euagrio Pontico Origenis erroribus imbuitur 416.b 689.703.b
eoſdem docet, & Paulam iis inficere conatur 689
S. Hieronymum reprehendit ſibi reſiſtentem 690
ſimulat ſe Catholicum ibid.
S. Chryſoſtomo adhæret ibid.
cum duobus aliis in Aſiam deſtinatur 690.691
Romam ſe confert ad Innocentium Papam, ſuſcipitur, pro Chryſoſtomo agit ibid.
Catholicum ſe ſimulat, Origeniſtas laudat ibid.
ſecundò Romam proficiſcitur ſub Zoſimo Papa 692
cum Pelagio ſeniſſe ait S. Hieronymus ibid.
perſtringitur ab Hieronymo ob nimiam cum ſeminis familiaritatem 692
item ab Iſidoro Peluſiota 692.693
Africanum iter Piniani, Melaniæ & Albinæ ignoraſſe videtur 698
an Blemmyorum ſiue Æthiopum epiſcopus 702 b
quis & qualis habendus docet Ioan. Maria Magiſter ſacri Palatij 703 b
Origeniſta fuit & Pelagianus, ideò cautè legendus 704

Palladij triplex verſio xv. xliv xlv
Palladij prima editio incerto interprete xliv
ſecunda editio nomine Paradiſi Heraclidis incerto interprete xliv
tertia editio interprete Gentiano Herueto ibid.
quarta editio interprete Ruffino xlv
Palladij editio interprete Gentiano Herueto videtur magis germana Palladij hiſtoria ibid.
Palladij Lauſiaca, Heraclidis Paradiſus, & liber ſecundus Ruffini De Vitis Patrum eadem fere tractans xxviij
Palladij libri De Vitis Patrum dicitur Lauſiaca hiſtoria xxxv
Palladius auctor dialogi de rebus S. Chryſoſtomi diſtinctus à Galata 703.a
Palladij ad Zoſimum legatio intelligenda de auctore dialogi, non de Galata 703.a
Palmæ verborum 163.b
Palmea Pauli tunica cum meritis, Regum purpurâ potior cum regnis 21.a.b 26 a
Pambus in Cellulis 441.b 442.a
Pancratiarij qui 642.a
Panis bis coctus 63
Panos Ægypti vrbs 141.b
Pantophilus Iberorum Ponti epiſcopus 789.a
Paphnutius auctor Vitæ S. Onuphrij x
Paphnutius pater Euphroſynæ 368 a.b
Paphnutij varij 104.a 488.a b
Paphus 92.a
Papyrus 401.b
Paradiſus Heraclidis 689.702
idem quod Lauſiaca hiſtoria 689
quis eius auctor 1007.a
Paratonium vrbs 91 b
Parens pro cognato 1009.a
ex Parte aliculus eſſe 487 a
Paſchaſius S.R.E. diaconus eſt interpres libri ſeptimi De Vitis Patrum xlij
Paſchaſius non poteſt eſſe auctor Heraclidis Paradiſi lxxxiv
fortè eius interpres eſt ibid.
Pater nomen honoris & honorificentiæ vij
Patres dicti anachoretarum principes viij
Patrum nomen an inuidioſum vij
Patres ſe inuicem, maximè in Ægypti & Palæſtinæ monaſteriis vocabant ibid.
Patientia adoleſcentis Athenienſis in ferendis conuitiis 535.a
Paulus Neapolis eccleſiæ diaconus interpres Vitæ S. Mariæ Ægyptiacæ xlj
Pauli primi eremitæ hiſtoria vera 15.a
cur paucis cognitus 16.a
Paulus diſcipulus Petri martyris 442.a
Paulus in Apeliote ibid.
Paulus in Focis ibid.
Paulinus Sabellianus vocatur 7
Paulino incomperta res Melaniæ atque Ruffini 435
Paulinianus frater & comes Hieronymi 3.8
Paxamates panes ſunt certi ponderis in refectionem monachorum in Ægypto 641.b
Peccata remittuntur quoad culpam omnia, non ſemper quoad pœnam 936.a.b
Pedes attingere venerationis genus 785 b
Pelagius S. R. E. diaconus eſt interpres libri quinti De Vitis Patrum xlij
Pelagius hæreſiarcha Innocentio Catholicum ſe fingit 692
ita & Zoſimo 698
eius vaſ inum dogma 69[illegible]
Pellis ouilla Macario data ex gratitudine à [illegible] 785.b
Peluſium [illegible]
Pera veſtis 142.a
Percutere lignum ſoliti Ægyptij monachi ad excitandos fratres 641.a
Peregrinatio ad loca ſancta probatur 2[illegible].a
Peregrinatio Ieroſolymitana celebris omni tempore 164.a
Peregrinationes quibus laudabiles [illegible].a
Perfectionis viam multi ingreſſi in Ægypto apud Alexandriam à Baſilio inuenti 164.a
Pergamius 90.b
Perſarum incurſio & deprædatio quo anno contigerit 207.a
Perſarum dij, ſol, ignis, aqua 64.b
Perſecutio Decij & Valeriani pro vna & eadem ſæpe accipitur 22.b
Perſecutio in Chriſtianos Gazenſes 91.a
Perſecutio Diocletiani & Maximiani quando cœperit 119.a.b
Perſecutio Arrianorum aduerſus Ægypti monachos 426
Perſecutionibus creuit Eccleſia 96.b
Petrus eremita 859.a
Petri Galeſinij lapſus, Paulum Simplicem confundentis cum Paulo primo eremita 21.a
Petri à Natalibus lapſus in aſſignatione obitus ſancti Pauli primi eremitæ 14 b
Petri à Natalibus lapſus facientis Macarium Ægyptium Antonij diſcipulum 22.a
Petronius Bononienſis epiſcopus exiſtimatur quorumdam Patrum Vitas ſcripſiſſe xix
non tamen eſt auctor libri ſecundi De Vitis Patrum ibid.
eiuſdem MS. tractatus de ſelectis SS. Patrum apophthegmatis xx
Φαγόγηρος alias Καλόγηρος 787.a
Phantaſia quid ſignificet 151 b
Pharus, locus prope Alexandriam 207.a
Phidoſus 354.a
Phidus epiſcopus Ioppe ibid.
Phidus diaconus ibid.
Philippus Melanchthon mendax 68.b
Philippus Alexandriæ præfectus, Eugeniæ pater 349.b
gladio percutitur ibid.
Philippus Imperator diuerſus à patre S. Eugeniæ 350.a
Philippus dicitur non fuiſſe epiſcopus Alexandrinus 350.b
Philippi martyris quare non meminerit Euſebius 350.b
Philon 90.a
Philoſophos inſtruit Antonius 69.b
Phœnix vicus, aliàs Phenſis 789.a
φόλεις 395.a
Photij locus apud Baronium reſtitutus xlix
Phryges ob effeminationem Phrygia dicti 703.a
Φρυγιᾶλται 935.a
Φυγαδεύει 686.b
Pichis 232.b
Pinianus maritus Melaniæ iunioris Romæ [illegible] excipit Palladium [illegible]
Pinianus cum ſuis venit in Africam 418.[illegible]4
dotat Tagaſtæ monaſteria duo [illegible]94
alia multa donat Eccleſiæ ibid.

nnid

[illegible]
[illegible] 598
[illegible] 1009.b
[illegible] 499.b
[illegible] 1003.b
[illegible] 130.a
[illegible] 378.a 641.b
[illegible] 543.b
[illegible] antes [illegible] dicitur Iamue 481.b
[illegible] 482.a
P[illegible] publica Fabiolæ 400.a
P[illegible] mittere, [illegible] ad pedes ſe proſternere 1009.b
Π[illegible] 787.b
P[illegible] 231.b
P[illegible] 401.b
P[illegible] Amaſe & Polemoniacu 789.a
P[illegible] 184.a
Porta [illegible] Alexandria 209.b
Po[illegible] quibuſdam, aliis eſt oxycratum 792.b 1003.b
Po[illegible] 98.a
Po[illegible] putatur cum Pachomio qui & Pachomius 238.a
P[illegible] monachus non eſt auctor libri ſecundi De Vitis Patrum xxv
  vnde ea [illegible] opinio originem ſumpſerit ibid.
Potamena martyr 67.a 784.a
Potamiæna variat in nomine & perſona 784.a
Præ[illegible] apparitores præfecti prætorio 100.a
ad Probam ſcripſit Ruffinus præclaras epiſtolas 446
Proprietas in monacho deteſtanda 535.b
Prouocatio ad ignem in cauſſa fidei olim frequens 929.a
Præfectus Auguſtalis Alexandriæ non facile mutabatur 350.a
Præfectus, ἔπαρχος 784.b
Præpoſiti religioſorum 142.a
Prætextata amita Euſtochij punita, & quare 415.b
Præylus Ieroſolymitanus ad Innocentium ſcribit pro Pelagio 692
Priſcus ſacerdos idem dicitur epiſcopus 238.a
Priuilegia Onuphrij ſane intelligenda 105.a
Proæreſius Baſilij præceptor 163.b
Proaſtium, ſuburbanum 534.b
P[illegible] Conſtantinopolitanus epiſcopus 699
Propinquabile 150.b
Propoſitum idem quod votum 72.a
Proterius epiſcopus & martyr 110.a
Prouocatio ad ignem frequens, cum deſunt alia ad ſidem probandam 350.a
Pſiathis, Pſiathium, Pſiathum quid 143.b 151.a 209.a 368.b
[illegible], panis 784.a
Pſoch[illegible] quid 368.b
Pu[illegible] abbas 850.a
Pudicitia pro muro contra beſtias 98.a
Pueri quandoque Conſules & Prætores creati 444.a
Pupi[illegible] exui 673.b
P[illegible] dogma de migratione animarum [illegible] 70.a

Q

QVADRAGESIMA [illegible] 839.a
Quidam [illegible] lij
Qu[illegible] libri De Vitis Patrum [illegible] xix
Qu[illegible] De Vitis Patrum [illegible] xxvij
Qui[illegible] De Vitis Patrum auctor Græcus [illegible] xxxij

R

RACHANELLÆ quid 209.a
Ra[illegible] quid 642.a
R[illegible] 206.209.b
Re[illegible] ſanctimonialis [illegible] apud Hieronymum, non eſt Hieronymi xxv
Re[illegible]oſa vita ſecundus Baptiſmus dicitur 66.b
Re[illegible] cultum non prohibet Antonius 74.a
R[illegible] item Reſcella, diminutiuum a res 641.b
Re[illegible] 1008.a
Re[illegible], a pluuia, craſſa, immunda 534.b
Reſtes p[illegible] 209.a
Reſ[illegible] pro porta 642.b 955.b
Re[illegible]ſa Patrum quidam ex his libris De Vitis Patrum fuere inſcripti v
Reſurrectionis templum 936.a
Reuelatio an a Deo peti poſſit 166.b
Rhinocorura ciuitas 87.a
Ricinus 789.b.1010.a
Ριπίδιον, flabellum 936.a
Rodolphus Hoſpinianus hæreticus temere Piamonem anachoretam reprehendit 21.a
Rogi 207.a
Roma tutiſſimus portus religionis 421.b
Roma quæ ex parte Babylon dicta 434
Romanus 859.b
Ruffina S. Paulæ filia nupta Alexio 415.b
Ruffinus eſt auctor vel interpres libri ſecundi De Vitis Patrum xxv.xl
  eius im[illegible]oſtura xxvj.xxvij
  videtur ſcripſiſſe Vitas-Patrum poſt hiſtorias Eccleſiaſticas xxvij
  cur Vitas Patrum ſine nomine ſuo ediderit xxviij
  vel auctor vel interpres eſt etiam tertij libri De Vitis Patrum xxx
  colligitur id ex præfatione ibid.
  videtur interpres Vitæ S. Eugeniæ xlj
  Hieronymi familiaris 4
  cum Melania in Ægyptum & Syriam proficiſcitur ibid.
  Origeniſta 410.b
  eius Romam appulſus 422.a
  eiuſdem ſimulatio & damnatio ibid.
  iactanter ſe confeſſorem mentitur 426.b
  eius cum Melania [illegible] 429
  eius lapſus 431
  quando cum Melania Romam redierit 432
  pacifice receſſit Ieroſolymis 433
  eius res Paulino incomperta 435
  quid Romæ [illegible] 436
  eius encomia 445
  Recognitionum libros Clementis ad verbum tranſtulit 486.a
  in monte Oliueti cellam habet, libros curat deſcribi 486.b

[illegible]

S[illegible]

[illegible] mitti[illegible] 4[illegible].b
[illegible] nus [illegible]
[illegible]
[illegible] 9[illegible].a
Sale [illegible]1.b
Sale q[illegible] [illegible]ſcet [illegible].a
Sanct[illegible] m[illegible] r magni habitu [illegible].a
S[illegible]um [illegible]rece[illegible] 143.a
San[illegible] commendare, ant[illegible] querũ patrum mos 232.a
San[illegible] imecon[illegible] ia toti orbi innotuit 1[illegible]5.b
Sa[illegible] mon[illegible] 36[illegible].b
Saraceni [illegible]nc ferum colunt 89.a
Sar[illegible] . Alemundaro martyrio plures affecere 9[illegible]4.a.b
Sarma[illegible] Antonij diſcipulus 21.b
Satis, id eſt, valde 1008.a
Saturnus 70.a
Satyri 25.a
Saxum [illegible]ccum [illegible]76.b
Scapulare monachorum 67.a
Scarnita 53[illegible].b
Σχατηλάτης 68[illegible].b
Σχατοβάτης ibid.
Scholares 925.a
Scholaſticus quis dicitur 686 a 1008.a
Σκιν.ωμα 788.a
Scipio 401.b
Scrinia vendere 91.a
Sculteius hæreticus notatur [illegible]1.a.b
Scutarius 91.a
Scytharum conuerſio diuerſis temporibus facta 224.b
Segmentum ligni S. Crucis a Ioanne epiſcopo Ieroſolymitano ad Paulinum miſſum 435
Sella [illegible]ma, Δίφρος [illegible] 785.b
Σεμὰ, ple[illegible]a 7[illegible]4.a
Seminare in aquam 340.b
Senex Vitas Patrum legens, ſenis alterius factum imitatus eſt ibid.
Senſus prior quàm littera 6[illegible].b
Sententia Seniorum quandoque his libri De Vitis Patrum fuêre inſcripti v
Septem diebus nuptiæ celebrari ſolent 1[illegible].b
Septimi libri De Vitis Patrum auctor Græcus incertus xxxv
Septimum clima vel regio in ſuburbio Conſtantinopoleos 534.b
Septim[illegible] qui 3[illegible]2.b
Septimum, regio Alexandriæ 642.a
Sepulchrum Antonij incognitum [illegible]4.b
Sepul[illegible]lator increpatur à virgine mortua, quod [illegible]am veſtibus nud[illegible], cuius [illegible]mentis extra do[illegible] [illegible] viderat 86[illegible].b
S[illegible] in præmium vel pœnam 66 a 14[illegible].b
[illegible] Thmuicos [illegible] 14[illegible] [illegible].a
[illegible] 441.b
[illegible] diſcipulus P[illegible] martyris 442.a
[illegible], quod [illegible] indaue[illegible] [illegible]
[illegible] 488.b

[illegible]
[illegible]
[illegible] Imp[illegible]tor [illegible]
[illegible] A[illegible]
[illegible] ep[illegible]
S[illegible] mon[illegible]
Se[illegible] Patrum au[illegible]
[illegible]
[illegible] Eua[illegible]rius
[illegible]dius
Si[illegible]nus
[illegible] ad iter[illegible] itineri [illegible] quis
Signum [illegible] moneret an[illegible]
Silentium in menſa
a Sil[illegible] quidam ſomme[illegible]
S[illegible] v. pars [illegible]
Simeon P[illegible]
Sime[illegible]
Simeon [illegible] ſenior
ſan[illegible] eius tot[illegible] cunctis
cele[illegible] nominis
tempus quo vixit
nominis origo
eius triumphum ad cælum [illegible]
eius humilitas probata in columna
Simeon Stylites alter [illegible] 8[illegible].b
Simeones Stylitæ fuêre tres [illegible].b
[illegible]arum di[illegible]
Simul [illegible] moneta cum libris
Simonia corrigitur
Simulatio mortis
Sindonita dictus Serapion, quod ſolâ ſindone [illegible] [illegible]89.a
Singularis ferus 141.b
Sippulu
Siricius Papa 8[illegible]
cui ſuc[illegible]ſſerit
ſegnior fuiſſe notatur in comprimendis O[illegible]
ideoque ſubito [illegible] 42[illegible].b
S[illegible] [illegible].b
Sixtus Papa Romæ [illegible]9
Sixtus philoſophus 44[illegible].a
Sixti Senenſis lapſus, Vitas Patrum Eua[illegible] A[illegible]cheno tribuentis xv[illegible]
non rectè idem Euagrium Antiochenum cum [illegible]tico confundit ibid.
apud Socratem falſa capitis inſcriptio [illegible]
S[illegible]arium quid [illegible]
Σώματα, membrana 9[illegible].a
Sophiſta olim in bonam partem accipiebatur [illegible] piente xx
Sophronius auctor Vitæ S. Mariæ [illegible] x
S[illegible] [illegible] vxore continente [illegible]
S[illegible]benium [illegible]
S[illegible]omenis [illegible]ſtoriæ capitum elenc[illegible] ab alio non rite [illegible] [illegible]
[illegible] Panopoli [illegible]
[illegible]ium
[illegible]m
[illegible]
S[illegible] [illegible]dimare [illegible]

[illegible] 571.a
[illegible] C[illegible] 207.a
S[illegible] 174.a
S[illegible] ur per [illegible] 86.b
S[illegible], [illegible] pro [illegible] 6[illegible]
[illegible] [illegible]
S[illegible] 8[illegible].a
S[illegible] 114.b
S[illegible] paupertas [illegible].a
S[illegible] Iſauriæ 110.b
S[illegible] 10[illegible]
S[illegible] Marcellæ & Pammachij exiſtentem in ea- [illegible] Hieronymus 46[illegible].b
S[illegible] defunctis Damaſcenus probat 6[illegible]3.a
S[illegible] genus [illegible] 1[illegible].a
S[illegible] 2[illegible].b
S[illegible], vas aquarium 534.b 642.a
S[illegible] pater Simeonis Stylitæ 176.b
Suſa[illegible] 98.a
S[illegible] in Aſelrote 442.a
Symmachus clarus Romæ impetitus calumnijs a Theoderico occiditur 139.a
Συγκάθεδρος 791.b
Syncellus 956.a
Syncletius Metropolitanus epiſcopus 691.a
Synopſis annorum S. Hilarionis 92.b

T.

TABENNÆ 5000. monachi 141.b
Tabennenſis 787.b
Tabernaculum 788.b
Tabula Regularum ab Angelo Pachomio traditur 141.b
Taciturnitas pœna incredulitatis in Zacharia 956.a
Tariche 68.a
Taurea quid 786.a 1009.a
Teleda vicus 859.a
Templum Caluariæ, ſanctæ Crucis, Reſurrectionis, Aſſumptionis 2[illegible]8.b
Terentius præfectus Auguſtalis 350.b
Terræmotus totius orbis 91.b
Τετράπυλα λίθοι 786.a
Tetrapylum templum quatuor columnarum ordinibus conſtans 935.b
Thabatha 86.b
Thaiſis 375.a b
a matre propria deprauata 375.a
quando vixerit ibid.b
Thalelæi plures 860.b
Thalelaius quis & quo tempore fuerit 935.b
Thebæ plures 240.b
Thebaida, quæ & Thebais 22.b
Thebæum 89.b
Theodoreti liber de Vitis Patrum dicitur Philotheus ſeu Theophiles xxxvj
Theodorici Laber à Stratis lapſus in aſſignatione obitus S. Pauli primi eremitæ 14.b
Theodorus presbyter Pachomio in prælatura ſucceſſit 142.b. 143.a
Theodorus monachus 558.b
Theodorus de Therme alius à Theodoro de Nouo Alexandriæ, & de Ennato 641.b
Theodoſius monachus in Syria 5
Theodo[illegible] duo, Cœnobiarcha & Antiochenus 8[illegible].a
Theodoſius Imperator 689
Theologus S. Ioannes Euangeliſta per excellentiam dictus 34[illegible].a
Th[illegible] 487.b
T[illegible] vel Th[illegible] 786.b
Th[illegible] Alexandrinus [illegible] Origenis librorum 557.a
eius [illegible] de libris Origenis lj
Th[illegible] H[illegible] Vitæ S. M[illegible] Romani 71
T[illegible] quid [illegible].b
Thomas Iudas Apoſtolus [illegible].a
Thus [illegible] Imperatoribus & A[illegible] 110.a
Thus [illegible] in honorem martyrum accendi ſolitum 915.b
Timotheus epiſcopus Alexandrinus videtur auctor libri ſecundi de Vitis Patrum xij
T[illegible] militum 14[illegible].a
Tirones ſub cuſtodibus agebant ibid.b
Tondere crinem, pro conſecrare 1[illegible]5.b
Toxotius filius Paulæ Lætam [illegible] vxorem ducit 41[illegible].b
Tractare 100[illegible].a
Traditiones 141.a
Trapezuntius cenſet hiſtoriam Barlaam & Ioſaphat a Damaſceno conſcriptam, & eſt interpres eiuſdem 339.a.b.34[illegible].a
Tremiſſis, tertia pars ſolidi 2[illegible]6.b
Tribunal ſanctum 166.b
Tricina 67.b
Tunica Pauli & Sanctorū ſemper in pretio 25.b.26.a
Turrita dicta S. Maria Magdalena 421.b
Tychon Amathunte in Cypro martyr 210.b
Typhon frater Oſiridis 70.a
Typus tertianus 487.a

V.

VALENS perſequitur Eccleſiam 859.a
Valentis os obſtruxit Baſilius 163.b
Valentianus Imperator quando regnauerit 689
Valetudo, id eſt, inualetudo 1008.a
Vaſa ſacra ad baſilicam S. Pauli deferunt Gothi 423.b
Valerius Aſturicenſis archipresbyter an ſit auctor Vitarum Patrum xxix
Vela circa altaria 208.a
Venias paſcere 79[illegible].a
Verbi diuini vis 62.b
Verba conſecrationis irreuerenter prolata Deo diſplicere, miraculosè demonſtratur 935.a
Verba euangelica audita Babylam ſubito conuertunt 929.a
Verba Seniorū quandoque hi libri fuère inſcripti iiij
Verbum hic eſt axioma vel breuis ſententia iiij
Veſtis monachalis conſecratur 141.a
Vexanti pro vexato frigore, familiare huius æui ſcriptoribus 207.a
Vicaria 791.b
Vicarius Dei Pontifex, & alia eius elogia 206.b
Vicedominus ibid.
Victor Martyritanus epiſcopus Caſſiani de monachorum inſtitutione dicta purgauit, & ſuppleuit xxx. xxxj.
Victoriano ſcribit Auguſtinus 558.a
Vincentius presbyter, comes Hieronymi 8
Vincula captiui ſoluta dum pro eo ſit Sacrum 209.b
Vinculatorium quid 2[illegible]4.b
Vinum & lac recenter baptizatis dabatur, & quare 14[illegible].b
Vinum Conditum 101[illegible].b
Virginitas in Eccleſia 72.b

n 4. Virtutes

[illegible] diſcipulorum Antonij [illegible]
[illegible] Antonij [illegible] per [illegible] ſunt [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] poteſtaſ [illegible]
[illegible] [illegible]
Vita Antonij [illegible] rebus à ſaculo [illegible]
[illegible] [illegible]
item Romanis [illegible] [illegible]
Vita [illegible] Vita Patrum [illegible] vj
Vita Patrum [illegible] Vita-Patrum hi libri inſcribendi
viij
Vita Patrum vetus horum librorum inſcriptio iij
Vitaſ-Patrum inſcribendi hunc librum vnde accidere potuit viij. ix
Vitaſ-fratrum Auguſtinianorum ix
Vitaſ-fratrum Dominicanorum viij
Vita Patrum ob rudiorem ſtilum non reijcienda liij
Vitarum Patrum quidam libri olim varie inſcripti iiij. vj
Apophthegmata Patrum v
Interrogationes & Reſponſiones Ægyptiorum Patrum ibid.
Reſponſa Patrum ibid.
Sententiæ Seniorum ibid.
Sermones Patrum ibid.
Verba Seniorum iiij
Vitarum Patrum editiones Latinæ variæ lvij
tres incerti loci, typographi, anni ibid.
Norimbergenſis duplex ibid.
Venetæ tres lviij
Germanica duæ incerti loci, & typographi ibid.
Lugdunenſes ſeptem ibid.
Colonienſes duæ ibid.
Compluteuſis ibid.
triplex inter omnes illas diuerſitas ibid.
prima earum editio ſaltem ante annum LXIX. poſt M. CD. lix
ſecunda earum editio à priore nonnihil varians lxj
tertia earum editio à prioribus nonnihil varians lxiiij
quarta earum editio nunc noua lxvj
comprehendit hæc præterquam in aliis editionibus comprehenſa, librum VIII. IX. X. & Appendicem Heraclidis, Palladij, & Martini Dumienſis lxviij. lxix
quatuor harum editionum inter ſe comparatio lxix. lxx. lxxj. lxxij
Vitarum Patrum editiones vulgata vernacula varia lxxiiij
Italica duplex ibid.
Gallica quadruplex ibid.
Flandrica triplex lxxv
Germanica vna ibid.
Anglicana lxxv
Vitarum Patrum libri MSS.
Affligemienſis lxxviij
Amandinus lxxvij
Aquicinctinus lxxviij
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
S. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
S. [illegible] Leodij [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] maior, minor [illegible]
S. Mariæ Bibrach [illegible]
Mor[illegible] [illegible]
S. Petri in Munſter [illegible]
Re[illegible]dorffienſis [illegible]
Ruræmundanus [illegible]
S. Sepulchri maior, minor [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
Vitarum Patrum auctoritas conſtat
1. ex ſanctorum & grauiſſimorum virorum commendatione lij. liij [illegible]
2. ex grauiſſimorum virorum interpretatione xlvj
Vitarum Patrum vtilitas lv. lvj. lvij
de Vitis Patrum libri fere omnes Græce ſcripti [illegible]
Vitta, ornamentum capitis [illegible]
Vittata capita [illegible].b [illegible]
Volentes pro volebant [illegible] b
Voluminá, id eſt tholi [illegible]
Voluſianus patruus Melaniæ iunioris [illegible]
Præfectus Romanæ ciuitatis creatus, legatus mittitur Conſtantinopolim ibid.
vocat Melaniam ad ſe Ieroſolymis Conſtantinopolim ibid.
Chriſtianus ex hac vita diſceſſit ibid.
Vrſus S. R. E. ſubdiaconus interpres Vitæ [illegible] xlj. 136.a
Vulcanus [illegible] b
Vultus virginis tectus 8[illegible].b

X.

XENIA quid 67 b
Xerolitha lapides ſine luto 8[illegible]9.b
Xyſti Pythagorei liber à Ruffino editus nomine [illegible] Pontificis xx[illegible]j

Z.

ZABERNA pro ſacco 100[illegible].a
Zacharias propter incredulitatem mutus 936 a
Zananus 87.b
Zebinas monachus 2[illegible]1 [illegible]
Zema quid 2[illegible].a
Zeno quidam diuerſus ab eo qui Mammanam [illegible] eccleſiam 8[illegible].
Zippula 642.a
Zoſimus Papa Romæ ſub quo ſecundò P[illegible] Romam venit [illegible]

INDEX
AVCTORVM CITATORVM
IN
PROLEGOMENIS, PRÆLVDIIS
ET
NOTATIONIBVS.

Plures alij occurrunt in ONOMASTICO. Numerus Latinus deſignat Prolegomena.

A.

ABRAHAMVS Scultetus 30.b 31.a
Abrahamus Ortelius 641.a
Achilles Statius 109.b 162.b
Acta S.Anaſtaſij Martyris 209.a 210.a.b
Acta Anſelmi 143.a
Acta S.Chriſtophori 23.a
Acta Clementis Papæ 72.a
Acta S.Cypriani 177.b
Acta Danielis Stylitæ 176.a 577.b
Acta Eugeniæ 349.b 350.b
Acta S.Euthymij 61.a
Acta Fulgentij lj
Acta SS.Galationis & Epiſtemis 104.a
Acta S.Gorgonij 23.a 24 a
Acta Mercurij Martyris 22.a 24.a
Acta SS.Metrophanis & Alexandri 31.a 67.b
Acta Sebaſtiani 22.b 23.b 24.a
Acta Thalaſſi & Limnæi 176.b
Alcimus Auitus 232.a 349.b
Ado xxxij.21.a 138.b 207.a 395.a 491.a 642.a
Ælius Lampridius vj
Æneas Siluius 97.a
Alanus Copus 15.a 96.a 176.a
Albericus Longus xl. 858.a
Aldelmus 21.a 24.a
Alexander ab Alexandro 24. b 65.b
Aloyſius Lipomannus xiv. xvij. xxxviij. xxix. xliv. xlv. lj. lij. liij. 68.a 104.a 110.b 111.a 150.a 169.a 206.a 339.a 340.a 368.a 373.b 439.a 440.b 441.a 442.b 443.b 702.a 784.a 1008.a
Alphonſus Ciacco v. xxj.
Ambroſius 10.b 31.a 63.a 67.b 89.b 96.b 97 a 98.a 140.b 790.b
Ambroſius Anſbertus 66.a 936.a
Ambroſius Camaldulenſis xxxix. xlj. xlv.936.b
Ammianus 64 b 67.a 86.b 87 a 88 b 89 b 90.b 91.b 97.b 98.b 166.a 176.a 350.a 400.b
Amphilochius 167.a
Anaſtaſius Bibliothecarius 208.a
Andreas Schottus 561.b
Annales Franciſcanorum 68 b
Anſelmus 68.b 143.b
Antiochus Monachus 490.b
Antonius Maffæus ix
Antonius Senenſis viij
Antoninus 21.a 61.b 68.b 69.a 109.a 162.a 169.a 176.b 241.a 787.a
Antonius Meliſſa 30.a
Antonius Peſſeuinus xvj.xvij.xlj.30.a 31.b 34.a 206.a 557.a 663.b
Aphrodiſæus 561.b
Appianus 401.b
Apuleius 23.a
Ariſtoteles 70.a 790.a
Arnobius 52.65.a 70.a 72.a
Alnoldus Wion 138.a
Arnoldus Pontacus 14.a.b 21.b 29 a 139.a 416.b 443.a
Arrianus 400.a
Aſconius 176.a
Athanaſius xlj.xlviij.22.a 26.a 27.a 30.b 31.a 32.a 62.b 67.a 68.b 71.b 72.a.b 73.a 74.a.b 89.b 90.a 139.a 142.a 143.a 162.b 206.a.b 208.a 421.b 441.a 534.a 561.b
Athenæus 487.b
Aubertus Miræus lxxvij
Auentinus ibidem
Auguſtinus vj.vij.xxvj. liiij. lvj. 24.b 30.a.b 31.a 32.b 33.a 61.b 62.a 63.b 64.b 65.a.b 69.a 70.a 72.a 73.a 87.b 88.a 89.a 92.a 98.b 104.a 138.b 150.b 165.a 206.b 209.a 224.b 238.b 437.a 438. 447.a 486.b 558.a 643.a 694. 695. 696. 697. 698. 793.a 784.b 792.b 936.a
Auſonius 63.a

B.

BARNABAS Briſſonius 150 a
Baronius xj. xiij. xvij. xxv. xxvj. xxxj. xxxij. xlij. xiiij. xlix lj. 3.4 5.7.8.9.10.14 22.a.b 23.a.b 24.b 25.a 31.b 32.a 33.a.b 61.a 63.b 67.b 69.a

69.a 70.a.b 71.a b 72. .b 73.b 7 .b89 a a 91. 92.b 96.a 1 9. 8.b 59.b 14 .a 142 a.b 161.b 162.a 1 a.b 164.b 1 6.b b 176.a.b 205 b 206 a 207.a.b 208 b 209.a 210.a 232.a 9 b 350.a 392.a 395.a b 4 0.a 415 a 416.a.b 421.a.b 422.a 423.a 424. 426. 427.429.430 a 439. 440.a 441 a 442.b 443.a 444.a 447.b 488.a b 557.a b 558.a 662.b 688.689.690 691.692.694.697.698 702.b 703.a.b 783.b 784.a 785.b 789.a 791.a 782.a.b 860.a.b 934.b 935 a 936.a 989.b 1007.b
Baſilius Cæſarienſis 5. 7. 10.a 21.b 163.b 164.a
Baſilius Seleucienſis 71.b 72.a 790.a
Beda iiij. 21.a 108. 232.b 241.b 394.b 395.a 491.a 495.a 662.a
Bellarminus 21.a 30.b 64 a 68.a 96.b 164.b 176.a 232.b 359.a.b 557.a 662.b
Bellunus 395.a
Benedicti Gloſſæ 642.a
Benedictus iij
Bernardus 68 a 72.a 98.b 143.a 489.a
Bibliotheca Augoſtana 561.a 686 a 783.a 787.b 790.a
Bibliotheca Bauarica 16.b 34.b
Bibliotheca Beſſarionis Cardinalis xliv
Bibliotheca Palatina 30.b
Bibliotheca Patrum v.30.a
Bibliotheca Vaticana xxix
Boëtius 139.a 444.a
Boninus Mombritius xxj
Burchardus xlvij

C.

CAIETANVS xj
Caius 250.b
Carolus Sigonius xxj.557.a
Caſſianus xxj. xxiij xxx. xxxj. xxxij. xxxiij. xl. lj. lxv. 21.a 24.b 63.a 64 b 65.a.b 60.a 69.b 73 a 87.a 141.a.b 142.a 207.a 441.a 442.b 445. 486.b 487.b 488.b 491.a 557.a 558.a 641.b 643.b 784.b 786.a 787.a 790 b 791.a 858.a 936.b
Caſſiodorus ix xxiij. xxx xxxj. xxxij. xlvj. xlvij. lj. liiij. 21.a. 61.b 62.a 107. 110.a 138.b 139.a 141.b 487.b 488.a.b 489 a 642.a 783.b 784 b 785.a.b 786.a.b 787 a 788 a 789.b 858 b
Catena MS. in Lucam 30.b
Cato 400.a
Cedrenus 66.a 70.a 175.a 176.a 177.a 350.a 490.b 434 b 784 b
Celius Hugo lxiiij
Chriſtophorus de Caſtro xxix l.lj.
Cicero vj.6.25.a 33.a 70.a 73.a 74.a 87.a 140.b 176 a 535.b 790 a
Claudius Dauſquerus 73.a
Clemens 65.b 486.a
Clemens Alexandrinus 67.a 141.a
Climacus lj lxv.
Codinus 166.a
Columella 70.b 92.b 141.b
Concilium
Autiſiodorenſe 165.a
Bracarenſe lxxxv.69.a
Carthaginenſe 165 a
Chalcedonenſe 854.a
Conſtantienſe 97.a
Conſtantinopolitanum b
Epheſinum
Hipponenſe 6
Nicenum 165.b 175.b 209.b 392.a 3.
Ad Quercum
Sardicenſe 14
Toletanum lxxxv
Tribur nſe a
Valentinum lxx v
Conimbricenſes a
Conradus Geſnerus xi a
Cornelius Campenſis 6 a
Corripus 73
Curacius 74 a.15 .a
Cyprianus 22.b 23.a 65.b 66.a 8 . 165.a
Cyrillus Alexandrinus xxxiij. 110.b

D.

DAVID Hœſchelius 30.b 31.a 62 b 67 a 72.b 73.b 74.b 561.b 686.a 783.a
Daniel Heynſius 73 a
Demoſthenes 69 b
Deſiderius Heraldus 63.a
Dio 35 a
Diodorus 73 b
Dionyſius Epiſcopus Alexand. 23.b 23.b 24.a
Dionyſius Exiguus xlj. lxviij. 30.b 110.a.b 111.a 138 a
Dionyſius I. Papa 69.a 109.b
Dionyſius Areopagita 141.a
Dionyſius Carthuſianus lx. 232.b 663 b
Dionyſius Petauius 69.b 416.b
Dioſcorides 141.b
Donatus iiij. v. 69.b
Dorotheus abbas xlvij. 340.a

E.

EOSSENVS Monachus 942 b
Edinerus 143 a
Ennodius 139.a
Ephraim 27.151.a 162.a.b 163.a 373.b
Epiphanius Epiſcopus xiiij. xlviij. xlix. 7. 8. 9. 72.75.b 416 b 703.b 859.a 860.b
Epiphanius Scholaſticus 62.a 66.b 442.b 458.b
Eraſmus avij 15.a 21.a 24.a.b 96.b 97.b 165.a 422.a
Euagrius 22.a 33.b 34.a 61.a 62.a 63 b 64.b 67.b 69.b 74.b 92.a 140 b 161.b 175.a 176 a 177.b 209 b 416 a 490.b 641.a 654 a 662.b 663.b 702.a 703.b 789 a 792.a 860.a 1008.b 1009.a
Euagrius Ponticus xvij xix. xx. xxxij. xxxiij.
Eucherius xxxj.486.b
Eugypius 138.b
Eulogius Archiepiſcopus Alexandriæ 175.a
Euripides 25.a 34 .a
Euſebius 14.a.b 22.b 23 b 24.a 29.a 30.a 33.a 64.a 66 a 109.b 139.a 140.b 142.b 276.a.b 350.b 416.a 486.a 784.a 790.b 792.b 858.b 859.b
Euſtochius al

F.

FLACCVS Illyricus 04.b6
Flagellum dæmonum

Flauius Vopiſcus vj 86.a
Florarium SS. MS. 14.b 105.a 224.a 241.a 339.a 371.a 395.b 488.a 489.b
Florus 23.b 91.a 401.b
Fortunatus 166.a 349.b
Franciſcus Oliuarius v
Franciſcus Suares 232.b 939.b
Franciſcus Torres xliij
Fronto Ducæus xvj 783.a 784.a.b 785.b 786.a 787.a.b 788.a.b 789.a 790.a.b 791.a
Fulbertus Carnotenſis iij
Fulgentius lvj.70.a 138.b

G.

GALENVS 487.a
Gazæus 231.b
Gelaſius Papa xvij.xix.xxij.13.15.a 26.33.a 34.a 445.490.b 557.a 703.b 791.a
Gellius 400.a
Genebrardus 110.b
Gennadius ix.xix.xxj.xxx.xxxj.xxxiij.liij. 106. 142.b 144.b 422.a 445. 447.a 486.a 490.a.b 791.a 1008.b 1009.a
Gentianus Heruetus xxxiiij.xliij.xlv. 86.a 87.b 89.a.b 91.96.a 104.a 110.b 176.b 208.a 349.a 350.b 430. 442.b 447.b 486.a 488.a 491.a 686.a 784.a.b 785.a 786.a 787.a.b 788.a 789.a 790.b 791.a 792.a 858.a 860.a 935.a 1008.a 1009.b 1010.a
Georgius Alexandrinus xv.Llj.489.a 792.a
Georgius Coluenerius ix
Georgius Garnefelt xxviij.xlij.xliij
Georgius Trapezuntius 339.a.b 340.a
Georgius VVicelius xvj
Gerardus Francherus viij
Gerardus Voſſius xlj.74.b 150.a 163.a 166.a 169.a 373.b
Gildas 163.b
Gloſſarium Camberonenſe MS. 62.b 210.b 241.b 642.a.b
Glycas 26.a 162.a 175.a
Gratiani decretum 447
Gratianus xj.xxiij.xlvij.69.a 231.b
Gregorius Magnus xliv.65.b 138.a 143.b 208.a 209.b
Gregorius Nazianzenus 7.8.21.b 25.b 26.b 27.b 31.a 67.a 72.b 89.b 161.b 162.b 163.a 339.a 441.a 535.a 663.a 789.a
Gregorius Nyſſenus 7.24.a 65.b 110.b 162.a.b 163.a 169.a.b
Gregorius Thaumaturgus 24.a
Gregorius Turonenſis ix.xliij.xlvj.liiij.175.a 177.a 210.b 392.b 444.b
Guilielmus Bibliothecarius 208.a
Gulielmus Budæus 561.b 790.a
Guilielmus Malmeſburienſis 643.b

H.

HADRIANVS I. Papa liiij
Hadrianus Courten ix
Helias Archiep. Cæſaraug. lvij
Helladius 162.b 163.a 165.b
Henricus Cuyckius 557.b
Henricus à Gandauo 392.b
Henricus Grauius xx.xxvij.23.b 24.b 97.b 110.b 416.a.b
Henricus Sauilius 31.a 936.b
Heraclides lxxviij 21.a 109.a 439.a 440.b 447.b 491.a 783.a 784.a 785.a.b 786.a.b 787.a.b 788.a
Heraclidis Interpres 443.b 444.b 784.a.b 785.b 789.a 790.a.b 791.a 792.a 1007.a 1008.a 1009.a 1010.a
Herodianus 166.a
Herodotus 73.a.b 787.a 790.a
Heſychius 151.b 488.a 561.b 787.b
Hieronymus x.xj.xiiij xvj.xvij.xviij.xxj xxij.xxiij. xxv.xxvj xxvij.xxviij.xxix.xl.xlviij.xlix.L.lij. liij.lv. 3.4.5.6.7.8.9.10.a.b 13.14.15.16.a 20.b 21.a.b 22.a.b 23.a.b 24.a.b 25.a.b 26.a 28.29.b 30.a 31.a 33.a 34.a 61.a.b 63.a 64.a 68.a 69.a.b 70.b 72.a 74.a.b 86.b 87.a 88.a 89.a 90.b 91.b 92.b 96.a 97.b 98.a 104.a 109.a 140.b 141.b 142.a 143.b 150.b 163.a 164.b 169.a 177.a 231.b 232.b 400.b 401.b 415.a.b 416.a 421.a. 422.a 423.a 425. 426. 428.429.431. 432.437.438.439 440.a 441.a 442.b 443.a 444.a 445. 446. 447.a.b 486.b 487.a.b 488.b 489.a 490.a.b 491.a 535.b 557.a 558.b 641.a.b 662.b 689. 692. 698. 701.a 703.a.b 784.a.b 785.a.b 788.b 789.a 791.a 1009.b
Hieronymus Wolfius 641.a
Hilarion Veronensis 33.a
Hildebertus Epiſcopus Cenomanenſis 392.b
Honorius xvij.xx.xxj.27.
Horapollo 62.b
Horatius 15.b 25.b 91.a
Hormiſda Papa 139.a
Humbertus viij
Hundius lxxvij

I.

IACOBVS Billius xlj.133.a.b 166.b
Iacobus Faber Stapulẽſis xiij.xxiiij.xxv.xliiij.xlv
Iacobus Gretzerus lxix. 25.b 26.a 65.a 74.a 164.a 785.a
Iacobus Middendorpius Ibid.
Iacobus Pontanus 663.b
Ianus Gruterus 142.a
Idacius 166.a
Ignatius 790.a
Ioannes iij.105.a 535.a 643.a
Ioannes à S. Andrea 340.a
Ioannes Andreas 87.a
Ioannes Chriſtophorſonus 62.a
Ioannes Chryſoſtomus 21.b 26.a.b 61.a 66.b 71.a 92.a 161.b 163.b 165.a 166.b 557.b 561.b 702.a.b 784.b 792.a
Ioannes Conon 110.b
Ioannes Damaſcenus xxxiiij.xxxv.xxxviij.luj. 30.b 33.a 162.b 165.b 166.b 175.b 206.a 339.a 740.b 362.a 368.a 392.a 561.b 663.a 793 859.b
Ioannes Deſpauterius ix
Ioannes Diaconus xxxviij.xlv.xlvj.169.b 936.b
Ioannes Epiſcopus Ieroſolymorum 2x.400.b
Ioannes Garzon 63.b
Ioannes Gorræus 1008.a
Ioannes Grinæus 133.a
Ioannes Heſſels 88.b
Ioannes Kirchmannus 26.a
Ioannes Maldonatus 63.a
Ioannes Maria Braſichellenſis xxxiij xxxiiij.357.a 641.a.b 662.b 703.b 784.b 792.a

Ioan-

Ioannes Merius Verdizotius lxxiij
Ioannes Meurſius 642.b 686.a 783.a 784.b 785.b 786.b 790.b 791.b
Ioannes Molanus xvj 394.b 395.a.b 487.a
Ioannes Moſchus v.xiiij xxxvj.xxxvij.xxxviij. xlj.xlvj.62.b 175.b 860.b 935.b 936.b
Ioannes Picus 561.b
Ioannes Sauarro 88.a
Ioannes Sichardus 110.b
Ioannes Sinaita 339.b
Ioannes Subdiaconus xxxiij.xlij.lix.lxviij.68.b 561.a 644.b
Ioannes Trithemius xiij.xv.xvj.xx.xxiiij.lj.lx. 27. 30.a 97.a 107.108. 110.a.b 138.a 206.a.b
Ioannes VViclefus 97.a
Iordanus de Saxonia ix.
Ioſephus Pamphilus ibid.
Ioſephus 62.a
Iouinianus 91.b 535.b
Iſaacus Caſaubonus 20.b 87.b 88.a
Iſidori Gloſſæ 534.b 642.a.b
Iſidorus Hiſpalenſis xliij.xlviij.lxxxv.21.a.b 67.a 91.a 97.b 98.a 110.a 141.b 176.b 177.b 206.b 207.a 210.b 400.b 487.a 642.a 643.a 693.
Iſidorus Peluſiota lj.557 b
Iulius Firmicus 70.a
Iulius Capitolinus vj.400.a 1008.a
Iuſtus Lipſius 74.b 140.a 166.a 416.b
Iuuenalis 70.b 400.a

L.

LACTANTIVS 66.a 561.b
Laërtius 25.b 26.a
Lampridius 63.a
Laurentius Surius xxj.62.b 63.b 67.b 68.a 69.a 104.a 110.b 111.a 140.b 150.a 167.b 169.a 206.b 349.a 362.a 368.a 373.b 392.b 416.a 488.a 698.699.701.935.b
Laurentius de la Barre xlij. 83.b 84.a 858.a 859.b 860.a
Leonardus Leſſius 792.b
Leontius Cypri Epiſcopus 68.b 206.b 210.a
Leuvvenclauius 110.b
Lilius Gregorius Giraldus 70.a
Liuius 140.a 401.b
Lucianus 73.a.b 224.b 422.a
Lucilius 87.a
Lucretius 446.561.b 790.b
Ludouicus Bloſius 232.b

M.

MAGDEBVRGENSES Centuriatores 15.a 30.b 96.a 97.b 176.a
Marcus Marulus 23.a
Marcus Velſerus lxxxiiij.
Margarinus de la Bigne xxxij.xxxiij. 30.a 110.b
Marianus Victorius Reatinus xxvj. 4. 25.b 416.a.b 422.a
Martinus Delrio xvj 66.a 88.b 166.b
Martinus Dumienſis lxix
Martinus Meir 97.a
Martyrologium Adonis 177.b 238.b 241.a 350.b 662.a 1009.b
Martyrologium S.Hieronymi MS. xxiij
Martyrologium Romanum xvij xxj.21.a 22.b 23.a 25.a 33.a 61.b 67.b 86.a 87.a 96.a 104.a 105.b 109.a 138.a 141.a 142.b 150.a 161.a 162.a 169.a 175.a.b 205.a 206.a.b 209.b 210.a 231.a 232.a 241.a 339.a 340.b 349.a 350.b 362.a 368.a 38 .a 392.a 394.b 395.a.b 415.a 416.a 421.a 422.a 486.b 488.a.b 489.b 490.b 491.a.b 558.a 662.a 784.a 792.a 858.a 859.a 935.b
Martyrologium Vſuardi xvj. xxiij 23.a 224.a 241.a 350.b 662.a
Mattheus Galenus VVeſtapellius viij.xij.liiij
Maurolycus 488.a
Mela 74.a
Melchior Goldaſtus xlj.349.b 48 .a
Melchior Canus liiij
Menæa Græcorum xlviij. 21.a 27. 61.b 8 .a 96.a 104.a 105.b 109.a 143.a 150.a 161 b 162.a 163.b 164.a 169.a 175.a 176 b 205.b 206.a 209.a.b 210.b 231.a 232.a.b 339.a 340.a 349.b 350.b 362 b 368.a 373.a 375.a 394.a 486.b 487.a.b 488.a 489.a 491.b 495.a 662.a 789.a 858.a 859.a 860.a 935.b
Menologium Græcorum 21.a 61.b 86.a 104.a 105.a 109.a 143.a 150.a 161.b 162.a 164.a 169.a.b 175.a 205.a 206.a 210 b 231.a 349.a 350.b 362.a 368.a 373 b 375.a 392.a 394.a 395.b 488.a 489.b 490.b 491.a.b 642.b 662.a 792.a 858.a 859.a 860.a 934.a
Mercurij martyris Acta 22.a 24.a
Metaphraſtes lj. 24.a 31.b 67.a 68.b 86.a 87.b 89.a 90.a.b 91.b 96.a 97.b 104.a 105.b 111.a.b 140.a 143.b 150.a.b 169.a.b 175.a 177.b 206.b 207.a 208.a.b 209.b 210.a.b 340.a.b 350.a.b 368.a 488.a 694. 698. 701. 703.b 791.b 792.a 860.b 934.b 935 b
Michaël Glycas 26.b
Minutius Felix 70.b
Modeſtinus 150.a
Moſander 395.a

N.

NAZARIVS 415.a
Nicephorus xiiij. xix. xx. xxxij xxxiij. xxxvj. xxxviij. l. lj. 21. b 23.a 25.a 28.31.b 61.b 62.a 66.a 67.b 68.a 86.a.b 91.a 92.a 109.a 150.a 151.b 161.b 163.a.b 164.b 175.a.b 176.a 177.a.b 208.a 350.b 362.b 392.a 487.a.b 488.a.b 489.a 490.b 491.a.b 641.a 703.b 783.b 784.a.b 785.a.b 786.a.b 787.a 788.a.b 789.a 790.a 791.a 792.a.b 858.a 859.a 860.a 1008.b 1009.a
Nicetas 163.b
Nicolaus Faber xvj.557.a
Nicolaus primus Pontifex 143.b
Nicolaus Serrarius 63.a 88.b 150.b 787.a
Notkerus iiij.21.a 241.a 394.b 395.a 491.a

O.

OLYMPIODORVS 65.b
Origenes 142.b 416.b 422.a 490.a
Oroſius 401.b
Oſcas Prouerb. 790.a
Ouidius 25.b 70.b 88.b

P.

PALLADIVS Dialogiſta xlv
Palladius xij.xv.xxviij.xxxiiij.xlj.21.b 22.a 27.30.b 61.a 63.a 65.a 67.a 68.a 69.a.b 1 9.a 142.a 169.b 208.b 209.b 231.a 350.a 416.a 425. 427. 428. 432. 433. 437. 4 8. 4 .a 440.b 441.a 442 b 443.b 444.b 447 b 4 .a 487.a.b

487.a.b 488.a 489.a.b 490.a 491.a 533.a 534.a 641.a.b 643.b 644.a 686.690.691.694. 698.702.a 706.705. 706.a 783.a 784.a 785.a 787 b 789.b 1008.a 1009.a 1010.a
Palladij vetus interpres 686.a 784.a 786.a.b 790.a 1009.b
Palladij recentior interpres 686.a 784.a 1010 a
Paludanus 68.b
Paſchaſius ix.165.a 686.a 687 b 786.b 787.a
Paſchaſius Diaconus iij v. xxxv.xlj.xlij.xlvij. 232.b 491.b 561.a 643.b
Paulinus 14.28.415.b 416.a 425. 427.428. 432. 433. 435. 436. 442.b 443.b 444.b 445. 703.a
Paulus Diaconus xlj.139.a 207.a.b 209.a 211.a 339.b
Pelagius v. xxxij. xlij. xlvij. 69.a 73.b 86.a 144.b 169.b 488.b 491 b 534.b 535.a 558 a 561.a 641.b 662.a 663.a 686.a 787.b 1009.b
Perſius 64.b
Petrus Alexandrinus 67.a 442.b
Petrus Damianus xxxj.74.b 86.a 786.a
Petrus Galeſinius xxj.368.a 395.a 488.a 491.a 557.a
Petrus Gillius xix.535.b 642.a 791.a
Petrus Halloix 162 b
Petrus Lanſſelius 662.a
Petrus Maturus 241.a
Petrus à Natalibus Equilinus xiij.xiv.21.a 22.a 23.a 61.b 109.a 138.a b 162.a 169.a 241.a 339.a 395.b 491.a 1007.a
Petrus Ciacconius xxxij.109.b 557.b
Petronius Bonon. Epiſcopus v.xxj.
Philippus Melanchthon 68.b
Philoſtratus 66.b
Photius xiv.xv.xxvj.xxxij. xxxiiij.xxxvj xlj. xlij.xlvj.xlviij. 30.a 67.b 175 a 444.a 488.a 561.a 644.a
Plato xxxviij. 790. a
Platus 68 b 150.b 786.b
Plinius vi.6.24.b 25.a 87.a 89.a 91.a 98.a 141.b 209.a 232.a 416.a 487.b 642.a 1010 b.
Plutarchus vij.25.a 66.a 401.b 487.b 786.a
Pollux 238.a
Pomponius 73.a
Poſidonius 788.b
Poſthumianus 557 a b
Prædicatorum Fratrum Vitæ 62.b
Pratum ſpirituale 391.a 662.a 790.a 860.b 934.b
Priſcianus 63.a
Procopius 139.a
Proſper lj.487.a 788. a
Proterius 110.b
Prudentius 66.a.b 70.b 73.a 139.b 241.a 784.a
Ptolomeus 86.b 90.b

R.

RAderus 68.b 231.b 858.a 859.a 860.a 935.a
Reinhardus Lorichius Hadamarius 208.b
Rhabanus iiij.21.a 24.241.b 394.b 395.a
Rodolphus Hoſpinianus 21.a 30.b 31 a
Ruffinus iiij.xvij xxv.xxvij.xxx.xl.xlvij.xlviij.l. 20.61.b 67. b 69.a 73.b 104.a.b 164.a 231.a 349.b 350.a 400.b 422.a 423.425.a 426. b 439.b 440.b 441.a 442.443.a 444.b 446.a.b 447.a 486.a.b 488.a 489.a 490.a 491.a.b 533.a 534.a.b 535.b.641. a 642.a 643.a 662.a.b 663.a 687.b 702.a 785.a 786.b 788.a.b 789.b 1007.b 1010.b
Rutilius 400.a

S.

SACRA Scriptura
Geneſis xxxiiij. 65 a 104.b 141.a 150.b 179 558 b
Exodus 535.b
Numeri 179.
Deuteronomium 686.a 787.a
Iudices 150 b
1.Regum 98.b 535.b 787.a
4 Regum 21.b 61.a 72.a
Eſdras 25.a 66 a 790.a
Tobias 63.a 150 b
Iob 65.b 66.a 447.a 789.b
Pſalmi 32.b 63.a 64.b 65.b 104.b 178. 421.a 423.b 434.438.449. 686.b 687.a.b 784.b 936.a
Prouerbia 178. 534 a 706. 707. 790.
Eccleſiaſtes 534.a 706. 707. 709.
Canticum canticorum 6.a 535.b
Sapientia 31.a 690. 487.a
Eccleſiaſticus 178.643.a 662 a 790.a
Iſaias lij.91 b
Ieremias xlvij.430.796.
Ezechiel 416.b 423.b 557 a
Daniel 86.b 179. 435.
Oſeas 790.a
Ioël 786.a
Ionas 788.a
Aggæus 430.
Zacharias 416.b 692.
Matthæus vij. lv. 165. a 178. 210.a 427. 438.449 642.a 686 b 687.b 705. 708.
Marcus 427.430.708
Lucas 21.b 178.421.422.a 423.a 427. 430. 434. 535.b 686.b 708. 936.a
Ioannes 179.a 430 447.a 491.a 686.b 787.a
Acta Apoſtolorum 32.b 104.b 151.a 791.a
Paulus vij. lij 91.a 112.a 141.a 151.b 423.a 426. 427.b 430. 438.442.a 448. 690. 706. 707. 708. 736. 739. 785.b 786.a 790.a.b 791.a.b 795.
Petrus 25.a 141.a 686.b 936.a
Apocalypſis 178.
Saluſtius 415.a
Scaliger 14.a b 21.b 29.b 62.b 139.a 416.a 557.a
Seruius 487.b
Seuerus Sulpitius xvj.xxj.xxv.xxxj.xlvj.xl.xlvj lj.lxv.144 a 416.a 557.a.b 786 b
Sextus Philoſophus 73.a 74.a
Sidonius vj 14.b 141.b 445.486.b
Sigebertus v.xxxij.xxxiiij.xxxv.xlij.xliij lxxxv. 108.109.a 110.a 139.b 162.a 206.a.b 239.b 561.a 644.b
Siueſter 68.b
Silius 73.b
Simeon Metaphraſtes xlv.24 a 26.a
Sirmondus 73.a 86.a 166.a 791 b 444.a
Sixtus Pontifex xxvj.
Sixtus Senenſis vij.xv.xvj 162.a 662 b
Socrates xviij.xix.xx xxxv.xlj.xlv.l.lj.10.b 28. 30.b 61.b 62.b 67.b 90.a 163.a 442.a.b 488.b 489.b 490.a.b 491.a 534.a 535.b 641.a 642.a 663.b 701 703.b 783.b 785.a 786.a 788.a 789.a 1008.b 1009.a

Solinus 91.a
Sophronius xxxvj 86.a 87.b 89.a 90.b 91 b 206 b 392.a 662.a 936.b
Solipater vj.
Sozomenus xij xix.xlix l.lj. 10 b 21.a.b 31.b 61.b 62.a 67.b 70.b 71.a 78.a 86 a.b 89.b 91.a 92.a 106.109.a 140.a 141 b 142.a 150.a 163.b 164.b 166.b 169 b 209 b 416.a 442 a 487 a.b 488.a.b 489.a 490.a b 491.a.b 561.b 641.a 783.b 784 b 785.a b 786 a 788.a.b 789.a 790.a 791.b 792.a 858.b 859.b 860.a 1007.b 1008.a.b 1009.a
Spartianus 63 a
Speculum exemplorum 62.b 224.a 662.a
Strabo 63.b 139.a
Suetonius 91.a 150.b 167 a 416.a
Suidas xviij xix. 31.b 63 b 66.a 150.b 175.a 177.b 208 a 340.b 488.a 490.a 491.a.b 641.a 787.a 789.b 790.b 859.a 1008.b
Sulpicius 66 b
Symmachus 64.b
Symphorianus Champerius 30.a
Syneſius 67.a 69.b 88.b 784.a
Siricius I. Papa 69.b

T.

Tacitus 88.b 350.b 400.a
Terentius iiij.vj 69.b 350.b
Tertullianus lij.15.a 25.b 63 a 65.a.b 87.b 88.a 89.a 97.b 140.b 141.a 220.b a24.b 241,b 535.b 790.b
S. Tharaſius Epiſcopus Conſtantinopoli 490 b 784.b
Theodoretus xxxvj.xlj.lxviij. 7. 10. b 61.b 67.b 72.b 96.a 162.a 163.b 175.a 175.a.b 176.a.b 177.a.b 209.b 231.b 232.b 442.a 786 b 858.a 859.a 860.b 935.b 939.b
Theodoricus de Apoldiá vij.
Theodoricus Loher à Stratis xliiij lviij.lxiiij 14.b 139.a 486.b
Theodorus Lector 61.a 175.a 641.b 702.b
Theodorus Alexandrinus 662.a
Theodorus Balsamo , 166 a
Theophilus Alexandrinus xj.xlviij.xlix. 785.b
Theophylactus 21 b
Thomas Beauxamis xxxix.xliiij.
Thomas Waldenſis 68.b
D. Thomas 68.b 143.b 165.b 643.b 662.b 663.a 936.b
Thomas de Trugillo 395.b
Thyreus 63.b 66.a.b 88.b 487.a
Timotheus xij. 152.b 487.b
Trebellius 22 a
Tripartita hiſtoria xxxiij. 21.a 63.a 72.b 92.a 488. a.b 489.a 783.b 784.b.785.a.b 786. a. b 787.a 788.b

V.

Valerius Aſturicenſis presbyter xxix.
Valerius Sartaſius 30.a
Varro 177.b
Victor Giſelinus 557.a
Villegas in Flore SS. 395.b
Vincentius Spec. hiſt. xiiij.xxj.lxxiij 29.b 61.b 109 a 162.a 169.a 329.a 337.a 787.a
Virgilius v.
Vlpianus 69.b
Vrſus Subdiaconus xlj. 162.a.b 163.a 166.a 167.a
Vſuardus iiij. 21.a 23.a 25.b 362.a 394.b 395.a.b 487.a 491.a

X.

Xenophon 166.a
Xyſtus Pythagoreus xxiiij

Z.

Zacharias Palthenius 641.a
Zenodorus 340.b
Zonaras 150.b 350.a 392.b 935.a
Zoſimus 140.

ADDEN-

In CAMISIA. *ad finem: Ad Palladij locum de milite propriè facit Hieronymus epiſt.* CXXVIII Solēt militantes habere lineas, quas camiſias vocant, ſic aptas membris & adſtrictas corporibus, vt expediti ſint vel ad curſum vel ad prælia, dirigere iacula, tenere clypeum, enſem librare, & quæcumque neceſſitas traxerit. *Item Beda De tabernaculo:* Quia ſolēt milites habere lineas, quas camiſias vocant. *Eadē vox ſæpius occurrit tam pro camiſia vulgari, quàm pro lineâ veste ornatâ. Victor De perſecutione VVandalicâ lib.* I. Atque de pallis altaris, prò nefas, camiſias ſibi & femoralia faciebāt. *Beda in Martyrologio.* Ita vt impij Ariani de ipſis pallijs altaris camiſias ſibi & femoralia facerent. *Bonifacius Papa lib.* II. *Hiſtor. Anglic. apud Bedam cap.* X. Præterea benedictionem protectoris veſtri B. Petri Apoſtolorum Principis, vobis direximus, id eſt camiſiam cum ornaturâ in auro vnam. *Vita Othonis Epiſcopi:* Camiſias aurifrigio in orâ capitij, & ſutura humerali atque brachiali curari ijs fecit.

CINERENTE ET CACCABATE. *Pelagius libell.* XV. *n.* 29. Benè tibi fecerunt cinerente & caccabate. *Deſcribit ſeipſum luridum & nigrum. Ibidem num.* 25. *de Macario fornicationis falso accuſato:* Et appenderunt in collum meum caccabatas ollas, & anſas vaſorum. *Paulinus epiſtolâ* XII. Cùm ædificia, quæ immaculata adhuc operis tui gratiâ ſplendent obſcurata nænijs inſipientiæ meæ, & (vt digno meis verſibus verbo vtar) caccabata, ridentibus multis vel nauſeantibus confuſus aſpicies. *Ad quem plura de hac voce diximus.*

DOMNIO. *Palladius cap.* LXXXIV. *ait Serapionem Sindonitem Romæ* incidiſſe in quemdam Domnionem. *Fortè hic ipſe eſt, cuius memoria in Martyrologio Romano* XXVIII. *Decemb.* Romæ S. Domnionis presbyteri, *cuius etiam meminit D. Hieronymus epiſtolâ* CLIV. *ad Deſiderium:* Quòd ſi exemplaria libuerit mutuari, vel à S. Marcellâ quæ manet in Auentino, vel à Lot temporis noſtri, Domnione, viro ſanctiſſimo accipere poteris. *Eum etiam vt virum ſanctiſſimum celebrat D. Paulinus epiſt.* XLV. *ad Alipium:* Euſebij hiſtoriam reperi apud parentem noſtrum verè ſanctiſſimum Domnionem. *& poſt:* Si ipſam membranam ſancti Domnionis acceperis, tranſcriptam nobis remittere dignaberis. *Ad eumdem ſcribit Hieronymus epiſtolam* LI. *quæ Apologeticon continet contra Ruffinum, qui iactabat eum matrimonio detraxiſſe, vbi Hieronymus Domnionem* patrem chariſſimum *vocat. Scripſit eidem & Rogatiano epiſtolam* CVIII. *quæ eſt præfatio in librum Paralipomenon, &* CIX. *quæ eſt præfatio in Eſdram & Nehemiam. Ruffinus lib.* II. *Inuectiuarum, Domnionem vocat* beatæ memoriæ ſenem.

In EVCHARISTIAM MANV SVMERE. *poſt* habeat, *adde:* Linteum hoc quo Euchariſtiam ſumebāt videtur μαζίκιον dictū. *Pratum ſpirituale cap.* LXXIX. Καὶ λαβὼν τὴν ἐν μαζικίῳ ἀπέθετο ἐν τῷ ἰδίῳ ἀρμαρίῳ. Accipiens eam in linteo mundiſſimo, in proprio armario repoſuit. *Neſcio an μουζίκιον dictū ſit à μῶον, quod apparet in Euchologio capi pro* linteo. *Typicum Sabæ cap.* XLI. Ἀπογυμνοῦσιν αὐτὴν παντελῶς, καὶ πρῶτον μὲν ξαίρουσιν αὐτὴν διὰ μόνου καθαρωτάτου. Nudant omnino eam (*ſacram menſam*) & primò quidem purgant muſâ (*ſeu linteo*) mundiſſimâ. *Ibidem:* Κομίζει ὁ σκευοφύλαξ μόζας τε καὶ σινδόνας τὰ κοινῶς λεγόμενα, τέως ὁ λέγεται λεχάνη, καὶ ἀποσπογγίζεται ἡ ἁγία τράπεζα. Præparat vaſorum cuſtos muſas (*ſeu lintea*) & ſindones vulgò dicta, teſta quæ dicitur pelui, & detergitur ſacra menſa. *Quæ non rectè cepit Meurſius in Gloſſario Græco barbaro, exiſtimans μόζας eſſe teſſellā variè picturatam. Sì fortè μῶσα & μουζίκιον etiam fuerint variegata, non magnopere pugnauero. Conſtat enim non ſolum cameras & fornices, ſed etiam alia fuiſſe ex muſiuo & variegata.*

NEAPOLIS. *Vitâ Ioannis Eleemoſynarij in titulo dicitur* Leontius Neapoleos Cypri inſulæ epiſcopus: *ita etiam vocatur à Metaphraſte* I. *Ianuarij in Vitâ Simeonis Sali. item in Synodo* II *Nicænâ, quæ eſt Generalis* VII. *& à Damaſceno Oratione* I *&* III. *De imaginibus. Quæ hæc* Neapolis? *Baronius itemque Poſſeuinus cenſuere* Conſtantiam *ſiue* Salaminam, *Cypri eſſe, vt ad textum dixi, ſed id ſtare non poteſt. Diuerſam vrbem eſſe Neapolim Cypri à Conſtantiâ Cypri, ſequitur ex eadem Synodo. Nam poſt recitata verba Leontij pro imaginibus,* ex quinto ſermone pro Chriſtianorum Apologia contra Iudæos, ac de imaginibus Sanctorum, *ſubdit Conſtantinus Conſtantiæ Cypri epiſcopus:* Οὗτος ὁ ἀναγνωσθεὶς πατὴρ ἐν μιᾷ τῶν πόλεων τῆς Κύπρου ἱεροπρεπῶς διέπρεψεν. Hic qui lectus eſt Pater in vnâ vrbium Cypri decore ſacratiſſimo claruit. *Ortelius in Theſauro Geographico ſcribit Luſignanum exiſtimare hanc à Græcis dici* Lemiſe la Neuue, *& à Latinis* Nemoſia *vel* Lemoune *appellari.*

SAITES. *Palladius cap.* XXII. Cùm ſaites octodecim ebibiſſet. *Græcè* ποιῆσαι πόσα ἐς ἰταλικὸν διεγέσετο. *Epiphanius De ponder. & menſur.* Ἀπόθυμα δὲ ὂν παρὰ μόνοις Θηβαίοις μετρεῖται. ἥμισυ γὰρ τοῦ σάτου ἐστὶν, ὁ δὲ σάτος ξεστῶν κβ΄. Apothyma apud ſolos Thebanos menſuratur. dimidium enim Saitæ eſt, verùm autem Saites, ſextariorum vigintiduorum eſt.

STRINIARI. *Pelagius libello* XVI. *n.* 14. ne ſtrinientur. *Synonyma Ciceronis MS. in Lexico Cuſano:* Saltabunt, hiſtriabunt, ſtriniabuntur. *Gloſſarium Græco-Latinum:* Στρηνιῶ, gerrio, geſtio. *Suidas:* Στρῆνος, εἰς τὴν παλαιὰν τέτο κεῖται. Τὸ στρῆνός σου ἀνέβη ἐν τοῖς ὠσί μου, τουτέστι ... καὶ στρηνιᾶν ἀτακτεῖν. STRENVS. Hoc vocabulum inuenitur in veteri Teſtamento: Tua immodeſtia adſcendit in aures meas, hoc eſt... ET STRENIO, immodeſtè viuo. *Locū Suidæ imperfectum: ita ſupplet Portus:* τουτέστιν, ἡ σὴ ἀταξία, ἡ ὑπεροψία, ἡ ἀκολασία. tua diſſolutio, ſuperbia, intemperantia. *Locus veteris Teſtamenti, quem citat Suidas, eſt* IV. *Reg. cap.* XIX. *v.* 28. *Eadem vox occurrit in nouo Teſtamento: Apocalypſis cap.* XVIII. *v.* 3. Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν. Et mercatores terræ de virtute deliciarum eius diuites facti ſunt. *Ibidem v.* 7. καὶ ἐστρηνίασε. & in delicijs fuit. *Ibidem v.* 9. οἱ μετ᾽ αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, cum illâ fornicantes & luxuriantes. *Fauorinus:* Στρηνιῶν, ἀτακτῶν. καὶ στρηνιάσαντες, ὅ ἐστι τὸ σκιρτᾶν καὶ ἀτακτεῖν τὰς ὁρμάς, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀλόγων ζώων. Striniare per metaphoram dicitur ab animalibus ratione carētibus, quòd fræno careant.

ERRATA.

PAg 20. *b lin.* 36 filo *lege* filo. *Pag* 97. *a lin à fine,* pedem *lege* pedum. *Pag* 343 *b lin.* 21. monitis *lege* monitis. *Pagin.* 392. *b lin.* 31. nunc *l.* tunc. *Pag* 410. *b lin.* 27. momores *lege* memores. *Pag* 552. *a lin.* 12 *à fine,* future *lege* feruore. *Pag.* 600. *b lin.* 39. implo *lege* implebo. *Pag.* 630. *b lin.* 45. pleno *lege* plena

APPROBATIO SVPERIORVM.

EGO CAROLVS SCRIBANI Societatis IESV per Prouinciam Flandro-Belgicam Præpoſitus Prouincialis, pro poteſtate mihi ab admodum R^do^ P. N. Generali conceſsâ, Balthaſari Moreto Typographo Antuerpienſi facultatem concedo mandandi typis VITAS PATRVM, ſiue De Vitâ & Verbis Seniorum Libros x. à P. HERIBERTO ROSVVEYDO Societatis noſtræ presbytero Auctoribus ſuis & nitori priſtino reſtitutos, & Notationibus illuſtratos, quos Theologi aliquot eiuſdem Societatis noſtræ luſtrarunt & approbarunt. In cuius rei fidem his meâ manu ſubſcripſi, & conſueto officij ſigillo communiui. Antuerpiæ XXVII. Auguſti, M.DC.XIV.

Carolus Scribani Prouincialis.

APPROBATIO CENSORIS.

HI Libri decem De Vitâ & Verbis Seniorum, Auctoribus ſuis & nitori priſtino reſtituti, & Notationibus illuſtrati, operâ & ſtudio R. Patris HERIBERTI ROSVVEYDI Vltraiectini è Societate IESV Theologi, ſunt præclari, & magnam adferent vtilitatem iis, qui doctrinam cum pietate coniungere voluerint. Quare dignos cenſeo, vt in publicum prodeant, & huic præſenti ſæculo virtutum exempla demonſtrent.

Egbertus Spitholdius S.T.L. Canonicus & Plebanus Antuerpienſis, & librorum Cenſor.

SVMMA

SVMMA PRIVILEGII CAESAREI.

MATTHIAS, Diuinâ fauente clementiâ electus Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, Diplomate ſuo ſanxit; Nequis, VITAS PATRVM *ſiue De Vitâ & Verbis Seniorum Libros* X. *Hiſtoriam eremiticam complectentes*, *Auctoribus ſuis & nitori priſtino reſtitutos*, *ac Notationibus illuſtratos*, *operâ & ſtudio* HERIBERTI ROSVVEYDI *Vltraiectini è Societate* IESV *Theologi*, per integrum decennium, à primâ editionis die computandum, intra Sacri Romani Imperij Regnorumque & Dominiorum eius fines vllo modo imprimat, aut alibi terrarum impreſſos diuendat, citra Balthaſaris Moreti voluntatem. Qui ſecùs faxit, præter librorum confiſcationem decem marcharum auri puri illatione mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Viennæ XVII. Februarij, M. DC. XV.

Signat.

MATTHIAS.

Ad mandatum S. Cæſ. Maieſt. proprium

Jo. Baruitius.

SVMMA PRIVILEGII
PRINCIPVM BELGARVM.

ALBERTI & ISABELLÆ CLARÆ EVGENIÆ Archiducum Auſtriæ, Ducum Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Sereniſſimorum Belgicæ Principum Priuilegio cautum eſt; Nequis, VITAS PATRVM *ſiue De Vitâ & Verbis Seniorum Libros* X. *Hiſtoriam eremiticam complectentes*, *Auctoribus ſuis & nitori priſtino reſtitutos*, *ac Notationibus illuſtratos*, *operâ & ſtudio* HERIBERTI ROSVVEYDI *Vltraiectini è Societate* IESV *Theologi*, præter Balthaſaris Moreti voluntatem, vllo modo imprimat, aut alibi impreſſos in Inferioris Germaniæ ditiones importet. Qui ſecùs faxit, confiſcatione librorum & aliâ graui pœnâ mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ XX. Februarij, M. DC. XIII.

Signat.

Buſchere.

ANTVERPIÆ,

EX OFFICINA PLANTINIANA

BALTHASARIS MORETI

M. DC. XXVIII.

LABORE ET CONSTANTIA

Google

Digitized by Google